Digitized by Google

Digitized by Google

AVGVSTINI

BARBO

I.V.D. LVSITAN

D E

IVRE ECCLESIAST.

Digitized by Google

Digitized by Google

AVGVSTI
BARBO
I.V.D. LVSIT
PROTONOTARII APOS

OLIM S. CONGREGATIONIS INDICIS
& inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaura.

NVNC VERO EPISCOPI
& à Conſiliis D. PHILIPPI IV. Hiſpaniarum

IVRIS ECCLESIASTICI V

LIBRI TRES,

IN QVORVM { I. *De Perſonis,* II. *De Locis,* III. *De Rebus Eccleſiaſticis pleniſſimè agit*

Exquiſitâ ſingularique doctrinâ refertiſſimi, Iudicibus, pari
Eccleſiaſticis, quàm ſæcularibus perneceſſarij, omnibuſ
& Ciuilis iuris ſtudioſis ſummopere fructuo

Cum triplici Indice, vno Capitum, altero Iurium, tertio Rerum &

Editio nouiſſima, ab Auctore recognita, & erroribus ablatis, vtilite

LVGDVNI,
Sumpt. PHIL. BORDE, LAVR. ARNAVD, & CLAVD
M. DC. LX.
CVM PRIVILEGIO REGIS

Digitized by Google

PHILIPPO
CATHOLICO,
HISPANIARV
ET INDIARVM
REGI INVICTISSI
ECCLESIÆ ROMANÆ, ET VNIV
PROTECTORI GENERALI,

SVMMO ARMATORVM GREGIS CH
VIGILVM PRÆFECTO,

FIDEI CHRISTIANÆ INTER GENTI
MAHVMETANOS PROPAGATC

FORTISSIMO HÆRETICORVM DEB

INCONCVSSO VERÆ RELIGIONIS FI

ECCLESIASTICA I
SVB VNVM QVASI ALBVM
quò quanta ſit prouincia propugnan
aſpectu intueatur;

AVGVSTINVS BARBOSA, I.V.D
Eccleſiaſticorum minimus.

REGVM MAX
Suæ pietatis in Catholicam Religionem, fide
Regem, auctoramentum æte

CONSECRA
Illius numini, huius nomini ſemp

Digitized by Google

BIBLIOPOLA
LECTORI S.

CVM ſuperioribus annis præclarum hoc Iuris Eccleſiaſtici opus, vt ſæculo infelici, ita typis incorrectis, & negligenti operâ, vt Auctor ipſe conqueritur, lucem viderit, & pluria, quàm etiam rei ſubſtantiam, adhuc deſiderabantur; operæ pretium fore ratus, Auctor nunc vltimam, quod aiunt, manum adhibuit, opuſque ita locupletauit, vt ne quidquam expeti addíque poſſit amplius. Et quamuis, haud ignoramus, tam immenſa huius rei ſit materia, vt ſi, quæ ille breuiter, ſed tamen luculentè, tradidit, velit aliquis latiore ſtylo euoluere, non pauca replere debeat volumina; habebit tamen hic lector abundè, quo potiatur, ſuumque exornet deſiderium, quibus, longæuam ſenectam, proſpereſque annos meritiſſimo, doctiſſimoque Auctori precando, nunc fruatur, & valeat.

FACVLTAS IMPRIMENDI.

Imprimatur, ſi videbitur Reuerendiſſimo P. Magiſtro S. Palatij Apoſtolici.

A Epiſcopus Bellicaſtren. Viceſg.

EGo infraſcriptus de mandato Reuerendiſſimi Patris Fr. NICOLAI RODVLFII, S. Palatij Apoſtolici, Magiſtri, vidi, & inoffenſo pede perlegi *Libros tres de Iure eccleſiaſtico vniuerſo*, D. AVGVSTINI BARBOSÆ, Luſitani eximij, V.I. periti, adeò quòd in eis nihil bonis moribus, vel Religioni contrarium reperi; imò potiùs vtiliſſimos, qui prælo mandentur, exiſtimo. Romæ, hac die 28. Aprilis 1629.

IOANNES FRANCISCVS FERENTILLIVS, manu propria.

Imprimatur.

Fr. NICOLAVS RODVLFIVS, S. Palatij Apoſtolici Magiſter, ac totius Ordinis Prædicatorum Vicarius Generalis.

APPROBATIO.

NOs infraſcripti in ſacræ Theologiæ Facultate Magiſtri fidem facimus, perlegiſſe Librum, cui titulus eſt: *Iuris Eccleſiaſtici vniuerſi Libri tres Auctore* D. AVGVSTINO BARBOSA, *Luſitano, V.I.D.* nihilque in eo Fidei orthodoxæ contrarium reperiſſe. Lugduni die 22. Decembris, 1632.

Fr. CLAVDIVS COCHET, Ord. Præd.
Fr. IOANNES PORTIER, Ord. Præd.

Summa Priuilegij Regis Christianiſſimi.

LVDOVICVS XIV. Dei gratiâ Galliarum, & Nauarræ Rex Chriſtianiſſimus, ſingulari Priuilegio ſanxit, ne quis per vniuerſos Regnorum ſuorum fines, intra decem annos à die finitæ impreſſionis computandos, imprimat, ſeu typis excudendos curet, & venales habeat Libros, tam editos, quàm edendos, *Auguſtini Barboſæ Luſitani I.V.D. Epiſcopi Vgentini, &c.* præter LAVRENTIVM ARNAVD Bibliopolam Lugdunenſem, aut illos, quibus ipſemet conceſſerit: Prohibuit inſuper eadem auctoritate Regiâ omnibus ſuis ſubditis eoſdem libros extra Regni ſui limites imponendos curare, vel quempiam vbicumque fuerit, ad id agendum impellere ac inſtigare, ſine conſenſu dicti LAVRENTII ARNAVD. Idque omne ſub librorum confiſcatione, aliiſque pœnis contra delinquentes expreſſis, vti latiùs patet in litteris, Pariſiis, die 26. Iunij 1650.

Ex mandato Regis. Signatum BERAVD.

Hæc vltima editio deſiit excudi die 16. Decembris 1659.

INDEX

SERIES
CAPITVM VTRIVSQVE
Partis Iuris Eccleſiaſtici.

PARS PRIMA.
LIBER I.
De Perſonis Eccleſiaſticis.

CAP. 1. De Summo Pontifice. pagin. 1.
2. De poteſtate, & auctoritate Romani Pontificis. 23
3. De Cardinalibus S. Romanæ Eccleſiæ. 56
4. De dignitate, priuilegiis, & officio Cardinalium. 68
5. De Legatis, & Nuntiis Apoſtolicæ Sedis. 81
6. De Patriarchis, & Primatibus. 91
7. De Archiepiſcopis, ſeu Metropolitanis. 99
8. De Epiſcopis, & eorum electione. 113
9. De Epiſcoporum confirmatione, & conſecratione. 137
10. De vita, & moribus Epiſcoporum. 150
11. De officio, & poteſtate Epiſcoporum. 158
12. De dignitate, de priuilegiis Epiſcoporum. 183
13. De Prædicationis officio, & munere docendi. 190
14. De viſitatione ab Epiſcopis, & Prælaris facienda. 196
15. De Vicario, & Coadiutore Epiſcopi. 203
16. De Chorepiſcopis. 210
17. De Abbatibus. 211
18. De Plebanis, & Rectoribus animarum. 226
19. De electione Prælatorum in genere. 227
20. De Diœceſibus, & Parochiis. 260
21. De dignitatibus eccleſiaſticis in genere. 266
22. De referendariis. 277
23. De Protonotariis. 278
24. De Archidiacono. 284
25. De Archipresbytero. 291
26. De Decano. 291
27. De Theſaurario, Sacriſta, & Cuſtode. 294
296
28. De Primicerio, Cantore, & Præpoſito. 297
29. De Magiſtro ſcholæ. 299
30. De Prioribus. 300
31. De Canonicis. 303
32. De Capitulo. ibid.
33. De Ordine & qualitatibus ordinandorum. 326
§. 1. De qualitatibus Ordinandorum. 338
§. 2. De his quæ ſeruanda ſunt in Ordinibus conferendis. 349
34. De Presbytero. 353
35. De Diaconis. 358
36. De Diaconiſſis. 363
37. De Subdiaconis. 366
38. De Acolytis, & aliis minoribus Ordinibus. 369
39. De Priuilegiis Clericorum. 377
§. 1. De priuilegio Canonis. 379
§. 2. De priuilegio fori. 392
§. 3. An, & quando priuilegio fori dom- ciliarij Clericus per ſe ipſum ſine proprij Epiſcopi licentia renuntiare poſſit, vigore obligationis cameralis, & plura in cauſa propria adducit Auctor circa materiam regreſſus concedendi. 418
§. 4. Seruientes Eccleſiis, vel Clericis, & Diaconi Seluatici, Familiares S. Officij, Epiſcopi, & Nuntij Apoſtol. gaudent fori priuilegio. 464
Epiſcopus an habeat familiam armatam, & poſſit facere exequutionem realem, vel perſonalem. ibid.
§. 5. De priuilegio immunitatis, & exemptionis à gabellis, exactionibus, & tributis. 481
§. 6. De priuilegio *cap. Odoardus, de ſolution.* 500
40. De vita, & honeſtate Clericorum. 504
41. De Religioſorum Ordinibus. 522
42. De tranſeuntibus ad Religionem. 573
43. De ſtatu & vita Regularium. 609
44. De Monialibus, & ſacris Virginibus. 645
45. De Præpoſitis, & Miniſtris Religionum. 66[illegible]
46. De Procuratoribus [illegible]

PARS II.

LIBER II.

De Locis eccleſiaſticis.

CAP. 1. DE Eccleſiis, & eccleſiaſticis locis in genere. pag. 1
2. De Eccleſiis ædificandis, & conſecrandis. 4
3. De immunitate Eccleſiarum. 19
4. De deſtructione, & violatione Eccleſiarum. 51
5. De Eccleſia cathedrali. 56
6. De Eccleſia collegiata. 57
7. De Altaribus. 58
8. De Oratoriis, & Capellis. 59
9. De Cœmeteriis. 65
10. De ſepulturis, & funeribus ducendis. 66
11. De Hoſpitalibus, Confraternitatibus, & aliis piis locis. 78
12. De Monaſteriis, & religioſis Domibus. 94
13. De priuilegiis Eccleſiarum, & piorum locorum. 102

LIBER III.

De Rebus eccleſiaſticis.

CAP. 1. DE rebus eccleſiaſticis in genere. 109
2. De vaſis ſacris, & veſtibus, ac aliis rebus ſacris in communi. ibid.
3. De conſecratione, & benedictione in genere.
4. De beneficiis eccleſiaſticis in genere. 122
5. De Capellaniis. 132
6. De Vicariis. 138
7. De præceptoriis, & commendis Ordinum militarium. 146
8. De præſtimoniis. 157
9. De commendis beneficiorum ſæcularium. 159
10. De coadiutoriis. 163
11. De penſionibus. 172
12. De iurepatronatus. 188
13. De collationibus, & reſeruationibus beneficiorom. 219
14 De vacationibus beneficiorum. 251
15. De renuntiatione, & permutatione beneficiorum. 261
§. 1. Renuntiatio quotuplex, & an, & quando eorum Ordinatio validè fiat. 269
§. 2. Quibus ex cauſis renuntiationes beneficiorum validè fiant. 278
§. 3. Quæ beneficia reſignari poſſint. 282
§. 4. Qui ſint renunciationis effectus. 284
§. 5. De permutatione beneficiorum. 286
§. 6. De publicandis reſignationibus. 289
16. De vnionibus beneficiorum. 292
§. 1. Quorum beneficiorum vniones fieri poſſint.
§. 2. Quibus ex cauſis vniones faciendæ ſint, & quæ forma, & ſolemnitas in eis requiratur. 297
§. 3. Quis vniones facere valeat, & quomodo factæ probentur, ac ſignando dicantur ſortitæ effectum. 299
17. De fructibus beneficiorum in genere, & de ſucceſſione in bonis Clericorum. 301
18. De diſtributionibus quotidianis. 320
19. De canonica perſona Epiſcopali. 333
20. De cathedratico, & quarta decimationum. 339
21. De charitatiuo ſubſidio. 342
22. De procuratione. 347
23. De oblationibus. 353
24 De quarta parochiali, ſeu canonica portione. 357
25. De primis. 365
26 De decimis. 366
§. 1. De rebus, ex quibus decimæ perſoluuntur. 368
§. 2. De perſonis, quibus decimæ ſoluendæ ſunt. 375
§. 3. A quibus perſonis decimæ ſint perſoluendæ. 386
§. 4. Quis ſit Iudex competens in cauſa decimarum, & an, & quando ſit ſummaria, & executiua, & quibus pœnis afficiantur eas non ſoluentes, & quomodo componi, & tranſigi ſuper illis poſſit. 402
27. De legatis ad pias cauſas. 406
28. De bonis Eccleſiæ immobilibus. 416
29. De bonorum eccleſiaſticorum vſurpatione, aut ſubtractione. 429
30. De rerum eccleſiaſticarum alienatione. 432
31. & vlt. De bonis Eccleſiæ per ſucceſſionem non deferendis. 440

AVGV

AVGVSTINI BARBOSÆ, V. I. D.

IVRIS ECCLESIASTICI VNIVERSI

LIBER PRIMVS;

DE PERSONIS ECCLESIASTICIS.

CAPVT PRIMVM.

De Summo Pontifice.

SVMMARIVM.

1 *Myſterium aduentus Chriſti deſcribitur.*
2 *Incarnatio Verbi æterni facta fuit ad tollenda peccata, ſeu ad redemptionem generis humani tanquam ob cauſam primariam, & proximam.*
3 *Verbum potius incarnari, quàm Patrem, aut Spiritum ſanctum, multis conuenientiſſimum fuit.*
4 *Filij ſola perſona naturam humanam aſſumpſit.*
5 *Filij Incarnatio cum natura humana magis conueniens fuit ad redimendum genus humanum, quàm vnio cum natura Angelica.*
6 *Incarnationis terminus principalis proueniens ex vnione eſt Chriſtus, prout eſt perſona diuina ſubſiſtens in duabus naturis, diuina, & humana.*
7 *Chriſtus ſecundùm humanitatem eſt caput totius Eccleſiæ, tam militantis, quàm triumphantis.*
8 *Chriſtus habuit ampliſſimum ſpirituale dominium in omnes creaturas, tam cæleſtes quàm ſublunares, & terreſtres, ita vt illis vti poſſet ad finem ſpiritualem, quoties ei viſum fuiſſet.*
9 *Chriſtus quamuis potuerit dominium politicum rerum omnium, & principatum, & ita monarchiam temporalem cum ſuprema poteſtate ſeculari ſuper vniuerſum Orbem principaliter, & directè exercere, tamen eam de facto non exercuit, neque exercere voluit.*
10 *Declaratur auctoritas Matth.* 28. Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra.
11 *Chriſtus neceſſarium reputauit aliquem Eccleſiæ à ſe in terris conſtitutæ Præſidem relinquere, qui eius Vicariam poteſtatem retineret.*
12 *Petrum vniuerſæ Eccleſiæ Paſtorem cur Chriſtus præfecit, oſtenditur.*
13 *Petrus fuit in ſanctitate præſtans, in paupertate eximius, in humilitate maximus, & in virtute ſupremus.*
14 *Petrum ſupremum & antiquiſſimum Theologorum faſtigium vocat Dionyſius.*
15 *Petrum Eccleſiæ præſidentem, & fundamentum dicunt Ignatius, & Clemens.*
16 *Petrus Vicarius, & ſucceſſor Chriſti multis oſtenditur.*
17 *Petrus poſt Aſcenſionem Domini vicariatus auctoritatem ab eo acceptam diuino Spiritu accepto in multis cœpit exercere.*
18 *Petrus ſuper reliquos Apoſtolos Primatum, & Principatum habuit.*
19 Cap. in nouo, 21. diſt. *declaratur.*
20 *Poteſtas data fuit Petro, & Apoſtolis, non ad eundem, ſed ad diuerſum finem.*
21 *Papatus eſt de Iure diuino à Chriſto in perſona Petri inſtitutus, ſicut & poteſtas eidem ab eodem Chriſto data.*
22 *Papatus quòd ſit in perſona huius, vel illius, excepta perſona Beati Petri, non eſt de Iure diuino, ſed ex humana electione pendet.*
23 *Tranſactio fieri poteſt de Papatu.*
24 *Epiſcopi in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt.*
25 *Apoſtoli parem cum Petro habuerunt poteſtatem.*
26 *Petro & reliquis Apoſtolis quædam fuerunt conceſſa tanquam pertinentia ad communes, & maximas Eccleſiæ commoditates, quæ ſanè poteſtas ordinaria cenſetur; alia verò conceſſa ſunt eiſdem tanquam priuilegia perſonalia.*
27 *Apoſtoli non ordinariam in ſuis, & particularibus Eccleſiæ, ſed generalem in vniuerſum Orbem, paremque cum Petro, æqualitate, & ordinariam poteſtatem ... ſucceſſerunt ... Epiſco*

Digitized by Google

28 *Epiſcopi ſucceſſerunt Apoſtolis in ordinaria iuriſdictione, quam illi in ſingulas prouincias demandatas acceperunt, non autem in poteſtate extraordinaria, cùm perſonale fuerit priuilegium.*

29 *Epiſcopi in ſuis Diœceſibus pleniſſimam poteſtatem habent vt omnia poſſint, exceptis nonnullis Pontifici reſeruatis, quæ ille poteſt in vniuerſum orbem.*

30 *Sedem Apoſtolicæ poteſtatis Petrus Antiochiæ primitùs erexit, Iacobo Apoſtolo Hieroſolymitana Eccleſia primitùs ordinatæ.*

31 *Romæ iubente Domino ſuam Sedem tranſtulit S. Petrus.*

32 *Romæ Sedes Apoſtolica ex neceſſitate diuini præcepti reſidere debet, & non poteſt contra Domini iuſſum aliò transferri, niſi propter rebellionem populi, vel incurſum hoſtium.*

33 *Apoſtolorum Petri & Pauli laudes.*

34 *Roma multis laudibus digna ob illuſtre Sanctorum Apoſtolorum Petri & Pauli martyrium, & has inſignes Eccleſiæ columnas.*

35 *Petrus poſt Chriſti mortem vixit annos 34. menſes 3. dies decem, partim Hieruſalem, partim Antiochiæ, & partim Romæ.*

36 *Vita Romanorum Pontificum Petri ſucceſſorum cur vſque ad ætatem noſtram breuior ſit, atque immatura eſſe ſoleat eorum mors, quàm cæterorum hominum oſtenditur.*

37 *Succeſſio Summorum Pontificum à B. Petro quomodo proceſſit, oſtenditur.*

38 *Clemens à Petro ſucceſſor delectus, renunciauit Pontificatui, at defuncto Lino ab Eccleſia in eius locum electo, & poſt eum Cleto pariter vita functo, fuit iterum ab Eccleſia electus.*

39 *Succeſſores ſibi eligere licere Summis Pontificibus B. Petri exemplo, plures Doctores tenuerunt, ſed contrarium,* vt n.40.

41 *Papa & Epiſcopus ſe habent ad Eccleſiam ſicut vir ad eius vxorem.*

42 *Paulus III. perſuaſus à Cardinale S. Marci, vt ſibi ſucceſſorem eligeret, hoc omnino reſpuit.*

43 *Paria ſunt aliquid gerere tempore inhabili, vel tempore habili, & effectus eius conferre in tempus inhabile.*

44 *Papa non tantùm Iure Canonico, ſed etiam diuino prohibetur ſibi eligere ſucceſſorem.*

45 Cap. vnde, 8. q. 1. *declaratur.*

46 Cap. Petrus, 8. q. 1. *declaratur.*

47 *Electos in creatione Summi Pontificis licèt perſonam deſignent, poteſtatémque determinare videantur; ſolus tamen Chriſtus immediatè confert dignitatem, & poteſtatem.*

48 *Papa adhuc ſuperſtite nulli licet verbo, ſcripto, aut promiſſionibus, iuramento, aut quouis modo de ſucceſſore tractare, ſub anathematis pœna, & priuationis dignitatum.*

49 *Electio Summi Pontificis primum quidem poſt Petrum fuit apud Eccleſiæ Romanæ Senatum.*

50 *Electioni Summi Pontificis poſt tempora B. Syluestri inter Eccleſiæ Senatores reliquus Clerus Romanus, ac populus ad præſentiam exhibendam adiunctus eſt.*

51 *Papæ electioni procedente tempore Romanus Imperator ſuam auctoritatem interponere cœpit.*

52 *Adrianus I. Carolo Magno ius conceſſit eligendi Summum Pontificem, & Apoſtolicam Sedem ordinandi, & idem ius conceſſit Leo VIII. Othoni Imperatori,* vt n. 51.

54 Cap. *Adrianus,* il 2. & cap. *In Synodo,* 63. diſt. *declarantur.*

55 *Nicolaus II. ſacram legem edidit de electione Romani Pontificis à ſacro Cardinalium Senatu peragenda, accedente reliquo Clero, & populo ad eam comprobandam.*

56 *Alexander III. in generali Concilio ſtatuit, vt ille demum canonicè electus cenſeretur, in quem duæ ex tribus Collegij Cardinalium partes conſenſiſſent, excluſo Cleri & populi conſenſu.*

57 *Apoſtolica Sedes ſi vacat tempore, quo generale Concilium legitimè fuerit congregatum, non ad ipſum Concilium, ſed ad ſolos Cardinales pertinet electio Pontificis.*

58 *Electus in Pontificem, quamuis non ſit Cardinalis, verus eſt Papa,* vt n. 77.

59 *Conſtitutiones plures circa Romani Pontificis electionem editæ fuerunt.*

60 *Cardinales abſentes, Papa defuncto, ſtatim ſunt monendi, & per decem dies expectandi à die mortis Pontificis computandos.*

61 *Electio Papæ facta legitimè non expectatis tamen intra decem dierum tempus, abſentibus valet.*

62 *Cardinales abſentes licèt in electione Papæ per decem dies expectandi ſint, non tamen debent vocari, ſeu citari.*

63 *Cardinales de obitu Pontificis, ſolent certiorare abſentes per litteras particulares à Secretario S. Collegij ſubſcriptas.*

64 *Cardinales qui deſunt publica cauſa, & de licentia Romani Pontificis, ad electionem ſucceſſoris expectandi non ſunt vltra decem dies.*

65 *Cardinales præſentes, decem diebus durantibus, defuncti Pontificis celebrare debent exequias.*

66 *Conclaue quomodo fabricandum, & qui in eo intrare poſſint, & debeant, oſtenditur.*

67 *Sponſiones, ſeu excommiſſas ſuper vita, morte, & futura electione Summi Pontificis nullus facere poteſt.*

68 *Conclaue ingredientes poſt ipſum clauſum, vel Cardinales intus exiſtentes alloquentes, nuncium mittentes, vel ſcripturam, quas pœnas incurrant, oſtenditur.*

69 *Cibus, & potus intra Conclaue portandum qualis, & quæ perſona conſtitui debent pro illo inſpiciendo & perſcrutando, oſtenditur,* & n. 70.

71 *Cardinales omnes ad electionem Sum. Pontificis admittuntur, nulla excommunicationis, vel ſuſpenſionis, aut interdicti obſtante exceptione.*

72 *Cardinales nuper creati & publicati, eandem in electione obtinent poteſtatem, etſi nondum inſignia Cardinalatus acceperint.*

73 *Cardinales non Diaconi, an in electione Summi Pontificis vocem habeant oſtenditur.*

74 *Cardinales plurimi ſi ante factam Pontificis electionem decedant, ad ſolos ſuperſtites qui viuunt, pertinebit electio, quamuis duo tantùm remanſerint, quia vnus poterit eligere alium, immò quamuis vnus remanſerit, ad alium ſpectabit electio.*

75 *Electio Papæ ad quem ſpectabit, ſi omnes Cardinales mortui ſint, oſtenditur.*

76 *Papa vbi deponitur à Concilio legitimè congregato, ad quem tunc pertineat Pontificis electio, ad Cardinales ne, an ad ipſum Concilium, oſtenditur.*

77 *Eugenius III. ex Abbate ſimplici, Gregorius X.*

ex

Google

ex Archidiacono, & Caleſtinus V. ex eremo vocatus, cùm nec eſſet in Sacris, Pontifex eſt creatus.

78 *Laïcus validè eligitur in Pontificem.*

79 *Electionis validitati non obſtabit ſi vxoratus io Pontificem eligatur, quia ſi vxore conſentiente hoc contingat, illa cogi poterit vt conuertatur.*

80 *Vxoratus abſque licentia vxoris ad ſummum euectus Pontificatum poteſt ab ipſa reuocari, vt illi teneatur debitum reddere.*

81 *Fœmina Papa eſſe non poteſt.*

82 *Fœmina ſub nomine Ioannis non fuit electa Romæ in ſummum Pont.*

83 *Papa quot annos natus eſſe debeat? oſtenditur.*

84 *Forma, quæ in electione Romani Pont. ſit ſeruanda, à Iure communi non traditur, idcircò ſi qua in eo Iure ſtatuta cernitur, omittatur, irritus non propterea iudicaretur actus, dum tamen conſenſus duarum partium acceſſerit.*

85 *Eligendi triplex forma, ſeu modus eſt introductus, videlicet ſcrutinium, acceſſus, ſeu communis inſpiratio, & compromiſſum.*

86 *Scrutinium eſt inquiſitio votorum eligentium, quid autem in eo concurrere debeat, oſtenditur.*

87 *Scrutinio faciendo præſunt tres Cardinales de quolibet ordine eligendi, & quomodo votare debeant, oſtenditur.n.88.*

89 *Acceſſus fieri poteſt etiam durante ſcrutinio, & quantumcunque publicato.*

90 *Cardinales poſſunt accedere alteri electo per alios, non tamen per ſe ipſos, & omnino reſilire ab electione quâ fecerunt.*

91 *Papa in electione ab vno ſolo nominatus in ſcrutinio, poteſt ius acquirere per acceſſum, ſcrutinio pendente.*

92 *Cardinalis quando dedit vocem vni in ſcrutinio, & in acceſſu accedit alteri, acceſſus huiuſmodi fit cumulatiuè, non priuatiuè.*

93 *Acceſſus quomodo peragendus in electione Papæ, attenta Bulla Gregorij XV.*

94 *Compromiſſum fit cùm propter diſcordiam Cardinales in aliquem electionis negotium compromittunt, vt ſcilicet ipſe, quem voluerit, eligat.*

95 *Formula Compromiſſi ponitur.*

96 *Compromiſſaria electio fieri poteſt non ſimpliciter ſed limitatè, hoc eſt, per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum.*

97 *Compromiſſarius ſi vnus tantùm ſit, ſe ipſum eligere poteſt.*

98 *Compromiſſum io electione Pontificis quomodo faciendum, attenta Bulla Gregorij XV. oſtenditur.*

99 *Electionis forma per viam Spiritus ſancti duplex altera per inſpirationem, altera per quaſi inſpirationem.*

100 *Electio ad effectum quòd non dicatur per viam Spiritus ſancti, ſufficit quòd vnus diſſentiat.*

101 *Electioni forma quaſi per inſpirationem quando peragenda, ſecundùm Bullam Gregorij XV. oſtenditur.*

102 *Forma alia eligendi Pontificem, per adorationem ſcilicet, introducta fuit.*

103 *Forma nouiſſima eligendi Pontificem data à Gregorio XV.*

104 *Electi in Pontificem ſuffragium non numeratur io numero eligentium, ſiue per ſcrutinium, ſiue per acceſſum, ſiue per ſcrutinium, & acceſſum ſimul fiat electio, iuxta Bullam Gregorij XV.*

105 *Cardinalis abſentis votum, etiam extra Conclaue tantummodò, licèt ſit in Vrbe, non admittitur,* Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

votum autem ingredientis poſt Conclaue recluſum, tunc ſolùm valere incipit, cùm ingreditur.

106 *Abſens non poteſt Canonicè in electione votum ſuum mittere per litteras, aut ſchedulas aperiendas tempore ſcrutinij.*

107 *Papa in electione ſi Cardinales aliqui infirmi fuerunt intra Conclaue, & non extra, quomodo ad eos Scrutatores mitti debeant? oſtenditur.*

108 *Locus celebrandæ electionis non eſt de illius ſubſtantia.*

109 *Papa ſi extra Vrbem Romam decedat, nouus Pontifex in ciuitate, in cuius territorio, ſeu diſtrictu mortuus eſt, eligetur.*

110 *Electus non Canonicè in Papam, & illum recipientes, & ei adhærentes, quas pœnas incurrant? oſtenditur.*

111 *Simoniacè electus, vel aſſumptus in Papam, nullam habet poteſtatem ſpiritualia, aut temporalia adminiſtrandi.*

112 *Papæ electio poſtquam facta fuerit, nullam confirmationem requirit.*

113 *Papa dum eligitur, confirmatur, ſtatimque plenam habet, & liberam adminiſtrationem.*

114 *Nomen in Papam electus cum vita ſtatu mutat, poſtquam electioni conſenſum præſtiterit.*

115 *Nomen mutare quis primus è ſummis Pontificibus cœperit? oſtenditur.*

116 *Conſecratio, ſeu inthronizatio electi in Pontificem, quomodo, & à quo facienda? oſtenditur.*

117 *Conſecratio Papæ in Epiſcopum, ſi non erat Epiſcopo, ac benedictio, & coronatio eiuſdem ſunt diuerſa.*

118 *Electus in Papam antequam conſecretur, & coronetur, eſt nihilominus Papa legitimus & verus & auctoritatem habet regendi Eccleſiam.*

119 *Papa recipit Pontificatum, & adminiſtrationem à die electionis, licèt de ſtylo, qui ſeruandus eſt, non incipiat Pontificatum niſi à die coronationis.*

120 *Papa antequam coronetur, non tractat quæ in regimine Eccleſiæ ardua videntur, niſi neceſſitate vrgente.*

121 *Papa quo colore in veſtibus vtatur toto anni tempore? oſtenditur.*

122 *Papa quibus veſtibus toto anni tempore vti ſolat? oſtenditur.*

123 *Religioſus io Pontificatum euectus non tenetur habitum Regularem portare ampliùs, licèt Pius V. & Sixtus V. habitum ſuæ Religionis non mutarint, niſi exiſterent in Conſiſtorio.*

CVm omnes homioes io præuaricatione Adæ ionocentiam perdidiſſent, facti immondi, &, vt Apoſt. inquit ad Rom. 5. & 1. ad Corioth. 15. *Naturâ filij iræ*, vſque adeò ſerui erant peccati, & ſub poteſtate Diaboli, ac mortis, vt non modò Gentes per vim naturæ, ſed ne Iudæi quidem per ipſam etiam litteram Legis Moyſi inde liberari ac ſurgere poſſent, tametſi in eis liberum arbitrium minimè extinctum eſſet, viribus licèt attenuatum, & inclinatum. Quo factum eſt, vt cœleſtis Pater, Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, Chriſtum Ieſum filium ſuum, & ante Legem, & Legis tempore multis SS. Patribus declaratum, ac promiſſum, cùm venit beata illa plenitudo temporis, ad homioes miſerit, vt & Iudæos, qui ſub Lege erant, redimeret, & Gentes, qui non [illegible]

bantur iuſtitiam, iuſtitiam apprehenderent, Conc. Trid. *ſeſſ. 6. de Iuſtificat. cap. 1. & 2.*

2 Ad tollenda igitur peccata, ſeu ad redemptionem generis humani tanquam ob cauſam primariam, & proximam Verbi æterni Incarnatio facta fuit, vt probatur ex multis S. Scripturæ locis, Luc. c. 19. *Venit filius hominis quærere, & ſaluum facere quod perierat.* Ioan. 3. *In hoc apparuit filius hominis, vt diſſoluat opera diaboli. Miſit Deus filium ſuum in Mundum, vt ſaluetur Mundus per illum.* Apoſt. ad Galat. 4. *Miſit Deus filium ſuum factum ex muliere, factum ſub lege, vt eos, qui ſub lege erant, redimeret.* & 1. ad Timoth. 1. *CHRISTVS IESVS venit in hunc Mundum peccatores ſaluos facere;* & in Symbolo Niceno. *Qui propter nos homines, & propter noſtram ſalutem deſcendit de Cœlis.* Quod non ſolùm præcipuè de originali peccato, ſed etiam de actualibus peccatis tam venialibus, quàm mortalibus intelligendum eſſe, ita vt ad illa ſufficienter tollenda Incarnatio facta dicatur, colligitur, tum quia *Iſa.* 53. dicitur, *Vulneratus eſt propter peccata noſtra, attritus eſt propter iniquitates;* & ait Apoſtol. ad Timoth. 1. *qui dedit ſemetipſum in redemptionem pro omnibus;* & ad Titum 2. *dedit ſemetipſum pro nobis, vt nos redimeret ab omni iniquitate.* Tum quia Chriſtus in Mundum venit, vt faceret ſibi populum acceptabilem, vt dicitur per Apoſt. *ad Tit. 2. & ad Epheſ.* 5. id autem fieri non poteſt niſi tollantur omnia peccata, etiam venialia. Ita Suar. *3. p. tom. 1. de Incarn. diſp. 5. ſect. 6.* Tanner. *tom. 4. diſp. 1. q. 1. dub. 3. n. 90.* Becan. *de Incarnat. c. 1. q. 9.*

3 Multis conuenientiſſimum fuit potius Verbum incarnari, quàm Patrem, aut Spiritum ſanctum; primò, vt qui erat Filius Dei ab æterno, efficeretur filius hominis tempore: ſecundò, vt qui erat filius Dei naturalis, efficeret nos filios Dei adoptiuos: tertiò, vt media perſona inter Patrem, & Spiritum ſanctum, mediator fieret inter Deum, & hominem: quartò, vt illa perſona aſſumeret naturam per quam genus humanum inſtruendum erat, & Verbum diuinum, iuxta illud Sapient. 1. *Fons ſapientiæ Verbum Dei in excelſis:* quintò, vt homo, qui Deum offenderat appetendo ſimilitudinem Dei, reconciliaretur Deo per veram imaginem, & ſimilitudinem Dei: ſextò, vt creatura vniretur illi per quam tanquam per exemplar omnia facta ſunt; nam quæ ſimilia ſunt, conuenientiùs vniuntur, iuxta vulgare dictum *ſimile ſimili eſt amicum;* ille autem per quem omnia facta ſunt, eſt Verbum diuinum, *Eccleſ. 17. & Ioan. 1.* vide S. Thom. *de Incarnatione, q. 5. art. 4.* Valcot *tom. 4. diſput. 1. q. 1. puncto 4. col. 3.* Becan. *de*
4 *Incarn. cap. 4. num. 4.* & ſic ſolam perſonam Filij naturam humanam aſſumpſiſſe probat *cap. firmiter, de ſum. Trin.* & Concil. Tolet. VI. vbi dicitur, *ſolus Filius aſſumpſit humanitatem in ſingularitate perſonæ, non in vnitate naturæ, id eſt, in eo quod eſt proprium Filij, non quod eſt commune Trinitati;* & S. Thom. *d. q. 3. art. 3.* contra Sabellianos, alióſque hæreticos vocatos Patripaſſianos, exiſtimantes totam ſanctiſſimam Trinitatem incarnatam fuiſſe, eo quòd arbitrarentur Patrem, filium & Spiritum ſanctum non eſſe tres perſonas, ſed vnam, quæ ratione diuerſorum officiorum vario nomine nuncuparetur. Hæc
5 quidem filij Incarnatio, id eſt, vnio hypoſtatica cum natura humana, magis conueniens fuit ad redimẽdum genus humanum, quàm vnio cum natura Angelica, quia hoc pacto dignitas humana magis extollitur, tum quia hinc maior cõfuſio dæmoni ſequitur quod ab eadem natura vincatur, quam ipſe vicerat; ita Suar. *3. p. tom. 2. de Incarn. diſp. 4. ſect. 2. concl. 4.* Becan. *eod. tract. c. 1. q. 5. n. 5.* Tanner. *d. diſp. 1. q. 2. dub. 1. n. 38. & ſeq.*

Terminus principalis Incarnationis proueniens 6
ex vnione eſt Chriſtus, prout eſt perſona diuina ſubſiſtens in duabus naturis, diuina, & humana, quæ duæ naturæ integræ, & inconfuſæ remanſerunt in Chriſto poſt Incarnationem, vt expreſsè definitum eſt in Concil. Chalcedon. *art. 5. Confitemur in nouiſſimis diebus Filium Dei vnigenitum in duabus naturis inconfuſè, immutabiliter, indiuiſè, inſeparabiliter agnoſcendum nunquam ſublata differentia naturarum propter vnionem,* & in pluribus aliis Concil. apud Card. Bellarm. *lib. 3. de Chriſto,* Vaſq. *de Incarnat. diſp. 14. cap. 2. n. 2.* Tanner. *d. diſp. 1. q. 3. dub. 1.*

Chriſtus ſecundùm humanitatem eſt caput to- 7
tius Eccleſiæ tam Militantis, quàm triumphantis; primò quia id apertè conſtat ex ſacra Scriptura, in qua nomen capitis ſæpe tribuitur Chriſto, Apoſt. ad Epheſ. 1. *Omnia ſubiecit ſub pedibus eius, & ipſum dedit caput ſupra omnem Eccleſiam, quæ eſt corpus ipſius.* & c. 4. *Creſcamus in illo per omnia, qui eſt caput Chriſtus.* & c. 5. *Vir eſt caput mulieris, ſicut Chriſtus Eccleſiæ.* & ibid. *Nos ſumus Chriſti.* & ad Colloſ. 1. *Ipſe eſt caput corporis Eccleſiæ.* Secundò, quia in Chriſto reperiuntur omnes conditiones requiſitæ ad caput Eccleſiæ myſticum, nam ſicut tota Eccleſia dicitur vnum corpus myſticum per ſimilitudinem ad naturale corpus hominis, quòd iuxta rationem diuerſorum membrorum diuerſos actus, & officia exercet; ita Chriſtus dicitur morale, ſeu myſticum caput Eccleſiæ, deſumpta ſimilitudine ab humano capite, & ſicut humani capitis proprium eſt inſtituere in reliqua membra, illaque per intellectum, voluntatem, & alios ſenſus in ipſo capite reſidentes dirigere & gubernare, ne in ſuis functionibus errent; ita Chriſtus influit, vel ſaltem virtutem habet vniuerſalem influendi gratiam in omnia Eccleſiæ membra, iuxta illud Ioan. 1. *De plenitudine eius nos omnes accepimus, & gratiam pro gratia, quia lex per Moyſem data eſt; gratia, & veritas per* IESVM CHRISTVM *facta eſt.*

Habuit etiam Chriſtus ampliſſimum ſpirituale 8
dominium in omnes creaturas, tam cœleſtes, quàm ſublunares, & terreſtres, ita vt illis vti poſſet ad finem ſpiritualem quoties ei viſum fuiſſet, vt probatur Pſalm. 2. *Ego autem conſtitutus ſum Rex ab eo ſuper Sion montem ſanctum eius, prædicans præceptum eius.* & Zachar. 9. *Ecce Rex tuus venit tibi iuſtus, & ſaluator.* Iſa. 9. *Factus eſt principatus ſuper humerum eius, & vocabitur nomen eius Admirabilis, Cõſiliarius, Deus fortis, Pater futuri ſeculi, Princeps pacis.* Daniel. 7. *Dedit ei poteſtatem, & honorem, & Regnum.* Math. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cœlo, & in terra.* Ioan. 18. *Tu dicis; quia Rex ſum ego.* Apoſt. 1. ad Corinth. 15. *Omnia ſubiecit ſub pedibus eius.* 1. ad Timoth. 6. *Beatus & ſolus potens Rex Regum, & Dominus dominantium.* Ioan. Apocalyp. 1. *Princeps Regum terræ,* cap. 17. *Rex Regum,* cap. 19. *Habet in veſtimento, & in femore ſcriptum, Rex Regum, & Dominus dominantium.*

Et quamuis potuerit inſuper dominium politi- 9
cum rerum omnium, & principatum, & ita monarchiam temporalem cum ſuprema poteſtate ſeculari ſuper vniuerſum Orbem, & ſuper omnes Principes ipſius principaliter & directè exercere; tamen, huiuſmodi temporalem monarchiam, & poteſtatem de facto non exercuit, nec exercere voluit, iuxta illud Ioan. 18. *Regnum meum non eſt de hoc Mundo,* & *Lucæ 12. verſ. 13.* vbi cùm quidam de

turba

Digitized by Google

turba Chriſto dixiſſet. *Magiſter, dic fratri meo vt diuidat mecum hæreditatem*; ille dixit ei: *Homo quis me conſtituit Iudicem, aut diuiſorem ſuper vos?* & iuxta alia plura, quæ ad hoc propoſitum congerunt Victor. *de poteſt. Eccleſiæ, relect. 1. q. 5. n. 16. cum ſeqq.* Tolet. *in c. 18. Ioan. annot.* 25. & 26. Card. Bellarm. *lib. 5. de Roman. Pont. cap. 4.* Becan. *de Incarnat. c. 14. n. 5.* Valent. *tom. 4. diſp. 1. q. 22. punct. 6.* Tanner. *tom. 4. diſp. 1. q. 7. dub. 4. n. 69.* Vaſquez *de Incarn. diſp. 87. cap. 4. n. 31.* Seraph. de Freitas *de iuſto Imperio Luſit. Aſiatico c. 6. n. 66.* Nanclant. *de Regn. Chriſti tit. 4.* Bañes *in 2. 2. in preamb. de dominio, ad q. 62. q. 4. dub. 1. cum ſeq.* Benedict. Pererius *in Daniel. lib. 8. non longè à fine*, Alphonſ. de Mendoça *in ſuis quodlib. relect. de dom. Chriſti, §. 14. cum ſeqq.* Suar. *tom. 1. 3. p. diſp. 48. ſect. 2. & in defenſ. fidei, lib. 5. cap. 5. n. 15. & 16.* Mich. Salon. *in 2. 2. q. 4. art. 4.* Param. *de origine Inquiſ. lib. 3. q. 1. opin. 4. n. 70. cum ſeqq.* Salazar. *in comment. Prouerb. c. 8.* Franc. de Mendoça *in comment. ſuper lib. 1. Reg. c. 8. n. 10. annot. 15. ſect. 3. ex n. 1.* Solorzan. *de iure Indiar. tom. 1. lib. 2. c. 23. n. 30. cum ſeqq.* nouiſſimè Petr. Gonzalex de Salzedo *de lege politica, lib. 1. c. 6. num. 33.*

Contra Albert. Pighium *lib. 5. Hierarchiæ Eccleſiaſt. c. 3.* Almayn. *de poteſt. Eccl. c. 8.* Nauar. *in c. nouit, not. 3. n. 130. de iudic.* Mart. *de Iuriſd. p. 1. c. 18.* & alios citatos, exiſtimantes Chriſtum Dominum de facto exercuiſſe temporalem Monarchiam ſuper vniuerſum Orbem.

Et contra Armacan. *lib. 4. quæſt. Armen. cap. 16.* Paul. Burgenſ. *in cap. 1. Matth.* & Bacon. *in 4. q. 1. & 11. art. 3.* putantes Chriſtum fuiſſe Regem iure hæreditario.

Et demum contra Molin. *tom. 1. de Iuſt. diſp. 28.* & Suarez *3. p. diſp. 48. ſect. 2.* Hoſt. Turrecr. & alios quos referunt, aſſerentes Chriſtum habuiſſe vniuerſale dominium temporale in vniuerſum Orbem actu primo.

10 Non obſtat quòd Pater tradidit, & communicauit omnia Chriſto, iuxta illud Matth. 28. *Data eſt mihi omnis poteſtas in Cælo, & in terra*, & Ioan. 13. *Sciens quia omnia dedit ei Pater in manus*; quia reſpondetur nomine *omnis poteſtatis* eo loci intelligi poteſtatem ſpiritualem neceſſariam ad gubernandam ſpiritualiter omnem Eccleſiam, tam cœleſtem quàm terreſtrem, cuius caput, & Rex eſt Chriſtus Dominus; ita Victor. & Bellarm. *citatis locis*. Hinc patet quomodo reſpondendum ſit ad alia multa S. Scripturæ loca, quibus indicatur dominium & Regnum Chriſti, illa enim non intelliguntur de temporali, ſed de ſpirituali dominio.

11 Ad Patrem, & ad Triumphantem Eccleſiam Chriſtus ipſe ex militanti reuerſurus, ex multis neceſſarium reputauit aliquem Eccleſiæ à ſe in terris conſtitutæ Præſidem relinquere, qui eius Vicariam poteſtatem retineret, & ad quem tanquam Iudicem, & Paſtorem omnes Chriſti ouiculæ in terrena Eccleſia commorantes confluerent: nam cùm Paſtorem dicat eſſe bonum, non voluit nos hîc in terris relinquere orphanos abſque Paſtore aliquo, abſque Rectore vllo, abſque Gubernatore quopiam generali, & vniuerſali, quem coram corporeis etiam oculis intueamur; quem de dubiis conſulamus, quem Rectorem, quem Paſtorem ſentiamus, quem caput habeamus à Chriſto ſecundum, ab hominibus, & inter homines primum, vt optimè ait Boët. Epo *de Hierarchia num. 9.* multis, ſed bis potiſſimum rationibus. Primò, quia ſicut Rex à Regno diſcedens, ſi diu abfuturus ſit, alium in ſui locum ſufficere, & ſubrogare ſolet, ita par fuit, vt Chriſtus Cœlum conſcendens alium ſubſtitueret. Secundò, quia regimen Eccleſiæ ſub ea forma manere debet, quâ inſtitutum fuerat à Chriſto, ſed ante Chriſti Aſcenſionem inſtitutum fuerat ſub Capite viſibili: ergo poſt Chriſti Aſcenſionē remanere debet ſub aliquo capite viſibili, alioquin regimen Eccleſiæ, & conſequenter ipſamet Eccleſia mutata eſſet, quod dici non poteſt. Tertiò, quia Synagoga Moſaïca fuit vmbra, & typus Eccleſiæ Chriſti, ſed in Synagoga Moſaïca ſemper extitit caput viſibile; primum enim caput Synagogæ viſibilis fuit Moïſes, cui poſtea ſucceſſerunt Pontifices legales; inuiſibile verò erat Chriſtus, quatenus ex præuiſis Chriſti meritis conferebatur Synagogæ interna gratia; ergo etiam in Eccleſia ſemper exiſtere debet caput viſibile, quod quidem ab initio fuit Chriſtus dum in terris fuit; deinde verò in Cœlis exiſtens adhuc remanſit caput, non quidem viſibile, ſeu viſibili modo, quia non eſt amplius viſibiliter præſens (ſicque intelligitur locus ille, *Me autem non ſemper habebitis*,) ſicut erat ante Aſcenſionem, ſed inuiſibile, eſtque permanſurum eſt vſque ad Mundi finem, quia dirigit & gubernat Eccleſiam per internum gratiæ influxum; tum quia *Matth.* 28. dicitur, *Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus vſque ad conſummationem ſæculi*, id eſt, per directionem & influxum gratiæ, & donorum Spiritus ſancti. Vide eleganter Oſor. *lib. 1. contra Haddonem verſ. ſed vt aliquid, pag. 87.* Seraphin. de Freitas *de iuſto Imperio Luſitanorum Aſiatico cap. 6. n. 3. & 4. cum ſeq.* Boët. Epo *tract. de Hierarchia n. 18.*

Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

Volens igitur Dominus aſcenſurus ad Patrem, 12
Petrum vniuerſæ Eccleſiæ Paſtorem præficere, qui vices ſuas viſibiliter in terris ſuſtineret, ad denotandum myſterij magnitudinem, & grauitatem ter repetitis verbis illis, *Simon Ioannis, diligis me plus his?* ab eodem reſponſo accepto; *Etiam Domine, tu ſcis quia amo te*, bis Chriſtus illi dixit; *Paſce agnos meos*, & tertia vice; *Paſce oues meas*, Ioan. 21. & 22. & Marc. 16. Per quæ verba ipſum Petrum in
ſanctitate quidem præſtantem, in paupertate exi- 13
mium, in humilitate maximum, in virtute ſupremum, non fauſto, ſed ſimplicitate pedibus nudis ambulantem, præſentibus aliis Apoſtolis, Principem conſtituit, & elegit Chriſtus, vt eſſet Paſtor totius Eccleſiæ militantis, Parens, Magiſter, Gubernator, Caput, & Dux, & ſic factus fuit ſuper inuiſibili fundamento Chriſto, & ipſe viſibile fundamentum Eccleſiæ, ideóque Dionyſ. *de diuinis no-*
min. cap. 3. ipſum Petrum ſupremum, & antiquiſſi- 14
mum Theologorum faſtigium, S. Ign. *epiſt. ad Romanos*, Eccleſiæ præſidentem, S. Clem. *epiſt. 1.* fundamentum Eccleſiæ appellant. Hinc non otioſè
toties, inquit Bernard. *ſuper Cant. ſerm. 76.* reperi- 15
tum eſt, *Petre amas me?* in commiſſione ouium, & ego quidem id ſignificatum perinde puto, ac ſi illi dixiſſet IESVS: niſi teſtimonium tibi perhibeat conſcientia quòd me ames, & valdè perfectéque ames, hoc eſt, pluſquam tuos, pluſquam tua, pluſquam & te, vt huius repetitionis meæ numerus impleatur, nequaquam ſuſcipias curam hanc, nec te intromittas de ouibus meis, pro quibus ſanguis vtique meus effuſus eſt. Ter igitur exigit amorem à Petro Ieſus, nec quemlibet amorem, ſed ardentiorem quàm aliorum Apoſtolorum, priuſquam gregis ſui curam illi committat; & ſic elegit ad Eccleſiæ regimen qui potiſſimum eam diligat, & illi vtiliſſimum fore credit, non quem ipſe amat; diligit Ioannem, elegit Petrum; diligit ſibi charitatem, elegit ſibi Eccleſiæ

ſiæ vtiliorem; diligit innocentem, elegit lapſum, vt qui ipſe pœnituerit, faciliùs pœnitenti indolgeat, ac benigniùs nouerit miſereri, qui ſecum miſericorditer actum meminerit.

16 Quòd autem Chriſtus voluerit Petrum ſibi Vicarium, & ſucceſſorem exiſtere, ipſemet oſtendit, dum dicit Matth. 16. *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & tibi dabo Claues Regni Cælorum, & quodcumque ligaueris ſuper terram*, &c. ex quibus verbis apertè colligitur Chriſtum Dominum tradere Petro poteſtatem, quam ipſemet obtinet, quæ in tribus conſiſtere apparet, vt ſcilicet ſit petra Eccleſiæ, & clauiger Cœli, & ſoluens, ac vinciens delinquentes; quæ omnia in ipſo Domino continentur, qui Petra dicitur, & fundamentum, iuxta Apoſt. 1. *ad Corinth.* 3. *& c. cùm Paulus*, 1. *q.* 1. *c. fin. de Presbyt. non baptizato*, & Clauis Dauid, ac vincula ſtringens, & ſoluens, ſecundùm Prophetam *Pſalm.* 115. quòd pariter voluerit viſibile ſuæ Eccleſiæ caput in terris Petrum relinquere, ipſúmque cæteris Apoſtolis cunctiſque Eccleſiæ Partibus proponere, multis in locis ipſe demonſtrauit, & dilucidè teſtificatus fuit tam ante, quàm poſt ſuam ſanctiſſimam Reſurrectionem; ſolus ideo Petrus, vt caput & princeps Apoſtolorum pro omnibus ſolicitus auſus eſt à Chriſto petere qua mercede ipſum ſecuturi eſſent, *Matth.* 19. Hic etiam cùm interroganti Domino quem homines eſſe dicerent filium hominis? aliis referentibus opiniones aliorum, ipſe velut inter cæteros primus, cùm illum eſſe Chriſtum Dei viui filium reſpondiſſet, audire promeruit: *Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam*, Matth. 16. ipſe ſolus Petrus interrogauit IESVM Matth. 18. *Si peccauerit in me frater meus, dimittam ei vſque ſepties?* & ei ſoli IESVS reſpondit; *Non dico tibi vſque ſepties, ſed vſque ſeptuagies ſepties*, cùm profectò ſeptenarius vniuerſitatis ſit numerus, eo quòd omne tempus ſeptenario dierum numero noſcitur comprehendi; igitur ſeptenarius numerus in ſe ipſum multiplicatus in hoc loco ſignificat vniuerſorum vniuerſa peccata, quia ſolus Petrus poteſt non ſolum omnia, ſed omnium crimina relaxare. Ab illo initium tanquam à capite, & maiore, ſumpſit ipſe Chriſtus in lotione Diſcipulorum. Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom.* 1. *ann. Chriſti* 33. *c.* 38. *in fine*. Verbáque ſingulariter ei dixit tanquam vni Paſtori, qui eius exemplo cæteris præfuturus humilitatem eius imitaretur, *Ioan.* 13. in qua quidem ſacra lotione pedum Petri primatum à Domino ei fuiſſe quoque deſignatum non erit difficile credere; nam cùm ille à Domino ante Paſſionem ſuam Petro promiſſus fuiſſet, dicendo, *tibi dabo Claues Regni Cælorum*, & poſt Reſurrectionem datus, cùm dixit, *Paſce oues meas*, Ioan. 21. vt aduertunt Gloſſ. *verb. Petrus in c. in nouo*, 21. *diſt.* Mich. Aninyon *de vnitate Ouilis, & Paſtoris, c.* 20. *num.* 7. *& ſeq.* Blaſius Nauar. *de ſacro Eccleſiæ principatu, lib.* 1. *c.* 9. *verſ. poteſtas*. Inter has actiones Petri pes ſupra manus Domini poſitus fuit, vt ſoliditatem ac perpetuitatem huius Primatus ſignificaret, cùm ex Ægyptiorum doctrina, & hieroglyphico conſtet quòd pes ſic apparens ſoliditatem annuit, vt adnotauit Pierius Valerian. *in Hieroglyphic. lib.* 35. *tit. de pedibus, in verſ. fundamentum*. Magnum certè excellentiæ Petri iudicium fuit, quòd eum vnum Angelus ſpeciatim nominauit, dum dicit, *ſed ite dicite, Diſcipulis, & Petro, quia præcedet vos in Galilæam, ibi eum videbitis ſicut dixit vobis*, Marc. 16. Non exiguum præſtantiæ Petri iudicium quoque eſt, quòd primus in monumentum Chriſti intrauerit, qui primus Chriſti voce, id eſt, auctoritate, & poteſtate in Eccleſia eſſet functurus; potuerit enim Ioannes primus ingredi, quippe qui curſu præuenerat Petrum, ſed id muneris omnium maiori Petro permiſit, *Ioan.* 20. Ei ſoli dicit Chriſtus, *Rogaui pro te, Petre, vt non deficiat fides tua, & tu aliquando confirma Fratres tuos*, Luc. 22. ex quo manifeſtum eſt in Petro omnes contineri; rogans enim pro Petro, pro omnibus rogare dignoſcitur. Hinc etiam Dominus dum apparuiſſet in littore Diſcipulis nauigantibus, ſciens Petrus quòd Dominus eſſet, ſe miſit in mare, & aliis nauigio venientibus ipſe ſine beneficio nauis ad Dominum feſtinauit, *Ioan.* 21. cùm enim *mare*. Mundum deſignet, per hoc quòd Petrus ſe miſit in mare, priuilegium expreſſit Pontificij ſingolaris, per quod vniuerſum Orbem ſuſceperat gubernandum, cæteris Apoſtolis vt vehiculo nauis contentis, cùm nulli eorum vniuerſus fuerit Orbis commiſſus, ſed ſingulis ſingulæ Prouinciæ, vel Eccleſiæ potiùs deputatæ: iterum etiam vt ſe vnicum Chriſti Vicarium deſignaret ad Dominum ſuper aquas maris mirabiliter ambulantem, & ipſe ſuper aquas maris mirabiliter ambulauit, nam cùm aquæ multæ ſint populi multi, congregationéſque aquarum ſint maria, per hoc quod Petrus ſuper aquas maris inceſſit, ſuper vniuerſos populos ſe poteſtatem accepiſſe monſtrauit. Hinc etiam etſi aliis imperetur, vt laxent retia ſua, ſoli tamen Petro dixit Dominus, *Duc in altum*, Luc. 5. hoc eſt, in profundum diſputationum; quid enim tam altum, quàm altitudinem diuitiarum videre, ſcire Dei Filium, & profeſſionem diuinæ generationis aſſumere? quàm licèt mens humana nequeat plenè rationis inueſtigatione comprehendere, fidei tamen plenitudo complectitur. Eſt enim aliud Apoſtolicum piſcandi genus, quo genere ſolum Petrum piſcari Dominus iubet, dicens, *Mitte hamum, & eum piſcem, qui primus aſcenderit, tolle; cap. non turbatur*, 24. *q.* 1. illi enim ſoli impetratum eſt à Domino, vt cum hamo piſcaretur, cæteris cum retibus piſcantibus, vt intelligatur Petrum iuriſdictione aliis præeſſe, quia hamo, id eſt, ferro, reſecantur putridæ carnes, *cap. plurimos in fine*, 82. *diſt.*

Quare Petrus poſt Aſcenſionem Domini velut 17
ipſius Vicarius hanc Vicariatus auctoritatem accepto diuino Spiritu exercere cœpit, quando & in prædicatione, & conuerſione infidelium, & in Eccleſia ordinanda, celebrandiſque Conciliis, atque edendis miraculis inter Apoſtolos primus extitit, ac ſupremus, & vti talis ad complendum duodenarium Diſcipulorum numerum loco Iudæ præuaricatoris ex verbis Prophetæ alium inſtituens, & faciens ſubrogari, & recepto Paraclito Diſcipulos Spiritus ſancti gratia illuſtratos ex verbis Ioëlis apertiùs comprobauit. Hic pœnitentiam agere iuſſit, & baptizari credentes, *Actor.* 2. Hic inter Diſcipulos curando claudum, ſoit miraculum operatus, *Actor.* 3. & in Ananiam, & Saphiram vxorem ipſius tanquam primus, & præcipuus inter eos, qui mentiti fuerunt Spiritui ſancto, mortis ſententiam promulgauit, *Actor.* 5. Hic ſimoniacæ peſtis radicem contra primitiuam Eccleſiam pullulantem Apoſtolo falce ſuccidit, ſolus in Simonem magnum ſententiam damnationis promulgans, licèt non ei ſoli, ſed omnibus cõmuniter pecuniam obtuliſſet, *Act.* 8. Huic ſoli viſio cœlitus oſtenſa fuit, *Act.* 9. *&* 10. qua innuitur, quòd Petrus prælatus fuerit cunctis gentibus, ipſeque admonebatur

tur

Digitized by Google

tut omnes gentes ſuæ fidei conſortes Chriſti Eccleſiæ vnire, & inſerere, cùm vas illud viſionis Orbem terrarum, & vniuerſa in eo contenta animalia vniuerſas ſignificaret tam Iudæorum, quàm Gentium nationes. Gentium enim immunditię per quadrupedia terræ, pé. que beſtias, reptilia, & volatilia Cœli ſignificabantur, & illas iam Deus intra linteum Eccleſiæ recipiendas decreuerat: propter quod & Petro iuſſum erat vt mactaret eas primùm, hoc eſt, per Verbum Dei, quod gladio quouis ancipiti penetrabilius eſt tenum peccati ſanguinem effunderet, eiſque ſubinde veſceretur, hoc eſt, more cibi traduceret eas in Eccleſiæ corpus, & incorporaret eas Chriſto. Quamobrem ipſe vt primus Iudæos, ita quoque & Gentiles conuertit ad Fidem, vt ſuper vtroſque fideles ſe paſtoralem curam accepiſſe monſtraret.

18 Ex quibus negari non poteſt Petrum ſuper reliquos Apoſtolos primatum, & principatum habuiſſe, ex Chriſti inſtitutione, aliorùmque poteſtatem Petri authoritati ſubordinatam fuiſſe; cùm enim ſublimior inter mortales poteſtas, principatus Apoſtolorum & Eccleſiæ gubernatio vni Petro quaſi primogenito, eaque triplici tempore, & ante Paſſionem & circa Paſſionem, & poſt Paſſionem Chriſti Dei ore commiſſa fuerit, ipſimet Apoſtoli eundem Principem, & Eccleſiæ vniuerſalem

19 Paſtorem agnouerint, & confeſſi ſint, vt Anacletus Papa ait, *in c. in nouo, 21. diſt. ibi, ipſumque Principem eorum eſſe voluerunt*, & aduertit Dion. Paul. *de vera quatuor Patriarch. ſedium erect. c. 17. n. 34.* intelligendo verba illa non de voluntate antecedente, ſeu eligente, ſed de voluntate conſequente, & acceptante, vt benè tradit Suar. *de legib. lib. 4. cap. 3. n. 9. ad finem*, & ante eum dixerat Turrecr. *de poteſt. Eccleſiæ, lib. 2. cap.* 40. nulli dubium eſſe poteſt Petrum & principatu, & dignitate cæteris omnibus anteire: quamvis aliqui vel meritis, vel ſapientia, vel alia de cauſa illi pares, aut aliquando ſuperiores habiti ſint, quòd ſit primus, & dignior, poſtulare ordo videtur, vt & nos illum præ cæteris Apoſtolis veneremur. Valent. *lib. 7. analyſis de Fide c. 1. cum ſeqq.* Seraphin. de Freic. *de iuſto Imperio Luſit. Aſiatico c. 6. n. 18.* Boët. Epo *de iure ſacro lib. 1. c. 4.*

20 Fuit autem poteſtas data Petro, & Apoſtolis non ad eundem, ſed ad diuerſum finem, Petro ſcilicet vt per ſucceſſionem perpetuò in Eccleſia duraret; Apoſtolis verò ſolùm per modum cuiuſdam legationis, & perſonalis muneris finiendi cum vita eorum. Inſuper hæc poteſtas quoad actum ferendi leges in Petro, erat ſimpliciter ſuperior, & independens; in Apoſtolis verò inferiori modo, & cum multa differentia, quia poterat ſuis legibus, vel præceptis alios etiam Apoſtolos obligare, & nullus poterat eius leges reuocare; alij verò Apoſtoli nec Petrum obligare poterant, nec fortaſſe ſe adinuicem, & Petrus in rigore poterat eorum leges non admittere, ſeu reuocare, vt optimè probat Suar. *d. lib. 4. cap. 3. num. 8. & 9.* quem refert Illuſtriſſ. D. mens Roder. à Cunha *comment. ad cap. in nouo, n. 6. diſt.* 21.

21 Papatus igitur eſt de Iure diuino à Chriſto in perſonam Petri inſtitutus, ſicut & poteſtas eidem ab eodem Chriſto data Zabarel. *conſ.* 150. *num.* 13.

22 Card. Tuſch. *d. lit. P, concl. 47. n. 1. & 3.* Quòd autem ſit in perſona huius, vel illius, excepta perſona B. Petri, non eſt de Iure diuino, ſed ex humana electione pendet, vt benè reſoluit Abb. *in ſua q. 1. incip. Epiſcop. col. 4. in fine*, & col. 5. *in princip. n. 9.*

23 *verſ. 6.* vnde Zabarel. *d. conſ. 150. num. 14.* ait quod inter plures contendentes non eſt de Iure diuino hunc, vel illum eſſe Papam, ac proinde inferri poſſe tranſigi de Papatu.

24 Quamvis autem Epiſcopos in Apoſtolorum locum ſucceſſiſſe probet text. *in d. c. in nouo, 21. diſt. & in cap. quorum vices, 68. diſt.* & Apoſtoli parem cum

25 Petro habuerint poteſtatem Eccleſiaſticam in eorum Orbem, & in omnes, ad quos Petrus habebat, iuxta illud Matth. vlt. *Data eſt mihi omnis poteſtas, &c.* & Marc. vlt. *Euntes in vniuerſum Mundum,* & c. immediatè à Chriſto Domino, vt comprobant Caiet. *de authorit. Papæ, & Concilij, cap.* 3. Sot. *in 4. diſtinct. 20. q. 1. art.* 2. Victor. *d. q. 2. n. 9.* Card. Bellarm. *lib. 4. de Romano Pont. c.* 23. Marchin *de ſacr. Ordin. tract. 1. p. 1. c. 13. à num.* 11. non tamen inde negandum primatum, & principatum Petri ſuper reliquos Apoſtolos, nec dicendum Epiſcopis parem habere poteſtatem cum Petro, ſicut inconſideratè protulit Stephan. à Gaeta *in repet. cap. ad limina, 40. q. 1. in princ. p. 6.* prout illum refert Dionyſ. Paul. *d. c. 17. num.* 54.

26 Aduertere namque debuiſſet tam Petro, quàm cæteris Apoſtolis à Chriſto Domino quædam fuiſſe conceſſa tanquam pertinentia ad communes, & maximas Eccleſiæ commoditates, quæ ſanè poteſtas ordinaria cenſetur: alia verò conceſſa ſunt eiſdem tanquam priuilegia perſonalia, iuxta illud Ioan. 14. *Ego rogabo Patrem, & alium Paraclitum dabit vobis*, atque etiam illud, Marc. vlt. *Euntes in vniuerſum Mundum*; ex quo ad hoſtitate conſtat

27 Apoſtolos non ordinariam in ſuis & particularibus Eccleſiis, ſed generalem in vniuerſum Orbem, parémque cum Petro, atque in extraordinariam poteſtatem accepiſſe, Suar. *de legib. lib. 4. c. 3. n. 9. ante fin.* vbi bene reſoluit Apoſtolos fuiſſe pares Petro etiam in dignitate Apoſtolica, & conſequenter in vniuerſitate Iuriſdictionis in vniuerſum Orbem, quamuis gloſſ. *verb. pari, in d. c. in nouo*, quam ſequitur Turrecr. *in ſum. de Eccleſ. lib. 2. cap.* 74. exiſtimet Apoſtolos fuiſſe pares Pontifici, ſcilicet in Ordine, & conſecratione.

28 Manet igitur inter has duas poteſtates illa differentia, nam in priori, ordinaria ſcilicet, quam Apoſtoli in ſingulas prouincias ſibi demandatas acceperant, ſucceſſerunt Epiſcopi, iuxta *d. cap. quorum vices*, cum ſimilibus; in poſteriori verò poteſtate extraordinaria in vniuerſum Orbem, cùm perſonale fuerit priuilegium, minimè, vt eleganter reſoluit Can. *de locis Theolog. lib. 9. c. vlt. ad fin. verſ. propterea illud*, atque ita quamvis negemus Epiſcopos ſucceſſiſſe Apoſtolis in illa extraordinaria poteſtate, ex modò dictis, negandū tamen non eſt in

29 ſuis Diœceſibus habere Epiſcopos pleniſſimam poteſtatem, vt omnia poſſint, exceptis nonnullis Pontifici reſeruatis, quæ ille poteſt in vniuerſum Orbem; & probatur arg. text. *in c. ad honorem, de auctorit. & vſu pallij*, & conſtat ex iis, quæ Sot. *de Iuſt. lib. 10. q. 1. art. 3. concl.* 3. & Henriq. *in ſum. lib. 10. c. 31. §. 2. lit. B.*

30 Poteſtatis huiuſmodi ſedem, quam ab ipſo Domino Petrus acceperat, cùm Hieroſolymis prius Eccleſiæ, ac Fidei ſtatum ordinaſſet, ac roboraſſet, Antiochiæ primitus erexit, Iacobo Apoſtolo Hieroſolymitanæ Eccleſiæ Epiſcopo ordinato. Poſtea

31 verò ipſe Domino eandem Sedem Romam tranſtulit, *cap. rogamus, 24. q. 1. c. ſacroſancta 22. diſt.* cum aliis per me citatis, *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 1. tit. 3. c. 2. num. 7.* vt ibidem potiùs profiteri poſſet, vt inquit Antecius *de capitum mutatione q. 1.* Ignatium autem Antiochiæ Epiſcopum conſtituit

Digitized by Google

tuir, *d.cap.ſacroſancta.* Quamvis huios tempeſtatis hæretici imprudenter negent Petrum Romæ vnquam Cathedram conſtituiſſe, & quod peius eſt, neque Romam vnquam veniſſe, quos tamen, ex omnibus antiquis Patribus Græcis, & Latinis eleganter conuincunt Onuph. Panuin. *de Primatu Petri, lib. 3. cap. 1.* Sebaſt. Medic. *in ſumm. omnium hæreſ. p. 1. verb. Petrus, pag. 614.* Georg. Icbet. *in lib. an ſit verum quòd Romæ femina Pontifex, fuerit, arg. 3.* Card. Baron. *annal. Eccl. tom. 1. ann. Chriſti 44. c. 22. cum ſeqq.* & ex profeſſo latiſſimè comprobat omnibus contrariis ſatisfaciens Card. Bellarm. *tom. 1. de Romano Pont. lib. 2. à princip.* & claris verbis oſtendit Innoc. III. *in cap. per venerabilem, qui filij ſint leg.* dum dicit, *locus quem elegit Dominus, Apoſtolica Sedes eſſe cognoſcitur.* Pelag. Papa *in cap. quamvis, 12. diſt.* ibi; *ſancta Romana Eccl Catholica; & Apoſtolica nullis Synodicis conſtitutionibus prælata eſt, ſed*
32 *Euangelica voce Domini,* &c. vnde illa ex neceſſitate diuini præcepti Romæ reſidere debet, ac proinde è Roma contra Domini iuſſum aliò transferri non poteſt, vt colligi etiam videtur ex text. *in d. cap. rogamus, 24. q. 1.* ibi, *iubente Domino Romam tranſlata,* & in aliis locis, & auctoritatibus relatis per Abb. *in d. cap. per venerabilem, num. 18.* Iacobat. *de Concil. lib. 8. art. 6. pag. 535. in verſ. & ad præmiſſa, cum multis ſeqq.* Magdalen. *d. p. 1. c. n. 87.* Conrad. *in templo omnium Iudic. lib. 1. cap. 1. §. 1. q. 2. ex n. 2.* Alphonſ. Mendoça *in quodlib. q. 4. ſcholaſt. per tot.* Petr. de Monte *in ſua Monarchia, de præſtant. Papæ in princ. num. 14.* Card. Tuſch. *tom. 6. lit. P, concl. 50. num. 30. & 31.* vbi *n. 32.* limitat, niſi propter rebellionem populi, vel incurſum hoſtium, aut aliam probabilem cauſam faceret, Card. Bellarm. *tom. 1. de Romano Pont. lib. 4. cap. 4. verſ. ſecundò hoc idem,* & plures alios, quos citaui *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 1. tit. 3. cap. 2. num. 12. & in Collect. ad d. c. rogamus, n. 2.* & ideò cùm Petrus Vrbem fugiens exiuiſſet, volens eum Dominus ad locum, quem elegerat, reuocare, interrogatus ab eo, *Domine quò vadis?* reſpondit. *Vado Romam iterum crucifigi,* quod intelligens, pro ſe dictum, ad locum ipſum protinus eſt reuerſus vt [...]antur Innoc. III. *in d. cap. per venerabilem,* A[...] *lib. 3. de incendio Hieroſ.* S. Ambroſ. *lib. 5. e*[...]. Guerrer[...] *in ſpeculo Iuris Pontif. pag. 8.* Lælius Iordan. *de maioribus Epiſcoporum cauſis ad Papam deferendis, c. 11. n. 24.* Card. Bellar. *d. tom. de Rom. Pont. lib. 1. cap. 23. in fin.;* Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 4. c. 11. q. 2. verſ. deinde obiicitur hiſtoria.*

33 Adhibita eſt etiam Petro ſocietas in eadem Romana Vrbe Beatiſſimi Apoſtoli Pauli vaſis electionis, qui vno die, eodémque tempore Romæ cum Petro glorioſiſſima [...]e eſt coronatus, de quorum meritis atque v[...]tibus, quæ omnem loquendi ſuperant facultatem. *Nihil* (vt B. Leo loquit, *in Sermone de ipſis Apoſt. Petro, & Paulo*) *diuerſum, nihil debemus ſentire diſcretum, quia illos & electio pares, & labor ſimiles, & finis fecit æquales,* &c. Par nimirum fuit, vt vbi caput erat ſuperſtitionis Ethnicæ, caput ibidem quieſceret ſanctitatis, & vbi Gentilium Principes habitabant, illic & Eccleſiarum Principes morerentur; vt S. loquitur Ambroſius de Diuis Apoſtolis Petro ac Paulo Romæ Martyrium ſubeuntibus vna die, vno loco, id eſt, Romæ, ſub vno perſecutore, nempe Nerone; & habetur *ſerm. 66. de natali Petri, & Pauli,* & refertur *in cap. Beati, 2. q. 7. Puto,* inquit, *illos æquales eſſe meritis, qui æquales ſunt paſſione, & ſimiles eos fidei deuotione vixiſſe, quos ſimul vidimus ad martyrij gloriam perueniſſe, non enim ſine cauſa factum putamus, quòd vna die vno in loco, vnius tyranni tolerauère ſententiam. Vna die paſſi ſunt, vt ad Chriſtum pariter peruenirent; vno loco, ne alteri Roma deeſſet; ſub vno perſecutore, vt æqualis crudelitas vtrumque conſtringeret. Dies ergo pro merito, locus pro gloria, perſecutor decretus eſt pro virtute; & in quo tandem loco idem martyrium pertulerunt? in Vrbe Roma, quæ principatum, & caput obtinet Nationum, ſcilicet vt ibi caput ſuperſtitionis erat, illic caput quieſceret ſanctitatis, & vbi Gentilium principes habitabant, illic Eccleſiam Principes morarentur.* Quod tandem Romam ipſam ad eam gloriam 34
prouexit, vt inde eſſet gẽs ſancta, populus electus, ciuitas ſacerdotalis, & regia, vt caput Orbis effecta latius præſideret religione diuina, quàm dominatione terrena. De cuius laudibus ob illuſtre ſanctorum Apoſtolorum martyrium, & has inſignes Eccleſiæ columnas plura tradit S. Ioan. Chryſoſt. *in epiſt. ad Romanos, ſerm. 32. in Moral. exhortat.* & in eorum feſtiuitate ſic canit Eccleſia, vt refert Boët. Epo *de iure ſacro lib. 1. cap. 4. n. 274. pag. 138.*

O Felix Roma, quæ tantorum Principum
Es purpurata pretioſo ſanguine;
Non laude tua, ſed ipſorum meritis
Excellis omnem Mundi pulchritudinem.

Quem Hymnum refert ad hoc propoſitum Petr. Dominic. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſ. cap. 3. n. 83.* vbi *num. 84.* ponit plura nomina, quæ ex ſpeciali priuilegio Roma ſortitur, vt anterior ſplendidiſſima, æterna, regia, & ſimilia, de quibus Iacobat. *de Concil. lib. 7. art. 1. pag. 423. col. 1. & lib. 8. art. 6. pag. 535. in verſ. & ad præmiſſa, & multis ſeqq.* Angel. Pientin. *de ſacro Iubilæo lib. 1. c. 8.* Boët. Epo *de Regalib. in benefic. Eccleſ. lib. 1. n. 192. pag. 116.* ibi, *Vt igitur olim Roma communis erat omnium patria, caputque Mundi quoad Imperium temporale; ſic & nunc eadem Roma caput eſt Mundi, patriáque communis omnium Chriſtianorum quoad gubernationem ſpiritualem,* &c.

Vixit Petrus poſt Chriſti mortem annos 34. 35
menſes 3. dies decem, partim Romæ, partim Antiochiæ, & partim Hieruſalem; in Pontificatu verò anno 25. ſecundùm Panuinum *in vita eiuſdem,* apud Plantinam; nam Goalt. *in tabul. Chronograph.* ait, quòd Petrus tenuit Pontificatum ann. 36. menſes quinque, dies duodecim, videlicet an. quinque Hieroſolymæ, ſeptem Antiochiæ, Romæ 24. menſes quinque, dies duodecim.

Cur autem Romanorum Pontificum Petri ſuc- 36
ceſſorum vita vſque ad ætatem noſtram breuior ſit, atque immutata eſſet ſoleat eorum mors, quàm cæterorum hominum, ita vt nullus adhuc, licèt iuuenis electus, in Pontificatu ſediſſet an. Petri 24. vnde vulgò dicitur, *non videbis dies Petri.* Poterit aliquis curioſè quærere, ſed de hoc Petrus Damian. ab Honorio Pont. interrogatus, reſpondit, *diuinam prouidentiam ita diſponere, vt humano generi metum mortis incutiat, & quàm deſpicienda ſit temporalis vitæ gloria in ipſo gloriæ principatu euidenter oſtendat, nimirum dum præcipuus, & ſupremus omnium hominum tam anguſti temporis compendio moriatur, tremefactus quiſque ad præſtolandam ſui obitus cuſtodiam prouocetur, & arbor humani generis dum cacumen, & verticem ſuam tam facilè corruiſſe, conſiderat, flatu concuſſa formidinis in ſuis vndique ramuſculis contremiſcat.* Hactenus Petr. Damianus; quem poſt hæc impreſſa, me tamen non citato, refert D. Acuña *in hiſtor. Eccleſiaſt. Archiep. Bracharenſ. p. 2. c. 36. n. 6.* Cúmque diuina prouidentia nihil in Orbe agat, cuius legitima cauſa non præcedat, piè arbitrandum

dum eſt, quòd niſi ex iuſtis cauſis in diuina mente reconditis vitam ſanctiſſimorum Pontificum decurrer, (ſi namque vitam Deus diſtribuit hominibus, vt nec alter ex receptione bonorum ſuperbiat, nec alius eius felicitati inuideat,) obliquaretur, ſiquidem eadem diuina æquiſſima diſtributio ſi cuncta felicia, & proſpera, quæ ſimul ſingulis denegat, vni concederet. Eam igitur diuina prouidentia omnia in numero, pondere, & menſura æquans, Pontifici ſummum omnium felicitatum culmen donauit; ſed ne tanta felicitate intumeſcat, longam adimis vitam; cæteris verò mortalibus quod illi vni negauit, rectè indolget, vt ille habeat, quo iſtos excedat, & iſti obtineant, de quo ille inuideat. Accedit etiam quòd cùm omnia ſtudia ad viuendum tendant, ordinat iuſtiſſimos Deus vt tam vehemens viuendi ſtudium mors præueniat, in eo præſertim, qui viuere quàm maximè exoptat; quare ei eo tanto celeriùs vitam eripit, quantò corioſiùs illam cupit, atque cuſtodit; quia ſecundùm Gregorium, quanto mens humana ſe per deſideria dilata, tanto ad receptionem effectuum anguſtiat, & hæc humana vita per momenta deficit, cùm plus viuendi deſiderium creſcit, ipſa viuendi auxietas terminatur, quo fit, vt & ipſi Pontifices agnoſcunt quàm decipiantur in cogitationibus ſuis; vide Rodrig. *in ſpeculo vita humana, lib. 2. cap.* 4.

37 Sed cùm Eccleſia ſemper durans ac eodem manens, viſibili capite, opus habuerit quòd eandem Petri auctoritatem in Eccleſiæ membra diffunderet, *cap. ita Dominus*, 19. *diſt.* diſpoſuit Dominus, vt decidenti Petro alius ſibi Vicarius, & poſt huius mortem alius, & alius vſque ad ſeculi conſummationem ſuccederet, *c. factus eſt*, 7. *quaſt.* 1. nam, vt inquit Hieron. ſuper Matth. cap. 28. *qui vſque ad conſummationem ſeculi cum Diſcipulis ſe futurum eſſe promittit, & illos oſtendit ſemper eſſe victuros, & ſe nunquam à credentibus receſſurum.* Indéque prouenit poteſtatem & iuriſdictionem Petro traditam cùm in Eccleſiæ vtilitatem fuiſſet inſtituta, in futuros Petri ſucceſſores tranſiiſſe, *cap.* 1. *de tranſlat. Epiſcopi*, ibi. *Ex illo generali priuilegio quod B. Petro, & per eum Eccleſia Rom. Dominus noſter indulſit*, &c. Bellarm. *lib. 2. de Romano Pon. c.* 12. *cum ſeqq.* Valecia *in analyſi Fidei lib. 7. cap.* 10. *&* 11. Perez *in Pentateuch. Fidei lib. 5. de Romano Pont. dub. 2. c. 1. cum ſeqq.* Nicol. de Feteau *de ſacra Monarchia Eccleſ. lib. 4. cap. 6.*

38 Succeſſio igitur Summorum Pontificum à B. Petro ſic quidem proceſſit, quòd Petrus ipſe Clementem ſibi primò ſucceſſorem delegit, *cap. ſi Petrus, cum ſeqq.* 8. *q.* 1. qui poſtea Martyr fuit inſignis; ipſe verò Clemens Pontificatui renunciauit, aut quia ſe imparem tanto muneri iudicauit, aut certe quia hoc perniciosum videretur exemplum, vt cæteri ſibi ſucceſſorem eligerent; vel potiùs, vt infrà dicemus, *num.* 40. ſacer ille Romanæ Eccleſiæ Senatus non eum, ſed Linum elegit, qui & ipſe Diſcipulus Petri erat, & poſt eum elegit Cletum, quo defuncto iterum fuit Clemens ab eodem electus, vt adnotauit Gloſ. *verſ. aut ligandi, in d. c. ſi Petrus, & verb. ſuccedere, in cap. non autem*, 17. *quaſt.* 1. recepta per Flamin. *de reſignat. lib. 2. quaſt. 1. num.* 13. Turrecr. *de poteſt. Eccleſia lib. 2. c.* 51. *verſ. nec obſtat*, latè Iacobat. *de Conc. lib. 10. art. 7. in ſolut.* 11. *agum. pag.* 374. Ioan. Driedon. *de libertate Chriſtiana, lib. 1. cap. 3. ad fin.* Manfred. *c.* 27. *fol.* 47. Azor. *inſtit. Moral. p. 2. lib. 3. c. 43. verſ. de Lino, & lib. 4. c. 6. q. 5.* Andr. Gambar. *in expoſit. Extrauag. Iulij II. num.* 95. Iul. Lauor. *variar. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 3. à num.* 3. & ſic in Chronologiis annotatur, præcipuè in Breuiario Chronologico Fr. Longi à Coriolano *in vita Lini, pag.* 20. & habetur etiam *in Martyrologio, ac in Breuiario Romano, & in Canone Miſſa*, vbi poſt Linum & Cletum fit commemoratio Clementis, quamvis poſt alios contradicat Mendoz. *quaſt. 4. Schol.* §. 11. *verſ. quarto.*

Vnde Beati Petri exemplo licere Summis Pontificibus ſibi eligere ſucceſſores, per text. *in d. c. ſi Petrus* tradiderunt Victor. *relect. 2. de poteſt. Eccl. q. 2. n. 2. & 3.* latè Bonacin. *d. diſp. 1. q. 3. puncto* 4. Franc. Turrian. *lib. 3. cap.* 10. Dualius *de poteſt. Pontif. lib.* 3. & ſaltem in tali caſu, vrgente aperta neceſſitate Eccleſiæ, tenent Mart. Ledeſm. 24. *q.* 20. *art. 4. concl.* 2. cum duabus ſeqq. *pag.* 313. Brixien. *in ſuo Indice, verb. Papa*, Vaſquez *tom. 3. in 3. diſput. 244. cap. 3. à num.* 2. Soar. *de Fide diſp. 10. ſect. 4. num. 16. & de defenſione lib. 3. cap. 3. n.* 13. ex tribus potiſſimum; & primò, quia hoc tantùm Iure Canonico prohibetur, ſuper quo poſſunt Romani Pontifices diſpenſare; nam quòd Romanus Pont. ab iſto, vel ab illo eligatur, Iuris humani eſt, non diuini; videmus enim à tẽpore naſcentis Eccleſiæ electionem Pont. ad diuerſos pertinere, vt infrà oſtendemus, ex qua variatione clarè colligitur perſonas electorum nulla lege, quæ mutationem non recipit, fuiſſe deſignatas, ſed humanis conſtitutionibus; ſi igitur poteſtas & forma eligendi Pont. legibus humanis definitur, ſi collegio Cardinalium per Pontifices commiſſa eſt, quare ipſe Pontifex dum viuit, futurum ſucceſſorem deſignare non poſſit? Secundò, quia Papa poteſt facere conſtitutionem ſuper electione ſui ſucceſſoris, ex Victor. *relect. 2. de poteſt. Papa, q. 2.* Suar. *de Fide diſp. 10. ſect. 4. n.* 11. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. q. 1. num.* 13. Azor. *inſt. Moral. part. 2. lib. 4. c. 5. quaſ.* 2. Tertiò, quia poteſt alteri facultatem concedere, vt in ipſius locum poſſit ſucceſſorem eligere, vt de facto dediſſe Hadrianum I. & Leonem VIII. Othoni I. refert text. *in c. Hadrianus, il 2. & in cap. Synodo, diſt.* 63. de quo latiùs infrà.

Verùm his non obſtantibus securè tenendum eſt 40
Papam in vita non poſſe ſibi eligere ſucceſſorem, vt meritò ſuſtinent gloſ. *verb. beatiſ, in c. Apoſtolica*, §. *his omnibus*, 8. *quaſt. 1. & in cap. ſi tranſitus*, 79. *diſt.* Turrect. *de auctoritate Papa, & Concilij, tract. 1. cap. 13. & tract. 2. cap.* 21. Caiet. *opuſc. 1. de auctorit. Papa, c.* 13. *& part. 2. apolog. c. 22. ad fin. verſ. ad obiecta*, Azor. *d. part. 2. lib. 4. c. 5. quaſ.* 3. Paol. Comitol. *reſponſ. moral. lib. 1. q.* 98. Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom.* 11. *anno Chriſti* 1073. *verſ. ſed inter hac.* Ludou. Gom. *in reg. de infirm. reſignant. q.* 1. Iacobat. *lib. 5. de Conc. art. 22. n. 2. & lib. 6. art.* 8. Villadieg. *de Cardinalib. quaſt. 5. num.* 19. Torres *de Fide diſp. 15. dub. 3. §. ſed difficultas.* Roland. *rub. de teſtam. n.* 3. nouiſſimè Martin. Giron. de Palazeda in diſcurſu hac de re edito, & multis rationibus comprobat Iul. Lauor. *d. tit. 4. c. 3. à num. 33. vſque ad num.* 40. Primò, quia 42
Papa & Epiſcopos ſe habent ad Eccleſiam, ſicut vir ad eius vxorem, *c. ſicut vir*, 8. *q.* 1. ſed vir, licèt ſit caput vxoris, 1. *ad Corinth.* 6. non poteſt vxori ſuæ alium virum relinquere, quia eo mortuo ab illius lege eſt ſoluta, 1. *ad Corinth.* 8. Igitur, *&c.* Secundò, quia ſi id liceret, aliud non eſſet quàm vniuerſalem Eccleſiæ ſtatum immutare, gloſ. *in cap. Apoſtolica*, §. *his omnibus, quaſ.* 1. eſſet enim contra antiquiſſimam, & inueteratam conſuetudinem, ſecundùm quam à Chriſti aduentu ad hæc vſque tẽpora ſemper Pontifex creatus eſt per electionem ſiue Cleri

&c

Digitized by Google

& Populi,ſiue Cardinalium, vt infrà oſtendemus;
vnde non leue reſultat indicinm,in diuino iure eſſe
probibitum,& quamvis lex aliqua diuina non re-
periatur, quæ id in ſpecie Pontificibus prohibeat,
ſufficit generalis;quæ docet poteſtatem Pontificì-
bus,& cæteris Eccleſiæ Prælatis non in deſtructio-
nem,ſed in ædificationem fuiſſe conceſſam : cede-
ret autem in maximam Eccleſiæ perniciem,ſi Pont.
libera Pontificis nominatione, non Canonica Pa-
trum electione deſerretur ; quapropter tentari po-
reſt diuinitus fuiſſe probibitũ:ſed dato quòd nulla
diuina lege prohibitum reperiatur,ſola humana io
propoſito ſufficiens erit,vt Romanus Pontiſ. ſuc-
ceſſorem ſibi eligere nequeat, quia aut taliter ele-
ctus viuente adhuc electore poteſtatem accepit,
aut poſt eius mortem accipere deber;primum non
eſt dicendum, cùm duo ſuprema capita in Eccleſia
ſimul dari non poſſint,poſterius minus, quia effe-
ctus nominationis refertur ad tempus inhabile,
quo eligens iam Pontifex non eſt, vt infrà dice-
mus:igitur nullo modo futurum ſucceſſorem eli-
42 gere poteſt;& ideo ſapientiſſimus Paulus III. per-
ſuaſus à Card.S.Marci,qui fuit Franc.Piſanus Ve-
netus Epiſcopus Paraninus,vt ſibi ſucceſſorem eli-
geret, hoc omnino reſpuit,ſicut refert Sylu.Aldo-
brand.*in addit.ad Dec.in c.licet,de elect.* Tertiò,quia
electio refertur ad tempus in quo Papa futurus
43 non eſt,arg.text.*in l.ſi quis,ff.de iuriſd.omn.Iud.* vo-
d quemadmodum tunc non poſſet, ita nec nunc
poteſt,paria enim ſunt aliquid gerere tempore in-
habili, vel tempore habili,& effectum eius confer-
re in tempus inhabile, *l.quod ſponte, C.de don.ante
nupt.* & conſiderat Rendina *in prompt. recept. ſen-
tent.tom.1.cit.44.n.6.*

44 Qua ſententia retenta non obſtant,quæ pro pri-
ma ſuprà adduximus; nam ad primum eius funda-
mentum reſpondetur Papam non Iure tantùm Ca-
nonico,ſed etiam Iure diuino prohiberi ſibi eligere
ſucceſſorem, vt tenent Turrecr. *in ſumm.lib.2.c.5* r.
Azor.*d.p.2.lib.4.c.5.quaeſ.3.* Lauor.*d.tit.4.c.3.n.40.
& 45.* Ad ſecundum reſpondetur, aliud eſſe diſ-
ponere per legem de modo eligendi ſucceſſorem,
aliud ſucceſſorem eligere,& conſtituere Eccleſiam
hæreditario iure poſſidendam, vt obſeruat Gamb.
in Extrauag. Iulij II.n.96. Ad tertium reſponde-
tur,Carolum,& Otthonem prædictis Apoſtolicis
conceſſionibus ſtatim renunciaſſe, eiſque nun-
quam vſos fuiſſe, & infrà *num.*52. de hoc latè tra-
ctabimus.

45 Nec prædictis obſtat text.*in cap.vnde,8.q.1.* de-
ſumptus ex *epiſt.1.S.Clementis ad Iacobum Hieroſo-
lymitanum*,& habetur *tom.1.Concil.pag.279.* ex qua
conſtat quòd cùm S Petrus non procul à morte eſ-
ſet,dum martyrij ſui tempus Domino reuelante
appropinquare cognouiſſet,conuocatis iis,qui ſibi
aderant Chriſti fideles, Beat.Clementem veterem
Presbyterum Epiſcopum Romæ deſignatum ſuc-
ceſſorem ſibi ſubſtituit, quia reſponderi poteſt il-
lam epiſtolam videri falsò inſcriptam eiuſdem Cle-
mentis nomine, vt inſinuat Card.Baron.*annal. Ec-
cleſ.tom.1. an.Chriſti 69.pag.*680. longè enim antè
obierat Iacobus cognomento Alphæi, Frater Do-
mini,dictus iuſtus,& minor qui conſtitutus erat à
Petro Epiſcopus Hieroſolymitanus, & ex Templi
vertice fuit præcipitatus anno Domini 63. Petri
verò 19.Neronis 7.ex tabula Chronographica Ia-
cobi Gualt.*primo ſeculo fol.*8.& ex Breuiario Chro-
nologico Fr.Franc.à Coriolano *fol.* 15. ex Card.
Baron. *d. tom.1. anno Chriſti 69. pag.*628. *&* 680.
& non debet confundi iſte Iacobus cum altero Ia-
cobo filio Zebedæi , qui cæſus obiit anno Domi-
ni 44. ſub Herode Agrippa, & propterea Card.
Bellarm. *de ſcriptoribus Eccleſ. in S. Clemente* , di-
cit dictam epiſtolam carere ſcrupulo , & multis
rationibus hoc ipſum oſtendit Iul. Lauor. *d. tit.4.
cap.3.num.*51. Non eſt igitur trahendum in conſe-
quentiam Beati Petri exemplum , ſicut nec ipſius
Chriſti,qui eundem Petrum ſibi viuens ſubſtitue-
rat,quem ipſe Petrus in hoc quoque ſequi ſtatue-
rat,cùm aliud Spiritui ſancto in Petri ſucceſſoribus
viſum fuerit.

Minus obſtat text. *in cap. Petrus*, 8.q.1.vt habe- 46
tur Petrum dum adhuc viueret ſucceſſorem ſibi
Clementem elegiſſe.multipliciter enim poteſt reſ-
ponderi,in primis Petrum & alios Apoſtolos mul-
ta habuiſſe priuilegia, multáque ex ſpeciali proui-
ſione,commiſſione, & diuina inſpiratione feciſſe,
quæ aliis Pontificibus concedere non debemus ;
deinde non conſtat Clementem Petro immediatè
ſucceſſiſſe, quia licèt plerique Scriptores id affir-
ment,opinantes Linum,& Cletum non fuiſſe Ec-
cleſiæ Romanæ Pontifices , ſed ideo poſt Petrum
ante Clementem nominati,quia priùs à Petro Epi-
ſcopi creati fuerunt, vt in miniſterio Pontificatus
ſibi eſſent adiutorio, quod eiuſdem text.verba in-
nuere videntur : plures tamen numero,& auctori-
tate contendunt Clementem fuiſſe quartum Pont.
à Petro , ita vt Petro Linus , Lino Cletus, Cleto
Clemens in Pontificatu ſuccederent,vt poſt S.Ire-
næ.*lib.3.aduerſus hæreſes, c.3.* docet Hieron. *tom.*1.
de Eccleſ. ſcriptor.ad fin.in Clementis vita , Platina
in vitis Pontificum , & alij grauiſſimi Auctores
ſuprà citati, *num.* 38. ac doctiſſimus Boër.Epo *de
Regalib.lib.1.num.169.cum ſeqq.* citati per Bonacin.
de elect. Pontif. quaeſt.4. puncto 4. prop.2. quorum
ſententiæ plurimum fauet communis Eccleſiæ vſus
qui Linum,& Cletum ſub Pontificum nomine ve-
neratur.

Ad text. verò *in d. cap. ſi Petrus* reſpondetur
fatendo Clementem à Petro Apoſtolorum Princi-
pe Romanæ Eccleſiæ fuiſſe Pontificem, eíque im-
mediatè ſucceſſiſſe, vt patet ex verbis eiuſdem
text. ibi , *ſucceſſori ſuo ſancto Clementi* , ne tamen
poſteris ſimile relinqueret exemplum,vt quiſquam
ſibi ſucceſſurũ poſſet eligere, & Papatus ſucceſſio-
ne potius,quàm electione deferretur,quod Roma-
næ Eccleſiæ maximè perniciosum videbatur,Papa-
tui renunciauit,& poſtmodum poſt Cletum quar-
to loco per nouam electionem canonicè fuit ele-
ctus, vt notarunt ſuprà citati Auctores *num.* 38.
qui intellectus *ad d.cap.ſi Petrus* , licèt communis
ſit,& defendi poſſit, difficultatem tamen omnino
non tollit , immò neſcio an Petro Apoſtolorum
Principi cõueniat,& de tanto Pontifice dici poſſit
eam ſuæ Eccleſiæ impoſuiſſe ſuccedendi formam
quæ pernicioſa inpoſterum videretur. Quare me-
liùs dici poteſt Petrum ex omnibus Presbyteris,
& Diaconis Romanæ Vrbis XXIV. elegiſſe, cum
quibus omnia ardua negotia Eccleſiæ explicaret,
eúſque ſibi coadiutores,ac Conſiliarios,& Summi
Pontificis electores inſtituit, ordinauítque , vt ex
ſacro hoc XXIV. Senatorum Collegio , quos
poſtea Syluester I.ſanctæ Romanæ Eccleſiæ Car-
dinales nuncupauit,Pontifices eligerentur, vt col-
ligitur *ex cap.oportebat, 3. cum ſeqq.79. diſt.* Ante
hos igitur electores Petrus in vltimis vitæ ſuæ die-
bus conſurgens Clementem in Pontificem nomi-
nauit , quod tamen ita creditur ſi à ſacro illo Ro-
manæ Eccleſiæ Senatu admitteretur. Cognoſcentes
verò huiuſmodi nominationis formam grauiter in
futurum

futurum Eccleſiæ poſſe nocere, non Clementem,
ſed Linum elegerunt, & illum poſt Petrum Ponti-
ficatui Romano præeſſe voluerunt, quamvis dein-
de Clemens decedentibus Lino, & Clero ab ipſo
Senatu in Pontificem fuerit electus. Colliguntur
hæc ex Cæremoniali Rom. *lib.1.ſect.1.cap.3.* Vnde
apparet ſanctum Petrum non ſibi Clementem ne-
ceſſariò ſucceſſorem elegiſſe, ſed tantùm nominaſ-
ſe, vt à ſacro collegio Senatorum iuxta formam
ſibi traditam eligeretur, & ita intelligendus eſt
46 text. *in d.c.ſi Petrus, cum ſeq. 8.q.1.* text.etiam, qui
aliter rectè intelligi non poteſt, *in cap. ſi tranſitus,
78.diſt.* ibi, *ſi tranſitus Papæ inopinatus euenerit, & de
ſui electione ſucceſſoris non poſſit antè decernere,* &c. ſi
enim nullus poſt Petrum ſibi ſucceſſorem elegerit,
ſi Clemens (ne eius nominatio poſterius eſſet in
exemplum) eandem non admiſit, quomodo text.
ille agendò de electione Pontificis generaliter ſup-
ponit Papam ante obitum de electione ſui ſucceſ-
ſoris decernere: ſunt enim præcedentia verba in-
telligenda de modo, & forma in ſucceſſoris ele-
ctione ſeruanda, aut de commendatione perſona-
rum, quæ ſibi ad tantum munus ſubeundum præ-
ſtantiores viderentur, quod potius eſt de ſucceſſo-
ris electione cum Fratribus deliberare, vt multi
Pontifices ante obitum facere conſueuerunt, quàm
de ſubſtitutione ſucceſſoris, actualique Pontificis
nominatione tractare, quæ Cardinalium Collegio
poſt Pontificis obitum libera conſeruatur, vt infrà
oſtendemus.

47 Quare ſancti Pontifices de modo, aut forma eli-
gendi Summum Pontificem, priore defuncto, ex-
cogitarunt, & hanc electionem Eccleſiæ reliquer-
runt, *d.cap.ſi tranſitus, 79.diſt.* quamvis enim Sa-
cerdotum electio verè ſit Deo reſeruata, hanc ta-
men bonis Sacerdotibus & ſpiritualibus populis
conceſſiſſe Anacletus affirmat *in c. electionem, vlt.
79. diſt.* In creatione enim Summi Pont. licèt Ele-
ctores perſonam deſignent, poteſtatémque deter-
minare videantur, ſolus tamen Chriſtus immedia-
tè confert dignitatem, & poteſtatem, & ſic electo-
res in cauſa ſunt, vt talis Pontifex electus poteſta-
tem habeat à Chriſto immediatè dimanantem, cu-
ius Vicarius eſt; ita Turrect. *de poteſt. Eccleſ. lib. 2.
cap. 42.* Caiet. *opuſc. 1. de auctor. Papæ, cap. 14. & in
p. 2. Apolog. cap. 25.* Torres *de fide, diſput. 15. dub. 3.*
Suar. *in ſimili tract. diſp. 10. ſect. 4. num. 3.* quos refert
Illuſtr. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad d.
cap. electionem, n. 2.*

48 Vetuit autem Symmachus Papa, relatus *in d.c.ſi
quis Papa, 79. diſt.* ne cuique liceret, Pontifice ad-
huc ſuperſtite, verbo, ſcripto, vel promiſſionibus,
iuramento, aut alio quovis modo de ſucceſſore tra-
ctare, ſub anathematis pœna, & priuationis digni-
tatum; obſeruant Hieron. Alban. *de Cardin. q. 3. in-
ter tract. Doctor. tom. 13. p. 2. fol. 116.* Manfred. *eod.
tr. dec. 298.* me citato in hoc loco Palazeda *d. diſt.
cap. 8. n. 2.* Bonacin. *de elect. Pont. diſp. 2. q. 2. in princ.
num. 5. cum ſeqq.* Azeued. *l. 2. n. 102. tit. 18. lib. 8. nouæ
Recop.* Azor. *inſt. moral. p. 2. lib. 4. c. 2. q. 15.* Iul. Lauor.
var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 3. num. 59. & tales alia
pœnis afficit noua Conſtit. Pauli IV. incip. *Cùm ſe-
cundum, ſub Dat. Romæ 16. Decembr. 1558.* quæ ha-
betur *in Bullario nouo, tom. 1. pag. 735.* de qua memi-
ni *in collect. ad d.c.ſi quis Papa n. 1.*

49 Electio ergo Summi Pont. primum quidem poſt
Petrum fuit apud Eccleſiæ Romanæ Senatum ex
Presbyteris, & Diaconibus Romanæ Vrbis, quos
ipſe B. Petrus in locum aſſiſtenſium Apoſtolorum,
qui per Orbem diuiſi erant Romani Pont. conſi-
liarios & coadiutores inſtituit, qui poſtea Cardi-
nales nominari cœperunt, vt *infra hoc lib. cap. 3. à
princ.* oſtendimus, & tangit Lauor. *d. tit. 4. c. 4. n. 3.*
Deinde verò poſt tempora B. Sylueſtri (à quo cœ- 50
pit Eccleſia Bonis temporalibus, ac terrena pote-
ſtate perfrui) orientibus ſcandalis, & ſciſſuris inter
huiuſmodi Eccleſiæ Senatores, reliquus Clerus Ro-
manus, ac Populus, ad præſentiam, & corrobora-
tionem exhibendam adiunctus eſt electioni Pon-
tificis, vt colligi videtur ex *cap. factus, 7. q. 1.* tribus
potiſſimum rationibus; primò, ad remouendas ſe-
ditiones Clericorum: ſecundò, vt omnibus in eli-
gendo eſſet dicendi facultas, & liceret vitia, vel
virtutes eligendi proferre, & ſic electioni ſuo con-
ſenſu teſtimonium perhibere *cap. 1. diſt. 24. cap. re-
liqui, diſt. 63.* tertiò, ne populus inuitus, & non op-
tatum Prælatum acciperet, *cap. nullus inuitis, 61. diſt.
c. ſi forte 63. diſt.*

Procedente verò tempore ad ſedandas adhuc 51
contentiones & tumultus, qui in huiuſmodi ele-
ctione nihilominus oriebantur, Romanus Impe-
rator ſuam auctoritatem huic electioni interpone-
re cœpit, & eò vſque proceſſit, vt nullus canoni-
cè electus putaretur, niſi Principis decreto eſſet
confirmatus; quod etiam Ius Principis expreſſa
Pontificis auctoritate fuit roboratum. Adrianum 52
enim I. Pontificem Max. Carolo Magno (in cuius
perſonam fuit à Græcis in Germanos tranſlatum
Imperium) hoc ius traditur conceſſiſſe *in cap. Ha-
drianus, al. 2. diſt. 63.* vt ſcilicet poteſtatem haberet
eligendi Pontificem, & Apoſtolicam Sedem ordi-
nandi, referunt Einard. *in vita Caroli Magni*, Si-
gebert Gemblacenſis *in ſuo Chronico ad an. 773.* op-
timè Boët. Epo *lib. 1. de Regalib. num. 144.* Boxz. *de
ſignis Eccleſiæ, lib. 19. ſigno 8. cap. 4. & de ſtatu Italiæ,
lib. 5. cap. vlt.* Iacob. Valdeſ. *de dignitate Regum, Re-
gnorúmque Hiſpaniæ, cap. 20. num. 26.* Iul. Lauor. *d.
tit. 4. num. 23. & 24.* cuius conceſſionis Bullam Pa-
riſiis inter præcipuos Regni Theſauros aſſerua-
tam fuiſſe tradit gloſſ. *in pragm. ſanct. tit. de annatis,
in verb. Regalia*, & Guilhelm. Benedict. *in cap. Rai-
nutius, verb. & vxorem, num. 367. de teſtam.* in antiq.
impreſſ. aliàs, *verb. & vxorem, il 1. num. 61. in nou. im-
preſſ.* & poſt multum tempus Leo VIII. Summus
Pont. Clero Romano & populo conſentiente idem 53
ius confirmauit, & tradidit Othoni Imp. & ſucceſ-
ſoribus eius, vt habetur *in c. in Synodo, diſt. 63.* Nec
mirum quòd Carolo Magno tale priuilegium con-
cederetur, nam præterquam quòd illuſtribus, at-
que prorſus heroicis in Eccleſiam Romanam, Ro-
manóſque Pontifices, ac in vniuerſam Eccleſiam
Catholicam, cunctóſque viros Eccleſiaſticos offi-
ciis, & omnibus munificentiæ, liberalitatiſque
Regiæ generi clariſſimus erat, vt de eo pius ille
Boët. Epo *citato loco* teſtatur, illis temporibus ex-
pediebat, & neceſſarium prorſus erat, cùm facies
Eccleſiæ Romanæ tunc miſerrima, triſtiſſimaque
Longobardis eſſet, vniuerſum penè D. Petri patri-
monium, ſeu terras Eccleſiæ Romanæ ſibi vindi-
cantibus, occupantibus, & horribilem in Roma-
nos Pontifices tyrannidem exercentibus, ex qua
Carolus Magnus eos liberauit, & vniuerſa per
Longobardos adempta benigniter, ac liberaliter
eiſdem reſtituit, quæ cauſa fuit tam ſingularis pri-
uilegij, vt refert Boët. Epo *vbi ſuprà n. 155.*

Et quamvis hos textus fictitios, & commenti- 54
tios eſſe exiſtimarint Azor. *Inſtit. moral. p. 2. lib. 4.
cap. 2. q. 3.* Card. Baron. *annal. Eccleſ. circa ann. Do-
mini 526. 555. & præſertim. 774. à n. 10. & an. 964.
à num. 2.* Iacob. Gretſer. *in Apologio Baron. c. 1. & 2.*
Suar.

Suar. *de defenſione Fidei Catholicæ contra Anglicanæ
ſectæ errores,lib.3.c.29.n.7.* Seraph. de Freitas *de iu-
ſto imperio Luſitan. Aſiatico c.6.n.100.& 101.* Card.
Bellarm.*in Apolog.pro reſponſ.ſua ad lib.Regis Angl.
cap.6.in tom.7.ſuorum oper.col.*737. Solorzan.*de iur.
Indiar.lib. 2.c.22.n.39.tom.1.* Bonacin.*de elect. Pon-
tif.q.1.p.1.prop.vnic.n.9.* vbi alias refert reſponſio-
nes, & alij dixerint Carolum Magnum non acce-
ptaſſe, ſed potiùs repudiaſſe prædictam conceſſio-
nem,vt per Alban.*de Cardin.n.11.* Papon. *in 3.ſuo
Notario lib.3.tit.de iure Regal.pag.*189. eáque Im-
peratores nunquam vſos fuiſſe tradit Raymund.
Rebuff.*pro Pontifice Max.ſub n.39.& 40.pag.*479.
commendatur à Nau.*in rub.de iudic.n.*69.& impu-
denter Duar.*de ſacris Eccleſ.miniſteriis lib.3.cap.*11.
nictitans Hadriani conceſſionem non fuiſſe priui-
legium aliquod ex mera Pontificis gratia, & libe-
ralitate profectum,ſed hominis vltro bonam fidem
agnoſcentis confeſſionem,quaſi ſcilicet nihil Ha-
drianus Carolo dediſſet,ſed hoc totum Carolo iu-
re ſuo competiiſſet. Ego autem credo quòd cùm
piiſſimi Principes experientia didiciſſent , huiuſ-
modi poteſtatem Romanæ Eccleſiæ,& Reip. Chri-
ſtianæ pernicioſam fore,diſponente Deo. ſpontè ſe
abdicarunt,ſicut olim poſt Carolum Magnum ſta-
tim fecerat Ludouicus I. Imp. qui ſub Paſchali I.
Pont hoc ius Cle.o,& Populo Romano liberè ceſ-
ſit, vt habetur *in c.ego Ludouicus,63.diſt.* & narrant
S.Antonin. *in hiſtor.p.2.tit.16.cap.1.§.2.* Volaterr.
*in Geographia, lib. 3. c. de Pipini & Carolum geſtis,
circa med.* Gondiſalu. Villadieg. *de origne & poteſt.
Cardin.q.5.num.*18. Azor.*d.lib.4.c.2.q.2.& 3.* Petr.
Greg.*Syntagm.Iuris,lib.15.cap.3.n.*20.cuius renun-
ciationis formam refert Boët.Epo *d.lib.de Regalib.
num.179.& ſeq.* Et non immeritò idem Boët. Epo
citato loco num.162.in princ. Subdit Pontificis ele-
ctionem per idem priuilegium Carolo conceſſam
non ſuſtuliſſe electionem Pontificis Canonicam,
ſed hanc ipſius etiam Caroli conſenſu , & appro-
batione,confirmationéque voluiſſe coadiuuari, ne
fortè quis exiſtimet plenam,& abſolutam Summi
Pontif. creandi poteſtatem ex arbitrio ſolius Ca-
roli perpendiſſe.

55 Verùm cùm variis adhuc ſeditionibus , & non-
nunquam Principum violentis in electione Ro-
mani Pontificis creberrimi tumultus, & rixæ fie-
rent, & res Romanæ Eccleſiæ in maximam perni-
ciem deuenirent , Nicolaus II. Pontifex ſummæ
prudentiæ,& ſanctitatis , vt tantis malis occurre-
ret,Concilium Lateranenſe coëgit, in quo ſacram
legem edidit de electione Romani Pontif. à ſacro
Cardinalium Senatu peragenda,ſtatuens vt Sum-
mi Pont. electio præcipuè à Cardinalibus perage-
retur,deinde reliquus Clerus , ac Populus, ad eam
comprobandam accederet ; ſaluo tamen honore &
reuerentia Henrici , prout refertur *in cap.in nomi-
ne 1. diſt.*23. & aduertit Andr. Gambat. *in Bullam
Iulij II.num.*195.vnà cum Albano *q.11.* quòd non
omnes Cardinales in vim prædicti decreti Nico-
lai tunc temporis eligebant, ſed triplex ex eis con-
ſtituebatur cœtus , primò namque eligebant Epi-
ſcopi Cardinales ; ſecundò,Presbyteri Cardinales;
tertiò, Diaconi Cardinales ; & numerabantur vo-
ces eorum non ſingulariter , ſed tantùm illa tria
corpora. Quòd autem deinceps accederet conſen-
ſus Cleri,& Populi,colligitur ex promotione Gre-
gorij VII.anno 1073. de cuius electione in volu-
mine ſuarum Epiſt.ſic legitur. *Primus Diaconorum
dixit vniuerſis adſtantibus : Placet ne vobis? reſpon-
derunt, Placet.ſubiunxit iterum;Vultis eum? reſponde-
runt,Volumus : & tertiò, Laudatis eum? Laudamus
omnes,reſponderunt. Tunc ab omnibus Clericis, & Po-
pulo acclamatum eſt , Gregorium Papam S. Petrus
elegit. Actum Romæ X. Kalend. Maij* 1073. Nec de-
erat Imperatoris auctoritas, nam licèt Nicolao II.
defuncto electus fuerit Alexander II.an.1061.nul-
la accedente Henrici III. auctoritate , qui de hoc
indignatus conuocauit Conuentum Baſileæ , &
Cadaloum Parmenſem Epiſcopum renunciauit
Pontificem nihilominus tam Gregorius VIII. qui
ſubſequutus fuit Alexandrum II. quàm Nico-
laus II. noluerunt conſecrari abſque licentia , &
aſſenſu dicti Imperatoris, & ſic electi fuerunt Ge-
laſius II.an.1118. Cœleſtinus II.an.1119. Hono-
rius II. anno 1114. Eugenius III. anno 1245. &
alij Romani Pontifices,qui eligendi mos perdura-
uit multis ſubſequentibus annis , vſque ad tem-
pora Alexandri III.

Sed quia adhuc quandoque ſchiſmata oriebã- 56
tur,Alexander III.qui & illa ſuo tempore non ſe-
mel expertus fuerat,in generali Concilio ſtatuit,
vt ille demum Canonicè electus cenſeretur , in
quem duæ ex tribus Collegij Cardinalium partes
conſenſiſſent,prout refertur *in cap. licet 6.de elect.*
latè Boët.Epo *de Regalib. vel iure Principum in be-
neficiis Eccleſiaſticis lib.1.n.*195.vbi *n.*196.reſoluit,
quod *in d.cap.licet,* dicitur de duabus Cardinalium
partibus, intelligendum,non de Cardinalibus om-
nibus,etiam abſentibus,ſed de ſolis illis , qui præ-
ſentes interſunt electioni , & ſic excluſo Cleri &
Populi conſenſu, qui requirebatur attento Nico-
lai II. decreto , de quo *in d.cap. In nomine Domini
63. diſt.* vt ſuprà diximus , poſtea tota Pontificis
electio ad ſolum Cardinalium Collegium redacta
fuit per eundem Alexandrum III. *In d. cap. licet*
quod deinde fuit confirmatum & pleniùs ſtatutum
*in cap. vbi periculum,eodem tit.in 6.& in Clem.ne Ro-
mani,eod.tit.* vt infrà *n.*59. oſtendemus; obſeruant
Card. Paleoth. *de conſult.ſacri Conſiſt.p.3.q.4.verſ.
& eo magis,* Card. Turrect.*de poteſt. Eccl.lib.2.c.*43.
Card.Bellarm. *tom.1. de Clericis, lib.2.cap.9.cum ſe-
quent.* Boët.Epo *d.loco num.*188. Bonacina *de elect.
legitima Summi Pont. q.1.punct.1.prop.vnica num.*2.
Burſat.*tom.2.conſ.*126.*à principio* , & præcipuè *n.6.
& 7.& conſ.*108.*à princ.* & omninò *à num.*18. no-
tabiliter amplians poſt Card.Iacobat.Sel. & alios,
etiam ad caſum in quo Apoſtolica Sedes vacat 57
tempore,quo generale Concilium legitimè fuerit
Congregatum ; adhuc enim non ad ipſum Con-
cilium,ſed ad ſolos Cardinales , eorúmque Colle-
gium pertinere electionem ibi comprobat,& facto
ſeruatum fuiſſe in electione Leonis X. tempore
vltimi Lateranenſis Concilij atteſtatur. Statuitur
quoque per Alexandrum III.*in d.cap.licet* , vt nul- 58
la exceptio opponi poſſit contra eum, qui fuerat à
duabus Partibus Cardinalium electus præter hæ-
reſim,aut aliam exceptionem, quæ in Iure diuino
conſiſteret , ideò ſi electus ſit aliquis extra Colle-
gium Cardinalium, cùm in Romana Eccleſia non
inueniatur idoneus,valebit electio,& ſic non Car-
dinalem electum verum eſſe Pontificem,reſoluunt
Aug.Triumph.*de elect. Papæ,q.3.art.6.* Mandoſ. *ad
reg.13.Canc.q.8. n.*23. Hieron. Manfred. *de Card.
dec.*265.& 299. Villalob.*in ſum.tom.2.tract.8.dif-
fic.3.num.*18. Campan.*in diuerſ. Iuris Canon.rub.7.
c.6.num.*71. Gondiſal.*de origine & poteſt.Card.q.5.
n.*31. Sot.*de Iuſtit.lib.3.q.6.art.2. ad 5.* Gambar. *de
poteſt. Legati à latere,lib.7.ex n.*151. Pelag. *de plan-
ctu Eccl.lib.2.c.10.col.5.verſ.hinc eſt,* Carol. Sigon.
de Regno Italiæ,lib.9.anno 1059. Illeſcas *in hiſtoria
Pontif.*

Digitized by Google

Pontif.p.1.lib.5.cap.11. Azor.*inſtit.moral.p.2.lib.4.cap.5.q.6.* Suar.*de Fide diſp.10.ſect.4. n.19.* Lauor.*var.lucubr.tom.1.tit.4.cap.11.num.7.cum ſeq.* optimè Boët.Epo *lib.1.de Regalib.in benef.Eccleſ.n.208.pag.137.* vbi dicit Romani Pont.electionem adeò liberam eſſe Cardinalibus, vt non ſolùm aliunde quàm è ſuo, ſeu Collegio, ſeu corpore, ſeu Senatu: verùm vel ex eremo, vel è media quoque hominum laïcorum turba, dummodo Chriſtiana, nedum è Clero quempiam poſſint in Summum eligere Pontificem. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2.lib.4.p.7.tract.4.docum.8.num.1.* Diana *d.p.5.tract.2.reſol.63.* Bonacin. *d.tract.diſp.1.q.1.in fine.* de quibus Boët. Epo *lib.1. de Regal. poſt num.204.pag.124. cum ſeqq.* & plures alij, quos plena mano refert Cened.*ad Decretum Collect.18.num.1.* & vide infià *num.78.* Confirmauit experientia, quia, vt referunt hiſtoriæ, multi ſanctiſſimi Viri fuerunt Summi Pontifices, & tamen non legitur eos vnquam fuiſſe Cardinales, vt de Gregorio X. qui ex Archidiacono fuit electus in Pontificem, Kalendis Septembris, anno Domini 1271. referunt Ruffinal.*de ra Pontif.lib.2.cap.30.* Illeſcas *d.lib.5.cap.40.* Iul.Lauor.*d.cap.12.num.8.in fine,* vbi ſubdit Eugenium III. ex Abbate ſimplici & Cœleſtinum V. cùm nec in Sacris adhuc eſſet, in Pontifices fuiſſe electos; & de Eugenio III. tradit Platus *de bono ſtatu Relig.lib.2.c.28.ad med.*

59 Poſt hæc autem ne diuinæ vocationis incommodis Romana Eccleſia premeretur, néve Patres poſſent ambientium ſtudiis corrumpi, Gregorius X. *in Concilio Lugdunenſi in Gallia celebrato an.1274.* de quo *in cap.vbi periculum, de elect. lib.6.* & poſt illum Clemens V. *in Concilio Viennenſi, ann.1310.* prout habetur *in d.Clem. ne Romani, eod.tit.* deinde Clemens VII. *in ſua Conſtit.* incip. *Cùm chariſſimus, ſub Datum 29. Octobris 1519.* vt videre eſt *in Bullario nouo tom.1. pag. 595.* Poſtmodum Paulus IV. *in alia ſua Conſtit. Cùm ſecundum, de anno 1554.* & demum Pius IV. *in Bulla, quæ* incip. *In eligendis, ſub Dat. Romæ 7. Idus Octobris 1561.* de qua *in Bullario nouo, tom.2. pag.91.* & nouiſſimè Gregorius XV. *in ſua Conſtit.* incip. *Æterni, ſub dat. Romæ 17. Kalend. Decembris 1621.* & S.D.N. Vrbanus VIII. *in alia,* incip. *Ad Romanum, 5. Kalend. Februarij 1625.* plura de hac re ſtatuerunt, ex quibus colligere placuit capita quædam eſſentialia, ac magis notabilia circa Papæ electionem, quorum aliqua ante ipſam electionem, quædam verò in ipſa electione, reliqua poſt ipſam ſeruari neceſſario ſolent, & debent. Vnde Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2.lib.4.p.7.tract.3.docum 4.*

60 Primò igitur ante Papæ electionem ſtatim prioſe defuncto Cardinales abſentes ſunt monendi, ac per decem dies expectandi, *d.cap.vbi periculum,* & habetur *in dicta Conſtit. Pij IV.* & iſti decem dies ſunt computandi à die mortis Pontificis, vt aduertit Archid. *in d.cap.vbi periculum, num.5.* ſubdens hoc caſu moram eſſe valde damnoſam, & Cardinales teneri expectare abſentes per dictum tempus decem dierum, quamvis ſint certi, quòd venire non poſſint, & quòd talis expectatio requiritur non ſolùm propter abſentes, ſed etiam propter præparationem illorum, qui ſunt includendi, obſeruat Lauor.*var.lucubrat.tom.1.tit.4.cap.7. num.5.* Vnde electionem non expectatis intra decem dierum tempus abſentibus minimè valere, argumen-
61 to text.*in Auth.quæ ſupplicatio, C.de precibus Imper. offerendis,* probat Alban.*de Cardin.q.14.* Sed contrarium, immo illam vim habere ſi fiat communi

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

Cardinalium omnium præſentium, vel duarum partium eorum conſenſu, cùm hoc ſolum ad ſubſtantiam electionis requiratur, non ita locus, & tempus, quæ ad accidentia pertinent; probabile dicit Azor. *inſtit. moral. p.2.lib.4.cap.2. q.5. verſ. ſed dubiæ quæſtionis eſt.* Lauor. *d.tit.4.cap.7.num.4.* Diana *d.p.5.tract.2.reſolut.75.* vbi *reſol.76.* ſubdit & reſoluit quòd præſentes Cardinales non tenentur expectare illos, qui ita diſtant à Romana Curia, vt omnino intra decem dies poſt mortem Pontificis accedere non poſſit, Bonacin. *d. tract.de legitima Summi Pont. elect.diſp.1.q.3. in princ.à n.1.* vbi tenet ante decem dies elapſos poſſe ad electionem Pontificis deueniri, ſi iuſta ſubſit cauſa præueniendi, & non expectandi integrum decem dierum ſpatium: iuſtam autem præueniendi cauſam eſſe ait grauem Eccleſiæ neceſſitatem ita exigentem, bellum ingruens, incuſſiones, & ſeditiones repentè exortas, timorem aëris inficiendi, & ſimilia, quæ iudicio prudentum relinquuntur.

At, quamvis Cardinales abſentes per dictum 62
tempus decem dierum expectandi ſint, non tamen debent vocari, ſeu citari, ex gloſſ. *verb.decem dierum, in d. cap. vbi periculum,* & *ibi* Archidiac *verb. expectare,* Mandoſ.*in reg.32.Cancell.quæſt.8.num.8.* Boët. *deciſ.31.num.7.* quod ſpeciale eſſe in electione Romani Pontificis, cùm alij abſentes vocari debeant, vt aduertit Lauor. *dict. tit.4 cap.7.num.7.*
vbi ſubdit Cardinales ſolere certiorare abſentes 63
per litteras particulares à Secretario ſacri Collegij ſubſcriptas, quarum formulam ponit ipſe in fine *d.tit.4.pag.554.*

Sic etiam præfatum tempus decem dierum nul- 64
latenus eſt prorogandum, niſi grauiſſima cauſa dilationem permittat, vt habetur *in dict. Bulla Pij IV. in §. lapſis,* vbi *in §. declarandis,* ſtatuitur, vt nec etiam expectandi ſint vltra decem dies Cardinales, qui abſunt publica de cauſa, & de licentia Romani Pontificis, & vt nec etiam impugnari poſſit electio prætextu cuiuſcumque impedimenti Cardinalium abſentium poſt lapſum dictorum decem dierum. Verùm ſi fuerit, hoc non obſtante, dictum tempus prorogatum, electio ſequuta valebit, dummodo à duabus partibus facta ſit, quia *in dict.cap.vbi periculum,* non apparet prohibitum quin poſſint Cardinales expectare vltra decem dies, ſed quòd non teneantur expectare, vt poſt Specul. reſoluit Gambar. *de offcio Legati à latere, lib.6.n.108.* vbi *in verſ.vigeſimoprimo quæro, n.110.* ſubdit, quòd ſi lapſis decem diebus maior pars vellet expectare minor verò intrare Conclaue, & procedere ad electionem, neglectis abſentibus, licèt poſſet minor pars audiri, nihilominus ad ſchiſmata euitanda non eſt à minori parte id attentandum refert, Iol. Lauor. *dict. cap.7. num. 9.*
Eiſdem decem diebus durantibus Cardinales præ- 65
ſentes defuncti Pontificis celebrare debent exequias, quod & in omnibus Eccleſiis, & Diœceſibus cæteriſque locis inſignibus à fidelibus faciendum eſſe ſtatutum eſt *in dicto cap. vbi periculum, §. Quia verò* & à Clero, & populo ſingulis diebus poſt exequias celebratas, preces ad Deum ſunt fundendæ pro felici, ac digna, celeríque boni Pontificis electione.

Secundò, dum exequiæ per nouem dies à Car- 66
dinalibus celebrantur, aliáque toto hoc nouendiali neceſſaria habentur, quæ longa ſerie narrat Lauor. *d. tom.1. tit.7 cap.9. per tot.* fabricari debet in Pontificis palatio Conclaue nullo intermedio pariete, vbi poſſint Cardinales omnes comma-

nere, *d.c. vbi periculum, §. Hoc ſacro*, cuius Conſtitutionis rationem aſſignat Gondiſal. *de poteſt. Eccleſ. num.* 14. Sed hoc non eſt de ſubſtantia electionis, nec neceſſarium ad electionem, Bonac. *d. tract. diſput.* 1. *q.* 3. *in princ. num.* 5. Sed poſtea Clem. VI. *in ſua Conſtit.* incip. *Licet, ſub Dat. Auenione* 6. *Decembr.* ſſ51. de qua *in Bullario nouo tom.* ſ. *pag.* ſ16. permiſit Cardinalibus ex decentia honeſtatis in clauſula huiuſmodi, cùm in lectis quieſcendi causâ, vel dormiendi eſſe voluerint, duntaxat intermedia, ſeu velamina ſimplicium etiam cortinarum, loco quarum hodie panni viridis coloris adhibentur, vel violacei pro Cardinalibus à mortuo Papa creatis, quod quidem Conclaue vndique claudi debet, ſeruata feneſtra ad victum recipiendum, eo modo vt nemo ipſum ingredi, nec incluſos videre, aut alloqui, nec quicquam latenter tranſmitti poſſit, *dict. cap. vbi periculum, §. hoc ſacro*; in quo etiam ſinguli ſingulis Cardinalibus tantummodo dantur ſeruitores ſiue Clerici, ſiue laïci, & ſi patens neceſſitas expoſcat, duo etiam permittuntur eorum arbitrio; ſed Pius IV. *in dicta ſua Conſt.* incip. *In eligendis*, tertium infirmis & grauiter affectis à maiori parte Collegij per ſecreta ſuffragia indulgeri poſſe permittit, quos quidem ſeruientes, familiares, & domeſticos, & continuos commenſales ipſius Cardinalis ab anno ante fuiſſe, & tunc eſſe debere ſtatuit idem Pius IV. *vbi ſupr. in* §. *Qui ſeruientes*, ſubdens minimè debere eſſe Mercatores, Miniſtros Principum, Dominos temporales, & iuriſdictionem habentes, neque fratres, aut nepotes Cardinalium, etiamſi expenſis eorum viuerent. Pro ſeruitio autem Cardinalium in communi in eadem Conſtitut. Pij IV. *in* §. *Sacriſta*, deputantur alij videlicet vnus Sacriſta cum Clerico coadiutore, duo Magiſtri Cæremoniarum, qui celebranti miniſtrent; vnus Religioſus pro Confeſſionibus audiendis; vnus Collegij Secretarius cum vno tantùm famulo; duo Medici, vnus Chirurgus, cum vno, aut duobus ſeruitoribus; vnus faber lignarius, vnus cæmentarius, duo barbitonſores, cum vno, aut duobus ſeruitoribus; item octo, aut decem ſeruientes baiuli, ſeu geruli publicæ vtilitati & commoditati omnium, veluti pro lignis portandis, qui omnes à Collegio Cardinalium non tamen ex familia alicuius Cardinalis, eligi debent per ſecreta ſuffragia; ita tamen vt is obtineat, qui plura vota tulerit, & eis ſalaria de publico perſoluantur.

67 Nullus tamen ſponſiones, ſeu excommiſſas ſuper vita, morte, & futura electione Summi Pontificis facere audeat, illas enim omnino damnat Gregorius XIV. *ſua Conſt.* 4. incip. *Cogit nos, ſub Dat.* 12. *Kalend. April.* 1591. vbi quoque quicquid in excommiſſis deductum fuerit, piis locis applicat, quibus deſuper tranſigere, aut ſe concordare poſſe vetat, Eccleſiaſticiſque perſonis excommiſſas facientibus pœnam priuationis beneficiorum imponit, & tam eis, quàm aliis huic prohibitioni contrauenientibus excommunicationis pœnam inſligit. Vide *in Bullario nouo tom* 2. *pag.* 688. Bonacin. *de legitima Summi Pont. elect. diſput.* 2. *q.* 1. *in princip.*

68 Clauſo Conclaoi, externis omnibus priùs dilapſis, & angulis, latebriſque diligenter perſcrutatis, ne quis extra ordinem intercluſus remaneat: exinde nullus ad Cardinales intus manentes aditus patere poteſt, vel facultas ſecretò loquendi cum eis, nec ipſi ad ſe venientes admittere poſſunt; niſi eos, qui de voluntate Cardinalium ibi præſentium, pro his tantùm quæ ad electionis negotium pertinent, vocarentur, *dict. cap. vbi periculum, & §. Hoc ſacro*, vbi contrafacientes incurrunt excommunicationem dictæ Conſt. Pij IV. §. *Clauſo*, vbi quoque ſtatuitur, vt ſi fortè quis (quod abſit) clàm ipſum Conclaue, & aliunde quàm per oſtium ingrediatur, omni honore, gradu, & officio, & beneficio ipſo facto priuatus exiſtat, & tradatur Curiæ ſæculari acerrimis pœnis puniendus, & electio aliter quàm in conclaui clauſo celebrata eſt irrita, ex Conſtitutione Gregorij XV. ibi, *Quòd ſi electio alibi celebrata fuerit, quàm in Conclaui clauſo, nulla ſit, & inualida, eo ipſo abſque vlla declaratione*, &c. Bonacin. *d. tract. de legitima Summi Pont. electione, diſp.* 1. *q.* 3. *à princ.* vbi *num.* 3. ſubdit nomine Conclauis intelligi locum in ædibus, qui clauditur claui communi iis, qui ad illud accedere debent, ex quo infert in Conclaui non debere vlla loca clauſa adeſſe, quæ Cardinales adire nequeant: nulli etiam fas eſt Cardinalibus, vel eorum alicui nuntium mittere, vel ſcripturam; qui verò contrà fecerint, vel cum aliquo ipſorum loquuti fuerint ſecretò, ipſo facto ſententiam excommunicationis incurrunt, *d. cap. vbi periculum, §. Hoc ſacro, verſ. nulli etiam*; quod in hoc innouatum eſt per Pium IV. *in d. ſua Conſtit. §. Litteras verò*, vbi litteras, aut cuiuſvis generis ſcripta, ad eos, qui in Conclaui ſunt, ſeu nuntium, aut ſignum, vel notam mittere, ſeu recipere, vel contra è Cooclaui ad eos, qui foris erunt, nullo modo licet; qui verò contra fecerit quacumque dignitate, etſi Cardinalatus honore præfulgeat, excommunicationis latæ ſententiæ pœnam incurrit, abſoluendi facultate, præterquam in mortis articulo, ſoli Pontifici reſeruata, à quo nihilominus pro qualitate delicti vltra dictam excommunicationis pœnam puniendus erit: latè Bonacin. *de elect. Pontif. diſput.* 2. *q.* 4. *à princ.* vbi *num.* 3. quòd litteras mittens Cardinali in Conclaoi exiſtenti, non ligatur excommunicatione ſi litteræ ad Cardinalem non peruenerint, *& num.* 6. quòd Cardinales in Conclaui exiſtentes non ligantur excommunicatione ſecretè inter ſe loquendo, aut nuntium, & litteras ad ſe mittendo, *& n.* 10. quòd mittens ſcripturam in Conclaue, ligatur excommunicatione, etiamſi ſcriptura non agat de Summi Pontificis electione.

Circa cibum, & potum intra Conclaue portandum Gregorius X. *in dict. cap. vbi periculum, §. Hoc ſacro verſic. verum*, ſtatuit quòd ſi infra tres dies poſt ingreſſum Conclauis non fuerit Eccleſiæ de Paſtore prouiſum, per ſpatium quinque dierum immediatè ſequentium, ſingulis diebus tam in prandio, quàm in cœna vno ferculo ſolo ſint contenti, quibus prouiſione non facta decurſis, ex tunc tantummodò panis, vinum, & aqua miniſtrãtur. At Clemens VI. *in ſua ſæpè citata Conſtit.* §. 3. *verſic. ac etiam*, præter panem, vinum, & aquam in prandio, & cœna, vnum duntaxat ferculum, ſeu miſſum carnium vtriuſque ſpeciei tantummodo, aut piſcium, ſeu ouorum, cum vno potagio de carnibus, vel piſcibus principaliter non confectis, & decentibus ſalſamentis habere permittit vltra carnes ſolitas, & herbas crudas, & caſeum, fructus: ſeu electuaria; ex quibus tamen nullum ſpecialiter ferculum vult confici, niſi ad condimentum fieret, vel ſaporem, & prohibet, vt nullus de alterius ferculo veſci poſſit. Pius verò IV. §. 28. *verſic. Cardinales autem*, vult vt primo ipſo die, quo Conclaue ingreſſi fuerint tam in prandio, 69

Digitized by Google

dio, quàm in cœna vno ferculo vnius ſpeciei tantùm, atque moderato, aliàs iuxta conſtitutionem Clementis qualificato contenti ſint, & debeant, & vt quiſpiam in alterius cella, vel de alterius ferculo veſci non poſſit.

70 Tertiò, ad huius rigoris obſeruantiam conſtituuntur executores ex præcipuis magiſtratibus ciuitatis, vbi electio celebratur, qui præſtito iuramento iurare debent, vt prædictus ordo, rigórque ſeruetur, *d. cap. vbi periculum, §. Præterea*. Romæ autem ſunt Prælati diuerſorum graduum, qui bis in die ſingulis diebus, manè ſcilicet, & veſperi, mutantur, intimantúrque à Curſoribus ſeruato ordine eorum omnium, qui in Romana Curia reperiuntur, incipiendo à Patriarchis, ſequentibus Archiepiſcopis, Epiſcopis, cæteriſque Prælatis, iuxta ordinem eorum promotionis; ſempérque aſſiſtit Gubernator Burgi, & duo Curſores pro occurrentibus neceſſitatibus, tam Collegij, quàm prædictorum Gubernatorum, qui quidem Prælati ſub periurij pœna, ac ſuſpenſionis à Diuinis maxima, & exquiſita diligentia vti debent in inſpiciendis & perſcrutandis epulis, quæ prandij, & cœnæ tempore afferuntur, ac aliis rebus, & perſonis Conclaue intrantibus, & de eo exeuntibus, ne ſub earum rerum velamine, litteræ, aut notæ, vel ſigna aliqua tranſmittantur: ſi qui verò reperiantur, qui contra prædicta aliquid commiſerint, familiares Cardinalium, aut alij delinquentes, pœnam priuationis officiorum, & beneficiorum, ac inhabilitatis ad obtenta, & obtinenda incurrunt, & vlteriùs per Gubernatorem carceribus mancipandi erunt, & inde niſi de mandato noui Pontificis, minimè relaxandi, ſed eius arbitrio acriùs puniendi, omni facultate Cardinalium in fauorem quorumcunque, qui in præmiſſis, vel eorum aliquo deliquerint, omninò interdictas, prout latiùs continentur in ſæpè citata Conſtit. Pij IV. §. *Prælati, & §. Quia verò.*

71 Eſt autem celebranda electio ab ipſis tantummodò Cardinalibus, ſecundùm Nicolai Papæ Decretum *in d. c. in nomine Domini, 1. diſtinct.* 23. de quo ſuprà *num.* 56. qui omnes ad electionem admittuntur, nulla excommunicationis, vel ſuſpenſionis, aut interdicti obſtante exceptione, etiam iuxta Conſtit. Gregorij XV. *in verſ. Volumus etiam*, de quo Bonacina *de elect. legitima Summi Pont. q. 1. puncto 1. prop. vnica, n. 1. & n. 5.* vt eo ſcilicet magis vitentur diſſenſiones & ſchiſmata, quò minor eligentibus aderit diffidendi facultas, *Clem. ne Romani, §. cæterum, de elect.* Pius IV. *in dict. ſua Conſtit. §. Et ne diſſenſiones*, Syluest. *in ſum. verb. excommunicatio, 9. n. 6.* Iul. Lauor. *d. tom. 1. tit. 3. c. 3. n. 18.*

72 Vnde & Cardinales nuper creati, & publicati, eandem in electione obtinent poteſtatem, etſi nondum inſignia Cardinalatus acceperint, neque os clauſum, aut ſi clauſum fuerit, nondum tamen apertum ſit, vt quodam particulari Decreto ſtatuit ſanctæ mem. Pius V. incip. *Pius Papa V. ſub die 26. Ianuarij* 1571. quod refert Iul. Lauor. *d. tom. 1. tit. 4. cap. 6. num.* 21. & cuius meminit Diana *moral. reſol. p. 5. tract. 2. reſol. 74.* Bonac. *de elect. Pont. q. 1. puncto 1. prop. vnic. num. 4.* & demum idem quoque ſtatuit

73 Gregorius XV. in eius conſtit. infrà referenda, *in Cærem. §. porrò 7.* quamvis Eugen. IV. *Conſtit. ſua*, incip. *In eminenti, ſub Dat. Romæ 17. Kalend. Nouembris anno Incarnationis Dominicæ* 1431. contrarium ſtatuerit; quando enim aliquis in Cardinalem nominatur & aſſentit, verè Cardinalis efficitur, nam capellum accidentarium eſt; & hinc

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

certum eſt offendentes & occidentes Cardinales, qui nondum capellam habuerunt, incidere in cenſuram Bullæ Cœnæ, ita ex multis Diana *d. p. 5. tract. 2. reſol. 74. in fine.*

De Cardinalibus verò ſaltem non Diaconis mandat Pius IV. *in d. ſua Conſtit.* incip. *In eligendis, §. ſtatuimus*, quòd in electione Romani Pontificis vocem non habeant. Idem quoque Sixtus V. & Gregorius XV. ſpecialiter ſtatuerunt; quibus tamen Conſtitutionibus hactenus derogare ſolent Summi Pontifices quando Cardinales creant, & de hoc Breue particulare expedire iubent, vt teſtatur Iul. Lauor. *d. c. 6. n. 22.*

Si verò contingat quòd Cardinales plurimi ante factam electionem decedant, ad ſolos ſuperſtites, qui viuunt pertinebit electio, quamvis duo tantùm remanſerint, quia vnus poterit eligere alium, Anan. *in c. fin. de appell.* Syluest. *verb. excommunicatio, 9. n. 2.* Iul. Lauor. *d. cap. 5. num. 25.* Immò quamvis vnus remanſerit, ad illum ſpectabit electio, gloſſ. *verb. omnes, in d. Clem. ne Romani, de elect.* Lauden. *de Cardin. quæſt. 34.* Pauin. *de officio & poteſtate Capituli Sede vacante, prælud. 5. num. 8.* Alban. *q. 23. & 25. de Cardinalib.* Villadieg. *de origine, & poteſt. Cardin. q. 5. num. 26.* Manfred. *de Cardinalib. deciſ. 268. 287. & 291.* Bonacin. *de legib. diſp. 1. q. 1. puncto 3. & de elect. Pontif. q. . puncto 1. §. 4. num. 3. diſp. 1.* Remanens, cæteris exeuntibus, vel negligentibus Papam eligere poteſt, ius enim & nomen vniuerſitatis in vno ſeruatur, *l. ſicut, §. in Decurionibus*, vbi Bart. *quod vniuerſ. nom.* Alban. *de Cardin. quæſt. 23.* vbi *quæſt. 24.* dicit opinionem Abbatis *in cap. licet, in fine, de elect.* dantis remedium, quo poſſit talis Cardinalis ſe ipſum eligere, vt ſcilicet in totius S. Collegij nomine alteri eligendi poteſtatem demandet, qui veluti Compromiſſarius ipſum eligat, procedere quando ille ſolus remanſiſſet, cæteris exeuntibus, vel abſentibus, non autem mortuis. Sed abſolutè tenendum eſſe Pontificem eligi ab vno Cardinale, qui remanſit in Conclaui cæteris mortuis, vel exeuntibus, ſeu abſentibus, reſoluunt Salas *de legib. tract. 14. diſp. 8. ſect. 8. num. 4.* Bonac. *eod. tract. diſput. 1. q. 1 puncto 3. n. 28.* Lauor. *d. c. 6. num. 26.* Baldell. *tom. 1. lib. 5. diſput. 7. num. 13. & ſeq.* Diana *d. p. 5. tract. 2. reſol. 72.*

Ad quem autem ſpectabit electio Pontificis, ſi 75
omnes Cardinales (quod Deus auertat) mortui ſint, & nullus extaret, ſolet ab aliquibus dubitari? Quidam tenent electionem hoc caſu ſpectare ad Canonicos Lateranenſes, quorum Eccleſia eſt propria ſedes Pontificis ſuper omnes Orbis, & Vrbis Eccleſias. Ita S. Antonin. *part. 3. ſum. tit. 22. §. 2. num. 4.* Syluest. Aldobrand. *in ſchol. ad Philipp. Dec. in d. cap. licet, de elect. ſub num. 52. aliàs 31. in verb. altera opinio.* Dionyſ. Paul. *de vera quatuor Patriarch. ſedium erect. cap. 16. n. 13.* Iul. Lauor. *ad tom. 1. tit. 4. cap. 6. num. 27. in princ.* & non immeritò quærit Boët. Epo *lib. 1. de Regal. in benefic. Eccleſ. n. 193.* cur Pontifex non ab Eccleſiæ Lateranenſis eligatur Canonicis? Alij verò affirmant ſpectare ad Concilium generale, quia Pontifex non ſolum Vrbis Romæ, ſed totius Eccleſiæ vniuerſalis eſt Paſtor: ita Hoſt. *in d. cap. licèt*, Auguſt. Ancona *in ſum. quæſt. 3. art. 3.* Nonnulli tamen aiunt tunc temporis electionem pertinere ad Patriarchas, vt per Bald. *in l. vbi abſunt ff. de tut. & curat.* Lancel. Conrad. *in templo omnium Iud. lib. 2. c. 1. §. 2. in princ. n. 6.* Sed priores duas opiniones magis probabiles dicit Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 4. c. 2. q. 11.* at ego primam probabiliorem duco.

Digitized by Google

76 Similiter poterit dubitari vbi Papa deponitur à Concilio legitimè congregato, ad quem tunc pertineat Pontificis electio, ad Cardinales ne, an ad ipſum Concilium? Hæc quæſtio fuit exagitata in Concilio Piſano, in quo cùm depoſiti de ſede fuiſſent Gregorius XII. & Benedictus XIII. Cardinales auctoritate ab ipſomet Concilio in ipſos tranſlata pro illa vice tantùm, tam ex parte propria, quàm Concilij, Alexandrum V. elegerunt, vt refert Abb. *in dict. cap. licet, num. 8. verſic. quando autem.* Poſtea in Concilio Conſtantienſi auctoritate Ioannis XXIII. indicto, fuit ipſe Ioannes priuatus vnà cum Benedicto XIII. & tandem concluſum, vt electio fieret per Cardinales, tam propria, quàm Concilij poteſtate, qui Othonem Columnam, poſtea Martinum V. appellatum, anno Domini 1417. elegerunt, ſicut teſtatur Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 4. c. 2. q. 13. in princ.* Vnde colligunt Doctores quòd vbi Papa deponitur à Concilio, tunc ab eo deponente fit electio, & non ſpectat ad Collegium Cardinalium; & hoc ſibi placere ait Abb. *in d. c. licèt, in vlt. notab. verſic. ſed aduerte*, & proſequitur Barbat. *in d. Clem. ne Romani, §. ſanè, de elect.* & ſpertiùs *conſ. 82. ſub num. 10. verſic. & vlteriùs ad prædicta, vol. 4.* nec ab hoc recedere abſolutè videtur Marin. Socin. *in c. ad petitionem, num. 25. de accuſat.* Verùm licèt hæc opinio aliquando nobis placuerit, re nunc meliùs perpeſſa, videtur hoc ius Cardinalibus ſemper competere, cùm illis indiſtinctè poteſtas eligendi Pontificem in Iure concedatur, quæ tamen eis eo tantùm caſu Concilium adimere poterit, quo iuſta cauſa ſubſit, vt ſi è munere, & officio eſſet ob crimen hæreſis Pontifex deiectus, & Cardinales eſſent criminis participes, aut alia de cauſa ſuſpecti, aut veriſimiliter crederetur offenſionem orituram, aut ſchiſma, vel magnam Eccleſiaſticæ pacis perturbationem, tunc enim ob communem Eccleſiæ ſalutem iure poſſet ad tempus, non in perpetuum Cardinalibus ea poteſtas auferri, alioquin minimè, vt benè reſoluunt Cardin. Alban. *q. 3.* Azor. *d. quæſ. 13. verſic. cæterùm, propè finem.* Iul. Lauor. *d. tom. 1. tit. 4. c. 6. n. 29.* Diana *moral. reſol. p. 5. tract. 1. reſol. 73.* vbi tenet quòd ſi Eccleſia vacaret tempore, quo Concilium generale eſt congregatum, electio Summi Pont. adhuc ſpectat ad Cardinales, vt nullo caſu pertineat ad Concilium, de quo etiam Bonac. *de elect. Pontif. q. 1. puncto 1. §. 4. n. 4.*

77 Circa perſonam eligendam ſtatutum videtur, vt vnus tantùm ex Cardinalibus eligatur, vt antiquus decidit Canon. *in c. oportebat, cum ſeq. 79. diſt.* affirmans, vt nullus vnquam laïcorum præſumat niſi per diſtinctos gradus aſcendens Diaconus, aut Presbyter factus fuerit Cardinalis, ad ſacrum Pontificatus ordinem promoueri; ſed recentiori Iure *d. c. licet, de elect.* deciſum reperitur, vt nulla exceptio opponi poſſit contra eum, qui fuerit à duabus partibus Cardinalium electus, præter hæreſim, aut aliam exceptionem, quæ in Iure diuino conſiſteret, ſicut Doctores exponunt, quamvis alij neque hæreſis exceptionem opponi poſſe voluerint, cùm *d. cap. licèt*, hoc minimè exprimat: quicquid autem de hoc ſit, ſeruatum vidimus, vt alius quàm Cardinalis eligeretur, nam Eugenius III. ex Abbate ſimplici, Gregorius X. ex Archidiacono, & Cœleſtinus V. ex eremo vocatus, cùm nec eſſet in Sacris, Pontifex eſt creatus. Cùm ergo poſteriori hac lege priori videatur Canoni derogatum, ad ſchiſmata ſcilicet, & diuturnas Sedis vacationes tollendas, vera illorum videtur opinio, qui affirmant etiam non Cardinalem electum verum eſſe Pontificem, quos ſuprà citaui *hoc eod. cap. n. 58.*

Immò etiamſi electus in Pontificem eſſet laïcus, valebit electio fortè ob vitæ merita, & Clericorum inopiam, quod præter exemplum Cœleſtini V. colligitur ex Cæremoniali Romanæ Eccleſiæ, vbi forma habetur ordinandi eum, qui ex Laïco fuerit aſſumptus, tenent gloſſ. *verb. non Apoſtolicus, in c. ſi quis pecunia, 79. diſtinct.* Dec. *in dict. c. licet, num. 9.* Iul. Lauor. *dict. tit. 4. c. 12. num. 20.* & citati ſuprà *num. 58.* Boët. Epo *d. lib. 1. num. 208. pag. 137.* vbi dicit quòd laïcus interim Pontifex, & Mitra nihilominus ornatus Clericatum ſuſcipit, ac ad Ordines omnes Eccleſiaſticos promouetur; nam licèt Summus Pontificatus ſit beneficium Eccleſiaſticum, *cap. 1. de maledic.* cum ibi citatis per me *in collect. num. 3. & ſuprà lib. 3. c. 4. verſ. ſecularia beneficia*; non tamen inconuenit dari laïco intra congruum tempus promouendo, ſed tunc habebit tantùm quæ ſunt iuriſdictionis, non ea, quæ ſunt Ordinis. Anton. de Roſellis *de poteſtat. Imper. & Papa, n. 48.* 78

Nec electionis validitati obſtabit, ſi vxoratus in Pontificem eligatur; nam ſi vxore ſciente hoc contingat, videtur eam cogi poſſe vt conuertatur, prout argum. *cap. qui vxorem, 33. q. 5.* reſoluit Archidiac. *in d. cap. ſi quis pecunia.* Machado *d. tom. 2. lib. 4. p. 7. tr. 4. docum. 2. n. 3.* Bonac. *d. tract. de elect. Pont. diſp. 1. q. 2. in princ. n. 4.* Si autem vir abſque licentia vxoris ad ſummum eueheretur Pontificatum, poteſt ab ipſa reuocari, vt ei teneatur debitum reddere; cùm enim hoc ſit ius iuſtitiæ, priùs non potuit lædi per Pontificatum, quantumvis bona fide aſſumptum, eo quòd vxor mortua crederetur. Ita Abb. *in cap. conſtituens, n. vlt. de conuerſ. coniug. & in cap. vxoratus, num. 1. eod. tit.* Sylueſt. *in ſum. verb. Matrimonium, 8. quæſt. 12. dict. 3.* Trot. *de vero & perfecto Clerico, lib. 2. cap. 8. n. 3.* Maiol. *de irreg. lib. 1. c. 34. n. 3.* Perez *l. 1. gloſſ. 3. verſic. in tantum, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag. 23.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 5. q. 18. n. 135. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. c. 14. quæſ. 13. in fine*, Sanchez *de Matrim. lib. 7. diſp. 38. n. 12.* 79 80

Fœmina autem Papa eſſe non poteſt, id enim notabile quodam ſigno oſtendere voluit Dominus, nam cùm Ioannes I. Romanus Pontifex Conſtantinopolim proficiſceretur, vt à Iuſtiniano Imper. contra Theodoricum Regem Italiam deuaſtantem auxilium peteret, peruentum Corinthum quidam vir nobilis manſuetum equum, quo illius vxor vtebatur, itineris cauſa prædicto Pontifici commodauit, remiſſus poſtea equus ita ferox euaſit vt fremitu, & totius corporis agitatione ſemper deinceps dominam ſuam expulerit, quaſi indignaretur mulierem recipere, ex quo ſediſſet in eo IESV CHRISTI Vicarius, vt tradit Romanum Breuiarium *ad diem 27. May in ſolemnitate præfati S. Ioannis Papa*, & ex B. Gregorio *in moralibus*, refert Card. Baron. *annal. Eccl. tom. 7. anno Chriſti 525. in princ verſ. Gothorum tempore*, Bonac. *de legitima Summi Pont. elect. q. 2. in princ. n. 1.* vbi *n. 3.* diſſerit, an ſi fœmina per errorem eligeretur in Pontificem, eius acta valida eſſent. 81

Vnde prouenit vt fabuloſum ſit illud, quod aliqui ſcribunt, fœminam quandam ſub nomine Ioannis fuiſſe electam Romæ in Summum Pontificem, hanc enim cùm Athenis valde, dum eſſet Iuuenis, profeciſſet, & Romæ doctè, & accuratè 82

legen

legendo, & diſputando magnam acquiſiiſſet beneuolentiam creditor poſt obitum Leonis IV. quaſi virum omnium conſenſu in Pontificem electum fuiſſe, ſed cùm prægnans ex quodam ſuo famulo diu occultaſſet, tandem dum ibat ad S. Ioannem in Laterano, doloribus partus oppreſſam peperiſſe inter Coloſſæum, & ſanctum Clementem, vbi diem ſuum clauſit extremum, poſtquam rexerit Eccleſiam annos duos, menſem vnum, & dies quatuor; ex cóque cautum eſſe ne poſthac Summus Pontifex in Cathedram proueheretur, nec confirmaretur priuſquam in ſella forata, vulgò ſtercoraria dicta, exiſtens eius virilia attrectari pateretur, vt cum aliis non paucis Auctoribus ſcribit Platina *in eius vita*. Hoc, inquam, ridiculum, & falſiſſimum eſt, cùm rationi repugnet, nec computationibus temporum congruat, quin & ipſi fabulæ auctores, & narratores inter ſe diſſideant in nomine & in tempore aſſumptionis, & Sedis, ac in ipſa fabulæ narratione. Non enim veriſimile eſt quod CHRISTVS, qui MARIÆ Virgini Matri ſuæ ſanctiſſimæ Pontificatum, vel Claues Eccleſiæ non commiſit, vt patet ex *cap. noua, de Pænitent. & remiſſ.* voluiſſet poſtea illum, vel illas per illam fœminam gubernari, vt notat. Læl. Zech. *de Romano Pontiſ. hæreſi 4. in reſp. ad vlt. verſ. ad id de Ioanna Papa.* Præterea nec veriſimile eſt quòd Græcis auderet Romanus Pontif. Leo IX. exprobrare, quòd mulier in Patriarchali Sede Conſtantinopolitana collocaretur, vt patet *in eius epiſt. ad Michaelem, & Acridanum Conſtantinopolitanos Antiſtites, cap. 23.* ſi verè Romanæ ſimile contigiſſet. Quare hanc de Ioanna Papa hiſtoriam eſſe meram fabulam aliis multis rationibus probant Panuin. *in annotat. ad Platinam*, Florimund. Remund. Conſiliarius Burdegalenſis, & Georgius Scherer *in ſpecial. tract.* quos inſcripſere. *An ſit verum quòd fœmina Roma Pontifex fuerit*, Tarcagnota *in hiſtoria vniuerſali totius Mundi. part. 2. lib. 9. pag. 374.* Illeſcas *in hiſtoria Pontificali, part. 1. lib. 4. cap. 35.* Hieronym. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib. 2. cap. 4. verſ. qui ero io, pag. 123.* Card. Bellarm. *tom. 1. contron. 1. cap. 24.* Card. Baron. *in annalib. Eccleſ. an. Chriſti* 853. Spondan. *eod. anno num. 5. verſ. hoc ipſo anno*, Franciſc. à Coriolano *in ſuo Breuiario Chronologico, pag. 255.* Iul. Lauor. *d. tit. 4. cap. 12. num. 13.* Machado *d. tom. 2. lib. 4 p. 7. tract. 4. docum. 2. n. 2.* nouiſſimè Fr. Ferdinand. de Camargo *in Chronologia ſacra Eccleſia militantis anno 853. pag. 187.* latè Bonacin. *de legitima Summi Pont. elect. q. 2. in princ. à num. 2.*

83 Quot verò annos natus eſſe debeat in ſupremum Papatus apicem euehendus, non videtur hæſitandum, cùm nuſquam audiuerimus dubitandum fuiſſe de validitate electionis alicuius Romani Pontificis ob huiuſmodi ætatis defectum; Spiritus enim Domini vbi vult ſpirat, & Cardinalium voluntates in electione trahit, quò illi fortaſſe nolent: at ætatis maturitatem requiri colligitur ex ſancto Hieronymo contra Iouinian. *p. 1. epiſt. lib. 5. cap. 14.* dum cauſam perquirens, quare Chriſtus potius Petrum elegit, quàm Ioannem, quem ſummo proſequebatur amore, ait præpoſuiſſe Ioannem iuniorem Petro ſeniori, illique propterea commiſiſſe Eccleſiæ regimen; vnde ex hac, & aliis rationibus & Iuribus Summum Pontificem renuntiari non poſſe minorem annis triginta, tenuit Ioan. de Selua *de benefic. part. 5. quæſt. 5. num. 14.* & Bonacin. *dict. quæſt. 2. in princ. num. 6.* nam cùm Papa ſub nomine Epiſcopi comprehendatur, *Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.* Campan. *in diuerſor. Iuris Canon. rub. 7. cap. 6. n. 51.* & Epiſcopum ſe nominet, ſicut oſtendimus *in collect. ad proœm. Decretal. num. 7. & infrà cap. 2. poſt princip.* & Epiſcopus eſſe debeat, qui iam trigeſimum expleuerit annum, ex adductis per me *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 1. tit. 1. cap. 3. num. 4.* & ibi citatis addo Petr. Bung. *de myſter. num. 30. pag. 477.* Monet. *de conſeruat. cap. 5. num. 155. & de commutat. cap. 10. num. 113.* Vincent. Turturet, *in parallelis ethicis, differt. 15. fol. 155.* Diana *reſol. mor. p. 5. tract. 2. reſolut. 19. in princ.* Didac. Narbona *vbi infrà quæſt. 5.* Igitur & eandem in Papa requiri ætatem dicendum videtur, quod ſaltem de congruentia admittimus, cùm tamen ſi minor eligatur, dummodo vſum habeat rationis, eius electio non erit inualida reputanda, aut nullius momenti cenſenda, ſed ipſam potiùs ſubſiſtere pronuntiandum, vt poſt Iacobat. *in tract. de Concil. lib. 3. art. 1. verſic. & idem de infante*, & Maiol. *de irregularit. lib. 1. cap. 30. num. 13.* reſoluunt Campeg. *d. rub. 7. cap. 6. num. 50.* & Iul. Lauor. *d. tit. 4. cap. 12. n. 5. & 6.* me citato *in hoc loco.* Didac. Narbona *de ætate ad omnes actus humanos requiſ. anno 30. quæſt. 3.* Perez de Lara *in compend. vitæ hominis, cap. 29. num. 22.* Illuſtriſſ. D. meus *in cap. Epiſcopus 7. diſt. 77. n. 17.* Machado *d. tom. 2. lib. 4 p. 7. tract. 4. docum. 2. n. 4.*

Forma autem, quæ in electione Romani Pontificis ſit ſeruanda à Iure communi non traditur, idcirco ſi quæ in eo Iure ſtatuta cernitur, omittatur, irritus non propterea iudicatur actus, dum tamen conſenſus duarum partium acceſſerit, quod optimè deſumit ex decreto Alexandri III. *in d. cap. licèt, de elect.* & ex eo text. rectè colligit *ibi* Innocent. *in fine, verb. ſpeciale*, inquiens, *non eſt hîc alia forma ex neceſſitate ſeruanda, immò quocunque modo appareat duas partes conſenſiſſe in aliquem tanquam in electum, ius habet, & verus Papa eſt*, quod præter Innocent. notant etiam ſuper eodem text. Compoſt. *verb. ſpeciale, num. 5.* Hoſtienſ. *in verſ. vel etiam ſine forma ſub num. 14. & verb. conſtituitur, ſub num. 33.* Ioan. Andr. *in quæſt. ſpeciali ſub num. 5.* Anton. de Butr. *ſub num. 18. & 27.* Cardin. Florent. *colum. 4. in 22. quæſt. & colum. 7. in q. ſpeciali, & colum. penult. verſic. ſecunda concluſio eſt*, Abb. *in q. ſpeciali*, Anan. *num. 1. & 8.* Bellam. *in verb. conſtituitur, & ſub num. 17. in 16. notab.* necnon *ſub n. 18. & 49.* reſoluunt Conrad. *in templo omn. Iudic lib. 2. cap. 1. de Pontiſ. Max. §. 2. q. 2. num. 4.* Hieronym. Alban. *de Card. quæſt. 20.* Manfred. *cap. 22. verſic. ſciendum eſt præterea*, Franc. Marc. *Delphin. deciſ. quæſt. 34. incip. Quæritur de forma, num. 3. p. 1.* Iul. Lauor. *d. tit. 4. cap. 6. n. 59.* 84

At verò per ipſoſmet eligentes triplex forma, 85
vel modus eſt introductus, videlicet ſcrutinium, acceſſus, ſeu communis inſpiratio, & compromiſſum, de quo latè Bonac. *de legitima Summi Pont. elect. diſp. 1. q. 3. in princ. num. 3.* Scrutinium eſt in- 86
quiſitio votorum eligentium, ſeu ſuffragiorum collectio, ſecundùm Boët. Epo. *lib. 1. de Regalib. num. 210. pag. 138.* ad quod iuxta *cap. quia propter, de elect.* plura concurrere debent; primò, vt ſcrutatores ſint tres, non plures, nec pauciores; ſecundò, debent eſſe de collegio, non autem extra; tertiò, vt ſigillatim & ſecretò vota exquirant; quartò, vota ſunt publicanda: quintò, vt omnes eligentes congregentur in vnum, in Camera enim non poteſt dari votum, *cap. in Geneſi, de elect.* & demum per ſcrutinium electio fit, cùm præſentibus omnibus, qui debent, volunt, & poſſunt commodè intereſſe, tres de Collegio fide digni aſſu-

muotur, qui vota ſingulorum ſecretè, & ſigilla-
tim diligenter exquirant, & in ſcriptis redacta mox
publicent, in commoni, quo facta collatione habi-
ta is demum cenſetur electus in quem vel omnes
vel duæ ex tribus partibus conſentiunt.

87 Scrutinio autem faciendo præſunt tres Cardi-
nales, de qualibet ordine eligendi, vt ſcilicet pri-
mis tribus diebus antiquiores cuiuſque ordinis,
id eſt, Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diacono-
rum; ſecundo autem triduo alij ſequentes ſingu-
lorum ordinum, & ita deinceps quovſque fiat
electio, qui Cardinalium vota exquirant; tres
autem alij eodem ordine eliguntur, qui præ-
dictorum trium vota ſcrutentur, tunc Cardinales
omnes, qui ſunt in Conclaui, de manè indutis
longis veſtibus, ſeu palliis à ſummo deorſum
apertis, quas *croceas* appellant, in capella vbi ſan-
ctiſſimum Chriſti Corpus aſſeruatur, conueniunt,
ibique Miſſa de Spiritu ſancto celebrata, anti-
quiores ordine ſeruato bini accedunt ad Altare,
deferentes ſtolas albi coloris pendentes ante pe-
ctus, ſi ſunt Sacerdotes; Diaconi verò penden-
tes ab humero dextero ad pectus, Sanctiſſimum
Euchariſtiæ Sacramentum ſumunt de manu De-
cani, interpoſitis deinde ſanctis Euangelius, & iu-
rato de ſeruandis Bullis iuxta formam Concilij
Baſilienſis *ſeſſ.* 23. & lectis Bullis Pij IV. *In eli-
gendis*, & duabus Iulij II. diſponunt ſe per ſub-
ſellia iuxta eorum ordinem, & anſianitatem. Quiſ-
que autem quem eligere decreuerit in quadam
ſchedula antè deſcribit tali modo. *Ego N. Cardi-
nalis N. eligo in Summum Pontificem Reuerendiſſi-
mum N.* & obſignat ſuo anoulo dictam ſchedu-
lam, primò ſcilicet ex parte in qua deſcriptum eſt
nomen Cardinalis eligentis, reliqua pars ſcilicet
Cardinalis electi, aperta relinquitur.

88 Deinde ſinguli per ordinem accedunt ad Alta-
re, & genuflexi ſchedulam deoſculatam, ſigilla-
tam, & complicatam tranſmittunt in calicem, in
quo eo die Sacra ſunt peracta, exiſtentem in me-
dio Altaris ibi vacuo à primo Epiſcoporum, pri-
mo Presbytero, & primo Diacono Cardinalibus
omnibus videntibus poſitum. Vt autem prior
Epiſcoporum ſchedulam in calicem poſuit, acce-
dit ad dexterum cornu Altaris, & ibi cum priore
Diaconorum patenam eleuat, dum alij Cardina-
les votorum ſchedulas per ordinem calici impo-
nunt. Schedulis in calicem depoſitis ſedent Pa-
tres, & quiſque ante ſe ſcabellum habet cum pa-
pyro, & pugillaribus; in papyro ſcripta ſunt per
ordinem Patrum omnium præſentium nomina
cum aliqua diſtantia, itavt vnum tantùm nomen
in quolibet verſu contineatur. Poſtea tres præ-
dicti calicem ipſum ad cæteros inferiùs conſe-
dentes ſublatum altiùs oſtendunt, & ſubſiſtentes
in ſubſelliorum medio, vnde audiri & ſpectari
poſſunt à circumſtantibus, numerant, & ij *Scru-
tatores* appellantur; tunc calicem ſuper menſam
imponunt, & prior Epiſcoporum dextera ſchedu-
lam vnam, quæ forte ad manus venit palam duo-
bus digitis extrahit, illámque primò priori Preſ-
byterorum oſtendens, legendam porrigit Diaco-
norum priori, qui ſic legit, vt ibi eſt adnotatum.
Cardinales omnes, & ipſi etiam tres Scrutatores
ſuper ſingulis nominibus nominatorum in papy-
ris ſignum aliquod faciunt, & collatione poſtea
facta, qui duarum partium ex Cardinalibus inte-
gra ſuffragia tulerit, Papa creatus erit. Et ſic per
ſcrutinium fuerunt electi Innocentius V. an-
no 1276. Adrianus V. eodem anno, Nicolaus III.
anno ſequenti, Martinus IV. anno 1281. Hono-
rius IV. anno 1285. Nicolaus IV. anno 1288.
Cæleſtinus V. anno 1294. Bonifacius VIII. eo-
dem anno, Benedictus XI. anno 1303. Clemens V.
anno 1305. Benedictus XII. anno 1334. Cle-
mens VI. anno 1342. Innocentius VIII. an-
no 1484. Alexander VI. anno 1492. Pius III. ann.
1503. Iulius II. eodem anno. Leo X. anno 1513.
& alij.

Acceſſus autem fieri poteſt etiam durante ſcru- 89
tinio, & quantumcumque publicato, quod ſpecia-
le eſt contra ius aliarum electionum, quod habe-
tur *in cap. publicato, de elect.* notant *in d. cap. licet*,
Abb. *n.* 8. Anchar. *n.* 5. *verſ. ſeptimò nota*, Hoſtienſ.
num. 25. Butr. *num.* 33. & Ioan. Andr. *num.* 4. Lancel.
*in inſtit. Canon. tit. de elect. §. per ſcrutinium, verb. pu-
blicato*, vbi gloſſ. Poſſunt enim Cardinales acce-
dere alteri electo per alios, non tamen per ſe ipſos, 90
& omnino reſilire ab electione, quam fecerunt,
& ſi vſque ad ſufficientem numerum duarum par-
tium peruenerint, cenſebitur electio ſequuta per
acceſſum, & dicit Archid. *in cap. indemnitatibus,
num. 8. de elect. lib. 6.* ſpeciale eſſe in electione Pon- 91
tificis, quòd ab vno ſolo nominatus in ſcrutinio
poſſit ius acquirere per acceſſum ſcrutinio pen-
dente, & reſoluit Gambar. *de authoritate Legati de
Latere, tit. de facultate Legati, legatione finita, q.* 24.
num. 142. quando Cardinalis dedit vocem vni in 92
ſcrutinio, & in acceſſu accedit alteri, quod acceſ-
ſus huiuſmodi fit cumulatiuè, non priuatiuè, & ſic
per acceſſum electi fuerunt Nicolaus V. an. 1449.
Calixtus III. anno 1455. Pius II. anno 1458. Pau-
lus II. anno 1464. Sixtus IV. anno 1471. Adria-
nus VI. an. 1522. & alij.

Circa hunc tamen acceſſum Gregorius XV. *in* 93
d. ſua Conſtit. incip. *Æterni*, ita ſtatuit. *Et vt ac-
ceſſus ſecretè etiam peragatur, ſcrutinio publicato, ſi
electio per conſenſum duarum partium in eo non fuerit
celebrata, ſtatim antequam ad alios actus deueniatur,
Cardinales ſchedulam pro acceſſu formatam prædictis
in menſis conficere ſicut in ſcrutinio teneantur. Porrò
vſus ſchedularum pro acceſſu talis erit. Qui accedere
alicui ex nominatis in ſcrutinio voluerit, eius nomen
ſcribet; qui verò noluerit, ne cognoſci poſſit, cum nulli
accedere in loco nominis ſcribat, nemini. Nullus autem
tam in ſchedula ſcrutinij, quàm acceſſus plures nomi-
nare liceat, alioquin ſuffragium, in quo fuerint plures
nominatim, nullum ſit, accedere tamen vni ex nomina-
tis à ſe in dicta ſchedula, vel alij, dummodo aliquod
ſuffragium in eodem ſcrutinio tulerit, non prohibentur,
& in numerum Cardinalium in Conclaui præſentium
numeretur: neque in qualibet ſcrutinio niſi ſemel ac-
cedere liceat, neque per acceſſum ab alterius nominatio-
ne in ſcrutinij ſchedula facta recedi decernimus, &
declaramus.* De quo acceſſu plura habentur in Cæ-
remoniali ritus dictæ electionis continente, eiuſ-
dem Gregorij XV. mandato, compoſito, & con-
firmato.

Compromiſſum verò fit, cùm propter diſcor- 94
diam Cardinales in aliquem electionis negotium
compromittunt, vt ſcilicet ipſe, quem voluerit,
eligat. Boët. Epnd. *lib.* 1. *num.* 310. Bonacio. *de le-
gitima Summi Pontif. elect. diſp.* 1. *q.* 3. *punct.* 2. *num.* 1.
Quomodo autem hoc ſit faciendum, coniectorari
poteſt ex iis, quæ habentur *in Treueren. Abbatia
S. Maximini* 24. *Ianuarij* 1625. *coram Reuerend. D.
meo Coccino Decano*, vbi ſic dicitur. *Congregato Ca-
pitulo, is, qui habet in Capitulo primum, vel alius de
mandato Capituli, ſeu quiuis etiam ſine mandato, Ca-
pitulo tamen non contradicente, requirit primò ſingulos
ſigillatim,*

Digitized by Google

ſigillatim, an placeat procedere hac forma compromiſſi, & omnibus conſentientibus, ita vt nullus omnino diſcrepet, debet requirere eos iterum quibuſdam perſonis, & per quem modum velint eis committere vices ſuas, & omnibus de perſonis concordantibus, & de modo, tunc omnes ſimul vel vnus nomine omnium, in perſonas huiuſmodi eligendas transferat poteſtatem. Si verò Capitulum nolit in compromiſſarios conuenire, poſſunt eo caſu, vt citiùs ad concordiam deueniatur, vni, vel pluribus qui vice omnium eligant Compromiſſarios, committere vices ſuas. Ita Mandag. *de elect. p.1. cap.39.* Compoſtel. *in c. quia propter, n.26. verſ. quaero modò,* & *ibi* Bellam. *in §. vel ſaltem, num.7. eod. tit.* & de hoc debet confici publicum inſtrumentum, Specul. *in tit. de elect. §.1. in princ.* Bertachin. *de Epiſcopo, p.1. lib.3. q.49. num.93.* idem Specul. *in cap. de via compromiſſi, num.4.* & hoc caſu quæſtio eſt, vt per Batt. *in l. inſtitutio, n.3. ff. de condit. inſtit.* An duo ſint conficienda inſtrumenta, vt ſcilicet vnum contineat, *Nos eligimus, quem tales Compromiſſarij nominabunt,* & alterum, *Eligimus illum, quando tales Compromiſſarij nominabunt*; tamen idem Batt. concludit quòd licèt de Iure duo eſſent conficienda, de conſuetudine contrarium ſeruatur. Hactenus Rot. *in d. Treueren. Abbatiæ,* & inferiùs ex Mirands *in man.*
95 *Prælatorum, tom.1. q.23. art.38. concluſ.2.* ponit formulam compromiſſi in hunc modum, *Ego N. Compromiſſarius, de conſenſu, & voluntate Compromiſſariorum meorum eligo,* &c. Aliam ponit Mandag. *de elect. q.59. form.59.* quæ idem in ſubſtantia cõtinet, & ſubdit opus eſſe, vt vnus vice omnium eligat, aliàs electio eſt nulla, ſecundùm Oldrad. *conſil.184. in princ.* Roman. *conſil.261. n.1. verſ. quartò eiuſdem nullitas.*

96 Poteſt etiam iſta compromiſſoria electio fieri non ſimpliciter, qualis eſt illa, de qua hucuſque egimus, ſed limitatè, hoc eſt, per compromiſſum cum ſcrutinio mixtum; putà ſi ita compromiſſum ſit, vt Compromiſſarij ipſi exquirant vota ſingulorum, illúmque eligant, in quem maior, & ſanior pars conſenſerit, vt eſt Conſtitutio Innocentij III. de qua *in cap. cùm dilectus, de elect.* quæ non fuit reuocata per aliam Alexandri III. in Concilio generali de anno 1215. de quo *in d. cap. quia propter* vt declarat Bonifac. VIII. *in cap. cùm expediat. 29. de elect. lib.6. & in cap. ſi cui, 37. eod. tit.* Caniſ. *in Compendio Iuris Canonici, tit. de elect. c. de concurſu comprom. cum ſcrutin.* Bayſ. *de elect. p.3. c.17. num.4. verſ. aliquando autem,* & tunc non tenetur Compromiſſarius ad aliud, quàm ad id, quod in compromiſſo expreſſum eſt, quia non eſt neceſſaria collatio meriti ad meritum, zeli ad zelum; ſed numeri tantùm ad numerum, vt nimirum videatur an ſit maior pars totius Capituli, Monach. *in cap. cùm expediat, 19. n.9. ad fin. verſ. item quaero, & n.10. de elect. in 6.* Ioan. Andr. *in princ.* Gemin. *n.3. verſ. quaero an iſta forma,* Compoſtel. *in cap. in Geneſi 59. col.3. verſ. in forma verò compromiſſi,* vbi Abb. *num.2. in 4. notab. eod. tit. de elect.* Et ſic per compromiſſum fuerunt electi Clemens IV. ann.1265. Gregorius X. ann.1271. & Ioannes XXII. ann.1316. quem compromiſſo in eius perſonam facto, ferunt ſe ipſum elegiſſe, & hac de cauſa compromiſſum deinceps in deſuetudinem abiiſſe, quo exemplo poſſe Compromiſſarium, ſi vnus tantùm ſit, ſe ipſum eligere, tradunt S. Antonin. *p.2. tit.2. cap.24.*
97 *in princip.* & Azor. *inſtit. Moral. p.2. lib.4. cap.2. q.8.* quod in Pontifice verum credo; nam talis electio non repugnat Iuri diuino, aut naturali, cùm eidem minimè repugnet eundem eſſe eligentem, & electum, habet tamen Iuris humani repugnantiam, quæ non ſufficit ad huiuſmodi electionem annullandam; vtpote quòd nulla exceptio à Iure humano proueniens contra talem electionem opponi poſſit, iuxta *d. cap. licèt, de elect.* Verùm cùm in Conſtitut. Gregorij XV. nemo poſſit ſibi ſuffragium ferre, ideo nullus in ſe compromittere, ſiue poſt compromiſſum ſe ipſum eligere poteſt, Bonacin. *d. diſput.1. q.3. puncto 2. num.9.* vbi *num.10.* tenet compromiſſarios poſſe vnum ex ipſis compromiſſariis eligere, & *num.11.* quòd compromiſſarij eligere debent Papam in Conclaui clauſo, & *num.12.* quòd compromiſſarij ſeruare debent in electione, formam ſibi à Cardinalibus compromittentibus præſcriptam, ſi forma eis præſcripta fuit.

Cæremoniale verò ritus Pontificiæ electionis 98
continens, de mandato Gregorij XV. compoſitum, ab ipſo confirmatum, ſic hac de re loquitur. *Secundus modus eſt, compromiſſum, quando ſcilicet Cardinales ad electionem per hanc formam, ſeu quia procedere volentes, committerent aliquibus ex Patribus eligendi poteſtatem, vt vice omnium Eccleſiæ Catholicæ prouideant de paſtore; cuius forma praxis poteſt eſſe huiuſmodi. Primò omnes, & ſinguli Cardinales in Conclaui clauſo præſentes nemine eorum diſſentiente, in aliquo ex Patribus compromiſſum faciunt, exempli gratia, in hanc formam. In nomine Domini, Amen. Anno ab eiuſdem, &c. menſe, &c. die, &c. Nos Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi S.R.E. Cardinales omnes & ſinguli in Conclaui exiſtentes, videlicet N.N. (& ſigillatim omnes nominentur Cardinales) elegimus & eligimus per viam procedere compromiſſi, & vnanimiter, & concorditer nemine diſcrepante eligimus Compromiſſarios N.N. & Cardinales, &c. quibus damus plenariam facultatem & poteſtatem prouidendi S.R.E. de Paſtore, & ſub hac forma, videlicet, (hîc optimum erit vt Cardinales compromittentes exprimant modum & formam, ſecundùm quam Compromiſſarij debebunt eligere, & ſecundùm quam electus debet cenſeri verus & legitimus Papa reputa, ſi electi ſint tres Compromiſſarij, declarandum eſt, an ad hoc, vt electio ſit valida, priùs proponere debeant ſacro Collegio perſonam vel perſonas ab ipſis nominandam, ſeu nominandas ad Pontificatum; an verò abſolutè debeant electionem peragere, an omnes tres debeant conuenire in vnam perſonam, an verò ſufficiat quod duo in vnam concordent, & an debeant nominare aliquem de Collegio, vel etiam aliquem extra Collegium, & alia his ſimilia.)* His autem, vel aliis ſimilibus expreſſis addi compromiſſo ſolet tempus ad quod vſque volunt Cardinales poteſtatem Compromiſſarios habere eligendi, & poſtea ſubiunguntur hæc verba. *Et promittimus nos illum pro Romano Pont. habituros, quem Domini Compromiſſarij ſecundùm formam prædictam dixerint eligendum*; vel alia formam Compromiſſariis præſcriptam accommodata.

Eſt & alia forma per viam Spiritus ſancti, de 99
qua mentio ſit *in d. cap. quia propter, de elect.* quæ ſit per vnanimem, concordémque omnium conclamationem, citra collationem ſuffragiorum prorſùs vllam. Boët. Epo *d. lib.1. num.210.* & duplex eſt, altera per inſpirationem, & eſt quando, nullo inter eligentes ordine ſeruato, ipſi quaſi inebriati, & ſuper ſe quaſi facti eligunt: altera, per quaſi Inſpirationem, quando ſubitò, & repentè vnus poſt alium ſine aliquo interuallo eundem eligunt. Hoſt. *in d. cap. quia propter, num.50.* & *ibi* Abb. *n.3.* Oldrad. *conſ.255. num.1. & 2.* Greg. Lop. *l.21. Gloſ. alguno, tit.5. part.1.* de vtraque Bonacin. *d. diſp.1.*

q.3.puncto 3.& propter verba *cap. quia propter*, ibi, *ab omnibus*, dicunt Doctores ſufficere quòd vnus diſſentiebat ad effectum, quòd electio non dicatur
100 per viam Spiritus ſancti, Ioan. Andr. *in d. cap. quia propter, num.* 39. Bellam. *ibidem, in* §. *niſi fortè, n.* 1. *&* 3. Compoſtell. *num.* 21. Vital. *in Clem. ne Romani n.* 25. *eod. tit. de elect.* Rota *in Meten. monaſterij,* 3. *Iul.* 1651. *coram R. D. meo Coccino Decano, in verſ. neque ex eo.* Hoc modo fuerunt electi Gregor. XI. anno 1270. vt Platina & Panuin. in eius vita referunt, & Ioannes XXI. anno 1275.

101 Cæremoniale verò ritus Pontificiæ electionis continens de mandato Gregorij XV. compoſitum & ab ipſo confirmatum, ita ſuper hac forma diſponit. *Primus modus eſt, qui quaſi per inſpirationem vocatur quando ſcilicet omnes Cardinales quaſi afflati Spiritu ſancto aliquem vnanimiter, & viua voce Summum Pontificem proclamant; circa quem modum ex conſtitutione Gregoriana infrà ſcripta notari poſſunt. Primo hac forma electionis practicari poteſt ſolum in Conclaui, & eo clauſo. Secundò, debet, fieri electio ſecundùm hanc formam ab omnibus & ſingulis Cardinalibus in Conclaui præſentibus. Tertiò, communiter, & nemine eorum diſſentiente. Quartò, nullo præcedente de perſona ſpeciali tractatu, & per verbum* Eligo, *intelligibili voce prolatum, aut ſcripto expreſſum, ſi voce non poſſit proferri. Exemplum autem huius poteſt eſſe huiuſmodi: Si aliquis Patrum clauſo Conclaui, nullo, vt præfertur, præcedente ſpeciali tractatu, diceret: R. D. perſpecta ſingulari virtute & probitate R. D. N. iudicarem illum eligendum eſſe in Summum Pont. & ex nunc ego ipſum eligo Papam. Deinde hoc audito, ſi cæteri Patres, nemine excepto, ſequentes primi ſententiam eodem verbo,* Eligo, *intelligibili voce prolato, aut ſi non poteſt in ſcriptis expreſſo, eundem N. de quo nullus ſpecialis tractatus præceſſit, communiter eligerent, ipſe N. eſſet canonicè electus & verus Papa, ſecundùm hanc electionis formam, quæ dicitur per inſpirationem, ſeu, vt in ſacris Canonibus ſcriptum eſt quaſi per inſpirationem.*

102 Non quidem à multo tempore introducta fuit alia forma eligendi Pontificem, per adorationem ſcilicet, videlicet quando duæ Cardinalium partes, nullo ſcrutinio expectato, ſed vocetenus aliquem ex Cardinalibus in Romanum Pontificem ſalutabant, venerabanturque, vt refert Azor. *inſtit. Moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 5. *in fine*, & ſecondùm hanc formam fuerunt electi Clemens VII. ann. 1523. Paulus III. ann. 1534. Iulius III. anno 1550. Marcellus II. anno 1555. Paulus IV. eodem anno, Pius IV. anno 1559. Pius V. anno 1566. & alij Succeſſores, vſque ad Gregorium XV. incluſiuè.

103 Nouiſſimis verò hiſce temporibus idem Gregorius XV. per ſuam Bullam incip. *Æterni, ſub Dat. Romæ* 17. *Kalend. Decembris* 1621. *Pontificatus ſui an.* 1. confirmatam & innouatam per S. D. N. D. Vrbanum VIII. per aliam ſuam Conſtitut. incip. *Ad Romanum,* 5. *Kalend. Februarij* 1621. *Pontificatus ſui anno* 3. ſtatuit, decreuit & declarauit in poſterum electionem Romani Pontificis fieri aliter non poſſe, quàm in Conclaui, & eo clauſo, ac poſt celebratum in eo prima die ſacroſanctam Miſſæ ſolitum Sacrificium, cui Cardinales intereſſe, & in eo communicare conſueuerunt; ac per ſecreta ſchedularum ſuffragia duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclaui præſentium, præterquam ſi omnes, & ſinguli Cardinales ſimiliter in Conclaui præſentes, nemine diſſentiente, aliquibus ex eorundem Collegio Cardinalium committerent eligendi poteſtatem, vt vice omnium Eccleſiæ Catholicæ prouiderent de Paſtore: aut niſi communiter ab omnibus, & ſingulis Cardinalibus, qui itidem in Conclaui præſentes erunt, nemine pariter diſſentiente, quaſi per inſpirationem, nullo præcedente de perſona ſpeciali tractato, per verbum *Eligo*, intelligibili voce prolatum, aut ſcripto, ſi voce fieri non potuerit, expreſſum fuerit celebrata; ita vt electio aliter celebrata nulla ſit & inualida eo ipſo, abſque vlla declaratione, & ita electus non Apoſtolicus, ſed apoſtaticus ſit, & habeatur; & tam ipſe, quàm eligentes, eiuſque fautores, & complices ſententiam excommunicationis & anathema, aliaſque cenſuras & pœnas, *&c.* ipſo facto incurrant, *&c.* Item decernit, & declarat numerum ſuffragiorum duarum ex tribus partibus Cardinalium in Conclaui præſentium, vt electio per viam ſcrutinij, ſiue ſcrutinij & acceſſus valida ſit, ita eſſe cenſendum, vt in duabus tertiis partibus ſuffragium electi non numeretur, nec quiſquam ſiue ſcrutinij & acceſſus, ſiue compromiſſi vis procedatur, ſe ipſum eligere, ſeu ſuffragium ſibi dare vllatenus poſſit. Electi tamen perſona, ſi in Conclaui ſit, debeat in numerum Cardinalium computari. Circa verò modum faciendi ſcrutinium, & alia ad electionem neceſſariò peragenda, latiùs videri poteſt in prædicta Bulla Gregorij XV. & in Cæremoniali ritus dictæ electionis Pontificiæ continente, de eius mandato compoſito, quæ omnia impreſſa repetiuntur *in fine tom.* 1. *variarum lucubrat.* Iul. Lauor. *à pag.* 536. & ſecundùm formam præfatæ Bullæ electus fuit idem S. D. N. Vrbanus VIII. die 6. Auguſti 1623.

Ex quibus noto primò, quòd licèt olim eſſet ſatis controuerſum apud Doctores, an votum electi computaretur ad conſtituendam maiorem partem? vt colligitur ex latè deductis per Campàn. *in diuerſ. Iuris Canonic. rub.* 7. *cap.* 6. *à n.* 62. Lauor. *d. tit.* 4. *cap.* 6. *num.* 14. & metipſum *in collect. ad d. cap. licèt n.* 8. *de elect.* tamen iam hodie hoc deciſum extat per dictam Bullam Gregorij XV. vbi ſtatuitur ſuffragium electi non numerari, ſiue per ſcrutinium, ſiue per acceſſum, ſiue per ſcrutinium & acceſſum ſimul fiat electio, nec poſſe quemquam eligere ſeipſum etiam per viam compromiſſi, electi tamen perſona, ſi in Conclaui ſit, in numero Cardinalium computata, Bonacin. *de legitima Summi Pontif. elect. diſp.* 1. *quæſt.* 1. *punct.* 3. *à num.* 1. 104

Secundò noto quòd votum Cardinalis abſentis, etiam extra Conclaue tantummodò, licèt ſit in Vrbe, non admittitur, votum autem ingredientis, poſt Conclaue recluſum tunc ſolùm valere incipit cùm ingreditur, hoc eſt, ad præſentia tantùm, & futura negotia, ad præterita autem minimè, *cap. vbi periculum*, §. *hoc ſacro, in fine, de elect. in* 6. 105

Abſens enim non poteſt Canonica in electione votum ſuum mittere per litteras, aut ſchedulas aperiendas tempore ſcrutinij, *cap. ſi quis iuſto, in princ. & in* §. *fin. de elect. lib.* 6. Lauor. *d. tit.* 4. *c.* 17. *num.* 13. 106

Tertiò noto quòd licèt in aliis electionibus, ſi quis fuerit tanta ægritudine detentus, vt perſonaliter ad locum electionis accedere nequeat, præſens tamen ſit in oppido, Camera, ſeu clauſtro, vbi illa celebratur, ſcrutatores acceptis votis præſentium accedere poſſint ad infirmum pro eius voto, & nullo actu interpoſito redire ad Capitulum, vt tradunt Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 6. *c.* 2. *verſ. verum* 107

rum quid, & Lauor. *d. tit. 4. cap. 19. num. 78.* tamen in electione Summi Pontif. habemus de hoc ſpecialem prouiſionem in dicta Bulla Gregorij XV. vbi ſtatuitur, & ordinatur, quod ſi aliquem infirmitas impediuerit ad ſcrutinium venire (intra tamen Conclaue exiſtentem, & non aliter) ad eum adire debeant tres Cardinales ſorte ante ſcrutinium, vt infrà, ad hanc rem ex omnibus Cardinalibus per vltimum Diaconorum extracti cum capſula perforata, ſed inani & palàm à Scrutatoribus clauſa, cuius clauis ſuper Altare remaneat, & ſchedulam impreſſam illi deferre, ipſeque illam ſicut alij Cardinales, præuio iureiurando ſecretè conficere teneatur, deinde in capſulam conijciat, eáque per eoſdem Cardinales relata, & aperta in calicem ſchedula mittatur; publicato deinde ſcrutinio, ſi acceſſus agendus erit, vt etiam infirmi accedere poſſint, vnum ex folijs, in quibus nomina Cardinalium, & ſuffragiorum numerus notatur, à tribus Cardinalibus prædictis ſumatur, & palàm recognito numero ſuffragiorum, quæ quiſque in ſcrutinio tulerit, ad infirmum vnà cum alia impreſſa ſchedula pro acceſſu parata, & cum eadem capſula ab iis deferatur; infirmus verò alicui accedere, vel nemini accedere debeat, omniaque & ſingola ſeruentur, quæ de ſcrutinij ſchedula ordinata ſunt ſub eadem excommunicationis latæ ſententiæ pœna. At ſi quis ſcribere valetudine impediatur, per alium præuio iuramento ab eo, qui ſcribet, præſtando, de ſeruando ſecreto, ſcribere liberè poſſit. Ad hæc ſcrutatores tres, ſicut & tres alij Cardinales, qui ad infirmorum ſuffragia deferenda proficiſcentur ex omnibus Cardinalibus præſentibus in Conclaui, nulla ordinis ſeruata diſtinctione ſorte immediatè ante quodlibet ſcrutinium per vltimum Diaconum extrahantur, & qui ſemel extracti fuerint, in vas iterum conijciantur, alioquin ſi quis contrafecerit, ſicut ſi ſcrutatores, vel recognitores aliquid ſecreti in exercendo ſuo officio cognouerint, & illud reuelauerint, eandem latæ ſententiæ excommunicationem incurrunt. Finito ſcrutinio, & acceſſu, ſiue electio ſecuta ſit, ſiue non ſit, tres alij Cardinales ſorte pariter, vt ſuprà, extrahendi, ſchedulas omnes recognoſcere debeant, ſigillo tamen, & duobus alijs ſignis, ſi aperta non fuerint, intactis remanentibus. Quæ omnes & ſingulæ ſchedulæ, ſiue ſequuta, ſiue non ſequuta electione, poſtmodum ſtatim palàm comburantur.

108 Quartò, circa locum celebrandæ electionis noto quòd licèt ille adſit in Palatio Apoſtol. in quo Conclaue fieri ſolet, & cellulas parari; non eſt tamen de ſubſtantia electionis, ſiquidem alibi facta non inualidatur. Ita tenent *in cap. 1. diſt. 23.* Archid. *num. 17.* Bellam. *n. 11.* Gem. *num. 16.* Turrecr. *circa num. 18.* & Card. Alex. *col. 6. prope fin. ſuper gl. verb. in Vrbe*, & hoc etiam tenentur *in cap. vbi periculum, de elect. lib. 6.* Archid. *col. 2. in princ.* Ioann. Andr. *ſub num. 4.* Butrig. *num. 12.* Gemin. *in §. hoc ſacro, ante num. 5.* quos refert & ſequitur Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. c. 6. num. 55.* & non ſemel audiui dicere Romæ dum vacabat Sedes Apoſt. per obitum Gregorij XV. de menſe Iulij 1623. quòd Cardinales vt peſſimum aerem Vaticani tempore illo æſtiuo vitarent, inclinabant, Conclaue fieri in monaſterio S. MARIÆ ſupra Mineruam; ſed hoc non fuit concluſum, quia vidi illos intrare Conclaue factum in Vaticano, quod fortè in cauſa fuit vt multi Cardinales, & plurimi Concluiſtæ illud egreſſi morbis correcti morerentur illo anno.

Si autem contingeret, vt Romanus Pontifex extra Vrbem Romam decederet (in qua ordinariè fieri debet electio) nouus Pontifex in ciuitate, in cuius territorio, ſeu diſtrictu mortuus eſt, alius eligetur, niſi ſit forſan interdicta, vel extra Eccleſiam Romanam in aperta rebellione perſiſtat; quo caſu in alia viciniori facienda erit, quæ ſimiliter nec interdicto ſubiaceat, nec ſit, vt prædicitur, apertè rebellis, vt expreſsè habetur *in d. cap. vbi periculum, §. Porrò, de elect. lib. 6.* Si verò in certo loco cauſarum, & litterarum Apoſtol. audientia remanente Papam alibi mori contingat, non ibi, ſed vbi prædicta fuerit audientia, electio celebrabitur, etiamſi eadem audientia tempore mortis huius vacare noſcatur, niſi fortè ante mortem eandem ordinatum eſſet per Papam de Curia transferenda, vt probat text. *in d. Clem. ne Romani, §. Sanè, de elect.* Vnde Clemens VII. *Conſtit.* incip. *Cùm chariſſimus, ſub Dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1528. pridie Nonas Octobris Pontificatus ſui anno* 4. ita vigore ſupradictorum Iurium ſtatuit. *Cognoſcentes ad officium noſtrum pertinere pro ſalute gregis Dominici Nobis commiſſi periculo vitæ nos exponere, & ad ciuitatem ipſam Bononiæ omni celeritate & mora ceſſante nos conferre, in alma tamen Vrbe noſtra cauſarum, & litterarum Apoſtolic. audientiam relinquentes, ac relinquere declarantes, ad effectum, vt ſi ante reditum noſtrum ad Vrbem ipſam nos ab hac luce migrare contingeret, in ipſa Vrbe in qua audientiam memoratam relinquimus, & non in ciuitate Bononiæ, ſeu in alio loco in quo tempore noſtri obitus cum Curia reſideremus, electio Romani Pontif. fieri debeat, niſi ipſa Vrbs tunc interdicta, vel contra Eccleſiam Romanam in manifeſtata rebellione perſiſteret, ſeu de impreſſione dubitaretur*; & deinde idem Clemens VII. innouauit ſupradictam Conſtitutionem, alia ſimiliter ſua, incip. *Licèt, ſub Dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1533. Pontificatus ſui anno* 10. Addit tamen text. *in d. cap. vbi periculum, §. Porrò*, quòd in ciuitate, in cuius territorio, ſeu diſtrictu mortuus eſt Pontifex circa electionem ſucceſſoris, tam quoad expectationem abſentium, quàm quoad habitationem communem, clauſuram, & cætera omnia in domo Epiſcopali, vel alia qualibet eiſdem Cardinalibus deputanda, obſeruentur, quæ ſuperiùs obeunte D. Pontifice in ea, in qua cum ſua Curia reſidebat, ſunt expreſſa; & etiam attenta dicta Bulla Gregorij XV. Pontificis electio non poteſt, nec debet fieri, niſi in Conclaui clauſo, vt refert Lauor. *d. tit. 4. c. 18. n. 8.* 109

Quintò noto, quòd qui Canonicè electus non fuerit, & Papa haberi voluerit, quamuis etiam conſecratus, ſeu inthronizatus extiterit, tam ipſe quàm ij qui eum receperint, & ei adhærere voluerint, excommunicationi ſubiacebunt, totius ſacri Ordinis priuatione mulctati. Viatici etiam Communione, niſi in extremis poſiti, priuabuntur; & ſi non reſipuerit, cum Dathan & Abiron, quos terra viuos abſorbuit, accipiet portionem. Vide *cap. 1. diſt. 23. d. c. ſi quis pecuniam, 79. diſt. cap. factum eſt, in fine 7. q. 1. d. c. licet de vitanda, de elect.* Item Iulius II. *in ſua Conſtit.* incip. *Cùm tam diuino, ſub Dat. Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1505. 19. Kalend. Februarij Pontificatus ſui an. 2.* de qua *in Bullario nouo, tom. 1. pag.* 403. conſtituit, vt ſimoniacè electus, vel aſſumptus in Papam, nullam habeat poteſtatem ſpiritualia, aut temporalia adminiſtrandi, & ipſe à nullo pro Romano Pontif. habeatur, & ſuis priuetur dignitatibus, 110 111

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITT. EMANUELE

ribus,& officiis,ac beneficiis,quam Cnoſtit.commentatus ſuit Gambara, & de ea plura cumulauit Bunac.*de legitima Summi Pont.electione q.*2.§.*vnico,à princ.*eam amplians & limitans multipliciter, *& num.*17. reſoluit pœnas in es Conſtit.comminatas noo incurri ab en, qui ſimoniam commiſit, vt in Papam eligeretur,qui poſtea nominatus quidem fuit,ſed oon remanſit electus,*& num.*18.poſt Gamb.*in d.Conſtit.num.*164.Azor.*d.p.*2.*lib.*4.*c.*5.*q.*7.*verſ. negabis*, dicit electionem Papæ non eſſe irritam ſi notoriè criminoſus eligatur. Et Paulus IV.*in ſua Conſt.*incip.*Cùm ſecundum, ſub Dat.Romæ apud ſanctum Petrum an.Incarnationis Dominica* 1558.*Pontificatus ſui ann.IV.* contra ambientes Papatum pœnas ſtatuit, quæ habetur *in Bullario nouo tom.*1.*pag.*735.& de illa agit Bonacin. *de Pontificis elect.diſp.*2.*q.*2.*à princip.* Habet enim Eccleſia poteſtatem deponendi Pontificem non Canonicè electum, ſeu auctoritatem, & iuriſdictiouem incertam, ac prudentec dubiam habentem. Vide Albao. *de Pontif.p.*1.*num.*9. Card.Bellarm. *lib.*1.*de Concil. cap.*19.*ad* 3. Azor.*d.p.*1.*lib.*2.*c.*7.*q.*3. Layman. *tom.*1.*tr.*4.*c.*3.§.1.*n.*6. Snar. *de Fide,diſp.*10.*ſect.*6.*n.*19.*& de defenſione Fidei lib.*3.*c.*18.*num.*8. Puente Hurtado *eod.tract. diſp.*37.§.44. Vnde in Concilio Conſtantienſi depoſiti fuerunt Ioannes XXIII.& Benedictus XIII.& Gregorius XII. qui ſimul Papatum ambiebant, vt referunt Seuerin. Binn.*in notis ad Concil.Conſtant.* Zurita *annal.p.*3.*lib.*13.*c.*51.*&* 66.Azor,*d.c.*7.*q.*3.

112 Poſtquam igitur Summi Pontif. electio facta fuerit, ipſius conſenſus accedere debet,vt per Bnoscin.*d.tract.de elect.Pont.q.*2. *in princ.n.*9.& interim quòd electus,ſi fortè abſens ſit, conſenſum non præſtiterit, nullatenus Sedem Apoſt. ſimpliciter vacare dicetur, nec liberum erit Cardinalibus, facta iam vnius electione,ab ea recedere antequam electus conſenſum præſtet;neceſſaria verò ad rectam gubernationem expedienda ſunt à Cardinalibus ſuo & nominati Pontificia nomine, vt factum fuit in electione Adriani VI. donec de ipſius acceptatione & conſenſu conſtitit. Ita idem Bonacin. *vbi ſuprà n.*10. *&* 11. Hæc verò Pontificis electio nullam confirmationem requirit, vt tenent Conrad. *in templo omnium iudicum,lib.*2.*c.*1.*de Pont.Max.*§.2.*q.*1.*in* 11.*ſpeciali,* Campan.*in diuerſ.Iuris Can.rub.*7.*lib.*..*n.*57. Lauor.*d.tit.*4.*c.*12.*num.*19. Ratio eſt, quia cùm ſtatim,ac electus eſt Pontifex,verus eſt Papa,& ius habet adminiſtrandi, gloſſ.*verb.& diſpenſandi,in cap.*1. *diſt.*23. vbi Archid.*num.*19.Bellarm.*ſub num.*11.*&* 12.Gemin.

113 *ſub num.*16.*&* 17.Turrecr.*n.*10.21.*&* 22.& Card. Alexand. *circa num.*24. & dicit *gloſ.fin.in d.c.licèt de vitanda,de elect.* quod Papa dum eligitur,confirmatur, ſtatimque plenam habet, & liberam adminiſtrationem; ratio rationis eſt, quia confirmatio electionis per Superiorem fieri debet,Papa autem nullum in terris habet Superiorem, Flamin. Pariſ. *de reſignat.beneſic.lib.*7.*q.*5.*n.*1. *&* 2. & hac de cauſa multa in eius electione ſpecialiter ſtatuta contra ius commune fuerunt, quia inquit text. *in d.c licet,in fine*, quod in cæteris electionibus in dubium venerit,Superioris poterit iudicio definiri in Romani verò Pontificis electione oon poterit Superiorem recurſus haberi.

114 Nomen autem cum vitæ ſtatu mutat electos, poſtquam electioni conſenſum præſtiterit; quia æquum eſt,vt Papa,qui aliis omnibus præeſt,proprio ſuo nomine, quo appellabatur, dum aliis ſuberat, exinde noo vocetur, ſed aliud aſſumat; vt ſicut eſt Dominus omnium,& Chriſti Vicarius effectus, ita nomen aliud ſibi adſciſcat, ad inſtar Principis Apoſtolorum Petri,qui antea Simon dicebatur,Caſtald. *in tract.de Imper.q.*40. Boët.Epo *lib.*1.*de Regalib.in Eccleſiaſt.benef.n.*211.vbi dicit mutationem hanc fieri fortaſſis boni cuiuſdam omnis ergò, pietatiſque gratia, non ſine myſterio veteris hominis exuendi, Chriſtumque prorſus induendi,tum etiam,quia cùm terrenæ cogitationes, & curæ ſint ab ipſo calcandæ, obliuionique mandandæ,aptè quidem cum ſecularibus negotiis ſecularis quoque appellatio reiicitur, quaſi quod priùs in terrena,priuatáque vita aſſequutus fuit, terrenos effectus redoleat, id quod etiam in nonnullis Regularium Ordinum familiis obſeruari notat Anaſtaſ. Germon.*in tract.de indultis Card. inſcript.*2.*n.*19.

Verùm quia primus è Romanis Pontificibus 115
cœperit nomen mutare, non conſtat inter Hiſtoriographos; nam Platina Martinum Columnam ſequutus, & poſt eum Duard.*in comment.ad Bull. in Cœna Domini, lib.*1.*cap* 4.*q.*5. dicunt fuiſſe Sergium II.qui antè *Os porci* vocabatur, nomine videlicet indigno Pontificia dignitate, & maieſtate; idem referunt Petr. Mexia *in ſylua var. lect. lib.*1.*cap.*1. Illeſcas *in hiſtoria Pontif. lib.*4. *cap.*33. *de Sergio II.*Paol.Fuſc.*lit.P,ſing.*2.*verſ.qui in ſua electione,* Thom. Acti. *de ludo ſcachorum, q.*12.*n.*133. Menoch.*de arbit.caſu* 318. *an.*3. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*1.*n.*44 *&* 45. Boët. Epo *d. lib.*1.*n.*211. plures citati à Cened. *ad Sextum, collect.*23.*num.*1. Sed hanc communem aſſertionem certam oon eſſe contendit Cam.Borell.*de præſtantia Regis Cathol. cap.*1. *num.*16. conſtat enim ſecundùm eundem & Anaſtaſ. Bibliothecarium prædictum Pontificem etiam ante Pontificatum Sergium fuiſſe appellatum. Vnde ab Adriano III. qui antea dicebatur Agapetus,mutationem nominis incepiſſe videtur aſſerere Azor.*inſt.moral.p.*2.*lib.*5.*c.*43.*q.*5.& omnes ab hoc Pontifice (excepto Adriano IV. & Marcello II.qui ſua nomina retinuerunt) vſque ad præſentem S.D.N. Vrbanum VIII. proprij nominis mutationem fecerunt.

Sequitur demum electi in Pontificem conſe- 116
cratio, ſeu inthronizatio, quæ fieri per Cardinalem Epiſcopum Oſtienſem debet, qui in eo actu Metropolitani vice fungitur,*d.cap.*1.*diſt.*23. Machado *d.tom.*2.*lib.*4.*p.*7.*tract.*4.*docum.*3.*n.*2. Vnde pallio Archiepiſcopali tunc vti ſolebat, & ei Portuen.& Albanen. Cardinales Epiſcopi aſſiſtebant, ſicut,& in conſecratione Epiſcopi tres requiri Epiſcopos dixi *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.*1.*tit.*1.*c.*5.*ſub num.*5. Sed hodie Cardinalium Decanus, id eſt, primus inter Epiſcopos, quamvis non eſſet Epiſcopus Oſtienſis, id munus cum duobus aliis ſenioribus ſubit.

Conſecratio autem Papæ in Epiſcopum,ſi oon 117
erat Epiſcopus,ac benedictio,& coronatio eiuſdē, ſunt diuerſa. Coronatio enim fit per antiquiorem Diaconum Cardinalem; Conſecratio verò fit inter Miſſarum ſolemnia ante Hymnum Angelicum, & poſtea ipſe Miſſarum ſolemnia incipit, & perficit conſecratus; quo tempore poteſt etiam Ordines conferre,ſi velit, quod ab Epiſcopo in die conſecrationis ſuæ fieri nequit, *cap. quod ſicut,* §.*ſuper eod.de elect.* Papæ quoque inunctio,& ordinatio Altare B. Petri Romę perficitur iuxta Cæremoniale Romanæ Eccleſiæ, cùm Imperator,& quilibet alius ad aliud Altare conſecretur.

Deniqus, electus in Papam antequam conſe- 118
cretur,

Digitized by Google

cretur,& coroonetur; eſt nihilominus Papa legitimus, & verus, habétque poteſtatis plenitudinem Syluest. *verbo conſecratio* 1. *num.* 2. Nau. *de ſpol.cler.* §.2. *num.* 1. Henriq. *in ſum.lib.* 10. *cap.* 14. *n.* 1. Soſa *in libello de la obligacion con quedan los Religioſos Obiſpos num.* 73. vbi *num.* 128. hanc ſummam poteſtatem illi acquiri ante conſecrationem intelligit in iis, quæ ſunt iuriſdictionis, non verò in iis quæ ſunt Ordinis ad inſtar Epiſcopi electi & confirmati, ſed nondum conſecrati, vnde auctoritatem habet regendi Romanam Eccleſiam, & diſponendi omnes facultates illius, *cap. ſi quis pecunia*, 79. *diſt.* ſicut B. Gregorium ante ſuam coronationem feciſſe legitur *in d. cap.* 1. *verſ. planè, diſt.* 23. & referunt Modit. *in* §. *lex eſt, dubit.* 7. *n.* 7. *Inſt. de iure natur.* Duard. *in comment. ad Bullam Cænæ, lib.* 1. *cap.* 1. *q.* 2. *num.* 9. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cun. *in comment. ad d. cap.* 1. *num.* 8. Papa enim recipit Pontificatum, & adminiſtrationem à die electionis, licèt de ſtylo, qui ſeruandus eſt, non incipiat Pontificatum, niſi à die coronationis: ita Butr. *conſ.* 43. *in princ.* quem refert Card. Tuſch. *tom.* 6. *lit. P, concl.* 67. *num.* 1.

219 Qui verò contrarium tenere præſumpſerit, excommunicationi ſubduntur, *in Extrau. quia nonnulli, de ſentent. excomm. inter commun.* & per illam traduot Raioer. *in catal. cenſurarum extra Bullam Cœna, cap.* 9. *excom.* 58. Iul. Lauor. *de Iubileo, & Indulgen. p.* 2. *c.* 23. *n.* 34. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſc. p.* 3. *alleg.* 50. *n.* 238. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. Fit ſolùm diſtinctio in Bullis, & ſupplicationibus ſubſignandis in nominis ſui ſubſcriptione, & ſimilibus.

220 Quæcumque verò ardua in regimine Eccleſiæ videantur, antequam coronetur non tractat, aut perficit, niſi neceſſitate vrgente, cùm ſcilicet propter bella, aut malignorum hominum conatus, ſeu aliud ſimile diutius coronationem differri oporteat, ſed de poteſtate, & auctoritate ipſius Romani Pont. in ſequenti cap. eſt differendum.

221 Toto anni tempore Papa nullo alio colore vtitur in veſtibus, quàm rubro, & albo, videlicet veſte talari alba, quam *ſubtanam* vocant; ſupra quam induitur Rocheto, & caputio, ſeu mozetta, & birreto rubro, ac calceamentis rubris cum cruce aurata deſuper; octo tantùm diebus exceptis, videlicet à Sabbato ſancto poſt Miſſam, vſque ad Sabbatum in Albis, etiam poſt miſſam, quia tunc vtitur etiam birreto, mozetta, & calceamentis albi coloris, & ſtola eiuſdem coloris. Qualitas autem veſtium, quibus Papa vtitur, eſt in duplici differentia, nempe ex ſerico, vel ex lana: ex ſerico diuerſæ qualitatis, nam hyeme Papa vtitur caputio, ſeu mozetta, & birreto leuioribus ex ſerico rubro, quod raſum vocant, ſine pellibus. Infra octauam verò Paſchæ reſurrectionis octo ſupradictis diebus vtitur mozetta, & birreto ex ſerico Damaſceno albo, pellibus albis Armellinis circumfultis. Veſtibus etiam laneæ, quibus Papa vtitur in diebus ieiunij, & in diebus in infraſcripta regula expreſſis, ſunt diuerſæ qualitatis. Hyeme namque vtitur caputio, & birreto ex panno laneo rubro, & grauiori pellibus Armellinis circumfultis; æſtate verò vtitur eodem habitu ex lana leuiori, quam *ſaiettam* vocant, ſine pellibus. Veſtis autem talis, quam *ſubtanam* vocant, ſupra quam Papa vtitur rocheto, ſemper etit alba, ſed iuxta temporis qualitatem, & conditionem, vel ex ſerico leuiori, ſeu grauiori, vel ex panno grauiori, ſeu lana leuiori, vel alia ſimili materia albi coloris.

Verùm toto tempore Aduentus inchoando à 222
prima Dominica, & poſt Aduentum à Dominica Septuageſimæ per totam Quadrageſimam, ac ſingulis ſextis ferijs, vigilijs, quæ ieiunantur, & quatuor anni temporibus, & inde commemorationis Defunctorum, & quandocunque celebratur, vel fit officium pro defunctis, Papa vtitur veſtibus laneis cum pellibus; vel ſine pellibus, iuxta temporum qualitatem, non autem ſericis. Excipiuntur tamen quatuor tempora, quæ incidunt immediatè poſt Pentecoſten, & omnia feſta duplicia etiam in ſextis ferijs extra tempus Aduentus, Septuageſimæ & Quadrageſimæ, & feſtum Annonciationis B. MARIÆ Virginis, etiamſi venerit in Quadrageſima. Similiter excipiuntur aliquot alij dies, videlicet à vigilia Natiuitatis Domini Noſtri IESV CHRISTI per totam octauam Epiphaniæ, à Sabbato ſancto poſt officium & Miſſam, vſque ad Dominicam Sanctiſſimæ Trinitatis incluſiuè. Per totam octauam feſtiuitatis ſanctiſſimi Corporis CHRISTI. Per totam octauam Aſſumptionis glorioſæ Virginis MARIÆ. Per totam octauam ſanctorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & per totam octauam feſtiuitatis omnium Sanctorum. In alijs autem octauis, videlicet Natiuitatis B. MARIÆ Virginis S. Ioannis Baptiſtæ, & Sancti Laurentij excipiuntur dies octauæ tantùm. Excipiuntur etiam feſtum Cathedræ Romanæ ſi venerit intra Septuageſimam, necnon alij dies alicuius feſti ſolemnis ob aliquam publicam lætitiam, vel victoriam, aut ſimilem cauſam, in quibus quidem temporibus exceptuatis Papa veſtibus ſericeis vtitur. Hæc omnia à Clemente octauo, & à ſacra Rituum Congregatione *ſub die* 30. *Aug.* 1601. approbata, & ſemel atque iterum dilucidius à Paulo V. & ab eadem ſacra Rituum Congregatione declarata, & confirmata fuerunt *ſub die* 31. *Martij* 1618. vt colligitur ex libello Romæ impreſſo in Typographia R. Cameræ Apoſtolicæ *ſub eodem anno.*

Sed quando Religioſus ad Summum Pontifica- 223
tus apicem euehitur, licèt non teneatur habitum Regularem ampliùs portare, vt aduertunt Sot. *de Iuſtit. lib.* 10. *q.* 5. *art.* 7. Paul. Fuſc. *de Viſitat. lib.* 2. *c.* 15. *num.* 27. Rodoan. *de ſpolijs Eccleſ. q.* 8. *num.* 23. *pag.* 122. *in fine.* Tapia *in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, c.* 6. *n.* 60. *C. de Epiſcop. & Cleric.* nihilominus Rodoan. & Tapia *num.* 65. *dictis locis* affirmant Pium V. & Sixtum V. habitum ſuæ Religionis non mutaſſe, niſi exiſterent in Conſiſtorio, prout eos refert Soſa *in d. libello de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n.* 43.

CAPVT II.

De poteſtate, & auctoritate Romani Pontificis.

SVMMARIVM.

1 *Papa dicitur admirabilis, quia vices Dei in terris gerit.*
2 *Papa ſecundùm alios à Patris Patriæ titulo dicitur.*
3 *Papa, vt alij volunt, dicitur à voce Græca πάππας, id eſt, Pater Patrum.*
4 *Papa in adminiſtratione, & auctoritate eſt maior omnibus Sanctis, excepto Petro.*

5 Paulus

5 Paulus cur aliquando depingatur à dextris, & Petrus à ſiniſtris, oſtenditur.

6 Summus Pontifex dicitur Papa, quia eſt ſupremus, & ſuper omnes dignitates.

Papa dicitur.

7 Pontifex Maximus.

8 Sanctiſſimus.

9 Beatiſſimus.

10 Epiſcopus.

11 Epiſcopus Romæ.

12 Epiſcopus vniuerſalis Eccleſiæ.

13 Epiſcopus totius Orbis.

14 Epiſcopus Epiſcoporum.

15 Ordinarius Ordinariorum.

16 Diœceſanus omnium exemptorum.

17 Vicarius Chriſti.

18 Princeps Principum, & Dominus dominantium.

19 Nomina omnia quæ Romano Pontificibus ſolent, referuntur, & n.20.

21 Papa quantò maior & excelſior eſt, tantò humilior omnibus creaturis oſtenditur.

22 Electus in Pontificem in ſede ſoraza collocatur, vt qui in ſede glorioſa ſedet, ab humilitatis virtute non obliuiſcatur.

23 Stupa cur in ſummitate arundinis comburantur die coronationis Papæ, oſtenditur.

24 Filius Eccleſiæ Catholicæ ab ſubditis dicitur Papa, quoad Fidem tamen & generationem, ac alia Eccleſiæ ſacramenta quibus ipſe paſcitur.

25 Imperatori, & Regibus Papa tanquam Eccleſiæ caput anteferatur.

26 Papa eſt paſſus ſe aliquando appellari vniuerſalem.

27 Cap. ecce 99. diſt. declaratur.

28 Gregorius Magnus fuit inſignis humilitatis profeſſor.

29 Papa non dominum, ſed ſeruum ſeruorum Dei ſe ipſum nominare ſolet, & quare, ibidem oſtenditur.

30 Damaſus fuit primus qui ſe ſeruum ſeruorum Dei nominauit.

31 Papa licèt ſit Paſtor, forma tamen gregis fieri debet ex animo, non autem imperio dominari.

32 Petrus cū à Paulo redargueretur, humiliter coſſit.

33 Petrus an dignus fuerit Pauli reprehenſione? oſtenditur.

34 Gregorius ſubditis redarguendi ſe facultatem præſtat.

35 Papa debet præ cæteris eſſe ſanctior.

36 Sanctitas ſemper præſumitur in Papa.

37 Papa ſi ſuæ, & fraternæ ſalutis negligens deprehendatur, huius culpas iſtic redarguere præſumit mortalium nullus.

38 Papa conſideratus vt ſupremus Iudex, & vniuerſalis Eccleſiæ Paſtor, in definiendis iis quæ ſunt Fidei, habet infallibilem auctoritatem, ita vt in publico Fidei iudicio minimè errare poſſit.

39 Papam in iis, quæ ſine Concilio vniuerſali decernit, errare poſſe tenent nonnulli, communiter reprobati.

40 Papa in decretis morum, quæ ad ſtatum totius Eccleſiæ ſpectant, minimè errare poteſt.

41 Papa an errare poſſit in decretis, quæ non totius Eccleſiæ ſtatum, ſed certas perſonas, vel certam Eccleſiam reſpiciunt? oſtenditur.

42 Papa non poteſt errare in Sanctorum canonizatione, & n.43.

44 Auguſtini auctoritas, multorum corpora honorantur in terris, quæ torquentur in gehenna, declaratur.

45 Papa non poteſt errare in approbandis, & confirmandis Religionibus, & num.46.

47 Papa quatenus perſona priuata conſideratus ſecundùm aliquos antiquos in Fide errare, & hæreticus eſſe poteſt, ſed contrarium verius, vt n. 49. quamuis illius fundamentis reſponderi poſſit, vt n. 50. & 51.

48 Papa hæreticus ſtatim deſinit eſſe Papa, cum primùm per legitimam Eccleſiæ iuriſdictionem ſententia declaratoria criminis in eum profertur, ſecundùm aliquos.

52 Petrus quando negauit Chriſtum, nondum erat Pontifex.

53 Marcellinus dum thura Idolis metu mortis adoleuit, hæreticus non fuit, cùm non fuerit pertinacior.

54 Anaſtaſius minimè Achacij erroribus conſenſit.

55 Liberius quamuis tædio exilij victus, & metu tyranni coactus polluerit ſe hæreticorum communione hæreticus ob id dici non poteſt.

56 Felix II an fuerit verus Pontifex? oſtenditur.

57 Honorius I. nec fuit hæreticus, nec Sergij hæreſi conſenſit.

58 Ioannes XXIII. defenditur ab hæreſi illi impoſita.

59 Cæleſtinus III. quomodo docuerit Matrimonium de præſenti diſſolui per hæreſim ſuperuenientem alterius coniugis, oſtenditur.

60 Gregorius III. quomodo dixerit diſſolui matrimonium propter vxoris infirmitatem ſuperuenientem, in cap. propoſuiſti, 32. q. 7. oſtenditur.

61 Alexander III. qualiter referat quoſdam Prædeceſſores ſuos iudicaſſe Matrimonium ratum diſſolui per ſecundum conſummatum, declaratur.

62 Alexander III. quo ſenſu dixerit, in c. cùm eſſes, de teſtam. legi diuinæ contrarias eſſe leges Ciuiles, quæ in teſtamentis ſeptem teſtes requirunt, exponitur.

63 Nicolaus IV. ſeu III. dum in cap. exiit, de verbor. ſignif. docet Chriſtum Dominum abdicationem proprietatis tam in particulari, quàm in communi, verbo docuiſſe, & exemplo, interpretatur.

64 Referuntur plura, quæ Summis Pontificibus impij obiiciunt nouatores.

65 Platina Pontificio honori multùm detrahit, eo quòd tentans aliquando à Paulo II. ad futurum Concilium appellare, in carcerem coniectus fuerit.

66 Antonius Roſellus, & Petrus Ferrarienſis captis occaſionibus odia aliquando in Papam diſſeminarunt.

67 Papa à nemine eſt iudicandus.

68 Papa ſibi in cauſis propriis ius dicere poteſt.

69 Papa ſolus iudicat de priuilegiis Apoſtolicæ Sedis.

70 Sententia Papæ ſtabitur contra omnes, & nullus eam retractare poteſt, niſi ab eo ſit lata vt valeat immutari, aut ipſe iudicio alterius eam ſubmiſerit reformandam.

71 Papa quod approbat, aut reprobat, nos ſimiliter approbare, vel reprobare debemus.

72 Papæ auctoritas in iis, quæ à priuatis perſonis, aut à Iudicibus, vel etiam ab vniuerſo Concilio aguntur, ſemper excepta intelligitur.

73 Papæ omnes parere tenentur tam Fideles, quàm etiam Eccleſiarum Prælati, ac omnes Principes ſæculares.

Digitized by Google

74 Papa etſi homo ſit & mortalis, ratione tamen officij, & poteſtatis aliquid ſupra homines, & commune cum Deo habere dignoſcitur.
75 Papa electus à nemine confirmatur.
76 Pallio Papa ſemper vtitur, & vbique.
77 Crucem vbique terrarum ante ſe defert Papa.
78 Nomen Romani Pont. in Miſſa eſt ſemper, & ab omnibus recitandum.
79 Papa non tenetur nec cogi poteſt ad Concilium accedere, cùm per Legatos poſſit intereſſe.
80 Papa non adſtringitur in tractandis negotiis habere Cardinalium conſenſum.
81 Gratia, quam Papa conceſſerit, eo mortuo non reuocatur, etiamſi adhuc res integra maneat.
82 Ordinatus à Papa non poteſt ab eo abſque licentia proficiſci, nec ad altiorem Ordinem promoueri.
83 Delegatus à Papa eſt ſupra Ordinarium in cauſa ſibi commiſſa.
84 Electus à Papa, cæteris paribus, eſt præferendus, & honorandus.
85 Prouiſus à Papa eſt præferendus in concurſu, datâ in omnibus paritate.
86 Papa ſi excommunicato communicet, non incidit in excommunicationem.
87 Papa ſi excommunicatum ſciens, & volens ſalutauerit, eo ipſo talis eſt abſolutus.
88 Papa an & quando poſſit licitè abſque peccato communicare cum excommunicato? remiſſiuè.
89 Sacrilegus appellatur qui Papa mentitur.
90 Papa ſemper & vbique ſuper cæteros lineis, & candidis veſtibus vtitur.
91 Papa nullum in terris habet ſuperiorem.
92 Papa, & Chriſti vnum dicitur eſſe Tribunal, & Conſiſtorium.
93 Papa iudicium cæleſte arbitrium appellatur.
94 Cap. præterea, 23. diſt. declaratur.
95 Papa omnimodam ſuper Iure poſitiuo obtinet poteſtatem.
96 Cap. contra ſtatuta, 15. q. 1. declaratur.
97 Papa valet adæquare quadrata rotundis, & diſponere vt facta pro non factis habeantur, & ad validitatem actus fingere expreſſum quod non eſt.
98 Papa poteſt locare, adminiſtrare, & pro libito ſuæ voluntatis diſponere bona omnium Eccleſiarum.
99 Papa de poteſtate non eſt facilè diſputandum.
100 Papa quædam exercet ex ordinaria poteſtate, quædam ex reſeruatis, quædam ex deuolutione Iuris ad eum, quædam ex plenitudine poteſtatis.
101 Poteſtas duplex in Papa conſideratur, ordinaria ſcilicet, & abſoluta.
102 Poteſtas ordinaria & abſoluta quæ dicatur? oſtenditur, & n. 103.
104 Papa quomodo dicatur omnia Iura in ſcrinio pectoris ſui recondita habere?
105 Papa ſicut deſiderat facta ſua ſuis ſucceſſoribus ſeruare, conſequens eſt, vt ſuis Prædeceſſoris conſtitutionibus venerationem præſtet, & cuſtodiam.
106 Papa in nouis Conſtitutionibus à ſe editis ſtatuta, vel Conſuetudines ſpeciales tollere non intendit, niſi hoc exprimat.
107 Principis mens & voluntas talis præſumitur, qualem de Iure eſſe oportet.
108 Princeps quod de Iure eſt cogitaſſe præſumitur.
109 Princeps ſemper iuſtitia plenus præſumitur.
110 Papa iuri alterius in reſcriptis, vel conſtitutionibus ſuis nunquam derogare intendit.

111 Reſcripta Principis interpretantur vt nemini iniuriam faciant, quia præſumitur quòd eius intentio ſit vt ſemper ius alterius ſit ſaluum.
112 Reſcripta Motu proprio conceſſa nihilominus erantur in præiudicium tertij.
113 Princeps potius præſumitur circumuentus, quàm quòd velit alteri præiudicare.
114 Papam non præſumitur velle præiudicare iuri tertij.
115 Priuilegia conceſſa, præſertim Eccleſiis, ſine cauſa non tollit Papa.
116 Princeps poteſt ſuum priuilegium gratioſum reuocare, ſine cauſa, pro libito voluntatis ſuæ.
117 Papa in iudicando ſeruat ordinem Iuris.
118 Papa iura omnia continere, & ſupra Ius eſſe quomodo intelligatur? oſtenditur.
119 Papæ diſpenſatio in legibus diuinis non admittitur, reprobatis citatis, n. 120.
121 Papa poteſt declarare, ſeu interpretari in aliquo caſu particulari deficere obligationem Iuris diuini, ſi iuſta ſubſit cauſa, vt n. 124.
122 Ius naturale eſt immutabile in primis tantùm principiis, ſeu primis præceptis, vt n. 123.
125 Papa contra Ordinationem Apoſtolicam validè diſpenſat, dummodo non lædat Fidem.
126 Papa poteſt cum bigamo ex cauſa diſpenſare contra Apoſtolum.
127 Papa poteſt diſpenſare cum Neophyto vt promoueatur ad Epiſcopatum.
118 Papa contra Ius poſitiuum ex cauſa indiſtinctè diſpenſat.
129 Conſtitutiones Conciliares de Fide non diſponentes poteſt tollere Papa.
130 Papa ſolus in quibus caſibus diſpenſet? oſtenditur.
131 Papa non diſpenſat contra vota eſſentialia Religionis.
132 Cap. cùm ad monaſterium, in fine, de ſtatu Mon. declaratur.
133 Papa ſecum in proprio voto diſpenſat.
134 Papa non diſpenſat in gradibus conſanguinitatis, diuina lege prohibitis.
135 Papa à iuramento obligatorio non abſoluit in præiudicium tertij, niſi hoc vrgens cauſa expoſtulet.
136 Papa proprio iuramento obligatur, nec poteſt ſe ipſum abſoluere, vel abſolui ſine cauſa, de iis quæ promiſit cum iuramento, & vouit, quando ſunt licita.
137 Papæ reſeruata cum generali mandato non tranſeunt niſi ſpecialiter exprimantur.
138 Caſus Papæ reſeruati non tranſeunt cum generali Legati à latere commiſſione.
139 Papa ſolus Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem.
140 Epiſcopatum ſolus Papa diuidit.
141 Epiſcoporum tranſlationes ac ſedium mutationes ſolus Papa facit, ac maiores Eccleſiæ cauſas inſtruit, dirimit, & componit.
142 Epiſcopatus renunciationem ſolus Papa recipit.
143 Epiſcopum ſolus Papa poteſt iudicare, & condemnare.
144 Epiſcopum ſolus Papa reſtituit.
145 Coadiutores Epiſcopis ſolus Papa dat.
146 Coadiutorias cum futura ſucceſſione quorumcunque beneficiorum ſolus Papa concedit.
147 Epiſcopatus duos vnire ſolus Papa poteſt.
148 Dignitates nouas in aliqua Cathedrali, vel Collegiata ſolus Papa creat.

149 *Epiſcopos duos in vno Epiſcopatu ſolus Papa ponere poteſt.*

150 *Eccleſiæ Cathedrali adminiſtrationem ſolus Papa dat.*

151 *Curatorem Eccleſiæ Cathedrali ſolus Papa dare poteſt.*

152 *Viſitatorem Eccleſiæ Cathedrali vacanti ſolus Papa deputare poteſt.*

153 *Epiſcopus duos vni conferre ſolus Papa poteſt.*

154 *Degradatum reſtituere ſolus Papa poteſt.*

155 *Beneficium ad tempus & ſub conditione etiam de futuro ſolus ipſe Papa conferre poteſt.*

156 *Ius ad vacatura beneficia ſolus Papa concedere poteſt.*

157 *Decimas laicis ſolus Papa concedere poteſt.*

158 *Cauſam Clericorum ſolus Papa laico, vel fœminæ committere poteſt.*

159 *Confirmationis ſacramentum vt ſimplex Sacerdos miniſtret, ſolus Papa poteſt ex cauſa permittere.*

160 *Cauſas ſpirituales mero laico ſolus Papa delegare poteſt.*

161 *Exemptionem à iure, & poteſtate Epiſcoporum ſolus Papa concedit.*

162 *Indulgentias plenarias, & pro defunctis ſolus Papa concedere poteſt.*

163 *Papa ſolus poteſt licentiam, & diſpenſationem concedere, vt extra tempora quis poſſit ab aliquo Antiſtite ad ſacros Ordines promoueri.*

164 *Ordines ſacros ſolus Papa dat illis, qui nondum ad legitimam ætatem venerunt.*

165 *Cardinales ſolus Papa creare poteſt, & eos deponere.*

166 *Regularis vt tranſeat ad regulam laxiorem, ſolus Papa permittit.*

167 *Irregularitatem prouenientem ex eo quòd quis ſuſpenſione durante in diuinis ſe ingeſſerit, ſolus Papa tollere non poteſt.*

168 *Ordines Religioſorum & inſtituta ſolus Papa approbare poteſt.*

169 *Penſiones annuas in beneficiis conſtituere, & conſtitutas transferre ſolus Papa poteſt.*

170 *Renunciationes beneficiorum ad fauorem alterius, vel cum reſeruatione fructuum ſolus Papa ex cauſa admittere poteſt.*

171 *Alienationes, ſeu permutationes rerum Eccleſiaſticarum grauiorum ſolus Papa admittere poteſt.*

172 *Exemptus vt ſuæ exemptioni renunciare poſſit ſolus Papa concedere poteſt.*

173 *Eccleſia vt in loco exempto ædificetur, ſolus Papa permittere poteſt.*

174 *Monaſterium de vno in alium locum ſine Papa licentia mutari non poteſt.*

175 *Sanctos canonizare ſolus Papa poteſt.*

176 *Inſtituere in beneficiis Iuriſpatronatus laicorum ſine eorum præſentatione ſolus Papa poteſt.*

177 *Cauſæ Eccleſiæ maiores, & in quibus præcipua Papæ auctoritas conſiſtit ſine ſpeciali eius mandato permiſſa non intelliguntur.*

178 *Papa ſi qua facit contra Ius poſitiuum, etiam abſque rationabili cauſa, valida ſunt.*

179 *Princeps ſolutus eſt legibus quoad vim coactiuam, non directiuam.*

180 *Papa ſecundum leges & Canones ſe velle viuere profitetur.*

181 *Papa ſolus poteſt ardua quæcumque expedire ſine Cardinalibus.*

182 *Papa non poteſt ſe ipſum ligare legibus poſitiuis, nec ſuos ſimiliter Succeſſores.*

183 *Papa diſpenſans ſine cauſa in legibus poſitiuis validè diſpenſat; peccat tamen venialiter ſecluſo ſcandalo, & graui alicuius damno.*

184 *Papa non poteſt excommunicari, aut aliis cenſuris ligari à lege humana.*

185 *Papa cum excommunicato nulla etiam cauſa ſubſiſtente communicans in humanis, vel etiam Diuinis, non incurrit pœnas contra violatores cenſurarum Iure præſcriptas.*

186 *Papa non poteſt ſe alterius iuriſdictioni ſubdere.*

187 *Papa non tenetur vi præcepti humani, & conſtitut.* cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnitent. *ad ſemel in anno confitendum.*

188 *Papa nunquam præſumitur vti plenitudine poteſtatis, ſed potiùs legibus ordinata.*

189 *Eccleſiam aut Sedem Romanam ad aliam ciuitatem transferre non poteſt Papa de ordinaria poteſtate.*

190 *Priuilegio exemptionis Clericorum à poteſtate ſeculari Papa in totum & generaliter derogare non poteſt.*

191 *Papa non poteſt facere legem per quam Clerici iudicentur à Iudice ſeculari, bene tamen in caſu particulari.*

192 *Papa non poteſt characterem in anima impreſſum per degradationem tollere, nec percipere aliquid iniuſtum, aut quod in ſe peccatum contineat, nec habet poteſtatem peccandi, nec ſe ipſum à peccato ſuo abſoluere poteſt.*

193 *Statuere non poteſt Papa vt excommunicato cõmunicans non incidat in excommunicationem.*

194 *Papa non poteſt ſine iuſta cauſa ſtatuere talia, per quæ ſtatus generalis, ſeu vniuerſalis Eccleſia mutaretur.*

195 *Papa an poſſit ſtatuere contra Concilium? oſtenditur.*

196 *Verba narratiua in litteris Apoſtol. ſuper quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ proprium factum, vel ſecum geſtum narrantis, plenam fidem faciunt, adeò vt in contrarium probatio non admittatur,* vt n. 198.

197 *Papæ aſſertioni de his quæ vidit ante Pontificatum, ſtandum eſt.*

199 *Papæ dicenti ſibi fuiſſe à Papa ſupplicatum, ſtandum eſt.*

200 *Papa narrans beneficium vacare in Curia per mortem Titij, probat mortem, & mortis locum.*

201 *Papa narrans Titium. ſibi aliquid ſignificaſſe, probat Titium loquutum ſibi fuiſſe.*

202 *Papæ atteſtanti tale beneficium fuiſſe in eius manibus reſignatum, ſtandum eſt.*

203 *Papæ atteſtanti de facto Prædeceſſoris creditur, & probat.*

204 *Papæ creditur aſſerenti quando ſe fundat ſuper aſſerto, quod eſt facti proprij, in iis, quæ dependent à ſua libera poteſtate.*

205 *Narratiua Papæ de facto propriè dicitur quando eſt facta per verba,* cenſemus, arbitrantes, & nos attendentes, & vt aſſeritur, *& numero* 206.

207 *Narratiua Papæ non ſtatur quando eſt ad inſtantiam partis, & de facto alieno non ſecum geſto, etiamſi ſuper eo fundetur intentio Papæ,* vt n. 208.

209 *Narratiuæ Papæ motu proprio factæ ſtatur.*

210 *Papæ aſſertioni in facto alieno vbicunque ſtatur, bene admittitur probatio in contrarium.*

211 *Papa*

211 *Papa poteſt cedere & renunciare Papatui.*
212 *Papæ renunciatio apud quem ſit facienda? oſtenditur, & n. 213. & 214.*

IN capite proximo eſt demonſtratum quomodo Summus Pontifex à Chriſto Domino caput Eccleſiæ fuerit conſtitutus: nunc verò quomodo Chriſti Vicarius cum poteſtate, & auctoritate ſuprema; ac præeminentia ſuper cæteros exiſtat, latè eſt explicandum; quia in re ea, quæ in ſacris Canonibus, & Concilijs, ac Doctorum ſcriptis ſuper hoc continentur, breuiter, ac compendioſè ſub certa methodo colligemus, cùm hac de re integri, & locupletiſſimi tractatus, & commentarij extent Ioannis Pariſ. Auguſtini de Ancona, Bartholomæi de Spina, B. Ioannis à Capiſtrano, Hieronymi Albani, Franciſci de Vargas, Stephani Auſterij, Petri Albiniani, Petri à Monte, Lælij Iordani, Alphonſi Aluarez Guerrero, Ioannis Stephani *de adorat. pedum Pontificu*, & alij, qui habentur inter tract. Doct. *tom.* 13. *p.* 1. & 2. Albert. Pign. *in tract. de Ecclеſ. Hierarch.* Ioan. Stapleton. *in tr. de magnit. Eccleſ. Rom.* Palat. Rub. *de obtent. Regni Nauarra, p.* 1. Card. Paleoth. *de ſacra Conſiſt.* Cardin. *in concl. operis, memb.* 5. *pag.* 363. Fr. Petr. Ramon. *de primatu Petri*, Petr. Beltram à Gueuara *in propug. contra Venetos, aſſert.* 2. §. 1. Valenzuel. *in monitor. contra eoſdem Venet. p.* 5. *ex n.* 99. & *p.* 6. *ex n.* 50. Suar. *de defenſ. Fidei, lib.* 3. *c.* 14. & 29. & *de Fide diſp.* 10. *ſect.* 1. Ponte *en conuenient. vtriuſque Monarch. lib.* 1. *c.* 4. *pag.* 18.

1 Vt igitur ab eius præeminentia, & ſuperioritate ſumamus exordium, & primò incipiendo à nomine PAPA, de quo latè Leonard. Duard. *in commentar. ad Bullam in Cœna Domini lib.* 1. *c.* 4. *q.* 7. *per tot. ex profeſſo.* Ignat. Bracc. *in tract.* Italica lingua ſcripto, *la etymologia de nomi Papa è Pontifex*, dico ſecundùm aliquos illud deriuari à dictione Græca *Papæ*, quod eſt interiectio admirantis, & verè admirabilis, quia vices Dei in terris gerit: ita gloſ. *verb. Papa, in proœm. Clementin.* quæ allegat dictum Poëtæ Anglici,

Papa ſtupor Mundi, &c.

Nauarr. *de ſpolijs Clericor.* §. 2. *num.* 1. & *in cap. nouit. notab.* 3. *num.* 12. *de iudic.* Solorzan. *de iure Indiarum tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 84. Iſidor. Moſcon. *de maieſt. militantis Eccleſia, p.* 1. *cap.* 1. *pag.* 12. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel. gloſ.* 1. *n.* 33. & Syluеſt. *in ſum. verb. Papa*, ita ait. *Papa dictus eſt, quaſi admirabilis, à Papæ interiectione admirantis, eo quòd Vicarius ſit Chriſti, cuius eſt terra, & plenitudo eius*, Franciſc. Patriarcha *de vita ſolitaria, lib.* 2. *ſect.* 3. *c.* 18. loquens de Cæleſtino Pont. ita dicit; *Reliquerunt alij nauiculas ſuas, ac retia, alij poſſeſſiunculas, alij telonem, alij etiam regna, vel Regnorũ ſpem, ſecutique Chriſtum Dominũ facti ſunt Apoſtoli, facti ſunt ſancti, & amici Dei. Papatum verò, quo nihil eſt altius, rem tã exoptatam, tamque mirabilem, vt ab admiratione ac ſtupore dictum ferant, quis vlla ætate, præſertim ex quo primo in pretio eſſe cœpit, tam mirabili, & excelſo animo contempſit, quàm Cœleſtinus iſte, priſtinum & nomen & locum, & amicam bonis moribus egeſtatem appetens, atque dum Cœlum ſuſcipit, terræ immemor?* Cuius rei rationem præſtat Alberic. *in ſuo Dictionar. verb. Papa*, dum ait. *Quia admirabilis eſt intelligentiâ, & efficaciſſimus eloquentiâ.*

2 Nonnulli tamen à *Patris Patriæ* titulo hoc nomen *Papa* deductum volunt, ex quorum numero ſunt Panigarol. *nelle ragionamento* 11. *ſupra la Paſſione di noſtro Signore*, Ioan. Boëm. *de cõſuetud. Gentium, lib.* 2. *c.* 12. Prate. *in ſuo lexic. verb. Papa.* Guillelm. Durand. *in rationali diuinorum Officiorum, l.* 2. *c.* 1. *n.* 17. & Paul. Middelburgenſ. Epiſcop. Foſſambrun. *in epiſt. ad Leonem X.* ita ſcribit. *Priſci Romani Patrem Patriæ ſignificare volentes duas duntaxat primas ſyllabas ſcribere conſueuerũt, vt in antiquis monumentis, & numiſmatibus videre licet, vnde & Romanus Pont. hac tempeſtate vocatur Papa hoc eſt, Pater Patriæ, non ab interiectione admirantis, vt quidam autumant;* & Volfrang. *lib.* 3. *comment. Reip. Romanæ. c.* 27. ſic ait. *Quòd cognomen, Rep. Romana ad Sacerdotum traducta Pontificibus Maximis noſtra in Religione acceſſit, & cùm per abbreuiationes Pa. Pa. ſcriberent, Papæ vocula emerſit.*

Vel dicitur Papa, vt alij volunt, à voce Græca πάππος, id eſt, *Pater Patrum*, vt adnotarunt d. gloſ. *verb. Papa, in proœmio Clement.* Iſid. Moſcon. *citato loco*, Sebaſt. Cou. *in Theſauro lingua Hiſpan. verb. Papa, & verb. Pontifice*, Solorzan. *de iure Indiarum tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 23. *n.* 85. Gonzal. *d. gloſ.* 1. *n.* 49. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 4. *cap.* 4. *q.* 1. Seu, vt alijs placuit, id eſt, *Pater pauperum*, ſicut tradunt *l.* 4. *tit.* 5. *part.* 1. Ioan. Hugo *in tract. de officio quatuor Prælator. p.* 1. §. *commiſſ. n.* 1. 3

Denique ſecundùm aliquos Papa, hoc eſt, maior dicitur, quia omnibus eſt maior, *c. ſolitæ. de maior. & obed.* & in adminiſtratione, & auctoritate maior eſt omnibus Sanctis, excepto Petro, *c.* 1. *diſt.* 20. Henric. Bottæ. *in tract. de Synodo Epiſcopi. part.* 1. *n.* 27. Caſſan. *in catal. gloria Mundi, p.* 4. *conſid.* 7. *in fine.* Et quamuis nonnulli contenderent non eſſe Petrum maiorem Paulo, eo quòd Paulus, ſecundùm conſuetudinem Eccleſiæ, depingitur à dextris Chriſti, & Petrus à ſiniſtris; vt etiam in Bullis Papalibus obſeruatur; tamen hoc non eſt verum, iuxta ea, quæ diximus *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *tit.* 3. *cap.* 8. *ex num.* 61. & *in collect. ad d. cap. ſolitæ, n.* 7. *cum ſeq.* & omiſſis multis ad hoc propoſitum per Doctores piè adductis, poteſt etiam dici nihil Petri dignitati, auctoritati, aut Primatui derogari, cùm Paulo dextera tribuitur, nec Pauli mirificæ electioni, ſapientiæ, ac meritis, cùm eadem Petro aſſignantur, ſed ea vtriſque aptiſſimè conuenit, in quo ineſt mirabile inter ipſos æqualitatis myſterium. Quemadmodum enim cùm ipſum Deum Patrem ad dexteram Filij eſſe Propheta ait *Pſalm.* 15. diuinitatis, humanitatiſque differentiam intelligimus; cùm verò Filium ad dexteram Patris ſedere ex eodem Propheta legimus *Pſalm.* 109. æqualitatem diuinitatis inter Patrem, & Filium interpretamur; ita etiam cùm Petro Paulum proponimus, Pontificię dignitatis culmen; cùm verò Paulum ad Petri dexteram collocamus, æqualitatem gloriæ, quâ ob æqualia merita ambo in Cœlis fruuntur, ſignificari rectè dicere poſſumus. 4

SVMMVS PONTIFEX diximus Papa, quia eſt ſupremus, & ſuper omnes dignitates, Alexandr. *conſ.* 72. *Videtur, num.* 12. *in fine, verſ. quia idem eſt ſumma, quod ſuprema, quo nihil amplius datur*, refert Cardin. Tuſch. *tom.* 6. *lit. P. concl.* 40. *num.* 1. Fulu. Pacian. *de probat. lib.* 1. *cap.* 28. *num.* 6. & 8. Duard. *in comment. ad Bullam in Cœna Domini, lib.* 1. *c.* 4. *q.* 2. *n.* 17. 5

PONTIFEX MAXIMVS appellari ſolet, licèt hoc nomen Epiſcopo attribuerit Iſidor. *in cap. cleros, verſ. Pontifex,* 21. *diſt.* quem refert Durand. *in rationali diuinor. Offic. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 3. interpretando, id eſt, Maximus Sacerdos, eo quòd efficit 6

Digitized by Google

Sacerdotes, atque Lenitas, ipséqoe officia, & Eccleſiaſticos Ordines diſtribuit. Ego ipſe, *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 1. tit. 1. cap. 2. num. 4.* vbi *num. 3.* obſeruo particulam, *Summum*, conuenire quoque Epiſcopo, qoia Epiſcopatus eſt m ioi Ordo quàm ſit in Eccleſia. gloſ. *verb. Epiſcopus. in proœm. Sexti, & verb. de Epiſcopis, in c. quia periculoſum, de ſent. excom. lib. 6.*

8 Sanctiſſimus nominatur, vt omnibus eſt ootum, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 8. q. 7. n. 41. & 42.* Duard. *d. q. 2. n. 1.* quia talis præſumitur, *cap. 1. diſt. 40.* ibi, *Quis enim ſanctum dubitat eſſe, quem apex tanta dignitatis attollit, in quo ſi deſint bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à loci Prædeceſſore præſtantur?* Ideò Papa debet eſſe vir Apoſtolicæ ſanctitatis, Bald. *in proœm. Decretal. in verb. Gregorius, n. 3.* ac propterea illum adoramus, & oſculamur in pede, gloſ. *verb. oſcula, in Extrauag. 1. de verbor. ſignif.* Ioan. XXII. *& verb. oſculandi, in l. 1. C. de domeſt. & protect.* vbi Ioan. de Platea, Caſtald. *de Imper. q. 64. n. 3.* Nauar. *in c. humanæ aures, 22. q. 3. n. 7.* Ioan. Stephan. *in ſpeciali tract. de adoratione pedum, tom. 13. tractatuum Doctorum, p. 2. fol. 30.* Marc. Anton. Mazzarin. *de tribus Coronis Pontif. & de oſculo pedis*, me citato, & Laudato Doctiſſ. D. Solorzan. *in memor. ſeu diſcurſu informatiuo, iuridico, hiſtorico, & politico num. 320. fol. 152.* latè Boët. Epo *in gloſſem. ad c. Conſtantinus, n. 44. pag. 296.* vbi quod plurimi ſummi Principes Chriſtiani partim. Imperatores, vt Iuſtinianus II. & Carolus Magnus, partim Reges alij, præ ſumma nimirum iuſtiſſi oaque Chriſti, verorumque Chriſti Vicariorum, Denique Petri ſucceſſorum, Pontificum nempe Romanorum veneratione, eorum pedes humiliter deoſculati ſunt.

9 Beatiſſimus quoque dicitur, ob eandem rationem, Ludou. Gom. *in c. 1. n. 22. de conſtit.* Troil. Maluet. *de canonizat. Sanctor. q. 1. n. 17.*

10 Episcopus aliquando ſimpliciter appellatur, vt *in c. dilectiſſimis, 12. q. 1.* gloſ. *verb. Epiſcopus, in proœm. Sexti*, Aoaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal. verb. Epiſcopus*, Fulu. Pacian. *de probation. lib. 2. c. 28. n. 7.* Duard. *in comment. ad Bullam in Cœna Domini, lib. 2. c. 5. q. 2. n. 3.*

11 Episcopus Romæ Interdum oominatur, vt in ſuperſcriptione text. *in c. ſtatuimus, diſt. 4.* Theleſphorus *Epiſcopus Romæ*, & notauit *ibidem* Illuſtriſſ. D. meos Roderic. à Cunha, & in inſcriptione text. *in c. tranſmarinos, 98. diſt.* & nonnunqoam Romanæ Eccleſiæ Præſul, vt in ſuperſcript. *cap. Afros, 98. diſt.*

12 Episcopus Vniversalis Ecclesiæ, vt per D. Thom. *opuſc. 19. de erroribus Græcor.* Caiet. *de Primatu Romanæ Eccleſ. cap. 13. ad 3.* Seraphio. de Freitas *de iuſto Imper. Luſit. Aſiatico c. 7. n. 2.* Turrecrem. *in c. in nouo, n. 6. diſt. 21.* Gemin. *conſ. 93. n. 11. & 12.* Ioan. Selua *de benefic. p. 2. q. 1. n. 18.* Card. Tuſch. *tom. 6. lit. P, concl. 40. num. 2.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 11. q. 13. n. 132.* Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom. 8. anno Chriſti 593. pag. mihi 64. & 68.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. pragm. verſ. ad tertium.* Boët. Epo *de iure ſacro lib. 1. cap. 4. n. 283. cum ſ. qq.*

13 Episcopus totius Orbis, gloſ. *verb. primata, in c. felicis, §. fin. de pœnis, lib. 6.* Card. Alexandrin. *in c. ſuſpectus, & in c. ſicut, n. 3. 2. q. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 1. proœm. num. 46.* Et Diœceſanus totius Orbis, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 80. num. 1.* Et ideo dicitur habere pro propria diœceſi totum Orbem, Felin. *in cap. gratia num. 2. poſt med. verſ. & hoc aliàs poſſe dici, de offic. Ordin.* Ludou. Gom. *in cap. 1. num. 34. de conſtit. lib. 6.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 1. proœm. n. 8.* Card. Tuſch. *tom. 6. lit. P, concl. 47. n. 2.* quia eſt ſuper omoes, & omnibus præeſt, *cap. cuncta per mundum, 9. q. 3.* Gemin. *conſ. 65. n. 11. verſ. quoad primum, & n. 12.* Card. Tuſch. *d. concl. 42. num. 6.* Grilenzoo. *conſ. 39. n. 2.*

Episcopus Episcoporum, *c. Nouatianus 7. q. 1. c. loquitur, 24. q. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 8. q. 7. n. 110.* 14

Ordinarius Ordinariorum, *d. cap. cuncta per mundum, cap. per principalem, 9. q. 3.* Roman. *conſ. 335. n. 7. & 8.* Staphil. *de litteris gratia, in prælud. num. 7.* Ludou. Gom. *in proœm. Regular. Cancel. q. 2. verſ. conſidera etiam, ſub num. 7.* Franc. Marc. *q. 249. n. 1. p. 2.* Caputaq. *deciſ. 582. n. 3. p. 1.* Flamin. Pariſ. *d. q. 7. n. 4.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 1. proœm. n. 44.* Camil. Bortel. *in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 4. n. 10.* Griuel. *Dolana deciſ. 131. n. 56.* ac propterea concurrit cum omnibus Ordinariis Gonzal. *ad d. reg. 8. §. 1. proœm. ex n. 32.* Mart. *de Iuriſd. p. 3. c. 21. à n. 15.* 15

Diœcesanus omnium Exemptorum, Gemin. *conſ. 83. num. 8.* Cardinal. Tuſch. *d. lit. P, concl. 42. num. 8.* Corol. Maraot. *tom. 1. reſp. 25. num. 89.* 16

Vicarius Christi dicitur Papa, *in cap. inter corporalia, & in cap. quanto, & in cap. licet, de tranſlat. Epiſcopi*, & tradunt Franc. Marc. *dec. 1511. n. 1. tom. 1.* Flam. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 8. q. 7. n. 6. & de confident. benefic. q. 11. num. 10.* Iacob. de Lauicot. *in tract. de Iudice ſuſpecto, c. 2. n. 3.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcop. p. 1. num. 18.* Solorzan. *de iure Indiarum tom. 1. lib. 2. cap. 23. n. 71.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 34. n. 47.* quamuis à oonoullis Petri Vicarius ſit vocatus, *in cap. quoties, 1. q. 7. & in cap. Ego Ludouicus, 63. diſt. & in cap. non quales, 1. q. 1.* quæ impropria fuit loquutio: nam Epiſcopos quoque, & ſimplices Sacerdotes Chriſti Vicarios quandoqoe appellari legimus *in c. mulier debet, 33. q. 5. in c. inter hæc, de Pœnit. diſt. 3.* gloſ. *in cap. de tranſlat. Epiſcopi.* Illud propterea eſt quòd etſi Dominus Petro Primatum inter Apoſtolos, & plenitudinem dederit poteſtatis, aliis tamen Apoſtolis, & Diſcipulis dixit etiam, *Quæcumque ligaueritis ſuper terram*, &c. & iterum, *Qui vos audit, me audit*; & iterum, *Ite, ego mitto vos.* Apoſtolorum verò ſunt ſucceſſores Epiſcopi, & cæterorum diſcipulorum Sacerdotes, *cap. in nouo, 21. diſt. cap. quorum vices, 68. diſt.* In his igitur tantùm Vicarij Chriſti appellantur, quæ in ipſis ſunt cum Petro communia, in principali verò regimine Eccleſiæ, & poteſtate ſuprema, ſolos Vicarios Chriſti Summus Pontifex dicitur. Itavt iam ſit de Fide Pontificem Romaoom, quem vt talem adorat, & obedientiam præſtat Eccleſia, eſſe conſtantem Chriſti Vicarium, & certum Petri ſucceſſorem, Valent. *tom. 3. diſp. 1. q. 1. puncto 7. §. 38.* Arag. *1. 1. q. 1. art. 10. de Concil. dub. princ.* Salmeron *lib. 1. in epiſt. Pauli, part. 2. diſp. de Eccleſia, à §. Angeli etiam*, Soar. *de Fide diſp. 5. ſect. 8. num. 11. & diſput. 10. ſect. 3.* Ponte Hurtado *eod. tract. diſput. 37. ſect. 11.* Caſtr. Palao *tom. 1. tract. 4. diſput. 1. puncto 5. §. 1. n. 8.* 17

Principem Principum, et Dominum Dominantium Papam appellat Bald. *conſil. 388. Si Princeps, lib. 4.* quia primus eſt ſuper omoes mortales, Zabarel. *conſ. 137. n. 7.* Card. Tuſch. *d. lit. P. concl. 40. num. 12.* Regnum Orbis & Vrbis 18

habet;

habet; Ægid.Bellam.*conſ.48.n.37.in fine,& n.38.* ac ſummam vilicationem dignitatis Apoſtolicæ,& ſtatus Eccleſiaſtici; Zabarel.*conſ.136. num.8.in fine, & num.9.& conſ.142.num.3.* Ob idque forſan corona eius capiti imponitur, quæ triplex nunc eſt, quam *tiaram* triplici corona decoratam appellari vulgo Regnum dicit Chriſtoph.Marcel.*lib.1. Rituum Eccleſ. ſect.2.cap.3.prope med.* Regnum quoque nominat illam coronam Guilelm. Durand.*in rationali diuinorum Offic.l.3.tit.de Mitra*, ſcribens Pontificem eo Regno non vti niſi certis diebus, & locis,nunquam intra Eccleſiam,ſed extra, idque in ſignum imperij; Mitra verò ſemper vti, & vbique Pontificem in ſignum Pontificatus, eo quòd Pontificis auctoritas & prior ſit, & dignior,ac diffuſior Imperiali poteſtate.Addit Boër. Epo *in gloſſem.c. Conſtantinus,n.43.pag.mihi* 256. quòd triplex occurrit coniectura de ratione triplicis huius coronæ Pontificalis, quòd in honorem ſanctiſſimæ Trinitatis adhibeatur triplex; vel quod Imperialis corona poſt Caroli Magni tempora cœperit eſſe triplex; vel denique quòd tres potiſſimum ditiones ad Romanam pertineant ſingulariter Eccleſiam, Pontificémque Romana, Sicula,Neapolitana.

19 Et demum nomina omnia,quæ Romano Pont. tribui ſolent, vide latè per Prob. *ad Monach.ſuper proœmio Sexti,n.54.*Gemin.*conſ.93.num.21.& 22.* Card.Tuſch.*d.concl.40.* Card. Bellarm.*tom.1.lib.2. de Rom. Pont.num.31.*Machado *in ſuperfetto Confeſſor tom.2. lib.4.p.7. tract.4.docum.1.num.5.* quæ ſunt quindecim,ſcilicet, PAPA, PATER PATRVM, CHRISTIANORVM PONTIFEX, SVMMVS SACERDOS, PRINCEPS SACERDOTVM, VICARIVS CHRISTI, CAPVT CORPORIS ECCLESIÆ, PASTOR OVILIS DOMINI, PATER ET DOMINVS OMNIVM FIDELIVM, RECTOR DOMVS DEI, CVSTOS VINEÆ DEI, SPONSVS ECCLESIÆ, PRÆSVL APOSTOLICÆ SEDIS, EPISCOPVS VNIVERSALIS, refert illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. ſtatuimus, num.2.diſt.4.*

20 *Age indagemus adhuc quis ſis?*(quærit S.Bernard. lib. 3. de conſiderat.ad Eugen.) *quis eſt Sacerdos magnus,Princeps Epiſcoporum? Tu heres Apoſtolorum,Tu Primatu Abel,gubernatu Noë,Patriarchatu Abraham,ordine Melchiſedech,dignitate Aaron, auctoritate Moyſes, iudicatu Samuel, poteſtate Petrus,vnctione Chriſtus:* refert Seraphin. de Freitas *de iuſto Imperio Luſit.c.6.n.108.*& Solorzan.*de iure Indiarum tom.1.lib.2.c.23.n.80.* & idem S. Bernard.*in fine lib.4.*eum nominat *Chriſtianorum Ducem, paſtorem plebium,vltorem ſcelerum,malorum metum,malleum tyrannorum, Regum patrem, legum moderatorem,Canonum diſpenſatorem,ſal terræ,Orbis lumen, Sacerdotem Altiſſimi, Vicarium Chriſti, Chriſtum Domini,Deum Pharaonis,*refert idem Solorzan.*d.num.*80.

21 Sed quanto maior, & excelſior eſt Papa, tanto humilior omnibus creaturis oſtenditur, & ſe humilem profitetur, ex quo illud proceſſit vt electus
22 Romanus Pontifex in ſede forata collocetur, vt qui in ſede glorioſa ſedet, de humilitatis virtute non obliuiſcatur, prout optimè contra Platinam obſeruant Petr.Greg.*Syntagm.Iuris,p.2.lib.15.c.3. ex n.22.*Dionyſ.Paul.*de vera quatuor Patriarchal.*
23 *Sedium erect.cap.18.n.12. cum ſeqq.* Ex quo etiam & illud proceſſit ſecundùm Ludou.Gom.*in rep.c.1.*

Auguſt.Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

*num.45.in fine,de conſtit. lib.6.*vt in die ſuæ coronationis,quo conditionis humanæ minor ſit,ante illum ſtupæ in ſummitate arundinis comburantur, & ſtentorea voce inclametur, *Sic tranſit gloria mundi, Pater ſancte*; refert Nau.*in repet.cap.inter verba,11.q.3.concl.5.num.77.*

Ob idque filius Eccleſiæ Catholicæ, ac ſubditus dicitur, quoad Fidem tamen, & regenerationem, alia Eccleſiæ Sacramenta, quibus & ipſe paſcitur, ac nutritur, intelligere debemus,*cap.qui abſtulerit,12.q.2.cap.abſit,11.q.3.*Et cùm Imperatori,ac Regibus tanquam Eccleſiæ caput anteferatur, & præſit,*cap. venerabilem, de elect.c.ſolita,de maior.& obed.*cum ſimilib.ac illi Imperatores obediant, & reuereantur,ſicut fecit Fidericus I. Imp. qui partim cenſuris Eccleſiaſticis, partim prælijs aduerſis fatigatus ac fractus culpam ſuam (ſicut Principem Catholicum decuit, & oportuit) & agnoſcere deteſtari coactus fuerit, atque Pontificis Alexandri II. pedibus conculcandum ſeſe proſtrauerit apud Venetos in ſancti Marci Eccleſia Pontifice voces has edente:*Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis,& conculcabis Leonem,& Draconem.*Refert Boër Epo.*de Regal.lib.1.n.100.*Quandoque tamen Papa ſe Imperatori ſubditum profitetur,*c.ſatagendum,&* ibi gloſ.*25.q.1.d.c.ſolicita,*in eo ſcilicet,de quo intelligitur illud Petri: *Subditi eſtote omni humanæ creaturæ,propter Deum,ſiue Regi,quaſi præcellenti,*&c. 24 25

Hinc etiam ſe Papam vniuerſalem aliquando appellari non eſt paſſus, ſicut B. Gregorius fecit, & titulum illum ab Alexandrino Patriarcha ſibi ſcriptum repulit, vt conſtat ex eius epiſt. *lib. 7. epiſt. 30.indict.1.*refertur *in c.ecce 99.diſt.*cùm eo licitè, & iure vti potuerit, cùm ſit verè vniuerſalis, & princeps Patriarcharum, vt expreſsè contra Molinæum probat Raymond. Suff. *pro Pontifice Max. n.8.verſ.Primatum,pag.19.* & obſeruat Bañes *in 2.2.q.1.art.10.ad 3.verſ.ad confirmationem*,Franc.Vargas *in tract.de auctoritate Pontif. propoſ. 5.* incip. *Quoniã verò*,Anton Aug.*in epit.veteris Iuris Pontif.p.1.de perſonis,li.1.tit. 3.per tot.*Card.Bellarm.*t.1. controu.3.de Romano Pont.lib.2.c.31.verſ.15.*Vt autem titulum illum non admitteret ipſe Gregorius, duo quoque laudabiliter eum mouere potuerunt. Primò,quia licèt aliquando laïci Principes voluerunt ſe Dominos appellari,vt ex Suet.aduertit Ludou.Gom.*in repet.c.1.num.41.in fin.de conſtit. l.6.* tamen tunc temporis titulus ille vniuerſalitatis ſuperbus erat,& hominum malitia factus prophanus, eóque laïci Principes vtebantur,vt in terminis expendit Ruff. *ſub d.num.8. pag.17. verſic. vti tamen*,& Fiſcher Roffenſis Epiſcop. *in confutatione aſſertionis Lutheranæ, art.25.verſ.impudentiam tuam.* Fuit enim Gregorius inſignis humilitatis profeſſor;ad occurſum namque cuiuſdam Ioannis Abbatis primus ſe humi proſtrauit, in ſe autem erigendo vltimus fuit, vt meritò commendauit *Pratum ſpirituale Sophronij cap* 151. Secundò, moneri potuit, vt nollet tunc Gregorius vniuerſalis appellari,ne aliquis deciperetur, exiſtimans quòd immediatè vnicuique ſic præeſſet ciuitati,& Diœceſi, includerétque in ſe omnes Epiſcopos, quaſi nihil ad alios de Eccleſia Domini pertinet, nam iſto modo Papa non vniuerſalis, vt aduertunt Aluar.Pelag.*de planctu Eccleſiæ, lib.1.cap.54.poſt med.verſ.ſecundò Eccleſia,n.84.*Rodulph.Cupers *de ſacroſancta Eccleſia,ad cap.oportebat,79. diſt.in §.dicitur autem Eccleſia,num.12.* Paul. Griſald. *in deciſ. Catholicæ Fidei,verb. Papa,n.3.in reſp.ad 3.* 26 27 28

obiectionem, Card. Bellarm. *d. controu. 3. lib. 2. cap. 31. verſ. reſpondeo duobus modis.*

29 Hinc etiam non dominum, ſed *ſeruum ſeruorum Dei* ſeipſum Papa nominare ſolet, vt videre licet *in c. relatum, in fine, de ſentent. excom.* & in ſuperſcriptione text. *in cap. ex multis, 1. q. 3.* gloſ. *verb. & per ſe, in c. quoties, 1. q. 7.* gloſ. *verb. ſeruus, in proœm. Sexti decretal.* Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardin. §. Seruus ſeruorum Dei, ex n. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 8. q. 7. num. 101.* vbi ſubdit quòd Papa de ſtylo ita ſe ſeruum ſeruorum Dei appellat, vt ſi appareat Bulla ſine huiuſmodi inſcriptione, de falſo eſſet ſuſpecta, tanquam contra ſtylum; illud Chriſti Redemptoris attendens, *Qui vult veſtrûm maior fieri, erit veſter ſeruus*, Matth. 20. quod & ipſius Pontificis nomen iuxta Hebraïcam deriuationem oſtendit; ſignificat enim, teſte S. Hieronym. inclinationem, vt ſcilicet ipſi Pontifices, quamuis ſupra omnes mortales poſiti; meminerunt tamen exemplo Chriſti interdum de ſtatu ſuo declinare, atque adeò humiliter ſeſe cæteris Chriſti fidelibus ſubiicere, ac ſubminiſtrare; eo enim ipſo, quo ſe humiles declarant, maiores cæteris eſſe dignoſcuntur, nec humilitatis virtus ſuæ quicquam detrahit ſublimitati. Vnde Apoſt. Paulus 1. ad Corinth. 9. *Cùm liber eſſem*, inquit, *ex omnibus omnium me ſeruum feci*, in quo verè & realiter IESVM Chriſtum imitatur, qui cùm eſſet coæqualis Patri Omnipotenti, & omnia verbo, id eſt, per ipſum fecerit, *Ioan.* 1. nihilominus pro noſtra omniúmque redemptione formam ſerui accepit, *ad Philip.* 2.

30 Primum autem Pontificem qui ſe ſeruum ſeruorum Dei nominauit, fuiſſe ſanctum Gregorium referunt *additio ad gloſ. verb. ſeruus, in proœmio Sexti*, Aluar. Pelag *de planctu Eccleſiæ, lib. 2. c. 13. verſ. iſte Gregorius*, Andr. Gammar. *in Extrauag. Iulij II. de ſimoniaca Papæ elect. in verb. Iulius, num. 10.* Dionyſ. Paul. *d. tract. de vera quatuor Patriarc. Sedium erect. cap. 17. num. 72.* Verumtamen prior omnium fuit Damaſus Papa, vt conſtat *ex epiſt. eiuſdem ad Stephanum Archiepiſcop.* quæ inuenitur inter opera Clementis Papæ, *& tom. 1. Concil. in actis S. Damaſi Papæ, fol. 529. verſo*, cuius veſtigia poſtmodum ſequutus fuit S. Gregor. Magnus in omnibus ſuis epiſt. vt refert Azor. *inſt. moral. p. 2. lib. 5. c. 3. verſic. Gregor. Magnus*, conſtat enim Damaſum eundem Gregorium præceſſiſſe annos 190. quia Damaſus floruit anno Domini 379. & fuit 39. Pontifex Max. à ſancto Petro, vt colligitur ex Platina *in vita eiuſdem Damaſi*, & ex Illeſc. *in hiſtoria Pontificali, li. 2. c. 6.* Gregorius autem Eccleſiam Catholicam gubernare incœpit anno 591. & fuit 66. Pontifex à S. Petro, vt conſtat ex eodem Platina *in eius vita*, & Illeſc. *lib. 4. c. 1.*

31 Papa enim licèt ſit Paſtor, forma tamen Gregis fieri debet ex animo, non autem imperio dominari, vt Petrus ipſe non ſolùm verbo docuit, ſed & confirmauit exemplo, nam cùm à fidelibus ſubditis interrogaretur, cur ad Gentes intraſſet? non ex poteſtate, quâ potuiſſet eorum interrogationem expellere, ſed humiliter reſpondit, eius rei rationem exponens, vt notat Gregor. *lib. 9. epiſt. 39.* relatus *in c. Petrus, 2. q. 7.*

32 Sic etiam cùm à Paulo *ad Galat.* 2. idem Petrus redargueretur, humiliter ceſſit, vt aduertit Auguſt. *lib. 3. de Baptiſmo contra Donatiſtas, cap. 5.* relatus *in cap. qui contempta, diſt. 8.* qua de re in commendationem Petri, atque eius humilitatis, quæ in hac ferè ſola reprehenſione illuxit, multa eleganter adducit Franciſc. de Mend. *lib. 1. Regum, cap. 3. verſ. 18. annot. 6. ſect. 3. n. 9. & 10.* ex S. Cypriano *in epiſt. ad Quiritum, de hæret. baptiz.* & ex Gregor. Magno *lib. 18. cap. 6. aliàs 12. & lib. 2. homil. 18. in Ezech.* vbi in hæc verba. *Petrus à Paulo minore ſuo reprehenditur, & reprehendi non dedignatur, quatenus re factus eſt ſequens minoris ſui, etiam vt in hoc præiret, quatenus, qui primus erat in Apoſtolatus culmine, eſſet primus & in humilitate.*

33 Vtrùm autem Petrus fuerit dignus reprehenſione? ſoles in dubium reuocari, multúmque ac diu de illius loci interpretatione inter Hieronymum, & Auguſtinum concertatum eſt, vt ex eorum epiſtolis apparet, ſcilicet 86. Hieronymi, octaua verò Auguſtini, cum ſequentib. & præcipuè 19. Qua de re multa ſcripſerunt S. Thom. *1. 2. q. 103. art. 4. ad 2.* Bonauent. *in 4. diſtinct. 3. art. 2. q. 2.* Scot. *ead. diſt. q. 4. verſ. quantum ergo*, Sot. *de Iuſtit. lib. 2. q. 5. artic. 4. ad 3. membrum primi argum.* Pigh. *de Eccleſiaſt. Hierarch. lib. 3. c. 11. verſ. ad 2.* Albertin. *in rub. de hæret. lib. 6. num. 23.* Vaſq. *1. 2. diſput. 132. cap. 3. num. 27.* & latè *cap. 4. 5. & 6.* Hector Pintus *in Daniel. cap. 11.* Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom. 1. de Romano Pont. lib. 1. cap. 28. verſ. poſtremam, & lib. 4. c. 8. poſt princip.* Suar. *de legib. lib. 9. cap. 20. ex n. 19.* Et quamuis Auguſtinus *vbi ſupra* admittat in Petro aliquod peccatum reprehenſione dignum, illúmque ſequantur S. Thom. Bonau. & Scot. *dictis locis*, Durand. *in 4. diſt. 1. q. 9. n. 7. & 8.* Palud. *q. 6. art. 5. concl. 4.* Gabr. *q. 4. artic. 3. dub. 3.* Maior. *diſt. 3. q. 2. verſ. circa illud*; nullus tamen dicit peccatum illud fuiſſe mortale, immò multi affirmant fuiſſe tantùm veniale; quia re vera vſus cæremoniarum non erat tunc omnino prohibitus; ſed quia incautè, aut intempeſtiuè vſus fuerat Petrus cæremoniis Legis. Ego quidem exiſtimo nullius peccati, neque venialis apud Deum ipſum Petrum reum fuiſſe; non mortalis, cùm iam Petrus eſſet in gratia confirmatus; non venialis, quia neque ex intentione operantis, neque ex obiecto talis colligitur; fuit tamen ipſe Petrus rectè admonitus, & reprehenſus à Paulo, quia fecit aliquid, quod non expediebat, quamuis liceret; neque enim hæc duo inter ſe repugnant, iuxta eundem Paul. 1. ad Corinth. 4. *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt*; & in hoc tantùm deficit, iudicando ſcilicet magis expedire, quod minùs expediebat, quamuis ſemper ageret, quod licebat; atque ob hunc defectum tam exiguum fuit à Paulo reprehenſus, & ipſe pro ſua magna humilitate illi ceſſit. Colliguntur hæc omnia ex latè adductis per Vaſq. *1. 2. diſp. 182. cap. 7. n. 56. cum ſeq.* vbi refert ita publicè docuiſſe in Collegio Complutenſi, de anno 1582.

34 Quare & S. Gregorius ſubditis redarguendi ſe facultatem præſtat *in c. ſi quis ſuper his, 2. q. 7.* & Leo IV. de quibuſdam rebus accuſatus, Imperatoris ſe ſubmittit iudicio, *in c. nos ſi incompetenter, ead. cauſ. & q.* Hortatur autem præfatus Gregorius *in c. inter verba, 11. q. 3.* ſe ipſum & Paſtores omnem pacem habere cum omnibus, ſi fieri poteſt, & offendere neminem, aut ſcandalizare. *Si enim* (inquit idem Leo, *in d. c. nos ſi incompetenter*) *nos qui aliena debemus corrigere peccata, peiora committimus, certè non veritatis diſcipuli, ſed erimus præ cæteris erroris magiſtri.*

35 Quin potiùs debet Rom. Pontifex præ cæteris eſſe ſanctior, & maiorem præ cæteris Chriſtianæ religionis, & diuini honoris zelum tenere, vt ait Iul. Papa *in c. officij, 24. q. 2.* & ſi minus ſanctus aliquis haberetur, occaſione tamen ſanctæ conuerſationis prædeceſſorum ſuorum fit ſanctior; vnde

in

Digitized by Google

36 in Papa ſemper præſumitur ſanctitas. *Quis enim* (vt ait Symmachus Papa *in cap.1.diſt.40.*) *ſanctum dubitet eſſe, quem apex tanta dignitatis attollit, in quo ſi deſint*, inquit, *bona acquiſita per meritum, ſufficiunt quæ à loci deceſſore præſtantur, aut enim claros ad hæc faſtigia erigit, aut qui eriguntur illuſtrat.*

37 Quòd ſi Papa ſuæ, & fraternæ ſalutis negligens deprehendatur, & talis vt magis ſibi aliiſque officiat, huius culpas redarguere præſumit mortalium nullus, quia cunctos ipſe iudicaturus, à nemine eſt iudicandus, niſi deprehendatur à Fide devius; ſed pro eius converſione, & ſalute vniverſitas fidelium tantò inſtantiùs orare debet, quantò ſuam ſalutem poſt Deum ex illius incolumitate animadvertit propenſiùs pendere, vt inquit Bonifacius Martyr. *in c.ſi Papa 40.diſt.* Vnde nonnullos Romanos Pontifices legimus de obiectis criminibus convocato Concilio ſic ſe iureiurando purgaſſe, vt tamen ſe ad id minimè teneri proteſtarentur. Si Sixtus III. fecit dicens, non aliis ſucceſſoribus, ſi noluerint, idipſum faciendi ſe formam dediſſe, vt refertur *in cap.mandaſti*, *2.q.5.* ſic etiam Leo IV. ſe ſimiliter purgans, dixit: *hoc autem faciens, non legem præſcribo cæteris, quæ id facere cogantur*, ſicut habetur *in cap.auditum, 2.q.5. & in c.nos ſi incompetenter, 2. q.7.* vbi Gratianus *in fine*, ſimilia exempla Damaſi, & Symmachi Summorum Pontificum adducit. Legimus quoque Pontificem Marcellinum ſe ipſum accuſantem, Epiſcoporum Concilium iudicare noluiſſe, dixiſſe autem, *Tuo te ore, non noſtro iudicio damna, nam prima Sedes à nemine iudicatur, in c.nunc autem, 21.diſt. & in c.nemo, 9.q.3.* Aliorum enim hominum cauſas Deus voluit per homines terminari, Sedis verò Romanæ præſulem ſuo reſervavit arbitrio: quod nonnunquam Deus ipſe manifeſtis exemplis oſtendit, *c.aliorum, cum ſeq.9.q.3.c.ſi Papa, 40.diſt. c.Anaſtaſius 19.diſt.*

38 Sed hac in re aliquantulum immorari oportet, & perquiri, an & quando Pontifex errare poſſit, & in hæreſim labi? Pro cuius dubij vera ſolutione, & maiori omnium occurrentium dilucidatione ſciendum, Papam vel conſiderari poſſe tanquam ſupremum Iudicem, & vniverſalem Eccleſiæ Paſtorem, vel tanquam privatam perſonam: ſi primo modo conſideretur, certum eſt in definiendis iis, quæ ſunt fidei, habere infallibilem auctoritatem; ita vt in publico Fidei iudicio minimè errare poſſit, vt poſt antiquiores Patres tradunt S. Thom. *2.2.q.1.art.10. & q.11.art.2.ad 3.* Caiet. *in apolog. de poteſtat. Papæ. part.2.c.13.cum ſeqq.* Turrecr. *lib.2.c.19.* Pigh. *de Eccleſ. Hierarch. lib.4.c.3.* Can. *de locis Theolog. lib.6.c.3. propoſ.3.* Carranza *in ſum.Concil.contr.3.* Card.Bellarm. *li.4. de Roman.Pontif.c.3.verſ.de cætero.* Suar. *de Fide, diſp.5.ſect.8.à num.9.* Probatur primò auctoritate Chriſti Domini *Luc.22.* vbi ad Petrum inquit, *Ego oravi pro te, vt non deficiat fides tua.* quem locum licèt aliqui intelligant de tota Eccleſia, quaſi Dominus oraverit pro Petro, quatenus totius Eccleſiæ figuram gerebat, convincitur tamen hæc interpretatio, primò, ex Clem.1. *in fin.* ibi, *perſona B.Petri, de re iudic.* Deinde, quia non convenit verbis Chriſti ibi, *& tu converſus confirma fratres tuos*; non poteſt enim conſideratio converſi reſpectu ipſius Eccleſiæ, cùm nunquam in totum deficeret à Fide; deinde quia reſpectu Eccleſiæ nulli ſunt fratres, ſed potiùs omnes filij. Deinde repugnant particulæ illæ, *te*, & *tuos*, atque alia verba præcedentia, vbi Simon bis repetitur, & apertiùs, quia dixerat Dominus, *Satan expetiuit vos, vt cribraret*, mox mutata loquendi ratione inquit, *Ego autem rogavi pro te*, &c. quæ omnia ſatis oſtendunt aliquid ſpeciale pro ipſo Petro Chriſtum Dominum impetraſſe: neque etiam dici poteſt auctoritatem illam perſonaliter ad Petrum pertinere, non verò ad eius Succeſſores Romanos Pontifices.

Contrarium enim meritò declaravit Innoc.III. *in c.maiores, in princ.de Baptiſmo*, ibi, *ad Petri Sedem referendas*, &c. atque alij ſex antiquiores Pontifices, & Patres, quos refert Card. Bellarm. *de Rom. Pontif. lib.4. c.3.* Probatur ſecundò ex auctoritate eiuſdem Chriſti, Matth.16 *Tu es Petrus*, &c. Quia auctoritate de Petro, omnibúſque eius ſucceſſoribus explicat Leo Pontifex *in cap. ita Dominus, diſt.19.* Tertiò, probatur ex auctoritate eiuſdem Chriſti, Ioan.21. *Paſce oves meas*, quo loco omnia poteſtas neceſſaria ad rectam Eccleſiæ gubernationem ſignificavit modò per officium Paſtoris, quod ex maxima parte conſiſtit in pabulo veræ doctrinæ ſpiritualis exhibendo, modò per aliam metaphoram ligandi, & ſolvendi, ſeu Clavium, tollendo ſcilicet impedimenta, quæ clauderent ingreſſum regni cœlorum; & conſtat in primis neceſſariam eſſe poteſtatem reſolvendi dubias Fidei quæſtiones ad tollẽdam ex parte intellectus ignorantiam, ſicut neceſſarium eſt ex parte voluntatis, ſalubribus præceptis ad tollendas pravæ voluntatis affectiones, cùm hoc duplex ſit impedimentum, quod ingreſſum Regni ſolet, & poteſt impedire. Ergo rationes, quibus convincitur poteſtatem Petro datam non perſonalem fuiſſe, ſed in omnibus ſucceſſoribus daturam concludunt, & infallibile iudicium, quod Chriſtus Petro promiſit, ad eius ſucceſſores pertinere. Quartò, confirmatur ex *Deuteron.17.* vbi difficile & ambiguum iudicium iubet Dominus deferri ad Sacerdotes Levitici generis, & Iudicem, qui fuerit illo tempore, & addit, *qui iudicabunt tibi iudicij veritatem*, & quæ ibi ſequuntur; quibus Summi Pontificis poteſtatem depingi explicat Innoc. III. *in cap.per venerabilem, verſ.rationibus, qui fil.ſint legit.* iunctis multis traditis à Pigh. & Can. *citat.locis.* ex quibus rectè ſequitur de Fide eſſe Romani Pontificis, qui nunc eſt, & erit in futurum, infallibile eſſe iudicium, & contrariam doctrinam hæreſim eſſe, quam vtì talem meritò damnavit Sixtus IV. inter alios errores Petri Oxomenſis Salmanticenſis Primarij ſacræ Theologiæ, vt teſtatur eiuſdem Academiæ & facultatis Primarius Bañes 2.2. *q.1.art.10. dub.2. concl.5.* vbi quoque *per totum d.dub.2.* meritò concludit noſtram reſolutionem tenendam eſſe tanquam Apoſtolicam traditionem, etiam ita definitum eſt à Leone X. in Bulla condemnationis Lutheri *art.18.* in quo aiebat, quod etſi Papa, & maior pars Eccleſiæ aliquid ſentiret, non eſſe peccatum, neque hæreſim oppoſitum tenere, quem errorem cum aliis ipſius Lutheri meritò damnavit Leo X. vt conſtat ex *tom.2.Concil p.706.* Vide Thom.Boz. *de ſignis Eccleſ.lib.16. cap.8.& lib.18. cap.6.* Suar. *de Fide diſp.5.ſect.8.n.7.* Can. *de locis Theolog.lib.6.cap.8.ad fin.* Solorzan. *de iure Indiar. tom.1.lib.3.cap.2.n.57.* Machado *d.tom.2.lib.4.p.7. tract.4.docum.13.*

Ex dictis igitur infertur primò falſam eſſe eorum ſententiam, qui docent in iis, quæ ſine Concilio vniverſali decernit Papa, errare poſſe, quod hæretici omnes contendunt, & ex Catholicis tenuerunt Gerſon, Almayn. & Adrian. *in quæſt.de confirmat.* 39

Digitized by Google

firmat.ad fin.& alij,quos refert Can. *de locis Theolog.lib.6.cap.1.ad fin.*hoc ipſum tribuentes Gratiano *in c.ita dominus,verſ.hoc autem,19.diſt.*eiuſdem autem ſentcotiæ videtur eſſe Abb.Panorm.*in cap. ſignificaſti,num.3.de elect. & q.t.nn.22.* Aotoo.de Roſel. *de Concil.q 14. num.13.& 17.* à quibus non multum diſcrepat Caſtr.*de inſt.hæret.punit.l.1.c.8.* dum tenere videtur Papam in queſtionibus Fidei, quas decidit,ſolum errare poſſe,non tamen Sedem Apoſtolicam, id eſt, Papam cum Cardinalium Collegio. Conoincitur enim ex omnibus prædictis, ex quibus conſtat ſoli Petro oon autem vniuerſæ Eccleſiæ, neque omoibus Apoſtolis ſimul conceſſum priuilegium illud confirmandi fratres in Fide, pro ipſo Petro ſingulariter orauit Chriſtus Dominus, ne eius Fides deficeret, Petrus petra, & fundameotum, ſuper quo Eccleſia fuodatur,quæ omnia coocludunt certitudinem & infallibilitatem illam in ipſo Petro, Romaniſque Pontificibus eius ſucceſſoribus, noo verò Concilio vniuerſali,oec in Cardinalibus,& Conſiliariis poſitam eſſe; atque ita meritò doctrinas prædictas reprehendunt Can.*d.c.*8.Card.Bellarm.*d.lib.5.c.2. & 7.*Bannes *d.dub.2.concl.3.*

Non obſtat ratio, quam adducunt Anton. de Roſel.atque alij præcitati, quòd ſcilicet Summus Pontifex homo eſt, & humaois infirmitatibus ſubiectus, ſicut alij omnes homines, diceote Paulo *ad Hebr.cap.7.Omnis Pontifex ex hominibus aſſumptus,*&c. & qui condolere poſſit his qui ignorant, & errant, quoniam & ipſe circuodatus eſt infirmitate: vnde ſe errare poſſe Pootifex ipſe fatetur *in cap.à nobis* 28.*de ſent.excom.*quemadmodum in alia vitia auaritiæ vel ſimilia poteſt iocidere, vt apud omnes eſt indubitatum; facilè enim reſpondetur,quòd ſi ſolam perſonam Papæ per ſe conſideremus, vt homo eſt, facilè errare poteſt, oon ita ſi ponamus diuinam prouidentiam, & Chriſti promiſſionem, ſecuodùm quem Eccleſia, & eius ſupremus Princeps Spiritus ſancti aſſiſteotia ita dirigitur, vt in Decretis ſtatum totius Eccleſiæ reſpicientibus errare mioimè poſſit, vt benè ootaoit Turrecrem. *lib.2.c.112.n.2.* Vnde etiam euidens apparet differentiæ ratio, quare Papa peccare poſſit, & in alia vitia incidere, non ita errare in Decretis, quæ tanquam Pontifex edit,quia ſcilicet pro hoc orauit Chriſtus, non ita promiſit, vt vltra præcitatos optimè aduertit Albertin.*de aſſertion. Cathol. q.9. à num.11.* Card.Bellarm.*d.lib.4. cap.7.verſ. vltima ratio.* Nec etiam obſtat ſi replices ex text.*in d.c. per venerabilem,verſ. ſunt autem qui fil.ſint legit.*iuncto *c.fundamenta,§.decet,lib.6.* quibus probatur in dicendis cauſis Fidei, aliiſque arduis debere Papam petere coofilium Cardinalium; quia reſpondetur procedere Iura illa, & ſimilia de honeſtate,non verò de neceſſitate, vt latè oſtendemus *infrà cap.4.de dignit.& priuil.Cardin. propè finem.*

40 Secundò, ex dictis infertur Pontificem in decretis morum, quæ ad ſtatum totius Eccleſiæ ſpectant, errare minimè poſſe. Probatur; nam licèt (vt ſuprà diximus) Summus Pootifex quâ homo eſt,intra limites humanarum vitium, ſit ignorantiæ, aliiſque humanis ioſirmitatibus ſubiectus; in his tamen quæ vt ſummus Paſtor decernit, & oeceſſaria ſunt ad ſpiritualem ſuarum ouium ſalutem, infallibili Spiritus ſancti aſſiſtentia ex Chriſti Domini promiſſione iouari, & guberoari certiſſimum eſt, iuxta auctoritatem Ioao. 4. & 16.*Spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem*;quod ſanè in his decretis, quæ ad mores totius Eccleſiæ pertinet,omninò neceſſarium eſt; aliàs enim ſi in his Pontifex erraret, talis error totius Eccleſiæ error eſſet,ſubiodeque in maximum totius Eccleſiæ damnum redundaret. Cùm enim omnes Fideles teneantur Summi Pontificis decreta, quæ ad mores pertinent,ſequi,& veoerari,*c.1.de conſtit.* vbi omnes, & ab illis recedere crimen eſſet grauiſſimum, iuxta regulam *cap.non decet,12.diſt.& cap.cùm non liceat, de præſcript.* iuncta prædicta auctoritate *Deuteron.17.* & alia Chriſti Domioi Matth. 23. *Super Cathedra Moyſis ſederunt Scribæ,& Phariſæi.Omnia ergo quæ dixerint vobis,ſeruate & facite;* meritò ſequitur oportere Summi Pontificis auctoritatem in hoiuſmodi decretis infallibilem eſſe; atque ita inter omoes receptum eſt, vt cooſtat ex multis quæ latè Cao.*d.lib.5.cap.5.*Menoch.*de arbitr.caſ.458.n.31.*Card. Bellarm.*lib.4.c.5.*Bañes *d. art.10.dub.6.* Rutil. Benxon. *de anno Iubilæi lib.2. c.21.verſ.nam Eccleſia,pag.142.* Thom.Box.*de ſignis Eccleſ.Dei lib.16.c.8.& lib.18.c.6.* Solorzan. *de iure Indiar.tom.1.lib.2.c.24.n.62.*

In decretis verò, quæ oon totius Eccleſiæ ſtatum, ſed certas perſonas, vel certam Eccleſiam reſpiciunt, ſolet inter Doctores dubitari, ao Papa errare poſſit? Partem affirmatiuam ſecurè tuetur 41
Can. *d.cap.5.concl.3.*cuius rei ait eſſe rationem, quia huiuſmodi decreta reſpecto particularis Eccleſiæ,vel certæ perſonæ non nituotur certis principiis, ſed probationibus, quæ incertæ ſunt; ac proiode non immeritò falli poteſt Pontifex, vt in iudiciis, & ſententiis particularibus manifeſtum eſt, & in excommunicatione probat text. *in cap.à nobis 28.de ſent.excom.* iuncta ratiooe,quam reddit text.*in cap.1.de conſtit.lib.6.*ibi, *Cùm ſint facti,& in facto conſiſtant, poſſet probabiliter ignorare;*iunctis reſolutis per Albertin.*de aſſert.Cathol. q.30.num.22.*Card.Bellarm.*d.art.10.dub.6.concl.4.* vbi tandem meritò ſic diſtinguit; vel enim agimus de iudicio rerum geſtarum, ſeu forenſi, quaodo ſcilicet Pontifex ſententialiter inter duas Eccleſias aliquam quæſtionem definit, veluti ſi decidat cootrouerſiam illam, & antiquam quæſtionem de Primatu Hiſpaniæ inter Toletaoam, & Bracharenſem Eccleſias,de qua latè egimus *de offic.& poteſt.Epiſcopi,p.1.tit.3.cap.8.* & tunc verum eſt errare poſſe, qui iudicium nititur probationibus, quæ incerta ſunt, vt ſuprà diximus, & procedit argumeotum factum à Cano: vel agimus de decretis Pontificis circa mores alicuius prouinciæ, vel Eccleſiæ, condendo ſcilicet legem,& præſcribendo præcepta, quibus ſubditi regantur, & viuant; & hoc caſu nulla poteſt aſſignari congrua differentiæ ratio inter decreta pro Eccleſia vniuerſali, vel particulari, immò in omoibus Pontifex ſe gerit tanquam ſupremus Paſtor & & Legiſlator; vtroque etiam caſu decreta illa ad ſubditorum ſalutem, qoibus præſcribunt, neceſſaria ſunt, cùm ſecundùm illorum formam viuere debeant, eorùmque ſalus ſpiritualis periclitetur, ſi vel illis noo obtemperent, vel obtemperando faciant id, quod Legi diuinæ, aut naturali repugnat, vel aliàs illicitum eſt.

Ex illa generali regula ſuprà poſita, quòd Summus Pontifex falli & errare poſſit circa quæſtio- 42
nes facti, quæ ex probationibus depeodeot, putatunt noonulli illum aliquando errare poſſe in alicuius Saocti Canonizatiooe; cùm enim hoc pendeat ex probationibus miraculorum, & ex multis aliis, quæ in facto conſiſtunt, quæ latè recenſet

Maſcard.

Maſcard. *de probat. concluſ.* 261. *à princ.* non eſt mirum ſi aliquando in eo decipiatur Eccleſia, vt voluit gloſ. *verb. Sedis, verſ. item inter alios,* ibi, *licèt occidere poſſit, in c.* 1. *de reliq. & vener. Sanct. lib.* 6. & alij adducentes authoritatem S. Auguſtini, *Multorum corpora venerantur in terris, quæ torquentur in gehenna.*

43 Verùm huiuſmodi ſententiam temerariam eſſe, ſcandaloſam, & hæreſim ſapere, tradunt Recentiores contra VViclephum, Lutherum, & alios hæreticos irridentes poteſtatem Eccleſiæ in Sanctis canonizandis. Ratio autem colligitur ex S. Thom. *quodl.* 99. *art. vlt.* Quamuis enim huiuſmodi Canonizatio aliquo modo pendeat ex probationibus, eſt tamen quædam quaſi profeſſio, & proteſtatio Fidei, quâ Sanctorum gloriam credimus, ac ſubinde ad vniuerſalem totius Chriſtianæ Religionis ſtatum pertinet; & conſequenter tradendum eſt diuinum illum Spiritum, quem Chriſtus Dominus Eccleſiæ ſuæ promiſit, *Ioan.* 4. *&* 16. eidem Eccleſiæ non defuturum in re grauiſſima, & quæ in ipſius Eccleſiæ, diuiníque honoris vilipendium redundaret, ſi viderent Dæmones Eccleſiam Catholicam pro Sanctis venerari eos, quos ipſi torquent in inferno. Quare poſt S. Thom. hanc eſſe veram & communem ſententiam, quòd Eccleſia in canonizatione Sanctorum errare non poſſit, ex S. Anton. comprobant Vigoer. *de inſtitut. c.* 10. *§.* 3. *verſ.* 11. Couar. *lib.* 1. *var. reſol. cap.* 1. *n.* 13. Auguſt. de Ancon. *de poteſt. Eccl. q.* 14. *art.* 3. Caiet. *de Indul. c.* 8. *verſ. ad id verò.* Driedon. *de dogmat. c.* 1. *fol. mihi* 207. Iacob. Caſtell. *de canonizat. Sanctorum, q.* 9. *art.* 3. Can. *vbi proximè.* Turrecrem. *in defenſ. reuelationum S. Brigitæ, cap. vlt.* Aragon. 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. *tit. de ſumm. Pont. col. penult. in concluſ.* 2. Maſcard. *de probat. concl.* 261. *n.* 56. Viuald. *in candelab. aur. p.* 3. *c.* 17. *ex num.* 15. Malnet. *in tract. de canonizat. Sanctor. dub.* 3. *n.* 47. Ang. Roch. in ſimili *tract. cap.* 39. *&* 40. Ioan. Baptiſta Sign. *in tract. de Reliq. & vener. Sanct. cap.* 4. Domin. Anfoſſ. *de ſacr. Reliq. cult. §.* 24. *num.* 5. Cardin. Bellarm. *tom.* 1. *controu.* 7. *lib.* 1. *cap.* 9. Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom.* 1. *anno Chriſti* 55. *c.* 15. *pag. mihi* 488. Valent. 2. 2. *q.* 1. *art.* 10. Aloyſ. Tur. *in* 2. 2. *diſput.* 16. *de poteſt. Pont. in ordinatione ad Fidei doctrinam, dub.* 4. Carb. *in ſum. tom.* 5. *lib.* 1. *c.* 16. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 5. *c.* 1. *q.* 5. Caſtr. Palao *tom.* 1. *tract.* 4. *diſp.* 1. *p.* 5. *§.* 4. *in fine,* me citatu in hoc loco, Machado *d. tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 7. *tract.* 4. *docum.* 14.

44 Ad auctoritatem verò S. Auguſtini pro contraria opinione ſuprà citata, variis modis reſpondent hi Doctores proximè relati; vel quòd veneramur corpora, quæ putamus eſſe eorum, qui ab Eccleſia canonizati ſunt, cùm tamen ſint alicuius perditi hominis, non quòd Eccleſia in canonizatione fallatur, ſed quia corpora mutata ſunt ob rerum viciſſitudinem. Vel etiam quòd non agat Auguſtinus de veneratione & cultu ab Eccleſia præſtito per canonizationem, ſed quia apud Gentiles, & barbaras nationes in honore, & pretio ſunt, quorum tamen corpora torquentur in inferno. Et confirmatur, quia ſi iniuriam facit Martyrio qui orat pro martyre, *cap. cùm Marthæ §. vlt. de celeb. Miſſ.* multò maiorem iniuriam Sanctis irrogat, qui aliquem è Sanctorum catalogo reiicit, & non multùm diſtat ab illorum hæreſi, qui Sanctos colendos eſſe negant, contra antiquiſſima Eccleſiæ decreta, de quibus *in cap. rogationes, de Conſecr. diſtinct.* 3. & in multis aliis, quæ commemurat text. *in cap.* 1. *de canonizat. & vener. Sanct.* & quæ latè comprobat Conrad. Brun. *de cerem. lib.* 3. *c.* 1. *&* 6. Card. Bellarm. *d. controu.* 7. *à princ.* Azor. *Inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 9. *c.* 10. *q.* 5. *cum ſeqq.* & plenè relati à Cened. *ad Decretal. collect.* 52.

Ex eadem quoque generali regula ſuprà poſita 45
dicendum etiam videbatur Eccleſiam errare poſſe in approbandis, vel confirmandis Religionibus; cùm enim huiuſmodi approbatio fiat præcedentibus probationibus, circa virtutes & merita Inſtitutoris, & profitentium, ſequi videtur in eo decipi poſſe, quod planè fateri videtur Gregor. X. *in cap.* 1. *in princ. de relig. dom. lib.* 6. vbi referens Concilij Lateranenſis decretum, *in cap. vlt. eod. tit. in Decretalibus,* dum probat ex nimia Religionum diuerſitate grauem in Eccleſia confuſionem induci, addit quòd importuna petentium inhiatio illarum multiplicationem extorſit; ex quibus ita concludit Can. *d. lib.* 5. *c.* 5. *ad fin.* adducens in confirmationem, quia videmus Religionem ab vno Pontifice, ab alio deinde damnari, tanquam impiam, & errorum nutritiuam, vt de ordine Fratricellorum conſtat: fuit enim à Papa Cœleſtino V. approbatus, & deinde à Ioanne XXII. damnatus, qui declarauit approbationem illam infirmam, & inualidam fuiſſe, *in Extrauag.* 1. *de Relig. dom. einſdem Ioannis XXII.*

Sed contraria ſententia verior eſt & receptior, 46
vt poſt Bañes *d. art.* 10. *dub.* 8. *concl.* 3. *&* 4. & teſtatur Fr. Emman. *quæſt. reg. tom.* 1. *q.* 1. *art.* 4. *ad medium.* Valent. 2. 2. *diſp.* 1. *q.* 1. *p.* 7. *§.* 41. Azor. *d. p.* 2. *lib.* 5. *cap.* 7. *q.* 2. me citato in hoc loco Machado *d. tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 7. *tract.* 4. *docum.* 15. Et vt argumenta in contrarium adducta diluantur, aduertere oportet, quòd vel quærimus an Eccleſia falli poſſit in approbando plures Religiones, quàm expediebat? & fatemur in eo aliquem errorem dari poſſe ex falſis informationibus, ex quibus, verbi gratia, conſtitit populum ſufficientem eſſe, vt maiorem alere poſſit Religioſorum numerum, quàm poteſt in rei veritate, vel quando, vt ſunt Religioſorum Ordines, vt ex nimia diuerſitate aliqua oriatur confuſio in hac, vel illa ciuitate, quod tamen ſatis Summo Pontifici expreſſum non eſt, & hoc ſolùm concludunt rationes, quas adducit text. *in d. cap.* 1. & Can. *d. loco.* Aut rurſus quæſtio eſt, an errare poſſit Eccleſia in confirmanda Religione in iis, quæ pertinent ad veritatem Doctrinæ, & Inſtituti, aut Legum, & Conſtitutionum, quibus Religioſi eam profitentes, viuere debent? & reſoluendum eſt minimè in hoc errare poſſe Pontificem, ſeu Eccleſiam, tradendo ſcilicet leges ſacræ Scripturæ, legibus diuinis, aut bono ſpirituali animarum contrarias; cùm enim ex dictis certum ſit Eccleſiam, ſeu Summum Pontificem errare non poſſe in decretis Fidei, vel morum ad ſtatum totius Eccleſiæ ſpectantium, & in approbatione alicuius Religionis decernat ſtatum illum bonum eſſe & conuenientem, ad ſpiritualem ſalutem, & charitatis perfectionem, inde ſequitur valde pernicioſum fore Chriſti fidelibus hunc Eccleſiæ errorem, vt ſcilicet Religio, quam tanquam vtilem bono ſpirituali approbauit, & ſequendam propoſuit; ſit bono ſpirituali contraria, vel noxia. Quod verò adducit Can. de ordine Fratricellorum, & aliis, quos ſemel ab aliquo Pontifice approbatos, deinde alij damnarunt, reſpondetur iuſtè hoc fieri, non tamen ex ea ratione, quòd à principio Eccleſia, vel Pontifex in confirmando errauerit; ſed quia poſtea Inſtitutor, eiuſque alumni, ſeu ſequaces non ſeruant ſtatum Religionis

Digitized by Google

ligioois vt debuerunt, ſecundùm formam,& modum,ſub quo à Pontifice fuit confirmatus.

Circa verò eundem Pontificem ſecundo modo,
47 hoc eſt, quatenus perſona priuata, conſideratum (aliquando enim Pontifices Romanos tanquam priuatos, & particulares Doctores reſpondere aiût Peña *in direct.inquiſ.p.2.ad q.17.con.42.verſ. rurſus*,Paul.Griſal.*in reſp.cath.fid.verb. Baptiſmus, num.44.verſ.dico tertiò*) ſciendum eſt receptam eſſe Doctorum preſertim antiquorum ſententiam, quòd in Fide errare, atque ita hæreticus eſſe poſſit,per text.*in cap. ſi Papa,40.diſtinct.*in illis verbis, ibi, *niſi deprehendatur à Fide deuius.* Et vltra ordinarios,ibi,tenet gloſ. 1.ſic intelligenda *in cap. à recta, 24. q.1.* refert multos ex noſtris Rojas *de heret.ſingular.*146.quibus addo Turrec.*lib.2.c.112. num.2.* Albert. *d. q.9.n.12.& q.30.num.20.& 24.* Iacobat.*de Concil.lib.3.artic.1.*Couar.*lib.1.var.reſolut.cap.10.n.12.*Decian.*tract.crimin.lib.5.cap.52. num.1.* Card. Tuſch. *tom.2.concl.522.num.26.* Ex Theologis verò certum hoc eſſe inquit Caiet. *de auctor.Papa,cap.9.& in Apolog.p.2.cap.13.* Sot.*in 4.diſt.22.q.2.art.2. ad mod.* Caſtr.*de iuſt heret.punit.lib.2.c.23.* Corduba *in queſt. Theolog.lib.4.q.3. poſt princ.verſ. reſpondeo ad primum, & q.5. verſ. hanc opinionem conſtanter.* Can. *lib.6.cap.8.ad 11. verſ.hoc loco.* Turrian.*de Fide diſput.16. dub.1.* vbi communiorem opinionem dicit,& hanc eſſe omnium, & Romanorum Pontificum, & Scolaſticorum ſententiam ex multis tuetur Bañes *d. art.10. dub. 2.concl.1.*multiſque eiuſdem ſententiæ aſſertores refert Cened. *ad decretum collect. 44. num.1.* Quod prętereà ea ratione confirmatur, quia Papa vt homo eſt, naturaliter erroris, & ignorantiæ; aliiſque humanis infirmitatibus eſt ſubiectus, vt ſatis probat prædicta auctoritas Paul. *ad Hebr.7.* neque à Deo, niſi quatenus Paſtor ſupremus, & Eccleſiæ caput in publicis morum & Fidei decreti præſeruatus eſt, vt conſtat ex dictis; & conſequenter à ceſſante ratione non videtur inconueniens fateri poſſe errare vt priuatam perſonam, quando ſcilicet doctrinam aliquam tradit, quam non vult vt vniuerſale decretum apud omnes cenſeri, obligando omnes fideles ad id recipiendum, aut credendum, ſed tanquam particularis Doctor docet,aut ſcribit,vt fecerunt Innoc. III. & IV. Adrian.VI. atque alij; etſi enim in eorum ſcriptis aliquis error reperiretur, non ideo Papam quà Papam, aut Sedem Apoſtolicam errаſſe dicendum eſt, vt benè explicat Caſtr. *lib.1.de iuſt.heret. punit.c.6.*vbi refert elegans Innocentij IV.reſponſum, qui rogatus an vellet, quæ in iure Pontificio ſcripſit,pro lege teneri? reſpondit id ſe minimè velle, quia ea non vt Pontifex, ſed vt Doctor priuatus ſcripſerat.Confirmatur denique ex euentu, quia plures Romanos Pontifices, vt perſonas priuatas erraſſe contendunt, ſuprà citati ex hiſtoria; & de Honorio I. dubitandum non eſſe inquiunt Caſtr. Bañes, & plerique ex præcitatis: quia in ſexta Synodo de hæreſi damnatum eſſe conſtat; & negari non poteſt, niſi abrogando illius generalis Concilij auctoritatem, ac Leonis III. Pontificia, qui eam ſextam Synodum confirmauit,& Honorium hæreticum vocauit,vt legitur *tom.2.Concil.pag.413.*

48 Vnde ſuprà citati,& præcipuè Roſel. *de auctor. Impor. part.3. princ. à n.35.* Caſtr. *d.lib.2.cap.25. verſ.an Papa, vel quiuis alius,* Turrect. *lib.4.c.18.* Caſtr.Iacobat.*lib.3.art.1.& lib.9.in princ.* Driedon. *de lib.Chriſt.c.14.* Aragon.*2.2.q.1.art.10.in tract. de Eccleſ.pag.64.* Decian.*d.lib.5.c.52.num.3.* Bañes *d.art.10. dub.2. concluſ.2.* Hieronym. de la Rua *in contr. Theol.contron.5.ſchol.pag.105.cum ſeqq.* Perez *lib.5.verſ.quaritur 15.tit.4.lib.8.Ordin.* Mich. de Aninyon.*de vnit. enil. & paſt. cap. 15. num.14.* Card.Bellarm.*lib.2.de Rom. Pont.c.30.*& alij plures citati à Cened.*d.collect.44.num.2.* diſputant an Papa hæreticus ſtatim deſinat eſſe Papa? cum quibus verior, & receptior ſententia eſt ſtatim deſinere eſſe Papam, cùm primùm per legitimam Eccleſiæ iuriſdictionem ſententia declaratoria criminis in eum proferetur, de quo latè Suar.*in tract. de Fide diſp.10.ſect.6.num.6.* Azor.*inſtit.moral.p.2. lib. 4. cap.7.* vbi concludit Pontificem in hæreſim lapſum eſſe quidem iure diuino priuatum Pontificatu, ſed Eccleſiæ ſententia poſtea iudicari, & declarari cum ob crimen hæreſis Pontificia dignitate cecidiſſe: pro qua ſua ſententia citat Auguſt. de Ancon.Iacobat. Alphonſ. de Caſtr.& alios. Et quòd Papa etiam de hæreſi occulta poſſit accuſari, tenent gloſ. *verb.à Fide deuius,in d.cap.ſi Papa.* Decian.*in tract. crim.lib.5.cap.52.n.9.* Suar.*d. diſp.10.ſect.6.num 11. ad finem.*Non obſtante quòd ipſe legem condiderit, quòd ille, aut alius quiſpiam Pontifex non poſſit de hæreſi accuſari,vt reſoluit dicta gloſ.*in verſ.item nunquid Papa,*Decian. *d.cap.52.num.11.*Card. Tuſch.*d.tom.2.concluſ.522. n.27.* Et quot teſtes ſufficiant, vt probetur Summum Pontificem eſſe hæreticum, tradit Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſ.12.rub.num.3.* An quando Pontifici opponitur quòd ſit hæreticus, & ille negat, poſſit admitti probatio opponentis? vide Caſtald. *de poteſt. Papa,n.44.* Iacob. *de Concil. lib.8.art.1. pag.514.*latè Decian.*d.cap.52.num.10.*ſi Papa poſt mortem de hæreſi accuſetur, quis ſit Iudex competens? vide Dominic.*in cap.in fidei fauorem,n.5. de heretic.lib.6* & *ibi* Anchar.*n.2.*Decian.*d.cap.52. num.17.* Card.Bellarm. *de Rom. Pont.lib.2.cap.30. prope finem.* Azor. *d.p.2.lib.4.c.7.verſ.quares cuius auctoritate*, vbi cum Archidiacono, Ioan. Andr. & aliis, reſoluit Papam iam defunctum, ſi conſtiterit eum mortuum eſſe hæreticum, condemnari debere auctoritate Succeſſoris, non verò Concilij.

Verùm contrariam ſententiam, immò Sum- 49
mum Pontificem etiam quatenus priuatam perſonam non poſſe in Fide errare,nec hæreticum eſſe, multis rationibus conſtanter tuetur Pigh. *de Eccleſ. Hierarch.lib.4. cap.8.* quem non citatum ſequitur Cardin.Bellarm.*d.lib.4.cap.6.*& in eandem partem magis inclinat Carranz. *in ſumm. Concil. contr.4.verſ.& omnibus prædictis*, quamuis deinde poſt longam diſputationem ſuccumbens argumento ſuprà facto de Honorio I. concludat non audere ſe hoc affirmare; & in hanc partem magis inclinant Machado *d.tom.2.li.4.part.7.tract.4.docum.19.* Suar. *de Fide diſp.10.ſect.6.n.11.* dum ait, ſibi magis pium, & probabilius videri poſſe quidem Papam priuatam perſonam errare ex ignorantia, non tamen ex contumacia, refert Sanctarel.*de hereſ.c.31. in initio,n.5.* Præcipuæ autem rationes,quibus mouentur,tres ſunt.

Prima, ex promiſſione illa Chriſti Domini ad Petrum Lucæ 22. *Oraui pro te,* &c. quæ non perſonaliter ad Petrum, ſed ad omnes Succeſſores in eius Cathedra pertinere oſtendimus: & quia conſtat Petrum ſic à Deo fuiſſe confirmatum, vt eius fides, etiam perſonaliter minimè poſſet deficere, vt denotant illæ particulæ *pro te*, & *tua*, quas ſuprà expendimus.

Secunda

Secunda ratio ex eo deducitur, quia cùm Pontifex regula ſit, quam omnes fideles ſequi, & præ oculis ſemper habere debent, oportet ſingulari aliquo muniri priuilegio, quo ab errore in iis, quæ ſunt Fidei, non ſolùm Sedes ipſa, ſed etiam illius perſona præſeruetur: aliàs enim ſi & ipſum Pontificem errare poſſe admittamus, nihil aliud ſperari poteſt, niſi quòd cœcus ipſe nos cœcos ſimul in foueam trahat, vt in veteri prouerbio eſt; de quo *in c.pen.in fin.de ætate & qual.* Quòd ſi dicas à diuina prouidentia gubernari quando Pontifex docet, vel leges condit, quas à ſubditis vult obſeruari, non ita quando vt priuatus credit, aut ſcribit, triplicatur; quòd etſi negandum non ſit poſſe Deum ex hæretico corde veram Fidei confeſſionem extorquere, vt patet in confeſſione Caïphæ *Ioan.*11. & in aſina Balaam, *Num.* 22. refert *in cap. ſicut*, 2.*qu.*7. hoc tamen violentum eſt, & non ita facile, vt expediebat ad optimam Eccleſiæ gubernationem, & alienum à more diuinæ prouidentiæ, quæ *omnia diſponit ſuauiter*, vt habetur *Sap.*6.

Tertia ratio eſt, quia hæc Romanæ Eccleſiæ præ omnibus aliis prædicatur excellentia ſingularis quòd omnes aliæ, non ſolùm hæreticos, verùm etiam hæreſiarchas habuerunt Epiſcopos, Antiochena videlicet Paulum Samozetanum, Alexandrina Dioſcorum, Conſtantinopolitana Dioſcorum, & Macedonium, & ſic de reliquis, vt proſequitur Mendoza *d. p.*4. *ſcholaſt.§.*4.*arg.*7. Romana verò nunquam. Ab erroribus enim, qui aliquibus Pontificibus imponuntur, facilè vendicatur ab eodem Pigh. & Card. Bellarm. *cit. locis*, & *infrà num.*60.*cum ſeqq* ſigillatim oſtendemus, & addit idem Pigh. *d. c.*8. *ad fin. d.cap. ſi Papa*, qui in contrarium ſolet allegari, in illis verbis, *niſi deprehendatur à Fide deuius*, non eſſe textum alicuius Pontificis, vel generalis Concilij, nec alicuius ex primæ claſſis Eccleſiaſticis Scriptoribus, cuius nos premat auctoritas, ſed cuidam Boniſacio Martyri, vix noto illud tribui à Gratiano, incertúmque eſſe verè ne, an falsò tribuatur.

50 His autem rationibus non eſſet illi difficile reſpondere, qui priorem voluerit ſectari ſententiam. Nam ad primam dici poteſt in Petro duplex priuilegium poſſe conſiderari, alterum perſonale, quod ad ipſius Petri excellentiam ſpectabat, ſcilicet, quòd eius fides perſonalis non deficeret, alterum quod ad officium Summi Pontificis pertinebat, vt ſcilicet in doctrina, & decretis Fidei, vt Prælatus non erraret in hoc poſteriori ſucceſſerunt Summi Pontifices, ſicut etiam in officio, & poteſtate, conſtat ſucceſſiuè, non ita in priori, iuxta regulam, *Priuilegium, de reg.iur. lib.*6. optimè Can. *d.lib.*6 *ad finem.* Bañes *vbi prox.verſ.nunc verò.* Ad ſecundam reſpondetur Summum Pontificem eſſe regulam, ſecundùm quam omnes credere debent, non in iis, quæ ipſe tanquam priuatus ſcribit, aut docet, ſed in illis, quæ decernit tanquam Summus Pontifex. Quare in iis tantùm ſequitur oportere infallibile eſſe ipſius iudicium, non verò in prioribus, quæ docet tanquam priuatus; vnde de vno caſu ad alterum non benè infertur conſequentia, vt explicat Turreci. *d.lib.* 2. *cap.*112.*verſ.ad ſextum.* Ad confirmationem verò de facilitate boni regiminis, quæ in hoc caſu videtur deſiderari, ſi Pontificis perſona labatur in hæreſim, & aliter doceat vt Pontifex, quàm ipſe, vt priuatus, credit, reſpondetur ſuppoſita diuina promiſſione, & infallibili Spiritus ſancti aſſiſtentia, ipſum Deum Opt. Max. ſumma eum facilitate, & ſuauitate omnia gubernare, & maxime Summi Pontificis, atque omnia media neceſſaria ad hunc finem ſuauiter diſponere, ne in doctrina & decretis Fidei, & morum, quæ omnibus Fidelibus tenenda & credenda proponit, errare poſſit, iuxta illud Pſal. 22. *Dominus regit me, & nihil mihi deerit*, iuncto illo Sap.8. *Attingit ergo à fine vſque ad finem fortiter, & diſponit omnia ſuauiter.* Ad tertiam reſpondetur, illam Romanæ Eccleſiæ excellentiam in eo conſiſtere, quòd in aliis Eccleſiis ſederunt Prælati publicè docentes & profitentes hæreſim, ita vt error non ſolùm perſonalis fuerit, ſed ipſorum Prælatorum, quâ talium: quod tamen de Romana Eccleſia nunquam dici poteſt, vt oſtendimus, & in hunc ſenſum illa ratione vtitur Mendoz. *dicto loco*, & Card. Bellarm. *d.lib.*4.*cap.*5. *ad fin.* Vnde etiamſi verum eſſet quòd aliquis Romanus Pontifex in hæreſim lapſus eſſet vt priuatus, non inde ſequeretur aliqua ex parte minui, vel offendi ſingularem illam Romanæ Eccleſiæ excellentiam.

Quapropter ex his omnibus videtur concludendum, primam communem ſententiam firmam conſiſtere; contrariam verò ſecundùm ſtrictam diſputationem non ſatis defendi; eſſet nihilominus valde probabile, piéque credi poſſet, vt Bellarm. inquit *d. cap.*6. Summum Pontificem in hæreſim non poſſe incidere, neque etiam vt priuatam perſonam aliquid firmiter credere, quod Fidei, & Chriſtianæ religioni repugnet: cùm enim negari non poſſit hoc magis excellere Romani Pontificis dignitatem, & in maiorem cedere Romanæ Eccleſiæ ſplendorem, bene etiam ſequitur maiorem eſſe pietatem credere Chriſtum Dominum, qui mirificis donis Eccleſiam exornauit, & perfectiſſimam eſſe voluit, daturum hoc quoque quo Eccleſia ipſa ſpecioſior redditur, vt in aliis materiis noſtri, & Theologi argumentari ſolent. Quòd verò de facto nec vt Pontifex, nec vt priuatus aliquando in hæreſim inciderit, apertiùs conſtabit, ſi percurramus omnes illos Pontifices, quibus impij hæretici, & alij Romanæ Eccleſiæ ſplendoris inuidi, hæreſes, & alia crimina imponunt, & ab illis immunes fuiſſe oſtendamus. 51

Primò igitur occurrit primus ipſe Pontifex Beatus Petrus, pro cuius Fide Chriſtum oraſſe probatur Luc. 22. *Ego oraui pro te, vt non deficiat fides tua*; & tamen Chriſtum negauit *Matth.*26. & à Paulo reprehenditur *ad Galat.cap.*2. Eo quòd gentes cogebat iudaïzare. Sed primum nihil conuincit, conſtat enim illo tempore, quo Petrus Chriſtum negauit, nondum fuiſſe Pontificem; nam quamvis Chriſtus Claues Petro promiſerit, Matth.16. *Tibi dabo Claues*; eas non tradidit, niſi poſt ſanctiſſimam reſurrectionem, cùm *Ioan.vlt.* dixit, *Paſce oues meas*; ac per conſequens, etiamſi argumentum illud concluderet B. Petrum in Fide erraſſe, minimè tamen concluditur fuiſſe errorem Pontificis. Deinde reſpondetur Petrum negando Chriſtum Fidei quidem confeſſionem amiſiſſe, non autem ipſam Fidem, vt ex Chryſoſt. Theoph. & Proſp. explicat Card. Bellarm. *d.lib.*4.*c.*3. *verſ.de primo*, & aliter Turrecr. *in ſum.lib.*2.*c.*112.*ad* 1. Quoad illud verò de Pauli reprehenſione, vide quæ diximus *ſuprà hoc c.verſ.ſic etiam.* 52

De Marcellini, & thurificationis, quam fecit idolis, hiſtoria agitur *in c. nunc autem*, 21. *diſtinct.* & comprobat Albertin. *in tract. de agnoſcend. aſſert.q.*30.*num.*6. Albert. Pigh. *lib.*4.*de Eccleſ. Hierarch.* 53

*rarch.cap.*8.Flam.Pariſ.*de reſignat. beneſic.lib.*2.*q.*1.*n.*6.Illam tamen negat Auguſtin. *de vnic.Baptiſm. cap.*6. & nihil habere veriſimilitudinis, & auctoritatis præter eam, quam refert antiquitas, ſcribit latè Card.Baron.*annal.Eccleſ.anno Chriſti* 303. Et quamvis huius hiſtoriæ veritas eſſet indubitata, non tamen inde concluditur Marcellinum fuiſſe hæreticum; nam ſi benè aduertatur, nihil aliud narrat hiſtoria illa, præter quàm quòd ſæuiente maxima illa Diocletiani perſecutione, qua diuturnior, vel immanior in Eccleſia nulla fuit, vt poſt Platinam eleganter deſcribit Card.Baron. *anno Chriſti* 302. cùm minus inſtarent caroſfices, vt thura Diis Pontifex adoleret, metu mortis perterritus thurificauit; quo facto licèt peccatum grauiſſimum admiſerit, ideòque, ipſe ſua ſententia ſe à Pontificatu depoſuerit, vt habetur *in tom.*1. *Concil.pag*,187. Boët. Epo *lib.*1. *de Regalib. lib.*1. *num.*215.*pag.*141. cùm potius omnia mala pati debuerit, quàm malo conſentire, ex reg. *cap. ſacris, de iis, quæ vi*, cum ſimil. hæreticus tamen non fuit, cùm non fecerit pertinaciter, in quo formalis ratio hæreſis conſiſtit; vt in propriis terminis docent Albert. *in rub.de hæret.lib.*6.*qu.*13. *ex n.*67. Nauar.*in manuali, cap.*11.*num.*24.*& in cap. humanæ au es*,22.*q.*5.*in quæſt.*3.*num.*16.Clar.§.*Hæreſis*,*n.*3. Decian. *tract. criminal.lib.*5.*cap.*18.*verſ.*28. Cardin.Bellarm. *lib.*4. *de Rom.Pontif.cap.*8. *verſ.decimus eſt Marcellinus*, Suar. *de Fide diſput.*10.*ſect.*6. *n.*11.*&* 14.

54 De Anaſtaſio II. quòd Achacium hæreticum à Felice III. merito damnatum reuocauit, tradit Gratianus *in cap. Anaſtaſius*,19. *diſtinct. & in cap. dictum*,1.*q.*1. Sed hoc quàm ſit à veritate alienum probatur in primis ex eo, quod conſtat Achacium viuente Felice III. obiiſſe, vt ex Niceph. & aliis probant ſtatim referendi, Felicique ſucceſſiſſe Gelaſium, Gelaſio verò poſt annos ſex Anaſtaſium, vt colligitur ex *tom.*1.*Concil.pag.*958.*cum ſeqq.* & conſequenter ineptum eſt dicere voluiſſe Anaſtaſium reuocare Achacium iam mortuum. Deinde ex *epiſtola* 1. *eiuſdem Anaſtaſij*, quæ integrè refertur *d.tom.*1.*pag.*997.*ad Anaſtaſium Imperatorem*, conſtat minimè Achacij erroribus conſenſiſſe Anaſtaſium Pontificem; immò multis rationibus Imperatori eum defendenti oſtendiſſe iuſtiſſimè damnatum ob graues, & intolerabiles exceſſus, ex quibus multum aduersùs Gratianum excandeſcit Albert.Pigh.*lib.*4.*de Eccleſ. Hierarch. cap.*8. ex profeſſo Couar.*lib.*4.*var.reſol.cap.*13.*per tot.* & multis adductis Cened.*ad Decretum collect.*16.*num.*1. quibus addo Mich.Can. *d.loc.Theolog.lib.*6.*cap.*1.*verſ. nono*, Cardin. Bellarm. *tom.*1.*de Rom. Pontif.lib.*4. *cap.*10.*verſ.*19. Mutl. *in empor. Iur. tit.de leg.q.*3. *num.*3. Suar. *de leg. lib.*4.*cap.*3.*num.*18. Quamvis Platin. Volater. Turrecrem..&alij Gratianum ſequentes in eundem de Anaſtaſio errorem inciderint: & licèt nonnulli eum excuſandum cenſeant, eo quòd hiſtoriam hanc non approbauerint, ſed tantùm dixerit apud Auctores legi, eamque tranſcripſerit ex auctore Pontificalis, tradit Cardin. Bellarm.& Suar. *proximè citatis locis*. Cæterùm, ſi contentiosè quis aſſerere voluerit Anaſtaſium proneſiorem fuiſſe in reſtituendo Achacij nomine, ſed morte præuentum id præſtare minimè valuiſſe, in hoc erit quòd magis admiremur Dei prouidentiam erga Romanam Eccleſiam, cùm titubantem Apoſtolicæ Sedis Præſulem ex humanis ſubduxerit.

55 De Liberio, quòd conſenſit hæretico ex Pontificali Damaſi Papæ refertur *tom.*1. *Conc.pag.*346. & colligi videtur ex aliis inferiùs citandis. Vnde illi hæreſis ab aliquibus imponitur; in quo licèt verſari difficultatem negandum non ſit, non tamen multùm concludit; nihil enim certum traditur de huius Pontificis errore: immò certum eſt vſque ad tempus exilij, ad quod miſſus eſt ab Imperatore Conſtantino, acerrimum fuiſſe Chriſtianæ Fidei propugnatorem. Certiſſimum etiam eſt à reditu ab exilio vſque ad vltimam vitæ periodum conſtantiſſimè in Fidei Confeſſione perſeuerаſſe. Illud tantùm in controuerſia eſt, verùm tædio exilij aliquando victus fuerit, & hæreſis particeps: quod nonnulli aſſerunt ex quibuſdam verbis Sancti Hieronymi in Chronico, vt per Platinam, Volater. & alios, quos etiam ſequitur Cardinalis Baron. *anno Chriſti* 357. ſed negant alij. vt elegantiſſimis Theodoreti verbis comprobat Pigh. *d.lib.*4.*cap.*8. Socrat.Sozom.& Niceph.*locis citatis* à Card.Bellarm. *d.lib.*4.*c.*9. cum aliquibus aduertendum eſt, quòd etiamſi concedatur id, quod ex verbis Hieronymi colligunt prædicti, quod tamen in aliquibus emendatis Chronicis non reperitur, non inde concluditur Liberium hæreticum fuiſſe; quòd enim tædio exilij victus, & metu tyranni coactus polluerit ſe hæreticorum communione, non ſufficit ad hæreſim conſtituendam; ſolùm enim euincit à Fidei confeſſione defeciſſe; non verò defeciſſe à Fide, vel aliquid contra eam credidiſſe; ac proinde hæreticum fuiſſe non concluditur, vt tradit Carranz. *in actu Liberij*, *pag.*70. deinde, quia, vt aduertit Card.Baron. *cit.loco*, licèt Liberius à crimine excuſari non poſſit, quatenus ſubſcripſit iniuſtæ condemnationi Athanaſij, & dum hæreticis communicauit, in nullam tamen hæreſim inciderit, vel aliud geſſit, propter quod dici poſſit hæreticus.

Si verò aliquis replicet oportere quòd fateamur fuiſſe Liberium hæreticum, ne aliàs ex Catalogo Pontificum reiiciatur Felix II. qui non aliter verus Pontifex eſſe potuit; niſi Liberius fuerit hæreticus, & ob eam cauſam à Pontificatu depoſitus, vt omnes aduertunt in propoſito. Fuiſſe autem Felicem II. verum Pontificem, probatur, tum quia à Beda, & à B. Gregorio, & aliis antiquiſſimis Patribus, 4. *Kal.Auguſti*, id eſt, 29. *Iulij* ponitur memoria & integrum Officium Felicis II. Papæ & Martyris; tum etiam ex illa fide digniſſima hiſtoria; cùm enim hìc Romæ anno 1582. ambigeretur, deberétne hic Felix in martyrologio collocari, caſu inuenta eſt arca marmorea, in Baſilica SS.Coſmæ & Damiani, cum hac inſcriptione characteribus antiquiſſimis inciſa. *Hìc iacet corpus ſancti Felicis Papæ, & Martyris, qui Conſtantium hæreticum damnauit*; inciditque hæc inuentio 5.*Kalend.Auguſti*, id eſt, 28.*Iulij*, atque ita pridie eius diei, quo eiuſdem ſancti Felicis feſtum celebrari ſolebat; quod non immeritò diuinitus contigiſſe credendum eſt, vt ſcribit Card. Bellarm. *d. cap.*9. & Card. Baron. *cit. loc.* Reſpondetur enim quòd licèt verum Pontificem Felicem fuiſſe admittamus: tamen non ſatis conſtat, nec ſanctus Hieronymus in Chronico, nec ſanctus Auguſtinus *epiſt.*165. eum ponunt in Catalogo Pontificum; vnde Pontificem fuiſſe conſtanter negat Pigh.*d.loco*, adhuc argumentum nihil conuincit ſi aduertas, quòd licèt Liberius nunquam verè fuerit hæreticus, ex dictis; quia tamen cùm hæreticis communicauerat, & Athanaſij damnationis ſubſcripſerat, non immeritò Romanus Clerus, qui

corda

Digitized by Google

corda interiùs ſcrutari non poteſt, ex reg. *c. erubeſcant. 32. diſt.* iudicans ſecundùm facta exteriora Liberium à Pontificatu depoſuit; & ex illo tempore cœpit Felix eſſe verus Pontifex quouſque vel ſponte ceſſit, ſecundùm Theodoretum, & ſanctum Antoninum; vel eo mortuo idem Liberius ab Arrianis recedens Romanum Clerum iterum ſibi reconciliauit, Catholicum ſe præſtans Pontificem; vt enim refert Socrat. *lib. 4. c.* 11. poſtquam ab exilio rediit, noluit ad Eccleſiam recipere Macedonianos, niſi apertè hæreſim deteſtarentur. Quod verò de hæreſi iſtius Felicis II. nonnulli aſſerunt, impudens eſt hæreticorum mendacium; conſtat enim ſemper in Catholicæ religionis fide, & confeſſione conſtantiſſimè permanſiſſe, & tanquam ſtrenuum Chriſti militem pro ea glorioſo martyrio ab hæreticis fuiſſe coronatum; eodémque loco, quo Theodoretus, loquit quòd Felix II. cum hæreticis coniungi non verebatur, clariſſimè profitetur ipſum fidem Catholicam incorruptam ſemper ſeruaſſe.

57 De Honorio I. quòd Sergij hæreſi conſenſit, habetur *in VI. Synodo act. 13. in tom. 2. Conc. pag. 368. & 373. & ex VII. & VIII. Synodo*, ſub Agathone, Leone II. & aliis Romanis Pontificibus, & Patribus receptam eſſe ſententiam, videbis apud Card. Bellarm. *d. lib. 4. c.* 11. Sed reſpondetur cum eodem Pigh. atque Hoſio, & aliis recentioribus, minimè Honorium fuiſſe hæreticum; non enim negauit duas operationes in Chriſto, ſicut neque duas naturas, Dei ſcilicet, & hominis in vna Chriſti perſona, ſed ſolùm prohibuit nomina duarum voluntatum, & geminarum operationum; quia tunc erant inaudita; & prudenti quidem conſilio, ne ſi duas operationes diceret, videretur cum Neſtorio duas perſonas ponere; prohibuit etiam ne vnius operationis nomen vſurparetur, ne cum Eutychianis videretur vnam naturam aſſerere, vt *in prima Epiſtola & 2.* apertis verbis loquitur idem Honorius, ſicut refertur *tom. 2. Conc. pag.* 308. *in VI. Synodo ſub Agathone, act.* 12. Ad prædictam verò auctoritatem Synodi *dictus locus*, vel reſpondetur falsò ab hæreticis corruptam, & viriatam eſſe; quod multis conatur oſtendere Card. Bellarm. *vbi proximè*; vel Patres Concilij ſequentes probabilem opinionem & communem eorum, qui dicunt Pontificem vt priuatum errare poſſe, exiſtimaſſe quoque ex falſis doctos probationibus erraſſe Honorium I. cùm tamen in rei veritate non errauerit, vt meliùs & manifeſtiùs eius ſenſum explicantes declararunt Summi Pontifices Ioannes IV. Martinus I. Agatho, Nicolaus I. & vniuerſale Romanum Concilium ſub eodem Martino, vt legitur *d. tom. 2. Conc. ex pag.* 234. in quo argumento videbis ſemper Card. Bellarm. qui pleniſſimè illud abſoluit, ſatisfaciens argumento quod ſtatim ex hac ſecunda ſolutione inſurgit, quòd ſcilicet ſaltem conuincitur intellexiſſe Concilium Papam, vt priuatum errare poſſe, reſpondetur Concilium id non decidere, ſed ſupponere opinionem communem, quæ hoc aſſerit, & ſatis probabilem eſſe non negamus.

58 De Ioanne XXIII. narratur in hæreſim incidiſſe, eo quòd dixerit vitam æternam non eſſe, & anima hominum ad inſtar brutorum ſimul cum corpore mori, & extingui; ſed hæc eſt mera impoſtura, & duobus modis refelli poteſt; & primò hunc Ioannem XXIII. non fuiſſe certum & indubitatum Pontificem, immò eo tempore tres fuiſſe ſimul Pontifices, neque facilè conſtare potuiſſe, quis eſſet verus Pontifex, vt conſtat ex longiſſima hiſtoria, quæ legitur in actis Concilij Conſtantienſis *tom. 2. Concil.* & propterea iuſtiſſimè à Pontificia dignitate depoſiti ſunt, & concordi Patrum conſenſu electus fuit Martinus V. qui diuturnum Schiſma feliciter ſedauit, & Chriſtianam Remp. prudenter deinceps in pace, & tranquillitate gubernauit. Secundo reſpondetur, quòd licèt ex dicto Concilio Conſtantienſi *pag.* 1060. probetur illum errorem obiectum fuiſſe Ioanni XXIII. minimè tamen conſtat illum fuiſſe probatum, quinimò in principio accuſationis annotantur articuli, qui probati ſunt; is verò qui penultimus eſt, inter eos ponitur, qui obiecti ſunt, non tamen probati, ſed ſolùm vulgi rumore illud de Ioanne dicebatur; cùm enim viderent homines illum perditiſſimis moribus viuere, exiſtimare cœperunt eum non credere vitam futuram; quàm autem inefficax ſit hoc argumentum, experientia ipſa demonſtrat; paſſim enim cernimus multos, qui rectiſſimè credunt, & perditiſſimè viuunt: facit illud Matth. 23. *Quæ dicunt facite, quæ faciunt facere nolite.* Non deſunt tamen qui aſſerant aliquos Romanos Pontifices tanquam tales publicè docendo, ac proinde in publicis Fidei, & morum decretis erraſſe; ſed hæc ſunt apertiſſima mendacia: quod vt pateſiat, ſingula breuiter percurremus.

In primis, inquiunt erraſſe Ioann. XXII. dum publicè docuit animas etiam purgatas ante finale Iudicium Deum non viſuras; quod tanquam indubitatum tradit Adr. Papa *in 4. de Confirmat. ad finem*, ſed plenè tam ipſe, quàm alij id referentes totaliter falluntur; nunquam enim reperitur huiuſmodi Ioannis XXII. decretum, neque vnus Ioannes Gerſon, quem omnes ad id citant *in ſermone de Paſch.* qui habetur *to. 4. pag.* 93. id affirmauit, ſed ſolùm poſtquam varia dixit, tandem colligit, *propter quod apparet falſitas doctrinæ Papæ Ioannis XXII.* non tamen explicat in quo falſum docuit ipſe Ioannes, nec an id docuerit tanquam Pontifex, & lege lata, ſecundùm quam voluerit tenere, & credere fideles omnes, an verò tanquam priuatus? immò conſtat nunquam Ioannem XXII. poſt Summum Pontificem adeptum ea de re aliquid diffiniſſe, ſed illud tantùm legitur, quòd cùm ad eius rei definitionem ſe pararet, morte præuentus definire non potuit, vt expreſſis verbis aſſerit Benedictus II. eiuſdem Ioannis XXII. ſucceſſor, *in ſua Extrauag.* incip. *Benedictus*, quam refert Caſtr. *aduersùs hæreſes, verb. Beatitudo*; atque ita manifeſtiſſimum fit falsò à prædictis imponi Ioan. XXII. quòd tanquam Pontifex definierit illum articulum, vt bene conſiderat Can. *de loc. Theol. lib. 6. c. 8. in reſp. primi argumenti.* Card. Bellar. *de Rom. Pont. lib. 4. c. 14. verſ.* 30. atteſtantes ex Ioanne Villano *hiſt. lib.* 10. *c. vltimo.* ipſum Pontificem pridie quàm moreretur, declaraſſe ſe nunquam cùm hac de re locutus erat, quæſtionem definire in animo voluiſſe, ſed ſolùm dicere ad veritatem indagandam, & inſuper addidiſſe iam iam exiſtimare probabiliorem eſſe ſententiam, quæ ait beatos frui viſione diuina ante diem iudicij.

De Cœleſtino III. inquiunt quòd ille, *in quadam Decretali*, incip. *Laudabilem*, quæ habebatur in antiqua compilatione, cuius integram refert Ant. Auguſt. *collect. 1. Decret. lib. 3. tit. 20. cap. 2.* decernendo conſtitueret matrimonium de præſenti diſſolui per hæreſim ſuperuenientem alterius coniugis, quem errorem notauit Innocentius III. 59

in cap. quamuis, *de diuort.* & damnat Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reformat. matr. can.* 5. Sed videbatur poſſe reſponderi iuxta Hoſtienſis doctrinam *in cap. ex parte*, *il* 2. *verb. copulari*, *de conuerſ. coniug.* dum reſoluit materiam de qua *in d. Extrauag.* eſſe ab Eccleſia definibilem, hoc eſt, quod licèt hodie ab Eccleſia definitum ſit vinculum matrimonij non diſſolui per hæreſim, iuxta *d. cap. quanto*, *de diuortiis*, & Concil. Trident. *d. can.* 5. potuiſſe nihilominus Eccleſiã, & Summum Pontificem contrarium ſtatuere, vt pro eo tempore videtur conſtituiſſe Cœleſtinus, quemadmodum etiam Eccleſia conſtituit matrimonium ratum diſſolui per ingreſſum Religionis, *d. cap. ex parte*, *cap.* 2. *cap. ex publico*. *eod. tit.* atque etiam quòd conſummatum inter infideles diſſoluatur, ſi alter ad Fidem conuertatur, & cum infideli viuere non poſſit ſine contumeliâ creatoris, id eſt, quia non patitur ipſum Chriſtianè viuere, vel à ſuſcepta Fide dimouere conatur, *d. cap. quanto*, *cap. ſi infidelis*, 18. *q.* 2. quemadmodum tandem conſtituit, quòd ſi alter labatur in hæreſim, & qui in Fide permanſit, velit ad Religionem tranſire; non cogitur redire ad alterum, qui ex infidelitate reuertitur, vt decidit text *in cap. vlt. de conuerſ. coniug.* vel etiamſi velit ſacros Ordines ſuſcipere; ex doctrina *gloſſ. verb. Sacerdotij*, *in cap. conſtituimus*, *de conuerſ. coniug.* recepta, vt per Gutier. *can. lib.* 1. *c.* 17. *à n.* 21. *&* c. 15. *num.* 5. D. Barboſ. *in rub. ff. ſolut. matr. p.* 2. *n.* 20. & ex aliis; de quibus Henriquez *in ſumm. lib.* 11. *cap.* 8. §. 10. Sed meritò illam Hoſtienſ. doctrinam improbat Abb. *in d. cap. ex parte*, *num.* 7. oſtendens minimè potuiſſe Eccleſiam propter fornicationem, vel hæreſim diſſoluere vinculum matrimonij conſummati inter fideles, quemadmodum neque per diſpenſationem, vel conſtitutionem ex quacumque alia cauſa grauiſſima, veluti cum Rege habente vxorem ſterilem, reſoluit idem Abb. *in d. cap. ex publico*, *num.* 14. & eſt receptiſſima reſolutio ex his, quæ eleganter reſoluit Card. Bellarm. *tom.* 2. *lib.* 2. *de matrimon. cap.* 15. *cum ſeqq.* & plures, quos refert Henriq. *d. lib.* 11. *cap.* 2. §. 3. Ratio verò ſumitur, tum ex auctoritate Chriſti Domini, qui Sacramenti excellentiæ contractum matrimonij illuſtrans, illud poſtquam conſummatum eſt, voluit eſſe omnino indiſſolubile, verbis illis ſanctiſſimis Math. 19. *quos Deus coniunxit*, &c. inoctis præcedentibus, ibi, *iam non ſunt duo*, *ſed vna caro*, de ſolo conſummato rectè interpretatur Pontifex *in d. cap. ex publico*, tum etiam ex generali ſignificatione illa matrimonij conſummati; de qua *in cap. debitum*. *de bigamis*, ſcilicet, coniunctionis Chriſti cum Eccleſia per carnis aſſumptionem; quæ cùm omnino ſit indiuidua, ita & matrimonium hoc, quod illam ſignificat, omninò indiuiduum eſſe oportet; ac per conſequens nihil concludit ratio illa, quam ex matrimonio rato adducebamus: ſicut nec altera de matrimonio inter infideles; quod licèt legitimum ſit quatenus habet rationem contractus, non tamen eſt ratum, nec Sacramenti excellentia, & ſignificatio illa in eo reperitur, & conſequenter per conuerſionem alterius prædicto caſu diſſoluitur, vt *in d. cap. quanto*, *&* *in d. cap. gaudemus*, *de diuort.* explicant latè Sot. *in* 4. *diſtinct.* 39. *q. vnic.* Valent. *tom.* 4. *diſp.* 10. *q.* 1. *puncto* 7. Card. Bellarm. *c.* 17. *verſ. ad tertium malis*, de quibus Henriq. *d. lib.* 11. *c.* 8. §. 4. ſic interpretantes dictum Gregorij III. *in cap. vlt.* 28. *q.* 2. contumelia Creatoris ſoluit ius, id eſt, vinculum matrimonij. Vltimum verò ex *cap. final. de conuerſ. coniug.* ea enim ratione procedit, quia per hæreſim fit diuortium quoad thorum in perpetuum; ita vt licèt hæreticus ad Fidem reuertatur, non teneatur fidelis, qui ab eo auctoritate Eccleſiæ ſeparatus eſt, eandem recipere, *cap. de illa*, *de diuort.* cum aliis, de quibus Couar. *de ſponſal. p.* 2. *c.* 5. §. 5. *n.* 5. Gutier. & D. Barboſ. *dd. locis*. Vnde ex his manifeſtum eſt contra Hoſtienſem non potuiſſe Cœleſtinum conſtituere, vt vinculum matrimonij conſummati inter fideles per hæreſim diſſoluetur, ita vt poſſit fidelis relictus ſecundum matrimonium contrahere; immò ante eum contrarium ſtatuiſſe videtur Alex. III. *in cap.* 2. illo tit. *de diuort.* Quare faciliùs reſpondebis cum Can. *d. cap.* 8. Card. Bellarm. *d. lib.* 4. *cap.* 14. *verſ.* 33. quòd Cœleſtinus *in illa Extrauag.* generale ſtatutum concedere noluit, quod Eccleſia obſeruaret, ſed ſuam opinionem cuidam Epiſcopo conſultanti ſignificaſſe, vt in multis aliis Pontificum epiſtolis ſæpè legitur; notat gloſſ. *verb. probabilior*, *in cap. cùm Martha*, §. *quæſiuiſti*, *de celebr. Miſſ.* & ex verbis eiuſdem Cœleſtini, quæ refert Anton. Auguſtin. *citato loco* clariſſimè apparet; inquit, *non videtur nobis*, &c. & conſonat Innoc. III. *in d. c. quanto*, ibi, *licèt quidam Prædeceſſor noſter ſenſiſſe aliter videatur*. quæ verba ſatis oſtendunt ſententiam fuiſſe Cœleſtini, ſeu opinionem tanquam priuati Doctoris non autem Decretum Pontificis, quâ talis, ſicut etiam contra opinionem Principis, vel Imperatoris liberum ſæpè fuit Iureconſultis reſpondere, vt *in l. Æmilius*, ibi, *putabant benè iudicatum*, &c. *ff. de min.* & quæ Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 32. *num.* 59. contra legem vero, vel Decretum ipſius, non ita.

De Gregorio III. loquiunt, quòd *in c. propoſuiſti*, 32. *q.* 7. probat diſſolui matrimonium propter 60
vxoris infirmitatem superuenientem: vbi Gratianus planè fatetur Gregorium reſpondiſſe contra ſacros Canones, & Euangelicam veritatem: ſed hoc aſſerere de vllo Pontifice nefas eſt, præcipuè de Sanctiſſimo illo Papa; cuius dicta firmiter tenenda Leo Pontifex declarauit *in c. de libellis*, 20. *diſtinct.* Deinde quia verius eſt textum illum eſſe B. Gregorij I. reperitur enim in eius *epiſtol. ad Auguſtinum*, relata *tom.* 2. *Concil. pag.* 181. licèt reclamet Card. Bellarm. *d. lib.* 4. c. 12. Quare Couar. *d.* §. 3. *n.* 5. *in fine*, inquit Gregorium ibi non approbaſſe ſecundum matrimonium, ſed cum barbaris nouiter ad Fidem conuerſis diſſimulaſſe. Sequitur Cardin. Bellarm. *d. cap.* 12. Alij intelligunt de matrimonio contracto inter infideles, deinde ad Fidem conuerſos. Alij quòd prima fuerint ſponſalia de futuro; ſed omnes diuinant, vt benè aduertit Sot. *in* 4. *diſt.* 33. *q.* 1. *art.* 2. *ad fin.* Quare ipſe communem ſequimur, quòd ſcilicet impotentia vxoris naturalis fuit, & præceſſit matrimonium, quamvis poſt illud contractum apparuerit; quemadmodum etiam intelligitur text. *in cap. ex litteris*, *de frigid. & malefic.* eandem ſolutionem ſequitur Can. *d. cap.* 8. Specul. *coniug. p.* 1. *art.* 38. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 10. *q.* 1. *punct.* 7. *verſ. quintò obiicit*, & ante iſtos Carranz. *in ſum. Conc.* 283. & ſic priorem non fuiſſe legitimam vxorem ob impedimentum perpetuum, idque ſolum declaraſſe Pontificem *in d. cap. propoſuiſti*. Exiſtimant quoque Menoch. *de arbitr. lib.* 2. *cent.* 5. *caſ.* 420. *n.* 95. Card. Bellarm. *lib.* 1. *de matrim. c.* 11. *in fin. & lib.* 4. *de Pontif. cap.* 12. *col.* 1. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 80. *n.* 26. *verſ. ad* 5. Sed contra hanc intellectum faciunt verba ipſius textus, quæ apertiſſimè ſupponunt primum matrimonium validum fuiſſe,

Digitized by Google

fuiſſe, ibi, *non tamen ſubſidij opem ei ſubtrahat, quoniam infirmitas præpedit*. Quapropter dicendum videtur non ſolùm tolerantiam in eo textu contineri ſed approbationem Pontificis, vt ſcilicet voluit, & potuit ex iuſta cauſa diſpenſare in vinculo prioris matrimonij rati, vt ſcilicet vir propter ſuperuenientem vxoris infirmitatem ante copulam poſſit contrahere cum ſecunda. Cauſa autem iuſta erat, ſcilicet periculum incontineotiæ in omnibus barbaris, & recenter ad Fidem conuerſis, vt conſtat ex eodem Gregorio *d. epiſt.* ibi, *præſertim in tam barbara gente*. Poſſe autem Summum Pontificem in matrimonio rato ex iuſta cauſa diſpenſare, probant, & concedunt noſtri communiter poſt gloſſ. vltimam *in d. c. ex publico*, vt conſtat ex multis, quos refert Gutier. *d. c. 17. in princ.* & omnino *num.* 12.

41 De Alexandro III. inquiunt quòd *in d. c. licet, de ſponſ. duor.* refert quoſdam Prædeceſſores ſuos iudicaſſe matrimonium ratum diſſolui per ſecundum conſummatum contra veritatem receptiſſimam; quam *ibi* confirmat Alex. Pontifex, & Innoc. III. *in cap. vlt. eodem tit.* Sed reſpondetur ex dictis Prædeceſſores Alexandri non edidiſſe generale Decretum, quod eſt noſtræ diſputationis intentum, ſed tanquam priuatos Doctores id aſſeruiſſe, vt ipſe Alex. clarè ſignificat ibi, *aliquãdo iudicatum*, iudicare enim idem ſignificat atque ſentire, ſeu opinari, vt benè interpretantur Can. & Bellar. *prox. citatis locis*, & multis adductis Henr. *d. lib.* 11. *c.* 8. §. 12. *iuncta lit. P*, vbi poſt Cou. *d. p. 2. de ſponſ. c. 7. §. 3. n. 5.* varijs alijs modis conatur text. illum interpretari, ſed vel diuinant, vel falſũ docent, vt alibi opportuniùs.

42 De eodem Alexandro III. inquiunt erraſſe, quatenus dum *in cap. cùm eſſes, de teſtam.* reprobat leges Ciuiles, quæ in teſtamentis, ſeptem teſtes requirunt, adducit rationem quòd Legi diuinæ contrariæ ſint, cùm nulla reperiatur Lex diuina neceſſariò obligans, quæ vetet ex iuſta cauſa plures teſtes exigere, illa enim Deuter. 17 *In ore duorum, vel trium ſtat omne verbum*, iudicialis erat, quæ per aduentum Chriſti Domini expirauit, ex regula *c. vnic. de purificat. poſt part. & cap. tranſlato, de conſtit.* Deinde iuſtiſſima erat ratio, propter quam lex Ciuilis ſeptem teſtes in teſtamentis exigit, vt ſcilicet falſitatis occaſiones euitaret, quibus, morientium voluntates ſubiectæ ſunt, *l. vlt.* ibi, *ne quid falſitas incurrat, C. de fideic.* optimus text. *in §. 1. in fine, Inſt. de teſtam.* Sed omiſſa interpretatione Conan. *comment. Iur. ciuil. lib. 9. c. 2. ad fin.* quam meritò reprehendit Colluſitanus noſter Barth. Philip. *in tract. de Conſil. Princ. diſcurſu 7. priuil.* 24. & omiſſis multis, quæ de illius text. materia & intellectu circa alias quæſtiones tradunt ibi ſcribentes, quos latè congerit Cened. *ad Decretal. collect.* 159. quibus adde Cuuell. *comm. contr. comm. q.* 319. *& q.* 700. Fachin. *controuer. Iur. lib. 6. c.* 47. Magdalen. *de num. teſtium in teſtam. requiſit. p. 2. c. 8. & 9. per tot. pag.* 436. *cum ſeqq.* Quod præſentem attinet difficultatem facilè reſpondetur, neque in deciſione, neque in ratione doctiſſimum Pontificem de errore argui poſſe: minimè in deciſione, quia ſecundùm receptam, & veram ſententiam non generaliter abioga: Pontifex leges Ciuiles, quæ in teſtamentis in ſuo foro, & inter ſuos ſubditos ſeptem teſtes requirunt; ſed ſolũ negat illas eſſe obſeruandas in terris temporali Eccleſiæ dominio ſubiectis, qualẽ conſtat eſſe Epiſcopatum Oſtienſem, de quo *ibi* ſermo erat, vt patet ex ſubſcriptione, iuncto text. ibi, *In tuo Epiſcopatu*. Indeque colligitur in terris Principis ſæcularis eam deciſionem obſeruandam non eſſe, vt concludunt gloſſ. Io. And. Card. Abb. & alij communiter, teſte Couar. *num.* 11. ibi, & vltra proximè citatos Valaſc. *conſ. 74. n.* 4. Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ. 31. n.* 58. Menoch. *de præſumpt. lib. 1. præſumpt. 80. ex num.* 21. Rationes etiam optimè adaptantur; non enim inquit text. eſſe contra Legem diuinam, requirere plurium teſtium quàm duorum vel trium numerum, immò id in pluribus caſibus licitum eſſe probat idem Alex. III. *in cap. licet vniuerſis, in fin. de teſtibus* & vnus exempli cauſa nobis ſufficiat: de quo *in cap. Præſul. 2. q.* 4 & ex eodem text. *in d. cap. cùm eſſes*, oſtenditur; dum vltra duos, vel tres teſtes neceſſariò requiritur Parochi præſentia, quam non requireret, ſi intelligeret, attenta Lege diuina obligante plures quàm duos, vel tres exigi non poſſe, vt benè conſiderauit Fortun. *de vlt. fin. illat.* 15. *n.* 168. *Solùm ergo, vt ex littera apparet*, inquit Alex. *conſuetudinem illam Epiſcopatus Oſtienſis eſſe alienam, id eſt, diuerſam à Lege diuina, quia ſcilicet nulla eſt Lex diuina, quæ ſeptem teſtes requirat*. aduertit Can. *dict. cap. 8. verſ. at quarto*. & latiùs Spin. *d. gloſſ. 31. à num.* 34. Quam rationem ex ſe ſufficientem non eſſe ad annullandam conſuetudinem benè intellexit idem Pontifex ideóque alias ſubiungit, rationes, ſcilicet, quòd eſſet aliena à Sanctorum Patrum inſtitutis, & generali Eccleſiæ conſuetudine, quæ nunquam in terris Eccleſiæ illam admiſit ſolemnitatem Iuris Ciuilis, de numero ſeptem teſtium in teſtamentis, ac proinde indecens videbatur conſuetudo Epiſcopatus Oſtienſis ſubiecti in temporalibus Eccleſiæ, dum non obſeruat generalem Eccleſiæ conſuetudinem, contra reg. text. *in cap. quæ contra mores*, 8. *diſt.* cum ſimilibus, & difficultatem abſoluit latè Magdalen. *d. tract. cap. 1. num. 12. cum ſeqq. p. 1.*

43 De Nicolao IV. ſeu III. (vt falſo alij) inquiunt erraſſe, dum *in c. exiit, de verb. ſignificat. lib. 6.* docet Chriſtum Dominum abdicationem proprietatis tam in particulari, quàm in communi verbo docuiſſe, pariter & exemplo, quod hæreticum declarat Ioannes XXII. *in Extrauag. Cùm inter, de verb. ſign.* Sed omiſſis multis, quæ pro concordia adducunt Turrect. *in ſum. lib. 2. c. 112. verſ. ad* 10. Can. *d. c. 8. verſ. ad* 6. Card. Bellarm. *d. c. 14. verſ.* 34. Azor. *inſt. mor. p. 1. lib. 11. c. 24. q.* 8. quod ad præſentem attinet difficultatem, facilè reſpondetur præmiſſo duplicis paupertatis grado, quem pro diuerſis temporibus Chriſtus Dominus verbo, & exemplo docuit: aliquando enim rigidam illam paupertatem verbo & exemplo approbauit, vt neque in communi, neque in particulari licitum fuerit aliquid proprium habere; verbo, cùm mittens Apoſtolos ad prædicandum dixit Matth. 10. *Nolite poſſidere aurũ, neque argentum, neque pecuniam in zonis veſtris, nec peram*, &c. Exemplo, cùm *Math.* 8. dixit, *Filius hominis non habet vbi reclinet caput*, & cùm *Luc.* 8. Fœminæ deuotæ ipſum ſequentes eidem, & Apoſtolis nihil in communi, vel particulari habentibus neceſſaria tantùm miniſtrabant. Aliquando tanquam cõmunis parens alteram paupertatem minus rigidam docuit, infirmitatibus hominum condeſcendens, hoc eſt, pro illis, qui vitam illam perfectiorem ſectari non auderent, loculos, ac proprium in communi habuiſſe legimus *Ioan.* 13. iunct. *c. habebat, & cap. exemplum*, 12. *q.* 1. & quæ de conſuetudine Apoſtolor. refert text. *in c. dilectiſſimis, ead. q.* Hoc ſuppoſito iam apparet facilis ſenſus Nicolai IV. *in d. c. exiit*; vt enim concluderet licitam eſſe ſtrictam illam paupertatem in particulari, & in cõmuni, aſſerit Chriſtum Dominum eam aliquando verbo, & exem-

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

plo docuiſſe; minimè autem negat interdum etiam
loculos, & alias res habuiſſe in communi, immò id
expreſſe fatetur *in verſ. e. his.* Per contrarium ve-
rò Ioannes XXII. *in d. Extrauag. Cùm inter*, ſolùm
inquit hæreticum eſſe negare Chriſtũ Dominum
eiuſque Apoſtolos in ſpeciali, vel in communi ali-
qua habuiſſe; non verò damnat eorum ſententiam,
qui aſſerunt aliquãdo verbo & exemplo Chriſtum
docuiſſe paupertatem illam perfectam, & abdica-
tionem proprietatis in communi, & in particulari;
atque ita ſecundùm diuerſa tempora facilè conci-
liantur Pontifices: vt ſcilicet Nicolaus velit ali-
quando Chriſtum docuiſſe paupertatem in parti-
culari, & in communi, aliquando etiam loculos ha-
buiſſe. At verò Ioann. XXII. ſolùm decernat hæ-
reticam eorum ſententiam, qui abſolutè negant
Chriſtum, & Apoſtolos loculos, vel alias res in
communi, vel particulari vnquam habuiſſe.

64 Multa alia prætereo, quæ Summis Pontificibus
impij obiiciunt Nouatores, quia vel ad præſens pro-
poſitum non pertinent, vel apertiſſima ſunt mẽda-
cia. Ad quæſtionem enim præſentem non ſpectat
hiſtoria illa, ſeu magis diſſenſio, & inimicitiæ For-
moſi Pontificis, cum Stephano IV. & Sergio III.
ipſius ſucceſſoribus, qui Formoſi corpus ob anti-
quum odium è ſepulchro eruere, contumeliis affi-
cere, & in Tyberim proiicere iuſſerunt; huiuſmodi
enim contentiones, etſi damnabiles, eſſe non ne-
gemus; hæreticos tamen non faciunt Pontifices
qui prauas animi paſſiones ſequentes aliquando
in hoc, aliquando in illud peccatum incidere poſ-
ſe iam ſuprà ex Paul. *ad Hebr. 7.* oſtendimus. & poſt
Turrecr. *lib. 2. c. 111. verſ. ad nonum*, notat Card. Bel-
larm. *d. lib. 4. cap. 12. verſ. 13.* Quod verò de Marti-
no II. quòd magis artibus Pontificatum adeptus
ſit, inquiunt Platina & alij hiſtoriographi, qui id
ipſum affirmat de Syluestro II. quòd ſcilicet adiu-
uante Diabolo ad Pontificatum fuerit promotus,
eique fecerit homagium, quod poſt mortem illius
eſſet, & eius fraudibus tantam dignitatem fuiſſet
adeptus; quod etiam fatetur Albertin. *de agnoſc.
aſſert. q. 9. n. 12.* Reſpondetur enim ambitionem &
largitionem Martini II. ad obtinendum Pontifica-
tum eum non facere hæreticum Pontificem, ne-
que culpas ante adeptam Pontificiam dignitatem
poſſe imputari Pontificibus, vt ſæpe diximus: eo-
dem etiam modo reſponderi poteſt ad illud de Syl-
ueſtro II. quamuis enim concedatur malis artibus,
id eſt, magicis, Pontificatum obtinuiſſe; iidem
Authores, qui hoc aſſerunt, fatentur etiam ſanctè
obiiſſe, & commiſſæ culpæ veniam à Deo petiiſ-
ſe, & impetraſſe, quod eleganti hiſtoria ſolent
comprobare de eius pœnitentia, & morte, quæ
contigit in templo ſanctæ Crucis in Hieruſalem,
& deſcribitur per Platinam. Reſpondetur deinde
cum aliis Pontificibus, tum etiam huic Syluestr. II.
impoſitum fuiſſe crimen hoc Magiæ, non quòd
Magus fuerit, ſed quòd inſignis Geometra, & Phi-
loſophus fuit; & ideò ſeculo infelici, & inerudita
vulgi opinione Magus putabatur; indeque fabula
per impudentes Scriptores diuulgata eſt, vt poſt
Onuphr. & Card. Bell. *d. cap. 12. in fin.* latè oſtendit
Matt. Delrio *diſquiſit. Magic. lib. 2. q. 12. §. 9.* De
Gregorio VII. conſultò non agimus; omnia enim
quæ illi obiiciunt hæretici, ſunt ficta mendacia,
conficta à Bennone quodam Cardinale facto ab
Antipapa Clement. III. quem in odium ipſius Gre-
gorij creauit Imperator Henricus IV. quem vnum
Bennonem excipias, apud reliquos omnes eius
temporis Scriptores certiſſimum eſt Gregorium
VII. pium fuiſſe Pontificem, & Chriſtianæ reli-
gionis acerrimum defenſorem, pro qua immaniſ-
ſimas perſecutiones, & cum peſſimo Imperatore
inimicitias perferre non dubitauit, ſed fortiter
ſuſtinuit, vt poſt Marian. Scot. Plat. Volater. & re-
liquos omnes proſequitur Card. Bell. *d. lib. 4. c. 13.
per tot.* & conſtat ex forma electionis eiuſdem Pon-
tificis, quam refert Platina *in ipſius vita*, vbi Car-
dinales, & vniuerſus Clerus varias eiuſdem Grego-
rij virtutes prædicant, & vnanimem Patrum con-
ſenſum in illius electione recenſent.

Illud demum benignum Lectorem monendum 65
eſſe volo, vt circa prædictas, & alias imposturas
cautè legat Platinam; quippe quòd aliqua in eo in-
dignationis ſuſpicio in Pontificium honorem poſ-
ſet timeri, ex eo quòd tentans aliquando à Paulo
II. ad futurum Concilium appellare, in compedes,
eterúmque carcerem conjectus fuerit, vt ex ipſo
Platina refert Marc. Ant. Cucb. *in inſt. maior. lib. 2.
tit. 3. de Concil. n. 48.* Sicut etiam ſimilibus captis 66
occaſionibus alij odia ſua in Papam diſſemina-
runt, vt de Ant. Roſello aduertunt Ioan. Neuix. *in
Sylu. nupt. lib. 1. n. 152.* & Lambert. *de iur. patr. lib. 2.
p. 1. q. 4. art. 13. num. 6* Et de Abbate Panormit. refe-
runt Læl. Iordan. *in tract. de Rom. ſed. orig. c. 8. n. 2.* &
Paul. Gryſald. *in deciſ. Cathol. fid. verb. Petrus, n. 2. in
reſp. 1. & 39. contra Luth.* Et de Petro Ferracio poſt
Petrum Rebuff. obſeruat Dionyſ. Paul. Lop. *in floſ-
cul. de Cleric. excell. p. 1. n. 58. verſ. Petrus etiam.*

Cùm igitur Pontifex ex hucoſque dictis à ne- 67
mine ſit iudicandus, *d. c. ſi Papa, 40. diſt.* Dec. *in c.
ſignificaſti, num. 9. de elect.* Felin. *in cap. nihil, n. 4. de
præſcript.* Card. Bellarm. *de Rom. Pont. c. 26. in princ.
& lib. 2. de Conc. auct. c. 17.* Card. Tuſch. *pract. Conc.
tom. 6. litt. P, concl. 40. n. 13.* ipſe ſibi in cauſis pro- 68
priis ius dicere poteſt, vt notatur *in cap. 1. de imm.
Eccl. lib. 6.*

Nam & ipſe ſolus iudicat de priuilegiis Apoſto- 69
licæ Sedis, *cap. cùm veniſſent, de iudic.* & eius ſen- 70
tentiæ ſtabitur contra omnes, gloſſ. *in c. in iſtis 4.
diſt.* Nec eius ſententiam quiſquam poterit retra-
ctare, niſi ita ab eo ſit lata, vt valeat immutari, *cap.
patet, cum ſeqq. 9. q. 3. cap. nemini, 17. q. 4.* aut ipſe
iudicio alterius eam ſubmiſerit reformandam, *cap.
Apoſtolica, 15. q. 9.* vel niſi ſucceſſore eius illam du-
xerit immutandam; quod non ſine graui ratione
fieri poſſe Nicolaus Papa demonſtrat *in cap. ſenten-
tia, eadem cauſ. & quæſt.*

Similiter quod ipſe Papa approbat, aut repro- 71
bat, nos ſimiliter approbare vel reprobare, debe-
mus, gloſſ. *in cap. Romanorum, 19 diſtinct.* ſi Fidem
Petri tenet, ſicut & Sedem, vt docet ſanctus Hie-
ronym. *in cap. hæc eſt fides, 24. q. 1.*

Eius quoque auctoritas in iis, quæ à priuatis 72
perſonis, aut Iudicibus, vel etiam ab vniuerſali
Concilio aguntur, ſemper excepta intelligitur, *c.
ſignificaſti, de elect. cap. venientes de iureiur. c. cùm à
nobis, de teſtib. Clem. 1. vt lite pend. Clement. quia con-
tingit, circa princ. de relig. domib.* Concil. Trident.
*ſeſſ. 7. de reform. in princ. & c. 6. & ſeſſ. 24. de refor-
mat. c. 1. & ſeſſ. 25. etiam de reformat. c. vlt.*

Denique, ei omnes parere tenentur, tam fide- 73
les, quàm etiam Eccleſiarum Prælati, ac omnes
Principes ſæculares, *cap. ego N. de iureiur. Clem. 1.
eod. tit.* Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* ac
ita in temporalibus cauſis plenam habet poteſta-
tem ad finem ſupernaturalem aſſequendum, non
ſolùm in attingentibus vaſſallos, ſed etiam con-
tra proprias ipſorum Regum & Principum per-
ſonas, vt benè probat Petrus Barboſa *Homen* Re-
gius

gios Magiſtratus *en los diſcurſos de la iuridica y*
verdadera razon de eſtado, part. 1. art. 2. præſup. 6. &
ſe fert quædam exempla, ibi, *Por crimines de ſacri-*
legio y heregia priuo y depuſo el Papa Innocencio al
Emperador Federico: Alexandro III. al Emperador
Enrique. Bonifacio VIII. a Felipe Rey de Francia,
y Iulio II. a Don Iuan de Brit Rey de Nauarra, &c.
Quinimò adeò debetur Papæ obedientia, vt ne-
que cuiquam Apoſtolo reſurgenti parendum eſſe
contra eum affirment Panorm. & Doct. *in cap. quod*
tranſlationem, de off. deleg. quod & de Angelo in-
ſinuauit Apoſtolus *ad Galat. 1. num. 8.* dicens, *licèt*
Angelus de Cælo euangelizet vobis, præterquam quod
euangelizauimus vobis, &c. Et ideo licèt totus
Mundus ſentiret contra Papam, ſtandum erit eius
ſententiæ, & declarationi. Philip. Prob. *ad Mo-*
nach. in c. ſuper eo, num. 29. de hæret. vbi dicit Papæ
ſententiam præualere ſententiæ omnium Epiſco-
porum, Valenz. *in monit. contra Venet. p. 6. ex n. 91.*
& p. 7. ex num. 121. vbi quòd illud quod Papa ap-
probat, vel reprobat, omnes approbare, vel repro-
bare debent, Solorzan. *de iure Indiar, tom. 1. lib. 2.*
c. 24. n. 43. & 44.

74 Papa enim etſi homo ſit & mortalis, ratione
tamen officij, & poteſtatis aliquid ſupra homines,
& commune cum Deo habere dignoſcitur; adeò,
vt quidam dixerit, quodammodo neque Deum
eſſe, neque hominem, quaſi neuter ſit inter vtrum-
que, gloſ. *in verb. homin, in c. fundamenta, de elect.*
in 6. & in proœm. Clem. in verb. Papa, Ioan. de Tur-
recr. *in ſumm. de Eccleſ. lib. 2. cap. 37.* Card. Tuſch.
pract. concl. tom. 6. lit. P, concl. 40. num. 9. grandis eſt
enim eius poteſtas, Boër. *deciſ. 247. num. 4.* Caſtr.
conſ. 288. Primum dubium, in princip. quia eſt om-
nia, & ſuper omnia. Afflict. *deciſ. 263. num. 14.* Abb.
in q. 1. col. 3. poſt princ. Et maior eſt iuriſdictio Papæ,
quàm Angelorum, Peregr. *de iure Fiſci, lib. 1. tit. 2.*
n. 2. Solorzan. *de iure Indiarum, tom. 1. lib. 2. c. 23.*
n. 78. Quare præter poteſtatem hanc maximam &
auctoritatem, quam infrà videbimus, multa habet
præeminentiæ ſpecialia priuilegia, & prærogatiuas
plurimas, quarum aliquas referemus.

75 Primò enim Papa electus, à nemine confirma-
tur, cùm nullum in terris Superiorem agnoſcat, vt
proximo cap. vidimus, *n. 112. & ſeqq.*

76 Secundò, Pallio quo Patriarchis, & Archiepi-
ſcopis in ſolis Miſſarum ſolemniis certis tantùm
diebus, & in ſuis Eccleſiis dumtaxat vti licet, ſolus
Romanus Pontifex ſemper vtitur, & vbique, quo-
niam aſſumptus eſt in plenitudinem poteſtatis,
quæ per pallium denotatur: alij verò in partem
tantùm ſolicitudinis ſunt vocati, *cap. ad honorem,*
de auct. & vſ. pall. Sylueſt. *in ſum. verb. pallium, in*
princ. Iſidor. Moſcon. *de Maieſt. milit. Eccl. p. 1. lib. 1.*
c. 8. pag. 235. lit. C. Illuſtriſſimus D. meus Roder.
à Cunha *in comment. ad cap. pallium, 6. n. 1. diſt. 100.*
Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 31. in princip.* Lotter. *de*
re benefic. lib. 1. q. 22. num. 20. & 21. Machado *d.*
tom. 2. lib. 4. docum. 18. n. 1.

77 Tertiò, Crucem vbique terrarum ante ſe de-
fert, quam tamen Patriarchæ & Metropolitani,
ac Apoſtolicæ Sedis Legati in ſuis tantùm Pro-
uinciis ante ſe ferunt, *cap. antiqua, de priuil.* vbi di-
xi *num. 14.* Machado *d. docum. 18. n. 3.* Immò ſupra
Prælatos cùm iter longius ad alias arripit ciui-
tates ſanctum Altaris Sacramentum ſecum præ-
ferre conſueuit, vt in Cæremoniali Romanæ Ec-
cleſiæ, de cuius cæremoniæ vſu & myſterio in-
tegrum librum edidit Angel. Rocha ſacri Palatij
Sacriſta.

Quartò. Nomen Romani Pontificis in Miſſa 78
ſemper, & ab omnibus recitandum, & ipſe Domi-
no commendandus, & Clemens Papa I. inſtituit
& habetur *in Concil. Vaſen. can. 4.*

Quintò. Non tenetur, nec cogi poteſt ad Con- 79
cilium accedere, cùm per Legatos poſſit intereſſe,
Card. Bellarm. *lib. 1. de Conc. cap. 9. verſ. Catholici*
omnes, Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in com. ad*
cap. regula, num. 3. diſt. 17. ad quod cæteri Prælati
omnes de Iure tenentur, *cap. non oportet, 18. diſtinct.*
itavt ſi vocati venire negligant præhabita admo-
nitione, & citatione debeant declarari. Cardin.
Iacob. *de Concil. lib. 1. art. 5. in princip. fol. 114. col. 1.*
Campeg. *eod. tract. cap. 13.* Quarant. *in ſumm. Bullar.*
verb. Concil. num. 7. Zerol *in praxi Epiſcop. p. 1. eod.*
verb. §. 5.

Sextò. Non adſtringitur in tractandis negotiis 80
habere Cardinalium conſenſum, licèt conſilium
requirere debeat, vt *infrà hoc lib. cap. 4. de dignit.*
priuil. & offic. Cardinalium, latè dicemus. Prælati ve-
rò reliqui pleraque ſine Capitulorum conſenſu
agere nequeunt, vt infrà ſuo loco videbimus.

Septimò. Gratia, quam Papa conceſſerit, eo 81
mortuo non reuocatur etiamſi adhuc res integra
maneat, *cap. ſi ſuper gratia, de offic. deleg. lib. 6. cap. ſi*
cui, de præben. eod. lib. Gonz. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 12.*
in princ. num. 33. & ſeqq. vbi in pluribus exempla
hoc ipſum demonſtrat.

Octauò. Ordinatus à Papa non poteſt ab eo 82
abſque licentia proficiſci, *cap. filium, 1. q. 1.* & eſt à
proprio Epiſcopo in eo Ordine honorandus, *cap.*
per tuas, de maior. & obed. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell.*
§. 3. proœm. num. 116. nec poteſt eum Epiſcopus ad
altiorem Ordinem promouere, ſine Papæ licen-
tia, *cap. in diſtribuendis, de temp. ord.* Eraſm. à Co-
chier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, p. 1. q. 22. cap.* Ego
ipſe. *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 50. num. 22.*
Galganet. *de iur. public. lib. 3. tit. 13. num. 15.* & ab
ipſo Papa ſolùm deponi poteſt, gloſ. & Doct. *in*
d. cap. filium, Capell. Tholoſ. *vbi add. dec. 293.* Gon-
zal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 52. num. 25.* Aloyſ. Ricc. *in*
Collect. deciſ. p. 5. Collect. 1452. verſ. infertur quartò.
Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 122. num. 12.* & conuinci non
niſi pluribus teſtibus poteſt, Eraſm. à Cochier
d. q. 21. in princ.

Nonò, Delegatus à Papa eſt ſupra Ordinarium, 83
in cauſa ſibi commiſſa, *c. ſanè, de offic. deleg.* Sbroz
de offic. Vic. lib. 2. q. 62. num. 10. Bellenc. *de charit.*
ſubſ. q. 91. num. 1. Franc. Molin. *de brach. ſecul. cap. 6.*
num. 12. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 3. n. 65.*
cum ſeqq. Bobadil. *in ſua polit. lib. 2. cap. 21. num. 59.*
Gutier. *de matrim. cap. 63. num. 29.* Ioſeph. Alderete
de relig. diſpl. tuen. lib. 1. cap. 3. n. 33. Molin. *de iuſtit.*
tom. 6. tract. 5. diſput. 26. num. 1. vbi etiam reſoluit
quòd loci Ordinarius abſoluere non poterit ex-
communicatum à Delegato Summi Pontificis,
etiamſi is delegatus iam eſſet defunctus, aut alia
ratione iuriſdictio in illo expiraſſet.

Decimò. Electus à Papa cæteris paribus eſt 84
præferendus, & honorandus, *cap. per tuas*, vbi
gloſ. notabilis, *de maior. & obed. cap. cum cui de præ-*
bend. lib. 6. Hinc Canonicum creatum à Papa cæ-
teris paribus eſſe præferendum Canonico facto
ab inferiori, reſoluunt Gonzal. *ad reg. 8. Cancell.*
§. 3. proœm. num. 114. Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. 5. p. 4.*
collect. 1430. verſ. hinc infertur primò, & prouiſus 85
à Papa eſt præferendus in concurſu, data in om-
nibus paritate, Gonzal. *dict. §. 3. proœm. num. 11. &*
gloſ. 15. §. 2. num. 67. Aloyſ. Ricc *d. p. 4. collect. 1442.*
itavt ſi vnus habeat collationem beneficij à Papa,

alius verò ab Ordinario, neutro poſſeſſionem ob-
tinente, ſi non appareat de prioritate, præfertur,
qui à Papa impetrauit propter prærogatiuam con-
cedentis, refero Ego ipſe *de offic. & poteſtat. Epiſc.
p. 3. alleg. 67. num.* 14. Hinc etiamſi prouiſus à Pa-
pa & prouiſus ab Ordinario, ſub eodem die, eo-
démque momento capiant poſſeſſionem, præfe-
rendus eſt prouiſus à Papa, Gonzal. *d. §. 3. proœm.
num.* 113.

86 Vndecimò. Si Papa cum excommunicato com-
municet, non incidit in excommunicationem,
gloſ. *in cap. ſi inimicus, 93. diſt. & in cap. nulli, de
ſent. excom.* S. Anton. *p. 2. tit. 1. cap.* 5. §. 2. Couar. *in
cap. alma mater, p. 1. §. 1. num.* 3. Vgolin. *de cenſur.
tab. 1. c. 3. §. 8. num.* 5. Anton. Ricciul. *de iure per-
ſon. extra grem. Eccleſ. exiſt. lib. 4. cap.* 42. iunctis latè
traditis per me *in Collect. ad d. cap. ſi inimicus, num.* 1.
87 *cum ſeqq.* quin potiùs ſi excommunicatum ſciens,
& volens ſalutauerit, eo ipſo talis eſt abſolutus,
Clem. fin. vbi gloſ. & Doct. *de ſentent. excom.* Couar.
d. p. 1. §. 2. n. 2. in princip. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2.
præſumpt. 20. *num.* 30.

88 An autem & quando Papa poſſit licitè abſque
peccato communicare cum excommunicato; vide
Couar. *d. part. 1. §. 1. num.* 8. Vgolin. *de cenſ. tab.* 1.
cap. 4. §. 2. a num. 2. & tab. 2. cap. 23. §. 12. *num.* 3.
Suar. *tom. 5. etiam de cenſ. diſp. 7. ſect. 9. à n.* 12. Sayr. *in
ſimil. tract. lib. 1. cap. 15. n.* 13. Aml. *eod. tract. §. 2. c. 6.
diſp. 9. dub. 1. concluſ. 3. cum ſeqq.* Ricciul. *dict. lib. 4.
cap. 41. ante n.* 14.

89 Duodecimò. Qui ſummo Pontifici mentitur,
ſacrilegus appellatur *in cap. ſerpens.* vbi gloſ. *de
pœnit. diſt.* 1. Pereg. *de iure fiſci, lib. 1. tit. 2. num.* 2. So-
lorzan. *d. tom. 1. lib. 1. cap. 23. num.* 77. talis enim non
homini mentitur, ſed Deo, vt Petrus Ananiæ di-
xit *Actor.* 5. Denique Papa recuſari non poteſt,
nec ab eius ſententia appellari valet, Abb. *in cap.
querelam, n. 14. de elect.* Menoch. *de arbitr. caſu* 458.
num. 58. Valenzuel. *in monit. p. 6. n. 89. &* 90. Quia
quod ipſe facit, videtur facere vt Deus, Præpoſ. *in
cap. per venerabilem, num.* 145. *qui filij ſint leg.* Paul.
Caſtr. *conſ.* 415. *num. 1. p.* 1. Ioan. de Salas *conſ.* 68.
num. 14. Et cùm ſit Dei Vicarius, eius facta Deo
attribuuntur. Neuiſan. *in ſylua nupt. lib. 1. verb. non
eſt nubendum, num.* 155. neque præſumitur quòd
aliter iudicet, vel faciat, quàm Deus ipſe eſſet iudi-
caturus. Valenzuel. *d. p. 6. n. 86. cum ſeqq.*

90 Aliæ ſunt præeminentiæ ſigna in Romano Pon-
tifice, quæ ad poteſtatem magis pertinere viden-
tur, & ex his, quæ infrà videbimus, apparebunt:
omittimus ea, quæ potius ex ipſo vſu ipſius Eccle-
ſiæ, atque fidelium introducta, quàm ex iure ſcri-
pto eſſe videntur, veluti, vt ipſe ſuper cæteros ſem-
per, & vbique lineis, & candidis veſtibus vtatur,
iuxta illud Eccleſ. 9. *Omni tempore veſtimenta tua
ſint candida*, & quod publicè ac ſolemniter ſuper
humeros deferatur, vt ſic in eo Deus, & B. Petrus
honoretur, & ſimiliter vt cuncti oſculentur eum in
pedibus, & ſimilia. Machado *d. tom. 1. lib. 4. part. 7.
tract. 4. docum.* 18. *n.* 3.

91 Quanta autem ſit Papæ auctoritas & poteſtas,
ex eo maximè percipi poteſt, quòd nullum in ter-
ris habet Superiorem, Io. de Capiſtrano *de auct. Pap.
§. 3. in princ. n.* 66. Caſtald. *de Imper. q.* 103. *n.* 2. Flam.
Pariſ. *de reſign. benef. lib. 7. q. 5. num.* 1. Duard. *in Com-
ment. ad Bull. cær. lib. 1. cap. 4. q. 2. num.* 23. Carol. Ma-
rant. *tom. 1. reſp.* 25. *num.* 53. Solorzan. *de iure Indiar.
tom. 1. lib. 2. cap.* 25. *num.* 74. vbi ex aliis concludit
quòd Papa inter omnes Mundi Principes ſupre-
mum obtinet Principatum & Monarchiam, & eſt
maior omnibus, hominibus & vnus omnium
Princeps conſtitutus ſuper Reges & Regna, cauſa
cauſarum, dominus dominantium, vertex omnium
dignitatum, omnia, & ſuper omnia, quia eius po-
teſtas ſuper cæteras poteſtates non ex hominibus,
ſed ex Deo eſt, Gratian. *in §. leges, diſt. 4. & in §. hinc
etiam, diſt.* 17. & ideo in terris eſt Vicarius Chriſti,
vt ſuprà dixi, *hoc eodem c. n.* 17. & tradunt plures
citati à Cened. *ad Decretum collect.* 47. *n.* 3. Vnde 92
Summi Pontificis & Chriſti vnum dicitur eſſe
tribunal, & conſiſtorium, Doct. *in cap. 2. & 3. de
tranſlat. Epiſcop.* Troil. Malvet. *de canonizat. Sanct.
dub. 2. num.* 10. Selu. *de benef. p. 3. q. 8. num.* 26. Caſtr.
conſ. 414. *ſub num. 1. verſ. his præſuppoſitis* Barbat. *de
præſtant. Card. p. 1. q. 2. num. 3. & q. 8. num.* 5. Aluar.
Pelag. *de planct. Eccleſ. lib. 1. cap.* 29. Nau. *in repetit.
c. nouit, de Iudic. notab. 5. num.* 12. Cened. *d. collect.* 47.
in fin. Pariſ. *conſ. 5. num. 26. & conſ. 68. n. 162. lib.* 1.
Menoch. *conſ. 51. num. 13. lib.* 1. Franc. Marc. *q.* 1311.
num. 1. tom. 1. Iacob. Laurent. *de Iudic. ſuſpect. cap.* 2.
num. 3. Solorzan. *de iure indiarum tom. 1. lib. 2. c.* 23.
num. 71. & ideo hæreſim ſentire videtur, qui à ſen-
tentia Papæ ad Chriſtum appellat, quaſi Papam
Chriſti non eſſe Vicarium, nec cum eo idem tribu-
nal habere credat, vt per Alexandrum. *in cap. perce-
ptis, col. 2. diſtinct.* 12. Palat. *de iuſta obtent. regni Na-
uar. p. 2. §. 4. in princ.*

Hinc etiam Papæ iuſtum, cœleſte arbitrium 93
appellatur, *in l. 1. in fin. C. de ſum. Trin. & fide Cath.*
Lotter. *de re benef. lib. 1. q.* 11. *num.* 14. Abb. *q. 1. col.* 3.
num. 5. Card. Tuſch. *tom. 6. littera P, concl. 49. n.* 87.
omnia enim iura in ſcrinio pectoris dicitur ha-
bere recondita, *cap. 1. de conſtit. lib.* 6. vbi Ludou.
Gom. *in 1. notab.* Magdalen. *de numero teſtium in
teſtam. requiſito p. 1. cap.* 23. *num.* 21. Tiraq. *de nobilit.
cap. 20. num. 41. & cap. 31. num.* 537. Valaſc. *conſ.* 51.
num. 6. Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. §. 4. proœm. num.* 85.
& quamvis principaliter, ob mirabilem illam ſibi
à Deo conceſſam auctoritatem, idipſum intelliga-
tur, ſunt tamen viri graues ac Catholici, qui eam
etiam extendunt, intelligúntque propter viros do-
ctos Papæ conſilio aſſiſtentes, vt ſpeculatus fuit
Abb. *in c. cùm ex litteris, num. 4. verſ. 5. nota, de reſtit.
in integr.* Bellenc. *de charit. ſubſid. in q.* 66. Ludou.
Gom. *in repetit. d. c. 1. de conſtit. num.* 100. Conrad. *in
templ. omn. iudic. lib. 1. c. 1. §. 3. num. 12. &* 13. Thom.
Act. *de lud. ſchaccor. q. 6. &* 7. Vnde inferunt citati
à Magdaleno *d. p. 1. cap.* 23. *num.* 28. *cum ſeqq.* quòd
non dicitur Princeps habere omnia iura in ſcri-
nio pectoris ſui propter ſcientiam, ſed propter
auctoritatem, & quia coram eo ob eius maieſta-
tem, & auctoritatem ſemper aſſiſtere, & adeſſe ſo-
let copia Nobilium, & peritorum. Et ſic non ob-
ſtat text. *in cap. præterea, 25. diſt.* ex quo *gloſſ. vltima*
ibi arguit, quòd in Papam poteſt cadere obliuio,
& ita quòd non habet omnia iura in ſcrinio pe-
ctoris ſui, quia intelligitur de obliuione exemplo-
rum, non autem de obliuione iuris, vide Mantuan. 94
dial. 67. verſ. quid iam, Tiraq. *de nobil. cap. 31. n.* 537.
Seraph. *deciſ. 168. n.* 4. Theodoſ. de Rubeis *in ſin-
gularib. Rotæ p. 2. verb. obliuio, §. 1. pag.* 73. dum dicit
plures Rotam reſoluiſſe quòd in Papa ob multitu-
dinem negotiorum præſumitur obliuio, vbi *n.* 4. in-
telligit circa ea, quæ ſunt facti non circa ea, quæ
ſunt iuris, quia in eo non cadit iuris ignorantia,
Magdalen. *d. p. 1. cap.* 23. *n.* 23.

Vnde omnimodam ſuper iure poſitiuo obti- 95
net poteſtatem, *cap. innotuit,* vbi Doct. *de elect. c. per
venerabilem, qui filij ſint leg. cap. propoſuit, de conceſſ.
preb.* Magdalen. *de numero teſtium in teſtam requiſ.*
p. 1.

p.1.cap.23.num.1. Felician.de Vega *ad cap.4.§.de*
adulter. de iudic.num.34. & ideò ad libitum Iuris
poſitiui conſtitutiones tollere poteſt, Albert. *de*
agnoſc.aſſert.q.23.à n.30. Borgaſ. *de irregul.tit.de*
96 *homic. à n.5.* Dionyſ. Paul. *de vera quat. Patriar-*
chal.ſed.erect.c.3.n.54. Et ſuper eodem iure poſi-
tiuo diſpenſare, *c.propoſuit,ibi,ſupra ius diſpenſare,*
de conceſſ.preben. Couar.*li.3.variar.c.6.n.1.verſ.2.*
Menoch.*conſil.157.n.11.*Sayr.*in Claui Regia,lib.3.*
*cap.10.n.6.*Felician. de Vega *ad d.c.4.§. de adulte-*
riis,de iudic.n.34.

Nec obſtat text.*in cap.contra ſtatuta,25.q.1.*vbi
Zoſimus Papa ait nihil poſſe Romanum Pontifi-
cem contra Patrum ſtatuta definire; quia hoc di-
ctum intelligitur quatenus illa ſtatuta Ius natura-
le, vel Diuinum referont, vt tenent, Cou. *de ſpon-*
*ſal.part.2.cap.6.§.9.*Azor.*inſtit.moral.part.2.lib.5.*
cap.14.part.4.verſ. ſi obiicias, vbi ita reſpondet *ad*
c.violatores,c.prima ſede,c.qua ad perpetuam,c.nul-
li fas, c.à ſanctis, *25.q.1.* quatenus in his Iuribus
Papa dicit ſe habere inſtituta Patrum vſque ad
animam,& ſanguinem tueri;vt id locum habeat in
iis,quæ ſunt Fidei, & iuris diuini; & ideò poſ-
ſumus dicere Papam omnia poſſe, vt nihil ſit ex-
cluſum ab eius poteſtate, niſi quæ contra Fidem
Catholicam facit,Card. Tuſc.*d.littera P,concl.49.*
num.54.

97 Quo fit, *vt valeat*, ſicut loquuntur Doctores,
*adæquare quadrata rotundis.*Hoſtienſ.*in cap.nouit,*
de iudic. quod tamen procedere in iis, quæ ſunt
ſicut buccella panis,quæ poſſunt mutari de faci-
li, ait Marian.Socin.*in cap.ad petitionem. n.28. de*
appellat. quem refert Card.Tuſch.*d.littera P, con-*
*cluſ.49.num.7.*Poteſt namque facere de nihilo ali-
quid, quia eſt lex animata. Bald. *conſ.272. Super*
eo,num.4.verſ.ſed hoc eſt in arbitrio,lib.1. & facere
aliquid de eo,quod eſt nullum, Lap.*alleg.131.n.2.*
verſ. ſimiliter, Cardin. Tuſch. *vbi prox.num.8.* &
vt facta pro non factis habeantur, diſponere,gloſ.
in cap.quanto.de tranſl.Epiſc.& in verb pro infectis,
Clem. vnic. de immun.Eccleſ. Tuſch.*littera P.con-*
cluſ.49.n.1. Cald. Pereira in *reſponſ.pro Sebaſtian.*
Limpo. num. 43. Tiraq. *de iure conſt. p.3. limit. 7.*
*num.47.*Sicut & quilibet Princeps poteſt facere vt
facta pro non factis, ac infectis quantum ad Iuris
effectum, ac validitatem habeantur, *l. iubemus*
nulli,§.2.in fine,C.de ſacroſ.Eccleſ.l. non dubium,C.
*de legib.*plures per Ianez Fajardo i*n tract.de legiti-*
mat.per ſubſequens matrimonium, num.97.fol.36.
Et poteſt ad validitatem actus fingere expreſſum,
quod non eſt, *cap. illa, de elect. cap.1.de tranſact.*
cap. ſi motu proprio, de preben. in 6. Butr.*conſ. 2.*
Ruin.*conſ.31.num.6. vol.1. & conſ.104.num.15.*
vol.3. & habere pro expreſſo id, quod in indiui-
duo erat exprimendum,Rot.apud Zach.*poſt tract.*
*de oblig.Cameral.deciſ.93.num.18.*Quia in quibuſ-
cumque voluerit, eſt ei pro ratione voluntas, Ge-
min. *conſ.8.nu.6. & 7.*nec eſt qui poſſit ei dicere,
Cur ita facis? ſic reſoluunt Capiſtrau. *de poteſt.*
Papæ, part.3.fol.130. Anton. Faber *in ſuo Codice,*
lib.1.tit.2.defin.10.num.7. Hieronym.de Laurent.
Auenion.deciſ.133.nu.18. Camill. Borell.*in ſumm.*
deciſ.tom.1.tit.4.de ſum. Pontif.num.14.& de quoli-
bet alio Principe loquentes tradunt Affl*ict. de-*
ciſ.265.num.2. Caſſan.*in Catalog. glor. mund.p.5.*
conſid.35.verſ.& vt ſemel. Mench.*illuſtr.lib.1.cap.1.*
*num.4.*Menoch.*conſ.103.num.38.& conſ.181.n.24.*
Peregr.*de iure fiſc.lib.1. tract.3.num.4.& 64.*Farin.
98 *in praxi crimin.part.3.q.97. num.25.&* 26.Et po-
teſt locare, adminiſtrare, & pro libito ſuæ volun-
tatis diſponere ratione ſupremæ Pontificalis po-
tentiæ bona omnium Eccleſiarum, etiam in præ-
iudicium alterius ſubſiſtentibus cauſis, & quic-
quid ab eo procedit,ab ore Dei dicitur procedere,
Bald.*conſ.24.Ius Abbatialis, per tot.lib.2.* Cardin.
Tuſch.*littera P.concl.42.nu.13.*Et in beneficiali-
bus plenam & liberam habet diſpoſitionem, *cap.*
licet,de prebend.in 6. Nicol.Garz.*de benef.p.5.c.1.*
*num.1.*Valenzuel. *conſ.4.num.161.& conſ.63.n.94.*
Sanch.*in opuſcul. moralib. lib.2.cap.2. dub.36.n.7.*
Filliuc. *de ſtatu Cleric.tract.41. cap.2.à num.2. &*
tract.45. cap.5.à num. 14. cum pro libito ſuæ vo-
luntatis poſſit in totum tollere Ius poſitiuum,
Gemin.*conſ.53.in princ.verſ.quadam eſt*, vbi quod
diſputare de poteſtate Papæ,eſt ponere os in Cæ-
lum,Bald.*conſ.477.lib.1.*Alex.*conſ.2.num.19.lib.1.*
Sed quia cùm hæc & ſimilia dicimus, id à non-
nullis adulationi abſcribitur; ideò an hæc omnia
ſimpliciter vera ſint, & quomodo ſecundùm iura
Canonica ſint intelligenda, planiùs exponemus; 99
non autem diſputare intendimus: quia de pote-
ſtate Papæ, præſertim abſoluta, non eſt facilè di-
ſputandum, Hoſt. *in cap. quanto, de conſuet.* ſicut
nec de poteſtate alterius Principis diſputare licet,
Gozadin.*conſ.92.num.17.* Curt. iun. *in leg.venia,*
*num.5.C.de in ius voc.*Duen.*reg.43 fallent.5.* Bero.
*conſ.367.num.8.& conſ.393.n.5.*Bec.*conſ.56.n.53.*
*vol.1.*quia hoc eſſet ſacrilegium,Decian.*conſ.588.*
*num.2.*Iaſ.*conſ.101.vol.4.*Afflict.*dec.366 ex n.61.*
Ferdinand.de Mendoz.*diſput.iur.lib.1. cap.5.nu.2.*
Hieronym. de Mont. *var. q.6.ex n. 48.* Cened.*ad*
Decretum collect.24.num.18. Cephal. *conſ.87.n.3.*
*vol.1.*Socin.iun. *conſ.91.n.16.vol.1.*Rolan.*conſ.100.*
num.47. cum ſeqq. vol.4. Menoch. *conſ.103.n.18.*
Solorzan.*de iure Indiarum,tom.1.lib.2.c.23.n.72.*
vbi dicit ſacrilegij inſtar eſſe eximiam & omni-
modam Papæ poteſtatem & auctoritatem in du-
bium vocare.

Papa quædam exercet ex ordinaria poteſtate, 100
quædam ex reſeruata, quædam ex deuolutione
Iuris ad eum, quædam ex plenitudine poteſtatis,
Caſtr.*conſil.467.Viſo puncto,col.3.in fin.& col.4.in*
*princ.verſ.redeundo,lib.2.*quem refert Card.Tuſch.
d.littera P. concl.43.num.7. Sed duplex quoad in-
tentum in eo conſideranda eſt poteſtas, ordinaria
ſcilicet, & abſoluta: qua quidem diſtinctione
paſſim ad plures caſus Iuris Vet. Doctores vtuntur.
vt videri poteſt apud Couar. *variar.reſol.lib.4.c.6.*
*num.8.*Poteſtas igitur ordinaria dicitur,quæ in ius
& æquitatem ſuper omnes exercere poteſt. Pote-
ſtas verò Principis abſoluta, ſecundùm aliquos
dicitur arbitrij plenitudo, nulli neceſſitati ſubie-
cta,nulliúſque publici iuris regulis limitata; & ſic
facta mentione talis poteſtatis, nulla exceptio ob-
iici poteſt, nec dici, *Cur ita facis?* ita gloſ. *verb.*
veri, in cap. quanto, de auct.& vſ.pall. Bald.*in l.2.*
num.40.C.de ſeruit. Abb *in cap. ad hæc,n. 7. de re-*
*ſcript.& conſ.84.lib.1.*Dec. *in cap.quæ in Eccleſia-*
rum,n. 98. & *103. de conſtit.* Angel. Albert.Alex.
Hippol.Afflict.Capyc. Gozadin. & Caſtald. quos
refert, ſed non ſequitur, Pinel. *in rub. C.de reſc.*
vendit.p.1. cap.2. num.24. & 25. Roias *in epitom.*
*ſucceſſ.cap.23.num.75.*Natt.*conſ.512.n.19.* vbi ait,
ſi aliquid etiam leue Principem moueat, poſſe
Principem de plenitudine poteſtatis facere quic-
quid libet, iuxta illud antiquum axioma, *ſi libet,*
licet: & ad hoc tendit, quod affirmabat Caligula
Alexandro Magno, vt refert Suet.*in Caligula,c 29.*
Memento tibi omnia, & in omnes licere, eo quod
Principes erant inſtar Deorum in terra.

101 Verùm hanc diſtinctionem poteſtatis ordinariæ, & abſolutæ in Principibus ſic intellectam meritò vocant falſiſſimam Couar. & Pinel. *citatis*
102 *locis*, Sarm. *lib.* 1. *Select. c.* 8. *num.* 50. Mendoz. *lib.* 1. *de pact. cap.* 5. *num.* 55. Mench. *illuſtr. lib.* 1. *cap.* 5. *num.* 15. *cum ſeqq.* Spin. *in ſpecul. teſtam. gloſſ.* 1. *rub. num.* 25. Matienzo *l.* 3. *gloſſ.* 12. *num.* 3. *tit.* 10. *lib.* 5. *noua Recop.* quia quod Princeps facere poteſt, etiam Iuri humano derogans, id ad ordinariam Principis poteſtatem pertinet: cùm enim ſit ſupra Ius humanum ex ſua ordinaria poteſtate, ſicut poteſt illud concedere, poteſt abrogare. Quod autem contra Ius naturale, & diuinum poteſt de facto, non ad poteſtatem, ſed ad tyrannidem ſpectat: id enim poſſumus quod Iure poſſumus, *l. ſed licet, ff. de offi. Præſid.* & poſſe quis non dicitur, quod contra Ius poteſt, *l. quaro*, 8. *inter locatorem, ff. locati. leg. nepos Proculo, ff. de verb. ſignif.* Steph. Gratian. *March. deciſ.* 13. *num.* 34. Vnde Rex Antigonus etiam lumine fidei deſtitutus, vt de illo refert Plutarc. *in apophthegm.* cùm ſibi diceretur Regibus quicquid vellent licitum eſſe, reſpondit; iuxta Barbaros, & tyrannos ita cenſeri, cæteris autem ſolum iuſtum & honeſtum licere. Et Corn. Tacit. *lib.* 3. *annal.* refert Caſum Seſtium diſſeruiſſe Principes inſtar Deorum eſſe, ſed neque à Diis, niſi iuſtas preces exaudiri. Et Ariſtot. *lib.* 5. *Politic. cap.* 10. ſic inquit; *Et tyranno voluptas propoſita, Regi honeſtas.*

103 Quapropter, ſicut Theologi dicunt, aliqua poſſe fieri à Deo de poteſtate ordinaria, quæ ſcilicet ordine ac naturali curſu rerum immutato poteſt Deus facere; alia verò de poteſtate abſoluta, quæ poteſt ſupra rerum ordinem vniuerſum; ita poteſtas ordinaria Principis poteſt dici ea, qua Princeps vtitur ſecundùm leges humanas, quibus quoad vim directiuam adſtrictus eſt, quando ſcilicet diſpenſat ex cauſa iuſta in Iure humano: poteſtas verò abſoluta, quando non adſtrictus his legibus, validè diſpenſat iure humano, abſque cauſa: & ita dicitur non poſſe Principem aliquid facere ex poteſtate ordinaria, quando non poteſt omninò licitè facere, vt diſpenſare in lege humana abſque cauſa, licèt ſi faciat, validum ſit; & dicetur poſſe de poteſtate abſoluta quando poteſt validè, non tamen iuſtè, vt in eadem diſpenſatione in Iure humano abſque cauſa contingit: ex neutra autem poteſtate dicitur poſſe facere, quòd nec iuſtè, nec validè facere poteſt, vt ſi in lege naturali diſpenſabili diſpenſet abſque cauſa.

104 Communis igitur illa regula ſuprà poſita *n.* 93. quòd *omnia Iura ſunt in ſcrinio pectoris Papæ recondita*, non eſt ita ſimpliciter intelligenda, vt omnia Iura & concedere poſſit, & mutare, & contra Iuris regulas, & ſtatuta procedere; quia ſicut ipſe deſiderat facta ſua à ſuis ſucceſſoribus ſeruari; conſequens eſt, vt ſui Prædeceſſoris con-
105 ſtitutionibus venerationem præſtet, & cuſtodiam, *cap. in Canone iuſtitiæ*, 25. *q.* 1. Roman. *ſingul.* 527. *Iſta ſunt rationes, num.* 3. *verſ. cùm igitur.* Cardinal. Tuſch. *d. littera P, concl.* 44. *n.* 19. Vnde eſt notandum, quòd Summus Pontifex nouas in Eccleſia leges condere poteſt, ad diuini Iuris obſeruantiam, & ſupplementum; ſecus autem ad eiuſdem Iuris mutationem, aut deſtructionem; non enim poteſt Romanus Pontifex quicquam ſtatuere contra ea, quæ ad Ius diuinum, & Fidem Catholicam ſpectant, etiam ab hominibus, veluti Apoſtolis, aut Apoſtolicis viris conſtituta, *Si ea enim*, inquit Gregor. Papa *in cap. ſi ea*, 25. *q.* 2. *deſtruerem, quæ Anteceſſores noſtri ſtatuerunt, non conſtructor, ſed euerſor eſſe iuſtè probarer*, &c. Steph. Puot. *in c. loci*, 55. *q.* 9. ait, *Loci noſtri conſideratio nos admonet, rationis auctoritate quæ à Prædeceſſoribus vtiliter deciſa fuerint, roborare. Eccleſiaſtici enim*, inquit, *vigoris ordo confunditur, ſi aut merè illicita præſumantur, aut non conceſſa impunè tententur.* Vnde Papa non tollit ſtatuta Concilij circa Fidem, gloſ. *in cap. ſicut Sancti*, 15. *diſt.* immò decreta omnia Concilij vniuerſalis à Sede Apoſtolica confirmata ſe profitetur obſeruaturum, text. notabilis *in cap.* 1. 25. *q.* 1. Aliis verò conſtitutionibus Eccleſiaſticis, quæ Fidei ſubſtantialia non continent, Papa poteſt derogare, gloſſ. *verb. reſeratis, in proœm. Decretal.* ſicut, & ſententias eorum corrigere, & contra eorum decreta diſpenſare, vt *in c. licet, in fin. de ſponſ. duorum*, & *in c. quantò*, cum gloſ. *de diuort.* & *in cap. diſcretionem, in fine, de eo qui cognouit conſang.*

Verùm in nouis conſtitutionibus à ſe editis 106
ſtatuta, vel conſuetudines ſpeciales Papa tollere non intendit, niſi hoc exprimat, *cap.* 1. *de conſtit. lib.* 6. Nec in dubio Iuris obſeruantiam tollere velle præſumitur, gloſſ. *in cap cauſam, de reſcript.* quia poteſtate ordinaria, quæ ſequitur ordinem Iuris poſitiui in dubio ſemper vtitur, ſi aliud non apparet, Gemin. *conſ.* 53. *Pro reſponſione, in princ. verſ. quædam eſt poteſtas ordinata.* Card. Tuſch. *d. littera P, concl.* 43. *num.* 5. veriſimile enim non eſt quòd velit Princeps legem diu exagitatam euertere, ad text. *in l. ſi quando, in fin. princ. C. de inoff.*
teſtam. cuius mens & voluntas talis præſumitur, 107
qualem, de iure eſſe oporteret, gloſ. *in l. relegati, ff. de pœn.* gloſ. *in cap. paratus*, 25. *q.* 1. Bald. *in l.* 1. *num.* 6. *ff. de conſtit. Princip.* Abb. *in d. c. cauſam quæ, num.* 1. & *ibi* Felin. *num.* 5. *de reſcript.* Iaſ. *conſil.* 236. *col.* 2. *vol.* 2. Grammat. *conſ.* 54. *num.* 3. & *conſ.* 45. *num.* 35. *in criminal.* Dec. *conſ.* 67. *num.* 7. & *conſ.* 580. *num.* 2.
Gozadio. *conſ.* 101. *num.* 10. & illud quod de Iure 108
eſt cogitaſſe præſumitur, Roland. *conſ.* 86. *num.* 58. *vol.* 1. Menoch. *conſ.* 421. *num.* 15. & *conſ.* 1156. *n.* 1. Catul. Tap. *in rub. ff. de conſt. Princip. cap.* 2. *num.* 1. cùm voluntate & auctoritate legibus ordinata ſemper in dubio vti voluiſſe præſumatur, Innoc. *in cap. innotuit, ſub n.* 5. *de elect.* & *in cap. innouanimus, ſub n.* 6. *de cenſib.* Bero. *in cap. quæ in Eccleſiarum, num.* 135. *de conſt.* Buſſ. *in tit. de Princip. n.* 195. Roland. *conſ.* 86. *num.* 18. *vol.* 1. Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſumpt.* 12. *n.* 1. Rodulphin. *de abſol. Princip.*
poteſt. c. 3. *num.* 1. quibus rationibus Princeps ſem- 109
per iuſtitiæ plenus præſumitur, Crauet. *conſil.* 253. *num.* 4. *vol.* 2. quem refert Menoch. *d. lib.* 2. *præſump.* 10. *num.* 8.

Nec vnquam iuri alterius in reſcriptis, vel con- 110
ſtitutionibus ſuis derogare intendit, *cap. quod verò dicitis*, 25. *q.* 2. *cap. peruenit*, 11. *q.* 1. *cap. licet, de offic. ordin. c. dilecto, de verb. ſignif.* gloſ. *verb. intentionis, in cap. ſuper eo, de offic. deleg.* & *in cap. ſi quis iam tranſlatus*, 21. *q.* 2. Xuar. *all.* 7. *n.* 4. Hippoll. *ſing.* 295. *verſ. ſecundò ſitas*, Illuſtr. D. meus Rod. à Cunha *in com. ad c.* 4. *n.* 1. *diſt.* 99. Card. Tuſch. *tom.* 6. *litter. P, concl.* 687. *ex n.* 1.

Hinc eſt quòd reſcripta Principis interpretan- 111
tur, vt nemini iniuriam faciant, etiam cum impropriatione verborum. Dec. *conſ.* 11. *num.* 4. quia præſumitur quòd eius intentio ſit, vt ſemper ius alterius ſit ſaluum; idem Dec. *conſil.* 271. & 544. & *conſ.* 606. *n.* 17. Curt. iun. *conſ.* 88. *n.* 8. & *conſ.* 172. *num.* 3. Hippol. *ſingul.* 440. Alciat. *de præſump. reg.* 3. *præſumpt.*

112 *præſumpt.* 11. in tantum, quòd etiam reſcripta Mo-
tu proprio conceſſa nihil operantur in præiudiciũ
tertij, quia non ſunt de mente Principis reſcriben-
tis, vt reſoluunt plures per me citati *in tract. de*
113 *clauſul. vſufrcq. clauſul.* 79. *num.* 42. ſecundùm Lu-
gdunenſem impreſſionem. Vnde potius præſumi-
tur circumuentus Princeps, quàm quòd velit al-
teri præiudicare; à Ponte *conſil.* 59. *num.* 35. quod
vendicat ſibi locum, etiamſi de modico præiu-
dicio agatur, Riminald. iun. *conſ.* 6. *numero* 68.
volum. 1.

114 Nec etiam præſumitur Papam velle derogare
Iuri tertij, Alex. *conſ.* 5. *Ex iis, n.* 3. *lib.* 5. Card. Tuſc.
littera P, concl. 53. *num.* 1. nec ius alteri iam quæſi-
tum tollit, *cap. ſi is cui, de præbend. lib.* 6. Illud verò
quod alicui nondum eſt quæſitum, pro eius libito
voluntatis ſubuertere poteſt, Alciat. *de præſumpt.*
reg. 3. *præſumpt.* 21. *num.* 8. Franc. Bec. *conſ.* 56. *nu-*
mero 38 *cum ſeqq. vol.* 1. quod in terminis de iure
collectandi nondum quæſito voluit Syluan. *con-*
ſil. 66. *num.* 9. quem refert & ſequitur Surd. *conſ.* 127.
num. 8.

115 Item priuilegia conceſſa, præſertim Eccleſiis,
ſine cauſa non tollit, vt inquit Leo Papa *in cap.*
priuilegia, cum ſeqq. 25. *q.* 2. his verbis, *Priuilegia*
Eccleſiarum, & Monaſteriorum SS. Patrum auctori-
tate inſtituta, nulla poſſunt improbitate conuelli, nulla
nouitate mutari; in quo neceſſe eſt huius ſancta Sedis
Pontifices perſeuerantem exhibere famulatum. Beatus
quoque Gregor. *in cap. quanto, in fin.* 63. *diſtinct.* ait
Apoſtolicam Sedem proprium quidem vigorem
retinere, à ſe autem conceſſa aliis iura nulli mi-
nuere. Debet enim Princeps eſſe immobilis, ſicut
lapis angularis, & ſicut polus in Cœlo. Bald. *conſ.*
377. *incip. Pridie, ſub num.* 4. *vol.* . Boſſ. *in tit. de*
Princip. ſub num. 18. Iacob. de Leon *conſ.* 117. *n.* 75.
cum ſeq. inter conſilia Bruni. Rodulphin. *de abſol.*
116 *Princip. poteſt. cap.* 6. *num.* 186. Quamvis ſpeciale in
Principe aliqui ponant, vt poſſit ſuum priuilegium
gratioſum reuocare ſine cauſa pro libito voluntatis
ſuæ, ſicut per text. *in l. qui fundum, C. de omn. agr.*
deſert. lib. 11. tradunt Bald. *in l. qui ſe patris, num.*
14. *C. vnde liber.* Felin. *in cap. quæ in Eccleſiarum,*
num. 51. *de conſtit.* Abb. *in cap. nouit*, & *ibi* Felin.
num. 10. & Dec. *num.* 15. *de iudic.* Paul. de Caſtr.
in l. digna vox, num. 6. *C. de legib.* Roman. *ſing.* 463.
Pariſ. *conſ.* 1. *num.* 120. *vol.* 4. Gozad. *conſ.* 5. *num.* 25.
& conſ. 69. *num.* 9. Ruin. *conſ.* 130. *n.* 13. *vol.* 5. Roland.
conſ. 66. *n* 8. *vol.* 2. *& conſ.* 13. *n.* 3 *vol.* 3. Gramm. *de-*
ciſ. 46. *num.* 5. Capyc. *dec.* 181. *n.* 16. *& deciſ.* 166. *n.* 1.
Carol. Tap. *in l. fin. ff. de conſtit. Princip. cap.* 9. *n.* 56.
quia aliàs merè gratioſa ſunt ad nutum reuocabi-
lia, Gozad. *conſ.* 5. *num.* 27. *& conſ.* 14. *n.* 9. Menoch.
conſ. 103. *n.* 39.

117 Præterea in iudicando ſeruat Romanus Pontifex
ordinem Iuris, licèt ex cauſa poſſit in quibuſdam
rebus diſpenſare, quæ ad eundem iudiciarium or-
dinem ſpectant, *cap. ea quæ, de ſent. & re iudic. cap.*
ex parte, de offic. deleg. Diſpenſare autem non poſſet
quòd ſtetur dicto vnius teſtis in præiudicium ter-
tij, *cap. iudicas,* 3. *q.* 9. & ſi ſententiam iniuſtam con-
tra Eccleſiam tulerit, reſtituitur Eccleſia læſa, *cap.*
cùm ex litteris, de in integr. reſtit. cap. cùm olim, §. fi-
nal. de ſentent. & re iudic.

118 Quòd enim Papa Iura omnia in ſcrinio pecto-
ris habere dicatur, & ſuper ius eſſe, intelligitur,
primò, quoad diſpenſationem, vt ſcilicet ſuper
omnes, qui diſpenſandi habent facultatem in plu-
ribus, & maioribus cauſis iuri ſcripto valeat de-
rogare, & æquitatem Iuris rigori præferre, gloſſ.
notab. *in Extrauag. Rom. nouam, de dol. & cont. inter*
commun. Secundò, Papa habere Iura omnia in ſcri-
nio pectoris ſui, intelligitur quoad interpretatio-
nem; omnia enim Iura ipſe interpretari poteſt.
gloſſ. *verb. fallat, in cap. præterea,* 23. *diſt.* Tertiò,
Papa Iura omnia continere, & ſupra Ius eſſe intel-
ligitur, quoad correctionem, quia legem priorem
per aliam poſteriorem tollere poteſt, etiam ſi de
priori nullam fecerit mentionem, *cap.* 1. vbi gloſſ.
de conſt. lib. 6. Spinol. *in ſpecul. teſtam. gloſſ.* 30. *princ.*
num. 8. Gonzal. *ad reg. Cancel. gloſ.* 9. §. 1. *num.* 15. Ita
etiam intelligitur illud, quòd Papa habet omnimo-
dam poteſtatem ſuper Iure poſitiuo, *cap. innotuit,*
de elect. cap. per venerabilem, qui fil. ſint legit. quia
ſcilicet ipſe ſuper omnes poteſt iuri, & conſuetu-
dini derogare; quod aut diſpenſando, aut inter-
pretando, aut corrigendo perficitur; ſicut in tem-
poribus Imperator, aut Princeps ſæcularis, qui
in temporalibus non habeat Superiorem, facere
poteſt, *l.* 1. *C. de legib.* Et ideo inquit Innocent. III.
in cap. propoſuit, de conceſſ. præbend. quòd Papa de
plenitudine poteſtatis, de iure poteſt ſuper Ius di-
ſpenſare; quia etſi Prælati inferiores in certis ca-
ſibus valeant diſpenſare, non tamen in multis, &
maioribus ſoli Papæ reſeruatis qui ſolus habet ple-
nitudinem poteſtatis. Vnde in quibus diſpenſa-
re alij non poſſunt, ipſe diſpenſat: & quos alij ab-
ſoluere, vel reſtituere nequeunt, ipſe abſoluit, ac
reſtituit: ſimiliter in priuationibus, vel depoſitio-
nibus cæteros antecellit: in conceſſionibus quo-
que gratiarum, vel priuilegiorum, aut beneficio-
rum, & reuocationibus earum cunctos ſuperat po-
teſtate; in eo tantùm, in quo non Deus, ſed Dei
Vicarius eſt, poteſtas eius reſtringitur; ſed vt
inter homines ſolus ea omnia poteſt, quæ Deo re-
ſeruata non ſunt, aut cui nemo poteſt authori-
tatem minuere, dicitur plenitudinem poteſtatis
habere, & omnia poſſe, vt eſt ſuprà demonſtra-
tum.

Videndum eſt autem ſpecialiter quæ ſit eius 119
auctoritas ſupra alios in diſpenſando, & quæ in
abſoluendo, aut in aliis, in quibus diximus illum
cunctis præſtare Prælatis. Primò igitur, de diſpen-
ſatione ſciendum eſt in legibus diuinis non ad-
mitti Pontificis diſpenſationem, vtpote quia di-
ſpenſando vinculum legis diuinæ ſoluere non po-
teſt, vt probat Vrbanus Papa relatus *in cap. ſunt*
quidam, 25. *q.* 1. cui ſimilis adeſt text. *in cap. ſtatuta,*
ead. cauſ. & quæſt. cap. litteras, de reſt. ſpoliat. cap. cùm
ad monaſterium, in fin. de ſtatu Monach. tenetur enim
vſque ad animam & ſanguinem legem diuinam
defendere, *cap. ſunt quidam* 25. *q.* 1. Abb. *in d. cap.*
litteras, in 5. *notab.* Pariſ. *de confid. q.* 3. *num.* 22. Ra-
tio eſt, quia cùm diſpenſatio ab inferiore facta
circa legem Superioris iuſtam cauſam neceſſariò
requirat, vt valeat, ſecundùm ea quæ dixi *de offic.*
& poteſt. Epiſc. p. 2. *alleg.* 34. *n.* 1. & in lege diuina
à Deo condita nulla poſſit dari cauſa iuſta, ob
quam diſpenſatio fiat, quoniam Deus Opt. Max.
omnes vidit caſus & cauſas, qui ſub illa lege diui-
na cadere debebant, & diuina voluntas, à qua
huiuſmodi lex proficiſcitur, ſit omnino immuta-
bilis; ideò planè ſequitur, quòd ſi aliquo caſu vo-
luit legis præceptum manere, iuſtiſſimum eſt vt
maneat, & iuſtum eſſe non poteſt, vt auferatur,
ab inferiore; ac per conſequens propriè diſpenſa-
tio, quæ vinculum legis tollit, circa præcepta di-
uinæ Legis à Summo Pontifice fieri non poteſt.
Quare reſoluunt S. Thom. *quodlib.* 4. *art.* 3. *in corpo-*
re, & ad primum, 1. 2. *q.* 97. *art.* 4. *ad* 3. Sot. *in* 4. *ſent.*
diſt. 18.

*diſt.*18.*q.*1.*art.*5.*& diſt.*21.*q.*2. *art.*2.*& de Iuſt.lib.*2.*q.vlt.art.vlt.*Viguer.*de Iuſt.c.*5 §.5.*verſ.*14.*& c.*15.*in princ.verſ.*2.*&* 3.Parſ.*conſ.*68.*col.*4.Couar.*de ſponſ.p.*2.*cap.*6. §.9.*n.*4. Nau. *conſ.* 9. *num.* 16. *de ſponſ.in antiq.*aliàs *conſ.*4.*num.*16.*de deſp impub.in nou.* Val.1.2. *diſp.*7.*q.*4 *puncto* 6. *verſ. & quod ad priorem,& q.*8.*punct.*4.*verſ.diſpenſatio autem,&* 2. *diſput.*10. *q.*3. *puncto* 5.*col.*4.*verſ.certum eſt*,Suar. *tom.*3.vbi *de Euchariſtia,q.*74.*art.*2 *diſp.*43 *ſect.*4. *verſ.tertia ſententia, & verſ.quintò poteſt, & de legib.lib.*10. *cap.*6.*n.*7. Magdalen. *de numero teſtium in teſtam. requiſito p.*1.*cap.*1.*n.*19.*&* 20.*& p.*3.*c.*3. *n.*225. *cum tribus ſeqq.* Hoied. *in tract. de Cler. & eorum exempt. p.*2. *ampl.*32.*à n.*42.*& de benef. incompatibil.p.*1.*c.*19.*à num.*13. Flam.Pariſ. *de confident.q.*7.*n.*61. Duard. *in comment. ad Bullam Cœn. Domini lib.*1.*cap.*4.*q.*7.*n.*24.D Barboſ.*in rub.ff.ſolut.matr.p.*2.*n.*104.Perez *l.*1.*verſ.facit,tit.*9.*lib.*8. *Ordin.*Menoch.*de arbitr.caſ.*421.plures apud Sancta-cl.*var.q.*1.*n.*5.

120 Quamvis Iuris interpretes affirment poſſe Pontificem in legibus diuinis ex cauſa diſpenſare, ex quorum numero ſunt gloſ. *verb. exempt. in cap. à nobis,de decim.* vbi Abb.*n.*4. Doctores *in cap. propoſuit,de conceſſ. præben.* Bero. *in c.quæ in Eccleſiarum,n.*37.*&* 89.*de conſtit.* & ibi Felin. *num.* 19. & Dec.*n.*13.Mil. *in Repert.littera D num.*23.*& verb. diſpenſatio,*ibi,*diſpenſare poteſt Papa*,Pinel.*in rub. de reſcind. vend.t. p.*1. *c.* 1. *num.*6. Menoch. *illuſtr. c.*25.*num.*18.cum multis ſeqq & alij plures, quos refert, & ſequitur Sanch. *de Matrim.lib.*8.*diſp.*6. *num.*5. quia eorum ſententia nullo bono nititur fundamento,nec aſſerenda eſt; cùm naturalis ratio dictet ſubditum non poſſe legem Superioris,etiam in caſu particulari, tollere, *c.cùm infer.de maior.& obed.*& eadem ſit,vel minor propoſitio Pontificis ad leges diuinas,quam habent inferiores præpoſiti ad leges humanas, vt patet;inferiores autem Prælati in legibus humanis Superiorum non diſpenſant, ob eam ſolùm rationem, quòd inferiores ſunt, *Clem. ne Romani,de elect.* Ergo nec Pontifices in Diuinis. Accedit, quia diſpenſatio relaxat vinculum legis obligantis in eo caſu ex cauſa;nulla autem dari poteſt, vt lex diuina, quæ ſemper iuſta eſt, & æqua, eo caſu, quo obligat,relaxetur: ergo in ea diſpenſatio Pontificis admittenda non eſt.

121 Poteſt tamen Summus Pontifex declarare, ſeu interpretari in aliquo caſu particulari deficere obligationem Legis diuinæ, aut quia maius bonum ex eius obſeruantia impeditur, aut aliquod graue damnum ſequitur;quæ quidem interpretatio Pontifici neganda non eſt; aliàs enim non dediſſet Chriſtus Dominus ſufficientem poteſtatem ad ſuæ Eccleſiæ gubernationem, contra illud, Deus & natura non deficiunt in neceſſariis; & licèt nonnulli Doctores, quos refert Suar. *de Relig.tract.*6. *lib.*6.*cap.*9.*num.*2. confundant hos terminos; nihilominus tamen inter ſe maximè differunt; etenim diſpenſatio tollit ſubditum,& eximit à legis obligatione:interpretatio verò per quandam æquitatem, ſeu epiicheiam declarat ceſſare in tali caſu obligationem legis,& ita Doctores Theologi hanc interpretandi, non verò diſpenſandi poteſtatem circa Leges diuinas tribuunt Summo Pontifici, gloſ.1. *in cap. non eſt, de voto,* S.Thom.2.2. *quæſt.* 54.*art.*5. Rich. *in* 4.*diſtinct.*38.*quæſt.*1. *art.*9. & *ibid.*Maior.*diſtinct.*24.*quæſt.*13. Syluеſt.*verb. Papa,quæſt.*16.*in fin.*Sot.*lib.*1.*de iuſt.quæſt.*7. *art. vlt. ad fin.*S.Anton.*p.*2.*tit.*17.§.20.Albertin. *de agnoſc. aſſert.q.*21.*num.*38. Hoied *de incompatib.benef.p.*2. *cap.vlt.in fin.* Mart. *de iuriſd.p.*2.*cap.*37.*num.*1.*& p.*4.*caſ.*93.*num.*3. *& caſ.*194 *num.*7. Magdalen. *d. p.*1.*cap.*1.*num.*20. dum ait poſſe Ius diuinum, & pariter Ius naturale per Ius poſitiuum ſuppleri, diſtingui, & limitari, & *num.*33. addit quòd ea quæ ſunt Iuris diuini, non poſſunt niſi ex iuſta cauſa bonum commune, & vtilitatem publicam concernente per Ius humanum alterari, & citati à Sayr.*in clau.reg.lib.*6. *cap.*11.*num.*4. Quo fit vt cùm Pontifex aliquid etiam ſub nomine diſpenſationis concedit, prima facie diuinis præceptis videatur aduerſari; prout eſt in reſidentia Prælatorum,in pluralitate beneficiorum Curatorum, in matrimonio rato, in voto tam ſimplici, quàm ſolemni, in iuramento, & aliis ſimilibus; debemus intelligere dari ibi veram & propriam ſolummodo declarationem, quam licèt non faciat expreſſis verbis; facto tamen conceſſionis declarat generale præceptum Legis diuinæ in eo caſu non habere locum; quamvis non deſint qui teneant Papam verè & propriè diſpenſare in votis, & iuramentis: ex quorum numero ſunt Suar. *de Relig. tom.*2. *tract. de voto,lib.*6. *cap.*9.*num.*15. *cum ſeqq.* Leſſ. *de Iuſt. lib.*2. *cap.* 46. *dub.*12. *num.*98. *cum ſeqq.*Sanch.*de matrim.lib* 8 *diſp.*6.*num.*1.*& in præcepta Decalog. tom.*1.*lib.*4.*cap.*37. *à n.*5. qui aliter rem explicant.

Non obſtat quòd Ius naturale eſt immutabile, 122 §.*ſed naturalia,Inſtit.de iure nat.*at proinde nec in caſu particulari poteſt illius obligatio aliquando deficere; quia reſpondetur hoc procedere in primis tantùm principiis, ſeu primis præceptis legis naturalis; quæ quidem firma ſemper manent, nec vllam ſiue in communi, ſiue in particulari recipiunt mutationem, vt intelligunt Baro, & Balduinus *in d.§. Sed naturalia*, Fortun. *in leg velut, num.*25. *& in l. manumiſſiones,num.*8.*ff.de iuſt.* At verò concluſiones, quæ ex illis primis principiis, ſiue per neceſſarias conſequentias, ſiue non neceſſarias deducuntur, non ita ſunt immutabiles, quin aliquando aliquam recipiant mutationem, concurrentibus aliquibus ſcilicet circunſtantiis, & cauſis, ob quas iniquum ſit, & contra bonum commune ipſam legem naturalem obſeruari, ceſſabitque præceptum tunc temporis, & in hoc caſu diximus poſſe Summum Pontificem interpretari legem naturalem, id eſt, concluſiones ab ipſa deductas.

Et in primis, quoad priores (prout ſunt præ- 123 cepta Decalogi) probatur; quia illa à iure humano interpretationem recipiunt; quod declarare poteſt actus, quos ipſa prohibent, vel imperant; lex namque naturalis, quæ in quinto Decalogi præcepto prohibet homicidium, tanquam rem intrinſecè malam, per leges humanas ita explicatur, vt conſtet per eandem legem naturalem homicidium in propriam defenſionem commiſſum minimè prohiberi, *c.* 2. *de homic. Clem. ſi furioſus, eod.tit.*in quibus Iuribus plures citaui Doct. Aliud exemplum ſit in furto, quod etiam intrinſecè malum eſt, *cap.etſi Chriſtus,verſ.quadam, de iureiur.* & vti tale in opere prohibetur ſeptimo præcepto Decalogi: in deſiderio verò decimo, quod lex humana declarauit non obligare, data extrema neceſſitate, *cap. diſcipulos, de conſecr.diſt.*2. *cap. ſi quis propter, de furt.* Circa præcepta affirmatiua idem eſt reſoluendum; quia potuit lex humana declarare tertium præceptum de diebus Dominicis obſeruandis non obligare in aliquibus caſibus,

Digitized by Google

bus, iuxta *cap.licet,de fer.* vbi optimè notat Abb.
num. 3. Quoad alias verò concluſiones, quæ non
deducuntur per neceſſarias conſequentias, idem
etiam patet; quia libertas,& rerum communio in-
ter Iura naturalia cenſentur, *c. ius naturale,* 1 *diſt.*
quæ tamen Iure etiam gentium mutata reperiun-
tur, *l.manumiſſiones, ff. de iuſt. & iur.* vbi ſeruitus
eſt inducta ob bonum commune, ad euitandas
mortes,idem probat §.*Ius autem gent.Inſtit.de iur.
nat.gent.*

124 Intellige autem omnia ſuprà ſcripta circa po-
teſtatem Summi Pontificis ad leges Diuinas inter-
pretandas procedere,dummodo iuſta ſubſit cauſa;
aliàs enim talis declaratio,ſeu impropria diſpenſa-
tio non valebit; illi enim,quibus diſpenſandi fa-
cultas conceditur,ad diſſipandum facultatem non
habent;quia omnis diſſipatio extra adminiſtratio-
nem conceſſa eſt, *l.vlt.ff.de curat.furioſi*, & gene-
ralis commiſſio ad perdendum nihil prodeſt,*l.filius
familias, ff. de donat.* Cùm ergo Romani Pontifi-
ces diſpenſatores ſint, ſequitur quòd ſi ſine iuſta
cauſa in iis,quæ ſunt iuris Diuini,diſpenſationem
declarando concedat, non valebit, nec reddet tu-
tum diſpenſatum in conſcientia, ſi intelligat cau-
ſam eſſe iniuſtam,ſicut reſoluunt Innoc. *in c.cùm
ad monaſterium, num.*4.*de ſtat.monach.* Couarr. *de
ſponſal.p.*2.*c.*6.§.9. *num.*11. Hoied. *de incompatib.
benef.part.*1.*cap.*19. *num.*17. Nauar. *in man.ræl.*9.
*num.*13.Menoch.*illuſtr.cap.*18.*à num.*10. Rebuff.*in
prax.tit. de diſpenſ.num.*52. Suar. *tom.*1.*de Relig.
tract.*1.*lib.*2.*cap.*33.*num.*3. Sayr.*in claui reg.lib.*5.
*cap.*8.*num.*12.Leſſ.*de Iuſtit.lib.*2. *cap.*40.*dubit.*12.
*n.*101.*cum ſeqq.*

125 Verùm quamvis contra ordinationem Apoſto-
lorum ſine iuſta cauſa venire non poſſit Papa,
cap.ſunt quedam, 25.*q.*1. Roman.*conſ.*345.*num.*8.
*verſ.Secundò patet,*Card.Tuſch.*d.litt. P,concl.*51.
*num.*7. ea tamen exiſtente validè Papa diſpenſat,
dummodo non lædat Fidem, *cap.Lector,*34.*q.*1.
Ægid.*conſ.*16. *num.*12. quia Apoſtoli erant etiam
Epiſcopi, & vt Apoſtoli condebant ſacram Scri-
pturam, vt Epiſcopi, verò leges Eccleſiaſticas,
vt *Act.* 15. & conſilia præbebant, vt 1. *ad Co-
rinth.*7. vide gloſſ. *verb. Apoſtoli,in cap.ſunt qui-
dam,*25. *quæſ.*1. Torrect.*lib.*3. *ſum.cap.*54.*& ſeq.*
Auguſt. Triumph. *de poteſt.Eccleſiaſt.q.*60.Azor.
*inſtit.mor.p.*1.*lib.*5.*c.*15.*q.*4. Sayr.*in clau.reg.lib.*3.
*cap.*10.*num.*6.& ideo quamvis Apoſtolos 1.*ad Ti-
126 moth.*admoneat Epiſcopum debere eſſe vnius vxo-
ris virum,id eſt, non bigamum; poteſt tamen Pa-
pa cum eo ex cauſa diſpenſare, Anchar.*conſ.*124.
Circa bigamos, Ægid. Bellamer. *conſ.*28. *num.*5.
Cardin.Tuſch. *d.littera P,concluſ.*69. *n.*36. quia
licèt hæc irregularitas fuiſſet inducta à D.Paulo;eſt
tamen de Iure humano,vt reſoluit Sanch.*de Ma-
trim.lib.*7.*diſput.*86.*num.*6. vbi reſpondet ad text.
*in cap.*2.*de bigam.* dum ait non licere diſpenſare,
vt verbum, *non licet,* de quo *ibi,*importet difficul-
tatem, non impoſſibilitatem. Eodem modo cùm
prohibitio eiuſdem Apoſt. 1. *ad Timoth.*3. quòd
neophytus ad Epiſcopatum non promoueatur,nõ
ſit ex præcepto Chriſti,ſed ſecundùm legem com-
munem,quia ipſe hoc pronunciauit tanquam Ec-
cleſiæ Doctor,non vti præcipiens nomine Chriſti,
cap.neophytus 61. *diſtinct.* Turrecr. *in ſum.*48.*diſt.
num.*4.*verſ. ad ſecundum patet,* Azor. *inſtit.moral.
p.*2.*lib.*4.*c.*6. *q.*12.*verſ. veriùs tamen*; ideò eo ipſo
127 quòd Papa promouet neophytum ad Epiſcopatum
ſcienter,videtur cum eo diſpenſaſſe,& multò ma-
gis ſi expreſſè, vt per Couarr. *in clem. ſi furio-
ſus, p.*1. §. 2.*num.*7. *verſ.ſecunda concluſio.* Hoied.
*de incompat.benefic.p.*1.*cap.*24.*num.*3. quos refero
Ego ipſe *de offic.& poteſt. Episc.p.*1. *tit.*2.*gloſſ.*17.
*num.*8.

At contra Ius poſitiuum ex cauſa indiſtinctè diſ- 128
penſat Papa, *cap.propoſuit,* vbi gloſſ.& Doctores
*de conceſſ.preb.*ibi,*ſupra ius diſpenſare.* Couar.*lib.*3.
*variar. reſol. cap.*6. *n.*1.*verſ.ſecundo.*Menoch.*conſ.*
157.*num.*11. Sayr. *in clau. reg. lib.*3.*cap.*10. *num.*6.
Flamin.Pariſ.*de confid.q.*3.*n.*25.Machado.*d.tom.*2.
*lib.*4.*part.*7.*tract.*4.*docum.*12. quia ſuper eo habet
plenam poteſtatem;idem Flam.Pariſ.*de confid.q.*31.
*num.*39.

Et non ſolùm poteſt tollere, quæ Prædeceſſores, 129
ſtatuerunt,ſed etiam conſtitutiones Conciliares de
Fide non diſponentes, gloſſ. *verb.Concilium,in c.
vbi periculum de elect.lib.*6. Cardin. Pariſ. *conſ.*68.
*à num.*397.Flamin.*d.q.*3.*num.*28.me citato in hoc
loco Machado *d.tom.*2.*lib.*4.*part.*7.*tract.*4.*docum.*
11.*num.* 5. quia Papa non cenſetur tantum conceſ-
ſiſſe,quin maiorem auctoritatem ſibi,& ſucceſſori-
bus reſeruauerit, *cap.dudum,c. quamvis,de preb. in*
6.Aym.*conſ.*126. *n.*4.*verſ.itaque ſi Papa,* Cephal.
*conſ.*135.*num.*4.*& conſ.*168.*num.*28.Rot.*in Craco-
uien.Iuris legen.*21.*May* 1627.*coram Reuerendiſ-
ſimo D.meo Coccino.*

Multi autem notantur caſus in Iure in quibus 130
Papa ſolus ſuper cæteros poteſt diſpenſare,qui ad
hæc capitula rediguntur, ſcilicet circa ſuſpenſio-
nem,irregularitatem, inhabilitatem ad beneficia,
vel dignitates.

Primò cùm Apoſtata à Religione,qui in apoſta-
ſia ſit ordinatus,ſolus Papa diſpenſat,vt valeat mi-
niſtrare in Ordinibus ſic ſuſceptis,*cap.fin.*vbi gloſ.
de Apoſtat. Decian. *in tract. crimin. lib.*5. *cap.*73.
*n.*18.Suar.*tom.*5.*de cenſur.diſp.*31. *ſect.*5. Sayr. *in
ſimili tract.lib.*4.*c.*23.*n.*16.

Secundò,cum eo, qui à ſchiſmatico Epiſcopo,
fuerit ordinatus ſimiliter ſolus Papa diſpenſat,*cap.
quia diligentia,de elect.*Vide Nicolaum Garc.*de be-
nefic.p.*11.*c.*10 §.1. *n.*161. Sanch. *in præcepta De-
cal.tom.*1.*lib.*2.*c.*36.*n.*18.

Tertiò ſimiliter cum eo, qui ab hæreticis fuerit
ordinatus,*c.conuenientibus,in fin.*1.*qu.*7. Ego ipſe
*de offic.& poteſt. Episc.p.*2.*alleg.*48.*n.*7.

Quartò, cum ſimoniacè ordinato ſolus ſimi-
liter Papa diſpenſat, vt valeat miniſtrare, gloſſ. *in
cap.ordinationes,*1.*q.*1. Valent.*tom.* 3.*diſput.*6.*q.*16.
*punct.*6 *ad fin.*Azor.*inſtit.moral.p.*3.*lib.*11.*de ſimon.
cap.*12. & habilis fieri non ſolùm ad beneficium
ſimoniacè obtentum, ſed etiam ad alia beneficia
obtinenda,vt reſoluit Filliuc.*tract.*45.*cap.*13.*q.*12.
*num.*38.quamvis Nauar.*conſ.*32.*de ſimon.*Emman.
Sà *in aphoriſm.verb.ſimonia,num* 9. Suar.*de Relig.
tom.*1.*lib.*4. *de ſimon. cap.*61.*n.*11. exiſtiment non
eſſe opus diſpenſatione ad alia beneficia obti-
nenda.

Quintò,cum hæretico reuertenti,vt in Ordini-
bus,quos habebat, poſſit miniſtrare, ſolus Papa
diſpenſat,*c.ſaluberrimum,in fin.*1.*q.*7.

Sextò,cum eo,qui ſcienter fuerit rebaptizatus,
præſertim ſi ipſe præcipuus ſit in culpa, & cum
rebaptizante vt valeat ordinari, vt in Ordini-
bus miniſtrare, *cap.quibus, & cap.ſeq.de conſecrat.
diſtinct.*4.

Septimò, cum eo,qui Ordinem furtiuè ſuſce-
pit, quando promulgata erat excommunicatio-
nis ſententia in tales, ſolus Papa diſpenſat vt mi-
niſtret,vel vt ad maiora aſcendat, *cap.*1. *de eo qui
ord.furt.ſuſcep.* Bernard. *in pract.c.*25.*num.*2. vbi
Salzed.

Salzed. *in addit.lit.B*, Suar.*tom. 5.de cenſur.diſp.31. ſect.1.num.54.cum ſeqq.* Valer.Reginald.*in prax.fori pœnit.lib.32.tract.2.n.71.*

Octauò, cum ordinato in excommunicatione ſcienter, vel etiam ignoranter; quamuis qui ſcienter id egerit, ſit de Iuris rigore deponendus, *c.cum illorum,de ſent.excom.* Suar.*tom.5.de cenſ.d.ſput.31. ſect.1.num.19.* Ægid.de Coninc. *tom.2.diſputat.15. num.41.* Valer.Reginald. *in prax.for.pœnit.lib.30. num.188.* Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rubr.11. c.15.num.4.& 5.*

Nonò, cum homicida voluntario, & illicito ad Ordines ſuſcipiendos, ſed non facilè, vt per Sylu. *in ſumm.verb. homicidium,3. q.8.* Couar. *in Clem. ſi furioſus, p.2.§.5.n.2.* Auil.*de cenſ.p.7.diſp.5.ſect.5. dub.3.* Paul.Layman.*in Theolog.morali lib.1.tract.5. p.5.c.9.n.2.*

Decimò, cum illegitimo, ſeu naturali, vt ad ſacros Ordines promoueri, vel dignitates Eccleſiaſticas, aut perſonatos, vel Cathedrales Eccleſias, aut beneficia Curata valeat obtinere, *c.1.de fil.preſb.lib.6.* vbi plures citaui Doctores *n.2.* & *ibi* citatis addo Suar. *de cenſur.tom.5.diſput.50.ſect.5.num.6.* Sayr. *in ſimil.tract.lib.6.cap.11.n.8.* Auil. *eod.tract.p.7. diſp.7.* Leſſ. *de Iuſtit.lib.2.c.34.dub.18.num.86.* Illuſtriſſ. D.Roder.à Cunha *in com.ad cap.12.num.3. diſtinct.56.*

Vndecimò, cum illegitimo ad obtinenda ſimplicia beneficia, quæ pater habuit, gloſ.*verb.tale,in d. c.1.* vbi Gemin. *num.8.verſ.in gloſſ.* Staphil.*de litt. grat.tit.de qualit. & ſtat.benefic.verſ.1.* Mandoſ. *in tract.de ſignatura Gratiæ, ſub rubr. de diſpenſat. ad benefic.in Eccleſ.in qua Pater,* Camp.*in diuerſ.Iur. Canon.rub.11.cap.13.n.87.*

Duodecimò, in pluralitate Dignitatum, Perſonatuum, Canonicatuum, & Curatorum beneficiorum, in quibus ſolus Papa diſpenſat, *c.de multa,in fine, de præben.* vbi dixi ex *n. 12.* & *de offic. & poteſtate Epiſc.p.3. alleg.62.num.18.* Azor. *inſtit.moral.p.2. lib.4.c.35. verſ.21.* Paul.Layman. *in Theol. moral. lib.4.tit.2.c.8.n.9.* & Ego *in d. collect. ad citatum c. de multa,in addit. poſt num. 5.* hoc limito in caſo particulari.

Decimotertiò, in impedimentis ſolo iure Pontificio dirimentibus Matrimonium ſolus ipſe diſpenſat, vt per Couar.*de ſponſal.p.2.c.6.in princ.n.15. & §.10.num.18.* Nauar. *in Manual.c.22. num.85. verſ. tertiò dicendum,* Henriq. *in ſum. lib.11.cap.5. §.1.* Sanch.*de Matrim.lib.2.diſp.40.num.1. & lib.8. diſp.6.à num.14.* Nicol.Garc.*de benef.p.11.c.5.num. 344.* Armend. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib.1.tit.18.l.7.n.28. & lib.4.tit.15.l.1.n.98.& 99.* latè Ego ipſe *de offic. & poteſtate Epiſcopi p. 2. alleg.35.à princ.*

Decimoquartò, in quinque iuramentis, ſeu votis ſolemnibus ſolus Papa diſpenſat, Iacob. de Graff.*in aureis deciſ.p.1.lib.2.c.31.n.21.* Azor.*inſtit. moral.p.1.lib.11. cap.18. q.4.verſ. mihi videtur, & cap.19.q.3.* Sayr. *in clau. reg. lib.5.cap.8. num.9. & lib.6.c.11. num.53.cum ſeqq.* Suar. *de relig. tom.2. tract.de iuram.lib.2.cap.40.num.4.cum ſeqq.& tract. de vot. lib.6. cap. 21.num.2. cum ſeqq.* Leſſ. *de Iuſtit. lib.2.cap.46.dub.13.n.104.* Ego ipſe *d.p.2.alleg.37. à princ.*

Decimoquintò, cum corpore vitiatis ſolus ipſe diſpenſat, præcipuè ſi vitium, atque defectus eſt grauis, & enormis, vt notabilem deformitatem faciat; Mandoſ.*in tract.ſignat.Grat.tit. Diſpenſatio pro corp.vitiat. verſ.alius à Papa,* Couar. *in clem. ſi furioſus, p.2.in princ. num.7. verſ.ſuper hoc,* Nauar. *in Manual.cap.27.num.98. & 200. verſ. 8.* Sayr. *de cenſur.lib.6.cap.8.num.1.* Campan.*d.rub.11.cap.17. n.202.* Mirand.*in Manual.Prælat.tom.2.q.8.art.3. q.2.* Aloyſ.Ricc.*in prax.aur.reſ.16.* Ego ipſe *d.p.2. alleg.42.n.57.*

Decimoſextò, in infamia Iuris, & in irregularitate, quæ ex ipſa procedit, ſolus Papa diſpenſat, Nauar. *in Manual. cap.27. num.204.* Lud. Mirand.*d.q.8.art.5.concluſ.1.* Ego ipſe *d.p.2.alleg.43. num.31.*

Decimoſeptimò, cum conuictis de crimine occiſo, & iuridicè condemnatis ſolus Papa diſpenſat, Lud.Mirand.*d.q.8.concluſ.1.* Ego ipſe *d.p.2.alleg.44.n.30.*

Decimooctauò, cum ſuſpenſis ob promotionem ante legitimam ætatem ad Ordines ſacros, Rebuff. *in prax.benefic.tit.de cleric. mal.prom.gloſſ.4.num.3.* Gutier.*Canon.lib.1.cap.26.ſub num.21.* Ego ipſe *p. 2.alleg.16.n.15.* In his autem caſibus Papa de poteſtate ordinaria poteſt diſpenſare, & valida eſt diſpenſatio.

Alij verò ſunt caſus in quibus Papa non diſ- 131
penſat, maximè ſine grauiſſima cauſa, nam apud Deum ſaltem non eſſet valida diſpenſatio; ſunt enim caſus, qui in Iure diuino conſiſtunt, contra quod Papa directè non diſpenſat, ſed interpretando, vel declarando, vt ſuprà diximus; veluti contra vota eſſentialia Religionis, præſertim caſtitatis, & paupertatis, quia ſunt de ſubſtantia religionis, *cap. cum ad Monaſterium,in fin.de ſtat. Monach.* videlicet, cum Monacho manente Monacho; quaſi textus velit non poſſe Pontificem iſta duo componere, ſcilicet proprium retinere, caſtitatem non ſeruare cum ſtatu Religioſi, id eſt, indulgere licentiam vt cum proprio, & ſine
caſtitate viuens Monachus ſit; non tamen negat 132
quin poſſit cum eo diſpenſare in ſenſo diuiſo, id eſt, faciendo de Monacho non Monachum, & extrahendo eum à Religione. Ita illum text. præ cæteris interpretatur Palud. *in 4.diſt.38.q.4.art.3. concluſ.11.* Leſſ.*de Iuſtit.lib.2.cap.40.dub.19.* Franc. Baſil.Ponc. *de impedim. matrim.cap.1.§.3. verſ.ſed quamuis.* Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.18. num.98.verſ.neque,* Sanch. *in præcept. Decal.tom.2. lib. 5.cap. 1. num. 16.* Barthol. à ſancto Fauſto *in theſaur. Relig.lib.3.q.56.n.12.& lib.7.q.48.* & quòd ſecum in proprio voto poſſit diſpenſare, multis probat Duard. *in comment. ad Bullam Cœnæ lib.1.*
cap.4.q.7. ex num. 14. Similiter contra alia vota 133
ſine cauſa non diſpenſat Papa, gloſ. *in cap.non eſt, de vot.* aut ne quis teneatur ad Horas Canonicas, qui de iure tenetur, Sanch.*de Matrim.lib.8.diſp.17. num.3.* Cardin.*in clem.2.de celebr.Miſſ.* Fr.Emman. *quæſt. regul.tom.3. q.40. art.5.* Reginald. *in prax.*
lib.18.num.341. Felin. *in cap.fin.de Magiſtr.* Item 134
in gradibus conſanguinitatis diuina Lege prohibitis, vel quouis alio impedimento Iure diuino naturali matrimonium dirimente, gloſſ. *verb. non poteſt. in cap. litteras, de reſt.ſpoliat.* Couar.*de ſponſal.p.6.cap 6.§.10.num.10.* Sanch.*de Matrim.lib.7. diſp.6.num.10.cum ſeqq.* In his enim, quæ tendunt ad Deum, & ex quibus Deo acquiritur obligatio, non ſolet Romanus Pontifex ſine magna diſcretione diſpenſare, ſicut nec vnquam ſine rationabili cauſa conuenit eum diſpenſare, etſi poteſtatem habeat diſpenſandi, vt ſcribit Bernard. *lib. 3. de conſider. ad Eugen.* dicens, *Non ſum tam rudis, vt ignorem poſitos vos diſpenſatores, ſed in ædificationem, non in deſtructionem, vbi neceſſitas vrget, excuſabilis diſpenſatio eſt, vbi vtilitas prouocat, diſpenſatio*

laudabilis

laudabilis eſt; vtilitas dico communis, non propria nam cùm nihil horum eſt, non planè fidelis diſpenſatio, ſed crudelis diſſipatio. Hactenus S. Bernardus.

135 Nunc verò de auctoritate Papæ in abſoluendo ſciendum eſt certus eſſe caſus, in quibus ipſe ſolus ab excommunicatione, & à ſuſpenſione abſoluit, vtpote Sedi Apoſtolicæ reſeruatus: quos omnes cenſui de effic. & poteſt. Epiſc. p. 5. alleg. 50. ideo illos in præſenti tranſcribere non curaui.

Circa abſolutionem à iuramento illud duxi aduertendum, quòd à iuramento obligatorio Papa in præiudicium tertij non abſoluit, niſi hoc vrgens cauſa expoſtulet, gloſſ. in c. non eſt, de voto, nam ex cauſa abſoluit à iuramento fidelitatis ſubditos propter delictum Principis, c. alius 15. q. 6. aut à ſubiectione Epiſcoporum, qui auctoritate Apoſtolica deponuntur, cap. auctoritate, cum ſeq. 15. q. 6. Item abſoluere aliquem ab obligatione quæſita de iure gentium non poteſt, niſi contracta ſit tantùm ex fidei præſtatione, id eſt, ex pacto nudo, vel ſimplici pollicitatione; & hoc non ſine aliqua cauſa, cap. quanto, vbi Hoſt. & Doct. de iureiur.

136 Cæterùm ipſemet Papa proprio iuramento obligatur, nec poteſt ſeipſum abſoluere, vel abſolui ſimiliter ſine cauſa, de iis, quæ promiſit cum iuramento & vouit, quando ſunt licita; ita Dec. in cap. ſuberta, num. 4. & ſeq. de confirm. vtil. vel inut. Felin. in rubr. de conſtit. num. 33. idem Dec. in cap. porrecta, num. 4. de confirmat. vtil. Aochar. conſ. 65. Pro declaratione dubiorum, Selu. de benef. p. 5. q. 8. num. 19. Quæ idem reſolutio procedit etiamſi in Conclaui, antequam eſſet Papa, iuraſſet, & vouiſſet, quia tenetur obſeruare, ſi confirmauit poſtquam eſt Papa creatus, Dec. in d. c. porrecta, num. 1. in fin. verſ. priuſquam, Felin. in rubr. de conſtit. n. 33. Butr. in cap. 1. eod. tit. num. 10. vbi dat exemplum in Gregorio XII. & Benedicto XIII. qui iurauerant & vouerant non creare Cardinales, & obligantur.

137 Præterea multa ſunt negotia, quæ ita Romano Pontifici reſeruata ſunt, & ei adhærent, vt cum generali eius mandato non tranſeant, niſi ſpecialiter exprimantur, iuxta notata per Nicol. Boër. in tract. de poteſt. Legat. à later. n. 24. Eraſ. à Cochier. de Iuriſd. Ord. in exempt. p. 1. q. 3. n. 25. & p. 4. q. 3. n. 1. In generali enim commiſſione non veniunt reſeruata Principi. Peregr. de iur. fiſc. lib. 1. tit. de iis, qui iur. fiſcal. hab. n. 75. & ideo in generali Legati à
138 latere commiſſione non tranſeunt caſus Papæ reſeruati, Nic. Boër. in tract. de poteſt. Legati à latere, n. 34. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. Ord. in exempt. p. 1. q. 1. n. 25. & p. 4. q. 5. n. 1.

139 Primò igitur ſolus Papa Eccleſiam erigit, & conſtituit in Cathedralem, c. præcipimus, 16. q. 1. Rebuff. in prax. benef. tit. de erect. in Eccleſ. Cathedralem, n. 3. & 5. Azor. inſtit. mor. p. 2. lib. 5. cap. 29. q. 25. in princ. & lib. 6. c. 50. q. 2. & 4. Gambar. de offic. Legat. à later. tit. de var. Ordin. nominibus, n. 260. Nicol. Garc. de benefic. part. 12. cap. 5. num. 1. Ego ipſe de effic. & poteſt. Epiſc. p. 5. alleg. 68. n. 5. Monet. de commut. vlt. volunt. c. 11. n. 251. vbi n. 252. idem dicit de erectione Eccleſiæ Cathedralis in Metropolitanam, latè Lotter. de re beneficia. lib. 1. q. 11. à princ. vbi n. 28. ſubdit cauſam erectionis ex quantitate & loco æſtimandam eſſe, nimirum ex quantitate animarum, quæ talis ſit, vt vnus Paſtor ei non ſufficiat.

140 Secundò. Solus Epiſcopatum diuidit, gloſſ. verb. diuiſit, in c. 1. diſt. 10. Hoſtienſ. in c. cùm contingat, n. 11. de foro compet. vbi Butr. num. 11. verſ. conſuetudine, Panormit. num. 18. Bellam. n. 15. verſ. tamen certum eſt, Modern. de ſupplicat. ad Sanctiſſ. p. 1. c. 14. num. 12. & 14. Rot. deciſ. 324. n. 2. apud Farin. part. 1. recent. Inuito tamen Epiſcopo non poteſt diuidere Epiſcopatum, præterquam ex cauſa, vt per Abb. in c. vlt. ſub n. 12. de confirm. vtil. & inter ſuas quæſt. 1. num. 17. Felin. in cap. quæ in Eccleſiarum, num. 42. ad fin. de conſtit. Nauar. de ſpol. Cleric. §. 3. n. 2. ſi tamen diuidat ſine cauſa peccabit, factum verò tenebit, Sanch. de Matr. lib. 7. diſp. 2. num. 6. Soar. de leg. lib. 2. cap. 14. n. 22. & quatenus Abb. d. q. 1. n. 12. verſ. conſilium tamen Collegij, ait in noua conſtitutione Sedis Epiſcopalis, & diſmembratione aſſignationéque Diœceſium requiri conſenſum Collegij Cardinalium, eſt intelligendus reſpectu neceſſitatis directiuæ, & intrinſecæ, vt bene declarant Paleoth. de ſacr. conſult. § 1. q. 3. in reſp. ad 3. argum. & Lotter. de re benef. lib. 1. q. 11. n. 53. cum ſeqq.

Tertiò. Solus Epiſcoporum tranſlationes, ac 141
Sedium mutationes facit, ac alias maiores Eccleſiæ cauſas inſtruit, dirimit, & componit, cap. frater noſter, 16. q. 1. c. niſi, de officio Legati, cap. 1. de iur. calum. Azor. inſt. mor. p. 2. lib. 4. c. 35. verſ. ſecundum, & verſ. 5. Card. Tuſch. lit. P, concl. 49. n. 15. & totius ferè Orbis diſmembrationes Epiſcopatuum, & Archiepiſcopatuum, facit Rhe. Chuppin. de ſacr. polit. lib. 2. c. 4. ex n. 10.

Quartò. Solus agit de Epiſcopatus renuntia- 142
tione, gloſ. verb. cauſatio, verſ. ipſe ſolus, in cap. præceptis, diſt. 12. Flamin. Pariſ. de reſign. benef. lib. 7. q. 11. n. 17. Azor. d. lib. 4. cap. 55. verſ. 12. Ego ipſe de effic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 50. n. 12. ſecundùm Lugdunenſem impreſſionem.

Quintò. Solus poteſt iudicare Epiſcopum, d. 143
gloſ. verb. cauſatio, verſ. Solus enim Papa, & vide quæ latè dixi d. p. 5. alleg. 118. per tot. Card. Toſch. tom. 6. litt. P, concl. 41. n. 65.

Sextò. Solus reſtituit Epiſcopum, d. gloſſ. verb. 144
cauſatio, verſ. ſolus Papa reſtituit, Gonz. ad reg. 8. Cancel. gl. 41. n. 21. Ego ipſe d. p. 5. alleg. 51. n. 11.

Septimò. Solus coadiutores Epiſcopis, vel eo- 145
rum Superioribus dare poteſt, c. 1. de Cler. ægrot. lib. 6. Gambar. de off. & poteſt. Legat. à lat. tit. de coadiutor. n. 8. Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 6. q. 20. n. 14. Quarant. in ſumm. Bullar. verb. Archiepiſcopi auctoritas, n. 9. Campan. in diuerſ. iur. Can. rub. 7. c. 6. n. 105. verſ. eſt tamen, quos refert Ego ipſe d. p. 5. alleg. 51. n. 8.

Octauò. Solus coadiutorias cum futura ſucceſ- 146
ſione quorumcunque beneficiorum concedere poteſt, Conc. Trident. ſeſſ. 25. de reformat. c. 7. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 6. q. 5. num. 15. & lib. 7. q. 20. n. 14. Gonz. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 9. n. 92. Monet. de diſtribut. quotid. p. 2. q. 1. n. 33. Nic. Garc. de benef. p. 4. c. 5. n. 19.

Nonò. Solus poteſt duos Epiſcopatus vnire, c. 147
& temporis, cum ſeq. 16. q. 1. c. ſicut vnire, de exceſſ. Prælat. Duaren. de benefic. lib. 5. c. 6. Rebuff. in prax. benefic. tit. de vnion. à n. 22. Cened. ad Decret. collectan. 87. n. 1. Nic. Garc. de benefic. p. 12. cap. 2. n. 60. cum ſeqq. Valer. Reginald. in prax. fori pœnit. lib. 5. tract. 3. n. 399.

Decimò. Solus poteſt nouas dignitates in aliqua 148
Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata creare, gloſ. verb. conceſſimus, in cap. cùm olim, de conſuetud. Monet. de conſeruat. cap. 5. num. 96. Sbroz. de Vicar. Epiſcop. lib. 2. q. 51. n. 1. & 2. Aloyſ. Ricc. in prax. for. rer. Eccleſ. deciſ. 398. in 1. edit. aliàs reſol. 322. in ſe-

cunda edition. Zerol. *in prax. Epiſc. verb. beneficia, verſ. ad dignitates*, Maſſobr. *in prax. habent. concurſ. prælud. 21. dub. vnic. n. 12. ſecundùm Romanam impreſſionem.*

149 Vndecimò. Solus in vno etiam Epiſcopatu quandoque duos Epiſcopos ponere poteſt, *cap. non autem, 7. q. 1. c. quoniam de offic. Ordin.* Flamin. Pariſ. *de confid. q. 18. n. 8.* Card. Tuſch. *tom. 6. lit. P, concluſ. 49. n. 18. & 19.* quod poteſt ex vno Epiſcopatu duos facere, Abb. *in q. 1. col. 3. num. 3. verſ. 3.* Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. ad cap. 2. num. 4. & 3. diſt. 80.* nam vni ciuitati non licet binos habere Pontifices, Gulielm. Bened. *in quaſt. de Epiſcopatu n. 24. & 25.* Valenzuel. *conſil. 199 num. 17.*

150 Duodecimò. Solus Eccleſiæ Cathedrali adminiſtrationem dat. *c. is cui, 42. de elect. lib. 6.* Azor. *d. lib. 4. cap. 35. verſ. 4. il a.* Rebuff. *in tract. nomin. q. 8. num. 29.* Ego ipſe *d. p. 3. allegat. 30. n. 7.* & latè *alleg. 153. per totum*, ſecundùm Lugdunenſ. impreſſionem.

151 Decimotertiò. Solus curatorem dare poteſt Eccleſiæ Cathedrali, & eius bonis quoad effectum agendi. Gig. *de penſ. q. 65. n. 5. & 6.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 30. n. 7. in fin.*

152 Decimoquartò. Solus poteſt Eccleſiæ Cathedrali vacanti Viſitatorem deputare, *cap. vlt. de ſuppl. neglig. Prælat. lib. 6.* Paul. Fuſc. *de viſit. lib. 1. c. 2. ſub num. 20.* Boër. *deciſ. 2. num. 29.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 133. n. 1.*

153 Decimoquintò. Solus poteſt duos Epiſcopatus vni conferre, *cap. relatio, 2. quaſt. 1. d. cap. is cui 42. de elect. lib. 6.* Flamin. Pariſ. *de confid. q. 18. n. 9.* Abb. *quaſt. 1. col. 3. num. 6.* Card. Tuſch. *d. concl. 49. n. 18.* & diſpenſare quod quis obtineat duas Eccleſias Epiſcopales. Abb. *conſ. 101. Videtur primò, num. 6. lib. 2.* Card. Tuſch. *d. lit. P, concl. 69. n. 46.*

154 Decimoſextò. Solus poteſt degradatum reſtituere, gloſſ. *in c. ideo, 2. quaſt. 6.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 50. n. 11.*

155 Decimoſeptimò, beneficium ad tempus, & ſub conditione etiam de futuro, & quæ non inſit, alternatiuè, & copulatiuè ſolus ipſe conferre poteſt, & non alius, *c. paſtoralis, 7. q. 1. c. ſi gratioſè, de reſcript. in 6.* Couar. *lib. 3. var. reſolut. c. 16. n. 2.* Azor. *inſtit. mor. p. 2. lib. 6. cap. 26. quaſ. 2.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 8. cap. 2. n. vlt.* Flamin. Pariſ. *de confid. q. 18. ex n. 4.*

156 Decimooctauò. Solus ius ad vacatura concedere poteſt, *cap. 2. de præb. in 6.* Abb. *in 1. in princ.* Card. Tuſch. *d. lit. P, concluſ. 69. n. 47.*

157 Decimononò. Solus decimas laïcis tradere poteſt, *c. cùm Apoſtolica, de his quæ fiunt à Præl.* vbi latè dixi *in collect. à n. 3.* Vide Cou. *lib. 1. var. c. 17. n. 9.* Gregor. Lop. per text. *ibi in l. 23. gloſ. a. tit. 19. part. 1.* D. Barb. *in l. Titia, ff. ſoluto matrim. n. 40.* Ioſeph Seſſe *deciſ. 165. n. 8.* Gilchen *de præſcript. p. 5. cap 8. n. 18.* Melch. Reinoſo *obſeru. 30. à n. 5.*

158 Vigeſimò Solus laïco, vel fœminæ cauſam clericorum committere poteſt; vt probat text. *in cap. Mennam, 1. q. 4.* & ſimiliter talibus beneficiorum collationem concedere, *cap. ad minus, 63. diſt.* Panorm. *in c. nouit. de iudic.*

139 Vigeſimoprimò. Solus poteſt ex cauſa permittere vt ſimplex Sacerdos Confirmationis Sacramentum miniſtret, aut Eccleſiam conſecratam reconciliet. gloſ. *in cap. quanto, de conſuetud.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 30. quaſ. 4. verſ. in primis, & lib. 4. cap. 56. verſ. 33.* Armend. *in addit. ad recopilat. legum Nauarra lib. 7. tit. 18. l. 7. de Epiſc. n. 77.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 3. q. vnica, punct. 2. num. 3. verſ. dixi.* Duard. *in comment. ad Bullam Cœnæ, lib. 1. c. 5. q. 2. num. 16.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 30. n. 4.*

Vigeſimoſecundò. Solus mero laïco delegare 160
poteſt cauſas ſpirituales, ac certis caſibus ei concedere iura ſpiritualia, hoc eſt, vt valeat excommunicare, beneficia conferre, ab excommunicationis vinculo abſoluere, & his ſimilia, vt per. Bero. *in quaſt. famil. q. 7.* Couar. *in cap. alma mater, p. 1. §. 11. n. 3.* Nauar. *in man. c. 27. n. 6. & conſ. 1. de ſent. excommunic. in non. & in princ. de Pœnit. diſt. 7. n. 83.* Henriquez *in ſum. lib. 13. c. 24 in princ. lit. B,* Petr. Leoauder. *in tract. de priuil. Doctor. p. 2. §. 18.* Carol. de Graſſ. *de effect. Clerical. effect. 1. num. 30.* vbi cum Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. lib. 3. c. 55. n. 12.* id limitat, quando delegatio eſſet generalis de omnibus cauſis ſpiritualibus. Quod etiam limitatur vt non poſſit Papa merè laïco delegare cauſas Ordinibus annexas, veluti quòd Miſſam dicat, vel à peccatis abſoluat, vel Ordines conferat; de quo gloſ. *verb. concedimus, in cap. peruenit, 93. diſtinct.* Couar. *lib. 1. var. reſol. cap. 10. n. 4.* Morl. *in empor. Iur. Ciuilis, p. 1. tit. 2. de iuriſd. q. 22. n. 9.*

Vigeſimotertiò, ſolus exemptionem à iure, & 161
poteſtate Epiſcoporum concedit, *cap. nulla ratione, 92. diſt.* gloſ. *in cap. auſteritate, de priuil. in 6.* Azor. *d. p. 2 lib. 4. c. 35. verſ. quartum.* Ego ipſe *d. p. 3. allegat. 30. n. 13.*

Vigeſimoquartò, ſolus Indulgentias plenarias, 162
& vbique, & pro defunctis concedere poteſt. Ego Ipſe, *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 5. alleg. 88. n. 5.* Azor. *d. p. 2. lib. 4. c. 33. verſ. 47.*

Vigeſimoquintò, ſolus poteſt licentiam, & diſ- 163
penſationem concedere, vt extra tempora ſtatuta quis poſſit ab aliquo Antiſtite ad ſacros Ordines promoueri, Rebuff. *in prax. benef. p. 2. tit. de Cleric. ad ſacr. Ord. malè promon.* gloſſ. 1. *num. 12.* Maiol. *de irreg. lib. 3. cap. 14. n. 9.* Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Ordo, verſ. deuenio ad ſecundum,* Vgolin. *de offic. Epiſc. c. 26. §. 25. num. 1. in fin.* Azor. *d. lib. 4. cap. 33. verſ. 29.* Ego ipſe *in ſimili tract. p. 2. alleg. 17. num. 15.*

Vigeſimoſextò, ſolus ſacros Ordines dat illis, 164
qui nondum ad legitimam ætatem venerunt, *cap. cùm in cunctis, de elect.* Ego ipſe *d. tr. p. 3. alleg. 50. n. 15.* Azor. *d. p. 2. lib. 4. cap. 35. verſ. octauum.*

Vigeſimoſeptimò, ſolus Cardinales creare po- 165
teſt, gloſſ. *in Clem. ne Romani, in verb. poteſtatis, de elect.* Ioan. Andr. & Panorm. *in cap. ſanè, de conuerſ. coniug.* Camil. Borrel. *in ſumma omnium deciſ. tom. 1. tit. 3. num. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 4. c. 1. quaſ. 7.* Et quos deponere, *cap. ex geſtis*, vbi gloſſ. & Doct. *de Cleric. non reſid. cap. vnic. de ſchiſmat. lib. 6.*

Vigeſimooctauò, ſolus permittit vt Regularis 166
tranſeat ad regulam laxiorem, *cap. 1. §. 2. & ibi* gloſſ. *verb. Ordinarios, de religioſ. domib. in 6.* gloſ. *verb. canonicè, verſ. ſed ſi tranſiret ad laxiorem, in c. cùm ſingula, §. prohibemus, de præbend. lib. 6.* Menoc. *de arbitr. caſ. 421. num. 16.* Sanch. *in præcept. Decal. tom. 2. lib. 6. cap. 7. n. 67.* Barthol. de Vecch. *in prax. obſeru. in admitt. ad relig. ſtat. nouit. diſput. 15. dub. 5. num. 1.*

Vigeſimononò, ſolus poteſt tollere irregulari- 167
tatem prouenientem ex eo, quòd quis ſuſpenſione durante in Diuinis ſe ingeſſerit, *cap. 2. ibi, nonniſi per Sum. Pontificem, &c. de ſentent. & re iud. lib. 6.* Farinac. *in paxi crimin. q. 3. n. 72.*

Trige

Digitized by Google

168 Trigeſimò, ſolus ſacros Religioſorum hominũ Ordines, & inſtituta approbare poteſt, *cap. vnic. de Relig. dom. lib. 6.* Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom. 3. q. 48.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 11. c. 25. q. 5. & p. 2. lib. 5. c. 7. q. 1. & lib. 4. c. 35. verſ. 45.* Val. Regin. *in prax. fori pænit. lib. 18. n. 364. verſ. accedit*, Laurent. de Peirin. *in conſtit. ſui Ordin. Minim. tom. 1. conſtit. 1. Archiepiſcopi Pyrrhi*, Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 50. n. 47.* ſecundùm Lugdunenſem impreſſionem Olim in ſuis diſtrictibus & diœceſibus Epiſcopi conſueuerant Religioſas congregationes approbare, quouſque in generali Concilio Lateranenſi tempore Innocentij III. auctoritas hoc faciendi fuit Summis Pontificibus reſeruata, *cap. fin. de Relig. domib.* Ant. Auguſt. *lib. 9. de iure veteri, tit. 2. c. 3.* Valenzuela *conſ. 1. n. 75.*

169 Trigeſimoprimò, ſolus poteſt annuas penſiones in beneficiis conſtituere, & conſtitutas transferre, & ius eas redimendi concedere; Ego ipſe *d. alleg. 50. n. 24.* Paul. Layman. *in Theol. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 18. num. 3.* An, & quando eas imponere poſſit Epiſcopus, dixi *ead. p. 3. alleg. 69. num. 15.* Quicquid ſit; hodie ſecundùm conſuetudinem Curiæ Romanæ, id Epiſcopis licitum non eſt, vt per Leſſ. *de Iuſt. lib. 2. cap. 34. dub. 38.* Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 5. c. 83. in princ.* Binsfeld. *de ſimon. c. 9. q. 2. verſ. de conſuetudine.* Et multò minus licitum eſſe poterit in euentu reſignationis ad fauorem alterius; quia ſicut talem reſignationem recipere non poteſt, ita nec reſignanti in fauorem penſionem deſignare valet, vt per Læl. Zech. *de benefic. & penſion. c. 11. n. 5.* Suar. *tom. 1. de relig. lib. 4. de ſimon. cap. 13. n. 3.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1. c. 5. n. 340.* Paul. Laym. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 2. cap. 18. n. 3. verſ. cæterùm.* Verùm in caſibus ſpecialibus, ac neceſſariis, verbi gratia, propter paupertatem, vel ſenectutem reſignantis, ob litis compoſitionem, aut ad coæquandos fructus in permutatione beneficiorum, adhuc hodie Epiſcopo competit penſionem beneficio imponere, quamuis non in perpetuum, nec cum facultate transferendi ad alterum, ſed ſolùm ad vitam penſionarij; id eſt, eius, cui pẽſio deſignatur, ſicut habetur *in c. niſi eſſent, de prab.* & docent Gig. *de penſ. q. 6.* Caccialup. *eod. tract. q. 5.* Nauar. *conſ. 43. n. 4. de ſimon. in non.* Suar. *de Relig. tom. 1. lib. 4. de ſimon. n. 37. & c. 55. n. 18.* Nic. Garc. *d. c. 5. n. 309. & 354.*

170 Trigeſimoſecundò, ſolus poteſt renunciationes ad fauorem alterius, vel cum reſeruatione fructuũ ex cauſa admittere, *cap. deliberationem, cap. prohibemus, de offic. deleg. lib. 6.* Azor. *d. p. 2. lib. 4. c. 35. verſ. 2. il 2.* Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 50. n. 23.*

171 Trigeſimotertiò, ſolus poteſt alienationes, ſeu permutationes rerum Eccleſiaſticarum grauiorum admittere, Ego ipſe *d. p. 3. alleg. 95. n. 2.*

172 Trigeſimoquartò, ſolus poteſt concedere licentiam, vt exemptus ſuę exemptioni renunciare poſſit, Abb. *in c. 1. n. 19. de re iudic. & in c. ſi de terra, num. 5. de priuil. & in c. ſignificaſti, 27. num. 8. in fin. & ſeq. de for. comp.* Armil. *in ſumma, verb. exemptio, n. 8.* Caſtr. *conſ. 432.* incip. *Dicendum videtur, n. 3. lib. 1.* Galerat. *de renunc. tom. 2. cent. 2. renunc. 140. n. 18.* Rot. *in vna Vlixbon. Monaſterij, 19. Nouemb. 1625. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano.*

173 Trigeſimoquintò, ſolus poteſt permittere, vt in loco exempto Eccleſia ædificetur; Ego ipſe *d. p. alleg. 26. à princ.* & ſine eius quoque licentia non poſſunt erigi Regularium Monaſteria, *cap. vnic. de exceſſ. Prӕl. lib. 6. cap. vnic. de relig. dom. eod. lib.* Campan. *in diuerſ. Iur. canon. rub. 12. cap. 13. n. 80.* Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu. *in fin.* Ego ipſe, *d. alleg. 26. num. 5.* prout nec etiam 174 ſine eius licentia Monaſterium mutari poteſt de nouo in alium locum, *d. c. vnic. de exceſſ. Prӕl. lib. 6.* Fr. Ludou. Mirand. *in man. Prӕl. tom. 1. q. 34. art. 2. concl. 2.* Ego ipſe *d. alleg. 26. num. 9.* Rot. *in Nouarien. Monaſterij, 3. Decembris 1627. coram R. P. D. Vbaldo.*

Trigeſimoſextò, ſolus poteſt Sanctos canonizare, *cap. 1. de reliq. & vener. Sanct.* vbi Ioan. Andr. 175 *num. 1.* Butr. & Hoſt. *n. 7.* & Ioan. Andr. *n. 5.* Auguſtin. Triumph. *de poteſt. Eccl. quæſt. 14. artic. 1.* Maluer. *de canonizat. Sanctor. dub. 2. num. 5. & ſeq.* Angel. Roch. *in ſimili tract. cap. 4.* Ludou. Carbo *in ſumm. tom. 3. lib. 1. cap. 17. verſ. 3. dictum.* Domin. Anfoſſ. *de ſacr. relig. cult. §. 23. num. 25.* Card. Bellarm. *de ſanct. beatitud. tom. 1. part. 2. lib. 1. cap. 8.* Maſcard. *de probat. concl. 261. n. 50.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neap. cap. 51. in fin.* Turrian. *2. 2. diſput. 17. dub. 2.* Azor. *Inſtit. mor. p. 2. lib. 5. c. 6. quæſ. 1.* Valer. Reginald. *in prax. for. pænit. lib. 19. num. 6. in fin.* Azor. *Inſt. moral. part. 2. lib. 4. c. 35. verſ. 23.*

Trigeſimoſeptimò, ſolus poteſt in beneficiis 176 Iuriſpatronatus laïcorum ſine eorum præſentatione inſtituere, gloſſ. *verb. Apoſtolicis, in Clement. 2. de prab.* Cherian. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 4. n. 16. pag. 168.* Perez *l. 2. verſ. dubitatur tamen, tit. 6. lib. 1. Ordin. pag. 549.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 2. q. 4. num. 32.* Card. Tuſch. *pract. concluſ. litt. I, concl. 596.* dummodo tamen iuxta *regul. 41. Cancellar. Apoſtolica* Iuriſpatronatus huiuſmodi mentio diſpoſitiuè, ac ſpecificè, & determinatè, non autem conditionaliter fiat; etſi illud ad aliquem Regem, Ducem, Marchionem, vel alium Principem pertineat; modò, in litteris prouiſionis, vel mandati de prouidendo de dicto beneficio ſimilis mentio facta ſit. Ex quibus autem cauſis, & in quot caſibus ſoleat Papa laïcali iuripatronatus derogare? ponunt Mandoſ. *in tract. de ſignat. grat. verb. derogationes iuriſpatronatus*, latè Viuian. *in prax. Iuriſpatr. p. 3. lib. 14. cap. 2. n. 8. cum ſeqq. ſecundùm nouiſſimam impreſſion.* Et de quibus beneficiis tantùm Papa, & non alius prouidere poſſit, vtpote, quia reſeruata ſunt eiuſdem Pontificia diſpoſitioni? dicemus *lib. 3. c. de collation. & reſeruat. benefic.*

Hæc enim omnia, & ſimilia, quæ aut Ius di- 177 uinum, aut vniuerſalem Eccleſiæ ſtatum, aut maximum animarum periculum, vel præcipua Apoſtolicæ Sedis priuilegia aliquatenus videntur concernere, quia maiores Eccleſiæ cauſæ eſſe probantur, & in quibus præcipua Papæ auctoritas conſiſtit, aliis ſine ſpeciali mandato permiſſa eſſe non intelliguntur. Ea autem ipſe de poteſtate ordinaria non ſine magna animaduerſione, & rationabili cauſa exequitur, vt eſt in huiuſmodi rebus ſuprema poteſtas, quæ nec toti Eccleſiæ, videlicet generali Concilio, ſine eius auctoritate licerent.

De poteſtate autem Papæ abſoluta, de qua ſuprà 178 diximus eum cuncta facere poſſe ad libitum, cùm nemo poſſit eius reſiſtere voluntati, ſciendum eſt primò quòd ea, quæ facit Romanus Pontifex contra Ius poſitiuum, etiam abſque rationabili cauſa; nihilominus tenent, & valida ſemper exiſtunt, donec ab alio Pontifice corrigantur, aut tollantur; quæ etſi dura videantur, eius tamen eſt voluntati parendum, vbi nihil contra Fidem, vel vniuerſalem Eccleſiæ ſtatum, aut animarum ſalutem præcipere comprobatur,

cap in memoriam, diſt. 19. gloſ. *in cap. olim, de verb. ſignific.* Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 2. *dub.* 51. *n.* 5. Diana *reſol. moral. part.* 1. *tract. de legib. reſolut.* 32. Nam quomodo ſupra Ius eſſe intelligatur? iam ſuprà eſt declaratum.

179 Quòd verò ſolutos eſſe legibus, aut Canonibus dicitur, illud de lege merè poſitiua communiter intelligi ſolet, & hoc quidem de vi legis coactiuæ, non autem directiuæ accipitur, quia cùm Superiorem non habeat, à nemine cogi ad legis poſitiuæ obſeruantiam poteſt. Suar. *de legib. lib.* 3. *c.* 35. *ex num.* 15. Moral. *in empor. Iur. p.* 1. *tit.* 1. *q.* 1. *per tot.* Fachin. *controu. lib.* 2. *cap.* 5. & plures per me citati, *in collect. ad c. iuſtum, n.* 2. *diſt.* 9. Diana *d. tr.*
180 *de legib. reſol.* 10. Vnde ipſe ſecundùm Leges, & Canones ſe velle viuere profitetur *in cap. cum omnes, de conſtit. & in cap. iuſtum, & in cap.* 1. 25. *q.* 1. *& in c. Baſilicu, de conſecr. diſt.* 1. *l. digna vox, C. de legib.* ne in eorum numero computetur, de quibus ait in Euangelio Dominus apud *Matth. c.* 24. & refertur *in c. alligant.* 26. *q.* 7. quòd *dicunt, & non faciunt, & imponunt aliis onera grauia, & importabilia, a quo autem ſuo nolunt ea mouere.*

Quod igitur ad Ius diuinum, & ad Dei iudicium attinet, Papa non eſt ſolutus legibus; leges autem humanas ſeruare non coactè, ſed voluntariè debet, & quamvis habeat plenitudinem poteſtatis, vt vidimus, eam tamen habet, vt ſecundùm rationem, & æquitatem exerceat, ſicut iura in ratione fundantur, *in c. conſuetudo,* 1. *diſt.* Vnde ex rectitudine iuſtitiæ, & æquitatis, non autem ex ſpeciali affectione procedere debet, & Chriſtum Dominum, cuius Vicarius eſt, imitari, qui dixit Matth. 5. *Non veni ſoluere leg. ſed adimplere,* refertur *in c. Magnum,* 11. *q.* 1. ſed licèt omnia poſſit, vt valeat, non debet tamen prætermittere Clauem diſcretionis, quia plenitudo poteſtatis in executione bonitatis, non in auctoritate prauitatis conſiſtit, vt inquit Hoſtienſ. *in c. quanto, de tranſlat. Epiſc.* Nec autem quid valeat, ſed quid debeat, attendere debet ſicut monet Bernard. *lib. de conſid. ad Eugenium Papam,* dum eum pro quadam culpa alloquitur, inquiens. *Si factitando probatis vos habere plenitudinem poteſtatis, ſed iuſtitiæ fortè non ita facitis hoc, quia poteſtis; ſed vtrùm debeatis eſt quæſtio; non eſt decens tibi vti voluntate pro lege; & quia non eſt ad quem appelletis, poteſtatem exercere, negligere rationem; tu ne maior es Domino tuo, qui ait: Non veni facere voluntatem meam,* &c. Quare dicebat Apoſtolus Paulus, *Omnia mihi licent, ſed non omnia expediunt.*

181 Hæc autem ſemper attendere, ac ſeruare Romanus Pontifex volens, conſilia Cardinalium & aliorum in rebus præcipuè arduis adhibet, *cap. per venerabilem, qui fil. ſint legit. c. auctoritate, de priu. lib.* 6. ſicut Epiſcopi Canonicorum vtuntur conſilio, *cap. nouit, de iis quæ fiunt à Prxl.* Et ſpecialiter Martinus V. Romanus Pont. dum viueret eſt profeſſus ſe nunquam in arduis diſpenſaturum ſine Cardinalium conſenſu; & ideo non poſſe Papam ardua ſine eis explicare, tenet Zabar. *d. conſil.* 157. *n* 6. *&* 7. vbi adducit duas rationes; quia facta à Cœleſtino Papa ſine Cardinalibus fuerunt reuocata. Secundò, quia negotia Papæ, vel Regni dicuntur negotia vniuerſitatis, ideo requiritur cōſenſus maioris partis Procerum; & idem tenet Abb. *in ſua quæſt.* 1. *Epiſcopus, num.* 12. *in fin.* vbi quòd Collegium Cardinaliū eſt in poſſeſſione, vel quaſi, quæ multum operatur, allegatur text. *in c. per venerabilem, verſ. rationibus, qui fil. ſint legit.* vbi dicit poſſe ratione diuina ſuſtineri, etiam ceſſantibus pactis Conclauium. Contrarium verò, immò quod ſolus Papa poteſt ardua quæcunque expedire ſine Cardinalibus, tuetur Petr. de Biaz *in ſuo dir. elect. in* 1. *p. c.* 35. *n.* 9. Barbat. *conſ.* 1. *per tot.* & præcipuè *n.* 36. *lib.* 1. Troil. Malu. *de canoniz. Sanct. in* 5. *dub. n.* 31. *cum ſeqq.* & aduertit Caſtr. *conſ.* 415. *In facto, n.* 6. *verſ. item non obſtat,* quòd licèt Papa ſoleat ardua explicare, ſiue expedire cum conſilio Cardinalium, & in alienatione bonorum ſoleat interuenire ſubſcriptio, & conſenſus eorum, tamen Papa non obligatur, quia non eſt qui dicat; *Cur ita facis?* niſi de ſtylo conſueuiſſent annullari ea, quæ facta fuerunt ſine conſilio, & ſubſcriptione Cardinalium, quia tunc ſtandum eſſet ſtylo, vel conſuetudini; ſed verius eſt nec conſuetudine, nec iuramento introduci poſſe, quòd Papa nequeat ſolus ardua facere, & creare Cardinales, vt optimè tenet Iacobat. *de Conc. lib.* 7. *art.* 5. Io. Ferdin. Loazes *in conſil. edito ſuper oppido de Mula, col.* 195. *cum pluribus ſeqq.* vbi loquitur de quibuſcunque arduis, videlicet creatione, & depoſitione Cardinalium, & canonizatione Sanctorum, depoſitione Regum, & Imperatorum, & aliis huiuſmodi, refert Cardin. Tuſch. *d. littera P, concl.* 50. *n.* 11.

182 Sed circa prædicta notandum eſt primò, quòd Papa non poteſt ligare ſeipſum legibus poſitiuis, nec ſuos ſimiliter ſucceſſores, vt ſcilicet non poſſit ex cauſa à Iure diſcedere, & ratione exigente diſpenſare, *c. innotuit, verſ. quamuis, de elect.* ſolùm poterit id, quod ſeruandum ſibi videtur in poſterum ſuis ſucceſſoribus indicare, *c. vlt. in fin.* vbi gloſſ. *de reſcript. lib.* 6. Et quidquid ſit dicendum in Papa concedente, an poſſit ſibi ligare manus, vt non valeat diſpoſitio contraria abſque ſpeciali derogatione? ſecus eſt in ſucceſſore, qui abſque derogatione non habet manus ligatas. Prob. *ad Monach. in cap.* 1. *n.* 11. *de conſtit.* Alphonſ. Sot. *ſuper reg.* 40. *n.* 4. *& reg.* 14. *n.* 4. & fuit dictum *in Comaclen. ſeu Ferrarien. Præpoſitura* 15. *Decemb.* 1624. *coram bon. mem. Remboldo, & in Cracouienſ. Iuris legendi* 21. 1627. *coram R. P. D. meo Coccino Decano.*

183 Et ideo in huiuſmodi poſitiuis legibus diſpenſans etiam ſine cauſa validè diſpenſat, ſecundùm Suar. *de legib. lib.* 6. *c.* 19. *n.* 6. Salas *eod. tract. diſp.* 20. *ſect.* 4. *n.* 32. Lorca *in p.* 2. *tom.* 2. *diſp.* 27. Villalob. *in ſum. tom.* 1. *tract.* 5. *diſp.* 41. *n.* 5. Pont. *de matr. lib.* 8. *cap.* 14. *n.* 7. Dian. *reſol. moral. tract. de leg. reſ.* 32. Licèt tunc illam peccare mortaliter exiſtimauerint Valent. *tom.* 2. *diſp.* 7. *q.* 5. *punct.* 9. & Suar. *de legib. lib.* 6. *cap.* 18. *n.* 9. Verius tamen eſt, ſecluſo ſcandalo, & graui alterius damno peccare tantùm venialiter, Layman. *in Theolog. moral. lib.* 1. *tract.* 4. *c.* 22. *n.* 13. Tanner. *in* 1. 2. *diſp.* 5. *q.* 7. *dub.* 5. *n.* 29.

184 Vnde infertur Papam excommunicari, aut aliis cenſuris ligari non poſſe lege humana, ita vt ſi cōtingat hæreticum fieri, vel aliud crimen committere, cui annexa ſit à lege excommunicatio, eam non incurrat, vt per Nauar. *in cap. nouit, de iudic. notab.* 3. *n.* 78. *&* 142. & in man. *cap.* 27. *num.* 13. Vgol. *de cenſur. tab.* 1. *cap.* 17. §. 6. *à n.* 8. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 5. *ſect.* 1. *à n.* 17.

185 Hinc etiam infertur Summum Pontificem cum excommunicato, nulla etiam cauſa ſubſiſtente, communicantem in humanis, vel etiam Diuinis, vel alio modo cenſuras Eccleſiaſticas violantem, non incurrere pœnas contra violatores cenſurarum Iure præſcriptas, gloſ. *verb. expectare, in c.* 1. *diſt.* 91. gl. *verb. pari, in c. qui merito,* 11. *q.* 3. *& verb. ſalutation. ver. ſed pone quod Papa, in c. ſi aliquando,*

de

de ſent. excom. & verb. vitare, in cap.nulli, eod.tit. vbi Ioan.Andr.n.2. Anchar.n.5. Cardin.n.1.Butr. n.7.Boïch.n.4.Abb.n.7.& Felin.n.5. Gemin. in c. ſtatuimus,n.11.de ſent.excom.in 6. vbi Franch.ante num.5.verſ.licèt aliud eſſet in Papa, Couar.in c.alma mater,part.1.§.1.num.3. Vgolin.de cenſur.tab.1. c.3.§.8.num.5.Anton.Ricciull.de iure perſonarum extr.grem.Eccleſ.exiſt.lib.4.c.42. & ſic non poſſe per cenſuras compelli tenent Suar. tom.5. de cenſ. diſp.5.ſect.1.n.27.& Sayr.in ſimili tract.lib.1.cap.1. num.22. Ratio eſt, quia ſubſtantia, & effectus cenſurarum Iuris eſt humani, ſecundùm Lap. alleg.48.n.2. Nau.de orat.miſcel.47.n.5.& in c.inter verba,prælud 5.n.4.Vgol.d.tab.1.c.2. Suar. tom.5. de cenſur.diſp.2.ſect.1.Conſtat autem in his, quæ Iuris humani ſunt, Papam alióſque ſupremos Principes quoad vim coactiuam non obligari, nulliſque pœnis Iuris humani adſtringi, vt notant omnes, per text.ibi, in l.Princeps,ff.de legib.& quia nemo ſibi ipſi imperare poteſt, l.pen.ff.de arbit.vel legem imponere, à qua non poſſit recedere, leg.ſi quis,22.in princ.ff.de legat.3. Sot. de iuſt.lib.1.q.6. art.7.concl.3. Corraſ.lib.2.miſcel.c.25.n.4.

186 Secundò eſt notandum non poſſe Papam ſe alterius iuriſdictioni ſubdere, quia exemptio Papæ, eſt priuilegium non intuitu perſonæ, ſed in honorem Chriſti datum, cui non poteſt Papa renuntiare; ſicut nemo poteſt renuntiare priuilegio in fauorem Communitatis conceſſo; tum etiam, quia Pontifex non poteſt humanæ poteſtati quoad vim coërcitiuam ſe ſubmittere, vt laté Card. Bellarm.de Conc.lib.2.c.18.Suar.de defenſ.Fidei lib.4. cap.7.n.5.Quare hoc notabile tenent Io. Andr.& Abb.in cap.Eccleſia S.MARIÆ,de conſtit.Archid. in c.ſi quis ſuperbus,7.q.11.Turrec.lib.2.ſum.c.104. & alij, quos refert, & ſequitur Azor. inſtit.moral. p.1.lib.4.c.7.q.6.vbi contrariis reſpondet, Duard. in comment.ad Bull.Cœn.lib.1.c.1.q.2.n.38.Lotter. de re benef.lib.1.q.46.n.52.& 53.

187 Tertiò eſt notandum Papam non teneri vi præcepti humani, & conſtitutionis c.omnis vtriuſque ſexus,de pœnit.& remiſſ.ad ſemel in anno confitendum; vi, inquam, coactiua, ſiquidem vi directiua illius text. vigore tenetur ſub reatu peccati mortalis, ſaltem ſemel in anno, peccata ſua mortalia ſemel confiteri; & idem de Euchariſtiæ ſumptione in Paſchate dicendum eſt; tum ratione naturali, quæ docet Principem legibus humanis ſubditum eſſe, eo quòd præceptum illud de Confeſſione annua, licèt aliqua ex parte humani Iuris ſit, non omnino Diuini, verè tamen eſt Iuris diuini limitati per humanum. Vide Nau.in princ.diſt. 1.n.32.& in c.ſacerd.n.50.de Pœnit.diſt.6. Couar. in c.alma mater,p.1.§.1.n.5. Vioald.in Candel.aur. p.4.c.8.n.57.Henr.in ſum.lib.1.de Sacr.Pœnit.c.3. §.2.Flam.Par.de reſig.benef.lib.5.q.18.n.151. Sayr. in claui regia,lib.3.c.4.n.14.Azor.Inſtit.moral.p.1. lib.7.cap.39.q.11. Paul.Comitol.reſponſ.mor.lib.1. q.101.Valer.Regin.in prax.for.pœnit.lib.6.n.49.

188 Plura ſunt præterea, quæ Romanus Pontifex de ordinaria poteſtate facere non ſolet, præter illa, quæ ſuperiùs vidimus; de abſoluta verò nonnulla, quandoque feciſſe probatur, quia in dubio Papa nunquam præſumitur vti plenitudine poteſtatis, niſi exprimat, Felin. in c.1.n.27.de conſtit. Card.Tuſch.d.lit.P,concluſ.43.n.20. Nec etiam præſumitur quòd Princeps ea vti velit, ſed potiùs legibus ordinata, vt inquit Innoc. in cap. innotuit, ſub num.5.de elect.& in c.innouamus,n.1.in fin. de cenſib.Bald.in l.ſi teſtamentum, num.1. & ibi Paul. Caſtr.n.2.C.de teſtam. mil. Alex. in l.Centurio,n.3. ff.de vulg.& pup. Bero in c.quæ in Eccleſiar.n.135. de conſtit.Roland.conſ.86.n.58.vol.1. Rimin.ſen. conſ.39. num.10. Eccleſiam namque, aut Sedem 189 Romanam ad aliam ciuitatem transferre non ſolere de ordinaria poteſtate videtur, ſecundùm ea, quæ ſuprà cap. proximo vidimus; quandoque tamen factum fuiſſe conſtat, & paſſim nobis referunt hiſtoriæ quòd per ſeptuaginta annos parum plus ſtetit ſancta Sedes Auenioni, apud Francigenas, vt tradunt Illeſcas in hiſt.Pont. lib.6.c.1.& 7. Mexia in ſylu.var.lection.lib.2.c.6.S.Antonin.3.p. hiſt.tit.21.c.1. Ioan.Rich.in compend.temp.& hiſt. Roman. Pont.lib.5.cap.9. vnde & redire Romam Pontifex Gregorius XI. eſt admonitus, Læl. Zech.de priuil. Eccleſ.priuil.77.n.9.

Similiter cùm Clerici iure diuino, & naturali 190 exempti ſint à ciuilibus Principum legibus, vt ſentiunt gloſ.verb.diſcuti,in c.ſi Imperator,96.diſt. & in verb.diuino,in c.quanquam,de cenſib.lib.6.vbi Doct.& plures plena manu citati per me in collect. ad cap. Eccleſia S.MARIÆ, n.19. de conſtit. ideo priuilegio huius exemptionis non Papa in totum, & generaliter derogare non poteſt, Abb. & Doct.in cap.2.num.2.de maior.& obed. Roman. ſing.418.Grammatic.deciſ.61.num.10.& ſeq.Clar. §.fin.q 41.verſ.ſed quid dicendum, Roland.conſ.4. n.15.vol.1.& conſ.12.n.46.& conſ.43.n.11,vol.2. Couar.pract.c.31.n.4.verſ.primum,Bellet.diſquiſit. Cler.p.1.tit. de fauor.Cleric.perſon.§.3 n.7. Et ideo 191 non poteſt facere legem, per quam Clerici iudicentur à Iudice ſæculari, Roman.conſil.414. Card. Tuſch.d.littera P,concl.49.n.95. Nec poteſt concedere quòd Rex in Regno ſuo habeat iuriſdictionem in omnes Clericos, & poſſit cognoſcere de cauſis ſpiritualibus, Felin.in c. Eccleſia S. MARIÆ,n.6.de conſtit. Card.Tuſch.d.lit.P,concl.69. n.6.Sed cùm facilius ſit limitare legem in vno,vel pluribus caſibus, quàm in totum abrogare, Felin. in c.quæ in Eccleſiarum,n.19.de conſt.Rot.dec.192. n.7.apud Farin.p.1.recent.poterit illud interpretari, mutare, declarare, reſtringere, remittere.& amplificare, Couar.de ſponſal.p.2.c.6.§.9.n.2.3.& 4. Bald.de præſcript.p.5.princ.q.7.n.11. Mouet.de decim.cap.5.ex n.87.Azor.inſtit.moral.p.2.lib.4.c.18. & ſic in caſu particulari poterit deputare laïcum, vel fœminam Iudicem Clerici, vt tenet Cardin. Tuſch.d.lit.P,concl.50.n.28.& 29.

Sic etiam non poteſt Papa characterem in anima impreſſum per degradationem tollere, quia 192 nec per mortem tollitur, Gironda de priu.n.1285. nec præcipere aliquid iniuſtum, aut quòd in ſe peccatum contineat, c.inquiſition.de ſent.exc.c.Iulianus,& c.ſi Dominus,1.q.3.Nec ipſe habet poteſtatem peccandi, nec ſeipſum à peccato ſuo abſoluere poteſt, Panorm. in c. fin. de inſtit. Præterea non poteſt matrimonium conſummatum vllo vnquam caſu diſſoluere, quia omnimoda hæc indiſſolubilitas competit matrimonio conſummato ex Chriſti diuino præcepto, Matth.19. Quod Deus coniunxit, homo non ſeparet; vbi eleuauit matrimonium ad eſſe Sacramenti, vt repræſentaret indiſſolubilem Chriſti cum Eccleſia per carnis vnionem. Vide Couar.de ſponſal. p.2.cap.7.§.4.n.15.vbi reprobat aliquos Iuriſperitos peſſimè exiſtimantes poſſe Pontificem ex cauſa diſpenſare in matrimonio conſummato. De matrimonio autem rato tenet communis Doctorum ſententia poſſe Pontificem in eo diſpenſare, vt ſoluto eius vinculo poſſint liberè coniuges aliud matrimonium inire, &

Digitized by Google

ſequuntur plures citati à Sanchez *de matr. lib.* 2. *diſput.*14.*num.*2. & à me *in collect. ad c. ex publico, n.* 14.*de conuerſ.coniug.*

193 Item, neque poteſt, ſtatuere, vt excommunicato communicans in excommunicationem non incidat, *c. nulli*, 8.§.1. vbi Panorm. *de ſent. excom.* in qua probatur nullum ſe poſſe priuilegio Apoſtolicæ Sedis tueri, quominus excommunicatos vitare debeat, ſicut ex eo colligit Mat. Alter. *de cenſur. tom.*1. *de excom. lib.*1.*diſp.*9.*cap.*1.*verſ.& quamvis*, Ricciul. *de iur. perſon. extr. grem. Eccl. exiſtent. lib.*4. *cap.*42. *num.*12. *in fin.* Sed rationem aliqui ex eo deducunt, quòd præceptum de vitandis excommunicatis Iuris diuini ſit; quod non eſt verum, niſi de poteſtate excommunicandi intelligatur, immò ex cauſa poſſe Papam ſtatuere, vt excommunicato communicans non incidat in excommunicationem, colligitur ex latè adductis per me *in collect. ad d.c. nulli.*

194 Item nec poteſt ſine iuſta cauſa ſtatuere talia, per quæ ſtatus generalis, ſeu vniuerſalis Eccleſiæ mutaretur, plene Roman. *conſ.*380. *Quæſtio eſt, in principio*, vbi *n.*3. *verſ.*2. ſubdit non poſſe etiam ſtatutum facere, ex quo vehementer ſuſpicari poſſet vniuerſalem Eccleſiæ ſtatum perturbari, *& n.*4.*verſ. tertiò non poteſt*, nec per quod ſtatus vniuerſalis Eccleſiæ decoloraretur, *& n.*5.*verſ.*4. nec per quod cuncti Ordines Eccleſiæ ſcandalizantur, ſeu Eccleſia periclitationem pati poteſt, refert Card. Tuſch. *lit. P, concl.*50.*n.*33.*cum ſeqq.& n.*41. poſt Anton. de Butr. *conſ.*19.*n.*7. reſoluit, neque poſſe tollere Canonem quòd percutiens Clericum non ſit excommunicatus, quia illud reſpicit ſtatum Eccleſiæ.

195 An autem poſſit ſtatuere contra Concilium? videtur indagandum, & breuiter reſpondendum, quòd licèt gloſſ. *verb. Concil. in c. Anaſtaſius*, 19. *diſt.* peſſimè tenuerit Concilium maius eſſe Papa, idem exiſtimauerit Abb. *in cap. ſignificaſti, n.*3. *de elect.* vbi Dec. *n.*7. Abulen. *in c.*18. *Matth. q.*108. Roman. *in tribus conſiliis vltimis.* Contraria tamen opinio veriſſima eſt, eámque expreſsè tuentur gloſſ. *in verb. Concilium, in c. vbi periculum, de elect. lib.*6. S. Anton. *p.* 3.*tit.*22.*c.*10.§.4.*ſua hiſt.* Caiet. *in tract. de comparat. Papæ, & Concil. c.*7. Pelag. *de planct. Eccl. lib.*1.*art.*6. Iacob. *de Concil. lib.*10.*q.*7. *fol.*660.*cum multis ſeqq.* Roman. *conſ.*345.*num.*8. Turrecr. *in ſum. de Eccl. lib.*2.*c.*94.*&* 104.*& lib.*3. *c.*64.*in fin.* Couar. *de ſponſ. part.*2.*c.*6.§.9.*num.*6. Sayr. *in clau. reg. lib.*3.*c.*10.*n.*6. Cardinal. Bellarm. *lib.*1.*de Concil. auct. cap.*14 *in fin. & c.*17. Cardin. Tuſch. *pract. concl. tom.*2.*lit. C, concl.*552.

Verùm verò Papa cùm ſit ſupra Concilium, poſſit ſe Concilio ſubmittere? vide Turrecrem. *d. lib.*2.*cap.*104. Suar. *de fid. diſp.*10.*ſect.*6.*n.*9. Card. Bellarm. *d. lib.*2.*cap.*14 *verſ. ſecunda opinio, & c.*18. *&* 19.*in princ.* Card. Tuſch. *d. concl.*551. *num* 4. *& tom.*6.*lit. P, concl.* 80. *num.*11. vbi poſt Clar. §. *fin. q.*35.*num.*5. ait quòd non poteſt ſe ſubiicere Epiſcopo, neque Concilio, vt ab eis iudicetur extra crimen hæreſis, & quòd non valeat talis ſubiectio, *& num.*13. poſt Caſtr. *conſ.* 420. *Viſa puncto, col.*3. *in fin. lib.*1. tenet quòd quando Papa committit crimen notorium, & eſt incorrigibilis propter quod Eccleſia recipit ſcandalum, poteſt priuari, & iudicari à Concilio. Idem ſi ſunt plures Schiſmatici de Papatu contendentes, ſi non renunciant, vel concordant.

Hîc autem, quia incidit ſermo de ſchiſmate, commendo Lectori Zabarellum *conſ.*150. agentem de ſchiſmate inter Innocentium III. & Benedictum XIII. qui ad tollendum omnino ſchiſma, ponit ſeptem remedia. Primùm, conuocatio Concilij, & per quos poſſit fieri. Secundò, quòd compromittant in confidentem Iudicem. Tertiò, quòd compromittant de iure, & de facto. Quartò, quòd vterque cedat, & eligatur alius. Quintò, quòd compellantur cedere etiam manu armata. Sextò, quòd ambo decernant vno moriente alter ſit Papa, & quòd prohibeatur noua alia electio omnibus Cardinalibus. Septimò, quòd alter alteri committat vices ſuas donec vixerint, vtroque in ſua obedientia perſeuerante; & vltimum, *n.*29. per ſortes.

Reſtat nunc vt videamus an, & quando Papæ 196
aſſertioni ſtandum ſit, vel non? Concluſio autem in hac materia certa eſt, quòd verba narratiua in litteris Apoſtolicis, ſuper quibus fundatur gratia, vel intentio Papæ, proprium factum, vel ſecum geſtum narrantis plenam fidem faciunt: ita probat text. *in Clem.*1.*de prob.* & per illum reſoluunt Tiraq. *de retract. lig.*§.1.*gloſſ.*14.*num* 49. Zabarel. *conſ.*145.*n.*3. Caſtr. *conſ.*341. *Venio nunc, in princip. lib.*1.*& conſ.*415.*in princ. eod. lib.*1. Oldr. *conſ.*138. *num.*6.*verſ. item non obſtat*, Feder. de Sen. *conſ.*117. *Caſus talis, in princ.* Raphaël. Fulgoſ. *conſil.*148. Gemin. *conſ.*79.*in princip.* vbi loquitur in aſſertione Papæ, quòd prouiſus eſſet eius Cubicularius, *& conſ.*82.*num.*3.*verſ. reſtat nunc videre*, vbi loquitur de aſſertione Papæ, quòd diſpenſauerit cum Epiſcopo, ne conſecraretur. Maſcard. *de prob. concluſ.*139.*&* 621. *num.*3. Anton. Gabriël. *comm. tit. de probat. concl.*2.*n.*2.*&* 13. Farinac. *in prax. crimin. q.*63.*n.*92.*& ſeq.* Card. Tuſch. *tom.*6.*littera P, concluſ.*62.*ex num.*2. Verall. *deciſ.*286.*part.*2. Rot. *deciſ.*405. *ſub n.*1. *part.*1.*recent. & dec.*191.*n.*2.*&* 3. apud Farin. *p.*2.*in poſthum.* vbi etiam quòd aſſertioni Papæ diſpoſitionem continenti, & dicenti ſe ita velle, ſtandum eſt, Caualer. *deciſ.*513.*n.*1. & fuit dictum *in Farfen. ſeu nullius Monaſterij, & Prioratus*, 26. *Aprilis* 1624. *coram bon. mem. Vbald. ſen.* refert Ferentil. *in annotat. ad deciſiones* 621. Buratt. *n.*17. Etiamſi Papa aſſerat de iis, quæ vi- 197
dit ante Pontificatum Roman. *ſingul.*128. Maſc. *concluſ.*139. *num.*6. Farin. *d. q.*63.*à num.*79. Ioan. Valer. *de differ. inter vtr. for. verb. teſtis*, *differentia* 5.*verſ. fallit in Papa.*

Quod adeò verum eſt, vt in contrarium proba- 198
tio non admittatur, Gemin. *conſ.*79.*in princ.* Anch. *conſ.*399.*n.*3. Ægid. Bellam. *conſ.*33.*num.*39. Caſtr. *conſ.*416. *In facto præſenti in princ. lib.*1. Socin. *conſil.*266. *In cauſa, verſ. abſolutis, lib.*2. Maſcard. *de probat. concl.*149.*n.*1. Card. Tuſch. *d. lit. P, concl.*62. *n.*10.*ibi, n.*41. ex Roman. *conſ.*350.*num.*18.*& ſeq.* id limitat in caſibus, in quibus non ſtatur præſumptioni Iuris, & de Iure, vel quando conſtat de confeſſione contraria Papæ.

Factum proprium multipliciter dicitur. Et pri- 199
mò, ſi Papa narrat ſibi fuiſſe à parte ſupplicatum, ideò ſtatur narratiuæ Papæ in hoc quamvis contineat factum alienum ſupplicantis, Rot. *dec.*172. *n.*2.*p.*1.*diuerſ.* Card. Tuſch. *d. concluſ.*62.*n.*20.

Secundò, ſi narrat beneficium vacare in Curia 200
per mortem Titij, quia probat mortem, & mortis locum, Lap. *alleg.*7.*num.*4. *& alleg.*24.*circa princ.* vbi dicit verum, dummodo iſta aſſertio facti alieni habeat relationem ad factum proprium; refert Card. Tuſch. *d. concl.*62.*n.*28.

Tertiò, ſi narret Titium ſibi aliquid ſignificaſſe, 201
quia probat Titium loquutum eſſe cum Papa, Feder.

der. de Sen. *conſ.117. per tot.* vbi ſubdit quòd volens probare quòd Titius nihil ſignificauit, non debet audiri, niſi de licentia Papæ, ſecus crederem, ſi Papa de mendacio, non argueretur, quia tunc poſſet probari contrarium, Gem. *conſ.33. num.5. verſ. nec obſtat.* Card. Tuſch. *d. concluſ.62. n.34.*

202 Quartò, ſi atteſtetur tale beneficium fuiſſe in eius manibus reſignatum, vt per Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 8. q. 11. num. 1. cum ſeqq.* vbi *n.16.* limitat, ſi aſſerat renunciationem talis beneficij eſſe factam coram ſe in eius manibus per procuratorem, quia tunc licèt probet huiuſmodi aſſertio renunciationem, non tamen probat illum fuiſſe verum procuratorem, & habuiſſe legitimum mandatum.

203 Quintò, ſi atteſtetur de facto Prædeceſſoris, quia ſibi creditur, & probat, vt per Imol. *col. pen. verſ. idem per omnia,* & Card. *q.9. in d. Clem.1.* Pariſ. *conſ.99. n.3. vol. 4.* Roman. *conſ.191. n.4. verſ. non inducit,* Rip. *reſp.1. n.28. lib.1.* Anton. Gabr. *d. concluſ.2. n.17.* Maſc. *de probat. concl.1287. n.48.* Flam. Pariſ. *d. q.11. n.10. & 11.* Card. Tuſch. *d. concl.62. n.68.* In iis enim, in quibus ſtatur aſſertioni Papæ de facto proprio, ſtatur etiam de facto prædeceſſoris *cap. cùm à nobis, in fin. de teſtib.* Roman. *conſ.350. In caſu, n.17. & 18. verſ. quoad tertium.* Card. Toſch. *d. concl.62. n.40.*

204 Intellige ſupradicta, vt credatur Papæ aſſerenti quando ſe fundat ſuper aſſerto, quod eſt facti proprij in iis, quæ dependent à ſua libera poteſtate, & ſine ordine aliquo ageret, vt eſt reſeruare beneficia, admittere reſignationem beneficij, excommunicare, vel alteri committere, quia hoc poteſt, etiam monitione non præmiſſa, vel priuare aliquẽ titulo beneficij ex mera ſua voluntate, quod poteſt; ſecus ſi ob crimen, quia non probatur ordo priuationis, & citationis, neque quod iuſtè priuauerit, quia iſta videlicet omiſſio citationis non pendet ab eo, Gem. *conſ. 53. Pro reſponſione, num.14. verſ. tertiò poſſet dici,* Card. Tuſch. *d. concl. 62. n.83.*

205 Sextò, dicitur narratiua Papæ de facto proprio, quando eſt, facta per verba, *Cenſemus, Arbitrantes & Nos attendentes,* vt cenſuit Rot. *deciſ.416. n.1. & deciſ.506. n.2. p.1. & deciſ.612. ſub num. 3. in fin. p.2. rec.* quam refert Ferent. *in annot. ad d. deciſ.621.* Burat. *n.18.*

206 Septimò, dicitur quoque narratiua Papæ de facto proprio quando eſt facta per verba, *vt aſſeritur,* & ſimilia. Rot. *deciſ.60. n.3. & dec.77. de reſcript. in antiq.* Caſſad. *dec.4. n.8. de probat. & dec.7. n.6. de Iur. patr.* Rota *in Legion. preſtim. 14. Iun. 1595. coram Card. Pamphil. ſen. & in Mediolanen. Capellaniæ 27. Maij 2596. coram eodem.* Caualer. *deciſ. 533. num.5.* Licèt ſecus ſit, quando eſt facta per verba, *vt aſſeris,* vt diſtinguunt Rot. *d. dec.60. n.3. & dec.77. de reſcript. in antiq.* Caſſador. *d. dec.4. n.6. de probat. & d. dec.7. n.6. de iure patr.* Felin. *in cap. ad aures, num.10. in 7. concl. de reſcript.* Rota *in Paduan. penſionis 28. Iunij 1581. coram Rubeo,* apud Nicol. Garc. *de benef. p.1. cap.6. num.406.* Caual. *dec.533. n.5.*

207 Quando verò narratiua Papæ eſt ad inſtantiam partis, & de facto alieno non ſecum geſto, tunc illi non ſtatur, Ruin. *conſ.41. ſub n.23. lib.1.* Tiraq. *de retract. lig. §.1. gloſſ.14. num.49.* Bellam. *dec.158. verſ. patet tertium,* Veral. *dec.23. & 239. p.2.* & fuit dictum *in Serana Iuriſpatr. 28. April. 1603. coram Card. Pamph. ſen. & in Paſten. penſionis 5. Decembris 2595. coram eodem.*

208 Quod etiam procedit, etiamſi ſuper ea fundetur intentio Papæ, Aretin. *conſ.23. n.9.* Aym. *de antiq. temp. p.1. §.1. n.9.* Alex. *conſ. 112. num.2. & 5. ad fin. lib.7.* Mynſinger. *centur.5. obſer.34. n.8.* Verall. *deciſ.33. & 241. num.2. p.2.* Rot. *deciſ.154. num.4. p.2. diuerſ. & in d. Sorana Iuriſpat. coram Cardinali Pamphil. & in Segobien. penſionis 22. Mart. 1604. coram Orthemb.* vbi quòd talis narratio nec etiam transfert onus probandi in aduerſarium, refert Beltramio. *in addit. ad deciſ.239. Gregor. XV. ſub lit. D, verſ. aut verò.* Rot. *in Tullen. ſeu nullius Monaſterij, 22. Maij 1609. coram Cardinali Sacrato,* in qua fuit reſolutum non fuiſſe probatam inhabilitatem Coadiutoris ex litteris Apoſtolicis Coadiutoriæ, in quibus Papa narrauit ſe ex proceſſu maturè diſcuſſo deprehendiſſe Coadiutum fore inhabilem; ex quo quando Papa narrat aliquem criminoſum, indignum, & ſimilia, tunc videtur aſſerere factum alienum, & conſequenter talis narratiua non probat in tertij præiudicium, etiamſi Papa ſuper ea fundet intentionem ſuam. Cravet. *conſ.48. num.1.* Mohed. *deciſ.26. num.1. de reſtit. ſpoliat.* Creſc. *deciſ.6. de probat.* refert Ferent. *vbi ſuprà n.21.*

209 Intellige quando narratio facti alieni eſt ad inſtantiam partis, ſecus ſi *Motu proprio,* ſi facta, Mohed. *deciſ.271. in fin.* Iaſ. *conſ.8. lib.4.* Card. Tuſch. *d. lit. P, concl.62. num.50. cum ſeqq.* Porcius *dec.101. aliàs 100. lib.3. in correctis.*

210 Illud tamen eſt aduertendum, quòd vbicunque ſtatur aſſertioni Papæ in facto alieno, benè admittitur probatio in contrarium, quia probat donec contrarium probetur, Zabarel. *conſ.128.* Menoch. *conſ.100. num.25.* Ant. Gabr. *conſ.2. n.49.* Maſcard. *de probat. concl.1227. num.64. & 67,* Card. Tuſch. *d. concl.62. n.91.*

211 Denique ad calcem huius cap. notandum duxi Papam poſſe cedere, & renunciare Papatui, abdicando à ſe poteſtatem iuriſdictionis per modum voluntatis ſufficienter expreſſum; *cap.1. de renunciat. lib.6.* Dec. *in c. ex parte, n. 20. de reſcript.* Alex. *conſ.224. In re tam graui, in fin. lib.9.* Pel. *de planct. Eccleſ. lib.1. c.18.* Iacobat. *de Conc. lib.1. art.3. n.3.* Gambar. *de ſimoniac. Pontif. elect. n.98.* S. Anton. *3. p. ſuæ ſum. n.23.* Albert. *de agnoſc. aſſert. q.30. n.6.* Peregr. *de iur. fiſc. lib.1. tit. hab. iur. fiſcal. num.10. & 11.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.2. q.1. n.4. & à num.19. & lib.7. q.5. num.3.* Card. Toſch. *d. litera P, concluſ.48. à princip.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.4. cap.6. q.1.* Paul. Comit. *reſp. moral. lib.1. q.100.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell. §.5. proœm. ex n.16.* vbi etiam enumerat aliquos Pontifices, qui Papatui renunciarunt, nouiſſimè Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2. lib.4. p.7. tract.4. docum.20. num.1. poſt med.* & nouiſſimè Martin. Giron. de Palazeda *in diſcurſu, an ſit licitum in vita Pontificis ei ſucceſſorem dare, cap. vlt. num.104. cum ſeqq.* Bonacina *de legitima elect. Summi Pont. quæſt.1. puncto 1. prop. vnic. num.20.* vbi tenet Papam poſſe Papatui cedere per modum ſimplicis renunciationis, ſed non poſſe per modum reſignationis propriè acceptæ, & nec poſſe ſeipſum deponere, ſeu cedere iudicialiter per modum depoſitionis. Et ſi fuerit Summus Pont. Religioſus, non deſunt qui teneant eum poſt renunciationem teneri ad monaſterium redire, vt inconſideratè protulerunt Aragon. *de Iuſtit. & iure queſt.88. art.1. ad 3. pag.1036.* Azor. *inſtit. moral. lib.12. c.7. §. rogabis p.1.* quos meritò reprobat Soſa *in libello de obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n.139.*

212 Eſt tamen controuerſum apud quem prædicta reſignatio facienda ſit, cùm non detur Superior, qui illam poſſit acceptare? In quo videbatur dicendum ad Collegium Cardinalium ſpectare, cùm vniuerſam Eccleſiam repræſentet, ex Hoſtienſ. *in cap. dilecti, num. 2. de præbend.* Anchar. *in cap. cùm redemptor*, 12. *quæſt.* 2. & ad illos quoque Romani Pontificis electio ſpectet, iuxta *cap. licet, de elect.* & latè diximus *ſuprà cap. 1.* Maximè cùm renunciatio Pontificatus res grauiſſima, & ardua ſit, ac proinde Collegio Cardinalium communicanda, vt colligitur ex *c. per venerabilem, verſ. ſunt autem, qui fil. ſint legit.* tradunt Ioan. Andr. *in c. ſuper eo, de elect.* Azeued. *l. 3. n. 36. tit. 10. lib. 5. nouæ Recop.* tum vt deliberent, an id Chriſtianæ Reip. expediat; tum vt ad alterius Pontificis electionem illicò procedant, vt rectè aduertit Ant. *in d. cap. 1. num. 4. de renunc. lib. 6.* & ita Cæleſtino, & aliis Romanis Pontificibus, qui Papatum renunciarunt, factum fuiſſe legimus, vt poſt Gem. *in dict. cap. 10. num. 10.* tradit Flamin. Pariſ. *d. lib. 8. q. 5. num. 12.* Iuuat efficax ratio, nam inter Pontificem, & Eccleſiam vniuerſalem quidam quaſi contractus tempore electionis celebratus cenſetur, per quem Eccleſia Pontificem alere, Pontifex verò Eccleſiam gubernare tenetur, prout in aliis beneficiariis oſtendemus *infrà ſuo loco*; conſtat autem Pontificem, & quemcumque alium ſupremum Principem per contractum cum ſubditis celebratum in vtroque foro obligari, vt notant Doct. *in cap. 1. de probat.* Igitur Cardinalium cœtus, per quem vniuerſa Eccleſia repræſentatur, ad prædictam obligationem remittendam videtur neceſſarius.

213 Quamvis autem hæc de vrbanitate rectè procedant; de rigore tamen Cardinalium acceptatio neceſſaria non videtur; ſed poterit Pontifex ſimpliciter declarare ſe velle Pontificalem dignitatem renunciare; cæteræ namque ſolemnitates, quæ in beneficiorum reſignationibus requiruntur, Iuris humani ſunt, quo Pontifex non adſtringitur, & ita intelligendum eſt verbum *liberè*, quo vtitur text. *in d. cap. 1.* vt poſt Anton. *num. 5.* Gemin. *num. 10.* Franch. *num. 3.* & alios ibi tradunt Burſat. *conſ. 341. n. 20.* Iacob. *de Concil. lib. 3. art. 5. num. 179.* Abb. *in ſua q. 1. col. 4. in fin. n. 9. verſ. ſextò*, Flam. Pariſ. *de reſig. lib. 5. q. 1. num. 13. & lib. 7. q. 5. n. 5. cum ſeqq.* Azor. *d. p. 2. lib. 4. c. 6. quæſ. 2.* Machado *d. docum. 20. n. 2.* Vnde concludit Archid. *d. c. 1. ad fin.* quòd ſicut Papatus erectio ſoli Deo reſeruata eſt, iuxta *c. vlt. 79. diſt.* ita etiam reſignatio ſoli Deo facta videtur. Et ita colligitur ex forma renunciationis Papæ Cœleſtini V. quam ponit Carrill. *in ſuis annalibus Chronol. lib. 4. anno* 1294. *fol.* 373. his verbis. *Ego Cœleſtinus Papa V. motus ex legitimis cauſis, id eſt, cauſa humilitatis, & melioris vitæ, & conſcientiæ illæſæ, debilitate corporis, defectu ſcientiæ, & malignitate Populi, & infirmitate perſonæ, & vt præteritæ conſolationis vitæ poſſim reparare quietem, ſponte ac liberè cedo Papatui, & expreſſè renuncio loco, & dignitati, oneri, & honori; dans plenam & liberam facultatem ex nunc ſacro Cœtui Cardinalium eligendi, & prouidendi dumtaxat Canonicè vniuerſali Eccleſiæ de Paſtore.*

214 Neque obſtat vera renunciationis definitio, ſecundùm quam in omni renunciatione Superioris acceptatio neceſſaria eſt, quia procedit in cæteris beneficiis, in quibus legitimus Superior reperitur, qui illam valeat acceptare; at Pontifex nullum in terris recognoſcit Superiorem, ad quem recurrere poſſit, *cap. nunc autem*, 21. *diſt.* Ideò non mirum ſi propter impoſſibilitatem rigor Iuris relaxetur, iuxta reg. text. *in cap. indemnitatibus, §. pen. cap. licet, de elect. lib. 6. l. proximè, ff. de his quæ in teſt. delent.* Peccabit tamen Pontifex ſi paſtoralem curam à Chriſto Domino ſibi commiſſam ſine iuſta cauſa repudiauerit. Fundamenta verò in contrarium adducta ſolùm concludunt debere Pontificem negotium hoc, & ſimilia ardua Cardinalibus deferre, non verò teneri ex aliquo præcepto diuino eorum definitionem ſpectare, aut ſequi. Ratio de quaſi contractu inter Eccleſiam, & Prælatum celebrato tollit, quominus data iuſta cauſa renunciare poſſit, vnde cùm non detur Superior, qui illam examinare, admittere, aut reiicere valeat, Pontificia conſcientiæ id erit relinquendum.

Capvt III.

De Cardinalibus ſanctæ Romanæ Eccleſiæ.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotes Leuitici generis, figuram & typum Cardinalium tenuiſſe probatur, & Cardinales Sacerdotum illorum hodie typum gerunt.*
2 *Cardinales Apoſtolorum quoque exemplo inſtituti fuerunt, qui Chriſto Domino in terris tanquam Pontifici aſſiſtere videbantur.*
3 *Petrus in locum aſſiſtentium Apoſtolorum dicitur XXIV. quodammodo Senatores Romanæ Eccleſiæ ex Presbyteris, & Diaconibus Romanæ Vrbis inſtituiſſe.*
4 *Marcellus Papa XV. Titulos in Vrbe inſtituit quaſi Diœceſes quaſdam Presbyteris, & Diaconibus aſſignatas ad Baptiſmum, & Pœnitentiam, ac Martyrum ſepulturam.*
5 *Cardinalium Ordo quoad ſuam primordialem originem, & adumbrationem Iuris eſt diuini.*
6 *Cardinalis nomen ante tempora B. Sylueſtri extitiſſe non conſtat, vnde ab ipſo creditur adinuentum.*
7 *Dignitas Epiſcopi antiquitus maior fuit quàm Cardinalis, quia tunc Cardinales per humiliora charitatis opera ſe exercebant.*
8 *Innocentius IV. ipſis Cardinalibus cùm à Summo Pont. ad Terras Eccleſiæ regendas mitterentur, rubeum pileum dicitur tradidiſſe.*
9 *Paulus II. birretum purpureum omnibus Cardinalibus, non tamen Regularibus dedit.*
10 *Cardinales ex Ordinibus Regularium aſſumpti, cùm prius de antiquo more portaſſent birretum eiuſdem coloris, cuius erat habitus Religionis in qua fuerant profeſſi, Greg. XIV. illis primum conceſſit vſum rubei birreti.*
11 *Cardinalium Ordo triplex eſt hodie, Epiſcoporum ſcilicet, Presbyterorum, & Diaconorum.* latè num. 43.
12 *Cardinales à Summo tantùm Pontifice creantur.*
13 *Cardinales ex omni natione viri ſelectiſſimi eligendi ſunt.*
14 *Sponſiones, ſeu excommiſſa ſuper Cardinalium promotione nullatenus ſunt faciendæ.*
15 *Cardinalatus ad dignitatem qui ſint, vel non ſint aſſumendi, oſtenditur.*
16 *Filium vtriuſque ſexus, etiam ex legitimo matrimonio.*

monio, vel ex eo nepotem habentes, in Cardinales promoueri nequeunt.

17 *Cardinalis eſſe non poteſt frater ex vno parente germanus, vel patruelis conſobrinus, aut amitinus alicuius Cardinalis viuentis.*

18 *Patruus, aut auunculus nepotis ex fratre, vel ſorore Cardinalis viuentis prohibetur aſſumi ad Cardinalatum.*

19 *Epiſcopi an creari valeant Cardinales? oſtenditur.*

20 *Cardinales, qui ſunt Epiſcopi, non excuſantur à reſidentia eo ipſo quòd ſunt Cardinales, & aſſiſtunt Romano Pontifici.*

21 *Cardinales in Curia Pontifici aſſiſtere debent.*

22 *Cardinalis aliquis niſi magis eſſet Eccleſia proficuus ſi Papa aſſiſteret, poteſt alteri Eccleſia dari Epiſcopus.*

23 *Cardinalatus cum aliis beneficiis Eccleſiaſticis an ſit incompatibilis? oſtenditur.*

24 *Monachus, ſeu Regularis cùm Cardinalis eligitur, non abſoluitur ab ijs, quæ ſunt de ſubſtantia regula, & ita non acquirit dominium, nec teſtari poteſt.*

25 *Monachus in Cardinalem promotus tenetur portare habitum ſuæ Religionis, ſed illum deponens non incurrit excommunicationem.*

26 *Regularis in Cardinalem promotus poteſt in Baptiſmo, & Confirmatione eſſe ſuſceptor.*

27 *Religioſus Cardinalis ab obedientia Superiorum Religionis, ſoli Pont. ſubiectus manet, & à reliquis obſeruantiis Regularibus abſoluitur.*

28 *Cardinalium in creatione exigenda ſunt ea omnia, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus ſunt conſtituta.*

29 *Cardinalis ad officium eligendus habere debet induſtriam ſingularem, fidem exploratam, & morum maximam grauitatem.*

30 *Illegitimi, etiam per ſequens Matrimonium legitimati, ad Cardinalatiam dignitatem non ſunt promouendi,* & n. 35.

31 *Inhabiles propter defectus, vitia, aut impedimenta, ad ſacros Ordines non poſſunt in Cardinales vllo vnquam tempore aſſumi.*

32 *Lectiſſimi, & præcellentes viri in Cardinalium collegium adſcribi debent.*

33 *Ætas ad Cardinalatum requiſita quæ deſideretur? oſtenditur.*

34 *Ætas in Cardinalibus ſecundùm communes regulas neceſſaria eſt, non tamen impedimento eſt quominus Papa minores ætate creare poſſit.*

35 *Illegitimitatis à labe Cardinalium cœtus immunis eſſe debet.*

36 *Spurius per Eugenium IV. in Cardinalem electus antequam galerum acciperet è vita diſceſſit.*

37 *Cardinales non ſolent aſſumi niſi viri in ſcientia, ac rerum experientia excellentes, Magiſtri, ſeu Licentiati in Iure Canonico, ſeu humano.*

38 *Scientia in Cardinalibus exigitur, quæ in eligendis Epiſcopis deſideratur.*

39 *Bigamum ad Cardinalatus celſitudinem non ſolet Papa promouere.*

40 *Auſonius Roſellus, & Ioannes Lignanus quamuis Iuriſperiti inſignes, tamen quia erant bigami, Cardinalatus dignitatem nunquam obtinere potuerunt.*

41 *Cardinales in electione Papæ vocem habent, etiamſi galerus Cardinalitius eis traditus non eſſet, neque os clauſum, aut ſi clauſum, nondum apertum fuiſſet.*

42 *Papa de plenitudine poteſtatis etiam nulla facta propoſitione poteſt facere Cardinales, qui non habeant qualitates requiſitas.*

43 *Cardinalium numerus Summor. Pont. arbitrio auctus, & diminutus fuit, prout & hodie augeri minuíve poterit, cùm res ita poſtulauerit.*

44 *Cardinalium veterum numerus qualis olim fuerit? & quo hodie? oſtenditur.*

45 *Epiſcoporum Cardinalium tituli quot olim fuerint, & hodie ſint? oſtenditur,* & n. 63.

46 *Presbyterum Cardinalium Tituli olim erant 28. nunc vero 50. præſcribuntur,* & n. 64.

47 *Diaconorum Cardinalium Tituli quot olim fuerint, & hodie ſint? oſtenditur,* & num. 65.

48 *Conſtitutio Sixti V. circa Cardinalium Titulos refertur.*

ROMANVS Pontifex, quem Chriſti Vicarium, ac Beati Petri ſucceſſorem *ſup. cap.* 1. oſtendimus, ſicut ipſe Chriſtus Apoſtolos, Petrus verò Coapoſtolos, ac Presbyteros, & Diaconos Fratres habuit, & Aſſeſſores; ita habet, & ipſe Fratres, & Conſiliarios aſſidentes ei, & coadiuuantes in regimine Eccleſiæ, qui Cardinales S. R. E. nuncupantur. Quorum originem aliqui à Sacerdotibus Leuitici generis deſcendere volunt, alij verò ab ipſis Chriſti Apoſtolis; & alij ex quorundam Summorum Pontificum inſtitutione eos originem ducere exiſtimarunt; & omnium quidem opinio probanda videtur; quoniam Sacerdotes Leuitici generis figuram, & typum Cardinalium tenuiſſe probatur; de eis namque ſic legitur Deuter. 17. *Si difficile, & ambiguum apud te iudicium eſſe perſpexeris, venies ad Sacerdotes Leuitici generis, & facies quodcunque dixerint, qui præſunt loco, quem elegerit Dominus,* &c. quæ verba ad Romanum Pontificem, & Cardinales, Innoc. III. accommoda, dicens, *in cap. per venerabilem, qui filij ſint legit. Sunt autem Sacerdotes Leuitici generis, Fratres,* inquit, *noſtri qui nobis Iure Leuitico in executione Sacerdotalis officij coadiutores exiſtunt.* 1

Sic ergo Cardinales Sacerdotum illorum typum gerunt. Verùm Apoſtolorum quoque exemplo inſtituti fuerunt, qui Chriſto Domino in terris tanquam Pontifici aſſiſtere videbantur, vt notat Iacobat. *de Concil. lib. 2. num.* 251. quam refert Azor. *Inſt. moral. p. 2. lib. 4. cap. 1. q.* 3. vnde ipſe Dominus fratres ſuos ſimiliter appellauit, *Matth. vlt.* & in tentationibus ſocios, *Luc.* 22. & amicos inſuper, quibus arcana quoque exponeret, nominauit *Ioh.* 15. Poſt Aſcenſionem verò ſuam Petro aſſiſtebant, quare in Apoſtolorum locum Cardinales ſucceſſiſſe videtur, quòd licèt de Epiſcopis potiùs dictum videamus, vt ſuo loco dicemus; tamen Apoſtoli Cardinalium geſſerunt officium, qui per Orbem diuiſi, Epiſcoporum munus aſſumerent, quod vbi factum eſt, Petrus ſibi alios coadiutores adſciuit, *cap. ſi Petrus* 8. *q.* 1. & poſt illum Cletus Summus Pontifex, de eiuſdem præcepto in Vrbe XXV. Presbyteros, & VII. Diaconos ordinauit, ac deinde Pontianus, & Marcellus Pontifices Cardinales crearunt. Primùm ergo Apoſtolus Petrus in locum aſſiſtentium Apoſtolorum dicitur XXIV. quodammodo Senatores Romanæ Eccleſiæ ex Presbyteris & Diaconibus Romanæ Vrbis inſtituiſſe ad inſtar XXIV. Seniorum, quos in Apocalypſi *cap.* 4. Ioannes ſuper 3

thronos

Digitized by Google

thronos in conſpectu Dei ſedere conſpexit, & ij cum Clero Romano Summum Pontificem eligebant, vt ſuprà *c.*1. eſt demonſtratum; horum autem præcipui erant Cletus, Lynus, & Clemens; vt *in d.c.ſi Petrus*, qui poſtea ſinguli Romanam Sedem tenuerunt, & Cletus, vt diximus ex eiuſdem
4 Petri præcepto Presbyteros, & Diaconos Cardinales inſtituit. Deinde Marcellus Papa dicitur XV. Titulos in Vrbe inſtituiſſe, quaſi Diœceſes quaſdam Presbyteris, & Diaconibus aſſignatas ad Baptiſmum, & Pœnitentiam, ac Martyrum ſepulturam, Barbat. *de præſt. Cardin. q.*1.*n.*5. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.*2.*q.*2.*n.*34.

5 Vnde Cardinalium ordinem, quoad ſuam primordialem originem & adumbrationem Iuris eſſe diuini, tenent Auguſt. Triumph. *in tract. de poteſt. Eccl. q.*102. S. Antonin. *part.*3.*tit.*21.*cap.*1.*&* 2. Turrecr. *in ſum. lib.*1.*cap.*80.*&* 83. Barbat. *in tract. de Cardin. præſt. q.*1. Martin. Lauden. *de Card. p.*1.*q.*34.*& p.*2.*q.*7.*& q.*11. Card. Alban. *in ſimili ter. q.*5. Duen. *reg.*72.*verſ. tertiò limita*, Camil. Borr. *in ſumm. omnium deciſ. tit.* 5.*num.*8. Azor. *d.p.*2.*lib.*4.*cap.*1.*q.*2 Machado *en ſu perfetto Confeſſor, tom.*2.*lib.*4.*p.*7.*tract.*3.*docum.*1.*n.*2. Iodoch. Lotich. *in theſ. Theolog. verb. Cardinalis*, §.10. Diana *mor. reſolut. part.*5.*tract.*2.*reſol.*2. Ex quo Lancel. *in templo omn. Iudic. lib.*2.*cap.*2.§.3.*n.*27. & Cuch. *in inſtitut. Canon. lib.*2.*tit.*4.*num.* 32. inferebant Pontificem non poſſe extinguere Cardinales; ſed contrarium videtur communiter receptum, ſecundùm Palaci *in* 4.*diſt.*14.*q.*2. Sanch. *in opuſc. moral. lib.*7.*cap.*1.*dub.*10.*num.*2. Diana *d.p.*5.*tract.*2.*reſolut.*2.

6 Cardinalis autem nomen ante tempora B. Sylueſtri extitiſſe non conſtat, vnde ab ipſo creditur adinuentum, qui in ſexta Synodo Romana, quam poſt Conſtantini Imperatoris conuerſionem celebrauit, ita legitur ſtatuiſſe, *A Subdiacono vſque ad Lectores omnes ſubditi ſint Diacono Cardinali, viro Reuerendiſſ. in Eccleſia, repreſentantes ei honorem*, &c. & iterum in eadem Synodo. *Præſul* (inquit) *non damnetur, niſi cum LXXII. teſtibus, Presbyter verò Cardin. niſi cum LXIV. Diaconus verò Card. Vrbis Romæ, niſi cum XXVII.* &c. Buët. Epo *tom.*1. *de Regal.*16.*in benefic. Eccleſ. num.*190.*& ſeq. pag.*113. Quintanad. *eccleſiaſticon lib.*3.*n.*102. *pag.*273. Bonac. *de legitima Summi Pontif. elect. q.*1.*punct.*1.§.2.*num.*1. Campan *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.*7.*c.*6.*n.*48. Sebaſt. Cæſ. *d. par.*1.*diſp.*2.§.5.*num.*2. Nam ante hanc Synodum, cùm conuerſus eſt Conſtantinus ad Fidem, nulla fit de Cardinalibus mentio in litteris donationis ipſius Conſtantini, vt *in c. Conſtantinus*, 92.*diſt.* ſed de his ita loquitur Imperator, *Viris etiam diuerſi Ordinis Reuerendiſſimis Clericis S. Romanæ Eccleſiæ ſeruientibus, illud culmen ſingularis poteſtatis, & præcellentiæ habere ſancimus, cuius ampliſſimus noſter Senatus videtur gloria adornari*, id eſt, Patritios Conſules fieri, quos certè Patritios Conſules ſecundùm Leges, vt in ſumma dignitate conſtituros Imperator Patres ſibi elegit, & loco Patrum à ſe honorari affirmat. Ita Eugen. IV. *in ſua Conſt.*15. incip. *Non mediocri*, §.8. *in Bullario nouo, tom.*1.*p.*282. Poſt Sylueſtrum verò Gelaſius Papa idem eis nomen attribuit, dum ſcribens Cœleſtino Epiſcopo prove refertur *in cap. Presbyteri* 24 *diſt.* inquit. *Sciturus Viſitatores te nomine, non Cardinalis creaſſe*, &c. & Gregorius poſt ipſum Gelaſium eodem nomine ſæpiùs vtitur, ſicut colligitur ex text. *in cap. relatio, & ſeq. & in c. paſtoralis*, 7.*q.*3. & deinceps Stephanus IV. *in cap. oportebat, cum ſeq.* 79.*diſt.* & Nicolaus II. *in cap. in nomine Domini*, 22.*diſt.* & alij poſteriores, Azor. *Inſtit. moral. part.*2.*lib.*4.*cap.*1.*q* 4. Marchin. *de ſacram. Ordinis tract.* 1.*p.*1.*cap.*12.*num.*13.

Cùm præcedenti numero colligatur ex auctoritate B. Sylueſtri in ſexta Synodo Romana maiorem teſtium numerum requiri in damnatione Præſulis, quàm Presbyteri Cardinalis, datur intelligi illo tempore maiorem fuiſſe dignitatem Epiſcopi, quàm Cardinalis, idem etiam colligitur ex *cap. cùm Apoſtolus*, 6. *de cenſib.* quatenus ait Cardinales in viſitatione debere ducere pauciores equos, quàm Epiſcopos, & Archiepiſcopos; vnde Andr. Gambar. *de offic. & poteſt. Legati à latere, lib.*2.*ex num.*97.*& lib.*7.*ex num.*126. refert Cardinales antiquitus per humiliora charitatis opera ſe exercuiſſe, & Paulin. *de viſit. par.*1.*q.*1.*num.*18. Fuſc. *eod. tract. lib.*1.*c.*4.*num.*6. Gambat. *d. lib.*7.*ex num.*121. Didacus Alaba *de Concil. p.*2.§.2. *verſ. olim ſanè, pag.*64. dicunt, quòd vſque ad tempora Bonifacij VIII. nullus erat Epiſcopus, qui vellet fieri Presbiter Cardinalis, quia putabant non licere deſcendere à maiori dignitate ad minorem; quorum officium aiunt quòd erat baptizare, & ſepelire mortuos, & Marſil. de Columna *de Eccleſ. reddit. orig. part.*2.*c.*13.*num.*35. aſſerit, quòd vſque ad Clementem III. anno Domini 1190. ea dignitas non niſi Monachis, Abbatibus, Decanis, aut Prioribus conferebatur; ſed horum dictis reſpondet Lotter *de re benef. lib.*2.*q.*8.*n.*63. prout apud illum videre poteris. 7

Innocentius verò IV. ipſis Cardinalibus, cùm à Summo Pontifice ad Terras Eccleſiæ regendas mitterentur, rubeum galerum dicitur tradidiſſe circa annum Domini 1244. vt ſub eodem anno adnotarunt Paul. Æmil. Robert. Gaguin. Platina, Volaterran. Genebrard. Coriolan. *in vita Innocentij IV.* Camargo *in ſua epitom. fol.*256. Carril. *in annalib. chronolog. ſub eodem Innocentio, & in fine d. anni* 1244.*pag.*360. ſic ait. *Concedio el Pontifice Innocentio quarto, que los Cardinales vſaſſen de ſombrero roxo, y ſe confirmo eſte Decreto en el ſeguiente Concilio de Leon oſtendoſe à la ſobreueſte y bonete roxo*, &c. Franc. Doar. *de ſacr. Eccleſ. min. lib.*1.*c.*13. Marc. Anton. de Marſil. *de Eccleſ. reddit. orig. part.*2.*cap.*13.*num.*37. Camill. Borrel. *in ſumma omnium deciſ. tom.*1.*tit.* 5.*num.*13. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarchia, part.*1.*diſput.*2.§.2. quod poſtea vel per conſuetudinem, aut expreſſam conceſſio- 8
nem omnibus Cardinalibus datum eſt. Paulus ve- 9
rò II. birretum purpureum omnibus Cardinalibus, non tamen Regularibus dedit, & vt panno ſimili mulas ſternerent, ſicut refert Platina *in eius vita*, & Azor. *Inſtit. moral. part.*2.*lib.*4.*cap.*3.*q.*18. De Cardinalium inſigniis meminit Ioannes Papa *in cap. illud*, 93. *diſt.* decernens quòd aliarum Eccleſiarum Clericis eis vti non liceat abſque Romani Pontificis conceſſione, quod etiam tradunt Carol. de Graſſ. *de effectib. Clerical. in prælud. num.*272. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.*2.*alleg.*9.*n.*9.*in fin.*

Cardinales verò ex Ordinibus Regularium aſ- 10
ſumpti, cùm priùs de antiquo more portaſſent birretum eiuſdem coloris, cuius erat habitus Religionis in qua fuerant profeſſi, Sanctiſſimus D. Gregorius Papa XIV. vocauit ad ſe DD. Cardinales, eiſque propoſuit de concedendo vſu rubri birreti DD. Cardinalibus ex Ordinibus Regolarium aſſumptis, & ſententia eorum audiuit

Digitized by Google

die 26. Aprilis 1591. *Romæ apud S. Petrum in Conſiſtorio ſecreto. Poſtea die Dominico 9. Iunij feſto Sanctiſſimæ Trinitatis.* idem ſanctiſſimus Dominus Romæ in ædibus hortorum Quirinalium, antequam deſcenderet ad SS. Apoſtolorum proximam Baſilicam ad Capellam celebrandam dedit rubra birreta infraſcriptis DD. Cardinalibus ex Ordinibus Regularium, quæ perpetuò deferrent more aliorum, habitu in cæteris nihil immutato. Cardinales hi fuerunt Fr. Michaël Alexandrinus, & Fr. Hieronymus Aſculanus, ambo ex Ordine Prædicatorum Fr. Conſtantius Sarnanus, ex Ordine Minorum Conuentualium. Fr. Gregorius de Montelparo nuncupatus ex Ordine Eremitarum S. Auguſtini.

21 Cardinales ergo, vt vidimus, originem videntur habere figuraliter quidem à Sacerdotibus Leuitici generis, exemplariter verò ab Apoſtolis Chriſti, à Clero verò vel Marcello Pontifice quoad titulos Eccleſiarum, à B. autem Syluestro quoad nomen dignitatis; ſed quoad ornamenta, & alia Cardinalatus inſignia, etiam ante tempora Innocentij IV. originem videntur habere; & quoniam hic Cardinalium titulus Presbyteris, & Diaconibus, & Epiſcopis etiam in ſacris Canonibus videmus attribui, vt *in d. cap. relatio*, propterea triplex hodie eſt ordo Cardinalium, ſcilicet Epiſcoporum, Presbyterorum, & Diaconorum Cardinalium, vt *in ſequenti cap.* oſtendemus.

22 Hi autem Cardinales ſicut creant Summum Pontificem, vt ſuprà *cap.1. num.56. cum ſeqq.* diximus, ita & ipſi ab eodem ſolùm creantur, vt per Andr. Barbat. *de præſtant. Cardin. q. vlt.* Martio. Lauden. *de Cardin. lib.* 1. *q.* 1. Ant. Pagan. *de Ordin. Iuriſdict. & reſident. Epiſcop. ſect.* 2. Ioan. Corraſ. *in Sacerd. paraphr. part.* 1. *cap.* 8. *ſub num.* 2. Intrigl. *ſingul.* 130. *num.* 1. Marc. Anton. Cuch. *Inſt. Canon. maior. lib.* 1. *tit.* 4. *num.* 21. Bonacin. *de legitima elect. Summi Pont. q.* 1. *puncto* 1. *§.* 2 *num.* 3. vbi quòd creatio Cardinalium pertinet ad Papam, & non ad alios & ſic quòd Cardinales, ſeu Cardinalium Collegium, & quod magis eſt, Concilium generale non poteſt creare Cardinales, niſi fortè Concilium generale auctoritate Papæ cùm huiuſmodi facultate congregatum ſit.

23 Et eligendi ſunt ex omni natione viri ſelectiſſimi, vt vnaquæque natio ſuum habeat in Curia patrem tutelarem, Coch. *inſtit. Canon. lib.* 2. *tit.* 4. *num.* 112. Quint. Mandoſ. *conſil.* 55. *ſub num.* 22. Alex Raudenſ. *Piſana deciſ.* 35. *num.* 188. Ludou. Gom. *ſuper reg. Cancell. q.* 1. *de idiomate*, me citato in hoc loco Diana *d. tract.* 2. *reſol.* 18. Flau. Cherubin. *in ſchol.* 1. *ad Conſt.* 50. *Sixti V.* quaſi protectores illius, vt hac ratione quiſque Populus habeat quem Romæ principaliter adeat, qui negotia ſua Pontifici Summo commendat, & expeditionem procuret; ſunt enim Cardinales omnes Pontificis Conſiliarij tanquam totius Eccleſiæ Chriſtianæ Senatus quidam ſacroſanctus, quo fit vt ex omnibus propè nationibus à Pontifice ſeligantur; ita Boët. Epo *lib.* 1. *de Regalib. in benefic. Eccleſ. n.* 191. *in fine.*

24 Nec ſuper eorum promotione ſponſiones, ſeu excommiſſæ ſunt faciendæ, quia eas omninò damnat Gregorius IV. *Conſtit.* 4. incip. *Cogit, ſub dat.* 11. *Kal. Aprilis* 1591. vbi quoque quicquid in excommiſſis deductum fuerit, piis locis applicat, Eccleſiaſticiſque perſonis excommiſſas facientibus pœna priuationis beneficiorum imponit, & tam eis, quàm aliis huic prohibitioni contrauenientibus excommunicationis pœnam infligit.

Quid autem ad hanc Cardinalatus dignitatem ſint, vel non ſint aſſumendi, nihil ſpecialiter iure ſtatutum reperitur: nam gloſ. 1 *in clem.* 2. *de ætat. & qualit.* & Hoſt. *in c.* 1. *de offic. Archid.* exiſtimant nullum eſſe aſſumendum qui non ſit in Diaconatus ordine conſtitutus; alij verò ſatis eſſe affirmant ſi ſit in minoribus conſtitutus, ac poſtea compellendus ad ſuſcipiendos Ordines requiſitos, arg. *cap. cùm in cunctis, §. inferiora, de elect. & c.* 1. *de ætat. & qualit.* Verùm in poteſtate eſt Romani Pontificis etiam laïcos in Cardinales aſſumere, qui tamen non ſint coniugati, & poſtea clerici ordinentur. Verùm hac de re extat diſpoſitum *in conſtit.* 50. Sixti V. incip. *Poſtquam verus ille, ſub dat. tertio Non. Decembris* 1586. vbi *in §.* 15. ſic habetur. *At proinde ne homines ſacrarum rerum planè imperiti, & rudes, atque Eccleſiaſticarum functionum ignari, quaſi in Eccleſia Dei hoſpites, & peregrini ſtatim huiuſmodi numeri præficiantur iuxta decretum iampridem à Nobis in prædicto Conſiſtorio noſtro ſancitum, quod pariter harum ſerie innouamus, diſtrictè interdicimus, ne quis vllatenus ad Cardinalatus honorem aſſumi queat, niſi qui antea Clericali charactere inſignitus, & in quatuor minoribus Ordinibus per annum ſaltem habitum, & Tonſuram geſtauerit Clericalem.* 15

Sunt quoque nonnulli qui in eadem Sixti V. Conſtitutione hanc Cardinalitiam dignitatem omnino prohibentur obtinere, & in primis, filio vtriuſque ſexus, etiam ex legitimo matrimonio, vel ex eo nepotem habentes in Cardinales promoueri nequeunt, vt *ibidem* habetur *in §.* 16. his verbis. *Cùm autem ad honorem adeò ſublimem promouendi omni virtutum, & præſertim caſtimoniæ laude ſupra cæteros plurimùm eminere debeant, qui verò filios etiam legitimos ex vxore ſua aliàs cognoſcitur ſuſcepiſſe, nequeat ſuæ teſtimonium continentiæ exhibere, & pater erga proprios filios naturali affectu nimia quadam propenſione feratur; verendùmque ſit, ne propterea variis propriæ domus negotiis ac multiplici liberorum cura diſtractus Eccleſiæ negotia ſibi credita, aut negligenter tractet, aut minus ſolicitè, & fideliter, quàm par eſt, eiuſdem Eccleſiæ Iura tueatur, prohibemus ne aliquis, qui vtriuſlibet ſexus filium, ſeu filios etiam ex legitimo matrimonio ſuſceptos, vel nepotes ex eis habeat, vllatenus in Cardinalem aſſumi, aut promoueri poſſit,* &c. 16

Item frater ex vno parente germanus, vel patruelis conſobrinus aut amitinus alicuius Cardinalis viuentis, Cardinalis eſſe non poteſt, prout in eadem Conſtitutione Sixti V. ita ſtatuitur, *§.* 17. *Inſuper, vt factionum fomitem, & ſimultatum anſam ex ſacro hoc cœtu, quantum cum Domino poſſumus, amputemus, Decretum piæ memoriæ Iulij Papæ III. Prædeceſſoris noſtri in ſacro olim Conſiſtorio editum approbantes, & declarantes ſimiliter perpetuò interdicimus, ne vllo vnquam tempore aſſumatur aliquis poſthac in eiuſdem S.R.E. Cardinalem, qui frater ex vtroque, vel alterutro parente germanus exiſtat alterius Cardinalis viuentis, ita vt eodem tempore duo fratres germani in eodem Collegio nullatenus eſſe poſſint. Quinimò idem decretum extendentes, & ampliantes prohibemus quoque ne patruelis, vel amitino, aut conſobrino Cardinale viuente, alter eius patruelis, vel amitinus, aut conſobrinus ad Cardinalatum valeat promoueri.* 17

Item quoque patruus, aut auunculus nepotis 18
ex

ex fratre, vel ſorore Cardinalis viuentis prohi-
betur aſſumi ad Cardinalatum, & è conuerſo, ta-
lis nepos patrui, & auunculi, ſicut habetur in
præcitata Conſtitutione Sixti V. §. 18. his ver-
bis. *Sed & pari ratione ſancimus, ne patruo, aut
auunculo Cardinali viuente, eius ex fratre, vel ſorore
nepos nec rurſus nepote ex fratre, vel ſorore Cardi-
nale exiſtente, illius patruus, aut auunculus, neque
vllus denique illius, qui primo, aut ſecundo tantum
conſanguinitatis gradu alicui Cardinali viuenti con-
iunctus ſit, quandiu is vixerit, in Cardinalem aſſumi
poſſit, ita vt omnes, & ſinguli prædicti, tam pater fi-
lios aut nepotes habens, quàm fratres germani pa-
trueles, amitini, conſobrini, patruus, auunculus, ne-
pos ex fratre, vel ſorore, & quiuis, vt ſuprà, primo,
aut ſecundo gradu coniunctus alter altero Cardina-
li viuente ad Cardinalatum inhabiles ſint, & cen-
ſeantur, neque eorum aliquis Cardinalis creari va-
leat, neque aduerſus hanc prohibitionem ex quacun-
que etiam vrgentiſſima cauſa cum eis liceat diſpen-
ſari. Et nihilominus electio, creatio, ac pronunciatio
Cardinalium huiuſmodi contra præſentem prohibi-
tionem, aut interdictum, facta & attentata nulla, ir-
rita, & inanis ſit, eo ipſo, ac cum omnibus inde ſequu-
tis nullius ſit roboris vel momenti*, &c.

19 Illud autem quæſitum eſt ſæpiùs, an Epiſcopi
creati valeant Cardinales, aut Cardinalibus Ca-
thedrales Eccleſiæ conferri? debent enim Epiſco-
pi apud ſuas Eccleſias reſidere, Cardinales verò
Romano Pontifici tenentur aſſiſtere: quare olim
vſque ad tempora Clementis V. Pontificia nul-
lum Epiſcopum fuiſſe in Cardinalem aſſumptum
refert Ioan. And. *in c. cum aliquibus, de reſcript. in 6.*
videntur enim de Iure hæc duo incompatibilia
cenſeri propter diuerſitatem muneris, & officij,
vt reſoluunt Doctores *in cap. bona memoria, il pri-
mo, de poſtul. Prælat.* Hoied. *de incompatib. benefic.
p. 1. cap. 2.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib. 3. q. 1.
num. 73.* excepta ita ſex Epiſcopis Vrbi vicinis,
quibus annexus eſt Cardinalatus, & ideò Car-
dinalis ad Epiſcopatum non eligitur, ſed poſtu-
latur, vt aduertit Sanctarel. *d. q. 2. num. 1.* & probat
dict. cap. bona memoria, & reſoluunt Villadieg. *in
tract. de orig. Cardinal. q. 5. num.* 17. Azor. *inſtit. mo-
ral. part. 2. lib. 4. cap. 3. q. 15.* vbi ſubdit quòd ideò
in cap. Eccleſia veſtra, il 2. de elect. Cardinalis Ca-
nonicus eligitur, non poſtulatur, quia ille non
erat Cardinalis S. R. E. ſed Canonicus Cardinalis,
id eſt, principalis inter Canonicos illius Eccleſiæ.
Poſtea verò ſeruare cœpit Eccleſia, vt Epiſcopi
fierent Cardinales, nec Epiſcopatum dimitterent,
ſed à vinculo reſidentiæ abſoluerentur, vt Sum-
mo Pontifici valerent aſſiſtere, & talis commen-
data eſt conſuetudo, quia tam in Cardinalatus
officio, quàm etiam in Pontificatus regimine,
(ad quod Cardinales ſolent aſſumi) magis ido-
neæ Epiſcoporum perſonæ videntur, ob idque
eos iuſtam excuſationem habere, vt abſint ab Ec-
cleſiis, quarum ſunt Epiſcopi, tradunt Oldrad.
conſ. 48 Martin. Lauden. *de Cardinal. q. 5. & in alio
tract. etiam de Cardinal. q. 68.* Andr. Barbat. *de præ-
ſtant. Cardinal. q. 12.* Villadieg. *de orig. Cardin. q. 5.
num. 21. & 22. & q. 13. num. 62.* Flamin. *de reſignat.
lib. 3. q. 1. num. 74.* Gonz. *ad reg 8. Cancell. gloſſ. 24.
num. 128.* ad quam tamen reſidentiam eos expreſ-
sè nunc obligat Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. c. 1.*
20 ibi, *etiamſi S. R. E. Cardinales ſint*; ex quo colli-
gunt magis communiter nouiores Doctores Car-
dinales, qui ſunt Epiſcopi, non excuſari à reſi-
dentia, eo ipſo quòd ſunt Cardinales, & aſſiſtunt
Romano Pontifici, vt benè reſoluunt Sot. *de iuſt.
& iur. lib. 10. q. 3. punct. 5. verſ poſt hac vtique*, Caiet.
2. 2. q. 185. art. 5. Valent. *tom. 3. diſp. 10. q. 3. punct. 5.
col. 3. verſ. ſed quæret aliquis*, Emman. Sà *verb. reſi-
dentia, n. 1.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 4.
q. 7.* latè Sanctarel. *var. reſolut. lib. 1. q. 2. per tot.* vbi
latè de materia, Diana *d. part. 5. tract. 2. reſol. 8.* &
exemplo ſuo confirmauit Card. Bellarminus, &
litteris & virtute inſignis; ex quo loco Concilij
Trident. ſatis approbari videtur hæc conſuetudo,
vt Epiſcopatus in eadem perſona cum Cardinala-
tus dignitate eſſe poſſit, ſicut idem Concil. in eo-
dem quoque decreto de ſuſcipiendo munere con-
ſecrationis Epiſcopalis infra tempus legitimum,
etiamſi fuerint Cardinales; idem affirmare videtur
in ead. ſeſſ. 23. cap. 1.

Quamvis enim Cardinales in Curia aſſiſtere 21
Pontifici debeant, vt per text. *in cap. bona memoria
il primo, de poſtul. Prælat. & in cap. 2. de cleric. non
reſid.* & expreſsè docent Anaſtaſ. Germon. *de
indultis Cardin. §. tibi quoad vixeris, num. 18.* Gam-
bar. *de poteſtat. Legati à latere lib 5. tit. An Lega-
tus poſſit plura beneficia vni conferre? n. 227.* San-
ctarel. *var. reſol. q. 2. n. 6.* Flamin. Pariſ. *de reſignat.
benef. lib. 1. q. 10. n. 9. & lib. 2. q. 1. num. 14.* Gonzal.
ad reg. 8. Cancell. gloſ. 24. num. 123. Camill. Borrel.
in ſumm. omn. deciſ. tom. 1. tit. 10. num. 14. poteſt ta-
men Romanus Pontifex eorum opera in aliis
quoque ciuitatibus, aut prouinciis vti, ſecundùm
perſonarum qualitatem, & locorum indigen-
tiam; vnde niſi Cardinalis aliquis magis eſſet 22
Eccleſiæ proficuus, ſi Papæ aſſiſteret, poſſet al-
teri Eccleſiæ dari Epiſcopus, vt Innoc. III. vide-
tur innuere *in d. cap. bona, il primo, de poſtul. præ-
lat.* videtur quoque B. Gregorium propter eaſdem
vtilitatis, ac neceſſitatis cauſas hæc duo onera in
eadem perſona commendaſſe, dum de quodam
Fundenſi Epiſcopo, quem Tarraconenſ. Eccleſiæ
conſtituit Cardinalem, ad eundem ſcribens, vt
refertur *in cap. vlt. 20. q. 1.* ſic ait. *Illud quoque fra-
ternitatem tuam ſcire neceſſe eſt, quoniam ſic te præ-
dictæ Tarraconenſis Eccleſiæ Cardinalem eſſe con-
ſtituimus Sacerdotem, vt & Fundenſis Eccl. Pon-
tifex eſſe non deſinas, nec curam, gubernationémque
eius prætereas.* Sic ergo non abſurdum omninò vi-
detur, vt idem & Cardinalis Romanæ Eccleſiæ, &
alterius Eccleſiæ Epiſcopus eſſe valeat.

An autem Cardinalatus cum aliis beneficiis 23
Eccleſiaſticis incompatibilis habeatur? ſimiliter
non eſt in Iure diſpoſitum, ſed ſeruat Eccleſia, vt
beneficia illa, quæ reſidentiam requirunt, tan-
quam incompatibilia à Cardinalibus non reti-
neantur; in quibus idem ſeruatur quod de Epi-
ſcopis eſt conſtitutum, vt ſcilicet per aſſumptio-
nem alicuius ad Cathedralem Eccleſiam, huiuſ-
modi beneficia vacare intelligantur, vt videbimus
in ſuo loco, & reſoluunt Put. *deciſ. 438. aliàs 428.
lib. 2. in correct.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 3.
q. 1. num. 66* quamuis in more iam poſitum ſit, vt
Cardinales Presbyteri, vel Diaconi priora bene-
ficia retineant, quoniam generali Eccleſiæ deſer-
uiunt, & iuſtam abſentiæ habent excuſationem,
ac proinde tacita Romani Pontificis indulgentia
priuilegio donati cenſentur, ne priora, quæ ha-
bebant, beneficia amittant; ita Alban. *de Cardi-
nal. q. 42. priuil. 20.* Martin. Lauden. *in eod. tract.
q. 41.* Bertach. *de Epiſc. part. 1. lib. 2. q. 21. verſ. Ad
Cardinalatum*, Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 4. c. 3.
q. 5.* quorum tamen reſolutionem intelligit in be-
neficiis inferioribus non Curatis, nec haben-
tibus

Digitized by Google

tibus dignitatem, Put. *cit. loc.* Verùm hac de re extat Conſiſtoriale decretum incip. *Sanctiſſimus, ſub die* 16. *Martij* 1588. inter Conſtitutiones Sixti V. 79. *in Bullario nouo, tom.* 2. *pag.* 627. in quo ſic habetur. *Sanctiſſimus D. N. Sixtus Papa V. decreuit quòd per promotionem ad Cardinalatum vacent omnes Eccleſiæ, & omnia beneficia cuiuſcunque nominis, & tituli ſint, non fuerit data retentio, quæ conceſſa intelligatur, & data ad Patriarchales, Metropolitanas, & Cathedrales Eccleſias, ad Monaſteria etiam commendata, ad Prioratus, & ad cætera omnia beneficia, quæ videntur conuenire dignitati Cardinalatus. Ad alia verò, quæ videntur repugnare dignitati, & gradui Cardinalatus, puta Archipreſbyteratus, Archidiaconatus, Decanatus, Canonicatus, & ſimilia beneficia non extendantur, cùm obtinentes huiuſmodi beneficia teneantur reſidere in Choro, & habere debeant locum poſt Epiſcopum Cardinalis dignitati non conuenientem,* &c. refert Diana *d. p.* 5. *tract.* 2. *reſol.* 11.

24 Monachus autem, ſeu Regularis cùm Cardinalis eligitur, non abſoluitur ab his, quæ ſunt de ſubſtantia Regulæ; & ita non acquirit dominium, nec teſtari poteſt, ſicut reſoluunt Bald. *in Authent. Licentiam, num.* 3. *C. de Epiſc. & Cler.* & *ibi* Paul. *n.* 2. Guilielm. Bened. *in cap. Raynutius, verb. mortuo itaque teſtatore, il primo, num.* 301. *de teſtam.* Guilielm. Redoan. *de ſpol. cler. q.* 3. *§. fin. n.* 14. *&* 15. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 2. *l.* 3. *cap.* 19. *num.* 89. Garcian. *reg.* 356. *num.* 2. Fulu. Pacian. *conſ.* 132. *num.* 49. 53. *&* 54. *vol.* 1. Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccl. verb. ideoque nec de his, cap. vnic. num.* 33. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2. *q.* 54. *art.* 7. Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 3. *c.* 19. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6 *num.* 34. Lezan. *in quæſt. Regular.*

25 *cap.* 17. *n.* 5. Diana *d. p.* 5. *tract.* 2. *reſol.* 64. & tenetur portare habitum ſuæ Religionis, Franc. *in rubr. de teſtam. lib.* 6. *n.* 76. *q.* 15. Fulu. Pacian. *d. conſ.* 132. *n.* 39. *&* 40. Sot. *lib. vlt. de iuſt. q. vlt. col.* 5. *verſ. circa ſecundum*, Angl. *in floribus Theolog. p.* 2. *q. vnica, de voto, art.* 2. *poſt* 13. *diffic. in dub.* 2. ſolùm enim Romanum Pontificem ab hac obligatione eximunt; idem etiam docet Fr. Emman. *d. art.* 7. Cæterum eum habitum deponens non incurret excommunicationem, Bonif. *in Clem.* 1. *§. rurſus, n.* 33. *&* 34. *de ſtatu Monach.* me citato *in hoc loco* Diana *d. p.* 5. *tract.* 2.

26 *reſol.* 66. Poteſt etiam in Baptiſmo & Confirmatione eſſe Suſceptor, & ſic Compater quamvis ſimplicibus Religioſis id ſit interdictum. Ita gloſ. *verb. abſoluit, in cap. vnico,* 18. *q.* 1. & *ibi* Turrecr. *n.* 2. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 3. qui ad probandum id licere Epiſcopo Religioſo aſſerunt, exemplo Gregorij, qui ex Monacho creatus Cardinalis id munus obiuit. Diana *d. part.* 5. *tract.* 2. *reſol.* 67.

27 Ab obedientia verò Superiorum Religionis, ſoli Pontifici ſubiectus manet, & à reliquis obſeruantiis Regularibus abſoluitur quoad debitum legale, ſolóque honeſtatis debito ad nullam culpam adſtringenti, tenetur ad eas, quæ nec impediunt officium, nec dedecent dignitatem; vt clarè ſentit Azor. *Inſt. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 7. *q.* 4. vbi quæſtionem proponit, an Monachus in Epiſcopum, vel in Cardinalem promotus liberetur Religionis oneribus, & ſtatutis; & quamvis in reſponſione ſolùm loquatur de Epiſcopo, videtur clarè idem ſupponere dicendum de Cardinale. Idem quoque videntur ſentire Doctores proximè allegati, cùm quoad vota, habitum, & poteſtatem tenendi in Baptiſmo loquantur eodem modo de Religioſo Cardinale, & de eodem Religioſo Epiſcopo; & praxis Eccleſiæ ita ſeruat, & Franc. *in d. rub. de teſtam. in* 6. *num.* 76. *q.* 15. ac Fr. Emman. *d. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 7. dicunt Religioſum Cardinalem eximi eodem modo à regulis, ſicut Epiſcopum Religioſum.

De qualitatibus eligendorum ad Cardinalatum loquitur Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 1. dicens ea omnia, & ſingula, quæ de Epiſcoporum præficiendorum vita, ætate, doctrina, & cæteris qualitatibus ſunt conſtituta (quæ infrà ſuo loco videbimus,) etiam in creatione S.R.E. Cardinalium, & Diaconorum eſſe exigenda. Rodoan. *de ſpoliis Eccl. q.* 8. *n.* 20. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 7. Franc. à Soſa *in libell. de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n.* 73. Subdit idem Concilium, Romanum pontificem (ad quem ſolùm pertinet Cardinalium creatio) curaturum, vt ex omnibus Chriſtianitatis Nationibus, quatenus commodè fieri poterit, vt prout idoneos repererit Cardinales aſſumat; quod ab Innoc. IV. ſeruatum fuiſſe traditur, qui ſedes Cardinalium propter diuturnam Sedis vacationem diu vacuas ex perſonis diuerſarum Mundi partium electis reſtaurauit; & hoc idem S. Bernard. Eugenio III. ſcribens, ſuadet. *Propter genera*, inquit, *linguarum, & mores Prouinciarum, propter tot etiam grauiſſima Eccleſiæ incommoda.* Addit prædictum Concil. *vbi ſuprà*, nihil magis Eccleſiæ Dei neceſſarium eſſe, quàm vt Beatiſſimus Romanus Pontifex eam ſolicitudinem impendat, vt lectiſſimos tantùm ſibi Cardinales aſciſcat, & bonos maximè, atque idoneos Paſtores ſingulis Eccleſiis præficiat. 28

Ex dictis colligitur quanta, & quàm inſignis morum, ac vitæ ſanctitas in Cardinalibus requiratur, qui ad tantam dignitatem euehuntur, vt ſint Chriſti Vicario, à conſiliis in arduis totius Eccleſiæ negotiis agendis, expediendíſque. Bald. *in l.* 1. *ff. de offic. Præfect. Prætor.* docet tria in eis requiri, qui ad id muneris, & officij deligitur; induſtriam ſingularem, fidem exploratam, & morum maximam grauitatem, S. Bernard. *lib. de conſider. ad Eugenium*, quales oporteat eſſe Cardinales inſinuat, eum ſic alloquens. *Itaque nec volentes, nec currentes aſſumito ſed cunctantes, ſed renuentes etiam cogo, compelle illos intrare. In talibus, vt opinor, requieſcet ſpiritus tuus, qui non ſint attritæ frontis, ſed verecundi, ſed timorati, præter Deum nihil timeant, nihil ſperent, niſi in Deo, qui aduentantium non minas attendant, ſed neceſſitatis, qui ſtent viriliter pro afflictis, & iudicent in æquitate pro manſuetis Terræ; qui ſint compoſiti ad mores, probati ad ſanctimoniam, parati ad obedientiam, mites ad patientiam, ſubiecti ad diſciplinam, rigidi ad cenſuram, Catholici ad fidem, fideles ad diſpenſationem, concordes ad pacem, conformes ad vnitatem, qui ſint in iudicio recti, in conſilio prouidi, in iubendo diſcreti, in diſponendo induſtrij, in agendo ſtrenui, in loquendo modeſti, in aduerſitate ſecuri, in proſperitate deuoti, in zelo ſobrij, in miſericordia non remiſſi, in otio non otioſi, in hoſpitio non diſſoluti, in conuiuio non effuſi, in cura rei familiaris nõ anxij, alienæ rei non cupidi, ſuæ non prodigi, vbique & in omnibus circumſpecti.* Hactenus S. Bernardus. Et Patres illi Concilij Baſilienſis *ſeſſ.* 23. dixerunt Cardinales nullius criminis, aut infamiæ nota aſperſos eſſe debere. *Caueat Cardinalis*, dicit Hoſt. *in ſum. tit. de Pœn. & remiſſ. verſ. cui Cardinales, ne exemplo Adæ, quanto eſt Deo propinquior, tanto magis delinquat; c. conſideret, de Pœnit. diſt.* 5. *Caueant Cardinales*, inquit ille *ibidem, ne ſint dracones ſtantes iuxta*

Arcam Domini: caueant, ne ſint nebulæ, & nubes ſine aqua deuotionis lachrymarum turbinibus Dæmonum agitata, caueant, ne ipſis malè agentibus eueniat illud, quod Petro Piperno S. MARIÆ Nouæ Cardinali contigiſſe legitur, qui vt referunt poſt Paulum, Dom. & gloſ. in cap. præſenti, de offic. deleg. in 6. delicijs, & voluptatibus luxurians, & vitiis deditus, dum in æde ſacra ſacroſanctum Chriſti corpus adoraret, omnibus videntibus, à Dæmone interfectus fuiſſe dicitur. Card. Albañ. *de Cardinalib. q. 8.*

30 Circa ætatem, natalitia, ſcientiam, vitam, moréſque requiſita in eo, qui eſt Cardinalitia dignitate decorandus, extat Conſtitutio 50. Sixti V. incip. *Poſtquam verus, ſub dat. tertio Nonas Decemb. 1595.* cuius meminit Camp. *in diuerſ. iuris Canon. rub. 5. c. 4. num. 5.* vbi ſic dicitur. *Præterea, qui Cardinales creandi erunt legitimis, & honeſtis ſint exorti natalibus, neque vlla prorſus labe, aut illegitimorum natalium ſuſpicione quouis modo laborent, ſed omni macula, & impuritate careant, alioquin ad tam eminentem dignitatis gradum, penitus inhabiles, & illius incapaces ſint, & eſſe cenſeantur. Quocirca conſiderantes, quòd licèt tanta ſit vis, & efficacia Sacramenti Matrimonij, quod Apoſtolo teſte, magnum eſt in Chriſto, & in Eccleſia, vt qui ante geniti erant ex ſoluto, & ſoluta, poſt illud contractum, legitimi habeantur, in nonnullis tamen Prouinciis & dominiis nobilitatis priuilegiis non gaudent, nec ad ſæcularia officia, honores & dignitates, necnon ad nobilium feudorum, & ſtatuum ſucceſſiones admittantur; quodque multò magis indecorum videretur, & ab Apoſtolica Sedis dignitate alienum, ſi huiuſmodi illegitimi per ſequens matrimonium, vt præfertur, legitimati, in Cardinales aſſumerentur; ac Cardinalatus celſitudo, & ſplendor, qui dignitati Regiæ comparatur, facilè deprimi, commaculari, aut quodammodo inobſcurari poſſet. Ideò, vt puriori dignitati puriores natales reſpondeant, quoſcũque illegitimè natos, quorumcunque etiam magnorum Principum, etiam Ducali, aut maiori, etiam Regia, & Imperiali authoritate fulgentium filios quocunque gradu, dignitate, & præeminentia præditos, etiam genitos ex ſoluto; & ſoluta, inter quos tunc matrimonium conſtare poterat, ac poſtea per ſubſequens matrimonium, etiam ritè, & ſolemniter in facie Eccleſiæ contractum, vel alios legitimatos, & quomodolibet habilitatos, & natalibus reſtitutos, ac quorumuis bonorum capaces effectos, etiamſi cum eis, vt hanc ipſam dignitatem obtinere valeant ſuper defectu natalium fuerit expreſſè, & in ſpecie auctoritate Apoſt. quomodolibet diſpenſatum, nihilominus prædicta Cardinalatus dignitatis prorſus incapaces, & ad eam obtinendam perpetuò inhabiles decernimus & declaramus.*

31 *Sed, & inſuper prohibemus, ne ij, quos propter defectus, vitia, aut impedimẽta quæcunque ad ſacros Ordines, ſecundùm Canonicas Sanctiones promoueri fas non eſt etiamſi cum ipſis dicta auctoritate Apoſt. fuerit diſpenſatum, néve alicuius criminis, aut infamiæ nota reperti, in Cardinales vllo vnquam tempore aſſumantur.*

32 *Cæterùm, vt non ſolùm honore, ſed etiam re ipſa cardines ſint ſuper quibus oſtia vniuerſalis Eccleſiæ tutò nitantur, diuináque, & humana miniſteria ſibi commiſſa vtilius exequi poſſint ſtatuimus, vt lectiſſimi, præcellentes viri in ipſum Collegium adſcribantur, & quorum vita probitas, morum candor, præſtans doctrina & eruditio, eximia pietas, & erga ſalutem animarum ardens ſtudium, & zelus in dandis conſiliis, ſincera fides, & integritas in rebus gerendis ſingularis prudentia, conſtantia, & authoritas, & aliæ qualitates à Iure requiſitæ, tam ipſi Pontifici, quàm vniuerſo Collegio cognita, & probata ſint.*

Ætas igitur ad Cardinalatum requiſita, licèt à 33
Summo Pontifice approbata non ſit tamen quia à Concil. Trid. *ſeſſ. 14 de reform. cap. 1.* ſtatutum eſt vt ea omnia, quæ de Epiſcoporum doctrina, ætate & cæteris qualitatibus ab eo conſtituta ſunt, in creatione S. R. E. Cardinalium obſeruanda ſint. Ideò illa erit, quæ requiritur, ad Epiſcopatum, videlicet triginta annorum, ſicut reſoluunt Hoied. *de incompatib. benef p. 1. cap. 24. num. 27.* Maiol. *de irregul. lib. 1. cap. 30.* Azor. *Inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 5. q. 14.* Squillant. *de priuileg. Cleric. c. 4. ſub n. 77.* Campan. *d. rub. 7. cap. 6. n. 47.* Maſſob. *in ſua Praxi habendi concurſum, requiſ. 10. dub. 11. n. 15. & ſeq.* Paleoth. *de conſult. Sacri Palatij, p. 4. q. 1. verſ. quoad ætatem,* Nouar. *in ſing. Canon. conc. 19.* Perez de Lara *in compend. vitæ hominis c. 29. n. 18.* Monet. *de commut. vltim' vol. c. 10. n. 11* 1. me citato *in hoc loc.* nouiſſimè Didac. de Narbona *in tract. de ætate ad omnes actus humanos req. anno 30. q. 4.* Diana *moral. reſol. part. 5. tract. 2. reſol. 19.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 7. tract. 5. docum. 6. n. 4.* Quam quidem in Epiſcopis, & Presbyteris Cardinalib. tantùm requiri neceſſe eſt, vt dicamus, cùm de Diaconis expreſſè decernat, *d. Conſtit.* 50. Sixti V. incip. *Poſtquam verus ille,* hunc in modum §. 6. videlicet. *Neque poſthac quiſpiam in Diaconum Cardinalem aſſumi poſſit, niſi ſaltem in vigeſimo ſecundo ſuæ ætatis anno fuerit conſtitutus: itavt omninò intra annum ad Sacrum Diaconatus Ordinem valeat, & debeat promoueri; alioquin ſi anno elapſo ad ipſum Diaconatus Ordinem promotus non fuerit, eo ipſo, tam in Conſiſtorialibus, & omnibus aliis actibus, & negotiis Cardinalitiis, quam etiam iuxta Conſt. fel. record. Pij Papæ IV. Prædeceſſoris noſtri ſuper reformatione Conclauis editam in electione Romani Pontific. voce actiua & paſſiua omninò careat, ac priuatus exiſtat.* Cuius quidem Conſtitutionis meminerunt Paleoth. *vbi ſuprà,* Campan. *d. n. 47. in fin.* Filliuc. *tom. 3. tract. 41. c. 5. n. 31. in fin.*

Huiuſmodi autem ætatem in Cardinalibus in- 34
telliges neceſſariam, ſecundùm communes regulas, non verò impedimento eſſe quominus Summus Pontifex minores ætate creare poſſit, vt ſæpè fieri videmus, & optimis rationibus, & authoritatibus licitum comprobant Paleoth. *part. 3. q. 4. verſ. & eo magis,* Diana *moral. reſolut. part. 5. tract. 2. reſol. 1. in fine,* Illuſtr. D. meus *ad cap. Epiſcopus 6. num. 17. diſt. 77.* me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *d. anno 30. q. 4. num. 4.* quamvis enim Romanus Pontifex annos ſupplere non poſſit, poteſt tamen illorum indolem, & prudentiam agnoſcere in annis iuuenilibus, iuxta illud, *Cæſaris virtus contigit ante diem;* & quod de Tobia, *cap. 1.* legitur, quòd cùm eſſet iunior, nihil tamen puerile geſſit.

Ad eandem quoque Cardinalitiam dignitatem 35
deſiderantur ij, qui habent legitimos natales, & ex legitimo nati ſunt matrimonio, in tantum vt nec etiam legitimati per ſubſequens matrimonium veniant admittendi, attenta dicta Conſtitutione Sixti V. cuius meminerint hoc ipſum reſoluentes Henriq. *in ſum. lib. 11. cap. 20. §. 2.* Sayr. *de cenſur. lib. 6. c. 10. num. 13. & 14.* Bellet. *diſquiſit. clerical. par. 1. tit. de diſcipl. cleric. §. 3. n. 22.* Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rub. 13. cap. 13. num. 118. in fin.* quos refero ego ipſe *in collect. ad cap. tanta, n. 25. qui filij ſint legitimi* & illis addo Fuſar. *de ſubſtitut. q. 409. num. 8.* Ianes Fajardo *de legitimat. per ſubſequens matrim. num.* 122. & ante illam Conſtitutionem Sixti, Nicol. de Vbald. *in tract. de ſucceſſ. part. 1. num. 89.* iam affirmauerat, dum ipſa in Rota ius

dice

Digitized by Google

diceret, ſibi Paulum II. dixiſſe à labe illegitimitaria Cardinalium cœtum immunem eſſe, Machado *d.tom.2.lib.4.p.7.tract.3. docum.6. n.1.* & referunt idem Nicol. Vbald. *loco citat.* & Ludou. Gom. *in reg. de triennal.poſſeſſ.q.2.* prout eos citat Azor.
36 *d.p.2.lib.1.c.7.in fin.* ſpurium quendam per Eugenium IV. in Cardinalem electum, antequam Galerum acciperet è vita deceſſiſſe.

37 Cardinales quoque non ſolent aſſumi, niſi viri in ſcientia, ac rerum experientia excellentes, Magiſtri, ſeu Licentiati in Iure diuino, vel humano, vt diſponitur in Concil. Baſilienſ. *ſeſſ.23. Sic* (inquit) *tertia, vel quarta pars ex Magiſtris, vel Licentiatis ſacra Scriptura*; ſed illius decreta omni prorſus carent auctoritate, eàque reuocauit Eugenius IV. Extat particularis hac de re diſpoſitio Sixti V. *in d. ſua Conſtitut.* incip. *Poſtquam verus ille*, vbi §.9. ſic habetur. *Inter hos ſeptuaginta Cardinales, præter egregios vtriuſque Iuris, aut Decretorum Doctores, non deſint aliquot inſignes viri in ſacra Theologia Magiſtri præſertim ex Regularibus, & Mendicantium Ordinibus aſſumendi, ſaltem qua-*
38 *tuor, non tamen pauciores.* Generaliter verò in eis requiri ſcientiam exiſtimo, quæ in eligendis Epiſcopis requiritur, vt expreſsè docet Campan. *in diuerſ.iur.Canon.rub.5.c.4.n.5. in princ.* Poterunt inter Cardinales eſſe aliqui Perilluſtres admodum, filij ſcilicet, fratres, aut nepotes Regum, ſeu magnorum Principum, in quibus cum circumſpectione, & maturitate morum competens litteratura ſufficiat, vt aduertit Azor. *d.p.2. lib.6. c.6. q.10.in fine.*

39 Item ad Cardinalatus celſitudinem non ſolet Papa bigamum promouere, Machado *d. tract.3. docum.6.num.2.* vnde refert Azor. *d.lib.6.c.7.q.vlt. prope fin.* quod ideò Antonius de Roſellis, & Ioannes de Lignanu, quamvis Iuriſperiti inſignes, prædictam dignitatem nunquam obtinere potue-
40 runt. Illud eſt aduertendum, quòd quamvis Eugen. IV. *Conſtitut. ſua*, incip. *In eminenti, ſub dat. Romæ 17. Kal. Nouembris Anno Incarnationis Dominice* 1431. ſtatuerit, quòd S.R.E. Cardinales in Conſiſtorio ſecreto pronunciati, non dicantur creari Cardinales, quouſque Cardinalatus inſignia non ſuſceperint, nec votum habeant in eligendo Summo Pontifice, aut alio actu, quouſque licentiam Summus Pontifex eis impertiatur;
41 tamen Pius V. *die 26. Ianij* 1571. decreuit Cardinales in electione Papæ vocem habere, etiamſi Galerus Cardinalitius eis traditus non eſſet, neque os clauſum, aut ſi clauſum nondum apertum
42 fuiſſet. Aduerte tamen, quòd Papa de plenitudine poteſtatis, etiam nulla facta propoſitione, poteſt facere Cardinales, qui non habeant qualitates requiſitas, ſupplendo omnes defectus, & valet creatio, Alex. *conſ.111. Perſpectus, num.3. & ſeq.lib.6.* Cardin. Tuſch. *tom.6. litt.P, concluſ.49. num.68.*

43 Cardinalium gradus, & Ordo triplex eſt; alij enim ſunt Epiſcopi Cardinales; alij Presbyteri; alij Diaconi, ex Gonçal. à Villadiego *in tract. de orig. Cardin. q.3.num.3.* Manfred. *de Card. cap. 4. concluſ.8.* Flam. Pariſ. *de reſignat.beneſic.lib.7.q.12. num.1.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. Hierarch.p.1. diſput. 2. §. 2. in fin. & §.4.* Nec ſine myſterio triplex hic Ordo inſtitutus eſt; nam cùm Summus Pontifex vices Dei gerat in Terris, decuit, quemadmodum Moïſi præceptum fuit, vt omnia ad exemplum faceret, ſicut ei oſtenſum erat in Monte, quod ad inſtar illius cœleſtis Hierarchiæ in hac noſtra Eccleſia tres conſtituerentur Ordines aſſiſtentium Papæ, qui purgantium, illuminantium, & perficientium fungerentur officio; veluti Diaconi, Presbyteri, & Epiſcopi Cardinales; decuit etiam cùm Summus Pontifex Chriſti repræſentet perſonam, vt quemadmodum Chriſti conuerſanti in Terris aſſiſtebant Apoſtoli, ita etiam Cardinalium cœtus Apoſtolicum repræſentans, coram Papa aſſiſteret; reliqui verò Epiſcopi, vbique diffuſi Apoſtolos repræſentant ad prædicandum per Orbem miſſos; ita Eugenius IV. *in ſua Conſtit.* incip. *Non mediocri, 15. in ord.§.6.in Bullario nouo, tom.1. pag. 182.* Eorum autem numerus Romanorum Pontificum arbitrio auctus, & diminutus fuit, prout & hodie augeri, minuíve poterit, cùm res ita poſtulauerit; Franch. *in cap. vbi periculum, de elect.lib.6.* Martio. Lauden. *in tr. de Card.p.1.q.2.* Card. Alban. *in ſimili tract. q.41.* Camil. Borrel. *in ſum. omnium deciſ. tom.1.tit.5. n.7.* rectè nihilominus ille Chriſtianæ Reipublicæ conſulturus creditur ſi nunquam maiorem numerum Cardinalium habeat, duobus & ſeptuaginta qui fuit numerus Diſcipulorum Domini, ſecundùm Archid. *in d.cap.vbi periculum*, Alberic. *in rub. de ſum.Trinit.* Barbat. *in tract.de Cardin.q.1.num.1.* Manſt. *eod.tract.t.3.*

De veterum verò Cardinalium numero inueſtigare veritatem, non eſſe difficile ait Hieron. Plato *de Cardinalis dignitate, & officio, cap. 2. in princ.* ex titulorum numero, quos ibi recenſuerat; ob idque affirmat ſemper fuiſſe tres, & quinquaginta vſque ad tempus Honorij II. de anno Domini 1125. à quo ſenſim minui cœptum, cùm in demortuorum loco nemo ſubſtitueretur, ſed eorum Tituli, vel Archipresbytero, vel ab altero Cardinali Pontificis iuſſus adminiſtrarentur; & incertum ex tunc, atque varium fuiſſe illorum numerum, vſque ad annum 1276. ex quo tempore ad Nicolai III. electionem, ſeptem tantùm extitiſſe Cardinales reperiiſſe, ſed ab eo tempore rurſus refloreſcere, & augeri cœpiſſe Onuphrius verò *in opuſculo de Cardinalibus*, ita ait. *Erant enim ab antiquo tempore Romæ quatuordecim Regiones, & quamvis tunc fortaſsis ſingulis Regionib. ſinguli Presbyteri præficerentur, creſcente tamē numero Chriſtianorum, vel plures Eccleſiæ in ſingulis Regionib. erectæ ſunt, vel duo in vnaquaque Regione Presbyteri ſunt conſtituti, ac propterea facti ſunt viginti octo Tituli.* Verùm, ſi Noſtrates vera fatentur, eorum primordialem numerum fuiſſe vnum & quinquaginta, apparebit ex relatione Aluar. *in cap.3. An Epiſcopus, vel Abbas feudum dare poſſit*, & Franc. Marc. *dec.192. Quæritur de ſtatu, n.6.* deinde fuiſſe duodenarium probat Veſtr. *in ſua praxi Rom. Curiæ lib.1.cap.1.* At Quintanad. *Eccleſiaſticon lib.4. num.108. pag.277. in princ.* refert poſt Leonem I. ad Honorium vſque II. viginti & octo Cardinales Presbyteros, non plures, nec pauciores, Romæ creatos fuiſſe; additque exinde hunc Ordinem & numerum minui cœpiſſe, forſitan propter ſchiſmata, & ſeditiones, quæ ex Cardinalium ad quos Pontificis Romani creatio iam delata erat, multitudine in Comitiis Pontificalibus oriebantur; & concludit quòd Cardinalium numerus, qui antea ex Presbyteris 28. Diaconis 18. Epiſcopis Cardinalibus ſeptem fixus & conſtans fuerat, dilabi ſenſim, & admiram quandam paucitatem redire adeò viſus eſt, vt cùm Nicolaus II. Pontif. renunciatus, octo tantùm Cardinales fuerint, quatuor Presbyteri, totidem Diaconi.

Illud tamen veritate nititur, quòd Bonifacio VIII. ſedente viginti fuêre, neque tamen vſque ad Sixtum IV. trigeſimum attigerunt. Sixtus trigeſimum mum ſupergreſſus eſt; Alexander verò Sextus ferè ad quinquageſimum perduxit. At Leo Decimus cùm vna vice vnum & triginta creaſſet, vſque ad ſexageſimom quintum peruenit. Paulus IV. quinque alios addidit; & habuit ſub ſe viuos, valentéſque ſeptoaginta, nouis nempe Cardinalium titulis ad hoc inſtitutis, vt refert Boët. Epo *lib. 1. de regalibus in benefic. Eccleſiaſtic. ſub num. 191. in med.* Pius IV. vſque ad ſextum & ſeptuageſimum, quò neque ante, neque poſt peruentum eſt. Poſtremò, Sixtus V. *dicta ſua Conſtit.* incip. *Poſtquam verus ille*, numerum ſeptuageſimum definiuit ad inſtar illorum ſeptuaginta Seniorum, quo Dominus *Numer. 11.* Auditores Moyſi dedit, in quo tanti oneris partem deriuaret; ſunt autem complures, tum rationes tum auctoritates, quibus hunc numerum haud excedendum contendunt Cardin. *in Clem. ne Romani, §. initium, num. 7. de elect.* & Petr. Gregor. *Syntagm. Iuris, lib. 15. cap. 4. num. 9.* Perez de Lara *de compendio vitæ hom. c. 29. n. 20.* Diana *d. p. 5. tr. 2. reſolut. 22.* Paleoth. *de ſacro Conſiſt. p. 4. q. 1.* nec vnquam vidimus ab Ordinatione iſta Sixti in hac parte receſſum, in qua ſic diſponitur *in §. 4.* poſt med. *Perpetuò ſtatuimus, & ordinamus, vt in poſterũ connumeratis omnibus cuiuſcunque Ordinis Epiſcopis, Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus, qui nunc ſunt, quique in futurum creabuntur, cunctis ſimul numerum ſeptuaginta nullo vnquam tempore excedant, nec talis numerus quouis prætextu, occaſione, vel cauſa, etiam vrgentiſſima minimè augeatur; quòd ſi vnum, vel plures à Nobis, vel pro tempore exiſtente Romano Pontifice in futurum vltra dictum numerum eligi in Cardinalem, aut creari, aut pronuntiari contigerit; Decernimus huiuſmodi electionem, creationem, & pronuntiationem nullam, irritam, & inanem fore, & cenſendam eſſe, nullúmque Ius, ſeu Titulum, re aut nomine, ſic electo, ſeu electis acquiri, nec eorum quemquam pro Cardinali haberi aut reputari poſſe, aut debere; nec dictam electionem, creationem, pronunciationem ab initio inualidam, & vltra numerum factam, ſi poſtea ad præſens præſcriptum numerum moriente vno, vel pluribus Cardinalibus ipſum Collegium redigatur propterea ex poſt facto conualeſcere, ſed vti in principio, ſic deinceps in perpetuum nullius fore roboris, & momenti.*

45 Epiſcoporum Cardinalium Tituli olim octo fuerunt, videlicet Oſtienſis, Veliternus, Syluæ candidæ, aliàs ſanctæ Ruffinæ, Portuenſis, Sabinus, Præneſtinus, Tuſculanus, Albanus; nunc verò ſunt ſex, eo quòd Eccleſia Veliterna Oſtienſi, Eugenij III. auctoritate, adiuncta eſt; & Eccleſia ſanctæ Ruffinæ, quæ aliàs dicebatur ſanctarum Virginum Ruffinæ, & Secundæ, ante Eugenium III. Calixti II. tempore, coniuncta eſt cum Eccleſia Portuenſi; teſtibus Onuphrio *lib. de ſeptem Vrbis Eccleſiis, cap. 1.* Martin. Laudeo. *de Cardin. q. 88.* Panuin. *de viſit. part.... q. 1. num. 15.* Hi omnes, eo quòd Vrbi Romæ finitimi, & vicini eſſent, ob negotia curiam Romanam frequentare conſueuerunt, & honorari, & coli præ cæteris cœperunt tanquam ſummo Pontifici, & Vrbis Archiepiſcopo ſubiecti, & eiuſdem ſuffraganei; quo factum eſt, vt Cardinales Epiſcopi ante Leonem IX. tempora cœperint nominari, hoc eſt, Primatij, ſiue principales Epiſcopi, eo quòd eſſent cæteris reliquarum Eccleſiarum Epiſcopis celebriores, & inſigniores; & prædicti ſex Epiſcopatus, à ſex antiquioribus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteris Cardinalibus in Vrbe præſentibus optantur, ex quibus, quæ cæteris ratione ſuæ ordinationis antiquior erat, Prior & Decanus deinde Collegij Cardinalium dicebatur. Poſtremò Paulus IV. per ſuam *Conſtitutionem 5. in ordine*, incip. *Cùm venerabiles, ſub dat. Romæ Kalendis Septembris 1555.* decreuit, quòd Decanatus Collegij S. R. E. cum omnimoda præcedentia ſpectaret ad Epiſcopum Cardinalem antiquiorem in Curia tempore vacationis præſentem, aut ex cauſa publica abſentem, & per Summum Pontificem extra eam deſtinatum.

Presbyterorum Cardinalium Tituli olim erant 46
viginti octo, quos enumerat Onuphr. *in opuſculo de Cardinalib.* ac per dictum Motum proprium Sixti V. Presbyterorum Tituli 50. præſcribuntur, vt refert Flamin. Pariſ. *d. q. 12. n. 3.*

Diaconorum verò Cardinalium veteres Diaco- 47
niæ fuerunt 18. ſecundùm aliquos, ſed Onuph. *in libello de ſeptem Eccleſiis Vrbis*, ait Diaconos vſque ad annum milleſimum nõ exceſſiſſe numerum ſeptenarium. *Et cùm Vrbis*, vt loquitur ille, *quatuordecim regiones, fuerint, ſinguli in duabus Regionibus ſeruiebant, poſtea iuxta 14. regiones Diaconi 14. creabantur, vt ſinguli Regionibus Præfecti eſſent.* Aliquando tamen Diaconorum numerus fuit 18. qui numerus per aliquos annos continuatus eſt, poſtea auctus per Paulum III. qui anno 1545. vſque ad 19. Diaconos Cardinales auxit, & per Pium IV. productus eſt vſque ad 25. Demùm Sixtus V. in Conſtitutione infrà referenda, eos ad 14. reſtituit, iuxta veterem Regionum Vrbis numerum, & decreuit ne Presbytero Diaconia, aut Diacono Titulus in poſterum daretur: Conſtitutio autem Sixti V. cum plura ſtatuat in hac materia ſcitu digniſſima, eſt prout ſequitur.

Sixtus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei. Ad perpe- 48
tuam rei memoriam. Religioſa Sanctorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum prouidentia inſtitutum olim fuit iam inde à vetuſtiſſimis temporibus, & poſteris traditum, vt S. R. E. Presbyteris certæ in Vrbe Roma Eccleſiæ Tituli appellatæ, quaſi quædam cuiuſque propria Diœceſes, Diaconibus verò Vrbis Regiones ad Chriſtianæ Religionis propagationem, & conſeruationem aſſignarentur. Quæ quidem ſacta reſtitutio plurium ſeculorum continuata ſerie, ac pro temporum varietate ſuſceptis incrementis ad noſtram vſque ætatem ſeruata ita viget, vt præter ſex Epiſcopos Cardinales qui certis Eccleſiis Cathedralibus Vrbi finitimis præſunt, ſingulis Presbyteris, & Diaconis Cardinalibus propriæ in Vrbe Eccleſiæ, Tituli videlicet, & Diaconiæ cum ſuis Clero & Populo, ac quaſi ſpirituali Iuriſdictione in ſpiritualibus, & temporalibus regendæ & adminiſtrandæ committantur.

Proinde, Nos poſtquam per noſtram nuper editam Conſtitutionem creandorum Cardinalium numerum computatis ſex Epiſcop. prædictis, quatuordecim Diaconis, reliquis verò Presbyteris Cardinalib. ad ſeptuaginta præſcripſimus, nunc quoque ad Dei honorem, atque ad ipſius S. R. E. decus, & ornamentum, ac Romani Cleri, & Populi bonum regimen ſalubremque directionem eiuſdem Presbyteris, & Diaconis Cardinalib. totidem Titulos, & Diaconias ipſorum amplitudini, & dignitati maximè congruẽtes duximus aſſignandos. Ac licèt pleraque ex antiquis Eccleſiis in Titulos, & Diaconias concedi ſolitis, aut à Prædeceſſorib. noſtris ſucceſſu temporum additis, adhuc integra, & illæſa permaneant, tamen quia nonnulla, tum diuturnitate, & iniuria temporum, tum diuerſis, quæ olim contigerunt, eiuſdem Vrbis direptionibus, incendiis, & ruinis col-

lapſa

...apſa ſunt. Nos antiqua pietatis, & Religionis Chriſtianæ monumenta conſeruare cupientes, ſicuti ſacre. S. Baſilicas, & anguſtiora templa, antiquitate ipſa veneranda, nedum ſarta tecta cuſtodiri, ſed & ingenti noſtro ſumptu refici, inſtaurari, & ornari in dies magis curamus, ita etiam primo quidem loco veteres, & nobiles Eccleſias, priſcis temporibus in Titulos Presbyterorum Cardinalium, vt præfertur, inſtitutas deligimus eáſque omnes quæ adhuc extant volumus omninò in Titulos pro modernis, & futuris Presbyteris Cardinalibus retinere. Deinde ex iis, quæ recenti memoria in Titulos erecta fuerunt, prætermiſſis quibuſdam, propter loci incommoditatem, aut aliàs minus idoneis, ceteras iisdem retinere, ac demum, ne Titulorum numerus Presbyteris Cardinalibus deſit, exemplo nonnullorum noſtrorum Prædeceſſorum, alias partes antiquas, nondum tamen huiuſmodi honore decoratas, partim verè recentiores, celebres tamen Eccleſias, dignitate Præſulum maiorem in modum illuſtrare, & in ſimiles Titulos erigere, & inſtituere, ac pro numero Presbyterorum Cardinalium, tot Titulos addere, & ſupplere ex Diaconiis quoque antiquitus inſtitutis quatuordecim magis inſignes pro totidem Diaconis Cardinalibus ſeligere, & congrua diſtinctione, confuſionem perpetuò tollere decreuimus, eoſdem nimirum Titulos, & Diaconias proprias cuiuſque Ordinis certos, & diſtinctos aſſignando, ita vt nunquam in poſterum, quod hactenus ſæpe factum eſt, Presbyteris Diaconi, nec Diaconis Tituli Presbyterales, perturbato ordine, aut promiſcuè concedantur. Quod quidem rationi conſentaneum videtur, vt quemadmodum Summus Pontifex, vniuerſali Eccleſiæ præſidens, & omnium totius Eccleſiarum ſolicitudinem gerens, ſpecialiter tamen Vrbis Romæ Epiſcopus exiſtit, & in ea diuina diſpoſitione ſupremum ſacerdotalis poteſtatis Cardinalem tenet pars quoque ratione Cardinalibus, quos vti ſpecialiter S.R.E. filios in Apoſtolici muneris functione, atque in vniuerſa Republica Chriſtiana adminiſtratione præcipuos, ſibique maximè coniunctos habet conſiliarios, & cooperatores in eadem Vrbe Roma, quos olim B. Petri ſede in ea conſtituta ipſius, & Coapoſtoli eius Pauli doctrina & martyrio conſecrata, & caput Chriſtiani Orbis, & Religionis effecta eſt certa Sedes, manſionem, & locum vnicuique proprium aſſignet, cuius quidem loci conceſſione iidem Cardinales, & ſui officij admoneantur, & reſidentia quam aſſiſtendo ipſi Romano Pontifici ſeruare debent, & vel ex hoc magis tanquam in vnum corpus compacta membra ſacro capiti connexa eſſe, & ab illo dependere clarius dignoſcatur.

Habita igitur cum Venerabilibus Fratribus noſtris, eiuſdem S.R.E. Cardinalibus deliberatione matura de eorum conſilio, & aſſenſu ſtatuimus, & ordinamus in poſterum, perpetuis futuris temporibus Presbyteris Cardinalibus has tantum, quæ infrà deſcriptæ ſunt Eccleſias, neque alias in Titulos aſſignari debere, videlicet ex antiquis ſanctæ Crucis in Hieruſalem, S. Marcellini, & Petri, ſanctorum quatuor Coronatorum, ſanctorum Ioann. & Pauli, S. Anaſtaſiæ, S. Sabinæ, S. Stephani in Cœlio Monte, S. Clementis, ſanctorum Nerei, & Achillei, S. Suſannæ, S. Pudentianæ, S. Sixt. S. Petri ad vincula, S. Martini in Montibus, S. Euſebij, S. Priſcæ, S. Vitalis, S. Marci, S. Marcelli, S. Laurentij in Lucina, Baſilica duodecim Apoſtolorum, S. Laurentij in Damaſo, (quæ S.R.E. Vicecancellario pro tempore exiſtenti perpetuò conceſſa, & aſſignanda eſt,) S. Balbinæ, S. Cæciliæ, S. Chryſogoni, S. Praxedis, S. MARIÆ trans Tyberim. Ex poſterioribus verè ſanctorum Quirici, & Iulitæ, S. Ioann. ante Portam Latin. S. Agnetis in Agone, S. Laur. in Paliſperna, S. Thomæ in Parione, S. Syluestri in campo Martio, S. Pancratij, S. Bartholomæi in Inſula, S. Mathæi in Merula, S. MARIÆ de Aracœli, S. MARIÆ in Via, S. MARIÆ ſuper Mineruam, S. MARIÆ Angelorum in Thermis, S. Hieronymi Illyricorum, necnon quas ſupradictis antiquis, & poſterius inſtitutis addimus, & ex nunc in Titulos Presbyterorum Cardinalium cum honoribus inſignibus, priuilegiis, auctoritatibus, & præeminentiis debitis, & conſuetis inſtar aliarum Eccleſiarum, quæ in ſimiles Titulos per noſtros Prædeceſſores antiquitus erectæ, & inſtitutæ fuerunt, ſine alicuius præiudicio perpetuò erigimus, & inſtituimus, ac Titulorum nomine, & dignitate inſignimus, & decoramus, S. Honuphrij in Ianiculo, mutato illius ſtatu, & Diaconia, quæ hactenus fuit in Titulum Presbyteralem. S. Auguſtini, S. MARIÆ de Populo, S. Alexij in Auentino, S. Baſilij de Annlo, S. MARIÆ de Pace, S. Saluatoris de Lauro, S. Petri in Monte Aureo, Sanctiſſ. Trinitatis in Monte Pincio, S. MARIÆ Tranſpontina.

Ex Diaconiis verò antiquis ſtatuimus retinendas eſſe tantummodo quatuordecim infraſcriptas, videlicet, S. MARIÆ in Aquiro, ſanct. MARIÆ in Coſmedin, ſanctorum Coſmæ, & Damiani, S. MARIÆ Nouæ, S. Hadriani, S. MARIÆ in via lata, S. MARIÆ in Porticu, S. Angeli in foro Piſcario, S. Nicolai in Carcere Tulliano, S. MARIÆ in Dominica, S. Euſtachij, S. Viti in Macello, S. Agathæ, ac S. Gregorij in Velabrum: Eccleſias, quæ inſigniores exiſtunt, & præſcriptum à nobis Diaconorum Cardinalium numerum exequant.

Ita vt computatis Eccleſiis Cathedralibus, videlicet Oſtienſi, & Veliterna inuicem vnitis, Portuenſi, & ſanctæ Ruffinæ itidem vnitis, Albanenſi, Sabinenſi, Tuſculana, & Præneſtina, quibus ſex Epiſcopi Cardinales præſunt, & Titulis Presbyterorum ſuperius deſignatis numerum ſeptuaginta Eccleſiarum conſtituant.

Et alter præterea Titulus ſupra numerum additus ſit, vt ſi quando contingat Diaconum, vel Epiſcopum Cardinalem Vicecancellarium eſſe, & ideò eundem d. Eccleſiæ S. Laurentij in Damaſo, quæ Vicecancellario pro tempore exiſtenti per litteras fel. rec. Clement. Papæ VII. Prædeceſſoris noſtri perpetuè, vt præfertur conceſſa, & aſſignata fuit præeſſe alicui Presbytero Cardinali, proprius Titulus non deſit.

Omnes verò illas Eccleſias, quæ per præſentem noſtram Conſtitutionem Presbyteris Cardinalibus, etiam forſan ex diſpenſatione Apoſtolica pro Diaconia obtinentur, itidem omnes, & quaſcunque ex quatuordecim ſuperius enumeratis Diaconiis, quæ Presbyteris Cardinalibus in Titulos, ſeu etiam ex ſimili diſpenſatione conceſſæ aliàs fuerunt, & ab iis obtinentur, demum omnes, & quaſcunque Eccleſias ſuperius non expreſſas ipſis Presbyteris, aut Diaconis Cardinalibus in Titulos, aut Diaconias commiſſas, & aſſignatas, ac per ipſos obtentas volumus, & decernimus per præſentes ex nunc eo ipſo vacare, & quaſcunque illarum aſſignationes, conceſſiones, nec non diſpenſationes deſuper etiam motu proprio, & conſiſtorialiter, ac de ſimili Fratrum conſilio expeditas, quæ à Prædeceſſoribus nobis, quæque à nobiſmetipſis emanarunt, Litteráſque Apoſtolicas deſuper confectas, proceſſúſque habitos per eaſdem, & inde ſequuta quæcunque, caſſamus, irritamus, & annullamus, irritáque & nulla, ac nullius roboris, vel momenti eſſe nunciamus, mox aſſignaturi eiuſdem Cardinalibus ex quorum perſonis Eccleſiæ in Titulos, aut Diaconias per eos hactenus obtentæ vigori huius noſtri Decreti vacant, & eorum cuilibet alios Titulos, aut Diaconias ex ſupradicto numero proprio cuiuſque ordini congruentes.

In aliis verè, præterquam ſupra nominatis Eccleſiis, etiamſi earum aliqua in Titulos Presbyterorũ, aut de-

nominationes Diaconorum Cardinalium concedi ſolita ſunt, & Cardinales iis præfici conſueuerunt (quarum ſingularum ſituationes, & inuocationes præſentibus haberi volumus pro expreſſis) nomina, inſignia, denominationes, & ſtatum huiuſmodi Titulorum, aut Diaconorum perpetuè ſupprimimus, & extinguimus, ac diſtrictè etiam interdicimus, ne de cætero vnquam perpetuis futuris temporibus, alia quàm ex ſupraſcripto numero Eccleſia in Titulum, aut denominationem Cardinalatus cuipiam Preſbytero, aut Diacono Cardinali concedatur, aut aſſignetur, neque aliis, quàm ſupra nominatis Titulis aut Diaconiis, Preſbyteri, vel Diaconi Cardinales perficiantur, néve vnquam aliqua ex ſupradictis Diaconiis Preſbytero, neque contra vllus ex dictis Titulis Diacono Cardinali quomodolibet concedatur, vel aſſignetur, neque cum iis, aut eorum aliquo ex quavis cauſa deſuper diſpenſetur.

Sed & Decreta aliàs in Conſiſtorio ſuper hoc edita innouantes, & ampliantes pari ratione, etiam perpetuò prohibemus, ne in poſterum alicui Preſbytero, aut Diacono Cardinali, qui alterum Titulum, aut Diaconiam quomodolibet aſſequutus fuerit, quíve Ordine Diaconorum ad Ordinem Preſbyterorum, vel ad Epiſcopalem dignitatem tranſierit, aut ex Ordine Preſbyteratus in Epiſcopum pariter promotus fuerit, licentia & facultas retinendi priorem Eccleſiam ſui Tituli, vel Diaconiæ collatio, neque Palatij domus, vineæ, hortorum, aut fructuum, redituum, & prouentuum, aut Iurium quorumcunque ad huiuſmodi Titulos, ſeu Diaconias pertinentium ad tempus, ſeu ad vitam retentio, aut vlla alia reſeruatio, quovis prætextu, occaſione, vel cauſa, etiam melioramentorum, & ſumptuum in illarum reparationem, neceſſitatem, ſiue vtilitatem factorum, concedantur, ſed volumus, vt ipſi Tituli, & Diaconiæ cum illis annexis Iuribúſque, & pertinentiis ſuis vniuerſis liberè dimittantur.

Inſuper præcipimus, & perpetuò ordinamus, vt de cætero in quibuſcunque Litteris Apoſtolicis, in quibus Cardinalium ſubſcriptio manu propria facienda erit, iidem Cardinales, etiam Tituli, ſeu Diaconiæ, vel Epiſcopatus ſui Cardinalatus nomine expreſſo ſe ſubſcribant.

Decernentes per huiuſmodi erectionem, & inſtitutionem decem prædictos per Nos in Titulos erectas Eccleſias tantummodo, nouis priuilegiis & dignitate auctas, decoratas, & inſignitas, nihil autem omnino præiudicij cuiquam illatum, nihil alieni Iuris detractum, aut imminutum cenſeri poſſe, aut debere, ſicque per quoſcunque Iudices, Ordinarios, & Delegatos etiam cauſarum Palatij Apoſtolici Auditores, & Cardinales prædictos ſublata eis, & eorum cuilibet quavis aliter iudicandi, & interpretandi facultate, & in quavis cauſa, & inſtantia iudicari, & diffiniri debere, necnon irritum, & inane, ſi ſecus ſuper præmiſſis, eorúmve aliquo à quoquam quavis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari.

Non obſtantibus Conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, ac Eccleſiarum ſupradictarum, & aliarum quarumcunque, necnon ordinum Iuramento, confirmatione Apoſtolica, vel quavis firmitate alia roboratis ſtatutis, & conſuetudinibus, priuilegiis quoque, indultis, & Litteris Apoſtolicis illis, ac quibuſvis perſonis quomodolibet conceſſis, approbatis, & innouatis, quibus omnibus illorum tenores Præſentibus pro expreſſis habentes ſpecialiter, & expreſsè derogamus, cæteriſque contrariis quibuſcunque.

Sic igitur ipſi Cardinales, quibus huiuſmodi Eccleſiarum regimen, cura, & adminiſtratio pro tempore commiſſa erunt, eas in ſpiritualibus, & temporalibus folicitè fideliter, & prudenter regant, & gubernent, ac iuxta Conſtitution. piæ memoriæ Leonis Papæ X. Prædeceſſoris noſtri in Concil. Lateranenſi nouiſsimè celebrato, editam, frequenter viſitent, circa cultũ diuinum inuigilent, mores, ac vitam Cleri, & populi eis ſubiecti diligenter explorent, eóſque ad rectè, & honeſtè viuendum paterno moneant affectu, bonorum, ac temporalium redituum curam gerant, ſic ad Dei gloriam, & fidelis populi ædificationem, pia, & magnifica ſtructura, & fabrica ſuas quique Eccleſias inſtaurare ſtudeant, & exornare, & tam in vita, quàm in mortis articulo, pro diuini cultus augmento, ſalute animarum ſuarum, ac congruè ſuſtentandum aliquem Preſbyterum qui inibi in diuinis deſeruiat, ſiue alias erga ipſas Eccleſias, ſi reparatione indigeant, vel alia ſubuentione, de bonis ſibi à Deo collatis, prout cuique pro modo facultatum conſcientia dictauerit, munificos ſe exhibeant, & liberales, vt earundem Eccleſiarum decora, & ornamenta tantorum Præſulum reſpondeant dignitati; ac ipſæ Eccleſiæ, tam ſublimibus perſonis gaudeant ſe commiſſas, & eorum amplitudine illuſtratas, iidémque Cardinales exinde ipſius S.R.E. cuius nobiliſſima mẽbra ſunt, maieſtatem ſua pietate, ſolicitudine, & prudentia in dies magis extollant, & reuerentiam omnium gentium erga illam exemplis bonorum operum inſigniter augeant; ac denique præter æternæ retributionis præmia, digna quoque laudum præconia à nobis, & Apoſtol. Sede valeant promereri.

Mandamus verò, vt præſentes Litteræ, in quinterno Cancellariæ Apoſtolicæ de more deſcribantur.

Nulli ergo omninò hominum liceat hanc paginam noſtrorum ſtatutorum, ordinationum erectionis, inſtitutionis, inſignitionis, decorationis voluntatum, decretorum, ceſſationis, imitationis, annullationis, nunciationis, ſuppreſſionis, extinctionis, interdicti, innouationis, ampliationis, prohibitionis, præcepti, derogationis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe nouerit incurſurum. Datum Romæ apud S. Petrum, anno Incarnationis Dominicæ 1587. Idus Aprilis Pontificat. noſtri anno 2.

Ego Sixtus, Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus,

Ego A. Card. Farneſius, Vicecancellarius, Epiſcopus Oſtienſis.

Ego Iacobus, Card. Sabellus, Epiſcopus Pontuenſis.

Ego Ioan. Anton. Card. S. Gregorij, Epiſcopus Tuſculan.

Ego Iun. Aualus, Card. de Aragonia, Epiſcopus Sabinen.

Ego M. S. Card. de Altaemps, Titul. S. Mariæ Trans Tyberim.

Ego Marc. Anton. Card. Columnia, Titul. S. Laureotij in Lucina.

Ego Gabriel, Card. Paleothus, Tit. S. Martini in Montibus.

Ego Fr. Mich. Bonellus, Card. Alexandrin. Titul. S. Mariæ ſuper Mineruam.

Ego Ludou. Card. Madrutius, Tit. S. Anaſtaſię.

Ego N. Card. S. Praxedis.

Ego Iul. Anton. Sanctor. Tit. S. Bartholomęi in Inſula, Card. S. Seuerinę.

Ego

Ego Hieron.Card.Ruſticuccius, Tit.S.Suſannæ.

Ego Ioan.Hieron. Cardin. Albanus, Titul. S.Ioannis ante portam Latinam.

Ego P.Card.Deça.

Ego Anton. Cardin. Titul. SS. Ioannis, & Pauli.

Ego Ioan.Anton.Card.SS.Quatuor.

Ego Ioan.Baptiſta Card.S.Marcelli.

Ego Iulius Card.Cananus,Tit.S.Euſebij.

Ego Anton.Maria,Card.Saluiatus.

Ego Auguſtinus, Cardin. Veronæ, Titul. S.Marci.

Ego Vincentius,Tit.S.MARIÆ in via Card. Montis Regalis.

Ego Philippus,Titul.Sabinæ, Cardin. Spinula.

Ego Spicio,Card.Lancellotus.

Ego Vincentius,Card. Gonzaga.

Ego Federicus,Card.Cornelius, Tit. S.Stephani.

Ego Hippol.Card.Papien.Tit.S.MARIÆ in Porticu.

Ego Decius, Card.Azzolinus, Tit.S. Matthæi in Merula.

Ego Hippol. Card. Aldobrandinus, Titul. S.Pancratij,maior Pœnit.

Ego Hieron Card. de Ruuere,Tit. S. Petri ad vincula.

Ego Fr.Conſtantius,Card.Sarnanus.

Ego Philip.Tit.S.Euſtachij,Diaconus Card. Vaſtauillanus Camerar.

A. Card. Montaltus.

Ego Hieron. S. Hadriani Diaconus, Card. Matthæius.

Ego. Benedictus, S. Gregorij Diaconus, Card.Iuſtinianus.

Ego Aſcanius, SS. Viti, & Modeſti, & Creſcentiæ Diaconus, Cardin. Columna.

Eccleſiæ Tituli, & Diaconiæ S.R.E. Cardinalium poſtea fuerunt deſignati à Clemente Papa VIII. & à ſacra Rituum Congreg. approbati *ſub die* 30. *Auguſti* 1602. ac à Paulo V. confirmati *de an.* 1618. vt in libello impreſſo Romæ ex Typographia R. Cameræ Apoſtol. ſub eodem anno in hunc modum.

Eccleſiæ ſex, nempe,

Oſtienſis.
Portuenſis.
Tuſculanenſis.
Sabinenſis.
Præſtinenſis.
Albanenſis.

Tituli Presbyterales LI. videlicet,

Sanctæ MARIÆ Angelorum in Thermis.
Sanctæ MARIÆ trans Tyberim.
Sancti Laurentij in Lucina.
Sanctæ Praxedis.
Sancti Petri ad vincula.
Sanctæ Anaſtaſiæ.
Sancti Petri in Monte aureo.
Sancti Honuphrij.
Sancti Syluestri in Campo Martio.
Sanctæ MARIÆ in Via.
Sancti Marcelli.
Sanctorum Marcelli,& Petri.
Sanctorum Duodecim Apoſtolorum.
Sanctæ Balbinæ.
Sancti Cæſarei.
Sanctæ Agnetis in Agone.
Sancti Marci.
Sancti Stephani in Cælio Monte.
Sanctæ MARIÆ trans Pontinæ.
Sancti Euſebij.
Sancti Chryſogoni.
Sanctorum Quatuor Coronatorum.
Sanctorum Quirici,& Iulitæ.
Sancti Calixti.
Sancti Bartholomæi in Inſula.
Sancti Auguſtini.
Sanctæ Cæciliç.
Sanctorum Ioannis,& Pauli.
Sancti Martini in Montibus.
Sancti Alexij.
Sancti Clementis.
Sanctæ MARIÆ de Populo.
Sanctorum Nerei & Achilei.
Sanctæ MARIÆ de Pace.
Sanctæ MARIÆ in Ara cœli.
Sancti Saluatoris in Lauro.
Sanctæ Crucis in Hieruſalem.
Sancti Laurentij in Pane,& Perna.
Sancti Ioannis ante portam Latinam.
Sanctæ Prudentianç.
Sanctæ Priſcç.
Sancti Pancratij.
Sanctæ Sabinç.
Sanctæ MARIÆ ſuper Mineruam.
Sancti Caroli.
Sancti Thomç in Parione.
Sancti Hieronymi Illyricorum.
Sanctæ Suſannç.
Sancti Sixti.
Sancti Matthçi in Merulana.
Sanctiſſimæ Trinit. in Monte Pincio.

Diaconiæ XV. videlicet,

Sancti Laurentij in Damaſo.
Sanctæ MARIÆ in via lata.
Sancti Euſtachij.
Sanctæ MARIÆ nouæ.
Sancti Hadriani.
Sancti Nicolai in carcere Tulliano.

Sanctę Agathæ.
Sanctę MARIÆ in Dominica.
Sanctę MARIÆ in Coſmedim.
Sancti Angeli in foro piſcium.
Sancti Georgij ad velum aureum.
Sanctæ MARIÆ in Porticu.
Sanctæ MARIÆ in Aquiro.
Sanctorum Coſmæ, & Damiani.
Sancti Viti in Macello.

Notandum eſt quòd Eccleſia S. Laurentij in Damaſo non eſt propriè Diaconia, ſed datur ſemper Cardinali Vicecancellario, ſiue ſit Diaconus, ſiue Presbyter, ſiue etiam Epiſcopus.

CAPVT IV.

De dignitate, priuilegijs, & officio Cardinalium.

SVMMARIVM.

1 *Cardinales dicti ſunt quaſi Romanæ Eccleſiæ cardines, ſeu quia Sedi Apoſt. quæ axis eſt, & cardo aliarum Eccleſiarum, ſeruiunt.*
2 *Oſtium ſicut cardine regitur, ita Eccleſia Cardinalium conſilio roboratur.*
3 *Cardines Orbis dicuntur Cardinales.*
4 *Conſiliarij quandoque appellantur Cardinales, quia Papæ in Eccleſia vniuerſali gubernanda aſſiſtunt.*
5 *Cardinalium conſilio vtitur Papa præſertim in arduis Eccleſiæ negotijs.*
6 *Cardinales fratres appellat Papa, cùm eos ſimul, & eorum Conſiſtorium nominat, nam extra Conſiſtorium ſingulos filios appellat, niſi ſint Epiſcopi Cardinales.*
Cardinales dicuntur,
7 *Diui,*
Lumina Eccleſiæ,
Lucernæ ardentes,
Patres ſpirituales,
Maximi,
Columnæ Eccleſiæ.
8 *Cardinales repræſentant Eccleſiam.*
9 *Regibus æquiparantur Cardinales, & in eis reſidet tota Maieſtas Chriſtianæ Reip.*
10 *Reges locum cedunt collegio Cardinalium.*
11 *Romanæ Eccleſiæ ſpeciales dicuntur Cardinales.*
12 *Vinculum indiſſolubile contrahitur inter Papam & Cardinales.*
13 *Cardinales familiares, & ſocij Papæ dicuntur.*
14 *Cardinales Patritiatus, & Senatoriam dignitatem habent.*
15 *Collegium atque Senatum conſtituunt Cardinales.*
16 *Cardinalis electus ſtatim à patria poteſtate ſolutus eſt.*
17 *Pars corporis Papæ dicuntur Cardinales ad inſtar Senatorum.*
18 *Cardinales dicuntur facere vnum corpus cum Papa, ſicut Canonici cum Epiſcopo.*
19 *Cardinales ſunt latus Papæ, & ideo cùm mittuntur, Legati dicuntur de latere.*
20 *Papa ſpeciale caput eſt Cardinalium, & ipſi ſunt ſpecialia membra eius.*
21 *Cardinales habent quandam communicationem cum Papa, ſicut membra cum capite.*
22 *Officium Cardinalium eſt aſſiſtere Rom. Pont.*
23 *Cardinales tenentur reſidere in Curia vbi Papa reſidet, nec poſſunt ab illa recedere ſine eius licentia.*
24 *Epiſcopi præcedebant Cardinales, & arbitrabantur ſe gradu minui ſi ex Epiſcopis facti fuiſſent Cardinales.*
25 *Cardinales ſunt hodie Epiſcopis, Archiepiſcopis, & Patriarchis propter officium, digniores.*
26 *Cardinalatus eſt cæteris Eccleſiaſticis dignitatibus præſtantior, & eſt maior dignitas poſt Papatum.*
Collegium Cardinalium,
27 *Membrum honorabilius eſt quod habet Eccleſia.*
28 *Summum & excelſum dicitur.*
29 *Gremium Romanæ Eccleſiæ appellatur.*
30 *Famæ reſtituit.*
31 *Appellatio non conceditur ab eius ſententia.*
32 *Papa à Cardinalibus non exigit fidelitatem ſicut ab Epiſcopis.*
33 *Iuriſdictionem Epiſcopalem habent Cardinales in Eccleſiis quarum ſunt Titulares, & in aliis eorum Titulis ſubiectis.*
34 *Matrimoniis intereſſe in ſuis Titulis, vel aliis intereſſendi facultatem concedere poſſunt Cardinales.*
35 *Inſignibus Pontificiis, vti & ſolemniter benedicere in Eccleſiis ſuorum Titulorum poſſunt Cardinales.*
36 *Beneficia conferendi ius habent Cardinales in Eccleſiis Titularibus, quando ſunt in Vrbe.*
37 *Viſitare poſſunt Cardinales perſonas ſubiectas ratione Titulorum.*
38 *Cardinales poſſunt in perſonas ſibi ſubiectas ratione Titulorum excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti pœnas irrogare.*
39 *Vicarij Cardinalium pro ſuis Titulis poſſunt fulminare cenſuras Eccleſiaſticas, & reliqua facere, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis.*
40 *Ordines minores in propriis Titulis ſuis ſubditis & familiaribus poſſunt conferre Cardinales Presbyteri, & Diaconi, quamvis Epiſcopi non ſint.*
41 *Cardinalem hoſtiliter inſequi, aut in perſona offendere qui auſus fuerit, plurimas, & grauiſſimas pœnas incurrit.*
Cardinalem offendentes,
41 *Sacrilegium committunt.*
43 *Infames perpetuò ſunt.*
44 *Habentur pro bannitis, & diffidatis.*
45 *Teſtamenti factionem actiuam, & paſſiuam amittunt.*
46 *Domus offendentium Cardinalem deuaſtantur.*
47 *Bona offendentium Cardinalem confiſcantur.*
48 *Locationibus, & feudis priuantur, offendentes Cardinalem, & liberè ad dominos reuertuntur.*
49 *Officiis omnibus, & beneficiis ſpiritualibus, & temporalibus priuantur.*
50 *Filij, Cardinalem offendentes, ac nepotes offendentium Cardinalem, priuantur omnibus beneficiis & dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas impoſterum obtinendas efficiuntur inhabiles.*
51 *Teſtes quot requirantur vt Cardinalis poſſit de crimine damnari, oſtenditur.*
52 Cap. Præſul. 2. q. 4. *hodie locum non habet.*
53 *Cardinalis à ſolo Romano Pontif. damnatur, vel deponitur, aut excommunicatur.*
54 *Cardinales an includantur ſub regulis Cancellaria*

ria, & aliis Conſtitutionibus generalibus? oſtenditur,& num.55.

56 *Cardinales renunciantes beneficia comprehenduntur ſub reg.de infirmis, & Conſt.de publicandis reſignationibus & de non impetrando beneficio viuentis.*

57 *Reſeruationes facta per Papam Cardinales ligant.*

58 Cap. de multa,de præbend.*comprehendit etiam Cardinales.*

59 Clem. Auditor,de reſcript. *comprehendit quoque Cardinales.*

60 *Diſpoſitio generalis odioſa non comprehendit Cardinales,quia ſpeciali nota digni ſunt.*

61 *Cardinales obuiantes ei, qui ad ſupplicium ducitur,poſſunt illum veſte, aut pileo tegendo liberare.*

62 *Appellatio non datur à ſententia ex voto Cardinalium,ſeu conſenſu lata.*

63 *Cardinali aſſerenti ſe eſſe Legatum creditur circa Ordinariam poteſtatem, etiamſi litteras ſua legationis teſtes non exhibeat,in iis,qua Iure communi Legato competunt*,vt n.66.

64 *Cardinali atteſtanti de ſpeciali mandato Sedis Apoſtol. aut de mente Summi Pontif. creditur abſque litteris ſui mandati, niſi de ſe ipſo aſſerat.*

65 *Cardinalis dicto de conſuetudine Curia ſtatur in his,qua dicta,vel facta ſunt coram eo.*

67 *Cardinales ſoli Legati à Latere nuncupantur extra Curiam miſſi.*

68 *Cardinales habent partem redditunm Camera Apoſt.*

69 *Suſpenſionis, vel interdicti ſententia in Conſtitutione Pontificia promulgata Cardinales non afficiuntur niſi ſpecialis eorum mentio facta ſit.*

70 *Cardinalatus ad dignitatem euectus eo ipſo à patria poteſtate eſt ſolutus.*

71 *Cardinales in commiſſis ſibi Eccleſiis à Sede Apoſtolica poſſunt beneficia conferre & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem,& oſtenſionem litterarum.*

72 *Cardinalis dictum ſine iuramento aliquam facit praſumptionem.*

73 *Cardinalibus ſine iuramento teſtificantibus non creditur in praiudicium tertij.*

74 *Cardinalis aſſertioni ſtatur tribus ſimul concurrentibus, videlicet quando Papa eſt praſens ad quem facilè recurri poteſt, & aſſerit rem directè non praiudicialem tertio, & veriſimilia aſſerit.*

75 *Cardinali aſſerenti aliquid actum in praſentia Papa,vel dicenti ſibi viua vocis oracula à Papa mandatum fuiſſe,credi debet.*

76 *Cardinales orto ſchiſmate, datáve contentione Concilium congregare poſſunt.*

77 *Priuilegia omnia Epiſcopis ob ſtatus dignitatem ad Cardinales formè extendi ſolent propter maiorem eorum dignitatem.*

78 *Cardinales gaudent priuilego Epiſcopis conceſſo* in cap. quia periculoſom, de ſent. excommun. & in cap. vltim. de Pœnitent. & remiſſ.

79 *Lites, & cauſa inter Cardinales quomodolibet vertentes à Papa appellatione remota decidenda ſunt.*

80 *Priuilegio immunitatis Eccleſiaſtica gaudent Cardinalium domus, in quibus extat Oratorium, vbi diuina Officia celebrantur, quod in Vrbe non ſeruatur.*

81 *Declarationes Cardinalium quam vim & auctoritatem habeant? latè oſtenditur*, & nume.82. & 83.

84 *Beneficia familiarium Cardinalium non poſſunt conferri per Papam ſine conſenſu Cardinalis patroni.*

85 *Cardinalis Legatus quamcunque facultatem habens conferendi beneficia, non confert vacantia per obitum familiaris Papa.*

Familiares ſuos iudicat priuatiuè quoad alios Cardinales,ibid.

86 *Veſtibus ex duobus tantùm coloribus,nempe rubro & violaceo vtitur Cardinalis.*

87 *Titulus Eminentiſſimi, & veſtra Eminentia vnà cum antiquo Reuerendiſſimi ſit proprius & peculiaris Cardinalatia dignitatis.*

88 *Officium Cardinalium pracipuum quod ſit? oſtenditur.*

89 *Papa etiam in quaſtionibus Fidei,atque reliquis arduis non tenetur Cardinalium conſilium exigere de neceſſitate.*

90 *Clauſ.* De Fratrum noſtrorum conſilio,*decentia magis eſt,quam neceſſitatis.*

91 *Collegium Cardinalium Sede Apoſtol. vacante exercere non poteſt, qua ad Pontificis poteſtatem & iuriſdictionem dum viuit pertinent,niſi vrgeat neceſſitas.*

92 *Conſtitutiones Summorum Pontificum non poſſunt corrigi, immutari, vel modificari, nec eis quicquam addi, vel detrahi per Collegium Cardinalium Sede Apoſtol.vacante.*

93 *Collegium Cardinalium Sede Apoſt.vacante non poteſt creare Cardinales.*

94 *Pileus vel alia inſignia Cardinalitia, non poteſt dari per Cardinales Sede Apoſtolica vacante, nec claudi,vel aperiri os.*

95 *Vicecancellarius S. R. E. hodie eſt vnus ex Cardinalibus, & quod ſit eius officium? oſtenditur.*

96 *Camerarij Cardinalis officium quale? oſtenditur.*

97 *Pœnitentiarij ſummi officium circa qua verſetur? oſtenditur.*

98 *Pœnitentiarius Maior, & alij pœnitentiarij minores in quibus Sede Apoſtol. vacante retineant Officium, & iuriſdictionem? oſtenditur.*

99 *Vicarius Vrbis vnus eſt ex Cardinalibus, quem Papa tanquam Vrbis Epiſcopus populo,& Diœceſi ſua Vicarium dat.*

100 *Cardinalium appellatione veniunt tantùm S. R. E. Cardinales.*

101 *Cardinalium teſtandi facultas de rebus quaſitis intuitu Cardinalatus, remiſſiuè.*

CARDINALES dicti ſunt, quaſi Romanæ Eccleſiæ cardines, ſeu quia Sedi Apoſtolicæ, quæ axis eſt, & cardo aliarum Eccleſiarum, ſeruiunt, 1
gloſ. *verbo Cardinalibus, in Extrauagant. Execrabilis, de prabend. Joannis XXII.* Molin. de Medrano *in allegat. Proregis extranei Regni Aragon. num.73. cum ſeqq.* bene D. Solorzano *de Iure Indiarum tom.2. lib.3. cap.2. num.* 28. Bonac. *de legitima Romani Pont. elect.q.1.puncto 1.§.1. n.2.* Lezana *in ſum.tom.3.verſ.Cardinalis,num.1.* Hieronym.Roman.*lib.3. de Rep.Chriſtian.cap.1.in princ. pag.mihi* 184. Marchin.*de ſacram.Ordin.tract.2.p.1. cap.11.num.12.p.21.*& ſecundùm aliquos, Cardinales ita fuiſſe nominatos credit Boët. Epo *de Regalibus*

Digitized by Google

galibus lib.1.num.191. in fine, quòd in illis qoaſi
cardinibus qoibuſdam totius Eccleſiæ Chriſtia-
2 næ gubernacula vertantur. Sicut enim oſtium
cardine regitur, in Eccleſia Cardinalium conſi-
lio roboratur, argum. *cap. paſtoralis.7. q.1.* gloſſ. *in
c.2. de offic. Archipreſb.* Card. Tuſch. *tom.1. lit. C, con-
cluſ.96.n.1.*
3 Vnde cardines Orbis eos appellat Manfred. *de
4 Cardin. deciſ.59. num.12.* & Conſiliarij quando-
que dicuntur, *cap. Eccleſiaſticis, 12. q.2. c. in Paro-
chia,* 16 *q.1.* quia Papæ in Eccleſia vniuerſali gu-
bernanda aſſiſtunt tanquam præcipui eius Con-
ſiliarij, *cap. fundamenta, §. decet, de elect. lib.6.* Læl.
Zech. *d. tit. de ſtat. Illuſtriſſ. Cardinalium, n.3.* Vaſq.
in 3. part. tom.3. diſput.242. cap.4. in princ. Sebaſt.
5 Cæſ. *in relect. de Eccl. Hierarch. q.2. proœm n.2.* eo-
rum enim conſilio vtitur, præſertim in arduis Ec-
cleſiæ negotiis, vt infrà demonſtrabimus hoc
eod. *cap. num.88. cum ſeqq.* & pro huiuſmodi con-
ſilij expeditione ſacrum fuit conſtitutum Cardi-
nalium Conſiſtorium, vt ſic eorum opera, & auxi-
lio Summus Pontif. expediret, quod in vtilitatem
ſpiritualia Reipub. conſonum iudicaret, Barbar. *de
Cardinalib. q.1. num.23.* Martin. Laudenſ. *eod. tract.
1. quaſt.1. & tract.2 q.8.* Conrad. *in templo omnium
Iudic. lib.2. c.2. de Cardinalib. §.3. num.1.* Ioan. Garc.
de nobilit. gloſſ.48. §.3. n.28. Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ.
Hierarch. p.1. diſp.2. §.4. ex num.8.* nouiſſimè Gon-
zales de Salzedo *de lege Politica lib.1. c.13. n.16.*
6 Et eos fratres appellat Papa *in c. per venerabilem,
qui fil. ſint legit.* gloſſ. notab. *verb. fratres ſuos, in c.
fundament. de elect. lib.6. & in c.1. de offic. Legat. eod.
lib.* Sanctarell. *var. q.1. n.8. in fin.* cùm ſcilicet illos
ſimul. & eorum Conſiſtorium nominat, nam extra
Conſiſtorium ſingulos filios vocat, niſi ſint Epi-
ſcopi Cardinales, *c. Raynaldus, de teſtam.* ibi, *Dile-
ctus filius noſter S. Nicolai in Carcere Tulliano Dia-
conus Cardinalis,* Monet. *de decim. c.9. q.3. n.116.*
7 Dicuntur igitur Cardinales *Dii*, Manfred. *in
tract. de Card. dec.70. Lumina Eccleſiæ,* idem Man-
fred. *deciſ.54. Lucerna ardentes, dec.69. Patres Spi-
rituales ibid. dec.43. Maximini, ib. dec.53. Columna
Eccleſia,* Mant. *de Concil. num.69.* Sanctarell. *var.
8 reſol. q.2. n.17.* Repræſentant Eccleſiam, Hoſtienſ.
*in cap. dilectus, n.2. de præb. & in cap. ex geſtis, n.3.
de Cleric. non reſid.* Cardin. Alex. *in c. quamquam, 12.
q.7. n.12.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benef. lib.7. q.5.
9 num.13.* Regibus æquiparantur, & in eis reſidet
tota Maieſtas Chriſtianæ Reipublicæ, Clar. *§. final.
q.98. n.5. in fin.* Duaren. *de Sacr. Eccl. miniſt. lib.1.
cap.13.* Decian. *conſil.8. n.63. volum.1.* Iacob. *de
Concil. lib.1. art.1. n.1.* Brunor. à Sole *in loc. com-
mun. verb. Cardinalis.4.* Surd. *conſ.453. num.13.* Fla-
min. Pariſ. *lib.7. q.12. num.18.* Camill. Borrell. *dict.
tit.5. num.26.* Cardin. Tuſch. *tom.1. in littera C,
10 concluſ.100. num.4.* Sanctarell. *d. q.1. n.17.* & Car-
dinalium Collegio Reges locum cedunt, Lotter.
de re benef. lib.1. q.8. num.75. Vide Stephan. Gra-
tian. *diſcept. forenſ. c.111. num.6. & 7.* quem refert
Hermoſill. *in addition. ad Partitam 5. in prolog. gl.2.
num.41.* vbi tradit Reges in ſuo Regno, vel extra
præcedere Cardinalibus vti ſingulis, & in Conſi-
ſtorio poſt primum Epiſcopum, vel poſt antiquio-
11 rem Presbyterum Cardinalem locum obtinere. Bo-
nac. *de legitima Summi Pontif. elect. q.1. puncto 1.
§.2. n.2.* Romanæ Eccleſiæ ſpeciales dicuntur, *c. ſi
quis ex Epiſcopis, 79. diſt.* Roman. *conſ.498. n.7.
verſ. dicuntur.*
12 Vinculum indiſſolubile contrahitur inter Pa-
pam, & Cardinales, ſicut inter virum & vxorem;
& ideo Cardinales participant de priuilegiis Pa-
pæ, ſicut vxor participat de priuilegiis mariti.
Anchar. *conſ.295. num.8.* Card. Tuſch. *d. concl.100.
num.19.*
Familiares Papæ dicuntur Cardinales, quia de- 13
bent participare de priuilegiis familiæ, Anchar.
d. conſ.295. n.8. vbi etiam quòd ſocij Papæ appel-
lantur, quia ſicut ſocius participat de priuilegio
ſocij, ita Cardinales participare debent iure com-
munionis de priuilegiis Papæ.
Habent quoque Cardinales Romanæ Eccleſiæ 14
Patriciatus, & Senatoriam dignitatem, *cap. Con-
ſtantinus, verſ. viris etiam, 96. diſt.* Rom. *conſ.498.
In caſu, in princip.* Marſil. *de Eccleſiaſt. reddit. c.13.
num.17.* Flamin. Pariſ. *d. q.12. num.17.* Card. Tuſch.
d. lit. C, concluſ.100. num.23. me citato *in hoc loco,*
Doctiſſ. D. Ioan. de Solorzan. *in ſuo memoriali, ſeu
diſcurſu informatiuo, iuridico, hiſtorico & politico,
n.347.* Quia ſicut Patritios Imperator, ſic eos ſibi 15
Papa aſſociat, & ipſi Collegium, atque Senatum
conſtituunt; & propterea Cardinalis electus, ſta-
tim à patris eſt poteſtate ſolutus, ſicut Patritij, 16
gloſſ. *verb. communitatem, in Extrauag. Execrabilis,
de præb. inter comm.* Molin. *de Iuſt. tract.2. diſp.229.
num 8.* & ad inſtar Senatorum dicuntur pars cor- 17
poris Papæ, Ioan. Monach. *in c.1. n.2. de ſchiſmat.
lib.6.* vbi Prob. ad illum *n.3.* Iacob. *de Concil. lib.7.
art.55.* Bellencin *de charitat. ſubſid. q.66. n.5.* An-
char. *conſ.295. num.6. & 7.* Gig. *de penſ. q.59. n.12.*
Monet. *de decim. cap.9. q.3. num.114.* Card. Tuſch.
d. lit. C, concluſ.100. n.20. Hermoſil. *vbi ſuprà n.47.*
Immò fratres Papæ appellantur, Hoſt. *in c. ad li-
berandam, n.3. de re iudic.* Ioan. Henric. *de offic. Præ-
lat. part.1. tit. de Papa, num.13.* & dicuntur facere 18
vnum corpus cum Papa, ſicut Canonici cum Epi-
ſcopo. Roman. *conſ.498. num.10. & 11.* Martin.
Lauden. *in tract. de Cardin. p.2. q.5.* Rodulph. Cu-
pers *in repetit. cap. oportebat, 79. diſt. §. explicatur, de
Cardinalibus, art.1. n.30.* Carol. de Graſſ. *de effect.
cleric. in præl. n.307.* & eſſe latus Papæ, Hoſt. *in* 19
*cap. dilectus, num.2. de præb. & in cap. ex geſtis, n.3.
de Cleric. non reſid.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic.
lib.3. q.1. num.69.* & ideo cùm mittuntur Legati, di-
cuntur de latere, Roman. *conſ.498. num.7.* Manfred.
de Cardin. p.1. cap.18. Barbat. *tractat. de Card. Le-
gat. in prælud. n.3.* Et licèt Papa ſit caput omnium, 20
& omnes tanquam membra Papæ ſint, tamen Pa-
pa ſpeciale caput eſt Cardinalium, & ipſi ſunt
ſpecialia membra eius, Roman. *in ſerm. ſuo, qui eſt
poſt conſilia, num.16.* Card. Tuſch. *d. lit. C, concl.90.
ex n.23.* & habent quandam communicationem 21
cum Papa tanquam membra cum capite, Villad.
de Card. Legat. num.11. Sarnen. *in proœm. Reg. q.4.
col.1. in fin.* Card. Tuſch. *d. concl.100. num.22.* & ideo 22
eorum officium eſt aſſiſtere Romano Pontifici,
& illi conſulere, & adiuuare in Sacerdotali officio
vt ſcribunt Barbat. *in tract. de præſtant. Cardinal.
q.1. primæ partis, num.5.* Præpoſ. *in cap. quanquam, 2.
q.7. n.12.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.2. n.35.
& lib.7. q.12. num.14.* & ob id tenentur reſidere in 23
Curia, vbi Papa reſidet, Flamin. *d. lib.2. q.1. n.36.
& lib.1. q.10. num.9.* Hoied. *de incompatibil. benefic.
p.1. cap.2. num.6. & ſub num 15. & p.2. cap.2, num.2.*
Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.24. num.123.* Card.
Tuſch. *d. lit. C, concl.101. ex num.2.* Camil. Borel. *in
ſumm. omn. dec. tom.1. tit.10. n.8.* nec poſſunt ab ea
recedere ſine eius licentia, Flam. *d. lib.1. q.10. n.24.*
Gonzal. *d. gloſ.24. n.124. & 128.* Lotter. *de re be-
nefic. lib.1. q.8. n.49.* Sanctarel. *d. q.2. n.8.* Ego ipſe *de
offic. & poteſt. Epiſc. p.3. alleg.53. n.12.*

Quamuis

Digitized by Google

24 Quamuis olim Epiſcopi præcederent Cardina-
les, & arbitrarentur ſe gradu minui, ſi ea Epiſcopis
facti fuiſſent Cardinales, vt refert Pacian. *de pro-
bat.lib.2.cap.18 num.18. & 29.* nam improbitas Fi-
derici Primi Imperatoris infeſtiſſimi legitimorum
Romanorum Pontif. perſecutoris, fuit cauſa vt
conſuetus Cardinalium numerus vehementer im-
minueretur, nec tunc nec antea in debita habe-
bantur æſtimatione, ſed Alexander Papa III. adeò
ſtrenuè contra eundem Fidericum libertatem de-
fendit Eccleſiaſticam, vt licèt ad illud vſque tem-
pus Cardinalitia per ſe dignitas inferior habere-
tur Epiſcopatu quocumque, tamen exinde factum
fuit, vt & honor Cardinalitius admirabiliter fue-
rit auctus, & ad eum cœperint aſpirare non Epi-
ſcopi tantùm, ſed & Archiepiſcopi. Ita Boër. Epo
25 *d.lib.1.n.200.* & ſic hodie Cardinales ſunt Epiſco-
pis, Archiepiſcopis, & Patriarchis propter offi-
cium digniores, ſicut tradunt Bart. *in l.1.§. ſi quis,
ff.de appell.* Anchar. *conſ.295.num.6.* Cardin. Tuſch.
tom.1.lit.C, concluſ.100.num.11. Sigiſmund. Scacc.
de appellat.q.1.num.30. Monet. *de conſeru.c.5.n.37.*
Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcopi, verb. Cardi-
nalis, num.3.* quod eleganter declarauit Euge-
nius IV. *in ſua Conſtitut.15.* incip. *Non mediocri,
§.14. in Bullario nouo tom.1.§.282.* his verbis. *Quis
enim non videat Cardinalatus dignitatem, Archiepi-
ſcopali eſſe maiorem dignitate, quia cùm illa priuata
vnius patriæ præſit vtilitati, iſta publicæ totius populi
Chriſtiani; illa vnam dumtaxat regit Eccleſiam, iſta
cum Sede Apoſtolica vniuerſas, & cùm à nemine, niſi
ſolo Papa iudicentur Cardinales, ipſi, & Patriarchas
& Archiepiſcopos, ac reliquos Eccleſiæ gradus cum
Summo Pont. iudicant: quorum officio nomen ipſum
conſonat optimè; nam ſicut ſuper cardinem voluitur
oſtium domus, ita ſuper hos Sedis Apoſt. totius Eccle-
ſiæ oſtium quieſcit.* Nec inconuenit quòd Cardi-
nales quoad officium digniores ſint Epiſcopis,
quoad dignitatem verò per reſpectum ad Ordi-
nem minores habeantur; quia ſic Archidiaconus
de Iure communi dignior eſt Archipresbytero
propter officium; & tamen in Ordine minor ha-
betur, gloſ. *verb. ſubeſſe, in c.1. de offic. Archid.* Felin.
in rubr. de maior. & obed. Boër. *de auct. Magni Con-
ſil. num.73.* quicquid diſtinguant Ioan. Garcia *de
nobilit. gloſſ. 48.§.3.n.41. cum ſeq.* latè Hermoſil.
in d. proleg. Partita 5. gloſſ.2.n.50. cum ſeqq.
26 Eſt igitur Cardinalatus cæteris Eccleſiaſticis
Dignitatibus præſtantior, vt ſtatuit Eugenius IV.
in d. ſua Conſtit. incip. *Non mediocri,* & eſt maior
dignitas poſt Papatum, ſecundumque in Eccleſia
gradum poſt illum tenet, ſicut tradunt Caſtr. *con-
ſil.420.n.4. & conſ.421.n.2.lib.1.* Roman. *conſ.498.
num.11.* Alban. *de Cardin. q.6. & 7.* Albertech. *de
poteſt. Cardin. mortuo, vel impedito Papa, cap.1.*
Mandoſ. *ad reg. de infir. q.2.n.4.* Læl. Zech. *d. tit. de
ſtatu Illuſtriſſ. Card. in princ.* Henriq. *in ſum. lib.10.
cap.25.§.2. & cap.27.§.1.* Flamin. Pariſ. *de reſign.
benef. lib.12.q.4.n.6. & 15.* Paul. Carret. *in moral.
Theolog. diſp.3. punct.1.q.2. à num.17.* Card. Tuſch.
d. concl.100.num.3. Card. Baron. *tom.1. annal. Eccleſ.
anno Chriſti 881. verſ. quod autem,* Sebaſtian. Cæ-
ſar. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p.1. diſp.2. in princ.
& §.3.* Rouſſel. *in hiſtoria Pontif iuriſd. lib.2. cap.10.
num.17.* Moneta *de Conſeruat. c.5. num.37.* Lotter.
de re benef. lib.1.q.8.n.57. Hermoſil. *vbi ſupr. n.49.*
Fernandez *in examine Theolog. moral. p.3.c.11.§.4.
num.6.* Ludou. à Cruce *in expoſit. Bullæ Cruc. diſp.1.
cap.2. dub.22. num.15.* Sanch. *in opuſc. moral. tom.2.
lib.7. cap.1. dub.10. n.8.* Diana *d.p.5. tract.2. reſol.1.*

Vnde eorum Collegium eſt honorabilius mem- 27
brum, quod habet Eccleſia Dei, Prob. ad Monach.
in cap 1. num.4 de Schiſm. lib.6. Card. Tuſch. *d. con-
cluſ.100. num.1.* Summum, & excelſum, Roman. 28
conſil.498. num.11. & dicitur gremium Romanæ
Eccleſiæ, *cap. in nomine Domini, circa medium,* 29
23. diſtinct. Roman. *d. conſ.498. num.10.* & meritò
de eo dici poteſt illud, quod de Romanæ tunc ſu-
premæ Reip. Senatu, interrogante Pyrrho Epiro-
tarum Rege Cyneam ſuum Legatum reſpondiſſe
aſſerunt, *Vrbem Romanam templum ſibi viſum, Se-
natum Regium, Senatores quot, tot Reges.* Quare re- 30
ſtituit famæ ſicut Senatus, Innoc. *in cap. cum te,* &
ibi Felin. *de ſent. & re iudic.* Roman. *d. conſ. 498. in
princ. num.2.* Card. Tuſch. *d. concluſ.100. num.24.*
Martin. Lauden. *p.1.q.8. & p.2.q.32. & 33.* Alban.
q.42. verſ. quintum eorum, Intrigl. *ſing.150. num.8.*
Nec à ſententia eiuſdem Collegij appellatur, gloſſ. 31
verb. Senatum, 16.q.1. Nec Papa ab eis fidelitatem, 32
ſicut ab Epiſcopis exigit, Hoſt. & Butr. *in cap. an-
tiqua. de priuileg.* Roman. *d. conſ.498. num.10.* Card.
Tuſch. *d. concluſ.100. num.5.* quamvis poſtea idem
in Baſilienſi Concilio aliàs reprobato, de Cardi-
nalibus quoque fuerit conſtitutum.

Et ideo ob tantæ dignitatis præeminentiam 33
Cardinales quamplurimis priuilegiis ſunt conde-
corati; quorum præcipua referemus.

Primò. Cardinales iuriſdictionem Epiſcopa-
lem in Eccleſiis, quarum ſunt Titulares, & in
aliis eorum Titulis ſubiectis, habent, *c. his quæ, 11.
de maior. & obed.* Iacob. *de Concil. lib.2. art.2. n.21.*
Roman. *conſ.498.* Alban. *de Cardin. q.46.* Villadieg.
de orig. Cardin. num.7. Mandoſ. *in Reg.7. Cancell.
q.2.* Gilen. *conſ.169 num.1.* Anaſtaſ. Germon. *de in-
dult. Card.§. tam ratione, n.20. cum ſeqq.* vbi *n.54.*
tenet Cardinalem etiam non Epiſcopum poſſe
cognoſcere de cauſa criminali clericorum ſuæ
Eccleſiæ Titularis. Franc. Leo *in Theſ. for. Eccleſ.
p.2. cap.1. num.7.* Azor. *Inſtit. moral. p.2. lib.4 cap.3.
q.1.* Squill. *de priuileg. Cleric. cap.2. num.2. in fin.*
Æn. de Falcon. *de reſeruat. q.2. princ. num.10.* Scip.
de Rubeis *in Aphoriſm. Epiſcop. verb. Cardinalis,
num.2.* Card. Tuſch. *d. lit. C, concluſ.100. num.48. &
ſeq.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.7.q.12.n.10.*
vbi ampliat ſiue ſint Presbyteri, ſiue Diaconi, no-
uiſſimè Sebaſtian. Cæſ. *in relect. de Eccl. hierarch.
p.1. diſp.2.§.1. num.2.* Paul. Layman. *in Theolog. mo-
ral. lib.1. tract.4. cap.7. num.24.* Marchin. *de ſacram.
Ordin. tract.1. p.1. cap.12. num.14.* Machado me ci-
tato in hoc loco *en ſu perfetto Confeſſor to.2. lib.4.
p.7. tract.3. docum.5. n.2.* Lotter. *de re benefic. tom.1.
lib.1. q.8. num.50.* Layman. *in Theologia morali lib.1.
tract.4. cap.7.§.7. n.28.* Et poſſunt ibi matrimo- 34
niis intereſſe, & aliis interuenıendi licentiam con-
cedere, vt tradunt Azor. *Inſtit. moral. part.2. lib.4.
cap.3.q.2.* Sanch. *de matrim. lib 3. diſp.28. num.7.*
Diana *d. tract.2. reſolut.35.* Baſil. Ponc. *de matrim.
lib.5. cap.10. num.6.* & vti inſignibus Pontificiis, 35
vel ſolemniter benedicere, Monet. *de Conſeru. c.1.
num.34.*

Vnde in iiſdem Eccleſiis Titularibus habent 36
ius conferendi beneficia, Gambar. *de offic. Leg. à
latere lib.10.q.433.* Ludou. Gomez *in reg. de trien-
nali q.31. num.17. verſ. & eodem modo,* Gilenzun.
conſil.63. per tot. Gonzal. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.13.
num.20.* vbi intelligit quando ſunt in Vrbe; Dia-
na *d. part.5. tract.2. reſol.13.* nam in abſentia ſuluæ
Papa confert, vt habetur *in reg.7. Cancell.* Ioan. à
Cochier. *in reg.1. Cancell. num.13. verſ. Secunda,* &
diſtribuendi beneficiatos, Mandoſ. *d. reg.7. Cancell.*

Digitized by Google

q.1.num.5. Lodou. Gomez *d.q.31.num.16.* Flamin. Pariſ. *d.q.12.num.9.* vbi *num.8.* ob id reſoluit eos poſſe recipere reſignationes beneficiorum exiſtentium in ſuo Titulo, de quo latè Diana *d.p.5.tract.5.reſol.14.* Et Sixtus IV. teſte Felin. *in d.cap.his quæ, num.1.* quem refert Azor. *d.q.2.* priuilegium conceſſit ampliſſimum, vt conferre poſſint omnia beneficia ſita in Eccleſiis, quas vel iure Tituli, vel Commendationis, vel adminiſtrationis habent, non obſtantibus expectatiuis, vel reſeruationibus. Vtrùm beneficia ſimultaneæ collationis Epiſcopis & Capitulo vacantia in menſe Apoſtol. à Cardinali ſimul cum Capitulo prouideri debeantur negatiuè cum Garcia *de benef.part.5.cap.1.num.628.* & Caſtro Palao *tom.2. tract.13. diſput.2. puncto 22. §.4. num.4.* reſpondet Diana *d. tract.2. reſol.27.* Et an Cardinalis Epiſcopus poſſit prouidere beneficia reſeruata vacantia tempore ſui Anteceſſoris non Cardinalis; Affirmatiuè reſpondent, ſi Cardinalis habeat indultum ſolitum ad conferenda beneficia etiam vacantia. Gonzal. *gloſſ. 24. à num.108.* Garc. *d.cap.1.num.635.* Caſtr. Palao *d.§.4.n.7.*

37 Ex quo etiam Cardinales poſſunt viſitare perſonas ſubiectas ratione Titulorum, vt voluit Panuin. *de viſit.p.1.q.2.n.16.* Flamin. *d.q.12.num.21.* vbi *num.12.* ſubdit ideò Vicarium Vrbis non cognoſcere de cauſis ſub Titulis Cardinalium. Hinc

38 etiam prouenit vt dicant Hoſt. & Ioan. Andr. *in cap.1. de ſuppl.neglig.Prælat.* poſſe in eos excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti pœnis irrogare, & benedicendi ſolemnem ritum more Epiſcoporum exercere, refert Azor. *d. cap.3. q.2.* Et eorum Vicarios poſſe fulminare cenſuras Eccleſiaſticas, & reliqua facere, quæ ſunt iuriſdictionis Epiſcopalis, reſoluunt Roman. *conſ. 498. num.11. cum ſeqq.* Sbroz *de offic.Vicar.lib.1.q.3.n.25.*

39 Et quòd poſſint in eiſdem ſuis titulis commutare vltimas voluntates in illis caſibus quibus poſſunt Epiſcopi reſpectu ſuorum ſubditorum, Diana *d. p.3.tract.2.reſol.57.* & *reſ.55.* quòd poſſunt exigere à ſuis Eccleſiis titularibus charitatiuum ſubſidium, & *reſolut.59.* quòd in ſuis Titulis gaudent priuilegiis Epiſcoporum, ex Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform.cap.6.* & *reſol.71.* quòd poſſunt in ſuis Titulis leges ferre ligantes in conſcientia, & *reſolut.38.* quòd poſſunt in ſuis Titulis diſpenſare in voto, & *reſol.61.* quòd poſſunt in ſuis Titulis derogare fideicommiſſis ad eas Eccleſias pertinentibus, & *reſol.12.* quòd poſſunt in ſuis Titulis excommunicare, ſuſpendere, & interdicere.

40 Secundò, Cardinales Presbyteri, & Diaconi, etiamſi Epiſcopi non ſint, poſſunt conferre omnes Ordines minores, in propriis Titulis, ſuis ſubditis, ac familiaribus: Iacobat. *de Concil.lib.1. art.12.verſ.item Cardinalibus*, Martin. Lauden. *in tract. de Cardinal. q.20.* Maiol. *de irregular. lib.4. cap.20. num.8.* quos refert & ſequitur Pariſ. *de reſignat.benefic.lib 4.q.2.n.88.* Rot. *dec.731. num.10. p.1.diu.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop.part.2. alleg.3.num.15.* Squill. *de priuileg.Cleric.c.4.n.173.* nouiſſimè Sebaſt. Cæſar. *in relect. de Eccl.hierarch. p.1.diſput.2.§.5.num.8.* Monet. *de Conſeruat.cap.5. num.31.* Machado *d. docum.5.num.3.* Iodoch. Lorich. *in theſauro, verb. Cardinalis, §.7.* Tambur. *de iure Abbatum tom.1.diſput.11.q.4.num.4.* Campan. *in diuerſ.iuris Canon.rub.6.cap.2.num.11.* Diana *d. p.5. tract.2. reſolut.* Lezana *in ſumm.quæſt. Regul. tom.3. verb. Cardinalis, num.5.* Quicquid dubitent Anaſtaſ. Germon. *de indult. Card. verb. tam ratione, num.20. cum ſeqq.* & Azor. *d.q.2. verſ. quæras aliquis.*

Tertiò. Qui Cardinalem hoſtiliter inſequi, 41
aut in perſona offendere auſus fuerit, plurimas, & grauiſſimas pœnas incurrit, & crimine læſæ Maieſtatis tenetur, & non ipſe tantùm; verùm etiam & qui conſenſum, vel auxilium præſtiterit, aut quoquomodo huius criminis particeps extiterit, vt habetur *in cap. felicis, de pœn. lib.6.* vbi latè *in collectan.* plura adduxi, prout etiam latè de eius materia agunt Intrig. *ſing. 130. num. 1.* Molin. *de iuſt. tom.4. tract.3. diſp.65. à princip.* Card. Tuſch. *d.concluſ.100. ex num. 37.* Farinac. *in prax. crimin. p.5.q.112.num.75. cum multis ſeqq.* Machado *d.p.7. tract.3.docum.7.n.3.cum ſeqq.* Cuius quidem *cap. felicis*, diſpoſitio fuit à Leone X. extenſa ad inuadentes eorum domus, vt *in eius Conſtit.15. Temerariorum, in Bullario nouo, tom.1.pag.494.* Extenditur etiam contra ſcientes, & non reuelantes per Pium V. *Conſt.93.* incip. *Infelicis, ſub dat. Kal. Ianuarij 1569.* eſt *in Bullario nouo, tom.2.pag.295.* & hoc idem eſt prohibitum in Bullis, quas in die Cœnæ Domini Pontifices publicare conſueuerunt. Intellige de percutiente, etiam quòd non occiderit, ſeu vulnerauerit, Clar. *in §. final. q.77. num. 21.* Farinac. *d. q.112. num. 76.* & etiamſi Cardinalis nondum galerum habuerit, Diana *d. p.5. tract.2. reſol. 74. in fine*, & de capiente, ſeu carcerante Cardinalem cum effectu, id eſt, reali captura ſequuta, Farin. *d.q.112.num.80.* Sayr. *de cenſur. lib. 3. cap.15. num.6.* & de mandante etiam effectu non ſequuto. Sayr. *de cenſur. lib.3. cap.15. num.9.* Anton. à Souſa *in relect. de cenſur. Bull. in Cœn. Domini, cap.12. diſp.63.* Diana *d.p.5 tract.1.reſol.87.* & de ratificante offenſionem eius contemplatione, & nomine factam, gloſſ. *verb. ratum habueris, in d. cap. felicis*, Decian. *in tract. crimin. lib.7. cap.34. num.8.* Sayr. *d. cap.15. num.11.* Anton. à Souſa *d. cap.12. diſp.64.* Farinac. *d.q.112.num.97.* Et de conſulente fraudulenter, vt Cardinalis offendatur, Menoch. *de arbitr. caſ.552. à princ.* Sayr. *d.cap.15. num.11.* Anton. à Souſa *d.cap.12.diſput.62.num.5. cum ſeqq.* Farin. *vbi ſuprà n.86.* Et de fauore doloſo, qui aliquid operatur ad huiuſmodi inſecutionem, percuſſionem, &c. non verò de fauore nudo, & ſimplici, qui nihil adiicit ad peccandum, ſecundùm Sayr. *d. cap.15.num.13.* Farinac. *d. q.112. n.90.* & de receptante ſcienter, Menoch. *de arbitr. caſ.531. num.5.* Farin. *d.q.112.num.94.* Cardinalem ſe ipſum percutientem, aut vulnerantem non incurrere in excommunicationem *dict. cap.* contra Duardum reſoluunt Bonacin. *tom.3. diſp.2. q.12. puncto 3. num.3.* Diana *moral.reſol.part.3.tract.5.reſol.81.in fine*, & *p.5.tract.2.reſol.84.*

Pœnæ autem ſtatutæ *in d. cap. felicis*, contra 42
Cardinalem offendentes, &c. plures ſunt, & grauiſſimæ; illi enim committunt ſacrilegium. Gig.
de crimine laeſ. maieſt. lib.1. rub.qual. & à quib.crimen laeſ.maieſt.com.q.5.num.1. & *11.* Decian. *d.lib.7.*
cap.5.num.8.verſ. quinimò, & hos offendens, Farin. 43
d.q.112. num. 107. ſunt perpetuò infames. Idem 44
Farin. *d.q.112.num.109.* habentur pro bannitis, & 45
diffidatis, Farin. *d.q.112.num. 11.* amittunt teſtamenti factionem actiuam, & paſſiuam, Farin. *d.*
q.112.n.112. Anton. Ricciul. *in tract. de iur.perſ. extr.grem.Eccleſ.exiſtent.lib.4.cap.58.n.21.* eorum
domus deuaſtantur, Farin. *d. q.112. num.16. cum* 46
ſeqq. & *q.116. num. 28. cum ſeqq.* & eorum bona 47
confiſcantur, Farinac. *d. q.112. n.113.* priuantur 48
locationibus, & feudis, ſi quæ habent, & liberè 49

ad

ad dominos reſeruentur, Peregr. de iur. fiſc. lib. 5. tit. 1. num. 108. Farinac. d.q. 112. n. 114. ac omnibus officiis, & beneficiis ſpiritualibus, & temporalibus, Farinac. d.q. 112. n. 113. & eorum filij, ac nepotes priuantur omnibus beneficiis, & dignitatibus Eccleſiaſticis, & ad illas in poſterum obti-
50 nendas efficiuntur inhabiles. Decian. d. lib. 7. c. 41. n. 32. Menoch. d. caſ. 132. num. 7. cum ſeqq. Farinac. d. q. 112. & ſeq. Sanch. in precept. Decalog. lib. 2. c. 28. num. 20.

51 Quartò. Cardinalis Romanæ Eccleſiæ damnari de crimine ſine 72. teſtium numero de Iure non poteſt, ſi ſit Epiſcopus, aut ſine 64. ſi ſit Presbyter Cardinalis: ſi verò ſit Diaconus tantùm 27. requiruntur, Hoſtienſ. & Ioann. Andr. in cap. licèt vniuerſis, de teſtib. per text. in cap. Præſul. 2. quæſt. 4. Ita Franch Marc. deciſ. 936. num. 13. vol. 1. Menoch. de præſ. lib. 2. præſ. 80. ſub num. 23. Lorich. in theſauro Theolog. verb. Cardinalis, §. 10. Sebaſt. Cæſ. de Eccleſ. hierarch. p. 1. diſp. 2. §. 3. n. 2. Diana d. p. 3. tract. 2. reſol. 24. Camil. Borrel. in ſum. omn. deciſ. tom. 1. tit. 5. n. 74. vbi num. 78. poſt Ant. Scapp. de iur. non ſcript. lib. 1. q. 10. ex num. 14. tenet
52 hodie diſpoſitionem d. cap. Præſul, locum non habere, & hoc quidem ſtatutum eſt (præter alias cauſas, quas ponit Felin. in cap. per tuas, de maior. & obedient. propterea maximè, vt calumniis aduerſariorum Romanæ Eccleſiæ occurreretur; vt
53 probatur in cap. final. 2. q. 4. Damnatur autem, vel deponitur, aut excommunicatur Cardinalis à ſolo Romano Pontifice, gloſ. in cap. 2. de Cleric. non reſid. etiam non vocatis Cardinalibus, Bald. conſil. 328. quæritur, n. 9. verſ. & ſicut Papa, lib. 2. Clar. §. fin. q. 35. num. 11. & ſeq. Card. Tuſch. tom. 6. lit. P, concl. 41. num. 64.

54 Quintò. Cardinales regulariter non includunt regulæ Cancellariæ, nec aliæ Conſtitutiones generales ex particulari diſpoſitione ipſius reg. 67. nunc 68. Cancel. dum diſponit quòd Cardinales non comprehenduntur ſub regulis faciendis, & in futurum edendis: vide Mohedan. d. deciſ. 23. Lezan. in ſum. tom. 3. verb. Cardinalis, num. 8 Rom. conſ. 498. num. 1. Gig. de penſ. q. 9. num. 7. Barbat. de præſt. Card. q. 22. col. 2. verſ. primo, faciunt Mandoſ. in reg. de infirm. q. 2. num. 4. in fin. Ludou. Gom. in reg. de idiom. q. 3. num. 6. Rebuff. in concord. rub. de coll. §. ſi quis verò, verb. Cardinalatus, Card. Tuſch. d. concluſ. 100. num. 18 Monet. de decim. cap. 9. q. 3. ex num. 113. Seraphin. deciſ. 1144. num. 3. & deciſ. 1148. num 3. Azor. Inſtit. moral. p. 1 lib. 3. cap. 11. q. 5. Duran. deciſ. 67. num. 24. Lotter. de re benefic. lib. 1. q. 8. num. 84. quia, vt ipſe ait num. 83. Cardinalis perſona non cenſetur comprebenſa ſub generali perſona, & inter regulas Cancellariæ à Paulo V. editas, ipſe ſtatuit, & ordinauit quòd in quibuſcunque Conſtitutionibus & regulis in poſterum edendis non includantur ipſi Cardinales, niſi illæ eorundem Cardinalium fauorem concernant, vel de eorundem Cardinalium, aut maioris partis eorum conſilio editæ fuerint.

55 Contrariam verò ſententiam videtur tenere Gambar. de offic. Legat. à Later. lib. 4. num. 114. dum ait legem generalem ligare etiam Cardinales, niſi in certis caſibus, & quòd ligentur ſub conſtitutione generali rationali, & præcipuè habente clauſulas prægnantes, vel concernentes bonum animarum; ſeu agentes de nullitate actus, non de pœna imponenda: colliges ex Put. deciſ. 189. num. 7. & 8. lib. 1. in correct. Bellencin. de charitat. ſubſid. q. 66. Caſſad. ſuper reg. Cancell. de ... Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu. ciſ. 38. num. 5. Selu de benef. p. 3. q. 12. n. 6. Sarnen. in proœm. reg. q. 4. Henriq. in ſum. lib. 7. cap. 14. §. 4. Flamin. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 11. q. 4. num. 6. & lib. 12. q. 4. num. 7. cum ſeqq. Sanctarel. d. quæſt. 2. num. 31. Gonzal. ad reg. 8. Canc. gloſ. 24. n. 13. cum ſeqq benè Mari. Anton. variar. reſolut. lib. 1. reſolut. vlt. cuſ. 61. Diana d. tract. 2. reſol. 17. Rota coram Duran. deciſ. 67. num. 7. vbi reprobat Anaſt. Germon. de indultis Cardin. §. alioquin, n. 33. Mohed. deciſ. 10. de priuil. Achil. deciſ. 7. eod. tit. Put. deciſ. 537. num. 2. lib. 2. Verall. deciſ. 82. p. 2. diſtinguentes inter diſpoſitionem generalem per viam legis, & diſpoſitionem generalem per viam particularis prouiſionis, ſeu priuilegij, itaut ſub illa comprehendantur Cardinales, quando non continet odium irrationabile, non autem ſub indulto quantumuis ſimpliciter, & verbis generalibus concepto.

Vnde Cardinales renunciantes beneficia com- 56
prabendi ſub reg. de infirmis, poſt alios reſoluit Flamin. Pariſ. d. q. 4. n. 7. & de publicandis reſignationibus Aloyſ. Ricc. in Collect. deciſ. §. 3. Collect. 1724. limit. 1. Flamin. Pariſ. d. lib. 12. q. 4. n. 3. cum ſeqq. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 24. num. 15. & de non impetrando beneficium viuentis, Gomez in reg. 20. Cancel. q. 6 Gonzal. dicta gloſſ. 24. num. 17. Necnon regulam reuocatoriam facultatum circa legitimationes, & diſpenſationes comprehendere
Cardinales, tenuit Rot. dec. 148. & 232. part. 2. di- 57
uerſ. Theodoſ. de Rubeis d. verb. Cardinalis, §. 1. num. 11. Item reſeruationes factas per Papam eoſdem quoque ligare, fuit ſæpe ſæpiùs tentum in Rot. vt videre eſt deciſ. 3. de offic. Legat. in nou. & deciſ. 1. eod. tit. in antiq. & apud Achil. de Graſſ. deciſ. 1. in fin. de offic. ordin. quas refert Aloyſ. Ricc. collect. 1282. limit. 3. & 4. & collectan. 1724. ead.
limit. 3. & 4 Hinc diſpoſitionem cap. de multa, de 58
prebend. comprehendere etiam Cardinales tradit Flamin. d. lib. 12. q. 4. num. 21. vbi num. 22. ſubdit idem eſſe dicendum de Clem. Auditor, de reſcript.
Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 3. q. 4. vbi tamen 59
aduertit in Cardinalibus iuſtam ſubeſſe cauſam, vt Romani Pontificis indulgentia ab huiuſmodi legibus ſoluti plura Eccleſiaſtica conſequantur beneficia: & lib. 6. cap. 12. qu. 3. aſſerit quòd ſola Cardinalitia dignitas iuſtam cauſam præbet, vt Cardinali plura beneficia conferantur. Sebaſtian. Cæſ. d. p. 1. diſp. 2. § 5. num. 22. Diana d. p. 3. tract. 2. reſol. 41. vbi citat Extrauag. Execrabilis, de præben. Et in ſpecie quòd in facultate transferendi penſiones, quas ſoluunt Cardinales, comprehendantur ipſi Cardinales, fusè fuit reſolutum in Firmana penſionis, in quatuor deciſionibus, duabus coram Rambolde, & duabus coram Duran. quarum meminit Theodoſ. de Rubeis d. verb. Cardinalis, §. 1. num. 8. Ligantur ſtatutis Vrbis, Mantica deciſ. 238. Theodoſ. de Rubeis vbi ſuprà num. 16. in tantum quòd ſi obligatio eſſet contracta ante-
quam quis eſſet Cardinalis per ſuperuenientem 60
dignitatem, talis obligatio non diſſoluitur. Ferret. conſ. 314. num. 12. & ſequent. Mantic. deciſ. 230. n. 4. vbi num. 7. reſoluit quòd Cardinales ſunt exempti ab oneribus impoſitis, & imponendis penſionibus, quæ eis à Pontifice conceduntur. Quicquid abſolutè Generales diſpoſitiones odioſas & pœnales, Cardinales non comprehendere teneant Ioan. Monach. & Ioan. Andr. in cap. 1. de ſchiſm. lib. 6. Iaſ. conſ. 117. In cauſa & lite, col. 3. lib. 4. Barbat. conſ. 23. Scripſit Propheta, in 3. dub. num. 7. lib. 1. Bellencin. de charit. ſubſid. q. 66. Gig. de penſ. q. 9.

num.7.& 8.& q.59.num.13.& 14. Gom. *in reg. de valore, q.1. in princ.* Sanctarell. *d. q.2. num.21.* Mandoſ. *reg.19. de infirm. q.1.* Anchar. *conſ.195. Preclariori, num.5.& 6.* vbi ſubdit Conſtitutiones Canonicas pœnales non comprehendere Cardinales; niſi expreſſè exprimantur: & quòd non contineantur ſub reuocationibus generalibus, niſi fiat de eis mentio ſpecialis, refert Tuſch. *d. concl.100. num.39.& 40.*

61 Sextò. Cardinales hoc priuilegium ex conſuetudine introductum habere dicuntur, quòd obuiantes ei, qui ad ſupplicium ducitur, poſſunt illum veſte, aut pileo tegendo liberare: de quo vide Remig. *de immun. Eccleſ. ampl.19. ex pag.184.* Lancell. Conrad. *in templ. omn. Iudic. lib.2. c.2.§.3. num.30.* Sebaſt. Medic. *in tract. Mors omnia ſoluit, §.1. num.155.* Plaz. *de delict. cap.34. à princ.* Lœl. de Zanch. *de priuileg. Eccl. priuil.154. num.11.* Azor. *inſtit. moral. part.2. lib.4. c.3. q.10. verſ.1.* Sebaſt. Cæſar *d. p.1. diſp.2.§.5. num.14.* Danza *in pugna Doctor. de qualit. official. cap.1. num.16.* Diana *reſol. moral. p.5. tract.2. reſ.29.* Machado *d. lib.4. p.7. tract.3. docum.7. n.2.* Lotich. *in theſaur. verb. Cardinalis, §.7.*

62 Septimò. A ſententia ex voto Cardinalium, ſeu conſenſu lata minimè appellatur, Alban. *de Cardinal. q.42. verſ.3. hi Antiſtites,* Azor. *d. q.20. verſ.3.* Manfred. *deciſ.30.* Intrigl. *ſing.130. num.5.* plures apud Decian. *d. p.5. tract.2. reſ.36.* per *c. Eccleſia habet Senatum, 16. q.1.*

63 Octauò. Cardinali aſſerenti ſe eſſe Legatum creditur circa ordinariam poteſtatem, etiamſi litteras ſuæ Legationis teſtes non exhibeat, *cap. nobiliſſimus, q.7. diſtinct.* Alban. *d. q.41.* Selu. *de benefic. part.1. q.3. num.46. verſ. octauum.* Ioan. Valer. *de diff. inter vtrumque forum, verb. obedientia, diff.4. num.1. verſ. limita,* Bero. *conſil.65. num.144.& ſeqq. lib.1.* Cardinal. Tuſch. *d. lit. C, concluſ.103. num.5.* Pacian. *de probat. lib.1. cap.33. ex num.66.* Azor.

64 *d. q.20. verſ.5.& lib.5. c.16. q.8.* Prout etiam creditur ſi atteſtetur de ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ, aut de mente Summi Pontificis abſque litteris ſui mandati; ita Rot. *deciſ.33. de probat. in antiq.* Specul. *in tit. de teſtib.§. reſtat. num.10.& in tit. de Legat.§. Supereſt, num.16.* Ægid. *deciſ.183. incip. Aſſertioni,* Lap. *alleg.32. num.3. verſ. an credatur,* Abb. *conſ.18. col.3. verſ. primo enim, li.2.* Et de actis coram eo geſtis, Alexand. *conſ.106. num.19. lib.2.* Iaſ. *in l. admonendi, ff. de iur. num.96.* aliàs *175. verſ. tertiò moneor,* vbi limitat dictum Cardinalis, quando de ſeipſo aſſerat, Hippolyt. *ad l.1. §.1. num.7. verſ.& facit, de qu. ſt. & ſing.273. verſ. limito etiam,* Nau. *conſ.6. num.8. de teſtam.* Anton. Gabr. *comm. tit. de probat. concluſ.160. à num.1.& concluſ.491. num.10.& concl.1004. num.58.* Farin. *in prax. crimin. p.3. q.97. num.56.& part.4. conſ.60. num.118.* Rot. *deciſ.339. n.1. part.1. rec.* Nam & de

65 conſuetudine Curiæ ſtatur dicto Cardinalis de his, quæ dicta, vel facta ſunt coram eo, *cap. conſtitutus, & ibi* Hoſtienſ. *de appellat.* Abb. *conſ.18. Primò quòd communitas, col.4. verſ. primò enim, lib.2.* Card. Tuſch. *d. lit. C, concl.103. num.8.* Diana *d. p.5. tract.1. reſol.31.* quod ſecus eſt in Epiſcopis, *cap.*

66 *fin. 6. q.2.* Declara Cardinali Legato circa demandatam ſibi iuriſdictionem credi in his, quæ iure communi Legato competunt; ſecus circa ea, in quibus requiritur ſpeciale mandatum; ita Gemin. *conſ.61. num.8. verſ. nec obſtat.* Gaſpar. de Peruſ. *in tract. reſerua. in 15. vol. fol.127.* Bern. *conſ.65. n.143.& ſeq. lib.1.* quos refert Card. Tuſch. *d. lit. C, concluſ.103. n.18.& 19.* ſubdit quòd creditur, quando ſunt talia, quæ principaliter non diriguntur in præiudicium tertij, aliàs ſecus, de quo plures refert Doctores Octau. Gloriz. *reſp.11. num.84.* Iſtè Laurent. de Peyrin. *de priuileg. Regular. ad conſt.3. Gregorij XV. n.3. cum ſeqq.*

Nonò. Soli Cardinales Legati à Latere nuncupantur extra Curiam miſſi, Alban. *de Cardinal. q.42. in priuil.21.& 23.* Azor. *Inſt. moral. p.2. lib.4. cap.3. q.10. verſ...* 67

Decimò. Cardinales habent partem redditium Cameræ Apoſtolicæ, *cap. vbi periculum, §. preuſiones, de elect. lib.6.* & traditur Nicolaum IV. eis conceſſiſſe medietatem fructuum Romanæ Eccleſiæ ratione vnionis, quam cum ipſo capite habent, & laboris, quem pro vniuerſali Eccleſia ſuſtinent; qua de cauſa alia etiam Papæ prouiſionibus perfruuntur; ſi verò indigeant, debet Summus Pontifex eis ſubuenire, quia caput membris ſuis indigentibus ſuccurrit, Manfred. *deciſ.124.* Card. Alban. *d. q.41. in priuil.* Azor. *d. q.10. verſ.9.* nam ex Bulla Pauli IV. quam citat Card. Tuſch. *d. concluſ.100. num.44.* conſtat quòd habebant antiquitùs pro beneficiis Conſiſtorialibus, quæ expediuntur per Conſiſtorium medietatem integræ annatæ, quæ ſoluitur, & appellatur ſeruitium commune cum Papa. Hinc Sam. *in proœm. regul. q.4. verſ. tertius caſus in fine,* ait quòd diſpoſitio generalis *Extrauag. Iniuncta, Bonifacij VIII.* dum diſponit neminem admitti debere ad adminiſtrationem Eccleſiarum litteris non expeditis, non comprehendit Cardinales, eo quia eſſet irrationabile, quòd dicta generalis conſtitutio, quæ emanauit ob intereſſe burſale, afficeret Cardinales, qui particulari priuilegio ſunt immunes à taxis officialium, refert & ſequitur Duran. *deciſ.67. n.9.* Thedoſ. de Rubeis *in ſing. Rotæ p.2. verb. Cardinalis, §.1. n.10. pag.30.* Lauor. *var. lucubrat. tom.1. tit.4. cap.25. num.10.* Diana *d. p.5. tract.2. reſol.47.* Hinc etiam fit conſequens quòd cùm hodie Cardinales præfatam medietatem fructuum, ſeu annatæ non habeant, ſed tantùm certam partem palatij ſi adhuc indigeant, tenetetur Papa tanquam eorum caput, illis veluti membris indigentibus ſuccurrere. Ita Alban. *de Cardin. quæſt.42.* Manfred. *eod. tract. deciſ.146.* Lancellot. *in templo omnium Indic. lib.2. cap.3.§.2. n.21.* Lotich. *in theſauro, verb. Cardinalis, §.7.* Diana *d. part.5. tract.2. reſol.33.* 68

Vndecimò. Cardinales ſententia ſuſpenſionis, vel interdicti in diplomate Pontificio, vel Motu proprio, mandato, aut Conſtitutione generaliter promulgata minimè afficiuntur, niſi ſpecialis eorum mentio facta ſit, Alban. *d. q.41. prin.31.* Azor. *d. q.10. verſ.12.* plures apud Dian. *d. tract.1. reſ.46.* 69

Duodecimò. Is, qui ad Cardinalatus dignitatem euehitur, eo ipſo à patria poteſtate eſt ſolutus; Manfred. *de Card. cap.8. prin.8.* Azor. *d. q.10. verſ.11.* Molin. *de Iuſtit. tract.2. diſp.229. num.8.* Zech. *de Republ. Chriſt. tit.3. de Card. n.9. priuil.8.* Germon. *de indultis Card.§. quod in Romanam, n.3.* Diana *d. p.3. tract.2. reſol.32.* 70

Decimotertiò. Cardinales in commiſſis ſibi Eccleſiis à Sede Apoſtolica poſſunt beneficia conferre, & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum, non obſtante deciſione *Extrau. Iniuncta, de elect. inter commun.* Ita Bellenc. *de charitat. ſubſid. q.46.* Selu. *de benefic. p.1. q.3. n.46. verſ. octauum,* Lud. Gom. *in proœm. Regul. Cancell. q.4. n.9.* Rot. *in Burg. Canonicatus* 71

nonicatus 3.*Iun*.1583.*coram Cardinal.Lancell.ſen.*
Gonzal.*ad reg*.8.*Cancel.gloſſ*.21.*num*.7. Iul.Lauor.
variar.lucubr.tom.1.*tit*.4.*cap*.23.*num*.10.Seraphin.
deciſ.1144.*n*.3.Diana *moral.reſ.p*.5.*tract*.2.*reſolut*.
23.Machado *d.tom*.2.*lib*.4.*p*.7.*tract*.3.*docum*.5.*n* 4.
Idem Diana *d.tract* 2.*reſ*.14.ait quòd Cardinales
poſſunt recipere reſignationes exiſtentium in ſuo
titulo,Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcop.p*.3.*alleg*.
111.*n*.35.
72 Decimoquartò. Cardinalis dictum ſine iuramento aliquam facit præſumptionem, vt per Cardin.
73 Tuſch.*tom*.8.*lit.T,concl*.166.*num*.23.& 36.Farin.
in prax.crimin.p.2.*q*.63.*num*.73.quamuis illis ſine
iuramento teſtificantibus non credatur in præiudicium tertij, ſi reſoluunt Cotta *in memorab.verb.*
teſtis,verſ. & ideo dicebat,pag.mihi 870. Tiraq. *de*
pœn.tempor.cauſ.51. *num*.136. Rebuff. *in tract. de*
reprobat.teſt.num.297. Card.Tuſch.*d.lit.C,concl.*
74 103.*n*.18. Fr.Emman.*queſt. Reg*.2.*to.q*.13.*art*.8.
Sed aduerte quòd Cardinalis aſſertioni ſtatur,cùm
ſimul concurrunt infraſcripta,nempe quando Papa eſt præſens, ad quem facilè recurri poteſt pro
certificatione, Anton.Gabriel. *commun.opin.tit. de*
prob.concl.3.*n*.20. *cum ſeqq*. Caputaq. *dec*.55.*p*.1.
Item quòd aſſerat rem directè non præiudicialem
tertio,Glorit.*reſp*.12.*n*.84. Zech. *de Republ.tit*.3.
de Cardinal.num.9.Gabriel.*vbi ſuprà n*.18. Tertiò,
quòd aſſerat veriſimilia, prout omnia tradit Rota
in Lauretana Iuriſdictionis, 5.*Martij* 1618. *coram*
Cardinali Sacrato.

75 Decimoquintò. Cardinali aſſerenti aliquid
actum in præſentia Papæ, eſt credendum; Imol.
& Felin. *in cap.quòd ſuper his, de fid.inſtrum.* Barbat.*de preſtant.Cardinal.in* 1.*q*.2.*part*.Caputaq.*deciſ*.95.*p*.1. Put. *deciſ*.2. *verſ.circa primum, lib*.1.*in*
vtraque edit. quod intelligit etiam, vbi tractetur
de tertij præiudicio, refert Aloyſ. Ricc. *in collect.*
deciſ. p. 4. *collect*.1459. *in princ*. vbi etiam ſubdit
quòd Cardinali dicenti ſibi viuæ vocis oraculo à
Papa mandatum fuiſſe, credi debet; quod etiam
tradunt Lap. *alleg*.33. *num*.4. Abb. *conſ*.18.*num*.4.
lib.2. Card.Tuſch.*d.lit.C,concl*.103.*num*.2. Diana
d.tract.2.*reſ*.31.

76 Decimoſextò. Cardinales orto ſchiſmate,datáve contentione Concilium congregare poſſunt,
Manfred.*de Card.c*.31.Sebaſtian.Cæſar.*in relect.de*
Eccleſiaſtic.hierarch.diſp.1.§.5.*n.vlt*.

77 Decimoſeptimò. Priuilegia omnia Epiſcopis ob
ſtatus dignitatem conceſſa ad Cardinales fermè
extendi ſolent, propter maiorem eorum dignitatem,vt expreſsè tenet Paul. Laym. *in Theolog. moral.lib*.1. *tract*.5.*p*.3.*cap*.2.*num*.1.*in fine* Machado
d. lib.4.*p*.7. *tract*.3. *docum*.7. *num*.5. Diana *d.p*.5.
tract.2. *reſol*.48. *& p*.6.*tract*.8.*miſcellan. reſol*.40.
verſ.tandem ratiocinatione. Et ideò dicit Henriq.
in ſumm.lib.13.*cap*.34.§.1. *lit. X*. Cardinales gau-
78 dere priuilegio Epiſcopis conceſſo, *in cap.quia periculoſum,de ſent.excommunic.lib*.6 vt generali ſtatuto,vel ſententia interdicti,aut ſuſpenſionis non
includantur,niſi eorum expreſſa mentio fiat, quod
etiam tenet Bellet. *diſquiſit.Cler.p*.1.*tit.de diſcipl.*
Cleric.§.2.*n*.48.Cornejo *in* 3.*p.tract*.5. *de ſuſpenſ.*
diſput.3.*dub*.1.*quaſt*.2. Hurtado *de cenſur. tract. de*
ſuſpenſ.diffic.9.*num*.23. Diana *d.p*.5.*tract*.2.*reſ*.46.
Et gaudere quoque priuilegio conceſſo Epiſcopis, & Prælatis exemptis eligendi ſibi Confeſſores,quos voluerint, de quo *in cap. vltimo, de pœnis.& remiſſ.*vt per Henriq. *lib*.6.*cap*.13.§.3. Paul.
Comitol.*reſp.moral.lib*.1.*q*.101.*num*.4.Azor. *inſt.*
moral. p. 2.*lib*.4. *cap*.3. *q*.16. vbi *in verſ. quares, an*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ.voiu.

Cardinales, ſubdit ſacram Congregationem cenſuiſſe non poſſe iam ſibi eligere Sacerdotem non
ſubditum, qui à proprio Epiſcopo non ſit approbatus; quaſi innuens nunc poſt Concilium Trid.
non poſſe Cardinales, qui nec ſunt Epiſcopi, nec
Legati, confiteri alicui qui non ſit ab Ordinario
approbatus, quod etiam ſentit Scip. de Rubeis
in Aphoriſm. Epiſcop. verb.Cardinalis,num.3. Sed
illos reprobant Nald. *in ſum.verb. Cardinalis,n*.8.
Ludou. à Cruce *in Bull.Cruciata, diſput*.1. *cap*.2.
dub.22.*num*.11.*cum ſeqq*.Turrian.*de Pœnit.diſp*.23.
dub.3.Boſſ.*de Iubilao,ſect*.4.*caſu* 2.§.4.*num*.11.citati à Diana *moral.reſolut.p*.5.*tract*.2.*reſol*.10. Et
ſit Sacerdos quilibet ab antiquo Cardinalium deſignatus & electus facultatem habet tam ad proprias eorum, quàm ad familiarium ac commenſalium Confeſſiones, audiendas, vt per Ludou.
de ſan Iuan *de ſacram. Pœnit.q*.6.*art*.2.*difficult*.5.
concl.2.Adam.Tanner.*tom*.4.*diſp*.6.*q*.9.*dub*.3.*n*.58.
Diana *d.reſol*.10.

Decimoctauò. Lites, & cauſæ inter Cardina- 79
les quomodolibet vertentes à Summo Romano
Pontifice appellatione remota decidendæ ſunt;
ita Paulus IV.ſuo motu proprio, incip. *Cùm ſæpius,ſub Dat*.9.*Ianuarij, an Incarnationis Dominica* 1556.*in Bullario nouo,tom*.1.*pag*.724. Lotter.
de re benefic.lib.1.*q*.8.*num*.48.me citans *in hoc loco*,
Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom*.2. *lib*.4. *p*.7.
tract.3. *docum*.3.*n*.1. me etiam citato Dian. *d.p*.5.
tract.2.*reſol*.23.

Decimonond. Cardinalium domos, in quibus 80
extat Oratorium, vbi diuina Officia celebrantur,
gaudent immunitatis Eccleſiaſticæ priuilegio, vt
reſoluunt Clar.§ *fin.q*.30 *verſ.item adde*, Cardin.
Tuſch.*pract.concl.verb.Eccleſia,concluſ*.9.*num*.12.
Manfred.*in tract.de Card.deciſ*.147.*& cap*. 8. *priuil*.14.Sanch.*in opuſc.tom*.2.*lib*.6.*cap*.1.*dub*.7.*n*.2.
Mar.Ital.*de immunit. Eccl.lib*.1.*cap*.4.§.9.*num*.22.
Farinac.*eod.tract.n*.274. Perег.*in ſimil.tract. cap*.4.
num.75. aní maduertentes huiuſmodi priuilegium
hac tempeſtate non ſeruari in Vrbe Roma,vt conſulatur bono publico, & delinquentes puniantur, qui vix puniri poſſent, ſi huiuſmodi priuilegium in Vrbe ſeruaretur, Diana *reſol.moral.p*.1.
tract.1.*de immunit Eccleſ.reſol*.37.*& d.p*.5.*tract*.2.
reſolut.34. Quamuis Duard. *in Bulla Cœnæ, lib*.2.
can.15. *q*.16. *num*.12. exiſtimauerit hoc priuilegium illis reuocatum fuiſſe à Gregorio XIII. &
Sixto V.

Vigeſimò. Cardinalium declarationes con- 81
ſulto Sanctiſſimo factæ non ſolùm habentur vt
probabiles, & doctrinales, ſed etiam vt auctoritatiuæ, & neceſſariæ, tanquam ſi ab ipſo Papa
editæ fuiſſent, ita vt habeant vim obligandi in
vtroque foro non ſolùm pro illis perſonis, ad
quorum inſtantiam fiunt,ſeu in illo caſo ſpeciali,
cui Congregatio reſpondet, ſed vt leges generales in ſimilibus omnibus. Notorium namque eſt
ex particulari Pontificum auctoritate, & commiſſione conſtitutam eſſe hanc Eminentiſſimorum Cardinalium Congregationem Concilij Trid.
interpretum, vt ij ſpecialiter præſint executioni,
& interpretationi præcedenti Concilij, & dubia
difficultatéſve circa illius ſtatuta occurrentia, Sedis Apoſtolicæ nomine, eadem tamen conſulta
reſoluant, & interpretentur; prout facultates à
diuerſis Romanis Pontificibus, nominatim Gregorio XIII. & Sixto V. eidem Congregationi
in hanc rem conceſſæ palàm oſtendunt. Ita Fr.
Emman.*queſt. Regul.tom*.1.*q*.11.*art*.1.*&* 2.Gambar.

G 2 de

Digitized by Google

*de caſib.reſeru.cap.*3.*num.*6. Lazar.*in tract.de blaſphemia,q.*10.*num.*39.Lodou.Miraod. *in man.Pralat.to.*2.*q.*26.*art.*11. Salas *de legib.tract.*14.*diſp.*21. *ſect.*12.Lezana *in ſum.tom.*3. *verb.ſacra Congregatio,n.*8.Marchin.*de ſacram.Ord.tract.*1.*p.*1.*cap.*12. *num.*16. latè Stephan. VVeyms *poſt conſtitutiones* 24. *ex antiquo Iure deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas, in coronide,verſ.quantum verò, pag.*290. *cum ſeq.*ibi, *Diffiteri equidem nemo poteſt, quin declarationes huiuſmodi à Papa editas recipere teneamur, ſicut vniuſcuiuſque Legiſlatoris interpretationes, qua ad veram legum ſuarum intelligentiam pertinent, acceptare obligamur; vt ſic etiam pradictas Sacra Congr. declarationes ſuper decretis Concilij Trid. (quorum interpretatio extra controuerſiam Papa competit) tanquam ex Sedis Apoſt. commiſſione deſcendentes reſpuere nullatenus poſſimus dum decreta eiuſdem Conc. pro quorum intelligentia & interpretatione proferuntur, agnouimus, & acceptauimus,* &c. Modern. *de ſupplicat.ad Sanctiſſ.p.*2. *c.*2. *n.*7. *cum ſeqq.* me citato *in hoc loco*, Machado *d.lib.*4.*p.*7. *tract.*3.*docum.*2. Hieron.Roder. *in compend.quaeſt. Regul.reſol.*18. *n.*22. Peiriois *de ſubdito, q.*1.*c.*25. *in princ. prope fin.* Leoo. *in tract. de Iubil. part.*1. *q.*5.*num.*207. Belloch. *de caſibus reſol.p.*1.*quaeſt.*7. *num.*82.Cocchier *de permut.benefic.part.*2.*cap.*30. Homob.de Bonis *de exam.Eccleſ.tract.*1.*p.*1.*cap.*6. *q.*29. Narboo. *de appellat.à Vic.ad Epiſcop.part.*1. *num.*189. Zip. *in analytica poſtrem.Iur.Eccl.enar. in Epiſt.ad lect.* vbi ſic loquitur. *Quibus* (ſcilicet Cardinalibus) *& ea auctoritas data eſt, qua olim in Republica Romana prudentibus, quorum reſponſa accipiebantur pro Iure, vt illorum reſolutiones in vtroque foro ſeruandas, & iuxta eas iudicandum aſſeratur,* quippe, vt ipſi de ſe teſtantur apud Zerol.*in prax.p.*1.*verb.auctoritas, & p.*2.*verb.abſolutio,* habent poteſtatem inſtar Pontificiæ, vt amplitudo eorum Pontificiæ hodie proxima eſt, Nicol.Garc. *de beneficio.in prafat. tom.*1. vbi ſic aſſerit; *Quod attinet ad Declaratione ſacr.Congregationis, certum eſt eas non eſſe Declarationes doctrinales, ſicut latas à Doctoribus, & Iureperitis, vt aliqui Theologi perperam dicunt, ſed eſſe Declarationes definitiuas, ſeu deciſiuas, vim legis habentes, & vt leges recipiendas, vtpote latas ex commiſſione Papa, & à perſonis habentibus interpretandi, & reſpondendi facultatem à Principe, vt apparet ex Bulla Sixti V. qua eſt in p.*2. *Bullarij* 7. *in ordine, vbi habetur facultas dicta Congregationis; & eadem ſacra Congregatio cuidam Abbatiſſa Meſſanenſi ſic reſpondit. Et ratio habenda eſt de his qua ſcribuntur à Cardinalibus ſacra Congregationis, ac ſi à Papa ſcripta eſſent; & aliàs ſic cenſuit. Decreta, & Littera Congregationis Concilij, remotis litibus, ſunt executioni demandanda, nec ſuper his ſententia, nec decretum aliquod eſt faciendum. Et ita ſuper Declarationibus ſacra Congreg. Papa ſtatim dat Breue, & Auditor Camera monitorium in earum executionem, & Rota eas abſque vlla controuerſia, & diſputatione amplectitur, ſuſcipit, & obſeruat, vt praxis oſtendit: & quamuis declaratio ſit facienda ad inſtantiam alicuius, ſeu in caſu particulari, tamen facit ius quoad omnes, & in vniuerſum, ad l.vltimam. C.de leg.cap.in cauſis, de re iud.* &c. Hactenus Garc. Vniuerſaliter Rota declarationibus huiuſmodi ſemper plurimùm detulit, nec eas in dubium vllo modo reuocare ſolet, vt in *Panormitan. Archipreſb.*5. *Iunij* 1620. *coram bon.mem. Burats.* inter eius impreſſas *deciſ.*479. *num.*3. vbi D.Ferentil. *in annot.n.*20.*& in Nicien.Parochialis,* 20. *Maij* 1624. *coram bon.mem. Vbaldo ſen. & in Tiburtina Parochialis,* 27. *Iunij* 1629. *coram R.P.D. meo Pyrouano*, & coram Caualerio *deciſ.*627.*num.*8. vbi quòd ſolet reuerenter ſuſcipere, & illis acquieſcere, cum aliis deductis per Ferentil. *in annot. ad deciſ.*479. *Burat. num.*20. *&* 21. Nec eſt neceſſaria earum productio in actis, ſed ſufficit illas allegare ad inſtar legis communis, iuxta text. *in §.reſponſa prudentum, Inſtit de iure nat.* Rot. *in Auerſana beneficiorum,* 3. *Iunij* 1606. *coram bon. mem. Cardinali Sacrato,* vbi loquitur de declarationibus Congregationis Concilij Trident. *& in Meten. Abbatia* 19. *Iunij* 1628.*coram R.P. D. Dunozetto*, vbi de his & aliis Congregation. ſuper conſultationibus Regularium, ſubdit quòd huiuſmodi Declarationes non debeant fieri de actis. Sed huiuſmodi Rotæ deciſionibus circa Concilium Trid. non eſt ſtandum quando in contrarium adſunt declarationes ſacræ Congr. vt ex ipſamet Rota probat Theodoſ.de Rubeis *in ſingularib.Rota, part.*2.*verb.Rota Rom.deciſiones,§.*9.*pag.*93.

Non deſunt tamen præſtantiſſimi Theologi, qui 82 contrariam ſententiam docere auſi ſunt, aſſerentes huiuſmodi Eminentiſſimorum Cardinalium Declarationes eſſe tantùm probabiles, & doctrinales, nec aliquam habere vim, niſi poſt earum promulgationem; & in caſu illo particulari, ſuper quo Cardinales fuerunt Conſulti; ita Veg. *in ſum. tom.*1.*cap.*62. *caſ.*41. Petr.de Ochagau. *tract.*2.*de Confeſſ.ſacram. q.*40.*n.*12. Portel *in dub. Reg.verb. Cardinalium,* Bonacin. *de leg.diſput.*1.*q.*1.*punct.*8. *num.*4.Baſil.Pont. *de matrim.lib.*5.*cap.*13.*§.*2.*n.*7. Io Valer. *de differ. inter vtr.forum, verb. abſolutio, diff.*1.*n.*10.vbi ſic ait: *Sed obſerua tunc demum obligare, ſi Auditor Camera ſub cenſura mandet eas ſeruari; ſic enim obſeruat ſtylus Romana Curia; cùm enim dicta reſponſa, & Declarationes dirigãtur Epiſcopis, vel quibuſuis aliis conſulentibus, ſiue eas petentibus, nullo adiecto in eis mandato, ſed tantùm ſimpliciter conſultationibus reſpondendo, hinc dictus ſtylus obſeruat, vt quoties partes impetrantes volunt ad eas aliques adſtringere, præſentent litteras originales d. Sacra Congr. clauſas Auditori Camera, vt eas faciat obſeruari, qui tunc dat ſuas litteras, mandátque iis, quos ſupplicans nominat, vt omninò illis tanquam litteris Apoſtolicis obediant.* Petr.de Ledeſm.*in ſumm. tom.*1.*de Sacram.Pœnit.c.*23.*diffic.*7. vbi ſic aſſerit, *Las determinaciones de los Señores Cardinales no hazen derecho, como es coſa cierta, y aueriguada, tan ſolamente tienen fuerza en el caſo particular, que les perguntan, y es argmento grande en fauor de aquella ſentẽcia, que pareſſe, que apruenan.* Idẽ docuit Sãch. de Matrim. *lib.*8. *diſp.*1.*n.*10. dicens, *Nec obſtat Declaratio Cardinalium, quia de eo non conſtat authenticè, nec illi neceſſariò ſtandum eſt, quamuis magnam habeat auctoritatem,* &c. Ioan.Sanc. *in ſelect. diſp.*48.*n.*1.Merola *tom.*2.*diſp.*4.*c.*4.*dub.*12.*n.*173. Hurtad.de Mendoça *in* 2.2. *vol.*1.*diſp.*84. *ſect.*2. *§.*25.Layman *in Theologia morali lib.*1.*tract.*4.*c.*17. *§.*7.*n.*28.Torreblanc. *in practicabilib.Iuris Eccleſ. lib.*14.*c.*3. *num.*19. Boſſi. *in tract.de triplici Iubilao, ſect.*3. *caſu* 2.*§.*7. *num.*255. hanc ſententiam probabilem putat Villalob. *in ſumm. tom.*1. *tit.*2. *dub.*7.*n.*5.vbi ita loquitur; *Otros dicen que las Declaraciones de los Cardinales no obligan haſta que el Papa las promulgue, porques de razon de la ley que ſe promulgue en eſpecial, y haſta a ora no ha permitido ſu Santidad que ſe promulguen a la Yglesia en ſu nombre, y pareceme probable.* Coriol.verò *de caſib. reſeru. p.*1.*ſect.*1.*art.*21.*num.*5. ſic hac de re cenſet: *Verùm circa hanc, & alias Cardinalium huiuſmodi*

Digitized by Google

modi Declarationes ſciendum quòd vt vim habeant obligandi in conſcientia, multa conditiones requiruntur, ita vt vna deficiente non obligent. Prima ſit certa, & indubitata, vt conſtet ſufficienti auctoritate eſſe Declarationes. S. Congreg. ſufficienter autem conſtabit, ſi ea ſubſcribatur, vel rubrica aliqua ſignetur per Secretarium S. Congregationis, vel per aliquem Cardinalem eiuſdem Congreg. & cum ſigillo authentico, de cuius fidelitate, & veritate non poſſit dubitari transferuntur ex Declarationibus originalibus. Secunda conditio eſt, vt in ipſa Declaratione referatur eam fuiſſe pronunciatam conſulto Pontifice; quia Sixtus V. quando huic Congr. conceſſit facultatem interpretandi Concil. dixit, requirens conditionem neceſſariam, Nobis tamen conſultis. Tertia conditio eſt, vt ſolùm Cardin. declarent & interpretentur, non verò diſpenſent, reſtringant aliquid, aut amplient vltra vim verborum, & regulas Iuris; hanc enim formam Congr. praſcripſerunt in ſuis Bullis Gregorius XIII. & Sixtus V. Quòd ſi aliquid vltra limites praditos praſtet Congregatio, neceſſum eſt in ea explicari id ortum habuiſſe ex peculiari commiſſione, aut voluntate Pontificis. Quarta conditio, vt Declarationes predicta obligent in foro exteriori & interiori eſt, vt conſtent notitia publica, qualis eſt illa, quam Epiſcopus poteſt prabere in ſuo Epiſcopatu, declarando illas forma iuridica, & qua oriri poteſt ex fama publica, & certa deriuata ex principio authentico. Hactenus Coriolanus.

83 Verùm his non obſtantibus à prima ſententia recedendum non eſt; nec Theologi proximè citati debebant hac de re tam audacter loqui, fundantur enim in eo quòd vt lex obliget, neceſſe eſt vt promulgetur; ſed dictæ declarationes non promulgantur; ergo non obligant, nam bene reſpondet Fr. Emin. *vbi ſuprà*, id procedere in legibus, quæ nouum ius condunt, non autem quæ antiquum declarant; declarationes enim cum ipſa Lege à principio inſunt. Cætera verò reſponſionem non merentur, quia cùm totum pendeat ex facultatibus conceſſis, non eſt cur alia quæramus ſubtilizando. Nouiſſimè hac de re extat peculiaris declaratio, cuius me citato *in hoc loco*, meminerunt Antonin. Diana *reſolut. p. 5. tract. 2. reſolut.* 96. Machado *d. lib. 4. p. 7. tract. 3. docum. 2. in fine*, de qua etiam mentionem facit Modero. *de ſupplicat. ad Sanctiſſimum, p. 2. c. 30. §. 5. num. 4.* tenoris ſequentis, videlicet:

Verùm, cùm S. Congreg. Cardinalium Conc. Tridentini interpretum ſæpius, & nouiſſimè ſub die 29. Aprilis 1621. inhærendo Conſtitutioni fœl. rec. Pij IV. qua incipit, Benedictus Deus, &c. Decreuerit Indici Librorum prohibitorum addendas eſſe omnes, & quaſcunque Declarationes, Interpretationes, ſeu Deciſiones ſub nomine eiuſdem Congreg. Concilij abſque illius auctoritate impreſſas, & imprimendas; cùmque ad illius notitiam peruenerit, quamplures, ex Declarationibus, Interpretationibus, ſeu Deciſionibus iuxta contingentiam caſuum, illorúmque qualitates, & circunſtantias à ſe diuerſis temporibus factis ſecundùm ea, qua proponebantur, fuiſſe alteratas, imminutas, diminutas, ac forſan aliàs mentito S. Congr. nomine confictas, nulloque propterea authentico ſigillo munitas, iſtáſque per Tribunalia tam in Vrbe, quàm per Orbem circumferri, & imprimi, conſiderànſque quantum detrimenti recipi poſſit, ſi aliqua fides illis adhiberetur, Ex ſpeciali Sanctiſſimi Domini Noſtri URBANI diuina prouidentia Papa Octaui iuſſu mandas, & pracipit huiuſmodi Declarationibus, tam impreſſis & imprimẽdis, quàm manuſcriptis nullam fidem eſſe in Iudicio, vel extra à quoquam adhibendam, ſed tantùm illis, qua in authentica forma ſolito ſigillo, & ſubſcriptione Eminentiſſ. Cardinalis Præfecti, ac Secretarij eiuſdem Congregationis pro tempore exiſtentium munita fuerint. In quorum fidem hæc propria manu ſubſcripſimus, & ſigilli noſtri impreſſione communiri, ac typis mandari iuſſimus. Datum Romæ die 2. Auguſti 1631.

R. Card. Vbaldinus.

Locus † ſigilli.

Franciſcus Paulutius, S. Cong. C. Secr.

Vigeſimoſecundò. Cardinales habent priuile- 84
gia quòd beneficia ſuorum familiarium non ſoleant conferri per Papam ſine eorum conſenſu. Ita Ægid. Bellam. *conſ. 19. num. 2. verſic. quinto*, vbi ſubdit quòd pari ratione Cardinalis Legatus quacunque ampliſſimam facultatem habens conferendi beneficia, non confert vacantia per obitum familiaris Papæ, vel Cardinalis, refert Cardin. Tuſch. *tom. 1. lit. C. concl.* 100. *n.* 47. Diana me citato *in hoc loco d. p. 5. tract. 2. reſol. 41. in fine*.

Vigeſimotertiò. Cardinales habent facultatem 85
iudicandi priuatiuè, quoad alios eorum familiares, ideo etiam Vicarius Papæ non iudicat tales familiares, ſed eos remittit ſuo Cardinali, qui ad pœnam habet priuatum carcerem; ita de ſtylo Curiæ ſeruari teſtatur Clar. *§. fin. q. 35. n. 17.* quem refert Card. Tuſch. *d. concl.* 100. *num.* 52. Carol. de Graſſis *de effect. cleric. effectu 1. num. 151.* Carleual. *de iudic. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 9. ſect. 2. n.* 509. Diana *d. p. 5. tract. 2. reſol. 25.* vbi in hanc ſententiam citat Zech. *d. Republ. Chriſtiana, tit. 3. de Cardinalib. n. 9.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. c. 341. n. 16.* & alios, ac demum idem Diana *d. reſolut. 25. in fin.* addit ex Iacobatio quòd Cardinales poſſunt habere familiam armatam.

Vigeſimoquartò. Cardinales habent faculta- 86
tem vtendi veſtibus ex duobus tantùm coloribus, nempe rubro, & violaceo, exceptis Dominica tertia Aduentus, & Dominica quarta Quadrageſimæ, quibus diebus in ſubtanis mantelletto, & mozzetta vtuntur colore roſæ ſiccæ, Cardinalibus ſplendor quidam videtur acceſſiſſe myſticus, ait Boët. Epo *de Regalib. lib. 1. num.* 212. à galero rubro per Innocentium IV. ipſis conceſſo, martyrij fortaſſe promptitudinem, ſi res ita ferat, efflagitante, quod etiam aduertunt Turrecrem. *in ſum. lib. 1. cap. 80. in princ. & c. 83. in fine*, Læl. Zech. *de Republ. Eccl. c. de ſtatu Cardin. n.* 4. Soſa *in libello de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n.* 132. & hoc colligitur ex formula, cum qua eis tribuitur galerus ruber, quæ reperitur in Cærem. S. E. R. *lib. 1. ſect. 8. cap. 7. in fine.* in hæc verba. *Accipe galerum rubrum inſigne ſingulare dignitatis Cardinalat. per quod deſignatur quod vſque ad mortem, & ſanguinis effuſione incluſiuè pro exaltatione S. Fidei pace & quiete populi Chriſtiani augmento, & ſtatu S. R. E. te intrepidum exhibere debes. In nomine Patris, &c.* Qualitas verò veſtium eorundem regulariter erit vel ex panno grauiori, vel ex lana leuiori, quam *Saiettam* vocant; vel ex cameloto vndato, vel etiam in ſubtanis ex ſerico vndato, vel ſine vndis, arbitrio illorum dummodo ſit ſimplex, videlicet ex eo quod armeſinum, ſeu tabi vocant, non autem eo quod raſum vocant, aut villutum appellant; quod intelligitur

de Cardinalibus non Regolaribus; nam Regulares non ſolent vti veſtibus ſericis, & nunquam in habitu mutant colorem, ſed ſemper retinent colorem habitus ſuæ Religionis. Paul.Fuſc.*de Viſitat.lib.2.cap.15.num.17.& 50.* Iacob.de Graff.*in aureis deciſ.p.1.lib.3.c.18.num.89.* Sot. *de Iuſtit. lib.10.quæſt.5.art.7.* Rodoan.*de ſpol.Eccleſ.q.8.n. 23.pag.222.in fine,* Soſa *in libello de la obligacion con que que dan los Religioſos Obiſpos, n.43.* quorum tres vltimo loco citati affirmant Cardinalem Caietanum habitum ſuæ Religionis nunquam dimiſiſſe. In quibus autem temporibus Cardinales rubro, aut violaceo colore in veſtibus vti debeant? & quid quando equitant collegialiter, Pōtificaliter vel ſolemniter? fuit latè prouiſum per Clementem VIII. & Sacram Rituom Congregationem, *ſub die 3. Auguſti* 1602.& iterum, atque iterum dilucidiùs à Paulo V. & eadem Sacra Rituum Congregatione, *ſub die 31. Martij* 1618. vt in libello de eodem anno Romæ impreſſo in Typographia R.C.A vbi etiam ſigillatim ponitur quo colore caparum vel ſacris indumentis Cardinales ad ſingulas Capellas vti debeant, & ponitur quoque numerus, & ordo Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum Pontificalium, & dicitur, quando, vbi, & quo habitu Cardinales ad Capellas conueniant per totum annum, iuxta antiquam conſuetudinem, & modernum vſum?

8 Vigeſimoquintò, habent priuilegium, vt titulus Eminentiſſimi, & Veſtræ Eminentiæ, vnà cum antiquo titulo Reuerendiſſimi imposterum eſſe debeat proprius, & peculiaris Cardinalitiæ Dignitatis, prout in infra ſcripto Decreto continentur, cuius me citato *in hoc loco*, meminit Machado *d.lib.4.p.7.tract.3.docum.1.n.3.* tenoris ſequentis, videlicet.

Die 10.Iunij 1630. In Conſiſtorio Secreto,

Fuit facta per D. Cardinalem Pium relatio Decreti Sacræ congregationis Caremoniarum S.R.E. Cardinalium. vt infrà.

Beatiſſime Pater.

SAcra Congregatio Caremoniarum S.R.E.Cardinalium cenſuit, ſi Sanctitati Veſtra placuerit, loco Titulorum Illuſtriſſimi, & Dominationis Veſtra Illuſtriſſima, quibus hactenus vſi ſint Cardinales, Titulos Eminentiſſimi, & Veſtra Eminentia, vnà cum antiquo titulo Reuerendiſſimi in poſterum eſſe debere proprios, & peculiares Cardinalitia Dignitatis; itavt præfati Tituli Eminentiſſimi, & Eminentia à nemine, præterquam ab Eccleſiaſticis Romani Imperij Electoribus, ac Magiſtro Hoſpitalis Hieroſolimitani vſurpari poſſint, aut aliis attribui; eoſdémque Titulos ab omnibus, & ſingulis Cardinalibus præſentibus, & futuris omninò aſſumi, illiſque inter ſe, tam voce, quàm ſcripto perpetuò vti debere. Quòd ſi contigerit aliquem cuiuſcunque Dignitatis, gradus, & conditionis (Imperatore, ac Regibus exceptis) huiuſmodi Titulos alicui Cardinalium non tribuere Cardinalis ille nullatenus cum eo coràm agat, nec eius litteras quoquomodo recipiat.

Inſuper cenſuit ſupplicandum eſſe Sanctitati Veſtra per ſuum Conſiſtoriale Decretum præcipere dignetur cæteris omnibus, & ſingulis Eccleſiaſticis cuiuſcunque conditionis, gradus, & Dignitatis, etiam Epiſcopali, Archiepiſcop. Primatiali, ſeu Patriarchali Dignitate præfulgentibus, ne præfatos Eminentiſſimi & Eminentia Titulos quoquomodo ſibi vſurpent, ſub pœnis indignationis Sanctitatis Veſtra, & Romanorum pro tempore Pontificum, inhabilitatiſque ad alias Dignitates, & incapacitatis quarumcunque gratiarum, ſeu Indultorum Sedis Apoſtolica, ac amiſſionis, fructuum ſuarum Eccleſiarum, & beneficiorum quorumcunque ipſo facto incurrendis.

Item cenſuit hæc omnia in præſenti Conſiſtorio eſſe referenda, vt Sanctitate Veſtra annuente ab omnibus, & ſingulis Cardinalib. recipiuntur, & ſuper eorū perpetua, & inuiolabili obſeruatione iuretur, debitaque executioni demandentur, à præſentibus quidem in Conſiſtorio ſtatim, ab exiſtentibus verò in Curia poſt tres dies, & abſentibus poſt duos menſes in Italia, & poſt quatuor extra Italiam. Inter alia ſuper his etiam omnes, ſinguli Cardinales, qui in futurum creabuntur, iurare teneantur; præſentes quidem in receptione Pilei, abſentes verò in receptione Bireti.

Qua relatione habita S.D.N. per hæc verba: Quid vobis videtur? omnium DD.Cardin. exquiſiuit ſuffragia, & ſingulorum auditis ſententiis: non ſolum vnanimiter conſentientibus, verùm etiam inſtantiſſimè deprecantibus, atque S.Sanctitati ſupplicantibus, vt huiuſmodi Decretum, & omnia in eo contenta approbaret; ſicque probatu per ſuum Conſiſtoriale Decretum, cum auctoritate imprimendi, &c. & Litteras etiam in forma breuis expediendi, cum ſolitis clauſulis, &c. confirmaret. Sanctitas Sua, vt ſequitur, Decreuit.

PEtitionibus veſtris annuentes, propoſita Nobis per vos omnia admittimus, & approbamus & deſuper Litteras, etiam in forma Breuis cum clauſulis oppertunis, & neceſſariis concedimus, & expediri mandamus, cum auctoritate imprimendi, In nomine, &c.

Abſoluto Conſiſtorio poſt diſceſſum Pontificis in Congregatione Generali, omnes & ſinguli Cardinales, qui Conſiſtorio interfuerunt, tactis ſacroſanctis Euangeliis iurarunt, & ſubſcripſerunt, vt infrà.

NOs miſeratione Diuina Epiſcopi, Preſbyteri, & Diaconi S.R.E. Cardinales ſupradictum Decretum ſacra Congregationis Caremoniarum S.R.E. Cardinalium à Sanctiſsimo Domino Noſtro approbatum & à nobis receptum perpetuò, ac inuiolabiliter obſeruare promittimus, & iuramus.

Dominicus Epiſcopus Portuenſ. Cardinal. Ginnaſius.
C.Card. Pius Epiſcopus Albanen.
S. Cardinalis Burgenſius, Epiſcopus Sabinen.
Ego M. Epiſcopus Tuſculanus, Cardinal. Lantes.
Ego G.Card.Borgia, Presb.
Ego Rob.Card.Vbaldinus.
Ego I.Cardinalis Sabellus.
Ego G.Card.Fontiuolus.
Ego C.Card.de Torres.
Ego Fr.A.Card.S.Honuphrij.

Ego

Ego Aloyſius,Card.Caëtanus.

Ego Laudiuius Presbyter, Card. S. Sixti, nuncuparus.

Ego Berlingerius Presbyter, Cardin. Gypſius.

Ego F.Presbyter,Cardin.Veroſpius.

Ego Gregorius Presbyter, Cardinalis Narus.

Ego Lucas Antonius Presbyter, Cardin. Virilis.

Ego Franciſcus Diaconus, Cardinalis Barberinus.

Ego P. Maria Burgheſius Diaconus, Card. S.Georgij.

Ego Hieronymus Diaconus, Card. Vidonus.

Ego L.Diaconus,Card.Biſcis.

Ego M.Cardinalis Ginettus.

Ego A.Diaconus,Card.Cæſarinus.

Ego H.Diaconus,Card.Columna.

Ego Theodorus,Card.Triuultius.

Denique Eminentiſſimus D.Franciſcus Maria Cardinalis Brancatiusapud Dianam *reſol.moral. p.6.tr.8. miſcell. reſol.* 40. de Capella Palatij Cardinalium plura ſcitu digniſſima cumulat, & reſolnit Capellanos Cardinalium poſſe in Capella Palatij ante aurotam, & poſt meridiem tam pro dominorum ſuorum ſeruitio, quàm familiæ ſeorſim celebrare, non ſolùm vnam Miſſam, ſed etiam plures à diuerſis Capellanis; reſoluit etiam, ſi Cardinalis ſit abſens, & extra Vrbem, in qua degit, durante eius abſentia, poſſe nihilominus eoſdem Capellanos in eodem Palatij ſacello ſacrificium offerre, & quod exteri, & non domeſtici Cardinalium familiares, ſi Sacris interſint in Capella prædicta diebus feſtis præcepto ſatisfaciant.

88 Cardinalium officium præcipuum eſt Reipublicæ Chriſtianæ conſulere, & Romano Pontifici aſſiſtere, & ei in negotiis arduis rectum conſilium probare, & cuncta, quæ eis ab eodem Summo Pontifice pro vtilitate Eccleſiæ iniunguntur, fideliter adimplere, *cap.per venerabilem, verſ.ſunt autem, qui fil.ſint legitim.c. fundamenta,*
89 *§.decet, de elect.lib.6.* ex quibus Iuribus probatur in decidendis cauſis Fidei, aliiſque arduis debere Papam petere conſilium Cardinalium, vt vſus obſeruat paſſim enim videmus in reſcriptis apponi clauſulam, *De S.R.E. Cardinalium conſilio.* Proſequuntur Doct. *in rubr. de conſtit.* vbi Dec. *num.*20. Rip. *num.*14. & Bero. *num.*42. Card.Paleoth. *de conſult.ſacri Conſiſtorij,p.*1.*q.*3.*art.*3.*cum ſeqq.* Mench. *illuſtr.quaſt.c.*23. D.Solorzan. *de iure Indiar.tom.*2.*lib.*2.*cap.*24. *n.*92. Verùm, quamuis conſentaneum quidem ſit quòd Pontifex Cardinalium conſilium in arduis exigat, non tamen ita eſt neceſſarium, vt ſine eo decidere non poſſit, & ideò meritò Pontifex *in d.§.decet,* loquitur per verba honeſtatis, ſcilicet. *decet,* non verò neceſſitatis; ex quo colligitur Pontificem etiam in quæſtionibus Fidei, atque reliquis arduis non teneri Cardinalium conſilium exigere de neceſſitate, vt per Caſſ. in *catalogo glor.mund. p.*3.*conſid.*47. Marc. Ant. Cuch. *de inſt.maior.lib.*2.*tit.*2.*de ſumm. Pontif.num.*59. Cardinal.Iacobat. *de Concil. lib.*7.*artic.*3. Maſcard. *de probat.concluſ.*162.*n.*56. Flamin.Pariſ. *de reſignat.benefic. lib.*3. *q.*18.*n.*124. *& lib.*7.*q.*5.*num.*14. Io.Garc. *de nobil.gloſſ.*48.§.3. *num.*53. Cenall. *comm.contra communes,q.*645.*n.*3. Dionyſ.Paul. *de vera quatuor Patriarch.Sed erect.*
*cap.*20.*n.*18. quorum pleriqne aduertunt clauſu- 90
lam illam, *De Fratrum noſtrorum conſilio,* decentiæ magis eſſe, quàm neceſſitatis.

Collegium autem Cardinalium Sede Apoſto- 91
lica vacante, quicquam poteſtatis, vel iuriſdictionis ad Romanum Pontificem dum vidit, pertinentis exercere minimè poteſt; niſi fortè ideò vrgens neceſſitas incideret, quòd eos oporteret de terra ipſius Eccleſiæ defendenda, vel eius parte aliqua prouidere, vel niſi aliquod tam grande, vel tam euidens imminerer periculum, quòd omnibus & ſingulis Cardinalibus præſentibus videretur illi celeriter occurrendum; ità habetur *in Clem.ne Romani, de elect. & in Conſtit. Pij IV.* incip. *In eligen.ſub Dat.Romæ,Idib. Octob.*1562. vt in *Bullario nouo,tom.*2.*pag.*91. Azor. *inſtit.moral.p.*1.*lib.*4. *c.*3.*q.*1. Camp. *in diuerſ.Iur.Canon.rub.*7.*cap.*6. *ex num.*76. latè Iul.Lauor. *var.lucub. tom.*1 *tit.*3.*c.*3. nouiſſimè Machado *en ſu perfetto Confeſſor.tom.*2. *lib.*4.*p.*7.*tract.*3.*docum.*3.

Vnde per Collegium Cardinalium non poſſunt 92
corrigi, immutari, vel modificari Conſtitutiones Summorum Pontif. nec eis quicquam addi, detrahi, præſertim circa illa, quæ de electione futuri Pontificis diſponunt, vt apertè probat *d.Clem. ne Romani, in prin.* Manfred. *de Cardin.deciſ.*261. Nec creari Cardinales, idem Manfred. *deciſ.* 259. *num.*386. Azor. *d.q.*1. Campan. *d. cap.*6. *num.*78. Lauor. *d.cap.*3. *num.*11. vbi *num.* 13. quòd nec etiam poſſunt mitti Legati per Sedem Apoſtolicam, & *num.*14. ſubdit quòd nec è conuerſo poſſunt reuocari tranſmiſſi à Pontifice defuncto, niſi
neceſſitas vigeret. Et quòd nec etiam poteſt per 93
eos dari Pileus, vel alia inſignia Cardinalitia, & ſimiliter claudi, vel aperiri os Cardinalibus de recenti creatis, vt per Lauor. *d.cap.*3.*num.*15. Quicquid dicat Camp. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.*7.*c.*6. *num.*83. Et an poſſint per eos habilitari Cardinales priuati à Papa? vide Capyc. *deciſ.*114. quem refert Ricc. *collect.*120.

Specialiter autem plerique Cardinales ſingula 94
gerunt officia: alius eſt enim S.R.E. Vicecancellarius, alius Camerarius, maior quoque Pœnitentiarius, & Papæ Vicarius, Bibliothecarius, & Præpoſiti officio ſacræ Generalis Inquiſitionis, & alij aliis officiis præpoſiti ad libitum Romani Pontificis: ſed eorum ratione non ſortiuntur aliquam prærogatiuam in iis, quæ ſpectant ad officium Cardinalium in eorum collegio, vt per Seraphin. *deciſ.*716.*n.*6.

Vicecancellarius tempore Bonifatij VIII. cœ- 95
pit vnus ex Cardinalibus creari; ante enim erat priuatæ ſortis homo, ſed probitate, & eruditione ſpectatiſſimus, vt aduertit Ioannes à Cochier *in proœm. regularum Cancellariæ*; proponitur adminiſtrationi iuſtitiæ; ad eius namque officium pertinet cura, gubernatio, & directio audientiæ ſacri Palatij, ſpecialiter circa expeditionem Bullarum, & litterarum Apoſtolicarum ſuper collationibus beneficiorum, & aliis gratiis à Sede Apoſtolica impetratis; & ipſe intereſt examini publico, & priuato eius, qui aſſumendus eſt in Rotæ Auditorium, & pleraque alia ad eius officium pertinent, quod inter Cardinales præcipuum eſt; & Vicecancellarius dicitur, quia ſolus

Papa Eccleſiæ eſt Cancellarius, vt quidam volunt. Vide Lancell. *in templ. omn. iudic. lib. 1. cap. 1.* Azor. *Inſtit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 36.* Petr. Gregor. *Syntagm. Iur. p. 2. lib. 51. cap. 42. num. 1.* Caſſan. *in catalog. glor. mundi, p. 4. conſid. 15.* Zech. *de Repub. Eccleſ. cap. 4.* Eius officium Sede vacante videtur ceſſare, ſaltem quoad iuriſdictionem ſibi tributam per regulas Cancellariæ, cùm eo tempore ceſſent omnes reſeruationes, & regulæ; Bullæ tamen, quæ iam plumbatæ reperiuntur in vita Pontificis, per officiales ſubſcribuntur & expediuntur, Iul. Lauor. *variar. lucubr. tom. 1. tit. 3. cap. 3. num. 43.*

96 Camerarij autem officium eſt ærario, ſeu fiſco Romani Pontificis, & patrimonio Romanæ Eccleſiæ præeſſe, gloſſ. *verb. expirare, & verb. Camerarium, in Clem. ne Romani, de electiou.* Caſſan. *in catalogo glor. mundi, p. 4. conſid. 14.* Zech. *de Republica Eccleſ. c. 5. de Camerario,* Card. Tuſch. *tom. 1. lit. C, concl. 16.* Ioan. à Coch. *vbi ſuprà, num. 19.* vbi quòd Camerarius Vicecancellario non eſt anteferendus, Azor. *d. lib. 5. cap. 27.* cuius officium etiam Sede vacante exercetur. Iul. Lauor. *dict. cap. 3. ex num. 36.*

97 Pœnitentiarij ſummi officium verſatur circa officium curæ Pœnitentialis, id eſt, in caſibus conſcientiæ, diſputationibus, aut abſolutionibus circa hæc à Sede Apoſtolica obtinere, qui vtitur opera aliorum Pœnitentiariorum minorum, quorum eſt pœnitentium Confeſſiones audire, & eos à cenſuris Eccleſiaſticis, & pœnis, ac delictis abſoluere, iuxta delegatam ſibi à ſummo Pœnitentiario auctoritatem, Azor. *d. lib. 5. cap. 38.* me citato *in hoc loco,* Machado, *d. tract. 3. docum. 3. n. 2.* De ſummo Pœnitentiario agunt Caſſan. *in catalog. gl. mundi p. 4. conſid. 17.* Zech. *de Repub. Eccleſ. cap. 3.*

98 Sede Apoſtolica vacante retinet ſuum officium, & iuriſdictionem Pœnitentiarius maior, & alij Pœnitentiarij minores quoad forum tantùm Conſcientiæ ad vitandum periculum animarum; in diſpenſationibus verò matrimonialibus, & aliis, ac abſolutionibus, & declarationibus, necnon quibuſcunque aliis expeditionibus forum, vt aiunt, fori, mixtim, vel ſeparatim quomodolibet concernentibus, penitus conquieſcit, Iul. Lauor. *d. c. 3. n. 39. & 40.*

99 De Vicario Vrbis, quem vnum ex Cardinalibus Romanus Pontifex tanquam Vrbis Epiſcopus populo, & Diœceſi ſuæ Vicarium dat, vide *c. ſua nobis, de offic. Vicar.* Veſtr. *in prax. Roman. Cur. lib. 1. c. 6.* Hoied. *de incompatibil. benefic. p. 1. cap. 15. n. 1.* Azor. *Inſtit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 39.* Galganet. *de iur. public. lib. 3. tit. 39. n. 7.* Et cùm eius deputatio fieri ſoleat ad vitam ipſius Vicarij, per mortem Pontificis non expirat eius officium, Gambar. *de offic. Legat. à Later. lib. 9. n. 78.* Iul. Lauor. *d. c. 3. n. 45.* me citato *in hoc loco,* Machado *d. tract. 3. docum. 3. n. 3.*

De Bibliothecario S. R. E. fit mentio *in cap. Adrianus, 23. diſt.* & ſemper eſt vnus ex Cardinalibus, Petr. Gregor. *Syntagm. Iuris, p. 2. lib. 18. c. 42. num. 15.*

100 Notandum eſt, quod Cardinales, de quibus hucuſque egimus, vocantur S.R.E. Cardinales; Præſules ſcilicet Romanæ Eccleſiæ purpurati, conſiliia Summi Pontificis aſſiſtentes, & ad Papæ electionem deputati: hi enim appellatione Cardinalium comprehenduntur, non autem Rauennates, Compoſtellani, & ſimiles, vt obſeruant Abb. *in cap. accedentes, num. 2. & ibi addit. in verb. Cardinales, de praſcript.* Io. Vaſæ. *in Chronic. Hiſpania, c. 21. verſ. Compoſtellanus,* Stephan. de Gaet. *in repetit. cap. ad limina, 30. q. 1. in proœm. num. 13.* Andr. Grammat. *in Extrauag. Iul. II. de Simoniaca Papa elect. num. 70. & ſeq.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacr. immunit. lib. 3. cap. 16. num. 53. & 14.* Anton. Scap. *in reſponſ. de birret. rubeo dando S. R. E. Cardinalibus Regularibus, num. 3.* Bonacio. *de legitima Summi Pont. electione, q. 1. puncto 1. §. 1. n. 1.* Nam Cardinales illi Rauennates, & Compoſtellani ſunt abuſiuè Cardinales ad inſtar Regis ſcachorum, qui non propriè dicitur Rex, ſed abuſiuè, gloſ. *verb. principem Mundi, cap. pudor, 32. q. 2.* Ludou. Gom. *in regul. de annal. q. 47. n. 5.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancel. gloſſ. 24. num. 162.* Azor. *inſt. moral. p. 2. lib. 5. cap. 29. q. 3. verſ. Quaſtio igitur eſt, & lib. 4. cap. 1. propè finem,* Mont. *de Cenſoru. cap. 5. num. 122.*

Circa teſtandi facultatem Cardinalibus con- 101
ceſſam à Papa de rebus quæſitis intuitu Cardinalatus, vide Barbat. *de Cardinal. q. 4. num. 7.* Azor. *d. p. 2. lib. 4. c. 3. q. 6.* Diana *d. p. 5. tract. 2. reſol. 50.* Et quòd habeant priuilegium teſtandi iure militari, reſoluunt Zech. *d. tit. 3. de Cardinal. num. 9, priuil. 11.* Germon. *de ſacror. immun. lib. 3. c. 6. n. 66.* Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. cap. 312. num. 1.* Bagn. *de dignitatibus S. R. E. tract. 11. fol. 182.* Diana *d. tract. 2. reſol. 51.* vbi *reſ. 52.* poſt Azor. *q. 7.* & Bagn. *fol. 180. citatis locis* tenet Cardinales teſtantes ex facultate Pontificia teneri adhibere formulam Iuris Canonici, & *reſol. 53.* poſt Azor. *d. cap. 3. q. 10.* ait facultatem à Pontifice Cardinalibus conceſſam per primum teſtamentum non expirare, & *reſol. 54.* poſt Sanch. & plures ab eo citatos, *de Matrim. lib. 8. diſp. 28. num. 82.* docet licentiam teſtandi Cardinalibus à Papa conceſſam non expirare mortuo Papa, qui illam conceſſit. Qui verò de Cardinalibus plura ſcire cupiat, conſulere poterit Hieronym. Manfred. *in ſuo tract. de Card. inter tract. Doctor. tom. 15. part. 2. pag. 86. & 96.* alium tract. eiuſdem, de Cardinalium ſacroſancto Collegio, Martin. Garratum *in ſimili tract. de Cardinalibus, tom. 14. p. 2. pag. 49.* Card. Barbat. *de Cardinalium praſtant. tom. 13. p. 2. pag. 63. & de Cardinalib. Legat. à Latere ibid. pag. 131.* Gondiſal. Villadieg. *de Card. orig. dig. ac poteſt. eodem tom. 13. part. 2. pag. 57.* Hieronym. Alban. *de Cardinalatu, ibidem pag. 503.* Hieron. Plat. *de Cardinal. dignit. & offic. ad Flamin. Platum Card. Fratrem,* Gaſp. Ferdinand. Toletan. *de ſtat. & offic. Cardinalium S.R.E.* Bagnum *de dignitatibus S.R.E. tract. 11.* Ioſeph. Auria *de inſtitut. Cardinal.* Chriſtophor. Syluestran. *de poteſtate Cardinal.* Petr. de Aliaco *in opere* Gerſon. *p. 1. in fine,* Anton. Poſſeuin. *in apparatu ſacro, verb. Cardinal.* Iodocb. Lorich. *in theſauro nouo Theologico, eod. verb.* Petr. Creſp. *in ſum. Cathol. Fidei, eod. verb.* Lancellot. Cont. *in templ. omnium Iudicum, lib. 2. c. 2. §. 1. cum duobus ſeqq.* Duaren. *de Sacr. Eccleſ. Miniſtr. cap. 13.* Didac. ab Alaba *de Concil. part. 2. §. 2.* Caſſan. *in catalog. glor. mundi, p. 4. conſid. 10. cum ſeqq.* Turrec. *in ſum. lib. 1. cap. 80. cum quatuor ſeqq.* Aluar. Palag. *de planct. Eccl. lib. 2. cap. 16.* Quintilian. Mandol. *in gloſſ. facultatum, §. Conſiderantes, verb. Cardinal.* Rodulph. Cupera *in cap. oportebat, 79. diſt. §. ſequitur textus, cum ſeqq.* Hieronym. Roman. *de Repub. Chriſt. lib. 5. cap. 1. & 2.* Maiol. *de irregular. lib. 2. cap. 3.* Cotta *in memorab. verb. Cardinales,* Frater Ioſeph. de Segocnça *in vita S. Hieronymi, lib. 3. cap. 6.*

Digitized by Google

Anaſtaſ.Germon. *de indult.Cardinalium, in deſcr.* §.*Epiſcopus, à n.7.& de Sacr.immunit.lib.3.cap.6.* Læl.Zech. *de Repub.Eccleſ.tit.de ſtat.Illuſtr.Cardin.* Ioan.Garc. *de nobilit.gloſ.*48.§.3.*num.*26.*cum multis ſeqq.* Cardin.Bellarm.*in ſuis controu.Cathol.tom.*1.*de Cleric.lib.*1.*c.*26.*& in apolog.contra Regem Angliæ cap.*4.Henriq.*in ſum.lib.*10.*cap.*27.*de Cardinalium dignitate.* Anton. Scap. *de biret.rub.dand.reſponſ.*1. Petr.Gregor. *Syntagm. Iur.lib.*15.*cap.*4.Card.Paleoth.*de conſult.Sacr.Colleg.quæſt.*3. Quintanad. *Eccleſiaſt.lib.*4.*à num.*102.Flamin.*de reſignat.lib.*2.*q.*1.*num.*34.*cum ſeqq.& lib.*7.*qu.*11. Zerol.*in prax.Epiſcopal.p.*1.*verb.Cardinales,*Azor.*inſtit.moral.p.*2.*lib.*6.*c.*7. Gonzal. *ad regul.*8.*Cancellar.gloſ.*24.Molio.de Medrano *in alleg.Proregis extranei Regni Arag.num.*73. *cum ſeqq.* Fr.Ioan.à Ponte *in comment.vtriuſque Monarchiæ lib.*1.*cap.*3.§.2.*pag.*97.Mich.Naucler.*de Monarch.Eccleſ.p.*2.*lib.*4.*c.*11.& 12. Card. Tuſch. *pract. concl.tom.*1.*lit.C,concluſ.*35.*cum ſeqq.*Vaſq. *de Sacram.Ordin.diſput.*242.*cap.*1.*cum ſeq.* Paul.Carrar. *in Canon.ac moribus Theolog.q.*3. nouiſſimè Diana *moral.reſol.part.*5.*tract.*2. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.*2.*lib.*4.*p.*7.*tract.*3. Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt.hierarch.p.*1.*diſp.*2.Paul.Laym.*in Theol.moral.lib.*1.*tract.*4.*cap.*7.§.7. *de iuriſd.Cardin.Eccleſ.Roman.* Anton.Fabric. *de re benefic.à num.*27. Monet. *de Conſeruat. cap.*5.*ex num.*54. Duard. *in comment.ad Bull.Cœnæ,lib.*2.*in canon.*12.*q.*6. Sanctarell.*variar.reſol.q.*2.*per tot.* Et de Cardinalibus Regularium protectoribus, eorúmque facultatibus, iuribus, & priuilegiis latè Lezana *in ſumm.quæſt.Regul.tom.*2.*cap.*9.

CAPVT V.

De Legatis, & Nunciis Apoſtolicæ Sedis.

SVMMARIVM.

1 *Legatus Apoſtolicæ Sedis is dicitur, cui à Summo Pontifice certa ciuitas, vel Prouincia committitur gubernanda, & ibi vices Papæ gerit, ac ordinariam obtinet poteſtatem.*

2 *Legatorum Apoſtolicæ Sedis tres ſunt ſpecies.*

3 *Cardinales ſoli non mittuntur à Papa, dicuntur Legati de Latere.*

4 *Conceſſio facta Cardinalibus Legatis de Latere, non extenditur ad alios Legatos de Latere, non Cardinales.*

5 *Clauſ.* Cum poteſtate Legati à Latere, *de ſtylo Curiæ Romanæ conſueuit apponi mandatis Legatorum, qui fimbriam veſtimenti Papæ tetigerunt.*

6 *Legati qui non remanent, ſed conſtituuntur, illi ſunt, quibus ſpecialiter aliquid committitur exequendum.*

7 *Nuncius appellatur ille, quem non Cardinalem mittit Papa cum poteſtate legationis, aut pro certo negotio ad alios Principes.*

8 *Gubernator dicitur qui à Papa ad ciuitatem, vel Prouinciam Eccleſiæ regendam dirigitur abſque poteſtate Legati, qui nec ſit Cardinalis.*

9 *Commiſſarius Apoſtolicus nominatur, qui ad certam cauſam mittitur terminandam, aut ad quædam minora negotia.*

10 *Legati nati dicuntur, qui officium habent dignitati connexum, & cum dignitate, quam acquirunt, ſiunt ipſo iure Legati.*

11 *Legatus Apoſtolicæ Sedis eligi poteſt quicunque Summo Pont. viſus fuerit idoneus.*

12 *Papa in Legatis de Latere mittendis conſilium Cardinalium requirere conſueuit.*

13 *Legatus de Latere mittendus eſt qui Papæ ſit valde notus, & in quo ſit Spiritus Dei, & ſcientia legis.*

14 *Legati & Nuncij Apoſt. Sedis ſunt ab omnibus honorandi, & dignè recipiendi, tanquam Summi Pont. vices gerentes, & in eundo & redeundo in ſuis neceſſitatibus adiuuandi.*

15 *Procuratio adeò debita eſt Legatis Apoſt. vt contra eam nullo modo admittatur præſcriptio.*

16 *Priuilegio quis poteſt eximi à procuratione debita Legatis Apoſt.*

17 *Præſcriptio quando æquiparetur priuilegio, oſtenditur.*

28 *Cardinales Legati habent priuilegium vtendi inſigniis Apoſtolicæ dignitatis.*

19 *Legato de Latere præſente, Legatus alius Officium legationis exercere non poteſt.*

20 *Legati de Latere ſunt maiores, & digniores Legatis natis, & ideo nati non vtuntur ſuis inſigniis, nec exercent officium legationis, præſente Legato de Latere.*

21 *Epiſcopus in ciuitate, vel Diœceſi, cui præeſt, non poteſt præſente Legato de Latere benedicere populum, & deferre veſtes, ſcilicet Mozettam ſignificantem iuriſdictionem illius ordinariam.*

22 *Inſignia Legati à Latere, quæ ſint, referuntur.*

23 *Legati à Latere cum ſuis inſigniis proceſſionaliter intrant ciuitates, & oppida ſub pallio, & ſic ingredientes, Clerus & populus ſolemni ſupplicatione & pompa excipiunt; Archiepiſcopi, & Legati minores, Crucis ſignum quod ante ipſos deferri ſolet, deponunt.*

24 *Legatus de Latere poteſt in ſua Prouincia quicquid Epiſcopi in ſuis Diœceſibus.*

25 *Legati de Latere in generali commiſſione non tranſeunt caſus Papæ reſeruati in ſignum ſpecialis priuilegij.*

26 *Legatus de Latere non venit appellatione Romani Pontificis, nec facit idem tribunal cum Papa.*

27 *Legati de Latere poſſunt abſoluere excommunicatos pro violenta manuum iniectione in Clericos, etiamſi atrox ſit iniuria.*

28 *Beneficia in Prouincia ſibi decreta exiſtentia conferre poteſt Legatus de Latere.*

29 *Legatus de Latere poteſt concurrere cum quolibet Ordinario ſicus Papa, nullo ad hoc requiſito Epiſcopi conſenſu.*

30 *Beneficia ſpectantia etiam ad collationem exemptorum conferre poteſt Legatus de Latere in Prouincia ſibi decreta exiſtentia.*

31 *Beneficia exempta conferre poteſt Legatus de Latere.*

32 *Beneficia, quorum collatio ſit ad Sedem Apoſtol. deuoluta, poteſt conferre Legatus de Latere, etiamſi ſint deuoluta ad Papam ex propria negligentia, vt* num.33.

34 *Beneficia ad Epiſcopum deuoluta ex negligentia Prælati Regularis exempti, quæ Epiſcopus confert auctoritate Apoſt. non poteſt conferre Legatus de latere.*

35 *Legatus poteſt conferre beneficia ſuæ Prouinciæ quamuis deuoluta ad Prælatum extra ſuam legationem.*

36 *Legatus*

Digitized by Google

36 *Legatus non poteſt conferre beneficia, quæ eſſent extra Prouinciam, & per deuolutionem, vel aliàs ſpectarent ad collationem alicuius Prælati de Prouincia.*

37 *Beneficia intra Prouinciam exiſtentia conferre poteſt Legatus etiamſi ſpectarent ad collationem Clericorum alterius Prouinciæ.*

38 *Beneficia Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ſeu Clericorum conferre poteſt Legatus de Latere.*

39 *Iuſpatronatus Eccleſiaſticum dicitur, quòd fundatur ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis.*

40 *Legatus de Latere etiam extra Prouinciam exiſtens poteſt beneficia in Prouincia ſibi decreta exiſtentia conferre.*

41 *Eccleſias Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiatas, ſeu ipſarum Cathedralium maiores poſt Pontificalem electiuas, conferre non poteſt Legatus de Latere.*

42 *Beneficia reſeruata, etiam in ſex menſibus alternatiuè Epiſcopi vacantia, conferre non poteſt Legatus de Latere.*

43 *Legatus vigore facultatis ſibi conceſſæ conferendi beneficia qualitercumque vacantia, non habet facultatem conferendi beneficia reſeruata.*

44 *Beneficia Iuriſpatronatus laicorum conferre non poteſt Legatus de Latere.*

45 *Beneficia Iuriſpatronatus mixti, Legatus de Latere conferre non poteſt.*

46 *Beneficia Iuriſpatronatus laïcorum ex priuilegio vel præſcriptione benè poteſt Legatus conferre, nec oportet aliter derogare tali Iuripatronatus, nec de eo facere mentionem.*

47 *Beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant iure ſpeciali, ſeu delegato, non poteſt conferre legatus.*

48 *Beneficia litigioſa non poteſt Legatus conferre.*

49 *Beneficij collatio facta à Legato ei, qui tacet ſe habere aliud beneficium eſt ſubreptitia, & nulla, ſicut illa, quæ fit à Papa.*

50 *Prouiſus ab Ordinario nihil tenetur probare ad iuſtificationem ſuæ gratiæ.*

51 *Legatus de Latere an poſſit conferre beneficium cum clauſ.* Motu proprio, *abſque eo quòd de alio in gratia mentio reperiatur, oſtenditur.*

52 *Legati miſſi ſiue nati, conferendi beneficia nullam habent poteſtatem, niſi hoc eis ſpecialiter ſit indultum.*

53 *Nunciis cum poteſtate Legati de Latere miſſis conceditur facultas reſtricta ad beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia per obitum extra Romanam Curiam vacatura; quæ non excedunt valorem 24. Ducatorum auri de Camera.*

54 *Beneficia reſeruare poteſt Legatus de Latere, quorum conferendorum ius, & poteſtatem habet, dummodo pendente vna reſeruatione in aliqua Diœceſi non faciat aliam.*

55 *Beneficia vacatura Legatus de Latere ſuæ poteſt reſeruare collationi, etiam pro certa perſona, ſed ei nullum ius quæritur.*

56 *Reſeruationes per Legatum à Latere factæ expirant finito legationis officio.*

57 *Legationis officio finito, omnia quæ ad reſeruationem exequendam geſta fuerint, expirant, ſi beneficium collatum non eſt.*

58 *Commendare ad tempus Parochiæ poteſt Legatus de Latere.*

59 *Parochiale, ſeu aliud quoduis beneficium commendare non poteſt Legatus de Latere, niſi hoc habeat in facultatibus.*

60 *Eccleſias Regulares Clericis ſecularibus commendare non poteſt Legatus de Latere, necè conuerſo.*

61 *Vnire beneficia ſuæ prouinciæ poteſt Legatus de Latere, abſque tamen præiudicio Epiſcopi.*

62 *Beneficia Regularia ſi electiua non ſint, vnire poteſt Legatus de Latere.*

63 *Eccleſiam vnius Diœceſis Eccleſiæ alterius vnire poteſt Legatus de Latere ſi ſubſit iuſta, & debita cauſa, & dummodo Epiſcopo Eccleſiæ vnitæ ſua iura non adimantur.*

64 *Vnire Eccleſiam ſæcularem Monaſterio poteſt Legatus de Latere, concurrentibus nonnullis, de quibus ibi.*

65 *Eccleſiam ſibi ſubiectam iure legationis Legatus de Latere vnire non poteſt Eccleſiæ immediatè Papæ ſubiectæ.*

66 *Eccleſias Cathedrales, Collegiatas, Regulares, vel dignitates, quæ ſunt electiuæ, vnire non poteſt Legatus de Latere.*

67 *Eccleſiam Iuriſpatronatus laici non poteſt Legatus de Latere vnire, ſine patroni conſenſu.*

68 *Reſignationes beneficiorum coram Legato de Latere fieri poſſunt.*

69 *Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Legatus de Latere.*

70 *Reſignationes beneficiorum ſimpliciter recipere poteſt Legatus de Latere, non autem in fauorem nec cum penſione.*

71 *Legatus de Latere habet auctoritatem in penſionibus imponendis, non tamen in beneficiis reſeruatis, vel quæ ad eius prouiſionem non ſpectant.*

72 *Diſpenſationibus in concedendis tantum poteſt Legatus in ſua Prouincia, quantum Epiſcopus in ſua Diœceſi.*

73 *Matrimoniis intereſſe poteſt Legatus de Latere intra ſuam Prouinciam, & aliis intereſſendi licentiam concedere.*

74 *Electiones Epiſcoporum & exemptorum confirmandi licentiam habet Legatus de Latere.*

75 *Cauſas iudiciales committere poteſt Legatus de Latere, & Delegatus ab eo iuriſdictionem exercere valet, antequam ſit Prouinciam ſibi delegatam ingreſſus.*

76 *Legatus duarum Prouinciarum propter connexitatem territoriorum poterit expedire negotia vnius Prouinciæ in alia.*

77 *Legatus de Latere poteſt cognoſcere de cauſis contra exemptos.*

78 *Papa eximendo à iuriſdictione cuiuſlibet Ordinarij non videtur eximere à Poteſtate Legati de Latere.*

79 *Iuriſdictionem in exemptos exercere non poteſt Legatus natus.*

80 *Eximere non poteſt Legatus de Latere.*

81 *Cauſa alteri à Papa ſpecialiter delegata non poteſt Delegatus ſe ingerere, niſi vt ſententiam iuſtam confirmet, vel exequatur.*

82 *Papa vbi appoſuit manum, Legatus de Latere non poteſt ſe intromittere, niſi ex magna cauſa.*

83 *Cauſa à Legato de Latere ad Superiorem remiſſa non poteſt dictus ſe ingerere.*

84 *Statuta facere poteſt Legatus de Latere.*

85 *Indulgentias concedere poteſt Legatus de Latere in Prouincia ſibi commiſſa, quæ durant etiam legatione finita, vt n. 86.*

87 *Concil. Trident. quæ circa Legatos ſtatuat? oſtenditur.*

88 *Legatio quatuor modis finitur.*

89 *Papa*

89 *Papa non cenſetur renocare primum Legatum ea ipſo quòd creat ſecundum.*
90 *Iuriſdictio Legatornm nen expirat per mortem Papo.*

APOSTOLICÆ Sedi non ſolùm Cardinales inſeruiunt, vt proximè vidimus, ſed etiam Legati, & alij, quos Nuncios ipſa Sedes appellat, quorum opera vtitur, & auxilio: de iis igitur hoc in loco tractabimus.

1 Legatus Apoſtolicæ Sedis ſecundùm Goffred.
is dicitor, cui à Summo Pont. certa ciuitas, vel
Prouincia committitur gubernanda, & ibi vices
Papæ gerit, ac ordinariam obtinet iuriſdictionem,
*cap.Legatos,de offic.Legat.lib.6.*Nau.*in cap.
cùm contingat, de reſcrips.remed.3.n.2.de Indulg.
notab.28.num.19.* Gutier. *Can.lib.1.cap.11. num.4.
cum ſeqq.* Sanch. *de Matrim.lib.3.diſp.28.num.8.
& lib.8.diſp.28.num.4.* Aloyſ.Ricc. *in collect.deciſ.
p.5.collect.1974.in princip.*Narbon.*de appell.à Vicario
ad Epiſcopum, part.2. num.90.* Sebaſt.Cæſ.
in relect. de Eccleſ.hierarch. p.1. diſp.3.§.2.num.1.
Gonzal.*ad reg.8.Cancell.gloſſ.21.n.37.& gloſſ.24.
num.36.* Molin. *de Iuſtit.tom.6.diſp.9. n.3.* Azor.
Inſtit.moral.part.2. lib.3.c.27.q.5. qui omnes expreſsè
tenent Legatos Sedis Apoſtol. eſſe Iudices
Ordinarios.

2 Legatorum autem Apoſtolicæ Sedis tres ſunt
ſpecies; quidam enim ab ipſo fonte emanant, veluti
Cardinales, qui de Latere Papæ, cui ſemper
3 aſſiſtunt, mittuntur, ac propterea Legati de Latere
nuncupantur, *cap.decreto, cap.ſi quis Epiſcopus,2.
q.6.* & ita ſolos Cardinales cùm mittuntur
à Papa,dici Legatos de Latere traduot gloſſ. *verb.
Legationes, cap.1. de offic. Legati, & verb.commiſſum,
in cap.excommunicatis, eod.tit.* Specul. *tit. de
Legat.§.ſequitur,num.1.& 2.*Bnët.*de poteſt.Legati
à Latere num.12.* Ludou.Gom.*ad reg. de infirmis
reſignat.q.3.poſt princ.* Villadiego *in tract.de Legato,
p.1.q.3* Nau.*de datis & promiſſ.notab.6.n.11.*
Menoch. *conſ.190. n.14.* Flamin.Pariſ. *de reſignat.
benef.lib.8.q.13.num.5.* Azor.*inſt.moral.p.2.lib.5.
cap.27.q.2.*Sebaſt.Cæſ.*in relect.de Eccl.hierarch.
p.1.diſp.3.§.1.* Pacian. *de probat.lib.2.cap.10.* Sanctarel.
*var.reſol.q.2.num.8.*Machado *en ſu perfecta
Confeſſor tom.2.lib.4.part.7.tract.2. docum.2.n.1.*
Eraſm.& Cochier *de Iuriſdict.Ordin.in exemptos,
4 p.2.q.2.n.5.* vbi *num.6.* cum Rocho *tract.de conſuetud.
num.353.* reſoluit conceſſionem factam
Cardinalibus Legatis à Latere non extendi ad
alios Legatos de Latere non Cardinales, quippe
quòd aliquoties Summus Pont.mittit inferiorem
(qui non Legatus,ſed Nuncius nominatur) adiecta
5 in eius facultatibus hac clauſula, *Cum poteſtate
Legati à Latere*, quæ de ſtylo Curiæ Romanæ
conſueuit adiici mandatis Legatorum, qui fimbriam
veſtimenti Papæ tetigerunt, ſeu qui ab eo
mandatum viuæ vocis oraculo receperunt, Specul.
*d.§.ſequitur,in princ.*Hoſt.*in ſum.de Legato,poſt
princ.*Ludou.Gom.*d.q.3.* & Cardinali aſſerenti ſe
eſſe Legatum creditur, etiamſi litteras non exhibeantur
ſuæ Legationis teſtes., vt dixi *cap.præcedenti,
num.63.*

6 Alij ſunt Legati,qui non emanant, ſed conſtituuntur,
& eis ſpecialiter aliquid committitur
exequendum, *c.volentes,de offic. Legati.* Ille enim
quem non Cardinalem mittit Summus Pont.cum
poteſtate Legationis, aut pro certo negotio ad
7 alios Principes, Nuncius appellatur exemplum
ſit in Nunciis Hiſpaniarum, Franciæ, Poloniæ,
Venetiarum, Neapol. Sabaudiæ. & Florentiæ, &
olim Apocriſiarius dicebatur Græco vocabulo,
quaſi Secretarius, vt *in cap.ſeptuaginta,16.diſt. &
in cap.ſignificaſti,* vbi gloſſ.*de electi.*qui eo in loco
in multis negotiis perſonam gerit, & auctoritatem
Romani Pont. *cap.1. diſt.94.* qui & Presbyter
de Latere à Concilio Sardicenſi, *cap.7.* nominatur,
provt referunt *in cap.ſi quis Epiſcopus,2.q.6.*
Sed qui à Summo Pont.ad ciuitatem,vel Prouinciam 8
Eccleſiæ regendam dirigitur,abſque poteſtate
Legati,qui nec ſit Cardinalis,non habet Legati
nomen, aut Nuncij, ſed dicitur Gubernator, &
habet Ordinariam tantummodò iuriſdictionem,
quoad regimen ciuitatis. Qui verò ad certam cau- 9
ſam mittitur terminandam, aut ad quædam minora
negotia, Commiſſarius Apoſtolicus dicitur,
& omnes iſti largè poſſunt vocari Legati, quia
omnis ab alio miſſus Legatus dicitur, *in l.1.& 2.
ff.de legationib.*

Tertij ſunt Legati, qui nec emanant, nec con- 10
ſtituuntur,ſed officium hoc habent dignitati connexum,
& Legati nati dicuntur, quia cum dignitate,
quam acquirunt,fiunt ipſo iure Legati; qualis
eſt Cantuarienſis Archiepiſcopus, de quo *in
cap.1.de officio Legati,* item Eboracenſis in Anglia,
de quo *in cap. de appellat. & in cap.1. vt lite pend.*
& Bituricenſis in Aquitania ſuperiori, de quo *in
cap.vlt. de maiorit.& obed.& in cap.expoſuit,de dilat.*
& Rhemen. in Francia, de quo *in cap per venerabilem,
§.verùm, qui filij ſint legit. & in cap.dilectus,
pen.de filijs Presbyt.* Gambacurt.*de immunit.
Eccleſ.lib.10. c.8. num.19.* Hanc triplicem Legatorum
ſpeciem ſatis agnoſcunt, & latè explicant
gloſſ.communiter recepta, *in verb. Legati, in c.1.
de officio Legati,lib.6.*Gambar. *in tract.de officio &
poteſt.Legati à Latere,in initio,n.7.& 8.* Gondiſ.
*eod.tract.q.3.*Læl.Zech. *de Repub.Eccl.tit.de ſtatu
Illuſtriſſ.Legati,* Flamin.Pariſ. *de reſignat. benefic.
lib.7.q.13.à princ.* Azor. *inſtit.moral. part.2.lib.2.
c.27. ſtatim in princ.q.1.* Valer. Reginald. *in praxi
fori pœnit. lib.30.tract.3. n.257. cum ſeqq.* Pacian.
de probat.lib.2.c.33. Molin.*de Iuſt.tom.6.diſput.9.
n.2.*Eraſm.à Cochier *de iuriſd. Ord. in exemptos,
p.2.q.2. n.1.* Nicol.Garc. *de benefic.p.2.cap.3.n.3.*
Moſcon. *de maieſt.milit. Eccl.lib.1. cap.6.* Parlad.
*differ.129.ex n.3.*Paul.Layman *in Theolog.morali,
lib.1. tract.4. cap.7. num. 22.* Machado *d.tract.2.
docum.2.num.1.*

Eligi autem poteſt Apoſtolicæ Sedis Legatus 11
quicunque Summo Pont. viſus fuit idoneus. In
Legatis tamen de Latere mittendis conſilium Car- 12
dinalium requirere conſueuit, argument. text. *in
cap.nouit, de his, quæ fiunt à Prælat.* & quandoque
ſubdiaconus Apoſtolicæ Sedis fuit eiuſdem
Sedis Legatus electus, vt teſtis eſt Symmachus
Papa *in cap.1.diſt.94.* & nonnunquam Diaconus
Cardinalis, vt in VIII. Synodo apparet, de qua 13
in cap.Adrianus 93.diſt eſt autem mittendus Legatus,
qui Papæ ſit valdè notus, & in quo ſit ſpiritus
Dei,& ſcientia legis,vbi enim Papa præſens
eſſe non poteſt,eius per eum,qui mittitur, repræſentatur
auctoritas, *d.cap.1. diſt.94.cap.ſi ergo, in
fine,8.q.1.*

Habent autem Legati omnes, & Nuncij priui- 14
legium à Iure communi, de quo *in cap.accedentes,
de præſcript.* quòd ſunt ab omnibus honorandi,ac
dignè recipiendi, tanquam Summi Pontificis vices
gerentes, & in eundo ac redeundo in ſuis neceſſitatibus
adiuuandi, *cap.cum inſtantia,17.c.procuratio*

Digitized by Google

curationes, 33. *de cenſib.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3.*
cap. 42. q. vlt. verſ. ſecundo. Sued. *de aliment. tit. 4.*
q. 22. num. 10. Bellet. *diſquiſit. cler. part. 2. tit. de bonis*
cleric. §. 11. *num.* 12. qui verò contrà tyrannicè præ-
ſumpſerit, eſt pœnis Canonis puniendus, & ipſo
iure excommunicationem incurrit, & terræ illius
interdicto Eccleſiaſtico ſubiiciuntur, *Extrauag.*
Super gentes, de conſuetud. inter commun. Nauar. *in*
man. cap. 27. num. 149. verſ. quinquageſima prima,
Gambar. *de caſibus reſeru. c. 12. num. 8.* Iul. Lauor.
de Indulgent. p. 2. cap. 13. n. 48. Ego ipſe *de officio,*
& poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 50. num. 234. ſecun-
dùm Lugdunenſ. impreſſionem. Epiſcopi autem
cùm conſecrantur, prædictæ erga Apoſtol. Sedis
Legatos ſe ſeruatoros iureiurando promittunt,
vt *in cap. Ego N. de iureiur.* Secundùm verò leges
ciuiles, qui Legatos offenderit, aut impedierit,
tradendus eſt hoſtibus vt ſit ſeruus, *l. fin. ff. de le-*
gation.

15 Et eſt adeò debita procuratio Legatis Apoſto-
licis, vt contra eam nullo modo admittatur præ-
ſcriptio, *cap. accedentes, de præſcript. c. cum inſtan-*
tia, de teſtib. gloſ. *verb. exemptione, in Clem.* 1. *illo*
tit. de cenſib. Abb. *conſ.* 26. Bellet. *diſquiſ. Cleric. p.* 1.
tit. de clerico debitore, §. 11. *num.* 12. & 14. Ratio eſt,
quia in Legationibus Sedis Apoſtolicæ vertitur
vtilitas publica omnium Eccleſiarum, & agitur
de recognitione ſubiectionis, & de compenſa-
tione ſolicitudinis, quam omnes Eccleſiæ debent
Apoſtolicæ Sedi, quæ aliunde non poteſt com-
modè ſuos Legatos ſuſtentare, ac ſubinde ne Le-
gationes impediantur, meritò ab omnibus Ec-
cleſiis Procurationes ſoluuntur, vt intendit text.
in d. cap. accedentes, ibi, *quod omnibus imminet*, &c.
nec poteſt aliquis excuſari præſcriptione, quæ in
iis terminis prohibetur in præiudicium Sedis
Apoſt. Quam rationem ſatis expreſſit Pontifex
in d. cap. cum inſtantia, in fine princip. obſeruant
Abb. *num.* 5. & Felin. *num. 6. in dict. cap. accedentes*,
Non obſtat quòd priuilegium, & præſcriptio
æquiparantur, itavt & quæ poſſunt priuilegio ac-
quiri, acquirantur etiam præſcriptione, *cap. ſuper*
16 *quibuſdam, §. præterea, de verbor. ſignific.* Sed priui-
legio quis valet eximi à procuratione debita Le-
gatis Apoſt. vt probat *dict. cap. accedentes, & d. cap.*
cum inſtantia; ergo & præſcriptione, quia reiecta
reſponſione Butrij, Abbat. *num* 5. & aliorum, *in*
d. cap. accedentes & eiuſdem Abbat. *conſil. 94. n. 2.*
17 *lib.* 1. dicentium præſcriptionem æquiparari pri-
uilegio, vbi præſcribitur cum ſcientia Principis,
qui priuilegium potuit concedere, argum. *l. alie-*
nationis, 18. *verſ. vix enim, ff. de verbor. ſignificat.*
æquiparationem tamen non habere locum vbi
præſcribitur ignorante Principe, ſed admitti pri-
uilegium, licèt præſcriptio improbetur, & pro-
cedere text. *in dict. cap. accedentes*; meliùs reſpon-
detur ex mente aliorum dici poſſe præſcriptio-
nem, & priuilegium æquiparari in iis, in qui-
bus præſcriptio ſpeciatim non reperitur prohi-
bita; & ita procedere dictum *cap. ſuper quibuſ-*
dam, verſ. præterea, & iura ſimilia. Vbi verò præ-
ſcriptio ſpeciatim prohibita eſt, vt *in dict. cap. ac-*
cedentes, admittetur priuilegium, quia eſt actus
emanans à Superiore cum cauſæ cognitione, in
quo prohibitio locum non habet, non tamen
admittetur præſcriptio, quippe quæ contra pro-
hibitionem non ſubſiſtit, iuxta *l. non dubium, C. de*
legibus.

18 Habent Cardinales Legati priuilegium vtendi
inſignijs Apoſtolicæ dignitatis, *cap. antiqua, de*
priuileg. dummodo exeat territorium ciuitatis,
vbi Pontifex reſidet, quæ licèt olim Legatis tan-
tùm de Latere mare tranſeuntibus concederen-
tur, Cardinal. Iacobat. *de Concil. lib. 1. art. 1. n.* 258.
tamen hodie illis vtuntur, etiamſi non tranſeant
mare, Gambar. *de officio, & poteſtate Legati à La-*
tere, lib. 1. num. 4. vbi teſtatur ita vidiſſe ſeruari
pluries, refert Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.* 7.
q. 12. num. 7. Machado *d. tract. 2. docum. 2. num.* 3.
verſ. el tercero. Verùm ſi Cardinalis Monachus
mittatur trans mare, poterit vti his inſignijs,
Gambar. *dict. tract. lib. 2. §. illud, n.* 24. Flamin. Pariſ.
d. q. 13. n. 8.

Hæc namque, præſente Legato de Latere, Le- 19
gatus alius deferre, aut talibus vti, aut etiam le-
gationis officium exercere non poteſt, *cap. deni-*
que, 21. diſtinct. Speculat. *in §. ſequitur videre, n. 4.*
de Legato, vbi quòd Legati de Latere ſunt maio- 20
res, & digniores Legatis natis, & ideo nati non
vtuntur ſuis inſignijs, nec exercent officium Le-
gationis præſente Legato de Latere, refert Ste-
phan. Gratian. *Marchia deciſ. 19. n.* 5. Hinc etiam 21
Epiſcopus in ciuitate, & Diœceſi, cui præeſt,
non poteſt præſente Legato de Latere benedicere
populum, & deferre veſtes, ſcilicet Mozzetam
ſignificantem iuriſdictionem illius Ordinariam,
quia in præſentia maioris deponitur poteſtas re-
uerentialis minoris, licèt contentioſa non amit-
tatur. Ita Firman. *de Epiſcopo, lib. 4. part. 1. num.* 4.
Stephan. Gratian. *d. deciſ. 29. à princip.* vbi *num.* 14.
dicit quoad hoc ſufficere Legatum eſſe præſen-
tem in ciuitate, cùm verbum, *præſens*, etiam in-
telligatur de præſentia in loco, non autem ſolùm
de præſentia temporali; & atteſtatur ſic fuiſſe
mandatum obſeruari per S. Congregationem Ri-
tuum.

Sunt autem inſignia hæc, veſtis purpurea cum 22
veſte linea ſiue byſſina ſuperiori, Palafredus al-
bus, frænum, & calcaria deaurata, vt tradunt Do-
ctores *in d. cap. antiqua*, & præcipuè Hoſtienſ. *n.* 12.
Butr. *num.* 10. & Abb. *num.* 4. Barbat. *de Cardin.*
Legat. q. 1. num. 4. Gondiſalu. *in tract. de Legato à*
Latere, cap. 5. num. 1. Gambar. *d. lib. 2. §. illud, n.* 21.
Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. tit. de ſtatu Illuſtriſſ.*
Legati, n. 4. verſ. vlterius, Guid. Pancirol. *var. lect.*
lib. 1. cap. 19. Ioan. Narbona *de appell. à Vicario ad*
Epiſcopum, p. 1. fundament. 1. num. 23. Flamin. Pariſ.
d. q. 13. num. 6. Et cum his inſignijs proceſſiona- 23
liter intrant ciuitates, & oppida ſub pallio, vt re-
fert Gondiſ. *loco proximè citato*, & ſic ingredien-
tes, Clerus & populus ſolemni ſupplicatione &
pompa excipiunt; Archiepiſcopi, & Legati alij
minores Crucis ſignum, quod ante ipſos deferri
ſolet, deponunt, *dict. cap. antiqua*, Quarant. *in ſum.*
Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 28. au-
ctoritas eſt, in fine, Azor. *d. p. 2. lib. 5. cap. 27. quæſ. 7.*
verſ. ingreſſus.

Legatorum auctoritas partim in Iure commu- 24
ni continetur, & partim per comparationem co-
gnoſcitur, quia Legatus à Latere poteſt in ſua
Prouincia quicquid Epiſcopi in ſuis Diœceſibus,
Cuch. *in inſtit. maior. lib. 2. tit. 5. n.* 83. Nicol. Garc.
de benefic. part. 1. cap. 5. n. 283. Sanch. *de Matrim.*
lib. 8. diſp. 9. num. 25. Mandoſ. *reg. 34. q. 50. num.* 5.
Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 25. num.* 15. partim
verò ex virtute litterarum Apoſtol. dependent,
quæ eis in legatione traduntur, quæ quidem lit-
teræ non Cardinalibus, ſed Legatis inferioribus
dari ſolent, in quibus præcipua legationis cauſa
apponitur, *cap. in primis*, 2. *q.* 1. nec ſine litteris
debent

Digitized by Google

debeo t ad legationem proficiſci, vt ei fides adhi-
beatur, cap. lectis 63. diſt. c. Lugdunenſis, 9. q. 2. Quæ
ergo huiuſmodi Legatis, ſeu Nuncijs committ-
tantur, in ſuis litteris, vt dictum eſt, continen-
tur, ſed ſi cum poteſtate Legati de Latere diri-
gantur, ea auctoritas, quæ de Iure communi Le-
gatis de Latere competit, eadem talibus conceſſa
intelligitur.
25 Eſt igitur Legatorum de Latere maxima aucto-
ritas, & poteſtas, atque iuriſdictio, in cuius ta-
men generali commiſſione non tranſeunt caſus
Papæ reſeruati, præcipuè in ſignum ſpecialis pri-
uilegij, cap. quod tranſlatione, & ibi gloſſ. verb. re-
ſeruata, de offic. Legat. Nicol Boër. in tract. de po-
teſt. Legati de Latere num. 24. Eraſm. à Cochier de
Iuriſdict. Ordin. in exemptos, part. 1. q. 3. num. 13. &
p. 4. quæſt. 3. num. 1. Anton. Monach. Bonon. dec. 28.
num. 51. Non enim Legatus de Latere venit ap-
pellatione Romani Pontificis, Gutier. de Iuram.
26 confirm. p. 1. cap. 52. n. 6. Nec facit idem tribunal
cum Papa, Sbroz. de Vicario Epiſcopi, lib. 2. q. 175.
n. 13. Narbona de appellat. Vicarij ad Epiſcopum,
p. 1. num. 133. at ſi quæ erant ſpecialiter ſolita con-
cedi Legatis, ea vtique venirent in generali Le-
gati mandato, quamuis eſſent de Papæ reſerua-
tis, vt per d. cap. quod tranſlatione, tenet Gambar.
d. tract. lib. 2. num. 121. vbi num. 140. & 141. ſubdit,
quod illæ facultates ſolitæ veniunt ipſo iure, nec
eſt opus oſtendere proprias facultates; nam illæ
reſtringuntur. Secundùm quod communiter con-
ſueuerunt eas Legati exercere, ex eodem Gambar.
lib. 10. num. 193. & 195. verùm eius poteſtas, atque
iuriſdictio conſiſtit præcipuè in octo caſibus, vel
negotiis, in quibus cæteros Legatos antecedunt,
quamuis Legatorum natorum magna videatur
auctoritas.
27 Primò enim, in abſolutionibus excommunica-
torum maximè pro violenta manuum iniectione
in Clericos, Legati de Latere poteſtatem ſuper
cæteros obtinent, poſſunt enim tales etiam vnde-
cumque venientes abſoluere, quod alijs eſt dene-
gatum, cap. quod tranſlatione. cap. ex numeratis, &
ibi gloſſ. verb. mittitur, de officio Legati, cap. ad emi-
nentiam, de ſent. excom. Gambar. de officio Legati de
Latere, lib. 8. de poteſt. Legati in abſoluendo ab ex-
communicatione, Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 1.
lib. 2. cap. 49. num. 58. Machado d. tract. 2. docum. 3.
num. 2. verſ. el primero, Pacian. de probat. lib. 2. c. 33.
n. 24. Azor. Inſtit. moral. p. 2. lib. 5. c. 32. q. 6. vbi
ampliat etiamſi atrox ſit iniuria, vel læſio enormis;
& addit per d. c. ad eminentiam, de ſent. excom. quòd
Legatus poteſt abſoluere ab alijs excommunica-
tionibus Papæ reſeruatis, & vlteriùs declarat per
Clem. grauis, illotit. niſi fuerit excommunicatio ita
Papæ reſeruata, vt in ipſa Conſtitutione expreſsè
dicatur, quòd à nullo alio niſi à Papa poſſit ab-
ſolui.
28 Secundò, in collationibus beneficiorum, quia
Legatus de Latere beneficia in Prouincia ſibi de-
creta exiſtentia poteſt conferre, cap. 1. cap. præſenti,
de offic. Legati, Gig. de penſion. q. 6. n. 18. cum ſeqq.
Rebuff. in praxi beneſ. tit. forma Vicariatus, num. 70.
Gambar. de officio Legati à Latere, lib. 3. n. 31. Læl.
Zech. de beneſic. & penſion. Eccl. cap. 2. verſ. Legati
etiam, Azeued. ad rub. tit. 8. n. 2. lib. 6. noua Recop.
Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 5. c. 28. q. 1. & lib. 6. c. 23.
q. 6. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 23. n. 2. Machado
d. docum. 3. n. 3. verſ. el ſegundo, Rot. apud Farinac.
deciſ. 624. in 1. collect. nouiſſim. aliàs p. 4. diuerſ. &
29 poteſt concurrere cum quolibet Ordinario, ſicut
Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

Papa, ita vt inter eos ſit locus præuentioni, cap. ſi
à Sede Apoſt. de præbend. in 6. gloſſ. fin. in d. cap. 1. de
offic. Legati lib. 6. Petr. Gregor. de re beneſic. cap. 38.
num. 6. Quintanad. lib. 1. Eccl. cap. 3. n. 3. Rebuff.
in tract. nomin. q. 17. n. 16. verſ. 2. Gonzal. ad reg. 8.
Cancel. §. 2. proœm. num. 54. & §. 3. proœm. n. 7. Nicol.
Garc. de benef. p. 5. cap. 1. num. 40. Azor. d. lib. 6. c. 25.
q. 6. Piaſec. in praxi Epiſcop. p. 2. c. 5. num. 9. Eraſm.
à Cochier d. p. 2. q. 2. à num. 18. Scip. de Rubeis in
aphor. Epiſc. verb. Legatus, num. 4. nullo ad hoc re-
quiſito Epiſcopi conſenſu, c. dilectus, de offic. Le-
gati, Gig. de penſion. q. 6. n. 18. Mandoſ. reg. 13. Can-
cel. q. 5. n. 2. Gom. in reg. de non iudicando, n. 2. Re-
buff. in praxi, tit. de collat. n. 3. Verùm illud eſt ad-
uertendum quòd Rota non conſueuit ſtare proui-
ſionibus Legatorum, & aliorum priuilegiatorum
factis ſine teſtibus in concurſu prouiſi Apoſt. pro-
pter præſumptionem antedationis, Mohed. dec. 2.
n. 1. de offic. deleg. Theodoſ. de Rubeis in ſingularib.
Rota, p. 2. verb. Prouiſio, §. 1. pag. 86.
Amplia primò, procedere in beneficiis ſpectan- 30
tibus etiam ad collationem exemptorum, vt per
Coſm. in pragm. ſanct. tit. de collat. §. item circa ver-
ba Legatorum. Gamb. d. lib. 3. n. 11. Selu. de benef. p. 9. 31
q. 66. Corraſ. de beneſic. c. 3. n. 4. Nicol. Garc. d. p. 3.
c. 1. n. 19. vbi n. 20. cum Gamb. d. lib. 2. n. 94. ſubdit
procedere, quamuis ipſa beneficia ſint etiam exem-
pta, quod etiam reſoluit Eraſm. à Cochier de iuriſ-
dict. Ordin. in exemptos, p. 4. q. 26.
Amplia ſecundò, procedere etiam in beneficiis, 32
quorum collatio ſit ad Sedem Apoſtolicam deuo-
luta, cap. pen. de præbend. gloſſ. fin. in d. cap. 1. de offic.
Legati, in 6. vbi Archidiac. Domin. & Franch. n. 6.
Villad. de Legat. q. 9. à n. 3. Gamb. d. lib. 3. num. 13.
& 624. Petr. Greg. de benef. cap. 2. n. 4. Sel. de benef.
p. 2. q. 3. n. 17. Læl. Zech. de Repub. Eccl. tit. de ſtatu
Illuſtriſſ. Legati, ſub num. 4. verſ. tertiò poteſt, & de
beneſic. c. 2. verſ. Legati etiam, Nicol. Garc. d. p. 5. c. 1.
num. 21. Azor. d. p. 1. lib. 5. c. 28. q. 14. Sebaſt. Cæſ.
d. p. 1. diſp. 3. §. 2. n. 7.
Intellige etiamſi beneficia deuoluta ſint ad Pa- 33
pam ex propria negligentia, Put. deciſ. 266. aliàs
258. in correctis, lib. 2. Card. in Clem. ſi de beneficio,
in 3. q. n. 34. verſ. conclude, de præbend. Selu. d. q. 3.
col. fin. verſ. item circa iſtum articulum. Theodoſ de
Rubeis ſingul. Rota tom. 2. p. 3. ſub tit. Boniſacius de
Vitalinis, pag. 160. & ratio eſt, quia ſicut quando
deuoluitur ad Archiepiſcopum ex propria negli-
gentia, Legatus concurrit cum eo, ita quando
deuoluitur ad Papam etiam Legatus iure lega-
tionis concurret cum Papa, vt notat additio mar-
ginalis ad dict. deciſ. 258. Puteo cùm ergo Lega-
tus poſſit conferre beneficia deuoluta ex propria
negligentia, verum eſt non currere ſibi tempus ſex
menſium ad conferendum, ſicut currit alijs Ordi-
narijs, vt in cap. de conceſſ. præbend. Ita Gambar.
d. lib. 3. num. 14. & 622. Nicol. Garc. dict. cap. 3. ex
num. 12.
Intellige etiam vt Legatus non poſſit conferre 34
beneficia ad Epiſcopum deuoluta ex negligentia
Prælati Regularis exempti, quæ Epiſcopus con-
fert auctoritate Apoſt. Clem. 1. de ſuppl. neglig. Præ-
lat. Selu. d. q. 66. n. 2. Rebuff. in praxi, tit. de deuolut.
num. 37. & repet. cap. 2. de conceſſ. præben. circa fin.
verſ. 14. quæratur. Scip. de Rubeis in aphoriſm. Epi-
ſcopal. verb. Legatus, num. 8. Nicol. Garc. d. p. 5. c. 1.
n. 31. 33. & 34. affirmantes, poſſe tamen Legatum
illa beneficia conferre ante deuolutionem ad Epi-
ſcopum, & poſt deuolutionem ab Epiſcopo ex eius
negligentia factam ad Papam.

35 Intellege tandem poſſe Legatum conferre beneficia ſuæ Prouinciæ, quamuis deuoluta ad Prælatum extra ſuam legationem, vt contra Mohedan. deciſ.3.de offic.deleg.alias 266.& Rebuff.in concord. tit.de Regia ad Prælaturas nominat.§.1.verb.intra ſex menſes, verſ.Legatus verò, benè reſoluunt Gambat. d.lib.3.num.22. Azor. d.cap.28.q.12.&
36 Nicol. Garc. d.p.5.num.27. vbi num.20. ſubdit è conuerſo Legatum non poſſe conferre beneficia, quæ eſſent extra Prouinciam, & per deuolutionem, vel aliàs ſpectarent ad collationem alicuius Prælati de Prouincia, ratio verò deſumitur ex infrà dicendis ampl.5.

37 Amplia tertiò, procedere etiamſi beneficia intra Prouinciam exiſtentia ſpectarent ad collationem Clericorum alterius Prouinciæ, vt per Roman. conſ.361. vbi Mandoſ. lit.A, Selu.d.p.2.q.3.n.38. Lambert. de Iurepatron.5.p.2.lib.q.8.art.5. Roch. in ſimili tract.verb.honorificum,num.11. Læl.Zech. d.tit.de ſtatu Illuſtr.Legati,n.4.verſ. quintò poteſt, Nicol.Garc. d.c.1.n.27. Azor. d.lib.3.c.28.q.13. & rationem ex aliis aſſignat Garc. d.loco, num.28. quia in materia collationis attenditur locus, vbi ſitum eſt beneficium, & non locus, vbi eſt perſona, ad quam ſpectat collatio, & attenditur beneficium, non perſona negligens.

38 Amplia quartò, procedere in beneficiis etiam Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, ſeu Clericorum, cap. dilectus, de offic.Legati, cap.cùm dilectus, de Iurepatron. Lambertin. de Iurepatron.1.p.1.lib.q.1.art.6. num.5.& 4.p.2.lib.q.8.art.1.& q.9.art.1.n.2.Paul. de Citad. eod.tract.p.7.n.16. Roch. in ſimili tract. verb. honorificum, q.3. n.10. Rebuff. in praxi, p.5. ſignat.verb.necnon Iuriſpatronatus,num.6.Gambat. lib.5.num.9.& 239.Couar. pract.cap.36.n.1.col.3. Cuch. inſtit.maior.lib.2.tit.5.n.68. Læl.Zech. de Repub.Ecclef.tit.de ſtat. illuſtriſſ. Legati, n.4.verſ. ſecundò poteſt, & de benefic.& penſion.cap.2.verſ. Legati etiam, Azor. d.p.2.lib.3.cap.28.q.2. Sebaſt. Cæſ.d.p.1.diſp.3.§.2.num.6.Nicol.Garc. d.p.5.c.1. n.17.vbi n.18.poſt Couar.Rebuff.& alios, hoc intelligit etiam non facta mentione, nec derogatio-
39 ne Iuriſpatronatus. Dicitur autem Iuſpatronatus Eccleſiaſticum, quòd fundatur ex bonis intuitu Eccleſiæ quæſitis, gloſſ.verb.in conceſſione, verſ.ſi verò pertinet, in d.cap.dilectus, Couar. d.c.36. n.5. verſ.2. Flamin.Pariſ. de reſignat.benefic.lib.2.q.4.à num.39. Gonzal.ad reg.Cancel.gloſſ.8.n.5.& infrà latiùs ſuo loco.

40 Amplia quintò, vt poſſit Legatus de Latere iſta facere exiſtens etiam extra Prouinciam, gloſſ.in c. nemo, de offic.Legati, Selu. p.3.q.63. n.1. Gambar. d.lib.3.num.24.& 610. Nicol.Garc. d.p.5.c.1.n.3. Azor. d.lib.5.c.28.q.19.

41 Limita primò, ſupradictam ſecundo loco firmatam concluſionem, vt Legatus de Latere non poſſit conferre Eccleſias Cathedrales, vel Regulares, aut Collegiatas, ſeu ipſarum Cathedralium maiores poſt Pontificalem electiuas, cap.deliberatione, de offic.Legati lib.6. Corraſ. de benefic.cap.3. n.10. Nicol.Garc. d.p.5.c.1.n.52. Azor. d.cap.28. q.16. vbi ſubdit ſecus eſſe ſi Collegiatæ ſint tantùm habitu, & non actu; vel ſi Collegium fuerit Superioris auctoritate ſublatum, & in verſ.dubia, poſt Gamb. d.lib.3.n.93.cum ſeqq. ſecus etiam dicit, ſi Eccleſiæ Collegiatæ, vel Regulares electiuæ non fuerint.

42 Limita ſecundò, vt non poſſit conferre beneficia reſeruata, gloſſ.fin.in d.c.1.de offic.Legati, lib.6. Corraſ.d.cap.3.n.7.& 10. Gambar. d.lib.3.à n.126. Creſcent.dec.20.n.3.de præbend.Nicol.Garc.d.c.1. num.53.Azor.d.cap.28.q.15. Anaſtaſ.Germon. de indultis Card.§.ac irritum, ex n.44.cum ſeqq. Gonzal. ad reg.8.Cancel.gloſſ.2.ex num.44. Aloyſ.Ric. in collect.deciſ.p.5.collect.1974.verſ.3. Sebaſt.Cæſ. d.diſp.3.§.2. num.9. etiam in ſex menſibus alternatiuæ Epiſcopi illam habentis propter decretum irritans, quod ligat Legatum etiam à Latere, vt tenet Nicol.Garc. d.cap.1.num.45.nam reg.de menſibus, & alternatiua dum præſeruat Cardinales, intelligenda eſt de Cardinalibus, qui ſunt Ordinarij collatores, vt Epiſcopi, non de Cardinalibus Legatis, Gonzal. d.gloſſ.24. ex num.38. Monet.de opt.Canon.cap.3.quæſt.3.num.87. Et addit idem 43
Garc. vbi ſup.num.54.& 55. quòd ſi Legato conceſſa ſit facultas conferendi beneficia qualitercumque vacantia, non poterit conferre beneficia reſeruata ſiue generaliter ſiue ſpecialiter, & quòd ſi Legatus habeat facultatem conferendi beneficia reſeruata, non propterea poteſt conferre beneficia vacantia in Curia, niſi ſpecialiter, & expreſsè ſit conceſſum.

Limita tertiò, vt non poſſit Legatus à Latere 44
conferre beneficia Iuriſpatronatus laïcorum, gloſ. verb.Apoſtolicis, in Clem.per litteras, de præbend. Paul.de Citadin. d.p.7.num.16.Roch.d.verb.honorificum,num.8. Rebuff. in praxi 3.p.reſignat.verb. necnon Iuriſpatron.n.30.Gambar.d.lib.3.num.239. cum ſeqq. Cuch. inſtit.maior.lib.2.tit.5.n.77. Crauet. conſ.63.num.6.conſ.81.n.10. Corraſ. d.cap.3. num.11.& 22. Azor. d.lib.5.cap.29.q.27. Sebaſt. Cæſ. diſp.3.§.2.num.8. Nicol.Garc. d.cap.1.n.63. vbi n.64. poſt Lambert.& Gambar.reſoluit prouiſionem beneficij Iuriſpatronatus laïcorum factam à Legato ſine præſentatione, aut conſenſu Patroni eſſe nullam; ſuſtineri tamen illo non reclamante intra tempus ad præſentandum, & num.66.ſubdit quòd rectè poterit Legatus conferre beneficia Iuriſpatronatus laïcorum deuoluta ad Epiſcopum ex negligentia Patroni.

Intellige limitationem etiam procedere in be- 45
neficiis Iuriſpatronatus mixti, adhuc Legatus non poterit ea conferre, Selu. p.2.quæſt.3.num.39.& p.3.q.11.num.17.& 18. Gamb.d.lib.3.à num.355. Cou. pract.cap.36.num.5. Ceuall. commun.q.613. Nicol.Garc.d.cap.1.num.67.Cabed.de Patron.Regia Corona, cap.35.num.5.Azor.d.p.2.lib.5.cap.28. q.2.& lib.6.c.25.q.7.Card.Tuſch.lit.L,concl.172. num.10.& idem Garc.num.69.citato loco, id ipſum intelligit, quamuis Iuſpatronatus eſſet commune Laïcis, & Clericis, & Clerici haberent plures voces.

Sublimita, vt non procedat in beneficiis Iuriſ- 46
patronatus Laïcorum ex priuilegio, vel præſcriptione, nam iſta bene poteſt Legatus conferre; nec oportet aliter derogare tali Iuripatronatus, nec de eo facere mentionem, ex quo ceſſat ratio retractionis à fundatione, & dotatione; ita Crauet. dict. conſ.63.num.6. Roch. dict.verb. honorificum, num.11. Gambar. d.lib.3.num.243.& 251. Cou. d.cap.36.num.6.Ceuall. d.quæſt.613.Garc. d.cap.1. num.72. Azor. dict.cap.28.q.2. verſ. cæterùm, & lib.6.cap.25.q.7.Card.Tuſch.d.lit.L, concluſ.169. num.6.

Limita quartò, vt Legatus non poſſit conferre 47
beneficia, quæ ad Epiſcopi collationem ſpectant iure ſpeciali, ſeu delegato: cùm iſto in caſu maior, & excellentior ſit ipſo Legato. Eraſm.à Cochier de Iuriſd.Ord.in exempt.p.2.q.2.n.22.per cap.ſtuduiſti, de offic.Legati, cap.ſanè, de offic.deleg.

Limita

48 Limita quintò, vt Legatus non poſſit conferre beneficia litigioſa, *cap.1.& 2.vt lite pend.in 6.* Lancel. *de attent.p.2.in præfat.n.617.* Garc. *d.c.1.n.56.* Rot. *deciſ.198.lib.3.p.3.diuerſ.*

49 Beneficij collatio facta à Legato ei, qui tacet ſe habere aliud beneficium, eſt ſubreptitia & nulla; ſicut illa, quæ fit à Papa, *cap.collatio,vlt.de offic. Legati,lib.6.* Cardin. *in Clem.2.de offic.ordin.ex n.1.* Staphilæ. *de litteris Gratiæ,tit.de offic.& poteſt.Legati de Latere,n.38.* Rebuff. *in praxi,p.3.ſignatura, §.9.n.12.* Xuar. *alleg.12.n.94.* Menoch. *de arbitr.ca-*
50 *ſu 20.n.50.* cùm ſecus ſit in prouiſione facta ab Ordinario; ille enim prouidet *Motu proprio* Eccleſiis; & ideò ab eo prouiſus nihil tenetur ad iuſtificationem ſuæ gratiæ probare, vt benè reſoluunt Fel. *in cap.ad aures,n.15.de reſcript.* Card. *in d.Clem.2. n.53.* Selu. *de benefic.p.3.q.25.* Seraphin. *dec.in 56. nu.3.& dec.1467.n.5.* Rot. *dec.190.n.8.p.2. recentior.& in Placentina Canonicatus 14.Ianuar.1600. coram Card.Lancelloto; & in Leodien. Canonicatus S.Dionyſij 27.Mart.1623.coram R.D.meo Coccino Decano,& in eadem 25.May 1626.coram R.P.D. meo Pirouano.* Ratio differentiæ eſt, quia Ordinarius magis deliberatus eſt, & certus in beneficiis, quæ ad diſpenſationem ſuam ſpectant, quàm Pontifex in beneficiis totius Orbis, vel Legatus reſpectu totius Prouinciæ ſuæ: ac proinde in Ordinario ſubreptio non præſumitur, ſicut in Pontifice, & Legato, qui maioribus negotiis implicati non ſic omnes ſubditos notos habent, ſicut Ordinarius.

51 Vtrùm autem Legatus conferre poſſit beneficium cum clauſ. *Motu proprio,* abſque eo quòd de alio in gratia mentio reperiatur? Domin. *num.4.* Anchar. *in princip. cap. ſi Motu proprio, de præbend.lib.6.* exiſtimant non valere gratiam à Legato factam, cum gloſſ. *Motu proprio,* patet ibi, *Conferamus;* ac proinde videtur dicendum contrarium in Legato ſimili modo gratiam ad beneficium concedente, iuxta doctrinam gloſſ. receptæ *verb.cùm ſo facultas,in cap.dilectus,19 de præbend.* tradit Rebuff. *in praxi,tit.requiſita ad collationem, num.41. & tit.diſpenſatio ad plura benef. num.25.* & conſtat dari legem, quæ conſtituit non aliter valere gratiam ad beneficium factam à Legato, niſi de beneficio obtento ſpecialis mentio in gratia habeatur; prout expreſsè probat text. *in d.c.vlt. & in d.Clem.2.*

Contrarium tamen ſententiam tenuit gloſſ. *verb.mentio in d.cap.vlt.* quam ſequuntur Abb. *in cap.tuam,num.1.de ætate & qual.* Card. *in d.Clem.2. n.3.* Mandoſ. *in reg.16.Cancel.q.8.num.3.* & eſt verior. Pro qua facit text. *in d.cap.tuam,* vbi Legatus clauſula *Motu proprij,* vſus eſt, & à Romano Pontifice approbatur. Facit rurſus, quia non debet eſſe deterioris conditionis Legatus, quàm alius Ordinarius inferior, iuxta text. *in cap. 5. de offic. Legati,lib.6.* & conſtat alios Ordinarios poſſe beneficia conferre illis perſonis, qui alia obtinent beneficia, vt ſuprà oſtendimus; igitur cùm per clauſ. *Motu proprij,* nihil aliud oſtendatur, quàm quod vult beneficium conferre, licèt aliud obtineatur; meritò dicendum eſt Legatum cum tali clauſ. poſſe gratiam ad beneficium concedere. Non obſtant in contrarium ſuprà adducta: ad primum enim de text. *in d.cap.ſi Motu proprio,* dicendum eſt, quòd licèt text. ille in Pontifice loquatur, non tamen Legatum excludere cenſetur, qui ſimiliter per prædictam clauſulam, vel aliam poteſt ſuam voluntatem oſtendere. Ad ſecundum, *de d.Clem.2.* dicendum eſt, verum quidem eſſe quòd in collatione Legati mentio deſideratur, eo quòd ſicut Papa, ita Legatus ob negotiorum multitudinem notitiam habere non cenſetur, quæ quidem notitia datur, quando in gratia prædicta clauſula illa continetur, eo quòd ſtatim illa concedit, licèt aliud obtineatur beneficium.

Hucuſque dicta de poteſtate Legati à Latere circa beneficia conferenda, ad alios, ſiue miſſi, ſiue nati ſint, extendi non debent, quippe quòd conferendi beneficia nullam habent poteſtatem, niſi hoc eis ſpecialiter ſit indultum, *cap. litteras, de ſupp.neglig.Præl.d.c.1.de offic.Legati,lib.6.* vel niſi ſint miſſi cum poteſtate, ſeu auctoritate Legati à Latere; tales enim ſine alia ſpeciali facultate poſſunt beneficia conferre, Dec. *conſ.128.licèt in caſu, num.1.* Gig. *de penſion.quæſt.6.num.19.* Gonzal. *ad reg.8.Cancel.gloſſ.23.n.13.* Nicol.Garc. *de benefic. part.5.cap.1.n.81.* Hodie tamen huiuſmodi Nunciis cum poteſtate Legati à Latere miſſis conceditur facultas reſtricta ad beneficia Eccleſiaſtica ſimplicia per obitum extra Romanam Curiam vacatura, quæ non excedunt valorem 24. ducatorum auri de Camera, computatis diſtributionibus; extra tamen Metropolitanas, & alias Cathedrales, & Collegiatas Eccleſias, vt per Cæſ. de Graſſis *deciſ.7. & 9. de præbend.* Nicol.Garc. *dicto c.1. num.84.* vbi ponit tenorem facultatum Nuncij Hiſpaniarum circa collationes beneficiorum, *& numeris ſequentib.* circa intellectum huiuſmodi facultatum plura ſcitu digniſſima adducit, vide apud illum. 52

53

Tertiò, magna eſt poteſtas Legati de Latere in reſeruandis ſibi beneficiis, & in eis commendandis, vniendis, reſignandis, & penſionibus imponendis. 54

In primis, quoad reſeruationem ſciendum eſt Legatum beneficia reſeruare poſſe, quorum conferendorum ius, & poteſtatem habet, *cap. deliberatione,de offic.Legati,lib.6.* Azor. *inſtit.moral.p.2. lib.5.cap.29.q.2.* Sebaſt.Cæſ. *d.diſp.3.§. num.10.* ita vt pendente vna reſeruatione in aliqua Diœceſi non faciat aliam, *cap. præſenti eod.tit.* & notat Azor. *d.cap.29.quæſ.5.* primam reſeruationem diu pendere, quandiu non eſt beneficium collatum, quia tandiu prima reſeruatio extincta non eſt, quandiu effectum non eſt ſortita; ſi tamen lis ſuper beneficio reſeruato, & iam collato moueatur, tum finalis ſententia inſpicienda ſit, iuxta reg.text. *in cap. fraternitatis, de frig. & malefic.* adhuc illa prior reſeruatio dicitur pendere, vt aduertunt Domin. *num.2.* & Franch. *n.1.in d.cap.præſenti.* Ratio autem principalis reſolutionis eſt; quia quandiu plures pendent reſeruationes, impoſſibile eſſet vt Ordinarius conferre poſſet, imò totaliter, & penitus facultas conferendi illi auferretur, quod non ſic erit, quando vna reſeruatio tantùm efficitur, quâ finitâ, ſeu ſortita effectum, licèt Legatus poſſit conferre, aut reſeruare; nihilominus tamen interim manet locus, ſeu tempus, in quo præueniendo futuram collationem, ſeu reſeruationem poteſt Ordinarius beneficium conferre.

Amplia, vt etiam beneficia vacatura Legatus ſuæ poſſit reſeruare collationi, vt benè reſoluunt Simonet. *de reſeruation.q.2. num.7.& q.94.* Æne. de Falconib. *in ſimili tract.q.2.* Corraſ. *de benefic. cap.3.num.4.* Cuch. *inſtit.maior.lib.2.tit.5. n.73.* Læl.Zech *cap.2.de benefic.& penſion.verſ. Legati,* Petr.Gregor. *de benefic.cap.24.n.24.* Azor. *d.cap.29. q.3.* Sebaſt.Cæſ. *vbi proximè.* Nicol.Garc. *d.part.5. cap.2.ex num. 35.* & quamuis poſſit Legatus reſer- 55

Auguſt. Barboſ.de iure Eccleſ. vniu.

Digitized by Google

uate beneficia vacatura ſuæ collationi pro certa perſona, vt *in cap. dilectus, de Iurepatron.* Sebaſt. Cæſ. *d.p.* 1. *diſp.* 3. §. 2. *num.* 11. ei tamen nullum ius in re, nec ad rem quæritur, quia non poteſt dare ius ad vacaturum, vt *in cap. dilectus, il* 1. *de præbend.* & ideo poteſt variare, & alteri conferre, Abb. *in d. cap. dilectus, num.* 3. Nicol. Garc. *d. cap.* 1. *num.* 38. Axor. *d. lib.* 5. *cap.* 29. *q.* 1.

56 Verùm finito Legationis officio, reſeruationes per Legatum factas expirare tenet gloſſ. *verb. finitur,* per text. ibi, *in cap. præſenti, de offic. Legati lib.* 6. vbi Anchar. *n.* 1. Domin. *n.* 4. & Franch. *num.* 3. Selu. *de benefic. p.* 3. *q.* 66. *à n.* 4. Simonet. *de reſeruat. q.* 2. Sanch. *de Matrim. lib.* 8. *diſp.* 27. *num.* 11. Ratio eſt, quia reſeruatio actus eſt nemini gratioſus, ex quo nulli ius aliquod acquiritur, imò Ordinariis maximè præiudicialis exiſtit, ac proinde nil mirum, ſi finito Legationis officio, veluti odioſa ceſſare debeat, iuxta *reg. odia, de regul. Iuris, lib.* 6. cum ſimil. Non obſtat reg. *l. falſo, Cod. de diuerſ. reſcript.* vbi habetur, quòd gratia maximè à Principe facta debet perpetuò permanere, quia reſpondetur text. illum loqui in reſcriptis, & mandatis, quibus Iudices delegantur ad iuſtitiam partibus miniſtrandam; quæ quidem reſcripta licèt re integra finito committentis officio perſonaliter expirent, nihilominus adhuc perpetua dicuntur, eo quòd ad certum aliquod tempus præfinita non ſunt, iuxta text. vbi notatur *in cap. ſi gratioſa, de reſcript. lib.* 6. Sic aliàs beneficium Eccleſiaſticum ea de cauſa perpetuum eſſe dicitur, vt eſt de eius definitione, licèt per renunciationem, delictum, ſeu alios modos à poſſidente auferatur, iuxta notata *in cap. cùm ad Monaſterium, verſ. nec alicui, de ſtatu Monach.*

57 Vnde prouenit, vt omnia quæ ad reſeruationem exequendam geſta fuerint, ſi beneficium collatum non eſt, quocumque ſtatu reperiatur, finito Legationis officio expirare dicantur, ſiue ab eodem Legato, ſiue ab illius executore proceſſerint; vt tenent Doctores ſuper citati. Nec refragatur text. *in cap. ſi ſuper gratia 9. de offic. deleg. lib.* 6. vbi dicitur poteſtatem executoris ad gratiam exequendam non expirare, etiam re integra per mortem concedentis, quia reſpondetur textum illum agere de gratia iam facta, in qua poteſtas executorialis data fuit, patet ibi, *ab Apoſtolica Sede facta*, quæ quidem etiam re integra morte concedentis non expirat, iuxta ſuprà reſoluta, ac ſubindè nec illius poteſtas executorialis expirare debet, tanquam illius acceſſorium, vt text. ille habet.

58 In commendandis verò beneficiis Legatus à Latere non minimam habet poteſtatem, illa enim ſi Parochialia fuerint, commendare poteſt, ad tempus; videlicet ad ſex menſes, vt benè reſoluunt Gambar. *de offic. & poteſtate Legati à Latere, lib.* 4. *num.* 143. Axor. *d. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 29. *q.* 6. quoniam id Iuris, & poteſtatis habet Epiſcopus, *cap. nemo, de elect. lib.* 6. vbi *collect. num.* 4. citaui plures Doctores, & dixi *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *all.* 59. *num.* 15. & finito vno ſemeſtri, ſi adhuc duret eadem neceſſitas, vel vtilitas, poterunt huiuſmodi beneficia per alium ſemeſtrem commendari, ſecundùm gloſſ. *verb. durante, in d. cap. nemo.* Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. §. 8. *num.* 35. Axor. *d. cap.* 29. *q.* 7. Ego ipſe *d. alleg.* 59. *num.* 14. *in fine.* Et procedunt ſupradicta, quamuis beneficia ſint ad Papam deuoluta, vt per Rebuff. *in praxi, part.* 1. *titul. de commenda, num.* 56. Axor. *dict. cap.* 29. *q.* 13. nam & hæc conferre poteſt, vt dixi *ſuprà ampl.* 2. & quamuis ſint Iuriſpatronatus Eccleſiaſtici, etiam inſcio, & poſthabito Patrono, ex eodem Azor. *d. cap.* 29. *quæſt.* 11. iunctis iis, quæ ſuprà reſoluimus, *ampl.* 4. *limit.* 4.

In perpetuum autem Parochiale, ſeu aliud quoduis beneficium commendare non poterit Legatus à Latere, niſi hoc habeat in facultatibus, Azor. *d. lib.* 5. *c.* 29. *q.* 8. Nicol. Garc. *de benefic. par.* 4. *cap.* 4. *n.* 23. quicquid dicat Læl. Zech. *de benefic. & penſion. c.* 7. *n.* 2. quia ſolius eſt Papæ commendare beneficia in perpetuum, hoc eſt, ad vitam Clerici, cui commendatur, Mandoſ. *reg.* 32. *q.* 7. *num.* 5. Gambar. *d. lib.* 4. *num.* 162. *& ſeq.* Garc. *citato loco, num.* 22. Azor. *d. q.* 8. Nec etiam poterit Eccleſias Regulares commendare Clericis ſecularibus, aut è conuerſo, Gambar. *d. lib.* 4. *num.* 197. Axor. *d. c.* 29. *q.* 9. vbi ſubdit propterea in facultatibus, quæ ſolent concedi Legatis, contineri eam vt poſſit commendare beneficia Regularia ſecularibus, & ſæcularia Regularibus. 59 60

In vniendis beneficiis Prouinciæ, ſeu Legationis, facultatem habet Legatus à Latere, abſque tamen præiudicio Epiſcopi, quia omnia poteſt in ſua Prouincia, quicquid Epiſcopi in ſuis Diœceſibus. Quare ita reſoluunt Specul. *tit. de Legato, §. nunc oſtendendum, num.* 4. *verſ.* 5. Abb. *in cap. ſicut vnire, num.* 5. *de exceſſib. Prælat. & in cap. fin. de confirm. vtili, num.* 8. vbi Card. *num.* 1. Imol. *in fine dec. à num.* 19. Villadieg. *de Legato, q.* 9. *à n.* 82. Rebuff. *in praxi, tit. de vnionibus, n.* 24. *& in reg. de vnionib. gloſſ.* 11. *num.* 13. *& à num.* 14. Hoied. *de incompat. benef. p.* 2. *c.* 3. *n.* 7. *verſ. vlterius Legatus*, Gambar. *de offic. & poteſtate Legati à Latere, lib.* 5. vbi *de poteſtate Legati in vniendo beneficia, n.* 40. *cum ſeqq.* Axor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 28. *q.* 8. Nicol. Garc. *de benefic. part.* 12. *cap.* 2. *num.* 65. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 29. *n.* 158. Ioan. à Cochier *in reg.* 22. *Cancel. de vnionib. ſub num.* 33. Quamuis contrarium tenuerit in dicto *c. fin.* Butr. *num. vlt.* Hoſt. *num.* 1. & Ioan. Andr. *num.* 2. Mar. Socin. *in dict. cap. ſicut vnire, art.* 3. Pro quibus non facit illud *cap. fin.* dum ibi non approbatur vnio facta per Legatum de Latere, quia reſpondetur hoc ideo factum fuiſſe, quia vnio, de qua ibi mentio fit, præiudicabat iuribus Epiſcopi, importabat enim plenam exemptionem in temporalibus, & ſpiritualibus, vt benè aduertit Sanch. *citato loco.* 61

Hæc vniendi poteſtas conceſſa Legato à Latere in multis ampliatur, & in aliis reſtringitur; ampliatur, vt poſſit vnire beneficia Regularia ſi electiua non ſint, Bonif. *in Clement.* 1. §. *ad hæc, de ſtatu Monach.* Axor. *dict. part.* 2. *lib.* 5. *cap.* 29. *quæſt.* 22. 62

Item vt poſſit vnire Eccleſiam vnius Diœceſis Eccleſiæ alterius, ſi ſubſit iuſta, & debita cauſa, & dummodo Epiſcopo Eccleſiæ vnitæ ſua iura non adimantur, Gambar. *dict. lib.* 5. *num.* 106. Axor. *dict. cap.* 29. *q.* 21. Item vt poſſit vnire Eccleſiam ſecularem Monaſterio, itavt per Monachum regatur, ex cauſa tamen magni momenti, & vocatis, quorum intereſt, dummodo nihil derogetur iuri Epiſcopi, Gambar. *dict. lib.* 5. *num.* 105. Axor. *dict. cap.* 29. *q.* 20. vbi *q.* 17. reſoluit, an & quando Legatus vnire poſſit beneficia Papæ reſeruata? Vtrùm autem Eccleſiam ſibi ſubiectam iure Legationis poſſit vnire Eccleſiæ immediatè Papæ ſubiectæ? vide Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, pars.* 4. *q.* 31. *num.* 8. vbi negatiuè reſoluit. 63 64 65

Reſtrin

66 Reſtringitur verò quoad Eccleſias Cathedrales, Collegiatas, Regulares, vel Dignitates, quæ ſunt electiuæ, quia *in cap.delsberatione, de offic. Legati, in 6.* prohibetur Legato ne ſe in huiuſmodi beneficiis ingerat aliquando ordinando, Gambar. *dict.lib.5.num.62.* Azor. *d.cap.29.q.15.* Item
67 quoad Eccleſiam in qua Laïcus habet Iuſpatronatus ſine conſenſu patroni, Azor. *d.c.29.quaſ.16.* intelligendo ſecundùm ea quæ dixi *ſuprà limit.3. num.44.*

68. In reſignationibus beneficiorum recipiendis, Legati à Latere habent auctoritatem, & ideo coram eis fieri poſſe reſoluunt Abb. *in cap.vlt.n.4.de renunc.* Rebuff. *in praxi, tit.de renunciat.condit.n.3.* Gambar. *de officio, & poteſt.Legati de Latere, lib.6. de penſionib.n.163.& ſequent.* Flamio.Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.7.q.13.n.15.*

69 Hinc eſt quòd poſſit auctoritatem præſtare permutationibus beneficiorum, Bellam. *in tract. de permut.part.2.q.6.* Gambar. *lib.5.tit.de permut.n.2. cum ſeqq.* Flamio.Pariſ. *d.q.13.n.16.* Azor. *d.p.2. lib.7.c.29.q.4.* Nicol.Garc. *de benef.p.11.c.4.n.61.* dummodo fiat mentio de qualitatibus beneficij aliàs de iure, vel ſtylo exprimendis, vt obſeruat Nicol.Garc. *d.cap.4.n.92.*

70 Declarat tamen Flamio.Pariſ. *d.q.13.n.17.& 18.* poſt Rebuff.& Gambar. *citatis locis*, vt Legatus à Latere poſſit recipere reſignationes beneficiorum ſimpliciter, non autem in fauorem, vel cum penſione, & quòd etiam non poſſit committere receptionem reſignationis, & collationem ipſius.

72 In penſionibus imponendis Legatus de Latere habet auctoritatem, vt per Gig. *de penſionib. q.6. num.18.& 19.* Lxl.Zech. *de benef.& penſionib.c.11. num.5.* Nicol.Garc. *d. tract.de benef.part.1.c.5.ex num.281.* Sebaſt.Cæſ. *d.p.1.diſp.3.§.2.num.25.* qui tamen reſoluunt non poſſe penſionem imponere in beneficiis reſeruatis, vel quæ aliàs ad eius prouiſionem non ſpectant.

72 Quartò, Legatus de Latere circa diſpenſationes concedendas tantum poteſt in ſua Prouincia, quantum Epiſcopus in ſua Diœceſi; vt per Couar. *de ſponſal.part.2.cap.6.§.10.num.11.* Henriq. *in ſum. lib.12.c.2.in princ.* Sanch. *de Matrim.lib.8.diſp.9. num.25.* & quæ ſit eius facultas in reſtituendo ſpurios, & alios illegitimè natos legitimis natalibus; latè tradit Azor. *dict.part.2. lib.5.cap.30. per totum.*

73 Vnde reſpectu Prouinciæ ſuæ legationis poteſt intereſſe Matrimoniis, & aliis licentiam intereſſendi concedere, vt reſoluunt Sanch. *de Matrim. lib.3.diſp.28.n.4.* Ægid. de Coninck *de Sacram. & cenſur.diſput.27.num.16.verſ.7.* Gutier. *canon. lib.1.cap.11.num.6.& de Matrim.c.66.num.10.* Baſil.Pont. *de impediment.Matrimon. cap.26.§.6. verſ. idem quod, & de Sacramento Matrim. lib.5. c.20.n.7.* Et poteſt monitoria concedere, Lazar. *de Monit.lib.2.q.3.* Gutier. *d.cap.12.à num.5.* Vgolin. *de officio, & poteſt. Epiſcopi, c.45. in princ.verſ.excipiuntur*, Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.235.num.2.* Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcopi, p.3.alleg.96.n.11.*

Quintò, Legatus de Latere habet auctoritatem
74 confirmandi electiones Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & exemptorum Abbatum, aut aliorum Prælatorum, quorum confirmatio ad Romanum Pontif. pertineret, quod aliis Legatis niſi ex ſpeciali conceſſione non licet, text. *in cap. ſi Abbatem, de elect.in 6.* qui propter hoc dicit Legatum de Latere maius omnibus poſt Pontificem impe-

Auguſt. Barbeſ.de iure Eccleſ. vniu.

rium in Prouincia ſua habere, Specul. *de Legato, §.nunc oſtendendum, verſ.22.* Eraſm. à Cochier *de iuriſdict.Ordin.in exemptos, p.4.q.5.* Et licèt ſecundùm Lap. *alleg.14.num.3.* decretum irritans Legati de Latere liget etiam ignorantes, tamen in hoc reprobatur per Caſſad. *deciſ.3.in reſeruat.* Theodoſ.de Rubeia *ſingular.Rotæ tom.2.part.3.ſub verb. Lapus, §.1.pag.196.*

Sextò, Legatus à Latere in cauſis iudicialibus 75
non minimam habet Iuris auctoritatem, poteſt namque illas committere, & delegatus ab eo iuriſdictionem exercere antequam ſit Prouinciam ſibi delegatam ingreſſus, Gambar. *d.lib.8.num.56.* Azor. *d.p.2.lib.5.c.31.q.2.* Machado *d.tract.2.docum.3.num.2.verſ.el tercero.* Per regreſſum tamen Prouinciæ non poterit delegatus cauſam inchoatam perficere, vt per text. *in c.nouit, de offic.Legati*, reſoluit Flamin.Pariſ. *de reſign.benefic. lib.1.q.11. num.4.*

Legatus verò duarum Prouinciarum propter 76
connexitatem territoriorum poterit expedire negotia vnius Prouinciæ in alia, probat *d.cap.nouit*, & tradunt Capyc. *deciſ.152.n.8.& 9.* Daniel Venator. *in analyſi methodici Iuris Pontificij, lib.1.tit. 30.axiom.5.* Gambar. *de officio Legati extra Prouinciam, num.2.& 3.* Azor. *Inſtit.moral.p.2.lib.5.c.27. q.4.verſ.quæres.* Ratio eſt, quia illæ duæ Prouinciæ, in quibus conſtituitur vnus Legatus, quoad ipſum cenſentur vna Prouincia, licèt aliàs ſint diſtinctæ quoad limites, & prærogatiuas, Inn.Hoſt. *n.13.*& Ioan.Andr. *n.3.verſ.& nota, in d.cap.nouit*, Bart. *in l.vnic.C.de Metrop.Beryt.n.12.* Iaſ. *in l.vlt. n.9.ff.de iuriſd.omn.Iudic.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop.p.3.alleg.54.n.131.*

De cauſis contra exemptos poteſt cognoſcere 77
Legatus de Latere; ita gloſſ. *verb. reſeruata, verſ. ego credo, in cap. quod tranſlatione, de offic.Legati*, Fr.Emman. *quæſt. Regul.tom.2. q.62.artic.1.* Pariſ. *conſ.28.n.31. cum ſeqq.p.4.* Villadieg. *de Legato, p.1.q.8. n.20.* Eraſm.à Cochier *d.tract.part.2.q.2. n.7.* Diana *reſolut.moral.p.1.tract.2.reſol.16.* Modero. *de ſupplicat.ad Sanctiſſim.p.2.cap.14.num.33.* Ratio eſt, quia licèt ſit de reſeruatis Papæ cognoſcere de cauſis exemptorum, tamen ſingulare eſt, & ſpeciale quòd Legatus à Latere habeat iuriſdictionem in exemptos, *cap.veniens, de verb.ſignif. in 6.cap.ſi Abbatem, de elect.eod.lib.* Tum quia, (vt 78
inquit Ioan. Monach.) Papa eximendo à iuriſdictione cuiuſlibet Ordinarij, non videtur eximere à poteſtate Legati de Latere. Nauar. *de datis, & promiſſ.notab.4. num.10. verſic. ſecundò per ea quæ.*
Legatus autem natus non poteſt huiuſmodi in 79
exemptos Regulares iuriſdictionem exercere, Eraſm.à Cochier *d.part.2.q.1. per tot. & quæſt.50. num.6.& part.4.q.26. num.2.* Villadieg. & Diana *citatis locis.*

Licèt autem Legatus à Latere poſſit ſicut Papa 80
de cauſis exemptorum cognoſcere; eximere verò non poteſt, cùm nihil facere valeat quod tendat in violationem Iuris communis, Abb. *in c.fin.n.2. cum addit.de confirm.vtili*, Boër. *de poteſt.Legati de Latere, num.44.* Villadieg. *d.tract.p.1.quæſt.9.n.64.* eximere autem, & aduerſatur Iuri, *cap.omnes Baſilicæ, 16.quæſt.7.* & plurimum præiudicat Eccleſiæ, Card.Baron. *annal. Eccleſ.tom.8.anno 676.Pont.A Deodato.* Quare ita reſoluit Eraſm.à Cochier *dict. tract.part.1.q.3.n.13.*

Non poteſt tamen delegatus ſe ingerere cau- 81
ſæ alteri à Papa ſpecialiter delegatæ, niſi vt ſententiam iuſtam confirmet, vel exequatur; *cap. ſtuduiſti,*

Digitized by Google

duisti, de offic. Legati, Daniel Venator. *in analysi methodica Iuris Pontific. lib. 1. tit. 1. Axiom. 1.* Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ. tit. de ſtatu Illuſtriſſimi Legati, n. 4. prope fin. verſ. vndecimo.* Ratio eſt, quia cùm cauſa illa fuerit ſpecialiter delegato commiſſa, ob id Legatus ex generali commiſſione in ea ſe intromittere non poteſt, quia mandatum ſpeciale generali derrahit, quo fit vt cùm cognitio illius cauſæ Legato ſubtracta fuerit, & in ea delegatus eo maior ſit effectus, non poſſit in ea quomodolibet ſe intromittere. Ita Narbona *de appell. à Vicario ad Epiſcopum, p. 1. num. 152.* Facit etiam quis ideo Legatus non poteſt ſe intromittere de cauſa delegata, quia cenſetur prioſtiò commiſſa,
82 Cabed. *Luſit. deciſ. 13. num. 6. part. 2.* nam vbi Papa appoſuit manum, Legatos à Latere non poteſt ſe intromittere, Gig. *conſ. 86. n. 2.* Honded. *conſ. 27. num. 15. vol. 2.* quos refert & ſequitur Anton. Monach. *Bonon. deciſ. 19. num. 40.* niſi ex magna cauſa, ſecundùm ea, quæ reſoluit Tiraq. *de pœnis temper. in præfat. num. 34.* quem refert Stephan. Grac. *March. deciſ. 24. n. 16. in vlt. impreſſ.* vbi *num. 18.* poſt Mandoſ. *in tract. de inhibit. q. 3.* ſubdit, quòd Legati de Latere, qui aliquibus præſunt Prouinciis, ob eorum ampliſſimas facultates, inhibent delegatis Apoſt. ex quo repræſentant perſonam Papæ, eiuſque vices gerunt.

83 Nec etiam poteſt ſe ingerere cauſæ ab eo ad Superiorem remiſſæ, quia deſinit eſſe Iudex illius, *cap. licet, de off. Legati*, Daniel Venator. *in analysi methodica Iuris Canon. lib. 1. tit. 30. axiom. 2.* Sanch. *de Matrim. lib. 8. diſp. 14. num. 8.* D. Barboſ. *in l. cum qui temerè §. fin. de Iudic.*

84 Septimò, Legatus de Latere ſtatuta facere poteſt, quæ perpetuò durent, etiam finita legatione, *cap. vlt. de offic. Legati.* Fr. Emman. *quæſt. Reg. tom. 2. q. 97. art. 1. verſ. circa primam.* Sebaſt. Cæſ. *d. part. 1. diſp. 3. §. 2. n. 30.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. c. 32. q. 1.* vbi *q. 2.* reſoluit illum poſſe ſtatuta facere circa ea omnia, quæ ad iuriſdictionem ipſius ſpectant, *& q. 4.* quòd poteſt condere ſtatuta contra ſtatuta aliorum Legatorum.

85 Octauò, Legatus de Latere poteſt Indulgentias concedere in Prouincia ſibi commiſſa, quia in ea Ordinarius eſt, ita Gamb. *de off. Legati à Latere, lib. 8. tit. quid poſſint Legati circa Indulgent.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. cap. 32. q. 7.* Lauor. *de Iubil. & Indulg. p. 2. cap. 11. num. 16.* etiam quòd non ſit Presbyter, vt reſoluunt Azor. & Lauor. *citatis locis*, & quamuis in Indulgentiis concedendis decreret vt non excederet numerum 40. dierum, quia is numerus taxatus eſt in Concilio, de quo *in cap. cùm ex eo, de Pœnit. & remiſſ.* & præcipitur *in cap. vlt. eod. tit. in 6*, ne alius quàm Papa conferat Indulgentias plurium dierum, quàm 40. tamen de conſuetudine eſt receptum vt Cardinales Legati poſſint concedere Indulgentias centum dierum, Gamb. *vbi ſuprà, num. 8. d. q. 7. verſ. quicquid*, & Lauor. *d. n. 16. verſ. ratio.*

86 Huiuſmodi Indulgentiæ à Legato conceſſæ ſunt perpetuæ, & durant legatione finita, gloſſ. *verb. ſtatuta, in cap. vlt. de offic. Legati.* Gamb. *d. loco, n. 20.* Angel. *verb. Indulgentia, §. 6.* Syluest. *eodem verb. num. 16.* Nau. *in cap. placuit, n. 164. de Pœnit. diſt. 6.* Azor. *d. quæſ. 7. verſ. Legatione*, & etiam poſt mortem concedentis. Nau. *in tract. de Iubilæo, & Indulg. notab. 31. n. 25.* Paul. Comitol. *reſponſ. mor. lib. 1. q. 107. n. 2.* Coriolan. *de caſibus reſeruatis, p. 1. ſect. 2. art. 8. num. 6.*

87 Præcipit autem Concil. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 20.* omnibus Legatis, etiam de Latere, & Nunciis, ac Gubernatoribus Eccleſiaſticis, ne Epiſcopos in cauſis ad forum Eccleſiaſticum ſpectantibus impedire, aut aliquo modo eorum iuriſdictionem prærumpere, ſeu turbare præſumant, nec contra Clericos, & alias Eccleſiaſticas perſonas, niſi Epiſcopo requiſito, vel eo negligente procedant, *& ſeſſ. 22. de reform. cap. 7.* vt in appellationibus ad eos interpoſitis, & inhibitionibus concedendis ſeruare debeant formam, & tenorem, qui à Iure communi ſtatuitur *in cap. Romana, de appellat. lib. 6.* Et denique tales ſe Legati omnes in his, quæ eis iniunguntur, debent exhibere, vt fidem, integritatémque eius, cuius curam ſuſcipiunt, imitentur, vt monet Hormiſda Papa *in cap. ſeruatis, 25. q. 2.*

Legatio verò ſumitur quatuor modis, enumeratis à gloſſ. *verb. finitur, in cap. præſenti, de offic. Legati, lib. 6.* Primò, finito tempore conſtituto, ſi ad certum tempus fuerat deſtinata. Secundò, morte ipſius Legati. Tertiò, quando Papa Legatum reuocat. Quartò, quando Legatus Prouinciam ſibi demandatam egreditur animo, & voluntate nunquam redeundi ad legationem, quando ſcilicet facultatem habet à Papa legationem finiendi, refert Azor. *dict. p. 2. lib. 5. cap. 32. q. 10.* Sebaſt. Cæſ. *d. p. 1. diſp. 3. §. 2. num. 52.* vbi hoc intelligit de officio legationis perſonalis, additque cum gloſſ. *verb. finitur, in c. 3. de offic. Legati, lib. 6.* legationis officium, reale ſcilicet annexum dignitati, vt in Legato nato, nunquam expirare, etiam deficiente perſona cùm conſeruetur in dignitate. 88

Non cenſetur tamen Papa reuocare primum Legatum, eo ipſo quòd creat ſecundum, ſicut reſoluunt Gambat. *de officio & poteſtate Legati à Latere, lib. 9. num. 13.* Boër. *deciſ. 347. num. 5.* Azor. *d. cap. 32. quæſ. 11.* vbi *q. 13.* reſoluit legationem non finiri, Legato furioſo facto, quamuis reuocetur ob furoris euentum. 89

Nec per mortem ipſius Papæ expirat iuriſdictio Legatorum, niſi aliqua ex prædictis cauſis acceſſerit, *cap. Legatos, 2. de offic. Legati, lib. 6.* Mozz. *de contract. tit. quomodo annulletur mandatum, num. 20.* Azeued. *ad rub. tit. 8. n. 2. lib. 6. noua Recop.* Pichard. *in §. rectè, n. 20. Inſtit. de mandato*, Mol. *in emporio Iuris, p. 1. tit. 2. in prælud. n. 105.* Azor. *d. c. 32. q. 14.* 90

De Legatis, qui plura ſcire cupit, conſulat Andr. Barbat. *tom. 13. tract. Doct. p. 2. pag. 231.* vbi ſpecialiter de Legatis à Latere Cardinalibus, Nic. Boër. *eod. tom. 13. p. 2. pag. 142.* & Petr. Andr. Gamb. *ibid. pag. 150.* Gondiſ. Villadiego, & Ioan. Brunell. vbi particulariter *de officio, & poteſtate Legati à Latere*, Hermann. Kirchner *in ſpeciali tract. de Legato, eiuſque iure, dignitate, & officio*, & plura vide apud Canıſ. *in ſum. Iuris Canon. tit. 17. de off. Legati*, Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. tit. de ſtatu Illuſtriſſ. Legati*, Henriq. *in ſumm. lib. 14. cap. 34.* Gregor. Lop. *l. 23. tit. 9. p. 1.* Zerol. *in prax. Epiſcop. p. 1. verb. Legatus Apoſt.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 5. c. 27. cum ſeqq.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 237. cum ſeqq.* Eraſm. à Cochlet *de Iuriſdict. Ordin. in exemptos, p. 2. q. 2.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib. 8. q. 13.* Fulu. Pacian. *de probat. lib. 2. c. 33.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 5. cap. 1.* Paul. Layman. *in Theologia morali, lib. 1. tract. 4. c. 7. §. 6. de Iuriſdictione Legati*, nouiſſimè Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſiaſt. hierarchia, part. 1. diſp. 3.* Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcop. verb. Legatus.* nouiſſimè Machado *en ſu perfeito Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 7. tr. 2. docum. 2. cum ſeqq.* 91

CAPVT

CAPVT VI.

De Patriarchis, & Primatibus.

SVMMARIVM.

1 *Ordo, & dignitas Epiſcopalis poſt S. R. E. Cardinales, Legatos, & Nuncios primum locum obtinet.*
2 *Epiſcopatus eſt Ordo.*
3 *Epiſcopatus eſt ſacramentum de per ſe, & ſeiunctim, & nouum per ipſum imprimitur character.*
4 *Epiſcopalis Ordo eſt quadripartitus, quantum ad gradum & iuriſdictionem, non autem quoad Ordinem.*
5 *Gradus plures Epiſcopalis Ordinis ab ipſomet Petro Apoſt. deſcendiſſe creditur.*
6 *Prælatorum Eccleſiaſticorum gradus ad cœleſtis hierarchiæ ſimilitudinem inſtituti fuerunt.*
7 *Prælatorum, & dignitatum gradus ad Eccleſiæ inſtitutionem, & Ius humanum eſt differentialiter referendus.*
8 Cap.1.diſt.99. *declaratur.*
9 *Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis diuinæ debitum referuntur, reſpectu quotæ ad conſuetudinem.*
10 *Patriarchæ & Primates lato ſumpto vocabulo idem ſunt, licèt differant nomine.*
11 *Patriarcha Græca lingua Summus, & Princeps Patrum appellatur.*
12 *Patriarchæ præcipui, & veri, quatuor ſunt poſt Romanum Pont. Conſtantinopolitanus ſcilicet, Alexandrinus, Antiochenus, & Hieroſolymitanus.*
13 *Iſidorus,* in cap. cleros, diſtinct. 21. *reprobatur, dum ait Romanam, Antiochenam, & Alexandrinam Eccleſias tantummodo Patriarchales appellatas, & habitas fuiſſe.*
14 *Papa eſt ſuperior omnium Patriarcharum, cùm ſit hæreticum aſſerere contrarium.*
15 *Dignitas omnis, ac poteſtas, quam habent omnes Patriarchæ ſimul, habet ipſe ſolus Dominus Papa.*
16 Cap. renouantes, 22. diſt. *declaratur.*
17 *Patriarchales ſedes tempore primæ Synodi Conſtantinopolitanæ tres tantùm fuerunt, quas B. Petrus fundauerat, Romanam ſcilicet, Alexandrinam, & Antiochenam.*
18 *Alexandrina Eccleſia quare primis temporibus præcederet Antiochenam, oſtenditur.*
19 *Conſtantinopolitanus Patriarchatus quo tempore inſtitutus, oſtenditur,* & n.20.
21 *Hieroſolymitanus Patriarcha cur quartum Patriarchalis ſeſſionis locum, & honorem haberet, oſtenditur.*
22 *Patriarchæ quatuor principales cæteris Prælatis ſunt maiores, non ſolùm dignitate, verùm etiam poteſtate, atque iuriſdictione.*
23 *Epiſcoporum omnium, & Archiepiſcoporum negotia, & maiores cauſæ poſt Apoſt. Sedem ad principales Patriarchas ſunt referendæ.*
24 *Patriarchæ principales poſt Romanum Pontificem primi ſunt, & maiores in ordine Epiſcoporum.*
25 *Patriarchæ ſedebant, & incedebant immediatè poſt Papam ante Cardinales, ſecus hodie.*
26 *Metropolitanos, & Suffraganeos ſuos ex cauſa deponere poſſunt Patriarchæ.*
27 *Papa ſolus deponere poteſt Epiſcopos.*
28 *Patriarchis Romani Pont. inſignijs, & ornamentis vti fas eſt.*
29 *Patriarchæ Regibus, aliiſque Principibus ſuperiorem non habentibus æquiparantur.*
30 *Crucem vbique elatam præ ſe ferre liberè poſſunt Patriarchæ, & pallio vti, præterquam in Vrbe Roma, aut vbicunque Summus Pontif. præſens fuerit, vel eius Legatus vtens inſignijs Apoſt. dignitatis.*
31 *Inſignijs denotantibus ſuperioritatem, ſeu poteſtatem in loco, nemo poteſt extra ſuam Prouinciam abſque ſpeciali priuilegio vti.*
32 *Inſignijs denotantibus dignitatem perſonæ poteſt vti Archiepiſcopus, vel ſimilis Prælatus extra loca ſui territorij.*
33 *Archiepiſcopi & Patriarchæ quomodo differant in præ ſe ferenda Cruce, oſtenditur.*
34 *Pallium Archiepiſcopis Suffraganeis ſuis tradere poſſunt Patriarchæ, poſtquam ipſi à Romano Pont. illud acceperint.*
35 *Pallium à ſolo Romano Pont. vniuerſaliter dari poteſt.*
36 *Patriarchæ habent ordinariam iuriſdictionem ſuper omnes Epiſcopos, & Metropolitanos totius Prouinciæ, & regionis, vbi eorum extenditur iuriſdictio.*
37 *Patriarchæ tanquam Ordinarij ſuper Metropolitanos, & eorum Suffraganeos in Prouinciis ſuis omnes eorum Eccleſias, ac Diœceſes viſitant, & ipſorum Metropolitanorum negligentiam ſupplent.*
38 *Excommunicatos à Suffraganeis ſuis abſoluunt Patriarchæ, licèt eis Suffraganei abſolutionem concedere renuent.*
39 *Appellatur ad Patriarchas in Prouinciis omnibus eorum iuriſdictioni ſubiectis cùm opus fuerit, etiam omiſſis medijs, ſaluis appellationibus ad Sedem Apoſtolicam.*
40 *Patriarchæ minores alij quatuor inter Latinos.*
41 *Aquileienſis Patriarcha quis fuerit, oſtenditur.*
42 *Gradenſis Patriarcha, qui nunc ſuppreſſo antiquo titulo Venetiarum Patriarcha dicitur, quis, oſtenditur.*
43 *Patriarcha alius Indiarum, ſeu noui mundi, alius Æthiopiæ.*
44 *Primates dicuntur nonnulli Metropolitani, quia primas tenent ciuitates.*
45 *Bituricenſis Archiepiſcopus eſt Primas in Burdegalenſi Prouincia.*
46 *Piſanus Archiepiſcopus vocatur Primas Sardiniæ, & Corſicæ.*
47 *Toletanus Archiepiſcopus ex ſpeciali indulto Martini V. fruitur priuilegiis veris quatuor Patriarchis conceſſis.*
48 *Bracharenſis Archiepiſcop. Primas eſt Hiſpaniarum.*
49 *Primates reſpectu Prouinciarum, in quibus conſtituuntur, plures referuntur.*
50 *Patriarcharum appellatione veniunt ſolummodo veri & præcipui quatuor Patriarchæ, non verò alij minores.*
51 *Doctores referuntur de Patriarchis agentes.*

POST Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinales & Legatos, ac Nuncios, qui 1
Apoſtolicæ Sedis repræſentant auctoritatem, primum locum obtinet Ordo, ac Dignitas Epiſcopalis; Epiſcopi enim locum tenent Apoſtolorum, qui per diuerſas

Mundi partes diuiſi & conſtituti fuerunt Epiſcopi, *cap. in nouo* 21. *diſt. cap. fin.* 63. *diſt. cap. legimus, cum ſeq.* 93. *diſt.*

2 De Ordine igitur Epiſcopali, in quo primum locum tenent Patriarchæ, & Primates, nobis eſt in præſenti agendum, & in primis, Epiſcopatum eſſe Ordinem dicit gloſ. *verb. Epiſcopus, in proœm. ſexti, & verb. de Epiſcopis, in cap. quia periculoſum, de ſent. excom. lib. 6. & verb. ſui Ordinis, in cap. quoties, de purgat. Canon. & verb. firmatis, in cap. promda, de elect. lib. 6.* Felin. *in cap. cam te, num. 8. de reſcript.* Zabarel. *in Clem. 2. num. 12. de ætate, & qual.* & colligitur ex *cap. cleros,* 21. *diſt.* ibi, *Ordo Epiſcoporum quadripartitus eſt; cap. nullum.* 28. *diſt.* & expreſsè ſentit Leo Papa *in cap. 1. diſt.* 32. dum ait; *Nec Subdiaconibus carnale connubium quidem conceditur, vt etiam qui habent, ſint tanquam non habentes, & qui non habent, permaneant ſingulares, & innupti.* Subdit, *quòd ſi in hoc Ordine qui quartus extat à capite, id eſt, ab Epiſcopo, dignum eſt cuſtodiri, quanto magis in primo, vel ſecundo, tertióve ſuadendum eſt?* Cui textui ſe haud reſpondere poſſe fatetur Nau. *in man. cap. 22. num. 18. verſ. quare*, vbi etiam ſubdit pro hac parte ſtare expreſſum text. Concilij Trident. cui aſſerit ſe neſcire, nec poſſe reſpondere bona fide, *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, cap. 4.* ibi, *Proinde Sacroſancta Synodus declarat præter cæteros Eccleſiaſticos gradus Epiſcopos, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipue pertinere.* Probant Sot. *de Iuſtit. lib. 10. q. 1. art. 5.* Bueſat. *cenſ. 125. Quia ſcriptum à num. 1. lib. 1.* Valent. *tom. 4. diſt. 9. q. 1. punct. 2.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 1. n. 7.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarchia, q. 3. proœm. §. 1. num. 4.* Non obſtat fundamentum Theologorum quo contrarium tenent, videlicet quòd cùm Ordo Eccleſiaſticus neceſſariò poſtulet, vt per illum aliqua tradatur poteſtas in ordine ad Sacratiſſimam Euchariſtiam, eo quòd hic eſt finis & effectus huius Sacramenti, propter quem fuit inſtitutum, & in quo à reliquis diſcriminatur, vt videlicet per illa initiarentur miniſtri ad illud ſacroſanctum Sacrificium dignè adminiſtrandum, vt expreſsè colligitur, ex Concil. Trident. *dict. ſeſſ. 23. cap. 1. & 2.* non tamen per Epiſcopatum, in quo licèt ſpiritualis poteſtas ſuſcipiatur, non tamen in ordinem ad Euchariſtiam, ſed potiùs in ordinem ad Eccleſiam, cùm actiones ad quas Epiſcopus deputatur ſuper Sacerdotem, nempè Conſecrare, Benedicere, & alia ſimilia, de quibus *in cap. perlectis, verſ. ad Epiſcopum,* 25. *diſtinct.* non ad Sacrificium Euchariſtiæ, ſed ad Eccleſiam ordinentur. Reſpondetur enim quòd Epiſcopi multò magis, quàm alij quidam miniſtri deputantur in ordinem ad Sacerdotium, & celebrationem Euchariſtiæ, ſi enim & Sacerdotium conferunt & Altaria, atque templa ad vſum ipſius conſecrant, multáque alia faciunt, quæ quidem magis ad vſum Euchariſtiæ referuntur, quàm quædam alia miniſteria, præſertim Ordinum minorum, vt benè reſpondet Valent. *d. num. 2.*

3 Vnde prouenit, vt Epiſcopatus non ſolùm ſit Ordo à Sacerdotio diſtinctus, ſicut tenent Medin. *lib. 1. de cælibatu, cap. 16.* Nau. *in man. cap. 22. n. 18.* Card. Bellarm. *de Sacr. Ord. cap. 5. verſ. 3.* Duard. *in comment. ad Bull. Cœnæ, lib. 1. cap. 5. q. 2. num. 12.* & latè probauimus, *ſupr. hoc lib. c. 9. ſtatim poſt princ.* Sed etiam de per ſe, & ſeiunctim ſit Sacramentum à Chriſto inſtitutum, prout colligitur ex Conc. Trid. *ſeſſ. 23. cap. 3. & canon. 6.* & ex Paulo 1. *ad Corinth. 4.* ac ex pluribus ſanctorum Patrum auctoritatibus Durand. *in 4. diſtinct. 25. num. 9.* & *ibi* Maior *q. 1 col. 2.* Petr. Sot. *de inſtit. Sacerd. lect. 4. de Sacram. Ordinis, §. ex his igitur,* Valent. *tom. 4. diſput. 9. q. 1. puncto 4. verſ. altera ſententia,* Vaſq. *tom. 3. diſp. 40. cap. 4.* Ægid. de Coninch *de Sacram. diſp. 20. de Sacram. Ordin. dub. 6. num. 44.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici, rub. 1. n. 7. & rub. 6. cap. 4. num. 4.* latè Sebaſt. Cæſ. *in d. relect. q. 4. proœm. ex num. 11.* vbi contraria bene reſpondet: ac proinde exiſtimo nouum per ipſum imprimi characterem, vt concludunt Abb. *in cap. aqua, de conſecr. Eccleſ.* Iacobat. *de Concil. lib. 10. act. 7.* & alij, quos refert Cou. *lib. 1. c. 10. n. 16.* & Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 7. §. 1. in commento, lit. C,* licèt eos minimè ſequatur Sebaſt. Cæſ. *d. q. 4. proœm. num. 19.* Et probatur, quia attenta Ordinis poteſtate Epiſcopatum ſuperiorem eſſe Sacerdotio probauimus. *d. cap. 9. num....* nam Epiſcopus plures actus poteſt exercere, & Sacramenta quædam miniſtrare, quæ non poteſt ſimplex Sacerdos, planè poteſtas hæc per Ordinem Epiſcopalem confertur; ergo neceſſariò dicendum eſt, quòd ſit per ſe Sacramentum, & characterem diſtinctum iniiciat; nec Sot. Durand. Palud. & Vaſq. rem attingunt, dum aiunt ſolùm ad prædictos actus extendi characterem ſacerdotalem, qui antea ligatus erat, nam hoc fruſtrà dicitur, cùm conſtet in Ordine Epiſcopatus dari aliquam diſtinctam, & peculiarem poteſtatem à poteſtate Sacerdotij, vt probat text. *in c. quamuis,* 68. *diſt.* quæ quidem poteſtas nouum characterem, & proinde Sacramentum requirit; quinimò conferre nouam gratiam, probant Henr. *d. lib. 10. cap. 1. §. 3. in com. lit. R, & cap. 2. §. 1. lit. E,* Card. Bellarm. *d. cap. 5. verſ. item quòd Epiſc.* Campan. *d. rub. 6. cap. 4. num. 4.* Sebaſt. Cæſ. *d. q. 4. proœm. num. 21.*

Epiſcopalem Ordinem quadripartitum eſſe docet Iſidor. *lib. 7. Etym. cap. 12.* relatus *in cap. cleros,* 21. *diſt.* quantum ad gradum Epiſcopalem & iuriſdictionem, non autem quoad Ordinem, quia Epiſcopalis Ordo quoad ſpiritualem poteſtatem, ac Pontificiam dignitatem, vnus tantùm eſt; vt conſtat ex traditis per Anaclet. Papa *epiſt. 3. cap. 3. verſ. Epiſc. verè, & in cap. 1. diſt. 99. & in cap. Nouatianus, 7. q. 1.* Iacob. Simanch. *in paruo libello, de dignitate Epiſcopor. cap. 4.* Marc. Ant. Cuch. *in inſtit. maior. lib. 1. tit. 6. in princ. & tit. 7. ante n. 1.* Duard. *in com. ad Bull. Cœnæ, lib. 1. c. 5. q. 2. n. 4.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccl. hierarch. q. 2. proœm. n. 3. verſ. rurſus, & n. 6.* iunctis iis quæ infrà *d. c. 9. verſ. Epiſcoporum quadripartitum, num. 11.* vbi latè explicauimus qualiter, & quo iure in Epiſcopis ſit Ordinis, & iuriſdictionis poteſtas? 4

Sunt enim Patriarchæ, Primates, Archiepiſcopi, & Epiſcopi quorum gradus ab ipſomet Petro Apoſtolo deſcendiſſe oſtendit Clemens Papa, qui ipſius Petri diſcipulus extitit, ac ſucceſſor; is enim *epiſt. 1. ad Iacobum*, relatus *in cap. in illis*, 80. *diſtinct.* refert, quòd in ciuitatibus illis, in quibus olim apud Ethnicos Primiflamines eorum, ac primi legis Doctores erant; Epiſcoporum Primates, vel Patriarchas ipſe Petrus conſtituit, qui aliorum Epiſcoporum cauſas & maiora Fidei tractarent negotia; vbi verò eorum erant Archiflamines poſiti qui nihilominus minores prioribus habebantur, Archiepiſcopos præcipit inſtitui, in ſingulis deinde reliquis ciuitatibus ſingulos, & non plures Epiſcopos ordinauit, idem affirmat Lucius Papa *in cap. 1. ead. diſt. 1.* & Anacletus in 5

cap. 1.

Digitized by Google

cap.1.diſtinct.99. referunt Boër. *de auctorit.magni conſilij,num.54.ad fin.* Petrus Gregor.*ſyntagm.Iuris lib.15.cap.11.num.1.* Henriq.*in ſum.lib.10.cap.30. in princip.*

6 Verùm Eccleſiaſticorum Prælatorum gradus ad cœleſtis Hierarchiæ ſimilitudinem inſtitutos fuiſſe magis pium, & Chriſtianæ Religioni conſentaneum eſt vt dicamus; quemadmodum enim in Triumphante Eccleſia ſunt Angeli, Throni, Principatus, ita congruentiſſimo ordine in Militante, Miniſtrorum Eccleſiaſticorum officia diſtinguuntur per Patriarchas, Primates, Archiepiſcopos, & Epiſcopos, vt animaduertunt Ruſæ. *in tract. de præeminentia Archiepiſcopalis dignitatis, in præfat. à princip.* Pigh. *de Eccleſiaſt. Hierarchia, lib.3.c.1.* Ad auctoritates verò Clementis, Lucij, & Anacleti poterit reſponderi, D. Petrum ad abolendam idolorum memoriam ordinaſſe, vt in illis locis, in quibus impiè eorum flamines ſacra faciebant, eiſdem nominibus, diuerſo tamen, ſanctóque Sacerdotio, veri, & ſancti Sacerdotes conſtituerentur, ſicut Romæ deiecto ſummo idololatriæ Pontificatu ſubrogatum eſt caput totius terreſtris ſanctitatis, ſummus ſcilicet Chriſtianæ Religionis Pontifex, vt eleganter ait D. Ambroſ. relatus *in cap. Beati, 2.q.7.* & Leo Papa *ſerm.1. de natali Petri,* quorum memini *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.1.tit.1.cap.7.n.3.cum ſeqq.*

7 Ex quo fit vt diſtinctio quoad prædictos Prælatorum, & dignitatum gradus ad Eccleſiæ inſtitutionem, & ius humanum ſit differentialiter referenda, vt expreſsè de Patriarchali dignitate referunt Guilielm. Redoan. *de ſimon.mentali, part.1. cap.16.num.15.* Dionyſ.Paul. *de vera quatuor Patriarch.ſedium erect.cap.4.num.4.* Vnde quamuis fateri oporteat iſtos Prælatos quoad Epiſcopalem Ordinem, qui apud omnes vnus eſt, vt ſuprà dixi, Iuris diuini eſſe; quoad poteſtatem tamen iuriſdictionis, ſeu regiminis, per quam diſtinguuntur, Iuris eſſe humani; ex Selu. Turrecr. & aliis tradit Burſat. *conſ.125.num.45. vol.1.* cum quo *à num.16.* reſponderi poterit ad auctoritates, quibus probari videtur harum dignitatum inſtitutionem ad legem diuinam eſſe referendam, vt ſcilicet loquantur de lege diuina latiſſimè ſumpta, iuxta quatuor modos, quos ibi explicat, prout dicitur de Lege Canonica, vt *in cap. Scripturis, 19.diſt.& in cap. nimis, de iureiur.* quæ in tantum Iuri diuino inhæret, & in ratione naturali fundantur ex Hippol.Rimin. *in repet.cap.1. n.46. de conſtitut.* quod plerumque Ius Diuinum appellatur, vt aduertit Ludou. Gom. *in repet.cap. vt animarum, num.19.de conſtit.lib.6.* & ex Iureconſultis explicat Melch.Can. *de locis Theolog.lib.5.c.5. verſ.tertio verò.*

8 Hic tamen explicandi modus quamuis communiter receptus ſit, conuincitur expreſsè per text. *in cap.1.diſtinct.99.* ibi, *Leges diuina, & Eccleſiaſtice poni,* &c. ex quo Pigh. *de Eccleſiaſt. hierarchia lib.3.cap.1.* maiores Prælationes Primatuum, & Archiepiſcoporum ad Ius Diuinum refert; ſi igitur in illo text. particula *Diuine*, ad Pontificias leges refertur, fruſtrà adiungitur hæc *Eccleſiaſtice*, eſſérque inutilis repetitio. Quare conſiderandum eſt in Patriarchis, ſeu Primatibus duo diſtincta reperiri, Epiſcopalem ſcilicet Ordinem omnibus communem, ex ipſius Chriſti inſtitutione, & regimen Prælationis ex Apoſtolorum ordinatione; non impropriè igitur Patriarchas leges Diuinas poni iuſſerunt, ſi Ordinis poteſtatem reſpiciamus, atque ſolicitudinem Epiſcopalem, quæ omnibus Epiſcopis communis eſt, atque etiam Eccleſiaſticæ, quatenus ad Prælationem ſpectat. Nec nouum eſt quòd idem nomen Patriarchæ, ſeu Primatis ex eadem ratione iuxta diuerſos reſpectos diuerſimodè accipiatur, ſcilicet reſpectu legis diuinæ, quoad Epiſcopatus Ordinem; reſpectu Eccleſiaſticæ quoad Prælationem, licèt *in cap.in aliquibus, §.ille quippe, de decim.* Decimæ reſpectu congruæ ſuſtentationis ad legis diuinæ debitum referuntur, reſpectu quotæ, ad conſuetudinem, vt poſt Cou. *var.lib.1.cap.17.n.2.* teſtatur tenere Theologos omnes, Gutier.*can.lib.1. cap.21.num.9.* Gilcheo *in Auth.quas actiones à n.11. C.de ſacroſ. Eccleſ.* Reinoſo *obſeru.50.n.1.* Caſtill. *tom.7.de tort.cap.10.n.8.* Didac.de Britto *ad cap.2. de locato c.2.à n.30.* Felician.de Vega *in cap.clerici, de iudic. n.43.* & in multis aliis, quæ omittimus, facilè poſſet demonſtrari. 9

Patriarchas & Primates, licèt differant nomine, idem eſſe, & nullam inter eos dari differentiam, colligitur ex text. *in cap.1.& 2.diſt.99.* & ex *cap.duo ſimul.de off.Ord.* Vnde gloſſ. *in cap.coram, de in integr.reſtit.* auctoritate *d.cap.1.* notauit inter Primates, & Patriarchas non dari realem differentiam, ſed vocalem; quod etiam tradunt Caſſan. *in catalog.glor.mund.p.4. conſ.9. in princ.* Lancell. *inſtit.Can.lib.1.tit.5.in princ.* Bouer. *conſ.paranet. p.1.cap.10. pag.493.verſ.quaro,* nouiſſimè Illuſtr. D Roderic.à Cunha *in tract.de Prim.Bracharenſis Eccleſia, cap.3.* & priùs *in hiſtor. Epiſcop. Portugalenſ.p.1.cap.6. pag.72.in fine.* & quòd ſaltem latè ſumpto vocabulo idem ſit Primas quod Patriarcha, Flam.Pariſ. *de reſign.benef.lib.4.q.1.num.46.* Dionyſ.Paul. *de vera quatuor Patriarch. Sedium erect. cap.7.num.9.* At verò, ſtrictè loquendo, non omnes Primates verè ſunt Patriarchæ, nec idem habent officium, eandémve auctoritatem, vt ex infrà dicendis apparebit. 10

Patriarcha, Græca lingua, Summus, ſeu Princeps Patrum appellatur, vt ait Iſidor. relatus *in cap.cleros, verſ.Patriarcha, 21.diſt.* Gregor.*l.9.gloſ.1.tit.5. part.1.* Paul.Fuſch. *de viſit.lib.1.c.2.à num.9.* Læl. Zech. *de Rep. Eccl.tit.de ſtatu Reuerend.Patriarch. in princ.* Gambar. *de off.& poteſt.Legati à Latere, lib.2. num.11.* Ioan. Paul.Lancel. *in inſtit.Canon. lib.1.tit.de Epiſc.n...§.appellantur,* Henriq.*in ſum. lib.10.cap.29.§.1.* Petr.Gregor.*ſyntagm.Iur.lib.15. cap.10.in princ.* Paul. Gryfald.*in deciſ.Cathol. Fidei, verb.Patriarcha, in princ.* Dionyſ.Paul. *d.tract.c.2. num.43.* Galgan. *de Iure publico, lib.3.tit.17.n.1.* Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſſ.41.n.23.* Sebaſt.Cæſ. *de Eccleſ.hierar.p.1.diſp.4.§.1.n.1.* Caſtald. *in prax. carem.lib.1.ſect.10.cap.11.n.1.* 11

Duplex autem videtur hodie Patriarcharum diuiſio, quidam enim propriè & præcipuè Patriarchæ dicuntur, alij verò lato ſumpto vocabulo Patriarchæ dicti, ſtrictè Primates appellantur. Patriarchæ præcipui, & veri dicuntur qui in tota Eccleſia quatuor tantummodò poſt Romanum Pontificem eſſe probantur, quorum primus eſt Conſtantinopolitanus, ſecundus Alexandrinus, tertius Antiochenus, & quartus Hieroſolymitanus. Ita per *cap.renouantes, & cap.diffinimus, 22.diſt. cap.graue nimis, de prabend.cap.antiqua, de priuileg. Extrauag. ſancta Romana, de elect. inter commun.* tradunt Hoſt. *in ſum.de auctor.& vſu pallij, num.4.* Guillielm.*in ſpeculo Iuris, lib.1.p.1.tit.de diſpenſat. in §.8.incip. Sunt quoque, num.1.& 2.* S. Antonin. *in ſum.p.3.tit.20.cap.4.in princ.* Ioan.Monach. *in* 12

cap.

Digitized by Google

cap.fundamenta,n.6. & *ibi* Archid. *num.8.de elect. lib.6.* Zabarel. *in Clem.in pleriſque,eod.tit.q.8. n.9.* Caſſan. *in catal.glor.mund.p.4.conſid.9.* Bertachin. *de Epiſcopo,in praelud.num.5.* Ludou.Gom. *in cap. cùm in multis,n.92.de reſcript.lib.6.* Aluar.Pelag. *de planctu Eccleſ.lib.2.cap.11.& 17.* Paol.de Oriano *in repet.lib.1. n.23.ff.de officio eius,cui mandata eſt iuriſdictio*, Ioan. Selu. *de benefic. p.1.q.2. n.40.* Hieron. Gig. *in tract.de reſidentia Epiſcoporum,c. vlt.num.8.* Marc. Mant. *in tract.de Concilio, n.79.* Gaſp.Valaſc.*in repet.l.Imperium,num.100.ff.de iuriſd.omnium iudic.* Guilielm.Redoan. *in tract.de ſimonia mentali p.1.cap.16. num.2.* Laocel.Conrad. *in templo omnium Iudic.lib.2.cap.2. §.3. num.2. & cap.3.num.4.* Rebuff. *in concord.tit.de collation. §. ſi quis verò,verb.Patriarchalis*, Cuch. *in inſtit.maior. lib.2.tit.7.num.3.* Marc.Anton.de Marſil. *in tract. de Eccleſiaſt.reddit.p.1.cap.11.num.16.* Raim.Ruff. *contra Molin.pro Pontifice Max.ſub n.14.pag.75.* Andr.Gamb. *in tract.de offic.& poteſt.Legati a Latere lib.2.tit.de variis Ordinar.nominibus, num.13. & 14.& in repet. Extrauag. Iulij II. de ſimoniaca Papa elect. num.171.* Ioan.Paul. Lancel. *in inſtit. Can.lib.1.tit.de Epiſc.in §.Patriarcha*, Sebaſt.Med. *in tract.de legib.& ſtatutis,p.1.q.12.n.1.* Rodulph. Cupers *de ſacroſancta Eccleſia, ad c.oportebat,79. diſt.in §.ad quem ſenſum,num.16.& in §.patet,n.2.* Anaſtaſ.Germon. *de ſacrorum immun. lib.3. cap.1. num.1.* Flamin.Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.2. q.1. num.41.* Gonzal. *dict. gloſſ.41. n.12.* Azor. *inſtit. moral.part.2.lib.3.cap.25.q2.* Filliuc.*in quaeſt.moral. tract.41.cap.2.num.35.* Monet. *de Conſeruat.cap.5.* Boër.Epo *lib.1.de Regalib.in benef.Eccleſ.num.191.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom.2. lib.4.p.7. tract.2.docum.1.num.3.* Quintanad. *Eccleſiaſticon lib.4.num.110.*

13 Non obſtat Iſidorus relatus *in d.c.cleros diſt.21.* dum ait Romanam, Antiochenam, & Alexandrinam tantummodò Eccleſias Patriarchales appellatas, & habitas fuiſſe Apoſtoli Petri Sedes, quia loquitur aduersùs aperta Iura ſuprà citata, ac proinde eius vti particularis Doctoris opinio nihil concludere poteſt, per ea quæ tradunt Sanchez *de Matrim. lib.9. diſput. 12. num.3.* & alij citati per metipſum *in collect.ad Decretum,in proœm.num.7.* Nec etiam obſtat auctoritas Nicolai I. *ad conſulta Bulgarorum, reſp.92.* vbi apertè docet præcipuas Sedes Patriarchales veraciter illas tres tantùm eſſe; quia reſpondetur Nicolaum ibi loquutum fuiſſe ſecundùm priora tempora, in quibus Eccleſia ſacroſancta,& Romani Pontifices adhuc verè non aſſenſerant erectioni, & conſtitutioni Eccleſiarum Conſtantinopolitanæ, & Hieroſolymitanæ in veras Sedes Patriarchales,vt infrà demonſtrabimus.

14 Antequam ad Ordinem præeminentiæ, ſeu præcedentiæ prædictorum quatuor Patriarcharum deueniam, vos ſcire volo quòd in quantum Romanus Pontifex inter Patriarchas huiuſmodi connumerari ſolet ab aliquibus, qui illum vel primo loco ponunt, vel priuſquam enumerent cæteros, eum excipiunt; non ideo eſt habendus primus in ordine aliorum quatuor Patriarcharum, ſicut eſt Conſtantinopolitanus reſpectu Alexandrini, & Alexandrinus reſpectu Antiocheni, & Antiochenus reſpectu Hieroſolymitani, quia in illo non eſt ſola prælatio ratione loci aliorum Patriarcharum, verùm etiam eſt vera maioritas, ſupremàque poteſtas, vt contra hæreticos aduertunt Franc. Turrian. *in ſchol. ad can.39. Nicæni Concilij*, Læl.Zech. *in tract.de Romano Pontifice, in hæreſi 3.in reſp.17.* Cardinal.Bellarm. *in controuerſiis Cathol. tom.1.controu.3.lib.2.c.18.verſ.argumentum tertium,& verſ.ſeq.* in tantum quòd hæreticum ſit aſſerere Papam non eſſe Prælatum,ac ſuperiorem cæterorum Patriarcharum, vt in terminis,poſt S.Thom.*contra errores Græcorum*, aduertit Paul.Gryſald. *in deciſion.Cathol. Fidei, verb. Papa, num.4.& 10.& verb.Patriarcha.* Vnde allegandum 15 ſanctum Bernardum pulchrè dicebat Bald. *in l. reſcripta, num.7.C. de precibus Imper.offer.* quem refert, & ſequitur Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.4.conſid.6. in fine*, quòd omnis dignitas ac poteſtas, quam habent omnes Patriarchæ ſimul, habet ipſe ſolus Dominus Papa: quinimo ſicut radij ad ſolem, fluuij ad fontem, & rami ad radicem, ſic ſe habent Patriarchæ ad Summum Pontificem, vt ex B.Cypriano relato *in cap. loquitur, 24. quæſt.1.* tangit Nau. *de ſpol.cleric.§.2,n.1.verſ.Papa ſtupor mundi.*

Non obſtat text. *in cap.renouantes,22.diſt.* dum 16 videtur probare Conſtantinopolitanam Eccleſiam parem habere dignitatem cum Eccleſia Romana; vnde auſus fuit impius Carolus Molinæus ſcribere, Romanum Pontificem non eſſe ſuperiorem aliorum Patriarcharum, proue eum deteſtando refert pius Raymund. Ruffus *pro Pontifice Max.contra ipſum, ſub num.8. pag.19. in verſ. Primatum*; quia reſponderi poterit auctoritatem Canonum,qui Trullani,id eſt, Sextæ Synodi, appellantur (vnde text. ille deſumptus fuit) probatam & certam non eſſe, neque legitima alicuius Romani Pont. auctoritate approbatam, ſicut tradunt Dionyſ.Paul. *d.tract.cap.6.num.9.* & plures per me citati *in collect. ad cap. ſextam, num.4. diſt.16.* Sed melius reſpondeo in terminis illius text. ſimilia priuilegia dari Epiſcopo Conſtantinopolitano poſt Romanum Pont. ad effectum, vt ad ipſum detur appellatio, & habeat alia iura Patriarchalis Eccleſiæ, quæ commemorat text. *in cap.antiqua, verſ.ſeruata, de priuileg.* & deducitur ex *cap.conqueſtus,9.q.3.* Ita tamen vt Romana Eccleſia ſemper ſuperior maneat, vt ſatis conſtat ex verbis,quæ refert Carranz. *in ſum.Concil.fol.269.* ibi, *Æqualia priuilegia cum antiqua Roma throno obtineat,& in Eccleſiaſticis negotiis, vt illa emineat ſecundus,poſt illam exiſtens*, atque ita ex iis multiſque aliis rectè concludit Cardin. Bellarm. *lib.1.de Concil.cap.24.* nullo vnquam tempore ab vllo Romano Pontif. datum fuiſſe Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ priuilegium æqualitatis cum Romana, neque etiam primum locum poſt hanc obtinuiſſe, niſi poſtquam Romani Pontifices ratum habuerunt,quod confirmat auctoritate Nicephori *lib.17. cap.9.* dum narrat Ioannem Papam,cùm Conſtantinopolim veniſſet rogatum à Iuſtiniano, vt Epiphanio Patriarchæ Conſtantinopolitano aſſideret, non antea voluiſſe quàm ſibi pro prærogatiua Sedis Apoſt. thronus ſuper Epiphanium collocatus fuiſſet.

Ordo igitur inſtitutionis præcedentiæ, ſeu 17 præeminentiæ inter Patriarchas huiuſmodi, vt rectè capi poſſit, ſciendum eſt à principio & tempore primæ Synodi Conſtantinopolitanæ tres tantùm Eccleſias Patriarchales fuiſſe, quas B. Petrus fundauerat, ſcilicet Romanam, Alexandrinam,& Antiochenam,quarum meminit *d.cap.cleros,verſ.Patriarcha, 21. diſt.* Roman. quia ad eam iubente Domino ex Antiochena Cathedram ſuam tranſtulit Petrus, vt refertur *in cap. per venerabilem,*

tem, verſ. ſanè', qui filij ſint legit. & quia Petri & Pauli glorioſo martyrio coronata eſt, *c. fundamenta, de elect. lib. 6.* Alexandrinam, quia B. Petri nomine à Marco Euangeliſta eius Diſcipulo conſecrata eſt. Antiochenam, quia prima fuit B. Petri Sedes, & ideò eius nomine eam celebrat Eccleſia, ibidémque primom Chriſtianorum nomen accepit initium, quæ omnia ex Anacleto ponit Gratian. *in cap. ſacroſancta, verſ. prima ergo Sedes, diſt. 22.* & deducitur ex antiquiſſimo Nicæno Concilio relato *in cap. mos antiquus, 65. diſt.*

18 Ratio sotem, quare illo tempore Alexandrina Eccleſia præcedebat Antiochenam, cùm hæc erecta fuerit à Petro ante illam, quæ eius nomine à Marco fuit inſtituta, ea eſt, quia præfectura Alexandrioa, quæ Auguſtalis dicebatur, ab Auguſto ſuo oomine inſignita, magnificentia præ cæteris ab eodem fuit nobilitata, & ſex Ægypti Prouinciis & vniuerſo eius Imperio Ius dicebat, vt conſtat ex text. *in l. 1. ff. de offic. Prefect. Auguſt.* quem diligenter exornat Cardin. Baron. *in Martyrologio die 20. Octobris in B. Archenio*, meritò ſuperior erat præfecturæ Syriæ, ad quam Antiochia pertioebat, & conſequenter eadem conſideratione primus etiam honor poſt Romanam Eccleſiam eius Patriarchis à Summis Pontificibus datus eſt, vt explicat idem Card. Baron. *tom. 1. annal. pag. 310.* neque ſatis concludit alia ratio, qoam ibi affert, *anno Chriſti 46. pag. 407.* quæ etiam placuit Cardin. Bellarm. *tom. 1. de Roman. Pont. lib. 1. cap. 24.* quòd Alexaodrina primum obtinet locum poſt Romanam, quia eam Marcus Petri oomine erexit, noo eoim ideo ſequitur quòd debuit præcedere Antiochenam, cui Petrus ipſe primò & principaliter præfuit.

19 Inuenimus ſuprà tempore primæ Synodi Conſtantioopolitanæ oondum fuiſſe io rerum natura Conſtantinopolitanum Patriarchatum, ſed ſolummodò tres illos iam enumeratos, cuios tamen contrarium, immò & huoc Conſtantinopolitanum in præfata Synodo inſtitutum fuiſſe, referunt Raym. Ruff. *in Melinoum pro Pontifice Max. ſub num. 8. pag. 62. in verſ. praterea, & ſub num. 19. pag. 161. in verſ. cùm quatuor*, Mich. Aninyon *de vnitate Ouilis, & Paſtoris, c. 18. num. 9.* Læl. Zech. *in tract. de Sacram. vbi de Sacram. Ordinis, cap. 1. verſ. octaua propoſitio, in fine*, id comprobaotes ex text. *in cap. Conſtantinopolitana, 22. diſt.* deſumpto ex eadem prima Synodo *cap. 5.* quæ oondum inſtitutionem dicti Conſtantioopolitani Patriarchatus, ſed etiam illi primum iotet Patriarchales Sedes locum inouit, ac declarat. Verùm licèt Card. Baron. *annal. tom. 4. anno Chriſti 381. pag. 447. in verſ. ſed hîc aduerte, & in verſ. ſed felicius*, ex Sozomeno explicauerit mentem dictæ Conſtantinopolitanæ Synodi fuiſſe diſcernere Catholicos Antiſtites ab hæreticis, non verò Patriarchatus diuidere, atqoe inſtituere, attamen probatiſſimorum auctorum teſtimonio, ac fide obſeruatum fuit præfatum Can. 5. ex quo deſumptus fuit text. *in dict. cap. Conſtantinopolitana*, ſuppoſitum fuiſſe, adulterinum, ac falſum, vt conſtat ex iis, quæ Albert. Pigh. quem refert Melch. Cao. *de locis Theolog. lib. 5. cap. fin. in verſ. nunc ſextum argumentum, & lib. 6. cap. 8. in reſp. ad vndecimum, verſ. huic loco.*

20 Poſtea ſuccedeotibus temporibus (vt ad ordinem inſtitutionis, & præcedentiæ prædictorum quatuor Patriarchatum redeamus) Regia, ſeu Imperatoria Sedes ad Bizantium tranſlata fuit, quod nomine ſuo, pluribúſque priuilegiis Conſtantinus exornauit, & non ſolùm Conſtantinopolim, ſed etiam nouam Romam eſſe & appellari voluit, ideóque primum locum poſt Romanam ipſi Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ datum fuiſſe in dicto ſuppoſito Canone dici cœpit, quod deinde in ſexta Synodo fuiſſe confirmatum colligi videtur ex *cap. renouantes, 22. diſt.* & ab eodem Iuſtiniano, *in Auth. de Eccleſ. tit. in princ. verſ. ideóque ſancimus.* Et quamuis vſu Romanæ Eccleſiæ multo pòſt tempore hoc receptum eſſet, nihilominus Epiſcopi Conſtantinopolitani Imperatorum freti poteotia aſſertom illud priuilegium ſibi vſurpare contendebant, imò ſuperiores eſſe Romano Pontifice, vt ex Paulo Diacono, Platina & aliis comprobat Raymundus Ruffus *pro Pontifice Max. pag. 50. cum ſeqq.* & ſentit Cardin. Bellarm. *lib. 2. de Romano Pont. cap. 18. in fine ſecundi argum.* Denique pro bono pacis Innoc. III. in generali Concilio Lateran. de quo *in d. c. antiqua, de priuil.* conceſſit idem priuilegium Conſtantinopolitaois Epiſcopis, vt aduertunt Patres, qoi iuſſu Gregorij XIII. emendationi Decreti præfuerunt, *in notis ad d. cap. Conſtantinopolitana*, qui etiam rectè aduertoot *in d. c. renouantes*, legendum eſſe, *ſimilia priuilegia, quæ ſuperior Roma habet, accipiat, necnon in Eccleſiaſticis rebus magnificetur, vt illa*, quamuis in antiquis Codicibus legeretur *inferior Roma*, & ooo taotum, *in Eccleſiaſticis rebus*, vt etiam antea bene adoerterat Ant. Auguſt. *ad Decretum lib. 1. dial. 9.*

Hieroſolymitana Eccleſia, quæ inter Patriarchales vltimo loco ponitur, cùm mater omnium Eccleſiarum habita eſſet, eo quòd primus Epiſcopus in ea fuerit S. Iacobus frater Domini, & poſt eum Simoo frater quoque ipſius Domini, per aonos ferè quingentos non re, ſed nomine, non poteſtate, ſed honore dumtaxat vſque ad Iuuenalem eiuſdem Eccleſiæ Epiſcopum, quarta Patriarchalis habita eſt, ex eo quia in Nicæna Synodo *canon. 7.* decretum fuerat, vt Hieroſolymitanos quartum quidem Patriarchalis ſeſſioois locum ac honorem haberet, oon tamen propterea à ſubiectione Cæſarienſis, quæ Metropolitana erat, eximeretur; Iuuenalis enim Praïlio defuncto in Sede Hieroſolymitana ſubrogatus eſt ann. Domini 419. in Concilio Epheſino totius Syriæ Palæſtinæ Primatum qoæſiuit, ideò quòd cum ſuſceptis ex toto Orbe peregrioationibus Hieroſolymitana Eccleſia frequentaretur maiori honore, officiíſque dignioribus, quàm Cæſarieoſem Metropolitanam colendam eſſe ambitiosè iudicaret. Reſtitit ille, qui Vicariam Pontificis præfecturam agebat Cyrillus Alexandrinus, vt notatur *in epiſt. 72. Leonis IX.* S. Hieronymus *in epiſt. ad Pammachium contra Ioannem Epiſcopum Hieroſolymitanum*, ſic eum alloquitur: *Tu qui regulas quaris Eccleſiaſticas, & Nicani Concilij canonibus vteris, reſponde mihi: Ad Alexandrinum Epiſcopum Palaſtina quid pertinet? ni fallor, hoc ibi decernitur, vt Palaſtina Metropolis Caſarea ſit, & totius Orientis Antiochia. Aut igitur ad Caſarienſem Archiepiſcopum deferre debueras, cui ſpreta communione tua nos noueras, aut ſi procul expetendum iudicium erat, Antiochia potius littera dirigenda. Sed noui cur Caſaream, cur Antiochiã malueris mittere. Maluiſti occupatis auribus moleſtiam facere, quàm Metropolitano tuo honorem reddere.* Nihil ergo magna Synodus Hieroſolymorum Eccleſiæ contulit, niſi vt honor, qui ex antiquo vſu ei deferri ſolebat, 21

Digitized by Google

ſolebat,iuribus,& ſubiectione Metropolitani ſal-
uis eidem deferatur, idque propterea quòd Hie-
roſolymitana Eccleſia mater omnium Eccleſia-
rum (ſic enim nominatur *in epiſt. Synodali Conci-
lij Conſtantienſis O Ecumenici ad Damaſum*, quæ
extat apud Theodoret.*lib.5.c.9.*) appellata fuerit,
adeóque non immeritò ipſius ciuitatis Epiſcopum
eum honorem, vt inter Apoſtolicarum Eccleſia-
rum Antiſtites ſederet, & in litteris quoque ita
nominaretur, antiquitus conſequutum fuiſſe iu-
dicatur, & poſtea id declaratum extitit in octaua
Synodo generali, prout habetur *in cap.fin.diſt.*22.
ac demum ab Innocentio III. confirmatum, ſeu
innouatum in Lateranenſi Concilio, de quo *in d.
cap.antiqua.*

22 Ex his ergo colligitur huiuſmodi Patriarchas
cæteris Prælatis eſſe maiores, non ſolùm dignita-
te,verùm etiam poteſtate, atque iuriſdictione, ar-
gumento *dict.cap. antiqua*, & *cap.exigit*, & *cap.*
23 *felicis,de cenſib. lib.6.* ad ipſos namque Epiſcopo-
rum omnium & Archiepiſcoporum negotia, &
maiores cauſæ poſt Apoſt. Sedem ſunt referendæ,
*cap.*1.*diſtinct.* 80. ſalua tamen in omnibus ipſius
24 Apoſtol. Sedis auctoritate, vt *in eod.cap.* dicitur.
Vnde ipſi poſt Romanum Pontif. primi ſunt, &
maiores in ordine Epiſcoporum, *cap.*1.*in princip.*
22.*diſtinct.* & patet ex *cap. graue nimis, in fine, de
prabend.* ac proinde illis plura & maxima ob exi-
miam, quâ fruuntur dignitatem, priuilegia ad in-
ſtar Papæ conceſſa ſunt.

25 Primum igitur priuilegium eſt, vt ſedere, & in-
cedere deberent immediatè poſt Papam ante Car-
dinales, Abb. *in d.cap.antiqua, num.*6. Præpoſ. *in
in cap.definimus*, 22. *diſtinct.* Hieron.Gig. *in tract.
de reſidentia Epiſcoporum, cap.*18.*n.*7. Caſſan. *in
catalog.gloria mundi, part.*4.*conſid.*9.*in princ.* Ma-
chado *dict.tract.* 2. *docum.*1.*num.*2. Ioan.Garcia *de
nobilitate gloſ.*48.§.3.*num.*41.*cum ſeqq.* Hermoſil.
*in addit. ad Partitam S. Gregorij Lopez in prolog.
gloſſ.*2.*n.*50.*cum ſeqq.* adducentes text. *in cap.con-
ſtituti*s, il 2. in inſcriptione, *de appellat.* Sed hoc
priuilegium receſſit ab aula, nam hodie Cardi-
nalea de conſuetudine & Iuris ratione eis præ-
ſunt ratione officij, cùm ſit vnum corpus cum
Romano Pont. ſicut ſuperiùs eſt ſuo loco expli-
catum, Gonzal. *d.gloſſ.*41.*num.*22. Quoad Patriar-
chas verò reſpectu Epiſcoporum, & Archiepiſco-
porum, ſciendum eſt quòd Patriarcha ſubeſſe de-
bet ei, qui eſt in ſuo territorio. Fontanel. *de pactis
nupt.clauſ.*9.*gloſ.*10.*part.*2.*num.*70. Zerol.*in praxi
Epiſcop.verb.Epiſcopus*, Ioan.Garc.*d.gloſſ.*48.§.3.
*num.*54.*verſ.ſi verò*, Hermoſil. *vbi ſuprà num.*59.
vbi ex Fontanel. *d.loco,num.*71. tenet in concurſu
plurium Epiſcoporum ad conſecrationem alterius
Epiſcopi præferri diœceſanum, etſi ſit minus an-
tiquior.

26 Secundum priuilegium eſt, vt Metropolitanos,
& Suffraganeos eorum ex cauſa deponere poſ-
ſent, *cap. mos antiquus, cum gloſſ.*65.*diſt. cap. quod
ſuſpectis*, 3. *q.*5.*gloſſ.*1.*in cap.renouantes*, 22.*diſt.* Ni-
ceph. *lib.*13.*hiſtor. Eccleſ.cap.*9. de Ioanne Chry-
ſoſtomo Patriarcha Conſtantinopolitano, Card.
*in Clem.in pleriſque,in princ.num.*16.*de elect.* Sed
& hoc priuilegium euanuit, quia vltra quòd an-
te Concil. Trid. hoc minimè licebat Patriarchis,
27 vt docet Andr. Gambat. *in tract. de offic. & poteſt.
Legati à Latere,lib.*2.*num.*16. & 18. poſt Concil.
Trid.caret difficultate,quia ſolus Papa poteſt de-
ponere Epiſcopos, vt *in ſeſſ.*13.*de reformat. cap.*8.
& *in ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*5. iunctis iis, quæ
reſoluimus *de offic. & poteſt. Epiſcopi part.* 3. *al-
legat.*112.

Tertium priuilegium eſt, vt eis Romani Pon- 28
tificis inſignis,& ornamentis vti fas ſit, ſiquidem
veſte ruſſea induti incedere, & equo albo phalera-
to ſimul atque fræno, & calcaribus deauratis vti
liberè liceat;ita Abb.Panorm.Hoſt.& alij ſcribentes
in d.c.antiqua, & Card. Iacobat. *in tract.de Concil.
lib.*1.*n.*184. Gambat. *d.lib.*2.*tit.*1.*de varus Ordin.
nomin.n.*21. nam & iis inſignis Legatus de Late-
re vti poteſt, vt ſuprà dictum eſt.

Quartum priuilegium eſt, vt illi Regibus, aliiſ- 29
ve Principibus Superiorem non habentibus æqui-
parentur,cùm eorum inſtar redacti ſint,quòd mul-
tarum Prouinciarum regimina ſubeant, vt per aſſ.
*d.conſ.*9.*verſ.& iſti*, Iacobat.*d.lib.*1.*n.*137. Gamb.
*vbi ſup.n.*15. Læl. Zech. *d.tit.de ſtatu Illuſtr. Patr.
n.*2.*circa fin.* Sebaſt.Med. *in tract.de legib.& ſtatut.
p.*1.*q.*12.*n.*9. Gaſp. Valaſc. *in rep.l.Imperium,n.*100.
ff.de iuriſd.omn.iud.

Quintum priuilegium, vt vbique Crucem ela- 30
tam præ ſe ferre liberè poſſint, & pallio vtantur,
præterquam in Vrbe Roma, aut vbicunque Sum-
mus Pontifex præſens fuerit, vel eius Legatus
vtens inſigniis Apoſtolicæ dignitatis, *d.cap.anti-
qua*, vbi Ant.& Abb.*in princ.* Caſſ. *d.p.*1.*conſid.*4.
Petr.Greg. *ſyntagm. Iuris, lib.*15.*c.*9. *num.*6. Læl.
Zech. *d.loco,num.*2.*ad fin.* Gonzal. *d.gloſſ.*41.*n.*25.
Henriq. *d.lib.*10.*c.*29.§.3. Sebaſt.Cæſ. *d.p.*1.*diſp.*4.
§.4. *ex n.*18. nouiſſimè Illoſtr. D. Roder. à Cunha
*in tract.de Primatu Bracharenſis Eccleſ.cap.*6. Pa-
cian. *de probat.lib.*2.*cap.*33. *num.*20. Guid. Panci-
rol. *in theſauro var.lect.lib.*1. *cap.*10. §. *habene &
aliud*, malè notans dicere Abb.*in cap.*1.*vt lite non
conteſt. num.*7. quòd Patriarchæ ſolum intra Pro- 31
uincias ſui Patriarchatus poſſunt deferre Cru-
cem, quia Abb. apertè loquitur de Archiepiſco-
pis, in quibus veriſſimam tradit, & vtilem atque
receptam diſtinctionem, quam etiam repetit *in
d.cap.antiqua,num.*10. quòd ſunt quædam inſignia
denotantia ſuperioritatem, ſeu poteſtatem in lo-
co, & iſtis vti nemo poteſt extra ſuam Prouin-
ciam abſque ſpeciali priuilegio, idem erat dicen-
dum in Patriarchis, niſi Iure communi eis con-
ceſſum reperiretur, *in d.cap.antiqua*, vt vbique, id
eſt, quocunque loco, vti liceret, quod vlteriùs
magis apparet ex limitatione, quam inferiùs fa-
cit text.ille,ibi, *niſi in Vrbe Romana*, &c. quæ ex-
ceptio regulam firmat in contrarium, quoad om-
nia alia loca, in quibus Romanus Pont. præſens
non reperitur, iuxta reg. text. *in l. nam quod liqui-
dè, §. vlt. ff. de pen.leg.* cum aliis per me adductis
*in tract. Axiomatum Iuris vtriuſq. Axiom.*85.*n.*4.
Quædam autem ſunt inſignia, dignitatem perſo- 32
næ denotantia, & his vti poteſt Archiepiſcopus,
vel ſimilis Prælatus extra loca ſui territorij, veluti
portare annulum, vel celebrare cum Mitra, & Ba-
culo, vt notat gloſſ. quam ſequuntur omnes ibi
in Clem. Archiepiſcopo, de priuileg. vbi etiam quòd
poſt ſe caudam portari faciat; pertinet enim hoc
ad perſonæ dignitatem,& inceſſus decentiam, no-
tat idem Abb. & ex eo Panciola *citato loco*, ad-
uertens habitum hunc fuiſſe cuiuſdam Palatino-
rum Principis Conſtantinopolitani; ſed ad Græ-
cos recurrere non oportet, & ſatis eſt dicere illos
ea noſtris ſumpſiſſe.

Ex quibus circa hoc priuilegium ferendi Cru- 33
cem inter Archiepiſcopos, & Patriarchas illa ap-
paret differentia, quòd Patriarchis Iure commu-
ni datum eſt vbique, Archiepiſcopis verò extra
Prouin

Digitized by Google

Prouinciam, iuxta text. *in d. Clem. Arch. epiſcopo.* Læl. Zech. *d. tit. de ſtatu illuſtriſſ. Patriar. h. num. 6.* nam extra Prouinciam Archiepiſcopi Crucem deferre non poſſunt, niſi illi quibus ſpeciali Sedis Apoſt. priuilegio fuerit conceſſum, vt probat text. *in d. c. 1. vt lite pend.* Alia quoad hoc inter eos eſt differentia, quia Patriarchæ Crucem ligno tranſuerſario gemino conſtantem præ ſe ferunt, cuius lignum ſuperius tranſuerſum breuius eſt, inferius longius; Archiepiſcopis verò intra ſuas Prouincias vnius dumtaxat tranſuerſi ligni Crucem præferre permittitur, vt optimè obſeruarunt Cuiac. *in parat. ad tit. de foro compet. in cap. ſanè 3. in fine*, Iuſt. Lipſ. *in notis ad ſuos de Cruce libros*, Iacob. Gretſer. *de ortu S. Crucis, p. 3. in deſcriptione Crucis VVerdeana, verſ. verùm cùm circa.* Iaym. Bleda *in tract. ſanctæ Crucis, cap. 7.* Hieron. Roman. *p. 3. de Repub. Chriſtiana, lib. 2. cap. 6. ad fin. & lib. 3. cap. 6. etiam ad fin.* Sebaſt. Cæſ. *d. §. 4. num. 22. in fine.* vbi *n. 23.* quærit & reſoluit, an licitum ſit Patriarchis vbique benedictionem ſolemnem, aut aliam dare extra territorium.

34 Sextum priuilegium eſt, vt ipſi Pallium Archiepiſcopis Suffraganeis ſuis tradere poſſint, poſtquam ipſi à Romano Pontifice illud acceperint, præſtito ſibi fidelitatis, & obedientiæ iuramento; cùm verò ipſi illud Archiepiſcopi tradunt ab ipſis, pro ſe profeſſionem Canonicam, & pro Romana Eccleſia obedientiæ ſponſionem recipere debent *d. cap. antiqua*, Abb. *in rub. de auctorit. & vſu pally, num. 2.* Lancell. Conrad. *in templo omnium Iudic. lib. 2. cap. 3. n. 19. & c. 4. per tot.* Sebaſt. Cæſ. *d. §. 4. num. 2.* Chriſtoph. Marcel. *in Caremon. Roman. lib. 1. cap. 8. per tot.* vbi dicit ſe vidiſſe Sixtum IV. manibus propriis dediſſe pallium Patriarchæ Conſtantinopolitano, Hieronymo Lando Veneto, quod tamen indecens Pontifici iudicauit Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 34. q. 4.* vbi dicit quòd licèt olim Archiepiſcopi quatuor illis Patriarchis ſubiectis à ſuo Patriarcha Pallium petere conſueuiſſent, iuxta *d. cap. antiqua*; nunc verò Archiepiſcopis Pallium Romani Pontificis beneficio, & auctoritate confertur, refert Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c. 3. n. 4. diſt. 100.*

35 Non obſtat quòd Pallium à ſolo Romano Pontifice vniuerſaliter dari poteſt, iuxta text. *in cap. niſi, de auctorit. & vſu Pally*, ideò dicitur accipi de corpore B. Petri *in cap. nomt. 3. diſt. 100.* ſecundùm Læl. Zech. *d. tit. de ſtatu illuſtriſſ. Patriarch. num. 5. verſ. traditur*, Vaſconcel. *in harmon. rubr. ſub tit. de auctorit. & vſu Pally num. 7.* quamuis meliùs alibi id explicauerim, cùm detur in ſignum plenitudinis poteſtatis, & Pontificalis officij, *d. cap. antiqua, cap. ad honorem, illo tit. cap. quanto, de tranſlat. Epiſcopi, cap. nihil, §. caterum, de elect.* cum aliis citatis ab Illuſtriſſ. D. meo *in comment. ad cap. non ſolum, 7. num. 1. diſtinct. 100.* quæ poteſtatis plenitudo ab alio dari non poteſt, niſi ab Apoſtolica Sede, eiuſque Præſide Romano Pontifice Petri ſucceſſore, à quo tanquam à capite in alios Prælatos tanquam membra omnis profluit Eccleſiaſtica iuriſdictio, *cap. in nouo 21. diſt.* Reſpondetur enim Patriarchas ex auctoritate ab ipſo Romano Pontifice conceſſa Pallia Archiepiſcopis concedere, ac ſubinde dici non poſſe quòd ab alio accipiunt, quàm à Romano Pontifice, & de ipſius B. Petri corpore iuxta prædictum ſenſum, iuxta reg. *Qui per alium facit, lib. 6.*

36 Septimum priuilegium eſt, vt habeant ordinariam iuriſdictionem ſuper omnes Epiſcopos & Metropolitanos totius Prouinciæ, & regionis, vbi eorum extenditur iuriſdictio, *d. tit. cap. antiqua*, Sebaſt. Cæſ. *d. diſput. 4. §. 4. n. 3.* Gonzal. *d. gloſ. 41. n. 25.* Machado me citato *in hoc loco d. p. 7. tract. 2. docum. 1. num. 1.* & ideo tanquam Ordinarij ſuper 37
Metropolitanos, & eorum Suffraganeos in Prouinciis ſuis omnes eorum Eccleſias ac Diœceſes viſitant, & ipſorum Metropolitanorum negligentiam ſupplent, *cap. cum ex officij, de praſcript.* quin olim ex cauſa ipſos & Suffraganeos eorum deponebant, de quo ſuprà meminimus. Diſpenſant quoque cum Epiſcopo, vel alio beneficiorum collatore ſibi ſubiecto, qui ob malam beneficiorum collationem fuerat à Concilio ſuſpenſus, *cap. graue nimis, ad fin. de prabend.* Scipion. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcopal. verb. Patriarcha, num. 3.* Item 38
excommunicato à Suffraganeis ſuis abſoluunt, licèt eis Suffraganei abſolutionem concedere recuſent, vt docent communiter Doctores, per text. *ibi in cap. ad reprimendam, num. 8. de offic. Ordin.* Matth. Vgon. *de praſtantia Patriarchali, verſ. ita quandoque.*

Octauum priuilegium eſt, vt in prouinciis omnibus earundem iuriſdictioni ſubiectis appelletur ad eos cùm opus fuerit, etiam omiſſis mediis; ſaluis appellationibus ad Sedem Apoſtolicam interpoſitis; quibus eſt ab omnibus humiliter deferendum, vt inquit Innocentius III. *in d. cap. antiqua*, Sebaſt. Cæſ. *d. §. 4. num. 8.* me citato *in hoc loco* Machado *d. tract. 2. docum. 1. num. 3.* Ratio autem formalis huius priuilegij in eo conſiſtit, quia ſecundùm ordinarias regulas appellatio gradatim, non verò omiſſo medio eſt interpretanda, *l. Imperatores, 21. in princip. ff. de appellat.* vbi omnes, & vltra Ordinarios Socin. *reg. 39.* Marant. *de ordine iudic. p. 6. cap. de appellat. à num. 168.* de quibus Alphan. *collect. 892.* quibus addo Garc. Falcon. *reg. 32.* & pleniſſimè Sigiſm. Scacc. *de appellat q. 7. à princip.* ita ſcilicet, vt inter Eccleſiaſticos Iudices ab Archidiaconis, & aliis inferioribus Prælatis ad Epiſcopum, & ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, & ſic ab inferiori ad Superiorem immediatum Iudicem interponatur appellatio, *cap. dilecti, 66. de appellat. cap. Romano, in princ. & §. ab Archidiaconis, & §. debet. & § vlt. eod. tit. lib. 6.* proſequitur Petrus Gregor. *de appellat. lib. 4 cap. 2.* Sigiſm. Scacc. *d. q. 7. à num. 81. & 86.* Patriarchis tamen ipſo iure ſingularis hæc prærogatiua indulgetur, vt ad eos omiſſo medio in omnibus ſuarum Prouinciarum locis licita ſit appellatio; atque ita text. *in d. cap. antiqua*, eſt intelligendus, quia aliàs nullum concederet priuilegium Patriarchis contra illud, quod in eius principio habetur, *renouantes priuilegia*, &c. & hanc eſſe communem ſententiam computatis Auctoribus poſt Innoc. & Hoſtienſ. concludit *ibi* Abb. *num. 7. & 8.* ſequuntur Lancel. Conrad. *in templo omnium Iudic. lib. 1. cap. 3. num. 9.* Vgon. *in tract. de praſtantia Patriarchali, col. 20. verſ. dixi iam quadam*, Marant. *d. loco, num. 371.* Gambar. *de offic. & poteſt. Legati à Latere lib. 8. q. 22. num. 106.* Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris lib. 15. c. 9. num. 6.* Læl. Zech. *de ſtatu illuſtriſſ. Patriarchar. num. 4. ad fin.* Scacc. *d. q. 7. num. 104.* Nec contrarium inſinuant eiuſdem text. verba illa, *ſaluis appellationibus ad Sedem Apoſtolicam interpoſitis*, quatenus hoc quòd appelletur omiſſo medio, ſoli Romano Pontifici concedere videtur, quod etiam Iura ſancitum erat *in cap. ſi duobus, de appellat. lib. 6.* quia reſpondetur textum illum in præci-

39 (margin, beside "Octauum priuilegium")

tatis verbis non loqui taxatiuè, neque impedire quòd etiam quatuor Patriarchis ſpecialiter concedatur, quia ſi gradatim ad Patriarchas eſſet appellandum, in Prouinciis ſibi ſubiectis; nihil eis ſpecialiter concederet ille text. contra mentem Pontificis in prœmialibus verbis, ibi, *Patriarchalium Sedium priuilegium retinentes*, &c. Quare audiendi non ſunt Butr. *in d. cap. antiqua, numer.* 1 t. Card. *n.* 4. *verſ. nota quod ad quatuor*, & alij, quos refert, & ſequitur Henriq. *d. lib.* 10. *cap.* 19. §. 3. contrarium exiſtimantes, idque colligentes ex gloſſ. vlt. *in d. cap. antiqua.*

40 Præter quatuor Primatios, & maximos Patriarchas, de quibus hucuſque egimus, alij ſunt minores inter Latinos, qui, vel Romani Pontificis indulgentia, vel inueterata conſuetudine Patriarchale nomen hodie retinent, ſeu olim vendicarunt, videlicet Aquileienſis, Gradenſis, Patriarcha Indiarum, & Patriarcha Æthiopiæ, cum aliis, de quibus gloſſ. *verb. Archiepiſcopis, in d. cap. Cleros, diſt.* 21. Specul. *tit. de diſpenſat.* §. *ſunt quoque, n.* 2. Gambar. *d. lib.* 2. *num.* 14. Vgon. *de præſtantia Patriarch. lib.* 4. *cap.* 7. Gonzal. *d. gloſſ.* 41. *ex num.* 14. *cum ſeq.*

41 De Aquileienſi Patriarcha, qui alius eſt à Gradenſi, vt aliquid breuiter dicamus, te ſcire volo quòd ante Longobardorum in Italiam aduentum, qui accidit anno ſalutis 566. Aquileienſis Archiepiſcopus more Græcorum & Orientalium Patriarcha nominabatur, & vt alij dicunt, occaſione cuiuſdam ſchiſmatis erectus, circa annum Domini 570. ſicut ex Cardin. Baron. teſtatur Caſtald. *in praxi cærem. lib.* 1. *ſect.* 10. *cap.* 11. *num.* 2. irruentibus verò Longobardis primo aduentu Alboinus eorum Rex Aquileiam cœpit, propter quod Aquileienſis Patriarcha Sedem hinc inde mutauit, & tandem in Vrbe Venetiarum permanſit, vbi hodie retento Patriarchæ nomine reſidet, & ad hunc Patriarcham ſcripſit Stephanus Papa de quo *in cap. nunc verò*, 9. *q.* 3.

42 De Gradenſi Patriarcha fit mentio in inſcriptione *cap. erubeſcant*, 32. *diſt. & cap. ex Litteris*, *de officio deleg.* Fuit autem Gradenſis ciuitas breui ambitu; paludibus, & flumine circumſcripta, in qua Patriarcha iſte reſidebat; verùm cùm propter huius ciuitatis aëris intemperiem reſidentia difficilè inibi fieri poſſet, Nicolaus V. de anno 1451. tranſtulit Gradenſis Eccleſiæ dignitatem, in inclytam Venetiarum ciuitatem, cuius Epiſcopus Caſtellanus dicebatur, eo quod eius Epiſcopalis Sedes erat in inſula Caſtellana, quæ Oliuolus appellabatur, & ſic ſuppreſſo vtroque titulo, & Gradenſi, & Caſtellano, primum Venetiarum Patriarcham creauit Laurentium Iuſtinianum, qui viuens, moriénſque multis claruit miraculis; ita Bernard. Iuſtinianus *in ſua de Venetiarum geſtis hiſtoria, lib.* 12.

43 Patriarcha Indiarum, ſeu noui mundi dignitas erecta fuit à felicis recordat. Paulo III. vt refert Gonzal. *d. gloſſ.* 45. *num.* 14. *in fine*, & his noſtris temporibus creatus fuit Patriarcha Æthiopiæ Ioannes Nonius Barretus Luſitanus, vt refert

44 Sebaſtian. Cæſ. *d. p.* 1. *diſput.* 4. §. 3. *num.* 2. Et quatuor iſti ſolùm retinent hodie Patriarchæ nomen, cæteri verò infra referendi Primates dicuntur, non Patriarchæ, eò vel maximè, quia primas tenent ciuitates. Gaſp. Stat. *de antiqu. Luſitan. c.* 64. *n.* 7. Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad c.* 2. *num.* 1. *diſt.* 99.

45 De Bituricenſi Archiepiſcopo fit mentio *in c. conqueſtus*, 9. *q.* 3. vbi quòd apud Nicolaum Papam querebatur Narbonenſis Archiepiſcopus, quòd Bituricenſis tanquam Primas & Patriarcha, ipſo inuito, Clericos ad tribunal ſuum venire compelleret, vnde Alberic. *in rub. de ſtatu nomin. col. vlt.* dicit Archiepiſcopum Bituricenſem eſſe Primatem in Prouincia Burdegalenſi, & Cardin. Alexandrin. *in cap. diffinimus* 22. *diſt.* Bituricenſem ponit primum Patriarcham poſt quatuor Primarios, & Nicol. Boër. *in addit. ad tract. de auctoritate, & præeminentia magni Conſilij, p.* 1. *n.* 14. dicit Bituricenſem eſſe Primatem in Burdegalenſi Prouincia, id comprobans ex text. *in cap. vlt. de maiorib. & obed.* & ex cap. vlt. *de dolo, & contumacia.* Vide Sebaſt. Cæſ. *d. diſp.* 4. §. 3. *n.* 7. D. Acuña *in hiſtoria Eccleſiaſtica Epiſcoporum Portugalenſium*, *p.* 1. *c.* 6. *pag.* 73. *in fine.*

De Piſano Archiepiſcopo quòd ſit Primas, tra- 46
ctant additio marginalis *ad gloſſ. in d. cap. diffinimus*, 22. *diſt.* vbi Archid. & Domin. Idem Domin. *in cap. Cleros, n.* 20. *diſt.* 12. Præpoſ. *in cap. Concilia*, §. *Epiſcopos, ſub n.* 5. *diſt.* 17. Turrecr. *in cap. Prouincia, verſ. ſed inſurgit quæſtio, diſt.* 99. Petr. de Monte in Monarchia Concil. *p.* 1. *art.* 1. *n.* 254. *& ſeq.* Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi, p.* 4. *conſid.* 19. *in fine*, Boër. *de ordine & præcedentia graduum, p.* 1. *n.* 13. *& de auctoritate magni Conſilij, n.* 54. Pauin. *de officio & poteſt. Capituli Sede vac. præl.* 6. *n.* 13. Caleſat. *de equeſtri dignitate, n.* 94. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris, lib.* 15. *c.* 10. *n.* 30. *in fine*, Gig. *de reſident. Epiſcopor. q.* 18. *n.* 10. Marc. Anton. Cuch. *in inſtit. maior. lib.* 1. *tit.* 3. Sbroz. *de Vicario Epiſcopi, p.* 1. *q.* 3. *n.* 24. *&* 25. Anaſtaſ. Germon. *dict. c.* 7. *n.* 8. Gonzal. *d. gloſſ.* 41. *n.* 14. D. Acuña *d. cap.* 6. *pag.* 75. Reuerendiſſ. D. Viuian. Epiſcopus Salonen. amicus noſter, *in ſua praxi Iuriſpatron. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 2. *n.* 67. *cum multis ſeqq.* in vlt. impreſſ. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.* 1. *tit.* 3. *cap.* 7. *n.* 10. *cum ſeqq. & in collectan. ad cap. ſi diligenti, ex num.* 3. *de præſcript.* quibus in locis rationes plures adduxi, quas referunt Piſani contra Calaritanos, & Calaritani contra Piſanos, pro huiuſmodi Primatia obtinenda.

De Toletano Archiepiſcopo, quòd non ſolùm 47
ſit Primas, ſed etiam Patriarcha dici, ac priuilegiis veris quatuor Patriarchis conceſſis frui poſſit, & valeat, habet ille ex ſpeciali indulto Martini V. incip. *Martinus, ſub Dat. Kalendas Aprilis* 1422. cuius memini *d. c.* 7. *num.* 11. & de eo mentionem faciunt Garſia de Loayſa *in collect. Concil. Hiſpaniæ, in Decreta Gundemari Regis, pag.* 296. Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum, part.* 2. *fundam.* 1. *n.* 33. vbi illud refert de verbo ad verbum.

De Primatu autem Hiſpaniæ contentio magna 48
eſt inter Toletanum & Bracharenſem Archiepiſcopos, cuius meminit text. *in c. coram, de in integr. reſtitut.* Pro Toletano expreſsè ſcripſit mira ingenij. & eruditionis vbertate D. Thomas Tamayo de Vargas in ſuo libro inſcripto, *Nouedades antiguas de España*, cuius meminit Machado, *d. lib.* 4. *p.* 7. *tract.* 2. *docum.* 1. *n.* 4. Pro Bracharenſi D. Maur. Ferret. *in hiſtor. B. Iacobi, lib.* 1. *c.* 14. *pag.* 53. Fr. Bernard. de Britto *in Monarchia Luſit. p.* 1. *lib.* 6. *c.* 14. Stat. *de antiq. Portug. cap.* 37. nouiſſimè egregiè decertauit Sebaſt. Cæſar. *in relect. de Eccleſiaſt. hierarchia, p.* 1. *diſput.* 4. §. 5. & aliqua pro ingenij mei imbecillitate primus omnium cumulaui *d. tract. de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 1. *tit.* 3. *cap.* 8. *per tot. & in collect. ad d. cap. coram*; & omnes ſuperabit, vt inde forſan nullus ambigendi locus maneat, Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha eiuſdem Bra-

charenſis

charenſis Eccleſiæ digniſſimus Præſul. *in fine tr. de hac Brachara Auguſta Primatia*, quem pro firmanda & ſtabilienda ſui Primatus auctoritate in lucem edere promittit *in comment. ad cap. 1. num. 1. diſtinct. 99.* Sed iam Promiſſa adimpleuit, vt poſt hæc ſcripta vidi, dum Romæ, *ſub die 15. Iulij* 1632. ad manus meas peruenit elegans, & nunquam ſatis laudandus tractatus iſte, quem de Primatu Bracharenſis Eccleſiæ ſcripſit, & Bracharæ Auguſtæ ſub eodem anno imprimi curauit, in quo quicquid hac in re deſiderari poteſt, diligenter eſt enocleatum, & præcipuè *à cap. 9. cum ſequentib.* multa adducit non vulgaris eruditionis fundamenta & auctoritates, quibus ſui Primatus ius firmiſſimè ſtabilitur; & *cap.* 26. plures Summos Pontifices commemorat, qui Brachareoſes Archiepiſcopos Primares appellarunt, & *capite* 27. exempla nonnolla refert, & tandem catalogum Auctorum conficit, qui Primatiæ Bracharæ detulerunt, inter quos citat Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 2. c. 22. n. 5.* Chald. Pereira *conſ. 8. n. 54. & conſ. 31. num. 13.* Padil. *in hiſtoria Eccleſ. centur. 6. cap. 32. pag. 72.* Anton. de Souſa de Macedo *in libro, cui titulus eſt, Flores de Heſpaña, cap. 9. excellen. 13. per tot.* Emman. de Faria *in epit. hiſtor. Regni Portugal. part. 4. c. 13.*

49 Plures alij ſunt Primates, vnuſquiſque reſpectu Prouinciæ, ſeu Regni, vbi eſt conſtitutus. Hiberniæ igitur Primas eſt Armacanus Archiepiſcopus, Angliæ Cantuarenſis, Africæ Carthaginenſis, Hungariæ Strigonienſis, Poloniæ Gneſnenſis, Scotiæ Archiepiſcopus S. Andreæ, Germaniæ olim Magdeburgenſis, nunc verò Salſeburgenſis. In Galliæ verò Prouinciis Primates ſe appellant Archiepiſcopi Bituricenſis, Remenſis, Lugdunenſis, Arelatenſis, & Viennenſis, Sebaſt. Cæſ. *d. diſput. 4. §. 3. in fine*, D. Acuña *d. c. 6. pag. 73. cum ſeqq.*

50 Illud demum aduertere oportet, quòd vbicunque Patriarcharum fit mentio diffinitè loquendo, veniunt ſolummodò quatuor ſupradicti veri, & præcipui Patriarchæ, non verò alij minores, ſicut tradunt Doctores per me citati *in tract. de appellat. verborum vtriuſque Iuris ſignificat. appellat. 189. num. 1.*

51 De Patriarchis & Primatibus qui plura alia ſcire cupit, conſulat Caſſan. *in catalogo gloria mundi p. 4. conſ. 9.* Math. Vgon. *in tract. de Patriarchali præſtantia tom. 13. Doctor. part. 2. pag. 282.* Dionyſ. Paul. Lopis *de vera quatuor Patriarc. Sedium erect.* Greg Lop. per text. *ibi in l. 9. verb. Primado. tit. 5. p. 1.* S. Antonin. *in 3. p. tit. 20. c. 4.* Cou. *in reg. poſſeſſor, p. 2. §. 10. n. 5. & 6. & var. lib. 4. c. 14. num. 13. verſ. ſecunda autem Sedes*, Aluar. Pelag. *de Planctu Eccleſiæ, lib. 2. c. 17.* Rebuff. *in concord. tit. de collation. §. ſi quis verò, verb. Patriarchalis*, Cuch. *in inſt. maior. lib. 2. tit. 7.* Ioan. Paul. Lancel. *in inſtit. Canon. lib. 1. tit. de Epiſcop. in §. Patriarcha*, Lancell. Conrad. *in templo omnium Iudic. lib. 2. c. 3.* Anton. Auguſt. *in epit. Iuris Pontificij veteris, lib. 1. de Patriarchis, & Primatibus*, Paul. Fuſc. *de viſitat. lib. 1. c. 2. ex num. 9.* Andr. Gambat. *de officio, & poteſtate Legati à Latere, lib. 2. in rub. de variis Ordin. nomin. ex num. 11.* Sebaſt. Medic. *de legibus, & ſtatutis, part. 1. q. 12.* Hippol. Marſil. de Columna *de Eccleſ. redditunum origine, part. 2. c. 11. ex num. 15.* Altamiran. *in tract. de viſitat.* circa text. Concilij Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. in verb. Patriarcha, & Primates*, Didac. ab Alaba *de Concil. part. 2. c. 6.* Rodulph. Cupers *in repet. c. oportebat, 79. diſtinct.* Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu. *§. Papam, ex num. 40. & §. ad quem ſenſum, ex n. 16.* Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris lib. 15. cap. 11.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immun. lib. 3. p. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 41.* Azot. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 35. & 36.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum, p. 2.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarchia part. 1. diſp. 4.* Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſc. verb. Patriarcha.* nouiſſimè Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 7. tract. 2. pag. 343.* D. Roder. à Cuſta *in hiſtor. Eccleſ. Epiſt. Portugalenſium, p. 1. cap. 6.*

Capvt VII.

De Archiepiſcopis, ſeu Metropolitanis.

SVMMARIVM.

1 *Archiepiſcopus dictus eſt quaſi Princeps Epiſcoporum, quia omnibus ſua Prouinciæ Epiſcopis præeſt.*

2 *Metropolitanus dicitur à menſura ciuitatum, ſecundùm aliquos: at verò ſecundùm alios à matrice ciuitate.*

3 *Metropolis ciuitas eſt, quæ caput Prouinciæ exiſtit, & Metropolitani Sedes, ac Diœceſis.*

4 *Archiepiſcopus, & Metropolitanus idem ſunt.*

5 *Dictio* videlicet, *declaratoria eſt eiuſdemmet rei, & perſonæ.*

6 Cap. Clericos, verſ. Ordo, 21. diſtinct. *declaratur.*

7 *Archiepiſcopus aliquis nonnunquam Metropolitanus non eſt, veluti ſi nullum habuerit Suffraganeum.*

8 *Ordinis reſpectu in ſubſtantia, id eſt, reſpectu characteris, nihil plus habet Archiepiſcopus quàm Epiſcopus.*

9 *Archiepiſcopus maiorem ſollicitudinem habet quàm Epiſcopus, reſpectu executionis & exercitij.*

10 *Archiepiſcopus præcellit cæteros Epiſcopos honore, & eſt perſona magis priuilegiata.*

11 *Archiepiſcopi præſtantia aliquando appellatur auctoritas Metropolitana, nonnunquam ius Metropolitanum, interdum Archiepiſcopalis dignitas.*

12 *Metropolitana Eccleſia eſt grandioris honoris titulo Suffraganei.*

13 *Prouincia tota eſt ad iuriſdictionem Metropolitanæ Eccleſiæ.*

14 *Archiepiſcopi in Diœceſi ſua habent omnia iura, poteſtatem, & obligationes, quas cæteri Epiſcopi in ſuis Diœceſibus obtinent.*

15 *Metropolitanus à tribus Epiſcopis Suffraganeis conſecrari debet, omnibus aliis Prouinciæ, vel præſentibus, vel ſaltem ſi non potuerint, per litteras conſentientibus, adhibitòque etiam conſenſu Primatis.*

16 *Metropolitanus licèt rectè conſecratus fuerit, & poſſeſſionem acceperit, non poteſt antè Pallium acceptum ſe Archiepiſcopum nominare, nec ea munera obire, quæ ſunt Poteſtatis, Ordinis, & Iuriſdictionis.*

17 *Archiepiſcopus ſi ea faciat, quæ ſibi proueniunt ex Pallio, an abſque illo valida, & firma ſint? oſtenditur.*

18 *Electos in Epiſcopos Suffraganeos confirmat Archiepiſcopus.*

Digitized by Google

19 *Archiepiſcopus in conſecratione ſui Suffraganei electi & confirmati in Epiſcopum, interuenire debet, vel eam committere; nec alij Epiſcopi ſine eius mandato conſecrare debent; ſed hodie non ſeruatur.*

20 *Archiepiſcopus vocare poteſt Suffraganeos pro conſecratione alterius Suffraganei, qui per illum vocati accedere tenentur.*

21 *Archiepiſcopus poteſt Suffraganeis iniungere, vt ſeruari faciant quod ſeruatur in Metropolitana.*

22 *Archiepiſcopus ſingulis ſaltem trienniis ad Synodum Prouincialem Suffraganeos conuocare poteſt, in qua eſt præſidens & Iudex principalis.*

23 *Archiepiſcopus curare debet vt Suffraganei ſui apud ſuas Eccleſias reſideant, & probare in ſcriptis eorum abſentiam, & abſque legitimis cauſis illis non reſidentibus applicare fructus fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus locis, & creſcente contumacia denunciare Papæ.*

24 *Archiepiſcopus poteſt compellere Suffraganeos iuſtitiam ſubditis miniſtrare, & facere id, quod debent.*

25 *Suffraganeum ad faciendam Synodum quotannis compellere poteſt Archiepiſcopus, & eum cogere vt conſtituat œconomum, & Archipresbyterum ruralem, & ad erectionem Seminarij ſi negligens fuerit.*

26 *Archiepiſcopus quandoque poteſt ſuſpendere, interdicere, & excommunicare Suffraganeos.*

27 *Epiſcopus omittens congregare Synodum, eſt ſuſpendendus ab executione officij, & poterit ſuſpendi per Archiepiſcopum cui ſubeſt.*

28 *Vicarius Archiepiſcopus illo abſente poteſt Suffraganeum ſuſpendere, interdicere, & excommunicare.*

29 *Archiepiſcopus poteſt excommunicare Vicarium, vel Officialem Epiſcopi Suffraganei, ſubſiſtente cauſa rationabili.*

30 *Cauſa rationabiles, quæ fiat vt poſſit Archiepiſcopus excommunicare Vicarium Epiſcopi Suffraganei, oſtenditur.*

31 *Archiepiſcopus poteſt ſupplere Suffraganeorum negligentiam circa id, quod facere debent.*

32 *Epiſcopus ſi noluerit inſtituere præſentatum, ipſum inſtituit ſuperior proximus, id eſt, Archiepiſcopus.*

33 *Deuolutio fit ad Papam ab Epiſcopo exempto.*

34 *Epiſcopus, ſi negligat ponere œconomos, eius negligentia per Metropolitanum ſuppletur.*

35 *Epiſcopo negligente in executione vltimæ voluntatis, Archiepiſcopus exequitur.*

36 *Metropolitanus adiri poteſt vt Epiſcopum cogat Iudici ſeculari auxilium, quod abnegauit, exhibere.*

37 *Archiepiſcopus abſoluit quem non vult abſoluere Epiſcopus.*

38 *Epiſcopo deneganſe diſpenſationem quando eſt debita, Archiepiſcopus diſpenſare poteſt.*

39 *Diſpenſatio dicitur debita ratione perſonæ, ætatis, loci, temporis, pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ.*

40 *Archiepiſcopus poteſt cogere Epiſcopum vt conſtituat ſibi Vicarium quando non eſt idoneus ad regendum, vel commodè regere non poteſt.*

41 *Exempti Epiſcopi negligentiam ſupplere non poteſt Archiepiſcopus.*

42 *Archiepiſcopus non poteſt ſupplere negligentiam Epiſcopi Suffraganei in non præſtando conſenſum alicui actui, in quo ipſe conſenſus ad validitatem neceſſariò deſideratur.*

43 *Archiepiſcopus poteſt Epiſcopum Suffraganeum ad conſentiendum cogere.*

44 *Archiepiſcopus eſt Iudex Ordinarius Suffraganeorum ſuorum.*

45 *Archiepiſcopus in ipſos Suffraganeos nullam habet poteſtatem, niſi quatenus expreſſum in Iure reperitur.*

46 *Archiepiſcopus de ciuilibus tantùm cauſis Suffraganeorum cognoſcere poteſt, ſed contrarium cenſuit S. Congreg.*

47 *Epiſcopi in cauſis criminalibus non poſſunt hodie conueniri, citari, aut moneri, niſi ob cauſam ex qua venirent deponendi, aut priuandi, & tunc etiam à ſolo Romano Pontif. terminanda.*

48 *Diſpenſare in votis & Iuramentis Epiſcoporum Suffraganeorum poteſt Archiepiſcopus.*

49 *Metropolitanus poteſt cogere ad concordiam Epiſcopos Suffraganeos quando inter eos eſt diſcordia ſuper perceptione iurium Epiſcopalium in Eccleſia, quæ eſt ſita in finibus duarum Diœceſum.*

50 *Sententias in ſubditos Suffraganeorum latas poteſt Archiepiſcopus corrigere, & confirmare.*

51 *Archiepiſcopi extra ea, quæ à Iure communi ſpecialiter illis demandantur, aut per appellationem deuoluuntur, aut dum viſitat competere dignoſcuntur, nullam in ſubditos Suffraganeorum poteſtatem habeat.*

52 *Archiepiſcopus in ſubditos Suffraganeorum in cauſis appellationis iuriſdictionem exercet.*

53 *Appellari poteſt ab Epiſcopis ad Archiepiſcopos.*

54 *Epiſcopus ſi poſt interpoſitam ab eo appellationem promouentur in Archiepiſcopum, ex debito tenetur alteri illam cauſam delegare.*

55 *Appellari poteſt ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum non ſolùm in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus.*

56 *Appellari poteſt ad Archiepiſcopum, etiamſi iuriſdictio Epiſcopi fuerit à Papa excitata in cauſa in qua Epiſcopus protulit ſententiam.*

57 *Archiepiſcopus poteſt cognoſcere inter illos, qui ſe ſponte offerunt liti ſuper illa re, de qua eſt appellatum, non autem inter eos inuitos.*

58 *Archiepiſcopus in cauſa appellationis ab interlocutoria pronunciationis benè appellatum remanet Iudex in toto negotio principali.*

59 *Archiepiſcopus debet cognoſcere, vel delegare cauſas appellationum, quæ ad ipſum deferuntur Iure Metropolitanico in ſua, vel in illius Diœceſi à quo eſt appellatum, & non poteſt alibi, niſi de conſuetudine hoc illi competat.*

60 *Archiepiſcopus poteſt in Diœceſi Suffraganei habere Iudicem, aut tribunal erectum pro appellationibus audiendis propter commoditatem litigantium, abſque conſenſu ipſius.*

61 *Archiepiſcopus præſtare poteſt conſenſum non exhibitum ab Epiſcopo, ſuppleudo eius negligentiam in eo præſtando, vbi actum fuerit remedio appellationis.*

62 *Licentiam aſſiſtendi Matrimonio ſi Epiſcopus iniuſtè deneget, poteſt Archiepiſcopus eam præſtare per viam appellationis.*

63 *Deuolutio Iuris ad Archiepiſcopum vbi locum habet operatur, vt ad eum tanquam ad immediatum Ordinarium recurri poſſit, per viam ſimplicis querelæ; quod tamen ſecus eſt vbi non ex iure deuoluto, ſed mediante remedio appellationis Archiepiſcopus adeundus eſt.*

64 *Metro*

Digitized by Google

64 *Metropolitanus per viam nullitatis abſque appellatione de cauſis inter ſubditos Suffraganei cognoſcere non poteſt.*

65 *Fidei in cauſis propter earum grauitatem appellatur ad Papam.*

66 *Archiepiſcopus non poteſt cõpellere ſubditos Epiſcopi ad perhibendum teſtimonium in cauſa appellationis, niſi aliud ſit conſuetudine.*

67 *Archiepiſcopus non poteſt cognoſcere de nullitate ſententia inter ſubditos Suffraganeorum abſque appellatione.*

68 *Reſtituere in integrum aduerſus ſententiam Epiſcopi non poteſt Archiepiſcopus.*

69 *Appellatio non datur à delegato Epiſcopi ad Archiepiſcopum, ſed ad Epiſcopum delegantem, niſi Epiſcopus delegaret cauſas in fraudem.*

70 *Archiepiſcopus quando conuenit ſubditum ſui Suffraganei Epiſcopi coram ipſo, tunc non appellatur ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum, ſed appellatur ad ſuperiorem Archiepiſcopi.*

71 *Metropolitana Eccleſia ritum Suffraganeorum ſubditos in diuinis officiis non ſeruantes corrigit Metropolitanus.*

72 *Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum circa concernentia totam Prouinciam.*

73 *Archiepiſcopus iuriſdictionem habet in ſubditos Suffraganeorum ſi ipſi nunciis, & familia ſua iniuriam irrogauerint.*

74 *Metropolitanus ad querelam Epiſcopi procedit contra Canonicos abſque cauſa rationabili & manifeſta à Diuinis ceſſantes.*

75 *Crimina notoria ſubditorum Suffraganeorum liberè punire poteſt Archiepiſcopus omni tempore abſque appellatione, & extra viſitationem.*

76 *Conſuetudinis prætextu Metropolitani Iuriſdictionem habent in ſubditos Suffraganeorum.*

77 Cap. 1. & 2. de foro compet. lib. 6. & cap. duo ſimul 9. q. 3. *declarantur.*

78 *Quæſtores eleemoſynarum per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus pro fabrica Eccleſia Metropolitana.*

79 *Edicta per totam Prouinciam mittere poteſt Archiepiſcopus in caſibus ad ſuam Iuriſdictionem pertinentibus.*

80 *Indulgentias per totam Prouinciam concedere poteſt Archiepiſcopus, etiamſi non ſit in actu viſitationis, dummodo Statutum generalis Concilij non excedat.*

81 *Prædicationis officium per totam Prouinciam aliquibus interdicere poteſt Archiepiſcopus.*

82 *Exulare à tota Prouincia poteſt Archiepiſcopus delinquentes in ſua Diœceſi.*

83 *Archiepiſcopus poteſt iudicare ſubditum Suffraganei in ſua Diœceſi delinquentem.*

84 *Abbates, & Regulares Prælatos negligentes compellere poteſt Archiepiſc. vt Prædicatio Euangelij fiat in Eccleſiis Parochialibus ſubiectis Monaſteriis in nulla Diœceſi exiſtentibus.*

85 *Archiepiſcopus conuocare poteſt Regulares in cuius Prouincia Monaſteria ſub immediata Sedis Apoſtolica protectione ſita ſunt, negligentes exequi Decretum Concilij Trident.* ſeſſ. 25. de Regul. c. 8.

86 *Metropolitanus poteſt Congregationes generalium Capitulorum exemptorum conuocare, ſi quolibet triennio ſeſe in Congregationes redigere contempſerint.*

87 *Archiepiſcopus recepta iuratoria cautione poterit abſoluere ſubditum Suffraganeum ſe ab Epiſcopo ſuo iniuſtè excommunicatum querelantem, nec abſolutionem monente Archiepiſcopo obtinere valentem.*

88 *Archiepiſcopus poteſt viſitare Prouinciam, & procurationem à ſubditis Suffraganeorum ſuorum exigere.*

89 *Archiepiſcopus dum actu viſitat Diœceſes Suffraganeorum poteſt abſoluere illorum ſubditos, tam per ſe, quàm per alios.*

90 *Diſpenſare in foro conſcientia poteſt Archiepiſcopus audiendo confeſſionem in Pœnitentialibus dum actu viſitat Diœceſim Suffraganeus.*

91 *Viſitare Diœceſes Suffraganeorum non poteſt hodie Archiepiſcopus, niſi cauſa cognita, & probata in Concilio Prouinciali.*

92 *Archiepiſcopus dum viſitat Prouinciam, non poterit Ordinare, nec concedere Litteras dimiſſorias, nec Chriſmare, nec exercere Iuriſdictionem fori contentioſi in ſubditos Epiſcopi Suffraganei, niſi in criminibus notoriis, & contra impedientes eius iuriſdictionem.*

93 *Archiepiſcopus vocat Epiſcopos Suffraganeos ad Concilium Prouinciale.*

94 *Metropolitanus in Synodo Prouinciali cognoſcit ſi Clericus cum Epiſcopo ſuo criminalem, aut ciuilem cauſam habeat.*

95 *Metropolitanus cum Synodo Prouinciali diiudicat, ſi dubius aliquis, aut difficilis abuſus, vel grauis quæſtio exoriatur circa Imagines, Reliquias, aut miracula.*

96 *Metropolitano cura eſt facere, vt Prouinciales Epiſcopi in ſuis Eccleſiis commorentur, & ſuper eorum abſentia inquirere.*

97 *Metropolitanis cum iudicio Suffraganeorum ſuorum in Prouinciali Synodo plura demandantur à Concil. Trident.*

98 *Metropolitano, & eius Concilio Prouinciali parendum eſt ab Epiſcopis Suffraganeis.*

99 *Epiſcopo mortuo, excommunicato, aut in captiuitatem redacto, Eccleſia adminiſtratio ad Capitulum Canonicorum pertinet.*

100 *Eccleſia vbi idoneos miniſtros non habere probatur, poterit Metropolitano auctorisato Ordinaria illius adminiſtratio incumbere.*

101 *Archiepiſcopus poterit deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia Suffraganea, ſi infra Octo dies poſt mortem Epiſcopi Capitulum non prouiderit, vel non idoneum elegerit, ſed eo mortuo, Capitulum poteſt infra octo dies creare alium, vt num. 102.*

103 *Pallium eſt ſpeciale ornamentum Archiepiſcopi.*

104 *Pallio vtuntur ex ſpeciali priuilegio Epiſcopi qui ſequuntur, videlicet Oſtienſis, Papienſis, Lucenſis, Bambergenſis, & Quinqueceleſ.*

105 *Pallio vti tantùm poteſt in Eccleſiis ſuæ Prouincia, in Miſſis, certis temporibus, Patriarcha, ſeu Metropolitanus.*

106 *Miſſarum in ſolemniis tantùm Archiepiſcopi vtuntur Pallio, vel ſi Epiſcopos contigerit Ordinare, & in Ordinationibus Clericorum.*

107 *Epiſcopus factus Archiepiſcopus, an poſſit Ordines conferre ante receptum Pallium, oſtenditur.*

108 Cap. vlt. de auct. & vſu Pallij *declaratur.*

109 *Archiepiſcopus, qui renunciauit Epiſcopatui, & ſic loco, & non Dignitati, non poteſt exercere Pontificalia in Diœceſi, & Prouincia renunciata, etiam cum conceſſu Archiepiſcopi ſucceſſoris, & Suffraganeorum.*

110 *Archiepiſcopus qui renunciauit, non poteſt amplius vti Pallio, ſed debet retinere penes ſe, & cum illo ſepeliri.*

111 *Archiepiſcopus ante receptionem Pallij nihil de prouentibus Eccleſia recipere poteſt.*

112 *Archiepiſcopus ſine Pallio non poteſt ea munera obire, qua ſunt poteſtatis, Ordinis, & Iuriſdictionis.*

113 *Archiepiſcopus ante Pallium acceptum poteſt Suffraganeum ſuum electum per alios Suffraganeos conſecrare, & alia Pontificalia per alium exercere, dummodo non ſit in mora petendi Pallium.*

114 *Archiepiſcopus infra tres menſes à die Conſecrationis, vel Confirmationis, tenetur à Romano Pont. Pallium petere.*

115 *Pallium non datur niſi instanti, petenti, & exigentibus meritis.*

116 *Formula tradendi Pallium Archiepiſcopis, ponitur.*

117 *Pallium dignè & honorificè aſſeruari debet ſerico obuolutum in capſula intus, & extra pulchrè ornata.*

118 *Pallium non poteſt accommodari, neque in morte alicui relinqui.*

119 *Archiepiſcopus cum Pallio, quomodo intra, & extra Prouinciam ſit ſepeliendus, oſtenditur.*

120 *Archiepiſcopus ad aliam Eccleſiam tranſlatus vti non poteſt Pallio prioris Eccleſia, neque Pallio ſui pradeceſſoris defuncti.*

121 *Archiepiſcopus ſi renunciauerit Archiepiſcopatui exercens Pontificalia tam in Prouincia, quàm alibi, non poteſt vti Pallio, etiamſi Epiſcopi permitterent.*

122 *Pallium qui ſemel habuit vnius Archiepiſcopatus, ſi ab illo ad alium transferatur, iterúmque redeat ad priorem, indiget nouo Pallio.*

123 *Archiepiſcopus, qui ſponte ſua ſuo ſe Epiſcopatui abdicauit, ſi iterum ad eandem Eccleſiam eligatur, alio indigeat Pallio, oſtenditur.*

124 *Archiepiſcopus ſi perdat Pallium à Papa acceptum, vel caſu igne comburatur, poterit abſque illo Pontificalia munia exercere.*

125 *Archiepiſcopus tranſeundo per totam Prouinciam, etiam in locis exemptis, poteſt ante ſe deferri facere Dominicam Crucem, etiam extra viſitationem, niſi eſſet preſens Legatus Papa, vel Cardinalis non Legatus.*

126 *Archiepiſcopus ante Pallium acceptum non facit ante ſe Crucem deferri, quia ſtatim illo accepto ad benedictionem eleuatur Crux.*

127 *Crux Archiepiſcopi in Cathedrali recepti à Canonicis pracedit, ita ut inter Crucem & Archiepiſcopum nemo ſit niſi Dignitates, & Canonici.*

128 *MozZetta violacea ſupra Rochettum apertum vtitur Archiepiſcopus in tota Prouincia.*

129 *Archiepiſcopus occurrentes per totam Prouinciam benedicit dextera eleuata & extenſa, ſignum Crucis formans etiam in loco exempto, tam ſolemniter, quàm priuatim.*

130 *Archiepiſcopus poteſt in tota Prouincia diuina Officia in Pontificalibus celebrare, & ab aliis in ſua praſentia celebrari facere.*

131 *Archiepiſcopus in tota ſua Prouincia pro celebratione in Pontificalibus poteſt collocare Sedem.*

132 *Iuriſdictione vel officio non vtitur Archiepiſcopus in ſua Prouincia, ſine licentia Epiſcopi loci, vel ſuperioris exempti.*

133 *Doctores referuntur de Archiepiſcopis, & Metropolitanis agentes.*

ARCHIEPISCOPVS dictus eſt quaſi Princeps Epiſcoporum, quia omnibus ſuæ Prouinciæ Epiſcopis præeſt, ſecundùm Iſidor. *lib. 7. etymol. cap. 12.* relatum *in capite Cleros, verſ. Archiepiſcopus, diſtinct. 21.* Humobon. de Bonis *de humana vita ſtatibus, part. 1. cap. 6. verſ. hi dicuntur,* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 3. cap. 33. q. 1. in princip.* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 18. num. 1.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 1. tit. 1. cap. 6. num. 10. & tit. 4. num. 1.* ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p. 1. diſp. 5. §. 1.* Layman *de Prælat. Eccleſiaſt. elect. c. 14. q. 151.* Ouiedo *in praxi Regular. part. 2. tract. 1. c. vnic. q. 2. num. 53.* 1

Metropolitaoua verò ſecundùm eundem Iſidor. *citato loco,* dictus eſt à menſura ciuitatum, quia decem, aut vndecim ciuitates, & totidem Epiſcopus ſub ſe continere ſolet, vt ait Pelagius Papa II. *epiſt. 1. omnibus Epiſcopis,* relatus *in cap. ſcitote, 6. q. 3.* & tradit Rebuff. *in concord. tit. de collation. §. 1. verb. Metropolitana.* Sed melius ſecundùm alios, Metropolitanus dicitur à Matrice ciuitate, quia Metropolis dicta eſt, quaſi mater ciuitatum; eſt enim ciuitas illa, quæ caput Prouinciæ exiſtit, & Metropolitani Sedes, ac Diœceſis, vode contra Iſidor. ita animaduertunt. Couar. *pract. c. 19. num. 2.* Furcat. *dialog. 61. num. 4.* Alciat. *lib. 1. diſpunct. c. 23. ad fin.* Gambat. *de officio & poteſtat. Legati à Latere, tit. de variis Ordinariorum nominibus, ex n. 34.* Dionyſ. Paul. *de vera quatuor Patriarch. Sedium erect. c. 1. num. 23.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 4. part. 7. tract. 1. docum. 1. num. 1.* Ego ipſe *dict. cap. 6. num. 12.* Nec eſt verum quòd Archiepiſcopus debet ſub ſe habere decem, aut vndecim ciuitates, quia conſtitutio *dict. cap. ſcitote,* hoc probantis non fuit perpetua, ſed nutu Principum annorúmque curriculo numerus Epiſcoporum fuit conſtitutus in vnaquaque Prouincia, prout ſingulis magis expedire videbatur, vt benè notat Petrus Gregor. *ſyntagm. Iuris lib. 15. c. 11. num. 3.* 2 3

Archiepiſcopus igitur & Metropolitanus idem ſunt, vt innuit Ordo Romanus *tit. qualiter Epiſcopus in Romana Eccleſia ordinetur,* & expreſsè tradunt Bert. *in l. vnic. num. 2. de conſtit. lib. 6.* Franc. de Panuio. *in tract. de offic. & poteſt. Capit. Sede vacante, prælud. 6. num. 14.* Raban. Maur. *de inſtitut. Cleric. lib. 1. c. 5. de Ordine tripartito Epiſcoporum,* Rebuff. *in Concord. tit. de collationibus, §. 1. in princ. in gloſſ. verb. Metropolitana,* Petr. Gregor. *d. lib. 15. cap. 11. num. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 3. c. 33. q. 4.* me citato *in hoc loco* Mendez de Caſtro *in praxi Luſit. part. 1. c. 1. num. 30.* Ego ipſe *dict. c. 6. num. 11.* nam hoc benè colligitur ex *cap. Paſtoralis, in princ. de offic. Ordin. Extrauag. Saluator, de præbend. inter commun.* & probat text. *in cap. referente, de præbend.* ibi, *Ad Metropolitanum videlicet Remenſem Archiepiſcopum;* natura ſiquidem illius particulæ *videlicet,* declaratio eſt eiuſdem met rei, & perſonæ, ex text. *in l. videlicet, ff. de pactis, & in c. tranſmiſſa, de eo, qui cognouit conſang.* cum aliis per me adductis, *de diction. vſufreq. dict. 423. num. 1.* ſecundùm Lugd. impreſſ. 4 5

Non obſtat quòd Iſidor. *in d. cap. Cleros, verſ. Ordo,* 6

Digitized by Google

Ordo, videtur aſſerere Archiepiſcopum, & Me-
tropolitanum differre, quia ſumpſit ipſe Archie-
piſcopi nomen piu Patriarcha, vel Primate; Me-
tropolitanum verò pro Archiepiſcopo poſuit.
Nec obſtat quòd Iuſtinianus contrarium ſentire
videtur *in Authent. de priuileg. Archiepiſc. in princ.*
ibi, *Non ſolùm Metropolitanus, ſed etiam Archie-
piſcopus fiat*, quia præferenda eſt in hoc Iuris
Canonici deciſio, ex not. *in cap. 1. de noui oper.*
7 *nunciat.* Sed aduertere oportet, quòd fieri poteſt
vt aliquis Archiepiſcopus non ſit Metropolita-
nus, veluti ſi nullum habuerit Suffraganeum, ſi-
cut non habet Roſſanen. & Laocianen. Archie-
piſcopi.

8 Quamuis reſpectu Ordinis in ſubſtantia, id
eſt, reſpectu characteris, nihil plus habeat Ar-
chiepiſcopus, quàm Epiſcopus, quia Epiſcopa-
lis Ordo quoad ſpiritualem poteſtatem, ac Pon-
tificiam dignitatem vnoa tantùm eſt, vt *cap. præ-*
9 *cedenti in princ.* diximus; tamen reſpectu execu-
tionis & exercitij maiorem ſollicitudinem ha-
bet Archiepiſcopus. Cardinal. Zabatell. *in Clem.*
10 *Archiepiſcopo, num. 7. de priuileg.* & præcellit cæ-
teros Epiſcopos honore, Gemin. *in cap. per ſingu-
las, il 2. 9. quæſt. 3.* & eſt perſona magis priuilegia-
11 ta, *c. ſeruatis, & cap. igitur, 25. quæſt. 2.* Cuius præ-
ſtantia aliquando appellatur auctoritas Metropo-
litana, *cap. ſolicitudinem, de appellat. cap. de his 12.
diſt. cap. fin. 50. diſt.* Alibi dicitur Metropolicum
ius, *cap. cum à nobis, de arbitr. & in Auth. de Eccleſ.
tit. in princip. & Archiepiſcopalis dignitas, cap. fin.*
12 *de purgat. Canon.* Vnde Metropolitana Eccleſia eſt
grandioris honoris titulo Suffraganea, quæ eſt ſub
iuriſdictione, poteſtate, & ſubiectione Archiepiſ-
copi, & Eccleſiæ Metropolitanæ. Pauin. *de offic. &
poteſt. Capituli Sede vacante, part. 2. quæſt. 6. ſub*
13 *num. 6.* Imò & Prouincia tota eſt ad iuriſdictio-
nem Metropolitanæ Eccleſiæ, vt dicitur *in c. ſuper
eo, de cenſib.* Et ideo Archiepiſcopo datur manu-
tentio in quaſi poſſeſſione iuris Metropolici ad-
uersùs omnes Epiſcopos, & Eccleſias ſuæ Prouin-
ciæ, contra quos habet intentionem fundatam in
Iure communi, Rota apud Tambur. *in fine tom. 3.
de iure Abbatum, deciſ. 56. num. 1.* vbi *num. 2.* di-
cit quòd quaſi poſſeſſio iuris Metropolici acqui-
ritur ex cognitione cauſarum appellationum in-
troductarum in Curia Metropolitani. De hac
quidem præſtantia, auctoritate, poteſtate ac di-
gnitate eorum ſupra Epiſcopos, agere breuiter de-
bemus.

14 Eſt igitur ſciendum, quòd Archiepiſcoporum
auctoritas conſideratur, aut circa ſuos ſubditos,
& in ſua tantùm Diœceſi; aut circa Epiſcopos ſibi
ſubditos, qui eorum Suffraganei dicuntur; aut cir-
ca ipſorum Suffraganeorum ſubditos: item in Sy-
nodo Prouinciali, & in Epiſcopali, Sede vacante
Suffraganei ſui.

Qvoad Primvm dico, quòd in Diœceſi
ſua habent omnia Iura, poteſtatem, & obligatio-
nes, quas cæteri Epiſcopi in ſuis Diœceſibus ob-
tinent, de quibus infrà agendum eſt, & ſunt veluti
quilibet alij Epiſcopi, ſolùmque in duobus ab
15 illis diſcriminantur. Primò, in conſecratione: de-
bet enim Metropolitanus à tribus Epiſcopis Suf-
fraganeis conſecrari, omnibus alijs Prouinciæ
vel præſentibus, vel ſaltem ſi non potuerint, per
litteras conſentientibus, adhibitóque etiam con-
ſenſu Primatis, *cap. quia, 64. diſtinct. cap. 1. diſt. 66.*
& diximus infrà *hoc eodem libro c. 9. num. 55. cum
ſeqq.* Epiſcopus verò aliter, vt eodem loco nota-
uimos. Secundò, quia Metropolitanus licèt re- 16
ctè conſecratus ſit, imò etiamſi poſſeſſionem ac-
ceperit, non poteſt antequam Pallium à legitimo
Superiore ſuſcipiat, ſe Archiepiſcopum nomina-
re, nec ea munera obire, quæ ſunt Poteſtatis, Or-
dinis, vel Iuriſdictionis: ac proinde nec conuoca-
re Concilium, nec Chriſma conficere, nec dedi-
care Baſilicas, nec ordinare Clericos, & Epiſco-
pos conſecrare, *cap. niſi ſpecialis, de authorit. & vſu
Pallij*, Quarant. *in ſumm. Bullar. verb. Archiepiſ-
copi auctoritas, verſ. 32.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de
Eccleſ. hierarchia, p. 1. diſput. 5. §. 2. num. 4.* Machin.
de ordin. tract. 4. cap. 9. num. 6. Azor. *inſtit. moral.
part. 2. lib. 3. cap. 34. quæſt. 5.* vbi *q. 6.* quærit, an ſi 17
Archiepiſcopus faciat ea, quæ ſibi proueniunt ex
Pallio, abſque illo valida & firma ſint? & ita reſ-
pondet ſub diſtinctione. Vel enim ante Pallium
acceptum Epiſcopus conſecratus erat, vel non: in
primo caſu rata, & firma manent, quæ fecit circa
poteſtatem Ordinis, & Chriſmatis, *&c.* ſed tamen
peccat contra Canones, & Iura; ſi verò non fuerit
conſecratus, inania & fruſtratoria opera exercet,
refert Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in com-
mentar. ad cap. non ſolùm 7. diſt. 100.* non ita Epi-
ſcopi qui Pallio vti non poſſunt, de quo latè egi-
mus in fine huius cap.

Qvoad Secvndvm. Auctoritas, & pote- 18
ſtas Archiepiſcopi circa Suffraganeos ſuos conſi-
ſtit primò, in confirmando electos in Epiſcopos,
*cap. 1. diſt. 64. cap. innotuit, & cap. cùm dilectus, de
elect. & cap. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcopi,
c. qua fronte, de appellat.* Sbroz *de Vicario Epiſcopi,
lib. 2. q. 70. num. 1.* Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi
auctoritas, n. 5. verſ. 1.*

Secundò, in conſecrando huiuſmodi electos, 19
ille enim in conſecratione ſui Suffraganei electi
& confirmati in Epiſcopum interuenire debet,
vel eam committere, nec alij Epiſcopi ſine eius
mandato conſecrare debent, vt habetur *64. & 65.
diſt. c. qui in aliquo, 51. diſt. c. Suffraganeis, de elect.
cap. ſi Archiepiſcopus, de temporibus ordinat.* cum
alijs adductis per Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi
auctoritas, num. 3. verſ. 4.* vbi obſeruat Metropoli-
tanos hodie hac auctoritate non vti, quia prouiſ-
ſio fit à Papa, & ſic ab ipſo Pont. promotum: in-
feriores non conſecrare ſine eius licentia, quæ da-
tur in ipſis litteris, promotionis, vel viuo vocis
oraculo ſi conſecrandus fuerit in Curia, & con-
ſecrator ſit Cardinalis, vt dixi infrà *hoc eod. lib. c. 9.
num. 45.*

Tertiò, in vocatione Suffraganeorum pro con- 20
ſecratione alterius Suffraganei: qui ab Archie-
piſcopo ſuo Metropolitano ad hoc vocati tenen-
tur accedere, *cap. non debet, cum ſeq. 65. diſt. d. cap. ſi
Archiepiſcopus*, Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi au-
ctoritas, n. 4. verſ. ſeptimò*, Marc. Anton. Genuenſ. *in
pract. Archiep. Neapol. cap. 70. num. 27.* obſeruan-
tes, quòd vbi vult Metropolitanus, ibi conſecrare
debet. Ego ipſe *in collect. ad d. cap. ſi Archiepiſco-
pus, num. 6.*

Quartò, in iniungendo illis vt ſeruari faciant 21
quod ſeruetur in Metropolitana, *cap. dilectus, il 2.
de ſimon.* Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas,
num. 7. verſ. decimum.* Marc. Ant. Genuenſ. *d. c. 70.
num. 21.* vbi obſeruat textum illum *in d. cap. dile-
ctus*, procedere, vt poſſit iniungere quæ de Iure
ſeruanda ſunt, nempe vt ſubditi caueant à labe ſi-
moniaca, iuxta terminos illius text.

Quintò, in conuocando eos ſingulis ſaltem 22
triennijs ad Synodum Prouincialem, Concil.

 Trid.

Trid. *ſeſſ.24. de reform.cap.2.* Marc.Ant.Genuenſ. *d.c.70. n.12.* Machado *d.part.7. tract.1. docum.3. n.4.* In qua ipſe eſt Præſidens, *cap.placuit.18.diſt.* gloſſ.*verb.exceptis,in cap.Paſtoralis,de offic.ord.* & Caput, Abb. *in cap.graue,num.8.* & Imol.*num.10. de prabend.* Card.Alex. *in cap.ſi quis Epiſcoporum, 18.diſt.* ac omnibus Epiſcopis, Prælatis, & Clericis Prouinciæ præeſſe dicitur, Bero. *in cap.1. de iudic.* & eſt Iudex principalis in Concilio, *cap.1. diſt.34.*

23 Sextò, in curando vt apud Eccleſias ſuas reſideant, & ſuper eorum abſentium inquirendo, Concil.Trid. *ſeſſ.23. de reform.cap.1.* Ego ipſe *de offic.& poteſtate Epiſcopi, p.3.alleg.53.n.5. in fine;* Sanctarel. *var.q.4.n.7.* Machado *d.part 3.tract.1. docum.3. num.2.* item & probando in ſcriptis eorum abſentiam. Quarant. *d.verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.7. verſ.vndecimum.* Et abſque legitimis cauſis, illis non reſidentibus, applicando fructus fabricæ Eccleſiæ, aut pauperibus locis; & creſcente contumacia, denuntiare Summo Pont.iuxta prædictum Decretum Concil.Trident. & Conſtit. Pij IV. incip. *de ſalute Gregis, ſub Dat. pridie Nonas Septemb.* 1560. Quarant. *vbi ſup. verſ.12.*

24 Septimò, in compellendo eos iuſtitiam ſubditis miniſtrare, & ad faciendum id quod debent, gloſſ. *in ſum.9.quaeſt.3.& verb.pronunciauerit,in cap. conqueſtus,ead.quaeſt.* Abb. *in cap.ſi quis contra Clericum,num.40.de foro compet.* Quarant.*d.verb.Archiepiſcopi auctoritas,num.90.verſ.14.* Marc.Anton. Genuenſ. *d.c.70.num.3.* Sebaſt.Cæſ. *d.diſp.5.§.2.*
25 *num.19.* Vnde poterit compellere Suffraganeum ad faciendum Synodum quotannis, *cap. ſicut, de accuſat.* & eum cogere vt conſtituat œconomum. *c.in nona,16.q.7.c.cùm ſimus,9.q.3.* Sbroz.*de Vicario Epiſcopi, lib.1.q.46. num.4.* & Archipresbyterum ruralem,*c.fin.de offic.Archiep.* Et denique poterit cogere Suffraganeum negligentem in erectione Seminarij, ſecundùm Concil.Trid.*ſeſſ.23.de reform.c.18.* & ſic de ſimilibus.

26 Octauò, in eos ſuſpendendo, interdicendo, & excommunicando, *c.1.§.fin.de off.Ord.in 6.c.venerabilis,*vbi Abb. *de ſent.excommun.* Machado *d.docum.3.num.2.in fine.* Lancel.Contad. *in templo omnium Iudic.lib.2.cap.4.ſub num.18.* Bottæ. *de Syno-*
27 *do,p.1.num.45.46.& 47.* vbi ait,quòd Epiſcopus omittens congregare Synodum,eſt ſuſpendendus ab executione officij, & poterit ſuſpendi per Archiepiſcopum, cui ſubeſt; Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas,num.8.verſ.13.* Marc.Anton. Genuenſ. *d.cap.70.num.5.*vbi obſeruat in coërtione Suffraganeorum debere Archiepiſcopum ſeruare formam *cap.2. de offic. deleg. lib.6.* videlicet, quòd primò debet prohibere ingreſſum Eccleſiæ, vel Sacerdotale miniſterium interdicere, deinde poterit ſuſpendere ab officio, vltimo loco excommunicare, additque idem Genuenſ.cum Ioan.And. & Domin. *in d.c.1.*hoc ita ſeruari debere,licèt Epiſcopus adhuc non fuerit conſecratus, excommunicationem tamen in Suffraganeum latam contra talem formam tenere.

28 Amplia primò, in Vicario Archiepiſcopi, vt poſſit Suffraganeum ſuſpendere, interdicere & excommunicare, ſed abſente Archiepiſcopo, non præſente, *d.§.fin.* Bertachin. *de Epiſcopo,p.7.lib.4. tit.de Vicario Epiſcopi, q.10.* Picard.inter conſilia Menoch. *conſ.52.num.187.* Sbroz *de Vicario Epiſcopi,lib.2.q.58. num.3.* niſi Epiſcopus non fuerit conſecratus, quia tunc à Vicario etiam præſente Archiepiſcopo excommunicari poterit, Archid. Domin. & Franch. *in d. §. fin.* Cuch. *inſtit.maior. lib.4.tit.de conſecrat. Epiſcopi, n.6.& tit.de Vicario Epiſcopi,n.123.* Sbroz *d.n.3.*

Amplia ſecundò, vt Archiepiſcopus poſſit ex- 29
communicare Vicarium, vel Officialem Epiſcopi Suffraganei ſubſiſtente cauſa rationabili, *cap.1.* & *ibi* gloſſ. *verb.rationabili, de offic.Ordin.lib.6.* Archid. *in cap.1.in verb.iuriſdictione,de officio Ordin. eod.lib.* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit.p.2.lib.2. c.1.num.31.verſ.poteſt,* Machado *d.p.7.tract.1.docum. 3. num.5.* Cauſas autem rationabiles excom- 30
municandi Vicarium recenſet gloſſ. *in d.c.1.*& *ibi* Archid.& Gemin. *num.6.in princ.* videlicet quando Vicarius impedit cauſam appellationis delatam ad Archiepiſcopum; vel ſi deliquit circa officium commiſſum, ſi peccaret in iis, quæ ſunt iuriſdictionis, ſi vteretur iuriſdictione Epiſcopi ſui excommunicati: ſi non ſeruat Sedis Apoſt.priuilegia,& ſit criminoſus,& incorrigibilis, refert Sbroz *loco proximè citato.*

Nonò, in ſupplendo eorum negligentia circa 31
id,quod facere debent, *c.cùm ſimus,9. quaeſt.3. c.1. §.notoria, de cenſib. in 6.* in ratione decidendi; & eſt communis, de qua teſtatur Felin. *in c.Paſtoralis,num.6.de offic. Ordin.* dicens ſic tenere vniuerſum mundum; refert & ſequitur Marc.Anton. Genuenſ.*d.c.70.num.4.* Quarant. *d.verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.21.* Gambat. *de officio, & poteſt. Legati à Latere lib. 2. tit. de variis ordinar. nomin. num.23.* Ego ipſe *in collect.ad cap.Paſtoralis,11.n.8. de offic.Ordin.* Quicquid dicat Abb.*in c.ſi quis contra Clericum, num.7. & in repet. à num.40. de foro compet.* Sebaſt.Cæſar. *in relect. de Eccleſ.hierarch. diſp.5.§.2.num.19.* Aduertit tamen Proſp. de Auguſt. *in addit. ad Quarant. citato loco,n.21.lit.M,* poſt Pauin.quem refert, *de Viſitat.p.2.q.5.* quod propter negligentiam ſolùm non deuoluitur iuriſdictio ad Archiepiſcopum, quando tamen crimina non ſunt notoria; & vide quæ ad vtramque partem diſputauimus *de offic. & poteſtate Epiſcopi part.3.allegat.126.num.9.& 10.* ſecundùm Lugdunenſ.impreſſ.

Ex quibus colligo primò,quòd ſi Epiſcopus no- 32
luerit inſtituere præſentatum,ipſum inſtituet Superior proximus, id eſt, Archiepiſcopus, Abb. *in cap.ex parte, de conceſſ. prob.* Roch. *de Iurepatron. verb. Pro eo quod de Diœceſani conſenſu,q.5.num.12.* Mandoſ.*conſ.7.ſub num.13.* Campan.*in diuerſ.Iuris Canon. rub.11. c.13. num.475.* Ego ipſe *in collect.*
ad cap.nullius,17.num.2.de Iurepatron. ab Epiſcopo 33
tamen exempto ad Papam fit deuolutio,Campan. *d.c.13.n.484.* & in beneficiis Curatis debet inſtituere infra duos menſes, aliàs patroni poſſunt adire Archiepiſcopum, vel Papam, ſiue viciniorem Epiſcopum, qui inſtituet, ex Conſtit. Pij V. incip. *In conferendis,ſub Dat.16. Maij* 1567. quam refert Quarant.*verb.beneficiorum Parochialium col-*
latio. Sic etiam ſi Epiſcopus negligat ponere œco- 34
nomos,eius negligentia per Metropolitanum ſuppletur, *cap.cùm ſimus,9. quaeſt.3.* Sebaſt.Cæſ. *dict.*
diſput.5.§.2.num.19. Secundò colligo, Epiſcopo 35
negligente in executione vltimæ voluntatis Archiepiſcopum exequi, vt per Abb. *in c.Paſtoralis, in princip.* Lancel.Contad. *in templo omnium Iudicum.lib.2.c.4.ſub num.22.* Marc.Anton.Genuenſ. *d.num.4.* Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſſ.28. num.42.* Franciſ.Carp. *de execut.teſtam.lib.1.c.21.num.77.*
Ego ipſe *dict. num.8. verſ. veluti.* Tertiò colligo, 36
Metropolitanum adiri poſſe, vt Epiſcopum cogat

Iudici

Digitized by Google

Iudici ſeculari auxilium,quod abnegaoit,exhibe-
te, vt per Couat. *pract.c.*10.*ſub n.*10. quem refero
37 ego ipſe *d.num.*8. Quartò colligo, Archiepiſco-
pum abſoluere quem non vult abſoluere Epiſco-
pus, *c.ad reprimendam,de offic.Ordin.* de quo infra
38 latè. Quintò colligo,Epiſcopo denegante diſpen-
ſationem quando eſt debita, Archiepiſcopum di-
ſpenſare poſſe,vt per Borgaſ. *de regular.in* 2.*part.*
princ.in princ. quem refert Marc.Anton.Genuenſ.
39 *d.n.*4.*poſt med.* obſeruans diſpenſationem dici de-
bitam ratione perſonæ, ætatis, loci, temporis,
pietatis, neceſſitatis, & vtilitatis Eccleſiæ, Sanch.
40 *in præcepta Decalogi,tom.*1.*lib.*4.*c.*38.*n.*12. Sextò
colligo Archiepiſcopum poſſe cogere Epiſcopum
vt conſtituat ſibi Vicarium quando non eſt ido-
neus ad regendum, vel commodè regere non po-
teſt,vt per Abb.*in c.quoniam,de offic.ordin.*Sbroz *de*
*Vicario Epiſcopi,p.*1.*q.*57. quos refero ego ipſe *in*
41 *collect.ad d.c.Paſtoralis, num.*9. Septimò colligo,
Archiepiſcopum non poſſe ſupplere negligentiam
Epiſcopi exempti,vt probat *d.c.nullus,*vbi Epiſco-
pi Adonen.negligentia Papæ nunciatur, quia non
recognoſcebat alium Superiorem niſi Papam, ac
proinde cùm fuerit exemptus, eius negligentiam
Metropolitanus ſupplere non poterat, vt aduer-
tunt Lambertin. *de iurepatron.lib.*1.*part.*2.*art.*20.
*n.*9. Stephan. Quarant. *d.verb. Archiepiſcopi au-*
*ctoritas,n.*21.*in fine,* Marc.Anton.Genuenſ. *d.n.*4.
*etiam in fine,*Ego ipſe *in collect.ad d.c.nullus,n.*2.*&*
*de officio,& poteſt.Epiſcopi,p.*3.*alleg.*126.*num.*79.
42 ſecundùm Lugdonen.impreſſ.Octauò colligo,Ar-
chiepiſcopum non poſſe ſupplere negligentiam
Epiſcopi Suffraganei in non præſtando conſenſum
alicui actui,in quo ipſe conſenſus ad validitatem
neceſſariò deſideratur; tunc enim cùm talis con-
ſenſus debeat præcisè, & in ſua forma ſpecifica,
non per æquipollens adimpleri,iuxta *cap.per* iun-
cta gloſſ. *verb.mandantibus, de re iudic.lib.*6. non
poterit per Metropolitanum ſuppleri, ſed tunc ad
Summum Pontif.neceſſariò erit recurrendum,iux-
ta quæ iam procedit & intelligitur text. diffici-
lis *in cap.nullus,de iurepatron.*ibi,*Romano Pontifici*
nuncietur; cùm enim agat de conſenſu Epiſcopi
circa res Eccleſiæ in Religioſum locum transfe-
rendas, qui quidem pro ſolemnitate actus deſide-
ratur, *cap.cùm Apoſtolica,de his quæ fiunt à Prælat.*
meritò aſſerit quòd, nolente Epiſcopo, non Me-
tropolitanus, ſed Summus Pontif. adiri debet, vt
latè probaui *de offic.Epiſc.p.*3.*alleg.*126.*n.*35.Illud
43 tamen aduertere oportet, quòd licèt Metropoli-
tanus non poſſet ſupplere huiuſmodi conſenſum,
poterit tamen eundem Epiſcopum ad conſentien-
dum cogere, & ad hunc effectum rectè adiri pote-
rit Ioan.Andr.Abb. & communis, *in d.cap. nullus,*
Sebaſt.Cæſ.*d.diſp.*5.6.2.*num.*12.Ego ipſe *loco pro-*
ximè citato, ſicut etiam poteſt per viam appella-
tionis,vt infrà videbimus.

44 Decimò, in cognoſcendo eorum cauſas, cùm
videlicet ab aliquo ciuiliter, vel criminaliter con-
ueniuntur: Archiepiſcopus enim eſt Iudex ordi-
narius Suffraganeorum, *c. quia cognouimus,*10.*q.*3.
*c.Paſtoralis,in princ.*vbi Abb. *n.*2.*de offic.ord.c.ſol-*
licitudinem,de appellat. Sbroz *de Vicario Epiſcopi,*
*lib.*2.*q.*58.*in princ.* Bottæ. *de Synodo,p.*3.*art.*2.*ſub*
*num.*27. Gonzal.*ad reg.*8.*Cancell.gloſſ.*41.*num.*16.
Sout.de Paz *in pract.tom.*2.*prælud.*1.*num.*17.Marc.
Anton.Genuenſ.*d.c.*70. Gamb. *de officio & poteſt.*
*Legati à Latere,lib.*2.*tit. de variis Ordin. nomini-*
*bus,n.*31. Ego ipſe *in collect.ad d.c. Paſtoralis, n.*4.
Quarant. *d.verb. Archiepiſcopi auctoritas,n.*10.*verſ.*
decimaſexta, vbi tamen in fine eiuſdem, *n.*10.per
gloſſ. *verb.menſa ſuæ,in Clem. ſi vna,de rebus Eccl.*
non alien.& Hoſt. *in c.*2.per text.ibi, *de tranſl.Epi-*
ſcopi, obſeruat Archiepiſcopum in ipſos Suffraga- 45
neos nullam habere poteſtatem, niſi quatenus
expreſſum in Iure reperitur; & ideo illi procede-
re volenti reſpondere poſſe, quia ſufficit quòd
caſus iſte non inueniatur expreſsè conceſſus. Vn- 46
de pro declaratione materiæ aduerto primò, Ar-
chiepiſcopum de ciuilibus cauſis tantùm Suffra-
ganeorum cognoſcere poſſe,vt per Abb. *in d.c.Pa-*
*ſtoralis,num.*2.Sbroz *d.q.*58.*n.*6. Quarant. *d.n.*10.
Læl.Iordan. *in tract.de Romana Sedis orig. c.*13. *&*
*vlt.num.*7.*tom.*13.*tract. Doctor. p.*1.*fol.*18. Verùm
Scacc. *de appell.q.*8.*n.*98.*verſ.in hac contrarietate,*
citans Abb. *in c.Paſtoralis,*11. *ſub n.* 2.*de offic. or-*
din. concludit, quòd Archiepiſcopus indifferenter
cognoſcit de cauſa ciuili, etiamſi ſubditus Epi-
ſcopi conueniat Epiſcopum; nam debet eum con-
uenire coram Archiepiſcopo, à quo appellabitur
ad Patriarcham; ſecus tamen dicit, ſi Epiſcopus
ageret contra ſuum ſubditum, quia non decet vt
Epiſcopus conueniat eum coram Archiepiſcopo;
cùm Archiepiſcopus non ſit Iudex ſubditorum
Epiſcopi, neque Epiſcopus debeat eſſe Iudex in
cauſa propria, & ideo eligi debent arbitri aucto-
ritate Iuris, & à ſententia arbitrorum appellantur
ad Papam, omiſſo medio. Gemin. *in c.Romana* 3.
*§.ab Archidiaconis,ſub num.*4.*de appellat.lib.*6. vbi
Franc. *ſub num.*4.*limit.*4. Brederod. *de appellat.p.*1.
*tit.*18.*in verb.ab arbitris,col.*202. Scac.*d.tract.q.*7.
*num.*107.Quidquid autem ſit,inueni ſacram Con-
greg.Cardinalium negotiis Epiſcoporum,& Re-
gularium præpoſitorum reſcripſiſſe Epiſcopo Re-
gien.*ſub die* 31.*Maij,*1588. Archiepiſcopum non
poſſe eſſe Iudicem in cauſis ciuilibus,quæ agitan-
tur contra Epiſcopos Suffraganeos: in cauſis ve- 47
rò criminalibus non poſſunt hodie Epiſcopi con-
ueniri, citari, aut moneri, ſiue ex officio proce-
datur,ſiue per denunciationem, vel accuſationem
niſi ob cauſam, ex qua venirent deponendi, aut
priuandi; & tunc etiam à ſolo Summo Pontif.
terminandam,ex diſpoſitione Concil.Trid.*ſeſſ.*24.
*de reformat.c.*6.*&* 7.*& ſeſſ.*24. etiam *de reform.c.*5.
notant Sbroz *d.q.*58.*num.*7.Quarant.*loco proximè*
*citato,*Aloyſ.Ricc. *in deciſ.Curiæ Archiepiſc.Neap.*
*deciſ.*141.*part.*4.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gloſſ.*41.
*num.*5. Eraſm.à Cochier *de Iuriſd.ord.in exemptos,*
*part.*1.*q.*41. Scacc. *d.tract.de appellat.q.*8. *num.*98.
verſ.ſecus. Secundò aduerto, Archiepiſcopos poſſe 48
diſpenſare in votis & iuramentis Epiſcoporum
Suffraganeorum, vt cum Palud.S.Antonin.Hen-
riq. Auil.Sayr. & aliis reſoluit Sanch. *in præcepta*
*Decalogi,tom.*1. *lib.*4.*c.*38.*n.*16. ſequitur Molfeſ.
*in Sum.Theologiæ moral.tract.*11. *c.*15. *n.*111. licèt
Suar. *de Relig.lib.*6. *de voto,c.*12.*n.*3. dicat in hoc
caſu conſulendam eſſe conſuetudinem. Tertiò ad- 49
uerto, quòd quando eſt diſcordia inter Epiſcopos
Suffraganeos ſuper perceptione iurium Epiſco-
palium in Eccleſia, quæ eſt ſita in finibus duo-
rum Diœceſum, poteſt Metropolitanus eos coge-
re vt concordent, Bellencin. *in tract.de charitatiuo*
*ſubſidio,q.*52. Proſper de Auguſt.*in addit.ad Qua-*
rant.in Sum.Bullarij,verb. Archiepiſcopi auctorita-
*te, verſ.*40.

Vndecimò, in corrigendis, & confirmandis eo- 50
rum ſententiis in ſubditos ſuos latis, quia ab Epi-
ſcopo, aut eius officiali ad Archiepiſcopum ap-
pellatur,*cap.* 2.vbi gloſ.*de conſuet.in* 6.*c.vt litigan-*
*tes,de offic.Ordin.lib.*6.*c.Romana,de appellat.eod.lib.*
cap.

cap. Romana, de ſent. excom. eod. lib. & huiuſmodi cauſas appellationis aliis cognoſcendas in ſuis Diœceſibus, aut vbi eſt appellatum, vel vbi cauſæ ipſæ conſiſtunt, committere poſſunt; de qua materia infrà latiſſimè agemus.

Duodecimò, in viſitandis eorum Diœceſibus, *de quo infrà.*

51 QVOAD TERTIVM Archiepiſcopi auctoritas circa ſubditos Suffraganeorum ſuorum ſimiliter conſiſtit in pluribus, quæ videlicet ei à Iure communi ſpecialiter demandantur, aut per appellationem deuoluuntur ad ipſum, aut ei dum viſitat competere dignoſcuntur; extra quos caſus nullam in ſubditos Suffraganeorum poteſtatem habent, vt probant text. *in c. 1. de ſupp. negl. Prælat. cap. Paſtoralis, in princ. de offic. Ordin. c. Romana, cap. venerabilibus, de ſent. excom. in 6.* Scacc. *de appellat. quæſt. 8. ſub num. 98* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, num. 12.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 70. n. 7.* Sebaſt. Cæſ. *d. diſp. 5. §. 2. num. 10. in princ.* Ego ipſe *in collect. ad d. cap. Paſtoralis, num. 3.* etiam ipſis volentibus, niſi accedat conſenſus Suffraganeorum, Scacc. *de appellat. q. 19. remed. 2. num. 54. & q. 17. limit. 47. memb. 3. num. 11.* Sunt autem hi caſus ſpecialiter à Iure expreſſi qui ſequuntur.

52 Primus, quando ſubditorum cauſæ ad Archiepiſcopum deuoluuntur per viam appellationis, tunc enim inter ſubditos Suffraganeorum in cauſis appellationum iuriſdictionem exercet, vt expreſsè probatur *in d. cap. Paſtoralis, de offic. Ordin. c. duo ſimul, eod. tit. c. 1. eod. tit. lib. 6. c. conqueſtus, 9. q. 3. c. 1. de foro comp. lib. 6. cap. Romana, de appellat. eod. lib.* Cou. *pract. cap. 9. n. 2.* Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 18.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap. 70. n. 7.* Sebaſt. Cæſ. *dict. diſput. 5. §. 2. num. 10. verſ. primus.*

53 Ab Epiſcopis ad Archiepiſcopos appellari poſſe tradunt Petr. Greg. *de appellat. lib. 4. cap. 2. ſub n. 1. verſ. ab Epiſcopis*, Scacc. *eod. tract. q. 8. num. 86. cum ſeqq.* Greg. Lop. per text. *ibi in l. 14. gloſſ. 7. tit. 9. p. 1.* Suar. de Paz *in pract. tom. 2. prœl. 2. n. 14.* Valenz. *conſ. 125. num. 3. tom. 2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor lib. 4. q. 7. tract. 1. docum. 6.* Modern. *de ſupplicat. ad Sanctiſſ. p. 2. c. 5. §. 2. à princ.*

54 Amplia primò, vt ab Epiſcopo in tantum appelletur ad Archiepiſcopum, vt ipſemet Epiſcopus, ſi poſt interpoſitam appellationem promoueatur in Archiepiſcopum, ſit Iudex appellationis à ſententia, quam ipſe protulit, dum erat Epiſcopus; ex debito tamen teneatur alteri illam cauſam delegare, & ipſe abſtinere ab illius cognitione; ita Franch. *in cap. ad hæc 6. col. vlt. q. 4. ſub num. 7. de appellat.* Petr. Greg. *d. lib. 4. c. 17. à num. 9.* Scacc. *d. tract. de appellat. q. 2. num. 15. & q. 8. n. 86. verſ. extende primò.*

55 Amplia ſecundò, vt nedum in ſpiritualibus, ſed etiam in temporalibus ab Epiſcopo ad Archiepiſcopum appellari poſſit, Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, n. 13. verb. ampliatur tamen*, Scacc. *d. q. 8. ex num. 90.* hinc inferens Archiepiſcopum eſſe Iudicem appellationis in iis, quæ exercet Epiſcopus, etiam ex Iure accidentali, ſeu non ſolùm in iis, quæ exercet de Iure communi, ſed etiam in iis, quæ exercet de Iure ſpeciali, ex priuilegio; & *num. 91.* ſubdit hoc eſſe verum, quando iuriſdictio temporalis eſt totaliter translata in Eccleſiam, adeò quòd pro illa non recognoſcit ſuperiorem temporalem, & *numeris ſeqq.* hoc multipliciter declarat, & reſtringit.

56 Amplia tertiò, vt poſſit appellari ad Archiepiſcopum, etiamſi Epiſcopi iuriſdictio fuerit à Papa excitata ex cauſa, in qua Epiſcopus protulit ſententiam; quia Papa committendo cauſam Epiſcopo, quam ipſe Epiſcopus poterat cognoſcere ex iuriſdictione ſua ordinaria, regulariter dicitur excitaſſe eius iuriſdictionem, & non delegaſſe cauſam, & conſequenter eſt appellandum ad Archiepiſcopum: vt per Scacc. *d. quæſt. 8. num. 87. verſ. extende ſecundò*, & faciunt adducta per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 92. à num. 12.* & per Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, num. 18. verſ. item ſi Papa.* Secus eſt ſi non excitaret, ſed delegaret, quia tunc Epiſcopus reputaretur delegatus, non Ordinarius: cui delegatur cauſa, quam ipſe potuiſſet cognoſcere iure ordinariæ iuriſdictionis, & efficitur in ea delegatus, Bertachin. *de Epiſcopo, lib. 4. p. 4. num. 78. tom. 13. tract. Doct. p. 2. fol. 351.* Albert Brun. *tract. de augmento, in 3. concluſ. princ. ſub n. 21. verſ. & primò*, quod refert, & ſequitur Scacc. *d. tract. q. 8. num. 86. verſ. ſecus eſt, & de iudic. cauſar. ciuil. lib. 1. cap. 16. num. 5. in fin.* ac proinde appellandum eſt ad delegantem, ex citatis per eundem Scacc. *d. q. 8. num. 14.*

57 Amplia quartò, vt Archiepiſcopus poſſit cognoſcere etiam inter illos, qui ſe ſponte offerunt liti ſuper illa re, de qua eſt appellatum, non autem inter eos inuitos, Gemin. & Franch. *in d. c. Romana, §. in alium, de appell. in 6.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 70. n. 7. in princ.*

58 Amplia quintò, vt Archiepiſcopus in cauſa appellationis ab interlocutoria pronunciationis benè appellatum, remaneat Iudex in toto negotio principali. Mendez de Caſtro *in praxi Luſit. p. 2. lib. 2. c. 1. n. 31. in fine*, Scacc. *d. tract. de appell. q. 17. limit. 47. membr. 3. num. 7.* vbi *num. 9. & 11.* diſputat an omiſſo articulo appellationis de conſenſu partium poſſit procedere in negotio principali? & *n. 15.* quid ſi Epiſcopus horum detulerit appellationi.

59 Amplia ſextò, vt non ſolùm Archiepiſcopus per ſe de iſtis cauſis poſſit iudicare, ſed illas etiam ſubdito cuicumque Suffraganei ſui in eius Diœceſi delegare, vt probat *d. c. Paſtoralis, d. c. 1. de offic. Ord. lib. 6.* Machado *d. p. 7. tract. 1. docum. 5. num. 2.* & quamvis illum inuitum cogere non poſſit ad delegationem acceptandam, *d. c. 1. §. 1. de foro comp. lib. 6. d. c. Paſtoralis*, Epiſcopus tamen Suffraganeo præcipere poterit, vt illum acceptare compellat, vt notat gloſſ. *verb. nullam, in d. c. Paſtoralis*, Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 30. §. 3.* Sebaſt. Cæſ. *d. diſp. 5. §. 2. num. 10.* At attenta noua Bonifacij Conſtitutione, de qua *in cap. vt litigantes, de offic. Ordin. lib. 6.* Archiepiſcopus debet cognoſcere, vel delegare cauſas appellationum, quæ ad ipſum deferuntur Iure Metropolitano in ſua, vel in illius Diœceſi à quo eſt appellatum, & non poteſt alibi, niſi de conſuetudine hoc illi competat, Palat. *in repet. c. per veſtras, de donat. inter virum, & vxor. notab. 2. §. 1. num. 19.* & ſic poteſt in Diœceſi Suffraganei 60 habere iudicem, aut tribunal erectum pro appellationibus audiendis, propter commoditatem litigantium, abſque conſenſu ipſius, *d. c. 1. de offic. Ordin. lib. 6.* Sebaſt. Cæſ. *d. §. 2. num. 12.* præcipuè ſi id antiquiſſima conſuetudine ſit obtentum, Suar. de Paz *in pract. tom. 2. pract. 1. ex num. 14.* vbi refert magnam exortam fuiſſe litem, & controuerſiam, quando Compoſtellanus Archiepiſcopus Metropolitanum Iudicem, & Tribunal in ciuitate Salamantina conſtituit, Felician. de Vega *in rubr. de*

foro

Digitized by Google

foro comp.num.8.cum ſeq. Solorzan. *de iure Indiar.*
tom.2.lib.3. cap.9. num.42. Machado *dict. part.7.*
tract.1. docum.5.num.2.
61 Amplia ſeptimò, vt Archiepiſcopus præſtare
poſſit conſenſum non exhibitum ab Epiſcopo,
ſupplendo eius negligentiam in eo præſtando,
vbi actum fuerit remedio appellationis, & ſuper
ea pronunciatum contra Epiſcopum ſententia
tranſeunte in rem iudicatam, quaſi in his termi-
nis ex natura appellationis ſuſpendentis, & de-
uoluentis, iuxta reg. *cap. Paſtoralis, §. verum. & c. vt*
debitus, cum aliis, *de appell. & cap. Romana, §. ſi ve-*
rò, & cap. cùm appellat. & in cap. non ſolum, eod. tit.
lib.6. & quæ poſt alios proſequitur Rebuff. *in con-*
cord. tit. de friuolis appell. in princ. & tom. 5. ad leges
Galliæ, tit. de appell. art. vlt. gloſ. vn. num. 21. Duen.
reg.24. Con. *pract. c. 13. n. 1.* quòd ad eundẽ Archie-
62 piſcopum ſit delata poteſtas negligentis Epiſcopi,
& in illum transfuſa, vt in terminis licentiæ, vt
alienus Sacerdos aſſiſtat Matrimonio, non con-
cedente Epiſcopo, qui iniuſtè negligit eam con-
cedere, poſt Spin. Segur. & Fr. Emman. benè re-
ſoluit Sanch. *de Matrim. lib. 3. diſput. 28. num. 4.*
Quorum tamen reſolutio ita cautè accipienda
eſt, vt intelligatur negligentiam Epiſcopi in his
terminis præbere quidem ſufficientem cauſam ad
iuſtificandam prædictam appellationem, itavt
probata coram Archiepiſcopo ſit ab eo pronun-
ciandum contra Epiſcopum negligentem, & poſt
huiuſmodi pronunciationem ſit in eius defectum
prædicta licentia per Archiepiſcopum conceden-
da, non verò eidem præbere ius deuolutionis ante
prædictam pronunciationem, cùm hoc in Iure
expreſſum non ſit, iuxta ſupra reſoluta: nam de-
63 uolutio Iuris ad Archiepiſcopum vbi locum ha-
bet, operatur, vt ad eum tanquam ad immedia-
tum Ordinarium recurri poſſit per viam ſimpli-
cis querelæ; quod tamen ſecus eſt, vbi non ex
Iure deuoluto, ſed mediante remedio appellatio-
nis Archiepiſcopus adeundus eſt, vt conſtat ex
text. *in cap.7. in princ. de foro comp. lib.6. & in cap.*
venerabilibus, in princ. verſ. neutra, de ſent. excom-
mun. eod. lib. & in cap. 1. de off. Legati, poſt alios
proſequitur Con. *pract. c.9. n. 2.* Azor. *inſtit. moral.*
p.2. lib.3. cap. 34. q.10. Sebaſt. Cæſ. *d. diſp. 5. §. 2. n. 13.*
vbi *n.14.* reſoluit Metropolitanum per viam nulli-
64 tatis abſque appellatione de cauſis inter ſubditos
Suffraganei cognoſcere non poſſe.
Limita primò, in cauſis S. Fidei, in quibus
65 appellatur ad Papam propter grauitatem negotio-
rum tenent Peña *in direct. Inquiſ. p.3. commento 31.*
Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.70. num.4. verſ. Limi-*
ta tertiò, Scacc. *d. q. 8. num. 88.* & ita cenſuit ſacra
Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum,
& Regularium præpoſitorum, *ſub die 25. Nouem-*
bris 1585.
Limita ſecundò, quoad alios, qui partes non
66 fuerunt, ac proinde in compulſione aliorum ſub-
ditorum recurrendum eſſe ad Epiſcopum, obſer-
uant Abb. *in cap. Paſtoralis, num. 12. de offic. Ordin.*
Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.70. num.7. verſ. de-*
clara primò, vbi hinc infert non poſſe Archie-
piſcopum compellere ſubditos Epiſcopi ad per-
hibendum teſtimonium in cauſa appellationis,
niſi aliud ſit de conſuetudine; eo tamen caſu poſſe
Archiepiſcopos, quando Epiſcopus nollet, com-
pellere.
Limita tertiò, vt Archiepiſcopus non poſſit
67 cognoſcere de nullitate ſententiæ inter ſubditos
Suffraganeorum abſque appellatione. Ita Franch.
in cap.1. §. poſt hæc, ſub num.7. verſ. ſed aduerte, de
appellat. in 6. & in cap. dilectio 64. ſub num.67. verſ.
ſecundus caſus, eod. tit. in antiq. dicens, quòd non
poteſt adiri Archiepiſcopus per viam querelæ, ſeu
nullitatis ſententiæ Epiſcopi, & *ibid.* Card. Ale-
xand. *num. 58. prope fin. de off. deleg.* Marc. Ant. Ge-
nuenſ. *d. cap.70. num.7. verſ. limita quartò*, Scacc. *d.*
tract. de appellat. q. 19. remed. 1. concl. 6. n. 85. Sebaſt.
Cæſ. *d. §. 2. num. 14.*
Limita quartò, vt Archiepiſcopus non poſſit 68
reſtituere in integrum, aduersùs ſententiam Epi-
ſcopi, quia Archiepiſcopus adiri non poteſt, niſi
per viam appellationis, vt per Abb. *in c. vlt. in fin.*
de reſt. in integ. Scacc. *d. concl. 6. num. 85. in fine, &*
remed. 2. n. 61. verſ. ad quartum.
Limita quintò, vt à delegato Epiſcopi non 69
appelletur ad Archiepiſcopum, ſed ad Epiſco-
pum delegantem: ita Franch. *in cap. dilectus, il 5. de*
appell. Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.70. n.7. verſ. li-*
mita ſecundò, vbi reſtringit, niſi Epiſcopus delega-
ret cauſas in fraudem, vt non appellaretur ad Ar-
chiepiſcopum.
Limita ſextò, quando Archiepiſcopus conue- 70
nit ſubditum ſui Suffraganei Epiſcopi coram
ipſo, quia iſto caſu non appellatur ab Epiſcopo
ad Archiepiſcopum, quia eſſet appellare ad ad-
uerſarium, & ideo omiſſo Archiepiſcopo Iudice
ſuperiore, proximè appellatur ad ſuperiorem Ar-
chiepiſcopi, vt ſcribunt Gemin. *in cap. Romana 2.*
§. ab Archidiaconis, ſub num.4. caſ.2. vbi Franc. *n.4.*
limit. 8. de appellat. lib.6. Soc. *reg. 23. fallen. 8.* Bre-
der. *de appell. p.1. tit. 18. in verb. ab Archiepiſcopo,*
col. 102. & in verb. Epiſcopo, col. 203. quos refert &
ſequitur Scacc. *d. tract. q.7. n.107.*
II. Caſus, in quo Metropolitano licitum eſt 71
Ordinariam poteſtatem in ſubditos Suffraganeo-
rum exercere, eſt vbi aliqui Suffraganeorum ſub-
diti in diuinis Officiis Metropolitanæ Eccleſiæ
ritum non ſequuntur; ſic enim inquit text. *in cap.*
de iis, 12. diſt. iuſtum eſt vt inde vnuſquiſque ſu-
mat regulas magiſterij, vnde honoris conſecratio-
nem accepit, & ſedes, quæ vniuſcuiuſque ſacer-
dotalis dignitas eſt mater, Eccleſiaſticæ dignitatis
vel rationis ſit magiſtra, quapropter à Metropoli-
tano tales transgreſſores corrigendos eſſe decreuit
d. cap. de iis, cui ſimile, *in cap. quicumque 26. q.5.*
Silu. *in ſum. verb. Archiepiſcopus, ſub num. 2.* Ego
ipſe *in collect. ad d. cap. Paſtoralis, num.6. de offic. Or-*
din. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſc. verb. Archie-*
piſcopus, num.5. verſ.1. Machado *d. part.7. tract. 1.*
docum.6. num.3. Quarant. *verb. Archiepiſcopi aucto-*
ritas, verſ. 22. vbi obſeruat hodie hac de re atten-
dendas eſſe Conſtitutiones Pij V. ſuper recitatio-
ne Romani Breuiarij, & Miſſalis.
III. Caſus eſt, in concernentibus totam Pro- 72
uinciam, vt in tollendo prauam conſuetudinem,
cap. ad extirpandas, cap. fin. de filiis Presbyt. cap. ex
frequentibus, de inſtit. Abb. *in d. cap. Paſtoralis, in*
princ. de off. Ordin. vbi Felin. *num.7.* Quarant. *d.*
verb. Archiepiſcopi auctoritas, num. 23. verſ. 20. Marc.
Anton. Genuenſ. *d. cap.70. num. 10.* Scip. de Rubeis
vbi ſuprà, verſ. 15. Machado *d. part.7. tract. 1. do-*
cum.6. num.2.
IV. Caſus eſt, vbi ſubditi Suffraganeorum ſibi, 73
nunciis, & familiæ ſuæ iniuriam irrogauerint,
cùm ipſe Archiepiſcopus iuriſdictionem ſuam
in Prouincia exequitur, tam ſi ob id ſua iuriſdictio
impediatur, quàm non, *cap. 1. de pœn. lib.6.* Qua-
rant. *dict. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 21.*
vbi Proſp. de Auguſtino *in add.* cum Hoſt. &
Archid.

Digitized by Google

Archid. *in eod. cap.*1. obſeruat poſſe Archiepiſcopum iniurias etiam occultas punire, dummodo de illis cooſtare poſſit, Marc. Anton. Genoenſ. *d.c.*70. *num* 12.

74 V. Caſos eſt, circa Canonicorum exceſſus iniuſtè contra ſuum Epiſcopum à Diniois ceſſantium, contra quos abſque cauſa rationabili, & manifeſta ſic ceſſantes; Metropolitaous ad querelam Epiſcopi, tanquam delegatus Papæ procedit, *cap. irrefragabili, §. ceterùm, de off. Ordin.* vbi *in collect. num.*14. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.*23. Marc. Anton. Gennenſ. *d.c.*70. *n.*13. Sebaſt. Cæſ. *d. diſput.*5. *§.*2. *n.*70. vbi animaduertit, quòd iuriſdictio in hoc caſu conceſſa Metropolitano, non in eo conſiſtit, quòd poſſit iniuſtam Canonicorum ceſſationem reuocare: hoc enim Romano Pontifici reſeruator, ioxta text. *in cap. quamuis, de offic. Ordin. lib.*6. ſed vt poſſit Canonicorum exceſtus iniuſtè ceſſantium vindicare, & metu pœnæ coërcere, vt planè colligitur ex verbis *d. §. ceterùm.*

75 VI. Caſus eſt, in puniendis criminibus notoriis ſubditorum Suffraganei, *cap.*1 *§. ſanè, verſ. notoria, de cenſib. lib.*6. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.*24. Marc. Ant Gen. *d.c.*70. *num.*11. Sebaſt. Cæſ. *d. §.* 2. *num.*21. Machado *d.p.*7. *tract.*1. *docum.*6. *num.*4 & Archiepiſcopum notoria crimina ſubditorum Suffraganei liberè ponire poſſe omni tempore, abſque appellatione, & extra viſitatiooem, aſſerit Abb. *in cap. ex frequentib. num.*10. *de inſtit.* quod tamen admittit Genuenſ. *loco prox. citato*, dummodo Epiſcopus non præuenerit in poniendo; ſed Sylu. *in ſum. verb. Archiepiſcopus, ſubn.*3. *in fin.* quem videtur ſequi Quar. *d. verſ.*24. illud intelligit, quando Epiſcopus fuerit oegligens, immò talis credendus, quia ſcilicet in illis poniendis eius negligentia notari poteſt, cùm ſint notoria, vt aduertit Sebaſt. Cæſ. *loco proximè citato.* Immò Solorz. *d. tom.*1. *de iure Indiarum lib.*3. *c.*7. *num.*33. & Felician. de Vega *in cap. ceterùm, n.*33. *de iudic.* quos refert & ſequitur Machado *d. tract.*1. *docum.*6. *num.*5. reſoluunt quòd vbi Suffragaoeus fuerit ſufficienter requiſitus, poterit Archiepiſcopus per ſe & tanquam iudex competens huiuſmodi notoria delicta punire.

76 VII. Caſus eſt, quando prætextu conſoetudinis Metropolitani in ſubditos Suffraganeorum ioriſdictionem exercent, hoc enim cooſuetodine poſſe operari conſtanter affirmant Peroſ. *num.*2. Prob. *ad fin. in d.c.*1. *§.*1. *de foro comp. lib.*6. Capell. & addit. *deciſ.*75. Marc. Ant. Gen. *d. cap.*70. *num.*23. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.*25. vbi Proſp. de Auguſt. *in addit.* limitat, vt non poſſit Archiepiſcopus, ſiue alius Prælatus, conſuetudine acquirere, quæ communiter ooo conceduotur Eccleſiis ſine priuilegio Apoſt. per *cap. contra morem*, 100. *diſt.* Cuius quidem caſus principalis reſolutio primò probatur ex text. *in cap. dico ſimul*, ibi, *vel priſca illa conſuetudo, & cap.*9. *q.*3. Deinde ex eo, quia conſuetudo iuriſdictionem poteſt tribuere non habenti, *cap. cùm contingat*, iuncta gloſ. *de foro comp.* cum multis, de quibus Cou. *in reg. poſſeſſor, part.*2. *§.*3. *num.*1. Et hanc eandem reſolutionem procedere ait Sebaſt. Cæſ. *d. §.*2. *num.*17. in illis cauſis, quæ de Iure ad ipſum Archiepiſcopum ſpectant, vtpote appellationis, & cæteris maioribus, itavt in eis conſuetudo poſſit operari, vt ipſe Archiepiſcopus, ſeu alius ſuperior iuriſdictionem habeat in aliquibus caſibus, præter illos, io quibus de Iure id expreſſum reperitur: hoc enim licèt etiam prohibitum repetiatur, per eaſdem tamen veluti in quandam conſeqocotiam permiſſum videtur, iuxta reg. *cap. præterea, de offic. deleg.* ſic procedunt text. *in d.c.*1. & 2. *de foro comp. lib.*6. *c.*1. *c. litigantes, de off. Ordin. eod lib.* dum con- 77
ſuetudinem permittunt tribuentem iuriſdictionem Archiepiſcopis in ſubditos Suffraganei; agunt eoim de cauſis, quæ iam de Iure ad illos pertinebant. At verò in illis cauſis, quæ attento Iure communi ad Archiepiſcopos, ſeu alios maiores Prælatos non ſpectant, vt, v.g. cauſa Suffraganeorom in prima inſtantia, non poterunt ipſi prætextu conſuetudinis de illis cognoſcere; & iudicare; talis enim conſuetudo, vt pote offendens regulas SS. Patrum, & Canonum antiquorum, de quibus *in cap. nullus*, 9. *q.*2. & *in cap. per ſingulas*, 1. & 2. *cap. conqueſtus, cap. Archiepiſcopus* 9. *q.*3. nullo modo erit tanquam valida obſeruanda, iuxta reg. text. opt. *in cap. cum ſatis, de off. Archid.* & ſic procedunt *d. cap. duo ſimul, in fine, & d. cap.*1. *de foro comp.* in arg. ab ſpeciali. Nec contra ſupradicta facit quicquã text. *in d. cap. duo ſimul*, ibi, *vel priſca illis conſuetudo*, quia eſt intelligendus de conſuetudine præterita à tempore Apoſtolorum, quæ eiſdem Prælatis iuriſdictio conceſſa fuit, vt patet ibi, *priſca*; oon verò de conſuetudine poſtea introducta, nec tandem reg. *d. cap. cùm contingat*, quia ſecundùm text. *in d. cap. cùm ſatis*, non procedit in conſuetudine contra SS. Patrum Decreta, qualia cenſetur hæc, de qua agimus; & ratio eſt, quia licèt illa Decreta Ius humanum contioere dicantur, quod conſuetudine vincere poteſt, *cap. vlt. de conſuet.* in tanta tamen apud noſtros Pontifices habeotur veneratione, vt nulla temporum varietate mutationem recipere patiantur, *cap. igitur, verſ. inſtitutionis*, cum aliis, 25. *q.*2.

VIII. Caſus eſt, in mittendis Quæſtoribus 78
eleemoſynarum per totam Prouinciam pro Fabrica Eccleſiæ Metropolitanæ, quibus tamen ſi à ſubditis Suffraganeorum reſiſtitur, vel noo paretur, non poſſunt eos citare, *cap.*1. *de Pœnit. & remiſſ. lib.*6. vbi Franc. dicit procedere pro quolibet opere pio, Imol. *in Clem. abuſionib. num.*18. & Zabar. *num.*9. *eod. tit.* Machado *d. part.*7. *tract.*1. *docum.*6. *num.*1. *verſ. el primero.* Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.*26. vbi etiam obſeruat, quòd licèt Archiepiſcopus punire poſſit ſubditos Suffraganeorum impedientes eum, vel eios officiales in iuriſdictione contentioſa, vel quaſi, *dict. cap.*1. non tamen poterit iuriſdictionem exercere contra ipſos ſubditos Suffraganeorum impedientes eum, vel eius Officiales circa charitatem, & exhortationem; ſed bene poterit coërcere ipſos Suffragaoeos, & eorum Officiales, ſi abſque cauſa iuſta non permittunt, cùm poteſtas ipſorum Archiepiſcoporum circa exhortationem eſſet aliàs eluſoria.

IX. Caſus eſt, in mittendis edictis per totam 79
Prouinciam in caſibus ad ſuam ioriſdictionem pertinentibus, Gemin. & Franch. *in cap.*2. per text. ibi, *de ſuppl. negl. Præl. lib.*6. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.*27. Marc. Aot. Genuenſ. *d. cap.*70. *n.*14.

X. Caſus eſt, in Indulgentiis concedendis per 80
totam ſuam Prouinciam, etiamſi non ſit in actu viſitationis, dummodo ſtatutum generalis Concilij non excedat, *cap. noſtro, de Pœnit. & remiſſ.* Henriq. *in ſum. lib.*7. *cap.*31. *§.*1. Stephao. Quaraot. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.*31. vbi limitat in loco exempto. Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.*70. *num.*15.

Digitized by Google

num. 15. Bonacio. *de ſacram. diſput.* 6. *de Indult. q.* 1. *puncto* 3. *n.* 1. *verſ. obſeruat,* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 55. *q.* 6. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1. *c.* 7. *n.* 18. Iul. Lanor. *de Indulgent. part.* 2. *cap.* 11. *num.* 28. & dixi *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 88. *n.* 15. *&* 16.

81 XI. Caſus eſt, interdicendo aliquibus prædicationis officio per totam ſuam Prouinciam, vt probat *c. tuarum, de priuileg.* Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 34. Marc. Ant. Genueoſ. *d. c.* 70. *n.* 16.

82 XII. In faciendis exulibus à tota Prouincia delinqoentes io ſua Diœceſi, *cap.* 2. *de arbitr. cap. tuarum, de priuileg.* Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 39. Marc. Anton. Genueoſ. *d. c.* 70. *num.* 17.

83 XIII. Si ſubditus aliquis Suffraganei in Archiepiſcopi Diœceſi deliquerit, poterit namque talem Archiepiſcopos iudicare, quia cauſa ibidem agenda eſt, vbi crimen committitur, *cap.* 1. & per tot. 3. *q.* 6. *cap. placuit,* 6. *quaſt.* 3. idem dicitur ſi in eius Diœceſi contractus ſit initos, aut res cooſiſtat, quam reus cooueotus poſſideat, *cap. fin. de foro compet.*

84 XIV. In compellendo Abbates & Regulares Prælatoa negligentes, vt Prædicatio Euaogelij fiat in Eccleſiis Parochialibos ſubiectis Monaſteriis in nulla *Diœceſi* exiſteotibos, Concil. Trid. *ſeſſ.* 5. *de reform. cap.* 2. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 37.

85 XV. In conuocaodo Regolares in cuius Prouincia Monaſteria ſub iomediata Sedis Apoſtolicæ protectione ſita ſuot, negligentes exequi Decretum Concilij Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. c.* 8. refert Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 37. *in med.*

86 XVI. In conuocando Congregationes generalium Capitulorum exemptorum ſi quolibet triennio ſeſe in Congregationes redigere contempſeriot, vt Coocil. Trid. conſtituit, *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 8. & in tribus præcedeotibus caſibus Metropolitanus taoquam Sedis Apoſt. delegatus procedit.

87 XVII. Si ſubditus Suffraganei ſe ab Epiſcopo ſuo inioſtè excommunicatum quæratur, nec abſolutionem, monente Archiepiſcopo, valeat obtioere; tonc ipſe Archiepiſcopus recepta cautione iuratoria eum abſoluere poterit; & ſi is oon ſatisfecerit, iterum in excommunicationem reuocare, *cap. ad reprimendam, de offic. Ordinar. cap. qua fronte, de appell.* Si verò ei conſtet quòd Suffraganei ſententia in ſubditum lata ſit euideoter toiuſta, poterit auctoritate Metropolitana declarare eum fuiſſe irrationabiliter inoodatum, *cap. ſollicitudinem, de appellat. c. per tua, de ſent. excom. c. venerabilem, eod. tit. in* 6. vbi gloſ. & Doctores. Vide de hac materia latè reſoluta per Sebaſt. Cæſar *d.* §. 2. *num.* 21. *cum ſeqq.*

88 XVIII. In viſitando Prouinciam, & procurationem à ſubditis Suffraganeorum ſuorum exigendo, *c. cum Apoſtolus,* vbi gloſſ. *verb. Archiepiſcopi, cap. ſopita, & cap. ſuper eod. de cenſib. c. cum ex officij, de præſcript. c.* 1. *& fin. de cenſib. lib.* 6. vbi dicitur, quòd Archiepiſcopus dum viſitat Prouinciam, poteſt Confeſſiones ſubditorum Suffragaoaorom audire, & abſoluere à caſibus Epiſcopo reſeruatis, & à ceoſuris, Paoio. *de viſitat. part.* 2. *quaſt.* 4. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 33. Marc. Aoton. Geouenſ. *d. cap.* 70. *num.* 9. Henriq. *in ſum. lib.* 11. *cap.* 5. §. 5. Marian. *de viſitat. num.* 7. *verſ.* 3. *& n.* 8. *verſ.* 4. Roſæ. *de praeminentia Archiepiſcop. priuileg.* 16. Sebaſt. Cæſ. *d. diſp.* 5. §. 2. *num.* 31. Machado *d. p.* 7. *tract.* 1. *docum.* 4. Et poſſe Archiepiſco- 89
pum dum actu viſitat Diœceſes Suffraganeorum, abſoluere illorum ſubditos tam per ſe, quàm per alios, probant Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 1. *n.* 34. Molfeſ. *in ſum. moralis Theologia, tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 74. Machado *d. docum.* 4. *num.* 4. Suar. *tom.* 4. *diſp.* 25. *ſect.* 1. *num.* 14. vbi etiam agit, an iotiſdictio in hoc caſu ſit Ordioaria vel delegata, etiam ab hæreſi, & caſibus conceſſis Epiſcopo in Decreto Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 6. quia tempore, quo viſitat, cenſetur illa Diœceſis tanquam ſua, & habet io ea iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem Epiſcopo ſuperiorem, Soar. *d. tom.* 4. *diſp.* 30. *ſect.* 2. *num.* 8. *& tom.* 5. *diſp.* 14. *ſect.* 1. *n.* 12. vbi ſubdit hoc eſſe verum, quoad forum Pœnitentiæ, & ſic quoad abſolutionem reſeruatam, ſecus aotem quoad diſpeoſationem, vt in irregularitate, idem dicit *tom.* 2. *de Relig. tractat. de voto, lib.* 6. *cap.* 10. *num.* 9. ſequuotor Sayr. *in claui Regia, lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 8. Marc. Aoton. Genuenſ. *d. num.* 9. Saoch. *in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 38. *num.* 14. Contra Henriq. Anton. Gom. & Auil. citatos per Sanch. exiſtioiantes poſſe io hoc caſu Archiepiſcopum diſpenſare. Nam Archie- 90
piſcopus dum actu viſitat Diœceſim Suffraganei, audiendo Confeſſionea io Pœoitentialibus poteſt diſpenſare in foro Cooſcientiæ, vt per Gambar. *de officio Legati, lib.* 2. *tit. de variis Ordin. nomin. n.* 33. Abb. *in cap. ad extirpandas, de filiis presb.* Marc. Anton. Geouenſ. *d. cap.* 70. *n.* 9. Borgaſ. *de irregul. p.* 3. *in tit. de diſpenſ. Archiepiſcopi,* aduertens quòd quaodo in foro interiori diſpeoſatio eſt debita ratiooo cauſæ, & perſonæ, debet remittere ad Soffraganeum eios ſubditum, vt diſpenſet cum eo, quo recoſante, vel negligeote ipſe Archiepiſcopus diſpeoſabit; additque quòd vbicuoque Suffraganeus culpa ſua ius diſpenſandi perdidiſſet, poteſt Archiepiſcopus diſpenſare; adiungit denique ipſe Borgaſ. quòd quaodo Epiſcopus eſt ſuſpenſus ad tempos, & diſpenſatio pro magno bono fiendo, vel magno ſcandalo vitaodo celeritatem requireret; tali caſu ſit deuolutio ad Metropolitanum, refert Proſper de Auguſtioo *in addit. ad Quarant. d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, poſt verſic.* 40. Ho- 91
die verò attenta noua diſpoſitione Coocil. Trid. *ſeſſ.* 14. *de reformat. cap.* 3. Archiepiſcopus non poteſt viſitare Diœceſes Suffraganeorum, oiſi cauſa cogoita, & probata io Coocilio Prouinciali, vt animaduertit Sebaſt. Cæſ. *d.* §. 2. *num.* 31. *ad fin.* Machado *d. docum.* 4. *num.* 2. & tuoc viſitando, habebit eaſdem facultates, quas ante Coocil. de Iure communi habebat, ex citatis Iuribus, necooo alia quæ à Concilio Prouinciali io ſpecie ei committerentur, iuxta facultatem qoam habet à Iure ipſum Prooiociale Coociliom, vt obſeruant Heonq. *lib.* 6. *de Pœnit. cap.* 14. §. 9. *in textu, & in commento, lit. Z,* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 6. *in fine.* Non poterit tamen Archie- 92
piſcopus dum viſitat ordinare, nec coocedere litteras dimiſſorias, quia ooo reperitur à Iure ei permiſſum, Franc. & Gemio. *d. cap. fin.* oeque Chriſmare, Petr. Hubert. *in tract. de cultura vinea Dei, p.* 1. *cap.* 9. Machado *d. tract.* 1. *docum.* 4. *n.* 6. neque poterit exercere iuriſdictiooem fori contentioſi io ſubditos Epiſcopi Suffragaoei. Quarant. *dict. verſ.* 33. niſi io duobus caſibus, videlicet in crimioibos notoriis, & contra impedientes eius iuriſdictiooem, vt ſuprà eſt notatum.

93 Qvoad qvartvm, auctoritas Archiepiſcoporum circa Synodum Prouincialem celebrandam, & in ipſa Synodo conſiſtit in pluribus; primò, quia Archiepiſcopus vocat Epiſcopos ſuffraganeos ad Concilium Prouinciale, vt ſuprà oſtendi, *hoc eod. cap. n.* 22.

94 Secundò, ſi Clericus cum Epiſcopo ſuo criminalem, aut ciuilem cauſam habeat, Metropolitanus in Synodo Prouinciali cognoſcit, *c. ſi clericus,* 11. *q.* 1. *c.* 1. 6. *q.* 2.

95 Tertiò, ſi dubius aliquis, aut difficilis abuſus extirpandus, vel grauis quæſtio exoriatur circa Imagines, Reliquias, aut miracula; & alia ſimilia, Metropolitanus cum Synodo Prouinciali diiudicat, ſalua tamen Sedis Apoſtol. auctoritate, circa quædam noua & inuſitata decernenda, vt in Concil. Trident. conſtitutum eſt *ſeſſ.* 25. *de inuocat. & venerat. Sanctor. in fine.*

96 Quartò, idem in eadem Synodo iudicat de licentia abſentiæ Suffraganeorum ſuorum, vt idem Conc. ſtatuit *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 1. Ad Metropolitanum enim pertinet curare vt Prouinciales Epiſcopi in ſuis Eccleſiis commorentur, & ſuper eorum abſentia inquirere, prout deciſum referunt Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.* 2. *tit.* 23. *l.* 2. §. 2. *ſub rub. vtrùm Epiſcopi poſſint ſe abſentare à ſuis Epiſcopatibus? num.* 5. *&* 6. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 53. *n.* 5. *in fine,* me citato Sanctarell. *var. reſol. q.* 4. *n.* 7.

97 Et alia plura ex eodem Concil. Trident. Metropolitanis cum iudicio Suffraganeorum ſuorum in Prouinciali Synodo demandantur; veluti pœnæ impoſitio iis, quæ in viſitando plus debito aliquid nomine procurationis acceperint, vt habuit *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 3. *in fine.* Difficultates quoque exortæ pro vnionibus, & aliis aſſignationibus fructuum ſeminario Clericorum faciendis, *ſeſſ.* 23. *de reform. c. vlt. in fine.* Item præſcriptio formæ examinis, ſeu inquiſitionis, aut inſtructionis faciendæ in Prouincia ſua de iis, qui Cathedrali Eccleſiæ ſunt præficiendi, *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 1. Præterea examinare quid expediat pro reddituum tenuitate Cathedralium Eccleſiarum, & Papæ referre, *ead. ſeſſ. de reform. c.* 15. Et iudicare de locationibus rerum Eccleſiaſticarum ad longum tempus factis, *ſeſſ.* 25. *de reform. c.* 11. Et alia nonnulla, quæ facienda in Prouinciali Synodo ſuo loco dicemus. Nam & minores cauſæ Epiſcoporum criminales à Synodo tantùm Prouinciali ſunt terminãdæ non niſi Metropolitanis, aut ſaltem Epiſcopis ſunt committendæ, Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 5. quæ quidem minores cauſæ criminales poſſunt in Conciliis Prouincialibus tractari non exiſtentibus duodecim Epiſcopis, quia prædicta Concilia ex minori numero Epiſcoporum, vt plurimùm conſtant, vt per Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarra, lib.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis, n.* 80. Nauar. *in ſingul. Canon. concl.* 90. *n.* 5. meipſum *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 112. *n.* 15.

98 Ipſi autem Metropolitano, & eius Concilio Prouinciali parendum eſt ab Epiſcopis Suffraganeis, vt inquit Arelaten. Concil. II. ad quod tamen accedentes Suffraganeos non poteſt Archiepiſcopus cogere, vt quicquid ei ſoluant, *cap. quoniam, in fine,* 18. *diſt.* per ſingulas Prouincias Epiſcopi Metropolitanum ſuum cognoſcant, qui eis præeſt, & curam totius Prouinciæ gerit, ac propterea nihil abſque eius conſilio, vel auctoritate inuſitatum, vel inſolitum agant; ipſis tamen Metropolitanis etiam mandatur *in cap.* 1. *cum ſeqq.* vt nihil præſumptiuè abſque conſilio Epiſcoporum ſuorum aſſumant, nec alicuius ex ipſis ſine cæterorum omnium Comprouincialium Epiſcoporum audiant cauſas, alioquin, & quod egerint, irritum maneat, & ipſi ab omnibus fratribus valeant coërceri, *c. ſaluo, cum ſeqq. ead. q.* Nec aliquid in eorum Diœceſibus proprio Diœceſano inconſulto agere permittuntur, vide *c. ſi fortè, cum ſeqq. & c. conqueſtus, ead. q. c. ſicut venire, in fine, de exceſſ. Prælat.* Si verò Metropolitanus ipſe à Suffraganeis exigat iuramentum vltra formam ſtatutam à Canone, ipſi nõ tenentur ad id, quod vltra debitum ſub tali iuramento promiſerunt, *c. dilecti, de maior. & obed.* Nec poteſt in Diœceſibus Suffraganeorum ſuorum ſibi conſtituere Officiales pro futuris cauſis, quæ ad ipſum per appellationem deuoluuntur, ſed pro præſentibus tantùm, cum ſcilicet fuerit appellatum, niſi aliud de conſuetudine ſpeciali obtineatur, vide *c.* 1. *de offic. Ord. in* 6. *& c. Romana, de ſent. excom. eod. lib.* Si autem ipſe non reſideat, aut in aliis negotiis extiterit negligens, ſubditur iudicio Suffraganei antiquioris in Synodo, vt in Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform c.* 1.

Quintò, & vltimò, Archiepiſcopi auctoritas cõ- 99
ſideratur Epiſcopali Sede vacante Suffraganei ſui.
Nam etſi mortuo Epiſcopo, ſiue excommunicato,
aut in captiuitatem redacto Eccleſiæ adminiſtratio ad Capitulum Canonicorum pertineat, *cap. non liceat alicui,* 12. *q.* 2. *c.* 1. *& pen. & fin. de ſupp. negl. Prælat. lib.* 6. in duobus tamen caſibus poteſt Metropolitanus, & debet auctoritate ordinaria admi-
niſtrationi Eccleſiæ incumbere. Primus eſt, vbi Ec- 100
cleſia idoneos miniſtros non habere probatur, *d. cap. non liceat alicui,* veluti ſi non habeat Capitulum actu, ſed habitu; vel quando nullus Canonicus eſt in Sacris, Pauin. *de offic. & poteſt. Capituli Sede vacant. part.* 1. *q.* 10. *ſub n.* 5. Proſper. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. d. verb. Archiepiſcopi*
auctoritas, poſt verſ. 40. Secundus vbi, qui exiſtunt, 101
fuerint negligentes, nam poterit eo caſu Archiepiſcopus viſitatorem, ſeu adminiſtratorem, aut œconomum inſtituere, prout opportunum videbitur, niſi à Romano Pont. extra prædictos caſus valeat deputari, *d. c. vlt. de ſuppl. neg. Prælat. lib.* 6. & vide quæ latè notaui *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part.* 3. *allegat.* 133. *in princ.* ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. & tangit Sebaſt. Cæſ. *d. cap.* 5. §. 2. *num.* 31.
& poterit Archiepiſcopus deputare Vicarium, ſeu 102
Officialem in Eccleſia Suffraganea, ſi infra octo dies poſt mortem Epiſcopi Capitulum non prouiderit, vel non idoneum elegerit, Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. c.* 16. Quarant. *d. verſ. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.* 36. Marc. Anton. Genuenſ. *d. c.* 70. *num.* 6. Raguc. *de voce Canonic. in Capitulo, q.* 37. *num.* 1. vbi *num.* 8. cum Gemin. *in cap. fin. n.* 8. *de ſuppl. neglig. Prælat.* obſeruat, quòd ſi moreretur Vicarius creatus à Metropolitano, vel alio Superiore ob negligentiam Capituli, Capitulum poteſt infra octo dies creare vt priùs, quia pro prima vice tantùm amiſit ius.

Reſtat de dignitate Archiepiſcoporum ſuper 103
Epiſcopos breuiter agere. Habent enim quædam inſignia ſpecialia, quæ tum auctoritatem, tum etiam ſuper cæteros dignitatem quandam oſtendunt. Primò autem Pallium obtinent, quod eſt ſpeciale ornamentum Archiepiſcoporum, vt aſſerunt Doctores infrà citandi, quamuis aliquibus Epiſcopis ex ſpeciali priuilegio concedatur, his tantùm, & non aliis, videlicet Oſtienſi ad oſtia Tiberis fluuij ſacri Cardinalium Collegij Decano,

no, quia Papam coſecrat; Papienſi in Lombardia; Lucenſi in Tuſcia; Bambergenſi in Germania; Quinqueccleſienſi in Vngaria, ſicut teferunt Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. part.1. lib.1. cap.8. pag.236. lit.C.* Stephan. Durant. *de ritibus Eccleſio, lib.2. c.9. nu.43.* Marchio. *de ſacram. Ordin. tract.4.*
104 *c.9. n.1.* quo in Miſſarum ſolemniis ſuper veſtem ſacerdotalem vtuntur, quod Patriarchis etiam & Romano Pootif. eſt commune, ſed diuerſimodè; nam cùm per eam veſtem ſignificetur, & confetatur Pontificalis Officij pleoitudo, iuxta *c. niſi, de auctor. & vſu Pallij*, Romanus Pontifex ſemper, & vbique in Miſſarum ſolemniis Pallio vti poteſt, *c. ad honorem, de auctor. & vſu Pallij*, Henriq. *in ſum.*
105 *lib.10. c.31. in princ.* Moſcon. *d.c.8. pag.235.* Patriarcha verò, ſeu Metropolitanus ſolummodò in Eccleſiis ſuæ Prouinciæ in Miſſis eo vti poteſt, *c.1. c. cùm ſis, c. ex tuarum, eodem tit. c. pallium, 100. diſt.* etiam in loco exempto, Clem. Archiepiſc. *de priuil.* Duran. *in ration. diuinor. Officior. lib.3. c.17.* Ruſæus *de prærogatiuis Archiep. dignit. priuil.21.* Petr. Gregor. *Syntag. Iuris, lib.15. c.9. à n.6.* Steph. Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ.32.* Zerol. *in praxi Epiſcop. por.1. verb. Archiepiſcopus, §.2.* Azor. *inſtitut. moral. port.2. lib.5. c.34. q.7.* Marc. Anton. Genuenſ. *d.c.70. num.18.* Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſio, lib.2. c.9. à num.41.* Sanch. *in opuſc. moral. lib.7. cap.1. dub.16. num.4.* Lottet. *de re benefic. lib.1. q.22. n.2. cum ſeqq.* Nooar. *in praxi variar. fori q.11. n.6. ſect.1.* Machado *d.p.7. tit.1. docum.1. n.2.* fratet meus Simon Vas Barboſa *de ſignificatis myſterioſis officij diuini, c.22. n.11.* Guid. Pancirol. *in theſauro variarum lectionum, lib.1. c.20. à principio*; non autem ſemper, ſed in certis tantùm diebus, *c. ad honorem, c. vlt. de auctor. & vſu Pallij.* Qui autem hi dies ſint, licèt ſatis in Iure expreſſum noo eſſe aduertat gloſſ. *in d.c. vlt.* eos tamen recenſeot Durand. *d. cap.17. num.13.* Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.3. c.34. q.2. verſ. quæres quinam ſint*, Moſcon. *d.c.8. pag.236. lit.B.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.4. in praxi crimin. tit.4. de Viſitat. c.14. n.10.* Quarant. Zerol. & Marc. Aoton. Genoeoſ. *proximè locis citatis*, Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c. pallium n.1. diſt.100.* Caſtald. *in praxi cerem. lib.1. ſect.10. c.10. n.10.* Sanch. *d. dub.16. ex n.5.* Alzed. *de præſtantia Epiſcop. dignit. part.1. cap.13. n.72.* Machado *d.p.6. tit.1. docum.2. n.4.* Sed melius eſt recurrere ad formam priuilegij, vt in diebus tantùm in conceſſiooe Pallij expreſſis eo vti liceat, ſicut expreſſit text. *in d.c. vlt.* & aduertit *gloſſ. vlt. in d. cap.1.*

106 Nec etiam eo vtuntur Archiepiſcopi in omnibus actionibus, ſed tantùm in Miſſarum ſolemniis, *c. pallium, 100. diſt.* Vel ſi Epiſcopum contigerit conſecrare, vt ex Gregor. *epiſt.2. ad Boniſ.* notat Durand. *d.c.9. ad fin.* Vel etiam in Ordinationibus Clericorum, iuxta text. *in cap. quòd ſicut, 28. §. ſuper eo, de elect.* Ex quo & text. *in cap. bono 4. in fine, de*
107 *poſtulat. Prælat.* negatiuè decidenda videtur quæſtio de qua iam diu vidimus dubitare, vtrùm ſcilicet Epiſcopus factus Archiepiſcopus, ante receptum Pallium Ordines conferre poſſit; nam *in d. §. ſuper eo*, decidit Pootifex, quòd non tanquam ſimplex Epiſcopus, ſed taoquam Archiepiſcopus Ordines conferre videtur, & ideo ante acceptum Pallium eos conferre, & alia Pontificalia exercere non poteſt. At verò *in d. cap. bono*, decidit fortiùs Archiepiſcopum tranſlatum in aliam Eccleſiam antiquo Pallio vti oon poſſe, nec ſua vti poteſtate ante nouum acceptum, quod intra pro-

Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

priam Prouiociam ſuos ſubditos ordioando de plano procedit. Si verò inuitatus ſit ab aliquo Epiſcopo, vt in ſua Diœceſi Ordines conferat, videtur admittendum qoòd Ordines conferre poſſit ante Pallium acceptum, velut Epiſcopus nullius Diœceſis, & ne Archiepiſcopus deterioris conditionis ſit quando eiuſmodi ſentit, Proſp. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. d. verſ.32.* In proceſſionibus autem quando proceſſiooaliter Archiepiſcopus Eccleſiam exire cootigerit, Pallio vti non poſſe decidit text. *in d.c.1.* licèt aliquando ex priuilegio à Romano Pontif. aliquibus conceſſum legamus, vt in Proceſſionibus vtantur Pallio, ſicut aduertit Durand. *loco proximè citato.*

Non obſtat text. *in d.c. vlt.* ibi, *Vbicumque fueris*, 108
vnde aliqui deducebant Archiepiſcopos etiam in aliena Prouincia vti poſſe Pallio de coonſenſu eius, ad cuius Prouinciam declinat, iuxta text. *in d. c. ex tuarum, in fine*, repugnat enim ipſe text. ſi aduertas procedere ſuppoſito ſpeciali priuilegio. Quare meliùs teſpondetur cum gloſſ. *ibidem*, quam ſequuntur Doctores communiter, teſte Ruiz. *d. priuil.12. verſ. iſtud tamen*, quòd verba illa generalia, *vbicumque fueris*, teſtringuntur ad terminos habiles, ſcilicet intra Prouiociam, iuxta doctrinam *gloſſ.1. in l.1. C. de ſacroſ. Eccleſ. & gloſſ. vlt. in c.1. de conſtit.* Aduertit Proſp. de Auguſt. *citato loc.* Archie- 109
piſcopum, qui renunciauit Epiſcopatui, & ſic loco, & non dignitati, oon poſſe exercere Pontificalia cum Pallio in Diœceſi & Prouiocia renunciata, etiam cum conſenſu Archiepiſcopi ſucceſſoris, & Suffraganeorum, ſed tantùm exercere Pontificalia ſine Pallio, cum cooſenſu prædictorum, quemadmodum in aliis Diœceſibus de conſenſu Diœce- 110
ſanorum, quia illo Pallio amplius vti noo poteſt, ſed debet retinere peoes ſe, & cum eo ſepeliri; item addit aote receptionem Pallij nihil interim de Ec- 111
cleſiæ prouentibus recipere poſſe, vt *in Extrauag. 2. in fine, de elect. inter commun.*

Ex quibus conſtat Archiepiſcopum non poſſe 112
ſine Pallio ea munia obire, quæ ſunt poteſtatis, Ordinis, vel iuriſdictionis, & iode ſequitur non poſſe ſe Archiepiſcopum nominare, nec conuocare Concilium, nec Chriſma conficere, nec dedicare Baſilicas, ordioare Clericos, & Epiſcopos conſecrare, nec Pontificalia exercere, quamuis ſit cooſecratus Epiſcopus, nec alia ſui officij perſoluere munia, qoæ non tanquam Epiſcopus ſimplex, ſed vt Archiepiſcopus facere videretur, *cap. quod ſicut, §. pen. in fine, de elect.* Caſtald. *d.c.10. n.3.* dixi ſuprà *num.16. cum ſeqq.* Alia autem poterit exercere ſi fuerit confirmatus, *c. tranſmiſſo, de elect.* Suffraganeum tamen ſuum electum poteſt per 113
alios Suffraganeos cooſecrare, *cap. ſuffraganeis, eod. tit.* & alia Pontificalia per alium exercere, dummodo non ſit io mora petendi Pallium, Caſtald. *in praxi coremon. lib.1. ſect.10. cap.10. num.3.* quod 114
quidem intra tres menſes à die conſecrationis, vel confirmationis petere à Romano Pontif. vel à ſuo Patriarcha tenetur, *c.1. diſt.100.* Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. lib.1. c.8. pag.236. lit. C.* Azor. *d. lib.3. c.34. q.3.* Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſ. lib.2. c.9.* 115
n.41. Hodie verò ex Trident. *ſeſſ.7. de reform. c.9.* alij tres menſes daotur ad petendam conſecrationem, qui etiam ad petendum Pallium cooſequenter dari cenſentur, nec enim datur niſi inſtanti, petenti, & exigentibus meritis, *cap. priſca, 100. diſt.* quæ Pallij petitio his verbis fieri ſolet. *Ego N. electus Eccleſiæ N. inſtanter, inſtantiùs, & inſtantiſſimè peto mihi tradi, & aſſignari Pallium de corpore S. Petri*

Digitized by Google

ſumptum, in quo eſt plenitudo Pontificalis officij; &
116 traditur ſic peten ti ſub hac forma. *Ad honorem Dei
Omnipotentis, & Beatæ Virginis, & Beatorum Petri,
& Pauli Apoſtolorum, & Domini Papæ N. Eccle-
ſia Romana, & Eccleſia N. tibi commiſſa tradidimus
tibi Pallium de corpore B. Petri ſumptum in plenitu-
dinem Pontificalis dignitatis, vt vtaris eo intra Ec-
cleſiam tuam certis diebus, qui exprimuntur in priui-
legiis Eccleſiæ tua conceſſis à Romana Eccleſia.* De
his formis vide Azor. *d. lib. 3. c. 34. q. 2.* Moſcon. *d.
c. 8. verſ. Ego N.* vbi ponit non ſolùm formam, qua
quis nomine proprio Pallium petit, ſed etiam
quando per procuratorem ſuum, quod ſemper
multis precibus eſt petendum, latè Marchin. *d. tra-
ctat. 4. c. 9. num. 4.* Vide plura de cæremoniis, qui-
bus traditur huiuſmodi Pallium, & alia ad hanc
materiam pertinentia, per Caſtald. *in praxi cære-
mon. lib. 1. ſect. 10. c. 10.* Chriſtoph. Marcel. *in cærem.
Romane, lib. 1. c. 8.* vbi dicit ſe vidiſſe Sixtum IV.
manibus propriis dediſſe Pallium Patriarchæ Con-
ſtantinopolitano Hieronymo Lando Veneto; quod
tamen indecens Pontifici iudicauit. Non retarda-
tur autem Pallium per obiectum criminis, vel
alium defectum, niſi obiiciens iureiurando fidem
præſtiterit de obiectis, ſicut pleniùs continetur *in
Extrauag. Maltys, de auctor. & vſu Pallij, inter
comm.* Cùm autem traditur, nouum Eccleſiæ pri-
uilegium datur, aut ſaltem confirmatur antiquum,
cap. pe[illegible]. *& fin. diſtinct.* 100. nec ante fidelitatis
præſtitum iuramentum alicui datur, *cap. ſignifica-
ſti, de elect. c. antiqua, de priuil. c. optatum, diſt.* 100.
Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. diſp.* 5. §. 2.
117 *num. 6. propè fin.* Ipſum itaque Pallium, in quo
tanta eſt antiquitatis veneratio, & auctoritas, di-
gnè, & honorificè aſſeruari debet ſerico obuolu-
tum in capſula intus, & extra pulchrè ornata, vt
ipſo vti poſſit Archiepiſcopus temporibus ſuis,
Caſtald. *d. c. 10. n. 9.*

118 Et quia Pallium eſt perſonale, non poteſt ac-
commodari, Durand. *in ration. diuin. Offic. lib. 3. c. 7.
n. 12.* Sylueſt. *verb. Pallium, ad fin.* Quarant. *d. verb.
Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 32.* Azor. *d. p. 2. lib. 3.
cap. 34. q. 8.* Laymann. *de Prel. Eccleſ. electien. c. 14.*
119 *q. 159.* neque in morte alicui relinqui, ſed cum eo
Archiepiſcopus ſepeliri debet; in ſua Prouincia
ipſum habebit circa humeros infra Planetam; ſi
verò extra Prouinciam ſepeliatur, ponendum erit
Pallium ſub capite Archiepiſcopi defuncti, Ca-
ſtald. *d. c. 10. n. 12.*

120 Archiepiſcopus ad aliam Eccleſiam tranſlatus,
vti non poteſt Pallio prioris Eccleſiæ, neque Pal-
lio ſui prædeceſſoris defuncti, neque tranſlati;
ſed opus eſt, vt iterum pro noua Eccleſia, in quam
eſt tranſlatus, aliud obtineat, nec antea poteſt
exercere Pontificalia, Caſtald. *d. c. 10. num. 12.* Lay-
man. *d. c. 14. q. 160.*

121 Archiepiſcopus ſi renunciauerit Archiepiſco-
patui, exercens Pontificalia, tam in Prouincia,
quàm alibi, non poteſt vti Pallio, etiamſi Epiſco-
po permitterent, quia, vt notant Doctores, illo Pal-
lio ampliùs vti non poteſt; debet tamen illud apud
ſe retinere, & cum eo ſepeliri ſub capite ipſum te-
nendo. Caſtald. *dict. cap. 10. num. 13.* nam Archie-
piſcopus extra ſuam Prouinciam non poteſt vti
Pallio etiam de licentia Ordinarij illius Diœceſis,
in qua reperitur, Maiol. *de irregul. lib. 2. c. 2. num. 7.*
Ruſæ. *de præmin. Archiepiſc. priuil. 21. verſ. iſtud
tamen*, Proſp. de Auguſt. *in addit. ad ſum. Quarant.
verb. Archiepiſcopus, num. 23. auctor. 32.* Diana *mo-
ral. reſolut. p. 1. tract. 6. reſol. 37. verſ. adde*: vnde ex
Veneto *in exam. Epiſcop. lib. 4. cap. 10. num. 12.* tenet
Archiepiſcopum, ſi fiat Epiſcopus, non poſſe vti
pallio.

Tres quæſtiones hac de re diſputat eleganter 122
Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comm. ad
c. Pallium, 10. diſt.* 100. Prima eſt, vtrùm qui ſemel
habuit Pallium vnius Archiepiſcopatus, ſi ab illo
ad alium transferatur, iterùmque redeat ad prio-
rem, indigeat nouo Pallio? & affirmatiuè reſpon- 123
det. Altera eſt, vtrùm Archiepiſcopus, qui ſpon-
tè ſua ſuo ſe Epiſcopatui abdicauit, ſi iterum ad
eandem Eccleſiam eligatur, alio indigeat Pallio?
& reſpondet cum hac diſtinctione; ſi enim poſt
factam renunciationem priuſquam de alio Ar-
chiepiſcopatu prouideretur, antequam factam re-
nunciationem Papa acceptaret, litteræque cum
Pallio eſſent expeditæ, ille iterum cogeretur redire
ad ſuam Eccleſiam, cui iam de alio Paſtore proui-
ſum erat, nouum Pallium eſt petendum. Vltima 124
eſt, ſi detur euentus in quo aliquis Archiepiſco-
pus ſuum perdat Pallium à Pontifice acceptum,
vel caſu igne comburatur, poteritque abſque illo
Pontificalia munia exercere? & reſpondet affirma-
tiuè, ex fundamentis per eum latè adductis; refert
Diana *moral. reſolut. p. 1. tract. 6. reſolut. 37. verſ. no-
tandum eſt.*

Aliud Epiſcoporum inſigne eſt Crucem Domi- 125
nicam ante ſe deferre tranſeuntes per totam Pro-
uinciam, etiam in locis exemptis, *cap. antiqua, de
priuileg. Clem. Archiepiſcope, eod. tit.* Ruſæ. *de præ-
rogat. Archiep. dignit. priuil. 2.* Læl. Zech. *de Republ.
Eccleſ. tit. de ſtatu Illuſtriſſ. Patriarch. num. 6.* Qua-
rant. *dict. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 28.* vbi
ampliat etiam extra viſitationem, & limitat ni-
ſi eſſet præſens Legatus Papæ, vel Cardinalis non
Legatus, ſeu Nuncius cum facultate Legati de
Latere.

Intellige poſt ſumptum Pallium, antea verò mi- 126
nimè, quia ſtatim illo accepto ad benedictionem
eleuatur Crux, Caſtald. *d. c. 10. num. 17.* vbi ſubdit,
quòd ſemper cùm Archiepiſcopus in ſua Prouin-
cia dat ſolemnem benedictionem, ante ipſum de-
fertur Crux, & tunc ipſe erit ſine Mitra: & quòd in
ingreſſu Archiepiſcopi ad ſuam Eccleſiam obſer-
uantur omnia, quæ dicta ſunt ſuprà de Epiſcopo;
aduertendo tamen quòd Archiepiſcopus ſtatim ac
ſuam Prouinciam intrauerit, facit ante ſe deferri
Crucem per aliquem ex ſuis Capellanis imaginem
ſanctiſſimi Crucifixi ad ſe conuerſa, & cùm in Ca-
thedrali recipitur à Canonicis, Crux præcedit, ita- 127
vt inter Crucem & Archiepiſcopum nemo ſit niſi
Dignitates & Canonici.

Archiepiſcopus in tota Prouincia Mozzetta 128
violacea ſupra Rochetum apertum vtitur, Caſtald.
dict. cap. 10. num. 18. & ſubditos occurrentes per 129
totam Prouinciam benedicit dextera eleuata, & ex-
tenſa ſignum Crucis formans, *ibid. n. 19.* etiam in
loco exempto, *d. Clem. Archiepiſcope, de priuileg.*
Quarant. *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. 29.*
vbi intelligit tam de benedictione ſolemni per illa
verba, *Sit nomen Domini benedictum*, quàm de ſim-
plici, quæ iterando præſtatur; & etiam, vt habe-
tur *in dict. Clem. Archiepiſcopo*, poteſt ibidem diui- 130
na Officia in Pontificalibus celebrare, & ab aliis
in ſua præſentia ſine Pontificalibus celebrari fa-
cere, Quarant. *dict. verb. Archiepiſcopi auctoritas,
verſ. 30.* vbi aduertit, quòd pro celebratione in 131
Pontificalibus poteſt collocare Sedem, quia ſpe-
ctat ad honorem Epiſcopalem, & eſt de acceſſo-
riis ad celebrationem, & his Pontificalibus vtitur
ſine

Digitized by Google

132 ſine Iuriſdictionis exercitio, vel officio, vt Miſſam celebrando, vel prædicando; ſed ſi Iuriſdictione, vel officio vti vellet, id non potuerit ſine licentia Epiſcopi, vel Superioris loci exempti, vt Ordinare, Chriſmare, Degradare, vel ſimilia faciendo, gloſſ. eſt celebris, & magiſtra, *in d.Clem. Archiepiſcopo.* Pauin.*de viſitat.p.2.q.4.*Con.*pract.c.9.ſub n.2.*vbi intelligit, etiamſi vellet illa exercere in ſubditum ſuum, non ſolùm in loco exempto, ſed etiam in Diœceſi ſui Suffraganei.

133 De Archiepiſcopis, ſeu Metropolitania, eorúmque Priuilegiis, & prærogatiuis, vide Roſænm *de prærogatiuis Archiepiſc.dignit.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas,* Marc. Ant. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.70.* Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatib. p.1. cap.6.* Azor. *inſtit.moral.p.2.lib.5.c.33.* Galganet. *de iure publico, lib.3.tit.18.n.1.* Scip.de Rubeis *in aphoriſm. Archiep. verb. Archiepiſcopus,* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſiaſt. hierarchia p.1. diſp.5.§.1.* & alios in diſcurſu citatos.

CAPVT VIII.

De Epiſcopis, & eorum electione.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus, nomen antiquiſſimum eſt in ſacra Scriptura.*
2 *Epiſcopi nomine vſi ſunt Ethnici pro certo Magiſtratu, cuius cura erat panis, & cæterarum rerum ad cibum, & victum pertinentium.*
3 *Epiſcopi nomen cur in lege Gratiæ ad ſacros Eccleſiæ Præſules, & Antiſtites ſit tranſlatum? oſtenditur.*
4 *Epiſcopi rectè Superintendentes nominantur.*
5 *Iſidorus magnus etymologiarum magiſter.*
6 *Eccleſia ſub nomine Epiſcopi ſemper eos intellexit, qui ſuper Presbyteros, & omnes Clericos, ac laicos in ſpiritualibus conſtituti ſupremam in regimine Eccleſiæ obtinuerunt, & obtinent poteſtatem.*
7 *Ordinem Epiſcopalem eundem eſſe cum Ordine Preſbyterali contendunt impij hæretici.*
8 *Epiſcopi tam in poteſtate iuriſdictionis, quàm in poteſtate Ordinis, Sacerdotibus, ſeu Preſbyteris ſuperiores ſunt.*
9 *Apoſt.*1.ad Phil.& ad Tit.cap.1.*declaratur.*
10 Cap.legimus, 83.diſt. & cap.olim, 95. diſt. *declaratur.*
11 *Ordinis poteſtas in Epiſcopis eſt, vt ſciat & poſſit omnia ſacramenta conferre, Chriſma conſecrare, Prædicationis munus exercere, alios Ordinare, ad Euchariſtiam ſumendam præparare, & Sacerdotes creare.*
12 *Epiſcopis finis vnus eſt cum Sacerdotibus communis, qui eſt ſanctiſſima Euchariſtia conſecratio, & offerre Domino verum ſacrificium.*
13 *Epiſcopalis Ordinis poteſtas ad Euchariſtia conſecranda & offerenda finem non ita proximè ordinatur ad Sacerdotium, ſed remotius.*
14 *Epiſcopalis Ordinis ad poteſtatem tria propriè, & inſolidum pertinent, ſcilicet Ordinare, Conſecrare, & Confirmare.*
15 *Conſecrare Eccleſias, & Calices, quãuis annexum ſit Ordini Epiſcopali, cùm tamen ſit Sacramentale, poteſt à Papa Sacerdoti committi.*
16 *Sacramenta, quæ ex ſola poteſtate Ordinis conferuntur, non poſſunt miniſtrari ab vllo, qui Ordinem ad illa requiſitum non habeat, nec Papa poteſt Epiſcopo prohibere ne Ordines validè conferat.*
17 *Iuriſdictionis poteſtas in Epiſcopo ad myſticum Fidelium corpus ſpectat.*
18 *Epiſcopalis iuriſdictio vt Ordinaria, & ex officio conſiderata, ſaltem in generali fuit inſtituto à Chriſto Domino ad effectum vt Petrus, & ſucceſſores Eccleſiam eius per Epiſcopos gubernarent.*
19 *Epiſcopale munus, & iuriſdictio ſi ſumatur in particulari, prout ſcilicet in hoc, vel illo ſubiecto reſpectu horum vel illorum ſubditorum, non eſt de Iure diuino, ſed totum pendet à Summo Pont.*
20 *Epiſcopus in ſua Diœceſi, ſicut Pontifex in toto Orbe, habet poteſtatem ordinariam in iis omnibus, in quibus per Papam non reperitur limitata eius iuriſdictio.*
21 *Cauſæ maiores, & ad primum gradum meri Imperij pertinentes, ſancta Sedi in ſignum ſpecialis priuilegij reſeruata ſunt.*
22 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in omnibus caſibus, qui Sedi Apoſt. ſpecialiter non reſeruantur.*
23 *Iuriſdictio non eſt neceſſariò coniuncta vt naturalis proprietas cum conſecratione Epiſcopi.*
24 *Epiſcopi nulla tenentes non ſunt minus venerãdi.*
25 *Abuſus eorum improbatur, qui Epiſcopos diuites venerantur, & colunt, pauperes verò deſpiciunt.*
26 Cap.1.de priuileg. *declaratur.*
27 *Epiſcopus propter ſuæ dignitatis maximam præeminentiam quibus nominibus, & titulis honoris cauſa appelletur, oſtenditur numeris ſeqq.*
Epiſcopus propter tantæ dignitatis præeminentiam appellatur.
28 *Reuerendiſſimus, Religioſiſſimus,*
29 *Præſul,*
30 *Antiſtites,*
31 *Pontifex,*
32 *Paſtor,*
33 *Summus Sacerdos,*
34 *Papa,*
35 *Princeps Eccleſiæ,*
36 *Illuſtris,*
37 *Egregia perſona,*
38 *Legatus Chriſti.*
39 *Sanctiſſimus,*
40 *Præco,*
41 *Sal terræ,*
42 *Lucerna ſuper candelabrum poſita,*
43 *Oculus vniuerſi,*
44 *Angelus.*
45 *Diœceſanus Epiſcopus dicitur reſpectu ſuæ Diœceſis.*
46 *Suffraganeus dicitur quoque Epiſcopus vno Archiepiſcopo ſubditus.*
47 *Ordinarius appellatur Epiſcopus, quia ordinariam in ſua Diœceſi habet iuriſdictionem.*
48 *Eccleſia Epiſcopalis dicitur Cathedralis, quia ibi Cathedra Epiſcopalis, & Sedes ſita eſt, & quia eius ratione Epiſcopus recipit Cathedraticum.*
49 *Eccleſia Cardinalis ſemper intitulanda eſt ſub nomine Diœceſis, non autem Sancti.*
50 *Cathedralis expreſſio ſub nomine Sancti non vitiat prouiſionem ex cauſa reſignationis.*
51 *Cathedralis appellatione, an & quando contineatur Metropolitana? remiſſiuè.*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

52 *Epiſcopus eſt pater, Princeps, Dux,& Rex.*

53 *Epiſcopum depingentes SS. Patres illum multis epithetis honoris gratia appellari ſolent.*

54 *Epiſcopis attributa reperiuntur tot fere nomina quot ſunt neceſſitates hominum.*

Epiſcopi officium habent.

55 *Ducis,*

56 *Medici,*

57 *Magiſtri,*

58 *Præfecti Vigilum,*

59 *Militis armati,*

60 *Gladiatoris,*

61 *Agricolæ,*

62 *Correctoris.*

63 *Epiſcopus, an teneatur Epiſcopatus circumſtantiam explicare in quocunque peccato mortali?*

64 *Epiſcoporum in electionibus ſecundum varia tempora varij modi ab ipſo Summo Pont. præſcripti fuerunt.*

65 *Epiſcoporum electiones primùm cotius Cleri, & populi auctoritate fiebant, deinde conſtitutum eſt vt Clerus eligat, populus verò conſentiat.*

66 *Electionibus Epiſcoporum magna varietas reperitur circa auctoritatem Principum ſecularium.*

67 *Poteſtas Laicis attributa circa Epiſcoporum electiones quomodo & quando cœperit abrogari? oſtenditur.*

68 *Eligendi Epiſcopos poteſtate Laicis abrogata ea penes omnes Clericos & Religioſos Diœceſis remanſit, deinde Clerici à Religioſis ſunt ſeparati, & demum ad Canonicorum collegium redacta,& deuoluta eſt.*

69 Cap.ſacrorum,62.diſt. *declaratur.*

70 Cap.1.de elect. *declaratur.*

71 *Eligendi Epiſcopos poteſtas durauit in Capitulis, & Canonicis, vſque ad tempora Bonifacij VIII.& Clementis V.*

72 *Eccleſias Epiſcopales Summi Pontif. ſub certis reſtrictionibus reſeruarunt,& demum ſimpliciter & generaliter quoad omnes,reſeruatio facta fuit,* in reg.3.Cancel.

73 *Electionis Canonica vetus conſuetudo per Capitula fauenda obſeruatur tantum in Germania.*

74 *Reges Hiſpaniæ Epiſcopos nominant, deſignant, eligunt, & offerunt Romano Pontif. vt in eos Eccleſiis inſtituat.*

75 *Reges Hiſpaniæ ante, & poſt vſque ad Arabum aduentum in Hiſpaniam, ius habuerunt nominandi, vel eligendi Epiſcopos, quod deinde immutatum fuit eligendi poteſtate in Capitula, vel collegia tranſlata, quæ poſtea eam Regi exhibebant,idque ex permiſſione Romani Pont.*

76 *Romana Eccleſia auctoritatem Eccleſiæ Hiſpaniæ ſummo iure venerata ſunt.*

77 *Garſia Loayſius Philippi Hiſpaniarum Regis Catholici dum Princeps & in ephebis eſſet,præceptor fuit,& inſtitutor.*

78 *Hiſpaniarum Reges Cathedrales Eccleſias fere omnes erexerunt,conſtruxerunt,& ampliſſimis redditibus exornarunt.*

79 *Hiſpaniæ Reges ius omne circa electiones Cathedralium ſibi quomodolibet competens poſtremo à ſe abdicarunt, & in Eccleſiarum Capitula liberè tranſtulerunt: ſed per Papam electionibus Capitulorum ſublatis inter illum & Reges huiuſmodi crebræ exortæ ſunt lites.*

80 *Sixtus IV. Hiſpaniæ Regibus priuilegium conceſſit,vt quos ipſi expetiuiſſent,ij omninò, & non alij Epiſcopi præficerentur.*

81 *Adrianus VI.conceſſit Carolo V.Imp.& Hiſpaniarum Regi, ac eius ſucceſſoribus ius præſentandi Epiſcopos Hiſpaniæ, qui antea prouidebantur ad ſupplicationem Regum.*

82 *Luſitaniæ Reges habent ius præſentandi, & nominandi ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus illius Regni, quod cœpit à tempore Regis Alphonſi V.*

83 *Franciæ Regibus ius nominandi Epiſcopos Summi Pont.indultu conceſſum eſt.*

84 *Boetius Epo vir impensè doctus, déque iuriſdictione, ac poteſtate Eccleſiaſtica optimè meritus.*

85 *Capitulum mortuo Epiſcopo tenetur eius mortem Regi denuntiare, vt Rex nominet perſonam, Summo Pont. ad prouidendum de Epiſcopatu vacante.*

86 *Cuſtodia bonorum Epiſcopi defuncti pertinet ad Regem.*

87 *Eccleſiæ Paſtore viduatæ ſub Regis protectione ſunt.*

88 *Inuentarium bonorum Epiſcopi non eſt faciendum à Iudice Laico.*

89 Conc.Trid.ſeſſ.24.de reform.cap.1. *circa conceſſiones factas Regibus nominandi Epiſcopos, nihil duxit innouandum.*

90 *Iuſpatronatus ad Reges, & alios Principes ſpectans non comprehenditur ſub reſeruationibus Regul.Cancel.*

91 *Ordinandus in Epiſcopum antequam ad hoc dignitatum culmen aſcendat, quæ cogitare debeat? oſtenditur.*

92 *Epiſcopatum deſiderans ſecum cogitare debet ad quos, & quàm magnos labores vocatur, deinde videat diligenter, an eos ſuſtinere rectè poſſit.*

93 *Epiſcopus nemo ſapiens læto animo creatur.*

94 *Ioannes Hurtado Dominicanus Archiepiſcopatum Toletanum Carolo V.deferente conſtantiſſimè recuſauit.*

95 *Bartholomæus de Martyribus præcepto obedientia coactus fuit Bracharenſem Archiepiſcopatum acceptare.*

96 *Epiſcopatum appetere præſumptuoſum eſt,& ad cupiditatem,& ambitionem pertinet.*

97 *Primatus fugientem ſe deſiderat, deſiderantem ſe horret.*

98 *Ambitio eſt inordinatus appetitus honoris termini, & amplitudinis dignitatis.*

99 *Epiſcopatum ſi quis appetat non propter officij dignitatem, ſed propter annexum laborem,bonum opus deſiderat.*

100 *Epiſcopatus poteſt appeti abſque peccato veniali ab illo,qui eſt eo dignus,dummodo principaliter appetatur vt præſit, licet minus principaliter appeteretur ob honorem,& fructus eius.*

101 *Epiſcopi grauiter peccant ambientes alios Epiſcopatus,ad quos libera multorum beneficiorum collatio pertinebat,vt per ea poſſint ſuis cognatis & familiaribus prouidere.*

102 *Votum, vel iuramentum non procurandi Epiſcopatum eſt omnino licitum,& obligat, niſi intelligat in nullo caſu reſiſtendo ſuperiori acceptare iubenti.*

103 *Religionis ſuperior non poteſt præcipere Regulari vouenti,vel iuranti non acceptandi Epiſcopatum,vt illum acceptet.*

104 *Papa*

104 *Papa ſi vellet, vt iurans, vel vouens non acceptare Epiſcopatum, fiat Epiſcopus, tenetur illi obedire.*

105 *Ætas triginta annorum completorum requiritur in Epiſcopo.*

106 *Epiſcopus conſecratus ante annum trigeſimum expletum, an fiat irregularis, oſtenditur.*

107 *Natus ex legitimo matrimonio debet eſſe qui promouetur ad Epiſcopatum.*

108 *Legitimatus per ſubſequens Matrimonium habilis cenſetur ad Epiſcopatum.*

109 *Promouendus in Epiſcopum debet in omnibus ſacris Ordinibus ante ſex menſes conſtitutus eſſe.*

110 *Doctor, aut Licentiatus in ſacra Theologia, vel IureCanonico, aut ſaltem publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios docendos, debet in Epiſcopatum promoueri.*

111 *Diligentia peculiaris circa doctrinam promouendi ad Epiſcopatum adhiberi debet ſecundùm Conſtit. Gregorij XIV.*

112 *Parentibus Catholicis creatus debet eſſe qui in Epiſcopum promouendus eſt.*

113 *Promouendus in Epiſcopum debet eſſe in Eccleſiaſticis functionibus diu verſatus, fide, puritate, innocentia vita, prudentia, vſu rerum, integra fama, & doctrina præditus.*

114 *Laicus non poteſt in Epiſcopum eligi.*

115 *Laicus cùm ex merito ſuæ perfectionis Clericalem vitam tranſcendit, eius poteſt rata haberi electio in Epiſcopum.*

116 *Diſpenſari poteſt cum laicis, & neophytis vt poſſint Epiſcopi fieri propter merita perſonarum, & Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem.*

117 *Diſpenſatio debet fieri in ſpecie ad dignitatem Epiſcopalem.*

118 *Filios habeas, an poſſit in Epiſcopum promoueri? oſtenditur,* num. 119.

120 Cap. priuſquam, 28. diſt. & c. de Syracuſanæ, ead. diſt. *declarantur.*

121 *Religioſus poteſt in Epiſcopum eligi, dum tamen ſuus Superior conſentiat.*

122 *Religionem vouens non poteſt Epiſcopatum acceptare antequam ſit Religionem ingreſſus, niſi diſpenſetur in voto.*

123 *Papæ licentia, an deſideretur ad dimittendum Epiſcopatum ſemel acceptatum, tranſeundúmque ad Religionem gratia prioris voti implendi, remiſſiuè.*

124 *Epiſcopatui renuncians ob crimen commiſſum, & ob id Religionem intrans, non poteſt amplius in Epiſcopum eligi.*

125 *Epiſcopatu depoſitus, & in Monaſterium detruſus ad pœnitentiam peragendam, non poteſt iterum ad Epiſcopatum reuocari.*

126 *Epiſcopus ſi ante Epiſcopatum erat Monachus, & poſtea relicto, aut depoſito Epiſcopatu, redeat ad Monaſterium, in ea Religione non poteſt habere dignitates, neque officia.*

127 *Epiſcopus an, & quando, & de cuius licentia poſſit Religionem ingredi remiſſiuè.*

128 *Religioſus etiam in nouitiatu exiſtens, & nondum profeſſus poteſt in Epiſcopum eligi.*

129 *Epiſcopus Religioſus etiam titularis, non poteſt ad obſeruantias Regulares ſeruandas pœnis contra illarum tranſgreſſores indictis obligari.*

130 *Religioſus ad dignitatem Epiſcopalem euectus omnino abſoluitur, etiam quoad culpam à Religionis obſeruantiis, quæ officio Epiſcopali obſtant, aut eius dignitati non congruunt; ad cæteras verò, quæ Pontificium munus non impediunt, obligantur ſolùm ex quadam honeſtate, & decentia debito, vt* num. 131.

132 *Religioſo facto Epiſcopo licitum eſt tenere in Baptiſmo, & contrahi compaternitatem, licèt monachis id eſſet interdictum.*

133 *Religioſus creatus Epiſcopus poteſt licitè carnibus veſci feria ſexta, in qua Natale Domini incidit, etiamſi eſſet ex Religione S. Franciſci de Paula.*

134 *Religioſus factus Epiſcopus non tenetur diuinum Officium iuxta ſuæ Religionis ritum perſoluere.*

135 *Epiſcopus Religioſus priuilegijs ſuæ Religionis non gaudet.*

136 *Religioſus creatus Epiſcopus à voto caſtitatis non abſoluitur, ſed eo tenetur ſicut antea tenebatur, nec à voto obedientiæ, quia etſi à ſui Prælati ſubiectione eximatur, Romano tamen Pontifici ſubditur peculiari voto.*

137 *Religioſus factus Epiſcopus non abſoluitur à paupertatis voto, nec efficitur dominus redditnum Eccleſiaſticorũ, ſed ſolum adminiſtrator.*

138 *Epiſcopus nullus dari debet ſubditis inuitis.*

139 *Eligendus in Epiſcopum non eſt qui Principi ſeculari minus fauorabilis dignoſcitur.*

140 *Proceſſus inquiſitionis ſuper qualitatibus eorum, qui promouendi ſunt ad regimina Cathedralium, ſeu aliorum ſuperiorum Eccleſiarũ, quomodo conficiendus, oſtenditur,* & num. ſeqq.

141 *Legati Sedis Apoſtolicæ & Nuncij Prouinciarum in locis in quibus commorantur, & illis non exiſtentibus, Ordinariis debeat conficere proceſſus perſonarum promouendarum ad Epiſcopatum.*

142 *Conſanguineus, vel affinis vſque ad tertium gradum incluſiuè illius, qui promouendus eſt ad Epiſcopatum, non poteſt eius proceſſum conficere.*

143 *Impeditus legitimè ad conficiendum proceſſus perſonarum promouendarum ad Cathedrales, ea cura transfertur ad alium Prælatum viciniorem Prælato impedito.*

144 *Munus conficiendi proceſſus in Curia perſonarum promouendarum ad Cathedrales, ſi Eccleſia, vel Monaſterium, cui eſt prouidendum, ſit ad nominationem, vel præſentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, ſpectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apoſt. eſt protector illius Prouinciæ, in qua ſita eſt Eccleſia, vel Monaſterium.*

145 *Proceſſus faciendus eſt in Curia per Cardinalem à Romano Pont. deligendum, ſi Eccleſia, vel Monaſterium non ſit ad nominationem ſeu præſentationem alicuius Regis.*

146 *Proceſſus de qualitatibus Archiepiſcopi, vel Epiſcopi extra Romanam Curiam degentis, qui ab vna ad aliam Eccleſiam ſit transferendus, à quo conficiendus, oſtenditur.*

147 *Prælatus inquirens de qualitatibus ordinandi in Epiſcopum non poteſt vniuerſam inquiſitionem, ſed partem ſuper aliquo articulo alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare.*

148 *Proceſſus pro habenda informatione ſtatus Eccleſiarum conficiendus eſt ab eo Prælato qui proceſſum de qualitatibus promouendorum confecturus eſt.*

149 *Proceſſum inquiſitionis qualitatum promouendi debet per ſeipſum deputatus conficere.*

150 *Teſtes à quo vocandi, & per quos articuli ſint conficiendi*

Digitized by Google

conficiendi ſuper inquiſitione qualitatum promouendi ad Epiſcopatum? oſtenditur.

151 *Teſtes examinandi in proceſſibus perſonarum promouendarum ad Cathedrales, quibus qualitatibus praditi eſſe debeant? oſtenditur.*

152 *Prelatus inquirens de qualitatibus promouendi ad Cathedrales, procedere poteſt per viam inquiſitionis, quando non habet notitiam perſona promouenda.*

153 *Interrogatoria qua neceſſaria ſunt ad inquirendum in omnes qualitates que in promouendis ad Cathedrales requiruntur.*

154 *Inquiſitio perſonarum ad Eccleſias Cathedrales promouendarum vt perfectè fiat, que requirantur prater ea, qua ex Textibus habebantur? oſtenditur.*

155 *Promouendi ad Eccleſias Cathedrales ſi orti ſint in Prouinciis, in quibus non ſunt vniuerſitates ſtudiorum, nec conſuetum eſt ſuſcipi gradum aliquem, quid ſeruandum quoad probationem doctrina? oſtenditur.*

156 *Promouendus ad Eccleſiam Cathedralem ſi ſit Regularis, quid ſeruandum? oſtenditur.*

157 *Tranſlatione alicuius Epiſcopi ad alteram Eccleſiam, quid ſeruandum? oſtenditur.*

158 *Inquiſitio qualiter facienda circa qualitates eorum, qui in Conſiſterio promouendi ſunt, vel confirmandi dignitates Abbatiales & Prioratus, ac regimina Monaſteriorum, vel alias Regularium Prafecturas? oſtenditur.*

159 *Fidei profeſſio quomodo emittenda à promouendis tam ad Eccleſias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares.*

160 *Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus Eccleſie, quando aliquis ad Cathedralem, vel Metropolitanum promouendus eſt, ponuntur.*

161 *Interrogatoria dantur pro habenda informatione ſtatus alicuius Monaſterij.*

162 *Inquiſitione perfecta circa qualitates perſona promouenda ad Eccleſiam Cathedralem, quid agendum? oſtenditur.*

1 NOMEN *Epiſcopus* antiquiſſimum eſt, nam Dauid iam illud agnouerat, quandoquidem *Pſalm.* 108. dicit, *Fiant dies eius pauci, & Epiſcopatum eius accipiat alter*; quod interpretandum videtur de preſidentia, & prefectura, aut ſuperintendéria, iuxta illud Nehemiæ c. 1. verſ. 23. *Huzzi filius Benani Leuitarum Epiſcopus*, cum aliis plenè addu-
2 ctis per Ant. de Fuertes *can. lect. lib. 2. cap. 17.* Ethnici quoque hoc nomine vſi ſunt pro certo magiſtratu, cuius officium erat panis, & cæterarum rerum ad cibum, & victum pertinentium curam habere; quo ſenſu accipitur text. *in l. numerum, §. Irenarcha, ff. de muner. & honor.* vbi Arcadius Iuriſconſultus recenſens munera perſonalia, ſic ait, *Epiſcopi, qui praſunt pani, & cateris venalibus rebus, qua ciuitatum populis ad quotidianum victum vſui ſunt, perſonalibus muneribus funguntur*, vide Petr. de Bolln *in œconomia Canon. claſſi 3. cap. 1. §. 1. pag. 313. cum ſeqq.*

3 Nunc verò vocabulum iſtud factum eſt quodammodo proprium Chriſtianæ Religionis, veteri penè ſenſu ſeruato, tranſlatum, vel à præſidentia, & præfectura, quam in veteri Lege ſignificabat, vel à profano illo ciuili Magiſtratu ad ſacros Eccleſiæ Præſules, & Antiſtites; & quòd illorum præcipuum munus ſit gregis ſibi commiſſi mores, & vitam explorare, & inſpicere; quia enim Epiſcopi ſuper eos, quorum animæ ſunt eis demandatæ, & ſuper diuinum cultum, ac Religionem intendunt, rectè *Superintendentes* nominantur, *in cap. qui Epiſcopatum* 8. *quaſt.* 1. vel *Spe- 4
culatores*, ex verbo Græco dicuntur, vt interpretatur magnus ille etymologiarum magiſter Iſidor. *lib. 7. cap. 12.* relatus *in cap. Cleros, verſ. Epiſcopus 5
autem, diſt.* 21. quem ſequuntur Alphonſ. Aluar. Guerrer. *in ſpeculo Iur. Pont. lib. 1. cap. 4.* Durand. *in ration. diu. Off. lib. 1. cap. 11. ex num. 1.* Greg. Lop. *l. 1. gloſſ. 1. tit. 5. p. 1.* Albert. Tinſſ. *de vero, & perfecto Clerico lib. 1. cap. 13. num. 7.* Hier. Gig. *in tract. de reſid. Epiſc. cap. 1. à n. 1.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 8. à princ.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 42. n. 18.* Azor. *inſtit. moral p. 2. lib. 3. c. 27. quaſt. 1.* Magal. *in epiſt. ad Timot. 3. ſect. 1. ann. 2.* latè Sotomaior *ibi, ſuper verſ. fidelis ſermo, pag. 402. & 403.* Durand. *in comm. Bull. Cœn. lib. 1. cap. 5. quaſt. 2. num. 8.* Franc. de Mendoça *in lib. 1. Reg. cap. 7. ſect. 2.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 1. cap. 2. ex num. 1.* & me citato *in illo loco*, Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſiaſtica hierarch. p. 1. diſp. 6. §. 1. ex n. 1.*

In Eccleſia igitur Epiſcopi nomen antiquiſſi- 6
mum eſſe comprobant S. Aug. *de ciuit. Dei lib. 18. cap. 19.* Vaſq. *de Ord. diſp. 236. cap. 8. n. 112. & c. 9. n. 101. verſ. Porrò*, Card. Baron. *Ann. Ecclеſ. tom. 1. anno Chriſti 58. num. 8. & 9.* quæ ſemper ſub hoc vocabulo eos intellexit qui ſuper Presbyteros, & omnes Clericos, ac laïcos in ſpiritualibus conſtituti ſupremam in regimine Eccleſiæ obtinuerunt, & obtinent auctoritatem.

Quamuis impij hæretici contendant eundem 7
eſſe ordinem Epiſcopalem & Presbyteralem, & proinde inter eos nullam dari differentiam, cuius hæreſis auctor fuit Aerius, vt docet Epiph. *hareſ. 57.* Auguſt. *lib. 2. de hareſ. c. 53.* & poſtea hunc errorem ſequutos fuiſſe Vald. & alios, teſtatur Caſtr. *aduersùs hareſes, verb. Epiſcopus*, & Balthen. Aret. *in expunction. de Papatu Romano, cap. 2. ex punct. 4.* Scribon. *in theſim. de Ordine, c. 7. quaſt. 4.* moti auctoritate Apoſt. 1. *ad Philipp.* cum *Epiſcopis, & Diaconibus*, quaſi nomen *Epiſcopis*, pro *Presbyteris* ponatur; aliàs enim, vt ipſi inquiunt, de Presbyteris quoque Paulus feciſſet mentionem, & deinde, quia in plurali numero dicit *Epiſcopis*, qui tamen in eadem ciuitate plures eſſe non poſſunt, iuxta ea quæ notantur *in cap. quoniam, de offic. ordin.* Item ex auctoritate eiuſdem Apoſt. *ad Tit. cap. 1. ibi, Conſtituas per ciuitates Presbyteros*; & inferiùs, *Oportet enim Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*, &c. quaſi illi, quos ſuperius Presbyteri nomine ſignificabat, iidem ſint, atque illi, quos modò Epiſcopus appellat. Tandem ex Hieron. *in dict. cap. 1. epiſt. ad Titum*, relato *in cap. olim, 96. diſt. & ad Euagrium Epiſcopum, epiſt. 85. tom. 2.* relato *in cap. legitimus, diſt. 83.* quibus in locis apertis verbis dicit eoſdem eſſe Presbyteros, atque Epiſcopos, ſed ex diaboli inſtinctu propter ſchiſmata inductam inter eos fuiſſe differentiam; & hunc errorem iam olim excitauit Aerius, qui cùm Epiſcopatum fruſtrà & impotenter ambiuiſſet, ab Eccleſia diuertit, eam impugnans dignitatem, quam conſequi non potuit; quem deinde errorem ex eadem cauſa permotus ſuſcitauit VVicleph. cùm Epiſcopatum Vigorienſem ſummopere appeteret.

Verùm his minimè obſtantibus, de Fide tenen- 8
dum eſt Epiſcopus, tam in poteſtate Iuriſdictionis, quàm in poteſtate Ordinis, Sacerdotibus, ſeu

Presby-

Digitized by Google

Presbyteris Superiores eſſe, quamuis enim Chriſtus Dominus ad Eccleſiaſticæ gubernationis, ſeu Monarchiæ Euangelicæ perfectionem Petrum conſtituerit caput,& Principem Eccleſiæ ſuæ, aliquos tamen diſtinxit inferiorum Miniſtrorum gradus, qui Petro ſubeſſent, & cum eodem præeſſent ouibus, & Paſtorali officio fungerentur, primùm enim Apoſtolos conſtituit, *Luc.cap.6.* & ſecundò Diſcipulos, *Luc. cap.*10. in locum Apoſtolorum Epiſcopi, & in locum Diſcipulorum Presbyteri ſucceſſerunt, *cap.in nono,* 21. *diſt.cap.quorum vices,* 68.*diſtinct.* Vnde hos duos maiorum,& minorum Sacerdotum gradus ex diuina inſtitutione diſtinctos eſſe comprobat, & definit Concil.Tridentin. *ſeſſ.24.c.3.& can.7.* Sot.*in 4.diſt.24.qu.2.art.2.& de Iuſtit.lib.10.quæſt.1.art.4.* latè Cardin.Bellarm. *tom.1.contr.5.lib.1.c.14.cum ſeqq.* Probatur deinde,quia comprobatiſſimum eſt tam Ordinis,quàm Iuriſdictionis poteſtatem competere Epiſcopis in ſuis Diœceſibus;de quadruplici Epiſcoporum poteſtate, Ordinis videlicet, & iuriſdictionis, agit Fr.Mich.Agia *de exhibendis auxil.fundam.4.* Sacerdotibus verò eſſe communem Ordinis poteſtatem cum Epiſcopis, exceptis ordinandi, confirmandi, nonnulliſque alijs miniſterijs;ergo fit conſequens manifeſtiſſimum quoad poteſtatem Iuriſdictionis, Epiſcopos ſuperiores eſſe Presbyteris, cùm conſtet hos nullam, illos plenam in ſuis Diœceſibus habere Iuriſdictionem; quoad poteſtatem verò Ordinis idem oſtenditur, ſiquidem Sacramentum Confirmationis conficere, Ordines conferre, multaque alia Ordinis miniſteria ſolis Epiſcopis fuêre reſeruata, & Presbyteris omninò denegantur,vt de Sacramento Ordinis probat *cap.1.de ord. ab Epiſcopo,* Concil.Trident. *ſeſſ.23.can.7.*Covar. *lib.1. var.c.10. num.7.* Viuald. *in can. aureo, tit. de Sacram. Ordin. ex n.*170. & de Sacramento Confirmationis probat *c.quanto, de conſuet.* & Concil. Trident. *ſeſſ.7.de confirmat.Can.*3. Viuald. *vbi ſupra,tit.de Confirmat.num.*23. & ideo hanc Catholicam veritatem ita definit Concil.Trident.*ſeſſ.23. c.4. & Can.6.& 7.* confirmant latè Card. Bellarm. *d. c.*14. & alij, quos plenè refert Henriq. *in ſum. lib.7.c.7.§ 2.lit.L,*qui fatentur inter Epiſcopos,& Presbyteros diſcrimen eſſe, & eleganter confirmant Petr.Sot. *de inſtit.Sacerd.*vbi *de Sacr.Ordin. lect.1.verſ.& ipſa Scriptura,*Valent.*tom.4.diſp.19. q.1.punct.2.verſ.4.certum eſt,cùm ſeqq.* Ægid. de Coninck *de Sacram.diſput.20.de ord.dub.*Magal.*in epiſt.1.ad Tim.c.3.ſect.1.à n.1.*vbi Soto maior *ſuper verb.fidelis ſermo, pag.*408.*cum ſeqq.* Scribon. *in theoſimia de Ord.c.7.q.8.*

9 Quare hac ſententia retenta, vt auctoritates Apoſtoli in contrarium adductæ intelligantur, & ad noſtrum ſenſum reduci poſſint; aduertere oportet vniuerſum Clerum, omneſque Ordines ad duo primaria genera reuocari, ad Sacerdotes ſcilicet,& miniſtros; quorum priores ſcilicet Sacerdotes ſubdiuiduntur in maiores, & minores, poſteriores verò, ſcilicet miniſtri in ſex alias ſpecies, Diaconos, Subdiaconos, Acolytos, Lectores, Exorciſtas, & Oſtiarios, quibus noſtri addunt Pſalmiſtas, vt habetur *in cap. Cleros, 2. diſtinct.* quamuis nomen Epiſcopi principalibus tantùm Sacerdotibus tribui ſoleat,& nomen Diaconi principaliori tantùm miniſtro, vtcumque tamen ſuo modo alijs conuenit, nam etiam Presbyteri ſuperioreſ ſunt populo. Volens igitur Paulus Apoſtolus ad Philippenſes vniuerſum populum ſalutare, ſeu magis Clerum, ne cogeretur ſingulos Ordines numerare, generaliter id fecit nomine Epiſcopi, comprehendens omnes Sacerdotes, nomine Diaconi omnes miniſtros,eodem modo, *ad Tit. citato cap.1.* vſus eſt verbis quibuſdam tanquam generalibus, non verò tanquam diſtinctis, ex ratione ſupradicta: vel etiam poteſt dici initio Eccleſiæ omnes Presbyteros communiter participaſſe aliquomodo Iuriſdictionem, & officium Epiſcopale, tum quia tanquam eius Conſiliarij, vnà cum Epiſcopo Eccleſias regebant in illis locis, vbi erant Epiſcopi, tum etiam, quia iis magna ex parte communicabatur Iuriſdictio Epiſcopalis, præſertim in locis, vbi Epiſcopi non erant, vnde omnes promiſcue vocabantur, modò Presbyteri, modò Epiſcopi, Epiſcopus enim ſignificat eum, qui alicui rei, tanquam director præfectus eſt, ſiue cui incumbit aliorum regimini inuigilare,vt ſuprà diximus; vnde fit, vt Apoſtolus ſæpè nomine Presbyteri, aut Epiſcopi promiſcuè, tam Epiſcopos, quàm Presbyteros intelligat: quamuis enim ſæpè vtrumque nomen diſtinguat, vt patet ex epiſt.1. *ad Timot.5. & ad Tit. cap.1.* vbi Apoſtolus apertè oſtendit Epiſcopos, quales Timotheus, & Titus erant,eſſe Iudices, Correctores, ac Rectores Presbyterorum,quæ ſatis demonſtrant diſtinctionem, ſuperioritatem, & eminentiam. Creſcente tamen poſtea, tam fidelium, quàm etiam Epiſcoporum, & Presbyterorum multitudine, vt videtur confuſio, & fortè etiam ob aliquorum Presbyterorum ſuperbiam ſua poteſtate inſolenter abutentium, & contra Epiſcopos ſuperbientium, tam nomina, quàm gubernandi officia fuerunt magis diſtincta, & Presbyterorum poteſtas reſtricta: ita ex Ægid. de Coninck, Magal. & Sotom. docet Sebaſt.Cæſ. *d.part.1. diſput.6. §.1. num.*12. Ad Hieronymum 10
verò *in dict.cap.legimus, & in d.cap.olim,* variè reſpondent Doctores: ſed Medina *de ſacr.hom. cont. lib.1.cap.1.* auſus eſt affirmare Hieronymum cum Aërio ſenſiſſe, ſed meritò reprehenditur à Cardin. Bellarm. *dict.loco;* alij aliter ſentiunt, vt videre eſt apud Henriq. *in ſum. lib.10. cap.7. §.2. & cap.22. §.2.* quibus omiſſis Pigh. & Cardin. Bellarm. Valent. *dict.loco,verſ.explicabo igitur,* ac alios,aduertunt Hieronymum, alioſque Patres non negare hanc inter Epiſcopos, & Presbyteros diſtinctionem ex Apoſtolorum, & Eccleſiæ traditione inſtitutam, ſed ſolùm contendere à Chriſto Domino inſtitutam non eſſe:quia in re illis temporibus non perſpicuè deceptum fatentur Hieronymum, potiuſque vniuerſalis Eccleſiæ decreto eſſe adhærendum, quàm Hieronymi, & aliorum Patrum opinionibus.

Epiſcoporum quadripartitum ordinem ſuprà 11
oſtendimus, *cap.7.num.4.* in hoc verò loco explicandum reſeruauimus, in ipſis Epiſcopis aliam eſſe poteſtatem Ordinis,aliam Iuriſdictionis. Ordinis ea eſt poteſtas, vt ſciat,& poſſit omnia Sacramenta conferre, Chriſma conſecrare, Prædicationis munus exercere, alios ordinare, ad Euchariſtiam ſumendam præparare, & Sacerdotes creare. Finis verò vnus eſt illis cum Sacerdotibus commu- 12
nis, qui eſt ſanctiſſimæ Euchariſtiæ conſecratio, & offerre Domino verum Sacrificium,in quo vniuerſi Presbyteri pares ſunt, quandoquidem eorum auctoritas à Deo ipſo dependet. Epiſcopalis 13
tamen Ordinis poteſtas ad hunc Euchariſtiæ conſecrandæ,& offerendæ finem,non ita proximè ordinatur ac Sacerdotium, ſed remotiùs, quatenus hoc perficit, & poteſtatem conſecrandi per Sacerdotum inſtitutionem confert. Vnde ad poteſtatem 14
Epiſco

Epiſcopalis Ordinis tria propriè & inſolidum
pertinere, ſcilicet Ordinare, Conſecrare, & Con-
firmare, tradit gloſ. *verb. de talibus, in cap. tranſ-*
15 *miſſum, de elect.* Verùm conſecrare Eccleſias, &
Calices, quamuis annexum ſit Ordini Epiſcopa-
li, cùm tamen ſit Sacramentale, poteſt à Papa Sa-
cerdoti committi. Henriq. *in ſum. lib. 6. cap. 3. §. 6.*
16 *in commento, littera K,* Sacramenta verò quæ ex
ſola poteſtate Ordinis conferuntur, non poſſunt
miniſtrari ab vllo qui Ordinem ad illa requiſitum
non habeat, nec Summus Pontifex poteſt Epiſco-
po prohibere ne Ordines validè conferat; quia
circa Ordinis poteſtatem quam præhabet Epiſco-
pus, vel Papa ordinans, habent ſe vt inſtrumen-
tum liberum, ſed ab alio motum, nempè à Chri-
ſto; & ea poteſtas pendet à Papa conſecrante in
fieri tantùm, quam quidem Ordinis poteſtatem
immediatè à Deo Epiſcopi accipiunt, nam reſpe-
ctu illius omnes Apoſtolos pares fecit, ac in hoc
illos æqualiter ordinauit, itavt nullatenus, quæ
Ordinis Epiſcopalis eſſe dixi, poſſint inferiori
Prælato qui Epiſcopus non ſit, nec conſuetudi-
ne, aliòve Iure ſpeciali competere. Abb. *in cap.
accedentibus, num. 2. de exceſſib. Prælat.* vbi addit.
Alex. de Neuo, clarioribus id explicat verbis, &
facit text. *in cap. quanto, de conſuet. cap. aqua, de
conſecr. Eccl. vel Altar.*

17 Iuriſdictionis autem poteſtas ad myſticum fide-
lium corpus ſpectat, quibus toto orbe terra-
rum diffuſis oportuit pro locorum amplitudine,
Regnorúmque frequentia illis aſſignari Antiſti-
tes, ac Præfectos, quorum alij maiorem, alij mi-
norem Iuriſdictionis poteſtatem ad leges con-
dendas haberent, prout neceſſitas, aut vtilitas
18 poſtulare videbatur. Epiſcopalis hæc Iuriſdi-
ctio, vt ordinaria, & ex officio conſiderata ſaltem
in generali fuit inſtituta à Chriſto Domino, ad
effectum, vt Petrus, & ſucceſſores Eccleſiam eius
per Epiſcopos gubernarent, vt conſtat ex Apoſtol.
ad Epheſ. 4. & 1. ad Corinth. cap. 12. dicente, po-
ſuiſſe Chriſtum in Eccleſia Paſtores, id eſt, Epi-
ſcopos. Et poſt Hieronym. & alios, exponit Suar.
tom. 4. de Pœnit. part. 2. diſput. 25. ſect. 1. à num. 7.
& ex loco *Act. 20.* ibi, *Poſuit vos Spiritus ſanctus
Epiſcopos regere Eccleſiam*, quem locum in idem
adducit Concil. Trid. *ſeſſ. 24. cap. 4.* Card. Bellarm.
lib. 4. de Romano Pontifice, cap. 25. & Suar, *citato
loco*, vbi id etiam probat ex auctoritate plurimo-
rum Patrum, & ex ratione perfectæ monarchiæ
in Eccleſia per Chriſtum Dominum inſtitutæ;
vnde meritò ex omnium conſenſu reſoluens non
poſſe totam etiam Eccleſiam hunc modum regi-
minis mutare; quod etiam poſt alios antea tradi-
derat Couar. *in reg. peccatum, part. 2. §. 9. num. 6.*
19 Verùm ſi Epiſcopalis Iuriſdictio, ſicut etiam mu-
nus ipſum Epiſcopale ſumatur in particulari,
prout ſcilicet in hoc, vel illo ſubiecto, reſpectu
horum, vel illorum ſubditorum collocetur, non
eſt de Iure Diuino, nec ab eo habet certos Iuriſ-
dictionis gradus, qui augeri, vel minui nequeant,
ſed totum pendet à Summo Pontifice, per quem
idem munus immediatè habetur in particulari,
& à quo ipſius Iuriſdictio immediatè conceditur,
& deriuatur, ita Couar. *vbi proximè.* Gig. *de pen-
ſion. quæſt. 2. num. 3.* Henriq. *in ſum. lib. 6. cap. 5. §. 5.*
Suar. *d. ſect. 1. num. 10. cum ſequent.* Valent. *tom. 4.
diſp. 7. q. 10. punct. 2. pag. 1. & 2.* Cardin. Bellarmin.
*tom. 1. controuerſ. 3. generali, lib. 4. de Roman. Pont.
cap. 24. & 25.* Camill. Borrell. *in ſumm. omn. deciſ.
tit. 6. à n. 5.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. cap. 30.*
latè Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib. 1. tract. 4.
cap. 4. ex n. 1.*

Verùm cùm Epiſcopus ſit Paſtor Ordinarius 20
in ſua Diœceſi ſicut Pontifex in toto orbe, licèt
ſit ipſi ſubiectus, habet poteſtatem Ordinariam
in iis omnibus, in quibus Pontifex non limitat
eius Iuriſdictionem, ac proinde poteſt in ſua Diœ-
ceſi quidquid poteſt Pontifex in vniuerſo orbe,
ſi ea excipias, quæ ad vniuerſæ Eccleſiæ ſtatum
pertinent, niſi ei ſpecialiter per Pontificem ali-
quid reſeruetur, vt reſoluunt Abb. & alij, *in cap.
at ſi Clerici, §. de adulteriis, de Iudic.* Corr. *in me-
morabil. verb. Epiſcopus,* Victor. *de matrim. part. 1.
num. 7.* Pelag. *de planctu Eccleſ. lib. 1. cap. 50. verſ.
in his.* Gambat. *de offic. Legati à Latere, lib. 10.
num. 466. & 476.* poſt Sot. Abulen. & alios Henriq.
*in ſumm. lib. 10. de Sacr. Ord. cap. 35. §. 2. lit. D, &
lib. 12. de matrim. cap. 3. §. 2. in comment. lit. N,* Suar.
*tom. 4. de Pœnit. part. 2. diſp. 25. ſect. 1. num. 13. & de
legib. lib. 6. cap. 14. ſub num. 3.* Sanch. *de matrim. lib. 1.
diſput. 61. num. 3.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ.
hierarch. part. 1. diſp. 6. §. 3. n. 21.* vbi id quoad Or-
dinis poteſtatem firmat Paul. Laym. *in Theologia
morali, lib. 1. tract. 4. cap. 4. §. 2. num. 5. verſ. ex his
omnibus,* vbi intelligit cum dependentia & ſubor-
dinatione ad Papam, tanquam ſuperiorem, iuxta
cap. qui ſe ſcit, cum ſequentib. 2. q. 6. & de communi, 21
ac ordinaria gubernatione, excluſis cauſis maio-
ribus, & ad primum gradum meri Imperij perti-
nentibus, quæ ſanctæ Sedi, in ſignum ſpecialis
priuilegij reſeruata ſunt, iuxta text. *in cap. 1. & 2.
de tranſlat. Epiſc. cap. tranſlationem, de off. Legati,
cap. maiores, de Baptiſmo, c. quamuis, 3. q. 6.* Vnde 22
prouenit, quod Doctores tradunt, videlicet, poſſe
Epiſcopum diſpenſare in omnibus caſibus qui
ſibi ſpecialiter non reſeruantur, vt per Maiol. *de
irregul. lib. 5. cap. 51. n. 4.* Ludou. Miranda *in man.
Prælat. p. 2. q. 30. art. 10. concluſ. 2. arg. c. nuper, 29. de
ſent. excom.* & ex ſententia gloſ. *verb. diſpenſatum, in
c. poſtulaſti, de Cler. excom. & verb. monitis, in c. Cle-
rici, eod. tit. & verb. Apoſtolica, in c. excommunica-
mus, §. credentes, de hæret. verb. interdicta, in c. cùm
illorum, de ſent. excomm.*

Aduertere tamen oportet, quòd hæc Iuriſdictio 23
non eſt neceſſariò coniuncta, vt naturalis pro-
prietas cum conſecratione Epiſcopali, vt videre
eſt in Epiſcopo titulari, qui nullius Diœceſis eſt
ordinarius Paſtor, & in Epiſcopis, qui cum li-
centia Papæ renunciarunt dignitati, aut ob cri-
men priuati ſunt Epiſcopatu, quia benè poteſt
Rom. Pont. Epiſcopalis Iuriſdictionis plenitudi-
nem ex ordinatione diuina apud ſe radicatam ha-
bens, & à ſe tanquam à capite in aliquem pro ali-
quo loco deriuatam coarctare, vel illi nullam de-
mandare.

Nec huiuſmodi Epiſcopi nulla tenentes ſunt 24
minus venerandi, quia, vt benè ait S. Hieronym.
ad Euagrium Epiſcopum, *epiſt. 85. tom. 2.* relatus
*in d. cap. legimus, verſ. ſi auctoritas, 93. diſt. Vbicun-
que fuerit Epiſcopus, ſiue Romæ, ſiue Eugubij,* &c.
*eiuſdem meriti eſt, & Sacerdotij, quia potentia diui-
tiarum, & paupertatis humilitas, vel ſublimiorem,
vel inferiorem Epiſcopum non facit, cùm omnes ſint
Apoſtolorum ſucceſſores;* quibus verbis tradunt
vterque Card. Alex. *in fin. n. 10. ibi,* Turrecr. ac Petr.
Greg. *res beneſ. cap. 14. num. 4.* ſanctum Doctorem
totum fuiſſe in improbando abuſum eorum qui 25
Epiſcopos diuites venerantur, & colunt; paupe-
res verò deſpiciunt. Ad quem abuſum alludere
videntur Pontifices *in cap. Epiſcopi, & in cap. præ-
cipimus*

Digitized by Google

26 *cipimus,*16.*q.*1.*& in cap.*1.*de priuileg.* dum aiunt, vileſcere Epiſcopalem dignitatem in pagis, & villis, ſcilicet, quoad populares & vulgi æſtimationem, non verò in rei veritate, & quoad doctos, apud quos Epiſcoporum dignitas eiuſdem eſt meriti inter omnes Epiſcopos, vt dicitur *in d.cap.legimus.*

27 Vnde Epiſcopus propter ſuæ dignitatis maximam præeminentiam, variis nominibus, & titulis
28 honoris cauſa appellatur. Dicitur in primis, Religioſiſſimus, & Reuerendiſſimus, gloſſ. *verb. Religioſiſſimi, in c.*1. *diſt.nil.*23. vbi D. meus Cunha *in comment.num.*13.

29 Præſul, quoniam in Concilio præſidet, *c. quod tranſlationem, de tempor.ordinat.* Durand. *in ration. diuin.offic.lib.*2.*c.*11.*n.*4. Sebaſt.Cæſ. *d.diſp.*6.§.1.*n.*4. vel quaſi præ aliis ſaliens, ſecundùm Ignat. Braccium *in tract. de la Etimologia de nombre Papa, & Pontifex, c.*7.*pag.*85.

30 Antiſtes, quia ante alios ſtantes præeminet. Populo, vel ab *ἀντὶ*, quod eſt *contra*, quoniam hæreticis contradicit, ſicut Paſtor lupis. Durand. *dict. cap.*11.*num.*5. Viuian. *in praxi Iuriſpatr.lib.*3.*c.*5.*num.*10.

31 Pontifex appellatur, *in cap.Pontifices* 7.*quæſt.*1. *& in cap.Meſſana, de elect.& in cap. quia periculoſum*, ibi, *Pontificalis officij, de ſent.excomm.lib.*6. Iſidor. *in d.cap.Cleros, verſ. Pontifex*, vocat eum maximum Pontificem, hoc eſt, maximum Sacerdotem, ipſe namque efficit Sacerdotes, atque Leuitas, ipſe officia, & Eccleſiaſticos Ordines diſtribuit, & diſponit, & præordinator eſt in cunctis, ipſe, quod vnuſquiſque facere debet, oſtendit; Durand. *d.cap.*11.*num.*3. Azor.*d.cap.*27.*q.*1.*verſ. quæres.*

32 Paſtor non impropriè dicitur, ſicut & ſubditi eius ſimilitudine oues appellantur ab ipſo Chriſto Domino, *Ioan.*11.*&* 12. non autem ſecundùm illam abuſiuam ſignificationem, quâ Dominus gregis Paſtor dicitur, ſicut filij Iacob ad Pharaonem dixerunt, *Paſtores ſumus*, quia per famulos ducebant gregem, & fœtu, lanáque fruebantur; ſed potius officio, & cura, quam bonus Paſtor per ſe ipſum, nõ vt mercenarius debet exhibere, vigiliáſque præferre, vt *Epiſcopi* nomen ſonat, id eſt, Speculator, & vt *paſcere* ſonat, id eſt, per prata Scripturæ gregem deducere, eiuſque fontibus potare, atque oleo ſcabiem inungere, docendo verbo, bonorum operum exemplo, Verbi Dominici prædicatione, ac Sacramentorum adminiſtratione, quæ omnia paſtoralis officij eſſe propria docet, monet ac ſæpiùs inculcat, Concil. Trident. *ſeſſ.*6. *de reform.cap.*1. proſequuntur Sot. *de Iuſtit.lib.*2.*qu.*3. *art.*1. *ad med.* Fuſc. *de viſit.lib.*1.*cap.*4. *à num.*23. *& lib.*2.*c.*33.*num.*20. Faciunt multa quæ de *paſcendi* verbo ex prædicta Chriſti Domini auctoritate explicat Card. Bellarm. *tom.*2. *de Rom. Pont. lib.*3.*cap.*15.

33 Summus Sacerdos nonnunquam vocatur, vt *cap.*1.§.*per frontis, de ſacr.vnct.& in cap.vlt.*3.*q.*1. *& in cap. videntes*, 12.*q.*1. & in aliis relatis per Ioſeph. Ludou. Peruſ. *deciſ.*74.*num.*11. Pacian. *de probat.lib.*2.*cap.*28.*num.*8. & Azor. *d. c.*27.*quæſt.*1. *verſ. quæres*, ad differentiam ſimplicium Sacerdotum, quia licèt ſex ſint, quæ communiter ad omnes pertinent Sacerdotes, videlicet Catechizare, Baptizare, Prædicare, Conficere, Soluere, ac Ligare; tamen ad Epiſcopum nouem ſpecialiter ſpectant, ſcilicet Clericos ordinare, Virgines benedicere, Pontifices conſecrare, Manus imponere, Baſilicas dedicare, Degradandos deponere. Synodos celebrare, Chriſma conficere, Veſtes, & vaſa ſacrare, in fronte Chriſmare, & Benedictionem ſolemnem dare, *cap.perlectis, verſ.ad Epiſcopum*, 25.*diſt. cap.quamuis*, 68.*diſt.*

Papa, id eſt, Pater, priſcis temporibus dicebatur 34
Epiſcopus, vt conſtat ex *lib.*2. *epiſt.*7. *S.Cypriani Epiſcopi Carthaginenſis*, cuius ſic habet inſcriptio, *Cypriano Papæ Preſbyteri, & Diaconi Romæ conſiſtentes, Salutem*, & refertur *in cap. adſit. diſt.*50. & annotarunt Pamel. *in annotat. ad Cyprianum, tom.*1.*epiſt.*31. Petr.Greg. *ſyntag.lib.*15.*c.*2.*n.*13. Rhenat.Choppin. *de ſacra politia, lib.*3.*tit.*1.*n.*14. Azor. *inſtit.moral.* & Baron. citati per Ignat. Bracc. *in libello inſcripto; La etimologia de nome Papa, c.*2. vbi adducit ex illis verba hæc, videlicet. Poſtea nomen illud cœpit eſſe peculiare Epiſcoporum, vt iidem Papæ dicerentur, ſunt de his innumera exempla apud Cyprianum, Hieronymum, Auguſtinum, Ruffinum, Prudentium, Sulpitium, Seuerinum, Sidonium Apollinarem, Venantium, Fortunatum, & nouiſſimè apud S. Eulogium Cordubenſem, qui floruit anno Domini 850. vſque enim ad illud tempus id nomen commune fuit omnibus Epiſcopis, licèt frequentiùs, ac peculiariùs tribui conſueuiſſet Romano Pontifici, idque quiſque facilè obſeruare poterit in Epiſtola Caſſiodori. At cùm obtinuiſſet communis vſus, vt Papæ nomen tantummodo Romano tribueretur Pontifici, & ſchiſmatici illud ſibi in odium eiuſdem Romani Præſulis faſtu ſuperbo vendicarent, aliaque non conceſſa præſumerent Gregor. VII. Papa, anno à Chriſto Domino 1073. ſui verò Pontificatus anno 3. 6. Kalend. Martij, Indict. 13. habuit Romæ Synodum aduersùs ſchiſmaticos, vbi ſtatuit inter alia plura, vt Papæ nomen vnicum eſſet in vniuerſo Orbe Chriſtiano, ne liceret alicui ſeipſum, vel alium eo nomine appellare. Hæc in regiſtro Epiſtolarum Greg. VII. quod aſſeruatur in Bibliotheca Vaticana, vbi canones eius Synodi ſcripti habentur.

Princeps Eccleſiæ, vocatur nonnunquam Epi- 35
ſcopus, *gloſſ.* 1. *in cap. Eccleſia* 30. *diſtinct.* vbi Illuſtriſſ. D. meus *in comment. num.* 4. columnæ Eccleſiæ, & pupillæ oculi Dei, Pacian. *dict.lib.*2. *cap.*28.*num.*12.

Illuſtris, Bart. *in l.omnes populi, q.*4.*ff.de inſt.&* 36
iur. Angel. *conſ.*276. *Punctus talis*, Cardin.Tuſch. *tom.*3.*littera E, concl.*237.*num.*8. Scipion.de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcop. verb. dignitas, num.*3. quamuis Bald. *in l.ad ſimilitudinem, C.de Epiſc.& Cleric.* velit Epiſcopum eſſe ſimilem Illuſtri perſonæ, non tamen eſſe Illuſtrem, de quo tamen vide quæ latè tradit Pacian. *de probat.lib.*2. *cap.*28. *num.*30.

Egregia perſona, ad quem, ſi teſtis eſſe velit, 37
mitti debet inſtrumentum, vt in domo ſua teſtimonium reddat, ſi velit, gloſſ. *in l.ad egregias, ff.de iur.* Azor. *d.c.*17.*q.*1.*propè fin.*

Legatus Chriſti, *c.accuſatio quoque, in fin.*2.*q.*7. 38
*Clem.*1.*de pœnis*, Card.Tuſch. *tom.*3.*lit.E, concluſ.*237.*n.*17. Spec. *in tit.de legatis*, §.1. Alph.Aluar. Guerr. *in ſpeculo Iuris Pontificij, lib.*1.*cap.*28.*paulò poſt princ.* Sebaſt.Cæſ. *d.diſp.*6.§.1.*num.*4. Pacian. *d.cap.*28.*n.*12.

Sanctiſſimus, *in Auth.de Sanctiſſ. Epiſc.collat.*9. 39
*d.Clem.*1.§.*nec ſuper*, Pacian. *d.c.*28.*num.*12. nam qui alios Sanctos efficere debet, neceſſe eſt, vt ſit Sanctiſſimus, & maxima ſanctitate præfulgere debet is, qui velut Sol quidam ſanctitatis in omnes

nes

Digitized by Google

nes alios tanquam ſydera qoædam ſanctitatis ſuæ radios mittere teoetur. Hinc rectè Eccleſ. 24. dicitur; *Ab immundo quis mundabitur?* cui ſimile eſt illud Gregorij Moral. lib. 7. *Manus ſordida alium non lauat, & oculus plenus puluere maculam non conſiderat, ita mundus debet eſſe, qui vult aliena corrigere.* Ita Lancell. *in templo omnium Iudic. lib. 2. c. 5. n. 6.* Vitalin. *in d. Clem. 1. num. 88.* Hoied. *de incompatib. benefic. p. 1. cap... n. 5.* & Apoſtolicus pater, conſtat ex Epiſtola Purij Epiſcopi, quæ eſt 8. in lib. 2. Epiſtol. & Epiſt. 15. ad Æonium. Fileſac. *de ſacra Epiſcoporum auctor. cap. 9. §. 5.* Perſonam habet Chriſti, & Vicarius Domioi eſt, *cap. mulier, 33. q. 5.* gloſſ. *verb. Vicarium, in cap. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcopi, l. 1. titul. 5. part. 1.* Sicul. *de praſtan. Cardin. part. 1.* Baſil. 1. *num. 25.* Gryſald. *in decis. verb. Epiſcopus, obiect. 3.* Fileſac. *d. tract. c. 1. §. 2. pag. 3.* Sot. *in 4. diſt. 21. qu. 1. art. 3. col. penult.* vbi quòd in terra Dei vices gerit, dicitur Fundamentum, Columna, Pater, & Doctor Eccleſiæ, Oculus, & Mioiſter Dei, Lapis Sanctuarij, Lux Mundi, & diuinus præco, ſecundùm Garc. *de nobil. gloſ. 48. §. 3. num. 55.* Fileſac. *dict. pag. 3.* Agia *de exhibendis auxil. fundam. 3.* Mari. Alter. *de cenſur. tom. 1. lib. 5. cap. 1. diſp. 17. col. 1. lit. E,* vbi ait, quòd eſt membrum præcipuum Reip. Chriſtianæ, Cephal. *conſ. 1. num. 57. lib. 1. tom. 1.* quòd eſt perſona magna, & *conſ. 2. num. 8. eod. lib. 1.* quòd eſt perſona excelſa, & *conſ. 359.* incip. *Illuſtriſſimus, n. 41. lib. 3.* quòd eſt perſona notabilis, Fileſac. *d. tract. cap. 9. §. 9. pag. 101.* vbi quòd eſt emioentiſſimus. Et de Iure Hiſpaniæ vocatur *Segnoria*, quamuis ſit titularis, *l. 18. tit. 1. lib. 4. noua Recop.* vbi Narbona *gloſſ. 12.* Garc. *d. num. 55.* Valençuela *conſ. 12. num. 65.* Et eſt Regis cooſiliarius, *l. 31. tit. 3. lib. 2. Ordin. l. 4. tit. 4. lib. 2. noua Recop.* Gregor. Lop. *l. 6. tit. 9. part. 2. & l. 11. tit. 5. p. 3.* Parlador. *differ. 10. num. 27.* Bobadil. *in ſua politica, lib. 2. cap. 17. n. 10. & 15. & cap. 18. num. 61.* Tabi. de Anna *conſ. 122. num. 30.* vbi quòd idem procedit etiam in Regno Neapolitano. Et eſt Aduocatus, vt oiet pro populo ſibi commiſſo, *cap. quia Sacerdotes, 10. qu. 1. cap. ipſi Sacerdotes, quæſt. 1.* & Medicus animarum, quia omni curatioois modo animæ morbum depellit, & ad ſalutem gratiæ reducit, *cap. diſciplina, 59. diſt. cap. accuſatio, 2. q. 7.* Mont-l. *in l. 1. tit. 5. p. 1.* Agiu *d. fundam. 3.*

40 Præco, quia annuociat Populo ſcelera eorum, prout dicitur Iſai. *cap. 28.* & refertur *in cap. ſi Rector. 43. diſt.*

41 Sal terræ, quia concedere debet aliorum mores ſapieotiſſimis inſtitutis, & præceptis, *Matth. cap. 5.*

42 Lucerna ſuper candelabrum poſita, *Matth. eod. cap. 5.* vt omnibus luceat probitatis & doctrinæ radiis.

43 Oculus vniuerſi, quo ſano, & ſimplici totum corpus ſit lucidum, quo deprauato, & lippiente totum futurum eſt tenebroſum, *Matth. 6.*

44 Angelus, *Luc. 9.* quia mittitur, vt Nuncius prædicaturus verbum Dei; & Sponſus Eccleſiæ ſuæ, quia dicitur ſponſa, & vxor Prælati, *cap. ſicut alterius, 7. q. 1.* Cardin. Tuſch. *tom. 3. lit. E, concluſ. 237. num. 14.*

45 Diœceſanus ſimplex Epiſcopus dicitur, reſpectu ſuæ Diœceſis, id eſt, Ciuitatis, & Territorij Epiſcopalis, *cap. 3. §. Diœceſani, de decim. lib. 6. Clem. vnica, de ſuppl. neglig. Prælat. Clem. 1. de Iurepat.*

46 Soffraganeus dicitur quiſque Epiſcopus vni Archiepiſcopo ſubditus, *cap. Paſtoralis, in princ. de offic. ordin. cap. 1. de foro compet. lib. 6.* vel quia ſuffragium in eius electione præſtare conſueuerunt Epiſcopi, vel quia in Prouinciali Synodo pro regimine Eccleſiæ ſuffragaotur, Ioan. Baptiſta Coſta *de remed. ſubſid. remed. 113. ex num. 1.* quamuis & Suffraganeus coadiutor Epiſcopi in Pontificalibus exercendis ſoleat appellari.

Ordioarius appellatur Epiſcopus, *d. cap. Paſto-* 47
ralis, quia ordinariam in ſua Diœceſi habet Iuriſdictionem. Ordinarij verò appellatione qui veniant latè dixi *in tractat. de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appell. 176.* Eius autem Eccleſia 48
Epiſcopalis dicitur Cathedralis, quia ibi Cathedra Epiſcopalis, & ſedes ſita eſt, Archid. *in cap ſtatutum, col. 1. de reſcript. lib. 6.* Flamin. Pariſ. *de confident. q. 15. num. 3. & 4.* & quia eius ratione Epiſcopus recipit Cathedraticum, *cap. conquerente, de offic. Ordinar. cap. Paſtoralis, de donat.* Rebuff. *in Concord. rubr. de coll. §. 1. ſuper verb. Statuimus,* Flamin. Pariſ. *vbi ſuprà num. 5.* Illa præ aliis hoc ha- 49
bet ſingulare, vt ſemper intitulanda ſit ſub nomine Diœceſis, noo autem Sancti, ſicut obſeruant Franc. Marc. *deciſ. 1123. num. 5. vol. 1.* Camill. Borrell. *in ſum. omn. deciſ. tom. 1. tit. 2. de ſacroſanct. Eccl. num. 44.* ex æquitate tamen fuiſſe reſolutum refert Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 10. q. 2. n. 23.* quòd 50
ſcilicet expreſſio Cathedralis ſub oomine Sancti non vitiat prouiſionem ex caoſa reſignatioois. Cathedralis appellatione, an, & quando continea- 51
tur Metropolitana, & plura circa haoc materiam dixi latè *in meo tract. de appellat. verbor. vtriuſque Iur. ſignif. appell. 43.*

De illo autem Clemens *lib. 2. conſt. Apoſt. c. 30.* 52
ſic loquitur: *Epiſcopus eſt poſt Deum Pater veſter, is Princeps, & Dux, & Rex veſter, denique is terrenus Deus poſt Deum, cui à vobis honor debetur.* Et S. Ignat. epiſt. 7. *Ego dico, honorate Deum auctorem omnium, & Dominum Epiſcopum tanquam Principem Sacerdotum imaginem Dei ferentem, Principatum quidem ſecundùm Deum, Sacerdotium verò ſecundùm Chriſtum.* Et Proſper Aquitan. lib. 2. de vita actiua, & cootemplatiua, cap. 2. *Epiſcopi per Dei gratiam ſiunt Diuinæ voluntatis Iudices, Eccleſiarum Chriſti poſt Apoſtolos Fundatores, fideles populi Duces, veritatis adſertores, prauæ doctrinæ hoſtes, omnibus bonis amabiles, & malè ſibi conſciis, etiam ipſo viſu terribiles, vindices oppreſſorum, Patres in Fide Catholica regeneratorum, Prædicatores cœleſtium præmiorum, exempla bonorum operum, documenta virtutum, & forma fidelium, ipſi ſunt Eccleſiæ Decus, in quibus amplius fulget Eccleſia, ipſi columnæ firmiſſimæ, quibus in Chriſto fundata innititur omnis multitudo credentium, ipſi Ianua Ciuitatis æternæ, per quas omnes qui credunt ingrediuntur ad Chriſtum, ipſi Ianitores, quibus data ſunt claues Regni cœlorum, ipſi etiam diſpenſatores Regiæ domus, quorum arbitrio in Aula Regis æterni diuiduntur gradus, & officia ſingulorum.*

Epiſcopum depingentes ſancti Patres, & præ- 53
cipuè Baſil. *epiſt. 61.* & Nazianz. *in apologet. 1. & in oratione de laudibus Athanaſij, & in exhortat. ad Epiſcopos*, illum appellare ſolent, *Angelum Dei, candelabrum in Eccleſia Chriſti, Sacerdotē incruenta ſacrificia offerentem, Illuſtrem animarum cuſtodem, magni Dei figmentum in manibus ſuis portantem, Deum hominibus conciliantem, immortalis vitæ Doctorem, magnam vocem, & tubam, ſermonum Regalium viuificantem, virtutem, columnam, & firmamentum in domo Dei, ſcopulum eminentem, qui omnes fluctus errorum, & perſecutionum excipiat, frangat, & à pe-

Digitized by Google

pulo Dei arceat, terrorem hæretic. cuſtodem patriarcharum legum, omnis nouitatis hoſtem, ſecuri petram ſcindentem, linguam flumini irriganti ſimilem, cordis profunditatem, fulgur celeritatis, ſacri conſilij apicem, ſermonum myſticorum interpretem, ignem mala, & vitioſa materia purgantem, ventilabrum, quo à granibus dogmatibus leuia diſcernuntur, gladium vitij radices exſcindentem, percutientibus adamantem, veteris vitæ & doctrina exemplum, ad quem item omnes neceſſitatum ſuarum nominibus confugientes eum coniugis moderatorem, Monachi legiſlatorem, ſimplicis itineris Ducem, ſpeculationi deditum Theologum, hilaris frœnum, calamitoſi conſolatorem, caniciei baculum, iuuentutis magiſtrum, pauperis ſuppeditatorem, diuitis diſpenſatorem, viduæ patronum, pupilli patrem, peregrini hoſpitem fratris, fratrum amatorem, ægrotantis medicum, ſanæ valetudinis cuſtodem appellant.

54 Deniqoe cùm Epiſcopi ſe io omnes ferè cauſas, actionea, tempora, perſonas, ac Diœceſis ſuæ neceſſitatea effuodant, quot ſunt neceſſitatea hominum, tot ferè nomioa cia attributa teperiuotur, Vnde:

55 Ducis officium habent, vt rectum iter ſubditis oſtendant, oe, quod verendum eſt, cæcua cæcum ducat, ac ambo in fooeam cadant, *cap. poſt tranſlationem, verſ. Item ſi quis, de renunciat.*

56 Medici, vt norint attemperare vinom oleo in curaodis vulocribos, *cap. diſciplina, diſt.* 45.

57 Magiſtri, cùm regimco aoimarum ſit ars artium, *cap. cùm ſit, de ætat. & qualit.*

58 Præfecti vigilum, vt ſic caueant à negligeotia, cùm pretioſiſſimæ omniom aoimæ ſiot ei commiſſæ, & culpa eorum ſit, ſi oues aoferaotur, & ipſe neſcit, *l. 2. ff. de offic. præfect. vig. cap. pen. de reg. iur.*

59 Militis armati, cuius tamen arma ſuot lachrymæ, & oratinnes, *c. 1. & 2. n.* 23. *q.* 8.

60 Gladiatoris, cuius mucro eſt excommunicatio, *cap. viſit,* 16. *q.* 2.

61 Agticolæ, vt euellant, diſſipent & plaotent, *cap. ſolita, verſ. potuiſſet, de maiorit. & obedient.*

62 Correctoris, vt ſic corrigant peccantea, *c. tranſ-*
63 *miſſa, de elect. cap. qualiter,* 2. *de elect.* vnde cùm Epiſcopus ratione proprij ſtatus teneatur ad perfectionem vitæ Chriſtiaoæ habendam, & huic perfectioni ex æquo tepugnat qoodcumque peccatum mortale, ideò vbi ipſe pœnitens eſt Epiſcopus, tenetur Epiſcopatus circunſtantiam explicare io quocomque peccato mortali, vt exiſtimaront Nugn. *in addit. ad 3. part. tom.* 2. *qu.* 9. *art.* 2. *dub.* 5. *concl.* 2. & 3. Fagondez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 4. *cap.* 3. *num.* 8. ſed contrariom meritò reſoluit Diana *reſol. moral. tract. de circunſt. aggrau. reſolut.* 6. & Nos infrà ſequimur, hoc lib. *cap.* 11. *verſ. Tertiò.*

64 De electione antem Epiſcoporum eſt ſciendum, quòd Prælatorom omnium electio, vno & eodem modo procedit, excepta Romani Pontificis electione, quæ in multis rebus diuerſa inuenitur, vt ſuprà *cap.* 1. oſtendimus: & ſic omnia in hoc cap. infrà dicenda. non ſolùm de Epiſcopis, ſed etiam de Archiepiſcopia, Primatibus, ac Patriarchis intelliguntor; quapropter eſt primo loco notandom, quòd ſecundùm varia tempora, varij modi in electionibos Epiſcoporum ab ipſo Summo Pontifice præſcripti fuerunt, & iuxta vsrias pro tempore occurrentes circunſtantias, variis perſonis Iua eligendi Epiſcopos ab eodem Pontifice conceſſum, ſiue permiſſum fuit, vt latè oſtendi *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. & poſt me Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu. Viuian. *in prax. Iuriſpatron. part.* 1. *lib.* 3. *cap.* 1. *ex n.* 18. *in vlt. impreſſ.* Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *cap.* 15. *à princ.* Et in primis, omiſſo primo illo tempore, in quo Apoſtoli ex poteſtate accepta ab ipſo Chriſto Domino Epiſcopos elegerunt, eiſque vita functis duo tempora præcipua, ad quæ alia reducuntur, ſunt diſtinguenda, prios eſt in qoo totius Cleri, & populi auctoritate electiones Epiſcoporum fiebant, alterum in quo huiuſmodi poteſtas laïcis abrogata, & omninò adempta, ſolis Clericis fuit reſeruata.

De priori conſtat ex auctoritate antiqoiſſimo- 65
rum Pootificum, videlicet Stephani I. *in cap. noſſe,* ibi, *conuocato Clero & populo.* Cœleſtini I. *in cap. Cleri.* Leonis I. *in cap. vota, cum ſeqq. diſt.* 65. & eſt optimum Concilij Toletani Decretum *in cap. vlt. §. ſed nec,* 51. *diſt.* qui mos & conſuetudo ex D. Pauli iuuatur auctoritate, 1. *ad Timoth.* 3. dum in Ordinatione Epiſcoporum requirit, vt habeant bonom teſtimonium, etiam ab iis, qoi foris ſont, atque etiam ratione, vt ſcilicet omnibus dicendi in eligendum eſſet facultas, & liceret cuique vitia palàm, vel virtutes eligendis proferre, vt aonuere videtur S. Hieron. relatus *in cap. licet* 8. *qu.* 1. ibi, *& populi præſentia,* ioocto ibi, *ne quæ poſtmodum retractatio cuiquã, ne quis ſcrupulus reſideret.* & Gratiao. *in cap. cùm longè, in fin.* 63. *diſt.* ibi, *tunc enim in Eccleſia Dei ritè præficietur Antiſtes cùm populus pariter in eum acclamauerit, quem Clerus communi voto eligit:* explicant benè Petr. Greg. *ad Decretal. tract. de elect. c.* 5. *n.* 10. & 16. Burſat. *conſ.* 26. *à num.* 8. *tom.* 2. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 17. *q.* 3. Viuian. *d. cap.* 1. *num.* 25. Iul. Lauor. *d. cap.* 15. *num.* 1. rectè aduertentes non pariformiter, ſed diuerſimodè hanc electionem Clero, & populo datam fuiſſe; aliquando enim Clero, & populo pariter, ita vt etiam tam ij, quàm illi Epiſcopum nominarent, deſignarent, & eligerent, *cap. Epiſcopos,* ibi, *poſt electionem Cleri, & populi, cap. lectis,* ibi, *Clerum, & Plebem eiuſdem Eccleſiæ elegiſſe,* 62. *diſt. cap. factus,* ibi, *de Plebis, quæ tunc aſſiet, ſuffragio,* 7. *q.* 1. deiode verò io melius hoc more reformato, cooſtitotum eſt, vt Clerus eligat, populus verò cooſentiat, vt optima ratione docuit Stephanos Papa *in d. cap. noſſe,* ibi, *Sacerdotum quippe electio eſt, & fidelis populi conſenſus adhibendus, quia docendus eſt populus, non ſequendus,* text. opt. *in dict. c. voto.* Bertachio. *de Epiſc. lib.* 1. *p.* 3. *n.* 2. & 33. Vaſq. *de ordin. diſp.* 244. *c.* 4.

Similis varietas teperitor circa auctoritatem 66
Principum ſæcularium io huiuſmodi electionibus, nam aliquando, vel ipſi auctoritate propria eorum electionem, & oominationem faciebaot, vt de Conſtantio Conſtantini Magni filio, & aliis ante Valentiniaoum, ex Socrate, Euſebio, Nicephoro & Theodoreto, explicat Petr. Greg. *d. cap.* 5. *n.* 5. aliquando verò ipſa Romana Eccleſia aliquibus fecit poteſtatem eligendi, & nomioaodi Epiſcopos, atque etiam Romanum Pontificem, vt de Hadriaoo Papa cooſtat, qui Carolo magno remonetationis ergò ob inſignia beneficia in ipſam Apoſtolicam Sedem, quæ referuntur *in ca. Hadrianus, il* 3. *diſt.* 62. & *in cap. hoc eſt,* 16. *qu.* 1. hoc priuilegiom eidem indolſit. Sic etiam Hiſpaoiarum Regibos *in d. c. cùm longè,* id conceſſum reperitur. Aliquaodo verò Principibus conceſſum eſt, vt electio à Clericis facta valida non ſit, niſi Priocipis accedat aſſeoſos, *cap. quia igitur,* 63. *diſtinct.* ibi, *totius Concilij vnico conſenſu, & Sereniſſimi Principis voluntate,* conſonat *d. cap. nobis, d. cap. lectis, cap.*

Abbatem 18. *q.* 2. text.opt. *in cap. quòd ſicut,* 28. *in princ.* ibi, *debet Principi præſentari,*&c. *de elect.cap. cum terra* 14. ibi, *auribus Patriarchæ, vel Principis exprimendas, eod.tit.*

67 De poſteriori autem tempore, quo huiuſmodi poteſtas laïcis omninò noſcitur abrogata, conſtat quoad vtramque partem populi, & ſæcularium Principum; quoad populum, ex *cap.non eſt permittendum*, 62. *diſt.* & ex antiquiſſimo Sardicenſi Concilio ſub Iulio I. circa annum ſalutis Dominicæ CCCXL. refertur *in c.Oſius* 2. *de elect.* vbi eam reddit rationem, ne ad clamorem populi fiat electio, quia manifeſtum eſt potuiſſe plures eorum, qui ſinceram fidem non habent, pretio, & mercede corrumpi, iunctis iis, quæ latè proſequuntur Petr. Gregor. *d.c.*5.*n.*8. & ex Platone, & aliis Philoſophis Marc.Mantua *ſingul.*194. Ex eadem etiam ratione iam apparet iuſtiſſimè ſacris Canonibus reuocatum eſſe priuilegium illud Principibus ſæcularibus conceſſum eligendi Epiſcopos, aut ne valeat electio ſine eorum conſenſu, quia ſcilicet per impreſſionem, & metum facta cenſetur, *c.*1. *&* 2. *c. ſi quis per ordinationem*, 62. *diſtinct.* Duplici præterea ex capite iuſtitiæ priuilegium hoc Principibus ſæcularibus ademptum eſſe notat idem Petr. Gregor. *dict. cap.* 5. *à numero* 16. vel quia iidem Principes ſponte ſua ei renunciarunt, vt de Valentiniano probat text. *in cap. Valentinianus, diſt.*62. vel quia conceſſa ſibi poteſtate abutentes pro arbitrij temeritate indignos promouere, dignos vexare, & eiicere cœperunt, eoque facto priuilegium amittere metuerunt, iuxta reg.text. *in cap. priuilegium* 11.*q.*3.*c.tuarum* 11. *verſ.verum, de priuil.* cum ſimilibus, de qua re latè Boët. Epo *in tract.de Regalibus, vel iure Princip. in beneficiis Eccleſiaſt. à n.*56. *cum ſeqq.*

68 Abrogata ſic laïcis prædicta poteſtate eligendi Epiſcopos, primò ea penes omnes Clericos, & Religioſos Diœceſis remanſit, vt auctoritate text. *in c.obeuntibus*, 62. *diſtinct.* ſcribunt Petr.Gregor. *dict. tract. de elect. c.*6. *num.*1. *&* a.Burſ. *d.conſ.*186.*n.*86. *ad fin.* deinde verò Clerici à Religioſis ſunt ſeparati, vt iidem Doctores reſoluunt, & conſtitutum fuit, vt Religioſi ſuorum Abbatum, Priorum, ſeu Præpoſitorum, Canonici verò ſuorum Epiſcoporum, faciant electionem, *c.cùm cætera, & per tot. de elect.* & ſic tota Epiſcoporum eligendi facultas ad Cannonicorum Collegium redacta, & deuoluta eſt; ita vt ſoli Canonici Epiſcopum eligerent, excluſis non ſolùm laïcis, ſed etiam cæteris Eccleſiæ Clericis, quamuis beneficiariis, quæ lex, & conſuetudo diu in Eccleſia durauit, Bertachin. *d.lib.*1.*p.*3. Azor. *d.q.*3. *ad fin.* Couar. *in reg.poſſeſſor.p.*2.§.10. *num.*5. *verſ.olim*, Viuian. *d.c.*1. *ex n.*32. Iul.Lauor. *d.c.*15. *ex num.*2. Card.Tuſch. *tom.*3. *littera E, concluſ.*239. *num.*1.

69 Quam quidem doctrinam veriſſimam agnoſco; ſed temporum ſeriem ab eiſdem Auctoribus ediſcere cupiebam; animaduerto igitur hanc conſtitutionem, vt ſoli Canonici Cathedralium ſuos eligant Epiſcopos, à Fulgentio, & Gratiano *in cap. ſacrorum*, 62. *diſtinct.* tribui Nicæno Concilio II. quod aliàs ſeptima Synodus ſolet appellari, & celebratum conſtat circa annum Chriſtianæ Salutis DCC. LXXXVII. Auctorem verò text. *in dict. cap. obeuntibus*, apparet eſſe Innocentium II. in Romano Concilio circa annum MC. XXXI. & conſequenter antiquior videtur Conſtitutio quæ ſolis Clericis Cathedralium facultatem eligendi Epiſcopum concedit; recentior verò illa, quæ omnibus Clericis Diœceſis eam tribuit, ac ſubinde illam per hanc reuocari videbatur, ex reg. *in l.non eſt nouum, & in l.ſed & poſteriores, ff. de legibus.* Sed facilè reſpondetur verba illa, quæ referuntur *in d.cap.Sacrorum, verſ. ex conſtitutionibus, vſque ad fin.* non eſſe alicuius Pontificis, aut Concilij, ſed Gratiani, quæ ſubinde nullam habent Iuris auctoritatem, aut neceſſitatem, ex iis quæ dixi *ad proœm. Decreti, num.*8. quamuis ſemel, & iterum, ac ſæpiùs diligenter perlegerim, nihil ad hoc propoſitum potui reperire tam in magnis Conciliorum tomis, in quorum *tom.*1. *pag.*297. *cum ſeqq.* Gangrenſe, *& tom.*2. *pag.*461. ad longum Nicænum repertuntur, & omnia vtriuſque Decreta, quàm etiam in ſumma eorundem Conciliorum apud Carranz. *& pag.*47. *& pag.*288. *cum ſeq.* Ex 70
text. verò *in d. c.* 1. *de elect.* nullum firmum argumentum quoad temporum computationem poteſt deduci, minimè enim conſtat quiſnam Pontifex illius fuerit auctor, vulgò Lucio Papæ tribuitur, ſed ab aliis Pio, vel Gregor. vel Alexandro, vt conſtat ex Ant.Auguſt. *in notis ad collect.*1. *Decretal. ſub eod.tit.* vbi ſimiliter teſtatur in libris Conciliorum verba illa non inueniſſe.

Durauit huiuſmodi poteſtas eligendi Epiſcopos 71
in Capitulis, & Canonicis vſque ad tempora Bonifacij VIII. & Clementis V. vt conſtat ex *tit. de elect. in Sexto, & Clementinis*, & dixi *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.*1. *tit.*1. *c.*3. *n.*27. & poſt me obſeruarunt Viuian. *d.c.*1. *n.*34. & Iul.Lauor. *d.c.*15. *n.*22. Poſtea verò cùm magnæ orirentur diſcordiæ in huiuſmodi electionibus faciendis, vt aduertit Io. Paul.Lancell. *in Inſt.Canon.tit. qui eligere, eligive poſſint, in princ.* Viuian. *d.cap.*1. *num.*34. Ideò pri- 72
mùm Cathedrales Eccleſias, quæ apud Romanam tantùm Curiam vacare contigiſſent, ſuæ diſpoſitioni reſeruare cœpit Clemens V. *in Extrau. & ſi in temporalium, de præb. inter commun.* Deinde verò idem Clemens V. earum quoque Eccleſiarum prouiſionem, quæ Clero & populo Chriſtiano carerent, Romani Pontificis diſpoſitioni reſeruauit, *in Clem. In pleriſque, de elect.* Poſtea Benedictus XI. *in Extrauag. Sancta Romana, de elect. inter comm.* ſtatuit quatuor Patriarchalibus Eccleſiis vacantibus illis non poſſe prouideri Romano Pontifice inconſulto. Hinc Ioannes XXII. *in Extrauag. Ex debito, eod.tit. de elect. inter commun.* prouiſioni ſuæ reſeruauit Epiſcopales, & earum ſuperiores Sedes, quæ apud Sedem, illo viuente vacare contigerint. At Benedictus XII. *in Extrauag. Ad regimen, de præbend. inter commun.* diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruauit omnes Patriarchales, Archiepiſcopales, & Epiſcopales Eccleſias, &c. tunc apud Sedem Apoſtolicam quocumque modo vacantes, & in poſterum vacaturas. Denique per ſequentes Romanos Pontifices reſeruatio facta fuit ſimpliciter, & generaliter quoad omnes Eccleſias Epiſcopales, tam apud Sedem Apoſtolicam, quàm extra Curiam vacantes, *in reg.*3. *Cancellariæ*, & ita hodie Summus Pontifex prouidet omnes Epiſcopales, niſi, quòd Reges Hiſpaniæ, Luſitaniæ, Galliæ, Poloniæ, & alij, ex eiuſdem Pontificia conceſſione poteſtatem nominandi Epiſcopos in ſuis Regnis habent. Ita 73
vt in Germania tantùm vetus conſuetudo Canonicæ electionis per Capitula faciendæ obſeruetur, vt aſſerunt Azor. *inſtit.moral.p.*2.*lib.*6.*c.*14.*q.*1. *in fin.* me citato Iul. Lauor. *var.lucubrat.tom.*1.*tit.*4. *c.*15. *num.*23. Illuſtriſſ.D.meus Roder. à Cunha *in comment. ad c.*3.*n.*8. *diſt.*22. Paul.Laym. *de Prælat. Eccleſ. elect. c.*15. *q.*161.

Vnde

74 Vnde nuoc Reges Hiſpaniæ Epiſcopos nominant, deſignant, eligunt, & offeruot Romano Pontifici, vt eos in Eccleſiis inſtituat, vt per text. *in c. cùm longè* 63. *diſt.* de quo beoè Boët. Epo *de Regal. lib. lib.* 1. *n.* 131. *pag.* 71. tradunt Greg Lop. *l.* 18. *tit.* 5. *part.* 1. Palat. *in introduct. de donat. inter vir. & vxor. num.* 54. Axeued. *lib.* 1. *n.* 7. *tit.* 6. *lib.* 1. *noua Recopil.* Aoaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.* 12. *n.* 40. Azor. *d. q.* 3. *in fin.* Huinad. *d. l.* 18. *gloſſ.* 1. Camil. Borell. *de præſtantia Regu Catholici, c.* 50. *ferè per tot.* Quintanad. *Eccleſiaſt. lib.* 1. *c.* 6. *n.* 4. Bobadill. *in ſua politica, lib.* 2. *c.* 18. *num.* 215. Cened. *canon. q.* 25. *ex num.* 57. Vincent. Cabot. *var. lib.* 1. *c.* 5. Ioan. Fileſac. *de ſacra Epiſcop. auctor. c.* 7. Ioan. Balboa *ad c. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſa poſſeſſ. n.* 50. Salgado *de protect. Regia part.* 3. *c.* 10. *ex num.* 223. Soloiz. *de iure Indiar. tom.* 2. *lib.* 3. *c.* 2. *n.* 7. *&* 8. *& c.* 4. *n.* 28. *&* 59. D. meus Laurent. Ramirez de Prado *in notis ad chron. Luitpr. n.* 99. Nicol. Garc. *de benef. part.* 5. *c.* 1. *num.* 514. *cum ſeqq.* oouiſſimè Anton. de Fuertes *Canon. lect. lib.* 2. *c.* 18. *cum ſeqq.* oouiſſimè etiam Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.* 1. *c.* 7. *n.* 17. & latiſſimè *lib.* 2. *c.* 11. *per tot. & cap.* 14. *à n.* 21. *& c.* 17. *n.* 49. *cum ſeqq.*

75 Nam olim, vt à primordiis rem altiùs petamus, etſi Reges Hiſpaniæ temporibus Concil. Toletani relati *in d. c. cùm longè*, antequam & poſt vſque ad Arabum aduentum io Hiſpaoiam, ius babuetiot nominandi, vel eligeodi Prælatos, & Epiſcopos; attamen poſtmodom hoiuſmodi ius vel ceſſauit, vel immutatum fuit, eligendi poteſtate in Capitola, vel Collegia Caoonicorum omoinò tranſlata, remaoente dumtaxat Regibus iure illo, quod à Caſtellæ Rege Ildephonſo commemoratur *in l.* 18. vbi Gregor. Lopez *tit.* 5. *part.* 1. & habetur *in l.* 3. vbi Didac. Perez *tit.* 3. *lib.* 1. *Ordin. & in l.* 1. *tit.* 6. vbi Azeued. *lib.* 1. *noua Recopil.* quod ſanè ius in eo collocatum erat, vt ſcilicet Canonicorum Collegiom ſtatim mortuo Paſtore Regi eius obitum nunciaret, ab eóque peteret licentiam, & facultatem eligendi Epiſcopum, quæ per Regem conceſſa ipſi Caoonici eligebant Prælatum, quem ante miſſiooem io poſſeſſiooem Regi exhibebant, vt ab ipſo bonorum admioiſtrationem obtioeret; prout ex prædictis legibus, & Auctoribus colligere licet; & optimè ratiocioatur Antonius Arrianus Canonicus Cæſarauguſtao. *in ſua Iuris, & facti diſſertatione pro Eccleſia, Capitulo, & Archidiacono Cæſarauguſt. pag.* 19. quæ omnia ante, & poſt Concilium prædictum Toletaoum

76 fiebant conceſſione Romanæ Eccleſiæ, cnius auctoritatem Eccleſiæ Hiſpaoiæ ſummo iore veneratæ ſunt, vt notat Garſias Loayſa, olim piiſſimi, ac potentiſſimi Philippi II. Hiſpaniarum Re-

77 gis Catholici, dum Prioceps, & io ephebis eſſet, præceptor, & inſtitutor, poſt Archiepiſcopus Toletanus, *in notis ad cap.* 6. *Concilij Toletani XII. in verſ. libera Principis electio*, hac de re ſic ſuam ſententiam poſuit. *Studium, & labor eligendi viros Epiſcopatib. præficiendos penes Reges tempore Gothorum erat, quod vſque Romanorum Pontificum indulgentia ad noſtra tempora penes Hiſpania Reges reſodit;* & deinde. *Vnde conſtat ad Regiam curam pertinere nominare Epiſcopos, quod fiebat hoc pacto. Rex de ea re nominationem referebat ad Concilium, Concilium verò inquirebat, an nominatus dignus eſſet eo munere, vt ad Epiſcopatum eueheretur, quòd ſi inuentus eſſet moribus, & doctrina ornatus, ſtatim à Concilio confirmatur; omnia autem hæc fiebant conceſſione Romanæ, & Apoſtolicæ Sedis, cuius auctoritatem Eccleſia Hiſpania ſemper maiorem in modum coluit, & obſeruauit: & in not. ad Concil. Tolet. XII. c.* 11. Item præfati Reges hoiuſmodi poteſtate vtebaotur ex generali Iuris communis conceſſione, qua cooſtruentibus, aut dorantibus Eccleſias conceditur pote-

ſtas præſentandi ad eas: conſtat namque Hiſpania- 78
rum Reges Cathedrales Eccleſias ferà omnes erexiſſe, conſtruxiſſe, & ampliſſimis redditibus exornaſſe, ſicot referunt Thom. Boſſ. *de ſignis Eccleſiæ, lib.* 10. *ſigno* 87. *c.* 6. Valdeſ. *de dignitate Regum, Regnorúmque Hiſpaniæ, c.* 11. *per totum.*

Poſtea iidem Hiſpaniæ Reges ius hoc à ſe abdi- 79
carunt, & in Eccleſiarum Capitula tranſtulerunt, vt de Rege Aragooiæ tradit Zurita his verbis. *Y iuntamente con eſto tambien affirma, que el Rey cediô al Papa el derecho que tenia del patronazgo de todas las Igleſias de ſu Reino, y lo concedio a los Prelados, y Capitulos, que pudieſen elegir libremente ſin ſu conſentimiento, lo que antes no ſe ſolia permittir.* Et iuxta huiuſmodi abdicatiooem Canonicorum Collegium eo vſque io Hiſpania liberè ſuum elegit Epiſcopum, quouſque Pontifices, Romani, electionibua Capitolorũ ſublatis & abrogatis, ius omne creaodi Epiſcopos, & Epiſcopatus prouidendi per reſeruatorias regulas ad ſe tranſtulerunt, ſibique prioatiuè reſeroaruot: vnde factum fuit, vt ioter Pootifices, & Regea crebræ exorirentur controuerſiæ, ac cootentiooes Regibua nomioationem, vel præſeotatiooem antiquam reſumentibus & expoſtulantibus, Pontificibus verò eam excludentibus, & aſpernaotibos, ſibique veodicantibua, & aſſumentibos liberam, & abſolutam omnioò diſpoſitiooem, ac prouiſionem: ex his forſan cauſis de quibus diſſeruit noſter Panorm. pro Pontifice concludens *in cap. cùm inter vniuerſas, num.* 4. *&* 5. *de elect.* quarum controueſiarum, ſiue quæſtionum egregiam mentiooem faciunt Curita *annal. part.* 4. *lib.* 20. *cap.* 23. *&* 31. Mariana *de rebus Hiſpaniæ, lib.* 24. *cap.* 16. cuius verba ſic habentur. *Et erat ea tempeſtate moribus vſurpatum ne Epiſcopi Eccleſiis Hiſpaniæ darentur, niſi quos Reges poſtularent, nominarentque. Quia occaſione paulò poſt noua contentio de Tiraſonenſi Eccleſia orta eſt, cui Andrea Ferricio Cardinali defuncto Pontifex Andream Martinum Epiſcopum dedit. Reſtitit Rex Ferdinandus, vt Hiſpania Cardinalis mutata ſententia daretur contendit, atque peruicit. Controuerſia finem accepit cum Raphaelo Galleotto quarto poſt anno Cōchenſi Eccleſia tunc vacua, à Sixto Pontifice propinquo præfecto, effecit Rex eo amoto Alphonſum Burgenſem, Regia conſcientia procuratorem è Dominicano Ordine Cordubenſem Epiſcopum Rectorem Conchenſibus dari Regibus Caſtellæ in perpetuum, vt quos ipſi expetiiſſent, ij Epiſcopi præficerentur addita prærogatiua.*

Ex quo apparet hanc omnem tootroueſiam 80
omnino ceſſaſſe, cùm Sixtus IV. Pontif. Maxim. Hiſpaoiæ Regibus Priuilegium illud, ſiue Indultum perpetois futuris temporibus valiturum conceſſit, vt quos ipſi expetiiſſeot, ij omninò, & noo alij Epiſcopi præficerentur: & demom Adrianus VI. conceſſit Carolo V. Imperatori, & Hiſpaniarum Regi, ac eios ſucceſſoribus ius præſentandi
Epiſcopos Hiſpaniæ, qui antea prouidebantur ad 81
ſupplicatiooem Regum, vt atteſtantur Mariana *d. lib.* 24. *c.* 16. *ad fin. & lib.* 25. *c.* 5. Gil. Gonzales Dauila *in ſua hiſtoria de Salamanca lib.* 3. *c.* 18. Nicol. Garc. *d. c.* 1. *n.* 518. Illoſtriſſ. D. meus Roder. à Cunba *in comment. ad dictum c. cùm longè, n.* 1. Goozal. de Salzedo *d. lib.* 2. *c.* 14. *à n.* 21. Modern. *de protect. Regia p.* 5. *c.* 19. *n.* 9. *&* 235. *& ſeq.*

82 Sic etiam Reges noſtri Luſitaniæ habent ius præſentandi, & nominandi ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus illius Regni, vt tradunt Nauarr. *in c. nouit, notab.* 3. *n.* 163. *de iudic.* Cabed. *de Patron. Regia Coronæ c.* 37. *n.* 1. quod ius præſentandi cœpit à tempore Regis Alphonſi V. ſicut ait Cald. Pereira *de manu Regia tom.* 1. *pag.* 234. *n.* 76. *ad fin.* quem refert Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Conha *in comment. ad cap.* 2. *n.* 8. *diſt.* 23. & *ad dict. cap. cùm longè, n.* 1. & *in hiſtor. Eccleſ. Epiſcop. Portugalenſ. p.* 2. *cap.* 15. *pag.* 127.

83 Regibus Franciæ idem Ius nominandi Epiſcopos Summi Pontificis indultu conceſſum eſſe tradunt Palat. *vbi ſupr. n.* 28. Rebuff. *in concordat. tit. de nomin. Regis ad Prælatur. §. gloſſ. vacantibus, pag.* 84. Carol. de Graſſal. *lib.* 1. *Regal. Franciæ, Iure* 3. Guilielm. Benedict. *in cap. Raynutius, de teſtam. verb.* & *vxorem nomine Adelaſiam, decis.* 2. *ex num.* 78. Petr.
84 Greg. *in tit. de elect. c.* 5. *n.* 23. Boëtius Epo, vir impensè doctus, déque iuriſdictione, ac poteſtate Eccleſiaſtica optimè meritus, *heroicar. quæſt. de Iure ſacro, lib.* 1. *tit. de Regalibus, & vniuerſo Iure Principum in beneficiis Eccleſiaſticis*, ex *n.* 26. & *n.* 262. Renat. Choppin. *de domanio Franc. lib.* 2. *tit.* 10. & *de ſacra politia lib.* 1. *tit.* 7. ex *n.* 22. qui de hac re ita eleganter ſcripſit. *Cognatum Regalibus quidam putant ius principalis in Gallia nominationis ad Monaſteria, & Pontificatus. Qua enim ex cauſa vacui Epiſcopatus iura occupantur à noſtris Regibus lege Regaliorum quoad nouus Epiſcopus ab his fidelitatis Sacramento rogetur, eadem quoque probabile aiunt nominari ab ipſis ſanctæ Sedis Epiſcopum oportere, quaſi Principis beneficiarium iuratúmque clientem futurum. Ego verò contrà ſentio, talem nominationem ad ſacras Præfecturas, quam Reges noſtri exequuntur, nouo iure, & pactitio introductam, anno* 1516. *antea quippe Sacrati ordinis ſuffraganeis coaptabãtur Præfecti Cathedralium Eccleſiarum, ac Cœnobiorum, ſaluo eo quod noui Antiſtitis electo identitatem nuntiabatur Principi, qui eum laudabat, & approbabat, vel expreſſo Regio aſſenſu ibatur in comitia ſacrarum electionum, ac petita decenter à Rege eligendi venia honoraria in Præſulis ſui electionem deſcendebant, tum Canonici, tum cucullati Sacerdotes.* Hactenus Renat. Chopp. Idem de Regibus Poloniæ tradit Azor. *d. q.* 3. *in fin.* & de Regibus Angliæ firmant Palat. *d. loco n.* 29. *ante med.* Anaſt. Germon. *d. c.* 12. *n.* 31. vbi *n.* 30. & 32. idem de Regibus Neapolis, & Hungariæ dicit, latè de omnibus Boër. Epo *lib.* 1. *de Regalib. vel iure Principum in benef. Eccleſiaſt. n.* 267. *cum ſeqq.* vbi de Regibus Apuliæ, Hiſpanorum, Francorum, Anglorum, Scotorum, Polonorum, Longobardorum, Moſcouitarum, & de Saxoniæ Duce, & Flandriæ Comite, Gonzales de Salzedo *d. lib.* 2. *c.* 11. *n.* 22. D. Acuna *in d. hiſtor. Eccleſiaſt. Epiſc. Portugalen. p.* 2. *c.* 15. *pag.* 127.

85 Capitulum igitur, mortuo Epiſcopo, tenebitur eius mortem Regi denuntiare, vt Rex nominet perſonam Summo Pontifici ad prouidendum de Epiſcopatu vacante, Palat. *vbi ſuprà, n.* 25. Cabed. *d. c.* 37. *n.* 6. vbi *n.* 4. ex Gregor. Lop. *d. l.* 18. *verb. an-*
86 *tiqua coſtumbre*, & Axeu. *d. lib.* 1. *n.* 2. ſubdit, quòd non poſſunt his dignitatibus inſigniri, niſi qui fuerint à Regibus nominati, & præſentati. Cuſtodiam autem bonorum Epiſcopi defuncti pertinere ad Regem, tenent Palat. *vbi ſuprà, num.* 28. &
87 Cabed. *d. c.* 37. *num.* 7. & *Luſitana deciſ.* 84. *part.* 1. eo quòd Eccleſiæ Paſtore vidnatæ ſub Regis protectione ſint, ſecundùm Afflict. *in conſt. rubr.* 28. *n.* 1.
88 *lib.* 3. Cabed. *d. c.* 37. *n.* 8. & quamuis inuentarium bonorum Epiſcopi à Iudice laïco faciendum eſſe minus benè exiſtimauerint idem Cabed. *dict. deciſ.* 84. & Ceuall. *de violentia, part.* 2. *q.* 76. *num.* 13. tamen debere tantùm confici à iudice Eccleſiaſtico, magis probabile eſt, ad tradita per Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 105. *part.* 1. Mart. *de iuriſdict. part.* 4. *caſ.* 122. *num.* 16. ex ea ratione, quia Epiſcopi decedunt abinteſtati, & eorum hæredes ſunt alij Epiſcopi, Eccleſia, vel Camera Apoſtolica, quæ omnes ſunt perſonæ Eccleſiaſticæ, ſuper quibus nullam iuriſdictionem habet ſæcularis, iuxta vulgaria iura.

Circa quas conceſſiones factas prædictis Regi- 89
bus nominandi Epiſcopos Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 1. nihil pro præſenti temporum ratione duxit innouandum, ſed omnes, & ſingulos, qui ad promotionem præficiendorum quodcumque ius obtinet, hortatur, & monet, vt bonos Paſtores, & Eccleſiæ gubernandæ idoneos promoueri ſtudeant, quoſque digniores, & Eccleſiæ magis vtiles iudicauerint, non quidem precibus, vel humano affectu, aut ambientium ſuggeſtionibus, ſed eorum exigentibus meritis præfigi diligenter curent. Cùm ergo Renat. Choppin. *lib.* 1. *de ſacra politia, tit.* 7. *num.* 27. maximè doluerit quòd abrogato Collegiorum arbitrio præfecturæ Eccleſiarum datæ ſint ex Regij animi ſententia aliquibus arduorum Eccleſiæ munerum captatoribus, & plures inhabiles licentiùs graſſari cœperint in maiorum Ordinum Sacerdotia, inſurgit doctiſſ. Anaſtaſ. Germon. *de ſacrorum immun. lib.* 3. *c.* 12. *n.* 40. ita loquens de prudentiſſimo Philippo II. *Vtinam omnes tale ius habentes, tales nominationes facerent, vt Philippus Hiſpaniarum Rex, & verè Catholicus, non enim ſtatim nominat, neque ad cuiuſque preces, ſed matura adhibita deliberatione, habitóque perſonarum delectu; tales offert viros Pontifici Max. (non enim in Hiſpaniis ſolum, ſed in Indiis, & Neapolitano, & Siciliensi Regno) qui Epiſcopali dignitate meritò ab omnibus digni exiſtimentur; & ob hanc vnam potiſſimam cauſam ſemper exiſtimaui, omnia illi potentiſſimo Regi feliciter cedere;* refert Ceuall. *commun. contra communes tom.* 4. *q.* 897. *n.* 475.

Quod quidem ius ex eiſdem conceſſionibus 90
competens comprehenditur ſub reſeruationibus, quæ per Regulas Cancellariæ factæ ſunt de omnibus Eccleſiis Cathedralibus pro Summo Pontifice, eiúſque diſpoſitione, cùm in illis expreſsè exceptum ſit Iuſpatronatus ad Reges, & alios Principes ſpectans, vt per Lambert. *de Iurepatr. lib.* 2. *part.* 3. *q.* 9. *art.* 11. Couar. *pract. cap.* 36. *n.* 2. Rebuff. *in praxi benef. par.* 3. *ſign. n.* 61. *cum ſeqq.* & plures alios citatos à Cened. *ad Decret. collect.* 79. *num.* 8. quibus addo Cabed. *de Patron. Regia Corona. c.* 10. *n.* 3. & *c.* 35. *n.* 7. Gonzal. *ad reg. Cancel. gloſſ.* 24. *ex num.* 133. Nicol. Garc. *d. p.* 5. *c.* 1. *num.* 219. Illuſtriſſ. D. Roder. à Conha *in comm. ad d. c. cùm longè, n.* 4. metipſum *de offic. & poteſtate Epiſcopi, part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *num.* 32.

De qualitatibus autem, quæ in eo requiruntur, qui eſt eligendus Epiſcopus, eſt nunc videndum, & qui eligi poſſunt Epiſcopi; & qui minimè; & quomodo etiam hodie fiat Epiſcoporum aſſumptio?

Sed antequam de qualitatibus ordinandi in 91
Epiſcopum ſit à Superiore, cuius intereſt, vt infrà, cognoſcendum, ipſe ordinandus, qui ad hoc dignitatum culmen aſcendere, eiuſque munus ſubire curat, diligenter cogitare debet quæque cum facultates ſuppetant, cum difficultates officiant,

Digitized by Google

ciaot, ne fortè, cùm exiguæ ſtatotæ ſit, gigantum induat arma, quæ tum io curſo, tum in prælio impedimento ſint, cùm in his permulti decipiantur, ea tentaotes, quæ ſupra vires ſunt, ideo S. Gregor. Naaisna. de his loquens dicebat, *Quid in cœlum prouolas, cùm pedes ſis? quid turrim extruis, cùm iis rebus cartas, quæ ad eam perficiendam requiruntur? quid ipſo quoque manu aquam metiris, & Cœlum palmo, terramque omnem pugillo, elementa magna, & huiuſmodi, vt ea Creater ſolùm demetiri poſſit? Si enim tunc primùm*, inquit Bernardos, *haſitare incipias, id quidem ſerò, ante, iuxta conſilium Saluatoris.* Lucæ 14. *ſediſſe debueras, ante æſtimaſſe opus, metiri vires, ponderaſſe ſapientiam, merita comparaſſe, ſumptus computaſſe virtutum. Quis enim ſanus, & ſobrius, cùm perſpexerit vix ſe ferendis oneribus ſuis ſufficere, aliena quoque onera libenti animo ſuſcipiat? quis eium vix reddendis domeſticis rationibus ſuis ſe parem agnoſcat, in publicis, vel alienis ſponte operam profiteatur? Quiſnam æger ſuorúmque vulnerum cunctorum non ſatis peritus, alterius morbis mederi aggrediatur? quid enim indignius eſt? quid maiori pœna dignum, quàm in conſpectu Dei, & Angelorum eius, in conſpectu Eccleſiæ vniuerſa, id ſe ſcire profiteri, quod ignores, id velle quod noles, id poſſe, quod nullo modo poſſis? Non tunc igitur hac talia cogitanda ſunt, dum iam diuino adſtamus Altari: ſed tunc dum ambitiosè diſcurrimus. Neque enim erit adeò deſperatus, & perdens animus, qui ſi maieſtatem, & amplitudinem earum rerum ſecum diligentius conſiderauerit, & expedierit, qui non concidat, qui ſe dare pracipitem velit, qui ſententiam futuri Iudicis, quam veluti manu ſua ſubſcribit, non exhorreſcat, ne illud exaudiat, Neſcitis quid petatis*, Matth. 20. &c.

92 Si quis igitur Epiſcopatom deſiderat, ſecom cogitet ad quot, & quàm magnos labores vocatur, deinde videat diligenter an eos ſuſtinere rectè ipſe poſſit, rom pericula animadoertat, quoniam aduerſarij & apertè, & occultè eom oppugnant, neque mente ſolùm teputet, quanta ſit illa dignitas: verum etiam, quot ſe mortis periculis obiiciat, nec delectationem contempletur, nec in otio ſe fore putet, ſed deſpiciat, quæ inſidiæ, quæ curæ, & ſollicitudines ſibi parentur, ſciatque omninò, ſi quis in illo digniratis gradu ſit collocatus, cum ideò Epiſcopum creatum eſſe, & legitimè ipſe certet, non vt otioſus voluptatem capiat; qui enim ſolum honorem adeptus eſt, cæteraque omnia, quæ ad Epiſcopum pertioent, officia neglexit, ex ea quidem re io maximam reprehenſionem incidet. Sciant denique Epiſcopi ſe non ad propria commoda, non ad diuitias, ant luxum, ſed ad labores, & ſolicitudines pro Dei gloria vocaros eſſe. Paſtores ſunt non ſui, ſed gregis curam habentes, Epiſcopi ſunt ad regendam Eccleſiam Dei in qua poſuit eos Spiritus ſanctus. Paſtores ſunt opus naturæ attendentes, non dignitatem: laborem, non delicias: non creſcere faſtigio, ſed humilitate decreſcere: vt fiant ſerui, & miniſtri hominum propter Chriſtum: vt intermiſſa Rachelis decora facie ad Liam oculis lippam: de Monte cum Moyſe deſcendant ad campos, & de otio cootemplstionis ad laborem actionis.

93 Vnde, vt rectè Gregor. Nazianz. ſcripſit. *Nemo ſapiens lato animo creatur Epiſcopus: quis pericula, & ſupplicia ei propoſita conſideret, atque adeò ſtultus videri poteſt, ac reprehenſione dignus, cùm viam ingredi poſſit complanatam, & expeditam, ſpontè ſe in locum anguſtum, periculoſumque redegerit.* Quod elegantib. & horrendis verbis proſequitur S. Bern. ad Epiſc. Landon. *epiſt.* 24. dum ait. *Curritur ad Eccleſiaſticas curas, tanquam ſine curis, iam quiſque victurus ſit, cùm ad curas perueneris. Et qui nondum has curas experti ſunt, videntes alios, qui iam humeros ſubmiſerunt huic ſarcinæ, non ſolùm non gemere tanquam ſub onere, ſed inſuper appetere plus onerari, non deterrentur periculis, quæ cupiditate cæcitati non vident? Quæ iſta inſania eſt? vbi timor Dei? vbi mortis memoria? vbi gehenna metus? & terribilis expectatio illa Iudicij? Quò aſcendis miſer, vt ab altiori gradu ſit caſus grauior, neque enim paulatim decides, ſed tanquam fulgor impetu vehementi (quaſi alter Satanas) ſubitè deijciens. Non cum tanta alacritate current ad honores, ſi eſſe ſentirent & onera: grauari profectò metuerent, nec cum tanto labore, & periculo dignitates affectarent: affectant autem, quia ſola attenditur gloria, non pœna. Væ tibi Epiſcope, quia peccata Populi comedis, ac ſi propria tibi minus ſufficere viderentur. Dic mihi, quantum deſudas, vt gemitibus, orationibus, pœnitentia, prædicatione, &c. diluas peccata illorum, quorum bona comedis? Venies miſer ante Tribunal Chriſti, & audietur grauis querela Populorum, accuſatio dura eorum, quorum vixere ſtipendijs, neque diluere peccata, quibus facti ſunt duces cæci, & fraudulenti mediatores. Quid tibi inſipiens delitiæ ſapiunt? Quid diuitiæ illæ oblectant oculos? quibus mercaris tam graue iudicium, tam dura temetipſum obligans rationi? vniuerſa quidem vſque ad quadrantem nouiſſimum exigeris?*

Quapropter, quiſquis ſibi meritò timere debet, 94
ne dicam exhorreſcere, cùm tantum munus aſſumit, quæ cauſa multis ſanè, ac magois in Eccleſia Dei viris fuit id muneris refugiendi, vt de SS. Brunone, Fraociſco, Bernardo, & multis aliis memini *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 1. *tit.* 2. *gloſſ.* 1. *ex num.* 14 *cum multis ſeqq.* me citato *in illo loco*, Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 1. *lib.* 4. *part.* 6. *tract.* 1. *docum.* 2. *num.* 1. & addo quod refert Boët. Epo *de Regalibus in benef. Eccl. lib.* 1. *n.* 266. *pag.* 165. de Ferdinando Romanorum Rege, qui Archiepiſcopatum Tergeſtinum in Iſtria tunc vacaotem vltro detulit piiſſimo, ſaoctiſſimóque viro Claudio Iaio, vni ea decem primis Societatis IESV Patribus, ſed reluctanti, reſpuentique, nec vllis ad hoc machinis induci ſeſe patienti, quaotumlibet apud ipſum quoque Summum Pontif. res animis maximis ageretor, donec tandem Ferdinandus efficaciſſimis S. Ignatij rationibus per litteras perſuaſus, ac victus à poſtulato deſiſteret.

Plures hac noſtra tempeſtate non defuerunt, qui Epiſcopatus ſpontè oblatos, vel recoſarunt, vel inuiti ſuſceperunt ſanctæ memoriæ Viri, quorum duos referam, qui cum Eccleſiarum omnium ferè aliarum opulentiſſimarum, atque nobiliſſimarum gubetoacula conſtantiſſimè recuſauetiot, multorum poteruot eſſe aliorum inſtar; qoorum vnus fuit Ioannes Hortado Domicanos (prout refertur in hiſtoria generali S. Dominici Hernandi del Caſtillo *in* 2. *p. lib.* 2. *c.* 26. *fol.* 202.) coi cùm Archiepiſcopatom Toleranom, Carolus V. Imper. ſecretò deſignaſſet, eique tum precibus, tum lachrymis, ac omni denique cooatu obſiſtenti iodncias, Imperator ad meliùs deliberandum indulſiſſet, præſtitit Vir egregius conſtantiſſimè in priori propoſito, cuius animi magnitudinem, ſtabilèmque omoinò ſeotentiam, ac minimè ſucatam, ſed Deo additam, Imperator admiratus, ſufficit illum tuto animo eſſe, quem tam libertate donabat; tunc ille ſumma perfuſus lætitia, nouum mu-

nos à Cæſare poſtulauit, vt ſcilicet, nemini ſe vi-
uente, quod ab eo geſtum fuerat, pateſaceret.
Quod Cæſar fideliſſimè præſtitit; ſed eo vita de-
inde functo, aliis minimè occultandum ad re-
95 liquorum exemplum eſſe putauit. Alter extitit
D. Fr. Bartholomæus à Martyribus, eiuſdem Do-
minicanæ familiæ alumnus, qui præcepto obe-
dientiæ coactus fuit Bracharenſem Archiepiſco-
patum acceptare, vt de eo refert pius Vir Fr. Lu-
dou. Granatenſis, qui vt Prouincialis præceptum
ad acceptandum illi impoſuit, ſicut ipſemet refert
in epiſtola nuncupatoria ad D. Ioannem Ribei-
ram Epiſcopum Dacenſem præfixam concioni,
quam ipſe Ludouicus Granatenſis habuit in con-
ſecratione D. Antonij Pinarij in Epiſcopum Mi-
randenſem, anno 1565. Item Fr. Lodouicus de
Souſa, nobilis actorum eiuſdem Fr. Bartholomæi
de Martyribus ſcriptor, *lib. 1. cap.* 8. & qualiter
præceptum illud ſtrictiſſimum impoſuerit Frater
Lodouicus Granatenſis, refert latiſſimè Ludoui-
cus Muñoz *in eius vita lib. 1. cap. 13. per tot.* qui
prius eundem Archiepiſcopatum Bracharenſem à
Regina Luſitaniæ Catherina oblatum repudiauit,
vt refert Fr. Alphonſus Fernandez *concertationis
prædicatoriæ p. 2.* vbi *de notitia Scriptorum Religio-
nis ſancti Dominici.*

96 *O vertigo morum peſſima!* exclamat Petrarcha
*de remedio vtriuſque fortunæ lib. 1. dialog. 107. ad
quod olim conſueuerant, & deberent cogi homines, in-
de nunc retrahi non poſſunt.* Aduerte quæſo ô pro-
ſtitutæ frontis petitor, quòd ad celſitudinem gra-
dus, & ſufficientiam bonorum appetere Epiſco-
patum præſumptuoſum eſt, ac ad cupiditatem, &
ambitionem pertinet; vnde contra Phariſæos Do-
minus dicit, *Amant primos accubitus in cœnis, &
primas cathedras in Synagogis, ſalutationes in foro,
& vocari ab hominibus Rabbi.* Et ipſe Dominus
arguit diſcipulos *Matth.* 20. Primatum quæren-
tes, dicens: *Scitis, quia Principes gentium dominantur
eorum;* ſuper quem locum Chryſ. *hom. 66.* ait per
hoc Dominum oſtendere voluiſſe, quòd gentile
eſt primatus cupere. Et eleganter idem Chryſoſt.
hom. 35. hac de re ita loquitur. *Opus quidem deſi-
derare bonum, bonum eſt: primatum autem honoris
concupiſcere vanitas eſt. Primatus enim fugientem
97 ſe deſiderat, deſiderantem ſe horret.* Ob id notat
Caſſan. *in catal. gloriæ mundi p. 1. conſid. 60.* quòd
homo non debet gloriari appetendo honorem ter-
renum non ſibi debitum, quoniam ad honores
98 Mundi ſine ſuffragio temporis, aut ſine merito la-
boris velle promoueri dicitur ambitio, quæ non
eſt permiſſa, cùm ſit inordinatus appetitus hono-
ris terreni, & amplitudinis dignitatis, *c. miramur,
in fin. diſt. 6.* & ideò, vt dicit S. Thom. 2. 2. *q. 131.
art. 2.* & Alex. de Alex. *in 2. p. ſum. in tract. de amb.*
eſt peccatum, quia cùm honor ſit præmium virtu-
tis, Ariſt. 4. *Ethic.* ambitioſus deſiderat præſiden-
tiam, & regimen, quod non debetur niſi virtuoſis,
& per conſequens, non ſibi, imò etiamſi eſſet di-
gnus, ex ambitione fit indignus, *cap. principatus* 1.
q. 1. Acceptatio enim Prælaturæ, vt inquit S. Ber-
nard. ſerm. 58. ſuper Cant. *procedere debet ex qua-
dam intima ſtimulatione ſollicitante nos æmulari fra-
ternam ſalutem, æmulari decorem domus Domini, in-
crementa lucrorum eius, incrementa frugum iuſtitiæ
eius, laudem, & gloriam eius, vt euellat, & deſtruat,
ædificet, & plantet.*

99 Vnde ſi quis Epiſcopatum optet, non propter
officij dignitatem, ſed propter annexum laborem,
qui eſt ordinatus ad honorem Dei, & proximi ſa-
lutem, bonum opus deſiderat; quia optat prodeſſe,
& non præeſſe, vt benè docent S. Th. 2. 2. *q. 185.
art. 1.* Alph. Aluarez Guerr. *in ſpeculo iur. Pontifi-
cij cap. 4. poſt princ.* Azor. *inſtit. mor. part. 2. lib. 3.
cap. 28. quæſ. 2.* Sic intelligentes locum Apoſt. 1. ad
Tim. 3. *Si quis Epiſcopatum deſiderat, bonum opus
deſiderat.* Et hinc Nau. *conſil. 17. num. 7. ſub tit. de* 100
ſent. excom. in nou. reſoluit abſque peccato etiam
veniali poſſe appeti Epiſcopatum ab illo, qui eſt
eo dignus, dummodo principaliter appetatur, vt
proſit, licèt minus principaliter appeteretur, ob
honorem & fructus eius; & *de Orat. Miſcell. 42.
num. 1.* tenet grauiter peccare Epiſcopos ambien- 101
tes alios Epiſcopatus, ad quos libera multorum
beneficiorum collatio pertinebat, vt per ea poſſint
ſuis cognatis, & familiaribus prouidere, refert
Paul. Layman. *in Theolog. morali, lib. 4. tract. 2. c. 15.
num. 10.* vbi reſoluit non eſſe illicitum Epiſcopa-
tum, aliámve Prælaturam appetere principaliter
propter Dei honorem, & ſalutem animarum pro-
mouendam; ſecundariò verò propter bona tempo-
ralia ei annexa, ſi aliquæ conditiones adſint; pri-
ma, vt qui Prælaturam appetit, ea dignus ſit. Se-
cunda, vt alius non adſit ad regendum magis ido-
neus, ex cuius promotione Eccleſia maius com-
modum acceptura eſt; nam alioquin, qui Prælatu-
ram appetit, non ſyncerè vtilitatem Eccleſiæ, ſed
potius ſuum commodum ſpectare conuincitur;
quod tamen commodo Eccleſiæ poſthaberi debet:
tertia, vt ſine ſcandalo, illicita largitione, &c. ap-
petat, vel procuret.

Hinc etiam prouenit, quod Doctores commu- 102
niter reſoluunt, votum ſcilicet, vel iuramentum
non procurandi Epiſcopatum eſſe omninò lici-
tum, & obligare; quia Epiſcopatum procurare
eſt contra humilitatem, ac proinde illicitum: ita
Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 18.
num. 30.* Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha
in comment. ad cap. 1. num. 8. diſt. 85. & vltra ſupra-
dicta probatur ex S. Auguſt. *lib. 19. de ciuit. Dei
cap. 29.* relato *in cap. qui Epiſcopatum 8. q. 1.* dum
ait locum ſuperiorem (etſi adminiſtraretur, vt de-
cet) indecenter tamen appeti: & ex S. Greg. *lib. 1.
epiſt. 110.* relato *in cap. fin. 1. quæſt. 6.* qui aſſerit vltrò
ambientem, vel importunè ſe ingerentem eſſe om-
ninò repellendum: & ex S. Chryſoſtom. *hom. 35.
in Matth.* dicente, *deſiderantem Primatum in terra
inuenturum confuſionem in Cœlo,* &c. Verùm ſi quis
votum emiſerit, vel iurauerit non acceptandi Epi-
ſcopatum in nullo caſu, imò reſiſtendi Superiori
acceptare iubenti, tale votum, ſeu iuramentum eſt
omninò illicitum, & peccaminoſum, ac proinde
non obligat, quia neceſſitas proximi, & Eccleſiæ
vrgere poteſt, cui ſuccurrere quis tenetur, & obe-
dire Superiori, qui id valeat præcipere. Ita Syl-
ueſt. *verb. Epiſcopatus, quæſt. 3. in fin.* Suar. *tom. 1.
de Relig. tract. de Iuram. lib. 2. cap. 13. num. 5.* D. à
Cunha *vbi ſupr. num. 9.* Azor. *inſtit. moral. part. 2.
lib. 11. cap. 1. q. 1. verſ. quæres,* Sanch. *in præcepta De-
calogi tom. 1. lib. 4. cap. 8. num. 37. & tom. 2. lib. 6. c. 18.
num. 5.* vbi ſubdit ſic eſſe intelligendum Grego-
rium *in regeſtr. lib. 6. cap. 169.* relatum *in cap. in Scri-
pturis 8. q. 1.* damnantem recuſare Epiſcopatum,
vt colligitur ex eius verbis, ibi, *Quies itaque no-
bis apponenda ex corde, & tamen pro multorum lu-
cro aliquando poſtponenda.* E contra tamen licitum,
ac proinde obligatorium ſub mortali erit votum,
ſeu iuramentum non acceptandi Epiſcopatum,
quantum eſt ex parte vouentis, vel iurantis, niſi
præcepto aliquo (ſiue id præceptum ſit ex Iure
naturali,

naturali, ſiue ex poſitiuo Eccleſiaſtico) conſtringantur acceptare; vt benè reſoluunt S. Thomas 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 2. *in corpore, & quolib.* 5. *art.* 22. *in corpore, & ad* 2. Valent. 2. 2. *diſp.* 10. *q.* 3. *puncto* 2. *quæſt.* 2. *concl.* 1. *in fine*, Sanch. *d. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 37. *& lib.* 6. *cap.* 18. *n.* 33. & in hoc euentu procedere text. *in cap.* 1. *diſt.* 85. notaui Ego ipſe *in collect. ad ipſum, num.* 9.

103 Religionis Superior non poterit præcipere Regulari vouenti, vel iuranti non acceptandi Epiſcopatum, vt illum acceptet, ex eo, quia cùm per Epiſcopalem dignitatem liber ſit Regularis à ſubiectione obedientiæ ſuæ Religionis, abſurdum eſſet ad hoc obligari poſſe; ſicut reſoluunt Valent. *d. q.* 3. *puncto* 3. *col.* 5. *concl.* 6. Sanch. *d. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 38. Paul. Laym. *d. c.* 15. *n.* 12. D. à Cunha *vbi ſuprà num.* 12. vbi ſubdit, nec, quia de multis legamus
104 mus ita obligatos fuiſſe, credendum eſſe talem obligationem vim habuiſſe. Papa verò ſi etiam extra Eccleſiæ neceſſitatem, imò ex libera electione vellet, vt ſic iurans, vel vouens, fieret Epiſcopus, teneretur illi obedire, quia in eo voto cenſetur ſemper excluſa auctoritas ipſius Summi Pontificis præcipere volentis, Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 18. *n.* 38. *verſ. vlt.*

De multis autem (vt ad rem redeamus) quæ in Epiſcopo requiruntur, loquitur Apoſt. ad Timoth. & ad Titum, quæ omnino in ſequenti cap. iuxta Canonicas ſanctiones exponemus. Hoc autem in loco de iis tantùm agemus, quæ aut faciendam impediunt, aut irritam faciunt electionem, vel ſaltem animaduertenda ſunt in ipſa electione Epiſcopi facienda.

105 Requiritur igitur primùm in Epiſcopo eligendo, vt iiſdem qualitatibus præditus ſit, quæ in Presbytero quoque ſimplici neceſſariò exiguntur, quas ſuo loco videbimus; ſed ſupra illos, ac cæteros Clericos requiritur, in Epiſcopo ætas xxx. annorum completorum, *cap. cùm in cunctis, in pr. de elect.* ibi, *Niſi qui iam trigeſimum ætatis ſuæ annum exegerit.* Greg. IV. Conſtit. ſua incip. *Onus Apoſtolicæ, ſub dat. Romæ* 1. *May, Anno Incarnat. Dom.* 1590. ibi, *Annum trigeſimum expleuiſſe.* Rebuff. *de pacif. poſſ. n.* 184. Menoch. *de arbitr. caſ.* 427. *num.* 24. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *c.* 19. §. 3. *& lib.* 14. *cap.* 9. *in princ. verſ. ad Epiſcopatum*, Guttier. *canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 36. Franc. Leo *in Theſauro fori Eccleſ. p.* 3. *cap.* 8. *num.* 7. Ludou. Miranda *de ordin. iudic. q.* 4. *art.* 2. *concluſ.* 3. Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ, lib.* 1. *tit.* 2. *l.* 1. *de ætat. num.* 18. Azor. *inſtit. moral. pars.* 2. *lib.* 6. *cap.* 5. *in princ.* Leſſ. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 34. *dub.* 20. *num.* 103. Campan. *in diuerſ. iur. can. rub.* 7. *cap.* 3. *num.* 3. *& cap.* 6. *num.* 44. Valer. Reginald. *in prax. fori pœnit. lib.* 39. *tract.* 3. *num.* 163. *verſ.* 1. Viuian. *in praxi Iuriſpatr. lib.* 1. *c.* 1. *n.* 188. ſecundùm vltim. impreſſ. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *c.* 16. *n.* 2. Anton. Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de electione Epiſcoporum, num.* 1. *pag.* 616. Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 6. *tract.* 1. *docum.* 3. *n.* 2.

106 Vtrùm autem conſecratus Epiſcopus ante annum trigeſimum expletum fiat irregularis, incurràtque alias pœnas inflictas aduerſùs promotos ante ætatem? in dubium poterit à nonnullis reuocari, & licèt ex aliquibus rationibus annuendum videatur, nihilominus tamen à negatiua non eſſe recedendum probat Suar. *tom.* 5. *de cenſ. diſput.* 31. *ſect.* 1. *num.* 29. quem refert, & ſequitur Campan. *in diuerſ. Iur. can. rub.* 7. *cap.* 4. *num.* 17. Infans verò ſi conſecraretur Epiſcopus, nihil ageret, ex Sanct. Thom. *in ſupplem. ad* 3. *p. ſum. q.* 29. *art.* 2. Henriq. *in ſum. lib.* 1. *cap.* 21. §. 4. *& lib.* 10. *cap.* 14. §. 3. nam requiritur ætas recipientis Paſtoralem curam animarum; & quemadmodum carens vſu rationis eſt inhabilis ad matrimonium corporale, exigens interiorem conſenſum, vt ſcribit idem S. Thom. *in ſupplem. quæſt.* 45. *art.* 4. ita pariter ad ſpirituale, cùm perſona conſecranda in Epiſcopum fiat Sponſus ſuæ Eccleſiæ; licèt contradicant alij, quòd etiam in cunis conſecraretur Epiſcopus, maximè Hoſt. *in ſum. de tempor. Ordin.* §. *& cui, verſ. ſed etiam præter regulas*; ſed vide Borgaſ. *de irregul. rub. de tempor. Ordin. num.* 14. *&* 15. Aſtenſ. *part.* 2. *lib.* 6. *tit.* 25.

Secundò attendendum eſt, vt ſit ex legitimo 107
matrimonio natus, *d. cap. cùm in cunctis, c. innotuit, de elect.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 3. *cap.* 3. *num.* 8. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part.* 2. *alleg.* 1. *num.* 32. *& in collect. ad d. cap. cùm in cunctis, num.* 18. & me citato *in illis locis*, Iul. Lauor. *d. c.* 16. *num.* 24. Nouar. *d. tit. de electione Epiſcopor. num.* 3. Machado *d. tract.* 1. *docum.* 3. *num.* 3. Ex legitimo 108
matrimonio natus, Iuris fictione dicitur, ac proinde ad Epiſcopatum habilis cenſetur per ſubſequens matrimonium legitimatus, vt benè reſoluunt Couar. *de ſponſ. part.* 2. *cap.* 8. §. 2. *num.* 30. Viu. *tom.* 2. *comm. opin. lib.* 6. *tit.* 4. *num.* 101. *pag.* 17. Pereg. *de fideicom. art.* 24. *num.* 12. Menoch. *conſ.* 16. *num.* 5. *&* 57. *& conſ.* 799. *num.* 12. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſput.* 5. *ſect.* 5. *à num.* 10. Bellet. *diſquiſit. Clerical. part.* 1. *tit. de diſcipl. Cleric.* §. 2. *num.* 18. Azor. *inſtit. moral. part.* 3. *lib.* 1. *cap.* 14. *q.* 14. Campan. *in diuerſ. Iuris Can. rub.* 11. *cap.* 13. *num.* 127. Ego ipſe *d. alleg.* 1. *num.* 33. *& in collect. ad d. cap. cùm in cunctis, num.* 19. me citato Iul. Lauor. *d. c.* 16. *n.* 65. Nouar. *vbi ſuprà num.* 4.

Tertiò, quòd in ſacro Ordine antea ſaltem ſex 109
menſium ſpatio fuerit conſtitutus, vt ſtatuit Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reformat. cap.* 2. & ex illo colligunt Franc. Leo *dict. cap.* 2. *num.* 9. Vgolin. *de off. Epiſcopi, cap.* 1. §. 2. *num.* 1. Machado *dict. docum.* 3. *num.* 1. Sed hodie attenta noua diſpoſitione dictæ Bullæ Gregor. XIV. cùm plurali numero vtatur, ſicut priùs vtebatur, *cap. à multis, de ætat. & qualit.* requiritur, vt omnibus ſacris initiatus ſit ante ſex menſes, vt benè aduertit Campan. *d. rubr.* 11. *cap.* 7. *num.* 8. quem refero Ego ipſe *dict. allegat.* 1. *num.* 37. Si verò Sacerdotium non præceſſerit, valida tamen erit Ordinis Epiſcopalis collatio; etenim præpoſteratio in collatione Ordinum non vitiat, licèt executionem impediat, vt per gloſſ. & Doctor. *in cap. ſollicitudo,* 52. *diſtinct.* Rendin. *in prompt. recept. ſent. tom.* 1. *tit.* 58. *num.* 6. Foro. *de ſacr. Ordin. cap.* 6. *num.* 5. Campan. *d. rub.* 10. *cap. vnic. de Cler. per ſaltum promot.* Sylueſt. *in ſum. verb. Ordo,* 2. *n.* 1. Borg. *de irregul. part.* 5. *ſub rub. de Cler. per ſaltum prom. num.* 3. Sà *verb. Ordo, num.* 25. Maiol. *de irregular. lib.* 4. *cap.* 12. *num.* 3. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.* 7. §. 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 30. *q.* 9. Salzed. ad Bernard. *in pract. cap.* 24. *lit. A. verſ. inter promotos*, & alij citati ab Illuſtriſſ. D. meo *in comm. ad d. cap. ſollicitudo, n.* 16.

Quartò, quòd ſit Doctor, aut Licentiatus in 110
ſacra Theologia, vel Iure Canonico, aut ſaltem publico alicuius Academiæ teſtimonio idoneus ad alios edocendos repertus, vt diſponit Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. ca.* 2. & per illud ita tradunt citati à Cened. *ad Decretum collect.* 51. *n.* 4. *ad fin.* quibus addo Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 5. *n.* 67. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 28. *q.* 9. *& lib.* 6.

*cap.6.q.1.*Leſſ.*de Inſt.lib.2.c.34.dub.24.*Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.30.tract.3.num.171.* Campan. *rub.3.cap.4.n.1.cum ſeqq.* Bellett. *diſquiſit.Cler.p.1.tit.de Cleric.diſc.§.4.à num.33.*Homobon.de Bonis *de exam. Eccleſ.part.1.tract.1.cap.9.*
111 *q.92.* Machado *d.tract.1. docum.3. n.4.* metipſum *d.alleg.1. num.24.* Poſtmodum Gregorius XIV. *in d.ſua Conſtit.*addidit,vt peculiaris circa doctrinam promouendi ad Epiſcopatum diligentia adhibeatur, ita quòd priuilegium Doctoratus, aut Licentiaturæ nemini ſuffragetur,ſed de eorum etiam doctrina diligens fiat inquiſitio,niſi ex aliqua publica functione illud notorium eſſet. Denique Clem. VIII. in peculiari ſuo Decreto ſtatuit, quòd ad Epiſcopatus Italiæ aſſumendi in Vrbe coram ipſo, & S. Congregatione Cardinalium, aliorúmque grauium,& peritorum Prælatorum,ac virorum; in Gallia verò,& Hiſpania coram S. R. E. Cardinalibus Legatis ibi exiſtentibus, & Legatis deficientibus,coram Sedis Apoſtolicæ Nuncijs,Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, de ſpeciali Papæ mandato aſſiſtentibus alijs Prælatis, & Iureperitis, vt huiuſmodi negotij grauitas requirit, ſe examini ſubijciant,cui approbati,& non aliàs, ad Eccleſiarum regimina admittantur; refero Ego ipſe *d.allegat.1.n.25. & in collect. ad d.cap. cùm in cunctis,num.20.* me citato Lanor. *d.cap.16. num.19.*

112 Quintò,quòd ſit à parentibus Catholicis creatus, vt ſtatuitur *in d.Conſtit. Greg.XIV.* quam refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part.1. tit.1.cap.5.num.40.* & me citato Iul.Lanor. *d.c.16. num.70.* vbi *num.71.* poſt Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.72. num.1.* ſubdit, quòd arceatur illi, qui ab hæreticis procreati ſunt in primo & ſecundo gradu lineæ paternæ, maternæ verò ſolùm in primo.

113 Sextò, quòd ſit in Eccleſiaſticis functionibus diu verſatus,item fide, puritate, innocentia vitæ, prudentia, vſu rerum, integra fama, & doctrina præditus,vt expreſsè requiritur *in dicta Conſtitut. Gregorij XIV.* & latiùs patebit ex particulari inſtructione circa conficiendos proceſſus inquiſitionis ſuper qualitatibus eorum, qui promouendi ſunt ad regimina Cathedralium ad calcem huius cap.ponenda; & cuius vita prior, ac omnis ætas à puerilibus exordiis Eccleſiaſticè ac laudabiliter acta teſtimonium præbeat, *cap.miramur, verſ. meritò,61.diſt.*Conc.Trid.*ſeſſ.6.de reform.c.1.*& denique cauendum eſt,ne ex iis ſit,qui aliqua ex cauſa omni electione paſſiua excluduntur,de quibus infrà de electione in genere videbimus, *hoc eod. lib. c.19.n.121.cum ſeqq.*

114 Ex his colligitur laïcum non poſſe in Epiſcopum eligi,vt habetur *in cap.hoc ad nos,59.diſt.& in cap.miramur,61.diſt. & in cap.ſtatuimus, §.his omnibus,ead.diſt. & in cap.exigunt 1.q.7.* Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſc.part.1.tit.1. cap.3.num.45.* ſecundùm Lugdunenſ.impreſſ.me citato Iul. Lauor. *d.tit.4.cap.15.num.14.* In pleriſque enim Conciliis,& Decretis Pontificum habetur expreſſum, vt nullus ex laïco fiat Epiſcopus, *Miſerum eſt enim* (inquit Innoc. Papa *in cap.miſerum, 61. diſt.*) *eum fieri Magiſtrum,qui nunquam fuit diſcipulus, eúmque ſummum fieri Sacerdotem, qui in nullo gradu vnquam obſequutus fuerit Sacerdoti.* Et Cæleſtin. *in cap.quid proderit, ead. diſt. Quid,* inquit, *proderit per ſingula ſtipendia Clericos militaſſe, & omnem egiſſe in Dominicis caſtris ætatem, ſi ij,qui futuri ſunt Sacerdotes, ex laicis requirantur, qui vacantes ſaculi omnem Eccleſiaſticum ordinem neſciunt,* &c. & ſubdit Sacerdotium non debere inter cætera miniſteria in hoc vilius reputari, & quod difficiliùs impletur, faciliùs tribuatur.

Verùm, cùm ſanctus Nicolaus ex laïco fuerit 115
Epiſcopum electus, & B. Seuerus ex lanificio fuerit in Archiepiſcopum aſſumptus,& S. Ambroſius etiam ex neophyto fuerit Mediolanenſis Archiepiſcopus factus,& plures alij Sanctiſſimi viri, dicit Gratian. *in d.c.ſtatuimus,§.his omnibus,61.diſt.* quòd cùm quilibet laïcus ex merito ſuæ perfectionis Clericalem vitam tranſcendit (vt prædictis Sanctis contigit) eius poteſt rata haberi electio, *c. Oſius, cum ſeqq.61. diſt.* Vnde Ambroſius *in cap. Neophytus,61.diſtinct.*de ſua ordinatione dicebat, *Neophytus prohibetur ordinari, ne extollatur in ſuperbiam, ſed ſi non deeſt humilitas competens Sacerdotio,vbi cauſa non hæret, vitium non imputatur,itaque ordinationem meam Occidentales Epiſcopi iudicio,Orientales etiam exemplo probarunt;* refero Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſcopi, p.1.tit.2.gl.17. n.7.*Martinus namque Turonen.Epiſcopus,& Auguſtinus Hypponen. ac alij ex neophytis fuerunt Epiſcopi conſtituti.

Diſpenſatur cum laïcis,& neophytis,vt poſſint 116
Epiſcopi fieri propter merita perſonarum, & Eccleſiæ vtilitatem, vel neceſſitatem, *cap. cum nobis, in fin.de elect.* Ego ipſe *d.gloſſ.17. num.9.* vbi refero ætate noſtra Alexandrum de Franciſcis, vulgò Hebræum nuncupatum à Clemente VIII. ad Epiſcopatum Foroliuienſem aſſumptum fuiſſe, qui quamuis eſſet in Hebraiſmo natus,& altus, ad Fidem tamen conuerſus, non ſolùm Chriſtianam pietatem ſinceris fuit amplexatus affectibus, ſed ſanctiſſimam Dominicam familiam ingreſſus, ibi euaſit homo charitatis inſignis,& Prædicator egregius, quod ſufficere viſum fuit, vt illi Epiſcopale munus committeretur.

Quibus de cauſis etiam cum illegitimè nato diſpenſatur, & cum eo, qui ſit minoris ætatis, nec adeò eminentis ſcientiæ, *d.cap.cum nobis,* & cum bigamo, vel cum eo, qui non caſtè vixit; ſi tamen longam poſtea continentiam ſeruaſſe probetur, vt
habetur *in cap.priuſquam, 28.diſt.* Diſpenſatio au- 117
tem debet fieri in ſpecie ad dignitatem Epiſcopalem, nam licèt facta ſit ad omnes, & quaſcunque Dignitates, non extenditur ad Epiſcopalem, propter excellentiam, & culmen illius, vt per Abb. & Doct. *in cap.cùm VVinton.de elect.* Hoied. *de incompatib.benef.p.2.cap.vlt.n.77.* Peregr. *de fideicomm. art.23.num.8.*Nicol.Garc. *de benef.p.1.cap.6.n.66.* quos refero *de offic.& poteſt.Epiſcopi,part.2.alleg.1. num.17.*

Vtrùm autem filios habens poſſit in Epiſcopum 118
promoueri? ſolet ab aliquibus in dubium reuocari. In quo gloſſ. *verb. paruulum*, per text. ibi *in cap. priuſquam, 28. diſtinct.* ait hodie Iure communi nullum talem promouendum eſſe in Epiſcopum; quod quidem probatur ex text. *in c.de Syracuſanæ, ead.diſt.28.*ibi, *per quam principalis Conſtitutio habentem filios, & vxorem, ad Epiſcopatus ordinem promoueri prohibet,*&c. quæ principalis Conſtitutio eſt *Auth. de Sanctiſſim. Epiſcop.in princ. coll.9.* Itidem eſt text. *in c.Catmenſis,61. diſtinct.* ibi, *qui nec vxorem habeat,nec filios,nec crimen aliquod Canonibus inimicum.* Non debent enim in Epiſcopos eligi, qui longam corporis ſui continentiam non habuerunt,Soto maior *in epiſt.1.ad Timoth.c.3.n.9. verb. pudicum.* Facit quia etſi nulla daretur prohibitio, in recto tamen gubernandi regimine ſatis

inordi

Digitized by Google

inordinatum videtur illos ad Epiſcopatum eligere, qui propter nimiam in filios affectionem, vt plurimum, & cupiditate, & auaritia miſerè detinentur; hi ſunt Clerici, & Epiſcopi erga filios, & nepotes, *gloſſ. vlt. in cap. peruenit. 1. q. 3.* Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. legant, num. 1. diſt. 37.* vnde probabile reſultat periculum, quòd bona per vxorem, filios, nepotes, & cæteros temerè diſſipabuntur, vt inſinuat *d. cap. de Siracuſana*, & ideo hanc partem tenent Innoc. *in cap. 1. de teſtam.* & *ibi* Abb. *num. 2.* & dicit eſſe magis conſonam Iuri, Nauar. *de ſpoliis Cleric. §. 19. num. 2.*

119 Verùm quòd filios habens poſſit in Epiſcopum promoueri probat text. *in cap. ſint manifeſtè. verſ. fortaſſe, 12. q. 1.* vbi gloſſ. *verb. aut filios, & in cap. Epiſcopus, qui filios, 12. q. 2.* Apoſt. 1. ad Timoth. 3. *Epiſcopum vnius vxoris virum*, & deinde, *filios habentem*, refertur *in cap. 1. in princ. diſt. 26.* Idque multis conſtat exemplis, patet in S. Petro, qui vxorem habuit, & ex ea Petronillam, Clemens IV. tempore promotionis duas habebat filias ex vxore legitima, vt videre eſt apud Platinam *in eius vita:* & idem de Alexandro III. refert, & cum hac ſententia tranſire Doctores communiter poſt Hoſt. fatetur Abb. *d. num. 2.* affirmat communem, & receptam Nauar. *citato loco*, vbi teſtatur ſe plures vidiſſe Epiſcopos, & alios Prælatos filios habentes, promotos fuiſſe à Sede Apoſtolica, nulla facta de filiis mentione, neque aliqua ſuper eo habita diſpenſatione.

120 Qua retenta ſententia, non obſtant quæ pro prima ſuprà adduximus, in primis enim ad text. *in d. cap. priuſquam*, reſpondetur non agere de habente vxorem, ſed de habente filiam, qui retro ante à longo tempore incontinens fuit, quod longè diuerſum eſt à caſtitate coniugali. Ad *d. cap. de Siracuſana*, reſpondetur text. illum quoad intentum nihil de nouo ſtatuiſſe, ſed retuliſſe ſe ad Imperialem Conſtitutionem, de qua *in d. Auth. in princ.* quæ in primis interdicere non potuit electionem ad Epiſcopatum, iuxta reg. *cap. Eccleſia S. Maria, 10. de conſtit. cap. vlt. de reb. Eccleſ. non alien.* Deinde ſi rectè aduertas, Iuſtinianus ibi abſolutè non prohibuit talium promotionem, ſed ſolummodò quando promouendus vxorem habuit legibus interdictam, vt alio defectu laborantem, non verò ſi vnicam, & primam, vt patet *ibidem in verſ. ſed & ſi prius.* Denique ad text. *in d. cap. Catinenſis*, reſpondetur cum *gloſſ. pen. ibi*, textum procedere propter præſumptionem, quæ eſt contra habentem filios, quòd bona Eccleſiæ diſſipabit, & vt ceſſet labor faciendi inuentarium, de quo *in d. cap. de Syracuſana*, & tandem, quia datis paribus terminis, ad bene eſſe melius erit illum eligere, qui nullis occupationibus detinetur, & multo magis paratus eſt ad munus iniunctum exequendum, iuxta illud Pauli 1. ad Corinth. 7. *ſollicitus eſt, quæ ſunt mundi*, &c.

121 Poteſt etiam Religioſus in Epiſcopum eligi. *cap. pen. in fin. de vit. & hon. Cler. cap. nullus, de elect. in 6. cum ſim.* Cou. *cap. 2. de teſtam. num. 3.* Henriq. *in ſum. lib. 7. de Indulg. c. 26. num. 2.* Tapia *in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap. 6. num. 58. C. de Epiſc. & Cler.* Iacob. de Graff *in aureis deciſ. part. 2. lib. 3. cap. 19. à num. 1.* dum tamen ſuus Superior conſentiat ei acceptanti electionem de ſe factam, aliter Monachus non poteſt conſentire, gloſſ. *in d. cap. nullus, & in cap. ſi Religioſus, & in cap. quàm ſit, eod. titul. de elect. in 6.* Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. bene, num. 2. diſtinct. 61.* Henriq. *d. n. 2.* Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 58. art. 1.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 3. c. 19. n. 1. 16. & 17.* Soſa *in tract. de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, num. 6.* vbi etiam quòd conſenſus ſiue licentia obtinenda eſt à Prælato generali, qui in ſua Religione Superiorem non recognoſcat. Et Prælatus poterit Religioſum compellere, vt Epiſcopatum acceptet, iuxta doctrinam S. Th. *2. 2. q. 185. art. 2. ad 1. & in 4. q. 29. art. 4. ad 3.* Henriq. *d. lib. 7. c. 26. gloſſ. 2.* Fr. Emm. *d. q. 58. art. 2. in fin.* ſicut compellendus venit etiam Prælatus, vt licentiam præſtet, Iacob. de Graff. *d. p. 2. lib. 3. cap. 19. num. 1.*

Verùm ſi aliquis vouerit Religionem, non poterit Epiſcopatum acceptare, antequam ſit Religionem ingreſſus, niſi diſpenſetur in voto, *cap. per tuas, de voto*, Ratio eſt, quia acceptans Epiſcopatum admittit impedimentum Religionis promiſſæ, & ſic erit voti reus; quamuis enim non repugnet vt Religioſus fiat Epiſcopus; repugnat tamen, vt Epiſcopus fiat Religioſus, quia oportet illum prius fieri nouitium, & in operibus humilibus verſari, quæ dignitatem Epiſcopi dedecent. Ita poſt Sylueſt. Abul. Angel. Tabien. Caiet. & alios, docent Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 4. cap. 17. num. 5.* Barthol. à S. Fauſto *in Theſauro Relig. lib. 1. q. 191. & 334. & lib. 5. q. 41.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 18. n. 382.* latè Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatutum Nouit. diſp. 2. dub. 3. ex num. 3.* Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 11. c. 16. q. 2. & cap. 22. quæſ. vlt. & part. 2. lib. 3. cap. 32. quæſ. vlt.* vbi reſpondet ad obiectionem illam de ſtatu Epiſcopali, quòd ſit perfectior ſtatu Religioſorum, nihil impedire, quia votum ſub præcepto cadit, Epiſcopatus verò conſilij, non præcepti opus eſt; & ad illud, quòd licitus eſt tranſitus à Religione ad Epiſcopatum, reſpondet tranſitum huiuſmodi fieri auctoritate Summi Pontificis, non propria voluntate Religioſi. Ouiedo *in praxi Regul. p. 1. tract. 3. c. 1. q. 17. & cap. 2. q. 4.* 122

Sed quando quis votum emiſit, de intranda Religione, & voto non adimpleto in Epiſcopum conſecretur, licèt peccet, ſecundùm Caiet. 2. 2. *q. 189. art. 3. ad 1. verſ. Ad cuius euidentiam, in med.* nihilominus iam votum adimplere non poteſt, cùm amplius non valeat ad Religionem conuolare abſq; Apoſt. diſpenſatione, Henriq. *in ſum. lib. 10. c. 32. num. 5. in fine gloſſ. 1.* Soſa *in d. tract. num. 90.* Et licèt aliqui id in confirmato tantùm limitent, vt videre eſt apud Armil. *verb. Epiſcopus, n. 10.* Sylueſt. *eod. verb. num. 11. §. tertium, & verb. Religio 2. n. 20.* Cordub. *in ſum. q. 153.* Azor. *d. lib. 11. cap. 16. §. quæres.* Verùm Soſa *vbi ſuprà. num. 92.* in vtroque idem dicendum exiſtimat.

Verùm autem deſideretur licentia Pontificis ad dimittendum Epiſcopatum illum ſemel acceptatum, tranſeundúmque ad Religionem, gratia prioris voti implendi? vide Caiet. 2. 2. *q. vlt. art. 3. circa ſolut. ad 1. dub. 2.* Azor. *d. lib. 11. cap. 16. qu. 2.* Suar. *de Relig. tom. 2. tract. de voto, lib. 3. cap. 4. n. 8. & tom. 3.* etiam *de Relig. lib. 1. cap. 20. num. 1.* Ouiedo *in praxi Regul. part. 1. tract. 4. cap. 2. q. 5.* Sanch. *d. cap. 17. num. 6.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 1. q. 335.* vbi *q. 338.* quærit, an Epiſcopus, cui talis licentia à Pontifice denegatur, ad aliquid faciendum ex vi voti teneatur? Barthol. de Vecchis *d. dub. 3. n. 5.* vbi reſoluit licentiam in hoc caſu deſiderari, niſi Epiſcopus eſſet tantummodò electus, ſed non 123

confirma

confirmatus. Quando Religioſus Epiſcopns Epi-
ſcopatui renunciauit, an ad Religionem redire te-
neatur, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari. In
quo Abulenſ. *in Numer. c. 30. q. 109. verſ. quod pa-
ter, fol. 156. col. 2.* illum teneri affirmat ad Religio-
nem redire, & ſubditum remanere Prælato Ordi-
nis, Arag. *de Iuſt. & iure q. 88. art. 11. ad 3. pag.* 1036.
reſoluit etiam Summum Pont. Religioſum, qui
Pontificatui renunciauit, ad Religionem redire de-
bere, & Axnt. *lib.* 12. *cap. 7. §. rogabis,* in hanc opi-
nionem deſcendere videtur. Sed ego cum Henriq.
d. lib. 10. *cap.* 32. *n.* 4. & Emman. Sà *in aphoriſm. verb.
Epiſcopus, num.* 12. *in fine,* & Soſa *d. tract. num.* 137.
verius exiſtimo, talem renunciantem Religioſum
Epiſcopum ſi non fuerit ob crimen depoſitus, non
teneri, nec obligatum eſſe ad Religionem redire,
quod etiam probabile reputat Ouiedo *in praxi
Regul. part. 1. tract. 4. cap. 3. quæſt.* 4. ex ea ratione
quòd cùm Epiſcopalis dignitas, & ſtatus ſit omni-
no diſtinctus, & ſuperior ſtatui Religionis, vide-
tur manere talem Epiſcopum exemptum omnino
à priori præcedente Religionis ſtatu, intrinſecè
ſcilicet, eo ſolùm quòd conſecratus eſt; at *quæſt.* 5.
quærit vtrùm Prælatus Regularis teneatur hunc
Epiſcopum Religioſum, qui Epiſcopatui renun-
ciauit, volentem iterum ad ſuum Mnnaſterinm re-
gredi, recipere.

124 Qui autem ob crimen commiſſum Epiſcopatui
renuncians, Religionem introiuit, non poterit am-
plius in Epiſcopum eligi, *cap. hoc nequaquam* 7. *q.* 1.
cap. poſt tranſlationem, de renunciat. S. Thom. 2. 2.
q. 185. *art.* 4. *verſ. ad* 2. *in fin.* Maiol. *de irregul. lib.* 3.
cap. 6. *num.* 4. Illuſtriſſ. D. meus *in comment. ad dict.
cap. bene,* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 1. *qu.* 13.
num. 52. vbi loquitur de Epiſcopo renunciante,
125 vt Monachus fiat, cùm vlteriùs ad Epiſcopatum
illum redire non poſſit, & *lib.* 3. *q.* 3. *num.* 242. agit
de illo, qui fuit Epiſcopatu depoſitus, & in Mo-
naſterium detruſus ad pœnitentiam peragendam,
quòd non poſſit iterum ad Epiſcopatum reuocari,
& *num.* 243. ſubdit, ex quadam Pauli IV. Conſtitu-
tione, quòd ſi Epiſcopus ante Epiſcopatum erat
126 Monachus, & poſtea relicto, aut depoſito Epiſco-
patu redeat ad Monaſterium, in ea Religione non
poteſt habere dignitates, neque officia; de quo
etiam Soſa *in d. tract. num.* 144. & Ouiedo *in praxi
Regul. p. 1. tract. 4. c. 3. q.* 6. latè Ricciul. *Eccleſ. lu-
127 cub. lib. 2. c. 12 cum ſeqq.* Epiſcopus, an, quando, &
de cuius licentia poſſit Religionem ingredi? vide
Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 1. cap. 20. à num.* 4. Barthol.
de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad
Religionis ſtatum Nouit. diſput. 2. dub.* 3. Ricciul. *d.
lib. 2. cap.* 13.

128 Poteſt quoque eligi in Epiſcopum Religioſus,
etiam in nouitiatu exiſtens, & nondum Profeſſus,
c. nullus Religioſus, de elect. lib. 6. Sanch. *in precepta
Decalogi, tom. 2. lib. 7. c. 4. num. 20. in princ.* Barthol.
de Vecchis *in d. praxi diſp. 11. dub. 19. n.* 2. Ouiedo
d. p. 1. tract. 6. c. 2. q. 6.

129 Et quamuis deceat Epiſcopum Religioſum, qui
ratione ſtatus ex diſcipulo in magiſtrum tranſiit,
obſeruantias Regulares ſeruare, non tamen ita,
vt inſtar aliorum Religioſorum puniendus ſit pœ-
nis, quæ in illarum tranſgreſſores indicuntur; ſi-
cut reſoluunt Caietan. 2. 2. *quæſt.* 185. *art.* 8. *dub.* 2.
Couar. *in cap. 1. de teſtament. num.* 18. Angles *in* 4.
tom. 2. quæſt. de voto, dub. 6. concl. 1. in fine, Soſa *in
d. tract. num.* 65. Valent. 2. 2. *diſp. 10. q. 3. puncto* 8.
col. 2. Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. cap. 10. num.* 4. Azor.
inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 7. q. 4. Sanch *in præ-
cepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 6. num.* 17. Barthol.
à S. Fauſto *in theſauro Relig. lib. 6. q.* 192. & proce-
dere in quocunque Religioſo Epiſcopo, etiam
Titulari, vel munus Pontificium deponente, mul-
tis comprobat Sanch. *d. cap. 7. num. 27. & 28.* nam
& iſti remanent, ſicut & illi, exempti ab obſer-
uantia & obedientia Regulari, vt cum Suar. Azor.
& Sanch. reſoluit Ricciul. *Eccleſ. lucubrat. lib. 2.
cap.* 21.

Quod adeò verum eſt, vt Religioſus ad digni- 130
tatem Epiſcopalem euectus omnino abſoluatur,
etiam quoad culpam ab iis Religionis obſeruan-
tiis, quæ officio Epiſcopali obſtant, aut eius di-
gnitati non congruunt; qualia ſunt ſolitudo, clau-
ſura, ſilentium, & alia huiuſmodi; ab aliis verò
obſeruantiis, quæ per ſe nec promouent perfe-
ctionem, nec impediunt, ſed in caſu ſolùm iuxta
varias circunſtantias, poteſt talis Epiſcopus ſecum
diſpenſare pro ratione loci, temporis, & perſo-
narum, cum quibus agit ſicut potuiſſet Prælatus
diſpenſare cum illo, ſi adhuc ſubditus maneret;
vt per S. Thom. 2. 2. *qu.* 175. *art.* 8. Carol. Tapia *in
Auth. Ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua c. 6. n.* 71.
cum ſeqq. Lauret. de Franchis *de controu. inter Epi-
ſcop. & Regul. in quæſt. var. q.* 114. Fr. Emman. *quæſt.
Regul. tom. 2. q. 38. art.* 3. Fulu. Pacian. *conſ.* 132. *num.*
31. *vol.* 1. Sanch. *d. cap. 6. num.* 18. Barthol. à S. Fauſto
d. lib. 6. qu. 193. Turrecr. *in cap. carnem, num. 7. q. 4.
de conſecrat. diſt. 5. & in cap. de Monachis* 16. *q.* 1.
pag. 86. Cou. *in cap. 1. de teſtam. num.* 18. Paul. Fuſc.
de viſitat. lib. 2. cap. 15. num. 51. & 80. Vaſq. *p.* 2.
*diſp. 163. cap. 8. num. 93. ad fin. & in opuſc. de reddit.
cap. 1. dub.* 1. Toled. *lib. 3. cap. 4. verſ. 12. pag.* 435.
Graſſ. *d. lib. 2. cap. 57. num.* 11. Sà *verb. Epiſcopus,
num.* 11. Cened. *de paupert. Relig. dubit. 44. ex n.* 13.
Diana *moral. reſol. p. 3. tract. 2. de dub. Regular. reſol.
50. verſ. ſed quæret aliquis,* Sanch. *d. lib. 6. c. 6. ex n.*
26. Soſa *en el tratado de la obligacion con que que-
dan los Religioſos Obiſpos, num.* 49.

Quoad cæteras denique obſeruantias, quæ 131
Pontificium munus non impediunt, nec digni-
tatem dedecent; ſed per ſe, vel in caſu magis iu-
uant ad perfectionem vitæ, dicendum eſt ipſum
ſub peccato minimè obligari, ſed tantùm ex qua-
dam honeſtate, ac decentiæ debito. Ratio eſt,
quia vt obſeruantia Regularis obliget aliquem
ſub peccato, neceſſe eſt talem ſubiectum eſſe Re-
gulæ, & Prælatis; lex enim obligat tantùm ſub-
ditum. At Religioſus factus Epiſcopus liberatur
à iugo Regulæ, vt probat *cap. vnic.* 18. *q.* 2. ergo
tranſgrediens in nullam incidit culpam. Quare
ita tenent Nauar. *conſ. 15. n. 11. de Regular. in antiq.*
aliàs *conſ. 6. num. 11. de donat. in nouis,* Valent. *d. q. 3.
puncto* 8. Azor. *d. cap. 7. q.* 4. Leſſ. *de Iuſt. lib. 2. c.* 40
dub. 14. num. 113. Sanch. *d. cap. 6. num.* 19. Barthol. à
S. Fauſto *d. lib. 6. q.* 194. Cened. *de paupert. Relig. d.*
44. *ex n.* 15. Vaſq. *in opuſc. de redditib. cap. 3. dub.* 10.
Diana *moral. reſol. p. 3. tract. 2. de dub. Regul. reſ.* 50.
verſ. ſed quæret aliquis.

Ex quibus primò infertur Religioſo facto Epi- 132
ſcopo licitum eſſe tenere in Baptiſmo, & ſic cum
compaternitatem contrahere, licèt Monachis id
eſſet interdictum *in cap. non licet, il 1. & in c. Mo-
nachi, de conſecr. diſt.* 4. Ita reſoluunt gloſ. *verb. ab-
ſoluit. in d. cap. vnico* 18. *q.* 1. vbi Turrecr. *n.* 6. Greg.
Lop. *l. 65. verb. maioral. tit. 3. p.* 1. Fr. Emman. *quæſt.
Regular. tom. 2. p. 38. art.* 3. Sanch. *d. cap. 6. n.* 24. qui
omnes aſſerunt exemplum Gregorij, qui ex Reli-
gione promotus in Cardinalem, factus eſt Mauri-
tij Imperatoris compater.

Secundò

133 Secundò infertur nullatenus peccare. ſed poſſe licitè carnibus veſci feria ſexta, in qua Natale Domini incidit, Religioſum creatum Epiſcopum, cui iuxta ſuæ Regulæ Conſtitutiones is eſus interdictus erat. Ita Turrecr. in d.cap. vnic. num. 1. & in cap. carnem, de conſecr. diſt. 5. Zabarel. in Clem. 2. in princ. num. 7. q. 2. de cenſib. Couar. in cap. 1. de teſt. num. 18. Sot. lib. vlt. de Iuſt. quaeſt. vlt. art. vlt. col. 6. & 7. Fr. Emman. in ſum. tom. 2. cap. 10. num. 4. Cordub. ſuper reg. cap. 2. q. 20. in 3. puncto, Soſa in dict. tract. Hiſpanico, num. 53. Sanch. d. lib. 6. c. 6. n. 20. vbi ampliat etiamſi Religioſus ille Epiſcopus eſſet ex Fratribus Minimis S. Franciſci de Paula, qui ſolemne à carnibus abſtinentiæ votum emittunt. Cui reſolutioni non obſtat text. in cap. vlt. de obſeru. ieiun. dum priuilegium in eo contentum denegat adſtrictis Regul. obſeruantia ad carnium feria ſexta Natalis Domini abſtinentiam, quia intelligitur de adſtrictis debito legali, non autem de adſtrictis ſolo morali debito, eò vel maximè, quòd tunc hoc morale debitum ceſſat, cùm conſentaneum ſit Epiſcopum in tanta ſolemnitate cum cæteris populis conformari.

134 Tertiò infertur Religioſum creatum Epiſcopum non teneri Diuinum Officium iuxta ſuæ Religionis ritum perſoluere, quia ea obligatio ex regulæ præſcripto inſurgit, à quo liber eſt Epiſcopus; tum etiam, quia debet ſuæ Eccleſiæ ritum ſequi; & ideò ita tenent Azor. dict. cap. 7. quaeſt. 4. Sanch. d. c. 6. num. 25. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 6. q. 194. num. 3. in fin. Carol. de Tapia d. verb. ſua c. 6. num. 77. Turrecr. in cap. quando ordinatur, num. 3. diſt. 38. & in cap. qui autem, num. 22. & 23. diſt. 91. Fuſc. de viſit. lib. 1. c. 13. num. 81. Iacob. de Graffiis lib. 2. cap. 57. §. 11. Soſa in d. tract. num. 58. vbi limitat, niſi Apoſtolica diſpenſatio obtineatur ad recitandum diuinum Officium iuxta Religionis ritum, & num. 59. cum Fuſco & Torrecr. ſubdit Religioſos Epiſcoporum, ſeu Cardinalium ſocios poſſe Officium recitare eodem Breuiario, & cum illis in dicendo officio diuino ſe conformare. Laurer. de Franchis d. tract. de controuerſ. inter Epiſc. & Regul. q. 155.

135 Quartò infertur Epiſcopum Religioſum priuilegiis ſuæ Religionis non gaudere, cùm liber ſit ab omnibus Regulæ obſeruantiis, ingóque monaſticæ diſciplinæ; vt per Mandoſ. de priuil. ad inſtar gloſſ. 3. n. 11. Fr. Emman. quaeſt. Regul. tom. 2. q. 58. art. 4. & q. 64. art. 3. Sanch. d. lib. 6. c. 6. n. 33. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 6. qu. 197. licèt contrariam opinionem non improbabiliter defendat Soſa in tract. de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n. 60. cum ſeqq.

Quintò infertur Epiſcopum Religioſum poſſe aliquem Regularem ſui Ordinis in ſocium aſſumere. arg. text. in cap. quod Dei timorem 5. de ſtatu Monach. in illis verbis, ibi. Exercens Plebani officium (ſi commodè fieri poterit) vnum Canonicum Regularem tecum habeas ad cautelam, enim, in his quæ Dei ſunt, & Regularis obſeruantia tam conſortio, quàm ſolatio perfruaris; reſoluunt Paul. Fuſc. dict. lib. 2. c. 15. n. 80. Trull. in lib. de Canonic. Regul. lib. 4. c. 10. num. 3. pag. 602. Soſa in d. tract. n. 55. Caiet. 2. 2. quaeſt. 185. art. 8. Sot. de Iuſt. lib. 10. quaeſt. 5. art. 7. verſ. In Italia quidem, Azor. lib. 12. cap. 19. qu. 14. Valent. 2. 2. diſp. 10. q. 3. puncto 8. Tota autem controuerſia eſt, an id efficere poſſit ad ſuum velle ſine Superiorum licentia? Henriq. in ſum. lib. 7. c. 26. num. 1. vbi gloſſ. & Fr. Emman. quaeſt. Regul. tom. 2. q. 64. art. 1. affirmatiuam partem ſuſtinent, quam ego in puncto Iuris veriorem exiſtimo, nam ſi licentia deſideraretur, nullum priuilegium Epiſcopo in hoc concederetur; & ideo nil mirum ſi aſſerat Soſa dict. tract. num. 57. id prohiberi in Religionibus Minorum, Prædicatorum, & Societatis IESV.

Sextò infertur Monachum Epiſcopum factum habitum ſuæ Religionis retinere debere, cap. clerici el 2. de vita, & honeſt. cleric. ibi, niſi Monachi fuerint, quos oportet ferre habitum Monacholem, &c. l. 59. tit. 5. part. 1. Turrecr. in cap. Sanctimonialis, n. 2. 23. diſt. Paul. Fuſc. de viſitat. tom. 2. cap. 15. num. 27. & 50. F. Emman. quaeſtion. Regul. tom. 2. q. 58. art 7. in fine, Tapia d. verb. ſua, c. 6. n. 60. Ioan. de la Cruz de ſtatu Relig. lib. 1. c. 2. dub. 4. verſ. ſecundò ſequitur, Campan. in diuerſ. Iuris Canonic. rub. 12. c. 14. n. 11. Sanch. dict. c. 6. num. 22. Caſtro Palao in opere moral. tom. 1. tract. 6. diſput. 2. puncto 8. num. 3. verſ. probo, Soſa d. tract. num. 39. cum ſeqq. latè & eleganter Carol. Maranta tom. 3. reſp. 19. per tot. Nouiſſimè autem ex Ceremon. Epiſcopor. Clementis VIII. lib. 1. cap. 1. p. 3. cap. 3. p. 11. Religioſi in Epiſcopum promoti in veſtibus retinent colorem ſui habitus, & portant muzzetam eiuſdem coloris, cum biretto nigro, & galero itidem nigro cum cordulis & guarnitione coloris viridis, ſine rocheto, Soſa vbi ſuprà num. 41. Vidi dubitari, an ex deuotione, poſſet Religioſus in Epiſcopum promotus proprium habitum Regularem portare contra formam in dicto Cæremoniali præſcriptam; conſului id non licere ob Epiſcopalis dignitatis præeminentiam, licèt id non ſemel in aliquibus videtim ſine ſcrupulo practicari, & audiuerim à nonnullis practicatum fuiſſe, nam Sot. d. lib. 10. qu. 5. art. 7. refert Cardinalem Caietanum nunquam reliquiſſe ſuæ Religionis habitum, & ideò de Cardinale Monelia affirmat Rodoan. de ſpol. clericor. quaeſt. 8. n. 23. pag. 222. in fine, adduſque Pium V. in Summum Pontificem euectum habitum non dimiſiſſe, & de Sixto V. idem aſſerit Topia dict. cap. 6. num. 65. quod ego ex Apoſtolica conceſſione factum fuiſſe exiſtimo in aliis, exceptis Summis Pontificibus. Rochetto tamen Epiſcopus Regularis vti non poteſt ex Carem. Epiſcopor. lib. 1. cap. 3. §. 11. col. 2. l. Hiſp. 39. tit. 5. part. Armil. verb. Monachus, num. 8. Henriq. vel Azor. quos refert & ſequitur Soſa d. tract. num. 47. licèt Couar. in dict. cap. 1. n. 18. de teſtam. & Fr. Emman. quaeſt. Regul. tom. 2. q. 58. art. 3. in fine, exiſtimauerit eo vti poſſe, licèt malè faciant.

Quoad tria verò ſubſtantialia Religionis vota 136
aliter dicendum remanet; ab his enim non liberatur Religioſus factus Epiſcopus, plures refert Soſa in tract. de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n. 10. cum ſeqq. Fulu. Pacian. conſ. 132. à num. 24. Fab. de Anna conſ. 45. à num. 82. vol. 1. Laurer. de Franchis dict. tract. quaeſt. 112. nam à voto caſtitatis non abſoluitur, ſed eo tenetur, ſicut antea tenebatur; nec etiam à voto obedientiæ, quia etſi aſſumpto eo ſtatu à ſui Prælati ſubiectione eximatur, Romano tamen Pontifici ſubditur, vt optimè reſoluunt Carol. de Tapia d. verb. ſua c. 6. num. 66. 67. & 68. Antonio. Diana dict. part. 3. tract. 2. de dub. Regul. reſol. 61. Soſa d. tract. num. 10. in fine, Fr. Emman. in ſum. tom. 2. c. 10. n. 4. Henriq. in ſum. lib. 10. de ſacram. Ordin. cap. 32. §. 5. & c. 33. in fin. Vaſq. 1. 2. q. 96. art. 4. diſput. 165. cap 7. n. 93. in fin. Azor. d. cap. 7. q. 1. Leſſ. de Iuſt. lib. 2. cap. 40. dub. 14. num. 113. Fulu. Pacian. conſ. 132. num. 56. vol. 1. Sanch. d. lib. 6. q. 189. non ſolùm generali illa

obedien

obedientia, quâ omnes Chriſti Fideles tenentur ei obedire, & alia peculiari debita ratione Iuramenti obediendi ipſi, quod omnes Epiſcopi præſtant, ſed etiam peculiari voto Obedientiæ, quod omnes Religioſi in ſolemni profeſſione emittunt; vt poſt Henriq. dict. cap. 33. in fin. & Suar. de Relig. tom. 2. tract. de voto, lib. 6. cap. 7. num. 10. tradunt Sanch. dict. cap. 6. num. 3. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 6. q. 189. num. 6. vbi num. 7. ſubdit hinc poſſe Pontificem ratione illius voti præcipere Religioſo ad Epiſcopatum promoto ea omnia, quæ ſunt ſecundùm Religionis illius regulas; ſicut ea potuiſſent præcipere Superiores Religionis antequam ad dignitatem Epiſcopalem aſcenderet; poſſéque illum ad Religionem reducere.

137 Circa votum Paupertatis totum eſt controuerſiæ diſſidium? Quidam enim tenent Religioſum ad Paſtoralem dignitatem euectum eximi à Paupertatis voto, efficique verum dominum redditùum Eccleſiaſticorum inſtar Epiſcoporum ſæcularium; ex quorum numero ſunt Sot. lib. 7. de Iuſt. quæſt. 4. art. 2. ad vlt. & lib. vlt. quæſt. vlt. col. 4. Vaſq. 1. 2. q. 96. art. 4. diſput. 165. cap. 8. num. 91. ad fin. & num. 104. Fr. Ioan. Marquez en el origen de los frayles Ermitanos de la Orden de ſan Aguſtin, c. 6. §. 4. & 6. Hurtado de Mendoça de fide, ſpe, & charit. vol. 2. diſput. 160. ſub ſect. 3. Diana d. p. 3. tract. 2. de dub. Regul. reſol. 50. Cæterùm alij meliùs tenent eum non abſolui à Paupertatis voto, nec effici dominum redditùum Eccleſiaſticorum, ſed ſolùm adminiſtratorem; quia huius voti obligatio eſt de intrinſeca natura Religionis, vt probat text. in cap. cùm ad monaſterium, de ſtatu Monach. à qua non abſoluitur Religioſus; tum quia vota, quæ talis in Religione emiſit, non laxantur, neque limitantur, niſi quatenus eorum obſeruantia officio Epiſcopali obſtat, tamque maiori bono, cui minimè obſtat abdicatio omnis dominij, dummodo talis Epiſcopus habeat plenam adminiſtrationem omnium bonorum Eccleſiaſticorum, qualem Iura illi permittunt; tum ad ſuam ſuſtentationem; tum ad cauſas pias. Quare ſic reſoluunt Fr. Emman. quæſt. regul. tom. 2. quæſt. 28. art. 3. Iacob. de Graff. in aureis decis. part. 2. lib. 3. cap. 19. num. 87. Carol. Tapia in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap. 6. num. 85. C. de ſacroſ. Eccleſ. Suid. de alim. tit. 8. priu. 74. n. 96. Azor. inſt. moral. part. 2. lib. 12. c. 7. q. 2. verſ. profectò hæc quamuis, Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 40. dub. 14. num. 113. Sanch. d. lib. 6. cap. 6. num. 8. Fr. Ioan. de la Cruz de ſtatu Relig. cap. 2. dub. 4. Barthol. à S. Fauſto in theſauro Relig. lib. 6. q. 190. Henriq. in ſum. lib. 10. c. 33. num. 3. lit. L, Caſtro Palao in opere morali tract. 6. diſp. 2. puncto 8. ex num. 3. Fab. de Anna d. conſ. 45. ex num. 84. Pacian. conſ. 132. à num. 24. Molin. de primogen. lib. 2. cap. 10. num. 28. Thadæ. Piſo lib. 1. var. reſol. cap. 8. num. 38. Gabr. Pereira Luſit. deciſ. 75. num. 1. Mari. Cutelli in tract. de donat. tom. 1. tract. 1. diſc. 2. part. 3. num. 135. & 150. Steph. Durant. qu. Iuris, 10. Petr. Rebuff. conſ. 14. per tot. Laurent. de Peirinis de Relig. ſubdito, tom. 1. q. 1. cap. 10. §. vnic. Nicol. Garc. de beneſic. part. 7. cap. 10. num. 89. Cened. de paupert. Relig. dub. 44. n. 5. & 32. cum ſeqq. Hieron. Rodrig. in compendio, quæſt. Regular. reſolut. 60. num. 9. Campan. in diuerſ. Iuris canon. rubr. 12. cap. 14. Gregor. XV. deciſ. 109. num. 5. Soſa in d. tract. de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n. 20. cum ſequentib. & præcipuè num. 19. Vnde prouenit illum nuda ſolùm bonorum poſt Epiſcopatum quouis titulo acquiſitorum adminiſtratione fungi, proprietatem autem Eccleſiæ, cui præeſt, proculdubio quæri, cap. ſtatutum 18. q. 1. c. cùm olim, 14. verſ. prætérea, de priuileg. Couar. in cap. 1. de teſtam. num. 17. & 19. Molin. d. cap. 10. num. 28. Fab. de Anna d. conſ. 45. num. 107. Cened. d. dub. 44. num. 5. Gabr. Pereira dict. deciſ. 75. num. 3. Campan. d. rub. 12. cap. 14. num. 8. Leſſ. d. lib. 2. c. 22. dub. 11. Sanch. d. lib. 6. cap. 6. num. 8. & lib. 7. cap. 32. num. 62. Soſa d. tract. num. 30. vbi ait Religioſum ſuorum bonorum patrimonialium, aliorúmque ſua induſtria acquiſitorum dominum non eſſe, & n. 32. poſt Nau. Sot. Medin. & alios, reſoluit etiam Summum Pontificem ex Monachiſmo ad Pontificalem apicem euectum non eſſe dominum, ſed adminiſtratorem bonorum, quæ poſſidet. Et ideo de omnibus bonis etiam ex hæreditate aut induſtria propriæ perſonæ prouenientibus Epiſcopum Regularem teſtari non poſſe, tenuerunt S. Thom. 2. 2. quæſt. 186. art. 8. ad 3. Fr. Emman. in ſumm. verb. Obiſpos, num. 4. in fine, & verb. teſtamentos, num. 5. & tom. 2. quæſt. Regul. quæſt. 58. art. 7. & 8. & tom. 3. quæſt. 69. art. 4. Nauar. de redditib. quæſt. 1. mon. 9. num. 2. Couar. dict. cap. 1. de teſtam. num. 18. in fine, Rodoan. de ſpol. q. 3. num. 12. pag. 139. Tapia d. verb. ſua, cap. 6. num. 85. Iacob. de Graff. p. 2. lib. 3. cap. 18. à n. 87. poſt Henriq. Syluest. Sot. Abulenſ. & alios Soſa d. tract. num. 20. Sanch. d. cap. 6. num. 10. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 363. num. 15. & tom. 5. cap. 880. num. 10. Greg. XV. deciſ. 109. n. 5. Gabr. Pereira d. deciſ. 75. num. 1. Cened. d. tract. de paupert. Relig. q. 45. Thadæ. Piſo lib. 1. var. reſol. c. 8. num. 33. Mari. Cutell. dict. tom. 1. de donat. tract. 1. diſc. 2. p. 3. num. 158. cum ſeqq. quicquid dicat Diana moral. reſol. p. 3. tract. 2. de dub. Regular. reſol. 50. verſ. attamen, in fine. Itavt nec teſtamentum ante profeſſionem factum reuocare poſſit, Tapia in dict. Auth. Ingreſſi, verb. ideoque nec de his, c. 1. num. 67. Ceuall. commun. q. 806. num. 10. Sanch. d. lib. 7. c. 11. num. 6. Mari. Cutell. d. p. 3. num. 145. ſolúmque illud declarandi poteſtatem putarem habiturum, vt eam habet in Monaſterij clauſtris exiſtens, poſt alios Antonin. Diana d. tract. de dub. Regular. reſolut. 75. Nihilominus in vita tam liberè de bonis propria induſtria & intuitu Epiſcopatus acquiſitis diſponere poterit, ac alius quicumque Epiſcopus Clericus, vt cum multis reſoluit Soſa d. tract. num. 26. vbi num. 27. quòd etiam poterit in vita dum ſanus eſſet, modicè donare, plures, quos refero de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 114. n.... Et quicquid ante conſecrationem acquiſiuit, ad Monaſterium ſpectat, poſt conſecrationem verò obtenta propriæ Eccleſiæ pertinent, d. cap. ſtatutum; ibi, Qui de Monacho Epiſcopus ordinatur, quod ante conſecrationem habuit, Monaſterio, quod verò poſt conſecrationem acquiſiuit, propriæ Eccleſiæ relinquat, &c. Innoc. in cap. vt vnuſquiſque, de pecul. cleric. Tapia d. verb. ſua, cap. 6. num. 84. Soſa d. tract. n. 99. cum ſeqq. vbi num. 102. enim eodem Tapia citato loco, num. 78. intelligit illam primam partem in illis rebus, quarum ius & poſſeſſio ante conſecrationem erat Monaſterij. Acquirit etiam Epiſcopus Religioſus ex Ordine Minorum Sancti Franciſci, ius ſuccedendi in bonis paternis, Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 58. art. 7. & tom. 3. q. 69. art. 4. circa fin. Molin. de Iuſtit. tr. 2. diſp. 140. verſ. quando Religioſus, & verſ. quando profeſſus, Azor. d. lib. 12. c. 10. q. 6. Tapia d. verb. ſua, cap. 6. num. 49. Soſa d. tract. num. 371. poſt conſecrationem ſcilicet, vt per text. in d. cap. ſtatutum, ibi, Et ſacra ordinatio de Monacho Epiſcopum facit,

velut

Digitized by Google

velut legitimus heres, &c. reſoluit Soſa *dict. tract. n.*107. dummodo poſt conſecrationem moriatur pater, & hæreditas tunc temporis illi deuoluatur, & ideo à Monacho cui per Epiſcopatum ſuperuenit capacitas acquirendi, ſcripſit Bart. recuperari non poſſe bona iam alijs acquiſita *in tract. Minoric. lib.* 4. *diſt.* 3. *cap.* 1. exemplo Monachi, qui licèt efficiatur capax ſucceſſionis in feudo & Papæ diſpenſatione, Bald. *conſ.* 175. *n.*7. *lib.* 1. Curt. iun. *de feudis* 2. *p.* 1. *p. princ. q.* 10. *verſ. Sextò limitatur, n.* 28. Afflict. *eod. tract. tit. ſi de feud. def. content. in cap. qui clerici, num.* 3. Duen. *reg.* 103. *num.* 5. Marc. Anton. Genuenſ. *in practicab. Eccl. q.* 263. Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 7. *cap.* 32. *num.* 22. *in princ.* non tamen ſuccedit poſt mortem vltimi poſſeſſoris ſuperueniente capacitate, cùm iam res non ſit integra, & ius ac ſucceſſionem ſit alteri acquiſitum. Gulielm. Benedict. *in cap. Raimutius, verb. in eodem teſtamento relinquens el.* 1. *num.* 127. *de teſtam.* Molin. *de primog. lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 17. Sanch. *d. cap.* 32. *num.* 21. Marc. *de ſucceſſ. legali, tom.* 1. *p.* 3. *q.* 13. *art.* 2. *n.* 10. *&* 11. Mari. Cutelli *de donat. tom.* 1. *tract.* 1. *diſc.* 2. *part.* 6. *num.* 3.

138 Illud quoque eſt in electione Epiſcopi obſeruandum, vt nullus inuitis detur Epiſcopus ſubditis, vt dicitur *in cap. nullus,* 61. *diſt. & in cap. fin.* 61. *diſt.* Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *queſ.* 25. *verſ. & certè,* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part.* 1. *tit.* 1. *cap.* 3. *n.* 48. *in princ. ſecundum Lugdunenſ. impreſſionem*, nec emeritis ciuibus, cui conciuium ſuorum benemerentur teſtimonium in ſuis Eccleſijs, extranei, & ignoti ſunt præponendi, vt Cæleſtinus Papa conſtituit *in cap. nec emeritis*, 61. *diſtinct.* Rectiſſimè nihilominus Regi præſtatur ab Epiſcopis feuda prorſus nulla, vel alia etiam prædia prorſus nulla poſſidentibus iuſiurandum fidelitatis, propter tum ſumetipſorum, tum populi Regij ſuæ curæ commiſſi, in Regia obedientia, quantum in ſe eſt, piè continendi regimen ſpirituale, vt optimè aduertit Boët. Epo *de Regalib. vel iure Princip. in beneficiis Eccleſiaſt.*
139 *num.* 100. *pag.* 55. *in princ.* Non eſt tamen eligendus Epiſcopus, qui Principi ſæculari nimis fauorabilis dignoſcitur, ex Nicolai Papæ Decreto, *in cap. porrò,* 63. *diſtinct.* eſt etiam maximè attendendum, vt Paſtores boni, atque Eccleſiæ regendæ idonei aſſumantur: quia, vt inquit Innoc. III. in Concilio generali, de quo *in cap. nihil eſt, de elect. Nihil eſt, quod Eccleſiæ Dei magis officiat, quàm quòd indigni aſſumantur Prælati ad regimen animarum.* Quare in Concilio Carthaginenſ. relato *in cap. qui Epiſcopus,* 23. *diſtinct.* traditus fuit modus, & forma examinis, & inquiſitionis faciendæ de qualitatibus perſonæ; quæ in Epiſcopum
140 eligenda eſſet. Nouiſſimè autem emanauit inſtructio particularis circa conficiendos proceſſus inquiſitionis ſuper qualitatibus eorum, qui promouendi ſunt ad regimina Cathedralium, aut aliarum ſuperiorum Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, iuſſu S. D. N. Vrbani VIII. in hunc qui ſequitur modum:

Circa perſonas, ad quas ſpectat dictos proceſſus conficere.

141 SI proceſſus Inquiſitionis conficiendus ſit extra Romanam Curiam, hoc munus ſpectat ad Legatos Sedis Apoſtolicæ, vel ad Nuncios Prouinciarum in locis, in quibus commorantur: ſi non adſint Legati, neque Nuncij, ſpectat ad Ordinarios perſonarum promouendarum, & ipſis deficientibus, ad ordinarios viciniores, qui ordo gradatim ſeruandus eſt, nec quiſquam debet ſibi hoc munus arrogare præter ordinem ſupradictum, niſi Romano Pontifici per ſpeciale mandatum alicui alteri illud demandare placuerit. Quo caſu apparere debet mandato ſpeciali in principio proceſſus.

Si aliquis ex Prælatis, ad quem ordine ſupradicto ſpectat proceſſum conficere, conſanguinitate, vel affinitate vſque ad tertium gradum incluſiuè promouendum contingat, ille excludatur ab hoc munere, quòd eo caſu deferatur ad illum, qui proximè ſequitur, ſeruato eodem ordine, & gradu. 142

Si quis etiam ſit legitimè impeditus, vt per ſe ipſum proceſſum conficere non poſſit, & ea adimplere, quæ continentur in §. inferiùs ſcripto, qui incipit, *Quicunque confecturus eſt*, ea cura transferatur eodem ordine, & gradu ad alium Prælatum viciniorem, Prælato impedito. 143

Si proceſſus ſit conficiendus in Romana Curia, videndum eſt, an Eccleſia, vel Monaſterium, 144 cui eſt prouidendum, ſit ad nominationem, vel præſentationem Imperatoris, vel alicuius Regis, aut Principis? quo caſu munus conficiendi proceſſum in Curia ſpectat ad Cardinalem, qui apud Pontificem, & Sedem Apoſtolicam eſt Protector illius Prouinciæ, in qua ſita eſt Eccleſia, vel Monaſterium.

Quòd Eccleſia, vel Monaſterium non ſit ad nominationem, aut præſentationem, vt præmittitur, proceſſus conficiendus erit per Cardinalem à Romano Pontifice deligendum, qui de huiuſmodi deputatione curabit aliquid apparere, vel ſaltem vigore ſuæ aſſertionis aliquid narrari à Notario in principio proceſſus. 145

Quando contingat proceſſum confici debere de qualitatibus Archiepiſcopi, vel Epiſcopi extra Romanam Curiam degenti, qui ab vna ad alteram Eccleſiam ſit transferendus, hoc munus, deficiente Legato, vel Nuncio Apoſtolico illius Prouinciæ, vel Regni, vbi ſita eſt Eccleſia, à qua aliquis transferendus erit, ſpectat ad Metropolitanum, ſi perſona transferenda eſt Epiſcopus; ſi verò eſt Metropolitanus, ſpectat ad Epiſcopum ſuum Suffraganeum antiquiorem reſidentem. 146

Si Prælatus inquirens ob locorum diſtantiam non poſſet commodè per ſe ipſum teſtes examinare ſuper aliquo articulo, vtputa, ſuper legitimis natalibus, ætate, aut aliquo eiuſmodi, licebit ei partem illam alteri perſonæ in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutæ ſubdelegare, non autem vniuerſam inquiſitionem. 147

Quoad proceſſus conficiendos, pro habenda informatione ſtatus Eccleſiarum, vel Monaſteriorum, quibus prouidendum erit, hoc etiam conficere debeant iidem Prælati, qui proceſſum de qualitatibus Promouendorum confecturi ſunt. Si verò contingat in alia Prouincia, vel Regno eſſe Eccleſiam, & in alia Promouendum, tunc Prælatus inquirens poterit ſubdelegare Epiſcopo, qui erit vicinior ipſi Eccleſiæ, vel Monaſterio, munus conficiendi proceſſum ſuper ſtatu dictæ Eccleſiæ, vel Monaſterij. 148

Quomodo conſiciendi ſint proceſſus, vt dici poßint, & videantur confecti per viam Inquiſitionis?

149 QVicumque confecturus eſt proceſſum inquiſitionis in qualitates Promouendi, etiam ſi ſit Legatus, non per ſuos Vicario, Auditores, vel alios Miniſtros, ſed per ſe ipſum id munus exercere debet, licèt poſſit ab huiuſmodi perſonis, vel aliis viris peritis adiuuari: hæc autem in ſpecie ſeruanda ſunt.

150 Non recipiantur teſtes à Promouendo, vel pro parte ſua inducti, neque articuli ab ipſo, vel nomine ſuo producti, ſed Prælatus inquirens interrogatoria, ſed articulos per ſe ipſum formatos habeat, & ſuper eis examinet teſtes, quos de rebus inquirendis ſincerum & fidele teſtimonium daturos eſſe exiſtimet: ipſe ex officio ſuo ſecretò vocari mandet, & ſecretò examinet, ipſemet recipiat in manibus ſuis ſingulorum teſtium iuramentum, quod ab Epiſcopis præſtetur tacto pectore: à cæteris verò inferioribus cuiuſcumque qualitatis ſint, tactis ſacris Scripturis, & ita reſpectiuè referat Notarius proceſſum ſcripturus, qui etiam atteſtat, teſtem fuiſſe ex officio vocatum, & examinatum à Prælato inquirente: inſuper Prælatus ipſe teſtes interroget ſuper vnoquoque articulo: ipſorum autem teſtium dicta, vnà cum reliquis hoc negotium tangentibus ſcribat aliquis Notarius publicus, qui debebit etiam tam dicta teſtium, quàm ſcripturas, & documenta producenda, vt inferiùs dicetur in proceſſum, & in publicum inſtrumentum reducere. Articuli autem & interrogatoria inferiùs deſcribentur.

Circa qualitates teſtium vocandorum, & examinandorum quoad perſonam Promouendi.

151 TEſtes ſint viri graues, pij, prudentes, docti, & qui de qualitatibus Promouendorum rectum iudicium ferre valeant, ſincerúmque, ac fidele teſtimonium veriſimiliter ſint daturi, præſertim verò huiuſmodi qualitates eſſe debent in teſtibus, qui interrogandi erunt de fide Catholica, vita, moribus, doctrina, & aptitudine Promouendi ad regendam Eccleſiam: ſcire enim debent ipſi teſtes, quæ requirantur in eo, qui recturus eſt Eccleſiam Cathedralem, ad hoc, vt ſit idoneus ad alios docendum, aptus ad illam gubernandam, & dignus qui ad eam promoueatur.

Non ſunt recipiendi in teſtes cognati, vel nimium familiares; aut inimici, ſiue æmuli perſonæ promouendæ.

In inueſtigandis teſtium qualitatibus, adhibenda eſt diligentia per Prælatum inquirentem, vt cognoſcere poſſit quàm ſint erga Promouendum affecti, exindeque coniicere, vtrùm ex affectu, an ex veritate teſtimonium dicant.

Si aliquando Prælato inquirenti ita expedire videbitur, teſtibus ad memoriam reducet vim iuramenti, & grauitatem periurij, admonebitque ipſos reos futuros apud Deum eorum omnium, quorum vel committendo vel omittendo rei erunt, qui promouebuntur, ſi vel falſa narrando, vel reticendo vera, cauſa erunt, vt homines indigni, vel minus idonei Eccleſiis præficiantur.

Quomodo Prælatus inquirens procedere poſſit per viam inquiſitionis, quando non habet notitiam perſonæ Promouendæ?

SI contingat Prælatum inquirentem non habere ſufficientem notitiam perſonæ Promouendæ, ad hoc, vt poſſit deligere, vocare teſtes ex officio, abſque ſcientia ipſius promouendi, & ſecretò, poterit curare, vt ipſemet promouendus, vel aliquis alius det ei ſchedulam, in qua ſint ordine deſcripta nomen dicti promouendi, cognomen, patria, ætas, parentes, ordo, gradus, profeſſio, functio, ſi quam is fortè exercuit, loca, in quibus Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, aut longo tempore verſatus fuerit, amici, & familiares, aliæve perſonæ, quæ tam ipſum, quàm parentes eius intimè norint. 152

Cùm autem huiuſmodi ſchedula petenda ſit tantummodò ad habendam quandam extraiudicialem notitiam eorum, quæ Prælatum inquirentem ſcire oportet pro inquiſitione facienda, non debebit ipſa ſchedula inſeri proceſſui, neque de ea aliqua mentio in dicto proceſſu fieri, ſed ad partem ſeruari, donec inquiſitio perficiatur, & ea perfecta, poterit lacerari, ſi Prælato videbitur.

Interrogatoria, quæ neceſſaria ſunt ad inquirendum in omnes qualitates, quæ in Promouendis requiruntur.

PRimò, An teſtis cognoſcat Promouendum, quomodo, à quo tempore citra, an ſit ipſius conſanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, æmulus, vel odioſus? 153

II. An ſciat in qua ciuitate, vel loco, & Diœceſi Promouendus ſit natus, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

III. An ſciat ipſum natum eſſe ex legitimo matrimonio, atque honeſtis & Catholicis parentibus, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IV. An ſciat cuius ætatis ſit, præſertim; an expleuerit annum 30. & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

V. An ſciat eum eſſe in ſacris Ordinibus conſtitutum, quibus, à quo tempore citra, præſertim an ante ſex menſes, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VI. An ſciat eum eſſe in Eccleſiaſticis functionibus, & in exercitio Ordinum ſuſceptorum diu verſatum, in ſuſceptione Sacramentorum frequentem, & deuotum, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VII. An ſciat eum ſemper Catholicè vixiſſe, & in fidei puritate permanſiſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VIII. An ſciat eum præditum eſſe innocentia vitæ, boniſque moribus, & an ſit bonæ conuerſationis, & famæ, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IX. An ſciat eum eſſe virum grauem, prudentem, & vſu rerum præſtantem, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

X. An ſciat eum aliquo gradu in Iure Canonico, vel in ſacra Theologia inſignitum eſſe, quibus in locis, quanto tempore, & quo fructu ipſi Theologiæ, vel Iuri Canonico operam dederit, & an verè ea doctrina polleat quæ in Epiſcopo requiritur, ad hoc, vt poſſit alios docere, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XI. An ſciat eum aliquo munere aliquando

functum

functum eſſe, vel circa curam animarum, aut regimen alterius Eccleſiæ ſe exercuiſſe, & quomodo in eis ſe geſſerit, tam quoad doctrinam, quàm quoad prudentiam, integritatem, & mores, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XII. An ſciat eum aliquando publicum aliquod ſcandalum dediſſe circa fidem, mores, ſiue doctrinam, vel aliquo corporis, aut animi vitio, alióve Canonico impedimento teneri, quominus poſſit ad Eccleſiam Cathedralem promoueri, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XIII. An eum idoneum exiſtimet ad benè regendam Eccleſiam Cathedralem, & præſertim eam, ad quam ipſe eſt promouendus, an dignum, qui ad illam promoueatur, & an ipſius promotionem eidem Eccleſiæ vtilem, & proficuam futuram eſſe cenſeat, & quare ita exiſtimet?

Depoſitiones teſtium ſeriatim, & per extenſum ſcribantur: neque præciſæ affirmationes, ſeu negationes tantummodò admittantur.

Quæ requirantur ad perfectam inquiſitionem præter ea, quæ ex teſtibus habebuntur?

154 QVoad ſacros Ordines, petendæ ſunt à promouendo, & proceſſui inſerendæ, originales Bullæ, vel Litteræ teſtimoniales collationum ipſorum Ordinum, vel ſaltem earum exemplaria in forma authentica, præſertim ſi teſtes in ſufficienti numero non depoſuerint, ſe non modò vidiſſe eum cantantem Epiſtolam & Euangelium, vel celebrantem, ſed etiam legiſſe dicta bullas vel litteras teſtimoniales, vel interfuiſſe collationibus Ordinum ei collatorum.

Quoad gradum ſimiliter inſerendum eſt Proceſſui priuilegium originale, vel eius exemplar in authentica forma.

Si Prælato inquirenti, vel Promouendo videbitur, Proceſſui etiam adiungantur aliqua Breuia, Litteræ patentes, vel aliæ ſcripturæ, aut publica documenta, quibus maior, aut melior probatio habeatur de natalibus, & functionibus Promouendi, vel aliud eiuſmodi, præſertim ſi teſtes circa ea ſufficienter, & plenè non depoſuerint, recipiantur, & adiungantur.

Si fortè Promouendus nullum habet gradum in Sacra Theologia, vel in Iure Canonico, neceſſe eſt, vt præter probationem aliunde habendam circa eius doctrinam, iuxta præinſertum decimum interrogatorium, pro parte Promouendi exhibeatur publicum alicuius Academiæ teſtimonium, quo idoneus eſſe declaratur ad alios docendos, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet. Perſona promouendi enuncietur hac nota, videlicet ſi Prælatus Admodum R. P. ſi verò non ſit R. N. N. Promouendus nunquam vocetur Electus, neque ipſe ſe talem vel nominet, vel ſcribat, niſi vbi præceſſerit Electio Capituli, aut Conuentus.

Quid ſeruandum quoad probationem doctrinæ, quando Promouendi orti ſunt in Prouinciis, in quibus non ſunt Vniuerſitates ſtudiorum, neque conſuetum eſt ſuſcipi gradum aliquem?

155 IN huiuſmodi locis, & perſonis ſufficiet, ſi teſtimonio virorum grauium, & ſacræ Theologiæ, vel Iuris Canonici peritorum conſtet, promouendos ea ſcientia Theologiæ, vel Canonum verè pollere, vt idonei ſint ad ea docenda, quæ populum Chriſtianum ſcire oportet, ac muneris ſibi iniungendi neceſſitati valeant ſatisfacere: ideò formandum erit interrogatorium ad hunc ſenſum, iuxta quod ſi teſtes depoſuerint de ſe ſcientia Promouendorum certos redditos eſſe, ex eo, quòd prædictos Promouendos ſpeciem ſuæ doctrinæ publicè, vel priuatim dediſſe cognouerint: hoc modo ſufficiens cauſa ſcientiæ dici poterit, aliis non plenè probabunt doctrinam ad mentem ſupradictæ Conſtitutionis Gregorij XIV.

Quid ſeruandum, ſi Promouendus ſit Regularis?

OMnia, quæ ſeruari debent in Promouendo ad Eccleſiam Cathedralem, ſi ſit ſæcularis, ſeruanda etiam ſunt, ſi ſit Regularis. 156

Sed quia Regulares non ſolent vtplurimùm ſuſcipere inſignia Doctoratus in Vniuerſitatibus ſtudiorum, neceſſe eſt iuxta Decretum Concilij Tridentini, vt Promouendus Regularis à ſuis Superioribus Regularibus teſtimonium habeat ſufficientis doctrinæ, & quòd ſit aptus, ad alios docendos. Nomine autem Superiorum intelligendi ſunt dumtaxat, qui nullum ſui Ordinis Superiorem agnoſcunt, ſiue ij cuiuſuis Ordinis Abbates, Magiſtri, Miniſtri, aut Præpoſiti generales, vel quarumlibet Congregationum Præſidentes, ſiue Definitores, aut Viſitatores, Capitulum generale repræſentantes, ſiue alij quocunque vocabulo nuncupentur, & in eorum abſentia ipſorum Vicarij, ſeu Commiſſarij Generales, vel in Romana Curia Procuratores Generales Ordinum, aut Congregationum ſuccedunt.

Animaduertendum tamen, quòd præter ſuprascriptum Superiorum teſtimonium, eſt etiam aliunde inquirendum in huiuſmodi Regularium doctrinam, quemadmodum dictum eſt de ſæculari, qui habet ſuæ doctrinæ teſtimonium à publica aliqua Academia.

Quid ſeruandum in tranſlatione alicuius Epiſcopi ad alteram Eccleſiam?

SEruanda eſt eadem forma inquirendi ex officio, 157
quæ ſuperiùs dicta eſt.

Si Epiſcopus transferendus promotus fuit poſt publicationem Concilij Tridentini, & conſtat in proceſſu tunc temporis confecto, plenè probata eſſe omnia requiſita, ſufficiet inquirere, & teſtes examinare ſuper infraſcriptis articulis, ſi verò non conſtet de huiuſmodi probatione in totum, vel in partem, expediens erit teſtes examinare ſuper omnibus articulis ſuperiùs deſcriptis, vel ſaltem ſuper illis, de quorum probatione non conſtiterit, & præterea ſuper articulis ſequentibus erunt vtroque caſu omnino examinandi teſtes, & de contentis in eis facienda inquiſitio ex officio, videlicet:

I. An teſtis cognoſcat Epiſcopum transferendum, quomodo, à quo tempore citra, an ſit ipſius conſanguineus, cognatus, affinis, nimium familiaris, inimicus, æmulus, vel odioſus?

II. An ſciat ipſum conſecrationis munus ſuſcepiſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

III. An ſciat per quos annos fuerit Epiſcopus illius Eccleſiæ,& quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IV. An ſciat eum in ſua Eccleſia,& Diœceſi aſſiduè reſediſſe?

V. An ſciat eum diligenter, & ſæpè, dictam ſuam Eccleſiam, & Diœceſim viſitaſſe, opportunè omnibus neceſſitatibus occurriſſe, & prouidiſſe, eiúſque decreta, & mandata debitæ executioni demandari curaſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VI. An ſciat eum ſæpè ſolemniter celebraſſe Ordinationes iuxta neceſſitatum exigentiam habuiſſe, Confirmationis ſacramentum miniſtraſſe, cæteráque Pontificalia exercuiſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VII. An ſciat eum pietatis, charitatis, & prudentiæ in gubernando ſpecimen dediſſe, ac verbo, & exemplo profeciſſe, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VIII. An ſciat eum prudenter vbilibet, & diligenter ſe geſſiſſe in defendendis, conſeruandis, & augendis iuriſdictionibus ſpirituali,& temporali, iuribus,ac bonis omnibus ſuæ Eccleſiæ, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IX. An ſciat verè ea doctrina ipſum ad præſens pollere,quæ in Epiſcopo requiritur,ad hoc vt poſſit alios docere, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

X. An dignum eum exiſtimet, qui transferatur ad Eccleſiam N. & an cenſeat eius translationem fore ipſi Eccleſiæ N. vtilem, & proficuam, & quare ita exiſtimet,& cenſeat?

Quid ſeruandum circa inquiſitionem faciendam in qualitates eorum,qui in Conſiſtorio promouendi ſunt, vel confirmandi ad dignitates Abbatiales, & Prioratus, & regimina Monaſteriorum,vel alias Regularium Præfecturas?

158 EAdem omnia ſeruanda ſunt, quæ dictum eſt ſeruari debere in Promouendis ad Eccleſias Cathedrales, præſertim quando præter curam, & regimen Monachorum annexa eſt Monaſterio iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis in populum.

Ideò ſuper eiuſdem interrogatoriis examinandi ſunt teſtes, mutatis tamen mutandis, reſpectu Eccleſiæ Cathedralis,& reſpectu Monaſterij, vel dignitatis Regularis.

Addatur interrogatorium circa profeſſionem Ordinis, & tempus, à quo eam emiſit: circa verò ætatem ſufficiat interrogare, & ſcire, cuius ætatis ſit,non reſtringendo ſe ad trigeſimum annum expletum; poſtea enim videbitur, an in huiuſmodi promouendo ſit ætas legitima reſpectu dignitatis, ad quam promoueri debet.

Quoad doctrinam, cùm promouendi ad huiuſmodi dignitates Regulares non ſint ad Concilia generalia adſtricti ad gradum Doctoratus, ſiue Licentiæ, vel ad publicæ Academiæ teſtimonium, & nihilominus æquum ſit, vt ea doctrina polleant, qua onus ſibi imponendum ſuſtinere valeant,Prælati inquirentes ſtudioſè, ac diligenter inquirere debebunt ſuper doctrina eiuſmodi perſonarum, iuxta modum,& formam ſuperiùs notatam,vt Romanus Pontifex habita informatione, quænam ſit Promouendi doctrina, iudicare poſſit, an ſit talis, qualem dignitas illa exigit,& requirit.

Circa Fidei profeſſionem emittendam à Promouendis, tam ad Eccleſias Cathedrales, quàm ad dignitates Regulares.

FIdei profeſſio debet emitti in manibus Prælati, 159
ad quem inquiſitio (ſeruato ordine ſuperiùs dicto) pertinet, à quo ſit promouendus longè diſtet, poterit idem Prælatus ſubdelegare receptionem dictæ profeſſionis Ordinario,cui Promouendus vicinior erit.

Prælatus recipiet profeſſionem fidei à Promouendo, præſente Notario publico, ac teſtibus, ipſe autem Promouendus eam emittet genibus flexis ante Prælatum, & in fine tangendo ambabus manibus ſacroſancta Euangelia, & ſpondendo,vouendo,& iurando,prout in forma,ea deoſculabitur.

Profitens duobus in locis, in quibus nomen,& cognomen ſuum exprimendum erit, ea dumtaxat ſua propria manu adſcribet.

Prælatus propriæ etiam manus ſubſcriptione in fine exemplaris dictæ profeſſionis teſtabitur,eam à ſe receptam fuiſſe ſub hac forma:Ego N. fidei profeſſionem iuxta ſuprà ſcriptam formam à R.P.D.N. in manibus meis ad verbum emiſſam recepi, & ita teſtor manu propria.

Demum Notarius,qui præſens fuit publico inſtrumento,in calce eiuſdem exemplaris immediatè poſt ſubſcriptionem Prælati inquirentis extenſo, fidem faciet de prædictæ profeſſionis emiſſione, ac receptione,præſentibus teſtibus, quorum nomina, & cognomina exprimet.

Maximè curandum eſt,vt exemplaria profeſſionis fidei tranſmittantur abſque mendis,ne leuibus quidem,cùm nec in minimis liceat immutare formam à Sede Apoſtolica præſcriptam, nimíſque non modò Notarij ſcribentis, ſed etiam præcipuè Prælati inquirentis incuria circa hoc notetur in Sacro Conſiſtorio,quando in eo ſit relatio proceſſus,& mendorum in profeſſione fidei repertorum, cùm neceſſe ſit ea etiam nominatim referre, ideò expediens erit ad tollendam occaſionem errorum prouenientium ex incuria ſcribentis, vt vbique imprimantur exemplaria,iuxta formam Romæ impreſſam,& maxima diligentia adhibeatur, ne mendosè imprimantur; cùm verò tranſmittenda ſunt inſtrumenta profeſſionis fidei, hæc ipſa ſubſcribantur à profitente, & à Prælato inquirente, & in eiſdem Notarius extendat inſtrumentum, prout dictum eſt.

Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus Eccleſiæ.

PRimò, an teſtis ſciat in qua Prouincia ſita 160
ſit ciuitas N. cuius ſitus, qualitatis, & magnitudinis ſit, quot conſtetur domibus, & à quot Chriſti fidelibus inhabitetur, cuius dominio in temporalibus ſubiaceat, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

II. An ſciat in illa ciuitate eſſe Eccleſiam Cathedralem, vel Metropolitanam, ſub qua inuocatione, cuius ſtructuræ, & qualitatis, an aliqua reparatione indigeat, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

III. Si in Eccleſia Archiepiſcopali, an ſciat quot Epiſcopos Suffraganeos habeat, & qui ſint: ſi eſt Epiſcopalis, an ſciat cui Archiepiſcopo ſit Suffraganea, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IV. Quot

IV. Quot & quales ſint in dicta Eccleſia dignitates, Cannnicatus, & alia beneficia Eccleſiaſtica; quis ſit numerus omnium Presbyterorum, & Clericorum inibi in diuinis inſeruientium; quæ ſit dignitas maior poſt Pontificalem; quales ſint redditus dignitatum, Canonicatuum, & aliorum beneficiorum, & an adſint præbendæ Theologalis, & Pœnitentiaria, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

V. An in ea cura animarum exerceatur, per quem, an ſit in ea fons Baptiſmalis, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VI. An habeat Sacrarium ſufficienter inſtructum ſacra ſupellectili, cæteriſque rebus ad diuinum cultum, & etiam ad Pontificalia exercenda neceſſariis, chorum, organum, campanile cum campanis, & cœmeterium, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VII. An ſint in ea corpora, vel aliquæ inſignes Reliquiæ Sanctorum, quomodo aſſeruentur, & quæ ſit cauſa illius ſcientiæ?

VIII. An habeat domum pro Archiepiſcopi, vel Epiſcopi habitatione, vbi, & qualem, quantum diſtet ab Eccleſia, & an reparatione indigeat, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IX. An ſciat verum valorem redditaum menſæ Archiepiſcopalis, vel Epiſcopalis, ad quam ſummam annuatim aſcendant, in quibus conſiſtant, an ſint aliqua penſione onerati, ad cuius, vel quorum fauorem dicta penſio ſit reſeruata, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

X. Quot exiſtant in illa Ciuitate Eccleſiæ Parochiales, & an vnaquæque habeat fontem Baptiſmalem, quot item in illa exiſtant Collegiatæ, quot Monaſteria virorum, & mulierum, quot Confraternitates, & Hoſpitalia, & an ibi ſit Mons Pietatis, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XI. Quantum ſit ampla Diœceſis, quot, & quæ loca amplectatur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XII. An in ea erectum ſit Seminarium: quot in eo pueri alantur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

XIII. An ipſa Eccleſia vacet, quomodo, à quo tempore citra, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

De ſtatu Eccleſiarum, quæ ſunt in partibus Infidelium, quantum fieri poterit, diligens examen inſtituatur, neque admittantur Tituli in Prouinciali non deſcripti, vel qui in Scripturis Sacri Collegij reperiuntur.

Interrogatoria pro habenda informatione ſtatus alicuius Monaſterij.

161 PRimò In qua Prouincia, & Diœceſi ſit Monaſterium, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

II. Cuius ordinis ſit, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

III. Quis ſit numerus Monachorum, & quis eos tanquam caput regere conſueuerit, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

IV. Sub qua inuocatione ſit Eccleſia ipſius Monaſterij, cuius ſtructuræ, & qualitatis. An indigeat reparatione, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

V. Qui ſint redditus menſæ Abbatialis, vel Prioralis, qui redditus menſæ Conuentualis, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VI. An Monaſterium habeat aliquam iuriſdictionem temporalem, aut ſpiritualem, quam, & in quos, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

VII. An habeat curam animarum, per quem hæc exerceatur, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

August. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

VIII. An vacet, quomodo, & à quo tempore citra, & quæ ſit cauſa ſcientiæ?

Quid agendum perfecta Inquiſitione?

CVm totum examen, ſeu Inquiſitio de perſona promouenda, & informatio de ſtatu Eccleſiæ, ſeu Monaſterij perfectæ fuerint, Notarius eas, vnà cum ſcripturis, & documentis publicis, & authenticis, ac Profeſſione Fidei in inſtrumentum publicum rediget. 162

Si proceſſus Inquiſitionis confectus fuerit extra Romanam Curiam, Prælatus, qui eam confecerit, ad Pontificem, clauſum, & obſignatum tranſmittet, ſi Eccleſia, vel Monaſteria non ſint ad nominationem, vel præſentationem Imperatoris, vel alicuius Regis; ſi verò de huiuſmodi nominatione, vel præſentatione tranſmittet proceſſum ad Cardinalem illius Regni, vel Prouinciæ protectorem, in qua eſt Eccleſia, vel Monaſterium prouidendum.

Ipſe autem Prælatus; vel per litteras ſeparatas, ſimul tamen cum proceſſu mittendas, vel per ſubſcriptionem huiuſmodi proceſſus ſignificabit, quanta fides teſtibus examinatis, eorúmque dictis, & ſcripturis productis ſuo iudicio habenda ſit, ſimul etiam quid de promouendo ipſe ſentiat.

Proceſſus ſic formatus, & tranſmiſſus primùm à Cardinale, cui illum in Conſiſtorio referendi munus incumbet; deinde à tribus Cardinalibus Prioribus Ordinum ſubſcribetur, & poſtea fiet relatio in Conſiſtorio.

Cardinalis relator monere debet promouendum, ſi præſens in curia ſit, vt iuxta Concilium Lateranenſ. nouiſſimè celebratum, omnes Cardinales, vel maiorem partem Collegij adeat, antequam Eccleſia, vel Monaſterium proponatur, vt quæ à referente Collega ſunt audituri, oculata fide quantum ad perſonam ipſius promouendi attinet, cognoſcere poſſint.

CAPVT IX.

De Epiſcoporum Confirmatione, & Conſecratione.

SVMMARIVM.

1 *Electus in Epiſcopum debet poſtquam electioni de ſe facta conſenſum præſtiterit à Superiore ſuo confirmari.*

2 *Conſenſus electi intra menſem à præſentatione electionis eſt præſtandus, aliàs elapſo menſe, redditur electio nulla.*

3 *Confirmatio electionis debet peti infra tres menſes à conſenſu præſtito, aliàs electus priuatur ipſo facto iure ſibi per electionem quæſito.*

4 *Menſis computandus eſt ſecundùm quod occurrit in Kalendario, quando lex vel ſtatutum concedens menſem diſponit, à quo tempore menſis incipere debeat.*

5 *Confirmare electos Epiſcopos non ſolùm Papa, ſed etiam Metropolitanus, vel Patriarcha ſuperior poteſt.*

6 *Papa de Iure eos tantùm Epiſcopos confirmat qui in Eccleſiis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis electi ſunt, vel quorum confirmatio, & informatio ad eandem Sedem per appellationem deuoluitur.*

7 Electus Epiſcopus diuina inſpiratione, non eget confirmatione.

8 Confirmans debet de electi vita, & moribus, ac qualitatibus requiſitis diligenter inquirere.

9 Electio, & confirmatio omnium Epiſcoporum hodie non ab alio quàm à Rom. Pont. fieri poteſt.

10 Profeſſio Fidei fit ab Epiſcopo electo & confirmato iuxta formam præſcriptam à Pio IV.

11 Formula inſtrumenti profeſſionis Fidei facta per Epiſcopum.

12 Profeſſione fidei emiſſa ſubſcribitur proceſſus à Cardinale Ponente, & à tribus Cardinalibus Ordinum capitibus.

13 Præconizati in primo Conſiſtorio quomodo facienda? oſtenditur.

14 Præconizatione in ſecūdo Conſiſtorio facta tranſmittitur fides prouiſionis Apoſtol. à Cardinali ponente ad Cardinalem Vicecancellarium.

15 Dignus vocatur quicumque habet ſufficientiam, & omnes partes ad munera prout oportet, miniſtranda.

16 Digniſſimus eſt deſtinandus ad Epiſcopale officium.

17 Cardinales non peccant, nec ad reſtitutionem tenentur qui non impediant nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur.

18 Epiſcopi in Conſiſtorio ad Epiſcopatum promoti, quibus veſtibus ſe induere debeant? oſtenditur.

19 Promoti ad Epiſcopatum ex Regularibus Ordinib. retinentes colorem habitus ſuæ Religionis poſſunt ſe conformare cum Epiſcopis ſecularib. in forma, ſeu figura illius deferentes mozzetam eiuſdem coloris, non tamen Rochetum.

20 Aſſumpti ad Epiſcopatum ex Ordine Canonicorum Regularium, necnon Clericorum Regularium cuiuſcumque Ordinis conueniunt in habitu cum aliis Epiſcopis.

21 Aſſumpti ex Religione Spiritus ſancti in Saxia, & ex Militaribus Ordinibus tantùm Crucem eiuſdem Ordinis in collo pendentem deferunt ſupra habitum Epiſcopalem.

22 Epiſcopalibus veſtibus indutus, ſi fuerit præſens in Curia, quamprimum adibit Summum Pont. & ab eo Rochetum accipiet.

23 Electus in Epiſcopum, & Canonicè Confirmatus habet ea quæ ſunt iuriſdictionis.

24 Epiſcopi ad commiſſas ſibi Eccleſias abſque litteris Apoſtolicis accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere, fructúſque percipere non poſſunt, niſi fuerint Cardinales.

25 Priuilegio cap. quia periculoſum, de ſentent. excom. lib. 6. & cap. vlt. de pœnit. & remiſſ. gaudent Epiſcopi electi, & confirmati, licèt nondum conſecrati.

26 Hæreſis cauſa in Epiſcopo electo, & confirmato, licèt nondum conſecrato, reſeruatur Papæ.

27 Epiſcopatui ſine Papæ licentia renunciare non poteſt Epiſcopus electus, & confirmatus.

28 Epiſcopo electo, & confirmato, non tamen conſecrato, minimè competunt ea omnia quæ illi tribuūtur per Ordinem ſibi collatum in conſecratione Epiſcopali.

29 Inhabilis ſi fiat ante conſecrationem Epiſcopus electus, & confirmatus, poteſt repelli ab Epiſcopatu.

30 Excommunicationem Bullæ in Cœna Domini non incurrunt percutientes Epiſcopum nondum conſecratum.

31 Epiſcopus non conſecratus minimè poteſt in Miſſa dicere, Sit nomen Domini benedictum.

32 Ciuitas quæ Epiſcopum non conſecratum occidit, minimè priuatur Epiſcopali dignitate.

33 Epiſcopus electus, & confirmatus, non tamen conſecratus, poteſt ſuſpendi, interdici, ſeu excommunicari à Vicario Archiepiſcopi Metropolitani, etiam eo præſente.

34 Electus Epiſcopus, & confirmatus tenetur infra tres menſes à confirmatione manus conſecrationis ſuæ ſuſcipere, ſub pœna amiſſionis fructuum.

35 Conſecratio Epiſcopi fieri debet de Iure à Metropolitano electi, cuius electus ipſe futurus eſt Suffraganeus, & præſentibus aliis eiuſdem Prouinciæ Suffraganeis, qui ad hoc per Metropolitanum vocati teneatur accedere.

36 Metropolitanus vbi impeditus fuerit conſecrare aliquem in Epiſcopum Suffraganeum, id alteri Epiſcopo committere poteſt, ſed tunc conſecratus debebit ipſum Metropolitanum infra duos menſes viſitare.

37 Conſecratio Epiſcoporum Suffraganeorum ſi fiat inconſulto Primate, ſeu Metropolitano, ipſi non reciperent executionem.

38 Comprouinciales Epiſcopi ſi conſecrationi alterius adeſſe non poſſunt, propriis litteris conſenſum ſuum exprimere debent.

39 Metropolitanus ab omnibus Prouinciæ Epiſcopis congregatis in Sede Metropoleos eſt ordinandus, ſufficiunt tamen tres, reliquis Suffraganeis per litteras ſaltem conſentientibus.

40 Conſecrationi Epiſcoporum Canones Conſtituerunt peculiare tempus, ſcilicet diem Dominicum, vt ex diſpoſitione Summi Pont. die feſtiuo fieri poteſt.

41 Conſecratorem & electum pridie ieiunare decet.

42 Presbyter factus die Sabbati an poſſit ſequenti Dominica manè in Epiſcopum conſecrari, non interueniente conſecratione ieiunij, oſtenditur.

43 Sacerdos factus in die Dominica ex diſpenſatione Papæ, non poteſt eadem die conſecrari Epiſcopus.

44 Locus idoneus pro Epiſcopi conſecratione, ſi extra Curiam fiat, eſt Eccleſia, ad quam promoti fuerunt, aut in Prouincia, ſi commodè fieri poterit, conſecratio celebretur.

45 Conſecratio Epiſcopi fit hodie extra Vrbem de mandato Papæ per litteras Apoſtolicas conſecratori ſibi benè viſo expeditas; ſi verò fuerit in Curia, per mandatum à Camera Apoſtolica emanatum, vel ſi conſecrator fuerit S. R. E. Cardinalis per commiſſionem viuæ vocis oraculo à Papa illi factam.

46 Conſecratio cuiuſlibet Epiſcopi cum Miſſa fieri debet, in qua inter Epiſtolam, & Euangelium conſecratur Epiſcopus.

47 Epiſcopus in die ſuæ conſecrationis Ordines conferre non poteſt.

48 Papa in die conſecrationis ſuæ Ordines conferre poteſt.

49 Miſſa in qua conſecratur Epiſcopus non eſt de eſſentia conſecrationis Epiſcopalis, ſed ſolùm ad ſolemnitatem fuit inſtituta.

50 Conſecratio Epiſcopi fit à tribus Epiſcopis, verum autem ſi fiat à paucioribus, nulla omnino fit ordinatio, oſtenditur ibid. n. 51.

52 Papa an ſolo verbo poſſit creare Epiſcopos? oſtenditur.

53 Iura

Digitized by Google

53 *Iuramentum & examen Fidei fit à Conſecrato in Epiſcopum,* & num. 54.

55 *Sandalia accipit Ordinandus in Epiſcopum, quibus calceantur eius pedes ad annunciandum Euangelium pacis, vt eat, non ſtet, laboret, non otioſus deliteſcat.*

56 *Forma Sacramenti Epiſcopatus ſunt illa verba,* Accipe Spiritum ſanctum.

57 *Caput electi in Epiſcopum, quare in eius conſecratione inungatur S. Chriſmate, oſtenditur.*

58 *Reges quare non in capite, ſed in humero vngantur? oſtenditur.*

59 *Conſecrator manus electi in Epiſcopum ante ſe genuflexi inungit cum Chriſmate.*

60 *Vnctio Chriſmatis, quæ ponitur in capite, & manibus Epiſcopi, non eſt de eſſentia huius Ordinationis.*

61 *Baculum in manibus Epiſcopi quid ſignificet? oſtenditur.*

62 *Annulus in manu Epiſcopi quid deſignet? oſtenditur.*

63 *Euangeliorum librum tradit Conſecrator nouo Præſuli.*

64 *Panes duo, & barilia duo vini cur offerantur in conſecratione Epiſcopi? oſtenditur.*

65 *Mitra Epiſcopi ſcientiam vtriuſque Teſtamenti deſignat.*

66 *Conſecratus in Epiſcopum cur in editiori loco ſedere iubeatur poſt conſecrationem.*

67 *Conſecratus ab Aſſiſtentibus ducitur per Eccleſiam, omnibus interim benedicendo, vt omnibus innoteſcat.*

68 *Conſecratus ſurgens cum Mitra, & Baculo in medio Altaris dat ſolemnem benedictionem.*

69 *Epiſcopi ſi plures ſimul conſecrantur, quæ duplicari, & fieri debeant? oſtenditur.*

70 *Epiſcopus, an per conſecrationem contrahat vinculum cum Eccleſia, ad quam ordinatus eſt Iure diuino indiſſolubili? oſtenditur,* & num. 71.

72 Cap. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcopi, *declaratur.*

73 *Conſecratus Epiſcopus extra Eccleſiam ſuam proficiſci quamprimum tenetur ad ſuam Diœceſim.*

Epiſcopus cum primum ciuitatem ſuam ingreditur, quomodo à Clero, & populo excipiendus ſit? oſtenditur, ibid.

74 *Epiſcopus poſt ingreſſum ſuum ad perſonalem in ſua Eccleſia reſidentiam tenetur.*

75 *Epiſcopus non reſidens, quas pœnas incurrat, oſtenditur.*

76 *Epiſcopus ſi breui ſit reuerſurus, poteſt ſine Superioris licentia diſcedere ab Epiſcopatu.*

77 *Abeſſe non dicitur qui ſtatim eſt reuerſurus.*

78 *Epiſcopus quantum temporis, & in quo à ſuo Epiſcopatu cum licentia Superioris abeſſe poteſt, oſtenditur.*

79 *Epiſcopus cùm adeſt legitimum impedimentum, ſeu iuſta, & rationabiles cauſa, poſſunt abeſſe abſque peccato, & ſine incurſu pœnarum, quas incurrunt, qui vltra tres menſes abſunt.*

80 *Epiſcopus poteſt abeſſe ſi id exigat proximorum vtilitas.*

81 *Epiſcopus excuſatur à reſidentia ſi reſidendo graue periculum vitæ incurreret, vel etiam propter aeris intemperiem, ſeu perſecutiones in ipſum ortas, modò Eccleſia ſua detrimentum non patiatur.*

82 *Epiſcopus abeſſe poteſt cùm illum vocat Papa propter aliquod negotium.*

83 *Cardinalis Antiſtes alicuius Eccleſiæ, an excuſetur à reſidentia, ſi vellet Papa vti eius conſilio, ſapientia, & induſtria, retinendo illum apud ſe? oſtenditur.*

84 *Epiſcopus excuſatur à reſidentia cùm abeſt ob defendenda ſuæ Eccleſiæ vniuerſalis iura, ſeu vocatus fuerit ad Concilium generale, vel ob Reipubl. euidentem vtilitatem, vt* num. 85.

86 *Epiſcopus reſidens in ſua Diœceſi liber eſt à reſidentia ſuarum dignitatum, & beneficiorum ſimplicium, quæ obtinent in aliena Diœceſi.*

87 *Cauſæ iuſtæ, & rationabiles, propter quas Epiſcopus excuſatur à reſidentia, probari debent Romano Pont. ſeu Metropolitano, & eo abſente antiquiori Epiſcopo reſidenti, &, an tunc requiratur licentia in ſcriptis, oſtenditur* n. 88.

ELECTVS in Epiſcopum ab 1
alio, quam à Superiore, debet
poſtquam præſtiterit electioni
de ſe factæ conſenſum, à
Superiore ſuo confirmari, *cap.
poſtquam, cap. nihil eſt, de elect.*
Conſenſus autem intra menſem
à præſentatione electio- 2
nis eſt præſtandus, aliàs elapſo menſe redditur
electio nulla, ne ſcilicet diu differatur Eccleſiarum 3
prouiſio, vt dicitur *in cap. quàm ſit, eod. tit. lib. 6.*
Rota *deciſ. 7. de elect. in nou.* Menoch. *de arbitr.
caſ. 477.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. num. 50.*
Maſſob. *in praxi habendi concurſum, requiſ. 1. dub. 2.
num. 11. ſecundùm Rom. impreſſionem.* Quare etiam
ſtatutum eſt *in d. cap. quàm ſit,* vt infra tres menſes
à conſenſu præſtito petatur Confirmatio; quod ex
eo colligunt Menoch. *dict. caſ. 477.* Azor. *inſtitut.
moral. part. 2. lib. 3. cap. 29. quæſt.* 10. Ludou. Mirand.
in man. Præl. tom. 2. qu. 23. art. 9. concl. 4. Iul. Lauor.
var. lucub. tom. 1. tit. 4. cap. 15. num. 34. Ego ipſe *de
offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 1. tit. 1. cap. 4. num. 1.* In
tantum, quòd ſi electos intra prædictos tres menſes
non petierit confirmationem, ipſo facto priuetur
Iure ſibi per electionem quæſito, *d. cap. quàm
ſit,* ibi, *electio eadem eo ipſo iuribus vacuetur.* Petr.
Greg. *de re benef. cap. 25. num. 12.* Gonzal. *ad reg. 8.
Cancell. gloſſ. 15. n. 51.* Viuian. *in praxi Iuriſp. lib. 5.
c. 5. num. 5. in vlt. impreſſ.* Ioan. à Cochier *in reg. 8.
Cancell. gloſſ. 7. poſt num. 13. verſ. ſeptimus,* Ego ipſe
d. tract. part. 3. alleg. 57. num. 213. niſi forſan electi
amicus, eius nomine, etiam abſque mandato confirmationem
petat, modò electus ratum habeat infra
illos tres menſes, gloſſ. *verb. petere, verſ. ſed pone,
in d. cap. quàm ſit,* Tiraq. *de pœnis tempor. cauſa
22. num. 37.* Azor. *d. cap. 29. qu. 11.* quia ratihabitio
omninò fieri debet intra terminum datum ad
acceptandum, Conar. *var. lib. 3. cap. 16. num. 5.* qui 4
quidem tres menſes computari debent, prout in
Kalendario occurrunt; quando enim lex, vel ſtatutum
concedens menſem diſponit, à quo tempore
menſis incipere debeat, v.g. à die electionis, vel
à die per Iudicem aſſignanda, tunc accipitur menſis
ſecundùm quod occurrit in Kalendario, & quod
ex vno menſe deficit, accipitur de ſequenti, gloſſ.
verb. menſem, in dict. quàm ſit, Menoch. *de arbitr.
caſ. 50. num. 21.* Sanch. *de matrimon. lib. 2. diſputat.
24. num. 15.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 11.
num. 7.* Nicol. Garc. *de benef. part. 10. cap. 2. num. 42.
& ſeq.*

Confirmare autem electos Epiſcopos non ſo- 5
lùm Rom. Pontifex, verùm etiam Metropolitanus,
vel Patriarcha ſuperior poteſt, *cap. quoniam,*

 100. diſt.

Digitized by Google

100.*diſt.cap.cùm dilectus* 32. *de elect. cap.cupientes, in princ.* per locum ab ſpeciali, *eod. tit. lib.* 6. Biax *in direct.elect.p.*3.*cap.*43.*nu.*6. Corraſ.*de Sacerdot. part.*1.*cap.*4. *à num.*3. Selu. *de benef.part.* 2. *q.*22. *num.*2. Mandag. *de elect.nou. Pralat. cap.* 56. Petr. Greg. *ad tit. de elect.cap.*19. *à num.* 10. Layman *de Eccleſiaſt. Pral.elect.c.*15.*q.*162. Nam Capitulum, cui ius eligendi ſuum Epiſcopum de iure communi ſpectat, eidem Metropolitano, ſeu alteri Superiori mittebat litteras ſigillo ſuo, & ſingulorum munitas, ac per Canonicos ſubſcriptas, quæ appellabantur *Decretum*, in quibus electio facta ſeriatim narrabatur, & confirmatio petebatur ſub forma tradita à Speculat. *tit. de elect.* §.1.*verſ.celebrata igitur.*

6 Papa verò de Iure eos tantùm Epiſcopos confirmat, qui in Eccleſiis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis electi ſunt, vt probat text. *in cap. cùm Eccleſia Sutrina, de cauſ.poſſ.& propr.* ibi, *Petentes ipſam electionem à Sede Apoſtolica confirmari*, vt *ibi* notant Card. Imol. Rip. *num.*6. & Rebuff. *num.* 12. vel quorum confirmatio, & infirmatio ad eandem Sedem per appellationem deuoluitur, *d.cap.cupientes, in princ.* Regulariter autem electus Epiſcopus per Metropolitanum ſuum confirmatur, arg. *cap.*1.*diſt.*64. & *cap.noſti, de elect. c.*1. *de tranſlat. Epiſcopi, gloſſ.* 1. *in cap.*1. *diſt.*100. Licèt ſecundùm aliquos ad ſolum Papam pertineat (ſtento Iure communi loquimur) confirmatio Epiſcoporum, arg.*cap.Presbyteri*, 24.*diſt.* & *cap. quia diuerſitatem, de conceſſ.preb.* Sed certè confirmati à Metropolitano, vel Patriarcha intelliguntur auctoritate Apoſtolica confirmari, quam à Romano Pontifice à Pallio acceperunt, quod de corpore Beati Petri ſumitur, vt ſuo loco vidimus: & propterea confirmatus ab eis à ſolo Papa poterit reuocari, ſecundùm Angel. *in Auth. de defenſ.*
7 *ciu.* §. *de cætero.* Si quis autem diuina fuiſſet inſpiratione manifeſtè electus Epiſcopus, non egeret confirmatione; quia quæ Spiritu Dei aguntur, non ſunt ſub lege, *cap.niſi cùm pridem*, §.*verum, de renunc.* Sed ſi quis ſimpliciter ad clamorem populi eligeretur, ſi de diuina inſpiratione nihil appareat, nullo modo eſt confirmandus, nec habendus Epiſcopus, quia potuit populum pretio, vel mercede corrumpere, vt dicitur *in cap. fuis, de elect.* iunctis iis, quæ de populi falſa acclamatione, & mendace nonnunquam opinione refert Iul. Lauor. *var.lucubrat.tom.*1.*tit.*4.*c.*4.*ex num.*38. quod nobis comprobat illius iudicium erga Dominum Ieſum, qui primùm eum excepit, vt Regem, & acclamationibus benedicebat, *Benedictus, qui venit in nomine Domini*, Matth.*c.*20. Luc. *c.*19. & paucis pòſt diebus acclamauit, *Tolle, tolle, Crucifige eum*; & electione ſua prætulit illi homicidam latronem Barrabam; Matth. *cap.* 15. Marc. *cap.*15. Luc.*c.*23.

8 Confirmans autem debet de electi vita, & moribus, ac qualitatibus requiſitis diligenter inquirere, vt habetur *in c. de Petre*, 47.*diſt.* & *in cap.*2. & *in cap. cùm à nobis, de elect.* cum ſimilibus, quòd ſi aliqua ei, antequam confirmetur, crimina obiiciantur, purgare ſe debet cum requiſito numero Epiſcoporum, vt traditum eſt in Concil. Carthag. IV. de quo *in c.illud*, 23. *diſt.* quando verò coëlectus poſtular confirmari cum alio, quomodo ſit procedendum, declaratur in Conſtit. Bonifacij VIII. de qua *in cap.fin.de elect.lib.*6.

9 Hucuſque dicta in hoc cap. procedunt de Iure antiquo, quando electio Epiſcoporum Canonicis Cathedralis Eccleſiæ competebat, hodie verò omnium electio, & confirmatio, non ab alio, quàm à Romano Pontifice fieri poteſt vigore reg. 2. aliàs 3. Cancell. quæ Sedi Apoſtolicæ reſeruat prouiſionem omnium Cathedralium, quamuis in aliquibus Eccleſiis per eandem ſanctam Sedem Regibus ac Principibus viris conceſſum ſit ius præſentandi, quia etiam ſpectat ad ipſum Romanum Pontificem nominatos ab iſtis, ſi ei videbitur eligere, atque confirmare, vt obſeruat Caſtald. *in praxi caremoniarum, lib.*1.*ſect.*10.*cap.*2. *num.*1. Quomodo autem attento hodierno Iure electio hæc, & confirmatio fiat, vtile erit inueſtigare; & praxim, quæ hodie obſeruatur, oſtendere, quod ex infrà dicendis facilè apparebit.

Formato igitur proceſſu de vita, & moribus 10
promouendi, ac de ſtatu Eccleſiæ, iuxta interrogatoria in particulari inſtructione tradita, quæ ad calcem cap. præcedentis poſuimus, fit profeſſio Fidei, iuxta formulam præſcriptam à Pio IV. *in ſua Conſtit.* incip. *In Sacroſancta*, *Idibus Nouembris* 1564. vt in Bullario nouo *tom.*2.*pag.*128. & apud Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Fidei profeſſio*, & Franc. Leon. *in theſauro fori Eccleſ. p.*2. *cap.*10. *num.*15. Vgolin. *de offic. Epiſcopi, cap.*1.§.5. Nouat. *in ſing. Canon. concl.*114. *num.*4. Deinde fit inſtrumentum dictæ profeſſionis Fidei à Notario ſubſcriptum in hunc modum.

In nomine Domini, Amen. Præſenti publico inſtru- 11
mento cunctis vbique pateat euidenter, & ſit notum, quòd à Natiuitate Domini, &c. *coram Eminentiſſimo, & Reuerendiſſimo D.N. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbytero Cardinali*, &c. *mèque Notario publico infraſcripto, comparuit ſupradictus admodum R.N. omni meliori modo*, &c. *genibus flexis, Profeſſionem ſanctæ, & Catholicæ Fidei iuxta ſupraſcriptam formam tactis ſacroſanctis Scripturis ad ſancta Dei Euangelia in manibus D.S. Eminentiſſimæ de verbo ad verbum emiſit. Quam fidei profeſſionem idem Eminentiſſimus, & Reuerendiſſimus D. Cardinalis accepit, & admiſit, præmiſſo, & aliàs omni meliori modo. Super quibus*, &c. *Actum Romæ in offic.* &c. *Præſentibus ibidem N. & N. teſtibus ad præmiſſa vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis. Ego Odoardus Tibaldeſcus, Clericus Spoletanæ Diœceſis publicus, Apoſtolica authoritate Notarius, & ad ſcribendos, & rogandos proceſſus Reuerendiſſimorum DD. Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Monaſteriorum Conſiſtorialium, priuatiuè quoad omnes alios ſpecialiter à S. S.A. deputatus, de præmiſſis rogatus præſens Inſtrumentum ſubſcripſi, & publicani requiſitus.* Et ſubſcribitur Cardinalis relator ſic. *Ego N.S.R.E. Presbyter, Cardinalis N. Fidei profeſſionem à ſupradicto R.N. de verbo ad verbum in manibus meis emiſſam recepi, & ita teſtor.*

Finito examine teſtium, & emiſſa profeſſione, 12
ſubſcribitur proceſſus ab eodem Cardinali Ponente in hunc modum. *Ego N.S.R.E. Presbyter, Cardinalis N. relationem facturus in proximo Conſiſtorio, de præmiſſis cenſeo R.N. eſſe habilem, & idoneum, qui ad ſupradictam Eccleſiam N. promoueatur, illum ei præficiendo Epiſcopum, & Paſtorem. Romæ ex noſtro Palatio, die*, &c. *Ego N. Cardinalis N. qui ſuprà.* Et ſubſcribitur idem proceſſus à tribus Cardinalibus Ordinum Capitibus, ſcilicet à primo Cardinali Epiſcopo: à primo Cardinali Presbytero, & à primo Cardinali Diacono.

Hoc facto, præconizatio fit in primo Con- 13
ſiſtorio,

Digitized by Google

ſiſtorio, quæ vicem electionis habet, cuius præconij formula pro Romano Pontifice ſic ſe habet. *Beatiſſime Pater, Vacat Eccleſia N. per obitum N. &c. ad iuſſum Sanctitatis veſtra, Ego N. Cardin.N.prep.R.N. &c. Ciuitas, &c. Pro Cardin. autem ita fit, illuſtriſſ.& R.D. In proximo Conſiſtorio ſi S.D.N. placuerit, Ego N. Cardin. N. praconium faciam Eccleſia N.vacantem per obitum N. in perſonam R.N. &c. Ciuitas*, &c. & refertur ſtatus Eccleſiæ,& promouendi iuxta formam Inſtitutionis prædictæ.

14 Fit poſitura in ſecundo Conſiſtorio, & tranſmittitur ſchedula pro reaſſumptione poſituræ tranſmiſſa in prima præconizatione,& hæc ſecunda præconixatio habet vim confirmationis,& demum tranſmittitur fides prouiſionis Apoſtolicæ à Cardinale Ponente ad Cardinalem Vicecancellarium facta in hunc modum. *Reuerendiſſ. Domine, Hodie ſanctiſſ. in Chriſto P. & D. N. D. Vrbanus Papa VIII. in ſuo Conſiſtorio ſecreto, vt moris eſt, ad relationem meam Eccleſia N. cui N. dum viueret, praſidebat; per obitum eiuſdem Paſtoris ſolatio deſtituta de perſona R.N.D.æceſis N.ex Catholicis ac honeſtis parentibus, & legitimo matrimonio nati, in vtroque Iure Doctoris, in atate legitima conſtituti, ad demùm cateris omnibus qualitatibus à Iure, & Conc.Trid. Decretis requiſitis praditi, qui Profeſſionem Fidei iuxta articulos pridem à Sede Apoſt. propoſitos in manibus meis ſolemniter emiſit de Reuerend. DD.meorum Cardinalium conſilio, Apoſtolica authoritate prouidit, ipſúmque illi in Epiſcopum prafecit, & Paſtorem,curam,regimen,& adminiſtrationem ipſius Eccleſia ſibi in ſpiritualibus,& temporalibus plenariè committendo, abſoluens eundem R. N. electum à cenſuris ad effectum, &c. In quorum fidem praſentem cedulam fieri, & mei parui ſoliti ſigilli impreſſione muniri iuſſi, eámque propria manu ſubſcripſi. Dat. Roma in adibus mea ſolita reſidentia, ſub anno, &c. D.V.R. Humillimus ſeruus N.Cardinalis N.*

15 De duobus hîc opportunè quæri poterit; primum eſt, an ad Officium Paſtorale dignus eligi poſſit,an verò dignior ſit neceſſariò eligendus? Ad cuius quæſtionis deciſionem præmittendum eſt cum Rebell. *de oblig.Iuſt.part.1.lib.3.quaſt.2. n.1.* quem refert Campan. *in diu.Iur. Can.rub.7. cap.6. num.73.* dignum vocari quicunque habet ſufficientiam,& omnes partes ad munera, prout oportet,miniſtranda,licèt comparatione alterius maiorem ſufficientiam habentis (qui hoc caſu dicetur dignior) vtiliúſque adminiſtrationi minus dignus exiſtat. Quo ſuppoſito, relictis multis quæ ad hoc propoſitum adducunt ex fonte ſacræ Scripturæ, & ex lege naturali, Alex. Raud. *Piſ. deciſ.34.*

16 *in princip.& à num.179.* Rebell. *lib.3. quaſt.4.* videtur dicendum, quòd quamuis alicui negotio præfectum eligere debens ſatis officio ſuo functus eſſe videatur, ſi dignum hominem pro negotij conditione præfecerit, ad Epiſcopale tamen Officium, cùm reliqua omnia longè ſuperet, non modò dignum, ſed etiam digniſſimum eſſe deſtinandum, & maximis rationibus comprobari, & ſacrarum litterarum apertiſſimis teſtimoniis demonſtrari ſatis poteſt. Natura enim ipſa dictare videtur, vt qui aliis officio, ac dignitate præferri debet, cæteros vitæ ſplendore anteeat, quemadmodum Paſtor grege ſuo præſtantior, & Dux milite ſuo fortior, & Rex ſubditis ſuis debet eſſe ſublimior; ita Epiſcopus cæteros virtutibus, & ſanctitate antecellere tenetur, nam qui maiorem in Paſtorem,quàm in ouibus charitatem ante electionem requiſiuit, dum dicit, *Simon Ioannes, diligis me plus his?* apertè docuit digniorem, ſanctioremque ſubditis eſſe debere,qui eis regendis,atque dirigendis præficeretur. Vnde Concil.Tridentin. *ſeſſ.24.de reform.cap.1.* eos peccare mortaliter, & peccatis alienis communicare aſſerit, qui digniores, & Eccleſiæ magis vtiles Paſtores præficere non curauerint. Quare penſandum eſt valdè ad culmen quiſque regiminis,qualiter veniat; atque hoc ritè perueniens qualiter viuat?& benè viuens, qualiter doceat? ne aut humilitas acceſſum fugiat, aut præuentioni vita contradicat. O Deus bone! iam nunc, vt proſint Præſules fieri non cupiunt, ſed magis, vt diuites fiant, & honorentur; ſuſcipiunt enim ſublimitatis culmen non pro Paſtorali regimine, ſed pro ſolius regiminis, vel honoris ambitione, atque abiecto opere dignitatis, ſolam nominis ſuperbè appetunt dignitatem, nec facilè poteſt eſſe Summis Pont. homines cognoſcere, niſi ex aliorum relationibus id ſibi conſtare faciant; ſedent pij Patres in thalamo ſuo, veniunt ad eos nunc Cardinales, nunc ſortis alterius homines, & modò hunc, modò illum laudibus cumulant, dignúmque graui regimine adſcribunt, aſſtruunt; credit Apoſtolica pietas, hiſque dignitates mandat, quos commendatos habet; & ſic agnoui multos proſtitutæ frontis petitores, qui ambiendo, efflagitando, ſeſe venditando, ita aulicos obtundunt, vt quod impetrare non poſſunt, extorqueant; quod exorare aut mereri nequeunt, eblandiantur.

Secundum dubium eſt, an Cardinales peccato commaculentur, reſtitutionemque vinciantur, qui non impediunt nominatum, ſi alterum digniorem arbitrentur? Cui perdoctè quidem reſpondet Paleoth. *in tract. de ſacr.Conſiſt. conſul. part.4.q.1. verſ. quo loco*, & ait ad Cardinalium authoritatem, & officium non propriè pertinere aliquem ad Epiſcopatum admittere, ſed tanquam Papæ Conſiliarios non vlterius obligari, quàm, vt ad eas res de quibus à Papa requiruntur,& conſuluntur, fidele præſtent reſponſum, per text. *in cap.fundamenta,§.decet, de elect.lib.6.* Itaque cùm Pontifex in Epiſcoporum promotione non aliud ab ipſis Cardinalibus exquirat, quàm iudicium,ſi præpoſitum Epiſcopali dignitati dignum arbitrentur,ideò non ad aliud obligantur, quàm ad interrogata reſpondere, illúmque approbare ſi ita credant; immò, & Cardinales omnes tutam reſpondendi ferendique ſuffragij ſui rationem colligere poſſe addit ex teſtimoniis quatuor Cardinalium in publicam formam redactis, & ab eis ſubſcriptis,quibus inquiſitio committitur de promouendi qualitatibus. 17

Statim ac aliquis certior fit factus, ſe à Summo Pontifice in Conſiſtorio ad Epiſcopatum fuiſſe promotum, ſiue in Curia degat, ſiue abſens ſit, prius amplam coronam ſibi in capite decenter formari curabit, ſtatímque Epiſcopalibus veſtibus, talaribus violacei coloris induet, cum mantelletto pariter laneo eiuſdem coloris, Biretto verò nigro, vel pileo nigro laneo cum chordulis viridi coloris ex ſerico confectis vtetur, nam mozzetta coloris violacei ſupra Rochettum nunquam vtitur, niſi intra Diœceſim; ex Regularibus verò Ordinibus promoti retinentes colorem habitus ſuæ Religionis poſſunt ſe conformare cum Epiſcopis ſæcularibus in forma, ſeu figura illius ex Rituali Clem. VIII. reformato, 18 19

tradit

tradit Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. c. 6. num. 22. in fin.* & Tamburin. *de Iure Abbatum, tom. 1. d. 5. 20. q. 3. num. 3.* vbique tamen poſſunt deferre mozzettam eiuſdem coloris: Rochetto verò nonquam vtuntur, ſed loco illius in diuinis Officiis adhibent ſuperpelliceum: in bireto & pileo cum
20 aliis Epiſcopis conueniunt. Aſſumpti ex ordine Canonicorum Regularium, necnon Clericorum Regularium cuiuſcumque Ordinis, conueniunt in habitu cum aliis Epiſcopis, & pariter vtuntur Rochetto, nam illa mutatio veſtium non eſt ratione ſtatus, ſed ratione habitus ſuæ Regulæ quam ſunt profeſſi, & ideò cùm iſti tantùm in ſtatu à Clericis ſæcularibus differant, conueniunt cum illis in habitu, Caſtald. *in dict. prax. cæremon. lib. 1. sect. 10. cap. 1. num. 3. & 4.* Tamburin. *d. quæſt. 3.*
21 *num. 9. cum ſeq.* Presbyteri ſancti Spiritus, & ex Militarium Religionum Ordinibus aſſumpti, putà ſancti Ioannis, ſancti Iacobi, &c. tantùm Crucem eiuſdem Ordinis in collo pendentem deferunt ſupra habitum Epiſcopalem, Caſtald. *ibidem, num. 5.*

22 Epiſcopalibus veſtibus, vt ſupra indutus, ſi fuerit præſens in Curia quamprimùm adibit Summum Pontificem, & ei gratias aget, ſeipſum, & Eccleſiam ſibi creditam commendabit, & ab eo Rochettum accipiet. Deinde ſingulos DD. Cardinales in eorum domibus viſitabit, eis gratias agens, & ſe ſuámque Eccleſiam commendans, abſens verò per litteras id præſtabit, Caſtald. *dict. sect. 10. c. 2. num. 10.*

23 Sic electus, & Canonicè confirmatus habet ea, quæ ſunt Iuriſdictionis, veluti excommunicare, ſuſpendere, interdicere, viſitare, corrigere, punire, Synodum conuocare, beneficia conferre Eccleſias minores coniungere, & annectere, diuidere, Voti, & Iuramenti vincula ſoluere, quorundam peccatorum abſolutiones ſibi reſeruare, *cap. tranſmiſſum, cap. noſti, cap. qualiter, de elect. cap. inter corporalia, de tranſlat. Epiſcop.* Aloyſ. Ricciul. *in praxi aurea, reſol. 136.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 29. q. 5.* Sanch. *de matrim. lib. 8. diſp. 2. num. 1.* Molin. *de Iuſt. tract. 5. diſp. 28. num. 19.* Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 25. num. 9.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 1. tit. 1. cap. 1. num. 14. & cap. 4. num. 7.* Soſa *loco infra citando num. 77.* Et Indulgentias concedere, Felin. *in cap. cam te, num. 5. de reſcript.* Nauar. *de Indulg. notab. 31. num. 3.* Greg. Lop. *l. 45. gloſſ. 1. tit. 3. part. 1.* Soſa *in libello de la obligacion con que quedan los Religioſos Obiſpos, n. 70.* vbi *n. 95.* poſt Bonif. *in Clem. 2. n. 98. de cenſib.* Tap. *in d. Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap. 6. num. 68.* Suar. *tom. 4. diſp. 27. sect. 2. num. 5.* reſoluit à confirmatione liberum fieri à iugo obedientiæ ſui Su-
24 perioris. Verùm attenta nouiori diſpoſitione *Extrauag. Iniunctæ, de elect. inter communes*, tales Epiſcopi ac commiſſas eis Eccleſias, abſque litteris Apoſtolicis accedere, vel bonorum Eccleſiaſticorum adminiſtrationem accipere, fructúſque percipere non poſſunt, itavt interim ſit irritum quicquid ſecus per eos actum fuerit. Capitulares verò ipſos recipientes, vel eis obedientes ſine prædictis litteris, ſunt ſuſpenſi à ſuis beneficiis, ita ex illa Extrauag. colligunt D. Barb. *in l. diuortio, in princ. part. 2. num. 50. ff. ſolut. matrim.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib. 8. quæſt. 5. num. 33.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c. 29. q. 9. verſ. cæterùm, & lib. 7. cap. 1. quæſt. 2.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 1325. verſ. quia hodie*, Iul. Lauor. *d. cap. 25. num. 9. in fin.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 54. num. 161.* Et quoad pœnas procedit deciſio eiuſdem Extrauag. in foro conſcientiæ, Nauar. *in cap. accepta, de reſtit. ſpol. oppoſ. 8. num. 35. verſ. 11.* quem refert, & ſequitur Ioann. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. obedientia, differ. 4.* Cardinales autem non obſtante dicta Extrauag. poſſunt conferre, & iuriſdictionem exercere ante captam poſſeſſionem, & oſtenſionem litterarum, Selua *de benef. part. 2. quæſt. 3. num. 46. verſ. octauum priuilegium.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 21. num. 7.* Lauor. *d. cap. 25. num. 10.* Ego ipſe *d. part. 3. alleg. 111. num. 35.*

Et hinc reſoluit Suar. *de cenſ. tom. 5. diſput. 28. sect. 2. num. 6.* quem refert Paul. Layman. *in Theologia morali, lib. 1. tract. 5. part. 3. cap. 1. num. 2.* competere Epiſcopis electis, & confirmatis, licèt nondum conſecratis, priuilegium *cap. quia periculoſum, de ſent. excomm. lib. 6.* vt generali ſtatuto, vel ſententia interdicti, aut ſuſpenſionis non comprehendantur, niſi eorum expreſſa mentio fiat, quemadmodum, & alia ſimilia priuilegia, vt illud de eligendo Confeſſore *cap. vlt. de pœnit. & remiſſ.* Suar. *tom. 4. diſput. 27. sect. 2. num. 5.* Soſa *in dict. libello, num. 78.* Item de vſu Altaris portatilis, *cap. vlt. de priuil. in 6.* 25

Item cauſæ hæreſis in Epiſcopo electo, & confirmato, licèt nondum Conſecrato reſeruantur Papæ, & propterea non poteſt ab Inquiſitoribus Fidei puniri, vt per Illuſtriſſ. D. meum Roderic. à Cunha *in tract. de Confeſſ. ſollicitant. mulieres in confeſſ. q. 12. num. 11.* 26

Item Epiſcopus electus, & confirmatus, etiamſi nondum Conſecratus, Epiſcopatui ſine Papæ licentia renunciare non poteſt, *cap. 2.* ibi, *& ſic electus confirmatus, de tranſlat. Epiſcop.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 3. num. 331.* Sanchez *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 17. num. 6.* Suar. *tom. 3. de Relig. lib. 1. cap. 20. n. 1.* Barthol. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouitiis, diſp. 2. dub. 3. n. 5.* Soſa *d. libello, n. 75.* 27

Multa tamen ſunt, quæ Epiſcopo electo, & confirmato, minimè tamen conſecrato, non competunt; & in primis ea omnia, quæ illi tribuuntur per Ordinem ſibi collatum in Conſecratione Epiſcopali, vt probat *d. cap. tranſmiſſam*, & quæ ſic tradit gloſſ. *ibi verb. talibus*, Rebuff. *in prax. benefic. tit. formam Vicariatus, à num. 3.* Henriq. *d. lib. 10. cap. 34. num. 4.* Soſa *d. libello num. 83.* Cuch. *in inſtit. maior. tit. de conſecrat. Epiſc. à num. 9. & tit. de Epiſcopo, à n. 21. lib. 2.* Bertachio. *de Epiſcop. lib. 4. tit. de poteſt. Epiſcopi, circa ſpiritualia, à num. 39.* Sbroz *de offic. Vicar. lib. 2. q. 2.* Poterit tamen Epiſcopo conſecrato ea, quæ ſunt Ordinis delegare, Florea *var. q. 24. n. 11.* Soſa *d. loco n. 79.* 28

Poteſt repelli ab Epiſcopatu, ſi ante conſecrationem fiat inhabilis, Ioan. Andr. Butr. Cardin. & Imol. *in cap. ex parte, de Cleric. ægrot.* Nau. *in cap. ſi quando, except. 10. num. 13. de reſcriptis*, Iul. Lauor. *d. cap. 25. num. 77.* Henriq. *lib. 10. cap. 34. n. 1.* Cuch. *lib. 4. tit. 4. num. 48. & 49. & tit. 5. num. 29.* Soſa *d. tract. de la obligacion con que quedan los Obiſpos Religioſos, n. 93.* Et dum non eſt conſecratus, quamuis ſit confirmatus, Eccleſia vocatur vidua, gloſſ. *verb. de talibus, in cap. tranſmiſſum, de elect.* Soſa *in dict. libello num. 84.* Et non dicitur propriè Epiſcopus. Cuch. *lib. 4. tit. 5. num. 38.* Contad. *in templo omn. Iudic. lib. 2. cap. 4. num. 16. & cap. 5. num. 6.* Felin. *in cap. eam te, num. 1. & de reſcript.* Soſa *in dict. libello num. 85.* vbi *num. 86.* ait Doctores aſſerentes 29

confirma

Digitized by Google

confirmatum eſſe verè Epiſcopum, eſſe intelligendos circa ea quæ ſunt iuriſdictionis.

30 Eum percutientes non incurrunt excommunicationem Bullæ in Cœna Domini, Nauar. in Manual.cap.27.num.67.verſ.octauo, Lauor. d.num.77. in fine, Paul Laym. in Theolog.moral.lib.4.tract.2. cap.12.num.2.verſ.quarto. Ego ipſe de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.1.tit.1.cap.4.num.10. & in tract. de appellat. verborum vtriuſque Iuris ſignific. appell.89.num.6.

31 Non poteſt in Miſſa dicere, Sit nomen Domini benedictum. Imol. in cap. Auaritia, de elect. lib.6. & ibi Gemin. Iul. Lauor. d.cap.25.num.78. Nec habet cognitionem negotiorum magni ponderis, præcipuè ſi pœnam degradationis mereantur, Abb. in cap. tranſmiſſam, per text. ibi, num.4. de elect. idem Abb. in c. at ſi clerici, n.20. de iudic. Sarmien. lib.1. ſelect. c.14.n.9. Soſa in d.libello n.82.

32 Nec ciuitas, quæ illum occidit, priuatur dignitate Epiſcopali, vt per Couar. lib.2.var.c.8.num.10. verſ. his omnibus, Mandoſ. ad reg.16.Cancell.qu.19. n.13. Gonzal. ad reg.8.Cancell.gloſſ.9.§.5.num.17. Ant. Ricciul. de Iure perſon. extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.3.cap.7.n.9. quos refero Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſc. in part.3.alleg.57.num.237. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ.

33 Et poteſt ſuſpendi, interdici, ſeu excommunicari à Vicario Archiepiſcopi Metropolitani, etiam eo præſente, quamuis id minimè poſſet efficere, ſi Epiſcopus Suffraganeus eſſet conſecratus, iuxta text. in cap.1.§. Officiales, de Offic. Ordin. ita ex aliis Ego ipſe dict. tract. part.1. tit.4. num.16.

34 Tenetur ſic electus, & canonicè confirmatus intra tres menſes à confirmatione munus Conſecrationis ſuæ ſuſcipere ſub pœna amiſſionis fructuum, etiamſi ſit S.R.E. Cardinalis, & ſi intra tres alios menſes id non impleuerit, Eccleſia, & Epiſcopatu ipſo Iure priuatur, vt olim fuerat conſtitutum in Concil. Chalced. vt habetur in cap. quoniam, 75. diſtinct. & in cap.1. diſtinct.100. & hodie ſtatuit Concil. Trid. ſeſſ.7. de reform.cap.9. & ſeſſ.23. etiam de reform.cap.2. docent Sylueſt. verb. conſecratio 1. num.4. Greg. Lop. l.27. verb. las menſas, tit.5. part.1. Henriq. in ſum. lib.10.c.23.num.5. & cap.34. n.2. Soſa in libello de la obligacion con que quedan los Obiſpos Religioſos, num.119. Nau. in Man.c.25. num.118. verſ.8. Bertachin. de Epiſc. tract.2. lib.3. q.1. pag.82. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. part.1. lib.2.c.97. num.52. Rendina in prompt. recept. ſent. tit.38.num.13. Gonzal. ad reg.8. Cancell. gloſſ.24. num.141. Valer Reginald. in praxi fori pœnit. lib.32. tract.2.num.58. Camp. in diuerſ. Iur. Can. rub.6.c.6. num.9. Molfeſ. in ſum. Theolog. moral. tract.6.cap.7. num.47. Filliuc. tract.41. de benef. cap.5. num.23. verſ. & quidem primò, Vgolin. de offic. Epiſc. cap.2. in princ. à n.2. Caſtald. in praxi carem. lib.1. ſect.10. cap.2. num.3. Sebaſt. Cæſ. de Eccleſ. hierarch. part.1. diſput.6. §.2. num.11. Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſc. part.2. alleg.1. num.39. quòd quidem trimeſtre tempus, infra quod Epiſcopus confirmatus debet munus conſecrationis accipere, incipit currere à tempore habitæ notitiæ confirmationis de ſua electione factæ, Henriq. d.cap.23.num.5. Soſa in d.libello num.119. in fine; aliqua tamen poſſunt occurrere impedimenta quæ huiuſmodi tempus prorogari licitè valeant, Cuch. lib.4.tit.5.num.24. Soſa in d.libello num.120. Ego de Epiſcopo, p.1.tit.1. cap.5.num.1.

35 Hæc autem Conſecratio fieri debet de Iure à Metropolitano electi, cuius electus ipſe futurus eſt Suffraganeus, cap. Epiſcopi, 24. diſtinct. & præſentibus aliis eiuſdem Prouinciæ Suffraganeis, cap. ordinatione, 2. lib.64. qui ad hoc per Metropolitanum vocati tenentur accedere, Cardin. Alex. in cap. ſi Epiſcopus, 18. diſtinct. Quarant. in ſumm. Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.4. verſ. ſeptima, Marc. Anton. Genuenſ. in praxi Archiepiſc. Neap. cap.70.num.27. ſed ſi fuerit ipſe Metropolitanus impeditus, id alteri Epiſcopo committere
poteſt, cap. quod ſedem, de offic. Ordin. Conſecratus 36
tamen ſic abſente Metropolitano debet eum infra duos menſes viſitare, vt tenet Præpoſ. per text. ibi, in cap. ſi quis, diſtinct.65. vbi Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha num.1. nam ſi inconſulto Primate, 37
ſeu Metropolitano Conſecratio Epiſcoporum Suffraganeorum fiat, ipſi non reciperent executionem, cap. placet, diſt.65. Innoc. in cap. nec Epiſcopi, de temp. ordin. num.2. Sebaſt. Cæſ. in relect. de Eccl. hierarch. p.1. diſp.6. §.2. num.9. Et ideò Epiſcopus 38
non eſt ordinandus ſine conſilio, & præſentia Metropolitani, & Comprouincialium etiam Epiſcoporum, qui ſaltem ſi adeſſe non poſſent, propriis litteris conſenſum ſuum exprimere debent, vt probat cap. non debet, 65. diſtinct. tradunt Azor. inſtit. moral. part.2. lib.3. c.30. q.3. in princ. Paul. Comit. reſp. moral. lib.1. q.48. num.13. Ego ipſe de offic. &
poteſt. Epiſcop. part.1. tit.1. cap.5. num.5. Metropo- 39
litanus verò ab omnibus Prouinciæ Epiſcopis congregatis in Sede Metropoleos eſt ordinandus, vt decreuit Anicetus Papa in cap.1. diſt.66. & Lucius in c. ſi Archiepiſcopus, de temp. Ord. Quarant. in ſum. Bullarij, verb. Archiepiſcopi authoritas, n.4. verſ. ſexta. Marc. Anton. Gen. in prax. Archiepiſc. Neap. cap.70. num.26. Sufficiunt tamen tres, reliquis Suffraganeis per litteras ſaltem conſentientibus, Henriq. in ſumm. lib.10. cap.24. §.1. Paul. Comitol. d.num.13.

Conſecrationi Epiſcoporum Canones conſti- 40
tuerunt peculiare tempus, ſcilicet diem Dominicum, cap. qui in aliquo, 51. diſt. cap. ordinationes, cap. quòd die Dominico, 75. diſt. Sebaſt. Cæſ. d. diſput.6. §.2. num.12. Paul. Laym. in Theol. mor. lib.5. tract.9. cap.8. num.3. & de Pral. Eccleſ. elect. cap.15. q.166. Campan. in diuerſ. Iur. Can. rub.6. cap.4. num.1. Caſtald. in praxi carem. lib.1. ſect.17. cap.3. num.1. vbi ſubdit, quòd die etiam feſtiuo fieri poterit, ſi Summus Pontifex diſpenſauerit, ſemper tamen fit præuio ieiunio; decet enim Conſecratorem, & electum
pridie ieiunare. Pont. Rom. part.1. tit. de conſecr. 41
elect. in Epiſcop. pag.75. & Ritus Eccleſiæ habet, qui omninò obſeruatur, vt Epiſcopus die Dominica conſecretur, tanquam legitimus eius ſponſus; ſicut tradit Sot. de Iuſtit. lib.10. quæſt.1. art.1. concl. vlt. verſ. accedit, quem refert Campan. d. rub.6. c.3. num.6.

Verùm autem is, qui in die Sabbati Ordinatio- 42
nis generalis Presbyteratus ordine inſignitus fuit, poſſit ſequenti Dominica, manè in Epiſcopum conſecrari, non interueniente continuatione ieiunij? Affirmant gloſſ.1. in fin. in cap. quod à Patribus, 75. diſtinct. Innoc. in cap. litteras, verſ. nec valet, vbi Hoſt. num.4. verſ. ſed non fingitur, & Abb. in fin. de temp. ordin. Sylueſt. in ſum. verb. Ordo, il 2. num.6. verſ. Epiſcopatus autem, Angel. eod. verb.6. num.1. in fin. Henriq. in ſum. lib.10. cap.12. §.2. in fine. Paul. Layman in Theologia moral. lib.5. tractat.9. cap.8. num.6. cuius affirmatiuæ ſententiæ fundamentum eſt, quia hoc nullibi prohibitum reperitur, etenim Epiſcopatus quouis die Dominico conferri poteſt,

Digitized by Google

teſt, vt ſuprà præcedenti num. vidimus; conſe-
quenter etiam eo, qui eſt poſt Sabbatum Ordina-
tionis generalis. Neque Canones cùm aliquot
dierum interſtitium requirunt inter Ordines ſa-
cros eidem conſerendos, de Epiſcopatu loquun-
tur, ſed de iis Ordinibus tantùm, qui in Ordi-
naria generali Ordinatione conferri ſolent; ad-
ditque Henriq. *d.§.2.in comm.lit.Q.* rationem ad-
iungens, quia idem character eſt Epiſcopi, & Sa-
cerdotis, & ex vtroque fit vnus Ordo, nec nouus
imprimitur character: ſed impreſſus per ſacer-
dotalem Ordinem perfectione quadam addita ex-
tenditur. Verùm hæc ratio non ſubſiſtit ſecun-
dùm noſtram opinionem, quam firmauimus, *de
offic.& poteſt.Epiſc.p.2.allag.1.num.*18. aſſerentes
Epiſcopatum eſſe Ordinem à Sacerdotio diſtin-
ctum; & poſt Nauar. Petr. Sot. Bellarm. Valent. &
alios, reſoluit Campan. *d.rub 6. cap.4. num.*4. vbi
videtur ex eo colligere non eſſe veram communem
ſententiam, de qua etiam dubitat Suar. Imò con-
tra illum ſcripſit. *de cenſur.diſp.*32. *ſect.*1.*num.*41.
43 Quidquid tamen ſit, illud veriſſimum iudico, quod
ex diſpenſatione Papali ad Sacerdotium in die
Dominica promotus, non vtique poteſt eadem die
conſecrari Epiſcopus, vt per Innoc. *in d.cap.litte-
ras*, Campan. *d.rubr.6.cap.4.num.*5. quos refero
*d.alleg.*1.*num.*46.
44 Locus autem idoneus pro illorum Conſecra-
tione, ſi extra Curiam fiat, eſt Eccleſia, ad quam
promoti fuerint, aut in Prouincia, ſi commodè fieri
poterit, Conſecratio celebretur; vt diſponit Con-
cil.Trid. *ſeſſ.*23.*de reform.cap.*2. Henriq. *d.lib.*10.
*cap.*23.§.5.*in princ.*Leſſ.*de Iuſt.lib.*2.*c.*34.*num.*103.
Ego ipſe *d.alleg.* 1.*num.* 4. Laymann *dict.cap.*15.
*quæſt.*166.
45 Hodie verò cùm omnes à Papa eliguntur, ſicut
ſuprà dixi, ſi ſint extra Vrbem, ſolent de eius man-
dato per litteras Apoſtolicas, Conſecratori ſibi be-
nè viſo expeditas conſecrari; ſi verò fuerint in Cu-
ria per mandatum à Camera Apoſtolica emana-
tum, vel ſi Conſecrator fuerit ſanctæ Romanæ Ec-
cleſiæ Cardinalis, per Commiſſionem viuæ vocis
oraculo à Summo Pontifice ipſi factam, vt ait Ca-
ſtald. *d.cap.*1.*num.*7.
46 Fieri autem debet cuiuſlibet Epiſcopi Conſe-
cratio cum Miſſa, in qua inter Epiſtolam, & Euan-
gelium conſecratur Epiſcopus, *cap.quod ſicut*, §.1.
47 *de elect.* & ideò tunc non poteſt Ordines confer-
re, quia Conſecratus concelebrat pariter Cele-
48 branti; ſolus verò Papa in die Conſecrationis ſuæ
Ordines conferre poteſt, quia ante Hymnum An-
gelicum conſecratur; & ipſe Miſſarum ſolemnia
incipit, & perficit, vt inquit text. *in dict.* §.1. Et
notat Durand. *in rational. diuinor. lib.*2. *cap.*11.
49 *num.* 12. Hæc tamen Miſſa in qua conſecratur
Epiſcopus, non eſt de eſſentia Conſecrationis Epi-
ſcopalis, ſed ſolùm ad ſolemnitatem, & reueren-
tiam fuit inſtituta, vt benè reſoluunt *gloſſ.*1.*in d.*
§ Turrecr. *in cap Ordinationes,num.*10.*diſtinct.*75.
Henriq. *in ſum.lib.*10.*cap.*34.§.3.Sebaſt Cæſ. *dict.*
50 *diſp.*6. §. 2. *num.*13. Fit etiam cuiuſlibet Epiſcopi
Conſecratio à tribus Epiſcopis, & non pauciori-
bus, *cap.*1.*cap.Comprouinciales.* & *cap.pen.*64.*diſt.*
*cap.porrò.*66. *diſt. c. Archiepiſcopus, c.nec Epiſcopi,
de tempor.ord.* Sylu. *de benef.part.*1.*qu.*38.*num.*5.
Henriq. *in ſum.lib.*10.*cap.*7. §.3.& *c.*24.§.1.Vaſq.
*de ordine, d.pat.*243.*c.*6. Marc. Anton. Genuenſ.
*d.c.*70. *num.*26. Filliuc. *tom.*1.*tract.*9. *de ſacr.Or-
dinis,c.*5.*num.*106. Azor. *inſtit.moral.part.*2. *lib.*3.
*c.*30. *q.*3.*verſ.quæres item quiſnam*, Ego ipſe *d.p.*2.
*alligat.*1.*num.*45. Qui, & ratione, & exemplo re-
quiruntur; ratione, ne tantum beneficium videatur
furtiuè præſtitum, & pro illo pariter preces ad
Deum effundant, & exemplo, quia, & Iacobus fra-
ter Domini, à Petro, Iacobo, & Ioanne Apoſtolis
ordinatus fuit, *d.c.porrò*, Durand. *in ration.diuinor.
Offic.lib.*3.*c.*11.*num.*7.& 9. Anton. Auguſt. *in epit.
Iuris Pontif.veteris,lib.*4.*tit.*17. Ego ipſe *p.*1.*tit.*1.
*c.*5.*num.*5.
Controuerſia tamen eſt, vtrùm ad hanc ordina- 51
tionem ita tres requirantur, vt ſi fiat à pauciori-
bus, nulla omninò ſit ordinatio: de qua vide S. An-
tonin. *in ſumm.part.*3.*tit.*14. *cap.*16.§.9. *poſt med.*
Syluest. *in ſum.verb.conſecratio*, 1.*in princip.* Armil.
*eod. verb. num.*2. Vaſq. *dict.c.*6. *num.*59. *cum ſeqq.*
Azor. *loco proximè citato.* Ægid. de Coninck *diſp.*
20.*dub.*9. *concluſ.*5. Laymann *in ſumm. Theologia
moralis, lib.*5.*tractat.*9.*c.*5. *num.*1.*verſic. nota*; qui
reſoluunt, quòd authoritate Summi Pontificis,
ſiue generalis Concilij, ſeu Eccleſiæ concedi po-
teſt & inſtitui, vt vnus Epiſcopus iuſtis de cauſis
Epiſcopum conſecret, eo quòd non Chriſtus Do-
minus, ſed Apoſtoli conſtituerunt, vt Epiſcopus
à tribus Epiſcopis conſecretur; at Apoſtolorum
Decretum, quando Iuris diuini non eſt, poteſt
Eccleſia mutare, cùm iuſtà ſubeſt cauſa; vti in mul-
tis quoque Decretis Apoſtolorum id Eccleſiam fe-
ciſſe conſtat: & patet, quia ſæpè Pontifex ex cau-
ſa in hoc diſpenſat, vt fecit Gregorius I. in Anglia,
& Gregorius XIII. cum Patriarcha Æthiopiæ,
ſicut ex Henriq. refert Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Ec-
cleſ.hierarch part.*1.*diſput.*6.§.2. *num.*8. id multis
confirmans, & reſpondet ad text. *in cap. porrò*,66.
diſtinct. ibi, *formam nihil euincere*, quia forma ibi
non accipitur pro ſubſtantia rei, ſed tantùm pro
ritu, ſeu cæremonia, quam Apoſtoli ſucceſſoribus
relinquere volebant; neque ſemper forma cenſe-
tur ſubſtantialis, ſed illa tantùm, quæ vel ex mate-
ria ſubiecta, vel ex mente conſtituentis talis appa-
ret, ex ſententia *gloſſ.vltim.c.cùm conſideres, de ſen-
tent.excommun.* Iura verò, quæ aliquando aſſerunt
aliter factam ordinationem, irritam eſſe, vt *in cap.
Archiepiſcopus*,66. *diſtinct.* & *alibi*, intelligi de-
bent non quantum ad veritatem Sacramenti, ſed
quoad executionem officij Paſtoralis, vt optimè
declarat gloſſ. *in dict.c.Archiepiſcopus.* Quidquid
dicant Durand. *in ration. diuin.lib.*3.*c.*11.*num.*7.
& 9. & Anton. Auguſt. *in epit. Iuris Pontificij ve-
teris,lib.*4.*tit.*17.
Vtrùm verò ſolo verbo Papa poſſit creare Epiſ- 52
copos? Quæſtio eſt dubia; in affirmatiuam partem
inclinant Felin. *in cap.meminimus, num.*2. *verſ. li-
mita, de accuſat.* Burſat. *conſ.*393.*num.*4.*volumin.*4.
Flamin.Pariſ. *de reſignat.benef.lib.*8 *qu.*5.*num.*34.
Card. Tuſch. *tom.*3. *litera E, concl.*233. *num.*10.
vbi alios referunt, & Scot. *in* 4.*diſt.*7.*q.*1.*de confir-
mat.verſùs finem*, ſupponere videntur Papam abſen-
tem poſſe conſecrare Epiſcopos ſolo verbo, quæ
opinio mihi non placet. per ea, quæ dixi infrà *hoc
eod.lib.c.*34.*num.*21. & ſuprà *c.*8.*num.*7.*cum ſeqq.*
vbi probaui Epiſcopatum eſſe Sacramentum, &
ordinem: Sacramenta autem omnia conſtant ma-
teria, & forma, quæ pro libito variari non poſſunt,
vt ſalua ſit eorum ſubſtantia, ſicut ait Conc. Trid.
*ſeſſ.*21.*c.*2.
De forma Conſecrationis Epiſcoporum ne- 53
ceſſe eſt, vt aliquid in præſenti dicamus. In pri-
mis, Conſecrator ſacris indutus in medio ſedet
vertens tenes Altari, electus verò cum Birretto
medius inter aſſiſtentes Epiſcopos paratos, & Mi-
tratus

tratos ducitur ad Conſecratorem; qoò cùm peruenerint, ei reuereotiam faciunt, electua nodato capite, Aſſiſtentes verò cum Mitra caput tanùm inclinant, ſedent deinde omoes ante Conſecratorem, vbi aliquantulom quieuerint, ſurgunt, electos ſine Birreto, & Aſſiſtentes Mitris depoſitis, ſenior rogat Conſecratorem forma in Pontificali tradita, & ſi legendum ſit mandatum, omnes ſedent tectis capitibus, quòd ſi oon ſit legendum, primo Aſſiſteotedicente, *Habemus viua vocis Oraculum*, Conſecrato reſpondit, *Deo gratias*. Electos coram celebrante genuflexos legit de verbo ad verbum Iuramentom, iuxta formam præſcriptam, Aſſiſtentibos interim ſedeotibus cum Mitria, & in fine electus ambabus manibus textum Euangelij in gremio Conſecratoria à Magiſtro cæremoniarum appoſitum tangens adhuc genuflexus dicit; *ſic me Deus adiunet*, &c. Conſecrator ſubdet, *Deo gratias*.

54 Præſtito Iuramento electus, & Aſſiſtentes in ſuis locis ſedent, Cooſecrator verò proſequitor examen Concilij Carthaginenſis IV. *in cap. qui Epiſcopus ordinandus*, 23. *diſt.* quod legi debec ſemper in ſingolari; etiamſi plurea examineotur. Aſſiſtentes verò ſedentes cum Mitris, eadem ſubmiſſa voce dicent, quæ Conſecrator, & electus ad ſingulas interrogationes detecto capite reſpondena aſſurgit, & ſi plures ſint electi, ſucceſſiuè quiſque reſpondebit. Ad hoc Fidei examen promouendus ſeſe confert, fitque inquiſitio, An doctrinam veteris, & oouí Teſtamenti, cuius Magiſter & interpres eſſe debet, rectè norit? Et num prudentiam ſuam quantum illius capax eſt naturæ, dioinæ Scripturæ ſenſibus accommodare velit? Hæc dum ſanctè profeſſus fuerit, proponitur illi voioerſæ Fidei ſumma, eorum præſertim capitum, quibus vniuerſa Religio Chriſtiana continetur. Summæ ſcilicet, ac Dioiniſſimæ Trioitatis confeſſio, Incarnationis, ſalotiſque noſtræ œconomia, ſpes vitæ, & Reſurrectionis futuræ, Sanctorum communio, ac vnius ſanctæ Catholicæ, & Apoſtolicæ Eccleſiæ auctoritas. Interrogetur, num ea, quæ ex diuinis Scripturis legit, & intelligic, plebem, cui ordioandus eſt, & verbis, & exemplis docere queat? Num velic Traditionea Orthodoxorum Patrum, ac Decretales Sanctæ, & Apoſtolicæ Sedia Conſtitutiones veneraotec ſuſcipere, docere, ac ſeruare? Num B. Petro Apoſtolo, cui à Deo data eſt poteſtas ligandi, atque ſoluendi, eiuſque Vicario Domino ooſtro, ſoiſque ſucceſſoribus Romania Pootificibus, fidem, ſobiectionem, & obedientiam ſecundùm Canonicam auctoritatem per omnia eahibere? Nom mores ab omni malo temperare, & quantum poteric, Domioo adiuuante, ad omne bonum commutare, & ſobrietatem cum Dei auxilio cuſtodire, & docere, diuiois ſemper negotiis maocipari, & à terrenis, vel lucris turpibus alienus eſſe, ne ſcilicet oculos, qui moderandis greſſibus præeont cura pulueris obſcuret? Num humilitatem, & patientiam in ſeipſo cuſtodire, & alios ſimiliter docere velit? pauperibus item, & peregrinis, omnibúſque indigentibus proptec nomen Domioi affabilis, & miſericors eſſe? Quæ omnia, vbi ille ſanctè, & bona fide ſeruaturum ſe, quantum humana fert conditio, promiſerit, ſumma eius oneris, quod ſobeundum eſt, ad ocolos illi, tanquam in compendiom ponitur; Epiſcopum oportet Iudicare, Interpretari, Cooſecrare, Ordioare, Offerre, Baptizare, & Confirmare.

Fidei abſoloto examine ad Conſecratorem ductus electus ab Epiſcopis Aſſiſtentibus geouflexus eius manum oſculatur. Deiode Conſecrator deſcendens ante gradus Altaria, ibi depoſita Mitra facit more ſolito Confeſſionem, electo à ſiniſtris eius aſſiſtente; Epiſcopi verò Aſſiſtentes in ſuis ſcabellis cum ſuis miniſtris pariter faciuoe Confeſſionem. Ea completa, Conſecrator Altare aſceodens, legit Miſſam vſque ad Alleluia, vel vltimum verſum Tractatus exclusiuè; quibus dictis ſedet cum Mitra io faldiſtorio in medio Altaria ſibi præparato, electus verò cum Aſſiſtentibus ad ſuam Capellam accedens deponit Pluuiale, & accepit ſandalia, quibus calceantur pedes ad annunciandum Euangelium pacis, vt eat, non ſtet; laboret, non otioſus deliteſcat. Deinde accipit Crucem pectoralem, & ſtola ei aptatur, poſtea Tunicella, Dalmatica, & Caſula induitur, & ſic indutus in ſuo Altari medius inter Epiſcopos Aſſiſtentes eam legit. 55

Dicto Gradoali, vel Tractu, vſqoe ad vltimam verſiculum excluſiuè, vt ſupra, Aſſiſtentes ducunt electum ad Conſecratorem in faldiſtorio ſedentem, qoò peruenientes, electus depoſito bireto caput profundè ioclinat, ipſi verò cum Mitris aliquaotulum ſe ioclinantes Conſecratorem reuerenter, deinde ſedentibus omnibus, Conſecrator monens electum de ſuo munere, dicit, *Epiſcopum oportet*, &c. & ſurgeotibus omnibus, Conſecrator ſtans cum Mitra eos hortatur, vt orent pro electo, dicens, *Oremus dilectiſſimi*, &c. Ad Litaoiaa omnes procombuot, quibus dictis ſurgunt omnes, & manus Conſecrando impooint, dicentes: *Accipe Spiritum ſanctum*, &c. & Cooſeccator geoibus flexis, versùs Altare, omoibus pariter genuflexis, incipit Hymnom, *Veni Creatar Spiritus*, &c. aliis proſequentibos vſque ad finem. Et nota, quòd impoſitio illa manoum trium Epiſcoporum eſt materia, quâ Epiſcopus conſecratur; illa autem verba, *Accipe Spiritum ſanctum*, forma ſunt huius Sacramenti. Heoriq. *in ſum. lib.* 10. *c.* 7. §. 3. Vaſq. *in 3. p. tom.* 3. *diſp.* 240. *c.* 5. *n.* 58. Layman *lib.* 5. *tract.* 9. *c.* 5. *num.* 1. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p.* 1. *diſput.* 6. §. 1. *num.* 1. *&* 3. vbi *num.* 4. ſobdit, qoòd cæteræ ſolemnitates infrà referendæ ſubſtantialea non ſunt, ſed tantùm quædam cæremooiæ ad maiorem reuerentiam. 56

Sancto Chriſmate pollice dextero Conſecrator ioungit caput electi coram ſe geouflexi, vt auctoritas, & dignitas eius declaretur, eum ſcilicet eſſe caput, & Principem Eccleſiæ ſuæ, quomodo vir vxoris ſuæ caput dictus eſt; vt oſtendatur eum eſſe Vicariom Chriſti, eiuſque dignitatem, & auctoritatem gerere, qui eſt ſuper omoia, & quem conſtituit Deus caput ſuper omnem Eccleſiam. 57
Ideò Reges non iam in capite, ſed io humero vnguntur; primùm, vt is proprius hoοor ſit illius, 58
quem Deus conſtituit excelſum ſuper omnes Reges terræ, & quem oleo lætitiæ excellentius, & anguſtius vnxit præ conſortibus ſuis. Deiode, vt oſtendatur quòd primò ante omnes Reges, & Principes perſona capitis Pontificali officio repræſentetur. Vngitur tamen & Rex in humero, vt neque ipſe planè excludatur à repræſentatione eiuſdem capitis; *nam & huius Principatus*, vt dicit Iſaias 9. *fuit ſuper humerum eius*; & vt ſciat ſe eſſe Miniſtrum ad portandam Crucem Iesv Christi, laudem bonorum, viodictam autem malorum, Apoſt. *ad Rom.* 15.

Deinde Conſecrator manus electi ante ſe ge- 59

inflexi iniungit cum Chriſmate; primùm propter officium, & miniſterium eius, vt ſe ſciat dignitatem, non propter otium, ſed propter negotium ſuſcipere; vt ſciat ex illo ſe numero operatiorum eſſe debere, qui ſuſtineant pondus diei & æſtum: tum etiam, vt illis manibus adſit virtus Spiritus ſancti, eas teneat, & dirigat: cum illis laboret, & operetur & quidquid benedixerit, benedicatur, quidquid ſanctificauerit, ſanctificetur. Demùm vnguntur manus eius vt operentur bonum ad omnes quidẽ ſed maximè domeſticos Fidei, vt manus ſuas mittat ad fortia; vt panem otioſum non comedat; vt
60 manus eius diſtillent myrrham; vt ſit beatus ſeruus ille, quem cùm venerit Dominus, inuenerit vigilantem, & operantem. Aduerte tamen, quod ſupradictam vnctionem Chriſmatis, quæ ponitur in capite, & manibus Epiſcopi, iux text. *in c. 1. de ſacr. Vnct.* non eſſe de eſſentia huius ordinationis, ita vt ſine illa non valeat; ſed ſolùm pertinere ad ritum & ſolemnitatem: nam per huiuſmodi vnctionem non traditur aliqua Epiſcopalis poteſtas, ſed tantùm tradita ſignificatur, & tantummodo fit ob rationes, de quibus *in d. c. 1. in princ.* vnde non pertinet ad formam, aut materiam Ordinationis, ac proinde de ſubſtantia eſſe non poteſt; ita Henr. *in ſum. lib. 10. c. 7. §. 3.* Seb. Cæſ. *d. diſp. 6. §. 2. n. 5.*

61 Peracto conſecrationis Sacramento, Conſecratus iam ad ſpiritualem œconomiam, ſanctæque prolis gubernationem ſeſe confert. Armatur igitur, & inſtruitur, accipitque regendæ, & gubernandę familię inſtrumenta ac gubernacula. Traditur in primis in manus noui Antiſtitis conſecratum Baculum, auctoritatis ſcilicet, & diſciplinæ inſigne ſuſtentaculum imbecillitatis humanæ: vt ſit in coërcendis vitiis piè ſæuiens, iudicium ſine ira tenens; in fouendis virtutibus auditorum animos demulcens: in tranquillitate ſeueritatis cenſuram non deſerens: vt reuocet errantes: regat iuſtos: pungat, & ſtimulet ignauos, & inertes, repellat nocentes: ac iuxta Ezech. c. 34. *Attrahat vagum, ſuſtentet languidum ſtimulet pigrum*; portet in humeris ſuis, exemplo Principis Paſtorum, ægrè, & debile: *Vt increduli* (inquit Bernard. *lib. 3. de conſid.*) *conuertantur ad fidem, conuerſi non auertantur, auerſi reuertantur, peruerſi ordinentur ad rectitudinem, ſubuerſi ad veritatem reuocentur, ſubuertores conuincantur, vt vel emendentur ipſi, ſi fieri poteſt*; vel ſi non perdant auctoritatem, facultatémq; alios ſubuertendi. *Negligenter paſcens toties commendatum Dominicum gregem* (inquit Leo magnus) *conuincitur ſummum non amare Paſtorem.* Quòd verò Baculus eſt acutus in fine, rectus in medio, & retortus in ſummo, deſignat, quòd Pontifex debet pungere pigros, regere debiles ſui rectitudine, & colligere vagos, vt benè aduertunt Durand. *in ration. diuin. Offic. lib. 3. c. 15. n. 4.* Hieron. Vielm. *de Epiſcopis titular. p. 5. pag. 13.* Barth. Gauant. *in comment. rubr. Miſſal. & Breuiar. tom. 1. p. 2. tit. 1. n. 8. & p. 6. tit. 3. §. 3.* Moſcon. *in tract. de Maieſtate militant. Eccleſia, p. 1. lib. 1. cap. 8. verſ. Item Baculus*, Tamburin. *de Iure Abbatum tom. 1. diſput. 10. q. 1. n. 4. & q. 5. in fine.* nouiſſimè frater meus Simon Vas Barboſa *in tract. de ſignificatis myſterioſis Officij diuini, & ſacrificij Miſſæ, cap. 22. num. 7.*

62 Verùm, cùm hoc regimen, non tam timoris, quàm amoris ſit: non tam ſeueritatis, quàm charitatis: nam & Chriſtus Dominus dilexit Eccleſiã, & tradidit ſemetipſum pro ea, *Ioan. vlt.* & cùm quem Vicarium loco ſui relicturus erat, prius quàm illi deſpondiſſet, ter interrogauit, Num ſe diligeret, & propter ſe Sponſam ſuam? quod cùm ille ſumma aſſeueratione ter profeſſus fuiſſet, tunc demùm illud audiuit, *Paſce oues meas, paſce agnos meos.* Eius igitur amoris, & charitatis ſymbolum facit Conſecrator nouo ſponſo tribuit conſecratũ Annulum Fidei, ſcilicet ſignaculum; quatenus ſponſam Dei, ſanctam videlicet Eccleſiam intemerata fide ornatus, illibatè cuſtodiat, Durand. *d. lib. 3. cap. 14.* frater meus Simon Vas Barboſa *d. tract. de ſignificatis myſterioſis Officij diuini, & ſacrificij Miſſæ, c. 15. n. 6.* Moſcon. *d. c. 8. verſ. Item annulus*, Tamburin. *d. diſt. 20. q. 1. n. 5. & q. 2. in fin. verſ. annulus*, vbi ſubdit Sacrorum Rituum Congregationem cenſuiſſe *ſub die 21. Februarij, 1623.* annulum in Miſſa geſtare prohibitum eſſe, etiam Protonotariis non participantibus, & quibuſcumque Doctoribus.

Hinc Conſecrator nouo Præſuli Euangeliorum 63
Librum tradit, *Accipe*, inquit, *Euangelium, & vade, prædica Populo tibi commiſſo, potens eſt enim Deus, vt augeat tibi gratiam ſuam.* Quaſi diceret; Ne putes, in Paulo & Petro, Tito & Timotheo, Chryſoſtomo, & Auguſtino munus, & functionem Apoſtol. deſiiſſe: ne putes cœleſtem illam benedictionem & auxilium æterni Patris ſublatum eſſe, quo illi ſubnixi profecti annunciauerunt Euangelium vniuerſo Mundo; potens eſt Deus etiam tibi dare gratiam ſuam, ac per te ſimilia operari. *Etſi enim illi plus omnibus* (inquit Bernard. *l. 2. de conſiderat.*) *laborauerunt, non tamen totum laborauerunt, & tibi adhuc locus relictus eſt. Neque te illud tantopere terreat, quòd ſublimibus humanæ Sapientiæ verbis careas, quòd ſerius ad Sacrarum Litterarum lectionem acceſſiſti, quòd nunquam Cathedram Doctoris conſcenderis. Audi, & fac aliquid, potens eſt enim Deus tibi augere gratiam ſuam, nihil agentem impoſſibile eſt benè operari, melius ſerò, quàm nunquam; nam, & vndecima hora operarij diurnum acceperunt denarium*, Matth. 20. &c.

Poſtea accipiens nouus Pontifex à ſuo Conſe- 64
cratore, ac reliquis Aſſiſtentibus oſculum Pacis, Conſecrator depoſita Mitra, & amoto faldiſtorio, ſtans ad Altare procedit ad Miſſam, vſque ad Offertorium incluſiuè, ac deinceps hoc tempore, quo Populus Chriſtianus dona, & munera ad Altare Dei, more veteri, eóque laudatiſſimo afferre ſolet, ipſe quoque Conſecratus ſuo Conſecratori tanquam ſpirituali Patri munera offert; ſunt autem ea ex antiquiſſima Melchiadis Pontificis inſtitutione, panis & vinum, duo ſcilicet panes, & duo barilia vini; quibus duæ anteferuntur faces accenſæ. Offert panem, & vinum, vel vt oſtendat ſe in eius Sacerdotis functionem, & munus ſuccedere, cui ſine motu in futurum pœnitentia iurauit Dominus eum eſſe Sacerdotem ſecundùm ordinem Melchiſedech. Vel, vt quidem ego iudico, ad deſignandam paupertatem Epiſcoporum, primitiuæ illius Eccleſiæ, in qua ſummæ opes, ſummæ diuitiæ, panis, & vinum fuerunt. Dantur autem hæc munera clara luce, & amplius duabus facibus accenſis, ne quid inter hæc leuia munera ſpecioſus colore, pondere pretioſus (ſcitis quid intelligam) ſubrepat, ac ſubiiciatur. Malè enim agitur cum ea, quæ virtuti, & pietati debentur, ſinu onuſto auro conferuntur. Aſſumitur demùm nouus Antiſtes à ſuo Conſecratore in Communionem, & participationem orationis, ac myſticæ Menſæ; hoc modo Conſecratus proſequitur cum Conſecratore, Orationes ante Communionem cum illo pariter dicens, *Panem Cæleſtem*, &c.

&

&, *Domine non ſum dignus.* Et dum Conſecrator Corpus, & Sanguinem Domini ſumit, ipſe ſtat profundè inclinatus. Priuſquam Conſecrator ſe porificet, Conſecratus ad eius dexteram inclinatus, prius Corpus, deinde Sanguinem de manu Conſecratoris ſumit.

65 Sumpta Communione, & proſequuta Miſſa vſque ad datam benedictionem incluſiuè, reponitur faldiſtorium ante medium Altaris, & Conſecrator cum Mitra in eo ſedet, Conſecratus, verò ante ipſum cum bireto in capite genuflectit, & Conſecrator, adiuuantibus Epiſcopis aſſiſtentibus, Mitram benedictam in capite conſecrati imponit. Mitra hæc ſcientiam vtriuſque Teſtamenti deſignat; duo namque illius cornua, duo ſunt Teſtamenta, anterius Nouum, poſterius Vetus, quæ duo Epiſcopus memoriter debet ſcire, *cap. Epiſcopus* 23. *q.*1. Armatus ſic nouus Præſul hac ſacra cidari, bicornique galea cum Patris Omnipotentis inuocatione Fidei inimicos ferire debet: nam, & illa armatus Petrus Neroni, Liberius Conſtantio, Ambroſius Theodoſio, Baſilius Valentino, Chryſoſtomus Arcadio, Leo Genſerico, atque Attilæ, aliique quamplurimi fortiter reſtiterunt, terribiléſque apparuerunt.

66 Conſecrator tunc ſurgens accipit dexteram manum Conſecrati, & primus ex Aſſiſtentibus ſiniſtram, & inthronizant eum ponendo ipſum ad ſedendum in faldiſtorio, de quo ſurrexerat Conſecratus: vel ſi in ſua Cathedrali fuerit, inthronizant eum in Séde Epiſcopali conſueta. Et ſic collocatur iam Epiſcopus, id eſt, *inſpector omnium in editiori ſupra omnes loco.* (inquit Ambroſ. *de dignit. Sacerdotali, cap.*6.) *vt ita cunctos reſpiciat, & cunctorum oculi in eum reſpiciant. Cuius loci conſideratio* (inquit Bernard. *lib.* 2. *de conſiderat.* (*facit honoris contemptorem in honore etiam ipſo. In alto poſitum non altum ſapere difficile eſt, & omnino inuſitatum, ſed quantò inuſitatius, tantò glorioſius, timor de adepta iam altitudine, tædere magis facit, quàm placere ipſam altitudinem. Nulla ſplendidior gemma in omni præcipuè ornatu Pontificis ipſa humilitate. quo enim celſior cæteris, eò humilitate apparet illuſtrior, & ſe ipſo. Blanditur Cathedra, ſpecula eſt non domus, qui eleuauit, deiicere poteſt: conſideras gradum, & caſum metue, conſideras faſtigium dignitatis, & vide faciem abyſſi deorſum, occupare enim locum, & non facere fructum, nec loco expedit, nec perſona.*

67 Deinde Conſecrator Baculum tradit in ſiniſtra manu Conſecrati, & depoſita Mitra, conuerſus ad Altare incipit Hymnum, *Te Deum laudamus*, cæteris proſequentibus, & tunc Conſecratus ab Aſſiſtentibus Mitratis ducitur per Eccleſiam, omnibus interim benedicendo, vt omnibus innoteſcat. Commendatur ſummo Paſtori, & Rectori omnium Deo, vt quem Eccleſiæ ſuæ præeſſe voluit, propitius reſpiciat, det illi verbo, & exemplo, quibus præeſt, proficere, & ad vitam vnà cum grege ſibi credito ſempiternam peruenire.

68 Ad altare poſtmodum reuerſus, Conſecratus ſedet in faldiſtorio donec finiatur Hymnus, & dicta Antiphona, *Firmetur manus tua*, per Conſecratorem, cum verſiculo, & Oratione, *Deus omnium fidelium*, &c. Conſecratus ſurgens cum Mitra, & Baculo in medio Altaris dat ſolemnem benedictionem, quâ data, genuflexus Conſecratorem dicit cantando, *Ad multos annos.*

69 Illud aduertere oportet, quòd ſi plures ſimul Epiſcopi ordinentur, ſinguli habeant ſuos Epiſcopos Aſſiſtentes, & reliquos Miniſtros diſtinctos, Capellanos ſcilicet, & Scutiferos, ſinguli ſigillatim iuramentum præſtent: ſingulis interrogationibus quiſque ſigillatim reſpondeat. Ad Litanias omnibus ſimul datur benedictio, diciturque, *Vt hos præſentes electos*, & in Orationibus mutatur numerus ſingularis in plurali. Singulis ſuus Liber Euangeliorum ſuper ſcapulas imponitur, ſingulis imponuntur manus à Conſecratore, & aſſiſtentibus, dicendo ſingulis; *Accipe Spiritum ſanctum.* Singuli ſeorſum vnguntur, & verba Conſecrationis ſingulis repetuntur, tam in capitis, quàm manuum vnctionibus ſigillatim ſingulis traditur Baculus, & ſigillatim pariter imponitur Annulus cum debita verborum prolatione ſingulis repetita. Sigillatim ſingulis poſt conſecrationem datur pacis oſculum. Ad Offertorium ſinguli offerunt, primò ſenior, deinde iunior ſuo ordine. Ad altare Conſecrati in medio Aſſiſtentes à lateribus ſemper adſtant ipſos adiuuantes, primi videlicet Aſſiſtentes à dextris, ſecundi à ſiniſtris. In Communione ex eadem Hoſtia, & eodem Calice participant, primò ſenior, deinde iunior, ſimiliter eodem ordine ſumpta ſacra Communione purificant. Singulis ſua Mitra imponitur, ac pariter chirothecæ. Vnus poſt alium inthronizatur, vel in eadem ſede, vel, quod magis placet, in diſtinctis ſedibus. Simul procedunt per Eccleſiam, benedicendo omnes, & redeuntes quilibet ſedet in ſuo faldiſtorio, vel ſede; ſinguli vnus poſt alium dant benedictionem populo. Singuli quoque acclamationes faciunt vnus poſt alium genuflexi, dicentes, *Ad multos annos.* Vtrùm autem Epiſcopus Conſecratus ab Epiſcopis excommunicatis, vel ſuſpenſis recipiat conſecrationem Epiſcopalem? Vide quæ dixi *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part.* 2. *allegat.* 48. *num.* 11.

Quæſtio eſt ſatis dubia in hac materia. Vtrùm 70
ſcilicet per hanc conſecrationem Epiſcopus contrahat vinculum cum Eccleſia, ad quam ordinatus eſt Iure diuino indiſſolubili, vel non? In qua reiecta Hoſtienſ. diſtinctione *in ſum. de tranſlat. Epiſc.* §. *cuius autem, n.*5. *in fine*, conſtituentis differentiam inter vinculum, quo ligatur Epiſcopus Eccleſiæ generali, & vinculum, quo ligatur Eccleſiæ Cathedrali, Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 241. *c.* 1. *&* 3. *&* 5. aſſerit vinculum, quo Epiſcopus ligatur ſuæ Eccleſiæ Iure diuino, & naturali indiſſolubile eſſe, & hoc deducit ex variis Pontificum ſanctionibus agnoſcentibus hoc matrimonium ſpirituale inter Epiſcopum, & ſuam Eccleſiam, vt ſunt Calixtus *in epiſt.* 2. *ad omnes Galliarum Epiſcopos cap.*3. relatus *in cap. ſicut* 7. *q.* 1. & Innoc. III. *in cap. inter corporalia, de tranſlat. Epiſc.* ibi, *Cùm ergo fortiùs ſit ſpirituale vinculum, quàm carnale, dubitari non debet, quin Omnipotens Deus ſpirituale coniugium, quod eſt inter Epiſcopum, & Eccleſiam, ſuo tantùm Iudicio reſeruauerit diſſoluendum*, &c. Ex his, & aliis Iuribus ita tradunt Azor. *Inſt. moral. part.* 2. *lib.* 3. *c.* 29. *q.* 3. *verſ. quæſtio igitur eſt*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 257.

Verùm hæc ſententia non videtur poſſe defen- 71
di, cùm videamus per Summum Pontificem quotidie tranſlationes Epiſcoporum, quæ vtique fieri non poſſent, niſi vinculum cum priori Eccleſia diſſolueretur, alioquin non fieret tranſlatio, ſed multiplicatio Epiſcopatuum in eadem perſona, quod nullo modo eſt dicendum; quare noſtri Iuris Profeſſores *in d. cap. inter corporalia, & in c. licet, eod. tit.* vbi Card. *n.* 1. *&* 3. Imol. *n.* 2. Abb. *n.* 3. *&* 4. & ex Theologis Petr. Ledeſm. *de matrim. q.* 53. *art.* 3.

poſt concluſ.3.verſ.ſed vt hac, Sanch.*eod.tract.lib.7. diſput.28.num.13.* Suar. *de Relig.tom.3.lib.1.c.16. per tot.* indiſtinctè tenent vinculum, quo Epiſcopus ligatur Eccleſiæ, Iure tantùm humano, ſeu Pontificio confirmari; quia ſi hoc vinculum eſſet Iure diuino indiſſolubile; vel eſſet Iure diuino poſitiuo, vel naturali; de primo non extat locus de ſecundo etiam patet, quia ex ſola ratione naturali fundamentum talis Iuris diuini minimè oſtendi poteſt, & ex traditione Eccleſiæ contrarium conſtat.

71 Non obſtant Iura illa, in quibus hæc vnio Epiſcopi cum ſua Eccleſia coniugium ſpirituale vocatur, quia reſpondetur hoc eſſe per quandam ſimilitudinem ad matrimonium carnale, nam comparatio illa cum matrimonio non eſt per conuenientiam vniuocam, ſed per quandam proportionalitatem, & ideò neceſſarium non eſt, vt in omnibus proprietatibus æqualitatem, aut ſimilitudinem teneant, & maximè in naturali vinculi indiſſolubilitate. Ad text. verò *in d.cap. inter corporalia*, dum ait Deum ſibi reſeruaſſe huius vinculi Epiſcopalis diſſolutionem, facilè reſpondetur, ſi hoc explices per verba quædam, quæ inferiùs ſubdit, *Non enim humana, ſed potius diuina poteſtate coniugium ſpirituale diſſoluitur, cùm per tranſlationem, depoſitionem, aut ceſſationem, auctoritate Romani Pontificis (quem conſtat eſſe Vicarium Ieſu Chriſti) Epiſcopus de Eccleſia remouetur.* Ergo eo modo, quo diſſoluitur illud vinculum auctoritate Diuina, eò modo vinculum factum eſt indiſſolubile auctoritate Diuina, id eſt, auctoritate diuinitus data Vicario ſuo; nam ſicut Deus ſoluit per ſuum Vicarium, ita per eundem reſeruauit; in quo ſenſu explicant Doctores hæc verba in eodem *cap.inter corporalia*, illa tria ſunt reſeruata Romano Pontifici, non tam conſtitutione Canonica, quàm auctoritate diuina, quia ipſa conſtitutio Canonica in auctoritate diuina fundata eſt.

72 Sed remanet alia quæſtio non minus controuerſa, vtrùm ſi Generalis, Prouincialis, ſeu alius Prælatus inferior, qui in Epiſcopum eligitur, vacet Prælatum à tempore electionis, aut præſentationis, ſeu à tempore confirmationis, vel poſt Conſecrationem? Vna opinio tenet ſtatim vocare Prælaturam vbi primum Epiſcopatum acceptauerit, Fr. Emman. *in ſumm. tom.4. cap.67. num.33.* Mauric. de Alzedo *de præcellent. Epiſcop. dignit.p.1.cap.3.num.40.* Alij rectiùs exiſtimarunt vacare ſtatim poſt confirmationem, quia cùm poſt illam à Prælati maioris obedientia immunis & liber remaneat, nec ob id indigeat illius licentia ad conſecrationem, ſicut indiget ad acceptandum, vt probat Soſa *d.tract.n.44. & 95.* nil mirum ſi dum libertatem ab obedientia eſt conſequutus ſtatim eandem amittat, quam ei dare debebant ſui ſubditi, Villalob. *in ſumm.part.2.tract. 35.diffic.41.num.5.* Soſa *in d.libello, num.124.* Sed rectiſſimè alij ſentiunt non vacare niſi poſt conſecrationem Laurent. de Petrinis *in formulario Regul.lit.G,c.6.num.5.* Ego *de Epiſcopo, p.3. alleg.57. num.73.* & in Prælato maiori admittit Soſa *vbi ſuprà num.124.*

73 Conſecratus Epiſcopus extra Eccleſiam ſuam, proficiſci quamprimùm tenetur ad ſuam Diœceſim, & officium ſibi commiſſum ſuſcipere, & ſi in Romana Curia fuerit electus, non debet proficiſci ſine litteris Apoſtolicis, ſicut & Prælatis cæteris præcipitur *in Extrauag. Iniunctæ, de elect. inter commun.* & diximus *ſuper hoc cap.verſ.ſic electus*, & indulta, ac priuilegia à Summo Pontifice obtinere conabitur, præcipuè Indulgentiam plenariam pro populo ſuæ primæ Miſſæ adfuturo. Cùm verò ciuitatem ſuam ingreditur, eſt à Clero & Populo honorificè ſuſcipiendus, & ad Eccleſiam deducendus. Epiſcopi pro Chriſto legatione funguntur in terris, vt habetur *in cap.omnes, qui, 7.q.1. & in cap.accuſatio quoque, 2.q.7. & in cap.in nouo, 21.diſt.* & ſicut eidem Chriſto Hieroſolymam ingredienti, ciuitas cum ramis palmarum occurrit, ſic & Chriſti Legatus honorificè eſt excipiendus. Quare ſacris indutus veſtibus, videlicet Amictu, Alba, Cingulo, Stola, ac Pluuiali albi coloris, ac denique Mitra precioſa eius capiti impoſita, conſcendit equum ſerico albo vndique tectum, & ornatum: & ſic equitabit ſub Baldachino, quod portabitur primò à Magiſtratu ciuitatis, deinde per Nobiles Ciues, vſque ad Eccleſiam: & de alijs ſolemnitatibus, & forma ſuſcipiendi nouum Epiſcopum, vide Caſtald. *in praxi Caremon. lib.1.ſect.10.c.7.*

Poſt ingreſſum ſuum ſciat Epiſcopus ad perſonalem in ſua Eccleſia, vel Diœceſi reſidentiam obligari, vbi iniuncto ſibi officio defungi tenetur, nec poſſe abeſſe, niſi ex cauſis, quas infrà videbimus *num.76.cum ſeqq.* Ita ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.23.de reform.c.1.* 74

Plures autem ſunt pœnæ latæ contra Epiſcopum, qui negligit reſidere, nam præter diuinam offenſam, cuius meminit text. *in cap.ſi qui verò, 7. qu.1.* ſtatutum eſt, vt per ſubtractionem fructuum, vel ſequeſtrationem, & cenſuras, aliaſque pœnas Eccleſiaſticas arbitrio Ordinariorum compellantur apud ſuas Eccleſias reſidere; creſcente verò, ac durante contumacia deponantur, ita colligitur ex *cap.peruenit, cum ſeqq.7.quæſt.1.cap. ex eo, de elect. in 6.* Concil.verò Tridcnt. *ſeſſ.6.de reformat.cap.1.* ſtatuit, vt ſi Epiſcopi, aut Superiores Prælati per ſex menſes continuos à ſuis Eccleſiis, abſque legitima cauſa, & obtenta licentia abſuerint, quartam partem fructuum vnius anni amittant: & ſi per alios ſex menſes in huiuſmodi abſentia perſeuerauerint, aliam quartam partem ſimiliter perdant: creſcente verò contumacia à ſuis maioribus Prælatis infra tres menſes ſunt Romano Pontifici denunciandi, qui in ipſos abſentes prout cuiuſque maior, aut minor contumacia exegerit, animaduertere, aut etiam eos priuare, & Eccleſiis illis de Paſtoribus vtilioribus prouidere poterit, in cuius Concilij dispoſitionis executionem contra Archiepiſcopos, Epiſcopos, Prælatos, & alias perſonas Eccleſiaſticas non reſidentes emanauit Conſtit. Pij IV. incip. *In ſuprema*, ſub Dat. Kalend. Decembris 1564. & alia ſub Dat.11. Maij 1565. & multa tradunt Armendar. *in addit.ad recopil.legum Nauarra, lib.2.tit.23.lib.2.§.2.ſub rubr.Vtrùm Epiſcopi poſſint ſe abſentare à ſuis Epiſcopalibus.* Marc.Anton. Genuenſ. *in Man. Paſtorum, cap.31.* Petr. de Bello *in œconomia Canonica claſſi 2.cap.3. §.3. de perſonali Parochorum reſidentia, pag.209. cum ſeqq. & §.4.ſub rub. quibus cauſis liceat Paſtorì à grege ſibi commiſſo abeſſe, pag.224. & claſſi 3.c.2. §.2. ſub rub.de perſonali reſidentia Epiſcoporum in diœceſi, pag.355.cum ſeqq. & §.3.ſub rub.quibus cauſis excuſetur abſentia Epiſcopi pag.364. cum ſeqq.* nouiſſimè Gonzal.de Salzedo *de lege politica lib.2. c.12.* Sanctarel. *var.reſol.q.4.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi, c.4.§.13.*

Ex certis verò cauſis licet impunè abeſſe, aut 76
apud

Digitized by Google

apud Eccleſiam ſuam non reſidere. Prima eſt, in
qua Superioris licentia non requiritur, ſi diſce-
dens in breui eſt reuerſurus; cæterùm, ſi longo
tempore deberet abeſſe, licentia Superioris exigi-
tur, vbi Ius ipſum, vel neceſſitas eam concedere
non videtur; qui autem aliquantiſper tantùm ab-
77 ſunt, ex veterum Canonum ſententia non viden-
tur abeſſe, quia ſtatim ſunt reuerſuri, arg. *cap. præ-
ſentium, & cap. ſi quis in Clero.* 7. *qu.* 1. Gonzal. *ad*
78 *reg.* 8. *Cancel. gloſſ.* 45. *num.* 5. Verùm hoc abſentiæ
ſpatium declarat prædictum Concilium *ſeſſ.* 23.
de reform. cap. 1. ſiue continuum ſit, ſiue interru-
ptum, extra prædictas cauſas non debere duos, aut
ſaltem tres menſes excedere: quæ abſentia, quòd
ſit ex æqua cauſa, & abſque gregis detrimento,
abſentium conſcientiæ relinquit. Monet nihilo-
minus illos, & hortatur, vt iuxta antiquorum Ca-
nonum inſtituta omnino caueant, ne Dominici
Aduentus, Quadrageſimæ, Natiuitatis & Re-
ſurrectionis Domini, Pentecoſtes, & Corporis
CHRISTI diebus à ſua Cathedrali Eccleſia vllo
pacto abſint; & animaduertunt Valent. *tom.* 3. *di-
ſput.* 10. *q.* 3. *puncto* 5. *verſ. Secundè certum eſt*, Leſſ.
de Iuſt. lib. 2. *cap.* 34. *dub.* 29. *num.* 153. Sanctarell.
d. q. 4. *num.* 5. Ego ipſe *de effic. & poteſt. Epiſc. part.* 3.
alleg. 53. *num.* 5. & hoc ſpatium abſentiæ concedi
Epiſcopis cauſa animi relaxandi, ait Azor. *inſtit.
moral. part.* 2. *lib.* 7. *c.* 4. *q.* 1. quem refert Sanctarell.
d. n. 3. *in fine.*

79 Secunda cauſa eſt, vbi adeſt legitimum impe-
dimentum, ſeu iuſtæ & rationabiles cauſæ, vt col-
ligitur ex citato *cap.* 1. *ſeſſ.* 6. tunc enim Epiſcopus
non incidit in pœnas, quas incurrunt, qui vltra
tres menſes abſunt, nec peccat, vt reſoluit Vgolin.
d. cap. 4. §. 13. *num.* 3. *verſic. ſecundo.* Cauſæ autem,
ex quibus Epiſcopus excuſatur reſidere, quinque
ſunt propoſitæ à Conc. Trid. *d. ſeſſ.* 23. *de reformat.
cap.* 1.

80 I. Chriſtiana Charitas, id eſt, proximorum
vtilitas: vt ſi aliqua Eccleſia verſatur in magno
periculo hæreſis, & Epiſcopi prædicatione poſſet
ſuccurri, vel ob pacem Magnatum componen-
dam, dummodo ex tali abſentia in propria Eccle-
ſia non ſequatur notabile detrimentum, quia eſſet
contra ordinem Charitatis: vide Tolet. *in inſtruct.
Sacerd. lib.* 5. *cap.* 4. *num.* 3. Marc. Anton. Genuenſ.
in man. Paſtorum, cap. 31. *num.* 3. Molfeſ. *in ſumm.
Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 29. Ego ipſe *d.
part.* 3. *alleg.* 53. *num.* 6. me citato Sanctarell. *d. q.* 3.
num. 1.

81 II. Vrgens neceſſitas, videlicet, quando ſi
Epiſcopus reſideret, graue periculum vitæ incur-
reret, veluti durante iniuſta perſecutione, & eo
caſu quo perſonalis præſentia non ſit ſimpliciter
ſuæ Eccleſiæ neceſſaria: ſic Paulus dimiſſus eſt in
ſporta vt effugeret perſecutionē Iudæorum *Act.* 9.
ſic Athanaſius fugit ab Eccleſia ſua ſæuiente per-
ſecutione Conſtantini Imperatoris Arriani, quo
tempore exulatunt multi Epiſcopi à ſuis Eccle-
ſiis, vt teſtatur *liber* 10. *Eccleſiaſticæ hiſtor. cap.* 14.
cum ſeqq. & lib. 10. *hiſtor. tripart. cap.* 8. *cum ſeq.* ſic
B. Thomas Cantuarienſis licitè aufugit, & ſuam
Eccleſiam deſeruit, vt refert Pet. de Bello *in œco-
nomia Canon. claſſi* 3. *cap.* 2. §. 3. *pag.* 365. Vel
quando graui morbo affectus eſt propter aëris in-
temperiem, vel perſecutiones in ipſum ortæ ſunt:
tunc enim etiam ad tempus Epiſcopos abeſſe po-
teſt. Vide Barthol. Carranza *in tract. de reſident.
Epiſc. cap.* 12. *verſ.* 2. Salzed. ad Bernard. *in pract.
cap.* 54. *littera C.* Tolet. *d. cap.* 4. *num.* 4. Zerol. *in*

August. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

praxi Epiſcop. part. 1. *verb. priuatio*, §. 4. *dub.* 1. Mol-
feſ. *dict. tract.* 6. *cap.* 11. *num.* 30. Azor. *dict. lib.* 7.
cap. 4. *quæſt.* 4. Valent. *tom.* 3. *diſp.* 10. *q.* 3. *puncto* 5.
verſ. vrgens neceſſitas, Vgolin. *d. cap.* 4. §. 13. *num.* 3.
verſ. aut vrgens, Gallet. *in Margarita caſuum con-
ſcientiæ, verb. reſidentia*, Aloyſ. Ricciul. *in praxi re-
rum fori Eccleſ. reſolut.* 645. Ego ipſe *dict. alleg.* 53.
ex num. 7. & me citato Sanctarell. *d. quæſt.* 3. *num.* 2.
Modò tamen Eccleſia ſua detrimentum non patia-
tur ſpirituale, tunc enim mortem potius oppetere
debet, quàm gregem ſuum deſerere, quia *bonus Pa-
ſtor ponit animam ſuam pro ouibus ſuis*, Ioan. 10. re-
fert Molfeſ. *d. cap.* 11. *num.* 31. Sanctus Auguſti-
nus ob infirmitatem ſuam ſine Eccleſiæ, & plebis
grandi iactura ad tempus receſſit: conteſtans ta-
men ſe id non facturum, ſi hac ſua abſentia immi-
nere præuideret commodum, vt teſtatur *epiſt. ſua*
180. quam refert Petr. de Bello *d. claſſi* 3. *cap.* 2. §. 3.
pag. 366.

III. Debita obedientia: vt cùm Papa vocat 82
Epiſcopum propter aliquod negotium, tunc enim
abeſſe poteſt. Vide Tolet. *d. cap.* 4. *num.* 7. Salzed.
d. cap. 54. *verſ. tertius caſus*, Azor. *d. cap.* 4. *q.* 4. *verſ.
ad tertium*, Sanctarell. *d. q.* 3. *num.* 3. Ego ipſe *dict.
alleg.* 53. *ex num.* 10. Vnde ait Azor. *dict. cap.* 4. *q.* 7. 83
quòd ſi Cardinalis eſſet Antiſtes alicuius Eccle-
ſiæ, & Summus Pontifex vellet vti eius conſilio,
ſapientia, & induſtria, ſeu illum retinendo, ex-
cuſaretur Cardinalis ipſe Antiſtes, tum ratione
obedientiæ: tum etiam quia id diceretur reſulta-
re in commune bonum totius Eccleſiæ. At in hoc
ſummam prudentiam eſſe neceſſariam ad ſcien-
dum, an poſſit dari talis excuſatio, animaduer-
tunt Vaſq. *in opuſc. de benef. cap.* 4. §. 2. *dub.* 2. *à n.* 141.
Molfeſ. *d. cap.* 11. *num.* 34. quia vt inquit Petr. Bello
d. §. 3. *pag.* 367. Epiſcopi à reſidentia non excuſan-
tur quantumuis conſilio Papæ, & eius aſſiſtentiæ
neceſſarij ſint.

IV. Euidens Eccleſiæ vtilitas, vel ſuæ; vtpo- 84
te, cùm abeſt Epiſcopus ob defendenda illius iura,
vel vniuerſalis; puta ſi fuerit vocatus ad Conci-
cilium generale, vel ob aliud ſimile. Tolet. *d. cap.* 4.
num. 3. *verſ. Quartus*, Salzed. *d. c.* 54. *verſ. Quartus*,
Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap.* 31. *num.* 5. Vgolin.
§. 13. *verſ. aut euidens*, Sanctarell. *d. q.* 3. *num.* 5. Ego
ipſe *d. alleg.* 53. *num.* 14. Petr. de Bello *d. claſſi* 3. *c.* 2.
§. 3. *verſ. tertia cauſa, pag.* 366.

V. Reipublicæ euidens vtilitas, vtpote ſuæ 85
Ciuitatis, vel alterius, modò tamen vtilitas id po-
ſtulet, & euidens ſit. Ita Vgol. *d.* §. 13. *num.* 3. *verſ.
aut Reip.* Ego ipſe *d. allegat.* 53. *num.* 16. Petr. Bello
loco proximè citato, vbi dicit ex hoc capite excuſari
Epiſcopum ſi mitteretur Legatus ad Pontificem,
pro tractandis negotiis Fidei, aut ad Principes
pro negotiis pacis & Eccleſiæ, vbi non facilè in-
ueniretur alius quàm Epiſcopus ita dextrè ea ne-
gotia tractaturus: & addit non excuſari Epiſco-
pum à reſidentia quòd Secretarius Sedis Apoſtol.
aut Auditor Rotæ ſit: Baldel. *in ſua Theologia mo-
rali, lib.* 1. *diſput.* 38. *n.* 28. Vaſq. *in opuſc. de benefic.
cap.* 4. §. 2. *art.* 1. *dub.* 2. *num.* 138. vbi videtur reſol-
uere Inquiſitorem generalem immunem exiſtere
à præcepto reſidentiæ, quod non eſt verum: latè
Gonzal. de Salzedo *de lege politica lib.* 2. *cap.* 12.
num. 35. *cum ſeqq.* vbi *num.* 49. exiſtimat in Hiſpa-
nia poſſe Epiſcopum gerere ſupremum officium,
quem appellamus, *Preſidente*, & *num.* 66. plurima
refert exempla, quibus conſtat Hiſpanos Reges
ſæpè ſæpiùs Epiſcopos ad legationes miſiſſe, & de-
mum *num.* 71. poſt Corſet. *de poteſt. Regia part. vlt.
num.* 47.

Digitized by Google

*num.*47.& Carol.de Graſſis *de effect.ib.clerical.effe-ctu* 61. *num.* 2. reſoluit quòd Epiſcnpi à Diœceſi abeſſe poſſunt cauſa legationis, de quibus omnibus maximè dubito, niſi hoc fiat ex ſpeciali Summi Pnntif.priuilegio. Propter has cauſas Epiſcopus vltra tres meoſes ſine vlla offenſa abeſſe poteſt, noo verò ex aliis; vt deciſum refert Armen-
86 dar. *d.loco*, *n.*4. vbi *num.*5.*&* 7. pariter reſolutum aſſerit Epiſcopum reſidentem in ſoa Diœceſi liberum eſſe à reſidcutia ſuatum Dignitatum, & beneficiorum ſimplicium, quæ obtinet in alia Diœceſi, nec aliud amittere, niſi quotidianas diſtributiones, & alia, ſi quæ ſunt, quæ abſcotcs iuſta de cauſa non percipiunt.

87 Requiritur tameo primò, vt talis cauſa probetur, aut Romann Pontifici, ſeu Metropolitano, vel eo abſente antiquiori Epiſcnpo reſideoti, vt habetur in Cnocil. Trid. *ſeſſ.*23.*de reform.cap.*1.*verſ. decernit*, Sanctarell. *d.q.*4.*n.*8. vbi *n.*9. ſubdit, quòd quando occurrit vrgens oeceſſitas, nb quam Epiſcopus non poſſit adire Sommom Pontificem, nec Metropolitanum, poterit abeſſe à ſua Eccleſia, ſine facultate Superioris. Secundò requiritur, vt liceotia hæc in ſcriptis detur, ex end. Cooeil. *d.ſeſſ.*23. *cap.*1. ibi, *in ſcriptis eſſe approbandas*, &c. Sanctar. *d.q* 4.*num.*6.*&* 7. Vgolin. *d* §.13.*propè finem*, vbi poſtremò requirit, vt dum abeſt ſua Eccleſia, nullum detrimentum patiatur, ex codem Concil. Molfeſ. *in ſum.Theolog.moral.tract.*6.*c.*11. *n.*27. Multi tamen Doctores valdè probabiliter exiſtimant Epiſcnpum, qui iuſta de caoſa abfuit cum licentia non exarata in ſcriptis, in conſcientia ad reſtitutionem fructuum non teneri, qoia ſcriptura non eſt de eſſentia facultatis; tum quia Conc. Trident. non irritat aliter actum: ita Leſſ. *d.lib.*2.*c.*34.*n.*158. Valer.Regin. *lib.*30.*tract.*3.*n.*54. Filliuc. *tract.*41. *c.*6.*q.*6.*num.*30.

Capvt X.

De Vita, & moribus Epiſcoporum.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcoporum nomine quod ad vitam, & mores attinet, veniunt Archiepiſcopi, Patriarcha, vel Primates.*
2 *Epiſcopum oportet irreprehenſibilem eſſe.*
3 *Qualitates optimi Prælati referuntur.*
4 *Crapula, & ebrietas ſupra cæteros damnatur in Epiſcopis.*
5 *Ebrietas qua mala gignat, oſtenditur.*
6 *Vinum moderatè ſumpsum multa bona corpori, & animo præſtare poteſt.*
7 *Sobrius debet eſſe Epiſcopus.*
8 *Prælati non debent lautis epulis vti, nec inter epulas, & conuiuia affluere.*
9 *Epiſcopi modeſtia ſupellectili, menſa, & frugalitate contenti eſſe debent.*
10 *Familiaritatem immoderatam cum mulieribus vitare debent Epiſcopi.*
11 *Epiſcopus ſi fornicationem commiſerit, non tenetur Epiſcopatus circumſtantiam fateri.*
12 *Epiſcopi ab improborum commerciis abſtinere ſe debent.*
13 *Epiſcopis præcipitur vt Clericos domi, & in cella, vbicumque fuerint, comites habeant.*
14 *Princeps nullum maius iudicium bonæ mentis poteſt oſtendere, quàm vt adiungat ſibi viros virtute, & fama celebres.*
15 *Familiares Epiſcopi quibus qualitatibus præditi eſſe debeant? oſtenditur.*
16 *Epiſcopus in veſperi antequam ad cœnam accedatur, cum familiaribus Litanias, & preces deuotè recitet.*
17 *Litigia, & contentiones vitare debet Epiſcopus.*
18 *Epiſcopus ab omni ſæculari negotio debet eſſe alienus.*
19 *Epiſcopi non debent eſſe percuſſores.*
20 *Epiſcopo non licet quemquā ſuis manibus cædere.*
21 *Epiſcopi cauere debent ne prætextu lenitatis adhibendæ, aut ſeueritatis vitandæ cauſa alienis peccatis, maximè autem Clericorum, conſentire videantur.*
22 *Lingua Epiſcopi debet eſſe fomentum bonis, & aculeus malis.*
23 *Hoſpitales oportet eſſe Epiſcopos.*
24 *Canes non debet habere Epiſcopus cùm non morſibus, & latratibus canum, ſed hymnis cuſtodienda ſit eius domus.*
25 *Liberales eſſe debēt Epiſcopi, & erga pauperes pij.*
26 *Eccleſiæ rebus tanquam commendatis, non tanquam propriis vti debent Epiſcopi.*
27 *Epiſcopi ex bonis Eccleſiæ nec conſanguineos nec familiares ditare debent.*
28 *Clemens IV. præclarum exemplum circa nepotes non ditandos ex bonis Eccleſiæ.*
29 *Pius V. moderatam dotem nepti aſſignat, & dicit ſe etiam dubitare de his moderatis, an bona conſcientia tradita fuerint.*
30 *Prudentia requiritur in Epiſcopo, & quis dicatur prudens, oſtenditur.*
31 *Epiſcopus debet temporalium negotiorum, ac rerum familiarium notitiam habere.*
32 *Epiſcopis interdicitur per ſeipſos curæ rei familiaris incumbere, ſed vicedominum, & œconomum pro rebus externis habere debent.*
33 *Doctrinam, & litterarum ſcientiam quam debet habere Epiſcopus, oſtenditur.*
34 *Epiſcopo non ſatis eſt vt doceat exemplo vitæ, imò oportet eum laborare in verbo, & doctrina.*
35 *Epiſcopus non humanis, ſed diuinis ſcientijs pollere debet.*
36 *Epiſcopus ornatus virtutibus eſſe debet.*
37 *Lectioni, & orationi vacare debent Epiſcopi vbi non fuerint in curis Epiſcopalibus occupati.*
38 *Epiſcopum non decet abſque rationabili cauſa ſine Miſſa vllam diem tranſire.*
39 *Dominicis & feſtis diebus Epiſcopi, ſi infirmitate non fuerint impediti, in Eccleſia ſua Cathedrali intereſſe debent diuinis Officiis.*
40 *Epiſcopi debent honorare Clericos quaſi Clericos, vt ipſis Epiſcopis quaſi Epiſcopis honor à Clericis deferatur.*
41 *Limina Apoſtolorum quomodo & quando viſitare debeant Epiſcopi? oſtenditur.*
42 *Epiſcopi ſine crimine eſſe debent ſicut Dei diſpenſatores.*
43 *Epiſcopi vita plus auctoritatis exemplum quàm ſermo geſtat.*
44 *Prædicatio contemnitur eius, cuius vita deſpicitur.*

ATtendite *vobis, & vniuerſo gregi, in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos regere Eccleſiam Dei, quam acquiſiuit ſanguine ſuo*, Actorum 20. His verbis Paulus Apnſtulus tria præcipuè comprehendit: primò Epiſcoporum vitam, & 1
cooucrſa

conuerſationem, dum ait *Attendite vobis*. Secundò, curam, & diligentiam paſtoralem, dum ſequitur, *& vniuerſo gregi*. Tertiò, poteſtatem, ac dignitatem Epiſcopalem, dum addit, *in quo vos Spiritus ſanctus poſuit Epiſcopos*, &c. De his igitur tribus præcipuè nobis agendum eſt, ſcilicet, de Vita, & moribus Epiſcoporum, de Officio, & poteſtate eorundem, *cap. ſeq.* & de Dignitate, & præeminentia gradus Epiſcopalis, *cap.* 13. peculiariter agemus. Primò igitur de vita, & moribus in præſenti Capitulo pertractantes, erit animaduertendum, quòd hac in re nomine Epiſcoporum non ſolùm ipſi Epiſcopi ſimplices, ſeu Diœceſani, verùm etiam Archiepiſcopi, & Patriarchæ, vel Primates continentur, ſicut reſoluunt Doctores per me citati *in tract. de appellat. verbor. vtriuſque iuris ſignific. appellat.* 89. *ex num.* 1. Quod enim ad vitam, & mores attinet, ſicut & de communi officio, ſeu paſtorali cura, omnia omninò, quæ de Epiſcopis ex ſententia Canonum diximus, ea in Prælatis quoque ſuperioribus locum habere intelliguntur; in poteſtate verò ac dignitate maiores Prælati à minoribus differunt, vt ſuis locis oſtendimus.

2 Primùm igitur qualis eſſe debeat quoad vitam, & mores Epiſcopus, vnico verbo Apoſtol. 1. *ad Timoth.* 3. ſcribens oſtendit, dum ait, *Oportet Epiſcopum irreprehenſibilem eſſe*, qualiter hoc intelligatur exponitur *in §. nunc autem*, 25. *diſtinct.* & in noſtro tract. *de officio, & poteſtate Epiſcopi*, *p.* 1. *tit.* 2. *gloſſ.* 3. Hic autem iterum ſcribens *ad Titum* 2. in duobus maximè conſiſtere declarat, in exemplo ſcilicet operum, & in doctrina verborum, dum ait, *in omnibus te ipſum præbe exemplum bonorum operum*, dum ſubdit, *verbum ſanum, irreprehenſibile*, &c. quorum rationem ſubiungit, *vt his qui ex aduerſo eſt*, inquiens, *vereatur nihil habens malum dicere de nobis*. In exemplo autem bonorum operum irreprehenſibilem fore Epiſcopum idem Apoſtolus declarat, ſi in doctrina ſit, in integritate, & grauitate; ad quorum perfectionem non modicum confert, ſi *verbum ſit ſanum, atque irreprehenſibile*; dicente Iacobo Apoſtol. 3. *Qui non offendit in verbo, hic perfectus eſt vir*; ſic aduerſarius verebitur, nihil inueniens, quod Paſtoribus animarum obiicere valeat, ſed ab eis protinus reiicitur in illo B. Martini verbo, *nihil in me funeſtè reperies*, quin & Chriſtum ipſum ſequentur, qui Ioan. 14. dixit, *Venit Princeps mundi huius, & in me non habet quicquam*, &c.

3 Debet itaque Prælatus ſeipſum colere, ſeipſum ſpiritualiter ordinare, totúmque ſe debet diſponere ad virtutes, vt ſit in moribus compoſitus, liberalis, affabilis, manſuetus, & in conſiliis prouidus, in agendo ſtrenuus, in iubendo diſcretus, in loquendo modeſtus, timidus in proſperitate, in aduerſitate ſecurus, mitis inter diſcolos, cum his, qui oderunt pacem, pacificus, effuſus in eleemoſynis, in zelo temperans, in miſericordia feruens, in rei familiaris diſpoſitione nec anxius, nec ſuſpirius: & ſic in agendis non ſit ad vitam vehemens, & ad corrigendum nimis ſæuus; non miſericors ad parcendum, non præceps in ſententiis, non in victu, aut veſtitu notabilis, non feſtinus ad promittendum, non tardus ad reddendum, non ſubitus in reſponſis, non auarus, aut prodigus in expenſis. Sit quoque deuotior in oratione, in lectione ſtudioſior, in caſtitate cautior, in ſobrietate parcior, potentior in duris, in riſu rarior, ſuauior in conuerſatione, grauior in vultu, geſtu, & habitu, moderatior in verbis, profuſior in lachrymis, in charitate feruentior. Sit quoque rectus ad iuſtitiam, timidus ad cautelam, ſimplex ad ſeipſum. Rectus Prælatus ille dicitur, qui dat voci ſuæ, vocem virtutis benè loquens, & meliùs agens; longè ſiquidem melius eſt vox operis, quàm vox oris: rectus eſt, cuius verbis opera correſpondent; quem non inflat elatio, quem non deprimit iniquitas, quem aduerſitas non fatigat; è contra verò rectus non eſt, cuius caput ſupergreſſæ ſunt iniquitates eius, & ſicut onus graue grauatæ ſunt ſuper eum; non eſt rectus, quem auaritia contrahit, quem torquet ambitio, quem voluptas incuruat. Denique, in quantum ſinit humana fragilitas, ſit ad omnia circumſpectus, illorum quatuor animalium imitator, quæ ante, & retro & in circuitu habere oculos prouidentiæ deſcribuntur. Sic ſe exiſtimet vt miniſtrum Chriſti, & qui Altiſſimi habet myſteria diſpenſare, & ſic verificetur in eo illa ſententia, quæ de ore Altiſſimi prodiit: *Fidelis* (inquit) *ſeruus & prudens, quem conſtituit Dominus ſuper familiam ſuam*; fidelis vtique eſt, ſi non quæ ſua ſunt, quærit, ſed quæ Ieſu Chriſti. Fidelis eſt, ſi Deum diligit propter ſe, & proximum propter Deum: fidelis eſt, ſi cum diligentia Symbolum publicæ vtilitatis conferat, quod ſibi cœleſtis gratia prærogauit. Nomen Epiſcopi ſecundùm S. Ambroſium actioni conueniat, & actio reſpondeat nomini; ne ſit nomen inane, ne ſit homo ſublimis, & vita procliuis; deifica profeſſio, & illicita actio: religioſus amictus, & irreligioſus profeſſus; gradus excelſus, & deformis exceſſus: Cathedra ſublimior, & conſcientia vtilior: locutio columbina, mens verò canina. Timeat itaque Prælatus Dominum, & diligat puro corde, ſi ſuæ prælationis deſiderat opera proſperari, timentes enim Dominum non minuentur omni bono. Hac igitur de cauſa in ſacris Canonibus plura de moribus, ac ſanctitate vitæ Epiſcoporum à ſanctis Patribus ſancita fuerunt, quæ breuiter explicare decreuimus, ea omnia recenſentes, quæ & Apoſtolus ipſe in prædictis Epiſtolis ſpecialiter enumerat, & deſcribit.

Primò autem ſupra cæteros damnatur in Epiſcopis crapula, & ebrietas, dum Apoſtol. ait 1. ad 4
Timoth. 3. *Epiſcopum debere eſſe ſobrium, & non vinolentum*, & hac de re plures à ſanctis Patribus Canones emanarunt, *cap. Epiſcopus, cum multis ſeqq.* 35 *diſtinct. &* 44. *diſtinct. per tot.* quibus monentur Epiſcopi ne frequentibus ſe conuiuiis occupent, *cap. multis* 44. *diſtinct.* Siquidem vbi regnat ebrietas, ratio exulat, intellectus obtunditur, conſilia deuiant, iudicia ſubuertuntur. Ideò prudens illa mulier filium ſuum inſtruens in viſione dicebat: *Noli Regibus ô Samuel dare vinum, ne fortè obliuiſcantur iudiciorum Dei, & ſubuertant populi æquitatem*. Ebrietas enim, etſi in cæteris reprehenſibilis ſit, in Prælato eſt abominabilis reputanda. Turpiſſimum enim eſt apud homines, & abominabile apud Deum, ſi ille, qui poſitus eſt ſpeculator Domini Iſraël, vino æſtuans abiecta maturitate Pōtificis aliquid proferat inhoneſtum, ſi vel in aliquo actu, vel geſtu corporis titubet,
vel ſi turpiter in verbi prolatione vacillet. Ex ni- 5
mio namque vino titubat pes, lingua ligatur, caligant oculi, mens ratione caret. Vnde in deteſtationem ebrietatis dicit magnus Pater Auguſti-

nus: *Ebrietas aufert mentem, decipit ſenſum, linguam inuoluit, oculos offuſcat, vitam minuit, & ſalutem exterminat. Prohibet Paulus*, inquit Hieronymus, *Epiſcopum eſſe vinolentum, ne vel ſenſu occupato exaltet riſum contra grauitatis decorem, & labiis diſſolutis cachinnet, vel ſi paululùm triſtu cuiuſdam rei fuerit recordatus, inter pocula in ſingultus prorumpat, & lacrymas.* Vide Petr. de Boſſo *in œconomia Canon. claſſi 3. cap. 1. §. 3. verſ. Hortatur Apoſtolus, pag. 332. & ſeq.* Boët. Epon. *in cap. à crapula,*

6 *de vita, & honeſt. cleric.* E contrario, vinum moderatè ſumptum multa bona corpori, & animo præſtare poteſt, quæ commemoraui *d. part. 1. tit. 2. gloſſ. 11. num. 4.* & per hoc nihil contra abſtinentiam faciunt, qui vinum non pro ebrietate, ſed tantùm pro corporis ſalute bibunt; & ideò Paulus Timotheo diſcipulo ſuo, qui ſe longa abſtinentia fregerat, modico vino vti præcepit, ſicut animaduertit Proſper *lib. 2. de vit. Contemplatiua, cap. 22.* refert Illuſtriſſimus Dominus meus Rodericus à Cunha *in commentar. ad cap. luxuriam, 35. diſt.*

7 Secundò, debet eſſe ſobrius; illi enim, ac aliis Eccleſiæ miniſtris, qui mente deuota debent ſpiritualibus Officiis inſiſtere, & Regibus, qui per ſapientiam debent populum ſubditum gubernare, ſpecialiter ſobrietas indicta eſt, vtpotè quia ignominoſum ſit eis affluere epulis, inter quas difficulter ſeruari poteſt pudicitia, *cap. Eccleſia, 35. diſtinct.* & refert Poſſidon. *in vita S. Auguſtini*, eum in patria ſua petitum ad conuiuium nunquam ire voluiſſe: ne frequentiam in patriæ conuiuiis conſtitutus temperantiæ amitteretur modus. Vnde Prælatum non debere ſe conuiuiis occupare admonet Gregorius Natali Epiſcopo ſcribens, *lib. 2. Regiſt. indict. 10. epiſt. 14.* relatus *in cap. multis, 44. diſt.* Bertachin. *de Epiſcop. p. 1. lib. 2. tit. de cauſ. mat. Epiſc. num. 74. & lib. 4. §. de vit. Epiſc. n. 10.* vbi ſubdit, quòd Epiſcopus non debet conſentire quòd in conuiuiis interueniant fabulæ otioſæ, nec cantilenæ, nec decantationes, nec plauſus, nec riſus fieri, nec ioculatores.

8 Prælati igitur non debent lautis epulis vti, nec inter epulas, & conuiuia affluere, vt eleganter admonet Hieronym. *ad Michea cap. 2.* relatus *in cap. Eccleſia diſtinct. 35.* refert Bertachin. *dict. lib. 1. & lib. 2. num. 74.* quia quicquid, ſine quo poteſt viui, percipitur, non ſuſtentandæ naturæ, ſed luxuriæ cauſa ſumitur, vt inquit Proſper *lib. 2. de vit. contemplatiua, cap. 17. de abſtinentia.* Qui igitur à cibis cupiunt abſtinere, nihil aliud ſumant, niſi quantum ſtomacho reficiendo, ac fami eximendæ ſatis eſſe videatur, atque eis ſaturitas edendi finem non faciat, ſed voluntas; vt ſanctè tradit idem Proſper. *d. lib. 2. cap 4. num. 44. & 46.* Ludouic. Sotomaior *in epiſt. ad Timoth. 1. cap. 3. num. 3. verb. non violentum, poſt principium.* Vnde veram abſtinentiam inſtar citharæ temperandam docet Gregor. *lib. 20. Moral. cap. 31. Penſandum* (inquit) *eſt, quòd chorda in cithara, ſi minus tenditur, non ſonat: ſi amplius, raucum ſonat: ſic virtus abſtinentia aut omnino nulla eſt, ſi tantum quiſque corpus non edomat, quantum valet: aut valde inordinata eſt, ſi corpus atterit pluſquam valet.* Ideò Concilium Triden-

9 tinum *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* monet Epiſcopos modeſta ſupellectili, menſa, & frugali victu contentos eſſe debere, Sacra lectio ad menſam eorum recitetur, vt habetur *in cap. pro reuerentia, 44. diſtinct.* menſam quoque antequam comedant benedicant, & poſt cibos gratias auctori Deo referant, *cap. non liceat, eadem diſtinct. 44.* Elegantem ſanè ſimilitudinem ex pilæ ludo deductam adducit Senec. *lib. 2. de beneſic. cap. 32.* in quo egregij luſoris eſt acceptam pilam remittere, ac retorquere. Qui ergo Deum rerum Auctorem omnium agnoſcit, à quo tanquam à fonte ciborum omnium, quibus veſcimur, affluentia dimanauit, erit ſanè ingratitudinis nota longè inurendus, ſi poſt ſumptas dapes, famémque expletam, ſe Deo gratum non exhibeat.

Tertiò, immoderatam familiaritatem cum mu- 10
lieribus vitare debent Epiſcopi, etiamſi conſanguineæ ſint, *cap. 1. diſt. 34.* Abb. *in cap. 1. num. 3. de cohabit. Cler. & mul.* Greg. Lop. *l. 37. gloſſ. 3. tit. 6.*
part. 1. Si verò, quod abſit, Epiſcopus fornicatio- 11
nem commiſerit, non tenetur Epiſcopatus circonſtantiam fateri, niſi fornicatio illa ab Epiſcopo admiſſa ita publica eſſet, vt ſcandalum pareret: tunc enim aduersùs ſpecialem officij obligationem delinqueretur: quâ tenetur ſubditos non ſolùm verbo, ſed etiam exemplo paſcere: atque adeò ſpecialis malitia ex ſtatus, atque officij circunſtantia contraheretur, eaque neceſſariò fatenda: ita Henriq. *in ſumm. lib. 1. cap. 5. §. 6. in comm. lit. G*, Sanch. *de matrim. lib. 7. diſput. 27. num. 33.* Ægid. de Coninch *de Sacram. diſp. 7. dub. 4. n. 18.* Fillinc. *tom. 3. tract. 30. c. 7. n. 123.* Villalob. *in ſumm. tom. 1. tract. 9. dub. 36. num. 14.* quos refert, & ſequitur Diana *reſolut. moral. tract. de circunſtant. aggrauant. reſol. 6.* contra Nugnum *in addit. ad 3. partem tom. 2. quæſt. 9. art. 2. dub. 3. concluſ. 2. & 3.* Fagundez *in quinque Eccleſ. præcept. præcept. 2. lib. 4. c. 3. num. 8.* exiſtimantes Epiſcopum in quocunque peccato mortali teneri explicare Epiſcopatus circunſtantiam.

Necnon ab improborum commerciis abſtinere 12
tenentur Epiſcopi, *cap. peruenit, 2. quæſt. 7.* Secum enim habere debent boni teſtimonij viros, *cap. final. ead. quæſt.* & eam familiam, quæ vitæ, morum, veſtitus etiam exemplo ad imitationem virtutis excitarent cæteros. *Non ſufficit* (inquit Hieronym. *lib. 1. contra Pelagianos*) *Epiſcopo propriam habere pudicitiam, niſi etiam comitum, & miniſtra-*
rum pudore decoretur. Quapropter Epiſcopis præ- 13
cipitur *in cap. interdixit, cum ſeqq. 32. diſtinct. & in cap. 1. diſtinct. 34. & per tot. diſtinct. 81. & in c. cum Paſtoris 2. quæſt. 7.* vt Clericos domi, & in cella, & vbicumque fuerint, comites habeant, quorum bono teſtimonio viuant, qui ſcilicet caſtitatis, morum, fidei, & doctrinæ ipſorum ſint teſtes: quique ipſis inſeruiant, & eos cuſtodiant. Vnde ſtatuit Gregor. Papa *in d. cap. cùm Paſtoris*, vt nonniſi Clerici, vel Monachi miniſterio cubiculi Epiſcoporum obſequantur. Et Bernard. *lib. 4. de conſiderat. ad Eugen.* ſic ait, *Tales ſtudete habere familiares, qui ſi velles aliquatenus deuiare, non ſinerent: frænarent præcipitem, dormitantem excitarent: quorum libertas excedentem corrigeret, extollentem reprimeret: quorum conſtantia & fortitudo nutantem firmaret, erigeret diffidentem: quorum ſanctitas ad omnia te bona incitaret. Familiares tui ſi non ſunt ſpirituales non diligunt te, ſed tua, imò nec te, nec tua,*
ſed quæ ſua ſunt: quærunt, & ea venantur adulationi-
bus. Nullum maius iudicium bonæ mentis Prin- 14
ceps poteſt oſtendere, quàm vt adiungat ſibi viros virtute, & fama celebres: nam omnes ſtatim iudicabunt eum talem eſſe, quales ij, qui apud illum: quia (inquit Caſſiodor. *lib. 4. variar. epiſt. 3.*) *de claritate ſeruientium creſcit fama dominorum.* & Iſocrat. ad Nic. ita conſulit. *Principatum*

Digitized by Google

patum adeptus nullius improbi miniſterio vtitor? nam quicquid ille deliqueris, tibi veluti auctori imputabitur.

15 Vnde Concilium Trident. *ſeſſ. 2. cap. vnic.* Epiſcopos monet, vt familiares ſuos inſtruant, & erudiant, ne ſint vinoſi, impudici cupidi, elati, blaſphemi, & voluptatum amatores, ſed in veſtitu, & cultu, & omnibus actibus honeſtatem præſeferant. Curet quoque Epiſcopus, vt omnes eius familiares quotidie Miſſam audiant, & Clerici ſaltem ſimiliter cum ipſo ſemel in hebdomada ieiunent, ac bis in euentu præter ſtatuta Eccleſiæ ieiunia, atque ſemel ſaltem in menſe ſacram Euchariſtiam ſuſcipiant: at in Aduentu, & Quadrageſima, diebus Dominicis, Clericis ſaltem, ac dum familia cibum capit, ſacra lectio adhibeatur. Curet etiam Epiſcopus ne inertiæ dediti aliqui ſint, ſed honeſtis actionibus occupari, & vt abſtinentes à flagitioſorum hominum conſuetudine, & locis vbi turpiter viuitur, nec foris pernoctantes, & abſtinentes à iocis, & manibus oblectamentis, & libris huiuſmodi continentibus Religionem, & pietatem præſeferant, ac oſtendant ſe dignos eſſe qui populi Duci mini-
16 ſtrent. Quotidie verò Epiſcopis in veſperi antequam ad cœnam accedatur, cum iis Litanias, & preces deuotè recitet, & piè oret, ac ſalutaribus monitis, ac vitæ innocentiam, integritatem, pietatem, humilitatem, & alias virtutes Chriſtianas exercendas accendat, & curet vt quolibet die poſt orationem vnus, aut alter Clericus ſermonem in Oratorio habeat, quò piè ad virtutem aliquam amplectendam, aut vitium aliquod fugiendum hortetur, vt verè certior fiat Epiſcopus quomodo familia eius viuat, viſitet eam frequenter, & eius greſſus exploret, bonos præmiis, & laudibus afficiendo, malos contrà corrigendo, & incorrigibiles expellendo. Cùm domo Epiſcopus egreditur, familia eidem aſſiſtat, & modeſtè comitetur. Cùm verò aliquis ex ea ægrotat, Epiſcopus illam paternè inuiſat, & omni eius neceſſitati ſuccurrat.

17 Quartò, litigia, & contentiones vitare debet Epiſcopus, *cap. 1. & per tot. 46. diſt. cap. Epiſcopus, 88. diſt.* Ait enim Apoſt. 1. *ad Timoth. 3.* Epiſcopum non litigoſum eſſe oportere: & iterum ad eundem, *Seruum* (inquit) *Domini non oportet litigare, ſed manſuetum eſſe ad omnes*; quod de vanis & ſuperuacaueis contentionibus, & captioſis litibus, frequentibúſque iurgiis intelligitur, quæ etiam in laicis, & cunctis fidelibus damnat idem Apoſt. 1. *ad Corinth. 6.* dicens, *Delictum eſt in vobis quòd iudicia habetis inter vos; quare non magis iniuriam accipitis? Quare non magis fraudem patimini?* Plures autem ſunt rationes huius prohibitionis; nam vltra tres, quas aſſignat gloſſ. *verb. ſequitur, in ſum. diſtinct. 46.* quatuor vel quinque poſſunt aſſignari cum Turrecr. ibi *num. 4.* Prima eſt illa, quam refert ex S. Ambroſio *in paſtorali*, ſic dicente. *Non linguam ad vitium relaxet Epiſcopus, ne per eandem linguam, per quam laudes refert Deo, & diuina libat Sacrificia, labium venena proferat; quia non debet de ore Epiſcopi benedictio, & maledictio ſimul egredi.* Secunda, quia oportet Epiſcopum mitem & humilem eſſe, iuxta ea quæ *Matth. cap. 11. num. 29.* de ſeipſo Saluator ait; *Diſcite à me, quia mitis ſum, & humilis corde.* Litigioſi autem non ſunt mites, ſed alti, & ſuperbi; vnde non ſunt apti ad ſeruitium Dei. Tertia eſt (inquit Apoſtol. *ad Timoth. 2. numero 24.*) *Oportet ſeruum Dei non litigare, ſed manſuetum eſſe, ad omnes patientem, cum modeſtia corripientem.* Quarta, quia, vt dicit S. Auguſt. *nihil eſt ſimilius actibus dæmonum, quàm litigare, vnde ſeruos Diaboli, non Dei ſe oſtendunt qui litigant.* Quinta ratio eſt, quia, litigare eſt officium contemptibilis perſonæ, *§. ex his 11. quæſt. 1.*

18 Epiſcopus igitur & ab huiuſmodi litibus, & ab omni ſæculari negotio eſſe debet alienus, ſicut monuit Apoſtolus Petrus Clementem, vt refertur *in cap. te quidem, 11. q. 1.* dicens, *Te quidem oportet irreprehenſibilem viuere, & ſummo ſtudio niti, vt omnes vitæ huius occupationes abiicias, ne fideiuſſor exiſtas, ne aduocatus litium fias, néve in vlla prorſus occupatione inueniaris mundialis officii occaſione perplexus, neque enim Iudicem, neque cognitorem ſæcularium negotiorum, hodie te ordinare vult Chriſtus,* &c. Prohibetur ergo Epiſcopus fideiuſſor eſſe, *cap. Clericis, de fideiuſſ.* aut procurator litium, vel Aduocatus, *cap. fin. cum gloſſ. 5. q. 3.* etiam in cauſa propria, in qua non per ſe ipſum agere, ſed per Procuratorem conſtituere debet, etiamſi cauſa Eccleſiæ ſuæ, excepta cauſa criminali contra ſeipſum, *Ne* (inquit Can.) *ille dum humana lucra attendit, æterna præmia perdat.* Similiter prohibetur executiones teſtamentorum ſuſcipere, niſi in ligatis ad pias cauſas, *l. nulli licere, C. de Epiſc. & Cler.* Conciliorum quoque plurium Canonibus, de quibus *in cap. Epiſcopus, & per tot. 14. q. 1.* cauetur ne Epiſcopi poſſeſſiones conducant, aut pro rebus tranſitoriis litigent, etiam prouocati, neque vllo turpi lucro, aut inhoneſto negotio victum quærant; ſed & viduarum, pupillorum, ac peregrinorum gubernationem, non per ſe ipſos, ſed per Archipreſbyterum, ſeu Archidiaconum agere debent, vt videre eſt *diſt. 84. per tot. & 21. q. 3. per tot. & cap. præcipimus 11. quæſt. 1.* Apoſtolorum exemplo, qui ſeptem Diaconos ordinarunt, vt miniſtrarent menſis, & neceſſitatibus viduarum, ipſi verò poſſent prædicationi verbi Dei inſtare, *Act. 6.* magis autem hæc omnia Epiſcopis prohibentur, ſi huiuſmodi negotiis incumberent turpis lucri gratia. Nam primò, Apoſt. 1. *ad Timoth. 3. & ad Tit. 1.* prohibet Epiſcopos eſſe turpis lucri cupidos; deinde hoc eſt etiam ſacris Canonibus interdictum, præcipuè *in cap. 1. & per tot. 47. diſt. cap. virum, eadem diſtinct. cap. irrefragabili, §. fin. de offic. Ordinar. cap. ſuam, de pœnis*, & ſpecialiter vſurarum exactio, & omnis alia cupiditas in eis ſupra cæteros condemnatur.

19 Quintò, monet Apoſtolus, proximè *citatis locis*, ne ſint Epiſcopi percuſſores; quod etſi nonnulli de acerbiore percuſſione verborum intelligere velint, à pluribus tamen de verberibus intelligi ſolet: docent etenim Canones *45. diſtinct. per tot.* Epiſcopum magis correctione verborum, quàm verborum aſperitate timeri debere; & in corrigendis delinquentibus leuitatem ſeueritati eſſe miſcendam, *cap. ſunt namque, ead. diſtinct.* ita enim Apoſt. 2. *ad Timoth. 4.* illum monet, inquiens, *Argue, obſecra, increpa, in omni bonitate, & patientia*, vt refertur *in cap. 1. & in cap. cùm Beatus, eadem diſt. 45.* Et Leo Papa *Epiſt. 82. ad Anaſtaſium Epiſcopum Theſſalonicenſem, cap. 1.* relatus *in cap. licèt 6. ead. diſt. 45. Plus exhortatio, quàm comminatio, plus charitas, quàm poteſtas.* Gregorius verò *in cap. 1. diſtinct. 45.* ait. *Meminerint Epiſcopi ſe Paſtores eſſe, non percuſſores.* Idem quoque dicitur in Concilio Tridentino *ſeſſ. 13. de reformat. cap. 1.*
& propterea ſtatutum fuit Canonica, & Ciuili 20

lege

lege, vt non liceat Epiſcopo quemquam ſuis manibus cædere, prout colligitur ex *cap. non liceat, 56. diſtinct. & in Auth. de ſanctiſſ. Epiſc. §. omnibus autem Epiſcopis.* Aliàs enim ſi Epiſcopus non zelo, ſeu cauſa correctionis ſæuiens in ſubditos ita immoderatè Presbyterum, ſeu Diaconum caſtiget, vt illis abſcindatur membrum, vel propter contumaciam ſit incorrigibilis, debet in his caſibus ab officio deponi, & incurrit excommunicationem, *cap. Epiſcopum, cap. 2. de Cleric. percuſſ. cap. beatus, 45. diſtinct.* Si verò in verbo exceſſerit modum, itavt excedat limites charitatis, & cedat in infamiam, & damnum correcti, tunc cùm agat contra charitatem, & peccet in proximum, debet ab eo veniam petere? ſi verò excedit, ſed tamen eo modo, quòd remanet intra terminos charitatis, non debet Prælatus de tali exceſſo veniam à ſubdito petere, ſed à Deo, quia proximum non offendit contra charitatem. Secundò, ne ſubditus ex poſtulata venia ſuperbiat, & eum contemnat. Tertiò, ne par conditio præſumatur inter Prælatum & ſubditum; & ſic corrigentis auctoritas vilipendatur, Præpoſ. & Turrecrem. *in cap. quando, 86. diſtinct.* Richard. *in prax. Eccleſ. diſtinct. 333.*

21 Cauere tamen debent Epiſcopi ne prætextu lenitatis adhibendæ, aut ſeueritatis vitandæ cauſa, alienis peccatis, maximè autem Clericorum conſentire videantur; ſed attendendum eſt quæ crimina, & quæ perſonæ lenitate egeant, aut pietate, quæve rigorem exigant diſciplinæ: exhibere enim ſe debent Prælati maioribus deuotum, minoribus blandum, æqualibus manſuetum, rigidum ſuperbis, benignum humilibus, miſericordem pœnitentibus, inflexibilem obſtinatis, Ioannem inceſtuoſis, Eſdram & Mathathiam apoſtatis, fornicantibus Phinees, Eliam idololatris, mentientibus Petrum, blaſphemantibus Paulum, negotiantibus Chriſtum, conciliatorem pauperum, ſolatium oppreſſorum, patrem orphano-

22 rum, defenſorem viduarum. Vnde lingua Epiſcopi ſit fomentum bonis, aculeus malis: tumidos retundat, iratos mitiget, pigros, ac deſides excitet, ac ſuccendat, aſperis blandiator, deſperatos conſoletur. Non abs re igitur Prælatus habet inſigne, qui dicitur Baculus, ſiue virga, cum qua pluribus modis ſe geſtare debet, videlicet virga diſciplinæ per quam audacia, & improborum hominum inſolentia compeſcatur: virga poteſtatis, per quam iuſtè præſit: virga cognitionis, & ſcientiæ, per quam inſtruatur: virga cuſtodiæ, per quam iuſtitiæ liberalitatem, & legum diſciplinam cuſtodit, & tueatur: virga miſerationis, per quam tenuioribus, & iniuriam petentibus, piè, miſericorditérque ſubueniat: virga debellationis, per quam victoria aſſequatur. Datur propterea virga Prætori propter diſciplinam, datur Principi propter ſummam regendi poteſtatem: datur Præſidi ad cuſtodiam ſeruandam: datur Regi ad manſuetudinem, & clementiam exercendam: datur Imperatori ad hoſtile Imperium coërcendum, & iniuriam propulſandam. Vnde in ſacra Pagina dicitur: *Abſumpſit Zacharias Propheta virgas duas, ac pauit gregem ſuum.* Hæ duæ virgæ ſunt præclaræ, eximiæque virtutes: altera iuſtitia, altera verò manſuetudo, propter quas poſſit qui imperat parcere ſubiectis, & debellare ſuperbos. Hinc etiam Propheta, *Viſitabo virga ferrea*, nempe virga hæc iuſtitiam deſignat, & poteſtatem. *Virga directionis, virga regni tui.* Hæc virga quidem corrigit delinquentes, quemadmodum & baculus tuetur, ac ſuſtinet. Iténque ait, *Virga tua, & baculus tuus, ipſa me conſolata ſunt.* Hæc virga velut dimiſſa cælitus hoſtium vim arcet, ac deuitat inſidias, dicentéque rurſus Propheta, *Virgam virtutis tuæ emittet Dominus ex Sion, dominare in medio inimicorum tuorum.* Nam ſi arca fœderis veteri Teſtamento duo continebat, videlicet manna, & virgam: ſatis argumentum eſſe debet manna in hoc præclaro inſigníque myſterio contineri: manna ſcilicet, vt denotaret in Prælato dulcedinem exhortationis ad bonum quoad bonos; virgam verò, vt denotaret correctionem quoad malos. Boët. Epo *ad cap. vt clericorum, num. 14. de vita & honeſt. cleric.* Hinc Auguſtinus *in cap. qui nec regiminis, 2. quæſt. 7.* ait, Epiſcopos, qui Sacerdotum crimina non corrigunt, magis appellandos eſſe canes impudicos, quàm Epiſcopos: eos verò, qui malorum laudibus gloriantur, Paſtores miſerrimos, Anacletus appellat, *in cap. nihil 83. diſt.* qui videlicet ſibi placere, & malis ſubditis amari elegerunt; *Ex hoc enim* (inquit) *omnibus magna pernicies oritur*; & Innoc. III. *in cap. qualiter, il 2. de accuſat.* Epiſcopos dicit non poſſe omnibus complacere, cùm ex officio ſuo teneantur non ſolùm arguere, ſed etiam increpare; quin etiam interdum ſuſpendere, nonnunquam verò ligare; vnde frequenter odia multorum incurrunt, & inſidias patiuntur: ſed multò miſeriores ſunt illi, qui prece vel pretio delictis ſubditorum conſentiunt, quos grauiter Gregorius VII. reprehendit, atque ab officio ſuſpendendos eſſe decernit *in cap. 1. diſt. 83.*

Sextò, oportere Epiſcopos eſſe hoſpitales monet Apoſt. *1. ad Timoth. 3.* & ſancti Patres ſæpiſſimè docent; vt videre licet *in principio, & per tot. 42. diſtinct. & cap. vnic. 85. diſtinct. quia domus Epiſcopi,* (vt inquit Greg. relatus *in cap. fratrem, 86. diſtinct.*) *ad hoc eſt inſtituta, vt ſine perſonarum acceptione omnes in hoſpitalitatem recipiat,* Petr. de Bello *in œconomia Canon. claſſi 3. §. 1. & 3. verſ. ſexto, pag. 337.* Æne. Robert. *lib. 4. rerum iudic. cap. 3.* Duaren. *de ſacris Eccleſ. miniſt. lib. 2. c. 1.* Narbona *leg. 35. gloſſ. 2. num. 13. tit. 3. lib. 1. Recopil.* Camill. Borrell. *de præſtantia Regis Cathol. cap. 76. num. 3.* Vaſquez *in opuſc. de redditib. Eccl. cap. 5. §. 3. dub. 1. num. 46.* ſecundùm multos ex iuſtitia, ſecundùm alios ex miſericordia & charitate ad hoc teneri docent, & ea omnibus contrafacientes mortaliter peccare. Vnde in ſacra Pagina hoc hoſpitalitatis ius ſæpiſſimè commendatur, *Deuteron. 10. & 19. Iſai. 58. Eccleſ. 17. 1. Petri 4. 1. ad Timoth. 3. 23. ad Hebræ. 12.* in illis verbis. *Hoſpitalitatis nolite obliuiſci, per hanc enim placuerunt quidam Angelis hoſpitio receptis.* Quibus S. Paulus, Lot, & Abraham hiſtoriam reſpexit, *Geneſ. 17. & 19.* & Ioſeph *lib. 1. antiq. Iudaic. cap. 19.* qui ob id quòd recipere hoſpites aſſueuerant, Angelos ſub figura hominum, hoſpites habere meruerunt, refert Solorzan. *de iure Indiar. tom. 2. lib. 2. cap. 20. num. 38. cum ſeqq.*

& ideo non debent Epiſcopi habere canes cùm non morſibus, & latratibus, ſed hymnis cuſtodienda ſit eius domus: ne hi, qui confidunt ibi ſe inuenturos leuamen miſeriarum ſuarum, verſa vice morſibus canum lanientur. Propterea B. Grego- 24

rius relatus *in cap. fratrem noſtrum, 86. diſtinct.* oſtendit Epiſcopos liberales eſſe oportere, & erga pauperes pios, dum de quodam Epiſcopo ſic dicit, *Non ſibi credat ſolam lectionem, & orationem ſufficere, vt remotus nihil ſtudeat de manu fructificare,* 25

ſed

Digitized by Google

ſed largam manum habeat, neceſſitatem patientibus concurrat, alienam inopiam ſuam credat, quia ſi hoc non habet, vacuum nomen Epiſcopi tenet. Et in Concilio Aureliano, de quo *in cap. 1. diſt. 82.* ſic legitur. *Epiſcopus pauperibus vel infirmis, qui debilitate faciente ſuis manibus laborare non poſſunt, victum & veſtimentum, & quantum ſibi poſſibile fuerit, largiatur*, quod de viduis, & orphanis exprimitur *in c. 1. & in c. diuinæ 87. diſt.*

26 Vnde commendatas eis Eccleſiæ ſubſtantias fuiſſe ait Concilium Cabilon. vt debiles, pauperes, viduæ, orphani, & cæteri neceſſitatem patientes à ſancta Eccleſia tanquam à pia matre ſubſidium accipiant, ac proinde rebus Eccleſiæ tanquam commendatis, non tanquam proprijs vti debent, vt dicit Leo Papa *in cap. ſine exceptione 12. q. 2.* & Vrbanus Papa *in cap. res Eccleſiæ, 12. quaſt. 2. Pondera hæc, ô Paſtor*, ait Gregor. *in epiſt. 2t. lib. 21. non largiris tua, ſed aliena; quid ergo mirum quòd tota die luſtrent domum Epiſcopi pauperes, cùm ſit ea domus diſpenſatoris rerũ ipſorum; poſſent enim vociferari ad valuas, immò vſque ad ſecretum cubiculum, dicentes: Da nobis, alioquin contra te vociferabimus ad Dominum rerum tuæ diſpenſationi cõmiſſarum, dicentes: Domine, non vult nobis dare, quæ illi, vt nobis daret, dediſti. Clamant pauperes ad Pontifices*, ait Bernard. *ad Henric. epiſt. 40. cur in ſuperfluitates veſtras conſumitis, quæ noſtris debentur neceſſitatibus; noſtris enim neceſſitatibus detrahitur quicquid accedit vanitatibus veſtris. Quid conferunt tot mutatoria? Noſtrum eſt, quod effunditis, nobis crudeliter detrahitur, quod inaniter expenditis; nos ſumus fratres veſtri, & vos de noſtra portione paſcitis oculos veſtros, & ita vita noſtra cedit vobis in ſuperfluas copias. Duo mala ex eadem radice prodeunt dum vos ipſos vanitatem ſequendo perditis, & nos ſpoliando perimitis, & quæ ſic conſumitis neque labore manuum neque negotiationis ſtudio, neque iure hereditario poſſidetis, ſed bona noſtra ſunt.*

27 Et ideo Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* nec conſanguineos, nec familiares ditare ex illis debent; cuius Concilij verba ſunt huiuſmodi. *Omninò verò eis interdicit ne ex redditibus Eccleſiæ conſanguineos, familiareſve ſuos augere ſtudeant, cùm & Apoſtolorum Canones prohibeant, ne res Eccleſiaſticas, quæ Dei ſunt, conſanguineis donent; ſed ſi pauperes ſint, ijs vt pauperibus diſtribuant; eas autem non diſtrahant, ne diſſipent illorum causâ, immò quam maximè poteſt eos ſancta Synodus monet vt omnem humanum hunc erga fratres, nepotes, propinquos carnis affectum, vnde multorum malorum in Eccleſia ſeminarium extat, penitus deponant.*

28 Certè præclarum exemplum eſt Clementis IV. qui cùm ante Pontificatum duas filias legitimè ſuſcepiſſet, vni in Monaſterio collocatæ, triginta tantùm libras dedit; alteri, quæ marito ſuæ conditionis nupſerat, trecentas libras dotis nomine numerauit; & hac conditione ne quid amplius peteret; habuit & nepotem Clericum, quem ex tribus præbendis, quas habebat, vnam vt eligeret, & reliquas dimittere coëgit: inſtantibus amicis vt potius nepoti maiora tribueret, reſpondit ſe Deo, non autem carni, & ſanguini acquiſiturum, & Pontificibus Romanis filios non eſſe, nec eis licere, quod ſuum non eſſet propinquis dare.

29 Aliud quoque exemplum Patrum noſtrorum memoria nobis maximè commendauit; nam cùm aliqui magni, & illuſtres viri Pij V. neptem quandam Cardinalis Alexandrini ſororem in vxorem peterent, vt affinitatem cum Pontifice haberent, nulli eorum data eſt, ſed cuidam conditione minus diſpari, addita dote mille nummorum aureorum, vel duorum millium: alij etiam nepti dotem mille quingentorum aureorum aſſignauit. Cùm autem quidam diceret ſummo illi Pontifici exiguas eſſe huiuſmodi dotes, reſpondit, ſe etiam dubitare de his moderatis, an bona conſcientia datæ fuerint.

Septimò, prudentia, & doctrina requiritur in Epiſcopis: de prima Apoſt. *ſuprà cit. loco* teſtatur, dum ait *prudentem eſſe oportere Epiſcopum*; nam, vt legitur *in cap. 2. 23. diſtinct.* qui Epiſcopus ordinandus eſt, antea examinetur, an ſit prudens, ſi docilis, ſi moribus temperatus, ſi peruigil, ſi ſemper ſuis negotiis cauens. Prudentia autem in Prælato exiſtet, ſi loquacioribus frequentiores turbas, & Conuentus hominum, taciturnis ſolitudinem nimiam interdicat, alacrioribus triſtem vultum, triſtioribus alacriorem oſtendat, leuibus & vagabundis; ne quid pro arbitrio concedat, ſolidis, & conſtantibus te deneget, induſtrijs, & laborioſis, vt remiſſionem ſæpiùs det & relaxationem; ſegnes, & ignauos ad exercitia frequenter, & labores impellat, ingluuioſos lautioribus menſis nunquam admoueat, frugales, & ſobrios ne repellat; officioſis, quietis, manſuetis multa, quæ vel ad veſcendum, vel amiciendum, vel conuerſandum pertinent, largiore manu permittat. Demum ita prudens debet eſſe Prælatus, vt ſit auſterus ſine triſtitia, comis ſine ſcurrilitate, ſeuerus cum iucunditate, iucundus cum ſeueritate, iraſcatur, ſed modeſtè obiurget, ſed non contumelioſè: corrigat, ſed non acerbè, diſſimulet interdum, ſed cautus: laudet etiam, ſed non profuſiùs: blandiatur quoque, ſed grauiùs: remittat, ſed non licentiùs. Similes ſerpenti Prælatos eſſe debere monet Dominus, dum ait: *Eſtote prudentes ſicut ſerpentes*; vt nempe blandi ſint, ac tractabiles, omniúmque naturæ ſe accommodent, vtque vigilantiſſimi ſemper, ac circumſpecti ſint, velut ipſe ſerpens, qui ſemper collo, atque pectore erecto incedit, circumſpiciens vndequaque, ne à repentino, quo caſu offendi poſſit malo, ſaluus conſiſtat. 30

De hac etiam prudentia intelligitur quod ibi dicit idem Apoſt. *Epiſcopum debere eſſe domui ſuæ benè præpoſitum*; vt ſcilicet etiam temporalium negotiorum, ac rerum familiarium etiam notitiam habeat: *ſi enim*, inquit, *domui ſuæ præeſſe neſcit, quomodo Eccleſiæ Dei diligentiam habebit?* vt exemplis, & ſacræ Scripturæ auctoritatibus explicatur *in §. neceſſe eſt, diſtinct. 47.* Quare B. Gregorius teſtatus *in cap. fin. 39. diſt.* de quodam electo Epiſcopo ſic ad electores reſcripſit, dicens: *Petrus Diaconus, quem à vobis electum aſſeritis, omninò (vt dicitur) ſimplex eſt, & noſtis quia hoc tempore talis in regimine arcis debet conſtitui, qui non ſolùm de ſalute animarum, verùm etiam de extrinſeca vtilitate, & cautela ſciat eſſe ſolicitus.* Et quoad propoſitum alia eſt prudentia œconomica, directiua eorum, quæ ad domeſticam conuerſationem ſpectant, de qua Prouerb. 24. *Sapientia ædificabitur domus, & prudentia roborabitur*, de qua prudentia agit Philoſophus *in duobus libris œconomicorum*; alia eſt prudentia politica, quæ eſt cognoſcitiua, & directiua eorum, quæ ad ciuilem politiam pertinent, inueniendo media, quibus multitudo ciuilis iuſtè & pacificè gubernetur, de qua Petr. de Bollo *in œconomia Canon. Claſſ. 3. c. 1. §. 3. verſ. deinde, p. 339.* 31

Ex

Ex aptitudine enim, & dexteritate regiminis œconomici ſumitur iudicium de aptitudine ad regimimen Politicum, & Eccleſiaſticum; qui enim benè domum ſuam moderatur, ſignum eſt, quòd idem benè reget Eccleſiam. Vnde Hieronym. ad Oceanum: *Vult Apoſtolus Epiſcopum domum ſuam benè regere, non vt opes augeat, non vt regias paret epulas, non vt calatas patinas ſtruat, non vt phaſidis aues lentis pauonibus coquat, qui ad oſſa perueniant, & ſuperficiem carnis non diſſoluant artifici temperamento; ſed vt quod populo præcepturus eſt prius à domeſticis exigat.* Vnde ait Theodor. *Qui parua neſcit adminiſtrare, quomodo poterit ei credi cura præſtantiorum, ac diuinorum?* Et Ambroſ. *Manifeſtum eſt, quia tunc poteſt idoneus Rector futurus probari, ſi prius domum ſuam rectè gubernauerit; qui enim in*
32 *minimis fidelis, & in magnis fidelis erit.* Verùm vt Epiſcopi lectioni, & orationi, prædicationi quoque, & ſacrarum litterarum ſtudio poſt curas Paſtorales vacare poſſint, interdicitur eis per ſe ipſos, curæ rei familiaris incumbere, ſed Vicedominum, & OEconomum pro rebus externis habere debent, qui poſſit vel hoſpitibus ſuperuenientibus, vel cauſis, quæ eueniunt, paratus exiſtere, vt Gregor. Papa conſtituit *in cap. volumus, 29. diſtinct. Duo extrema,* ait idem Gregor. *cauere debet Paſtor, ne aut exterioribus curis nimis deditus ab intimis corruat, aut ſolis interioribus occupatus, quæ foris debet, proximis non impendat.*

33 De doctrina autem, & litterarum ſcientia in Carthaginenſi Concilio, de quo *in cap. qui Epiſcopus, 2. diſtinct. 23.* in inquiſitione electi ſic ſtatuitur inquirendum: *Si ſit litteratus; ſi in lege Domini inſtructus; ſi in Scripturarum ſenſibus cautus, vel acutus; ſi in dogmatibus Eccleſiaſticis exercitatus, & ante omnia ſi Fidei documenta verbis ſimplicibus aſſerat,* &c. Epiſcopum ſecundùm Apoſtolum *ad Timoth. vbi ſuprà*, oportet eſſe Doctorem, & loqui, quæ decent ſanam doctrinam, & amplecti eum, qui ſecundùm doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere; hoc quoque Canones, & ſancti Patres 36. 38. *& 44. diſtinct.* ſæpiùs prædicant, Epiſcopos ſcilicet nonniſi doctos, & diuinis ſcientiis imbutos, atque in ſacris Scripturis inſtructos eſſe eligendos, qui poſſint ſubditos ſuos docere, & eis monita ſalutis præbere, & prædicationi verbi Dei inſtare. Vnde in Sexta generali Synodo, de qua *in cap. omnes pſallentes, 38. diſt.* ita eſt conſtitutum. *Diffinimus omnem, qui ad Epiſcopatus promouendus eſt gradum, modis omnibus Pſalterium noſſe, vt ex hoc etiam omnis Clerus, qui ſub eo fuerit, ita moneatur, & imbuatur. Inquiratur autem diligenter à Metropolitano, ſi in promptu habeat legere ſcrutabiliter, & non tranſitoriè tam ſacros Canones, & ſanctum Euangelium, quàm diuini Apoſtoli librum, & omnem diuinam Scripturam, atque ſecundùm mandata Dei conuerſari, & docere populum ſibi commiſſum. Subſtantia enim ſummi Sacerdotij noſtrò ſunt eloquia diuinitus tradita, id eſt, vera diuinarum Scripturarum diſciplina, quemadmodum magnus perhibet Dionyſius,* &c.

34 Vnde Chryſoſtom. *homil. 15.* ſic ait. *Vt quid dicit Apoſtolus: Oportet Epiſcopum eſſe Doctorem, niſi vt doceat? Nec ſatis eſt quòd doceat exemplo vitæ, imò oportet eum laborare in verbo, & doctrina. Profectò ſi Præſul non pollet gratia doctrinæ, plurima Eccleſiaſtica doctrinæ exempla peribunt; quomodo enim lucerna ſi non lucet, profectò inſeparabile eſt lucere à lucerna: tenetur ergo lucere, quem Dominus voluit habere officium lucernæ:* & vt Modernus quidam addit, *Sicut fieri non poteſt vt ſol illuminet, ſi obſcurus ſit, & caliginoſus, ita neque Doctoris munere perfungi is poterit, qui ignorantiæ tenebris inuolutus fuerit, atque demerſus.* Vnde Leo papa *in cap. ſi in Laicis, 38. diſt. Si,* inquit, *in Laicis videtur intolerabilis inſcitia, quanto magis in iis, qui præſunt, excuſatione digna eſt, nec venia?* Hieronym. quoque *in cap. ſi iuxta, ead. diſtinct.* ait, *Si iuxta Apoſtolum Chriſtus eſt Dei virtus, & Dei ſapientia, & qui neſcit Scripturas, neſcit Dei virtutem, & Dei ſapientiam, ſequitur quòd qui Scripturas ignorat, Chriſtum ignorat.* Clemens verò Papa *in cap. final. ead. diſtinct.* monet Epiſcopos, vt ſi quid fortè vtilitatis, & ſalutis eſt, quod ſcire eos oporteat, non erubeſcant etiam à paruis, vel minimis eruditis inquirere; vide etiam ad hoc *cap. 1. diſtinct. 84.* S. Auguſt. *de ciuitate Dei lib. 19. cap. 19.* Duaren. *de ſacris Eccleſ. miniſtr. lib. 4. c. 1.* Sandou. *de Offic. Eccl. part. 5. c. 1. fol. 148.* Cerda *aduerſaria ſacra cap. 56. num. 1.* vbi ex S. Ambroſ. *lib. 1. offic. cap. 1.* ait quòd Epiſcopis docendi munus ſpecialiter tribuitur. Qui verò ſcientiam omninò repellit, meretur iuxta diuinam ſententiam, & ipſe à Sacerdotio repelli: cuius rei nonnulla extant exempla, & inter alia Honorij III. *in cap. fin. de ætat. & qualit.* qui quendam Epiſcopum Epiſcopatu deiecit, qui adeò erat indoctus, vt confiteretur ſe nunquam Grammaticam didiciſſe, nec etiam legiſſe Donatum. Ignorantia autem ſiue ſit facti, ſiue iuris, Epiſcopum non excuſat, ſecundùm Gregor. Papæ ſententiam *in cap. pen. de reg. Iur.* qui ait, *Non poteſt eſſe Paſtoris excuſatio ſi lupus oues comedit, & Paſtor neſcit.*

Verùm ad aduertendum non ſatis eſſe Epiſco- 35
pum qualemcunque tenere ſcientiam, cùm ſubditos ſuos non ea, quæ humanis, ſed quæ diuinis ſcientiis continentur, docere debeat. Gregor. namque *in cap. cum multa, 86. diſtinct.* Epiſcopum quendam reprehendit, qui Grammaticam exponebat, dicens. *Sed poſt hoc peruenit ad nos, quod ſine verecundia memorare non poſſumus, fraternitatem veſtram Grammaticam quibuſdam exponere; quam rem ita moleſtè ſuſcepimus, ac ſumus vehementer aſpernati, vt ea, quæ prius dicta fuerunt, in gemitum, & triſtitiam verteremus, quia in vno, ſe ore cum Iouis laudibus Chriſti laudes non capiunt.* Debent ergo Epiſcopi, vt ſacra ſtatuta præcipiunt, ſanctum Euangelium, & epiſtolas B. Pauli & crebrò lectitare, & quantum poſſint, memoriæ commendare, Sanctorúmque Patrum opuſcula ſuper eadem deuotè frequentare. Vnde benè Theodoret. ait Epiſcopum ab Apoſtolo Doctoris nomine vocari, non qui ſit eloquentia præditus, qui verborum floſculos pueriliter ſectetur, ſed eum qui eſt eruditus in diuinis, & poteſt ea ſuadere, quæ conuenit.

Octauò, vult Apoſtolus vbi ſuprà ornatum 36
virtutibus eſſe Epiſcopum, quod & Canones ſimiliter requirunt *45. diſtinct. per tot.* docent namque debere Epiſcopos in vitæ moribus eſſe prudentes, ſobrios, modeſtos, humiles, ſanctos, iuſtos, continentes, honeſtos, pudicos, & moderatos, *vt in princ. & cap. fin. 45. diſtinct.* Hæc enim, & ſimilia in Epiſcopo requirenda ſtatuit Carthag. Conc. *in cap. qui Epiſcopus, 22. diſtinct.* Si videlicet moribus ſit temperatus, ſi vita caſtus, ſi ſobrius, ſi humilis, ſi affabilis, ſi miſericors. Vnde Gregor. *in cap. nos qui, 40. diſt.* ſic ait: *Non qui præſumus,*

non

non ex laborum, vel generis dignitate, ſed morum no-
bilitate innoteſcere debemus, nec vrbium claritate, ſed
fidei puritate. Et Symmach. Papa *in c. vtiliſſimus* 1.
q. 1. *Viliſſimus*, inquit, *computandus eſt, niſi præcellat*
ſcientia, & ſanctitate, qui eſt honore præſtantior. De
humilitate verò idem Gregor. *in cap. contra morem*
100. *diſt.* ait, *Quòd nihil Epiſcopali ceruice ſplen-*
didius fulget, quam humilitas. Vnde Concil. Car-
thag. IV. de quo *in cap. Epiſcopus*, 41. *diſt.* præci-
pit, vt vilem ſupellectilem, menſam ac victum
pauperum Epiſcopus habeat, & dignitatis ſuæ au-
ctoritatem fidei & vitæ meritis quærat. In habitu
quoque modeſtia requiritur, de quo plura haben-
tur *in cap. Epiſcopi, cum duobus ſeqq.* 21. *quæſt.* 4. &
qualis hic habitus debeat eſſe, dixi ſuprà *hoc eod.*
lib. cap. 9. *num.* 18. In inceſſu quoque debet eſſe
grauitas, vt ſcilicet raro, & moderato greſſu ince-
dat, vt ſic per grauitatem itineris oſtendat grauita-
tem mentis.

37 Nonò, debent Epiſcopi lectioni, & orationi va-
care, vbi non fuerint in curis Epiſcopalibus occu-
pari. *c. fin.* 36. *diſt. c. fin.* 2. *q.* 7. Marc. Ant. Genuenſ. *in*
man. Paſtor. c. 12. ſingulis quoque diebus tenentur
Miſſæ ſacrificium offerre, vel ſaltem celebranti in-
38 tereſſe. Conc. Arauſican. *c.* 5. nam abſque rationa-
bili cauſa ſine Miſſa eos tranſire non decet vllam
diem, vt dicit Bonif. Papa *in cap. fin. de priuil. lib.* 6.
Sylu. *in ſum. verb. Miſſa* 2. *q.* 1. Nau. *in man. c.* 21.
n. 2. *propè fin.* Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *c.* 4. *q.* 3.
Aloyſ. Ricc. *in prax. aur. reſol.* 203. *n.* 6. Fagundez *in*
quinque Eccleſ. præcept. præc. 1. *lib.* 2. *c.* 2. *n.* 11. obſer-
uantes id intelligi de congruentia, & conſilio.

39 Dominicis quoque, & Feſtis diebus (ſi infir-
mitate non fuerint impediti) in Eccleſia ſua Ca-
thedrali intereſſe debent diuinis Officiis, *cap. Epi-*
ſcopus, de conſecr. diſt. 5. vel hoc die ſaltem ad Ver-
bum Dei per ſe, vel per alios prædicandum, de
quo infra dicemus. Tridentinum etiam Concilium
ſeſſ. 2. *in princ.* Epiſcopos monet vt Dei laudibus
frequenter incumbant, Hoſtias, & preces pro om-
bus ſuis offerant, & ſubditis ſuis bonum exem-
plum præbeant, eóſque tanquam filios, & fratres
diligant.

40 Decimò, monent Epiſcopos ſancti Patres, eíſ-
que præcipiunt, vt honorent Clericos, quaſi Cle-
ricos, vt ipſis Epiſcopis quaſi Epiſcopis honor à
Clericis deferatur: nam ex quo Prælatus non ſer-
uat reuerentiam ſubdito, nec ſubditus tenetur ei
ſeruare, gloſſ. *verb. ſubtrahat, in cap. cùm Beatus*, 45.
diſt. *Et ſciant Epiſcopi*, (ait Hieronymus *in cap.*
eſto, 95. *diſt.*) *Sacerdotes ſe eſſe, non dominos.* Illud
Petr. 5. rememorans Epiſcopos alloquentis, *Paſcite*
eum, qui in vobis eſt, gregem Domini, non vt dominan-
tes in Clero, ſed forma facti gregis ex animo, &c.
Vnde Bracharenſ. Concil. *in cap.* 1. *num.* 10. *quæſt.* 3.
ſtatuit vt Clerici ſeruili more in aliquibus operi-
bus Epiſcopo ſeruire non cogantur, *quia*, inquit,
ſcriptum eſt, non vt dominantes in Clero, &c. Et Car-
thagin. Concil. IV. *in cap. Epiſcopus*, 95. *diſt.* iuſſit
vt in quolibet loco extra Eccleſiam ſedens Epi-
ſcopus ſtare Presbyterum non patiatur; *nam licèt*
Epiſcopus, inquit *in cap. ſeq.*) *in Eccleſia in conſeſſu*
Presbyterorum ſublimior ſedeat, intra domum tamen
Collegam Presbyterorum ſe cognoſcat. Illud quo-
que in Bracharen. III. *cap.* 5. Epiſcopis interdictum
à Leuitis ſella publicè ſolemniter vehi. Denique
Clericos non filios, ſed fratres appellandos eſſe do-
cet Ambroſ. *in cap. quid autem*, 8. *q.* 1. de eis ſic lo-
quens; *Quomodo*, inquit, *poſſum corrigere filios, cùm*
fratres emendare non poſſim?

Vndecimò, ob reuerentiam Apoſtolicæ Sedis 41
antiquis eſt Canonibus Conſtitutum *in cap. iuxta*
Sanctorum, 93. *diſtinct.* vt Epiſcopi omnes propin-
quiores ſingulis annis circa Idus Maij Sanctorum
Apoſtolorum liminibus Romæ præſentarentur
omni occaſione ſepoſita; qui verò de longinquo
eſſent, vel per alium id facerent, vt impedimen-
ti ſui cauſam per litteras exponerent, ſicut in iu-
ramento fidelitatis & obedientiæ ſuæ ſpondent,
vt *in cap. Ego N. de iureiur.* Et de exemplo S. Bo-
nifacij limina beatorum Apoſtolorum frequenter
ex Anglia viſitantis, vide Card. Baron. *tom.* 9. *annal.*
Eccleſ. anno Chriſti 725. *num.* 13. Scip. de Rubeis
in aphoriſmis Epiſcop. verb. limina. nouiſſimè Sixtus
Quintus conſtitutionem edidit de viſitandis limi-
nibus Apoſtolorum, incip. *Romanus Pont. ſub Dat.*
Romæ 20. *Decembris* 1585. quam refert Quarant.
in ſum. Bullary, verb. Apoſtolorum limina, in qua
tempus quo hoc viſitationis debitum officium
fieri debet, aſſignatur maius, & minus pro diuerſi-
tate longioris, & breuioris diſtantiæ ab Vrbe: &
recenſentur diſtinctæ omnes Prouinciæ, in qui-
bus Catholica Fides viget in qualibet Mundi par-
te, ſcilicet Europa, Africa, & Aſia, & quoto an-
no Epiſcopus ex qualibet dictarum Prouinciarum
ad limina Apoſtolorum viſitanda accedere debeat;
quare viciniores tertio quoque anno, alij verò
pro maiori, vel minori diſtantia, quarto, quinto,
vel decimo anno iter ſuſcipere, & Deo adiuuante
perficere debent: & ſucceſſiuè eiſdem tempori-
bus tranſactis repetere teneantur; ita referunt Ana-
ſtaſ. Germon. *de indult. Card. in fin.* Nald. *verb. Epi-*
ſcopus, num. 35. Vgolin. *de poteſt. Epiſc. p.* 1. *cap.* 3.
n. 8. Hieron. Veneio y Leyua *in exam. Epiſc. lib.* 4.
c. 18. *n.* 28. & de hac Sixti V Conſtitutione memi-
nerunt Sayr. *de cenſ. lib.* 4. *cap.* 12. *n.* 33. Mar. Alter.
eod. tract. tom. 2. *diſp.* 16. *c.* 3. *verſ. nona*, Homobon.
de exam. Eccleſ. tract. 11. *c.* 9. *q.* 21. *prælud.* 2. Iul. La-
uor. *de Indulg. p.* 2. *c.* 24. *num.* 24. Filliuc. *tract.* 17.
n. 159. *verſ. ſexta*, & vide aliquas declarationes ſa-
cræ Congr. Epiſcop. quas refero *in collect. Bullary,*
verb. limina Apoſtolorum.

Duodecimò, ſecundùm doctrinam Apoſtoli, *ad* 42
Tit. 1. debent Epiſcopi ſine crimine eſſe, ſicut Dei
diſpenſatores, & qui aliis vitæ monitra præbere
tenentur: *Nemo autem*, (inquit Symmachus *in cap.*
nemo, 81. *diſtinct.*) *rectè monitoris perſonam ſuſcipit,*
niſi qui moribus ſuis aliorum errata condemnat. Vn-
de Athanaſ. *in exhortatione ad Monach.* *Vita* (in- 43
quit) *veſtra iubeat, lingua ſuadeat, quia plus aucteri-*
tatis exemplum, quàm ſermo geſtat; alioquin, teſte
Greg. §. *porrò, in fine, & c. ſeq.* 3. *q.* 7. *Cuius vita deſpi-*
citur, eius quoque prædicatio contemnitur. Nihil eſt 44
magis, quod ad pietatem, & Dei cultum alios aſſi-
duè inſtruat, quàm eorum vita, & exemplum, qui
ſe diuino miniſterio dedicarût, Conc. Trid. *ſeſſ.* 22.
de reform. c. 1. Quomodo enim præſes Eccleſiæ po-
teſt auferre malum de medio eius, qui in delicto ſi-
mili corruerit, aut qua libertate corripere peccan-
tem poteſt, cùm tacitus ſibi ipſe reſpondeat eadem
admiſiſſe, quæ corripit? *cap. vlt.* 25. *diſt.* *Non pote-*
rit, (ait Proſper *de vit. contemplat.*) *dicere contem-*
platoribus admonitionis ſuæ, futurum cogitate iudi-
cium, quod ipſe fortè non cogitat amatoribus Mundi:
Nolite diligere Mundum, ſi hunc Mundi amor oble-
ctat; ambitioſis: Ambitioni finem imponite, ſi eum
ambitio ruineſa præcipitat; ebrioſis: Ebrietatem caue-
te, ſi ſe mero vſque ad alienationem mentis ingurgitat.
Sumptuoſis dapibus crudus non poteſt ſuis abſtinen-
tiam laudare quam calcat: vitio cupiditatis addictus

Digitized by Google

cupidis amorem non poteſt diſſuadere pecunia; inimicitiarum tenax non audebit animos diſſidentium Sacerdotali tranquillitate componere; Iuſtitiam prædicare Iudicibus erubeſcit, quam ipſe perſona potentis fauore corrumpit, nec defendit oppreſſos, ſi perſonas aut honorat, aut deſpicit, & quicquid boni non facit, aut mali committit, nec iubebit fieri, nec vetabit, quia neceſſariam docendi auctoritatem contrarietate ſuæ actionis aut amittit, aut minuit. Vide plura ad hunc propoſitum *in c.1.diſt.49.& in c.2.diſt.82. & in c. præcipuè 11.q.3.& in c.nulli 25.q.1.*

Quare hæc omnia præcauens diuinus Apoſt.& Epiſcoporum magiſter dicebat, *Caſtigo corpus meũ, & in ſeruitutem redigo, ne cùm aliis prædicauero, ipſe reprobus efficiar.* Sic & quiſque Prælatus ſe ſubditis exemplum bonorum operum oſtendere debet, vt eis in illum tanquam in Chriſtum ipſum aſpicientibus dicere cum eodem Apoſtolo valeat. *Imitatores mei eſtote, ſicut & ego Chriſti.* Prælatus verò, qui nomen, & ordinem tenens peruersè agit, magis quàm alius malus in Eccleſia nocet, iuxta S. Auguſtini ſententiam. *Quia,* inquit, *hunc delinquentem redarguere nullus præſumit, & in exemplum culpa vehementer extenditur, cùm pro reuerentia Ordinis peccator honoratur. Prælatus igitur plus occidit exemplo, quàm gladio,* inquit Greg. *in Paſtorali*, quem refert Pauin. *de viſitat.p.2.q.9.n.29.verſ.& dicit,* & plus peccant exemplo, quàm culpa, Io.Lecertel. *in tract.de primog.lib.1.q.9.* quia ipſorum factum de facili trahitur in exemplum à ſubditis, *cap.magna, de vot.* iuxta illud *Eccl.10. ſecundùm Iudicem populi, & ſic & miniſtri eius. & qualis rector ciuitatis eſt, tales habitantes in ea.* Et ideò ſubditorum errata Prælatis imputantur, *c.quicquid 1.q.1.c.irrefragabili, de offic. Ordin.* quia Prælati error multos inuoluit, & tantis obeſt, quantis præeſt, ſic monet Bernard. *epiſt.127. ad Gulielm.Comitem*; imò, ſi peruerſa vnquam perpetrat, *tot mortibus dignus eſt, quot ad ſubditos ſuos perditionis exempla tranſmittit,* vt ait Greg. *in Paſtorali p.3.c.5.* prout refertur *in cap.præcipuè 11.q.3.* Summa igitur perfectio Paſtoris videtur eſſe ſi caueat, ne cæcus cæcos ducat, vt non ſimul cum eis in foueam cadat; ſed ſecundùm Chriſti præceptum, ſit ſimul ſimplex, & prudens, atque moribus grauis, & in corrigendo potius ſuauis, atque mitis, quàm ſeuerus. De his inueniuntur Paſtorali Baculo S. Annonis Epiſcopi Colonienſis, vt in eius geſtis apud Surium, hi verſiculi, quos in hoc loco pro concluſione huius cap. inſerere placuit.

Tytire coge pecus, cæcos ne ducito cæcus,
Moribus eſto grauis, rector fore diſce ſuauis,
Actu ſerpentis, volucris tege ſimpla gementis.

Capvt XI.

De Officio, & poteſtate Epiſcoporum.

Svmmarivm.

1 *Ius Eccleſiaſticum totum, & ſingula eius partes ad Officium, & poteſtatem Epiſcopi pertinere dignoſcuntur.*

2 *Officium, & munus Epiſcoporum in duobus præcipuè conſiſtit, videlicet in cultu diuino, & Chriſtiana Religione augenda, & conſeruanda, & in paſcendis, & regendis omnibus ſibi commiſſis.*

3 *Cura Epiſcoporum circa diuinum cultum & Religionem ad quatuor capita redigi poteſt.*

4 *Officium Epiſcopi circa Fidem, & venerationem Dei eſt curare vt omnes ſuæ Diœceſis animæ Fidei rudimenta ſciant, & ea ritè doceantur, & illis explicentur.*

5 *Doctrinam Chriſtianam ad diſcendam non poteſt Epiſcopus cogere pueros mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negligentiæ, & contumaciæ.*

6 Concil.Trid.ſeſſ.24.de reform. cap.4. *loquitur de compulſione illorum quorum intereſt doctrinam Chriſtianam docere, & non de compulſione puerorum, ſeu parentum.*

7 *Epiſcopus poteſt hac poteſtate cenſuris compellere ſubditos, vt doctrinam Chriſtianam diſcant, & Parochos, vt eam doceant.*

8 *Fidei diſputationes inanes ac perículoſæ vt tollantur, debet curare Epiſcopus, & ne laici publicè, vel ſecretè diſputent de Fide Catholica.*

9 *Verbum Dei, vt populis prædicetur, & lectio ſacræ Scripturæ, ac Theologia habeatur, curare debet Epiſcopus.*

10 *Scripturæ ſacræ ſententiæ & verba non ſunt ad ſuperſtitiones, incantationes, aut diuinationes, vel ſortes, & alia prophana, & ſcurrilia, adhibenda, & conuertenda: idque curare debet Epiſcopus.*

11 *Prædicatores in ſuis Concionibus ne fabulas, & falſas reuelationes prædicent, debent Epiſcopi curare.*

12 *Imprimere, vel imprimi facere nullus poteſt quoſuis libros de rebus ſacris ſine nomine Auctoris, neque illos in futurum vendere, aut etiam apud ſe retinere, niſi primùm ab ipſomet Epiſcopo examinati, & approbati fuerint.*

13 *Sortilegos omnes, & magicam artem exercentes, aut docentes, & ſuperſtitionibus, aliiſque ſimilibus operam dantes ex Diœceſibus ſuis penitus eradicare debent Epiſcopi.*

14 *Hæreſes, & hæretici omnes vt extirpentur ac circa Iudæos, & Paganos curam adhibere debet Epiſcopus in iis ſeruandis, quæ & Chriſtianis erga illos, & illis erga Chriſtianos iubent, vel prohibent ſacri Canones.*

15 *Miracula noua publicare, recognoſcere, & approbare debet Epiſcopus, non alius, iuriſdictionem etiam Epiſcopalem habens.*

16 *Miracula etiam hominis defuncti non canonizati, nec beatificati ſolus Epiſcopus publicare, recognoſcere, & approbare debet.*

17 *Reliquias Sancti ab Eccleſia canonizati in ſua Diœceſi approbat Epiſcopus, & illo approbante tanquam veras, & ad illum Sanctum pertinentes declarat poſſe abſolutè venerari.*

18 *Epiſcopus extra ſuam Diœceſim exiſtens etiam abſque aliqua Epiſcopi Diœceſis licentia poteſt reliquiarum Sancti canonizati approbationem facere, & facultatem concedere, vt in ſua Diœceſi publicè collocentur veneranda.*

19 *Reliquias nouas approbare, ac eas publicè venerandas exponere non licet Epiſcopo, niſi denuò inuenirentur alicuius Sancti iampridem in Sanctorum numerum relati.*

20 *Reliquiæ antiquæ habendæ ſunt in illa veneratione qua hactenus fuerunt.*

21 *Vouentes, vt vota ſua reddant, debent curare Epiſcopi, & cum impotentibus diſpenſare, aut commutare in quantum facultas Epiſcopalis extenditur.*

22 Feſta

Digitized by Google

22 *Feſta in Dei, & Sanctorum venerationem vt ritè & debitè celebrentur, & vt in illis diebus Fideles Diuinis interſint, atque à ſeruilibus operibus, & aliis illicitis abſtineant, curare debet Epiſcopus.*

23 *Laici feſta non obſeruantes arbitrio Epiſcopi poſſunt puniri.*

24 *Sacerdotes ne aliis quàm debitis horis celebrent, curare debet Epiſcopus.*

25 *Miſſæ celebrandæ tempus, ſeu hora quando incipiat & finiatur, oſtenditur.*

26 *Miſſæ ſacrificium ne extra Eccleſiam, & locum ſacrum ad id ſpecialiter deputatum fiat, curare debet Epiſcopus.*

27 *Miſſa in priuatis Oratoriis celebrari non debet.*

28 *Decretum ſuper non celebratione Miſſarum, in particularium Oratoriis comprehendit tantùm Oratoria in particularium dumtaxat domibus exiſtentia, non tamen Eccleſias, vel capellas publicas.*

29 *Miſſas vago, & ignoto Sacerdoti Epiſcopus celebrare non permittat.*

30 *Epiſcopus poteſt prohibere ne Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſeculares exteros ad diuina Officia celebrare permittant, niſi prius ab ipſo Epiſcopo viſis litteris commendatitiis, ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint.*

31 *Sacerdos alienigena ſi per longum tempus in loco celebrauerat, & eius vita, & mores ſunt notorij, non eſt cogendus oſtendere commendatitias ſui Ordinarij litteras.*

32 *Miſſas vt curam animarum habentes celebrent tam frequenter, vt ſuo muneri ſatisfaciant, curare debet Epiſcopus.*

33 *Miſſam vt populus in propria Parochia audiat, curare debet Epiſcopus, non tamen poterit illum ad hoc cogere mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis negligentia.*

34 *Miſſæ ſacrificio feſtiuis diebus in Eccleſiis Regularium intereſſe liberum erit populo, nec eiſdem Regularibus, vel populo poſſunt Ordinarij ob id impedimentum præſtare.*

35 *Muſica illa vbi ſiue organo ſiue cantu laſciuum, aut impurum aliquid miſcetur, debent ab Eccleſiis arceri.*

36 *Regulares in offertorio Miſſarum Conuentualium, quæ diebus Dominicis in Monaſteriis celebrantur ex mandato Epiſcopi declarare debent Fidelibus quæ feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occurrant.*

37 *Diuina Officia, & Horæ Canonicæ vt debitè, ac deuotè ſuis horis celebrentur, curare debet Epiſcopus.*

38 *Populis diuerſarum linguarum & rituum, qui in eadem ſimul Diœceſi morantur, Miſſa, & Officia, ac Sacramenta ſecundùm eorum linguas, & approbatos ritus celebrari, & miniſtrari debent.*

39 *Confirmationis Ordinarius miniſter eſt Epiſcopus ordinatus, quamuis ſit excommunicatus, hæreticus, vel degradatus.*

40 *Confirmationem omittere non debet multò tempore negligenter Epiſcopus, quia peccaret.*

41 *Chriſmatis tantùm conferendi gratia tenetur Epiſcopus ad loca ſuæ diœceſis accedere, & tunc laici, vel Eccleſiarum Rectores ad illius expenſas non obligantur.*

42 *Epiſcopus alienus quando Confirmationem adminiſtrat, debet à Diœceſano prouideri.*

43 *Confirmationis Sacramentum eſt adminiſtrandum cum Pluuiali, Mitra, ſtola, & Baculo Paſtorali.*

44 *Confirmationis Sacramentum Epiſcopus non ieiunus, etiam non ieiunis conferre poteſt in omni tempore, etiam in die feriali, & poſt prandium.*

45 *Confirmare debet Epiſcopus in omni loco, honeſto tamen, veluti Palatio Epiſcopali, licèt melius & decentius ſemper ſit in Eccleſia, quamuis ſit ſpecialiter interdicta.*

46 *Confirmare ſuos ſubditos nullus Epiſcopus poteſt in alterius Diœceſi, abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, ſub pœna ſuſpenſionis ab exercitio Pontificalium.*

47 *Confirmare alterius ſubditos in Diœceſi ſua quilibet Epiſcopus poterit abſque aliqua culpa.*

48 *Ordinis Sacramentum ſoli Epiſcopi ex Officio conferre poſſunt, quamuis hæretici, & ab Eccleſia præciſi.*

49 *Ordines minores ex delegata Summi Pontificis poteſtate poſſunt etiam à ſimplici Sacerdote conferri.*

50 *Ordines minores vt conferat minimè poteſt committi, aut concedi non Sacerdoti.*

51 *Ordines ſacros vigore delegationis, factæ à Papa an poſſit alius ab Epiſcopo, etiam Sacerdotali Ordine conſtitutus, ſacros Ordines conferri, oſtenditur.*

52 *Sacramenta, vt à Miniſtris idoneis cum debita forma, ac ritu, & materia, tempore etiam legitime, ac perſonis dignis, & habilibus miniſtrentur, curare debet Epiſcopus.*

53 *Sacramentis pro miniſtrandis ne aliquid indebitè exigatur, debet Epiſcopus curare.*

54 *Decretum Concilij Tridens. de Matrim. celebrandis vt ſæpius publicetur, & explicetur, curare debet Epiſcopus.*

55 *Decretum Concilij Trid. de Matrim. celebrandis vt robur ſuum accipiat, neceſſe eſt in Parochiis publicari, in tantum quod publicatio in Diœceſana Synodo facta non æquipolleat, & poſt 30. dies à die publicationis obligabit etiam ignorantes quoad annullationem Matrimonij, vt num. 56.*

57 *Sacramentorum omnium vis ac virtus vt à Parochis ſuis populis exponatur curare debet Epiſcopus.*

58 *Clericos ac Regulares delinquentes corrigere poteſt Epiſcopus.*

59 *Clericos peregrinos ſine formatis, aut teſtimonialibus litteris ſuſcipere non debet Epiſcopus.*

60 *Litteræ formatæ quæ dicantur? remiſſiuè.*

61 *Regulares perſonæ teſtamentorum executores, rationes de huiuſmodi executionibus coram Epiſcopo reddere tenentur.*

62 *Apoſtatas, & Fratres fugitiuos recolligendi cura incumbit Epiſcopis.*

63 *Archiepiſcopus poteſt in tota ſua Prouincia admonere Monachos, & alios Regulares vagabundos, & apoſtatas vt redeant ad ſua Monaſteria.*

64 *Confeſſiones peccatorum vt faciant, & SS. Euchariſtiam ſuſcipiant Moniales, ſaltem ſemel ſingulis menſibus, debet Epiſcopus curare.*

65 *Immunitates Eccleſiaſticas tueri cura Epiſcoporum iniungitur.*

66 *Prædicare verbum Dei, & ſubditos ſuos docere præcipuum eſt Epiſcopi Officium.*

67 *Epiſcoporum Officium eſt animarum curæ proui-*

dere, bonos & idoneos Rectores ſiue Curatos inſtituendo, qui curam ſuam non negligant.

68 *Diœceſis tota dicitur Parochia Epiſcopi.*

69 *Cathedralis Eccleſia dicitur Parochia totius Ciuitatis Diœceſis.*

70 *Sacramenta recipere poteſt in maiori Eccleſia quilibet de Diœceſi.*

71 *Excommunicationis vinculo ſi qui detinentur, Officium eſt Epiſcoporum eorum nomina ſubditis ſuis, & vicinis etiam Epiſcopis publicare, vt quiſque communionem eorum valeat, euitare.*

72 *Subditorum vitia tenentur arguere Epiſcopi, & errantes corrigere, & omnino curare, obſeruando, increpando, arguendo, & inſtando.*

73 *Camerarium pignorum retinere poteſt Epiſcopus, qui ſoluere non faciat plus quàm Ciuitatis Camerario ſoluere ſolitum ſit.*

74 *Satellites tot quot ſibi libuerit, licet Epiſcopo retinere.*

75 *Baroncellus, Curia Epiſcopalis in eadem Curia ſyndicare debet, ac proinde in eodem Tribunali in principio Officij cautionem præſtare tenetur.*

76 *Citationes in Curia Epiſcopali per ſatellites minimè exequi debent, ſed per baiulum proba vita & per Epiſcopum eligendum.*

77 *Satellites in executionibus peragendis pignera debito tantum æquiualentia auferre debent.*

78 *Notario criminali ciuitatis, qui ſit vir probus, Epiſcopus vti poteſt.*

79 *Epiſcopus permittere debet, vt Presbyteri in cauſis ciuilibus in foro ſæculari examinentur, dummodo iuramentum Tribunali Epiſcopali prius præſtetur.*

80 *Clerici non impediantur quominus ciuiliter denuntient, aut querelent in Officio damni dati occaſione damnorum datorum in eorum poſſeſſionibus, iuramentum tamen in Tribunali Eccleſiaſtico præſtari debet.*

81 *Conſtitutiones Synodales priuſquam imprimantur, non tenetur Epiſcopus exhibere ciuitati.*

82 *Epiſcopus diſſidentes Fratres ad pacem magis quàm ad iudicium debet excitare.*

83 *Epiſcopus negligens in reuocando diſcordes ad concordiam, peccat mortaliter.*

84 *Pacem inter ſubditos tenetur Epiſcopus ſemper conciliare, & pacem vel treguam rumpentes punire.*

85 *Epiſcopus non poteſt cogere aliquem ad ſe cum inimico reconciliandum, quia ſuæ conſcientiæ ſatisfacit, qui iniuriam in corde remittit.*

86 *Pauperibus victum largiri, & viduarum, orphanorum, ac miſerabilium perſonarum curam paternam gerere tenetur Epiſcopus.*

87 *Epiſcopi prouidere debent ne ſubditi ſui vanis & ſuperfluis ſumptibus intendentes ſubſtantias ſuas conſumant, & ne quis vltra quàm gradus perſonæ, & facultates patiuntur, expendat.*

88 *Epiſcopi debent oues ſibi commiſſas bonorum operum exemplo paſcere, & pro eis frequenter orare, & ſacrificia Deo offerre.*

89 *Epiſcopi curare debent, vt omnia cognoſcere valeant, quæ in tota ſua Diœceſi dirigenda ſunt, ac moderanda.*

90 *Epiſcopi debent curare vt poſſint cuncta, quæ ad eorum officium ſpectant, faciliùs implere, & ea, quæ correctione, emendatione, ac reparatione indigent, ordinare, ac moderari.*

91 *Reſidere apud ſuas Eccleſias omnino debent Epiſcopi, non verò etiam metu perſecutionum fugere.*

92 *Officio Epiſcopi nihil hoc tempore eſt difficilius, & laborioſius, ac periculoſius, & ideò dicitur onus Angelicis humeris formidandum, vt n. 93.*

94 *Sancti homines ſemper Epiſcopale onus vitare ſtuduerunt, ſed vbi poterant prodeſſe, refugere noluerunt.*

95 *Poteſtas, auctoritas, & iuriſdictio Epiſcopalis ad tria capita redigi poteſt.*

96 *Chriſma conficere, & baptizatorum frontes Chriſmate ſignare poteſt Epiſcopus.*

97 *Chriſma ſtrictè ſumptum licèt importet tantum quoddam vnguentum ex oleo, & balſamo compoſitum, ſignificat tamen, attenta ſermonis proprietate, omne vnguentum ad vngendum deſignatum.*

98 *Baſilicas conſecrare, & Altaria in Eccleſia conſecrata erigere, & conſecrare, & hæc eadem conſecrata reconciliare ſi violata fuerint, vel luta poteſt Epiſcopus.*

99 *Ordines Clericis conferre, & Epiſcopos conſecrare, & huiuſmodi ſolemniter degradare poteſt Epiſcopus.*

100 *Conſecratus ſolus Epiſcopus poteſt Chriſmare, Ordines conferre, & Epiſcopos conſecrare, nec alius, quamuis ei plena Epiſcopatus adminiſtratio concederetur.*

101 *Ordines minores, & primam Tonſuram conferre poſſunt non Epiſcopi conſuetudine, delegatione aut priuilegio Papæ.*

102 *Virgines Moniales poſt profeſſionem, & completo 25. ætatis anno ſolemniter conſecrare eſt dignitatis Epiſcopalis.*

103 *Pœnitentes publicè in Miſſa reconciliare eſt dignitatis Epiſcopalis.*

104 *Pœnitentias publicas iniungere eſt dignitatis Epiſcopalis.*

105 *Campanas benedicere, & Chriſmate vngere eſt dignitatis Epiſcopalis.*

106 *Calices, Patenas, & Corporalia, Pallas Altaris, & veſtimenta Sacerdotalia, & alia vtenſilia Eccleſiaſtica debet conſecrare Epiſcopus, vel alius, ſi id ex priuilegio, vel conſuetudine habeat.*

107 *Sacramentalia licèt ſint in generali Iure diuino data Epiſcopis, quia tamen ſunt in particulari de Iure Eccleſiaſtico inſtituta, ideo poterit Eccleſia illis priuare aliquos Epiſcopos.*

108 *Perſonæ omnes Diœceſis in quibus ſint Epiſcopo ſubiectæ? oſtenditur.*

109 *Eccleſias omnes, & Parochias, Monaſteria, & hoſpitalia, ac omnia loca pia, & religioſa, ſub ſua poteſtate & regimine habere debet Epiſcopus.*

110 *Bona Eccleſiaſtica, res, ac Beneficia, & iura omnia Eccleſiarum, quoad quædam, ſub ſuo regimine continere debet Epiſcopus.*

111 *Dimiſſorias litteras pro Ordinibus ab alio Epiſcopo recipiendis dare poteſt Epiſcopus.*

112 *Exemptis non licet hodie dimiſſorias ad Ordines impartiri.*

113 *Conſtitutiones ſpeciales in Eccleſia, & Diœceſi ſua ſacris Canonibus non obuiantes facere poteſt Epiſcopus.*

114 *Conſtitutiones ſiue ſtatuta Epiſcoporum debent potius obſeruari, quàm Ius commune, ſi Papæ auctoritate, vel præſcripta conſuetudine roborentur.*

115 *Epiſco*

115 *Epiſcopus poteſt exequi quæcunque Presbyteris licent.*

116 *Beneficia Eccleſiaſtica perſonis idoneis, & habilibus legitimè conferre, & perſonas in Eccleſiis, vel beneficiis inſtituere, & deſtituere debet, & poteſt Epiſcopus.*

117 *Cauſas omnes ad forum Eccleſiaſticum de Iure ſpectantes poteſt Epiſcopus cognoſcere, & omnino ſaltem in prima inſtantia, & in ſua Diœceſi terminare, ac executioni mandare.*

118 *Nuncij, & Legati etiam de Latere cauſas in Curiis Ordinariorum Iudicum pendentes ad ſe auocare non poſſunt, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum Tribunal deferantur.*

119 *Auditor Cameræ, nec quiuis alius Iudex Romanæ Curiæ poteſt de cauſis in prima inſtantia cognoſcere, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à ſuis domiciliis.*

120 *Viſitationem omnium Eccleſiarum, & quorumcunque locorum Eccleſiaſticorum, & perſonarum, ac rerum facere poteſt Epiſcopus, & in viſitando omnia neceſſaria, & opportuna ordinare.*

121 *Clericos, & omnes Eccleſiaſticas perſonas ſibi ſubiectas corrigere, carcerare, ab Officio, & beneficio ſuſpendere, degradare, beneficiis priuare ex cauſa poteſt Epiſcopus.*

122 *Capituli negligentiam quandoque ſupplere poteſt Epiſcopus.*

123 *Controuerſias de præcedentia inter Eccleſiaſticas perſonas componere debet Epiſcopus.*

124 *Epiſcopus ſuper omnes perſonas ſuæ Diœceſis non exemptas liberam habet poteſtatem adulteria, & ſcelera inquirendi, vlciſcendi, & iudicandi abſque impedimento alicuius.*

125 *Eccleſias ædificandas deſignare poteſt Epiſcopus, & de litigioſis Eccleſiis cognoſcere.*

126 *Monaſteria Regularium reformare, & quandoque gubernare, & ea ad libitum gratia viſitationis, & exhortationis intrare poteſt Epiſcopus.*

127 *Eccleſiaſticas res diſpenſare, ac moderari, ſiue eorum omnium curam & prouidentiam habere poteſt Epiſcopus.*

128 *Pœnas criminales ad ſuum arbitrium locis piis diſtribuere, & pauperibus poteſt Epiſcopus.*

129 *Carceres Eccleſiaſticos facere poſſunt Epiſcopi ex pœnis criminalibus.*

130 *Vicarius de pœnis criminalibus participare non debet.*

131 *Fiſcali aliqua pars pœnarum criminalium applicari poteſt, ſed Epiſcopi, & Notarij de illis quoquo modo participare non debent.*

132 *Cancellariam Epiſcopalem locare, vel vendere debet Epiſcopus, nec ex ea aliquod habere emolumentum, niſi ſint Cancellariæ feudorum temporalium.*

133 *Quartæ funerales nullatenus ſunt locandæ.*

134 *Diſpenſatio Epiſcoporum in quibus cadat? oſtenditur.*

135 *Diſpenſare poſſunt Epiſcopi in irregularitate ex quocumque delicto occulto poſt peractam pœnitentiam.*

136 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate, quæ contrahitur ex reiteratione Baptiſmi occulta.*

137 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate contracta ab eo, qui duos Sacros Ordines, vel Acolythatum cum Subdiaconatu eodem die ſuſcepit quando delictum eſt occultum.*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

138 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate occulta proueniente ab adminiſtratione in Ordinibus malè ſuſceptis.*

139 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, vt exerceat ſuſceptos, & alios ſuſcipiat, modò delictum ſit occultum.*

140 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui per ſaltum promotus ad Ordines celebrauerit, vbi delictum fuerit occultum.*

141 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui Ordines minores ſuſcepit ab Epiſcopo, qui renunciauit Epiſcopatui, vel Dignitati, aut à cenſura irretito, & hæretico, dummodò delictum ſit occultum.*

142 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum ſimoniaco occulto, non tamen eum rehabilitare ad beneficia in poſterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per ſimoniam obtinuit.*

143 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus à ſuſpenſione, contracta ab eo, qui furtiuè, id eſt, neſciente Epiſcopo, nec probante nec examinante, Ordines ſuſcepit, ſi occulta ſit.*

144 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione quam quis contraxit recipiendo Ordines ſine litteris dimiſſoriis, ſi ſit occulta.*

145 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in ſuſpenſione à Diuinis, quam incurrunt Religioſi admittentes fœminas intra clauſtra, ſi ſit occulta.*

146 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ab excommunicato, quando excommunicatio eſt occulta, licèt celebratio ſit manifeſta.*

147 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus, etiamſi actus ſit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum, quia adhuc occultum dicitur.*

148 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex homicidio caſuali proueniente, modo delictum ſit occultum.*

149 *Homicidium caſuale erit, & non voluntarium ad effectum vt poſſit Epiſcopus circa irregularitatem ex ipſo contractam diſpenſare, ſi ex rixa repentè orta, vel ex inimicitia ob iniurioſa verba contracta ſubito perpetretur.*

150 Concil. Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 17. *declaratur.*

151 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui aliquem hominem voluntariè, non intendens occidit, ſi delictum ſit occultum.*

152 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum eo, qui mandauit ſeruo, vt alterum percuteret, ſed caueret ne occideret, ſequuto homicidio, dummodo ſit occultum.*

163 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ex homicidio licito, vel facto legitima auctoritate, ſi ſit occultum.*

154 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex mutilatione membri, etiam voluntaria, ſi eſt occulta.*

155 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate proueniente ex delicto etiam manifeſto, quòd non ſit grauius adulterio poſt peractam pœnitentiam.*

156 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus in illegitimitate ex delicto occulto proueniente.*

157 *Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum hæretico, vel apoſtata à Fide vt promoueri poſſint, vel in Ordinibus miniſtrare, ſi timore, vel periculo compulſi à Fide defecerunt.*

158 Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum homicida, qui non per ſe, ſed per alium in duello aduerſarium occidit, ſi delictum ſit occultum.

159 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in irregularitate ex quacumque alia cauſa, abſque delicto tamen proprio veniente in iis, qui Religionem approbatam profeſſi per aliquod tempus ibidem religioſè fuerint conuerſati.

160 Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex quacumque cauſa, ſi irregularitas proueniat vbi ſubeſt neceſſitas diſpenſandi.

161 Epiſcopi diſpenſant in irregularitate, quæ non prouenit ex delicto, quod ſit grauius adulterio propter Eccleſiæ vtilitatem, & meritorum prærogatiuam.

162 Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum illegitimis ex quocumque etiam damnato coitu ad minores Ordines, & ad beneficium ſimplex.

163 Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum corpore vitiatis, ſiue defectum in corpore patientibus, in lembus vitiis, defectibus, vel debilitationibus.

164 Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum habentibus membrum occultum, ſiue manifeſtum non ſua culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præſumptio.

165 Epiſcopi ſolius eſt determinare qui dicatur corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis executionem impediat, vel ſcandalum gignat.

166 Vitium modicum quod dicatur, & quæ notabilis deformitas, Epiſcopi arbitrio conſiderandum relinquitur.

167 Diſpenſare poteſt Epiſcopus ex legitima cauſa cum promotis per ſaltum, ſi non miniſtrauerint in Ordine ſuſcepto, ſiue ſcienter, ſiue ignoranter fuerint ita promoti.

168 Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum Ordinatis ignoranter ab Epiſcopo hæretico, ſi cum primum id ſciuerint, ſe ab vſu Ordinum abſtinuerint.

169 Ordines maiores recipiens ignoranter ab Epiſcopo, & qui loco ſimul, & Dignitati renuntiauit, poteſt à proprio Epiſcopo diſpenſari.

170 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in bigamia vera, vel interpretatiua, vbi neceſſitas vrgeret ob miniſtrorum penuriam, nec eſſet aditus ad Pontificem ob locorum diſtantiam.

171 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in bigamia ſimilitudinaria.

172 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in infamia facti, quæ ſcilicet naſcitur ex crimine aliquo notorio.

173 Diſpenſare in interſtitiis poteſt Epiſcopus cum Ordinandis data legitima cauſa.

174 Diſpenſatio facilius conceditur ad miniſtrandum quàm ad promouendum ad Ordines.

175 Diſpenſare non poteſt Epiſcopus cum illegitimis ad Curata, & Dignitates Eccleſiaſticas.

176 Beneficium de manu laici recipiens poteſt diſpenſari per Epiſcopum, vt illud retinere valeat.

177 Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt quis obtinens vnum ſimplex beneficium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem, poſſit aliud ſimile tantùm obtinere.

178 Parochis cauſa ſtudiorum hodie non datur licentia vt abeſſe poſſint.

179 Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi in ætate quoad beneficia ſimplicia, & Dignitates non Curatas.

180 Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi in ætate præſcripta ad Ordines ſuſcipiendos.

181 Parochus vt non reſideat ad tempus, cum cauſa rationabili diſpenſare poteſt Epiſcopus.

182 Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt Matrimonium contrahi poſſit contra interdictum Eccleſiæ generale, vel ſpeciale.

183 Diſpenſare poteſt Epiſcopus contra impedimentum criminis, quod impedit tantummodo contrahendum, non autem contra illud, quod etiam contractum dirimeret.

184 Diſpenſare poteſt Epiſcopus vt Matrimonium contrahi poſſit non præmiſſis denunciationibus.

185 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimentis, quæ impediunt Matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum.

186 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento dirimenti, quando illud occultum fuerit, & Matrimonium publicum, nec coniuges poſſunt ſeparari abſque magno ſcandalo, nec ad Summum Pontif. aut eius Nuntium patet recurſus propter paupertatem, aut propter locorum diſtantiam, ſeu ob alia legitima impedimenta.

187 Diſpenſare poterit Epiſcopus in impedimento dirimenti quando poſtulauerit vrgentiſſima neceſſitas, vel quando impedimenta ſuperueniunt Matrimonio, & impediunt debiti petitionem.

188 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in impedimento cognitionis ortæ ex Baptiſmo tempore neceſſitatis non ſolemniter collato.

189 Diſpenſare poteſt Epiſcopus cum minoribus non habentibus requiſitam ætatem ad Matrimonium vt illud ineant, quando ſunt propè ætatem, & dubium eſt an malitia eam ſuppleat.

190 Diſpenſare poteſt Epiſcopus in multis Sedi Apoſtolicæ reſeruatis vbi neceſſitas magna coëgerit, aut periculum ſcandali ſi differatur, & talis diſpenſatio intelligitur cum tacito Sedis Apoſtolicæ conſenſu facta, vt num. 191.

192 Diſpenſare non poſſunt Epiſcopi contra Canones & Concilia, niſi in tribus caſibus.

193 Diſpenſare poteſt Epiſcopus vbi lex imperſonaliter diſpenſandi facultatem facit.

194 Diſpenſare poteſt Epiſcopus contra Canones, & Concilia ratione magna neceſſitatis, vel vtilitatis.

195 Epiſcoporum arbitrio dimittitur in multis caſibus, an debeat Epiſcopus diſpenſare.

196 Eccleſia faciliùs diſpenſat ad beneficiũ retinendum quàm ad exercendum Officium Clericale, & faciliùs ad retinendum iam quæſitum beneficium, quàm ad nouiter acquirendum.

197 Cauſa rationabilis vt Epiſcopus diſpenſet, debet cum legitima auctoritate concurrere.

198 Cauſa iuſta, & illius cognitio requiritur in diſpenſatione facta ab Epiſcopo in lege ſuperioris, & ſufficit, ſi prudenter ac bona fide iudicauerit Prælatus cauſam eſſe iuſtam.

199 Epiſcopus, vel alius inferior quando diſpenſat in propria lege, etiam ſine cauſa, valida erit diſpenſatio.

200 Diſpenſatio irregularitatis incurſæ præſumitur ex lapſu temporis.

201 Epiſcopi circa votum abſoluunt ſuos ſubditos, vt num. 202.

203 Papa ſolus abſoluit ſeu commutat quinque vota, videlicet caſtitatis, Religionis, peregrinationis Romanæ, Hieroſolymitanæ, & Compoſtellanæ.

204 Abſolue

204 *Abſoluere poſſunt Epiſcopi ab excommunicatione, & aliis cenſuris ſibi tantùm, vel nemini reſeruatis.*

205 *Abſoluere quandoque poſſunt Epiſcopi in certis caſibus Papæ reſeruatis.*

206 *Abſoluere poſſunt Epiſcopi à culpa peccati in quibuſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtol. reſeruatis delinquentes quoſcumque ſibi ſubditos in ſua Diœceſi per ſe ipſos, aut per Vicarium ad id ſpecialiter deputatum in foro conſcientiæ. Sed an poſſint hanc poteſtatem abſoluendi aliis committere, oſtenditur* num. 207.

208 *Abſoluere poſſunt Epiſcopi à crimine hæreſis occulto in conſcientiæ foro per ſe ipſos tantùm, non per Vicarios.*

209 *Reſeruationes caſuum de grauioribus delictis ſibi facere poſſunt Epiſcopi.*

210 *Pœnitentias publicas iniungere, & ſolemniter pœnitentes abſoluere poteſt Epiſcopus.*

211 *Epiſcoporum ſine permiſſione ac conſenſu multa ſunt quæ fieri præcipuè à Clericis legitimè nequeunt.*

212 *Delegatam iuriſdictionem vltra ordinariam in multis caſibus habent Epiſcopi.*

253 *Abbatum exemptorum negligentia in ſupplenda, delegatam nonnunquam habet iuriſdictionem Epiſcopus.*

214 *Prædicatorem exemptum, qui hæreſes prædicauerit, poteſt Epiſcopus vt delegatus coercere.*

215 *Vicaria in prouiſione cum aſſignatione congruæ portionis fructuum procedit Epiſcopus, vt delegatus contra exemptum.*

256 *Viſitare, & corrigere poteſt Epiſcopus Capitula, & Canonicos Eccleſiarum exemptos toties quoties opus fuerit.*

217 *Contra exemptos in aliis caſibus procedit Epiſcopus tanquam delegatus.*

218 *Clerici exempti etiam extra viſitationem corrigi poſſunt ab Epiſcopo vti delegato Sedis Apoſtolicæ.*

219 *Diſtributiones quotidianæ vbi non ſunt, vel tenues habentur, deducere illas poteſt Epiſcopus ex tertia parte fructuum.*

220 *Coadiutores, aut Vicarios cum parte fructuum illiteratis, & imperitis Rectoribus exemptis Parochialium deputare poteſt Epiſcopus, vti Sedis Apoſtolicæ delegatus.*

221 *Viſitare poteſt Epiſcopus vti delegatus Sedis Apoſtolicæ Monaſteria, & beneficia commendata etiam exempta, in quibus non viget Regularis obſeruantia.*

222 *Epiſcopus proximior poteſt viſitare beneficia exempta nullius Diœceſis.*

223 *Epiſcopus exemptis prohibere & ordinare poteſt quæ in Miſſarum celebratione, vel vitanda ſunt, vel ſeruanda.*

224 *Examinare Notarios Iudicum Eccleſiaſticorum etiam exemptorum poteſt Epiſcopus vti Sedis Apoſtolicæ delegatus, & ſi idonei non ſint, ab Officio cohibere.*

225 *Epiſcopus vti delegatus Sedis Apoſtolicæ circa exemptos iuriſdictionem habet in ordinandis, moderandiſve quæ ad viſitationem, & morum correctionem ſpectant.*

226 *Clauſura Monialium in reſtituenda, & ſeruanda in Monaſteriis exemptis iuriſdictionem habet Epiſcopus vti Sedis Apoſtolicæ delegatus.*

227 *Epiſcopus habet iuriſdictionem contra exemptos in cognoſcendo de Patronatibus quorumcunque beneficiorum minus legitimè conſtitutis, & acquiſitis.*

228 *Negligentiam exemptorum ſupplent Epiſcopi in multis, tanquam Sedis Apoſt. delegati.*

229 *Eccleſiam alteri ſubiectam ab eius ſubiectione ſine cauſa liberare non poteſt Epiſcopus.*

230 *Eccleſiam à ſe auctoritate propria eximere & alteri ſubiicere non poteſt Epiſcopus.*

231 *Epiſcopus ceſſare iubetur à multis grauaminibus Religioſorum.*

232 *Subditis ſuis interdicere non poſſunt Epiſcopi, ne Superioribus ſtatum ſuarum Eccleſiarum denuntient.*

233 *Excommunicare quenquã non poſſunt Epiſcopi pro iniuria propria, niſi talis iniuria magis Eccleſiam quàm ſe ipſos lædere videretur.*

234 *Exactiones, & talleas, ac alia ſimilia Clericis, aut Monachis imponere prohibentur Epiſcopi.*

235 *Pontificalia in aliena Diœceſi exercere non poſſunt Epiſcopi ſine proprij Epiſcopi licentia.*

236 *Ordinare non poſſunt Epiſcopi alienos Clericos abſque expreſſo conſenſu, ſeu litteris dimiſſoriis ſui proprij Epiſcopi.*

237 *Epiſcopi non poſſunt ſibi ſucceſſores eligere.*

NVNC ſecundam partem ab initio 1
propoſitam aggrediamur, ſcilicet
de Officio, & cura, ac diligentia
Paſtorali: videbimus autem in qui-
bus conſiſtat ſecundùm Eccleſiaſticas Sanctio-
nes; qua in re multa dicenda erunt quia multa,
ac innumera ſunt, quæ oneri & curæ Epiſcoporum
à ſacris Canonibus ſunt commiſſa, totum namque
Ius Eccleſiaſticum, & ſingulæ eius partes ad Offi-
cium, & poteſtatem Epiſcopi pertinere dignoſcun-
tur; breuiter ergo hæc omnia, vt poterimus, colli-
gemus; annotantes ſcilicet ea ſummatim, quæ
Epiſcoporum curæ, & Officio demandantur, ea-
dem verò pleniùs ſuis locis pertractabimus.
Primùm igitur eſt ſciendum) vt colligere ex 2
omni Eccleſiaſtico Iure licet Officium, ac mu-
nus Epiſcoporum in duobus præcipuè conſiſtere:
videlicet primò in culto diuino, & Chriſtiana
Religione augenda, & conſeruanda. Secundò, in
paſcendis, & regendis ouibus ſibi commiſſis, &
eas in æternæ ſalutis viam perdocendis. Cura 3
Epiſcoporum circa Diuinum cultum, & Reli-
gionem ad quatuor capita redigi poteſt: primò
ad ea, quæ Fidem, & venerationem Dei concer-
nunt. Secundò, ad diuinorum Officiorum ce-
lebrationem. Tertiò, ad Sacramentorum admi-
niſtrationem. Quartò, ad ea, quæ ad harum
rerum Miniſtros, & res, & loca Eccleſiaſtica per-
tinent.
Officium Epiſcopi circa Fidem, & veneratio- 4
nem Dei eſt, primò curare, vt omnes ſuæ Diœ-
ceſis animæ Fidem Chriſti ſuſcipiant, ſi ſit in
Terris infidelium, alioquin curare, vt omnes Fi-
dei rudimenta ſciant, & ea ritè doceantur, & il-
lis explicentur, *cap. ante Baptiſmum, de Conſecrat.*
diſt. 4. Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. Conſt.
Pij V. incip. *Ex debito Paſtoralis officij, die* 6. *Octo-*
bris 1572. quam refert Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2.
cap. 3. *n.* 19. Non poterit tamen ipſe Epiſcopus 5
mulctis, & pœnis etiam in caſu notabilis negli-
gentiæ, aut contumaciæ cogere pueros ad diſcen-
dam doctrinam Chriſtianam, etiamſi hoc fieri

noluerint in oppidis, villis, & aliis locis extra ci-
uitatem, ſicut refert à ſacra Congregatione deci-
ſum Zerol. *in prax. Epiſcop. part.* 1. *verb. Doctrina*
6 *Chriſtiana*, §. 3. vbi addit Concil. *citato loco*, in illis
verbis ibi, *etiam per cenſuras Eccleſiaſticas com-
pellant*, loqui de compulſione illorum, quorum
intereſt eam docere, & non de compulſione pue-
7 rorum, ſeu parentum ipſorum; verùm his noſtris
temporibus (prout in Hiſpania vſu receptum eſt)
poterit Epiſcopus cenſuris compellere ſubditos,
vt doctrinam Chriſtianam diſcant, & Parochos,
vt eam doceant, ſicut aduertunt Perez *ad l.* 1.
verſ. aliud etiam, tit. 1. *lib.* 1. *Ordin. pag.* 39. Fr. Em-
man. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 88. *num.* 3. Campan. *in diuerſ.
Iuris Canon. rub.* 11. *cap.* 14. *num.* 8. Aloyſ. Ricc. *in
deciſ. curia Archiepiſc. Neapol. dec.* 300. *part.* 4. Ego
ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 76.
num. 83. & me citato *in illo loco* Homobon. de
Bonis *de exam. Eccleſ. tract.* 11. *cap.* 12. *q.* 26. *reſol.* 5.
quaſtionis.

8 Secundò, vt fidei diſputationes inanes, ac peri-
culoſæ tollantur, & ne laici publicè, vel ſecretè diſ-
putent de Fide Catholica, *cap. cuicumque.* §. 1. *de
haret. lib.* 6. *cap. quoties*, 24. *q.* 1. Sanch. *in pracepta
Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 6. *n.* 3. *cum ſeqq.* Farinac.
de hareſi q. 78. *num.* 11. *cum ſeqq.* Sanctarel. *in ſimi-
li tract. cap.* 8. *n.* 5.

9 Tertiò, vt verbum Dei populis prædicetur, &
lectio ſacræ Scripturæ ac Theologiæ habeatur, vt
infra cap. proximo oſtendemus.

10 Quartò, ne verba, & ſententiæ ſacræ Scripturæ
ad ſuperſtitiones, incantationes, aut diuinatio-
nes vel ſortes, & alia prophana, & ſcurrilia adhi-
beantur, & conuertantur, Concil. Trid. *ſeſſ.* 4. *in
fin.* Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *cap.* 31. *n.* 24. animaduertens
inde factum eſſe, & optimè, vt in profeſſione Fi-
dei facienda à Prælatis, Theologis & aliis inſe-
ratur illa clauſula, inter alias ſponſiones de ad-
mittenda ſacra Scriptura, & quòd eam nunquam
quiſquam accipiet, & interpretabitur, niſi iuxta
vnanimem ſenſum Patrum, in Conſtit. Pij. IV. in-
cipit, *Iniunctum nobis.*

11 Quintò, ne Prædicatores in ſuis Concionibus
fabulas, & falſas reuelationes prædicent, in tan-
tum quod rigoroſè, ac ſeuerè, poterit eos punire
ipſe Epiſcopus, Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 4. *in fine*, Ludou.
Miranda *in Man. Prælat. tom.* 1. *q.* 50. *art.* 7. *concl.* 1.
Aloyſ. Ricc. *in dec. Cur. Archiep. Neapol. deciſ.* 397.
num. 2. *part.* 4. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p.* 3.
alleg. 76. *n.* 48. me citato *in illo loco* Homobon. de
Bonis *de examin. Eccleſ. tract.* 11. *c.* 7. *q.* 18. *reſol.* 3.
in fin.

12 Sextò, vt nullus poſſit imprimere, vel impri-
mi facere quoſuis libros de rebus ſacris ſine no-
mine Auctoris, neque illos in futurum vendere,
aut etiam apud ſe retinere; niſi primùm ab ipſo-
met Epiſcopo examinati probatique fuerint, ſub
pœna anathematis, & pœcuniæ, Concil. Latera-
nenſ. *ſeſſ.* 10. *de impreſſ. librar.* Andr. Gambar. *de
offic. & poteſt. Legati à Latere, lib.* 2. *n.* 430. Piaſec.
in prax. Epiſcop. p. 2. *cap.* 3. *num.* 41. *in princ.* Valer.
Regionald. *in praxi fori pœnit. lib.* 19. *cap.* 13. *ſect.* 4.
num. 256. Cenod. *ad Decretal. collect.* 8. *num.* 7. Ho-
mobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract.* 7. *cap.* 1.
q. 9. *in princ.* Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 8. *cap.* 17.
q. 1. vbi *q.* 2. idem reſoluit de quacunque ſcriptura,
& *q.* 4. quærit, an comprehendat priuatas oratio-
nes, conciones, annotationes & obſeruationes de
rebus ſacris.

13 Septimò, Diuinos omnes, & ſortilegos, ac ma-
gicam artem exercentes, aut docentes, & ſuper-
ſtitionibus, aliiſque ſimilibus operam dantes ex
Diœceſibus ſuis penitus eradicare debent, *cap.
contra, & cap. Epiſcopi,* 26. *q.* 5. Suar. *de Relig. tom.* 1.
lib. 2. *de ſuperſt. cap.* 19. *num.* 13. & canonicis pœ-
nis, & aliis eorum arbitrio punire Aſtrologiam
iudiciariam profitentes, præterquam circa artem
medicam, nauigationem, & agriculturam, ali-
qua de futuris contingentibus vaticinari præſu-
mentes, vt *in Conſtit.* 17. *Sixti V.* incip. *Cœli, &
Terra Creator, in Bullar. nouo, tom.* 2. *pag.* 510. &
in nouiſſima Conſtit. S.D.N. Vrbani VIII. de hoc
anno 1631.

Octauò, vt Hæreſes, & Hæretici omnes extir- 14
pentur, ac circa Iudæos, & Paganos curam adhi-
bere in iis ſeruandis, quæ & Chriſtianis erga illos,
& illis erga Chriſtianos iubent, vel prohibent ſacri
Canones, *cap. Iudai* 28. *q.* 1.

Nonò, noua miracula publicare, recognoſcere 15
& approbare, *cap. fin. de reliq. & vener. Sanct.* Conc.
Trid. *ſeſſ* 25. *in decreto de reliq. & vener. Sact.* Pia-
ſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 3. *n.* 18. *verſ. mira-
cula*, Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb.
miraculum, num.* 1. Ego ipſe *d. part.* 3. *alleg.* 97. *n.* 2.
me citato *in illo loco* Homobon. de bonis *de exa-
mine Eccleſ. tract.* 12. *cap.* 3. *q.* 15. *ſuppoſit.* 2. vbi ſub-
dit ad alium etiam Iuriſdictionem Epiſcopalem
habentem hoc non ſpectare, præter Epiſcopum;
quod etiam tradunt Marc. Anton. *var. reſolut. lib.* 1.
reſol. 112. *caſ.* 42. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori
Eccleſ. reſol.* 485. *& in deciſ Curia Archiep. Neap.
deciſ.* 397. *num.* 1. *part.* 4. Intellige quamuis ſine
miracula hominis defuncti non canonizati, nec
beatificati, vt per nouam deciſionem Concilij
citato loco antiquata diſpoſitione text. *in d. cap. vlt.*
tenui *d. alleg.* 97. *num.* 1. & poſtmodum *in collect.
ad eundem cap. vlt.* retuli me inſtante à ſacra Con-
gregatione deciſum fuiſſe diſpoſitionem Concilij
dicto loco eſſe intelligendam tam de miraculis San-
ctorum canonizatorum, quàm etiam de miraculis
perſonæ non canonizatæ.

Contra Philiarch. *de Officio Sacerd. tom.* 1. *p.* 2. 16
lib. 3. *cap.* 9. *verſ. quintò*, Sanch. *in pracepta Decalogi
tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 43. *num.* 2. Ioan. Bapt. Sign. *in tract.
de Relig. & vener. Sanct. cap.* 3. *in princip.* Domin.
Anfoſſ. *de ſacr. Reliq. cultu*, §. 22. *num.* 42. Iacob.
de Graff. *ſub tit. de ſent. excomm. conſ.* 17. *à num.* 26.
exiſtimantes dictum Concilij Tridentini Decre-
tum agere de miraculis, & reliquiis, ac imagi-
nibus Sanctorum Canonizatorum & Beatifica-
torum.

Decimò. Reliquias Sancti ab Eccleſia Cano- 17
nizati in ſua Diœceſi approbare, & illo appro-
bante, tanquam veras, & ad illum Sanctum per-
tinentes poſſe abſolutè venerari; ita Philiarch.
d. c. 9. *ad fin.* Suar. *in* 3. *part. quaſt.* 25. *art.* 6. *diſp.* 55.
ſect. 1. *verſ. quares aliquis*, Azor. *inſtit. moral. part.* 1.
lib. 9. *cap.* 8. *q.* 8. Sanch. *d. cap.* 43. *num.* 14. vbi etiam 18
tenet poſſe extra ſuam Diœceſim exiſtentem abſ-
que aliqua Epiſcopi Diœceſis licentia illam ap-
probationem facere, & facultatem concedere,
vt in ſua Diœceſi publicè reliquiæ collocentur
venerandæ; Fagundez *in quinque Eccleſia Pracce-
pta, prac.* 1. *lib.* 1. *cap.* 4. *num.* 7. & 8. Scip. de Rubeis
in aphoriſm. Epiſcop. verb. Reliquia, num. 3. Nouas 19
autem Reliquias approbare, ac eas publicè vene-
randas exponere, non licet Epiſcopo, niſi denuò
inueniantur alicuius Sancti iampridem in San-
ctorum numerum relati, Azor. *d. q.* 8. Sanch. *dict.
cap.* 43. *n.* 10. & alij plures per me citati. *d. alleg.* 97.
num. 10.

Digitized by Google

20 *num.*10.vbi *num.*12. deciſum refero Reliquias an-
tiquas habendas eſſe illa in veneratione, qua ha-
ctenus fuerunt.

21 Vndecimò, vt vouentes vota ſua reddant, &
cum impotentibus diſpenſent, aut commutent,
in quantum facultas Epiſcopalis extenditur, vt
ſuo loco videbimus; ita & in iuramento curent,
ne falſa, aut inania iuramenta fiant, iurata autem
licitè ſeruent, abſoluendo tamen eos, qui poſſunt
abſolui, peierantes verò canonicè coërcendo, vt
infra oſtendemus.

22 Duodecimò, vt Feſta in Dei, & Sanctorum ve-
nerationem ritè, ac debitè celebrentur, vt in illis
diebus Fideles Diuinis interſint, atque à ſeruilibus
operibus, & aliis illicitis abſtineant, Franc. Leo
in Theſauro fori Eccleſ. part. 1. *c.* 16. Scip. de Ru-
beis *vbi ſuprà, verb. Feſtum, num.* 7. vbi *n.* 8. ſubdit
23 quòd Epiſcopi arbitrio poſſunt puniri laici Feſta
non obſeruantes, per Conſtit. Pij V. de qua *in
Bullar. noue tom.* 2. *pag.* 180.

CIRCA II. de celebratione Miſſarum, & diui-
norum Officiorum curare debent Epiſcopi.

24 Primò, ne Sacerdotes aliis, quàm debitis ho-
ris celebrent, Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *in Decreto de ob-
25 ſeruandis, & euitandis in celebratione Miſſæ.* Tem-
pus autem, ſeu hora celebrandæ Miſſæ regulari-
ter incipit ab Aurora, quando aër illuſtratur, ſeu
illuminatur per primam Solis irradiationem, vel
paulò ante per dimidiam horam, vſque ad meri-
diem; vt per Nau. *in man. cap.* 25. *n.* 85. *& de orat.
Miſcell.* 76. Henriq. *in ſum. lib.* 9. *cap.* 26. §. 6. Salzed.
ad Bernard. cap. 47. F. Emman. *in explicat. Bullæ cru-
ciatæ,* §. 13. *ad fin.* Steph. Durant. *de ritib. Eccleſ.
lib.* 2. *cap.* 7. Suar. *tom.* 3. *diſp.* 80. *ſect.* 4. Nald. *verb.
Miſſa, num.* 21. Barth. ab Angelo *de Miſſa,* §. 647.
Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 25. Vaſq. *in* 3.
part. tom. 3. *diſp.* 233. *num.* 26. *cum ſeqq.* Piaſec. *in
praxi Epiſcop. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 12. *verſ. ſtatutis,*
Ægid. de Coninck. *de Sacram. tom.* 1. *q.* 83. *n.* 217.
cum ſeqq. Fr. Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 2. *c.* 5.
dub. 6. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 29.
num. 173. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1.
quæſt. 40. *art.* 10. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 4. *q. vlt.
puncto* 9. *à princ.* Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 5. *ex num.* 111.
Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, part.* 1. *l.* 3.
cap. 17.

26 Secundò, ne extra Eccleſiam, & locum ſacrum
ad id ſpecialiter deputatum Miſſæ Sacrificium
fiat, Concil. Trident. *citato loco, in verſ. atque om-
ninò extra Eccleſiam,* S. Thom. *d. part. qu.* 83. *art.* 3.
ad 1. Durand. *in ration. diuin. lib.* 4. *cap.* 1. *num.* 41.
Petr. de Ledeſma *in ſum. part.* 1. *de Sacrament.* vbi
de Sacram. Euchariſt. cap. 2. Fr. Ioan de la Cruz
d. lib. 1. *cap.* 5. *dub.* 7. Cened. *canon. & pract. quæſt.
q.* 44. *num.* 3. Fernandez *in examine Theologiæ mo-
ralis part.* 3. *cap.* 5. *num.* 10. Ludou. Miranda *dict.
q.* 40. *art.* 9. *concluſ.* 2. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 5. *num.* 115.
Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb.
Miſſa differ.* 2. *in princ.* Raguſ. *de Miſſa in Eccleſia
q.* 57. *in princ.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi
27 part.* 2. *alleg.* 25. *num.* 1. & ita nec in priuatis Ora-
toriis, Concil. Trident. *citato loco, verſ. néve patian-
tur priuatis in domibus,* &c. Azor. *d. lib.* 10. *cap.* 26.
à princ. Piaſec. *d. p.* 2. *cap.* 3. *num.* 31. *in fin.* Bonac. *de
Sacram. diſp.* 4. *vlt. puncto* 9. *num.* 9. *&* 10. Fr. Lu-
douicus Miranda *d. q.* 40. *art.* 9. *concl.* 3. *&* 4. Aloyſ.
Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. dec.* 28. *par.* 4.
Nald. *verb. Miſſa, num.* 31. Homobon. de Bonis
de examine Eccl. tom. 1. *tract.* 4. *q.* 137. *& de human.
vit. ſtat. part.* 1. *cap.* 15. *oblig.* 4. Niſi in caſu magnæ
neceſſitatis, Stephan. Fagund. *in quinque Eccleſ.
Præcepta, præc.* 1. *lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 14. Ioan. Baptiſt.
Scort. *de Sacr. Miſſ. lib.* 2. *cap.* 13. *num.* 3. Scip. de
Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. Oratorium, nu.* 1.
Cum Fratres Ordinis ſancti Franciſci Reformatorum 28
*Archiepiſcopum Florentinum vigere Decreti ſacri
Concilij ſuper celebratione Miſſarum in particula-
rium Oratoriis de Ordine Sanctiſſimi editi illis quo-
minus in eorum Hoſpitij Cappella ſanctiſſimũ Miſſæ
ſacrificium peragant, obſtaculo eſſe ſacræ Congrega-
tioni Cardinalium cauſis Epiſcoporum & Regulariũ
præpoſitorum conquererentur, Illuſtriſſimi eiuſdem ſa-
cræ Congregationis Patres prædictum decretum Ora-
toria in particularium duntaxat domibus exiſtentia,
non tamen Eccleſias, vel Capellas publicas compre-
hendere declararunt, dummodo dictorum Fratrum
Capellæ ianua in via, publica exeat, & ad illam omni-
bus publicus pateat acceſſus, nec feneſtræ in illa ſint,
per quas in eam proſpectus haberi valeat, habeatque
neceſſaria requiſita, nec Iuribus Parochialibus præiu-
dicetur Sub Dat.* 11. *Septembris* 1615. Eadem quo-
que ſacra Congregatio. hac de re Epiſcopo Co-
limbrien. reſcribens, 1. *Iulij* 1016. ita cenſuit.
*Quia Decretum ſacræ Congregationis Cardinalium
ſacri Concilij Tridentini Interpretum de mandato
ſanctiſſimi D. N. iampridem editum ſacroſanctum
Miſſæ Sacrificium in illis tantùm Oratoriis, quæ in
priuatis domibus habentur, celebrari vetat, Capellas
verè, & Eccleſias publicas ab eiſdem priuatis domi-
bus omnino ſeiunctas nullo pacto complectur, Illuſtriſſi-
mi ſacræ huius Congregationis Patres ad Amplitu-
dinem tuam ſcribi iuſſerunt, vt in Oratorio, ſeu Ca-
pella, quam Andreas Dalmeida Catholici Regis Se-
nator in ciuitate Portuen. propè ſuas ædes ſuperioribus
annis extruxit, rem ſacram fieri permittat, dummodo
idem Oratorium, ſeu Capella publico in loco ſita ſit,
atque ita à priuatis domibus ſeparata, vt per eas ad
Capellam huiuſmodi ire minimè poſſit, ad eamque
liber acceſſus è via publica pateat, capax decenter-
que exornata exiſtat, neque aliquid eorum, quæ ad
Sacrum in ea faciendum neceſſaria ſunt deſidere-
tur, ac demùm caueatur, ne inde Parochialis Eccle-
ſiæ Iuribus vllum præiudicium inferatur.*

Tertiò, ne cui vago, & ignoto Sacerdoti Miſ- 29
ſas celebrare permittant, Concil. Trid. *vbi ſuprà,
verſ. ne cui vago,* Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 10.
cap. 18. *q.* 9. Nam idem Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de re-
format. cap.* 16. *verſ. nullus,* ſtatuit nullum Cleri-
cum peregrinum ſine commendatitiis ſui Ordina-
rij litteris ab vllo Epiſcopo ad Diuina celebran-
da, & Sacramenta adminiſtranda eſſe admitten-
dum; ex quo hoc idem colligunt Henriq. *in ſum.
lib.* 10. *cap.* 34. §. 6. *in fine.* Fr. Emman. *quæſt. Re-
gul. tom.* 2. *quæſt.* 121. *art.* 1. Campan. *in diuerſ. Iuris
Canon. rub.* 9. *cap.* 6. *num.* 1. Marc. Anton. Genuenſ.
in praxi Archiep. Neap. cap. 40. *num.* 1. Scip. de Ru-
beis *in aphoriſm. verb. Miſſa, n.* 6. Ego ipſe *de offic.
& poteſt. Epiſcop. p.* 2. *alleg.* 21. *num.* 1. *in fin.* Quod 30
adeò verum eſt, vt Epiſcopus poſſit prohibere ne
Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſæcula-
res exteros ad diuina Officia celebrare permit-
tant, niſi priùs ab ipſo Epiſcopo viſis litteris
commendatitiis ipſi Sacerdotes admiſſi fuerint;
ita Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ,
lib.* 2. *tit.* 17. *l.* 7. *de Relig. num.* 55. Galcr. *in margar.
Caſuum conſcientiæ, verb. Miſſa,* Aloyſ. Ric. *in pra-
xi rerum fori Eccleſ. reſol.* 635. *in* 2. *edit. & in deciſ.
Cur. Archiep. Neapol. deciſ.* 298. *part.* 4. Nard. *verb.
Miſſa, num.* 35. Homobon de Bonis *de examine
Eccleſ. tract.* 12. *cap.* 4. *q.* 16. *reſol.* 3. *pag.* 459. Ego
ipſe

Digitized by Google

31 ipſe *d. alleg.* 21. *num.* 8. Verùm ſi aliquis Sacerdos
alieoigena, iam per longum tempua in loco cele-
brauerit, & eios vita, & mores ſint notorij, non
eſt cogendus oſtendere commendatitias ſui Or-
dinarij litteras, vt cenſuit ſacra Congregatio Car-
dinalium, negotiis Epiſcoporum, & Regularium
præpoſitorum, *ſub die* 26. *Ianuarij* 1588. me cita-
to *in hoc loco* Ioan. Maria Nouat. *in lucerna Regu-
lar. verb. Miſſa, num.* 17.

32 Quartò, vt curam animarum habentes, ſaltem
diebua Dominicis & Feſtiuis tam frequenter ce-
lebrent, vt ſuo muneri ſatisfaciant, vt diſponit
Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 14. Nu. *in man.
cap.* 25. *num.* 135. Fr. Emman. *in ſum. tom.* 1. *cap.* 252.
num. 1. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 3. *princ. n.* 63.
Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 39.
num. 7. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 10. *cap.* 24. *q.* 2.
& 3. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 4. *q. vlt. puncto* 7.
num. 3. Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ.
part.* 1. *tract.* 4. *cap.* 4. *q.* 133. Molfeſſ. *in ſum. Theolog.
moral. tract.* 3. *cap.* 14. *num.* 16. Ego ipſe *d. part.* 2. *al-
leg.* 24. *num.* 22. vbi *num.* 23. per Concil. Trident.
ſeſſ. 23. *de reform. cap.* 1. reſolui Parochum teneri
Miſſæ ſacrum ſuis ouibus applicare, iuxta viri
boni arbitrium.

33 Quintò, vt populua in propria Parochia Miſ-
ſam audiat, non tamen poterunt illum ad hoc
cogere mulctis, & pœnis, etiam in caſu notabilis
negligentiæ; vt per Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1.
verb. Miſſa, §. 6. quem refero Ego ipſe *d. part.* 2.
34 *allegat.* 24. *num.* 17. *in fine.* liberum tamen populo
erit feſtiois diebus Sacrificio Miſſæ in Eccleſiis
Regularium intereſſe, nec eiſdem Regularibus,
vel populo poſſunt Ordinarij ob id impedimen-
tum præſtare, vt cenſuit ſacra Congregatio Car-
dinalium, negotiis Epiſcoporum, & Regularium
præpoſitorum, *die* 1. *Iulij* 1600. me citato *in hoc
loco* Ioan. Maria Nouat. *in lucerna Regular. verb.
Miſſa, num.* 4.

35 Sextò, vt ab Eccleſiis arceantur muſicæ illæ,
vbi ſiue Organo, ſiue cantu laſciuum, aut impu-
rum aliqoid miſcetur, Concil. Trid. *in d. decreto de
obſeruandis & euitandis in celeb. Miſſa.* Nau. *in man.
cap.* 12. *num.* 87. Suar. *tom.* 2. *de Relig. lib.* 4. *de orat.
cap.* 13. *num.* 16. *&* 17. Valent. 2. 2. *diſp.* 6. *quaſt.* 9.
puncto vnic. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 2.
cap. 8. *num.* 7. Bonacin. *de horis Canon. diſput.* 1. *q.* 2.
puncto 3. *num.* 1. Ego ipſe *in collect. ad cap. dolentes,
num.* 15. *de celebr. Miſſ.*

36 Septimò, vt Regulares in Offertorio Miſſarum
Conuentualium, quæ Dominicis diebus in Mo-
naſteriis celebrantur, declarent Fidelibus quæ
feſtiuitates, & ieiunia in illa hebdomada occur-
rant, ne ignorantia horum Feſtorum, & ieiunio-
rum præcepta Eccleſiaſtica à Fidelibua tranſgre-
diantur, vt reſoluunt Portel. *in dub. Regul. verb.
Epiſcopus, n.* 7. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſc.
verb. Feſtum, num.* 6. Fr. Emman. *quæſtio Regul. tom.* 1.
q. 43. *art.* 7. vbi ſubdit, ita vidiſſe obſeruari à qui-
buſdam Fratribus Ordinis Mendicantium Regni
Portugaliæ in Diœceſi Eborenſ. refero Ego ipſe
d. p. 2. *alleg.* 24. *n.* 21.

37 Octauò, vt reliqua diuina Officia, & Horæ Ca-
nonicæ debitè ac deuotè ſuis horis, & ſecundùm
Canonum diſpoſitionem celebrentur, ac reciten-
tur, abuſua ſimiliter omnes circa huiuſmodi pro-
fligando, *Clem.* 1. *de celebr. Miſſar.*

38 Nonò, mandatur Epiſcopis curare, vt po-
pulis diuerſarum linguarum, & rituum, qui
nonnunquam in eadem ſimul Diœceſi morantur,
Miſſæ, & Officia, ac Sacramenta ſecundùm eo-
rum lingnas, & approbatos Ritus celebrentur, &
miniſtrentur: inſtruendo eos verbo pariter, &
exemplo, *cap. quoniam in pleriſque, de offic. Ordin.*
Sbroz. *de offic. Vicar. l.* 1. *q.* 31. *n.* 16. *&* 17.

Circa III. De adminiſtratione Sacramento- 39
rum, officium eſt Epiſcoporum, primò, Sacra-
menta miniſtrare, ſpecialiter verò Confirmatio-
nem, *cap. Presbyteros, de conſecr. diſt.* 4. *cap. quanto,
de conſuet.* cuius ordinarius miniſter eſt ſolus Epi-
ſcopus ordinatus, Concil. Trid. *ſeſſ.* 7. *de Sacram.
Confirm. can.* 3. Couar. *var. lib.* 1. *cap.* 10. *num.* 4. *&* 6.
Nauar. *in man. cap.* 22. *n.* 8. *verſ. dixit Epiſcopus*,
Durand. *in ration. diuin. l.* 5. *cap.* 84. Henriq. *in ſum.
lib.* 3. *de confirmat. c.* 6. §. 1. Chamerot. *de Sacrament.
tract. de confirmat. cap.* 5. *de miniſtr. Confirm.* Piaſec.
in praxi Epiſc. part. 1. *cap.* 3. *de confirm. num.* 1. Vgo-
lin. *de offic. & poteſt. Epiſc. c.* 25. *num.* 2. Fr. Ludou.
de Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 44. *art.* 1. *concl.
vnic. in fin.* Bonacin. *de Sacram. diſp.* 3. *quæſt. vnic.
puncto* 2. *num.* 3. Scribon. *in theoſimia, de confirmat.
diſput.* 3. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch.
part.* 1. *diſp.* 6. §. 3. *num.* 5. Tamburin. *de Iure Abba-
tum, tom.* 2. *diſp.* 4. *q.* 1. Scip. de Rubeis *in aphoriſm.
Epiſc. verb. Confirmatio, num.* 1. Ego ipſe *de offic. &
poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 30. *num.* 1. vbi *num.* 2.
id intelligo, quamuis ſit excommunicatus, hæ-
reticus, vel degradatus, & *num.* 4. reſoluo, quòd
hoc Sacramentum Confirmationis poteſt celebra-
ri à ſimplici Sacerdote de licentia Papæ tantùm, &
num. 6. teneo conſecrationem materiæ huius Sa-
cramenti ex conſuetudine Eccleſiæ pertinere ad
ordinem Epiſcopalem.

Non debet Epiſcopus negligenter multo tem- 40
pore omittere Confirmare, quia peccaret, Tolet.
in inſtruct. Sacerd. lib. 5. *cap.* 4. Marc. Anton. Ge-
nuenſ. *in man. Prælat. cap.* 54. *num.* 2. & ideò Chriſ- 41
matis tantùm conferendi gratiâ tenetur ad loca
ſuæ Diœceſis accedere, & tunc laici, vel Eccle-
ſiarum Rectores ad illius expenſas non obligan-
tur, ſicut à ſacra Congregatione deciſum refert
Armendar. *in addition. ad Recopil. legum Nauarræ,
l.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſcopis, in declarat. num.* 77. Sed 42
quando Epiſcopus alienus Sacramentum hoc ad-
miniſtrat, debet à Diœceſano prouideri, vt ſacra
Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcopo-
rum, & Regularium præpoſitorum cenſuit, *ſub
die* 15. *Maij* 1584. Cum Pluuiali, Mitra, Stola, 43
& Baculo Paſtorali eſſe confirmandum, reſpondit
eadem ſacra Congregatio Epiſcopo Suffraganeo
Brixonienſ. 19. *Februarij* 1585. In omni tempore, 44
etiam in die feriali, ante & poſt prandium poteſt
Epiſcopus non ieiunus, etiam non ieiunis, Con-
firmationis Sacramentum conferre, Henriq. *dict.
cap.* 6. §. 7. Bonacin. *d. puncto* 2. *num.* 14. *verſ.* 2. Et in 45
omni loco, honeſto tamen, velnti Palatio Epiſco-
pali, licèt melius, & decentius ſemper ſit in Ec-
cleſia confirmare, Henriq. *d. cap.* 6. §. 7. *in fin.* Cha-
mer. *d. tract. de confirmat. cap.* 7. *dub.* 3. Bonacin. *d.
puncto* 2. *num.* 15. & hoc etiam ſi ipſa Eccleſia ſit
ſpecialiter interdicta, quia adhuc hoc Sacramen-
tum licitè, ſolemniter, & publicè, ac apertis ia-
nuis, etiam illo tempore interdicti generalis lo-
ci, poterit celebrari, Cou. *in cap. Alma mater, p.* 2.
§. 1. *num.* 7. *verſ. Idem de confirmationis Sacramento,*
Nau. *in man. cap.* 27. *num.* 178. Henriq. *d. cap.* 5. §. 7.
& lib. 13. *cap.* 45. §. 1. iuncta *littera I.* Suar. *tom.* 3.
diſput. 26. *ſect.* 1. *à num.* 7. Vgolin. *de cenſur. tab.* 5.
cap. 7. §. 5. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 5. *cap.* 7. *num.* 6.
Mar. Alter. *eod. tract. tom.* 2. *diſp.* 4. *cap.* 2. Auila etiam
de

Digitized by Google

46 *de cenſur. diſput. 4. ſect. 1. dub. 4. concl. 3.* In alterius Diœceſi abſque licentia Epiſcopi Diœceſani, nullus poterit ſuos ſubditos confirmare, ſub pœna ſuſpenſionis ab exercitio Pontificalium, ſicut per Concil. Trid. *ſeſſ. 6. de reform. cap. 5.* tenent Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 28. num. 51.* Bonacin. *d. puncto 2. num. 12.* Armend. *d. l. 7. num. 68.*
47 poterit tamen in Diœceſi ſua quilibet Epiſcopus alterius ſubditos confirmare, abſque aliqua culpa, cùm præſumatur hoc gratum, & ratum fore proprio Epiſcopo, præcipuè quando eſt abſens, vel non adminiſtrat hoc Sacramentum, Sà *verb. Confirmatio num. 2.* Henriq. *d. cap. 6. §. 6.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap. 54. num. 7.* me citato *in hoc loco* Diana *p. 4. tract. 4. reſol. 50.* licèt contrarium, immò hoc caſu confirmantem ſuſpenſionem incurrere, exiſtimauerint minus benè Vioald. Petr. de Ledeſma, & Barthol. ab Angelo, quos refert, & ſequitur Bonacin. *d. puncto 2. num. 11.*

48 Secundò, & Ordinis Sacramentum, quod ſoli Epiſcopi ex Officio conferre poſſunt, vt de Fide definitum eſt in Concil. Trid. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordin. can. 7.* & conſtat ex multis Iuribus, & præcipuè ex *cap. perlectis, verſ. ad Epiſc. 25. diſt. cap. quamuis, 68. diſt. cap. 1. de ordinat. ab Epiſcopo*, tradunt S. Thom. *part. 3. q. 65. ar. 3. arg. 2.* Iodoc. Cocc. *in Theſauro Catholico, lib. 7. art. 18.* Vaſq. *in 3. part. diſp. 243. & 245.* Valer Reginald. *in prax. fori pœnitent. lib. 30. num. 30.* Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 21.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 1. c. 1. num. 6. pag. 26.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 8. q. vnic. puncto 5. num. 1.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p. 1. diſp. 6. §. 3. num. 8.* Scip. de Rubeis *in aphoriſmis Epiſcopal. verb. Ordo, num. 1.* Quamuis hæretici, aut ab Eccleſia præciſi præponantur, dummodo tamen ritè ordinati ſint; quia validitas Sacramenti non pendet ab vnitate Miniſtri, ſed potiùs à Charactere, qui indelebilis eſt, nec per hæreſim amittitur; & ſicut character Sacramenti per nulla ordinati ſcelera, aut Eccleſiaſticam poteſtatem poteſt vnquam deleri, ita nec poteſtas per eum ſignificata; quæque per Sacramentum diuinitus confertur, poteſt vlla ratione, quandiu Ordinatus viuit, ab eo tolli; cuius nulla eſt alia ratio, quàm voluntas Chriſti, id ita inſtituentis; ne ſi hæc poteſtas penderet à Fide, vel meritis ipſius Miniſtri, eſſemus ſemper dubij de valore Sacramentorum. Quare ita tenent Henriq. *in ſum. lib. 10. c. 21. in princ.* Ægid. de Coninck. *de Sacram. tom. 2. diſp. 20. dub. 9.* Beller. *diſquiſit. Cleric. part. 2. tit. de Diſcipl. Clerical. §. 1. num. 25.* & alij per me citati *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 3. num. 5. & 17.* quibus addo Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in comment. ad c. 1. num. 4. diſt. 95.* & latè Sebaſt. Cæſ. *d. §. 3. num. 9. cum ſeqq.* vbi *num.* 10. reſpondet text. *in cap. & ſi illa, §. ſunt autem, 1. quaſt. 7.* contrarium probantem eſſe Gratiani, quia in hoc errauit, & *num.* 11. ampliat procedere non ſolùm in illis Epiſcopis, qui ritè, & verè à Catholicis fuerunt Ordinati, & poſtea facti ſunt hæretici; ſed etiam in illis, qui ab eiſdem hæreticis Epiſcopalem conſecrationem, in forma tamen Eccleſiæ receperunt, & *n.* 13. ſubdit hoc non procedere, quoad effectum executionis, ita vt ab illis Ordinati nullo modo eiuſdem Ordinis legitimum vſum, ſeu exercitium recipiant, adducens ad hoc text. ſic intelligendum, *in cap. qui perfectionem, & in cap. ventum, 1. q. 1.* cum multis alijs aſſerentes virtutem Spiritus ſancti cum talibus Sacramentis non tranſire, videlicet ad dignè adminiſtrandum, & *n.* 15. id intelligit, etiamſi Ordinati ignorent ſuos Ordinatores eſſe præciſos ab Eccleſia, per *cap. 1. & 2. de ord. ab Epiſcopo qui renunt.*

Ex delegata verò Summi Pontificis poteſtate poſſunt Ordines Minores etiam à ſimplici Sacerdote conferri, vt benè reſoluunt Henriq. *d. lib. 10. cap. 13. §. 1.* Campan. *in diuerſ. iuris Can. rub. 1. n. 22. & rub. 6. cap. 2. num. 12.* & alij citati per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 3. num. 3.* prout faciunt Cardinales Presbyteri, qui ſuis familiaribus Tonſuram, cæteróſque Minores Ordines conferunt, vt ſupra oſtendimus, *cap. 4. num. 40.* Item, & Abbates, vt infrà demonſtrabimus, *cap. 18. num. 66. cum ſeqq.* non Sacerdoti verò minimè poterit committere, aut concedere, vt conferat Minores Ordines, Victor. *in ſum. num.* 236. Campan. *d. cap. 2. n. 15.* & inclinant S. Thom. *in ſupp. ad 3. p. q. 38. art. 1. ad 3. arg.* Seraph. *dec.* 985. *num.* 6. Tambor. *de Iure Abbatum, tom. 2. diſp. 2. q. 4. in fin.* 49

An autem vigore delegationis huiuſmodi factæ à Papa poſſit alius ab Epiſcopo etiam in Sacerdotali ordine conſtitutus, ſacros Ordines conferre? quæſtio eſt dubia; in qua negatiuam partem tenent S. Thom. *in ſupplem. ad 3. part. quaſt. 38. art. 1. ad 3. & in 4. ſent. diſt. 7. q. vnic. ar. 3. verſ. talia verò, in 2. ſcripto etiam,* Sot. *in 4. diſt. 25. q. 1. art. 1. ad 2. & diſt. 7. quaſt. vnica, art. 11. ad 4.* Couar. *var. lib. 1. cap. 10. num. 10. verſ. atque ita,* & alij, quos refert, & ſequitur Campan. *d. rub. 6. cap. 2. num. 13.* Sed pro affirmatiua pugnat *gloſſ. fin. in cap. manus, de conſec. diſt. 5. & in cap. peruenit, 95. diſt.* Abb. *in cap. quanto, num. 9. de conſuet.* concludentes Papam poſſe indiſtinctè concedere poteſtatem Sacerdoti conferendi Ordines ſacros, & alius promouendi ad Ordinem, quem ipſe habet. Ego verò primam opinionem negatiuam veriſſimam iudico, quoad Sacerdotium, quia in tot annorum ſpatio nullibi apparet commiſſio ordinationis huiuſmodi facta ſimplici Sacerdoti, quod magnum eſt indicium non validæ facultatis; tum quia ad Epiſcopalem dignitatem pertinet eum Ordinem conferre, quo immediata poteſtas tribuitur in Corpus Chriſti verum, ſicut in Corpus Chriſti myſticum, propter eminentiam illius dignitatis: ita poſt multos à ſe relatos concludit Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in Comment. ad cap. 1. num. 7. diſt. 95.* vbi *num.* 8. reprobat Vaſq. *de Sacram. Ordinis, diſp.* 148. *cap. 4. verſ. itaque, ſub num. 41.* enixè contrarium defendentem ex teſtimonio Concilij Antioch. *Can.* 10. & Concil. Ancyrani *Can.* 13. quòd ſuam non probat intentionem. Secundam autem opinionem affirmatiuam procedere poſſe exiſtimo quoad Subdiaconatum, & Diaconatum, cùm eam comprobent exempla diuerſarum conceſſionum: nam Victor. *in ſum. num.* 235. teſtatur ſe legiſſe in quadam Bulla conceſſionem quandam factam Abbatibus Ciſtercienſibus conferendi Ordinem; & de illa meminit Nauar. *conſ. 14. de priuil. in nouis*; & de Ordine Diaconatus item refert Maior *in 4. diſt. 7. q. vnic. verſ. ſecundo arguitur,* & Vaſq. *citato loco* aſſerit ſe aliam inſpexiſſe Bullam, in qua Innoc. VIII. prædictum priuilegium Ciſtercienſibus datum continebat, & haberi in noua compilatione priuilegiorum, *priuil.* 118. & aſſeruari in Bibliotheca Collegij Complutenſis, *ſub Dat. Romæ anno Domini 1489. & 4. Pontificatus eiuſdem Innocentij VIII.* refert Illuſtriſſ. D. meus *vbi ſuprà, num.* 9. & Tamburin. *de Iur. Abbatum, tom. 2. diſp. 2. q. 5. num. 2.* vbi citat Filliuc. *qu. moral. tom. 1. tract. 9. c. 5. q. 2.* 50 51

Tertiò,

Digitized by Google

52 Tertiò, attendere, vt reliqua Sacramenta à Mi-
niſtris idoneis cum debita forma, ac ritu, & ma-
teria, tempore etiam legitimo, ac perſonis dignis
& habilibus miniſtrentur; idque cum omni reue-
rentia, ac debito honore fiat, & ſpecialiter, vt
ſanctiſſimum Eucharistiæ Sacramentum honori-
ficè, ac decenter conſeruetur, *cap. ſanè, de celebrat.*
Miſſar. Fuſc. *de viſit. lib. 2. c. 5. num. 3.* iuuant, quæ
cumulaui *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg. 25.*
per tot.
53 Quartò, ne pro miniſtrandis Sacramentis ali-
quid indebitè exigatur, *cap. placuit, l. 2. 1. q. 1.* An
autem, & quando accipiendo aliquid pro Sacra-
mentis, vel ipſorum adminiſtratione committa-
tur ſimonia? vide Bonacin. *var. tract. vbi de ſimo-*
nia, q. 4. §. 1. Metipſum *in collect. ad cap. ſicut Epiſ-*
copum, n. 3. 1. q. 2.
54 Quintò attendere, vt Decretum Trid. Concil.
de matrim. celebrandis, ſæpius publicetur, ſicut in
55 eo dicitur *ſeſſ. 24. de reformat. matrim. cap. 1.* illud
enim vt robur ſuum accipiat neceſſe eſt in Paro-
chiis publicari, in tantum quòd publicatio in
Diœceſano Synodo facta non æquipolleat, prout
atteſtatur à ſacra Congregatione deciſum Ar-
mendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ, lib. 4.*
56 *tit. 15. l. 1. de matrim. num. 62.* & ſic poſt triginta
dies à die publicationis quoad annullationem
Matrimonij, etiam ignorantes obligabit, vt ex
eodem Concil. *in d. cap. 1.* Colligunt Armendar.
vbi ſuprà num. 61. Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 17.*
num. 10. ad fin. & Gutier. *de matrim. cap. 61. num. 11.*
aliàs enim nondum facta publicatione nulla obli-
gatio arctabit habitatores, nec ligabit ignoran-
tes; prout in quibuſdam Galliæ, & Poloniæ par-
tibus adhuc cernitur non obligare; ita Petr. Le-
deſm. *in ſum. part. 1. de Sacram.* vbi *de Sacram. Ma-*
trim. cap. 6. concl. 4. dub. 5. Ceuall. *commun. contra*
commun. q. 604. num. 43. Nau. *conſ. 8. num. 1. ſub tit.*
de clandeſt. deſponſat. in nouis. Henriq. *in ſum. l. 11.*
cap. 33. §. 8. Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ.*
verb. matrimonium, pag. 163. col. 2. Sanch. *d. lib. 3.*
diſp. 8. num. 1. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract. 4.*
cap. 9. num. 19. Rebell. *d. l. 2. q. 7. ſect. 3.* Gutier.
de Matrim. cap. 61. num. 15. Baſil. Pont. *de impedi-*
ment. matrim. cap. 26. §. 2. verſ. quarto, vbi ſubdit
huiuſmodi reſolutionem non naſci ex eo, quòd
lex ad ſui obligationem exigat, vt acceptetur à
Populo; ſed ex ſpeciali diſpoſitione Eccleſiæ in
hoc caſu, quæ hanc legem obligare noluit, niſi
poſt promulgationem in ſingulis Parochiis fa-
ctam, trigintaque à publicatione diebus elapſis;
refero Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſc. part. 2.*
alleg. 32. num. 152.
57 Sextò, vt ius, ac virtus omnium Sacramento-
rum à Parochis ſuis Populis exponatur, Concil.
Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 7.* Petr. Ledeſm. *in ſum.*
p. 1. ad fin. in tract. de doctrina Christiana, Fr. Ioan-
nes Gonzal. *en el tradato del perfetto Chriſtiano,*
fol. mihi 219. verſo.

CIRCA IV. De Eccleſiaſticis perſonis, ac re-
bus, vel locis, attendere debent Epiſcopi.

Primò, ad ea, quæ de ordinandis Clericis, &
beneficiis conferendis, quæve de Regularium
perſonarum inſtitutione infra ſuis locis hoc eo-
dem libro exponemus, in hiſque ſeruandis coram,
ad diligentiam impendere.
58 Secundò, Clericos, ac Regulares delinquen-
tes corrigere iuxta ſacrorum Canonum diſpoſi-
tionem, *in c. irrefragabili, de offic. ordin. & in Clem. 1.*
eod. tit. cum ſimilib. & curare, vt ea omnia ſer-
uent, illaque deuitent, quæ infrà *de vita, & honeſt.*
Cleric. & de ſtatu Regularium, ex ſententia Cano-
num referemus, circa quod ſpecialiter dicitur Epi-
ſcopos ex officio curare debere, ne perſonæ huiuſ-
modi aſſiduam mulierum habeant conuerſatio-
nem, vt dicitur 81. *diſt. per tot.* & ne ſuſtentandæ
vitæ cauſa adoleſcentiores viduæ, vel ſanctimo-
niales Clericorum familiaritatibus ſubiiciantur,
cap. ad reatam, ead. diſt.
Tertiò, ſine formatis, aut teſtimonialibus lit- 59
teris Clericos peregrinos ſuſcipere non debent,
cap. fin. 71. diſt. & quamuis Mandoſ. *ad reg. 24. Can-*
cel. q. 5. inſinuet huiuſmodi teſtimoniales litte-
ras eſſe de forma, tamen ſi Presbyter peregrinus
illas non habuerit, poterit admitti ad celebran-
dum, ſi aliunde fidem fecerit de ſua Ordinatione.
Nau. *conſ. 1. n. 1. in fine, de celebrat. Miſſar.* Aloyſ.
Ricc. *in decis. Cur. Archiepiſc. Neapol. dec. 150. p. 1.*
faciunt per me dicta *ſuper hoc cap. verſ. 3. ne cui*
vago. Quæ autem dicantur litteræ formatæ, qua- 60
rum meminit Gratian. *in princ. diſt. 73.* vide Alciat.
lib. 11. parerg. cap. 3. verſ. in Concilio, Card. Baron.
annal. Eccl. tom. 2. anno Chriſti 142. verſ. quæ autem,
vbi aut ex antiquo Eccleſiæ more dici litteras
quaſdam quibus Epiſcopus Clericum à proprio
ſubiectionis Iure dimittebat, vt alteri ſubiiceretur
Epiſcopo, ſicut tradit gloſ. *verb. inter Epiſcopos, in*
c. Eccleſiis, diſt. 68. quam ſequuntur *ibi* Turrecr.
& alij.
Quartò, officio Epiſcoporum eſt iniunctum, vt 61
ſi quando contingat Regulares perſonas fieri Te-
ſtamentorum executores, rationes de huiuſmodi
executionibus ab eis exigant, *Clem. vnic. de teſta-*
ment. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. q. 70. art. 5.*
Molin. *de Iuſt. tract. 2. diſp. 247. col. pen. verſ. ſi Re-*
ligioſi, Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 3. l. 6. c. 11.*
num. 22. Tamburio. *de Iure Abbatum, tom. 1. diſp. 15.*
q. 7. num. 23. Negligentiam quoque Abbatum ſup-
pleant, *cap. quanto, de offic. Ordin.* ex quo colligit
Ludou. Mirand. *in man. Prælat. tom. 1. q. 51. art. 3.*
Epiſcopis incumbere curam recolligendi apoſta- 62
tas, & Fratres fugitiuos in caſu, quo eorum Præ-
lati in re tanti ponderis & momenti negligentes
extiterint, & Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Cu-*
riæ Archiepiſc. Neapol. cap. 70. num. 20. hinc refert 63
poſſe Archiepiſcopum in tota ſua Prouincia ad-
monere Monachos, & alios regulares vagabun-
dos, & Apoſtatas, vt redeant ad ſua Monaſteria,
monendos prius Epiſcopos ſuffraganeos, vt id
exequantur, deinde Regularium Superiores vt
eos reducant, quibus negligentibus ſubdit ipſum
Archiepiſcopum poſſe compellere Regulares, &
eorum Superiores. Attenta verò diſpoſitione
Concil. Trid. *ſeſſ. 6. de reform. cap. 3.* Regularis ex-
tra Monaſterium degens, etiam ſui Ordinis pri-
uilegij prætextu tutus non eſt, quominus ſi deli-
querit, ab Ordinario loci, tanquam ſuper hoc à
Sede Apoſtolica delegato, ſecundùm Canonicas
Sanctiones, viſitari, puniri, & corrigi valeat, de
quo latè egi *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 105.*
ex num. 14.
Quintò, Epiſcoporum quoque officio eſt in- 64
iunctum attendere, vt in eis Conſtitutionibus
Sanctimonialium admoneantur, ipſæ vt ſaltem
ſemel ſingulis menſibus Confeſſionem peccato-
rum faciant, & ſacroſanctam Euchariſtiam ſuſci-
piant. Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de Regular. cap. 16.*
Campan. *in diuerſ. Iuris Canonic. rubric. 12. cap. 16.*
num. 51. cum ſeqq. Hieronym. Venero *y Leyua in*
examine Epiſcoporum, l. 6. cap. 66. Ego ipſe *de offic.*
&

Digitized by Google

& poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 25. num. 46. cum ſeqq. Denique eidem Epiſcopo incumbit Confeſſorem Monialibus aſſignare, Monaſteria omnia viſitare, & plura alia facere, quæ magis ad poteſtatem pertinere videntur, de quibus omnibus ſuis in locis aliqua dicemus.

65 Sextò, quoad loca Eccleſiaſtica curæ Epiſcoporum iniungitur Eccleſiaſticas immunitates tueri, *cap. decet, de immun. Eccleſ. lib. 6.* & Eccleſiarum reuerentiam circa ea, quæ in eis fieri prohibentur, conſeruare & augere, vt infrà *lib. 2. cap. 3.* oſtendemus; vbi etiam per eundem ferè librum quid circa Eccleſias conſtruendas, reparandas, conſecrandas, reconciliandas, itemque de Altaribus, & quid circa gubernationem Hoſpitalium, & locorum piorum curare debeant Epiſcopi, & quid eorum curæ circa res omnes Eccleſiaſticas ſacras, & non ſacras, conſeruandas, tractandas, & non alienandas committatur, latè demonſtrabimus.

§. I.

66 NVnc verò de cura in paſcendis ouibus adhibenda videamus, circa quod officium eſt Epiſcoporum præcipuum prædicare Verbum Dei, & ſubditos ſuos docere, eiſque monita ſalutis tradere, & delinquentes corrigere, ac munere; qua de re vide text. *in cap. audire, 25. diſt. & in cap. inter cætera, de offic. Ordin.* & Concil. Trid. *ſeſſ. 5. de reformat. cap. 2. & ſeſſ. 24.* etiam *de reform. cap. 4.* & infrà *cap. proximo*, ſpecialiter agere propoſuimus, hoc loco referimus verba Euariſti Papæ, quæ habentur *in cap. ſicut vir, 7. quæſt.* ita de hoc Epiſcopi officio dicentis; *Epiſcopum oportet opportunè, & importunè, ac ſine intermiſſione Eccleſiam docere, eámque prudenter regere, & amare, vt à vitiis ſe abſtineat, & ſalutem conſequi poſſit æternam, & illa cum tanta reuerentia eius doctrinam ſuſcipere debet, eúmque amare, & diligere vt Legatum Dei, & præconem veritatis.*

67 Secundò, animarum curæ prouidere bonos, & idoneos Rectores, ſiue curatos inſtituendo, qui curam ſuam non negligant, *cap. nullus omninò, 16. q. 7.* Sed & ipſimet Epiſcopi in multis caſibus, ſi neceſſe ſit, curam animarum, vt Parochi exercere tenentur, arg. *cap. illud 95. diſtinct.* cùm ipſi veri ſint animarum Paſtores, eiſque oues præcipuè fuerint
68 demandatæ. Inferiores verò potius coadiutores ſunt, quàm Paſtores, qui ſæpius mercenariorum more oues dimittunt; & iden tota Diœceſis dicitur Parochia Epiſcopi, vt dixi *de offic. & poteſtat.*
69 *Epiſcopi part. 3. alleg. 80. num. 12.* Et ſua Eccleſia Cathedralis dicitur eſſe Parochia totius ciuitatis & Diœceſis, Card. *in Clem. dudum, §. verum, de ſepult.* Beller. *diſquiſ. Cleric. part. 1. tit. de bonis Cleric. §. 3. num. 43* ac propterea gloſſ. *verb. à foris venians,*
70 *in cap. 3. de offic. Archiepiſc.* dicit, quòd quilibet de Epiſcopatu poteſt Sacramenta recipere in maiori Eccleſia. Vnde prouidere debent Epiſcopi, vt cunctis Sacramenta diligenter, promptè ac liberaliter miniſtrentur, & præcipuè morientibus; & ſi qui ſint in Diœceſi impœnitentes, aut excommunicati, vel vltimo ſupplicio deputati, curare debent, ne ſine reconciliatione, aut abſolutione, & viatico pareant, *cap. de his, 26. q. 6. Clem. 1. de pœnit. & remiſſ.*

71 Tertiò, ſi qui excommunicationis vinculo detinentur, officium eſt Epiſcoporum eorum nomine ſubditis ſuis & vicinis etiam Epiſcopis, ſi oporteat, publicare, & ea præ foribus Eccleſiæ affigere, vt quiſque communionem eorum valeat euitare, *cap. cura, 11. q. 3. Clem. vnic. de conſang. & affinit.* cum ſimilibus.

Quartò, vitia ſubditorum tenentur arguere, & 72
errantes corrigere, & omni ò curare, obſecrando, arguendo, & inſtando, vt ad ſalutis viam reuertantur; Concilium Tridentinum *ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1.* circa quod inueni optimum Decretum ſacræ Congregationis Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, in vna ciuitatis Caſtelli 14. *Aprilis* 1615. quæ cenſuit. *Primò, Epiſcopum grauare non poſſe hæredes defuncti pro ſolutione quartæ funeralis Parochiæ, ex qua cadauer extrahitur; ſed cauſa huiuſmodi inter Regulares, & Parochos, prout de Iure videatur. Secundò,* 73
poſſe Epiſcopum per ſeipſum retinere Camerarium pignorum, qui tamen ſoluere non faciat pluſquam dictæ ciuitatis Camerario ſoluere ſolitum ſit. Tertiò, li- 74
cere Epiſcopo tot ſatellites, quot ſibi libuerit retinere. 75
Quartò Baroncellum Curiæ Archiepiſcopalis in eadem Curia Epiſcopali ſyndicari, ideóque in eodem Tribunali in officij principio cautionem præſtare debere. Quintò, citationes per ſatellites minimè exequi 76
debere, ſed per Baiulum probæ vitæ, ac per Epiſcopum eligendum. Sextò, in Tribunali Epiſcopali ſeruari debere taxam Conſtitutionis Gregorij XIII. quatenus verò Epiſcopus nouam facere velit, dictæ conſtitutionis taxam excedere non debere. Septimò, 77
ſatellites in executionibus peragendis pignora debitè tantum æquiualentia auferre debere. Octauò, Epiſ- 78
copum poſſe vti Notario criminali ciuitatis, qui ſit vir probus, & ſi ſit aduena, ſub quouis prætextu taxam non excedat. Nonò, Epiſcopum permittere de- 79
bere, vt Presbyteri in cauſis ciuilibus in foro ſeculari examinentur, dummodo iuramentum in Tribunali Epiſcopali prius præſtetur. Decimò, quòd Clerici non 80
impediantur quominus ciuiliter denuntient, aut querelent in officio damni dati, occaſione damnorum datorum in eorum poſſeſſionibus; iuramentum tamen in Tribunali Eccleſiaſtico præſtetur. Vndecimò, Epiſ- 81
copum non teneri exhibere ciuitati conſtitutiones Synodales, priuſquam imprimantur, & poſtquam publicata fuerint, ſi aliquid ciuitati præiudiciale in illis repertum fuerit, tunc ciuitas reclamare, & aggrauia proponere poterit.

Quintò, diſſidentes fratres, ac pacem magis, 82
quàm ad iudicium debet excitare, *cap. ſtudendum, cap. præcipimus, 90. diſtinct.* Marc. *de Iuriſdict. part. 2. cap. 22. à num. 14.* itavt ſi negligens fue- 83
rit in reuocando diſcordes ad Concordiam, peccabit mortaliter, licèt in aliis peccatum ſit veniale, Marc. Anton. Genuenſ. *in Man. Paſtorum, cap. 43. num. 1.* Beller. *diſquiſit. Cleric. part. 1. tit. de diſcipl. Cleric. §. 15. num. 96.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 79. num. 1.* Tenetur 84
quoque pacem inter ſubditos ſemper conciliare, & pacem, vel treguam rumpentes punire, *cap. 1. de tregua, & pace.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. cap. 43. num. 14.* Valer Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 20. num. 54. in fin.* Non poteſt tamen cogere aliquem 85
ad ſe cum inimico conciliandum, quia ſuæ conſcientiæ ſatisfacit, qui iniuriam in corde remittit, vt Epiſcopo Caietano reſpondit ſacra Congregatio negotiis Epiſcoporum præpoſita *die 15. Nouembris* 1588.

Sextò, victum pauperibus largiri, & viduarum, 86
orphanorum, ac miſerabilium perſonarum curam paternam gerere, Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reformat. cap. 1.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Carol. Maſanta *tom. 1. reſp. 22. num. 44.* circa quod ſpecialiter

curæ eorum demandat Aurelian. Conc. vt dum conſpexerint Iudices, ac potentes huiuſmodi miſerabilium perſonarum oppreſſores exiſtere, eos Sacerdotali admonitione redarguant, & ſi emendare errorem neglexerint, Principis implorent auxilium. Sed & *l. Iudicas, C. de Epiſcop. audient.* monet Epiſcopos, vt etiam carceratorum curam gerant, prouidentes ſcilicet, vt humaniter tractentur, quoad locum carceris, & quoad victum non habentibus miniſtrandum, & his ſimilia. Infantium quoque expoſitorum curam agere, & curare, ne ſerui fiant colligentium, *l. nemini licere, C. eod. tit.*

87 Septimò, prouidere ne ſubditi ſui vanis, & ſuperfluis ſumptibus intendentes ſubſtantias ſuas conſumant, & ne quis vltra quàm gradus perſonæ, & facultates patiuntur, expendat, *Clem. 2. de Magiſtr.* illud quoque præceptum Epiſcopis inuenitur *in c. vbi periculum, §. fin. de elect. lib. 6.* vt ſtatim audita morte Romani Pontificis, ipſi cum ſuis ſubditis eius exequias celebrent, & quotidie pro felici noui Pontificis electione fideliter orent.

88 Octauò, generaliter debent Epiſcopi oues ſibi commiſſas bonorum operum exemplo paſcere, & pro eis frequenter orare, & ſacrificia Deo offerre, eaſque continuis monitis, & adhortationibus in viam ſalutis dirigere, Concil. Trid. *ſeſſ. 23. de reformat. cap. 1.* Canones autem omnes, & Conciliorum Decreta, nouaſque Conſtitutiones à Pontificibus in dies emanantes ſeruare debent, vt idem Concil. Trident admonet, *ſeſſ. 25. de reformat. c. fin.*

89 Nonò, vt omnia cognoſcere valeant, quæ in tota ſua Diœceſi dirigenda ſunt, ac moderanda, illámque ſæpiùs perſonaliter viſitare valeant, ſicut præcipitur *in cap. legitur, & in cap. relata, & in cap. decernimus* 10. q. 1. Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. c. 3.* de qua viſitatione infrà particulariter agemus, *hoc eod. l. c. 14.*

90 Decimò, vt valeant cuncta, quæ ad eorum officium ſpectant, faciliùs implere, & ea, quæ correctione, emendatione, ac reparatione indigent, ordinare, ac moderari, abuſus quoque tollere, & bonas conſuetudines, ac Canonum obſeruationes introducere; mandatur Epiſcopis, vt ſemel ſaltem quotannis Synodum, ſeu Concilium totius Cleri debeant conuocare, *cap. quoniam, cap. annis ſingulis,* 18. *diſt.* in quo de huiuſmodi rebus, quas enumerauimus, agatur, & quia hæc omnia per ſeipſos exequi, & expedire non poſſunt, *cap. illud 5. diſt.* præcipitur eis *in cap. inter cætera, de offic. Ordin. & in cap. ſicut olim, de accuſat.* vt per perſonas idoneas plura exequantur, & Vicarios ac Coadiutores in tanto munere obeundo ſecum habeant, vt infrà de omnibus particulariter videbimus, *hoc eod. libr. cap. 15.*

91 Vndecimò, illud quoque ſuper omnia præcipitur Epiſcopis *in cap. ſi quis in Clero, & in cap. placuit, il 1. 7. q. 1.* ſine quo quicquam omnino fieri nequit, vt apud Eccleſias ſuas reſidere quamdiu poterint, debeant; & præcipuè certis anni temporibus, vt in Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reform. cap. 1.* quibus refici maximè & in Domino gaudere Paſtoris præſentia oues debent, ſicut infrà de reſidentia videbimus. Et hoc inſuper onere prægrauantur, ac perpetuo vinculo conſtringuntur, quod vſque ad mortem nullo vnquam tempore, nec tædio curarum, nec afflictionum affecti, neque metu perſecutionum perterriti derelinquere gregem ſuum debent, & pondus Epiſcopale deponere, vt accepti talenti pulchritudo non deleatur; ſed certamine eorum ſalubriter augeatur, & tripliciter fructus, vt inquit Nicol. Papa *in cap. Pontifices, in fin. 7. q. 1.* ſed perſeuerare vſque in finem tenentur, nec pro laboribus, & infeſtationibus, aſſignatas ſibi à Deo commiſſas Eccleſias deſerere debent, vt quieti, & otio vacent, vt præclarè docet ac monet cunctos Epiſcopos Liberius Papa *in cap. ſuggeſtum,* 7. q. 1. exceptis tamen legitimis cauſis, de quibus habetur *in cap. niſi cùm pridem,* vbi Doctores, *de renunc.* quòd autem nec metu perſecutionem ſugere Epiſcopus debeat, oſtendit in Euangelio Dominus dum ait, Ioan. 10. *Bonus Paſtor animam ſuam ponit pro ouibus ſuis, mercenarius autem, & qui non eſt Paſtor, cuius non ſunt oues propriæ, videt lupum venientem, & fugit, ac dimittit oues,* &c. Verùm (vt docent ſancti Patres, Auguſtinus ſcilicet, Gregorius, & alij, *in c. ſciſcitaris, cum ſeqq. & c. fin. 7. q. 1.* Niceph. *lib. 19. hiſt. Eccleſ. c. 9. & 16.* vbi in perſequutione quicquam præſens prodeſſe non poſſet Epiſcopus, magis autem obeſſet, veluti ſi ipſe à perſecutoribus quæreretur, & per eum oues detrimentum paterentur, vel vbi per alios eſt firma ſalus Eccleſiæ ſuæ, fugere poteſt, & debet, nam *Matth. 10.* mandatum Apoſtolis legimus: *ſi vos perſequuti fuerint in vna ciuitate, fugite in aliam;* & ipſe Dominus cùm ab Herode quæreretur, fugit in Ægyptum, *Matth. 2.* & cùm Iudæi vellent eum lapidare, abſcondit ſe, & exiuit de Templo, *Ioan. 8.*

Licet ergo ex his omnibus intelligere quàm 92
graue ſit, & periculoſum Epiſcopale onus, & quanta res ſit in tot curarum generibus, quibus tenentur adſtricti rectè incedere, nec differre, quibus, niſi inſiſtant, & diligentiam, curámque adhibeant, culpæ ſubditorum eius imputentur, iniuriæ Deo illatæ, & Diuini cultus vilipendia Epiſcopis adſcribantur, *cap. 1. & cap. facientes, 36. diſt.* Nam vbique ſunt pericula delinquendi, & lapſus hinc inde imminent grauiores, vt niſi ſtudioſè caueant, ne declinent ad dexteram, vel ad ſiniſtram, in offendicula cadant neceſſe eſt; cenſuris enim, & pœnis Canonicis ſæpius tenebuntur, ſimoniacam labem frequenter incurrent, & peccata plurima omiſſionis plerumque, aut conniuentiæ conſenſus, vel malè actorum exemplo in ſubditis admittere frequenter eos continget, niſi diligenter inuigilent, & ſuæ ſimul, & ſubditorum ſaluti prouideant. Non ergo facile eſt, vt B. ſcribit Ambroſ. *in cap. non eſt facile, 49. diſt.* ſtare in loco Petri & Pauli, ſcilicet tenere Cathedram regnantium cum Chriſto, quia, inquit, non Sanctorum filij ſunt, qui tenent loca Sanctorum, ſed qui exercent opera eorum: licèt enim Epiſcopi locum Apoſtolorum in Cathedra teneant, & Chriſti vices repræſentent in terris, & honorentur à ſubditis, niſi tamen eos Dominus vigilantes inuenerit, & Paſtoralis officij operibus inceſſanter inſtare, tanto plus cæteris punientur, quanto plus cæteris vigilare debuiſſent. vt ſubditis via & lumen ad æternam ſalutem eſſe poſſint, *cap. præcipuè, 11. q. 3. cap. nulli fas, 15 q. 1.* Quare S. Auguſtinus in *cap. ante omnia, diſt. 40.* dicebat nihil in hac vita, & maximè hoc tempore eſſe difficilius, laborioſius, ac periculoſius Epiſcopi officio, & nihil apud Deum miſerabilius, & triſtius, & damnabilius; ſed ſi perfunctoriè, inquit, res agatur, nihil eſſe in hac vita, & maximè hoc tempore facilius, & leuius, & hominibus acceptabilius Epiſcopi officio apud Deum, cùm nihil beatius, ſi eo modo militetur, quo noſter Imperator præcipit,

Vnde

Digitized by Google

93 Vnde cùm in tot pericula ad Epiſcopatum aſſumpti incidant, conqueri quodammodo poſſunt cum Propheta, dicentes, *Induxiſti nos in laqueum, poſuiſti tribulationes in dorſo noſtro*; & illum cum Chriſto lamentari, Pſalm. 128. *Supra dorſum meum fabricauerunt peccatores.* nam & illud cauere quiſque eorum debet, ne propter negligentiam ſuam iratus Pater Cœleſtis dicere de ſe debeat, quod de proprio filio alienis culpis dixerat Iſai. 53. *Propter ſcelus Populi mei percuſſi eum*, cùm ſecundùm præceptum Apoſtoli 2. *ad Timoth.* 4. vigilare debeant, & in omnibus laborare ac miniſterium ſuum implere, in tot tantiſque curis Epiſcopalibus teneantur; quod ſi facere negligant, & greges ſibi commiſſos mercenariorum more deſeraot, ouium perditarum ſanguis de eorum eſt manibus à ſupremo Iudice requirendus; quaſi enim rationem pro animabus ſibi commiſſis reddituri vigilare tenentur, vt dicit Apoſtolus; quare non immeritò in Concil. Trident. *ſeſſ. 6. de reform. c. 1.* dictos eſt Epiſcopatus onus Angelicis humeris formidandum. Propterea enim & Beatus Ioann. Chryſoſtom. *homil. 3. in Act.* formidabilem quandam ſententiam protulit, dicens: *Arbitror paucos Epiſcopos ſaluos fieri, immò multos perire, non tam propter ſua, quàm propter aliorum peccata.* Nam S. Bernard. *ad Epiſcopum Senonen.* ſcribens, *Si tentatio*, inquit, *eſt vita hominis ſuper terram, quantis putaris periculis patet vita Pontificis, qui neceſſe habet omnium ferre tentationes.*

94 Non mirum igitur, ſi Sancti homines ſemper tale onus vitare ſtuduerunt, & fugere ſicut Moyſes, cùm ad Populum de Ægypto educendum mitteretur, & alij Prophetæ imbecillitatem ſuam agnoſcentes inſtanter recuſabant, vt videre eſt *Exod. 3. & 4. & Hierem. 1.* Sed ſi diuinæ ſit voluntati parendum, debet quiſque cùm ad Epiſcopatus faſtigium aſſumitur, Salomonem Regem imitari, qui cùm primùm in Regem aſſumptus eſſet, petiit à Deo dicens, 3. *Regum 3. Ego ſum puer paruulus in medio populi, quē elegiſti, qui præ multitudine numerari non poteſt; dabis ergo ſeruo tuo cor docile, vt populum tuum iudicare poſſit, & diſcernere inter bonum & malum*, &c. Nec vbi poteſt prodeſſe, debet refugere, quia propriam quietem communi vtilitati præferens, non poteſt dicere, *Mihi viuere Chriſtus eſt, & mors lucrum*, cum Apoſt. ad Phil. 1. quia *nemo ſibi viuit, nemo ſibi moritur*; cum eodem ad *Rom. 14. Et non quærit quod ſibi vtile eſt, ſed quod multis, vt ſalui fiant.* 1. ad Corinth. 10. Vnde Clemens *epiſt. 1. ad Iacob. in princ.* hos ſic alloquitur: *Si periculum peccati timens ſuſcipere refugis Eccleſiæ gubernacula, certus eſto, quia amplius peccas, quàm ſi populum Dei, veluti in fluctibus poſitum, & periclitantem, cùm iuuare poſſis ſubterfugis, tui tantùmmodo habens conſiderationem, & non quod in communi omnibus expedit prouidens. Vir Eccleſiaſticus*, inquit Iſidor. *l. 3. de ſummo bono, c. 33. & Crucifigi mundo per mortificationem propriæ carnis debet, & diſpenſationem Eccleſiaſtici Ordinis, ſi ex Dei voluntate prouenerit, nolens quidem, ſed humilis gubernandam ſuſcipiat. Multos intercipit Satanas fraudibus eos, qui ſenſu, & vita vtilitate præſtantes præeſſe, & prodeſſe alijs nolunt. Et dum eis regimen animarum imponitur renuunt, conſultiùs arbitrantes otioſam vitam degere, quàm lucris animarum inſiſtere. Quod tamen decepti agunt per argumentum Diaboli fallentis eos per ſpeciem boni, vt dum illos à Paſtorali officio retrahit, nequaquam proficiant eos, qui eorum verbis, atque exemplis inſtrui poterant. Hæres ea, & Vicarius Petri, ô Epiſcope, fac opus Euangeliſtæ, & Paſtoris, non erubeſcas Euangelium, ſi erubeſcendum non credis Paſtoris officium, inſta importunè, opportunè, miniſterium tuum imple. Miniſterium tuum plus oneris habet quàm honoris; ſi affectas honorem, mercenarius es, ſi onus amplecteris, potens eſt Dominus augere gratiam ſuam, vt lucra ex lucris, & ex profectibus accedant profectus, manebas fortè in monte leuatis manibus orans cum Moyſe, iuſſit Dominus, vt deſcendas in campum cum Ioſue pugnaturus cum Amalechitis, non deponas animum, quia neque in Monte abſque timore viuendum eſt, neque in medio Amalechitarum diffidendum; nam Loth inter Sodomitas fuit Sanctus, & in Monte ſolus agens fuit inceſtuoſus.*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

§. II.

Qvamuis hucuſque de officio, ac onere Epi- 95
ſcoporum nonnulla cumulauimus, plura tamen ad eorum officium ſpectantia superſunt, ſed quia potius ad poteſtatem, & Iuriſdictionem referri videntur, ea in ſequenti parte capituli exponemus.

Epiſcopali igitur muneri non modò onera, & officia plurima ſunt iniuncta, verùm poteſtas etiā, & auctoritas maxima, dignitas quoque ac præeminentia à Canonibus eſt conceſſa, vt facilius ea, quæ ad ſuum munus pertinent, valeant adimplere, & eis honor debitus, atque obedientia à ſubditis exhibeatur. Omnis autem poteſtas, & auctoritas, ac Iuriſdictio Epiſcopalis ad tria capita redigi ſolet; quædam enim Epiſcopo competunt ratione Ordinis, ſeu conſecrationis Epiſcopalis, quæ ſcilicet ſolos Epiſcopus exercere poteſt, non Epiſcopo autem omnino ſunt interdicta. Quædam verò competunt ei ratione Iuriſdictionis. Alia ratione Dignitatis. Ea, quæ ad Epiſcopum ſolùm ratione Ordinis ſpectant, ſunt hæc, videlicet.

Primò, Chriſma conficere, & Baptizatorum fon- 96
tes Chriſmate ſignare, *c. perlectis, verſ. ad Epiſcopum, 25. diſt. c. quamuis, 68. diſt. cap. litteris, de conſecrat. diſt. 3. cap. ſi quis de alio, de conſecrat. diſt. 4.* Sbroz *de offic. Vicarij lib. 2. quæſt. 10. num. 9.* Scip. de Rubeis *in Aphoriſm. Epiſcop. verb. Chriſma, num. 1.* Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 2. allegat. 31. n. 4.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. part. 1. diſput. 6. §. 3. num. 16.* Et quamuis Iura illa ſupra citata expreſsè loquantur de Chriſmate, intelliguntur tamen, & procedunt in alijs oleis Catechumenorum, & infirmorum, quia licèt Chriſ- 97
ma ſtrictè ſumptum, importet tantùm quoddam vnguentum ex oleo, & balſamo compoſitum, *ca. 1. ibi, & conficitur, de ſacra vnctione*; nihilominus tamen attenta ſermonis proprietate omne vnguentum ſignificat ad vngendum deſignatum, Sot. *in 4. diſt. 7. q. vnic. art. 2.* Victor. *de Sacrament. concl. 40.* Suar. *tom. 3. diſp. 33. ſect. 1. & 2.* Chamer. *de Sacram. tract. 2. de confirm. cap. 2. de materia confirmat. pag. 112.* Sayr. *de Sacrament. in genere, lib. 1. cap. 3. q. vnic. art. 3.* & ita præceptum Eccleſiæ de renouando Chriſmate ſingulis annis in die Cœnæ Domini, de quo *in dict. c. litteris, & in c. quoniā, de ſent. excom. l. 6.* ad triplex illud oleum extendunt communiter Doctores, & vetuſtiſſimus Eccleſiæ vſus. Huiuſmodi autem conſecratio Chriſmatis non debet numerari inter Sacramentalia ab Eccleſia inſtituta, quibus ipſa Epiſcopum aliquando priuare poteſt, iuxta ea, quæ infrà dicemus; quinimò Papa non poterit Epiſcopum etiam hæreticum impedire, ne huiuſmodi Chriſma, aut oleum valida conficiat,

quia pertinent ad materias Sacramentorum, vt notauit Henriq. *in ſumm. l.3. de confirm. c.6. in princ.* quem refert Sebaſt. Cæſ. *d.§.3.n.17.*

98 Secundò Baſilicas conſecrare, & altaria in Eccleſia conſecrata erigere, & conſecrare, & hæc eadem conſecrata reconciliare ſi violata fuerint, vel polluta, *dict. c. perlectis, dict. cap. quamuis, cap.1.* cum aliis ibidem, *de conſecr. diſt.1. c. aqua, de conſecr. Eccleſ.* & citatis per me *de offic. & poteſt. Epiſcopi, par. 2. alleg.* 27. quibus addo Sebaſt. Cæſ. *d.§.3.num.*18. & infrà *lib.2.c.7.* videbimus.

99 Tertiò, Ordines Clericis conferre, & Epiſcopos conſecrare, & huiuſmodi ſolemniter degradare, vt de Sacramento Ordinis, & degradatione demonſtrabimus hoc eod. *l.c.23. cum ſeqq.*

100 Hæc omnia ſolus Conſecratus Epiſcopus facere poteſt, nec alius; quamuis illa plena adminiſtratio Epiſcopatus concederetur, *cap. Pontifices 7.q.1. cap. interdicimus 16.q.1. cap.1. 26. q.6.* nec ea, aut quodlibet eorum poteſt ipſe Epiſcopus alteri, qui non ſit conſecratus Epiſcopus, demandare, nec valet conſuetudo in contrarium, vt ſcilicet non Epiſcopus ſoleat exercere, *c. quanto, de conſuetud. cap. aqua, de conſecr. Eccleſ.* gloſſ. & Doct. *in c. tranſmiſſa, de elect.*

Alia verò ſunt, quæ etſi propriè, & præcipuè ad Ordinem Epiſcopalem ſpectare videantur, alteri tamen non Epiſcopo conſuetudine, delegatione, aut priuilegio competere poſſunt, eo quòd illi reſeruantur Eccleſiæ inſtitutione, vt innuit Suar. *de Religione, tom.5. tract.8. lib.2. cap.30. n.4.* Tambur. *de Iure Abbatum, tom.1. diſp.28.q.1. ex n.3.* ſunt autem hæc, videlicet.

101 Primò minores Ordines, & primam Tonſuram conferre, quod enim diximus ſuprà de Ordinibus Clericorum, de ſacris tantùm tribus Ordinibus intelligitur: nam primam Tonſuram, & minores quatuor Ordines, conferre poſſunt etiam Abbates ſuis ſubditis, & S.R.E. Cardinales etiam non Epiſcopi, & quidam Archipresbyteri ex priuilegio, vt ſuis locis particulariter videbimus: aliis verò, quibus hoc Ius non competit, nec delegare poteſt Epiſcopus.

102 Secundò, Virgines Moniales poſt Profeſſionem, & completo 25. ætatis anno, ſolemniter Conſecrare, tradito velo, *cap. perlectis, §. ad Epiſcopum, 25. diſt. cap.1. de tempor. Ordin.* Salzed. ad Bernard. *c.86. verſ. Virginum benedict.* Bona. *in ſuo libello de Conſecr. Virginum, c.4.* Suar. *tom.4. de Relig. tract.9. l.1. cap.11. num.12.* Tambur. *de Iure Abbatum diſp.22. q.6. num.1.* Sebaſt. Cæſ. *dict. §. 3. num.18. in fine.* Ego ipſe *d. part.2. allegat.27. num.55.* Sed id Presbyteris delegare poterit, vt colligitur ex *cap.2. 26. q.6.* quicquid dicat Sbroz *de offic. Vicarij, l.2.q.8. num.4.*

103 Tertiò, publicè pœnitentes in Miſſa reconciliare, *dict. cap. quamuis, 68. diſtinct. cap. miniſtrare, 16.q.6.* Sebaſt. Cæſ. *d.§.3. n.18. verſ. Item iidem,* Sbroz *de offic. Vicarij, lib.2.q.18. nu.3.* quod Sacerdos ſimplex ex licentia Epiſcopi facere poteſt, *c.1. cap. Aurelius, 16.q.1. cap. vlt. 26. q.6.* Sbroz *d.q.18. num.4.*

104 Quartò, pœnitentias publicas iniungere eſt dignitatis Epiſcopalis, *cap. accedentibus,* vbi Abb. *de exceſſ. Prælat.* Oldrad. *conſ.246.n.4.* Cardin. Tuſch. *tom.3. littera E. concluſ.238. num.1.* Scip. de Rubeis *in Aphor. Epiſcop. verb. pœnitentia, num.2.* Sbroz *dict. lib.2.q.18. num.3.* vbi *num.4.* ſubdit Sacerdotem de mandato Epiſcopi publicas iniungere poſſe pœnitentias.

105 Quintò, Campana benedicere, & Chriſmate vngere. Durand. *in ration. diuin. offic. lib.1. cap.4.* Steph. Durant. *de ritib. Eccleſ. l.1. c.22.* Card. Cæſ. Baron. *ann. Eccl. tom.10. pag.816.* Vgol. *de offic. Epiſc. c.31. §.1. n.2.* latè Angel. Roch. *in ſpeciali tract. de campanis, cap.5. de campanar. conſecrat.* Caſtald. *in praxi cærem. lib.2. ſect.12. cap.5.* & illas ſolus Epiſcopus benedicere ſolet, quamuis ſimplicem earum benedictionem delegare valeat.

106 Sextò, Calices, & Patenas, Corporalia, Pallas Altaris, & Veſtimenta Sacerdotalia, & alia vtenſilia Eccleſiæ conſecrare, ſeu benedicere; Sbroz *de offic. Vicarij, l.2.q.10.n.8.* Azor. *inſtit. moral. part.2. lib.9. cap.7.q.1. cum ſeqq.* Henriq. *in ſum. lib.9.c.28.* & alij citati per me *d. par.2. allegat.27.n.35. cum ſeqq.* quibus addo Paul. Layman *in Theol. moral. lib.5. tr.5. cap.6. num.10.* quod etiam non Epiſcopus facere poteſt, qui id ſcilicet ex priuilegio, vel conſuetudine habeat; nam alteri nec Epiſcopus delegat, Vgolin. *de offic. Epiſcopi cap.32.n.6.* Poſſeuin. *de officio Curati c.2.n.37.* Paul. Layman. *d. cap.6.n.11. & 12.* & ideo Sacra Rituum Congregatio ſæpè requiſita ab Epiſcopis, & à S.R.E. Cardinalibus, ob iuſtas cauſas in Eccleſiis propriis non reſidentibus pro facultate delegandi eam conceſſit, aliquando limitando perſonas in dignitate conſtitutas, 14. *Nouemb.* 1615. aliquando tempus ad ſex menſes, 14. *May* 1616. & ſæpius tantùm ſine limitatione, 2. *May* 1619. & deinceps, vt referunt Barthol. Gauant. *in comment. rub. Miſſal. & Breuiar. tom.1. par. 4. tit.19. de rub. benedic. n.23.* Tambur. *de Iure Abbatum, tom.1. diſp.22.q.2.n.4.*

107 Pro Coronide aduertendum duxi, quòd quamuis poteſtas hæc faciendi, & conſecrandi ſupradicta Sacramentalia Epiſcopis ratione Ordinis competat, & ita in generali Iure diuino data ſit, nihilominus tamen, quia Sacramentalia iſta in particulari ſunt de Iure Eccleſiaſtico inſtituta, & ita ſubſunt poteſtati Eccleſiæ, poterit in primis ipſa Eccleſia eos Epiſcopos aliquando priuare hac poteſtate, ita vt Epiſcopus hæreticus, vel præciſus ab Eccleſia, nullo modo illa validè conficiat, prout latè & eleganter tradit Caſtr. *de iuſta hær. punit. c.22.* Con. *lib.1. var. c.10. n.8.* Henriq. *lib.10. c.31. §.4. in fine,* & probat optimè text. *in c. Eccleſiis, 68. diſt. & in c. Eccleſiis, cum duobus ſeqq. de Conſecr. diſt.1.* vbi Eccleſias ab Arianis Epiſcopis conſecratas iubet Pontifex iterum conſecrari.

§. III.

NVnc circa iuriſdictionem Epiſcoporũ ſciendum eos habere primùm Iuriſdictionem Ordinariam in tota ſua Diœceſi, deinde, & in multis caſibus delegatam. Videbimus autem prius de ordinaria; quæ quidem conſiſtit, aut in ſubiectione perſonarum, & locorum; aut diſpenſatione, & abſolutione ſubditorum. Videamus de prima, quæ comprehendit beneficiorum & aliarum gratiarum conceſſionem, & correctionem, ac pœnarum impoſitionem, quoad perſonas; item diſpoſitionem, & gubernationem, ſeu adminiſtrationem, quoad loca, & res Eccleſiaſticas. Pertinet ergo ad Iuriſdictionem ordinariam Epiſcopi.

108 Primò, ſubiectas habere omnes, & ſingulas perſonas ſuæ Diœceſis, cuiuſcumque ſint gradus, & qualitatis in foro animæ, & in foro etiam exteriori quoad cauſas, & delicta Eccleſiaſtica, & pœnas, ac cenſuras Eccleſiaſticas tantùm in laicis; in Eccleſiaſticis verò perſonis, etiã quoad ciuiles cauſas,

ſas,& omnia crimina,& pœnarum genera omnia, vt infrà demonſtrabimus.

109 Secundò, omnes Eccleſias,& Parochias, Monaſteria,& Hoſpitalia, ac omnia loca pia,& religioſa, ſub ſua poteſtate,& regimine habere, *c.regenda* 10. *q.*1. niſi aliud ex priuilegio exemptionis, vt *lib.* 2. *cap.* 11. tractabimus.

110 Tertiò, res,& bona Eccleſiaſtica, ac beneficia & Iura omnium Eccleſiarum, quoad quædam ſub ſuo regimine continere, *cap. nullus omnino*, 16. *quæſt.*7.

111 Quartò, circa perſonas ad Iuriſdictionem Epiſcopi pertinet formatas litteras dare, id eſt, dimiſſorias pro Ordinibus ab alio Epiſcopo recipiendis, *cap.fin. & per tot.*71. *diſt. gloſſ. fin. in cap. cùm nullus, de tempor. Ordin. l.*6. Seraph. *deciſ.* 985. *n.* 3.

112 Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rubr.*6. *cap.*3. *num.*13. *prope finem.* Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſc. part.* 2. *allegat.*7. *num.*4. Et quamuis olim exemptis liceret huiuſmodi dimiſſorias impartiri, ex *dict. cap. cùm nullus*, vbi Ioan. Andr. *num.* 2. Anchar. *verb. in exemptis ſub num.*3. Franch. *num.*5. hodie tamen Iure nouiori Concil. Trident. *ſeſſ.*23. *de reformat. cap.*10. neque ipſi Abbates, neque alij etiam exempti, aut Collegia, vel Capitula quæcumque extra Eccleſiarum Cathedralium Litteras dimiſſorias Clericis ſæcularibus, vt ab aliis Ordines ſuſcipiant, concedere valent. Vnde Henriq. *in ſumm. lib.*10. *cap.*23. §.3. tenet perſonas quaſlibet extra Præſulem, etiam habentes Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem contentioſam, & voluntariam, non poſſe dictam elargiri licentiam. Et *in Commento littera T.* atteſtatur ita Romæ obtinuiſſe Epiſcopum Salmanticen. *de anno* 1581. contra Capitulum ſuæ Eccleſiæ, niſi tamen eſſet Ordinarius priuatiuè ad Epiſcopum, iuſque haberet viſitandi,& congregandi Synodum, contra quem non intrare diſpoſitionem Concil. Trident. *dict. cap.*10. defendit Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*112. quem refert,& ſequitur Campan. *dict. cap.*8. *num.*4. Alia circa dimiſſoriarum conceſſionem, vide *dict. alleg.* 7. *per tot.*

113 Quintò, Conſtitutiones ſpeciales in Eccleſia,& Diœceſi ſua facere ſacris Canonibus non obuiantes, *c. Catholica*, 11. *diſt. cap.* 2. vbi gloſſ. & Doctores *de maiorit. & obed. cap.* 2. *de conſtit. lib.*6. Duen. *reg.* 245. Azor. *inſtitut. moral. part.* 2. *lib.* 3. *cap.*57. *q. vlt.* Marſobr. *de Synodo Epiſcopi, cap.*4. *dub.* 1. *num.*5. *verſ.*18. *& dub.*41. *&* 42. Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſcopi, part.*3. *allegat.*96. *n.*23. *cum ſeqq.* Et huiuſmodi Statuta, ſiue Conſtitutiones Epiſco-

114 porum debent potius obſeruari, quàm Ius commune, ſi Summi Pontificis auctoritate, vel præſcripta conſuetudine roborentur, Gutier. *Canon. lib.* 1. *cap.*35. *n.*33. D. Barboſ. *in l. diuortio, part.* 2. *in princ. n.*54. *ff. ſolut. matrimon.* Valaſc. *in partit. c.*35. *num.*9. *cum ſeqq.* Nicol. Garc. *de benefic. part.* 1. *cap.*1. *n.*99. Card. Mantic. *de tacit. & ambig. conuent. tom.*1. *lib.*3. *tit.*8. *n.*1.

115 Sextò (adhuc generaliter circa omnia) exequi quæcumque Presbyteris licent, quoad celebrationem Diuinorum, & adminiſtrationem Sacramentorum, & aliorum, quæ tanquam Ordini annexa communia ſunt Presbyteris, & Epiſcopis, *cap. illud.*95. *diſt.* gloſſ. *verb. Presbyteri, in Clem.*1. *de priuileg.* vt eſt Catechizare, Baptizare, Prædicare, Euchariſtiam conficere, ſoluere, & ligare, & omnia Sacramenta miniſtrare, præter Confirmationem,& Ordines, quæ ſolis Epiſcopis competunt; vt ſuprà vidimus.

Septimò, beneficia Eccleſiaſtica perſonis idoneis,& habilibus legitimè conferre,& perſonas in Eccleſiis, vel beneficiis inſtituere, & deſtituere, & non idoneos Præſentatos à Patronis reiicere, *c.*3. *de inſtit. c. cùm ex iniuncto, in fine*, vbi gloſſ. *de hæret.* & latè *l.*2. *c.*13. 116

Octauò, omnes cauſas ad forum Eccleſiaſticum de Iure ſpectantes cognoſcere, & omninò ſaltem in prima inſtantia,& in ſua Diœceſi terminare, ac executioni mandare, Concil. Trident. *ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*20. Fuſc. *de viſitat. lib.* 1. *cap.*33. *poſt n.*3. Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. part.*4. *collect.*1353. *in fin.* Marc. Antonio. *var. reſol. lib.* 1. *reſol.*15. *n.*3. Franc. Leo *in theſauro fori Eccl. part.*2. *c.*1. *n.*70. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.*1. *cap.*4. *n.*3. Zerol. *in praxi Epiſc. part.*1. *verb. inſtantia*, §.4. Nouar. *in ſingular. Canon. concluſ.*54. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, part.*3. *alleg.*81. *à princ.* itavt iam hodie, nec alij Superiores, etiam Nuncij, vel Legati de Latere ſpecificam poteſtatem maiorem non habentes cauſas in curiis Ordinariorum Iudicum pendentes ad ſe non auocent, niſi per viam legitimæ appellationis ad ipſorum Tribunalia deferantur, prout refert deciſum Aloyſ. Ricc. *in deciſ. cur. Archiepiſc. Neapol. p.*4. *deciſ.*296. *num.*5. itavt etiam nec Auditor Cameræ, nec quiuis alius Iudex Romanæ Curiæ poſſit de illis cognoſcere in prima inſtantia, nec monitoria decernere ad extrahendas partes à ſuis domiciliis, ſecundùm Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.*126. *& dict. part.*4. *dec.* 271. *num.*6. *& dec.*273. *num.*3. metipſum *d. alleg.* 81. *n.*3. 117 118 119

Nonò viſitationem omnium Eccleſiarum, & quorumcumque locorum Eccleſiaſticorum,& perſonarum, ac rerum facere,& in viſitando omnia neceſſaria, & opportuna ordinare, atque diſponere, ſaluo Iure exemptorum, *cap. in ſingulis, cum ſeq. de ſtatu Monach.* Concil. Trid. *ſeſſ.*7. *de reform. c.*7. *&* 8. *& ſeſſ.*21. *de reform. c.*8. *& ſeſſ.*24. *de reform. c.*3. *& ſeſſ.*25. *de Regular. cap.*20. & infrà *hoc eod. lib. c.*14. oſtendemus. 120

Decimò, Clericos, & omnes Eccleſiaſticas perſonas ſibi ſubiectas corrigere, carcerare, ab officio & beneficio ſuſpendere, degradare, beneficiis priuare,& alias pœnas, & cenſuras imponere, ex cauſis, modis, & formis, quas infra ſuis locis videbimus. 121

Vndecimò, Capituli negligentiam quandoque ſupplere, Concil. Trident. *ſeſſ.*5. *de reformat. cap.*1. *ſeſſ.*24. etiam *de reformat. c.*16. ita & Abbatum, ac Metropolitani vices quoque in nonnullis, *ſeſſ.*23. *de reformat. c.*1. & controuerſias de præcedentia inter perſonas Eccleſiaſticas componere, *ſeſſ.*25. *de Regul. cap.*13. ad cuius intellectum emanauit Conſtitut. Gregor. XIII. incip. *Expoſcit Paſtoralis off. ſub Dat.*17. *Iunij* 1585. quem refert Quarant. *in ſum. Bullary, verb. præcedentia*, Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 2. *cap.*3. *num.*48. & eſt optima hac de re Sac. Rot. deciſio in Colonienſ. præcedentiæ 9. *Iun.*1627. *coram Vbald.* vbi aliæ referuntur; & plura cumulaui *de offic. & poteſt. Epiſc. p.*3. *alleg.*78. *numer.*26. *cum ſeqq.* 122 123

Duodecimò, ſuper omnes perſonas ſuæ Diœceſis non exemptas, liberam habent poteſtatem adulteria, & ſcelera inquirendi, vlciſcendi,& iudicandi, abſque impedimento alicuius, & ſi opus fuerit, publicum auxilium inuocandi, *cap. eos qui*, 41. *diſt. c. conquerente, cap. dilectus, de offic. Ordin.* gloſſ. *in c. tranſmiſſam, de elect.* Concil. Trid. *ſeſſ.*24. *de reform. c.*8. 124

125 Decimotertiò, Eccleſias ædificandas deſignare, vt infrà *lib. proximo, cap. 2.* oſtendemus, & de litigioſis Eccleſiis cognoſcere, & curare, *cap. ſi plures 16. quæſt. 7.* Eccleſiam etiam Parochialem alicui Monaſterio applicare, ſaltem de Iure antiquo, *cap. ſi Epiſcopus 12. quæſt. 2. c. conſultationibus, de donat.* & vnione Eccleſiarum, & beneficiorum certis de cauſis facere, & nouas Parochias inſtituere, vt *lib. ſeq. in cap. de vnion. benef.* & de Diœceſibus, & Parochiis dicemus.

126 Decimoquintò, Monaſteria Regularium reformare, & quandoque gubernare, & ea ad libitum gratia viſitationis, & exhortationis intrare, *cap. viſitandi, 18. quæſt. 2.* & eorum vtilitates diſponere, *cap. cognouimus, ead. quæſt.* ita & Hoſpitalia, & pia loca regere, & ab eorum adminiſtratoribus, & viſitatoribus, atque œconomis rationes exigere, vt infrà lib. proximo oſtendemus.

127 Decimoquintò, res Eccleſiaſticas diſpenſare, ac moderari, ſiue eorum omnium curam, & prouidentiam habere, & curare, vt legata ad pias cauſas exequantur, & per ſe etiam quandoque vltimas exequi voluntates, *cap. nos quidem, cap. ſi hæredes, cap. Ioannes, de teſtam.* Concil. Trid. *ſeſſ. 22. de reform. c. 8.*

128 Decimoſextò, pœnas criminales ad ſuum arbitrium locis piis diſtribuere, & pauperibus; ſed in pari neceſſitate melius erit ſubuenire pauperibus loci, in quo habitat Clericus condemnatus. Ita Epiſcopo Venuſino reſpondit ſacra Congregatio negotiis Epiſcoporum præpoſita 21. *No-*
129 *uembris* 1600. Poſſunt quoque ex eiſdem pœnis carceres Eccleſiaſticos facere, vt Epiſcopo Andrien. reſcripſit eadem Congregatio 25. *Iuny* 1596.
130 De his autem pœnis Vicarius participare non debet, eadem ſacra Congregatio Archiepiſcopo
131 Vrbinaten. 11. *Septembris* 1584. Fiſcali verò aliqua pars pœnarum huiuſmodi applicari poteſt, ſed Epiſcopus, & Notarij de illis quoquomodo participare non poſſunt, vt fuit reſcriptum per eandem ſacram Congregationem Vicario Apoſtolico ciuitatis Caſtelli, *ſub die 4. Septembris* 1595.

132 Decimoſeptimò, Cancellariam Epiſcopalem locare, vel vendere non debet, nec ex ea aliquod habere emolumentum, eadem ſacra Congregat. Epiſcopo Ariminenſi, 12. *Ianuarij* 1598. ſed illa debet exerceri facere per proprios miniſtros Epiſcopi ab eo prouiſionatos, eadem ſac. Congregat. *ſub die 26. Auguſti* 1592. Cancellariæ autem Feudorum temporalium Eccleſiæ locari poſſunt, eadem ſacra Congregatio Archiepiſcopo Neapoli-
133 tano *ſub eodem die, & anno.* Quartæ autem funerales nullatenus ſunt locandæ, eadem ſacra Congregatio Archiepiſcopo Coſentino, *ſub die 14. Decembris* 1592.

§. IV.

134 NVnc circa ſecundam partem Iuriſdictionis Ordinariæ Epiſcoporum, quæ in diſpenſatione, & abſolutione conſiſtit, ſciendum eſt, quòd circa auctoritatem diſpenſandi, variæ videntur eſſe Canonum diſpoſitiones, & propterea etiam variæ apparent Doctorum ſententiæ, quare hac in re breuiter explicare conabimur, quibus in caſibus Epiſcopi poſſint, vel non poſſint diſpenſare; cadit autem diſpenſatio Epiſcoporum, primò, in irregularitate, vt ſcilicet quis poſſit Ordines ſuſcipere, vel in ſuſceptis miniſtrare. Secundò, inhabilitate ad beneficia, & officia conſequenda. Tertiò, in facultate contrahendi matrimonia contra impedimenta Canonica. In aliis materiis non videtur propriè diſpenſatio Epiſcoporum ea de re; nam in voto & iuramento eſt potius abſolutio, vel commutatio, in aliis erit conceſſio, vel licentia, aut remiſſio, & huiuſmodi.

In irregularitate igitur ad Ordines ſuſcipiendos diſpenſare poſſunt Epiſcopi de Iuriſdictione ordinaria cum his, qui ordinari prohibentur de Iure, ex his cauſis, videlicet.

Primò, ex quocunque delicto occulto in quo diſpenſare poſſunt Epiſcopi, poſt peractam pœnitentiam, *cap. de his verò, 50. diſt.* 135

Secundò, in irregularitate, quæ contrahitur ex reiteratione Baptiſmi occulta vigore Concilij Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 6.* ita Tolet. *in inſtruct. Sacerd. l. 1. c. 70.* Auil. *de cenſur. part. 7. diſput. 7. q. 3. puncto 3. num. 9.* Filliuc. *tract. 20. cap. 6. q. 5.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 39. num. 36.* me citato *in illo loc.* Homobon. de bonis *de examine Eccleſiaſt. tract. 12. cap. 3. q. 8. in reſol. 1. quæſtionis*; etiamſi incurratur ab aliquo publicè baptizante, dummodo neſciatur, an qui baptizatur, fuerit antea baptizatus, Sayr. *d. lib. 7. cap. 10. n. 16.* Auil. *d. dub. 6.* Sanch. *de matrim. d. lib. 2. diſput. 37. num. 11.* 136

Secundò, in irregularitate contracta ab eo qui duos ſacros Ordines, vel Acolythatum cum Subdiaconatu eodem die ſuſcepit, quando delictum eſt occultum vigore Concil. Trid. *citato loco*; vt per Henriq. *in ſum. lib. 14. cap. 6. §. 5.* Auil. *d. part. 7. diſput. 9. ſect. 1. dub. 4. ad fin.* Sayr. *dict. lib. 7. cap. 10. num. 4.* Vgolin. *de irreg. c. 39. §. 1. num. 31. & de poteſt. Epiſcopi, cap. 57. §. 2. num. 4. verſ. Quarto.* Ego ipſe *d. alleg. 39. num. 37.* 137

Tertiò, in irregularitate occulta proueniente ab adminiſtratione in Ordinibus malè ſuſceptis vigore eiuſdem Concilij *citato loco*; Maiol. *de irregular. lib. 1. c. 30. num. 9. in fin.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. cap. 5. num. 2.* quos refero Ego ipſe *d. alleg. 39. num. 41.* atteſtantes hoc verum eſſe, ſi Epiſcopus non fuerit etiam ſciente particeps eiuſdem culpæ. 138

Quartò, in irregularitate, quam quis contraxit exercendo Ordines, quos non habebat, vt exerceat ſuſceptos, & alios ſuſcipiat, modò delictum ſit occultum; Vgolin. *d. tract. de poteſt. Epiſcopi, cap. 57. §. 3. num. 1. verſ. ſi etiam,* Bonacin. *d. q. 3. puncto 6. num. 10.* Ego ipſe *d. alleg. 39. num. 43.* 139

Quintò, cum eo, qui per ſaltum promotus ad Ordines celebrauit, vbi delictum fuerit occultum; Vgolin. *d. cap. 57. §. 2. num. 4. verſ. 3.* Ego ipſe *d. alleg. 39. num. 40.* 140

Sextò, cum eo, qui Ordines minores ſuſcepit ab Epiſcopo, qui renuntiauit Epiſcopatui, vel dignitati, aut à cenſura irretito, Schiſmatico, Hæretico, depoſito, vel degradato, dummodò delictum ſit occultum vigore eiuſdem Concilij; Vgolin. *d. c. 57. §. 2. num. 4. verſ. quintò,* Ego ipſe *d. alleg. 39. num. 42.* 141

Septimò, cum ſimoniaco occulto, non tamen cum rehabilitate ad beneficia in poſterum obtinenda, nec ad ea retinenda, quæ per ſimoniam occultam obtinuit vigore Concilij, *citato loco*; ita Suar. *de Relig. tom. 1. tract. 3. lib. 4. cap. 61. num. 11.* Leſſ. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 35. num. 140.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 8. cap. 1. num. 74.* Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarr. lib. 1. tit. 18. l. 7. de irregular. num. 15.* 142

*num.*15.*&* 16. Ego ipſe *d.alleg.*39.*num.*44. Verùm qoia Sixtus V. *in Conſtit.ſua contra ſimoniacè ordinantes*, ioter alias pœnas ſuſpenſionem imponit, & illius abſolutionem Papæ reſeruat: id non poterit Epiſcopus vigore Concilij illam impendere, etiamſi delictum ſit occultum; vt bene reſoluunt Sayr. *de cenſur.lib.*4.*c.*17.*ad fin.* Campsn. *in diuerſ. Iuris Canon.rub.*11.*c.*27.*n.*66. Bonacin. *de ſimon. q.*7.*puncto* 1.§.7.*n.*5.

143 Octauò, ſuſpenſione contracta ab eo, qui furtinè, id eſt, neſciente Epiſcopo, neque probaote, neque examinaote Ordines ſuſcepit, ſi occulta ſit, vigore Concilij *d.loco*. Ita Heoriq. *lib.*14.*cap.*6.§.5. Suar. *tom.*5.*diſp.*41.*sect.*3.*n.*5. Ægid. de Coninck *tom.*5.*diſp.*18.*dub.*5.*n.*43. Bonacin. *d.puncto* 4.*n.*5. Vgolin. *d.c.*57.§.5.*n.*4.*verſ.*4. Ego ipſe *d.alleg.*39. *num.*38.

144 Nooò, in ſuſpenſione, quam quis contraxit recipiendo Ordines ſine litteris dimiſſoriis, ſi ſit occulta vigore eiuſdem Concilij, *citato loco*, Booacin. *de Sacram.diſp.*8.*q. vnica, puncto* 4.*n.*55. Ego ipſe *d.alleg.*39.*n.*39.

145 Decimò, in ſuſpenſione à Diuinis, quam incurrunt Religioſi admittentes fœminas intra clauſtra, ſi ſit occulta, virtute Concil. Trid. *citato loco*; ita Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*2.*lib.*6.*c.*17.*n.*41. *in fine*. Nam à cenſuris incurſis propter ingreſſum ad Monaſterium Monialium, non poteſt Epiſcopus abſoluere, etiamſi delictum ſit occultum, & tenent Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 648.*in* 1.*edit.* aliàs *reſol.*541.*num.*5.*in* 2.*edit.* Nicol.Garc. *de benefic.p.*1.*c.*10.*n.*122. Armendar. *in addit.ad Recop.legum Nauarræ, lib.*1.*tit.*18.*l.*7. *de irregul.num.*23. quicquid dicat Bonacin. *de clauſura, q.*1.*puncto* 5.*n.*1.

146 Vndecimò, io irregolaritate proueniente ab excommunicato celebrante, quaodo excommunicatio eſt occulta, licèt celebratio ſit manifeſta, vigore Concilij *d.loco*; ita Nauarr. *conſ.*2.*ſub tit.de Cleric.non Ordin.Min.* in vtraque edit. Piaſec. *in praxi Epiſcop.part.*1.*cap.*1.*num.*56.*pag.*62. Fr.Ludou. Miranda *in man.Prælat. tom.*2.*q.*8. *art.*14. *concl.*2. Ego ipſe *d. alleg.*39.*num.*57. me citato *in illo loco*,
147 Homobon.de Bonis *de examine Eccl.tract.*12.*c.*3. *q.*13.*reſol.*3.*in fine*; poteſt enim Epiſcopus diſpenſare, etiamſi actus ſit materialiter publicus, non verò formaliter in quantum delictum, quia adhuc occultum dicitur, Emmao. Sà *verb. Epiſcopus, num.*35. Fr.Emman. *in ſumm. p.*1. *cap.*176. *num.*3. Henriq. *lib.* 14. *cap.*20. §.4. Sayr. *de cenſur. lib.*7. *cap.*13. *num.*13. Bonacio. *in ſimili tract. diſput.*7. *q.*5.*punct.*1.*n.*4.*verſ.dixi in prouenientibus*, Vgolin. *eod.tract.tab.*1.*c.*13.§.7.*ſub num.*4. Sanch. *de Matrim.lib.*8.*diſp.*34.*num.*56. Piaſec. *d.p.*1. *cap.*1.*ſub tit.de diſpenſat.num.*56.*fol.*61. Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ.reſol.*450.*num.*3.*in* 2. *edit.* Galer. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. delictum, vlt.* Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.*7.*cap.*5.*num.*3. Fr.Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.*71. *num.*8. Fr. Barth.de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouitiis, diſp.*9.*dub.*16.*n.*4. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*2.*lib.*8. *num.*25. *&* 29. Vnde ſi in loco ita diſtaoti publicum, & notum ſit aliquod delictum, vt ſpes non ſubſit fore vt ad illum locum deferatur, occultum ibi, vbi abſolutio petitur, dicitur; ac proinde Epiſcopi facultati in illo Concilij Decreto datam ſubiicitur, ita Auil. *de cenſur. part.*2. *cap.*7. *diſput.*1.*dub.*11.*concluſ.*3. Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*2.*cap.*11.*num.*20. Duard. *in Bulla Cœna Domini, lib.*3.§.2.*q.*11.*num.*10. Fagund. *dict.cap.*8.*num.*28. cootra Nauarr. *conſil.*43. *de tempor.Ordin.in nouis*, Sayr. *in floribus, deciſ.ſub illo tit. deciſ.*63. Suar. *tomo* 4.*de Pœnitent.diſput.*30.*ſect.*2. *num.*2. Sanctarell. *de hæreſi, cap.*5. *dub.*6.*num.*26. exiſtimaotes non dici occultum delictum, quod alicubi, vbi ſcilicet commiſſum eſt, publicum ſit, ac in eo loco, in quo abſolutio petitur, ſic occultum.

Duodecimò, in irregularitate ex homicidio ca- 148
ſuali proueniente, modò delictum ſit occultum,
Perez *in rubric.tit.*13.*lib.*8.*Ordin.pag.*256. Fraoc.
Ludouic.Miranda *in man.Prælat.tom.*2.*q.*8.*art.*13.
*concluſ.*2.*&* 3. Ego ipſe *dict.allegat.*39.*n.*48. Auil.
*de cenſur.part.*7.*diſp.*6.*ſect.*2.*dub.*1.*& ſect.*5.*dub.*5.
*concluſ.*2. Ægid. de Coninck *de Sacram. diſp.*18.
*dub.*14.*num.*111. Diaoa *reſol.moral.part.*2. *tract.*1.
*Miſcel.reſolut.*19. vbi reſoluit, quòd ſi ex rixa re- 149
pente orta, vel ex inimicitia ob iniurioſa verba
cootracta ſubitò homicidium perpetratur, caſua-
le erit, & non voluntarium, ad effectum vt poſ-
ſit Epiſcopus circa irregularitatem ex ipſo contra- 150
ctam diſpenſare, & intelligit Concil. Trident.
*ſeſſ.*14.*de reformat.cap.*17. dum ait, *ſi verò homicidium non ex propoſito, ſed caſu*, &c. vt non intelli-
gatur, ſicut aſſerit Sayr. *de cenſur. lib.*7. *cap.*7.*n.*8.
de homicidio caſuali non volito in ſe, ſed in
cauſa; ac intelligatur de homicidio quod caſu ſo-
lùm cootingit, ad differentiam homicidij voliti
ex propoſito. Contra Soar. *tom.*5.*de cenſur.diſp.*44.
*ſect.*1.*num.*3. & Molin. *de Iuſtit. tom.*4. *tractat.*3.
*diſp.*79.*num.*7. exiſtimantes Epiſcoporum vigore
Coocilij *dict. c.*6. non poſſe diſpenſare ſuper ir- 151
regularitates occultas contractas ex homicidio
caſuali: vnde credo à fortiori diſpenſare poſſe
cum eo, qui aliquem hominem occidit non in-
teodens occidere, Nauar. *in man.cap.*27.*num.*240.
*& conſil.*27.*de homicid.in vtraque edit.* Henriquez
*lib.*14.*c.*19.§.3.*in commento, littera E.* Aloyſ. Ric-
cius *in praxi fori Eccl.deciſ.*521.*in* 1.*edit. aliàs re-
ſolut.*448.*num.*2. *&* 3. *in edit.* Bonacin. *de cenſur.
diſp.*7.*q.*4.*punct.vltim.num.*7. Ego ipſe *d. alleg.*39.
*n.*50. & cum eo, qui mandauit ſeruo, vt alterum 152
percuteret, ſed caueret, ne occideret, ſequuto ho-
micidio, Henriq. *dict.cap.*19.§.3.*in commento litte-
ra E, & cap.*14. §.1. Bonacio. *dict. puncto vlt. n.*8.
Ego ipſe *dict. allegat.*39. *num.*51. In irregularita-
te autem, quæ prouenit ex homicidio voluntario,
qood eſt illicitum, intentum, & volitum in ſe,
oon diſpenſat Epiſcopus ex priuilegio Concilij
Trideot. *citato loco*, ex his, quæ cumulaui, *d. allegat.*39.*ex num.*46. vbi plures citaui Doctores & id
intelligit de homicidio, quod deliberato animo &
inito conſilio ſit, Diana *dict. reſol.*19. *verſ. ſed contrariam.*

Decimotertiò, in irregularitate proueniente ex 153
homicidio licito, vel facto legitima auctoritate, & iuſta de cauſa, Couarr. *in Clement. ſi furioſus, part.*1.§.3.*num.*7.*in fine*, Nauarr. *d.cap.*27.*n.*240. *verſ. quartò, & in rubr. de iudic. num.*109. *verſ.*3. *cum ſeqq.* Maiol. *de irregular.lib.*5.*cap.*48. §.6. Medin. *in ſum.p.*1.*cap.*12.§.12. Viuald. *in candel. aureo, part.* 2. *tit. de irregular. quoad fratres, num.*356. *& ſequent.* Bañes 2.2. *quæſt.*40.*art.*2. *dub.*4. Franc. Emmao. *quæſt.Regular.tom.*1.*quæſt.*24.*art.*8. reiecta cootraria opinione, quam aotea firmauerat, *in ſum.tom.*1. *cap.*174. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon.rubr.*11.*cap.*23.*num.*138. Ego ipſe *d.alleg.*39. *num.*47.

Contra Naoarr. mihi viſum ſibi contrarium a

Digitized by Google

conſ. 34. *in antiq. aliàs* 39. *in nouis, de homicid.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit. deciſ.* 31. Henriq. *dict. lib.* 14. *cap.* 9. §. 3. & *cap.* 19. §. 4. *in commento, littera K.* Vgolin. *de irregular. cap.* 33. §. 1. *numer.* 1. & *cap.* 44. §. 2. *num.* 4. & *cap.* 62. §. 5. Veg. *in ſum. p.* 1. *cap.* 56. *caſu* 6. & *cap.* 127. *caſu* 27. & *part.* 2. *cap.* 15. *caſu* 40. & *in ſpeculo Curator. cap.* 11. *n.* 87. & *c.* 12. *num.* 323. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 38. Molin. *de Iuſtit. tract.* 3. *diſput.* 79. *num.* 8. *verſ.* 4. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. irregularitas*, §. 8. Gutter. *Canon. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 170. Nicol. Garc. *de benef. p.* 7. *cap.* 11. *num.* 40. Homobon. de bonis *de examine Eccleſ. tract.* 12. *cap.* 3. *q.* 13. *reſolut.* 2. *in fine*, exiſtimantes Epiſcopum non poſſe in homicidio voluntario iuſto diſpenſat.

154 Decimoquartò, in irregularitate ex mutilatione membri, etiam voluntaria, ſi eſt occulta, Nauar. *dict. cap.* 27. *n.* 194. Sà *verb. irregularitas, in fine*, Tolet. *in inſtitut. Sacerd. lib.* 1. *cap.* 88. *verſ.* 6. & *cap.* 89. *num.* 3. Henriq. *in ſum. l.* 13. *cap.* 57. §. 1. *littera H*, & *lib.* 14. *cap.* 19. §. 1. *littera L.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.* 66. *num.* 9. *in vlt. edit.* Franc. Emman. *quaeſt. Regul. tom.* 1. *quaeſt.* 24. *art.* 10. & *in addit. ad Bullam Cruciatae*, §. 13. *num.* 6. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 57. Suar. *tom.* 5. *diſp.* 44. *ſect.* 2. *num.* 4. & *ſect.* 4. *num.* 35. Molin. *de Iuſtit. tom.* 4. *diſp.* 79. *ſub num.* 8. Valer. Reginald. *d. l.* 30. *tract.* 2. *num.* 91. Ludouic. Miranḋ. *d. q.* 8. *art.* 11. Ægid. de Coninck *de Sacram. tom.* 2. *diſp.* 18. *dub.* 8. Auila *de cenſ. part.* 7. *diſput.* 6. *tract.* 5. *dub.* 4. Bonac. *in ſimili tract. diſput.* 7. *q.* 4. *puncto vlt. num.* 11. Armendar. *dict. l.* 7. *de irregular. num.* 14. Nicol. Garc. *de beneficiis*, *part.* 7. *cap.* 11. *num.* 30. *cum ſeqq.* Campan. *dict. cap.* 23. *num.* 143. Barthol. de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Relig. ſtatum Nouit. diſp.* 9. *dub.* 7. Nouar. *poſt deciſ.* Aloyſ. Ricc. 117. *verſ. quoad* 2. *p.* 4. Ego ipſe *d. alleg.* 39. *num.* 49. & me citato *in illo loco* Homobon. de Bonis *d. tract.* 12. *cap.* 3. *q.* 10. *reſolut.* 5. *pag.* 438.

155 Decimoquintò, in irregularitate prouenienté ex delicto, etiam manifeſto, quod non ſit grauius adulterio, ſimiliter poſt peractam pœnitentiam diſpenſat. *cap. at ſi Clerici*, §. *de adulteriis, de iudic.* Hieron. Fernand. de Otteto *Roman. lucubrat. quaeſt.* 32.

256 Decimoſextò, in illegitimate ex delicto occulto proueniente; ratio eſt, quia licèt hæc irregularitas cauſet in homine quendam defectum, tamen intrinſecè dependet à crimine parentum, ac proinde ſi huiuſmodi crimen ſit occultum, comprehenditur ſub Decreto Concilij, *d. cap.* 6. quam ſic reſoluit Auila *de cenſur. part.* 7. *diſput.* 3. *dub.* 7. probabilem ſententiam dicit Ægid. de Coninck *de Sacram. diſput.* 18. *dub.* 14. *num.* 17. ſequitur Diana *reſol. moral. p.* 3. *tract.* 1. *Miſcel. reſol.* 21. & *p.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 64. Hurtad. *de cenſur. diſp.* 2. *diffic.* 20. *num.* 63. Machadoen *ſu perfetto Confeſſor tom.* 1. *l.* 1. *p.* 3. *tract.* 17. *docum.* 2. *num.* 4.

Contra Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 50. *ſect.* 5. *n.* 5. Sayr. *eod. tract. l.* 6. *cap.* 11. *num.* 8. Bonacin. *in ſimili tract. diſp.* 7. *puncto* 3. *q.* 2. *num.* 15. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 1. *cap.* 1. *num.* 56. & 60. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. tom.* 1. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap.* 7. *n.* 73. Filliuc. *in quaeſt. moral. tom.* 1. *tract.* 19. *cap.* 6. *num.* 152. Laurent. de Peirinis *tom.* 2. *de ſubdito Praelato, q.* 2. *cap.* 5. §. 9. *num.* 143. exiſtimantes Epiſcopum non poſſe diſpenſare vigore Concilij *d. cap.* 6. cum illegitimis occultis ad recipiendos ſacros Ordines pro quibus non facit quòd d. Conc. tribuit Epiſcopis auctoritatem diſpenſandi ſuper irregularitates contractas ex delicto, at irregularitas illegitimorum eſt irregularitas ex defectu, & non ex delicto, quia reſpondetur hanc irregularitatem intrinſecè dependere à crimine parentum, ac proinde videri etiam incluſam ſub verbis Concilij *d. cap.* 6.

Decimoſeptimò, in irregularitate proueniente ex quocumque delicto grauiori quantumuis manifeſto; quod tamen ex aliqua iuſta excuſatione minuatur; nam diſpenſat Epiſcopus cum hæretico, vel apoſtata à Fide, vt promoueri poſſint, vel in Ordinibus miniſtrare, ſi timore vel periculo compulſi à fide defecerunt, & poſtea ſponte reluctati ſunt, niſi ſe periculo præſumptuosè expoſuerint, *cap. Presbyteros qui*, 50. *diſtinct.* Item cum homicida, qui non per ſe, ſed per alium in duello aduerſarium occidit, vt notatur *in cap. Henricus, de Clericis pugn. in duello*, item cum homicida, qui cum magno iræ furore nolens occiderit aliquem, *cap. ſtudeat*, 50 *diſt. cap. interfeciſti, de homicid.* item cum ſimoniaco, ſi cùm paruulus eſſet, cupiditate parentum, Eccleſiam pecunia ſit adeptus, vel ſi etiam adultoa emptam demiſerit, & Canonicè vixerit, aut ſi ignoranter, vel coactus id fecerit, *c. fin. q.* 5. 157 158

Decimooctauò, in irregularitate ex quacumque etiam cauſa, abſque delicto tamen proprio veniente, in iis, qui Religionem approbatam profeſſi per aliquod tempus ibidem religiosè fuerint conuerſati, cum quibus etiam pro culpa ſuſceptor Ordinis furtiuè, aut plurium Ordinum eadem die ſuſceptorum contra edictum ſuum cum excommunicationis pœna promulgatum diſpenſant Epiſcopi, vt ſuis in locis commodius dicemus. 159

Decimononò, ex quacumque etiam cauſa irregularitas proueniat, vbi ſubeſt neceſſitas diſpenſandi, veluti ad vitanda ſcandala, & in ſimilibus caſibus, in quibus periculum eſſet in mora, *cap. vt conſtitueretur* 50. *diſt.* 160

Vigeſimò, propter Eccleſiæ vtilitatem, & meritorum prerogatiuam diſpenſant Epiſcopi in irregularitate, quæ non prouenit ex delicto, quòd ſit grauius adulterio, vt ſuprà eſt dictum. 161

Vigeſimo primò, diſpenſat Epiſcopus cum illegitimis ex quocumque etiam damnato coitu ad Minores Ordines, & ad beneficium ſimplex, *cap.* 1. *de fil. Presbyt. lib.* 6. Gig. *de penſionib. q.* 17. *in princ.* Vgolin. *de irregular. c.* 44. §. 2. *num.* 3. Henriquez *in ſum. l.* 14. *cap.* 8. §. 10. *littera B.* Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *cap.* 11. *num.* 6. Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 50. *quaeſt.* 8. Nicol. Garc. *de benefic. pag.* 7. *cap.* 2. *num.* 48. Carol. de Graſſ. *de effectib. Cleric. effectu* 1. *num.* 530. Campan. *in diuerſ. Iuris Canonic. rubr.* 11. *cap.* 13. *nu.* 18. Bellet. *diſquiſ. Cler. p.* 1. *tit. de diſcipl. Cler.* §. 3. *num.* 25. Ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 45. *num.* 19. vbi hoc verum intelligo ſtante iuſta cauſa, & ſuffragantibus meritis, & *num.* 22. amplio procedere in Canonicatibus Eccleſiarum Collegiatarum, & *num.* 23. in dimidiis portionibus, ſeu in inferioribus beneficiis Eccleſiæ Cathedralis, & *num.* 28. limito vt cum illegitimis non poſſit Epiſcopus diſpenſare ſuper pluralitate beneficiorum, & *num.* 29. limito quoque in dignitatibus, vel perſonatibus etiam ſine cura, & *num.* 30. in aliis beneficiis requirentibus ſacrum Ordinem, & *num.* 32. in Canonicatibus Eccleſiæ Cathedrali 162

poſt

Digitized by Google

poſt diſtributionem ſacrorum Ordinum factam,
& nec etiam poterit diſpenſare vt ad beneficium
ſimplex, quod parens obtinuerat, filius promo-
ueatur, vt per gloſſ. *verb. tale in cap.1. de filiis Preſ-
byt. lib.6.* vbi Franc. *num.7.* Campan. *d. cap.13. n.87.*
Sanctarell. *var. reſ. q.39. n.2.*
163 Vigeſimoſecundò, diſpenſat Epiſcopus cum
corpore vitiatis, ſiue defectum in corpore patien-
tibus in leuibus vitiis, defectibus, vel debilita-
tionibus, Seraph. *deciſ. 625. num.5.* Campan. *d.*
164 *rubr.11. cap.17. num.204.* item cum habentibus
membrum occultum ſiue manifeſtum non ſua
culpa abſciſſum, & quando ceſſat homicidij præ-
ſumptio, atque huiuſmodi membrum non reddit
ipſum impotentem ad celebrandum; Fr. Lodou.
Miranda *in man. Prelat. tom.2. quaſt.8. art.3. num.3;*
165 Ego ipſe *d. p.2. alleg.42. num.59.* Qui autem dicatur
corporalis morbus, vel defectus, qui Ordinis exe-
cutionem impediat, vel ſcandalum gignat, Epi-
ſcopi ſolius eſt determinare, non autem alterius
Prælati inferioris. Couar. *in Clem. ſi furioſus, pag.1.
in initio, num.5.* Auila *de cenſur. pag.7. diſp.3. dub.3.*
166 Bonacin. *in ſimili tract. diſp.7. quaſt.2. puncto 2.
num.36. in fine*, Valer. Reginald. *in praxi fori Pœ-
nit. l.30. num.45.* arbitrio quoque eiuſdem Epi-
ſcopi conſiderandum relinquitur quod dicatur
modicum vitium, & quæ notabilis deformitas,
gloſ. pen. & vlt. in c.2. de corp. vit. Menoch. *cenſ.96.
num.30. & 31. & de arbitr. caſu 226. num.7.8.15.
& 16.* Henriq. *d. lib.14. cap.8. §.1.* Seraph. *d. deciſ.
625. num.4.* Bellet. *vbi ſuprà*, §.7. *num.26.* Ego
ipſe *d. alleg.42. n.60.* etiam reſpectu Regularium,
niſi à Sede Apoſt. eorum ſuperioribus delegare-
tur hæc poteſtas, Henriq. *d. cap.8. §.1. verſ. ſecun-
dò*, Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.1. q.24. art.4.* Cam-
pan. *d. cap.7. n.204.*
167 Vigeſimotertiò, Epiſcopus ex legitima cauſa
poteſt diſpenſare cum promotis per ſaltum, ſi
non miniſtrauerint in Ordine ſuſcepto, Concil.
Trid. *ſeſſ.23. de reform. cap.14. in fine*, Mar. Alter. *de
cenſur. tom.2. diſp.10. cap.5. verſ. hoc in loco*, vbi in-
telligit ſiue ſcienter, ſiue ignoranter fuerint ita
promoti, quia Concilium non diſtinguit de Or-
dinato ſcienter, & ex ſuperbia, vel ignoranter,
ſed ſimpliciter loquitur: quod verum eſt, non
ſolùm in promotis aliquo Sacrorum Ordine emiſ-
ſo, ſed etiam in promotis ad maiores Ordines,
emiſſis minoribus, ſiue vno tantum, vt refert
deciſum Armendar. *in addit. ad Recop. legum Nau.
lib.1. tit.18. l.7. de Epiſc. n.53. verſ. item*, Ego ipſe
d. p.2. alleg.47. num.7.
168 Vigeſimoquartò, cum ordinatis ab Epiſcopo
hæretico, ignoranter poteſt Epiſcopus diſpenſa-
re, ſi cum primùm eum ſciuerint, ſe ab vſu Ordi-
num abſtinuerint, Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.3. c.28.
q.10.* Valer. Reginal. *d. lib.30. n.190. verſ. quartò*,
Ego ipſe *d. pag.2. alleg.48. ex num.2.*
169 Vigeſimoquintò, maiores Ordines recipiens
ignoranter ab Epiſcopo, qui loco ſimul, & digni-
tati renunciauit, poteſt à proprio Epiſcopo diſ-
penſari, *cap.1. de Ordin. ab Epiſc. qui renunc. Epiſc.*
Ego ipſe *d. alleg.48. n.1.*
170 Vigeſimoſextò, in Bigamia vera, vel interpre-
tatiua poterit Epiſcopus diſpenſare, vbi neceſſi-
tas vrgeret ob miniſtrorum penuriam, nec eſſet
aditus ad Pontificem ob loci diſtantiam, ita Hen-
riq. *lib.12. de matrim. cap.6. §.11.* Sanch. *de matrim.
lib.7. diſp.86. n.14.* Ego ipſe *d. p. 2. alleg.49. n.25.*
171 Item poteſt diſpenſare in ſimilitudinaria biga-
mia, ſi Clericus cum vnica & Virgine contraxe-
rit, iuxta textus ſic neceſſariò intelligendos, ne aliis
aduerſentur, *in c. Sacerdotes, de Cler. coniug. & in c.1.
qui Clerici vel vouentes.* Sanch. *d. diſp.86. num.20.*
Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.220.* Fr. Ludou.
Miranda *in man. Prelat. tom.2. q.8. art.2. concl.3.* Ego
ipſe *d. alleg.49. num.26.* Scip. de Rubeis *in aphor.
Epiſc. verb. Bigamus, n.3.*
Vigeſimoſeptimò, in infamia facti, quæ ſci- 172
licet naſcitur ex crimine aliquo notorio, Epiſco-
pus diſpenſare valet. Nau. *in man. cap.27. n.204.*
Fr. Ludou. Miranda *d. q.8. art.5. concl.1.* Item in ea,
quæ procedit ex delicto, in quo poteſtatem ha-
bet diſpenſandi, Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, cap.60.
§.5. num.3.* Auil. *de cenſur. p.7. diſput.4. dub.6.* Bo-
nacin. *eod. tract. diſp.7. q.5. puncto 1. num.8. verſ.3.*
Ego ipſe *d. p.2. alleg.43. num.31.* vbi cum Hen-
riq. animaduerti ſuperueniente hac Iuris infa-
mia diſpenſare Epiſcopum, vt quis retineat vſum
Ordinum & beneficia, non autem vt de nouo ob-
tineat.
Vigeſimooctauò, Epiſcopus cum ordinandis 173
data legitima cauſa à Conc. Trid. requiſita, *ſeſſ.23.
de reform. cap.11.13. & 14.* poteſt in interſtitiis diſ-
penſare, de quo latè tractaui, *d. part.2. alleg.18. per
totam.* Et quòd plures minores Ordines vna die
recipi poſſint, dixi latè Ego ipſe *ead. p.2. alleg.11.
ex num.13.*
Et hæc de diſpenſatione Epiſcoporum in irre- 174
gularitate pro Ordinibus ſuſcipiendis. Ad mi-
niſtrandum verò in Ordinibus iam ſusceptis non
minus diſpenſare poſſunt, quàm ad eoſdem ſuſci-
piendos diſpenſent, nam in quibuſcunque caſi-
bus diſpenſatio ad ſuſcipiendos Ordines eis con-
ceditur, in his etiam ad miniſtrandum in ſuſceptis
poſſunt diſpenſare, imò facilius diſpenſatio con-
ceditur ad miniſtrandum, quàm ad promouen-
dum ad Ordines, argument. *cap. ſi quis Presbyter,
50. diſtinct. & cap.1. in fine, de Ordin. ab Epiſcopo*,
vnde diſpenſare poſſunt Epiſcopi etiam cum ſa-
crilego, quandoque vt in Ordine ſuſcepto mini-
ſtret, *d. cap. ſi quis Presbyter.* In aliis caſibus hîc
non expreſſis ſolus Papa diſpenſat, vt ſuprà *cap.1.*
oſtendimus.

§. V.

Circa habilitatem autem ad beneficia, & di-
gnitates ac officia Eccleſiaſtica conſequenda
diſpenſare poſſunt Epiſcopi.
Primò, cum illegitimis in beneficiis ſimplicibus 175
tantùm, non autem in Curatis, nec in dignitatibus
Eccleſiaſticis, vt dixi ſuprà *num.162.*
Secundò, cum eo, qui recipit beneficium de ma- 176
no laici, vt valeat illud retinere, ſecundùm Innoc.
in cap. quiſquis, de elect. argum. *cap. nuper, de ſentent.
excomm.*
Tertiò, vt quis obtinens vnum ſimplex benefi- 177
cium, quod non ſufficiat ad eius ſuſtentationem,
poſſit aliud ſimile tantùm obtinere, vt per Nicol.
Garc. *de benefic. p.11. cap.5. num.310. in 1. & 2. de-
clar.* Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.7.
dub.16.* Armendar. *in addit. ad Recop. legum Nauar-
ra, lib.4. tit.7. de benefic. incompatib. numer.32.* vbi
num.33. & 34. ſubdit vltra duo beneficia, etiamſi
minimè ſufficerent, non poſſet conferri vni abſ-
que diſpenſatione Apoſtolica, refero Ego ipſe *de
officio & poteſtate Epiſcopi, p.3. alleg.62. n.6.* vide
infrà *in cap. de collat. benefic.*
Quartò, cum eo, qui propter beneficium, quod 178
obtinuit, tenetur infra annum ordinari, ſi abeſſe
velit

velit cauſa ſtudij, *cap. cùm ex eo, de elect. lib. 6.* Rebuff. *de priuil. Schol. priuil.* 36. Monet. *de distribut. quotidian. p. 2. q. 10. num.* 4. Hodie cùm per Concil. Trid. non admittantur ad Parochiales Eccleſias, niſi qui per concurſum magis idonei fuerint iudicati, Parochis cauſa ſtudiorum non eſſe dan-
179 dam licentiam referunt à ſacr. Congregat. deciſum, Henriq. *conſ.* 13. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ. 6. num.* 151. Armendar. *in addit. ad recopil. legum Nauarræ, l. 2. tit. 23. l. 1. §. 2. ſub tit. Sed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, n.* 122. Aloyſ. Ricc. *in praxi fori Eccleſ. deciſ.* 502. *in edit.* 1. aliàs *reſolut.* 393. *in fin. in* 2. *edit.* Sanctarell. *var. reſol. q. 3. num.* 25. Ego ipſe *d. part. 3. alleg. 53. num. 77. & alleg. 56. n.* 30.

180 Quintò, in ætate quoad Dignitates non curatas, & beneficia ſimplicia, *cap. vnic. de ætat. & qualit. in* 6. Verùm cùm ætas huiuſmodi ſit à Concil. Trident. præſcripta, ſuper illa iam non poſſunt Epiſcopi diſpenſare; & in ſimili reſoluunt Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 6. cap. 5. quæſ.* 9. Nicol. Garc. *de benefic. part. 7. c. 4. num.* 71. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Cur. Archiepic. Neapol. dec.* 309. *num. 9. p.* 4. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 62. num.* 6. ſicut nec poſſunt diſpenſare in ætate præſcripta ad Ordines ſuſcipiendos; Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Episc. verb. ætas, à num.* 1.

181 Sextò, vt Parochus non reſideat ad tempus cum cauſa rationabili, *cap. licèt Canon. de elect. l.* 6. Hodie verò ex noua diſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 1. ad fin.* diſcedendi licentia in ſcriptis, gratiſque concedenda, vltra bimeſtre tempus, niſi ex graui cauſa Parochis non datur per Epiſcopum, vnde non ſufficere licentiam tacitam, ſed oportere expreſſam, reſoluunt Nicol. Garc. *de benefic. part. 3. cap. 2. num.* 35. Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauar. lib. 2. tit. 23. l. 2. §. 2. ſub tit. ſed an Parochi debeant reſidere in ſuis Curatis, num.* 164. Sanctarell. *var. reſol. q. 4. num.* 16. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 53. n.* 93.

§. VI.

IN matrimonio verò contrahendo, & in illius impedimentis, regulariter non diſpenſat Epiſcopus, niſi in ſequentibus caſibus.

182 Primus eſt, vt contrahi poſſit contra interdictum Eccleſiæ generale, id eſt, feriatum ex cauſa, vel ſpeciale à ſe factum, aut à ſuo inferiore, ita quoad primam partem reſoluit Bonacin. *de Matrim. q. 3. puncto* 14. *nu.* 4. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 31. n.* 194.

183 Secundus, contra impedimentum criminis quod impedit tantummodo contrahendum, non autem contra illud, quod etiam contractum dirimeret, *cap. ſi autem, in fin. 36. q.* 2. Caietan. *in ſum. verb. Matrimonium, verſ. ſecundum verò caput, in fine.*

184 Tertius, vt contrahi poſſit non præmiſſis denunciationibus, vt expreſsè definitur in Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. Matrim. cap.* 1. Petr. de Ledeſm. *in ſum. p. 1. vbi de Sacram. Matrim. cap. 6. concl.* 7. Franc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. p. 2. cap. 9. num.* 51. Poſſeuin. *de offic. Curati, cap. 10. de matrim. num.* 2. Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, cap. 6. à num.* 3. Sanch. *de matrim. lib. 3. diſp. 7. n. 4. cum ſeqq.* Baſil. Ponc. *de impediment. matrim. cap. 26. §. 4. verſ. debent,* Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 2. different.* 11. *nu.* 58. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. libr.* 31. *à num.* 832. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr. 6. cap. 3. num.* 42. cum aliis per me citatis *part. 2. alleg. 32. num.* 27. vbi *num.* 38. id intelligo interuenientibus cauſis, quæ ſibi iuſtæ videbuntur, ita vt Epiſcopus non prudenter agat remittendo denunciationes, abſque iuſta cauſa, & *à num. 40. cum ſeqq.* refero huiuſmodi iuſtas ad diſpenſandum cauſas.

Quartus, diſpenſat Epiſcopus in impedimentis, 185
quæ impediunt quidem Matrimonium contrahendum, ſed non dirimunt contractum, quia conſuetudine receptum eſt, vt diſpenſatio iſtorum impedimentorum non obtineatur à Papa, excepto voto Religionis, & Caſtitatis. Ita Henriquez *in ſum. l. 12. cap. 2. §. 2. verſ. ſecundò,* Sanch. *d. lib. 7. diſput. 17. num.* 15. Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi, c. 60. §.* 3. Bonacin. *de matrim. qu. 3. punct. 15. num.* 3.

Quintus, diſpenſat quoque Epiſcopus in im- 186
pedimento dirimenti, quando illud occultum fuerit, & matrimonium publicum, nec coniuges poſſunt ſeparari, abſque magno ſcandalo, nec ad Summum Pontificem aut eius Nuntium patet recurſus propter paupertatem, aut propter locorum diſtantiam, ſeu ob alia legitima impedimenta. Ita Leſſ. *de Iuſt. lib. 2. cap. 40. dub. 18. num.* 128. Sanch. *de matrim. l. 1. diſput. 21. num.* 3. Gutier. *eod. tract. c. 49. num. 6. cum ſeqq.* & Cano *lib. 1. cap. 23. num.* 18. Ægid. de Coninck *de Sacram. diſput. 33. dub. 3. num.* 32. Fernand. *in examine Theolog. moral. part. 3. cap. 16. §. 4. num.* 1. & plures per me citati
d. p. 2. alleg. 35. num. 3. Poterit etiam in eodem im- 187
pedimento dirimenti Epiſcopus diſpenſare, quando poſtulauerit vrgentiſſima neceſſitas, vt per Henriq. *in ſum. lib. 12. cap. 3. §.* 2. Sanch. *dict. lib. 2. diſput. 40. num.* 7. Villalob. *in ſum. tom. 2. tract. 14. diffic. 25. n.* 6. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tom. 2. tract. 4. cap. 12. n.* 35. Homobon. *de examin. Eccleſ. p. 1. tract. 5. cap. 5. q.* 31. Homobon. *de matrim. qu. 3. puncto* 15. *num.* 6. Baſil. Pont. *in ſimili tract. lib. 8. cap. 13. num.* 6. Diana *reſol. moral. tract. 2. Miſcel. reſolut.* 16. vel quando impedimenta ſuperueniunt matrimonio, & impediunt debiti petitionem, vt in cognatione ſpirituali, vel affinitate. Ita Henriq. *lib. 11. cap. 15. n. 21. in fin.* Bonacin. *d. q. 3. puncto* 15. *n.* 5. & alij plures, quos refero *d. alleg. 35. n.* 8. contra nonnullos contrarium tenentes.

Sextus, diſpenſat etiam Epiſcopus in impedi- 188
mento cognationis ortæ ex Baptiſmo tempore neceſſitatis non ſolemniter collato, Sanch. *de matrim. lib. 8. diſput. 6. num.* 17. Ego ipſe *d. alleg. 35. num.* 17.

Septimus, poteſt Epiſcopus cum minoribus 189
non habentibus requiſitam ætatem ad matrimonium diſpenſare, vt illud ineant, quando ſunt propè ætatem, & dubium eſt an malitia eam suppleat. Ita Henriq. *d. lib. 11. cap. 13. §.* 12. Sanch. *dict. lib. 7. diſp. 104. n.* 12. Ego ipſe *d. alleg. 35. num.* 20. vbi *n.* 18. reſolui in dubio, an res egeat diſpenſatione poſſe Epiſcopum declarare, illam non deſiderari, vel ad cautelam diſpenſare.

In his omnibus conſiſtit cuncta Epiſcoporum 190
poteſtas ordinaria diſpenſandi, circa quam nihilominus diſpenſationem quædam ſunt notanda.

Primò, quòd licèt in prædictis tantùm caſibus Epiſcopis diſpenſandi ius concedatur de ordinaria poteſtate; in multis tamen aliis Sedi Apoſtolicæ reſeruatis poterunt diſpenſare, vbi neceſſitas magna coëgerit, aut periculum ſcandali ſi differatur, *cap. vt conſtitueretur, 50. diſt. cap. ipſa pietas, 25. q. 4. cap. quadam lex, 35. q.* 3. niſi contra ius diuinum,

diuinum, aut præcipuas, grauéſque Eccleſiæ ſan-
ctiones eſſet diſpenſandum, *cap.ſunt quidam*, & *ibi*
gloſ.notabilis, 25.*q*.1.
191 Secondò, quòd vbi in ſimili caſu neceſſitatis
diſpenſant Epiſcopi, intelligitur talis diſpenſatio
cum tacito Sedis Apoſtolicæ conſenſu facta, vt *in
c.fin.de eo qui Ordines furt.ſuſcep.* & ſalua eiuſdem
Sedis auctoritate, vt *in cap.*1.1.*q*.5.
192 Tertiò, quòd contra Canones, & Concilia non
poſſunt diſpenſare Epiſcopi niſi in tribus caſibus,
quorum vnus eſt, vbi Canon exprimit poſſe
diſpenſari, licèt hanc poteſtatem expreſsè ipſi
Epiſcopo non concedat, arg. *cap.nuper, verſ.in ſe-
cundo, de ſent.excomm.* vnde gloſ. *verb.diſpenſatum,
in cap.in quibuſdam, de pœnit. & remiſſ.* explicans
verba text.ibi, *niſi cum eis fuerit miſericorditer diſ-
penſatum*, inquit, quòd poteſtas diſpenſandi in-
telligitur conceſſa Epiſcopo, ſi illam Papa ſibi
expreſsè non reſeruauit; idem tenent gloſ. *verb.
diſpenſatum in cap.poſtulaſtis, de Cleric. excomm. &
verb.munus in cap.Cler.eod.tit. & verb. Apoſtolica,
in c. excommunicamus, §.credentes, de heret. & verb.
interdicta, in c.cùm illorum, de ſent. excomm.* Maiol.
*de irregul.lib.*5.*cap.*51.*num.*4. vbi dicit poſſe Epi-
ſcopum diſpenſare in omnibus caſibus, qui ſibi
ſpecialiter non reſeruantur; idem ait Ludou.Mi-
randa *in man.Prelat.tom.*2.*quaſt.*30.*art.*10.*concl.*2.
Et ſic per *d.cap. nuper.* regulam tradunt ſcribentes
omnes, quòd quoties conditor Canonis cenſuræ
abſolutionem non reſeruauit, poteſtatem abſol-
uendi Epiſcopis videtur conceſſiſſe, vt per Nauar.
*in man.cap.*27.*num.*39. Gutier. *Canon.lib.*1.*cap.*5.
*à princ.*Suar.*tom.*5.*de cenſur.diſp.*6.*ſect.*4. Sayr. *in*
193 *ſimili tract.lib.*2.*cap.*19.*à num.*1. Sed quicquid ſit
de hac vltima reſolutione, quam expreſsè impro-
baui *d. alleg.*32.*num.*18. tamen *num.*22. libenter
agnoſco poſſe Epiſcopum diſpenſare, vbi lex im-
perſonaliter diſpenſandi facultatem facit, vide-
licet poſſe diſpenſare non adiiciendo per Sedem
Apoſtolicam, vel Romanum Pontificem, niſi ſit
Concilij generalis, vt declaraui *ibidem*, *num.*24.
Quando verò expreſsè Epiſcopo diſpenſationem
permittit, vt *in cap.vnic.de ætat. & qualit. lib.*6.*&
in cap. ſi autem, in fin.*36. *q.* 2. tunc nulla poteſt
eſſe dubitatio, Bertachin. *de Epiſcopo, lib.*4.*part.*2.
*à num.*107. Ego ipſe *d.part.*2.*alleg.*36.*num.*3.*& al-
leg.*1.*num.*9.Suar.*de legib.lib.*6.*cap.*14.*num.*3.*&* 8.
194 Alter eſt caſus ratione magnæ neceſſitatis, vel
vtilitatis, vt ſuprà dixi, & faciunt tradita per
Sanch.*lib.*2. *diſput.*40.*à num.*1. Cened. *practic.&
Canon.quaſt.lib.*1. *q.*30.*à num.*30. & alios citatos
*d.alleg.*33.*num.*26. Vltimus eſt ratione conſuetu-
dinis legitimæ præſcriptæ in talibus diſpenſandi,
cap.quicumque 11.*q.*1.*cap.fin.de conſuet.* Conſue-
tudo enim facit valere diſpenſationem, quæ aliàs
non valeret, arg.*cap.fin.de tranſact. & cap.pernicio-
ſus, de celebrat. Miſſar.* Caſus autem, in quibus
de conſuetudine diſpenſant Epiſcopi, ſunt qui in
iis conſiſtere videntur, quæ ſunt merè Iuris poſiti-
ui, ſecundùm Caiet. *in verb. Matrim.* §.*ſecundam
verò cap.*1.*in fine.*
195 Quartò, quòd in multis caſibus arbitrio Epi-
ſcoporum dimittitur an debeant diſpenſare, néc-
ne, vt patet *in cap.fin.*1.*q.*5.*& in cap. Presbyteros
qui,*50.*diſt.& in cap.cùm tua, & in cap.ſignificauit,*
& ferè per tot. *de corpore vit.* iunctis iis, quæ tra-
didi *d.p.*1.*alleg.*45.*num.*60. In dubio autem facul-
tatis diſpenſandi debent ad Papam remittere.
196 Quintò, in diſpenſando diſtinguere debent de
rebus, ſeu caſibus diſpenſandis: nam ad benefi-
cium retinendum faciliùs diſpenſat Eccleſia, quàm
ad exercendum officium Clericale, *cap.fin.* iuncta
gloſ. *de Cleric.pugn.in duello.* Sicut facilius ab be-
neficium acquirendum, quàm ad Ordines ſuſci-
piendos, gloſ. notabilis *in cap. fin.*1.*q.*5. Item fa-
cilius ad retinendum iam quæſitum beneficium,
quàm ad nouiter acquirendum; & facilius ad
vnum quàm ad duo, & facilius ad minores Ordi-
nes, quàm ad Sacros ſuſcipiendos diſpenſari ſo-
let, & facilius ad Subdiaconatum, & Diacona-
tum, quàm ad Presbyteratum; & facilius ad mi-
niſtrandum in iam ſuſceptis, quàm ad alios ſuſci-
piendos, vt patet *in c.ſtudeat,*50.*diſt. & in cap.*1.*&
cap.fin.*1.*q.*5.
Sextò, ad diſpenſandum debet cum legitima 197
auctoritate concurrere rationabilis cauſa, vt ad-
uertunt Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit. lib.*13.
*cap.*19.*num.*194.*cum ſeqq.* Fr.Ioan.à Cruce *de ſtat.
Relig.lib.*2.*cap.*1. *dub.*1. ita vt illa ceſſante, ceſſet
& diſpenſatio, ſecundùm gloſ.*verb.ceſſante, in cap.
poſt tranſlationem, de renunciat.* Aloyſ Ricc.*in praxi
aurea, reſol.*410.*num.*8. Sanch. *de Matrimon. lib.*8.
*diſput.*30. *num.*14. Si verò quis à principio obti-
nuit diſpenſationem cum cauſa rationabili & ſuf-
ficienti, poſtea tamen decurſu temporis ceſſauit
totaliter illa cauſa, non peccat vtens tali diſpen-
ſatione, quia per eam verè relaxata eſt illa lex,
ac eius obligatio extincta; ergo non poteſt reui-
uiſcere ex eo, quòd cauſa ceſſauerit, vt benè re-
ſoluunt Gutier. *Canon. lib.*2. *cap.*15. *num.*30. *&*
132. *& tract. de Matrim. cap.*126.*num.*2.*Sà verb.
gratia, num.*6.Salas *de legib. diſput.*20. *ſect.*5. *n.*64.
*& ſeq.*Granado *in part.*2. *controu.*7. *tract.*3. *part.*2.
*diſput.*17. *ſect.*4. *num.*36.Pont. *de Matrim. lib.*8.
*c.*20.*à n.*4.
In diſpenſatione facta ab Epiſcopo in lege Su- 198
perioris, requiritur iuſta cauſa, & illius cogni-
tio, Concil.Trid.*ſeſſ.*25.*de reform.cap.*18.ibi, *cauſa
cognita*, Gutier. *Canon.lib.*1.*c.*19.*num.*5. Menoch.
*conſ.*15.*num.*15. Sanch. *de matrim. lib.*3. *diſput.*8.
*num.*3.*& lib.*8.*diſp.*17.*num.*10.Ferdinand.*in examin.
Theolog. moral.part.*5.*cap.*6. §.10. *num.*1. Ego ipſe
de offic.& poteſt. Epiſcopi, parte 2.*allegat.*33.*num.*4.
Sufficit tamen ſi prudenter, ac bona fide iudica-
uerit Prælatus cauſam eſſe iuſtam, quæ alias ta-
lis non erat, vt docet Sanch.*d.lib.*8.*diſp.*17. *num.*8.
Azor.*inſtit.moral.part.*1.*lib.*7.*cap.*29.*quaſ.*9.Diana
*reſol.moral.part.*1.*tract.de legib. reſol.*33. quicquid
dicat Salas *de legib.diſp.*20.*ſect.*4.*num.*35. Immò
licitè diſpenſabit, quamvis dubitet vtrùm cauſa
diſpenſationis ſit iuxta, quia ad clementiorem
partem declinandum eſt, id namque petit bo-
num, & ſuaue Eccleſiæ regimen; eſſet enim mul-
tis ſcrupulorum occaſionibus expoſita poteſtas,
ſi ad cauſas ſolas certa extenderetur, & vix au-
derent Superiores diſpenſare; vt per Sanchez *in
præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*4.*cap.*45.*num.*10.Dia-
na *vbi ſupra reſolut.*31. contra Bonacin. *de legib.
diſp.*1. *q.*1.*puncto* 3. *num.*7. Vnde diſpenſationem
quamcunque inferioris in lege Superioris abſque
cauſa legitima, & præcognita, vt ſuprà factam,
eſſe nullam tenent Cou.*de ſponſat.part.*2.*cap.*6.§.9.
*num.*5.Nauar.*in man.prælud.*9.*num.*15.Sanch.*dict.
lib.*8.*diſput.*27.*num.*4. Ludou.Miranda *in man.præ-
lud.tom.*2.*quaſt.*30.*art.*4.*concl.*4.Ego ipſe *d.part.*2.
*alleg.*34.*num.*1. & licèt Azor. *part.*1. *lib.*5. *cap.*15.
*q.*9.*&* 10. exiſtimauerit neutro foro valere diſpen-
ſationem huiuſmodi, non præcognita prius cau-
ſa, etiamſi reuera eſſet iuſta, & legitima, tamen
contraria ſententia probabilior mihi videtur,
nempè

nempè haoc diſpenſationem validam eſſe in foro cooſcientiæ donec in foro exteriori reuocetur, vt meritò reſoluunt Doctores, quos plena manu refert, & ſequitur Sanch. *d.lib.*8.*diſt.*17.*num.*11. quibus addo Salas *d.diſput.* 20.*num.*4.Dian.*vbi ſupra reſol.* 34.

199 Verùm quando Epiſcopus, vel alius inferior diſpenſat in propria lege, etiam ſine cauſa, valida erit diſpenſatio, vt beoè reſoluunt Bottæ. *in tract. de Synodo Epiſcopi, p.*2. *art.*4. *num.*8. Gambat. *de auctor. Legati à Latere, lib.*10.*num.*442.*& ſeq.* Nauar. *in man. cap.*25. *unm.*74. *in fin.* Sayr. *de cenſur. lib.*6.*cap.*11. *num.*11. plures quos refert, & ſequitur Sanch.*d.diſput.*17.*num.*27. Suar.*de legib.lib.*6. *cap.*15.*num.*8.Salas *eod. tract. diſp.*20. *ſect.*4. *n.*43. Lorca *iu part.*1. *tom.*2. *diſp.* 27. Villalob. *in ſumm. tom.*1.*tract.*2.*diſput.*41.*num.*5.Pont.*de matrim.l.*8. *cap.*5.*num.*3. Diana *d.loco reſol.*32. Ego ipſe *d.p.*2. *alleg.*34. *num.*2. *&* 3. vbi multipliciter declaro, & *à num.*8. quæro, an diſpenſatio Archiepiſcopi in Decretis Synodi Prouincialis facta ſine cauſa legitima valeat, de quo vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol.deciſ.*152.*part.*4.nam ſecluſo ſcandalo, & graui aliorum damno non peccabit mortaliter diſpenſans in propria lege, ſeu petens hanc diſpenſationem ſine iuſta cauſa, ſecundùm Valent. *tom.*2.*diſp.*7.*q.*5.*puncto* 5. Sanch. *d.lib.*8.*diſp.*18.*num.*7. Salas *d. diſp.*10. *ſect.*5.*n.*54. *&* 55. Villalob. *in ſum. tom.*1.*tract.*2.*dub.*4.*num.*6. Diana *d.loco reſolut.* 35. vbi etiam in his terminis putat probabiliter non peccare, neqoe venialiter, ſi aliqois vtatur diſpenſatione obtenta ſine iuſta cauſa, quia cùm talis diſpenſatio ſit valida, nulla amplius legis obligatio remanet, cuius tranſgreſ-
200 ſio ad culpam venialem obligare poſſit. Aduertere oportet ex lapſu temporis diſpenſationem irregularitatis incurſæ præſumi, vt per Sarnen. *de triennali, q.*10. Gabr. *commun. tit. de præſumpt. concluſ.*1. *num.*15. Rota *in Iacon. Vicaria*, 26. *Iunij* 1591.*coram bon. mem. Pena,* quod additio ad Put. *dec.*139.*lib.*3.intelligit de his, quæ ſuot ſolita concedi, non autem inſolita.

§. VII.

201 IVriſdictio Epiſcoporum circa abſolutionem conſiſtit in voto, & iuramento, excommunicatione quoque, & cæteris cenſu..s, & in caſibus Pœnitentiæ.

202 Circa votum abſoloont Epiſcopi ſuos ſubditos, vt per Suar.*de Relig. tract.*6.*de voto, lib.*6.*c.*10. *num.*3. Ludou. de Miranda *in man. Prælat. tom.*2. *q.*32.*art.*2. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.*4. *tract.*4.*cap.*8.*num.*6. & alios plures per me citatos
203 *d.part.*2.*alleg.*46.*per totam*, exceptis quatuor, à quibus ſolus Papa abſoluit, ſeu commutat, videlicet Caſtitatis, Religionis, item Peregrinationis Romanæ, Hieroſolymitanæ, & Compoſtellanæ. Ita Suar. *tom.*2.*de relig. tract. de Iuram. lib.*1.*cap.*40. *num.*4.*cum ſeqq.& tract. de voto, lib.*6.*cap.*11.*num.*2. *cum ſeqq.* Vgolin.*de offic. Epiſcopi*, *c.*58.§.4. Leſſ. *de Iuſt.lib.*2.*cap.*46.*dub.*13.*n.*104.*cum ſeqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*4.*cap.*40.Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.*4.*tract.*4.*cap.*8.*nu.*7. *cum multis ſeqq.* Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*37. *per tot.* obſeruantes Epiſcopum poſſe diſpeoſare in huiuſmodi votis, ſi fiant in pœnam, & io voto caſtitatis abſoluere poſſe, ſi votum non ſit perpetuom, ſed ad tempus; ſi verò ſit perpetuum, adduor non abſoluere, niſi in duobus caſibus; primus eſt, ſi quis vouit caſtitatem propter aliquem metum, qui tamen talis non fuit vt votum irritum reddat. Secundus eſt, quaodo veriſimiliter timetur de incontinentia, & periculum eſt in mora; & hæc de abſolutione ab obſeruatione voti intelligimus, quæ etiam dici ſoler diſpeoſatio, aut commutatio, nam à tranſgreſſione voti, id eſt, à peccato contra votum commiſſo, etiam ſimplex Sacerdos abſoluere poteſt, cùm non ſit caſus reſeruatus de Iure commuoi, niſi Epiſcopus hoc ſibi ſpecialiter reſeruare voluerit. Circa Iuramentum illius abſolutio procedit, ſicut & voti, quantom ad cauſas, & poteſtatem pertinet abſoluendi.

Ab excommunicatione autem, & aliis cenſuris 204
abſoluere poſſunt Epiſcopi io caſibus ſibi tantùm vel oemini reſeruatis, *cap. nuper, de ſent. excommun.* Sayr.*de cenſur.l.*2.*c.*19.Suar. *eod. tract. diſp.*7.*ſect.*3. Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*1.*n.*8.*& p.*3.*alleg.*50. *n....*

Sed, & in certis caſibus Papæ reſeruatis abſol- 205
oere quandoque poſſunt Epiſcopi, oouem caſus collegi in percuſſioore Clericorum, *d. part.*1. *alleg.* 41.& duodecim *in collect. ad c. ſi quis ſuadente*, 17. *q.*4.ex *num.*77. *vſque ad num.*95. Ideò eos repetere in præſenti non oportet.

A culpa verò peccati, primò poſſunt Epiſcopi 206
in quiboſcumque caſibus occultis, etiam Sedi Apoſtolicæ reſeruatis delinquentes quoſcumque ſibi ſobditos abſoluere in ſua Diœceſi per ſe ipſos, aut per Vicarium ad id ſpecialiter deputandum in foro conſcientiæ impoſita pœnitentia ſalutari, vt definitur in Concil. Trid. *ſeſſ.*24. *de reformat. cap.*6. Sobditi autem, quoad huoc effectum ex generali Concilij diſpoſitione intelliguntur omnes illi, qui Epiſcopo quomodocumque ſubduntur, vel ratiooe domicilij, vel qooad ſolum Pœnitentiariæ forum, eo quòd in ſua Diœceſi inueniuntur taoquam aduenæ, & peregrini, etiamſi ſint vagabundi, ſcholaſtici, & mercatores, vt per Henriq.*in ſum.lib.*14. *cap.*20.§.5. Soar. *de Pœnit. tom.*4. *diſput.*30.*ſect.*2. *num.*3. Sanch. *de matrim. lib.*3.*diſput.*23. *nu.*12.*& in præcepta Decalogi tom.* 1.*lib.*2.*cap.*11.*num.*8.11.*&* 17. Nicol. Garc. *de benef. part.*11.*c.*10.*num.*139. Zerol. *in prax. Epiſc. p.*1.*verb. Vicarius*, §.18. *dub.*4. Nald. *in ſum. verb. abſolutio à peccatis, num.*9. Bonacin. *de cenſur. diſput.*1.*q.*3.*puncto* 2.*num.*5. Duard. *in Bullam Cœnæ Domini lib.*3.§.2.*q.*11.*num.*19.Nouar.*in ſingul. Iuris Canon. concl.*2. *n.*2. Ego ipſe *d.part.*1.*alleg.*39. *num.*5. me citato *iu illo loco* Homobon. de Bonis *in examine Eccl. tract.*12.*c.*4.*q.*16.*reſol.*4.*pag.*460. Quod autem in Diœceſi ſua, & non extra debeant abſolutionem huiuſmodi præſtare, videtur tantùm refereodum ad facultatem abſolueodi à reſeruatis, cùm aliàs poſſint extra Diœceſim ſubditos ſuos in irregularitatibus, & ſuſpenſionibos diſpenſare; vt benè obſeruant Suar. *de cenſur. diſput.* 41.*ſect.*2.*num.*10. *&* 12. *in fine.* Saochez *d. libr.*2. *cap.*11. *num.*12. Bonacin. *de cenſur. diſput.*1.*qu.*3. *puncto* 2.*num.*1.*verſ. tertiò, & diſput.*7. *q.*5.*puncto* 1.*numer.*4. Nouar. *d. concluſ.*2. *numer.*8. Ego ipſe *d.alleg.*39.*num.*7. Quicquid dicant Henriq.*lib.*14. *cap.*20. §. 5. *in fin.* Franc. Emman. *in ſum. tom.*1. *cap.*69.*num.*1.*in fin.* Auil. *de cenſur. p.*7.*diſput.*10. *dub.*6.

Vtrùm autem Epiſcopi poſſint committere haoc 207
poteſtatem diſpenſandi, & abſoluendi aliis? quæſtio eſt admodum controuerſa, in qua Nauarr. *conſil.*11.*num.*4.*de priuileg.* Azor. *inſtit. moral. par.*1. *lib.*8.*c.*10.*q.*11.Sanch. *de matrim. lib.*1.*diſput.*40. *num.*17.*verſic. ſed dicendum, & dict. lib.*2. *cap.*11. *num.*15.

n.24. Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta præc.2. lib.8.c.8.n.36.* tenent poſſe committere, & delegare, intelligentes Concil. *d.loco*, vt velit Vicarium Epiſcopi non habere ex generali commiſſione Vicariatus hos caſus, niſi ſibi ſpecialiter committantur, non autem, vt velit negare Epiſcopo poteſtatem ſpecialiter delegandi. Sed Henriq. *in ſum.lib.14.c.19.in fine, & lib.6.de Pœnit.c.14.§.7.iuncto commento litt. O*, ait non poſſe Epiſcopum generaliter Vicario, vel alij delegare hos caſus, vt habeant facultatem generalem abſoluendi, vel diſpenſandi pro ſuo arbitrio, ſed tantùm poſſe delegare, quando caſus occurrerit, & dare facultatem vt de mandato, & in nomine ipſius faciat. Verùm Mari. Alter. *de cenſur.tom.2.diſp.8.c.3.concl.4. verſ. Tertiò notandum*, latè probare intendit Concil. *d.c.6.* voluiſſe hanc poteſtatem diſpenſandi ſuper irregularitate, & ſuſpenſione ſolis Epiſcopis indulgere, vt per ſeipſos illam exercerent, neque poſſent alijs denegare, quaſi in hoc ſit electum miniſterium perſonale Epiſcoporum, vt aduertunt Suar. *tom.5. diſput.47. ſect.2. num.8.* Gutier. *Canon.lib.1.c.13. num.29.* Denique alij, quos tacito nomine refero *dict.part.2.allegat.39. num.13.* putant Concilium dicto loco diſtinguere voluiſſe inter facultatem diſpenſandi ſuper irregularitate & ſuſpenſione, & abſoluendi à caſibus reſeruatis, vt in prima exerceri poſſit per quemcumque; ſecunda verò conueniat tantùm Vicario, qui ſpeciatim deputatus ſit per Epiſcopum cum facultate abſoluendi à caſibus reſeruandis. Ego in hoc opinionum conflictu meam interponere ſententiam non audeo; interim, dum per ſacram Congregationem hac de re deciſio emanauerit, quam omninò conſulendam eſſe exiſtimo.

208 Idem, & in crimine hæreſis occulto in eodem conſcientiæ foro, ſed per ſe ipſos tantùm, non per Vicarios efficere poſſunt, ſicut ſtatutum eſt in eodem Concilio Tridentino *dict.cap.6.* Nicol.Garc. *de benefic.part.11.c.10.num.86.* Ricciul. *de Iure perſon.extra gremium Eccleſ.exiſtent.lib.5.c.14.num.7.* plures per me citati *d.part.2.allegat.40.à princ.* vbi *num.24.cum ſeqq.* reſolui poſt infinitos propemodum à me citatos contra alios facultatem huiuſmodi conceſſam Epiſcopis *dict.c.6.* abſoluendi ab hæreſi occulta, non deducta ad forum contentioſum, eſſe eiſdem ademptam per proceſſum Bullæ in Cœna Domini.

209 Secundò, poſſunt Epiſcopi ſibi facere caſuum reſeruationes de grauioribus delictis, in quibus ipſi tantùm vel eorum Vicarij in Diœceſibus ſuis abſoluere poſſint pœnitentes, Concil. Trid. *ſeſſ.14. c.7.de caſuum reſeru.* Zerol. *in praxi Epiſc. part.1. verb.caſus reſeruati*, Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccl.reſol.492.* Ioan.Valer. *de different.inter vtrumque forum, verb.Pœnitentia, differ.9.* Homobon. de Bonis *de caſibus reſeru.p.1.c.1.* Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſcopi, p.3.allegat.51.*

210 Tertiò, publicas pœnitentias iniungere, & ſolemniter pœnitentes abſoluere, *c.1. & c. Aurelius, 26.quæſt.6.c.accedentibus, de exceſſ.Prælat.* Sbroz *de offic.Vicar.lib.2.q.17.n.3.& q.18.num.3.* ita vt hoc agere ſine ſpeciali mandato Vicarius Generalis non poſſit, vt dixi *de offic. & poteſt. Epiſc. part.3. alleg.54.num.87.* Item Indulgentias concedere ſupra cæteros Sacerdotes de Iuriſdictione ordinaria poſſunt, Sbroz *d.lib.2.q.40.* Ego ipſe *d.p.3.all.88.*

211 Denique, quod ad Iuriſdictionem ordinariam Epiſcoporum pertinet, multa ſunt, quæ ſine eorum permiſſione, atque conſenſu fieri præcipuè

Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

à Clericis legitimè nequeunt, vide *c.cunctis fidelib. 16.q.1.* Hæc autem omnia in iis conſiſtere dignoſcuntur, quæ ſoli Epiſcopo (vt præmiſimus) ratione Ordinis, aut Dignitatis, aut Iuriſdictionis competunt, ſicut & à peccatis, & cenſuris eiſdem reſeruatis abſoluere ſolemniter, pœnitentes reconciliare, Ordines ab alio Epiſcopo ſuſcipere, Pontificalia in eius Diœceſi exercere, Eccleſiam propriam deſerere, ſeu beneficio renunciare, à loco reſidentiæ diſcedere, & alia huiuſmodi, quæ ſuis locis explicantur. In his autem omnibus non ſufficit licentiam Epiſcopi petere, niſi obtineatur. Verùm ſi Epiſcopus quandoque in re licita conſenſum præſtare noluerit, Romani Pontificis auctoritate poterit implorari, *c.nullus, de Iure patr.* gloſſ. *verb. Presbyteri, in Clem.1.de priuil.*

Et hæc omnia intelliguntur ſaluo Iure Priuilegiorum, & exemptionum, ac conſuetudinum, vt ſuo loco dicemus. Hactenus de Iuriſdictione ordinaria Epiſcoporum.

§. VIII.

PRæter Ordinariam auctoritatem, Iuriſdictionem habent etiam Epiſcopi in multis caſibus delegatam, in quibus ſcilicet procedere poſſunt tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, vbi ſe Ordinaria Iuriſdictio non extendit (vt in exemptos) vel aliter eorum eſſet arctata poteſtas, & hæc Iuriſdictio à Iure conceſſa eſt tam veteri, vt *in c.irrefragabili.§.cæterùm, de offic.Ordin.& in c.ad abolendam, in fine, de hæret.* cum alijs infrà poſitis, quàm etiam nouo, præcipuè à Tridentino Concilio; ſunt autem hi caſus, videlicet: 212

Primò, in ſupplenda negligentia Abbatum exemptorum in multis, vt *in c.quanto, de offic.Ord. & in Clement.vnica, de ſupplen.neglig.Prælat.* & ſpecialiter, vt in eorum Monaſterijs lectio ſacræ Scripturæ habeatur, ex Trid.Conc.Decreto *ſeſſ.5.de reform.c.1.* Franciſc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.par.2. c.2.n.59.* Piaſec. *in praxi Epiſc.p.2.c.3. n.41.verſ. Item*, Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rubr.12. c.13. num.5.* Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſcopi, p.3. alleg.57.num.16.* 213

Secundò, in procedendo contra Prædicatorem exemptum, qui hæreſes prædicauerit ex Concil. Trident. *eadem ſeſſ.5.de reformat.cap.2.* Fr.Emman. *quæſt.Regul.tom.1.q.8.art.6.* 214

Tertiò, in prouidendo de Vicarijs cum aſſignatione congruæ portionis fructuum in Eccleſijs, quæ reſidentiam requirunt, vbi Beneficiatus eſt legitimè diſpenſatus non reſidere, ex Concil. Trid. Decreto *ſeſſ.6.de reform.c.2.* Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſtici, p.2.c.2.n.62.* 215

Quartò, in viſitandis, & corrigendis Capitulis, & Canonicis Eccleſiarum exemptis toties quoties opus fuerit, Concil.Trid. *ſeſſ.6.c.4.* Franc.Leo *d.c.2.num.64.* 216

Quintò, in cognoſcendo de gratiæ ſubreptione, & obreptione, quæ ſuper abſolutione publici criminis, aut remiſſione pœnæ falſis fuerit precibus à Superiore impetrata, *c.ex parte, de offic.Ordin.c.ſi quando, de reſcript.* Concil.Trid. *ſeſſ.13. de reform. c.5.* & idem de diſpenſationibus obtentis ex eodem Concil. *ſeſſ.21.de reform.cap.5.& 6.* & idem in Conſtitutionibus, vel Conſuetudinibus à Sede Apoſtolica approbatis de faciendis compoſitionibus pro collatione, vel miſſione in poſſeſſionem de Canonicatu, vel ſimilium ex eodem Concilio *ſeſſ.24.de reform.c.14.* Franc.Leo *d.p.2.c.…n.79.* 217

218 Sextò, in corrigendis Clericis exemptis à ſua iuriſdictione etiam extra viſitationem, ex eod. Concil. *ſeſſ.14.c.4.de reform.* Franc. Leo *d. part.2. cap.2.num.63.*

219 Septimò, in diuidendis diſtributionibus quotidianis ex tertię partis fructuum deductione conſtituendis, vbi non ſunt, vel tenues habentur, ex eod. Concil. *ſeſſ.21. & 22.cap.3.* Franch. Leo *dict. p.2.cap.2.num.67.*

220 Octauò, in deputandis Coadiutoribus, aut Vicariis cum parte fructuum illiteratis, & imperitis Rectoribus Parochialium, ſi aliàs honeſtæ ſint vitæ, ex eod. Concil. *ſeſſ.21.de reform. cap.6.* Franc. Leo *d.p.2. cap.2. n.71.* & ante fuerat conſtitutum de Coadiutore Epiſcopo eadem auctoritate deputando *in c.vnico, de Cleric.agrot.lib.6.*

221 Nonò,, in viſitandis monaſteriis, & beneficiis commendatis, etiam exemptis, in quibus non viget Regularis obſeruantia, ex eod. Concil. *ſeſſ.21. de reform.c.8.in princ.& in fin.* Franc. Leo *d.p.2.c.2. n.74.* ſed & vbi in ſimilibus vigeret Regularis obſeruantia, ſi eorum Superiores admoniti intra ſex menſes non viſitauerint, aut correxerint, ex eod. Concil. *d.c.8.ad fin.*

222 Decimò, in viſitandis beneficiis exemptis nullius Diœceſis, ſi ſit proximior Epiſcop. aut à Concilio Prouinciali ad hoc deputatus, ex eod. Conc. *ſeſſ.24.de reform.c.9.* Franc. Leo *d.p.2.c.2.n.74.*

223 Vndecimò, in prohibendis, & ordinandis quæ in Miſſarum celebratione, vel vitanda ſunt, vel ſeruanda, ex eod. Conc *ſeſſ.22.in Decreto de obſeruandis, & euitand.in celebr. Miſſar.*

224 Duodecimò, in examinandis Notariis Iudicum Eccleſiaſticorum, & ſi idonei non ſint ab officio cohibendis, ex eod. Concil. *ſeſſ.22.de reform.c.10.* Franc. Leo *d.p.2.c.2. n.76.* Salgado *de poteſt. Regia tom.1.p.3.c.8.n.2.cum ſeqq.*

225 Decimotertiò, in his omnibus ordinandis, moderandiſve, quæ ad viſitationem, & morum correctionem ſubditorum ſuorum ſpectant, ex eodem Concil. *ſeſſ.24.de reform.c.10.* Franc. Leo *d.p.2.c.2. num.77.*

226 Decimoquartò, in reſtituenda, & ſeruanda clauſura Monialium in Monaſteriis etiam exemptis, *c.vnic.in fin.de ſtat.Regul.lib.6.* Conc. Trid. *ſeſſ.25. de Regular. c.5.* Eraſm. à Cochier *de Iuriſd. Ordin. in exemptos, p.4. q.53.* & in regendis monaſteriis Monialium Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiectis, *Clem. attendentes, de ſtat. Monach.* Conc. Trid. *ſeſſ. 25.de Regul.c 9.* Armend. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.2.tit.18.l.7.de Relig.num* 94. vbi hoc intelligit in concernentibus ſpiritualia, non verò temporalia.

227 Decimoquintò, in cognoſcendo de patronatibus quorumcunque beneficiorum, & Dignitatum minus legitimè conſtitutis, & acquiſitis, ex eod. Conc. Trid. *ſeſſ.25.de reform.c.9.*

228 Et generaliter, negligentiam exemptorum ſupplent Epiſcopi in multis, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegati, *c.1.de Iurepatr. Clem.quia contigit, de Relig. domib.* Negligentiam verò Delegati Papæ ſupplent auctoritate ordinaria, non delegata, vt eſt caſus notabilis *in cap.ſignificauis, de offic.Ordin.* aliàs regolariter ei cedit Epiſcopus in cauſa delegata, vt *in cap.ſanè, de offic.deleg.* Imò eius ſententiam, quamuis iniuſtam, exequi tenetur, ſi ſibi executio illa committatur, *c.paſtoralis, §.quia verò, eod.tit.* non tamen tenetur eius iuſſa exequi, niſi litteras ſuæ delegationis oſtenderit, *c.cùm in Iure, eod.tit.* Notandum eſt autem, quòd ſi quandoque Papa mandet Epiſcopo, vt ſubditos ſuos corrigat, tanquam eum excitans ad correctionem debitam exercendam, non intelligitur per hoc eum facere Sedis Apoſtolicæ delegatum in hac parte, *c.licet in corrigendis, & c.graue gerimus, de offic.Ord.* Menoch. *de præſumpt.lib.2.præſ.16.n.24.* Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſc.p.3.alleg.92.n.8.* nec ei iuriſdictionem concedere in exemptos, niſi hoc exprimat, vide *Clem.fin.de priuil.* Attamen hoc non procedit quoties in commiſſione adiecta fuerit clauſula, *Authoritate noſtra*, vel *tanquam Delegatus à nobis*, aut ſimiliter, quia tunc iuxta reg.text. *in l.1.§.ſi quis ſimpliciter, verſ.cùm adiicitur, ff. de verb.oblig.* videtur Superior Iuriſdictionem ordinariam inferioris mutare in delegatam, dum vult vt ipſe non iam ſuo nomine, ſed delegantis cognoſcat, quod proprium eſt delegatorum; ſucceditque reg. *leg.1.verſ.omnia enim, C.de veteri Iure enucl.* iuncta *l.1.§.qui mandatam, & l.3.ff.de officio eius*, probat in ſpecie text. *in c.cum aliquibus, verſ.niſi de reſcript. in 6.* ex quo ita in terminis poſt Bart. & alios, quos citant, tradunt Menoch. *de arbitr.lib.1.q.12.à n.4.* Azcued. *in rubr. tit.9.n.17.& 18.lib.3.noua recop.* Molin. *de Iuſt.tom.6. tract.5.diſp.14.n.15.verſ.quando verò*, quos ſequutus fui *d.alleg.92.n.8.*

§. IX.

QVamuis enim Epiſcopi maximam habeant auctoritatem, & Iuriſdictionem, vt vidimus, limitatur tamen in pluribus, & in hoc ſpecialiter, quòd exemptos corrigere, aut iudicare de iuriſdictione ordinaria non poſſunt, nec debent, *cap. pen. de offic.Ordin.cap.ſanè, de exceſſ. Præl.* Priuilegia enim ſubditorum ſeruare tenentur, *cap.dilecti, de priuil.* aliàs poteſt eis impunè obedientia à priuilegiatis, vel exemptis denegari, præterquam in aliquibus caſibus, *d.c.ſanè, & cap.cùm quorundam, eod.tit.* Nam Epiſcoporum auctoritas (& reſpectu Romani Pontificis, & aliorum Prælatorum, qui ſuprà illos ſunt) dicitur ſemiplena, & in partem tantùm ſollicitudinis vocati dicuntur, non in plenitudinem poteſtatis, *cap.decreto, cap.qui ſe ſcit 2. q.6.cap.ad honorem, de auctor.& vſu Pallij*, cum ſimilibus. Vnde vtuntur Baculo Paſtorali deſuper recuruo, per quod eorum poteſtas limitata oſtenditur, & depreſſa, *cap.vnic.in fin.iuncta gloſſ.de ſacra Vnctione.* Quare multa ſunt quæ facere prohibentur Epiſcopi; ſunt autem illa omnia quæ Papæ ſunt reſeruata, de quibus ſuprà egimus, *c.2.n.139. cum ſeqq.* Item ea quæ ad Patriarcharum, atque Archiepiſcoporum tantùm ſpectant officium, de quibus ſimiliter ſuis in locis iam vidimus, & ea quæ ſine conſenſu Capituli facere prohibetur, quæ infrà ſuis in locis exponemus. Nunc verò quædam alia ſpecialiter, & expreſsè eis denegata breuiter referamus, quæ videlicet ſi facta fuerint non ſunt valida, alia verò ſunt multa quæ facere non deberent, ſed ſi fierent, certè valerent, ea tamen colligere ſuperuacaneum viſum eſt, caſus eſt *in cap.ad aures, de tempor.ordin. in cap.ſi quando, de offic.deleg.*

Primò igitur, Epiſcopi iuriſdictionem in priuilegiatos, & exemptos exercere, ac manus in his quæ ſuperiori reſeruantur, apponere prohibentur, vt ſuprà diximus.

Secundò. Eccleſiam alteri ſubiectam ab eius 229
ſubiectione ſine cauſa liberare non poſſunt, *cap.2. de exceſſ.Præl.* gloſſ.notab. *verb.pleno Iure, in cap.1. 16.q.2.* vide gloſſ. *verb.obuentione, in cap.ad audientiam,*

230 *tiam, de Eccleſ.ædif.* Nec etiam poſſunt ex toto Eccleſiam à ſe eximere, & alteri ſubiicere, ſecundùm gloſſ. *in verb. cathedraticum, in c. paſtoralis, de donat.* vbi Abb. *num.* 7. quod tamen intelligitur, vbi ſoli ipſi hoc faciunt, ſecus quando confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia acceſſit, eadem gloſ. *in verſ. nec obſtat*, quam ſequitur Butr. *num.* 13. per text. ibi *in c. conſtitutus*, vbi etiam Butr. *num.* 18. Anchar. *n.* 4. *in 3. apposit.* & Abb. *n.* 10. *de relig. domib.* idem Abb. *in c. cum venerabilis, n. 4. de cenſib.* Rota *in nullius, ſeu Squillacen. Iuriſdictionis*, 15. *Ianu.* 1618. *coram bonæ mem. Martino Andrea.*

231 Tertiò, à multis grauaminibus Religioſorum ceſſare iubetur, quæ exprimuntur *in cap. nimis, il 1. & 2. de exceſſ. Prælat. & Clem. 1. eod. tit.*

232 Quartò. Subditis ſuis interdicere non poſſunt ne Superioribus ſtatum ſuarum Eccleſiarum denuntient, *c. quia plerumque, de offic. Ordin. l.* 6.

233 Quintò. Quemquam excommunicare non poſſunt pro iniuria propria, niſi talis iniuria magis Eccleſiam, quàm ſe ipſos lædere videretur, vide *cap. inter querelas, & c. Guiliſarius* 23. *q.* 4. vel niſi pro tuendis Iuribus propriis contra poteſtatem temporalem, vbi aliàs temporalis defenſio non ſufficit, *cap. dilecto, de ſent. excomm. l* 6. latè Riccius. *de Iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.* 4. *c.* 61. *per tot.*

234 Sextò. Exactiones & tallias, ac alia ſimilia Clericis, aut Monachis imponere prohibentur, *c. nulli Epiſcoporum, cum ſeq.* 16. *q.* 1. *c. Diaconi ſunt, verſ. nunc autem,* 93. *diſt. c.* 1. *de exceſſ. Prælat. c. cùm Apoſtolus, §. prohibemus, de cenſib.* ne videantur in Eccleſia Dei exactores potiùs, quàm Pontifices, vt inquiunt Patres 10 Toletano Concilio relato *in cap. quia cognouimus,* 10. *q.* 3. Vide quæ latè dixi *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 85.

235 Septimò. Epiſcopalia, ſiue Pontificalia in aliena Diœceſi exercere non poſſunt ſine proprij Epiſcopi licentia, *cap. Epiſcopus, il* 1. 7. *q.* 1. cum ſimilib. Concil. Trid. *ſeſſ.* 6. *de reform. c. vlt.* Armend. *in add. ad recop. leg. Nau. l.* 1. *tit.* 18. *l.* 7. *de Epiſc. n.* 68. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 1. *c.* 1. 46. *pag.* 35. Campan. *in diuerſ. Iur. Can. rubr.* 9. *c.* 5. *n.* 6. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 6. *n.* 10. *cum ſeqq.* etiamſi vocati ab inferioribus fuerint pro exercendis Pontificalibus in locis exemptis, quia adhuc requiritur licentia illius Epiſcopi, intra cuius fines loca exempta ſunt conſtituta, Galet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Epiſc. pag.* 100. *col.* 1. Armend. *d. loco n.* 35. & 68. Ego ipſe *d. alleg.* 6. *n.* 15.

236 Octauò. Nec ſimiliter alienos Clericos abſque expreſſo conſenſu, ſeu litteris dimiſſoriis ſui proprij Epiſcopi ordinare poſſunt, itavt ſi contrarium faciant, ſuſpenſi fiant à collatione Ordinum per annum, tam ſi ſcienter, quàm ſi affectata ignorantia, vel quocumque alio quæſito figmento præſumpſerint ordinare, *cap. eos, de temporib. ordin. l.* 6. Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reform. c.* 8. nec tantùm à collatione illius Ordinis, quem ſine dimiſſoriis alieno Clerico contulit, ſed reliquorum omnium, Vgolin. *de offic. Epiſc. c.* 26. *§.* 12. *nu.* 1. Campan. *d. rubr.* 9. *c.* 1. *n.* 16. Ego ipſe *d. part.* 2. *allegat.* 8. *nu.* 1. vbi *n.* 2. dico quòd ſi Tonſuram ſolùm conferret, à collatione illius tantùm ſuſpenſus eſſet, & *num.* 3. quòd prædictam ſuſpenſionem non incurrit Epiſcopus, probabiliter ignorans Clericum eſſe alterius Diœceſis, & *num.* 4. idem teneo ſi ordinet extraneum bona fide ſub ratihabitione proprij Epiſcopi, aduertens tamen illum ante factum hoc debere effugere.

Nonò. Non poſſunt ſibi ſucceſſores eligere, *c.* 4. 237 *cum ſeqq.* 8. *q.* 1. Ad illud verò de Beato Valerio, Diuo Auguſtino, atque aliis, duos ſibi ſucceſſores elegiſſe vulgò refertur, reſpondent multi ex conceſſione Romani Pontificis factum fuiſſe, vt innuit Ludouic. ab Angelis *in vita ſancti Auguſtini, l.* 4. *c.* 16. dum ait. *Beatus Valerius facultatem obtinuit, vt eum ſibi Coadiutorem haberet.* Sed diuinatio eſt; ideò melius dici poteſt conſtare ex *epiſt.* 110. eiuſdem Sancti Auguſtini, neque ipſum, neque Valerium, neque Seuerum ſibi ſolos ſucceſſores elegiſſe, ſed potiùs Clero, & populo propoſuiſſe perſonas, quas tanto munere dignas iudicabat, populúmque, & Clerum per acclamationem conſenſiſſe, & eo modo elegiſſe iuxta formam, & modum in illis temporibus ab ipſo Summo Pontifice permiſſum, quod aliàs probaui *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part.* 1. *tit.* 1. *c.* 3. *n.* 40. *cum ſeqq.*

Denique, pleraque eis prohibentur abſque Sedis Apoſtolicæ licentia, vt eſt Epiſcopatui renunciare, *cap. niſi cùm pridem, de renunc. c.* 4. *de tranſlat. Epiſcopi*, Religionem intrare; Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſc. part.* 3. *allegat.* 33. *n.* 13. & longam peregrinationem arripere, *cap. magnæ, de voto*, vbi dixi *in collect. n.* 11. 238

Electus autem Epiſcopus non poteſt ante Confirmationem adminiſtrationi Eccleſiæ ſe immiſcere, *cap. noſti cap. tranſmiſſam, in fine, & cap. nihil etiam. in fine, de elect. & c. auaritia, eod. tit. in* 6. nec ante Conſecrationem Epiſcopalia exercere, quia nec ante Epiſcopus nominatur, & ideò, ſi nomen non habet, nec habere officium poteſt, vt inquit Damaſus Papa *in cap. Coepiſcopi, in fin.* 68. *diſt.* & hæc de poteſtate & auctoritate, ſeu Iuriſdictione Epiſcoporum dicta ſint ſatis, quia de hac materia iam in ſpeciali tractatu hac de re edito pleniſſimè egimus. 239

CAPVT XII.

De Dignitate, & Priuilegiis Epiſcoporum.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcoporum dignitas maxima eſt & ſuprema.*

2 *Epiſcopos diligere eiſque obedientiam debitam exhibere omnibus Clericis, & cunctis fidelibus præcipit Eccleſia.*

3 *Sedes Epiſcopi in Eccleſia in eminentiori loco ponitur.*

4 *Conſtantinus Magnus, & Valentinus Imperator Epiſcopos in ſumma veneratione habuerunt.*

5 *Epiſcopus in Choro, Capitulo, & Proceſſionibus, ac aliis actionibus publicis, primum locum, & ſedem habere debet, etiam in Eccleſiis exemptis, vt n.* 10.

6 *Sacerdotes Chriſti Regum, & Principum, ac omnium Fidelium patres, & magiſtri cenſentur.*

7 *Imperator Catholicus filius Eccleſiæ eſt, non Præſul, & quod ad Religionem competit, diſcere ei conuenit, non docere.*

8 *Epiſcopos, qui ſui ſtatus obliti Pontificiã dignitatem dehoneſtant, grauiter increpat Conc. Trid.*

9 *Epiſcopi ſe quoque inuicem diligere, ac inuicem adiuuare debent.*

10 *Epiſcopus non poteſt prohiberi quominus in Eccleſiis etiam exemptis Pontificalia exerceat.*

21 *Epiſcopus Diœceſanus in ſua Eccleſia, & Diœceſi in conſecrationibus, & actibus Pontificalibus exercendis, præferendus eſt omnibus aliis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, etiam ipſo Diœceſano anterioribus, Metropolitano tamen excepto.*

22 *Epiſcopi extra Diœceſim debent inter ſe præcedere ſecundùm antiquitatem ſuæ promotionis.*

23 *Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem pro Pontificalibus celebrandis, & ab ea recedentem poſt celebrationem tenentur aſſociare Decanus, Dignitates, & Portionarij vſque ad domum.*

24 *Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem, vt aſſiſtat Officiis tenentur aliqui ex Dignitatibus, & Canonicis ad oſtium Eccleſiæ occurrere, & in redditu eundem vſque ad oſtium concomitare.*

15 *Epiſcopo celebranti aſſiſtere tenentur Decanus, ſeu Prima Dignitas, & duæ aliæ Dignitates, vel Canonici præter Diaconum, & Subdiaconum miniſtros, qui cantant Euangelium, & Epiſtolam.*

16 *Archidiaconus etiamſi ſit prima dignitas, vel vnica, tenetur aſſiſtere Epiſcopo celebranti, & ad id cogendus eſt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis.*

17 *Canonici Collegiatarum Eccleſiarum non obligantur aſſiſtere Epiſcopo Pontificaliter celebranti in alia Eccleſia.*

18 *Epiſcopus inductus cappa quotieſcumque ſe conferret ad Eccleſiam vt in eadem diuinis Officiis interſit, aut ſolemniter celebret, vel alias functiones Pontificales exerceat, iidem Canonici habitu Canonicali induti dictum Epiſcopum ab eiuſdem Epiſcopi domo ad Eccleſiam, & ab Eccleſia ad eandem domum diſtantia non obſtante aſſociare tenentur.*

19 *Canonici dum in Palatio Epiſcopi eum expectant Pontificaliter ſe veſtientem ad effectum illum comitandi ſedes ſunt miniſtrandæ.*

20 *Epiſcopo adueniente ad Eccleſiam dum Officia diuina in Choro cantantur, non tenentur Canonici Chorum deſerere, vt illi occurrant.*

21 *Epiſcopus electus eximitur à patria poteſtate.*

22 *Epiſcopus in ſignum dignitatis, & ſpiritualis quoque Matrimonij cum Eccleſia ſua annulum portare poteſt in digito, & Mitra, ac aliis Epiſcopalibus ornamentis condecoratur.*

23 *Miſſam nullus celebrare poteſt in Altari in quo Epiſcopus eadem die Miſſã cantauit ſolemnem.*

24 *Epiſcopi poſſunt cum Altari portatili vbique locorum extra Eccleſiam celebrare per ſe, vel per alium in præſentia ſua.*

25 *Epiſcopis omnibus indifferenter permittitur celebrare facere in Capella ſui Palatij.*

26 *Benedicere ſolemniter populum in ſuis Diœceſibus poſſunt Epiſcopi.*

27 *Interdicti tempore poſſunt Epiſcopi celebrare, & in ſua præſentia facere celebrari.*

28 *Confeſſorem ſibi eligere non poteſt Epiſcopus Sacerdotem non ſubditum, qui à proprio Epiſcopo non ſit approbatus.*

29 *Cathedratici exactionem, & Canonicam portionem, & alia ſimilia, quæ ad legem Diœceſanam pertinere dicuntur, habent Epiſcopi.*

30 *Epiſcopi ad teſtimonium dicendum, flagitari non poſſunt.*

31 *Iurant Epiſcopus in teſtimonio dicendo, aut de calumnia, non tangit Euangelia, ſed tantùm à longè manus eleuat versùs illa.*

32 *Iudices eſſe poſſunt in cauſis ſuarum Eccleſiarum Epiſcopi.*

33 *Iudicium Epiſcopi in quacunque cauſa eligere cuicunque licitum eſt.*

34 *Conſeruatores Iudices dantur Epiſcopi, vel alij tantùm in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti.*

35 *Epiſcopi ſi à quoquam rebus propriis ſpolientur, vel à ſuis ſedibus eiiciantur, ſunt ſtatim in omnibus reſtituendi antequam vllum crimen eis obiici poſſit.*

36 *Perſecutores Epiſcoporum grauium pœnarum ſententiis puniuntur.*

37 *Ciuitas illa perpetuò à Paſtore priuanda, quæ cauſa fuerit Epiſcopum ſuum interimere.*

38 *Correctione Epiſcoporum cùm deliquerint quanta cum reuerentia, & circumſpectione ſit procedendum, oſtenditur.*

39 *Epiſcopi accuſati nequaquam ſunt citandi, vel monendi, vt perſonaliter compareant niſi ob cauſam ex qua deponendi, vel priuandi eſſent.*

40 *Epiſcopi ex quouis delicto etiam atrociſſimo ad Romanam Curiam citari non poſſunt niſi accedat ſpecialis commiſſio motu Papæ ſignata.*

41 *Teſtes contra Epiſcopos in criminali cauſa non niſi conteſtes, & bonæ famæ, exiſtimationis, & conuerſationis fuerint, reiiciendi ſunt.*

42 *Cauſæ criminales Epiſcoporum, ex quibus comparere perſonaliter debent à ſolo Romano Pontif. cognoſcendæ, & terminandæ ſunt, quamuis Epiſcopi ſint titulares.*

43 *Epiſcopi hæretici non poſſunt ab Inquiſitoribus Fidei puniri.*

44 *Minores Epiſcoporum cauſæ à Concilio Prouinciali, vel à deputatis per illud terminandæ ſunt.*

45 *Concilium Prouinciale non poteſt formare proceſſum in cauſis criminalibus grauioribus contra Epiſcopum ad effectum tranſmittendi illud ad Sanctiſſimum.*

46 *Iudices Eccleſiaſtici à Sede Apoſtolica deputati contra Epiſcopos qualiter procedere debeant? oſtenditur.*

47 *Officialibus Metropolitanorum prohibetur cenſuras in Suffraganeos proferre ob reuerentiam Pontificalis officij, niſi adhuc non fuerint conſecrati.*

48 *Inquiſitores hæreticæ prauitatis non poſſunt de hæreſi inquirere, aut procedere contra Epiſcopos niſi hoc eis Apoſtolica conceſſione ſpecialiter permittatur, debent tamen habita notitia de hæreſi alicuius Epiſcopi illam Papæ nunciare.*

49 *Suſpenſionis vel interdicti ſententiam ipſo facto incurrendam nunquam incurrunt Epiſcopi, niſi de eis in edicto expreſſa mentio habeatur.*

QVONIAM dignitas Epiſcoporum 1 ob Ordinem maxima eſt, & ſuprema poſt Papam, cùm in locum Apoſtolorum ſuccedant, & cæteris Presbyteris ſint ſuperiores, vt ait Trident. Concil. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordin. cap.* 4. Ideò præter auctoritatem, & poteſtatem, quam vidimus, honorem quoque, & præeminentiam ſuper cæteros à ſacris Canonibus acceperunt, & priuilegia plurima meruerunt.

In primis enim omnibus Clericis, & cunctis 2 etiã fidelibus Eccleſia præcipit, vt Epiſcopos ſuos diligant, eiſque obedientiam debitam exhibeant, inquit, *Et reliqui Eccleſiæ Miniſtri, omneſque plebes Epiſcopos ſuos diligere debent, & eorũ præceptis obedire*

dire,etiamſi ipſi aliter,quod abſit,agant, niſi in Fide erranerint. Sic & Beatus Apoſtolus Petrus hortabatur,dicens: *Obedite Propoſitis veſtris, non ſolùm bonis,& modeſtis;ſed etiam dyſcolis.* Enatiſtus quoque Papa *in cap.ſicut vir,in fine,7.q.1.* dicit Eccleſiam cum tanta reuerentia Epiſcopi ſui doctrinam ſuſcipere debere, eúmque amare , & diligere , vt Legatum Dei, & præconem veritatis. Si quis autem Epiſcopos non obedierit; ſiue ſit Sacerdos,ſiue alius Clericus, ſiue etiam Princeps, Canonum ſententia pronuntiatur infamis , & à liminibus Eccleſiæ eſt reiiciendus, vt dicitur *in cap. ſi autem, 11.q.3.& in cap. ſi quis, & in cap. omnes , de maior. & obed. cap. veritatis, ad fin. de dol. & contum.* Nec poteſt ſubditus contra Prælatum ſuum præſcribere obedientiam, *cap. cùm non liceat, de præſcrip.*

3 Vnde in honorem Epiſcopalis dignitatis ſtatutum fuit, vt Sedes Epiſcopi in Eccleſia in eminentiori loco ponatur, & innuit text. *in cap. Epiſcop. in Eccleſia, 95.diſt.* nam cùm Epiſcopus quaſi ſpeculator ſit appellatus , ſedere ſublimior in Eccleſia debet, & in conſenſu Presbyterorum. Et Vrbanus Papa in epiſtolis ait: *Sedes Epiſcopis in Eccleſiis erecta indicant ſpeculationem , & poteſtatem iudicandi, & ſoluendi, atque ligandi à Domino ais conceſſam* , & iam ab ipſo naſcentis Eccleſiæ exordio Principes Catholici verbis & factis ſemper oſtenderunt quantum Epiſcopis tribuendum eſſet in omnibus ſe illis anteriores profitentes , ac primùm Conſtantinus ille Magnus ingreſſus locum,
4 in quo Epiſcopi conuenerant ad Concilium Nicænum celebrandum in medio conuentus erectus conſtitit, ac cum parua quædam ſella ex auro fabricata illi eſſet loco poſita , non prius conſedit, quàm Epiſcopi ad id annuiſſent , vt eſt apud Euſeb. *lib.3.de vita illius, cap.*10. nec ſolùm Epiſcopos,vt Patres, immò verò vt Dei Prophetas omninò honorificè reuerebatur , vt idem Euſeb. in eadem hiſtoria memoriæ prodidit , *lib.3. capit.*22. Item Valentinus Imperator virtutibus , & rebus geſtis vbique clarus, ipſos Epiſcopos in ſumma veneratione ſcribitur habuiſſe, *l.3. tripartita hiſtoria,cap.*8.Vnde Concil.Trid. *ſeſſ.25.de reform. c.6.* admonet, vt Epiſcopis vbique is honor tribuatur,
5 qui eorum dignitati par eſt,eíſque in Choro, & in Capitulo,in Proceſſionibus, & aliis actibus publicis ſit prima ſedes,& locus, quem ipſi elegerint, & præcipua omnium rerum agendarum auctoritas, Aloyſ Ricc.*in praxi aurea, reſolut.*203. *num.*3. *in fine*, vbi cum Vincent.de Franch. *deciſ.*158. *nu.*5. *in vltim.edit.* ſubdit hoc fallere quando ſedet vt Conſiliarius Regis; quia tunc non procedit alios Conſiliarios.

6 Hinc Innoc.III. *in c.ſolitæ,de maiorit. & obed.* grauiter reprehendit Conſtantinopolitanum Imperatorem , eo quòd eiuſdem Vrbis Patriarcha iuxta ſcabellum pedum ſuorum in parte ſiniſtra ſedere permitteret, latè oſtendens , quòd dignior ſit poteſtas Eccleſiaſtica temporali , & ſæculares Principes Eccleſiaſticis ſubmitti debere Principibus, quod in multis ſacrorum Canonum locis , de quibus 96. *diſt.per tot.* & ſanctorum Doctorum ſententiis comprobatur, ſpecialiter ex Beatis Gregorio,& Gelaſio , *in c. quis dubitet , cum ſeqq. ead. diſtinct.* apud quos habetur Sacerdotes Chriſti Regum, & Principum , & omnium fidelium Patres, & Magiſtros cenſeri, & Ioannes Papa *in c. ſi Im-*
7 *perator, ead. diſtinct.* dicit Imperatorem Catholicum filium Eccleſiæ eſſe , non Præſulem, & quod

Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

ad Religionem competit,diſcere ei conuenit, non docere; & poſt multa , *Imperatores Chriſtiani* , inquit , *ſubdere debent executiones ſuas Eccleſiaſticis Præſulibus,non præferre.* & Gelaſ. *in c.duo ſunt, ead. diſt.* hoc idem confirmans exempla adducit Innoc. Papæ I.qui Arcadium Imperatorem communione priuauit, & Ambroſij Mediolanenſ. Epiſcopi, qui Theodoſium magnum ab Eccleſia,& Sacramentis excluſit,eius doctrinam ſubiungens, cum dicebat: *Honor,& ſublimitas Epiſcopalis nullis poterit comparationibus adæquari , ſi Regum fulgori compares, & Principum diademati, longè erit inferius,quàm ſi plumbi metallum ad auri fulgorem compares*, & quæ ſequuntur.

Eadem quoque ratione Innocentius III.*in cap. qua fronte , de appellat.* Archiepiſcopum Cantuarienſem reprehendit, quòd in Camera Regis Epiſcoporum electiones confirmaret , dicens id eſſe contra debitum Iuris,& Pontificalis Officij dignitatem. Quapropter hodie Concil. Trid. *ſeſſ.25. de reformat. cap.*1. grauiter Epiſcopos illos increpat qui ſui ſtatus obliti Pontificiam dignitatem dehoneſtant, dum non modò Regibus , ſed etiam Regum Miniſtris, & Regulis, ac Baronibus indecenti quadam demiſſione, & nimis indignè non ſolùm loco cedunt,ſed etiam perſonaliter inſeruiunt; vnde eis præcipit,vt ab huiuſmodi abſtineant , & tam in Eccleſia,quàm foris ſuum gradum , & ordinem præ oculis habentes , vbique ſe Patres , & Paſtores eſſe meminerint, omnibuſque tam Principibus, quàm cæteris iubet,vt eos paterno honore , & debita reuerentia proſequatur. *Epiſcopi enim* (vt ait Clemens V. *in Clement. 1. §. pen. de pœn.*) *dicuntur ſanctiſſimi, Chriſti Legati exiſtunt, ſpirituales ſunt Patres , Fratres, & Coepiſcopi Papæ, & columna comprobatur Eccleſiæ, cap.*1. 3. *quæſt.*8. *cap.accuſatio,* 2. *q.*7. Vnde à ſacris Canonibus *Reuerendiſſimi* appellantur *in cap. perlatum,* 88. *diſt. & in cap.*1.7.*q.*2.*& in cap.generaliter* 16.*q.*1. & in ſacris Imperatorem legibus *ſanctiſſimi* nuncupantur *in Auth.de ſanctiſſimis Epiſcopis*, cum aliis per me adductis ſuprà *cap.7.num.29. cum ſeqq.* Perfectiores namque cenſentur Fratribus Religioſis propter regendi officium,vt ait idem Clemens V.*in Clement.Exiui, de verbor. ſignific.* ſed , & ipſi quoque debent ſe inuicem honorare, & qui poſteriores ſunt ordine aliis in ſedendo , & ſubſcribendo, & aliis actibus loco cedere , vt monet, & ſtatuit Gregorius Papa *in cap.fin.17.diſt.cap. Epiſcoporum, 74.diſt.* ſe quoque inuicem diligere , inuicem adiuuare,non autem perſequi,aut nocere,vel ab alterius adiutorio ſubtrahere debere ſacri Canones 9
admonent.

Hinc denique Laurent. Gloſſator antiquus *in c. ſolitæ,de maior.& obed.* inuehit contra Prælatos Hiſpaniæ,qui oſculantur manus Regum ; & Aluarus Pelag *in tract.de planctu Eccleſ. l.2, c.*18. id illicitum & inhoneſtum iudicat , per hæc verba. *Fateor ego vilis Præſul Sylvenſis Eccleſiæ ſcriptor huius operis potius timore quàm humilitate coactus ſum oſculari dexteram Regis Portugalliæ, quamquam ab eo non teneam Regaliam , ſed quæ ex timore facit , iam non facit, extra de regul. Iur. qui ex timore. Dic tamen quòd ſi Epiſcopus comes ſit, oſculari debet, cùm ex conſuetudine alij Magnates hæc faciant,&c.*

Epiſcopus igitur in omnibus ſuæ Diœceſis 10
Eccleſiis, quantumuis exemptis , & priuilegiatis, eſt honorandus, eique in Choro, in Capitulo, in Proceſſionibus , & aliis actibus publicis primum locum , & primam ſedem, quam ipſe elegerit,

danda eſt, nec poteſt prohiberi quominus in dictis Eccleſiis etiam exemptis Pontificalia exerceat; immò poteſt Epiſcopus contradictores pœnis,& cenſuris Eccleſiaſticis compellere, vt cenſuit ſacra Rituum Congreg. *in vna Tullen.6. Decembris* 1613. Et poſſunt in eiſdem exemptorum Eccleſiis Cathedram non iudicialem ad effectum celebrandi & prædicandi collocare, Stephan.Grat. *deciſ.*113.*in addit.*Nouar. *in ſumm.Bullar. titul. de Baldachino,num.*3.*in princip.*Item & Baldachinum erigere ex deciſione S.Congregat. tenent Ricc. *in praxi aurea reſol.*313.*num.*1. Nouar.*vbi ſuprà à num.*10.

11 Epiſcopus Diœceſanus in ſua Eccleſia,& Diœceſi in Conſecrationibus, & actibus Pontificalibus exercendis, præferendus eſt omnibus aliis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, etiam ipſo Diœceſano anterioribus, Metropolitano tamen excepto; licèt aliàs Epiſcopus Diœceſanus Epiſcopus aduenas & peregrinos in ſua Diœceſi debeat honorare, & dexteram, & locum digniorem eis cedere, eadem ſacra Congregatio *in vna Brachi-*
12 *nonenſ. de menſe Ianuary* 1609. Extra verò Diœceſim debent Epiſcopi inter ſe præcedere, ſecundùm antiquitatem ſuæ promotionis, vt dixit eadem ſacra Congregatio *in vna Segobricen.*25.*Martij* 1609.

13 Decanus, Dignitates, & Portionarij non ex vrbanitate, ſed ex debito tenentur aſſociare Epiſcopum venientem ad Eccleſiam Cathedralem, & ab ea recedentem poſt celebrationem, vt cenſuit eadem Congregatio *in Iacen. de anno* 1609.

14 Intellige quando venit ad Eccleſiam ad celebrandum Pontificalia; in aliis autem diebus ſatis eſt, vt aliqui ex dignitatibus & Canonicis ad oſtium Eccleſiæ occurrant, & in reditu eundem vſque ad oſtium concomitentur, vt eadem ſacra Congregatio *in Ripana* 24. *Octobris* 1609 *&* 23. *Ianuarij* 1610. vbi ſubditur, an teneantur etiam feſtis non ſolemnibus quando accedit ad Eccleſiam, vt aſſiſtat Officiis, & hoc ſtante conſuetudine.

15 Epiſcopo celebranti aſſiſtere tenentur Decanus, ſeu prima Dignitas, & duæ aliæ Dignitates, vel Canonici præter Diaconum, & Subdiaconum miniſtros, qui cantant Euangelium, & Epiſtolam, eadem ſacra Congregatio *in Iacen.*
16 *de eodem anno* 1609. & Archidiaconus etiamſi ſit prima Dignitas, vel vnica, tenetur aſſiſtere Epiſcopo celebranti, & ad id cogendus eſt pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis, vt *in vna Reatina*, Nicol.Garc. *de benef. part.*3.*cap.*2.*numer.*492. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. aſſiſtentia, num.*1.

17 Canonici verò Collegiatarum Eccleſiarum non obligantur aſſiſtere Epiſcopo Pontificaliter celebranti in alia Eccleſia, ſicut nec obligantur accedere ad proceſſiones particulares quæ fiunt in Cathedrali, nec pariter Eccleſiam ſuam deſerere debent in principalibus feſtiuitatibus ad aſſiſtendum in Cathedrali, vt cenſuit ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum præpoſitorum *in vna Vercelen.*20.*Iuly* 1592.

18 Propoſita in eadem ſacra Congregatione Epiſcoporum differentia inter Epiſcopum Theleſinum, & Canonicos, ac Capitulum, occaſione aſſociationis eiuſdem Epiſcopi, ſacra eadem Congregatio *ſub die* 24.*Maij* 1619.cenſuit, quòd quotieſcunque Epiſcopus indutus Cappa ſe conferret ad Eccleſiam, vt in eadem Diuinis officiis interſit, aut ſolemniter celebret, vel alias functiones Pontificales exerceat, iidem Canonici habitu Canonicali induti dictum Epiſcopum ab eiuſdem Epiſcopi domo ad Eccleſiam,& ab Eccleſia ad eandem domum, allegata diſtantia non obſtante, aſſociare teneantur.

Eadem quoque ſacra Congregatio ad Archie- 19
piſcopum Panormitanum *ſub die* 28. *Maij* 1584. reſcribens cenſuit Canonicis, dum in Palatio Epiſcopi eum expectant Pontificaliter ſe veſtientem
ad effectum illum comitandi, ſedes eſſe miniſtran- 20
das,& adueniente Epiſcopo ad Eccleſiam dum officia diuina in Choro cantantur non teneri Chorum deſerere, vt illi occurrant.

Denique, in tantæ dignitati honorem, multa priuilegia Epiſcopis conceduntur,& alia inſignia, & prærogatiuæ eis competunt de Iure.

Primò enim, electus Epiſcopus eximitur à pa- 21
tria poteſtate ea lege Canonica, & Ciuili, vt *in c.per venerabilem, qui fil.ſint legit. Auth.ſed Epiſcopalis dignitas,C.de Epiſcop.& Cleric. l.*14.*tit.*8.*part.*4.Cou. *in cap.quia nos, num.*3.*de teſtam.* Bernard. & Salzed. *reg.*235. Garc. Falcon. *reg.*198. Cott.*in memorabil. verb.Epiſcopalis dignitas*,Viui.*tom.*2.*commun.opin.l.*8.*tit.*29. *de patria poteſt. n.*4.*pag.*403.Aſcan.*de patria poteſt.cap.fin.num.*49.Gutierr.*in repet.§.ſui, num.*10.*&* 11. *Inſtit. de hæred. qualit. & differ.* Valdeſ. *ad Xuar. part.*2. *pag.*62. Molin.*de Iuſtitia tract.*2.*diſput.*229.*verſ. Sextò*, Rebell.*de oblig. Iuſtit.part.*2.*l.*1.*q.*8.*num.*6.Thom. Valaſc. *tom.*1.*allegat.*29. *num.*79. Matt. *de Iuriſd. p.*4.*cent.*1.*caſ.*27.*num.*4.Soſa *in libello de la obligacion con que quedam los Obiſpos Regulares,num.*96. vbi intelligit de Epiſcopo electo, & confirmato, per doctrinam addit. ad Abb. *in cap. indecorum, num.*4. *de ætate & qualit.* & liberatur ab omni ſeruili, aut adſcriptitia fortuna, *c.ſi ſeruus ſciente*,45.*diſtinct.*

Quod vtique accipiendum eſt quoad nociua, non quoad vtilis, nam ſucceſſibilis remanet patri, & iura ſuitatis non amittit, & ideo ſi ſit Conſtitutio Regia, ſeu ſtatutum, vt filiusfamilias conſtitutus in poteſtate patris gaudeat certo aliquo priuilegio, filiusfam. Epiſcopus eo gaudebit, ac ſi eſſet in poteſtate conſtitutus; vt per Aldobrandin. *in §.*1.*n.*19.*& in §.filiusfam.num.*24.*Inſtit.quibus modis ius patria poteſt.ſoluitur.* Guilielm.Benedict. *in cap.Raynutius,de teſtam.verb.mortuo itaque teſtatore,p.*2.*num.*150.Anton.Gom.*var.tom.*1.*cap.*9. *n.*11. Menoch. *remed.*10.*de adipiſc. num.*66. Vgolin. *de officio Epiſcopi,cap.*2.*§.*2.*num.*4.Molin. *d. tract.*2. *diſp.*179. *in fine.*

Secundò. In ſignum dignitatis, & ſpiritualis 22
cuiuſque matrimonij cum Eccleſia ſua annulum portare poteſt in digito, & Mitra, ac aliis Epiſcopalibus ornamentis, & inſigniis decoratur, de quibus Lancellot. Conrad. *in templ.omn. Iudic.l.*2. *cap.*5.*in princ.* Sbroz *de officio Vicarij, lib.*2. *qu.*7. *num.*1.

Tertiò.In Altari, in quo Epiſcopus Miſſam can- 23
tauit, nullus eadem die poteſt Miſſam celebrare, *cap.in Altari,de conſecr.diſt.*2.Henriq.*in ſum.lib.*9. *cap.*28.*§.*1.Azor.*inſtit.moral.part.*1. *lib.*10.*cap.*27. *q.*10.Bonacin.*de Sacram.diſp.*4.*q.vlt.punct.*9.*n.*15. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.*1.*l.*3. *cap.*32.*n.*5.vbi intelligit de Miſſa ſolemni,& Pontificali; quem refero Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcopi,part.*2.*alleg.*24.*n.*1.*ante verſ.Sacerdos*, ſecundùm Lugdunenſ.impreſſ.

Quartò.

24 Quartò. Poſſunt Epiſcopi cum Altari portarili vbique locorum extra Eccleſiam celebrare per ſe, vel per alium in præſentia ſua, *cap. fin. de priuil. lib.6.* Nau. *conſ.5. ſub illo tit. de nouis*, vbi licèt dubitet an hoc priuilegium ſublatum fuerit per Conc. Trid. *ſeſſ.22. in Decreto, de obſeruandis in ſacrificio Miſſæ*; tamen verius eſt non eſſe ſublatum, vt docent Azor. *inſtit. moral. part.1. lib.10. cap.26. q.4.* Ludou. Beia *reſponſ. caſuum conſcient. p.4. caſ.33. ferè per tot.* Armend. *in addit. ad Recop. legum Nauarra, l.1. tit.18. l.7. de Epiſcopis, n.75.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Miſſa, differ.2. verſ. hæc tamen regula*, Fagund. *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.2. lib.5. cap.13. n.19.* Ego ipſe
25 *d.p.2. alleg.25. num.5.* omnibus quoque Epiſcopis indifferenter permiſſum eſt celebrare facere in Capella ſui Palatij, vt Epiſcopo Tortonen. reſcript. ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *die.14. Nouembr.1603.*

26 Quintò. In ſuis Diœceſibus Populum ſolemniter benedicere poſſunt, *Clem. final. de priuileg.* priuatè verò celebrantes in Diœceſibus alienis poſſunt vti benedictione Epiſcopali cum verbis, *Sit nomen Domini benedictum*, vt reſoluit Piaſec. *in praxi Epiſc. p.1. cap.2. n.3. verſ. benedicit*, & fuiſſe concluſum Neapoli in quodam collegio habito circa hoc coram aliquibus RR. Prælatis atteſtatur Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.20. nu.5.* quem refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi par.2. alleg.27. n.64.*

27 Sextò. Poſſunt tempore interdicti celebrare, & in ſua præſentia facere celebrari, *cap. quod nonnullis, de priuil.* Sayr. *de cenſur. l.5. cap.5. n.16.*

28 Septimò. Poſſunt ſibi quem volunt eligere Confeſſorem, *cap. vlt. de pœnit. & remiſſ.* Henriq. *in ſum. lib.6. cap.4. §.3. in commento, littera I. & cap.7. §.5. in comment. littera B. & cap.13. §.3. & lib.7. de Indulgent. cap.28. §.1. littera H. & lib.14. de irregul. cap.18. §.5.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.548. num.1. in 1. edit. reſol.470. in 2. edit.* Anton. Gom. *in expoſit. Bullæ Cruciatæ clauſ.10. num.85.* Sayr. *de cenſur. l.7. cap.14. n.5.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.1. quæſt.20. art.28.* Suar. *tom.5. de cenſur. diſput.41. ſect.2. num.9.* Eraſm. à Cochier *de Iuriſd. Ordin. in exemptos, part.4. qu.45.* Sanch. *de matrim. lib.8. diſp.3. num.3.* Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, verſ. Decimoſeptimò, in addit. littera A.* vbi ait hoc priuilegium concedi etiam Epiſcopo Suffraganeo inuito Archiepiſcopo. Hodie verò ex deciſione ſacræ Congregationis non poterit Epiſcopus vigore priuilegij, de quo *in d. cap. vlt.* ſibi eligere in Confeſſorem Sacerdotem non ſubditum, qui à proprio Epiſcopo non ſit approbatus, vt referunt Gallet. *in margar. caſuum conſcientiæ, verb. Epiſcopus*, Proſper de Auguſtino *d. verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.7.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.4. c.5. q.16. verſ. quæres an Cardinales.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol.470.*

29 Octauò. Habent Cathedratici exactionem, & Canonicam portionem, & alia ſimilia, quæ ad legem Diœceſanam pertinere dicuntur, *c. dilectus*, vbi gloſſ. *de offic. Ordin. cap.1. cum ſeqq. 10. q.3.* de quibus infrà *lib. ſeq. de Canonica portione* vidimus.

30 Nonò. Non poſſunt ad teſtimonium dicendum flagitari, nam vt habetur *in l. nec honore, C. de Epiſc. & Cleric. & in Auth. de Sanctiſſ. Epiſc. §. nulli autem Iudicum*, & perſona inhonoratur, & dignitas Sacerdotis excepta confunditur, *l.65. tit.5. part.1. & l.35. tit.16. p.3.* Ludou. Roman. *ſing.169.* Gambar. *de officio Legati, l.2. nu.58.* quòd ſi quandoque eius ſit neceſſaria atteſtatio, non iureiurando, ſed Euangeliis tantùm coram poſitis teſtimonium eius eſt accipiendum, *c. teſtimonium, cum*
ſeqq. 11. q.1. Nec intans in teſtimonio dicendo, aut 31
de calumnia, Euangelia tangit, ſed tantùm à longè manus eleuat versùs illa, *cap. fin. de iuram. cal.* gloſſ. *in d. cap. teſtimonium, §. Item*; niſi cùm iurat fidelitatem, aut in alio caſu arduo, quia tunc Sacra tangit, vt *in cap. Ego N. in fine, de iureiur.* non tamen creditur eius dicto, de his, quæ dicta, vel facta ſunt coram eo ſine probationibus, *cap. fin. 6. q.2.* Sed hoc fallit in aliquibus, & primò quando Epiſcopus aſſerit ſe eſſe de Diœceſi ſua expulſus, quia creditur illi, *Clem.1. de foro compet.* vbi Card. Sicul. *de præſtantia Card. q.1. Baſil.2. nu.9. §. quod circa.* Secundò, quando atteſtatur in litteris Clericatus Clericum ordinaſſe de licentia proprij Epiſcopi, Nicol. de Paſſeribus *de ſcriptura priuata l.3. q.5. num.39.* Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſcop. part.1. alleg.8. n.19.* Tertiò, in cauſis ciuilibus profanis, Abb. *in cap. ſicut, de probat. n.7. & in cap. cum Nuncius, de teſtibus, n.5.* Lancel. *in templo omnium Iudicum, l.2. cap.5. §.4.* Sicul. *de præſt. Card. q.2. Baſil.2. num.19.* Bobadil. *in ſua politica, l.2. c.27. num.15.* Agia *de exhibendis auxiliis, concl.4.*

Decimò, poſſunt eſſe Iudices in cauſis ſuarum 32
Eccleſiarum, Capyc. *deciſ.137. num.1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut.205. n.5. verſ. Septimò.* Surd. *conſ.59.* Alexand. Trentacinq. *var. reſolut. l.2. tit. de Iudic. reſol.5. num.7.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Epiſcopus, verſ.34.* Matt. *voto 57. n.25.* Cabed. *dec.76. n.1. part.2.* me citato *in hoc loco*, Modern. *de ſupplicat. de Sanctiſſim. par.2. c.5. §.1. num.18.* vbi *à num.15.* hoc intelligit quando cauſa eſt ſuæ Eccleſiæ, ſecus quando eſt perſonalis, & citat Flores de Mena *var. q.15. n.3. cum ſeqq.* Piaſec. *in prax. Epiſcop. part.2. c.4. de perſona Iudicis n.4.* Scacc. *de ſentent. & re iudic. c.1. gloſſ.4. q.8. nu.1.* & alios. Poteſt tamen recuſari, ſed antequam recuſetur eſt Iudex competens, & ſententia tenet, quia non eſt cauſa propria, Scacc. *d. tract. gloſſ.4. q.8. ſub num.1. & 2. in fine*, Coccin. *dec.79. num.1. & 2.* Modern. *d. §.1. n.21. & 25.*

Vndecimò. Cuicumque licitum eſt Iudicium 33
Epiſcopi in quacumque cauſa eligere, & eius ſententia non eſt retractanda, & teſtimonium ipſius tantùm eſt recipiendum, vt Theodoſ. Imper. decreuit *in cap. quicumque, cum ſeqq. 11. q.1.* niſi de præiudicio famæ alterius ageretur, vt *in d. c. fin. 6. q.2.* Hæc enim ſic quoque intelliguntur, cùm ſententia ab Epiſcopo ſecundùm Ius fuerit legitimè prolata; dicit enim Imperator illud veritatis auctoritate firmari, illud incorruptum haberi, quod à ſacroſancto homine ſecundùm ſcientiam mentis illibatæ fuerit prolatum, *c. omnes, 11. q.1.*

Duodecimò. Epiſcopi quoque tantùm, vel alij 34
in dignitate Eccleſiaſtica conſtituti Conſeruatores Iudices dantur, *cap. hac conſtitutione, de offic. deleg. lib.6.* Syluest. *verb. conſeruator, nu.1.* Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris, lib.47. cap.22. num.28.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.1. q.65. art.2.* Azor. *inſt. moral. part.2. l.5. c.34. q.4.* Molin. *de Iuſtit. tom.6. diſp.29. num.25.*

Decimotertiò. Si Epiſcopi à quoquam rebus 35
propriis ſpolientur, vel à ſuis ſedibus eiiciantur, ſunt ſtatim in omnibus reſtituendi, & cuncta eis reintegranda, antequam vllum crimen eis obiici

Digitized by Google

poſſit, 3.*q.*1.*& 2.per tot.cap. ſi quis ordinatus, cum ſeq.92.diſt.Clem.vnic.de foro compet.* nec ſuot Epiſcopatu priuandi propter quamcumque ægritudinem, aut corporis infirmitatem, *cap.*1.*cum ſeq.*7.*qu.*1.

Decimoquartò. Epiſcopi in minoribus litibus per procuratorem litigare poſſunt, vt perilluſtres, *cap. quia Epiſcopus* 3.*q.*3.*Auth. vt ab illuſtribus, collat.*3.*l.*63.*tit.*5.*par.*1.*& l.*11.*tit.*3.*part.*3. *l.*3.*tit.*3.*lib.*1.*del fuero Real.* Vgolin.*de officio Epiſcopi, c.*2.§.2.*num.*4. neque in eis date debeot fideiuſſotem, *Auth. de ſanctiſſimis Epiſcopis, §. alium autem, collas.*9.*l.*95.*tit.*5.*part.*1. ibi, *la ſexta es que non le deben tomar fiador en ningun pleito.* Nec iodicibus ſportuales ſoluere tenentur, *Auth. de ſanctiſſimis Epiſcop. § ſportularum, collat.*9.*l.*65.*tit.*5.*part.*1. ibi, *la ſetima es que non debe dar ninguna coſa à los Iudgadores de aquello ſobre que hubiere pleito ſegun lo dan los otros.* neque citari poſſunt vt coram aliquo compareat Iudice, *Auth. de ſanctiſſimis Epiſcopis, §. ſed neque pro qualibet, collas.*9. *l.*63.*tit.*5.*part.*1. Concil. Trideot. *ſeſſ.*13.*cap.*6.*de reform.* Raud.*de diſpenſat. in* 2.*membro*, neque cogi valeant ad tutelam cuiuſcumque perſonæ ſuſcipiendam, *Auth. de ſanctiſſimis Epiſc. §. Deo autem, collat.*9.*l.*63.*tit.*5.*p.*1. ibi, *la ſegunda es que non le puedan hazer guardador de hueſanos*, Bal. *in l. generali, num.*11.*de Epiſc. & Clericis*, Lancellot. *in templo omnium Iudicum, lib.*2.*cap.*5.§.3.*num.*26. Paul. Montan. *de tutore, cap.*35.*reg.*1.*de excuſat. tutoris, num.*194. Galganet. *de tutel. lib.*1.*tit.*6.*num.*36. niſi tutela ſit miſerabilium perſooarum; quia illam vti earum pater ſuſcipere tenentur, reſoluit Gutier. *de tutel. p.*1.*cap.*1.*num.*30. vbi etiam quòd poterit tutelam honorarium ſuſcipere; dicitur autem tutor honorarius, qui dator vt pupillus ſit magis honoratus eius auctoritate, & protectione, Eſcobar. *de ratiocin. cap.*28.*num.*20. Bæca *de decima tutorum, cap.*6.*num.*2. Gutier.*d.p.*1.*cap.*17.*num.*1.

Decimoquintò. Epiſcopi accuſati non debent ſtare, ſed ſedere ſimul cum Iudice aliquantulum inferiùs, vt reſoluunt Lancell.*d.cap.*3.§.4.*num.*11. Caſſan. *in catalogo gloria Mundi, part.*4.*conſid.*23.*& p.*7.*conſid.*3.*verſ.*11. Ludou. Bologuin. *de indulg. p.*1.*num.*23. Seln.*de benefic.p.*1.*q.*3.*num.*12.*in fine.* Vnde dicit Parlador. *in ſeſquicenturia quotid. different.*10.*num.*17. quòd ſi Epiſcopi alicuius litis propriæ, ſeo ſoæ Eccleſiæ cauſa in Regio Senatu, vel in Regularibus Cancellatus adſint, ſedebunt in Tribunali inter ipſos Senatores ad ſioiſtram Præſidis.

Decimoſextò. Epiſcopi poſſunt ſententias ſoas per alios legere, *cap. & ſi ſententiam, de re iudic.* vbi Gemin.*num.*9. Felin.*in c. eam te, num.*9.*de reſcript.* vbi quòd iſto priuilegio oon gaudent Epiſcopi coofirmati, ſed nondum conſecrati, nec Epiſcopatuom Gubernatores, Caſſan.*d.p.*8.*conſid.*3. Vgolin.*d.c.*2.§.2.*n.*4.

Decimoſeptimò. Habent Epiſcopi thronum, & ſolium in ſignum ſuæ magnæ celſitudinis, ac poteſtatis, Bald. *in cap. ſolitæ, num.*2.*de maiorit. & obedient.* Agia *de exhibendis auxil. fundam.*6. Habent etiam faldiſtotium, *lib. Pontifical. tit. de conſecrat. electi in Epiſcopum, pag.*13. Durand. *in rationali diuinarum Officiorum, l.*2.*cap.*11.*de Epiſcopo, num.*2. & in ſuis Eccleſiis Cathedralibus poſſunt vti baldachino, etiam in præſentia Proregis, vt per Maſtril. *de Magiſtratu, l.*4.*cap.*13.*num.*133. *aliàs* 233.

36 Denique. Contra perſecutores Epiſcoporum grauium pœnarum ſenteotias Caoones protulerunt, vt *in cap. Clericus, cum ſeqq.*3.*q.*4.*& in cap. ad aures, de pœnis, & in Clem.*1.*eod. tit.* Qui autem Epiſcopum perſonaliter offenderit, non poteſt niſi per Papam abſolui, quamuis ſit leuis iniuria, cùm in aliis ex leoi iniuria id alteri demandetur, *cap. peruenit, de ſent. excomm.* Haoc ſolam hîc referemus, quòd cioitas illa perpetuò eſt Paſtore priuanda, quæ auſa fuerit Epiſcopum ſuum interimere, *cap. itaque* 23.*q.*2. Couar. *l.*2.*var. cap.*8.*ad fin.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.*203.*numer.*4. Clar. §.*fin. q.*72.*à nu.*36. Menoch. *de arbitr. caſ.*356.*num.*35. Farin. *in praxi crim. part.*5.*q.*112.*inſpect.*3.*num.*131. quando ille erat iam conſecratus, Mandoſ. *ad reg.*16.*Cancell. q.*19.*num.*13. Gonzald. *ad reg.*8.*Cancell. gloſſ.*9.§.3.*num.*27. Anton. Ricciul. *de Iura perſonar. extra grem. Eccleſ. exiſtent. lib.*3.*cap.*7.*num.*9. quos refero Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.*3.*alleg.*37.*num.*237. ſecundùm Lugduoenſ. impreſſ. 37

Quod ad digoitatem attinet Epiſcoporum, eſt notandum quaota cum reuerentia, & circumſpectione ſit in eorom correctiooe cùm deliquerint, procedeodum, & quantum ſit hac in re Pontificiæ Dignitati defereodum. Primò enim accuſari, & ad Iudicem ſæcularem trahi Epiſcopum, Canones, & leges etiam ciuiles ſuper cæteros Clericos vetant, vt *in cap.*1.*& per tot.*11.*q.*1.*& l. ſi qua per calumniam, C. de Epiſcop. & Cleric.* Epiſcoporum aotem accuſatio noo eſt facilè recipienda, dicit enim Apoſt. 1. *ad Timoth.*3. aduersùs Presbyterum accuſatiooem non recipiendam abſqoe duobos vel tribos idoneis teſtibus, quanto magis aduersùs Epiſcopos, vt ait Sixtus Papa *in cap. accuſatio Epiſcoporum*, 2.*q.*7. & Innoc. III. *in Concil. generali*, de quo *in cap. qualiter, il* 2.*de accuſat.* dicit, quod in Prælatorum ioquiſitiooibos, cùm de crimine diffamantur, veritas eſt diligeotiùs perſcrutanda, quia ipſi ſoot quaſi ſignum poſiti ad ſagittam, &c. Vnde nec quilibet ad eorum accuſationem admittitur, *cap. accuſatio quoque* 2.*q.*7. ſed honeſti tantummodo viri, & probatæ fidei perſonæ. Repelluntor autem infames, & præcipuè hæretici, & criminoſi, *cap. alieni, cum ſeqq. cap. quærendum c. præſumunt.* 2.*q.*7. ſic namque ait Auguſt. ibi, *Præſumunt Prælati non debere ſe comprehendi, vel accuſari pro eo, quòd Canones non eos paſſim conſtituunt accuſandos, quod tamen negatur ſolis criminoſis*, &c. Verùm niſi grauiter erret Epiſcopus, aut à fide exhorbitare noſcatur, ouéſque Paſtori ſuo commiſſæ ſunt, eum nec reprehendere, oec accuſare poſſuot, vt ait Euſeb. Papa *in cap. oues* 2.*q.*7. Si quis autem contra Epiſcopum quamlibet querelam iuſtam ſe habere crediderit, monetur prius eum familiariter conueoire non ſemel, ſed ſæpiſſimè, vt ab eo, vel iuſtitiam, vel excuſationem accipiat, *cap.*2.*de accuſat.* Mooentur etiam Eccleſiaſtici Iudices *in cap. ſi qui ſunt* 2.*q.*7. vt Epiſcoporum accuſatores, aot vituperatores non audiant, antequam eorum diſcutiatur exiſtimationis ſuſpicio, vel opioio, qua ſcilicet inteotione, qua temeritate, qua conſcientia, ſi pro Deo, aot pro inimicitia, aut cupiditate iſta præſumpſeriot. 38

Accuſatos Epiſcopos ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ.*13.*de reform. cap.*6.*& ſeſſ.*24.*de reform. cap.*3. (niſi ob cauſam, ex qua deponendi, ſiue priuandi eſſent) vt perſonaliter compareant nequaquam eſſe citandos vel monendos, Clar. §.*fin. q.*35.*verſ. vlterius quæro*, Sbroz *de offic. Vicar. l.*2.*q.*38.*num.*7.*& q.*39.*num.*2. 39

num. 2. verſ. nec dicatur, Salzed. ad Bernard. in pract.
cap. 124. lit. A. in nouiſſ. impreſſ. Gonzal. ad reg. 8.
Cancell. gloſſ. 41. num. 5. Stephan. Gratian. diſcept.
forenſ. c. 169. num. 5. Vgolin. de offic. & poteſt. Epi-
ſcopi, cap. 2. §. 2. num. 4. verſ. Decimo, Ego ipſe in ſi-
40 mili tract. part. 3. alleg. 112. num. 6. Et ex quouis de-
licto etiam atrociſſimo ad Romanam Curiam ci-
tari non poſſe, niſi in primis accedat ſpecialis
commiſſio Papæ, manu ſignata, vt ſanciuit bo-
næ mem. Pius IV. in ſua Conſtit. incipien. De ſa-
lute Gregis, anno eius primo, vt refert Eraſm. à Co-
chier de Iuriſdict. Ordin. in exemptos, part. 1. q. 41.
41 Ego ipſe d. alleg. 112. n. 7. Teſtes verò contra eos in
criminali cauſa nonniſi conteſtes, & bonæ fa-
mæ, exiſtimationis, & conuerſationis fuerint,
42 reiiciendos; & ſi falſum depoſuiſſe deprehendan-
tur, grauibus pœnis eſſe mulctandos. Cauſas au-
tem eorum criminales, ex quibus comparere per-
ſonaliter debent, à ſolo Romano Pontifice cogno-
ſcendas, & terminandas eſſe, definit idem Con-
cil. Trid. d. ſeſſ. 13. de reform. cap. 8. Armendar. in
addit. ad Recopil. legum Nauarræ, lib. 1. tit. 18. l. 7. de
Epiſcop. num. 80. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cun-
ha in tract. de Confeſſor. ſollicit. mulier. in Confeſſ.
q. 12. Nouar. in ſing. Canon. concl. 90. Etiamſi cauſæ
ſint hæreſis, eas enim in Epiſcopo reſeruari Papæ
ſtatuit idem Concil. ſeſſ. 24. de reform. cap. 5. & tra-
dunt Peña in direct. inquiſit. part. 3. comment. 77.
Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. q. 81. art. 1. verſ.
aduertendum tamen, & procedere, quamuis Epi-
ſcopus ſit titularis, obſeruant Molin. de Iuſtit.
tract. 5. diſput. 28. num. 19. Illuſtriſſ. D. meus Roder.
43 à Cunha d. q. 12. num. 7. in princ. Vnde Epiſcopos
hæreticos non poſſe ab Inquiſitoribus Fidei pu-
niri tradunt Nauar. conſ. 1. num. 5. de for. comp. Vil-
ladieg. de hæret. q. 7. num. 15. Simanch. de Cathol. cap.
26. num. 7. Rojas ſing. 55. n. 2. Pena. d. p. 3. commen-
to 76. Henriq. in ſum. lib. 13. cap. 55. §. 2. littera P.
Molin. d. diſp. 28. n. 19. Farin. de hæreſi, q. 186. n. 13.
Ego ipſe d. alleg. 112. nu. 14. Illuſtriſſ. D. meus Ro-
der. à Cunha d. q. 12. n. 6. vbi num. 13. ſubdit pro-
cedere in Epiſcopis electis, & confirmatis, licèt
nondum conſecratis.

44 Minores verò eorum cauſæ à Concilio Prouin-
ciali terminentur, vel à deputatis per illud Con-
cil. Trid. ſeſſ. 24. de reformat. cap. 5. Armendar. d.
l. 7. de Epiſcop. num. 80. vbi etiam dicit prædictas
minores cauſas criminales poſſe in Conciliis Pro-
uincialibus tractari, non exiſtentibus duodecim
Epiſcopis, quia prædicta Concilia ex minori nu-
mero Epiſcoporum, vt plurimum conſtant, re-
fero Ego ipſe d. alleg. 112. num. 15. & me non cita-
45 to Nouar. in ſingul. Canon. concluſ. 90. num. 5. Vnde
Concilium Prouinciale non poſſe formare pro-
ceſſum in cauſis criminalibus grauioribus con-
tra Epiſcopum ad effectum tranſmittendi illum
ad Sanctiſſimum, atteſtatur deciſum. Aloyſ. Ricc.
in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part. 4. dec. 142.
num. 5.

46 Papa verò Alexander IV. in cap. 4. de offic. deleg.
lib. 6. Iudicibus Eccleſiaſticis à Sede Apoſtolica
deputatis iubet, vt ſi contra Epiſcopos ad coactio-
nes aliquas, ſiue pœnas fuerit procedendum, ita
gradus, & modeſtia in tali proceſſu ſeruetur ab
eis, vt non ſtatim cenſuris, aut priuatione mul-
ctentur, ſed primò eis, ſi opus ſit, ingreſſus Ec-
cleſiæ, vel Sacerdotale interdicatur officium, &
deinde ab Epiſcopali officio ſuſpendantur, &
ſubſequenter aggrauetur cenſura Eccleſiaſtica
contra eos, ſecundùm eorum culpam, & con-
tumaciam, Azor. inſtitut. moral. part. 2. lib. 5. c. 34.
qu. 12.

Officialibus quoque Metropolitanorum pro- 47
hibetur cenſuras in Suffraganeos proferre ob re-
uerentiam Pontificalis officij, cap. 1. §. fin. de offic.
Ordin. lib. 6. Bertach. de Epiſcopo part. 7. lib. 4. tit. de
Vicario Epiſcopi, q. 10. Pichard. inter conſilia Me-
noch. conſ. 52. num. 187. Sbroz de offic. Vicarij. lib. 2.
q. 58. num. 3. quos refero Ego ipſe de officio, & po-
teſtate Epiſcopi, p. 1. tit. 4. n. 16. ſecundùm Lugdu-
nenſ. impreſſ. vbi etiam poſt Archid. Domin. &
Franch. in d. cap. 1. & Cuch. inſtit. maior. lib. 4. tit. de
conſecrat. Epiſcopi, num. 6. & tit. de Vicario Epiſco-
pi, num. 123. addo hoc limitari ſi Epiſcopus Suf-
fraganeus non fuerit conſecratus, quia tunc à Vi-
cario etiam præſente Archiepiſcopo excommuni-
care poterit. Et Inquiſitores hæreticæ prauitatis 48
non poſſunt de hæreſi inquirere, aut procedere
contra Epiſcopos, niſi hoc eis Apoſtolica con-
ceſſione ſpecialiter permittatur, cap. Inquiſitores, de
hæret. lib. 6. Moſcon. de maieſt. milit. Eccleſ. part. 1.
cap. 11. de Inquiſitorib. verſ. Item ne procedant, pag.
277. Decian. in tract. crimin. lib. 5. cap. 21. num. 5. &
cap. 23. num. 2. Farin. de hæreſi, q. 186. §. 5. à n. 114.
vbi nu. 119. limitat quando Epiſcopus eſſet ſuſpe-
ctus de fuga, & num. 120. pariter limitat, quan-
do Epiſcopus aliquid in manifeſtum Fidei detri-
mentum, & Fidelium perniciem moliretur, quia
tunc poteſt capi, & cuſtodiri, donec Summus
Pont. certior redderetur; in omni tamen caſu de-
bent ipſi Inquiſitores, habita notitia de hæreſi
alicuius Epiſcopi, illam Papæ nuntiare, vt ad-
monet d. cap. Inquiſitores, verſ. tenebuntur, Zan-
chin. de hæret. cap. 8. num. 9. verſ. ſed poſſunt, Carrer.
in ſimili tract. num. 74. Petr. Greg. ſynt. Iur. num. 37.
cap. 7. num. 3. verſ. in perſona, Decian. d. lib. 5. cap. 21.
num. 3. verſ. Item quando, Farinac. dict. q. 186. §. 5.
num. 122.

Sententiam autem ſuſpenſionis, vel Interdicti 49
ipſo facto nunquam incurrunt Epiſcopi, niſi de
eis in edicto expreſſa mentio habeatur, cap. quia
periculoſum, de ſent. excommun. lib. 6. Henriq. in
ſum. lib. 13. cap. 34. §. 2. lit. V. & cap. 43. §. 2. lit. I.
Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 65. artic. 3.
Azor. inſtitut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 32. quæſt. 8.
verſ. quæres, Perez l. 31. gloſſ. 1. tit. 3. lib. 2. Ordin.
Mat. Alter. de cenſur. tom. 1. diſput. 10. lib. 3. cap. 5.
verſ. ſed quæri poteſt, Sayr. in ſimili tract. lib. 1. cap.
8. num. 25. Bellet. diſquiſit. Clerical. part. 1. tit. de
diſcipl. Cleric. §. 1. num. 47. Aloyſ. Ricc. in praxi au-
rea, reſol. 211. num. 1. Iul. Lauor. de Indulgent. par. 2.
cap. 23. num. 94. Ego ipſe d. tract. part. 3. alleg. 111.
num. 1.

Hæc ſunt quæ breuiter, ac ſummatim de Epiſ-
coporum vita, & moribus, officio, & poteſtate, ac
iuriſdictione, Dignitateque, & priuilegiis ex ſacris
Canonibus colligere viſum eſt. In ſequentibus ve-
rò Capitulis ea tractabimus, quæ de eorum Offi-
cio per ſe ſpecialiter tractanda eſſe iudicauimus.
Cætera latè diſcuſſa inueniri poſſunt in noſtro
Tractatu de officio, & poteſt. Epiſcop. ſecundùm
Lugdunenſem impreſſionem, quæ cæteris plenior,
& correctior eſt; illa enim nouiſſimè Venetiis edi-
ta, partim ſecundùm Romanam, partim verò ſe-
cundùm Lugdunenſem impreſſionem, non tamen
omnibus modis abſolutam, me inſcio, in lucem
prodiit.

Qui

Digitized by Google

Qui autem ſcire deſiderat nomina eorum omnium, qui de re pertinente ad Dignitatem, Officium, & poteſtatem Epiſcopi ſpeciales tractatus in lucem ediderunt, conſulat eos, qui ſequuntur, videlicet.

Sebaſt. Medic. *de promouendis Epiſcopis.*
Staniſlaum Socolouium, *de conſec. Epiſc.*
Troylum Maluerium, Iacobum Simácham, *de Dignitate Epiſcoporum.*
Ioannem Fileſcacum, *de auctor. Epiſcopor.*
Lælium Zechium, *de ſtatu, & mun. Epiſc.*
Hieron. Vielmium, *de Epiſc. titularibus.*
Lælium Iordanum, *de Epiſcoporum cauſis maioribus & rerum Capitalium ad Papam deferendis.*
Antonium de Prætis, *de iuriſdictionis Epiſcopalis defenſione.*
Antonium Paganum, *de Ordine, iuriſdictione, & reſidentia Epiſcoporum.*
Franciſcum Vargam, *de iuriſdict. Epiſc.*
Alphonſum Madrigal, *de Epiſcopis, & miniſtris Eccleſiaſticis.*
Arnoldum Alaluenſem, *de erectione Epiſcopatuum in Belgio.*
Petrum Bleſenſem, *de inſtitutione Epiſc.*
Ioannem Baptiſtam Signium, *de optimo Epiſcopo.*
Rutilium Benzoniū, *in Epiſcoporum ſpeculo.*
Thomam Caietanum, Hieronym Gigantem, Bartholom. Carranza, Dominicum Soro, Ambroſ. Catharinum, Iacobū Nauclantum; *de reſidentia Epiſcoporum.*
Ioannem Bertachinū, Barthol. Vgolinum, *de offic. & poteſt. Epiſcopi.*
Thomam Zerolam, Paulum Piaſecium, *in praxi Epiſcopali.*
Henricum Borreum, *de ſtatutis Epiſcoporum Synodalibus.*
Hieronymum Regium, *de Epiſcopatus appetitione.*
Hieronymum à Leandro, *de Epiſcopi Romani Diœceſi.*
Thom. Campegium, *de coadiutore Epiſc.*
Camillum Cantium, *de penſion. Epiſcop.*
Petrum de Vbaldis, *de Epiſcopali, & Parochiali Canonica.*

Caput XIII.

De Prædicationis Officio, & munere docendi.

SVMMARIVM.

1. *Prædicationis officium, & docendi munus, eſt præcipuum Epiſcopi munus.*
2. *Prædicandi munus non cuilibet licet aſſumere, ſed ij tantùm quibus ex Officio competit, aut quibus à Prælato iniungitur, debent Verbum Dei prædicare.*
3. *Prædicare populis Verbum Dei eſt Officium omnium Prælatorum, quibus Eccleſia aliqua, aut animarum cura eſt demandata.*
4. *Papa omnibus vbique terrarum Fidelibus prædicat per litteras, & Legatos.*
5. *Epiſcopi omnes in Diœceſibus ſuis, aut Prouinciis per ſe, vel per alios prædicant, non verò extra illas.*
6. *Prædicare poſſunt Epiſcopi in omnibus Eccleſiis, etiam Regularium ſua Diœceſis, nec ab aliquo impediri poſſunt, quominus prædicent ſi voluerint.*
7. *Priuilegium Epiſcoporum, vt per vniuerſum Mundum poſſint prædicare, intelligitur, niſi in alienis Diœceſibus prohibeantur ab Epiſcopis locorum.*
8. *Prælati inferiores ſuis tantùm Plebibus prædicant.*
9. *Monachis prædicandi officium antiqui Canones interdicunt, poſtea cùm cœperint in Clerum aſſumi, prædicationis munus illis ex priuilegio datum fuit.*
10. *Regulares vt prædicare poſſint in Eccleſiis ſuorum Ordinum, & in illis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, à quibus debeant approbari, & licentiam petere oſtenditur.*
11. *Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes, non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis Superioribus de vita, & moribus, & ſcientia examinari, & approbari debent, ac eis licentiam habere, & cum ea ſe perſonaliter Epiſcopo præſentare, & ab eo petere benedictionem, tametſi eam minimè obtinuerint.*
12. Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap. 4. *de non prædicando contradicente Epiſcopo quoad Regulares, intelligitur de illo tempore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit.*
13. *Prædicatorem ad libitum & ſine rationabili cauſa non poteſt Epiſcopus à prædicatione ſuſpendere, ſi tamen ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc prohibendum moneatur.*
14. *Epiſcopus poteſt interdicere Regulari ne prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa.*
15. *Regulares prædicare volentes in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, poſſunt ab Epiſcopo examinari de doctrina, ſi ita expedire indicauerit, non ita ſi in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare voluerint.*
16. *Prædicatores Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint in Eccleſiis quæ ſuorum Ordinum non ſunt, poſſunt ab Epiſcopo puniri.*
17. *Laicis omnino eſt interdictum, vt publicè in Eccleſiis prædicent, & fœminis multò magis.*
18. *Laicis non præſentibus Clericis, vel ſi præſentes ſint, permittentibus non quidem publicè prædicare, ſed inter ſpirituales perſonas vtiles habere ſermones non prohibetur.*
19. *Prædicare non eſt actus alicuius Ordinis ſacri, quia Clerico, qui non ſit in ſacris conſtitutus, poteſt Epiſcopus committere prædicationis munus.*
20. *Epiſcopi, & alij Eccleſiarum Prælati tenentur per ſeipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Euangelium.*

21 Prædica

21 *Prædicatorem deputandi munus ad Epiſcopum pertinet, niſi in contrarium ſit conſuetudo.*
22 *Prædicatoris deputatio, & electio ad ſolos Epiſcopos in eorum Cathedralibus ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcumque conſuetudinis, etiam immortalis, quæ cuiuis alteri competeret.*
23 *Conſuetudo immemorialis nominandi, vel præſentandi prædicatorem pro aliis Eccleſiis præter Cathedralem non eſt ſublata.*
24 *Prædicari quibus diebus debeat, oſtenditur.*
25 *Prædicanti Epiſcopo ſeptem Diaconi aſſiſtunt.*
26 *Verbum Epiſcopi ſanum oportet eſſe, & irreprehenſibile.*
27 *Archipresbyteri, & alij Eccleſiarum Rectores curam animarum Verbum Dei prædicare per ſe, vel per alios, ſi legitimè impediti non fuerint, tenentur.*
28 *Prædicatores deputandi ſunt impenſis eorum qui eos præſtare vel tenentur, vel ſolent.*
29 *Merces, quæ penſionariis tribui ſolet nulla ex parte à penſionariis exigenda eſt.*
30 *Epiſcopus monebit populum diligenter teneri vnumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe vbi commodè fieri poteſt ad Verbum Dei audiendum.*
31 *Populus admonendus eſt vt diebus Dominicis, & feſtis maioribus frequentet ſuas Parochias, excommunicandus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit.*
32 *Prædicanda Fidelibus ſunt quinque ſpecialiter, videlicet, quid credendum, quid ſeruandum, quid vitandum, quid timendum, quid ſperandum.*
33 *Prædicator debet eſſe vitâ irreprehenſibilis, doctrinâ eruditus, in dicendo maturus, & pauidus, & debet gratiam docendi habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere, & n. 34.*
35 *Prædicatores apud rudem plebem proponere, aut diſputare non debent difficiliores, & ſubtiliores quæſtiones, quæve ad ædificationem non faciunt.*
36 *Prædicator ſi contingat, vt errores, aut ſcandala diſſeminet in populum, debet ei Epiſcopus interdicere prædicationis Officium, ſi verò hæreſes prædicauerit, contra eum ſecundùm Canonum decreta procedere poteſt.*
37 *Prædicatores Euangelij ne calumnioſè vexentur curare debet Epiſcopus,*
38 *Epiſcopi cauere debent ne Regulares extra clauſtra, & obedientiam Religionum ſuarum viuentes, vel etiam Presbyteri ſæculares, niſi ipſis noti ſint, & moribus, atque doctrina probati in ſuis Diœceſibus prædicare audeant.*
39 *Quæſtores & eleemoſynarij, aut quæſtuarij vulgò nuncupati, prædicare per ſe, vel per alios prohibet Concil. Trid.*
40 *Eccleſiam ingredi ad Verbum Dei audiendum nemo eſt prohibendus, etiamſi ſit infidelis, vel hæreticus.*
41 *Interdicti tempore prædicatio Verbi Dei non prohibetur.*
42 *Excommunicati excommunicatione maiori omnino à prædicatione excluduntur, eo quòd illis Fidelium communio denegatur.*
43 *Scientias tam liberales, vel ſæculares, quàm etiam Eccleſiaſticas vt ſubditi ſibi diſcant prouidere debet Epiſcopus.*
44 *Lectio S. Theologiæ, & S. Scripturæ expoſitio in ſingulis Diœceſibus, maximè vbi Clerus numeroſus reperitur, haberi debet.*
45 *Lectio S. Scripturæ in Monaſteriis Monachorum vbi commodè fieri queat, haberi debet, in quo ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi locorum in hoc vt Sedis Apoſtolicæ delegati eos ad id opportunis remediis compellant.*
46 *Licentia ſeu examen Ordinarij non requiritur ad Lectionem S. Scripturæ in Conuentibus Regularium habendam.*
47 *Lectionis ad Officium tam publicè quàm priuatè extra Regularium Monaſteria habendum nemo debet admitti qui prius ab Epiſcopo loci, de vita, moribus, & ſcientia examinatus, & approbatus non fuerit.*
48 *Docendi pro facultate nihil exigi debet, aut promitti, ſi tamen pro ea pretium detur, vel recipiatur, nulla ſimonia committitur.*
49 *Seminarium Clericorum inſtituendum, vt in eo Grammatices, cantus, computi Eccleſiaſtici, aliarumque bonarum artium diſciplinam diſcant.*
50 *Magiſtri & Doctores prouideri ab Epiſcopo in ſubiectis plebibus debent qui ſtudia litterarum, & liberalium artium dogmata aſſiduò doceant.*
51 *Magiſtris publicè in ſcholis generalibus docentibus de licentia Vniuerſitatis conceditur priuilegium vt præbendarum ſuarum & beneficiorum fructus percipere in abſentia valeant.*
52 *Studium generale illud dicitur quod eſt erectum & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem.*
53 *Studentibus nonnulla priuilegia conceduntur.*
54 *Magiſtris atque Doctoribus in Vniuerſitatibus ſtudiorum plura præcipiuntur.*

MAXIMVM, ac præcipuum munus Epiſcopi; (vt ſuprà vidimus) eſt Prædicationis officium, & docendi munus. Quod oſtendit Apoſtolus dum ſcribens ad Titum Epiſcopum, ait, *Prædica Verbum, inſta opportunè, argue, obſecra, increpa*, & poſt pauca, *opus*, inquit, *fac Euangeliſtæ, miniſterium tuum imple*. Chriſtus quoque Apoſtolos ſuos, quos conſtituit Epiſcopos mittens in Mundum vniuerſum, prædicare iuſſit Euangelium omni Creaturæ, *Marc. vlt.* Neque id tantùm, ſed docere etiam omnes gentes ea, quæ pertinent ad ſalutem, *Matth.* 9. Vnde idem Apoſt. ait *ad Tim.* oportere etiam Epiſcopum eſſe Doctorem, & amplectentem eum, qui ſecundùm doctrinam eſt, fidelem ſermonem, vt potens ſit exhortari in doctrina ſana, & eos, qui contradicunt, arguere. Et idem ſcribens ad Tit. *Tu autem*, inquit, *loquere quæ decent ſanam doctrinam*. ad quæ comprehenda plura eleganter, me ſæpè ſæpiùs citato, cumulauit Rota in Vlixbonen. iuris nominandi, ſeu eligendi Concionatorem 16. *Nouembris* 1633. *coram R. P. D. Merlino*, admirabilis eruditionis viro, impreſſa apud Paul. de Rubeis *deciſ.* 234. *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *p.* 7. *recent.* Eſt autem nobis hoc loco videndum quid de hoc prædicandi, ac docendi officio Iura Eccleſiaſtica ſtatuunt. 1

Et primò quidem, de Prædicationis officio illud ſtatutum inuenimus, ne cuilibet liceat hoc ſibi munus prædicandi aſſumere, ſed ij tantùm, quibus ex officio competit, aut quibus à Prælato iniungitur, debent Verbum Dei prædicare: ita probat text. *in cap. adiicimus*, vbi gloſ. notabilis, 16. 2

q. 1.

q.1.& in cap.cùm ex iniuncto,& *ibi* Doct.*de heretic.*
3 Eſt autem officium omnium Prælatorum, quibus Eccleſia aliqua, aut animarum cura eſt demandata, prædicare populis ſuis Verbum Dei, & viam ſalutis oſtendere, gloſſ.*in dict. cap. adiicimus*. Petr. de Bollo *in œconomia Canonica, claſſi 2. cap.4. §.1. & 2. de prædicat. Verbi Dei, pag.225.cum ſeqq. & claſſi 3.cap.3.§ 1. ſub rub. Epiſcopi præcipuum munus prædicare,& §.2. ſub tit. ſubſidiarij Epiſcoporum prædicatores*. Ricciul. *eccleſiaſt.lucubrat. lib.5.*
4 *cap.5*. Vnde Romanus Pontifex, vt patet in epiſtolis Petri, omnibus vbique terrarum fidelibus prædicat per litteras & Legatos, *cap. fin. §. fin. de*
5 *offic. deleg*. Epiſcopi quoque omnes, & qui ſuper illos ſunt in Diœceſibus ſuis, aut Prouinciis per ſe, vel per alios prædicant; non verò extra illas, cùm poſſint prohiberi ab Ordinariis propriis, quorum ſunt Diœceſes vbi fortè degunt: ita declaraſſe Clementem VIII. referunt Piaſ. *in praxi Epiſcopali, part.2.cap.3.num.16*. Aloyſ.Ricc. *in praxi fori Eccleſ.dec.543.in prima edit.* aliàs *reſolut.465. in 2.edit. & in dec. Curiæ Archiepiſc. Neapolit. deciſ.180.p.2*.Campan.*in diuerſ.iur. Canon. rubr. 12. cap.13.num.7.in princ*.Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.cap.393.à num.9*.Anton. Ricciul. *Eccleſ.lucu-*
6 *brat.lib.5.cap.5*. Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum cenſuit, *ſub die 17.Ianuarij* 1584. Epiſcopum poſſe prædicare in omnibus Eccleſiis, etiam Regularium ſuæ Diœceſis, nec ab aliquo impediri po-
7 teſt quominus prædicet, ſi voluerit. Nam priuilegium Epiſcoporum, vt per vniuerſum Mundum poſſint prædicare, de quo *Matth.9. Marc.vlt. c.in nono, diſtinct.* 11, intelligitur, niſi in alienis Diœceſibus prohibeantur ab Epiſcopis locorum. Fuſc.*de viſitat. lib.2.c.20.n.23. in fin*. Stephan.Gratian.*d. c.393.n.11.*

8 Similiter, & alij Prælati inferiores ſuis tantùm plebibus prædicent: quiſque enim Sacerdos, vel etiam Diaconus, aut Subdiaconus Eccleſiam habens, & populo prædicandi ius habet, *d.cap.adiicimus*, vbi gloſ.16.*q.1*.gloſ.*in c.in Sancta*, 92. *diſt.* Non enim prohibetur quandoque non Sacerdos eſſe Rector Eccleſiæ, vt infià de Plebanis, & Rectoribus oſtendemus.

9 Monachis verò prædicandi officium antiqui Canones interdicunt, videlicet *in d. cap.adiicimus, & in cap. Monachus, & in c.iuxta*, cum multis ibidem, 26. *q.1*. Statuit enim Leo Papa *in dict. cap. adiicimus*, vt præter Domini Sacerdotes (quod de his, quibus ex officio competit, intelligimus) nullus audeat prædicare ſiue Monachus, ſiue laïcus ille ſit, qui cuiuſcunque ſcientiæ nomine glorietur. Poſtea verò cùm cœperint Monachi, & Regulares in Clerum aſſumi, & in ciuitatibus degentes etiam Eccleſiis inſeruire, Prædicationis quoque munus eis ex priuilegio datum eſt, quod primùm Regularibus Ordinis Prædicatorum & Minorum, qui nec propriè Monachi appellantur, ab Apoſtolica Sede eſt permiſſum, vt habetur *in Clem. dudum*, vbi gloſſ. & Cardinal. *de ſepult.*

10 Hodie verò Regulares cuiuſcunque Ordinis, niſi à ſuis Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinati fuerint, & approbati, & de eorum licentia etiam in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare non poſſunt, & antequam publicè prædicare incipiant, debent cum ſuorum Superiorum licentia Epiſcopo perſonaliter præſentari, & ab eo benedictionem petere. In Eccleſiis verò, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere tenentur, ſine qua gratis tamen per Epiſcopum concedenda in ipſis Eccleſiis non ſuorum Ordinum nullo modo prædicare poſſunt, vt ſtatuit Trident. Concil. *ſeſſ.5.de reformat.cap.2.* & ex eo colligunt Lud.Miranda *in man. Prælator.tom.1. quæſt.50.art.2*.Fr. Emman.*quæſt.Regul.tom.3. q.32. art.1.cum ſeqq*.Campan.*in diuerſ.Iur.Canon.rub.12. cap.13.à num.6*.Aloyſ.Ricc.*in prax.aurea, reſ.190*. Homobon.de bonis *de exam. Eccleſ. tract.2. cap.3. q.36*.Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſc.p.3. alleg.75.* ex *n.18.*

Ex quo Conciliari Decreto patet differentia cir- 11
ca approbationem & licentiam obtinendam ad prædicandum inter Regulares id facere volentes in Eccleſiis ſuorum Ordinum, & inter eos, qui prædicare deſiderant in Eccleſiis, ſuorum Ordinum non ſunt: & quoad primos vltra ea, quæ expreſſis verbis decidit Concil.Trident. *dict.c.2.* dicitur per ſacram Congregationem fuiſſe deciſum Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes non teneri ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantùm à ſuis Superioribus de vita & moribus, & ſcientia & examinari & approbari debere, ac ab eis habere licentiam, & cum ea ſe perſonaliter Epiſcopo præſentare, & ab eo petere benedictionem, tametſi eam minimè obtinuerint. Ita Fr. Emman.*quæſt.Regular.tom.3.quæſt.31.art.5*. Aloyſ. Ricc.*in praxi rer.fori Eccleſ.reſol.633. in 2.edit.& in deciſ. Curiæ Archiepiſcopalis Neapol. deciſ.219. part.2*.Valer.Reginald.*in praxi fori pœnitent.lib.18. n.123*.Gallet. *in margarita caſuum conſcient. verb. licentia*, Armendar.*in addit. ad Recopil.legum Nauarra, l.2.titul.18.l.71.de Relig.n.56*. Laurent. de Peirinis *de priuil.Regul. tom.3. in additam. ad conſt. Sixti IV. cap.2.num.9*. quos refero ego ipſe *d. alleg.76.num.18*.vbi *num.20*.cum Ludouic. Mirand. *dict.tom.1.quæſt.50.art.3.concluſ.1*. aduerto decretum Concilij *ſeſſ.24.de reformat. c.4.* de non præ-
dicando contradicente Epiſcopo quoad Regula- 12
res, intelligendum eſſe, ac limitandum de illo tempore, & hora, qua Epiſcopus prædicare voluerit, aut coram ſe facere ſolemniter prædicari, non verò aliàs, ne contrariari videatur textui *in dict. cap.2.* eiuſdem Concilij concedente Prædicatoribus Regularibus in Eccleſiis ſuorum Ordinum, cum ſola Epiſcoporum benedictione poſſe prædicare, etiam non habita expreſſa licentia. Ad quam obtinendam tenentur ſe perſonaliter præſentare coram Epiſcopo ad oſtendendum humilitatis, & reuerentiæ ſigna, Concil.Trident. *d. cap.2*. Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1.verb.prædicatio, §.3*. Franc. Leo *p.1.cap.8.num.10*. Laurent. de Peirinis *dict.cap.2. n.11*.vbi limitat niſi ſit graui aliquo impedimento detentus.

Circa huiuſmodi licentiam concedendam ad- 13
uertat Epiſcopus ne eam deneget vbi præſentatus fuerit Prædicator idoneus, quia nec illum poteſt ad libitum, & ſine rationabili cauſa à prædicatione ſuſpendere, vt refert deciſum Armendar. *in addit.ad Recopil.legum Nauarræ, lib.4.tit.30.l.3. de Prædicatoribus, num.8.& 9*. ſi tamen ſuſpendat, non tenetur cauſam exprimere, quare ad hoc prohibendum moueatur, prout etiam reſolutum atteſtantur, Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt.p.1. cap.8.num.9*.Campan.*dict. cap.13. num.8*. Ego ipſe *d.alleg.76.num.12*.Laurent.de Peirinis *d.cap.2.n.9*.
quia poteſt Epiſcopus interdicere Regulari ne 14
prædicet licentia non petita, etiam non reddita cauſa,

cauſs, Piaſec. *in praxi Epiſc.p.2.cap.3.num.41.verſ. ſi item.* Ego ipſe *d.alleg.76.n.28.*

25 Regulares verò prædicare volentes in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, quia vltra licentiam ſuorum Superiorum, etiam Epiſcopi licentiam habere tenentur, poſſunt ab eo examinari de doctrina, ſi ita expedire iudicauerit, eo quòd ad Ordines, & Confeſſiones per illum examinati ſolent, vt ionuit Henriq. *in ſumm. lib.10. cap.23.in comment. lit. L.* & colligitur ex declaratione S.Congreg. Conc. *ſub die 21. Ianuar.* 1628. cuius meminit Laurent. de Peirinis *d.cap.2.n.10.* Et non diſſentit Fr.Emmao. *qu. Regul. tom.3.q.32. art.6.* dum vult Regulares ſemel ab vno Ordinario approbatos fore iterum approbandos ſi rurſus prædicare velint. Quoad alios verò, qui in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volunt, credo Epiſcopi examen de doctrina fieri non poſſe; quia ſolummodo benedictionem eſſe petendam in hoc caſu Concilium iubet, *d.cap.2.* & ad hos terminos reducenda ſunt, quæ reſoluunt Ludou. Mirand. *d. q.50.art.2.concl.1.in med.* Campan. *dict.cap.13.n.9.* & Diana *moral.reſolut.tom.3.* Laurent. de Peirinis *d.cap.2.num.10.* dum abſolutè & in omni caſu volunt, Prædicatores Regulares non poſſe ab Epiſcopis examinari, ſed ſufficere quod ſint examinati à ſuis Prælatis: niſi alicubi longo vſu obtentum eſſet examinari circa doctrinam Prædicatores omnes, etiam Regulares, vt benè obſeruat Campan. *d.cap.13.n.9.*

26 Prædicatores huiuſmodi Regulares, qui abſque licentia Epiſcopi prædicauerint in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, quamuis decreto Concilij *in d.cap.2.* contrafecerint, non poterant puniri ab Epiſcopo, ſed tantùm à ſuis Superioribus Regularibus, ſecundùm communem omnium ſententiam, quam ſequuntur Quarant. *in ſumma Bullarij, verb.priuilegia Regularium*, Zerol. *in praxi Epiſc. §.1.verb. excommunicatio cauſa materialis, §.4.* Piaſ. *in ſimili praxi p.2. cap.3. num.41. verſ.prædicans,* Campan. *d.cap.13.num.10.* Contrarium tamen eſt omninò tenendum, vt ſtatuit Gregorius XV. in ſua Conſtitut. incip. *Inſcrutabili, ſub dat. Nonis Februarij* 1622. his verbis, *Ac demum habeat Epiſcopus tanquam d. Sedis delegatus auctoritatem coercendi, & puniendi quoſcunque exemptos tam ſæculares, quàm Regulares, qui in alienis Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum non ſunt, abſque Epiſcopi licentia, & in Eccleſiis ſuis, aut ſuorum Ordinum, non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente prædicare præſumpſerint*, &c.

27 Laicis verò omninò eſt interdictum vt publicè in Eccleſia prædicent, & fœminæ multo magis, *c.cùm ex iniuncto, de hæret. cap. mulier, 23. diſtinct. cap. mulier, de conſecr. diſtinct.4.* Quod ſpecialiter vetuit Apoſtolus Paulus, ex quo tempore legitur etiam Mariam Magdalenam, quæ prædicare ſolebat, humiliter deſiiſſe; & ſic fœminæ quantumuis doctæ, & Sanctæ non eſſe committendum prædicandi munus, reſoluit Ricciul. *d.lib.5. c.10. à princ.* Verùm laicis non præſentibus Clericis,
18 vel ſi præſentes ſint, permittentibus, non quidem publicè prædicare, ſed inter ſpirituales perſonas vtiles habere ſermones non prohibetur, quin potius text. *in dict. cap. cùm ex iniuncto*, non ſolùm deſiderium intelligendi ſacras Scripturas, & ſecundùm eas ſtudium adhortandi in eis quoque non reprehendendum, ſed commendandum exiſtimat, dummodo non in occultis conuenticolis, aut in contemptum Sacerdotum id fiat: & in ſumma ex delegatione Apoſtolica poterit laicus prædicare. Sylueſt. *verb.prædicator, num.6.* Suar. *de Relig.tom.4.lib.9.cap.1.n.12.* Ricciul *d.lib.5.cap.9. num.5.* vbi *num.9.* videtur tenere idem licere de licentia Epiſcopi. Sed non ob id dicendum eſt 19
prædicare eſſe actum alicuius Ordinis ſacri, quia licèt *in d.cap.aducimus* 16.q.1. habeatur, *ne alicui præter Sacerdotes Domini audeant prædicare*, id tamen intelligitur de illis, qui propria, & ordinaria auctoritate prædicare præſumunt, vt aduertunt Nau. *conſ.2.de tempor.ordinat.in antiq.* aliàs *conſ.7. de offic.deleg.in nou.* & Galler. *in margarita caſuum Conſcientiæ, verb.prædicare* 2.tum, quia etiam Clerico, qui non ſit in Sacris conſtitutus, poteſt Epiſcopus committere prædicationis munus, vt reſoluunt Sayr. *in florib.deciſionum, ſub tit.de tempor. ordinat.deciſ.2.* Rendina *in promptuar. recept.ſent. tit.17.num.24.* Vgolin. *de poteſt. Epiſc. cap.42.§.2. num.1.* Poſſeuin. *de offic.curat. cap.3. num.14. in fin.* me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requiſ.anno 30.q.8.num.7.* nouiſſimè Ricciul. *Eccleſ.lucubrat. l.5. cap.2.num.11.* Quamuis non ſine dubitatione tranſeat hæc reſolutio ex iis, quæ adducit Henriquez *in ſumm. l.6. cap.28.§.8.* dum ait Paulum III. Societati IESV indulſiſſe vt ipſius Regulares valeant prædicare, licèt Sacris initiati non ſint.

Eſt autem prædicationis munus præcipuum 20
Epiſcopi, *cap. Epiſcopus, il 3. diſtinct.88.* Campan. *dicta rub.12.cap.13.num.13.* Omnes namque Epiſcopi & alij Eccleſiarum Prælati tenentur per ſeipſos, ſi legitimè impediti non fuerint, ad prædicandum ſanctum Euangelium, *cap.inter cætera, de offic.Ordinar.* Concil.Trident. *d.ſeſſ.5.cap.2. & d.ſeſſ.24.de reformat.cap.4.* Si verò contigerit eos 21
legitimo detineri impedimento, viros aſſumere tenentur idoneos ad huiuſmodi Prædicationis officium ſalubriter exequendum. Et ideò ad illum pertinet munus deputandi Prædicatorem, *d.cap. inter cætera*, niſi in contrarium ſit conſuetudo ab immemorabili tempore: ſicut reſolutum atteſtantur Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1.verb.prædicatio, §.7.* Franc. Leo *in theſaur. fori Eccleſ. p.1. cap.8. ſub num.4.* Campan. *d.cap.13.num.14.* Armendar. *in addit.ad Recopil. legum Nauarra, lib.4. tit.30. l.3. de Prædicatorib. Sacra Scriptura, num.2.* vbi etiam quòd huiuſmodi Prædicatores pro aliis Eccleſiis à ſolo Epiſcopo abſque ipſius conſenſu deputari poſſunt. Hodie tamen electio, & deputatio Prædicatoris ad ſolos Epiſcopos in eorum Cathedra- 22
libus Eccleſiis ſpectat, nulla habita ratione cuiuſcunque conſuetudinis, etiam immemorialis, quia talis deputatio Capitulo, vel Epiſcopo vnà cum Capitulo, ſiue de eius conſilio, aut cuiuis alteri competeret; in aliis verò Eccleſiis non eſt ſublata 23
immemorialis conſuetudo nominandi, vel præſentandi Prædicatorem pro illis Eccleſiis, vt refert deciſum Armendar. *d.loco num.11.15.& 18.* vbi *n.21.* ſubdit quòd Capitulum in electione Concionatoris in Eccleſia Cathedrali nihil poteſt: quam declarationem ad litteram refert Laurent. de Peirinis *d.c.2.n.14.*

Singulis Dominicis diebus, & aliis feſtiuitati- 24
bus debet per ſe vel per alios prædicare, & ita Prædicationem exprimere, vt vulgus intelligere poſſit, *cap. Epiſcopus, 18.q.1.* Concil. Trident. *dict.ſeſſ.24. de reformat.cap.4.* ibi, *ſaltem omnibus Dominicis, & ſolemnibus diebus feſtis; tempore autem ieiuniorum quadrageſimæ, & Aduentus Domini quotidie, vel ſaltem tribus in hebdomada diebus*, &c. Quæ

Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.   R   verba

verba referuntur tantùm ad tempus Quadrageſi-
mæ, & Aduentus, non autem ad Vigilias, in qui-
bus illud prædicandi præceptum non eſt, prout
reſolutum atteſtatur Armend. *d. l. 3. de Predicator.*
ſacr. Scrips. n. 18. & 29. vbi *num. 31.* aſſerit etiam
deciſum per *d. c. 4.* relinqui arbitrio Epiſcopo-
rum in tempore Quadrageſimæ, & Aduentus quo-
tidie, vel tribus diebus in hebdomada, vel minus
illis tribus diebus prædicetur, refero Ego ipſe *dict.*
part. 3. allegat. 76. n. 30.

25 Euatiſtus Papa *in c. ſicut vir. 6. q. 1.* ſic ait, *Epiſco-*
pus debet opportunè, & importunè, atque ſine inter-
miſſione Eccleſiam docere, & ita cum tanta reueren-
tia eius doctrinam ſuſcipere debet, eúmque diligere,
26 *vt legatum Dei, & præconem veritatis.* Vnde idem
Summus Pontifex, vt habetur *in cap. Diaconi il 2.*
diſtinct. 93. Prædicanti Epiſcopo ſeptem Diaconos
inſtituit, qui eum dum Euangelicæ Prædicationis
officio fungeretur, diligenter cuſtodirent, eique
Prædicanti aſſiſterent propter honorem Verbi Dei,
& propter teſtimonium veritatis. Nam ſecundùm
Apoſt. ad Timoth. *Oportet Epiſcopum teſtimonium*
habere bonum ab iis, qui foris ſunt, vt non in oppro-
brium incidat. Vnde & *ad Tit. c. 2. 26. Verbum,* in-
quit, *Epiſcopi ſanum oportet eſſe, & irreprehenſibile,*
vt is, qui ex aduerſo eſt, vereatur, nihil mali interue-
niens, quod opponere valeat. Propterea etiam eidem
Epiſcopo celebranti Sacerdotes adſtare iubentur,
vt rectè ſacrificaſſe probetur. Cum Mitra quoque
& Baculo Paſtorali prædicat Epiſcopus Verbum
Dei, vt per gloſſ. *in cap. nullus Epiſcopus, de conſecr.*
diſtinct. 1.

27 Archipresbyteri quoque, & cæteri Eccleſiarum
Rectores curam animarum habentes Verbum
Dei prædicere per ſe, vel per alios, ſi legitimè
fuerint impediti, tenentur, & diebus ſaltem Do-
minicis, & feſtis ſolemnibus plebes ſibi com-
miſſas pro ſue, & earum capacitate paſcere ſaluta-
tibus verbis docendo quæ ſciti omnibus neceſſa-
rium eſt ad ſalutem. In iis verò Eccleſiis Parochia-
libus, quæ Monaſteriis ſubiectæ inueniuntur, &
nullius ſunt Diœceſis, Abbates, & Regulares
Præpoſiti ad id præſtandum vel curandum com-
pelluntur ab iis Metropolitanis, in quorum Pro-
uinciis ſunt ſitæ. Epiſcopi verò in Parochiis, vbi
ipſi Parochi prædicare non valent, alios idoneos
deputere debent impenſis eorum qui tenentur, vel
ſolent. Ita colligitur ex Concilio Tridentino *dict.*
ſeſſ. 5. de reformat. cap. 2. & dict. ſeſſ. 24. de reformat.
28 *cap. 4.* Vnde colligitur deputandos Prædicatores
impenſis eorum, qui eos præſtare vel tenentur,
vel ſolent, quod etiam pro Eccleſia Cathedrali
intelligendum eſſe tradit Armendar. *dict. leg. 3. de*
Predicatorib. ſacr. Scriptura, num. 27. vbi *n. 22.* ſub-
dit, quòd in Eccleſiis inferioribus vbi viget con-
ſuetudo quod populos dare ſoleat Concionato-
ti, ea ſeruenda eſt; niſi forſan facultas nominendi
Prædicatorem Vniuerſitati ab immemoriali tem-
pore competeret, & Epiſcopus talem nominatio-
nem ſibi vindicauerit, & *num. 23.* quòd mer-
ces, quæ Prædicatoribus tribui ſolet, nulla ex par-
te à penſionariis eſt exigenda, atque eo minus
ſi populus hos ſumptus facere ſolebet, & *num. 24.*
29 quòd ſi ex publico Ciuitatis ærario Conciona-
tori ſolent eleemoſynæ dari, ea conſuetudo ſer-
uanda eſt.

30 Monebit Epiſcopus populum diligenter teneri
vnumquemque Parochiæ ſuæ intereſſe, vbi com-
modè fieri poteſt ad Verbum Dei audiendum, ſi-
cut idem Concilium Tridentinum ſtatuit *d. cap. 4.*
& referunt Zerol. *in praxi Epiſc. part. 1. verb. Præ-*
dicatio, §. 4. Azor. *inſtitut. moral. part. 1. lib. 7. c. 3. q. 7.*
& lib. 12. c. 2. q. 1. verſ. deinde. Et ita populus admo- 31
nendus eſt, vt diebus Dominicis, & Feſtis maio-
ribus frequentet ſuas Parochias; excommunican-
dus tamen non eſt ſi monitioni non paruerit, vt
refert deciſum Armendar. *d. l. de Prædicator. ſacra*
Scriptura, n. 33. quem refero ego ipſe *d. allegat. 76.*
n. 34. & 35.

Quæ autem ſunt Fidelibus ſpecialiter prædi- 32
canda, ſunt quinque, videlicet qoid credendum,
quid ſeruandum, quid vitandum, quid timen-
dum, quid ſperandum. Hæc ſunt quinque ver-
ba, quæ ſenſu ſuo Apoſtolus *1. ad Corinthios 14.*
volebat in Eccleſia loqui, vt & alius inſtrueret;
ſunt enim in primis articuli fidei populis prædi-
candi, qui in Symbolo continentur, vt ſtatuit Aga-
then. Concil. *in cap. Symbolum, de conſecrat. diſt. 4.*
Deinde præcepta diuina ſeruanda, peccata ve-
rò vitanda, æternum ſupplicium timendum, &
præmium æternæ vitæ ſperandum, *Clement. cu-*
pientes, verſ. & quia, de pœn. Sed in rebus huiuſ-
modi prædicandis tria præcipuè ſeruanda ei, qui
prædicat, oſtendit Apoſtol. Petrus, vt habetur *in*
cap. oportet, 8. q. 1. ſcilicet, vt ſit vita irreprehenſibi- 33
lis, eruditus, & in dicendo maturus, & pauidus;
ſic enim de Clemente diſcipulo ſuo loquens ait,
Oportet eum, qui docet, & inſtruit animas rudes, eſſe
talem, vt pro ingenio diſcentium ſemetipſum poſſit
aptare, & verbi ordinem pro audientis capacitate di-
rigere.

Debet ergo apprimè eſſe eruditus & doctus, ir- 34
reprehenſibilis, maturus & pauidus, *cap. in ſan-*
cta, 92. diſtinct. Debet quoque gratiam docendi
habere, vt potentes poſſint exhortari in doctrina
ſana, & eos, qui contradicunt, arguere, prout ha-
betur *in cap. oportet, 8. q. 1.* deinde in ſuis Sermoni-
bus, & Concionibus non eſſe debet multum pro-
lixus, ne ſua loquacitate nimia, atque prolixa
odioſus fiat, ſicut dicitur *in cap. ſit Rector, 43. diſt.*
Quare Prædicatores monentur *in §. Ecce, diſt. 36.*
vt ſacris litteris ſemper inſiſtant, ne tunc diſcere
ſtudeant, quando alios inſtruere debent. Docto-
res enim vocantur, vt docendi munus exerceant.
gloſſ. *in cap. vnic. de ſumm. Trinit. lib. 6.* Verùm illud 35
vitare debent quod Tridentinum Concilium ad-
monet, ſcilicet apud rudem plebem difficiliores,
& ſubtiliores quæſtiones, quæve ad ædificatio-
nem non faciunt, proponere, aut diſputare, & ex
quibus plerumque nulle fit pietatis acceſſio in-
certa etiam, vel quæ ſpecie falſi, laborant, euul-
gare, aut tractare. Ea verò, quæ ad curioſitatem
quandam, aut ſuperſtitionem ſpectant, vel turpe
lucrum ſapiunt tanquam ſcandala, & fidelium
offendicula à ſuis debent prædicationibus amo-
uere, vt idem Concilium monet ac præcipit. De
diſcretione autem, & modo, ac tempore ſeminan-
di Verbum Dei multa Gregor. Pontifex *in Paſto-*
rali, & alij Patres ſcripſerunt; de quibus *43. di-*
ſtinct. per tot. Alia verò multa, quæ in concioni-
bus ſunt vitanda, aut ſeruanda ab iis, quiſque po-
terit edoceri, qui de Rhetorice Eccleſiaſtica libros
ſcripſerunt.

Quòd ſi contingat, vt Prædicator errores, aut 36
ſcandala diſſeminet in populum, debet ei Epiſco-
pus interdicere Prædicationis officium; ſi verò
hæreſes prædicauerit, contra eum ſecundùm Ca-
nonum Decreta procedere debet, curare tamen
tenetur Epiſcopus, ne huiuſmodi Prædicatores 37
Euangelij calomnioſè vexentur, vt idem Concil.
Trident.

Trident.*d.ſeſſ.5. de reform. c.2.* decernit, & tradit
Ludou.Miranda *d.tom.1.q.50. art.7.* Campan. *dict.*
38 *rub.12.cap.13.num.21.* Et propterea Epiſcopos ca-
uere iubet idem Concilium ne Regulares extra
clauſtra & obedientiam Religionum ſuarum vi-
uentes, vel etiam Presbyteros ſæculares; niſi ipſis
noti ſint, & moribus, atque doctrina probati in
ſuis Diœceſibus prædicare permittant; & ſi priui-
legia prætendant, Epiſcopus prius Sedem Apo-
39 ſtolicam conſulat, quæ nonniſi tacita veritate,
vel expreſſo mendacio indignis prædicandi priui-
legia concedit. Quæſtores quoque, & eleemoſy-
narij, aut quæſtuarij volgo nuncupati, prædicare
per ſe, vel per alios prohibet prædictum Conci-
lium *dict.ſeſſ.cap.2.& ſeſſ.21.cap.vlt.* vbi *in collect.*
plures citaui, & addo nunc Petr. de Bollo *in œco-
nomia Canon.claſſi 3.cap.3.§.4. ſub rub. Quæſtorum
prædicatorum tollendus abuſus ab Eccleſia.* Et hacte-
nus de Prædicatoribus Verbum Dei, déque Prædi-
cationis officio.

40 De audientibus autem tria tantùm ſunt ſecun-
dùm Ius Eccleſiaſticum annotanda. Primum eſt,
quòd vnuſquiſque fidelis debet temporibus præ-
dicandi Parochiæ ſuæ intereſſe, vbi commodè
fieri poteſt, ad audiendum Verbum Dei, vt habe-
tur *in cap.ſacris, 16. q.1.* & in Concil. Trident. *d.
ſeſſ.24.cap.4.de reformat.* cum his, quæ ſuprà dixi-
mus circa hoc propoſitum. Secundum, quòd ne-
mo eſt prohibendus Eccleſiam ingredi ad Ver-
bum Dei audiendum, etiamſi ſit infidelis, aut hæ-
reticus, *cap.Epiſcopus nullum, de conſecrat. diſt.1.*
41 Quod etiam de his, quibus interdictus eſt in-
greſſus Eccleſiæ, videtur intelligi, per text. *in cap.
reſponſo, de ſent.excom.* quia etiam tempore inter-
dicti Prædicatio Verbi Dei non prohibetur, *dict.
cap.reſponſo.* Henriq. *in ſumm. lib.13. cap.44.§.2.
verſ.5.* Vgol. *de cenſur.tab.5. cap.8. in princ. num.5.*
Sayr. *eod.tract.lib.5.cap.5.num.45.* Campan. *d.rub.
12.c.13.num.21.* ſed ad Diuina tantùm officia non
admittentur, *d.cap.Epiſcopus nullum, in fine.* Ex-
42 communicati verò excommunicatione maiori
omninò excluduntur, quibus fidelium commu-
nio denegatur, niſi totus populus eſſet innoda-
tus, vt habetur *in dict. cap. reſponſo.* Singulares
verò perſonæ poſſunt priuatim moneri, vt ſuo
loco dicemus. Tertium; quod olim in Concilio
Carthaginenſ. de quo *in cap. ſacerdote, de conſecr.
diſtinct.1.* fuerat conſtitutum, vt Sacerdote ver-
bum in Eccleſia faciente, qui egreſſus de audito-
rio fuiſſet, excommunicationis ſententiam ſuſti-
neret.

43 Nunc verò quoad docendi munus pertinet,
ſciendum eſt quòd ad officium ſpectat Epiſcopi
prouidere, vt ſubditi ſui ſcientias, tam liberales,
vel ſæculares, quàm etiam Eccleſiaſticas diſcant.
Quare primò fuit conſtitutum in ſacris Conciliis,
Lateranenſis ſcilicet *in cap.1. & in cap.quia, de
44 Magiſtr.* & Trident.*ſeſſ.5. de reform. cap.1.* vt Le-
ctio ſacræ Theologiæ, & ſacræ Scripturæ expoſi-
tio in ſingulis eorum Diœceſibus, maximè vbi
Clerus numeroſus reperitur, habeatur; ſubditque
45 idem Concilium Tridentinum vt in Monaſteriis
quoque Monachorum, vbi commodè fieri queat,
etiam Lectio ſacræ Scripturæ habeatur. Qua in
re ſi Abbates negligentes fuerint, Epiſcopi loco-
rum in hoc, vt Sedis Apoſtolicæ delegati, eos
ad id opportunis remediis compellant, & ex eo
tradunt Franc.Leo *in theſauro fori Eccleſ.p.2.c.2.
num.9.* Piaſec. *in praxi Epiſc.part.2.cap.3.num.41.
verſ.item.* Campan. *d.rubr.12. c.13.num.5.* Gallet.
Auguſt.Barboſ.de Iure Eccleſ.vniu.

*in margarita caſuum Conſcientiæ, verb. legere, &
verb. licentia,* vbi ait non requiri licentiam ſeu exa-
men Ordinarij ad illam lectionem ſacræ Scripturæ
in Conuentibus Regularium habendam, ego ipſe 46
de offic.& poteſt. Epiſcop.p.3. alleg.56. num.12. vbi
refero Paulum V. *Conſtit. ſua* incip. *Apoſtolicæ ſer-
uitutis, ſub Dat. Kalendis Auguſt.* 1610. ordinaſſe,
vt in omnibus Regularium Domibus, ſeu Mona-
ſteriis lectio linguarum Hebraicæ, Græcæ, Latinæ,
& Arabicæ habeatur, & à Regularibus diligenter
addiſcatur.

Nemo autem ad huiuſmodi lectionis officium 47
tam publicè, quàm priuatè extra Regularium Mo-
naſteria habendum debet admitti, qui prius ab Epi-
ſcopo loci, de vita, moribus, & ſcientia, examina-
tus & approbatus non fuerit, vt ſtatuit Conci-
lium Tridentinum *d.c.1. propè finem.* Et pro facul- 48
tate docendi nihil exigi debet, aut promitti, vt
probatur *in cap.2. & 3. de Magiſtr.* Si tamen pro
ea pretium detur, vel recipiatur, nulla ſimonia
committitur, quia actus docendi non eſt res ſacra,
nec actus poteſtatis ſpiritualis, pro qua pretium
dari non poteſt, vt reſoluunt Suar. *de Relig. tom.1.
lib.4. de ſimon.cap.18.num.19.* Filliuc. *tract.45. c.4.
q.8.num.12.* Leſſ. *de Iuſtit.l.2.cap.35.dub.13. n.82.*
Bonacio *de ſimon.q.4.§.10.num.10.* & vt præſertim
perſonæ Eccleſiaſticæ diſciplinis, ac ſcientiis im-
buantur, curæ Epiſcopi iniungitur prouidere,
vt idonei ad id Clerici ſtudia litterarum adeant, &
ſacris præſertim litteris incombant, *cap. final. de
Magiſtr.*

Concilium verò Tridentinum *ſeſſ.24.de reform.* 49
cap.18. ſtatuit vt Clericorum ſeminarium inſti-
tuatur, qui Grammatices, Cantus, Computi Ec-
cleſiaſtici, aliarumque bonarum artium diſcipli-
nam diſcant ſacram Scripturam, libros Eccleſiaſti-
cos, homilias Sanctorum, atque Sacramentorum
tradendum, maximè quæ ad Confeſſiones audien-
das videbuntur opportuna, & rituum, & cæremo-
niarum formas ediſcant. Vide Archiepiſc. Bonon.
part.4. ſub titul. de ſeminar.pag.255. cum ſeqq. Paul.
Fuſc. *de viſit.lib.1.c.16.n.8.cum ſeqq.* Zerol. *in pra-
xi Epiſc.p.1. verb.ſeminarium,* & metipſum *de offic.
& poteſt.Epiſc.p.5. alleg.77.*

Magiſtri quoque ac Doctores prouideri ab Epi- 50
ſcopis in ſubiectis plebibus debent, qui ſtudia lit-
terarum, & liberalium artium dogmata aſſiduè do-
ceant, *c.de quibuſdam, 37. diſtinct. d. cap.5. & cap.
quia, de Magiſtr.* ſed & pro lingua Græca, Hebraï-
ca, Chaldæa, atque Arabica Magiſtri in ſtudiis pu-
blicis fideles, & Catholici ſunt habendi, ſicut in
Vienn.Conc.Clem.V. decreuit, prout refertur *in
Clem.1. eod.tit.de Magiſtr.*

Multa autem priuilegia huiuſmodi Magiſtris 51
conceduntur, vt ſcilicet præbendarum ſuarum,
& beneficiorum fructus percipere in abſentia dum
publicè in ſcholis docuerint, valeant, vt probatur
in cap.fin.de Magiſtr. & in Concil. Trident. *ſeſſ.5.
de reformat.cap.1.* Petr.Ledeſma *in tract. de priuil.
Doct.p.2.§.22.* Iacob.Benn. *in tract.de priuilig. Iu-
riſc.§.1.priuil.15.* Alex.Monet. *de diſtribut. quotid.
p.2.q.10.* Sanctarell. *var.reſol.q.3. ex num.9.* plures
quos refero *de offic.& poteſt. Epiſcop.p.3.allegat.56.
num.18.* Requiritur ergo quòd doceant publicè,
de licentia ſcilicet Vniuerſitatis, ſeu clauſtri, ſiue
Collegij Doctorum ratione ſtipendij, ſeu Cathe-
dræ, prout deciſum refert Nicol.Garc. *de benef.p.3.
cap.2.num.59.& 60.* Ego ipſe *d. alleg.59.num.27.*
& in ſcholis generalibus ſcilicet, ſeu celebri Vni-
uerſitate, prout docent Læl.Zech. *de Rep. Eccleſ.*

*tit.de Cleric.n.7.verſ.*28. Horat. Lut. *ad fin.tract.de priuil.ſchol.n.*23. Flor. de Mena *var.l.*3. *q.*24.*n.*19. Ego ipſe *d.allegat.*56.*n.*24. Studium autem genera-
52 le illud dicitur quod eſt erectum, & inſtitutum per Papam, Regem, ſeu Principem, vt tenent Perez *l.*1. *tit.*10.*lib.Ordin.* Caſſan. *in Catalogo gloriæ mundi, p.*1.*conſid.*32. Ego ipſe *d.alleg.*56. *n.*22. Vnde non ſufficit ſtudium, quod non ſit Vniuerſitas, quamuis in eo optimè legatur, & publicè cuicumque audire volenti, vt dixit *d.allegat.*56.*num.*22. Quicquid in contrarium teneant Monet. *d. q.*10.*n.*17. Sanctuar. *d.q.*3.*n.*11.

53 Studentibus quoque nonnulla priuilegia conceduntur, de quibus fit mentio *in d.cap.fin.de Magiſtr.& in c.cum ex eo*, vbi gloſſ. *verb.litterarum, de electione l.*6. & tetigi *d.alleg.*56.*ex n.*19.

54 Magiſtris verò, atque Doctoribus in Vniuerſitatibus ſtudiorum præcipitur in Concilio Tridentino *ſeſſ.*25.*de reform.cap.*2. vt ea, quæ Catholicæ fidei ſunt, doceant, & interpretentur: vt propterea initio cuiuſlibet anni ſolemni ad id iuramento ſe debent aſtringere. Deinde Pius IV. *in ſua Conſtitut.* incip. *In ſacroſancta, ſub Dat. Idib. Nouemb.*1564. *in Bullario nouo* 114. obſeruari præcepit in ordinatione, & promotione Doctorum, & per alios cuiuſlibet artis, & facultatis profeſſores, vt refert Anton. Ricciul. *de iur.perſon.extra Eccleſ. grem. exiſt.l.*1. *cap.*13.*n.*2. vbi *n.*9. ait ex eadem Pij IV. Conſtitutione Magiſtros, & Doctores Vniuerſitatum, & ſtudiorum generalium teneri Fidei profeſſionem facere in Rectorum vel aliorum ſtudij Superiorum manibus, vt per Aloyſ. Ricc. *in dec. Cur. Archiep. Neapol. dec.*84. *part.*4.

De officio autem Epiſcopi in docendo, vidimus cap. proximo, & de ſimili Parochorum munere infrà huc lib. *c.*20. *de Plebanis*, remiſſiuè.

CAPVT XIV.

De Viſitatione ab Epiſcopis, & Prælatis facienda.

SVMMARIVM.

1 *Viſitationis tractanda materia diuiditur.*

2 *Viſitatio Ordinariis Eccleſiaſticis ad correctionem ſubditorum, & reformationem Eccleſiarum Iure incumbit.*

3 *Viſitandi officium ad eos pertinet, qui Iuriſdictionem Ordinariam in aliquos obtinent, quales ſunt poſt Romanum Pontif. Patriarcha, Archiepiſcopi, & Epiſcopi.*

4 *Archidiaconi, & Decani, ſeu Capitula Eccleſiarum in ſuis Eccleſiis ſubditis ius obtinent viſitandi, ſi id longa conſuetudine præſcripſerint, vt num.*13.

5 *Legati Apoſtolicæ Sedis, aut Viſitatores ſpecialiter conſtituti à Romano Pontif. vel ab Epiſcopis ius obtinent viſitandi.*

6 *Epiſcopi, & omnes Cathedralium Eccleſiarum Prælati quotannis propriam Diœceſim per ſe ipſos, aut ſi legitimè fuerint impediti, per Vicarios ſuos, vel Viſitatores, qui Presbyteri ſint, aut Diaconi, totam, aut ſaltem maiorem eius partem viſitare tenentur.*

7 *Vicarius Generalis ius viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem committat Epiſcopus.*

8 *Capitulum Sede vacante poteſt viſitare Eccleſias Epiſcopatui ſubiectas, quia ſuccedit in poteſtate viſitandi Iure Ordinario Epiſcopis conceſſa.*

9 *Archiepiſcopi non poſſunt Cathedrales Eccleſias & Diœceſes Suffraganeorum ſuorum viſitare, niſi cauſa cognita, & probata in Synodo Prouinciali, & antequam viſitent aliorum Diœceſes, debet ſuam viſitare.*

10 *Archidiaconi, vel Decani, aut alij inferiores in iis Eccleſiis, vbi viſitationem facere legitimè conſueuerunt, debent aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi, per ſeipſos tamen ibidem viſitare.*

11 *Viſitatores à Capitulo deputandi, vbi Capitulum ius habet viſitandi, ſunt prius ab Epiſcopo approbandi, vbi ſoli Capitulo abſque Epiſcopo ius competit, vt n.*15.

12 *Archidiaconi, & alij inferiores viſitationis factæ rationem Epiſcopo intra menſem reddere adſtringuntur.*

14 *Epiſcopus poteſt Archidiaconis, & aliis inferioribus, ius viſitandi habentibus præſtituere terminum ad viſitationem expediendam, & præſcribere comitatum, & equitatum.*

16 *Abbates, qui ſunt Ordinum capita, necnon cæteri Ordinum Superiores Epiſcopis non ſubiecti; Prioratus, & Monaſteria ſibi ſubdita viſitare ex officio debent, quamuis commendata exiſtant.*

17 *Monaſteria commendata, Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ, quæ ſuorum Ordinum Capitibus non ſubſunt, in quibus non viget Regularis obſeruantia, ab ipſis Epiſcopis ſunt annis ſingulis viſitanda.*

18 *Epiſcopus non debet ſe interponere in Monaſteriis, in quibus viget Regularis obſeruantia.*

19 *Eccleſias quaſcunque quomodolibet exemptas poſſunt locorum Ordinarij auctoritate Apoſtolica ſingulis annis viſitare.*

20 *Eccleſiæ ſeculares nullius Diœceſis quantumcumque exemptæ, & Sedi Apoſt. immediatè ſubiectæ, earumque Prælati ſæculares habentes in eas iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, poſſunt ab Epiſcopo, cuius Cathedralis proximior eſt, viſitari.*

21 *Eccleſias Curatas vnitas monaſteriis poteſt Epiſcopus Ordinarius locorum viſitare, & in eis ponere Vicarios perpetuos ſiue temporales, prout ei magis expedire videbitur.*

22 *Eccleſiæ Curatæ, aut Parochiales quouis modo ſubiectæ Militibus S. Ioannis Hieroſolymitani viſitari debent ab Epiſcopis tanquam Ordinariis in iis, quæ pertinent ad curam & exercitium animarum.*

23 *Curati Eccleſiarum Religionis Hieroſolymitanæ tenentur ſicut alij Curati ad omnes functiones præſtandas, ac proinde ad aſſiſtentiam pro conſecrandis oleis, & ad proceſſiones.*

24 *Perſonæ ipſæ quæcumque curam animarum exercentes in Regularium Eccleſiis ſubſunt immediatè Epiſcopis quoad curam.*

25 *Capitula Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, eorumque perſonæ nulla obſtante exemptione à locorum Ordinariis toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendari poſſunt.*

26 *Hoſpitalia, & Collegia quæcumque, ac Confraternitates laicorum, quæ ſub Regum immediata protectione non ſunt, niſi ipſi conſentiant, ſunt ab Epiſcopo viſitanda, etiamſi eorum cura ad laicos pertineat.*

27 Ordina

27 *Ordinarius non poteſt ſe intromittere in Hoſpitalis viſitatione, ſi in illius fundatione dictum ſit quòd non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione.*

28 *Hoſpitale priuatum poteſt Ordinarius viſitare, corrigere, & reformare in iis tantum, quæ ad obſeruandam fundatorum voluntatem pertinent.*

29 *Hoſpitalia etiam vnita, in quibus Eccleſia ſunt, vbi aſſiduè diuina officia celebrantur, & bona eorum non ſunt diſtincta, debent ab Ordinariis viſitari.*

30 *Confraternitatem laicorum erectam in Eccleſiis Regularium poteſt Ordinarius viſitare.*

31 *Monaſteria Monialium S. Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecta ab Epiſcopis tanquam dictæ Sedis delegatis gubernantur in concernentibus ſpiritualia tantùm, non temporalia.*

32 *Clerici omnes tam ſeculares, quàm Regulares nullo obſtante priuilegio viſitari ab Epiſcopo poſſunt.*

33 *Clericos ſeculares exemptos ab Epiſcopo, & alteri inferiori Ordinario ſeculari intra Diœceſim exiſtentes ſubiectos extra viſitationem corrigere, & punire non poteſt Epiſcopus vigore* Concilij Trident. ſeſſ. 14. de reformat. cap. 4.

34 *Exemptio, aut vlla inhibitio, appellatio, vel querela etiam à Sede Apoſtolica interpoſita poteſt impedire viſitationem in iis in quibus de morum correctione agitur.*

35 *Epiſcopus antequam Diœceſim ſuam viſitare incipiat, debet Synodum Diœceſanam celebrare.*

36 *Aduentum ſuum iis, quos viſitare intendit, nunciare debet Epiſcopus.*

37 *Libros viſitationum præteritarum & prædeceſſorum ſuorum debet Epiſcopus viſitans examinare.*

38 *Perſonas quot Epiſcopus viſitans ſecum adducere debeat? oſtenditur.*

39 *Pontificalem librum ſecum deferre pro cæremoniis ſeruandis debet Epiſcopus viſitans.*

40 *Annulum ſignatorium, ſeu ſigillum, & formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Eccleſiaſticarum conſtitutionum ſecum deferre debet Epiſcopus viſitans.*

41 *Epiſcopi & viſitatores monentur, vt extra ciuitatem pro viſitatione proficiſcentes modeſtè contenti equatu & famulatu ſtudeant quàm celerrimè viſitationem abſoluere.*

42 *Epiſcopi viſitantes & quiſquam ſuorum pro viſitatione nihil procurationis cauſa accipere debent, nec pecuniam, aut munus quodcunque ſit, etiam qualitercumque oblatum.*

43 *Epiſcopus cùm ad viſitationem accedit eſt honorificè à Clero, & Populo loci ſuſcipiendus.*

44 *Epiſcopus vbi incipit viſitare ad quæ reſpicere debeat? oſtenditur.*

45 *Eccleſiam viſitans de quibus quærere debeat? oſtenditur.*

46 *Sacrorum cuſtodiam viſitans quæ perquirere debeat? oſtenditur.*

47 *Domum Eccleſiæ vbi viſitat Epiſcopus, quæ ſcrutari teneatur? oſtenditur.*

48 *Rectorem Eccleſiæ, vel Curatum de quibus Epiſcopus interrogare debeat, nec non loci incolas, atque laïcos? oſtenditur,* & num. 49.

50 *Monaſteria virorum, vel mulierum viſitans Epiſcopus ad quæ attendere debeat? oſtenditur.*

51 *Hoſpitalia, & alia loca pia viſitans attendit vt inſtitutum legitimè ſeruetur, redditus bene diſpenſentur, & adminiſtratores reddant fideliter rationes.*

INTER cætera, quæ ad curam, & vigilantiam Epiſcoporum pertinent, non minor eſt frequens, ac ſedula ſuæ Diœceſis viſitatio, vt ſuprà *de officio Epiſcopi*, vidimus, de qua ſpecialiter hoc in loco agere propoſuimus, & erit hæc quadam breuis faciendæ viſitationis formula, quam ex ſacris Canonibus, & Tridentino Concilio, ac Doctorum ſcriptis eliciemus. Primò autem videbimus, vnde dicatur viſitatio, & quomodo diffiniatur, quis viſitare poſſit, & quæ perſonæ, vel loca ſint viſitanda, & quæ viſitari non poſſint; deinde quæ ſeruare debeat Epiſcopus, aut alius viſitare proponens; poſtremò verò formam, & ordinem viſitandi breuiter referemus. 1

Viſitatio, ſicut & verbum *viſitare* multipliciter accipitur, tam apud bonos Auctores, quàm ex ſacris litteris, vt conſtat ex Calep. Theſauro, & aliis, Marc. Soc. *de viſit. in princ.* Nihilominus ex mente Iuris *in cap. conquerente, de officio Ordin. & in cap. 1. §. vltim. & per tot. de cenſib. lib. 6.* cum aliis. Viſitatio quatenus ſpectat ad Paſtores Eccleſiarum deſcribi poteſt, vt ſit annua inquiſitio, quæ Ordinariis Eccleſiaſticis ad correctionem ſubditorum, & reformationem Eccleſiarum Iure incumbit; ita vt inquiſitio ſit loco generis, reliqua verò loco differentiarum adiiciantur. Dixi, *Ordinariis Eccleſiaſticis*, quia attento Iure his tantùm competit viſitatio, & ita includuntur Epiſcopi intra ſuam Diœceſim, Legati Apoſtolici, Archiepiſcopi, & cæteri, de quibus infrà. Dixi, *ad correctionem*, &c. vt ita ſignificetur finis principalis, in quem viſitatio ordinatur, vt intendit *cap. cùm venerabilis 21. de cenſib.* ibi, *cauſa correctionis, cap. procuratores 23. in fine, eod. tit.* Iuuat illud Ezech. 34. *Ecce ego ipſe requiram oues meas, & viſitabo eas ſicut viſitat Paſtor, & quod perierat requiram, quod abiectum fuerat, alligabo, & quod infirmum fuerat, conſolidabo,* &c. Fr. Ludou. Granat. *in concione de officio Paſtorali, p. 2. verſ.* 8. 2

Viſitandi ergo officium ad eos pertinet, qui iuriſdictionem ordinariam in aliquos obtinent, quales ſunt poſt Romanum Pontificem, Patriarchæ, & Archiepiſcopi, atque Epiſcopi in ſuis Prouinciis, & Diœceſibus, *cap. 1. de cenſib. lib. 6.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 3. c. 40. q. 6. verſ. quæres,* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 73. n. 21. in fine*, ita vt Epiſcopi habeant intentionem fundatam quoad ius viſitandi omnes Eccleſias ſuæ Diœceſis, *cap. omnes Baſilicæ 14. q. 7. c. conquerente, de officio Ordin.* Rota apud Tamburin. *in fine, tom. 3. de iure Abbatum deciſ. 53. num. 1. & deciſ. 67. n. 1. & deciſ. 68. num. 2.* Archidiaconi quoque & Decani, ſeu capitula Eccleſiarum in ſuis Eccleſiis ſubditis, *cap. ſuper eo, cap. cum Apoſtolat, de cenſib. cap. conquerente, cap. inter cætera, de offic. Ordin. cap. Epiſcopum, cap. regenda* 10. q. 1. Et Abbates, atque Religioſorum Prælati in ſuis Monaſteriis, *cap. pen. & fin. de ſtatu Monach.* Legati quoque Apoſtolicæ Sedis, aut viſitatores ſpecialiter conſtituti à Romano Pontif. vel ab Epiſcopis ius obtinent viſitandi, *d. cap. Epiſc. 10. q. 1. d. c. inter cætera,* 3 4 5

de officio Ordin. cap. ſi Epiſcopus, eod.tit.in 6.c.cum
*inſtantia, c.procurationes. de cenſib.*Ego ipſe *d.alleg.*
73.n.21.
6 Tenentem autem Epiſcopi, & omnes Cathe-
dralium Eccleſiarum Prælati quotannis propriam
Diœceſim per ſeipſos, aut legitimè fuerint im-
pediti, per Vicarios ſuos, vel viſitatores, qui Preſ-
byteri ſint, vel Diaconi, totam, aut ſaltem ma-
iorem eius partem viſitare, ita vt ſi fieri poterit,
tota biennio compleatur, Concil. Trident. *ſeſſ.24.*
7 *de reformat.c.3.* Vicarius tamen generalis hoc ius
viſitandi non habet, niſi ſpecialiter eidem com-
mittat Epiſcopus, vt reſoluunt Rebuff. *in praxi*
*benef.tit.de forma Vicariatus. n.*100.*&* 101. Sbrox
*de offic.Vicar.lib.2.q.*110.*num.*2. Fuſch. *de viſitat.*
*lib.1.c.2.num.*18. Azor. *d.p.2. lib.3.cap.45. quæſt.4.*
Narbona *de appell. à vicario ad Epiſcopum, part.1.*
8 *num.*224. At Capitulum Sede vacante poteſt vi-
ſitare Eccleſias Epiſcopatui ſubiectas, quia ſucce-
dit in poteſtate viſitandi iure Ordinario Epiſco-
pis conceſſa, vt reſoluunt Quarant. *in ſumm. Bul-*
lary, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. quibus ſic
*prælibatus, pag.*134. Azor. *d.p.2.lib.3.cap.37.qu.*14.
Ego ipſe *d.alleg.*73.*num.*24. vbi *num.*25. addo idem
eſſe dicendum, quando Sedes Epiſcopalis quaſi
vacat, & ſic omnia loca quæ poterat viſitare Epi-
ſcopus, Sacra Congreg. Concil. *in Pampilonenſ.*13.
April. 1630. Viſitare Diœceſim tunc poteſt Ca-
pitulum Sede vacante quando lapſus eſt annus
à poſtrema Antiſtitis viſitatione, nec de proximo
eſt Eccleſia de Paſtore prouidenda, in ipſa verò
viſitatione circa famulatum, equitatum, & alia,
forma S. Concil. Trident. *cap.3.ſeſſ.24.de reformat.*
eſt præciſè obſeruanda, S. Congreg. Conc. *in Lo-*
*man.*10. *May* 1629. etiam tempore triennij non
expectato, licèt dicatur Epiſcopum conſueuiſſe
viſitare ſingulis triennijs, ead. S. Congreg. Conc. *in*
Pampilonenſ. 3. *February* 1629. *&* 10. *Decembris*
eiuſdem anni.
9 Archiepiſcopi tamen non poſſunt Cathedrales
Eccleſias, & Diœceſes Suffraganeorum ſuorum vi-
ſitare niſi cauſa cognita, & probata in Synodo Pro-
uinciali, Concil. Trident. *d.cap.*3. nec quicquam in
eorum Diœceſibus inconſultis ipſis agere, *c.conque-*
ſtus, & ferè *per tot.9.q.3.* & antequam viſitent alio-
rum Diœceſes, debent ſuam propriam viſitare,
cap.1.in princ.de cenſib.lib.6. Zerol. *in praxi Epiſc.*
part.1. verb. Viſitatio, verſic ad tertium. Viſitata
enim ſua Diœceſi, tunc viſitare debet vel totam,
vel partem prouinciæ, viſitando Diœceſes, Ciui-
tates, Suffraganeos, eorum ſubditos, Capitula
Cathedralium, & aliarum Eccleſiarum Monaſteria,
Eccleſias, alia loca pia, Religioſa, Clericos Po-
pulos, & accipere procorationes tantùm à locis vi-
ſitatis, vt habetur *in dict.cap.1. §. deinde.* Si verò
cœperit viſitare vnam Diœceſim ſuæ prouinciæ,
non poterit illam dimittere, & mox ad eandem
reuertere, niſi prius viſitauerit omnes Diœceſes
Prouinciæ, vel in toto, vel in parte. Sed ſi aliqua
Diœceſis vel Eccleſia indigeat viſitatione plus
aliis, ſi à Diœceſano illius Eccleſiæ, vel à commu-
ni conſenſu maioris partis Suffraganeorum fuerit
requiſitus, tunc intermiſſa, viſitatione aliarum, re-
uertatur ad eandem, ſed ſi hoc malitioſè difficul-
tant, tunc Archiepiſcopus petere debet licentiam
à Sede Apoſtolica confidenter; vt probatur *in d.c.1.*
§.ex quo. Plura circa Archiepiſcoporum viſitatio-
nem, & eorum Iuriſdictionem in Suffraganeos,
illorúmque ſubditos dixi ſuprà *cap.8.num.*88.*cum*
ſeqq.

Archidiaconi autem, vel Decani, aut alij in- 10
feriores in iis Eccleſiis, vbi viſitationem facere
legitimè conſueuerunt, debent aſſumpto Nota-
rio de Conſenſu Epiſcopi, per ſeipſos tamen ibi- 11
dem viſitare. Viſitatores quoque à Capitulo de-
putandi, vbi Capitulum ius habet viſitandi, ſunt
prius ab Epiſcopo approbandi, ac propterea Epi-
ſcopus ipſe, aut eius viſitator eaſdem Eccleſias
ſeorſim ab iis viſitatoribus viſitare eſt prohiben- 12
dus. Cui Epiſcopo Archidiaconi ipſi, & alij in-
feriores viſitationis factæ rationem infra menſem
reddere adſtringuntur, vt pleniùs habetur in Con- 13
cil. Trident. *d.cap.*3. Vnde colligitur Archidiaco-
nos, Decanos, Archipresbyteros, & alios inferiores
viſitandi ius habere ſi id longa conſuetudine præ-
ſcripſerint, vt tenent Felic. Comen. *in Man. viſit.*
lib.3.tit.3.verſ. Archidiaconi. Fuſc. *d.c.2.n.*14. Sar-
mien. *lib.3. ſelect.cap.vlt.* Sbrox *d. q.*120. *num.*10.
Azor. *d.cap.*40.*q.*7.8.*&* 9. Flores de Mena *var.lib.3.*
*q.14.n.*23. Ego ipſe *d.alleg.*73. *n.*22. vbi *n.*39. poſt
Piaſec. *in praxi Epiſc.part.2. cap.3.num.*62.*pag.*115.
Addo poſſe Epiſcopum illis præſtituere terminum
ad viſitationem expediendam, & præſcribere co-
mitatum, & equitatum, ne oneri ſint Eccleſiis, quas
viſitauerint.
Deinde colligitur Capitulum ſuperſtite adhuc 14
Epiſcopo ex præſcriptione, vel priuilegio viſitandi
ius habere poſſe, vt tradit Azor. *d.c.*40.*q.*8. quem
refero Ego ipſe *dict.alleg.*73.*n.*26. Et tunc viſitato- 15
res à Capitulo deputatos debere eſſe ab Ordina-
rio approbatos probat Concilium Tridentinum
*d.c.*3. quod quidem locum habere vbi ſoli Capi-
tulo abſque Epiſcopo competit ius viſitandi, refert
deciſum Armend. *in addit. ad Recopil. legum Na-*
*uar.lib.1.tit.18.l.7.de Epiſc.num.*110. vbi *num.*115.
pariter reſolutum aſſerit, quòd licèt Epiſcopus
poſſit iterum viſitare Eccleſias viſitatas ab inferio-
ribus, vt habetur *in d.cap.*3. Concil. Trident. non
poteſt tamen iterum punire punitos ab eis, nec
ab illis abſolutos cogere ad innocentiam ſuam
demonſtrandam.
Abbates quoque, qui ſunt Ordinum capita, 16
necnon cæteri Ordinum Superiores Epiſcopis
non ſubiecti, Prioratus, & Monaſteria ſibi ſub-
dita viſitare ex officio debent, quamuis commen-
data exiſtant. Ipſa verò Monaſteria commenda- 17
ta, Abbatiæ, & Prioratus, aut Præpoſituræ, quæ
ſuorum Ordinum capitibus non ſubſunt, in qui-
bus non viget Regularis obſeruantia ab ipſis
Epiſcopis ſunt annis ſingulis viſitanda: vbi verò
viget obſeruantia Regularis, ea Epiſcopus regu-
lariter viſitandi ius non habet, ſicut nec alia Mo-
naſteria ipſi non ſubiecta, ſed tamen prouidere
debet paternis admonitionibus, vt horum Regu-
larium Superiores iuxta eorum Regularia inſti-
tuta debitam viuendi rationem obſeruent, & ob-
ſeruari faciant, & ſibi ſubditos in officio conti-
neant, & moderentur. Quòd ſi admoniti intra
ſex menſes eo non viſitauerint, vel correxerint,
tunc ipſe Epiſcopus eos viſitare poterit, & corri-
gere, prout ipſi Superiores poſſent, iuxta eorum in-
ſtituta; ita ſtatuit Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de re-*
*format.cap.8.& ſeſſ.25.de Regul.cap.*20. Vnde colli-
go Abbates, Priores, & alios Regularium Præfe-
ctos viſitandi ius habere Monaſteria, aliqua ſibi
ſubiecta loca, vt per Azor. *d.part.2.lib.3.c.40.q.9.*
quem refero Ego ipſe *in collect.ad cap.vlt.num.3.de*
ſtatu Monach. & ideo Epiſcopus non debet ſe in- 18
terponere in Monaſteriis in quibus viget Regula-
ris obſeruantia, vt ait deciſum Armend. *in addit.ad*
Recopil.

*Recopil. legum Nanar.lib.1.tit.6. de viſit. num.*98. qnem refero Ego ipſe *dict.p.*3. *allegat.*74. *num.*16. Et addit idem Armendar. *vbi proximè, num.*100. quòd Epiſcopua poteſt viſitare illa Munaſteria commendata perperuò vnita aliis Eccleſiis, vel piis locia, etiamſi ipſa pia loca ſint ſub Regulari protectione.

Viſitatio facienda ab Epiſcopo poteſt inchoari ab Eccleſia, quæ ſibi magia placoerit, reſeruatis iuribus, & ſine præiudicio aliarum Eccleſiarum, S.Congr.Rit.*in Egita.*10. *Iunij* 1602.*ad* 2.*dub.*In viſitatione quando fit inquiſitio, quæ præparatoria vocatur, non licet Epiſcopo ad detegenda viſitatorum peccata per edicta publica monere homines ſob excommonicationia pœna ad reuelaodum, neque in ea exigere iuramentum à viſitatis. Ita refert deciſom in S. Congr. Concil. Piaſec. *in praxi Epiſcop.part.*1.*c.*3.*nu.*60. Et ideò in edictis præparatoriia viſitationem generalem non debet præcipere Epiſcopus in virtute Sanctæ obedientiæ, vt Populus denuntiet ea, quæ correctione, & emendatione digna iudicabit, vt eadem S.Congr. cenſuit *in Oriolen.*27. *Martij* 1632.*ad* 3.

19 Eccleſias autem quaſcumque quomodolibet exemptas poſſont locorum Ordinarij auctoritate Apoſtol. viſitare, idque ſingulis aonis facere debent, & opportunis Ioria remediis prouidere, & quæ reparatione indigent, reparentur, & cura animarum, ſi qua illis immineat, aliiſqoe debitia obſeqoiia minimè defrandentur, vt idem Coocil. Tridcnt. ſtatoit *ſeſſ.*7. *de reformat.cap.*7. & 8.Quæ qoidem viſitationea locorum huioſmodi exemptorum præſumuntut factæ potius iure delegato, quàm Ordinario, niſi contrarium probetnr. Rota apud Tamburin.*in fine tom.*3.*de Inre Abbatum,deciſ.*59.*n.*6. hinc infetena *num.*5. viſitationia actua non probare iuriſdictioois quaſi poſſeſſionem cùm ſint æquiuoci, & poſſint fieri ab Epiſcopo iore delegato, & iore ordinario. Per quod Tridentinæ Synodi decretum teſtatur reſolutum Armend. *in addit. ad recopil.leg.Nanar.l.*1.*tit.*6.*de Viſit.l.*2.
20 §.2.*n.*13.Ciarlin.*controuerſ.forenſ.c.*67.*n.*24.& 25. Eccleſiaa ſeculares nullios Diœceſia quanaumcumqoe exemptas, Sedi Apoſtol. immediatè ſubiectas, earumque Prælarum ſæcnlarem habentem in eas iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem,
21 poſſe ab Epiſcopo, coios Cathedralis eſt proximior, viſitari, & *num.*85. pariter reſolutum aſſerit in Eccleſiis Coratis vnitis Mooaſteriis poſſe Epiſcopum Ordinarium locorom eas viſitare & ponere in eis Vicarios perpetuoa, ſioe temporaneos, proot ei magis expedire videtnr, & *nu.*86. addit Epiſcopum poſſe viſitare Eccleſias exemptas, etiam inferioribos Prælatis ſubiectaa. Item viſitare poteſt Epiſcopua tanquam Sedis Apoſtol. delegatus Parochialem ſubiectam Monachis Olioetania, & hoc debet exprimere, & Abbss poteſt condere decrera comulatiuè cum Epiſcopo, ſed quatenna ſunt coottaria, debent præualere Decrera Epiſcopi, S. Congreg. Concil. *in Veron.* 29. *Iulij* 1628.refert Ioan.Maria Nouar. *in Lucerna Regnlar.verb.Viſitare, num.*13.Viſitare qnoque poteſt Epiſcopua Eccleſias Parochiales vnitas Monaſterio Canonicorum Regularium, quamnia Generalia habeat in eo loco Sedem ordinariam principalem, eadem S.Congr.2. *Maij* 1595.vt referunt Armend.*in addit.ad Recop. legum Nauarra, l.*7.§.2.*n.*1.*l.*1.*tit.*6.Nonat.*d.verb.Viſitare,n.*14.Viſitare etiam poteſt Epiſcopus locum nollius Diœceſia, quatenus intra ſuæ Diœceſia fioes ſitum eſſe conſtet, ac per eundem dimiſſorias concedi, Ordinéſque conferri debent, dum autem intra cuius Diœceſis finea exiſtat non appareat, per Ordinarium viciniorem præfata adimplenda ſunt. S. Congr. negotiia Epiſcopurum, & Regularium præpoſita. *in nullius Rutilliani Conuerſan. Diœceſis* 9.*Septembris* 1616. Viſitare quoqne poteſt Epiſcopus non ſolùm Eccleſiam Parochialem vnitam Monaſterio Ordinis S.Benedicti, cnius cura geritur à Monacho dicti Ordinis, ſed etiàm Baptiſteriom, & Tabernaculum, vbi aſſeruatur ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramenrum, in Eccleſia exempta exiſtens, S.Congr.Concil.*in Canrien.*5. *April.* 1631.

Eccleſiæ Curatæ, aut Parochiales quouis modo ſubiectæ Militibus S.Ioannis Hieroſolymitaoi viſitari debent ab Epiſcopis tanquam Ordinatiis in iis, quæ pertinent ad curam & exercitium animarum, iuxta formam Motus proprij fel. record.Pij V. vt refert Nouar. *d. verb. Viſitare,n.*10. quibus verbia intelligitur Epiſcopos viſitare poſſe non ſolùm Parochos à dictis militibua deputatos quoad eorum habilitatem ad adminiſtranda Sacramenta, eoſdemque ſi inhabiles reperti fuerint, poſſe amouere, ſed etiam viſitare poſſe ipſamet Sacramenta, inueſtigando ſi eo decore, & in eo loco, quo decet, conſeruentur, poſſeque itidem mandare reſtaurari dictaa Eccleſias ſi eaa reperient minus decentes, ac commodas ad dictam adminiſtrationem, ac demnm alia, quæ Sacramentorum adminiſtrationi ſunt annexa; vtporè paramenta Sacerdotum, qoibus in adminiſtratione vtatur, Baldachinum, quod delationi ſanctiſſ. Sacramenti Euchariſtiæ ad infirmos inſeruit, & alia ſimilia. Vacantibua autem huiuſmodi Eccleſiia tenentur Milites præſentare ad earum vnamqoamqne Sacerdotem idoneum locorum Ordinariia, vt ab eis inſtitoatur, & quouſque non præſentaoerint, conſtituant Ordinarij vnum Vicarinm, qui interea animarum curam agat, præfiniantque iidem Ordinarij dictis Militibus breuem aliquem terminum ad præſentandum dictum Sacerdotem, alioquin eo elapſo Ordinarij conferant Eccleſiaa huiuſmodi perſonis ſibi benè viſis ſecundùm earum naturam, vel in titulum perpetuum, vel amouibilem. Ita cenſuit S.Congregat. Cardinaliom negotiis Epiſcopoiom, & Regolarinm præpoſitorom *in Peruſ.*11. *Ian.*1587. me citato *in hoc loco* Mendez à Caſtro *in praxi Luſitana p.*2. *lib.*2. *cap.*3.*num.*31. *verſ. item Eccleſia.* Et viſitare hniuſmodi Parochos S. Ioannis Hieroſolymitani curam animarum ſecularium exerceores tenetnr Epiſcopus tanqoam Apoſt. Sedia delegatus gratis, & abſqoe impenſa, & onere Rectorum S.Congreg.Conc. *in Augnſtana* 26.*Iunij* 1627. 22

Et qoòd Curati Eccleſiarum Religionis Hieroſolymitanæ teneantur, ſicut alij Curati, ad omnes functionea præſtandaa, ac proinde ad aſſiſtentiam pro conſecrandis oleis, & ad proceſſiones, reſcripſit dict. S. Congreg. negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita, *ſub die* 28. *Aprilis* 1599. 23

Perſonæ etiam ipſæ qnæcunque curam animarum exercentea in Regularium Eccleſiis tam virorum quàm etiam molierum ſubſunt immediate Epiſcopis quoad curam, & eis in viſitatione, & extra illam circa curam ipſam obedire tenentur, ex eiuſdem Concil.Trid.Decreto *ſeſſ.*25.*de Regul. cap.*11.tradunt Paul. Foſc. *de viſit. lib.*2. *cap.*16.*à* 23

princ. Hieron. Venero *de examine Epiſcop. lib.6. cap.* 11. ex *num* 2. Campan. *in diuerſ.iuris Canon. rub.*12.*cap.*13. *num.*51.*cum ſeqq.* Ego ipſe *d. cap.* 3. *alleg.*74. *à num.*18. & infrà latiùs tractabimus *hoc eod.lib.cap.de ſtatu,& vita Regul.verſ. nouo, ex decreto*, plura hac de re cumulat Armendar. *in addit. ad Recop.legum Nauarræ,lib.*1.*tit.*6.*de viſitat.n.*87. *cum ſeqq.* vbi refert deciſum Epiſcopum poſſe viſitare Eccleſias, quas Abbas S. Benedicti in eius Diœceſi ſitas habet; modò in eis cura animarum exerceatur per Sacerdores ſæculares, & *num.* 88. pariter reſolutum atteſtatus Epiſcopum poſſe viſitare omnes Parochiales ſuæ Diœceſis, in quibus ſunt Sacerdotes ſeculares, licèt Eccleſiæ ſint Regularibus ſubiectæ, ſiue etiamſi ſint Eccleſiæ Regularium, quando tamen cura exercetur per Sacerdotes ſeculares. At verò viſitationi, iuriſdictioni, & correctioni Epiſcopi non ſubſunt caſtra, in quibus Abbas iuriſdictionem Epiſcopalem, & temporalem in Parochos & Parochianos exercet, S.Congreg.Conc. *in Theatina* 11.*Septembris* 1621. Non enim viſitare poteſt Epiſcopus ex Decreto *cap.* 11. *ſeſſ.*25. *de Regul.* tam Abbatiam quàm loca ſibi ſubiecta, ſi Abbatia habet vtramque iuriſdictionem, temporalem ſcilicet, & ſpiritualem.ead. S. Congreg. *in d. Theatina* 7. *Septembris* 1620. In ipſis autem Eccleſiis Regulárium viſitare non poſſunt Ordinarij, nec quidem ſanctiſſ.Sacramentum, eadem S. Congregat.Conc. *in Nicoteren. de anno* 1591. Nec etiam Altaria, & Capellas in eiſdem Regularium Eccleſiis etiam per ſecularium Confraternitates conſtructa. S.Cógreg. negotiis Epiſcop. & Regular. præpoſita *in Papien.*21. *Aug.*1613. *& in Terraconenſ.* 22. *Ian.* 1616. Sed benè Confraternitates ipſas, vt infrà oſtendemus. Nec denique in vim Conſtitutionis Gregor.XV. de exemptorum priuilegiis viſitare licebit Epiſcopis Altaria Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſecularium, nec loca, vbi in eiſdem Eccleſiis aſſeruatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, S.Congreg. Conc. *de anno* 1623. *dub.*1. *ſuper dictam conſtitut.*

25 Capitula quoque Cathedralium, & aliarum maiorum Eccleſiarum, eorumque perſonæ, nulla obſtante exemptione, à locorum Ordinariis, toties quoties opus fuerit, viſitari, corrigi, & emendari poſſunt; vt habetur in Concil. Trid. *ſeſſ. 6.de reform.cap.*4. latè Armendar. *in addit ad Recopil.legum Nauar.l.*1.*tit.*6. *de viſit. num.*18. *cum ſeq* Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſc.p.*3.*alleg.*73. *num.*5. *cum ſeq.* Viſitatio perſonarum Capitularium huiuſmodi, quæ iuxta Canonicas ſanctiones, vt *in d. cap.* 4. dicitur, facienda eſt, intelligitur iuxta diſpoſitionem Iuris communis citra punitionem & priuationem, Rot. *in Calaguritana iuriſdictionis* 25. *Maij* 1580. *coram Bubalo*, *part.* 2. *diuerſ. deciſ.*318. & hæc viſitatio Capitulorum, & perſonarum Epiſcopis conceſſa, eſt intelligenda cumulatiuè, non priuatiuè ad Abbates, & Decanos, ac alios, quibus ante Concilium competebat ius viſitandi, ſeorſum tamen ab Epiſcopis. Ita S.Congreg.Conc. cuius idonei teſtes nobis ſunt Gonz. *ad reg.*8.*Cancel.*§.2.*proœm.num.*21. & Steph. Gratian. *diſcept.forenſ.c.*154. *num.*40. In procedendo tamen contra huiuſmodi perſonas extra viſitationem nonnulla ſeruabit Epiſcopus, quæ idem Concil. decreuit *ſeſſ.*25. *de reform. cap.*6. de cuius materia latè diximus *in tract. de Canonicis, cap.*29. *de adiunctis Canonicorum.* In viſitatione verò generali Epiſcopus ſolus ſine coniudicibus procedere poteſt contra Canonicos, eiſque pœnarum imponere extraordinariam, quæ magis morum emendationem, quàm correctionem reſpiciat. S. Congreg. Conc. *in oriolen.* 27. *Martij* 1632. *in reſp.ad* 4.

Hoſpitalia item, & Collegia quæcumque, ac 26
Confraternitates laicorum, quæ ſub Regum immediata protectione non ſint, niſi ipſi conſentiant, & omnia pia loca quorumcumque nuncupata, ſunt ab Epiſcopis viſitanda, etiam eorum cura ad laicos pertineat, vt ſtatuit idem Concil. Trident. *ſeſſ.*22.*de reform.c.*8. iuxtà Concilij quoque Viennenſ. decretum *in Clem. quia contingit, de Relig.domib.* tradunt Zerol. *in praxi Epiſc.p.*1.*verb. hoſpitale*, §.3. Piaſec. *in ſimil.praxi, p.*2.*cap.*3. *n.*33. Marr. *de iuriſd.p.*2. *cap.*18. *per tot.* Vgolin. *de offic. Epiſc.c.*24.§.1.*num.*3.*verſ. Viſitare*, Cened. *pract. & Can.quæſt.lib.*1.*q.*22.*à num.*14. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc.Neapol.p.*4.*deciſ.*209. Ego ipſe *d.p.*3.*alleg.*75. *à num.*2. latè Armendar. *in addit. ad Recopil.legum Nauar.lib.*1. *tit.*6. *de viſitat. num.*65. vbi dicit Decretum Concil. *d. cap.*8. non prohibere quin & Iudices ſeculares eadem viſitare poſſint, ſi hoc eis aliàs legitimè competat, &
*num.*66. ait, quòd ſi in fundatione Hoſpitalis ſit 27
dictum, quòd Ordinarius non poſſit ſe intromittere in eius viſitatione, non poterit illud viſitare, & *numero* 67. quòd Ordinarius poteſt viſita- 28
re Hoſpitale priuatum, & corrigere, & reformare in iis tantum, quæ ad obſeruandam volontatem
fundatorum pertinent, & *num.*69. quòd Hoſpita- 29
lia etiam vnita, in quibus Eccleſiæ ſunt, vbi aſſiduè diuina Officia celebrantur, & bona eorum non ſunt diſtincta, debent ab Ordinariis viſitari,
& *num.*74. quòd Epiſcopus viſitare poteſt omnia 30
Hoſpitalia, & pia loca quocunque nomine nuncupentur, etiamſi ſint priuata laicorum, & corrigere, & reformare in caſibus à Iure conceſſis, ſcilicet ob negligentiam, vel dilapidationem bonorum, vtque teſtatoris voluntas ſeruetur. Idem Armendar. *citato loco, lib.*4.*tit.*29. *l.*1.§.1. *de hoſpitalib.num.*4. teſtatur fuiſſe reſolutum executionem aduerſus adminiſtratores Hoſpitalium condemnatos, iuxta Concil.Trident. *d.cap.*8. ſiue ſoli ordinario reddita fuerit ratio, ſiue vnà cùm aliis deputatis, ad ipſum ordinarium ſpectare *num.*5. addit in dubio poſſe ordinarium ab adminiſtratoribus Hoſpitalium, aliorúmque piorum locorum rationem adminiſtrationis exigere, donec coram ipſo doctum fuerit de inſtitutione in qua ſecus expreſsè cautum ſit. Et horum Hoſpitalium computa ſtante conſuetudine Epiſcopus vnà cum Magiſtro prædicti hoſpitalis recognoſcere tenetur, S. Cong. Conc. *in Agathen.*19.*Nouembris* 1616. Hoſpitalia adminiſtrata à Fratribus B. Ioannis Dei non ſunt exempta à Iuriſdictione ordinarij niſi ſolùm quoad Regularium obſeruantiam, eadem S.Cong. *in Auellina* 12.*Ianuarij* 1630.

Item poteſt Ordinarius viſitare Confraternitates ſecularium in Regularium Eccleſiis erectas, & in illas iuriſdictionem ad Sacri Concilij præſcriptum exercere quacunque conſuetudine contraria non obſtante. S. Congreg. Epiſcoporum, & Regul. negotiis præpoſita *in Vercellen.* 17. *Iulij* 1615. Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regular. verb. Viſitare num.*1. Et viſitare poteſt Epiſcopus tam Confraternites laicorum in Monaſteriis, vel Eccleſiis Regularium exiſtentes, in iis tamen, quæ Confratrum adminiſtrationem concernunt, quàm

quàm etiam Hoſpitale,ac beneficia commendata, in quibus non viget Regularis obſeruantia. Sacr. Congreg.Conc. *in Caputaq.27.Iunij* 1609. Nouar. *d.verb.Viſitare,num.*2. Confraternitates enim laïcorum in Eccleſiis Regularium exemptarum inſtitutæ,ſubſunt iuriſdictioni,& viſitationi Epiſcopi, atque ab eo viſitari poſſunt, nedum illæ Confraternitates, ſed etiam capellæ ipſarum in eiſdem Eccleſiis Regularium exiſtentes, in his tamen, quæ Confraternitatum adminiſtrationem reſpiciunt, Ciatlin. *controuerſ.forenſ.c.*65.*n.*7. & quamuis S.Congregat.negotiis Epiſco.& Regular.præpoſita *in Oſtienſ.*2. *Octobris* 1616. quoad capellas ſecus ſenſiſſe videatur, quæ ſcilicet intra eaſdem Eccleſias exiſtunt,vt aduertit Ciatlin. *d.c.*63. *n.*8. id intelligitur circa ea, quæ non Coofraternitatum admioiſtrationem, ſed potius Regularium reſpiciont. Ita S.Congreg. Concilij *in Nucerina* 10.*Iunij* 1622. refert me citato *in hoc loco* Nooar. *d.verb.Viſitare,n.*4.

31 Monaſteria inſuper Monialium S.Sedi Apoſtol. immediatè ſubiecta ab Epiſcopis taoquam dictæ Sedis delegatis gubernentur,ooo obſtantibus quibuſcunque,&c. vt ſtatuit idem Concil.Tridentin. *ſeſſ.*24.*de Regul.cap.*9.Hieron.Veneto *in Enchirid. Epiſc.lib.*6.*c.*21.*num.*3. Armendar.*in addit ad Recopil.legum Nauarræ,lib.*1.*tit.*18.*l.*7.*de Relig. n.*93. vbi *num.*98. aſſerit, reſolutum per illod Decretum nullam iuriſdictionem eſſe coogeſſam Epiſcopo io Monaſteriis Sedi Apoſtol. immediatè ſubiectis, oiſi in concernentibus ſpiritualia, in temporalibus verò oihil agere poſſe. Et, an quaodo Epiſcopus Monaſteria Monialium etiam exemptarum viſitare poſſit circa clauſuram, & alia neceſſaria? peculiariter oſteodemus infra hoc lib. *cap.*44.

32 Et generaliter omnes tam ſeculares, quàm Regulares Clerici nullo obſtante priuilegio viſitari ab Epiſcopis poſſunt, & ſi deliquerint, corrigi, ac puniri. Concil. Trident. *ſeſſ.*6.*cap.*3. *& ſeſſ.*13.

33 *cap.*1. *& ſeſſ.*14. *cap.*4. *de reformat.* Extra viſitationem tamen noo poteſt Epiſcopus vigore Concil. *dict.cap.*4. corrigere, & punire Clericos ſeculares exemptos ab Epiſcopo, & alteri ioferiori ordinario ſeculari iotra Diœceſim exiſtentes ſubiectos, vt refert deciſum Armend. *in addit.ad Recop.legum Nauar.lib.*1.*tit.*6.*de viſit.l.*5.*§.*2.*num.*1. Ego ipſe *d.part.*3.*alleg.*73. *num.*4. *propè fin.* vbi ex Seraph. *deciſ.*417.*num.*7.addo Concil. *dict.cap.*4.non derogare cooſuetudini immemoriali, & ex Ceoed. *ad Clem.collect.*14.*num.*9.*cum ſeq.* reſoluo oec corrigere, Extrauag. *cum Matthæus*, 3. *de hæret. inter communes.*

34 Vt enim faciliùs poſſint Epiſcopi populum quem reguot in officio atque obedieotia continere, ſtatuit prædictum Concil. *ſeſſ.*13. *cap.*1. *& ſeſſ.*14.*cap.*1.*& ſeſſ.*24.*cap.*10.*cum ſeq.de reformat.* ne in iis, in quibus de viſitatione, ac morum correctione agitur, exemptio, aot illa inhibitio, appellatio, vel querela etiam ad Sedis Apoſt. interpoſita quomodoconque impedimeotn eſſe poſſit; vbi plures citaui Doctores *in collect.* Et propterea etiam ſtatutum eſt *in cap.cùm ex officij,& in cap.accedentes, de præſcr.* ne præſcribi exemptio in viſitatione vllo vnquam tempore valeat, ſicut nec à ſolutione procorationum, quæ pro viſitatione debeotur, de qoo latè egi *de officio, & poteſt. Epiſc. p.*3.*alleg*...

35 Prælatus ergo, ſpecialiter verò Epiſcopus viſitaturus Diœceſim ſuam, oonnulla prius obſeruare debet. Primò enim,antequam Diœceſim ſuam viſitare incipiat, debet Synodum Diœceſaoam celebrare, vbi de corrigendis exceſſibus, & moribus reformandis, & de Eccleſiarum neceſſitatibus agatur, vt demum ea faciat in viſitatione ſeruari, & debitam tranſgreſſionibus pœnam imponat, vt colligitur ex *cap. ſicut olim, cum ibi notatis, de accuſat.*

Secundò, debet aduentum ſuum iis, quos viſitare intendit, nuotiare, nec eos imparatos inuadere, niſi ex cauſa aliqua aliud videatur, Ioano. Andr. *in cap.cùm ſit Romana,de Simon.* Spec. *tit.de inquiſit.§.quando aliquid, verſ.ſi verò aliquid.* Paul. Fuſc.*de viſit.lib.*1.*cap.*4.*num.*4.vbi *num.*7. obſeruat Rectores, præcipuè Curatos Cathedralium, Collegiatarum, Matricum & Parochialium Eccleſiarum, debere in ipſis Eccleſiis denunciare populo, vt tam Clerus,ſi adeſt, quàm Populus, ſub pœna excommunicationis conueniant omnes in die ſtatuta, & habentes aſinam, hoc eſt, ſenſualitatem grauibus peccatis alligatam, veniant ad recipiendum iudicium fori pœnitentialis,& abſolutionem à caſibus à Iure reſeruatis à Patre, & Paſtore, adducendo pullos, id eſt, pueros ad ſuſcipiendum S. Confirmationis Sacramentum, & monita Patris, & Paſtoris. 36

Tertiò, libros viſitationum præteritarum, & 37 prædeceſſorum ſuorum examioare ad informationem eorum ſumendam, quæ poſſent emendatione aut ſupplemento indigere,arg. *cap.in ſingulis, §. porrò,de ſtatu Monach.*

Quartò, duos ſaltem viros expertis faciendis 38 viſitationibus adbibere,*d.cap.in ſingulis, Extrauag. debent,de offic.Ordin. inter comm.* Notarium quoque, & Prædicatorem, ac pro confeſſionibus audiendis Sacerdotem aliquem ſecum habere; perſonas aotem inutiles, aut dyſcolas, vel ſcandaloſas, præſertim verò cùm Mooaſteria viſitat, non adducere.

Quiotò, librom Pontificalem ſecum deferre 39 pro cæremoniis ſeruandis circa ea, quæ in viſitatione facienda contingunt, vt eſt Chriſmare confirmare,conſecrationes, vel benedictiones Eccleſiaſticas facere,& ſimilia. Propterea etiam vaſculum Chriſmatis cum oleo Catechumenorum, & infirmorum deferre debet, ſaltem ad veteros ionouandum ſi in aliqua Eccleſia inueniatur, ſimiliter veſtimenta Sacerdotalia, & Pontificalia, & ea omnia, quæ pro Miſſis & communionibus, & aliis Diuinis neceſſaria ſunt, ſecum habere.

Sextò, annulum ſuum ſignatorium, ſeu ſigil- 40 lum & formulas iuramentorum, & libros Canonum, & Eccleſiaſticarum conſtitutionum deferre, propter varias cauſas, quæ contingere ſolent.

Septimò, mooentur Epiſcopi, & viſitatores, vt 41 extra ciuitatem pro viſitatione proficiſcentes, modeſto contenti equitatu & famulatu ſtudeant quàm celeberrimè viſitatiooem abſoluere,ne inutilibus, & ſuperfluis ſumptibus cuiquam grauca ſiot,& oneroſi, *cap.cauendum, cum ſeq.*10. *q.*3.*cap. cùm Apoſtolus, in princ. & §. fin.de cenſib. & cap.*1. *§.procurationes,& cap.exigit, eod.tit.in* 6. nec ipſi aut quiſqoam ſuorum, quicquam procurationis cauſa, pro viſitatione quacunque accipiaot, oec pecuoiam, nec munus quodcunque ſit,etiam qualitercunque oblatum, præter id, quod ex relictis piis, alio quouis nomine iure debetur, & victualibus exceptis,qoæ eis,& iis, qui ſecum ſunt, frugaliter

Digitized by Google

galiter moderatéque, pro temporis tamen neceſſitate, & non vltra erunt miniſtranda. Sicut latè diſponit Trid. Concil. *ſeſſ.24. de reform.cap.3.* tradunt Armendar. *in addit.ad Recopil.legum Nauarr. lib.1.tit.6.de viſit.num.115.cum multis ſeqq.* Steph. Gratian. *diſcept.forenſ.cap.57.num.17.cum ſeqq.* Zerol. *in prax. Epiſc.part.1.verb.Viſitat.§.5.* Ego ipſe *d.p.3.alleg.73. num.44. cum ſeqq.* vbi latiſſimè materiam proſequutus fui. Propterea quoque in Tolet. Conc. de quo *in cap.inter cætera, 10. qu.3.* fuerat conſtitutum ne amplius quàm vna die viſitantes per ſingulas Eccleſias morarentur; & in Ticinenſi Concil. ſub Lodouic. Imper. procurationes huiuſmodi, id eſt, æquitaturæ, taxatæ ſigillatim fuerunt, & ſimiliter ab Alexand. III. in Later. Conc. vt habetur *in cap.cùm Apoſtolus, de cenſib.* & Benedict. XII. *in Extrauag. Vas electionis, eod. tit. inter communes,* & Clem.V. *in Clem.ad noſtrum, eod. tit.* vt in eorum Conſtitutionibus patet. Debentur autem hæ procurationes non ſolùm Prælatis, verùm etiam eorum viſitatoribus, *cap. ſi Epiſcopus, de offic. Ordin. in 6.* Clerici verò, qui cum ipſis per ſuæ ciuitatis Parochias fatigantur, nihil pro labore ſuſcipere debent, ſed ij tantùm, qui alienæ ſunt Diœceſis, vt *in cap. charitatem, in fin. 12. q.2.* ſed niſi Eccleſiæ perſonaliter viſitentur, non ſunt vllatenus exigendæ, nec præſcribi poteſt earum exemptio, *cap. accedentes, de præſcr.* Nec ſolet Apoſtol. Sedes quemquam ab earum præſtatione eximere, vt patet *in cap.cùm inſtantia,* ibi, *quod non credimus,* &c. *de cenſ.* quia viſitationi annexa eſt procuratio, vt inquit *cap.cùm venerabilis, eod.tit.* Prædicta autem omnia à viſitatoribus ſingulis etiam inferioribus ſunt ſeruanda, iis rebus exceptis, quæ ad Epiſcoporum Officium, & poteſtatem

42 pertinent. Prælati verò maiores antequam inferiorum Eccleſias viſitent, debent prius Eccleſiarum, & Diœceſis propriæ viſitationem facere. Legati verò de Latere hunc ordinem ſeruare non tenentur, ita nec Religioſorum viſitatores, ſed ſtatuta ſua ſeruabunt.

43 Cùm autem Epiſcopus ad viſitationem accedit, eſt honorificè à Clero, & Populo loci ſuſcipiendus, & ad Eccleſiam immediatè proceſſionaliter ducendus, tradito hyſſopo cum aqua benedicta, ante Altare maius Prælatus genuflexus facit orationem, & cantatur Antiph. *Sacerdos, & Pontifex, & virtutum opifex Paſtor bone in populo ſic placuiſti Domino, intercede pro nobis,* ℣. *Ecce vir prudens,* ℟. *Qui ædificauit domum ſupra firmam petram.* Deinde dicitur Oratio, *Deus humilium viſitator,* vt in Pontificali refert Fuſc. *d.c.4. n.10.* Proponit verò Epiſcopus Populo ſui cauſas aduentus, propter quas fit viſitatio; nempè ad ſacrorum Canonum obſeruantiam, & animarum ſalutem, vt explicat Fuſc. *d.c.4.n.11.cum ſeqq.*

Primò, videat quomodo Eccleſia ſpiritualiter, & temporaliter regatur, per ea, quæ habentur *in cap.placuit, 10. quæſt.1.* Secundò, ad delicta, & exceſſus puniendos, & corrigendos delinquentes, & ad tollendos abuſus, *cap. venerabilis,* vbi *gloſſ. fin. de cenſib. cap.1. §. ſanè, eod. titul. in 6.* Tertiò, ad abſoluendos pœnitentes in caſibus ſibi ſpecialiter reſeruatis. Quartò, ad preces in cœmeterio fundendas pro animabus defunctorum, qui ibidem requieſcunt. Quintò, ad Confirmationis Sacramentum conferendum, Fuſc. *d.cap.4.num.12.* Sextò, ad Populum in doctrina Chriſtiana docendum, & monendum, vt pœnitentiam agant, *cap. cauendum, 10. qu.3.* & homicidia, adulteria, periuria, falſum teſtimonium, & alia peccata mortifera fugiant, ac nouiſſima ſua quandoque recogitent, & alia his ſimilia, vt monet Bracharen. Concil. II. quod habetur *in dict. cap. placuit, 10. quæſt.1.*

Præcipuus autem viſitationum omnium ſcopus 44
ſit ſanam, & Orthodoxam doctrinam, expulſis hæreſibus introducere, bonos mores tueri, prauóſque corrigere, & populum cohortationibus, & admonitionibus ad Religionem, Pacem, Innocentiámque accedere, vt dicit Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reform.cap.3.*

Abſolutis verò precibus defunctorum, & Chriſmatis vnctione peracta, & aliis quæ præmiſimus, deueniendum eſt ad actum viſitationis; & primò, viſitari ſolet Eccleſia; ſecundò, Sacrarium; tertiò, Domus Rectoris, vel Prælati, aut Monaſterium; quartò examinatur Rector, aut Prælatus: quintò, laïci, & perſonæ eidem Eccleſiæ ſubditæ interrogantur; vltimò fiunt debitæ executiones.

Circa primum, Eccleſiam viſitans, quærit, an 45
ſanctiſſ. Altaris Sacramentum loco debito honorifico, ac mundo ſub fideli clauium cuſtodia conſeruetur, & lumen coram illo perpetuò ardeat, vt *tit. de cuſtodia Euchariſtiæ;* explicat Fuſc. *de viſit. lib.1. cap.5.* ſi Eccleſia eſt Baptiſmalis, an Fons aquæ congruè conſeruetur, & alia ſimilia ad Baptiſmum conferendum neceſſaria, *dict. cap. placuit, 10.q.1.* de quibus agit Fuſc. *d.lib.1. cap.7.* Altaria quoque quomodo ſint ornata, & quemadmodum redditus eorum diſpenſentur, ac debita in eis Officia perſoluantur? Fuſc. *eod.lib.1.cap.21.& 22.* ſi Imagines ſint decenter, & congruè ſecundùm morem Eccleſiæ, & ſi loco congruo ſint ſitæ, Fuſc. *eod.lib.1.cap.8.*

Sacrorum verò cuſtodiam viſitans perquirit, an 46
vaſa ſacra ex debita ſint materia, & mundè ac decenter ſeruentur, ſicut oleum quoque infirmorum, & Chriſma? de quo Fuſc. *eod. lib.1. cap.6.* Corporalia quoque, & ſacra linteamina, ac pallæ Altaris, veſtes ſacræ, & alia huiuſmodi ſi munda, integra & non conſumpta habeantur, & conſeruentur? *cap. fin. de cuſtod. Euchariſt.*

In viſitanda autem domo Eccleſiæ ſcrutetur 47
viſitans an omnia quæ pertinent ad animarum Rectorem, aut Eccleſiaſticam perſonam, in ea habeantur? ſi libri ſacrorum Canonum, & Eccleſiaſticarum Conſtitutionum, ſanctorum Patrum homiliæ, & caſuum Conſcientiæ & Catechiſmi, atque Sacerdotalis officij, libri in ea ſint, & alia quæ Chriſtianum decent, & Eccleſiæ Rectorem? Contrà verò, ſi in ea ſint aliqua, quæ non deceant, libri prophani, & improbatæ lectionis, atque interdicti, turpes imagines, vel picturæ familiares dyſcoli, vel ſuſpecti, & alia his ſimilia?

Rectorem verò Eccleſiæ, vel Curatum, aut 48
Prælatum interrogans perquirit quomodo ea quæ ſunt officij ſui, diligenter exequatur, & vt Sacramenta adminiſtret, animarum ſaluti ſtudeat, & Diuina Officia, ac Sacrificia peragat? quomodo etiam honeſtè, & exemplariter viuat? Præterea circa mores, & vitam ſubditorum ſuorum, interroget an in eo loco ſint aliqui hæretici, aut ſaltem ſuſpecti? & ſi qui ſint, qui ſtatutis à lege temporibus peccata ſua non confiteantur, vel communicent; ſi qui concubinarij, malefici, periuri, blaſphemi, rixoſi atque diſcordes, præſertim inter coniugatos? & ſi quos matrimonia

illegi

illegitima conſtet contraxiſſe? ſi ſuperſtitiones ſint abuſus in his, quæ ad Relionem pertinent? in qnibus, & aliis ſimilibus procedit viſitator, vt infra dicamus, & monet Rectorem vel Curatum vt in rebus huiuſmodi diligentiam, & curam adhibeat.

49 Interrogat deinceps loci incolas, atque laïcos de vita, & moribus Rectoris, vel Curati, ac de eius in adminiſtrando diligentia (perquirit etiam ſi ipſi bona, vel redditus Eccleſiarum, aut piorum locorum adminiſtrent? & ſi Scripturas, & computa diligenter conſeruent? eorum rationes redditum, & expenſarum exigit? eoſque monet ne ſomptibus neceſſariis Eccleſiæ, aut pio loco deſint, & ne res Eccleſiæ diſſipent; de ipſorum quoque vita & moribus eoſdem examinat, ſi ſecundùm præcepta Chriſti, & Eccleſiæ viuuot? ſi dies feſtos obſeruant? ſi decimas, vel primitias ſecundùm loci conſuetudinem ſoluunt? ſi filiorum ſuorum curam, ac diligentiam agunt? & ſi doctrina, ac pietate Chriſtiaoa eos inſtruunt, & alia huiuſmodi?

50 Monaſteria autem virorum, vel mulierum viſitans attendit primò, oe ipſemet ſeculares extra neceſſitatem, præſertim in Monaſteria Monialium introdocat, *cap. vt iuxta, de offic. Ordin.* permittitur tamen ei doos Notarios, & duas perſonas Eccleſiaſticas, quatuor alios viros honeſtos, & maturos ſecum habere, *Clem. attendentes, de ſtat. Monach.* In viſitando autem prohibet ne fœminæ virorum Monaſteria, nec viri mulierum ingrediantur, aut ea abſque Superioris licentia alloqoantur. Perquirit de diligentia Præpoſitorum, aut Priorum, & de vita & moribus ſingulorum; de regularum ſuarom obſeruatione; ac de iis, quæ in Monaſterio emendatione indigent, & correctione. Viſitat autem cellas ſiogulorum, & prohibet ne libros prophanos, vel ioterdictos, aut ornamenta quædam ſecularia, vel alia, quæ dedecent Religioſos, retineant; picturas qooque laſciuas, vel prophanas, præſertim Monialibus iotetdicit.

51 Hoſpitalia, & alia loca pia viſitans attendit, vt Inſtitutum legitimè ſeroetur, redditus benè diſpenſentur, & adminiſtratores reddant fideliter ratiooes.

52 Deniqoe viſitans ſi quos criminoſos inuenerit, corrigit ſingulos pro qualitate delicti, poteſt eoim Epiſcopus viſitans etiam contra laïcos de quocumqne crimine inquirere, & oototios criminoſos per ſeipſum corrigero, non tamen vt Iudex in omnibus, ſed vt Paſtor; quia vbi ad pœnam ordinariam deueoiendum eſſet, non ita indiſtinctè poteſt procedere Epiſcopus, quia fructus viſitationis eſt potius commendatio, qoàm punitio; vt notatur *in cap. Inquiſitionibus, de accuſat.* Contra eos verò, qui de aliquibus fuerint infamati Ordinariis ipſorom, & ſuper his ſolemniter inquirat, denuntiet ſi viderit expedire; ſed ſi ſpe eorum eſt Ordinarius, iudicibus ſuis huiuſmodi inqoiſitionem committit. Quòd ſi Clericus aliquis, præſertim verò Rector, aut Prælatus fuerit, & de minimis accuſatus, ita procedere debet, vt officio eius, & dignitati deferre videatur, & ne coram laïcis eius velit exiſtimationem minuere. Calumniatores verò eorum pro grauitate illati criminis corrigere debet. Curare autem debet, vt cauſas illas, quæ ſummariè, ac ſtatim terminari valent, terminet, & extinguat, præſertim verò diſſidia, aut rixas, atque id maximè inter coniugatos, & ſi qui inoeniantor illegitimè cooiuncti, illico ſeparet. Omnia verò hæc, & ſimilia, abſque coactione & exactione qualibet iuramenti ad cunctorum emendationem per ſalubria monita, nunc leuia, nunc aſpera exequi monetur, iuxta datam ſibi à Deo prouidentiam cunctis, quæ ad officium ſuum ſpectant, diligenter iotendens. Cætera, quæ in hac materia deſiderari poſſunt, vide per infrà citatos, videlicet Ioan. Franc. de Pauin. & Marian. Socin. *in ſuis tract. de viſitat.* Petr. Paul. Salodium *in viſitandorum praxi.* Paul. Fuſcum *de viſitatione, & regimine Eccleſiarum,* Lucam Anton. Reſtam *in direct. viſitatorum, & viſitandorum.* Gabr. Berart *in ſpecule viſitationis ſecularis,* Thom. à Ieſu Maria *de viſitatione Regularium;* & nonnulla incidenter de viſitatione tradunt Zerol. *in prax. Epiſc. verb. Viſitatio,* Armend. *in addit. ad Recopil. legum Nauar. lib. 1. tit. 6. de viſitat.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 3. cap. 40. cum ſeqq.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſc. cap. 49.* Meipſum *in ſimili tract. p. 3. alleg. 73. & 74.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. de viſitat.* Matth. Suar. Luſitan. *in praxi viſitatorum,* Mendez à Caſtro *in praxi Luſit. part. 2. lib. 2. cap. 3. num. 31. cum ſeqq.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica, claſſ. 3. cap. 4. §. 14. ſub rub. Diœceſis annua viſitatio, pag. 480. cum ſeqq.*

CAPVT XV.

De Vicario, & Coadiutore Epiſcopi.

SVMMARIVM.

1 *Coadiutores Epiſcopis dandos ſtatuerunt Sacri Canonici, vt quod per ſeipſos exercere non poſſunt alijs ſibi adiutoribus committere debeant.*

2 *Chorepiſcopi olim erant quaſi Suffraganei, & Vicarij Epiſcoporum.*

3 *Vicarius propriè eſt qui vices alterius gerit in iuriſdictione, & iudicio.*

4 *Viceſgerens dicitur, qui in loco Vicarij à Prælato eſt ſubſtitutus.*

5 *Locumtenentes dicitur ille quem ipſe Vicarius ſibi ipſi ſufficit.*

6 *Coadiutor is propriè dicitur, qui Epiſcopo, aut Rectori infirmo, vel ſenio confecto, aut iniquo adminiſtratori adiungitur, vt in Officio, & adminiſtratione coadiuuet.*

7 *Suffraganeus hodie nominatur qui in Epiſcopali Ordine conſtitutus ad Pontificalia exercenda coadiutor aſſumitur.*

8 *Vicariorum in Iure Eccleſiaſtico quatuor ſunt ſpecies.*

9 *Vicarij perpetui Parochialium Eccleſiarum ſunt illi, qui in Eccleſiis quibuſdam Parochialibus, in quibus directi Rectores perpetuò animarum curam exercere non poſſunt, Vicarij conſtituuntur.*

10 *Vicarij temporales non perpetui ſunt coadiuuantes in cura ad voluntatem, & libitum ipſius Rectoris.*

11 *Vicarij quidam ſunt, qui ad omnia, quæ ſunt iuriſdictionis, à Prælatis conſtituuntur, vt ſunt Vicarij Epiſcoporum.*

12 *Officialis, & Vicarius Epiſcopi, an & in quo differant? oſtenditur.*

13 *Vicarius, vel Officialis Epiſcopi eligitur ab ipſo Epiſcopo, ſine conſenſu Capituli: Sede autem vacante*

vacante eligitur à Capitulo vel confirmatur electus.

14 *Vicarius Epiſcopi debet eligi qui Doctor ſaltem in Iure Canonico vel Licentiatus exiſtat, Sacerdos, vel ſaltem Clericus prima tonſura, non coniugatus, nec bigamus, niſi prius ſolutus fuerit ab impedimento bigamia.*

15 *Monachus, vel Religioſus prout ab Epiſcopo cum conſenſu Abbatis, vt ſuperioris Vicarius creari.*

16 *Epiſcopus non tenetur ſibi Vicarium conſtituere.*

17 *Vicarius Epiſcopi eſt Iudex Ordinarius.*

18 *Epiſcopi & Vicarij ſui generalis idem eſt Tribunal.*

19 *Vicarij generalis auctoritas partim à Iure communi, partim à commiſſione Epiſcopi pendet.*

20 *Beneficia conferre non poteſt Vicarius, niſi ad hoc ſpeciale mandatum obtineat, & multa alia referuntur qua non poteſt efficere.*

21 *Dimiſſorias litteras Vicarius generalis Clericis dare non poteſt, vt ab alio Epiſcopo ordinentur, ſine ſpeciali eius conceſſione, niſi illo in remotis agente.*

22 *Inquirere, corrigere, aut punire aliquorum exceſſus non poteſt Vicarius generalis ſine ſpeciali hac in re Epiſcopi permiſſione.*

23 *Vicarius generalis ſine ſpeciali Epiſcopi licentia non poteſt aliquos à ſuis beneficiis, Officiis, vel adminiſtrationibus, aut ab Ordine amouere, ſeu deponere.*

24 *Diſpenſare vel abſoluere nequit Vicarius generalis in irregularitate, vel ſuſpenſione aliqua ex delicto occulto proueniente, in quibus poteſt Epiſcopus, niſi ad id ſpecialiter deputetur.*

25 *Abſoluere à caſibus reſeruatis ab ipſo Epiſcopo non poteſt vicarius generalis ſine ſpeciali eius licentia.*

26 *Vicarius generalis Epiſcopi dicitur Pralatus, & in Eccleſiaſtica dignitate eſt conſtitutus.*

27 *Delegatus Papa poteſt eſſe Vicarius generalis Epiſcopi.*

28 *Executor gratiarum beneficialium, qua expediuntur in Romana Curia, poteſt eſſe Vicarius generalis Epiſcopi, & à Capitulo Sede vacante electus.*

29 *Vicariis foraneis Epiſcoporum, & nominatis à Prelatis inferioribus habentibus Epiſcopalem, & Ordinariam iuriſdictionem, non delegantur cauſa ab Apoſtol. Sede, nec ab ea executores fiunt gratiarum beneficialium.*

30 *Vicarius generalis Epiſcopi dicitur ille, qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in loco, vbi Epiſcopus Sedem habet.*

31 *Vicarios binos principales poterit Epiſcopus creare vt cauſarum expeditioni facilius conſulatur.*

32 *Delegatio facta ſimpliciter Vicario ſi ex duobus vnus ſit principalior, illi ſoli cenſetur facta commiſſio.*

33 *Vicarij vbi duo ſunt aquè principales, nec conſtat de quo Papa ſenſerit in delegatione facta ſimpliciter Vicario, quid reſoluendum, oſtenditur.*

34 *Vicarius generalis Epiſcopi pracedit Canonicos, ac dignitates etiam in Eccleſia; at Epiſcopo praſente, & ſtante in Choro inter Canonicos extra ſedem Pontificalem aſſignari debet Vicario alius locus conueniens.*

35 *Archidiaconum pracedit Vicarius generalis tam in Choro, quàm vbilibet.*

36 *Vicarius generalis pracedit omnes Commiſſarios, & poteſtates, ac iudices temporales ſua Diœceſis.*

37 *Vicario abſente Epiſcopo debetur reuerentia in Choro dum Diuina celebrantur ab omnibus Canonicis, etiam exemptis ratione ſubcollectoria.*

38 *Vicarius ſi eſt etiam Canonicus, & tanquam talis, ad participandas diſtributiones, Canonicali habitu indutus aſſiſtit, ſuo loco ſedere debet.*

39 *Vicarius, vti Vicarius, non poteſt Miſſas Conuentuales, aut Pontificales celebrare, nec ſanctiſſimum Sacramentum, aut ſacras Reliquias paratus in proceſſionibus deferre, nec aliis diuinis Officiis, aut functionibus Eccleſiaſticis ſe immiſcere.*

40 *Candela, & Palma dari debent Vicario Epiſcopi ante Canonicos, & Dignitates, exceptis iis, qui cum paramentis aſſiſtunt Epiſcopo.*

41 *Protonotarios Apoſtolicos non participantes pracedit Vicarius Epiſcopi.*

42 *Gubernatores Ciuitatum, qua ſunt capita Prouinciarum, non pracedit Vicarius Epiſcopi.*

43 *Euangeliorum codex Vicario etiam Apoſt. oſculandus tradi non debet; nec minus thurificari tripliciter, quia hoc ſolùm, Epiſcopo, & celebranti fit.*

44 *Vicarij officium & iuriſdictio quot modis deficiat? oſtenditur.*

45 *Vicarius Epiſcopi non tenetur ad Syndicatum.*

46 *Vicarius Epiſcopi ſi ita deliquerit in officio, vt offendat iuriſdictionem Metropolitani, tunc poterit Archiepiſcopus eum coërcere cenſura Eccleſiaſtica.*

47 *Salarium non conuentum, an debeatur Vicario Epiſcopi? oſtenditur.*

48 *Vicarius Romani Pont. quam habeat auctoritatem? oſtenditur.*

49 *Vicarius Papa poteſt ratione ſui officij prima Tonſura ordinare forenſem ſine proprij Epiſcopi licentia.*

50 *Archidiaconus de Iure communi in nonnullis habet Vicarij poteſtatem, ſed differt à Vicario generali in tribus.*

51 *Coadiutor Epiſcopo dari non poteſt, vel conſtitui, abſque Romana, Sedis auctoritate.*

52 *Cauſa concedendi Coadiutorem Epiſcopo referuntur.*

53 *Coadiutoris officium quid ſit? oſtenditur.*

54 *Coadiutoris conceſſio non liberat à reſidentia.*

QVIA omnia, quæ ad officium Epiſcoporum pertinent, de qoibus hactenus egimus; noo poſſunt ipſi Epiſcopi per ſeipſos exequi, vel perficere, *cap. illud, 95. diſt.* ideò ſacri Canones eis Coadiutores in laboribos ſtatuerunt, atque mandarunt, vt quod per ſeipſos exercere non poſſunt, aliis ſibi adiutoribus committere debeant, *cap. inter cætera, de officio Ordin. cap. ex frequentibus*, vbi gloſſ. *de inſtitut.* & olim quidam dabantur Epiſcopis Coadiutores, qui Chorepiſcopi dicebantot, hodie verò habeot Vicarios, & nonnulli Coadiutores, ſic ſpecialiter dictos, & Suffraganeos. Chorepiſcopi olim erant quaſi Snffraganei, & Vicarij ſimol Epiſcoporum, qoibus ſcilicet plurima cum Epiſcopis Mooaſterio- rum 1 2

Digitized by Google

rum communis erat diſpenſatio, qui ad inſtar ſe-
ptuaginta Seniorum erant conſtituti propter ſolli-
citudinem, & ſtudium, quod in pauperes agunt, vt
dicit Neoceſarieoſe Concilium. Non erant Epi-
ſcopi, Sacerdotes tamen honorabiliores, vt dicit
Nicenum Concil. & inter eos atque Presbyteros
quædam erat differentia, medium enim quoddam
inter Epiſcopos, & Presbyteros obtinebant, nam
ſuper Presbyteros, etſi præſumptuosè in Epiſcopos
conſecrabantur, Lectores etiam & Exorciſtas, at-
que Subdiaconos ordinabant; ſed infra Epiſcopos
maiores Ordines minimè conferebant, nec alia Pon-
tificalia exercebant, *cap. quamuis, 68. diſt.* Tales verò
propter eorum inſolentiam, qua ſibi Epiſcoporum
officia vſurpabant, fuerunt ab Eccleſia reiecti, & eo-
rum inſtitutio de cætero interdicta, *cap. Chorepiſco-
pi, 68. diſt.* & diximus latè ſuprà *in cap. ſequenti, de
Chorepiſcopis.*

3 Vicarius autem propriè eſt qui vices alterius ge-
rit in iuriſdictione, & iudicio, *capit. 1. & 2. de offi-
cio Vicarij.* Solet verò Vicarius Epiſcopi in ſacris
Canonibus appellari quandoque, Miſſus Domi-
nicus, aut Miſſus ſimpliciter, *cap. de parentela, &
cap. ab iſto, 35. quæſt. 6. & cap. 2.* iuncta gloſſ. *de Re-
gularibus, cap. de frigid. & malef.* vel etiam offi-
4 cialis Epiſcopi, vt infrà videbimus. Sed is qui in
loco Vicarij à Prælato eſt ſubſtitutus, dicitur Vi-
ceſgerens, quem verò ipſe Vicarius ſibi ipſi ſuffe-
5 cit, dicitur Locumtenens; Vicarius enim Vicarium
non dicitur conſtituere, *cap. Clericos, de offic. Vicar.*
gloſſ. *verb. horum aliorum, in Clem. 1. de Regulari-
6 bus.* Coadiutor autem is propriè dicitur, qui Epi-
ſcopo aut Rectori infirmo, vel ſenio confecto, aut
iniquo adminiſtratori adiungitur, vt in officio, &
adminiſtratione coadiuuet, *cap. 1. de Clerico ægrot.
in Decretal. & in ſexto, cap. grandi, de ſuppl. neglig.
7 Præl. lib. 6.* qui verò in Epiſcopali Ordine conſti-
tutus ad Pontificalia exercenda Coadiutor aſſumi-
tur, hodie Suffraganeus nominatur. Videndum
eſt igitur de officio & Iuriſdictione Vicarij, poſtea
de Coadiutore, & Suffraganeo Epiſcopi pauca di-
cemus.

8 Primò igitur eſt notandum, quod in Iure Ec-
cleſiaſtico Vicariorum quatuor ſunt ſpecies; qui-
dam enim Vicarij perpetui Parochialium Eccle-
ſiarum quos propter curam animarum conſtituit
Epiſcopus, *capit. 1. & cap. fin. de offic. Vicar.* ſunt enim
illi, qui in Eccleſiis quibuſdam Parochialibus, in
quibus directi Rectores perpetuò animarum cu-
ram exercere non poſſunt, Vicarij conſtituuntur,
veluti in Eccleſiis Monachorum, *capit. vnic. de ca-
pellis Monach. lib. 6.* aut aliis, quæ Prælaturis, vel
Militiis perpetuò ſunt vnitæ, quarum Curam exer-
cere Commendatarius non tenetur, aut nequit.
Vnde perpetuus, id eſt, non amouibilis in eis Vi-
carius pro animarum cura inſtituitur, & Vicaria
huiuſmodi perpetua ad inſtar beneficij habetur.
Iura enim loquentia de Curatis Eccleſiis vel be-
neficiis; de huiuſmodi enim Vicariis intelliguntur
ſpecialiter in tribus caſibus, vt ſcilicet per ado-
ptionem alterius ſimilis admittantur, & vt eas ob-
tinentes ſint omninò Presbyteri, & quod ætas an-
norum xxv. requiratur, prout *lib. 3. cap. 6.* infrà vi-
debimus.

9 Alij ſunt Vicarij temporales non perpetui, velu-
ti coadiuuantes in cura ad voluntatem, & liberum
ipſius Rectoris, vt notatur *in capit. illud, cum ſeq.
7. quæſt. 1.* qui tamen non Vicarij propriè, ſed aut
Capellani, aut Curati appellari conſueuerunt, de
10 quibus etiam *dict. cap. 6.* non pauca diximus. Non-

nulli præterea ſunt Vicarij, qui à Romano Pontifi-
ce in Prouincia aliqua, vel Diœceſi Vicarij in ſpiri-
tualibus Papæ conſtituuntur, qui & Viſitatores di-
cuntur, de quibus agitur *in cap. fin. 61. diſt. & in cap.
cb. ritatem, in fine 12. q. 2. & in cap. ne cui, de elect. lib.
6.* ita & Monachi in certis locis ſibi Vicarios ſtatue-
runt, vt *in cap. adducimus, 16 q. 1.*

Quidam denique ſunt Vicarij, qui ad omnia, 11
quæ ſunt iuriſdictionis, à Prælatis conſtituuntur,
hi nempe ſunt Vicarij Epiſcoporum, de quibus hîc
agere propoſuimus: quorum duplex eſt differen- 12
tia, quidam enim conſtitui ſolent ad cognitionem
cauſarum totius Diœceſis (vel alij ad ciuiles, alij
verò tantùm ad criminales) & hi non propriè Vi-
carij, ſed Officiales, vel Auditores hodie vocan-
tur, *capit. 1. & 2. de offic. Vicar. in 6.* Vicario autem,
qui dicitur generalis, cætera omnia quæ ſunt vo-
luntariæ iuriſdictionis, & contentioſæ etiam com-
mittuntur, quamuis & ipſe quandoque nomine
Officialis contineatur, *capit. ex frequentibus, de in-
ſtitut. capit. 2. de conſuet. lib. 6. cap. final. de off. Vicar.
eod. libr.* Vicarius enim, & Officialis idem ſignifi-
cant, & in effectu nulla inter eos, niſi in nomine,
verſatur differentia, Hippol. Rimin. *in rub. de off. eius,
numer. 113.* Cou. *lib. 3. var. cap. 20. numer. 46.* Mand.
*in tract. de commiſſion. in commiſſ. per Breue 28. verb.
Vicario. & in reg. 14. Cancell. quæſt. 6. n. 16.* Menoch.
conſ. 51. num. 58. Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 3.
numer. 8.* Romanæ autem Curiæ ſtylus obſeruat, vt
in expeditionibus ſeu delegationibus ad Italiam,
Vngariam, Dalmatiam, Epyrum, & Cretam, & par-
tes Orientales, Siciliam, & Corſicam concernenti-
bus; Cancellaria verò Vicario ſemper vtatur; ſed
vltra montes Alpinos, vt in Hiſpania, Gallia, Ger-
mania, Polonia, Anglia, & in vltramarinis, vt in
Africa, Officiales nuncupantur, ſicut teſtantur
Mandoſ. *d. Breue 28. verb. Vicario Bononienſi, &
dict. quæſt. 6. numero 8.* Hieron. Paul. *in pract. Cancell.
fol. mihi 7. & 8.* Sbroz *de offic. Vicar. lib. 1. quæſt. 2.
num. 10.*

Eligitur autem Vicarius, vel Officialis Epiſcopi 13
ab ipſo Epiſcopo ſine conſenſu Capituli, *capit. cũ
noſcitur,* vbi Hoſt. *de his quæ fiunt à Præl.* Sede au-
tem vacante eligitur à Capitulo, vel confirmatur
electus ſecundùm Conc. Decret. *ſeſſ. 24. de reform.
capit. 16.* de quo latiùs dicemus infrà *hoc eod. libr.
capit. 33. de Capitulo,* cum ampla ſcilicet, vel limi-
tata facultate, Valenz. *conſ. 192. num. 6.* & talis eli- 14
gitur, qui Doctor ſaltem in Iure Canonico, vel Li-
centiatus exiſtat, aut aliàs quãtum fieri poterit idō-
neus. Valent. *conſ. 120. numer. 37.* Sacerdos quoque,
vel Clericus ſaltem primæ Tonſuræ non autem laï-
cus eſt aſſumendus, *c. in noua, 16. quæſt. 7. c. decerni-
mus, de iudic.* vbi Abb. *num. 12.* Felin. *num. 6.* Dec. *n.
15.* & Ripa *num. 56.* Valenzuel. *conſ. 101. n. 67.* Plu-
res citati per me *de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 54.
num. 4.* vbi *num. 6.* intelligo dummodo non eligat
Clericum coniugatum, aut bigamum, etiam effe- 15
ctum Clericum, niſi priùs ſolutus fuerit ab impedi-
mento bigamiæ, vt *ibidem* aduerto *numer. 11.* vbi ex
numer. 12. teneo Monachum, vel Religioſum poſſe
ab Epiſcopo, cum conſenſu tamen Abbatis, vel Su- 16
perioris Vicarium creari, ſi legitimus ſit, niſi fuerit
Religionem Mendicantium profeſſus, de quibus
omnibus latè me citato nouiſſimè Machado *en
ſu perfetto Confeſſor tom. 2. part. 3. tractat. 2. do-
cum. 2.*

An autem Epiſcopus teneatur conſtituere ſibi
Vicarium? Quæſtio dubia eſt, in qua licèt Boër. *dec.
348. num. 6.* Hieron. Gabr. *conſ. 32. numer. 22. lib. 2.*

Sbroz *de off. Vicar. lib. 1. q. 46.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 29. q. 3. verſ. quo loco*, exiſtimauerint Epiſcopum teneri ſibi Vicarium conſtituere propter ingentes occupationes, in quibus Epiſcopale regimen, & animarum cura verſatur, per ſeipſos enim etſi diligentiſſimos, ob amplas, & diffuſas Diœceſes non valent omnia miniſtrare. Verùm contrarium amplexa eſt ſacra Rot. Rom. apud Pure. *deciſ. 43. lib. 2.* Mohed. *deciſ. 4. de offic. Vic.* Aloyſ. Ricc. *in coll. deciſ. p. 5. coll.* 1602. & fuit dictum *in Calaguritana Fructuum* 18. *Martij* 1583. *coram Baculo, & in Viterbien. & Tuſcanen. Vicarij* 3. *Martij* 1617. *coram bonæ mem. Card. Canalerio.*

17 Eſt autem Vicarius Epiſcopi Iudex ordinarius, cui ſolet vniuerſitas cauſarum demandari, gloſ. *verb. & iurgia in cap. perlectis, diſt. 25.* & gloſ. *verb. Officialem, in cap. 2. de offic. Vicarij, lib. 6. & verb. generaliter, in c. Romana, de appell. eod. lib.* cum citatis per me *d. alleg. 54. num. 36.* etiam quoad ea, quæ requirunt ſpeciale mandatum, de quibus infrà; ſi illa Epiſcopus vnica commiſſione conceſſit cum generali mandato; quia ordinaria iuriſdictio tanquam dignior trahit ad ſe tunc delegatam minus dignam ſibi annexam, vt reſoluunt Sbroz *lib. 2. q. 55. n. 37. & 39.* Sanch. *de matrim. lib. 3. diſput. 29. num.* 8. Nicol. Garc. *de benef. p. 5. cap. 8. à num. 40.* Monet. *de commut. vlt. volunt. cap. 5. num. 483.* Quamuis alij velint Vicarium huiuſmodi delegatum cenſeri, quia delegatus dicitur is, cui cauſa committitur terminanda, vel exequenda vices delegantis repræſentans, & in iuriſdictione proprium nihil habens. Sed quòd potiùs Ordinarius cenſeatur, ex eo comprobatur quòd à ſententia Vicarij non ad Epiſcopum, ſed ad Superiorem appellatur, *cap. 2.* vbi gloſſ. notabilis, *de conſuet. lib. 6. d. cap. Romana*, Ego ipſe *d. alleg. 54. ex num. 46. & in collect. ad d. cap. 2.* vbi multipliciter amplio, & limito, D. Licentiatus Franciſcus de la Vega, in ſua pleniſſima Iuris allegatione pro iuriſdictione Archiepiſcopi Toletani in ſuo Concilio gubernationis Toletanæ Diœceſis, ex *numer. 1.* quamuis ſi recuſatur ſuſpectus, cauſa ſuſpicionis ab Epiſcopo cognoſcatur, *cap. ſi contra vnum, in fine de off. deleg.* Ego ipſe *in collect. ad dict. cap. 2. num. 15.* Epiſcopi enim, & Vicarij vnum eſt Tribunal, & auditorium, Ego ipſe *dict. allegat. 54. num. 45.* in delegata tamen iuriſdictione dici non poteſt idem conſiſtorium, Marcheſ. *de commiſſ. p. 1. titul. de commiſſ. auoc. §. 4. numer. 127. pag. 361.* Sperel. *deciſ. 97. numer. 12.* Si verò delegatus eſſet ad aliquam cauſam tantùm, vel etiam ad vniuerſas, veluti ad ciuiles, & criminales, tantùm ad ipſum Epiſcopum fit appellatio, gloſſ. *in dict. cap. 2.* per text. *in cap. ſuper quorundam, de offic. deleg. & cap. dilecti, de appell.* Sicut à ſententia Vicarij foranei quoque, vel ruralis appellatur ad Epiſcopum, gloſſ. notab. *verb. foraneo in Clem. 2. de reſcr.* Ego ipſe *d. alleg. 54. à num. 21. & in collect. ad d. cap. 2. num. 8.* Quod enim

18 Epiſcopi, & Vicarij ſui, vel officialis vnum, & idem ſit Tribunal, de Vicario tantummodo generali intelligitur, aut ad vniuerſitatem cauſarum Ordinario, ſecundùm gloſſ. *d. verb. foraneo*, per text. *in eadem Clem. 2. & in d. cap. Romana, de appell. lib. 6.* Hæc autem de cauſis ſpiritualibus intelliguntur, nam in temporalibus (vbi Epiſcopus iuriſdictionem habet temporalem) ab eius in temporalibus Vicario, quamuis Ordinario ad ipſum tanquam ad aliud Tribunal ſuperius appellatur, arg. *d. Clem. 2. iuncta gloſſ. de reſcript.*

19 Vicarij generalis auctoritas partim à Iure communi, licèt illius perſona eligatur ab Epiſcopo, Valenz. *conſ. 101. num. 43.* partim verò à commiſſione Epiſcopi pendet; ſed Ius quidem commune potius limitare videtur Vicarij poteſtatem, quam ei Epiſcopus in generali conceſſione permittere videtur. Solent enim Epiſcopi Vicariis ſuis, præter cauſarum cognitionem, & exceſſuum correctionem, diſpenſationem, abſolutionem, examinationem, & approbationem auctoritatis Epiſcopalis interpoſitionem, & alia his ſimilia concedere, quæ ſunt voluntariæ iuriſdictionis, ita vt dici poſſint Vicarij curam animarum habere, ſecundùm gloſſ. *in cap. ſuper eo, de præbend. lib. 6. & in cap. sua nobis, de offic. Vicarij, & in cap. dudum 2. de elect.* In hac autem generali conceſſione Ius commune diſpoſuit quædam omninò non comprehendi, nec Vicario permitti, niſi ſpecialiter concedantur, gloſſ. *in cap. pen. de offic. Vicarij.*

Primò enim, Vicarius non poteſt beneficia con- 20
ferre, niſi ad hoc ſpeciale mandatum obtineat, *cap. vltim. de offic. Vicarij, lib. 6.* plures, quos refero *d. alleg. 54. numer. 60.* inſtituere verò præſentatum à Patrono poterit vt Vicarius, *capit. ex frequentibus*, vbi gloſſ. & Doctor. *de inſtitut.* citati per me *dict. alleg. 54. numer. 79.* vbi *numer. 71.* quòd nec poteſt beneficium ſupprimere; & *numer. 72.* nec beneficia vnire, nec reuocare vniones & Eccleſiam diuidere; & *num. 73.* quòd nec poteſt Coadiutores Vicarios imperitis Rectoribus Eccleſiarum deputare; & *num. 74.* quòd nec poteſt Iuſpatronatus ex cauſa dotationis, fundationis, vel conſtructionis alicui reſeruare; & *numer. 75.* quòd nec poteſt donationi Iuriſpatronatus decretum, ſeu auctoritatem interponere; & *num. 76.* quòd nec poteſt nouas Parochias erigere; & *num. 77.* quòd nec poteſt imponere penſionem ſuper beneficiis, vbi Epiſcopus poſſet; & *num. 78.* quòd nec poteſt Oeconomum Eccleſiæ inſtituere; & *num. 79.* quòd nec poteſt à ſuis beneficiis, officiis, vel adminiſtrationibus, aut ab Ordine aliquos amouere; & *num. 80.* quòd nec valet auctoritatem interponere creatione dignitatis factæ, aut nouum beneficium in Eccleſia creare; & *numer. 81.* quòd nec præſentare poteſt ad beneficium Iuriſpatronatus ad Epiſcopi præſentationem pertinens; & *numero* 82. quod nec Eccleſias vetuſtate collapſas, in matrices vel alias Eccleſias viciniores transferre poteſt; & *numer. 83.* quòd nec poteſt, ſi Epiſcopus fuerit, ea quæ ſunt ordini Epiſcopalis conferre; & *numer. 85.* quòd nec de hæreſis crimine cognoſcere poteſt; & *numero* 87. quòd nec publicas pœnitentias imponere, aut publicè pœnitentes reconciliare poteſt; & *num.* 88. quod nec voluntatem puellæ habitum regularem ſuſcipere aut profeſſionis votum emittere volentis explorare poteſt; & *numero* 89. quòd nec ædificationi Monaſterij per teſtatorem relicti aſſenſum & auctoritatem interponere poteſt; & *numero* 90. quòd nec Indulgentias concedere poteſt; & *numer. 91.* quòd nec poteſt facultatem ſeu licentiam confeſſionis audiendæ aliis concedere; & *numero* 95. quòd nec matrimonij monitionibus diſpenſare poteſt, etiam iuſta cauſa interueniente, ſed ibi contrarium verius; & *numero* 96. quòd nec poterit relaxare interdicta; & *numero* 99. quòd poteſt facere, ſeu ſubſtituere alium Vicarium niſi ad modicum tempus & ex cauſa, ſeu ad vnam vel plures cauſas, & *numero* 101. quòd nec poteſt Diœceſim viſitare; & *numero* 103. quòd nec poteſt Synodum congregare; & *numero* 104. quòd nec poteſt pias defunctorum voluntates exequi; & *num.* 104. quòd nec poteſt, in alienationibus, ſeu tranſactionibus rerum Eccleſiaſticarum Decre-

tum

tom interpooere, & num. 108. quòd oec de cauſa reſtitutionis in iotegrum diſceptare poteſt; & n. 109. quòd nec ei ſine maodato deferri poteſt iuramentum purgationis Canonicæ; & n. 110. quòd nequit cooſentire vt Metropolitanus cognoſcat in principali negotio, omiſſo appellationis articulo; & num. 111. quòd nec poteſt cognoſcere ſpecialiter commiſſa Epiſcopo ſeu delegata; & num. 112. nec feudales cauſas cognoſcere poteſt; & n. 113. nec poteſt auctorare exemplum ex originali ſumptum; & num. 114. nec repræſalias concedere poteſt; & num 115. quòd nec poteſt decernere excommunicationes ad finem reuelationis pro rebus deperditis; & n. 119. quòd nec Clericorum bona confiſcare poteſt; & n. 120. quòd nec poteſt pœnas corporales in pecuniarias conuertere; & nu. 121. quòd nec poteſt diſpenſare; & num. 122. quòd nec poteſt imponere, & exigere charitatiuum ſubſidium.

21 Secundò, non poteſt dimiſſorias litteras Clericis dare, vt ab alio Epiſcopo ordinentur ſioe ſpeciali cooceſſiooe Epiſcopi, niſi Epiſcopo ita in remotis agente vt oonniſi poſt longum tempus Aduentus eius ſperetur, cap. cùm nullus, vbi gloſſ. de temp. ordin. lib. 6. Sbroz de offic. Vic. lib. 2. q. 41. Gutier. Can. l. 2. cap. 17. n. 20. Zerol. in praxi Epiſc. p. 2. verb. Vicar. §. 4. Piaſec. in ſimili prax. p. 1. c. 1. nu. 13. Azor. inſtit. mor. p. 2. l. 3. cap. 45. q. 7. Vgolin. de offic. Epiſc. c. 4. §. 7. verſ. 5. dimiſſorias. Narbooa de appel. à Vic. ad Epiſc. p. 1. n. 197. Campan. in diuerſ. Iuris Can. rub. 9. cap. 8. n. 3. Molfeſ. tract. 1. cap. 2. num. 22. Homobon. de bonis de exam. Eccleſ. p. 1. tract. 2. cap. 1. q. 6. in fin. quorum plures refero Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 7. num. 9. Rot. in Maurianen. penſionis 25. Iun. 1626. coram R. P. D. Pirouano. Quando autem dicatur Epiſcopus in remotis agere ad hoc vt Vicarius coocedere poſſit litteras dimiſſorias ordioandis? vide Aloyſ. Riec. in praxi aurea reſol. 18. per tot.

22 Tertiò, inquirere, corrigere, aut punire aliquorum exceſſus non poteſt ſine ſpeciali hac in re Epiſcopi permiſſiooe, c. 2. de off. Vic. lib. 6. Vgol. d. §. 7. num. 1. verſ. 7. inquirere. Sbroz lib. 2. q. 142. & alij per me citati d. p. 3. alleg. 54. n. 117.

23 Quartò, à ſuis beneficiis, officiis, vel admioiſtrationibus, aut ab Ordioe aliqoos amouere, ſeu deponere non poteſt Vicarius, niſi Epiſcopi ſpecialis licentia præcedat, c. licet, de off. Vicar. lib. 6. Sbroz d. lib. 2. q. 111. n. 7. & q. 130. n. 4. & q. 155. Ego ipſe d. alleg. 54. num. 79.

24 Quintò, in irregularitate, vel ſuſpenſione aliqua ex delicto occulto proueniente, & in quibuſcunque caſibus occultis & Sedis Apoſt. reſeruatis, in quibus diſpenſatio, vel abſolutio Epiſcopis eſt permiſſa, Vicarij diſpeoſare, vel abſoluere oequeunt, oiſi ad id ſpecialiter deputentur, ſicut in Trid. Conc. eſt conſtitutum ſeſſ. 4. de reform. c. 6. & docent Sbroz d. lib. 2. q. 16. n. 1. & q. 179. num. 1. & q. 180. num. 2. & q. 184. n. 1. Suar. tom. 5. de cenſur. diſput. 31. ſect. 2. n. 8. Vgolin. d. §. 7. n. 2. verſ. poſtremo, Narbona de appell. à Vicar. ad Epiſc. p. 1. num. 129. Ego ipſe d. p. 2. alleg. 59. n. 10.

25 Sextò, abſoluere à caſibus reſeruatis ab ipſo Epiſcopo non poteſt Vicarius ſioe ſpeciali eius licentia, quia in geoerali cooceſſiooe hæc oon veniunt, c. pen. de Pœnit. & remiſſ. lib. 6. Sbroz lib. 2. q. 19. Vgol. d. §. 7. n. 2. verſ. poſtremo. Gallet. in margarita caſuum Conſcient. verb. Vicar. pen. Ego ipſe d. p. 3. alleg. 54. num. 116. Et denique io his omnibus videtur ſpeciale mandatum requiri, quæ in generali conceſſiooe Epiſcopi veriſimiliter non permiſiſſe credendus eſt, arg. cap. cùm in generali, de offic. Vicar. lib. 6. & d. c. pen. neceſſe tamen non eſt in conceſſione Vicarium omnes huiuſmodi caſus oominatim exprimere, ſed ſufficere aliquorum mentionem facere, addita clauſula generali, & ad omnia alia, etiamſi exigant ſpeciale mãdatum, vt per text. in cap. qui ad agendum, §. ſed ſi aliquis, de procurator. lib. 6. Sbroz lib. 2. q. 65. n. 5. Ego ipſe d. all. 54. n. 124. Monet. de commut. vlt. volunt. c. 5. n. 479. vbi declarat ſi commiſſio extendatur ad ſimilia, vel minora, non autem ad maiora, per text. in Clem. non poteſt, de procurat. Et Vicarius Epiſcopi ſi habet poteſtatem ſubdelegandi, poteſt abſolui ab alio ſi incidit in caſum reſeruatum à ſuo Epiſcopo, vt per Vgolin. de officio Epiſcopi, c. 39. n. 2. Floron. de caſibus reſeru. p. 1. c. 3. §. 1. num. 1. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 4. reſol. 142.

In Eccleſiaſtica dignitate conſtitutus eſt Vicarius generalis Epiſcopi, dicitúrque Prælatus, vt per Pauio. in tract. de offic. & poteſt. Capit. Sede vac. p. 2. q. 10. num. 16. verſ. an autem Vicarius, Fuſc. de viſit. lib. 1. c. 15. num. 31. Anton. de Prætis in tract. de iuriſd. Epiſc. cap. 8. num. 50. vbi inquit Vicarium dici ſpectabilem, & de mediis magiſtratibus. Valenzuel. conſ. 101. num. 69. vbi num. 40. & 41. quòd debet hooorari ſicut Epiſcopus, & coruſcat illius radiis ſicut vxor mariti & conſ. 192. num. 9. & 10. quòd Vicarius includitur ſub nomine Epiſcopi, & eo ipſo quod conſtituitur cenſetur creatus in ſpiritualibus, & temporalibus. Habet enim iuriſdictionem rerum Eccleſiaſticarum, cap. non putamus, iuncta gloſſ. verb. videatur, de conſuetud. lib. 6. cap. Romana, in princip. de appellat. eodem lib. Et eſt Iudex Ordinarius io Diœceſi, Valenzuel. conſ. 121. num. 17. vbi num. 27. quod cenſetur actum feciſſe tanquam Ordinarius. Et ideo poteſt eſſe Papæ Delegatus, gloſſ. verb. Delegatus, in Clem. 2. de reſcript. vbi Zabarell. n. 22. & Imol. n. 18. Sbroz lib. 2. q. 22. à princ. Ego ipſe d. alleg. 54. num. 130. ac executor gratiarum beneficialium, quę impediuntur io Romana Curia, Sbroz d. lib. 2. q. 23. num. 6. Flores de Meoa var. lib. 1. q. 4. num. 6. & Conſeruator. Eraſm. à Cochier de Iuriſdict. Ordin. in exemptos, p. 1. q. 39. num. 4. etiamſi Vicarius ſit Epiſcopi electi, & confirmati, quamuis oondum conſecrati, gloſ. verb. Epiſcopi, in d. Clem. & ſi principalis, de reſcript. Sbroz d. lib. 2. q. 23. n. 4. Sanch. de matr. lib. 8. diſputat. 27. num. 35. Maſſobr. de Synodo Epiſcopi, cap. 4. dub. 13. num. 15. ſecundùm Rom. impreſſ. & quamuis Vicarius fuerit electus à Capitulo Sede vacante, gloſſ. d. verb. Epiſcopi, Sanch. d. diſp. 27. n. 32. Flores de Mena d. q. 4. n. 11. Ego ipſe d. alleg. 54. n. 137. licèt ille io delegatis Vicario Epiſcopi non ſuccedat, vt diximus inf. hoc lib. 32. Dummodo tamen non ſit Vicarius foraneus, Flores de Mena d. q. 4. à n. 9. niſi illi fieret delegatio ex certa ſcientia Summi Pont. vel reſpectu alicuius Dignitatis, Sbroz d. quæſt. 23. num. 9. & 10. Ego ipſe d. alleg. 54. n. 139. & dummodo etiam non ſint Vicarij nominati à Prælatis inferioribus habentibus Epiſcopalem, & ordinariam iuriſdictionem: quia iſtis non delegantur cauſæ ab Apoſtolica Sede, nec ab ea executores fiunt gratiarum beneficialium, d. gloſſ. verb. Epiſcopi, in Clem. 1. de reſcript. Sbroz d. q. 23. n. 8. Ego ipſe d. alleg. 54. n. 141. & me citato in illo loco Maſſobr. de Synodo Epiſcopi, c. 4. dub. 13. n. 20. ſecundùm Rom. impreſſ. Quicquid dicant Sanch. d. lib. 8. diſput. 27. num. 34. Flores de Mena d. lib. 1. q. 4. num. 14.

Margin numbers beside the right column: 26 (beside "In Eccleſiaſtica dignitate conſtitutus eſt Vica-"), 27 (beside "tus in ſpiritualibus, & temporalibus. Habet enim"), 28 (beside "lib. 2. q. 22. à princ. Ego ipſe d. alleg. 54. num. 130. ac"), 29 (beside "non ſuccedat, vt diximus inf. hoc lib. 32. Dummodo").

30 Vicarius autem generalis Epiſcopi dicitur ille,
qui conſtitutus eſt cum generali poteſtate in lo-
co, vbi Epiſcopus ſedem habet, vt docent Sbroz.
de Vicario Epiſcopi lib.1.q.28. n.7. & q.69. num.2.
Sanch. *de matrim.lib.3.diſp.29.num.*11.Campan.*in*
*diuerſ.Iuris Canon. rubr.*11.*cap.*23.*num.*150.*verſ.*
31 *inſuper qui Epiſcopus*, vt cauſarum expeditione fa-
ciliùs conſulatur, poterit binos principales Vica-
rios creare, *c.quoniam in pleriſque.*14. *de offic. Ord.*
Clem.& ſi principalis,iuncta gloſſ.& *ibi* Card. *à n.*3.
*de reſcript.*Sbroz *d.lib.*1.*q.*50.*num.*4.Zerol. *in pra-*
*xi Epiſcop.p.*1.*verb.Vicarius,in princip.* Vgolio. *de*
*officio, & poteſt.Epiſcopi, cap.*4.§.6. *num.*4. Valen-
zuel. *conſ.*192.*num.*5.*in fine*,vbi atteſtatur ſic pra-
cticari in Vicariis generalibus Toletanis,qui reſi-
dentiam ordinariam habent in Regia Vrbe Tole-
ti,& oppido Compluti, & *num.*7. foraneos Vica-
rios vocat reſidentes Matriti , Talaneræ, & Alca-
32 raz, non obſtante quod aliqui eorum reſideant in
nobiliori loco; & tunc vbi delegatio ſit ſimplici-
ter Vicario, ſeu Officiali, ſi alter ex illis ſit prin-
cipalior, illi ſoli cenſetur facta commiſſio, gloſſ.
verb.ſubſtitutum, in cap.quoniam Abbas 14. *de offic.*
deleg. gloſſ. *verb.principalis.in Clem.etſi principalis,*
2.*de reſcript.*Pauin. *de poteſt.Capituli Sede vacante,*
*p.*2.*princ.q.*10.*num.*9.*in fine*, Sbroz *lib.*2. *q.*62.*n.*3.
Squillante *de priuileg. Clericorum,cap.*2.*n.*201. *in*
princ. Sanch. *de matrim.lib.*8.*diſp.*27. *num.*36. vbi
etiam ex Bellam. *in d.cap. quoniam*, Abbas *num.*4.
& Imol. *ibi, num.*5. ſubdit in ſimili, quòd vbi ſit
commiſſio Archidiacono,& ſunt plures,intelligi-
tur de principaliori.

33 Si tamen ſint huiuſmodi duo Vicarij æquè
principales,nec conſtet de quo Papa ſenſerit, diſ-
ſentiunt Doctores in contentioſo reſcripto; nam
gloſſ.*verb.ſubſtitutum,in d.cap.quoniam Abbas*,exi-
ſtimat illum eſſe iudicem,quem actor elegerit. Be-
roi vero *ibidem , num.*77. putat ambos eſſe ſimul
Iudices,& neutrum ſeorſum. Hoſt.autem, Ioann.
Andr.Card.& Imol. *in dict.cap. quoniam Abbas, &*
Tiraq. *de iure primog.q.*17.*opin.*6.*num.*13. credunt
neutrum cum effectu eſſe iudicem donec princeps
declaret, de quo intellexerit , ſicuti dicitur quan-
do nominatur tutor incertus, *l.duo ſunt Titij,ff.de*
teſtam.tut. & horum opinionem frequentiſſimam
eſſe teſtantur Squillante *d.cap.*2.*num.*201.*verſ.alij,*
Sanch.*d.diſp.*27.*num.*37. vbi tamen aduertit quòd
non redditur delegatio nulla tanquam incerta, ſed
valebit vtique reſcriptum, quamuis effectum non
habeat donec declaret Princeps vtrum eorum ele-
gerit , quod non abſque probabilitate intelligit
Bonacio. *de legibus,diſp.*1.*q.*3. *puncto* 8.§.1.*num.*8.
diſſentientibus partibus , ſentiens illis conſen-
tientibus quemlibet eligi poſſe,quia quilibet ha-
bet auctoritatem,nec vlli ſit iniuria:quare in com-
miſſionibus, & diſpenſationibus, quæ contentio-
ſæ non ſunt,nec inter partes agitantur, erit iudex
ille,cui reſcriptum fuerit præſentatum, vt optimè
dicit gloſſ. *d. verb.ſubſtitutum*, quæ in hoc euentu
veriſſima eſt, ſequuntur Bonacina *d.*§.1.*num.*11.&
Sanch. *d.num.*37. *in fine* , vbi *n.*38. hinc infert ſe-
mel præſentatum reſcriptum diſpenſationis al-
terutri ex Officialibus æquè principalibus Epiſ-
copi,vt illud exequatur,non poſſe alterum Officia-
lem æquè principalem adiri, ſequitur Squillante
*d.c.*2.*num.*203.

34 Vicarius Epiſcopi præcedit Canonicos , ac di-
gnitates etiam in Eccleſia,Sbroz *d.lib.*2.*q.*25.*n.*4.
Valenzuela *conſ.*101.*n.*59.& 66.ſed Epiſcopo præ-
ſente, & ſtante in Choro inter Canonicos extra
ſedem Pontificalem , aſſignari debet Vicario alius
locus conueniens,vt declarauit ſacra Cong. Car-
dinalium negotiis Epiſcoporum , & Regularium
præpoſitorum *in vna Biſignanen.*16.*May* 1600. & 35
ſic præcedit Archidiaconum tam in Choro , quàm
vbilibet, Sbroz *dict.li.*2.*q.*25.*à num.*1. Valenzuel.
*conſ.*101.*n.*59. & 61. & eadem Congreg. cenſuit
in vna Theatina 6.Iuly 1618.debere præcedere om- 36
nes Commiſſarios, & Poteſtates, ac Iudices tem-
porales ſuæ Diœceſis , vt cenſuit ſacra Congreg.
Rituum *in vna Nucerina Saſſoferraten.*27. *Februa-*
rij 1610. & abſente Epiſcopo ei debetur reueren- 37
tia in Choro dum Diuina celebrantur ab omni-
bus Canonicis, etiam exemptis, ratione Subcol-
lectoriæ, vel alia, eadem Congreg. Rituum *in vna*
*Cathacen.*11. *Nouembris* 1614. ſi tamen Vicarius 38
eſt etiam Canonicus , & tanquam talis ad partici-
pandas diſtributiones canonicali habitu indutus
aſſiſtit , ſuo proprio loco ſedere debet , nam cùm
Vicarius Archiepiſcopi Lancianen. tanquam Ca-
nonicus,Archipresbytero in Choro,in Capitulo,
in Proceſſionibus, & aliis actibus publicis præce-
dere,Miſſas ſolemnes canere, aliáſque functiones
Eccleſiaſticas , quæ Archiepiſcopo abſente primæ
Dignitati regulariter ſpectant,peragere prætende-
ret , eadem ſacra Congregat. *ſub die* 8. *Martij*,
& 3. *Augusti* 1615. Archipresbyterum dicto Vi-
cario,vel Canonico,in Choro, Capitulo, Proceſ-
ſionibus,aliiſque actibus publicis præcedere,Miſ-
ſas ſolemnes canere , aliaſque functiones Eccle-
ſiaſticas, quæ Archiepiſcopo abſente, primæ Di-
gnitati competunt, peragere debere cenſuit. Non 39
poteſt enim Vicarius , vti Vicarius , Miſſas Con-
uentuales, aut Pontificales celebrare , nec ſanctiſ-
ſimum Sacramentum , aut ſacras Reliquias para-
tus in proceſſionibus deferre , nec aliis Diuinis
officiis , aut functionibus Eccleſiaſticis ſe immiſ-
cere,ſed tantùm preeſſe,vt omnia ſuo ordine fiant,
vt declarauit ſacra Congreg. Cardinalium nego-
tiis Epiſcoporum , & Regularium præpoſitorum
*in vna Biſignanen.*16. *May* 1600. Vnde illi Can- 40
delæ & palmæ ante Canonicos, & dignitates dari
debent, exceptis iis, qui cum paramentis aſſiſtunt
Epiſcopo in Sede Pontificali exiſtenti , vt cen-
ſuit eadem S.Congreg. proximè citata. Item præ- 41
cedit Protonotarios Apoſtolicos non participan-
tes,ſicut declarauit S.Rituum Congreg. *ſub die* 10.
Aprilis 1604. & Gubernatorem , vulgò Capita-
neum , in functionibus Eccleſiaſticis præcedit ,
Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſtici , deciſ.*
580. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.*555. *in* 2. *edit.* Ego ipſe
*dict. alleg.*54.*num.*144. non tamen Gubernatores 42
Ciuitatum,quæ ſunt capita Prouinciarum, vt Nar-
nienſi Epiſcopo reſcripſit S. Congregatio Cardi-
nalium negotiis Epiſcoporum,&Regularium præ-
poſitorum *die* 30. *Iunij* 1592. non debet tamen 43
Euangeliorum Codex Vicario , etiam Apoſtolico
oſculandus tradi,nec minus thurificari tripliciter,
vt Melfitano Epiſcopo reſcripſit eadem ſacra Con-
gregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum , &
Regularium præpoſitorum, *ſub die* 28. *Aug.*1589.
hoc enim ſolùm Epiſcopo, & celebranti ſit,vt ea-
dem ſacra Congregatio declarauit *ſub die* 14. *Apri-*
lis 1592.

Vicarij officium , & iuriſdictio multis modis 44
deficit,& primò per reuocationem Epiſcopi, nam
ſi mediante Epiſcopi nominatione Vicarius ordi-
nariam iuriſdictionem à lege conſequitur, vt *dicta*
*alleg.*54.*num.*145.oſtendimus, ita etiam contraria
eius Epiſcopi voluntate tollitur , & reuocatur;

res

ſes eoim per quaſcomque cauſas naſcitur,per eaſdem diſſoluitur, *cap.omnis res,de regul.Iuris, lib.6.* Quare ita reſoluunt Sbroz *lib.3.quæſt.6. num 7.& qu.14 num.5.verſ.ſecundò adducitur,* Azor. *d.lib.3. cap.45.q.14.* Vgolin. *d.cap.4.§.6.num.4.* Ego ipſe *d. alleg.54.num.14.* Secundò, ſi Epiſcopus fuerit maiori excommunicatione nodatus, & publicè denuntiatus,qoia ſicut per huiuſmodi excommunicationem ſuſpenditur Epiſcopi Iuriſdictio,*cap. ad probandum,24.de re iudic.* ita ſimiliter eius Vicarij iuriſdictio ſuſpenditur, cùm acceſſoria ſit, & idem auditorium vtriuſque reputetur, vt docent infiniti propemodum per me citati *d. allegat.54. num.146.* Tertiò per Epiſcopi mortem, Ego ipſe *de alleg.54.n.151.* vbi *num.152.* addo valere geſta à Vicario ignorante mortem Epiſcopi longè diſtantis, & *num.153.* quòd ante ſcientiam dictæ mortis poteſt beneficia conferre,ſi conferendi poteſtatem habeat.

45 Ad Syndicatum non tenetur Vicarius Epiſcopi,vt expreſsè declarauit Gregorius XIII.ſicut teſtatur Marc.Anton.Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol.cap.58.in nouiſſ.edit.* quem refero Ego ipſe *d.alleg.54.num.183.* Anton.Nouar. *in ſumm.Bullar. tit.de Syndicatu Vicarij ſuper Bulla Gregorij XIII. pag.564.* ſi verò ita deliquerit in officio, vt offendat iuriſdictionem Metropolitani, veluti ſi nolit deferre appellationi ad eum legitimè emiſſæ, vel illius inhibitionem ſpernat,tuncenim poterit Archiepiſcopus eum coërcere cenſura Eccleſiaſtica, in quibus terminis procedit text. *in cap.1.de offic. Vicar. lib.6.* qui venit coniungendum, cum alio text.eiuſdem Innocentij IV.in eadem controuerſia inter Archiepiſcopum Remenſem,& eius Suffraganeos, ſiue eorum Officiales, *in cap. Romana Eccleſia,in princ. de appellat.* Quando autem delinquit in officio præiudicando ſimpliciter partibus, & iuſtitiæ cognitio, & punitio pertinet ad ipſum Epiſcopum, qui habet facultatem à Iure, prout quiuis alius Magiſtratus coërcendi officialem ſuum, appellatione remota, *l. nulli officialium, C.quomodo appell. non recip.* regiſtrata per Gratian. *in cap.ei qui appellat.§.nulli quoque, 2. q.6.* & ſic reſoluit Lotter. *de re benef.lib.1.q.22.n.100.cum ſeq.* vbi intelligit niſi propter notorietatem, & grauitatem criminis facta ſit deuolutio.

46 Vtrum autem ſalarium non conuentum debeatur. Vicario Epiſcopi? Videbatur dicendum quòd non.Mohedan. *deciſ.4.de officio Vicar.in nouis*,Matta *vnio 99.num.2.*Valenzuel.*conſ.179.num.62.*quia regulariter ſalarium non conuentum non debetur, Rota *deciſ.559.num.1.& deciſ.679.n.10.p.1.diuerſ.*tum,qoia ad effectum exigendi ſalarium non conuentum erant probanda extrema, nempe quòd Epiſcopus ſolitus eſſet conducere,& Vicarius locare operas ſuas, ſecundùm Alexand. *conſil.106. lib.3.*Dec.*conſ.132.in fine.* Contrarium tameo fuit dictum in Rota apud Marcheſan.*de commiſſion.p.1. pag.1192.* nempe deberi ſalarium; nam ex æquitate ſalarium non conuentum Iudicis officio peti poteſt,Mohedan.*deciſ.4.num.1.de offic.Vicar.*Ioan. Baptiſt.Magon. *de recta patroc. rat.cap.8. numer.3.*

47 Illud autem quod dicitur per Alexand. & Dec. procedit in famulis, & alijs vilibus perſonis, quæ ſæpenumerò inſerunt pro expenſis etiam ſine ſalario.

48 Vicarius autem Romani Pontificis maiorem habet poteſtatem,ipſe enim Ordines, & beneficia curam animarum habentia confert, & omnia ferè exequitur, quæ Epiſcopi in ſuis Diœceſibus faciunt,& proprios habet milites ad coërcenda Clericorum delicta. Pauin. *de offic. & poteſt. Capituli Sede vac.p.2.quæſt.10.* Verùm in Vrbe tantummodo, non extra Vrbem obtinet iuriſdictionem, niſi ei ſpecialiter ſit conceſſum,*cap.ſua nobis, de officio Vicarij*, Veſtr. *in pract.lib 2.cap.6.* Azor.*inſtit.moral.p.2.lib.5. cap.39. de Vicario Vrbis*, Galganet. *de Iure publico,lib.3.tit.36.num.7.* Sbroz *lib.1.quæſt.3. num.19.*& Rota *in Firmana Penſionis 14.Decembris*
1627.coram R.P.D.Duran. firmauit Vicarium Pa- 49
pæ poſſe ratione ſui officij prima Tonſura ordinare forenſem ſine proprij Epiſcopi licentia. Alij verò Vicarij Apoſtolici, ſeu Viſitatores in certis Diœceſibus Deputati,ea omnia ibi facere poſſunt, quæ & ipſe Epiſcopus exceptis Pontificalibus, vt declaratur *in cap.fin. diſtinct.61. & in cap.is cui, de elect.in 6.*

Notandum eſt præterea circa Vicarium Epiſ- 50
copi, quòd Archidiaconus quoque de Iure communi in nonnullis habet Vicarij poteſtatem, vt *infr.hoc eod.lib cap.24.à num.34.* videbimus. Differt tamen à Vicario generali in tribus; primò enim,à ſententia Archidiaconi, ad ipſum Epiſcopum appellatur, *dict. cap.Romana, §. ab Archidiacono, & ibi gloſſ. de appellat.* Sicut, & à ſententia Vicarij foranei,vel alterius inferioris,cùm à Vicario generali ad Epiſcopi ſuperiorem appelletur, vt vidimus,niſi aliud Eccleſiarum inducat conſuetudo, vt ibidem dicitur; poteſt tamen ſemper ad Papam appellari omiſſis medijs, quamuis aliud de Iure ciuili ſeruetur, *cap. ad Romana .cap.quiſquis, cum ſimilibus,2. quæſt.6.c.1. de offic. Legati.* Secundò,Archidiaconi officium, & poteſtas ſemper durat etiam poſt mortem Epiſcopi, vt ſuo loco videbimus. Vicarij verò iuriſdictio, atque officium mortuo Epiſcopo ſtatim expirat,niſi eſſet ab Epiſcopo cum conſenſu Capituli conſtitutus, quod ſcilicet Capitulum Sede vacante ius habet Vicarium eligendi,vt vidimus,arg. *cap.2. de ſtatu Monach.* Tertiò, Archidiaconus poſt Vicarium cum reliquis Dignitatibus, & Canonicis ſedet, Vicarius verò generalis omnibus poſt Epiſcopum præfertur,vt ſuprà diximus; & hæc de Vicario Epiſcopi dixiſſe ſufficiat.

Nunc à Coadiutoribus eſt ſciendum, quòd 51
Coadiutor Epiſcopo dari non poteſt, vel conſtitui abſque Romanæ Sedis auctoritate,vt decreuit S.Concil.Trident. *ſeſſ.25.de reformat.c.7.* quòd ſi quando Eccleſiæ Cathedralis vrgens neceſſitas, aut euidens vtilitas poſtulat Prælato dari Coadiutorem, is non aliàs cum futura ſucceſſione detur, quàm hæc cauſa prius diligenter à S. Romano Pontif.ſit cognita,& qualitates omnes in illo concurrere certum ſit, quæ à Iure & Decretis illius ſanctæ Synodi in Epiſcopis, & Prælatis requiruntur,aliàs acceſſiones ſuper iis factæ ſubreptitiæ eſſe cenſeantur; ex quo Concilij Decreto iam colligitur Summum Pontif. antequam coadiutorem cum futura ſucceſſione alicui deputet, ſolere cauſam vrgentis neceſſitatis, ſeu euidentis vtilitatis à Concilio requiſitam priuatim per Cardinales, & in Conſiſtorio examinare, vt atteſtatur Flamin. Pariſ. *de reſign.benefic. lib.6. quæſt.20. numero 14.in fine.* Cauſæ autem concedendi huiuſmodi Coadiutorem ſunt plures. Prima eſt ſenectus Epiſcopi. *cap.vnic.de Cler.ægrot.lib.6.* vbi Archidiac.& Gemin. *num.5.* Rebuff. *in praxi benefic. tit.de reprob.benef.vin.inuper.num.50.*Flam. *d.q.20. num.6.* Campan. *in diuerſ.Iuris Canonici, rubr.7.in c.6.num.110. cum ſeqq.* Secunda, propter ægritudi-

nem Epiſcopi, *c.17.queſt.1.d.c.vnic.* Pariſ.*conſ.*49. *num.*38. *lib.*4. Flamin.*d.qu.*20.*num.*7. vbi explicat ſi maiori parte anni ſit infirmus, vt non poſſit exercere ea, quæ muneri ſuo incumbunt, vel ſit cæcus, aut lepram habeat. Tertia, propter clementiam Epiſcopi, *d.c.vnic.* Bertachin. *de Epiſcopo, 2.part.lib.4.num.*24. Flamin. *d.q.*20.*num.*9. Quarta cauſa, ſi Prælatus ſit ſuſpectus de dilapidatione bonorum Eccleſiæ, Abb. *in cap. licet Heli, num.*8. *de ſim.* Flam.*d.q.*20.*num.*10. Quinta cauſa, ſi aliàs eſt inhabilis, vt non poſſit muneri ſibi iniuncto incumbere, Ioan. Andr. & alij; quos refert Flam. *d.q.*20.*num.*11.

52 Officium Coadiutoris Epiſcopi eſt omnia Epiſcopalia exercere ſi eſt conſecratus Epiſcopus, aliàs minimè, vt in Conc. Arauſic. *cap.*2. & ſimiliter facere, quæ non poteſt Epiſcopus, cui eſt conſtitutus. Vnde beneficia conferre vel ſimilia, quæ fieri ab Epiſcopo facilè poſſunt, non poteſt Coadiutor, niſi datus eſſet dementi: datus verò dilapidanti maiorem habebit in rerum Eccleſiaſticarum adminiſtratione auctoritatem. Denique ea datur Coadiutori auctoritas, quæ ex cauſa, ob quam datur, neceſſaria exiſtimatur: aliud eſt de Vicario ſeu Viſitatore à Sede Apoſtolica delegato, de quo ſuperius diximus. Quam autem poteſtatem, & auctoritatem habeat Coadiutor datus Archiepiſcopo, vel Epiſcopo cum futura ſucceſſione, decreuit ſacra Rituum Congregatio *die Iouis* 31. *Ianuarij* 1591. quàm declarationem referunt Proſp. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, poſt num.*12. Piaſec. *in praxi Epiſc.p.1.c.1.num.*10. Campan. *d.c.6.num.*107. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.1.alleg.*18. *ex num.*9. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. de quo Epiſcopi coadiutore latiùs *infrà lib.* 2. *cap.* 10. *à princ.*

53 Quoad reſidentiam autem coadiuti eſt aduertendum emanaſſe à ſacra Congr. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum Decretum tenoris, de quo infra, videlicet. *Cùm Epiſcopus Nicoteren. eò quia Coadiutorem in eius Epiſcopatu haberet, à reſidentia abeſſet, Sanctiſſimus, ſub die* 7. *Septembris* 1619. *mandauit dari litteras Epiſcopo eum monendo quòd conceſſio Coadiutoris non liberat à reſidentia, & quòd propterea omnino ad ſuam accedat reſidentiam.*

De Vicario Epiſcopi ſpecialem tractatum edidit Iacobus Sbrozzius, & agunt Zerol. *in praxi Epiſcopi, verb. Vicarius*, Paul. Piaſec. *in ſimili praxi par.2.c.4. à num.*4. Rebuff. *in praxi tit. de Vicariis Epiſcoporum*, Lancel. *in inſt. Canon. lib.1.tit. de offic. Vicar.* Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. c.*23. *de Vicario Epiſcopi*, Bertachin. *in tract. de Epiſcopo lib.4. p.7. tit. de Vicario Epiſcopi*, Cuch. *in inſtit. maior. lib.*2. *tit.*8. Ioan. Gutier. *c.canon. lib.*2. *c.*17. Nicol. Garc. *de beneſ. p.5.c.*8. Azor. *inſt. moral. p.2. lib.3.c.*43. *cum ſeqq.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum p.*1. & alij citati per me *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.3. alleg.*54.

CAPVT XVI.

De Chorepiſcopis.

SVMMARIVM.

1 *Chorepiſcopi minores erant Epiſcopis, Preſbyteris autem aliquo modo ſuperiores.*

2 *Corepiſcopi erant quidam Preſbyteri, qui in pagis, aut oppidis loco Epiſcoporum curam animarum exercebant, atque tanquam eorum Vicarij conſtituti ad aliqua Epiſcopalia munia obeunda.*

3 *Corepiſcopi quæ prohibeantur facere, & quæ conferre eis liceat, oſtenditur.*

4 *Chorepiſcopos alios fuiſſe extraordinarios, qui veram Epiſcopalem conſecrationem accipiebant, nonnulli exiſtimarunt.*

5 *Epiſcopi nunquam fuerunt Chorepiſcopi.*

6 *Chorepiſcoporum Ordo quare ab Eccleſia damnatus fuerit oſtenditur.*

POST Ordinem Epiſcopalem olim in Eccleſia erat alius Chorepiſcoporum, qui quidem minores erant Epiſcopis, Presbyteris autem aliquo modo ſuperiores, vt ex infra dicendis apparebit. 1 Ordinarij hi Chorepiſcopi ſolùm erant quidam Presbyteri, 2 qui in pagis aut Oppidis loco Epiſcoporum curam animarum exercebant, veluti Parochi, Vicarij foranei officio fungentes, dicebanturque à verbo Græco χώρα, quod Latinè Oppidum, vel Pagum ſignificat, vel etiam locum, quaſi in pagis, & in villis, & loco Epiſcoporum, atque eorum Vicarij ſint conſtituti ad aliqua Epiſcopalia munia obeunda, vide Cardin. Bellarm. *in controuerſ. Cathol. tom.1. controuerſ.5. lib.1. de Clericis, cap.*17. Henriq. *in ſumm. lib.10. cap.23.§.2. in Gloſſa litter. F*, Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris, part.2. lib.15. cap.*12. *num.*47. Vaſq. *tom.3. in 3. part. diſputat.*238. *numer.*68. Filliuc. *tom.2. tract.9. de Sacram. Ordinis, c.5. num.*103. *&* 104. Monet. *de Conſeruator. cap.*5. *num.*42. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. quamuis, num.2. diſtinct.*68. nouiſſimè D. Ricciul. *Eccleſ. lucubr. lib.2. c.*1. 3 & ſic non poterant confirmare, conſecrare Eccleſias, Altaria, aut Virgines, nec pœnitentes publicè in Miſſa reconciliare, Ordines maiores conferre, & expreſsè eiſdem prohibet text. *in dict. cap. quamuis, & in cap. in Eccleſiis, in fine,* 68. *diſtinct.* Cætera autem poterant vt quilibet Epiſcopus, vt ex multis Conciliis colligit Cardin. Bellarm. *dict. cap.*17. vnde vltra Ordines iiſdem Subdiaconatum licuiſſe conferre probat Concil. Antioch. *can.*10. & confirmatur ex *d.cap. quamuis.* vbi ſolùm vetat Chorepiſcopos conferre Sacerdotalem, vel Diaconatus Ordinem, quaſi reliqui eiſdem permittantur; vel quia illo tempore Subdiaconatus non eſſet Ordo ſacer, quod non benè colligitur *ex d.cap. Eccleſiis*, vel quia id haberent ex commiſſione Romani Pont. vt exiſtimarunt nonnulli antiqui Theologi, & alij recentiores, quos refert Vaſq. *d.tom.3. diſput.*243. *cap.*4.

4 Non defuerunt tamen qui exiſtimarent vltra Chorepiſcopos ordinarios, de quibus hucuſque egimus, alios fuiſſe extraordinarios, qui veram Epiſcopalem Conſecrationem accipiebant, dicebanturque Chorepiſcopi, quia in aliena Diœceſi miniſtrabant, vt ſunt hodie Epiſcopi titulares Suffraganei Epiſcoporum, & de his videtur loqui expreſsè Damaſus *in epiſt.*3. & Concil. Antiochen. *can.*8. dum illis concedit litteras dimiſſorias, aut commendatitias dare generales, ſeu formatas, & *can.*10. ibi, *Chorepiſcopi, qui manus impoſitionem ab Epiſcopis acceperunt, & veluti Epiſcopi ſunt ordinati*, &c. & ſic intelligenda eſſe aliqua Concilia, quæ his Chorepiſcopis facultatem conferendi Ordinem Subdiaconatus dabant; ita Vaſq. *dict.*

diſp.

*diſp.*238.*cap.*7. Ochogau.*in tract. vnic. de Sacram. Ordin.q.*9.Sebaſt.Cæſ.*in relect: Eccleſ.hierarch.par.* 2.*diſp.*10.§.3.*in fine.* Et quidam niunt in hoc ſenſu Linum, & Clerum fuiſſe Chorepiſcopos Petri Apoſtoli, vt dicit Ioannes Papa, quem refert Genebrard. *in Chron. anno Chriſti LXX.* quia verò multi Chorepiſcopi ordinabantur tanquam Epiſcopi, & conſecrabantor, ideo Concil. Antioch. *dict. can.* 10. *in fine*, prohibuit & iuſſit vt Chorepiſcopus ab Epiſcopo loci ordioctor, id eſt, vt Chorepiſcopus ſolùm ſit Presbyter, non Epiſcopus, Gratiao. *in princ.* 67. *diſt.*

5 Verùm alij meliùs probatunt Chorepiſcopos nunqoam Epiſcopos ſuiſſe, vt expreſsè ſentiont Ayala *de Eccleſiaſticis traditionib.p.*3.*conſid.*4. vbi rem hanc ex profeſſo diſputat, & Franc. Turrian. *in annot. ad Concil. Nicaenum, cap.* 54. nam ſi Epiſcopi eſſent, vt voluerunt alij, cur non Diaconatum, & reliqua Epiſcopalia munera exercere poſſuot, vel in locis ſibi deputatis, vel ſaltem conſentieote Epiſcopo Diœceſino exequuntur; quod tameo prohibet *d. c. quamuis*. Deinde ſi Epiſcopi eſſent quomodo in pagis, & villis conſtituuntur, contra reg. text. *in c.*1.*de priuileg. & in cap. illud, & in cap. Epiſcop.* 80. *diſt.* quibus probatur ſolùm maioribus Ciuitatibus Epiſcopos eſſe præficiendos. Deoiqoe, ſi Epiſcopi eſſent, minimè Damaſ. Papa *in cap. Chorepiſcopo, ead. diſt.* 68. Chorepiſcoporum ioſtitutionem improbaret vt prauam, & ſacris Canooibus, ac ſacræ Scripturæ contrariam, quia in illis nullum habent fundamentom, ſed potius conſtat ſolos duos gradus maiorum & minorum Sacerdotom Chriſtum Dominum inſtituiſſe: vnde cum Synodo Neocæſarienſi ſic liceat colligere; Chriſtus Dominus ſolos duos gradus, Epiſcoporum ſcilicet, & Presbyterorum inſtituit: Chorepiſcopi oon ſuot Epiſcopi, vt ipſa nominis etymologia ſonat, quia loco ſunt Epiſcoporum, ergo vt Presbyteri ſiot oportet; quòd ſi deſpiciunt eſſe Presbyteros, nihil ſunt, nam tertius Ordo nec ſacris Litteris, oec Pootificiis Canonibus reperitur. Quare concludeodum eſt Chorepiſcopos ex Eccleſiæ ioſtitutiooe nihil aliud fuiſſe quàm Presbyteros, quibus crederentur res præcipuè temporales, & curam pauperum, & eleemoſynarum, & aliqua miniſteria Epiſcopalia; ſed quia poſtea eorum ambitione creſcente gerebant ſe pro Epiſcopis, ſuóque officio non contenti
6 audebant maiores Ordioes, & omoia Epiſcopalia exercere, & aliquando cooſecrationem quæ Epiſcoporum eſt propria, extorquebant, ideo meritò eorum Ordo ab Eccleſia damnatus eſt *in d. cap. Chorepiſcopi*, & poſt antiquiores explicant Conrad. Brun. *de ceremon.l.*1.*cap.*4. Carranza *in ſumm. Concil. Damaſ. in epiſt.*4. *pag. mihi* 77. Boll. *in œconom. Canon. claſſi* 3.*c.*2.§.4. Henriq. *in ſum. lib.*10.*c.*25. §.2. quos refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part.*1.*tit.*1.*c.*6. *n.*22. quibus addo ootuiſſimè Aotoo. Ricciul. *Eccleſ. lucub.l.*2.*c.*1.

Capvt XVII.

De Abbatibus.

Svmmarivm.

1 *Abbates Digniorem locum poſt Epiſcopum obtinent.*

2 *Abbates in ſacris generalibus Conciliis immediatè poſt Epiſcopos ſedere debent.*

3 *Abbates præ aliis ſunt honorandi, quia habent dignitatem, & cum Prælatis multa communia.*

4 *Prælatorum appellatione veniunt Abbates.*

5 *Abbatia in multis æquiparatur Epiſcopatui.*

6 *Abbatialis dignitas in odioſis non comprehenditur ſub nomine dignitatis.*

7 *Expectans non capit Abbatiam, quæ non cadit ſub nomine beneficij cùm ſpeciali nota ſit digna.*

8 *Abbas dicitur ſponſus Eccleſiæ, & eo mortuo Eccleſia viduata dicitur.*

9 *Abbas dicitur Ordinarius in Eccleſiis ſibi ſubiectis, ſicut Epiſcopus, & poteſt eſſe Iudex in cauſis ſuarum Eccleſiarum ſubiectarum.*

10 *Conſenſus Epiſcopi ſicut requiritur in alienatione bonorum Eccleſiæ, ita conſenſus Abbatis in alienatione bonorum Eccleſiæ ſubiectæ Abbatiæ.*

11 *Abbas Ioachim tempore Vrbani III. multa perdoctè ſcripſit.*

12 *Ioachim abbas fuit Prophetiæ dono præditus.*

13 *Abbas antiquus qui ſcripſit in Iure Canonico fuit ſancti Miniati Abbas.*

14 *Panormitanus Abbas ſcripſit in Iure Canonico, & fuit Abbas Monaſterij Monacenſis, Referendarius Papæ, & Auditor Cameræ, & tandem Cardinalis.*

15 *Abbas ab Hebræo, ſeu Syro vocabulo dictus eſt quaſi Pater.*

16 *Abbates eremi cultores dicuntur, quia ſtante tyrannorum perſecutione ſeſe in ſpeluncis abdebant, & nominati ſunt Archimandritæ, quaſi Principes eorum qui cauernis habitant.*

17 *Abbatum quidam ſunt ſeculares, & quidam Regulares.*

18 *Abbates ſeculares ſunt illi, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent cum titulo Abbatiæ.*

19 *Abbates ſæculares quidam ſunt, qui non ſolùm in Clericos, verùm etiam in laicos ſibi ſubiectos quaſi Pontificalem ſiue Epiſcopalem iuriſdictionem exercent, alij ſunt prædictis longè inferiores.*

20 *Commendatarij Abbates illi vocantur, quibus Abbatia perpetuò commendantur.*

21 *Abbatiæ, & beneficia Regularia cœperunt ſæcularibus commendari tempore Leonis IV.*

22 *Abbates Regulares aliqui populum, & territorium proprium habent, in quo Epiſcopalem iuriſdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur.*

23 *Abbates Regulares alij ſunt ſub ſe Regulares tantùm ſubditos habentes, quorum regimini, & gubernationi præfecti ſunt.*

24 *Monaſterium vnumquodque olim ſuum tantummodo Abbatem in ſuperiorem agnoſcebat, & illi tantùm, & non alteri ſubiiciebatur, poſtea cum Monaſticæ Religiones ab Epiſcoporum iuriſdictione Summorum Pontif. priuilegiis ſe ſe eximerent, factum eſt, vt vni generali Abbati tanquam eorum capiti cæteri obedirent.*

Abbates quidam ſunt ſolo nomine, qui Regulares ſub ſe ſubditos non habent. ibid.

25 *Abbates Originem traxerunt à primis illis Eremi Patribus, quorum primus cum titulo & beneficio Abbatis fuiſſe videtur Antonius.*

26 *Abbates debent eſſe profeſſi eiuſdem Religionis in cuius Prælatos ſunt eligendi.*

27 *Eligere vt quis poſſit Abbatē, tacita profeſſio ſufficit,*

ficit, vt verò poſſit eligi neceſſariò requiritu expreſſa.

28 *Ordinibus ſacri conſtituti eſſe debent Abbatum electores.*

29 *Eligentes Abbatem non ſint per excommunicationem, vel aliam cenſuram, aut Eccleſiaſticam inhabilitatem ab eligendo ſuſpenſi.*

30 *Eligendi in Abbatem, vel Pralatum Regularem debent habere 25. annos incæptos.*

31 *Profeſſus expreſsè debet eſſe eligendus in Abbatem, & Pralatum Regularem.*

32 *Abbatia, & beneficia adminiſtrationem habentia à nemine prater Summum Pontificem poſſunt conferri, niſi profeſſis.*

33 *Electio Religioſi aſſumpti in Abbatem, vel Pralatum alterius Religionis eſt nulla, etiamſi dignus non reperiretur in illa Religione qui poſſit eligi.*

34 *Eligendus in Abbatem debet eſſe Presbyter.*

35 *Illegitimus ad Abbatialem dignitatem, vel alias Pralaturas Regulares abſque Summi Pontificis diſpenſatione aſſumi non poteſt.*

36 *Electus in Abbatem non debet eſſe corpore vitiatus, homicida, apoſtata, periurus, prodigus, neophytus, vel patiens defectum aliquem animi vel corporis.*

37 *Pœnitentiati à S. Officio ad Dignitates, & Pralaturas omninò inhabiles ſunt, etiamſi pœnitentias compleuerint.*

38 *Abbas vnus non poteſt duobus Monaſteriis prafici.*

39 *Abbas debet eſſe in regimine cautus, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus, & ſobrius, & ne ſit turbulentus, & anxius, nec nimius, & obſtinatus, nec zelotipus, & nimis ſuſpicioſus.*

40 *Electio Abbatis à quibus ſit facienda, oſtenditur.*

41 *Inquiſitio quomodo facienda, & proceſſus fabricandus de promouendis ad Abbatias, & Monaſteria, qua in Conſiſtorio prouidentur, oſtenditur.*

42 *Benedici à proprio Epiſcopo debent Abbates omnes perpetui, qui Monachis praſunt.*

43 *Benedictio Abbatum non niſi in die Dominico, vel feſtiuo ſit.*

44 *Benedictio Abbatis intra annum ab electione computandum poſtulanda eſt.*

45 *Abbates ſemel benedicti, ſi deinde ad aliam Abbatiam eligantur, non ſunt iterum benedicendi.*

46 *Epiſcopus ſi tertiò requiſitus benedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poterit ipſe Abbas non expectata benedictione Officium adminiſtrare, & Ordines minores conferre.*

47 *Abbas dicitur quis ante benedictionem, & poteſt vti Baculo, & cateris Pontificalibus.*

48 *Epiſcopalia inſignia Abbates plurimi ex Apoſtolica Sedis priuilegio habent, ſcilicet vſum Mitra, & Baculi Paſtoralis.*

49 *Abbates habent ius ſolemniter benedicendi in propriis tantùm Eccleſiis, qua ad eos pertinent pleno iure, videlicet poſt Miſſarum ſolemnia, Veſperas, & Matutinorum Officia tantùm, non autem alibi, dummodo non ſit praſens Epiſcopus.*

50 *Abbas S. Maria Pacis Roma, poteſt in eo Monaſterio benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia elargiri ex Priuilegio Pontificio, etiamſi in benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes Cardinalis, vel Sedis Apoſtolica Legatus praſens fuerit.*

51 *Benedictionem priuatam more Epiſcoporum per vias minimè dare poteſt Abbas vſum Mitra, & Baculi habens.*

52 *Baculo Paſtorali vtuntur Abbates.*

53 *Abbas ante benedictionem defert Baculum Paſtorale ſi confirmatus ſit.*

54 *Mitra triplex eſt ſpecies.*

55 *Abbates plures recenſentur, qui ſpeciali Sedis Apoſtolica priuilegio habent vſum Pontificalium.*

56 *Abbates generales quorumdam Ordinum Monachalium ex priuilegio Summorum Pont. habent facultatem deferendi Pralatorum Regularium habitum.*

57 *Mozzettam etiam praſente Epiſcopo poſſunt nonnulli Abbates generales deferre.*

58 *Abbas inſignia Pontificalia deferendi ius habens, pracedit non habentem.*

59 *Mozzetta incedere extra clauſtra minimè licet Abbati S. Saluatoris Montis Amiati.*

60 *Abbates dicuntur habere vſum & exercitium Pontificalium potius ad decorem ſuarum Eccleſiarum, quàm ad ſignificationem eorum, ad qua in Epiſcopo fuerunt inſtituta.*

61 *Paramenta, & ornamenta Eccleſiarum ſibi tantùm ſubiectarum benedicere poſſunt Abbates, & vbi vigeret conſuetudo vndecumque ad ſe venientia.*

62 *Benedicere ſacras veſtes, & Pallas Altaris Abbatibus ex conſuetudine licet, non autem ſine ea.*

63 *Abbas, qui eſt benedictus, vel qui ex priuilegio Sedis Apoſtol. habet vt Pontificalia exercere poſſit, poteſt omnia ſacra benedicere, illis exceptis in quibus vnctio requiritur.*

64 *Conſecrationem vllam efficere Abbatibus non licet in qua vnctio requiritur, niſi eis ſpeciali Sedis Apoſtol. priuilegio fuerit indultum, vt Calices, Altaria, lapides, & alia in quibus vnctio requiritur conſecrent, & benedicant.*

65 *Abbates exempti habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, poſſunt Minores Ordines conferre ſuis ſubditis, non ſolùm Monachis, verùm etiam & laicis in quos Ordinariam habebant iuriſdictionem.*

66 *Abbatibus & aliis quibuſcumque quantumuis exemptis, & nullius Diœceſis, non licet attento Concil. Trident. cuiquam qui Regularis ſubditus non ſit, Tonſuram, vel Minores Ordines conferre.*

67 *Abbates non poſſunt conferre Minores Ordines aliis Regularibus ſibi non ſubditis, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum ſuperiorum, & ſpecialem licentiam Epiſcopi loci habuerint, nec etiam aliis ſecularibus ſuorum ſuperiorum dimiſſorias afferentibus, quamuis plures contrarium ſentiant, de quibus num. 68.*

69 *Diſpenſare in interſtitiis poſſunt Abbates in omni caſu quo primam clericalem Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis Regularibus ferre poſſunt.*

70 *Nouitiis conferre non poſſunt Abbates minores Ordines, qui facultate illos conferendi Regularibus ſibi ſubditis gaudent.*

71 *Nouitij Religionum priuilegiis gaudent.*

72 *Abbates Monachos ſuos abſoluere poſſunt à peccatis omnibus, & cenſuris, niſi alteri à Iure ſpecialiter reſeruatis.*

73 *Abba*

73 *Abbates à ſententia excommunicationis pro iniuria Clericorum Monachos ſuos abſoluunt ex ipſius Papa confeſſione.*

74 *Abbates, & cæteri Prælati Regulares abſoluunt ſuos ſubditos exemptos à votis, & iuramentis.*

75 *Abbates habentes territorium cum iuriſdictione Epiſcopali reſpectu ſubditorum territorij habent poteſtatem eos abſoluendi à votis, & iuramentis.*

76 *Diſpenſare non poſſunt Abbates hodie cum ſuis Monachis, vt illi ad ſacros Ordines in Minori ætate promoueantur.*

77 *Diſpenſare poteſt Abbas cum apoſtata Monacho à Religione, vt miniſtrare in Ordinibus poſſit, & ad maiores Ordines promoueri, niſi in apoſtata fuerit Ordinatus.*

78 *Monachus vt Eccleſiaſtica officia aut dignitates conſequi poſſit, diſpenſare valet Abbas ſi Epiſcopi conſenſus accedat.*

79 *Diſpenſare poteſt Abbas in irregularitate quam Monachi contraxerunt accipientes Ordines in excommunicatione ignorantes, non autem ſi ſcienter.*

80 *Monachus vt habeat propriam cellam in Monaſterio ab aliis ſeparatam diſpenſat Abbas.*

81 *Abbas diſpenſat in ieiuniis & delectus ciborum, & in ſilentio, & operibus manuum.*

82 *Abbates exempti, qui alias ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis generalibus ſubduntur, hodie ad eam accedere tenentur.*

83 *Monaſteria ſibi ſubdita ex officio viſitare tenentur Abbates.*

84 *Abbates curare debent, vt in ſuis Monaſteriis ſacra Scripturæ lectio habeatur.*

85 *Abbates circa Monachos ſuos in his omnibus curam & diligentiam adhibere debent, quæ à ſacris Canonibus de eorum vita, & moribus ſtatuuntur.*

86 *Penſiones nouas imponere, aut veteres augere in Prioratibus, & aliis beneficiis ſubditorum ſuorum prohibetur Abbatibus.*

87 *Abbatibus interdicitur ne ſine conſenſu Capituli Clericos in Eccleſiis in quibus habent iuſpatronatus præſentent.*

88 *Abbatibus prohibetur ne aliquem de ſacro fonte ſuſcipiant, & n.89.*

90 *Abbates non poſſunt de cauſis Matrimonialibus cognoſcere, publicas pœnitentias iniungere, & Indulgentias concedere, ac alia ſimilia Epiſcopalis dignitatis.*

91 *Abbates vſum Mitræ & Baculi ex priuilegio Apoſtol. habentes in Clericorum degradatione aſſumi poſſunt.*

92 *Miſſas Capellaniarum, & anniuerſariorum iuſta de cauſa ad minorem numerum Abbates & Generales Ordinum in ſuis Capitulis Generalibus reducere poterant, non ſic hodie.*

93 *Adminiſtratio bonorum Conuentuum ſpectat ad Abbates, præterquam in arduis.*

94 *Abbates, qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, regulariter poſſunt omnia quæ ſunt iuriſdictionis.*

95 *Dimiſſorias concedere Clericis ſecularibus ſibi ſubditis poſſunt Abbates Ordinarij, qui habent ius viſitandi, & Synodum congregandi.*

96 *Confeſſarios ad ſecularium Confeſſiones audiendas poſſunt Abbates qui Ordinarij ſunt, & habent iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

97 *Denuntiationes Matrimoniales remittere poſſunt Abbates etiam Commendatarij in eorum Abbatiis in quibus habent iura Epiſcopalia.*

98 *Matrimoniis contrahendis intereſſe poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

99 *Diſpenſandi & abſoluendi facultatem conceſſam Epiſcopis per Concil. Trid.* ſeſſ. 24. de reform. c. 6. *an habeant Abbates Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habentes, oſtenditur.*

100 *Diſpenſare in omnibus caſibus in quibus valet Epiſcopus, poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem habens.*

101 *Prædicatoribus licentiam dare ad prædicandum in ſuo diſtrictu, & eos approbare poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

102 *Beneficia etiam Curata conferre poteſt Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens.*

103 *Concurſum de Curatis vacantibus coram ſe, vel eius Vicario facere poteſt Abbas Ordinarius ſi ius habeat Congregandi Synodum.*

104 *Synodum, & Conſtitutiones Synodales facere poteſt Abbas Ordinariam quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habens.*

105 *Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens poteſt ſicut Epiſcopus ad Concilium generale, ſeu Prouinciale admitti, citari, & vocari, & in eo habet vocem deciſiuam.*

106 *Beneficiorum permutationibus, & reſignationibus ſimplicibus poteſt auctoritatem interponere Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens.*

107 *Executor omnium vltimarum voluntatum ad pias cauſas poteſt eſſe Abbas Ordinariam iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens.*

108 *Viſitare ſubditos ſuos poteſt Abbas Ordinarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem.*

109 *Pontificalia in ſuo diſtrictu exercendi licentiam concedere poteſt alieno Epiſcopo Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem.*

110 *Matrimonialibus de cauſis cognoſcere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem habens quaſi Epiſcopalem.*

111 *Indulgentias, quæ ſolita ſunt dari ab Epiſcopis, concedere poteſt Abbas Ordinarius iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem habens.*

POst Epiſcopos ſequitur, vt de cæteris animarum Prælatis agamus; 1
inter quos videntur Abbates digniorem locum obtinere, imò poſt Epiſcopum primam dignitatem in Eccleſia habere tradunt Lap. *alleg.* 84 *num.* 11. Abb. *cap. ex ore, nu.* 3. *in* 4. *notab. de priuil.* Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 87. nouiſſimè Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus req. ann.* 25. *quæſt.* 57. *nn.* 3. me citato *in hoc loco,* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *part.* 5. *tract.* 3. *docum.* 2. *num.* 2. Ouiedo *in praxi Regul. part.* 2. *tract.* 1. *c. vnic. q.* 2. *num.* 70. & 73. Lezana *in ſum. queſt. Regul. tom.* 3. *verb. Abbas n.* 3. ita vt in ſacris generalibus Conciliis immediatè poſt Epiſcopos ipſis, deinde aliis
etiam Prælatis locus debeatur, Panormit. *in cap.* 2. 2
n. 2. *de Iudic.* & *in c. ex ore, n.* 3. *de Priuil.* Campeg. *de Concil. c.* 15. *nu.* 17. Caſtald. *in praxi cæremon. l.* 1. *ſect.* 9.

3 ſect.9.cap.1. num.3, præ aliis eoim ſunt hunorandi, Zabarel.in Clem.1. n.3.de reſcript. Card.Tuſch.
tom.1.littera A. concluſ.5. n.3.quia habeot dignitarem,& cum Prælatis multa communia, cap. hac
conſtitutione,de offic.deleg.lib.6.& gloſſ.in c.à Subdiacono,93.diſt.cap.vt Apoſtolica,de Priuil.l.6.qui
text.loqueos de Abbatibus ait, Quibus ex propria dignitate non competit, cap. ſi quis deinceps, & ibi
gloſſ.16.q.7. quod loquens in principio de Epiſcopo, & Abbate, poſtca ſubdit idem eſſe de aliis
dignitatibus inferioribus, Panorm.in c.per tuas, 32. num.7. in fin.de ſimon.& in cap. decernimus, n.2.de
iudic.vbi Dec.num.4.Felin.in cap.meminimus,col.2. verſ.vlterius quæro,de accuſat. Lap.alleg.84. incip.
Dominus Papa,col.pen.num.11.verſ. Item Abbatia, Ægid.Bellarm.conſil.5.num.21.& 22.Aſcan.Tamburin.de Iure Abbatum,& Prælatorum, tam Regularium,quam ſecularium Epiſcopis inferiorum,tom.1.
diſput.1.q.2.num.6.vbi num.7.limitat in odioſis, & Rota apud eundem tom.3. deciſ.4. Iotellige quando Abbas curam habet & Conuentum, ſeu præeminentiam in choro, aut admioiſtrationem perpetuam cum iuriſdictione, Rota apud Tamburin. in fine tom.3.de iure Abbatum,deciſ.5.num.7.& deciſ.9.num.3. oam Abbatia inſpecta eius origioe eſt potius nomen ſollicitudiois quàm honoris, vt dicit gloſſ.verb.non aſcendat,in cap. tuam, vbi Innoc.in fine,& Abb.n.3.verſ. in eo, de ætate, & qual. gloſſ.verb. Abbatem,in cap. accedens 50. diſt. Rota d.dec.9.n.8.

4 Vnde Abbates in ſacris Canooibus Eccleſiæ
Prælati vocantur,& appellatione Prælatorum veniunt,cap.decernimus,de iudic.ibi,ſed Epiſcopi, Abbates, Archiepiſcopi,& alij Eccleſiarum Prælati,cap. præſenti,de offic.ordin.l.6.cap.vt Apoſtolica, de Priuileg.eodem l. Dec.in cap.edoceri, num.4. de reſcript. & in cap.quia nos,num.7 de appellat. Vitalin.in Clement.1.n.3.de ſuppl.neglig.Prælat.Lap.d.allegat.84. num.11.Buratt.deciſ.610.num.3.Azor.inſtit.moral. part.1.lib.12.c.29.& part.2.lib.3.c.25.q.1. Suar.de Religion.tom.4.tractat.8.l.2.cap.2.num.2. Tamburin.d.diſput.1.q.3.Lezana in d.ſum.tom.3.verb.Abbas,num.4.etiamſi ſint Commendatarij, dummodo perpetui,Dec.in d.cap.edoceri,num.4. Barbat.conſil. 2.num.18.lib.2.Sarnen.ſuper Reg. de triennali,q.5. num.17.& ſeq.Rebuff.conſ.77.num.1.Rot.dec.346. num.2.part.3.lib.3.diuerſ.Gonzal.ad reg.8.Cancell.
gloſſ.3.§.8.num.27.Buratt.d.deciſ.610. Tambur.d.
5 q.3.num.4. quorum omniom Abbatia in multis
æquiparatur Epiſcopatui, ſecuodùm Oldrad.conſ. 14.verſ.non obſtabat, circa fin.num.20.Card.Tuſch.
tom.1. litt. A. concluſ.29. num.1. Macbado en ſa
6 perfetto Confeſſor.tom.1.lib.4.par.5.tract.3. docum.
1.num.2. io tantum, vt neque comprehendatur dignitas Abbatialis ſob nomine digoitatis, prout neque Epiſcopalis, io odioſis, Archid. & alij, in cap.2.de præbend.in 6.in princ.vbi Domin. num.10.
7 Cardin.Tuſch.litt.A.concluſ.5.nu.2. Et expectatiua
non capit Abbatiam, quæ non cadit ſub nomine beneficij, cùm ſpeciali nota ſit digna, quia dicitor io primo digoitatis gradu, ſicut Epiſcopatus, Lap. allegat.85.num.10.verſ. ſed nunquid, & n.11. ſubdit quòd habet multas prærogatiuas, quia de ea conſiſtorialiter prouidetur,& oon ſit mentio in prouiſiooe de cura, refert Cardin.Tuſch. d.litt.A. concl.29.n.3.

8 Item Abbas dicitur ſponſus Eccleſiæ ſuæ,& eo
mortuo Eccleſia viduata dicitur, prout in Epiſcopali, & omnibus habentibus dignitatem cum adminiſtratione, Innoc. in c. quia propter, in princip.
verſ.Viduatis,de elect.Bart.in l. ſi ita quis, §. is cui, num.3.verſ.quarto inter Monaſterium, ff.de legat.2. refert Cardin.Tuſch. d.littera A.concluſ.5.n.6. In Eccleſiis ſibi ſubiectis dicitur Abbas ordinarius,
ſicut Epiſcopus, & ideò poteſt eſſe Iudex in cau- 9
ſis ſuarum Eccleſiarum ſubiectarum, Angel.Aret. conſil.99.Videndum cenſeo,in princip. Card. Tuſch. d.litt.A.concluſ.11.num.1.Mendez à Caſtro in praxi Luſitana,part.2.lib.2.c.1.num.20. verſ. igitur. &
ſicut in alienatione bonorum Eccleſiæ requiritur 10
coosenſus Epiſcopi, ita conſenſus Abbatis, in alienatione bonorum Eccleſiæ ſubiectæ Abbatiæ, Angel.Aret.d.conſ.99.in princ. & Cardin.Tuſch.d. concl.11.n.3.

Haoc dignitatem exornarunt plures Abbates 11
vtriuſque Iuris coosultiſſimi, ob præclara eorum opera, quibus quotidie vtimur; horom primus fuit Abbas Ioachim tempore Vrbani III. ano.1188. qui multa perdoctè ſcripſit, illius meminit text.in cap.2. in princ. de ſumm. Trinit. dum refert fuiſſe damnatum à Concilio Lateranenſi ſub Innocentio anno 1215. eius libellum, quem edidit contra Magiſtrum ſeotentiarum, dum in eo voluit trinas eſſe perſonas, & quaternitatem aſtruebat ex ſubſtantia diuina. vt habetur in d.cap.2. quem tamen in fine excuſat, quia omnia ſua ſcripta ſubmiſit ſanctæ Matri Eccleſiæ, omnium Dominæ & Magiſtræ; vnde alia eius opera prohibita non ſunt. Ita referunt Ægid. Roman. in repet.d. cap.2. part.2.in fine, Auguſt.Triumph. de poteſt. Eccleſ. quæſt.100.art.5.Cardin.Tuſch.d.litt.A. concluſ.3. num.24.Poſſeuin.in apparatu ſacro,tom.2.verb.Ioachimus, Blaſius Viegas in Apocalypſi cap.3. ſect.3.
Fuiſſe Ioachimum propheticæ dono præditum,at- 12
teſtantur Guillelm.Paraginus in libello de virtutib. ſancti Antonin. part.1. tit.17. cap.1. §.12. Martin. Polac. in hiſtoria, ſub Federico I. & Eugenio III. Sixtus Senenſis l.4. Bibliothecæ, Faſcicul. tempor. In Alexandro III. anno 1164. Matth. Palmer. in Chronic.anno 1186.Robert.Aurel. lib.1. rerum medicinar.cap.3.Illeſc. in hiſtor. Pontif. lib.5.cap.27. Hic eſt ille Ioachimus, qui, ante inſtitutos Ordines Dominicanorum, & Franciſcanorum, iuſſit ſanctum Franciſcum,& ſanctum Dominicum Venetiis depingi in Templo ſancti Marci ſupra oſtium ærarij publici, eo habitu, quo poſtea vſi ſunt; addidit præterea S.Franciſco quina Chriſti vulnera, prout iſta omnia adhuc videntur in eodem Templo opere muſaico, referunt Poſſeuin. vbi ſup. Chron.Minor.part.1.l.10.cap.3. Ribadeo. in vita S.Franciſci,4.Octobris.

S.Mioiati Abbas ſcripſit ſuper Iure Canonico, 13
& dicitur Abbas antiquus, Cardin. Tuſch. tom.1. litt.A.concl.5.n.25.

Panurmitanus Abbas pariter ſcripſit in Iure Ca- 14
nonico,& fuit Abbas Monaſterij Monaceoſis, Referendarius Papæ,& Adiutor Cameræ, prout ipſe ſubſcripſit in conſiliis 97.98.99.& 100.& tandem fuit Cardinalis, prout intitulatur in operibus ſuis. Ita Card.Tuſch.d.concl.5.n.26.

Abbas ab Hebræo, ſeu Syro vocabulo dictus 15
eſt, quaſi Pater, c. fin. de Regular. gloſſ. in Clem.2. de reſcript. Nicol. Lyran. in epiſt.ad Galat. cap.4. Spieg.in lexic.Iuris,verb. Abbas S.Aug. epiſt.177. Aluar.Pelag.de planctu Eccleſ. lib.2. cap.23. Petr. Greg.Syntagm.Iuris,part.2.l.16.c.13. de Abbatib. num.1.Cardin.Tuſch.tom.1.litt.A.concl.3.in princ. Fr.Emmao.quæſt.Regul.tom.1. q.12. art.1. in princ. Campan.in diuerſ.Iuris Canon.rubr.7.c.6.n.91.Sebaſt.Cæſ.in relect.de Eccl.hierarch.p.2.diſp.13.§.2.

Anton.

Anton. Fab. *in praxi, & theoric.beneſic.tit.de maior. & minor.beneſic.ex numero* 54. Tamburin.*dict.diſp.*
16 *1.q.1.*Quidam verò ſunt Abbates eremi cultores, ſic dicti, eò quia ſtante tyrannorum perſecutione ſeſe in ſpeluncis abdebant, & nominati ſunt Archimandritæ, quaſi Principes eorum; qui cauernas habitabant, vel Principes gregis; ita vocantur *in leg. nos reddentes, paragraph.omnes, Cod.de ſumm.Trinit.* Sebaſt. Cæſar.*vbi proximè*, Pacian. *de probat.lib.2.cap.31.n.3.*Tamburin.*d.tom.1.diſp.1.q.3.num.1.*& hi ſolent alios ſub ſe Abbates habere, quamuis hoc nomine Abbas etiam ſimplex, & nonnunquam Epiſcopus nominetur, vt in inſcriptione *cap.diſpenſationes*, vbi gloſſ.*1.q.7.*

17 Abbatum quidam ſunt ſæculares, & quidam Regulares, vt *in c.transſmiſſa*, vbi gloſſ. *verb. Abbatis, de renunc.& in cap.cùm ad monaſterium, de ſtatut. Monach.* Ioan.de Selua *in tract.de beneſic. p.1.q.2.n.35.* Rebuff.*in praxi tit. ſæcularia beneſ.quotuplex.num.4.* Hoied.*de incomp.beneſic.part.1. cap.5. n.2.* Flamio. Pariſ.*de reſign.beneſic.lib.2.q.1.num.68.* me citato *in hoc loco*, Mendez de Caſtro *in praxi Luſit.p.1.lib.2. c.1 n.20.*

18 Abbates ſæculares ſunt illi, qui beneficia Eccleſiaſtica obtinent cum titulo Abbatiæ, *capite cùm de beneficio.* vbi gloſſa, *in fine, de præbendis in 6.* & hi in multiplici ſtatu reperiuntur, quidam
19 enim ſunt, qui non ſolùm in Clericos, verum etiam in laicos ſibi ſubiectos, quaſi Pontificalem, ſiue Epiſcopalem iuriſdictionem exercent, ac pariter Pontificalia inſignia geſtant; nam vtuntur Annulo, Mitra, & Baculo Paſtorali; & iſtorum dignitas eſt Epiſcopali proxima. Alij ſunt Abbates prædictis longè inferiores, qui nec Epiſcopalem iuriſdictionem habent, nec Pontificalibus inſigniis vtuntur, quorum Abbatiæ quamuis dignitates ſint; non tamen Epiſcopi dignitatem proximè ſequuntur. Alij ſunt Abbates ſæculares, qui in quibuſdam Cathedralibus Eccleſiis inter cæteras Dignitates locum habent, qui nulli Canonicorum collegio præſunt, ſed tantùm in Choro, & Comitiis prærogatiuam, ſeu primum locum obtinent; hoc fortaſſis eſſe potuit quia olim erant in Eccleſiis Collegialibus Canonicorum Præpoſiti, ſiue in Conuentualibus Monachorum Præfecti, ſed cùm Canonicorum Collegia, vel Monachorum Conuentus, Eccleſiæ deſiiſſent Præfecti, Abbates in Cathedralem Eccleſiam tranſierunt. Præterea complures extant Abbates ſæculares in Hiſpania, & præſertim in Regni Portugaliæ interamnenſi regione, qui cùm ſint tantum Plebani, ſiue Parochialium Rectores, honorario iſto titulo paſſim decorantur, vt tangit Abbat. *in capite ex tranſmiſſa, num.5. de renunc.* & huiuſmodi titulo, etiam Neapoli, cunctos digniores Clericos decorari refert Campan. *dict.cap.6.num.*100. Subdens quàm rariſſimè reperiri ſæculares Clerici, quibus nomen Abbatis verè competat, ſtrictè ſumpto vocabulo.

20 Alij vocantur Abbates Commendatarij, cùm enim per ſacros Canones non poſſent Clerici ſæculares Monaſticorum Conuentuum eſſe Rectores, vt Abbatiæ illis perpetuò commendarentur, compertum fuit. Vnde ij, quibus prohibitum erat Regulares Abbatias in titulum obtinere, earum retentionem per viam perpetuæ commendæ licitam effecerunt. Abbatiæ huiuſmodi, & bene-
21 ficia regularia cœperunt commendari tempore Leonis IV. vt colligitur ex *cap.qui plures, 21.quaſt. 1.* ſecundùm Rebuff.*in prax.beneſ.titul.de comment. n.6.* poſtea Clemens V. huiuſmodi commendationes maximè exhorruit, *in Extrau.2.de præbend.* Rebuff. *vbi ſupra à numero* 12. Deinde fuerunt iterum introductæ ab Vrbano VI.& Boniſac.IX. quas perpetuò ſequutus eſt Paulus II. Venetus; & ex tunc, vſque ad noſtram tempeſtatem fuerunt, & valdè in vſu, Renat. Chopin.*in Monaſter.lib.1.tit.1.num.14.* Tamburin.*d.tom.1.diſp.4.q.1.cum ſeqq.* vbi plura de hac materia.

Abbates Regulares in multiplici quoque repe- 22
tiuntur differentia: aliqui enim maiori dignitate, & excellentia præ aliis inſigniti populum, & territorium proprium habent, in quo Epiſcopalem iuriſdictionem, & aliquando temporalem exercent, ac locorum Ordinarij dicuntur; huiuſmodi ſunt Abbates Caſſinenſes, & ſanctæ MARIÆ Tremitanæ Congregationis Lateranenſis inſulæ in Mari Adriatico propè Theatinam Diœceſim, Cluniacenſis, Ripolen. Ordinis ſancti Benedicti in Catalonia, ſancti Dionyſij Pariſienſis eiuſdem Ordinis, & S. Genouefæ Virginis Canonicorum Lateranenſium, & ſanctiſſimæ Trinitatis de Caua, Ordinis ſancti Benedicti, ſancti Ambroſij Mediolanen, ac ſanctæ MARIÆ de Moribundo eiuſdem Diœceſis, & plures alij, quos longum eſſet recenſere.

Alij autem ſunt Abbates ſub ſe Regulares tan- 23
tùm ſubditos habentes, quorum regimini, & gubernationi præfecti ſunt, iuxta text. *in capite cùm ad Monaſterium, verſ. Abbas verè*, ibi, *Cui omnes, & in omnibus reuerenter obediant, &c. & capite in ſingulis, de ſtat. Monach.* Selua *de beneſ.p.1.quaſt.2.n.49.* Flamin. Pariſ.*de reſign.lib.7.q.15.n.7.*& olim vnum quodque Monaſterium ſuum tantummodo Abbatem in Superiorem agnoſcebat, ac illi tantùm, & non alteri ſubiiciebatur, & obtemperabat, nec vnus Abbas alteri Abbati, ſed omnes Epiſcopis locorum ſubditi erant, iuxta *cap.Abbates, cap.Monaſteria 18. quaſt.2.* & notat Panormitan. *in cap. vlt. num. 1. de Regular.* at poſtea cùm Monaſticæ Religiones Summorum Pontificum priuilegiis ſe eximerent ab Epiſcoporum iuriſdictione, conſtituendo vnum caput, factum eſt, vt vni generali Abbati, tanquam eorum capiti cæteri obedirent; & iſte eſt Abbas ſupremus in Religione, cui inferiores cæterorum Monachorum Abbates locales, ſiue Conuentuales appellari ſubduntur, qui Abbas generalis dicitur ſupremus Prælatus, non quod nemini ſubiiciatur; hoc enim modo ſoli Summo Pontifici competit nomen ſupremi omnium Religionum Prælati; reſpectiuè ad ſuam Religionem, quia videlicet intra eam neminem alium Prælatum in Superiorem agnoſcit, & dicitur ſupremus Religionis Prælatus ſub Summo Pontifice.

Alij denique ſunt Abbates ſolo nomine, qui Re- 24
gulares ſub ſe ſubditos non habent, Abb. *conſil.*101. *in quaſtion. num.1. verſ. nam Papa, lib.1.* Cardinal. Tuſch. *tom.1.litt.A, concluſ.3. num.*21. vel quia fortaſſis Monachi locum reliquerunt, vel quia Monaſterium eſt aliò tranſlatum, vel alicui ſæculari Clerico commendatum; & hi titulares Abbates vocantur, ac Pontificalibus Inſigniis vtuntur, de licentia tamen Abbatum localium, in quorum Eccleſiis ea exercere voluerint, geſtant etiam inſignia Prælatorum ſicut Abbates habentes ſub ſe Regulares ſubiectos; habent enim ſuffragia, & liberam vocem in Capitulis, quamuis in alio Monaſterio ſub obedientia alterius Abbatis exiſtant.

Originem traxerunt Abbates à primis illis Ere- 25
mi Patribus, quorum primus cum titulo, & be-

neficio

Digitized by Google

neficio Abbatis fuiſſe videtur Antonins. Inter eos verò qui in ciuitatibus Monaſteria,& bona temporalia poſſederunt, primus fuiſſe traditur Benedictus, à quo plures alij deſcenderunt Abbates propter multa monaſteria, quæ ſub eadem regula constructa fuerunt, & inde Abbates dici cœperunt omnes ferè non Mendicantium Ordinum Prælati. Ita Tambur. *d.tom.1.diſp.2.q.2.in fin.*

26 Circa electiones Abbatis vltra quæ illis communia ſunt cum aliis Prælatis, de quibus peculiariter agemus infra *hoc eodem capite* 19. in genere, quoad eligentes, plura requiruntur. Et primò, vt ſint profeſſi eiuſdem Religionis, cuius Prælatus eſt eligendus, ſiue profeſſio fuerit expreſſa, ſiue tacita, *capite ex eo, paragraph. in Eccleſiis, de elect. lib.6.* Syluest. *in ſum. verb. electio 4. numero* 5. Cuch. *in inſtit. maior. lib.4. titul. de elect. numer.*94. Tamburin. *dict. tom.1. diſput.5. quæſt.8. num.6.* Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.9. num.2.* vbi *num.3.* poſt Franch. *in dict. cap. ex eo,* Petr. de Biaxio *in direct. elect. part.2. c.6. num.2.* & Suar. *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. cap.4.*
27 *num.2.* hoc aſſumptum ſic explicandum eſſe tradit, ſcilicet ad hoc, vt quis poſſit eligere, ſufficiat tacita profeſſio, vt vero poſſit eligi, neceſſariò requiratur expreſſa.

28 Secundò requiritur, vt ſint in ſacris Ordinibus constituti, vt expreſsè probatur *in dict. capite in Eccleſiis,* & tenent Cuch. *vbi ſuprà num.*114. Petr. *de elect. capite 7. numero* 4. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.2. quæſt.*51. *art.5. in fin.* Cruz *de ſtat. Relig. lib.2. cap.3. in fine prima concl.* Frat. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.2. quæſt.23. art.5. concluſ.5.* Suar. *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. cap.4. num.3. & 4.* Sigiſm. à Bonooia *de elect. dub.9*1. Tamburin. *dict. q.8. n.8.* qui ſecus eſſe dicendum affirmant, ſi aliàs habeant vocem ex priuilegio, ſtatuto, fundatione, vel conſuetudine, vt ait gloſſ. *verb. electionibus, in dict. cap. ex eo.*

29 Tertiò requiritur; quòd electores non ſint per excommunicationem, vel aliam huiuſmodi cenſuram, aut Eccleſiaſticam inhabilitatem ab eligendo ſuſpenſi, nec ſuſpenſi à ſuorum officiorum executione, nec irregulares, nec ex illis, quibus interdictum eſt eligere abſque Superioris licentia, nec qui ſcienter elegerunt, vel postularunt indignum, ſcientia, moribus, & ætate, vt *d.c.19.n.56.* commodiùs probabimus.

30 Quoad eligendos verò in Abbatem, ſeu Prælatum Regularem multo plura requiruntur; & primò, in eo requiritur ætas 25. annorum incœptorum, nam licèt à Iure in eo nulla expreſſa reperiatur, tamen hæc noſtra aſſertio colligitur ex eo, quia in aliis quàm in Epiſcopatu ſufficiunt 25. anni, vt probat *cap. cum in cunctis, paragraph. inferiora, de elect.* Concil. Trid. *ſeſſ.24. de reformat. cap.12. verſic. nemo deinceps,* tradunt Suar. *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. c.3. num.7.* Sigiſm. à Bononien. *de elect. dub.2. numero 1. verſ. & hanc aſſertionem.* Oldrad. *conſ.14. num.11.* Hoied. *de incompatib. benef. part.1. cap.24. poſt num.*11. Card. Tuſch. *littera A, concluſ.5. n.11. & concluſ.*337. *num.3.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.7. cap.6. num.*101. me citato *in hoc loco* nouiſſimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus req. ann.25. q.57. n.1. cum ſeqq.* Nouar. *in Lucerna Regul. verb. annus, num.3.* Tamburin. *d. diſp.5. q.9. à princ.* vbi *num.3.* eandem ætatem requiri ait in Abbate Generali, contra ea, quæ reſoluit Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.2. q.3. art.1. concluſ.2.* quod idem in eo, cui ſecularis conferenda eſt Abbatia, tenendum videtur; etenim genericè loquũtur Doctores, dum aiunt in Abbatis vigeſimum quintum cœptum ſufficere annum, non diſtinguentes inter Regularem, & ſæcularem, præſertim Zabarell. *in Clem. generalem, poſt numer.7. de ætat. & qualitat.* Ioan. de Selua *in tract. de benef. p.3. q.5. num.15.* Suffragatúrque argumentum illud à paritate rationis, quà vnam eſſe inter Abbatem ſæcularem, & Regularem notant Hoied. *d. part.1. cap.5. num.6.* & expreſsè tenet Campan. *d. cap.6. num.*102. *verſ. quod idem,* me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *d. an.25. q.57. n.4. & 5.*

Secundò requiritur, vt eligendus in Abbatem, 31
& Prælatum Regularem, debeat eſſe expreſsè profeſſus, vt probat *capite nullus 28. de elect. libr.6.* Rebuff. *in tractat. de pacific. poſſeſſ. num.*180. Azor. *inſtitut. moral. part.1. lib.12. cap.2. q.12.* Seraph. *deciſ.*647. Paul. Layman. *in quæſt. Canon. de Prælat. Eccleſ. elect. q.190. in fine,* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.90. num.2. cum ſeqq.* Tamburin. *dict. diſp.5. quæſt.10.* Barthol. de Vechis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouit. diſputat.11. dub.19.*
num.1. Gonzad. *ad reg.8. Cancell. gloſſ.8. num.78.* vbi 32
ſubdit ſacram Congregationem *ſub die 12. Decembris* 1585. cenſuiſſe à nemine, præter Summ. Pontificem, poſſe conferri Abbatias, & beneficia adminiſtrationem habentia, niſi profeſſis iuxta Canones, me citato *in hoc loco* Ioannes Maria Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Abbatia, numero* 2. Quæ qui- 33
dem expreſſa profeſſio debet emitti in ea Religione, in qua aſſumitur, ita vt ſi Religioſus eligatur in Abbatem, vel Prælatum alterius Religionis, talis electio ſit nulla; vt probat *Clement.1. de electio* Zerol. *in praxi Epiſcop. parte 1. verb. Abbatiſſa, verſic. ad quartum,* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.2. quæſt.52. art.3. in fin.* Azor. *d. lib.12. cap.13. quæſt.11.* Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.2. quæſt.23. art.11. concl.4.* Paul. Layman. *Canon. quæſt. de Prælat. Eccleſ. elect. q.192. reſp.2.* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.60. num.4.* Tamburin. *d. diſp.5. q.21.* Lauor. *var. lucubrat. tom.1. tit.4. cap.16. num.*127. Suar. *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. cap.3. n.11. in fin.* vbi ſubdit procedere etiamſi dignus non reperiretur in illa Religione, qui poſſit eligi. Hac de re Concil. Trid. *ſeſſ.25. de Regular. cap.21.* ita ſtatuit, *Primum quidem confidit (ſcilicet ſancta Synodus) ſanctiſſimum Pontificem pro ſua pietate, & prudentia curaturum, quantum hæc tempora ferre poſſe viderit, vt iis, quæ nunc commendata reperiuntur, & quæ ſuos Conuentus habent, Regulares perſonæ eiuſdem Ordinis expreſsè profeſſæ, quæ gregi præire, & præeſſe poſſint, præficiantur. Quæ vero in poſterum vacabunt, nonniſi Regularibus ſpectatæ virtutis, & ſanctitatis conferantur. Quo verò ad ea Monaſteria, quæ capita ſunt, ac Primates Ordinum, ſiue Abbatiæ, ſiue Prioratus filiæ illorum capitum nuncupantur, teneantur illi, qui in præſenti ea in commendam obtinent, niſi ſit eis de Regulari ſucceſſore prouiſum infra ſex menſes, Religionem illorum Ordinum propriam ſolemniter profiteri, aut iis cedere, aliàs commendæ prædictæ ipſo Iure vacare cenſeantur. Ne autem in prædictis omnibus, & ſingulis fraus aliqua adhiberi poſſit, mandat ſancta Synodus vt in prouiſionibus dictorum Monaſteriorum qualitas ſingulorum nominatim exprimatur, aliterque facta prouiſio ſubreptitia eſſe cenſeatur, nulláque ſubſequenti poſſeſſione, etiam triennali adiuuetur.*

Tertiò requiritur, vt eligendus in Abbatem 34
ſit Presbiter, Panorm. *in cap.1. num.2. & in capite quam, num.3. de ætat. & qualit.* Angel. *in ſum. verb.*

Abbas

Abbas,n.1. Syluestr.*eod.verb.etiam num.1.* Læl.Zech. *de Republ. Eccl.c.25.n.3.* Fr.Emman.*quæſt. Regular. tom.1.q.15.art.2.* Azor.*inſtit.moral. p.1.lib.12.c.20. q.1.* Card. Tuſch. *tom.1.lit. A,concl.4.n.3.* aut ſaltem in Ordinibus ſacris conſtitutus, ſi credimus Braxi. *de elect.p.2.c.9.n.2.* Ægid.*conſ.5.n.21.& 22.*Seraph. *deciſ.647. num.3.* Sed primum verius comprobat Tamburin.*d.diſput.5.q.12.*

35 Quartò,requiritur, vt ſit legitimè natus,nam illegitimus ad Abbatialem dignitatem,vel alias Prælaturas Regulares,abſque Summi Pontificis diſpenſatione aſſumi non poteſt, Nau. *in man.c.27.n.101.* Fr.Emman. *quæſt. Regul. tom.1. q.13.art.5. circa fin.* Sayr. *de cenſ.lib.6.cap.11.n.3.* Suar. *tom.5.diſp.50. ſect.5.n.11.* Azor.*inſtit.moral. p.2.lib.6.cap.3.qu.2.* Bellet.*diſquiſ.Clerical.p.1.tit.de diſc.Cleric.§.3.num.49.*Campan.*in diuerſ. Iur. Can.rub.11. c.13.n.117.* Sanch.*in præcepta Decal.tom.2.lib.5.c.5.n.16. & 17.* Sigiſm.à Bonon.*de elect.dub.72.n.1.*Tamb.*d.diſp.5. q.14* & alij citati per me *in collect.ad cap.1.n.3. cum ſeqq. de filiis Presbyt.*

36 Quintò, requiritur, vt non ſit corpore vitiatus, ſimoniacus, homicidia, apoſtata, periurus, prodigus, neophytus, vel patiens defectum aliquem animi, ſeu corporis, de quibus commodius dicemus infrà *hoc eod.lib.cap.19.* Nouiſſimè S.D.N. Vrbanus VIII.*in generali Congregatione S.R.vniuerſa-*
37 *lis Inquiſitionis, de anno* 1626. decreuit Regulares omnes pœnitentiatos à ſancto Officio, ad Dignitates, & Prælaturas omninò inhabiles eſſe, etiamſi pœnitentias compleuerint, vt referunt Laurent. de Peirinis *tom.2. priuileg. ſui Ordinis Minimorum, in annot.ad Conſtit 9.Pauli V.* & Tamburin. *d. diſp. 4.q.21.*

38 Sextò, requiritur, ne alterius Monaſterij ſit Abbas,non enim poteſt vnus duobus Monaſterijs præfici;nam eo ipſo quòd nouo Monaſterio, vel Eccleſiæ præficitur, & dignitatem acceptat, deſinit eſſe Abbas,ac Prælatus primi Monaſterij, ſeu Eccleſiæ *cap.vnum Abbatem 21. q.1. cap.vlt. de Relig.domib.* Concil. Trid.*ſeſſ. 25. de Regul. cap 7. verſ.nobis.* Tamburin.*d.diſp 5.q.14.à princ.* vbi *n.3.* per *cap.vlt. 25.q.1.* hoc intelligit, niſi vnum Monaſterium ab alio dependeat.

39 Septimò, requiritur, vt ſit in regimine cautus, humilis, caſtus, miſericors, diſcretus,& ſobrius,vt exprimit Tiburien. Concil *in cap.ſi quis Abbas,18. q.22.*& habetur *in cap. Abbatem,ead.quæſt.& in cap. tuam,de ætat.& qualit.* & ne ſit turbulentus, & anxius,ne ſit nimius, & obſtinatus, ne ſit zelotypus, & nimis ſuſpicioſus; vt docet Sanctus Benedictus in pluribus ſuæ Regulæ locis, ac demum alijs qualitatibus prædiitus, ac defectibus carens eſſe debet quos in Eccleſiaſticis ordinandis, infrà,ſuo loco videbimus.

40 Facienda eſt autem Abbatis electio ſecundùm antiquos quidem Canones ab ipſo Monaſterio, & Monachis,quibus eſt præficiendus, *dict cap. Abbatem,cum ſeqq.18.q.2.* & ſuprà probauimus;ab Epiſcopo verò huiuſmodi non fiebat electio,nec ab aliquo extraneorum, vt B. Gregorius ſtatuit *in cap.2. & §.ecce,ead.quæſt.*& huius electionis confirmationem electus in Abbatem ab Epiſcopo, cui proximè Monaſterium ſubiectum erat, accipiebat, Panorm.*in cap.1.de ſuppl.neglig. Prælat.*niſi fuiſſet ab eius Iuriſdictione exemptus;quo caſu à Romano Pontifice, vel Legato de Latere Abbas confirmabatur, *cap.ſi Abbatem, de elect.in 6.cap. cum monaſterium, eod.titul.* Poſtea cùm cœpiſſent Regulares Summorum Pontificum priuilegijs ab Epiſcoporum iuriſdictione eximi, Abbates, & Prælati locales habentes Abbatem, & Præſidentem Generalem, ſeu Prouincialem, cui ſubijciebantur, ab eo confirmationem petebant; ipſi verò Abbates, & Prælati generales regulariter à Summo Pontifice, qui eſt eorum immediatus Superior, confirmabantur, niſi ex ſpeciali Sedis Apoſtolicæ conceſſione obtinerent, vt ſtatim ac ſunt Canonicè electi intelligantur per Summum Pontificem confirmati, prout fuit conceſſum ab Eugenio IV. Ciſtercienſi Ordini,ſicut refert Fr. Emman. *quæſt.Regul. tom.2. quæſt.52.*& à Clemente IV.Fratribus Minoribus,vt habetur *in compend.priuil.Mendicant. verb. Electio, §.3.*& Minimis S. Franciſci de Paula à Iulio II. prout atteſtatur Laurent. de Peirinis *tom.1. priuileg.dict.Ordinis,conſtit.2. eiuſdem Pontificis.* §.2 & à Paulo III & eodem Peirino *tom.2. conſtit.4 eiuſdem Pontificis.* Et quamuis hodie omnes ferè Abbates,& Prælati locales per electionem Conuentuum non creantur, ſed à Generali,vnà cum definitorio prouideantur; indigent tamen confirmatione, cuius etiam vicem gerit huiuſmodi electio, quia quando ad eligentem ſpectat electio, & confirmatio, eodem iure, putà quòd alicui conceſſum eſt, vt eligat, & confirmet, vt in caſu de quo agimus;tunc eo ipſo quòd eligit, confirmare videtur;ita gloſſ. *verb electiones, in capite vt circa,& verbo prouiſionem, in cap.1.de elect. lib.6.* Mil. *in repert.verb.electio.§.2.* Sigiſm.à Bononia *de elect. dub.119.num.6.*

Demùm, quoad Abbatias,Præpoſituras,& alias 41
Dignitates Conuentuales Pius IV. in ſua Conſtitutione incip. *Sanctiſſimus*, quam refert Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. beneficiorum poſſeſſ.*, & habetur in Bullario nouo, *tom.2. conſtitut. 86. eiuſdem Pontificis*, ſic ſtatuit. *Et nihilominus hac ſua perpetuò valitura Conſtitutione ſtatuit,& ordinauit,quod nullus de cætero ſe in regimine & adminiſtratione Monaſterij, vel alterius dignitatis Conuentualis ad quod, ſeu quam illum eligi contigerit in ſpiritualibus, vel temporalibus antequam ritè celebrata electio à Sanctitate ſua, aut Romano Pontifice pro tempore exiſtente,& Sede prædicta confirmata,& litteræ Apoſtolicæ deſuper expeditæ fuerint, per ſe vel alium in toto vel in parte quouis quæſito colore immiſcere, aut ad illud,vt illam ſe recipi facere, vel aliàs ſe pro eius Prælato gerere præſumant.* De promouendis autem ad huiuſmodi Abbatias, & Monaſteria, quæ in Conſiſtorio prouidentur, facienda eſt inquiſitio, & fabricandi proceſſus eo modo, ſicut de promouendis ad Eccleſias Cathedrales, prout ſuprà oſtendimus *hoc eod.lib.c.9.n.139. & ſeqq.*expreſsè habetur in Conſtit. Gregor. XIV.incip.*Onus Apoſtolicæ ſub dat. Romæ 15.Maij 1590 propè finem*, in hæc verba. *Hæc porrò omnia,quæ de promouendis ad Eccleſias Cathedrales dicta ſunt,ad eos etiam pertinere,atque in eorum promotione ſeruanda eſſe declaramus, & decernimus, qui nominati, præſentati,aut electi fuerint ad dignitates Abbatiales & Prioratus, ſeu Præpoſituras, Monaſteriorum regimina,aut alias Regularium cuiuſuis Ordinis, aut etiam ſæcularium præfecturas de quibus Conſiſtorialiter prouideri contigerit,atque eos præſertim, quibus præter curam & regimen Monachorum, aut Canonicorum, Clericorúmque Regularium,vel ſecularium annexa eſt in populum iuriſdictio ſpiritualis, vel temporalis; excepta tamen ætate,circa quam nihil innouamus.* & nouiſſimè adeſt particularis quoad hoc inſtructio iuſſu S.D.N. Vrbani VIII.edita,quam poſui *in fine d.cap.9. n.141. cum ſeqq.*

42 Debent tamen Abbates omnes perpetui, qui Monachis præſunt, à proprio Epiſcopo benedici, c. 1. de ſuppl. negl. Prælat. c. cùm contingat, de ætate, Sbroz de offic. Vicarij lib. 2. q. 8. n. 1. Nouar. in lucerna Regular. ver. benedicere, num. 8. Scip. de Rubeis in aphoriſmis Epiſcopalib. verb. Abbas, num. 1. & 2. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 12. c. 20. quæſt. 6. Ego ipſe de officio, & poteſtate Epiſcopi, parte 2. allegatio. 27. numero 51. me citato in illo loco Tamburin. de Iure Abbatum, tom. 1. diſput. 11. quæſt. 9. vbi quæſt. 10. atteſtatur Congregationis Cœleſtinorum, & Abbatem ſancti Pancratij Florentiæ Ordinis Vallis-Vmbroſæ, ex Priuilegio particulari poſſe à quocumque Antiſtite benedici, nulla in hac re obligatione locorum Ordinarijs debita, & quæſt. 11. refert priuilegium conceſſum Ioanni Abbati Monaſterij Ciſtercij, vt Abbates, & Abbatiſſas ſui Ordinis benedicere poſſit, refert poſt hæc impreſſa Nouar. in Lucerna Regular. verb. benedicere, n. 10.

43 Hæc benedictio nonniſi in die Dominico, vel feſtiuo fit, Panorm. in c. cùm contingat, n. 3. de ætat. & qualit. Felin. in c. monaſterium, n. 2. verſ. de iſta benedictione, de ſent. & re iud. Angel. verb. Abbas, num. 6. Syluest. eo. verb. n. 4. Caſtald. in praxi Cærem. lib. 1. ſect. 9. cap. 2. n. 2. Ego ipſe d. allegat. 27. n. 53. me citato in illo loco. Tamburin. d. diſput. 9. q. 7. vbi q. 8. vni-
44 uerſaliter loquendo ait benedictionem hanc intra annum ab electione computandum poſtulandam eſſe, per text. in Clem. 2. §. ſtatuimus, de ſtat. Monach. Quamuis benedictionem Abbatis non habere tempus præciſum, intra quod, & debeat peti, exiſtimauerint Oldrad. conſil. 14. in princ. verſ. item ſi hoc, Card. Tuſch. d. lit. A, concluſ. 8. n. 4.

45 Et Abbates ſemel benedicti, ſi deinde ad aliam Abbatiam eligantur, non ſunt iterum benedicendi; quamuis enim huiuſmodi benedictio characterem non imprimat, nihilominus non propterea erit reiterabilis; nam multa ſacramentalia, quæ non imprimunt characterem, non ſunt reiterabilia, vt benedicto nuptiarum, quæ non repetitur, capite 1. & 3. de ſecund. nuptiar. nec etiam pœnitentia ſolemnis reiteratur, capite quamuis, & cap. in capite, de conſecr. diſt. 3. Quare ita tenent Nau. conſ. 2. de Sacr. non iterand. Vgolin. de officio Epiſcopi, cap. 31. §. 1. num. 1. Azor. d. lib. 12. cap. 20. q. 4. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 1. q. 12. art. 3. Ludouic. Miranda de ſacr. Monialibus q. 7. art. 7. concl. 1. in fin. Ego ipſe dict. allegat. 27. n. 51. & me citato Tamburin. d. diſp. 9. q. 6. Scip. de Rubeis d. verb. Abbas, n. 3. & ita declaraſſe ſacram Rituum Congreg. in Biſuntina 25. Februar. 1616. refert Nouar. in Lucerna Regul. verb. benedicere, n. 11.

46 Si verò Epiſcopus tertiò requiſitus benedicere Abbatem ſine cauſa renuerit, poſſet ipſe Abbas non expectata benedictione officium adminiſtrare, & Ordines minores conferre, ac ea omnia, quæ ſunt ſui muneris præſtare, & conferre, dict. cap. 1. de ſuppl. neglig. Prælat. Scip. de Rubeis dicto verb. Abbas, n. 54. Azor. d. lib. 12. c. 20. q. 6. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. Ordin. in exemptos, p. 4. q. 78. n. 2. Et maximè ex conceſſione Eugenij IV. & Iulij II. pro Ciſterciensibus, & Leonis X. pro Camaldulenſibus, vt referunt Collector priuileg. Ciſtercienſ. verb. Abbas, §. 4. & 5. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 12. art. 4. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. q. 38. artic. 9. concluſ. 3. Hieron. Roder. in compend. q. Regul. reſol. 1. num. 3. S. Congregat. ſub die 16. Februar. 1619. & 8. May 1627. cuius memini in collect. Bullarij, verb. Abbas, num. 5. & 13. me non citato Nouar. verb. benedicere, n. 12.

Promotione enim Abbatis non facit Epiſcopalis 47
benedictio, ſed Fratrum communis electio, vt ex Iul. Carnutenſi tradit Renat. Chopin. in ſuo Monaſt. lib. 2. tit. 1. n. 7. Nam Abbas dicitur quis ante benedictionem, cap. meminimus, de accuſat. dicto capite 1. Clement. Attendentes, paragraph. de ſtat. Monach. Oldrad. conſ. 14. col. 2. Bertachin. verb. Abbas 5. Brunor. à Sole in locis commun. eod. verb. num. 2. & poteſt vti Baculo & reliquis Pontificalibus, Card. in dict. Clem. Attendentes. §. ſtatuimus, q. 5. & ſeq. Felin. in cap. eam te, num. 7. verſ. tertiò reſtringitur, de reſcript. Card. Tuſch. tom. 1. lit. A, concl. 8. num. 3. Tamburin. d. tom. 1. diſput. 11. q. 5. Vnde hodie omnes ferè Regularium Abbates Summorum Pontificum conceſſione licèt benedictionis munus non acceperint, perinde Monaſteria, ad quæ electi vel nominati fuerint, regere, & adminiſtrare, ac omnes actus in ipſis exercere valent & inſignia deferre, acſi munus huiuſmodi fuiſſent conſequuti. Ita Eugenius IV. conceſſit Congregationi S. Iuſtinæ de Padua, vt refert Fr. Emman. in collect. Bull. Apoſt. pro Regular. Bull. 11. d. Pontificis, ſub num. 15. & Iulij II. idipſum conceſſit Monachis, & Abbatibus Oliuetanis, vt notatur in libro Priuilegiorum eiuſdem Congregationis, pag. 76. & Pius V. Abbatibus Canonicorum Regularium, vt habetur in libro Priuilegiorum, pag. 542. de ritu benedicendi Abbates, vide Caſtell. in praxi cæremon. lib. 1. ſect. 11. cap. 2. cum ſeqq. Tamburin. d. diſput. 11. q. 14.

Habent autem Abbates plurimi ex Apoſtolicæ 48
Sedis priuilegio Epiſcopalia inſignia (ſicut & nonnulli alij Prælati inferiores Epiſcopis, gloſſ. in cap. Abbates, de priuil. lib. 6.) ſcilicet vſum Mitræ, & Baculi Paſtoralis, cap. vt Apoſtolica, eod. tit. & lib. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 2. verb. Abbas, verſ. 2. Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſc. part. 3. alleg. 93. num. 9. ſecundum Lugdunenſ. impreſſ.

Item ius ſolemniter benedicendi in propriis tan- 49
tùm Eccleſiis, quæ ad eos pertinent pleno iure, videlicet poſt Miſſarum ſolemnia, Veſperas, & Matutinarum officia tantùm, non autem alibi, nec alio tempore, niſi hoc ſpecialiter ſit eis ab Apoſtolica Sede conceſſum, dicto capite Abbates, Renat. Choppin. Monaſt. lib. 1. tit. 2. n. 18. Fr. Emman. q. Regular. tom. 1. q. 18. art. 1. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 12. c. 20. q. 7. Tamburin. de Iure Abbatum, tom. 2. diſp. 2. q. 7. Dummodo tamen præſens non ſit Epiſcopus, vel alius maior Eccleſiæ Prælatus, cap. denique, 21. diſt. c. miniſtrare, 26. q. 6. cap. cùm ad celebrandas, de conſecrat. diſt. 1. Nouar. d. verb. benedicere, n. 14. & ſacra Rituum Congregatio de anno 1604. ad inſtantiam Epiſcopi Eugubini declarauit poſſe Abbatem Monaſterij ſancti Petri de Eugubio, ſolemniter quidem celebrare, & in Pontificalibus Populo benedicere, ſed non in præſentia Epiſcopi; limitatur tamen hæc aſſertio, vbi aliqua exiſteret ab Apoſtolica Sede ſpecialis conceſſio, prout Sixtus IV. ſub
datum Romæ 17. Kalend. Octobris 1483. ſui Ponti- 50
ficatus anno XIII. conceſſit Præpoſito, ſiue Abbati ſanctæ MARIÆ Pacis Romæ Congregationis Canonicorum Regularium Lateranen. vt liberè & licitè poſſit, & valeat, Mitra, annulo, Baculo, & alijs Pontificalibus inſignijs, vti nec non in dicto Pacis Templo, ac intra ſepta dicti Monaſterij benedictionem ſolemnem poſt Miſſarum, Veſperarum, & Matutinarum ſolemnia elargiri, etiamſi in benedictione huiuſmodi aliquis Antiſtes Cardinalis, vel Sedis Apoſtolicæ Legatus præſens fuerit, & habetur per extenſum in libro Priuilegiorum eiuſdem Congregationis, pag. 369. & atteſta-

tur Gabr. Pennot. *in ſua tripartita hiſtor. lib. 3. cap. 33. nu. 4.* hoc priuilegium praxi demandatum fuiſſe coram duodecim Illuſtriſſimis S.R.E. Cardinalibus anno Domini 1614. die 2. Iulij in feſto Viſitationis Beatiſſimæ Virginis, poſt capellam ſolemniter habitam in ſacello B. Mariæ Pacis Romæ, per Reuer. Ioannem Chryſoſtomum Neapolitanum loci Abbatem, poſt Miſſam ſolemniter cum inſigniis Pontificalibus decantatam, refert me citato *in hoc loco* Nouar. *d. verb. benedicere, n. 17.*

51 Illud tamen aduertere oportet, quòd licèt Abbas vſum Mitræ, & Baculi habeat, & ſolemniter populo benedicere poſſit, priuatam tamen benedictionem more Epiſcoporum per vias minimè dare poteſt, vt reſpondit ſacra Congregatio, *in vna nullius Prouincia Burgen. 24. Auguſti* 1609. Aloyſ. Ricc. *in rerum Eccl. reſol.* 461. *p.* 1. Vrſell. *in examine concluſionum legal. concl.* 1. *n.* 123. quos refert Nouar. *in Lucerna Regul. verb. benedicere, n.* 15.

52 Baculo Paſtorali vtuntur Abbates quem deſcribit Bartol. Gauant. *in comment. rubr. Miſſal. & Breuiar. Rom. tom. 1. parte 2. titul. 1. numero 6. & parte 5. tit. 3. §. 3.* Si illis ſpecialiter in ſuis priuilegiis concedatur, ſecundùm Stephan. Durant. *de ritib. Eccleſ. lib. 2. cap. 9. numero* 38. me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Baculum, numero* 5. & nec adhuc illo vti poterunt extra proprias Eccleſias, niſi ex ſpeciali priuilegio id eis indultum fuiſſet, prout conceſſum reperitur Abbatibus Canonicorum Regularium Congregationis Lateranenſis per Vrbanum III. vt ſcilicet in proceſſionibus ſuarum Eccleſiarum diebus ſolemnibus Baculum Paſtoralem extra eaſdem Eccleſias deferre poſſint, vt habetur *in libro priuileg. eiuſdem Congregat. pag.* 214. me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Baculum, num.* 3. vbi ex Lauret. de Franchis *in controuer. inter Epiſcopos, & Regular. quaſt. 27. pag.* 214. exiſtimat in hac materia priuilegij tenorem eſſe attendendum; & quamuis Oldrad. *conſ. 14. in fin.* credide-
53 rit Abbatem ante benedictionem non deferre Baculum Paſtorale; contrarium tamen, ſi confirmatus ſit, tenent Abb. *in c. inter Monaſterium, col. vlt. verſ. quero vlteriùs, n. 25. de re iud.* Zabarell. *in Clem. Attendentes, in 6. q. de ſtat. Monach.* Card. Tuſch. *d. litt. A, concl. 8. n. 3.*

54 Mitræ triplex eſt ſpecies, vna, quæ pretioſa dicitur, quia gemmis & lapidibus pretioſis, vel laminis aureis, aut argenteis contexta eſſe ſolet; altera aurifrigiata ſine gemmis, & ſine laminis aureis, vel argentis, ſed vel aliquibus paruis margaritis compoſita, vel ex ſerico albo auro intermixto, vel ex tela aurea ſimplici ſine laminis, & margaritis, vt *ſuprà.* Tertiò, quæ ſimplex vocatur, ſine auro ex ſimplici ſerico Damaſceno, vel alio, aut etiam linea ex tela alba confecta rubeis laciniis, ſeu franciis, & vitis pendentibus, *ex Caremoniam Epiſcop. libro 1. capite 17.* Caſtald. *in praxi Caremonia. libro 1. ſection. 5. capite 4. numero* 5. Ex his tribus Mitris Abbates illa tantùm vti debent, & non alterius ſpeciei, quæ eis à Sede Apoſtolica eſt conceſſa, me citato *in hoc loco* Ioan. Maria Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Mitra numero* 1. ille enim cui ex priuilegio conceditur vſus Mitræ auriphrygiatæ, & pretioſæ reputatur dignior illo, cui vſus Mitræ ſimplicis conceſſus eſt; ita Mich. Leon. Eſten. *in ſpeculo ſacrar. Caremon. verb. Abbas, paragraph. Abbatis veſtes, & inſignia, verſ. Mitra Abbatis.* Abbates autem exempti, quando interſunt Prouincialibus Conciliis, & Epiſcopalibus Synodis, poſſunt vti Mitris auriphrygiatis, ſed non habentibus gemmas, vel laminas aureas, vel argenteas; ſi verò non ſunt exempti, vti debent ſimplicibus albis, & planis, id eſt, non auriphrygiatis, ſed in aliis locis exemptis vti poſſunt Mitris, prout indulta conceſſa à Sede Apoſtolica eis permittunt, *dicto capite Apoſtolica.*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

55 Qui verò ſpeciali Sedis Apoſtolicæ priuilegio habent vſum Pontificalium ſupradictorum, ſunt Abbates Canonicorum Regularium Lateranenſium, vt videre eſt *in libro priuilegiorum illius Ordinis, Mediolani impreſſo, de anno* 1606. Et Congregationis ſancti Saluatoris Bononienſis per Innocentium VIII. patet ex *Conſtitut. eiuſdem Pontific. ſub dat. Roma apud ſanctum Petrum pridie Idus Nouembris* 1489. Et Caſſinenſes, aliàs ſanctæ Iuſtinæ de Padua, per Eugenium IV. *ſub datum Florentia 7. Kalend. Iunij* 1442. Camaldulenſes, per Leonem X. Vallumbroſani quamplurimi, per Gregorium IX. *ſub datum Auenioni 11. Kalend. Iulij Pontificatus ſui anno* 11. Cœleſtini, per Eugenium IV. vt refert Fr. Emman. *in collect. priuileg. pro Regular.* Bullar. 18. eiuſdem Pontificis, & vniuerſaliter per Paulum V. *ſub dat. Roma 29. Ianuarij, anno Pontificatus ſui XI.* & habetur in appendice Bullarij noui Laërtij Cherubin. *Conſtitut.* 6. aliàs 94. Pauli V. Montis Oliueti per Iulium II. Montis Virginis, per Vrbanum IX. *ſub datum apud Vrbem veterem 2. Idus Septembris ſui Pontificatus anno tertio:* & habetur *in tom. 1. Bullarij noui, conſtit.* 6. eiuſdem Pontif. Præmonſtratenſis, vt *in libro priuilegior. ſui Ordinis tom. 2. Bullar.* 107. de his meminit, me citato *in hoc loco* Ioann. Anton. Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Pontificalia,* & Tamburin. *dict. tom. 1. diſputat. 20. quaſt. 1. ex num. 14.* vbi *à num.* 26. latè probat Commendatarios inſigniis Pontificalibus, niſi ſpeciali priuilegio fuerint ſuffulti, vti non poſſe. Abbates verò, ſeu Commendatarij B. Mariæ Farfenſis, & ſancti Saluatoris Maioris poſſunt vti inſigniis Pontificalibus, *ex Conſtitut. Vrbani VIII.* incip. *Romanus Pontifex die 18. Nouembris* 1626. quam refert Tamburin. *d. tom. 1. diſput. 2. q. 4. poſt num.* 20. & eis tanquam locorum ordinatiis, ſeu illorum Officialibus litteræ Apoſt. dirigi debent, non autem Archiepiſcopis, aut Epiſcopis vicinioribus, idem S.D.N. Vrbanus VIII. *in alia Conſtit.* incip. *Paſtoralis* 18. *Nouembr.* 1627.

56 Item Abbates generales quorundam Ordinum Monachalium ex priuilegio Summorum Pontificum habent facultatem deferendi Prælatorum Regularium habitum, hoc eſt, Caputium, ſiue Mozzettam, mantellettum, birretum Clericalem, & pileum more Prælatorum, retento ſemper ſui habitus colore, vt in Italia deferunt Abbas Montis Caſſini, Abbas ſanctiſſimæ Trinitatis Cauen. Ordinis Caſſinen. aliàs ſanctæ Iuſtinæ de Padua, Abbas ſancti Michaëlis de Valoenere Ordinis Vallis-Vmbroſæ, Abbas Generalis Cœleſtinorum, vt *in Conſtitutio. Pauli V.* incip. *Ex iniuncto, ſub datum 9. Decembris* 1606 & Abbas generalis Montis Virginis, ex deciſione Congregationis ſacrorum Rituum, *ſub die 9. Maij* 1606. refert me citato *in hoc loco* Ioan. Maria Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Mantellettum, & verb. Mozzet-*
ta. Sunt & alij quamplurimi Abbates, tam Regula- 57
res, quàm ſæculares in Gallia, Hiſpania, Germania, qui Prælatitium, vt ſupra habitum geſtant, & poſſunt extra ſua Monaſteria, & vbique etiam coram Epiſcopo deferre Mozzetam, vt reſpondit ſacra Rituum Congregatio *ſub die 9. Decembris* 1517. & iterum Illuſtriſſimo Dom. Cardinale

Creſcentio referente inhærendo Decretum ſub die 30. Martij 1621. Abbatem ſancti Andreæ Congregationis Lateranen. ciuitatis Vercellen. poſſe vbique etiam præſente Epiſcopo deferre Mozzettam, eidémque Pontificaliter celebranti iuxta antiquam conſuetudinem, ſede, ſeu cathedra cum duobus gradibus vti licere.

58 Illud tamen aduertere oportet, quòd Abbas inſignia Pontificalia deferendi ius habens, præcedit non habentem, vt reſoluit Pacian. *de probat. lib.2. capite* 28. *numero* 6. vbi *numero* 40. quòd poterit deferre inſignia Pontificalia in Eccleſia exempta licèt priuilegium dicat, vt deferat in ſuo Monaſterio, & *numero* 41. quòd poterit deferre inſignia Pontificalia extra Monaſterium in Eccleſia exempta, quando vſus eorum fuit ſimpliciter conceſſus, & *numero* 42. quòd non poteſt inſignia Pontificalia deferre extra Monaſterium ſine licen-
59 tia Ordinarij. Pendente autem controuerſia inter Epiſcopum Cluſinum ex vna, & Abbatem ſancti Saluatoris Montis Amiatide, & ſuper Mozzettæ in Terra Radicoſani Cluſinæ Diœceſis delatione partibus ex altera; ſacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, eidem Abbati extra clauſtra cum præfata Mozzetta incedere minimè licere decreuit.

Idem etiam cenſuit Sacta Rituum Congreg. *in Eugubina* 17. *Iuly* 1604. dum decidit Abbatem in Proceſſionibus extra ſuam Eccleſiam & Conuentum non poſſe vti Mitra & Baculo, nec etiam ante ſe deferri facere, & eadem Sacra Congreg. *in Tornacen.* 2. *Auguſti* 1631. cenſuit non licere Abbati titulari habente iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem cum vſu Mitræ & Baculi deferre Mitram extra proprias eorum Eccleſias per Diœceſes Ordinariorum abſque ſpeciali indulgentia Sedis Apoſtol. nec ſine, nec cum licentia Ordinariorum, & *in Cameracen.* 6. *Decembris* 1631. reſpondit Abbatem, licèt exemptum & habentem priuilegium vſus Pontificalium non poſſe illis vti extra Monaſterium, niſi de licentia Ordinarij.

Baldachino vti non licet Abbatibus; niſi illis, quibus Sedes Apoſtolic. ſpecialiter conceſſit, prout ſpecialiter conceſſum reperitur Abbatibus Oliuetanis per S.D.N. Vrbanum VIII. *in Conſtitut.* 96. incip. *Exponi, ſub die* 4. *Aprilis* 1629. & Abbatibus Caſſinenſibus, per eundem. S.D.N. *Conſtitution.* 101. incip. *Exponi, die* 11. *Iuly eiuſdem anni*, cuius meminit me citato *in hoc loco* Nouarr. *in lucerna Regular. verb. Baldachinum, numero* 3. vt ſcilicet Baldachino illis vti liceat in tribus ad ſummum feſtiuitatibus, ſine auro tamen & pompa, & aliquibus etiam miniſtris paratis ſacris indumentis, qui ad ſummum ſint duo Diaconi, & Preſbyter aſſiſtentes; Diaconus, & Subdiaconus pro cantandis Euangelio & Epiſtola, ac ſex ad ſummum, alij duo cum Pluuialibus, duo cum Planetis, & duo cum Tunicellis coloris tempori conuenientis. Non debent tamen iidem Abbates habere, aut tenere Sedem ſuam Abbatialem fixam & permanentem prope Altare, vt ſedes Epiſcopalis retineri conſueuit, minúſque licet ſupradictis ſex Monachis paratis, vt ſupra, ſedere in ſedibus Choralibus, vt Canonicorum ſæcularium mos eſt, ſed ſedes pro Abbate ſolemniter celebrante retineantur in Eccleſia his tantummodo tribus diebus, quibus ipſe Abbas ſolemniter celebrat, dictíque ſex Monachi parati ſedere debent loco congruo, iuxta Eccleſiarum conuenientem ſitum ſuper ſcabellis ad hunc effectum tunc appoſitis pannu laneo coopertis.

Præter inſignia Epiſcoporum habere dicuntur 60
Abbates vſum, & exercitium Pontificalium, potius ad decorem ſuarum Eccleſiarum, quàm ad ſignificationem eorum, ad quæ in Epiſcopo fuerunt inſtituta, *capite vt Apoſtolica, de priuileg. libro* 6. Abbat. *in capite inter Monaſterium, in fin. de re iudic.* Cardinal. Tuſch. *dict. littera A, concluſio.* 9. *numero* 2. & ſic illa exercent, quoad benedictionis munus
in rebus ſacris exercendum; & in primis illo poſſe 61
benedicere paramenta, & ornamenta Eccleſiarum ſibi tantùm ſubiectarum, cenſuit ſacr. Rituum Congregatio, *ſub die* 24. *Auguſti* 1609. vt refert Barthol. Gauant. *in commun. rubric. Miſſar. & Breuiar. tom.* 1. *parte* 4. *titul.* 19. *de rubric. benedic. numero* 22. Nouar. *in Lucerna Regul. verb. benedicere, num.* 1. & 2. Imò vbi vigeret conſuetudo non tantùm ſuarum Eccleſiarum, verùm etiam vndecumque ad ſe venientia, vt teſtatur Syluester *in ſumm. verb. Benedictio, num.* 3. & hanc eſſe multorum opinionem referunt Fr. Emman. *quaeſt. Regul. tom.* 1. *q.* 19. *art.* 2. & Ludou. Miranda *in man. Pral. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 3. Sed hanc conſuetudinem abrogauit Sacra Rituum Congreg. *ſub die* 18. *Auguſti* 1629. quoad ornamenta & paramenta, quæ ſuarum Eccleſiarum non ſunt: nam Abbatibus ex cõſuetudine licere ſacras Veſtes, & Pal-
las Altaris Eccleſiarum ſibi ſubiectarum benedicere 62
reſoluitur; ſic neceſſariò intelligendi, Syluest. *d. verb. Benedictio, num.* 5. Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 30. *n.* 2. necnon Corporalia, vt per Angel. *verb. Benedictio, num.* 2. Syluest. *eod. verb. num.* 5. Vnde ſecluſa conſuetudine, quæ videtur fundari in priuilegiis antea ipſis Abbatibus conceſſis, ac proinde tacito Summi Pontificis conſenſu permiſſa ex Azor. *inſtit. moral. part.* 4. *lib.* 8. *cap.* 4. *quaeſt.* 2. vel ſpeciali hac de re non exiſtente priuilegio, credo Abbates non poſſe benedictionem huiuſmodi impertiri, cùm non ſemel conceſſam videamus aliquibus Abbatibus per Sedem Apoſtolicam, qui nullo modo eam impetrarent, ſi à Iure communi ſibi concederetur, iuxta regular. *leg.* 1. *Digeſt. ad municip. leg. Imperatores, Digeſt. de priuileg. credit. leg.* 1. *Cod. de theſaur. lib.* 10. & idcò Innocentius VIII. priuilegio ſuo edito de anno Dominicæ Incarnationis 1489. quinto Idus Aprilis, ad petitionem Ioannis Abbatis Ciſtercienſis conceſſit illi, & quatuor primis Coabbatibus eius tunc, & pro tempore exiſtentibus, vt de cætero perpetuis futuris temporibus quæcumque veſtimenta, ac ornamenta Eccleſiaſtica, Corporalia, Vaſculáque ad reponendum ſacram Euchariſtiam in locis, & domibus dicti Ordinis benedicere, & Calices conſecrare, tam de dicto Ordine, quàm ſi ad eos aliunde nonnunquam deferantur, valeant & poſſint, refert Ludouic. Miranda *in man. Pralat. tom.* 2. *q.* 41. *art.*.. Ego ipſe *de offic. & poteſtate Epiſcopi, parte* 2, *allegatio* 27. *numero* 36. Aliud priuilegium conceſſit Iulius II. Abbati ſancti Æmiliani de la Cogolla, quod refertur à Fr. Emman. *in noua collect. Bullar. Bull.* 15. *dicti Pontificis*, vbi inter alia ei conceditur, vt poſſit Cruces benedicere; aliud quoque conceſſit Paulus III. Priori Valliſcholarium in Abbatem euecto, quod habetur apud Rhenat. Chop. *in Monaſt. lib.* 1. *tit.* 2. *n.* 18. Nouiſſimè ſacra Rituum Congregatio multis Abbatibus talia priuilegia non habentibus conceſſit, vt poſſint benedicere huiuſmodi ornamenta, anno enim 1610. die 12. Iunij conceſſit Abbati de Murbach Principi Imperij, nullius Diœceſis Sedi Apoſtolicæ immediatè ſubiecto, prædictam facultatem pro ſua

Eccleſia

Eccleſia cum clauſula reſtrictiua, *dummodo in illis benedictionibus vnctio non adhibeatur*. Et anno 1606. die 18. Nouembris Abbati ſancti Petri de Monte Theolen. Diœceſis dedit facultatem benedicendi ornamenta Sacerdotalia pro ſeruitio Monaſteriorum ſibi ſubiectorum, cum eadem clauſula reſtrictiua. Et anno 1610. die 9. Octobris conceſſit Abbati Bredleuienſi Polonien. Diœceſis, facultatem benedicendi paramenta Eccleſiaſtica pro vſu Eccleſiarum Parochialium ſuæ Abbatiæ. Credo tamen non eſſe neceſſarium in ſpecie Abbatibus concedi facultatem benedicendi paramenta huiuſmodi, ſed ſufficere in genere concedi à Sede Apoſtolica exercendi Pontificalia, prout Illuſtr. DD. Cardinales ſacri Concil. Trident. Interpretes ſuper Decretum Trid. Concil. *ſeſſ.23.cap.*10. ſic cenſuerunt.

63 *Abbas, qui eſt benedictus, vel qui ex priuilegio Sedis Apoſtolicæ habet, vt Pontificalia exercere poſſit, ac ſi eſſet benedictus, poteſt omnia ſacra benedicere, illis exceptis, in quibus vnctio requiritur*; vt refert Suar. *de Relig. tom.4. tract.8. lib.2. c.30. n.2.*

64 Ex qua ſacræ Congregationis deciſione proximè relata in fine colliges, non licere Abbatibus conſecrationem vllam efficere, in qua vnctio requiritur; quod tamen per eandem ſacram Congregationem ad fauorem Monachorum Caſſinenſium fuit declaratum non procedere, vbi ſpeciale Sedis Apoſtolicæ priuilegio fuerit indultum vt Calices, Altaria, lapides, & alia, in quibus vnctio requiritur, conſecrent, & benedicant, vt in ſequenti deciſione. Sacra Congregatio Cardinalium Concil. Tridentini Interpretum declarauit deciſionem à ſe aliàs editam, quòd *Abbates vtcumque benedicti benedicere non poſſunt ea, in quibus vnctio requiritur, non obſtare quominus iidem munus prædictæ benedictionis, quoad ea, in quibus vnctio requiritur, impendere queant, ſi ſpecialibus Sedis Apoſtolicæ priuilegiis, quibus idem Concilium nequaquam derogat, muniti fuerint. Datum* 10. *Septembris* 1614. *P. Card. Arigon.* Ideò abſque ſpeciali priuilegio Abbates non poterunt conſecrare Calices, Patenas, Pyxides, & alia ſimilia vaſa Eccleſiaſtica, necnon Altaria, lapides deſeruientes ipſis Altaribus, & Campanas, ac omnia alia in quorum conſecratione requiritur vnctio chriſmatis. Nouar. *in Lucerna Regul. verb. benedicere num.*4. nam videmus aliquibus Abbatibus ſpecialia priuilegia ad hæc, vel eorum aliqua conſecranda per Summos Pontifices conceſſa, quæ refert Tamburin. *de Iure Abbatum tom.*1. *diſp.* 25. *q.*2. *vſque ad* 14.

65 Poterant olim Abbates exempti habentes Ius Baculum deferendi, & Mitram, minores Ordines conferre ſuis ſubditis, non ſolùm Monachis, verùm etiam & laïcis, quos Ordinariam Eccleſiaſticam habebant iuriſdictionem, vt expreſsè probat text. *in capite Abbates, de priuileg. lib.*6. & ſic eo attento reſoluunt Syluest. *in ſumm. verb. ordo, l* 3. *numero* 2. Couarr. *lib.*1. *variar. capite* 10. *numero* 10. Rodulph. Cupers *in repet. cap. oportebat* 79. *diſt. in §. Tonſura. num.*6. Rebuff. *reſp.*2. Fuſc. *de Viſitat. lib.*2. *cap.*15. *n.*93. & alij citati à Cened. *ad Decretal. collect.*105. *num* 1. quibus addo Aloyſ. Riccium *in collect. deciſ. part.*4. *collect.* 955. Flores de Mena *var. lib.*2. *q.*24. *num.*14. Fr. Ludou. Mirandam *in man. Prælat. tom.*1. *q.*38. *art* 9. *concluſ.*1. Sanch. *in conſil. moralib. lib.*7. *cap.*1. *dub.*19. *n.*5. *cum ſeqq.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.*4. *c.*791. *num.*1. Molfeſ. *d. tract.*2. *cap.*2. *num.*18.

66 Hodie ex noua diſpoſitione Concil. Tridentin. *ſeſſ.*23. *de reformat. cap.*10. non licet Abbatibus, & *Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.*

aliis quibuſcunque quantumuis exemptis in poſterum intra fines alicuius Diœceſis, exiſtentibus, etiamſi nullius Diœceſis, vel exempta eſſe dicantur, cuiquam, qui Regularis ſubditus non ſit, Tonſuram, vel Minores Ordines conferre, refert Fr. Ludou. Miranda *dict. art.* 9. *concluſ.*1. quem citaui, *de officio, & poteſtate Epiſcopi, p.*2. *alleg.*3. *num.*11. adde Portel. *in dubiis Regular. verb. Abbas* 2. Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*8. *lib.*2. *cap.*29. *numer.*19. Tamburin. *de Iure Abbatum, tom.*2. *diſp.*2. *q.*7. *num.*1. Scip. de Rebeis *in Aphoriſm. Epiſcop. verb. Abbas, n.*13. & nouiſſimè Illuſtriſſ. D. Roder. à Cunha *in comment. ad cap.*1 *num.*6. *diſt.*95. Marcel. Vulpe *in praxi iudic. Eccleſ. cap.*7. *n.*8. Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. cap.*1. *num.*34. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.*4. *cap.*791. *num.*7. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.*6. *cap.*2. *ante num.*7. Hieron. Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol.*1. *num.*23. Homoboo. *in conſult. tom.*1. *p.*5. *reſp.*194. Nald. *in ſum. verb. Abbas, num.*3. Alzed. *d. p.*2. *cap.*6. *num.*78. Litterati, *in ſum. p.*1. *cap.*46. *num.*4. Tanner. *tom.*4. *diſp.*5. *q.*3. *dub.*2. *num.*27. Ioan. Bapt. de Fabris *de Sacram. Ordin. in communi, cap.*7. *q.*2.

Quare cùm Concil. *dict. cap.*10. vtatur verbis, *non liceat Abbatibus*, &c. quæ irritant actum quoad valorem ſubſtantialem, ſi illi, non obſtante priuilegij reuocatione, Ordines conferrent aliquibus, qui Regulares ſubditi non ſint, non ſolùm illicitè, ſed etiam inualidè ordinarent; ita Laurent. de Peirinis *de Prælato Regul. tom.*2. *q.*3. *cap.*7. *numer.*23. Suar. *de Relig. tom.*4. *lib.*2. *cap.*29. *numer.*8. Quicquid contrarium, immo talem ordinationem eſſe validam licet illicitam reſpectu vſus Ordinis exiſtimauerint, Lap. *alleg.* 138. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*1. *q.*18. *art.*1. Molfeſ. *d. tom.*1. *tract.*2. *cap.*2. *num.*18. *in fine*, Sanch. *d. lib.*7. *cap.*1. *dub.*19. *num.*17. Tamburin. *d. tom.*2. *diſp.*2. *q.*8. *n.*1. Præpoſ. *in* 3. *p. q. vnic. de Ordine, dub.*13. *num.*124. Ludou. de ſan Iuan *en ſu Luz de Sacerdotes, q.*3. *regul. art.*1. *concl.*2. Marcel. Vulpe *d. cap.*7. *num.*10.

67 Vnde cùm iam Abbates huiuſmodi facultatem non habeant Tonſuram, & minores Ordines conferendi, niſi Regulari ſuo ſubdito, ſequitur illos conferre non poſſe aliis Regularibus ſibi non ſubditis, qui dimiſſorias ſpeciales ſuorum Superiorum, & ſpecialem licentiam Epiſcopi loci habuerint, nec etiam aliis ſæcularibus ſuorum Superiorum dimiſſorias aſſerentibus, ita voto Rotæ de mandato bonæ memoriæ Clementis VIII. reſponſum fuiſſe refert Seraph. *deciſ.* 985. *p.*1. cuius memini Ego ipſe *dicta allegat.*3. *numer.*11. & Epiſcopo Eugubino reſcripſit ſacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & regularium præpoſitorum *ſub die* 3. *Nouembris* 1593. reſoluunt Scipio de Rubeis *dict. num.*13. Ludou. Miranda *d. concluſ.*2. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.*6. *capit.*2. *ante numer.*7. vnde *num.*9. colligit tria requiri in Abbate, vt promoueat ad Ordines, nempè, quod ſit Preſbyter, quòd benedictionem accipiat per manus impoſitionem ab Epiſcopo, aut benedici ſolitus, ſi eum Epiſcopus benedicere negligat, tandem quòd proprio Monacho conferat, refert illuſtriſſ. D. meus, *vbi ſuprà*, & Stephan. Gratian. *tom.*5. *capit.*845. *à princ.*

68 Notandum tamen eſt (ſine præiudicio ſuperioris reſolutionis, quam veriſſimam iudico) apud aliquos Doctores inueniri ſacram Congregationem Concilij olim cenſuiſſe, quòd Abbates Regulares habentes ius Baculum deferendi, & Mitram, poſtquam Sacerdotalem Ordinem, & mu-

nus benedictionis ſuſceperint, poſſe Tonſuras, & Ordines minores ſæcularibus, Epiſcopi Iuriſdictioni ſubiectis, conferre, ſi modo ipſius Epiſcopi conſenſus accedat, & à directo Epiſcopo quiſque literas dimiſſorias impetrauerit, nam ſatis non ſit id generatim ab Epiſcopo conceſſum eſſe, ſed hac conceſſione ſemper opus ſit ſingulis, &c. Poſſunt etiam ipſi Abbates eoſdem Ordines conferre alijs Regularibus, qui dimiſſorias ſpeciales ſuperiorum ſuarum, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci habuerint, ac prætereà alijs ſæcularibus, qui aliorum Epiſcoporum Iuriſdictioni ſubiecti ſint dummodo Superiorem dimiſſorias attulerint, & ſpecialem conſenſum Epiſcopi loci, in quo Ordines huiuſmodi cupiunt ſuſcipere. Ita referunt, & ſequuntur Quarant. in ſum. Bullary, verb. Ordo, propè fin. verſ. Abbatibus, Bonacin. de Sacrament. diſput. 8. quæſt. vnica, puncto 4. numer. 3. Vgolin. de offic. Epiſcopi, cap. 26. §. 19. Paul. Layman. in quæſt. Canon. capit. 17. num. 219. & in ſum. Theolog. moralis lib. 5. tract. 9. cap. 9. num. 2. Alzed. d. p. 2. cap. 5. numer. 78. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 20. quæſt. 7. Marchin. de Sacram. Ordinis tract. 1. p. 2. cap. 10. num. 15. cum ſeq. Sanch. in conſil. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 21. à numer. 5. Marcel. Vulpe in praxi iudiciali fori Eccleſ. cap. 7. num. 8. Moſcon. de maieſt. milit. Eccleſ. lib. 1. cap. 9. Fornar. de Sacram. Ordinis, c. 5. §. 2. Alcuin. de poteſt. Abbatum, capit. 22. numer. 18. Molfeſ. in ſum. tom. 1. tract. 2. cap. 2. numer. 18. Vener. in examine Epiſcop. lib. 1. cap. 12. Gauant. in enchirid. Epiſcop. verb. Abbas, num. 34. Lezan. in ſum. quæſt. Regular. tom. 1. c. 18. numer. 13. Ioan. Præpoſit. in 3. p. S. Thomæ quæſt. vnic. de Sacram. Ordinis, dub. 13. numer. 127. Ioan. Baptiſt. Tiber. in inſtruct. ordinan. cap. 7. q. 48. in fine, Tamburin. de Iure Abbatum, tom. 2. diſput. 2. q. 7. ex num. 3. Grilenzon. conſ. 142. num. 52. Ex quibus plures inueni non vulgaris ſcientiæ viros, qui horum reſolutioni pertinaciter adhærebant, vnde Procurator generalis Cœleſtinorum in hac Romana Curia dubium hac de re in ſacra Congreg. negotiis Epiſcop. & Regul. præpoſita, ſub die 12. Iunij 1631. proponi curauit, ſed illo tunc minimè deciſo adhuc ſub Iudice lis eſt.

69 In omni caſu, quo huiuſmodi Abbates primam clericalem Tonſuram, minoréſque Ordines ſuis ſubditis Regularibus conferre poſſunt, illis licitum eſt in interſtitiis diſpenſare, vt tradit Sorb. in compend. Mendicant. verb. Ordines ſacri, verſ. quando verò Abbates, Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rubric. 12. cap. 13. num. 42. Ego ipſe d. part. 2. alleg. 18. n. 3. in fin. & alleg. 3. numer. 6. & 7. neque tunc examinandos eſſe ab Epiſcopis, ſed ab Abbatibus, non obſtante Conc. Trid. diſpenſatione, conſulit. Nauar. conſ. 13. n. 1. in antiq. aliàs conſ. 14. in nouis, ſub tit. de priuileg.

70 Verùm autem Abbates, qui ea facultate gaudent, conferendi Regularibus ſibi ſubditis minores Ordines, poſſint illos conferre Nouitiis? in dubium ab aliquibus reuocari poterit, in quo Suar. tom. 4. de Relig. tract. 8. lib. 2. cap. 29. numer. 12. affirmatiuam partem ſequitur per gloſ. verb. conuolauerint, in dict. capit. Abbates. de priuileg. libr. 6. & refert eam expreſsè tenere Rebuff. in praxi part. 1. titul. de Cler. num. 18. Verùm probabilius cenſeo tali facultate non gaudere, præcipuè attenta diſpoſitione Concil. Tridentin. d. cap. 10. cùm nouitius non poſſit strictè appellari Regularis, eo maximè, quia pendente probationis anno non habetur quoad Ordines ſuſcipiendos pro ſubdito Prælati Religionis. Quare ita tenent Cardin. Tuſch. pract. concluſ. tom. 1. litt. A, concluſ. 9. num. Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 23. §. 3. in comment. lit. G, Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 38. art. 9. concl. 2. in fine, Sayr. de cenſur. lib. 4. cap. 13. num. 5. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. quæſt. 23. art. 2. Barthol. de Vecchis in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouitiis, diſput. 11. q. 8. num. 4. Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg. 3. num. 8. Suar. de Relig. tom. 2. lib. 6. de voto, cap. 11. num. 9. Nald. verb. Nouitius, num. 8. Vgolin. de offic. Epiſcop. cap. 26. §. 20. num. 7. Tamburin. dict. tom. 2. diſput. 2. quæſt. 27.

Verùm ſi abbates, aut alij Religionum Prælati 71
haberent ſpeciale priuilegium concedendi ſuis Monachis dimiſſorias litteras ad quemcunque Epiſcopum, licèt in illo non exprimatur, quod illud valeat Nouitiis communicare, poterunt tamen etiam Nouitiis illas, vt à quocunque Epiſcopo ordinentur, ſicuti cæteris Monachis profeſſis, concedere, vt benè reſoluunt Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 2. lib. 6. cap. 10. in fine, Ioan. Bapt. Tiber. in inſtruct. pro Ordinand. cap. 7. q. 5. Barthol. de Vecchis d. q. 8. num. 3. verſ. ſi vero, Tambur. d. q. 27. num. 2. Diana moral. reſolut. p. 2. tract. 7. reſol. 7. & p. 4. tract. 4. reſol. 7. Nouitios enim Religionum priuilegiis gaudere reſoluunt Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 138. verſ. præter hos, Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 2. q. 2. Ego ipſe in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignif. appellat. 232. num. 16. Sed an Abbas priuilegium habens conferendi Tonſuram & minores Ordines ſuis ſubditis Regularibus, validè conferat Tonſuram, & minores Ordines ei, qui re ipſa ſibi ſubditus non eſt, eo quòd profeſſionem inualidè emiſerit, quem tamen ſubditum putat? vide Bonac. de Sacram. in nouiſſ. addit. ad diſp. 3. q. 8. puncto 3. ante punct. 4.

Dignitate autem omnibus Clericis, & Digni- 72
tatibus quoque, ac Perſonatibus poſt Epiſcopos præferuntur Abbates, vt oſtendimus in principio huius cap. niſi in iis actibus, in quibus Cathedralem Eccleſiam repræſentant, vt proceſſionibus, & ſimilibus. Abbatum auctoritas, & poteſtas in Monachos eſt ferè tanta, quanta Epiſcoporum in ſubditos, præſertim verò in abſolutionibus, & diſpenſationibus. Poſſunt namque Abbates Monachos ſuos abſoluere à peccatis omnibus, & cenſuris, niſi alteri à Iure ſpecialiter reſeruatis, Suarez tom. 4. de Religion. tractat. 8. libro 2. capite 20. numero 2. & 3. Tamburin. dict. tom. 2. diſput. 14. quæſt.
12. Sed à ſententia excommunicationis pro iniu- 73
ria Clericorum, etſi Romano Pontifici reſeruetur, eos abſoluunt, ex ipſius Romani Pontificis conceſſione, cap. Monachi, de ſentent. excommunic. Suarez tom. 5. de cenſur. diſput. 22. ſect. 1. num. 73. cum ſeqq. Tamburin. dict. tom. 2. diſput. 14. q. 10. per tot. & q. 11. quærit à quonam abſolui poſſit Abbas, vel alius Prælatus Regularis ab excommunicatione Can. ſi quis ſuadente diabolo, 17. q. 4.

A votis quoque, & iuramentis ſuos ſubditos 74
exemptos abſoluunt Abbates, & cæteri Prælati Regulares, ſicut Epiſcopi, vt per Valent. tom. 6. diſput. 6. quæſt. puncto. 7. col. 10. verſ. ſed cùm conſtet, Aragon. 2. 2. q. 88. art. 8. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 11. cap. 18. q. 4. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. part. 1. lib. 2. c. 31. n. 18. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 1. q. 25. art. 7. Sayr. in claui Regia, lib. 6. cap. 11. n. 88. & 89. Leſſ. de Iuſt. lib. 2. cap. 40. dub. 15. n. 107. Valer. Reginald. in praxi fori pœnitent. lib. 18. num. 340. Suar. tom. 2. de Relig. tract. de voto, lib. 6. c. 10. num. 14. cum ſeqq. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 4. cap. 39. num. 3.

75 *num.* 3. Quod etiam locum habet in Abbatibus habentibus territorium cum iuriſdictione Epiſcopali reſpectu ſubditorum territorij huiuſmodi, ſicut benè reſoluunt Syluest. *in ſumm. verb. votum* 4. *q.* 3. *diſt.* 4. Nauar. *in man. c.* 12. *n.* 75. Azor. *d. lib.* 11. *c.* 19. *q.* 2. Suar. *d. cap.* 10. *n.* 13. Valer. Reginald. *dict. lib.* 18. *n.* 339. Sanch. *d. cap.* 38. *n.* 19.

76 Diſpenſare autem poſſunt Abbates cum ſuis Monachis in nonnullis caſibus ex conceſſione Iuris communis, aut regulæ approbatæ, vel priuilegij. In Iure autem communi inuenitur expreſſum poſſe Abbates diſpenſare, primò cum Nouitio, vt promoueatur ad ſacros Ordines in ætate minori, aut breuiori tempore, quàm per Canones eſt ſtatutum, vt notatur *in cap. Monachus*, 77. *diſt.* Hodie tamen aliud ſtatutum eſt à Tridentino Concilio, vt ſuprà notauimus, & infrà *in cap.* 33. §. 1. *de qualitatibus Ordinariorum*, videbimus.

77 Secundò, cum apoſtata Monacho à Religione, vt miniſtrare in Ordinibus poſſit, & ad maiores Ordines promoueri, niſi in apoſtaſia fuerit ordinatus, quo caſu ſolus Papa diſpenſat, *c. fin. de apoſtat.* Decian. *tract. crim. lib.* 5. *capit.* 83. *number.* 28. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 31. Sayr. *eod. tract. lib.* 4. *c.* 13. *n.* 16. Aldrete *de Relig. diſcipl. tuenda*, *lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 18.

78 Tertiò, vt Monachus Eccleſiaſtica officia, aut dignitates conſequi poſſit, ſi Epiſcopi conſenſus accedat, *cap.* 1. *diſt.* 58.

79 Quartò, in irregularitate quam Monachi contraxerunt accipientes Ordines in excommunicatione ignoranter, non autem ſi ſcienter id egerint, ſicut nec alia grauiori irregularitate diſpenſant, Vide *c. cùm illorum*, & ibi Hoſt. Panorm. & alij, *de ſent. excomm.*

80 Quintò, vt Monachus habeat propriam cellam in Monaſterio ab aliis ſeparatam, ad ipſius Abbatis iudicium, *cap. fin.* 20. *q.* 4.

81 Sextò, diſpenſat Abbas in ieiuniis, & delectu ciborum, *cap. non mediocriter*, & *cap. carnem*, & *cap. nunquam*, *de conſecr. diſt.* 8. *cap. cùm ad Monaſterium*, *verſ. quanquam*, *de ſtat. Monach.* & in ſilentio, & operibus manuum, & aliis ad quæ tenetur ex regula præterquam in tribus ſubſtantialibus votis; nam diſpenſat etiam, ne ſtatutis à iure diebus communicent Euchariſtiam, *Clem.* 1. *§ ſanè*, *de ſtat. Monach.*

82 Abbatibus quoque nonnulla ſacri Canones præcipiunt, aut prohibent. Primò enim tenentur Abbates ad Synodum Diœceſanam, aut Prouincialem accedere, ſi Curatas Eccleſias habeant, quamuis ipſi ſint à iuriſdictione Prælatorum exempti, *cap. quod ſuper his*, *de maior. & obed.* Hodie Abbates exempti, qui aliàs ceſſante exemptione Synodo intereſſe deberent, nec Capitulis Generalibus ſubduntur, ad eam accedere tenentur, iuxta diſpoſitionem Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 2. tradunt Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi. cap.* 48. §. 2. *n.* 1. Eraſm. à Cochier *de iuriſd. Ordin. in exemptos, part.* 4. *quæſt.* 19.

83 Secundò, Monaſteria ſibi ſubdita ex officio viſitare, Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 20. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 3. *c.* 40. *q.* 9. quem refero Ego ipſe *in collect. ad cap. vlt. n.* 3. *de ſtat. Monach.*

84 Tertiò, curare, vt in ſuis Monaſteriis ſacræ Scripturæ lectio habeatur, ſicut in Trident. Concil. eſt conſtitutum *ſeſſ.* 5. *de reform. cap.* 1. *verſ. in Monaſteriis quoque Monachorum*, Paul. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 15. *n.* 73. Ego ipſe *de offic. & poteſtate Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 56. *n.* 16.

Quartò, circa Monachos ſuos in his omnibus curam, & diligentiam adhibere, quæ à ſacris Canonibus de eorum vita, & moribus ſtatuuntur, quæ infrà ſuo loco exponemus. 85

Quintò, interdicitur eis, ne Prioratibus, & aliis beneficiis ſubditorum ſuorum nouas penſiones imponant, aut veteres augeant, *cap. prohibemus*, *de cenſib. Clem. vnic. de ſupplen. neglig. Prælat.* 86

Sextò, ne ſine conſenſu Capituli Clericos in Eccleſiis, in quibus habent Iuſpatronatus, præſentent, *cap. ea noſcitur*, *de his quæ fiunt à Prælatis.* 87

Septimò, ne aliquem de Sacro Fonte ſuſcipiant, vt ſtatuit Antiſiodoren. Concil. relatum *in cap. non liceat*, *de conſecrat. diſtinct.* 4. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſput.* 60. *num.* 21. Poſſeuin. *de officio Curati. cap.* 6. *num.* 27. *verſ. ſecundò*, Gallet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Religioſus*, *pag.* 225 *in fine.* Rebell. *de obligat. Iuſtit. part.* 2. *lib.* 3. *q.* 6. *n.* 10. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 31. *n.* 157. *verſ. Quarto*, Ludouic. Mirand. *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 43. *artic.* 1. *in concl. propè med.* Bonacin. *de matrim. q.* 3. *puncto* 5. §. 2. *num.* 23. Baſil. Pont. *de impedim. matrim. cap.* 24. §. 1. *verſ. Excluſi.* Me citato Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 4. *quæſt.* 2. limita tamen in Abbate, ſeu Religioſo facto Epiſcopo, Greg. Lop. *l.* 65. *verb. maioral. tit.* 5. *part.*.... Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 58. *art.* 3. plures, quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi*, *tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 6. *numer.* 24. qui omnes afferunt exemplum Gregorij, qui ex Religione promotus in Cardinalem, factus eſt Mauritij Imperatoris Compater. 88

Octauò, ne minores Ordines ſæcularibus, aut etiam Regularibus ſibi non ſubditis conferant, *cap. Abbates*, *de priuileg. lib.* 6. & diximus ſuprà *hoc eod. num. cap.* 67. & 68. 89

Nonò, ne de cauſis matrimonialibus cognoſcant, aut publicas pœnitentias iniungant, Indulgentias concedant, aut alia ſimilia Epiſcopalis dignitatis, quæ eis non permittuntur, exerceant, *cap. accedentibus*, *de exceſſ. Prælat.* 90

Decimò, decreuit Concil. Trident. *ſeſſ.* 13. *de reform. cap.* 4. vt in locum Epiſcoporum in Clericorum degradatione aſſumi poſſint Abbates vſum Mitræ, & Baculi, ex priuilegio Apoſtolico habentes, quos tamen quidem eſſe Iudices aſſeſſores, & eorum ſuffragio ſtandum eſſe, poſt Gemin. & Syluest. reſoluit Suar. *de cenſur. tom.* 5. *diſp.* 30. *ſect.* 1. *n.* 10. Sed nec aſſeſſores, nec conſultores eſſe, ſed adhibitos ad ſolemnitatem dicit Aldrete *de relig. diſciplina tuenda*, *lib* 2. *cap.* 17. *num.* 15. 91

Vndecimò, idem quoque Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 4. facultatem dat Abbatibus, & generalibus Ordinum, vt in ſuis Capitulis generalibus poſſint pro ſua conſcientia in Eccleſiis, vbi tam magnus Miſſarum celebrandarum numerus ex variis defunctorum relictis impoſitus eſt, vt illis pro ſingulis diebus à teſtatoribus præſcriptis nequeat ſatisfieri, ſtatuere circa id quidquid magis ad Dei honorem, & cultum, atque Eccleſiaſticam vtilitatem viderint expedire: vnde illas Miſſas Capellaniarum, & anniuerſariorum, iuſta de cauſa ad minorem numerum reducere poſſe reſoluunt Henriq. *in ſumm. lib.* 9. *cap.* 22. §. 6. Fr. Emman. *in ſum. part.* 1. *cap.* 232. *numer.* 13. & *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 43. *art.* 13. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.* 23. *numer.* 239. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 41. *artic.* 24. Aloyſ. Ricc. *praxi rerum fori pœnit. deciſ.* 404. *in* 1. *edit. alias reſol.* 341. *in* 2. *edit.* Diana *reſolut. moral. part.* 2. *tit. de celebrat. Miſſar. reſolut.* 4. Tamburin. *d. tom.* 2. *diſp.* 5. *quæſt. vlt.* 92

Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcopi,part.2.allegat.29. num.12.* Verùm hæc facultas Abbatibus, & Generalibus à prædicto Concilio tradita, reuocata, & ablata eis fuit per Decretum Sacræ Congregationis Concilij ſanctiſſimi Domini noſtri Vrbani VIII. iuſſu editum Romæ die 21. Iunij 1625.his verbis. *Primò diſtrictè prohibet,atque interdicit, ne Epiſcopi in Diœceſana Synodo, aut Generales in Capitulis Generalibus, vel aliàs quocunque modo reducant onera vlla Miſſarum celebrandarum, aut poſt idem Concilium impoſita, aut in limine fundationis,ſed pro his omnibus reducendis, aut moderandis,vel commutandis ad Apoſtolicam Sedem recurratur, quæ ro diligenter perſpecta id ſtatuet, quòd magis in Domino expedire arbitrabitur, alioquin reductiones, moderationes, & commutationes huiuſmodi, ſi quas contra huius prohibitionis formam fieri contigerit, omninò nullas, atque inanes decernit.*

93 Denique ad ea omnia vitanda, vel ſeruanda tenentur quæ infra *de vita, & ſtatu Regularium*, referentes, ſalua eorum Dignitate, & officij prærogatiua; ad illos ſolùm de Iure ſpectat adminiſtratio bonorum Conuentuum, præterquam in arduis, *cap.nullum* 18.*quæſt.2.cap.edoceri*, & *ibi* Abb.*num.7. de reſcript.* Idem Abb. *conſ.44. num.2. lib.2.* Federic.de Senis *conſ.123.n.2.*Rot.*deciſ.554.n.7.part.1. recent. recent. & in Gerundon. adminiſtrationis* 13. *Maij* 1630.*coram R.P.D.Veroſpio,& in eadem* 12. *Decembris eiuſdem anni coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino*; quibus autem de cauſis poſſint deponi, vide *cap.ſi quis Abbas* 18.*cap.2.*

94 Circa poteſtatem Abbatum, qui Ordinarij ſunt, & habent Iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, vt Abbas de Couarruuias, de Alcala la Real, de Medina del Campo, de Lerma, de Oliuares in Hiſpania, & ſimiles, de quibus meminit Ouiedo *in praxi Regul. p.2.tract.1.cap.vnic.q.2.numer.*72. ſciendum eſt illos, quoad hæc, quæ ſunt Iuriſdictionis, poſſe omnia regulariter, quæ Epiſcopi in ſua Diœceſi,iuxta gloſſ. quam ibi commendant Bonif. & reliqui, *in Clement.1. verb.proprij,de reb. Eccleſ. non alien.* & dicit ſolemnem Nauar. *conſ. 5. de ſponſal. numer* 4. Idem quoque tenent Seraphin.*deciſ.*1052. & 1386. Sanch.*de matrim.lib.8.diſput.2.numer.13. ad fin.verſ.ſecundò,quia,& in præcepta Decalogi,tom. 1. lib.2. cap.13. numer.4. & 5.* me citato *in hoc loco* Mendez de Caſtro *in praxi Luſit. p.2. lib.2.cap.1. num.20. in med.* Sigiſm.à Bononia *de elect. dub.51. num.3.* Tamburin. *tom.1.diſp.1.q.3.& tom.2.diſp.1. q.5.num.7.*

95 Ex quibus primò infertur poſſe Abbatem huiuſmodi,ſi Ordinarius fuerit priuatiuè quoad Epiſcopum,& habuerit Ius viſitandi,ac Synodum congregandi, Clericis ſæcularibus ſibi ſubditis litteras dimiſſorias concedere, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon.rubr.9.cap.8.numer.4.* Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.7. numer.8.* me citato *in illo loco* Tambur.*de Iure Abbatum tom.2.diſput.11.quæſt.26. num.2.*

96 Secundò infertur poſſe huiuſmodi Abbates intra ſuos terminos Confeſſarios ad ſæcularium Confeſſiones audiendas approbare, vt per Suar. *tom.4. in 3.p.diſp.28.ſect.5.n.3.* vbi teſtatur eſſe in vſu poſitum,ac ſe vidiſſe plures huiuſmodi Abbates in ſuo diſtrictu Confeſſarios approbantes, & exponentes, quibus nunquam hoc interdictum fuit, ſequuntur Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.1.n.*182.Campan.*in diuerſ. Iuris Canon. rubr.12. c.13.n.26.* Ego ipſe *d. p.2. alleg.25.n.5.* me citato *in illo loco* Tamburin.*d.tom.2.diſp.10.q.11.*

Tertiò infertur huiuſmodi Abbates poſſe denuntiationes Matrimoniales remittere virtute Concilij Trident.*ſeſſ.24.de reform.matrim.cap.1.* vt benè reſoluunt Nau. *conſ.5. de ſponſal.in antiq.* aliàs *conſ.2. de clandeſt.deſponſ.in nouis,* Henriq. *in ſum.lib.11.c.5. §.5.* Fr. Emman. *tom.2.ſum.cap.117.num.4.* Sayr. *in florib.deciſ.ſub tit.de ſponſal.deciſ.9.* Sanch. *de Matrim.lib.3.diſp.7.num.4.* Flores de Mena *var. reſolut. lib.3.quæſt.24.num.26.* Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.cap.83.num.15.* Molin. *de ritu nupt. lib.2. differens.11. num.60.* Scip.de Rubeis *in aphoriſm.verb. Abbas,num.14.* Ego ipſe *d.p.2.alleg.32.num.32.* me citato *in illo loco* Tambur.*d.tom.2.diſp.8.quæſt.4.* qui non tantùm hanc reſolutionem extendunt ad Abbates titulares,ſed ad Commendatarios,vt hi etiam poſſint denunciationes ex cauſa remittere, duplici motiratione; prima, quia quicquid poteſt titularis ratione dignitatis, poteſt illius Commendatarius,Panorm. *in c.querelam, de elect.* quem refert, & ſequitur Deci. *in capit. edoceri, de reſcript.* tum & ſecundo, quia cùm Decretum Concilij de Ordinatis loquatur indefinitè, regula verò indefinita vniuerſali æquipolleat, gloſ. communiter recepta *in cap.vt circa. de elect.* Abbas autem Commendatarius Ordinarius dicatur,gloſſ.per text. *ibi,in capit. Ordinarij, de offic.ordin. lib.6.* iuncto text. *in capit. cum Eccleſiarum Prælatis,eod.titul.in antiq.* id etiam poterit concedere. Quare ita de eo tradunt Petr. de Ledeſm. *in ſum. part.1.* vbi de *Sacrament. Matrimon.capit.6.concluſ.7.dub.1. verſ.ſegueſſe lo ſecundo,* Gonzal. *ad reg.8. Cancel.gloſ.5. §.8. numer.28.* Ego ipſe *d. allegat.32.num.32.* Tamburin. *d.tom.2. diſput.8.quæſt.5.* 97

Contra Franc. Leon. *in theſauro fori Eccleſ.p.2. cap.9.numer.55.* Armendar.*in addit.ad Recopil.legum Nauarræ,lib.4.tit.15.l.1.de matrim.in declarat.n.22.* exiſtimantes, & deciſum referentes Abbates Commendatarios in eorum Abbatiis, in quibus habent Iura Epiſcopalia, dictas denunciationes ſine ſpeciali conceſſione Apoſtolica remittere non poſſe.

Quartò, infertur Abbatem huiuſmodi poſſe Matrimoniis contrahendis intereſſe virtute Concil. 98
Trident.*d.capit.1.*& ita tenent Henriq. *in ſumm.lib. 11.cap.3.§.4.* Valer.Reginald.*in d.praxi lib.31.num. 178.* Sanch. *de Matrim. lib.3. diſput.28. numer.6.* Gutier.*eodem tract.cap.66.num.6.* Baſil.Pont. *de imped.matrim.cap.26.§.6.verſ. Idem quod,* Ego ipſe *d. alleg.32. num.122.* me citato *in illo loco* Tambur. *d. tom.2.diſput.8.q.1.*

Quandò, infertur Abbates huiuſmodi habere 99
facultatem diſpenſandi & abſoluendi conceſſam Epiſcopis per Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reform. cap.6.* Ita Henriq.*in ſum.lib.6.cap.6.§.1.*Fr.Emman. *quæſt.Regular.tom.1.quæſt.24.art.13.& 17.& q.61. art.9.* Flores de Mena *var.lib.3.q.24.num.18.* Sayr. *in Claui Regia,lib.6.cap.11.num.83.in fine.* Auil. *de cenſur.part.7.diſput.10.dub.6.* Sanch.*in præcepta Decalogi,tom.1.lib.2.cap.11.numer.5.* Verùm contraria ſententia non mihi diſplicet, quia Conciliaris illa diſpoſitio *in dict.capit. 6.* hac in parte derogat Iuri communi, & idcirco potiùs eſt limitanda, vt nomine Epiſcopi intelligamus ſecundùm propriam illius ſignificationem illos tantùm, qui in Epiſcopali dignitate conſtituti ſunt, non inferiores; quare Abbates, ſeu alios Prælatos inferiores habentes iuriſdictionem ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, non gaudere prædicta facultate diſpenſandi,& abſoluendi conceſſa Epiſcopis in Concil. Trident.*dict.cap.6.* tenent Arag.2.2.*quæſt.* 88. *art.*12.

art.12.concl.4. Cened. ad Sextum collect.4.numer.5. Tolet. in instruct. Sacerd.lib.1.cap.83.num.5.ad fin. Suar.tom.4.de pœnit.diſput.30.ſect.2.num.6.& tom. 5.de cenſur.diſput.41.ſect.2.num.7. Petr.de Ledeſma in ſum. tom.2.tract.1. cap.6. poſt concluſ.2.difficul.1. Aloyſ.Ricc. in praxi fori Eccleſ.deciſ.532.num.1.in 1. edit. aliàs reſol.555.in 2.edit. Mart. Alter. de cenſur.tom.2. diſput.8.de ſuſpenſ.cap.3.verſ.ſed hic. Bonacin.eod.tract.diſput.7.q.5.puncto 1.num.6.& cenſuiſſe ſacram Congreg. referunt Nicol. Garc. de benefic. part.7.cap.11.num.13.& 17. Armendar. in addit.ad Recopil. legum Nauarræ lib.1. tit.18.l.7. de irregular.in Declarat.num.9.& 10. Ego ipſe d.p.2. alleg.39.num.17.

100 Sexto, infertur poſſe Abbates huiuſmodi diſpenſare in cæteris omnibus, caſibus, in quibus poteſt Epiſcopus, Gambar.de offic.& poteſt. Legat. de Later.lib.10.num.432. Flores de Mena var.reſol.lib.3. q.24.num.18.

101 Septimò, infertur dare poſſe licentiam Prædicatoribus ad prædicandum in ſuo diſtrictu,& eos examinare,& approbare, Flores de Mena d. q.24.n.19. vbi n.15.quòd poteſt vnire Eccleſias,& n.16. quòd poteſt ess commendare.

102 Octauò, infertur poſſe beneficia etiam Curata
conferre,per cap.2.& cap.fin.& ibi gloſſ.16.quæſt.4.
Pariſ. conſ.37. num.8.& 9.lib.4. Flores de Mena d.
103 quæſt.24.num.21.vbi quòd poteſt coram ſe vel eius
Vicario de Curatis vacantibus concurſum facere; inferiores enim id efficere poterunt, ſi ius habeant congregandi Synodum. Aloyſ. Ric. in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 424. in 1.edit. aliàs reſolut.361. in 2. edit. Maſſobr. in ſua praxi habendi concurſum, requiſ.1. dub.8.11.& 21.& requiſ.2.dubio 4.

104 Nonò, infertur poſſe Synodum, & conſtitutiones Synodales facere, prout facit Epiſcopus, vt per Bald. in tract. de præſcript.1.p.5.quæſt.11. Bottæ. de Synodo part.2. à numer.40. Flores de Mena d.q.24. num.9. Intellige de Abbate habente Prouinciam, quia hunc ſolùm Synodum celebrare poſſe cenſuit S. Congreg. Concil. ſub die 17. Auguſti 1616. & ſi probetur habuiſſe ius congregandi Synodum, & aliàs legitimè congregaſſe, bene poterit concurſum facere, vt deciſum fuiſſe ab eadem S. Congregatione refert Nicol. Garc. de benef. p.9. cap.2. numero 131.

105 Decimò, infertur poſſe ſicut Epiſcopum ad Concilium generale, ſeu Prouinciale admitti, citari, & vocari, & in eo habere vocem deciſiuam ratione iuriſdictionis, vt in magnis Abbatibus concludit Panorm. in quæſt.10.dub.2.num.28. per text. in cap. conuentionibus 1. q.7. ſentit Villadieg. de Legato,cap.10.à num.4.Campeg.in tract.de Concil.cap. 7.à numer.1.licèt contrarium teneant Iacobat. in ſimili tract.lib.2. art.2. à num.38 Alban. in eod.tract. part.1. cap.6.num.3. quorum opinionem magis in praxi ſeruari teſtatur Flores de Mena dict. quæſt.24. num.28.

106 Vndecimò, infertur poſſe auctoritatem interponere in permutationibus, & reſignationibus ſimplicibus beneficiorum, vt per Flores de Mena d. q. 24. n.21. iunctis per me adductis de offic. & poteſt. Epiſcopi p.3.alleg.69.ex num.4.

107 Duodecimò, infertur; poſſe exequutorem eſſe omnium vltimarum voluntatum ad pias cauſas, quemadmodum Epiſcopus eſt, quia hoc eſt iuriſdictionis actus, vt ex Abb.Archid.Barbat. & Couar. num. 1. in cap. Ioannes, de teſtam. colligit Flores de Mena d.q.24.num. 42.& me citato in hoc loco Mendez de Caſtro dict. p. 2.lib. 2. cap. 1. numer. 20.in fine.

Decimotertiò, infertur poſſe ſubditos ſuos viſitare, ſecundùm Flores de Mena d. quæſt.24.num.23. vbi n.24. ſubdit non poſſe viſitari ab Epiſcopo, vt Sedis Apoſtolicæ delegato vigore Decreti Conc. Trid. ſeſſ.24. de reform. cap.9. quia ſecundùm illum limitatur Concil. d.loco, in habente Epiſcopalem iuriſdictionem. 108

Decimoquartò, infertur poſſe dare licentiam alieno Epiſcopo Pontificalia in ſuo diſtrictu exercendi, vt per Flores de Mena d.q.24.num 27. 109

Decimoquintò, infertur poſſe cognoſcere de cauſis matrimonialibus, vt per Flores de Mena d. q.24. num.25. & faciunt quæ Ego ipſe adduco de off.c. & poteſt. Epiſc.part.3. alleg.84. num.5. vbi id intelligo mediante præſcriptione, conſuetudine, vel priuilegio, nouiſſimè me citato in hoc loco Mendez de Caſtro d.p.2.lib.1.c.1.n.21. 110

Decimoſextò, infertur poſſe Indulgentias dare quæ ſolitæ ſunt dari ab Epiſcopis, & poſſe dare commendatitias ſuis Clericis,& exercere per alium ea, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, per text. in cap. accedentibus, de exceſſ. Prælat. Anton. de Roſel. in tract.de Indulgent.n.34.Flores de Mena d. quæſt.24. num.12. ſaltem ex conſuetudine, Ego ipſe d.p.3.alleg.88.ex num.17. 111

Decimoſeptimò, infertur Abbatem ſeu Priorem habentem vſum Mitræ, & Baculi, dum ſolemniter celebrat ſuos miniſtros habere debere, Diaconum ſcilicet, & Subdiaconum, qui in Miſſa cantaturi ſunt Epiſtolam, & Euangelium, & vnum Capellanum cum Pluuiali, qui aſſiſtat ad librum, & aliquos Clericos, & miniſtros cum cotta, non autem habere poſſe duos Diaconos aſſiſtentes ſicut habet Epiſcopus quando celebrat. Ita S.Rit. Congreg. in Firmana 28. Ianuary 1606. vbi etiam fuit reſolutum bireto nigro ſub Mitra vti poſſe, non autem alterius coloris, nec poſſe vti baldachino; vide ſuprà hoc eod.cap.ſub num.50.verſ.Baldachino,& me citato in hoc loco Nauar. in Lucerna Regular. verb. Abbas,num.16. 112

Debet incedere in Eccleſia in habitu decenti, & non camerali, eadem S.Rit. Congreg. in ſanctis, Seuerini 9. May 1609. 113

Non tamen debet aſſociari ex ſua domo, nec excipi cùm ad Pontificaliter celebrandum vadit, quia Cæremoniale de Epiſcopis loquens in hoc caſu non comprehendit Abbates, eadem S.Rit. Congr. in Hiſpaniarum S. Ioannis de Peña, 11. Decembris 1613. 114

In Eccleſia ſuæ iuriſdictioni ſubiectam debet ipſe Abbas etiam exemptus præſente Epiſcopo ſedere in ſede inferiore Epiſcopi, & ſine ornatu, vel apud Epiſcopum à ſiniſtris, vel à conſpectu Epiſcopi, in loco tamen inferiore reſpectu Sedis Epiſcopi, eadem S. Rit.Congreg. in Aquilana 18. Martij 1617. 115

Abſente verò Epiſcopo poteſt Abbas Eccleſiæ ſecularis Collegiatæ, & ab Ordinario exemptæ, ac Sedi Apoſt. immediatè ſubiectæ viſum Mitræ habens, dum in ſua Abbatiali Eccleſia ſibi pleno iure ſubiecta Diuinis ſolemniter intereſt, ſuos Canonicos aſſumere ad ſibi aſſiſtendum, & eandem in eos iuriſdictionem exercere, quam Epiſcopus exercet in ſuos, S.Rit.Congr. in Alexandrina S. Petri in Brogolio 7.February 1604. 116

Abbates quando plures ſunt in eodem loco habentes Clerum diſtinctum, debent in proceſſionibus incedere quiſque cum ſuo Clero, & in 117

ſuo

ſuo loco, S.Rit. Congr. *in Nucerina Gualdi* 19. *Ianuarij* 1613.

118 Abbati exempto Collegiatæ ſecularis habenti iuriſdictionem Ordinariam, & quaſi Epiſcopalem, non licet in ſua Eccleſia vbi Præbendæ ſimul cũ diſtributionibus quotidianis adeò tenues ſunt, vt pro ſuſtentando ſufficienti Canonicorum gradu loci, & perſonarum qualitate non ſufficiant, cum conſenſu Capituli aliquibus ex iis ſuppreſſis, & earum fructibus, prouentibus reliquarum Præbendarum diſtributionibus applicatis, eas ad pauciorem numerum reducere, ſed hoc ſpectat ad Epiſcopum, cum conſenſu tamen Capituli, ſi ipſa Collegiata inſignis ſit: ſicut refert à S. Conc. deciſum Nicol. Garc. *de benef. p.* 12. *c.* 2. *n.* 75.

119 Abbas Commendatarius habens iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem in ſuo territorio ſeparato, poteſt diſpenſare ſuper illegitimate ad quatuor Ordines Minores, S. Congreg. Conc. *in nullius oppidi de Pignerolis* 18. *Nouembris* 1628.

120 Abbas alicuius Abbatiæ exemptæ non poteſt Ordines in ea conferre, licèt ſit Epiſcopus, ſecus ſi Abbatia eſt nullius, qui habet Populum. S. Cong. Conc. *ſub die* 8. *Augusti* 1621.

121 De Abbatibus ſi quis plura ſcire cupiat, legat Aſcanium Tamburinum Monachum Vallumbroſanum in ſpeciali tract. de iure Abbatum, cæterorúmque Prælatorum Epiſcopis inferiorum in tres tomos diuiſo, Aluar. Pelag. *de planctu Eccleſiæ lib.* 2. *cap.* 23. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris, part.* 2. *lib.* 15. *cap.* 13. *de Abbatibus*, Flamin. Panſ. *de reſignat. beneſic. lib.* 2. *q.* 1. Card. Tuſch. *in practic. concluſ. tom.* 1. *lit. A. concl.* 3. *cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 2. *cap.* 19. Anton. Fabr. *in praxi & theorica beneſic. tit. de maioribus, & minoribus beneſic. num.* 54. *cum ſeqq.* Flores de Mena *var. quæſt. lib.* 3. *q.* 24. *per tot.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici rub.* 7. *cap.* 6. *ex num.* 92. Sebaſt. Cæſar. *in relect. de Eccleſiaſt. hierarchia p.* 2. *diſp.* 15. §. 2. Laurent. de Portel. *in dubiis Regularib. verb. Abbas*, Spic. de Rubeis, & poſt illum Bartholom. Gauant. *in aphoriſmis Epiſcop. eodem verbo*, Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regular. reſolut.* 1. nouiſſimè Donat. Anton. de Marinis *quotidian. reſolut. cap.* 1. *per totum*, & Orſel. *in examine aptum, verb. Abbas*, ac metipſum *in collect. Bullarij, eod. verb.*

CAPVT XVIII.

De Plebanis, & Rectoribus animarum.

SVMMARIVM.

1 *Prælatorum nomine ſaltem latè, & amplè continentur omnes perſonæ Eccleſiaſticæ curam animarum habentes.*

2 *Paſtores vocantur generali nomine omnes animarum Rectores.*

3 *Paſtorales propriè dicuntur Epiſcopi, & Superiores tantùm Prælati, non autem inferiores.*

4 *Plebani & Rectores Animarum ſunt Epiſcopo immediatè ſubiecti, & locum tenent* 72. *Diſcipulorum.*

5 *Plebani ſunt, qui curam exercent animarum in Plebania habente ſub ſe plures Eccleſias, vel capellas.*

6 *Plebanus dicitur à plebe, vel populo, qui ſub eorum cura regitur.*

7 *Plebani Eccleſia appellatur Matrix, quaſi mater Eccleſiarum, quas ſub ſe continet.*

8 *Archiepiſcopi Eccleſia Metropolis dicitur, id eſt, ciuitatum eiuſdem Prouinciæ mater.*

9 *Plebani dignitatem non habet, niſi fortè Eccleſia, cui præeſt, ſub ſe capellas habeat, & inſimul Collegiata ſit.*

10 *Declaratur text. in cap. cùm ab Eccleſiarum Prælatis, de officio Ordin.*

11 *Rector à regenda Eccleſia, & animabus eidem ſubiectis dicitur.*

12 *Parochi dicuntur à Parochia, quæ eſt locus eis commiſſus certis finibus limitatus.*

13 *Curati appellantur à cura, quam de regendis ouibus ſuſceperunt.*

14 *Proprius Sacerdos vocatur etiam cuiuſlibet Parochiæ Rector.*

15 *Capellanus dicitur, qui in Eccleſia Monachorum curam exercet.*

16 *Auctor Tractatum de officio, & poteſtate Parochi in lucem edidit Romæ* 1632.

QVi omnes perſonæ Eccleſiaſticæ, curam animarum habentes, à Summo Pontifice vſque ad infimos animarum Curatos, Prælatorum nomine, ſaltem latè, & amplè, contineantur, vt colligitur ex *cap. tua, de Cleric. ægrot.* vbi Abb. *num.* 2. *& ex cap. cùm ab Eccleſiarum, de officio Ordin.* quæ Iura ad hoc ponderaui *in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificatiu. appell.* 215. *num.* 7. Vocantur enim omnes anima- 1 2
rum Rectores generali nomine Paſtores, *cap. Paſtor.* 1. *q.* 2. quamuis propriè Epiſcopus, & Superio- 3
res tantùm Prælati, non autem inferiores Paſtores dicantur, ſecundùm gloſſ. *verb. de Paſtore, in Clem. in pleriſque, de elect.* & citatos *ſuprà hoc lib. cap.* 9. *de Epiſcopis, & eorum elect. verſ. Paſtor,* quibus addo Alzed. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *cap.* 9. *num.* 34. Igitur cùm hactenus de maioribus, in præſenti cap. de Prælatis minoribus diſſerendum erat; de quibus primò ſciendum eſt, quod ſunt Epiſcopo immediatè ſubiecti, *c. fin. de offic. Archid.* & locum tenent
LXXII. Diſcipulorum, ſicut Apoſtolorum locum 3
tenent Epiſcopi, dicit enim Anacletus Papa *in cap. in nouo, 21. diſt.* quòd videntes Apoſtoli meſſem eſſe multam, & operarios paucos, ſicut Dominus in Euangelio dixit Lucæ cap. 10. *Rogauerunt Dominum meſſis, vt mitteret operarios in meſſem ſuam*, refertur *in cap. cùm ex iniuncto, de hæretic.* Vnde ipſi LXXII. Diſcipulos elegerunt, quorum typum nunc gerunt Presbyteri. Meſſis enim eſt animarum collectio, de qua dicebat idem Dominus Ioan. 4. Apoſtolis ſuis (intelligens multitudinem gentium, quæ Fidem ſuſcepturæ erant) *aſpicite regiones, quia albæ ſunt iam ad meſſem.* Sunt ergo Presbyteri animarum Rectores operarij meſſis, & coadiutores Epiſcoporum, de quibus loqui videbatur Apoſtolus *ad Philippenſes* 4. in illis verbis, *cum Clemente, & cæteris adiutoribus meis*, &c. Cùm enim Epiſcopi plurimis occupationibus impediti ſingulis omninò ea, quæ ad ſalutem ſunt neceſſaria, miniſtrare non valeant, Presbyteri fuerunt conſtituti, qui ſingulorum curam gererent, quamuis, & ipſi Epiſcopi, vbi dignum duxerint, per ſe ipſos curare, quos voluerunt, valeant, *cap. illud* 95. *diſt.* iunctis traditis per Alzed. *dict. part.* 1. *c.* 9. *n.* 41. *&* 42.

Horum quidam vocantur Plebani, vt *in c. ſcri- 5
ptum eſt, de elect.* qui videlicet curam exercent animarum

marum in Plebania habente ſub ſe plures Eccle-
ſias, vel Capellas, *cap. 1. in fine*, vbi gloſſ. *ne Clerici,*
6 *vel Monach. lib. 6.* ſic dicti à Plebe, vel Populo, qui
ſub eorum cura regitur, & habet ſe Plebanus cum
cæteris Curatis vnius Plebis, ſicut Archiepiſco-
pus cum Suffraganeis Prouinciæ ſuæ; nam & ipſi
Viſitatores conſtituuntur, qui vicos, & caſtella in
Epiſcoporum locum circumeant, *cap. non debere,*
cum gloſſ. 80. diſt. cap. ſicut olim, de accuſation. Et Ec-
7 cleſia Plebani appellatur Matrix, quaſi mater Eccle-
ſiarum, quas ſub ſe continet, *cap. ad audientiam,*
il 1. de Eccleſ. ædifican. cap. de præſcript. Concil. Tri-
dentin. *ſeſſ. 21. de reformat. cap. 7.* Azor. *inſtit. moral.*
part. 2. lib. 3. capit. 12. quæſt. 3. & lib. 9. cap. 3. quæſt. 14.
verſ. Matrix, Rot. *deciſ. 272. num. 2. cum ſeqq. part. 1.*
8 *recent.* ſicut Archiepiſcopi Eccleſia dicitur Metro-
polis, id eſt, Ciuitatum eiuſdem Prouinciæ mater,
vt ſuprà *hoc lib. cap. de Archiepiſcopis* vidimus. So-
lent quoque tales Archipresbyteri nominari, quam-
uis hic titulus aliis quoque tribuatur perſonis, vt
infrà *hoc eod. lib. capit. 25. de Archipresbytero* oſten-
dimus.

9 Plebanos in dignitate conſtitutos non eſſe, ex
eo deduci videtur, quia propriè ſunt (vt ſuprà di-
ximus) qui præficiuntur Plebibus, ſeu Eccleſiis ha-
bentibus ſub ſe alias Capellas, vel inferiores Eccle-
ſias, vt colligitur *ex d. cap. 1. de capellis Monach. in 6.*
& ex d. cap. 1. ne Clerici, vel Monach. eodem lib. ex
quibus Iuribus patet Plebanis ſolam competere
iuriſdictionem fori pœnitentialis, vt Parochis; &
ideo ab illis non diſtingui exiſtimauit Philеſac. *in*
tract. de Paræcia, cap. 8. pag. 59. ac ſubinde cùm non
habeant iuriſdictionem fori contentioſi, non poſ-
ſunt dici in dignitate conſtitui, ex dictis; quia dif-
ferentia illa quòd Parochus vni præeſt Eccleſiæ,
Plebanus pluribus, nullam in ſubſtantia conſtituit,
ex notatis per Anton. Fab. *in Theorica, de re benef.*
tit. de beneficiis in Cathedrali, numer. 33. & ideò Ple-
banum dignitatem non habere reſoluunt Fulu. Pa-
cian. *de probation. lib. 2. cap. 27. à numer. 59.* Azor. *d.*
lib. 3. cap. 22. q. 1. & 4. Niſi fortè Eccleſia, cui præeſt,
ſub ſe capellas habeat, & inſimul Collegiata ſit, vt
ex Domin. Franc. & Federic. explicat Pacian. *d. cap.*
27. num. 52.

10 Quamuis contrarium, imò Plebanum licèt in
Eccleſia Collegiata non ſit, dignitatem habere exi-
ſtimauerint, *addit. ad gloſſ. verb. Capellas, in d. cap. 1.*
ne Clerici. vel Monach. lib. 6. Lambertin. *de iurepa-*
tron. lib. 1. part. 1. q. 11. art. 4. Petr. Gregor. *Syntagm.*
Iuris, lib. 15. cap. 24. num. 13. Læl. Zecli. *de Republic.*
Eccleſ. c. 27. à princip. Pro quibus non facit text. *in d.*
c. cùm ab Eccleſiarum, de officio Ordinar. dum vide-
tur probare Plebanos excommunicare poſſe ſibi ſub-
ditos, quia reſpondetur non conſtare ex illius litte-
ra, quænam fuerit Eccleſia illa ſancti Petri, de qua
ibi, nec textum decidere Plebanum illum Iure com-
muni excommunicationem proferre potuiſſe, ſed
tantùm ſupponere ab eo prolatam, ac ſubinde ter-
minos habiles ſupponere poſſumus, cùm text. id
principaliter non decidat, quòd ſcilicet vel Eccleſia
erat Collegiata, vel quòd iuriſdictio ſpeciali Iure ei
competebat.

11 In ſumma, tam ipſi Plebani, quàm alij inferio-
res generali vocabulo Rectores, ſeu Parochi, aut
Curati, vel Presbyteri Parochiales dicuntur, vt *in*
Clem. Dudum, §. cæterùm, de ſepultur. & in Clement.
1. de priuileg. & ſæpè alibi.

Rectores ſcilicet, à regenda Eccleſia, & anima-
bus eidem ſubiectis, quia plebem & Populum ſibi
commiſſum cum cura gerunt. *cap. 2. de Capellis Mo-*
nachorum, cap. 3. de vita, & honeſt. Cleric. vnde eo-
rum beneficium Rectoria dicitur, *cap. vlt. de Præ-*
benda. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib. 15. c. 24. num. 10.*
& 11.

Parochi verò à Parochia, quæ eſt locus eis com- 12
miſſus, certis finibus limitatus, vt infrà *hoc lib. cap.*
20. de Diœceſibus, & Parochiis, videbimus.

Curati autem à cura, quam de regendis ouibus 13
ſuſceperunt.

Vocatur etiam cuiuſlibet Parochiæ Rector pro- 14
prius Sacerdos, vt *in c. omnis, de pœnit. & remiſſ.* Et
qui in Eccleſia Monachorum curam animarum
exercet, dicitur Capellanus, vt *in cap. 1. de Capellis* 15
Monach.

Verùm, quia de his Plebanis, Rectoribus, Paro- 16
chis, & Curatis diximus latè, in ſpeciali tract. *de*
officio & poteſtate Parochi, quem in lucem edidimus
Romæ apud Guilhelmum Facciotum, anno Domi-
ni 1632 & deinde reimpreſſum anno ſequenti, &
poſtmodum de anno 1641. Lugduni in folio, mul-
tis additionibus locupletatum, ne dicta repetamus,
ideò in deſideratis beneuolum Lectorem ad illum
remittimus.

CAPVT XIX.

De Electione Prælatorum in genere.

SVMMARIVM.

1 *Diuiſio materiæ huius cap.*
2 *Prælati ad regimen Eccleſiarum, vel ad dignitates, & beneficia pluribus modis aſſumuntur.*
3 *Electio eſt alicuius perſonæ ad Prælationem, vel fraternam ſocietatem Canonicè facta vocatio.*
4 *Electio propriè, vel impropriè ſumi poteſt.*
5 *Poſtulatio eſt petitio gratiæ facta ſuperiori, qua aliquis petitur in Prælatum, qui propter aliquod impedimentum Canonicum non poterit ab Electoribus eligi.*
6 *Poſtulari non poſſunt crimino ſi in quibus non ſolet rigor Iuris relaxari.*
7 *Indigni non poſſunt poſtulari, imò illum poſtulantes priuantur poteſtate poſtulandi, & eligendi.*
8 *Excommunicati poſtulari non poſſunt.*
9 *Poſtulari poteſt qui legitimam non habet ætatem item qui non eſt ex legitimo Matrimonio natus, & qui non eſt ſacris Ordinibus initiatus, & qui eſt alteri Eccleſiæ alligatus.*
10 Cap. Eccleſia veſtra, il 2. de elect. *declaratur.*
11 *Epiſcopus vnius Eccleſiæ non poteſt eligi ad aliam dignitatem, ſed poſtulari.*
12 *Poſtulationi ſufficit ſi maior pars conſenſum præſtet.*
13 *Poſtulatus legitimè quis dicitur.*
14 *Poſtulatio duplex, ſolemnis ſcilicet, & non ſolemnis.*
15 *Poſtulatio alicuius ſi fiat Electoribus ipſis vt eligatur, non poſtulatio, ſed nominatio, aut ſimplex erit petitio.*
16 *Poſtulatio Abbatum, aut aliorum inferiorum non eſt verè & propriè poſtulatio ſicut Epiſcoporum.*
17 *Nominatio tripliciter accipitur.*
18 *Electio, Poſtulatio, & Nominatio in multis differunt.*
19 *Poſtulato nullum ius acquiritur per poſtulationem, & num. 23.*

20 *Variare*

20 *Variare non licet, & alios nominare in electione publicato ſerutinio.*

21 *Variare licet in poſtulatione, & ab ea recedere quouſque illa fuerit ſuperiori præſentata.*

22 *Electo quæritur ius ad rem per Canonicam Electionem.*

24 *Verbum,* diſponere, *fauore Papæ non verificatur in ſola præſentatione, vel Electione, ſed in ſola collatione.*

25 *Nominatio ad beneficium poteſt ſecundùm aliquos fieri de more laico.*

26 *Nominatio denotat aliquod principium futuræ diſpoſitionis.*

17 *Petitio ſimplex propriè dicitur quando plebs ipſa, ſeu Populus aliquem ſibi dari in Prælatum expoſtulat.*

28 *Tranſlatio eſt alicuius perſonæ de vna in aliam Eccleſiam Canonicam tranſmutatio.*

29 *Tranſlatio de vna in aliam Eccleſiam fieri propria auctoritate non poteſt.*

30 *Epiſcoporum tranſlatio ſine Papæ auctoritate fieri non poteſt.*

31 *Epiſcopus ſi propria auctoritate de ſua in aliam Eccleſiam ſe transferat ab vtraque deponitur.*

32 *Metropolitanus, aut Patriarcha ſi Epiſcopum ſine mandato Papæ transferret, à confirmatione Epiſcoporum eſſet ſuſpenſus.*

33 *Sacerdos inferioris gradus conceſſione ſuorum Epiſcoporum poſſunt ad aliam Eccleſiam tranſmigrare.*

34 *Inuitus poteſt quis ex cauſa de vna Eccleſia ad aliam tramſferri.*

35 *Epiſcopus inuitè tranſlatus ad alium Epiſcopatum ſuadente iuſta & rationabili cauſa non poteſt ſecum aſportare libros, ornamenta, & paramenta multa, & argentaria, ac ſimilia.*

36 *Fructus iam perceptos, & res mobiles non pretioſas, & fructibus primi Epiſcopatus acquiſitas poterit Epiſcopus translatus de vno Epiſcopatu ad alium ſecum deferre.*

37 *Translatus volens, de vna Eccleſia ad aliam, deſinit eſſe Epiſcopus prioris vbi primùm à Papa ab illius vinculo abſolutus eſt in Conſiſtorio, & ab eo tempore illa vacare cenſetur.*

38 *Translatus ad aliam Eccleſiam nihil iuris retinet in priori, niſi hoſtium neceſſitate compulſus, fuerit ab Eccleſia ſua translatus.*

39 *Electio locum habet in Eccleſiis & beneficiis electiuis.*

40 *Eccleſiæ electiuæ tantummodo dicuntur, in quibus Prælatus, aut Rector animarum inſtituitur præcedente electione, quam debet ſequi confirmatio.*

41 *Prouiſio dicitur, quæ fit per electionem ſine confirmatione.*

42 *Beneficia electiua non veniunt in mandatis de prouidendo, niſi de electione eſſet facta ſpecialis mentio.*

43 *Electio propriè ſumpta non in omnibus beneficiis electiuis locum habet, ſed in paucis, propter reſeruationes Sedi Apoſtolicæ factas.*

44 *Collegium quodlibet ſeu Congregatio debet ſibi Prælatum eligere, niſi obſtet conſuetudo, vel priuilegium, aut contraria ſuperioris voluntas.*

45 *Collegium conſiſtere poteſt in duobus, ad minus, & ad eos ſpectabit electio.*

46 *Collegium poſtquam in duobus ſaltem fuerit conſtitutum, poteſt nihilominus totum ipſius ius ad vnum reduci, & in eo conſeruari, aliis mortuis, priuatis, ſuſpenſis, vel excommunicatis.*

47 *Succeſſorem ſibi præeligere etiam in exitu vitæ nulli Prælato conceſſum eſt.*

48 *Pupilli ſiue impuberes, quamuis de numero ſint eligentium, vocem in electione non habent.*

49 *Conuerſi laici in electione Prælati Regularis vocem non habent, niſi illam habeant ex priuilegio, ſtatuto, fundatione, vel conſuetudine.*

50 *Regulares, qui tacitè vel expreſſè profeſſionem non emiſerint, vocem non habent in electione ſui Prælati, declarando vt ibi.*

51 *Canonicus Cathedralium, & Collegiatarum Eccleſiarum, niſi ſaltem in Ordine Subdiaconatus fuerint conſtituti, vocem in Capitulo non habent.*

52 *Electionis tempore Subdiaconatus ſuſcipiens habere debet votum in electione, quamuis tempore vacationis illum non habuiſſet.*

53 *Capitulum non tenentur expectare, vt quis promoueatur ad ſacros Ordines intra tempus à Iure electioni faciendæ præfixum, quamuis dicat ſe eſſe paratum Ordines ſuſcipere.*

54 *Collegium non tenetur expectare impuberem vt perueniat ad ætatem legitimam, nec nouitium vt profiteatur, niſi mora modica eſſet futura, neque damnum vllum Eccleſiæ allatura.*

55 *Amentes perpetuò vocem in electione non habent.*

56 *Excommunicatione maiori ligati priuantur ipſo iure eligendi poteſtate, ſi ſint notorij, ſeu non tolerati ab Eccleſia, vel publici percuſſores Clericorum.*

57 *Electio facta cum interuentu vnius excommunicati non tolerati minimè valet, nec ſuſtineri poteſt ex perſona eorum, qui non ſunt excommunicati, niſi excommunicatus per violentiam, &c.*

58 *Suſpenſi per ſententiam Iudicis, aut etiam Canonis ſunt ipſo iure priuati eligendi poteſtate, præterquam ex cauſa participationis.*

59 *Suſpenſi ab officio, & beneficio ſimul, ſiue ab officio tantùm, ipſo iure eligendi poteſtate priuantur, non tamen ſi ſint ſuſpenſi ſolùm à beneficio, niſi vox competeret ratione illius beneficij, à quo reperiuntur ſuſpenſi.*

60 *Suſpenſus ſimpliciter nunquam poteſt eligere, quia intelligitur ab officio, & beneficio, vbi contrarium ex verbis, aut intentione ferentis aliud non intelligeretur.*

61 *Suſpenſi Religioſi à Diuinis poſſunt eligere.*

62 *Interdicti ipſo iure eligendi poteſtate priuantur.*

63 *Clerici perſonale, aut locale interdictum violantes exercendo actum ſacri Ordinis, vel celebrando officia diuina ab electione arcentur.*

64 *Celebrantes in loco interdicto ſcienter abſque priuilegio ſpeciali ipſo iure eligendi poteſtate priuantur.*

65 *Irregulares voce actiua non priuantur.*

66 *Indignum ſcienter eligentes, aut ſimiliter poſtulantes pro ea vice eligendi poteſtate priuantur non autem ſi nominarint tantùm.*

67 *Eligentes ſcienter indignum ſunt priuati poteſtate eligendi in prima tantùm electione immediatè ſequenti, non autem in tota vacantia.*

68 *Iudicis arbitrio relinquitur an eligens præſumatur ſciuiſſe electum fuiſſe indignum, & ex quibus hæc ſententia colligatur.*

69 *Compro*

69 *Compromittentes electores abſolutè in aliquem qui indignum elegit, non priuantur eligendi poteſtate, niſi talem electionem ratam habuerint.*

70 *Indignus dicitur, qui habet defectus perſonæ expreſſos* in c. cùm in cunctis, de elect.

71 *Indignum ſcienter in electionibus nominantes nequaquam eligendi poteſtate priuantur, niſi ex votis eorum communis electio ſequatur.*

72 *Patroni Eccleſiaſtici dicuntur eligere.*

73 *Patroni Eccleſiaſtici priuantur iure præſentandi eo modo, quo eligentes.*

74 *Patroni laici ſi indignum ſcienter præſentauerint, pro ea tantum vice præſentandi iure priuantur.*

75 *Indigno beneficium ſcienter conferens priuatus eſt conferendi poteſtate, & propter conferentis negligentiam deuoluitur ad ſuperiorem beneficium incapaci collatum.*

76 *Epiſcopus debet prius ſcire conditionem eius, cui confert beneficium, & ita præſumitur.*

77 *Vicarius habens ſpecialem poteſtatem ad conferendum beneficium, ſi indigno contulit, non erit Epiſcopus conferendi poteſtate priuatus, niſi Epiſcopus ratam habuerit collationem.*

78 *Poſtulatum tanquam inſtitutum, vel adminiſtratorem ad Eccleſiam recipiens, eligere prohibetur.*

79 *Laicos ad electionem contra ſtatuta Canonica admittentes eligere prohibentur.*

80 *Electio facta per abuſum ſecularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla..*

81 *Laici ad coeligendum admitti non debent in Eccleſiaſticorum Prælatorum electionibus.*

82 *Clericus à laicis Eccleſiam nullo modo obtinere poteſt.*

83 *Electores ob delictum commiſſum poteſtate eligendi priuati, eligendi poteſtatem amplius non habent, & illa ad alios, qui non deliquerunt, deuoluitur, ſed ſi iy etiam delinquant, vel indignum eligant, tunc ad Superiorem deuoluitur.*

84 *Eligere negligentes intra tempus ſtatutum, poſtea ab electione arcentur.*

85 *Electio Prælati in Cathedralibus, & Regularibus Eccleſiis intra tres menſes à die vacationis facienda eſt, quibus elapſis deuoluitur ad proximum ſuperiorem, & eo ſimiliter negligente deuolutio aſcendit vſque ad Papam.*

86 *Capituli pars quando delinquit in electione, tunc eligendi poteſtas ad alios deuoluitur non culpabiles, quamuis ſint pauciores; ſi verò totum ſit in culpa, ad proximum ſuperiorem deuoluitur.*

87 *Eligendi poteſtatem non habent qui ſuo voto renuntiarunt, renuntiatione iam acceptata à Superiore.*

88 *Vocari ad electionem qui debeant, & quomodo, & num. ſeqq.*

89 *Vocandi ſunt ad electionem qui ſunt in Prouincia, ſiue Diœceſi, maximè quando abſentia non eſt affectata, vel ſuſpecta.*

90 *Citatio electorum abſentium facienda eſt ſingulariter, & perſonaliter ſi ſciatur vbi degant, & commodè, & ſine periculo fieri poſſit.*

91 *Citatio facienda eſt per publicum edictum in Eccleſia ex qua ſunt electores abſentes ſi neſciatur vbi commorentur, vel vbi ſunt ſoliti commorari.*

92 *Citatio eſt facienda in domo ſi citandus inueniri non poteſt.*

93 *Domicilium ſi quis non habeat, tunc citatio facienda erit in loco vbi habitare conſueuerit.*

94 *Reſidentiam facere quis præſumitur in loco vbi habitare conſueuit.*

95 *Nuncio præſertim iurato creditur an aliquis ex vocalibus abſens ſit vocatus necne.*

96 *Vocati ad electionem ſi intra aſſignatum terminum competentem non venerint, non ſunt de cætero expectandi.*

97 *Electores etiam elapſo termino expectandi ſunt quamuis pauciores vbi abſque periculo, & incommodo expectari poſſent, & ex aliqua cauſa neceſſaria, vel probabili detinerentur.*

98 *Electio ſi dolo, potius excludendi abſentes quàm alia legitima cauſa accederetur in ipſorum præiudicium, reclamationi locus erit.*

99 *Electores ſi ad electionem vocauerunt eos quos vocare non tenebantur, an teneantur expectare illos vſque ad terminum præfixum, oſtenditur.*

100 *Electionis facienda tempore abſens ſi iuſto tempore detineatur, poterit vnum, vel plures procuratores conſtituere, qui per ſe votum in electione præſtent.*

101 *Votum abſentis, vt per procuratorem poſſit ſuſtineri tria requiruntur.*

102 *Procuratores plures ad eligendum deſignati ſi ſimul concurrerint quis præferendus, oſtenditur.*

103 *Procuratores duo vbi fuerint dati in diuerſis inſtrumentis eodem die confectis, & non appareat quis ex illis ſit reuocatus, mutuò ſe confundunt.*

104 *Procurator ad eligendum debet conſtitui vnus de collegio, qui ſit eiuſdem qualitatis cum abſente, niſi Capitulum ex gratia velit conſentire, vt committatur extraneo.*

105 *Procurator ex Collegio ab abſente ſimpliciter conſtitutus in caſu electionis non poteſt vnum ſuo, & aliam procuratorio nomine eligere, niſi merita duorum vel trium eſſent omnino æqualia.*

106 *Procuratores legitimè conſtituti cum generali mandato ad eligendum ab iis, qui legitimè impediti ſunt, non excluduntur, dummodo non habeant ſpeciale mandatum de eligenda certa perſona.*

107 *Ordinum ſuperioribus abſentibus, & legitimè impeditis, licet mittere alium ad Capitulum generale, qui ſuo loco, & nomine in electione ſuffragium ferat, ſi ex inſtitutis, & Decretis ſuæ Religionis id concedatur.*

108 *Procuratorem vt quis elector poſſit conſtituere, debet abeſſe à loco vbi fit electio, & eſſe in loco à quo poſſit, & debeat vocari.*

109 *Elector abſens à loco vbi fit electio poterit procuratorem conſtituere ſi legitimo, & vero impedimento detentus venire non poſſit.*

110 *Procuratori abſque mandato affirmanti medio iuramento ſuper impedimento Capitularis non valentis ad electionem venire minimè creditur, niſi maior pars eligentium remittat impedimenti probationem.*

111 *Procurator debet ceſſare ſi contingeret electorem abſentem impeditum, qui illum conſtituit interim mori, acta tamen ante notitiam ſunt valida.*

112 *Elector abſens ſi nullum inueniat in Collegio, qui*

velit eſſe eius precurater, non poteſt cogi aliquis ad acceptandum, nec talis abſens hoc caſu poterit nolente Capitulo extraneum deputare.

113 Electorum aliquis ſi Canonicè vocatus non fuerit, poteſt electionem irritam facere, niſi velit eam ratam habere.

114 Conſenſus contemptorum poteſt interuenire antè, & poſt electionem, non tamen eorum voce aliis accedentes augere poterunt numerum votorum electorum.

115 Electio quibuſdam non vocatis facta non eſt ipſo iure irrita, ſed eis petentibus venit annullanda, dummodo ante confirmationem electionis oppoſitio de contemptu fiat, niſi adſit ignorantia.

116 De contemptu agere poteſt ſolus is, qui neglectus, & non vocatus extitit, quamuis non ignorauerit mortem Prælati.

117 Electione irrita ex quo facta fuit aliquibus contemptis, an contemptores pro prima vice eligendi facultate priuentur applicanda contemptis dumtaxat? oſtenditur.

118 Excommunicatione maiori ligati, ſiue ſint tolerati, ſiue non, ad nullam poſſunt Prælaturam aſſumi, & talium electio ipſo iure eſt nulla, quamuis fiat ignorantibus inuincibiliter tam electoribus, quàm ipſo electo.

119 Excommunicatio minor, quæ ex participatione cum excommunicatis incurritur, impedit electionem in foro exteriori.

120 Electores ſcienter eligentes ligatum minori excommunicatione, non ſunt priuati pro prima vice poteſtate eligendi.

121 Electio ſi de facto fiat de excommunicato minori excommunicatione, mero Iure valida erit.

122 Electio ignoranter facta de excommunicato miri excommunicatione eſt valida.

Eligi non poſſunt.

123 Suſpenſi,

124 Interdicti,

Irregulares,

125 Illegitimi, & non legitimæ ætatis.

126 Reiectus qui ſemel eſt ob vitium perſonæ, non poteſt amplius eligi niſi ſit ſpecialiter reſtitutus.

127 Eligi quidem non poteſt, ſed tantùm poſtulari, qui alteri Prælaturæ incompatibili eſt alligatus.

128 Regulares pœnitentiati à ſancto officio ad dignitates, & Prælaturas omnino inhabiles ſunt, etiamſi pœnitentias impleuerint.

129 Electio quando ſit irrita ipſo iure, & quando veniat irritanda per ſententiam ex vitio electorum, oſtenditur.

130 Electi ad probanda impedimenta etiam laici, & fœminæ admittuntur, eorum tamen teſtimonio non ſtatur ſi de fama tantũ, & auditu deponant.

131 Indignum, aut excommunicatum ſola Confeſſione notum eligens non incurrit pœnas, quæ in Iure eligentibus indignos decernuntur.

132 Eligendus eſſet erat ad Prælaturam, vel Dignitatem vnus de gremio ipſius Eccleſiæ quandiu in ea reperiretur idoneus, valeret tamen electio ſi aliunde aliquis idoneus aſſumatur.

133 Electio facta à maiori, & ſaniori parte Collegij ſemper præualet, ſiue electus ſit ex propria Eccleſia, ſiue ex aliena.

134 Ambitioſi non ſunt eligendi.

135 Ambitioſus, etiamſi eſſet Sanctus, ex ambitione fit indignus.

136 Eligens indignum, ex quo multa mala gubernationes oriuntur, non peccat niſi vnum peccatum, in eligendo ſcilicet.

137 Eligentes non aliter ſuæ obligationi ſatisfaciunt, quàm ſi eligant illum, qui maioribus innatur meritis.

138 Dignus in beneficiis ſimplicibus ſufficit, vt eligatur, omiſſo digniore.

139 Dignum eligens omiſſo digniore non tenetur ad reſtitutionem.

140 Prælatus promouens indignum tenetur ad intereſſe Eccleſiæ, quam læſit.

141 Dignum eligens omiſſo digniore in prouiſione facienda per concurſum, & oppoſitionem, an teneatur ad reſtitutionem? oſtenditur, & num. 142.

143 Eligentes an poſſint negare ſuffragia illi, quem ex ſola Confeſſione indignum agnouerunt abſque violatione ſigilli Sacramentalis? oſtenditur.

144 Electio Prælati fieri non debet antequam mortuus prædeceſſor traditus ſit ſepulturæ.

145 Electores legitimo impedimento ceſſante tenentur in Cathedralibus & Regularibus Eccleſiis intra tres menſes Prælatum eligere, quibus elapſis ad ſuperiorem deuoluitur electio.

146 Electores facta electione tenentur infra octo dies petere ab electo conſenſum, qui intra menſem à die præſentationis eiuſdem electionis tenetur illum præſtare.

147 Electioni de ſe facta qui ſemel renuntiauerit non eſt amplius audiendus.

148 Electionis faciendæ modus eſt triplex per ſcrutinium, per compromiſſum, & per communem inſpirationem, aliter facta electio ipſo iure eſt nulla.

149. Cap. quia propter, de elect. verba referuntur.

150 Epiſcopi ſoli ſunt ſponſi Eccleſiarum.

151 Regulares Eccleſiæ viduatæ dicuntur, cùm ſine Paſtore remanent.

152 Prælatorum Regularium Electiones in multis Epiſcoporum electionibus comparantur.

153 Forma cap. quia propter, de elect. ſeruari debet in electione Abbatum, & in electione Regularium Prælatorum, vt n. 154.

155 Guardianorum in electionibus ſeruanda eſt forma cap. quia propter, de elect.

156 Abbates, & Regulares vtriuſque ſexus Prælati eligi debent per vota ſecreta, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur.

157 Electio Prælatorum Regularium ita debet fierè per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis.

158 Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 6. non derogat diſpoſitioni cap. quia propter, de elect.

159 Beneficiatorum, ſeu Prælatorum inferiorum in electionibus non eſt neceſſariò ſeruanda diſpoſitio cap. quia propter, de elect. ſed ſufficiunt ad id ſingulares conſenſus exiſtentium in Capitulo.

160 Cap. quia propter, de elect. non habet locum in poſtulatione, & collatione.

161 Cap. quia propter, diſpoſitio non ſe extendit ad inferiores dignitates in Collegiatis exiſtentes.

162 Forma cap. quia propter, de elect. ita eſt de ſubſtantia electionis, vt aliter facta electio non teneat.

163 Capitula quæcumque etiam Regularium non poſſunt.

ſunt aliquid ſtatuere contra text. in cap.quia propter, de elect.

Forma omnes, quibus Regulares vtuntur in electionibus ſuorum Prælatorum, ſemper inhæreat diſpoſitioni c.quia propter, de elect.*ibid.*

164 *Capitula Generalia Regularium, ſeu Generales eorundem Regularium Superiores ſupplere non poſſunt defectus occurrentes in eiuſmodi electionibus ob non ſeruatam formam* cap. quia propter, de elect.

165 *Concilij generalis decretis non cenſetur derogatum per clauſulas generales in priuilegiis apponi conſuetas, niſi expreſſa mentio fiat, vel expreſsè ſit reſeruata auctoritas Papæ, & Sedis Apoſtolicæ.*

166 *Scrutinij forma vſitatiſſima eſt in electionibus celebrandis.*

167 *Electio per modum ſcrutinij facienda vt legitima ſit, requiritur vt electores vocati collegialiter congregentur in vnum in aliquo publico, honeſto loco, Eccleſia, ſeu Conuentus.*

168 *Vota data extra Capitulum, & poſt factum ſcrutinium non augent numerum eligentium.*

169 *Electiones in cubiculis, & clandeſtinis locis per occulta conuenticula facta reprobantur.*

170 *Electio in qua ſeruanda eſt forma* cap. quia propter de elect. *non debet fieri de nocte, niſi aliqua pergrauis neceſſitas vrgeret.*

171 *Noctis appellatione intelligitur tempus, quod incipit poſt datum ſignum ad ſalutationem Angelicam, quouſque videri poteſt lumine artificiali vſque ad diem, hoc eſt, vſque ad illud tempus, quo iam albeſcit.*

172 *Conſenſus, vel diſſenſus vt in electionibus collegialiter, & ſimul in vnum præſtetur, eſt generaliter in omnibus explicandis per Capitulum, & vniuerſitatem.*

173 *Conſenſus in vnum, & certo tempore exigebatur in electionibus, ante formam* cap.quia propter, de elect.

174 Cap. quia propter, de elect. *forma non habet locum in electionibus inferiorum dignitatum.*

175 *Dictio,* ſingulariter, *quid ſignificet, oſtenditur.*

176 *Locus electionis facienda dummodo clandeſtinus non ſit, minimè eſt de ſubſtantia electionis.*

177 *Electio quamuis facta non ſit in loco conſueto, debet nihilominus confirmari.*

178 *Electio Prælati debet de congruentia fieri in Eccleſia Cathedrali, ſeu loco conſueto, in ſubſidium verò vbi commodius daretur facultas.*

179 *Principium omnium gerendorum à Deo ſumendum.*

180 *Spiritus ſancti gratia eſt inuocanda in electionibus Prælatorum.*

181 *Miſſa de Spiritu ſancto pro forma, & validitate electionis præmittenda eſt, de hoc eſſet particularis conſtitutio cum clauſula irritanti.*

182 *Iuramenta publicè ſunt electoribus collegialiter congregatis in vnum præſtanda de eligendo magis idoneo ſecundum Deum.*

183 *Tractatus in electionibus præcedere debent.*

184 *Scrutatores, qui eligentium ſuffragia exquirere, & ſuſcipere debent, requiruntur ſubſtantialiter.*

185 *Scrutatores vt tres, & non pauciores eligantur, requiritur pro forma.*

186 *Electio nulla eſt, vbi tres ſcrutatores non ſunt de Capitulo.*

187 *Subſtantialia formæ*, c. quia propter, de elect. *vnde incipiat? oſtenditur, & num. ſeqq.*

188 *Doctori de conſuetudine atteſtanti non creditur.*

189 *Concurſus eſt nullus in quo cum examinatoribus Synodalibus interuenit alter, qui non erat examinator Synodalis.*

190 *Regula,* Vtile per inutile non vitiatur, *locum non habet quando aliquid inducitur pro forma ſubſtantiali.*

191 *Conſuetudine an poſſit introduci vt aliqui extra Collegium interueniant in electione, poſſintque eligi ſcrutatores? oſtenditur.*

192 *Lex Papæ non poteſt abrogari ſaltem abſque illius ſcientia.*

193 *Conſuetudo vt inducatur contra Canones, requiritur ſcientia, & expreſſus conſenſus Papæ etiam quantocunque temporis ſpatio illa fuerit ſeruata.*

194 *Papa non habet poteſtatem à Populo, ſed immediatè à Deo.*

195 *Scrutatores debent de eſſentia cunctorum electorum vota diligenter exquirere.*

196 *Scrutatores quomodo ſcrutentur? oſtenditur.*

197 Cap.quia propter. de elect. *declarantur.*

198 *Electio facta ſub illa conditione,* ſi placuerit Papæ, *eſt irrita.*

199 *Electores non poſſunt ſub conditione, vel alternatiuè eligere.*

200 *Vota conditionata, incerta, aut ex alio capite inutilia pro non datis habentur.*

201 *Vota in electionibus ſecretè exquiri debent.*

202 *Electio ſecreta, & Canonica reputatur vbi aliqui electi fuerint à Superioribus, qui vota omnium diligenter exquirant.*

203 *Vota per Epiſcopum, vnà cum Vicario vel alio viro aſſumpta oretenus accipi poſſunt in electione Abbatiſſarum.*

204 *Votum ſuum quiſque eligentium in ſchedula ita ſcriptum deferre debet, vt nec ipſis ſcrutatoribus notum fiat.*

205 *Vota ſingulorum eligentium non debent publicari, ſed ſecreta manere.*

206 *Electio Abbatiſſæ facta per vota non ſecreta, etiam per ignorantiam Decreti Concil. Trid. non valet.*

207 *Eligentes per ſchedulam aliquo patienti ſigno ſignatam faciunt electionem non ſecretam.*

208 *Electio eſt nulla quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ, vel alteri reponunt in capſula.*

209 *Oſtenſio ſimplex ſchedulæ ſecretè facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipſe eligat, non tollit quin electio ſubſequens immediatè ſit ſecreta.*

210 *Oſtenſio vnius ſchedulæ non efficit ſecreta electioni, ſecundum aliquos.*

211 *Electio eſt nulla, etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur.*

212 *Suffragiorum inquiſitio debet fieri ſigillatim.*

213 *Vota omnium electorum ſigillatim exquiſita debent in ſcriptis redigi.*

214 *Suffragia omnia de forma debent mox in communi publicari, omni prorſus appellationis obſtaculo remoto.*

215 *Vota in ſcriptis redacta, vt publicentur, & de forma ſubſtantiali electionis.*

216 *Vota quando dicantur in communi publicari, oſtenditur.*

217 *Electores, ante ſcrutinij publicationem variare*

poſſunt, & alios ad libitum nominare, non autem publicato ſerutinio.

218 *Scrutiny publicatio realis, & diſtincta neceſſaria eſt in electionibus Abbatum, per quorum obitum viduatur Eccleſia.*

219 *Votorum collatio reſpectu numeri, meriti, & zeli ſtatim de ſubſtantia fieri debet, facta ſuffragiorum publicatione.*

220 *Electio debet fieri à maiori parte comparatiuè ad minorem partem omnium congregatorum pro electione.*

221 *Electiones attento Concilio Trident. ita in poſterum per vota ſecreta ſunt facienda, vt ſingulorum eligentium vota nunquam publicentur.*

222 *Electio à maiori votorum, ſeu ſuffragiorum numero facta valida reputatur, dummodo ipſa vota ſint legitima, nec vllam patiantur exceptionem.*

223 *Maior pars in electionibus non attenditur comparatione minoris, & reſpectu numeri, ſed reſpectu, & in ordine ad totum Capitulum.*

224 *Votorum in computatione non eſt habenda ratio illorum, qui recedunt à loco, vbi facienda eſt electio.*

225 *Electio communis facienda eſt facta votorum collatione.*

226 *Electio communis etiam de ſubſtantia actus debet fieri ſtatim poſt collationem abſque vlla morali interruptione.*

227 *Schedula concremantur coram Capitulo, facta publicatione.*

228 *Publicatio electionis facienda eſt expreſſa, & clara voce.*

229 *Scrutatores poſſunt etiam per litteras fidem facere.*

230 *Hymnus* Te Deum laudamus, *ſi omittatur, non propterea vitiatur electio.*

231 *Electio per ſortes facta ad officia, & dignitates Eccleſiaſticas eſt ipſo iure nulla.*

232 *Electio celebrata per metum impedientem omnino libertatem eligendi, eſt ipſo iure nulla.*

233 *Electio nulla eſt ipſo iure ſi arctaretur ad tres, vel quatuor.*

234 *Electio facta per abuſum ſecularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla.*

235 *Electioni de ſe facta per abuſum ſecularis poteſtatis conſentiens, quam pœnam incurrat? oſtenditur.*

236 *Electiones clandeſtinæ irritandæ, & caſſandæ ſiunt.*

237 *Electio illius, qui requiſitus antequam eſſet electus, electioni de ſe facienda conſenſit, caſſanda eſt.*

238 *Electio in quibus caſibus poſſit iterum celebrari? oſtenditur.*

239 *Beneficium non vacat per mortem præſentati, qui non fuit inſtitutus.*

240 *Electus poſt conſenſum ante confirmationem poteſt ſine Superioris auctoritate electioni de ſe factæ renunciare.*

241 *Clericus, qui aliquid opponit in perſonam electi ad Dignitates, Perſonatus, & Canonias, & in probatione defecit, quam pœnam incurrat, oſtenditur.*

242 *Expenſæ neceſſariæ, quæ fiunt à Capitulo pro electione Prælati ſunt de bonis ipſius Prælaturæ ſoluendæ.*

243 *Electio intimanda eſt electo antequam ad Superiorem deferatur.*

244 *Electus ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto non conſenſerit electioni, tunc vacat Prælatura.*

245 *Electus in Prælatum quibus caſibus tenetur electioni de ſe factæ conſentire, oſtenditur.*

246 *Confirmatio electionis quando, & per quos, & intra quod tempus petenda? oſtenditur.*

247 *Electus ante confirmationem adminiſtrare non præſumat, ſi ſecus faciat etiam in vno actu perfecto, eo ipſo priuatur omni iure acquiſito per electionem.*

248 Cap. fin. de elect. lib. 6. *non ſeruatur in prouiſionibus, quæ fiunt in Rom. Curia.*

249 *Abbatiſſa à maiori parte quàm à duabus electa, ſi eius confirmatio impugnetur, poterit interim adminiſtrare.*

250 *Confirmatio electionis à quibus fieri poſſit? oſtenditur.*

251 *Confirmator electionis, an & quando ad confirmationem deuenire debeat? oſtenditur, & num. 252.*

253 *Indignum per negligentiam, vel ſcienter & per malitiam confirmans quam pœnam incurrat? oſtenditur.*

254 *Terminus ad confirmationem concedendam an ſit Iure præfixus?*

255 *Simoniæ quæcumque labes abſit à confirmatione, eſt enim ipſo iure nulla confirmatio ſimoniacè facta.*

256 *Electio ſimoniaca reputabitur ſi pro ſuffragio quis promiſerit beneficium.*

257 *Electio eſt ſimoniaca in qua electores conueniunt, vt alter ſuffragetur vni in vna electione, quia alter ſuffragabitur alteri in alia.*

258 *Electio ſimoniaca erit ſi aliquis, ignorante electo, pro eo eligendo pecuniam dederit.*

259 *Pecuniam offerre pro electione particularis perſonæ etiam digniſſimæ non eſt licitum.*

260 *Electus ſimoniacè eſt ipſo iure priuatus, & tenetur cedere beneficio vbi primùm ſciuerit, fructúſque bona fide non conſumptos reddere.*

261 *Electio ſeu prouiſio irrita non videtur, ſi eligendus ſciens, vel dubitans committi ſimoniam in ſui fauorem, declarauerit ſe illi non conſentire.*

262 *Simoniaca electio non erit ſi quis tradiderit pecuniam electoribus indignum eligere volentibus ne illum eligant, & vide caſum n. 263.*

264 Cap. Matrhæus 23. de ſimon. *declaratur.*

265 *Simoniam committit diguus offerendo in concurſu beneficiorum pecuniam digniori vt deſiſtat ab oppoſitione.*

266 *Simonia ſi commiſſa fuerit in confirmatione, vel collatione, ob quam ea irrita exiſtat, non ideo etiam irrita erit electio.*

POSTQVAM de omnibus Eccleſiæ 1
Prælatis hactenus egimus, & quomodo ſinguli eligantur, quodque ſuum cuique munus incumbat, oſtendimus. Viſum eſt hoc in loco priuſquam ad reliquas Eccleſiaſticarum perſonarum materias procedamus, de electione omnium Prælatorum in genere aliquid breuiter annotare. Cùm enim Ius electionis hodie ſublatum ferè videamus, vt ſuprà de electione Epiſcoporum oſtendimus, & infrà etiam videbimus, multa, quæ in hac materia à ſacris Canonibus ſunt conſtituta, omirrimus, in quibus tamen Iuris Eccleſiaſtici ſtudioſos ad eos, qui hac de re plenè ſcripſerunt, duximus

ximos remittendos; Nos verò hæc tantummodo
compendioſè exponemus, videlicet, Quid ſit ele-
ctio? & quot eius ſpecies? in quibus Eccleſiis, aut
beneficiis locum habeat? quis poſſit aut non poſ-
ſit eligere, & qui ſimiliter eligi poſſint, vel mini-
mè? quo tempore ſit facienda electio & quomo-
do, an & quando mutari poſſit? & quibus caſibus
ſit irrita? à quo, & quomodo ſit confirmanda, &
ad quid teneatur electus, & quando Ius, vel qualis
ei auctoritas acquiratur?

2 Sciendum eſt igitur primò, quòd aſſumuntur
Prælati ad regimen Eccleſiarum, vel ad dignita-
tes, & beneficia pluribus modis, quibus ſcilicet de
Prælato Eccleſiis prouidetur, nempe per electio-
nem, vt *per tot. tit. de elect. in Decretalib. & Sexto,
& Clem.* per poſtulationem, *per tot. tit. de poſtulat.
Prælat.* per nominationem, aut ſimplicem petitio-
nem, & per collationem, *cap. 1. 32. diſt. c. Adrianus,
c. in Synodo. 63. diſt. c. quando, ead. diſt. cap. quod Dei
timorem, de ſtatu Monach.* Per præſentationem, vt
in tit. de iurepatronat. per tranſlationem, vt *in tit.
de tranſlat. Epiſcopi*, & per adminiſtrationem, velu-
ti in coadiutore, qui datur Prælato cum futura
ſucceſſione, vt ſuprà *de Vicario* vidimus. Aliis quo-
que modis dici poteſt Eccleſiis de Prælato proui-
deri, ſed ad beneficiorum potius collationem per-
tinet, de quibus infrà ſuo loco videbimus.

3 Verùm tribus præcipuè modis ex his, quæ re-
tulimus, eligi dicuntur Prælati, ſcilicet per ele-
ctionem, poſtulationem, & tranſlationem. Electio
eſt alicuius perſonæ ad Prælationem, vel frater-
nam ſocietatem Canonicè facta vocatio, gloſſ. *in
rub. de poſtulat. Prælat. in 6.* & *in c. 1. eod. tit. in verb.
vera poſtulatio.* Petr. Gregor. *de elect. c. 2. n. 14.* Iul.
4 Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 13. n. 31.* Duo-
bus autem modis ſumi poteſt electio, primò ſci-
licet propriè pro ea, quæ plurium conſenſu per
vota, vel ſuffragia fit ſecundùm Canones, & de
hac intelligitur gloſſ. prædicta; & ſic ſumitur *in
tit. de elect.* Secundò impropriè pro ea, quæ à ſolo
fit Superiore, & propriè in beneficiis vocatur col-
latio, ſeu inueſtitura, ſeu inſtitutio, & ita etiam
Prælati dicuntur per collationem ſeu inueſtitu-
tam eligi, quæ de Eccleſia fit in eorum perſonis, *d.
cap. Adrianus, cum ſeq. diſt. 63.*

5 Poſtulatio autem eſt petitio gratiæ facta Supe-
riori, quâ aliquis petitur in prælatum, qui propter
impedimentum aliquod Canonicum non poterat
ab electoribus eligi, Panorm. *in rubr. de poſtulat.
Prælat.* Caſtellin. *de elect. cap. 2. n. 1.* & differt à no-
minatione, & ſimplici petitione, aut præſentatio-
ne, quod vt aliquis dicatur propriè per poſtulatio-
nem aſſumptus, neceſſe eſt quòd propter aliquod
impedimentum aſſumi per electionem non po-
tuerit, vt dictum eſt; quod tamen impedimentum
non ſit ex delicto proprio eius, qui poſtulatur, &
ideo poſtulari non poſſunt criminoſi, vt homici-
6 dæ, periuri notorij, bigami irregulares, & alij, in
quibus non ſolet Iuris rigor relaxari, vt per Azor.
inſtit. moral. p. 2. l. 6. c. 17. q. 9. Valer. Regin. *in praxi
fori pœnit. l. 30. tract. 3. num. 202.* Iul. Lauor. *var. lu-
cubr. tom. 1. tit. 4. c. 14. n. 3.* vbi cum Mand. *de elect.
par. 1. c. 53.* hoc intelligit dummodo pœnitentiam
non egerint. Indigni pariter nec poſſunt poſtula-
ri, imò illum poſtulantes priuantur poteſtate po-
7 ſtulandi, & eligendi, *c. 1. & 2. de poſtulat. Præl. cap.
ſcriptum, ad finem, de elect.* Azor. *d. c. 17. q. 6.* Iul. La-
uor. *d. c. 14. n. 3.* nec poſtulari poſſunt excommuni-
8 cati, Cou. *in c. alma mater, p. 1. §. 7. ſub n. 5.* Rebuff.
in c. poſtulaſti, num. 95. de Cleric. excommun. miniſt.
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

Mart. Alter, *de cenſ. tom. 1. diſp. 13. l. 2. c. 3. verſ. quod
probatum eſt*, Anton. Ricciul. *de iure perſonarum
extra gremium Eccleſiæ exiſtentium, l. 4. c. 6. n. 24.*

Poſtulari autem poteſt, qui legitimam non ha-
bet ætatem, item qui non eſt ex legitimo matri- 9
monio natus, & qui non eſt ſacris Ordinibus ini-
tiatus, & qui eſt alteri Eccleſiæ alligatus, Sylueſt.
in ſum. verb. poſtulatio, q. 3. Mandsgot. *de elect. nouo-
rum Prælat. p. 1. cap. 53.* Caſtellin. *de elect. cap. 2. n. 5.*
Iul. Lauor. *d. cap. 14. num. 5.* Vnde Cardinalis non
poteſt in Epiſcopum eligi, ſed poſtulari, *cap. bonæ
memoria, 3. de poſtul. Prælat.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 16.* 10
num. 67. Azor. *inſtit. moral. part. 2. l. 4. cap. 3. q. 15.*
vbi ſubdit ideo *in cap. Eccleſia veſtra, il 2. de elect.*
Cardinalem Canonicum erectum non poſtulatum
fuiſſe, quia erat Canonicus, & vt Canonicus fuit
electus in Epiſcopum, vel forſan quia non erat 11
S. R. E. Cardinalis, ſed Canonicus Cardinalis,
id eſt, principalis inter Canonicos illius Eccle-
ſiæ. Et Epiſcopus vnius Eccleſiæ non poteſt eligi
ad aliam Dignitatem, ſed poſtulari, ex quo eſt ma-
trimonialiter propriæ Eccleſiæ alligatus, liberum-
que volatum non habet, *cap. vlt. de poſtul. Prælat.*
Petr. de Biax. *in direct. elect. part. 2. c. 34.* Bertſchin.
de Epiſcopo, lib. 2. q. 50. n. 89. Valer. Regin. *in praxi
fori pœnit. lib. 30. tract. 3. num. 202. in fine* Eraſm. à
Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, par. 4. q. 5.
num. 2.*

Quamuis aliqui exiſtimauerint ad poſtulatio- 12
nem requiri vnanimem omnium Electorum con-
cordiam, alij verò quod duæ ſaltem ex tribus par-
tibus in poſtulatum conueniant: communis tamen
plurimorum opinio eſt, quod ſufficiat ſi maior pars
conſenſum præſtet; prout ex text. *in cap. ſcriptum,
de elect.* tenent Syluest. *verb. poſtulatio, qu. 1.* Azor.
d. part. 2. lib. 6. cap. 17. q. 3. Iul. Lauor. *d. cap. 14. n. 7.* 13
Luc. Caſtell. *de elect. cap. 2. n. 8.* vbi teſtatur legiti-
mè poſtulatum illum dici, qui à maiori parte eo-
tum, ad quos ſpectat electio, in alio tamen Con-
uentu aſſignatus, fuit poſtulatus; vnde ſi non eſt
ſufficienter vltra medietatem poſtulatus, etiamſi
ex decem habeat quinque poſtulationes, & duas
electiones, non cenſetur ſufficienter poſtulatus,
vt declarauit ſacra Congregatio cauſis Epiſcopo-
rum & Regularium præpoſita, *de menſe Decem-
bri 1618.* refert Iul. Lauor. *d. num. 7.* vbi *n. 8.* ſub-
dit quòd facta poſtulatio debet præſentari, qua
præſentatione facta poſtulantes non poſſunt am-
plius ab ea recedere, & variare reuerentiam ſupe-
rioris ne illudatur, & *num 9.* reſoluit Superiorem
non poſſe poſtulationem factam ab omnibus, vel
à duabus partibus ob vtilitatem Eccleſiæ abſque
iniuria reiicere.

Sed ad meliorem prædictorum declarationem 14
ſciendum eſt duplicem eſſe poſtulationem, ſolem-
nem ſcilicet, & non ſolemnem, Lotter. *de re bene-
fic. lib. 3. q. 17. num. 231.* ſolemnis eſt cùm ſit ſer-
uata forma *c. quia propter. de elect.* & poſtulatur is,
in quem maior & ſanior pars conſentit, quem ſi
admittat Superior, qui ſuper quolibet impedimé-
to poſtulati facultatem habeat diſpenſandi, eúm-
que confirmet, tunc poſtulatio habet vim electio-
nis, nec poſtulantes poſt præſentatam poſtulatio-
nem poſſunt variare, non tamen poſtulato ante
confirmationem aliquod ius acquiritur, nam po-
teſt eum Superior reiicere, licèt ſi ſit valdè idoneus
poſſit adiri alius Superior ſupra proximum Supe-
riorem, qui poſtulationem admittere, & confir-
mare cogat. Non ſolemnis verò eſt cùm ab ali-
quo Superiore, cui non ſpectat, nuous confirma-

tionis petitur, vt ſuper aliquo defectu diſpenſet,
& in hac non ſeruatur aliqua forma, ſed ſi poſtu-
latio admittatur, talis admiſſio vim non habet ele-
ctionis, & confirmationis: ſed ex tali admiſſione
nihil aliod poſtulatus conſequitur, niſi quod cen-
ſetur redditus per poſtulationem habilis, vt eligi
poſſit, ita quod ſublatum eſt impedimentum, quo
obſtante prius eligi non poterat. Vide Petr. Gre-
gor. 1. *de elect. cap. 2. num. 11.* Iul. Lauor. *d. tit. 4. c. 13.*
num. 30. Rendin. *in prompt. recept. ſent. tom. 1. tit. 36.*
num. 35.

15 Cæterùm ſi Electoribus ipſis fiat alicuius po-
ſtolatio, vt eligatur non poſtulatio, ſed nomina-
tio, aut ſimplex erit petitio, nec talis per poſtula-
tionem, ſed per electionem erit aſſumptus; ſed &
quando duo ineligibiles poſtulantur, vt vnus ex
16 eis eligatur, erit nominatio potius quàm poſtola-
tio, vt *in cap. bona, il 1. de poſtul. Prælat.* licèt aliter
gloſſ. *ibi* intelligat. Poſtulatio quoque Abba-
tum, aut aliorum inferiorum non eſt verè & pro-
priè poſtulatio, ſicut Epiſcoporum, illi namque
eligi poſſunt, etſi alteri ſint alligati Eccleſiæ,
quamuis ſine licentia migrare non poſſint, quæ
per poſtulationem non ſolemnem aut propriam
imploratur.

17 Nominatio tripliciter accipitur. Primò quan-
do à Collegio aliquis proponitur, vt ſi dignus iu-
dicatus fuerit, eligatur; & in hac nullum ius ac-
quiritur, de qua *in cap. quòd ſicut, de elect.* Secundò,
quando Electores ſecretò aliquem in chartula no-
minant, de qua loquitur text. *in cap. ſi quis iuſto,*
ad fin. eod. tit. lib. 6. & in hac nec aliquod ius acqui-
ritur etiam publicato ſcrutinio; non tamen Ele-
ctores poſſunt variare, ſed benè antequam nomi-
natio publicetur, *cap. publicato: de elect.* Tertiò,
quando duo, vel tres digniores à Collegio nomi-
nantur, & Superiori offeruntur, vt quem maluerit
confirmet, & in hac licèt non acquiratur ius no-
minatis, non tamen datur variatio oblata nomi-
natione Superiori.

18 Ex quibus colligitur electionem, poſtulatio-
nem, & nominationem in multis differre, & in
primis, quia electio nititor Iuri, poſtulatio gra-
tiæ, per electionem vinculum matrimonialis ſpi-
ritualis initiatur, per poſtulationem vota tantùm
diriguntur. Eligitur dignus, & habilis, & qui
nullum impedimentum habeat poſtulatur verò
qui ſit quidem dignus, ſe inhabilis, licet non
omninò. In electione, ſi plures ſint electi, is po-
tior eſt, qui à maiori parte & ſaniore Capituli
eligitur, niſi aliud impediat, *cap. dudum, cap. quia*
propter, de elect. in poſtulatione verò, ſi poſtola-
tus concurrat cum electo, non obtinet niſi habeat
duas ex tribus partibus Capituli, *d. cap. ſcriptum,*
de elect. & ſic cæteris paribus ſemper poſtulatio-
ni præfertur electio. Item per electionem acqui-
ritur ius Prælaturæ, & Dignitatis, licèt non ad-
miniſtrationis, & exercitij ante confirmationem,
19 vt infra dicemus; per poſtulationem verò nullum
ius acquiritur poſtulato, ſed diriguntur tantùm
vota ad Superiorem, vt de gratia velit admittere
poſtulatum, *c. poſtulationem, de poſtulat. Prel.* Cuch.
in inſtit. maior. lib. 4. tit. 2. num. 28. Zerol. *in praxi*
Epiſc. p. 1. verb. ius ad rem, §. 14. Aloyſ. Ricc. *in col-*
lect. decisſ. p. 5. collect. 1648. Eraſm. à Cochier. *de iu-*
riſdict. Ordin. in exemptos p. 4. q. 5. n. 4. Nicol. Garc.
de benef. p. 4. cap. 3. num. 7. Iol. Lauor. *d. tit. 4. cap. 19.*
num. 109. Differt quoque nominatio ab electio-
ne, & poſtulatione: quia nominatio fit de plu-
ribus; electio verò & poſtulatio de vno tantùm,
Abb. *in d. cap. bona, il 2. num. 51.* In nominatione is
tantùm dignior proponitur, qui primò nomina-
tur, in poſtulatione verò, & electione, is dignior
viſus eſt, qui poſtulatur, vel eligitur, *cap. quorun-*
dam, de elect. in 6.

Differt quoque electio à poſtolatione, quia in 20
electione publicato ſcrutinio non licet variare, &
alios nominare; ſed collatio facienda eſt, & electio
celebranda, *cap. publicato. 58. de elect.* Lod. Miranda
d. tom. 2. q. 23. art. 24. concl. 2. Rota *in nullius Canoni-* 21
catus 22. Maij 1618. coram. R. P. D. Dunozetto. In
poſtulatione verò licet variare, & à poſtulatione
recedere, quouſque illa fuerit Superiori præſen-
tata, vt rectè tenent *in d. cap. publicato,* Ioan. Andr.
à num. 17. Anchar. *col. vlt.* Butr. *numer. 24.* Panorm.
num. 6. & Anan. *num. 1.* Rendina *promptuario recept.* 22
ſent. tom. 1. tit. 36. num. vlt. Ratio diuerſitatis eſt,
quia per Canonicam electionem quæritur electo
ius ad rem, Abb. *in cap. cùm Bertoldus, de re iudic.*
Felin. *in cap. in noſtra, num. 28. de reſcriptis.* Rota *de-*
ciſ. 6. de elect. in nouis, Ludoo. Gom. *in reg. de non tol-*
lendo iure quæſito, q. 1. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef.*
lib. 2. q. 23. num. 7. quod ab eo abſque ipſius facto
auferri non debet; poſtulato verò nullum ex po-
ſtulatione ius quæritur, *cap. penult. de poſtul. Prel.*
Tiraquel. *in l. boues, §. hoc ſermone, limit. 23. n. 12.* 23
Rebuff. *in concord. tit. de Reg. nomin. §. 1. verb. per*
poſtulationem, nec lucrum, quod poſtulato aufertur
conſiderabile eſt; nec in eius perſonam radica-
tum, ſed à mera Superioris voluntate dependens;
vnde priuatio illius præiudicium non infert con-
ſiderabile, arg. *vlt. ad fin. C. de codicil.* Padil. *in l. 3. C.*
de iur. & facti ignor.

Vidi diſputari de caſu dubio; cùm Archiepi- 24
ſcopus Vlixbonen. haberet ſolos nominationem
Canonicatuum ſuæ Cathedralis Metropolitanæ,
collationem verò ſimultaneam cum Capitulo, va-
cauit Sede Papali vacante per obitum Grego-
rij XV. Canonicatus, & præbenda in eadem
Cathedrali, ad quos nominauit D. Eugenium Ca-
breira ante publicatas regulas Cancellariæ, poſt
earum verò publicationem vnà cum Capitulo
illos eidem contulit. Verùm D. Ferdinandus de
Mattos Canonicatum huiuſmodi impetrauit à
Sede Apoſt. tanquam reſeruatum in vim regu-
læ 68. Cancellariæ à S. D. N. Vrbano VIII. no-
uiter meâ operâ & diligentiâ in lucem editæ, in
qua ſibi reſeruauit omnia beneficia, quæ vaca-
runt Sede Apoſt. vacante, & de quibus per infe-
riores collatores non fuerit diſpoſitum vſque ad
diem ſuæ aſſumptionis ad Pontificatum, fuit du-
bitatum quæ ex his prouiſionibus ſubſiſteret, &
quis ex his impetrationibus melius ius haberet?
Ego pro prouiſo Apoſtol. conſului, duplici mo-
tus fundamento: primo, quia per nominationem
illam factam ab Archiepiſcopo ante editas re-
gulas, non videtur ius aliquod in re, vel ad rem
quæſitum dicto D. Eugenio, ac proinde non po-
teſt dici diſpoſitum de Canonicatu, cùm verba re-
gulæ, *de quibus non eſt diſpoſitum,* non ſint intelli-
genda de ſola diſpoſitione per viam præſentatio-
nis, nominationis, vel electionis, quæ ſunt diſpo-
ſitiones imperfectæ ad conſequendum benefi-
cium, quod ſine Canonica inſtitutione obtineri
nequit, *cap. beneficium, de regul. iuris libr. 6.* ſed de
perfecta diſpoſitione, ex qua ſit conſumpta va-
catio, ac facta plenè prouiſio; cùm fauore Papæ
verbum *diſponere,* non verificetur in ſola præſen-
tatione, vel electione, ſed in ſola collatione, iux-
ta diſtinctionem, quam facit Io. Andr. *in cap. cùm*

in

in illis, verſ. diſpoſitio, vbi Gemin. §. in illis, num. 7.
Franc. col. 3. circa fin. §. diſpoſitio, verſ. eſt verbum
generale, de prabend. l. 6. facit text. in Auth. Ingreſſi,
de ſacroſ. Eccleſ. vbi ingreſſus Monaſterium non
dicitur niſi cum effectu, hoc eſt, ſequuta profeſ-
ſione. Secundò, quia quando in beneficio colla-
tiuo, ſeu etiam Iuriſpatronatus, vel electiuo non
fuit deuentum niſi ad ſolam nominationem, tunc
quia iſta nominatio non tribuit aliquod ius nec
in re, nec ad rem, & collator, vel patronus poteſt
pœnitere alterum præſentando, vel nominando,
ſeu conferendo; cùm non dicatur præſentatio le-
gitimè facta, puta quia nondum perſona electa,
vel præſentata, ſeu nominata, eſt præſentata illi à
quo venit instituenda, vel prouidenda, iuxta te-
norem cap. cùm & plantare, §. in Eccleſiis, de priuil.
25 cùm iſta nominatio, ſecundùm aliquos poſſit fieri
etiam de mero laïco (ſaltem de proximo cleri-
cando, vt alio loco oſtendimus) Clericali chara-
ctere nondum inſignito, Rot. in vna Hiſpalen.
Iuriſpatronatus 19. Nouembris 1584. coram Orano,
quam refert Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. lib. 4.
26 q. 2. num. 5. & 6. ideò beneficium remanet confe-
tibile ad fauorem cuiuſlibet, aut per iſtam nomi-
nationem non dicatur diſpoſitum de beneficio,
ſed tantùm denotet aliquod principium futuræ
diſpoſitionis, vt declarat Abb. in cap. fin. numero 4.
de iurepatron. Mareſcot. var. lib. 1. cap. 83. num... vbi
allegat deciſiones Rotæ, & hanc conſultationem
me non citato tranſcripſit Lauor. d. tit. 4. capit. 13.
num. 21. cum duobus ſeqq. vir quidem nobis ſin-
gulari beneuolentia amicus eſt patronus, de
quo non immeritò dixeris quod de Platone Au-
guſtinus l. 3. contra Academicos. Plato vir ſapien-
tiſſimus, & eruditiſſimus ſuorum temporum, qui &
ita loquutus eſt vt quacunque diceret, magna fierent,
& ea loquutus eſt vt quomodocunque diceret, parua
non fierent.
27 Simplex verò petitio propriè dicitur quando
plebs ipſa, vel populus aliquem ſibi dari in Præ-
latum expoſtulat, cap. in nomine Domini, verſ. nulla
inquietatione, 23. diſt. d. c. quod Dei timorem, de ſtatu
Monach. Nominatio autem ab eis fit, qui Iuſpa-
tronatus in Eccleſia obtinent, cui de Prælato, aut
Rectore eſt prouidendum; vt infrà de Iurepatro-
natu videbimus.
28 Tranſlatio eſt alicuius perſonæ de vna in aliam
Eccleſiam Canonica tranſmutatio, Hoſt. in ſum. de
tranſlat. Epiſcopi, in princ. quæ & mutatio dicitur,
cap. mutationes, 7. q. 1. Permiſſum eſt enim vtilitatis
cauſa mutationes fieri Prælatorum, & in Eccle-
ſiis, à quibus receſſerint, eis viuentibus alios ſub-
ſtitui, Nicephor. lib. 14. hiſtoria Eccleſ. c. 39. quod
quidem primum ab Anacleto Papa fuit litteris
demandatum in d. cap. mutationes, qui B. Petri ad-
ducit exemplum de Antiochena Eccleſia Romam
ſe transferentis, & aliorum plurium. Hæc autem
29 tranſlatio fieri propria auctoritate non poteſt, ſed
requiritur Superioris auctoritas, cap. Epiſcopus, 7.
q. 1. cap. ſicut alterint, in fine 7. q. 1. nec ſine euidenti
Eccleſiæ neceſſitate, aut validitate eſt facienda,
c. ſicut vir, ead. cauſa, & quæſt. ſicut, & renunciatio,
30 c. ad ſupplicationem, de renuntiatione, vt ſuo loco vi-
debimus: præſertim cùm Epiſcoporum tranſlatio
ſine Romani Pont. auctoritate fieri non poſſit,
cap. 1. ibi, tranſlationes Epiſcoporum, &c. de tranſlat.
Epiſc. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 30.
tract. 3. nu. 257. Ego ipſe de officio & poteſtate Epi-
31 ſcopi, p. 3. alleg. 50. num. 5. Nam ſi Epiſcopos pro-
pria auctoritate de ſua in aliam Eccleſiam ſe
transferat, ab vtraque deponitur, cap. ſi quis Epi-
ſcopus 7. q. 1. cap. quanto, de tranſlat. Epiſcopi. Et
ſi Metropolitanus, aut Patriarcha Epiſcopum ſine 32
mandato Papæ transferret, eſſet à confirmatione
Epiſcoporum ſuſpenſus, d. cap. 1. eod. tit. cùm ne-
que Legatus de Latere ſine ſpeciali Apoſtol. Se-
dis mandato id facere valeat, cap. niſi ſpecialis, cum
ſeq. vbi gloſ. & Doct. de offic. Legati.
Inferioris verò gradus Sacerdotes conceſſione 33
ſuorum Epiſcoporum, poſſunt ad alias Eccleſias
tranſmigrare, d. c. Epiſcopus, 7. q. 1. non tamen in-
uiti ab Epiſcopis transferuntur, quòd à ſolo Ro-
mano Pontif. fieri poteſt. Habet namque locum
translatio non ſolùm in electiuis Eccleſiis, quæ
ſcilicet per Prælatos reguntur, verùm & in mi-
noribus beneficiis, vt infrà lib. 3. cap. 15. videbi-
mus.
Ex cauſa poteſt quis inuitus transferri de vna 34
Eccleſia ad aliam, vt eſt communis opinio, ſecun-
dùm Roman. conſ. 345. num. 3. cum ſeq. & præcipuè
num. 5. vbi Horat. Mandoſ. in addit. Flamin. Pariſ.
de reſign. benefic. lib. 3. q. 18. num. 14. Et Epiſcopus
ſic etiam inuitè tranſlatus ad alium Epiſcopatum, 35
ſuadente tamen iuſta & rationabili cauſa, non po-
terit ſecum aſportare ad Epiſcopatum ad quem
transfertur, libros, ornamenta, paramenta multa,
ac argentaria, & ſimilia, quæ ex redditibus puris
Epiſcopatus emerat, ſed illa remanere debent pe-
nes eundem priorem Epiſcopatum, Barbat. conſ. 20.
num. 11. verſ. & vidi hoc anno, vol. 3. vbi ait ita ſe
conſuluiſſe, & conſilium tale fuiſſe confirmatum
per Doctores ſolemnes. Fructus verò iam perce- 36
ptos, & res mobiles non pretioſas ex fructibus pri-
mi Epiſcopatus acquiſitas poterit Epiſcopus
translatus de vno Epiſcopatu, ad alium ſecum de-
ferre, vt benè reſoluit D. Barboſ. in lib. diuortio, in
princ. part. 2. numero 52. ff. ſoluto matrimon. quem
refero Ego ipſe in collect. ad c. 1. n. 4. de tranſlat. Epi-
ſcopi.
Vtrùm translatus de vna Eccleſia ad aliam deſi- 37
nat eſſe Epiſcopus prioris, vbi primùm à Papa ab
illius vinculo abſolutus fuit, an verò poſt adeptam
ſecundæ poſſeſſionem? Quæſtio eſt non contem-
nenda, in qua ſtatim poſt tranſlationem abſque
alio conſenſu perdere iura primæ Eccleſiæ cenſuit
Rot. deciſ. 475. p. 1. recent. & ſuper hoc extat nouiſ-
ſima Deciſio in hæc verba. Die 14. Decembris 1624.
ſacra Congregatio Epiſcoporum S. D. N. approbante
cenſuit Eccleſiam à qua volens transfertur, ſeu quam
admittit Epiſcopus, vacare ab eo tempore, quo idem
Epiſcopus ab illius vinculo abſoluitur in Conſiſtorio
ſanctitatis ſuæ, etiam ante expeditionem litterarum
Apoſtolic. vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccle-
ſiæ, & poſteaquam huiuſmodi abſolutionis notitiam
Epiſcopus habuerit, etiam ex teſtimonio, ſeu docu-
mento Secretarij S. Collegij, illico teneri eum abſtinere
ab exercitio Ordinariæ iuriſdictionis, eamque transfe-
re in Capitulum tanquam Sede vacante, & ita poſſe,
& debere Capitulum ſtatim ea iuriſdictione vti, ad
Vicarium iuxta Concilij Trid. præſcriptum eligere,
ſedémque vacantem publicare. Refert me citato
Maſſobr. in ſua praxi habendi concurſum, requiſ. 1.
dub. 9. ſecundùm Romanam impreſſ.
Notandum eſt maximè quòd translatus ad 38
aliam Eccleſiam nihil iuris retinet in priori, cap. ſi
qui iam tranſlatus, 21. quæſt. 2. niſi hoſtium neceſſi-
tate compulſus fuerit ab Eccleſia ſua translatus,
ciuitate namque ab hoſtibus libera ad Eccle-
ſiam ſuam reuertitur, vt ſcribit Gregorius Papa
in cap. paſtoralis 7. qu. 1. Quamuis autem translatio

etiam in non electiuis Eccleſiis fiat, vt diximus;
poſtulatio tamen propriè in electiuis tantùm, id
eſt, Prælatorum Eccleſiis locum habet, quia vbi
non datur Canonica electio, ibi nec poſtulatio
eſt neceſſaria, cum fiat de eo, qui elegi de iure non
poteſt, vt ſuprà diximus.
39 Electio autem locum habet in Eccleſiis & be-
neficiis electiuis, vt vocant, in Epiſcopatibus, ſeu
Cathedralibus Eccleſiis, in Abbatiis, & aliis Præ-
poſitotis Regularium, in Archipresbyteralibus, &
Plebanis, ac aliis Eccleſiis, in quibus ius eligendi
Rectorem reſidet penes Collegium aliquod Cle-
ricorum, in quo forma electionis Canonica ſer-
40 uari poſſit, ſed licèt Collegium vel Capitulum
ius habeat beneficia conferendi, non ideò tamen
omnia illa beneficia vel Eccleſiæ electiuæ vocan-
tur, ſed illæ tantummodò electiuæ dicuntur, in
quibus Prælatus aut Rector animarum inſtitui-
tur, præcedente electione, quam debet ſequi con-
firmatio, Caputaq. *deciſ.* 295. *q.* 1. Goozal. *ad reg.* 8.
Cancell. gloſſ. 19. *num.* 12. *& ſeq.* Lauor. *d. tit.* 4. *c.* 13.
41 *num.* 37. Si enim prouideretur per electionem ſine
confirmatione diceretur prouiſio, prout dicit Ni-
col. Garc. *de beneſic. p.* 1. *cap.* 6. *num.* 23. vbi *num.* 27.
ſubdit beneficia electiua non venire in mandatis
de prouidendo, niſi de electione eſſet facta ſpe-
42 cialis mentio, etiamſi ſimplicitet mandaretur
prouideri de beneficio vacaturo, nullo expreſſo
prouidendi modo, per *cap. cùm in illis*, *§. illis*, *de
prabend. lib.* 6. Verùm non in omnibus electiuis
hodie locum habet electio propriè ſumpta; imò in
43 paucis propter reſeruationes Sedi Apoſt. factas,
vt ſup. *de elect. Epiſcoporum*, vidimus. Quibuſdam
tamen locis, & perſonis ius conceſſum eſt ſibi
Prælatum eligendi cum Apoſtol. Sedis confirma-
tione, in quibus electionis iura erunt ſeruanda, vt
iam oſtendimus.
44 Primò ergo ſciendum eſt, quòd de Iure com-
muni quælibet Congregatio, vel Collegium de-
bet ſibi Prælatum eligere, *cap. congregato*, 16. *q.* 1.
cap. Abbatem, cum ſeq. cap. 1. *de elect.* Syluest. *verb.
Electio*, 1. *q.* 1. Bertachin. *de Epiſc. lib.* 1. *p.* 3. *in princ.*
Nicol. Garc. *de beneſic. p.* 5. *cap.* 4. *num.* 9. Ludou. Mi-
randa *in man. Prælat. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 5. *conc.* 1. An-
tonius Raguc. *de voce Canonicor. in Capitulo*, *q.* 15.
num. 3. Tambur. *de Iure Abbatum, tom.* 1. *diſp.* 5. *q.* 8.
in princ. Paul. Layman. *in Theologia morali*, *lib.* 4.
tit. 2. *cap.* 12. *num.* 3. niſi obſtet conſuetudo, vel
priuilegium, aut contraria Superioris voluntas;
quamuis in ipſa Congregatione vel Collegio
non extent niſi duo vel tres legitimi vocales,
45 quia ad eoſdem ſpectabit electio, non tamen ſi
fuerint minus quàm duo, *cap.* 1. *de elect.* Maſcard.
de probat. concl. 584. *num.* 9. Fr. Emman. *quæſtion. re-
gular. tom.* 2. *q.* 53. *art.* 11. *in princip.* Anton. Raguc.
de voce Canonicor. q. 1. *nu.* 3. Hieron. Roder. *in com-
pend. quæſt. regul. reſol.* 58. *num.* 38. Tamburin. *d. q.* 8.
num. 2.
46 Sed poſtquam Collegium in duobus ſaltem
fuerit conſtitutum, poteſt nihilominus totum
ipſius ius ad vnum reduci, & in eo conſeruari,
aliis mortuis, priuatis, ſuſpenſis, vel excommu-
nicatis, gloſſ. *verb. pauciores*, *in c. gratum*, *de poſtu-
lat. Prol. & verb. duo, in d. cap.* 1. *de elect.* Nau. *conſ.* 6.
num. 2. *de elect. in nouis*, Seraphin. *deciſ.* 860. *num.* 7.
& deciſ. 1050. *num.* 5. Fr. Ludou. Miranda *in man.
Prælat. tom.* 2. *qu.* 25. *art.* 5. *concl.* 2. Hieron. Roder.
d. reſol. 58. *num.* 38. Tambur. *d. q.* 8. *num.* 3. *&* 4. Le-
zana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *c.* 15. *nu.* 6. *& tom.* 3.
verb. electio, nu. 4. Rot. *in Cremonen. Præpoſitura* 25.
Februarij 1622. *coram bonæ mem. Vbaldo.* Succeſſo-
rem verò ſibi præeligere etiam in exitu vitæ, nulli 47
Prælato conceſſum eſt, imò expreſsè interdictum,
cap. 2. *&* 3. *& per tot.* 7. *q.* 1. vt etiam de electione
Romani Pont. diximus *ſuprà hoc lib. cap.* 1. *num.* 39.
cum ſeqq. niſi ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate mo-
riens Epiſcopus coadiutorem ſuum ſibi Epiſco-
pum ſubſtituere indicet, prout Zacharias Papa Bo-
nifacio Archiepiſcopo Moguntino conceſſit, vt
in cap. petiiſti, 7. *q.* 1.
Verùm non omnes de Collegio, vel Capitulo 48
neque ſemper ius habent eligendi; ſunt enim quæ-
dam genera perſonarum, quæ vocem in electione
non habent, quamuis de numero ſint eligentium
Sunt autem primò pupilli, ſiue impuberes *cap. ex
eo, de elect. lib.* 6. Tiraq. *de iure mariti gloſſ.* 9. *num.*
8. Guilielm. Mandag. *de elect. nouorum Prælat. cap.* 7.
Corraſ. *de Sacerdot. p.* 4. *cap.* 1. *num.* 14. Petr. de Biax.
in direct. elect. p. 1. *cap.* 16. Lauor. *d. tit.* 4. *cap.* 15. *nu.*
29. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi*, *p.* 1. *tit.* 1.
cap. 3. *num.* 19. quia eligentes debent eſſe ætatis ma-
turæ, & conſilio præditi, Caſtellio. *de elect. Canon.
c.* 5. *n.* 1.
Secundò conuerſi laïci in electione Prælati Re- 49
gularis, *d. cap. ex eo*, *§. in Eccleſiis*. Cuch. *in inſtit.
maior. lib.* 4. *tit. de elect. num.* 114. Petr. Gregor. *de
elect. cap.* 7. *num.* 4. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2.
q. 51. *art.* 5. *in fine*, Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.* 2.
cap. 3. *in fine prima concluſ.* Fr. Sigiſm. à Bononia
de elect. dub. 91. qui ſecus dicendum affirmant; ſi
aliàs habeant vocem ex priuilegio, ſtatuto, funda-
tione, vel conſuetudine per gloſ. *verb. Electionibus
in d. c. ex eo, in Eccleſiis.*
Item & Regulares qui tacitè vel expreſsè pro- 50
feſſionem non emiſerint, *d. §. in Eccleſiis*, vbi Anch.
num. 3. Syluest. *verb. electio*, 4. *num.* 5. Cuch. *d. lib.* 4.
tit. de elect. num. 94. Caſtellin. *de elect. Canon. cap.* 4.
num. 20. Nouar. *in lucerna Regul. verb. electores, ſiue
eligentes, num.* 1. Tamburin. *d. diſp.* 5. *q.* 8. *nu.* 6. *&* 7.
Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 90. *num.* 2. vbi *nu.* 3.
poſt Petr. de Biax. *in direct. elect. p.* 2. *cap.* 6. *num.* 2. &
Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 4. *numero* 2.
hoc aſſumptum ſic explicandum eſſe tradit, ad
hoc vt quis poſſit eligere ſufficiat tacita profeſ-
ſio; vt verò poſſit eligi, neceſſariò requiratur ex-
preſſa.
Tertiò, in Cathedralibus & collegiatis Eccle- 51
ſiis, ſecularibus, & Regularibus is, qui ſaltem in
Ordine Subdiaconatus non fuerit conſtitutus, vo-
cem in electione non habet, quamuis ab aliis ei
liberè concedatur, *Clem. vt ij*, vbi gloſſ. & Docto-
res, *de ætate & qualit.* Concil. Trid. *ſeſſ.* 22. *de re-
form. cap.* 4. de quo latè diximus *in tract. de Canoni-
cis, cap.* 37. *per tot.* quibus addo Nou. *vbi proximè
num.* 2.
Illud tamen hîc aduertendum duxi, quòd ſi quis 52
tempore vacationis, Sacris inſignitus non ſit, tem-
pore verò electionis ſuſceperit Subdiaconatum,
habebit votum, quia ſufficit vt ſit habilis tempore
electionis, gloſſ. *verb. conſtitutus, in dict. Clemente.
Vt ij*, vbi Abb. *numero* 9. Monet. *de diſtrib. quotid.
part.* 2. *quæſt.* 20. *num.* 6. Iur. Lauor. *dict. capit.* 15.
num. 34. non tamen Capitulum tenetur expecta-
re vt quis promoueatur ad ſacros Ordines intra
tempus à Iure electioni faciendæ præfixum, quam- 53
uis dicat ſe eſſe paratum Ordines ſuſcipere, vt te-
net Bonif. Vitalin. *num.* 16. & Imola *num.* 23. *in d.
Clem. vt ij*, ſicut nec tenetur Collegium expectare 54
impuberem, vt perueniat ad ætatem legitimam, nec
nouitium vt profiteatur, Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *l.* 6.
cap. 14.

Digitized by Google

cap.14.verſ.Item vnus, Lauor. *dict.cap.15.num.35.* vbi ſubdit, quòd ſi mora modica eſſet futura, neque damnum vllum Eccleſiæ allatura, & malignitate, aſtutia, & dolo potiùs ipſos concludendi, quàm Eccleſiaſticæ rei benè gerendæ ſtudio ita acceleraſſet electionem, ne abſentes venirent, & abſens veniens hoc probauerit, reſtituetur contra electionem, per gloſ. *verb. impedimento, in cap.cupientes. de elect. lib.6.* & Coch. *dict.titul.de election. num.83.*

55 Quartò, perpetua amentia laborantes, *cap.cùm inter Canonicos, de elect.* gloſſ. *verb.diſcretionem, in d. cap.cùm ex eo*, Mandag. *de elect.1.p.cap.7.* Lauor. *d. cap.15.num.32.*

56 Quintò, qui voce electiua priuantur in pœnam, ab homine, vel à Iure, gloſſ. & Doct. *in cap.2.de poſtul.Prælat.*

Priuantur autem eligendi poteſtate ipſo iure, qui ſunt maiori excommunicatione ligati, non autem minori. *cap.illa quotidiana, de elect.cap.conſtitutus, de appellat.cap.fin.de Cleric.excom.miniſtr.* Suar. *de cenſur.tom.5.diſp.14.ſect.2.n.17.& 18.* Sigiſm. à Bononia *de elect.dub.66.n.5.* Squillante *de oblig. Cleric.p.3.num.98.* Iul.Lauor. *d.tit.4.cap.15.n.43.* Tamburin. *d.tom.1.diſp.5.q.8.n.11.* Paul.Laymann *in Theolog.morali, lib.4.tit.2.cap.12.n.3.verſ.dico 4.* Fernandez *in examine Theolog.moral.p.4.cap.7.§.2. num.8.* nouiſſimè Hurtado *de cenſur.diſp.7.de excommunic.diffic.3.in princ.* Caſtellio. *de elect.Canon. cap.4.n.12.*

Intellige de excommunicato notorio, ſeu non tolerato ab Eccleſia, vel publico percuſſore Clericorum, iuxta *Extrauag. Ad euitanda ſcandala, Martini V.* in qua habetur, quòd nullus excommunicatum vitare teneatur niſi ſit publicè denunciatus, vel publicus Clerici percuſſor; & de illa plura tradunt Gutier. *Canon. lib.1.cap.1.* Paul. Laym. *in Theolog.moral.lib.1.tract.5.p.2.cap.4.ex num.1.* ita Petr.Greg. *de elect.cap.7.num.8.* Sayr. *de cenſur. lib.2.cap.6.num.6.* Squillante *vbi ſupra*, Suar. *de Relig.tom.4.tract..lib.2.cap.4.n.9.in fine*, Tambur. *d.diſp.5.q.8.n.12.* Lauor. *d.tit.4.cap.15.n.44.& 57.* Caſtellin. *d.tract.de elect.c.5.num.16.cum ſeq.* Sigiſmund. à Bononia *d.dub.66.num.10.* Mar.Alter. *de cenſur.tom.1.lib.2.diſp.5.cap.2.verſ.aliter tamen*, vbi intelligit procedere in electione facta ab excommunicato ratione publici officij; ſecus verò ratione iuris, & officij priuati, quia tunc ſiue ſit excommunicatus notorius, ſiue occultus & toleratus, electio non tenet.

57 Quod adeò verum eſt, vt electio facta cum interuentu plurium, vel etiam vnius excommunicati non tolerati minimè valeat, itavt nec ſuſtineatur ex perſona eorum, qui non ſunt excommunicati, argum. *cap.quia diuerſitatem, de conceſſ.præbend.* Nauar. *conſ.1.num.1. de elect.* Anton. Ricciul. *de iure perſonar.lib.4.cap.3.num.10.* Quamuis excommunicati eligant vnum, & non excommunicati alium, quia vnica eſt tela electionis, & vna coëlectio, licèt diuerſi coëlectores, & diuerſi actus eligendi. Butr. *in dict.cap.illa quotidiana, numer.11.* Hurtado *dict.diſput.7.de excommun.diffic.3.num.8.* Verùm ſi excommunicatus huiuſmodi per violentiam ſufficientem ad producendum morale inuoluntarium, iniret, & ſine periculo graui, vel ſcandalo ab electione, expelli non poſſit, vel ob ſimilem aliam cauſam, tunc vel cæteri electores debent exire de loco vbi fit electio, vel etiam poſſunt procedere ad electionem proteſtando ſe cum excommunicato prædicto nolle in eligendo communicare, illiúſque vocem nemini velle ſuffragari vel nocere. Ita Ionoc. *in d.cap.illa quotidiana, num.5.* Mar.Alter. *d.diſp.5.col.9.§.quæres ſecundo*, quæ proteſtatio poteſt fieri publicè, vel etiam priuatè, ſi probabilis ſit timor talis excommunicati. Biax. *in direct.elect.p.1.cap.9.num.5.* Vgolin. *de cenſ. tab.2.§.2.num.12.* Sayr. *d.lib.2.cap.6.num.6.* Lauor. *d.cap.15.n.47.* Quicquid aliter diſtinguant Suar. *de cenſur.tom.5.diſp.14.ſect.2.num.8.* Squillante *d. p.3.num.99.*

Item ſuſpenſi per ſententiam Iudicis, aut etiam 58
Canonis, *c.cùm dilectus*, vbi gloſſ. notabilis, *verb. à ſuſpenſis, de conſuet.* Rendin. *in promptuar.recept. ſent.tom.1.tit.41.num.21.* Fernandez *d.§.2.num.7.* Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum quotid.p.4.reſ.24.à n.8.* Valer.Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.32.tract.2. num.18.* Anton.Ricciul. *de iure perſonarum, lib.4. cap.5.num.9.* Tamburin. *d.diſput.5.quæſt.8.num.13.* Iul.Lauor. *d.cap.15.num.61.* Lotter. *de re beneſic. lib.2.q.17.n.138.cum ſeqq.* Caſtell. *de elect.Canon. cap.5.num.15.* Laurent. de Peirinis *de Prælato, qu.2. cap.5.§.1.num.32.* vbi *n.35.* intelligit de ſuſpenſo denunciato nominatim, & *num.34.* quòd ſuſpenſus toleratus licèt validè eligat, peccat tamen, quia ingerit ſe actibus, à quibus eſt ſuſpenſus. Ego ipſe *de offic.& poteſt Epiſcop.part.1.tit.1.cap.3.num.23.* præterquam ex cauſa participationis, aut aliam, ob quam minorem tantùm ſuſpenſionem Canon imponit, *d.cap.fin* vbi gloſſ. *de Cler.excom.miniſtr.* Iul. Lauor. *d.cap.15.num.65.* Quod procedit ſiue 59
ſint ſuſpenſi ab officio, & beneficio ſimul, ſiue ab officio tantùm; nam ſuſpenſus ab officio ratione ſpiritualis iuriſdictionis, eligere prohibetur ſi poteſtas eligendi ſpectet ad ſpiritualem iuriſdictionem, Peirinis *dict.cap.5.§.1.numero 35.* vbi *numero 36.* quòd non poteſt intereſſe illis electionibus, quæ illi competunt ratione iuriſdictionis temporalis. Non tamen poterunt eligere ſi ſint ſuſpenſi ſolùm à beneficio, niſi vox competeret ratione illius beneficij, à quo aliquis ex eligentibus reperitur ſuſpenſus, vt rectè tradunt Nauar. *in man.cap.27.num.163.verſ.ſextò*, Henriq. *in ſumm. lib.13.de excomm.cap.52.§.4.* Sayr. *de cenſur.cap.6. num.7.* Sed non improbabiliter gloſſ. *in cap.cupientes, §.cæterùm in omnibus beneficiis*, & ibi Gemin. *de elect. in 6.* Suar. *de cenſ.tom.5.diſp.27.ſect.2.n.34.* Squillante *d.part.3.num.37.* aiunt poſſe eligere, licèt electio competat ratione beneficij à quo eſt ſuſpenſus, cùm electio non ſit fructus beneficij, ſed eſt actus illius officij ſpiritualis, cui eſt annexum beneficium. Quando verò aliquis eſt ſuſpenſus 60
ſimpliciter, nunquam poteſt eligere, quia ſic ſuſpenſus intelligitur ab officio, & beneficio, vbi contrarium ex verbis aut intentione ſententia aliud non intelligeretur, gloſſ. *verb.à ſuſpenſis in dict.cap.cùm dilectus*, vbi Innocent. *num.4.* Panormit. *num.18.* & Bald. *num.13.* Seraphin. *deciſ.860.num.6.* Regulares autem ſuſpenſi à Diuinis poſſunt eligere, quia in Regularibus electio non pendet ab Ordine, ſed à Regularitate, S.Congregat.Concil. *ſub die 7.Septembris 1628.* Et refert Laurent. de Peirinis *dict. q.2.cap.5.§.1.num.35.* quod ſacra Congreg.Conc. *die 22. Auguſti 1618.* interrogata, an Religioſus Regularis ſuſpenſus à diuinis per annum, poſſit 61
infra illud tempus habere votum actiuum in electionibus Canonicis Superiorum faciendis, cùm in ſua ſuſpenſione non exprimatur vlla priuatio voti? S.Congregat. reſpondit Regularem ſuſpenſum ad tempus a Diuinis abſque expreſſione priuationis voti infra illud tempus voce actiua non

priuari,

priuari, ideoque poſſe votum dare in electionibus
Superiorum faciendis.
62 Item interdicti, *cap. cum inter, de election.* Petr.
Gregor. *de elect. cap. 7. num. 9.* Aloyſ. Ricc. *in prax.*
p. 4. reſol. 42. num. 13. Fernand. *d. §. 2. num. 7.* Iul. La-
uor. *d. cap. 15. num. 67.* quicquid dicat Caſtell. *de*
63 *elect. cap. 5. num. 71.* & Clerici perſonale, aut loca-
le interdictum violantes, exercendo actum ſacri
Ordinis, vel celebrando Officia diuina, *cap. 1. de*
poſtulat. Prælat. cap. is qui, §. is verò, de ſent. excom.
in 6. Syluest. *verb. interdictum, 6. qu. 2. §. ſecundum,*
Henriq. *lib. 13. c. 46. §. 3.* Suar. *tom. 5. diſp. 34. ſect. 4.*
num. 28. Aula *de cenſur. p. 5. diſput. 5. dub. 4. concl. 3.*
Coninck *de Sacr. & cenſur. tom. 2. diſp. 17. dub. 4.*
Laurent. de Peirinis *d. q. 1. cap. 5. §. 2. num. 39.* Paul.
Laymano *in Theolog. morali, lib. 1. tract. 5. p. 5. c. 3.*
num. 3. verſ. ſecunda. Et hi, quibus prohibita eſt
ſine licentia Superioris electio, *cap. fin. de election.*
64 Tamburin. *d. diſp. 5. qu. 8. num. 16.* quique ſcien-
ter celebrarunt in loco interdicto abſque priuile-
gio ſpeciali, *cap. is qui, de ſentent. excommun. lib. 6.*
Nauar. *in man. cap. 27. num. 187.* Sigiſm. à Bononia
de elect. dub. 68. num. 1. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6.*
cap. 14. qu. 8. verſ. ius item. Laurent. de Peirinis *dict.*
§. 1. num. 40.
65 Item irregulares, ſecundùm Syluest. *verb. elect. 1.*
§. 4. Azor. *loco proximè citato, d. cap. 5. §. 3. num. 48.*
per *cap. is qui, de ſentent. excomm. in 6.* & aduertit
quòd ad hoc vt irregularis à Capitulo excludatur,
debet eſſe denunciatus. Contrarium tamen, nem-
pe irregulares voce actiua non priuari, tenent Nau.
d. c. 24. n. 144. Suar. *de cenſur. tom. 5. diſp. 40. ſect. 2.*
n. 27. Vinc. de Filliuc. *in quæſt. moral. tract. 19. c. 3.*
q. 6. num. 75. Bonacin. *de cenſ. diſp. 7. q. 1. puncto 3.*
11. & 18. Sigiſm. à Bononia *de elect. 70. n. 6. cum*
ſeqq. Iul. Lauor. *d. c. 15. num. 68.* Tambur. *d. diſp. 5.*
q. 8. num. 14. & 15.
66 Item, qui ſcienter elegerunt indignum, aut ſi-
militer poſtularunt, pro ea vice, eligendi poteſtate
priuantur, & eorum ceſſatur electio ipſo iure, non
autem ſi nominauerint tantùm, *cap. cùm in cunctis,*
§. Clerici, cap. cum Vuinton. cap. ſcriptum, de elect.
cap. perpetuò, eod. tit. in 6. Tiraq. *in §. hoc ſermone, li-*
mit. 1. num. 22. Bellac. *tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 5.*
num. 29. pag. 171. Molin. *de primog. lib. 2. c. 4. n. 38.*
Steph. Grat. *diſcept. forenſ. cap. 58. num. 11.* Azor. *d.*
p. 2. lib. 2. cap. 14. q. 8. verſ. ius eligendi, Fr. Ludouic.
Miranda *in man. Prælat. tom. 2. q. 23. art. 8.* Filliuc.
moral. quæſt. tom. 3. tract. 41. cap. 4. num. 175. Paul.
Laym. *in quæſt. Can. de Prælat. Eccleſ. elect. qu. 70.*
Lauor. *d. tit. 4. cap. 21. ex num. 49. & d. c. 15. n. 76.*
Lotter. *d. lib. 3. q. 17. num. 98. cum ſeqq.* Cald. Pereira
de poteſt. eligendi, cap. 1. num. 60. vbi ſubdit proce-
dere etiam in electore officij ſecolaris. Tamburin.
67 *dict. q. 8. num. 18.* vbi reſoluit huiuſmodi eligentes
ſcienter indignum, eſſe priuatos poteſtate eligen-
di in prima tantùm electione immediatè ſequen-
ti; etiamſi illa non ſortiretur effectum, non autem
in tota vacantia, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſo-*
lut. 441. num. 3. vbi *num. 9.* poſt Pelaez *de maior.*
68 *par. 1. quæſt. 19. à num. 1.* ſcripſit Iudicis arbitrio eſſe
relinquendum, an is eligens præſumatur ſciuiſ-
ſe electum illum fuiſſe indignum: ſi enim electus
ille ſemper fuit in eadem ciuitate & loco, vbi ex-
titit eligens, & electus ita delinquit, vt veriſimi-
le ſit eligentem id reſciuiſſe, præſumptio eſt quòd
ſcienter illum elegerit; ſi verò is electus abfuit,
vel ſecreto ſic erauit vt probabile ſit electum
ignoraſſe, quod ignoranter elegerit, præſumen-
dum erit; Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 61. nu-*
mer. 4. & num. 13. limitat quando ipſi electores 69
compromiſerunt abſolutè in aliquem, qui com-
promiſſarius elegit indignum, niſi tamen ipſi
compromittentes talem electionem ratam habue-
rint. Indignus quoad hoc propoſitum is dicitur,
qui habet defectus perſonæ expreſſos *in d. cap. cùm*
in cunctis. Ita Panorm. *§. Clerici, num. 6. & in c.* 70
cùm inter, il 1. num. 15. eod. tit. Suar. *de cenſ. diſp. 25.*
ſect. 2. num. 22. Aula *eod. tract. p. 2. cap. 6. diſput. 12.*
lib. 4. ad fin. Nicol. Garc. *de beneſ. p. 7. cap. 12. n. 84.*
Sigiſm. à Bonon. *de elect. dub. 61. num. 11.* Lauor. *d.*
cap. 15. num. 77. Tambur. *d. diſſ. 5. q. 8. num. 19.* Ve- 71
rùm ſcienter in electionibus nominantes indig-
num propter ſuffragium in ſcrutinio præſtitum
(niſi adeò in eo præſtiterint, quod ex votis eo-
rum communis electio ſubſequatur) nequaquam
eligendi poteſtate priuantur, licèt peccent, *cap.*
perpetuò 7. de elect. lib. 6. Nau. *in cap. pœna, n. 22. de*
Pœnit. diſt. 1. Sayr. *de cenſur. lib. 4. cap. 15. num. 11.*
verſ. quanto. Paul. Laym. *in quæſt. Canon. de Prælat.*
Eccleſ. elect. q. 77. An generales & Definitores te-
neantur eligere digniores ad Prælaturas Regula-
res? vide Dianam *moral. reſolut. part. 5. tract. 14. re-*
ſolut. 11.
Hinc patroni Eccleſiaſtici (qui dicuntur elige- 72
re, Put *deciſ. 181. in fin. lib. 3. in correct.* Gonzal. *ad*
reg. 8. Cancell. gloſſ. 19. num. 2.) priuantur iure præ-
ſentandi eo modo, quo de eligentibus ſupra dixi- 73
mus, Guid. Papæ *deciſ. 374.* Caputaq. *deciſ. 62. p. 2.*
Verall. *deciſ. 291.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. 4. col-*
lect. 1029. Si autem præſentantes ſint patroni laï-
ci, pro ea tantùm vice præſentandi iure priuan- 74
tur, ſi indignum ſcienter præſentauerint, vt per
Roch. *de iurepatr. verb. honorificum, n. 15.* Lambert.
eod. tract. p. 1. lib. 2. quæſt. 10. art. 4. n. 23. Creſcent.
deciſ. 11. de iurepatr. Rota *dec. 262. aliàs deciſ. 5. de*
iurepatr. in nouis, Caſſad. *deciſ. 29. de procur.* Maſ-
card. *de probat. concl. 593. num. 5.* Perez *l. 2. verſ. pro*
quo ſit concluſio, & verſ. tertia concluſio, tit. 6. lib. 1.
Ordinam. pag. 153. Aloyſ. Ricc. *d. collect. 1039. verſ.*
& in laico, Cald. Pereira *d. cap. 1. num. 61.* Mat. An-
tonin. *var. reſol. lib. 1. reſol. 19. num. vlt.* Vgolin. *de*
offic. & poteſt. Epiſcopi, cap. 51. §. 1. num. 4. verſ. ſe-
cundò, quorum plures refero ego ipſe *in ſimili tra-*
ctat. p. 3. alleg. 72. n. 105.
Hinc etiam conferens ſcienter beneficium in- 75
digno, priuatus eſt conferendi poteſtate, Rebuff.
in praxi benef. titul. pœna contra collatores indignis
conferentes, num. 1. Card. Mantic. *deciſ. 158. n. 2.* &
propter conferentis negligentiam deuoluitur ad
Superiorem beneficium incapaci collatum, Innoc.
in cap. cùm in noſtris, n. 1. verſ. ſed ſi talis electus, de
conceſſ. præb. quem *ibidem* ſequuntur Ioan. Andr.
num. 4. & Panorm. *num. 22.* Mantic. *dict. deciſ. 158.*
num. 1. Et quamuis non poſſit argui de negligen-
tia Ordinarij Epiſcopi, niſi à die ſcientiæ, *cap. li-*
cèt, de ſuppl. negl. Prælat. Rebuff. *in praxi tit. de de-*
uolut. num. 10. tamen debuit prius ſcire conditio- 76
nem eius, cui confert beneficium, & ita præſumi-
tur; ex Rebuff. *d. tit. pœna contra collatores, à num. 2.*
quia antequam conferat, de vita, & moribus
illius debet inquirere, & plenam eius notitiam ha-
bere, *cap. bona, il 2. in fine,* vbi Abb. *numer. 15. dict.*
poſtul. Prælat. Rebuff. *d. tit. pœna contra collatores,*
num. 3.
Verùm ſi Vicarius habens ſpecialem poteſta- 77
tem ad conferendum beneficium, indigno con-
tulerit, non erit Epiſcopus conferendi poteſtate
priuatus, vt per Rebuff. *in d. praxi, tit. forma Vica-*
riatus, n. 140. Ceruz *de Vicario Epiſcopi, lib. 3. q. 37.*
vbi

Digitized by Google

vbi declarat procedere niſi Epiſcopus tatam habuerit collationem, ſicut etiam non præiudicat domino procurator conſtitutus ad præſentandum, ſi indignum præſentauerit, quia factum procuratoris domino nocere non poteſt.

78 Similiter, & qui ad Eccleſiam receperint poſtulatum tanquam inſtitutum, vel adminiſtratorem antequam admiſſa fuerit poſtulatio, eligere prohibetur, *cap. bonæ, il 1. de elect.*

79 Item qui laicos ad electionem contra ſtatuta Canonica admiſerint, *cap. ſi quiſquis*, iuxta gloſſ.
80 *eod. tit. de elect.* Electio enim facta per abuſum ſecularis poteſtatis eſt ipſo iure nulla, Tamburin. *de iure Abbatum, tom. 1. di p. 5. quæſt. 22. numero* 10. vbi *num.* 11. ſubdit, quòd electio dicitur per abuſum ſecularis poteſtatis celebrata, quando Clerici requirunt laïcos vt electioni interſint; item quando Principis ſecularis aſſenſum ſuper certa perſona eligenda requirunt, vel eligunt minis alicuius ſecularis poteſtatis; quia in Eccleſiaſticorum Præla-
81 torum electionibus non debent laici ad coeligendum admitti, ſecundùm Panorm. *in cap. Cum terra, num. 6. & in cap. Meſſana, num. 5. de elect.* Suar. *tom.*
82 *5. de cenſur. diſp. 31. ſect. 3. n. 13.* nam Clericus à laicis Eccleſiam nullo modo obtinere poteſt, Paul. Comitol. *reſponſ. moralium, lib. 1. q. 78.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 6. cap. 4. §. 28.*

83 Item qui ob delictum commiſſum poteſtate eligendi priuati fuerunt; & nunc illa poteſtas ad alios, qui nõ deliquerunt, deuoluetur, ac ſi tali poteſtate priuati per mortem defeciſſent; *d. cap. bonæ memoriæ, il 1. cap. cum Vinten. de elect.* Rendina *in prompt. recept. ſent. tom. 1. tit. 36. num. 33.* Anton. Rag. *de voce Canon. in Capit. quæſt. 30. ex num. 13.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 21. ex num. 46.* Si autem & ij, ad quos eligendi poteſtas deuoluta fuerat, delinquant, vel indignum eligant, tunc primi in hac parte ſuccedere non poſſunt, ſed illa ad Superiorem vadit, ad quem fuiſſet facta deuolutio, ſi omnes pariter deliquiſſent. Ita gloſſ. *verb. ad nos, in d. cap. bona memoria, il 1.* quam ſequuntur *ibidem* Ioan. Andr. *col. vlt. num. 58. verſ. in gloſſ. vlt.* Innoc. *num. 9. verb. ad nos*, Hoſt. *num. 31. ſuper verbo pariter*, Butr. *n. 78. verſ. oppono tertiò, cum num. ſeqq.* Panorm. *n. 33. verſ. in ſecunda quæſt.* Rendina *vbi ſup.*

84 Et qui intra tempus ſtatutum eligere neglexerunt, *cap. ne pro defectu, de elect. cap. quamquam, eod.*
85 *tit. in 6.* debet enim in Cathedralibus & Regularibus Eccleſiis Prælati electio intra tres menſes à die vacationis fieri, quibus elapſis deuoluitur ad proximum Superiorem electio; & eo ſimiliter negligente, vſque ad Papam deuolutio aſcendit, vt habetur *in dict. cap. ne pro defectu*, & ex eo colligunt Cuch. *de inſtit. maior. lib. 4. tit. de elect. num. 168. & 172.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 52. art. 3.* Azor. *d. p. 2. lib. 3. cap. 28. q. 6.* Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 2. q. 23. art. 10. concl. 2.* Iul. Lauor. *d. tit. 4. cap. 18. ex n. 12.* vbi *n.* 14. diſſerit quomodo iſti tres menſes computentur?

86 Circa quod eſt notandum, quòd deuolutio electionis ob electorum culpam quandoque ad alios fit electores, qui culpabiles non exiſtunt; quandoque verò ad proximum Superiorem; & nonnunquam ad Rom. Pont. immediatè aſcendit. Aut enim pars Capituli tantùm, aut totum Capitulum eſt in culpa: primo caſu eligendi poteſtas ad alios deuoluitur non culpabiles, quamuis ſint pauciores. *cap. 2.* vbi gloſſ. *de poſtul. Præl. cap. bona memoria, il 1. cap. cum Vinton. de elect.* gloſſ. *in cap. ſi fortè, 65. diſt.* cum aliis citatis ſuprà, immò etſi vnus tantummodo fuerit, cum pœna non debeat innocentem afficere, *cap. quæ ſunt, de iis, quæ fiunt à maiori parte Capit.* & ius collegij in vno ſolo remaneat, vt dixi ſupra in principio huius cap. Secundo verò caſu de culpa diſtinguitur; ſi enim ea tantùm cauſa priuetur Capitulum, quòd intra tempus ſtatutum non elegerit, electio ad proximum Superiorem deuoluitur, *d. cap. ne pro defectu*, ex aliis verò cauſis ad ſolum Romanum Pontificem fit deuolutio in Cathedralibus quidem Eccleſiis; in inferioribus verò in omni caſu proximus Superior eligere poteſt: nullo ergo caſu electio ad Superiorem, vel ad Papam deuoluitur: niſi totum Capitulum ſit in culpa; vbi enim pars tantùm delinquit, ad alios ſpectat electio, vt dictum eſt: quod quidem non poteſt niſi in caſu contingere tantùm, quo in partes vota eligentium diuiduntur, aut pars eorum ob cauſam aliquam ex ſupradictis eligere de iure non valeat, & in omnibus quidem cauſis ſupradictis electionis priuatio ipſo iure incurritur, *d. cap. cum in cunctis, in fine, de elect.* gloſſ. *verb. nulla eſſe in cap. innotuit, eod. tit.* Cæterùm per ſententiam eligendi poteſtas aufertur cùm electores faciendæ electionis formam à generali Conc. *in cap. quia propter, eod tit.* traditam non obſeruant, quo etiam caſu ad Papam electio deuoluitur, *d. cap. quamquam*, quod quidem in his intelligitur, quæ ſunt de ſubſtantia electionis, cùm ſcilicet contra formam electionis ita fit quòd electio nulla ipſo iure reddatur, neque enim ipſo iure priuatio electionis incurritur, niſi vbicunque electio propter perſonam electam ipſo iure eſt irrita, Innoc. *in d. cap. 2. de poſtulat. Prælat.* de quo infrà videbimus.

Denique illi, qui voto ſuo renuntiarunt, Azor. 87
d. p. 2. lib. 6. cap. 14. q. 7. verſ. verum, in fine, ſi renunciatio ſit acceptata, à Superiore; nam interim ſi pœniteat & petat accedere ad eandem electionem, debet admitti ad omnia, quæ circa electionem remanent facienda, non obſtante renunciatione, *cap. Eccleſia veſtra*, vbi Abb. & gloſſ. *de elect.* Sigiſm. à Bononia *de elect. p. 1. cap. 2. dub. 25. num. 8.* Lauor. *d. tit. 4. de elect. cap. 18. n. 88.* Caſtellin. *de elect. cap. 5. num. 22.* Laurent. de Peirinis *de priuileg. Regular. in additam. cap. 9. num. 29. pag. 44.* vbi quòd debet ab aliis electoribus admitti, itaut ſi expellatur, & prohibeatur, dicatur contemptus. Immò iſte ad votandum compelli poterit, ſi ex tali renunciatione fama eius non leue damnum pateretur, vel talis renunciatio verteret in damnum commune, ſiue præiudicium monaſterij Religionis, vel Eccleſiæ, de cuius electione agitur. Abb. *in cap. quia propter, numero 4. de elect.* Sigiſm à Bononia *d. dub. 25. numero 6. & 7.* Iul. Lauor. *d. cap. 15. numero 87. & 88.* Laurent de Peirinis *d. pagina* 448. *num.* 28. vbi aduertit quòd tunc renunciatio dicitur cedere in damnum monaſterij quando Fratres timoratæ Conſcientiæ ſe abdicarent ab electione, & ius illius remaneret penes Fratres indiſciplinatos, qui conſimilem ſibi eligerent, vel ſi vnus ſolus renuntiaret, & ex illius renunciatione cauſaretur electio indigni. In electionibus Regularium eſt aduertendum quod electores Generalis, & Prouincialium voci actiuæ renunciare non poſſunt, quia iure regulæ, & ratione publici officij ad id tenentur. Sigiſm. *de elect. dub. 15. numero 2. & 3.* Laurent. de Peirinis *loco proximè citato*, vbi etiam poſt Sigiſm. *d. dub. 15. numero 4.* & Lauor. *d. tit. 4. capit. 18. num.* 87. reſoluit electores in Capitulo locali voce ſua renuntiare poſſe, quia illud

eſt

eſt ius proprium & priuatum, cui licitum eſt vnicuique renuntiare.

88 Ad electionem omnes prælatoræ per ſigna ſolita, ſiue campanæ, ſiue viuæ vocis, & abſentes in Prouincia per litteras, vel Nuncium, ſecundùm locorum conſuetudinem, vocandi ſunt, qui debent, volunt, & poſſunt commodè intereſſe, *cap. quia propter, in princ. de elect. cap. coram, eod. tit.* Rebuff. *ad l. abſentem 299. verſ. ad hac, ff. de verb. ſignif. p. 632. & in comp. alienat. num. 77.* Turzan. *tom. 2. comm. opin. lib. 1. tit. 5. num. 1. p. 170.* Coſm. *in pragm. ſanction. cap. frequens, verb. abbreuiat. p. 60.* Azeued. *ad Curiam Piſan. l. 2. cap. 5. num. 1.* Melch. Phœbo *Luſit. deciſ. 65. tom. 1.* latè Iul. Lauor. *d. tit. 4. cap. 17. à princ.* Tambur. *de Iur. Abb. tom. 1. diſput. 5. q. 3.* Rendin. *in prompt. recept. ſent. tom. 1. tit. 36. n. 30.* vbi ampliat, etiamſi non ignorauerint, Raguc.
89 *de voce Can. in Capitulo q. 7.* Mantic. *deciſ. 188.* vbi fuit dictum ad electionem vocandos eſſe qui ſunt in Prouincia, ſiue Diœceſi, maximè quando abſentia non eſt affectata, vel ſuſpecta, additúrque abſentes in electionibus non eſſe vocandos per ſonum campanæ, ſed per Nuncium, vel litteras, refert Caſtellin. *de elect. cap. 8. num. 7.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 23. art. 6. concl. 2.* vbi ſubdit hac in re obſeruandum eſſe quod conſuetudine fuerit introductum, cùm illa attenta poſſit introduci vt abſentes, qui ſunt in Prouincia, non vocentur: & nihilominus valeat electio, & *concl. 3.* dicit quòd per illa verba, *qui habent*, poſita in d. cap. *quia propter*, excluduntur qui de iure non debent intereſſe, cùm multi prohibeantur eligere, de quibus ſuprà memini, qui quidem etiamſi non vocentur, tenet nihilominus electio, & omnia alia Capitularia, licèt nondum ſit diſcuſſum an ſint priuati; quia ſufficit quòd poſſint poſtea conuinci, & per alia verba eiuſdem cap. *quia propter*, ibi, *& volunt*, excluduntur qui intereſſe nolunt, qui quidem non debent compelli niſi Eccleſiæ interſint, & per alia verba, *& poſſunt commodè intereſſe*, excluduntur qui commodè vocari nequeunt, in quo bonus iudex arbitrabitur; & decreto ac determinato, quod commodè vocari nequeunt, ſine eorum præſentia celebrari poterit electio, referendo commoditatem ad Eccleſiæ, non autem ipſius perſonæ, commoditatem.

90 Iſta abſentium citatio facienda eſt ſingulariter, & perſonaliter, ſi ſciatur vbi degant, & commodè, & ſine periculo fieri poſſit, *cap. cùm olim*, vbi gloſſ. *verb. Hibernia, de dolo & cont. cap. venerabili, eod. tit.* per litteras ſcilicet, vel nuntium, niſi de conſuetudine aliud ſeruetur, vt ſuprà diximus: quarum litterarum tenorem videbis apud Cuch. *d. lib. 4. tit. de elect. num. 60. & 61.* Sigiſm. à Bononia *in tract. de elect. dub. 9. num. 3. verſ. litteras autem*, Lauor. *d. tit. 4. cap. 17. num. 27.* vbi ponit formam vocandi abſentes ſi in ſcriptis vocatio facienda eſſet, & *num. 28.* ponit aliam formulam pro abſentibus in Regularium Prælatorum electione vocandis.

Quòd ſi neſciatur vbi commorentur, citatio
91 facienda erit per publicum edictum in Eccleſia, vel vbi ſoliti ſunt commorari, vel legi debent litteræ citatoriæ Capituli, præſente Capitulo, & Clero, vt *in cap. fin. de eo, qui mittitur in poſſeſſ. cauſa*
92 *rei ſeru. l. 4. § toties, ff. de damno infecto*; vel ſi citandus inueniri non poteſt, citatio eſt facienda in eius domo, *cap. cauſam, cap. venerabilis, de dolo &*
93 *contum.* Cuch. *d. tit. de elect. num. 58. cum ſeqq.* & ſi domicilium non habeat, tunc erit facienda in loco vbi habitare conſueuerit, *d. l. 4. § præter*, vel in eius Eccleſia, ſeu beneficio, *cap. fin. de dolo &*
cont. cap. ex tua, de Cler. non reſid. quia ibi reſiden- 94
tiam facere præſumitur, Maſcard. *de probat. concluſ. 1271. num. 1.* Gonzal. *ad reg. 8. Canc. gloſſ. 15.*
§. 2. num. 30. Et nuntio præſertim iurato creditur 95
an aliquis ex vocalibus abſens ſit vocatus, néc ne? gloſſ. *verb. vocatus, in cap. quod ſicut, 28. de elect.* Boëri. *ad Mandag. de elect. nouorum Prælat. p. 1. cap. 4.* Luc. Caſtellin. *de elect. cap. 8. num. 18.* Lezana *d. verb. electio, num. 5.*

Et ſi vocati intra aſſignatum terminum com- 96
petentem non venerint, non ſunt de cætero expectandi, *cap. cùm inter 18. & ſeq. de elect.* & poſt P. de Bayſio *in director. elect. p. 3. cap. 11. num. 20.* nouiſſimè Laurent. de Peirinis *de priuileg. Regular. tom. 3. additam. cap. 9. num. 13. pag. 446.* vbi ait quòd quando eſt ſtatuta dies electionis, ſi aliqui electorum non compareant de manè quando electio fieri ſolet, poſſunt qui ſunt præſentes, electionem hora ſolita facere. Lezana *d. tom. 1. cap. 15. n. 8. & tom. 3. verb. electio, num. 5.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 17. num. 25.* vbi cum Mandag. aduertit, quòd non venientibus abſentibus, nec procuratorem conſtituentibus, poteſt fieri abſque eis electio, dummodo non ſint plures abſentes, quàm præſentes, vel notabilem Collegij partem conſtituerent, quia tunc præſentes tenentur expectare vocatos ſaltem vſque ad finem termini dati ad eligendum. Simi- 97
liter ſunt expectandi, etiam elapſo termino, quamuis pauciores ſint, vbi abſque periculo, & incommodo expectari poſſent, & aliqua cauſa neceſſaria, vel probabili detinerentur; putà pluuia, & ſimili, & Superior pro certo haberet non longè abeſſe, præſertim cùm nullum eſſet periculum in mora modici temporis, quia adhuc facultas eligendi durabat. Ita Abb. *in cap. cùm nobis, num. 9. de elect.* Mantic. *d. deciſ. 288. num. 3.* Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 13. num. 7.* me citato
in hoc loco Lezana *d. verb. electio, num. 5.* nam ſi dolo 98
potius ipſos excludendi, quàm alia legitima cauſa acceleretur electio, in ipſorum præiudicium, reclamationi locum eſſe reſoluunt Cuch. *dict. tit. de elect. num. 83.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 51. art. 5.* quos refert, & ſequitur Lauor. *d. tit. 4. cap. 17. num. 25.* vbi ſubdit, quòd ſi maior pars abſens reſpondiſſet ſe nolle venire, nec eligere, nec electioni intereſſe, tunc poſſet etiam minor pars eligere, & quòd immo, ſi finis termini immineret, poſſent pauciores, & etiam vnus ſolus non expectatis conuocatis eligere, quia tempus interpellat pro homine.

Verùm autem ſi electores ad electionem voca- 99
uerint eos, quos vocare non tenebantur, expectare teneantur illos vſque ad terminum præfixum? In quo dubio gloſ. *verb. aſſumatis. in cap. cùm inter, 18. de elect.* tenet quòd ex quo illos vocauerunt vſque ad terminum ſtatutum, expectare tenentur, niſi ex tali expectatione præiudicium, & damnum, non expectatis his, qui vocandi non erant, ſuſtinerent ſic *in d. cap. cùm inter.* Hoſt. *n. 4. verſ. ſed nunquid*, Ioan. Andr. *num. 18.* Butr. *num. 19.* Panorm. *numero 11. verſ. in gloſſ. pen.* & alij, quos refert, & ſequitur Rendina *d. tom. 1. tit. 36. numero 31.* non enim poteſt agere de contemptu, qui non habet vocem in Capitulo, Raguc. *de voce Canon. in Capitulo, q. 11. num. 3.*

Abſens verò faciendæ electionis tempore ſi 100
iuſto impedimento detinetur, vnum vel plures

poterit

poterit procuratores conſtituere, qui per ſe votum
in electione præſtent, *c.p.ſi quis,in princ.de elect.lib.*
6.Cuch. *d.tit.de elect.num.*224.*cum ſeq.* Azor.*inſtit.*
*moral.p.*2.*lib.*6.*cap.*14.*q.*7. Raguc. *de voce Canon.in*
*Capitulo,q.*26.Fr.Sigiſm.à Bononia *in tract.de elect.*
*dub.*14.*&princip.* Iul.Lauor.*d.tit.*4.*cap.*17.*ex num.*32.
Tamburin. *d.tom.*1.*diſput.*1.*q.*3. Paul.Laymann. *in*
*Theolog.morali,lib.*4.*tract.*2.*c.*12.*n.*4.*verſ.dico quar-*
tò,Rot. *in Calaguritana beneficij,de Morillo* 13.*No-*
101 *uembris* 1620. *coram bonæ mem. Vbaldo*, vbi fuit di-
ctum tria requiri ad hoc vt votum abſentis per pro-
curatorem poſſit ſuſtineri, quæ ſunt, vt quis ſit in lo-
co vnde euocari poſſit, & quòd iuſto impedimento
detentus venire non poſſit; & quòd procurator ha-
beat mandatum ad iurandum ſuper dicto impedi-
mento, de quo infrà *n.*108.
102 Sed ſi plures ſunt procuratores, debent ſinguli
li eſſe io ſolidum, & ſi ſimul ad votum præſtan-
dum concurrerint, potior habebitur qui præoccu-
pat; at nullo præoccupante, is admittendus eſt, qui
primò nominatus fuerit in inſtrumento procurato-
rio, *d.c.ſi quis iuſto,in princ.verſ.is qui primò*, Tiraq.
*de iure prim.quæſt.*17.*in ſex opin.num.*5. vltimi enim
cenſentur in ſubſidium priorum nominati. Ant.
Monach. *Lucen.deciſ.*64.*num.*39. vel data in omni-
bus paritate, quem Capitulum admittere voluerit.
Si verò duo procuratores in ſolidum conſtituti ad
eligendum, ſemel alterum elegerint, ita conſumpta
eſt electio, vt variare non poſſint, gloſſ. *verb. elege-*
103 *rit in d.cap.ſi quis iuſto*, Tiraq. *in l.boues*, §. *hoc ſer-*
*mone,num.*35.*de verbor. ſignif.* Vbi tamen duo pro-
curatores fuerunt dati in diuerſis inſtrumentis eo-
dem die confectis, & non appareat quis ex illis ſit
reuocatus, mutuò ſe confundunt, gloſſ. *verb. nomi-*
natus, verſ. quid ſi non apparet,in d.cap.ſi quis iuſto,
Boër.*deciſ.*311.*num.*1. Stephan. Gratian. *diſcept.fo-*
*renſ.cap.*95. *num.*5. & ſibi imputet coostituens ab-
ſens, qui ita indiſcretè procuratorem conſtituit,
Petr.Greg.*de elect.cap.*6 *n.*10. Azor. *d.lib.*6.*cap.*14.
*q.*7.Lauor.*d.tit.*4.*cap.* 17.*n.*49.
104 Debet procurator conſtitui vnus de Collegio,
vt expreſsè probat *d.c.quia propter*, §. *illud, de elect.*
ibi, *& tunc ſi voluerit, vni committat de ipſo Collegio*
vicem ſuam, &c. Lauor.*tit.*4.*cap.*17.*num.*45. Tambur.
*d.diſput.*5.*q.*3.*num.* 2. Niſi Capitulum ex gratia velit
cooſentire vt committatur extraneo, qui quidem
inuito Capitulo conſtitui nullo modo poteſt; Abb.
*in d.§.illud,n.*2. Lauor. *d.cap.*17. *num.*46. ſubrogari
enim debet talis, qui ſit eiuſdem qualitatis, ex Bart.
*in l.*1.*C.de princ.agen.in rebus,lib.*12. & ſic quoque
oportet vt ſit ſaltem Subdiaconus, Lauor. *d.c.*17.*n.*
105 47. Iſte igitur procurator de Collegio ab abſente
ſimpliciter conſtitutus in caſu electionis, non poteſt
vnum ſuo, & alium procuratorio nomine eligere,
d.cap.ſi quis iuſto, §. *porrò*, Cuch. *d.lib.*4.*tit.de elect.*
*num.*229. Petr.Greg.*de elect.cap.*6.*n.*11. Sigiſmund.
à Bonooia *de elect.dub.*14.*n.*7. Tamburin. *d.diſp.*5.
*quæſt.*4.*num.*6. *in princip.* Molina *de primogen. lib.*2.
*cap.*5. *num.*1. *cum ſeqq.* Vbi verò merita duorum,
vel trium adeò eſſent æqualia vt diſcerni non poſ-
ſit ab electoribus quis eorum melior, & idoneior
cæteris eſſet, tunc poſſet præfatus procurator vnum
ſuo, alterum procuratorio nomine eligere: vt tra-
dunt Molio. *d.cap.*5. *numero* 52. *&* 53. Gutier. *Ca-*
*non.lib.*1. *cap.*11. *num.*9. Sigiſmund. à Bononia *de*
*elect.dub.*14. *num.*8. Sicut etiam poterit, vbi de ali-
quo certo denominando dominus ſpeciale manda-
tum dederit, vt probat text. *in d. cap. ſi quis iuſto*, §.
porrò, verſ. niſi de certa eligenda perſona. At nunc de
Iure nouo Concilij Tridentini *ſeſſ.* 25. *de Regu-*
Auguſt.Barboſ.de Iure Eccleſ.vniu.

*larib. capit.*6. præcipientis vt electores Regularium
per vota ſecreta celebrentur, aliter dicendum vi-
detur, vt apertè cenſuit ſacra Congreg. his verbis.
Procuratores legitimè conſtituti cum generali man- 106
dato ad eligendum ab iis, qui legitimè impediti ſunt,
non excluduntur, dummodo non habeant ſpeciale man-
datum de eligenda certa perſona, quia tunc votum
non poſſet eſſe ſecretum: referunt Nicol. Garc. *de be-*
*nefic.p.*5.*cap.*4.*numer.*200. Sigiſmund. à Bononia *de*
*elect.dub.*14.*num.*9. Tamburin. *d. diſput.*5.*quæſt.*4.
*num.*6. Lauor.*d.tit.*4.*cap.*17.*num.*57. Adeſt quoque
alia declaratio eiuſdem S.Congreg.Concilij tenoris
ſequentis. *Item ex decreto dict.capit.*6.*non eſſe pro-* 107
hibitum Superioribus Ordinum, quibus id ex regu-
la conceditur, vt aliquem Fratrem idoneum ſuo loco
delegent, ſeu mittant ad Capituli generalis celebratio-
nem, vt ſuo nomine electionem faciat; ſi ex inſtitutis,
& decretis ſuæ Religionis, licet Superioribus abſenti-
bus & legitimè impeditis mittere alium ad Capitulum
generale, qui ſuo loco & nomine in electione ſuffragium
ferat: referunt Caſtellin. *de elect.cap.*5.*num.*98. *circa*
fin. & Tamburin. *d. num.*6. Lezana *d. verb. electio,*
*num.*7.
Circa tria illa eſſentialia requiſita ad hoc vo- 108
tum abſentis per procuratorem ſuſtineri poſſit, quo-
rum ſuprà *numer.*101. ex Rotæ deciſione mentio-
nem feci, aliqua aduertenda duxi; & inprimis
quoad primum ſciendum eſt, quòd ad hoc vt quis
poſſit procuratorem conſtituere, debet abeſſe à lo-
co, vbi ſit electio, & eſſe in loco, à quo poſſit & de-
beat vocari, vt probatur *in d.cap. quia propter*, §. *il-*
lud, ibi, *illud autem penitus interdicimus ne quis in*
electionis negotio procuratorem conſtituat, niſi ſit ab-
ſens in eo loco de quo debeat euocari, Lauor. *d. tit.*4.
*cap.*17. *num.*34. vbi ſubdit quòd ſi quis electorum
tempore vacationis, ſeu citationis faciendæ, ſit in-
tra fines vnde ſunt vocandi abſentes, & poſtea ele-
ctionis tempore, ſit intra fines, non admittitur eius
procurator; & *numer.*44. ait, quòd non dicitur ab-
ſens ad hunc effectum is, qui eſt in aliqua parte
ciuitatis, etiam remota vel propè in hortis. Si verò
quis ſit præſens in loco, vel io cœnobio, vbi ſit ele-
ctio, ſed tanta ægritudine detentus, vt noo poſſit
ad talem locum accedere; poterit ille vnum vel plu-
res ex Collegio ſibi ſubſtituere ad eligendum, vel
electores debent aliquos ad eum mittere, vt eius
ſuffragium petant. Ita Angel. *verb. electio, num.*17.
Azor. *d. p.*2. *lib.*6. *cap.*14.*quæſt.*7. *verſ.verum.* Petr.
Greg. *de elect.cap.*26.*n.*7. Lauor. *d.cap.*17.*n.*44. quia
abſenti non licet vllo modo per litteras exprimere
votum ſuum, *d.cap.ſi quis iuſto*, § *abſens*, ibi, *non pote-*
rit aliquatenus per litteras, &c. Sigiſmund. à Bononia
*de elect. dub.*14.*n.*1. etiam volente Capitulo, Boër.
*deciſ.*1.*num.*41.*iuncto n.*37.
Quoad ſecundum eſſentiale, quòd ſcilicet iu- 109
ſto impedimento detentus venire non poſſit, ad-
uertit Lauor. *dict.cap.*17.*numer.*35. procedere in ele-
ctionibus quacumque forma factis, & *numer.* 36.
quòd impedimentum debet eſſe verum & proba-
tum; puta, ſi ob inimicitias capitales venire non poſ-
ſit; vel ob infirmitatem grauem, non autem leuem;
vel ſi aduerſa nauigatione impediatur; vel ſi
vocetur ad maius tribunal; vel ſi obſeſſus in ali-
quo caſtro vbi egredi non poſſit, & ſimilia, ita tamen
vt impedimentum exprimatur quale ſit, & *num.*41.
quòd ad hoc vt talia impedimenta iuſta dicantur,
requiritur vt de tempore, quo impeditus venire non
poteſt, ſit in eo ſtatu, in quo, ſi præſens eſſet, poſſet
eligere.
Circa tertium verò, quòd procurator habeat 110

mandatum ad iurandum ſuper dicto impedimento, quia aliàs non creditur procuratori abſque mandato affirmanti medio iuramento ſuper impedimento Capitularis non valentis ad electionem venire, gloſſ. *verb. detentus in d. cap. ſi quis iuſto*, vbi Archid. *n. 1.* Bellam. *in d. c. quia propter, num. 4. ad finem, & n. 5.* Lotter. *de re beneſic. lib. 2. quæſt. 19. num. 25.* poterit tamen maior pars eligentium remittere impedimenti probationem, aut iuramentum, quamuis minor ſe offerat ad probandum contrarium: de quo tamen vide Lauor. *d. cap. 17. n. 30.* vbi *num. 40.* ſubdit quòd ſi Procurator abſque iuramento admiſſus fuerit, non poteſt poſt electionem ſequutam quis probare, quòd dominus non erat impeditus; nam videntur illi de Collegio renuntiaſſe iuri ſuo, illum ſine iuramenti delatione admittendo, cùm poſſint etiam non impediti procuratorem admittere, non obſtante diſpoſitione *d. cap. quia propter. §. illud licet vtatur, verb. interdicimus*, quia huiuſmodi diſpoſitio emanauit in fauorem aliorum electorum, cui fauori renunciare poterunt, vt firmat idem Lauor. *d. c. 17. num. 34.*

111 Verùm ſi contingeret electorem abſentem impeditum, qui procuratorem conſtituit, interim mori, procurator debet ceſſare; facta tamen per eum ante notitiam habitam de eius morte, firma erunt; & ſi durante huiuſmodi ignorantia perficeretur electio, valeret vtique. Ita Archidiac. *in d. cap. ſi quis iuſto, numer. 3. in princ.* Tamburin. *d. diſput. 5. quæſt. 5. num. 8.*

112 Quòd ſi abſens nullum inueniat in Capitulo vel Collegio, qui velit eſſe eius procurator, non poteſt cogi aliquis ad acceptandum, ex gloſſ. *in d. cap. quia propter, §. illud*, Lauor. *d. cap. 18. num. 51.* nec talis abſens hoc caſu poterit, nolente Capitulo extraneum deputare, *d. cap. ſi quis iuſto, §. abſens*, Azor. *dict. lib. 6. cap. 14. q. 7. verſ. quæres.* Fr. Sigiſm. à Bonon. *dub. 14. n. 2.* Tamburin. *d. q. 4. n. 7.*

113 Si verò aliquis electorum Canonicè vocatus non fuerit, poteſt electionem irritam facere, *cap. quod ſicut, de elect.* Anton. Raguc. *de voce Canon. in Capitulo q. 11.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 17. n. 13.* niſi velit eam ratam habere, vt per Cuch. *d. tit. de elect. n. 52.*
114 Tamburin. *d. diſput. 5. q. 3. num. 1.* conſenſus namque contemptorum poteſt interuenire ante, & poſt electionem, d tradita per Petr. Gregor. *d. elect. cap. 14. num. 5.* non tamen eorum voces aliis accedentes augere poterunt numerum votorum electorum, ita vt electio, quæ nulla fuit, vtpote à minori parte facta, per ſequentem ratificationem validetur, vt tenent gloſſ. & Doctores, *in cap. Eccleſia veſtra, il 2. de elect.* quos plena manu refert Rendin. *dict. tom. 1. tit. 36. num. 7.* ex Lancel. Cuch. & aliis, reſoluit La-
115 uor. *in d. c. 17. n. 22.* Nec enim talis electio, quibuſdam non vocatis, ipſo iure eſt irrita, ſed eis petentibus venit annullanda, *cap. bonæ, il 2. de elect.* Menoch. *conſ. 67. num. 31.* Lauor. *d. cap. 17. n. 17.* Dummodo ante confirmationem electionis oppoſitio de contemptu ſit facienda, Biax. *in direct. elect. p. 3. cap. 7.* Cuch. *d. tit. de elect. num. 51.* Si aliàs contemptus certior factus fuerit, quia ſi ignorauerit, poterit etiam poſt confirmationem contradicere, Sigiſmund. à Bononia *de elect. dub. 10. numer. 4. & 5.* Lauor. *d. cap. 17. num. 14.*

116 De contemptu agere poteſt ſolus is, qui neglectus & non vocatus extitit, ſiue ei ius electionis competat Iure communi, ſiue ex Iure ſpeciali, vel conſuetudine Ita ex Cuch. tradit Lauor. *dict. cap. 17. num. 15.* & ſubdit idem dicendum de ſucceſſore contento; quod adeo verum eſt, vt nec etiam Capitulum poſſit facere ſtatutum inducens nullitatem electionis propter defectum aliquorum non vocatorum, Abb. *in d. c. quia propter num. 12.* Sigiſm. à Bononia *de electione dub. 10. num. 3.* Lauor. *loco proximè citato.* Nec quicquam releuat, ſi Prælati mortem, ex qua Eccleſia vocauit, minimè ignorauerit, quia vocatio non fit vt certioretur, ſed vt non vocatus agere minimè poſſit de contemptu. Ita Doctores *in cap. cùm inter vniuerſas, de elect.* Rendina *in prompt. recept. ſentent. tom. 1. tit. 35. numero 30.*

Nunc quæro an electione irrita, ex quo facta 117
fuit aliquibus contemptis, contemptores pro prima vice eligendi facultate priuentur applicanda contemptis dumtaxat? gloſſ. magna *in c. bonæ memoriæ il 2. verb. expectare, de elect.* prius in partem affirmatiuam inclinare videtur, deinde *in fine, verſ. & quod dixi*, corrigit ſe, & fuit additio ad dictam gloſſ. concludens, quòd in pœnam contemptus ſolùm electio facta irritari debeat, non autem priuandum eſt Collegium facultate eligendi; nam cùm ob contemptum pœna priuationis poteſtatis eligendi à Iure ſtatuta non reperiatur per alium, quàm per eum, qui habet plenitudinem poteſtatis, ſcilicet per Principem, imponi non debet cùm ſimus in pœnalibus & ſic odioſis, & odia reſtringenda ſint, non amplianda, iuxta reg. *odia, de regul. iur. lib 6.* Quam gloſſ. ſequuntur ibi Ioan. Andr. *n. 15.* Anch. *col. vlt. in 1. oppoſit.* Bald. *num. 5. verſ. oppono ſi plures*, Butr. *num. 13.* Panorm. *num. 9. verſ. ſecunda quæſtio*, Petrus de Biax. *de elect. part. 3. cap. 7.* Cuch. *d. tit. de elect. num. 52.* Rendin. *in prompt. recept. ſentent. tom. 1. tit. 36. num. 6.* Petr. Gregor. *de elect. c. 14. n. 5.* Iul. Lauor. *d. tit. 4. num. 14.*

De perſonis autem eligendis eſt generaliter annotandum de pluribus perſonarum generibus, quæ ad nullam poſſunt Prælaturam aſſumi, & talium electio ipſo iure eſt nulla. De valetudinariis, qui ſcilicet malo corporis habitu & affectu ſæpe malè valent, quod non valent eligi ad Prælaturas, quia muneri ſibi iniuncto ſatisfacere non poſſunt, vt per Menoch. *de arbitr. lib. 2. caſu 6. numer. 3. cum ſeqq.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſputat. 51. ſect. 2. num. 17.* latè Laurent. de Peirinis *de Prælato q. 2. cap 4. numer. 3.* vbi aduertit quod ſemel reprobatos ab aliqua dignitate propter infirmitatem, vt eam iterum poſſit habere, debet probare ſe ſanum, per gloſſ. *verb. recuſatus, in cap. inter Canonicos, de elect.* & *numer. 4.* addit quòd ſolùm prohibent Canones eos infirmos aſſumi, qui ex infirmitate impotentes redduntur ad exequendum officium ſuum, per gloſſ. *verb. impotens in cap. cùm pridem, de renunciat.* Vnde ineligibiles eſſe eos ſenes, qui ſunt inhabiles ad munus, ad quod aſſumuntur, exequendum, *d. cap. niſi cùm pridem, §. alia verò*, Pariſ. *de reſignat. lib. 5. quæſt. 3. numero 51.* Laurent. de Peirinis *dict. cap. 4. numero 5.* vbi *numer. 6. cum ſeqq.* de leproſo, laborante morbo Gallico, de illo, cui ex nimia Venere ceciderunt barba, & capilli, de phthiſi laborante, de podagroſo continuo, de paralyſi & apoplexia laborante, de morbo comitiali, ſeu caduco laborante, de ſtulto, fatuo, ſtolido, ſeu ſimplici, de illo qui à communi hominum ſtatura, ſiue in magnitudine, ſiue in paruitate excedit, de carente manibus, aut digitis, de claudo, de gibboſo, de cæco, de carente naſo, de ſurdo, de muto. His tamen prætermiſſis, cum infra hoc eodem libro cap. 33. de Ordine, de eorum aliquibus agendum erit, ne vtroque loco idem repetamus, lectorem ad illum locum remittimus, licet in eo de inhabilitate

Digitized by Google

litate ad Ordines ſermo ſit, quia qui prohibetur ordinari, & ordinatus ſuſpenditur, prohibetur etiam eligi; & electus deponitur, arg. *cap. accepimus, de ætate, & qualit.* docent Lambertin. *de iurepatron. p. 1. lib. 2. q. 7. art. 11. n. 2. & art. 12. n. 4.* Laurent. de Peirinis *de Prælato, q. 2. cap. 4. n. 23.*

118 Primò, non poſſunt ad aliquam Prælaturam vel Dignitatem Eccleſiaſticam eligi, qui ſunt maiori excommunicatione ligati, *capit. conſtitutus, de appellat. capit. poſtulaſti, de Clerico excomm. miniſtr.* vbi Rebuff. *num.* 85. docet Iura loquentia de collatione habere etiam locum in electione, Lambertin. *de Iurepatron. lib. 2. p. 1. quæſt. 9. articul. 10. numero 1.* Couar. *in cap. alma mater, p. 1. §. 7. numer. 1.* Nauar. *in man. cap. 27. numer. 21. verſ. 9.* Vaſq. *de cenſuris, lib. 1. cap. 15. num.* 8. Mar. Alter. *eod. tom. 1. lib. 2. diſputat. 6. cap. 3. in princ.* Camp. *in diuerſ. Iur. Canon. rub. 11. cap. 15. num. 13.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. capit. 7. q. 8.* Nicol. Garc. *de benefic. p. 7. cap. 13. num. 14.* Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib. 4. cap. 6. numer. 23.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 5. quæſt. 21. in princ.* Laurent. de Peirinis *de Prælato q. 2. cap. 5. num. 2. cum ſeqq.* Iul. Lauor. *d. titul. 4. cap. 16. numer.* 85. vbi intelligit ſiue ſint tolerati, ſiue non, quia *Extrauag. ad euitanda*, non intendit in aliquo releuare excommunicatos, & procedit hæc reſolutio, quamuis talis excommunicatus eligatur ignorantibus inuincibiliter, tam electoribus, quàm ipſo electo, vt benè reſoluunt Auil. *de cenſur. part. 2. capit. 6. diſput. 5. dub. 2. concluſ. 2.* Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. capit. 34. dub. 22. numero* 117. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 66. num. 3.* quos refert & ſequitur Lauor. *d. titul. 4. cap. 16. numero* 86. Sed illud dictum Lauorij, ſalua pace chariſſimi quondam amici, non videtur receptum, quia potius dicendum eſt concluſionem procedere ſolum in excommunicato non tolerato, aut nominatim denuntiato, aut publico clerici percuſſore, iuxta dictam Extrauag. ad euitanda ſcandala, hi enim in tantùm eligere non poſſunt, vt ſi de facto eligant, electio ſit nulla, ſecus ſi talis non ſit, quamuis publicus excommunicatus ſit, Mandagot. *de elect. p. 1. capit. 6.* Suar. *tom. 5. diſputat. 14. ſect. 2. numero 3. & 19.* Filliuc. *tom. 1. tract. 12. capit. 6. numer.* 151. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſ. exiſtent. lib. 4. cap. 3. num. 14.* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 66. num. 5.* Laurent. de Peirinis *d. quæſt. 2. cap. 5. num. 13.* Et eo caſu de excommunicato tolerato, electio ab eo facta eſt ipſo iure nulla, *capit. paſtoralis, §. fin. de appellat. cap. conſtitutis el 1. eod. titul. capit. 1. ne Sede vac. lib. 6.* Sigiſm. à Bononia *citato loco*, Ricciul. *d. cap. 4. num. 9.* Auil. *de cenſur. diſput. 5. p. 2. cap. 6. dub. 1.* Caſtellio *de elect. capit. 5. numer. 16.* Laurent. de Peirinis *d. cap. 5. quæſt. 2. num. 12.* ſufficit autem ad hoc vt electio valida ſit, quòd tempore electionis electus fuerit habilis, quamuis poſtea dictam electionem acceptet vel poſſeſſionem capiat tempore quo eſt excommunicatus, Auil. *de cenſur. p. 2. cap. 6. diſput. 5. dub. 6.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 9.* Garc. *de benefic. p. 7. c. 13. à n.* 15. Campan. *d. rub. 11. cap. 15. num. 19.* Laurent. de Peirinis *d. q. 2. cap. 5. n. 8.*

119 Nullus quoque minori excommunicatione ligatus eſt eligendus, *cap. ſi celebrat, de Clerico. excom. min.* Lancellot. *in inſtitut. Canonic. titul. 7. qui eligere eligive poſſint, §. item,* vbi gloſſ. *verb. excommunicatus*, Gonzal. *ad regul. d. Cancell. gloſſ. 58. numer. 25.* Sayr. *de cenſur. lib. 2. cap. 22. num. 23.* Auil. *eod. tract. part. 1. cap. 6. diſput. 13. dub. 4.* Suar. *tom. 5. diſput. 24. ſect. 2. num. 13. cum ſeqq.* Lauor. *d. cap. 16. numer. 89.* Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. excommunicatio, differ. 12.* Filliuc. *tom. 1. tractat. 13. cap. 2. num. 27.* Azor. *d. p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 7.* Garcia *d. p. 7. cap. 13. num. 27.* Sigiſm. *de elect. dub. 65. num. 1.* Laurent. de Peirinis *d. quæſt. 2. cap. 5. num. 21.* Et non quælibet minor excommunicatio, ſed ea tantùm, quæ ex participatione cum excommunicatis in-
curritur, impedit electionem in foro exteriori. Ele- 120
ctores autem ſcientes eligentes excommunicatum minori excommunicatione, non ſunt priuati pro prima vice poteſtate eligendi, vt benè reſoluunt Marius Alter. *de cenſur. tom. 1. lib. 3. cap. 3. diſput. 4. cap. 3. verſ. ſed quæri poteſt.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 16. num. 92.* quicquid dicat gloſſ. *verb. ſcienter in d. cap. ſi celebrat.*

Verùm ſi de facto huiuſmodi electio fiat de ex- 121
communicato minori excommunicatione, mero iure valida erit, vt colligitur ex text. *in d. capit. ſi celebrat*, ibi. *Electio eſt irritanda quaſi, donécque per ſententiam irritetur, valeat.* Ita Felin. *in capit. dilecta, numer. 4. ad fin. de except.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 24. ſect. 2. à num. 21.* Card. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib. 1. cap. 1. num. 4.* Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 65. num. 2.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 16. num 92.* Auil. *de cenſur. p. 1. cap. 6. diſp. 12. dub. 4. concl. 2.* Laurent. de Peirinis *d. q. 2. cap. 5. numer. 22.* Contrariam tamen ſententiam, quòd ipſo iure non valeat, tenet Hoſt. cuius ſententiam magis communiter receptam teſtatur, & ſequitur Couar. *in capit. alma mater, part. 1. §. 8. num. 3.* Viuald. *in candel. aureo, tit. de excomm. num.* 48. Vgolin. *de cenſur. tab. 3. cap. 6. §. 3.* qui mouentur ex ratione, quam reddit text. ille *in d. capit. ſi celebrat*, quæ videtur concludere non ſolùm illicitam & irritandam, ſed ipſo iure inualidam eſſe electionem huiuſmodi; ſiquidem ad ea ſuſcipienda eligitur, à quorum ſuſceptione priuatus eſt. Ad dicta verba text. ibi, *irritanda*, reſpondent ſecundùm ſubiectam materiam eſſe explicanda, *irritam eſſe declaramus*, & nonnullis alijs locis Gloſſatores explicatores explicarunt, *gloſſ. vltim. in cap. & ſi Christus, de iureiur. cum ſimilibus.* Sed priori ſententiæ adhærendum exiſtimo, quòd ſcilicet electio mero iure valeat, tum ex verbis illius, text. *in d. capit. ſi celebrat*, quæ non poſſunt ſine cauillatione aliter intelligi; tum quia ex ratione manifeſta comprobantur, vel enim huiuſmodi electio eſt nulla ipſo iure; vel ſpeciali Iuris Pontificij conſtitutione, vel ratione ſubiectæ materiæ, & ex defectu alicuius cauſæ eſſentialis. Iuris Pontificij auctoritas neceſſariò non excludit, ſi aduertas electum ad beneficia non directè eligi ad Sacramenta ſuſcipienda, ſed potiùs ad ea conferenda ſubditis, atque ita licèt aliquando contingat neceſſarium eſſe ſuſcipere vt alijs conferat, hoc tamen non eſt quod directè & principaliter agitur, & per conſequens ſtando in mero iuris rigore illud, quod minus principale eſt attendi non debet, nec ſufficiebat ad actum annullandum, ex regula *l. 1.* ibi, *prima enim ratio, ff. de auctoritat. tut.* cum multis, quæ adducit Mantua *Paralip. dialog.* 47. Ex quibus, atque etiam ex ratione quòd lex Canonica ſolum irritanda decernat, & pœnæ extendendæ non ſint, reg. *in pœnis, de reg. Iuris, lib. 6.* cum vulgaribus; meritò ſequitur veriorem eſſe in rigore primam opinionem contra Communem.

Vtrùm autem electio ignoranter facta de mi- 122
nori excommunicatione ligato valida ſit? Quæſtio eſt dubia, in qua partem affirmatiuam tuetur gloſſ. *verb. ſcienter, in d. cap. ſi celebrat*, quam ſe-

quuntur *ibi* Doctores communiter, vt teſtantur Cou. *d.* §.8. *num.*3. Viuald. *d. tit. de excommunic. n.*49. Vgolin. *d.* §.2. *num.*2. Suar. *d. ſect.*2. *ex num.*15. Qui eo mouentur fundamento, quia in iis, quæ reſpiciunt ipſius excommunicati commodum, nihil refert an actus fiat ſcienter aut ignoranter, iuxta doctrinam Innoc. *in capit. cùm dilectus, de conſuetud.* iunctis iis, quæ circa *Extrauag. Ad euitanda ſcandala*, notant Doctores; facit reg. text. *in l. ignorantia,*7. *ff. de Iuris & facti ignor.* dum probat ignorantiam acquirere volentibus non prodeſſe; & per conſequens cùm valere electionem interſit, excommunicati volentis acquirere beneficium, ad quod electus eſt, meritò quòd ipſe vel electores excommunicationem ignorauerint, prodeſſe non debet, quò magis valeat electio. Confirmatur deinde, quia ratio, quam text. reddit, videtur ponere defectum in perſona ipſius electi, quem habilem reddere non poteſt ſola ignorantia; ac ſubinde cùm ratio generalis ſit, per eam ampliari debet deciſio etiam ad ignorantes, iuxta *l. reg.* à §. *fin.* ibi, *Conſtitutionis initium generale eſt*, *ff. de Iuris & facti ignor.* cum aliis, quæ latè exornant Card. Mantic. *de coniect. vltim. volunt. lib.*6. *titul.*14. *numero* 10. Aluarad. *de coniect. mente defuncti*, *lib.*4. *cap.*4. *à princ.* Molin. *de primog. lib.*1. *cap.*5. *numer.*9. Contraria verò ſententia, videlicet quòd electio ignoranter facta de ligato minori excommunicatione valeat, tenet Raym. gloſſator antiquus, quem refert & ſequitur Syluest. *in ſum. verb. excommunicatio,*4. *n.*4. & plures, quos etiam ſequitur Henriq. *in ſum. lib.*13. *cap.*3. §.3. *iuncta lit. V. & ſeq.* Mouentur primò auctoritate *d. cap. ſi celebrat. in verſ. ſi tamen*, ibi, *ſcienter*, & per conſequens ad ignorantes trahi non debet, iuxta reg. text. *in capit. pœna, de pœnitent. diſt.*1. *cum ſimilibus.* Secundò confirmatur, quia ratio, qua vtitur Pontifex *in eod. capit. ſi celebrat*, *verſ. per ſe*, non concludit, nec ponit defectum in cauſa aliqua eſſentiali, qui ſufficeret ad electionem inualidandam; & per conſequens, cùm ſit lex noua, & pœnam imponat, ſuccedit *reg. quæ à iure*, cum vulgaribus, quæ docet ex identitate rationis in pœnalibus, vel exorbitantibus, non fieri extenſionem de caſu ad caſum. Nec, hac ſecunda opinione retenta, obſtant quæ pro Communi adduximus; ſi aduertas aliud eſſe quærere, an quando actus nullus eſt propter Iuris impedimentum, vel perſonæ inhabilitatem valeat actus ab ignorante geſtus? eóque caſu eſt veriſſimum ignorantiam non prodeſſe, quia habilem non facit eum, qui ex Iuris impedimento habilis non eſt; & procedit prædicta doctrina Innocent. *in dicto capit. cùm dilectus, numer.*5. *de conſuet.* quam ſingulariſſimam dicit Felin. *in capit. Rodulphus, numero* 43. *poſt med. de reſcriptis*, & propterea collationem beneficij factam excommunicatio ignoranter inualidam eſſe meritò reſoluit *gloſſ. pen. ad med. in dict. capit. Apoſtolica, de Clerico excommun. miniſtr.* recepta per omnes *ibi*, vt teſtatur Couar. *in capit. alma mater, part.*1. *numero* 3. Aliud verò eſt quærere an pœnæ per legem impoſitæ ſcienter facientibus extendi debeant ad ignorantes? In quo caſu certum eſt ad ignorantes probabiliter non extendi, neque etiam ſecundùm magis receptam ſententiam ad ignorantes craſsè, vt reſoluit gloſſ. *verb. putabat* per text. *ibi in l.*1. §. *ſi quis*, *ff. ne vis fiat ei*, cum multis aliis, de quibus Tiraq. *de pœnis tempor. cauſa* 14. *numero* 7. & fatetur D. Barboſ. *in prælud. l. ſi mora, num.*9. *ff. ſoluto matrim.*

Secundò, ſuſpenſi, *capit. cùm dilectus*, vbi gloſſ. 123
verb. à ſuſpenſis, de conſued. cap. quia diuerſitatem, de conceſſ. prebend. Lambert. *de iurepatr. lib.*2. *p.*1. *q.*2. *art.*5. *num.*2. Petr. Gregor. *ad tit. de elect. cap.*7. *num.*7. Caſtellin. *de elect. cap.*5. *num.*15. Ricciul. *de iure perſon. lib.*4. *cap.*3. *num.*9. Lauor. *d. tit.*4. *cap.*16. *num.*93. Fernandez *d. p.*4. *cap.*7. §.2. *numer.*8. Mar. Antonin. *var. reſol. lib.*1. *reſol.*19. *num.*2. vbi etiam Nauarr. *in man. cap.*27. *num.*163. *verſ. ſeptimò*, reſoluit ſuſpenſum peccare acceptando electionem, Viuianus *in praxi Iurispatronatus lib.*6. *cap.*5. *numer.*16. Ego *ad d. cap. cùm dilectum. num.*12. Quod intelligendum eſſe de ſuſpenſo denuntiato nominatim reſoluunt Emman. Sà *in aphoriſm. verb. ſuſpenſio, num.*14. Suar. *d. tom.*5. *diſp.*26. *ſect.*2. *n.*2. Bonacin. *de cenſur. diſp.*3. *q.*6. *puncto* 4. *n.*7. Laurent. de Peirinis *d. q.*2. *cap.*5. §.1. *num.*33.

Tertiò interdicti & irregulares, *cap.*1. *de poſtul.* 124
Prælat. cap. cùm inter R. de elect. cap. cùm ex eo, eod. tit. in 6. *cap. ex parte, cap. miramur,* 24. *q.*1. *cap. is qui*, §. *is verò, de ſent. excom. lib.*6. Fernandez *d.* §.2. *n.*8. Lauor. *d. cap.*16. *num.*96. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.*1. *tract.*5. *cap.*5. *numer.*3. *verſ. ſecunda*, vbi quòd Clericus perſonale, aut locale interdictum violans exercendo actum ſacri Ordinis, vel celebrando diuina Officia, ſit ineligibilis; de quo etiam Laurent. de Peirinis *d. quæſt.*2. *cap.*5. §.2. *num.*40. vbi *numer.*41. tenet quòd electio facta in loco interdicto, & tempore interdicti à ſeruantibus interdictum, valet, & §.3. *n.*44. reſoluit irregularem eſſe ineligibilem, in tantum quod ſi eligatur, electio eſt ipſo iure nulla, per *cap. ſi eo tempore, de reſcript. lib.*6. & *cap. is qui, de ſentent. excom. eod. lib.* & *n.*45. intelligit procedere etiam in ignorante ſuam irregularitatem, & *n.*46. ait quòd iſte irregularis eligi non valet etiamſi præcedat abſolutio à cenſuris, per clauſ. *Teque abſoluentes.*

Quartò, qui non eſt ex legitimo matrimonio, de 125
quo Peirinis *tom.*2. *de Prælato, quæſt.*2. *cap.*5. §.9. aut non ætatis legitimæ, & ſufficientis ſcientiæ, & cui obſtat aliud Canonicum impedimentum ad Ordines, in quo electores diſpenſare non poſſunt, de quibus ſingulis infrà *hoc eod. lib. capit.*33. *numero* 94. *cum ſeq.* Vt de vitiato magna deformitate corporis, quæ inducat ſcandalum, dicit Caſtellin. *de elect. Canon. capit.*11. *numero* 29. & 30. vbi *numero* 32. per *cap. tua, de homicid.* ſubdit eſſe ineligibilem Religioſum, qui Chirurgiam exercuit, ex qua ſequuta fuit mors, & de ſimoniaco per *cap. ſi alicuius, de elect.* & de homicida, & diſcedente à ſuo monaſterio pro quocunque crimine etiam leui, & occulto, & de pœnitente publico, & neophyto, & de iſto vltimo Laurent. de Peirinis *de Prælato, quæſt.*2. *capit.*5. §.6. *numero* 82. *cum ſeqq.* & §.7. diſputat, an qui abiurauit in S. Inquiſitionis officio, poſſit eligi ad dignitates Eccleſiaſticas.

Quintò, qui ſemel ob vitium perſonæ eſt reie- 126
ctus, non poteſt ampliùs eligi, niſi ſit ſpecialiter reſtitutus, *cap. ſuper eo, de elect.* Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.*2. *quæſt.*23. *art.*11. *concl.*5. *verſ. circa ſextum*, Lauor. *d. tit.*4. *cap.*16. *num.*117. Tamburin. *d. tom. diſp.*5. *q.*21. *n.*4.

Sextò, qui alteri Prælaturæ incompatibili eſt al- 127
ligatus, eligi quidem non poteſt, ſed poterit poſtulari, *cap. fin. de poſtulat. Prælat.* Ita nec poteſt quis duas electiones de ſe factas proſequi, ſed vnam, quam maluerit, tenetur eligere, *cap. ſcient cuncti, de elect. in* 6.

Septimò, Regulares pœnitentiarij à ſancto Of- 128

ficio ad Dignitates & prælaturas omnino inhabi-
les ſunt, etiamſi pœnitentias compleuerint, vt in ſe-
quenti Decreto de anno 1626. emanato. *In genera-
li Congregatione S.R.& vniuerſalis Inquiſitionis ha-
bita in Palatio Apoſtol. Montis Quirinalis coram S.
D.N. Vrbano diuina prouidentia Papa VIII. Illu-
ſtriſſimis DD. S.R.E. Cardinalibus in vniuerſa Re-
publ. aduerſus hæreticam prauitatem Inquiſitoribus
generalibus à ſancta Sede Apoſtol. ſpecialiter deputa-
tis, S.D.N. iuſtis de cauſis animam ſuam mouentibus
decreuit, & ſtatuit, vt in poſterum Regulares omnes cu-
iuſcunque Ordinis, Religionis, Societatis, & inſtituti,
quibus pro delictis ad ſancta Inquiſitionis officium ſpe-
ctantibus pœnitentia genus aliquod impoſitum fuerit
(ſalutaribus pœnitentiis exceptis) eo ipſo ad omnes Re-
ligionis ſuæ gradus, & officia inhabiles cenſeantur, dein-
ceps (etiamſi pœnitentia tempus expleuerint, vel gra-
tiam receperint) ad illa tamen promoueri nullatenus
poſſint, niſi prius obtenta à S.D.N. vel ab hac ſacra
Congregatione coram Sanctitate ſua habenda, ſpeciali
& expreſſa rehabilitatione, alias promotio qualibet
nulla ſit & promouentes ipſi priuationem ſuorum bene-
ficiorum, ac præterea vocis actiua & paſſiua ipſo facto
incurrant, ad quæ reſtitui niſi ab eodem S.D.N. vel ab
eadem S. Congreg. coram Sanctitate ſua habenda non
poſſint. Præſens autem Decretum omnibus Religionum
Superioribus intimari mandauit idem S.D.N.* &c.
Referunt Laurent. de Peirin. *tom. 2. priuileg. ſui Or-
dinis Minim. in annot. ad conſtit. 9. Pauli V. n. 29. pag.*
337. Tamburin. *d. diſp. 5. q. 21. n. 17.*

129 Omnis igitur electio facta de eo, qui aliquo ex
his impedimentis tenetur, irrita eſt ipſo iure, *d. cap.
cum dilectus*, iuncta gloſſ. *verb. ceſſimus*; propter
minorem verò excommunicationem, aut malos
mores electio eſt per ſententiam irritanda, *d. cap.
ſi celebrat, de Clerico excomm. miniſt.* Vbi verò irrita
eſt ipſo iure, electores eligendi poteſtate pro ea vi-
ce priuantur, & ſuſpenſi ſunt triennio ab eiuſdem
Eccleſiæ beneficiis, *cap. cùm in cunctis, de elect. cap. 1.
in fine.* vbi gloſſ. *de poſtulat. Prælat.* In caſu tamen,
quo eligitur alterius Eccleſiæ Prælatus, non incur-
runt electores hanc pœnam, niſi electionem, non
admiſſa poſtulatione, tenere voluerint; ſi videlicet
ob vitium perſonæ admiſſa non fuerit, *capit. 2.
de poſtulat. Prælat.* Ex his colligi poterunt ca-
ſus, in quibus aliquis actiua, & paſſiua ſimul ele-
ctione priuatur, & talis omni iure dandi vocem
ad aliquem actum faciendum in Capitulo, & iure
patiendi vocem datam de ipſo à Capitulo, & Con-
uentu, & Collegio, quoad ea, quæ ſibi ſunt one-
ri, & pœna priuatus cenſetur, Nauar. *conſ. 6. de
elect. in antiq.* aliàs *conſ. 6. de verbor. ſignific. in no-
uis*, Sayr. *in floribus deciſion. ſub illo titul. de elect.
deciſ. 6.*

130 Ad probanda autem impedimenta electi, etiam
laïci & fœminæ admittuntur; eorum tamen teſti-
monio non ſtatur, ſi de fama tantùm, & auditu
131 deponant, *cap. tam litteris, de teſtib.* Illi tamen, qui
indignum, aut excommunicatum ſola Confeſſio-
ne notum eligit, non incurrunt pœnas, quæ in
Iure eligentibus indignos decernuntur, quia pœ-
næ pertinent ad forum externum. Ita Sanch. *de Ma-
trim. lib. 3. diſputat. 16. numer. 6. in fin.* Fagundez *in
quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 6. cap. 2. num. 7.
in fin.*

132 Et notanda ſunt duo circa eligendas perſonas,
primum eſt, quòd olim vnus de gremio ipſius Ec-
cleſiæ erat ad Prælaturam, vel Dignitatem eligen-
dus, quandiu in ea reperiretur idoneus, *cap. cùm
inter Canonicos, cap. cùm dilectus, de elect.* Verùm ſi
aliunde aliquis idoneus aſſumatur, valeret omninò
electio, gloſſ. *verb. aliam, in d. cap. inter Canonicos*,
Selu. *de benefic. p. 3. q. 23. n. 2.* Franc. Marc. *deciſ.* 1368.
p. 1. Nauar. *conſ. 6. n. 1. de elect. in nouis*, Sahag. *in cap.
cam te, n. 30. de reſcript.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1.* 133
verb. beneficia, §. 8. Et ideo electionem factam à ma-
iori parte, & ſaniori Collegij ſemper præualere, ſiue
electus ſit ex propria Eccleſia, ſiue ex aliena, reſol-
uunt plures, quos refert Rendina *in prompt. recept.
ſentent. tom. 1. tit. 36. n. 2.*

Aliud eſt notandum quod ſcribit S. Hieronym. 134
relatus *in cap. quicunque 1. q. 1. Re vera*, inquiens,
*qui ad hoc eliguntur, vt cæteris præſint, ſicut præordi-
nantur dignitate, ſic præeminere debent ſanctitate, alio-
quin cur cæteris præferuntur, qui nulla meritorum gra-
tia à cæteris aſſumuntur?* Vnde notat benè Caſſan.
in catalogo gloriæ Mundi, p. 1. conſid. 60. quòd homo
non debet gloriari appetendo honorem terrenum
non ſibi debitum, quoniam ad honores mundi ſine
ſuffragio temporis, aut ſine merito laboris velle pro-
moueri dicitur ambitio, quæ non eſt permiſſa, cùm
ſit inordinatus appetitus honoris terreni, & ampli-
tudinis dignitatis, *cap. miramur, in fine 6. diſt.* Et
ideò, vt dicit S. Thom. 2. 2. *quæſt. 131. art. 2.* & Alex.
de Ales *in 2. p. ſum. in tract. de ambitione*, eſt pecca-
tum, quia cum honor ſit præmium virtutis, Ariſtot.
4. *Ethic.* ambitioſus deſiderat præſidentiam & regi-
men, quod non debetur niſi virtuoſis, & per conſe-
quens non ſibi, imò etiamſi eſſet Sanctus, ex ambi-
tione ſit indignus, *cap. principatus, 1. q. 1.* & eligens 135
indignum, ex quo multæ malæ gubernationes 136
oriuntur, non peccat niſi vnum peccatum, in eligen-
do ſcilicet, Nau. *in man. cap. 11. num. 4.* Galet. *in mar-
garita caſuum Conſcientiæ, verb. eligere. 1.* Electus ve-
rò peccabit mortaliter ſi admittat officium, cuius eſt
indignus, ſi ex tali admiſſione aliquod damnum
Reip. ſequi poſſit, licet cum effectu non ſequatur,
ita poſt S. Antonin. *in ſum. p. 2. tit. 3. cap. 6. §. 3. col. 1.*
reſoluunt Nau. *in cap. inter verba 11. q. 3. corol. 13.*
Burg. de Paz *l. 2. Tauri, n. 91. & 91.* D. Solorzan. *in
ſuo memoriali, ſeu diſcurſu informatiuo iuridico, hiſto-
rico, politico, n. 68. & 69.*

Illud tamen ſcire oportet, eligentes non aliter 137.
ſuæ obligationi ſatisfacere quàm ſi eligant illum,
qui maioribus iuuatur meritis, vt probat text. *in
cap. ſi fortè, 63. diſt. & in Auth. de Monachis, §. vlt.
collat. 1.* optimè Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. cap. 1.*
reſoluunt Rebuff. *in praxi tit. requiſita ad bonam col-
lat. à n. 23.* Sot. *de Iuſtit. lib. 3. q. 9. art. 1.* Sarment. *de
redditib. p. 1. cap. 4. num. 2.* Galet. *in margarita caſuum
Conſcient. verb. electio indigni*, Cou. *in reg. peccatum,
p. 2. §. 7. n. 3.* vbi Communem dicit Quicquid con-
trarium teneant gloſſ. *verb. qui præſtantur, in d. cap. li-
cet, 8 quæſt. 1. gloſſ. pen. in cap. 2. de officio cuſtod.* gloſſ.
verb. magis, in cap. conſtitutis, de appellat. plures citati
à Lambert. *de iure patron. lib. 2. 1. p. quæſt. 10. art. 3. n.
6.* Padil. *in l. cùm quidam, n. 19. ff. de legat. 2.* Quibus
non fauet text. *in cap. cùm nobis, verſ. illis, de elect.*
ſiquidem text ille tantùm conuincit factam electio-
nem de digno, prætermiſſo digniori, validam eſſe;
cuius rei eam rationem reddit S. Thom. 2. 2. *q. 63.
art. 2. ad 3.* quia aliàs omnis electio, vel præſentatio
calumniam pateretur, daretúrque locus penè in-
finitis litibus, ſi electiones eo prætextu reuocari
permitterentur; quod quidem neque tolerandum,
neque Reipub. Chriſtianæ conuenire teſtantur
Iura, de quibus Couar. *dict. §. 7. numero 4. & ſeq.* Mo-
lin. *de primogen. lib. 2. cap. 5. n. 47.* (niſi quando per
concurſum & oppoſitionem beneficij prouiſio eſ-
ſet facienda, vt alibi diximus.) Id tamen non pro- 138

cedit in beneficiis ſimplicibus, & ſine cura, in eis enim ſufficit quòd dignus eligatur, etiam omiſſo digniore, nam Concil. Trident. *citato loco*, & *ibidem cap.*18. de Epiſcopalibus, & Curatis tantùm loquitur; & ita docet Petr. Nauarr. *de reſtit. lib.*2. *cap.*2. *num.*172. *& à num.*182. quem ſequitur Gutier. *Can. lib.*2. *cap.*11. *num.*12. *&* 28. ſubdens quòd ſi aliud diceremus, omnes ferè Prælati eſſent in ſtatu damnationis prouidentes dignis beneficia ſimplicia prætermiſſis dignioribus, Vega *in ſumm. p.*2. *cap.*17. *caſu* 1. Petr. Ledeſma *in ſum. p.*2. *tract.*7. *cap.*2. *concluſ.*7. Nicol. Garc. *de benefic. p.*7. *cap.*16. *num.*17. iuuant quæ tradunt Leſſ. *de iuſtit. lib.*2. *cap.*34. *dub.*14. Licèt contrarium doceat Vaſq. *in opuſcul. moral. tract. de benefic. num.*78.

139 Ad reſtitutionem verò non tenetur quis, ſi omiſſo digniore dignum eligat; nam reſtitutio tunc neceſſariò requiretur quando alicui damnum eſt illatum in re ſibi debita vt propria, non verò in debita vt communi; quia, vt inquit S. Thomas 2.2. *quæſt.*16. *art.*1. *ad* 3. alio modo debetur alicui quod eſt commune, alio modo quod eſt proprium; & in hoc caſu Princeps vel alius Prælatus digniorem omittens in officio publico, vel beneficio Eccleſiaſtico, non refert ei damnum in re communi, & ſic peccat contra iuſtitiam diſtributiuam, quæ ad reſtitutionem non obligat. Ita docent Sot. *de Iuſt. lib.*4. *q.*6. *art.*3. *concl.*2. Cou. *in d. reg. peccatum, p.*2. *§.*7. *numer.*6. Nauar. *in man. cap.*17. *num.*72. Perez *in l.*2. *tit.*6. *lib.*1. *Ordinam.* Molin. *de primog. lib.*2. *cap.*5. *num.*57. Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.*18. *princ. num.*9. *&* 10. Gutier. *Canon. lib.*2. *cap.*11. *à n.*47. Tolet. *in inſtruct. Sacerd. lib.*5. *cap.*4. *verſ. quarto.* Petr. Nauar. *de reſtit. tom.*1. *lib.*2. *cap.*2. *num.*138. *&* 143. Ceual. *commun. contra communes, q.*659. *n.*12. Leſſ. *de Iuſtit. lib.*2. *c.*34. *dub.*15 & magis placet Azor. *d. p.*2. *lib.*6. *c.*15. *quæſt.*12. Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. electio, differ.*1. *n.*2. ſequitur Rebell. *de obligat. lib.*3. *quæſt.*4. *&* 5. Quicquid contrarium doceant aliqui, quos refert Nicol. Garc. *de beneſ. p.*7. *cap.*16. *n.*30.

140 Non dubito tamen Prælatum promouentem indignum, teneri ad intereſſe Eccleſiæ, quam læſit, *cap. tales, diſt.*23. Felin. *in cap. ſi quando, n.*13. *de reſcript.* Palat. *in repet. cap. per veſtras, de donat. inter virum & vxorem, notab.*2. *§.*26. *num.*11. quos refert Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad d. cap. tales, n.*2. Ioan. Valer. *different. inter vtrumque forum, verb. electio, diff.*1. *n.*3.

141 Verùm autem quando per concurſum & oppoſitionem beneficij prouiſio facienda ſit, teneatur quis ad reſtitutionem, ſi omiſſo digniore dignum eligat? Quæſtio eſt dubia, in qua pars negatiua ex eo ſuadetur, quia per edictum ſeu oppoſitionem tantum promittitur beneficium, præbenda, ſeu cathedra ipſis oppoſitoribus; & inter ipſos, illi, qui ſecundùm formam oppoſitionis dignior fuerit iudicatus; atque ideò licèt verum ſit, quòd ex eo habent ius quæſitum oppoſitores contra illos, qui oppoſitores non ſunt, etiam digniſſimos; non verò inter ipſos habet ille ius quæſitum, qui verè dignior eſt; non enim promittitur beneficium niſi tantùm illi, qui fuerit electus à maiori parte ſecundùm formam oppoſitionis; is enim dignior reputatur; vnde quamuis lex præcipiat vt eligentes vere digniorem eligant, tamen ſi contra fiat, læditur ſolùm iuſtitia diſtributiua, quæ ad reſtitutionem non obligat, ex S. Thom. 2.2. *quæſt.*62. *art.*1. Ex quibus hanc opinionem tenent Martin. Ledeſma 2.4. *quæſt.*18. *art.*2. *ad fin. verſ. ſecunda concluſio,* Nauar. *in man. cap.*17. *num.*74. *verſ. nec obſtat,* Mercado *de contractib. lib.*6. *cap.*17. *§.*7. *anſi dizen los Theologos, verſ. eſto no lo ſigo,* Nicol. Garc. *d. part.*7. *capit.*16. *num.*43.

Verùm pars affirmatiua, videlicet quòd tenea- 142
tur quis ad reſtitutionem, ſi dignum eligat omiſſo digniori, quando per concurſum & oppoſitionem prouiſio facienda eſt, videtur verior; quia ex huius edicti propoſitione quidam quaſi contractus obligatorius inter digniorem, & electores reſultat, ex quo oritur obligatio, prout in caſu ſubhaſtationis, in qua promittitur res plus offerenti, vt concludit Bart. *l. licitatio ff. de publican.* vnde omittens digniorem cenſetur offendere non ſolùm iuſtitiam diſtributiuam, verùm etiam commutatiuam ortam ex illo quaſi contractu, & ex fide in illo data. Suadet, quia eligentes conſtituuntur Iudices à lege inter oppoſitores vt illos examinent, & digniorem ſuo ſuffragio declarent, atque ideo ſi ſcienter iniquè iudicent minus dignum eſſe digniorem, veluti lædentes in Iure quæſito ad reſtitutionem tenebuntur, iuxta illa, quæ de Iudice iniuſtè iudicante reſoluunt communiter Doctores: & ita in ſpecie tradunt Molin. *de primogen. lib.*2. *cap.*25. *num.*59. Bartol de Medina *in inſtruct. Confeſſ. in præcepto, §.*32. Petr. Nauar. *de reſtitut. lib.*2. *c.*2. *num.*178. Gutier. *Canonic. lib.*2. *cap.*11. *num.*55. *cum ſeqq.* Vaſq. *in opuſc. moral. tract. de benefic. num.*117. Fernandez *in examine Theolog. moral. p.*4. *cap.*4. *§.*1. *num.*2. *& cap.*7. *§.*2. *numer.*11. Ego ipſe *de officio & poteſtat. Epiſcopi, p.*3. *alleg.*6. *num.*68.

Supereſt nunc videndum, an, & quando Præla- 143
ti, vel alij eligentes poſſint negare ſuffragia illi, quem ex ſola Confeſſione indignum agnouerunt abſque violatione ſigilli ſacramentalis? In quo dubio puto eos tuta conſcientia poſſe non eligere ad officia, & beneficia publica, & negare ſuffragia ad huiuſmodi officia eis, quos nouerint ex Confeſſione indignos. Ratio eſt, quia alioquin daretur occaſio indignis vtendi cautelis iniuſtis, vt eligantur, & plerumque non ſine magna iniuria Sacramenti, faciendo ſcilicet Confeſſionem ſuæ indignitatis cum electoribus; tum quia Confeſſarius ſolùm obligatur ex ſigillo ad non manifeſtandam perſonam ſibi confeſſam; ergo tacita perſona, & non manifeſtata poterit vti notitia relicta ex ipſa Confeſſione ad bonum commune, ad bonum proximi, ad bonum ipſius pœnitentis. Et ideò ita docent Sot. *in* 4. *diſt.*18. *quæſt.*4. *art.*5. *ad finem, verſ. de his autem ſubditorum officiis, & de tegendo ſecreto, memb.*2. *q.*4. *poſt* 5. *concl. dub.*1. Syluest. *verb. Euchariſtia,* 3. *quæſt.*5. *§.*7. Barthol. Ledeſma *de Pœnit. dub.*31. *concluſ.*7. *ad medium,* Nauar. *conſ.*75. *num.*5. *de Regularib. in antiq.* aliàs *conſ.*3. *numer.*5. *de ſtatu Monach. in nouis, & in cap. Sacerdos, de Pœnit. diſt.*6. *numer.*146. & *ibi* Turrecr. *art.*1. *n.* *m.*10 Rebuff. *in cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnit. & remiſſ. §. ſuſcipiens reuerenter, verſ. octauò non debet,* Viuald. *in candel. aureo, p.*1. vbi *de ſigillo numer.*20. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.*1. *lib.*1. *cap.*23. *numer.*5. *cum ſeqq.* Fr. Emman. *in ſum. tom.*1. *capit.*68. *concl.*6. *num.*6. Gutier. *de Matrim. cap.*61. *numer.*10. Vaſq. *de Pœnit. q.*93. *art.*4. *dub.*8. *num.*5. *&* 7. Peſant. *in addit. ad* 3. *p. quæſt.*11. *ad fin. diſput.*6. Fernandez *in examine Theolog. moral. p.*3. *cap.*6. *§.*9. *num.*28. *in fine.* Non obſtat quòd Confeſſarius ſcit peccata ſibi confeſſa vt Deus, quia illa ſcientia ſubiectatur in intellectu humano, & ex hac parte eſt humana; ac proinde poterit eligens illa vti ad dirigendos actus externos, quando ſine alterius iniuria, & ſine iuſto atque rationabili ſcandalo vti poteſt; prout in præſenti caſu accidit,

dit,

dit, quia apud alios non poteſt eſſe ſuſpicio peccati coofeſſi, vt ſupponimus; nec inde ſequitur iniuria aut pœnitentis damnum, cùm ille noo habeat ius petendi rem gratuitam. Limitatur tamen hæc reſolutio quando vnus ab omnibus creditur longè dignior cæteris, quia tunc repulſio illius iuſtam ſuſpicionem aliis præbet reuelationis ipſius ſigilli ſacramentalis. Ita Syluelt. verb. Confeſſio, 3. n. 9. Sot. dict. membr. 2. quæſt. 4. dub. 1. poſt concluſ. 5. Nauar. in dict. cap. Sacerdos, num. 146. Henriq. in ſum. lib. 3. de Pœnit. cap. 23. §. 4. Declaratur verò eadem reſolutio, vt non teneantur eligens (licèt poſſit licitè) vti ſcientia Confeſſionis ad deneganda ſuffragia indigno, caſu quo teneretur, ſi extra Confeſſionem conſcius eſſet iodignitatis illius; vt multis rationibus comprobant Sanch. de Matrim. lib. 3. diſput. 16. n. 6. Fagundez in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 2. lib. 6. c. 3. num. 17. cum ſeqq. qui tamen contrariam ſenteotiam probabilem fatentur.

144 Nunc circa tempus faciendæ electionis ſciendum eſt primò, quòd Prælati electio fieri non debet antequam mortuus prædeceſſor traditus ſit ſepulturæ, quando ſcilicet per mortem vacauit Eccleſia, capite nullus, 79. diſt. capite bonæ il 2. de elect. Petrus de Biazio in direct. electionis parte 3. capite 2. Petrus Gregor. ad titulo de elect. capite 13. numer. 25. Gonzal. ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 11. num. 4. Franc. Emman. quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 52. artic. 13. in princip. Lauor. d. tit. 4. cap. 18. num. 20. Fr. Ludouic. Miranda in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 23. art. 1. concluſ. 2. vbi ſubdit, quòd ſi antequam mortuus Prælatus ſepulturæ tradatur, ad electionem noui procedatur, nihilominus valet electio, præcipuè ſi tales accedere poſſint circumſtantiæ, quòd electio ſtatim etiam ipſa eadem die ſit facienda, & omnis cunctatio abiicienda & repellenda, non expectata corporis ſepultura; vt in caſu, quo timeatur aliqua magna vis & violentia alicuius magni Principis, aot aliquæ ipſius litteræ, quæ valeant aut poſſint iuſtam, atque legitimam impedire electionem.

145 Secundò quod ſtatuit Innocentius III. in generali Concilio, de quo in capite 41. de elect. Ne pro defectu Paſtoris gregem Dominicum lupus inuadat, aut in facultatibus ſuis Eccleſia viduata diſpendium patiatur, vt in Cathedalibus, & Regularibus Eccleſiis teneantur electores, legitimo impedimento ceſſante, intra tres menſes Prælatum eligere, capite poſtquam, 50. diſt. c. obeuntibus, 63. diſt. Lauor. d. tit. 4. cap. 18. ex num. 12. & 24. quibus elapſis ad Superiorem deuoluitur electio, vt ſuprà vidimus. Fr. Ludou. Miranda d. q. 23. art. 10. concl. 2. Tamburin. d. diſp. 5. q. 7. num. 4. vbi ſubdit, quòd hoc tempus non iocipit currere niſi à die certæ vacationis. De tempore autem electionis ad Parochiales Eccleſias, & ad cætera Eccleſiaſtica beneficia, videbimus infrà lib. 3. c. 13. num. 105. cum ſeqq.

146 Tertiò, quòd facta electione tenentur electores intra octo dies petere ab electa conſenſum, quem intra menſem à die præſentationis eiuſdem electionis tenetur præſtare, alioquin ea electione ipſo iure priuatur, cap. cupientes, §. cæterùm, de elect. lib. 6. Fr. Ludouicus Miranda in man. Prælat. tom. 2. quæſt. 23. art. 10. concluſ. 5. Lauor. d. tit. 4. cap. 18. n. 26. Tamburin. d. q. 7. num. 50. Laurent. de Peirinis de priuileg. Regul. tom. 3. in additam. cap. 9. num. 21. pag. 446. vbi etiam quòd non currit tempus niſi à
147 die, quo commodè conſentire poterit. Et qui ſemel electioni de ſe factæ renunciauerit, oon eſt amplius audiendus, cap. in præſentia, de renunciat. Flamin. Pariſ. de renunciat. benefic. lib. 2. q. 13. num. 16. Lauor. dict. cap. 18. num. 33. Electores verò ſi conſenſum intra terminum prædictum non petant, eo ipſo ſuſpenſi ſunt per triennium ab omnibus eiuſdem Eccleſiæ beneficiis; quod quidem in Cathedralibus, & Regularibus Eccleſiis locum habet, vt legitur in dict. capite ne pro defectu. Denique poſt præſtationem conſenſus, petenda eſt confirmatio intra trium menſium terminum, & demum conſecratio facienda; vt ſuprà hoc eod. lib. cap. 9. princ. vidimus.

Modus vel forma faciendæ electionis, eſt triplex 148
de Iure communi, videlicet per ſcrutinium, per compromiſſum, & per communem inſpirationem aliter autem facta electio ipſo iure eſt nulla, vt colligitur ex text. optim. in cap. quia propter, de electione; & de his electionum modis vide Petr. Gregor. ad tit. de elect. cap. 3. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 51. art. 1. Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 6. c. 14. quæſt. 11. Ludouic. Miranda d. tom. 2. q. 23. art. 2. Lauor. d. tit. 4. c. 19. Tamburin. d. diſp. 5. q. 5. & 6. Sigiſm. à Bononia de elect. dub. 4. num. 5. Caſtellin. in ſimili tract. cap. 1. num. 3. verſ. forma igitur, Booacio. de legitima Summi Pontif. elect. diſp. 1. q. 5. puncto 1. cum ſeq. Rot. in cauſa Meten. Monaſterij 5. Iulij 1621. & in Treueren. Abbatiæ S. Maximi 20. Nouembr. 1624. & 24. Ianuarij 1625. coram R. D. meo Coccino, quæ deciſiones impreſſæ reperiuntur apud Caſtellin. de elect. cap. 4. prope fin. Ioan. Anton. Maſſobr. in praxi habendi concurſum, prælud. 8. à num. 30. ſecundum Romanam impreſſ. Lauor. d. tit. 4. cap. 41. num. 96. cum multis ſeqq. & apud Tamburin. d. diſput. 5. q. 1. poſt n. 6. & q. 25. poſt n. 2.

Verba autem d. cap. quia propter, ſunt hæc. *Quia* 149
propter diuerſas electionis formas, quas quidam inuenire conantur, & multa impedimenta proueniunt, & magna pericula imminent Eccleſiis viduatis. Statuimus vt cùm electio fuerit celebranda, præſentibus omnibus, qui debent, & volunt, & poſſunt commodè intereſſe, aſſumantur tres de Collegio fide digni, qui ſecretè & ſigillatim vota cunctorum diligenter inquirant, & in ſcriptis redacta mox publicent in communi; nullo prorſus appellationis obſtaculo interiecto: vt iis collatione habita eligatur in quem omnes vel maior & ſanior pars Capituli conſentit, vel ſaltem eligendi poteſtas aliquibus viris idoneis committatur, qui vice omnium Eccleſia viduata prouideant de Paſtore, aliàs electio facta non valeat, niſi fortè communiter eſſet ab omnibus quaſi per inſpirationem abſque vitio celebrata.

Quamuis enim ex verbis relatis colligi videa- 150
tur text. illum agere de electione Epiſcoporum, dum de viduata Eccleſia facit mentionem, cùm ſoli Epiſcopi ſint ſponſi Eccleſiarum, c. ſicut 21. q. 2. Re-
gulares tamen Eccleſiæ viduatæ quoque dicuntur 151
cùm ſine Paſtore remanent, mortuo ſcilicet Prælato earum ſponſo, d. c. ne pro defectu, c. officij, de elect. vbi Abbates Paſtores nuncupantur; & Regularium Præ-
latorum electiones io multis Epiſcoporum electio- 152
nibus comparantur, c. cupientes. eod. tit. lib. 6. Syluelt. in ſum. verb. Electio 2. n. 2. verſ. præterea. Sanch. in præcepta Decalogi lib. 2. cap. 38. n. 84. Suar. de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. c. 5. n. 1. Lauor. d. tit. 4. cap. 19. n. 5. Tamburio. d. diſput. 5. q. 5. n. 2.

Et ideo forma dict. cap. quia propter, ſeruanda eſt, 153
non ſolùm in electionibus Epiſcoporum, de quibus expreſsè loquitur, & aliorum Prælatorum Eccleſiarum Collegiatarum, qui habent iuriſdictionem generalem in dictis Eccleſiis; ſed etiam in electione Abbatum, vt tenent ibi Ioan. Andr. num. 59. Bellam. in princ. n. 3. Abb. n. 7. in fine, & n. 8.

Butr.num.20.Rot.deciſ.5.in princip. iunctonum.2.de
elect.in nouis.Gregor.Lop.l.19.verb.Obiſpos, tit.5.
part.1.Fr. Marc.deciſ.991.num.1.lib.1. Cuch.inſtit.
maior.lib.4.tit.de elect.n.279.in fine, Coſm.in pragm.
ſanct.tit.de elect.verb. Abbatis,pag.mihi 86.Caniſ.de
elect.§.& hæc de Epiſcop. Seraphin.deciſ.647.num.4.
Iodoc.Lorich.in theſauro vtriuſque Theologia, verb.
electio,in forma ſcrutinij, verſ.octauò hæc forma, Si-
giſm. à Bononia de electione, dub. 7. Rendina in
promptuario recept.ſententiar.tom.1.tit.1.num.2. Ludo-
uic.Miranda d.q.23.art.3.concl.1.Nouar.in lucerna
Regular. verb. electio, num.12.Lezana in ſum.quæſt.
Regul.tom.3.eod.verb.num.2. & antea tom.1.cap.15.
n.11.& tom.1.cap.12.n.25. & fuit reſolutum in dict.
Meten.Monaſterij,verſ.quòd autem, & in dict. Tre-
ueren.Abbatiæ,1.in princ.& in Meten.Abbatia 4.Fe-
bruarij 1628.coram R.P.D. Dunozetto; quicquid
Roſted.de libellis,tom.2. ſuper Iure Pontif. p. 3. tit.
quid ſonet hoc nomen Abbatis,&c. num.8.lit.G,fol.
mihi 633. dicat de mandato Papæ iudicatum fuiſſe,
formam illius capitis non eſſe ſeruandam in electio-
ne Abbatis,quia hoc eſt nomen ſollicitudinis, non
tamen eſt Pater.
154 Immò etiam in electione Regularium Præla-
torum,ſicut reſoluunt gloſſ.1. in dict. cap.quia prop-
ter,vbi Abb.n.7.verſ.circa,& n.8.verſ.& placet.Rot.
d.deciſ.5.in princip.de elect.in nouis, Franc. Marc.d.
deciſ.992.Ludouic.Miranda d.concl.1.Rot.in d.Me-
ten. Monaſterij,verſ.quod autem.Suar.de relig.tom 4.
lib.2.cap.5.Caſtellin.de erect.Canon. cap.1. à num.1.
Tamburin.d.q.5.n.1.Lauor.d.tit.4.cap.19.num.4.vbi
n. 8. ſubdit non licere Prouincialibus, ſeu Defini-
toribus diſcere à forma d. cap. quia propter, in ele-
ctionibus Priorum,Guardianorum, & ſimilium, &
num.6. quòd dicta forma non eſt attendenda in ele-
ctione Definitorum; Diſcretorum, & huiuſmodi;
155 & demùm,quòd in iſtorum Guardianorum electio-
nibus ſeruanda ſit forma d.c.quia propter, reproba-
to Fr.Emman.& Miranda,latè probat Sigiſm. à Bo-
nonia de elect.dub.7.
156 Hos autem Abbates & Regulares vtriuſque ſe-
xus Prælatos eligi debere per vota ſecreta,ita vt ſin-
gulorum eligentium nomina nunquam publicen-
tur,diſtrictè præcipit Concil.Trid.ſeſſ.25. de Regu-
157 larib.cap.6.ex quo colligunt infrà citandi electio-
nem hanc Prælatorum Regularium ita debere fieri
per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam com-
promiſſi,aut inſpirationis;vt per Nicol.Garc.de be-
nefic.p.5.c.4.n.204. Caſtell.de elect.c.7.n.4. verſ. ad
quorum, Sigiſm.à Bonon.in ſimili tract. dub.2.n.7.&
dub.31.n.14.verſ.& inſuper, affirmantes ita fuiſſe à
S. Congr. deciſum. Quicquid velit Fr. Emman. in
ſum.p.1.c.102.n.2.& c.105.n.3.& q. Regul.tom.1.q.
51. art.9. in fine, & infrà de hac materia latiùs age-
mus;non tamen ex eo quòd Regularium electiones
debeant fieri per vota ſecreta vt ſupra, cenſetur ſu-
158 blata forma d.c.quia propter,cuius diſpoſitioni dero-
gare non intendit Concil.Trid. in d.c.6. vt benè re-
ſoluunt Fr. Emman. in ſum.p.1.c.102.n.2.& 3. Ze-
rol.in praxi Epiſcop.p.1.verb.Abbatiſſa,§.6.Azor.in-
ſtit.moral.p.1.lib.13.c.10.q.2. Caſtellin. de elect.c.1.
n.1.Sigiſm.à Bonon.de elect. dub.27.num.10.& 11.
Tamburin.d.diſp.5.q.5.n.9.& fuit dictum in d. Tre-
ueren. Abbatia, la 1.verſ.nec etiam,& in d.c. Meten.
Monaſterij,in fine. Quamuis Ludouic. Miranda d.
tom.2.quæſt.23. articul.15. concluſ. 2. circa medium
exiſtimauerit diſpoſitionem dict. cap. quia propter,
modò ſublatam eſſe per Concil. Trident. in dict.
cap.6.
159 In electionibus verò aliorum Beneficiatorum,
ſeu Prælatorum inferiorum non eſt neceſſariò ſer-
uanda illius text. diſpoſitio, ſed ſufficiunt ad id ſin-
gulares conſenſus exiſtentium in capitulo,dummo-
do præſtetur in communi,& omnibus collegialiter
congregatis nam ſic electus ſimpliciter à maiori, &
ſaniori parte ius habebit in electione,vt per Syluest.
verb. Electio, 2. quæſt.1. Ludou.Miranda dict. quæ-
ſtion.23.artic.3.concluſ.2. vbi art.4.concluſ.vnic. re- 160
ſoluit formam illius text.non habere locum,nec ne-
ceſſariò ſeruandam eſſe in poſtulatione & collatio-
ne; quod etiam tradit Lauor. dict. tit.4. cap.19 nu-
mero 7. & ſic diſpoſitionem d.cap.quia propter, non 161
ſe extendere ad inferiores Dignitates in Collegia-
tis exiſtentes reſoluunt Abb. in cap. Eccleſia veſtra,
num.7.de elect.Imol. ibid.n.3.Franc.Marc.deciſ.922.
num.3.lib.1.Rot.in Leodien. Decanatus 15.Decemb.
1627.coram R. P. D.meo Pirouano,quia Eccleſia non
viduatur per inferiores,ſed per primam Dignitatem,
gloſſ. Abb. Ioan.Andr.Butr. Imol. in dict. cap. quia
propter,Franc.Marc.dict.deciſ.922.n.1.lib.1.Rot. in
d.Leodien. Decanatus.
Quæ quidem forma adeò eſt de ſubſtantia ele- 162
ctionis,vt aliter facta electio non teneat, ſicut habe-
tur in dict.capite quia propter, & expreſsè ibi reſol-
uunt Compoſtellan. numero 20. verſic. nunquid de
iſta. Ioann.Andr.numero 37.in verb. non valet, In-
noc.eodem verb. Guillelm.Mandagot. de elect. capi-
te 22.vbi Boët.lit.B,Aloyſ.Riec.in collect.deciſ.part.
4.collect.1127. Carol. Marant. tom.2.reſp.2.num.58.
Caſtell.de elect. capite 1. num.2. verſ.forma; contra 163
quem text. non poſſunt Capitula quæcunque
etiam Regularium aliquid ſtatuere, Oldrad. conſil.
259. Nauar. conſ.3.numero 1. de elect. & conſ.26.
numero 4. de Regular. quia licèt reperiantur quam-
plurimæ formæ, quibus Regulares vtuntur in ele-
ctionibus ſuorum Prælatorum,iuxta cuiuſque Re-
ligionis ſtatuta,vt videre licet apud Franc.Emman.
queſtion. Regul. tom.2. quæſt.51. cum duobus ſeqq. & 164
Caſtellin. de elect.cap.19.à pag.361. vſque ad 419. 165
omnes tamen ſemper inhærent diſpoſitioni dict.cap.
quia propter, & ideò nec vigore cuiuſcunque pri-
uilegij, in quo appoſita ſit clauſ. Contrariis quibuſ-
cunq;non obſtantib.poterunt Capitula ipſa generalia,
ſeu Generales eorundem Regularium Superiores
ſupplere defectus occurrentes in eiuſmodi electio-
nibus ob non ſeruatam formam, dicto capite quia
propter, vt reſoluunt Sigiſmund. à Bononia de ele-
ctio.dub.4. me citato in hoc loco Lezana d. verbo ele-
ctio,numero 2. Lauor. dict. titul.4.cap.19. numero 6.
Tambur. d. diſp.5.qu.5.num.7. Ratio eſt,quia text.
præcitatus continet conſtitutionem Concilij Gene-
neralis Lateranenſ.celebrati ſub Innocentio III.cu-
ius decretis non cenſetur derogatum per clauſulas
generales in priuilegiis apponi conſuetas, niſi ex-
preſſa mentio fiat ſaltem his verbis, Non obſtante
lege aliqua,aut conſtitutione in Concilio generali edi-
ta. Ita colligitur ex capite nonnulli, de reſcript. vbi
Felin.num.3. cap. cum te, de ætate & qualitat. cap.ex
parte,& cap.vltim.de capell. Monach.tradunt Sanch.
de Matrim.lib.3.diſp.26.num.7. Nicol. Garc. de be-
nefic.p.4.cap.5.n.40. Mareſcot.variar.reſol.lib.2.cap.
38.num.41.Suar.de legib.lib.8.cap.16.n.5. Lauor. d.
cap.19.num.16. & Tamburin. d. quæſt.5.num.7.quo-
rum reſolutio intelligitur de Conciliis generalibus
in quibus non eſt expreſsè reſeruata auctoritas Pa-
pæ,& Sedis Apoſt. (ſicut fuit excepta in Concil.
Trident.ſeſſ.25.de reform.c.21.) Mareſcot. d.c.38.
n.41.& Lauor.vbi ſuprà,n.26.
Tres,vt ſuprà dicebamus, in d.cap. quia propter, 166
ſtatuuntur formæ quibus ad Prælatorum ele-
ctionem

Digitized by Google

ctionem procedi poteſt, per ſcrutinium nempe,
compromiſſum, & quaſi inſpirationem, de duobus
vltimis latè tractauimus, *ſup. c. 1. num. 85. cum ſeqq.*
dum de Romani Pontificis electione agebamus; ea
enim quæ ibi diximus etiam in Prælatis inferioribus
reſpectiuè procedunt. Remanet ſcrutinij forma, quæ
vſitatiſſima eſt in electionibus celebrandis, de qua
licèt aliqua ibi dixerimus, tamen in præſenti ea om-
nia cumulanda duximus, quæ ad eſſentiam, & ſub-
ſtantiam huius electionis celebrandæ pertinent.
167 Primò igitur ad hoc vt electio per modum ſcru-
tinij facienda legitima ſit, requiritur vt electores,
vocati vt ſuprà, collegialiter Congregentur in vnum
in aliquo publico, & honeſto loco Eccleſiæ, ſeu
Conuentus, puta in loco Capituli, Sacriſtia, Choro
& ſimilibus; in tantum, quòd non ſufficiat conſen-
ſus eligentium ſingulariter præſtitus, putà domi, vel
alibi. *capite in Geneſi 55. de electio.* Coſm. *in pra-
gmat. ſanct. titul. de electio. verb. conueniant, pag. 86.
verſa,* Bertachin. *de Epiſcop. lib. 1. part. 3. quæſt. 32.*
Petr. de Biax. *in direct. elect. p. 3. cap.* 21. Petr. Gregor.
de elect. cap. 5. à num. 2. & cap. 16. Ludouic. Miranda
dict. tom. 2. quæſt. 23. *art. 29. concluſ. vnica, verſ. primò
ſubſtantiale,* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 111. nu-
mero 3. & 11.* Lauor. *d. titul. 4. cap. 18. numero 1.* Ca-
ſtellin. *de elect. Canon. cap. 3. numero 2. verſ. primò.*
Tamburin. *dict. diſput. 5. quæſt. 6. num. 2. & ſeq.* Rota
in Cæſaraugustana electionis 20. Martij 1623. coram
168 *R. D. meo Coccino Decano.* Et ideò vota data extra
Capitulum, & poſt factum ſcrutinium non augere,
numerum eligentium, reſoluunt *in dict. cap. in Gene-
ſi,* Hoſt. *num. 17. in princ.* Ioan. Andr. *num. 18. circa
med.* Anchar. *col. 3. in 5. notabil. circa fin.* Card. *col. 4.*
169 *in 2. oppoſit.* & alij citati per Ferentil. *in annot. ad de-
ciſ. Buratti. 351. lit. C, num. 13* Electiones enim in
cubiculis & clandeſtinis locis per occulta conuen-
ticula facta reprobantur *in d. cap. quia propter, para-
graph. electiones.* Ioan. Baptiſta Fin. *de regulis Iuris,
in veſpert. homil. 5. verſ. ex parte, pag. 86.* Lauor. *d. tit.
4. c. 18. numero 9.* Tamburin. *d. diſput. 5. quæſt. 6. n. 1.*
170 Vnde ad tales, clandeſtinas electiones vitandas, in
quibus ſeruanda eſt forma *d. cap. quia propter*, ele-
ctio non debet fieri de nocte, cùm requiratur forma
ſecretè Suffragandi per ſchedulas, quæ commodè
fieri non poteſt ſine lumine diei, Nau. *conſ. 2.* aliàs 8.
de elect. Sayro *in floribus, deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 2.*
Ludouic. Miranda *dict. quæſt. 23. art. 12. concluſ. 1.*
Molfeſ *in ſum. moralis Teolog. tract. 6. de benefic. cap.
16. n. 129.* Caſtellin. *de elect. in addit. ad cap. 6. pag.*
498. Lauor. *d. cap. 18. num. 10.* vbi cum Rip. *de no-
cturno tempore, cap. 98. num. 2.* ſubdit alias electiones
benè poſſe fieri de nocte. Si tamen aliqua pergra-
uis neceſſitas vrgeret, putà ſi ea diſcordia primi di-
ei, ſequenti die periret poteſtas eligendi, poſſet poſt
tenebras electio fieri accenſis ad minus tribus lu-
minaribus, aliàs etiam clam facta diceretur: ita
Cuch. *dict. tit. de elect. num. 22.* Franc. Emman. *quæſt.
Regular. tom. 2. quæſt. 51. art. 5.* Portel. *in dubiis Regu-
laribus, verb. Electio, num. 5.* Ludouic. Miranda *dict.
concluſ. 1.* Lauor. *d. num. 10.* vbi *num. 11. per cap. con-*
171 *ſuluit, de offic. deleg.* ſubdit per noctem intelligen-
dum eſſe tempus, quod incipit poſt datum ſignum
ad ſalutationem Angelicam quouſque videri po-
teſt lumine artificiali, vſque ad diem, id eſt, vſque
ad illud tempus, quo iam albeſcit, quia tunc pro-
172 priè appellatur dies. Et aduerte non eſſe ſpeciale
in caſu illius text. *in d. cap. quia propter*, generale
in omnibus explicandis per Capitulum, & Vniuer-
ſitatem, vt collegialiter & ſimul in vnum con-
ſenſus, vel diſſenſus præſtetur, ſicut tradunt Abb. *in
dict. cap. quia propter, num. 12. & in cap. in Geneſi, n. 7.
de elect.* & Butr. *in cap. auditis, num. 8. eod. tit.* ſubdit
quòd etiam ante formam *d. cap quia propter*, exige- 173
batur conſenſus, vt in vnum & certo tempore, &
ad idem allegentur, Bald. *in l. & tuum, §. dictamen,
n. 1. ff. de pact.* & ibi Angel. *num. 1.* imò etiam idem 174
Butr. *in dict. cap. in Geneſi num. 28.* poſtquam dixit
formam *dict. cap. quia propter*, non habere locum in
electionibus inferiorum Dignitatum, ſubdit, *ſi ille
tamen actus ſpectet ad Capitulum à Congregatis, vt
Capitulum, & ſimul in vnum*: nec contrarium ſen-
tit Card. *in conſ. 103. num. 10.* dicens, ſufficere quòd
Canonici ſingulariter conſentiant, dummodo in Ca-
pitulo; quia per illud aduerbium *ſingulariter*, non
excludit ſimultaneum Capituli conſenſum, ſed ex- 175
cludit communem illam electionem poſt ſcrutinij
publicationem ab vno nomine Capituli, per verba
ſingularis numeri faciendam, in terminis *dict. c. quia
propter,* & *dict. c. in Geneſi* requiſita, vt per gloſſ. *in
eodem c. in Geneſi, verb. communiter, & verò repetit.* &
Abb. *ibi notab. 4. in 3. requiſit.* Ita Rota *in vna Hiſpa-
len. Canonicatus 18. Februarij 1619. coram Buratto*
inter eius impreſſas, *deciſ.* 380.

Locus verò electionis faciendæ, dummodò clan- 176
deſtinus non ſit, nec in occultis conuenticulis, vt
ſupra, minimè eſt de ſubſtantia electionis, & ideo
electio quamuis facta non ſit in loco conſueto, de- 177
bet nihilominus confirmari, dummodo aliqua om-
nia fuerint ſeruata, *capite cum terra*, vbi Abbat. *de
electio.* Lauor. *dict. titul. 4. cap. 18. numero 7.* licèt hu-
iuſmodi locus interdictus ſit, vt per Perez *leg. 2.
verſ. quæri etiam poſſet, tit. 6. lib. 1. Ordin.* Azor. *dict.
part. 2. lib. 6. c. 14. quæſt. 17.* Lauor. *dict. c. 18. numero 6.*
animaduertens ſecus eſſe in electione Romani Pon-
tific. iuxta *cap. vbi periculum, § porrò, de elect. lib. 6.* in
quo expreſsè prohibetur fieri electio Pontificis in
loco interdicto, & *numero* 8. ſubdit ſpeciale eſſe in
eiuſdem Pontificis electione, vt non poſſit fieri niſi
in Conclaui clauſo, vt ſtatuit Gregor. X V. in ſua
Conſtitut. incip. *Æterni,* cuius memini *dict. cap. 1.
ex num. 59.* Quapropter electionem Prælati debere 178
de congruentia fieri in Eccleſia Cathedrali, ſeu
loco conſueto, in ſubſidium verò vbi commodiùs
daretur facultas, ex *c. quod ſicut,* 28. *de elect.* col-
ligunt *d. l. 2. verſ. dubitatur etiam, pag. 154.* Rendina
in prompt. recept. ſentent. tom. 1. tit. 36. num. 21. Petr.
Gregor. *ſyntagm. Iuris, lib. 15. cap. 12. num. 19.* Azor.
d. part. 2. lib. 3. cap. 28. q. 18. Camil. Borell. *in ſumma
omnium deciſ. tit. 6. num. 13.* Gonzales *ad reg. 8. Can-
cel. gloſſ. 62. n. 13.*

Et quia principium omnium gerendorum à 179
Deo ſumendum, Pontifices, & Imperatores do-
cuerunt *in cap. in nomine Domini 23. diſt. & in leg. 2.
C. de officio Præt. Africæ,* cum aliis adductis à Mozz.
de contract. tit. quomodo contractus deficiat, à num. 27.
Gratian. *Marchia deciſ. 1.* Caldas Pereira *de empt.
& vendit. cap. 1. numer. 1. & 14.* & in electionibus 180
Prælatorum Spiritus ſancti gratiam eſſe inuocan-
dam, decidit text. *in dict. cum terra*; ideò pro for- 181
ma & validitate electionis præmittendam eſſe
Miſſam de Spiritu ſancto ſtatuit Baſilienſe Con-
cilium *in pragm. ſanct. §. & cum humana fragilitatis,*
ſequuntur Petr. de Biax. *in direct. elect. p. 1. cap. 24.
& p. 5. cap. 13.* Mandag. *de elect. p. 2. cap. 19.* Fr. Em-
man. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 52. art. 1.* Petr. Gregor. *tit.
de elect. cap. 15. num. 3.* quorum reſolutio procedere
poterat, vbi de hoc eſſet particularis conſtitutio
cum clauſula irritanti, iuxta opinionem Abb. *in
cap.*

cap. Eccleſia, n. 1. de cauſa poſſeſſ. & propr. Aliàs enim Miſſam de Spiritu ſancto in electionibus non eſſe de eſſentia, ſed de ſolemnitate reſoluunt Tabien. *in ſum. verb. electio. 1. n. 20. in fine*, Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 19. num. 5.* Lauor. *d. tit. 4. c. 19. n. 43.* Tamburin. *d. diſp. 5. q. 6. n. 28.*

182 Electoribus ſic collegialiter congregatis in vnum in conſueto, ſeu alio commodiori loco, iuramenta publicè ſunt eis præſtanda de eligendo magis idoneo ſecundùm Deum, & eorum conſcientias iuxta præceptum Concilij Baſilienſis *ſeſſ. 23. & 38. in Decretal. de electio.* quod fuit deinde confirmatum per Clementem VIII. in generalibus Decretis ad Regularium reformationem ſpectantibus editis, *ſub die 25. Iulij 1599.* & nunc innouatis ab Illuſtriſſimis Dominis Cardinalibus Congregationis Epiſcoporum, & Regularium cauſis præpoſitæ de mente S.D.N. Vrbani Papæ VIII. *ſub die 21. Septembris* 1624. vbi *ſub paragraph. 36.* habentur hæc verba, *Iurémque Electores ſecundùm veritatem cuiuſque Conſcientia probiores ac magis idoneos electuros*, & poſtea *ſub paragraph. 40.* diſtinctè præcipitur Generalibus, ad quos ſpectat vt omnia decreta prædicta inter alias eorundem Ordinem perpetuò valituras Conſtitutiones reponant, interdictaque omnino eiuſdem facultate illa declarandi, & aduersùs eam vnquam diſpenſandi. Quomodo autem eiuſmodi iuramentum præſtandum ſit? ponit Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 26. à n. 5.* & Lauor. *d. tit. 4. c. 15. n. 49.*

183 Deinde tractatus præcedere debent ex gloſſa *verb. tractantes, in capite in nomine, 23. diſtinct.* Sunt enim veluti præparatio ad electionem, non autem electio, fitque in eis diſcuſſio eorum, quæ facienda ſunt nominantur vtrinque plures, qui iudicantur digni electione, & fit collatio nominatorum perſonæ ad perſonam, meriti ad meritum, & zeli ad zelum, iuxta *dict. c. in Geneſi. & c. Cumana, de electione*, & quiſque dicit quod ſibi videtur, abſque eo tamen quòd ſequatur aliqua concluſio, vel electio. Vide Sigiſm. à Bononia *dict. tractat. de elect. dub. 56. numero 6.* Vnde aliqui exiſtimauerunt huiuſmodi tractatus eſſe de ſubſtantia electionis; ex quorum numero ſunt gloſſ. *verb. in tractat. in cap. cùm in veteri, de elect.* Anton. de Butr. *in c. cùm inter, numero 7. & in c. cauſis. de electio.* Petr. Gregor. *d. tit. de elect. c. 15. in fine.*

184 Secundò requiritur ſubſtantialiter, vt ſcrutatores, qui eligentium ſuffragia exquirere, ac ſuſcipere debent, aſſumantur per Collegium, quia ſi per ſe ingerantur, redduntur ſuſpecti; vt reſoluunt Lauor. *d. tit. 4. c. 19. num. 45.* Tambur. *d. diſp. 5. q. 6. n. 4.* licèt hoc ita indiſtinctè ſumptum dubio non careat, ſi credimus Panorm. *in d. c. quia propter.*

185 Tertiò, requiritur etiam ſubſtantialiter vt ſcrutatores tres, & non pauciores eligantur, aliàs enim electio eſſet nulla; ita tenent *in dicto c. quia propter*, Abbat. *numero 13. verſic. tertium ſubſtantiale.* Imola *num. 7.* Innocent *num. 4.* Bald. *à numero 31.* Ioan. Andr. *num. 9. verſ. aſſumuntur*, dum vult quòd ſubſtantialia illius text. incipiant à verbò aſſumantur, Butr. 22. *verſ. dicitur ſextò*, Hoſt. *num. 17. & 43.* Card. *num. 3. qu. 13.* Anchar. *col. 1. in fine*, Goffred. *conſ. 187. num. 1.* vbi quòd ab hac opinione non ſit recedendum in conſulendo, nec in iudicando, Rebuff. *ſuper concord. tit. de Regia ad Prælat. nomin. facien. §. vlt. verb. formam, verſ. tres.* Franc. Marc. *deciſ. 1201.* Ioan. de Friburg. *in ſum. tit. de elect. q. 7. col. 1. verſ. aſſumantur*, Syluest. *in ſumm. verb. electio 2. num. 12. verſ. tertium* Angel. *in ſum. eod. verb. num. 26.* Tabien. *eodem verbo 1. n. 20. verſ. ſecundùm quod*, Roſell. *col. 5. verſ. quoe ſunt forma*, Roman. *conſ. 332. num. 6. 11. & 12.* Boët. *ad Mandagot. de elect. c. 22. lit. C, & c. 23. litt. Q*, Fr. Emman. *in ſum. p. 1. c. 102. n. 3. verſ. dize mas la Ordenacion, & q. Regular. tom. 2. q. 51. art. 2.* Rendina *in prompt. recept. ſentent. tom. 1. tit. 36. num. 17.* Azor. *d. p. 2. lib. 6. c. 14. q. 11.* Iodoc. Lorich. *in theſauro vtriuſque Theolog. in verb. Electio, in forma ſcrutinij, verſ. ſecundò, vt ipſi eligant.* Ludou. Miranda *d. q. 23. art. 15. concl...* Suar. *de Relig. tom. 4. tract. 8. lib. 2. c. 5. n. 8. in fine*, Sigiſm. à Bononia *d. tract. de elect. dub. 20. num. 1.* Tamburin. *d. diſp. 5. q. 6. n. 5.* Lauor. *d. tit. 4. c. 19. n. 46.* Caſtellin. *de elect. Canon. c. 3. num. 1. verſ. ſecundò.* Et ratio huius ſententiæ eſt, vt tres faciliùs conueniant & fidelius negotium tractent, Hoſt. *in ſumm.* Petr. de Biax. Butr. & Beltrand. *locis allegatis.*

Quartò, requiritur eſſentialiter, vt tres ſcrutatores debeant eſſe de Capitulo, aliàs electio nulla eſt, vt colligitur *ex dict. cap. quia propter*, vbi expreſsè dicitur, quòd hi tres ſint de Collegio, & poſtea ſubditur electionem aliàs factam non valere: & ideò ita tenent *in eodem capite quia propter*, Abbas *num. 13. verſ. quartum ſubſtantiale*, Imol. *numero 8.* Ioan. Andr. *num. 11.* Butr. *num. 22. verſ. dicitur ſeptimò.* Hoſt. *num. 25. & 43.* Card. *num 3. quæſt. 12.* Compoſtell. *num. 5. in fine, verſ. de Collegio*, Anchar. *col. 2. verſ. circa hoc*, Goffred. *in ſum. de elect. num. 7.* Hoſt. *in ſum. eiuſdem titul. §. qualiter facienda, col. 4. verſ. de Collegio*, Roman. *d. conſ. 332. num. 12.* Rebuff. *loco citato, verſ. quartò requiritur.* Biax. *de elect. p. 3. c. 24.* Franc. Marc. *d. deciſ. 1201. in fine*, Ludouic. Miranda *d. quæſt. 23. art. 16. concl. vnica, verſ. quartò*, Sigiſm. à Bononia *d. dub. 20. num. 3.* Lauor. *d. tit. 4. c. 19. num. 47.* Tamburin. *d. diſput. 5. q. 6. num. 7.* Caſtellin. *d. c. 3. num. 2. verſ. tertiò.* Rota *in d. Meten. verſ. neque eſt verum, & in dict. Treueren. Abbatiæ, la 1. verſ. & quod etiam.* 186

Et quamuis, ſecundùm aliquos, ſubſtantialia formæ illius capite non incipiant à verbis illis, *aſſumantur tres de Collegio*, ſed verbis immediatè ſequentibus, *qui ſecretè, & ſigillatim vota cunctorum diligenter exquirant*, prout gloſſa, *ibidem*, *verbo ſanior, in fine*, & fuit opinio Vincentij, & Tancredi, Mandag. *de electio. capite 23. in verbo irritari*, vbi quod in Curia fuit confirmata electio Abbatis Tullen. licèt in ea fuerint electi ſex ſcrutatores, tres ſcilicet de Collegio, & tres extra Collegium, quem etiam refert Cardin. *in eodem cap. quia propter, n. 13. q. 12. verſ. & iuxta Mandagotum*; & hanc opinionem eſſe in Curia receptam dicunt, licèt ipſi contrarium expreſsè teneant, Hoſt. *in ſumm. de elect. §. qualiter facienda, col. 4. verſ. aſſumendo*, Goffred. *d. n. 7.* Ioan. de Friburg. *in ſum. tit. de elect. q. 7. col. 2. verſ. aſſumantur.* Ioan. Andr. *n. 8. verſ. aſſumantur, in d. c. quia propter.* 187

Prædicta tamen opinio gloſſ. non eſt vera, vt patet ex ſupradictis, & benè dicunt Doctores modò allegati, neque probatur quòd ſit recepta in Curia, quia non eſt credendum Doctori de receptione atteſtanti, prout neque creditur de conſuetudine atteſtanti, Mohedan. *deciſ. 2. & 3. de conſuetud.* & eſt ratio, quia conſuetudo eſt quid facti, & quod tunc fuit, poteſt hodie non eſſe; per quam rationem ſemper Rot. reprobauit opinionem illorum, qui tenent quòd credatur Doctori atteſtanti de conſuetudine; quando eſt verſatus in illo foro. Eóque magis non eſt credendum dictis 188

Docto

Doctoribus; quia hoc dictum non videtur con-
gruum, cùm ferè omnes prædicti Doctores videan-
tur moueri ex prædicta confirmatione electionis, in
qua fuerunt adhibiti ſex ſcrutatores; quæ quidem
electio, vt rectè Rota aduertit *in dictis Meten. Mo-
naſtery, & Treueren. Abbatia*, per Summum Ponti-
ficem potuit confirmari ex gratia, non autem ex eo
quòd electionem cenſuerit validam, & ſic in termi-
nis quod electio ſit nulla, quando cum ſcrutatori-
bus de Collegio adhibentur alij, qui non ſunt de
Collegio, fuit dictum *in Nicien. Parochialis 25. Iu-*
189 *nij 1629. coram Card. Virili*, vbi etiam fuit reſolutum
concurſum eſſe nullum, in quo cum examinatori-
bus ſynodalibus interuenit alter, qui non ſit exami-
nator ſynodalis, & citat Nicol. Garc. *de benef. p. 9. c. 2.
n. 83. & 84. & n. 314. 341. & 342.* qui refert ad hoc
deciſiones Rotales, & aſſerit ita declaraſſe ſacram
Congregationem *in vna Toletana*, & nouiſſimè vi-
di eodem anno 1629. ab eadem S. Congr. bis deci-
ſum *in vna Meſſanen.*

190 Nec etiam poteſt dici electionem adhibitis plu-
ribus ſcrutatoribus, quàm tribus, poſſe ſuſtineri, ex
regula *vtile, de regulis. Iuris, in 6.* quia hæc regula
non habet locum quando aliquid inducitur pro
forma ſubſtantiali, prout eſt quod tres tantum eli-
gantur ſcrutatores de Collegio, nam cùm forma ſit
indiuidua, *Vtile per inutile vitiatur.* Decian.
conſil. 532. numero 5. Mandoſ. *reg. 27. quæſt. 24. n. 10.*
Marienſ. *leg. 1. gloſſ. 4. num. 9. titul. 4. lib. 5. noua Re-
cop.* Bell. *conſult. 12. num. 30.* Gutier. *Canon. lib. 2. cap.
15. num. 114.* Rota *deciſ. 471. numero 9. part. 1.* & in
terminis electionis Roman. *conſ. 66. num. 2. vſque
ad finem*, vbi quòd ſtante ſtatuto; vt electio fiat ad
annum & non vltra, & ſi contra fiat, ſit nulla, electio
facta per triennium eſt nulla in totum, quia illa ver-
ba dant formam electioni, quæ facit eam indiui-
duam, quem ſequitur Alciat. *in l. 1. §. ſed ſi mihi, nu-
mero 13. ff. de verbor. oblig.* Nicol. Garc. *de benef. p. 1.
c... n. 59.* & fuit dictum *in d. Treueren. Abbatia, la 1.
verſ. & quamuis.*

191 Vtrùm autem conſuetudine poſſit introduci, vt
aliqui extra Collegium interueniant in electione,
poſsintque eligi ſcrutatores? Quæſtio eſt non
contemnenda; in qua affirmatiuam partem ſe-
quuntur Card. *quæſt. 12. in princip. in dict. cap. quia
propter*, Specul. *de elect. §. 1. num. 12.* Boër. ad Man-
dagot. *de elect. cap. 23. litter. R, verſ. adde*, quorum
opinio procedit tantùm quando illi extra Colle-
gium de conſuetudine legitimè præſcriptam habent
vocem, tunc enim, vt conſiderat Card. *loco præcitato*
hi dicuntur de collegio eligentium, ac per conſe-
quens aliquo modo dici poſſunt ſcrutatores de
Collegio electos fuiſſe. Verùm quando præten-
ditur de conſuetudine poſſe eligi plures quàm tres
ſcrutatores, aut ex his aliquos extra Collegium,
talis conſuetudo non eſſet obſeruanda, quia con-
traueniret diſpoſitioni *dict. cap. quia propter*, quod
192 cùm ſit lex Papæ, non poteſt abrogari ſaltem abſ-
que illius ſcientia, vt egregiè probant Driedon. *de
libertate Chriſtiana, libro 1. capite 2. in fine*, Vaſquez
Sanct. Thom. 1 2. quæſt. 97. & *ibi* Petr. de Lorca *in ti-*
193 *tul. de legib. diſp. 29. in princip.* nam ad inducendam
conſuetudinem contra Canones requiritur ſcien-
tia, & expreſſus conſenſus Papæ, etiam quantocun-
que temporis ſpatio illa fuerit ſeruata, Archid. *in
cap. cùm de beneficio, numero 2. circa med. verſic. nam
& ibi notat, de præbend. lib. 6.* vbi Ioan. Andr. *poſt
princip.* Gemin. *numero 6.* & Franc. *num. 3. & 4.* S.
Antonin. *in ſumma parte 1. titul. 16. capite vnic. §. 2.
ante fin. verſic. dicit autem Ioannes.* Salas *dict. diſput.
19. num. 62. in fine*, Verall. *deciſ. 204. num. 3. p. 5.* Ca-
nalet. *deciſ. 91. num. 8. & 9.* Ratio eſt, quia Summus 194
Pontif. non habet poteſtatem à Populo, ſed imme-
diatè à Deo, & ideo non eſt populus, qui inducit
conſuetudinem contra Canones, ſed auctoritas Pa-
pæ permittentis; Abbas *in dict. cap. fin. num. 8. in fine
de conſuet.* Salas *de legib. q. 97. tract. 14. diſput. 19.
ſect. 6. num. 59. verſ. hac ſententia*, quod in lege Ciui-
li ſecus eſt; nam lex Ciuilis tendit ad bonum pu-
blicum, & in vtilitatem priuatorum; vnde ſi popu-
lus vult ſibi præiudicium inferre, Principes ab eo-
dem populo poteſtatem habentes non curant, *leg.
de quibus, verſ. nam cum ipſe, ff. de legib.* S. Thom. 1.
2. quæſt. 47. art. 3. in reſp. ad 3. Abbas *in cap. fin. num. 9.
de conſuetud.* Driedon. *d. tract. de libert. Chriſtiana,
cap. 11. ad fin.* Rota *in d. Treueren. Abbatia, la 2. verſ.
ſecundò.* Quæ eo magis de plano procedunt, cùm
text. *in dict. cap. quia propter*, habeat decretum irri-
tans, quod tollit omnem conſuetudinem in contra-
rium, vt in puncto Boër. *deciſ. 1. num. 49. & 50.* Nec
obſtat, quòd aliqui dicebant, quòd ſcilicet in hoc
caſu non agitur de præſcribenda lege, ſed commu-
ni Doctorum ſententia; quia imò de præſcribenda
lege agitur, nam licèt aliqui Doctores interpreten-
tur ſubſtantialia illius text. incipere à verbis, *qui ſe-
cretè inquirant*, nihilominus communis intellectus
eſt, quòd ſubſtantialia incipiant à verbo, *aſſuman-
tur*, vt ſupra oſtendimus, & hoc in aliis Iuribus de-
claratur *in cap. Eccleſia veſtra, il 2. 57. §. denique, de
elect.* vbi eſt expreſſum quòd clauſula illa poſita *in
d. c. quia propter*, dum poſt requiſita ad electionem
legitimè faciendam ſubiungitur, *electio aliter facta
non valeat*, refertur ad ea omnia, quæ attentantur
contra formam electionis repertam ſolùm ab alio
textu in Concilio generali, non autem ad alia ibi
narrata, quæ ad electionem faciendam reperta ſunt,
ab aliis etiam Canonibus, &c. & ſic agitur de præſcri-
bendo contra Ius, non autem contra communem
ſententiam, quæ communis ſententia verſatur ſo-
lùm circa interpretationem illius text. ex Suar. *de le-
gib. lib. 6. cap. 5. num. 1. verſ. de hac igitur interpreta-
tione.*

Quintò, requiritur eſſentialiter vt huiuſmodi 195
ſcrutatores cunctorum electorum vota diligenter
exquirant, *dict. cap. quia propter*, ibi, *exquirant*, quod
verbum ex parte ſcrutatorium importat, vt ex ſe
& proprio ore exquirant, non adhibitis quibuſ-
dam verbis adhortatoriis, quæ tamen non poſſunt
dici de ſubſtantia, prout de ſubſtantia eſt, quod
ipſi exquirant, Specul. *de elect. §. 1. numero 17.* quem
ſequuntur Bertachin. *de Epiſcopo, lib. 2. part. 1. nu-
mero 2.* Butr. *numero 25.* Abbas *numero 5. verſ. nota
etiam*, Hoſt. *n. 20.* Innocent. *num. 6. in d. c. quia prop-
ter*, Rota *in d. Treueren. Abbatia, la 1. verſ. tertiò.* Ex
parte verò electorum importat quòd non poſſunt in
ſcriptis vota ſua præſtare, Boër. *deciſ. 1. num. 25.* Ro-
man. *ſing. 801.* vbi *additio.* Et quamuis aliqui ve- 196
lint quòd eligatur quartus ſcrutator, qui vnà cum
notario ſcrutentur ſcrutatores, rectius tamen, &
communiter ſeruatur quòd duo ex illis tertium
ſcrutentur: ita tenent *in dicto capite quia propter*,
Abb. *n. 9. verſ. quartò quæritur*, Innoc. *in verb. cuncto-
rum, n. 6.* Hoſt. *n. 43. verſ. ſed quis inquiret*, Ioan. Andr.
num. 18. Butr. *num. 26.* & Compoſtell. *num. 6.* Biax. *de
elect. p. 3. c. 26. n. 8.* Ioan. de Friburg. *in ſum. de elect.
qu. 7. col. 2. ante fin. verſ. & puto.* Roſ. *in ſumm. verb.
elect. 1. col. 5. verſ. quot ſunt.* Fr. Emman. *quæſt. Re-
gular. tom. 2. quæſt. 52. art. 3.* Rendina *d. tom. 1. tit. 36.
num. 18.*

num.18. Rota in d. Treueren. Abbatia, la prima verſ.
ſecundò.

197 Per verbum illud vota intelligi debent depoſi-
tiones, & animorum deſideria; vt aduertit Ludo-
uicus Miranda dict. quaſt.23.artic.29.concl. vnica.
verſ.ſeptimò. Et particula alia cunctorum, intelligi-
tur nullo omiſſo, nam quoties omittitur ſcrutario
vnius ſolius voci ex præſentibus, electio eſt nulla: vt
in dict. cap. quia propter docent Ioann. Andr. col. 3.
& 5. Hoſt. Panorm. & Specul. tit. de elect. §. 1. verſ.
ſi ergo viam, Petr. de Biax. in ſuo direct. de elect. par-
te 3. cap. 27. num. 1. & 2. Suar. tom. de Relig. tract. 8.
lib. 2. cap. 5. num. 14. Tamburin. dict. quaſt. 6. num. 9.
vbi intelligit ſi eſſet contemptus. At verò alia di-
ligenter importat, quòd debeant ſcrutatores inter-
rogare Electores & Suffragatores in quem conſen-
tiant, & quare, & quo zelo; & de meritis & qualita-
te illius. Ita Panorm. tradit Ludouic. Miranda loco
proximè citato. Vota huiuſmodi vt efficacia ſint,
debent eſſe determinata, pura, ſyncera, gratuita, cap.
in nomine, verſ. quòd ſi prauorum, 23. diſt. Ioan. Andr.
in cap. in electionibus, num. 4. de elect. lib. 6. necnon ab-
ſoluta, non verò cooditionalia, d. cap. in electionibus,
Galet. in margarita caſuum Conſcientia, verb. eligere
vltim. Ludouic. Miranda dict. tom. 2. quaſt. 23. art. 17.
concl. 2. vbi intelligit de conditionibus, quæ reddunt
electionem incertam, perplexam, & dubiam, oon
verò de aliis, quæ nihilominus ſunt ex natura
actus. Vnde non valere electionem factam ſub con-
ditione, ſi vacat, vel ſimili, & in ea nihil adii-
ci poſſet quod ſouet, in conditionem etiam de
præterito, ſeu de præſenti, reſoluunt gloſſ. verb. in-
certa, verſicul. contrarium, in dicto capite electionibus.
Rebuff. in concord. in forma mandati, verb. innodatus
verſ. intellige, vbi Dom. num. 10. & 11. Franch. nu-
198 mero 5. Ripa. lib. 2. reſponſ. 32. vbi ait electionem
factam ſub illa conditione, ſi placuerit Summo Pont.
irritam fore, Couat. lib. 3. var. cap. 16. num. 2. Nicol.
Garc. de benefic. part. 9. cap. 2. num. 9. Contra Fr. Em-
199 man. quaſt. Regul. tom. 2. quaſt. 51. art. 3. Et demùm,
quòd electores non poſſint ſub conditione, vel al-
ternatiuè eligere, per dict. cap. in electionibus, tradunt
Syluest. in ſumm. verb. elect. 2. num. 6. Roch. de iure-
patron. verb. honorificum, quaſt. 8. num. 29. Lauot. dict.
tit. 4. cap. 19. ex num. 60. vbi numer. 63. ſubdit vota
hæc debere eſſe expreſſa, id eſt, ſcripto, ſeu voce,
non autem per fabas, aut lupinos, quia ſic facta non
valerent.

200 Illud tamen aduertere oportet, quòd ſi quis per
votum conditionatũ vel incertum ſuffragaretur, vo-
tum tale pro non dato habetur, nec in aliorum nu-
mero computatur, ac ſi neminem nominaſſet, vel ab
extraneo datum eſſet, ſed electio conſurgit ex aliis
votis ſi aliquis maiorem eorum partem obtinuerit,
vt notat Lauot. dict. c. 19. n. 64. Idem quoque erit ſi
ex alio capite vota eſſent inutilia, vt ſi nominaren-
tur perſonæ à paſſiua voce omnino exceptæ, vt ex-
plicat Sigiſm. à Bononia dict. tract. dub. 29. vel ſi in
ſcrutinio per ſchedulas celebrato reperiatur aliqua
ſchedula alba, tunc enim ea reiecta, ac ſi non eſſet,
cætera vota numerantur. Ita Nauar. conſ. 7. de elect.
Fr. Emman. d. tom. q. 32. art. 13. Ludou. Miranda dict.
tom. 2. q. 23. art. 20.

201 Sextò, requiritur eſſentialiter, vt vota huiuſmodi
ſecretè exquirantur, dict. capite quia propter, ibi, qui
ſecretè, id eſt, ſecundùm Innocent. & Panormit.
ſeorſim ab aliis de Collegio: ita Ludouic. Miran-
da dict. articul. 9. concl. vnica, verſ. quintò. Quod du-
pliciter fieri poteſt; primo modo, ſi ſinguli electo-
res viua voce proferant contra ſcrutatoribus, quem
eligunt, & aliquis ipſorum ſcrutatorum ſcribat,
quem modum ſeruandum eſſe contendunt Boër. de-
ciſ. 1. num. 35. & Cuch. inſtit. maior. lib. 4. de elect. n.
222. Suar. dict. cap. 5. num. 10. Tamburin. d. q. 6. n. 8.
Sigiſm. à Bononia d. tract. dub. 27. num. 11. Lauor. d.
cap. 19. num. 75. Quicquid dicat Ludou. Miranda
d. q. 23. art. 15. concl. 2. Si enim electi fuerint à Su- 202
perioribus aliqui, qui vota omnium diligenter ex-
cipiant, electionem ita factam reputari ſecretam &
Canonicam cenſuit ſacra Congregatio, vt atteſtan-
tur Nicol. Garc. de benefic. p. 5. cap. 4. num. 189. Aloyſ.
Ricc. in deciſ. Curia Archiep. Neapol. 6. deciſ. 197.
num. 2. p. 4. Caſtellin. de elect. c. 4. n. 4. Sigiſm. à Bono-
nia in ſimili tract. dub. 28. num. 11. Et in electione
Abbatiſſarum, vel alterius Superiориſſæ poſſe vota 203
per Epiſcopum, vnà cum Vicario, vel alio viro aſ-
ſumpto oretenus accipi, cenſuit eadem S. Congr.
ſicut referunt Galet. in margarita caſuum Conſcient.
verb. Abbatiſſa, Nicol. Garc. d. num. 189. Molfeſ. in
Theologia morali, p. 1. tract. 6. cap. 16. num. 154. Aloyſ.
Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 637. in 2. edit.
Caſtellin. d. cap. 4. num. 4. & cap. 5. num. 28. Fr. Si-
giſm. à Bononia d. dub. 27. num. 1. Lauor. d. n. 8. in fin.
Secundo modo, vt quiſque eligentium in ſchedula 204
votum ſuum ſcriptum deferat, adeò vt nec ipſis
ſcrutatoribus notum fiat, Lauot. d. cap. 19. num. 75.
Tamburin. d. q. 6. num. 8. & hic modus videtur magis
conueniens; & conſulerem vt ſemper ſic fiat, licèt
obſeruantia quampiurimarum Religiooum ſit in
contrarium.

Septimò requiritur eſſentialiter vt vota ſingulo- 205
rum eligentium nunquam publicentur, ſed ſecre-
ta maneant, Concil. Trid. d. ſeſſ. 25. de Regularibus,
cap. 6. Bonacin. de elect. Pontif. diſp. 1. quaſt. 5. part. 1.
à numero 5. Lauor. dict. cap. 19. numero 54. vbi nu. 55.
ſubdit, quòd ſi quis de facto attentaret dare votum
publicè & palàm, oon debet permitti; qoia ſi hoc
fieret vidente, vel conſentiente Capitulo, vel ma-
iori parte illius, electio eſſet oulla, per regul. l. non
dubium, Codic. de legib. Garc. de benefic. part. 5. cap. 4.
num. 184. Caſtellin. de elect. cap. 5. num. 25. Lauor.
dict. tit. 4. de elect. cap. 19. num. 55. Sigiſm. à Bono-
nia de elect. dub. 31. numero 4. Laurent. de Peirinis de
priuileg. Regular. tom. 3. in additam. capite 9. numero
23. pag. 447. qui omoes reſoluunt quod ſi vnus ele-
ctorum publicè manifeſtaret ſuum votum, permit-
tente Capitulo, electio nulla eſſet. Et aduertit Fr.
Emman. quaſt. Regular. tom. 2. quaſt. 52. art. 9. inten-
tionem Concilij dicto loco fuiſſe ſtatuere, quòd Ca-
pitula facerent electiones ſecretas in hoc ſenſu, id
eſt, quòd non permitterent fieri aliquid ex quo pu-
blicari poſſint nomina eligentium; & ideò electio-
nem Abbatiſſæ factam per vota non ſecreta etiam 206
per ignorantiam Decreti Concil. in dicto capite 6.
non valere, neque Epiſcopum poſſe diſpenſare cen-
ſuit ſacra Congregat. ſicut referunt Aloyſ. Ricc. in
deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. 197. num. 7. part. 4.
Molfeſ. d. p. 1. tract. 6. cap. 16. num. 156. Nouar. in ſin-
gularib. Canon. concl. 86. num. 3. Sigiſm. à Bonon. dict.
tract. de elect. dub. 31. num. 10. Laurent. de Peirinis d.
num. 23. pag. 447.

Hinc eligentes per ſchedulam aliquo patenti 207
ſigno ſignatam vt innoteſcat ſcrutatoribus, vel
vni ex illis, quòd talis elector eligit illum no-
minatum in ſchedulam, faciunt electionem non
ſecretam, & peccant mortaliter, ac proinde ſic
electus factus de hoc certus tenetur reſignare Præ-
laturam, ſiue Officium, vel petere à Sanctiſſimo
confirma

confirmationem cum diſpenſatione: ita referunt à ſacra Congregat. deciſum Laurent. de Peirinis *tom.1.de Relig.ſubdito & Prælato, q.1.de obedientia, c.21.*Caſtellin.*de elect.c.4.n.61.*

208 Hinc etiam electio erit nulla quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ, vel alteri reponunt in capſula, ſimiliter qui accipiunt de manu ſcribæ duas ſchedulas, & vnam, quam voluerint reponunt, alteram ſcindunt, quia ſcriba potuit reuelare talem, qui non habuit niſi vnam ſchedulam, vel talem, qui non habuit duas ita cenſuit ſacra Congregat. cuius declarationis nobis idonei teſtes ſunt. Nicol. Garc. *dict.cap.4 num.* 193. Aloyſ. Riccius *Neapol. deciſ.197.num.4.p.4.* Caſtellin.*de elect.c.5.n.25.*Fr. Sigiſmund. à Bononia *dict.tract.de elect.dub.31.num.6.*Rota *in dict. Treueren. Abbatia, la 1.*

209 Puta tamen, & ſimplex oſtenſio ſchedulæ ſecretò facta ab aliquo ex electoribus ad effectum, vt videat quem ipſe eligat, non tollit quin electio ſubſequens immediatè ſit ſecreta, ſicut reſoluunt Naua. *conſ.4.in antiquis, alias 9.in nouis, de elect.* Sayr. *in floribus deciſion. ſub eodem titul.de electio.deciſion.4.* Franc. Emman. *in ſumm.part.1.capite 102.numer.4.* Caſtellin. *in tractat.de elect.cap.4. num.3.* Bonacin. *de legitima Summi Pontif. elect.diſp.1.quæſt.5 punct. 1.num.10.* obſeruantes eo caſu electionem eſſe iritam, & nullam quando electorum vota culpa, & dolo totius, vel maioris partis Capituli publicarentur, vel quando manifeſtano vnius, vel plurium votorum eſt realis cauſa, vel præſumptiua rationabiliter quod electio ſequatur in hanc, vel illam perſonam particularem ex vi illius oſtenſionis. Vnde prouenit, vt Nicolaus Garc. *dict. capite 4. num. 183.* Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moralis, part. 1. tractat.6. cap.16. num.153* & Tamburin. *d. diſputat.5. quæſt.*
210 *21. num. 14.* exiſtimauerint oſtenſionem vnius ſchedulæ, ſiue per malitiam, ſiue per errorem, dummodo non cauſet effectum, de quo ſuprà, non officere ſecretæ electioni, ſi tamen maior pars ſuffragiorum oſtenderet eſſe nullam electionem, ex quo ante publicationem ſcrutinij electio manifeſtare-
211 tur contra formam Concilij *in dict. cap.6.* Verùm Rota *in dict. Treueren. Abbatiæ, la prima* cenſuit electionem eſſe nullam, etiamſi vnicum tantùm ſuffragium publicetur, prout refert Sigiſmund. à Bononia, *dub.31. ex num 4.* niſi talis manifeſtatio fieret in fraudem, Lauor. *dict.tit.4.cap.19. n.54.* Nicol. Garc. *d.cap.4. num.193.* vbi ait ſic eſſe intelligendum Nauar. *conſ.9. de elect.* quod tamen debet concludenter probari, ſecundùm Sigiſm. à Bononia *d. dub.31.n.8.& 9.*

212 Octauò, requiritur quoque eſſentialiter, vt inquiſitio ſuffragiorum fiat ſigillatim, & electores non vocentur ad ſcrutatores bini, vel terni, ſed ſinguli, vt colligitur ex *dict. cap. quia propter,* ibi, *ſigillatim,* & tradunt Ludouic. Miranda *dict. concluſ. vnica, verſ.ſexto,* Sylueſt. *in ſum.verb.electio.1. quæſt.5.* Sigiſm. à Bononia *d.tract. de elect.dub.26. n.1.* Tamburin. *d.diſp.5.q.6.n.10.*

213 Nonò, requiritur etiam eſſentialiter vt omnium electorum vota ſigillatim exquiſita in ſcriptis redigantur, vt colligitur ex *d.cap.quia propter,* ibi, *& in ſcriptis, redacta.* & *ibi* tradunt Abb. *n.6.* Butr. *n.27.* Ioan Andr. *n.19.* Hoſt. *n.31.* vbi expreſsè quòd aliter non ſeruatur forma, Innoc. *n.6.* Imol. *num.5. in fine, verſ.in gloſſ. redacta,* vbi quòd hoc requiritur, quia melius conſtat de voto per ſcripturam, hoc eſt, ne memoria ſcrutatorum pereat, Biax. *dict. ſ.3.*

cap.28.num.1.cum ſeqq. Ludouic. Miranda *d.art.29. concl. vnica, verſ.octauo.* Lauor. *d.cap.29.n.81.* Tamb. *d.diſp.5.q.6.n.11.* Rota *in d.Treueren. Abbatia la 1. verſ. quarta,* nec in hoc derogata eſt diſpoſitio *d.c. quia propter,* per Concil. Trident. *d.c.6.* quatenus vult omnes Regularium electiones debere fieri per vota ſecreta, vt aduertunt Doctores ſupra citati, *in verſ.& ideo forma;* quicquid dicat Ludou. Miranda *d.concluſ.vnica verſ.nono.*

Decimò, ſubſtantialiter requiritur, vt omnia ſuffragia mox in communi publicentur, omni prorſus appellationis obſtaculo remoto; ita colligitur ex *dict. capite quia propter* ibi, *mox publicent in communi,* in quo particula illa *mox* interpretatur, id eſt, incontinenti, nullo actu extraneo interpoſito: vt per Sylueſt. *verb. electio.2.q.10.* Ludouic. Miranda *d.q. 23.articul.29.concluſ.vnic. verſ. decimo,* Lauor. *dict. titul.4.cap.19.num.82.* vbi ſubdit, quòd eſſet moralis interruptio ſi interponeretur alius actus pertinens ad impediendam, ſiue differendam electionem, vel ſi abſque alia cauſa cogente Collegium non facta tali publicatione diſſolueretur, & addit dictionem *mox* verificari in modico tempore, quod iudicabitur arbitrio boni viri, habito reſpectu ad ipſius rei circumſtantias, de quo vide Doctores citatos *in tract. de actionibus vſufruct. dict.203.num 4.* Et quòd etiam ſit de forma ſubſtantiali, vt vota in ſcriptis redacta publicentur, tenent *in dict.cap. quia propter,* Hoſt *n 44.verſ.quintum eſt,* Ioan. And. *n.23. verſ.9.* Anch. & Butr. *eod.verſ.* Biax. *d part.3. cap.29. in princ.* Rota *in d. Treueren. Abbatia, la 1.verſ.quinta, & in Meten. Abbatia 4. Februarij 1628. coram R.P.D.Dunozetto.* — 214 (margin, beside "Decimò"), 215 (margin, beside "quòd etiam ſit")

Vota autem dicuntur in communi publicari quando integer eorum numerus publicè quoad totam Congregationem profertur, non exprimendo in quorum fauorem data fuerint, vel quot ex ipſis electoribus in hanc vel illam perſonam deſcenderent, ſed explicando tantùm numerum perſonarum, quæ ſuffragium tulerunt: ita Tamburin. *dict. diſp. 5.quæſt.6.num.12.* licet electores ante ſcrutinij publicationem variare poterint & alia ad libitum nominare, *capite quòd ſicut, de electione.* Publico tamen ſcrutinio non poſſunt ampliùs nomina variare, ſed collatio facienda eſt, & celebranda electio; vt expreſsè probat text. *in capite publicato, eod.tit.* & tradunt Syluеſt. *in ſum. verb. electio.2. quæſt.7.* Franc. Emman. *quæſt. Regular tom.2.quæſt.5 art.14.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tractat. 3. n.104. in med.* Ludouic. Miranda *tom.2.quæſt.28. art.24.concluſ.2.* Rot. *in nullius Canonicatus 22. Maij 1628. coram R.P.D.Dunozetto,* me citato *in hoc loco,* Lezana *in ſumm.quæſt. Regul.tom.3. verb.electio, num.12.* Publicatio ſcrutinij realis & diſtincta neceſſaria electionibus Abbatum, per quorum obitum viduatur Eccleſia, ſacra Congregat. Concil. *in nullius 5.Iulij 1628.* — 216 (margin, beside "Vota autem"), 217 (beside "5.quæſt.6."), 218 (beside "ceſſaria")

219 Vndecimò, ſubſtantialiter requiritur, vt facta ſuffragiorum publicatione ſtatim fiat collatio votorum reſpectu numeri, meriti, & zeli, itant non ſufficiat habere maiorem ſuffragiorum partem, ſed requiratur vlterius eandem eſſe ſaniorem. Ita colligitur ex *dict.cap.quia propter,* ibi, *vel maior, & ſanior pars Capituli,* &c. Ludouic. Miranda *dict.q.23. art.27.in princ.& corol.1.* Tamburin. *d.q.6.num.13.* Lauor. *dict.tit.4.cap.19.num.81.* vbi, *num.84.* dicit, quòd particula illa, *maior,* intelligitur reſpectu numeri & alia, *ſanior,* denotant auctoritatem, zelum, & meritum electorum. Fit autem collatio zeli ad zelum quando expenduntur intentiones eligen-

tium,& num bonus, vel malus ſit zelus, ab effectu, & perſona electa iudicandum erit, an vita, moribus, doctrina, pietate, cæteriſque virtutibus aliis præſtat, vel ſit inferior, an proximus eligentium, vt ex affectu carnali, videatur electus, & malo zelo. Ita Petr. Gregor. *dict. tit. de elect. cap.* 16. *num.* 14. Lauor. *d. cap.*
220 19. *numero* 83. Et obſerua quod electio debet fieri à maiori parte comparatiue, ad minorem partem omnium congregatorum pro electione, ſecundùm Abb. *conſ.* 25. *num.* 4. *lib.* 2. *& in d. c. quia propter, numero* 5. Franc. Marc. *deciſ.* 924. Perez *l.* 3. *gloſſ.* 2. *poſt princ. tit.* 3. *lib.* 2. *Ordin.* Lauor. *dict. cap.* 19. *num.* 85. Quandoque tamen electus à minori parte præfertur, veluti ſi à maiori parte electus non ſit idoneus, & vbicumque electio ob culpam maioris partis deuoluitur ad minorem, *cap. dudum* 22. *cap. congregato, de elect.*

221 Verum cùm plura inconuenientia orientur ex inueſtigatione, quænam eſſet maior, & ſanior pars, oportebat enim, vt omnia vota publicè coram ſcrutatoribus ſcriberentur, & coram omnibus, & publicarentur non ſolùm quoad numerum, ſed quoad perſonas ipſas ſuffragia ferentes, ideò Concil. Tridentin. *dicto capite* 6. meritò decreuit electiones in poſterum per vota ſecreta eſſe faciendas, ita vt ſingulorum eligentium nomina nunquam publicentur: ex quo factum eſt, vt amplius non inquiratur, quænam ſuffragiorum pars ſit ſanior, ſed tantummodo maior, ſeu minor ipſorum numerus reſpiciatur: quapropter valida reputabitur electio à ma-
222 iori votorum, ſeu ſuffragiorum numero facta, dummodo ipſa vota ſint legitima, nec vllam patiantur exceptionem, & perſona digna eligatur: ſemper enim maior pars Capituli ſanior præſumitur, ſi perſona electa indignior non ſit. Ita Franc. Marc. *deciſion.* 782. *numero* 3. *part.* 1. Suarez *de Religion. tom.* 4. *tract.* 3. *lib.* 2. *capite* 5. *numero* 13. Sigiſmund. à Bononia *de elect. dub.* 38. *numero* 8. Lauor. *dict. titul.* 4. *capite* 19. *numero* 89. Tamburin. *dict. diſput.* 5. *quæſt.* 9. *numero* 21. Rota *in nullius, ſeu Pampilonen. Canonicatuum de Roncesuall.* 21. *Maij* 1628. *coram R.P.*
223 *D. Dunozetto.* Quæ quidem maior pars non attenditur comparatione minoris, & reſpectu numeri, ſed reſpectu & in ordine ad totum Capitulum, *cap. Eccleſia veſtra, il* 1. & *ibi* Abb. *numer.* 1. & alij communiter, *de elect.* idem Abb. *conſ.* 25. *numero* 4. *part.* 2. gloſſ. *verb. conſtitutum in cap. omnes, de conſtitut. & ibi* Felin. *numer.* 20. Franc. Marc. *deciſ.* 1032. *num.* 1. *& deciſ.* 1504. *num. etiam* 1. *part.* 1. Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, q.* 58. Lambertin. *eodem tract. p.* 3. *q.* 4. *artic.* 2. Ludouic. Miranda *in manual. Prælat. tom.* 2. *quæſt.* 23. *art.* 24. & fuit reſolutum *in Tarraconen. Abbatiæ* 14. *Ianuarij* 1630. *coram R.P. D. Duran.* In quo numero hi ſolùm computantur, qui in eadem electione votum habuerunt, vt per Abb. *in dict. cap. Eccleſia veſtra, il* 1. *num.* 1. & ideo non eſt habenda ratio in huiuſmodi computatione de votis illorum, qui recedunt à loco, vbi facienda
224 eſt electio, *cap. cum nobis*, vbi Abb. *num.* 3. *de elect.* nec illorum qui noluerunt votare, gloſſ. *in Clement. quod circa, verb. quo in facto, ante fin. verſ. & in his etiam,* vbi Vitalin. *num.* 19. *verſ. aut fuerunt vocati. de elect.* Nauar. *conſ.* 7. *num.* 1. *eodem tit. in nouis*, Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *q.* 52. *art.* 13. quos ſequuta eſt Rota *in Cæſaraugustana electionis* 20. *Martij* 1613. *coram Reuerendiſſ. Dom. meo Coccino Decano.* Viro quidem indefeſſi laboris, & ſtudij, moribus ſuauiſſimis prædito, incomparabili vitæ virtute excellenti, magnæ in pauperes miſericordiæ, qui dum ad purpuratorum Collegium omnium acclamatione meritiſſimus habebatur, ex hac lachrymarum valle ad gaudia Beatorum tranſmigrauit, felicior inter Rotæ Auditores defunctus quam ſi irremuneratus mundo, Cardinalitio galero, quem illi liuor & inuidua ſurripuit, cohoneſtatus obiiſſet: *quanto enim quis in loco ſuperiori*, vt Auguſtinus ait *tanto in periculo maiori verſatur.*

Vbi verò eligentium vota in duas æquales ſe diuiſerint partes, Metropolitani iudicio præferatur ille; qui maioribus iuuatur ſtudiis, ac meritis, *capite ſi fortè* 63. *diſtinct.* gloſſ. *in cap. obeuntibus* 35. *§. nunc primò quæritur, poſt med. verſ. ſed quid. ead.* 63. *diſt. & in cap. Eccleſia veſtra el* 2. *verb. non conſenſerit, poſt med. verſ. ſed quid, de elect.* vbi quòd ſi par eſt zelus, numerus, & auctoritas eligentium, hinc inde recurritur ad meritum electi, idémque tradunt Butr. *in d. cap. Eccleſia veſtra numer.* 25. *verſ. quandoque hinc*, Turrecr. *in d. c. ſi fortè num.* 1. *verſ. in* 1. *notab.* Innoc. *in cap. cum in iure* 33. *numer.* 2. *de elect. in* 6. Hoſt. *in cap. venerabilem* 34. *de elect.* D. Anton. *tit.* 19. *de elect. c.* 1. *§.* 7. Lambertio. *de iurepatron.* 3. *part.* 2. *libri q.* 5. *art.* 1. *num.* 1. Bertachin. *de Epiſcopo* 2. *principalis q.* 21. *n.* 21. *tract. tom.* 13. *part.* 2. *fol.* 319. *à tergo*, Tiraq. *de iure primog. q.* 17. *opin.* 3. *num.* 2. *poſt med. verſ. & in Capitulo*, Azor *inſtit. moralis, part.* 2. *lib.* 6. *c.* 16. *q.* 40. Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 47. *n.* 9. *verſ. ſi verò vota*, Palao *tom.* 2. *tract.* 13. *de benefic. Eccleſ. diſp.* 2. *puncto* 11. *§.* 6. *num.* 5. Rota *in Toletana Canonicatus coram Clemente VIII.* relata per Nicol. Garc. *de benefic. part.* 5. *cap.* 4. *num.* 166. In paritate enim votorum & meritorum locus eſt gratificationi; *gloſſ. verb. non conſenſerit, poſt med. verſ. in caſu iſto, in dict. c. Eccleſia veſtra, & verb. fauore in cap. venerabilem* 34. *de elect.* Abb. *in dict. cap. Eccleſia veſtra num.* 23. *in fine, verſ. dicit tamen quòd ſuperior*, Tiraq. *d. q.* 17. *opin.* 2. *num.* 7. *verſ. at ſi iterum*, Sigiſm. à Bonon. *dict. dub.* 47. *num.* 9. *verſ. vel idem ſequitur*, Lott. *de re benefic. lib.* 1. *q.* 17. *n.* 193.

Non obſtant text. *in cap. Cumana, & in cap. in Geneſi, & in cap. Eccleſia veſtra, de elect.* vbi Abb. *num.* 13. *poſt med. verſ. ſi autem omnia*, probantes neutram electionem in paritate votorum eſſe validam cum neutra dici poſſit facta à maiori parte Capituli, quia procedunt vbi cum paritate vocum concurrit etiam parilitas meritorum, omniúmque aliarumq; qualitatum, vt clarè apparet ex eorum lectura: ſecus verò, vbi cum paritate vocum merita ſint inæqualia, quia tunc iuxta diſpoſitionem *d. c. ſi fortè* dignior eſt eligendus, vt admittit etiam *gloſſ. in dict. cap. Eccleſia veſtra*, ex aduerſo citata *in verb. conſenſerit, de elect.*

Minus obſtat quòd vbi vota ſunt paria, deficit in vnoquoque conſenſus maioris partis Capituli, qui tamen eſſentialiter requiritur in qualibet electione; quia reſpondetur quòd vbi electus in paritate votorum excedit in meritis, dicitur habere conſenſum maioris, & ſanioris partis Capituli; quia maioritas, & ſanioritas non coaleſcit ſolùm ex numero, ſed etiam ex meritis electorum, & dignitate eligentium, cum quibus in paritate numeri efficitur maior & ſanior pars, vt apertè declarat *gloſſ. in d. cap. in Geneſi, verb. ad zelum, & in d. c. quia propter, in figuratione caſus, in verb. & ſic collat. de elect.* Innoc. *in cap. dudum num.* 2. *verſ. ſanitas*, Bart. *in l. teſtium. num.* 1. *ff. de teſtib.* Illa enim maior pars & ſanior cenſetur, quæ eſt iuſtior, & maiori nititur ratione, & æquitate. *leg. matrim.* vbi gloſſ. *ff. de pact. cap. multis, in fine* 40. *diſtinct.* & benè gloſſ. *in dict. cap. in Geneſi, verb. ad zelum in fine.* Abb. *in dict. cap. Eccleſia veſtra num.* 13. Ita Rota *in Toletana Canonicatus*

Digitized by Google

onicatus Pœnitentiariæ 22. Aprilis 1641. coram R. D. Cerro.

Debet igitur ante adiudicationem diſcuti merita, vt conſtare poſſet vter electorum eſſet dignior; quæ quidem diſcuſſio qualitatum & meritorum fieri non poteſt niſi inter habiles, *l. graduatim, verſ. etſi legat. ff. de munerib. & honorib.* Gutier. *conſ.* 31. *num.* 21. 24. & 26. Garc. *de benefic. part.* 5. *c.* 4. *n.* 112. *in addit.* Et ſi inter duos contentio ſit, & vnus moriatur per obitum talis coelecti, ceſſat omnis eius habilitas, & non poteſt eſſe locus vlteriori diſcuſſioni ex defectu ſtatui, ſine quo fieri non poteſt comparatio, vt in propoſito poſt Hoſtienſ. notat Ioan. Andr. *in dict. c. Eccleſia veſtra num.* 33. *poſt med. verſ. imò ſola, electione.* Anchar. *conſil.* 215. *num.* 6. *verſ. decimo.* nam per obitum vnius coelecti res deuenit ad eum ſtatum, vt beneficium eſſet neceſſariò adiudicandum coelecto ſuperſtiti, quia licet per obitum vnius non acquiratur nouum ius ſuperſtiti, exemplo ceſſionis per quam coelecto renunciatio non acquiritur nouum ius vltra proprium, negari tamen non poteſt quin ius illud, quod ex vi electionis in paritate votorum erat æqualiter indeterminatum ad vtrumque per mortem vnius totum remaneat apud ſuperſtitem, non quidem ex noua acquiſitione, ſed ex determinatione ſui iuris, & quia per remotionem competitoris, ſuperſtites remanet neceſſariò incluſus iure proprio. Vbi enim diſpoſitio, aut materia comprehendit indeterminatè duo ſuppoſita, illud in quo per euentum ſubſequentem terminatur ipſa diſpoſitio habetur ac ſi ab initio in ea ſpecialiter, & determinatè comprehenſum fuiſſet, quod autem ante determinationem deficit per mortem aut alio modo mutat ſtatum, habetur ac ſi ab initio non fuiſſet comprehenſum, *cap. nam & ego, de verbor. ſignif. & cap. paſtoralis, in fine, de reſcript.* Tiraq. *de iure prim. quæſt.* 40. *numero* 198. Et quando electio debet eſſe vnius ex duobus, deficiente vno neceſſaria remanet electio de ſuperſtite, iuxta regul. *leg. Stichum aut Pamphilum* 95. *§. quod ſi promiſeris, ff. de ſolut.* & notat *ibidem* Alber. *in princ. & num.* 1. *in fine, &* 2. *poſt med. verſ. vnde,* & Bart. *n.* 1. *verſ. venio ad ſecundum, & n.* 5. *poſt med. verſ. ſi ante,* & conſuluit Bald. *conſ.* 324. *num.* 1. *col.* 2. *verſ. nam conditio lib.* 2. Garc. *de benefic. p.* 9. *c.* 2. *n.* 22. *cum ſeqq.* vbi quod cedente, vel decendente altero coelecto antequam electio ſortiatur effectum, aperitur via ſuperſtiti, illique debetur Canonicatus, ſeu beneficium, etiamſi defunctus eſſet magis idoneus, dummodo ſuperſtes ſit habilis.

225 Duodecimò, ſubſtantialiter requiritur, vt facta collatione communis electio fiat, quæ eſt veluti vnus actus totius Capituli, qui non intelligitur conſummari, donec vnus nomine eiuſdem Capituli, cui ipſum talem auctoritatem dederit per verba ſingularis numeri loquatur & eligat futurum Prælatum. Ita Abb. *in dict. cap. quia propter, ante n.* 11. *verſ. electio autem.* Franc. Marc. *deciſ.* 822. *n.* 3. *lib.* 1. Lauor. *d. cap.* 19. *num.* 92. Tamburin. *d. q.* 6. *numero* 17 Si verò nulli ſit commiſſum, fit ab eo, qui Capitulo præeſt, vel qui primam vocem obtinet, Suar. *d. tract.* 8. *lib.* 2. *cap.* 5. *num.* 8. *ad fin.* & hic ita alloquitur. *Placétne vobis electionem publicari?* Reſp. *Placet.* deinde ſic ait. *Ego N. nominibus meo, & omnium eligentium mihi in his conſentientium, inuocata gratia Spiritus ſancti, & glorioſiſſimæ Virginis Mariæ, & S. N. huius Eccleſiæ Patroni, venerabilem virum N. ætatis legitimæ, moribus grauem, in ſacris Ordinibus conſtitutum, litteris competenter imbutum, de legitimo matrimonio natum, in ſpiritualibus & temporalibus prouedum, & idoneum ſecundùm Canonicas ſanctiones, in quem collatione facta omnes conſenſerunt (vel in quem maior pars conſenſit) in noſtrum & dictæ Eccleſiæ Epiſcopum, vel Abbatem, aut Priorem, ſeu Præpoſitum, eligo, electúmque pronuntio & in communi coram vobis publico, In nomine Patris, & Filij, & Spiritus ſancti, Amen.* Si verò ſit Compromiſſum, dicat. *Ego N. Compromiſſarius nomine meo & ſociorum meorum Compromiſſariorum virtute Compromiſſi limitati in me, eligo N. in quem maior*
pars noſtrum conſenſit. Quæ quidem communis ele- 226
ctio etiam de ſubſtantia actus debet fieri ſtatim poſt
collationem abſque vlla morali interruptione,
Tamburin. *dict. quæſt.* 6. *num.* 9. Lauor. *dict. cap.* 19.
num. 94. vbi ſubdit quod facta publicatione concre- 227
mantur ſchedulæ coram Capitulo, quod etiam vti
ſubſtantiale requirit Tamburin. *dict. diſp.* 1. 3. *quæſt.*
22. *numero* 13. per declarationem à ſanctæ mem.
Pio V. viuæ oraculo Card. Cribello factam, quam
referunt Fr. Emman. *in collect. priuil. Mendicant.* poſt
Bullas eiuſdem Pont. *ſub numero* 4. & Caſtellin. *d.*
c. 4. *n.* 62.

Hæc autem publicatio facienda eſt expreſſa, & 228
clara voce, nec ſufficit aliquis actus eligentium,
qui electionem importet, ſed requiruntur verba
ore prolata, *cap. Eccleſia veſtra, de elect.* vbi Panorm.
num. 5. Petr. Biax. *d. part.* 3. *cap.* 36. Cuch. *d. lib.* 4. *tit.*
de elect. num 276. Sigiſm. à Bononia *d. tract. dub.* 40.
num. 1. vbi *num.* 8. quòd ſolemniter, & publicè in
Capitulo facienda eſt, Lauor. *dict. cap.* 19. *num.* 96.
vbi etiam poſt Cuch. *citato loco num.* 276. ſubdit aliter
dicendum fore, vbi non eſſet ſeruanda forma
dict. capite quia propter, cùm tunc ſufficit quæcunque
declaratio, vel expreſſio conſenſus, etiamſi non
fiat per verba ore prolata. His omnibus peractis
decretum fiet electionis in ſcriptis per aliquem
Notarium, in quo decreto eligentium nomina
ſingulorum aſſenſus & ſubſcriptiones, electi nomen
& dignitatis titulus continebuntur, cum
ſcrutinio, & voti publicatione, collatione &
electione & ſigillo Capituli corroborata; cuius
decreti formam ponunt Sigiſm. à Bononia *dict. tract.*
dub. 43. Lauor. *dict. capite* 19. *num.* 100. Quod ta- 229
men decretum non eſt de forma electionis, cùm
ſcrutatores poſſent, etiam per litteras fidem facere,
gloſſ. *verb. ſubſcriptionibus in cap. Epiſcopus, diſtinct.*
61. Hoſt. & Abb. *in dict. cap. innotuit, num.* 16. Lauor.
dict. cap. 19. *numer.* 103. ſubdit nec eſſe de forma, vt
cantetur Hymnus, *Te Deum laudamus*, vnde ſi 230
omittatur, non propterea viriari electionem tenent
Mandagot. *p.* 1. *cap.* 35. Petr. Gregor. *dict. de elect. capite* 17. *n.* 38.

Sunt præterea in nonnullis caſibus irritæ ipſo 231
iure electiones, in aliis verò irritandæ & caſſandæ veniunt. Primo ergo nulla erit ipſo iure electio ad Officia & Dignitates Eccleſiaſticas per ſortes facta, vt per Ludou. Miranda *d. quæſt.* 23. *art.* 18. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 5. *cap.* 4. *num.* 205. *in addit.* Sigiſmund à Bononia *d. tract. de elect. dub.* 27. *n.* 8. Lauor. *d. tit.* 4. *cap.* 20. *num.* 4. Tamburin. *d. diſput.* 5. *q.* 12. *n.* 9.

Contra Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract.* 3. *lib.* 2. *c.* 12. *num.* 9. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 38. *num.* 83. Bonacin. *in præcepta Decalog. diſp.* 3. *q.* 5. *punct.* 3. *n.* 13.

Secundò, electio celebrata per metum impe- 232
dientem omninò libertatem eligendi, ipſo iure eſt nulla; ita gloſſ. *verb. metuebant, in cap. bonæ memoriæ,* 1. *de elect.* vbi Panorm. *num.* 11. *& in*

cap. licet de vitanda, num. 12. *& in cap. quiſquis, nu.* 5. *eodem tit.* Nauar. *conſ.* 5. *num.* 2. *eodem tit.* Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 2. *q.* 22. *art.* 1. Laurent. de Peirinis *tom.* 1. *de Religioſo ſubdito, quæſt.* 1. *de obedient. cap.* 31. §. 8. Caſtellin. *de elect. cap.* 4. *num.* 56. Tamburin. *d. diſp.* 5. *quæſt.* 12. *num.* 7. *&* 8. Fr. Sigiſm. à Bononia *d. tract. dub.* 54. Lauor. *d. tit.* 4. *cap.* 21. *ex num.* 4. qui duo vltimo loco citati addunt quòd vt metus ſit ſufficiens ad reddendum electionem nullam, debet eſſe metus cadens in conſtantem virum: qui vt talis ſit tria requiruntur; primum, vt malum, quod timetur, ſit graue, quod arbitrio Iudicis relinquitur, fortis enim & intrepidus non timet, quæ non oportet, vel vbi, & quando non oportet; ſecundum, vt probabiliter pertimeſcatur, inſpecta qualitate incutientis, & patientis metum; tertium, vt timens non poſſit facilè occurrere malis, quæ timentur. Item ad incurrendum iuſtum metum non requiritur neceſſariò vt mala prædicta timeantur in perſona propria, ſed ſatis eſt ſi timeatur in perſona conſanguineorum, & arctiſſimo neceſſitudinis vinculo coniunctorum, Lauor. *d. c.* 21. *numer.* 5. Sigiſm. à Bononia *d. dubit.* 54. *numer.* 14. vbi ſubdit hæc procedere etiam in ſuſpicione metus.

233 Tertiò, nulla quoque ex defectu libertatis ipſo iure erit electio, ſi arctaretur ad tres vel quatuor ſine vrgentiſſima cauſa, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ. Ita Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *qu.* 56. *art.* 1. Sigiſm. *de elect. dub.* 52. *num.* 5. Laurent. de Peirin. *de priuileg. Regul. tom.* 3. *in additament. cap.* 9. *numer.* 31. *pag.* 449. Illuſtriſſimus D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. inutile, num.* 1. *diſt.* 88. Caſtellin. *de elect. cap.* 3. *num.* 7. Lauor. *d. tit.* 4. *cap.* 21. *ex num.* 11. vbi *n.* 14. ex Abb. *in cap. Abbate num.* 4 *de verborum ſignific.* ſubdit quòd tunc tollitur libertas, cum præcisè electores compelluntur eligere vnam certam perſonam, ſecus, ſi vnam de certo genere perſonarum, & ex Fr. Emman *tom.* 2. *quæſt.* 51. *art.* 11. ſimiliter aduertit non eſſe coarctatam electionem ſi in aliqua Religione fiat ſtatutum, in quadam prouincia vnius Nationis ſolùm tres in Prælatos eligantur. Nec ſolùm arctata appellatur electio, ſi vnum de pluribus eligendus proponatur, alijs excluſis, verùm etiamſi excludantur aliqui alijs admiſſis, vt colligitur ex nouiſſima declaratione ſacræ Congregationis Concilij Tridentini *ſuper ſeſſ.* 25. *de regular. cap.* 6. in qua propoſito dubio: *An in electione Superiorum Regularium Præſidens Capituli poſſit præcipere ſcrutatoribus ſub præcepto S. obedientiæ, & pœna excommunicationis latæ ſententiæ, ne recipiant ſuffragia oretenus tradi ſolita pro aliquibus certis perſonis vltra numerum, qui electioni ſit inſufficiens, ſed tali numero exiſtente dicant alijs electoribus ad aures, vt ſeruari dicitur, quod dent alijs eorum vota, & an electio ſic celebrata ſit valida? Sacra Congregatio Concilij Tridept. Interpretum hanc eligendi rationem, quæ libertati electionis, ac naturali conſenſui aduerſatur, omninò improbauit, cenſuitque electiones hactenus celebratas ſi ſcrutatores præcepto Superioris obtemperantes ſingulorum eligentium vota non receperint, pro Canonicis non haberi.* Referunt Caſtellinus *dict. tract. de elect. cap.* 4. *num.* 66. Lauor. *d. tit.* 4. *c.* 21. *n.* 16. Laurent. de Peirinis *de priuil. Regul. tom.* 3. *in additam.*

234 Quartò, nulla quoque ipſo iure eſt electio facta per abuſum ſecularis poteſtatis, *c. quiſque, de elect.* Tamburin. *dict. diſputat.* 5. *quæſt.* 22. *numer.* 10. vbi *num.* 11. ſubdit electionem per abuſum ſecularis poteſtatis celebratam dici, quando Clerici requirunt laicos vt electioni interſint, item quando Principis ſecularis aſſenſum ſuper certa perſona eligenda requiruntur, vel eligunt nutis alicuius ſecularis Potentatus. Simplex verò interuentus laici tanquam conſulentis, vel protegentis, aut ratione bono pacis, non videtur de iure prohibitus, *p. d. in c. Meſſana, poſt princip. de elect.* Archid. *in capit. Abbatem, ante fin.* 18. *quæſt.* 2. Præpoſ. *in cap. Epiſcopus de loco num.* 47. *quæſt.* 1. prout non *videtur* electionem vitiare præſentia laici, qui vt ſopiret diſcordias, & lites iam inter vocales ortas, interuenit, quod quidem ſe habet vt quid ſeparatum, & præambulum electioni ad inſtar tractatus Butr. *in capit. cum inter el* 3. *n.* 8. *de elect.* Imol. *in cap. officia, num.* 1. *eod. tit.* cùm tractatui non dum poſſunt intereſſe perſonæ Eccleſiaſticæ, ſed etiam laici, ita vt conſuetudo ſuper hoc non reprobetur, Archid. *in cap. laici in fine,* 63. *diſt.* Qui tali electioni de ſe factæ per abuſum ſecularis Poteſtatis ſuum præſtiterit aſſenſum, 235 in pœnam electionis omnimodo carere debet, & de cætero ad aliquam Dignitatem eligi non poteſt, vt ex *deciſ. capit. quiſquis* colligit Rendina *deciſ. tom.* 1. *tit.* 36. *numer.* 27. vbi reſoluit prædictis pœnis plectendum eſſe eum, qui per talem abuſum nedum ad Epiſcopalem, ſed etiam ad quamlibet aliam Dignitatem eligitur, quia text. ille loquitur generaliter de electione, non facta diſtinctione Epiſcoporum, & aliorum; vnde Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 6. *cap.* 4. *quæſt.* 28. *verſ. ſi iterum roges,* cum Abb. tenet illum, qui conſenſit in ſui electione contra illum text. poſſe promoueri ad Canonicatum, & beneficium, quod non ſit Dignitas, & *verſ. nunquid,* ſubdit non poſſe promoueri ad beneficium habens curam animarum, cùm æquiparetur Dignitati.

Quintò, irritandæ & caſſandæ veniunt clande- 236 ſtinæ electiones, quæ in cameris, & per occulta conuenticula fiunt, *d. cap. quia propter, §. electiones,* Silu. *in ſum. verb. elect.* 1. *quæſt.* 10. Tambur. *d. diſp.* 5. *q.* 22. *n.* 1.

Sextò, caſſanda quoque eſt illius electio, qui re- 237 quiſitus antequam eſſet electus, electioni de ſe faciendæ conſenſit, quia vitio ambitionis notatur, *c. cum poſt, de elect.* Syluest. *in ſum. verb. elect.* 1. *q.* 10. *num.* 11. Lambert. *de iur. patr. lib.* 2. *p.* 1. *quæſt.* 9. *art.* 11. *nu.* 2. Ludou. Miranda *d. tom.* 2. *q.* 23. *art.* 30. *concl.* 1. Sigiſm. à Bononia *d. tract. de elect. dub.* 41. *num.* 1. Tambur. *d. quæſt.* 12. *num.* 2. vbi cum Innoc. *in cap. cum in iure, de elect.* animaduertit, quòd ſi conſenſus ante electionem requiratur, requiſitus aſſentiri non debet, ſed reſpondebit: *Nolo quòd me eligatis, & ita rogo, vel non intendo Dei vocationi reſiſtere.*

Cùm autem probabilis & recepta adeſt Doctorum opinio de nullitate alicuius electionis, ſubditi non obligantur eam admittere, nec electo tanquam Superiori obedire, iuxta commune Theologorum placitum, vt videre eſt apud Gerſon. *tom.* 3. *de vita ſpirit. lect.* 4. *corol.* 10. *alphab.* 62. *lit. N.* Vaſq. 1. 2. *diſp.* 62. *cap.* 6. Salas etiam 1. 2. *tract.* 8. *diſput. vnic. ſect.* 8. *numer.* 78 Lorca etiam 1. 2. *tom.* 2. *diſput.* 16. §. *aduerte præterea,* Sayt. *in claui Regia, lib.* 1. *cap.* 12. Leſſ. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 9. *n.* 77. Caſtr. Palao *tom.* 1. *diſput.* 2. *punct.* 6. *num.* 8. Ioan. Sanci. *diſputat.* 33. *à num.* 31.

In nonnullis caſibus poteſt eadem electio ite- 238 rum celebrari, veluti ſi electus nolit præſtare conſenſum, aut poſt conſenſum renuntiet, vel decedat, aut ſi electio propter occultum vitium poſtea irritetur; in quibus & ſimilibus habent electores

electores integrum tempus, ac ſi Eccleſia nuper vacaret, dummodo nihil egerit fraudulenter. Ita expreſsè probat *cap. ſi electio 26. de elect. lib. 6.* Tiraq. *in leg. boues, §. hoc ſermone, num. 4. cum ſeqq. ff. de verborum ſignif.* Molin. *de primog. lib. 1. cap. 4. num. 38.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 4. cap. 28. quæſ. 17.* Gonz. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 43. §. 3. num. 6.* faciunt tradita per Bero. *conſ. 128. n. 35. lib. 2.* vbi quòd actus nulliter factus non impedit reiterationem eiuſdem actus, vel ſui oppoſiti, Coccin. *deciſ. 188. num. 3.* vbi quòd prouiſio nulla non conſtimit vacationem. Quod in præſentatione locum habere tradunt Rot. *deciſ. 269. aliàs 8. de iurepatron. in nouis,* Roch. *de iurepatron. verb. honorificum, quæſt. 42.* Seraphin. *deciſ. 1007. numero 3.* Puteus *deciſ. 200. alias 194. in correctis,*
239 *lib. 1.* vbi dicitur beneficium non vacare per mortem præſentati, qui non fuit inſtitutus, ſed per mortem primi, & ſic potuiſſe patronos de nouo præſentare. Ex iure autem deuoluto ſecus erit, quia ſi Superior iure deuoluto elegit, & electus diſſentit, vel renuntiat, aut moritur, non poterit iterum eligere, ſed ad Canonicos redit electio, gloſſ. *verb. integrum in d. cap. ſi electio* Tiraq. *in d. §. hoc ſermone limit. 1. num. 49.*

240 Electus poſt conſenſum, ante tamen confirmationem, poteſt ſine Superioris auctoritate electioni de ſe factæ renunciare, gloſſ. *verb. renunciatio, in d. cap. ſi electio,* vbi Gemin. *num. 5.* Franch. *num. 3.* Rot. *deciſ. 6. num. 1. de elect. & deciſ. 8. num. 3. de iurepatron.* Cuch. *inſtit. maior. lib. 4. tit. de poteſt. elect. num. 33.* Flamin. Pariſ. *de renunciat. benefic. lib. 7. quæſt. 1. num. 78.* Paul. Layman. *in quæſt. Canon. de Prælator. Eccleſ. elect. cap. 2. quæſt. 15. in fine,* Sigiſm. à Bononia *dict. tractat. de elect. dub. 41. numer. 8. & 9.* vbi *num. 10.* ſubdit quòd ſi negotium ad Antiſtitem confirmatorem ſit iam delatum & contra electum, aliquid opponatur, quod electionem infirmet, electoréſque eligendi poteſtate priuet, tunc quamuis electus poſſit eam electionem quoad ſe repudiare, nihil tamen ea renunciatio confirmatori oberit, quin ſuper oppoſitis veritatem inquirere, vſque compertis eligere, & prouidere non ſecus poſſit, quàm ſi nulla renunciatio facta eſſet. Ratio autem ſupradictæ reſolutionis eſt, quia renonciatio illorum, qui habent ius ad rem, non eſt neceſſe vt fiat in manibus Superioris, iuxta tradita per Flamin. Pariſ. *d. lib. 2. q. 23. n. 17.*

241 Eſt quoque adnotandum, quòd Clericus, qui aliquid opponit in perſonam electi ad dignitates, Perſonatus, & Canonias, & in probatione defecit, ſuſpenſionem incurrit à beneficiis per triennium, ad quæ ſi temerè in illo triennio ſe ingeſſerit, erit ipſo iure perpetuò priuatus, ſine vlla ſpe indulgentiæ, *cap. 1. §. adiicientes, de elect. lib. 6.* Viuald. *in candelabro aureo, tit. de ſuſpenſ. n. 12.* Sayr. *de cenſur. lib. 4. cap. 15. num. 13.* Suar. *in ſimili tract. diſput. 31. ſect. 3. num. 12.* vbi ait non extendi contra electum ad beneficium Eccleſiaſticum, Squillante *de obligat. Cleric. p. 4. n. 84.* vbi intelligit de beneficiis illius Eccleſiæ, de cuius electione agitur, vt culpæ ſit proportionata pœna.

242 Poſtremò, notandum eſt quòd impenſæ neceſſariæ quæ fiunt à Capitulo pro electione Prælati, ſunt de bonis ipſius Prælaturæ ſoluendæ, *capite vt præterita, 45. de elect.* Duen. *regul. 98.* Lambert. *de iurepatron. lib. 2. p. 3. q. 11. art. 14.* Marc. Anton. Genuenſ. *in practi. ab lib. Eccleſ. q. 589.* me citato *in hoc loco* Mendez de Caſtro *in praxi Luſit. p. 2. lib. 2. c. 1. n. 19.*

De confirmatione electi, quod quidem ad Epiſcopos 243
pertinet, ſupra de electione Epiſcoporum oſtendimus. Hoc autem in loco de omnium electorum confirmatione nonnulla in communi notabimus. Primò ergo notandum quòd electo intimanda eſt electio antequam ad Superiorem deferatur, vt appareat vtrùm conſentire, aut repudiare velit, *capite quàm ſit,* ibi, *electo præſentare, de election. libro 6.* Paul. Laymann. *in quæſtion. Canonic. de Prælator.* 244
Eccleſ. elect. capite 2. numero 14. Ille verò ſi intra menſem à tempore electionis ei præſentatæ, vel à tempore ſibi præſtituto, non conſenſerit electioni, tunc vacat Prælatura, *dict. cap. quàm ſit, verſ. electus,* Rot. *deciſ. 7. de elect. in nouis,* Menoch. *de arbitr. lib. 2. centur. 5. caſ. 477.* Gonzales *ad regul. 8. Cancell. gloſſ. 15. numero 50.* Maſiobr. *in ſua praxi habendi concurſum requiſ. 1. dub. 2. num. 11.* ſecundùm Rom. impreſſ.

In tribus caſibus tenetur ritè & debitè electus in 245
Prælatum conſentire electioni de ſe factæ. Primò, quando à Superiore per obedientiam cogitur, *cap. dilectiſſimi, 8. quæſt. 2. cap. niſi cùm pridem, de renunt.* Secundò, quando conſcientia ob inopiam alterius idonei ſtimulat, ex quo probabile diſpendium, & periculum imminet Monaſterio, niſi conſentiat, iuxta ſacros Canones *capite olim, cap. in ſcripturis 8. q. 1.* Tertiò, quando per viam illicitam fugit, ſeu abſcondit ſe abſque ſpeciali Spiritus ſancti inſtinctu. Extra hos caſus vel poteſt ſe humiliter excuſare, allegando ſuam indignitatem, vel bona intentione ob profectum Eccleſiæ acceptare. Sed quia difficile quiſque ſe ipſum dignum cognoſcere poteſt, melius faciet ſe humiliter; non verò pertinaciter excuſando. Ita Syluest. *in ſumm. verb. elect. 2. quæſt. 19. & 20.* Franc. Emman. *quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 55. art. 1.* Miranda *in man. Prælator. tom. 2. quæſt. 23. art. 31.* Hieronym. Rodet. *in compendio, quæſt. Regul. reſ. 58. num. 41.* Et quando quis electioni de ſe factæ renuntiat in manibus cuiuſcunque Prælati, tunc electio deuoluitur ad primos electores de iure communi, *cap. ſi electio, de electio. in 6.* Sigiſm. *de elect. dub. 12. num. 1.* qood tamen limitat *num. 5.* niſi iam diſſoluto Capitulo electorum quiſque ad propria remeaſſet, nam tunc propter incommoda, quæ inde prouenirent ex noua Capituli coadunatione, poſſet Prælatus Generalis, vel Prouincialis prouidere. Verum P. de Bayſio *in direct. elect. p. 3. cap. 1. à num. 2.* docet quòd prouidere de Prælato per renunciationem pertinet ad illum Superiorem, in cuius manibus facta eſt renunciatio, & ſe vidiſſe in praxi obſeruari hanc P. de Bayſio opinionem his adductis, refert Laurent. de Peirinis *de priuileg. Regul. tom. 3. in addit. c. 9. n. 10.*

Poſt præſtitum intra legitima tempora con- 246
ſenſum electus per ſe vel per procuratorem, aut electores ipſi petere à Superiore electionis confirmationem intra tres menſes tenetur, quo termino elapſo, legitimo impedimento ceſſante, irrita redditur electio, *dicto cap. quàm ſit, verſ. Cæterum quiuis elector,* vbi gloſſ. *verb. Eccleſ.* ait hoc quidem in Prælatis cuiuſcunque Eccleſiæ locum habere, Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 29. q. 10.* Ludou. Miranda *d. tom. 2. q. 23. art. 9. concl. 4.* Petr. Greg. *res benef. cap. 25. num. 12.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 15. num. 51.* Ego ipſe *de off. & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 57. num. 133.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 25. num. 34.* Satis tamen erit ad euadendam pœnam nullitatis electionis ſupradictæ, ſi aliquis electi amicus eius nomine confirmationem petat ſine mandato, modò

electus ratum habeat infra illos tres menſes, gloſſ. *verb. petere, verſ. ſed pone quòd amicus, in d. cap. quam ſit,* Tiraq. *de pœnis temp. cauſ. 22. num. 37.* Azor. *dict. cap. 29. q. 11.* quos refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 1. tit. 1. cap. 4. num. 4.* quia ratihabitio fieri omninò debet intra terminum datum ad acceptandum, Couar. *var. lib. 3. cap. 16. num. 5.* In Cathedralibus verò, & Regularibus Eccleſiis, quæ confirmationem à Sede tantummodo Apoſt. accipiunt, tempus huiuſmodi moderatur, iuxta Conſtitutionem Nicolai Papæ, de qua *in cap. cupientes, eod. tit. & lib.*

247 Ante Confirmationem electus adminiſtrare non præſumat in Eccleſia vt œconomus, vel procurator, vel ſub alio quæſito colore in ſpiritualibus, vel in temporalibus, per ſe, vel per alium, in totum, vel in partem; ſi ſecus faciat, eo ipſo priuatur omni iure acquiſito per electionem, vt expreſsè probat *cap. auaritia 5. de elect. lib. 6.* & tradunt Tabien. *in ſum. verb. electio 1. num. 27.* Iacob. de Graff. *tom. 2. lib. 1 ſub tit. de elect. conſult. 2. num. 3.* Laurent. de Peirinis *de Relig. ſubdito, tom. 1. quæſt. 1. capite 23. § 11. verſ. dico quintò.* Lauor. *d. tit. 4. cap. 45 num. 6.* Late Lotter. *de re benefic. lib. 2. quæſt. 14. à princip. & lib. 3. quæſt. 17. num. 289. cum ſeqq.* Ego ipſe *de offic. & poteſtate Epiſcopi part. 3. alleg. 57. num. 214.* dummodo dolus intercedat, vt inſinuat *dict. c. auaritiæ, ibi, exquiſitis fraudibus*; & ideo ab huiuſmodi pœna excuſare quamlibet cauſam, quamuis iniuſtam & fatuam, cenſuit Rota citata per me *in collect. ad illum text. num. 4.* Illam tamen pœnam incurri per vnicum actum perfectum & conſummatum, probant late Creſcent. *deciſ. 6. num. 17. & 18. de iurepatron.* Lotter. *d. q. 13. num. 6.* Dicitur autem in propoſito actus perfectus & conſummatus, non ex inſtrumentali poſſeſſione, ſed ex actuali perceptione fructuum ſiue temporalium, ſiue ſpiritualium; Hieronym. Gabriel. *conſ. 199. num. 4. lib. 1.* Pute. *deciſ. 45. lib. 3.* Rota *deciſion. 83. numer. 4. & 6. part. 3. lib. 3. diuerſ.*

248 Intellige ſupradictam reſolutionem de electis ingerentibus ſe in adminiſtratione beneficiorum non curando de confirmatione, ne ſe ſubmitterent periculo caſſationis, ſecus autem in prouiſionibus Apoſtolicis, in quibus non proceditur per viam confirmationis, cùm prouiſio vnico actu habeat validam electionem, & confirmationem, ideóque in prouiſionibus, & quæ fiunt à Curia Romana, non eſt ſeruanda Conſtitutio *cap. fin. de elect. lib. 6.* Ita Lambertin. *de Iurepatron. 2. part. 2. quæſt. 6. princ. art. 3. num. 4* & fuit dictum *in Bracharenſ. Parochialis, de Moreira, 13. Iunij 1605. coram Ortembergo.*

249 Excipitur tamen Abbatiſſa à maiori parte, quàm à duabus electa, ſi eius confirmatio impugnetur, quia nihilominus poterit interim miniſtrare, *cap. indemnitatibus, §. ſi verò, de elect. lib. 6.*

250 Confirmatio huiuſmodi ab Ordinariis fieri ſolet, aut à ſuperiore Prælato, ſi ab ordinaria iuriſdictione exempti ſint electores, vel à Romano Pontifice, aut à Legato de Latere in prouincia exiſtente, ſi Pontifici ſint immediatè ſubiecti, *c. ſi Abbatem, de elect. lib. 6.* Eraſm. à Cochier. *de Iuriſdict. Ordin. part. 4. quæſt. 5.* ob idque olim Generales Religionum exemptarum confirmabantur à Romano Pontifice, cuius tamē conceſſione hodie omnes Generales ſtatim ac creati ſunt, confirmati cenſentur, ſicut tradunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 2. q. 52. art. 3.* Sigiſm. à Bononia *d. tract. dub. 48. num. 2.* me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular. verb. elect. confirmanda, n. 4.*

Confirmator ex officio ſuo habet ius confirmandi vel caſſandi electionem, prout ſibi videbitur expedire pro bono communi, ita prorſus vt ſicut electores liberè eligunt, quem iudicant dignum ſcientia priuata, ita ille legitimè confirmat, quem dignum iudicauerit, vel per viam iudicij cum proceſſu & cauſæ cognitione, & contradictorio, & cum ſententia definitiua, Sigiſm. à Bononia *d. tract. dub. 46. num. 8. & dub. 47. num. 7. cum ſeqq.* vel extraiudicialiter vt ait Lauor. *dict. tit. 4. cap. 25. n. 59.* nam poteſt & debet cognoſcere & inquirere de modo electionis, an ſit Canonice facta, & de perſona etiam electi, an ſit idonea? & alia facere, quæ ad publicam vtilitatem ſpectant, Nauar. *conſ. 1. in antiq. aliàs 2. in nouis, de elect.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. 1.* & ſic non ex abrupto, ſed ſeruatis ſeruandis ad confirmationem deuenire debet, *cap. cum ad Monaſterium, de ſtatu Monach.* Syluest. *in ſum. verb. confirmatio humana, num. 4.* nec debet per repentinam confirmationem propriam cupiditatem & inordinatum effectum Iuri & æquitati præferens competitore vel oppoſitoribus neglectis, nec diſcuſſo negotio, electo manus imponere, immo vbi fuerunt competitores, vel opponentes, electum confirmare non debet, niſi fiant publicè edicta quòd volentes opponere veniant peremptorio termino aſſignato, ſi verò nullus eſt coelectus, vel oppoſitor generaliter in Eccleſia in qua electio celebrata eſt, proclamari debeat, vt ſi qui ſint qui ſe velint opponere compareant aſſignato peremptorio termino, idque etiamſi electio vnanimiter & in concordantia celebrata fuerit, *cap. fin. de elect. lib. 6.* Lambertin. *de Iurepatronat. lib. 2. part. 2. quæſt. 6.* Lotter. *dict. lib. 2. quæſt. 13 à num. 20.* Lauor. *dict. tit. 4 cap. 25. num. 52.* Et debet legitimè conſtare non ſolùm de lectione, & affixione edictorum, ſed etiam de refixione; & ſic quòd fuerint lecta, atque ibi dimiſſa per congruum temporis interuallum, Rot. *deciſ. 325. num. 6. lib. 3. part. 3. diuerſ. & deciſ. 624. num. 10. p. 1. recent.* Lotter. *d. q. 13. à n. 47.* De qua publicatione non ſtatur ſimplici aſſertioni Notarij ſine teſtibus, Put. *deciſ. 5. lib. 3.* 251

Si autem nullus, elapſis etiam terminis, contra electum aliquid oppoſuerit, debet tamen Superior ex officio ſuo diligenter inquirere & examinare proceſſum electionis, & perſonam electi, eiúſque mores, qualitates & ſcientiam perpendere, *cap. cum nobis, paragraph. his igitur, & capite nihil, in princip. de electio* vbi gloſſ. *verb. examinet,* Lauor. *dict. titul. 4. capit. 25. numer. 53.* vbi *numero 57.* ſubdit, quòd quando electus eſſet ita notoriè idoneus, & communiter dignus exiſtimatus, vt nulla alia ſit facienda examinatio, tunc non indigeret alio iudicio ſuæ perſonæ, 252

Nam Prælatus iſte confirmator, qui aliàs tenetur examinare proceſſum electionis, & perſonam electam in ſcientia, vita & ætate, ſi indignum per negligentiam confirmauerit, carere debet poteſtate confirmandi in ſequenti electione, & ſuſpendi à perceptione fructuum proprij beneficij, quouſque indulgentiam promereatur, *capite nihil 44. de elect.* Coſin. *in pragmatic. ſanction. titul. de election. verb. ea vice, pagina 125.* Lambertin. *de iurepatronat. lib. 2. p. 3. quæſt. 3 art. 3.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib. 32. tract. 2. num. 62. in fine.* Si enim ſcienter & per malitiam indignum confirmauerit, debet deponi, gloſſ. *verb. ſuſpendatur, in dict. cap. nihil.* 253

Firman.

Digitized by Google

Firman. *de Epiſcopo, in 2. part. ſecunda partis princ. quæſt.* 5. Viuian. *in praxi iuriſpatron. lib.* 12. *cap.* 7. *n.* 8. *in vlt. impreſſ.* Lauor. *d. cap.* 25. *num.* 62. peccat mortaliter, & tenetur ad omnia damna, vt cum Nauar. & Fr. Emman. reſoluit Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum. verb. electio. differ.* 1. *num.* 4. aduertens poſt Petr. Nauar. *de reſtitut. tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 2. *num.* 156. maiorem diligentiam circa perſonam & merita electi fieri debere ab eligentibus quàm à confirmatoribus.

254 Nullibi autem in Iure præfixum reperitur tempus confirmatori ad confirmationem concedendam, ſicut nec ad inſtitutionem, Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 9. *dub.* 1. Lauor. *d. tit.* 4. *cap.* 25. *num.* 43. Quare ſicut inſtitutor, ſi abſque cauſa non inſtituat, poteſt per Superiorem compelli ad inſtituendum, aſſignando terminum intra quem inſtituat, quo elapſo poterit ipſemet Superior inſtituere, qui terminus breui ſtatui debet, itavt licèt ſit arbitrarius, non debeat excedere ſex menſes, Lambertin. *de iurepatron. libr.* 2. *pag.* 3. *quæſt.* 2. *art.* 6. *num.* 4. Maſſobr. *d. dub.* 1. Ita ſi Confirmator nulla exiſtente rationabili cauſa renuat facere confirmationem, recurritur ad Superiorem, qui eum compellat infra breue tempus præfigendum cum comminatione, ſeu intimatione, quod niſi infra talem terminum confirmet, Superior iure deuoluto hoc faciet. Ita Sigiſm. à Bonon. *d. tract. de elect. dub.* 45. *num.* 3. Lauor. *d. c.* 25. *n.* 44. Rota *in Legionen. confirm.* 23. *Ianuary* 1617. *coram Card. Pamphilio iun.*

255 Abſit à Confirmatione quæcumque ſimoniæ labes; omnis enim electio, prouiſio, nominatio, & confirmatio ſimoniacè facta eſt ipſo iure nulla, nullumque ius, vel effectum ſic electo confert, immo tenetur ille in conſcientia Prælaturam renunciare, nec ante abſolui poterit, vt expreſsè probat *Extrauag. Cum deteſtabile, de ſimonia,* Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 35. *dub.* 25. *n.* 157. Seraph. *dec.* 516. *n.* 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 3. *l.* 12. *c.* 20. *q.* 8. Suar. *de Relig. tom.* 1. *lib.* 4. *de ſimon. c.* 57. *n.* 10. 25. & 27. Laurent. de Peirinis *de priuil. Regul. tom.* 3. *in additam. c.* 9. *n.* 7. Sigiſm. à Bononia *in tract. de elect. dub.* 58. *num.* 8. vbi per *d. Extrauag.* ait, procedere, etiamſi ſimonia eſſet occulta, Lauor. *d. tit.* 4. *c.* 25. *n.* 65. Tamburin. *d. tom.* 1. *diſp.* 10. *dub.* 5. *ex n.* 1.

256 Electio ſimoniaca reputabitur ſi pro ſuffragio,
ſiue, vt dicunt, pro voce quis promiſerit benefi-
cium, Azor. *inſtit. moral. part.* 2. *lib.* 12. *cap.* 7. *q.* 1. *verſ.*
& itidem. Tamburin. *dict. diſput.* 10. *quæſt.* 3. *num.* 5.
non enim licet promittere beneficium pro ſuffra-
gio, ſeu voce electionis, *cap. de hoc* 11. *de ſimon.* Va-
ler. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 23. *n.* 244. *verſ.*
ſecundo. Suar. *dict. lib.* 4. *de ſimon. cap.* 39. *num.* 14. Sic
257 eodem modo erit illa electio ſimoniaca in qua ele-
ctores conueniunt vt alter ſuffragetur vni in vna
electione, quia alter ſuffragabitur alteri in alia, ſe-
cundùm Nauar. *in man. cap.* 23. *num.* 100. *verſ.* 2.
Valer. Reginald. *dict. lib.* 23. *num.* 44. *verſ. quantum*
258 *eſt.* Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt. Regul. quæſt.* 63. *art.* 4.
Erit quoque electio ſimoniaca, ac proinde irrita, ſi
aliquis ignorante electo pro eo eligendo pecuniam
dederit, *cap. de Regularibus,* 25. *de ſimon.* Azor. *d. p.* 3.
lib. 12. *cap.* 7. *q.* 1. *verſ. ſimonia.* Tamburin. *d. diſp.* 10.
259 *quæſt.* 3. *n.* 8. Paul. Layman. *in Theologia morali, lib.* 4.
tract. 10. *cap. vlt. num.* 73. *verſ. porrò.* Pro electione
260 enim particularis perſonæ etiam digniſſimæ non eſt
licitum pecuniam offerre, Leſſ. *dict. dub.* 19. & ſic ele-
ctus eſt priuatus ipſo iure, & tenetur cedere bene-
ficio vbi primùm ſciuerit, fructúſque bona fide non
conſumptos reddere, *cap. ſi alicuius* 59 *de elect.* Maiol. *de irreg. lib.* 5. *cap.* 45. *num.* 2. Couar. *in reg. peccatum, part.* 2. §. 8. *num.* 6. *verſ. ſic qui,* Flamin. *de reſign. lib.* 14. *q.* 7. *n.* 37. dummodo tamen hoc in eius fraudem factum non ſit, Tamburin. *dict. q.* 3. *num.* 7. Paul. Layman. *d. num.* 73. *limita,* vbi dicit, quòd talis fraus homini malitioſo contra innocentem prodeſſe non debet.

At quando eligendus ſciens vel dubitans com- 261
mitti ſimoniam in ſui fauorem, contradixerit, & de-
clarauerit ſe illi non conſentire, tunc non videtur
irrita electio, ſeu prouiſio, *cap. ſicut tuæ,* 33. *de ſimon.*
Vgolin. *de ſimon. tab.* 4. *cap.* 6. *num.* 5. *& de irregulari-*
tate, cap. 8. *num.* 3. Card. Tolet. *in inſtruct. Confeſſ. lib.*
5. *cap.* 90. *verſ. duo quarto,* Valer. Reginald. *d. lib.* 23.
num. 178. Bonacin. *de ſimon. q.* 7. *puncto* 2. *n.* 17. *verſ.*
ſecundo intelligitur, Azor. *d. lib.* 12. *c.* 7. *q.* 1. *verſ. quid*
ſi. Paul. Layman. *d. num.* 73. *verſ. limita. poſt princ.* Si- 262
cut etiam nec erit ſimoniaca electio, ſi quis tradide-
rit pecuniam electoribus indignum eligere volenti-
bus, ne illum eligant, Soto *de iuſtit. lib.* 9. *quæſt.* 6. *art.*
1. Gregor. de Valent. *tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 16. *puncto* 3. *col.*
16. *verſ. quarto.* Bonacin. *de ſimon. q.* 4. *puncto* 5. *num.*
12. Leſſius *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 19. Suar. *d. lib.*
4. *de ſimon. cap.* 50. *num.* 36 Caiet. *tom.* 2. *opuſcul. tra-*
ctat. 9. *de ſimonia, q.* 3. Paul. Layman. *in Theologia mo-*
ral. lib. 4. *tract.* 10. *cap. vlt.* §. 2. *num.* 23. Illuſtriſſimus
D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. inutile, n.* 4. *diſt.* 88.

263 Sed quid ſi manifeſtum ſit vnicum duntaxat dignum eſſe, nónne dando pecuniam, vt non eligatur indignus, & Eccleſiæ noxius, virtualiter alteri digno comparabitur aditus ad beneficium pecunia? Reſpondetur primò, non eſſe directè intendendum, aut poſtulandum, vt electores accepta pecunia eligant hanc particularem perſonam, quæ ſola digna videtur, ſed ſolùm indignum non eligant, ſiue vt aliquem dignum; per accidens autem eſſe cenſebitur, ſi vnus ſolus dignus ſit, qui eligi poſſit. Secundò, reſpondetur hanc doctrinam præcipuè locum habere poſſe in electione Summi Pontificis, de qua Caietanus loquitur; aliæ verò inferiores electiones irritæ erunt, quia ſimoniacæ ex parte accipientis pecuniam, ſaltem ob poſitiui Iuris conſtitutionem; ordinariè autem non eſt licitum cooperari ad talem electionem, vel collationem beneficij Eccleſiaſtici, ſicut notauit Adrian. *quodlib.* 9. *quoad tertium principale,* Valent. *d. puncto* 3. *quæſtio.* 3. *concluſio.* 2. *circumſtant.* 3. Suar. *dict. cap.* 50. *numero* 42. Sed an qui ad redimendam vexationem electori dedit pretium ne minus dignus eligatur ad beneficium, ſit ſimoniacus? Vide Moſcon. *in ſum. tract.* 15. *cap.* 15. *num.* 6. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 37. *diffic.* 23. *num.* 3. Diana *moral. reſolut. p.* 5. *tract.* 14. *reſolut.* 1.

264 Non obſtat *capite Matthæus* 23. *de ſimon.* dum probat non excuſari à culpa ſimoniæ electum à maiori & ſaniori parte Capituli paucis contradicentibus, qui magiſtro diſcordiæ dari conſenſit? quia reſpondetur ibi non ideo pecuniam illicitè fuiſſe datam, quòd electus nondum fuerat confirmatus, vt malè Innoc. & communis exiſtimat, nec etiam quia contradicentes iuſtam cauſam habebant, vt contra verba eiuſdem text. gloſſ. vult; ſed quia conſtabat tantam eſſe aduerſarij potentiam, vt non potuiſſet electus commodè ius ſuum apud Iudicem conſequi, & obiecta impedimenta remouere, quo pacto etiam procedit text. *in cap. ad aures, de ſimonia,* poterat enim excommunicatus, de quo ibi, Superiorem adire, vt gloſſ. & Docto-

res *ibidem* obſeruat. Poteſt etiam non inepte dici electum læſam habuiſſe conſcientiam, & ideo iubetur celeriter adminiſtrationem dimittere, ne fortaſſe ſi ſcrupulum remouere non poſſit, maneat in peccato, ad quod etiam erronea Conſcientia obligat. *cap. vlt. de præſcript.* & in dubio Summus Pont. quod eſt tutius imperauit, iuxta text. *in c. penult. de homicid.* Cui interpretationi conueniunt illa verba, *multum tibi conſulit*, &c. ſicque non conſtabat de ſimonia, ſed dubitabatur.

265 Simoniam committit dignus offerendo in concurſu beneficiorum pecuniam digniori, vt deſiſtat ab oppoſitione, & tenetur ad cedendum beneficium, & reſtituendos fructus perceptos, vt latè probat Fernandez *in examine Theolog. moral. p. 4. c. 14. §. 1. n. 1. & 2.*

266 Illud pro coronide aduertendum duxi, quòd ſi ſimonia commiſſa fuerit in confirmatione vel collatione, propter quam ea irrita exiſtat, non ideo tamen & irrita erit electio, vel præſentatio, arg. *capit. ſi confirmationem, de elect. libr. 6.* vbi habetur ſi confirmatio irritetur vel irrita declaretur propter defectum ſubſtantialem iuriſdictionis, non propterea etiam præcedentem electionem (ſi aliàs Canonica fuit) infirmari. Ita Leſſ. *de Iuſtitia, libr. 2. capit. 35. libr. 4. tract. 10. capit. vlt. numer. 73. in fin.*

Capvt XX.

De Diœceſibus, & Parochiis.

Svmmarivm.

1 *Diœceſes, & Parochiæ diſtinctæ olim fuerunt à Dionyſio Papa.*
2 *Diœceſes, & territoria diuidere, & aſſignare ad ſolum Papam ſpectat.*
3 *Diœceſis eſt ciuitas, & territorium vbi Epiſcopus iuriſdictionem habet in ſpiritualibus.*
4 *Diœceſis vnde dicatur?*
5 *Diœceſis appellatione an comprehendatur ciuitas, ſeu Cathedralis, oſtenditur.*
6 Cap. Rodulphus, de reſcript. *declaratur, & num. 7.*
8 *Diœceſis appellatione ciuitas non continetur in litteris impetratis ad beneficia.*
9 *Ciuitatis appellatione in litteris beneficialibus Diœceſis comprehenditur.*
10 *Verba*, Clericus Bracharenſ. *ſunt apta capere ciuitatem & Diœceſim.*
11 *Parochia dicitur à Parocho.*
12 *Parochus deriuatur à præbitione, eo quod Plebi ſibi commiſſa Sacramenta, & ſacra præbeat.*
13 *Parœcia idem eſt quod acolarum Conuentus, ſeu habitatio aut cura.*
14 *Parochia dicitur locus in quo degit Populus alicui Eccleſiæ deputatus certis finibus limitatus.*
15 *Parochia qualibet habet ſuum territorium ſeparatum, & diuiſum.*
16 *Parochia ad minus debet conſtare ex decem familiis.*
17 *Parochialis Eccleſia dicitur quæ habet curam animarum ſine prærogatiua, ſeu prælatione.*
18 *Parochialis Eccleſia vt talis dicitur, quæ requirantur, oſtenditur.*
19 *Parochialis Eccleſia ſuperioris auctoritate, & conſenſu ex lapſu temporis erecta præſumitur, quando in illa diuina Officia publicè celebrata fuerunt.*
20 *Parochialis Eccleſia vt talis probetur quæ requirantur, oſtenditur.*
21 *Presbyteri per Caſtella, & modicas ciuitates atque villas ab Epiſcopis inſtituuntur. Epiſcopus verò ad honorabiliorem locus eſt titulandus.*
22 Concil. Trident. ſeſſ. 24. de reform. cap. 13. *declaratur.*
23 *Parochiæ nouæ conſtitui poſſunt vbi Parochiani ob locorum diſtantiam aut difficultatem ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta & diuina officia audienda accedere non poſſunt.*
24 *Eccleſiæ plures Baptiſmales in eiuſdem Eccleſiæ limitibus eſſe non debent.*
25 *Diœceſis vna non eſt in duas diuidenda.*
26 *Baſilicæ omnes per diuerſa loca conſtructæ, vel quæ quotidie conſtruuntur, in eius ordinatione, & poteſtatè perſiſtere debent.*
27 *Fines Diœceſum, vel Parochiarum, de quibus conſtat, præſcribi non poſſunt.*
28 *Fines Diœceſum, & Parochiarum in vtilitatem publicam, non priuata, ſed publica auctoritate conſtituti.*
29 *Fines Diœceſum, & Parochiarum ſi non ſint certi, præſcribuntur ſpatio 30. annorum.*
30 *Epiſcopus ſi locum alterius Diœceſis conuertat ad Fidei Catholicæ vnionem, eum præſcribit ſpatio trium annorum, niſi intra hunc terminum repetatur.*
31 *Fines Diœceſum multis modis probantur.*
32 *Hiſtoriis maxima fides adhibenda.*
33 *Mappæ probant confines, dummodo ſint factæ ſeruatis ſeruandis.*
34 *Lapides, ſeu columnæ terminorum probant confinia.*
35 *Inſtrumenta pro confinibus facta illos probant.*
36 *Confinia probantur ex enuntiatiuis plurium inſtrumentorum, præſertim iunctis adminiculis.*
37 *Teſtes quamuis ſint de auditu & ſingulares, probant confinia, ſi rationem reddant dicti ſui.*
38 *Fama publica, & antiqua probat confinia.*
39 *Probationes plures imperfectæ ad conſtituendam vnam perfectam admittuntur in probandis antiquis confinibus.*
40 *Probatio leuis, licèt non ſit omnino plena ſufficit in probatione confinium.*
42 *Parochi intra fines ſuarum Parochiarum habent aſſiſtentiam Iuris ſuper iure Parochiali percipiendo.*
43 *Ius Parochiale conſiſtit in pluribus.*
44 *Parochiæ alterius nullus iudicet, vel condemnet.*
45 *Clericus vnius Diœceſis ſi delinquat in aliena, iudicari poterit ab Epiſcopo apud quem delinquit.*
46 *Epiſcopus nullus alienas plebes vſurpare poteſt.*
47 *Decima Eccleſiæ ſuæ Parochiali ab iis, qui id tenentur, integrè, & legitimè perſolui debent.*
48 *Eccleſia maior per circuitum 40. paſſus habet capella verò, vel minores Eccleſiæ 30.*
49 *Aliquis fit de Parochia vel Diœceſi alterius per domicilium, quod ibidem contrahit.*
50 *Subditus quis ſit quoad collationem ſacramentorum, & cenſuras incurrendas, illius Diœceſis, ſeu Parochiæ, in qua tunc temporis reperitur, & tenetur ad ieiunia, quæ in ea indicta ſunt,*

ſunt, quamuis per duos vel tres dies ibidem detineatur.

51 *Carnibus veſci in loco domicilij non poteſt qui diſcedit manè ex oppido domicilij vbi eſt ieiunium perueniens ad locum vbi non eſt ieiunium.*

52 *Miſſam prius audire non tenetur qui in ipſo mane diei feſti exit ad alium locum vbi dies feſtus non eſt laborandi cauſa.*

53 *Feſta, & ieiunia ex præcepto Epiſcopi ſeruare non tenetur quis in loco exempto ab illius iuriſdictione, quamuis ſit intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi.*

54 *Excommunicatio Epiſcopi pro tota Diœceſi non ligat eos ſubditos, qui commorantur in loco exempto intra eandem Diœceſim.*

1 QVONIAM de animarum Prælatis hactenus loquuti ſumus, & de eorum officio, ac poteſtate, & iuriſdictione egimus, nunc aliqua ſunt dicenda de eorum Diœceſibus, & finibus Iuriſdictionis. Et enim primò ſciendum, quòd olim à Summis Pontificibus, præſertim verò Dionyſio, fuerunt Diœceſes, & Parochiæ diſtinctæ, vt refertur *in cap. vnic. 13. q. 1.* vbi gloſſ. *verb. diuiſimus*, & dicitur *in cap. Paſtoralis, de his quæ fiunt à Prælatis*, Polydor. Virgil. *de inu. rerum lib. 4. cap. 9.* Nauar. *in cap. placuit numero 3. cum ſeqq. de Pœnit. diſt. 6.* Selu. *de beneſic. part. 1. q. 4. n. 19.* Paul. Fuſc. *de Viſitat. lib. 2. c. 2. n. 1.* Hoied. *de incompatib. beneſ. part. 1. in præfat. num. 5.* Bertrand. *conſ. 350. volum. 2. p. 1.* Suar. *de Relig. tom. 1. tract. de decim. lib. 1. cap. 21. à num. 4* Lotter. *de re beneſic. lib. 1. q. 8. n. 18.* Rot. *in Conchen. decimar. del Infantado 7. Februarij 1618. coram bon. mem. Andrea & in Florentina Parochialis 22. Maij 1630. coram Reuend. D. meo Coccino Decano*, & vnicuique gregi proprij aſſignati Paſtores, & inſtitutorum Eccleſiarum Rectores, qui ſuarum ouium ſinguli curam haberent, vt inquit Concil. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. c. 9.*

2 Diœceſes enim, & territoria diuidere, & aſſignare ad ſolum Papam ſpectat, Hoſt. *in cap. cùm contingat, num. 1.* Butr. *num. 11. in fine*, Abb. *num. 18.* Bellam. *num. 15. de foro compet.* fuit dictum *in Conſtantien. Iuriſdictionis coram Reuerendiſſimo Attrebaten. impreſſ. deciſ. 314. num. 1. p. 1. recent. & in Calaguritana Iuriſdictionis 16. Iunij 1606. coram eodem, & in Burgo ſancti ſepulchri Iuriſdictionis 13. Martij 1626. coram bona mem. Buratto*, inter eius impreſſ. *deciſ. 920. n. 1.*

3 Diœceſis autem eſt ciuitas, & Territorium, vbi Epiſcopus Iuriſdictionem habet in ſpiritualibus, *Clement. vnic. de ſupplen. negligent. Prælat.* Dicitur Diœceſis locus, vbi eſt Epiſcopus, & Epiſcopatus, *capite cùm pro vtilitate 16. quæſt. 1* gloſſ. *verb. Presbyteri, in Clem. 1. de priuileg.* quæ propterea dicitur Parochia Epiſcopi, *capite ſuper eo, de Paroch. cap. 1. de raptorib.* Marc. Anton. Genuenſ. *in prax. Curiæ Archiepiſc. Neapol. cap. 57. num. 7.* Ego ipſe *de offic.*

4 *& poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 8. num. 12.* dicta Diœceſis, à verbo Græco, quaſi Adminiſtratio; vel ſecundùm aliquos, diuiſio; quia fines Epiſcopatuum diuiduntur, *cap. Prouincia*, & *ibi* gloſſ. *99. diſtinct. c. vnico, 10. q. 3.*

5 An appellatione Diœceſis comprehendatur ciuitas, ſeu Cathedralis Eccleſia? Quæſtio eſt non contemnenda, in qua ita paucis diſtinguendum duxi, quod aut ſumus in materia fauorabili, aut in odioſa; primo caſu venit ciuitas appellatione Diœceſis, *cap. ſacrorum, 63. diſt. cap. cùm Clerici, de verb. ſignif. cap. cùm nullus, de tempor. ordin.* aut ſumus in materia odioſa, & tunc minimè comprehenditur, *cap. vnic. de rer. permut. lib. 6.* Ita diſtinguunt Cardinal Florent. *num. 1. oppoſit. 1.* Imol. *col. 1. num. 5. verſ. in gloſſ. 1.* Butr. *col. 1. numer. 10.* Panorm. *col. 5. num. 5. verſ. Ad ſecundum*, Felin. *col. 5. numer. 8. verſ. tertia concluſio, in cap. Rodulphus, 35. de reſcriptis* gloſſ. *verb. Diœceſi, in d. cap. vnic.* cum qua ibi conueniunt Ioan. Andr. *in elect. col. 2. n. 3. verſ. in gloſſ. 2.* Ioann. Monach. *col. 1. num. 1. verſ. quid ſi in ciuitate*, Philip. Franch. *col. 3. num. 5. verſ. in gloſſ. 2.* Andr. Gambar. *num. 106. cum ſeqq. ſuper d. gloſ. verb. Diœceſis*, Ferret. *conſ. 210. n. 1. verſ. cuius etiam*, Mandoſ. *reg. 16. Cancell. q. 42. n. 7.* Rendin. *in prompt. recept. ſent. tom. 1. tit. 114 num. 7.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 43. à num. 193.* Eraſm. à Cochier. *de Iuriſdict. Ordinar. in exemptos, p. 4. q. 74.* Aloyſ Ricc. *in praxi aurea, reſol. 150. n. 4.* Nicol. Garc. *de beneſ. p. 1. cap. vlt. n. 76. cum ſeq.* Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 54. num. 169. & in tract. de appell. verbor. vtriuſque iur. ſignif. appell. 49. n. 7.*

Non obſtat text. *in d. cap. Rodulphus*, vbi ciuitatis homines non comprehenduntur in reſcripto impetrato contra hominem alicuius Diœceſis: quia reſpondebat olim Doctor Michael à Coſta in lectura Salmantina ſuæ Cathedræ veſpertinæ, prout eum refert Nicol. Garc. *de beneſic. part. 1. cap. vltim. num. 79.* ideò appellatione Diœceſis in illo text. non venire homines ciuitatis, quia præceſſerat in eodem reſcripto mentio ciuitatis per illa verba: *Contra Epiſcopum Sagienſem*, & proinde in dictis verbis generalibus poſtea ſequutis, non potuit iterum includi ciuitas, *d. l. ſoli cauſa. ff. de verb. oblig. & l. ſanctio leg. ff. de pœnis.* vnde addit nouiſſimè Ant. de Fuert. *Canon. q. lib. 3. cap. 2.* Gregorium *in d. cap. Rodulphus*, non ſine cauſa priùs nominaſſe ciuitatem in ſpecie, dum de Epiſcopo in illa commorante meminit; deinde verò Diœceſim in genere, dum dicit, *& quoſdam alios Diœceſis Sagienſis*, ad oſtendendum memoratos in ſecunda clauſula generali non eſſe ſub priori ſpeciali comprehenſos, quoties enim ſpecialitas præcedit clauſulam generalem, & genus poſtea ſubſequutum non comprehendit ſpeciem prius nominatam, ſicque ciues Sagienſes, quia ſemper genus ſubſequutum intelligitur de dictis ſpeciebus prius relatis, atque nominatis, *dict. leg. dolo 119. Digeſt. de verb. ſignific.* Bartol. *in leg. 1. Digeſt. de reb. dub.* ergo in hac ſpecie, vt Rector Eccleſiæ ſancti Chriſtophori poſſet per reſcriptum conueniri, aliter debuiſſet concipi quàm fuit conceptum, ita nempe *contra Epiſcopum, & quoſdam alios Diœceſis Sagienſis*, tunc enim, quia tantùm reperitur genus, quod verificari poteſt in omnibus ſuis ſpecialibus, non ſolùm illi de Diœceſi, ſed etiam illi de ciuitate conueniri poſſunt, cùm tunc verba habeant ſignificationem intenſiuam, ex qua reſcriptum ampliatur, vt comprehendat alias res, & perſonas, præter nominatas. Quæ & extendenda eſt ad eum caſum, quo reſcriptum ita conciperetur *contra Archiepiſcopum Brachàren. & quoſdam alios Diœceſis Portugalen.* nam tunc tale reſcriptum habet vim comprehenſiuam: quia genus poſtea ſubſequutum non poteſt verificari in ſpecie, quæ antea præceſſerat, tanquam quòd ſit omninò diuerſa; & ſeparata.

Ego autem cum communi intelligo diſpoſitionem text. *in dict. cap. Rodulphus*, procedere, quia reſcripta delegatoria ſunt ſtricti iuris, Bec. *conſ. 21. num.*

Digitized by Google

*num.*11.*&* 33. Marc. Anton. *var. reſol. lib.* 1. *reſolut.* 8.
numer. 4. ac proinde ſtrictè interpretanda; ideò nil
mirum, ſi in eo text. in reſcripto impetrato contra
hominem alicuius Diœceſis, non comprehendan-
tur homines Ciuitatis, quod eſt conformius diſtin-
ctioni ſupra poſitæ; illa enim ratio D. Michaëlis à
Coſta ſolùm conuincebat, quòd per clauſulam ge-
neralem non poſſit conueniri Epiſcopus Sagien. de
quo ſpecialis mentio præceſſerat non tamen quòd
non poſſint conueniri alij ciuitatis, cùm de eis non
eſſet facta ſpecialis mentio, & mentio hic facta de
Ciuitate, & Diœceſi eſt indirecta, & in obliquo;
ita Nicolaus Garcia *citato loco*, qui in addit. ſubdit
ſibi non placere intellectum D. Sahag. *in capite ſu-
per litteris, num* 29. *de reſcript.* dicentis ex illo indi-
uiduo *Epiſcopi Sagien.* in reſcripto expreſſi, non
poſſe conueniri alium Sagien. præter Epiſcopum,
iuxta *l. hæres* 98. *paragraph.* 1. *ff. de legat.* 3. *& leg.* 1.
§. item ſi dua, ff. de aur. & arg. leg. vbi probatur, quòd
ſi nominentur aliqua indiuidua ſpeciei contentæ
ſub genere, ad alia in eadem ſpecie contenta non
porrigitur illud genus: quem etiam intellectum
videtur idem Sahag. tradere *in capite* 1. *num.* 24. *de
offic. delegat.* Conuincitur enim iſte intellectus,
quia *in d. ll. l. hæres §.* 1. *& in d. l.* 1. *§. item ſi una*, ideò
in legato facto alicui de duabus ſtatuis marmoreis,
& de omni marmore, non comprehenduntur aliæ
ſtatuæ marmoreæ, præter duas, quia, vt inquit Iure-
conſ. *in d. §.* 1. duas ſtatuas legendo poteſt videri
non putaſſe in marmore ſe ſtatuas legaſſe, quæ ra-
tio ceſſat in caſu *d. cap. Rodulphus*, vbi fuit nomina-
tus Epiſcopus Sagien. in litteris, & commiſſione,
quia contra eum in particulari fuerunt impetratæ,
& ideo dicta nominatio, & expreſſio non erat ſu-
perflua, ſi reſcriptum fuiſſet impetratum contra
eum, & quoſdam alios Sagien Ciuitatis, maximè
quòd Epiſcopus propter ſuam dignitatem, & præ-
eminentiam non videretur venire in clauſula gene-
rali, arg. *cap. ſedes, de reſcript.*

8 Ex quibus infertur in litteris impetratis ad be-
neficia, Diœceſis appellatione Ciuitatem non con-
tineri, ex text. *in cap. vlt. de præb. & in c. quamuis, eod.
tit. in* 6. vbi in litteris beneficialibus exprimitur Ci-
uitas, vel Diœceſis, nam expreſſio Diœceſis eſſet ſu-
perflua, ſi nomine Ciuitatis contineretur. Item,
cùm reſcripta beneficialia ſint reſtringenda, *d. cap.
quamuis*, Ioan. à Cochier. *in reg.* 26. *Cancel. num.* 35.
pag. 169. nomine Ciuitatis in eis expreſſo, non debet
venire Diœceſis: ita firmant *in dict. cap. quamuis*, Ar-
chid. *col.* 2. *num.* 3. *&* 4. & Gemin. *num.* 4. *verſ. quæro
quare*, gloſſ. *verb. in maiori. Eccleſia, in cap. accepimus,
de ætat. & quali.* & ibi Butr. *num.* 13. *verſ. quæro*, Pa-
norm. *num.* 8. *verſ. quæro quid ſi dicatur*, plures, quos
refert & ſequitur Rendina *dict. tit.* 124. *num.* 8. Ci-
9 uitatis verò appellatione in eiſdem litteris benefi-
cialibus, Diœceſis comprehenditur, veluti ſi quis
dicat ſe Clericum Bracharen. cùm non ſit ex ipſa
Ciuitate, ſed ex alio Diœceſis loco oriundus, quia
10 verbum *Clericus Bracharen.* eſt aptum capere ciuita-
tem, & Diœceſim, Ferret. *conſ.* 222 Nicol. Garc. *de
benef. p.* 7. *cap.* 9. *n.* 27. Rot. *in Toletana Parochialis* 10.
Maij 1596. *coram Cardin. Arigonio*, apud eundem
Garc. *p.* 9. *c.* 2. *n.* 241.

11 A Parocho verò dicitur Parochia, ſeu Parœcia,
vt Budæus vult, & Parochiani, ſeu Parœciani, vt
in titul. de Parochys, & eo nomine vſos fuiſſe an-
tiquos Chriſtianos demonſtrat S. Auguſtin. *lib.* 14.
de ciuitate Dei, his verbis, *Fuit Presbyter nomi-
ne Reſtitutus in Parœcia Calamienſis Eccleſiæ*, & de-
ſtinatur, vel à præbitione, eo quòd plebi ſibi com- 12
miſſæ Sacramenta, & ſacra præbeat (*Parochus* enim
Græcè idem quòd præbitio eſt) vel à Parœcia, quæ 13
Græcè idem eſt, quòd accolatus Conuentus ſeu ha-
bitatio, aut cura, eò quòd illi præficiatur, & curam
habeat animarum totius populi intra illos limites
Congregati. Ita Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris, lib.* 15.
cap. 24. *n.* 6. *&* 7. Læl. Zech. *de Republ. Eccleſiaſt. cap.*
28. *n.* 1. Gutier. *allegat.* 8. *n.* 6. Gonz. *ad reg.* 8. *Cancel.
gloſſ.* 6. *n.* 33.

Parochia igitur dicitur locus, in quo degit po- 14
pulus alicui Eccleſiæ deputatus certis finibus limi-
mitatus. Ita Ægid. Bellam. *conſ.* 38. *num.* 8. Grilenz.
conſ. 6. *num.* 5. Roman. *conſ.* 356. *in princ.* quos refert
Card. Tuſch. *tom.* 6. *littera P, concl.* 94. *n.* 1. Mantic.
deciſ. 48. *num.* 1. quælibet enim Parochia habet ſuum 15
Territorium ſeparatum, & diuiſum, in quo non eſt
licitum alteri Parochiæ aliquid facere, quia dicitur
data iuriſdictio diſtincta. Calcan. *conſ.* 34. *ex num.*
10. Cardinal. Tuſch. *d. littera P, concluſ.* 95. *num.* 7. &
quòd ſit certa pars Diœceſis, quæ conſtat ad minus 16
ex decem familiis, tradit Paciano. *de probat. lib.* 2.
cap. 31. *num.* 23. Parochialis autem Eccleſia eſt, 17
quæ habet Ius conſiſtens in cura animarum ipſo-
rum Parochianorum, de quibus Parochus Presby-
ter tenetur Deo reddere rationem. Ægid. Bellam.
conſ. 38. *num.* 8. & dicitur Eccleſia, quæ habet curam
animarum ſine prærogatiua, vel prælatione, Feder.
de Senis *conſ.* 49. *n.* 66. Cardin. Tuſch. *d. litt. P, con-
cluſ.* 93. *n.* 1.

Parochialis Eccleſia, vt talis dicatur, quatuor re- 18
quiritur. Primùm, quòd in ea adſit Sacerdos ha-
bens poteſtatem ligandi. Secundum quòd habeat
certos fines. Tertium, quòd curam exerceat nomi-
ne ſuo. Quartum, quòd ſolus, & non cum aliis
adminiſtret. Ita Rot. *deciſ.* 52. *numero* 2. 14. 16. *&*
17. *part.* 2. *diuerſ.* Rebuff. *in concord. tit. de collat. §.
ſtatuimus, gl.* 2. *in verb. Parochiales, verſ. & ad pro-
bandum*, Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 2. Camill. Borrel.
in ſum. omnium deciſ. tom. 1. *tit.* 2. *nu.* 17. Aloyſ Ricc.
in praxi rerum fori Eccleſ. reſol. 561. *in* 2. *edit.* & la-
tè infrà *lib.* 2. *cap.* 1. *propè fin.* Poteſt tamen habere
plures Curatos in ſolidum, & exercentes curam
eandem, Ægid. Bellam. *conſ.* 38. *numero* 11. Cardin.
Tuſch. *dict. litt. P, concl.* 96. *num.* 1. Et propterea Rota
loco proximè citato, conſiderans ſtatum Eccleſiæ bre-
uiter dixit ad oſtendendum Eccleſiam eſſe Paro-
chialem non ſufficere quòd Rector adminiſtret
Sacramenta, niſi etiam oſtendat, quòd de neceſſi-
tate adminiſtret, & Populus ab eodem de neceſſi-
tate recipiat, quia, etſi omnis Eccleſia Parochialis
dicatur habere Curam, dicitur Parochialis,
gloſſ. *verb. impendat, in Clem. dudum, de ſepultur.*
vbi Imol. *numer.* 22. Abb. *in cap. de multa, numer.* 24.
verſ. ſed adde, de præben. Dec. *in cap. auertes, numer.* 6.
verſ. ad Curatum, de reſcript. Gonzal. *ad reg.* 8. *Can-
cell. gloſſ.* 6. *num.* 36. Mantic. *deciſ.* 48. *numer.* 5. & fuit
reſolutum *in Sabinen. decimarum.* 30. *Aprilis* 1599.
coram bon. mem. Cardin. Pamphilio, & in eadem 16.
Martij 1609. *coram R. D. meo Coccino Decano, & in
Florentina Parochialis* 22. *Maij* 1630. *coram eodem,
in verſ. quantum attinet.* 19

Superioris auctoritate, & conſenſu, ex lapſu
temporis erecta præſumitur Eccleſia Parochialis,
quando in illa, Diuina Officia publicè celebrata
fuerunt, vt per afflict. *deciſ.* 368. *num.* 5. Gem. *Luſit.
deciſ.* 244. *in fine, & deciſ.* 168. *n.* 1. Cancell. Gallia
conſ. 124. *num.* 6. *vol.* 1. Camill. Borrel. *in ſumm. omn.
deciſ. tom.* 1. *tit.* 2. *de ſacroſ. Eccleſ. num.* 7. vbi *num.* 10.
ſubdit

ſubdit, procedere qoando requiritur conſenſus, ſecus autem ſi exigeretur licentia, in qua non ſufficit aliquis.

20 Ad probandum Parochialem Eccleſiam plura eſſe neceſſaria, ponit Rom. *conſ.* 356. *num.* 3. quem refert Card. Tuſch. *d.concl.* 94. *num.* 3. & 4. Primò, quòd locum habeat certis limitibus conſtitutum, in quo negatur Populus ipſi Eccleſiæ deputatus, vt ſupra vidimus. Secundò, quod Parochiani Miſſam audiant diebus feſtiuis in Parochia, iuxta diſpoſitionem Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 14. iunctis traditis per Rot. *in d. Florentina Parochialis, in verſ. & multum.* Tertiò, quòd Sacramenta in ea percipiant declarando, vt ſupra. Quartò, quòd ibidem ſepeliantur, quamuis non inde reſultet concludens præſumptio Parochialitatis, cùm quilibet poſſit ſibi eligere ſepulturam in loco ſacro ſibi benè viſo, *cap. cum liberum* & *ibi* gloſſ. *verb. diſpoſuit, de ſepult. cap.* 1. *eod. tit. in* 6. reſultaret tamen ſi doceatur quòd non facta aliqua electione ſepulturæ per defunctos, & non exiſtentibus ſepulturis Maiorum in dicta Eccleſia, corpora fuerint ibi ſepulta, tanquam in Parochiali, in qua concurrentibus prædictis, defuncti debent ſepeliri, *capite ex parte de ſepult.* & conſiderauit Rot. *in dict. Florentina*, & declarant Gonzal. *de gloſſ.* 6. *numer.* 53. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 865. *num.* 14. Quintò, quòd præſtent decimas, quamuis ex ſola ſolutione decimarum non poſſit per neceſſe concludi ad Parochialitatem, cùm decimæ poſſint etiam acquiri Eccleſiæ non Parochiali ex alio titulo, quàm de Iure diuino, ex quo Eccleſiæ Parochiali debentur, *Exod. cap.* 2. *in fine*, & habetur *in cap.* 1. *& in cap. cum homines, & in capite Paſtoralis, de decim.* poſſunt enim, & aliis Eccleſiis acquiri, putà ex præſcriptione, *cum contingat, cap. cùm in ſua, eod. tit. cap.* 1. *& de præſcript. in* 6. Rebuff. *de decim. quæſt.* 23. *n. mer.* 6. Abbas *conſ.* 54. *num.* 2. *vol* 1. Couar. *lib.* 1. *var. cap.* 17. *num.* 7. Rot *in dict. Florentina Parochialis, verſ. nec dicatur.* Sextò, quòd in dict. Eccleſia retineatur Sanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, quod in Parochialibus debet de neceſſitate retineri, iuxta notata *in Clement.* 1. *de priuileg.* ita ut in aliis non retineatur, niſi ex indulto Apoſtolico, quod habent Regulares, *cap. tribus, paragraph. tanta, de conſec. diſt.* 2. & ita ſibi fuiſſe reſponſum à ſacra Congregatione Eminentiſſimorum Interpretum Concilij de anno 1609. refert Marc. Ant Genuenſ. *in pract. Archiepiſcop. Neapolit. cap.* 110. & tangit Piaſec. *in praxi Epiſcop. par.* 2. *cap.* 3. *num.* 7. Septimò, quòd fiant oblationes. Octauò, quòd habeat ius baptizandi. Et quamuis ex hoc omnis Parochialis dicatur Curata, non ſic omnis Curata dici poteſt Parochialis, Hoied. *de incompat. benefic. part.* 13. *num.* 2. Rebuff. *d. verb. Parochiales Eccleſia*, Camill. Borrel. *d. tit.* 2. *de ſacroſ. Eccleſ. n.* 18.

21 De Diœceſibus autem, vel Parochiis conſtituendis, ſciendum eſt. Primò quod ſtatutum eſt *in capite Epiſcopi, cum ſequent ib.* 80. *& in capite* 1. *de priuileg. & in Concil. Lateranenſ. ſub Leone X. ſeſſ.* 10. ne Epiſcopi in Caſtellis, neque in modicis Ciuitatibus conſtituerentur, ſed vt Presbyteri per Caſtella, & modicas Ciuitates, atque villas ab Epiſcopis inſtituantur, atque ordinentur; ſinguli tamen per ſingulos titulos, atque loca; Epiſcopus verò ad honorabilem locum titulandus eſt nominandus, ne vileſcat nomen Epiſcopus, vt inquit Anacletus Papa *in dict. cap. Epiſcopi*, 80. *diſtinct.* Leo quoque Summus Pontifex *in cap. ead. diſtinct. Epiſcopalia*, inquit, *gubernacula, non niſi in maioribus populis, & frequentioribus ciuitatibus, ne viculis, vel obſcuris, aut ſolitarijs municipiis tribuatur Sacerdotale faſtigium*, Alzed. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *c.* 6. *ex num.* 1. Sed poſtea diuerſis de cauſis aliud ſeruatum videmus.

22 Secundò, ſciendum quod ſtatuit Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reformat. cap.* 13. vt in locis illis, & Ciuitatibus, vbi Parochiales Eccleſiæ certos non habent fines, nec eorum Rectores proprium populum, quem regant, ſed promiſcuè petentibus Sacramenta adminiſtrant, diſtincto populo in certas Parochias, vnicuique ſuum perpetuum, peculiaremque Parochum Epiſcopus aſſignet, quod quidem Concilij Decretum vtique non comprehendit Parochias, quæ licèt certos fines non habeant, certum tamen populum, & per certas familias diſtinguuntur, vſque adeò, vt Sacramenta promiſcuè non adminiſtrentur, ſicut refert deciſum Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell. gloſſ.* 6. *n.* 96.

23 Vbi etiam propter locorum diſtantiam, aut difficultatem Parochiani, ſine magno incommodo ad percipienda Sacramenta, & diuina Officia audienda accedere non poſſunt, nouas Parochias, etiam inuitis Rectoribus Epiſcopi conſtituere poſſunt, *cap. ad audientiam, de Eccleſ. ædific.* quibus pro victu, & ſuſtentatione noui Parochi fructus aſſignentur arbitrio Epiſcopi ad Eccleſiam matricem quomodocunque pertinentes, & ſi neceſſe fuerit, compellat populum Eccleſiæ nouiter erectæ ad neceſſaria eidem Sacerdoti ſubminiſtranda, vt idem Concil. Trident. diſponit, *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 4. & *infra de Eccleſ. ædificat.* libro ſequenti videbimus, quia hoc in loco de Iuriſdictione tantùm & Territorio loquimur.

24 Tertiò, non debent eſſe plures Eccleſiæ Baptiſmales in eiuſdem Parochiæ limitibus vt antiqui Canones ſtatuerunt, de quibus *in cap. plures Baptiſmales, cum duobus ſeqq.* 16. *q.* 1. debet Baptiſmus à maiori Eccleſia accipi, ſecundùm antiquum Eccleſiæ ritum, qui hodie in nonnullis Ciuitatibus ſeruatur, in quibus Cathedrali tantùm Eccleſia Baptiſmus ſumitur, & extra Vrbem à matricibus tantùm Eccleſiis, quæ inde matrices vocari videntur, quia animas per Baptiſmum regenerant, ſecundùm gloſ. *in Clem. vnica, de Baptiſmo.*

25 Quartò, quòd vna Diœceſis non eſt in duas diuidenda, *cap.* 1. *diſt.* 10. *cap. vnic. diſt. vlt. cap. quoniam de offic. ordin.* faciliùs enim duæ inuicem vniuntur quàm vna in dua diuidatur: quomodo autem diuidantur Diœceſes inter Epiſcopum hæreticum reuerſum, & eum, qui ei fuerat ſubſtitutus? docet Concil. African. *in c.* 1. *de Paroch.*

26 Quintò, quòd Baſilicæ omnes per diuerſa loca conſtructæ, vel quæ quotidie conſtruuntur, eius Ordinatione, & poteſtate perſiſtere debent, in cuius territorio ſunt poſitæ ſub anathematis pœna, quam irrogat Aurelian. Concil. *in cap.* 1. *cum ſeqq.* 10. *q.* 1. quòd ſi dubium emerſerit cuius ſit Diœceſis Eccleſia conſecranda, eam conſecrabit, qui prior ibi Pontificalia exercebat, *cap.* 1. *de relig. domib.* Et ſi Papa vniat Eccleſiam vnius Diœceſis Eccleſiæ alterius, nihil iuris in ea perdit Epiſcopus, cuius eſt Diœceſis, *cap.* 2. *eod. tit.* ſed de vnionibus Eccleſiarum *lib.* 3. *c.* 16. agemus.

27 Sextò, quòd fines Diœceſum, vel Parochiarum, præſcribi non poſſunt, *cap. licet, cum ſeqq.* 16. *q.* 3. *cap. ſuper eo, de Paroch.* Balb. *de præſcript. part.* 6. *num* 8. *verſ. decimus*, Parlad. *lib.* 1. *rer. quotid. cap.* 1. §. 17.

§.17.num.3. Menoch. *conſ.147.num.44.* vbi hoc intelligit, quando limites ſunt clarè,& manifeſtè diſtincti. Ratio eſt, ne aliàs adnulla in propoſito finium præſcriptione cum publico incommodo oriatur confuſio,tam inter prælatos, quàm inter ſubditos,vt intendit text.*in ca. nec quicunque, & in d. cap. licet,16.quæſt.3.*quæ ratio ſatis defendi poteſt ſi aduertas fines Prouinciarum,Diœceſum & Parochiarum in vtilitatem publicam,non priuata,ſed publi-
28 ca auctoritate conſtitutos,& diſtinctos fuiſſe, *cap.1. diſtinct.80.capit.1.13.q.1.* intendit text. *in d.cap.ſuper eo,*ibi *Eccleſiaſtica ordinatione inſtitutos.* Conc. Trid.*ſeſſ.14. de reform.cap.9. & ſeſſ.24.de reform.c. 13.in fin.* vnde fines huiuſmodi,quatenus fines ſunt Iuris publici auctoritate,& vtilitate conſtituit,vt in ſimili probat *l.ad quod 7.§.1.*ibi,*limites,ff.de pericul. & commod.rei vendit.* ac proinde immutabiles eſſe debent, & meritò præſcribi prohibentur, ne aliàs priuata cuiuſque præſcribentis auctoritate ſublatis antiquis paſſim noui limites conſtituantur, & tam in iuriſdictione, quàm in reliquis ad publicam vtilitatem pertinentibus frequens detur occaſio incertitudinis, & confuſionis. Id quod non ita contingit in finibus prædiorum, qui non publici,ſed priuati iuris ſunt, non publica,ſed priuata vniuſcuiuſque auctoritate, & voluntate inſtituuntur,& mutantur,*leg.1.C.finium regund.* & confuſio,quæ timeri poteſt,non ita principaliter publicum,ſed magis priuatum continet detrimentum; ſic ſanè licèt intra fines Prouinciæ Diœceſis,vel Parochiæ admittatur præſcriptio ad effectum,vt præſcribens intra illos obtineat iuriſdictionem,vel iura Epiſcopalia, ſeu Parochialia,vt colligitur ex regul. *cap.auditis,& ca. cum olim,*& clariùs ex *cap.ad aures,de præſcript.cap.1.eodem titul. lib.6.* nihilominus tamen fines ipſi præſcribi non poſſunt ad effectum, vt deſinant eſſe, qui antea erant,vel reſtringantur, & alij extendantur,& ſint vbi non erant;quia ratio prædicta,& citati *cap.ſuper eo.*prohibitio non offenditur,vbi manentibus finibus,ſicut antea intra illos præſcribitur.

29 Si verò non ſint certi Diœceſum, vel Parochiarum fines,præſcribuntur ſpatio 30.annorum, quod intra limites tantùm eiuſdem Prouinciæ locum habet,*cap.1.cum ſeqq.16.q.2.* Hieron.de Monte *de finib.regund.cap 107.num.2.* Menoch. *d.conſ.147. n.*
30 44. Sed ſi Epiſcopus locum alterius Diœceſis conuertat ad Fidei Catholicæ vnionem, eum præſcribit ſpatio trium annorum,niſi intra hunc terminum repetatur,*cap.1. de præſcript.* Balb. *de præſcript.1.p. quarta, q.1. in fine* Couar. *in reg poſſeſſor, part.2.§. 11.num.8* Mench.*illuſtr.cap.72. n.6.* Anaſtaſ.Germ. *animad diuerſ.lib.1.c.20.per tot.*

31 Septimò, quòd multis modis probantur fines Diœceſum,de quibus *in cap. cum cauſam 13.de probat.*primò per libros antiquos, vt aduertunt per illum text. Duen.*regul.157.* Socin. *regul.294.* Caſſ. *in catal.gloriæ Mundi, part.5.conſid.28. verſ.vnde.* Gam. *Luſit.decíſ.337.* Valaſc.*de Iur. emphyt. qu.9. num.26.*Maſcard.*de probat.concluſ.398.* Ioſeph.Ludou.*tom.3.commun.opin.tit.de lib.mercat.concl.vnic. verſ.amplia 31.* Cald. Pereira *de emption. & vendit. cap.22. num.20.* etiam Hiſtoriarum, & Chronicorum, ſi illis à Maioribus noſtris fides adhibita ſit, Caſſan.*in dict.catal.gloriæ Mundi,p.10.conſid. 46. ad fin.*Gutier.*pract.lib 3.qu.13.numer.23.* Menoch. *conſid.378.num.8.*Maſcard.*de probat.105.num.9.& concluſ 396.numer.6.* Hiſtoriæ enim ſunt ſcripturæ
32 priuatæ, quæ ex antiquitate, & fama fidem aſſumere dicuntur, Mench.*d.cap.84.num.16.* ac proinde maximam fidem eis eſſe adhibendam tradunt Caputaq.*decíſ.190.p.2.*Xuar.*allegat.8.num.21.*Decian.*conſ.21.n.19.vol.1.* Baron. *in annot. ad Palat. in introd.rubr. de donat.inter vir. & vxor.num.2.litera A,*Ioan.Garc.*de nobilit.cap.18.num.10.* Salgado *de protect. Regia,tom.1.part.3.cap.10.num.278.* Vnde tabulas geographicas, & Mappas probare confines cenſuit Rota *in Cluſina poſſa Puteoli 14. Decembr.1618.coram bon.mem.Burat.*inter eius impreſſas,*decíſ.367.num.1.*dummodò Mappæ ſint fa-
ctæ ſeruatis ſeruandis, aliàs parum, aut nihil pro- 33
bant,Rot. *in nullius, ſeu Aprutina Iuriſdictionis 20. Martij 1624. coram bon. memor. Dunozetto ſen.* Secundò, probantur confinia per lapides, ſeu columnas terminorum, quibus litteræ inciſæ ſunt, vt
per Michael.Graſſ.*tom.1.commun.opin.lib.3.titul.26.* 34
num.6.pag.429. Kirchou. *lib.4.tit.9.num.188.pagin. 498.* Card.Tuſch.*tom.2.litt.C.concl.700.numer.4.* Menoch.*conſ.21.num.30. & conſ.112.numer.97.cum ſqq.* Valaſc. *d.q.9.num.28.*Maſcard.*dict.concl.329.*
*num.10.*Cald.Pereira *de empt.& vend.cap.21.n.20.* 35
*& 21.*vbi *num.23.* quòd etiam probantur per priuilegia antiqua & *num.29.* per cuſtodiam locorum. Tertiò,per Inſtrumenta pro confinibus facta,Brun. à Sole *in locis communibus, verb.confinia,* Maſcard. *concluſ.394.* Cald. Pereira *d.cap.21.num.* Valaſc. *d.q.9.num.21.* vbi *num. 12.* reſoluit, quòd inſtrumenta facientia mentionem de confinibus enuncia-
tiuè,veluti dicendo,quòd vendita fuit talis domus, 36
cui ab Aquilone cohæret domus Titij, & eſt in ta-
li Caſtro, vel Territorio, non probant illa confi- 37
nia eſſe eorum,quæ nominantur,niſi agatur de probandis finibus antiquis, de quo etiam Maſcardus *concluſ. 394. à num.1.* Ex enunciatiuis verò plurium inſtrumentorum iunctis adminiculis probantur confinia.Rot. *decíſ.683.num.4.in fin.* apud Farin.*part. 1.recent.* Quartò, per teſtes, quamuis
ſint de auditu. Maſcard.*concl.395.*Roman.*conſ.92.* 38
ſub num.1.vol.4 Hieron.de Monte *de finib.regund. cap.51.* Farin. *in praxi crim.part.2.q.69.num.130.* Cald.Pereira *d.cap.21.num.15* quod abſque dubio locum ſibi vendicat in teſtibus, qui non ſimpliciter dicunt audiuiſſe ab antiquis, ſed expreſsè teſtantur audiuiſſe ab eorum Maioribus, quorum aliquos nominat. Crauet.*de antiq.tempor. verſ. Viſo de forma,num.12.* Hieron. de Monte *dict.cap.51. num.9.*Maſcard.*dict. concl.395. num.7.* & probant, quamuis ſingulares ſint, Maſcard. *concl.395. n.21.*
& concl.753.num.49. dummodo rationem reddant 39
dicti ſui,Maſcard. *d.concl.397. num.3.& concl.369. num.24.* Farin.*d.part.2.q.70. num.186.* Quintò,per famam publicam,& antiquam,Ruin.*conſ.92.num.2. vol.4.*Hier.de Monte *d.tract.de finib.regund.cap.55. num.10. & cap.66. num.1.* Xuar.*alleg.6.n.9. & 10.* Grat.*reſp.139.num.11.vol.1.*Iaſ.*in l.Prætor,num.25. ff.de eden.*Dec.*in cap.1.de appellat.* vbi Franch.*n.10.* idem Dec.*in cap.veniens,il 1. r.11.de teſtib.* Afflict. *decíſ.177.num.2.* Caſſad. *decíſ.2.de probat.numer.2.* Tiraq.*de Iure primog. in præfat. num.103.* Maſcard. *concluſ.396.* Duen. *reg.299. verſ. limita 7.* Mench. *illuſtr. d. cap.84. num.16.* Illud demùm aduertere oportet, in probandis antiquis confinibus admitti plures probationes imperfectas ad conſtituendam vnam perfectam, vt probat *dict.capit.cum cauſam,* & reſoluunt Hieronym. de Monte *dict. tract. de finibus regund.cap.51.num.2.& 4.* Menoch.*conſ.147. num.48.*Maſcard.*concluſ.343.num.2. & ſeqq.* Card. Tuſch.*d.littera C.concluſ.700.num.1.*Mench.*illuſtr. quæſt.*

Digitized by Google

quæſt. capite 84.*num.* 17.Rot.*deciſ.* 334.*num.* 1.apud
Farin.*part.*2.*recent.*vbi cenſuit in probatione confi-
nium, quæ eſt difficilis, attendi adminicula, &
40 ideò ſufficere leuem probationem, licèt non ſit om-
ninò plena, tenent Hieronym. de Monte *d.ct.tract.*
*cap.*50.*num.*2.*cum ſeqq.* Pariſ.*conſ.*104.*num.*24. &
*conſ.*107.*num.*7.& 8. *vol.*1.

41 Si verò quis prætendat Eccleſias aliquas ab alio
detentas ad ſuam Parochiam pertinere, eas non
debet propria auctoritate inuadere, etiamſi plebes
conſentiant; ſed per cauſæ diſcuſſionem expo-
ſcere, alioquin cauſæ ſuæ damnum patietur, vt
dicitur in Mileuitano Concilio, de quo *in capite*
placuit 16. *quæſt.*6. Si verò contingat domina, aut
Regna temporalia mutari, Diœceſum fines, &
diuiſiones non ſunt immutandæ: neque enim
Eccleſias Dei per diſcordias Regum diuiſionis
aliqua pati damna neceſſe eſt, vt dicit Nicol. Pa-
pa *in capite hæc quippe, in fine* 3.*quæſt.* 6. & *in capite*
1.*diſtinct.* 10. ſuper Iure Parochiali percipiendo,
aſſiſtentiam Iuris habent Parochi intra fines ſua-
rum Parochiarum, Abb. *in capite dilecti, numero*
4. *verſ. ſed dubitatur, de offic. Ordin.* Rot.*deciſ.*256.
numero 1.*part.*1.*recent.* proindeque ex ſola Iuris aſ-
ſiſtentia, nulla etiam concurrente poſſeſſionis
probatione, manutentio illis eſſet concedenda, vt
fuit dictum *in Taurinen. decimarum vltima Apri-*
lis 1604. *coram Seraphino*, inter eius impreſſas,
deciſ. 1497. quoniam hæc Iuris aſſiſtentia in Iu-
dicio retinendæ ſummariſſimo ſola ſufficeret,
ſi verſaremur in Iuriſdictionibus, in quibus termi-
nis loquuntur deciſiones 273. *numero* 1. & 382.
42 *numero* 1. & 501.*ex numero* 1.*part.* 2.*recent.* Sed
in aliis cauſis non iuriſdictionalibus nunquam Ro-
ta conſueuit ex ſola Iuris aſſiſtentia manutentio-
nem impartiri, & pluries propoſita illa cauſa *Tau-*
rinen. Rota nunquam reſolutioni prædictæ coram
bon. mem. Cardinali Seraphino inhærere voluit,
& ſignantèr *in Reatina decimarum* 4. *Decembris*
1606. *coram Iuſto*, & *in Mediolanen. decimarum*
9. *Iuny* 1610. *coram R. P. D. Pirouano*, & *in Me-*
diolanen. quarta funeralium 14. *Martij* 1622.*coram*
R. P. D. Merlino.

43 Ius autem Parochiale conſiſtit in pluribus,
44 quæ ſimiliter referemus. Primò enim ad Ius Pa-
rochiale pertinet, quòd nullus alterius Parochiæ
ſubditum iudicet, vel condemnet, qua de re ſic
inquit Calixtus Papa *in capite* 1.9.*quæſt.* 2. *Nullus*
alterius terminos vſurpet, ne alterius Parochiarum iu-
dicare, aut excommunicare præſumat, quia talis iudi-
catio, vel ordinatio, aut excommunicatio, vel dam-
natio, nec rata erit, nec vires vllas habebit, quoniam
nullus alterius Iudicis, niſi ſui ſententia tenebitur, aut
45 *damnabitur.* Si autem Clericus vnius Diœceſis
in aliena delinquat, iudicari poterit ab Epiſcopo
apud quem delinquit, ſed vſque ad ſententiam tan-
tùm excluſiuè, quam niſi proprius Epiſcopus dare
non poteſt, & exequi, *capite poſtulaſti* 14. *de foro*
compet. D. Barboſ.*in l. hæres abſens*, §.1.*in art. de foro*
*delicti, num.*5.& 6.

46 Præcipit quoque Carthaginen. Concil. de quo
in capite placuit, il 2.7.*quæſt.*1. vt nullus Epiſcopus
alienas plebes vſurpet, nec aliquis Epiſcoporum
ſuperegrediatur in Diœceſi Collegam ſuum. Se-
cundò, vt nullus in aliena Diœceſi, vel Parochia ſpi-
ritualia, aut Sacramentalia adminiſtret, vel ea ſubdi-
tis alienis communicet; eſt enim conſtitutum *in cap.*
Epiſcopus in Diœceſi. 7. *quæſt.* 1. & *in c. nullus, de*
Paroch. & *ſæpè alibi*, vt Epiſcopus in aliena Diœ-
ceſi Epiſcopalia non exerceat, ſine conſenſu proprij

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

Epiſcopi, ſicut eſt Ordinum Collatio, Eccleſiarum,
vel aliarum rerum conſecratio, Chriſmatis confir-
matio, & alia huiuſmodi, quæ ſuprà *hoc eod. libro,*
capite 11. expoſuimus. Verùm ſi Epiſcopi, vel
Presbyteri, viſitandi cauſa, ad alterius Eccleſiam
venerint, præcipit Carthagin. Concil. *in cap. Epiſ-*
copi 7. *quæſt.* 1. vt in gradu ſuo ſuſcipiantur, & tam
ad verbum faciendum, quàm ad oblationem conſe-
crandam inuitentur. Præterea Parochiani alieni,
qui proprium contempſerint Sacerdotem, non ſunt
ad Miſſas admittendi, *capite* 2. *de Paroch.* dicitur
etiam in Agathen. Concil. de quo *in cap. ſi quis*
etiam, de conſecrat. diſt. 1. Parochialem Eccleſiam,
maximè in Paſcha, & in Natali Domini, in Epi-
phania quoque, & Aſcenſione eiuſdem, ac Pente-
coſte, in Natalis S. Ioannis Baptiſtæ, & ſi qui maxi-
mi dies in feſtiuitatibus habentur, viſitandam eſſe,
nec Miſſas his diebus in priuatis Oratoriis cele-
brandas eſſe, vel audiendas ſimiliter, ad Sacramen-
ta, & Pœnitentias accipiendas Parochialis Eccleſia
eſt adeunda, *cap. placuit* 9. *q.* 2. *cap. in ſacris* 16. *q.* 1.
cap. omnis vtriuſque ſexus, de Pœnitent. & *remiſſ.* in
quibus explicandis non immoror, quia de omnibus
latè dixi *de officio*, & *poteſt. Parochi*, *cap.* 11.19.&
20. ac proinde præcipitur *in Clem. Religioſi, in Prin-*
cip. de priuileg. ſub pœna excommunicationis ipſo
Iure incurrenda, omnibus Religioſis, ne ſine Paro-
chialis Presbyteri licentia ſpeciali talia vnquam
præbere, aut miniſtrare præſumant, eiſque man-
datur in virtute obedientiæ, & ſub interminatione
maledictionis æternæ, ne verbis, aut alio modo re-
trahant laïcos ab Eccleſiarum ſuarum frequentia,
vel acceſſu, dixi latè *d. tract. de officio* & *poteſt. Paro-*
chi, *cap.* 17. *num.* 40. Priuilegia enim Regularibus,
aut aliis Eccleſiis conceſſa ſuper rebus Diuinis, ſine
præiudicio Iuris Parochialis conceſſa intelliguntur,
cap. in his, de priuileg. iunctis latè adductis per me
d. tract. cap. 10. *num.* 1.

Tertiò, vt decimæ ſecundùm Canones, & lo- 47
corum conſuetudinem Eccleſiæ ſuæ Parochiali
ab his, qui ad id tenentur, integrè, ac legitimè
perſoluantur, *cap. cum contingat, de decim.* ibi; *Quod*
cùm perceptio decimarum ad Parochiales Eccleſias de
Iure communi pertineat, & *cap. cùm in tua, eodem tit.*
ibi, *alioquin Parochialibus exoluantur ad quas de Iure*
communi ſpectat perceptio decimarum. Caſtr.*conſ.*38.
per tot. p. 1. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancell. gloſſ.*6. *num.*75.
Seraphin.*deciſ.*1449.*num.*5. Gregor. XV.*deciſ.*519.
*num.*2. Rot. *in Nouarien. decimarum* 7. *May* 1627.
coram R.P.D. meo Pirouano. & infrà *lib.*3.*capite* 22.
de decim. latius oſtendemus, vbi etiam de obla-
tionibus hoc ipſum reſoluemus, de quibus, quoad
hoc propoſitum, adeſt optima S. Rotæ deciſio *in*
Lunen. Sarzanen. oblationum, 8. *February* 1627.*co-*
ram R.P.D. Merlino. Similiter, vt ſepultura cuiuſ-
que apud ſuam Eccleſiam fiat, & oblationes pro ani-
ma, & quarta funeralium Parochiali Eccleſiæ ſol-
uatur, ſicut *libro* 2. *capite* 10. *de ſepulturis*, pleniùs
exponemus.

Quartò, vt Eccleſia maior, ſicut antiquitus à 48
SS. Patribus fuit conſtitutum, *in cap. ſicut antiqui-*
tus 17.*q.*4. per circuitum quadraginta paſſus ha-
beat, Capellæ verò, vel minores Eccleſiæ trigin-
ta; qui autem confinia earum confringere tenta-
uerit, aut perſonam hominis, vel bona eius inde
ſubtraxerit, excommunicationis ſententia liga-
tur, vt pleniùs *libro* 2.*cap.*3.*de immunit. Eccleſ.* di-
cemus.

Fit autem aliquis de Parochia, vel Diœceſi al- 49
terius per domicilium, quod ibidem contrahat,

ſicut in Triburien. Concil. de quo in capite vbicunque, ad fin. 13.q.2. legitur his verbis: Si quis de Prouincia ad Prouinciam tranſiret, & ibi domicilium ſibi collocaret, liber factus à ditione prioris Iudicij, Iuriſdictioni illius Iudicis ſubijceretur, in cuius Prouincia ſedem ſibi eligeret, quoad collationem Ordinum,&
50 in iudicio, in quo ageretur de ſubſtantia, aut de ſtatu perſonæ, in his enim requiritur contractum domicilium, vt ſuprà, in collatione verò Sacramentorum, & in cenſuris imponendis, ac correctione, quiſque eius eſt ſubditus, in cuius Diœceſi, vel Parochia tunc temporis reperitur, per text. in cap. illa, diſt. 12. vbi ſic habetur, Ad quamcunque Eccleſiam veneris, eius nomina ſerua, vbi gloſſ. notat illud Prouerb. Cùm fueris Romæ, Romano viuito more; ac proinde tenetur ad ieiunia, quæ in ea indicta ſunt, quamuis per duos, vel tres dies ibidem detineatur, cap. conſilium, de obſer. ieiun. Couar. lib. 4. variar. cap. 20. num. 8. Nauar. in man. cap. 3. numero 5. & capite 23. num. 120. Ortiz in ſumm. cap. 19. mand. 2. num. 12. in fin. Mexi. in tract. taſſa panis, concluſ. 5. num. 30. Maldet. in p. 2. q. 96. art. 5. circa fin. pag. mihi 409. Suar. de Relig. tom. 1. lib. 2. cap. 14. n. 8. & de legib. lib. 3. cap. 33. n. 3. Salas eod. tract. diſp. 14. ſect. 4. num. 415. Ioann. de la Cruz in direct. Conſcient. p. 1. precept. 3. art. 4. diſp. 9. concl. 1. etiamſi ſecluſo ſcandalo non teneri viatorem ſeruare ieiunium, vel dies feſtos alicuius loci per quem tranſit, exiſtimauerint Veg. in ſum. tom. 1. cap. 14. caſ. 11. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 4. cap. 12. num. 136. Azor. Inſtit. moral. lib. 7. cap. 19. q. 4. Villalob. in ſum. tom. 1. tract. 2. diffic. 33. numero 8. Bonacin. de legib. diſput. 1. q. 1. punct. 6. num. 49. & diſp. vlt. q. 1. punct. 6. n. 6. Ioan. Sancius in ſelect. diſp. 44. n. 31. Qui verò diſcedit manè ex oppido domicilij, vbi eſt ieiu-
51 nium, peruentus ad locum vbi non eſt ieiunium, non poteſt quidem in loco domicilij veſci carnibus, poteſt tamen ſumere ientaculum, quia non tenetur illo die abſtinere à ſecunda refectione, cùm in loco, in quo peruenturus eſt, poſſit ſecundò, & tertiò comedere; ergo poteſt primam refectionem ſumere manè antequam diſcedat. Ita Leſſ. de Iuſtit. libro 4. capite 2. dub. 8. num. 88. Sanch. de matrim. lib. 3. diſp. 18. numero 22. Portel. in addit. ad dub. Regularia, verb. Ieiunium, numero 2. Nald. in ſum. verb. Ieiunium, numero 2. Filliuc. part. 2. tract. 27. cap. 6. num. 109. Molfeſ. in ſum. Theolog. moral. tom. 1. tract. 10. cap. 4. n. 22. Villalob. d. tract. 2. diffic. 34. n. 3. vbi ſic ait. El que ſale de ſu lugar donde ſe ayuna, y llega la hora de la Cena à otra à donde ſe come carne la puede Cenar alli y a vn podria antes de ſalir de ſu lugar ſe tiene per cierto, que ha de ir al lugar, donde no ſe ayuna, almorzar en ſu Caſa por la mañana con que no coma carne entonces! Addit vlterius Ioan. Sancius in ſelect. diſp. 54. num. 28. hoc etiam verum eſſe, quamuis nocte ſit peruenturus ad proprium oppidum, à quo manè exiuit, & vbi ieiunium ſeruabatur, nam cùm ipſe ferè per totum diem fuerit in loco, vbi non ieiunabatur, potuit licitè pluries comedere, cum quo ieiunium nequit ſeruari, erit tamen adſtrictus ſero in oppido reuertente à carnibus abſtinere.

52 Notandum eſt tamen, quòd ille, qui in die feſto Patriæ ſe transfert ad alium locum, vbi dies feſtus non eſt, laborandi cauſa, non tenetur prius Miſſam audire, ſi in ipſo manè diei feſti exit, quia talis homo non tenebatur audire Sacrum, niſi vſque ad meridiem; ergo ſi intra meridiem exeat Sacro non audito, non peccat; & ita docent Sanchez de matrim. libro 3. diſput. 18. numero 21. Leſſ. de Iuſtit. lib. 4. cap. 2. dub. 8. num. 56. Malder. in p. 2. q. 96. art. 5. Fagundez in præcepta Decalogi, precept. 1. libro 1. cap. 7. numero 13. Quicquid in contrarium aſſerant Emman. Sà verb. Feſtum, numero 8. Nald. in ſumm. eod. verb. etiam num. 8. Fernandez in examine Theolog. moral. part. 1. cap. 7. §. 1. num. 14. Filiuc. tract. 27. cap. 27. num. 111. Vnde Fagund. dict. cap. 7. numero
8. infert poſſe aliquem laborare diebus feſtis de 53
præcepto Epiſcopi, & ieiunia eius non ſeruare intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi, ſi ibi ſit locus exemptus ab illius iuriſdictione; & hinc etiam Henriq. in ſumm. libro 13. capite 26. §. 1. Auil. de
cenſur. part. 2. cap. 3. dub. 5. colligunt excommuni- 54
cationem Epiſcopi pro tota Diœceſi non ligare eos ſubditos, qui commorantur in loco exempto intra eandem Diœceſim ipſius Epiſcopi qui cenſuram fert.

Capvt XXI.

De Dignitatibus Eccleſiaſticis in genere,

Svmmarivm.

1 *Eccleſiaſticarum perſonarum, quæ ſunt diuino cultui mancipata, triplex eſt ordo.*
2 *Dignitates quædam in Eccleſiis præſertim Cathedralibus ad conſeruandam, augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam inſtituta fuerunt.*
3 *Vocati ad dignitates tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpondere poſſint.*
4 *Dignitates nouæ in Eccleſia Cathedrali inſtitui non poſſunt abſque Apoſtolica auctoritate, diſtinguendo, vt num. 5.*
6 *Dignitatum Eccleſiaſticarum aliæ ſunt collatiuæ, aliæ electiuæ.*
7 *Dignitates in dubio cenſentur eſſe electiuæ.*
8 *Archidiaconatus, & Archipresbyteratus Collegiatæ de Iure ſonant in Dignitatem.*
9 *Archipresbyter de Iure ſonat in Dignitatem ſi Collegium, Conuentum, vel duas Capellas, aut ſaltem prærogatiuam in Cathedrali, aut præeminentiam in Collegiata habuerit, aliàs ſecus.*
10 *Dignitas dicitur vbi eſt iuriſdictio.*
21 *Beneficium dicitur habere Dignitatem quando quis habet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſticarum cum iuriſdictione.*
12 *Dignitatem quis habere dicitur, qui habet nomen Dignitatis, & prærogatiuas ſedendi ante alios tam in Choro, quàm in Capitulo, licèt non habeat iuriſdictionem.*
13 *Archidiaconus Parmæ licèt nullam adminiſtrationem, nec vllum Officium exerceat de rebus pertinentibus ad Archidiaconum, tamen in Eccleſia Dignitatem cenſetur habere.*
14 *Dignitates ex conſuetudine vel inſtitutione Eccleſiæ dignoſcuntur.*
15 *Conſuetudo ſignat locum ſedendi, eundi, & ſtandi.*
16 *Conſuetudo plurimum operatur ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia.*
17 *Fama publica & communis reputatio plurimum operatur ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia.*
18 *Dignitas qualiter probetur eſſe talis, oſtenditur.*

19 *Dignita*

19 *Dignitatum nomina, quas conſuetudo, vel Eccleſiæ inſtitutio tales effecit, quæ ſint referuntur.*

20 *Dignitas, Perſonatus, & officium inter ſe differunt.*

21 *Dignitas annexum habet Officium, vel rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem cum iuriſdictione etiam in modicis cauſis.*

22 *Dignitatem habere eſt habere iuriſdictionem in foro exteriori.*

23 *Vicarius Epiſcopi, qui habet iuriſdictionem, quare Dignitatem non habet.*

24 *Officium ſimplex cum perpetua rerum adminiſtratione quandoque Dignitas appellatur ſecundum conſuetudinem Eccleſiarum.*

25 *Perſonatus eſt quadam prærogatiua in Eccleſia poſt exiſtentes in Dignitate, ſed non eſt Dignitas.*

26 *Præeminentia ſola non ponit quem in Dignitate.*

27 *Perſonatus vnde habuit originem, oſtenditur.*

28 *Officium ſimplex in Eccleſia eſt quid diuerſum à Dignitate, & Perſonatu.*

29 *Officium non eſt Dignitas etiamſi haberet quis ratione Officij adminiſtrationem aliquarum rerum, ſine tamen aliqua prærogatiua in Choro, & in Capitulo vltra alios ſui Ordinis.*

30 *Officio quando eſſet annexa Dignitas, tunc Officium diceretur habere Dignitatem.*

31 *Officium habere dicitur largo modo omnis, qui habet aliquod onus, vel curam, ſeu adminiſtrationem, aut cuſtodiam.*

32 *Præpoſitura non eſt Dignitas ad officium, etiamſi ſederet ante omnes in Choro, niſi ex conſtitutione Eccleſiæ, vel de conſuetudine loci aliud fuiſſet inſtitutum, vel ſit priuata in Cathedrali, aut Collegiata.*

33 *Sedendi præeminentia eſt ſignum Perſonatus, non Dignitatis.*

34 *Primiceriatus eſt officium, non Dignitas, niſi quando probatur ipſum communi opinione habitum fuiſſe pro Dignitate.*

35 *Plebania Officium appellatur, non Dignitas, etiamſi Plebanus haberet curam animarum cum aliqua iuriſdictione.*

36 *Plebania quando eſſet Collegiata, ipſiuſque Eccleſiæ Plebanus eſſet caput, haberetque præeminentiam, & iuriſdictionem in Canonicos Eccleſiæ, tunc diceretur Dignitas.*

37 *Priores tunc demum cenſentur eſſe in Dignitate conſtituti ſi ſunt Collegiati, & habent præeminentiam, vel iuriſdictionem in Eccleſia.*

38 *Decanatus acceptus pro ſimplici beneficio non eſt nomen Dignitatis, niſi habeat iuriſdictionem, aut niſi pro Dignitate habeatur in Eccleſia.*

39 *Decanus de Iure nullam habet iuriſdictionem cum careat iure Prælaturæ in Capitulo, cuius ipſe eſt pars.*

40 *Decanus dum locum Archipresbyteri in Eccleſia obtinet tanquam ſubrogatus eadem poteſt quæ Archipresbyter; & hac ratione dicitur Dignitas.*

41 *Doctores referuntur de officio, & auctoritate Decani agentes.*

42 *Cantoria de Iure communi non eſt Dignitas, ſed Officium ſimplex.*

43 *Theſauraria non eſt Dignitas, ſed Officium.*

44 *Epiſcopatus eſt culmen & faſtigium Dignitatum.*

45 *Epiſcopatus in odioſis appellatione Dignitatis continetur.*

46 *Dignitatum Eccleſiaſticarum quædam habent curam animarum annexam, quædam verò minimè.*

47 *Ad Dignitates, quibus cura animarum, etiam iuriſdictionalis, ſubeſt, nullus eſt promouendus, qui ſaltem 25. ſuæ ætatis annum non attigerit.*

48 *Dignitas principalis in Collegiata requirit ætatem 25. annorum inceptorum.*

49 *Dignitati ſi acceſſoriè vnita ſit cura, eam obtinens non debet neceſſariò attingere 25. ætatis annum.*

50 *Ad Dignitates, quibus animarum cura, nulla ſubeſt, requiruntur 22. anni completi.*

51 *Ætas ad Dignitates Eccleſiarum inferiorum requiſita remanet in diſpoſitione Iuris communis.*

52 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus ſuper ætate requiſita ad Dignitates Cathedralium, quibus animarum cura nulla ſubeſt.*

53 *Ad Dignitatem Eccleſiaſticam nullus recipiendus eſt, niſi qui eo Ordine ſacro, quem Dignitas illa requirit, aut ſit initiatus, aut in tali ætate, vt infra tempus à Iure ſtatutum valeat initiari.*

54 *Profeſſionem Fidei facere tenentur prouiſi de Dignitatibus, & Canonicatibus in Cathedralibus Eccleſiis à die adeptæ poſſeſſionis ſaltem intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij.*

55 *Profeſſio Fidei poteſt fieri coram Vicario etiam Epiſcopo non impedito.*

56 *Profeſſio Fidei poteſt fieri per Procuratorem ſpeciali mandato conſtitutum.*

57 *Dignitates, & Canonicatus Cathedralium Fidei profeſſionem facere tenentur, ſiue ſint ſeculares, ſiue Regulares; & ſiue ſint ſubiecta, ſiue exempta, vt n. 58.*

59 *Profeſſionem Fidei omittere non tenetur qui eam emiſit in adeptione ſimili Dignitatis.*

60 *Prouiſus de Dignitate Sede Epiſcopali vacante tenetur facere Fidei profeſſionem.*

61 *Prouiſus de Dignitate ſiue per obitum, ſiue per reſignationem tenetur facere profeſſionem Fidei.*

62 *Monitio de neceſſitate non requiritur ad faciendam Fidei profeſſionem.*

63 *Coadiutores Dignitatum durante coadiutoria non tenentur facere profeſſionem Fidei.*

64 *Portionarij, & alij prouiſi de Capellanijs in Eccleſia Cathedrali non tenentur facere Fidei profeſſionem.*

65 *Dignitates Eccleſiarum Collegiatarum non tenentur facere profeſſionem Fidei.*

66 *Profeſſio Fidei fieri debet intra duos menſes ad minus a die captæ poſſeſſionis Dignitatis in Cathedrali.*

67 *Terminus duorum menſium datus ad faciendam profeſſionem Fidei non currit prouiſo, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis per eum ſtet quominus illam accipiat.*

68 *Prouiſus tenetur probare ſe feciſſe Fidei profeſſionem quando Ordinarius ſuper illa inquirit.*

69 *Profeſſio Fidei omiſſa creditur ſi pars dicat illam feciſſe, dũmodo collatio beneficij ſit decennalis.*

70 *Profeſſionem Fidei omittens peccat mortaliter, niſi per ignorantiam, ſeu inaduertentiam illam non fecerit.*

71 *Fructuum amiſſionem incurrit Fidei profeſſionem non emittens debito tempore.*

72 *Profeſſionem Fidei non omittens inter duos menſes minimè tenetur fructus amiſſos reſtituere donec condemnetur, contra citatos n.73.*

74 *Diſtributiones quotidianæ non amittuntur ob non factam Fidei profeſſionem.*

75 *Fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem cui aſſignandi & applicandi ſint, oſtenditur.*

76 *Fructus amiſſos ob non factam Fidei profeſſionem non poteſt condonare Ordinarius.*

77 *Profeſſionem Fidei omittens non poteſt quoad fructus amiſſos retinendos regula de annali ſe tueri.*

78 *Profeſſionis Fidei omiſſio non excludit prouiſos circa titulum, & proprietatem, nec tollit omnino poſſeſſionem, ſed impedit illius effectum.*

79 *Poſſeſſio adepta per prouiſum, qui tenebatur facere profeſſionem Fidei, eſt manutenibilis.*

80 *Ordo, & gradus inter omnes Eccleſiaſticas Dignitates, & Perſonatus, ſiue Officia in ſedendo, dupliciter conſideratur.*

81 *Epiſcopales functiones abſente Epiſcopo pertinent ad primam Dignitatem, non autem ad hebdomadarium.*

82 *Proceſſiones Ordinandi munus intra, & extra ciuitatem abſente Epiſcopo habet prima Dignitas, niſi Vicarius ſit præſens, quia ad ipſum ſpectabit, vt num. 83.*

84 *Dignitas prima eſt, & vocatur prima Dignitas, licèt Vicarius generalis ſedeat in ſuo loco.*

85 *Dignitas prima in Collegiata, quæ caput eſt Capituli, præcedit Canonicis Cathedralis vt ſingulis incedentibus.*

86 *Inter eiuſdem gradus perſonas qui maiores ſunt Ordine, & in eo Ordine antiquiores aliis in ſedendo, & incedendo præferuntur.*

87 *Canonici, qui in Ordine Presbyterali conſtituti Canonicatum Presbyteralem obtinuerint in Choro, Capitulo, Proceſſionibus, &c. præcedere debent Canonicis in Diaconatu, & Subdiaconatu conſtitutis.*

88 *Conſuetudo Eccleſiæ, vt quis obtineat locum ſecundùm tempus admiſſionis, licèt Præbendæ ſint diſtinctæ, eſt obſeruanda.*

89 *Conſuetudo Eccleſiæ ſeruanda eſt circa vocem, & locum in Capitulo inter Dignitates, & Canonicos Præbendatos, & non Præbendatos.*

90 *Cæteris paribus in Ordine ille erit præferendus, qui prior per ſe cœperit Eccleſiæ deſeruire, vel præuenit in antiquiori poſſeſſione, vt n.91.*

92 *Dignitas noua in Eccleſia inſtituta debet eum locum habere, quem ſimilis Dignitas in aliis vicinis ciuitatibus obtinet.*

93 *Dignitates non ſupplent vices Canonicorum, & aliorum inferiorum, ſed benè inferiores pro Dignitatibus.*

94 *Dignitas ſi obtineat ex conſuetudine ſimul Canonicatum, vel Portionem, debet munera his incumbentia adimplere, etiamſi talia ſint à quibus Dignitates aliqui immunes ſunt.*

95 *Dignitates, qui habent Præbendas cum onere cantandi Euangelium ſeu Epiſtolam, non tenentur miniſtrare inferioribus.*

96 *Dignitati, vel Canonico ſolemniter celebranti Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono, & non alij inferiores, inſeruire debent.*

97 *Dignitatem, & Canonicatum in eadem Eccleſia legitimè obtinens tenetur vtriuſque onera ſubire, niſi ſeruitia ſimul ita concurrant, vt ab vna perſona eodem tempore nequaquam præſtari poſſint.*

98 *Dignitas prima poſt Pontificalem poteſt abſente, vel impedito Epiſcopo celebrare Miſſas ſolemnes, & alias functiones facere, quas Epiſcopus celebraret, ſeu faceret ſi præſens eſſet, & hoc non ex obligatione, ſed ex ſua voluntate, & deuotione, vt n.99.*

100 *Dignitas prima ſi velit functiones Epiſcopales facere, debet etiam Miſſam cantare.*

101 *Dignitas prima ſi noluerit, vel non potuerit per ſe functiones Epiſcopales facere, id alteri ſuo arbitrio delegare non poteſt, ſed ad ſecundam ſpectabit, niſi conſuetudo ſit in contrarium.*

102 *Epiſcopus non poteſt Miſſas ſolemnes, & functiones Epiſcopales ſi ſit impeditus, vel abſens alij delegare quàm primæ Dignitati.*

103 *Vicarius Epiſcopi, nec Epiſcopo abſente, nec Sede vacante poteſt functiones Epiſcopales facere, & Miſſas ſolemnes celebrare.*

104 *Dignitas prima debet exercere Officium Presbyteri aſſiſtentis, niſi eſſet impedita.*

105 *Aſperſorium aquæ benedictæ debet Dignitas prima, vel primus Canonicus porrigere Epiſcopo venienti in porta Eccleſiæ.*

106 *Dignitas prima loci debet miniſtrari Epiſcopo ingredienti aquam benedictam, & Crucem efferre, etiamſi non ad illam Eccleſiam proceſſio dirigatur.*

107 *Dignitas prima ſedere debet à dextris Epiſcopi etiam in Collegiatis Eccleſiis celebrantis.*

108 *Dignitates in Choro ſedere debent ab vna parte Chori vnà cum Canonicis Presbyteris, ab alia verò Canonici, Diaconi, & Subdiaconi.*

109 *Vicarius generalis quando eſt præſens abſente Epiſcopo, Dignitates in Choro ita ſedere debent, vt ſi primus locus ſuper omnes Dignitates in dextero Altaris detur Vicario, à parte ſiniſtra primus locus detur Archidiacono primæ Dignitati, ſecundæ verò Dignitati tertius locus apud Vicarium.*

ECCLESIASTICARVM perſonarum, quæ ſunt Diuino cultui mancipatæ, triplex eſt ordo; quædam enim præcipuæ ſunt curæ animarum addictæ, & dicuntur Prælati, vel Paſtores, de quibus hactenus diſſeruimus. Quædam autem ex officio ſuo Diuinis tantùm recitandis Officiis, ſeu decantandis laudibus in Eccleſia incumbunt, in nonnullis rebus Epiſcopo in Diuinis ſeruiunt. Hi ſunt habentes Eccleſiaſticam Dignitatem. Aliæ ſunt Eccleſiaſticæ perſonæ, quæ ſine animarum cura, & abſque Dignitate ſunt in Eccleſia, Diuinis tamen in ſacro Ordine Officiis adſtringuntur, qui Clerici ſimpliciter nominantur. Primi gradus perſonæ dicuntur præcipuè habere curam, ſecundi verò Dignitatem, tertij Ordinem Clericatus, omnes verò Officium, & omnes habent Ordinem Clericatus. De primis iam egimus, nunc de ſecundis agendum eſt, poſtea verò de Clericatus Ordine diſſeremus. 1

Sciendum eſt igitur primò, quòd Dignitates quædam in Eccleſiis præſertim Cathedralibus, ad conſeruandam, augendamque Eccleſiaſticam diſciplinam inſtitutæ fuerunt, vt qui eas obtinerent, pietate præcellerent, aliiſque exemplo eſſent, atque Epiſcopos opera, & officio iuuarent, *capite hi quoſcunque*, 2. *quæſtio*.1. Vnde meritò, qui ad eas vocantur, tales eſſe debent, qui ſuo muneri reſpon- 2 3

Digitized by Google

4 reſpondere poſſint, vt ait Concil. Trident. *ſeſſ.* 24.
de reformat. cap. 12. Inſtitui autem non poſſunt no-
næ Dignitates in Eccleſia Cathedrali abſque Apo-
ſtolica auctoritate, vt tradunt gloſſ. *verb. conceſſi-*
mus in cap. cùm olim, de conſuet. vbi Imol. *n.* 1. gloſſ.
verb. omnes, in cap. 1. *diſt.* 22. recepta per Mandul. *de*
Signat. gratia, tit. exactiones, n. 1. *col.* 1. *verſ. pro noua*
creatione, Roman. *in l. Imperium, ſub n.* 2. *verſ. item*
poteſtatem interponendi auctoritatem, ff. de iuriſd.
omn. iud. Felin. *in c. cùm acceſſiſſent, a n.* 4. *de conſt. c.*
vbi quòd Epiſcopus poteſt antiquam Dignitatem
reſtaurare, ſi accedat Capituli conſenſus, & con-
grua dos aſſignetur, Sbroz. *de Vicario Epiſcopi, l.* 2.
q. 31. *n.* 1. *&* 2. Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 1. *verb. Bene-*
ficium verſ. ad Dignitates pag. mihi 56. vbi teſtatur
ſic fuiſſe ab Vrbe reſponſum, Aluyſ. Ricc. *in praxi*
rerum fori Eccl. deciſ. 382. *in* 1. *edit. aliàs reſol.* 322.
in 2. *edit.* Monet. *de Conſeruator. cap.* 5. *n.* 96. & ſequi
videtur Filliuc. *tract.* 41. *de benef. c.* 3. *n.* 141. Alij ve-
rò, vt ſunt Innoc. referens gloſſ. *verb. conceſſimus, in*
cap. cùm olim, de conſuet. & Seluaní *de benef. part.* 1.
q. 4. *num.* 18. *& part.* 4. *q.* 7. *num.* 120. *col.* 116. vbi ci-
tat Bertachin. & alios, exiſtimant poſſe Epiſco-
pum huiuſmodi inferiores Dignitates creare.

5 Ego tamen ſub diſtinctione ſic rem hanc eſſe
componendam iudico? Vel enim Dignitas, quæ
eſt erigenda, eſt omninò noua, quippe quæ aliàs
non reperitur in Eccleſia; & tunc non poteſt crea-
ri ſine licentia Papæ: quo caſu intelligendi ve-
niunt text. *in d. c.* 1. *diſt.* 22. & citati pro prima ſen-
tentia ex Imol. *in cap. cùm acceſſiſſent, n.* 4. *de conſtit.*
Vel ſunt iam inſtituta communiter pro vniuerſa
Eccleſia, quales ſunt Archidiaconatus, Archipres-
byteratus, & ſimile, & tunc non ſolùm Epiſco-
pum, ſed etiam Capitulum, cum illius conſenſu,
huiuſmodi Dignitatem in aliqua Eccleſia creare
poſſe obſeruat Imol. *d. num.* 4. adducens *d. cap.* 1. *di-*
ſtinct. 22. *& cap. præcipimus* 16. *q.* 1. *& cap. ſi. ut* 8.
de exceſ. Prælat. & reſpondet *ad d. cap. cùm olim*, per
quod videtur, quòd in creatione nouæ Dignita-
tis in Eccleſia requiratur auctoritas Papæ, ex eo
procedere, quia ibi ad cautelam, non de neceſſita-
te, fuit petita licentia à Papa, vel quòd Epiſco-
pus volebat ſolus ſine conſenſu Capituli induce-
re nouam Dignitatem in Eccleſia, cuius tamen
conſenſum requiri, ſi Epiſcopus ex Dignitatibus
Eccleſiaſticis velit Dignitatem in Eccleſia conſti-
tuere, tenent Fuli. Pacian. *de probat. libr.* 2. *cap.* 28.
num. 11. Cardin. Tuſch. *tom.* 2. *littera D. concl.* 422.
num. 5. Imol. refert, & ſequitur Ioan. Ant. Maſſob.
in ſua praxi habendi concurſum, prælud. 21. *dub. vni-*
co, à num. 12. ſecundùm Roman. impreſſ. vbi *n.* 16.
ſubdit conſuetudinem inoleuiſſe, vt Epiſcopus ne-
dum in Collegiatis, & Parochialibus ſimplicibus,
etiam Pagorum erigant Rectorias in Dignitates,
verùm etiam in Cathedralibus; & Rota *in vna Fo-*
roliuien. Decanatus 4. *Iunij* 1590. *coram Cardin.*
Mant. inter eius impreſſas, *dec.* 114. *n.* 3. *cum ſeqq.*
cenſuit Capitulum ſine conſenſu Epiſcopi in ipſo
actu interueniente non poſſe Dignitatem in Ec-
cleſia conſtituere, clarè præſupponens hanc no-
ſtram ſententiam: quam quidem expreſsè ſequitur
cum prædicta diſtinctione Gambar. *de officio, & po-*
teſtate Legati de Latere l. 5. *tit. de poteſtat. Legati*
in erigendo noua beneficia n. 12. *&* 13.

6 Dignitatum Eccleſiaſticarum aliæ ſunt collati-
uæ, aliæ electiuæ, vt per Pacian. *dict. libr.* 2. *cap.* 30.
7 *num.* 1. in dubio autem cenſentur electiuæ, quia
communiter de illis per electionem prouidetur,
Gemin. *in cap. ſtatutum, ſub n.* 6. *verſ. item iſte text.*
de præbend. in 6. Calde in *conſil.* 12. *de præbend.* Pa-
cian. *dict. cap.* 3 . *num.* 71. quæ verò de Iure com- 8
muni ſonant in Dignitatem, vt Archidiaconatus,
& Archipresbyteratus, ſecundùm Anc. *conſ.* 23. *n.* 4.
Federic. de Senis *conſ.* 80. *numer.* 2, *verſ. Conſideran-*
tur ergo, Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 56. *&*
48 Cardin. Tuſch. *tom.* 1. *littera A. concluſ.* 685. *n.* 3.
Put. *deciſ.* 89. *num.* 1. *lib.* 3. *in correct.* & plures, quos
refero *in tract. de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſi-*
gnific. at appell. 72. *num.* 4. Monet. *de conſeruator. c.* 5.
num. 88. *&* 89. & hoc intelligo etiam de Archi-
diacono, & Archipresbytero Collegiatæ, ſecundùm
Bald. *conſil.* 1. *in fine, lib.* 1. Federic. de Senis *d. conſ.*
80. *num.* 2 *verſ. conſiderantur ergo*, Cardin. Tuſch. *d.*
concluſ. 685. *num.* 6 Immò etiam de Archipresbyte- 9
ro, ſi Collegium, Conuentum, vel duas Capellas,
vel ſaltem prærogatiuam in Cathedrali, aut præ-
eminentiam in Collegiata habuerit. aliàs ſecus. Fe-
deric. de Senis *conſ.* 86. *num.* 1. *in fine*, Franc. *in c.* 1.
num. 4. *ne Cleric. vel Monach. l.* 6. Caſtren. *conſ.* 66. 10
num. 4. *lib.* 1. Cardin. Tuſch. *d. concluſ.* 685. *num.* 12.
Dignitas enim dicitur, vbi eſt iuriſdictio, Boër. *dec.*
286. *n.* 2. Franc. Aretin. *conſ.* 13. *num.* 1. Caualcr. *dec.*
649. *n.* 7.

Viſta duas præfatas Dignitates, quæ de Iure ta- 11
les ex nomine tantùm præſumuntur, in Eccleſia
Dignitas tribus modis cognoſci poteſt. Primò
enim dicitur beneficium habere Dignitatem, quan-
do quis habet adminiſtrationem rerum Eccleſiaſti-
carum cum iuriſdictione. Ita Abb. *in cap. ac multa,*
num. 21. *verſ. communiter tamen, de præbend.* & *ibi*
Ioan. de Imol. *ſub num.* 39. *verſ. ſed Archidiaconus,* 12
Butr. *num.* 24. *verſ. qualiter autem* Archid. *in cap.* 1.
num. 1. *col.* 2. *de conſuet. lib.* 6. vbi Anch. *num.* 6. &
Gemin. *num.* 7. Pacian. *de probat. lib.* 2. *capit.* 27. *nu.* 7.
Moner. *de conſeruat. capit.* 5. *num.* 84. Secundò, dici-
tur quis habere Dignitatem, qui habet nomen Di-
gnitatis, & prærogatiuas ſedendi ante alios, tam in
Choro, quàm in Capitulo, licèt non habeat iuriſ-
dictionem, vt notat Rota apud Tamburin. *in fine* 13
tom. 3. *de iure Abbatum, dec. ſ.* 5. *numer.* 9. Archid. *in*
dict. cap. 1. *numer.* 2. *col.* 2. vbi dat exemplum in Ar-
chidiacono Parmæ, qui licèt nullam adminiſtratio-
nem, nec vllum officium exerceat de rebus perti-
nentibus ad Archidiaconum, tamen in Eccleſia Di-
gnitatem cenſetur habere, quod idem notarunt
plures, quos refert, & ſequitur Pacian, *d. cap.* 27. *ex*
num. 15.

Denique ſunt & alia Dignitatum nomina, ſe- 14
cundùm locorum conſuetudinem inſtitutarum;
illæ enim ex conſuetudine, vel inſtitutione Eccle-
ſiæ dignoſcuntur, *dict. cap. cùm olim.* 6 *de conſuet.*
Boër. *deciſ.* 286. *nu.* 7. Pacian. *d. cap.* 27. *num.* 19. Rot.
deciſ. 29. *n.* 3. *part.* 2. *diuerſ.* & apud Tamburin. *d. de-*
ciſ. 5. *num.* 10. Vnde per illum text. tenet *ibi* Bald.
not. 1. quòd conſuetudo ſignat locum ſedendi, eun-
di, & ſtandi, prout cum eum multis aliis refert Sal- 15
gado *de protectione Regia tom.* 1. *part.* 2. *cap.* 9 *nu.* 18.
in fine, nam illa plurimùm operatur ad dignoſcen-
dum, quænam ſit prima Dignitas in aliqua Eccle- 16
ſia: & ideò attenditur potius ſolitum ipſius Eccle-
ſiæ, quàm Ius commune, Grammat. *deciſ.* 64. *numer.*
27. *&* 28. Mantic. *deciſ.* 175. *nu.* 3. ſicut etiam com-
munis reputatio, & publica fama loci, Boër. *deciſ.*
286. *num.* 8. Mantic. *d. deciſ.* 115. *num.* 3. Gregor. *dec.* 17
482. *num.* 1. Rot. *deciſ.* 585. *numer.* 1. *part.* 4. *diuerſ.* &
fuit dictum *in Cephaluden. Archidiaconatus* 18.
Martij 1624. *coram bon. memor. DunoZetto ſen.*
& in Taurin. Theſauraria 15. *Maij* 1620. *coram*
bon. memor. Buratto, inter eius impreſſas *deciſ.* 473.

18 vbi *ex num.* 6. reſolutum dicitur Dignitatem probati eſſe talem ex eius expreſſione facta in collationibus, Apoſtolica, aut Ordinaria auctoritate factis; & ex declaratione facta per Capitulum, & ex pluribus actibus & functionibus Capitularibus, & ex communi reputatione in Eccleſia pro tali.

19 Harum autem Dignitatum nomina, quas conſuetudo, vel Eccleſiæ inſtitutio tales efficit, ſunt hæc, videlicet, Primicerius, Præpoſitus, Decanus, Cantor, Magiſter ſcholæ, ſeu Scholaſticus, Theſaurarios & ſimiles, de quibus omnibus infra particulariter agemus, item & Canonicus, qui largè inter Eccleſiaſticas Dignitates numeratur, vt etiam ſuo loco dicemus.

20 Sed eſt notandum differre inter ſe Dignitatem, Perſonatum, & Officium, ſecundùm Archidiacon. *in cap.* 1. *de conſuet. in* 6. & quæ notant Do-
21 ctores *in cap. de multa, de praben.* Dignitas namque annexum habet officium, vel rerum Eccleſiaſticarum adminiſtrationem cum iuriſdictione, etiam in modicis cauſis, Hoied. *de incompatibil. benefic. part.* 1. *cap.* 7. *num.* 1. Sbroz *de Vicar. Epiſcop. lib.* 2. *q.* 27. *num.* 15. Monet. *de Conſeruat. cap.* 5. *num.* 84.
22 habere enim Dignitatem eſt habere iuriſdictionem in foro exteriori, vnde olim habebant omnes huiuſmodi iuriſdictionem, quamuis hodie non omnes, ſed aliqui tantùm ſecundùm conſuetudinem Eccleſiarum; & qui habet iuriſdictionem, largè dicitur Dignitatem habere, quod de iuriſdictione Eccleſiaſtica in foro exteriori intelligitur, & de ea, quæ eſt perpetua, id eſt, annexa perſonæ ratione Dignitatis, vel beneficij, quod quis in titulum perpetuò obtinet, Innoc. *in cap. de multa, in fine, de præbend.* & ibi Ioan. Andr. *ſub num.* 13. *verſ. ex quo autem putatur*, & Butr. *num.* 23. *col.* 4. *in fin.* Abb. *n.* 32. *verſ. quinta concluſio*, Pacian. *de probat. lib.* 2. *cap.* 27. *num.* 8. Monet. *de Conſeruat.*
23 *cap.* 5. *numero* 41. Quare Vicarius Epiſcopi, qui habet iuriſdictionem, non habet propterea Digni-
24 tatem: verùm quandoque Officium ſimplex cum perpetua rerum adminiſtratione, Dignitas appellatur, ſecundùm conſuetudinem Eccleſiarum, quamuis de Iure communi Dignitas non dicatur, vt eſt Theſauraria. & quas proximè diximus; & quamuis hodie multis in locis Dignitates iuriſdictionem non habeant, non propterea minimè eſt Dignitas quæ de Iure communi Dignitas nominatur.

25 Perſonatus autem eſt quædam prærogatiua in Eccleſia poſt exiſtentes in Dignitate, ſicuti habere locum honorabiliorem in Choro, & primum locum in Proceſſionibus, & Capitulis, & huiuſmodi ſupra cæteros ſui Ordinis eiuſdem Collegij, vel Capituli, ſed minus quàm illi, qui ſunt in Dignitate conſtituti, eſt tamen ſine Officio, vel iuriſdictione, etſi quandoque ſit nomen etiam competens Dignitati, & nonnunquam Officio ſimplici, vide Archid. *in d. cap.* 1. *num.* 2. vbi Ioan. Andr. *numero* 2. & Gemin, *num.* 8. item Imol. *in d. cap. de multa, ſub num.* 29. & Butr. *n.* 24. *verſ. Perſonatus autem.* Sbrox. *de Vicario Epiſcopi, lib.* 2. *q.* 27. *num.* 12. Petr. Gregor. *in part. Iur. Canon. lib.* 1. *tit.* 27. *cap.* 1. *num.* 6. Monet. *de Conſeruat. cap.* 5. *numero* 85. Hoied. *de incompatib. benef. part.* 1. *cap.* 9. *n.* 2. Corraſ. *de benefic. p.* 4. *cap.* 3. *num.* 6. Flamin. Pariſ. *de reſign. benef. lib.* 1. *quæſt.* 1. *num.* 90. & 91. Filliuc. *in quæſt. moralib. tom.* 3. *tract.* 41. *cap.* 1. *num.* 24. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, prælud.* 16. ſecundùm Roman. impreſſ. Pacian. *d. cap.* 17. *num.* 23. Rota apud Tamburin. *in fine, tom.* 3. *de iure Abbatum deciſ.* 14. *num.* 5. vbi ait quòd Perſonatus in Diœceſi Terraconenſi ſunt beneficia Eccleſiaſtica, nec per iſtam ſimplicem prærogatiuam, quam ſuper alios ſui Ordinis Canonicos habet, dicitur habere Digni- 26
tatem, quia ſola præeminentia non ponit quem in Dignitate. Gemin. *in dict. cap.* 1. *num.* 8. Aretin. *conſ.* 13. *num.* 5. *col.* 2. Pacian. *d. cap.* 27. *ſub num.* 23.
Originem verò Perſonatus habuit ab Angelis, 27
qui vocant Perſonas eos, quos nos Curatos, vel Rectores Parochialium vocamus, quos clarum eſt in nulla Dignitate eſſe conſtitutos, vt ſcripſit Ioan. Andr. *in d. cap. de multa, ſub num.* 13. *verſ. hic autem dicebat*, quem refert Pacian. *d. cap.* 27. *n.* 26. vbi etiam ſubdit ex Anch. *in Clem.* 1. *in pr. de præbend.* ſecundùm alios Perſonatum dici ob honorificentiam, in qua ponuntur perſonæ, quæ illud beneficium habent.

Officium enim ſimplex in Eccleſia eſt quid di- 28
uerſum à Dignitate, & Perſonatu, vt colligitur ex *cap. quia ſæpè*, & *ex cap. fin. de præbend. in* 6. & tradunt Imol. *in d. cap. de multa, num.* 40. *verſ. Officium verò*, Pacian. *d. cap.* 17. *num.* 27 Monet. *de Conſeruat. cap.* 5. *num.* 86. hinc inferentes officium non
eſſe Dignitatem, etiamſi haberet quis ratione Of- 29
ficij adminiſtrationem aliquarum rerum, ſine tamen aliqua prærogatiua in Choro, & in Capitulo, vltra alios ſui Ordinis, vt eſt Sacriſta, vel quando Officium habet onus annexum ſine honore, & ſine prærogatiua honoris, vt ſunt Syndici, Aduocati, Procuratores, Caſtaldi, Oeconomus, & Vice-Dominus: & addit Pacian. etiamſi tale Officium eſſet perpetuum. & etiam Cuſtos, Sacriſta, vel alius de conſuetudine haberet Officium dandi diſtributiones præſentibus, & eas ſubtrahendi abſentibus, & non interuenientibus Officiis Diuinis, quia hæc eſſet potius ſimplex ſubtractio, quàm præminentia, vel poteſtas ſuſpendendi.

Verùm, quando Officio eſſet annexa Dignitas, 30
tunc officium diceretur habere Dignitatem, *l. honor, in princ. ff. de muner. & honor.* Innoc. *in d. cap. de multa, in fine.* Pacian. *d. cap.* 27. *num.* 30. Idem erit quando in Officio concurrunt ea ſigna, quibus Eccleſiaſtica Dignitas diſcernitur, quia tunc certiſſimum eſt ſtricta appellatione Dignitatis ipſum quoque Officium contineri, ſicut & ipſe Perſonatus continetur, nam & Iura quandoque Officium appellant Dignitatem, vel Perſonatum, vt poſt alios concludit Gemin. *in d. cap.* 1. *num.* 8. *verſ. ex his deciditur, de officio*, quem refert Pacian. *dict. capite* 27. *num.* 34. vbi *num.* 37. ſubdit, quòd omnis, 31
qui habet aliquod onus, vel curam, ſeu adminiſtrationem, aut cuſtodiam, largo modo dicitur habere Officium.

Vnde colligitur Præpoſituram non eſſe Digni- 32
tatem, quia non habet nomen ſonans in Dignitatem à Iure communi introductum, & conſequenter Officium appellatur, vt patet ex *cap. dudum, il* 1. *propè fin. de elect.* Ioan. Andr. *in d. cap.* 1. *num.* 3. *de conſuet. lib.* 6. vbi Gemin. *ſub num.* 8. Card. Tuſch. *tom.* 2. *littera D. concluſ.* 419. *num.* 20. Rota apud Tamburin. *in fine tom.* 3. *de iure Abbatum, deciſ.* 12. *num.* 5. vbi *num.* 8. dicit quòd Præpoſiti Gerundenſes ſunt merè adminiſtratores, & *deciſ.* 13. id latiùs dicit. Pacian. *d. cap.* 27. *num.* 39. vbi ſubdit hoc eſſe veriſſimum etiamſi Præpoſitus ſederet 33
ante omnes in Choro, quia per hoc non cenſeretur habere Dignitatem, niſi ex conſtitutione Eccleſiæ, vel de conſuetudine loci aliud fuiſſet inſtitutum,

tutum, quia præeminentia ſedendi eſt ſignum Per-
ſonatus, non Dignitatis, vt egregiè conſulit Aretin
conſ.23.num.5. verſ.his breuiter præmiſſis. Vel niſi
ſit prima in Cathedrali, vel Collegiata, aut Conuen-
tuali, ſeu haberet ſub ſe Clerum, & Capellas, Rota
*in Vicemina Parochialis 20. Februarij 1617. coram
Vbaldo ſ.more.* Maſſobr. *in praxi habendi concur-
ſum, præl.15. dub.1.* & ita curam & Conuentum ea-
dem Rota apud Tamburin. *poſt tom.3. de iure Ab-
batum, deciſ.9.num.5.*

34 Secundò, colligitur Primiceriatum eſſe Offi-
cium, non Dignitatem, vt conſulit Alex. *conſil.77.
In cauſa nume.5.verſ.& ad iſtud oſtendendum, vo-
lum.2.* vbi *in verſ. nec prædictis obſtat*, ſubdit quòd
tunc Primiceriatus eſt Dignitas, quando probatur
ipſum communi opinione habitum fuiſſe pro Di-
gnitate, aliàs ſecus; refert, & ſequitur Pacian. *d.cap.
27.num.47.& 52.* Monet. *de Conſeruat.cap.5.num.
95.* quicquid dicat Aretin. *dict.conſ.23.num.5.verſ.
nos poſſumus.*

35 Tertiò, colligitur Plebaniam Officium appella-
ri, non Dignitatem, vt habetur *in capite quod Dei
timorem, de statu Monach.* Ioan. Andr. *in dict. capite
1.numero 3.* Pacian. *dict.cap.26.numer.9.* vbi ſubdit
procedere etiamſi Plebanus haberet curam anima-
rum, & Baptiſmum, & Chriſma, poſſétque Capel-
lanos ſui Plebanatus excommunicare, mittere edi-
ctum, & confirmare; quoniam talia non facerent
Dignitatem, cùm poſſent de conſuetudine etiam ad
Canonicum pertinere, ratione ſuæ præbendæ, & ta-
men Canonicus non dicitur eſſe in Dignitate, vt
eleganter hæc omnia tradit Federic. de Sen. *conſil.
80. Factum tale, col. fin.* Verùm quando Plebania
36 eſſet Collegiata, ipſiuſque Eccleſiæ Plebanus eſſet
caput, haberétque præeminentiam, & Iuriſdictio-
nem in Canonicos Eccleſiæ, tunc enim cenſere-
tur in Dignitate conſtitutus, vt concludunt Ge-
min. *in dict. capite 1.n.9.col 3.* & *ibidem* Franch. *nu-
mero 6. verſ. & quid de Plebanis*, Federic. de Senis *d.
conſ.num.2.col.2.* quos refert, & ſequitur Pacian. *dict.
c.27.num.62.*

37 Quartò, colligitur quod dictum eſt de Plebanis,
idem quoque dicendum de Prioribus, qui tunc de-
mùm cenſentur in Dignitate conſtituti, ſi ſunt Col-
legiati, & habent præeminentiam, vel iuriſdictio-
nem in Eccleſia, aliàs ſecus, Federic. de Senis *conſ.
132. Caſus talis eſt.* plures, quos refert Pacian. *dict.
capite 27.numer.65.* Monet. *de Conſeruat.cap.5.nu-
mero 25.& 94.* Vel habeant Conuentum, nam
Prioratus illum habens cenſetur Dignitas actu, &
habitu, Abb. *in cap. niſi eſſent, num.6.& in cap. de mul-
ta, num.23. de præb.* Rebuff. *ſuper concord.§.in Mona-
ſterijs, in verb. Prioratibus, verſ nota quod ſi.* Rota
apud Tamburin. *in fine tom.3. de iure Abbatum, de-
ciſ.10.num.1.* Et ſic ſimiliter licèt Abbatis nomen
ſonet in Dignitatem, & Abbatia dicatur Dignitas,
Felin. *in cap.2. in princ. de iudic.* Decian. *in capite de-
cernimus, num.10.& 12.* vbi Ripa *de communi, n.30.
cum ſeqq. eod.tit.* tamen hoc non procedit à ſola no-
minatione, ſed ab effectu, qui colligitur ab exerci-
tiis, Anchar. *in Clem. ſi Dignitatem, numer.1. verſ. à
nomine autem, de præbend.* Selua *de benefic. part.1. qu.
2. num.37. verſ. à nomine autem*, Rota apud Tambu-
rin. *in fine tom.3. de iure Abbatum, deciſ.5.n.4.& 5.*
vnde ſi careat cura & Conuentu, non dicitur Di-
gnitas, *deciſ.9.n.3.*

38 Quintò, colligitur Decanatum acceptum pro
ſimplici beneficio non eſſe nomen Dignitatis, niſi
habeat iuriſdictionem, aut niſi pro Dignitate ha-
beatur in Eccleſia. Ita Pacian. *d.cap.27.n.76.* Mo-
net. *de Conſeruat.cap.5.n.92.* Card. Tuſch. *tom.2. lit-
tera, D. concl. 419. num.22.* de Iure autem nullam 39
habet iuriſdictionem, cùm careat iure prælaturæ
in Capitulo, cuius ipſe eſt pars, Abb. *in cap. poſt
electionem, ſub n.9. circa fin. verſ. Item puto, de conceſſ.
præb.* dum verò locum Archipresbyteri in Eccle- 40
ſia obtinet, tanquam ſubrogatus eadem poteſt, quæ
Archipresbyter, & hac ratione dicitur Dignitas;
Rot. *deciſ.17. ſub n.1. verſ. Sed certe, de conceſſ. præb.*
Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib.15.cap.21.num.12.
& de benefic.cap.10 num.14.& in part. Iuris Canon.
lib.2.tit.9. cap.5.num.4.* Sicque eſt intelligenda
Putei *deciſ.209. num.2. lib.3.* quatenus vult Deca-
num reſpectu Capituli non regulari perſonam pri-
uatam, ſed habere Prælaturam cum iuriſdictione in
Capitul. cui præeſt. De officio, & auctoritate Decani
vide Fr. Hieronym. Roman. *de Republ. Chriſtiana,* 41
lib.3. cap.10. in princip. Flamin. Pariſ. *de reſignat.
benefic. lib.1.q.1.num.86.* Azor. *inſtitut. moral. part.2.
lib.3.cap.17.* Card. Tuſch. *tom.2. littera D. concl.60.*
Filliuc. *in quæſt. Moral. lib. tract.41.cap.1. n.29.* Rota
apud Farinac. *deciſ.335. à n.4. part.1. recent.*

Sextò, colligitur Cantoriam de iure communi
non eſſe Dignitatem, ſed Officium ſimplex, vt re- 42
ſoluunt Oldrad. *conſ.146. Factum, de conſuet. Ecclef.
col.2.* Put. *deciſ.89. lib.3. in correctis*, Pacian. *de pro-
bat. lib.2.cap.30.num.11. de offic. & auctoritat. Cantor.*
vide Gregor. *lib.5. tit.6. part.1.* Nauar. *in cap. ſi quan-
do, de reſcript. except.11.num.4* Azor. *d. lib.3.cap.22.*

Septimò, colligitur Theſaurariam non eſſe Di-
gnitatem, ſed Officium, vt per Abb. *conſ.93. in princ.* 43
lib.2. Aretin. *conſ.23. in princ.* Card. Tuſch. *tom.2. lit.
D, concluſ.419. num.21.* Monet. *de Conſeruat.cap.5.
num.95.*

Notandum eſt autem, quòd non ſolùm huiuſmo-
di, quas oſtendimus, Dignitates vocantur, verùm 44
Epiſcopalis quoque, & ſuperiores gradus ſunt Di-
gnitates; quæ quidem Epiſcopalis Dignitas in mul-
tis rebus non comprehenditur nomine Dignitatum
in genere, quia eſt culmen, & faſtigium Dignita-
tum, ſecundùm Pacian. *de probation. lib.2. capite
28.numer.1.& 2.* Alzed. *in praxi Epiſcop. part.1. ca-
pite 12. num.1.& 2.* & ideò in odioſis appellatione
Dignitatis non continetur Epiſcopatus, vt per Do-
ctores, quos plena manu retuli *in tract. de appellati-* 45
*ua verborum vtriuſque Iuris ſignification. appell. 72.
num.1.* quia addo Alzed. *dict. num.2.* De quibus, &
omnibus illud dicitur in communi infamibus por-
tæ non pateant Dignitatum, *capite pen. de regul. Iu-
ris in 6. capite inter dilectos, de exceſſ. Prælat.* & ne-
mini cauſas auctoritate litterarum Apoſtolicarum
committi, qui non ſit in Dignitate Eccleſiaſtica
conſtitutus, *capite ſtatutum, de reſcript. lib.6.* vbi di-
xi, prædictæ autem de quibus hic agimus, dicun-
tur ſpeciali nomine Dignitates, reſpectu ſcilicet in-
feriorum, & inter Capituli, & Cleri Collegas,
& fratres.

Eccleſiaſticarum autem Dignitatum huiuſmo- 46
di quædam habent curam animarum annexam,
quædam verò minimè. Ad Dignitates, quibus cu- 47
ra animarum ſubeſt, nullus eſt promouendus, qui
ſaltem xxv. ſuæ ætatis annum non attigerit, &
in Clericali Ordine verſatus doctrina ad ſuum
munus exequendum neceſſaria, ac morum inte-
gritate commendetur. Ita colligitur ex *capit. cùm
in cunctis, de elect. & cap. licèt. Canon. eod. tit. lib.6.* &
ex Concil. Trid. *ſeſſ.24. de reform. cap.12. in princip.*
& probat Ioan. Andr. Maſſobr. *in ſua praxi haben-
di concurſum, requiſ.10. dub 11. num.24.* ſecundùm
Roman. impreſſ. Nouatin. *in ſingular. Iuris Canon.*

*concl.*24.Squillante *de priuil.Cleric.cap.4.num.*72. Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſcop. part.*3.*alleg.*60.*num.*65.*& in d.cap.cum in cunctis,§ inferiora,n.*30. Et procedit hæc reſolutio, quamuis cura iuriſdictionalis ſit, vt per Nau. *conſ.*4. *num.* 2.*ſub tit.de ætat.& qualit.in vtraque edit.*Sayr. *in floribus deciſ. ſub illo tit.deciſ.*4.me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *de ætate ad omnes actus humanos requiſ.an.*25.

48 *q.*56.*num.*2. Vnde ad Dignitatem principalem in Collegiata requiri ætatem xxv. annorum incœptorum, cùm regulariter habeat Curam animarum in foro interiori, vel exteriori, reſoluit Nicol. Garc. *de benef.p.*7.*c.*4.*n.*65.

49 Intellige ſupradicta ſi principaliter cura ſubeſt, non verò ſi acceſſoriè vnita ſit Dignitati Parochialis; eam enim tunc obtinentem non debere neceſſariò attingere vigeſimum quintum annum referunt deciſum Galer. *in margarita caſuum Conſcient.verb.Parochus,* 6. & Campan. *in diuerſ. Iuris Canon.rubr.*7.*c.*6.*n.*22. Filliuc *de ſtatu cleric. tract.* 41.*c.*5.*n.*30.*&* 31.Didac.Narbona *loco infra citando,n.*12.*& an.*15.*q.*56.*n.*3.

50 Ad cæteras verò Dignitates, vel Perſonatus, quibus animarum cura nulla ſubeſt, Clericos alioquin idoneos, & 22. annis non minores eſſe aſciſcendos ſtatuit idem Conc.Trid. *d.cap.*12. *verſ. ad cæteras,* & referunt per me citati *d.alleg.*60. *n.*65. quibus addo Maſſobr.*dict.requiſ.*10.*dubit.*11.*n.*24. Nouar. *in ſingular. Canon. concl.*15. Squillante *de priuil.Cleric.cap.*4.*num.*74. Monet. *de commut. vltim.vol.cap.*10.*numer.*115.Gabr. Vaſq.*in opuſcul.de benef.cap.*3.§.2.*num.*15. noniſſimè Didac.Narbona *in tract.ad omnes humanos actus requiſ.ann.* 22.*q.*3. *num.*8 Qui quidem 22.anni ad Dignitates requiſiti debent eſſe completi, vt reſoluunt Nauar. *conſ.* 4.*de ætat. & qualit. in vtraque edit.* Sayr. *in floribus deciſ.ſub illo tit.deciſ.*4.Mandoſ.*in tract.de ætat.minor.cap.*5.*num.*10.Leſſ.*de Iuſtit.lib.*2.*cap.*34.*n.*108. vbi dicit illam formulam, *vt non ſit minor viginti duobus annis,* inſinuare annos 22.debere eſſe completos, Stephan.Gratian. *diſcept. forenſ.c.*591.*n.*9. Nicol.Garc.*de benef.part.*7. *cap.*4.*n.*70. Armendar. *in addit.ad Recop.legum Nauarræ,lib.*1. *tit.*18. *l.*7. *de Epiſcop.num.*2.Maſſobr.*d.requiſ.*10.*dub.*13.Nouar.*d.concl.*15.*num.*2.Didac.Narbona *d.q.*3.*num.*9. Squillante *d.cap.*4.*num.*75. Ego ipſe *d. allegat.*60. *num.*66.

Contra Sà *verb.beneficium,nu.*31.Zerol.*in praxi Epiſcoporum,part.*1.*verb. beneficium,*§1 *verſ.ad dignitates.*Henriq.*in ſum.l.*14.*c.*8.§.10.*in fine,* Azor. *inſtit.moral.p.*2. *lib.*6.*c.*5.*q.*3. *in fine,* exiſtimantes dictos 22.annos ſufficere incœptos, & non requiri completos.

51 Supradicta abſque dubio procedunt in Dignitatibus Eccleſiarum Cathedralium, quoad alias verò in inferioribus Eccleſiis exiſtentes, requiſita ætatis remanere in diſpoſitione Iuris communis reſoluunt, deciſumque referunt Gonzal. *ad reg.*8. *Cancel.gloſſ.*9.*numer.*92.Piaſec.*in praxi. Epiſc.p.*1. *cap.*5.*num.*21,*pag.*330.Aloyſ.Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.*735.*in* 2.*edit.*aliàs *reſol.*512. *nu.*3. *in fine,in* 2.*edit.& in praxi aurea reſol.*259.*num.*2. Squillante *dict.c.*4.*num.*76.Nouar.*dict.concluſ.*25. *num.* 2.Didac.de Narbona *dict.q.*3.*n.*11.Fr.Emman. *quæſt.Regul.tom.*1.*qu.*11.*art.*2.*& in addit.ad Bullam Compoſitionis, num.*4. vbi refert Chriſtophorum Vellam Archiepiſcopum Burgenſem contuliſſe Dignitatem Scholaſtriæ Collegiatæ Eccleſiæ de Aguilar del Campo cuidam ſcholari, qui non habebat maiorem ætatem 17. annorum; & cùm litigaretur ſuper hoc fuiſſe iudicatum collationem eſſe Canonicam, & iuridicam; refero Ego ipſe *d. alleg.*60.*nu.*67.

Contra Nicol.Garc.*d. part.*7. *cap.*4.*num.*59.*& 62.cum ſeqq.*& Armendar.*d.l.*7.*de Epiſcop. num.*2. exiſtimantes, deciſumque referentes prædictos 22. annos, qui requiruntur ad Dignitates in Cathedralibus, requiri etiam in Collegiatis.

Quamuis olim attenta diſpoſitione text.*in cap.* 52
*vnic.de ætat.& qualit.l.*6.poſſet Epiſcopus diſpenſare, vt qui 22. annum compleuerit, ſi aliud non obſtet Canonicum, poſſit obtinere Dignitates, & Perſonatus, quibus cura non imminet animarum; tamen cùm ætas illa 22. annorum ſit determinata à Concil.Trid.*d.cap.*12. ſuper illa iam non potuerunt Epiſcopi diſpenſare, iuxta ea, quæ in ſimili tradunt Azor.*inſtit.moral.p.*2.*l.*6. *cap.*5.*q.*9.Nicol. Garc.*d.part.*7.*c.*4.*n.*71. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc.Neapol.dec.*509.*nu.*9.*p.*4. Sigiſm.à Bononia *de elect.dub.*62.*n.*6.Didac.Narbon.*d.q.*3.*nu.*22.*prope fin.*

Nullus prætereà eſt ad Dignitatem Eccleſiaſti- 53
cam recipiendus, niſi qui eo Ordine ſacro, quem Dignitas illa requirit, aut ſit initiatus, aut in tali ætate, vt infra tempus à Iure ſtatutum valeat initiari, Concil.Trid.*ſeſſ.*22.*de reform. cap.*4. *verſ. nec alij,*Seraph.*deciſ.*318.*n.*5.Monet.*de diſtrib.quotid. p.*2.*q.*9.*à num.*9.Debent namque in omnibus Cathedralibus Eccleſiis Dignitates, aut Præbendæ annexum habere Ordinem Presbyterij, Diaconatus, & Subdiaconatus, vt præfatum Concil. Trid. ſtatuit *in d. cap.*12. & de hoc latè diximus *in tract. de Canonicis, c.*26.*per tot.*

Prouiſi autem de Dignitatibus, & Canonica-
tibus in Eccleſiis Cathedralibus tenentur à die 54
adeptæ poſſeſſionis, ſaltem intra duos menſes in manibus ipſius Epiſcopi, vel eius generalis Vicarij Orthodoxæ ſuæ Fidei publicam facere profeſſionem, & in Romanæ Eccleſiæ obedientia ſe permanſuros ſpondere, ac iurare debent, atque id etiam in Capitulo facere præcipiuntur, ſicut ſtatuit idem Concil. *in ſæpè citato cap.*12. de quo citati per Viuian. *in praxi Iuriſpat.l.*15.*c.*3.*ex n.*23. *in vlt.impreſſ.*Squillante *de oblig.Cleric.p.*1.*à n.*86. Forma verò dictæ profeſſionis faciendæ ordinauit Pius IV.in eius Conſtit.quæ incipit *iniunctum,ſub Dat.Idibus Nouembris* 1564. quam referunt Archiepiſc.Bononienſ.*p.*2.*in princ.* Quarant.*in ſum. Bullarij,verb. Fidei profeſſio,* Piaſec.*in praxi Epiſc. p.*2.*c.*5.*n.*26.*pag.*540.

Satisfieri autem poteſt ſupradictæ conciliari 55
diſpoſitioni faciendo huiuſmodi profeſſionem coram Vicario, etiam Epiſcopo non impedito, vt optimè reſoluunt Nicol.Garc. *d.p.*3.*c.*3.*n.*33. Filliuc. *tom.*3.*tract.*41.*c.*6.*n.*8.Squillant.*d.par.*1.*n.*92.Ego ipſe *d. par.*3. *alleg.*60. *n.*16. aduertentes verba illa Concilij, *in manibus ipſius Epiſcopi, vel eo impedito* &c. ſolùm poni ad admonitionem, & denotandum conuenientius eſſe eam facere coram ipſo Epiſcopo, ceſſante impedimento.

Et non ſolùm per ſe, ſed etiam per procurato- 56
rem cum ſpeciali mandato conſtitutum poteſt fieri profeſſio Fidei, vt reſoluunt Nauar. *conſ.* 4. *ſub num.*2.*de ſumm.Trinit.in antiq.* aliàs *conſ.*11.*de Iureiurand.in nouis,* Petr. de Ledeſma *in ſum. par.*2. *tract.*1.*cap.*4.*poſt* 10.*concl.diff.*6. Azor. *inſtit. moral.p.*2.*lib.*7.*cap.*2.*q.*6. Zerol.*in praxi Epiſcop. p.*2. *verb.Fidei profeſſio,* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*1.*lib.*2.*cap.*5.*num.*7.Campan. *in diuerſor. Iuris Canon.rubr.*8.*cap.*3.*num.*19. Ricciul. *de Iure perſo-*

narum

narum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. l.1.cap.13. à num.21. Viuian. *d.lib.15.cap.3.num.27.* Nouar. *in ſingularib. Canon. ſingul.114. num.8. in fine,* Caſtro Palao *de Fide tract.4.diſp.1.puncto 19.num.10.* nouiſſimè Nouar. *in ſum. Bullarum tit. de Fidei profeſſione, num.8.* latè, & eleganter Maſſobr. *in tract. de Synodo Diœceſana, cap.4.dub.40.per tot.* ſecundùm Roman. impreſſ. vbi diſertiſſimis fundamentis hanc ſententiam enixè pro me defendit, Tamburin. *de Iure Abbatum, tom.1.diſp.8.quæſt.3.num.11.* Lauor. *var. lucubrat. tom.1.tit.4.cap.22.numer.2.* Fetentil. *in annot. ad deciſ.522.* Baratti *num.16.* Ego ipſe *dicta alleg.61.num.19.* Rota *in Varmien. Canonicatus 13. Ianij 1608. coram Illuſtriſſimo D. Card. Sacrato,* vbi etiam fuit dictum ſpeciale mandatum ad hoc cenſeri datum non ſolùm quando datur expreſſum ad faciendam Fidei profeſſionem, ſed etiam ex mandato ad capiendam profeſſionem Dignitatis, vel Canonicatus. Ratio eſt, quia neque Concil. Trident. Conſtit. Pij IV. vtuntur verbis ſignificantibus perſonalitatem, & propterea ſuccedit reg. *Quicumque poteſt aliquid facere per ſemetipſum, poteſt illud facere per procuratorem, l.1 ff. de procurat. cap. qui per alium, & cap. poteſt quis, de reg. iur. in 6.* tum. quia id expreſsè colligi videtur *in cap. optatum, in fine, 100. diſt.* in illis verbis, *nec aliquem, qui hanc iuriurando firmaret, miſeris,* vbi Præpoſ. hoc expreſsè notat.

Contra addit. *ad conſ.11. Nauar.* Gonzal. *ad reg.8. Cancel. §.7 proœm. n.169. verſ. ſimiliter,* Vgol. *de poteſt. Epiſcop. cap.52 §.16. num.1.* Nicol. Garc. *de benef. p.3. c.3. num.15.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.166. n.18.* Squillante *de obligation. Cler. part.1. n.91.* Trullench *in præcepta Decalogi, lib.1. cap.2. dub.8. num.6.* Fr. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.50. num.3.* parum modeſtè, & religioſè de me loquentem; exiſtimantes, abſque bono fundamento, hanc Fidei profeſſionem debere fieri per ſemetipſum, adeò vt non ſufficiat fieri per procuratorem; quorum fundamentis ſingillatim reſpondet latiſſimè Maſſobr. *d. dub.40.* lege apud illum, & non te pœnitebit.

57 Amplia primò, Dignitates, & Canonicos vt ſupra, Fidei profeſſionem emittere teneri, ſiue ſint ſæculares, ſiue Regulares, Nicol. Garc. *d.p.3. cap.3. num.16.* Ricciul. *d.l.1. cap.13.* Ego ipſe *dict. alleg.61. num.6.*

58 Secundò, amplia, ſiue ſint ſubiectæ, ſiue exemptæ. Nau. *conſ.1. de ſum. Trinit. in antiq. aliàs conſ.9. de iureiur. in nouis.* Sayr. *in floreb. deciſ. ſub illo tit. de ſum. Trinit. deciſ.1. in fine,* Petr. de Ledeſma *d. par.2. tract.1. cap.4. diffic.9.* Nicol. Garc. *dict. cap.3. nu.21.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.579. ampliat.1.* Vgolin. *d. §.16. num.1.* Sanch. *d. cap.5. num.2.* Ricciol. *dict. lib.1. cap.13. num.14.* Ego ipſe *d. alleg. 61. num.5.*

59 Tertiò, amplia in eo, qui ſemel emiſit Fidei profeſſionem, in adeptione alterius ſimilis Dignitatis, vel Canonicatus, vt per Vgolin. *dict. §.16. in princ.* Azor. *d. part.2. lib.7. cap.2. q.8.* Nicol. Garc. *d. cap.3. num.17.* Squillante *d. part.1. num.90.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rubr.8. cap.3. numer.20.* Ricciul. *dict. cap.13. num.19.* Sigiſmund. à Bonon. *d. dub.50. num.4.* Tamburin. *d. quæſt.3. num.8.* refero Ego ipſe *d. alleg.61. n.8.* contra Sanch. *d. lib.2. c.5. num.6.*

60 Quartò, Amplia etiam in prouiſo, Sede Epiſcopali vacante, Nicol. Garc. *d. cap.3. n.24.* Squillante *d.p.1. num.94.* Ricciul *d. cap.13. n.15.* Ego ipſe *d. alleg.61. n.17. & 18.* qui etiam reſoluunt non ſufficere facere huiuſmodi profeſſionem coram Capitulo, ſed coram eius Vicario.

Quintò, amplia, ſiue ſit prouiſus per obitum, ſi- 61
ne per reſignationem. Flamin. Pariſ. *de reſignat. l.3. q.9. in princ.* Ricciul. *d.c.13. n.17.*

Sextò amplia, vt prouiſi teneantur vltrò ſe of- 62
ferre, adeò vt non requiratur de neceſſitate monitio ad faciendam profeſſionem, Nicol. Garc. *d.c.3. n.19. & 20.* Ricciol. *d. cap.13. n.18.* Trullench. *d.l.1. c.1. dub.8. n.1. in fine.*

Limita primò, in Coadiutoribus Dignitatum, 63
ſeu Canonicorum durante coadiutoria, Nic. Garc. *de benef. part.4. cap.5. numer.76.* Ego ipſe *d. alleg. 61. num.13.* Trullench *d. lib.1. cap.1. dub.8. num.1. in fine.*

Limita ſecundò, in Portionariis, & aliis proui- 64
ſis de Capellanus in Eccleſia Cathedrali, Nicol. Garc. *d.p.3. cap.8. num.13.* Sanch. *d. cap.5. ſub num.1.* Ricciul. *dict. cap.13. num.57.* Trullench. *dict. dub.8. num.2.*

Limita tertiò, in Dignitatibus, & Canonicati- 65
bus Eccleſiarum Collegiatarum; cùm Concilium tantùm loquatur de prouiſis de Canonicatibus, & Dignitatibus in Eccleſiis Cathedralibus vt reſoluunt Nicol. Garc. *d. cap.3. num.13.* Ricciul. *d. cap.13. num.56.* Squillante *d. part.1. num.89.* Ego ipſe *dict. alleg.61. n.15.*

Contra Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. bene-* 66
ficium, §.5. diſt.4. & Vgolin. *d. §.16. numer.3.* exiſtimantes Dignitates Eccleſiarum Collegiatarum teneri Fidei profeſſionem emittere.

Hæc Fidei profeſſio fieri debet intra duos menſes ad minus à die captæ poſſeſſionis Dignitatis, vel Canonicatus in Cathedrali Eccleſia, vt ſtatuit Concil. Trid. *d. cap.12. verſ. Prouiſi etiam;* cuius meminit Tamburin. *dict. quæſt.3. num.9.* Si verò intra præfatum tempus non fiat, non ob id facere debens ſolutus remanet ab obligatione illam in poſterum emittendi, ſed nihilominus ſemper ad eam faciendam tenetur, quia terminus duorum menſium à Concilio aſſignatus non eſt præfixus ad remittendam ac terminandam obligationem, ſed ad differendam pœnam. Ita Fr. Emman. *in ſum. tom.1. cap.119. num.7.* Petr. de Ledeſma *d. cap.4. poſt 10. concl. differ.5.* Azor. *d. part.2. lib.7. cap.2. q.5.* Nicol. Garc. *d.p.3. cap.3. num.29.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. dec.220. num.4. part.1.* Ant. Ricciul. *d. cap.13. num.37.* Tamburin. *d. quæſt.3. num.9.* Ego ipſe *d. alleg.61. num.12.* Squillante *d. p.1. num.96.* Trullench. *d. dub.8. n.5.*

Qui quidem terminus duorum menſium datus 67
ad faciendam profeſſionem, non currit prouiſo, qui non accepit poſſeſſionem, quamuis per eum ſtet, quominus illam accipiat, vt tenet Nicol. Garc. *dict. cap.3. num.32.* quem refero Ego ipſe *d. alleg.61. num.25* Addo Trullench. *d. dub.8. nu.5. ante med.* Ant. Ricciul. *d. cap.13. num.50.* vbi *num.62.* dicit, quòd ad effectum, vt incipiant currere prædicti duo menſes non ſufficit fuiſſe adeptam poſſeſſionem, ſed requiritur poſſeſſio pacifica, & *numer.63* ſubdit poſſeſſionem dici pacificam ad iſtum effectum, ſi ſit pacifica reſpectu Curiæ in cuius exercitio non fuerit ſtatim turbatus de iure, vel de facto, ſed in eo ſteterit ſine turbatione per vnum, vel duos menſes ſine moleſtia, quamuis illa pacifica poſſeſſio deinde non duret continuè, nec ſit pacifica reſpectu omnium fructuum, ſeu maioris partis ipſorum.

Tenetur autem probare prouiſus ſe feciſſe Fi- 68
dei profeſſionem, quando Ordinarius ſuper illa inquirit

inquirit ex officio, vt aiunt Nicol. Garc. *dict. part.* 3. *cap.* 3. *num.* 48. *cum ſeqq.* Ricciul. *dict. cap.* 13. *num.* 40. Trullench. *dict. dub.* 8. *num.* 14. *in princ.* Quam Fidei

69 profeſſionem emiſſam credi ſi pars dicat illam feciſſe, dummodò collatio beneficij ſit decennalis, reſoluunt Campan *d. cap.* 3. *à num.* 24. Aloyſ. Ricc. *in prax. for. Eccl. dec.* 681. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.* 580. *in* 2. *edit.* Trullench. *d. num.* 14. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 21.

70 Omittens Fidei profeſſionem peccat mortaliter, quia Concil. Trid. *dict. cap.* 12. vtitur grauibus verbis, & infert grauem pœnam, vt tenent Petr. de Ledeſma *d. tract.* 1. *cap.* 4. *concluſ.* 16. Fr. Emman. *d. cap.* 119. *num.* 7. Squill. *d. p.* 1. *num.* 95. Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *num.* 63. *in fin.* Sanch. *d. lib.* 2. *cap.* 5. *ante n.* 2. Ricc. licèt dubius *d. lib.* 1. *cap.* 16. *num.* 1. Trullench *d. dub.* 8. *num.* 12. *in princip.* Verùm ſi per ignorantiam, incogitantiam, ſeu inaduertentiam illam non fecerit, mortaliter peccare non videtur, cùm bona fide legem humanam tranſgrediens mortale peccatum non committat; ſicut reſoluunt Nauar. *conſ.* 2. *de ſumm. Trinit. in antiq.* aliàs *conſ.* 12. *de iureiur. in nouis*, Sayr. *in florib. deciſ. ſub illo tit. de ſumm. Trinit. deciſ.* 3. Azor. *dict. cap.* 2. *qu.* 2. Flamin. *d. lib.* 10. *quæſt.* 9. *cum ſeqq.* Sanch. *d. lib.* 5. *capit.* 13. *num.* 5. Proſper. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. verb. beneficiorum. poſſeſſio, lit. B. verſ. inter alia*, Molin. *de iuſtit. tr.* 2. *diſput.* 71. *num.* 8. Squillante *d. p.* 1. *num.* 100. Anton. Ricciul. latè diſtinguens *dict. lib.* 1. *cap.* 13. *num.* 44. Villalob. *in ſum. tom.* 2. *tract.* 1. *diffic.* 6. *num.* 8. Trullench *d. dub.* 8. *num.* 11. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *n.* 29.

71 Vltra peccatum, quod contrahit Fidei profeſſionem intra ſpatium duorum menſium à die captæ poſſeſſionis non emittens, incurrit quoque fructuum amiſſionem, vt idem Concil. Trident. *dict. cap.* 12. ſtatuit; quod quidem intelligitur de decurſis poſt lapſum duorum menſium, non verò de decurſis in ipſis duobus menſibus, vt cum Nicol. Garc. *dict. part.* 3. *cap.* 3. *num.* 39. reſoluo Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 23. & profeſſio exinde facta non proficit ad recuperandum fructus amiſſos poſt dictos duos menſes, ſed tantùm ad quærendum futuros, ſecundùm Nauar. *dict. conſ.* 4. aliàs 11. *numer.* 3. Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. libr.* 10. *quæſt.* 9. *num.* 12. *& ſeq.* Nicol. Garc. *dict. capit.* 3. *numer.* 30. Ricciul. *dict. cap.* 13. *numer.* 39. Squillante *dict. part.* 1. *num.* 97. Ego ipſe *dict. alleg.* 61. *numer.* 23. Trullench *dict. dub.* 8. *num.* 7. Nouar. *dict. tit. de Fidei profeſſione, num.* 9. Rot. *in Oueten. Mercedis* 12. *Decembris* 1605. *coram Reuerendiſſimo Domino meo Coccino Rotæ Decano*, impreſſa poſt tract. Alexandri Monetæ *de diſtrib. quot.*

72 Non tenetur tamen in conſcientia fructus ſic amiſſos reſtituere, donec condemnetur, ſeu ſequatur ſententia declaratoria, ex Nauar. *conſ.* 3. *num.* 1. *de ſum. Trinit. in antiq.* aliàs *conſ.* 12. *n.* 1. *de iureiur. in nouis*, Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 72 *art.* 3.

73 Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 28. Sanch. *dict. cap.* 5. *num.* 10. Caſtr. Palao *dict. tract.* 4. *de Fide, diſput.* 1. *puncto* 19. *num.* 16. Trullench *dict. lib.* 1. *cap.* 1. *dub.* 8. *nu.* 8. aſſerentes Decretum Concilij *in dict. cap.* 11. eſſe pœnale, ac proinde etiamſi pœnam ipſo iure irroget, non obligare in foro conſcientiæ.

Contra Azor. *dict. cap.* 2. *q.* 1. *in fine*, Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *num.* 35. Squillante *d. part.* 1. *num.* 98. Petr. de Ledeſma *dict. tract.* 1. *capit.* 4. *concluſ.* 10. *diffic.* 1. Vgolin. *d.* §. 16. *num.* 4. Ricciul. *dict. cap.* 13. *num.* 43. exiſtimantes intra dictos duos menſes Fidei profeſſionem non emittentes ita fructus ſuos non facere, vt in conſcientia teneantur illos reſtituere, etiam non interueniente aliqua ſcientia.

Hæc ſuperius reſoluta rectè procedunt in fructibus, non autem in diſtributionibus quotidianis, quæ ob omiſſionem profeſſionis Fidei minimè amittuntur, cùm dentur ratione miniſterij, & ſeruitij perſonalis, ſicut tradunt, deciſumque referunt Azor. *dict. cap.* 1. *q.* 3. Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancell.* §. 2. *proœm. num.* 17. *in* 1. *edit.* aliàs §. 6. *proœm. n.* 170. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 5. *collect.* 1461. *verſ. infertur ſextò*, Galet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. profiteri* 2. Monet. *de diſtribut. quotid. part.* 1. *q.* 6. *&* 7. Vgolin. *dict.* §. 16. *num.* 5. *verſ. ſecundò*, Proſper. de Auguſtino *citato loco*, Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 166. *n.* 22. Nicol. Garc. *dict. cap.* 3. *num.* 60. Campan. *dict. cap.* 3. *num.* 18. Ricciul. *d. capit.* 13. *num.* 51. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 112. *part.* 4. Squillante *d. part.* 1. *n.* 99. Trullench. *d. lib.* 1. *cap.* 1. *dub.* 8. *num.* 9. Nou. *dict. tit. de Fidei profeſſione, num.* 11. Nouar. *in ſingul. Canon. concl.* 115. *num.* 3. vbi *num.* 5. quod nec amittuntur anniuerſaria defunctorum, Ego ipſe *dict. alleg.* 61. *numer.* 30. Rot. *in Varmien. Canonicatus* 28. *Aprilis*, 13. *Iunij*, *&* 4. *Februarij* 1611. *coram bon. mem. Card. Serafino*, & aduertit Ricciul. *dict. cap.* 12. *num.* 55. quòd quando beneficium, ſeu Canonicatus, aut Dignitas non haberet aliquos fructus, ſed emolumenta omnia conſiſterent in diſtributionibus quotidianis, tunc, vt pœna adiecta per Conc. *d. cap.* 12. poſſit in aliquo verificari, debet intelligi de diſtributionibus. 74

Cui autem ſint aſſignandi, & applicandi fructus amiſſi ob non factam Fidei profeſſionem, cùm id Concilium non determinet, dubitari ſolet; ſed eos eſſe impendendos, vel in vſus pauperum, vel in fabricam Eccleſiæ, ſicut fructus eorum, qui non reſident, per *cap.* 1. *verſ. ſi quis autem, ſeſſ.* 23. *de reformat.* aſſerunt Azor. *dict. cap.* 1. *quæſt.* 3. Vgolin. *dict.* §. 16. *numer.* 4. *in fine*, Sanch. *dict. capit.* 5. *numer.* 10. *ad fin.* Nouar. *dict. concl.* 115. *numer.* 9. & loquendo de Parochis, firmant Tuſch. *de viſit.* 1. *libr.* 2. *cap.* 13. *num.* 4. Læl. Zech. *de benefic. & penſionib. cap. num.* 4. *verſ. quòd ſi Parochiales*, Flamin. Pariſ. *d. l.* 10. *quæſt.* 9. *num.* 121. *& ſeq.* Nicol. Garc. *p.* 5. *d. c.* 3. *n.* 56. vbi *num.* 30. ſubdit, quòd in Dignitatibus habentibus fructus diſtinctos, & ſeparatos à menſa Capitulari, videtur amiſſos, ob non factam Fidei profeſſionem eſſe reſtituendos, & applicandos fabricæ Eccleſiæ, quatenus indigeat, aliàs alteri pio loco, arbitrio Ordinarij, per *cap.* 3. *ſeſſ.* 22. *de reform.* refero Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 31. latè Trullench *d. dub.* 8. *n.* 13. 75

Ordinarius non poteſt condonare huiuſmodi fructus amiſſos ob non factam fidei profeſſionem, quia ille minimè poteſt remittere pœnam inflictam à Concilio, niſi in caſibus ibi expreſsè permiſſis, ſicut reſoluunt Nauar. *conſ.* 3. *numer.* 1. *de Cleric. non reſid.* Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *num.* 53. Ego ipſe *d. alleg.* 61. *num.* 32. Trullench. *d. dub.* 8. *numer.* 15. Neque ante Fidei factam profeſſionem prouiſus poteſt haberi pro præſente à Capitulo, ſecundùm Nicol. Garc. *d. cap.* 3. *num.* 50. Rot. *in d. Oueten. Mercedis*, Ricciul. *d. lib.* 1. *cap.* 16. *n.* 8. vbi *num.* 9. declarat, niſi fortè hoc factum fuiſſet ex indulto Apoſtolico, non ſolùm explicitè concedendo, vt poſſit percipere fructus ante factam Fidei profeſſionem, ſed etiam implicitè, nempè ſi paulò poſt prouiſionem concedatur ſibi indultum de percipiendis fructibus in abſentia. 76

Quoad illos fructus, vt ſuprà amiſſos retinen- 77

dos

dos oon poteſt Fidei profeſſionem omittens, reg.
de annali ſe tueri, oec longiſſima poſſeſſio ei pro-
deſt, quoad dictos fructus percipiendos quaodiu
profeſſionem non emiſerit, ſicot reſoluuat Fla-
min.Pariſ.*d.lib.*8.*quæſt.*9.*nu.*122. Nicol.Garc.*dict.*
*cap.*3.*num.*34.Fr.Emman.*in ſum.tom.*1. *c.*119.*nu.*7.
Proſp.de Auguſtio.*vbi ſuprà, lit. B. in fine*, Aloyſ.
Ricc.*in deciſ.Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 220.
*num.*11.*p.*1.Anton.Ricciul. *d.cap.*16. *num.*13. Ego
ipſe *d.alleg.*61.*num.*26.

78 Circa titulum, & proprietatem profeſſionis
Fidei, omiſſio noo excludit prouiſos, nec tollit
omnino profeſſionem, ſed impedit illius effectom
quoad fructuum perceptionem. Ita Nauar. *conſ.*5.
*in antiq.*aliàs 3.*in nouis,de verb.ſignificat. & conſ.*7.
& 8.*de iureiur.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic.*
*lib.*8.*q.*9.*n.*122.Sayr. *in florib.deciſ.ſub tit.de verb.*
*ſignif.dec.*6.Sanch.*d.lib.*2.*cap.*3.*num.*10.Azor.*dict.*
*cap.*2.*q.*3.Vgolin.*d.§.*16.*num.*4. Campan.*d.rubr.*8.
*cap.*3.*num.*17.Ricciul.*d.lib.*1.*cap.*16.*n.*10.Ferentil.
*in annot.ad deciſ.*522.*Buratti num.*17.Nouar.*d.tit.*
*de Fidei profeſſione,num.*9.*verſ.vnde,*Ego ipſe *dict.*
*alleg.*61. *num.*26. Rot. *in Varmien. Canonicatus* 28.
Aprilis,& 13.*Iuny* 1608.*&* 4.*Februarij* 1611. *co-*
79 *ram bon.mem.Card. Sacrato,* vbi etiam fuit reſolu-
tum poſſeſſionem adeptam per prouiſum, qui te-
nebatur facere Fidei profeſſionem eſſe manuteni-
bilem. etiam poſt tempus præfixum ad faciendam
profeſſionem; *& in Triburtina Parochialis* 27. *Iu-*
ny 1619. *coram R. P. D. Pirouano*, vbi quòd ita
cenſuit Sacra Congregatio eiuſdem Concilij In-
terpres in illa cauſa; & ideò tales poſſeſſores iuua-
ti reg.de triennali ad effectuin ne poſſint moleſta-
ri ſuper titulum, tenant Flamin. Pariſ. *d. lib.*10.
*quæſt.vlt.num.*4.*& ſeq.* & Sanch.*d.cap.*5.*num.*9. ac
Ricciul.*d.c.*16.*n.*52.

80 Ordo autem & gradus inter omoes Eccleſiaſti-
cas Dignitates, & Perſonatus, ſiue Officia in
ſedeodo, & aliis Eccleſiaſticis actibus exercendis,
dupliciter conſideratur, videlicet circa titulum
Dignitatis, & circa Ordinem ſacrum; quod nam-
que ad titulum attinet, de iure quidem commu-
ni Archidiaconus Archipresbyte o; Archipres-
byter verò aliis inferioribos antefertur, vt in ſe-
quentibus Capitulis oſtendemus; ſecundùm ſta-
tuta verò, vel conſuetudines Eccleſiarum ordo
iſte præuertitur, & alibi Archipresbyter, alibi
verò Præpoſitus, aut alia Dignitas antefertur;
qoæ quidem conſuetudines iuxta diuerſas Eccle-
ſiarum rationes admittuntur, vnde conſuetudi-
nem plurimùm operari ad dignoſcendum, quæ-
nam ſit prima Dignitas in aliqua Eccleſia, ac pro-
inde attendi potius ſolitum ipſius Eccleſiæ, quàm
ius commune, reſoluunt Grammat. *deciſ.*64. *num.*
17. *&* 18. Mantic. *deciſ.*175. *numer.*5.quos refert
Ferentil. *in annotat. ad deciſ.* 473. *Buratti litte-*
ra A.

81 Ad primam digoitatem Epiſcopo abſente per-
tinent functiones Epiſcopales, vt cenſuit ſacra
Rituum Congregatio *in Aretina a* 3.*Ianuar.*1610.
*& in Hersonen.*1.*Marty* 1614. *& in Hydruntina*
5. *Martij* 1614. noo autem ad Hebdomadarium,
vt per eandem Coogregationem *in Piſarien.*21.
Martij 1609.

82 Habet etiam prima Dignitas mooos ordinandi
proceſſiones intra, & extra Ciuitatem, abſente
Epiſcopo, ex eadem ſacra Congregatione *in vna*
Tarentina 10.*Ianuarij* 1597. præſente autem Vi-
83 cario ad ipſum ſpectabit, ſacra Congregatio Ri-
tuum *in Vigilien.*28.*Septembris* 1630. *& in Biſun-*
tina 3.*April.*1632.& tetigi *de officio Epiſcopi, par.*
3.*alleg.*78.*nu.*5. Semper enim Dignitas prima eſt,
& vocatur prima Dignitas, licèt Vicarius generalis
ſedeat in ſuo loco, vt *in Placentina* 19. *Maij* 1607. 84
in 4.*dub.* At Dignitas prima in Collegiata, quæ
caput eſt Capituli, & cui ſolent à Sede Apoſtolica
cauſæ committi, præcedit Canonicis Cathedralis,
non collegialiter, ſed vti ſingulis incedentibus, vt 85
*in Viterbien.*20. *Decembris* 1601. omnibus tamen
aliis Dignitatibus, & Canonicis Eccleſiarum Col-
legiatarum præcedunt Dignitates Eccleſiæ Cathe-
dralis in omnibus locis præterquam in ipſis Eccle-
ſiis Collegiatis, vt *in Caputaquen.* 30. *Septembris*
1614.

Quod verò ad ſacrum Ordinem pertinet, Iure 86
expreſſum reperitur *in cap. fin.* vbi gloſſ.17. *dict. &*
*in cap.fin.*73.*dist.& in cap.*1. vbi gloſſ. *de maior.&*
obed. vt inter eiuſdem gradus perſonas, qui maio-
res ſunt Ordine, & in eo Ordine antiquiores, aliis
in ſedendo, & incedendo, ac in aliis Eccleſiaſti-
cis actibus exercendis meritò præferantur, quam-
uis ad gradum vel Dignitatem fuerit aliquis po-
ſterior admiſſus, vt dicitur *in cap.ſtatuimus, de ma-*
iorit. & obed. & quamuis hodie pleriſque io locis
contraria conſuetudo ſeruetur, non videtur admit-
tenda, cùm rationabilis non videatur, vt antiqui-
tas Dignitates ſacri Ordıoıs excellentiæ deroget,
cap.peruenit,il 1.*in fine,*93.*diſt.d.cap. ſtatuimus, de*
maior.& obed.

Ex his ſacra Rituum Congreg. ducta ſæpe ſæ- 87
pios cenſuit Canonicos, qui in Ordine Presbyte-
rali conſtituti Canonicatum Presbyteralem obti-
nuerint, in Choro, Capitulo, ſeſſionibus, & pro-
ceſſionibus præcedere debere Canonicis io Dia-
conatu, & Subdiaconatu conſtitutis, Canonica-
tus, Diaconales, aut Subdiaconales obtinenti-
bus, etiam poſtquam fuerint in Eccleſia admiſſi,
& recepti, non obſtante conſuetudine Eccleſiæ,
quæ tanquam abuſiua, & improbata noo debet ad-
mitti; ita *in Saonen.*11. *Aprilis, &* 11. *Octobris*
1601. *& in Neapolitana* 23. *Martij* 1602. *& in*
*Tropien.*17.*Iunij* 1607. reſoluit Stephan.Gratian.
*March. deciſ.*36.*num.*7. vbi ex hoc infert Cano-
nico prouiſo de Canonicatu Presbyterali in Ec-
cleſia, vbi Præbendæ ſunt diſtinctæ, deberi lo-
cum inter alios Presbyteros ſupra omnes Diaco-
nos, & Subdiaconos, licèt prius io Eccleſia rece-
ptos.

Conſuetudo autem Eccleſiæ vt quis obtineat 88
locum ſecundùm tempus admiſſionis, licèt Præ-
beodæ ſint diſtinctæ in Presbyterales, Diacona-
les, & Subdiaconales, quando omnes ſunt actu
Presbyteri, & ſeruiunt in celebrandis Miſſis, ſer- 89
uanda eſt, vt cenſuit eadem ſacra Rituum Con-
gregat. *in Saonen.* 10.*Ianuarij* 1604. quia circa vo-
cem, & locum in Capitulo inter Dignitates, &
Canonicos Præbendatos, & noo Præbendatos, ſer-
uanda eſt Eccleſiæ conſuetudo, eadem ſacra Con-
gregat. *in Egitanen.*23.*Maij* 1603.

Cæteris verò paribus in Ordine ille erit præfe- 90
rendus, qui prior per ſe cœperit Eccleſiæ deſerui-
re, & perſonaliter reſidere, gloſſ. *in dict.capit.fin.*17.
diſt. vel ſecundùm ordinem receptionis in Cano-
oicis, quorum Præbendæ non ſunt diſtinctæ, &
omnes requiruot Ordinem Presbyteralem, vt ceo-
ſuit ead. S. Rituum Cong. *in Albanen.* 5. *Mar-* 91
tij 1602. *& in Orton.*19.*Iunij* 1604. *& in Tropien.*
10. *Decembris* 1619. tunc enim qui præueoit in
antiquiori receptiooe, debet aliis præcedere in
ſtallo, voce, optione, & aliis prærogatiuis, & præ-
emioentiis,

eminentiis, quamuis alij poſteriores in poſſeſſione, ſint priores in receptione, Boër. de auctor. magni Conſilij, num. 80. Rot. deciſ. 2. num. 1. de conſuet. in nouis, & deciſ. 867. num. 2. in 1. collect. nouiſſ. Farin. aliàs p. 4. diuerſ. Gonz. ad reg. 8. Cancell. §. 3. proœm. num. 23. Stephan. Gratian. dict. Marchia deciſ. 16. in addit. Aloyſ. Ric. in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut. 555. in 2. edit. Seraph. deciſ. 437. num. 3. Præeminentiæ enim debentur antiquiori de Collegio, l. 1. & 2. C. de praefectis praetor. lib. 12. l. 1. C. de praeſ. ſacri Cubic. eod. l.

92 Sed ſi contingat nouam Dignitatem in Eccleſia inſtitui (quod à ſolo fit Romano Pont. vt ſupra reſoluimus hoc cap. num. 4.) eum locum habebit quem ſimilis Dignitas in aliis vicinis ciuitatibus obtinet: quod ſi exemplum aliarum non adſit, eum ſibi locum accipiet, quem ſine præiudicio alterius, vel conſuetudinis Eccleſiæ poterit obtinere, vt Innocentius III. reſpondit in c. cùm olim, de conſuetud.

93 Vices Canonicorum, & aliorum inferiorum non ſupplent Dignitates, ſed benè inferiores pro Dignitatibus, vt cenſuit S. Rituum Congreg. in Malacitana 3. Iunij 1617. Si verò Dignitas ex
94 conſuetudine obtineat ſimul Canonicatum, vel Portionem, debet munera his incumbentia adimplere, etiamſi talia ſint, à quibus Dignitates alioqui immunes ſunt, vt declarauit eadem S. Congreg. in Gerunden. 16. Maij 1601. & in Taden. 18. Maij 1602.

95 Dignitates, qui habent Præbendas cum onere cantandi Euangelium, ſeu Epiſtolam, non tenentur miniſtrare inferioribus, S. Rituum Congr. in Salamantina 10. Ianuarij 1604. nam Dignitati, vel
96 Canonico ſolemniter celebranti, Canonici pariter pro Diacono, & Subdiacono, & non alij inferiores inſeruire debent, ead. S. Congr. Rit. in Sypantina Montis Galgani 3. Martij 1631.

97 Dignitatem, & Canonicatum in eadem Eccleſia legitimè obtinens tenetur vtriuſque onere ſubire, niſi ſeruitia ſimul ita concurrant, vt ab vna perſona eodem tempore nequaquam præſtari poſſint. Ita S. Congr. Conc. Trid. cenſuiſſe refert Nic. Garc. de benefic. p. 3. c. 2. n. 503.

Iam ſuprà diximus conſuetudinem plurimùm operari ad dignoſcendum quæ ſit prima Dignitas in aliqua Cathedrali, vel Collegiata, & nonnulla pertinentia ad ipſam primam Dignitatem adduximus; nunc verò alia ſpecialia breuiter notabimus.

98 Dignitas prima poſt Pontificalem poteſt abſente, vel impedito Epiſcopo celebrare Miſſas ſolemnes, & alias functiones facere, quas Epiſcopus celebraret, ſeu faceret ſi præſens eſſet, quocunque nomine prima Dignitas appelletur, dummodo ſit in Ordine Sacerdotali conſtitutus. Ita S. Congr. Rituum in Callien. 18. Ianuarij 1606. & in Valliſoletana 11. Iunij 1605. & in Brunduſina 16. Iulij 1605. & in Barea. 16. Ianuarij 1608. & in Piſauren. 21. Martij 1609. & in Aretina 30. Ianuarij, & in Ciuitaten. ſeu ſancti Seuer. 25. Iunij 1611. & in Hydruntina 15. Martij 1614. & in Lamacen. 11. Nouembris eiuſdem anni, & in Melitea. 4. Aprilis 1615. & in Grauinen. 18. Martij 1617. & in Alexandrina 18. Auguſti 1618. & in Meſſanen. 23. Ianuarij 1621. Idem facere poterit eius coadiutor, vt declarauit eadem ſacra Congreg. in Patientina 8. Maij 1621.

99 Et non tenetur ipſa prima Dignitas ex obligatione, ſed ex ſua voluntate & deuolutione huiuſmodi functiones facere, abſente Epiſcopo; eadem ſacra Congregat. Rit. in Regien. 9. Decembris 1600.

Dignitas prima ſi velit functiones Epiſcopa- 100
les facere, debet etiam Miſſam cantare, aliàs pertinet ad ſubſequentes cum eadem conditione, eadem ſacra Congregat. Rit. in Aretina 30. Ianuarij 1612. & in Tyraſſonea. & alia Neritanen. 1. Martij 1614. Et ideò ſi vult portare ſanctiſſimum Sacramentum in Proceſſione, abſente Epiſcopo, debet Miſſam cantare, quòd ſi noluerit, portare debebit ea Dignitas, vel Canonicus, qui Miſſam celebrauerit: eadem S. Congr. in Baren. 19. Ianuarij 1608.

Si verò ipſa prima Dignitas noluerit, vel non 101
potuerit per ſe adimplere, non poteſt id alteri ſuo arbitrio delegare, ſed Dignitas poſt ipſum immediatè ſequens, vel primus Canonicus, & ſucceſſiuè per Ordinem debet dictas functiones facere. Sacra Rit. Congregat. in Andrien. 20. Decembris 1601. & 9. Maij 1606. & in Mediolanen. 28. Aprilis 1607. & in Adrien. 22. Ianuarij 1618. & in Alexandrina 18. Auguſti eiuſdem anni. Et ſic Dignitate prima abſente, vel impedita, ad ſecundam, non ad tertiam, vel Canonicum hebdomadarium pertinet facere Officium, & celebrare Miſſas pertinentes ad primam Dignitatem, licèt tertia Dignitas, vel alius Canonicus habeat curam Chori, vel ſit hebdomadarius: eadem ſacra Congregat. in Andrien. 11. Martij 1608. & in Pieatina 8. Maij 1621. Niſi conſuetudo immemorialis habeat quod ad Canonicum hebdomadarium, vel ad Archipresbyterum, licèt non ſit prima Dignitas, vel ad aliam Dignitatem huiuſmodi functiones ſpectent, quia ſeruanda eſt cum non tollatur per Cæremoniale, eadem ſacra Rit. Congregat. in Aſten. 25. Ianuarij 1602. & in Hydruntina 30. Ianuarij 1606. & in Metropolitana 3. Septembris 1616. Sed donec legitimè probetur conſuetudine, debet manuteneri prima Dignitas, eadem ſacra Congregat. in Hydruntina 30. Aprilis 1616.

In tantum ſpectat ad primam Dignitatem, & 102
alios ſucceſſiuè Miſſas celebrare ſolemnes, & alias functiones Epiſcopales facere abſente, vel impedito, aut nolente Epiſcopo eas habere, vt non poſſit alteri Dignitati vel Canonico ſibi benè viſo, ſeu Vicario dictas functiones delegare; ead. S. Rit. Congreg. in Algaren. & Brunduſin. 20. De-
cembris 1601. & in Hydruntina 25. Septembr. 1621. 103
quia Vicarius nec Epiſcopo abſente, neque Sede vacante poteſt has functiones facere: eadem S. Congr. in Marugien. nullius 25. Ianuarij 1603. & in Brunduſin. 11. Iunij, & 16. Iulij 1605. & in Valuen. 26. Nouembr. 1605. & in Neriton. 25. Februar. 1606. & in Andrian. 9. Maij 1606. & in Neocaſtr. 16. Ianuar. 1607. & in Baren. 19. Ianuar. 1608. & in Alatrina 22. Ianuar. 1618. Etiamſi ſit Vicarius ab Apoſt. Sede conſtitutus: ead. ſacra Congr. in Brunduſina 15. Febr. 1614.

Dignitas prima debet exercere Officium Preſ- 104
byteri aſſiſtentis quocunque nomine nuncupetur, & ad ipſam pertinet cum Pluuiali aſſiſtere Epiſcopo celebranti, & candelam benedictam, ac palmam Epiſcopo miniſtrare: ead. S. Congregat. Rit. in Brixien. 28. Maij 1616. niſi impeditus eſſet, quia ſtante huiuſmodi impedimento euidenti & notorio, ac minimè fraudulento, quod illam excuſat ab aſſiſtentia, poterit nihilominus adeſſe in Choro, & lucrari diſtributiones: vt fuit deciſum ab

ab eadem S Cong. ad fauorem D. Franciſci Spinulæ Præpoſito, & primæ Dignitatis Cathedralis Eccleſiæ Saonenſis, *ſub die 14 Aprilis* 1627. & ipſe mihi oſtendit originale huius deciſionis.

105 Aſperſoriom aquæ benedictæ debet Dignitas prima, vel primus Canonicus porrigere Epiſcopo venienti in porta Eccleſiæ. S. Rit. Cong. *in Brunduſina 16. Iuly* 1605.

106 Dignitas prima loci debet miniſtrare Epiſcopo ingredienti aquam benedictam, & Crucem offerre, etiamſi non ad illius Eccleſiam proceſſio dirigatur. Quando verò ingreditur aliquam Parochialem Eccleſiam, debent hæc ei miniſtrari à digniore illius Eccleſiæ, etiamſi Canonici præſentes fuerint; ead. S Rit. Congr. *in Calaguritana 1. Iuny* 1601.

107 Dignitas prima ſedere debet à dextris Epiſcopi, etiam in Collegiatis Eccleſiis celebrantis, prout in Cathedrali ſedere conſueuit, S. Rit. Congreg. *in Thelesina 2. Marty* 1602.

108 Dignitates in Choro ſedere debent ab vna parte Chori, vnà cum Canonicis Presbyteris, ab alia verò Canonici, Diaconi, & Subdiaconi; quod ſi aliquæ Dignitates cum aliquibus Canonicis ſedeant ab vna parte Chori, aliæ verò Dignitates cum reliquis Canonicis ab alia, inceſſario debet fieri prius ab vna parte, incipiendo à Dignitatibus, & ſucceſſiuè ad Canonicos, & poſtea ad alia, non autem primò Dignitates ab vtraque parte, omiſſis Canonicis; S. Rit. Congreg. *in Cremon. 7. Decembris* 1601.

109 Dignitates in Choro ita ſedere debent quando Vicarius generalis eſt præſens abſente Epiſcopo, vt ſi primus locus ſuper omnes Dignitates in dextera Altaris detur Vicario, à parte ſiniſtra primus locus detur Archidiacono primæ Dignitati, ſecundæ verò Dignitati tertius locus apud Vicarium, S. Congregat. Rit. *in Andrien. 25. Septembris* 1610.

CAPVT XXII.

De Referendariis.

SVMMARIVM.

1 *Signaturam Gratiæ & Iuſtitiæ inſtituerunt Romani Pont. conſulentes indemnitati litigantium.*

2 *Ad Referendariatum nonniſi cognitæ, & ſpectatæ virtutis viri aſſumi conſueuerunt.*

3 *Referendariorum vtriuſque Signaturæ numerus præſcribitur.*

4 *Referendarij Iuſtitiæ qua ætate, & qualitate præditus eſſe debeat? oſtenditur.*

5 *Referendarij Gratiæ non creantur, niſi ſaltem triennio in Signatura Iuſtitiæ laudabiliter fuerint verſati, exceptis Cameræ Apoſt. Auditore, & Clericis.*

6 *Referendarij vtriuſque vel alterius Signaturæ familiares, & continui commenſales Papæ ſunt nobiles, declarantur, & ab omni iuriſdictione Ordinariorum exempti.*

7 *Referendary in Monaſteriis per eos in commenda obtentis, quorum Abbates Mitra, & aliis Pontificalibus inſignijs vti conſueuerant, & ipſi vti poſſunt.*

8 *Referendary habent facultatem eligendi Confeſſorem ab Ordinario approbatum, qui ſemel in vita, & in articulo mortis plenariam eis concedat Indulgentiam.*

9 *Miſſas celebrandi, & celebrari faciendi circa auroram, & in locis interdicto Eccleſiaſtico ſuppoſitis facultatem habent Referendarij.*

10 *Dignitate, de qua* in cap. ſtatutum, de reſcript. lib. 6. *gaudent Referendarij.*

11 *Referendariorum Officium quod ſit? oſtenditur.*

12 *Referendarij dicuntur habere Dignitatem ſimul cum officio.*

13 *Referendary, an poſſint deputari in Conſeruatores?*

14 *Referendariis præcedit Auditor confidentiarum.*

15 *Referendarios tantùm qui ſunt de numero, eſſe exemptos, qui teneantur, reprobantur.*

16 *Referendary non ſolùm Canonicis, ſed etiam Dignitatibus extra Eccleſiam præcedunt.*

LItigantium indemnitati conſulentes Romani 1
Pontifices Gratiæ, & Iuſtitiæ Signaturam in-
ſtituerunt, ad cuius miniſteria, nonniſi cognitæ &
ſpectatæ virtutis viros aſſumi conſueuerunt, qui 2
Referendarij dicuntur, quibus ampliſſima conceſ-
ſit Indulta Paulus III. *in ſua Conſtit. 23. incip. Debita, in Bullario nouo tom. 1. pag.* 647. & de eorum officio egit latè Pius IV. *in ſua Conſtitut.* 59. incip. *Cum nuper, ſub Dat. Kal. Iulij* 1561. *in Bullario nouo, tom. 2 pag.* 84. Poſtmodum Sixtus V. *in quadam ſua Conſtitutione* 4. incip. *Quemadmodum, ſub Dat. 10. Kal. Octobris* 1586. ſtatuit & ordinauit, quòd *nullus
deinceps in Referendarium alterutrius Signaturæ præ- 3
dicta, etiam cedentibus, vel decedentibus, aut aliàs deficientibus, qui nunc ſunt, Referendariis præfatis, omninò admittatur, donec, & quouſque, omnium Referendariorum huiuſmodi numerus imminutus, & ad centum dumtaxat redactus fuerit; illo autem ſic redacto, & imminuto præſcriptus centenarius numerus Referendariorum huiuſmodi, nullo vnquam tempore augeatur, ſed neque inter hos omnes vltra ſeptuaginta Signaturæ gratiæ Referendarij eſſe poſſint.*

Item §. 2. *ſtatuit ne vllus numero & conſortio Re- 4
ferendariorum Iuſtitiæ de cætero adſcribatur, niſi ſit ex legitimo matrimonio, honeſtiſque parentibus procreatus, & Clericali charactere inſignitus, ac vtriuſque, vel alterius Iurium Doctor, in aliqua ſtudij generalis Vniuerſitate promotus, & in Romana Curia, habitu, & tonſura Clericalibus incedendo per biennium verſatus, vitæque integritate, ac morum probitate commendatus, & ſaltem in vigintiquinque ætatis ſuæ annis conſtitutus, habeátque in bonis temporalibus vel beneficiis Eccleſiaſticis vnde in ipſa Curia Dignitatis ſuæ gradum valeat decenter ſuſtinere.*

Item in §. 4. ſtatuit, quòd *ad Signaturam gratiæ 5
nemini pateat aſſenſus, niſi ſaltem triennio in Signatura iuſtitiæ fuerit laudabiliter verſatus, exceptis dumtaxat cauſarum Palatij Apoſtolici Auditoribus, & Cameræ Apoſtolicæ Clericis, quorum quiſque ad vtrãque Signaturam quouis tempore aſciſci valeat.* Et §. 7. *Referendarios ſuper conceſſione Referendariatus infra tres menſes litteras Apoſtolicas expedire præcipit.*

Vlteriùs §. 8. *omnes, & ſingulos Referendarios 6
vtriuſque, vel alterius Signaturæ in ſuos, & pro tempore exiſtentis Romani Pontific. familiares, continuos commenſales gratioſè recipit, & ab omni iuriſdictione Ordinariorum locorum quorumcunque eximit, & totaliter liberat, & ſibi ac ſanctæ Sedi immediatè ſubiicit, nobilitatiſque titulo decorat, ac veros, & indubitatos familiares, continuos commenſales ſuos, & pro tempore exiſtentis Romani Pontif. vt præfertur liberos, & nobiles eſſe, ſéque tales in*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

quibuſcunque Apoſtolicis, & aliis litteris, ſcripturis, & actibus, tam publicis, quàm priuatis ſcribere, & nominare, ac ab aliis inſcribi, & nominari debere decernit, & declarat, eiſdémque Referendariis nunc, & pro tempore exiſtentibus in ſignum honoris, & vera nobilitatis inſignia ipſius Romani Pontif. gentilia, vnà cum ſuis armis, & inſignis geſtare, ac omnibus, & ſingulis priuilegiis, praeminentiis, indultis, immunitatibus, honoribus, & gratiis, ex quibus alij verè, & indubitati nobiles, ex nobilium, etiam illuſtrium genere ex vtroque parente procreati, tam in iudicio, quàm extra, vbicunque locorum de Iure vel conſuetudine, atque alias quomodocunque vtuntur, potiuntur, & gaudent, ac vti, potiri, & gaudere poſſunt, & poterunt quomodolibet in futurum in omnibus, & per omnia; perinde, ac ſi de nobilium illuſtrium genere verè, & non fictè procreati, & geniti forent, vti, & potiri, & gaudere.

7 Item §. 9. *Necnon in Monaſteriis per eos in commenda pro tempore obtentis, quorum praeteriti Abbates, Mitra, & aliis Pontificalibus inſignis ex priuilegio Apoſtolico, aut alias vti conſueuerunt, etiam Mitra, annulo, & Baculo, caeteriſque Pontificalibus inſignis, & ornamentis, perinde ac ſi eiſdem Monaſteriis, tanquam Abbates praeeſſent, etiam vti, necnon poſt Miſſarum, & aliorum diuinorum Officiorum ſolemnia, Populo tunc intereſſenti, ſolemni more, dummodo inibi praeſens non ſit aliquis Antiſtes, ſeu dictae Sedis Legatus, aut ſi praeſens fuerit ad id eius accedat aſſenſus, benedicere, & liberè & licitè valeant.*

8 Item §. 10. *ex facultate concedit eligendi Confeſſorem ab Ordinario approbatum, qui ſemel in vita,*
& in articulo mortis plenariam eis concedat Indulgen-
9 *tiam*, & §. 11. *pariter facultatem dat celebrandi, &*
celebrari faciendi circa auroram, & etiam in locis in-
10 *terdicto Eccleſiaſtico ſuppoſitis*, & §. 14. *quòd Digni-*
tate gaudeant, de qua *in cap. ſtatutum. de reſcript. in 6.*
Vnde ex dicta *Conſtit.* §. 2. colligit me citato Didac.
Narbona *in tract. de aetate ad omnes humanos actus requiſ. an. 25. quaeſt. 74. num. 6.* aetatem Referendariorum eſſe 25. annorum.

11 Referendariorum igitur officium eſt ſignare ſupplicationes ordinarias Iuſtitiae, prout ſunt appellationes à diffinitiua, & etiam extraordinarias, prout ſuſpiciones Iudicum, & aliorum grauaminum, & ſi quidem pars citanda venit, tunc citatur, & quatenus concordet benè, quatenus non proponitur ſupplicatio in plena Signatura coram eminentiſſimo Cardinali Praefecto Signaturae informantibus partibus, & de voto Signaturae expeditur, ſic, & coram Sanctiſſimo ſi petitur gratia, Praelatus ſemper proponit ſupplicationem coram Sanctiſſimo, & vt plurimùm cauſae, quae non excedunt, ſolent 500. aureos, & non ſunt Rotales, ſolent committi Referendariis Praelatis. Ita Card. Tuſch. *pract. concl. tom. 6. litt. P. concl. 19.*

12 Referendarij, quamuis dicantur habere Dignitatem ſimul cum officio, Veſtr. *in pract. lib. 1. cap. 3.*
num. 2. & *ibi* Grauat. *num. 10.* Caſſan. *in catalog. gloriae Mundi, p. 7. conſid. 11.* Gom. *in compend. vtriuſque Signaturae,* quod loco 16. *quaeſt.* poſuit ad reg. de
non iudic. iuxta formam ſupplic. *propè mod.* Card.
13 Iacobat. *de Concil. lib. 1. art. 5. num. 5.* tamen cùm
illi Dignitatem verè non dicantur habere in aliqua Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata deputari nequeunt Conſeruatores; ita Moner. *de Conſeruator. cap. 5. num. 111.* ſed hoc non caret ſua difficultate, iuxta ea, quae dixi cap. praecedenti, verſ. quoad dignitatem.

Referendariis praecedit Auditor confidentia- 14
rum, vt declarauit S. Rituum Congreg. 6. *Decembris 1621.*

Circa exemptionem ſciendum eſt, quòd Ze- 15
rol. *in praxi Epiſcop. part. 2. verb. Referendarij*, ait illos tantùm, qui ſunt de numero eſſe exemptos, alios verò non, quia hodie ſunt quaſi innumerabiles, & ideò Staphil. *de praerog. expectatiu. fol. 218. num. 15.* quatenus ait eos non poſſe excommunicari, vel interdici ab Epiſcopo, cùm ſint Officiales Papae, eſt intelligendum de illis principalibus Referendariis Iuſtitiae, & Gratiae, qui ſunt vndecim, & vndecim, refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcopi, part. 3. alleg. 74. num. 19.* & quòd ſubſunt locorum Ordinariis ratione beneficiorum, quae habent in partibus, dicit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 30.* ſed iſti Doctores non viderunt, aut non perceperunt tenorem dictae Conſtitutionis Sixti V. *in* § 8. vbi Pontifex ille eos eximit ab omni iuriſdictione Ordinariorum locorum quorumcunque, ſicut notauimus ſuprà *num. 6.*

Sed quoad praecedentiam illud eſt notan- 16
dum Referendarios huiuſmodi non ſolùm Canonicis, ſed etiam Dignitatibus extra Eccleſiam praecedere, vt declarauit S. Rituum Congreg. *in Veronen.* his verbis; *Conqueſtus eſt R. P. D. Veritas Veronen. vtriuſque Signaturae Referendarius de nouo quodam Canonico dictae ciuitatis denegante ſibi praecedentiam, ſupplicans reſponderi quid ſeruandum? Et ſacra Rituum Congregat. ſub die 6. Iunij 1626. reſpondit Praelatum extra Eccleſiam praecedere debere Canonicis. Et iterum orta controuerſia circa praecedentiam cum Archipresbytero dictae ciuitatis, eadem S. Rituum Congreg. cenſuit R. P. D. Veritatem non ſolùm Canonicis, ſed etiam Archipreſbytero, aliiſque Dignitatibus praecedere debere, die 4. Iulij 1626.*

Capvt XXIII.

De Protonotariis.

SVMMARIVM.

1 *Protonotarij, ſeu Notarij Sedis Apoſt. Officium in ipſis primitiua Eccleſia initiis ad Sanctorum geſta perquirenda, ac conſcribenda noſcitur inſtitutum.*

2 *Protonotarij habitum, & Rochettum deferentes, actúque exercentes tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, ab omni iuriſdictione Ordinariorum exempti ſunt.*

3 *Protonotarij in Capella Papali, & Conſiſtoriis publicis quomodo ſedeant, oſtenditur.*

4 *Collegium ſeptem Notariorum Sedis Apoſt. antiquitùs inſtitutorū ad numerum duodecim ampliauit Sixtus V. & multis priuilegiis exornauit.*

5 *Protonotarij de numero participantes habent facultatem doctorandi, Notarios creandi, ſpurios legitimitandi, familiares Papae, & eius Praelati domeſtici declarantur.*

6 *Exempti totaliter ſunt Protonotarij participantes, & Sedis Apoſt. iuriſdictioni, & poteſtati immediatè ſubiiciuntur.*

7 *Protonotarij participantes tantùm deferre poſſunt pileum nigrum chordulis violaceis circumornatum, & etiam ſerico violaceo ſuffultum, cum floccis & ornamentis eiuſdem coloris.*

8 *Proto*

Digitized by Google

8 *Protonotarij participantes præcedant Sacriſta Papæ in thurificatione, & receptione pacis, candelarum, cinerum, & palmarum, ac in adoratione Crucis in Capella S.D.N.*

9 *Præceptor Hoſpitalis S. Spiritus, Archimandrita Meſſanenſis, & Abbates vſum Mitræ habentes poſt Protonotarios participantes, & correctorem Cancellariæ in bancho ipſorum Protonotariorum ſedere debent in Capella Papæ.*

10 *Protonotarij participantes præcedunt Canonicis tam in Eccleſiis Patriarchalibus, quàm in aliis quibuſcunque, etiam Cathedralibus extra Vrbem.*

11 *Epiſcopi præcedunt Protonotariis participantibus tam in vrbe, quàm extra; in Capella tamen Pontificia quatuor ex ipſis, qui de rebus ibi geſtis rogari conſueuerunt, honorabiliorem locum habere debent.*

12 *Protonotarij dicuntur, id eſt, primi Notarij Apoſtolicæ Sedis.*

13 *Protomartyr dicitur, id eſt, primus martyr.*

14 *Protonotarius nomen nunquam ponitur in diſpoſitionibus Apoſt. ſed tantum Notarius, licèt in regulis Cancellariæ ponatur ad maiorem excellentiam.*

15 *Protonotarij alij ſunt non participantes, hoc eſt extraordinarij, vel vt alij vocant, titulares, qui habent Dignitatem.*

16 *Protonotariorum titularium Dignitas vileſcit propter numerum eorum exceſſiuum.*

17 *Protonotarij titulares habitu Prælatitio, nempe Rochetto cum manteletto coloris violacei vti poſſunt.*

18 *Protonotarij non poſſunt prohiberi deferre habitum Prælatitium in Eccleſiis, & functionibus Eccleſiaſticis, & cum eo incedere, & ſedere.*

19 *Canonicus, ſeu dignitas in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia, & ſimul Protonotarius titularis ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, Choro, & Proceſſionibus, ac diuinis aſſiſtat, non lucratur diſtributiones.*

20 *Canonicus Protonotarius poteſt vti habitu Protonotarij in actibus non competentibus ſibi tanquam Canonico.*

21 *Canonicus Protonotarius poteſt in Eccleſia portare ſubtanam violaceam, dummodo in cæteris omnibus gerat habitum Canonicis congruentem.*

22 *Rochetto ſub cotta non poteſt vti Canonicus Protonotarius dum in Choro aſſiſtit Horis Canonicis.*
Protonotarij, ſi non ſunt Canonici, habent locum in Eccleſia, non tamen ſupra Canonicos, nec inter eos. ibid.

23 *Protonotarij titulares, vbi non eſt Canonicorum Collegium, poſſunt ſedere in Presbyterio cum habitu Prælatitio, & in proceſſione incedere poſt Sacramentum.*

24 *Protonotarij titulares præcedunt Canonicis Cathedralis non collegialiter incedentibus.*

25 *Protonotarij titulares cedunt locum Vicario Epiſcopi.*

26 *Protonotarij titulares poſt Abbates, & non ſupra ſedere debent.*

27 *Dignitatem cum officio habent Protonotarij titulares.*

28 *Conſeruatores deputari poſſunt Protonotarij titulares.*

29 *Pileum ſuper inſignibus apponere poſſunt Protonotarij titulares.*

30 *Annulum in Miſſa geſtare non poſſunt Protonotarij titulares.*
Auguſt. Barboſ de Iure Eccleſ. vniu.

31 *Paramenta ſumere pro Miſſa de Altari non poſſunt Protonotarij titulares, ſed in Sacriſtia vt cæteri.*

32 *Abacum præparare non poteſt Protonotarius titularis dum celebrat more Prælatorum.*

33 *Paramenta benedicere non poteſt Protonotarius titularis.*

34 *Collegium Protonotariorum participantium ſolet Protonotariis titularibus litteras ſuarum facultatum expreſſiuas concedere.*

35 *Protonotarius titularis eſt exemptus à iuriſdictione Ordinarij quoad cauſas excedentes ſummam 25. Ducatorum.*

36 *Protonotarius titularis incedens in habitu Clericali gaudet fori priuilegio, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, quamuis ſeruitio alicuius Eccleſiæ adſcriptus non ſit.*

37 *Beneficia Protonotariorum, etiamſi illi non ſint de numero participantium, ſed ad inſtar, vel à Legatis creati, ſunt reſeruata.*

38 *Protonotarius etiam titularis non poteſt coram Ordinario beneficia ſua permutare cum alio.*

39 *Permutatio facta coram Ordinario de beneficio Protonotarij, an cenſeatur abdicare ius à permutante, ita vt tunc inducatur vacatio.*

40 *Vacatio vera in permutatione oritur.*

41 *Permutantes non poſſunt redire ad prima beneficia ſine noua collatione.*

42 *Protonotariatus probatio, cum agitur ad effectum reſeruationis, debet eſſe concludens.*

43 *Protonotariatus litteræ debent eſſe acceptatæ ad effectum reſeruationis probandæ.*

44 *Acceptatio determinatur per expeditionem litterarum Protonotariatus.*

45 *Litteræ Protonotariatus quando ſunt expeditæ tunc probatur acceptatio, ſecus verò quando non ſunt expeditæ.*

46 *Reſpondetur pluribus obiectionibus, quæ reſeruationem concedere videbantur beneficiis Protonotariorum participantium, non autem titularium, & numeris ſeqq.*

47 *Protonotarij non participantes etiam creati à Legatis de Latere, non autem à Papa, comprehenduntur ſub Extrauag. Ad regimen.*

48 *Protonotarij alij vltra numerum participantium iam erant de tempore Polydori Virgilij.*

49 *Lex ſemper loquitur, & comprehendit propterea perſonas quandocumque extantes.*

50 *Lex Florentia mandans quòd omnes ciuitates ſubiectæ ſoluant certum quid habet locum in ciuitate Piſarum, effecta ſubiecta poſt legem.*

51 *Protonotarij creati ratione Officij remanent Protonotarij etiam finito officio, & gaudent omnibus priuilegiis veris Protonotariis conceſſis.*

52 *Beneficia per mortem Protonotariorum creatorum ratione Officij, etiam illo finito vacantia ſunt reſeruata, & num. 53.*

54 *Reſeruationes particulares ad fauorem certarum perſonarum ſunt odioſæ, illæ verò quæ fiunt per viam legis generalis, vbi principalis intentio Papæ eſt, vt prouidere valeat pauperibus clericis, & perſonis benemeritis Roman. Curiam ſequentibus, iudicantur fauorabiles.*

PROTONOTARII, ſeu Notarij 1
Sedis Apoſtolicæ officium in ipſis
primitiuæ Eccleſiæ initiis à fœlicis
recordationis Clemente Papa I. ad
Sanctorum geſta perquirenda, at- 2
que conſcribenda noſcitur inſtitutum; ad quod

aſſumpti habitum, & Rochetum deferentes, actúque exercentes, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus ab omni Ordinariorũ iuriſdictione exempti ſunt, vt ſtatuit Leo X. *in ſua Conſtitutione*, incip. *Regimini, ſub Dat. Romæ 4. Non. May* 1515.

3 In capella Papali in banco, ſeu ſcamno ſecundo poſt Epiſcopos ſeorſum ſedent, ſecundùm ordinem inſtitutionis eorum. In Conſiſtoriis verò publicis (vbi de rebus, quæ geruntur, vt authentica conficiant inſtrumenta, rogari conſueuerunt) quatuor ex eis, qui numerarii dicuntur, aut ipſis abſentibus totidem ex aliis ſecundùm inſtitutionem eorum ſeniores iuxta gradum Apoſtolici ſolij honorabiliorem tenet locum, Sedíque Pontificiæ proximiores aſſident; in aliis autem locis, tam in Curia, quàm extra vbique gentium, atque terrarum Archiepiſcopos, & Epiſcopos omnes Notarij huiuſmodi ſequi debent, eíſque cedere, ita ſtatuit Pius II. *in ſua Conſtitutione*, incip. *Cum ſeruare, ſub Dat. Mantuæ, pridie Idus Iunij* 1459. in Bullario nouo *tom. 1. pag.* 316. vbi extendit ad Eccleſiarum Cathedralium auctoritate Apoſtolica electos pariter, & confirmatos.

4 Sixtus V. in ſua Conſtitutione incip. *Romanus Pontifex, ſub Dat. ſextodecimo Kalend. Decemb.* 1585. ampliauit collegium ſeptem Notariorum Sedis Apoſtolicæ antiquitus inſtitutorum ad numerum duodecim, cum gratiarum, & priuilegiorum ex-
5 tenſione pro ipſis ſeptem Notariis. Poſtmodum idem Pontifex alia ſua Conſtitutione, incip. *Laudabilis, ſub Dat. Non. February* 1586. priuilegia pro ſupradictis Notariis conſtituit, & in primis, §. 3. *Doctorandi facultatem concedi*, & § 4. *Notarios etiam creandi*, & § 5. *Superios legitimandi ad ſucceſſionem bonorum, etiam Eccleſiaſticorum*, & §. 6. *Statuta pro Collegio condendi*, & §. 7 *familiares Papæ, & eius Prælati domeſtici declarantur*, & §. 8. *conceditur, vt panem, veſtes, & locum in caualcatis habeant*, & §. 9. *vt litteræ Apoſtolicæ gratis pro eis expediantur*, & §. 10. *vt emolumenta illic aſſignata, nuſquam eis diminuantur*; & § 11. *licentiam dat deferendi arma pro ipſis, & eorum familiaribus*, & §. 12. *facultatem facit teſtandi etiam de acquiſitis ex bonis Eccleſiaſticis pro*
6 *Ducatis duobus mille, &* §. 13. *eos eximit, & totaliter liberat, ac Sedis Apoſtolicæ iuriſdictioni, & poteſtati dumtaxat immediatè ſubijcit à quorumcumque Ordinariorum locorum, & illorum omnium Iudicum iuriſdictione, poteſtate, ſuperioritate, & dominio, itaut Ordinarij, & alij prædicti, eorúmque Officiales & Vicarij, ac quicunque alij Iudices, nullam in eos etiam ratione delicti contracti, aut rei, de qua agi contigerit, ſuperioritatem, poteſtatem, iuriſdictionem, vel dominium valeant exercere, aut excommunicationis, vel alias ſententias, cenſuras, & pœnas proferre, niſi de Romani Pontificis mandato ipſique in flagranti aliquo delicto deprehendatur*, & §. 14. *facultatem concedi creandi vnum Notarium*, & §. 15. *locum eis deſignat in ſignatura*, & §. 16. *pariter in actibus publicis Conſiſtorij*, & §. 17. *Canonizationibúſque Sanctorum*, & §. 18. *Conſiſtoriis quoque publicis, & Capellis*, & §. 19. *conceditur, vt habeant monetas coronationis*, & §. 20. *conſtituit, quando Papæ ſeruiant*, & §. 21. & *quando vtantur Pontificalibus*, & §. 22. *Altarique portatili*. refert me non citato Anton. Nouat. *in ſum. Bullar. tit. de Protonotar. num. 3. pag.* 626.

7 Cùm in Romana curia primum, & antiquiſſimum ſit Collegium huiuſmodi Protonotariorum Apoſtolicorum de numero participantium à ſancto Clemente I. vt diximus, inſtitutum, in quo ſemper Illuſtriſſimi viri, & ex ſereniſſimis Principum familiis adſcripti fuerunt, ac ex eo numero quamplurimi ad S. Rom. Eccleſ. Cardinalatus Dignitatem promoti, nonnulli etiam ſummum Pontificatum adepti ſint. Qui etiam ante annos 150. Epiſcopis præferebantur, vt tam inſigne, & antiquiſſimum Collegium, & qui in illo adſcripti ſunt, dignoſcerentur precibus ſuper hoc ſanctæ memoriæ Paulo Papæ V. porrectis, & de ipſius Papæ ordine in ſacra Rituum Congregatione propoſitis, & maturè diſcuſſis, maxima cum ipſius Collegij laude, & honore, omnes Illuſtriſſ. & reuerendiſſ. D D. Cardinales in Congregatione præſentes, vnanimi voto & conſenſu (ſi ita eidem S. Papæ placuerit) in peculiare ſignum, & prærogatiuam ipſorum DD. Protonotariorum de Collegio, & numero participantium priuatiuè quoad omnes alios Prælatos, & etiam priuatiuè quoad omnes, & quoſcunque alios Protonotarios, qui dicto Collegio & numero Participantium non ſunt, cenſuerunt concedendum dictis Protonotariis de Collegio, & numero Participantium tantùm, vt pileum nigrum cordulis violaceis circumornatum, & etiam ſerico violaceo ſuffultum cum floccis, & ornamentis eiuſdem coloris deferre poſſint & valeant, & S. D. Papa, audita Congregationis ſententia, annuit & dictis Protonotariis de Collegio, & numero Participantium prædicta conceſſit, & indulſit, vt in Decreto eiuſdem ſacræ Congregationis, *ſub die* 17. *Februarij* 1617. ſubſcripto, D. Epiſcopus Oſtien. Card. Card. Pinellus. I. P. Mucantius Secretarius Congregationis.

Eadem ſacra Congregatio *ſub die* 13. *Iulij* 1601. 8
audita item inſtantia facta pro DD. Protonotariis Participantibus ſuper executione decreti, aliàs ſub die 11. *Februarij* 1598. *ad eorum fauorem ab eadem Congregatione emanati ſuper præcedentia D. Sacriſtiæ, thurificatione & receptione Pacis, Candelarum, Cinerum, & Palmarum, ac in adoratione Crucis in Capella S. D. N. auditis etiam iis, quæ pro eodem D. Sacriſta deducta fuerunt, cenſuit prædictum Decretum maturè aliàs factum confirmandum, ac ſeruandum eſſe, & mandauit, vt per magiſtros Cæremoniarum, & alios, ad quos ſpectat, executioni demandetur; & ad ſimiles præcedentiarum differentias amputandas, ac dictorum DD. Protonotariorum præeminentiam conſeruandam eſſe ordinauit, vt impoſterum Præceptor Hoſpitalis ſancti Spiritus, Archimandrita Meſ-* 9
ſanenſis, & Abbates vſum Mitræ habentes, poſt ipſos Protonotarios & Correctorem Cancellariæ in bancho ipſorum Protonotariorum in eadem Capella S. D. N. ſedere debeant.

Cùm in Eccleſiis Patriarchalibus Vrbis in du- 10
bium reuocata fuiſſet antiqua quaſi poſſeſſio præcedendi, & ſedendi ſupra Canonicos, & immediatè poſt Epiſcopos, quam Protonotarij Apoſtolici de numero Participantium ſemper habuerunt, ſanctiſſimus D. Paulus Papa V. per ſpeciale reſcriptum negotium huiuſmodi ad ſacram Rituum Congregationem remiſit, & poſtmodum viſa atteſtatione à Magiſtris Cæremoniarum ad fauorem eorundem Protonotariorum facta eidem Congregationi in hunc modum reſcripſit *Alla Congregatione de Riti, che noſtro Signore intende che non ſi faccia nouità alcuna, ma ſi ſerui il ſolito, ſecondo l'atteſtatione delli Maeſtri di cerimonie, & ſi faccia ſapere a chi biſogna.* Eadem ſacra Congregatio *dictos Protonotarios in eorum poſſeſſione præcedendi Canonicos, tam in prædictis Eccleſiis Patriarchalibus,*

quàm

quàm in aliis quibuſcumque etiam Cathedralibus ex-
tra Vrbem manutenendos fore & eſſe cenſuit, & de-
clarauit, atque in futurum ſeruandum eſſe decreuit;
mandando Vicariis, & Canonicis dictarum Eccleſia-
rum Patriarchalium & aliarum quarumcunque, vt in
poſterum in quibuſcumque actibus huiuſmodi Decreto
parere teneantur, die 4. *May* 1613. refert me non
citato Nouat. *d. tit. de Protonotar. n.* 5.
11 Epiſcopi præcedunt Protonotarios tam in Vr-
be, quàm extra; in Capella tamen Pontificalia
quatuor ex ipſis Protonotariis, qui de rebus ibi
geſtis rogari conſueuerunt, honorabiliorem lo-
cum habere debent ex Conſtitut. 4. Pij II. incip.
Cum ſeruare, de anno 1549. in Bullario nouo *tom.* 1.
pag. 316. cuius meminit Scip. de Rubeis *in apho-*
riſmis Epiſcopal. verb. præcedentia, num. 4 Nouat. *ibi*
12 *ſuprà num.* 6. Dicuntur autem Protonotarij, ideſt
primi Notarij Apoſtolicæ Sedis, à Protos Græcè:
qood eſt primus Latinè, Mandoſ. *de ſignat. Gra-*
tia, tit. Protonotary, in princ. Ludou. Gom. *in proœm.*
ſuper reg. Cancell. q. 1. Eraſm. à Cochier *de Iuriſdict.*
13 *Ordin. in exemptos, part.* 1. *quæſt.* 18. *num.* 1. Vnde
dicitur Protomartyr, ideſt, primus Martyr, vt de-
clarat gloſſ. *in Auth. de tabellionib. §. illud quoque,*
collat. 4. Vide Caſſan. *in catalog. gloriæ Mund. p.* 4.
14 *conſid.* 29. vbi aduertit, quòd iſtud nomen Proto-
notarius, nunquam ponitur in Bulla, nec in aliis
diſpoſitionibus Apoſtolicis, ſed tantùm Notarius,
licèt in regulis Cancellariæ ponatur illud nomen
ad maiorem excellentiam, refert me citato *in hoc*
loco Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos*
actus requiſ. annot. 20. *q.* 10. *n.* 2. vbi *n.* 5. poſt Monet.
de Conſeru. c. 1. *n.* 161. & alios ſubdit ſpeciali Con-
ſtit. Pauli II. ſtatutum eſſe neminem ante 20. an-
num Protonotarium creari debere.
15 Alij ſunt Protonotarij non participantes, hoc
eſt, extraordinarij, vel vt alij vocant, Titulares;
qui cùm habeant Dignitatem, præferuntur qui-
buſcunque Clericis ſæcularibus, vt infra oſtende-
mus, quamuis eorum Dignitatem hodie vileſcere
propter numerum illorum exceſſiuum, dicat Caſ-
16 ſan. *de conſid.* 29 *propè fin.* Horum autem priuilegia,
& præeminentiæ reſtrictæ ſunt ſecundùm varias
17 ſacræ Congregationis Rituum Declarationes. In
primis habitu Prælatitio, nempè Rochetto cum
mantelletto coloris violacei vti poſſunt, vt cen-
18 ſuit ſacra Rituum Congregatio 28. *Iulij* 1626. &
non poteſt prohiberi deferre illum habitum in
Eccleſiis, & functionibus Eccleſiaſticis, & cum eo
incedere, & ſedere iuxta diſpoſitionem Cæremo-
nialis, *lib.* 1. *cap.* 13. *circa fin.* ita eadem ſacra Con-
gregatio Rituum *in Mazarien.* 28. *Septembris* 1630.
& in Catanen. 5. *Iulij* 1631.
19 Verùm ſi aliquis Canonicus, ſeu Dignitas in
Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia ſit ſimul pro-
tonotarius, & cum habitu Protonotarij in Eccle-
ſia, Choro, & Proceſſionibus, ac Diuinis aſſiſtat,
non lucrabitur fructus, & diſtributiones ſui Ca-
nonicatus, vel Dignitatis, vt cenſuit eadem ſacra
Congregatio *in vna Meliten.* 7. *Auguſti* 1621. &
priùs in Aſculana 27. *Februarij* 1610. confirmata
20 *ſub die* 27. *Ianuarij* 1612. vbi quoque fuit dictum
quòd in aliis actibus non competentibus ſibi,
tanquam Canonico, poteſt vti habitu Protono-
tarij; & hoc idem fuit reſolutum *in nullius Terræ*
Piſcia, ſub die 19. *Nouembris* 1611. Poteſt tamen
in Eccleſia portare ſubtanam violaceam, dummo-
dò in cæteris omnibus gerat habitum Canonicis
congruentem, & *in vna Panormitana ſub die* 14.
21 *Ian.* 1612. *&* 11. *Dec.* 1627. Rochetto verò ſub
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

cotta non poteſt vti, dum in Choro aſſiſtit horis
Canonicis, vt *in Triean.* 15. *Martij* 1614.
Circa verò præcedentiam ſciendum eſt eos in 22
Eccleſia locum habere, non tamen ſupra Cano-
nicos, nec inter eos, ſi non ſunt Canonici, vt cen-
ſuit ead. Congregat. in *Spoletana Terra Caſciæ* 23.
Martij 1619. *& in alia Caſtellæ & Legionis* 30. *Apri-*
lis 1604. At verò vbi non eſt canonicorum Col- 23
legium, poſſunt ſedere in Presbyterio cum habi-
tu Prælatitio, & in proceſſione incedere poſt Sa-
cramentum, vel poſt celebrantem, eadem ſacra
Congreg. 12. *Iulij* 1628. nam præcedunt Cathe-
dralis Canonicis non collegialiter incedentibus,
eadem ſacra Congreg. 16. *May* 1601. *&* 12. *Iulij* 24
1602. Cedunt tamen locum Vicario Epiſcopi, ea- 25
dem ſac. Congreg. quæ refert Sanctiſſimum ap-
probaſſe, & exequi mandaſſe, *in d. Legionen. & Ca-*
ſtella 30. *Aprilis* 1604. & poſt abbates, & non ſu-
pra ſedere debent, eadem ſacra Congr. *in d. Aſcula-* 26
na in Apulia 6. *Martij* 1610.
Quoad Dignitatem verò ſciendum quoque eſt 27
eos illam cum officio habere, vt docent Iacobat.
de Conſil. lib. 1. *art.* 5. *ferè per tot.* Guillelm. Benedict.
in cap. Raynutius, verb. Adiecta impubert, num. 14. *de*
teſtam. Mandoſ. *in praxi ſignaturæ Gratiæ, verb. Pro-*
tonotarij Franc. Leo *in Theſaur. fori Eccleſ. p.* 1. *cap.* 2.
num. 35. tamen cùm huiuſmodi Dignitatem verè 28
non dicantur habere, in aliqua Eccleſia Cathedra-
li, vel Collegiata deputari nequeunt Conſervato-
res, prout reſoluit Monet. *de Conſeruator. c.* 5. *n.* 112.
Verùm contrarium cenſuit nouiſſimè ſacra Con-
gregat. Concilij *de anno* 1630. ex eo, quia licèt
Protonotarij Dignitatem non habeant in Eccle-
ſia Cathedrali, vel Collegiata, eam tamen ha-
bent in Eccleſia Romana, quæ omnium aliarum
mater eſt, & magiſtra, *cap.* 2. *de ſum. Trinit. cap. an-* 29
tiqua 23. *de priuil.* cum citatis per me *de offi. & po-*
teſt. Epiſcop p. 1. *tit.* 3. *cap.* 2. *num.* 14. & ideò eos poſſe
apponere pileum ſuper inſignibus, cenſuit eadem
ſacra congregatio *in Clemacen. & Neocaſtren.* 21.
Auguſti 1601. Non ob id, quòd Dignitatem ha- 30
bent, licet eis in Miſſa annulum geſtare, vt cen-
ſuit ſacra Rituum Congregatio 11. *February* 1623.
nec paramenta ſumere pro Miſſa de Altari, ſed in 31
Sacriſtiâ, vt cæteri, eadem ſacra Cong. *in Aſculana*
in Apulia 6. *Martij* 1610. nec Abacum præparare 32
dum celebrat, more Prelatorum, eadem ſacra Con-
greg. *in Clomacen. & Neocaſtren.* 21. *Auguſti* 1601.
nec paramenta benedicere, eadem ſacra Congre- 33
gatio 17. *Iulij* 1627.
Collegium igitur Protonotariorum S. D. N. 34
Papæ, & ſanctæ Sedis Apoſtolicæ de numero par-
ticipantium, ne amplius dubitare quis poſſit, ſolet
Protonotariis honorariis litteras ſuarum faculta-
tum expreſſiuas concedere, tenoris ſequentis, vi-
delicet. *Nouerint vniuerſi præſentes noſtras literas*
viſuri, inſpecturi, & pariter audituri, qualiter per-
Illuſtr. & Adm. R. Dominus N. vti Protonotarius
Apoſtolicus honorarius creatus à Sanctiſſimo D. N. D.
VRBANO Papa Octauo, prout patet, & plenius
continetur in litteris Apoſtolicis in forma Breuis de-
ſuper expeditis, ſub dat. Romæ apud ſanctum Petrum
ſub annulo Piſcat. die, &c. Pontificatus ſui anno, &c.
Habet, & de cætero habere debet (extra tamen Curiam
Romanam) facultatem, & auctoritatem deferendi, ſeu
geſtandi Rochettum, & Mantellettum, tam nigri co-
loris, quàm violacei, ac etiam incedendi in habitu mo-
re Prælatorum Rom. Curiæ & vtendi Pileo ſuper ſuis
inſigniis gentilitiis, ſeu ſtemmatibus ſuæ familiæ, nec-
non aliis ornamentis, quibus dicti Prælati, & Protono-

tarij Apoſtolici vtuntur, & gaudent, & inſuper declaramus dictum D. N. ratione dicti Protonotariatus Apoſtolici eſſe in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutum, & hac de cauſa in Canonizationibus Sanctorum, ad eundem D. N. in loco conficiendi examinis, ſeu proceſſus exiſtentem curam, & munus ſpectare. Et propterea eidem D. N. vti Protonotario Apoſtolico, ac in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituto, cauſas, ſeu lites beneficiales Eccleſiaſticas, & mixtas per Apoſtolicas litteras, ſeu quouis alio modo committi, ſeu delegari poſſe, ſicut ab immemorabili tempore circa obſeruatum fuit, & de præſenti obſeruatur In quorum fidem, & teſtimonium præſentes, manu noſtra firmatas, & per infraſcriptum eiuſdem Collegij Clericum, & Secretarium ſubſcribi, ſigillóque dicti Collegij muniri iuſſimus, atque mandamus. Datum Romæ, in Cancellaria Apoſtolica. Anno Incarnationis Dominicæ, &c.

35 At circa eorum exemptionem diſponit Concil. Trid. *ſeſſ.24. de reformat. cap.11. Decernit ſancta Synodus, vt ſi quando iuſtis, grauibus, & ferè neceſſariis ſuadentibus cauſis aliquos honorariis titulis Protonotariatus, Acolytatus, Comitis Palatini, Capellani Regij, aut aliis huiuſmodi in Romana Curia, vel extra inſignibus decorandos eſſe placuerit, necnon alios cuicumque miniſterio oblatos, vel quomodocunque addictos, aut ſub nomine ſeruientium, Militiis, ſeu Monaſteriis, Hoſpitalibus, Collegiis, aut quocunque alio titulo aſſumi, nihil ex iis priuilegiis detractum eſſe Ordinariis intelligatur, quominus ij, quibus ea iam conceſſa ſunt; vel in poſterum concedi contigerit, ipſis Ordinariis, tanquam Apoſtolicæ Sedis delegatis, plenè in omnibus, & quoad Capellanos Regios, iuxta Conſtitutionem Innocentij III. quæ incip. Cum Capella ſubiecti exiſtunt, exceptis tamen iis, qui prædictis locis, aut militiis actu ſeruiunt,* &c. Vnde credo, quòd licèt Protonotarij ſubiecti maneat Ordinariis in iis tantùm cauſis, in quibus tanquam Apoſtolicæ Sedis delegati procedere, & cognoſcere valent, in cæteris tamen exempti à iuriſdictione Ordinaria ſunt, prout antea erant, iuxta Conſtitutionem Leonis X vt videntur inſinuare Anton. de Prætis *de Iuriſd. Epiſcop. cap.8. num.17.* Cochier *de Iuriſd. Ordinarij in exemptos, p.1. q.18. num.3.* vbi intelligit, ſi Rochettum, habitúmve Protonotariorum deferant; refero Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.3. alleg.74. num.31. & 32.* nouiſſimè tamen ſacra Congregatio Concilij *in Papien. 14. Decembris* 1630. *cenſuit Protonotarium Apoſtolicum ex priuilegio in ciuilibus eſſe exemptum à Iuriſdictione Ordinarij, quoad cauſas excedentes ſummam 25. Ducatorum ex Bulla* 8. *Leonis X. quia Concilium non derogauit priuilegiis Protonotariorum, niſi in cauſis criminalibus.*

36 Incedens in habitu Clericali Protonotarius, gaudet fori priuilegio, tam in ciuilibus, quàm in Criminalibus, quamuis ſeruitio alicuius Eccleſiæ adſcriptus non ſit, ſacra Congregatio Concilij *in Toletana 27. Maij* 1632. refert me non citato ex hoc loco deſumens Nouat. *vbi ſuprà n.23. & 24.*

37 Deñique, circa beneficiorum reſeruationem, ſciendum eſt Protonotariorum beneficia, etiamſi illi non ſint de numero participantium, ſed ad inſtar, vel à Legatis creati, eſſe reſeruata per *Extrauag. Ad regimen, de præben. & reg.1. Cancell.* Put. *deciſ.329. lib.1. in correct.* Caputaq. *deciſ.407. p.2. & deciſ.27. part.3.* Rot. *deciſ.407. num.1. part.1. recent. & in Burgen Abbatiæ de Salas 14. Maij* 1612. *coram bon. mem. Vbaldo, & 20. Nouembris 1615. coram eodem*, vbi abonde fuit firmatum; *& in Comen. Capella 7. Februarij* 1610. *coram bon mem. Rimboldo; & in Caſalen. beneficiorum* 10. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Merlino; & in Romana Capellania* 20. *Nouemb.* 1618. *& 29. April.* 1630. *coram R. P. D. Pirouano.*

Vnde prouenit, vt protonotarius non poſſit 38
coram Ordinario beneficia ſua permutare cum alio, quia illud ipſe conferre non poteſt, ſed Papa erat adeundus, vt conferret, Felin. *in cap. in noſtra, n.12. de reſcript.* Federic. de Senis *conſ.112. in princ.* Put. *deciſ.255. lib.2. in correct.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.2. q.16. num.4.* vbi Rotæ deciſiones refert, Cochier *de permutat. benef. p.2. cap.2. num.2.* Rot. *in d. Caſalen. beneficiorum* 10. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Merlino.*

Quæſtio eſt circa hanc materiam controuerſa, 39
an ex tali permutatione abdicatum dicatur Ius à permutante, itaut tunc inducatur vacatio? & quamuis Rota *in d. Caſalen. beneficiorum*, nihil certi firmare voluerit, poſtea *ſub* 18. *Iunij* 1629. *coram eodem R. P. D. Merlino* cenſuit induci vacationem, quia licèt dici poſſit permutationem illam effectum habere non poſſe, ex quo beneficia, tanquam Protonotarij conferri non potuerint ab Ordinario, nec ideò fuerit abdicatum Ius à permutante, & ſic beneficium videatur poſtea vacare per obitum eiuſdem Protonotarij, iuxta deciſ. Put. 158. *lib.3. in Corr.* Achil. *deciſ.3. ſuper reg. de valore*, cũ aliis. tamen iſtæ deciſiones loquuntur in reſignationibus ad fauorem, quæ ſunt conditionales, & propterea non abdicatur Ius, neque poſſeſſio à reſignante, niſi reſignatio habeat effectum, quia eatenus reſignatario acquiratur, at ſecus eſt in permutatione beneficiorum, quia per reſignationem beneficij etiam reſeruati ex cauſa permutationis inducitur vacatio, cùm per dictam reſignationem debeat ſequi vera collatio, & inſtitutio, vt *in cap. vnico, de rerum permut. in 6. & in Clem. vnic. eod. tit. in fin.* quæ fieri non poſſunt de beneficio non vacante, *cap.1. cap. nulla, de conceſſ.*
præben. & ex iſta ratione per omnes Dominos de 40
Rota fuit dictum in permutatione oriri veram vocationem, Rot. *deciſ.1. num.4. de rer. permut. in nouis*, Flamin. Pariſ. *de reſignat. lib.7. q.14. num.6 & 7.* Coch. *de permut. benefic. lib.2. cap.2. num.4.* & Protonotarius dum permutauit, non permutauit ea contemplatione, vt ſola conſequeretur beneficia, vt euenit in reſignatione ad fauorem; & hoc adeò verum eſt, vt etiamſi permutatio non teneat, ta-
men compermutantes non poſſunt redire ad pri- 41
ma beneficia ſine noua collatione, ſecundùm opinionem quam Rota ſeruat, vt *in deciſ. de rer. permut. in nouis*, nec contrarium dicit Rot. *deciſ. vlt. n.6. verſ. ad tria iſta, eod. tit. in antiq.* quia loquitur quando ſuperior non admittit permutationem, aut quando culpa vnius compermutantis permutatio non habuit effectum, vt quia beneficium non eſſet valoris expreſſi, & propterea cùm habeamus opinionem Rotæ non eſt curandum, cur doctores fuerint varij in hac materia.

Protonotariatus probatio, cùm agitur ad effe- 42
ctum reſeruationis debet eſſe concludens, Put. *deciſ.266 num.2. lib.3.* Rot. *deciſ.46. num.3. & 4 part.2. diuerſ.* Gregor. XV. *deciſ.369. num.1.* quos refert Rot. *in d. Caſalen. beneficiorum* 10. *Decembris* 1627. *coram R. P. D. Merlino*; & quamuis poſſit probari per litteras patentes, *l. nemini licere, §. non aliter, ff.*
de aduoc. diuerſor. iudic. Vlterius tamen requiritur, 43
quòd conſtet de illarum acceptatione, prout in his terminis ad probandam reſeruationem firmauit

maoit Rot. *in d.Burgen. Abbatia de Salas*, *in verſ.*
44 *pro cuius reſolutionis fundamento*, de qua dicebatur
noo conſtare, quia hoc etiam ſuppoſito, quæſtio
de acceptatione deteuminatur per expeditionem
litterarum Protonotariatus requirentium conſi-
derabilem impenſam ex qua inducitur acceptatio
tacita ſufficiens ad hunc effectum, provt expreſsè
Mohed *deciſ.* 18. *de preben.* Put. *deciſ.* 27. *num.* 9. *lib.* 1.
Creſcent *deciſ.* 1 *de præſumpt.* & Rot. *in Carthaginen.*
beneficij 26. *Februar.* 1603. *coram Card. Lancellotto*,
45 io qua ponitur hæc diſtinctio, quando litteræ ſunt
expeditæ, tunc probatur acceptatio, ſecus verò
quando noirſunt expeditæ, & prout contigerat in
caſu deciſionis ſupradictæ Burgen. Abbatiæ de Sa-
las 20. *Nouembris* 1615. in quo reperiebator tan-
tummodò ſignata, vt fuit dictum io præcitata Ro-
mana Capellaniæ 29. *Aprilis* 1630. *coram R. P. D.*
Pirouano.

46 Non obſtat contra reſeruationem inductam
ex Protonotariatu per *d. Extrauag. Ad regimen*,
nonnulla fundamenta quæ videntor reſtringere
huioſmodi reſeruationem ad beoeficia tantùm
Protonotariorom participantium, & io primis
ex Conſtitutionibus Nicolai V. & Sixti I V. quia
imò cùm Nicolaus V. in dicta eius conſtitutiooe
declaret, quòd ex pacto cum inclyta Natione
Germanica inito, *Extrauag. Ad regimen*, locum
tantùm habere intelligatur quoad ſeptem Nota-
rius participantes, & eodem modo Sixtus qoo-
que I V. ex eonuentione facta cum Rege Galliæ
reſtringat *d. Extrauag.* reſeruationem ad Proto-
notarios geſtantes publicè, & continuè habitum
Protonotariatus, elarè ex dictis Conſtitutionibus
colligitur ſenſum dictorum ſummorum Pontifi-
cum, prout, & aliorum fuiſſe, quòd circumſcriptis
dictis modificatiooibus & pactis, ſub dicta Extra-
uag. comprehendantur beneficia Protonotario-
rum, etiam non participantium.

47 Minus facit auctoritas eorum, qoi tenuerant
quòd ſub *d. Extrauag.* non ſint comprehenſi Pro-
tonotarij non participantes, quia, vel loquontur
de Protonotariis creatis à Legatis de Latere, non
autem à Papa, inter quos multi conati ſuot conſti-
tuere differentiam, vt colligitur ex traditis per
Mandoſ. *ſuper reg.* 1. *q.* 7. vbi tamen *ſub num.* 3. dicit
quòd Rota ſemper renuit, quòd indiſtinctè om-
nes Pronotarij, ſiue ſint ereati à Papa, ſiue à Le-
gato, ſint ſub *d. Extrauag.* comprebenſi: vel non
ſunt aliquo modo attendendi; cùm, vt dictum eſt,
Rota contrariam ſemper opinionem amplexa fue-
rit, atque opinio optima ratione fulciatur.

48 Nec obſtar quòd dicti Pronotarij non poſſunt
cenſeri ſub dicta reſeruatione comprehenſi, quia
tempore *d. Extrauag.* nondum fuerant creati, oam
præterquam, quod ſatis veriſimile videtur, quòd
etiam de dicto tempore adeſſent alij quoque Pro-
tonotarij vltra numerom participantium, cùm
iam illi eſſent de tempore Polydori Virgilij, qui
floruit de anno 1499. ſine numero, prout ipſe te-
ſtatur *in lib.* 4. *de inuentor. rerum*, in omnem etiam
euentum, qoatenus dicti Protonotarij fuiſſent
d. Extrauag. creati, nihilominus comprehende-
49 rentur ſub dicta reſeruatione, quia lex ſemper lo-
quitur & comprehendit propterea perſooas quan-
documque extantes: *l. Arriani, C. de heret.* Franch.
in cap. vnico, num. 1. & *ibi* Gemin. *numer.* 8. *de exceſſ.*
Prælat. in 6. vbi etiam in fortioribos tradit quòd
licèt text. loquator de Mooaſteriis hactenus ædi-
ficatis, tamen eſt intelligendus de Monaſteriis
poſt ædificandis; quia cùm lex ſemper loquatur,
& dictio *hactenus* eſt intelligenda, vt operatur ſem-
per quando caſos venerit, Caſtr. *conſ.* 235. *ſub nu-*
mer. 1. *poſt med. verſ. reſtat reſpondere, lib.* 1. vbi quòd 50
lex Florentiæ mandans, quod omnes Ciuitates
ſobiectæ ſoluant certum quid, habet locom in Ci-
uitate Piſarum, effecta ſubiecta poſt legem, quia
lex ſemper loquitur.

Minus obſtat, quòd etiam ſi *d. Extrauag.* com- 51
prehendat Protonotarios poſtea creatos, non po-
teſt tamen comprebendere Notarios creatos ra-
tione officij atque acceſſorij ad officium, quod
ipſis fuit principaliter collatom, ſed illos taotùm,
qui verè ſoot Protonotarij, & tales principaliter
ereati, quia imò etiam dicti Protonotarij ſunt ve-
rè Notarij, nec inter illos, & alios poteſt conſti-
tui aliqua differentia, cum maximè etiam finito
officio remaneant Protonotarij, atque tunc quo-
que gaudeant omnibus priuilegiis veris Proto-
notariis conceſſis, vt expreſsè diſponitur in ſupra-
dicta Pauli I I I. & Pauli I V. Conſtitutionibus,
adeóque procuLdubio beneficia etiam per mor-
tem huiuſmodi Protonotariorum vacantia ſuot 52
reſeruata vt in terminis Protoootarij creati ra-
tione officij dicit Rot. *in D. Palentina Scholaſtria*
Canonicatus, & prabenda de Vallodolid. 9. & 14. *Apri-*
lis 1584. *coram Robusterio*, relata per Garc. *de benef.*
part. 5. *cap.* 1. *num.* 204. ex qua etiam apparet, qood
nonquam fuit dubitatum in Rota, quia beneficia,
etiam per mortem Protonotariorum ratione offi-
cij ereatorum vacantia, ſunt reſeruata, ſed quod
io eo erat controuerſia, An dicti Protooootarij fi-
nito officio deſinerent eſſe Protonotarij? quæ ta-
men hodie penitus remanent ſublata, & quidem
in ſpecie, quoad Milites de Lilio per dictas Pau-
li I I I. & I V. Conſtitutiones, & generaliter quo-
ad omnes, qui ratione alicuius officij ſunt Sedis
Apoſtolicæ Notarij, per declarationem Sixti V.
& aliorum ſubſequentium Summorum Pontifi-
cum, *in reg.* 1. *Cancel.* per quam *d. Extrauag.* inno-
uatur facta, in qua expreſſis verbis diſponitur,
qoòd beneficia, quæ Sedis Apoſtolicæ Officiales,
qui ratione officiorum huiuſmodi eiuſdem Nota-
rij erant, etiam dimiſſis ipſis officiis, & quan-
docunque aſſequuti fuerint ſub reſeruationibus
d. Extrauag. Ad regimen, comprehendatur, itaut
ſtantibus hodie dictis conſtitutionibus, & decla-
rationibus, nullus amplius ſuperſit in hac re ſeru-
pulus.

Nec obſtar, quod dicta Sixti V. declaratio in- 53
telligi deber de Notariis ratione officiorum enu-
meratorum in *d. Extrauag.* non autem ratione of-
ficij Militum de Lilio, & aliorum, quorum nulla
fit mentio in *d. Extrauag.* quia verba regulæ ſunt
generalia, & apta comprehendere omnes Nota-
rios cuiuſuis officij ratione creatos, nec ſubeſt ra-
tio illa reſtringendi ad certa officia, cùm maximè
reſeruatio non ſit fundata in officio, ſed in nota-
riato, & Notarij ratione officiorum creati quinimò
inter dictos Notarios creatos ratione officiorum,
& alios creatos abſque officiis, nulla (vt ſupradi-
ctom fuit) eſt differentia, & omoes iiſdem oneri-
bos, & honoribus fruuntur.

Nec obſtar, quod reſeruationes ſunt odio- 54
ſæ propter præiudicium Ordinariorum, ideóque
non extendendæ, quia præterquam quod obie-
ctum hoc noo ampliatur, eum non agatur de ex-
tenſione d. reſeruationis, ſed de propria eius com-
prehenſione, illud etiam procedit in reſeruationi-
bus particularibus ad faoorem certarom perſona-
rum, ſecus autem, qoando reſeruatio eſt per viam

legis generalis, vbi principalis intentio Papæ eſt, vt prouidere valeat pauperibus Clericis, & perſnnis benemeritis Romanam Curiam ſequentibus, quia tunc reſeruationes iudicantur fauorabiles, nnn habito reſpectu ad incidens præiudicium Ordinariorum, Simonet. *de reſeru.q.5.cap.fia.* Mandoſ. *reg.2.q.2.n.27.& ſeqq.* Capuiaq. *deciſ.141. num.3.part.1.* Rot. *deciſ.457.num.11.& ſeqq. part.1. diuerſ.* & benè Hieron. Gabr. *conſ.197.num.3. lib.1.* aſſignans raiinnem, quod in primitiuo tempore tota collatio fuit Papæ, quam poſtea communicauit Epiſcopis priuatiuè; ergn dum reſeruat, vtitur iure proprio, ſicut ille, qni redimit ex pacto, cùm non dederit tantam, quin maiorem retinnerit, Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic.lib.1.q.10. num.47.*

Capvt XXIV.

De Archidiacono.

Svmmarivm.

1 *Archidiaconus Græco vocabulo dicitur quaſi miniſtrorum princepe.*

2 *Archidiaconus principalem habet dignitatem poſt Epiſcopum.*

3 *Archidiaconus eſt dignior Archipresbytero, & Primicerio in voce, loco, & adminiſtratione.*

4 *Archidiaconus de iure eſt prima dignitas in Cathedralibus Eccleſiis.*

5 *Archidiaconus, qui oculus Epiſcopi dicitur, in omnibus Eccleſiis, vbi fieri poteſt, eligendus eſt qui ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel Iure Canonico.*

6 *Intellige de iis tantùm Archidiaconis, qui vel curam habent animarum, vel iuriſdictionem iuxta tit. de officio Archidiaconi.*

7 *Archidiaconi iuriſdictionem contentioſam habentes debent eſſe Doctores, & promoti in publico gymnaſio.*

8 *Archidiaconus nullus reperitur in tota Hiſpania, qui totam illam iuris communis retineat poteſtatem.*

9 *Archidiaconi in Hiſpania non obligantur eſſe Doctores, aut Licentiati.*

10 *Ætas 25. annorum requiritur in Archidiacono habente curam annexam, in aliis, quibus ea non ineſt, 22. anni completi ſufficiunt.*

11 *Viſitare Clericos omnes debet Archidiaconus tertio quoque anno, ſi Epiſcopus ipſe non poſſit.*

12 *Archidiaconus quare dicatur oculus Epiſcopi, oſtenditur.*

13 *Viſitationem ſi quam Archidiaconus legitimè exercere conſueuit, Aſſumpto Notario de conſenſu Epiſcopi facere per ſe ipſum tantùm debet.*

14 *Archidiacono ad viſitationem expediendam peteris Epiſcopus terminum præſcribere comitatum, & equitatum.*

15 *Diſtributiones quotidianas non amittit Archidiaconus interim dum viſitauerit Eccleſiam, iura vel redditus ſuæ prabendæ.*

16 *Diſtributiones quotidianas non percipit Archidiaconus, qui propriam Eccleſiam non viſitat, ſed ſolùm Eccleſia ſua Diœceſis.*

17 *Archidiaconus dum viſitat Eccleſiam ſua prabenda, non percipit fructus illius Canonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel ex illius Eccleſiæ conſuetudine.*

18 *Archidiaconi ad officium pertinet Epiſcopo miniſtrare, & ſolemniter celebraturo Epiſcopo ſacram Euangelium cùm voluerit eligere, & illos deſignare qui illud & Epiſtolam cantent.*

19 *Lectiones, & reſponſoria diuini Officij Lectoribus, & Cantoribus aſſignare pertinet ad Officium Archidiaconi.*

20 *Archidiaconus tanquam prima dignitas poſt pontificalem in Choro aliis ſuperior, & maior habetur.*

21 *Vaſa diuinis Eccleſiæ vſibus dicata ſedulò cuſtodire pertinet ad Archidiaconum.*

22 *Clericos ad Ordines promouendos, examinare, atque probare, eóſque Epiſcopo nomine S. Eccleſiæ ordinandos offerre ſpectat ad Archidiaconum.*

23 *Epiſcopo ſolemnitatem, vel etiam Miſſam ſolemnem, & Veſperas audienti à dextris aſſiſtit Archidiaconus.*

24 *Archidiaconus reſpicit, vt Primicerius, & Sacriſta, vel cuſtos iniuncti ſibi muneris ſollicitudinem diligenter exequantur.*

25 *Abbates, & Abbatiſſas in ſede ſua collocat Archidiaconus.*

26 *Iuriſdictionem licèt inferiorem in multis habet Archidiaconus.*

27 *Clericorum lites, & iurgia, modica tamen, audit Archidiaconus.*

28 *Beneficiis priuat, & auctoritate Epiſcopi punit Archidiaconat.*

29 *Cenſuras imponit Archidiaconus, non tamen ſine Epiſcopi auctoritate.*

30 *Archidiaconus inſtituit in beneficiis curam animarum habentibus de auctoritate tantùm, & mandato Epiſcopi, vel ſi hoc habeat ex præſcriptione.*

31 *Archidiaconus ratione ſui muneris non poteſt curam committere animarum.*

32 *Beneficiorum in poſſeſſionem corporalem mittit Archidiaconus inſtitutos ab Epiſcopo.*

33 *Iuriſdictionem quando habeat Archidiaconus, oſtenditur.*

34 *Archidiaconus poſt Epiſcopum dicitur eſſe Vicarius in omnibus.*

35 *Vicarij munus exercet Archidiaconus ipſo iure abſque aliquo facto, Epiſcopo abſente, & eius Officialibus, non autem Sede vacante.*

Vicarius natus, ſeu legitimus, quid. ibid.

36 *Archidiaconus à Vicario Epiſcopi in quo differat, oſtenditur.*

37 *Archidiaconi iuriſdictio hodie per conſuetudinem eſt imminuta.*

38 *Archidiaconus de iure maior eſt omnibus poſt Epiſcopum, & Archipresbyter eius ſubiacet iuriſdictioni.*

39 *Conſuetudo in aliquibus Eccleſiis introduxit vt Archipresbyter, vel Præpoſitus, aut alia Dignitas Archidiacono præferatur.*

40 *Archipresbyter in ciuitate Paduæ ex antiqua conſuetudine præcedit Archidiaconum, & quomodo probetur hæc conſuetudo, oſtenditur.*

41 *Archidiaconus cur de iure præferatur Archipresbytero, oſtenditur.*

42 *Archidiaconus de iure præcedit Archipresbytero in Adminiſtratione, cùm in diuinis Archipresbyter præcedat Archidiaconum, niſi Archidiaconus ſit etiam in Presbyteratus Ordine conſtitutus.*

43 Digni

43 *Dignitas prima ſpectat, & ea impedita ad ſecundam, & ſucceſſiuè ad tertiam, deferre ſanctiſſimum Sacramentū, abſente, vel impedito Epiſcopo in eius feſtiuitate, nec non Miſſas, Veſperas Pontificales canere.*

44 *Archidiaconus Sacerdos in celebratione Miſſarum ſolemnium, abſente Epiſcopo eſt præferendus Archiepresbytero, & n. 45.*

46 *Miſſas Pontificales per ſe ipſum celebrare non valens Epiſcopus, non poteſt in præiudicium primæ Dignitatis, ad quam id ſpectat, alteri ſibi bene viſo pro libito voluntatis demandare.*

47 *Dignitas prima pro libito ad munus ſibi incumbens non poteſt alium ſibi bene viſum Canonicum, aut Dignitatem ſubſtituere, ſed in eo munere proximior Dignitas ſuccedere debet.*

48 *Dignitas prima licèt ſit coadiutor cum futura ſucceſſione, nihilominus iuxta formam litterarum coadiutoriæ ad eum ſpectabit abſente coadiuto functiones illi incumbentes facere, & exercere.*

49 *Archidiaconus, & Archipresbyter ſi in funeralibus de eadem Cathedrali concurrant, danda eſt præcedentia Archipresbytero ratione ſtolæ.*

50 *Archidiaconus ſi ſit prima dignitas, debet exercere officium Presbyteri aſſiſtentis cum Pluuiali Epiſcopo celebranti, illique candelam, & palmam benedictam miniſtrare.*

51 *Archidiaconus dum in aſſiſtentia eſt apud Epiſcopum, intelligitur præſens in choro, tam in Eccleſia Cathedrali, quàm in alia.*

52 *Archidiaconus, qui ſuſtinet Baculum Epiſcopi dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt immediatè poſt Diaconos aſſiſtentes.*

53 *Archidiaconus, qui ſit ex priuilegio Protonotarius, non lucratur fructus, & diſtributiones ſui Archidiaconatus ſi cum habitu Protonotarij in Eccleſia, choro, proceſſionibus, ac Diuinis Officiis aſſiſtat.*

54 *Protonotarij habitu vti non poteſt Archidiaconus in publicis functionibus, in aſſiſtentia Epiſcopi, nec in aliis actibus ſibi tanquam Archidiacono competentibus.*

55 *Vicarius Epiſcopi Archidiacono tam in choro, quàm vbilibet præcedit.*

56 *Vicarius generalis abſente Epiſcopo debet habere primum locum ſuper omnes Dignitates & Canonicos, non obſtante conſuetudine in contrarium.*

57 *Vicarius foraneus ratione ſui officij nullam habet præcedentiam in choro, ſeſſionibus, proceſſionibus & aliis actibus, & functionibus Eccleſiaſticis.*

58 *Doctores referuntur de Dignitate, Officio, & iuriſdictione Archidiaconi agentes.*

PRima Dignitas Eccleſiaſtica in Cathedralibus Eccleſiis eſt Archidiaconatus de iure com-
1 muni, vt *numer.* 4. oſtendemus, propterea de Archidiacono nunc primum agere propoſuimus, qui Græco vocabulo quaſi miniſtrorum princeps eſt appellatus *capit.* 1. *diſt.* 21. Archos enim princeps. Diaconos miniſtrum, ſeu famulum Græcè ſignificat, Petr. Greg. *Syntagm. Iuris lib.* 25. *cap.* 20. *in princ.* Anaſtaſ. Germon. *de Sacrorum immun. lib.* 3. *cap.* 1. *in fine*, Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 1. *num.* 49. Sebaſt. Cæſar. *de Eccleſ. hierarch. p.* 2. *diſput.* 12. §. 1. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 14. *quæſt.* 1. Caſtald. *in praxi cæremon. lib.* 2. *ſect.* 8. *cap.* 7. *numero* 3. Nam licèt de conſuetudine Eccleſiæ Archidiaconatus non habeat iuriſdictionem, quia tamen de iure communi habet nomen Dignitatis, cenſeri debet adminiſtrationem ſpiritualem habere, & in Dignitate Eccleſiaſtica verſari, nouiſſimè Steph. VVeyms *ad conſtit.* 24. *ex antiquo iure deſumptas, & per Concil. Trid. ſpeciatim innouatas conſtit.* 1. 2
numero 5. & adhuc principalem habere Dignitatem poſt Epiſcopatum probat text *in cap.* 1. ibi, *poſt Epiſcopatum, de offic. Archid.* gloſſ. *verb. electionis in cap. pen. de offic. leg. in* 6. Menoch. *conſ.* 51. *numero* 20. & *conſ.* 157. *numero* 21. Sbroz. *de offic. Vicar. lib.* 1. *quæſt.* 34. *numero* 6. Anton. Fabric. *in praxi benefic. tit. de benef. cum dignit. numero* 23. *in fine*. Rota *decis.* 865. *numero* 1. *p.* 4. *diuerſ.* Aſcan. Tamburin *de iure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 25. *quæſt.* 4. *numero* 1. nouiſſimè Michaël Fettus *de præcedent. Eccleſiaſt. quæſt.* 5. *num.* 1. Vnde digniorem eſſe Ar- 3
chipresbytero, & Primicerio in voce, loco, adminiſtratione, & aliis, conſuluit Barbat. *conſ.* 5. *lib.* 2. quem refert Cardin. Tuſch. *tom.* 1. *lit. A, concl.* 482. *num.* 6. quia de iure regulariter Archidiaconatus eſt prima Dignitas, Aretin. *conſ.* 23. *num.* 3. *verſ. quia* 4
de iure communi, adden. *ad Greg. XV. decis.* 411. *num.* 5. Viui. *deci.* 299. *n.* 2. Marcel. Vulpe *in praxi cap.* 341. *num.* 12. Rot. *in Andrien. Archidiaconatus*, 5. *Decembris* 1625. *coram R.P.D. Merlino*. Lotter. *de re benef. lib.* 1. *quæſt.* 16. *num.* 112.

Eligendus eſt autem Archidiaconus, (qui oculus Epiſcopi dicitur, quaſi ab eo in ſpecula & ſtatione poſitus, gloſſ. *verb. oculi, in cap. diaconi* 93. *diſt.* Anton. Fabric. *d. tit. de benefic. cum dignit. num.* 25. *in fine*) in omnibus Eccleſiis vbi fieri poteſt, qui ſit Magiſter, ſeu Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico, vt ſtatuit Trid. Concil. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 12. & tradunt Gonzal. *ad regul.* 8. *Cancel. gloſ.* 4. *num.* 68. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 7. *cap.* 6. *num.* 41. Nicol. Garc. *de benefic. p.* 7. *cap.* 7. *num.* 36. Galganet. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 21. *num.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 238. *à num.* 2. & *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. decis.* 248. *num.* 4. & *decis.* 305. *num.* 11. *part.* 4. Bennius *de priuileg. Iuriſconſ. part.* 2. *priuil.* 28. *num.* 2. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.* 6. *cap.* 7. *num.* 62. Humobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract.* 1. *cap.* 9. *quæſt.* 55. Nouar. *in ſingul. Canonic. concluſ.* 41. Sebaſt. Cæſar. *d. diſp.* 12. §. 1. *num.* 9. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 3. *alleg.* 60. *num.* 60. Squillante *d. cap.* 14. *num.* 109. Et propterea ſtylus Curiæ inhærendo ſupradicto decreto Concilij Trident. exigit in promouendo ad huiuſmodi Archidiaconatum gradum Magiſterij in Theologia, vel Doctoratus ſaltim in iure Canonico, itaut dum porrigitur ſupplicatio pro Archidiaconatu huiuſmodi obtinendo, ſeu pro habenda Dignitate maiori poſt Pontificalem in Cathedrali, vel principali in Collegiata, ea non aliter ſignetur quàm ſi poſitiuè etiam narratum ſit Oratorem eſſe, aut Magiſtrum in Theologia, aut Doctorem ſaltem in iure Canonico, vel in eodem iure Licentiatum, quòd ſi talis non ſit, non aliter reſcribitur ſupplicationi quàm ſub hac clauſula. *Et cum decreto quòd dictus Orator infra annum proximum Magiſterium in Theologia, ſeu Doctoratus, aut Licentiaturæ in decretis gradum præuio examine in aliqua approbata Vniuerſitate ſtudij generalis, ac alias ſeruatis ſeruandis, ſuſcipere omnino teneatur, alioquin præſens gratia nulla ſit, ipſeque Archidiaconatus vacet eo ipſo.* Et cùm litteræ expediuntur, clauſula hæc

extenditur

extenditur per verba decretoria & præceptiua, Vo-
lumus autem, &c.
6 Quod quidem intelligitur de iis tantùm Archi-
diaconis, qui vel curam habent animarum, vel
iuriſdictionem, iuxta tit. de offic. Archid. non au-
tem de his, qui verè animarum cura, & omni
prorſus iuriſdictione carent. Ita Sacram declaraſ-
ſe Congregationem referunt Anaſtaſ. Germon.
de indultis Cardinal. §. quibuſuis n.4. Campan. dict.
num.41. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſiaſt.
deciſ.473. in 1. edit. aliàs reſolut.497. in 2. edit. & p.4.
deciſ.248. Piaſec. in praxi Epiſcop. part.2. cap.5.
numero 20. Maſſobor. in praxi habendi concurſum re-
quiſ.10. dub.6. ſecundùm Romanam impreſſ. Ma-
chado en ſu perfeito confeſſor. tom.2. lib.4. part.4.
tractat.7. docum.5. n.4. & 5. Nouar. d. concluſ.41. n.2.
Squillante d. cap.4. num.111. Nicol. Garc. d. cap.7.
7 num.41. vbi num.40. refert pariter reſolutum hu-
iuſmodi Archidiaconos iuriſdictionem conten-
tioſam habentes debere eſſe Doctores & promo-
tos in publico Gymnaſio, aliàs gradus eis non
ſuffragari, ex Bulla 63. Pij V. quod etiam tradunt
Maſſobr. dict. dub.6. num 6. & Nouar. vbi ſupra n.4.
Squillante dict. cap.4. num.113. ita vt doctoratus ex
priuilegio ad huiuſmodi dignitatem nequaquam
promoueri poſſe dicendum eſſet, vt per Nouarin.
quæſt. forenſ. lib.1 q.143. & concluſ. vnic. de Archidia-
con. num.5. Squillante d. cap.4. n.114. vbi num.115.
poſt Menoch. de arbitr. caſu 415. num.42. & Aloyſ.
Ricc. part.4. deciſ.148. tenet quòd ſi ex Eccleſiæ
conſuetudine poteſtas & iuriſdictio, quæ compe-
tit Archidiacono, competeret Archipresbytero,
ſimilem gradum Doctoratus deberet Archipreſ-
byter aſſumere.
8 Sed cùm hodie ipſorum Archidiaconorum in-
curia, vel imperitia, ſeu Epiſcoporum potentia
omnis penè iuriſdictio extincta ſit, nec in tota
Hiſpania vnus reperiatur Archidiaconus, qui to-
tam illam iuris communis retineat poteſtatem, vt
teſtantur Zerola in praxi Epiſcop. verb. Archidiaco-
nus. Læl. Zech. de republ. Eccleſ. tit. 24. à num.13.
9 meritò notant iam hodie apud Hiſpanos ceſſare
obligationem illam Trident. quòd ſint Doctores,
aut Licentiati, vt ante omnes ſcripſit Nauarr. in
man. c.25. n.115. referunt & ſequuntur Vaſconcel.
in harmon. rub. iuris Canon ſub tit. de offic. Archid. in
prin. Nicol. Garc. dict. cap.7. à num.37. Sebaſt. Cæ-
ſar. dict. §.1. n.10. Anguian. de legit. lib.2. controu.4.
num.10.
10 Si verò Archidiaconus habeat curam anima-
rum annexam, ætas vigintiquinque annorum re-
quiritur, licèt in aliis dignitatibus, quibus ea non
ineſt, viginti duo anni completi ſufficiant, vt ſta-
tuit Concil. Trident. dict. cap.12. verſ. ad cæteras, &
tradunt per me citati d. allegat. 60. num.65. quibus
addo Maſſobr. d. requiſ.10. dub.11. num.24. Nouar.
in ſingul. Canon. concluſ.15.
11 Officium Archidiaconi de iure quidem com-
muni eſt circa Clerum præcipuè, cui omnium
Clericorum cura poſt Epiſcopum demandatur,
ipſe enim debet Clericos omnes tertio quoque
anno, ſi Epiſcopus ipſe non poſſit, viſitare, cap.1.
12 & cap. ad hæc, de offic. Archid. & propterea dicitur
oculus Epiſcopi, quia luſtrans actus totius Eccle-
ſiæ, ſi quem videat proximum eſſe peccato, refe-
rat ad Epiſcopum, vt inquit Clemens Papa in cap.
13 Diaconi il 1. vbi gloſſ. 93. diſtinct. Viſitationem au-
tem, ſi quam legitimè exercere conſueuit, aſſum-
pto Notario de conſenſu Epiſcopi facere per ſe
ipſum tantùm debet, vt ſtatuit Concil. Trident.
ſeſſ.24. de reform. cap.3. Felician. Comen. in man. vi-
ſitat. lib.1. tit.3. verſ. Archidiaconi, Fuſc. de viſitat.
lib.1. cap.2. num.14. Sbroz. de officio Vicarij lib.2.
quæſt.120. num.10. Flores de Mena variar. lib.3.
quæſt.24. num.23. Ego ipſe d. p.3. allegat.73. num.22.
& ad illam expediendam poterit Epiſcopus ei ter- 14
minum præſtituere, & præſcribere comitatum,
& equitatem, ne oneri ſit Eccleſiis, quas viſita-
uerit, prout declarauit Sacra Congregatio, vt at-
teſtatur Piaſec. in praxi Epiſcop. part.2. cap.3. n.62.
pag.213. quem refero ego ipſe dict. allegat.73. n.39.
Et interim dum viſitauerit Eccleſiam, iura, vel 15
redditus ſuæ præbendæ, non amittit diſtributio-
nes quotidianas, cùm viſitando prædicta iura, &
loca ſeruiat Eccleſiæ in re vtili, ſicut reſoluunt,
& per Sacram Congregationem fuiſſe deciſum
referunt Azor. inſtitut. moral. p.2. lib.7. c.7 quæſt.10.
Monet. de diſtribut. quotid. p.2. quæſt.11. n.93. Nicol.
Garc. de benefic. p.3. cap.2. num.333. & ſeq. Cened.
practic. & canon. quæſt. lib.1. q.1. num.36. Ego ipſe
d. part.3. allegat.53. num.163. me citato in illo loco
Sanctarel. var. q.13. num.9.
Si verò non viſitauerit propriam Eccleſiam, 16
ſed ſolùm Eccleſiam ſuæ diœceſis, quamuis illam
viſitaret ex officio, & iure ſibi competenti, tunc
non poſſe percipere diſtributiones docet Monet.
d. q.11. num.63. Cened. d. q.1. num.36. & 74. Nicol.
Garc. d. cap.2. num.332. Armendar. in addit. ad re-
copil. legum Nauarra lib.1. tit.6. lib.6. de viſitat. n.81.
& 108. Sanctarel. d. quæſt.11. num.10. Ego ipſe d.
allegat.53. num.126.
Sic etiam eadem durante viſitatione non pote- 17
rit ipſe Archidiaconus percipere fructus illius Ca-
nonicatus, quem obtinet ex diſpenſatione, vel
ex illius Eccleſiæ conſuetudine ſtante, quòd fru-
ctus Canonicatus diſtincti ſint à fructibus præ-
bendæ, niſi pro tribus menſibus vacationis ex
cauſa à Concilio permiſſis, prout deciſum atte-
ſtantur Nicol. Garc. d. cap.2. num.332. in 2. dub. &
Armendar. d. lib.6. de viſitat. num.82. animaduer-
tentes hæc de lucrandis fructibus locum habere,
niſi careat Eccleſiæ conſuetudo, vt Archidiaco-
nus viſitans nihil fructuum percipiat, quæ ſeruan-
da erit.
Secundò ad officium Archidiaconi pertinet 18
Epiſcopo miniſtrare, vt cenſuit S. Rit. Cong. in
vna Piſaurien. 10. Iunij 1600. & ſolemniter cele-
braturo Epiſcopo ſanctum Euangelium cùm vo-
luerit legere, & eos antè probatos deſignare, qui
Euangelium, & Epiſtolam canten: cap. perlectis
25. diſt. cap. 2. de offic. Archid. Azor. inſtit. moral. p.2.
lib.3. cap.14. q.2. verſ. deinde, Galganet. de iure pu-
blico lib.3. tit. 21. num.5. Lectiones quoque, & 19
reſponſoria Diuini officij Lectoribus, & Can-
toribus aſſignare, atque Acolytos, & thuribu-
lum deferant, & qui minora gerant officia, or-
dinare, & omnia denique, quæ ad diuinorum
Officiorum celebrationem pertinent, diſponere,
gloſſ. & Doctores in d. cap.2. Sebaſt. Cæſar dict.
§.1. num.7.
In choro enim tanquam prima Dignitas poſt 20
Pontificalem, aliis ſuperior, & maior habetur,
& illi in choro permanenti ſpectat in principio
Matutini, Horarum Canonicarum, ac Veſpera-
rum intimare, Pater noſter, quo dicto, idem pa-
riter ſpectat eius manu ſignum dare, vt incipia-
tur, Domine labia mea, &c. vel Deus in adiutorium
meum, &c. ipſique etiam ad Primam pertinet di-
cere, Dies, & actus noſtros, &c. Adiutorium no-
ſtrum, &c. & Deus nos benedicat, &c. ad Completo-
rium,

torium, *Noctem quietam*, &c. *Benedicat, & cuſtodiat nos*, &c. in fine Horarum, & Maturini, *Dominus det nobis*, &c. Et antequam finis ſignum per ipſum detur, nemo officio eapleto è choro egredi valet. Ita S. Congregat. Cardinalium negotiis Epiſcopotũ, & Regularium Præpoſitorum *in vna Theatina, ſub die* 18. *Aprilis* 1617.

21 Tertiò ad eundem pertinet vaſa diuinis Eccleſiæ vſibus dicata ſedulò cuſtodire, vt dicitur *in cap. ea quæ*, 3. *de offic. Archid.* Azor. *d. c.* 14. *quæſ.* 2. §. *deinde, verſ. ad eundem pertinet*. Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 1. *num.* 8.

22 Quartò Clericos ad Ordincs promouendos eaaminare, atque probare, eoſque Epiſcopo nomine ſanctæ Eccleſiæ ordinandos offerre poteſt *cap. ad hæc, cap. vt noſtrum, de offic. Archid. cap. vnic. de ſcrutin. in Ordine facien.* Petr. Gregor. *d. lib.* 15. *cap.* 20. *num.* 6. *verſ. bis examinat.* Quataora *in ſum. Bullary, verb. Ordo, verſ. ſubſequenter*, Azor. *d. cap.* 14. *quæſ.* 2. *verſ. deinde*, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 3. *à num.* 15. Galgan. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 21. *num.* 7. Caſtald. *in praxi caremon. lib.* 1. *ſect.* 8. *cap.* 7. *num.* 3. Sebaſt. Cæſar *d.* §. 1. *num.* 8. *verſ. eius.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 30. *tract.* 1. *num.* 49. *verſ. Archidiaconos.* . nouiſſimè Marc. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.* 43. *num.* 20. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi part.* 3. *alleg.* 10. *num.* 21. non peccat tamen Archidiaconus quando interrogatus ab Epiſcopo ordinante, an ſciat ordinandos dignos eſſe, reſpondet, ſcio, & teſtificor illos dignos eſſe, *cap. vnic. de ſcrut. in ordine facien.* licèt ipſe non eaaminauerit, dummodo contra conſcientiam non reſtificetur, quia quem indignum non nonit, dignum eaiſtimare debet; ita nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſiaſt. cap.* 8. *num.* 35. In ipſa ordinatione, atque in conſecratione Chriſmatis, & aliis ſimilibus Epiſcopo miniſtrare, *cap. Acolytus, cap. Oſtiarius* 23. *diſp.*

23 Et demum Epiſcopo celebranti ſolemniter, vel etiam Miſſam ſolemnem, & Veſperas aſſiſtenti à dextris modo ſuo loco præſcripto aſſiſtere, vt animaduertit Caſtald. *citato loco.*

24 Quintò deſpicere, vt Primicerius, & Sacriſta, vel cuſtos iniuncti ſibi muneris ſolicitudinem diligenter eaequantur, *c. perfectis*, 25. *diſt. cap. ea quæ contrà, de offic. Archid.*

25 Sextò Abbates, & Abbatiſſas in ſede ſua collocare, *d. c. vt noſtrum, de offic. Archid.* Sebaſt. Cæſar *d.* §. 1. *num.* 8. *verſ. ad Archidiaconum.* Petr. Greg. *d. cap.* 20. *n.* 6. *verſ. Abbates.*

26 Non ſolùm autem exercet officium Archidiaconus, ſed iuriſdictionem quoque habet in multis, licèt inferiorem, *cap. ad hæc, de offic. Ordin.* Anton Fabric. *in praxi benef. tit. de benef. cum dignitate numer.* 23. *in fine.* Narbona *de appellat. à Vicario ad Epiſcopum, part.* 1. *num* 30. nam ipſe de iure quidem communi antiquiori, de quo *in d. cap perfectis, verſ. Archidiaconus*, 25. *diſt. & in d. cap. ad*
27 *hæc*, Clericorum lites, & iurgia, modica tamen,
audit, Azor *d. cap.* 14. *quæſ.* 2. *verſ. deinde.* Galganet.
d. tit. 21. *num* 6. *verſ. iurgia*, Sebaſt. Cæſar *d* §. 1. *n.* 5.
28 & auctoritate Epiſcopi punit, & priuat benefi-
29 ciis, *cap. licèt, de pœnis, cap. referente, de probend.* &
cenſuras imponit, non tamen ſine Epiſcopi auctoritate, *cap. Archidiaconis, de offic. Archid.* Azor. *d. cap.* 14. *quæſ.* 2. *verſ. atque hæc quidem*, Galganet. *d. tit.* 21. *numer.* 6. ex ſpeciali conſuetudine, non autem nomine proprio, Zech. *dict. tit.* 24. *numer.* 13. *verſ. ad Archidiaconum quoque*, Suar. *de cenſur. diſput.* 2. *ſect.* 2. *num.* 9. *verſ. denique*, Sebaſt. Cæſar. *d.* §. 2. *num.* 12. Anton. Fabric. *d. tit. de benef. cum dignitate, num.* 24.

Inſtituit quoque in beneficiis etiam curam animarum habentibus, de auctoritate tantùm & mandato Epiſcopi, *d. cap. ad hæc, cap. cùm ſatis, eod. tit. cap. ſi in plebibus*, 63. *dict. cap. nullus* 16 *quæſt.* 7. vel ſi hoc habeat ea præſcriptione, vel conſuetudine, nomine, & vice Epiſcopi legitimè præſcripta, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 72. *num.* 185. vbi reſpondeo teatum *in d. cap. cùm ſatis*, ſolùm probibere conſuetudinem, ſeu magis præſcriptionem, per quam Archidiaconus intendit inſtituere in beneficiis nomine proprio. 30

Et ideo Archidiaconum ratione ſui muneris non poſſe curam committere animarum, per teat. *in cap. cùm ſatis*, reſoluunt Azor. *d. capit.* 14. *quæſt.* 2. *verſ. atque hæc quidem*, Galganet. *dict. tit.* 21. *num.* 6. 31

Mittit denique in corporalem beneficiorum poſſeſſionem inſtitutos ab Epiſcopo, *d. cap. ad hæc*, Petr. Gregor. *d. lib.* 15. *cap.* 20. *num.* 6. Valer. Reginald. *d. lib.* 30. *tract.* 1. *cap.* 3. *num.* 49. *verſ. item mittere.* Cou. *lib.* 3. *var. cap.* 16. *num.* 7. *verſ. tertium*, vbi aduertit quòd quamuis *in cap. licèt Epiſcopus, de prebend. lib.* 6. reſponſum ſit ad Epiſcopum pertinere miſſionem in beneficiorum poſſeſſionem, illud poteſt intelligi non quidem de ipſa miſſione in poſſeſſionem corporalem, ſed de ſeotentia, aut decreto, quo Epiſcopus pronunciat inſtitutum in poſſeſſionem mittendum fore, ſeu de ipſa corporalis poſſeſſionis traditione; vel poteſt intelligi vt procedat de conſuetudine, ſecundùm quam hodie ad Epiſcopum, non verò ad Archidiaconum ſpectat corporalis poſſeſſionis traditio, vt tradit Flamin. Patiſ. *de reſignat. benef. lib.* 10. *quæſt.* 6. *num.* 32. 32

Non tamen habet in omnibus ordioariam iuriſdictionem; ſed in iis tantùm, quæ à iure, vel conſuetudine ei ſine ſpeciali mandato Epiſcopi competunt exequenda, *cap. fin. de offic. Archid.* Videtur autem ei de iure communi competere iuriſdictionem in viſitando, & corrigendo in modicis tantùm cauſis, nam inquit teat. *in d. cap. ad hæc*, ardua negotia non debere abſque maioris ſui præſentia terminare; reliqua verò, quæ ad eum pertinent, plena auctoritate exequitur, Roman. *conſ.* 371. *In propoſita, num.* 4. vbi quòd Archidiaconus non habet iuriſdictionem in criminalibus, nec in ciuilibus arduis, ſed tantùm in ciuilibus pauci valoris, refert Card. Tuſch. *littera A, concluſ.* 482. *num.* 9. 33

Quare Archidiaconus poſt Epiſcopum dicitur eſſe Vicarius in omoibus, *dict. cap.* 1. *de officio Archid.* ibi, *vt Archidiaconus, poſt Epiſcopum ſciat ſe Vicarium*, &c. *d. cap. ad hæc*. gloſſ. *in cap. Pontifices* 7. *quæſt.* 1. Anton. de Prætis *in clypeo paſtoralis officij*, *cap.* 6. *num* 39. Marant *de ordine iudic. part.* 4. *diſt.* 5. *princ. num.* 7. Rebuff. *in praxi tit. forma Vicariatus, num.* 199. Sbrdz. *de officio Vicarij lib.* 1. *q.* 3. *num.* 17. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. *verſ. ſexta*, Azor. *d. cap.* 14. *q.* 2. Monet. *de diſtribut. quotid p.* 2. *q.* 1. *num.* 26. *verſ. ratio.* Narbona *de appell. à Vicario ad Epiſcopum part.* 1. *num.* 21. quos refero ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *allegat.* 54. *num.* 16. quibus addo Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.* 34. *num.* 18. Vicarius natus, ſeu legitimus dicitur eo quòd à lege ipſa nullo facto, aut miniſterio Epiſcopi conſtituatur, Sbroz. *dict. tract. lib.* 1. *q.* 36. *num.* 10. Anton. Cuch. *inſtit. maior. lib.* 2. *tit.* 9. *de offic. Archiepiſcopi, num.* 17. Alphonſ. 34

Narbona

Narbona *ad l.59.* gloſſ. *in num.16.in.4. lib.2. noua Recop.*

35 Vnde ipſo iure abſque aliquo facto, Epiſcopo abſente, & eius officialibus, Vicarij munus exercet Archidiaconus, Cardin. Tuſch. *tom.1. lit. A, concl.482.num.*10. Sbroz. *d.lib.1.q.2. n.15. & q.36. num.*10. non autem Sede vacante, nec etiam infra illos octo dies, quibus à Capitulo Sede vacante Vicarij electio facienda eſt, iuxta formam Conc.Trid. *ſeſſ.24. de reform. cap.*16. quia iura ſuprà allegata loquuntur tantùm Sede repleta: tum quia intra illos octo dies totum Capitulum poteſt, & debet adminiſtrare; quare ita tenent Quarant. *in ſum. Bullary. verb. Sede vacante, §. duodecimo quæro, verſ. primò*, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. poſt reſol.505. in notab. de materia Vicary à Capitulo Sede vacante, verſ. primo*, Ego ipſe *d. alleg.54. num.*163. Quamuis Archidiaconum ſuſtinere Vicarij vices Sede vacante, dum agitur de electione Vicarij à Capitulo, poſt Foler. & Abb. teneat Sbroz. *dict.lib.1.q.61.& in addit. ad q.3. eod. lib.*1. Poteſt tamen Archidiaconus acquirere quaſi poſſeſſionem adminiſtrandi Epiſcopatum tam in ſpiritualibus, quàm in temporalibus Sede vacante, & ſi de huiuſmodi quaſi poſſeſſione conſtiterit ex pluribus actis geſtis per eum tempore quo ſedes vacauit, concernentibus dictam adminiſtrationem, & iuriſdictionem Epiſcopalem, debet ei dari mandatum de manutenendo, prout per ſacram Rotam datum fuit Archidiacono Vicentini, *in una Vicentina adminiſtrationis Epiſcopatus* 16. *Decembris* 1624. coram R. P. D. Remboldo, impreſſa per Ludouic. Poſtium *poſt ſuam tract. mandati de manutenendo deciſ.*194. vbi *num.2. & 3.* probat quòd licèt de iure communi adminiſtratio Epiſcopatus Sede vacante ſpectet ad Capitulum, *cap. bonæ memoriæ, & ibi deciſ. num.37. de appellat.* tamen de conſuetudine poteſt etiam ſpectare ad Archidiaconum, & *num.6. cum ſeqq.* ait non obſtare quòd ex diſpoſitione ſacri Concilij Trident. *ſeſſ.24. de reform. cap.*16. deputatio Vicarij Sede Epiſcopali vacante ſpectat ad Capitulum, quodque dictum ſacrum Concilium habet in fine decretum irritans quod inficit titulum, & poſſeſſionem contrariam, quia decretum irritans operatur quando eſt iuſtificatum: ſecus verò ante illius iuſtificationem, tunc enim tollit detentionem, & inſiſtentiam facti, ex deciſionibus ibi allegatis, ac propterea cùm in caſu iſto dubium ſit, an intret diſpoſitio dicti Concilij, ex quo illud non tollit conſuetudinem contrariam de iure communi permiſſam, meritò non obſtat Archidiacono pendente iudicio manutentionis dictum decretum, quin interim debeat in ſua poſſeſſione manuteneri, & *num.10. cum ſeqq.* pariter aſſerit non obſtare quòd Archidiacono reſiſtit ius, quo caſu non datur manutentio inferiori abſque titulo, tum, quia licèt ius, vt dictum eſt, aſſiſtat Capitulo, non tamen reſiſtit Archidiacono, ex quo poteſt etiam iſta adminiſtratio ſpectare ex conſuetudine ad inferiorem, Greg. X V. *deciſ.*411. & Rot. *in Meren. iuris corrigendi* 8. *Februarij* 1626. coram R. D meo Coccino Decano: tum, quia datur etiam manutentio inferiori quando ipſius poſſeſſio, prout in caſu noſtro, eſt diuturna, Rot. *deciſ.595. num.6. & ſeq. p.1. diuerſ.* Beltramin. *in annot. ad Gregor. X V. deciſ.312. num.4. verſ. item aſſiſtentia.* Denique eadem Rota in *Vicentina adminiſtrationis* apud Poſti. *num.*13. dicit non obſtare quòd non conſtat de poſſeſſione moderni Archidiaconi, quia in omnem euentum ſufficit, quòd conſtet de poſſeſſione ſuorum anteceſſorum in dignitate, illa enim iuuat etiam ſucceſſorem, quia dicitur poſſidere ipſa dignitas, ad not. per Felin. *in cap. conſtitutus, num.14. de reſcript.* Rut. *deciſ.1. de reſtit. ſpol. in nouis, & deciſ.99. n.11. p.1. diuerſ.* & coram R. D. meo Coccino Decano *deciſ.86. num.*1.

Differt autem Archidiaconus à Vicario Epiſcopi, quòd Archidiaconi officium eſt dignitati annexum, nec poteſt ad nutum amoueri, ſicut Vicarius ſimplex: præterea ſimplex Vicarius ea exequitur, quæ ad Epiſcopum ex officio pertinent, quibus tamen ob plurimas occupationes deſeruire non poteſt; Archidiaconatus verò officium habet ab Epiſcopi officio ſeparatum, nec poteſt Epiſcopus eius officium exercere. Quare cùm huiuſmodi Vicariatus ipſius Archidiaconi perſonæ, & dignitati inhæreat, per Epiſcopi reuocationem ab eo auelli non poteſt, Sbroz. *d. tract. lib.3.q.32. num.*14. Narbona *de appellat. à Vicar. ad Epiſcopum p.1. num.*96. alter Narbona Germanus *d.l.59. gloſſ.1. num.*16. 36

Quamuis hodie Archidiaconi iuriſdictio per conſuetudinem ſit imminuta, & ad Vicarium Epiſcopi pertineat, & licèt officium in miniſtrando Epiſcopo in collatione Ordinum, & Chriſmatis confectione, & aliis ſimilibus retineat, tamen ſecundùm conſuetudinem Eccleſiarum, eius officium attenditur; conſuetudo enim per diuerſa loca præualet in officiis, *cap. cùm olim, de conſuetud. cap. ad hæc, de exceſſib. Prælator.* Vbi autem ceſſat conſuetudo, ius commune attenditur, vt *in tit. de offic. Archid.* Et caſu, quo Archidiaconus de conſuetudine eſſet aliis dignitatibus inferior, prout in aliquibus Eccleſiis eſt tertia, vel quarta Dignitas, retineat tamen officium miniſtrandi Epiſcopo in Sacramentis, iuxta Ritum vniuerſalis Eccleſiæ; vt etiam ſuprà attigimus. 37

Similiter de iure communi Archidiaconus maior eſt omnibus poſt Epiſcopum, & Archipreſbyter eius ſubiacet iuriſdictioni *d. capit.1. cap. ad hæc, de offic. Archid. c.1. de offic. Archipresb.* & colligitur ex ordine titulorum *de officio vtriuſque, in Decretal.* Barbat. *conſ.5. num.18. lib.*2. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.111. num.*80. Azor. *d. part.2. lib.3. cap.15. q.2. & 3.* Cardin. Tuſch. *d. lit. A, concluſ.482. ex num.*11. Petr. Gregor. *d. lib.15. cap.21. num.*16. Valer. Regin. *d. lib.30. tract.3. num.49. in princ.* Beltramio. *in annot. ad Gregor. XV. deciſ.411. numer.*5. Rota *deciſ.244. p.1. recentiſſim.* Marcel. Vulpe *in praxi cap.34. num.*12. in hoc tamen etiam 38
præualet conſuetudo Eccleſiarum, vt Archipreſ- 39
byter, vel Præpoſitus, aut alia Dignitas Archidiacono, & aliis Dignitatibus præferatur, quia rationabilis eſſe poteſt diuerſa in huiuſmodi rebus conſuetudo propter diuerſas cauſas, vel officia ſingulis Dignitatibus attributa, Card Tuſch. *dict. lit. A, concl.482. num.*12. & exemplum ponit
Alex. *conſ.*142. *Viſo proceſſu, lib.*6. in ciuitate Pa- 40
duæ, vbi Archipresbyter præcedit Archidiaconum ex antiqua conſuetudine, & ſic inſtallat Abbatiſſas exemptas, & beneficiatos in ciuitate, Archidiaconus verò beneficiatos extra ciuitatem. Quæ quidem conſuetudo, cùm ſit contra Ius Canonicum, debet eſſe præſcripta per quadraginta annos, aliàs non reuelat, Barbat. *conſ.5. numer.6. verſ. præmitto etiam, lib.*2. Cornel. *conſ.155. col. pen. lib.*4. Bart. *conſ.136. lib.*1. Crauet. *de antiq. tempo-*

rum

rum, §. 1. *in 4 p. num.9.* vbi *num.* 12. *& ſeqq.* reprobat Arct. *conſ.*23. refert Card. Tuſch. *conſ.*482. *num.*24. vbi *num.*25. cum Alex. *d. conſ.*142. *num.*6. ait tempus vacantis Dignitatis deduci debere, & *num.*29. poſt Gem. *in cap. pen. num.6. de offic.deleg. lib.6.* dicit quòd eadem eſt conſuetudo in Eccleſia Taurinenſi, quæ in Paduana. Ratio autem iu-
41 tis communis cur Archidiaconus Archipresbytero præferatur (cùm alioquin Præsbyter Diacono ſit ſuperior, *cap. Diaconos, cum ſeqq. 39. diſt. cap. ſtatuimus, de maior. & obed.*) quia eſt Dignitas, & officium, cùm propter miniſterium ſemper Epiſcopo adhæreat, ac propterea oculus dicatur Epiſcopi, Archipresbyteri verò officium non eſt miniſtrare, cùm Diaconus, non Præſbyter ſit miniſter; ſicut ergo Diaconus Presbytero, ſic Archidiaconus miniſtrat Epiſcopo, ac propterea eſt ſupra cæteros maior apud Epiſcopum, ſicut Cardinales apud Romanum Pontificem maiores Epiſcopis. In aliis verò Dignitatibus Diaconi Conſtituti non debent Presbyteris anteferri, *cap. peruenit, il* 1.93. *diſt.* niſi auctoritatem gerant Prælati maioris, *cap. fin. ead. diſt.* Sed & ipſi Archidiaconi cauere debent iuxta præceptum, *cap. fin.94.diſt.* ne dominari in Sacerdotibus velint, nec in Clericos tyrannidem exercere, quod nec ipſis Epiſcopis eſt permiſſum.

42 Intellige ſupradictam reſolutionem, quatenus habet Archidiaconum præcedere Archipresbyter, vt procedat in adminiſtratione, cùm in diuinis Archipresbyter, vt procedat Archidiacono. gloſſ. *verb ſubeſſe, verſ. ſed dum, in cap. 1. de officio Archipresbyteri*, Boër. *de auctoritate magni concilij, n.*73. Anton. de Prætis *in clypeo Paſtoralis officij, cap.*637. Gam. *Luſit.deciſ.*1. *num.*47. Menoch. *conſ.*51. *n.*56. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.*298 *num.*35. Hermoſil. *ad Gregor. Lopez ad gloſſ.2. prol. part.5. num.*72. nouiſſimè Theodoſ. de Rubeis *in ſingularib. Rotæ tom.2. part.4. tit. de præcedent. Protonotar. num* 11. *pag.*488. Contelor. *de præcedent. n.*63. Ferrus *dict. tract. quæſt.5. n.*12. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 556. *in 2. edit. & part.* 4. *eiuſdem praxis reſolut.* 394. *num.*1. Lotter. *d. lib.*1. *quæſt.*16. *num.*114. niſi Archidiaconus ſit in Presbyteratus Ordine conſtitutus, Bero. *conſ.*22. *num.*31. *lib.*1. Card. Tuſch. *d. lit. A. concluſ.*482. *num.*16. Barbat. *conſ.5. per tot. lib.*2. Rot. *deciſ.*244. *num.*2. *cum ſeqq. par.* 1. *recentiſſim.* Lotter. *dict. lib.1. quæſt.*16. *num.*115. Marcel. Vulpe *in praxi cap.*34. *num.*13. quia tunc cùm ſit par etiam in Ordine, & maior in adminiſtratione, debat præcedere Archipresbytero, abſente Epiſcopo, in celebratione Miſſarum, in diebus ſolemnibus, & aliis relatis in quadam deciſione ſacræ Congregationis Rituum *in vna Region.*9. *Decembris* 1600. cuius meminit Cardin. Tuſch. *loco primè citato*, quæ ita habet *Cenſuit ſacra Congregatio Archidiaconum Eccleſiæ, cui prima Dignitas poſt Pontificalem exiſtit, & Sacerdos nunc eſt, non quidem ex obligatione, ſed ex ſua voluntate, & deuotione, in decantatione Miſſarum in diebus ſolemnibus, delatione ſanctiſſimi Sacramenti, benedictione candelarum, cinerum, & palmarum, & aliis huiuſmodi actibus, & functionibus Sacerdotalibus Epiſcopo abſente præferendum eſſe Archipresbytero, neque allegatam conſuetudinem, quæ legitimè probata non fuit, eidem Archipresbytero ad excludendum Archidiaconum Sacerdotem, in caſu de quo agitur, ſuffragari*; refert etiam Marc. Anton. Genuenſ. *in ſua praxi Archiepiſcopali Neapol. cap.*51. *in nouiſſima editione.* & de Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

illa meminit Marcel. Vulpe *dict. cap.*34. *num.*13. *in fine.*

In Metropolitana Eccleſia Barenſi quatuor 43
adeſſe dignitates, nempe Archidiaconum, Archipresbyterum, & duos Primicerios ſacræ Rituum Congregationi narratum eſt, & pro parte Archidiaconi petitum, ad quam ex dictis dignitatibus ſemper ſanctiſſimum Sacramentum abſente, vel impedito Archiepiſcopo in ſolemni eius feſtiuitate, & per Octauam in proceſſione deferre, & Miſſas, ac Veſperas Pontificales cantare diebus in quibus Archiepiſcopus, ſi eſſet præſens, vel non impeditus, cantaret, necnon Miſſas, & Veſperas infra annum diſtribuere. *Eadem ſacra Rituum Congregatio, vt ſæpe aliàs in ſimilibus, ita nunc declarauit munia prædicta abſente, vel impedito Archiepiſcopo ad primam dignitatem, vel ea impedita ad ſecundum, & ſucceſſiuè ad tertiam, vel quartam, & omnibus dignitatibus abſentibus, vel impeditis ad primum, vel ſecundum Canonicum pertinere, ſub die* 19. *Ianuarij* 1608. idem fuit deciſum *in vna Piſauren.* 21. *Martij* 1609. *& in Lamacen.* 11. *Nouembris* 1614 *& in Aretina* 30. *Ianuarij* 1610. niſi ad alium pertineat abſente Epiſcopo prædictas functiones facere iuxta Eccleſiæ conſtitutiones, & antiquam, ac immemorabilem eiuſdem Eccleſiæ conſuetudinem, vt aliàs cenſuit eadem ſacra Congregatio *in vna Iuuenacen* 9. *Maij* 1609.

Idem quoque fuit reſolutum in Rota *in vna* 44
Viterbien. celebrationis Miſſarum 11. *Decembris* 1609. coram bonæ mem. Cardin. Sacrato, quam deciſionem, quia in hac materia ſingularis eſt, hîc de verbo ad verbum tranſcribere operæpretium duxi, prout ſequitur. *Stante quod modernus Archidiaconus Viterbien. eſt Sacerdos, dubitaui an in celebratione Miſſarum ſolemnium abſente Epiſcopo ipſe ſit præferendus Archipresbytero. Et licèt pro reſolutione ad fauorem Archidiaconi ſufficere viderentur deciſiones ſacræ Congregationis ſuper Ritibus, quæ dabantur, nec Rota contra illas fuiſſet aliquid vnquam attentatum; nihilominus quia informantes pro Archipresbytero inculcabant multas iuris concluſiones, quibus inſtabant ſatisfieri per deciſiones Rotales, iuxta conſtitutionem Pij IV. ac etiam ſuper hoc porrexerunt Memorialia Sanctiſſimo, qui iuſſit fieri iuſtitiam, Domini examinando quæſtionem, cenſuerunt, prætenſionem Archidiaconi eſſe iuſtam, & benè fundatam auctoritate, & ratione. Auctoritate Hoſt.* in cap. 1. num.5. verſ. qui ſi Archidiaconus, de offic. Archipresb. *quem ibi ſequuntur Ioan. And. Archid. Butr. & alij paſſim. Et vanitas dicebatur dicere quòd* Hoſt. *non loquatur de celebratione Miſſarum, ſed de ſimplici præcedentia, in quibus ponit regulam Officij celebrationis Miſſarum ad fauorem Archipresbyteri, & poſtea format quæſtionem, quid ſi Archidiaconus eſſet Sacerdos, & tunc dicit quòd Archipresbyter ei cedere debet, quod eſt intelligendum retentis eiſdem terminis, & vt exceptio ſit de regula, & ſic vt cedat quoad celebrationem Miſſarum; & facit quia diſtinctio an ſit Sacerdos, vel ne minimè erat neceſſaria quoad præcedentiam, cùm nemo ſit qui neſciat præcedentiam deberi per Archipresbyterum Archidiacono, & ita poſt Hoſtienſem intelligunt Bero.* conſ.22. num.31. lib.2. *Card. Tuſch.* in dict. verb. Archidiaconus, concluſ 482 num.15. *Eandem concluſionem ad fauorem Archidiaconi firmat gloſſ.* in cap. Pontifices, ver. quæ licita, *iuncta gloſſ.* in ver. quæ Sacerdotes 7. quæſt. 2. *& ne videretur oblita, caſus, in quo adeſſet Dignitas Archipresbyteralis, allegat text.* in cap. perlectis, 25. diſt. *vbi de*

Archipresbytero, & illius officio ſit particularis men-
tio. Ratio etiam non videtur deficere pro Archidia-
cono, quippè quia ipſe ſimpliciter loquendo eſt dignior
& eminentior Archipresbytero, & ob hanc rationem
illi in Eccleſia & extrà præcedere debet, vt admit-
tunt omnes in dict. cap.1. & latiùs proſequitur Bar-
bat. conſ.5. lib.2. per tot. Conueniens igitur vide-
tur maieſtati ſanctiſſ. Sacramenti, & decentiæ Eccle-
ſiæ, vt per digniorem celebretur, niſi aliàs obeſt defectus
Ordinnm.
45 Non obſtat, quòd hoc minus ſpecialiter reperiatur
demandatum Archipresbytero, d cap.1.verſ.in Epi-
ſcopi abſentia, quia non propterea prohibetur Ar-
chidiacono, ſi ex aliis iuris regulis poteſt ad illum ſpe-
ctare; & non eſt nouum in iure, quòd idem officium
pluribus competat, ordinatiuè tamen, itaut vnus alteri
præferatur, vt in terminis celebrationis Miſſarum pro-
ſequitur Bero. conſuet.22.nomer.13. cum pluribus
ſeqq. lib.1. Non etiam obſtat, quòd celebratio Miſſa-
rum ſit de iis, quæ ſpectant ad Ordines, & in iſtis Ar-
chipresbyter dicatur maior Archidiacono; gloſſ. Ho-
ſtienſ. & alij, in dict.cap.1. quia doctores loquuntur
cum præſuppoſito quòd Archidiaconus ſit qualis neceſ-
ſitas illius Dignitatis illum expoſtulat, hoc eſt ſim-
plex Diaconus, non enim ex neceſſitate tenetur ſuſci-
pere Sacerdotium, cap. geſta, cap. vbi.74. diſt cum
concord. ſecus ſi fiat Sacerdos, quia tunc reſpectu Or-
dinis non eſt amplius maior, ſed par, vt benè ſeipſum
declarat Hoſt. in d. cap.1. num.5. verſ. cùm ſit par
in Ordine, quem alij ſequuntur. Et facit, quia ordo
ſacerdotalis non ineſt dignitati, ſed perſonæ, in cuius
anima imprimitur character, & licèt vna Dignitas
requirat perſonam maioris Ordinis, quam altera, non
propterea loquendo propriè dici poteſt, quod vna Di-
gnitas ſit Ordine Sacro maior, quam altera. Atque
hinc corruit aliud fundamentum quòd qualitas Sacer-
dotis ſit accidentalis, cùm illam ex neceſſitate ſuæ Di-
gnitatis non teneatur ſuſcipere, proinde non ſit atten-
denda, ad notata in l. qui habent, ff. de tutel. quia
Ordo ſacer, ſi verè attendamus perſonam, vtrique ineſt,
ſi conſiderentur ſola Dignitates, nullo modo eis ineſt
accidentaliter. Vnde cùm in hoc ſint pares, illa de-
bet præferri, quæ in cæteris eſt dignior, per prælle-
gata, & ita concluſum fuit. Hactenus Rota, quæ
reperitur impreſſa inter recentiſſim. part.1. de-
ciſ.244.
46 Sed poterit dubitari, an impedito, ſeu nolen-
te Epiſcopo Miſſas Pontificales per ſe ipſum ce-
lebrare, poſſit id munus alter ibi beneuiſo pro
debito voluntatis demandare? in quo dubio ſa-
cra Rituum Congregatio in vna Algaren. ſub die 20.
Februarij 1601. cenſuit non poſſe in præiudicium
primæ Dignitatis, ad quam ſpectat, & in Pu-
teolana præeminentiarum ſub die 9. Decembris 1617.
47 & in Meliten. 4. Aprilis 1615. Nec ipſa prima Di-
gnitas pro libito in locum ſuum alium ſibi bene-
uiſum Canonicum, aut Dignitatem ſubſtituere
poterit, ſed in eo munere proximorem Dignita-
tem ſuccedere, & deficientium vices ab aliis im-
mediatè ſuccedentibus debere declarauit eadem
ſacra Rituum Congregatio in vna Adrien. eodem
die, & anno; & in vna ciuitatis Caſtellanæ oppi-
di Arignani, ſub die 22. Ianuarij 1618. & in alia
Adrien. etiam 22. Ianuarij 1618. iunctis per me ad-
48 ductis infrà cap.31. Quamuis ipſa prima Digni-
tas ſit coadiutor cum futura ſucceſſione, quia
adhuc ex forma litterarum coadiutoriæ ad eum
ſpectabit, abſente coadiuto, illas functiones, actus,
& iuriſdictiones facere & exercere in omnibus,
quas faceret ipſe coadiutus ſi præſens eſſet, vt de-
clarauit eadem S.Congreg. in vna Paduana 14. Fe-
bruarij 1615.
Verùm quando de eadem Cathedtali concur- 49
reret in funeralibus Archidiaconus, qui eſt pri-
ma Dignitas, & Archipresbyter, qui eſt ſecunda,
& cui incumbit cura animarum, & defert ſtolam,
quique in Eccleſia dum facit officium præcedit,
an debeat etiam in via præcedere, nulla probata
ex alterius parte conſuetudine: Sacra Rituum
Congreg. in vna nullius ſub Troiana ſub die 4. Maij
1613 declarauit dandam eſſe præcedentiam Ar-
chipresbytero ratione ſtolæ, refert Iul. Lauor. var.
lucub. tom.1. tit.2. c.3. n.251.
Archidiaconus, ſi ſit prima Dignitas, debet 50
exercere officium Præsbyteri aſſiſtentis cum plu-
uiali Epiſcopo celebranti iuxta formam Cære-
monialis, illique Candelam, & Palmam benedi-
ctam miniſtrare, ſi ſit in Sacerdotali Ordine con-
ſtitutus, ead. S Rituum Congreg. in vna Reatina 10.
Ianuarij 1609. vbi etiam quòd recuſans cogendus
eſt pœnis & cenſuris, & in Brixien. 28. Maij 1616.
Et dum in aſſiſtentia eſt apud Epiſcopum, in- 51
telligitur præſens in Choro tam in Eccleſia Ca-
thedrali, quàm in alia, vt in vna Camerinen. 15.
Martij 1608.
Archidiaconus, qui ſuſtinet Baculum Epiſcopi 52
dum celebrat ſolemniter, thurificandus eſt im-
mediate poſt Diaconos aſſiſtentes, vt cenſuit eadẽ
ſacra Rituum Congreg. in vna Bracharen. 28.
Aprilis 1607. quamuis ſit primus Archidiaconus,
& alias prærogatiuas habeat, in eadem 19. Ianua-
rij 1608.
Archidiaconus, qui fit ex priuilegio Protono- 53
tarius, non lucratur fructus, & diſtributiones ſui
Archidiaconatus, ſi eum habitu Protonotarij in
Eccleſia, Choro, & Proceſſionibus, ac diuinis
Officiis aſſiſtat, & ſi voluerit in ſua Eccleſia vti
habitu Protonotarij, reputatur tanqoam extra-
neus, & ei locus aſſignandus eſt, non inter Di-
gnitates, & Canonicos, ſed poſt Abbates. Et 54
non poteſt in publicis functionibus in aſſiſtentia
Epiſcopi, ac aliis actibus ſibi tanquam Archi-
diacono competentibus, vt habitu Protonotarij,
ſed ſuo habitu Canonicali, vt cenſuit eadem ſacra
Rituum Congregatio in vna Aſculana in Apulia 6.
Martij 1610.
Et licèt Archidiacono ſolita ſedes in Choro 55
adimi non poſſit, attamen Vicarius Epiſcopi il-
lum tam in Choro, quàm vbilibet præcedere de-
bet, vt declarauit ſacra Congregatio Cardinalium,
negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum in
vna Theatina 6. Iulij 1618. & ſentiunt Ioan de An-
nuno ſing.28 Seraph. deciſ.639. n.10. Zerol in pra-
xi Epiſcop. p.1. verb. Vicarius, §.15. nouiſſimè Mich.
Ferrus de præcedent. Eccleſ. q.5. num.8. vbi n.9. diſtin-
guit, quicquid contrarium teneat Menoch conſ.51.
& conſ.257. à numer.1. nam Vicarius generalis 56
abſente Epiſcopo debet habere primum locum ſu-
per omnes Dignitates, & Canonicos, non obſtante
conſuetudine, aliiſque in contrarium, ſicut cen-
ſuit ſacra Rituum Congregatio in vna Andrien. 7.
Auguſti 1610. & in alia Ferrarien 20. Decemb. 1614.
& in Meliten. 13. Iulij 1619. vbi quòd præcedit
Capitulo, & Clero.
Vicarius verò foraneus ratione ſui officij nul- 57
lam habet præcedentiam in Choro, ſeſſionibus,
proceſſionibus, & aliis actibus, & functionibus
Eccleſiaſticis ſupra Archidiaconorum, ſeu Archi-
presbyterũ, & alios Presbytero ipſo Vicario anti-
quiores, & digniores, ſed debet Vicarius ſtare, ſede-
re

re,& incedere, in loco ſuæ receptioois, & dignitatis,ac ſi non eſſet Vicarius iam cum ioia, quàm ſine illa, non obſtaote quacunque ordinatione Epiſcopi in contrarium, præterquam in congregationibus, quæ ſingulis meoſibus de mandato Epiſcopi fiunt, in quibus tanquam Epiſcopi delegatus præcedere debet omnibus, non tamen io proceſſionibus, Miſſis, & aliis, quæ fiunt aote Congregationem, ita declarauit ſæpiſſimè eadem ſacra Rituum Congregatio *in Brunduſin.* 17. *Nouembris* 1600. *Marſien.* 11. *Aprilis* 1601. *Regien.*2. *Martij* 1602. *Tropien.*25. *Ianuarij* 1603. *Neocaſtren.* 13. *Aprilis* 1607. *Licen.*16. *Octobris* 1604. *Tranen.*29. *Ianuarij,&* 24. *Septembris* 1605. *Vmbriaticen* 25. *Febraarij* 1606. *Algaren.*17. *Nouembris* 1607. *Nucerin.* 25. *Ianij* 1611. *Leoten.*7. *Ialij* 1612. *Hydruntin. Soleti* 2. *Martij* 1613. *Licien.*15. *Febraarij* 1614. *Mediolanen. Cerbetta* 3. *Nouembris* 1616. *Compſan.terra Aaletta* 12. *Martij* 1618. *Meſſacen. terra Caſtri* 7. *Septembris* 1618. *Spoletanea. terra Caſcia* 23. *Martij* 1619. *Meſſanea. terra Nugara eadem die*, 5. *Scueri oppidi turris maioris* 20. *Aprilis* 1619. *Meſſanen. Caſtri Regalis* 28. *Septembris* 1619. *Syracaſana* 22. *Auguſti* 1620. *Muren.* 30. *Martij* 1612. *Salernit.* 27. *Martij* 1628. *& Neritonen.*22. *Decembris* 1629.

58 De dignitate, officio, & iuriſdictione Archidiaconi, qui plura ſcire cupit, legat *l.*4. *tit.*7. *p.*1. Lancel Conrad. *in templo omnium iudic.lib.*2. *cap.*8. Guillelm. Duaren. *in ſpecalo iuris lib.*4. *ſub tit. de officio Archid.* Sarmien.*lib.*3. *ſelect.cap.*15. Grammat. *deciſ.*64. Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *&* 2. *verb. Archidiaconus*, Læl.Zecb. *de Republ. Eccleſ. tit.*24. *num.*13. *cum ſeqq.* Petr.Gregor. *ſyntagm.iuris lib.*25. *cap.*20. Anaſtaſ.Germoo. *de ſacrorum immunit.lib.*3. *cap.*3. Azor.*inſtit.moral.p.*2. *lib.*3. *cap.*14. Fr. Hieron. Roman. *de Repabl. Chriſtiana, lib.*3. *cap.*10. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ.p.*5. *collect.*1618. Card. Tuſch. *tom.*1. *lit. A, concl.*482. Nicol. Garc. *de benef. part.*7. *cap.*7. *numer.*36. *cum ſeqq.* Galganet. *de iure publico lib.*3. *tit.*21. Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarchia p.*3. *diſput.*12. §.1. *de Archid.* Sbroz. *de offic. Vicarij, lib.*1. *quaſt.*3. *à num.*16. *& lib.*2. *quaſt.*25. *per tot.* Flamin.Pariſ. *de reſignat.benef.lib.*2. *quaſt.*1. *num.*84. *&* 85. Anton. Fabric. *in praxi Eccleſ. benef. tit. de benef. cum Dignitate, perſonatu, & offic. à num.*23. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*30. *tract.*1. *cap.*3. *num.*49. & oouiſſimè Michaël.Ferr. *in tract. de de precedeat. Eccleſiaſt. quaſt.*5. *per tot.* oouiſſimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus req. anu.* 25. *quaſt.*61. Machado *en ſu perfetto Confeſſer tom.*2. *lib.*4. *part.*4. *tract.*7. *docum.*5.

CAPVT XXV.

De Archipreſbitero.

SVMMARIVM.

1 *Archipresbyter poſt Archidiaconum habet dignitatem, & num.*4.
2 *Archipresbyter dicitur quaſi Presbyterorum primus, ſiue perfectus.*
3 *Archipresbyter vocatar Decanas Presbyterorum.*
5 *Archipresbyter eſt daplex, vnus vrbanus, & alius ruralis.*
6 *Vrbanus Archipresbyter eſt qui in Vrbe degens, dignitati præeſt in Cathedrali, vel Collegiata Eccleſia.*
August.Barboſ.de Iure Eccleſ.vniu.
7 *Ruralis, vel foraneus Archipresbyter eſt qui ruri Eccleſiæ praeſt Parochiali, ſeu Plebania.*
8 *Decanus ſolet appellari omnis ille, qui alicuius ordinis primus eſt.*
9 *Officium Archipresbyteri ciuitatis in Cathedrali Eccleſia quòd ſit de iure communi, oſtenditur.*
10 *Miſſas diſtribuit inter dignitates, & Canonicos Archipresbyter, non ſemper vni, ſed ſucceſſiuè per Ordinem.*
11 *Archipresbyter ſi non potuerit, vel noluerit celebrare Miſſas ſibi incumbentes, non poteſt pro ſuo arbitrio eas alteri delegare, ſed aliæ dignitates, & Canonici per ordinem ſubintrant in eius locum.*
12 *Archipresbyter non debet ſe intromittere in regimine chori, quod ad ſolum Cantorem pertinet.*
13 *Archipresbyter quamuis ſit prima dignitas in choro, debet tamen cedere primam, ac digniorem locum celebranti.*
14 *Archipresbyter quomodo dicatur* in c.1. de offic. Archipr. *Sacerdotibus Cardinalibus praeſſe, oſtenditur.*
15 *Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſiſtit Archipresbyter, & Sacerdotibus tunc pracipit, ut ſacris ſe veſtibus induant.*
16 *Pœnitens in feria quarta Cinerum ab Eccleſia expellit Archipresbyter, & feria quinta in Cœna cum reconciliantur, Epiſcopo repræſentat.*
17 *Fontes benedicit Archipresbyter, & Pœnitentiam, aliáque Sacramenta pro Epiſcopo eo infirmo, abſentes miniſtrat.*
18 *Archipresbyter eſt quaſi parochialis Sacerdos omnium poſt Epiſcopum, videlicet in adminiſtratione Sacramentorum.*
19 *Cathedrales dicitur Parochia totius ciuitatis, vel diœceſis.*
20 *Archipresbyter omnibus de Diœceſi Sacramenta adminiſtrare poteſt.*
21 *Confeſſiones omnium de Diœceſi audit Archipresbyter, & abſoluit, præterquam à caſibus Epiſcopo reſeruatis.*
22 *Pœnitentes ſolemniter Epiſcopo inconſulto non abſoluit, vel reconciliat Archipresbyter.*
23 *Pœnitentiarias hodie in ſingulis Cathedralibus decreto Concilij Trid. inſtitui iubetur ad Confeſſiones pro Epiſcopo audiendas.*
24 *Vicarius natus Epiſcopi quoad ſpiritualia dicitur Archipresbyter.*
25 *Iuriſdictio, & aliorum cura Archipresbytero incumbens per contrariam conſuetudinem hodie ſublata videtur.*
26 *Officium Archipresbyteri hodie ſecundùm conſuetudinem Eccleſiarum attenditur.*
27 *Archipresbiter ruralis eam habet auctoritatem propter Parochiale officium, quam ei Epiſcopus dare voluerit.*
28 *Archipresbyteri officium non omnis Plebanus habet, ſed is tantùm, quem Epiſcopus ſtatuerit.*
29 *Archipresbyteri præferendi ſunt in proceſſionibus Vicariis Parochialium Eccleſiarum.*
30 *Vicarius non dicitur poſſidere nomine proprio, ſed eius à quo deputatur.*
31 *Archipresbytero ratione ſtolæ debetur præcedentia.*
32 *Deciſio ſacræ Rotæ Romanæ refertur.*
33 *Archipresbyter nullam habet iudicialem iuriſ-*

dictionem in ſuo Archipresbyteratu, ſed omnia debet referre Epiſcopo, nec aliquid contra eius decreta ordinare poteſt.

34 *Archipresbyter in Parochianos non habet iuriſdictionem fori contentioſi, ſed tantùm pœnitentialis.*

35 *Archipresbyter non poteſt inobedientes coercere, atque pœnam iniungere, ſed omnia debet Epiſcopo denuntiare ad effectum, vt contra eos, prout ipſi viſum fuerit, procedat.*

36 *Archipresbyter poteſt amicabiliter, & non per viam iuris iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in ſua Eccleſia componere.*

37 *Archipresbyter minora, ſeu minima, quæ expediri poſſunt abſque figura iudicij, per ſe ipſum determinare poteſt.*

37 *Doctores referuntur de Dignitate, officio, & poteſtate Archipresbyteri agentes.*

1 ARchipresbyter poſt Archidiaconum primam
habet dignitatem, vt probat text. *in cap. vlt.*
de offic. Archipr. & dignitatem ſonat iure communi
attento, vt ſuprà dictum eſt *cap.4. numero 5. & 6.*
& *ibi* citatis addo Rot. *deciſ.683 numero ſecundo,*
part.1. recentiſſim. & ſic eſt maior, & dignior Cantore,
Greg. XV. *deciſ.482. numero 2.* Vnde quemadmodum
inter Epiſcopos Epiſcoporum primus
ſiue antiquiſſimus dici cœpit Archiepiſcopus, &
inter Diaconos primus, ſiue cæteris antiquior dictus
eſt Archidiaconus, ita primus presbyterorum
2 rum Archipresbyter vocatur, quaſi Presbyterorum
primus, ſiue præfectus, Petr. Greg *ſyntagm.*
iuris part. 2. lib.15. cap.21. numero 1. vbi ait quòd à
Presbyteri nomine Archipresbyter dicitur, qui
Sacerdotibus, ſeu Presbyteris certis quibuſdam de
cauſis præponitur. Mart. *in votis nouiſſ. deciſ. voto 77.*
3 *num. fin.* Reginald. *in praxi lib.30. tract.3. num.49.*
verſ.6. ideo vocatur Decanus Presbyterorum, à
4 Rot. *deciſ.533. num.2. d.p.2.* & olim ſicut poſt Epiſcopum
Archidiaconus honore, dignitate, & iuriſdictione
primus erat, ſic poſt Archidiaconum
proximus eſt Archipresbyter, vnde & poſt *tit. de*
offic. Archidiaconi, proximè ſequitur *tit. de Offic.*
Archipresbyteri. Ita Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.3.*
cap.15. quæſt.1. Sebaſt. Cæſar. nobilis Luſitanus *in*
doctiſſima ſua relectione de Eccleſiaſt. hierarch p.3.
diſp.12. §.2. num.1. Anton. Fabric. *in praxe benef. tit.*
de benef. cum Dignitate, num.30.

5 Eſt autem duplex Archipresbyter, vnus vrba-
6 nus, & alius ruralis, ſeu foraneus; vrbanus eſt, qui
in vrbe degens dignitati præeſt in Cathedrali, vel
7 Collegiata Eccleſia; ruralis verò, vel foraneos,
qui ruri Eccleſiæ præeſt Parochiali, ſeu plebaniæ,
cap. ſi in plebibus, 63. diſt. nouiſſimè Mich. Fer-
8 rus *in tract. de præcedem. q.6. num.1.* & hic propriè
videtur dici Decanus *in cap. ad hæc, in fine, de offic.*
Archid. non quòd neceſſariò decem præeſſe debeat,
ſed quia facta tranſlatione à perfectione
denarij numeri Decanus ſolet appellari omnis ille,
qui alicuius Ordinis primus, & præcipuus eſt,
Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris lib.15. cap.21. num.14.*
Sebaſt. Cæſar. *d. §. 2. numer.9* Valer. Reginald.
citato loco.

9 Offi ium Archipresbyteri ciuitatis in Cathedrali
Eccleſia de iure quidem communi eſt primò
curare, vt cæteri Sacerdotes diuina officia & Miſſas
ritè celebrent, & eorum vitæ, & moribus ac
correctioni poſt Epiſcopum præeſt, ſicut Archidiaconus
cæteris Clericis. & eorum neceſſitatibus
prouidet, *cap. prælectis, verſ. Archipresbyter, 25.*
diſt. cap.1.2. & 3. de offic. Archipresb. Azor. *dict.*
cap.25 quæſt.3. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.*
lib.30. tract.3. cap.3. n.49. verſ. ſexta. Aſcan. Tambur.
de iure Abbatum tom.1. diſp.25. q.4. num.3. Michaël.
Ferrus *d. q.6. num.1.* Galganet. *de iure public. lib.3.* 10
tit.22. à num.3. Sebaſt. Cæſar. *d. §.2 n.5.* & Miſſas
diſtribuit inter Dignitates, & Canonicos, non
ſemper vni, ſed ſucceſſiuè per ordinem, nempe ſolemniores
inter Dignitates, & ſolemnes inter Canonicos,
ſeruata eorum prærogatiua, vt omnes
honorentur, prout cenſuit ſacra Rituum Congr.
in vna Tarentina Cryptuliarum 27. Februarij 1610.
& in eadem Tarentin. Cryptuliarum 24. Octobr. 1609.
fuit reſolutum Archipresbyterum ius diſtribuen- 11
di Miſſas ipſo impedito ſecundæ Dignitati, deficientibus
Dignitatibus primo Canonico, & ſic
per Ordinem ſucceſſiuè; vnde ſi ipſe non potuerit,
vel noluerit celebrare, non poteſt ſuo arbitrio
Miſſas alteri delegare, ſed Dignitates, & Canonici
per Ordinem ſubintrare eius locum, vt ſuprà
dictum eſt, ita *d. Tarentin. 3. Septembris 1605.* vbi 12
etiam fuit dictum quòd non debet ſe intromittere
in regimine Chori, quod ad ſolum Cantorem
pertinet; & quamuis ſit prima Dignitas in Choro,
debet tamen cedere primum, ad digniorem locum 13
celebranti, eadem ſacra Rituum Congregatio *in*
vna Arboren. ſ. Sardiniæ 27. Iulij 1601.

Archipresbyterum etiam Sacerdotibus Cardi- 14
nalibus præeſſe, & eorum miniſterium, & vitam
prouidere, ait Leo Pont. *in cap.2. de offic. Archipr.*
quod ad Sacerdotes principales referendum eſſe
explicat *ibi* gloſſ. Sed qui ſint iſti principales, ſeu
Cardinales Sacerdotes, qui Archipresbyteris ſubſunt,
non dicit, ideo reiectis latè traditis per
Quintanad. *Eccleſiaſt. lib.4. ex num 42.* non malè,
vt ipſe credit, explicat Duaren. *de Sacram. Eccleſ.*
miniſt. lib.1. cap.8. & 13. dum interpretatur loqui
Pontificem de Canonicis Eccleſiæ Cathedralis,
qui cum Epiſcopo rem diuinam faciunt, atque
vnum corpus conſtituunt, & in hunc ſenſum dicuntur
Cardinales Sacerdotes tanquam principales,
eò maximè, quia text. ille agit de illis, qui
per ſingulas horas ſolemne agere debent officium
per totum anni curſum, quod Canonicis incumbit
Cathedralium, & de his magis agere videtur
dictus text. à Quintanad. *citato loco* relatus *in cap.*
fraternitatem, 71. diſt. ibi *Eccleſia tua Deo propitio*
conſtituere Cardinalem, alloquitur enim *ibi* Gregorius
Epiſcopum Neapolitanum, & in eiuſdem
Eccleſia iubet conſtitui Gratianum Diaconum
Cardinalem, quod ad Parochos adæquare, & propriè
referri non poteſt.

Secundò, Epiſcopo ſolemniter celebranti aſſi- 15
ſtere, & Sacerdotibus tunc præcipere, vt ſacris ſe
veſtibus induant, & quomodo ad Miſſam procedere
debeant, *cap officium, de offic. Archipresb* Azor.
d cap.15. q.3. & abſente, vel infirmo Epiſcopo ad
vicem eius Miſſarum ſolemnia, & diuina officia
celebrare, *d. cap. perlectis, cap.1. & 2. de offic. Archipr.*
cap. Pontifices, & *ibi* gloſſ. *7. q.1.*

Tertiò, feria quarta Cinerum cùm pœnitentes 16
ab Eccleſia expelluntur, eorum capitibus cineres
imponere; item feria quinta in Cœna Domini
cùm reconciliantur in ingreſſu Eccleſiæ, eos Epiſcopo
repræſentare, Pont. Rom. *p.2 tit. de expulſ.*
publ. pœnit. feria quarta Cinerum, pag.543. Caſtald.
in praxi Cæremon. lib.1. ſect.8 cap.47. num.5.

Quartò, in abſentia Epiſcopi, vel ipſo infirmo 17
fontes benedicere, & Pœnitentiam, aliáque Sacramenta
pro ipſo Epiſcopo miniſtrare, *d.c.1. de offic.*
Archipr.

Archipr. & ipſi ſpecialiter cura incumbit in com-
municatione Corporis & Sanguinis Domini, *dict.
cap. Officium.* iuncta gloſ. *eod. tit.* Azor. *d. cap.* 15. *q.* 3.
Et denique ſicut Archidiaconus Epiſcopo in his,
quæ ad miniſtri officium pertinent, ex officio ad-
iuuat, ita Archipresbyter in his, quæ ad munus
Sacerdotis ſpectant, eidem inſeruit, *cap.* 1. 2. *&* 3.
18 *eod. tit.* & eſt quaſi Parochialis Sacerdos omnium
poſt Epiſcopum, in adminiſtratione videlicet Sa-
cramentorum, *cap. in capite,* 50. *diſt. d. cap. Officium,*
vbi gloſſ. *verb. à foris.*

19 Dignitate enim præeſt, & habet curam anima-
rum in Cathedrali, quæ Parochia totius ciuitatis,
& diœceſis dicitur, Vbald. *p.* 1. *cap.* 1. *num.* 5. Gutiet.
Canon. lib. 1. *cap.* 27. *num.* 24. *& ſeq.* Lauot. *var. lucu-
brat. tom.* 1. *tit.* 2 *cap.* 11. *num.* 64. Piaſec. *in praxi
Episc. part.* 2. *cap.* 3. *num.* 24. *verſ. circa feſtum.* Card.
in Clem. Dudum, §. *verum, de ſepult.* quem refert
Bellet. *diſquiſit. clerical. part.* 1. *tit. de bonis Cleric.* §. 3.
20 *num.* 13. Nam & ipſe omnibus de diœceſi Sacra-
menta miniſtrat, gloſſ. *verb. ſubdito, in cap.* 2. *de
pœnit. lib.* 6. Ant. Cuch. *lib.* 5. *inſt. maior. tit.* 4. *num.* 168.
Sanch *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 27. *num.* 1. Galet. *in mar-
garita caſuum Conſcientiæ, verb. Sacramentum* 2. ac
proinde Confeſſiones omnium de diœceſi audit,
21 & abſoluit, ac pœnitentias iniungit, *d. cap. offi-
cium,* Azor. *d. cap* 15. *q.* 8 *verſ. quarto,* Sbroz. *de offic.
Vicar. lib.* 2. *cap.* 14. *num* 2. Oldrad *conſ* 230 *num.* 2. *in
fine,* præterquam in caſibus Epiſcopo reſeruatis
ſine ipſius authoritate, ſecundùm Hoſt. & Ioann.
Andr. *in cap. ſi Epiſcopus, de pœnit. & remiſſ. in* 6.
Syluest. *in ſum. verb. Archipresbyter, q.* 2 *d. cap.* 15.
22 *quæſt.* 8 Nec ſolemniter pœnitentes eo inconſulto
abſoluit, vel reconciliat. gloſſ. per text. ibi *in d. cap.
officium, cap.* 2. *eod. tit.* Sed hodie ex decreto Con-
cilij Tridentini. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 8. *verſ. pœnitentia-*
23 *rius,* proprius Pœnitentiarius in ſingulis Cathe-
dralibus inſtitui iubetur ad Confeſſiones pro
Epiſcopo audiendas, de quo multa videbis apud
Salaz. de Mendoça *in libello de inſtitut. Canonicatus
Pœnitentiariæ,* Nicol. Garc. *de benef. p.* 5. *cap.* 4. *n.* 140.
cum multis ſeqq. Nouarr. *in fin. Canon. concluſ.* 17. &
plures alios per me citatos *de offic & poteſt. Epiſc.
part.* 3. *allegat.* 55.

24 Et quoad ſupradicta ſpiritualia dicitur Archi-
presbyter Vicarius natus Epiſcopi, gloſſ. *verb. ſuo
ſubdito, in d. cap.* 12. *de pœnit. & remiſſ. lib.* 6. Bald.
conſ. 161. *Caſus ſuper quo, num.* 11. *lib.* 2. Card. Tuſch.
tom. 1. *litt. A, concluſ.* 485. *num.* 2. Bero. *in rub. de off.
deleg. num.* 9. *& conſil.* 22. *num.* 3. *volum.* 1. Decian.
reſp. 16. *num.* 20. *vol.* 3. Franc. Leo *in theſauro fori
Eccleſ. p.* 1. *cap.* 10. *num.* 1. *verſ. ſexta,* Sbroz *de offic.
Vicarij, lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 18. *& lib.* 2. *quæſt.* 14 *num.* 2.
Azor. *d. cap.* 15. *quæſt.* 4. *verſ. alter verò,* Monet *de di-
ſtribut. quotid. p.* 2 *quæſt.* 1. *num.* 26. *verſ. ratio,* Narbo-
na *de appellat. à Vicario ad Epiſcop. p.* 1. *num.* 22. &
Ordinaria à lege ratione Officij, & Dignitatis ſibi
tributa fruitur iuriſdictione, gloſſ. *verb. referant,
in can. vlt. de offic. Archip.* Azor. *d. cap.* 15. *quæſt.* 6.
Narbona *d. part.* 1. *num.* 30. Monet. *d. quæſt.* 1. *num.* 26.
in fine.

25 Verùm in his omnibus Archipresbyteri iuriſ-
dictio imminuta videtur, quæ ad Vicarium nunc
Epiſcopi ſpectat, & ſic iuriſdictionem, & alio-
rum curam Archipresbytero incumbentem per
contrariam conſuetudinem hodie ſublatam vi-
deri refert Monet. *dict. quæſt.* 1. *num.* 28. vt de Ar-
chidiacono diximus, & ſecundùm conſuetudi-
26 nem Eccleſiarum, eius Officium attenditur, quia
generaliter in hac materia exaudiendam eſſe con-
ſuetudinem firmarunt Hoſt. *in fine ſum. d. titul. de
offic. Archipresbyt.* Rot. *deciſ* 9. *de prabend. in nouis,*
Boër. *deciſ.* 286. *num.* 5. Nicol. Garc. *de benef. p.* 3.
cap 4 *num.* 26. *& part.* 5. *cap.* 1. *num* 256. *cum ſeqq.*
quamuis à iure communi id retinere videatur
quòd Epiſcopo celebranti aſſiſtat, & fontes con-
ſecret, & ſimilia Sacramentalia exequatur, Poor.
Roman. & Caſtald. *citatis locis.*

Archipresbyter ruralis eam habet auctorita- 27
tem, præter Parochiale Officium, quam ei Epi-
ſcopus dare voluerit, vide *cap. cùm ab Eccleſiarum,
de offic. Ordin.* & in Concil. Trident. *ſeſſ.* 5. *de re-
format. cap.* 2. ſalubriter diſponitur, vt Archipreſ-
byteri, & alij curam animarum habentes diebus
ſaltem Dominicis, & feſtiuis ſolemnibus plebes
ſibi commiſſas pro ſua, & earum capacitate pa-
ſcant, ſalutaribus verbis docendo ea quæ ſcire
omnibus neceſſarium eſt ad ſalutem, annuncian-
dóque eis cum breuitate, & facilitate ſermonis
vitia, quæ eos declinare, & virtutes quas ſectari
oporteat. De iure autem communi, de quo *in
cap. fin. de offic. Archipr.* præeſt plebibus, vt ſcili-
cet non ſolùm imperiti vulgi ſolicitudinem ge-
rat, verùm etiam Presbyterorum, qui per mino-
res Eccleſias habitant, & qua vnuſquiſque in-
duſtria diuinum opus exerceat, Epiſcopo ſuo de-
nunciet, nihil autem eo inconſulto, nec contra
eius decreta facere debet, ita Duaren. *de ſacris Ec-
cleſiæ miniſt. lib.* 1. *cap* 8. Petr. Greg. *d. lib.* 15. *cap.* 21.
num. 14. Azor. *d. cap.* 15. *q.* 4 *verſ. alter,* Sebaſt. Cæſar.
d. §. 2. *num.* 2. Valer. Reginald. *d. lib.* 30. *tract.* 3. *n.* 49.
verſ. ſexta.

Vnde non omnis Plebanus habet huiuſmodi 28
Archipresbyteri officium, ſed is tantùm, quem
Epiſcopus ſtatuerit; & hi vocari ſolent Viſitato-
res, aut Vicarij foranei, quorum opera Epiſco-
pus in tota vtitur Diœceſi, *cap. vlt. de offic. Archi-
presbyt.* Sunt autem Archipresbyteri præferendi 29
in Proceſſionibus Vicariis Parochialium, vt cen-
ſuit Rot. *deciſ.* 326. *Fuit concluſum, part.* 2. *diuerſ.*
ex eo, quia nomen Archipresbyteratus de iure
ſonat dignitatem, Rot. *deciſ.* 9. *de prabend. in nouis,
& deciſ.* 1. *de offic. Archipresbyt. in antiq.* Vicarius 30
verò non dicitur poſſidere nomine proprio, ſed
eius, à quo deputatur, Vitalin. *in Clem. vnic. n.* 22.
& 21. *de officio Vicarij,* Lap *alleg.* 1. *num.* 7. *verſ. ſecus
in temporalibus;* & potentius eſt ius, quod quis
habet iure proprio, quàm alieno. Iaſ. *in l. more,
num.* 4. *de iuriſdict. omn. iudic.* quem citat Theodoſ.
de Rubeis *in ſingul. ex Sac. Rota Roman. deciſionibus
ſelectis p.* 1. *circa deciſ.* Lancell. *pag.* 343. vbi *pag.* 348.
refert *in vna Pampilonen. antelationum* 10. *Maij*
1577. *coràm Card. Lancell. ſen.* fuiſſe dictum, quòd
ſicut Archipresbyter debet præferri Vicario Paro-
chialis, ita etiam illi eſt præferendus Clerus dicti
Archipresbyteratus. Et Archipresbytero ratione
ſtolæ deberi præcedentiam, cenſuit ſacra Rituum 31
Congreg. *in nullius* 11. *Maij* 1612.

Quam autem habeat iuriſdictionem Archi- 32
presbyter in ſuos Parochianos, Clericos, & Sa-
cerdotes nullibi melius explicatur, quàm *in vna
Materanen. officij Archipresbyteratus* 11. *Decem-
bris* 1598. coram Litta, impreſſa per Farin. *poſt
lib.* 2. *conſil. deciſ.* 129. cuius tenor talis eſt; *Stante
reſolutione facta in hac cauſa ſub die* 15. *Iunij proxi-
mi præteriti, quòd tam Archiepiſcopo, quàm Archi-
presbytero dandum ſit mandatum de manutenendo, in
iis tamen, quæ vnicuique competunt tam ex diſpoſitio-
ne iuris communis, quam Conc. Trid. hinc deſcenden-
do ad particularia nondum deciſa dubitatum fuit, an*

circa infrà ſcripta tria capita eſſet ita fundata intentio ipſius Archipresbyteri contra Archiepiſcopum, vt ei dari debeat mandatum de manutenendo.

33 Primum caput eſt, an poſſit ſumere informationes, ſuper Matrimoniis à forenſibus contrahendis, & illas tranſmittere Ordinario pro gratia obtinenda, iuxta diſpoſitionem Concilij Trident. cap. 7. ſeſſ. 24. de reformat. Matrimon. circa quod fuit reſolutum Archipreſbyterum poſſe quidem in executionem dicti Conc. Trid. ſumere informationes ſuper Matrimoniis à forenſibus indiſtinctè, iuxta declarationem Illuſtriſſ. interpretum eiuſdem Concilij, de qua in ſum. Archiepiſcop. num. 5. & vlterius intelligendo de informatione aſſumenda extraiudicialiter, & non in figura iudicij, nec cum receptione teſtium formaliter, cùm iſta fieri non poſſint abſque iuriſdictione, quam Archipreſbyter ipſe non habet, cùm eius effectus ſit omnia referre ad Epiſcopum, nec aliquid contra eius decreta ordinare, vt dixit text. in cap. fin. in fine, de offic. Archipresb. vbi expreſsè Abb. ſub num. 1. verſ. quæro, an ſit Archipresb. Tamen non poſſe procedere
34 contra quemquam in figura iudicij; & facit quia Archipresbyter non habet iuriſdictionem fori contentioſi in Parochianos, ſed tantùm fori pœnitentialis, vt tenet Petrus de Peruſ. in tract. de vnion. Eccleſ. cap. 7. num. 3. Card. in Clem. 1 q. 1. & 7. de præb. vbi etiam Imol. num. 7. hoc notat.

35 Secundum caput eſt, an poſſit ſibi inobedientes in eius officio coercere, eiſque pœnam iniungere? Circa quod fuit reſolutum eum non poſſe inobedientes in eius officio coercere, nec pœnam eis iniungere, cùm corrigere, & imponere pœnas abſque iuriſdictione eſſe non poſſit, quam Archipresbyter non habet, licèt habeat facultatem eos amonendi, vt munera eis iniungenda praſtent, & facienda ſuo loco, & tempore faciant, prout docet; in caſu inobedientia habens facultatem referendi omnia Epiſcopo ad effectum, vt contra eoſdem, prout illi viſum fuerit expedire, procedat; ita notat Anchar. in d. Clem. 1. in fine, & alij Canoniſta in cap. 1. & 3. de offic. Archipecsb.

36 Tertium caput eſt, an poſſit iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in ſua Eccleſia componere, & excitantem clamorem in Choro, vel Sacrario punire? Circa quod Domini dixerunt eum poſſe amicabiliter, & prout decet bono Religioſo, iurgia inter Sacerdotes, & Clericos orta in ſua Eccleſia componere; ſed non per viam iuris, excitante autem clamorem, vel diſcordias ſeminantes in Choro, vel in Sacrario poſſe quidem admonere, vt à prædictis deſiſtant, ſed non propterea eos punire poſſe, cùm, vt dictum eſt, ius coercendi, & puniendi præſupponat iuriſdictionem fori contentioſi, quam non habere Archipresbyterum ex ſupradictis liquet.

37 Nec ſupradictis obſtare dixerunt Domini quòd Archipresbyter minora, ſeu minima per ſeipſum determinare poſſit, abſque eo quòd referat Epiſcopo, vt dicit gloſſ. in d. cap. fin. in verb. referre, in fine, de offic. Archipecsbyt. cuius dictum ſequitur Abb. in verſ. obliu. quia intelligi debet de his minoribus, ſeu minimis, quæ determinare poſſit abſque figura iudicij, vel in figura iudicij, ſecundùm tamen ordinem ipſius Epiſcopi, vt declarant addentes ad dictam gloſſ. & probant tamen verba finalia dicti text. ibi, cuncta tamen referant ad Epiſcopum, ne aliquid contra eius decreta ordinare præſumant.

38 De officio, munere, & poteſtate Archipresbyteri qui plura alia ſcire cupit, conſulat Gregor. Lop. per text. ibi, in l. 8. tit. 6. part. 1. Lancellot. Conrad. in templo omnium iudic. lib. 2. cap. 11. Guillelm. Durand. in ſpeculo iuris, lib. 4. ſub tit. de offic. Archipresbyt. Emman. Sà in aphoriſm. verb. Archipresbyt. Duaren. de ſacris Eccleſ. miniſt. lib. 1. cap. 8. Hieron. Roman. de Repub. Chriſtian. lib. 3. c. 10. verſ. ſuccede, fol. 202. verſo, Petr. Gregor. Syntagm. iuris, lib. 15. cap. 21. Ioann. Garc. de expenſ. cap. 9. num. 5. & 6. Anton. Fabr. in praxi & theorica de re benef. tit 9. de benef. cum Dignitate, n. 30. cum ſeqq. Flores de Mena var. lib. 1. quæſt. 4. num. 17. Læl. Zech. de Repub. Eccleſ. tit. 24. num. 14. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 15. Galganet. de iure publico, lib. 3. tit. 22. Sebaſt. Cæſar. in relect. de Eccleſiaſt. hierarch. p. 3. diſp. 12. §. 2. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 3. tract. 1. c. 3. num. 49. verſ. ſexta, nouiſſimè Mich. Fettus in tract. de præced. Eccleſ. q 6. & Didac. Narbona in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſit. ann. 25. q. 60.

CAPVT XXVI.

De Decano.

SVMMARIVM.

1 Decanus quare appelletur, qui inter Canonicos alicuius Eccleſia primas tenet.
2 Decanus de iure nullam habet iuriſdictionem, ac proinde non ſenat in Dignitatem, niſi pro tali habeatur.
3 Decanus in tota ferè Hiſpania, & Gallia in Cathedralibus primum locum obtinet, & dicitur maior Dignitas poſt Pontificalem.
4 Decanus in Capitulo, & in Collegio habet primam vocem.
5 Archidiaconus vbi non adeſt, in illius locum ſuccedit Decanus.
6 Dignitas prima ſemper eſt, & vocatur prima Dignitas, licèt Vicarius ſedeat in ſuo loco.
7 Dignitas prima habet munus ordinandi proceſſiones intra, & extra ciuitatem abſente Epiſcopo, & non Vicarius.
8 Decano Capituli, & non Cantori pertinent aliqua præeminentia in Choro.
9 Decanatum qui conſequi vult, nullo Concil. Trident. Decreto tenetur eſſe Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in Theologia, aut Iure Canonico.
10 Dignitas prima poſt Pontificalem, & principalis in Collegiata non poteſt eſſe iudex ordinarius, ſeu delegatus appellationum in Regnis Caſtella, & Legionis.
11 Doctores referuntur de officio, & munere Decani agentes.

DEcanus ille propriè dicitur, qui decem præeſt viris, teſte gloſſ. in rub. de Decanis lib. 12 Beiſſon. verb. Decanus, Petr. Gregor. ſyntagm. iuris part. 5. lib. 15. cap. 21. numer. 13. Anguian. de legib. libro ſecundo controu. 4. numero 9. Sed tranſlatione facta à perfectione, & præſtantia denarij numeri, Decanus dicitur præcipuos inter aliquos eiuſdem Ordinis, vel ſtatus; ſic enim quemadmodum Eccleſiæ Conſtantinopolitanæ Canonici tanquam digniores Decumani appellabantur, vt in l. non plures, C. de ſacroſ. Eccleſ. ita & is, qui inter Canonicos alicuius Eccleſiæ primos, & principatum tenet, eique præficitur, ſolet Decanus vocari, gloſſ verb. ad Decanum, in cap. cùm inter, de elect. qui in Capitulo honorabilior videtur pars Capituli, cap. poſt electionem, de conceſſ. præb. cap. cùm 1

inter

inter vniuerſos 18. *de elect.* Valer. Reginald. *in praxi*
*fori pœnit. lib.*30 *tract.*1. *num.*48. Inter Cardinales
etiam præcipuus eorum Decanus appellatur: &
inter Rotæ Auditores honorabilior Decanus eſt
in capella Papæ, propter miniſterium, quod vo-
catur Mitræ. Anton. Fabric. *in praxi benefic. tit. de*
*benefic. cum dignitate, num.*42. *&* 43. Petr. Gregor.
*d.cap.*21. *num.*13.

2 Iure tamen communi attento Decanus nul-
lam habet iuriſdictionem, ac proinde non Digni-
tatem, niſi pro tali habeatur, vt diximus ſuprà
*cap.*4. *num.*31. *& ſeqq.* Vnde de iure Archidiaco-
nos præcedere Decano reſoluit nouiſſimè Mich.
Ferrus *in tract. de præcedent. Eccleſ. quæſt.*5. *num.*2.
3 In aliquibus tamen partibus, prout in Luſitania,
& tota ferè Hiſpania, & Gallia, locum Archidia-
coni, qui de iure primus eſt, in Cathedralibus ob-
tinet, & tunc dicitur maior Dignitas poſt Ponti-
ficalem, hoc eſt, ei poſt Epiſcopum maior, & prin-
cipalior Cura, & Collegij adminiſtratio competit,
vt per Roder. Zamoren. *in ſuo ſpeculo humanæ vitæ,*
*lib.*2. *cap.*13. Valerian. Reginald. *in praxi fori pœnit.*
*lib.*30. *tract.*1. *cap.*3. *num.*48. vbi refert in omnibus
ferè Eccleſiis Galliæ conſuetudinem obtinere vt
Decanus habeat iuriſdictionem in Capitulum, ſeu
Collegium Canonicorum, illíque præſit; nouiſ-
ſimè Mich. Ferrus *de præcedent. Eccleſ. q.*5. *num.*3.
*cum ſeqq. & q.*21. *num.*1. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum*
*fori Eccleſ. part.*4. *ſolut.*394. *num.*6. Machado *en ſu*
*perfetto Confeſſor tom.*1. *lib.*4. *part.*4. *tract.*7. *docum.*6.
4 *num.*2. habétque in Collegio primam vocem. Caſ-
ſan. *in catalogo gloriæ Mundi, part.*4. *conſid.*37.
Aloyſ. Ricc. *dict. reſolut.*394. *num* 6. & ideò Rot.
5 *deciſ.*533. *numer.*5. *&* 6. *part.*2. *recent.* dixit quòd
vbi Archidiaconus non adeſt, in illius locum ſuc-
cedit Decanus. Et quamuis quandoque in iure
Archidiacono præferri videbatur Decanus, vt *in*
cap. ad aures, §. 1. *de reſcript.* & patebit ſi expendas
in illa Eccleſia, cuius meminit text. *in cap. eam te,*
de reſcript. adfuiſſe Archidiaconi Dignitatem, &
tamen in reſcripto dumtaxat Decani facta fuit
mentio, & reliquæ perſonæ de Capitulo ſub
cumulo inuolucróque verborum fuerunt com-
prehenſæ, quod dubium non eſt quin Archidia-
conus omnibus aliis dignior exiſtat, & poſt Epi-
ſcopum primum locum occupet ipſo Decano Ec-
cleſiæ Cathedralis abſente, text. expreſſus *in*
cap. ad hæc, verſ. ſecundùm, de offic. Archid. Nihi-
lominus tamen id intelligendum eſt procedere,
& initium ſumpſiſſe non ex lege aliqua, ſiue Ca-
none ſcripto, ſed ex conſuetudine, à qua hæc
Decanatus Dignitas originem traxit, fuiſſéque
merum conſuetudinis inuentum, certiſſimum
eſt. Coſm. *in pragm. ſanct. tit. quomodo diuinum of-*
ficium, §. *ſuper his, verb. Decanus,* Anguian. *dict.*
*lib.*2. *controu* 4. *num.*6. *&* 7. quoties enim mentio
fit in iure de aliquibus Prælatis gratia exempli,
ſeu doctrinæ cauſa dumtaxat, non debet attendi,
nec ſeruari ordo ſcripturæ, iuxta text. *in cap. cùm*
in cunctis, §. *inferiora,* ibi, *Decanum, Archidiaconum,*
&c. *de elect.*

6 Dignitas prima ſemper eſt, & vocatur prima
Dignitas, licèt Vicarius generalis ſedeat in ſuo
loco, vt declarauit S. Rituum Congreg. *in vna*
7 *Placentina* 19. *Maij* 1607. *in* 4. *dub.* Et habet mu-
nus ordinandi proceſſiones intra, & extra, ciui-
tatem abſente Epiſcopo, eadem S. Congreg. *in*
vna Taurentina 10. *Ianuarij* 1597. Vicario autem
præſente, ad illum ſpectabit; eadem S. Congreg.
in Vigilien. 28. *Septembris* 1630. *& in Biſuntina* 3.
Aprilis 1631. *& antea in vna Tarentin.* 10. *Ianua-*
rij 1597. At verò nouiſſimè S. Congreg. Rituum
in Caſſanen. 5. *Martij* 1633. cenſuit munus ducen-
di, dirigendíque proceſſiones abſente Epiſcopo
eſſe Vicarij generalis functiones ſolemnes, quas,
ſi Epiſcopus præſens eſſet, obiret, Epiſcopo ab-
ſente, vel impedito ſpectant ad digniorem de
Capitulo, non autem ad hebdomadarium, ea-
dem S. Congreg. Rit. *in Pennen.* 15. *Februarij* 1633.
Et Decano, maiori Dignitati, & non Cantori, 8
pertinent aliquæ præeminentiæ in Choro, & præ-
ſertim mandare incipi Officia, dare ictum in ſig-
num incipiendi lectiones, & facere ſignũ exeundi
de Choro, eadem S. Congreg. *in vna Vlixbonen.* 2.
Septembris 1597. Canonici exire volentes de Cho-
ro, ne puncẽtentur, non Cantori, ſed Decano di-
gniori de Capitulo in choro exiſtenti veniam pe-
tere debent, ſacra Congreg. Rit. *in dicta Caſſanen.* 5.
Martij 1633. Vide infr. *cap.*9. *num.*12. Maiori enim
Dignitati competit manutentio in præeminentia,
Poſti. *de manuent. obſ.*45. *n.*12.

Nullo Concilij Tridentini Decreto ſtatutum 9
eſt, vt qui Decanatum conſequi velit, is neceſſa-
riò ſit Magiſter, vel Doctor, aut Licentiatus in
Theologia, aut Iure Canonico, vt reſcripſit ſacra
Congregat. Concilij Archiepiſcopo Hiſpalenſ.
teſte Nicol. Garc. *de benefic. part.*7. *c.*7. *num.*43. &
Zerola *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Canonia,* §. 2.
in fine, & Aloyſ. Ricc. *deciſ.*248. *n.*5. *part.*4.

Prima Dignitas poſt Pontificalem, quæ de con- 10
ſuetudine in tota ferè Hiſpania eſt Decanatus, &
maior in Collegiata, non poteſt eſſe iudex ordi-
narius, ſeu delegatus appellationum in tota Pro-
uincia Toletana, vt ſtatuit Paulus V. *in ſua conſtit.*
incip. *Eccleſia vniuerſæ, ſub die* 17. *Auguſti* 1615.
quam Gregorius XV. *ſua conſtit.* incip. *Alias à fe-*
licis, ſub die 9. *Maij* 1622. extendit ad Eccleſias
omnes Metropolitanas, Cathedrales, & Collegia-
tas totius Regni Caſtellæ, & Legionis.

Cur autem aliquando fiat mentio in iure & in
reſcriptis Apoſt. de Decano, & Capitulo ſimul,
quaſi Decanus, ſicut cæteræ Dignitates, non ſit de
Capitolo? vide infrà *cap.*42. *poſt numer.*23. *verſic.*
hinc etiam.

Plura de officio, & munere Decani ſi quis ſci- 11
re cupit, conſulat Caſſan. *in catal. gloriæ Mundi,*
*part.*4. *conſid.*37. Boër. *de authoritate magni conſil.* *à*
*num.*71. Fr. Hieron. Roman. *de Repub. Chriſtiana,*
*lib.*3. *cap.*10. *in princ.* Azor. *inſtit. moral part.*2. *lib.*3.
*cap.*17. Cardin. Tuſch. *pract. concluſ. tom.*2. *lit. D, con-*
*cluſ.*60. Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic. lib.*1. *q.*1. *n.*86.
Vincent. Filliuc. *in qq. moral. tom.*3. *tract.*41. *cap.*1.
*num.*29. Iſidor. Moſcon. *de maieſt. militantis Eccle-*
*ſiæ, lib.*1. *part.*2. *cap.*13. *paulò poſt principium.* An-
ton. Fabric. *in praxi benefic. tit. de benefic. cum digni-*
*tate, perſonatu, vel officio, num.*41. *cum ſeq.* Anguian.
*de legib. lib.*2. *controu* 8. *numer.*5. *cum ſeq.* Valerius
Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*30. *tract.*1. *n.*48.
nouiſſimè Mich. Ferr. *in tract. de præcedent. Eccle-*
*ſiaſt. q.*21. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.*2.
*lib.*4. *part.*4 *tract.*7. *docum.*6.

CAPVT XXVII.

De Theſaurario, Sacriſta, & Cuſtode.

SVMMARIVM.

1 *Theſaurarius à theſauro Eccleſia Cuſtodiendo appellatur.*

2 *Sacellarius vocatur à paruo ſacre, quem ferebat ſecum.*

3 *Theſaurarius cimeliarcha Græce nomine dicitur, id eſt, rerum pretioſarum aſſeruator, ſeu cuſtos.*

4 *Theſaurarius olim nullam Dignitatem, aut beneficium, ſed tantum Officium Eccleſiaſticum habebat.*

5 *Theſauraria ex conſuetudine, & omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium ſtatutis inter Dignitates referri cœpit.*

6 *Theſauraria ex quibus probetur Dignitas, oſtenditur.*

7 *Dignitas prima vt dignoſcatur plurimùm operatur communis reputatio, & publica fama loci.*

8 *Cuſtos ille dicitur, cui ea, quæ Eccleſia competunt, cuſtodienda committuntur.*

9 *Cuſtos fuit tantùm miniſter Sacriſtia, eidémque addictus.*

10 *Cuſtodis ad Officium quæ ſpectent, oſtenditur.*

11 *Sacriſta, ſeu Theſaurario minori quæ hodie competant, oſtenditur.*

1 THeſaurarius à Theſauro Eccleſiæ cuſtodiendo appellatur, vt per Iſidor. *in capit. perlectis, verſ. ad Theſaurarium*, 25. *diſt.* & videtur in Eccleſia introductus tanquam coadiutor Oſtiarij; qui Ordinem quidem Eccleſiaſticum habet, & eius munus eſt claudere, & aperire ianuas, ac fores Eccleſiæ, nam Oſtiarij coadiutorem fuiſſe Sacellarium ea temporali deputatione Sacerdotis, & Sacellario in Eccleſia Cathedrali ſucceſſiſſe Theſaurarium, refert Henriq. *in ſumm. lib.*10. *capit.*9. §.2. Vnde notat Azor. *inſtit. moral.*
2 *p.*2. *lib.*3. *cap.*16. *quæſtion.*5. quòd alicubi Sacellarius vocabatur à paruo nimirum ſacco, quem ferebat ſecum, vel habebat ad pecunias Eccleſiæ
3 in eo reponendas, & aſſeruandas. Græco nomine Theſaurarius Cimeliarcha etiam à Iuſtiniano dicitur, *in l.vlt. §.vlt. C.de bon. auctorit. iud. poſſid.* id eſt, rerum pretioſarum aſſeruator, ſeu cuſtos. Petr. Gregor *ſyntagm. iuris, lib.*15. *cap.*39. *num.*3. & locus in quo aſſeruantur, Cimeliarchium appellatur *in d.§.vlt.* & Ciminile, ſeu Ciminilia à noſtris Summis Pontificibus *in cap. cùm inter* 29. *de verb. ſignif. & in cap. ea quæ, de off. Archid. & in cap.*1. *in fine*, 25. *diſt.*

4 Propter quam illarum rerum ſacrarum adminiſtrationem, & cuſtodiam olim Theſaurarius nullam Dignitatem, aut beneficium, ſed tantùm officium Eccleſiaſticum habebat, vt tradunt Rebuff. *in praxi titul. ſeculare benef. quotuplex, num.*9. Petr. Gregor. *d.c.*39. Anton. Fabric. *de re beneficiar. tit. de benef. cum dignitate, num.*59. nouiſſimè Mich. Ferrus *in tract. de præcedentiis Eccleſ. q.*48. *num.*2.
5 Moneta *de conſeruat. cap.*5. *n.*103. *cum ſeqq.* Deinde ex conſuetudine, ac omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium ſtatutis, inter Dignitates referri cœpit, vt per Abb *in cap. de multa, num.*23. *verſic. ſecus, de præbend.* vbi Quintin. *in repet. n.*89. *circa med.* Azor. *inſtitut. moral p.*2. *lib.*3. *cap.*13. *quæſ.*1.4. *& 5. ante fin. verſ. tandem*, Sebaſt. Cæſar *de Eccleſ. hierarch. q* 292. *num.*11. *& q.*5. *num.*5. Rot. *in Pampilonen. Theſauraria* 23. *Ianuarij* 1617. *coram Reuerendiſſ. D. meo Decano*, & latè *in vna Taurinen. Theſauraria* 15. *Maij* 1620. *coram bon. mem. Buratto*, inter eius impreſſas *deciſ.*473. *ex num.*5. vbi aligna ponderata fuerunt, ea quibus probari viſum
fuit Theſaurariam eſſe Dignitatem; *primò* ex collationibus iam Apoſtolica, quàm ordinaria auctoritate factis de illa tanquam tertia Dignitate; 6
ſecundò ex declaratione Capituli, viſione Bullæ, electionis Theſaurariæ, & aliis iuribus in protocollis Capituli exiſtentibus, ex quibus conſtat Theſaurariam eſſe tertiam Dignitatem poſt Pontificalem; *tertiò* ex pluribus actibus, & functionibus Capitularibus factis, videlicet conuocatione Capituli in abſentia obtinentium maiores Dignitates, in ſimili maioritatem ponderauit eadem Rot. *dec.*518. *num.*3. *p.*1. *diuerſ.* *Quartò* reſultat probatio communis reputationis nedum Capituli, quòd ſe congregauit de mandato Theſaurarij, vt illius præſidis, in defectum obtinentium maiores Dignitates, ſed etiam aliorum, penes quos communiter habita fuit pro Dignitate, quam reputationem ponderauit Rot. *d. deciſ.*518. *num.*2. & magis in ſpecie eadem Rot. *deciſ.*29. *num.*3. *part.*2. *recent.* & circa dignoſcendam primam Dignitatem 7
plurimùm operari communem reputationem, & publicam famam loci, tradunt Boër. *deciſ.*286. *n.*8. Rot. *deciſ.*585. *n.*2. *part.*4. *diuerſ.* Mantic. *deciſ.*175. *num.*3. Gregor. *deciſ.*482. *num.*3. & fuit dictum *in Cephaluden. Archidiaconatus* 18. *Martij* 1624. *coram bona mem. Dunozetto ſen.* cum aliis per Ferentill. *ad dictam deciſ. Buratt.*473.

Cuſtos autem ille dicitur, cui ea, quæ Eccle- 8
ſiæ competunt, cuſtodienda committuntur, quamuis enim in pleriſque miniſteriis idem videatur atque Theſaurarius, ſeu Sacriſta, vt inſinuat *cap.* a. *ad fin. verſ. in terminis, de offic. Cuſtodis*, & Azor. *d. cap.*16. *q. vlt.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*30. *tract.*1. *cap.*3. *num.*50. *verſ. nona.* attenta tamen origine diuerſa ſunt officia, vt conſtat ex diuerſitate titulorum in Decretalibus, quia veriſimile non eſt Gregorium IX. in earum compilatione duos, diuerſóſque titulos eiuſdem Officij vnum poſt alterum inutiliter addidiſſe.

Quapropter videtur Cuſtodem fuiſſe tantùm 9
miniſtrum Sacriſtiæ, eidémque addictum, vt ex Anton. de Burr. dicit gloſſ. *in rub. eiuſdem tit.* quam ſequitur Petr. Gregor. *d. lib.*15. *cap.*39. *num.*7. *& partitionum iuris Canon. lib.*2. *tit.*9. *cap.*5. *num.*10.
Nam vltra munia Sacriſtiæ, qui à rerum ſacrarum 10
nomine dictus ea Anton. Fabric. *in praxi benef. tit. de benefic. cum dignit. num.*59. incumbentia, ſeruandi ſcilicet, & cuſtodiendi vtenſilia Eccleſiæ, quæ etiam cuſtodi incumbunt, *capit.*1. *eod. tit.* ad eius munus vltrà ſpectat ſigna dare ad horas Canonicas recitandas per tintinnabuli pulſationem, & luminaria Eccleſiæ accendere, & ignem vigilanter cuſtodire ne extinguantur. *d. cap.*1. vinum, hoſtias, incenſum, & alia ad Altaris ſacrificium neceſſaria præparata habere, ac denique eleemoſynas, & alia iuſſu Archidiaconi inter pauperes diſtribuere, vt habetur, *in cap.*2. *eod. tit.* proſequuntur Azor. *d. cap.*16. *quæſ.*7. Card. Tuſch. *l.*1. *D. concluſ.*419. *numer.*24 Galganet. *de iure publico lib* 3. *tit.*33. quæ omnia Sacriſtæ, ſeu Theſaurario de

iure non competunt. De Sacriſtæ officio laiè & nouiſſimè Didac. de Narbona *in quæſt. annal. annot.8.quæſt.5.*

11 Hodie tamen ex conſuetudine hæc omnia in Eccleſiis inferioribus Sacriſtæ, ſeu Theſaurarij, propria ſunt, & in Cathedralibus Theſaurarij minoris, proindéque attenta conſuetudine idem vtriuſque cenſetur eſſe officiom, ad quam fortaſſis conſuetudioem quorundam Eccleſiarum reſpexit text. *in d. cap.2. in fin. verſ. hi tres, eod. tit.* dum Cuſtodis appellatione Sacriſtam comprehendere videtur, nullam tamen habent Dignitatem, ſeo beneficium Eccleſiaſticum, ſed ſubſunt Theſaurario maiori, & ad eius nutum poountur, & de competenti ſalario ab illo prouidentur, vt omnium ferè Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum ſeruat vſus.

CAPVT XXVIII.

De primicerio, Cantore, & Præpoſito.

SVMMARIVM.

1 *Primicerius eſt primus in Choro cantantium, & dicitur ſecundùm alios quaſi primus cantor, ſeu primus ratione cantus, quia cæteros docet quid ſit canendum in Choro.*

2 *Cantorum ſchola fuit inſtituta in Eccleſia Cathedrali.*

3 *Primicerios alij ſic dictos credunt, quia primi erant, qui in cera præſentiam, & abſentiam cæterorum adnotabant.*

4 *Primicerius melius ſic dicitur quaſi primus in eo officij genere, & anteſignanus in qualibet arte.*

5 *Primicerius* in rub. C. de primicer. lib.12. *dicitur primus Notarius Principis, vel Magiſtratus ille, qui Principis litteris cereum ſignum imponebat.*

6 *Primicerij officium de iure Eccleſiaſtico eſt docere Diaconos, & reliquos Clericos cantandi formam, & alia, quæ hic referuntur.*

7 *Primicerius ad regendum Chorum deſtinatus à ſuo officio non eſt dimouendus, vt aſſiſtat Epiſcopo.*

8 *Primicerio quis locus tribuendus, oſtenditur.*

9 *Primicerius licèt dubitetur, an ſit Dignitas, debet in Proceſſionibus capere Pluuiale ſicut dignitas, & non planetam ſicut Canonicus.*

10 *Præcentor, & Cantor idem ſunt quod Primicerius.*

11 *Succentoris officium eſt abſente Cantore, ſiue Præcentore incipere cantum in Choro, Antiphonas, & Pſalmos inchoare.*

12 *Cantor, qui eſt Dignitas in Cathedrali, debet ſuum munus obire, vel per ſe ipſum, vel per Vicecantorem à ſe aſſumendum, & ab Epiſcopo approbandum.*

13 *Cantoris munus quod ſit, oſtenditur.*

14 *Præpoſiti dicuntur omnes aliorum præfecti, & qui aliis præſunt.*

15 *Præpoſiti caſtrorum dicebantur, qui præfecti erant militibus præſidij cauſa degentibus in Prouinciis.*

16 *Præpoſiti labarorum qui, remiſſiuè.*

17 *Labarum quod ſignum olim fuerit, oſtenditur.*

18 *Præpoſitus regulariter quis.*

19 *Præpoſiti in multis Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ Eccleſiis Cathedralibus, & Collegiatis præcipuam gerunt Dignitatem cum animarum cura, & iuriſdictione.*

20 *Præpoſitus quem locum habere debeat, oſtenditur.*

PRimicerius eſt primus in Choro cantantium, 1 ſic dictus quòd in cera, ſiue tabula cerata, in qua Pſallentium ordo in Choro deſcriptus erat, primus eſſet. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.30. tract.3. capit.3. numero 50. in princ.* accipitur enim pro Cantore, ſupplet Archidiaconi officium, cùm ipſe abſens fuerit, ipſi namque Archidiacono ſubeſt, *capit.1. de offic. Primicer.* Dictus eſt autem Primicerius, quaſi primus Cantor, ſeu primus ratione cantus, quia cæteros docet quid ſit canendum in Choro, *capit. perlectis, verſ. ad Primicerium 25. diſt.* Læl. Zecb. *de Republ. eccleſ. tit.24. à numer.16.* Petr. Greg. *ſyntagm. iuris lib.15. capit.22. à princ.* vbi ait Primicerium eſſe primum inter Clericos & Diaconos, quibus præeſt in docendo, ſubditus Archidiacono, Valer. Reginald. *citato loco.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſiaſt. hierarchia quæſtion.2. proœm. numero.10.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom.2. lib.4. p.4 tract.6 docum.4.* Initium inſtitutionis Dignitatis huiuſmodi credit Azor. *inſtit. moral. part.2. lib.3. capit.16. quæſt.1.* ex eo proceſſiſſe, quia olim in Eccleſia Cathedrali fuit 2 Cantorum ſchola inſtituta, quorum munus erat officia diuina, Horarias preces in Choro piè, & ſtudiosè cantare, vt diuinæ laudes religiosè celebrarentur, huic ſcholæ vnus præficiebatur, cuius cura, ſtudio, & opera Clerici ad cantum, & chorum deſtinati ducebantur, vt in Sacrorum librorum lectionibus, & in diuinis Officiis, & precationibus Eccleſiaſticis probè exercitati eſſent; hic igitur præfectus, Primicerius appellari cœpit.

Alij, ex quorum numero eſt Anton. Fabric. *in* 3 *praxi, & theſaur. de re benef. tit. de benef. cum Dignitate, ex num 54.* putant Primicerij veram etymologiam duci ex veteri more ante chartæ, vel membranarum inuentionem in cera, ſeo in ceratis tabulis ſcribendi: quia ſcilicet iſti veluti in albo primi ſcribebantur, vel quia primi erant, qui in cera præſentiam, & abſentiam cæterorum adnotabant.

Ego verò Primicerium dictum exiſtimo à pri- 4 matu, vt ſicut officio, ita & nomine à Primate, & Præpoſito differat; dicitur Primicerius quaſi Primus in eo officij genere, & Anteſigoanus in qualibet arte. Alciat. *in rubr. C. de Primicer. lib.12.* Conan. *comment. iuris Ciuilis, lib.4. cap.14. num.6.* Azor. *d.q.1.* Cæl. Rhod *lib.12. lection. antiq. cap 6. ad fin.* explicantes Primicerium in illa rubrica dici 5 primum Notarium Principis, vel Magiſtratum illom, qui Principis litteris cereum ſignum imponebat, ſequitur Gerard. *in anchora titulorum verb. Primicerius,* vnde inferiores Notarios, ſecundocerios, & tertios cerios dici notat Guido Pancirol. *in theſauro var. lect. lib.1. c.7.*

Primicerij autem officium de iure Eccleſiaſti- 6 co eſt docere Diaconos, & reliquos Clericos cantandi formam, eiſque Lectiones ad Matutinum cantandum diſtribuere, modum cantandi in Choro pro ſolemnitate, & tempore ordinare, *cap. vnic. de offic. Primicer.* Petr. Gregor. *d. lib.15. c.22. n.11.* Valer. Reginald. *citato loco,* cuius inſtitutionis Primiceriatus rationem ibi reddit, vt ſcilicet ipſius cura,

cura & opera Clerici ad cantum deſtinati lectione ſacrorum librorum, & optimis moribus inſtituerentur, & alia circa diuina Officia exercere, quæ ad Archidiaconum ſpectare oſtendimus, eo tamen abſente, & minori cum iuriſdictione, niſi in aliqua Eccleſia Primicerius accipiatur, aut idem ſit qui & Archidiaconus de iure communi, gloſſ. *in d. cap. vnic.* Nam & ipſe quod neceſſarium fuerit pro reparatione Baſilicarum Sacerdoti denuntiat, Epiſtolas Epiſcopi pro diebus ieiuniorum Parochianis per Oſtiarios dirigit, Clericos delinquentes diſtinguit, quos emandare non valet, eorum exceſſus Epiſcopo refert, & eo abſente datur ei ſubſtitutus, & alia his ſimilia, vt docet Iſidor. *in c. perlectis, verſic. ad Primicerium, 25. distinct.* Colliges ex Gregor. Lop. per text. *ibi in l. 5. tit. 6. part.* 1. Caſſan. *in catalogo gloriæ Mundi, p. 4. conſid. 42. fol. 97.* Grammat. *deciſ. 64. num. 6. cum ſeqq.* Raynaldus Sandoual. *in tract. de offic. Eccleſ. p. 2. cap. 3.* Roderic. Zamoren. *in ſpec. hum. vitæ lib. 2. cap. 15.* Valentzuel *tom. 1. conſ. 33. num. 156.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. cap. 16.* Læl. Zech. *de Republ. Eccleſ. tit. 24. à num. 16.* Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris, lib. 15. cap. 22.* Cardin. Tuſch. *practic. concluſ. lit. P, concluſ. 650.* Galganet. *de iure publico lib. 3. tit. 21.* Sebaſt. Cæſar. *in relect. de Eccleſiaſt. hierarch. part. 3. diſput. 12. §. 3.* qui multa de officiu, & poteſtate
7 Primicerij referunt. Ille autem ad regendum Chorum deſtinatus à ſuo officio non eſt dimouendus, vt aſſiſtat Epiſcopo, vt declarauit S. Rituum Congreg. *in vna Monopolitana 6. Septembris* 1603.

8 Circa locum Primicerio tribuendum notat Caſtald. *in praxi cærem. lib. 1. ſect. 8. capit. 7. num. 5. verſ. inter cæteros*, illum, vbicunque fuerit, videlicet in Choro, in comitiis, & in omni conſeſſu, Canonicorum gradum, & beneficiatorum habere locum, quem ſubdit iuxta locorum conſuetudinem diuerſimodè ſtatui, ac propterea conſuetudini ſtare oportere, & ſacra Rituum Congreg. *in vna*
9 *Capuana 18. Aprilis* 1607. cenſuit Primicerium, licèt dubitetur, an ſit Dignitas, debere in Proceſſionibus capere Pluuiale, ſicut Dignitatem, & non Planetam, ſicut Canonicum.

10 Præcentor, de quo fit mentio *in cap. cum olim, de conſuetudine*, & Cantor, idem ſunt quod Primicerius, nam hæc tria nomina idem ferè ſignificant; ſolùm enim pro diuerſitate locorum fit nominis, non tamen muneris, ſeu officij mutatio; itant qui alicubi dicitur Primicerius, alibi Cantor, ſeu Præcentor nominetur, vide Valer. *conſ. 33. q. 89. tom.* 1. Mich. Ferrum *de præced. q. 30. num.* 1. Valer. Reginald. *d. lib. 30. tract. 3. num. 50. verſ. octaua*, vbi ait quòd ſicut Primicerius ſcholæ Cantorum, ſic Præcentor Choro eorundem canentium in Eccleſia præficitur. vt Choro in duos partus ad canendum alternatim diuina Officia diuiſo ipſe cantum incipiat, Antiphonaſque inchoet, & qui ad ipſius abſentis munus explendum conſtitutus erat, dicebatur ſuccentor. Put. *p. 3. deciſ. 89* in vtraque edit. vbi dicit Cantorem habere officium, non tamen ſimplex, ſed cum adminiſtratiune, eo quòd primus intonat, & dat ordinem gerendorum in Choro, vel, vt ait Petr. Gregor. *d. cap 22. num. 2.* quòd voces in Choro moduletur, &c. Azor. *d. lib. 3. cap. 22. q. 1.* vbi *q. 2.* ait
11 Succentoris officium, cuius fit mentiu *in cap. inter dilectos, de exceſſib. Prælat.* eſſe abſente cantore, ſiue Præcentore incipere cantum in Choro, Antiphonas, & Pſalmos inchoare, vnde in quibuſdam Eccleſiis vocatur Vicecantor, quia Cantoris vice fungitur. Et dicit Anton. Fabric. *in praxi benef. tit. de benef. cum dignit. num. 57.* quòd ſi ſub Primicerio, ſiue Cantore ſunt, Præceotor nempe, & Succentor, ſiue Concentor, Perſonatum dumtaxat habere videatur, ex qoo nihil iuris in alios, ſed eorum dumtaxat in Choro, proceſſionibus, & cantu præeminentiam obtineat, *c. cleros §. Præcentor. 21. diſt.* & vocatur Præcentor qoi voce præit, qui ante omnes incipit, & Concentor qui ſimul concinit Petr. Gregor. *d. cap. 22. num. 2.* Ferrus *d. q. 30. in fine.*

Cantor enim, qui eſt Dignitas in Cathedrali, 12
vt *inf. num. 14. in fine.* dicitur, cuius & Primicerij (nam idem ſunt) miniſteriom ad cæleſtes laudes, ad cultus diuini augmentum ordinatur, & ipſi incumbit regimen omnium diuinorum Officiorum tam intra, quàm extra Chorum, quoad quæ omnia etiam Decano ipſios Eccleſiæ præeſt, ipſe Acolytos, & cæteros Eccleſiæ ioferioris gradus miniſtros ad diuina dirigit Officia canendi, & legendi hymnos, & Pſalmodiam præuidet, atque inſtruit, & quicquid diuinæ laudis in communi Choro decantatur, per eum præordinatur, ſollicitè pſallendi ordinem, orandi modom ipſe committit, ſilentium indicit, riſus cohibet, & colloquia, curat etiam ne qois in pſallendo nimium feſtinet, vel tardet, ne verſus alter ante alterius finem incipiatur, ipſe cappas, & ſceptra partitur, & alia id genus multa facit. Ita ex multis dicit Valenzuel. *conſ. 33. num. 159. tom.* 1. Aliquæ tamen præeminentiæ in Choro non ad illum, ſed, ad Decanum primam Dignitatem ſpectant, vt in deciſione S. Congreg. Rit. relata ſuprà *cap. 7. num. 8.* quam D. Ildephonſus Furtado de Mendoſa Decanus Metropolitanæ Vlixbonen. habet per litteras in forma Breuis à Clemente VIII. prædeceſſori ſuo tranſmiſſas, vt mihi in hac Curia Matritenſi retulit vir quidam acris ingenij, ac vtriuſque iuris peritiſſimus, qui de ſe multa & grauia in dies pollicetur, debet ſuum munus obire, vel per ſe ipſum, vel per Vicecantorem à ſe aſſumendum, & ab Epiſcopo approbandum, qui non ſit de iis, qui alioquin Choro ſunt obligati, vt cenſuit ſacra Rituum Congreg. *in vna Lucerina 19. Martij* 1611.

Cantoris enim munus eſt diſtribuere Lectio- 13
nes, Antiphonas. & prohetiam, eadem S. Cong. *in vna Hydruntina 6. Decembris* 1613. & Chorum regere, itant in eo gubernando nec Archypresbyter, nec alius quiſpiam debeat ſe intromittere, ex eadem ſacra Congreg. *in Taremina Cryptaliarum 3. Septembris* 1605. Et nouiſſimè eadem S. Congreg. Rituum conſulta de Cantoris hoiuſmodi munere *in vna Caſſanen. 5. Martij* 1633. declarauit illud eſſe diſtribuere lectiones, Antiphonas, Prophetias, Chorum regere, & gubernare, ordinare tabellas, & functiones eccleſiaſticas per turnum ordine ſucceſſiuo; ſubiunxitque Canonicos exire volentes de Choro, non Cantori, ſed digniori de Capitulo in Choro exiſtenti veniam petere debere. Et quòd ſaltem de conſuetudine Cantoratus, vel, vt aliis placet, Cantoria, ſit de principalibus Dignitatibus in tota ferè Hiſpania, videtur inſinuare Valenzuel. *tom. 1. conſ. 33. num. 90.* me citato Machado *d. lib 4. part. 4 tract. 6. docum 4. num. 4.*

Præpoſiti ſecundùm nominis proprietatem di- 14
cuntur omnes aliorum præfecti, & qui aliis præſunt, vt probat text. *in cap. quamuis 9 in princip. de verbor.*

15 *verbor.ſignf.* vode Præpoſiti caſtrorum dicebantur, qui perfecti erant militibus præſidij cauſa degentibus in Prouiociis, *de quibus in l.viros, C.de*
16 *diuerſ.offic.lib.*12. & Præpoſiti labarorum, vt *in tit, C. de prapoſit. labarorum, eod. lib.* quem ſic legunt Vaſq.*ad 3.part.S. Thom.q.*111.*art.*4. Orozco *en ſus Emblemas morales, lib.*1. *cap.*9. *fol.*44. *verſo.* Tiraq. *ad Alexand.ab Alexandro lib.*4.*dierum gemal.cap.*2. *pag.*437. Cardin. Baron. *tom.*3. *annal. Eccleſ. anno Christi* 312. *pag.*58. quicquid legat *labarorum* Hie-
17 rarch.*in anchora tieul.verb.Prapoſitus labarorũ.* Erat enim labarum ſignum illud nobile, quod ante Imperatores ferebatur à tempore Cooſtantini Imper. ex auro, & lapidibus pretioſis Crucis ſigno inſignitum, vt etiam ex aliis, & ad varios Præpoſitorum modos in Republica Romana congerit Guid. Pancirol.*in theſauro var.lect.lib.*1.*cap.*85. notans ad iſtorom exemplum nomen hoc in eadem ſignificatione ductum fuiſſe ad præfectos Clericorum alicuius Eccleſiæ, & qui quandam Prioratus curam ſuper alios gerunt, vt probatur *in dicto c. quamuis.*

18 Præpoſitus regulariter dicitur, qui præfectus aliquibus eſt, ſed & is vſu talis, qui primam habet inter aliquos Dignitatem. Quamobrem & Præpoſitura per ſe ſiogulare nomeo Beoeficij Eccleſiaſtici facit, quod aſſiduitatem, ſeu, vt loquuntur cura, reſideotiam exigit, *cap. ex parte el* 2. *de cleric. non reſident.* & ætatem, & ſcientiam legitimam, & Ordines. *cap. dudum el* 2. *de elect.* In aliquibus tamen Eccleſiis ex earum conſuetudine vbi officium nullum gerunt Præpoſiti, Præpoſituræ Dignitates non ſunt, vt notant Ioann. Andr. *in cap.*1.*num.*3 *de conſuet.lib.*6. vbi Gem.*ſub num.*8. & Archid.*num.*3.Petr.Gregor.*ſyntagm.iuris part.*2. *lib.*15. *cap.*18 *num.*7. ſecus verò ſi toti Canonicorum Collegio præficiunt, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.*558. *numer.*3.*in* 2. *edit.* & quamuis in iure Canonico nullus reperiatur ſpecialis titulus de officio Præpoſiti, eius tamen noo rarò fit mentio in reſponſis Romanorum Ponti-ficum, vt *in cap. Saluator* 1.*quaſt.*3. *& in cap. cùm*
19 *inter* 25.*& in cap. dudum* 22. *de elect.* & propriè dicuntur qui in multia Germaniæ, Poloniæ, Flandriæ, & Angliæ Eccleſiis Cathedralibus ſiue Collegiatis præcipoam gerunt Dignitatem cum animarum cura, & iuriſdictione, eo quòd toti Canonicorum Collegio præſunt, & ſic in Archidiaconorum locum in illis partibus creduntur ſucceſſiſſe, ita Petr.Gregor *ſyntagm.iuris lib.*11.*cap.*18. *à num.*6. Lal. Zecb. *de Republic.Eccleſ.tit.*24.*n.*15. *& tit.*26. *à princ.* Azor. *inſtitut. moralium, part.*2. *lib.*3.*cap.*18 *q.*1. Anton. Fabric.*in praxi, & theorica benef. tit. de benef. cum Dignitate a num.*38. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit.lib.*30.*tract.*3.*num.*48. Redoan. *in tract.de ſimonia ment.p.*1.*cap.*19. *num.*7. Moner. *de conſeruator cap.*5. *num.*91. Tamburin. *de iure Abbatum tom.*1.*diſp.*23.*q.*4. *num.*5. Mich. Ferrus *de pracedent. Eccleſ.q.*41.*a num.*1. Fulu. Pacian. *de probar. lib.*2. *capit.*27. *num.*39. *cum ſeqq.* iuncto *num.*45. Sebaſt. Cæſar.*de Eccleſiaſt.hierarch.part.*3. *diſput.*12.§.5. Caſtald.*in praxi Caremon.lib.*1.*ſect.*8. *cap.*7. *num.*6. vbi ſubdit quòd in illis partibus, in quibus talis reperitur Dignitas, iuxta locorum coofuetudinem, honoratiuo locum obtinere debet in Choro, & præcipuè cùm diuina celebrantur Officia, Rot.*deciſ.*865.*num* 8. *& deciſ.*866.*n.*1. apud Farinac. *in* 1.*collect. nouiſſ.* aliàs *part.*4. *diuerſ.* vbi quòd Sedes Præpoſiti in illis partibus poſt Pontificalem ſit dignior. Et tunc, quando ſcilicet fuerit prima Dignitas in Cathedrali, ſeu Collegiata, vel Cooueotuali Eccleſia, habueritque ſub ſe Clerum, & Capellas, præſumitor de iure Præpoſitura Dignitas, aliàs ſecus, vt pluries fuit io Rota reſolutum, & ſignanter *in Aquen. Monaſterij* 13. *May* 1598. coram Cardin. Lancellotto, & *in Dertuſen. Prioratus* 5. *Maij* 1614. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino, *& in Vicentin. Parochialis* 20. *Februarij* 1617. coram Vbald. ſen. quas refert Maſſob.*in praxi habendi concurſum, præud.*15.*dub.*1. ſecundùm Rot. impreſſ. ſed quòd de iure ſit Dignitas per *d. cap. quamuis*, vbi gloſſ. *de verb.ſignf.* tenet eadem Rota *deciſ.*483. *num.*7.*p.*1. *recentiſſim.* & Anton. Fabric. *in praxi benefic. tit. de benef.cum Dignitate, num* 49.*cum ſeqq.*

CAPVT XXIX.

De Magiſtro ſcholæ, ſeu Scholaſticis.

SVMMARIVM.

1 *Magiſter ſchola, nonnullis Scholaſticus, eſt ſchola prapoſitus, ſiue prafectus.*
2 *Scholaſticum, id eſt, obtinentem Scholaſtriam inſtituendi formam praſcribit* Conc.Trid.ſeſſ.23. de reformat.cap.18.verſ.deinde.
3 *Scholaſtria neceſſario conferenda eſt Doctori, vel Magiſtro, aut Licentiato in Theologia, vel Iure Canonico, dummodo ſit in aliqua Vniuerſitate approbata graduatus.*
4 *D.Torquatus Perottus intimus cubicularius, & maior Capellanus* S.D.N.Vrbani VIII.*laudatur.*

OLim in Eccleſiis Cathedralibus vnus conſtituti ſolebat, qui Clericos omnes inferiores, cantum, Latinum ſermonem, & alias artes, ac diſciplinas doceret, vt ſcirent Latinè legere, ſcribere, loqui, & cantare, & vt quæ de Officiis diuinis recitarent, probè intelligerent, hic Magiſter ſcholæ dicebatur, qui modò in nonnullis Eccleſiis dicitur Scholaſticus, aliis Scholarchus, hoc eſt, ſcholæ præpoſitus, ſiue præfectus, de quo licèt in iure titulus ſpecialis non extet, nec ab eo cognitus fuerit eo modo, & forma, quæ in vſu modò eſt in omnibus ferè Hiſpaniarum Eccleſiis, in eis tamen iam hodie ex particularibus Eccleſiarum ſtatutis, & iſtorum beneficiorum erectione de principalioribus eſt Dignitatibus Cathedralium: vide Duaren. *de benefic. lib.*10. *capit.*15. Hieron.Roman. *de Republic.Christiana, lib.*3.*c.*10. *in med.verſ. Meſtreſcuela*, Greg Lop.*l.*7.*tit.*6.*part.*1. Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris lib* 15. *cap.*19. Sandou. *de offic.Can p.*5.*cap.*3. Azor.*inſtit.moral.part.*2.*lib.*3. *cap.*23. Fulu Pacian. *de probat.lib.*2.*cap.*27.*ex n.*107. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.*30.*tract.*1. *cap.*3. *num.*50. *verſic. decima.* Mich.Ferrus *in tract. de pracedent. Eccleſiaſt. quaſt.*5.*numero* 17. *atque* 30. *per tot.* Sebaſt Cæſar. *de Eccleſ.hierarch.part.*3.*diſp.* 12.§.4. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.*2.*lib.*4. *p.*4. *tract.* 6. *docum.*3. qui omnes latè tractant de officio, munere, & dignitate Magiſtri ſcholæ, ſeu Scholaſtici. 1

De eo expeditè fit mentio in Concil. Trident. *ſeſſ.*23. *de reform. cap.*18.*verſ. deinde.* vbi poſtquam multa de ſeminario eligendo piè, & ſanctè ſtatuit, formam præſcribit conſtruendi Scholaſticum, id eſt, obtinentem Scholaſtriam, his verbis. *Deinde* 2

vt

vt cum minori impenſa huiuſmodi ſcholis inſtituendis prouideatur, ſtatuit ſancta Synodus, vt Epiſcopi, Archiepiſcopi, Primates, & alij locorum Ordinarij Scholaſtrias obtinentes, & alios quibus eſt lectionis, vel doctrinæ munus annexum ad docendum in ipſis ſcholis inſtituendos per ſe ipſos, ſi idonei fuerint, alioquin per idoneos ſubſtitutos ab eiſdem Scholaſticis eligendos, & ab Ordinariis approbandos etiam per ſubtractionem fructuum cogant, & compellant. Quòd ſi iudicio Epiſcopi digni non fuerint, alium, qui dignus ſit, nominent, omni appellatione remota: quòd ſi neglexerint, Epiſcopus ipſe deputet. Docebunt autem prædicti quæ videbunt Epiſcopo expedire. De cætero verò officia, vel Dignitates illæ, quæ Scholaſtriæ dicuntur, nonniſi Doctoribus, vel Magiſtris, aut Licentiatis in ſacra Pagina, aut in iure Canonico, & aliàs perſonis idoneis, & qui per ſe ipſos id munus explere poſſint, conferantur, & aliter facta prouiſio nulla ſit, & inualida, non obſtantibus quibuſuis priuilegiis, & conſuetudinibus etiam immemorabilibus.

3 Vnde colliges Scholaſtriam neceſſariò conferendam eſſe Doctori, vel Magiſtro, aut Licentiato in Theologia, vel iure Canonico, aliàs prouiſionem eſſe nullam, vt tradunt Bennius *de priuileg. Iuriſconſult. priuil. 28. num. 6.* Molfeſ. *in ſumm. Theologiæ moral. tract. 6. cap. 7. num. 61.* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 4. num. 104. & 105.* Machado *dict. docum. 3. num. 2.* dummodo ſit in aliqua Vniuerſitate approbata graduatus, quamuis non ſit ex illis, quæ exiſterent in illa regione, in qua eſſet Scholaſtria, prout refert deciſum Nicol. Garc. *de benef. p. 7. num. 35.* quem cito ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 60. num 62.*

4 Huic profectò patrocinatur ſententiæ Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. meus Torquatus Perottus, quem ſummæ auctoritatis, & honoris hîc cauſa nomino, Saxoferatenſis patritius; Vrbani VIII. intimus Cubicularius, & maior Capellanus, ac proximus, vir & morum, & generis nobilitate conſpicuus, cui quidem præterquam quòd veluti ſuorum iure hæreditario diuite eruditionum cornu (vt aiunt) copia circumfluat; nihil adhuc eſt potius, & antiquius, quàm ſui ciuis Bartoli ingenio, labore, & meditatione luſtrare, & implere veſtigia. Itaque non mirum eſt, ſi hanc litterarum, quam in ſe videt, in aliis quoque pulchritudinem deamet; atque eos quidem iuuandi, protegendi, & prouehendi amore, & officio proſequatur. Quid plura? vir præterea, quem ſi ſuis de virtutis, naturæ, & fortunæ dotibus ignotaſſes, intuendo dumtaxat, ex auguſta facie, ad omnia ſumma natum iudicares.

CAPVT XXX.

De Prioribus.

SVMMARIVM.

1 *Priores dicuntur qui aliquibus Eccleſiis præſunt ſuper aliquas perſonas earundem.*

2 *Priores in duplici ſunt differentia, quidam ſeculares, alij Regulares.*

3 *Priores rurales dicuntur, qui curam animarum abſque Collegio habent, & ſic Parochialem ſimplicem.*

4 *Priores Collegiales, qui in Eccleſiis Collegiatis toti præſunt Canonicorum Collegio, Dignitatem habere dicuntur, & non alij.*

5 *Dignitas principalis in Collegiata debet eſſe conſtituta in ætate 25. annorum inceptorum.*

6 *Dignitas prima in Collegiata neceſſariò non requiritur vt ſit Doctor, aut Licentiatus in Theologia, vel iure Canonico.*

7 *Prior an aliquando poſſit excuſari à reſidentia oſtenditur.*

8 *Prior Collegiatæ non habet præcedentiam ſuper Canonicos Cathedralis.*

9 *Prior Collegiatæ ſi in Cathedrali intereſt, ſimul cum illius Dignitatibus, & Canonicis duplici ductu thuribuli thurificandus eſt.*

10 *Prior magnus inſignis Eccleſiæ Vimaranenſis inter omnes Collegiatarum Luſitaniæ Priores, primas tenet.*

11 *Eccleſia Collegiata Vimaranenſis inter omnes Regni inſignior, & antiquior eſt.*

12 *Eccleſia Vimaranenſis, ſub Beata Virginis tutela, quæ de Oliua nuncupatur, Ioannis Regis Luſitaniæ, huius nominis Primi, ſumptu & munificentia primum extructa.*

13 *Eccleſia Vimaranenſis ſex habet ex Capitulo Dignitates, & Præbendas viginti octo.*

14 *Prior magnus Vimaranenſis omnibus praeſt in Eccleſia, & Vicarium nominat, ad quem minora crimina in Primitiali viſitatione referuntur, ad Primates verò grauiora ſpectant.*

15 *Prior magnus Eccleſiæ Vimaranenſis nunc eſt Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. meus Bernardus Ataydius.*

16 *Concordia vita Eccleſiam Bracharenſ. & Vimaranenſis.*

PRiores dicuntur, qui aliquibus Eccleſiis præ- 1
ſunt ſupra alias perſonas earundem, vnde & Prioratus, Eccleſiæ, quæ illis in titulum dantur, nominantur. Ita Petr. Gregor. *ſyntagm. iuris part. 4. libro 15. capit. 18. numero primo.* In duplici quoad propoſitum ſunt differentia, quidam ſeculares, & alij Regulares. Seculares de- 2
nique ſunt, qui vel in ſecularibus, vel ſecularitatis Eccleſiis reperiuntur, Anton. Fabric. *vbi ſuprà numero 39.* Ex his alij rurales, alij Collegiales dicuntur. Rurales ſunt, qui curam ani- 3
marum abſque Collegio habent; & ſic Parochialem ſimplicem, de quibus loquitur text. *in capit. licèt Canon. de elect. lib. 6.* vt ait Fredetic. de Senis *conſ. 86. Caſus talis eſt.* quem refert Card. Tuſch. *pract. concluſ. tom. 6. lit. P, concluſ. 707. numer. 15.* 4
Collegiales verò ſunt perſonæ principales, quæ in Collegiatis Eccleſiis toti præſunt Canonicorum Collegio, vt colligitur ex ſuperſcriptione text. *in capit. vlt. de maior. & obedient.* & iſtos ſolos, & non alios, qui in Eccleſiis præſunt, non Collegiatis Dignitates eſſe, ex Selua *de benef. part. 1. q. 2. num 62.* tradit Monet. *de Conſeruatorib. capit. 5. numer. 25. & 94* & ex Fulu. Pacian. reſoluit Sebaſt. Cæſar. *in relect. de Eccleſ. hierarchia p. 3. diſp. 13. §. 1. numer. 1.* & diximus ſuprà *capit. 4. numer. 29. & 30.*

Et iſte Prior, cùm ſit principalis Dignitas in Eccleſia Collegiata, & regulariter habeat curam animarum in foro interiori, vel exteriori, debet eſſe conſtitutus in ætate 25. annorum inceptorum, vt reſoluunt Nicol. Garc. *de benef. p. 7. cap. 4. num. 65.* Filliuc. *in quæſt. moralib. tom. 3. tract. 41. c. 5. n. 3.* quos refero ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 60. num. 64* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. annot. 25. q. 59. num. 4 in fine.*

Non

6 Non tamen neceſſariò requiritur, vt ſit Doctor, vel Licentiatus in Theologia, aut iure Canonico, quamuis illis ordinaria iuriſdictio cum omnibus iuribus quaſi Epiſcopalibus competat, & Collegiata Eccleſia exempta ſit, quia hoc nullibi cauetur, & Concil. qoando loquitur de Dignitatibus *ſeſſ.* 24. *cap.* 12. *de reform.* hortatur vt conferantur Doctoribus, non præcipit, ita ex ſententia S. Congr. reſoluit Nicol. Garc. *p.7.cap.7.n.*33.

7 Sed an aliquando excuſetur à reſidentia, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari, at id nullibi melius poteſt decidi, quàm ex declaratione ſacræ Congregationis Concil. in hæc verba: *Prior inſignis Eccleſia Collegiata obtinuit Prioratum prauio examine, & approbatione, vt fit in beneficiis curam animarum habentibus, in cuius litteris collationis dicitur Prioratui huiuſmodi curam Parochianorum dicta Eccleſia, qua etiam Parochialis exiſtit, imminere cum cura etiam iuriſdictionali, & inter ſtatuta dicta Eccleſia confirmata à Viſitatore Apoſtolico diſponitur, quòd in dicta Eccleſia vnus debeat eſſe Prior, qui præ cateris nominis prarogatiua, & duplici Prabenda terfruatur in Ordine Sacerdotali exiſtens, ibique faciet is aſſiduè reſidentiam perſonalem, niſi ſecum ſuper reſidentia diſpenſatum fuerit per eum, qui poteſtatem habeat diſpenſandi tanquam perſonam, cui, ſeu cuius Dignitati, & officio Parochianorum eius cura imminet principaliter animarum; qui etiam habet diſtinctas cameras in domo Canonicali: in eadem tamen Eccleſia aſſiduè retinentur duo Capellani, qui actu exercent curam animarum ad formam dictorum ſtatutorum, & anteceſſores per longum tempus, & vltra 50. annos non reſederunt, imò domus Canonicalis ad longum tempus, & à multo tempore locata reperitur laicali familia. Quaritur, an Prior modernus de iure ad reſidendum in dicta Eccleſia, & in illius domo Canonicali pradicta dicatur obligatus?* S. Congregat. Concil. *die* 20. *Aprilis* 1602. reſpondit hunc Priorem ad reſidentiam teneri.

Et quamuis Prior Collegiatæ non habeat præ-
9 cedentiam ſupra Canonicos Cathedralis, eſt tamen ſi ibi intereſt, ſimul cum illius Dignitatibus, & Canonicis duplici ductu thuribuli thurificandus, vt cenſuit ſacra Rituum Congreg. *in vna Tuſcanen.* 19 *Auguſti* 1619.

10 Inter omnes Collegiatarum Luſitaniæ Priores
11 noſter magnus Vimaranenſis Prior primas tenet, ſicut & noſtra Collegiata Eccleſia inter omnes Regni inſignior, & antiquior eſt, illa enim in decentiori loco conſtructa cum nobili Priorali Palatio, S. Benedicti Monialium quondam cœnobium fuiſſe conſtat, conditúmque anno à partu
12 Virginis nongenteſimo decimonono. Hæc ædificij forma ſub B. Virginis tutela, quæ *de Oliua* nuncupatur, Ioannis Regis Luſitaniæ huius nominis Primi ſumptu, & munificentia primùm extructa, exteriùs magnifica, gratiſſimaque proſpectu, intus triplici teſtudine confirmata, Beatum Damaſum Pontificem Mag. Patronum, & conciuem agnoſcit, itémque Torquatum ſancti Iacobi Hiſpaniarum Præſidis, vt creditur, diſcipulum; eſt enim ipſius corpus ad duo milliatia ſepultum in templo, quod Monaſterium olim S. Auguſtini fuerat; nunc tamen vnitum menſæ Capitulari huius Collegiatæ Eccleſiæ exiſtit; de hac inſigni Collegiata agit Illuſtriſſimus D. Roderic. à Cunha *in hiſtor. Archiepiſc. Bracharenſ. p.*2.*cap.*7.*num.*5.*cum*
13 *ſeqq.* Sex adſunt in Capitulo Dignitates, Præbendæ vigintiocto. His omnibus magnus Prior præeſt, cuius redditus ad ſex millia ducata aſcendunt, *Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.*

vt refert Emman. de Faria, y Soſa *en el epitome de la hiſtor. Portugueſas p.*4. *cap.*8. *verſ. Igleſias Colle-*
giadas, iſte Vicarium nominat, ad quem minora 14
crimina in Primitiali viſitatiune referuntur, ad Primates verò grauiora, iuxta concordiam inter Archiepiſcopum Bracharenſ. & præfatum Priorem initam, originalem, & authenticam caſu inueni Romæ in Bibliotheca Vaticana, cuius copiam ibi fideliter mea manu tranſcripſi ex libro Honorij Papæ III. anno 1. & 2. *fol.*197. & hîc inſerendam duxi, prout infrà *num.*16.

Inſignis huius Eccleſiæ. & illuſtris cleri ingens 15
nunc eminet Prior Illuſtriſſimus & Reuerendiſſimus D. meus D. Bernardus Attaydius Illuſtriſſimi, & Excellentiſſimi Domini D. Attaidij Caſtri de Ayro ac Caſtaneitæ Comitis filius: qui quidem genitor præter heroicam antiqui generis claritudinem, qua ſpectabilis fuerat, eò adhuc redditur ſpectabilior, quòd olim ad Cæſaream Maieſtatem Regis noſtri Catholici Orator miſſus officium tanto ſpleodore adminiſtrauit, vt tam facundam viri eloquentiam, eloquentem facundiam, ſingularem in rebus tractandis ſpirantem prudentiam non potuerit Cæſar ipſe non præconiis exornare, non obſeruare, non admirari. Deinde ex Oratore Prætor totius Regni Luſitaniæ creatus, vix enarrari poteſt qua morum integritate, qua legum, iuriſque prudentia, quo Religionis ſtudio, qua muneris vigilantia illud gubernare incipiat. Itaque vir hic tantus edocuit Maiorum ſuorum gloriam maiorem eſſe potuiſſe, ſi quæ ei virtus meritorum prodiga, promerendi ornamenta præbuit, fortuna occaſionibus auara non inuidiſſet. Filius tanto parente dignus ipſius implens veſtigia non tam auguſtis Gentilium ſuorum natalibus innixus, quàm propriis virtutibus confirmatus hunc Prioratum Regio munere obtinuit, vbi ſapientiam, quam cum liberalibus coniunctam artibus à puero didicit, cum omni modeſtia, & candore ſemper excolens, velit nolit, merita maiora explicat; neque fefellit opinio, ſiquidem ſimilibus ipſe iunior excellens dotibus ad Vimaranenſe Pontificium euehitur, qua in ſpecula conſtitutus dignior in dies magis, ac magis ampliſſimarum Dignitatum incrementis efficitur. Concordiæ autem confirmatio, cuius ſuprà meminimus, eſt vt ſequitur.

Archiepiſcopo Bracharen.

Sacroſancta Romana Eccleſia, &c. *vſque* 18
conſouere, ea propter Ven. in Chriſto F. tuis iuſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, compoſitionem inter Eccleſiam tuam, & Vimaren. Prioratum ſuper ſubiectione, ac aliis iuribus Diæceſano ipſo debitis amicabiliter initam mediantibus dilectis fil. F. Zamoren. & F. Aſtoren. Archid. iudicibus ſuper iis à ſede Apoſtolica delegatis ſicut ſine prauitate prouidè facta eſt, & ab vtraque parte ſpontè recepta, & hactenus obſeruata, auctoritate Apoſtolica firmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad maiorem autem euidentiam compoſitionis eiuſdem tenorem ipſius, prout in litteris delegatorum ipſorum perſpeximus contineri, de verbo ad ver-

bum præſentibus fecimas annotari, qai talis eſt. In nomine Domini, Amen. Quam fragilis eſt mortalium memoria, vt potè in cude, & lubrico conſtata: ideò neceſſarium fuit ſcripturæ remedium propter ea, quæ quotidie obliterantur, & ad obliuionis tendunt interitum. Hæc itaque pagina in perpetuum valitura notum ſit omnibus tam præſentibus, quàm futuris, quòd cùm inter Archiepiſcopum Dominum S. & Capitulum Brachar. ex vna parte, & D. Priorem, & Canonicos, ac Portionarios Vimaranen. ex altera ſuper ſubiectione, & aliis iuribus Diœceſano Epiſcopo debitis, reſtitutione etiam quorundam oblatorum, & quibuſdam aliis in noſtri ſcilicet F. Zameron. & F. Aſtoricen. Archidiaconorum iudicum à Domino Papa Innocentio bonæ memoriæ delegatorum præſentia quæſtio verteretur, placuit partibus dictam controuerſiam per compoſitionem amicabiliter terminari, quæ in hunc modum proceſſit, vt Bracharen. Archiepiſcopus liberam, & abſolutam habeat, & exerceat iuriſdictionem in Priore & Eccleſia Vimaranen. quam habet de iare in aliquo ſuo ſufftaganeo Epiſcopo, & eius Eccleſia, hoc addito, quòd ipſi Priori poſſet dare cedendi licentiam ſi ad alium locum ſe transferre vellet, & quòd poſſit eum amouere, vel ſuſpendere in perpetuum ſi cauſa exegerit, ſeruato ordine iudiciario. In Canonicis verò, & Portionariis illam habeat iuriſdictionem Archiepiſcopus, & in illis caſibas eam exerceat, quam habeat de iare, & in quibus caſibus eam exerceat in Canonicis, Portionariis alicuius Eccleſiæ ſaa ſuffraganeæ Cathedralis: Prior verò iuriſdictionem habet in Canonicis ſuis, & Portionariis, quam habet Epiſcopus Diæceſanas in ſuis Canonicis, hoc excepto quòd de grauioribus, quæ depoſitionem, vel ſuſpenſionem perpetuam exigunt, cognoſcat Archiepiſcopus, & non Prior. In aliis autem Clericis & Laicis Vimaranen. iuriſdictio, qaam hactenus habuit, idem Archiepiſcopo non denegetur. Vocatas autem Prior Vimaranen. ad Synodum veniat Bracharam ſemel in anno, collocandus in loco honorabili ſecundùm pronidentiam Domini Archiepiſcopi. Præterea procurationem Canonicam, quæ ratione viſitationis debetur ſemel in anno, exhibebit dicto Archiepiſcopo idem Prior in opinione Archiepiſcopi permanente vtrum velit hoſpitari intus in Clauſtro, vel in domo Prioris cùm dictam procurationem receperit. Item quatuor Capellæ, ſcilicet Eccleſia ſancti Pelagij, & ſancti Michaëlis de Caſtello, & Sanctæ Eulaliæ de Forromondaes, & ſancti Michaëlis de Creixomir ſint liberæ à præſtatione cenſus, & reſpiciat plenariè Priorem Vimaranen. Pro duabus autem Capellis, ſcilicet ſancti Vincentij de Maſquotelos, & ſancti Petri de Azurei exoluat Prior in calendis Maij ſex aarcos annuatim, & non amplius, hoc adiecto quòd Eccleſia Vimaranen. ſoluat tertiam partem de omnibus eidem relictis in vltima voluntate ab omnibus illis, qui non fuerint de villa Vimaranen. Si autem ciuis Bracharen. apud Vimaranen. Eccleſiam elegerit ſepulturam, vel aliqaid eidem reliquerit, medietas remaneat apud Eccleſiam Bracharen. & è conuerſo idem iuris ſeraetur, putà ſi Vimaranen. Burgen. ſepulturam elegerit apud Eccleſiam Bracharen. vel aliquid et legauerit. Promiſſam fuit etiam ex parte Prioris, Vimaranen. quòd cùm Bargin. Vimaranen. voluerit facere teſtamentam, Clerici Vimaranen. qui præſentes fuerint, hortabuntur eum, vt aliquid relinquat tanquam matri ſuæ Eccleſiæ Baracharen. In Eccleſiis autem aliis extra Burgum in quibus Vimaranen. Eccleſia ius obtinet patronatus, habeat Archiepiſcopus iara ſua ſecundùm quod hactenas habuit, & prior præſentet in eis Clericos, & Archiepiſcopos confirmet, vel eius Vicarius. Super reſtitutione autem oblatoram facienda Priori, & fautoribus ſuis, & Eccleſiæ Vimaranen. ab Archiepiſcopo hoc placuit inter partes, vt Archiepiſcopus interrogetur, quod bona fide dicat verum, & ea, quæ recognouerit ad ſe perueniſſe, vel culpa ſua fuiſſe deperdita, reſtitaat. Super iis verò, de quibas reſponderit ſic, bona fide dicet quod hæc non peraenerunt ad me, nec perierunt culpa noſtra, ſtetur verbo Archiepiſcopi, vt non teneatur de eis. De aliis verò de quibus dubitauerit Archiepiſcopus, ſtetur iuramento Prioris, & Canonicis, & Gunſalui Canonici Vimaranen. ita quòd iurent in veritate ſic eſſe. Si quæ verò dicentur ad homines Archiepiſcopi perueniſſe, vel eoram culpa deperyſſe, exhibeat iuſtitiam Archiepiſcopus de hominibus illis. Actum fuit etiam vt Canonici, & alij Clerici Vimaranen. tam fautores Archiepiſcopi, quàm Prioris ad præbendas, & omnia beneficia ſua, quæ habebant tam in Eccleſia Vimaranen. quàm alibi, reſtituerentur. Præterea actam eſt, vt iniuriæ vtrinque illatæ remitterentur, ſtatimque præſentes id humiliter impleuerint. Pro iis autem, quæ ſuperiùs ſcripta ſe adimplendis, & obſeruandis præſtitit vtraque pars in noſtris manibus ſuper ſacra Euangelia iaramentum. Præterea actum fuit, vt ſi Burgen. Vimaranen. in quæſtione, quam dicunt ſe habere contra Archiepiſcopum Bracharenſ. non potuerint ſe, vel per communes amicos concordare, Prior, & Canonici Vimaranen. ſine offenſa, Archiepiſcopi iuuent eos, ita tamen quòd in cauſa ipſa aliquam malitiam non procurent; inſuper de voluntate communi vtramque partem

ad

ad hanc compoſitionem firmiter obſeruandam penes præfatos iudices poteſtas coercendi remanſit. Facta fuit iſta compoſitio apud Beneuentum in Eccleſia S.Petri ſub Æra 1290. *menſis Octobris* 10. *Kalendis Nouembris, quæ vt perpetuum robur obtineat, eam ſigillis noſtris, & Domini Archiepiſcopi, Prioris, & Capitulorum ſuorum facimus communiri. Nulli ergo,* &c. *noſtræ confirmationis infringere, vel ei,* &c. *vſque, contraire. Si quis autem,* &c. *vſque, incurſurus,* &c. *Dat. Lateran.* 4. *Idus Ianuary, Pontif. noſtri anno ſecundo.*

CAPVT XXXI.

De Canonicis.

SEquitur iam, vt de Canonicis tractemus, ſed quia de illis integrum & plenum tractatum Romæ in lucem edidimus apud Franciſcum Corbelettum, anno Domini 1632. & nouiſſima impreſſione quampluimorum additamentorum accretione Lugduni ſumptibus Laurentij Durand & Laurentij Aruaud 1640. locupletatum, ideò Lectorem ad eum remittimus.

CAPVT XXXII.

Canonicorum Capitulum quam habeat auctoritatem tam ipſo viuente, quàm Sede Epiſcopali vacante.

SVMMARIVM.

1 *Canonicorum Collegium, ſeu Capitulum Cathedralis Eccleſiæ eſt veluti ſenatus quidam Eccleſiæ.*

2 *Canonici cuiuſuis Cathedralis bipartitò cerni & conſiderari poſſunt.*

3 *Capituli conſenſu non requiritur in adminiſtratione bonorum, & redditaum Eccleſiæ.*

4 *Verba,* ſolus Epiſcopus cognoſcat, *intelliguntur reſpectu moleſtantis, non autem reſpectu Capituli connexi Epiſcopo.*

5 *Verba,* ſolus Epiſcopus poſſit degradare, *non concludit Capitulum concurrere in degradatione, ſed alios Epiſcopos.*

6 *Iuriſdictio quando datur alicui, vt ſolus cognoſcat, cenſetur ſublata iuriſdictio alterius.*

7 *Capituli conſenſus requiritur in rerum Eccleſiaſticarum alienatione, quæ ad Cathedralem Eccleſiam pertineat.*

8 *Capituli conſenſus requiritur in vnione vnius Eccleſiæ alteri Eccleſiæ, ſeu Dignitati, vel Præbendæ per Epiſcopum facienda.*

9 *Vnio poteſt fieri per Epiſcopum abſque Capitulo vbi extaret conſuetudo in contrarium.*

10 *Vnio vbi fit ab Epiſcopo tanquam Apoſtol. Sedis delegato, etiam Capituli conſenſus requiritur.*

11 *Capituli conſenſus non ſufficit in vnione facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo, cùm non poſſit auctorizare in facto proprio, ſecus ſi fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ Capituli.*

Auguſt. Barboſ. de Iure. Eccleſ. vniu.

12 *Capituli conſenſus an exigatur in vnione a Legato de Latere facienda, oſtenditur.*

13 *Canonici compelli poſſunt ad conſentiendum ſi nolint, & iuſta cauſa vnionis faciendæ ſubeſſet, quando conſenſus Capituli in vnione facienda per Epiſcopum requiritur.*

Suppreſſio Canonicatuum & beneficium non permittitur Epiſcopo ſine conſenſu Capituli. ibid.

14 *Capituli conſenſus in multis caſibus exigitur, ita vt quod ſine ipſo ab Epiſcopo factum fuerit, nullius ſit roboris, & momenti.*

Sacramenta noua & antiqua mutare poſſunt Canonici abſque conſenſu Epiſcopi, &c. *ibid.*

15 *Capitulum poteſt ſtatuere ſi interueniat præſentia, & conſenſus Epiſcopi in concernentibus ſtatum vniuerſalem Eccleſiæ, ſeu in iis, quæ tangunt particularia ipſius Capituli negotia, vt num.* 16.

17 *Capitulum non poteſt ſtatuere contra ius commune etiam interueniente conſenſu Epiſcopi.*

18 *Statutum à Capitulo conditum quod deſcendentes ex genere infecto non admittatur ab beneficia Eccleſiaſtica, eſt inualidum.*

Concordia ſuper iuribus Eccleſiæ quando facere poſſit Capitulum. ibid.

Requiſita quæ deſiderantur vt ſubſiſtant ſtatuta facta à Capitulo. ibid.

19 *Conſilium Capituli in Epiſcoporum tractatibus vel negotiis plerumque eſt requirendum.*

20 *Conſilium Capituli per Epiſcopum eſt requirendum, non autem conſenſus exigendus in proceſſionibus edicendis, decernendis, dirigendis, atque deducendis.*

Conſilium Capituli ſui requirere tenetur Epiſcopus ad reſignandum quibus Canonicalibus quiſque Ordo impoſterum debeat eſſe annexus. ibid.

21 *Capitula Cathedralium Eccleſiarum vocanda ſunt, & admittenda ad Concilia Prouincialia.*

22 *Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad ſynodum Prouincialem ſunt vocanda.*

23 *Epiſcopus an teneatur ſequi Capituli conſilium in decernendo, aut ſtatuendo, quæ viſa fuerint opportuna in ſynodo, oſtenditur.*

24 *Capitula Eccleſiarum ex manifeſta, & rationabili cauſa poſſunt ceſſare à Diuinis in Eccleſia Cathedrali, vel Collegiata, & diuinorum Officiorum celebrationem ſuſpendere.*

25 *Capitulum etiam ſemota aliqua ſpeciali conſuetudine ceſſationem inducere poteſt.*

Canonici abſentes à ciuitate, an ſint vocandi in omnibus negotiis pertractandis à Capitulo. ibid.

In negotiis agendis per Epiſcopum cum conſenſu Capituli, an vox Epiſcopum vno, vel duobus Canonicis faciat maiorem partem, & ſit attendenda? ibid.

26 *Deuolutio ſit ad Epiſcopum tanquam ad immediatum ſuperiorem propter negligentiam Capituli Cathedralis Eccleſiæ in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent.*

Legata facta Canonicis in dubio, an cenſeantur relicta Capitulo. ibid.

27 *Capitulum Sede vacante inuentarium de rebus Eccleſiæ conficere tenetur.*

28 *Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi con-*

ſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino tenetur Capitulum.

29 Adminiſtratio iuriſdictionis reſidet penes totum Capitulum ante electionem Vicarij infra octo dies faciendam.

30 Capitulum Sede vacante ad vicarij Capitularis electionem iteratis vicibus deuenire poteſt, abſque cauſa tamen non debet.

31 Capitulum Sede vacante non arctatur ad conſtituendum Vicarium intra illos octo dies, & ſucceſſiuè poteſt de per ſe adminiſtrare.

32 Sedes quando dicatur vacare vbi Epiſcopus transfertur ad aliam Eccleſiam, oſtenditur.

33 Vicarius vnus tantum eligendus à Capitulo Sede vacante, niſi legitimè adeſſet immemorialis conſuetudo duos, aut plures eligendi.

34 Capitulum Sede vacante duos Vicarios ſubſtituere poteſt, vt alternis menſibus Vicarius munere fungantur, ſi legitimè probetur immemorialis conſuetudo, & illis qualitatibus ſint præditi, quas requirit Concil. Trid.

35 Vicario Capituli Sede vacante debet prouideri de competenti ſalario.

36 Vicarij in electione ſi diſcordia fuiſſet inter Canonicos, & plures ad hoc officium aſſumerentur, magis idoneos, & habent qualitates Conc. remanere debet, cæteris remotis.

37 Capitulum quamuis non teneatur eligere perſonam in Vicarium de gremio ipſius Capituli, ſi tamen adeſſet idoneus cæteris paribus eſt præferendus.

38 Capitulum Epiſcopi Sede vacante eligere valet in Vicarium generalem Canonicum eiuſdem Eccleſiæ, qui in eadem ciuitate, & Eccleſia curam quoque gerit animarum.

39 Canonicus ex gremio Capituli vicarium Sede vacante electus de tempore diuinorum Officiorum ſuo muneri, & officio incumbens, diſtributiones quotidianas non percepit.

40 Vicarius Capitularis, qui ſemel eſt Canonicus, ſi in choro interueniat cum Canonicali apparatu vt diſtributiones quotidianas lucretur, debet ſedere in loco proprio ſui Canonicatus antiquioribus non præcedendo.

41 Archidiaconus ſeu alia Dignitas maior poſt Pontificalem præfertur vicario Capitulari etiamſi non ſit Canonicus.

42 Vicarius Capitularis occupare non debet in Eccleſia ſedem Archidiaconi, ſed debet ſedere in alia ſede portatili.

43 Capitulum Sede vacante in commiſſione Vicarij poteſt certum tempus præfinire, quo elapſo eius iuriſdictio expiret.

44 Capitulum poteſt Vicarium eligere cum clauſula quòd non duret niſi per annum.

45 Vicarius Capituli magis expedit vt eligatur liberè abſque vlla conditione mutationis, & aſſignatione aſſeſſoriis.

46 Si Capitulum conſtituerit Vicarium ſimpliciter abſque temporis præfinitione, eius officium durat durante Sedis vacatione.

47 Vicarij Capitularis electione facta non poteſt Capitulum illum reuocare, niſi ex cauſa bene viſa ſacræ Congreg.

48 Vicarius à Metropolitano deputatus in vim c. 16. ſeſſ. 24. amoueri poteſt ad nutum ipſius Metropolitani.

49 Vicarius Capituli Sede vacante debet eligi Doctor, vel Licentiatus in iure Canonico, ſeu aliàs quantum fieri poteſt idoneus, ſi ſecus fiat, electio eſt nulla.

50 Vicarius Epiſcopi demortui non debet confirmari niſi eſſet Doctor.

51 Vicarius Capitularis debet eſſe Doctor in aliqua Vniuerſitate, non verò perſona priuata.

52 Capitulum, vbi non eſſet Doctor, poteſt in ipſo actu deputationis Vicarij dare ei conſultorem Doctorem ſibi benè viſum partibus non ſuſpectum.

53 Doctor Theologus non poteſt eſſe Vicarius Capitularis Sede vacante.

54 Ætas viginti trium annorum permitti poteſt in Vicario Capituli, ſi aliàs eſt idoneus, non tamen expedit.

Vicario generalis, Prouiſor, aut officialis in Regnis Caſtellæ & Legionis debet eſſe in ſacris conſtitutus ibid.

55 Capituli ſi infra octo dies poſt mortem Epiſcopi non prouiderit de Vicario, vel non idoneum elegerit, poterit Archiepiſcopus deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia ſuffraganea.

56 Metropolitano negligente ſuum Vicarium conſtituere, Epiſcopus antiquior ex Suffraganeis in Metropolitana illum conſtituere poteſt, Epiſcopo verò exempto negligente, Epiſcopus propinquior deputare poterit.

57 Vicarius Capituli Sede vacante non poteſt cognoſcere de cauſis delegatis Vicario generali Epiſcopi, nec exequi diſpenſationem Matrimonij impedimentis, & litteras in forma Dignum, quæ huiuſmodi Vicario Epiſcopi ſolent committi.

58 Diſpenſationes matrimoniales directæ Epiſcopo, & eius Vicario generali, ſi Sedes vacare contingat, non poſſunt per Vicarium Capitularem expediri.

59 Capitulum, ſeu Vicarius Capitularis Sede vacante non poteſt exequi commiſſiones Apoſtol. in forma Dignum, & alias directa Epiſcopo, vel eius Vicario generali ratione officij, vel ſub nomine Dignitatis.

60 Vicarius Capituli Sede vacante executioni demandare poterit litteras Epiſcopo per ſacram Congregationem directas, & ab illo non exequutas, necnon illud, quod Epiſcopo mortuo per Bullam, ſeu Breue in cauſis iuriſdictionem importantibus conceſſum erat.

61 Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante in iure Epiſcopale ſubintrat, & poteſt omnia facere quæ ſunt iuriſdictionis, niſi expreſſè prohibita reperiantur.

62 Abſoluere ab excommunicatione poteſt Capitulum, à qua poterat abſoluere ipſe Epiſcopus, niſi ea fuerit a Sede Apoſtol. ſpecialiter interdicta poteſtas.

63 Confirmare electos, & præſentatos per patronos inſtituere poteſt Capitulum Sede vacante.

64 Confeſſores pro caſibus Epiſcopo reſeruatis aſſignare poteſt Capitulum Sede vacante.

65 Excommunicationes, & alias cenſuras, ac pœnas inferre, & exceſſus corrigere poteſt Capitulum, quatenus defunctus Epiſcopus poterat.

66 Cognoſcere de crimine hæreſis poteſt Capitulum Sede vacante.

67 Viſitare poteſt Diœceſim Capitulum Sede vacante, & ſic omnia loca, quæ poterat viſitare Epiſcopus.

68 Vica

68 Vicarius Capitularis Diœceſim viſitare poteſt quatenus id à Capitulo ſpecialiter ei non fuerit commiſſum.

69 Capitulum Sede vacante poteſt Diœceſim viſitare per ſe, vel per alium.

70 Capitulum Sede vacante poteſt tunc demum Diœceſim viſitare, quando lapſus eſt annus à poſtrema Antiſtitis viſitatione.

71 Capitulum poteſt viſitare Diœceſim poſt lapſum annum à die vltima viſitationis per Epiſcopum factæ, tempore triennij non expectato, licèt dicatur Epiſcopum conſueuiſſe viſitare ſingulis trienniis.

72 Cognoſcere de arduis cauſis poteſt Capitulum Sede vacante.

73 Statuta condere poteſt Capitulum Sede vacante, quæ ad ſtatum Eccleſiæ pertineant, quæque durare debeant etiam tempore Epiſcoporum ſuccedentium.

74 Capitulum circa quotidianas diſtributiones nihil poteſt ſtatuere.

75 Capitulum non poteſt habere pro præſentibus Dignitatem, vel Canonicos qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſionem nondum emiſerunt.

76 Defunctorum vltimas voluntates exequi poteſt Capitulum Sede vacante quatenus iure ordinario competebat Epiſcopo.

77 Religioſos piarum voluntatum executores compellere poteſt Capitulum Sede vacante ad reddendas adminiſtrationis rationes.

78 Rationem ab adminiſtratoribus piorum locorum exigere poteſt Capitulum Sede vacante.

79 Vicarium generalem in ſpiritualibus, & temporalibus conſtituere poteſt Capitulum Sede vacante.

80 Deponere, & interdicere poteſt Capitulum Sede vacante.

81 Diſpenſare ratione Epiſcopalis iuriſdictionis, & cum illegitimis ad beneficium ſimplex poteſt Capitulum Sede vacante.

82 Diſpenſare, & abſoluere vigore Concil. ſeſſ. 24. de reformat. c. 6. poteſt Capitulum Sede vacante.

83 Charitatiuum ſubſidium exigere poteſt Capitulum Sede vacante.

84 Capitulum non poteſt ſtatutum condere, quo charitatiuum ſubſidium in futurum ex parte minuatur.

85 Capitulum cognoſcere poteſt de cauſis in prima inſtantia vigore Conc. ſeſſ. 24. de refor. c. 20.

86 Matrimonio celebrando aſſiſtere poteſt Capitulum Sede vacante, & alij Sacerdoti aſſiſtendi licentiam concedere.

87 Licentiam concedere poteſt Capitulum Sede vacante, quam dare poſſet Epiſcopus.

88 Licentiam ædificandi Eccleſiam, vt acquiratur ius patronatus concedere poteſt Capitulum Sede vacante.

89 Pontificalia exercendi in Eccleſia vacante licentiam concedere poteſt Capitulum Sede vacante extero Epiſcopo.

90 Licentiam vt nouitij diſponant de bonis temporalibus concedere poteſt Capitulum Sede vacante.

91 Indulgentias concedere poteſt Capitulum Sede vacante.

92 OEconomus præficere poteſt Capitulum Sede vacante.

93 Portiones congruas aſſignare, & recognoſcere poteſt Capitulum Sede vacante.

Auguſt. Barboſ. de Iure. Eccleſ. vniu.

94 Commendare Eccleſias, ſiue beneficia ad tempus poteſt Capitulum Sede vacante.

95 Præſentatos Clericos à patronis admittere, ſiue inſtituere poteſt Capitulum Sede vacante.

96 Reſignationes beneficiorum recipere poteſt Capitulum Sede vacante.

97 Permutationibus beneficiorum auctoritatem præſtare poteſt Capitulum Sede vacante.

98 Vniones ex cauſa facere poteſt Capitulum Sede vacante, dummodo per eas iuriſdictioni Epiſcopali nihil detrahatur.

99 Capitulum Sede vacante, non poteſt ſupprimere quodcumque beneficium, & ſibi vnire.

100 Confeſſores approbare, & exponere poteſt Capitulum Sede vacante per Vicarium à ſe electum.

101 Commutare vltimas voluntates poteſt Capitulum Sede vacante in caſibus in quibus de iure communi poſſet Epiſcopus.

102 Matrimoniales cauſas cognoſcere poteſt Capitulum Sede vacante.

103 Capituli auctoritas an etiam in iis, quæ requirunt ſpeciale mandatum, tranſeat in Vicarium, oſtenditur.

Capitulum Sede vacante extra viſitationem ex delictis contra certas perſonas inquirere poteſt. ibid.

Capitulum poteſt munus ſyndicandi contra officiales exercere. ibid.

104 Capitulum Sede vacante poteſt facere ea omnia, quæ competunt Epiſcopo iure proprio, non autem alieno, hoc eſt, iuriſdictione ordinaria, non autem delegata.

105 Exemptos viſitare non poteſt Capitulum Sede vacante, declarando vt num. 107.

206 Monaſteria Monialium, quæ viſitat Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, non poteſt viſitare Capitulum Sede vacante.

208 Capitulum Sede vacante, non ſuccedit Epiſcopo in iuriſdictione, quæ illi competeret iure aliquo ſpeciali, ſeu accidentali.

109 Beneficia ſpectantia ad ſolam collationem Epiſcopi conferre non poteſt Capitulum Sede vacante.

110 Quid ſi beneficia ſpectarent ad collationem Epiſc. cum conſenſu, vel conſilio. Et quid ſi ad eundem Epiſcopum pertinerent iure deuoluto.

111 Donationem iuriſpatronatus confirmare non poteſt Capitulum Sede vacante.

112 Præbendarum, aut Portionum in ſuppreſſione ſufficit Capituli conſenſus.

113 Capitulum Sede vacante ſuccedit in ius exercendi Pontificalia per Vicarios Epiſcopos.

114 Dimiſſorias litteras Clericis ſuæ Diœceſis dare poteſt Capitulum Sede vacante, vt ab alio Epiſcopo ordinetur, poſt annum à die vacationis concedere poteſt Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia.

115 Vicarius Papæ etiam ſtatim poſt vacantem Sedem Apoſt. dimiſſorias litteras ad Ordines concedere poteſt.

116 Dimiſſorias etiam ad primam Tonſuram non poteſt Capitulum, ſeu Vicarius Sede vacante infra annum concedere.

117 Pœnam Concil. ſeſſ. 23. cap. 10. incurrit, Capitulum, ſeu Vicarius Sede vacante concedens dimiſſorias infra annum vacationis, quamuis illis vſus non fuerit, cui conceſſæ fuerant.

118 *Dimiſſorias litteras ad primam Tonſuram concedere poteſt Vicarius Capitularis etiam infra annum laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia.*

119 *Dimiſſorias ad Ordines dare non poteſt Capitulum Sede vacante infra annum, etiamſi haberet territorium diſtinctum, & exemptum.*

120 *Dimiſſorias concedere poſt annum, ſpectat ad Vicarium, & non ad Capitulum.*

121 *Capitulum Sede vacante, non poteſt infra annum vacationis dare licentiam Epiſcopo commoranti in ciuitate, vel Diœceſi, vt ordinet Regulares.*

122 *Teſtimonium idoneitatis facere poteſt Capitulum Sede vacante.*

523 *Capitulum ante lapſum anni vacationis Sedis poterit obtinenti facultatem à Sede Apoſtolica de ſuſcipiendo Ordines cum licentia ſui Ordinarij, hanc licentiam ſubordinatam concedere.*

124 *Capitulum infra annum concedere poteſt Epiſcopo extero exercitium Pontificalium & ordinationem propriorum ſubditorum, non tamen ſubditorum vacantis Sedis.*

125 *Dimiſſorias infra annum Capitulum per Vicarium à ſe electio concedere poteſt arctatis beneficiis tam habitis, quàm habendis.*

126 *Arctati occaſione beneficij recepti, & recipiendi qui dicantur, oſtenditur, & num. 127.*

118 *Diſpenſare poteſt Capitulum Sede vacante, ſeu illius Vicarius in interſtitiis temporum cum ordinandis in vim ſuarum litterarum dimiſſorialium.*

129 *Dimiſſoria littera à Capitulo Sede vacante ritè, & rectè conceſſa ingreſſum moderni Epiſcopi non expirant.*

130 *Capitulum Sede vacante contrauenieus decreto* Concil. Trid. ſeſſ. 7. cap. 10. *quam pœnam incurrat [illegible]ſtenditur.*

131 *Ordinati contra formam dicti* cap. 10. Concil. *non gaudent priuilegio clericali.*

132 *An poſſint habere beneficium, & numero 133. & 134.*

135 *Epiſcopo mortuo nihil debet ab Epiſcopo innouari.*

136 *Capituli Sede vacante poteſtas intelligitur de Capitulo Cathedralis.*

137 *Formula creandi Vicarium Capitularem.*

1 NOn ſolùm vacante Sede, verùm etiam ipſo
viuente Epiſcopo Canonicorum Collegium,
ſeu, vt paſſim vocatur, Capitulum Cathedralis
Eccleſiæ, auctoritatem habet, & poteſtatem in
multis. Eſt enim veluti Senatus quidam Eccle-
ſiæ, vt innuit Hieron. *in cap. Eccleſia 16. quæſt. 1.*
Duaten. *libro primo de ſacris Eccleſ. miniſt. cap. 18.*
Marc. Anton. Columna *in tract. de Eccleſ. redit.*
orig. part. 2. capite 14. numero octauo. Valenz. *tom. 1.*
2 *conſ. 34. numero 199.* Ideo pro materiæ huius cap.
faciliori cognitione ſciendum eſt Canonicos cu-
iuſuis Cathedralis Eccleſiæ, bipartitò cerni &
conſiderari poſſe, vno modo quatenus coniuncti,
& copulati in vnum corpus Capitulum, ſeu Col-
legium aliquod conſtituunt: alio verò modo in
quantum repræſentant illam Eccleſiam, & illius
clerici ſunt, qua ratione, ſicuti docuit Pontifex
in cap. requiſiſti, ibi, *eſt Apoſtoli coniugio copula-*
tus, de teſtam. non poſſunt tales clerici vnam
Communitatem, ſiue vnum corpus conſtituere,
niſi cum Epiſcopo, qui caput ipſorum eſt, cle-
rici autem membra; & ideo non debent diuidi
nec ſeparari à capite. Bellam. *conſ. 20. numero 7.*
Cardin. Tuſch. *numero primo littera C, concl. 54.*
ſi verò conſiderentur in quantum efficiunt Ca-
pitulum, ſeu Collegium, reuera etiamſi Epiſco-
pus non interueniat, erunt & ſunt vnum corpus,
iuxta expreſſa *in cap. Capitulum S. Crucis, de re-*
ſcript. cap. dilecta, de exceſſ. Prælat. quo caſu Epi-
ſcopus non erit pars Capituli, vt probat text. *in*
cap. irrefragabili, verſ. exceſſus, de exceſſ. præl. &
admonuit Abb. *in cap. eam te, numero tertio de*
reſcript. refert Anguian. *de legib. libro 2. controu. 4.*
numero 4. Deinde ſciendum ex mente eiuſdem
Anguiani *citato loco numero 11. & 14.* in rebus &
negotiis, quæ ad ipſa Collegia, ſiue communi-
tates ſpectant, Canonicos conſiderari poſſe, vel
tanquam clericos Cathedrales Eccleſiæ, quæ ca-
ſu capitulariter congregari poterunt particula-
ria negotia ad ipſos ſpectantia ſine Epiſcopi con-
ſenſu tractare, vel tanquam Capitulum repræ-
ſentans ipſam Eccleſiam, quo etiam caſu non po-
terit ardua, & difficillima negotia diſponere ſta-
tuendo, ſiue conſtituendo, neque illa, quæ ſta-
tum vniuerſalem Eccleſiæ, vel ipſum Epiſcopum
concernunt, ſine eiuſdem Epiſcopi conſenſu, nec
vice verſa ſine conſenſu, vel conſilio Capituli
pleraque negotia exequi poteſt Epiſcopus, iuxta
tit. de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſu Capituli,
per tot.

Primò igitur Capituli conſenſus requiritur in 3
adminiſtratione bonorum, & reddituum Eccle-
ſiæ, ſi enim hæc omnia ſunt communia inter
Prælatum, & Capitulum, ad eos ſimul ſpectare
debet adminiſtratio, *cap. noui, cap. quanto, cap. ea*
noſcitur, vbi Abb. *num. 4 de his, quæ fiunt à Prælatis*
ſine conſenſu Cap. Lap. *allegat. 31.* Selua *de benefic.*
part. 2. quæſt. 22. num. 45. Ceſar. de Graſſis *deciſ. 5.*
de his, quæ fiunt à Prælat. Fer. Emman. *quæſt. Regul.*
tom. 2 quæſt. 62 art. 7. & 8. & quæſt. 78. art. 12. & 13.
Felin. *in cap. edoceri, num. 3. & 9. de reſcript.* Abb.
num. 5 per text. ibi *in cap. relatum 12. de teſtam.* Se-
raphin. *deciſ. 339. num. 1.* Mantic. *deciſ. 207. num. 4.*
Caualer. *deciſ. 57. num. 2.* Rot. *deciſ. 16. & deciſ. 183.*
num. 1. part. 1. recent. & in Gerunden. adminiſtratio-
nis 16 Februarij 1629. coram R. P. D. Veroſpio, *&*
in eadem 11. Decembris 1630. coram reuerendiſſ.
D. meo Coccino Decano, quod adeò verum eſt,
vt non cenſeatur ſublatus hic conſenſus Capituli,
& eius coadminiſtratio talium bonorum, & iu-
riſdictionem, quamuis ſoli Prælato conceſſa ſpe-
cialiter videatur, vt benè per Bald. *in l. 1. num 4.*
de bonor. poſſeſſ. contra tab. vbi ſi tertius referat mo- 4
leſtiam Epiſcopo in iuriſdictione, & Papa dicat;
ſolus Epiſcopus procedat, illa verba intelliguntur
reſpectu moleſtantis, non autem reſpectu Capi-
tuli connexi Epiſcopo, & *ibi* etiam notat Iaſ. *n. 6.*
vbi quòd natura termini taxatiui eſt excludere ex-
tranea, cuncta autem pertinentia indulgere: hinc
etiam Papa dicat, *ſolus Epiſcopus poſſet degradare*,
non tamen excludit Capitulum concurrens in de- 5
gradatione, ſed alios Epiſcopos, *cap. 1. & ibi gloſſ.*
fin. de hæret. lib 6. Ioann. Monach. *num. 1.* Archid.
num. 1. Ioan. Andr. *in princ.* Hinc denique ſi Papa
in indulto dicat, *quòd ſolus Epiſcopus poſſit proui-*
dere beneficia, ad quæ promiſſus ſolet per electionem
aſſumi, non propterea excluditur Capitulum, ad
quod ſpectat electio, ſed diſpoſitio intelligitur
in præiudicium ipſius Papæ, Pute. *deciſ. 190. num. 2.*
lib. 3. Anaſtaſ. Germon. *de indultis Cardinal in 9. ad*
beneficia

6 beneficia, unm.32. & 39. Nec obſtat, quòd ſi iuriſdictio datur alicui, vt ſolus cognoſcat, cenſetur ſublata iuriſdictio alterius, ſecundùm Beroi. conſ.22. num.28. volum.1. Rip. de peſte, tit.de remediis præſeruatiuis, num.62. Cott. in memorab. verſ. ſolus, Mandoſ ad conſil. Rom.393.lit.B, Felin. in cap. paſtoralis, num.2.limit.3. de officio Ordinar. qui vnà cum Rip. ſolùm limitat hoc dictum quando alteri competeret iuriſdictio de conſuetudine, noo autem de iure communi, ex quo conſuetudini oon cenſetur derogatum, niſi expreſsè dicatur, & ſic declarat text. in l. vires, C.de diuerſ. offic. lib.12. Menoch. de præſumpt. lib.2.præſ.18.num.14 vbi dicir hanc veram, & receptam ſententiam, oam huic fuodaioento poterit reſpondere quòd contrarium tenent Angel. in l.1.num.1.C. vbi & apud quem, probat Cotta loco citato in fine, Dec. conſ.3. num.7.col.5.verſ.ſupereſt reſpondere, licèt videatur dubitatiuè loqui in l.quòd in rerum, §.ſi quis, poſt num 9. ff. de legat.1. Deciao. reſponſ.218. numer.23. vol.2. Grammatic.conſ.28.num.6. Roman.conſ.393. num.3.& 4. Menoch. de arbitrar. lib.1.q.80.n.8. Sed qoicquid ſit de hac opiniooe, quatenus affirmariua eſſet vera, procedit quando agitur priocipaliter inter duos, non autem quando agitur inter doos, & vnus ex illis ad cuius fauorem diſponitur, habet alium connexum, qoia diſpoſita in illo habent locum etiam ad fauorem connexi, & ratio differentiæ eſt, quia quando agitur inter duos ſimpliciter, ſi alius ooo excluderetur, ſtatutum nihil operaretur, & froſtrà occoparet membranas, vt dicit Cotta loco allegato, quæ ratio ceſſat qoando agitur cum tertio, qoia etiam quòd præſeruetur ius connexo, nihilominus diſpoſitio operatur, qoia ille tertius excloditur.

7 Secundò, Capituli conſenſus reqoiritur in rerum Eccleſiaſticarum alienatione, quæ ad Cathedralem Eccleſiam pertinent, cap.ſine exceptione 12. q.2.c.vt ſuper, §.fin.de rebus Eccleſ.non alien.cap.1.de his quæ fiunt à Prælat. Molin dict.tract.5.diſput.11. num.15. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſiaſt. deciſ.54. in 1.edit.aliàs reſolut.51. in 2. edit. Piaſec. in praxi Epiſcop. part.2.cap.2.num.9.in princip. verſ. ſimiliter, latè Rota in Treuentina beneficij 12. Nouembris 1629. coram R. P. D. Queipio impreſſa part.5.diuerſ.deciſ.318. Seraphin. deciſ.338.num.2. vbi quòd in alienatione bonorom Epiſcopatus requiritur conſenſus Capituli, non vti perſonæ intereſſe habentis, ſed ſolùm tanquam ſolemoitas, & deciſ.443.numer 4. vbi quòd in alienatione booorum menſæ Epiſcopalis ſeparatæ à menſa Capitoli requiritur conſenſus Capitnli, ſed ſi probetur euidens vtilitas, defectus dicti conſenſus non obſtat, & num.5. ſubdit conſenſum Capituli in huioſmodi alienatione magis reſpicere ſolemnitatem, quàm ſubſtantiam alienationis, ego ipſe de officio & poteſt. Epiſcopi, p.3. alleg.95.n.70. Rota deciſ.18.numer.3.p.1. recentior. vbi quòd ſine huiuſmodi conſenſu facta alienatio eſt nulla, & debet Capitulum vocari in figura iudicij, Deci. conſ.603. viſo puncto, num.13. Anell. Amat. conſ.64. numer.10. tom.1. & Canonicorum ſubſcriptio interuenire, cap.1. vbi gloſſ.fin.de his quæ fiunt à Prel. & ibi Innoc. in fine, dicens in bonis Epiſcopalibus alienandis neceſſariam eſſe ſubſcriptionem Canonicorum maioris Eccleſiæ, ita quòd ſine ea non valeat alienatio, Bertrand. conſ.6. Alienatio rerum, num.5.vol.1. Conar. var. lib.2. cap.17. col.1. Marc. Aoton. Genuenſ. in practicab. Eccleſ.q.644. Anell.Amat. d.conſ.64.num.11. vbi num.13. ex Gemin. in d.cap.ſine exceptione, in fine verſ.gloſ.ult. ſubdit non ſufficere generalem Capituli mentionem habitam, ſed omnium Canonicorum oominationem eſſe exprimendam, & numer.4. addit adeò hanc ſolemnitatem requiri, vt conſuetudine tolli non poſſit, & quod plus eſt, omnes ſe ſubſcribere debeot, etſi oon ſint eiuſdem voti, Capyc. deciſ.148. num.6. Roland. conſ.90.num.21. volum.1. Vincent. de Fraochis deciſ.2. Bobadil. in ſua politica lib.3. cap.8.n.181. Tepat. recept. ſentent.tit.537. de his quæ fiunt à maiori parte, Caſtill. lib.1.de vſufructu, capit.54. num.17. vbi loquitur de alienatione rerum Eccleſiæ. Alex Trentacinq. var. reſolut. lib.1.tit. quod cuiuſque vniuerſ. nom. reſol.1. num.10. vbi quòd quando agitur de alienatione rerum ciuitatis, quæ ſeruando ſeruari poſſunt, ſcribenda ſunt nomina ſingulorum, quia iſte actus eſt ponderoſus. Et vbi habet conſentire Capitulum, non ſufficit conſenſus ſingulorum de Capitulo, ſed requiritur conſenſus capitulariter. Rota deciſ.484. num.6. p.1. recentior. Lotter. de re benef. lib.1. q 28. num.21.

Tertiò in vniooe vnius Eccleſiæ, alteri Eccle 8
ſiæ, ſeu Dignitati, vel Præbenda per Epiſcopum facienda, aut ſi Religioſo loco donetur, præſertim irrequiſito eiuſdem Eccleſiæ Rectore, aut (ſi vacabat) defenſore ei non exiſtente, cap. antepenult. vbi gloſſ. fin.12. quæſt.2.cap.sua nuper, de his quæ fiunt à Prælat. Clem. fin.de rebus Eccleſ. non alien. Rebuff. in regul.de vnion.gloſſ.11.num.2. Paul. Fuſc. de viſitat. lib 2.cap.26.num.25. Vgolin. de officio Epiſc. cap.52 §.1 num.1. Rot. deciſ.133.num.2. p.2. diuerſ.& deciſ.294. num.17.part.5. diuerſ. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ.tom.5.cap.819.num.3. Seraphin. deciſ.1078. num.1. Azor. inſtit.moral.p.1. lib.6.cap.28.quæſ.12. Nicol.Garc. de benef. part.12. cap.2.num 145. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.198.num.17.part.4. latè Sanch. in præcepta Decalogi tom.2. lib.7. capit.29. numer.164. vbi num 183. id ait verum etiam poſt Conc. Trident. Et hic conſenſus Capituli poteſt interuenire etiam poſt vnionem, cùm noo ſit neceſſarius quòd in ipſo ioteruenìat, ex Rebuff. dict. gloſſ.1. numer.20. Boër. deciſ.145.num.3.& 4. Hoied. de incomp. benef. p.2 capit.3. num.9 Ricc. deciſ.198. num.16. part.4. Azor. d.q.12.in fine, Hoied. de incomp.benef. part.2. capit.3. num.9. Hieron. Gabr. conſ.100.lib.1. Rota d. deciſ.133. num.9 in fine, p.2. diuerſ. Nicol Garc. d.cap.2.num.147.cum ſeqq. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap.578.numer.32. & cap.278. numer.30. vbi etiam reſoluit nullitatem voionis ob defectum conſenſus Capituli à nullo poſſe opponi, cùm hæc exceptio illi ſoli concedatur, quod etiam comprobat d.tom 5. deciſ.819. num.17. contra Nicol.Garciam, & allegat pro ſe Rot. deciſ.133.n.10. cum ſeqq. p.2. diuerſ. Quamuis contrarium, nempe in ipſo vnionis actu, vel incontinenti prædictum Capituli conſenſum adeſſe debere, itaut vnio ex defectu prædicti conſenſus ab initio nulla per eius exhibitionem poſtea factam non conualeſcat, exiſtimauerit Burſat conſ.285. numer.14. lib.2. cuius opinionem veriſſimam iudicat Rota dict. deciſ.294. à numer.9. p.5. diuerſor. vbi tamen numer.32. ſubdit illud ſine controuerſia receptum eſſe, quòd poſtqoam de nullitate actus iudicium inceptum fuerit, conſenſus ſuperueniens nihil operatur.

Vbi tamen extaret conſuetudo in contrarium. 9
videtur vniooem poſſe fieri per Epiſcopum abſqoe Capitulo, vt per Fuſc. d.lib.2.c.26.n.5. Petr. Gregor.

de re benef.cap.20.num.6. Nicol. Garc. *d.cap.2.n.152.* vbi *num.153.* intelligit de conſuetudine generali, quæ eſſet conſuetudo propria, & non præſcriptio, quia tunc ſufficiet ſolùm tempus quadraginta annorum; quamuis huiuſmodi conſuetudinem in contrarium non valere teneant gloſſ. *verb. conſentiente, in d. Clem. ſi vna,* vbi Imol. & Boniſ. *à n.16.* Abb. *num.2.* Felin. *in cap. cùm cauſam, n.10. & 20. de re iudic.*

10 Amplia Capituli conſenſum requiri etiam vbi vnio fit ab Epiſcopo tanquam Apoſtolicæ Sedis delegato, vigore Concil. Trident. *ſeſſ.21. de reform. cap.5.* vbi *iuxta formam iuris*, & ita deciſum fuiſſe atteſtatur Nicol. Garc. *d. cap.2. num.158.* quem refero ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.3. alleg.66. n.29.*

11 Declara tamen non ſufficere Capituli conſenſum in vnione facta ab Epiſcopo ipſi Capitulo, cùm non poſſit auctorizare in facto proprio, quia tunc requiritur auctoritas Papæ, gloſſ. *verb. menſæ, ad fin. in d. Clem. ſi vna*, quam ſequuntur ibi Card. *num.3.* & Abb. *num.6.* & alij, quos refert, & ſequitur Nicol. Garc. *dict. cap.2. num.168.* & cenſuit Rot. *in vna Peruſina beneficij 4. Iunij* 1608. coram bonæ mem. Peñia, vbi quòd in vnione, quæ fit ad fauorem Capituli, quam ipſum non poterit auctorizare, requiritur auctoritas Papæ, etiamſi fiat vigore Concilij *dict. cap.5.* Secus verò vbi vnio fieret alicui Dignitati, vel Præbendæ Capituli, Rot *deciſ.788. numer.4. part.1. diuerſ.* imo etiam omnibus Præbendis diſtinctis, non ſimul, ſed ſeparatim, & diſtinctè vnicuique, vt reſoluunt Nicol. Garc. *d. cap.2. n.170.* Stephan Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.234. num.4. in fine*, Gonzal. *ad regul.8. Cancell. gloſſ.37. num.25.* Concilium enim videtur facultatem concedere vniendi tenuibus Præbendis ſingulorum Capitularium, non tamen menſa Capitulari, ſecundùm Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.4. collect.1067. in fine, & in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.488. in 1. edit.* aliàs *reſolut.379. num.4. in 2. edit.* & ita de iure probat *dict. Clem. ſi vna*, ad quam reſpicit Concil. Trident. *d. cap.5.* ibi, *iuxta formam iuris.* Vbi verò diſtributiones quotidianæ, & etiam Præbendæ tenues fuerint, vel quando nullæ ſunt diſtributiones, & Præbendæ tenues, vel è contra, poterit Epiſcopus facere vnionem omnibus Præbendis, ſeu diſtributionibus ſimul, quia hoc caſu tenuitate diſtributionum ſuccurri poteſt per remedium *cap.3. ſeſſ.21. de reformat.* ita cenſuit ſacra Congteg vt refert Nicol. Garc. *dict. cap.12. num.171* Ego ipſe *dict. allegat.76. num.33.*

12 Vtrùm autem in vniona à Legato de Latere facienda exigatur conſenſus Capituli; nonnulli tenent non requiri, eo quòd ille nullum conſortium cum Capitulo habeat, vt habet Epiſcopus ita Boër. *deciſ.513. num. vnic.* Gambar. *de officio, & poteſt. Legati de Latere, tit. de poteſtate eius ad vnienda beneficia, num.58.* Hoied. *de incompatib. benefic. p.2. cap.3. num.9.* Cæterùm ſic diſtinguendum eſt cum Mari. Socin. ſen. *in capit. ſicut venire, artic.6. concl.14. num.115. de exceſſ. Prælat.* ſi eam vnionem facit ex Pontificia commiſſione, in qua conſenſus Capituli mentio non fiat, non exigetur is conſenſus, quia tunc non vnit vt ordinarius, ſed vt Pontificis delegatus, & ideo ſicut Pontifex poteſt abſque conſenſu Capituli vnire, ita & ipſe. Si autem id faciat ex ſua poteſtate ordinaria, indiget conſenſu Capituli, quia tunc non ampliorem in beneficiis vniendis habet poteſtatem, quàm Epiſcopus: ſi ergo hic indiget conſenſu Capituli; ergo & ille, refert & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.2. lib.7. c.29. n.166.*

13 Quid ſi Canonici conſentire nolint, & iuſta cauſa vnionis facienda ſubeſſet, quando conſenſus Capituli in vnione facienda per Epiſcopum requiritur? poſſe eos compelli probant Rebuſ. *dict. regul.21. Cancell. gloſſ.11. n.3.* Azor. *dict. cap.28. quæſ.12.* Mari. Socin. ſen. *in d. cap. ſicut venire, artic.6. concluſ.1. n.92.* vbi addit, alios allegans, exiſtente iuſta contradicendi cauſa contradictionem vnius ſat eſſe ad impediendam vnionem, refert Sanch. *d. cap.29. n.64. poſt princ.*

Quartò in ſuppreſſione Canonicatuum & beneficiorum, quæ non permittitur Epiſcopo abſque conſenſu Capituli, & ſine legitima cauſa, *capit. cùm acceſſiſſent, de conſtitut.* vbi Abb. *num.4. & 9.* Felin. *num.17.* & Dec. *numer.45.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.6 cap.30. q.11. & 12.* Mantic. *deciſ.114. n.2.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſc. p.3. alleg.67. n.3.* Nicol. Garc. *de benefic. p.12. cap.1. num.1. & 2.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. tom.5. c.8. & 9. à n.1.* vbi *num.12.* reſoluit quòd ex curſu triginta annorum præſumitur interueniſſe conſenſum Capituli, & *num.15.* quòd talis conſenſus Capituli poteſt interuenire ex interuallo póſt ſuppreſſionem factam, & *numer.4. & 19.* quòd canonicatus auctoritate Papæ confirmati cum præfixione numeri, & decreto irritanti non poſſunt ſupprimi per Epiſcopum, & *numer.5.* poſt Seraph. *deciſ.1385. numer.2. & 3.* Gregor. XV. *deciſ.483.* tenet quòd cauſa, ob quam fit iſta ſuppreſſio, debet legitimè, & plenè probari, itaut ſi allegetur diminutio redditaum, quæ eſt potentiſſima ratio reducendi & ſupprimendi beneficia, non ſolùm debeat conſtare de tali diminutione, ſed etiam erit probandum quòd iſta diminutio conſideretur reſpectu quantitatis aſſigoatæ à principio erectionis Canonicatus, & beneficij, quæ præſumitur fuiſſe congrua, & ſufficiens pro oneribus incumbentibus, & aliis neceſſariis, & quod ad talem effectum ſuppreſſionis debet eſſe perpetua, non tranſitoria occaſione peſtis, vel ſimilis cauſæ. Vide ſuprà *c.3. n.25.*

14 *Quintò* in omni negotio, quod concernat præiudicium Eccleſiæ Cathedralis, Capituli conſenſus requiritur, veluti quoad ſubiectionem, *cap. vlt. de maior. & obed.* Piaſec. *loco proximè citato.*

Sextò in his, quæ concernunt intereſſe Capituli, Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.2. capit.2. num.9. in princ.* per *capit. vlt. de his, quæ fiunt à Præl.* veluti ſi Epiſcopus Dignitatem in Eccleſia conſtituere velit, Card. Mantic. *deciſ.114. numer.3. cum ſeqq.*

Septimò in his, quæ ſpectant ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul, aut quia præmiſcuæ ſunt iuriſdictiones, aut quia ſpecialiter in negotio aliquo adinuicem conuenerunt, vel à Sede Apoſtol. eſt ita in ſpeciali caſu mandatum: nam Capitulum habens menſam ſeparatam ab Epiſcopo ſuo, poteſt ea de ſe, quæ poſſint alij Rectores, & beneficiati, ita Federic. de Sen. *conſ.295.* Card. Tuſch. *tom.1. litt. C. concluſ.25. n.1.*

Octauò in caſu, quo diminueretur Eccleſiæ auctoritas, *cap. dilecti, de maior. & obed.* Piaſec. *d. p.2. cap.2. n.9. verſ. item in caſu.*

Nonò vbi præter hos caſus talis eſt conſuetudo, vt ſcilicet tale negotium ſine conſenſu Capituli non fiat; veluti confirmatio electorum, quæ ſecundùm Archidiac. *in cap. fin. de elect. lib.6.* fieri debet

bet cum conſenſu Capituli, vbi, inquam, eſt conſuetudo. Et in his caſibus, quod ab Epiſcopo ſine conſenſu Capituli factum fuerit, nullius erit roboris,& momenti.

Poſt hæc ſcripta inueni de hac materia nouiſſimè Theodoſ. de Robeis *ſingularium Rota tom.2. p.3. verb. Abbas*, §.4.*pag.*117. vbi poſt Abb. *in cap. cùm conſuetudinis,num.*8.*de conſuet.* Henric. Bottæ. *in tract.de Synode Epiſcop.p.*3.*num.*132. & Rotam, quam ibi citat, tenet Epiſcopum in condendis ſtatutis conſilium Capituli adhibere debere: niſi in quibuſdam caſibus, vtputa ſi agatur de re communiter ſpectante ad Epiſcopum, & Capitulum ſimul, quia tunc non ſufficit conſilium, ſed requiritur etiam conſenſus. Abb. *vbi ſuprà, numer.*4. *& in cap. quanto num.*7. *de his, quæ fiunt à Prælat.* Item vbi ſumus in arduis, in quibus etiam debet interuenire conſenſus Capituli. Abb. *in d. cap.cùm conſuetudinis, ſub num.*5. Henric. Bottæ. *vbi ſuprà numer.*142. Sicut etiam requiritur in corrigendis exceſſibus, & exercenda iuriſdictione. Antun. Gabr. *commun. tit. de crimin. concl.*36. *in fine.* Item requiritur conſenſus Capituli quando agitur de præiudicio Eccleſiæ. Abb.*in d.cap.quanto,numer.*7. *& in cap. cùm dilectus, num.*11. *de conſuet.* Henric. Buttæ. *vbi ſuprà num.*142 Quæ omnia, ait Theodoſ. de Rubeis, ſunt intelligenda quando Epiſcopus procedit iure ordinario, quia in his, in quibus procedit vigore Concilij Trident. vti Sedis Apoſt. delegatus, nullam habet communionem cum Capitulo, neque indiget aliqua ſtatutorum adiectione.

Paramenta noua & antiqua mutare poſſunt Canonici abſque conſenſu Epiſcopi, & de aliis mobilibus non pretioſioribus diſponere, quatenus non adſit conſuetudo quòd de conſenſu Epiſcopi id fiat, S.Congreg.Concil.*in Naxien.*23.*Auguſti* 1631.

15 Sed an, & quando Capitulum poſſit ſtatuere, videtur in præſenti indagandum, in quo dubio reſpondendum eſt affirmatiuè in his,quæ concernunt ſuam communitatem, ſeu collegium, & ſic circa negotia, quæ ipſos ſolos tangunt, & non Epiſcopum,nec ſtatum Eccleſiæ, & hoc ſine conſenſu Epiſcopi, ita gloſſ.*verb.ſtatutum, in cap.*251. *de verbor. ſignificat. lib.*6. Doctores, & præcipuè Imol. *num.*4. & Bero 41. *in cap. cùm omnes, de conſtitut.*& Dec. & Felin *in cap. cùm acceſſiſſent, vterque num.*9.*eod. tit.* vbi Abb. *num.*4. *idem in capit.*1. *num.*14 *de his,quæ fiunt à maiori parte Cap.*Menoch. *conſ.*28. *numer.*33. Ioſeph. Seſſe. *Aragon. deciſ.*70. *num.*14 *tom.*1.latè Anguian.*de legib.lib.*2.*controu.*4. *num* 12. vbi intelligit poſſe ſtatuere ſponte & pro arbitrio ſuo abſque Epiſcopo in ſpectantibus ad ſuam communitatem, ſeu collegium. Beltranſ. *conſ.*262. *vol.*8. Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ. q.*671. vbi intelligit de ſtatutis, quæ non tangunt Epiſcopum, nec ſtatutum Eccleſiæ, ſed ſua negotia ſingularia, putà quòd certo modo quotidianas obuentiones diſtribuant,&c. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Canonicus, num.*6. Lotter. *de re benef.lib.*1.*q.*14. *num.*88. Seraphin. *deciſ.*530. *num.*14. Vgoliu.*de officio & poteſt Epiſcopi,p.*1.*c.*19. *numer.*1. *verſ. quarto*, Præpoſ. *in cap.Catholica, in verſ.nota quòd vnaquaque Eccleſia,diſt.*11.& *ibi* Gemin. *num.*11 Rota *deciſ* 606. *num.*1.*p.*2.*recentiſſim.* Conſentiente verò Epiſcopo etiam circa ardua & concernentia vniuerſalem ſtatum, ſupra *reg.*9. *num.*1.Theodoſ. Rub. *in ſingul. Rota tom.*2 *p.*2.*circa ſtilum, verb.Capitulum*,§.2. Cæſ. de Graſſis *deciſ.*4. *num.*4.*de his,quæ fiunt à maiori parte Cap.*Seraphin. *deciſ.*1447. *num.*1.*&* 2. Rota *d. deciſ.*606.*numer.*1. *in fine.* & ſufficit conſenſus ſaltem tacitus, vt quia ſciuit, & paſſus fuit ſtatuta per Capitulum facta. Calderin. *conſ.*2. *num.*2. *de conſtit.* quem ſequitur Fel. *in cap. cùm omnes, num.*10 *circa fin. verſ.reliqua in hac materia, de conſtit.* Rot. *in Illerden. ſtatuti* 19. *Maij* 1597. coram Corduba, *& in Paduana ſedilium* 26. *Ianuar.*1618. coram bon.mem. Card. Sacrato impreſſa per Farin.*deciſ.*606. *numer.*2.*p.*2. *recentiſſim.*

Intellige de ſtatutis concernentibus ſtatum 16
vniuerſalem Eccleſiæ, vel Epiſcopum, aut eius iura tangentibus, in quibus caſibus non poteſt ſtatuere Capitulum ſine Epiſcopi conſenſu, ſecus autem in his, quæ tangunt particularia ipſius Capituli negotia, vt declarat gloſſ. *d. verb. ſtatutum,verſ.ſi vero*,quam ſequuntur communiter Doctores, Cald. *d.conſ.*2.*num.*2.Butt.*in cap.conſtitutus, num.*35.*de reſcript.* Abb.*in dict. cap. cùm acceſſiſſent, num.*4. & *ibi* Dec. *num.*9. Fetret. *conſ.*286.*numer.*1. Mareſcot. *var.reſolut.lib.*2.*cap.*32. *numer.*22. *&* 23. Cardoſo *d. verb. Capitul.numer.*9.Benedict. Capra *tom.*1. *commun. opin. lib.*2. *tit.*2. *numer.*24 *pag.*154. Gregor. *deciſ.*66.*num.*11. Gratian. *diſcept.cap.*482. *num.*3. & Rot.*in d.Illerden ſtatuti, & in d.Paduana ſedilium*, quæ deciſiones loquuntur in concernentibus ordinationem chori, & eadem Rota *deciſ.*423. *num.*1. *& deciſ.*494. *num.*6. *p.*2. *recentiſſim.* loquitur in concernentibus diuinum cultum, & ſeruitium Eccleſiæ, latè Anguian *de legib. lib.*2. *controu.*4. *numer.*14. vbi per gloſſ. Magiſtralem *in cap.*2.§.*caterùm, de verb. ſign. lib.*6. tenet non poſſe Capitulum ſine Epiſcopo diſponere circa negotia admodum ardua, ſtatuendo, ſiue conſtituendò per viam conſtitutionis, quantumuis ad Capitulum ſpectent priuatiuè. Inter negotia autem ardua, & difficilia aliqua in iure noſtro commemorata reperiuntur, ex quorum numero ſunt augere,ſiue minuere Præbendarum numerum, quod Capitulum efficere per ſe non poteſt, vt docent interpretes poſt gloſſ. *in capit. cùm acceſſiſſent, de conſtit.* & decernere, nouumve aliquid inducere circa reſidentiam Canonicorum, quod etiam Capitulum facere non valet; vt pariter tradiderunt DD.*in cap.cùm conſuetudinis, de conſuet.*Ex qua doctrina orta fuit deciſio text. *in capit. ex parte, de conſtit.* vbi ſtatuitur ab Honorio III. augmentum, ſiue diminutionem Præbendarum & ſimilia negotia ob dictam rationem iudicio Epiſcopi reſeruari, refert Anguian. *dict. lib.*2. *controu.*4. *num.*16.

Intellige etiam ſupradicta locum habere vbi 17
ſtatuta non fuerint iuri communi contraria, tunc enim non ſufficit conſenſus Epiſcopi, ſed requiritur beneplacitum Apoſtolicum, quia Capitulum nec etiam interuenire conſenſu Epiſcopi poteſt ſtatuere contra ius commune, Oldrad. *conſ.*259.*num.*6. Feder. de Sen.*conſ.*17.*per tot.* Alex. *conſil.*105.*num.*2. *lib.*2.& fuit reſolutum *in Hiſpalen. portionis, de Oſſuna* 10. *February* 1623. coram bonæ mem. Patriarcha Manzanedo, in qua fuit dictum, fuiſſe inualidum ſtatutum à Capitulo 18
conditum quòd deſcendentes ex genere infecto, nempè Iudæorum, Maurorum, vel Hæreticorum, non admittantur ad beneficia Eccleſiaſtica, cùm huiuſmodi ſtatutum ſit contra ius commune, de quo *in cap. eam te,de reſcript.*vt cenſuit Rot. *in Cordubeu. dimidia portionis* 20. *Iuny* 1628. coram R. P. D. Merlino, optimè Farentil. *in annot.*

dd

ad. deciſ.750.Burratti.& in aliis adductis per Theodoſ. de Rubeis *ſingular. Rota tom.2.part.6. obſeruat.5.§.7.*

Aduerte tamen quòd in illis caſibus, in qoibus omnimoda poteſtas faciendi ſtatuta reſidet penes Capitulum, ſiue totam communitatem, quatuor potiſſimum deſiderantur requiſita, vt ſubſiſtat, & valeat conditum ſtatutum *Primum* quidem erit vt ſtatnentium conſenſus non quouis in loco, ſed in domo & parte publicis congregationibus deſignata præſtetur, Capitularibus non quomodocunque, vel ſingulariter, ſed per modum communitatis adſtantibus. *Secundum* requiſitum eſt quòd adſint, præſenteſque ſint duæ ſaltem partes Capitularium. *Tertium*, vt omnes aduocentur. *Quartum, & vltimum* vt maior pars illorum, qui adſunt, ſtatuto conſentiant. Quæ requiſita commemorat Anguian. *dict. controu.4.num.30. 31.& 32.* vbi *num.33.* addit *quintam* conditionem, vt maior illorum pars, qui ſtatuto Eccleſiaſtico conſentiunt, ſanior ſit, hoc eſt, conſtet ex perſonis maioris momenti & auctoritatis.

Concordiam facere poteſt Capitulum nomine Eccleſiæ ſuæ ſuper iuribus Eccleſiæ, & iiſdem dubiis, & in controuerſiam deductis, quæ ſeruanda veniat, & liget etiam Canonicos ſucceſſores, ſi interueniat auctoritas & decretum Epiſcopi, adhibita cauſæ cognitione, ac præuio diligenti tractatu, vt probat text. *in cap. ſtatuimus*, vbi Abb. *num.1.& ſeq.& in cap. de cætero*, vbi Innocent. *num.4.& 5.& in cap. veniens*, vbi Card. *ſub num.2. de tranſact.* Natt. *conſ.441. num.9.* Rot. *deciſ.759. num.1. part.2. recent. & in Elnen. diſtributionum 25. Iunij* 1629 coram Reuerend. P. D. Duran. *& in Alexandrina funeralium 2. Iulij* 1630. coram R. P. D. Merlino, quæ repetitur impreſſa nouiſſimè *p.5. diuerſ. deciſ.402.* Vtrùm autem tranſactio facta cum Capitulo ſucceſſorem liget, vide Rot. *deciſ.218. p.5. recentiſſim. in poſth.* & an tranſactio ſuper decimis cum Capitulo valida ſit, Rot. *deciſ.270 d.p.2.*

De ſtatutis per Capitulum validè, vel inualidè faciendis, & de materia poſt hæc ſcripta inueni deciſionem Rotæ *in Illerden. ſtatuta 3 Decemb.1593.* coram R. D. Corduba Epiſcopo Pacen. impreſſam per Marcheſ. *p.1.§.1.pag 553.* quæ cùm plura ſcitu digna habeat, eam hîc transcribere non dubitaui. *Die Veneris 3 Decembris propoſui dubium, an valeat ſtatutum factum à Capitulo Illerdenſi, quo ſtatuitur, vt ſi præcentor fuerit præſens in choro feſtis duplicibus ad omnes horas tam diurnas, quàm nocturnas per ſe, & non per ſubſtitutum, mulctetur tribus ducatis pro vnoquoque die applicandis Canonico, cui ſeruitum fuerit, & quòd teneatur præſentare Succentorem idoneum admittendum à Capitulo, qui ſeruiat ſingulis diebus in choro, & aſſignetur illi ſalarium quadraginta ducatorum? Domini dixerunt prædictum ſtatutum non valere, quia licèt Canonici quarumcunque Eccleſiarum poſſint facere ſtatuta in ſua Eccleſia ſine auctoritate ſuperioris*, cap. cùm omnes, de conſtit. cap. ſtatutum, de hæret. in *6. Gemin.* in cap.2.§.cæterum, num.1. de verb. ſignif. in *6. Ferret.* conſ.286. *tamen non poſſunt ſtatuere ſuper reſidentia, vel ſuper ſtatu Eccleſiæ ſine conſenſu Epiſcopi, Anchar.* in reper. cap.1. q.6. num.105. de conſtit. *Butr.* in cap. conſtitutus, num.25. de reſcript. *Oldrad.* conſ.181. *gloſſ.* in verb. ſtatutum, in cap.2. de verb. ſignific. *Felin.* in cap. cùm omnes, n 7. in princ. de conſtit. *maximè quando ſtatuit circa impoſitionem pœnæ, quia eſt iuriſdictionis, quæ non cadit in Capitulum niſi Sede vacante, vt poſt Feder. de Senis notat Felin.* in dict. cap. cùm omnes, num.9. in fine, & num.10. verſ. eſt aduertendum.

Neque obſtat, quòd Capitulo competat facultas ſtatuendi ſuper eo per quod redditur ad ius commune, & ſit contra conſuetudinem de non reſidendo ad Abb. in d. cap. cùm omnes in 2. not. *poſt Hoſt. & Ioan. Andr. quos citat Felin.* num.7. *Deci.* 1. lect. 2 not. & 2. lect. num.6. in fine, verſ. nota ſecundò, *Ioan. Andr.* num.59. verſ. tertiò nota, *gloſſ.* in verb. tolli, in Clem. ne Romani, *& ibi Card.* q.3. de elect. *Dec.* conſ.199. num.3. in fine, verſ. & ideo iſtud, *quod eſt prohibitum de iure, Cranet.* conſil. 973. num.41. & 42. *& reddunt rationem conſuetudinis de non reſidendo, ſtatus Eccleſiæ reuertitur ad ius commune, quo omnes reſidere tenentur*, cap.3. relatum, cap. inter quatuor, de maior. & obed. cap.1.21.q.1. cap. ſanctorum 70. diſt. *Concil. Trident.* ſeſſ. 6. cap.1. & 2. & ſeſſ. 23. cap.1. *quaſi hic non tractetur ſuper reſidentia; nam Præcentor reſidet, vt deponunt teſtes, vt in eius ſummario; ſed ſuper certo numero per ipſum Præcentorem imponendo, nempe ſeruitio vigintiquinque dierum, quod reſpicit ſeruitium, ſiue exercitium Officij, in hoc enim adeſt iniquitas ſtatuti, quod nullam habet rationem iuſti impedimenti, quod ſuperuenire ei poteſt, ex quo per ſe munus explere non poſſit. Non etiam obſtat quòd Capitulum ſit in quaſi poſſeſſione ſtatuendi ſine Epiſcopo circa reſidentiam in his, quæ reſpiciunt chorum, & exercitium muneris vniuſcuiuſque, vt* in ſummario 1.2.3. & 8. teſtis ſuper primo & octauo: *nec dubium eſt quin conſuetudo ſi probetur, tribuat iuriſdictionem*, cap. duo ſimul, cap. irrefragabile, de offic. Ordin. cap. cùm ex Officij, de præſcript. cap. cùm contingat, de foro comp. *Roman.* conſ. 300. num.1. *Bald.* in cap.1. de elect. *Corn.* conſ. 322. num.11. lib.1. *quia, dictum fuit, de reſidentia non agitur, & cùm ſtatutum ſuper non reſidentia ſit contrarium diſpoſitioni decreti Concilij* ſeſſ.24 cap.12.§. præterea; *quod inducit certam formam, dicitur contrarium iuri, vt illo Capitulum poſſit iuuari, neceſſarium eſt quòd probet quadragenariam cum titulo, quæ eſt impoſſibilis, ſi inſpiciamus Concilium, idem etiam ſi ius commune, quia contra* cap. nouit, de his quæ fiunt à Prælat. cap. fin. *vbi Doctor.* de conſuet. *Secundò, quia per huiuſmodi ſtatutum liberat ſe Capitulum à ſolutione ſalarij debiti ſuccentori; quoniam vult per Præcentorem illi aſſignari annis ſingulis ſcuta quadraginta. Nec facit quod dicitur id fieri ratione annonæ, cùm Præcentori non incumbat onus illud, quod deficit, ſuccentori ſupplendum, ſed Capitulum debet de ſuo prouidere. Tertiò, quia pœna trium ducatorum pro qualibet intermiſſione exercitij decreta, eſt alterata à conſueta in notabili quantitate, & commodum priuata cuiuſque burſa; non autem Diuinum cultum reſpicit, licèt aliàs ſi fuiſſet, communis omnibus, & in Eccleſiæ vtilitatem conuertenda pœna valuiſſet, vt tradunt ſcribentes* in d. cap. cùm omnes, *vbi Abbas* num.3. *Felin.* num.7. *Imol. & alij*, vt per *Dec.* elect. ſub num.5. de conſtit. *cum aliàs ſi non fuiſſet appoſita pœna, redderetur fruſtratorium; quia & factum in odium particularis perſonæ dummodo rationabile valeret, ad Felin.* in d cap. cùm omnes, n.21. *Bald.* in l.1. in princ. n.2. *Iaſ.* 9. & 18. Claud. 4.10.11 de legibus, &c.

Conſilium verò Capituli in Epiſcoporum tractatibus, vel negotiis plerumque eſt requirendum, videlicet in inſtitutionibus beneficiorum, *cap. noui, de his quæ fiunt à Præl.* In diſpenſationibus, & confirmationibus, *cap. fin. cum gloſſ.1. quæſt.5. cap. quanto, illo tit. de his, quæ fiunt à Prælat.* & in aliis

aliis Eccleſiæ negotiis ardois, d. cap quanto, cap. paſtoralis, de his, quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Capit. plures citat Brunor. à Sole in locis communib. verb. Prælatus explicare ardua. ſicut etiam in inquirendis, puniendis, & corrigendis ſubditorum exceſſibus, cap. 1. de exceſſib. Prælat. cap. Epiſcopus nullus 15. q. 7. qoamois enim in hoc ſecundùm gloſſ. in d. cap. 1. videtur olim Canonicorum requiri conſenſus, conſilium tamen ſatis eſſe colligitur ex cap. non eſt, de conſuetud. in 6. quod neqoe requiritur ſi conſuetudo in contrarium extaret, d. cap. non eſt, gloſſ. verb. preſentia in cap. degradatio, de pœnis lib. 6. ſicut in aliis quoque, quæ diximus, contraria præualet conſuetudo, vt in dict. cap. ea noſcitur, exceptis nonnullis, quæ nulla poſſunt conſuetudine præſcribi, vt alibi dicemus.

20 In proceſſionibus edicendis, decernendis, dirigendis, atque deducendis conſilium Capituli per Epiſcopum eſt reqoirendum, non autem conſenſus exigendus, Sacr. Congregat. Rit. in Elboren. 28. Martij 1628. & nouiſſimè in Comen. 7. Februarij 1632. declarauit ad Epiſcopum pertinere, cum Capituli tamen conſilio, indicere publicas proceſſiones & præſcribere quomodo, & què ſint dirigenda, quod per Vicarium generalem abſente Epiſcopo requirendum quoque eſſe ab eodem Capitulo. declarauit eadem S. Congreg. in Oriolen. 27. Martij 1632. ad 15. reſpondit Epiſcopum in Synodo Diœceſana facere poſſe Conſtitutiones, Statuta, & Decreta, abſque conſenſu Capituli, debere tamen requirere illius conſilium, licèt illud non teneatur ſequi, niſi in caſibus à Iure expreſſis. Et in reſp. ad 14. cenſuit poſſe Epiſcopum ſolum abſque conſenſu, vel conſilio Capituli Synodum Diœceſanam indicere, & publicare. Et in reſp. ad 2. declarauit pro generali viſitatione Diœceſis decreto Concil. Trident. cap. 3. ſeſſ. 24 de reform. demandata poſſe Epiſcopum per ſe ſolum facere edicta generalia abſque conſenſu, ſeu conſilio Capituli.

Conſilium quoque Capituli ſui requirere tenetur Epiſcopus, & caſu, quo Canonicatus, & Portiones omnes ſuæ Eccleſiæ Cathedrales ex fundatione, aut antiqua conſuetudine, aut ſtatuto aliquem Ordinem Presbyterij, vel Diaconatus annexum non habent, vt ſcilicet cum prædicti ſui Capituli conſilio deſignare & diſtribuere valeat quibus quiſque Ordo in poſterum debeat eſſe annexus, itaut ſaltem pro dimidia parte ſint Preſbyteri, cæteri verò Diaconi, vel ſubdiaconi. Ita Concil. Trid. ſeſſ. 24 de reform. cap. 12. verſ. Epiſcopus autem, vbi iuſſit obſeruari conſuetudinem illam, quæ habuerit vt plures, vel omnes ſint Preſbyteri: circa quam deciſionem Conciliarem in hac parte inuenio à ſacra Congreg. Concilij tres emanaſſe deciſiones. Prima eſt, Epiſcopus cùm conſilio Capituli deſignare debet quibus beneficiis, vel Canonicatibus quiſque Ordo debeat eſſe annexus, non qualis perſonis, vel Canonicis, quia mandauit Synodus ſacros Ordines annecti Canonicatibus ipſis, vt in poſterum perpetua, & continua foret ſacrorum Ordinum aſſignatio, non ipſis perſonis poſſidentibus Canonicatus, ne opus foret ſingulis vicibus noua aſſignatione, accedentibus nouis Canonicis. Secunda, Epiſcopus auctoritate dilecti decreti non poteſt imponere omnibus Canonicatibus Ordinem Presbyterij, ſed dumtaxat ſub hoc numero dimidiæ partis, comprehenſis Dignitatibus, vel iis, qui dignitatem obtinent, nam reliqua pars manere poteſt ſolis Ordinibus Diaconatus, vel ſubdiaconatus obnoxia. Tertia, In facienda diſtributione, ſeu deſignatione ſacrorum Ordinum Epiſcopus tenetur dumtaxat adhibere Conſilium ſui Capituli, non etiam aſſenſum eiuſdem expectare, quia poteſt etiam inuito Capitulo efficere id quod iudicauerit magis expedire. Refert Stephan. VVeyms in conſtit. 24. ex iure antiquo depromptas, & per Concil. Trid. innouatas, conſtit. 4. in fine, pag. 40. vbi ait longè diuerſa eſſe in omni actu conſilium petere, & aſſenſum debere expectare, & allegat text in cap. cùm olim, & ibi gloſſ. de arbitr. Bart. in l. 1. §. ſi plures, num. 7. ff. de exercit. action. Vide ſup. cap. 16. poſt num. 4.

Præterea in hoc quoque Capituli auctoritas 21
viuente Epiſcopo conſideratur quòd ad Concilia Prouincialia Capitola Cathedralium Eccleſiarum vocanda ſunt, & admittenda, aut eorum nuncij, præſertim ad ea tractanda, quæ Capitula ipſa contingere dignoſcuntur, vt reſpondit Honorius III. in cap. fin. de his, quæ fiunt a Prelat. vbi Abb. num. 4. dicit procedere etiam in negotiis non tangentibus Capitola, Bottæ. in tract. de Synodo, part. 2. num. 42. Quarant. in ſum. Bullarij, verb. Concilium Prouinciale, verſ. quartò quæro, vbi Proſp. de Auguſt. in addit. reſoluit quòd ſi tempore celebra- 22
tionis Concilij Prouincialis vacaret Sedes Cathedralis, Capitulum ſuccedens in iuriſdictione eſt ordinarius iudex, & debet de neceſſitate vocari, & poteſt comparere per Vicarium generalem cum ſpeciali mandato dandi vocem deciſiuam cùm ſit iuriſdictionis, quæ tranſit in Capitulum Sede vacante, additque factam cenſuiſſe Congregationem Capitula Collegiatarum quaſi Epiſcopalem iuriſdictionem habentia ad Synodum Prouincialem eſſe vocanda.

Vtrùm autem in decernendo, & ſtatuendo quæ 23
viſa fuerint opportuna in Synodo, teneatur Epiſcopus ſequi conſilium Capituli? quæſtio eſt dubia, in qua videtur negatiuè reſpondendum, ex eo quia facultas condendi huiuſmodi ſtatuta dicitur eſſe meri imperij maximi, vt docet Bart. in l. imperium, numer. 8. ff. de iuriſdict. omnium iudic. quam exornat Suar. de legibus lib. 1. cap. 8. à num. 6. iſtud autem merum imperium eſt in Epiſcopo, vt per Bald. in rub. ſub num. 7. ad fin. verſ. vel dic quòd Epiſcopus, de conſtitut. Imol. in cap. cùm contingat num. 2. per eum text. de foro compet. ac proinde prædicta poteſtas pendet à iure monarchico conſtituto in ipſo Epiſcopo, & per conſequens incommunicabili Capitulo, aut cuiuis alteri, quod vltra text. & illius rationem, in l. 1. ff. de officio eius, cui eſt mandata iuriſdict. in terminis his noſtris optimè firmat Suar. d. tract. de legibus, lib. 4. cap. 5. in 2. dubit. vt propterea, quod ſcriptum legitur in dict. cap. noui. & in cap. quanto, de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſenſ. Capit. circa conſilium requirendum per Epiſcopum, veniat reſtringendum ad ſtatutum ſuper alienationibus bonorum Eccleſiæ, vt aduertit Suar. loco præcitato, vel ad iudicia, & ſic ad iuriſdictionalia, non autem ad ea, quæ pendent à mero imperio, & ipſo iure monarchico, & nihilominus etiam in illis caſibus, quamuis aliqui voluerint conſilium in dictis Decretalibus ſumi pro conſenſu, qui fuit opinio Vincentij, & Goffredi. Contraria tamen ſententia verior eſt, videlicèt quòd nec in his Capitulum aliud habet quàm ſimplex conſilium abſque vlla neceſſitate Epiſcopi illud ſequendi, vt in dict. cap. quanto, præ cæteris docet Hoſt. ſub n. 1 verſ. dic quòd cogitur, Abb. num. 4. & ſub num 5. verſ. & eſt mihi indubitabile. plures citat Mandoſ. de inhibit. quæſt. 192. num. 2. hanc eſſe communem ſententiam agnouit Rot. apud Achil. deciſ. 57. alias 2. de offic. Ordin. ſub num. 7.

num.7.verſ communis tamen, vbi *num.3.* ait non reperiri textum aliquem, per quem probetur exigi conſenſum; & ſingulares rationes, & auctoritates, in contrarium diſcurrit Pute. *deciſ.91.à num.3.lib.3.* In publicatione conſtitutionum Synodalium de iure requiritur etiam conſilium Capituli, *dict.cap. quanto, de his, quæ fiunt à Prælato.* Henric.Botiæ. *de Synodo, part.3. num.137.* Verall. *part.2.deciſ.222. à princ.* Camill. Bortel. *in ſumma deciſ.tom.1.tit.13.de legib. num.28.* & atteſtatur idem Verall. *ead.part.1. deciſ.305. num.4.* conſtitutiones de quibus ibi factas ab Epiſcopo de rigore iuris nos fuiſſet ritè & rectè factas, quia non interuenit conſilium Capituli vt de iure requiritur, & *n.3.* ait quòd vbi conſilium alicuius requiritur ad faciendum aliquem actum, debet priùs ille actus tractari in præſentia illius, & ſuper eo conſilium eius peti, & debito termino expectari reſponſum, *cap.cum olim*, vbi Abb. *num.1. de arbitr.* quia Capitulum poſſit cauſas allegare, ex quibus Epiſcopus moueri poſſet, & meliores rationes ſumere pro expeditione actus gerendi. Sed nouiſſimè ſacra Congregat. Concil. *ſub die 9. Iunij 1627.* cenſuit *Epiſcopum in condendis ſtatutis in Synodo non teneri ſequi conſilium Capituli, niſi in caſibus à iure expreſſis.* Et eadem Sacta Congregat. *in Oriolen. 27. Martij 1632. ad 15.* reſpondit *Epiſcopum in Synodo Diœceſana facere poſſe Conſtitutiones, Statuta, & Decreta, abſque conſenſu Capituli, debere tamen requirere illius conſilium, licèt illud non teneatur ſequi, niſi in caſibus à iure expreſſis.* Et *in reſp ad 14* cenſuit *poſſe Epiſcopum ſolum abſque conſenſu, vel conſilio Capituli Synodum Diœceſanam indicere, & publicare.* Et *in reſp. ad 2.* declarauit *pro generali viſitatione Diœceſis Decreto Concil. Tridem.3* ſeſſ 24.de reform. *demandata poſſe Epiſcopum per ſe ſolum facere generalia abſque conſenſu, ſeu conſilio Capituli.*

24 Item ex manifeſta, & rationabili cauſa poſſunt Capitula Eccleſiarum ceſſare à Diuinis in Eccleſia Cathedrali, aut Collegiata, & diuinorum Officiorum celebrationem ſuſpendere, *cap. irrefragabili, §. cæterum, de offic. Ordin.* vbi non ſimpliciter conceditur. Epiſcopo relaxare ceſſationem factam à Capitulo ſine ipſius conſenſu, ſed factam ſine cauſa rationabili, vel in eius contemptum: vnde
25 ego *in collect. ad illum text.* teneo Capitulum etiam ſemota aliqua ſpeciali conſuetudine ceſſationem incidere poſſe, vt videtur deduci ex *Clement.1.§.in ceſſationibus, de ſentent.excom.* ibi, *quia ipſos hoc vnico lumine ad repellandas iniurias eis factas priuare nolumus*, quæ verba ſatis ſupponunt agere text. de his, qui iuriſdictionem non habent fori exterioris, tunc enim ceſſationem vnicum lumen non diceret. Nec his obſtat text. *in cap.ſi Canonici*, ibi, *ex conſuetudine, de officio Ordin. lib.6.* quia referri poteſt ad conſuetudinem generalem, quæ admiſit vt Capitulum, & Conuentus ex prædicta ratione ceſſationem dicere valeat. Quamuis communis Doctorum reſolutio teneat ceſſationem à Diuinis ſine Epiſcopi auctoritate fieri à Capitulo non poſſe, niſi ipſum hanc poteſtatem ceſſandi à Diuinis ex conſuetudine, aut priuilegio acquiſierit, vt docent Couar. *in cap. alma mater, part.2. §.2.num.6.* Henriq. *in ſumma lib.13. cap.54.in princ.* Fr.Emman. *queſtionum Regul.tom.2 quæſt.117.art.1.* Auil. *de cenſur.part.6 diſp.1.dub.1.* Sayr. *eodem tract. lib 5 cap.17. num.2.* Suarez *tom.5. diſput.39.ſect.3.à num 2.*

Vnùm in omnibus negotiis pertractandis in Capitulo Canonici abſentes à ciuitate ſint vocandi? Quæſtionem mouet, & reſoluit Marc. Anton. Genuenſ. *in practic. Eccleſ.q.570. à num.1.* & reſpondet regulariter abſentes non eſſe vocandos, niſi in tribus caſibus, iuxta gloſſ. communiter receptam *in cap.2. de teſtib. lib.1.* in quibus de Eccleſiæ graui præiudicio agitur. *Primus* eſt in electione Prælati, *cap. cùm inter, cap. vniuerſis, cap. quia propter, de elect. Secundus* in ceſſatione à Diuinis ex conſuetudine competente, iuxta text. *in d.cap.ſi Canonici, de officio Ordin in 6. Tertius* in collatione Præbendarum, *cap. cùm in Eccleſiis, de præbend.lib.6.* Denique idem Marc. Anton. *à num.3.* poſt Abb. *in d. cap.cùm inter*, tenet quòd ſi occurreret caſus grauis ſimilis ſupradictis, ſunt vocandi abſentes, cùm non appareat ratio diuerſitatis, quare in illis tribus caſibus ſint vocandi: niſi propter grauitatem præiudicij; ergo in ſimilibus debent abſentes vocari, quia caſus exceptus à regula extenditur propter identitatem rationis, *cap.cum debita, de confirm.vtili.* Vide quæ dixi ſuprà, *cap.39.*

An in negotiis agendis per Epiſcopum cum conſenſu Capituli, non Epiſcopi cum vno, vel duobus Canonicis, faciant maiorem partem, & ſit attendenda? Diſputat idem Marc.Anton.Genuenſ. *in practic. Eccleſ. q.643.* & videtur remanere cum opinione Hoſtienſ. *in cap.poſtulatis, de conceſſ. præbend* diſtinguentis inter Epiſcopum, qui intereſt Capitulo vt Canonicis, & inter illum, qui intereſt tanquam Prælatus, in primo caſu eius vocem reſpectu numeri non eſſe maioris auctoritatis ait quàm ſint aliæ voces aliorum, ſed æqualem eſſe eum aliis, & cenſeri vnicam; in ſecundo caſu tenet tantum valere eius vocem ſolam, quemadmodum omnes voces totius Capituli per ſe, & ſic cenſeri habere dimidiam partem, idem tenet Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Capitulum num.14.*

Propter negligentiam Capituli Cathedralis Ec- 24
cleſiæ in conferendis beneficiis, quæ ad ſuam collationem ſeparatim ab Epiſcopo pertinent, ad Epiſcopum tanquam ad immediatum ſuperiorem fit deuolutio, iuxta text. *in cap.2. de ſucceſſ præbend.* vbi Panorm. *num.6.* reſoluunt gloſſ. *verb. Capitulum, in cap. irrefragabili, de offic. Ordinar.* expreſſit *lib.9 tit.17, part.1.* vbi Gregor. Lopez, Rebuff. *in praxi benef. tit. de deuolut. num.21.* Petr.Gregor. *rei benefic.cap.9.num.40* Azor. *d.cap.27 q.2.* Vbi autem beneficiorum collatio ad Epiſcopum, & Capitulum communiter ſpectauerit, tunc deuolutio ex capite ignorantiæ non fiet ad Epiſcopum, ſed potiùs ad Archiepiſcopum tanquam ad proximum Superiorem, *cap. poſtulaſtis, de conceſſ. præbend.* 1
cum latè per me adductis *de officio & poteſtate Epiſcopi, part.3.allegat.126. num.71.cum multis ſeqq.ſecundum Lugdunenſ.impreſſ.*

Cùm ſit mentio de Canonicis alicuius Eccleſiæ Cathedralis, vel Collegiatæ, venit Capitulum eiuſdem Eccleſiæ, quod repræſentatur ex Canonicis. Vnde legata facta Canonicis, indefinité, vel generaliter omnibus Canonicis, in dubio cenſentur relicta Capitulo, Ripa *in cap. cùm M. Ferrarienſis, num.11. poſt princ. verſ. contra illud notabile, de Conſtitut.* Menoch. *de præſumpt.lib.4.præſ.113. num.6.* Cardin.Mantic. *de coniect.vltim.volunt.lib.8. tit.6.num.22 & 24.ad fin.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ.tom.4.cap 533.n.15.cum ſeqq.* Caſſan. *conſ.44. num.20.* tanquam Capitulo ſcilicet, & Collegio, non autem ſingularibus perſonis, vnde non diuiderentur æqualiter inter ipſos Canonicos, ſed

adhibe

adhibebitur diſtinctio qualitatum faciendo diſtributionem, prout ſolent diſtribui cætera bona ipſius Collegij, dando plus vni Canonico, quàm alteri, habito reſpectu Ordinis ſacri, ſeu antiquitatis, vel alterius qualitatis vniuſcuiuſque ſecundùm ſtatuta Eccleſiæ, Couar. *in c. requiſiſti, num.* 10 *de teſtament.* Card. Mantic. *d. tit.* 6. *num.* 14. *in fine, verſ. vnde puto quæſtionem,* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap.* 72. *numer.* 7. *ad fin.* Ceuall. *commun. contra commun. q.* 278. *ad med part.* 1. bene Anguian. *d. lib.* 2. *controuerſ.* 4. *numer* 19. *&* 20. Stephan. Gratian. *d. cap.* 133. *num.* 16. vbi *num.* 18. intelligit aliquos Doctores contrarium tenentes loqui quando adeſſent coniecturæ quòd Canonici fuerint contemplati vt ſinguli, puta ſi præceſſerint merita ſingulorum, vel quòd legata non poſſint conuenire ipſi Collegio, ſed ſingulis.

Hinc etiam quomodocunque Capituli mentio fiat, comprehenditur Decanus, quippe quòd de Capitulo exiſtit, & ſub nomine Capituli tanquam pars ſub toto inuoluitur, & continetur, vt voluit gloſſ. *in cap. cùm inter vniuerſas* 18. *de elect.* & gloſſ. *verb. nullatenus,* per text. *vbi in cap poſt electionem, de conceſſione præb.* nec neceſſe erit Decani mentionem facere, vt cenſeri debeat comprehenſus ſub nomine Capituli. Quod ſi aliquando in iure noſtro reperiens expreſſam mentionem Decani alicuius Eccleſiæ, ſiue directum reſcriptum aliquod Decano, & Capitulo, vt *in cap. cum te, de reſcript.* totum id referendum eſt Dignitati, & qualitati, ſeu claritati ipſius Decanatus: negari enim non poteſt fulgere & coruſcare, ſeu ſplendeſcere inter alios Dignitatem Decanatus, vtpote quæ dignior, & nobilior eſt, teſte Caſſan. *in catal. gloria Mundi, part.* 4. *conſid.* 37. Boër. *de auctoritate magni Concilij, à num.* 71. iunctis iis, quæ habentur ſuprà *cap.* 7. Ita optimè Anguian. *in tract. de legib. lib.* 1 *controu.* 4. *n.* 5.

27 Sede autem vacante morte Epiſcopi, depoſitione, vel tranſlatione, aliquáve alia ratione, inuentarium de rebus Eccleſiæ conficere tenetur, vt *in cap. charitatem* 12. *q.* 2. & vbi functum percipiendorum munus incumbit, œconomum vnum, vel plures fideles, ac diligentes decernere debet, qui rerum Eccleſiaſticarum, & prouentuum curam gerant, quorum rationem ei, ad quem pertinebit, ſint reddituri, *capit. hac huius* 12. *q.* 2. *capit. quoniam, in fine* 75. Concil. Trident. *d. ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. *in princ.* Et ſic tenetur Capitulum reddere rationem Epiſcopo nouo de negotiis, ſeu inſtrumentis, & ſcripturis ad Eccleſiam pertinentibus, ſi ad Capitulum peruenerint, ſiue de omnibus, quæ geſſit Sede vacante, Menoch. *de arbitr. caſu* 169. *num.* 8. Cardoſ. *in praxi iudic. verb. Capitulum, n.* 11.

28 Item primo loco Officialem, ſeu Vicarium infra octo dies poſt mortem Epiſcopi, aut eius tranſlationem conſtituere, vel exiſtentem confirmare omnino tenetur, aliàs illius deputatio denoluitur ad Metropolitanum, vt ſtatuit idem Conc. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 16. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 1 *cap* 10. *n.* 7. Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Capitulum* 3. Raguc. *de voce Canon. q.* 37 Nicol. Garc. *de benef. p* 5. *cap.* 7. *ex n.* 6. vbi *n.* 22. ſubdit in electione vicarij huiuſmodi non requiri quòd ſeruetur forma electionis præſcriptæ per Concil. *ſeſſ.* 25. *de regul. cap.* 6 poſt. *cap. quia propter, de elect.* quia iſti Vicarij vt plurimum ſunt temporales, & momentanei, & Concil. *in d. cap.* 16. loquitur de conſtitutione, & non de electione; nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.* 44. *num.* 1. quamuis de iure communi non tenebatur Capitulum deputare Vicarium Sede vacante, ſed de per ſe poterat iuriſdictionem exercere. Sbroz. *de Vicario Epiſcopi lib.* 1. *quæſt.* 6. *num.* 9. Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante, num.* 1.

29 Ante electionem Vicarij infra octo dies faciendam eo tempore adminiſtratio iuriſdictionis reſidet penes totum Capitulum, vt reſoluunt Zerol. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *verb. Capitulum, §.* 3. Quarant. *in ſumma Bullar. verb. Capitulum Sede vacante, §. duodecimò quæro, verſ. primo,* Alogſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſiaſt.* poſt *reſol.* 505. *in notab. de materia Vicarij à Capitulo Sede vacante, verſ. primo, & in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 305. *numer.* 3. *part.* 4. Raguc. *de voce Canon. in Capitulo, quæſt* 37. *num.* 2. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, part.* 3. *allegat.* 54. *num.* 163. Sacr. Congreg. Concil. *ſub die* 19. *Septembris* 1620. vbi expreſsè *quòd donec durant dies electionis dicti Vicarij, iuriſdictio eſt penes Capitulum, non autem penes primam Dignitatem.* Quamuis Petr. Follet. *in comment. ſuper conſtit. Regni, quæ incipit, Peruenit ad audientiam noſtram, num.* 75. & nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap.* 34. *num.* 19. Sbroz *de offic. Vicar. lib.* 1. *q.* 61. Nouar. *in ſum. Bullar. in tit. de Capitulo Sede vac. num.* 16. exiſtimauerit quòd ſtante præfixione termini octo dierum Archidiaconus ſuſtinet Vicarij vices.

30 Et ſi Capitulum Sede vacante ad Vicarij Capitularis electionem iteratis vicibus deuenire poſſit, abſque cauſa tamen non poteſt, vt declarauit ſacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum *in Maſſanen.* 6. *Martij* 1618. Poterit etiam Capitulum Sede vacante Vicarios pedaneos conſtituere, ſicut Epiſcopus poſſet illos conſtituere. Pauin. *de offic. & poteſt. Capit. Sede vacante p.* 2. *q.* 10. Molio. *de Indic. tract.* 5. *diſp.* 31. *num.* 1. *verſ. Pauinus.*

31 Intra illos octo dies non arctatur Capitulum ad conſtituendum Vicarium, & ſucceſſiuè poteſt de per ſe adminiſtrare, ſecundùm Quarant. *vbi proximè, verſ. terminum,* quem refero Ego ipſe *dict. allegat.* 54. *num.* 136 *in fine.*

32 Terminus autem præfatus octo dierum currit Capitulo etiam à die ſcientiæ tranſlationis Epiſcopi ad aliam Eccleſiam, quando tamen à Summo Pont. fuerit Epiſcopus abſolutus à vinculo prioris Eccleſiæ, vt dicit deciſum Quarant. *d. verſ. terminum,* & ſtatim poſt tranſlationem abſque alio conſenſu Epiſcopum tranſlatum perdere iura primæ Eccleſiæ, cenſuit Rot. apud Farin. *deciſ.* 475. *part.* 1. *recent.* Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 196. *num.* 17. *cum ſeqq.* Valenz. *conſ.* 190. *n.* 10. *cum ſeq.* lul Lauor. *var. lucubr. tit.* 4. *c.* 25 *num.* 17. Alzed. *in praxi Epiſc. p.* 1. *c.* 3. *num.* 91 *cum ſeqq.* latè Solorz. *d. lib.* 3. *cap.* 13. *num.* 77. *cum ſeqq.* & me citato *in collect. ad cap.* 1. *num.* 5. *de tranſlat. Epiſcopi.* Ioan. Anton. Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, requiſ.* 1. *dub.* 9. ſecundùm Romanam impreſſ. atteſtatur reſolutum Eccleſiam à qua volens transfertur, ſeu quam dimittit Epiſcopus vacare ab eo tempore, quo idem Epiſcopus ab illius vinculo abſoluitur in conſiſtorio Sanctitatis ſuæ, etiam ante expeditionem litterarum Apoſtolicarum, vel adeptam poſſeſſionem ſecundæ Eccleſiæ; & poſteaquam huiuſmodi abſolutionis notitiam habuerit etiam ex teſtimonio, ſeu documento Secretarij ſacri Collegij, illicò teneri eum abſtinere ab exercitio Ordinatia-

riæ iuriſdictionis, eámque tranſire in Capitulum
tanquam Sede vacante,& ita poſſe,& debere Ca-
pitulum ſtatim ea iurisdictione vti, ac vicarium
iuxta Concilij *dict.cap.*6.præſcriptum eligere,Se-
démque vacantem publicare.

33 A Capitulo Sede vacante vnus tantùm Vica-
rius eligendus, niſi legitimè adeſſet immemoria-
lis conſuetudo duos,aut plures eligendi, ſecun-
dùm Quarantam *vbi ſuprà verſ. nonò dubitatur*,
quem refero ego ipſe *d.alleg.*54. *num.*165.*in princ.*
Nouar. *dit. tit. de Capit. Sede vac. num.*15. Et dicit
Raguc. *de voce Canonicor.quæſt.*40.*num.*8. quòd po-
teſt plures Vicarios conſtituere æquè principales,
vel vnum generalem,& alterum foraneum, maxi-
mè ſi eſt ampla Diœceſis; & ſtante immemoriali
conſuetudine admittit Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Cu-
ria Archiepiſcop. Neapol. deciſ.*193.*part.*4. & ſacr.
Congregat. Concilij *in Salernitana* 26. *Iulij* 1589.
34 *& in Panormitana* 13. *Maij* 1592. cenſuit *Capi-
tulum Sede vacante duos Vicarios ſubſtituere poſſe,
vt alternis menſibus Vicariatus munere fungantur,
ſi legitima probetur immemoralis conſuetudo, & illis
qualitatibus ſint præditi, quas requirit* Concil. Tri-
dent. *ſeſſ.*24.*cap.*16. *de reformat.* ita teſtatur Nicol.
Gare. *in addit. ad tract. de benefic. part.*5. *capit.*7.
*num.*37. Quamuis Pauin. *de officio & poteſt. Capi-
tuli. Sede vacante, part.*2 *q.*10 quem refert Molin.
de Iuſtit. tract 5. *diſput.*11. *num.*1.*verſ. Pauinus*, te-
neat indiſtinctè Capitulum Sede vacante poſſe
conſtituere vnum, aut plures Vicarios loco ſui.
35 Et huic Vicario debet prouideri de competenti
ſalario, vt cenſuit ſacra Congr. *ſub die* 15. *Octo-
bris* 1601.

36 Si diſcordia fuiſſet inter Canonicos in electio-
ne Vicarij, & plures ad hoc officium aſſumeren-
tur, magis idoneum, & habentem qualitates
Concilij remanere debere cæteris remotis, tenent
Quarant *d.loco, verſ.ſecundò dubitatur*, Aloyſ.Ricc.
*poſt d.reſolut.*505.*verſ.ſecundò* Garc. *de benef.part.*5.
*cap.*7.*num.*23. vbi refert ſic cenſuiſſe dictam ſacram
Congregat.

37 Quamuis Capitulum non teneatur eligere per-
ſonam in Vicarium de gremio ipſius Capituli; ſi
tamen adeſſet idoneus, cæteris paribus ille eſt
præferendus, vt per Garc.*d.cap.*7.*num.*13. Marcel.
Vulpe *d. cap.*44.*num.*25. Quarant *d.loco, verſ.ſextò
dubitatur*, Aloyſ. Ricc. in *deciſ. Curiæ Archiepiſc.
Neapol.deciſ.*180.*part.*1. Nouar. *d.loco, num.*18.*verſ.
ſi verò.* Nec poteſt in talem Vicarium eligere Pa-
rochum habentem curam animarum, niſi illam
gereret in eadem ciuitate & Eccleſia, vt ex ſeq.
deciſione conſtat. Petitum fuit à ſacra Congreg.
Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regula-
38 rium præpoſitorum, *an Epiſcopali Sede vacante
Canonici eligere valeant in Vicarium generalem Ca-
nonicum einſdem Eccleſia, qui in eadem ciuitate, &
Eccleſia curam quoque gerit animarum?* Sacra ea-
dē Congreg. affirmatiuè reſpondit, *in vna Orien.*19.
Martij 1619. *&* 19. *Iulij eiuſdem anni*, vbi etiam
fuit dictum, quòd *contrariæ deciſiones intelliguntur
de Parocho rurali.*

39 Canonicos ex gremio Capituli in Vicarium
Sede vacante electus dum tempore diuinorum
Officiorum ſuo muneri, & officio incumbit, di-
ſtributiones quotidianas non percipit, vt reſoluit
Monet. *de diſtribut quotid.part.*2. *quæſt* 11.*num.*83.
& ſtante conſuetudine illum abſentem non excu-
ſante admittit Rot *deciſ.*222. *num* 6. *part.*2.*diuerſ.*
Quarant. *d.loco, verſ. octauò dubitatur, in fine.* Qui
40 quidem ſi in Choro interueniat cum Canonicali
apparatu, vt diſtributiones quotidianas lucretur,
debet ſedere in loco proprio ſui Canonicatus, an-
tiquioribus non præcedendo, vt tradunt Sayr. *in
floribus deciſ. ſub tit. de officio Vicarij, deciſ.*3. Qua-
rant. *d. loco, verſ. octauò dubitatur, in princ.* Aloyſ.
Ricc. *in praxi fori Eccleſ.deciſ.*475.*in* 1.*edit* aliàs *re-
ſolut.*492. *in* 2. *edit.* Sbroz. *lib.*2. *quæſt* 25. *num.*17.
vbi *numer.*20. aduertit, quòd etiam quando non 41
eligitur Vicarius ex Canonicis, illi in proceſſio-
nibus præferendus eſt Archidiaconus, ſeu alia
Dignitas maior,& prima poſt Pontificalem, refe-
ro ego ipſe *d.alleg.*54.*n.*167.

Nec Vicarius huiuſmodi Capitularis occupare 42
debet in Eccleſia Sedem Archidiaconi, ſed debet
ſedere in alia ſede portatili, vt declarauit S.Cong.
Rituum *in Nucerina* 10. *Aprilis* 1601.

Capitulum in commiſſione Vicarij poteſt præ- 43
figere tempus, & modum procedendi, ſed non
poſtea, cùm enim iuriſdictio Vicarij Capitularis
dependeat ab ipſo Capitulo, poteſt Capitulum
illam ampliare,& limitare ex quo ipſa iuriſdictio
reſidet principaliter penes Capitulum, Pauin *dict.
part.*2. *q.*10. *num* 6. Marcel. Vulpe *cap.*44. *num.*28.
Raguc.*d.q.*10.*n.*24. & ſacra Congreg. Conc. cen-
ſuit Capitulum Sede vacante poſſe certum tem-
pus in Vicarij deputatione præfinire, quo elapſo
iuriſdictio expirat, vt teſtatur Garc. *in addit. ad
tract. de benef. p.*5. *cap.*7.*n.*37. & ita poterit eligere
eum clauſula quòd non duret niſi per annum, ea- 44
dem ſacr. Congreg. *ſub die* 17. *Iunij* 1617. At ego
crederem melius fieri, ſi Vicarius Capitularis Se- 45
de vacante eligatur liberè abſque vlla conditione
mutationis, & aſſignatione Aſſeſſoris, prout cen-
ſuit ſacra congreg. Cardinalium negotiis Epi-
ſcoporum,& Regularium præpoſitorum, Epiſco-
po Caiet. reſcribens, *ſub die* 28. *Octobris* 1587. Si 46
verò Capitulum conſtitueret Vicarium ſimplici-
ter abſque temporis præfinitione, eius officium
durare durante Sedis vacatione reſoluit Quaranta
*d.verb. Capitulum Sede vacante, prope fin. verſ.circa
quam commiſſionem.* quem refero ego ipſe *d.alleg.*54.
*num.*171.

Et ſic facta electione Vicarij non poteſt Capi- 47
tulum illum ad libitum reuocare, & nouum con-
ſtituere, quia electio etſi à Capitulo fiat, fit tamen
in executionem, & complementum præcepti
Concilij Trident. *d. loco*, vt tenent Aloyſ. Ricc. *in
collect.deciſ.p.*5.*collect.*1602.*in fine, & in deciſ Curia
Archiepiſc. Neapol.deciſ.*187.*part.*4. Raguc. *d.q.*17.
*num.*4. Ego ipſe *d.allegat.*54.*num.*171. niſi ex cauſa
benè viſa ſacræ Congregationi negotiis Epiſco-
porum, & Regularium præpoſitæ, vt ipſamet de-
clarauit *de hoc anno* 1631. & antea idem reſpectiuè
Capitulo Neapolitano 1. *Septembr.*1603. & Nun-
cio Neapolis 22.*eiuſdem menſis & anni*,& Capitoli
Tarraconen *die* 24. *Nouembris*, & Capitulo Areti-
no *die* 26. *Octobris* 1603. quicquid dicant Quarant.
*d.loco num.*3.*verſ.tertiò dubitatur*, & Zerol *in praxi
Epiſc.p.*1.*verb.Vicarius* § 21.*verſ.*3. & citati nouiſ-
ſimè à Larrea *Granaten. deciſ.*2.*numer.*4. nouiſſimè
etiam Marcel.Vulp.*d.cap* 44.*num.*24. Anton. Nald.
*verb.Vicarius, num.*8. Solorzan.*d.lib.*3.*cap.*13.*n.*60.
cum ſeqq.

Vicarius verò à Metropolitano deputatus in 48
vim *cap.*16. *ſeſſ.*24. quando in Sede vacante Capi-
tulum, ad quod ſpectabat, intra tempus à Con-
cilio præſcriptum illum non deputauit, amoueri
poteſt ad nutum ipſius Metropolitani, vt cenſuit
S. Congreg. Conc. *in Liman.*29. *Septembris* 1625.
me citato Solorzan.*d.c.*13.*n.*65.

Debet

49 Debet Vicatius Capituli Sede vacante eligi Dnctot, aut Lieentiatus in Iute Canonieo, vel aliàs quantum fieri poteſt, vi ſtatuit Cnnc. Trid. *d.c.16.* ibi, *qui ſaltem in Iure Canonico*, &c. & dncent Nauar. *conſ.2.aliàs vnic.de offic. Vicar.in nouis*, Sayr. *in florib.deciſ.ſub illo tit.deciſ.2.* Garc.*d.part.5. cap.7.num.9.* Pett. Hentiq. *conſ.90.* Marcel. Vulpe *d.cap.44.num.15.* Nouat. *vbi ſuprà num.18.* Solorzan.*d.lib.3.cap.13.num.38.cum ſeqq.* Sbroz.*de offic.*
50 *Vicar.lib.1.q.36. num.12.* vbi *in addit.* refert deciſum quòd Sede Epiſcopali vacaute vicarius debet eligi Doctor, aliàs electio eſt uulla, nec debet confirmari Vicarius Epiſcopi demottui, uiſi eſſet Doctor, qnòd etiam repetit *in addit. ad q.55. ſub numer.5.* Galet.*in margarita caſuum Conſcient. verb. Vicarius 4.* Molin.*de Iuſtitia,tract.5.diſp.11.* Aloyſ. Ricc. *d.praxi reſol.497.num.2.& in collect.deciſ.p.3. collect.16n2.* vbi limitat in Vicatio Capituli Eccleſiæ Cnllegiatæ, ſede vacante, de quo etiam Garc.*d.cap.7.num.20.*Raguc *dict.q.37.num.6.* Sacra Congreg. Concil.*ſub die 19. Septembris* 1620. vbi
51 quòd *debet doctorari in aliqua Vniuerſitate,non verò à perſona priuata.*

52 Vbi verò non eſſet Doctor, poterit Capitulum in actu deputationis dare ei conſultorem Doctorem, alioquin poterit ipſe Viearius eligere cnnſultntem Doctotem ſibi benè viſum pattibus non ſuſpectum, in caſibus in quibus eo opus erit, vt docent Sbroz.*d.q.36.num.13.*Quatant.*d.verb.Capitulum Sede vacante, num.3.in fine.*Gatc.*d.p.5.cap.7. num.12.* vbi quòd eo caſu ſunt eligendi Doctores vel Licentiati in Vieatios ſi io Capitulo adſint, aliàs ſufficit, vt vnus eligatur qui ſit quantum fieri poterit idoneus. Aloyſ. Ricc. *poſt d.reſol.505. in notabil. de materia Vicarij, numer.4. verſ. Capitulum*,& addit ipſe *in deciſ.Curiæ Archiepiſc. Neapol. part.4.deciſ.305. numer.15.* quòd doctor ſacrorum Caoonum præfertut Magiſtro ſacræ Theologiæ quoad boc Officium, & *num.16.* ſubdit electionem io Vicarium factam de Theologo omiſſo Cannniſta valere; ſed contrà cenſuit ſacr. Congr.
53 Cnncil. *ſub die 28. Auguſti* 1621. dum ibi dicitur Doctorem Theologum non poſſe eſſe Vicatium Capitularem Sede vaeante; quod probat Solor-
54 zan.*d.lib.3. cap.13.n.38 & 39.* Ætas vigintitrium annorum permitti poteſt in Vicario Capitulari, ſi aliàs eſt idnneus, non tamen expedit, S.Congr. Conc.*ſub die 11 Auguſti* 1614.

Vicarius generalis, ſeu Prouiſor, aut officialis alicuius Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, aut alterius perſonæ iuriſdictionem Eccleſiaſticam obtiuenris in Regnis Caſtellæ, & Leginnis, nullus poſthac in perpetuum eſſe poteſt, qui io aliquo ſaltem ex Ordinibus ſactis non fuerit cnnſtitutus, itant omnes, & ſingulæ deputationes, electiones, aſſumptiones, admiſſinnes, & diſpenſationes ad huiuſmodi munera, aut aliquod illorum, de quibuſuis perſonis io aliquo ſacro Ordine non conſtitutis quandocunque & per quoſcunque faciendæ, nullæ, & inualidæ, ac nullius roboris & momenti ſint. Ita Clemens V I I I. *in ſua conſtit.* incip. *Eccleſiaſtici Ordinis, ſub die 1. Februarij* 1601. quam approbauit, & confirmauit S. D. N. Vrbanus V I I I. *in ſua conſtit.* incip. *Decet Romanum Pont.ſub die 16. Decembris* 1623.qui eſt Parochus, & habet curam animarum, non poteſt eſſe Vicarius Capituli, Epiſeopali Sede vacante, vt per Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante, num.15. verſ.item eſt obſeruandum, circa fin.* Marcel. Vulpe. *d.c.44.n.18.*

At ſi Vicarius Capitularis fuerit ab aliquo allegatus ſuſpectus, Capitulum debet eligere arbitros ad eognnſcendum de ſuſpicione,qua cognita, & militante, eauſam à Vicario auferre, & alteri cnmmittere debet,Quarant.*d.verb.Capitulum Sede vacante,num.5.*vbi refert ſacram Congreg ita cenſuiſſe, Marcel. Vulpe *dict.cap.44.num.29* & ſubdit ipſummet Capitulum cognoſcere pnſſe,ſicut Epiſcopus poteſt cognoſcete eauſas ſuſpecti ſui Vicarij abſque electione arbitri.

Si infra octo dies poſt mortem Epiſcopi Capi- 55
tulum non prouideri de Vicario, vel noo idoneum elegerit, poterit Archiepiſeopus deputare Vicarium, ſeu Officialem in Eccleſia Suffraganea, vt ſtatuit Cnncil.Trid.*d.cap.19.verſ.ſi ſecus factum fuerit*,& doceor Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Archiepiſcopi auctoritas, num.36.* Marc.Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapolit. cap.70. num.6.*
Et ſi Eccleſia ipſa Metrnpolitana fuerit, aut 56
eaempta, Capitulúmque negligens fuerit; tune antiquior Epiſcopus ex Suffragaueis in Metropolitana, & propinquior Epiſcopus in exempta Vicarium idoneum conſtituere poterit, vt decidit idem Cnoe. *d.c.16. verſ. Etſi Eccleſia ipſa Metropolitana.* &c. reſoluunt Cuch. *inſtit.Iuris Canonici, lib.1.tit.8.de offic.Vicarij, num.39.* Sbroz. *de Vicar. Epiſc.lib.1. q.58.* Franc. Leo *in theſauro fori eccleſ. p.1.c.10.n.7.*

Non pnteſt alium inſtituere Vicarius Capitularis niſi ad modicum tempus, & ex vrgenti & magna cauſa, ac non nimis frequenter. Hoſtienſ. *in cap. Clericos, de offic. Vicar.* Card. *in Clem vnic. eod. tit.q.19.* vel niſi haberet maodatum ſpeciale à Capitulo vt poſſit alium ſubſtituere eum clauſ. quem ex nunc, prout ex tunc nos ſubſtituimus. Et ſi Vicarius Infirmitate detentus eſſet vel alio legitimo impedimento oceupatus, poſſet, de conſenſu tamen ipſius Capituli,cauſas tunc pendentes alteri delegare. Pauin. *dict. p.1.q.10.* ſed ſi Capitulum vellet durante infirmitate alium Vicarium deputare, poſſet vtique facere. Quarant. *d.verb.Capitulum,num.10.*Marcell.Vulpe *d.cap.44. num.17.*

Vtrùm autem iſte Vicarius Capituli Sede va- 57
cante poſſit cognoſcere de cauſis delegatis Vicario generali Epiſcopi, & ſic exequi diſpenſationes in Matrimonij impedimentis, & litteras in forma Dignum, quæ huiuſmodi generali Epiſcopi Vicario ſolent committi? Affirmatiuè videbatur reſpondendum, quia forma committendi non eſt Vicario Epiſcopi, ſed Vicario generali Diœceſis: at Sede vacante Vicarius generalis Diœceſis, eſt Vicarius Capituli. Igitur, &c. ideò hanc partem ſuſtineot, Salas *de legib. diſput.50. ſect.17. num.124.* Ochagau. *de Sacram.tract.4. de Matrim. q.11.n.23.*Baſil.Pont.*de Matrim.lib.8.c.18.§.1.n.13. in fin.*Sanch.*etiam de Matrim.lib.8.diſp.27.num 32.* vbi *numer.33.* ſubdit Vicarium Capituli poſſe de prædictis cognoſcere, quamuis commiſſio ſit directa Vicario generali Epiſcopi, & dicitur ex eo, quòd Capitulum non ſuccedit Vicario Epiſcopi, ſed ipſemet Epiſcopo,at Vicarius Capitulo ſuccedit in Dignitate Vicarij Epiſcopi.Ergo, &c. Contrarium verò mihi videtur probabilius attento ſtylo Curiæ, & Cancellariæ, quæ vacante Sede Epiſcopali non dirigit litteras in forma Dignum, nec diſpenſationes Vicario Capituli, quia non confidit de illo, ſeu Epiſcopo viciniori, ſed eius Vicario, de quo ſtylo teſtatur Hier. Paul. *in pract. Cancell.in princ.verſ.circa qualitatē perſonarum.*Cùm

ergo Curia, & Caocellaria nolit committere Vicario Capituli Sede vacante, apertè innuit ſub nomine Vicarij abſolutè prolati in litteris, quæ Vicario, v. g. Bonooien. diriguntur, intelligere Vicariom Epiſcopi, oon Capituli; & ſic hanc vltimam negatiuam ſenteotiam tuentur Squillante *d.cap.4.num.*199. Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.1.cap.10.nam.*8 *verſ.ſecandò fallit,cum ſeqq.*Nicol. Garc. *de benef.part.6.cap.2. à n.*44. Bonac. *de legib. diſputat.1.quæſt.3.punčto* 8.§.1.*num.*7.Aloyſ.Ricc.*in deciſ.Curia Archiepiſc.Neapol.deciſ.*44. incip. *Magna fuit.* Ioan. Maria Nou. *in ſam Bullar.tit. Capitulum Sede vacante,num.*27.& S.Congreg.Eminen.
58 DD, Card. S. Concil. Trident. Interpretum *ſub die* 24.*May* 1621. declarauit *diſpenſationes Matrimoniales directas Epiſcopo, & eius Vicario generali, ſi Sedes vacare contigat, non poſſe per Vicarium Capitularem expediri*, & nouiſſimè *in Camenoten.*2.
59 *Auguſti* 1631. cenſuit *Capitulum, ſeu Vicarium Capitularem Sede vacante non poſſe exequi commiſſiones Apoſtol.in forma Dignum, & alias directas Epiſcopo, vel eius Vicario generali intaita Officij, vel ſub nomine Dignitatis.*Vide Solotzan.*de iure Indiar. tom.2.lib.3.cap.13 num.*5. *&* 6 me citato *ia hoc loco* Diana *moral.reſol.p.*5.*tract.*14.*reſol.*29.

Et ſic iam hodie Capitulum Sede vacante exequi noo poteſt cauſas Vicario Epiſcopi delegatás, niſi io commiſſione exprimeretur oomen Diœceſis tantùm, v. g Vicario Bracharenſi, quia dum Sedes vacat, Vicarius eſt Officialis illius Diœceſis, ita nouiſſimè Marcel. Vulpe *in d. praxi iudic.fori Eccleſ.cap.*44.*n.*6.

60 Poterit tamen Vicarius Capitularis Sede vacante executioni demandare literas Epiſcopo per ſacram Congregationem directas, & ab illo non exequutas, S. Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 10. *Aprilis* 1615. necnon omne illud; quod Epiſcopo mortuo per Bullam, ſeu Breue in cauſis iuriſdictionem importantibus conceſſum erat, eadem S Congr. *in Travea.*26.*Ianuary* 1604.*& in Neapolitana* 10. *February eiuſdem anni.* non poteſt tamen huiuſmodi Vicarius Capitularis Sede vacante concedere licentiam erigendi oous monaſteria, ex *cap.*3. *ſeſſ.*25. *de Regularib.* vt cenſuit S. Congr. Concil *ſub die* 19.*Februar.*1633.

Vtrùm autem Vicarius huiuſmodi Sede vacante debeat & poſſit in Capitulo aſſiſtere eodem modo., & præcedentia, qua poſſet Epiſcopus Sede plena; vide ſuprà *cap.*36. *numer.*8. Et an ab eo appelletur ad ipſum Capitulum? negatiuè Gaiobar. *de auctor.Legati de Latere lib.*9.*num.*55. Scacc. *de appellat.q.*8.*n.*60.

61 Vicarius Capitularis debet habere ſalarium ex bonis Eccleſiæ vacantis.gloſſ.*verb.expenſa,in Clem. Statuiam, de elect.* quia nemo tenetur ſuis ſtipendiis militare, *cap. iam nunc* 28.*q.*1.*c.cùm ex officiis, de praſcript.* etiamſi Vicarius ſit Canonicus, vel aliàs de gremio ipſius Eccleſiæ, quia illud ſalarium eſt pro labore, quem exercet; ita Pauin. *de poteſt. Capituli Sede vac.p.*2.*q.*10 *n* 5 Sbroz.*de officio Vicary lib.*1.*q.*55.*num.*7.nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic.fori Eccleſ.c.*44 *n.*14.

Capitulum Cathedralis Eccleſiæ Sede vacante in Ius vniuerſum Epiſcopale ſubintrat, & poteſt omnia facere, quæ ſunt ordinariæ iuriſdictionis, niſi expreſsè prohibita reperiantur, vt docent gloſſ & Doctores *ia cap.his qua,& in cap.cùm olim, de maior.& obed.& in cap.illa,ne Sede vacante* gloſſ. *verb. Sede vacante, in cap. ad abolendam, de hæret.* gloſſ. *eodem verb. in Clem.*1. §.1. *tit.*1. gloſſ. *verb. obſeruari, in cap. quia ſæpè, de elect. lib.*6. Abb. *in d.cap.cùm olim, circa fin.verſ.poſſet tamen,* vbi Butr. *num.*15. Feder.de Senis *conſ.*30. *col.*1. *verſ. è contra Capitulum,* Cardoſ. *in praxi iudic.verb. Capitulum, num.*2.Nau.*conſil.*44.*num.*1.*de tempor.Ordinat. ia nouis,* Pauin. *de offic. & poteſt. Capituli Sede vacante,part.*1.*quæſt.*1. *à num.*3. *& q.*5. *num.*2. *verſic. item regulariter,* Gutier.*Canon.lib.*1.*cap.*11.*num.*10. vbi quòd ſuccedit generaliter in iuriſdictione Prælati ſui, & etiam io adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium, potéſtque iudices dare ac conſtituere, & omnia, quæ ad iuriſdictionem pertinent, expedire, nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic.cap.*44.*nam.*1. Flamio. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib.*7.*quæſt.*23. *a num.*26. Azot. *inſtit. moral. part.*2. *lib.*3. *capit* 27. *quæſ.*6. Sbroz. *de officio Vicary lib.*1.*q.*15. *&* 16. Quatant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, à princip.* Quiotanad. *Eccleſ. lib.*1. *cap.*5. *nam* 6. Rebuff. *in praxi benef. tit. de deuolut. à num* 58. Suar.*tom.*5.*diſput.*50.*ſect.*5.*num.*6. Nicol. Garc. *de beoef.part.*5, *cap.*7. *à num.*4. Filliuc.*quæſt. morali. tom.*3. *tract.*41. *cap.*2. *numer.*4. Ego *de offic. Epiſcopi allegat.*36. *num.*9. *& alleg.*73. Rot. *deciſ.*1. *num.*13 *part.*1. *diuerſ.& deciſ.*340. *num.*2. apud Farin. *part.*1. *recent. & deciſ.*632. *num.*4. *part.*2. *etiam recentior.* Card. Tuſch. *practic. concluſ. tom.*1. *lit. C, concluſ.*65.*num.*2. & fuit dictum *in Pampilonen. Iuris viſitandi* 15. *Decembris* 1623.coram R.P.D.Merlino, eadem Rot.*deciſ.*166. *à num.*1.*p.*1.*recentiſſim.* Molin. *de Iuſtit.tract* 5.*diſputat.*1.*num.*2 vbi *n.*10. ampliat ad iuriſdictionem, quæ ex conſuetodine competeret.

Primò igitur Capitulum Sede vacante, & loci Capituli Vicarius generalis, ſeu Prooiſor eiuſdem Capituli, fungitur iure Epiſcopi io abſolutiooe ab excommunicatione, à qua poterat abſoluere ipſe Epiſcopus, niſi ei fuerit à Sede Apoſtolica ſpecialiter interdicta poteſtas, vt ſtatoit Booifac. VII. *in cap. vnic. de maior. & obed. lib.*6. Syluest.*in ſum.verb.Capitulum,* §.2.Rebuff.*in praxi benefic.tit.de deuolut.n.*63.Raguc.*de voce Canonic.in Capitulo,*36.*num.*4.Suar.*tom.*5.*diſp.*7.*ſect.*2.Cardoſ. *d. verb. Capitulum, nam.*4. cùm olim id ſucceſſori Epiſcopo dimitteretur,*cap.ſi Epiſcopus,*11.*q.*3.gloſ. *in d.cap.illam,ne Sede vacante.* Vode Vicarium Capitularem Sede vacante poſſe abſoluere à caſibus, *ſeſſ.*24.*de reform cap.*6.cenſuit S. Cong. Concil.*ſub die* 3.*Decemb,*1632. 62

Secundò in confirmationibus, vel infirmationibus electionum, quas facere Epiſcopus poterat, videlicet de Præpoſitis Religionum, & ſimilibus,*cap.cùm olim,* vbi gloſſ.& Doctores *de maior. & obed.* Cardoſ. *d.verb. Capitulum, nam.*6.*in princ.* item in confirmandis electis, & per patronos præſentatis & inſtituendis,Rebuff.*d.tit.de deuolut. a numer.*68. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib.*30. *tract.*3. *num.*241. Azeued. *conſ.*9. *à num.*10. Azor. *inſtit.moral.part.*2.*lib* 8.*cap.*38.*quæſ.*2. Steph. Quatant. *d. verb. Capitulum Sede vacante,* §. *nonò quæro, verſ. qua concluſio.* Nicol. Garc. *de benef.p.*5. *c.*7.*n.*54 Ego ipſe *de officio,& poteſt. Epiſcopi,part.*3. *alleg.*72.*nam.*183.Cardoſ *d.verb.Capitulum, num.*6. *poſt princ.*Molin.*dict.tract.*5.*diſput.*11.*num.*13. *verſ. quamuis.* 63

Tertiò, in Confeſſore pro caſibus Epiſcopo reſeruatis aſſignando, ſecundùm Panorm. *in d. c. his qua,in fine.de maior.& obed.*Quatant. *d verb. Capitulum Sede vacante,verſ.tertiò quæro,poſt med.* Azor. *dict. capit.*37. *q.*16. Meipſum *dict. part.*3. *alleg.*52. *num.*2. 64

num.1. Poreſt euim facurlratem concedere abſoluendi ab omnibus caſibus Epiſcopo reſeruaris, Pauiu. d.part.1.quæſt.5. Molio. d.diſput.11.n.5.verſ. poteſt item.

65 Quartò, iu excommonicationibus, & aliis cenſuris,ac pœnis infereudis,& eaceſſibus corrigendis, quatenus deſunctus Epiſcopus poterat,d.cap. ad abolendam, & ibi gloſſ. & Doctor. de hæret.Raguc. de voce Canonicorum in Capitulo, quæſt..num.4. Nauar. in man.cap.27.n.5. Molin. d.tract.5.diſp.11. numer.6. in princip. ſic contrà poteſt abſoluere ab eacommuunicatioue tam à iure, vt ob percuſſionem clerici, quàm ab homine quando ab illis Epiſcopus abſoluere poteſt, cap. vnic. de maior. & obed. lib.6. Molin. dict. diſput.11.num.6. verſ. poteſt item abſoluere,tract.5.

66 Quinto, iu cognoſcendo de crimine hæreſis, prout poterar Epiſcopus cognoſcere, in comprehendendis, ſcilicet, iudicandis, ac puniendis. hæreticis, gloſſ.verb.prærogatiua, in dict.cap.ad abolendam, vbi Hoſtienſ.num.2.& 4. Henric. num.4. Panorm. num.1. Sylueſt. verb. hæreſis, num.2. Molin. de iuſtit.tract.5.diſp.28.num.2.in fine, Diana part.4. tract.8.reſolut.33. Sanctarel. in tract.de hæreſi, c.40. num.4. Farin. de hæreſi q.186. num.177. idem Molin.dict.diſputat.11.ſub n.10.Nouar.d.tit.de Capitulo num.10.

67 Sexto, iu viſitanda Diœceſi vniuerſa, vt videtur inſinuare text. in c. Eccleſiæ, de ſuppl.negl.Prælat. lib.6. dum decidit Merropolitanum poſſe mittere viſitarorem Eccleſiæ vacanti, ſi Capitulum negligens ſit in exequenda iuriſdictione Epiſcopali ad ſe deuoluta. Cùm enim id ad iuriſdictionem Epiſcopi ſpecter, ſanè competit Capitulo Sede vacante, non ſolùm quoad crimina particularia, de quibus ſit inſamia, eo quòd tunc viſitatio ſit neceſſaria, ſed etiam generaliter, quia id eſt eaecutio iuriſdictionis Epiſcopalis non ſolum vtilis Eccleſiis ac Diœceſi, quod ſufficeret, ſed etiam neceſſaria inrumbens ea officio habenti curam Epiſcopatus, iuxta cap. inter cætera, de offic. Ordin. cum ſimilibus. Ita Pauin. quæſt.7. citato loco. Sylueſt. verb.Capitulum,num.3. Abb.in c. cùm olim, ſub num.2.verſ.ſed indiſtinctè, & ibi Bald. num.1.de maior.& obed.Archidiacon.in c.ſi Epiſcopus, num.2. de ſuppl.neglig.Prælat.in 6.Socin.in tract.viſitat col.4. Rebuff. in praxi tit. de deuolut. num.65. Quaraut. dict.verb.Capitulum Sede vacante, verſ.primo quæro, Lotter. de re benefic. lib.2. q.2.n.44. Raguc. d.q.36. numer.2. Azor. part.2.lib.3. cap.37. quæſ.14. Nouar. dict. tit.de Capitulo Sede vacante, num.6. Solorzan. d.lib 1. cap.13.num.17.cum ſeqq. Rot.decis.346.n.2. apud Farin. p.1.recent. & d.deciſ.166.n.2. p.1.recentiſſim. vbi quòd etiam poreſt procurationes recipere, Franc.Leo in theſauro fori Eccleſ.p.1.c.10.n.8. verſ.decimo. Molin. d.diſp.11.n.7.verſ.in eodem.Ego ipſe de officio & poteſt.Epiſcopi,p.3.alleg.73.num.24. nouiſſimè Marcel. Vulpe in d.praxi iud. c.44. n.11. & in Burgen. procurationum 10. Martij 1597. coram Orano, & in Trident.iuriſdictionis 38. Nouembris 1607. coram Cardin. Saerato, & in Pampilonen. iuris viſitandi 15. Decembris 1623. coram R. P. D.Merliun, ſacra Congregat. Concil. in Pam-
68 pilonen.13. Aprilis 1630. vbi quòd. poteſt viſitare omnia loca, quæ poterat viſitare Epiſcopus, & hanc facultatem habet Vicarius Capitularis, quamuis id à Capitulo ſpecialiter non fuerit Commiſſum, vt ex ſententia eiuſdem ſacræ Congregationis reſoluit Nicol. Garc. in addit.ad ſuum tract. de benef. p.5.c.7.n.29.

Intellige primò, Capitulum Epiſcopali Sede vacante poſſe viſitare per ſe, vel per alium, viſitatorem deputando, nec huiuſmodi viſitationem ſoli Summo Pontif.competere, gloſſ.verb.Capituli, poſt med.in d. Clement.1.§.1.de hæret.& ſuſtinent poſt Archidiac. Abb.in d.cap.cum olim,num.2.col.3. poſt princ.de maior. & obed. Pauin.de poteſt. Capituli Sede vacante, part.1. in princ. q.7. num.1. cum ſeqq. Syluest. in ſumm.verb.Capitulum,num.3. Molin. de iuſtit. tom.7.tract.5. diſput.11. ſub num.7. verſ.ex eodem. Cardin. Tuſch. tom.1.lit.C,concl.56.n.10. latè ego ipſe de officio, & poteſt.Epiſcop.part.3.alleg.133. per tot. ſecundùm Lugdunen. impreſſ. vbi num.9. reſoluo Capitulum Sede vacante poſſe deputare viſitatorem,id eſt,adminiſtratorem generalem Epiſcopatus in ſpiritoalibus, & temporalibus, & à n.14. quòd Capitulum Sede vacante habet etiam ius viſitandi in ordine ad morum correctionem,& poteſt ad hoc munus particularem,vel generalem viſitatorem deputare. 69

Intellige ſecundò, tunc demum Capitulum Sede vacante poſſe Diœceſim viſitare quando lapſus eſt annus à poſtrema Antiſtitis viſitatione, nec de proximo Eccleſia eſt de Paſtore prouidenda,in ipſa verò viſitatione circa famulatum,equitatum,& alia,forma ſacri Concil. Trident. ſeſſ.21. de reformat.cap.3. eſt præciſè obſeruanda, ita ſacra Congregat. Conc. in Liman.10. May 1629. Poſt lapſum anni huiuſmodi à die vltimæ viſitationis per Epiſcopum factæ poteſt Capitulum viſitare diœceſim tempore triennij non eapectato, licèt dicatur Epiſcopum conſueuiſſe viſitare ſingulis trienniis, eadem ſacr.Congregat.in Pampilonen.3. February,& 10.Decembris 1619. 70 71

Vnde priùs Rota in Pampilonen. iuris viſitandi ſub die 15. Martij 1624. coram R. P. D. Merlino, denegauit remiſſoriam clero de Guipozcoa adnitenti impedire Capitulum ne viſitaret Sede vacante ante lapſum triennij ſub prætextu immemorabilis conſuetudinis, quia materia eſt impræſcriptibilis,& quia ſemper actus ex parte Epiſcopi remanent merè facultatiuus. Gratian diſcept.198. n.10.& 399.n.33. Lotter. d.lib.2.q.2.num.49. & 50. Coccin.deciſ.402.n.10.

Extende Capitulum Sede vacante poſſe viſitare etiam monaſteria Monialium non exempta, eaempta verò minimè, vt referunt deciſum Nicol. Garc. de benefic.p 5. cap.7. num.45. Armendar. in addit. ad recop. legum Nauarræ, lib.1. tit.9. de viſitat.num.84.Nouat.vbi ſup.num.7.Franc.Leo d.p.1. cap 10.num.8.verſ. decimo. nouiſſimè Marcel. Vulpe d. praxi iudic. cap.44. numer.11. Optimè Molin. d.diſput.11.num.88.tract.5.aduertit in hac materia attendendum eſſe num muneri Epiſcopi aliquid iuriſdictionis tanquam Sedis Apoſt. delegato in perpetuum committatur, vt ea officio Epiſcopis deinceps competat, atque tunc dicit eam iuriſdictionem per EpiKeiam tranſire ad Capitulum Sede vacante, niſi aliquid apponatur vnde colligatur contrarium fuiſſe intentum Concilij, aut ſummi Pont. Id ſtatuentis. Cùm ergo perpetuo ei muneri annectatur tanquam pars iuriſdictionis eius muneris, idque non in bonum & tanquam priuilegium Epiſcopi, ſed in bonum eorum. in quos ea iuriſdictio eaercetur, aut in bonum aliorum, & Eccleſiæ, cenſendum eſt eam partem iuriſdictionis in eum tranſire, in quem Epiſcopalis reliqua Iuriſdictio tranſit, ac proinde tranſire in Capitulum Sede vacante. Vide infr. numer.105. & 106.

Vtrùm autem Capitulum Collegiatæ Sede Abbatiali vacante ſuccedat in iure viſitaodi ſuo Prælato ſpectante, diſputauit Rota *deciſ.346. à numer.3 p.1. recentior.* vbi poſt Felin. per text. *ibi in capit. bis qua, à numer.2. de maior. & obed.* & Pauin. *de poteſtate Capit. Sede vacante p.1.q.7. verſ. ſeptima Sedes eſt Abbatialis*, tenet affirmatiuam partem quamuis ius viſitandi competeret Abbati ex præſcriptione, vel priuilegio, cùm hoc caſu viſitatio non eſſet delegata, ſed ordinaria competens Abbati nomine proprio.

72 *Septimò*, in cognoſcendo de arduis cauſis, veluti de cauſis matrimonialibus, & criminalibus, quæ inter maiora computantur, vt Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. quinto quære.* Vide *infra n.102.*

73 *Octauò*, in condendis ſtatutis, quæ obligent totam Diœceſim, quæque durare debeant etiam tempore Epiſcoporum ſuccedentium, Pauin. *in tract. de poteſt. Capit. Sede vacante, part. 1. quæſt. 6.* Sbroz *de officio Vicary lib 2. quæſt.187. num.5. & 6.* Calderin. *conſ.2. de conſtit.* Zerol. *in praxi Epiſc. part.1. verb. Capitulum, §.15* Card. Tuſch. *practic. concluſ. tom.1 lit. C. concluſ.53. num.1.* vbi intelligit de ſtatutis capitulariter factis ſuper re concernente augmentum cultus diuini, & ſeruata debita forma, Marcel Vulpe *d.cap.44. num.16.* vbi intelligit in pertinentibus ad ipſum Capitulum, putà qualiter debeat congregari, vel diſtributiones diuidi. &c. Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. quartò quæro*, vbi etiam intelligit dummodò ſint iuſta & ſalubria; ſecus verò ſi tendant in præiudicium Eccleſiæ, vel Epiſcopalis menſæ, Azor. *d.part.2. lib.3. cap.37. quæſ.11.* Monet. *de diſtribut. quotid. part.2. quæſt.13. num.14.* Molin. *d.tract.5. diſput.11. à numer.7.* vbi addit quòd quicunque Epiſcopus in eo Epiſcopatu ſuccedens poterit illa reuocare, ſicut & reuocare poteſt quæcunque alia cuiuſuis alterius Epiſcopi ſui anteceſſoris. Ferentil. *ad deciſ. Burati 758. à num.11.* & ideò non poterit ſtatutum condere, quo charitatiuum ſubſidium in futurum ex parte minuatur, vt reſoluit *de officio & poteſt. Epiſcopi, part.3. allegat.87. num.14.*

74 Circa quotidianas autem diſtributiones nihil poteſt ſtatuere etiam Sede plena ſine Epiſcopo, Monet. *de diſtrib quotid. part.2. quæſt.15. num.26. in vlt.*
75 *edit.* Ego ipſe *dict. part.3. allegat.53. num.139.* nec poteſt habere pro præſentibus Dignitates, vel Canonicos, qui nunquam in Eccleſia reſederunt, & Fidei profeſſionem nondum emiſerunt, vt cenſuit ſacra Congregat. teſte Nicol. Garcia *de benef. part.3. num.32.* quem refero ego ipſe *d p.3. alleg.61. numer.14.* Intellige principalem reſolutionem de poteſtate Capituli in condendis ſtatutis, quæ obligent totam Diœceſim, vt procedat ſolùm in Capitulo Sede vacante; nam Sede plena nullatenus poterit ſtatuere his verbis, quæ tangunt ſtatum generalem Eccleſiæ, vel iura Epiſcopi ſine conſenſu illius, ita gloſſ *verb. conſtitutum, verſ quia ſine conſenſu, & in cap. cùm omnes, de conſtit.* vbi Innocent. *num.1.* Abb. *num.4.* Butr. *numer.45.* Felin. *num.9.* Beroi. *num.36. & 46.* Benedict. Capra *tom.1. commun. opin. lib.1. tit.2. de Epiſcopis, & cleric. n.24. pag.154* Rot. *deciſ.21.* apud Farin. *p.2. recent.* & diximus *ſup. n.15. cum ſeqq.*

76 *Nonò*, in exequendis vltimis defunctorum voluntatibus, quatenus iure Ordinario competebat Epiſcopis vt per Franc. *in cap.1. col.4. de maior. & obedient. lib.6.* Molin. *d. tract.5. diſput.11. num.5. in fine.* Couar. *in cap. Ioannes, n.2. de teſtament.* Pauin. *p.2. q.7.* Azor. *d. part.2. lib.3. cap.39. quæſ.6.* Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. ſeptimo quære,* Zerol. *in praxi Epiſc. part.2. verb. Capitulum, §.6.* quos refero ego ipſe *dict. part.3. allegat.82. num.31.* addo Nouar. *dict. tit. de Capitulo Sede vac. num.5.* Nam in executione teſtamentorum iure ſpeciali Epiſcopo competente non ſuccedit Capitulum Sede vacante, vt tenent Pauin. *in tract. de poteſt. Cap. Sede vacante p.2. q.7. verſ. reſpondeo.* Azeued. *conſ.11. n.9.*

Decimo, in compellendis Religioſis piarum 77
voluntatum executoribus ad reddendas adminiſtrationis rationes, vt per Pauin. *de poteſt. Capituli Sede vac. part.2. q.7. num.6.* Azor. *d. p.2. lib.3. cap.39. ſub q.6.* quos refero ego ipſe *d.p.2. alleg.82. num.35.*

Vndecimò, in exigenda ratione ab adminiſtra- 78
toribus piorum locorum, vt per Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. ſeptimo*, Zerol. *in praxi Epiſc. p.2. verb. Capitulum, §.9.* quos refero ego ipſe *d.p.2. alleg.75. n.61.*

Duodecimò, in conſtituendo Vicarium gene- 79
ralem in ſpiritualibus, & temporalibus, vt per Bonacoſ. *tom.1. commun. opin. lib.1. tit.9. numer.13. pag.183.* Gutier. *canon lib.1. cap.11. num.10.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Capitulum, §.3.* Azor. *dict. cap.37. q.18.* Nouar. *d. tit. de Capitulo num.14.* Quomodo autem hodie Capitulum Sede vacante debet Vicarium conſtituere, & qualem, & intra quod tempus, dixi ſuprà ex *n.28. cum ſeqq.*

Decimotertio, in deponendo, & interdicendo, 80
cap. his, qui, in fine, de maiorit. & obed. cap. vnic. eod. tit. lib.6. Rebuff. *in pract. benef. tit. de deuolut. num.63.* refert, & ſequitur Sbroz *de officio Vicary lib.2. q.182. num.7.* Pauin. *p.2. q 6.* Molin. *d. tract.5. diſp.1. num.6. verſ. poteſt ſimiliter.*

Decimoquartò, in quibuſcunque caſibus poteſt 81
Capitulum, Sede vacante, & loco illius Vicarius, ſeu Prouiſor illius, diſpenſare, in quibus Epiſcopus diſpenſare poterat ratione Epiſcopalis iuriſdictionis, vt in votis, in petitione debiti, & vt illegitimus minores Ordines ſuſcipere poſſit, & obtinere beneficium aliquod ſimplex, iuxta *cap.1. de filiis Presbyt. lib.6.* nullibi enim Capitulo hanc iuriſdictionem competimus eſſe denegatam. Et cùm ſæpè expediens ac neceſſarium ſit cum ſubditis diſpenſare in multis, vt ex ſe eſt notiſſimum, vt colligitur ex *capit. Domino ſancto*, iuncta gloſſ. *ibi, verb. neceſſe*, & ex *cap. vt conſtitueretur, 50. diſt.* non ſufficienter eſſet prouiſum diœceſibus ſi iuriſdictio Epiſcopi ſine diſpenſandi iuriſdictione ad Capitulum Sede vacante deuolueretur: ita Molin. *d. tract.5. diſput.11. numer.5.* & in diſpenſationibus illegitimorum ad beneficium ſimplex, Nauar. *conſ.28. ſub tit. de tempor. Ordin.* Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. Secundò quæro*, Zerol. *in praxi Epiſc. p.2. verb. Capitulum, §.3.* citati per me *de officio Epiſcopi, allegat.45. n.25.*

Decimoquintò, in diſpenſando & abſoluendo 82
vigore Concil. Trident. *ſeſſ.24. de reformat. cap.6.* nam licèt illa facultas competat Epiſcopo iure ſpeciali, tamen competit ei iure communi, & iuriſdictione ordinaria illi tributa, ita reſoluunt Henriq. *in ſum. lib.6. cap.16. §.1. & lib.14. cap.1. §.1.* Ludou. Beja *reſponſ. caſuum conſcient. p.4. caſu 37. verſ. eadem nullus.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.1. q.61. artic.9.* Cened. *ad Sextum collect.4. num.3* Suar. *tom.4. de Pœnis. diſput.30. ſect.2. numer.4.* Sayr. *in flerib. deciſ. ſub tit. de temporib. ordin. deciſ.31. & in*

clavi

clavi Regia, lib.6. cap.11. num.84. Aloyſ. Ricc. in
collect. deciſ. p.3. collect.721. verſ. tertiò dubitatur, &
in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.533. in 1. edit. aliàs
reſolut. 446. in 2. edit. & in praxi aurea reſolut. 118.
num.5. Piaſec. in praxi Epiſc. part.2. cap.1. num.16.
pag.106. Sanch. de Matrimon. lib.8. diſp.2. num.10.
Nicol. Garc. de benef. part.5. cap.7. num.41. & p.7.
cap.11. numer.21. Sacr. Congreg. Conc. ſub die 22.
Ianuarij 1602. quicquid dicant Mari. Alter. de cenſur.
tom.2. diſp.8. de ſuſpenſ. cap.3. verſ. ex eodem, Bonac.
de cenſur. diſput.7. quæſt.5. puncto 1. Nouar. dict. loco
num.13. nouiſſimè Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori
Eccleſ. cap.44. num.9.

83 Decimoſextò, in exigendo charitatiuum ſubſi-
dium, vt per Bellencin. de charitatiuo ſubſid. quæſt.7.
Azor. d. part.2. lib.9. cap.14. quæſt.4. verſ. item colle-
84 gium, Nouar. vbi ſuprà num.5. in fin. meipſum d.
part.3. allegat.67. num.13. Quamuis Capitulum ne-
queat ſtatutum concedere, quo tale ſubſidium in
futurum ex parte minuatur, ſecundùm Bellencin.
d. tract. quæſt.45. Azor. d. lib.9. cap.15. quæſt.7. verſ.
item Canonicum.

85 Decimoſeptimò, in cognoſcendo de cauſis in pri-
ma inſtantia vigore Conc. Trid. ſeſſ.4. de reformat.
cap.20. quia ſuccedit Epiſcopo in omnibus, quæ
ſunt iuriſdictionis etiam voluntariæ, ita Aloyſ.
Ricc. in praxi aurea reſol.130. Ego ipſe d. p.3. alle-
gat.81. num 6. Nouar. d. loc. num.7.

86 Decimoctauò, in aſſiſtendo Matrimonio cele-
brando, & alij Sacerdoti aſſiſtendi licentiam con-
cedendo, iuxta formam Concil. Trident. ſeſſ.24. de
reform. matrim. cap.1. Ita Sanch. de Matrim. lib.3.
diſp.28. num.5. Gotier. eod. tract. cap.66. num.9.
Coninck de Sacram. & cenſur. tom.2. diſp.27. num.17.
Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.32.
num.123.

87 Decimonono, in concedenda facultate, ſeu li-
centia, quam dare poſſet Epiſcopus, vt per Azor.
d.p.2. lib.7. cap.5. q.3. Nouar. d. tit. de Capit. Sede vac.
num.4. Veluti in licentia præſtanda clericis cu-
ram animarum habentibus ad ſtudium ire volen-
tibus, Zerol. in praxi Epiſcop. part.1. verb. Capitu-
88 lum, §. 2. quamuis id hodie poſt Concil. Trident.
Epiſcopus efficere nequeat, vt ſuo loco diximus.
Et in danda licentia ædificandi Eccleſiam vt ac-
quiratur ius patronatus, Lambertin. de iure patron.
lib.1. part.1. quæſt.5. art.9. Pauin. de poteſt. Cap. Sede
vac. p.5. quæſt.1. n.5. Nicol. Garc. de benef. p.5. cap.9.
num.79. Ego ipſe d.p.3. alleg.70. num.32.

89 Et in concedenda licentia extero Epiſcopo
exercendi Pontificalia in Eccleſia vacante, ſecun-
dùm Henriq. in ſum. lib.10. cap.22. Quarant. d. verb.
Capitulum Sede vacante, verſ. vndecimò quæro, Nicol.
90 Garc. d.p.5. cap.7. num.93. verſ. quinta. Et in conce-
denda licentia vt nouitij diſponant de bonis tem-
poralibus, Sanchez in præcepta Decalogi, tom.2.
lib.7. cap.5. numero 68. Ego ipſe d. part.3. allegat.99.
num.5.

91 Vigeſimò, in concedendis Indulgentiis, cùm
ille potius iuriſdictionem, quàm Ordinem con-
cernere videantur, ita Doctores in cap. accedenti-
bus, de exceſſ. Prælat. Panorm. in cap. cùm olim, in
fine, de maior. & obed. Sylueſt. verb. Capitulum, in
calce, num.5. Pauin. p.1. princ. quæſt.4. Henriq. in ſum.
lib.7. cap.31. § 1. Nau. 3. in Leuitico, monit.31. num.6.
& 7. Nouiſſimè Marcel. Vulpe d. cap.44. num.22.
Quarant. d. verb Capitulum Sede vacant. verſ. duode-
cimò quæro, Zerol. in praxi Epiſc. part.1. verb. Indul-
gentia, §.2. Iul. Lauor. de Iubileo & Indulg. part.2. à
num.52. Ego ipſe d.p.1. alleg.88. num.21.

Vigeſimoprimò, in œconomis præficiendis, cap. 92
cùm vos, 4 de offic. Ordinar. Valer. Reginald. in praxi
fori pœnitent. lib.30. tract.1. num.241. Molin de Iuſtit.
tract.5. diſp.11. num.11. verſ. licet.

Vigeſimoſecundò, in cognoſcendis, & aſſignan- 93
dis congruis portionibus, vt Rebuff. in tract. con-
gruæ portionis, num.57.

Vigeſimotertiò, in commendando Eccleſias ſine 94
beneficia ad tempus, ſecundùm Rebuff. in praxi
benefic. tit. de deu. lut. num.77. & 80. & in tract. no-
minat. quæſt.8. num.30. Azor. d. p.2. lib.3. cap.38. q.8.
Molin. de Iuſtit. tract.3. diſput.11. num.11. verſ. licèt;
vbi ait quòd quamuis ad Capitulum Sede vacan-
te non pertineat conferre beneficia, quæ conferre
ad Epiſcopum attinebat; ad Capitulum tamen
tunc pertinet illa commendare prouidendo de
idoneo œconomo, qui illa adminiſtret, aſſigna-
to ei congruo ſtipendio, donec beneficia illa ab
eo conferantur, ad quem collatio eorum ſpectat;
ſubditque ſiue beneficium Eccleſiaſticum, quod
iuriſpatronatus non ſit, tempore Sedis vacantis
in menſe Summi Pontificis reformatum, vel affe-
ctum vacet, ſiue in menſe Epiſcopi, omnia in
Concil. Trid. ſeſſ.24. de reform. cap.18. præſcripta
peragere Capitulum Sede vacante vſque ad ele-
ctionem digniotis incluſiuè, non ſecus atque illa
perageret Epiſcopus, collationem verò eorum
omnium beneficiorum remittere Summo Pont.
at circa beneficia etiam curata, quæ iuriſpatro-
natus ſunt, ea omnia perageret idem Capitulum
Sede vacante, quæ ibi præſcribuntur, vt Epiſco-
pus efficiat, & quæ Epiſcopus perageret ſi Sedes
non vacaret.

Vigeſimoquartò, in admittendis ſiue inſtituen- 95
dis, vel confirmandis præſentatis clericis à pa-
tronis, cap.1. de inſtit. in 6. Rebuff. d. tract. de deuolut.
à num.68. Azor. d. part.2. lib.3. cap 98. quæſt.2. Nicol.
Garc. d.p.5. cap.7. num.54. latè Lotter. de re benef.
lib.2 quæſt.2. n.13. cum ſeqq. Ego ipſe d.p.3. allegat.72.
num.183. Azeued. conſ 9. num.19. vbi num.13. ſub-
dit ex Rebuffo quòd Capitulum Sede vacante
poterit facere collationes nominatis faciendas,
quia neceſſariæ ſunt.

Vigeſimoquintò, in recipiendis reſignationibus 96
beneficiorum, non ſolùm ſpectantium ad colla-
tionem Epiſcopi & Capituli, ſed etiam in ſpectan-
tibus ad collationem Epiſcopi ſolius, vt per Sbroz.
de offic. Vicar. lib.2. q.71. n.13. & q.130. n.3. Flamin.
Pariſ. de reſignat. beneficior. lib.7. quæſt.23. à num.20.
Quarant. d. verb. Capitulum Sede vacante, q.9. prope
fin. verſ. quartò limita, Zerol. part.2. verb. Capitulum,
§.7. Nicol. Garc. de benefic. part.11. cap.3. num.256.
Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol.243. metipſum dict.
part.3. allegat.69 num.8. Nouar. d. tit de Capit. Sede
vac. num.3. Non tamen poterit Capitulum bene-
ficia ſic reſignata conferre, iuxta ea quæ dixi in-
frà num.109. cum ſeqq. Non autem poterit præ-
bendarum, & beneficiorum, quæ eo tempore va-
care contigerit, collationem facere merè volun-
tariam, ſecus de neceſſariis, & debitis, quæ ma-
gis confirmationes, vel inſtitutiones dicuntur,
Nicol. Garc. d. cap.7. num.54. & 55. latè Solorzan.
d. lib.3. cap.13. num.32. & 33.

Vigeſimoſextò, in præſtanda auctoritate permu- 97
tationibus beneficiorum ſpectantium ad colla-
tionem Epiſcopi, & Capituli communiter, vel
tertij, per gloſſ. verb. conferantur, in Clem. 1. de
rerum perm. Gambar. in cap. vnic. de rerum permut.
num.114. Bellacomb. tom.1. commun. opin. lib.1. tit.9.
num.11. pag.183. Quarant. d. verb. Capitulum Sede

vac.q 9.verſ.qua coacl.in med. Aznr. d. part.2. lib.7. cap.29. q.4. Nicol. Garc. de benef. part.11. cap.4. ex num.75. Bonac. de ſimon. quaſt.4 §.12.num.7.verſ.alÿ verò. Non poteſt tamen admittere permorationes beneficiorom ſpectantium ad collationem ſolius Epiſcopi, Put. deciſ.320. lib.2. in correctis, Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p.6. collect. 2487. verſ. vndecimo.

98 Vigeſimoſeptimò, io vnionibus ex caoſa faciendis, dummodò per eas iuriſdictioni Epiſcopali nihil detrahatur, ita docent Imol. in Clement.1. num.31. de ſtatu monach. & ibi Cardin. in §. ad hac num.4. quaſt.6. Bonifac. eodem §. numer.19. Marian. Socio ſen. in cap. ſicut vnire, artic.3.num.40. quaſt.6. de exceſſ. Pralat. Peruſ. de vnion. cap.5. num.26. Reboff. in praxi benefic. tit. de vnionib. num.36. & dict. tit. de deuolut. num.100. Hnied. de incompatib. benef. p.2.cap.3.num.7.verſ.ſimiliter Capitulum, Quarant. dict. verb. Capitulum Sede vacant. quaſt.9. verſ. qua conclusio, Zerol. in praxi Epiſcop. part.1. verb. vnic. §11. & part.2. verb. Capitulum, §. 4. Aznr. d. part.2. lib.6. cap.28. quaſ.9. & ſibi contrarius lib.3.cap.38. quaſ.9. Saoch. in precepta Decalogi, tom 2. lib.7. cap.29. numer.155. Nicol. Garc. de benefic. part.12.

99 cap.2.num.67. vbi num.68. refert per ſacram Congregatiooem Concilij deciſum Capitulum Sede vacante non poſſe ſupprimere quodcunque beneficium, & ſibi vnire, ſicut Sede plena non poteſt conſentire vnioni facienda ipſi Capitulo directè, & principaliter.

100 Vigeſimooctauò, in approbandis & exponendis Confeſſoribus per Vicarium à ſe electum, cum hic actus approbandi non ſit actus formaliter Ordinis, & dignitatis Epiſcopalis, ſed iuriſdictionis ordinariæ, ita Suar. tom.4. de Pœnit. diſput.28. ſect.5. num.5. Henriq. in ſumm lib.3. de Pœnit. cap.6. in princ. Fagundez in quinque Eccleſiæ precepta, prac.2. lib.7. cap.2. num.54.

101 Vigeſimononò, io commutando vltimas voluntates in caſibus, in quibus de iure commoni poſſet Epiſcopus, vt docent Marc. Anton. Cuch. inſtit maior. lib.2. tit.9. num.82. Monet. de commut. vltim. voluntat. cap.7. num.417. cum ſeqq.

102 Trigeſimò, io cognoſcendis cauſis matrimonialibus, vt probatur in cap. veniens, de eo qui duxit in matrimon. docent. Pauin. de officio, & poteſt. Capituli Sede vacant. quaſt.5. Couarr. de ſponſalib. part.2. cap 8. §. 12. num.1. Quaranta d. verb. Capitulum Sede vacante, quaſt.5. vbi ait Concil. Tridentin. ſeſſ.24. de reform. cap.20. verſ. ad hac cauſa Matrimoniales, diſponere qoòd caoſæ matrimoniales relinquantur examini, & iuriſdictioni Epiſcopi tantùm, vt excluderentur alij Prælati ioferiores, at Capitulom in hoc caſu non dicitur inferior Epiſcopo, ſed par. Quod quidem iotelligere oporret in cauſa matrimoniali ex ordinaria iuriſdictione, non ita ſi delegata commiſſa Epiſcopo, aut eius Vicario per hæc verba, Dilecto filio Vicario fratris noſtri Epiſcopi, vt optimè diſtinguit Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſiaſtic. deciſ.245. in 1. edit. aliàs reſolut.215. verſ. ſed quicquid, in 2. edit.

Trigeſimoprimò, de delictis extra viſitationem contra certas perſonas inquirere poteſt per doctrinam Bonifac. in Clement. 1. num.117. de hæret. Federic. de Senis conſil.16. num.1. in fine, vbi dicit quòd in puniendis criminibus & exceſſibus, & reformandis moribus Capitulom id poteſt Sede vacante, quod poteſt Epiſcopus, Rot. deciſ.166. num.2. part.1. recentiſſim. non tamen poterit facere alium carcerem ſuom propriom pro his malefactoribus puoiendis. Molin. dict. tract.5. diſput.11. num.10. in fine.

Trigeſimoſecundò. Cùm ſyndicare ſita ctus iuriſdictionis, Pariſ. de Puteo tract. de ſyndicatu, rub. de officio ſyndicatus. §. Iudices ad ſyndicatum, n.9. & in illo procedatur tam ex officio, quàm ad ioſtantiam partis, vt per eondem d. rub. §. proceditur autem, eo ipſo quòd Capitulum ſuccedit Epiſcopo in iuriſdictionalibus, & poteſt de delictis in genere, & in ſpecie ioquirere, vt ſuprà firmatom eſt, ſeqoitur quòd hoc etiam munus ſyndicandi poſſit exercere, ita Rota dict. deciſ.166. num.3. vbi num.4. cum ſeqq. reſpondet contrariis.

Trigeſimotertiò, in faciendis gratiis & remittendis pœnis condemnatis per Epiſcopom præmortoum, vt ex Aloyſ. Ricc. reſoluit Marcel. Vulpe d. cap.44. num.26.

Trigeſimoquarto, in remittendis interſtitiis ordioandis, & ſuper eis diſpenſando ſicut Epiſcopus virtute Concilij ſeſſ.23. de reformat. cap.11. ſic cenſuit S. Congreg. einſdem Concilij, teſte Marcel. Volpe d. cap.44 num.17.

Vtrùm autem tota hæc Capituli auctoritas 103
etiam in his, quæ requirunt ſpeciale mandatum, tranſeat in Vicarium? Simpliciter affirmant Gutier. canon. lib. 1. cap.11. num.10. verſ. id quod hodie, Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.86. num.5. Molin. de Iuſtit. tract.5. diſput.11. n.4. Nicol. Garc. de benef. p.5. cap.7. num.25. ſed horum opinionem non bene firmari cenſuit Rot. in Mantuana, penſionis 25. Iunij 1626. coram R. P. D. meo Pitooano, in fine.

Prædicta autem regula generalis, quòd Capi- 104
tulum Sede vacante poſſit omnia facere, quæ ſunt iuriſdictionis, niſi expreſsè prohibita reperiantur, intelligenda venit vt procedat io iis, quæ competunt Epiſcopo iure proprio, non aotem alieno; hoc eſt, iuriſdictiooe ordioaria, non autem delegata, iuxta ea, quæ per text. in cap. paſtoralis, §. præterea, de Offic. Ordin. reſoloont gloſ. verb. Capituli in Clement. 1. de hæretic. Federic. de Senis conſil.30. vol.1. Marant. in pract. diſt.5. num.66. Abb. in d. cap. cùm olim, ſub num.2. colum. 3. in med. Pauin. dict. tract. de poteſt. Cap. Sede vacante, part.1. princ. quaſt.10. Azeued. ad Curiam Piſanam lib.1. cap.8. num.12. & conſ.11. num.7. Sbroz. de officio Vicarij, lib.1. quaſt.16. num.1. & lib.2. q.135. num.4. Quarant. d. verb. Capitulum Sede vacante, in princ. verſ. & primò vt intelligatur, D. Barboſ. in l. quia tale, num.1. ff. ſoluto matrimon. Aznr. d. p.2. lib.3. cap.39. q.4. Cardin. Tuſch. tom.1. litt. C, concl.56. ſub n.5. Molin. de Iuſtit. tom.6. tract.5. diſp.11. ſub num.8. & 9. Filliuc. quaſt. moral. tom.3. tract.41. cap.2. num.40. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ.38. aliàs 44. num.3. Brunor. à Sole in locis commun. verb. Capitulum 1. Rota deciſ.346. num.4. p.1. recentior. idem Aloyſ. Ricc. part.6. collect.2487. verſ. decimo, Grilenzon. conſil.119. num.6. Marc. Anton. Genueoſ. in practic. Archiepiſc. Neapol. cap.87. n.30. nouiſſimè Ciarlin. controu. forenſ. lib.1. cap.46. numer.15. Nicol. Garc. d. p.5. cap.7. num.42. vbi num.43. ampliat etiamſi poſt præſentationem mandati fuiſſet mortuus Epiſcopus, & num.44. pariter ampliat etiamſi delegatio fiat à Canone, Franc. Leo in Theſauro fori Eccleſ. part.1. cap.10. num.8. verſ. quartò fallit, idem Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol. 118. per tot. Ego ipſe d. p.3. allegat.92. num.17. Et ampliùs procedit etiamſi Epiſcopus appoſuerit manus ante obitum, per cap. quoniam Abbas, de offic. delegati, Marcheſ.

de

de commiſſion. ſuper commiſſione appellationum extra Romanum Curiam, part. 1. cap. 6. num. 32. Ex quibus ducta eſt Sacra Rota Romana elapſis annis ad validam iudicandam impetrationem quandam beneficiorum certo modo factam à quodam Hiſpano, eo quia illa minus iuſtè poſſidebat alter adhuc Hiſpanus, & illegitimè natus, quia obtinuerat diſpenſationem illegitimitatis à Vicario Capituli Sede vacante ſuffulto delegatione Apoſt. vigore Breuis expediti cum clauſ. Officiali, &c. ſolita apponi in Breuibus directis ad partes Hiſpaniarum, vbi dicitur Officialis, qui in Italia appellatur *Vicarius*, ex notatis per Bellam. *deciſ. 5. de Offic. Vicar. & add. ad deciſ. 2. eod. tit. in nouis*, refero ipſe *d. part. 3. alleg 84. num. 4.*

105 Limitanda tamen videtur prædicta reſolutio ne procedat reſpectu exemptorum, & Sedi Apoſt. immediatè ſubiectorum, hos etenim Capitulum Sede vacante non videtur poſſe ita viſitare per ſe, vel per alium, nam licèt hæc eorum viſitatio incumberet Epiſcopo ſi viueret, iuxta text. *in Clem. Attendentes, in princ. verſ. hoc igitur, de ſtatu monach.* Concil. Trident. *ſeſſ 25. de Regularibus, cap. 9.* tamen quia Epiſcopus viuus taliter exemptos viſitare non poterat iure ordinario, ſed ſolùm iure delegationis Apoſtol vt conſtat ex eodem decreto, & ex *d. Clement. Attendentes, verſ hoc igitur*; ergo Capitulum Sede vacante non poterit taliter exemptos viſitare, vt docent Abb. *in dict. cap. cum olim, ſub num. 2. col. 3. in med.* Pauin. *dict. p. 1. in princip. q. 7.*
106 *num. 2.* Hinc etiam non poteſt Capitulum Sede vacante viſitare monaſteria exempta Monialium, quæ viſitat Epiſcopus auctoritate Apoſtolica, ſecundùm Nicol. Garc. *d. cap. 7. num. 45* Azor. *d. p. 2. lib. 3. cap. 37. quaſ. 15. & cap 40. q. 8* & alios plures, quos refero *d. part. 3. alleg. 73. num. 25.* vide tamen quæ dixi ſuprà hoc *cap. num. 73.*

107 Ego verò in hac re diſtinguendum dixi cum Molina. *de Iuſt. tom. 6 tract. 5. diſput. 11. num. 8. & 9.* inter caſum, in quo aliquid iuriſdictionis in perpetuum committitur muneri Epiſcopali ex delegatione Sedis Apoſtolicæ, vt ex officio deinceps competat Epiſcopis, & inter caſum in quo id Epiſcopo, ſub nomine dignitatis, & conſequenter etiam ius ſucceſſori à Summo Pontifice delegato ad aliquam peculiarem tantùm cauſam, vel negotium, iuxta text. *in cap. quoniam Abbas, de offic. delegat.* Etenim in hoc vltimo caſu iuriſdictio delegata non tranſit in Capitulum Sede vacante, & ita procedit limitatio communis Doctorum, de qua *ſuprà*. At in primo caſu non procedit eadem limitatio, ſed potius reſoluendum Capitulum in dubio ſuccedere etiam in huiuſmodi iuriſdictione in perpetuum Epiſcopali muneri delegata, niſi aliud aliunde legitimè colligatur ex mente delegantis. Ratio eſt quia ſuppoſita perpetuitate huius delegationis, per quam id, de quo actum fuerit, annectitur in perpetuum Epiſcopali muneri, non quidem principaliter in bonum Epiſcopi, non tanquam eius priuilegium, ſed in bonum eorum, in quos ea iuriſdictio taliter delegata exercetur, vel aliorum, & Eccleſiæ, conſequitur eandem iuriſdictionem cenſendam eſſe vt acceſſorium, imò vt partem totius iuriſdictionis Epiſcopalis in communi, ac proinde vt talem tranſituram in Capitulum, in quo Sede vacante tranſit per viam regulæ tota Epiſcopalis iuriſdictio, vt ano-cum iudicio aduertit Molin. *ſub d. n. 8.* Cùm ergo hoc ita habeat in iuriſdictione in perpetuum Epiſcopali muneri delegata, iam infertur prædictam limitationem veram non eſſe in terminis, *d. Clem. Attendentes, verſ hoc igitur*, & Conc. Trident. *d. cap. 9.* & ſimilium, cùm conſtet iuriſdictionem delegatam, de qua in his iuribus, commiſſam eſſe in perpetuum Epiſcopali muneri, ac proinde quòd in ea ſuccedat etiam Capitulum Sede vacante, ſicque poterit eius virtute viſitare in ſpecialibus prædictas Moniales taliter exemptas iuxta modò reſoluta, quòd magis confirmatur ex eo, quia, vt benè aduertit Molin. *ſub d. num. 8. ante fin.* credendum non eſt, nec id eſſe conſentaneum rationi quòd intenderet Concil. Trident. & Clement. V, *dictis locis*, vt toto tempore Sedis quomodo vacantis monaſteria Monialium ſic exempta, & ſoli Summo Pontif. immediatè ſubiecta, & eorum Moniales deſtituantur viſitatione, & quolibet alio regimine ſpirituali, quod ab eodem Clem. V. & Concil. Trident. tantopere *dictis locis*, intenditur, & procuratur.

Prædicta regula, de qua ſuprà, non procedit 108
in iuriſdictione, quæ competeret Epiſcopo iure aliquo ſpeciali, ſeu accidentali, ſecundùm Fr. Emman *quæſt. Regular. tom. 1. q 61. art. 9.* Cened. *ad Sextum, collect. 4. num. 6.* D. Barboſa *in l. quia tale, num. 1. ff. ſoluto matrim.* Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. ſubſequenter*, Nicol. Garcia *dict. part. 5. cap. 7. num. 39.* latè Azeued. *conſ. 11. num. 3.* vbi quòd Capitulum Sede vacante non ſuccedit in iis, quæ ex ſpeciali prouiſione, & diſpoſitione Epiſcopo, & eius Prouiſori competunt iure accidentali, etiamſi eſſent de iis, quæ iuriſdictionis ſunt, licèt Epiſcopo ſuccedat Capitulum in iis, quæ ſunt iuriſdictionis ordinariæ, ex dictis ſuprà hoc eodem cap. *n. 61.* & hinc ſubdit idem Azeued. *vbi ſuprà num. 4.* quòd Capitulo Sede vacante non competit poteſtas creandi Doctores, vel Licentiatos, ſi Epiſcopo de iure ſpeciali ius eos creandi competeret, & *num. 5.* quòd in mandatis Epiſcopo non ſuccedit Capitulum Sede vacante. Marcel. Vulpe *d. cap. 44. num. 12.* Vnde inferunt Doctores Capitulum Sede vacante non ſuccedere Epiſcopo in caſibus infraſcriptis.

Primò igitur infertur Capitulum Sede vacante 109
non poſſe beneficia ſpectantia ad ſolam collationem Epiſcopi conferre, *cap. 2. ne Sede vacante, cap. quanto, & cap. ea noſcitur, de his quæ fiunt à Prælat. ſine conſ. Capit.* gloſſ. *in d. cap. his quæ, de maior. & obediem.* Selu. *de benefic. part. 2. quæſtion. 11.* Corraſ. *in paraphraſi benefic. part. 3. cap. 7. num. 1. & 2.* Rebuff. *in praxi benefic. tit. de deuolut. num. 70 71. 88. & 90.* Azeued. *conſil. 9. ex num. 1.* Pauin. *de poteſt. Capit. Sede vacante part. 2. in princip. quæſt. 1.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 7. quæſt. 23. num. 19.* vbi extendit ad beneficia, quæ vacant per renunciationem, Molin. *de iuſtit. tom. 6. tract. 5. diſp 9. num. 11.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap. 44 num. 5.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 1. num. 16. in fine*, Cardoſ. *dict. verb. Capitulum, num. 8.* Menoch. *conſ. 190. num. 4.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. part. 1. cap. 10. num. 8. verſ. tertiò fallit.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Capitulum, § 5.* Molin. *de Iuſt. tract. 5. diſput. 11. num. 11.* Gonzal. *ad regul. 8. Cancell. § 4. proœm. num. 35.* & gloſſ. 9. § 1. *num. 77.* vbi de beneficiis patrimonialibus, Azor. *d. part. 2. lib. 3. cap. 38. quaſ. 1.* Vincen. Filliuc. *quæſt. moral. tom. 3. tract. 41 cap. 1. num 42.* Nouar. *citato loco, n. 38.* Ego ipſe *d. part. 3. alleg. 72. num. 182.* Nicol. Garc. *dict. part. 5. cap. 7. num. 51.* vbi *num. 52.* extendit ad præſentationem, ſeu electionem ſpectantem ad Epiſcopum, Rot. *in Abulen. Parochialis 22. Ia-*

nu

nij 1594. coram Cardin. Blanchetto, vbi extendit ad beneficia etiam Parochialia, latè Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. nonò quaro*, vbi refert hoc ipſum iure nouiſſimo cautum eſſe per Conſtit. fel. mem. Pij V. incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, per quam omnia beneficia Epiſcopali Sede vacante quomodolibet vacantia ad eorundem Epiſcoporum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem quomodolibet pertinentia ipſi Pontifici reſeruantur, & quamuis aſſerat Garc. *d. p. 5. cap. 1. numer. 234.* conſtitutionem illam expiraſſe cum ſuo conditore, tamen idem hodie diſpoſitum repetitur per *reg. 3. Cancellaria.* Ratio autem huius reſolutionis eſt, quia collatio eſt fructus beneficij, ſecundùm *gloſſ. in cap. cùm olim, de maior. & obed.* fructus autem futuro ſucceſſori reſeruantur, *cap. quia ſæpè, de elect. in 6 Clement. ſtatutum, eod. tit. cap. cùm vos, de offic. Ordin. cap. fin. eod. tit. lib. 6.* tum quia collatio eſt donatio, *cap. fin. de offic. Vicar. lib. 6. cap. ſi tibi abſenti, de præbend. eod. lib.* vtitur quippe liberalitate Prælatus in conferendo, cui vult, *cap. relatum*, vbi gloſſ. *de præbend. cap. poſt electionem, in princ. de conceſſ. præbend.* donare autem prohibetur iis, cui libera bonorum adminiſtratio non conceditur: *l. contra §. ſi filij, ff. de pactis, l. filius §. 1. ff. de donat.* Et ideo Capitulum Sede vacante conferre non poteſt.

110 Quod quidem adeò verum eſt, vt procedat etiamſi collatio ſpectaret ad Epiſcopum cum conſenſu, vel conſilio Capituli, quia adhuc Capitulum Sede vacante non poteſt huiuſmodi beneficia conferre, vt probatur *in c. vnic. §. cùm verò, ne Sede vacante, lib. 6.* in quo habetur, quando ad Epiſcopum ſpectat collatio beneficij cum conſilio, aut conſenſu Capituli, defuncto Epiſcopo, aut ſuſpenſo, ita tamen vt Epiſcopus non ſit in mora in petenda relaxatione talis ſuſpenſionis, quaſi per eam tanti temporis moram deuolutum fuerit ius conferendi id beneficium ad Capitulum, etiamſi Sedes non vacaret, tunc collationem eius beneficij non pertinere ad Capitulum ſi contingat tunc Sedem vacare, ſed pertinere ad Summum Pontif. ex quo text. colligitur conſilium, aut conſenſum attinentem ad Capitulum non efficere prouiſionem beneficij communem Capitulo cum Epiſcopo, quaſi ratione ius communionis prouiſio talis beneficij pertineat ad Capitulum Sede vacante. Ita Pauin. *d. tract. part. 2. quæſt. 1. in princ.* Nauarr. *conſ. 20. num. vlt. de præbend.* Azeued. *conſ. 9. num. 5* Molin. *d. tract. 5. diſput. 11. num. 9 & 13. verſ. in eodem.*

Quando verò prouiſio beneficij ſimul pertinet ad Epiſcopum, & Capitulum, vt prouiſio Canonicatuum, qui in Regnis Caſtellæ & Legionis vocantur Magiſtrales, Doctorales, & Theologales, & per concurſum prouidentur ſuffragiis Capituli & Epiſcopi, vt ſuprà dictum eſt, *cap. 27. num. 61.* item & Pœnitentiarij Canonicatus ac Præbendæ, quæ ſimili modo in eiſdem Regnis prouideatur iuxta formam conſtitutionis Gregorij XV. de qua ſuprà *cap. 26. num. 24.* tunc Capitulum Sede vacante conferet huiuſmodi beneficia. Ita habetur *in cap. 1. in princip. ne Sede vacante lib. 6.* Nau. *d. conſ. 20. de præbend.* Molin. *d. tract. 5. diſp. 11. num. 13. in princip.*

Verùm autem ad Capitulum Sede vacante pertineat conferre beneficia, quæ conferre pertinebat ad Epiſcopum ratione ſuæ Dignitatis, quando tamen ad Epiſcopum deuoluuntur ob negligentiam, vel delictum inferioris? Illa conferre ſpectare ad Capitulum Sede vacante, tenent Læl. Zecch. *de benefic. & penſion. cap. 5. num. 5.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Capitulum, §. 5. & part. 2. eod. verb. § 10.* Molin. *d. tract. 5. diſput. 11. numer. 12.* quoniam ea deuolutio tunc, idque ius pertinet ad iuriſdictionem Epiſcopalem ratione illius adminiſtrationis ſuæ diœceſis in bonum & fauorem non Epiſcopi, ſed beneficiorum, ac animarum, in eiuſmodi autem iuriſdictione ſuccedit Capitulum Sede vacante.

Verùm contrarium, imo Capitulum Sede vacante non ſuccedere in collatione huiuſmodi beneficiorum pertinentium iure deuoluto ad Epiſcopum ob negligentiam, vel culpam inferiorum Prælatorum, non conferentium, vel malè conferentium, tenet Abb. *in d. cap. cùm olim, num. 3. verſ. ſed circa, de maior. & obedient.* & ibi Felin. *in fine*, Pauin. *part. 2. quæſt. 2. num. 10* Rebuff. *d. tit. de deuolut. num. 39.* Nicol. Garc. *part. 5. cap. 7. num. 53. vbi num. 54.* intelligit in collatione libera, non verò in confirmatione, & inſtitutione, quæ ſunt neceſſariæ, & debitæ, Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante verſ. nonò quaro, ampl. 3.* nam in iis, quæ ſunt neceſſaria, lex indulget Capitulo, vt miniſtret, *cap. 1. de inſtit. in 6* Azeued. *conſil. 9. num. 8.* vbi à *num. 15.* reſoluit, ex eo quòd conferre Capitulum non poſſit, ne diutiùs vacet Eccleſia Parochialis deficiente Prælato Epiſcopus, ob hanc neceſſitatem licere Capitulo Sede vacante tales Eccleſias commendare etiam vltra ſex menſes, donec fuerit prouiſum de paſtore.

Secundò, infertur non poſſe Capitulum Sede vacante confirmare donationem iuriſpatronatus, quia tunc neceſſariò interuenire debet Epiſcopi conſenſus, vt per Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 303. num. 10. cum ſeqq.* quem refero *d. part. 3. allegat. 71. num. 24.* 111

Tertiò, infertur in ſuppreſſione Præbendarum, aut Portionum vigore Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 15.* quam minimè facere licere Capitulo Sede vacante, reſoluunt Monet. *d. diſtribut. quotid. quæſt. 1. cap. 5. num. 29. & de commut. vlt. vol. cap. 12. num. 117.* Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c. 38. quæſt. 9. in med.* Ego ipſe *d. tract. de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 67. num. 3.* Vide ſuprà *cap. 3. num. 23.* 112

Quod verò ad poteſtatem Ordinis pertinet, ſuccedit Capitulum Sede vacante in ius exercendi Pontificalia, vt Ordines conferendi, Chriſma conficiendi, conſecrandi Baſilicas, & huiuſmodi, ſed hæc quidem non Canonici ipſi per ſe, ſed per Vicarios Epiſcopos faciunt, gloſſ. *in d. cap. his quæ, & in cap. ſi Epiſcopus, de ſuppl. negl. Prælator. lib. 6.* cùm Pontificalia huiuſmodi nonniſi à conſecratis Epiſcopis valeant exerceri, vt *in tract. de officio, & poteſt. Epiſc.* oſtendimus. 113

Et ſicut Epiſcopo conuenit litteras dimiſſorias ſibi ſubditis concedere vt ab aliis Epiſcopis Ordines ſuſcipere poſſint, ſic Capitulum Sede vacante poteſt Clericis ſuæ diœceſis dimiſſorias litteras huiuſmodi dare, vt ab alio Epiſcopo ordinentur, ſicut probat Bonifac. VIII. *in cap. cùm nullus, de temper. ordinat. lib. 6.* Sed per decretum Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reformat. cap. 10. ſeſſ. 23. etiam de reform. cap. 10.* poteſtas huiuſmodi limitatur, vt ſcilicet non valeat Capitulum Sede vacante infra annum à morte Epiſcopi, ſeu alterius vacationis dare licentiam ordinandi proprios Clericos extra diœceſim, dimiſſorias concedendo, 114

niſi

niſi beneficij ſuſcepti, vel recipiendi occaſione arctati fuerint, docent Nauarr. *conſ.19. alias 27. & conſ.20. alias 28. ſub tit. de temporib. ordinat.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.21.22. & 65.* Henriq. *in ſumma lib.10. cap.22. §.3.* Zerol. *in praxi Epiſc. part.1. verb. Capitulum, in princip.* Piaſec. *in ſimili praxi part.1. cap.1. numer.13.* Petr. de Ledeſma *in ſumma part.1. tit. de Sacrament. Ordinis, cap.8. concluſ.3.* Quarant. *in ſumma Bullarij, verb. Capitulum Sede vacant. verſ. decimoquartò*, Salzed. ad Bernard. *in practic. cap.26. lit. C, in nouiſſ. edit.* Cardoſ. *in praxi iudicum, verb. Capitulum, num.5.* Piaſec. *in praxi Epiſc. part.1. cap.1. num.13. in fine.* Molin. *dict. tract.5. diſput.11. num.4* nouiſſimè Marcel. Vulpe *in praxi iudic. cap 8. num.34. & cap.44. numero 20.* Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſiaſt. part.1. cap.10. num.8. in princ. & p.3. cap.7. num.47. cum ſeqq.* Campan. *in diuerſorio iuris Canon. rub.9. cap.7.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.106. & in diuerſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.185. part.4.* Raguc. *de voce Canonicor. quæſt.39. num.2.* Homobon de bonis *de exam. Eccleſiaſtico, part.1. tract.2. cap.1. quæſt.6. prope fin.* Nicol. Garc. *de benefic. p.5. cap.7. num.95. cum ſeqq.* Monet. *de commutat. vltim. volunt. cap.10. num.164. cum multis ſeqq.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.2. alleg.7. ex num.10.* Marchin. *de ſacram. Ordinis, tract.1. p.6. cap.3. num.12.*

115 Quod quidem Concilij Tridentini decretum minimè reſtringit iuriſdictionem Sedis Apoſtol. quamuis vacantis, ac proinde non prohibetur Vicarius Papæ etiam ſtatim poſt vacantem Sedem Apoſt. dimiſſorias litteras ad Ordines concedere, Maiol. *de irregul. lib 4. cap.20. in fine, & cap.5. num.5. in fine.* Henriq. *in ſum. lib.10. cap.22 §.3.* Salzed. *dict. cap.26. lit. C, verſ. poterit*, Campan. *dict. cap.8. num.6.* Ego ipſe *d. alleg.7. num.13.* Marchin. *d. cap.3. num.22.*

216 Vnde colligitur *primò* Capitulum, ſeu Vicarium Sede vacante non poſſe infra annum dare dimiſſorias etiam ad primam Tonſuram, vt reſoluunt Maiol. *de irregul. lib.4. cap.2. num.3.* Fr. Emman. *in ſum. tom.2. cap.14 n.6.* Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacant. verſ. decimoquartò.* Nicol. Garc. *d. p.5. cap.7. n.95.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut. 106.* Monet. *d. cap.10. num 137.* Nouar. *d. tit. de Capit. Sede vac. num.29.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. cap.8.*
117 *num.34. & d. cap.44. n.20. in fine.* Et ſi dederit, incidit in pœnam *d. c.10. ſeſſ.23. de reformat.* quamuis illis vſus non fuerit is, cui conceſſæ litteræ fuerunt, quia actus fuit perfectus quoad Vicarium concedentem, per quem non ſtetit, ita ex ſententia S. Congregationis reſoluit Garc. *in addit. ad ſuum tract. de benefic. p.5. cap.7. n 92.*

218 Hinc S. Congregat. reſcripſit Epiſcopo Squillacen. *die 13. Ianuarij 1594. Vicarium Sede vacante poſſe litteras dimiſſorias ad primam Tonſuram concedere etiam infra annum Laicis, qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia.*

219 *Secundò*, colligitur non poſſe Capitulum Sede vacante infra annum dimiſſorias ad Ordines, etiamſi haberet territorium diſtinctum, & exemptum ob immemorabilem poſſeſſionem, & ſunt Iudices ordinarij, ita Quarant *d. verb. Capitul. Sede vacante. verſ. decimoquarto.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.185. part.4.* poſt an-
120 num verò concedere huiuſmodi dimiſſorias ſpectat ad Vicarium, & non ad Capitulum, prout Vicario Capitulari Neapolitano reſcripſit S. Congregat. *negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, ſub die 12. Ianuarij 1604.*

Tertiò, colligitur non poſſe idem Capitulum dicto durante anno dare licentiam Epiſcopo commoranti in ciuitate, vel diœceſi, vt ordinet Regulares etiam præuio examine per ipſum Vicarium facto, vt tenet Raguc. *de voce Canon. quæſt.39. num.4.* 121

Declaratur autem ſupradicta reſolutio multi- 122
pliciter, & *primò* vt non procedat quoad teſtimonium idoneitatis, illud enim infra annum poſſe Capitulum Sede vacante facere, tradunt Nauar. *conſ.19. in antiq. alias conſ.27. in nouis, de temporibus ordin.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.21.* Bonac. *de Sacrament. diſput.8 q. vnica, puncto 4. num.24.* Gallet. *in margarita caſuum conſcient. verb. Capitulum 5.* Molin. *dict. tractat.5. diſput.11. num.4. verſ. quamuis* Marcel. Vulpe *d. cap.44. n.21.* Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. decimo quarto, limit.3.* Monet. *d. cap.10. num.182.* vbi refert modernum Romanæ Curiæ ſtylum habere, vt Sede Epiſcopali vacante ipſæ quoque teſtimoniales dentur ab Ordinario viciniore. Marchin. *dict. part.6. cap.3. num.17. & 18.* nouiſſimè Ciarlin. *controu. forenſ. lib.1. cap 46. num.12* & addit Molin. *loco proximè citato*, quod etiam accedente reſcripto nuncij Apoſtol. vt aliquis intra annum Sedis vacantis ordinari poſſit ab alieno Epiſcopo accedente teſtimonio ſuo Ordinarij idoneitatis, ad Capitulum, & loco Capituli ad ſuum Vicarium generalem, ſpectat tunc illum examinare quoad litteras, & mores, teſtimoniúmque illi tradere idoneitatis, vt cum eo ordinari ab Epiſcopo alieno poſſit.

Ante lapſum anni vacationis Sedis poterit Ca- 123
pitulum obtinenti facultatem à Sede Apoſtol. de ſuſcipiendo Ordines cum licentia ſui Ordinarij, huiuſmodi licentiandi ſubordinam concedere, vt docent. Nouar. *conſ.19. in antiq. alias conſ.27. in nouis, ſub tit. de tempor. ordin.* Piaſec. *d. part.1. cap.1. n.13. verſ. Capitul. pag.30.* Ego ipſe *dict. part.2. allegat.7. num.14.*

Poterit inſuper idem Capitulum præfato anno 124
durante concedere Epiſcopo extero exercitium Pontificalium, & ordinationem propriorum ſubditorum vacantis Sedis, vt per Nauar. *conſ.17. de temporib. ordinar.* Fornar. *de Ordine cap.5. num.7. verſ. quartò nota*, Molfeſ. *in ſum. tract.2. capit.2. num.28.* Henriq. *in ſum. lib.10. cap.12. §.1.* Quaran. *d. verb. Capitulum Sede vac. q.11.* Piaſec *loco proximè citato*, Marc. Anton. Genuen. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap.87. num.33.* Marchin. *dict part.6. cap.3. num.16.* quia quoad ſubditos vacantis Sedis nonniſi poſt annum elapſum, Solorzan. *d lib.3. cap.13. num.16.*

Poterit quoque idem Capitulum per Vicarium 125
à ſe electum arctatis beneficiis tam habitis, quàm habendis intra annum litteras dimiſſorias concedere, Concil. Trident. *d. ſeſſ.7. de reformat. cap.10.* Salzed. *d. cap.26. lit. C, verſ. poterit.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.1. verb. Capitulum, in princip. verſ. ſecundum*, Molin. *d. tract.5. diſp.11. num.14. verſ. quamuis.* Garc. *d. part.5. cap.7. à num.96.* Quarant. *d. verſ. decimò quarto*, Nouar. *d. loco num.31.* Monet. *d. cap 10. num.180.* vbi ſubdit poſſe huiuſmodi Capitulum pro arctatis litteras dimiſſorias ei concedere, qui habeat Epiſcopum, à quo ratione originis, domicilij, aut alterius beneficij compatibilis ab eo recepti illas poſſet obtinere. Marchin. *d. part.6. c.3. num.19.*

Arctati occaſione beneficij recepti illi dicun- 126
tur, qui obtinent aliquod beneficium requirens

ſeruitium

ſeruitium perſonale, ratione cuius de iure, conſuetudine, priuilegio, ſtatuto Eccleſiæ, vel fundatione intra annum teneotur ſe promoueri facere, ita Nicol. Garc. *d.p.5.cap.5.num.89.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcop cap.16.§.20. num 5. verſ. & primo;* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.98.* exemplificantes in eo, qui obtinet Parochialem Eccleſiam quòd ſit arctatus ad Sacerdotium intra annum, & in eo, qui obtinet Canonicatum ad Ordinem illi annexum, & in aliquibus beneficiis, ſeu Capellanis requirentibus ex inſtitutione ſeruitium perſonale, ſeu aliquem Ordinem, latè Monet. *de commut. vlt. volunt. cap.10 num.166. cum multis ſeqq.* vbi eum Nicol. Garc. Vgol. *locis proximè citatis,* idem ex eadem ratione dicendum putat, vbi Ordo ſuſcipiendus beneficio eſt ita annexus, vt tempore prouiſionis in eo conſtitutus eſſe debeat, qui beneficium obtinet, ſed impetrans diſpenſatus fuit, vt hoc non obſtante huiuſmodi beneficium poſſet obtinere, vel vbi in litteris contineretur clauſ. *Non obſtantibus aliquibus, &c. per qua effectus gratiæ noſtra impediri valeat quomodolibet, vel differri*, vel ſimilis.

127 Arctari verò occaſione beneficij recipiendi illi dicuntur, qui habent ius, ſeu ſunt vocati ad aliquod beneficium vacans, ſeu Capellaniam, quod tamen requirit actu certum Ordinem, quo illi carent, vel illi dicuntur, qui cum ſint Ordinati prima Tonſura, ſunt præſentati ad beneficia, vt docent Aloyſ. Ricc. *d. reſol.83.* Monet. *dict. cap.10. num.173.* Vgol. *d.§.10. num.5.* Nicol. Garc. *d. cap.7. num.99. & 100* vbi 101. ſubdit electum in concurſu ad beneficium Curatum, cuius collatio facienda eſt à Papa, non poſſe interim dici arctatum tam occaſione beneficij recepti, quàm recipiendi, & *num.102.* pariter reſoluit non dici arctatum occaſione beneficij recipiendi illum, cui aliquis vult reſignare aliquod beneficium requirens actu Ordinem, quo ille caret, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *d. reſol.95. num.2. & 3.* Monet. *d. cap.10. num.176.* Vnde Capitulum Sede vacante poſſe dimiſſorias concedere intra annum ad primam Tonſuram ei, qui eſt præſentatus à patronis laicis ad beneficium Eccleſiaſticum Iuriſpatronatus ipſorum, vt illud obtinere valeat, docent Nicol. Garc. *p.7 cap.1. n.30.* Molſeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.6. cap.7. num.59.*

128 In interſtitiis temporum (poſt elapſum ſcilicet primum annum Sedis vacantis) diſpenſare poterit Capitulum Sede vacante, ſeu eius Vicarius cum ordinandis in vim ſuarum litterarum dimiſſorialium, eo modo, quo poterat Epiſcopus cum ſibi ſubditis, vt per Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. quarto decimò,* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.715. in 1. edit.* aliàs *reſolut. 483. num.6. in 2. edit.* Piaſec. *d. part.1. cap.1. num.50. verſ. eadem.* Mart. *de iuriſd. part. 2. cap.9. num.13.* Carol. de Graffis *de effectib. cleric. in pral ad. n.339. in fine,* Armendat. *in addit. ad recop. legum Nauarra, lib.1. tit.18. l.7. de Epiſcopis, in declar. num.57.* Marchin. *d. tract.1. p.6. cap.1. num 8.* Solorz. *de iure Indiarum tom.2. lib.3. cap.13. num.12.* Felic. de Vega *ad cap.4. §. de adulter. n. 52. & 53. de iudic.* Valenz. *conſ.107. num.17. vol.2.*

129 Quæ quidem dimiſſoriæ litteræ à Capitulo Sede vacante ritè, & rectè conceſſæ per ingreſſum moderni Epiſcopi non expirant, quia gratia ſemel obtenta non expirat morte concedentis *cap ſi ſuper gratia, de officio deleg. lib.6. cap. cui nulla 51. de præbend. l.b.6.* ita benè reſoluunt Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. Capitulum Sede vacante, verſ. ſecundo dubitatur,* Petr. de Ledeſma *in ſum. p.1. tract. de Sacramento Ordinis, cap.8. concluſ.4* Gonzal. *ad regu. 8. Cancell. gloſſ.12. num.37.* Monet. *d. cap.10. num.179.* Molin. *d. tract.5. diſput.11. num.4.* Gutier. *Canon. lib.1. cap.17. num.12.* vbi conſulit Ordinatoribus, vt ſi tempore præſentationis dictarum litterarum coram eis, ſciuerint nouum Prælatum atque ſucceſſorem poſſeſſionem eiuſdem Epiſcopatus accepiſſe, vel in Epiſcopatu adeſſe, illas non admittant, niſi reualidatæ, vel nouiter à ſucceſſore conceſſæ productæ fuerint, vel ab eius Officiali ad id ſpeciale mandatum habente, refert nouiſſimè Bonac. *de ſuſpenſion. omnibus in particulari diſput.3. quæſt.1. puncto 12. numer.16.* nouiſſimè Marchin. *d. tract.1. part.6. cap.6. num.5 & 12.* Quòd autem à nouo Antiſtite reuocari poſſint per edictum omnes, & quæcunque dimiſſoriæ à prædeceſſoribus Epiſcopis, ſiue Capitulo Sede vacante conceſſæ, tenet Rebuff. *in praxi benef. tit. de formalit. dimiſſor. n.44.* & id iuſta ſubſiſtente cauſa admittit Campan. *d. rub.6. cap.8. n.36.*

Sed eſt aduertendum Vicarium Capituli Sede vacante, ſicut & Vicarium Epiſcopi, ſine ſpeciali mandato litteras dimiſſorias concedere non poſſe, ſecundùm Rebuff. *in pract. tit. de forma Vicariatus Archiepiſcop. num.47.* Franc. Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacant. cap. 10. part.2. princ. n.17.* Mandoſ. *ſuper reg.24. Cancell. q.6. num.9. & ſeqq.* quos refert, & ſequitur Rot. *in Maurianen. penſionis 25. Ianij* 1626. coram R. P. D. meo Pitouano. Et quamuis mãdatum ſpeciale à Vicario non exhibeatur cum clauſula facultatiua concedendi litteras dimiſſorias; attamen cùm illud poſſit probari ne dum expreſsè per illius exhibitionem, ſed etiam tacitè per coniecturas, & præſumptiones, Crauet. *de antiquitate tempor. part.2. prima partis num.17.* Hieronym. Gabr. *conſ.181. num.9. lib 2.* Rot. *deciſ.675. in princ. part.2. diuerſ.* non poteſt dubitari tales concurrere poſſe, quæ indicent Vicarium habuiſſe ſufficientem facultatem, vbi de illa dubitari contingat. *Prima* eſt ex quo iſtæ facultas dandi dimiſſorias eſt de ſolitis pro iuriſdictione Vicariorum, Ioan. Andr. *in cap. cùm nullus, in fine, de tempor. ordin.* dicens iſtis temporibus ſolere dari Vicariis, idem firmat Creſcent. *deciſ.15. n 6. de probat.* *Secunda* deſumitur ex quo ordinans, & ordinatus ſunt notæ probitatis, qui faciunt iam facta præſumi licita, *c. niſi eſſent, de præben.* Oldrad. *conſ.115. num.1.* Hieron. Gabr. *conſ.17. n.57. lib.2.* *Tertia* colligitur ex eo quòd Vicarius præſumitur voluiſſe id quod poterat concedere, Rot. *dict. deciſ.675. num.4 p.3. diuerſ.* *Quarta* denique vbi Tonſuratus recipit characterem in publica ordinatione facta per Epiſcopum, cui erant directæ litteræ dimiſſoriales, in eadem ciuitate, vbi Capitul. Sedem habebat, quæ ſola ſufficit ad probandum eiuſdem Capituli conſenſum quoad hanc facultatem dandi dimiſſorias propter veriſimilem ſcientiam & notitiam illius, vt in puncto tenuit Rot. *in Burgen Canonic. 17. Octob. & 24. Nouemb. 1586.* coram Gyprio, & has omnes præſumptiones & coniecturas vti ſufficientes in his terminis conſiderauit Rot. *in Maurianen. penſionis.*

Pœna verò impoſita *in d. cap.10 Concil. Trident.* 130
contra Capitulum Sede vacante, quod contrauenit dicto decreto Concilij concedendo intra annum præfatum in caſibus ſibi non conceſſis litteras dimiſſorias ad Ordines, eſt vt Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto, Franc. Leo, *in theſauro*

fori

*fori Eccleſ. part.3 cap.8.num.*48. Molin. *dict.tract.5. diſput.11.num.*8. vbi extendit ad adminiſtratorem Sede vacante luco Capituli, quæ locum habet etiamſi is, cui conceſſit illis vſus non fuerit, quia actus fuit perfectus quoad concedentem, per quem non ſtetit, vt per Nicol. Garc. *in addit. ad ſum.tract.de benef. part.5.cap.7. num.92.* Marchin.*d. part.6.cap.3.num.15.*

131 Sed aduersùs ſic ordinatos, ſi in minoribus Ordinibus conſtituti fuerint, ſtatutum eſt *eodem cap* 10 vt nullo priuilegio clericali, præſertim in criminalibus gaudere debeant, ita per illum text. tradunt Nauar. *conſ.10 aliàs 28.ſub. tit.de temporib. ordin.* Sayr. *in floribus deciſ.ſub eod. tit, deciſ.22. in princip.* Cardin.Tolet. *in inſtruct.Sacerd. lib.1.c.49. verſ.ſecunda*, Henriq.*in ſum.lib.13.cap.38 §.2.lit.C*, Franc.Leo.*in theſauro fori Eccleſ. part.3 c.8.num.47.* Quarant. *in ſum. Bullary, verb. Ordo, verſ. ſecundò limitat*, Leſſius *de iuſtit.lib.2.cap 34 ſub num.49.* Molin. *dict.diſput.11.num.4* Thom. Valaſc.*allegat.iuris tom.1. allegat.45. num.19. & 20.* Matt. *de iuriſdict. part.1. caſu 149. num.8.* Campan. *dict. rub.9. cap.2. num.9.* Marchin. *dict part.6.cap.3.num.13.* vbi ſubdit hanc priuationem priuilegij Clericalis hodie non incurri, niſi poſt iudicis declarationem, iuxta Conſtit. S.D.N. Vrbani VIII. aduersùs malè promotos.

132 An poſſint habere beneficium, contingit nonnunquam dubitari? & prima facie videbatur dicendum quòd non, quia quòd quis ſit capax beneficij Eccleſiaſtici, eſt clericale priuilegium, vt probatur *in cap. litteris, de tranſact. & in cap.2. de iuſtit.* Verùm, quia taliter ordinatus hoc priuilegium non amittit ipſo iure, ſed debet illud amittere per ſententiam, vel per exceptionem, ſequitur quòd poterit beneficium habere antequam priuetur, & ratio eſt, quia Concil. *ſæpè citato cap.*10. vtitur verb. *gaudeat*, quod eſt futuri temporis, & ideo ita reſoluunt Nauar. *d. conſ.28.* Quarant. *d.verb.Capitulum Sede vacante,q.10.verſ. hinc contingit*, Sanchez *de Matrim. lib.7.diſput.46. num* 18.

133 Verùm contra ſic in maioribus Ordinibus conſtitutos idem Concil. *citato cap.*10. ab executione Ordinum ab beneplacitum futuri Prælati ſuſpenſos ipſo iure eſſe declarat. Ex quo colligitur impedimentum hoc perpetuum non eſſe, ſed temporale, donec ſcilicet aliud placeat futuro ſucceſſori, vt notant Salzed. *dict. cap.26 verb.ſine licentia, verſ. has autem dimiſſorias*, Suarez *tom.5.de cenſur. diſput. 31. ſect.1.num.20.* Petr. de Ledeſma *in ſumm. part.1. tractat.de Sacrament. Ordin. cap.8, concluſ.5.*

134 Ad reliqua autem Pontificalia exercenda vicinus, vel alius aduocatur Epiſcopus cum cautelæ ſtudio, vt inquit text. *in cap. Pontifices 7. quæſt.1.* ideſt, ab eo præſtita cautione quòd ex hoc nullum ſibi ius in Eccleſia vendicabit, vt exponunt gloſſ. & Doctores ibi.

135 Denique mortuo Epiſcopo nihil debet à Capitulo innouari in iis, quæ ad Ius Eccleſiæ, aut Epiſcopi pertinent, cùm non ſit qui Epiſcopale ius tueatur, *cap.1. ne Sede vacante.* Vnde infert Panorm.*in cap.cùm olim, de maior.& obed.* non poſſe Capitulum præſcribere poteſtatem, quam pro Epiſcopo Sede vacante exercuerit in iis, in quibus de iure communi non ſuccedit, non enim valet conſuetudo, quòd Capitulum Sede vacante exerceat ea, quæ ei à iure communi non permittuntur, argum.*cap.1.& cap.de quarta, de præſcript.* Hinc pariter fit vt nec etiam poſſit Capitulum Sede vacante res, aut iura Eccleſiaſtica alienare, aut permutare, *cap.ſi qua de rebus, 12.quæſt.2.* gloſſ. *in dict. cap.cùm olim, de maior. & obed.* licèt locare valeat, ad tradita per Cald Pereira *de empt.& vendit.c.26. num.*14. Imò qui in Sede vacante bona relicta, vt tempore vacationis collecta occupant, diſſipant, conſumunt, &c. ſunt ſuſpenſi ab officiis, & beneficiis, non obſtantibus conſuetudinibus, ſtatutis etiam iuratis, & à Sede Apoſtol. confirmatis, ita expreſsè decidit text. *in cap. quia ſæpè 40. de elect. in 6.* & ex eo colligunt Suar. *tom.1.de cenſur.diſp.28. ſect.3. num.6.* Rainer. *in catalogo cenſur. & irregul. tit. de ſuſpenſ. cap.4. ſuſpenſ.* 2. nouiſſimè Bonacin. *ſuſpenſ. omnibus in particulari, diſp.3.q.4. punct.15. per tot.*

Et quamuis Capitulum Sede vacante habeat iuriſdictionem Epiſcopalem, non tamen lucratur emolumenta ex ipſa iuriſdictione prouenientia, ſed reſeruantur Epiſcopo ſucceſſori, *Clement. Statutum, de elect.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d.cap.44. num.13.* vbi *num.*14. refert ita declaraſſe Sacram Concilij declarationem, his verbis. Congregatio Concilij cenſuit emolumenta tempore vacationis Sedis Epiſcopalis obuenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut alias vndecunque, quæ ad Epiſcopum Eccleſia non vacante pertinuiſſent, ad Capitulum minimè ſpectare, niſi Apoſtol. priuilegio illi conceſſa fuiſſent: ſed debere futuro Epiſcopo reſeruari; ex his tamen emolumentis deducendum eſſe rationabile ſalarium Vicario conſtituendum & perſoluendum; quòd ſi ex priuilegio Apoſt. Capitulo competerent, non poſſe Canonicos, ſi Regulares ſint, & tria vota emiſerint, inter ſe diuidere.

Et demum illud eſt ſciendum quòd ea, quæ de poteſtate Capituli cum Epiſcopo, aut Sede vacante diximus, de Capitulo Cathedralis Eccleſiæ intelligenda ſint, cum aliis quoque Eccleſiis, quæ inde Collegiatæ dicuntur, ſunt Canonicorum Capitula, quæ huiuſmodi poteſtatem non obtinent, *cap.Sanctorum, 70.diſt.* nam cùm Prælatus & Eccleſia, præſertim in præſtanda obedientia, exprimuntur, tunc nomine Eccleſiæ ſolùm cum Prælato Capitulum Cathedralis Eccleſiæ continetur, *cap.cùm clerici, de verbor.ſignif.* 136

Denique Vicarios Capitularis tenetur ſtare ſyndicatui, & reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo ſucceſſori, etiamſi illam reddidiſſet Capitulo, & ab eo, vel ab eius deputatis obtinuiſſet abſolutionem, aut liberationem, Concil. Trid.*d. ſeſſ.24.de reform.cap.6.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. cap.44. num.19. in princip.* Et licèt idipſum in Vicariis Epiſcoporum iure communi attento dicendum eſſet, eoſque obnoxios ad reddandam rationem officij exiſtimauerint Pauin.*de poteſt.Capituli Sede vacante part.2. quæſt.8.* Sbroz *de officio Vicarij lib.3. q.52.* nihilominus tamen conſuetudo eſt in contrarium, vt ſtatuit, & mandauit Gregor. XIII. obſeruari pro Vicario Tarentino in litteris Apoſt. in forma Breuis, incip. *Quoniam in Eccleſia Dei ſub Dat. Romæ, ſub annulo Piſcatoris, die 2. Maij* 1579. ibi, *Statuimus & mandamus quòd de cætero Vicarij, & Officiales, ſiue generales, ſiue particulares etiam foraneè nuncupati per eundem Archiepiſcopum, ſiue eius pro tempore ſucceſſores in dicta Eccleſia Tarentina, ſiue eius Diœceſi deputati, vel deputandi ad aliquem ſyndicatum nullo modo teneantur,*

aut ſub quouis reſpectu ſint obnoxÿ,&c. refert Marcel.Vulpe *dict.loco*, vbi aduertit quòd licèt in hoc caſu ſummus Pont.ſtatuat pro Eccleſia Tarentina, tamen lex communis eſt, & ad alias extendi debet,vt ibi probat.

Dicetur autem poteſtas, & iuriſdictio Capituli expirare ſtatim quòd Sedes ceſſat eſſe vacans, & eſt tunc quando nouus Epiſcopus adeptus eſt poſſeſſionem Epiſcopatus.Pauin.*d.p* 2.*q*.10.*n*.19.Marcel. Vulp. *dict.c*.44.*n*.32. & non ſufficit quòd Epiſcopus ſit electus,quia Epiſcopo nominato non licet Vicarium mittere,ſed neceſſe eſt quod capiatur poſſeſſio Epiſcopatus cum Bullarum oſtenſione. Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante*, *n*.13. quia Sedes Epiſcopalis intelligitur ſemper vacare donec litteræ Apoſtol. Prælati præſentatæ fuerint Capitulo,*Extrauag.iniunctæ,de elect*.Marcel.Vulpe *d.cap*.44 *num.vlt*.

137 Quia decet Capitulo commiſſionem Vicario in ſcriptis facere, vt de eius facultate in futurum ambigi non poſſit, talis commiſſionis formulam pro coronide ſubnectere cenſuimus, cui pro voluntate Capituli addi, vel minui poteſt.

FORMVLA CREANDI Vicarium Capitularem.

NOs Canonici, & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonæ memoriæ N. Epiſcopi, &c. *Reuerendo N. ſalutem in Domino ſempiternam. Cùm ex ſacrorum Canonum diſpoſitione Eccleſiarum Cathedralium Capitula in deficientium Epiſcoporum (præſertim ſi ex humanis eximi contigerit) locum ſubrogentur, eiſque in ſpiritualibus & temporalibus ſuccedant: eorum manus erit viduatis Eccleſÿs ita conſulere, vt miniſtrorum ſolertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè ſentiantur. Ne igitur ſupradicta Eccleſia noſtri culpa aliquid detrimenti in ſpiritualibus, & temporalibus patiatur, Nos dictis ſacris Canonibus, & Concil. Trident. decretis obtemperare volentes,vocatis omnibus, & ſingulis Canonicis infra tempus à dicto Concilio ſtatutum, ad Vicarium, qui vices noſtras ſuſtinere debeat,deputandum, congregatiſque iis, qui debuerunt,voluerunt, & potuerunt intereſſe habitiſque intereſſentium votis, de conſenſu, & voto eiuſdem Capituli, te Reuerendum N. de cuius probitate,ſcientia,& ſufficientia, confiſi, generalem in ſpiritualibus & temporalibus Vicarium noſtrum in prædicta Eccleſia Cathedrali, Ciuitate, & Diœceſi, tenore præſentium deputamus,creamus,& conſtituimus(per menſes ſex....) vel (Epiſcopali Sede vacante) cum omnibus, & ſingulis facultatibus, priuilegiis, honoribus,oneribus,præminentiis, & prærogatiuis, ad huiuſmodi munus exercendum neceſſariis,& opportunis. Dantes tibi plenam,& liberam poteſtatem, omnia & ſingula exercendi quæ Capitulo Sede vacante in vtroque foro à iure permittuntur, & proinde cauſas omnes tam ciuiles, quàm criminales, & mixtas, etiam hæreſis, & matrimoniales, audiendi, prouidendi, decidendi, cum facultate excommunicandi, & cenſuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum Conſultorum noſtræ Curiæ in ſententiando, & procedendo ad actus, quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non poteſt; necnon ea omnia faciendi, quæ nos facere, & mandare poſſumus, etiamſi ſpeciale mandatum requirant. Reſeruantes nobis collationem beneficiorum, eorúmque inſtitutionem ad Capitulum ſpectantem deputationem examinatorum, officialium, actuariorum, & miniſtrorum Curiæ, regimen Seminarÿ, facultatem cognoſcendi de cauſis ſuſpicionum, & denegata iuſtitia, & conflictis (ſeruatis de iure ſeruandis) alteri delegandi. Volumus, autem, vt concedere licentiam ordinandi etiam ad primam Tonſuram, (in caſibus à ſacro Concil. Trident. Capitulo permiſſis) & prouidere de Prædicatoribus in aduentu, & Quadrageſima; ac diſpenſare in foro exteriori, etiam quoad temporum interſtitia, & caſus reſeruatos de nouo facere non poſſit, abſque expreſſo noſtro conſenſu particulariter habito. Nec approbare Confeſſores, ordinandos, & ad beneficia obtinenda, niſi præuio examine ab examinatoribus deputatis, quorum approbationes per Secretarium annotentur in libro. In caſu verò infirmitatis, vel abſentiæ ſubſtituere non poſſit, vel cauſas delegare, ſed in his caſibus prouiſio ad nos ſpectare debeat. Præcipimus itaque vniuerſo Clero huius Ciuitatis,& Diœceſis, aliiſque huius Eccleſiæ iuriſdictioni ſubiectis, quatenus te in Vicarium, officialémque noſtrum generalem recipiant, tibique in omnibus præmiſſis pareant,& obediant. Dantes tibi vices, & voces noſtras*,&c. *Contradictores,& inobedientes pœnis, & cenſuris Eccleſiaſticis compeſcendi, & ita te Vicarium deputamus, cum ſolutione ſalarÿ, per eum, cui incumbit, facienda. In quorum fidem præſentes ſcribi iuſſimus per Notarium noſtræ Curiæ, & manu propria ſubſcripſimus. Datum in noſtro Capitulo Cathedralis Eccleſiæ N. Die.... Anno...*

CAPVT XXXIII.

De Ordine, & qualitate ordinandorum.

SVMMARIVM.

1 *Ordo eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum, ſignaculum quoddam*

dam ſeu characterem indelebilem in anima imprimens.

2 *Ordinis definitio ponitur.*

3 *Ordines propriè ſunt ſeptem.*

4 *Epiſcopatus propriè non eſt Ordo.*

5 *Ordinis Sacramentum quando inſtitutum?*

6 *Ordines tres Sacri ac maiores dicuntur, Sacerdotium ſcilicet, ſeu Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus.*

7 *Subdiaconatus olim inter Sacros Ordines non numerabantur.*

8 *Ordines Minores Sacri propriè non dicuntur eo quòd eorum Officium ad Sacra contingenda non pertingat.*

9 *Ordines maiores in quibus differant? oſtenditur.*

10 *Ordinis Sacramentum imprimit characterem in ſingulis Ordinibus in anima ſuſcipientis.*

11 *Sacramenti Ordinis ſubſtantialia ſunt ſex, quorum vno deficiente non ſuſcipitur, nec imprimitur character.*

12 *Ordinis conferendi poteſtas eſt iure directo, & proprio apud Epiſcopum, ſiue maiorem Prælatum, qui Epiſcopalem habet conſecrationem.*

13 *Epiſcopus, qui depoſuit Epiſcopatum an habeat poteſtatem conferendi Ordines, oſtenditur.*

14 *Ordinis character & executio ſimul officij, vt conferatur non ſolum Dignitas, ſed etiam iuriſdictio exigitur.*

15 *Ordines Minores poſſunt à non Epiſcopis dari, non quidem Epiſcoporum delegatione, ſed Apoſtolicæ tantùm Sedis priuilegio.*

16 *Abbates poſſunt primam Tonſuram, & quatuor Minores Ordines ſuis Monachis, & Regularibus ſibi ſubditis in ſuo tantùm Monaſterio conferre.*

17 *Cardinales Presbyteri, quamuis non ſint Epiſcopi, poſſunt minores Ordines conferre Clericis, & Regularibus quibuſcumque ad voluntatem tantùm Ordinariorum ſuorum.*

18 *Primam Tonſuram an ſimplex Sacerdos conferat? oſtenditur.*

19 *Epiſcopus eos dumtaxat ordinare poteſt qui de ſua ſunt Diœceſi, & ordinaria iuriſdictione.*

20 *Ordines ſuſcipere poſſunt ab Epiſcopo illi qui ab eius Diœceſi ſunt oriundi, aut ibi domicilium contraxerunt, ſeu beneficium Eccleſiaſticum ibi obtinere noſcuntur.*

21 *Oriundi à Diœceſi, vt ab eius Epiſcopo ordinari poſſint, dicuntur illi, qui in ea nati ſunt, vel pater eorum ibi natus fuerit, vt num.22.*

23 *Oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paterna.*

24 *Filius ordinari poteſt ab Epiſcopo originis paterna, etiamſi pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diœceſim iam tranſtulerat domicilium.*

25 *Domiciliarij quoad Ordines ſuſcipiendos dicuntur illi, qui degunt in aliquo loco habentes animum perpetuò in eo permanendi.*

26 *Animus perpetuò permanendi in loco colligitur, cùm quis in eo emerit domum, aut aliam poſſeſſionem, vel eam conduxerit, & maximè ſi in illum locum aliquam maiorem partem bonorum tranſtulit, & ibi contrahit.*

27 *Habitatio aſſidua in aliquo loco non minori tempore decem annorum conſtituit quem domiciliarum.*

28 *Recedere quod quis noluerit præſumitur ex curſu decem annorum ſi ſint continui, niſi adſit aliquod indicium illum non habere animum permanendi. ibid.*

29 *Domicilium vbi conſtat de voluntate, acquiritur abſque aliquo lapſu temporis.*

30 *Licentia Epiſcopi non requiritur in domicilio mutando.*

31 *Domiciliarij portare tenentur veritatis teſtimonium circa mores, ſufficientia, & natalitia, niſi à teneris annis domicilium fuerit tranſlatum.*

32 *Beneficium Eccleſiaſticum obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua illud habet, ſeu ab alio de eius licentia, quamuis aliàs et alio modo ſubditus non ſit, habita ſcilicet poſſeſſione beneficij, vt numer.33. & quamuis beneficium reſidentiam non requirat, vt num.34.*

35 *Præſtimonium poſſidens ab Epiſcopo loci, vbi illud ſitum eſt, ordinari poteſt.*

36 *Beneficium in commendam habens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua illud habet, ſi commenda eſt ad vtilitatem Commendatarij.*

37 *Beneficium obtinens, quod habet coram Ordinem annexum, poteſt ratione talis beneficij ordinari ab Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt, etiam ad alios Ordines.*

38 *Beneficium etiam tenue obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua illud habet.*

39 *Beneficia plura in diuerſis Diœceſibus habens ab vno illarum Antiſtite promoueri poteſt.*

40 *Beneficium obtentum in fraudem, non iuuat obtinenti quoad ſuſceptionem Ordinis ab Epiſcopo loci vbi ſitum eſt.*

41 *Penſionem obtinens non poteſt promoueri ab Epiſcopo loci vbi illam habet.*

42 *Præbenda temporalis ratione non poteſt quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua eam habet.*

43 *Dimiſſorias litteras accipere quis valet ab Epiſcopo originis, ſeu Domicilij, vel beneficij, vt ab alio valeat ordinari.*

44 *Subditus pluribus Epiſcopis ratione originis, ſeu domicilij, aut beneficiorum, ſi ſemel elegerit vnum Epiſcopum à quo Ordinem aliquem ſuſcepiſſet, non poterit variare.*

45 *Familiares ſuos an & quando Epiſcopi valeant ordinare, oſtenditur.*

46 *Familiares Epiſcopi quoad effectum Ordinis ſuſcipiendi dicuntur illi, qui cum Epiſcopo fuerunt commorati, & præſentes inſeruierint.*

47 *Triennium, quo familiaris debet eſſe cum Epiſcopo ad effectum vt poſſit ab illo ordinari, debet eſſe continuum, & ſufficit quòd incœperit antequam fuiſſet Epiſcopus, vt num.49.*

48 *Epiſcopo aſſerenti quem eſſe familiarem non creditur.*

50 *Beneficium quacumque fraude ceſſante debet Epiſcopus familiari ſuo triennali ſtatim ſeu paulò poſt conferre, vt valeat illum ordinare.*

51 *Familiarem ſuum ordinare non poteſt Epiſcopus ratione beneficij in alterius Diœceſi poſſeſſi.*

52 *Familiares triennales Epiſcoporum quando poſſint ordinari ad titulum patrimonij.*

53 *Epiſcopus titularis non poteſt aliquem ordinare prætextu cuiuſcumque familiaritatis ſine proprij Prælati expreſſo conſenſu.*

54 *Epiſcopus ordinans alterius ſubditum, & ſic ordinatus abſque proprij Epiſcopi conſenſu, quas pœnas incurrant, oſtenditur.*

55 *Epiſcopi Italiæ prohibentur Vltramontanum ordinare qui non potuit habere litteras ſui Epiſcopi abſque Romani Pontificis licentia.*

56 *Priuilegium Epiſcopis per S. Conc. Trid. quoad eorum familiares conceſſum, non cenſetur ſublatum per Decretum generale, quo prohibetur omnibus Epiſcopis & Archiepiſcopis Regni Neapolis ne Vltramontanis Ordines conferant.*

57 *Regulares non comprehenduntur in ordine, quo præcipitur ne Vltramontanis abſque Sanctitatis ſuæ, vel S. Congregationis licentia Ordines conferantur.*

58 *S.D.N. Vrbanus VIII. quid ſtatuerit contra Epiſcopos in Italia exiſtentes, qui Vltramontanos ordinant, oſtenditur.*

59 *Papa poteſt quemlibet Clericum, aut Regularem indiſtinctè ordinare.*

60 *Epiſcopus non poteſt ſine Papæ licentia ad maiores Ordines promouere, quem ipſe ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promouit.*

61 *Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis concedere, an & quando poſſit Prælatus inferior nullius Diœceſis territorium diſtinctum habens, oſtenditur, & num. ſeq.*

62 *Religioſos quoſcunque, qui in ſua Diœceſi commorantur, poteſt Epiſcopus ad Ordines commouere, etſi inde non ſint oriundi, aut ibi non contraxerint domicilium.*

63 *Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis Regularibus, an, quando, & quomodo debeant concedere ſuperiores Regulares, oſtenditur.*

64 *Patres Societatis* IESV *ex indultu Gregorij XIII. poſſunt à quocunque Catholico Antiſtite ordinari.*

65 *Nouitium alibi natum quis valeat ordinare, oſtenditur.*

66 *Epiſcopi alienis ſubditis Ordines quare conferre non poſſint, oſtenditur.*

67 *Licentia ſuſcipiendi Ordines ab alio Epiſcopo, quando ab alieno ſint concedendi, oſtenditur.*

68 *Abbates, & alia quæcunque Capitula, in Collegia prohibentur litteras dimiſſorias Clericis ſecularibus dare, vt ab iis ordinentur.*

69 *Capitulum Ordinarium priuatiuè ad Epiſcopum, iúſque habens viſitandi, & congregandi Synodum, non comprehenditur ſub diſpoſitione Concil. Trid.* ſeſſ. 24. de reform. cap. 10.

70 *Vicarius Epiſcopi poteſt dare litteras dimiſſorias ad Ordines ſine ſpeciali Epiſcopi mandato, niſi ipſo Epiſcopo in remotis agente.*

71 *Epiſcopus tenetur per ſeipſum Ordines ſuis Clericis conferre, ſi verò fuerit impeditus, aut ex alia cauſa debeat litteras dimiſſorias, dare, nonniſi examinatos, & approbatos ad alium Epiſcopum eos tranſmittere debet.*

72 *Facultates de promouendo à quocunque nemini ſuffragari debent niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam non poſſint à proprio Epiſcopo ordinari.*

73 *Dimiſſoriæ nonniſi poſtulantibus ſunt concedendæ.*

74 *Dimiſſoriæ, & commendatitiæ litteræ in quo differunt, oſtenditur.*

75 *Clericus quando ſine proprij Epiſcopi licentia poſſit ab alio ordinari, oſtenditur.*

76 *Ordines, aut dimiſſorias denegare non poteſt Epiſcopus ei, qui obtinet beneficium, vel eſt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, niſi obſtet Canonicum impedimentum.*

77 *Ordines non tenetur Epiſcopus conferre illis, qui beneficia non obtinent.*

78 *Ordinare inuitum non poteſt Epiſcopus, quamuis cogere ad ſuſcipiendos voluntariè Ordines poſſit eum, qui beneficium Eccleſiaſticum obtinet.*

79 *Epiſcopus inuito Ordines conferens ſuſpenſus eſt à celebratione Miſſarum per annum, & ab Ordinum collatione.*

80 *Regulares non poteſt Epiſcopus contra Prælatorum ſuorum voluntatem ordinare.*

81 *Ordines ſuſcipiens quibus caſibus poterit iterum ordinari oſtenditur.*

82 *Qualitates plures exiguntur in promouendis ad Sacros Ordines.*

83 *Maſculi tantummodo ſunt promouendi, fœminæ verò minimè, in tantum vt ſi facto ordinentur, non recipiunt characterem.*

84 *Clauium poteſtas fœminis minimè competit.*

85 *Fœminæ ipſo iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ Ordinis ſunt.*

86 *Hermaphroditus ordinari non poteſt, niſi in eo prænaleret ſexus virilis.*

87 *Viri ex fœminis aliquando facti.*

88 *Ætas in ſingulis Ordinibus, quæ requiratur, oſtenditur.*

89 *Annorum numerum in ſingulis Ordinibus ſufficit attigiſſe, niſi contrarium exprimatur in Canone.*

90 *Ordinatus ante ætatem ſuſcipit Ordinis characterem, non verò executionem.*

91 *Conſtitutio Pij II. incip. Cum ex Sacrorum, ſufficit tantùm promotos ad Ordines maiores, & tum ſeculares, quàm Regulares Clericos comprehendit.*

92 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuſpenſione incurſa ob ſuſceptum Ordinem ante legitimam ætatem.*

93 *Epiſcopus ſcienter ante ætatem aliquem ordinans quam pœnam incurrat? oſtenditur.*

94 *Infans an characterem ſuſcipiat ſi ordinetur? oſtenditur.*

95 *Illiterati prohibentur ad Ordines promoueri.*

96 *Litterarum ſcientia quæ requirantur in quolibet Ordine? oſtenditur.*

97 *Illiteratum ordinare præſumens eſt per annum à collatione eius Ordinis, quem tali contulerit, ipſo iure ſuſpenſus.*

98 *Qualitates quæ requirantur quoad vitam, & mores in ordinando? oſtenditur.*

99 *Infideles ordinari prohibentur.*

Hæretici non merè mentales ordinari prohibentur. ibid.

100 *Hæreticorum fautores, credentes, & defenſores non poſſunt ordinari.*

101 *Hæreticorum, eorúmque fautores filij vſque ad ſecundum generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per lineam maternam.*

102 *Neophyti non repelluntur ſimpliciter à Clericatu.*

103 *Deſcendentes ab Hebræis etiam in primo gradu non debent impediri quominus ad Sacerdotium aſcendere valeant.*

104 *Homicida eſt irregularis, ac proinde ad Ordines promoueri non valet.*

105 *Mutilatio membrorum principalium, aut debilitatio nobilis quantum ad irregularitatem homicidio comparatur.*

Ordinari prohibentur,

106 *Miles,*

107 *Excommunicatus,*

Suſpenſus,

Interdictus,

108 *Infamis.*

109 *Crimi*

109 *Criminoſus,*
110 *Peccator notorius,*
111 *Vſurarius,*
112 *Simoniacus,*
113 *Falſificatores litterarum Apoſt.*
114 *Accuſatus de aliquo crimine, pendente accuſatione.*
115 *Furioſus,*
116 *Pœnitentes ſolemniter,*
117 *Bigamus.*
118 *Monachus ordinare prohibetur qui vxorem poſt factam continentia profeſſionem ducere auſus fuerit.*
119 *Clericus, qui in Sacris conſtitutus vxorem duxerit, pro bigamo ad recipiendos maiores Ordines reputatur.*
120 *Bigamus non cenſetur qui plures habuit concubinas.*
121 *Ordinandus non eſt ille, cuius vxorem conſtat adulterium commiſiſſe.*
122 *Bigamus dicitur ille, qui virginem duxit, & poſt adulterium ab ea vxore commiſſum, eandem carnaliter cognouit, etiam Eccleſia præcipiente, & ignorantor.*
123 *Ordinandus non eſt qui vxorem habuerit ancillam, aut ſpectaculis publicis mancipatam.*
124 *Clericus in minoribus conſtitutus, qui incontinenter vixit, poterit arbitrio Epiſcopi ad Sacros Ordines promoueri.*
115 *Bigamus effectus bigamia interpretatiua, etiamſi ante conſtitutus eſſet in Ordine Oſtiariatus, non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epiſcopum, vt in Ordine ſuſcepto miniſtret.*
126 *Coniugati non ſunt ad Ordines promouendi, niſi Religionem intrauerint de conſenſu vxorum, aut de earum conſenſu Clerici velint in ſeculo fieri.*
127 *Prima Tonſura non eſt conferenda alicui coniugato ſine vxoris licentia.*
128 *Matrimonium contrahere poſſunt in minoribus Ordinibus conſtituti.*
129 *Coniugatus ſi de facto ordinetur in Sacris, & Ordinator illius quas pœnas incurrant? oſtenditur.*
130 *Serui, vel mancipia ordinari non poſſunt niſi plena libertati fuerint reſtituti.*
131 *Seruus ſi de facto ordinetur, an & quando libertatem conſequatur, & domino ſeruire teneatur? oſtenditur.*
132 *Liber eſt qui naſcitur ex patre ſeruo, & matre libera.*
133 *Serui originarij, & adſcriptitij coloni ordinari non poſſunt.*
134 *Curiales ordinari non debent, & qui tales dicantur? oſtenditur.*
135 *Obligati ad reddendas rationes alicuius adminiſtrationis publicæ, an & quando poſſint ordinari? oſtenditur.*
136 *Corpore vitiati ordinari non debent, & qui tales dicantur? oſtenditur.*
137 *Manum habens mutilatam, vel articulatam, ſeu aridum, ordinari non poteſt.*
138 *Os habens corroſum, ac contortum ordinari non poteſt.*
139 *Naſum preſſum, aut grandem, vel tortum habens, ordinari non poteſt.*
140 *Oculo carens, an & quando ordinari poſſit.*
141 *Debilis, aut deformis ordinari non debet.*
142 *Chirugra, vel prodagra continua laborantes ordinari non poſſunt.*

Ordinari non poſſunt,
143 *Scabioſus,*
144 *Paralyticus,*
145 *Morbo comitiali, ſeu caduco laborans,*
146 *Leproſus,*
147 *Eunuchi,*
Caſtrati ſponte, non autem caſu,
148 *Arreptitij, ſiue à dæmone obſeſſi,*
149 *Illegitimi,*
150 *Peregrini, & ignoti.*
151 *Ordinari non poſſunt in Sacris qui non habent titulum, niſi ſint Regulares profeſſi.*
152 *Ordinatus ſine titulo iuſtè ab Ordinatore ſuo petere poteſt beneficium, aut vitæ neceſſaria donec ei de beneficio prouideatur.*
153 *Patrimonij ad titulum non prohibetur aliquis ordinari, cum neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ, non autem ſine ea.*
154 *Patrimonium donatum per parentes, ea conditione, vt filius vſumfructum habeat interim dum bona alia ad eius congruum ſuſtentationem ſufficientia acquirat, eſt ſufficiens.*
155 *Patrimonij quantitas ad quod quis promoueri poſſit non taxatur, ſed remittitur ad terminos Concilij.*
156 *Patrimonij examen pertinet ad Epiſcopum.*
157 *Patrimonia pro Clericis ad ſacros Ordines promouendis poteſt conſtitui ſuper annuis perpetuis cenſibus, cum cautione, &c.*
158 *Ordinari qui poteſt ad ſacros Ordines cum patrimonio ſibi aſſignato à patre in bonis, quæ ſunt directi dominij Eccleſiæ, &c.*
159 *Ordinatus in ſubdiaconum ad titulum patrimonij ipſi à patre aſſignati, qui habuit poſtea notitiam prioris obligationis dicti patrimonij non incurrit pœnas* cap.2.ſeſſ.21.de reform.
160 *Patrimonium Clerici ad cuius titulum fuit ad ſacros Ordines promotus, non poteſt capi in executionem.*
161 *Dicta ſupra ab Ordinibus ſuſcipiendis impedimenta.*
162 *Impedimenta ad Ordines ſuſcipiendos alia perpetua, alia temporalia.*
163 *Impedimenta quæ in omnibus Ordinibus locum habeant.*
164 *Impedimentum nullum irritat ipſo iure ordinationem præter impedimentum ſexus.*
165 *Miniſterij executionem quæ ipſo iure, vel per ſententiam impediant.*
166 *Ordinantes ſcienter contra impedimenta, quas pœnas incurrant.*
167 *Scrutinium ſeu examen per Archidiaconum, & ipſum Epiſcopum Clericorum ordinationem præcedere debet, & num.*168.
169 *De vita, & moribus ordinandi quomodo inquirendum.*
170 *Examinandi ſunt ab Epiſcopis ſinguli etiam Regulares de qualitatibus, & requiſitis Ordinum ſingulorum, & de cuiuſque Ordinis officio, quem ſunt ſuſcepturi.*
171 *Ordines furtiuè recipiens quas pœnas incurrat.*
171 *Tempora conferendi Ordines, quæ ſint? oſtenditur.*
173 *Ordines minores quibus diebus conferendi?*
174 *Feſti diei nomine qui veniant?*
175 *Prima Tonſura poteſt omni die conferri ad libitum ordinantis.*
176 *Ordinans, & ordinandus debet eſſe ieiunus ſaltem in ſacris Ordinibus conferendis, aut ſuſcipiendis.*

177 *Conſuetndo non vnlet quòd extra ſtatuta temporn ſncri Ordines conferrnntur.*

178 *Papn ſolus diſpenſat vt extra ſtntutn temporain diebus dominicis, vel feſtiuis minores Ordines conferantur.*

179 *Fratres Minores ex diſpenſatione Pnpa extra temporn à iure ſtntuta Dominicis, vel aliis feſtiuis diebus ſncros Ordines ſuſcipiant.*

180 *Patres Societatis* IESV *ordinari poſſunt ad quoſuis Ordines etiam maiores extra temporn à Iure ſtatuta.*

181 *Pntres Congregat. S. Ioannis Euangeliſte poſſunt ordinari extra temporn, & per quemcunque Epiſcopnm ex conceſſione Clem. VIII.*

182 *Regnlares non poſſnnt extrn tempora ab Epiſcopis ordinari virtnte priuilegiorum à Summis Pontif. ante Concil. Trident. conceſſorum.*

183 *Ordinatus in Sacris extra temporn abſque diſpenſatione Papn eſt ipſo iure ſnſpenſus, & ſi celebrat, irregularis fit, Eccleſiaſticiſque priuatur beneficiis.*

184 *Ordines plures eidem vnn die conferri non poſſnnt.*

185 *Primn Tonſnrn, & quatuor Minores Ordines eodem die vni conferri poſſunt.*

186 *Ordo vnus ſncer cum minoribus, vel plures ſncri ſimul conferri non poſſunt.*

187 *Ordines minores, & maiores per temporum interſtitia conferri iubet Concil. Trident.*

188 *Ordines gradatim ſunt conferendi.*

189 *Ordinatus per ſaltum debet Ordinem commiſſum recipere.*

190 *Epiſcopus poteſt ex legitima cauſa diſpenſare cum Clericis in Ordine per ſaltum accepto, ſi non miniſtrauit, vt poſſit ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto, poſt ſuſceptum omiſſum, miniſtrare.*

191 *Epiſcopus non diſpenſat cum promoto per ſaltum ſi in Ordinibus ſaltuatim ſuſceptis miniſtrauerit.*

192 *Characterem recipit qui etiam ſacrum Ordinem ante primam Tonſuram & minores Ordines ſuſceperit.*

193 *Ordines præſertim maiores ſunt inter Miſſarum ſolemnia conferendi.*

194 *Miſſa ab Ordinante in minoribus Ordinibus eſt celebranda de neceſſitate præcepti, non verò de neceſſitate Sacramenti, non autem in minoribus.*

195 *Ordinans, & Ordinandus debet eſſe ieiunus.*

196 *Charncter imprimitur in nctn porrigendi ſingulorum Ordinum inſtrumentn cum certa forma verborum.*

197 *Ritus, & cæremonia, qua ab Eccleſia traduntur in ſingulis Ordinibus conferendis ſeruanda ſunt.*

198 *Locns celebrandi Ordinationem ſolemnem debet eſſe Eccleſia Cathedralis, vel alia ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis.*

199 *Epiſcopus, aut alius Ordinans, eorúmve Miniſtri, nihil mercedis recipere poſſunt pro Ordinum collatione.*

200 *Notary pro litteris dimiſſoriis, vel teſtimonialibus quid, & quando recipere poſſint? oſtenditur.*

201 *Ordinatus qnilibet alicui Eccleſia, aut pio loco eſt adſcribendus.*

202 *Clericus aliquis Ordinatus in Ordine miniſtrare non debet non obtenta prius à ſuo Epiſcopo permiſſione.*

IAm verò ex Ordine, quem ſupra propoſuimus, ſequitur, vt de Clericatus Ordine pertractemus, ac de Eccleſiaſticis perſonis, quæ gradus illos ſine cura, & Dignitate obtinent, ſine quibus aliæ perſonæ, de quibus hactenus egimus, curam, & Dignitatem retinere non poſſunt. Gradus autem huiuſmodi Ordo ſacer 1
vocatur, & quòd plures graduum Ordines in ſe contineat, & eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum ab Apoſtolis (in quorum perſonis initium habuit) ad nos vſque productum, Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, cap. 1. & Can. 1.* ſignaculum quoddam, ſeu Characterem indelebilem in anima imprimens, idem Concil. *d. ſeſſ. 23. cap. 4.* cum adductis per me *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 2. numero 2. & 4.* & maiores, minoréſque gradus complectens, ita tamen, vt qui à minoribus ad maiores aſcendunt, minores retinere non deſinant. Sic autem à Doctoribus definitur. *Ordo ſa-* 2
cer eſt ſignaculum quoddam, in quo ſingularis gratia, & ſpiritualis poteſtas, atque Officium traditur Ordinatis, vt munus in Eccleſia ex profeſſo gerant; ita paucis additis Magiſt. *in 4. diſt. 24 §. ſi autem.* & ibi S. Thom. *q. 1. art. 1.* & Sot. *verſ. vnde*, idem S. Thom. *in ſuppl. ad 3. part. quæſt. 34. art. 1.* Viguer. *in ſumm. cap. 16. §. 6.* annotantes verbum illud, *ſignaculum*, non pro charactere Ordinis hîc accipi, ſed pro Sacramento, quo character imprimitur, qui eſt poteſtas illa ſpiritualis.

Gradus autem, quos continet, ſunt ſeptem, qui 3
ſeptem Ordines nominantur, quamuis nouem ab aliis numerentur; ſeptem verò propriè hoc ordine recenſentur, videlicet, Oſtiariatus, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolytatus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. Alij verò ante hos ſeptem numerant Pſalmiſtam, ſeu Primam Tonſuram, & poſt Presbyteratum, Epiſcopatum adiiciunt, nouem namque Ordines eſſe volunt, ſicut nouem ſunt Ordines Angelorum, ſed ſeptem potius dumtaxat propriè numerantur, iuxta ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti. Nam prima Tonſura, quæ Pſalmiſtæ officium tradit, non eſt propriè Ordo, ſed tantùm præparatio ad Ordines, ſicut exorciſmus ad Baptiſmum, & ſponſalia ad matrimonium, per eam namque nihil aliud, quàm Clericatus inſigne confertur, quæ eſt Tonſura capitis omnium Clericorum inſigne; vnde & ſpeciali nomine dicitur Clericatus, *in cap. cùm contingat, de ætat. & qualit.* & pſallendi officium tribuit, quod ſola Presbyteri iuſſione conceditur, *cap. Pſalmiſta 23. diſt.* & quamuis Clericalis Ordo vocetur *in d. cap. cùm contingat*, impropriè tamen dicitur Ordo, id eſt, ad Ordines diſpoſitio, vt latè probaui *hoc lib. in cap. 38. de Acolytis, & aliis minoribus Ordinibus, in fine.*

Similiter, neque Epiſcopatus propriè dicitur 4
Ordo, quamuis enim Epiſcopi ſupra Presbyteros ſint, Officio & Dignitate, non tamen præcipua Sacerdotij poteſtate, quæ in conficienda Euchariſtia, & abſolutione peccatorum conſiſtit. Ordo enim, vt eſt Sacramentum, ordinatur ad ſacrificiũ Miſſæ, circa quod Epiſcopus maiorem non habet poteſtatem Presbytero ſimplici. Eſt autem Epiſcopatus Ordo ſpecialis Presbyterorum ſpecialem tribuens inter Presbyteros poteſtatem; quamuis enim

enim Epiſcopatus Ordo vocetur *in c.1.* vbi gloſſ. *32. diſt. & in capit. Cleros, 21. diſt. & in capit. porro, 66. diſt. & in cap. ſicut, 68. diſt. & in cap. poſt tranſlationem, §. cùm ergo, de renunc.* non tamen quoad Sacramentum, ſed quoad gradum Eccleſiæ dicitur cum ſingulari inter Præſbyteros poteſtate Etenim ſi Epiſcopatus eſſet Ordo ſupra Preſbyteratum, ſequeretur tot eſſe Ordines ſacros, quot Eccleſiaſticæ poteſtates, vnde & Archiepiſcopi, vel Patriarchæ, aut Summus Pontifex alios ſuper Epiſcopum Ordines conſtituerent, cùm verè, & propriè vnus ſit Epiſcopalis Ordo quadripartitus, *d. cap. Cleros*, & vna Sacerdotalis poteſtas in duos Ordines, vel gradus diuiſa. Quod verò Characterem videatur imprimere, eo quod dimiſſo etiam Epiſcopatu, poteſtas eadem retinetur, vt *in cap. 1. de Ordin. ab Epiſc. qui ren. Epiſcop.* non propterea ſequitur, quòd ſit Ordinis Sacramentum, ſicut & in prima Tonſura Character imprimitur, ſed differt vtrque ab Ordinis Sacramento, ſicut Catechiſmus, & Confirmatio differunt à Baptiſmo, quamuis ſymbolum quoddam cum eo videantur habere. Largo igitur modo omnes Ordines appellantur, ſicut minores quoque Ordines ſacri dicuntur, cùm tres tantùm propriè ſacri dicantur, vt *in cap. 1. de filiis Presb. in 6* ſtrictè verò, & propriè cùm prima Tonſura ſit quid minus quocunqoe Ordine, Epiſcopatus verò nequaquam maior Ordo in hoc Sacramento probetur, non nouem, ſed ſeptem tantummodo Ordines numerantur, licèt quoad quædam hæc duo eſſe Ordines cenſeantur, & aliis Ordinibus æquiparentur, nec negare poſſimus Epiſcopatum eſſe Ordinem à Sacerdotio diſtinctum, vt probat expreſsè Tridentini locus (cui ſe neſcire, nec poſſe bona fide reſpondere aſſerit Nauar. infrà citandus) *ſeſſ. 23. de Sacramento Ord. capit. 4* ibi, *Epiſcopus, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere*; ac proinde illum eſſe Ordinem aliorum Iurium auctoritate exiſtimarunt gloſſ. *verb. Epiſcopus in proœm. lib. 6. & gl. 2.* vbi Doct. *in cap. quoties 3. de purgat. Canon.* Nauar. *in man. cap. 22. n. 18.* & plures, quos refero *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 1. num. 18.* quibus addo Alzed. *in praxi Epiſcop. p. 1. c. 4. n. 8.*

5 Inſtitutum eſt autem Ordinis Sacramentum præcipuè propter Sacerdotium, Sacrificium enim, & Sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta ſunt, vt vtrumque in omni lege ſemper extiterit, Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, cap. 1.* Vnde Chriſtus Dominus in nouo Sacramento, cum Euchariſtiæ ſacrificio etiam Sacerdotium inſtituit, quando Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus poteſtatem tradidit conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi Corpus & ſanguinem ſuum, necnon & peccata dimittendi, ac retinendi: cùm autem diuina res ſit tanti Sacerdotij miniſterium, vt inquit Trid. Concil. *eadem ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, capit. 2.* conſentaneum fuit, quò dignius ac maiori cum veneratione exerceri poſſet, vt in Eccleſia plures, & diuerſi eſſent Miniſtrorum Ordines qui Sacerdotio ex officio deſeruirent, ita videlicet diſtincti, vt qui iam Clericali Tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent. Hinc namque Diaconorum, & aliorum Miniſtrorum exorta ſunt nomina, de quorum officiis, ac miniſterio infrà videbimus. Et Dionyſius Papa *in epiſt. ad Seuerum Epiſcopum*, vt refertur *in cap. fin 89. diſt.* licèt Gregorio, & Bonifacio adſcribatur, inquit *ad hoc diuina diſpenſatione conſtitutum eſſe gradus diuerſos, & Ordines eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, ac potiores minoribus dilectionem impenderent, vna concordia fieret ex diuerſitate contextio, & rectè officiorum generaretur adminiſtratio ſingulorum, neque vniuerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differentiæ Ordo ſeruaret, ſicut in cæleſti Angelorum militia aduertere poſſumus.* Hæc ille. *Si quis enim* (inquit Concil. Trident. *eadem ſeſſ. 23. de Sacram Ordinis, cap. 4.*) *omnes Chriſtianos promiſcuè noui Teſtamenti Sacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Eccleſiaſticam hierarchiam, quæ eſt vt caſtrorum acies ordinata, confundere.* Sacerdotium igitur ipſum à Chriſto Domino originem, & inſtitutionem trahit, vt diximus. Diaconatus verò ab Apoſtolis fuit inſtitutus, vt in eorum *Actibus* legimus *capit. 6.* Subdiaconatus quoque, & alij minores Ordines ad ipſis Apoſtolis, & ab eorum primis ſucceſſoribus introducti fuerunt. gloſ. *verb. ſubdiaconos*, per text. ibi *in cap. 1. 36. diſtinct.* Concil. Trid. *d. ſeſſ 23 de Sacram Ordinis, c. 2.* omnes verò Ordines à Chriſto inſtituti dicuntur, qui omnium Ordinum officia in ſe ipſo quodammodo geſſiſſe probatur.

Ex ſeptem porrò Ordinibus, tres ſacri, ac maiores dicuntur, alij verò quatuor minores, & non ſacri propriè appellantur; ſacri ſunt & maiores, Sacerdotium, ſeu Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus; huiuſmodi enim perſonæ, ad Altaris miniſterium accedunt, & ſacra contingunt, *c. à multis, de ætat. & qualit.* ob idque votum caſtitatis emittunt, *cap. 1. diſt. 31.* olim verò Subdiaconatus inter ſacros Ordines non numerabatur, ſed Gregorius Pontifex, atque Vrbanus II. eum inter ſacros retulerunt, & Innoc. III. teſtatur *in cap. miramur, de ſeruis non ordin.* Gregorius namque conſtituit, vt is caſtitatem voueret, *in dict. cap. 1. diſt. 31.* Vrbanus verò eum Ordinem expreſsè in ſacrorum numerum retulit, vt *in c. erubeſcant, 32. diſt. & in cap. fin. 60. diſt.* de quo latius diximus hoc eod. *lib. 37. num. 22. cum ſeqq.* Reliqui quatuor Ordines, minores dicuntur. nec ſacri propriè nominantur, eo quòd eorum officium ad ſacra contingenda non pertingat, etſi omnes ſeptem ſacri propter Sacramentum dicantur *in d. capit. 1. de fil. Presbyt. lib. 6.* 6 7 8

Sunt autem quædam inter ſacros, & minores Ordines differentiæ. Primò enim, in maioribus maior ætas requiritur, & ſcientia, vt infra videbimus. Secundò, officio ſacrorum Ordinum à non ordinatis exerceri non poſſunt impunè, *c. 1. & 2. de Cleric. non Ordin. miniſt.* minorum verò officia, quamuis ab iis, qui ordinati non fuerint, prohibeantur exerceri, non tamen pœna aliqua, vel cenſura imponitur, & facilius permittuntur, nam minores Clerici aſſiſtentes dicuntur, maiores verò miniſtri, vide *cap. 1. diſt. 24. §. deſeruientes, 33. diſt.* Tertiò, vbi diſpenſatio circa Ordines Papæ eſt reſeruata, de maioribus tantùm intelligitur, veluti vt extra ſtatuta tempora, & irregularibus conferantur, vt infra in Capitulis ſequentibus videbimus. Quartò, in degradatione, cùm ab Ordinibus ſacris ſolus Epiſcopus degradare non poſſit, à minoribus verò id ſolus cum conſilio Capituli poteſt, vt oſtendimus *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 110.* Quintò, differunt in voti emiſſione, vt ſuprà vidimus, in minoribus namque Ordinibus tantummodo conſtituti poſſunt contrahere Matrimonium. *c. 2. qui Cle-* 9

nij 1594. coram Cardin. Blanchetto, vbi extendit ad beneficia etiam Parochialia, latè Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante, verſ. nonò quæro*, vbi refert hoc ipſum iure nouiſſimo cautum eſſe per Conſtit. fel. mem. Pij V. incip. *Sanctiſſimus in Chriſto Pater*, per quam omnia beneficia Epiſcopali Sede vacante quomodolibet vacantia ad eorundem Epiſcoporum collationem, prouiſionem, præſentationem, electionem, ſeu quamuis aliam diſpoſitionem quomodolibet pertinentia ipſi Pontifici reſeruantur, & quamuis aſſerat Garc. *d. p. 5. cap. 1. numer.* 234. conſtitutionem illam expiraſſe cum ſuo conditore, tamen idem hodie diſpoſitum reperitur per *reg. 3. Cancellariæ.* Ratio autem huius reſolutionis eſt, quia collatio eſt fructus beneficij, ſecundùm *gloſſ. in cap. cùm olim, de maior. & obed.* fructus autem futuro ſucceſſori reſeruantur, *cap. quia ſæpè. de elect. in 6. Clement. ſtatutum, eod. tit. cap. cùm vos, de offic. Ordin. cap. fin. eod. tit. lib. 6.* tum quia collatio eſt donatio, *cap. fin. de offic. Vicar. lib. 6. cap. ſi tibi abſenti, de præbend. eod. lib.* vtitur quippe liberalitate Prælatus in conferendo, cui vult, *cap. relatum*, vbi gloſ. *de præbend. cap. poſt electionem, in princ. de conceſſ. præbend.* donare autem prohibetur iis, cui libera bonorum adminiſtratio non conceditur: *l. contra §. ſi filij, ff. de pactis, l. filius §. 1. ff. de donat.* Et ideo Capitulum Sede vacante conferre non poteſt.

110 Quod quidem adeò verum eſt, vt procedat etiamſi collatio ſpectaret ad Epiſcopum cum conſenſu, vel conſilio Capituli, quia adhuc Capitulum Sede vacante non poteſt huiuſmodi beneficia conferre, vt probatur *in c. vnic. §. cùm verò, ne Sede vacante, lib. 6.* in quo habetur, quando ad Epiſcopum ſpectat collatio beneficij cum conſilio, aut conſenſu Capituli, defuncto Epiſcopo, aut ſuſpenſo, ita tamen vt Epiſcopus non ſit in mora in petenda relaxatione talis ſuſpenſionis, quaſi per eam tanti temporis moram deuolutum fuerit ius conferendi id beneficium ad Capitulum, etiamſi Sedes non vacaret, tunc collationem eius beneficij non pertinere ad Capitulum ſi contingat tunc Sedem vacare, ſed pertinere ad Summum Pontif. ex quo text. colligitur conſilium, aut conſenſum attinentem ad Capitulum non efficere prouiſionem beneficij communem Capitulo cum Epiſcopo, quaſi ratione ius communionis prouiſio talis beneficij pertineat ad Capitulum Sede vacante. Ita Pauin. *d. tract. part. 2. quæſt. 1. in princ.* Nauarr. *conſ. 20. num. vlt. de præbend.* Azeued. *conſ. 9. num. 5.* Molin. *d. tract. 5. diſput. 11. num. 9. & 13. verſ. in eodem.*

Quando verò prouiſio beneficij ſimul pertinet ad Epiſcopum, & Capitulum, vt prouiſio Canonicatuum, qui in Regnis Caſtellæ & Legionis vocantur Magiſtrales, Doctorales, & Theologales, & per concurſum prouidentur ſuffragiis Capituli & Epiſcopi, vt ſuprà dictum eſt, *cap. 27. num. 61.* item & Pœnitentiarij Canonicatus ac Præbendæ, quæ ſimili modo in eiſdem Regnis prouideatur iuxta formam conſtitutionis Gregorij XV. de qua ſuprà *cap. 26. num. 24.* tunc Capitulum Sede vacante confert huiuſmodi beneficia. Ita habetur *in cap. 1. in princip. ne Sede vacante lib. 6.* Nau. *d. conſ. 20. de præbend.* Molin. *d. tract. 5. diſp. 11. num. 13. in princip.*

Vtrùm autem ad Capitulum Sede vacante pertineat conferre beneficia, quæ conferre pertinebat ad Epiſcopum ratione ſuæ Dignitatis, quando tamen ad Epiſcopum deuoluuntur ob negligentiam, vel delictum inferioris? Illa conferre ſpectare ad Capitulum Sede vacante, tenent Læl. Zech. *de benefic. & penſion. cap. 5. num. 5.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 1. verb. Capitulum, §. 5. & part. 2. eod. verb. §* 10. Molin. *d. tract. 5. diſput. 11. nummer.* 12. quoniam ea deuolutio tunc, idque ius pertinet ad iuriſdictionem Epiſcopalem ratione illius adminiſtrationis ſuæ diœceſis in bonum & fauorem non Epiſcopi, ſed beneficiorum, ac animarum, in eiuſmodi autem iuriſdictione ſuccedit Capitulum Sede vacante.

Vtrùm contrarium, imo Capitulum Sede vacante non ſuccedere in collatione huiuſmodi beneficiorum pertinentium iure deuoluto ad Epiſcopum ob negligentiam, vel culpam inferiorum Prælatorum, non conferentium, vel malè conferentium, tenet Abb. *in d. cap. cùm olim, num. 3. verſ. ſed circa, de maiorit. & obedient.* & ibi Felin. *in fine,* Pauin. *part. 2. quæſt. 2. num. 10* Rebuff. *d. tit. de deuolut. num.* 39. Nicol. Garc. *part. 5. cap. 7. num.* 53. vbi *num.* 54. intelligit in collatione libera, non verò in confirmatione, & inſtitutione, quæ ſunt neceſſariæ, & debitæ, Quarant. *d. verb. Capitulum Sede vacante verſ. nonò quæro, ampl.* 3. nam in iis, quæ ſunt neceſſaria, lex indulget Capitulo, vt miniſtret, *cap. 1. de inſtit. in 6* Azeued. *conſil. 9. num.* 8. vbi à *num.* 15. reſoluit, ex eo quòd conferre Capitulum non poſſit, ne diutiùs vacet Eccleſia Parochialis deficiente Prælato Epiſcopus, ob hanc neceſſitatem licere Capitulo Sede vacante tales Eccleſias commendare etiam vltra ſex menſes, donec fuerit prouiſum de paſtore.

Secundò, infertur non poſſe Capitulum Sede vacante confirmare donationem iuriſpatronatus, quia tunc neceſſariò interuenire debet Epiſcopi conſenſus, vt per Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 303. num. 10. cum ſeqq.* quem refero *d. part. 3. allegat. 72. num. 24.* 111

Tertiò, infertur in ſuppreſſione Præbendarum, aut Portionum vigore Concil. Trident. *ſeſſ. 24. de reformat. cap. 15.* quam minimè facere licere Capitulo Sede vacante, reſoluunt Monet. *d. diſtribut. quotid. quæſt. 1. cap. 5. num. 29. & de commut. vlt. vol. cap. 12. num.* 117. Azor. *inſtit. moral. part. 2. lib. 3. c. 38. quæſt. 9. in med.* Ego ipſe *d. tract. de officio, & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 67. num.* 3. Vide ſuprà *cap. 3. num.* 23. 112

Quod verò ad poteſtatem Ordinis pertinet, ſuccedit Capitulum Sede vacante in ius exercendi Pontificalia, vt Ordines conferendi, Chriſma conficiendi, conſecrandi Baſilicas, & huiuſmodi, ſed hæc quidem non Canonici ipſi per ſe, ſed per Vicarios Epiſcopos faciunt, gloſſ. *in d. cap. his quæ, & in cap. ſi Epiſcopus, de ſuppl. negl. Prælator. lib. 6.* cùm Pontificalia huiuſmodi nonniſi à conſecratis Epiſcopis valeant exerceri, vt *in tract. de officio, & poteſt. Epiſc.* oſtendimus. 113

Et ſicut Epiſcopo conuenit litteras dimiſſorias ſibi ſubditis concedere vt ab aliis Epiſcopis Ordines ſuſcipere poſſint, ſic Capitulum Sede vacante poteſt Clericis ſuæ diœceſis dimiſſorias litteras huiuſmodi dare, vt ab alio Epiſcopo ordinentur, ſicut probat Bonifac. VIII. *in cap. cùm nullus, de tempor. ordinat. lib. 6.* Sed per decretum Concil. Trident. *ſeſſ. 7. de reformat. cap. 10. ſeſſ. 23. etiam de reform. cap. 10.* poteſtas huiuſmodi limitatur, vt ſcilicet non valeat Capitulum Sede vacante intra annum à morte Epiſcopi, ſeu alterius vacationis dare licentiam ordinandi proprios Clericos extra diœceſim, dimiſſorias concedendo, 114

niſi

niſi beneficij ſuſcepti, vel recipiendi occaſione arctati fuerint, docent Nauarr. conſ.19.alias 27.& conſ.20. alias 28. ſub tit. de temporib. ordinat. Sayr. in floribus deciſ.ſub eod.tit.deciſ.21,22.& 65.Henriq. in ſumma lib.10.cap.21. §. 3. Zerol. in praxi Epiſc. part.1. verb. Capitulum, in princip. Piaſec. in ſimili praxi part.1. cap.1. numer.13. Petr. de Ledeſma in ſumma part.1.tit.de Sacramem. Ordinis, cap.8.concluſ.3. Quarant. in ſumma Bullarij,verb. Capitulum Sede vacant.verſ.decimoquarto, Salzed. ad Bernard. in practic. cap.26. lit. C, in nouiſſ. edit. Cardoſ. in praxi iudicum, verb. Capitulum, num.5. Piaſec. in praxi Epiſc.part.1.cap.1.num.13.in fine. Molin. dict. tract.5. diſpat.11. num.4. nouiſſimè Marcel. Vulpe in praxi indic.cap 8. num.34. & cap.44. numero 20. Franc. Leo in theſauro fori Eccleſiaſt.part.1.cap.10. num.8.in princ.& p.3.cap.7.num.47. cum ſeqq. Campan. in diuerſorio iuris Canon. rub.9. cap.7. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſolut.106. & in diuerſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ.185. part.4.Raguc.de voce Canonicor. quæſt.39. num.2. Homobon de bonis de exam. Eccleſiaſtico,part.1.tract.2. cap.1.quæſt.6.prope fin.Nicol.Garc.de benefic p.5.cap.7.num.93.cum ſeqq. Monet. de commutat. vltim. volunt.cap.10. num.164. cum multis ſeqq Ego ipſe de officio,& poteſt. Epiſcopi, p.2.alleg.7.ex num.10. Marchin. de ſacram.Ordinis,tract.1.p.6.cap.3.num.11.

115 Quod quidem Coocilij Tridentini decretum minimè reſtringit iuriſdictionem Sedis Apoſtol. quamuis vacantis, ac proinde non prohibetur Vicarius Papæ etiam ſtatim poſt vacantem Sedem Apoſt. dimiſſorias litteras ad Ordines concedere, Maiol. de irregul.lib 4.cap.20.in fine,& cap.5.num.5. in fine. Henriq. in ſum. lib.10. cap.21. §. 3. Salzed. dict.cap.26.lit.C, verſ. poterit, Campan. dict.cap.8. num.6.Ego ipſe d.alleg.7.num.13. Marchin. d.cap.3. num.22.

116 Vnde colligitur primò Capitulum, ſeu Vicarium Sede vacaote non poſſe infra aonum dare dimiſſorias etiam ad primam Tonſuram, vt reſoluunt Maiol. de irregul.lib.4.cap.1.num.3. Fr.Emman.in ſum.tom.2. cap.14 n.6. Quarant. d.verb.Capitulum Sede vacant.verſ.decimoquarto. Nicol.Garc. d.p.5.cap.7.n.95. Aloyſ.Ricc. in praxi aurea reſolut. 106.Monet.d.cap.10.num 137.Nouar.d.tit.de Capit. Sede vac.num.19. nouiſſimè Marcel.Vulpe d.cap.8.

117 num.34.& d.cap.44.n.20.in fine.Et ſi dederit,incidit in pœnam d.c.10.ſeſſ.23.de reformat. quamuis illis vſus non fuerit is, cui conceſſæ litteræ fuerunt, quia actus fuit perfectus quoad Vicarium concedentem, per quem non ſtetit, ita ex ſententia S. Congregationis reſoluit Garc. in addit.ad ſuum tract.de benefic.p.5.cap.7.n 92.

118 Hinc S.Congregat. reſcripſit Epiſcopo Squillacen.die 13.January 1594.Vicarium Sede vacante poſſe litteras dimiſſorias ad primam Tonſuram concedere etiam infra annum Laicis,qui expectant præſentari per patronos ad aliqua beneficia.

119 Secundò, colligitur non poſſe Capitulum Sede vacante infra annum dimiſſorias ad Ordines, etiamſi haberet territorium diſtinctum, & exemptum ob immemorabilem poſſeſſionem, & ſunt Iudices ordinarij, ita Quarant d.verb. Capitul.Sede vacante, verſ.decimoquarto. Aloyſ. Ricc. in deciſ.

120 Curiæ Archiepiſc. Neapol.deciſ.185.part.4. poſt annum verò concedere huiuſmodi dimiſſorias ſpectat ad Vicarium,& non ad Capitulum,prout Vicario Capitulari Neapolitano reſcripſit S. Congregat.negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum,ſub die 11.January 1604.

Tertiò, colligitur non poſſe idem Capitulum 121
dicto durante anno dare licentiam Epiſcopo commoranti in ciuitate, vel diœceſi, vt ordinet Regulares etiam præuio examine per ipſum Vicarium facto,vt tenet Raguc. de voce Canon.quæſt.39. num.4.

Declaratur autem ſupradicta reſolutio multi- 122
pliciter, & primò vt non procedat quoad teſtimonium idoneitatis, illud enim infra annum poſſe Capitulum Sede vacante facere, tradunt Nauar. conſ.19. in antiq. alias conſ.27. in nouis, de temporibus ordin. Sayr. in floribus deciſ. ſub eod. tit. deciſ.21. Bonac. de Sacrament. diſput.8 q.vnica,puncto 4. num.24. Gallet. in margarita caſuum conſcient. verb. Capitulum 5. Molin dict. tractat.5. diſput.11. num.4. verſ. quamuis Marcel. Vulpe d.cap.44.n.21. Quarant. dict verb.Capitulum Sede vacante,verſ.decimoquarto, limit.3. Monet. d. cap.10.num.182. vbi refert modernum Romanæ Curiæ ſtylum habere, vt Sede Epiſcopali vacante ipſæ quoque teſtimoniales dentur ab Ordinario viciniore. Marchin. dict.part.6.cap.3.num.17.& 18. nouiſſimè Ciarlin. contron.forenſ. lib.1. cap 46.num.12 & addit Molin. loco proximè citato,quod etiam accedente reſcripto nuncij Apoſtol. vt aliquis intra annum Sedis vacantis ordinari poſſit ab alieno Epiſcopo accedente teſtimonio ſuo Ordinarij idoneitatis, ad Capitulum, & loco Capituli ad ſuum Vicarium generalem, ſpectat tunc illum examinare quoad litteras,& mores,teſtimoniúmque illi tradere idoneitatis, vt cum eo ordinari ab Epiſcopo alieno poſſit.

Ante lapſum anni vacationis Sedis poterit Ca- 123
pitulum obtinenti facultatem à Sede Apoſtol de ſuſcipiendo Ordines cum licentia ſui Ordinarij, huiuſmodi licentiandi ſubordinam concedere, vt docent. Nouar. conſ.19.in antiq. alias conſ.27.in nouis,ſub tit.de tempor.ordin.Piaſec.d.part.1.cap.1.n.13. verſ.Capitul.pag.30. Ego ipſe dict. part.1. allegat.7. num.14.

Poterit inſuper idem Capitulum præfato anno 124
durante concedere Epiſcopo extero exercitium Pontificalium, & ordinationem propriorum ſubditorum vacantis Sedis, vt per Nauar. conſ.27. de temporib ordinar. Fornar. de Ordine cap.5. num.7. verſ. quartò nota, Molfeſ. in ſum. tract.2. capit.1. num.28. Henriq. in ſum.lib 10.cap.12.§.1. Quaran. d.verb.Capitulum Sede vac.q.11.Piaſec loco proximè citato, Marc. Anton. Gennen. in praxi Archiepiſc. Neapol. cap.87.num.33. Marchin. dict part.6.cap.3. num.16. quia quoad ſubditos vacantis Sedis nonniſi poſt annum elapſum,Solorzan.d lib.3.cap.13. num.16.

Poterit quoque idem Capitulum per Vicarium 125
à ſe electum arctatis beneficiis tam habitis, quàm habendis intra annum litteras dimiſſorias concedere, Concil. Trident. d.ſeſſ.7. de reformat. cap.10. Salzed. d.cap.26. lit. C, verſ. poterit. Zerol. in praxi Epiſcop.part.1.verb.Capitulum,in princip.verſ.ſecundum,Molin. d.tract.5 diſp.11.num.14. verſ.quamuis. Garc.d.part.5.cap.7. à num.96. Quarant. d.verſ.decimò quarto, Nouar. d. loco num.31. Monet.d.cap 10. num.180. vbi ſubdit poſſe huiuſmodi Capitulum prò arctatis litteras dimiſſorias ei concedere, qui habeat Epiſcopum, à quo ratione originis, domicilij, aut alterius beneficij compatibilis ab eo recepti illas poſſet obtinere.Marchin. d.part.6.c.3. num.19.

Arctati occaſione beneficij recepti illi dicun- 126
tur, qui obtinent aliquod beneficium requirens

ſeruitium

ſeruitium perſonale, ratione euius de iure, conſuetudine, priuilegio, ſtatuto Eccleſiæ, vel fundatione intra annum teneotut ſe ptomoueri facere, ita Nicol. Garc. *d.p.5.cap.5.num.*89. Vgolio. *de poteſt. Epiſcop cap.*26.§.20. *num* 5. *verſ. & primo;* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea,reſol.*98. exemplificantes in eo, qui obrinet Parocbialem Eccleſiaoı quòd ſit arctatus ad Sacerdotium intra annum, & in eo, qui obtinet Canonieatum ad Otdinem illi anoeaom, & in aliquibus beneficiis, ſeu Capellaois tequitentibus ex inſtitutione ſetuitium perſonale, ſeu aliquem Ordinem, latè Moner. *de commut.vlt. volunt.cap.*10.*num.*166.*cum multis ſeqq.* vbi cum Nicol. Gatc. Vgol. *locis proximè citatis,* idem ea eadem ratione dicendum putat, vbi Otdo ſuſcipiendus beneficio eſt ita annexus, vt tempote prouiſionis in eo conſtitutus eſſe debeat, qui benefieium obtinet, ſed impettans diſpenſatos fuit, vt hoc non obſtante huiuſmodi beneficium poſſet obtinere, vel vbi in litteris contineretut clauſ. *Non obſtantibus aliquibus*, &c. *per qua effectus gratiæ noſtra impediri valeat quomodolibet,vel differri*, vel ſimilis.

127 Atctati verò occaſione beneficij tecipiendi illi dicuntur, qui habent ius, ſeu ſunt vocati ad aliquod benefieium vaeans, ſeu Capellaniam, quod tamen requirit actu certum Ordinem, quo illi carent, vel illi dieuntur, qui cum ſint Ordinati ptima Tonſura, ſunt præſentati ad beneficia, vt docent Aloyſ. Ricc. *d.reſol.*83. Monet. *dict.cap.*10. *num.*173. Vgol. *d.*§.10.*num.*5. Nieol. Garc. *d.cap.*7. *num* 99. & 100 vbi 101. ſubdit electum in concutſu ad beneficium Curatum, cuius collatio facienda eſt à Papa, non poſſe interim dici arctatum tam occaſione beneficij recepti, quàm tecipiendi, & *num.*102. pariter reſoluit non dici arctatum occaſione beneficij recipiendi illum, cui aliquis vult reſignare aliquod beoefieium requirens actu Ordinem, quo ille caret, de quo etiam Aloyſ. Ricc. *d.reſol.*95.*num.*2.& 3. Monet. *d.cap.*10. *num.*176. Vnde Capirulum Sede vacante poſſe dimiſſotias concedete intta annum ad ptimam Tonſuram ei, qui eſt præſentatus à pattonis laicis ad beneficium Eccleſiaſticum Iuriſpatronatus ipſorum, vt illud obtinete valeat, docent Nicol. Garc. *p.*7 *cap.*1. *n.*30. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.*6.*cap.*7.*num.*59.

128 In interſtitiis tempotom (poſt elapſum ſcilieet primum annum Sedis vacantis) diſpenſare poterit Capitulum Sede vacante, ſeu eius Vicarius eum otdinaodis in vim ſuarum littetatum dimiſſotialiom, eo modo, quo poterat Epiſcopus cum ſibi ſubditis, vt per Quatant. *dict.verb. Capitulum Sede vacante,verſ.quæro decimò*, Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.*715. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 483.*num.*6. *in* 2. *edit.* Piaſec. *d.part.*1.*cap.*1.*num.*50. *verſ. eadem.* Matt. *de iuriſd. part.* 2. *cap.*9. *num.*13. Catol. de Graffis *de effectib. cleric. in pralud.n.*339. *in fine*, Armendat. *in addit.ad recop.legum Nauarra, lib.*1.*tit.*18.*l.*7. *de Epiſcopis, in declar.num.*57. Matchin. *d.tract.*1.*p.*6.*cap.*2.*num* 8. Solorz. *de iure Indiarum tom.*2. *lib.*3. *cap.*13. *num.*12. Felic. de Vega *ad cap.*4.§.*de adulter.n.* 52. & 53. *de iudic.* Valenz. *conſ.*107.*num.*17.*vol.*2.

129 Quæ quidem dimiſſotiæ litteræ à Capitulo Sede vacante ritè, & rectè conceſſæ per ingreſſum moderni Epiſcopi non expitant, quia gratia ſemel obtenta noo expirat motte concedentis *cap ſi ſuper gratia, de officio deleg. lib.*6.*cap.cui nulla* 51. *de prabend.lib.*6. ita benè reſoluunt Quatant. *in ſum. Bullary, verb. Capitulum Sede vacante,verſ. ſecundò dubitatur*, Petr. de Ledeſma *in ſum.p.*1.*tract. de Sacramento Ordinis, cap.*8. *concluſ.*4 Gonzal. *ad regu.* 8. *Cancell. gloſſ.*12.*num.*37. Monet. *d. cap.*10. *num.*179. Molin. *d.tract.*5.*diſput.*11.*num.*4. Gutiet. *Canon. lib.*2. *cap.*17. *num.*12. vbi conſulit Ordinatoribus, vt ſi tempote præſentationis dictatom litteratum cotam eis, ſciuerint nouum Prælatum atque ſucceſſotem poſſeſſionem eiuſdem Epiſeopatus accepiſſe, vel in Epiſcopatu adeſſe, illas non admittant, niſi teualidatæ, vel nouiter à ſucceſſore conceſſæ productæ fuerint, vel ab eius Officiali ad id ſpeciale mandatum habeote, refert nouiſſimè Bonae. *de ſuſpenſion. omnibus in particulari diſput.*3 *quæſt.*1.*puncto* 12.*numer.*26. nouiſſimè Marchin. *d.tract.*1 *part.*6.*cap.*6.*num.*5 & 12. Quòd autem à nouo Antiſtite reuocari poſſint per edictum omnes, & quæcunque dimiſſotiæ à prædeceſſoribus Epiſcopis, ſiue Capitulo Sede vacante conceſſæ, tenet Rebuff. *in praxi benef.tit.de formalit. dimiſſor.n.*44. & id iuſta ſubſiſtente cauſa admittit Campan. *d.rub.*6.*cap.*8.*n.*36.

Sed eſt aduettendum Vicarium Capituli Sede vacante, ſicut & Viearium Epiſcopi, ſine ſpeciali mandato litteras dimiſſotias concedere non poſſe, ſecundùm Rebuff. *in pract. tit. de forma Vicariatus Archiepiſcop. num.*47. Fraoe. Pauin. *de poteſtate Capituli Sede vacant. cap.* 10. *part.*2. *princ. n.*17. Mandoſ. *ſuper reg.*24. *Cancell. q.*6. *num.*9. & *ſeqq.* quos refert, & ſequitut Rot. *in Maurianen.penſionis* 25. *Iuny* 1626. coram R. P. D. meo Pitouano. Et quamuis mãdatum ſpeciale à Vicario uon exhibeatur eum clauſula facultatiua conoedendi litteras dimiſſurias; attamen cùm illud poſſit probari ne dum eapreſsè per illius exhibitionem, ſed etiam tacitè per conjecturas, & præſumptiooes, Crauet. *de antiquitate tempor. part.*2 *prima partis num.*17. Hietonym. Gabt. *conſ.*181. *num.*9. *lib* 2. Rot. *deciſ.*675.*in princ.part.*2.*diuerſ.* non poteſt dubitari tales concurtere poſſe, quæ iodicent Vicarium habuiſſe ſufficientem faculratem, vbi de illa dubirati contingat. *Prima* eſt ea quo iſta facultas dandi dimiſſotias eſt de ſolitis pro iuriſdictione Vicariorom, Ioan. Aodr. *in cap. cùm nullus, in fine, de tempor. ordin.* diceos iſtis temporibos ſolere dari Vicariis, idem firmat Creſcent. *deciſ.*15. *n.*6.*de probat.* *Secunda* deſumitur ea quo ordinans, & ordinatus ſunt notæ probitatis, qui faciunt iam facta præſumi licita, *c.niſi eſſent,de praben.* Oldrad. *conſ.*115. *num.*1. Hieron. Gabr. *conſ.*17. *n.*57. *lib.*2. *Tertia* colligitur ex eo quòd Vicarius præſumitur voluiſſe id quod poterat concedere, Rot. *dict. deciſ.*675. *num.*4 *p.*3.*diuerſ.* *Quarta* denique vbi Tonſuratus recipit eharactetem in publiea ordinatione facta per Epiſcopum, eui erant directæ litteræ dimiſſoriales, in eadem ciuitate, vbi Capitul. Sedem habebat, quæ ſola ſufficit ad probaodum eiuſdem Capituli conſenſum quoad hanc facultatem dandi dimiſſotias ptopter veriſimilem ſcientiam & notitiam illius, vt in puncto tenuit Rot. *in Burgen. Canonic.*17. *Octob.* & 24. *Nouemb.*1586. coram Gyptio, & has omnes præſumptiones & coniectutas vti ſufficieotes in bis terminis conſiderauit Rot. *in Maurianen.penſionis.*

Pœna verò impoſita *in d.cap.*10 *Concil.Trident.* 130
contra Capitulum Sede vacante, quod contrauenit dicto decreto Coneilij concedendo intra annum præfatum in eaſibus ſibi non conceſſis litteras dimiſſorias ad Ordines, eſt vt Eccleſiaſtico ſubiaceat interdicto, Franc. Leo, *in theſauro*

fori

*fori Eccleſ.part.3 cap.*8.*num.*48. Molin. *dict.tract.*5. *diſput.*11.*num.*8. vbi extendit ad adminiſtratorem Sede vacante loco Capituli, quæ locum habet etiamſi is, cui conceſſit illis vſus non fuerit, quia actus fuit perfectus quoad concedentem, per quem non ſterit, vt per Nicol. Garc. *in addit. ad ſum.tract.de benef. part.*5.*cap.*7. *num.*92. Marchin.*d. part.*6.*cap.*3.*num.*15.

131 Sed aduersùs ſic ordinatos, ſi in minoribus Ordinibus conſtituti fuerint, ſtatutum eſt *eodem cap* 10. vt nullo priuilegio clericali, præſertim in criminalibus gaudere debeant, ita per illum text. tradunt Nauar. *conſ.*20 *aliàs* 28.*ſub. tit.de temporib. ordin.* Sayr. *in floribus deciſ. ſub eod. tit, deciſ.*22. *in princip.* Cardin.Tolet. *in inſtruct.Sacerd. lib.*1.*c.*49. *verſ.ſecunda*, Henriq.*in ſum.lib.*13.*cap.*38 §.2.*litt.C*, Franc.Leo.*in theſauro fori Eccleſ.part.*3 *c.*8.*num.*47. Quarant. *in ſum. Bullarij*, *verb. Ordo, verſ. ſecundò limitat*, Leſſius *de iuſtit.lib.*2.*cap.*34.*ſub num.*49.Molin. *dict.diſput.*11.*num.*4 Thom.Valaſc.*allegat.iuris tom.*1. *allegat.*45. *num.*19. & 20. Matt. *de iuriſdict. part.*1. *caſu* 149. *num.*8. Campan. *dict. rub.*9. *cap.*2. *num.*9. Marchin. *dict part.*6.*cap.*3.*num.*13. vbi ſubdit hanc priuationem priuilegij Clericalis hodie non incurri, niſi poſt iudicis declarationem, iuxta Conſtit. S.D.N. Vrbani VIII. aduersùs malè promotos.

232 An poſſint habere beneficium, contingit nonnunquam dubitari? & prima facie videbatur dicendum quòd non, quia quòd quis ſit capax beneficij Eccleſiaſtici, eſt clericale priuilegium, vt probatur *in cap. litteris*, *de tranſact.* & *in cap.*2. *de inſtit.* Verùm, quia taliter ordinatus hoc priuilegium non amittit ipſo iure, ſed debet illud amittere per ſententiam, vel per exceptionem, ſequitur quòd poterit beneficium habere antequam priuetur, & ratio eſt, quia Concil. *ſæpè citato cap.*10. vtitur verb. *gaudeat*, quod eſt futuri temporis, & ideo ita reſoluunt Nauar. *d. conſ.*28. Quarant. *d.verb.Capitulum Sede vacante*,*q.*10.*verſ. hinc contingit*, Sanchez *de Matrim. lib.*7.*diſput.*46. *num* 18.

133 Verùm contra ſic in maioribus Ordinibus conſtitutos idem Concil. *citato cap.*10. ab executione Ordinum ab beneplacitum futuri Prælati ſuſpenſos ipſo iure eſſe declarat. Ex quo colligitur impedimentum hoc perpetuum non eſſe, ſed temporale, donec ſcilicet aliud placeat futuro ſucceſſori, vt notant Salzed. *dict. cap.*26. *verb.ſine licentia*, *verſ. has autem dimiſſorias*, Suarez *tom.*5.*de cenſur. diſput.* 31. *ſect.*1. *num.*20. Petr. de Ledeſma *in ſumm. part.*1.*tractat.de Sacrament. Ordin. cap.*8. *concluſ.*5.

134 Ad reliqua autem Pontificalia exercenda vicinus, vel alius aduocatur Epiſcopus cum cautelæ ſtudio, vt inquit text. *in cap. Pontifices* 7. *quæſt.*1. ideſt, ab eo præſtita cautione quòd ex hoc nullum ſibi ius in Eccleſia vendicabit, vt exponunt gloſſ. & Doctores ibi.

135 Denique mortuo Epiſcopo nihil debet à Capitulo innouari in iis, quæ ad Ius Eccleſiæ, aut Epiſcopi pertinent, cùm non ſit qui Epiſcopale ius tueatur, *cap.*1. *ne Sede vacante.* Vnde infert Panorm. *in cap.cùm olim*, *de maior.* & *obed.* non poſſe Capitulum præſcribere poteſtatem, quam pro Epiſcopo Sede vacante exercuerit in iis, in quibus de iure communi non ſuccedit, non enim valet conſuetudo, quòd Capitulum Sede vacante exerceat ea, quæ ei à iure communi non permittuntur, argum. *cap.*1. & *cap.de quarta*, *de præſcript.* Hinc pariter fit vt nec etiam poſſit Capitulum Sede vacante res, aut iura Eccleſiaſtica alienare, aut permutare, *cap.ſi qua de rebus*, 12.*quæſt.*2.gloſſ. *in dict. cap.cùm olim*, *de maior.* & *obed.* licèt locare valeat, ad tradita per Cald Pereira *de empt.* & *vendit.c.*26. *num.*14. Imò qui in Sede vacante bona relicta, vt tempore vacationis collecta occupant, diſſipant, conſumunt, &c. ſont ſuſpenſi ab officiis, & beneficiis, non obſtantibus conſuetudinibus, ſtatutis etiam iuratis, & à Sede Apoſtol. confirmatis, ita expreſsè decidit text. *in cap. quia ſæpè* 40. *de elect. in* 6.& ex eo colligunt Suar.*tom.*1.*de cenſur.diſp.*28. *ſect.*3. *num.*6. Rainer. *in catalogo cenſur.* & *irregul. tit. de ſuſpenſ. cap.*4. *ſuſpenſ.* 2. nouiſſimè Bonacin. *ſuſpenſ. omnibus in particulari*, *diſp.*3.*q.*4. *punct.*13. *per tot.*

Et quamuis Capitulum Sede vacante habeat iuriſdictionem Epiſcopalem, non tamen lucratur emolumenta ex ipſa iuriſdictione prouenientia, ſed reſeruantur Epiſcopo ſucceſſori, *Clement. Statutum*, *de elect.* nouiſſimè Marcel. Vulpe *d.cap.*44. *num.*13. vbi *num.*14. refert ita declaraſſe Sacram Concilij declarationem, his verbis. Congregatio Concilij cenſuit emolumenta tempore vacationis Sedis Epiſcopalis obuenientia ex iuriſdictione, & ſigillo, aut alias vndecunque, quæ ad Epiſcopum Eccleſia non vacante pertinuiſſent, ad Capitulum minimè ſpectare, niſi Apoſtol. priuilegio illi conceſſa fuiſſent: ſed debere futuro Epiſcopo reſeruari; ex his tamen emolumentis deducendum eſſe rationabile ſalarium Vicario conſtituendum & perſoluendum; quòd ſi ex priuilegio Apoſt. Capitulo competerent, non poſſe Canonicos, ſi Regulares ſint, & tria vota emiſerint, inter ſe diuidere.

Et demum illud eſt ſciendum quòd ea, quæ de 136
poteſtate Capituli cum Epiſcopo, aut Sede vacante diximus, de Capitulo Cathedralis Eccleſiæ intelligenda ſint, cum aliis quoque Eccleſiis, quæ inde Collegiatæ dicuntur, ſunt Canonicorum Capitola, quæ huiuſmodi poteſtatem non obtinent, *cap.Sanctorum*, 70.*diſt.* nam cùm Prælatus, & Eccleſia, præſertim in præſtanda obedientia, exprimuntur, tunc nomine Eccleſiæ ſolùm cum Prælato Capitulum Cathedralis Eccleſiæ continetur, *cap.cùm clerici*, *de verbor.ſignif.*

Denique Vicarius Capitularis tenetur ſtare ſyndicatui, & reddere rationem ſuæ adminiſtrationis Epiſcopo ſucceſſori, etiamſi illam reddidiſſet Capitulo, & ab eo, vel ab eius deputatis obtinuiſſet abſolutionem, aut liberationem, Concil.Trid.*d. ſeſſ.*24.*de reform.cap.*6. nouiſſimè Marcel. Vulpe *d. cap.*44. *num.*19. *in princip.* Et licèt idipſum in Vicariis Epiſcoporum iure communi attento dicendum eſſet, eoſque obnoxios ad reddendam rationem officij exiſtimauerint Pauin. *de poteſt. Capituli Sede vacante part.*2. *quæſt.*8. Sbroz *de officio Vicarij lib.*3. *q.*52. nihilominus tamen conſuetudo eſt in contrarium, vt ſtatuit, & mandauit Gregor. XIII. obſeruari pro Vicario Tarentino in litteris Apoſt. in forma Breuis, incip. *Quoniam in Eccleſia Dei ſub Dat. Romæ*, *ſub annulo Piſcatoris*, *die* 2. *Maij* 1579. ibi, *Statuimus* & *mandamus quòd de cætero Vicarij*, & *Officiales*, *ſiue generales*, *ſiue particulares etiam foranei nuncupati per eundem Archiepiſcopum*, *ſiue eius pro tempore ſucceſſores in dicta Eccleſia Tarentina*, *ſiue eius Diœceſi deputati*, *vel deputandi ad aliquem ſyndicatum nullo modo teneantur*,

aut ſub quouis reſpectu ſint obnoxy,&c. refert Marcel.Vulpe *dict.loco* , vbi aduertit quòd licèt in hoc caſu ſummus Pont.ſtatuat pro Eccleſia Tarentina, tamen lex communis eſt , & ad alias extendi debet,vt ibi probat.

Dicetur autem poteſtas, & iutiſdictio Capituli expirare ſtatim quòd Sedes ceſſat eſſe vacans , & eſt tunc quando nouus Epiſcopus adeptus eſt poſſeſſionem Epiſcopatus. Pàuin.*d.p* 2.*q*.10.*n*.19.Marcel. Vulp. *dict.c*.44.*n*.32. & non ſuſſicit quòd Epiſcopus ſit electus,quia Epiſcopo nominato non licet Vicarium mittere,ſed neceſſe eſt quod capiatur poſſeſſio Epiſcopatus cum Bullatum oſtenſione. Quarant. *dict. verb. Capitulum Sede vacante* , *n*.13. quia Sedes Epiſcopalis intelligitur ſemper vacare donec litteræ Apoſtol. Prælati præſentatæ fuerint Capitulo, *Extrauag.iniunctæ,de elect*.Marcel.Vulpe *d.cap*.44 *num.vlt*.

137 Quia decet Capitulo commiſſionem Vicario in ſcriptis facere , vt de eius facultate in futurum ambigi non poſſit , talis commiſſionis formulam pro coronide ſubnectere cenſuimus , cui pro voluntate Capituli addi, vel minui poteſt.

FORMVLA CREANDI Vicarium Capitularem.

Nos Canonici , & Capitulum Cathedralis N. Sede vacante per obitum bonæ memoriæ N. Epiſcopi , &c. *Reuerendo N. ſalutem in Domino ſempiternam. Cùm ex ſacrorum Canonum diſpoſitione Eccleſiarum Cathedralium Capitula in deficientium Epiſcoporum (præſertim ſi ex humanis eximi contigerit) locum ſubrogentur , eiſque in ſpiritualibus & temporalibus ſuccedant : eorum munus erit viduatis Eccleſiis ita conſulere, vt miniſtrorum ſolertia, & diligentia viduitatis incommoda minimè ſentiantur. Ne igitur ſupradicta Eccleſia noſtri culpa aliquid detrimenti in ſpiritualibus, & temporalibus patiatur, Nos dictis ſacris Canonibus , & Concil. Tridént. decretis obtemperare volentes,vocatis omnibus, & ſingulis Canonicis infra tempus à dicto Concilio ſtatutum, ad Vicarium, qui vices noſtras ſuſtinere debeat,deputandum, congregatiſque iis , qui debuerunt,voluerunt, & potuerunt intereſſe habitiſque intereſſentium votis , de conſenſu , & voto eiuſdem Capituli, te Reuerendum N. de cuius probitate, ſcientia,& ſufficientia, confiſi, generalem in ſpiritualibus & temporalibus Vicarium noſtrum in prædicta Eccleſia Cathedrali, Ciuitate, & Diœceſi, tenore præſentium deputamus,creamus,& conſtituimus(per menſes ſex....) vel (Epiſcopali Sede vacante) cum omnibus , & ſingulis facultatibus, priuilegiis, honoribus,oneribus,præeminentiis, & prærogatiuis , ad huiuſmodi munus exercendum neceſſariis,& opportunis. Dantes tibi plenam,& liberam poteſtatem, omnia & ſingula exercendi quæ Capitulo Sede vacante in vtroque foro à iure permittuntur , & proinde cauſas omnes tum ciuiles , quàm criminales , & mixtas, etiam hæreſis , & matrimoniales , audiendi , prouidendi , decidendi , cum facultate excommunicandi , & cenſuras proferendi, cum voto tamen ordinariorum Conſultorum noſtræ Curiæ in ſententiando , & procedendo ad actus , quorum grauamen per appellationem à diffinitiua reparari non poteſt ; necnon ea omnia faciendi , quæ nos facere , & mandare poſſumus , etiamſi ſpeciale mandatum requirant. Reſeruantes nobis collationem beneficiorum , eorúmque inſtitutionem ad Capitulum ſpectantem deputationem examinatorum , officialium , actuariorum , & miniſtrorum Curiæ , regimen Seminary , facultatem cognoſcendi de cauſis ſuſpicionum, & denegata iuſtitia, & conſtitutis (ſeruatis de iure ſeruandis) alteri delegandi. Volumus , autem , vt concedere licentiam ordinandi etiam ad primam Tonſuram, (in caſibus à ſacro Concil. Trident. Capitulo permiſſis) & prouidere de Prædicatoribus in aduentu , & Quadrageſima ; ac diſpenſare in foro exteriori , etiam quoad temporum interſtitia, & caſus reſeruatos de nouo facere non poſſit , abſque expreſſo noſtro conſenſu particulariter habito. Nec approbare Confeſſores , ordinandos , & ad beneficia obtinenda , niſi prævio examine ab examinatoribus deputatis , quorum approbationes per Secretarium annotentur in libro. In caſu verò infirmitatis , vel abſentiæ ſubſtituere non poſſit , vel cauſas delegare , ſed in his caſibus prouiſio ad nos ſpectare debeat. Præcipimus itaque vniuerſo Clero huius Ciuitatis,& Diœceſis , aliiſque huius Eccleſiæ iuriſdictioni ſubiectis , quatenus te in Vicarium , officialémque noſtrum generalem recipiant, tibique in omnibus præmiſſis pareant,& obediant. Dantes tibi vices , & voces noſtras,*&c. *Contradictores,& inobedientes pœnis , & cenſuris Eccleſiaſticis compeſcendi , & ita te Vicarium deputamus, cum ſolutione ſalary , per eum , cui incumbit , facienda. In quorum fidem præſentes ſcribi iuſſimus per Notarium noſtræ Curiæ , & manu propria ſubſcripſimus. Datum in noſtro Capitulo Cathedralis Eccleſiæ N. Die.... Anno...*

CAPVT XXXIII.

De Ordine , & qualitate ordinandorum.

SVMMARIVM.

1 *Ordo eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum , ſignaculum quoddam*

dam ſeu characterem indelebilem in anima imprimens.

2 *Ordinis definitio ponitur.*

3 *Ordines propriè ſunt ſeptem.*

4 *Epiſcopatus propriè non eſt Ordo.*

5 *Ordinis Sacramentum quando inſtitutum?*

6 *Ordines tres Sacri ac maiores dicuntur, Sacerdotium ſcilicet, ſeu Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus.*

7 *Subdiaconatus olim inter Sacros Ordines non numerabantur.*

8 *Ordines Minores Sacri propriè non dicuntur eo quòd eorum Officium ad Sacra contingenda non pertingat.*

9 *Ordines maiores in quibus differant? oſtenditur.*

10 *Ordinis Sacramentum imprimit characterem in ſingulis Ordinibus in anima ſuſcipientis.*

11 *Sacramenti Ordinis ſubſtantialia ſunt ſex, quorum vno deficiente non ſuſcipitur, nec imprimitur character.*

12 *Ordinis conferendi poteſtas eſt iure directo, & proprio apud Epiſcopum, ſiue maiorem Prælatum, qui Epiſcopalem habet conſecrationem.*

13 *Epiſcopus, qui depoſuit Epiſcopatum an habeat poteſtatem conferendi Ordines, oſtenditur.*

14 *Ordinis character & executio ſimul officij, vt conferatur non ſolùm Dignitas, ſed etiam iuriſdictio exigitur.*

15 *Ordines Minores poſſunt à non Epiſcopis dari, non quidem Epiſcoporum delegatione, ſed Apoſtolicæ tantùm Sedis priuilegio.*

16 *Abbates poſſunt primam Tonſuram, & quatuor Minores Ordines ſuis Monachis, & Regularibus ſibi ſubditis in ſuo tantùm Monaſterio conferre.*

17 *Cardinales Presbyteri, quamuis non ſint Epiſcopi, poſſunt minores Ordines conferre Clericis, & Regularibus quibuſcumque ad voluntatem tantùm Ordinariorum ſuorum.*

18 *Primam Tonſuram an ſimplex Sacerdos conferat? oſtenditur.*

19 *Epiſcopus eos dumtaxat ordinare poteſt qui de ſua ſunt Diœceſi, & ordinaria iuriſdictione.*

20 *Ordines ſuſcipere poſſunt ab Epiſcopo illi qui ab eius Diœceſi ſunt oriundi, aut ibi domicilium contraxerunt, ſeu beneficium Eccleſiaſticum ibi obtinere noſcuntur.*

21 *Oriundi à Diœceſi, vt ab eius Epiſcopo ordinari poſſint, dicuntur illi, qui in ea nati ſunt, vel pater eorum ibi natus fuerit, vt num. 22.*

23 *Oriundus dicitur à natiuitate propria, vel paterna.*

24 *Filius ordinari poteſt ab Epiſcopo originis paternæ, etiamſi pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diœceſim iam tranſtulerat domicilium.*

25 *Domiciliarij quoad Ordines ſuſcipiendos dicuntur illi, qui degunt in aliquo loco habentes animum perpetuò in eo permanendi.*

26 *Animus perpetuò permanendi in loco colligitur, cùm quis in eo emerit domum, aut aliam poſſeſſionem, vel eam conduxerit, & maximè ſi in illum locum aliquam maiorem partem bonorum tranſtulit, & ibi contrahit.*

27 *Habitatio aſſidua in aliquo loco non minori tempore decem annorum conſtituit quem domiciliarum.*

28 *Recedere quod quis noluerit præſumitur ex curſu decem annorum ſi ſint continui, niſi adſit aliquod indicium illum non habere animum permanendi. ibid.*

29 *Domicilium vbi conſtat de voluntate, acquiritur abſque aliquo lapſu temporis.*

30 *Licentia Epiſcopi non requiritur in domicilio mutando.*

31 *Domiciliarij portare tenentur veritatis teſtimonium circa mores, ſufficientia, & natalitia, niſi à teneris annis domicilium fuerit tranſlatum.*

32 *Beneficium Eccleſiaſticum obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua illud habet, ſeu ab alio de eius licentia, quamuis aliàs ei alio modo ſubditus non ſit, habita ſcilicet poſſeſſione beneficij, vt numer. 33. & quamuis beneficium reſidentiam non requirat, vt num. 34.*

35 *Præſtimonium poſſidens ab Epiſcopo loci, vbi illud ſitum eſt, ordinari poteſt.*

36 *Beneficium in commendam habens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua illud habet, ſi commenda eſt ad vtilitatem Commendatarij.*

37 *Beneficium obtinens, quod habet certam Ordinem annexum, poteſt ratione talis beneficij ordinari ab Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt, etiam ad alios Ordines.*

38 *Beneficium etiam tenue obtinens poteſt ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua illud habet.*

39 *Beneficia plura in diuerſis Diœceſibus habens ab vno illarum Antiſtite promoueri poteſt.*

40 *Beneficium obtentum in fraudem, non iuuat obtinenti quoad ſuſceptionem Ordinis ab Epiſcopo loci vbi ſitum eſt.*

41 *Penſionem obtinens non poteſt promoueri ab Epiſcopo loci vbi illam habet.*

42 *Præbendæ temporalis ratione non poteſt quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis in qua eam habet.*

43 *Dimiſſorias litteras accipere quis valet ab Epiſcopo originis, ſeu Domicilij, vel beneficij, vt ab alio valeat ordinari.*

44 *Subditus pluribus Epiſcopis ratione originis, ſeu domicilij, aut beneficiorum, ſi ſemel elegerit vnum Epiſcopum à quo Ordinem aliquem ſuſcepiſſet, non poterit variare.*

45 *Familiares ſuos an & quando Epiſcopi valeant ordinari, oſtenditur.*

46 *Familiares Epiſcopi quoad effectum Ordinis ſuſcipiendi dicuntur illi, qui cum Epiſcopo fuerunt commorati, & præſentes inſeruierint.*

47 *Triennium, quo familiaris debet eſſe cum Epiſcopo ad effectum vt poſſit ab illo ordinari, debet eſſe continuum, & ſufficit quòd inceperit antequam fuiſſet Epiſcopus, vt num. 49.*

48 *Epiſcopo aſſerenti quem eſſe familiarem non creditur.*

50 *Beneficium quacumque fraude ceſſante debet Epiſcopus familiari ſuo triennali ſtatim ſeu paulò poſt conferre, vt valeat illum ordinare.*

51 *Familiarem ſuum ordinare non poteſt Epiſcopus ratione beneficij in alterius Diœceſi poſſeſſi.*

52 *Familiares triennales Epiſcoporum quando poſſint ordinari ad titulum patrimonij.*

53 *Epiſcopus titularis non poteſt aliquem ordinare prætextu cuiuſcumque familiaritatis ſine proprij Prælati expreſſo conſenſu.*

54 *Epiſcopus ordinans alterius ſubditum, & ſic ordinatus abſque proprij Epiſcopi conſenſu, quas pœnas incurrant, oſtenditur.*

55 *Epiſcopi Italiæ prohibentur Vltramontanum ordinare qui non potuit habere litteras ſui Epiſcopi abſque Romani Pontificis licentia.*

56 *Priuilegium Epiſcopis per S. Conc. Trid. quoad eorum familiares conceſſum, non cenſetur ſublatum per Decretum generale, quo prohibetur omnibus Epiſcopis & Archiepiſcopis Regni Neapolis ne Vltramontanis Ordines conferat.*

57 *Regulares non comprehenduntur in ordine, quo præcipitur ne Vltramontanis abſque Sanctitatis ſuæ, vel S. Congregationis licentia Ordines conferantur.*

58 *S. D. N. Vrbanus VIII. quid ſtatuerit contra Epiſcopos in Italia exiſtentes, qui Vltramontanos ordinant, oſtenditur.*

59 *Papa poteſt quemlibet Clericum, aut Regularem indiſtinctè ordinare.*

60 *Epiſcopus non poteſt ſine Papæ licentia ad maiores Ordines promouere, quem ipſe ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promouit.*

61 *Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis concedere, an & quando poſſit Prælatus inferior nullius Diœceſis territorium diſtinctum habens, oſtenditur, & num. ſeq.*

62 *Religioſos quoſcunque, qui in ſua Diœceſi commorantur, poteſt Epiſcopus ad Ordines commouere, etſi inde non ſint oriundi, aut ibi non contraxerint domicilium.*

63 *Dimiſſorias litteras ſuis ſubditis Regularibus, an, quando, & quomodo debeant concedere ſuperiores Regulares, oſtenditur.*

64 *Patres Societatis* IESV *ex indultu Gregorij XIII. poſſunt à quocunque Catholico Antiſtite ordinari.*

65 *Nouitium alibi natum quis valeat ordinare, oſtenditur.*

66 *Epiſcopi alienis ſubditis Ordines quare conferre non poſſint, oſtenditur.*

67 *Licentia ſuſcipiendi Ordines ab alio Epiſcopo, quando ab alieno ſint concedendi, oſtenditur.*

68 *Abbates, & alia quæcunque Capitula, in Collegia prohibentur litteras dimiſſorias Clericis ſecularibus dare, vt ab iis ordinentur.*

69 *Capitulum Ordinarium priuatiuè ad Epiſcopum, iúſque habens viſitandi, & congregandi Synodum, non comprehenditur ſub diſpoſitione Concil. Trid.* ſeſſ. 24. de reform. cap. 10.

70 *Vicarius Epiſcopi poteſt dare litteras dimiſſorias ad Ordines ſine ſpeciali Epiſcopi mandato, niſi ipſo Epiſcopo in remotis agente.*

71 *Epiſcopus tenetur per ſeipſum Ordines ſuis Clericis conferre, ſi verò fuerit impeditus, aut ex alia cauſa debeat litteras dimiſſorias, dare, nonniſi examinatos, & approbatos ad alium Epiſcopum eos tranſmittere debet.*

72 *Facultates de promouendo à quocunque nemini ſuffragari debent niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam non poſſint à proprio Epiſcopis ordinari.*

73 *Dimiſſoria nonniſi poſtulantibus ſunt concedenda.*

74 *Dimiſſoria, & commendatitiæ litteræ in quo differant, oſtenditur.*

75 *Clericus quando ſine proprij Epiſcopi licentia poſſit ab alio ordinari, oſtenditur.*

76 *Ordines, aut dimiſſorias denegare non poteſt Epiſcopus ei, qui obtinet beneficium, vel eſt in Dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, niſi obſtet Canonicum impedimentum.*

77 *Ordines non tenetur Epiſcopus conferre illis, qui beneficia non obtinent.*

78 *Ordinare inuitum non poteſt Epiſcopus, quamuis cogere ad ſuſcipiendos voluntariè Ordines poſſit eum, qui beneficium Eccleſiaſticum obtinet.*

79 *Epiſcopus inuito Ordines conferens ſuſpenſus eſt à celebratione Miſſarum per annum, & ab Ordinum collatione.*

80 *Regulares non poteſt Epiſcopus contra Prælatorum ſuorum voluntatem ordinare.*

81 *Ordines ſuſcipiens quibus caſibus poterit iterum ordinari oſtenditur.*

82 *Qualitates plures exiguntur in promouendis ad Sacros Ordines.*

83 *Maſculi tantummodo ſunt promouendi, fœminæ verò minimè, in tantum vt ſi facto ordinentur, non recipiunt characterem.*

84 *Clauium poteſtas fœminis minimè competit.*

85 *Fœminæ ipſo iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ Ordinis ſunt.*

86 *Hermaphroditus ordinari non poteſt, niſi in eo prænaleret ſexus virilis.*

87 *Viri ex fœminis aliquando facti.*

88 *Ætas in ſingulis Ordinibus, quæ requiratur, oſtenditur.*

89 *Annorum numerum in ſingulis Ordinibus ſufficit attigiſſe, niſi contrarium exprimatur in Canone.*

90 *Ordinatus ante ætatem ſuſcipit Ordinis characterem, non verò executionem.*

91 *Conſtitutio Pij II. incip. Cum ex Sacrorum, afficit tantùm promotos ad Ordines maiores, & tam ſeculares, quàm Regulares Clericos comprehendit.*

92 *Epiſcopus non poteſt diſpenſare in ſuſpenſione incurſa ob ſuſceptum Ordinem ante legitimam ætatem.*

93 *Epiſcopus ſcienter ante ætatem aliquem ordinans quam pœnam incurrat? oſtenditur.*

94 *Infans an characterem ſuſcipiat ſi ordinetur? oſtenditur.*

95 *Illiterati prohibetur ad Ordines promoueri.*

96 *Litterarum ſcientia quæ requirantur in quolibet Ordine? oſtenditur.*

97 *Illiteratum ordinare præſumens eſt per annum à collatione eius Ordinis, quem tali contulerit, ipſo iure ſuſpenſus.*

98 *Qualitates quæ requirantur quoad vitam, & mores in ordinando? oſtenditur.*

99 *Infideles ordinari prohibetur.*

Hæretici non merè mentales ordinari prohibentur. ibid.

100 *Hæreticorum fautores, credentes, & defenſores non poſſunt ordinari.*

101 *Hæreticorum, eorúmque fautores filij vſque ad ſecundam generationem per lineam paternam, & vſque ad primam per lineam maternam.*

102 *Neophyti non repelluntur ſimpliciter à Clericatu.*

103 *Deſcendentes ab Hebræis etiam in primo gradu non debeat impediri quominus ad Sacerdotium aſcendere valeant.*

104 *Homicida eſt irregularis, ac proinde ad Ordines promoueri non valet.*

105 *Mutilatio membrorum principalium, aut debilitatio nobilis quantum ad irregularitatem homicidio comparatur.*

Ordinari prohibentur,

106 *Miles,*

107 *Excommunicatus,*

Suſpenſus,

Interdictus,

108 *Infamis.*

109 *Crimi*

109 *Criminoſus,*
110 *Poccator nosorius,*
111 *Vſurarius,*
112 *Simoniacus,*
113 *Falſificatores litterarum Apoſt.*
114 *Accuſatns de aliquo crimine, pendente accuſatione.*
115 *Furioſus,*
116 *Pœnitentes ſolemniter,*
117 *Bigamus.*
118 *Monachus ordinare prohibetur qui vxorem poſt factam continentia profeſſionem ducere auſus fuerit.*
119 *Clericus, qui in Sacris conſtitutus vxorem duxerit, pro bigamo ad recipiendos maiores Ordines reputatur.*
110 *Bigamus non cenſetur qui plures habuit concubinas.*
111 *Ordinandus non eſt ille, cuius vxorem conſtat adulterium commiſiſſe.*
112 *Bigamus dicitur ille, qui virginem duxit, & poſt adulterium ab ea vxore commiſſum, eandem carnaliter cognouit, etiam Eccleſia præcipiente, & ignorante.*
123 *Ordinandus non eſt qui vxorem habuerit ancillam, aut ſpectaculis publicis mancipatam.*
124 *Clericus in minoribus conſtitutus, qui incontinenter vixit, poterit arbitrio Epiſcopi ad Sacros Ordines promoueri.*
125 *Bigamus effectus bigamia interpretatiua, etiamſi ante conſtitutus eſſet in Ordine Oſtiariatus, non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epiſcopum, vt in Ordine ſuſcepto miniſtret.*
126 *Coniugati non ſunt ad Ordines promouendi, niſi Religionem intrauerint de conſenſu vxorum, aut de earum conſenſu Clerici velint in ſeculo fieri.*
127 *Prima Tonſura non eſt conferenda alicui coniugato ſine vxoris licentia.*
128 *Matrimonium contrahere poſſunt in minoribus Ordinibus conſtituti.*
129 *Coniugatus ſi de facto ordinetur in Sacris, & Ordinator illius quas pœnas incurrant? oſtenditur.*
130 *Serui, vel mancipia ordinari non poſſunt niſi plena libertati fuerint reſtituti.*
131 *Seruus ſi de facto ordinetur, an & quando libertatem conſequatur, & domino ſeruire teneatur? oſtenditur.*
132 *Liber eſt qui naſcitur ex patre ſeruo, & matre libera.*
133 *Serui originarij, & adſcriptitij coloni ordinari non poſſunt.*
134 *Curiales ordinari non debent, & qui tales dicantur? oſtenditur.*
135 *Obligati ad reddendas rationes alicuius adminiſtrationis publicæ, an & quando poſſint ordinari? oſtenditur.*
136 *Corpore vitiati ordinari non debent, & qui tales dicantur? oſtenditur.*
137 *Manum habens mutilatam, vel articulatam, ſeu aridam, ordinari non poteſt.*
138 *Os habens corroſum, ac contortum ordinari non poteſt.*
139 *Naſum preſſum, aut grandem, vel tortum habens, ordinari non poteſt.*
140 *Oculo carens, an & quando ordinari poſſit.*
141 *Debilis, aut deformis ordinari non debet.*
142 *Chiragra, vel prodagra continua laborantes ordinari non poſſunt.*

Ordinari non poſſunt,
143 *Scabioſus,*
144 *Paralyticus,*
145 *Morbo comiſiali, ſeu caduco laborans,*
146 *Leproſus,*
147 *Eunuchi,*
Caſtrati ſponte, non autem caſu,
148 *Arreptitij, ſiue à dæmone obſeſſi,*
149 *Illegitimi,*
150 *Peregrini, & ignoti.*
151 *Ordinari non poſſunt in Sacris qui non habent titulum, niſi ſint Regulares profeſſi.*
151 *Ordinatus ſine titulo iuſtè ab Ordinatore ſuo petere poteſt beneficium, aut vita neceſſaria donec ei de beneficio prouideatur.*
153 *Patrimonij ad titulum non prohibetur aliquis ordinari, cum neceſſitate, vel vtilitate Eccleſiæ, non autem ſine ea.*
154 *Patrimonium donatum per parentes, ea conditione, vt filius vſumfructum habeat interim dum bona alia ad eius congruam ſuſtentationem ſufficientia acquirat, eſt ſufficiens.*
155 *Patrimonij quantitas ad quod quis promoueri poſſit non taxatur, ſed remittitur ad terminos Concilij.*
156 *Patrimonij examen pertinet ad Epiſcopum.*
157 *Patrimonia pro Clericis ad ſacros Ordines promouendis poteſt conſtitui ſuper annuis perpetuis cenſibus, cum cautione, &c.*
158 *Ordinari qui poteſt ad ſacros Ordines cum patrimonio ſibi aſſignato à patre in bonis, quæ ſunt directi dominij Eccleſiæ, &c.*
159 *Ordinatus in ſubdiaconum ad titulum patrimonij ipſi à patre aſſignati, qui habuit poſtea notitiam prioris obligationis dicti patrimonij non incurrit pœnas* cap.2.ſeſſ.21.de reform.
160 *Patrimonium Clerici ad cuius titulum fuit ad ſacros Ordines promotus, non poteſt capi in executionem.*
161 *Dicta ſupra ab Ordinibus ſuſcipiendis impediunt.*
162 *Impedimenta ad Ordines ſuſcipiendos alia perpetua, alia temporalia.*
163 *Impedimenta quæ in omnibus Ordinibus locum habeant.*
164 *Impedimentum nullum irritat ipſo iure ordinationem præter impedimentum ſexus.*
165 *Miniſterij executionem quæ ipſo iure, vel per ſententiam impediant.*
166 *Ordinantes ſcienter contra impedimenta, quas pœnas incurrant.*
167 *Scrutinium ſeu examen per Archidiaconum, & ipſum Epiſcopum Clericorum ordinationem præcedere debet, & num.*168.
169 *De vita, & moribus ordinandi quomodo inquirendum.*
170 *Examinandi ſunt ab Epiſcopis ſinguli etiam Regulares de qualitatibus, & requiſitis Ordinum ſingulorum, & de cuiuſque Ordinis officio, quem ſunt ſuſcepturi.*
171 *Ordines furtiuè recipiens quas pœnas incurrat*
171 *Tempora conferendi Ordines, quæ ſint? oſtenditur.*
173 *Ordines minores quibus diebus conferendi?*
174 *Feſti diei nomine qui veniant?*
175 *Prima Tonſura poteſt omni die conferri ad libitum ordinantis.*
176 *Ordinans, & ordinandus debet eſſe ieiunus ſaltem in ſacris Ordinibus conferendis, aut ſuſcipiendis.*

277 *Conſuetudo non vales quòd extra ſtatuta tempora ſacri Ordines conferantur.*

178 *Papa ſolus diſpenſat vt extra ſtatuta tempora in diebus dominicis, vel feſtiuis maiores Ordines conferantur.*

179 *Fratres Minores ex diſpenſatione Papæ extra tempora à iure ſtatuta Dominicis , vel aliis feſtiuis diebus ſacros Ordines ſuſcipiant.*

180 *Patres Societatis* IESV *ordinari poſſunt ad quoſuis Ordines etiam maiores extra tempora à Iure ſtatuta.*

181 *Patres Congregat. S. Ioannis Euangeliſtæ poſſunt ordinari extra tempora, & per quemcunque Epiſcopum ex conceſſione Clem. VIII.*

182 *Regulares non poſſunt extra tempora ab Epiſcopis ordinari virtute priuilegiorum à Summis Pontif. ante Concil. Trident. conceſſorum.*

183 *Ordinatus in Sacris extra tempora abſque diſpenſatione Papæ eſt ipſo iure ſuſpenſus , & ſi celebrat, irregularis fit, Eccleſiaſticiſque priuatur beneficiis.*

184 *Ordines plures eidem vna die conferri non poſſunt.*

185 *Prima Tonſura, & quatuor Minores Ordines eadem die vni conferri poſſunt.*

186 *Ordo vnus ſacer cum minoribus , vel plures ſacri ſimul conferri non poſſunt.*

187 *Ordines minores , & maiores per temporum interſtitia conferri iubet Concil. Trident.*

188 *Ordines gradatim ſunt conferendi.*

189 *Ordinatus per ſaltum debet Ordinem commiſſum recipere.*

190 *Epiſcopus poteſt ex legitima cauſa diſpenſare cum Clericis in Ordine per ſaltum accepto , ſi non miniſtrauit, vt poſſit ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto , poſt ſuſceptum omiſſum, miniſtrare.*

191 *Epiſcopus non diſpenſat cum promoto per ſaltum ſi in Ordinibus ſaltuatim ſuſceptis miniſtrauerit.*

192 *Characterem recipit qui etiam ſacrum Ordinem ante primam Tonſuram & minores Ordines ſuſceperit.*

193 *Ordines præſertim maiores ſunt inter Miſſarum ſolemnia conferendi.*

194 *Miſſa ab Ordinante in maioribus Ordinibus eſt celebranda de neceſſitate præcepti , non verò de neceſſitate Sacramenti , non autem in minoribus.*

195 *Ordinans , & Ordinandus debet eſſe ieiunus.*

196 *Character imprimitur in actu porrigendi ſingulorum Ordinum inſtrumenta cum certa forma verborum.*

197 *Ritus , & cæremoniæ , quæ ab Eccleſia traduntur in ſingulis Ordinibus conferendis ſeruandæ ſunt.*

198 *Locus celebrandi Ordinationem ſolemnem debet eſſe Eccleſia Cathedralis, vel alia ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis.*

199 *Epiſcopus, aut alius Ordinans, eorúmve Miniſtri, nihil mercedis recipere poſſunt pro Ordinum collatione.*

200 *Notarij pro litteris dimiſſoriis , vel teſtimonialibus quid , & quando recipere poſſint ? oſtenditur.*

201 *Ordinatus quilibet alicui Eccleſiæ , aut pio loco eſt adſcribendus.*

202 *Clericus aliquis Ordinatus in Ordine miniſtrare non debet non obtenta prius à ſuo Epiſcopo permiſſione.*

IAm verò ex Ordine , quem ſupra propoſuimus , ſequitur , vt de Clericatus Ordine pertractemus , ac de Eccleſiaſticis perſonis , quæ gradus illos ſine cura , & Dignitate obtinent, ſine quibus aliæ perſonæ , de quibus hactenus egimus , curam , & Dignitatem retinere non
poſſunt. Gradus autem huiuſmodi Ordo ſacer 1
vocatur , & quòd plures graduum Ordines in ſe contineat , & eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum ab Apoſtolis (in quorum perſonis initium habuit) ad nos vſque productum , Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis , cap. 1. & Can. 1.* ſignaculum quoddam, ſeu Characterem indelebilem in anima imprimens , idem Concil. *d. ſeſſ. 23. cap. 4.* cum adductis per me *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 2. numero 2. & 4.* & maiores , minoréſque gradus complectens , ita tamen , vt qui à minoribus ad maiores aſcendunt , minores retinere non deſi-
nant. Sic autem à Doctoribus definitur. *Ordo ſa-* 2
cer eſt ſignaculum quoddam, in quo ſingularis gratia, & ſpiritualis poteſtas , atque Officium traditur Ordinatis , vt munus in Eccleſia ex profeſſo gerant ; ita paucis additis Magiſt. *in 4. diſt. 24 §. ſi autem.* & *ibi* S. Thom. *q. 1. art. 1.* & Sot. *verſ. vnde,* idem S. Thom. *in ſuppl. ad 3. part. quæſt. 34. art. 1.* Viguer. *in ſumm. cap. 16. §. 6.* annotantes verbum illud, *ſignaculum,* non pro charactere Ordinis hîc accipi , ſed pro Sacramento , quo character imprimitur , qui eſt poteſtas illa ſpiritualis.

Gradus autem , quos continet, ſunt ſeptem, qui 3
ſeptem Ordines nominantur , quamuis nouem ab aliis numerentur ; ſeptem verò propriè hoc ordine recenſentur , videlicet , Oſtiarius , Lectoratus , Exorciſtatus , Acolytatus , Subdiaconatus , Diaconatus , & Presbyteratus. Alij verò ante hos ſeptem numerant Pſalmiſtam , ſeu Primam Tonſuram , & poſt Presbyteratum, Epiſcopatum adiiciunt , nouem namque Ordines eſſe volunt , ſicut nouem ſunt Ordines Angelorum, ſed ſeptem potius dumtaxat propriè numerantur , iuxta ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti. Nam prima Tonſura , quæ Pſalmiſtæ officium tradit , non eſt propriè Ordo , ſed tantùm præparatio ad Ordines , ſicut exorciſmus ad Baptiſmum , & ſponſalia ad matrimonium , per eam namque nihil aliud , quàm Clericatus inſigne confertur, quæ eſt Tonſura capitis omnium Clericorum inſigne ; vnde & ſpeciali nomine dicitur Clericatus , *in cap. cùm contingat , de ætat. & qualit.* & pſallendi officium tribuit , quod ſola Presbyteri iuſſione conceditur , *cap. Pſalmiſta 23. diſt.* & quamuis Clericalis Ordo vocetur *in d. cap. cùm contingat* , impropriè tamen dicitur Ordo, id eſt , ad Ordines diſpoſitio , vt latè probaui *hoc lib. in cap. 38. de Acolytis , & aliis minoribus Ordinibus, in fine.*

Similiter , neque Epiſcopatus propriè dicitur 4
Ordo , quamuis enim Epiſcopi ſupra Presbyteros ſint, Officio & Dignitate, non tamen præcipua Sacerdotij poteſtate , quæ in conficienda Euchariſtia, & abſolutione peccatorum conſiſtit. Ordo enim, vt eſt Sacramentum , ordinatur ad ſacrificiũ Miſſæ, circa quod Epiſcopus maiorem non habet poteſtatem Presbytero ſimplici. Eſt autem Epiſcopatus Ordo ſpecialis Presbyterorum ſpecialem tribuens inter Presbyteros poteſtatem ; quamuis enim

enim Epiſcopatus Ordo vocetur *in c.* 1 vbi gloſſ. 32. *diſt. & in capit. Cleros,* 21. *diſt. & in capit. porro,* 66. *diſt. & in cap. ſicut,* 68. *diſt. & in cap. poſt tranſlationem,* §. *cùm ergo, de renunc.* non tamen quoad Sacramentum, ſed quoad gradum Eccleſiæ dicitur cum ſingulari inter Præſbyteros poteſtate Etenim ſi Epiſcopatus eſſet Ordo ſupra Preſbyteratum, ſequeretur tot eſſe Ordines ſacros, quot Eccleſiaſticæ poteſtates, vnde & Archiepiſcopi, vel Patriatchæ, aut Summus Pontifex alios ſuper Epiſcopum Ordines conſtituerent, cùm verè, & proptie vnus ſit Epiſcopalis Ordo quadripartitus, *d. cap. Cleros,* & vna Sacerdotalis poteſtas in duos Ordines, vel gradus diuiſa. Quod verò Charactetem videatur imprimere, eo quod dimiſſo etiam Epiſcopatu, poteſtas eadem retinetur, vt *in cap.* 1. *de Ordin. ab Epiſc. qui ren. Epiſcop.* non propterea ſequitur, quòd ſit Ordinis Sacramentum, ſicut & in prima Tonſura Caracter imprimitur, ſed differt vterque ab Ordinis Sacramento, ſicut Catechiſmus, & Confirmatio differunt à Baptiſmo, quamuis ſymbolum quoddam cum eo videantur habere. Largo igitur modo omnes Ordines appellantur, ſicut minores quoque Ordines ſacri dicuntur, cùm tres tantùm propriè ſacri dicantur, vt *in cap.* 1. *de filiis Presb. in* 6 ſtrictè verò, & propriè cùm prima Tonſura ſit quid minus quocunque Ordine, Epiſcopatus verò nequaquam maior Ordo in hoc Sacramento proberur, non nouem, ſed ſeptem tantummodo Ordines nomerantur, licèt quoad quædam hæc duo eſſe Ordines cenſeantur, & aliis Ordinibus æquiparentur, nec negare poſſimus Epiſcopatum eſſe Ordinem à Sacerdotio diſtinctum, vt probat expreſsè Tridentini locus (cui ſe neſcire, nec poſſe bona fide reſpondere aſſerit Nauat. infrà citandus) *ſeſſ.* 23. *de Sacramento Ord. capit.* 4. ibi, *Epiſcopus, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere*; ac proinde illum eſſe Ordinem aliorum Iurium auctoritate exiſtimarunt gloſſ. *verb. Epiſcopus in proœm. lib.* 6. *& gl.* 2. vbi Doct. *in cap. quoties* 3. *de purgat. Canon.* Nauar. *in man. cap.* 22. *n.* 18. & plures, quos refert *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 1. *num.* 18. quibus addo Alzed. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *c.* 4. *n.* 8.

5 Inſtitutum eſt autem Ordinis Sacramentum præcipuè propter Sacerdotium, Sacrificium enim, & Sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta ſunt, vt vtrumque in omni lege ſemper extiterit, Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de Sacram. Ordinis, cap.* 1. Vnde Chriſtus Dominus in nouo Sacramento, cum Euchariſtiæ ſacrificio etiam Sacerdotium inſtituit, quando Apoſtolis, & eorum ſucceſſoribus poteſtatem tradidit conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi Corpus & ſanguinem ſuum, necnon & peccata dimittendi, ac retinendi: cùm autem diuina res ſit tanti Sacerdotij miniſterium, vt inquit Trid. Concil. *eadem ſeſſ.* 23. *de Sacram. Ordinis, capit.* 2. conſentaneum fuit, quò dignius ac maiori cum veneratione exerceri poſſet, vt in Eccleſia plures, & diuerſi eſſent Miniſtrorum Ordines qui Sacerdotio ex officio deſeruirent, ita videlicet diſtincti, vt qui iam Clericali Tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent. Hinc namque Diaconorum, & aliorum Miniſtrorum exorta ſunt nomina, de quorum officiis, ac miniſterio infrà videbimus. Et Dionyſius Papa *in epiſt. ad Seuerum Epiſcopum*, vt refertur *in cap. fin* 89. *diſt.* licèt Gregorio, & Bonifacio adſcribatur, inquit *ad hoc diuina diſpenſatione conſtitutum eſſe gradus diuerſos, & Ordines eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, ac potiores minoribus dilectionem impenderent, vna concordia fieret ex diuerſitate contextio, & rectè officiorum generaretur adminiſtratio ſingulorum, neque vniuerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differentia Ordo ſeruaret, ſicut in cæleſti Angelorum militia aduertere poſſumus.* Hæc ille. *Si quis enim* (inquit Concil. Trident. *eadem ſeſſ.* 23. *de Sacram Ordinis, cap.* 4.) *omnes Chriſtianos promiſcuè noui Teſtamenti Sacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Eccleſiaſticam hierarchiam, quæ eſt vt caſtrorum acies ordinata, confundere.* Sacerdotium igitur ipſum à Chriſto Domino originem, & inſtitutionem trahit, vt diximus. Diaconatus verò ab Apoſtolis fuit inſtitutus, vt in eorum *Actibus* legimus *capit.* 6. Subdiaconatus quoque, & alij minores Ordines ad ipſis Apoſtolis, & ab eorum primis ſucceſſuribus introducti fuerunt. gloſ. *verb. ſubdiacones,* per text. ibi *in cap.* 1. 36. *diſtinct.* Concil. Trid. *d. ſeſſ* 23 *de Sacram Ordinis, c.* 2. omnes verò Ordines à Chriſto inſtituti dicuntur, qui omnium Ordinum officia in ſe ipſo quodammodo geſſiſſe probatur.

Ex ſeptem porrò Ordinibus, tres ſacri, ac maiores dicuntur, alij verò quatuor minores, & non ſacri propriè appellantur; ſacri ſunt & maiores, Sacerdotium, ſeu Presbyteratus, Diaconatus, & Subdiaconatus; huiuſmodi enim perſonæ, ad Altaris miniſterium accedunt, & ſacra contingunt, *c. à multis, de ætat. & qualit.* ob idque votum caſtitatis emittunt, *cap.* 1. *diſt.* 31. olim verò Subdiaconatus inter ſacros Ordines non numerabatur, ſed Gregorius Pontifex, atque Vrbanus II. eum inter ſacros retulerunt, & Innoc. III. teſtatur *in cap. miramur, de ſeruis non ordin.* Gregorius namque conſtituit, vt is caſtitatem voueret, *in dict. cap.* 1. *diſt.* 31. Vrbanus verò eum Ordinem expreſsè in ſacrorum numerum retulit, vt *in c. erubeſcant*, 32. *diſt. & in cap. fin.* 60. *diſt.* de quo latius diximus hoc eod. *lib.* 37. *num.* 22. *cum ſeqq.* Reliqui quatuor Ordines, minores dicuntur. nec ſacri propriè nominantur, eo quòd eorum officium ad ſacra contingenda non pertingat, etſi omnes ſeptem ſacri propter Sacramentum dicantur *in d. capit.* 1. *de fil. Presbyt. lib.* 6. 6

7

8

Sunt autem quædam inter ſacros, & minores Ordines differentiæ. Primò enim, in maioribus maior ætas requiritur, & ſcientia, vt infra videbimus. Secundò, officio ſacrorum Ordinum à non ordinatis exerceri non poſſunt impunè, *c.* 1. *&* 2. *de Cleric. non Ordin. miniſt.* minorum verò officia, quamuis ab iis, qui ordinati non fuerint, prohibeantur exerceri, non tamen pœna aliqua, vel cenſura imponitur, & facilius permittuntur, nam minores Clerici aſſiſtentes dicuntur, maiores verò miniſtri, vide *cap.* 1. *diſt.* 24. § *deſeruientes,* 33. *diſt.* Tertiò, vbi diſpenſatio circa Ordines Papæ eſt reſeruata, de maioribus tantùm intelligitor, veluti vt extra ſtatuta tempora, & irregularibus conferantur, vt infra in Capitulis ſequentibus videbimus. Quartò, in degradatione, cùm ab Ordinibus ſacris ſolus Epiſcopus degradare non poſſit, à minoribus verò id ſolus cum conſilio Capituli poteſt, vt oſtendimus *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 3. *alleg.* 110. Quintò, differunt in voti emiſſione, vt ſuprà vidimus, in minoribus namque Ordinibus tantummodo conſtituti poſſunt contrahere Matrimonium. *c.* 1. *qui Clerici,* 9

ici, vel voutnies, Sanch. *de matrim. lib.7.diſput.*31. Gutier.*eod.tract.cap.94.num.*19 Sextò, in Horarum Canonicarum citatiooe, cùm ad id non tencantur, qui in Sacris non ſunt conſtituti, niſi beneficium obtineant. Septimò, in beneficiorum acquiſitione, cùm aliqua ſint beneficia, quæ maiores Ordines requirant, vt infra *de collat. benef.* videbimus. Nonò, in poteſtate conferendi; nam maiores Ordines ſolus Epiſcopus confert, minores verò etiam non Epiſcopus ex priuilegio poteſt conferre, vt videbimus; & denique in officiorum adminiſtratione, vt infrà ſuis locis oſtendemus. Cæterùm in priuilegiis Clericalibus, & in iis, quæ ad vitam, & mures pertinent, nulla eſt inter omnes Ordines differentia, etſi plus aliquid ab iis, qui in Sacris ſunt conſtituti, exigi videatur, vt infrà ſuis locis videbimus.

10 Hoc Sacramentum Ordiois imprimit characterem in ſingulis Ordinibus in anima ſuſcipientis, id eſt, quandam ſpiritualem animæ qualitatem. Quod quidem fit io ſuſceptione illius ſigni exterioris, ad quod concurruot alicuius inſtrumenti traditio, & expreſſio verborum, *c. Acolytus, cum ſimilibus*, 23. *diſt.* Vnde duplex ſigoum Clericorum notatur, interius, & exterius; interius eſt character, exterius verò Tonſura, Concil. Triden. *ſeſſ.*23. *cap.*4. & citati per me *de offic. Epiſc. part.*2. *alleg.*2.*n.*4.

11 Eſt autem notandum ſex eſſe ſubſtantialia huius Sacramenti, quorum vno deficiente, non ſuſcipitur, nec character imprimitur. Primum eſt poteſtas ordinantis. Secundum materia, ideſt inſtrumeota tangenda, & in Præsbyteris vnctio. Tertium, forma verborum. Quartum, ſexus virilis, quia fœmina non ſuſcipit characterem, vt infra dicemus. Quintum, intentio recta. Sextum, Baptiſmus in ordinato, cùm ſine Baptiſmo nullum poſſit ſuſcipi Sacramentum, *cap. veniens, de Præsbyt. non baptiz.* Alia verò, quæ ad hoc Sacramentum requiruntur, non ſunt de ſubſtantia, & ea poſtea referemus; primùm enim de poteſtate taotùm agemus, quæ quidem poteſtas conſideratur ex parte conferentis, & ex parte etiam illius, cui Ordo confertur.

12 Primò enim, poteſtas Ordinis conferendi eſt iure directo, & proprio apud Epiſcopum, ſiue maiorem Prælatum, qui Epiſcopalem habeat conſecrationem, eſt enim proprium Epiſcoporum officium, *cap. perlectis*, 25. *diſt.* adeò quòd alteri non Epiſcopo, id nequeat delegari, vt ſupra oſtendimus, & à quocunque Epiſcopo, quamuis Epiſcopatum non habeat, ritè confertur, eſt enim Iure diuino vnicus Sacramenti Ordinis Miniſter, Concil. Trid. *ſeſſ.*23.*cap.*4.*&* 7. plures citati per me *de offic.& poteſt. Epiſc.p.*2.*alleg.*3.*num.*2. quibus addo Anguian. *de legib.lib.*2.*contr.*1.*n.*70. Alzed.*in praxi Epiſcop.p.*2.*cap* 5.*de ordination.n.*1. Sanch.*in opuſc. moral.lib.*7.*cap.*1.*dub.*18. *à n.*1. Marchin. *de Sacram. Ordinis, tract.*1 *p.*2.*cap.*1 *cum ſeqq.* Torrebl.*in practicab. Iuris ſpirit.lib.*2.*cap.*13.*num.*4. Circa quod tamen eſt notandum, quòd etſi omnium Ordinum collatio ad Epiſcopum ſpectet, nihilominus illud, quod diximus hoc alteri non Epiſcopo non poſſe competere, ad ſolos tres ſacros, & maiores Ordines reſtringitur, quia minores à maioribus
13 etiam conferuntur, vt ſtatim videbimus. Item, quòd diximus quemcunque Epiſcopum Ordines poſſe conferre, duplicem recipit expoſitionem. Primò namque, ſi non ſolùm Epiſcopatum depoſuit, ſed etiam Dignitatem, ordinandi poteſtas quoad executionem officij ad minores tantummodo Ordines reſtringitur, in maioribus verò characterem tantummodo confert, non etiam executionem officij; ſi verò retinet Dignitatem, tunc etiam in maioribus non ſolùm characterem, ſed executionem quoque officij confert, *cap.*1. *de ordin. ab Epiſcopo quiren.* Hieron. Ven. *in examine Epiſcop.lib.*1.*cap.*12.*n.*14. Raguc. *in lucerna Paroch. tit. de Sacram. Ordinis, q.*18 Alzed *d.cap* 5.*num.*11. *&* 12. vbi *n.*14. poſt Gratian *diſcept.forenſ cap.*291. *num.*50.*cum ſeqq.* oſtendit, quomodo cognoſci poſſit quando quis renunciauit loco, & Dignitati, & quando loco tantùm? Secundo, vt à quocunque 14
Epiſcopo character, & executio ſimul officij conferatur, non ſolùm Dignitas, ſed etiam Iuriſdictio exigitur, quæ aut non habenti cedatur, aut habenti per cenſuras oon ſuſpendatur, *cap. fin. de ordin. ab Epiſcopo, qui ren Epiſcop.*

Minores verò, vt diximus, Ordines poſſunt à 15
oon Epiſcopis dari, non quidem Epiſcoporum delegatione. gloſſ. *in cap peruenit*, 95 *diſt.* Alzed. *dict. capit.*5. *num.*10. Sed Apoſtolicæ tantùm Sedis priuilegio, quod priuilegium Abbatibus perpetuis eſt conceſſum, ſi ſint in Præsbyteratus Ordioe conſtituti, & ab Epiſcopo benedicti, *cap.*1. *diſt.*69. Anguian. *d. controu.*1. *num* 70. Sanch.*d.lib.*7.*cap.*1. *dub* 18. *num.*5. Alzed. *d. cap.*5. *num.*8. Hi namque 16
poſſunt primam Tonſuram, & quatuor minores Ordines ſuis Monachis, & Regularibus ſibi ſubditis, in ſuo tantùm Monaſterio conferre, *cap. Abbates*, vbi gloſſ. & Doctores, *de priuil. in* 6. Concil. Trident. *ſeſſ.*23. *de reformat. capit.*10. & latè diximus *hoc lib. cap.*17. *numer.*65. *cum ſeqq.* Vnde infertur id eis non licere pro ſecularibus, etiam cum dimiſſoriis ſuorum Ordinariorum, prout in præſenti caſu. Cùm Thomas Narduccius Camplen. fuiſſet promotus ab Abbate de Corropoli Ordinis Cæleſtini, cum litteris dimiſſorialibus Vicarij generalis Camplen. eidem Abbati directis, fuit dubitatum an dictus Thomas eſſet bene ordinatus. *S. Congregatio negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita audito procuratore generali Ordinis huiuſmodi, Eminentiſſimo Gypſio referente, cenſuit declarandum eſſe, prout præſentis Decreti virtute declarauit, dictum Thomam eſſe malè promotum, at que adeò indigere noua promotione. Romæ die* 27. *Iunij* 1631. Niſi ſpeciali priuilegio muniti ſint huiuſmodi Abbates, prout Abbatibus, ſeu Commendatariis B. Mariæ Farfenſis, & ſancti Saluatoris Maioris conceſſit S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* iocip. *Romanus* 18. *Nouembris* 1628. vt poſſent primam Tonſuram, & quatoor minores Ordines conferre, ac dimiſſorias litteras dare dictarum Abbatiarum ſubditis, etiam priuatiuè quoad Archiepiſcopos, & Epiſcopos viciniores, quam Conſtit. refert Tamburin. *de iure Abbatum, tom.*1. *diſp.*3. *quæſt.*4. *poſt n.*20. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.

Cardinales quoque Presbyteri, etſi non ſint 17
Epiſcopi, poſſunt minores Ordines conferre ſuis familiaribus, necnon Clericis, ac Regularibus quibuſcunque ad voluntatem tantùm ordinariorum ſuorum Ita Ioann. *in cap.*1. *num.*14. *de ſuppl. neglig. Præl.* Card Tuſch. *litt.C, concl.*100. *num.*50. Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Cardinalis, num.*7. plures refert Doctores Alzed. *dict. capit.*5. *num.*9. Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſ. hierarch. part.*1. *diſput.*2. § .5. *num.*8. Sanch. *in opuſc. moral. lib.*7. *cap.*1 *q* 19.*n.*4. Marchin. *d.tract.*1.*p* 2.*cap.*10. *num.*1. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc.p.*2. *alleg.*2. *n.*15. & alij citati ſuprà hoc *lib. cap.*5. *verſ. ſecundo.*

Sed

Digitized by Google

Sed & Presbyteri Parochiales primam Tonſuram
ſuis ſubditis conferunt, ſi credimus Abb. in cap.
quanto, num.9.verſ.quinimò dico, de conſuet. Imò li-
cere cuicunque ſimplici Sacerdoti illam conferre,
tenent gloſſ. verb. Lectoris, in cap. quoniam, 69. diſt.
Archid. in cap. Pſalmiſta, num.2. in fin. diſt.23. Innoc.
in cap. cùm contingat, num.1. vbi Hoſtienſ. num.2.
de ætat. & qualit. Vſus tamen Eccleſiæ reſiſtit, &
propterea eorum ſententia non eſt admittenda, vt
benè probat Sot. in 4. diſt.25. q.1. art.1. ad 2. argum.
Sanch in concil. moralib. lib.7. cap.1. dub.19. num.1.
Marchin. d. tract.1 p.2. c.10. n.3.

19 De poteſtate autem ſuper Clericos ordinandos
eſt ſciendum, quòd Epiſcopus eos duntaxat ordi-
nare poteſt, qui de ſua ſunt Diœceſi, ſeu ordinaria
iuriſdictione, cap. Epiſcopus 17. quæſt.1. cap. cum nul-
20 lus, & cap. fin. de tempor. Ordin. lib 6. tales autem illi
dicuntur, qui inde ſunt oriundi, aut ibi domici-
lium contraxerunt, ſeu beneficium Eccleſiaſticum
ibi obtinere noſcuntur, vt reſoluunt citati per me
d. part.2. alleg.4. n.1. quibus addo Narbon. in l.24.
gloſſ.2. num.132. tit.1. lib.4. nouæ Recop. Alzed. d. c.5.
n.42. Machado en ſu perfetto Confeſſor tom.2. lib.4.
p.1. tract 3. docum.3 cum ſeqq. Torrebl. d. lib.2. c.13.
à num.7.

21 Oriundi à Diœceſi, vt ab eius Epiſcopo ordi-
nari poſſint, dicuntur illi, qui in ea nati ſunt, gloſ.
verb. alienigenas, in cap.1. de vſuris, lib.6. Henriq. in
ſum. lib.10. c.22. n.1. Piaſec. in prax Epiſcop. p.1. c.1.
num 9. Campan. in diuerſ. Iur. Canon. rub.9. cap 8. n.9.
Homobon de bonis de examine Eccleſ. tract.2. c.1.
q.5. num.1. Squillante de priuileg. Cleric. c.4. n.260.
Felician. de Vega in relect. c. poſtulaſti 14. num.14.
22 de foro comp. Machado d. docum.3. num.3. vel ſi pa-
ter eorum ibi natus fuerit, licèt ipſe aliunde ſit
oriundus, ſecundùm Nauar. conſ 19. de tempor. ordin.
Proſper de Auguſt. ad Quarant. in ſumm. Bullary,
verb. Ordo, verſ. quoad tertium, Zerol. in praxi Epiſc.
p.2. verb. dimiſſoria, pag.40. Paul. Comitol. reſponſ.
moral. lib.6. q.45. Vgolin. de offic. Epiſcop. cap.26. §.1.
num.4. Gutier. de Matrim, cap.63. num 29. Campan.
d. c.8. n 9. Squillante d. cap.4 n.262. Marchin. de
Sacram. Ordinis, tract.1. p.5. cap.6. num.4. Machado
d. docum.3. num.4. Marcel. Vulpe in praxi iudic. fori
Eccleſ. c.7. ſub num.24. Antunin. Diana p.4. tract.4.
23 reſol.148 Alzed. d. p.2. c.5. num.44. Nam oriundus
dicitur à natiuitate propria, vel paterna, Iaſ. in l. hu-
iuſmodi, §. legatum, num.18. ff. de legat.1. Mandoſ.
ad reg.16. Cancell. q.40. Lexic. Iuris verb. oriundus,
Schrad. eod. verb. Ioſeph. Gonzal. var. cap.36. an.3.
Ioſeph. Seſſe Aragon deciſ.30. Garc. Toletan in lu-
cerna rub. trium librorum Codicis, ſub rub. de incolis,
24 lib.10 n.2. Quod Sac. Cong. Concil. in Viciagaen.12.
Auguſti 1628. & 7. Aprilis 1629. declarauit etiamſi
pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diœceſim
iam tranſtulerat domicilium.

25 Domiciliarij quoad Ordines ſuſcipiendos di-
cuntur illi, qui degunt in aliquo loco habentes
animum perpetuò in eo permanendi, quia tunc
poterunt ab alio ordinari. Ita Nau. conſ.10 in antiq.
& conſil.2. in nouis, de temp. ordinat. Aloyſ. Ricc. in
praxi rer. fori Eccleſ. reſol.63. Bonac. de Sacr. diſp.8.
q. vnica, puncto 4. n.4. cum ſeqq. Vgolin. d. cap.26. §.2.
Campan. d. cap.8. n.18. Felician. de Vega in relect.
d. c. poſtulaſti, num.28. Machado d. docum.4. numer.5.
26 Torreblanca d lib 2. cap.13. num.10. Animus autem
colligitur, cùm illic emerint domum, aut aliam
poſſeſſionem, vel eam conduxerint, vt per Rot.
deciſ.150. incip. Domini dixerunt, n.8. part.2. diuerſ.
Proſp de Auguſt. ad Quarant. in ſumm. Bullary, verb.
Ordo, verſ. circa tertium, Vgolin. d. §.2. num.2. Cam-
pan. d. n.18. & maximè ſi in illum locum aliquam
maiorem partem bonorum transferunt, & ibi con-
trahunt, & dies feſtos celebrant, aliter enim ſola
emptio domus, vel alicuius partis bonorum do-
micilium non facit, cap. dilectus, de reſcript. cap. ſi
Epiſcopus, de Paroch. dict. cap. cùm nullus, Piaſec. d.
cap.1. num 9. verſ. vel ſui, Aloyſ. Ricc. d. reſol.263.
num.2. Quod quidem procedit ſi dubitetur de ani- 27
mo, quem nunquam verbis inſinuarunt, quia tunc
ad ſupradictas coniecturas recurrendum eſt, & in
primis ſi aſſidua probetur habitatio in aliquo loco
non minori tempore decem annorum, vt per text.
in l.2. C. de incol. lib.10 tenent Maſcard. de probat.
concl.534. numer.7. Piaſec. & Aloyſ. Ricc. locis pro-
ximè citatis, Bonacin. dict. puncto 8. num.18. Cam-
pan. dict. num.18 verſic. quod ſi, Menoch. de arbitr.
caſ.86. numer.13. vbi reſoluit, quòd quando ſumus 28
in dubio ex curſu decem annorum, dummodo
ſint continui, præſumitur, quòd ille noluerit re-
cedere, niſi adſit aliquod indicium illum non ha-
bere animum permanendi ibidem, quod accidit
in Scholaribus, & Caſtellanis, qui ſemper cogi-
tant de redeundo ad patriam, vt obſeruant Steph.
Gratian. diſcept. forenſ. cap.186. num.4. & 5. Farin.
fragm. crimin. part.1. litt. D, num.215. & 222. & il- 29
lud, quod ſuprà diximus, ad contrahendum inco-
latum requirit decennium, non procedit vbi con-
ſtat de voluntate, quia tunc eo ipſo abſque aliquo
lapſo temporis acquiritur domicilium, ſiue inco-
latus, Abb. in cap. fin. num. fin. de Paroch. Bald. con-
ſil 513. num.1. lib.4. Corn. conſ.209. num.1. in fin.
lib.1. Sim. de Præt. conſil.119. numer.8. lib.1. Paul.
Laymann. in Theolog. moral. tract.9. c.9. de Sacram.
Ordinis, num.10. Squillante de priuil. Cleric. cap.4.
num.243. Rot. deciſ.150. num.7 part.2. diuerſ. & de-
ciſ.188. num.3. part.2. recent. & fuit dictum in Ari-
minen. gabellæ 19 Aprilis 1627. coram Eminentiſſimo
Card Viſil. Demum quoad hoc propoſitum te 30
ſcire volo minimè requiri Epiſcopo licentiam in
domicilio mutando, vt probatur in d. cap. fin. vbi
Abb. num.1. de Paroch. & docent Vgolin. d. cap.26.
§.2. num.2. Campan d. cap.8. n.25. Tenentur tamen 31
huiuſmodi domiciliarij portare veritatis teſtimo-
nium circa mores, ſufficientiam, ac nataliria, niſi
à teneris annis domicilium fuerit tranſlatum, &
illic habitatio continuata, vſque ad tempus pro-
motionis, in quo poteſt tunc ſeruari, quod circa
diligentias ordinandorum præmittendas diſponit
Concil. Trid ſeſſ.23. de reform c.5.

Beneficium Eccleſiaſticum obtinens poteſt or- 32
dinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua illud habet,
ſeu ab alio de eius licentia, quamuis aliàs ei alio
modo ſubditus non ſit. Ita probat text. in dict. cap.
cùm nullus, de tempor. ordinat. lib.6. docent Vgolin.
dict. cap.26. § 3 Bonacin. d. punct.4 num.14. Nicol.
Garc. de benefic. part.2. cap.4 à num.1. Aloyſ. Ricc in
praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.258. in 2. edit. Piaſec.
d. p.1. cap.1 num.10. verſ. ratione beneficij, Mari. An-
tonin. variar. reſolut. lib.1 reſolut. fin. caſ.28. Campan.
d. rub.9. cap.8. num.11. Armendar. in addit. ad recopil.
legum Nauarræ, lib.1. tit.18. l.7. in declar. num.61.
Homobon. de bonis in examine Eccleſ. tract.2. cap.1.
q.5. n.3. Molfeſ. in ſum. Theolog. moralis tract.2. cap.2.
n.7. Scip. de Rubeis in aphoriſm. Epiſcop. verb. Ordo,
n.7. Felician. de Vega in relect. d. cap. poſtulaſti, n 21.
cum ſeqq. Machado d lib.4. p.1. tract.3. docum.4 à n.1.
Thom Valaſc. allegat. Iuris alleg.5 à num.16. Sanch.
d. lib.7. c.1. dub.23. Marchin. d. tract.1. p.5. c.8 Marcel.
Vulpe d. cap.7. n.27. Torreblanca d. lib.2. c.13. n.12.

Quod

33 Quod qoidem multipliciter declaratur; & pri-
mò, vt procedat habita poſſeſſione beneficij, ita vt
noo ſufficiat ſola collario, ſeu titulus ad hoc vt
efficiatur de eius foro. Ita Aloyſ. Ricc. *part. 2. de-
ciſ.* 188. Squillante *de priuil. Cleric. cap. 4. num.* 233.
Nicol. Garc. *d. part. 2. cap. 4. num.* 16. vbi *num.* 17. re-
ſoluit ſolam poſſeſſionem ſine titulo iuſto ſuffi-
cere. Secundò, vt non ſolùm poſſit eum ordinare
Epiſcopus beneficij, ſed etiam cum eo diſpenſare
io iorerſtiriis, & eriam illegitimitate ad minores
Ordinės, nam cum ratione beneficij ſit ſubditus
illius quoad Ordines, eſt etiam ſubditus quoad
omnia concernentia Ordines, & illis annexa,
argument. *l. 2. ff. de Iuriſd. omn. Iudic.* reſoluit Ni-
col. Garc. *d. cap. 4. num.* 14. Squillante *dict. capit* 4.
numer. 244. me cirato *in hoc loco* Machado *dict.*
34 *tract. 3. docum. 4. num.* 5. Tertiò, vt procedat etiamſi
beneficium reſidentiam non requirat, vt colligi
videtur *ex dict. cap. cùm nullus*; nam ſi ille voluiſſet
tantùm comprchendere obtinentem beneficia
cum reſidentia, non vtique adiunxiſſet verba illa,
de beneficio Eccleſiaſtico, ſed domicilij dumtaxat &
originis meminiſſet; quia ſub domicilio comple-
xus eſſet obtinentem beneficium cum reſidentia.
Quare ſic docent Henriq. *in ſumm. lib.* 10 *de Sa-
cram. Ordin. cap.* 22. §. 1. Piaſec. *d. cap. 1. numer.* 10.
verſic. Secundo. Bonacin. *de Sacram. diſput. 8. quæſt.
vnic. puncto 4. propoſ. vnic. numer.* 14. Campan. *dict.
cap.* 8. *num.* 12. Squillant. *dict. capit.* 4 *num* 237. Fe-
lician. de Vega *vbi ſuprà num.* 26. Sanch. *dict. lib.* 7.
cap. 1. dub. 23. numer. 7. Marchin. *dict. tract. 1 part.* 5.
cap 8. *num.* 3. & 4. Quicquid dicant Marc. Anton.
Genuenſ. *in ſua praxi Archiepiſc. Neapol. cap.* 48.
num. 3. Leſſ. *de Iuſt. lib. 2. cap. 34. dub. 19. num.* 92.
Scip. de Rub. *in aphoriſm. Epiſcop. verb. Ordo* 18.
35 Quartò, vt procedat etiam in poſſidenre præ-
ſtimonium, quia inibi domicilium habere dici-
tur, ac proiode ab Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt
præſtimonium, vel Ordines, vel dimiſſorias ob-
tinere poreſt, ſecundùm Henriq. *dict. lib. 10. cap.* 22.
§. 1. *in commento, litera H.* Campan. *dict. cap. 8. n.* 19.
verſ. & qm, Aloyſ Ricc *in dict. praxi fori Eccleſ. reſo-
lut.* 258. *in fine*, & faciunt adducta infra *in cap. de
præſtimon.* & in poſſidente Capellaniam collari-
uam Narbon. *d. gloſſ. 2. num* 215. Felician. de Vega
36 *vbi ſupr. num.* 28. Quintò, vt procedat etiamſi be-
neficium non habeatur in titulum, ſed in com-
mendam, ſi eſt ad vtilitatem commendatarij, ma-
ximè perpetuam, Nicol. Garc. *d. p. 2. cap. 4. num.* 10.
37 Squillante *d. cap. 4. num.* 242. Sextò, etiamſi bene-
ficium habeat certum ordinem annexum, putà
Subdiaconarum, vel Diaconatum; tunc enim
poterit ratione talis beneficij ordinari ab illo Epi-
ſcopo, etiam ad alios Ordines, vt per Domin.
num. 9. & Franc. *num. 3. in d. cap. cùm nullus*, Aloyſ.
38 Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 49. numer.* 3. Septimò,
etiamſi beneficium ſit tenue, vt docent Squillante
de priuileg. Cleric. cap. 4. num. 238. Henriq. *d. lib.* 10.
cap 22. §. 1. *iuncto commento lit. C, & cap. 17. in com-
mento lit. Q.* Nicol. Garc. *d. pag. 2. c. 4. num* 8. Cam-
pan. *d. c. 8. num.* 12. & *rub. 8. cap. 5. numer.* 19. Quic-
quid contrarium velit Piaſec. *d. c. 1. num. 10. verſ.
ratione beneficij*, Proſp. de Auguſt. *in addit. ad Qua-
rant. in ſumm. Bullarij, verb. Ordo*, Vgolin. *d. c.* 26.
§. 3. *in fine*, Aloyſ. Ricc. *in d. praxi rerum fori Eccleſ.
reſolut.* 260. me citato *in hoc loco* Diana *p. 4. tract.* 4.
39 *reſolut* 51. Machado *d. docum. 4. num.* 3. Octauò, vt
procedat, etiamſi habuerit plura beneficia in di-
uerſis Diœceſibus, quia ab vnoquoque illarum
Antiſtite promoueri ſine dubio poſſet; ita Anchar.
in dict. cap. cùm nullus, num. 1. verſic. circa ſecundùm
Campan. *dict. cap. 8. num.* 14. Nonò, etiamſi bene-
ficium eſſet ſubiectum alteri Epiſcopo, quoad pro-
uiſionem, id eſt, etiamſi ſpectaret ad prouiſionem
alterius Epiſcopi, ſeu ſi etiam quoad Iura epiſco-
palia, vt per Proſp. de Auguſt. *in addit. ad Quarant.
verb. Ordo, verſic. circa ſecundum*, Nicol. Garc. *d. p.* 2.
cap. 4. num. 15. Campan. *d. cap. 8. numer.* 15. Quam-
obrem ſi beneficium vnius Diœceſis vnitũ fuerit
alteri, vel Præbendæ diſtinctæ Diœceſis, nonniſi
Epiſcopo ſubeſſet, in cuius Diœceſi extaret bene-
ficium vel præbenda cui annectitur; ita Campan.
d. num. 15. Decimò declaratur, vt non procedat ſi 40
beneficium obtentum fuerit in fraudem, quia tunc
non iuuat quoad ſuſceptionem Ordinis; vt per
Piaſec. *d. part. 1. cap. 10. num. 10. verſ. ratione beneficij*,
Aloyſ. Ricc. *in d. prax. rer. for. Eccleſ. reſol.* 262. Mol-
feſ. *in ſumm. Theolog. moral. tract. 2. de Sacram. Ordin.
c. 2.* Naoat *in ſing. Iuris Can. concl. 2. num.* 21. Squil-
lante *d. cap. 4. numer.* 234. me citato *in hoc loco* Ma-
chado *d. docum. 4. num. 4. pag.* 11. Quamuis dubitet
Campan. *d. cap. 8. num.* 17. Vndecimò etiam decla- 41
ratur, vt minimè locum habeat ex cauſa penſionis,
quia illius ratione nulli ſubiicitur Præſuli, & pro-
moueri ab eo non vtique poteſt, Vgolin. *d. cap.* 26.
§. 3. *verſ. excipitur tamen primò*, Aloyſ. Ric. *in d. praxi
reſol.* 261. Campan. *dict. cap. 8. num. 17. verſ. ex cauſa*,
Squillante *d. cap. 4. num.* 249. Marchin. *d. tract 1. p.* 5.
cap. 8. num. 10 D. Acuña *in princ. dist. 71. num.* 9 De- 42
nique declaratur, vt non procedat in habente præ-
bendam temporalem, ratione cuius non poteſt
quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua eam
habet, vt in terminis reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi
aurea, reſol. 49. num.* 3. quòd nihil ſpiritualitatis ha-
beat, æquiparetur prædio, & commoditati tempo-
rali, pro ſoluendis ſalariis Aduocati, Procuratoris,
Muſicorum, & ſimilium, vt obſeruat Gonz *ad re-
gul. 8. Cancell. gloſſ. 5. §. 1. num.* 6. ſicut poteſt quis 43
ordinari ab Epiſcopo originis, vel domicilij, ſeu
beneficij, ita etiam à quolibet eorum litteras di-
miſſorias accipere poterit, vt ab alio valeat ordi-
nari, vt notat Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moral. tom. 1.
p. 2. tract. 2. cap. 2. num.* 21. obſeruante S. Congrega-
tione cenſuiſſe, vt ſemper in hoc præferatur Epi-
ſcopus loci, in quo quis habet beneficium. Si verò 44
ſubditus aliquo ex prædictis tribus modis ſemel
elegiſſet vnum Epiſcopum, à quo aliquem Ordi-
nem ſuſcepiſſet, non poterit variare, & aſſumere
alios Ordines ab alio ex dictis Epiſcopis: ita poſt
Archid *in cap. ne cap. tanda, de conceſſ. præb.* Achil. de
Graſſis *deciſ. 13. de penſion.* Quarant. & Aloyſ. Ricc.
docet Molfeſ. *d. cap. 2. num.* 10. reddens rationem,
quia ſi ſemel factus eſt ſubditus Epiſcopi ordinan-
tis; cuius eſt vnus, prouidere illi de beneficio,
& ſic de aliis iuribus Epiſcopalibus, non poteſt
talis ſubditos eligere alium Epiſcopum in præ-
iudicium electi per primam ordinationem: quam-
uis non improbabiliter contrarium teneant Fran-
ciſc. Zipæ. *in conſultat. Canon. lib. 1. tit. de ætate &
qualit. conſil.* 3. Diana *moral. reſol. part. 6. tract. 7.
reſ.* 35.

Cùm autem etiam familiares Epiſcopi, tan- 45
quam ſubditi indifferenter ordinari ſolerent, ſta-
tuit Trident. Concil. *ſeſſ. 23. de reformat. cap* 9. ta-
les non intelligi ſubditos quoad Ordines ſuſci-
piendos, niſi per tres annos ſecum fuerint com-
morati, quibus etiam quamprimum beneficium
conferre tenetur, de quo propemodum infinitos
citaui Doctores *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg.* 5.
in princ. quibus addo Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moral.
tract.* 2.

tract.2.cap.2.num.8. Homobon.de Bonis de exami-
ne Eccleſ.part.1.tract.2.cap.1.q.5.in fine, Nouar. in
ſingular.Canon.concluſ.103.Scip.de Rubeis in apho-
riſm. Epiſcop. verb.familiaris triennalis, Forrar.in
addit. ad Tolet. cap.5. in fine, Narbon.l.35. gloſſ.1.
num.28.tit.3.lib.1.Recopil.Veneroin examine Epiſc.
lib.1.cap.11.num.38. Alzed.d.cap.5.num.32.Sanch.
d.lib.7.cap.1.dub.10.num.20.cum ſeqq. Torrebl.dict.
lib.2.cap.13. num.13. cum ſeqq Marchio. d.tract.1.
46 p.4.cap.9. Marcel. Vulpe d.cap.7.a num.18. Dicun-
tur familiares quoad hunc effectum illi, qui cum
Epiſcopo fuerint commorati, & præſentes inſer-
uierint, non tamen illi, qui abſunt, quamuis ſum-
ptibus Epiſcopi vixerint. Ita Maiol de irregul.lib.4.
cap.2. numer.5. Salzed. ad Bernard. in pract.cap.26.
verſ. tertius caſus. Fr.Emman. in ſum.part.2.cap.14.
num.10. Vgolin.d.cap.26.§.4. Piaſec.d.part.1.cap.1.
numer.15. pag.31. Proſp. de Anguſtin. in addit. ad
Quarant.in ſum.Bullary,verb.Ordo,verſ.limita in eo.
Aloyſ. Riccius in praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.307.
in 1. edit. aliàs reſolut.266. numer.2. & reſolut.267.
numer.2. in fine, in 2. edit. Bonacin. de Sacrament.
diſput.8.quaſt.vnica, puncto 4.num.18.Molfeſ. dict.
47 cap 2. numer.8. propè finem. Triennium verò debet
eſſe continuum, vt per Campan. dict. rub.9. cap.9.
numer.12. Nouar. d.concl.103.num.3. Scip. de Ru-
beis dict. verb. familiaris triennalis, numer. 1. Aloyſ.
Ricc. in dict. praxi deciſ.308. in 2. edit. aliàs reſo-
48 lut.167. num.1. in 2.edit. vbi num.2. ſubdit, quòd
verbis Epiſcopi aſſerentis quem eſſe familiarem,
non creditur; refero ego ipſe dict. allegat.5.num 9.
49 & 10. Et ſufficit, quòd incœperit, antequam
fuiſſet Epiſcopus, ſicut referunt deciſum Aloyſ.
Ricc. in collect. deciſ. collect.596. verſ. amplia quin-
tò, & in dict.praxi deciſ.309. in 1.edit. aliàs reſo-
lut.268.in 2.edit. Nicol. Garc. de benefic.p.1.cap.5.
num.83. Scip. de Rubeis citato loco, Galet. in mar-
garita caſuum Conſcientia, verb Ordo, pag.194.col.2.
Marchin. dict.cap.9.num.3. Marcel. Vulpe d.cap.7.
num.19.
50 Beneficium etiam quacunque fraude ceſſante,
ſtatim re ipſa eſſe conferendum declarauit ſacra
Congregatio, teſte Armendar.in addit.ad Recopil.
legum Nauarra, lib.1.tit.18.l.7.de Epiſcop.num.45.
& dicit Vgolin. dict. cap.26.§.4. ſtatim, ſeu paulò
pòſt Epiſcopum debere beneficium conferre; ſi
enim ante conferret ratione beneficij poſt ſex
menſes non dici factam ſecundùm mentem Con-
cilij, vt ordinatus remaneat ſubditus ordinantis,
& eximeretur à proprio: nec ratione beneficij in
51 alterius Diœceſi poſſeſſi, poteſt Epiſcopus fami-
liarem ſuum ordinare. Sacra Congreg. Concil.
ſub die 22. Aprilis 1617. latè ego ipſe d. alleg.5. ex
52 num.11.vbi num.12. quòd pro neceſſitate, & com-
moditate Eccleſiarum ad titulum patrimonij poſ-
ſunt etiam ordinari familiares triennales Epiſco-
porum, & debent adſcribi Eccleſiis, pro quarum
neceſſitate, vel vtilitate ſuarum Eccleſiarum iu-
dicat ordinandum, & numer.14. quòd non valet
Epiſcopus diſpenſare cum ſuo familiari trienali,
aliàs non ſubdito ſuper illegitimitate, etiam ad
minores Ordines, nec ſuper interſtitiis, & n.17.
53 ex Concil. Trident. ſeſſ.14. de reformat.cap.2.quòd
Epiſcopus titularis prætextu cuiuſlibet familiari-
tatis, aut continuæ commenſalitatis ſuæ aliquem
abſque proprij Prælati expreſſo conſenſu, aut lit-
teris dimiſſoriis ad aliquos Sacros, aut minores
ordines, vel primam Tonſuram promouere, ſeu
ordinare non valet, de quo etiam Scip. de Rubeis
dict.verb.familiaris triennalis,num.4. Narbon.l.35.
gloſſ.1.num 32.tit.3.lib.1.Recopil.Veneto in examine
Epiſc. lib.1.cap.12.num.28. Alzed. d. part.2. cap.de
ordinat.n.40.

Si quis autem alterius ſubditum velit ordina- 54
re, requiritur ſui Epiſcopi conſenſus per litteras
Dimiſſorias, vt infra dicemus. Alioquin Epiſco-
pus ordinans, ab exercitio Pontificalium, ordi-
natos verò ab executione Ordinis eſt ipſo iure
ſuſpenſus, Concil. Trident.ſeſſ.6.de reformat.cap.5.
quamuis olim Epiſcopus per annum à collatione
Ordinum tantum eſſet ſuſpenſus in cap. eos qui, de
tempor. Ordin. lib.6. vide per me adducta d. part.2.
allegat.6. vbi latè de materia, & ibi citatis addo
Angoian. de legib.lib. 2.controu.1.num.71. Alzed. d.
cap.5.n.17.

Et circa prædicta notandum eſt primò, quòd 55
Epiſcopi Italiæ prohibentur Vltramontanum or-
dinare, ſine licentia Romani Pontificis, ſi litteras
Epiſcopi ſui habere non poteſt, cap.1. de tempor.
ordinat. lib.6. ita, & in quocunque Clerico, qui
nulli Epiſcopo ſit ſubiectus, ſtatutum reperitur
in cap.fraternitatem,71.diſt. & addit Campan.d.tit.
rub.9. cap.1. n.8. ſuſpenſionem d.cap.1. commina-
tam aduerſus Vltramontanos, qui ab Itâlis in Ita-
lia Ordines ſuſceperint à non ſuo ſine dimiſſoriis
proprij Superioris, non ligare eos, qui non pro-
priè Vltramontani, aut Citramontani appellan-
tur, ſed medij, veluti qui in montibus ipſis de-
gunt; refero ego ipſe d.p.2. alleg.8. n.8. Per decre- 56
tum generale de ordine Pauli V. Summi Pontifi-
cis editum, quo prohibetur omnibus Archiepiſco-
pis & Epiſcopis Regni Neapolis, ne Vltramonta-
nis Ordines conferant, Sacra Congregat.negotiis
Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 12.
Ianuarij 16.8. cenſuit priuilegium eiſdem Archie-
piſcopis, & Epiſcopis per ſacrum Concilium Tridenti-
num, quoad eorum familiares conceſſum, ſublatum non
cenſeri. Et quia in Ordinibus generalibus Regu- 57
lares, niſi ſpecialiter nominentur, ordinariè non
comprehenduntur, ideò idem Papa Paulus decla-
rauit eoſdem Regulares non comprehendi in ordine,
quo præcipitur, vt Vltramontanis abſque Sanctitate
ſua, vel ſacra Congregationis licentia Ordines non con-
ferantur, tanto magis, cùm hoc caſu, inter Cleri-
cum ſæcularem, & Regularem magna diuerſitatis
ratio perſpiciatur; & ita Archiepiſcopo Neapo- 58
litano reſpondit ſacra Congregatio negotiis Epi-
ſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 34.
Decembris 1617. Nouiſſimè S.D.N Vrbanus VIII.
in ſua conſtitutione contra malè ordinantes, &
malè ordinatos, incip. Secretis, ſub Dat.11. Decem-
bris 1624. approbatis, & innouatis pœnis d. cap. 1.
Motu proprio, & ex certa ſcientia prohibet omnibus
Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Italia
exiſtentibus, ne quouis prætexta, & ex quacunque
cauſa Hiſpanos, Luſitanos, Gallos, vel Germanos,
aliôſque quoſcunque Vltramontanos, & ex quibuſuis
locis extra Italiam oriundis, non ſolùm ad ſacros, ſed
nec etiam ad minores Ordines, vel Clericalem cha-
racterem promouere audeant, ſeu præſumant, niſi di-
miſſorias ſuorum ordinariorum literas à noſtris, & hu-
ius ſancta Sedis Nunciis, ſeu Collectoribus in illis par-
tibus commorantibus, recognitas, probatas, & ſubſcrip-
tas habeant, eorû que Nunciorum, ſeu Collectorum
ſubſcriptiones à Vicario in Alma Vrbe in ſpiritualibus
generalè ſimiliter examinata, recognita, & probata fue-
rint alias promouentes ad annum ab exercitio Ponti-
ficalium; promoti verò perpetua ſuſpenſionis pœnam,
abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinenda
incurrunt eo ipſo.

Secundò

59 Secundò, quòd Papa poteſt quemlibet Clericum, aut Regularem indiſtinctè ordinare, *cap. per*
60 *principalem 1.q.1.cap.ven & fin.9.q.3.* & quem ipſe ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promouerit, non poteſt Epiſcopus ſine eius licentia ad maiores Ordines promouere, *cap. filium 1.q.1. cap. cùm in diſtribuendis, de tempor. ordinat.* Eraſm. à Cochier *de Iuriſd. Ordin. in exemptos, p.1.q.21.* Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſc.part.3.alleg.50.num.22.*

61 Tertiò, infertur reſolutio ad illam quæſtionem, an, & quando Prælatus inferior nullius Diœceſis territorium diſtinctum habens poſſit ſuis ſubditis dimiſſoriales litteras concedere? In qua quæſtione negatiuè reſpondendum videtur, ſi ille non habeat ius Congregandi Synodum, & eligendi examinatores, vt colligitur ex deciſione quadam ſacræ Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ transmiſſa Epiſcopi Nicaſtren. *ſub die 24. Ianuary 1595.* in qua ita habetur. *Il Veſcouo più vicino alla chieſa nullius Diœceſis non può far viſita, ne meno quanto alla Cura dell' Anime, ſpetta però à eſſo fare concorſi delle Parochiali, quando in detta giuriſditione non foſſe legitimamente celebrato Sydono, & deputati li eſſaminatori, & ſpetta ancora ordinare, ò vero dare le lettere dimiſſoriali per li Clerici de la medeſima giuriſditione.* Sed an hoc caſu ſaltem debeat ordinandus litteras teſtimoniales de moribus, & vita à tali Prælato habere, ita vt abſque illis vicinior Epiſcopus eum ordinare, aut litteras dimiſſorias, vt ab alio ordinetur concedere non poſſit? ſolet ab aliquibus in dubium reuocari. Ego verò nihil firmare audeo, cùm diuerſas inuenerim hac de re deciſiones, quarum prima emanauit ad eadem ſacra Congreg. *ſub die 5. May 1585.* ad Epiſcopum Cauen. in hæc verba. *Quelli, che ſono nullius Diœceſis, volendo Ordinarſi hanno à pigliar le dimiſſorie del Veſcouo più vicino, deuene però portare le teſtimoniale del Prelato inferiore, de vita, & moribus, come che può eſſer meglio informato.* Alia verò *ſub die 22. February 1631.* ita cantat; *Sacra Congregatio Concilij cenſuit licere Epiſcopis viciniooibus Ordines conferre ſubditis ſæcularibus Abbatum, & aliorum inferiorum etiam nullius Diœceſis ſine conſenſu, ſeu litteris teſtimonialibus eorundem Abbatum, & aliorum inferiorum*, &c. niſi primam intelligamus de congruentia, quæ expoſtulat vt vicinior Epiſcopus Ordines non conferat illi, cuius vita, & mores ſibi ignoti ſunt, ſecundam verò de neceſſitate.

62 Verùm ſi inferiori huiuſmodi Prælato territorium ſeparatum cum plena iuriſdictione in omnes homines, tam de Clero, quàm de Populo fuerit conceſſum, Epiſcopúſque omne ius, omnémque iuriſdictionem, & correctionem, quæ ei competebat, à ſe penitus abdicauerit, nullúmque ius in eis retinuerit, etiam quoad conſecrationes, Ordinationes, cæteraſque Epiſcopalis Officij indigentias, ſed eas à quocunque voluerit Epiſcopo recipiendi illi tribuerit facultatem per donationes Apoſtolicis confirmationibus munitas, credo tali caſu poſſe inferiorem dimiſſorias concedere, nec eſſe adeundum viciniorem Epiſcopum, ad not. per Rot. *in nullius, ſeu Squillacen. iuriſdictionis 4. Marty 1616. coram bon.mem. Martino Andrea*, & in eadem, *coram eodem, 15. Ianuarij 1618.* vbi reſpondetur ad obiectionem, quòd quamuis Epiſcopus non poſſit ex toto Eccleſiam à ſe eximere, & alteri ſubiicere, ſecundùm gloſſ. *verb. Cathedraticum, in cap paſtoralis*, vbi Abb. *num.7. de donat.* hoc tamen intelligitur, vbi ſolus ipſe hoc facit; ſecus, prout ſupponitur, quando confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia acceſſit, eadem gloſſ. *in verſ. nec obſtat*, quam ſequitur Butr. *num.13.* per text. *in cap. conſtitutus*, vbi etiam Anchar. *num.4. in 3. oppoſ.* Abb. *num.10. de relig. dom.* idem Abb. *in cap. cùm venerabilis, num.4. de cenſib.* refert me citato *in hoc loco* Tamburin. mei amiciſſimus *de iure Abbatum tom. 2. diſp. 2. quæſt. 26.*

Et nouiſſimè cùm Patres Ordinis Carthuſiani ſupplicarent ſacram Congregationem Eminentiſſimorum & Reuerendiſſ. DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, pro reuocatione cuiuſdam Ordinis ab eadem S. Congregatione emanati, & dicto Priori Monaſterij S. Stephani de Buſco, ne auderet dimiſſorias concedere ad Ordines ſubditis ſecularibus eiuſdem Monaſterij; attento quòd deciſionibus, & ſententiis Rotalibus fuerat iam reſolutum, dictum Monaſterium habere proprium territorium, & in ſuos ſubditos exercere omnimodam iuriſdictionem. Eadem igitur S. Congregatio, Eminentiſſimo Gyptio referente, cenſuit *reuocandam & tollendam eſſe, prout præſentis Decreti virtute reuocat, & tollit ſuſpenſionem, per quam prædicto Priori Carthuſienſi Monaſterij S. Stephani de Buſco, ab eadem S. Congregatione prohibitum fuit, ſub die 21. Februarij 1631. concedere litteras dimiſſoriales ad Ordines ſubditis propriis ſæcularibus. Romæ die 18. Iunij 1632.* refert me citato *in hoc loco* Tambur. *d. loco num. 3.* nouiſſimè S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Romanus Pont. ſub dat. 18. Nouembris 1628.* conceſſit Abbati, ſeu Commendatario B. Mariæ Farfenſis, & S. Saluatoris maioris dimiſſorias litteras dictarum Abbatiarum ſubditis dare etiam priuatiuè quoad Archiepiſcopos, ſeu Epiſcopos viciniores.

Quartò, quòd poteſt Epiſcopus Religioſos 63
quoſcunque, qui in ſua Diœceſi commorantur, ad Ordines promouere, etſi inde non ſint oriundi, aut ibi non contraxerint domicilium, *cap. cùm nullius, §. Religioſi, de tempor. ordinat. lib.6* quòd licèt à contrario ſenſu probare videatur, vt hoc procedat in Religioſis non exemptis, ſecus verò in exemptis, nihilominus in exemptis hoc verum eſſe dicit *ibi* gloſſ. & Anchar. Franch. & Gemin. vide Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.1. q.38. art.3. concluſ. unic. in fine*, metipſum *dict. part.2. allegat.4. à num.60.* Nouat. *in ſingul. Canon. concluſ. 105.* Qua 64
de re Clemens VIII. mandauit obſeruari Decretum ſacr. Congregationis Concilij emanatum *ſub die 15. Martij 1596.* per hæc verba. *Congregatio Concilij cenſuit Superiores Regulares poſſe ſuo ſubdito item Regulari, qui prædictis qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere; ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempe illius Monaſterij, in cuius familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit, & ſi Diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo, qui Ordines contulerit, examinetur, quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriam in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel abfuturus, vel nullas Ordinationes habiturus eſſet. Verùm cum à Superioribus Regularibus Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, litteræ dimiſſoriæ dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentiæ Diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam eſſe, quod qui non fecerint, Officij, & Dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſ-*

dem

dem S. D. N. Papæ reſeruatas pœnas incurreret. Reſerunt Campan. in diuerſ. Iur. Canon rubr. 12. cap 13. num. 37 & Molfeſ. in ſumm. Theolog. moral. tract. 2. cap. 2. num. 23. Fr. Ludou. Miranda in man. Præl. tom. 1. q. 39. art. 3. Villalob. in ſum. part. 1. tract. 11. diffic. 9. n. 7. Hieron. Roder. in Compend. quæſt. Regul. reſolut. 106. num. 15. & 17. cum ſeqq. Portel. in dubiis Regul. verb. Ordines ſacri, Auton. Nouar. in ſum. Bullar. tit. de Ordinandis Regular. num. 3. ac alij per me citati d. part. 2. allegat. 7. num. 18.

Patres verò Societatis IESV ex Indulto Gregorij XIII. poſſunt à quocumque Catholico Antiſtite ordinari, vt teſtantur Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 1. q. 18. art. 6. Piaſec. in praxi Epiſc. part. 1. c. 1. num. 10. verſ. quartò extende. Aloyſ. Ricc. in deciſ. curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 118. num. 3. part 4.

65 Quis autem valeat ordinare Nouitium alibi natum, ſi probationis annum faciat in aliena Diœceſi? Quæſtio eſt dubia; in qua vna ſententia tenet hoc ſpectare ad Epiſcopum, in cuius Diœceſi eſt Nouitius in probatione, quam tuentur Cuch. lib. 3. inſtit. moral. tit. 1. n. 94. de Regularib. Camp. d. rubr. 9. cap. 3. n. 3. Sanchez in præcepta Decalogi, tom. 2. lib 6. cap. 10 n. 21. Aloyſ. Ricc. d. deciſ. 118. num. 6. p. 4. quos refero ego ipſe d. p. 2. alleg. 4. n. 62. & 63. Altera ſententia eſt Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 23 §. 3. in commento, lit. G, & Suar. tom. 2. de relig lib. 6. cap. 12. n. 9. & tom. 3. lib. 5. c. 16. n. 17. exiſtimantium id pertinere ad Epiſcopum in cuius Diœceſi domicilium habebat, quando ingreſſus eſt Religionem, vtramque probabilem dicit Fr. Barthol. de Vechis in praxi ſeruanda, in admittendis ad Religionis ſtat. Nouit. diſput. 11. dub. 8. num. 2. Sed ego primam probabiliorem iudico, ex, iis quæ in eius confirmationem adducit Sanchez citato loco.

66 Denique notandum, quod ideò eſt conſtitutum in cap. 1. & in cap. Primatus 71. diſt. ne Epiſcopi alienis ſubditis Ordines conferant, vt diſſenſionibus obuietur, quæ inter Epiſcopos poſſent oriri, ſi vnus alterius Clericos ſollicitare, aut vſurpare præſumeret, vel ideò ne indigni, atque ignoti promoueantur ad Ordines.

67 Licentia autem ſuſcipiendi Ordines ab alio Epiſcopo, à proprio eſt concedenda, ſi abſens fuerit à ſua Diœceſi, vel etiam ſi præſens, ſed noluerit habere ordinationes; ita Armendat. in addit. ad recopil. legum Nauarræ, lib. 1. tit. 18 l. 7. de Epiſcop. n. 42. verſ. Item, & num 51. Poteſt etiam à Capitulo, Sede vacante, ſiue eius Vicario concedi poſt annum tantummodo à die vacationis, niſi cùm Clericus occaſione beneficij eſſet arctatus, iuxta Trident. Concil. Decretum, ſeſſ. 13. de reformat. cap. 10. & ſuprà diximus, in cap. 32. num...

68 Abbates quoque, & alia quæcumque Capitula, vel Collegia prohibentur litteras dimiſſorias Clericis ſæcularibus dare, vt ab aliis ordinentur: Monachis verò ſuis id poſſunt Abbates concedere, ex eod. Concil. Trident. d. cap. 10. & iam diximus, hoc eod. lib. cap. 18. num 65. cum ſeqq. Contra
69 Capitulum verò ordinarium priuatiuè ad Epiſcopum, iúſque habens viſitandi, & congregandi Synodum, non intrat diſpoſitio d. cap. 10. vt benè docent Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 112. Campan. in diuerſ. Iur. Canon. rubr. 9. cap. 8. num. 4.
70 Ego ipſe d. part. 2. allegat. 7. num. 8. Sed neque Vicarius Epiſcopi dare ad id poteſt litteras dimiſſorias ſine ſpeciali mandato Epiſcopi, niſi ipſo Epiſcopo in remotis agente, vbi in breui eius reditus non ſperatur, d. cap. cùm nullus, de tempor. Ordin. lib. 6. plures quos refero d. part. 2. allegat. 7. num. 9. Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

quibus addo Vener. in examine Epiſcop. lib. 1. cap. 16. num. 12. Alzed. in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 5. n. 97. Thom. Valaſc. tom. 1. allegat. 5. à num. 7. Sanch d. lib. 7. cap. 1. dub. 20. num 40.

Eſt autem circa prædicta notandum. Primò, 71
quòd etſi Epiſcopus poſſit ſuos ſubditos per alium Epiſcopum ordinare, tenetur tamen per ſe ipſum Ordines ſuis Clericis conferre, idem Concil. dict. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 3. Cùm verò fuerit legitimè impeditus, aut alia de cauſa debeat litteras dimiſſorias dare, non niſi examinatos, & approbatos ad alium Epiſcopum debet ordinandos tranſmittere: & ipſi ordinandi ſi ab alio petierit promoueri, nequaquam ſunt permittendi niſi eorum mores, & probitas Ordinarij ſui teſtimonio commendetur, idem Concil. Trident. dict. ſeſſ. 23. de reformat. c. 8. Facultates verò de promouendo à quo- 72
cumque nemini ſuffragari debent, niſi habentibus legitimam cauſam, ob quam non poſſint à propriis Epiſcopis ordinari, idem Concil. ſeſſ. 7. de reformat. cap. 11 Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 1. cap 1. num. 12. pag 29. Campan. in diuerſ. iur. Canon. rub. 9. cap. 7. num. 4. nec niſi poſtulantibus ſunt dimiſſo- 73
riæ huiuſmodi concedendæ, cap 1. diſtinct. 72.

Secundò, quòd ne fraus aliqua intercedat, cer- 74
ta dimiſſoriarum huiuſmodi litterarum forma eſt à Canonibus introducta. 37. diſtinct. per tot. quæ ab Epiſcopis ſingulis eſt ſeruanda, quamuis hodie non eadem præcisè ſeruetur; ſed dimiſſoriæ huiuſmodi differunt. commendatitiis, quia dimiſſoriæ ad effectum tantùm ſuſceptionis Ordinum dantur: commendatitiæ verò dantur Presbytero peregrinationem ſuſcipienti, vt ei liceat in aliena Diœceſi celebrare; ita Azor. inſtit. moral. part 2. lib. 3. cap. 49. q. 1. Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 1. cap. 1. num. 11. in fine.

Tertiò, quòd quando Epiſcopus ſuſpenſus eſt 75
ab Ordinum collatione, ex ea tantùm cauſa, quod alienos Clericos ordinauit, ſiquidem manifeſta eſt ſuſpenſio, poterit Clericus abſque illius licentia ab alio Epiſcopo ordinari, ſecus ſi alia de cauſa ſuſpenſus eſſet Epiſcopus, cap. eos, qui, & ibi gloſſ. de tempor. ordin. lib. 6.

Quartò, quòd denegare Ordines, aut dimiſſo- 76
rias non poteſt Epiſcopus ei, qui obtinet beneficium; vel eſt in dignitate Eccleſiaſtica conſtitutus, cap ex tenore, eod. tit. de tempor. ordin. niſi deſint in eo debitæ qualitates, aut aliquod habeat Canonicum impedimentum, de quibus infra tractabimus. Aliis verò non tenetur Ordines conferre 77
Epiſcopus, cap. ad aures, eod. tit. maximè ſtante diſpoſitione Concil. Trident. ſeſſ. 21. de reform. cap. 2. ibi, niſi illos, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos; quæ verba cum denotent boni viri arbitrium, hoc eſt, voluntatem rationi ſubmiſſam, l. fideicommiſſaria 2. ff. de fideicom. libert. gloſſ. verb. Viſum in cap. 1. de corpore vit. Lap. allegat. 60. num. 3. Ideò ſi Epiſcopus legitimè non interponat arbitrium, Deum ſolummodo Iudicem habebit, gloſſ. verb. relinquitur. in c. ſtatutum, aceſſorem, de reſcript. in 6. Calcan. conſ. 38. num. 7. ac proinde non dabitur appellatio, quia Superiór non poteſt animum, & conſcientiam inferioris immutare, Bald. in l. 1. num. 10. verſ. ſcias tamen, C. de ſent. ex breui. recit. Couar. var. lib. 1. cap. 12. num. 3. verſ. & ab eo, ex quibus nullum poſſe contra prohibitionem ſui Prælati ordinari, aut ab illo conqueri, ſeu ab eo appellare, eo quòd illum ordinare nolit, reſoluit Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 693. in 1. edit. alias reſolut. 587. in 2. editione, & fuit dictum in Elboren.

Ordinum 24. Iunij 1618. coram bon.mem. Remboldo, & 18. Februarij 1619. coram Reuerendiſſimo D. meo Decano.

78 Vnde fit non poſſe Epiſcopum ordinare inui-
tum, *princ.74. diſt.& ibi gloſſ.1.* quamuis cogere ad
ſuſcipiendos voluntariè Ordines, poſſit eum, qui
beneficium Eccleſiaſticum obtinet, aut ratione
Ordinis eidem beneficio annexi, aut propter ne-
ceſſitatem Eccleſiæ, *cap.1. de ætat.& qualit.cap.quæ-
ris,* vbi gloſſ. & Doctores, *eod.tit.* niſi legitimè ex-
cuſetur; qui ſi promoueri contempſerit, erit ab
Ordine, quem habet, ſuſpendendus, aut à bene-
ficio deponendus, *cap.ſi quis clerico,74.diſt.adbl.cap.*
79 *quæris.* Cæterùm, ſi inuito velit Ordines conferre,
ſuſpenſus ipſe eſſet à celebratione Miſſarum per
annum,& ab Ordinum collatione *c.1.& 2.diſt.74.*
& citati per me *de officio & poteſt. Epiſcop part.3.
alleg.111.num.3* & ille eſſet deponendus, *cap.denun-
ciamus 25.q.2* imprimitur ſiquidem character inui-
to, ſi adſit voluntas, quamuis coacta, ſecus ſi nulla-
tenus præſtaret aſſenſum; iuxta ea, quæ reſoluimus,
de officio & poteſtate Epiſcopi part.2.alleg.2.n.5.& 6.
80 Similiter Regulares non poteſt Epiſcopus contra
Prælatorum ſuorum voluntatem ordinare, *cap.
Monachi, cum ſeqq.16.quæſt.1.d.cap.ad aures.*
81 Poſtremo notandum, quòd ſi aliquis Ordines
ab eo ſuſcepiſſe inueniatur, qui ordinandi non
habuerit poteſtatem, id eſt, neque characterem,
neque Officium conferendi, iterum poterit or-
dinari, ſi iudicatur idoneus, *cap. Presbyteri 68.
diſtinct. cap. Daibertum, cum ſeqq.1.q.7.* ita quoque,
vbi dubium eſt an is, qui ordinauit, eſſet Epiſco-
pus. Idem etiamſi ordinatus non fuerat baptiza-
tus aut malè fuerat baptizatus, *cap.ſi quis confuge-
rit 1.q.1.cap.1 & cap.veniens, de Presbyt.non baptiz.*
Alioquin verò hoc Sacramentum reiterari non
poteſt. *cap.1. diſt.68.* Sed ſi in ordinatione fuerit
aliquid prætermiſſum, quod tamen non ſit de
eſſentia Sacramenti, ſatis erit omiſſum ſupplere, ſi
ſit de neceſſitate præcepti, *cap.1.& cap.Presbyter,
de Sacram. non iter.* Et ſi id in maioribus contingat
ordinibus, erit hoc ſtatutis ordinationum tem-
poribus perficiendum, & interim talis miniſtrare
non poterit, *d.cap.1.& ibi notata.*

§. I.

De qualitatibus Ordinandorum.

82 EX his, quæ ſuprà diximus, colligere licet, quòd
non omnes perſonæ ſunt ad ſacros Ordines
promouendæ; qualitates enim multæ exiguntur,
& plerique diuerſis de cauſis ordinari non poſ-
ſunt, de quibus omnibus eſt in præſenti loco tra-
ctandum. Et quia ex his, qui in ordinandis requi-
runtur, quædam ordinibus ſunt communia, quæ-
dam verò ſingulis tantùm ordinibus propria, vi-
debimus. Primo loco de his, quæ ſunt communia,
poſt verò cætera deſpiciemus.
83 Primum igitur, & præcipuum, quod in ordi-
nandis perſonis requiritur, & de eſſentia eſt Sa-
cramenti, eſt ſexus virilis, ac proinde mares tan-
tummodo ſunt promouendi; fœminæ verò mini-
mè omninò, & ſi de facto mulieri Ordo aliquis
conferatur, non reciperet characterem, impedien-
te ſexu; *§.1. circa princ.15. q.3. cap. uxoratos, in fine,
de conuerſ.coniug.gloſſ.fin.in cap. Diaconiſſam 27.q 1.*
S.Thom. *in 4.diſt.25.q.2 art.1.& 2.* Campan *in di-
uerſ. Iuris Canon.rub 11.c.2.* Suarez *de cenſur.diſp.51.
ſect.2.in princ.* Bellet. *diſquiſit.Clerical. part.1.tit.de
diſcipl.Cleric.§.8.n.5.* Ochogau. *de Sacram. tract.de
Ordine, q 8.n.4.* Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha
in comment.ad cap.Pſalmiſta, n.7.diſt.23 me citato *in
hoc loco*, Didac. Narbona *de ætate ad omnes huma-
nos actus req.ann.40.q.3.num.2* Marchin *de Sacram.
Ordinis tract.1.p.4.c.1.* Sanchez *in opuſcul.moralib.
lib.7.c.1.dub.30.* ex eo quia ſuſceptio Ordinum ta-
citè coniungit Clericum tanquam ſponſum ſpon-
ſæ, *c.ſeriatim, in fine*, ibi, *vt fiat de carnali, 23.diſt.c.2.*
iuncta *fin. de pœnit.& remiſſ.* Abb. *in c.inter corpora-
lia, n.31.&* ibi Butr. *in 2. notab.col.3.Prel.* quod my-
ſticum cadere non poteſt in fœmina; tum quia
Clerici nemini debent ſubiici, *cap.1.diſt.24.* mulie-
res autem ſunt ſubditæ viris, *Gen.3.* D.Paul. *ad Ti-
moth.2.c.manifeſtum, cap.eſt Ordo, c. hæc imago, & ibi*
Arch. *n.3.* cum aliis plurib. *33.q.5.* Vnde Clauium 84
poteſtatem fœminis minimè competere probat
Innoc.III. *in cap.noua, de pœnit.& remiſſ.* vbi repro-
bans conſuetudinem, ſecundùm quam Abbatiſſa
audebat benedicere Moniales, Confeſſiones audi-
re, & publicè prædicare, ſubiungit rationem, quia
licèt Beatiſſima Virgo Maria dignior fuerit Apo-
ſtolis vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus
Claues Regni Cœlorũ commiſit; docent S.Thom.
in addit. ad 3 p.q.39.art.1. Victor. *relect.2.de poteſt.
Eccleſ.q.2.num.3.* Sot. *in 4.diſt.25.q.1 art.2.concluſ.1.*
Angl. *in flor.Theolog. q 1.de Clauib. art.1.diffic.5.* &
alij, quos refert Henriq. *in ſum.lib.1.c.21.§.2 lit.V,
& lib.6.c.2.n.3.& lib.10.c.16.§ 1.lit.A,* Suar. *tom.5.
diſp.2. ſect.3. n.5.* Hinc notantes fœminas ipſo Iu- 85
re diuino incapaces eſſe eorum, quæ ſunt Ordinis,
& per conſequens irregulares non eſſe ratione
ſexus, ſed etiam ob quamcumque cauſam ſuper-
uenientem, quæ eſſet ſufficiens in viris ad irregu-
laritatem contrahendam; eſt enim irregularitas
impedimentum Canonicum, id eſt legis Canoni-
cæ, & dicuntur irregulares, quia excipiuntur à re-
gula, ſecundùm quam omnes, qui capaces erant,
attenta Lege diuina impeditur, & incapax eſt ſuſ-
cipiendi Ordines. & per conſequens in eum irre-
gularitas non cadit; vt aduertit Sot. *vbi proximè,
art.2. in princ.* eleganter Suarez *d. tom.5. diſput.40.
ſect.7.* multiplicique ratione confirmat Viu. *in
cand.aureo part.3.c.3.in princ.* Quod autem de Preſ-
bytera, & Diaconiſſa, & de ſacratis fœminis mem-
tio in Canon. habetur, intelligendum eſt, prout
infra particulariter dicemus, *hoc lib.cap 36.*
Hermaphroditus verò, id eſt, qui habet vtrum- 86
que ſexum, ordinari nequaquam poteſt, niſi in eo
præualeat ſexus virilis, non autem ſi fœmineus
præualeret, aut eſſet paritas, gloſſ. *verb.teſtimo-
nium.in cap.teſtes, §. Hermaphroditus,* vbi Card. Præ-
poſ. & Turrecr. *4. q.3.* Sylueſt. *verb. Hermaphrodi-
tus,* Sot. *in 4. diſt.25.q.1.art.3.* Bellet. *d.tit.de diſcipl.
Cleric.§.8 à princ.* Vgolin. *de irregul.cap.48 §.1.n.3.*
Henriq *in ſum.lib.14.cap.8.§.6.& in comment.lit. X,*
Sayr. *de cenſur.lib.6.cap.8. num.24* Campan. *in di-
uerſ. Iuris Canon. rubr.11, cap.3.* Prout nec etiam
Monialis, quæ in marem erupit, poteſt obligari
vt Religionem virorum intret, cum eius profeſ-
ſio fuerit inualida, Texeda *in controu. moral. lib.1.
tractat.1. controu.8. dub.1. num.18.* Diana *moral.re-
ſolut. part.5. tract.14.reſolut.49.* Non dubium quin 87
aliquando ex fœminis facti ſint viri ope tan-
tùm naturæ ex ſententia peritiſſimorum Medico-
rum, & de Phætuſa Pithei vxore patrui vicina id
refert Hipprocrates *lib.6. de mor. populi ſect. 8. ad
fin.* De Anamiſia vxore Gorgippi Liuius *libro 42.*
Et de vxore Piſcarotis cuiuſdam Caietani, quæ
poſt quatuordecim matrimonij annos, quibus du-
rauit

rauit cura marito, in virum abiit, agit Iouian.
Pontan. in hiſtoria Neapolitana. Et Amat. Luſita-
nus cent.2. curat.39. idem dicit de Maria Pacheco,
poſtea Emanuele Pacheco, qui in Indiam pro-
fectus feliciter pro Rege ſuo militauit, ac in pa-
triam Eſgueiram (oppidum eſt propè Auerium
diſtans à Coninbrica nouem leucis) reuerſus ibi
vxore ducta diuitiis, quas militando comparaue-
rat, per otium potius eſt. Et de Magdalena Mu-
ños Moniali ſancti Dominici in ciuitate de Vrbe-
da quæ poſt ſeptem annos profectionis ſuæ in ma-
rem conuerſa è Monaſterio expulſa virilem habi-
tum ſumpſit, dictuſque fuit Franciſcus Muños,
refert Torreblanc. de iure ſpirit. lib.3. cap.11.n.13.
De Eunuchis verè paulò infra videbimus; non au-
tem omnes maſculini ſexus ſunt indifferenter ad
Ordines promouendi, quoniam in ordinandis
qualitates quædam requiruntur, & vitia, ſeu ma-
culæ quædam deeſſe debent eiſdem, vt ritè va-
leant ſecundùm ſtatuta Canonum ordinari; de qui-
bus omnibus ſummariè habetur in cap. maritum,
33. diſt. & in cap. præcipimus, 34. diſt. & in cap. non
confidat, 50. diſt. & per tot. tit. de ætat. & qualit.

88 Et in primis (vt à qualitatibus requiſitis ſu-
mamus exordium) ſciendum eſt certam in ordi-
nandis perſonis ætatem requiri, & nos ſigilla-
tim infra de vnoquoque Ordine agentes tracta-
bimus; quæ quidem eſt in prima accipienda Ton-
ſura ſeptennium, cap. de his, iuncta gloſſ. verb. in-
fantia, 27. diſt. cap. fin. de tempor. ordinat. lib.6. vt in-
fià hoc eod. lib. c.38. num.43. Eadem quoque ætas
in tribus minoribus Ordinibus ſufficere videba-
tur, cap. in ſingulis, diſt.77. licèt alibi inueniatur
Lectorem non minorem 18 annis eſſe aſſumen-
dum, vt in cap. nemo, 78 diſt. quod accipi poteſt,
non quidem de Ordine, ſed de legendi officio, ad
quod minores, quàmuis ordinati, non ſunt aſſu-
mendi; nam in ſecundo Toletano Concilio, de
quo in c. de his, 28 diſt. in minori ætate ſtatuitur
poſſe ordinari Lectores; Acolitatus verò XII. an-
num completum requirit, d. cap. in ſingulis. Et ſic
eadem ſeptennis ætas in omnibus minoribus Or-
dinibus præter Acolytatum ſufficit, vt per Vgolin.
de irregul. cap.45. n.2. Suar. de cenſur. diſp 31. ſect.1.
num.22. Gutier. canon. lib.1. cap.26. n.2. Azor. inſtit.
moral. p.2. lib.6. cap.5. q 8. & 9. Antonin. Diana mo-
ral. reſol. p.2. tract. 2. miſcel. reſol. 29. nouiſſimè Didac.
Narbona in tract. de ætate ad omnes humanos actus
requiſ. an 7. q.9. num.3. Et ſic in minoribus Ordini-
bus huiuſmodi tempora vſque hodie attenduntur.
In maioribus verò Subdiaconatus quidem ante
tempora Tridentini Concilij XVIII. annus, Dia-
conatus verò XX. tantummodò expoſcebat, vt
habetur in Clem. Generale, de ætat. & qual. licèt priſ-
cis temporibus Subdiaconatus XX. vt in c. Subdia-
conus, 77. diſt. Diaconatus verò XXV. requireret, vt
in c. placuit, cum ſeqq. ead. diſt. Hodie verò ex De-
creto Conc. Trident. ſeſſ.23. de reform. c.12. nemo
Subdiaconus ante XXII. Diaconus verò ante
XXIII. eſt ordinandus. Presbyteratus autem, cùm
olim XXX. annos expletos exigeret c.1. per to-
tum, 78. diſt. cap. in veteri, in fin. & cap. Epiſc. 77. diſt.
poſtea neceſſitate cogente ſtatutum eſt in cap. fin.
78. diſt. & in d. Clem. Generalem, de ætat. & qualit. vt
in XXV. anno poſſet Presbyter ordinari, quod
etiam Concil. Trid. dict. ſeſſ.23. de reform. c.12. reti-
nuit, ac inſuper ſtatuit eadem in ſingulis Ordini-
bus tempora, in Regularibus quoque perſonis eſſe
attendenda, cùm olim meritis exigentibus poſ-
ſent in minori ætate promoueri prout habetur
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

in cap. Monachus, 77. diſt. In quibus ætatibus com-
putandis, ſi vnus dies, aut hora deſideretur, non
ſunt clerici ordinandi, Henriq. lib.7. cap.20. num....
in gloſſ. lit. O, Baſil. Pont. de matrim. lib.7. c.65. n.1.
Diana moral. reſolut. p.5. tract.5. reſol.17.

Prædictum verò annorum numerum in ſingu- 89
lis Ordinibus ſufficit attigiſſe, niſi contrarium ex-
primatur in Canone, ſicut olim erat expreſſum in
dict. cap.1. diſt.78. & in cap. cùm cunctis, de elect. &
idem de ætate Acolytatus intelligendum videtur,
per dict. c. in ſingulis, vt cum multis tradit Hieron.
Roder. in compen. quæſt. Regular. reſol. 106. num.9. De
his latè dixi d. p.2. alleg. 11. & 16. & infià, dum de
ſingulis Ordinibus agemus.

Si verò aliquis ante ætatem legitimam ordine- 90
tur, ſuſcipit quidem Ordinis characterem, execu-
tionem verò minimè, cap. Subdiaconus, 77. diſt. cap.
vel non eſt compos, de ætat. & qualit. quia miniſtrare
non poterit in Ordine ſic ſuſcepto ante ætatem
legitimam, quæ quidem ſuſpenſio ipſo iure in-
curritur per Conſtit. Pij II. incip. Cum ex ſacro- 91
rum, quæ tantùm afficit promotos ad Ordines
maiores, non autem eos, qui ſunt initiati ad pri-
mam Tonſuram, & Ordines maiores, vt obſer-
uant Sayr. de cenſur. lib 6. cap 12. n.9. Bellet. diſquiſ.
Cleric. part.1. tit. de diſcipl. cler. §.5. num.61. tam ſe-
culares, quàm Regulares Clericos comprehendit,
Hier Roder d. reſol.106. n.10 Nec Epiſcopus po- 92
teſt diſpenſare, cùm nullus præter Papam ab ea
ſuſpenſione abſoluere valeat, vt firmant Rebuff.
in praxi benefic. tit. de Clericis malè prom. gloſſ.4. n 3.
Gutier. Canon. lib 1. c.16. ſub num.21. Vnde ordi-
natus ante legitimam ætatem cùm remaneat ipſo
Iure ſuſpenſus (ſi temerè Ordines recepit) neceſſa-
rium eſt, vt prius quàm Ordines exerceat, à ſuſpen-
ſione abſoluatur, neque ante, etiamſi attingat æta-
tem, per Sacros Canones, & Sacrum Concil. Trid.
requiſitam, abſque abſolutione prædicta alium
poteſt Ordinem ſuſcipere, aut in ſuſcepto mini-
ſtare, Fr. Ludouic. Miranda in man. Prælat. tom.1.
q.30. art.10. Hieron Roder. d. reſolut.106. num.14.
Epiſcopus autem ſcienter ante ætatem aliquem 93
ordinans, præſertim ſi puero ante ſeptennium
primam Tonſuram conferat, ſuſpenſus eſt ipſo
Iure à collatione Ordinis, quem illegitimè de-
dit, vt in eo in quo peccauerit, puniatur, cap. fin.
cum gloſſ. de tempori. Ordin. lib.6. Indecorum eſt
enim, & in ludibrium cedit Ordinis Clericalis,
vt pueri, vel infantes Clerici ordinentur, cap. in-
decorum, de ætat. & qualit. dict. cap. vel non eſt com-
pos, de tempor. Ordin. Quare Gregorius Papa in c.
pueri 1. quæſt.1. inquit, Pueri ad Sacros Ordines
nullatenus admittantur, ut tanto periculoſius cedant,
quanto citius conſcedere ad altiora feſtinant. Vtrùm 94
verò infans Characterem ſuſcipiat, ſi ordinetur
præſertim in Sacris? in dubium vertitur per Do-
ctores in dict. cap. fin. de tempor. Ordin. lib.6. Sed
communis, & verior eſt Doctorum opinio affir-
matiua, vbicunque omnia ſubſtantialia concur-
runt, quia ſexus virilis tantùm, non ætas, eſt de
ſubſtantia Ordinis. Et hæc quidem de ætate ſint
dicta.

Denique ſciendum non ſolam ſufficere ætatem 95
in his, qui ſunt ordinandi, niſi aliæ adſint qua-
litates, c. quicunque, ibi, ſi tamen per hæc tempora,
77. diſt. Concil. Trid. d. ſeſſ.23. de reformat. cap.12.
quarum præcipua litterarum ſcientia exigitur. Il-
literati enim prohibentur ad Ordines promoue-
ri, quia ſacris apti eſſe non poſſunt Officiis, cap.
illiteratos, & per tot.36. diſtinct. & per tot. 58. diſt.

Digitized by Google

177 *Conſuetudo non valet quòd extra ſtatuta tempora ſacri Ordines conferantur.*

178 *Papa ſolus diſpenſat vt extra ſtatuta tempora in diebus dominicis, vel feſtiuis maiores Ordines conferantur.*

179 *Fratres Minores ex diſpenſatione Papæ extra tempora à iure ſtatuta Dominicis, vel aliis feſtiuis diebus ſacros Ordines ſuſcipiant.*

180 *Patres Societatis* IESV *ordinari poſſunt ad quoſuis Ordines etiam maiores extra tempora à Iure ſtatuta.*

181 *Patres Congregat. S. Ioannis Euangeliſtæ poſſunt ordinari extra tempora, & per quemcunque Epiſcopum ex conceſſione Clem. VIII.*

182 *Regulares non poſſunt extra tempora ab Epiſcopis ordinari virtute priuilegiorum à Summis Pontif. ante Concil. Trident. conceſſorum.*

183 *Ordinatus in Sacris extra tempora abſque diſpenſatione Papæ eſt ipſo iure ſuſpenſus, & ſi celebrat, irregularis fit, Eccleſiaſticiſque priuatur beneficiis.*

184 *Ordines plures eidem vna die conferri non poſſunt.*

185 *Prima Tonſura, & quatuor Minores Ordines eadem die vni conferri poſſunt.*

186 *Ordo vnus ſacer cum minoribus, vel plures ſacri ſimul conferri non poſſunt.*

187 *Ordines minores, & maiores per temporum interſtitia conferri iubet Concil. Trident.*

188 *Ordines gradatim ſunt conferendi.*

189 *Ordinatus per ſaltum debet Ordinem commiſſum recipere.*

190 *Epiſcopus poteſt ex legitima cauſa diſpenſare cum Clericis in Ordine per ſaltum accepto, ſi non miniſtrauit, vt poſſit ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto, poſt ſuſceptum omiſſum, miniſtrare.*

191 *Epiſcopus non diſpenſat cum promoto per ſaltum ſi in Ordinibus ſaltuatim ſuſceptis miniſtrauerit.*

192 *Characterem recipit qui etiam ſacrum Ordinem ante primam Tonſuram & minores Ordines ſuſceperit.*

193 *Ordines præſertim maiores ſunt inter Miſſarum ſolemnia conferendi.*

194 *Miſſa ab Ordinante in maioribus Ordinibus eſt celebranda de neceſſitate præcepti, non verò de neceſſitate Sacramenti, non autem in minoribus.*

195 *Ordinans, & Ordinandus debet eſſe ieiunus.*

196 *Character imprimitur in actu porrigendi ſingulorum Ordinum inſtrumenta cum certa forma verborum.*

197 *Ritus, & ceremoniæ, quæ ab Eccleſia traduntur in ſingulis Ordinibus conferendis ſeruandæ ſunt.*

198 *Locus celebrandi Ordinationem ſolemnem debet eſſe Eccleſia Cathedralis, vel alia ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis.*

199 *Epiſcopus, aut alius Ordinans, eorúmve Miniſtri, nihil mercedis recipere poſſunt pro Ordinum collatione.*

200 *Notarij pro litteris dimiſſoriis, vel teſtimonialibus quid, & quando recipere poſſint? oſtenditur.*

201 *Ordinatus quilibet alicui Eccleſiæ, aut pio loco eſt adſcribendus.*

202 *Clericus aliquis Ordinatus in Ordine miniſtrare non debet non obtenta prius à ſuo Epiſcopo permiſſione.*

IAm verò ex Ordine, quem ſupra propoſuimus, ſequitur, vt de Clericatus Ordine pertractemus, ac de Eccleſiaſticis perſonis, quæ gradus illos ſine cura, & Dignitate obtinent, ſine quibus aliæ perſonæ, de quibus hactenus egimus, curam, & Dignitatem retinere non poſſunt. Gradus autem huiuſmodi Ordo ſacer 1
vocatur, & quòd plures graduum Ordines in ſe contineat, & eſt vnum ex nouæ legis Sacramentis à Chriſto Domino inſtitutum ab Apoſtolis (in quorum perſonis initium habuit) ad nos vſque productum, Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, cap. 1. & Can. 1.* ſignaculum quoddam, ſeu Characterem indelebilem in anima imprimens, idem Concil. *d. ſeſſ. 23. cap. 4.* cum adductis per me *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 2. numero 2. & 4.* & maiores, minoréſque gradus complectens, ita tamen, vt qui à minoribus ad maiores aſcendunt, minores retinere non deſinant. Sic autem à Doctoribus definitur. *Ordo ſa-* 2
cer eſt ſignaculum quoddam, in quo ſingularis gratia, & ſpiritualis poteſtas, atque Officium traditur Ordinatis, vt munus in Eccleſia ex profeſſo gerant; ita paucis additis Magiſt. *in 4. diſt. 24. §. ſi autem.* & *ibi* S. Thom. *q. 1. art. 1.* & Sot. *verſ. vnde*, idem S. Thom. *in ſuppl. ad 3. part. quæſt. 34. art. 1.* Viguer. *in ſumm. cap. 16. §. 6.* annotantes verbum illud, *ſignaculum*, non pro charactere Ordinis hîc accipi, ſed pro Sacramento, quo character imprimitur, qui eſt poteſtas illa ſpiritualis.

Gradus autem, quos continet, ſunt ſeptem, qui 3
ſeptem Ordines nominantur, quamuis nouem ab aliis numerentur; ſeptem verò propriè hoc ordine recenſentur, videlicet, Oſtiarius, Lectoratus, Exorciſtatus, Acolytatus, Subdiaconatus, Diaconatus, & Presbyteratus. Alij verò ante hos ſeptem numerant Pſalmiſtam, ſeu Primam Tonſuram, & poſt Presbyteratum, Epiſcopatum adiiciunt, nouem namque Ordines eſſe volunt, ſicut nouem ſunt Ordines Angelorum, ſed ſeptem potius dumtaxat propriè numerantur, iuxta ſeptiformem gratiam Spiritus ſancti. Nam prima Tonſura, quæ Pſalmiſtæ officium tradit, non eſt propriè Ordo, ſed tantùm præparatio ad Ordines, ſicut exorciſmus ad Baptiſmum, & ſponſalia ad matrimonium, per eam namque nihil aliud, quàm Clericatus inſigne confertur, quæ eſt Tonſura capitis omnium Clericorum inſigne; vnde & ſpeciali nomine dicitur Clericatus, *in cap. cùm contingat, de ætat. & qualit.* & pſallendi officium tribuit, quod ſola Presbyteri iuſſione conceditur, *cap. Pſalmiſta 23. diſt.* & quamuis Clericalis Ordo vocetur *in d. cap. cùm contingat*, impropriè tamen dicitur Ordo, id eſt, ad Ordines diſpoſitio, vt latè probaui *hoc lib. in cap. 38. de Acolytis, & aliis minoribus Ordinibus, in fine.*

Similiter, neque Epiſcopatus propriè dicitur 4
Ordo, quamuis enim Epiſcopi ſupra Presbyteros ſint, Officio & Dignitate, non tamen præcipua Sacerdotij poteſtate, quæ in conficienda Euchariſtia, & abſolutione peccatorum conſiſtit. Ordo enim, vt eſt Sacramentum, ordinatur ad ſacrificiũ Miſſæ, circa quod Epiſcopus maiorem non habet poteſtatem Presbytero ſimplici. Eſt autem Epiſcopatus Ordo ſpecialis Presbyterorum ſpecialem tribuens inter Presbyteros poteſtatem; quamuis enim

enim Epiſcopatus Ordo vocetur *in c.1.* vbi gloſſ. *32. diſt. & in capit. Cleros, 21. diſt. & in capit. porro, 66. diſt. & in cap. ſicut, 68. diſt. & in cap. poſt tranſlationem, §. cùm ergo, de renunc.* non tamen quoad Sacramentum, ſed quoad gradum Eccleſiæ dicitur cum ſingnlari inter Præſbyteros poteſtate Etenim ſi Epiſcopatus eſſet Ordo ſupra Preſbyteratum, ſequeretur tot eſſe Ordines ſacros, quot Eccleſiaſticæ poteſtates, vnde & Archiepiſcopi, vel Patriarchæ, aut Summus Pontifex alios ſuper Epiſcopum Ordines conſtituerent, cùm verè, & propriè vnus ſit Epiſcopalis Ordo quadripartitus, *d. cap. Cleros,* & vna Sacerdoralis poteſtas in duos Ordines, vel gradus diuiſa. Quod verò Chatactetem videatur imprimere, eo quod dimiſſo etiam Epiſcopatu, poteſtas eadem retinetur, vt *in cap. 1. de Ordin. ab Epiſc. qui ren. Epiſcop.* non propterea ſequitur, quòd ſit Ordinis Sacramentum, ſicut & in prima Tonſura Caracter imprimitur, ſed differt vterque ab Ordinis Sacramento, ſicut Catechiſmus, & Confirmatio differunt à Baptiſmo, quamuis ſymbolum quoddam cum eo videantur habere. Largo igitur modo omnes Ordines appellantur, ſicut minores quoque Ordines ſacri dicuntur, cùm tres tantùm propriè ſacri dicantur, vt *in cap. 1. de filiis Presb. in 6* ſtrictè verò, & propriè cùm prima Tonſura ſit qoid minus quocunque Ordine, Epiſcopatus verò neqnaquam maior Ordo in hoc Sacramento probetur, non nouem, ſed ſeptem tantummodo Ordines numerantur, licèt quoad quædam hæc duo eſſe Ordines cenſeantur, & aliis Ordinibus æquiparentur, nec negare poſſimus Epiſcopatum eſſe Ordinem à Sacerdotio diſtinctum, vt probat expreſsè Tridentini locus (cui ſe neſcire, nec poſſe bona fide reſpondere aſſerit Nauar. infrà citandus) *ſeſſ. 23. de Sacramento Ord. capit. 4.* ibi, *Epiſcopus, qui in Apoſtolorum locum ſucceſſerunt, ad hunc hierarchicum Ordinem præcipuè pertinere*; ac proinde illum eſſe Ordinem aliorum Iurium auctoritate exiſtimarunt gloſſ. *verb. Epiſcopus in proœm. lib. 6. & gl. 2.* vbi Doct. *in cap. quoties 3. de purgat. Canon.* Nauar. *in man. cap. 22. n. 18.* & plures, quos refero *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 1. num. 18.* quibus addo Alzed. *in praxi Epiſcop. p. 1. c. 4. n. 8.*

5 Inſtitutum eſt autem Ordinis Sacramentum præcipuè propter Sacerdotium, Sacrificium enim, & Sacerdotium ita Dei ordinatione coniuncta ſunt, vt vtrumque in omni lege ſemper extiterit, Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, cap. 1.* Vnde Chriſtus Dominus in nouo Sacramento, cum Eucbariſtiæ ſacrificio etiam Sacerdotium inſtituit, quando Apoſtolis, & eorom ſucceſſoribus poteſtatem tradidit conſecrandi, offerendi, & miniſtrandi Corpus & ſanguinem ſuum, necnon & peccata dimittendi, ac retinendi: cùm autem diuina res ſit tanti Sacerdotij miniſterium, vt inquit Trid. Concil. *eadem ſeſſ. 23. de Sacram. Ordinis, capit. 2.* conſentaneum fuit, quò dignius ac maiori eum veneratione exerceri poſſet, vt in Eccleſia plures, & diuerſi eſſent Miniſtrorum Ordines qui Sacerdotio ex officio deſeruirent, ita videlicet diſtincti, vt qui iam Clericali Tonſura inſigniti eſſent, per minores ad maiores aſcenderent. Hinc namque Diaconorum, & aliorum Miniſtrorum exorta ſunt nomina, de quorum officiis, ac miniſterio infrà videbimus. Et Dionyſius Papa *in epiſt. ad Seuerum Epiſcopum*, vt refertur *in cap. fin 89. diſt.* licèt Gregorio, & Bonifacio adſcribatur, inquit *ad hoc diuina diſpenſatione conſtitutum eſſe gradus diuerſos, & Ordines eſſe diſtinctos, vt dum reuerentiam minores potioribus exhiberent, ac potiores minoribus dilectionem impenderent, vna concordia fieret ex diuerſitate contextio, & rectè officiorum generaretur adminiſtratio ſingulorum, neque vniuerſitas alia poterat ratione ſubſiſtere, niſi huiuſmodi magnus eam differentiæ Ordo ſeruaret, ſicut in cæleſti Angelorum militia aduertere poſſumus.* Hæc ille. *Si quis enim* (inquit Concil. Trident. *eadem ſeſſ. 23. de Sacram Ordinis, cap. 4.*) *omnes Chriſtianos promiſcuè noui Teſtamenti Sacerdotes eſſe, aut omnes pari inter ſe poteſtate ſpirituali præditos affirmet, nihil aliud facere videtur, quam Eccleſiaſticam hierarchiam, quæ eſt vt caſtrorum acies ordinata, confundere.* Sacerdotium igitur ipſum à Chriſto Domino originem, & inſtitutionem trahit, vt diximus. Diaconatus verò ab Apoſtolis fuit inſtitutus, vt in eorum *Actibus* legimus *capit. 6.* Subdiaconatus quoque, & alij minores Ordines ad ipſis Apoſtolis, & ab eorum primis ſucceſſoribus introducti fuerunt. gloſ. *verb. ſubdiaconos,* per text. ibi *in cap. 1. 36. diſtinct.* Concil. Trid. *d. ſeſſ 23 de Sacram Ordinis, c. 2.* omnes verò Ordines à Chriſto inſtituri dicuntur, qui omnium Ordinum officia in ſe ipſo quodammodo geſſiſſe probatur.

Ex ſeptem porrò Ordinibus, tres ſacri, ac ma- 6
iores dicuntur, alij verò quatuor minores, & non
ſacri propriè appellantur; ſacri ſunt & maiores,
Sacerdotium, ſeu Presbyreratus, Diaconatus, &
Subdiaconatus; huiuſmodi enim perſonæ, ad Al-
taris miniſterium accedunt, & ſacra contingunt,
c. à multis, de ætat. & qualit. ob idque votum caſti-
tatis emittunt, *cap. 1. diſt. 31.* olim verò Subdiaco- 7
natus inter ſacros Ordines non numerabatur, ſed
Gregorius Pontifex, atque Vrbanus II. eum inter
ſacros retulerunt, & Innoc. III. teſtatur *in cap.*
miramur, de ſeruis non ordin. Gregorius namque
conſtituit, vt is caſtitatem voueret, *in dict. cap. 1.*
diſt. 31. Vrbanus verò eum Ordinem expreſsè in
ſacrorum numerum retulit, vt *in c. erubeſcant, 31.*
diſt. & in cap. fin. 60. diſt. de quo latius diximus hoc
eod. *lib. 37. num. 22. cum ſeqq.* Reliqui quatuor Or- 8
dines, minores dicuntur, nec ſacri propriè nomi-
nantur, eo quòd eorum officium ad ſacra con-
tingenda non pertingat, etſi omnes ſeptem ſacri
propter Sacramentum dicantur *in d. capit. 1. de fil.*
Presbyt. lib. 6.

9 Sunt autem quædam inter ſacros, & minores Ordines differentiæ. Primò enim, in maioribus maior ætas requiritur, & ſcientia, vt infra videbimus. Secundò, officio ſacrorum Ordinum à non ordinatis exerceri non poſſunt impunè, *c. 1. & 2. de Cleric. non Ordin. miniſt.* minorum verò officia, quamuis ab iis, qui ordinati non fuerint, prohibeantur exerceri, non tamen pœna aliqua, vel cenſura imponitur, & facilius permittuntur, nam minores Clerici aſſiſtentes dicuntur, maiores verò miniſtri, vide *cap. 1. diſt. 24. § deſeruientes, 33. diſt.* Tertiò, vbi diſpenſatio circa Ordines Papæ eſt reſeruata, de maioribus tantùm intelligitur, veluti vt extra ſtatuta tempora, & irregularibus conferantur, vt infra in Capitulis ſequentibus videbimus. Quartò, in degradatione, cùm ab Ordinibus ſacris ſolus Epiſcopus degradare non poſſit, à minoribus verò id ſolus cum conſilio Capituli poteſt, vt oſtendimus *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 3. alleg. 110.* Quintò, differunt in voti emiſſione, vt ſuprà vidimus, in minoribus namque Ordinibus tantummodo conſtituti poſſunt contrahere Mattimoninm. *c. 2. qui Cle-*

rici, vel vouentes, Sanch. *de matrim. lib.7.diſput.*31. Gutier.*eod.tract.cap.94.num,*19 Sextò,in Horarum Canonicarum citatione, cùm ad id non teneantur, qui in Sacris non ſunt conſtituti, niſi beneficium obtineant. Septimò, in beneficiorum acquiſitione, cùm aliqua ſint beneficia, quæ maiores Ordines requirant, vt infra *de collat. benef.* videbimus. Nonò, in poteſtate conferendi; nam maiores Ordines ſolus Epiſcopus confert, minores verò etiam non Epiſcopus ex priuilegio poteſt conferre, vt videbimus; & denique in officiorum adminiſtratione, vt infrà ſuis locis oſtendemus. Cæterùm in priuilegiis Clericalibus,& in iis,quæ ad vitam, & mores pertinent, nulla eſt inter omnes Ordines differentia,etſi plus aliquid ab iis,qui in Sacris ſunt conſtituti, exigi videatur, vt infrà ſuis locis videbimus.

10 Hoc Sacramentum Ordinis imprimit characterem in ſingulis Ordinibus in anima ſuſcipientis, id eſt, quandam ſpiritualem animæ qualitatem. Quod quidem fit in ſuſceptione illius ſigni exterioris, ad quod concurrunt alicuius inſtrumenti traditio, & expreſſio verborum,*c. Acolytus, cum ſimilibus*,23.*diſt.* Vnde duplex ſignum Clericorum notatur, interius, & exterius; interius eſt character, exterius verò Tonſura, Concil.Triden. *ſeſſ.*23.*cap.*4 & citati per me *de offic. Epiſc. part.*2. *alleg.*2.*n.*4.

11 Eſt autem notandum ſex eſſe ſubſtantialia huius Sactamenti,quorum vno deficiente,non ſuſcipitur, nec character imprimitur. Primum eſt poteſtas ordinantis.Secundum materia, ideſt inſtrumenta tangenda, & in Præsbyteris vnctio. Tertium, forma verborum. Quartum, ſexus virilis, quia fœmina non ſuſcipit characterem, vt infra dicemus.Quintum,intentio recta.Sextum, Baptiſmus in ordinato, cùm ſine Baptiſmo nullum poſſit ſuſcipi Sacramentum,*cap. veniens, de Præsbyt. non baptiz.* Alia verò, quæ ad hoc Sacramentum requiruntur, non ſunt de ſubſtantia, & ea poſtea referemus; primùm enim de poteſtate tantùm agemus, quæ quidem poteſtas conſideratur ex parte conferentis, & ex parte etiam illius, cui Ordo confertur.

12 Primò enim, poteſtas Ordinis conferendi eſt iure directo,& proprio apud Epiſcopum, ſiue maiorem Prælatum, qui Epiſcopalem habeat conſecrationem, eſt enim proprium Epiſcoporum officium, *cap. perlectis*, 25. *diſt.* adeò qoòd alteri non Epiſcopo, id nequeat delegari, vt ſupra oſtendimus, & à quocunque Epiſcopo, quamuis Epiſcopatum non habeat, ritè confertur, eſt enim Iure diuino vnicus Sacramenti Ordinis Miniſter,Concil. Trid. *ſeſſ.*23.*cap.*4.*&* 7. plures citati per me *de offic.& poteſt. Epiſc.p.*2.*alleg.*3.*num.*2. quibus addo Anguian. *de legib.lib.*2.*contr.*1.*n.*70. Alzed.*in praxi Epiſcop.p.*2.*cap* 5.*de ordinatien.n.*1. Sanch.*in opuſc. moral.lib.*7.*cap.*1.*dub.*18. *à n.*1.Marchin.*de Sacram. Ordinis, tract.*1.*p.*2.*cap.*1.*cum ſeqq.* Torrebl.*in practicab. Iuris ſpirit.lib.*2.*cap.*13.*num.*4.Circa quod tamen eſt notandum, quòd etſi omnium Ordinum collatio ad Epiſcopum ſpectet,nihilominus illud, quod diximus hoc alteri non Epiſcopo non poſſe competere, ad ſolos tres ſacros, & maiores Ordines reſtringitur, quia minores à maioribus

13 etiam conferuntur, vt ſtatim videbimus. Item, quòd diximus quemcunque Epiſcopum Ordines poſſe conferre, duplicem recipit expoſitionem. Primò namque, ſi non ſolùm Epiſcopatum depoſuit, ſed etiam Dignitatem, ordinandi poteſtas quoad executionem officij ad minores tantummodo Ordines reſtringitur,in maioribus verò characterem tantummodo confert, non etiam executionem officij; ſi verò retinet Dignitatem, tunc etiam in maioribus non ſolùm characterem, ſed executionem quoque officij confert, *cap.*1. *de ordin. ab Epiſcopo qui ren.* Hieron. Ven. *in examine Epiſcop.lib.*1.*cap.*12.*n.*14. Raguc. *in lucerna Paroch.* tit.*de Sacram. Ordinis,q.*18 Alzed.*d.cap.*5.*num.*11. *&* 12.vbi *n.*14.poſt Gratian.*d.diſcept.forenſ.cap.*291. *num.*50.*cum ſeqq.*oſtendit,quomodo cognoſci poſſit quando quis renunciauit loco, & Dignitati, & quando loco tantùm? Secundo, vt à quocunque 14
Epiſcopo character,& executio ſimul officij conferatur,non ſolùm Dignitas, ſed etiam Iuriſdictio exigitur,quæ aut non habenti cedatur,aut habenti per cenſuras non ſuſpendatur, *cap. fin. de ordin. ab Epiſcopo,qui ren Epiſcop.*

Minores verò, vt diximus, Ordines poſſunt à 15
non Epiſcopis dari,non quidem Epiſcoporum delegatione. gloſſ. *in cap peruenit*,95.*diſt.* Alzed. *dict. capit.*5. *num.*10. Sed Apoſtolicæ tantùm Sedis priuilegio, quod priuilegium Abbatibus perpetuis eſt conceſſum, ſi ſint in Præsbyteratus Ordine conſtituti,& ab Epiſcopo benedicti,*cap.*1.*diſt.*69. Anguian. *d.controu.*1. *num* 70.Sanch.*d.lib.*7.*cap.*1. *dub* 18. *num.*5. Alzed. *d. cap.*5. *num.*8. Hi namque 16
poſſunt primam Tonſuram, & quatuor minorea Ordines ſuis Monachis, & Regularibus ſibi ſubditis, in ſuo tantùm Monaſterio conferre,*cap. Abbates*, vbi gloſſ. & Doctores, *de priuil.in* 6.Concil. Trident. *ſeſſ.*23. *de reformat. capit.*10. & latè diximus *hoc lib. cap.*17. *numer.*65. *cum ſeqq.* Vnde infertur id eis non licere pro ſecularibus,etiam cum dimiſſoriis ſuorum Ordinariorum, prout in præſenti caſu. Cùm Thomas Narduccius Camplen. fuiſſet promotus ab Abbate de Corropoli Ordinis Cæleſtini, cum litteris dimiſſorialibus Vicarij generalis Camplen.eidem Abbati directis, fuit dubitatum an dictus Thomas eſſet bene ordinatus. *S. Congregatio negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita audito procuratore generali Ordinis huiuſmodi, Eminentiſſimo Gypſio referente, cenſuit declarandum eſſe, prout præſentis Decreti virtute declarauit, dictum Thomam eſſe malè promotum, atque adeò indigere noua promotione. Romæ die* 27. *Iunij* 1631. Niſi ſpeciali priuilegio muniti ſint huiuſmodi Abbates, prout Abbatibus, ſeu Commendatariis B. Mariæ Farfenſis, & ſancti Saluatoris Maioris conceſſit S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Romanus* 18. *Nouembris* 1628. vt poſſent primam Tonſuram, & quatuor minores Ordines conferre, ac dimiſſorias litteras dare dictarum Abbatiarum ſubditis, etiam priuatiuè quoad Archiepiſcopos,& Epiſcopos viciniores,quam Conſtit.refert Tamburin.*de iure Abbatum, tom.*1.*diſp.*3. *quæſt.*4.*poſt n.*20.ſecundùm Lugdunen.impreſſ.

Cardinales quoque Presbyteri, etſi non ſint 17
Epiſcopi, poſſunt minores Ordines conferre ſuis familiaribus, necnon Clericis, ac Regularibus quibuſcunque ad voluntatem tantùm ordinariorum ſuorum Ita Ioann. *in cap.*1. *num.*14. *de ſuppl. neglig.Prel.* Card Tuſch. *litt.C,concl.*100. *num.*50, Zerol. *in praxi Epiſcop. part.*1. *verb. Cardinalis, num.*7. plures refert Doctores Alzed. *dict. capit.*5. *num.*9. Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſ. hierarch. part.*1. *diſput.*2 § .5. *num.*8. Sanch *in opuſc. moral. lib.*7. *cap.*1 *q* 19.*n.*4. Marchin. *d tract.*1.*p.*2.*cap.*10. *num.*1. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc.p.*2. *alleg.*2. *n.*15. & alij citati ſuprà hoc *lib. cap.*5. *verſ. ſecundo.*

Sed

Sed & Presbyteri Parochiales primam Tonſuram
ſuis ſubditis conferunt, ſi credimus Abb. *in cap.*
quanto, num.9.verſ.quinimò dico, de conſuet. Imò li-
cere cuicunque ſimplici Sacerdoti illam conferre,
tenent gloſſ. *verb. Lectoris, in cap. quoniam, 69. diſt.*
Archid. *in cap. Pſalmiſta, num.2. in fin. diſt.23.* Innoc.
in cap. cùm contingat, num.1. vbi Hoſtienſ. *num.2.*
de etat. & qualit. Vſus tamen Eccleſiæ reſiſtit, &
propterea eorum ſententia non eſt admittenda, vt
benè probat Sot. *in 4. diſt.25. q.1. art.5. ad 2. argum.*
Sanch *in concil. moralib. lib.7. cap.1. dub.19. num.1.*
Marchin. *d. tract.1 p.2. c.10. n.3.*

19 De poteſtate autem ſuper Clericos ordinandos
eſt ſciendum, quòd Epiſcopus eos duntaxat ordi-
nare poteſt, qui de ſua ſunt Diœceſi, ſeu ordinaria
iuriſdictione, *cap. Epiſcopus 17. quæſt.1. cap. cum nul-*
20 *lus, & cap. fin. de tempor. Ordin. lib 6.* tales autem illi
dicuntur, qui inde ſunt oriundi, aut ibi domici-
lium contraxerunt, ſeu beneficium Eccleſiaſticum
ibi obtinere noſcuntur, vt reſoluunt citati per me
d. part.2. alleg.4. n.1. quibus addo Narbon. *in l.24.*
gloſſ.2. num.132. tit.1. lib.4. nouæ Recop. Alzed. *d. c.5.*
n.42. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2. lib.4.*
p.1. tract 3. docum.3 cum ſeqq. Torrebl. *d. lib.2. c.13.*
à num.7.

21 Oriundi à Diœceſi, vt ab eius Epiſcopo ordi-
nari poſſint, dicuntur illi, qui in ea nati ſunt, gloſ.
verb. alienigenas, in cap.1. de vſuris, lib.6. Henriq. *in*
ſum. lib.10. c.22. n.1. Piaſec. *in prax Epiſcop. p.1. c.1.*
num 9. Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rub.9. cap 8. n.9.*
Homobon de bonis *de examine Eccleſ. tract.2. c.1.*
q.5. num.1. Squillante *de priuileg. Cleric. c.4. n.260.*
Felician. de Vega *in relect. c. poſtulaſti 14. num.14.*
22 *de foro comp.* Machado *d. docum.3. num.3.* vel ſi pa-
ter eorum ibi natus fuerit, licètipſe aliunde ſit
oriundus, ſecundùm Nauar. *conſ 19. de tempor. ordin.*
Proſper de Auguſt. ad Quarant. *in ſumm. Bullary,*
verb. Ordo, verſ. quoad tertium, Zerol. *in praxi Epiſc.*
p.2. verb. dimiſſoriæ, pag.40. Paul. Comitol. *reſponſ.*
moral. lib.6. q.45. Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap.26. §.1.*
num.4. Gutier. *de Matrim. cap.63. num 29.* Campan.
d. c.8. n.9. Squillante *d. cap.4 n.262.* Marchin. *de*
Sacram. Ordinis, tract.1. p.5. cap.6. num.4. Machado
d. docum.3. num.4. Marcel. Vulpe *in praxi iudic. fori*
Eccleſ. c.7. ſub num.24. Antonin. Diana *p.4. tract.4.*
23 *reſol.148.* Alzed. *d. p.2. c.5. num.44.* Nam oriundus
dicitur à natiuitate propria, vel paterna, Iaſ. *in l. hu-*
iuſmodi, §. legatum, num.18. ff. de legat.1. Mandoſ.
ad reg.16. Cancell. q.40. Lexic. Iuris *verb. oriundus,*
Schrad. *eod. verb.* Ioſeph. Gonzal. *var. cap.36. an.3.*
Ioſeph. Seſſe *Aragon deciſ.30.* Garc. Toletan *in lu-*
cerna rub. trium librorum Codicis, ſub rub. de incolis,
24 *lib.10. n.2.* Quod Sac. Cong. Concil. *in Viciagaen. 12.*
Auguſti 1628. & 7. Aprilis 1629. declarauit etiamſi
pater tempore natiuitatis filij ad aliam Diœceſim
iam tranſtulerat domicilium.

25 Domiciliarij quoad Ordines ſuſcipiendos di-
cuntur illi, qui degunt in aliquo loco habentes
animum perpetuò in eo permanendi, quia tunc
poterunt ab alio ordinari. Ita Nau. *conſ.10 in antiq.*
& conſil.2. in nouis, de temp. ordinat. Aloyſ. Ricc. *in*
praxi rer. fori Eccleſ. reſol.63. Bonac. *de Sacr. diſp.8.*
q. vnica, puncto 4. n.4. cum ſeqq. Vgolin. *d cap.26. §.2.*
Campan. *d. cap.8. n.18.* Felician. de Vega *in relect.*
d. c. poſtulaſti, num.28. Machado *d. docum.4. numer.5.*
26 Torreblanca *d lib 2. cap.13. num.10.* Animus autem
colligitur, cùm illic emerint domum, aut aliam
poſſeſſionem, vel eam conduxerint, vt per Rot.
deciſ.150. incip. Domini dixerunt, n.8. part.2. diuerſ.
Proſp de Auguſt. ad Quarant. *in ſumm. Bullarij, verb*
Ordo, verſ. circa tertium, Vgolin. *d. §.2. num.2.* Cam-
pan. *d. n.18.* & maximè ſi in illum locum aliquam
maiorem partem bonorum transferunt, & ibi con-
trahunt, & dies feſtos celebrant, aliter enim ſola
emptio domus, vel alicuius partis bonorum do-
micilium non facit, *cap. dilectus, de reſcript. cap. ſi*
Epiſcopus, de Paroch. dict. cap. cùm nullus, Piaſec. *d.*
cap.1. num.9. verſ. vel ſui, Aloyſ. Ricc. *d. reſol.263.*
num.2. Quod quidem procedit ſi dubitetur de ani- 27
mo, quem nunquam verbis inſinuarunt, quia tunc
ad ſupradictas coniecturas recurrendum eſt, & in
primis ſi aſſidua probetur habitatio in aliquo loco
non minori tempore decem anoorum, vt per text.
in l.2. C. de incol. lib.10 tenent Maſcard. *de probat.*
concl.534. numer.7. Piaſec. & Aloyſ. Ricc. *locis pro-*
ximè citatis, Bonacin. *dict. puncto 8. num.18.* Cam-
pan. *dict. num.18 verſic. quod ſi,* Menoch. *de arbitr.*
caſ.86. numer.13. vbi reſoluit, quòd quando ſumus 28
in dubio ex curſu decem annorum, dummodo
ſint continui, præſumitur, quòd ille noluerit re-
cedere, niſi adſit aliquod indicium illum non ha-
bere animum permanendi ibidem, quod accidit
in Scholaribus, & Caſtellanis, qui ſemper cogi-
tant de redeundo ad patriam, vt obſeruant Steph.
Gratian. *diſcept. forenſ. cap.186. num.4. & 5.* Farin.
fragm. crimin. part.1. litt. D, num.215. & 222. & il- 29
lud, quod ſuprà diximus, ad contrahendum inco-
latum requiri decennium, non procedit vbi con-
ſtat de voluntate, quia tunc eo ipſo abſque aliquo
lapſu temporis acquiritur domicilium, ſiue inco-
latus, Abb. *in cap. fin. num. fin. de Paroch.* Bald. *con-*
ſil 313. num.1. lib.4. Corn. *conſ.209. num.1. in fin.*
lib.1. Sim. de Prær. *conſil.119. numer.8 lib.1.* Paul.
Laymann. *in Theolog. moral. tract.9. c.9. de Sacram.*
Ordinis, num.10. Squillante *de priuil. Cleric. cap.4.*
num.243. Rot. *deciſ.150. num.7 part.2. diuerſ. & de-*
ciſ.188. num.3. part.2. recent. & fuit dictum *in Ari-*
minen gabella 19 Aprilis 1627. coram Eminentiſſimo
Card Viril. Demum quoad hoc propoſitum te 30
ſcire volo minimè requiri Epiſcopo licentiam in
domicilio mutando, vt probatur *in d. cap. fin.* vbi
Abb. *num.1 de Paroch.* & docent Vgolin. *d. cap.26.*
§.2. num.2. Campan *d. cap.8. n.25.* Tenentur tamen 31
huiuſmodi domiciliarij portare veritatis teſtimo-
nium circa mores, ſufficientiam, ac natalitia, niſi
à teneris annis domicilium fuerit tranſlatum, &
illic habitatio continuata, vſque ad tempus pro-
motionis, in quo poteſt tunc ſeruari, quod circa
diligentias ordinandorum præmittendas diſponit
Concil. Trid *ſeſſ.23. de reform c.5.*

Beneficium Eccleſiaſticum obtinens poteſt or- 32
dinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua illud habet,
ſeu ab alio de eius licentia, quamuis aliàs ei alio
modo ſubditus non ſit. Ita probat text. *in dict. cap.*
cùm nullus, de tempor. ordinat. lib.6. docent Vgolin.
dict. cap.26. § 3 Bonacin. *d. punct.4 num.14.* Nicol.
Garc. *de benefic. part.2. cap.4 à num.1.* Aloyſ. Ricc *in*
praxi rerum fori Eccleſ. reſolut.258. in 2. edit. Piaſec.
d. p.1. cap.1. num.10. verſ. ratione beneficij, Mari. An-
tonin. *variar. reſolut. lib.1 reſolut. fin. caſ.28.* Campan.
d. rub.9. cap.8. num.51. Armendar. *in addit. ad recopil.*
legum Nauarra, lib.1. tit.18. l.7. in declar. num.61.
Homobon. de bonis *in examine Eccleſ. tract.2. cap.1.*
q.5. n.3. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis tract.2. cap.2.*
n.7. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. Ordo,*
n.7. Felician. de Vega *in relect. d. cap. poſtulaſti, n.21.*
cum ſeqq. Machado *d lib.4. p.1. tract.3 docum.4 à n.1.*
Thom. Valaſc. *allegat. Iuris alleg.5. à num.26.* Sanch.
d. lib.7. c.1. dub.23. Marchin. *d. tract.1. p.5. c.8* Marcel.
Vulpe *d. cap.7. n.27.* Torreblanca *d. lib.2. c.13. n.52.*

Quod

33 Quod quidem mulripliciter declaratur; & pri-
mò, vt procedat habita poſſeſſtone beneficij, ita vt
non ſufficiat ſola collatio, ſeu titulus ad hoc vt
efficiatur de eius foro. Ita Aloyſ. Ricc. part.1.de-
ciſ.188. Sqoillante de priuil. Cleric.cap.4. num.233.
Nicol. Garc. d.part.2.cap.4.num.16 vbi num.17.re-
ſoluit ſolam poſſeſſionem ſine titulo iuſto ſuffi-
cere. Secundò, vt non ſolùm poſſit eum ordinare
Epiſcopus beneficij, ſed etiam eum eo diſpenſare
in interſtitiis, & etiam illegitimitate ad minores
Ordines, nam eum ratione beneficij ſit ſubditus
illius quoad Ordines, eſt etiam ſubditus quoad
omnia concernentia Ordines, & illis annexa,
argument. l.2.ff. de Iuriſd. omn. Iudic. reſoluit Ni-
col. Garc. d.cap.4. num.14. Squillante dict. capit.4.
numer.244. me citato in hoc loco Machado dict.
34 tract.3.docum.4.num.5. Tertiò, vt procedat etiamſi
beneficium reſidentiam non requirat, vt colligi
videtur ex dict.cap.cùm nullus; nam ſi ille voluiſſet
tantùm compreheodere obtinentem beneficia
eum reſideotia, non vtique adiunxiſſet verba illa,
de beneficio Eccleſiaſtico, ſed domicilij dumtaxat &
originis meminiſſet; quia ſub domicilio comple-
xus eſſet obtinentem beneficium eum reſidentia.
Quare ſic docent Henriq. in ſumm. lib.10 de Sa-
cram. Ordin. cap.22. §.1. Piaſec. d. cap.1. numer.10.
verſic. Secundo. Bonacin. de Sacram. diſput.8.quæſt.
vnic. puncto 4.propoſ.vnic. numer.14. Campan. dict.
cap.8. num 12. Squillant. dict.capit.4 num.237.Fe-
lician. de Vega vbi ſuprà num 26. Sanch. dict.lib.7.
cap.1.dub.23.numer.7. Marchin. dict.tract.1 part.5.
cap 8. num.3. & 4. Quicquid dicant Marc. Anton.
Genuenſ. in ſua praxi Archiepiſc. Neapol. cap.48.
num.3. Leſſ. de Iuſt. lib.2. cap.34. dub.19. num.92.
Scip. de Rub. in aphoriſm. Epiſcop. verb. Ordo 18.
35 Quartò, vt procedat etiam in poſſidente præ-
ſtimonium, quia inibi domicilium habere dici-
tur, ac proinde ab Epiſcopo loci, vbi ſitum eſt
præſtimonium, vel Ordines, vel dimiſſorias ob-
tinere poteſt, ſecundùm Henriq. dict.lib.10.cap.22.
§.1.in commento, littera H. Campan. dict.cap.8.n.19.
verſ.& qui, Aloyſ Ricc in dict. praxi fori Eccleſ.reſo-
lut.258. in fine, & faciunt adducta infra in cap. de
præſtimon. & in poſſidente Capellaniam collati-
uam Narbon. d.gloſſ.2.num 215. Felician. de Vega
36 vbi ſupr.num.28. Quintò, vt procedat etiamſi be-
neficium non habeatur in titulum, ſed in com-
mendam, ſi eſt ad vtilitatem commendatarij, ma-
ximè perpetuam, Nicol. Garc.d.p.2.cap.4.num.10.
37 Squillante d. cap.4.num.242. Sextò, etiamſi bene-
ficium habeat certum ordinem annexum, putà
Subdiaconatum, vel Diaconatum; tunc enim
poterit ratione talis beneficij ordinari ab illo Epi-
ſcopo, etiam ad alios Ordines, vt per Domin.
num.9. & Franc. num.3.in d.cap. cùm nullus, Aloyſ.
38 Ricc. in praxi aurea, reſolut.49. numer.3. Septimò,
etiamſi beneficium ſit tenue, vt docent Squillante
de priuileg.Cleric.cap.4.num.238. Henriq. d. lib.10.
cap.22.§.1.iuncto commento litt. C, & cap.17.in com-
mento litt.Q.Nicol. Garc.d.pag.2.c.4.num 8. Cam-
pan.d.c.8.num.12. & rub.8.cap.5. numer.19. Quic-
quid contrarium velit Piaſec. d. c.1. num.10. verſ.
ratione beneficij, Proſp. de Auguſt.in addit ad Qua-
rant.in ſumm. Bullarij, verb. Ordo, Vgolin. d. c.26.
§.3.in fine, Aloyſ. Ricc.in d.praxi rerum fori Eccleſ.
reſolut.260. me citato in hoc loco Diana p.4. tract.4.
39 reſolut 51. Machado d. docum.4. num.3 Octauò, vt
procedat, etiamſi habuerit plura beneficia in di-
uerſis Diœceſibus, quia ab vnoquoque illarum
Antiſtite promoueri ſine dubio poſſet; ita Anchar.
in dict. cap. cùm nullus, num.1.verſic. circa ſecundum
Campan. dict. cap.8.num.14. Nonò, etiamſi bene-
ficium eſſet ſubiectum alteri Epiſcopo, quoad pro-
uiſionem, id eſt, etiamſi ſpectaret ad prouiſionem
alterius Epiſcopi, ſeu ſi etiam quoad Iura epiſco-
palia, vt per Proſp.de Auguſt.in addit.ad Quarant.
verb.Ordo, verſic.circa ſecundum, Nicol.Garc.d.p.2.
cap.4. num.15. Campan. d.cap.8.numer.15. Quam-
obrem ſi beneficium vnius Diœceſis vnitū fuerit
alteri, vel Præbendæ diſtinctæ Diœceſis, nonniſi
Epiſcopo ſubeſſet, in cuius Diœceſi extaret bene-
ficium vel præbenda cui annectitur; ita Campan.
d. num.15. Decimò declaratur, vt non procedat ſi 40
beneficium obtentum fuerit in fraudem, quia tunc
non iuuat quoad ſuſceptionem Ordinis; vt per
Piaſec.d.part.1.cap.10.num.10.verſ. ratione beneficij,
Aloyſ.Ricc.in d.prax.rer.for.Eccleſ.reſol.262. Mol-
feſ.in ſumm.Theolog.moral.tract.2.de Sacram.Ordin.
c.2.Nauar.in ſing.Iuris Can.concl.2. num.21. Squil-
lante d. cap.4.numer.234. me citato in hoc loco Ma-
chado d. docum.4. num.4.pag.11. Quamuis dubitet
Campan. d.cap.8.num.17. Vndecimò etiam decla- 41
ratur, vt minimè locum habeat ex cauſa penſionis,
quia illius ratione nulli ſubiicitur Præſuli, & pro-
moueri ab eo non vtique poteſt, Vgolin.d.cap.26.
§.3.verſ.excipitur tamen primò, Aloyſ.Ric.in d. praxi
reſol.261. Campan. dict.cap.8.num.17.verſ.ex cauſa,
Squillante d.cap.4.num.249.Marchin.d.tract 1.p.5.
cap.8.num.10 D.Acuña in princ.dist.71.num.9 De- 42
nique declaratur, vt non procedat in habente præ-
bendam temporalem, ratione cuius non poteſt
quis ordinari ab Epiſcopo Diœceſis, in qua eam
habet, vt in terminis reſoluit Aloyſ.Ricc.in praxi
aurea, reſol.49.num.3. quòd nihil ſpiritualitatis ha-
beat, æquiparetur prædio, & commoditati tempo-
rali, pro ſoluendis ſalariis Aduocati, Procuratoris,
Muſicorum, & ſimilium, vt obſeruat Gonz ad re-
gul.8. Cancell. gloſſ.5. §.1. num.6. ſicut poteſt quis 43
ordinari ab Epiſcopo originis, vel domicilij, ſeu
beneficij, ita etiam à quolibet eorum litteras di-
miſſorias accipere poterit, vt ab alio valeat ordi-
nari, vt notat Molfeſ.in ſumm. Theolog.moral.tom.1.
p.2.tract.2.cap.2.num.21. obſeruante S. Congrega-
tione cenſuiſſe, vt ſemper in hoc præferantur Epi-
ſcopos loci, in quo quis habet beneficium. Si verò 44
ſubditos aliquo ex prædictis tribus modis ſemel
elegiſſet vnum Epiſcopum, à quo aliquem Ordi-
nem ſuſcepiſſet, non poterit variare, & aſſumere
alios Ordines ab alio ex dictis Epiſcopis: ita poſt
Archid in cap.ne cap.ianda, de conceſſ præb. Achil.de
Graſſis deciſ.13. de penſion. Quarant. & Aloyſ. Ricc.
docet Molfeſ. d.cap.2. num.10. reddens rationem,
quia ſi ſemel factus eſt ſubditus Epiſcopi ordinan-
tis; cuius eſt vnus, prouidere illi de beneficio,
& ſic de aliis iuribus Epiſcopalibus, non poteſt
talis ſubditus eligere alium Epiſcopum in præ-
iudicium electi per primam ordinationem: quam-
uis non improbabiliter contrarium teneant Fran-
ciſc. Zipæ. in conſultat. Canon. lib.1. tit. de ætate &
qualit. conſil.3. Diana moral. reſol. part.6. tract 7.
reſ.35.

Cùm autem etiam familiares Epiſcopi, tan- 45
quam ſubditi indifferenter ordinari ſolerent, ſta-
tuit Trident Concil. ſeſſ.23. de reformat. cap 9. ta-
les non intelligi ſubditos quoad Ordines ſuſci-
piendos, niſi per tres annos ſecum fuerint com-
morati, quibus etiam quamprimum beneficium
conferre tenetur, de quo propemodum infinitos
citaui Doctores de offic. & poteſt Epiſc p 2. alleg.5.
in princ. quibus addo Molfeſ.in ſumm Theolog.moral.
tract.2.

*tract.2.cap.2.num.*8. Homobon.de Bonis *de examine Eccleſ.part.1. tract.2.cap.1.q.5.in fine,* Nouar. *in ſingular.Canon.concluſ.*103.Scip.de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb.familiaris trienualis,* Fotnar .*in addit. ad Tolet. cap.5. in fine,* Natbon.*l.35. gloſſ.1. num.28.tit.3.lib.1.Recopil.*Venero *in examine Epiſc. lib.1.cap.11.num.38.* Alzed.*d.cap.5.num.32.* Sanch. *d.lib.7.cap.1.dub.20.num.20.cum ſeqq.* Torrebl.*dict. lib.2.cap.13. num.13. cum ſeqq* Marchin. *d.tract.1.*
46 *p.4.cap.9.* Marcel. Vulpe *d.cap.7.a num.*18. Dieuntot familiares quoad hunc effectum illi, qui eum Epiſcopo fuetint commorati, & præſentes inſeruietint,non tameo illi, qoi abſunt, quamuis ſumptibus Epiſcopi vixerint.Ita Maiol *de irregul.lib.4. cap.2. numer.5.* Salzed. *ad Bernard. in pract.cap.26. verſ. tertius caſus.* Ft.Emman. *in ſum.part.2.cap.14. num.10.* Vgolin.*d.cap.26.§.4.* Piaſec.*d.part.1.cap.1. numer.15. pag.31.* Profp. de Auguſtin. *in addit. ad Quaranta in ſum.Bullary,verb.Ordo,verſ.limita in eo.* Aloyſ. Riccius *in praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.*307. *in 1. edit.* aliàs *reſolut.*266.*numer.*2. *& reſolut.*267. *numer.*2. *in fine, in 2. edit.* Bonacin. *de Sacrament. diſput.8.quæſt.vnica, puncto 4.num.*18.Molfeſ. *dict.*
47 *cap 2. numer.*8. *propè finem.* Trieooium verò debet eſſe continoom, vt per Campao. *dict. rub.9. cap.9. numer.*12. Nouar. *d.concl.*103.*num.*3. Scip. de Robeis *dict. verb. familiaris trienualis,numer.*1. Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi deciſ.*308. *in 1. edit.* aliàs *reſo-*
48 *lut.*167. *num.*1. *in 2.edit.* vbi *num.*2. ſubdit, quòd verbis Epiſcopi aſſerentis quem eſſe familiarem, noo creditur; refero ego ipſe *dict. allegat.5.num* 9.
49 *&* 10. Et ſufficit, quòd incœperit, antequam fuiſſet Epiſcopus, ſicut referunt deciſum Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.*596. *verſ. amplia quintò, & in dict. praxi deciſ.*309. *in 1. edit.* aliàs *reſolut.*268.*in 2.edit.* Nicol. Garc. *de benefic. p.1. cap.5, num.*83. Scip. de Rubeis *citato loco*, Galet. *in margarita caſuum Conſcientia, verb Ordo, pag.*194.*col.*2. Marcbin. *dict.cap.9.num.*3. Matcel. Vulpe *d.cap.7. num.*19.

50 Beneficium etiam quacunque ftande ceſſante, ſtatim re ipſa eſſe conferendum declarauit ſacta Coogregatio, teſte Armendar.*in addit.ad Recopil. legum Nauarra, lib.1.tit.18.l.7.de Epiſcop. num.*45. & dicit Vgolin. *dict. cap.*26.§.4. ſtatim, ſeu paulò pòſt Epiſcopum debere beneficium conferre; ſi enim ante conferret ratiooe beneficij poſt ſex meoſes non dici factam ſecondùm mentem Concilij, vt ordinatos remanear ſubditus ordinantis, & eximeretur à proprio: nec ratione beneficij in
51 alterius Diœceſi poſſeſſi, poteſt Epiſcopus familiarem ſuum ordinare. Sacra Congreg. Concil. *ſub die* 22. *Aprilis* 1617. latè ego ipſe *d. alleg.5. ex*
52 *num.*11.vbi *num.*12. qoòd pro neceſſitate, & commoditate Eccleſiarum ad titulum patrimonij poſſunt etiam ordinari familiares triennales Epiſcoporum, & debent adſcribi Eccleſiis, pto quarum neceſſitate, vel vtilitate ſuarum Eccleſiarum iudicat ordinandum, & *numer.*14. quòd non valet Epiſcopus diſpenſare eum ſuo familiari trienali, aliàs non ſubdito ſuper illegitimitate, etiam ad minores Ordines, nec ſuper interſtitiis, & *n.*17.
53 ex Concil. Trident. *ſeſſ.14. de reformat.cap.*2.quòd Epiſcopus titularis prætextu cuioſlibet familiaritatis, aut continuæ commenſalitatis ſuæ aliqoem abſque proprij Prælati expreſſo cooſenſu, aot litteris dimiſſoriis ad aliquos Sacros, aor minores ordioes, vel primam Tonſuram promouere, ſeu ordinare ooo valet, de quo etiam Scip. de Rubeis *dict.verb.familiaris triennalis,num.*4. Natbon. *l.*35. *gloſſ.1.num* 32.*tit.3.lib.1.Recopil.*Veoero *in examine Epiſc. lib.1.cap.12.num.*28. Alzed. *d. part.2. cap.de ordinat.n* 40.

Si quis autem alterius ſubditum velit ordinare, requiritur ſui Epiſcopi conſenſus per litteras Dimiſſorias, vt infra dicemus. Alioquin Epiſcopus ordinans, ab exercitio Pontificalium, ordinatus verò ab executione Ordinis eſt ipſo Iure ſuſpenſus, Concil. Trideot.*ſeſſ.6.de reformat.cap.5.* quamois olim Epiſcopus per annum à collatione Ordioum tantum eſſet ſuſpenſus *in cap. eos qui, de tempor. Ordin. lib.6.* vide per me adducta *d. part.2. allegat.6.* vbi latè de materia, & *ibi* citatis addo Anguian. *de legib.lib.2.controu.1.num.*71. Alzed. *d. cap.5.n.*17. 54

Er circa prædicta notaodum eſt primò, qoòd Epiſcopi Italiæ prohibentur Vltramontanum ordinare, ſine licentia Romani Pontificis, ſi litteras Epiſcopi ſui habere non poteſt, *cap.1. de tempor. ordinat. lib.6.* ita, & in quocunque Clerico, qui nulli Epiſcopo ſit ſubiectus, ſtatutum reperitur *in cap.fraternitatem,71.diſt.* & addit Campan.*d.ct. rub.9.cap.1.n* 8. ſuſpenſionem *d.cap.*1. comminatam aduerſus Vltramontanos,qui ab Itàlis ita Italia Ordines ſuſceperint à non ſuo ſine dimiſſoriis proprij Superioris, non ligare eos, qui non propriè Vltramontaoi, aut Citramontani appellantur, ſed medij, veluti qui in montibus ipſis degunt; refero ego ipſe *d.p.2. alleg.8. n.8.* Per decre- 55
tum generale de ordine Pauli V. Summi Pontificis editum, qoo prohibetur omnibus Archiepiſcopis & Epiſcopis Regni Neapolis, ne Vltramontanis Ordioes conferant, Sacra Congregat.negotiis Epiſcoporum,& Regulatium præpoſita,*ſub die* 12. *Ianuarij* 16 8. cenſuit *priuilegium eiſdem Archiepiſcopis,& Epiſcopis per ſacrum Concilium Tridentinum,quoad eorum familiares conceſſum,ſublatum non cenſeri.* Et quia in Ordinibus generalibus Regu- 56
lares, oiſi ſpecialiter nominentur, ordinariè non comptehenduotur, ideò idem Papa Paulus declarauit *eoſdem Regulares non comprehendi in ordine, quo præcipitur, vt Vltramontanis abſque Sanctitatis ſua,vel ſacra Congregationis licentia Ordines non conferantur*, tanto magis, eùm hoc caſu, inter Clericum ſæcularem,& Regularem magna diuerſitatis 57
ratio perſpiciatur; & ita Archiepiſcopo Neapolitano reſpondit ſacra Congregatio negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die* 34. *Decembris* 1617.Nouiſſimè S D.N Vrbanus VIII. io ſua cooſtitutione cootra malè otdioantes, & malè ordinatos,incip.*Secretis,ſub Dat.*11. *Decembris* 1624 approbatis, & ionooatis pœnis *d. cap.*1. *Motu proprio, & ex certa ſcientia prohibet omnibus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Italia exiſtentibus, ne quouis prætextu, & ex quacunque cauſa Hiſpanos, Luſitanos, Gallos, vel Germanos, aliòſque quoſcunque Vltramontanos, & ex quibuſuis locis extra Italiam oriundos, non ſolùm ad ſacros, ſed nec etiam ad minores Ordines, vel Clericalem characterem promouere audeant, ſeu præſumant, niſi dimiſſorias ſuorum ordinariorum litteras à noſtris,& huius ſancta Sedis Nunciis,ſeu Collectoribus in illis partibus commorantibus,recognitas,probatas, & ſubſcriptas habeant, eorúmve Nunciorum, ſeu Collectorum ſubſcriptiones à Vicario in Alma Vrbe in ſpiritualibus generalo ſimiliter examinata,recognita,& probata fuerint alias promouentes ad annum ab exercitio Pontificalium; promoti verò perpetua ſuſpenſionis pœnam, abſque ſpe diſpenſationis à Sede Apoſtolica obtinenda incurrunt eo ipſo.* 58

Secundò

59 Secundò, quòd Papa poteſt quemlibet Clericum, aut Regularem indiſtinctè ordinare, *cap. per*
60 *principalem* 1.*q.*1.*cap.pen & fin.*9.*q.*3. & quem ipſe ad Subdiaconatum, vel Diaconatum promouerit, non poteſt Epiſcopus ſine eius licentia ad maiores Ordines promouere, *cap. filium* 1.*q.*1. *cap. cùm in diſtribuendis, de tempor. ordinat.* Eraſm. à Cochier *de Iuriſd. Ordin. in exemptos, p.*1.*q.*21. Ego ipſe *de offic.& poteſt. Epiſc.part.*3.*alleg.*50.*num.*22.

61 Tertiò, infertur reſolutio ad illam quæſtionem, an, & quando Prælatus inferior nullius Diœceſis territorium diſtinctum habens poſſit ſuis ſubditis dimiſſoriales litteras concedere? In qua quæſtione negatiuè reſpondendum videtur, ſi ille non habeat ius Congregandi Synodum, & eligendi examinatores, vt colligitur ex deciſione quadam ſacræ Congreg. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitæ tranſmiſſa Epiſcopi Nicaſtren. *ſub die* 24. *Ianuary* 1595. in qua ita habetur. *Il Veſcouo più vicino alla chieſa nullius Diœceſis non può far viſita, ne meno quanto alla Cura dell'Animo, ſpetta però à eſſo fare concorſi delle Parochials, quando in detta giuriſditione non foſſe legitimamente celebrato Sydone, & deputati li eſſaminatori, & ſpetta ancora ordinare, ò vero dare le lettere dimiſſorials per li Clerici de la medeſima giuriſditione.* Sed an hoc caſu ſaltem debeat ordinandus litteras teſtimoniales de moribus, & vita à tali Prælato habere, ita vt abſque illis vicinior Epiſcopus eum ordinare, aut litteras dimiſſorias, vt ab alio ordinetur concedere non poſſit? ſolet ab aliquibus in dubium reuocari. Ego verò nihil firmare audeo, cùm diuerſas inuenerim hac de re deciſiones, quarum prima emanauit ad eadem ſacra Congreg. *ſub die* 5. *May* 1585. ad Epiſcopum Cauen. in hæc verba. *Quelli, che ſono nullius Diœceſis, volendo Ordinarſi hanno à pigliar le dimiſſorie del Veſcouo più vicino, deueno però portare le teſtimoniale del Prelato inferiore, de vita, & moribus, come che può eſſer meglio informato.* Alia verò *ſub die* 22. *February* 1631. ita cantat; *Sacra Congregatio Concilij cenſuit licere Epiſcopis vicinioribus Ordines conferre ſubditis ſæcularibus Abbatum, & aliorum inferiorum etiam nullius Diœceſis ſine conſenſu, ſeu litteris teſtimonialibus eorundem Abbatum, & aliorum inferiorum*, &c. niſi primâ intelligamus de congruentia, quæ expoſtulat vt vicinior Epiſcopus Ordines non conferat illi, cuius vita, & mores ſibi ignoti ſunt, ſecundam verò de neceſſitate.

62 Verùm ſi inferiori huiuſmodi Prælato territorium ſeparatum cum plena iuriſdictione in omnes homines, tam de Clero, quàm de Populo fuerit conceſſum, Epiſcopúſque omne ius, omnémque iuriſdictionem, & correctionem, quæ ei competebat, à ſe penitus abdicauerit, nullúmque ius in eis retinuerit, etiam quoad conſecrationes, Ordinationes, cæteraſque Epiſcopalis Officij indigentias, ſed eas à quocunque voluerit Epiſcopo recipiendi illi tribuerit facultatem per donationes Apoſtolicis confirmationibus munitas, credo tali caſu poſſe inferiorem dimiſſorias concedere, nec eſſe adeundum viciniorem Epiſcopum, ad not. per Rot. *in nullius, ſeu Squillacen. iuriſdictionis* 4. *Martij* 1616. *coram bon.mem. Martino Andrea*, & in eadem, *coram eodem*, 15. *Ianuarij* 1618. vbi reſpondetur ad obiectionem, quòd quamuis Epiſcopus non poſſit ex toto Eccleſiam à ſe eximere, & alteri ſubiicere, ſecundùm gloſſ. *verb. Cathedraticum, in cap paſtoralis*, vbi Abb.*num.*7.*de donat.* hoc tamen intelligitur, vbi ſolus ipſe hoc facit; ſecus, prout ſupponitur, quando confirmatio Apoſtolica ex certa ſcientia acceſſit, eadem gloſſ. *in verſ. nec obſtat*, quam ſequitur Butr.*num.*13. per text.*in cap. conſtitutus*, vbi etiam Anchar.*num.*4.*in* 3.*oppoſ.* Abb. *num.*10. *de relig.dom.* idem Abb. *in cap.cùm venerabilis, num.*4. *de cenſib.* refert me citato *in hoc loco* Tambutin. mei amiciſſimus *de iure Abbatum tom.*2.*diſp.*2.*quæſt.*26.

Et nouiſſimè cùm Patres Ordinis Carthuſiani ſupplicarent ſacram Congregationem Eminentiſſimorum & Reuerendiſſ. DD. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, pro reuocatione cuiuſdam Ordinis ab eadem S. Congregatione emanati, & dicti Priori Monaſterij S. Stephani de Buſco, ne auderet dimiſſorias concedere ad Ordines ſubditis ſecularibus eiuſdem Monaſterij; attento quòd deciſionibus, & ſententiis Rotalibus fuerat iam reſolutum, dictum Monaſterium habere proprium territorium, & in ſuos ſubditos exercere omnimodam iuriſdictionem. Eadem igitur S. Congregatio, Eminentiſſimo Gyptio referente, cenſuit *reuocandam & tollendam eſſe, prout præſentis Decreti virtute reuocat, & tollit ſuſpenſionem, per quam prædicto Priori Carthuſienſi Monaſterij S. Stephani de Buſco, ab eadem S. Congregatione prohibitum fuit, ſub die* 21. *Februarij* 1631. *concedere litteras dimiſſoriales ad Ordines ſubditis propriis ſæcularibus. Romæ die* 18. *Iunij* 1632. refert me citato *in hoc loco* Tambut. *d. loco num.*3. nouiſſimè S. D. N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Romanus Pont. ſub dat.* 18. *Nouembris* 1628. conceſſit Abbati, ſeu Commendatario B. Mariæ Farfenſis, & S. Saluatoris maioris dimiſſorias litteras dictarum Abbatiarum ſubditis dare etiam priuatiuè quoad Archiepiſcopos, ſeu Epiſcopos viciniores.

Quartò, quòd poteſt Epiſcopus Religioſos 63
quoſcunque, qui in ſua Diœceſi commorantur, ad Ordines promouere, etſi inde non ſint oriundi, aut ibi non contraxerint domicilium, *cap. cùm nullius, §. Religioſi, de tempor. ordinat. lib.*6 quòd licèt à contrario ſenſu probare videatur, vt hoc procedat in Religioſis non exemptis, ſecus verò in exemptis, nihilominus in exemptis hoc verum eſſe dicit *ibi* gloſſ. & Anchar. Franch. & Gemin. vide Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat. tom.*1.*q.*38.*art.*3. *concluſ. vnic. in fine*, metipſum *dict. part.*2. *allegat.*4. *à num.*60. Nouar. *in ſingul. Canon. concluſ.* 105. Qua 64
de re Clemens VIII. mandauit obſeruari Decretum ſacr. Congregationis Concilij emanatum *ſub die* 15. *Martij* 1596. per hæc verba. *Congregatio Concilij cenſuit Superiores Regulares poſſe ſuo ſubdito item Regulari, qui præditus qualitatibus requiſitis Ordines ſuſcipere voluerit, litteras dimiſſorias concedere; ad Epiſcopum tamen Diœceſanum, nempe illius Monaſterij, in cuius familia ab iis, ad quos pertinet, is Regularis poſitus fuerit, & ſi Diœceſanus abfuerit, vel non eſſet habiturus Ordinationes, ad quemcunque alium Epiſcopum, dum tamen ab eo, qui Ordines contulerit, examinetur, quoad doctrinam, & dum ipſi Regulares non diſtulerint de induſtria conceſſionem dimiſſoriam in id tempus, quo Epiſcopus Diœceſanus vel abfuturus, vel nullas Ordinationes habiturus eſſet. Verùm cum à Superioribus Regularibus Epiſcopo Diœceſano abſente, vel ordinationes non habente, littera dimiſſoria dabuntur, in eis vtique huiuſmodi cauſam abſentia Diœceſani Epiſcopi, vel ordinationum ab eo non habendarum, exprimendam eſſe, quod qui non fecerint, Officij, & Dignitatis, ſeu adminiſtrationis, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ priuationis, ac alias arbitrio eiuſ-*

dem

dem S.D.N. Papæ reſeruatas pœnas incurrerint. Refe-
runt Campan. *in diuerſ. Iur. Canon rubr.* 12. *cap* 13.
num. 37. & Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moral. tract.* 2.
cap. 2. *num.* 23. Fr. Ludou. Miranda *in man. Prælat.*
tom. 1. *q.* 39. *art.* 3. Villalob. *in ſum. part.* 1. *tract.* 11.
diffic. 9. *n.* 7. Hieron. Roder. *in Compend. quæſt. Regul.*
reſolut. 106. *num.* 15. *&* 17. *cum ſeqq.* Pottel. *in dubiis*
Regul. verb. Ordines ſacri, Anton. Nouat. *in ſum. Bul-*
lar. tit. de Ordinandis Regular. num. 3. ac alij per me
citati *d. part.* 2. *allegat.* 7. *num.* 18.

Patres verò Societatis IESV ex Indulto Gre-
gorij XIII. poſſunt à quocumque Catholico An-
tiſtite ordinari, vt teſtantur Fr. Emman. *quæſt. Re-*
gul. tom. 1. *q.* 18. *art.* 6. Piaſec. *in praxi Epiſc. part.* 1. *c.* 1.
num. 10. *verſ. quartò extende.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ.*
curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 118. *num.* 3. *part* 4.

65 Quis autem valeat ordinare Nouitium alibi na-
tum, ſi probationis annum faciat in aliena Diœ-
ceſi? Quæſtio eſt dubia; in qua vna ſententia tenet
hoc ſpectare ad Epiſcopum, in cuius Diœceſi eſt
Nouitius in probatione, quam tuentur Cuch. *lib.* 3.
inſtit. moral. tit. 1. *n.* 94. *de Regularib.* Camp. *d. rubr.* 9.
cap. 3. *n.* 3. Sanchez *in præcepta Decalogi, tom.* 2. *lib.* 6.
cap. 10 *n.* 24. Aloyſ. Ricc. *d. deciſ.* 118. *num.* 6. *p.* 4. quos
refero ego ipſe *d. p.* 2. *alleg.* 4. *n.* 62. *&* 63. Altera ſen-
tentia eſt Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.* 23 §. 3. *in com-*
mento, lit. G, & Suar. *tom.* 2. *de relig lib.* 6. *cap.* 12. *n.* 9.
& tom. 3. *lib.* 5. *c.* 16. *n.* 17. exiſtimantium id perti-
nere ad Epiſcopum in cuius Diœceſi domicilium
habebat, quando ingreſſus eſt Religionem, vtram-
que probabilem dicit Fr. Barthol. de Vechis *in*
praxi ſeruanda, in admittendis ad Religionis ſtat. No-
uit. diſput. 11. *dub.* 8. *num.* 2. Sed ego primam pro-
babiliorem iudico, ex, iis quæ in eius confirma-
tionem adducit Sanchez *citato loco.*

66 Denique notandum, quod ideò eſt conſtitu-
tum *in cap.* 1. *& in cap. Primatus* 71. *diſt.* ne Epiſco-
pi alienis ſubditis Ordines conferant, vt diſſen-
ſionibus obuietur, quæ inter Epiſcopos poſſent
oriri, ſi vnus alterius Clericos ſollicitare, aut vſur-
pare præſumeret, vel ideò ne indigni, atque ignoti
promoueantur ad Ordines.

67 Licentia autem ſuſcipiendi Ordines ab alio
Epiſcopo, à proprio eſt concedenda, ſi abſens fue-
rit à ſua Diœceſi, vel etiam ſi præſens, ſed noluerit
habere ordinationes; ita Armendar. *in addit. ad re-*
copil. legum Nauarræ, lib. 1. *tit.* 18 *l.* 7. *de Epiſcop. n.* 42.
verſ. Item, & num 51. Poteſt etiam à Capitulo, Se-
de vacante, ſiue eius Vicario concedi poſt annum
tantummodo à die vacationis, niſi cùm Clericus
occaſione beneficij eſſet arctatus, iuxta Trident.
Concil. Decretum, *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 10. & ſu-
prà diximus, *in cap.* 32. *num.*..

68 Abbates quoque, & alia quæcumque Capitu-
la, vel Collegia prohibentur litteras dimiſſorias
Clericis ſæcularibus dare, vt ab aliis ordinentur:
Monachis verò ſuis id poſſunt Abbates conce-
dere, ex eod. Concil. Trident. *d. cap.* 10. & iam dixi-
mus, *hoc eod. lib. cap.* 18. *num* 65. *cum ſeqq.* Contra
69 Capitulum verò ordinarium priuatiuè ad Epi-
ſcopum, iúſque habens viſitandi, & congregandi
Synodum, non intrat diſpoſitio *d. cap.* 10. vt benè
docent Stephan. Gratian. *diſcept. foreaſ. cap.* 112.
Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rubr.* 9. *cap.* 8. *num.* 4.
70 Ego ipſe *d. part.* 2. *allegat.* 7. *num.* 8. Sed neque Vica-
rius Epiſcopi dare ad id poteſt litteras dimiſſo-
rias ſine ſpeciali mandato Epiſcopi, niſi ipſo Epi-
ſcopo in remotis agente, vbi in breui eius redi-
tus non ſperatur, *d. cap. cùm nullus, de tempor. Ordin.*
lib. 6. plures quos refero *d. part.* 2 *allegat.* 7. *num.* 9.
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

quibus addo Venet. *in examine Epiſcop. lib.* 1. *cap.* 16.
num. 12. Alzed. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 5. *n.* 97.
Thom. Valaſc. *tom.* 1. *allegat.* 5. *à num.* 7. Sanch *d. lib.* 7.
cap. 1. *dub.* 20. *num.* 40.

Eſt autem circa prædicta notandum. Primò, 71
quòd etſi Epiſcopus poſſit ſuos ſubditos per alium
Epiſcopum ordinare, tenetur tamen per ſe ipſum
Ordines ſuis Clericis conferre, idem Concil. *dict.*
ſeſſ. 23. *de reformat. cap.* 3. Cùm verò fuerit legitimè
impeditus, aut alia de cauſa debeat litteras dimiſ-
ſorias dare, non niſi examinatos, & approbatos ad
alium Epiſcopum debet ordinandos tranſmitte-
re: & ipſi ordinandi ſi ab alio petierit promo-
ueri, nequaquam ſunt permittendi niſi eorum
mores, & probitas Ordinarij ſui teſtimonio com-
mendetur, idem Concil. Trident. *dict. ſeſſ.* 23. *de re-*
format. c. 8. Facultates verò de promouendo à quo- 72
cumque nemini ſuffragari debent, niſi habenti-
bus legitimam cauſam, ob quam non poſſint à
propriis Epiſcopis ordinari, idem Concil. *ſeſſ.* 7. *de*
reformat. cap. 11 Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *cap* 1.
num. 12. *pag.* 29. Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rub.* 9.
cap. 7. *num.* 4. nec niſi poſtulantibus ſunt dimiſſo- 73
tiæ huiuſmodi concedendæ, *cap* 1. *diſtinct.* 72.

Secundò, quòd ne fraus aliqua intercedat, cer- 74
ta dimiſſoriarum huiuſmodi litterarum forma eſt
à Canonibus introducta. 37. *diſtinct. per tot.* quæ ab
Epiſcopis ſingulis eſt ſeruanda, quamuis hodie
non eadem præciſè ſeruetur; ſed dimiſſoriæ hu-
iuſmodi differunt à commendatitiis, quia dimiſ-
ſoriæ ad effectum tantùm ſuſceptionis Ordinum
dantur: commendatitiæ verò dantur Presbytero
peregrinationem ſuſcipienti, vt ei liceat in alie-
na Diœceſi celebrare; ita Azor. *inſtit. moral. part* 2.
lib. 3. *cap.* 49 *q.* 1. Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 1. *cap.* 1.
num. 11. *in fine.*

Tertiò, quòd quando Epiſcopus ſuſpenſus eſt 75
ab Ordinum collatione, ex ea tantùm cauſa, quod
alienos Clericos ordinauit, ſiquidem manifeſta
eſt ſuſpenſio, poterit Clericus abſque illius licen-
tia ab alio Epiſcopo ordinari, ſecus ſi alia de cau-
ſa ſuſpenſus eſſet Epiſcopus, *cap. eos, qui,* & *ibi* gloſſ.
de tempor. ordin. lib. 6.

Quartò, quòd denegare Ordines, aut dimiſſo- 76
rias non poteſt Epiſcopus ei, qui obtinet benefi-
cium; vel eſt in dignitate Eccleſiaſtica conſtitu-
tus, *cap ex tenore, eod. tit. de tempor. ordin.* niſi deſint
in eo debitæ qualitates, aut aliquod habeat Ca-
nonicum impedimentum, de quibus infra tracta-
bimus. Aliis verò non tenetur Ordines conferre 77
Epiſcopus, *cap. ad aures, eod. tit.* maximè ſtante di-
ſpoſitione Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 1.
ibi, *niſi illis, quos Epiſcopus iudicauerit aſſumendos;*
quæ verba cum denotent boni viri arbitrium, hoc
eſt, voluntatem rationi ſubmiſſam, *l. fideicommiſſa-
ria* 2. *ff. de fideicom. libert.* gloſſ. *verb. Viſum in cap.* 1.
de corpore vit. Lap. *allegat.* 60. *num.* 3. Ideò ſi Epiſco-
pus legitimè non interponat arbitrium, Deum
ſolummodo Iudicem habebit, gloſſ. *verb. relinqua-*
tur. in c. ſtatutum, acceſſorem, de reſcript. in 6. Calcan.
conſ. 38. *num.* 7. ac proinde non dabitur appellatio,
quia Superior non poteſt animum, & conſcien-
tiam inferioris immutare, Bald. *in l.* 1. *num.* 10. *verſ.*
ſcias tamen, C. de ſent. ex breui. recit. Couar. *var. lib.* 2.
cap. 12. *num.* 3. *verſ. & ab eo,* ex quibus nullum poſ-
ſe contra prohibitionem ſui Prælati ordinari,
aut ab illo conqueri, ſeu ab eo appellare, eò
quòd illum ordinare nolit, reſoluit Aloyſ. Ricc.
in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 693. *in* 1. *edit. aliàs*
reſolut. 587. *in* 2. *editione,* & fuit dictum in *Elboren.*

Ordinum 24. *Iunij* 1618. *coram bon.mem. Rembolde,*
& 18. Februarij 1619. *coram Reuerendiſſimo D. meo*
Decano.

Vnde fit non poſſe Epiſcopum ordinare inui-
tum, *princ.74.diſt.& ibi gloſſ.1.* quamuis cogere ad
ſuſcipiendos voluntariè Ordines, poſſit eum, qui
beneficium Eccleſiaſticum obtinet, aut ratione
Ordinis eidem beneficio annexi, aut propter ne-
ceſſitatem Eccleſiæ, *cap.1.de ætat.& qualit.cap.qua-*
ris. vbi gloſſ. & Doctores, *eod.tit.* niſi legitimè ex-
cuſetur; qui ſi promoueri contempſerit, erit ab
Ordine, quem habet, ſuſpendendus, aut à bene-
ficio deponendus, *cap.ſi qui clerico,74.diſt.dict.cap.*
79 *quaris.* Cæterùm, ſi inuito velit Ordines conferre,
ſuſpenſus ipſe eſſet à celebratione Miſſarum per
annum, & ab Ordinum collatione *c.1.& 2.diſt.74.*
& citati per me *de officio & poteſt. Epiſcop part.3.*
alleg.111 num.3 & ille eſſet deponendus, *cap.donan-*
ciamus 25.*q.2* imprimitur ſiquidem character inui-
to, ſi adſit voluntas, quamuis coacta, ſecus ſi nulla-
tenus præſtaret aſſenſum; iuxta ea, quæ reſoluimus,
de officio & poteſtate Epiſcopi part.2.alleg.2.n.5.& 6.
80 Similiter Regulares non poteſt Epiſcopus contra
Prælatorum ſuorum voluntatem ordinare, *cap.*
Monachi, cum ſeqq.16.quaſt.1.d.cap.ad aures.

81 Poſtremo notandum, quòd ſi aliquis Ordines
ab eo ſuſcepiſſe inueniatur, qui ordinandi non
habuerit poteſtatem, id eſt, neque characterem,
neque Officium conferendi, iterum poterit or-
dinari, ſi iudicatur idoneus, *cap. Presbyteri 68.*
diſtinct. cap. Daibertum, cum ſeqq.1.q.7. ita quoque,
vbi dubium eſt an is, qui ordinauit, eſſet Epiſco-
pus. Idem etiamſi ordinatus non fuerat baptiza-
tus aut malè fuerat baptizatus, *cap.ſi quis confuge-*
rit 1.q.1.cap.1 & cap.veniens, de Presbyt.non baptiz.
Alioquin verò hoc Sacramentum reiterari non
poteſt. *cap.1. diſt.68.* Sed ſi in ordinatione fuerit
aliquod prætermiſſum, quod tamen non ſit de
eſſentia Sacramenti, ſatis erit omiſſum ſupplere, ſi
ſit de neceſſitate præcepti, *cap.1.& cap.Presbyter,*
de Sacram. non iter. Et ſi id in maioribus contingat
ordinibus, erit hoc ſtatutis ordinationum tem-
poribus præficiendum, & interim talis miniſtrare
non poterit, *d.cap.1.& ibi notata.*

§. I.

De qualitatibus Ordinandorum.

82 EX his, quæ ſuprà diximus, colligere licet, quòd
non omnes perſonæ ſunt ad ſacros Ordines
promouendæ; qualitates enim multæ exiguntur,
& plerique diuerſis de cauſis ordinari non poſ-
ſunt, de quibus omnibus eſt in præſenti loco tra-
ctandum. Et quia ex his, qui in ordinandis requi-
runtur, quædam ordinibus ſunt communia, quæ-
dam verò ſingulis tantùm ordinibus propria, vi-
debimus. Primo loco de his, quæ ſunt communia,
poſt verò cætera deſpiciemus.

83 Primum igitur, & præcipuum, quod in ordi-
nandis perſonis requiritur, & de eſſentia eſt Sa-
cramenti, eſt ſexus virilis, ac proinde mares tan-
tummodo ſunt promouendi; fœminæ verò mini-
mè omninò, & ſi de facto mulieri Ordo aliquis
conferatur, non reciperet characterem, impedien-
te ſexu; *§.1.circa princ.15.q.3.cap. vxoratos, in fine,*
de conuerſ.coniug.gloſſ.fin.in cap. Diaconiſſam 27.q 1,
S.Thom.*in 4.diſt.25.q.2 art.1.& 2.* Campan. *in di-*
uerſ.Iuris Canon.rub 11.c.2. Suarez *de cenſur.diſp.51.*
ſect.2.in princ. Bellet. *diſquiſit.Clerical. part.1.tit.de*
diſcipl.Cleric §.8.n.5. Ochogau. *de Sacram. tract.de*
Ordine,q 8.n.4. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha
in comment.ad cap.Pſalmiſta,n.7.diſt.23 me citato *in*
hoc loco, Didac. Narbona *de ætate ad omnes huma-*
nos actus req.ann.40.q.3.num.2 Marchin *de Sacram.*
Ordinis tract.1.p.4.c.1. Sanchez *in opuſcul.moralib.*
lib.7.c.1.dub.30 ex eo quia ſuſceptio Ordinum ta-
citè coniungit Clericum tanquam ſponſum ſpon-
ſæ, *c.ſeriatim, in fin.o, ibi, vt fiat de carnali, 23.diſt.c.2.*
iuncta *fin. de pœnit.& remiſſ.* Abb. *in c.inter corpora-*
lia,n.31.& ibi Butr. *in 2.notab.col.3.Præl.* quod my-
ſticum cadere non poteſt in fœmina; tum quia
Clerici nemini debent ſubiici, *cap.1.diſt.14.* mulie-
res autem ſunt ſubditæ viris, *Gen.3.* D.Paul. *ad Ti-*
moth.2.c.manifeſtum, cap.eſt Ordo, c. hæc imago, & *ibi*
Arch. *n.3.* cum aliis plurib. 33.*q.5.* Vnde Clauium 84
poteſtatem fœminis minimè competere probat
Innoc.III. *in cap.noua, de pœnit.& remiſſ.* vbi repro-
bans conſuetudinem, ſecundùm quam Abbatiſſa
audebat benedicere Moniales, Confeſſiones audi-
re, & publicè prædicare, ſubiungit rationem, quia
licèt Beatiſſima Virgo Maria dignior fuerit Apo-
ſtolis vniuerſis, non tamen illi, ſed iſtis Dominus
Claues Regni Cœlorũ commiſit; docent S.Thom.
in addit. ad 3 p.q.39.art.1. Victor. *relect.2.de poteſt.*
Eccleſ.q.2.num.3. Sot. *in 4.diſt.25.q.1.art.2.concluſ.1.*
Angl. *in flor.Theolog.q 1.de Clauib. art.1.diffic.5.* &
alij, quos refert Henriq. *in ſum.lib.1.c.21.§.2 lit.V,*
& lib.6.c.2.n.3.& lib.10.c.16.§ 1.lit.A, Suar. *tom.5.*
diſp.2. ſect.3. n.5. Hinc notantes fœminas ipſo Iu- 85
re diuino incapaces eſſe eorum, quæ ſunt Ordinis,
& per conſequens irregulares non eſſe ratione
ſexus, ſed etiam ob quamcumque cauſam ſuper-
uenientem, quæ eſſet ſufficiens in viris ad irregu-
laritatem contrahendam; eſt enim irregularitas
impedimentum Canonicum, id eſt legis Canoni-
cæ, & dicuntur irregulares, quia excipiuntur à re-
gula, ſecundùm quam omnes, qui capaces erant,
æterna Lege diuina impeditur, & incapax eſt ſuſ-
cipiendi Ordines, & per conſequens in eum irre-
gularitas non cadit; vt aduertit Sot. *vbi proximè,*
art.2. in princ. eleganter Suarez *d. tom.5. diſput.40.*
ſect.7. multiplicique ratione confirmat Vin. *in*
cand.aureo part.3.c.3.in princ. Quod autem de Preſ-
bytera, & Diaconiſſa, & de ſacratis fœminis mem-
tio in Canon. habetur, intelligendum eſt, prout
infra particulariter dicemus, *hoc lib.cap 36.*

Hermaphroditus verò, id eſt, qui habet vtrum- 86
que ſexum, ordinari nequaquam poteſt, niſi in eo
præualeat ſexus virilis, non autem ſi fœmineus
præualeret, aut eſſet paritas, gloſſ. *verb.teſtimo-*
niam.in cap.teſtes,§.Hermaphroditus, vbi Card.Præ-
poſ. & Turrect.*4.q.3.* Syluest. *verb. Hermaphrodi-*
tas, Sot. *in 4. diſt.25.q.1.art.3.* Bellet. *d.tit.de diſcipl.*
Cleric.§.8 à princ. Vgolin. *de irregul.cap.48 §.1.n.3.*
Henriq. *in ſum.lib.14.cap.8.§.6.& in comment.lit.X,*
Sayr. *de cenſur.lib.6.cap.8. num.24.* Campan. *in di-*
uerſ. Iuris Canon. rubr.11. cap.3. Prout nec etiam
Monialis, quæ in marem erupit, poteſt obligari
vt Religionem virorum intret, cum eius profeſ-
ſio fuerit inualida, Texeda *in contrau. moral. lib.1.*
tractat.1. controu.8. dub. 1. num.18. Diana *moral.re-*
ſolut. part.5. tract.14.reſolut.49. Non dubium quin 87
aliquando ex fœminis facti ſint viri ope tan-
tùm naturæ ex ſententia peritiſſimorum Medico-
rum, & de Phætuſa Pithei vxore partui vicina id
refert Hippocrates *lib.6. de mor. popul. ſect. 8. ad*
fin. De Anamiſia vxore Gorgippi Liuius *libro 42.*
Et de vxore Piſcatoris cuiuſdam Caietani, quæ
poſt quatuordecim matrimonij annos, quibus du-

rauit

rauit eura marito, in virum abiit, agit Iouian. Pontan. *in hiſtoria Neapelitana.* Et Amat. Luſitanus *cent.2. eurat.39.* idem dicit dę Maria Pacheco, poſtea Emanuele Pacheco, qui in Indiam profectus feliciter pro Rege ſuo militauit, ac in patriam Eſgueitam (oppidum eſt propè Auetium diſtans à Coninbrica nouem leucis) reuerſus ibi vxore ducta diuitiis, quas militando comparauerat, per onũm potius eſt. Et de Magdalena Muños Moniali ſancti Dominici in ciuitate de Vrbeda quæ poſt ſeptem annos profectionis ſuæ in marem conuerſa è Monaſterio expulſa virilem habitum ſumpſit, dictuſque fuit Franciſcus Muños, refert Torreblanc. *de iure ſpirit. lib.3. cap.11.n.13.* De Eunuchis verè paulò infra videbimus; non autem omnes maſculini ſexus ſunt indifferenter ad Ordines promouendi, quoniam in ordinandis qualitates quædam requiruntur, & vitia, ſeu maculæ quædam deeſſe debent eiſdem, vt ritè valeant ſecundùm ſtatuta Canonum ordinati; de quibus omnibus ſummariè habetur *in cap. maritum, 33. diſt. & in cap. præcipimus, 34. diſt. & in cap. non confidat, 50. diſt. & per tot. tit. de ætat. & qualit.*

88 Et in primis (vt à qualitatibus requiſitis ſumamus exordium) ſciendum eſt certam in ordinandis perſonis ætatem requiri, & nos ſigillatim infra de vnoquoque Ordine agentes tractabimus; quæ quidem eſt in prima accipienda Tonſura ſeptennium, *cap. de his,* iuncta gloſſ. *verb. infantia, 27. diſt. cap. fin. de temper. ordinat. lib.6.* vt infrà *hoc eod. lib. c.38. num.43.* Eadem quoque ætas in tribus minoribus Ordinibus ſufficere videbatur, *cap. in ſingulis, diſt.77.* licèt alibi inueniatur Lectorem non minorem 18 annis eſſe aſſumendum, vt *in cap. nemo, 78 diſt.* quod accipi poteſt, non quidem de Ordine, ſed de legendi officio, ad quod minores, quámuis ordinati, non ſunt aſſumendi; nam in ſecundo Tuletano Concilio, de quo *in c. de his, 28 diſt.* in minori ætate ſtatuitur poſſe ordinari Lectores; Acolitatus verò XII. annum completum requirit, *d. cap. in ſingulis.* Et ſic eadem ſeptennis ætas in omnibus minoribus Ordinibus præter Acolytatum ſufficit, vt per Vgolin. *de irregul. cap.45. n 2.* Suar. *de cenſur. diſp 31. ſect.1. num.22.* Gutier. *canon. lib.1. cap.26. n.2.* Azor. *inſtit. moral. p.2. lib.6. cap.5. q 8. & 9.* Antonin. Diana *moral. reſol. p.2. tract.2. miſcel. reſol.29.* nouiſſimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. an 7. q.9. num.3.* Et ſic in minoribus Ordinibus huiuſmodi tempora vſque hodie attenduntur. In maioribus verò Subdiaconatus quidem ante tempora Tridentini Concilij XVIII. annos, Diaconatus verò XX. tantummodò expoſcebat, vt habetur *in Clem. Generale, de ætat. & qual.* licèt priſcis temporibus Subdiaconatus XX. vt *in c. Subdiaconus, 77. diſt.* Diaconatus verò XXV. requireret, vt *in c. placuit, cum ſeqq. ead. diſt.* Hodie verò ex Decreto Conc. Trident. *ſeſſ.23. de reform. c.12.* nemo Subdiaconus ante XXII. Diaconus verò ante XXIII. eſt ordinandus. Presbyteratus autem, cùm olim XXX. annos expletos exigeret *c.1. per totum, 78. diſt. cap. in veteri, in fin. & cap. Epiſc. 77. diſt.* poſtea neceſſitate cogente ſtatutum eſt *in cap. fin. 78. diſt. & in d. Clem. Generalem, de ætat. & qualit.* vt in XXV. anno poſſet Presbyter ordinari, quod etiam Concil. Trid. *dict. ſeſſ.23. de reform c.12.* retinuit, ac inſuper ſtatuit eadem in ſingulis Ordinibus tempora, in Regularibus quoque perſonis eſſe attendenda, cùm olim meritis exigentibus poſſent in minori ætate promoueri prout habetur *in cap. Monachus, 77. diſt.* In quibus ætatibus computandis, ſi vnus dies, aut hora deſideretur, non ſunt clerici ordinandi. Henriq. *lib.7. cap.20. num.... in gloſſ. lit.* O, Baſil. Pont. *de matrim. lib.7. c.65. n.1.* Diana *moral. reſolut. p.5. tract.5. reſol.17.*

Prædictum verò annorum numerum in ſingu- 89
lis Ordinibus ſufficit attigiſſe, niſi contrarium exprimatur in Canone, ſicut olim erat expreſſum *in dict. cap. 1. diſt.78. & in cap. cùm cunctis, de elect.* & idem de ætate Acolytatus intelligendum videtur, per *dict. c. in ſingulis,* vt cum multis tradit Hieron. Roder. *in compen. quæſt. Regular. reſol.106. num.9.* De his latè dixi *d. p.2. alleg.11. & 16.* & infrà, dum de ſingulis Ordinibus agemus.

Si verò aliquis ante ætatem legitimam ordine- 90
tur, ſuſcipit quidem Ordinis characterem, executionem verò minimè, *cap. Subdiaconus, 77. diſt. cap. vel non eſt compos, de ætat. & qualit.* quia miniſtrare non poterit in Ordine ſic ſuſcepto ante ætatem legitimam, quæ quidem ſuſpenſio ipſo iure incurritur per Conſtit. Pij II. incip. *Cum ex ſacro-* 91
rum, quæ tantùm afficit promotos ad Ordines maiores, non autem eos, qui ſunt initiati ad primam Tonſuram, & Ordines maiores, vt obſeruant Sayr. *de cenſur. lib 6. cap 12. n.9.* Bellet. *diſquiſ. Cleric. part.1. tit. de diſcipl. ..ler. 6.5. num.61.* tam ſeculares, quàm Regulares Clericos comprehendit, Hier Roder *d. reſol.106. n.10.* Nec Epiſcopus po- 92
teſt diſpenſare, cùm nullus præter Papam ab ea ſuſpenſione abſoluere valeat, vt firmant Rebuff. *in praxi benefic. tit. de Clericis ma.è prom. gloſſ.4. n 3.* Gutier. *Canon. lib 1. c.16. ſub num.21.* Vnde ordinatus ante legitimam ætatem cùm remaneat ipſo Iure ſuſpenſus (ſi temerè Ordines recepit) neceſſarium eſt, vt prius quàm Ordines exerceat, à ſuſpenſione abſoluatur, neque ante, etiamſi attingat ætatem, per Sacros Canones, & Sacrum Concil. Trid. requiſitam, abſque abſolutione prædicta alium poteſt Ordinem ſuſcipere, aut in ſuſcepto miniſtare, Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.1. q.30. art.10.* Hieron Roder. *d. reſolut.106. num.14.*
Epiſcupus autem ſcienter ante ætatem aliquem 93
ordinans, præſertim ſi puero ante ſeptennium primam Tonſuram conſerat, ſuſpenſus eſt ipſo Iure à collatione Ordinis, quem illegitimè dedit, vt in eo in quo peccauerit, puniatur, *cap. fin. cum gloſſ. de temporib. Ordin. lib.6.* Indecorum eſt enim, & in ludibrium cedit Ordinis Clericalis, vt pueri, vel infantes Clerici ordinentur, *cap. indecorum, de ætat. & qualit. dict. cap. vel non eſt compos, de tempor. Ordin.* Quare Gregorius Papa *in c. pueri 1. quæſt.1.* inquit, *Pueri ad Sacros Ordines nullatenus admittantur, ne tanto periculoſius cedant, quanto citius conſcedere ad altiora feſtinant.* Vtrùm 94
verò infans Characterem ſuſcipiat, ſi ordinetur præſertim in Sacris? in dubium vertitur per Doctores *in dict. cap. fin. de tempor. Ordin. lib.6.* Sed communis, & verior eſt Doctorum opinio affirmatiua, vbicunque omnia ſubſtantialia concurrunt, quia ſexus virilis tantùm, non ætas, eſt de ſubſtantia Ordinis. Et hæc quidem de ætate ſint dicta.

Denique ſciendum non ſolam ſufficere ætatem 95
in his, quæ ſunt ordinandi, niſi aliæ adſint qualitates, *c. quicunque,* ibi, *ſi tamen per hæc tempora, 77. diſt.* Concil. Trid. *d. ſeſſ.23. de reformat. cap.12.* quarum præcipua litterarum ſcientia exigitur. Illiterati enim prohibentur ad Ordines promoueri, quia ſacris apti eſſe non poſſunt Officiis, *cap. illiteratos, & per tot.36. diſtinct. & per tot. 58. diſt.*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

cap.cum ex in iuncto, verſ. licet autem, de hæret. d. c. fin. de tempor. Ordin. lib.6. Ego ipſe d. p. 2. alleg.46. à num.5. Concil. autem Trident. ſeſſ.23. de reform. cap.11. & 13. exprimit, ad Clericalem quidem Tonſuram non eſſe ordinandos, qui ſaltem legere, & ſcribere competenter neſciant; qui verò ad quatuor minores Ordines ſunt promouendi, ſaltem Latinam linguam intelligant, vt expreſſiùs infra agentes de ſingulis dicemus; ſed quibus ſacri maiores Ordines ſunt conferendi litteris, & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, ſint
97 inſtructi. Qui verò omnino illiteratum ordinare præſumpſerit, eſt per annum à collatione eius Ordinis, quem tali contulerit, ipſo Iure ſuſpenſus, dict. c. fin. cum gloſſ. de tempor. Ordin. lib.6. Henriq in ſum. lib.13. cap.38. §.3. littera G, Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcop. p 3. allegat.111. num 9 Ipſe verò ordinatus erit Superioris arbitrio ſuſpendendus, vt ſuo loco dicemus. Hæc ſunt duo, quæ præcipuè in ordinandis requiruntur in ſexu virili, ſcilicet ætas, d. cap. fin. & litteratum ſcientia, d. c. illiteratos.

98 Aliæ autem ſunt qualitates, & requiſita, quoad vitam, & mores, quæ arbitrio, & inquiſitioni Epiſcopi relinquuntur, qui in ſcrutinio, ſeu examine faciendo de huiuſmodi inquirere debet, vt videlicet ſint continentes, ſobrij, prudentes, modeſti, pudici hoſpitales, miſericordes, ac liberales, pacifici, domui ſuæ benè præpoſiti, & virtutibus ornati, ſicut infrà §. 2. oſtendemus. Vitia verò, vel maculæ, aut impedimenta, quibus carere debent, qui ſunt ad Ordines promouendi, ſunt plura, quæ irregularitatem inducunt, hoc tamen in loco ea, quæ præcipuè laicos ab omni Ordine ſuſcipiendo repellunt, breuiter referemus.

99 Primò Ergo Infideles, & Hæretici ab Ordinibus repelluntur, c. Arrianos, 1. q. 1. Penia in direct. Inquiſ. p 3. commen.163. verſ. ob has rationes, Galganet. de Iure publico, lib 3. tit.2. num.21. & 22. Beller. diſquiſ. Cleric. p.1. tit. de diſcipl. Cleric. §.10. num.28. Campan. in d. uerſ. Iur. Canon. rub.11. cap 27. efficiuntur enim irregulares ea irregularitate, quæ prouenit ex defectu animæ, & eſt ſecundùm ſe annexa hæreſi, ſecundùm Nauar. in man. cap.27. num.205. verſ. tertio, Valent. tom.4. diſput.19. puncto 3. in 3. ſpecie irregularitatis, Sanchez in præceptu Decalogi tom.1. lib.2. cap.25. num.2. quos refert, & ſequitur Anton. Ricciul. de Iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib 5. c.17. num.2. Laurent. de Peirinis de Prælato tom.2. quæſt.2. c.5. §.6. num.72. Diana moral. reſol p.1. tract.15. reſol.14. Contra Perez lib.3. tit.4. lib.8. Ordin. fol.98. ad fin. Henriq. in ſum lib.14. de irregul. cap.4. §.6. & cap.5. §.2. Sayr. de cenſur. lib.7. cap.12. num.16. Aul. in ſimili tract. p.7. diſput.14 dub 2. exiſtimantes hanc irregularitatem non eſſe annexam hæreſi, ſed prouenire ex notorietate delicti. Vnde fit hæreticum etiam occultum eſſe irregularem, vt docent Sanch. dict. c.25. num.2. & Ricciul. dict. cap.17. num.6. dummodò hæreſis non ſit merè mentalis, ſed quæ proceſſerit ad actum viſibilem, ſiue recognoſcibilem, vt rectè obſeruant Suar. tom.5. de cenſuris, diſput.43. ſect.1. num.4. Azor. inſtit. moral. p.1. lib.8. c.11. q.12. &
100 c.21. q.8. Sanch. dict. c.25. ſub num.2. ad fin. Hæreticorum item fautores credentes, & defenſores Clericatu habentur indigni, c. ſtatutum 2. de hæret.
101 lib 9. Neque hæreticorum, eorúmque fautorum, & defenſorum filij poſſunt fieri Clerici, vſque ad ſecundam generationem lineæ paternæ, etiamſi crimina parentum non fuerint imitati, c. quicunque, §. hæretici, dict. c. ſtatutum 2. & ibi gloſſ. verb. nunc, de hæret. in 6. Penia d. commento 163. verſ. rurſus textus. Quando autem mater eſt hæretica, vel fautrix hæreticorum, excluduntur tantùm filij à Clericatu, non autem nepotes, gloſſ. verb. nunc, in d. cap. ſtatutum, Penia, d. verſ. rurſus textus. Bellor. d. §.10. num.27. & 28.

Neophyti verò, id eſt, qui noui ad Chriſtia- 102
nam Fidem venerunt, quamuis non facilè ſint ordinandi, non tamen Clericatu ſimpliciter repelluntur; ſed qui eos intendunt ordinare, debent perquirere, & diligenter inueſtigare quamplura circa illorum vitam, & vſum, atque ea præſertim, quæ illi ad primæuam ſectam, mente, & ſecretè conuerſi nonnunquam obſeruant, & ex quibus dignoſcit Eccleſia eos iterum reuerſos ad illa, de quo vide quæ ſcripſi d. p.2. alleg.10. ex numero 4. & tradit alia Laurent. de Peirinis d. cap.5. §.6. à n.82. & plura Caruallo ad cap. Raynaldus, de teſtam. p.1. num.223. cum ſeqq. Fragoſo de regimine Reip. Chriſt. p 1. lib.1. diſp.2. num.237. cum ſeqq. Villalob. in ſum. tom.1. tract.21. diffic.16. num.16. Ioan. Præpoſ. in 2. p. S Thomæ q.5. de irregul. dub.15. num.122. Diana
moral. reſolut. part.6 tract.7. reſol.1. & multò minus 103
deſcendentes ab eis, etiam in primo gradu debent impediti quominus ad Sacerdotium aſcendere valeant, vt declarauit Sac. Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum ſub die 20. Martij 1594. plura in deteſtationem eorum, qui diuiſionem inter vtrumque genus faciunt, eleganter adducit Nicol. V. in Bulla de anno 1449. quam ad litteram refert Mariana in ſua hiſtoria Latina lib.22. cap.8. & Alexander Papa III. in cap. cum te, de reſcript. reprehendit Epiſcopum Tornacen. eo quod non admittebat ad ſuæ Eccleſiæ præbendam quendam, qui ex gente Iudæorum originem trahebat, vbi gloſſ. verb. Iudæus, rationem aſſignat, quoniam de Iudæis conuerſis Eccleſia fundata eſt. cap. in nomo, diſt.21. Non generis, ſed virtutum nobilitas, vitæ quoque honeſtas gratum Deo faciunt, & idoneum ſeruitorem, c. venerabilis 37. de præbend. & d gnit. cap. ad decorem 5. de inſtit. vbi Innocentius III. mandat de beneficiis prouideri viros litteratos, & alios idoneos vndecunque originem duxerint. In hunc ſenſum ſanctiſſimus Pontifex Pius V. excluſionem eorum, qui à Iudæis originem deducebant in Religione S Franciſci condemnans, ſic ait. His, qui ex Iudæorum genere deſcendunt, cum poſt ſuſceptum Baptiſma Græci & Iudæi diſtinctio eſſe non debeat, nullatenus defectus generis huiuſmodi, quominus in Ordinem prædictum recipiantur, & ad conſequendas in dicto Ordine Dignitates, gradus, & officia Religionis, vel quidpiam vlteri conceſſum poſſit, vel debeat, vt ponderat Nau. conſ.16. de Regular. Egregiè Concilium Tolet. XVI. cap.1. ſub anno 643. de quo Mariana lib.6. c.18. ita ait. Qui ex Iudæis ad Chriſtum plena mentis intentione ſe conuerterint, & Fidem Catholicam abſque aliquo infidelitatis fuco ſeruauerint, ab omni exactione, quam fiſco perſoluere conſueti ſunt, ſecuri, extorreſque permaneant, & ſuis vtilitatibus vt cæteri ingenui vacent: nam id æquitatis ordo depoſcit, vt qui Fide decorantur, coram hominibus nobiles, atque honorabiles habeantur. Et ideo cum illa ſacræ Cong. declaratione concordant quæ tradit Zapaſa de Inſtit p.2. cap.11. n.7. vbi in hæc verba. Qui iam à natiuitate Chriſtiana Fidem profeſſi fuerint, & ab ipſa infantia Fidei ſe addixerint, tametſi patrem, auum, aut proauum ethnicum, Iudæum & Sarracenum habuerit, irregulares non ſunt, neque

tanquam

tanquam neophyti à beneficiis, & Eccleſiaſticis dignitatibus aut officiis ſecularibus prohibētur, neophyti non ſunt, nec dici debent, cap.fin.48. diſt. nec attento Iure communi à ſacris Ordinibus, beneficiis, dignitatibus Eccleſiaſticis, & honoribus publicis ſecularibus repelluntur, vt poſt alios reſoluit Cou.in Clem.1.de homicid. p.1.§.2.num.7.&c. *Non igitur.* ait Patritius Senenſis *poſteri arcendi ſunt parentum culpa perpetuo à Republica ne omnino felicitatem deſperent, cum videant nullam veniam ſperandam eſſe, nullaque virtute ſeſe redimere poſſe. Fit enim ſæpe numero vt eorum animi ad res nouandas promptiſſimi ſint, & deſperatio aliquando in virtutem conuertitur, facile enim qui periclitamur Maronis doctiſſimi Poetarum ſententiam vſurpant, Vna ſalus victis nullam ſperare ſalutem,*&c. Angelicus Doctor ſuper illa verba Apoſtoli *ad Ephes.c.2. Ipſe enim eſt pax noſtra, qui fecit vtraque vnum, lect.5.pag.mihi* 45. multis probat vnionem inter vtrumque populum eſſe Iuris diuini, ideo oſtendit Chriſtum Dominiom ſtuduiſſe in totum euellere harum nationum æmulationes,&contentiones. *Quia ſcilicet*, inquit, *Chriſtus vtrumque populum, videlicet Iudæorum colentium Deum verum, & Gentilium ab huiuſmodi Dei cultura alienatorum coniunxit in vnum, iuxta illud Ioan.c.10. Alias oues habeo, quæ non ſunt ex hoc ouili, & fiet vnum ouile, & vnus Paſtor. Et Ezech.cap.36. Rex vnus erit omnibus imperans, Chriſtus autem hunc parietem remouit vt nullum remaneret interſtitium, factus populus vnus Iudæorum, & Gentilium, & ſoluere parietem maceriæ, eſt ſoluere inimicitias, quæ erant inter Iudæos & Gentiles, ex quo oriebatur inter eos ira & inuidia;* vbi clarè de bonis & honoribus temporalibus intellexit. Haoe doctrinam confirmat S. Auguſtinus *de ciuitate Dei, lib.18.cap.29. Propterea ſequitur, & dicit, & congregabuntur filij Iuda, & filij Iſrael in idipſum, & ponent ſibimet Principatum vnum, & aſcendent à terra. Hoc ſi adhuc velimus exponere, eloquij Prophetici obtundetur ſapor, recolatur tamen lapis ille angularis: & duo illi parietes, vnus ex Iudæis, alter ex Gentibus, ille nomine filiorum Iuda, iſte nomine filiorum Iſrael, eidem vni Principatui ſuo in idipſum innitentes, & aſcendentes agnoſcuntur in terra,*&c Plurimum pluribus in locis Paulus Apoſt. elaborauit in contentionibus inter Iudæos & Gentiles exortis ſedendis, non quidem Sacramenta, & Fidei articulos cum omnes Chriſtianam amplecterentur, ſed ſuper præcedentiis in offitiis & honoribus, alij alios excludere contendentes. Ita Nicolaus V, *in Bullo*, de qua ſuprà mentionem feci, S. Hieron. *in argum epiſtola ad Romanos*, Abulenſ. *in comment.ad cap.19. Leuitici*, Soto *in præfat. epiſtol. ad Romanos*. Loca autem Apoſtoli de his contentionibus tractantia vide *in epiſt. ad Roman. cap.3.verſ.3.& 29. & cap.11.verſ.17.& 18.& cap.2. verſ.10. & 11. & 1. ad Corinth.c.7. verſ.19. & ad Epheſ.c.3. & ad Galatas c.6.verſ.15. & 1.ad Timoth. c.1.verſ.4.& ad Tit.c.3.verſ.29.* Et à fortiori ab Ordinibus, & Eccleſiis excludendi non ſunt deſcendentes à Gentilibus ſeu infidelibus, qui voluntariè Fidem ſuſceperunt, vt reſoluunt Otalora *de nobilit.2.p.3.princ.cap.7. num 5.* Ricciul. *in tract.de neophyt.c.7.n.30.* Solorzan. *de iure Indiarum tom.2. lib.1.cap.27.n.77.cum ſeqq.* vbi etiam quòd non debent excludi à Collegiis, & confraternitatibus, ac aliis officiis & miniſteriis, in quibus ſanguinis puritas requiritur.

104 Secundò, ordinandus non eſt homicida, *c.1.de homic.* qui videlicet homicidium per ſe, vel per alium, etiam conſilio tantùm, vel auxilio, aut quouis modo voluntariè, præterquam ad ſui defenſionem commiſerit, *Clement.vnic.eod.tit.* Campan. *d. rub.11. c.23.* homicida enim eſt irregularis, ac proinde ad Ordines promoueri non poteſt, *c.fin.de tempor.ordin.c.de cætero, de homicid.* Conc. Trident. *ſeſſ.14.de reform.c.7.* ibi, *ſed omni Ordine*, &c. quod etiam de minori intelligunt Couar. *in clem. S. furioſus, p.2.§.3.n.5.in fine.* Henriq. *in ſum.lib.14.c.19. §.1.lit.D.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol.404 n.2.*
Idem quoqoe dicendum de mutilatione membrorum principaliom, aut debilitatione notabili, quia hoc quantum ad irregularitatem homicidio comparatur, ſecundùm gloſſ. *in d.Clem.vnic.verb.mutilet,*& *ibi* Cou *p.3.in initio, num.*8. Henriq. *d.lib.14. cap.12.§.1.lit.B, & cap.14. §.1.lit. G.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.1.c.10.n.49.* 105

106 Quid autem dicendum ſit de milite, colligi poteſt ex ſequentibus. *Cum Ioſeph Antonius Paternia, per Reuerendiſſimum ſancti Seuerini Epiſcopum Ordines minores, quinimò primam Tonſuram ſibi denegari expoſuiſſet, eo quia eſſet miles, abſque tamen eo quod aliquod homicidium in prælio patrauerit, aut membrum propria manu mutilauerit, per ſacram Congregationem ſuper hoc diſpenſari, & eidem Epiſcopo, vt Oratori Ordines conferat, ordinari ſupplicauit. Sacra autem Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, die 30. Auguſti 1619. reſpondit, quòd adultis & maximè militibus non conferatur prima Tonſura;* idem reſolutum fuit *die 6. Decembris eiuſdem anni in Agrigentina,* pro quodam in militia militum per quæſtum tantùm deſcripto, abſque eo quòd vnquam præliatus fuerit.

107 Tertiò, excommunicati, ſuſpenſi, aut ioterdicti ab Ordinibus ſunt repellendi, 81. *diſt.per tot.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica claſſi 1.c.2.§.6.p.48.* etſi de facto ordinentur, licèt characterem recipiant, ſecundùm Campao. *in diuerſ. Canon. rub 11. cap.15.n.14.* quem refero ego ipſe *d.p.3.alleg.2.n.7;* ſunt tamen eo ipſo ſuſpenſi ab Ordinum executiooe, præſertim excõmunicati, ob percuſſionem Clerici, cum quibus tantùm ſolus Papa diſpenſat; cum Religioſis verò qui id aliquo modo ignoranter fecerunt, diſpenſat Prælatus, vt per text. *in c.cùm illorum 32.de ſent.excom.* reſoluunt Suar *tom.5. de cenſur. diſp.31.ſect.1.n.19.* Ægid.de Coninck *de Sacrament.& cenſur.tom.1.diſp.15.n.41.* Valer. Reginald *in praxi fori pœnitent.lib.30.n.*188. Campan. *d.rub.11.c.15.numer.4.& 5.* Bernard. Diaz *in pract. capit.13.* & Salzed. *ibi* aduertit hodie ex Concil: Trident. *ſeſſ.24.de reformat. cap.6.* ſiue detur ſcientia, ſiue ignorantia Epiſcopum iure poſſe in hac irregularitate diſpenſare, ſi delictum occultum ſit, quod tunc erit quando excommunicatio occulta eſt, licèt celebratio ipſa publica ſit.

108 Quartò. Infames infamia iuris, quorum ſcilicet ſtatus, vita & moribus eſt reprobatus, aut qui de crimine fuerint accuſati, omninò ordinari non debent, *cap.laici, 33.diſt cap.qui in aliquo; 52.diſt.c.tantis, cap. Daniel.81. diſt.cap. fin.de teſtib. cap. omnipotens Deus, de accuſat.reg.infamibus, de reg.iur.in 6.*& idem dicitor de infamia facti, ideſt, hominum, quę ex mortali tantùm crimine prouenit, *c. infames 6. q.1.* Sylueſt. *in ſum.verb.infamia, num.25.* Maiol. *de irregul.lib.1.cap.1.n.1.* Piaſec. *in prax. Epiſc.p 1 c.1. n.28.& 29.* Nicol. Garc. *de benef.p.7.c.8.n.5.* Bellet. *diſquiſit. Clerical. p 1. titul de diſcipl. Cleric. §.1 à princ.* Camp. *d.rub 11.c.18 à n.1.* Lauor. *lucubr.tom.1. tit.4 c.16.n.99.* Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad d. cap.laici, num.1.diſt 33.* Quænam ſint in vniuerſum crimina, ex quibus infamia Iu-

tis, vel facti contrahatur, numerat Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. cap. 7. q. 3.* quem refero Ego ipſe *d. p. 2. alleg. 43. ex num. 15.*

109 Quintò. Quilibet crimինoſus, & qui notoriè permanet in peccato mortali, *ex tenore, c. ad aures, de temporib. ordinat* ſed ſi peccatum eſſet occultum, non eſſet talis ab Ordinibus repellendus ſi publicè petierit ordinari, ne crimen occultum publicum fiat, *d. c. ex tenore*, quia peccatum mortale de per ſe non impedit promouendum, nec ſufficit ad repellendum electum, *c. ſicut 27. iuncta gloſſ. 1. de iureiur.* gloſſ. *verb. emendato, in c. diffinimus 22. q. 4.* Rebuff. *in prax. tom. 2. tit. de Cleric. ad ſacr. Ordin. promot. gloſſ. 4. n. 6.* Felin. *in c. dilecte, n. 4. de except.* ea hoc inferens valere electionem de Clerico conſtituto in peccato mortali, etiam occulto, Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. 1. n. 1. diſt. 81. & in comment ad cap. 1. n. 3. diſt. 47.* ait eſſe neceſſarium neceſſitate præcepti, vt promouendus pro tempore promotionis non ſolùm ſit ſine macula criminis, ſed etiam ſine macula peccati mortalis, & eſſe tanquam præſumptuoſum, ac mortaliter peccare, qui cum conſcientia peccati mortalis ad Ordines ſuſcipiendos accedit. Impediret autem peccatum mortale, ne quis ad Ordines promoueretur ſi irregularitatem induceret, vel ſaltem talem præ ſe ferret infamiam, vt morum honeſtatem tollat, ſecundùm Felin. *in cap. dilecta, n. 4. de except.* Cou. *in*
110 *cap. alma mater, p. 1. §. 8. num. 4.* Specialiter autem ad Ordines promoueri prohibentur, qui crimen vſuræ commiſerint, *cap. maritum, 33 diſt.* ibi, *Qui vſuras accepiſſe convincitur.* Perez *in proœm. tit. 2. col. 26. verſ. huc venit, lib. 8. Ordin. pag. 26.* Illuſtriſſ. D. meus à Cunha *in comment. ad d. c. maritum, num. 7.* vbi intelligit tam in manifeſtis, quàm in occultis vſurariis, Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 16. n. 116.*
111 Campan. *d. rub. 11. cap. 20.* Simoniaci, præſertim in petendo Ordine, aut beneficio, *cap. ſanctum 7. q. 1.* Iul. Lauor. *d. cap. 16. num. 118.* Campan. *d. rub. 11. cap. 27.* Tamburin. *de iure Abbatum diſp. 5. q. 21. n. 8. tom. 1* Aleatores publici, *cap. inter dilectos, de exceſſ.*
112 *Prælat.* Iul. Lauor. *d. cap. 16. num. 112.* Falſificatores litterarum Apoſtolicarum, idem Lauor. *d. cap. 16. num. 110.* Campan. *d. rub. 11. cap. 28.* Tamburin. *dict. q. 21. num. 2.* ſeu periuri, Lauor. *d. cap. 16. num. 111.* & Tamburin. *dict. q. 21. num. 11.* Campan. *d. rub. 11. cap. 29.* An autem, & quando crimen committens poſſit ordinari poſt peractam pœnitentiam? latè tradit Illuſtriſſimus D. meus Rodericus à Cunha *in comm. ad princ. diſt. 39. num. 6. cum tribus ſeqq.*

113 Sextò. Accuſatus, vel denunciatus de aliquo crimine pendente accuſatione, ſeu denunciatione, ad Ordines, aut Eccleſiaſticam Dignitatem promoueri non poteſt, *cap. Omnipotens 4. de accuſat.* Roman. *ſingul. 438.* Sclu. *de benef. p. 3. q. 5. num. 31.* Cou. *lib. 1. var. cap. 16. n. 11. verſ. quarto.* Nau. *conſ. 6. & 7. de accuſat.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part. 2. verb. Ordo, §. 1.* Nicol. Garc. *d. benef. part. 7. cap. 8. num. 6.* Bellet. *diſquiſit. Clerical. part. 1. tit. de diſcipl. Cleric. §. 10. à num. 37.* Seraphin. *deciſ. 391.* Iul. Lauor. *dict. cap. 16. num. 103.* latè & eleganter Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in commen. ad cap. 3. diſt. 81.* Quod quidem non habet locum in accuſato per maleuolos, & non grauato apud graues, & bonos viros, quia alioquin facillimè cuique pateret via optimos & doctos impediendi ab acquiſitione bonorum per concurſum, ſi ſola accuſatio à quouis maleuolo, vel improbo facta, non ſequuta apud bonos, & graues viros infamia, ſufficeret ad repellendum à concurſu, & petitione beneficij, quod eſſet abſurdum, & ita non dicendum; vt per Nicol. Garc. *de benef. part. 7. cap. 8. n. 7.* quem refero ego ipſe *d. part. 2. alleg. 43. num. 14* Roder. à Cunha *vbi ſuprà num. 5.* Et ideo pendente accuſatione, interim dum ad ſententiam deuenitur, dicitur accuſatus infamis infamia facti, quæ incurritur, cùm quis notatur de aliquo crimine apud bonos, & graues, ſeu cùm opinio alicuius grauata eſt apud bonos, & graues ſuper aliquo crimine ſeu peccato, Nicol. Garc. *dict. cap. 8. num 12.* Campan. *d. rub. 11. cap. 18. num. 5.* & alij citati per me *d. alleg. 43. num. 17.*

Aduerte pœnitentem poſſe ad maiora admitti, 114
& promoueri, vt multis auctoritatibus probat B. Gregor. *in cap. quid ergo, diſt. 50.* & licèt ſint plura Iura, quæ videntur velle, quòd lapſi non ſunt promouendi, debent intelligi de facili & de rigore, ſecus ex benignitate, *cap. ipſa pietas, 23. quæſt. 4.* proſequitur late Decian. *in tractat. crimin. lib. 5. cap. 54. num. 10.* Deus enim plus gaudet de pœnitente, quàm de innocente, quia plerumque pœnitentes cautiores, humiliores, & feruentiores reſurgunt, vt exponit gloſſ. *in cap. quia ſanctitas, diſt. 50.* Vnde dicit S. Thom. *1. part. quæſt. 20 art. vlt. ad 4.* quòd pœnitentes, & innocentes ſunt ſicut excedentia, & exceſſa; nam ſi verè ſint pœnitentes, ſiue innocentes, illi ſunt magis dilecti qui plus habent de gratia.

Septimò. Non debet ordinari, qui aliquando 115
in furiam inſaniuit, vt per text. *in d. cap. maritum, diſt. 33.* reſoluunt Nau. *in man. cap. 25. n. 72. & 203.* Sayr. *d. cenſur. lib. 6. cap. 13. num. 1.* Perpetuò enim manet irregularis, qui ſemel in furiam incidit, licèt poſtea ſanitatem recuperet, vt per Viuald. *in candel. aureo, tit. de irregul. num. 181.* Sayr. *d. lib. 6. cap. 6. num. 14* Valenz. *conſ. 25. num. 5.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſput. 51. ſect. 1. num. 4.* vbi intelligit de furore, quod procedit ex propria organorum læſione, non autem ſi ex vehementi febre quis deliret, vel furioſus fiat, quia nullam inde contrahit irregularitatem, de quo etiam Viuald. *vbi ſupra num. 182.*

Octauò Pœnitentes ſolemniter, id eſt, qui pu- 116
blicam pœnitentiam pro graui, & publico delicto egerunt, ordinari prohibentur propter Ordinis dignitatem, *d. cap. maritum, cap. ex pœnit. cap. illud, diſt 33.* & quia tales reputantur faciles ad crimina perpetranda, nec ſine populi offenſione in tali miniſterio deſeruirent, neque alios redarguere poſſent, *cap. de his verò, 50. diſt. cap. fin. diſt. 25.* Quare ſic docent Maiol. *de irreg. lib 3. cap 2. ſub n 4.* Camp. *d. rub. 11. c. 21.* Suar *de cenſ. diſp. 42. ſect. 2. n. 3* Sayr. *eod. tract. lib. 7. c. 10. n. 19* Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha *in commen. ad d. c. maritum, n. 9.* vbi *n. 10.* ſubdit per publicam pœnitentiam non impediri aliquem ad Ordines promoueri, vel illos exercere, ſi iam ſit promotus, niſi contingat ex tali pœnitentia conſurgere grauem infamiam, Ego ipſe *d. p. 2. alleg. 10. n. 42. & alleg. 43. n. 7.* ſecundùm Lugdun. impreſſ. vbi reſoluto, quòd peracta publica pœnitentia, dummodò non ſit ſolemnis (ſolemnis, & publica illa erat, quæ cum certa quadam forma verborum ob crimen ſcandaloſum imponebatur, de qua *in c. 64. diſt.*) poteſt quis ordinari, at propter neceſſitatem, vel vtilitatem Eccleſiæ licere Epiſcopo cum ſolemniter pœnitentibus ad ſuſcipiendos minores Ordines diſpenſare, reſoluunt Bern. Diaz. *in pract. c. 23. n. 3.* Maiol. *d. c. 3. ſub n. 6 verſ. hac qua,* Camp. *d. rub. 11. c. 21. n. 7.* Mar. Alter. *de cenſ. tom. 2. diſp. 16. de ſuſpenſ. c. 1. verſ. quartus caſus,* quos refero ego ipſe *d. alleg. 43. num. 8.*

num.8. Et ideò ordioans ſolemnem pœnitentiam
peragentem, incurrit ſuſpenſionem per annum à
celebratione, vt p.3.alleg.111.num.15.

117 Nonò, Bigami, ſeu Digami, id eſt, qui plures ha-
buerunt vxores, ſiue diuerſis temporibus, ſiue eo-
dem tempore, non poterunt ordinari, c.acutius, 26.
diſt.c.1.& 2.diſt.33.c.curandum, cum ſeqq.34. diſt.&
per tot.de bigam.non ordin. Galganet. de Iure publico,
lib.3.tit.2.n.24. Bernard.Diaz in practic.c.16. Bellet.
diſquiſ.Cleric.p.1.tit.de diſcipl. Cleric.§.6.n.1. Cam-
pan.d.rub.11.c.6. Laurent.de Peirinis tom.2.de Præ-
lato q.2 cap.5.§ 8. Petr.de Bello in œconomia Canoni-
ca claſſ.1.cap.2.§.4.pag.46. Marcel. Vulpe in praxi
fori Eccleſ.c.45. à n.1. Traſmiera de polygamia q.2.
num.13. Torreblanca lib.2.c.13.n.56. cum ſeqq. Ego
ipſe d.p.2. allegat.49. n.17. Piaſec. in praxi Epiſcop.
p.1.c.1. à n.37. quod & de Bigamia etiam ex parte
vxoris intelligitur, quæ videlicet alium virum ha-
buerit, d. c. curandum, c.ſi quis viduam, 10.diſt.c.cum
litteris, de teſtib. quòd ſi tales de facto ordinentur,
nomen quidem cum charactere habebunt; Offi-
cium verò minimè, nec gaudent priuilegio Cleri-
cali, vt habetur in cap.1.de bigam.lib.6. Rota in Ve-
ronen.penſionis 23.Februar.1600.coram Cardin. Lan-
celloto iun. & in Ceſaraguſtana penſionis 18. Iunij
1610. coram eodem, & in Ferrarien. penſionis 14. Iu-
nij 1624. coram bon. mem. Remboldo, & in eadem 21.
Martij 1627. coram Card. Verili. Hæc autem con-
ſtituta fuerunt propter continentiæ & honeſtatis
legem miniſtris Altaris impoſitam, c.lex continen-
tia, 31.diſt. cum ſimul. Vnde circa hoc ſunt quædam
118 notanda. Primò, quòd inter bigamos reputatur
quoad Ordines non recipiendos, qui virginita-
tem profeſſam fuerit præuaricatus, c.quotquot.27.
q.1. expreſsè enim prohibetur Monachus Ordi-
nari, qui vxorem poſt factam continentiæ profeſ-
ſionem ducere auſus fuerit, c. Monachi, eadem cau-
119 ſa, & quæſt. Ita & Clericus, qui in Sacris conſtitu-
tus vxorem duxerit, quamuis re vera bigamus
non dicatur, pro bigamo tamen ad recipiendos
maiores Ordines reputatur, c.nuper, de bigam. Ra-
tio eſt, quia adſtrictos voto ſolemni, cenſetur ſpi-
rituali quodam matrimonio coniunctus cum
Chriſto, & Eccleſia, & deinde volens carnaliter
cum alia coniungi per matrimonium, cenſetur
celebrare duo matrimonialia, quamuis autem ſe-
cundum, carnale ſcilicet, inualidum ſit, per impe-
dimentum procedens à voto ſolemni, vel ſacro
Ordine, quia tamen adeſt effectus intentionis cum
opere ſobſequuto, iudicatur bigamus ſimilitudina-
riè propter ſimilitudinem ad verè bigamum. Qua-
re ſic docent Nauar. in man.c.27.n.195.verſ.ſimilitu-
dinaria. & conſ.1.num.7.verſ. ex quibus, de bigam. in
vtraq.edit. Couar. in Clem.ſi furioſus, part.1.§.2.n.2.
verſ.Tertiò, Flamin.Pariſ.de reſignat.benefic.lib.5.q.3.
n.190. Vgolin.de officio Epiſcop.c.56.§.3.n.4. Sanch.
de Matrim.lib.1.diſput.85.n 8. Bonacin.de cenſur.
diſput.7.q.2.puncto 5.num.2.verſ. bigamia, Campan.
d. rubr.11.cap.6.n.12. Bellet. d.part.1. tit.de diſcipl.
Cleric.§.6.num.40. Hieron.Roder. in compend.quæſt.
120 Regul.reſolut.16. num.11. Secundò, quòd qui plu-
res habuit concubinas, eſſe bigamus non cenſe-
tur, nec tanquam bigamus ab Ordinibus repelle-
tur, cap.quocirca, de bigam. Couar.in d.Clem.ſi furio-
ſus, part.1.§.2.num.2. Cened.ad Decretal.collect.112.
num.1. Fr. Emman. in ſum.tom.1.cap.158.concluſ.1.
Valer.Reginald. in praxi fori pœnitent. lib.30. n.85.
Bellet.d.§.6.num 35. Campan. d.rubr.11 cap.6.n.10.
qui enim vinculo matrimonij iterum alligatur,
in carnis commixtione vitam ducere vellet tacitè

proteſtatur, arg. cap.nuper, de bigam. quod in con-
cubinario ſolo non præſumitur, quamuis nec ta-
lis facilè ſit ordinandus. Vnde tertiò eſt notan-
dum, quòd is, qui poſt mortem vxoris fuerit forni-
nicatus, non eſt facilè ordinandus, cap. ſi quis de
laicis, 34. diſt. qui verò longam continentiam poſt
mortem vxoris, aut poſt incontinentiæ vitia ſer-
uaſſe probatur, poterit arbitrio Epiſcopi ordina-
ri, arg. cap. priuſquam, 28.diſt. & cap. fraternitatis,
34. diſt. Quartò, quòd non eſt ordinandus cuius 121
vxorem conſtat adulterium commiſiſſe, cap ſi cu-
ius, 34.diſt Greg. Lop. l.35.gloſſ.6.tit.5.p.5. Suarez
tom.5.de cenſur. diſput.48 ſect.3. num.14. Sayr. in ſi-
mili tract. lib.6.cap.4. num.18. Vnde bigamum dici 122
illum, qui virginem duxit, & poſt adulterium ab
ea vxore commiſſum, eandem carnaliter cogno-
uit, ac proinde irregularem eſſe, & ordinari non
poſſe, reſoluunt Sot. in 4. diſt.27. q.3. art.1. col.pe-
nult.concluſ.5. Capell. Tholoſ. q.120.in fin. Albert.
Tror. de vero, & perfecto Clerico, lib.2.c.11. num.3.
Alphonſ. de Caſtro lib.2. de leg. pœnali, cap.14. co-
rol.2. quod infert ex 1. concl. Villad. de irregul. c.13.
num.1. Borgaſ. in ſimili tractatu, part.5.tit.de bigam.
num 46. Maiol. eodem tractat. lib.1. cap.33. num.6.
Couar. in dict. Clement. ſi furioſus, part.1 §.2.num 4.
verſ.quarto. Petr.Sot lect.18.de Matrim.p.4.verſ.hac
igitur, Philiarch. de offic. Sacerd. tom.1.part.1. lib.4.
cap.7. Henriq. in ſum.lib.12.de Matrim. cap.6.§.10.
Matien. in rubr.tit.1.gloſſ.1.n.102 lib.5 nouæ Recop.
Gutier. Canon lib.1.cap.25.num.15. Salzed. ad Ber-
nard.in practic.cap.16.lit.F, Sayr. d.lib.6.cap.4.n.19.
Sanchez de Matrim.lib.7.diſput 84.num.15 Hieron.
Roder. d.reſolut.16.n.10. Bellet. d.p.1.tit.de diſcipl.
Cleric. §. 6. num.39. Quod quidem locum habet
etiamſi vir huiuſmodi cognoſcat vxorem adulte-
ram Eccleſia præcipiente, vel tempore, quo lis
pendet, ſecundùm gloſſ. verb.admitti, in d.cap.ſi cu-
ius, Salzed. d.cap.16.ad fin Gutier.d.cap.25.num.15;
Henric. d. cap.6. §. 6. Fr. Emman. in ſum. tom.1.
cap.158.num.4.concluſ.3. Flamin. Pariſ. de reſignat.
lib.5.q.3. num.189. Cened. ad Decretal. collect.166.
num.vlt. Suarez dict.tom.5.diſput.48.ſect 3. num.17.
Sanchez d. diſput.84. num.17. Sayr. in claui Regia,
lib.2.cap.9.num.29. & etiamſi ignoranter eam co-
gnouerit, cùm hæc irregularitas contrahatur ex
quacunque adulterij ignorantia cognoſcatur vxor,
quia non agitur de vitio promouendi ad Ordi-
nes, ad quod deſideratur ſcientia; ſed de ſignifica-
tionis defectu, quem poteſt pati ignorans; vt ex-
preſsè tenent Couar.d.§.2.n.3 Nauar. in manu.c.28.
num.195.verſ.ſecundò dico. Tolet. in ſum.lib 1.c.226.
num.6. Henriq. d.c.6.§.10. Sanchez d.diſp.84.n.15.
verſ.& ideo, Suarez. d ſect.3 n.15. Quamuis contra
eos teneant Rebuff. de pacif. poſſeſſ.n.194. Sà verb.
irregularitas, vbi de bigamia, n.3 Petr.de Ledeſma de
Matrim. q.66.art.3.col pen. Petr. Gregor. ſyntagm.
Iuris part.2.lib.16.cap.10 num.8. Quintò, quòd qui 123
habuerit vxorem ancillam, aut ſpectaculis publi-
cis mancipatam, non eſt ordinandus, c. ſi quis vi-
duam, il 2. diſtinct.34. Maiol. d.lib.3.cap.1.num.15.
Fr Emman in ſum. tom.1.c.158.n.3 Nauar.in man.
c.27.n.196. Henriq. in ſum.lib.14. de irregul.c 5.§ 4.
in fin. Sanch d.lib.7.diſp.19.n.14. Intellige etiamſi
illa mulier ſit virgo propter vilem conditionem
perſonæ, qui ſimilis efficitur, qui cum illa contra-
hit, & ideò cenſetur indignus Ordinibus, qui
contrahit cum mima, vel ſcenica, ſaltatrice, iocu-
latrice, abrepta, vel meretrice, vt gloſſ. ſentit in
d.cap.ſi quis viduam, propè fin. Suar.d.tom 5.diſp.48.
ſect.2.in fin. Sayr.in ſimili tractatu, lib.7.c.10. num.8.

124 Sextò, quòd Clericus in minoribus conſtitutus,
qui incontinenter vixit, poterit arbitrio Epiſcopi
(vt continentiæ vinculo alligetur)ad ſacros Ordi-
nes promoueri, præſertim ſi eius ætatis, ſit, quæ
futuræ incontinentiæ auferat ſuſpicionem, *c. fra-
ternitatis, 34. diſt.* vt de ætate ſimili tradunt Alciat.
de præſumpt. 2. q. 2. præſ. 1. n. 8. Tiraq. *l. 6. connub. gloſ. 1.*
125 *p. 6. n. 9.* Menoch. *de arbitr. caſu 89. n. 55.* Septimò,
quòd bigamus effectus bigamia interpretatiua,
etiamſi ante conſtitutus eſſet in ordine Oſtiaria-
tus, non poteſt mortua vxore diſpenſari per Epi-
ſcopum, vt Ordine ſuſcepto miniſtret, S. Congreg.
Conc. *in Fereirana 13. Aprilis* 1630.

126 Decimò. Coniugati non ſunt ad Ordines pro-
mouendi, *per tot. 31. 32. 33. & 34. diſt. cap. coniugatus,
de conuerſ. coniugat. cap. fin. temp. ordin. lib 6.* Docto-
res *in cap. quod a te de Cleric. coniug.* Campan. *in di-
uerſorio Iuris Canon. rub. 11. cap. 12.* Galgan. *de iure
publico, lib. 3. tit. 2. n. 23.* Miniſtris enim Altaris qui-
bus quotidiana neceſſitas orandi & ſacrificandi
incumbit, nunquam coniugali officio vacare per-
mittitur, *c. ſi laicus, cap. ante, in fine, c. Sacerdotibus,
cap. nam ſicut, & per tot. 31. diſt.* cum citatis à Bellet.
d. tit. de diſciplina Cleric. §. 6. à princ. niſi Religionem
intrauerint, de conſenſu vxorum, aut de earum
conſenſu Clerici velint in ſeculo fieri, *d. cap. coniu-
gatus, de conuerſ. coniug. cap. 2. de Cleric. coniug. c. aſſu-
mimus, 28. diſt. d. c. fin. de temporib. ordin. lib. 6.* Bellet.
d. §. 9. à n. 18 nam ſi vxor eſt ſenex non ſuſpecta de
incontinentia, ſufficit votum continentiæ ipſius
in ſeculo, ſi verò ſit iuuenis, deſiderabitur in-
greſſus ipſius in Religionem, vt colligitur ex text.
*in cap. vxoratus, & cap. Apoſtolicam, de conuerſ. con-
iug.* & iuxta hæc intelligendus venit text. *in d. cap.
coniugatus*, dum ſolius voti caſtitatis vxoris me-
minit ad viri promotionem, vt ſcilicet procedit
quando vxor eſt ſenex, nec de incontinentia ſu-
ſpecta: vt docent Nauar. *in manual. c. 22. num. 52.*
Conar. *de ſponſalib. p. 2. cap. 6. §. 3. num. 3.* Azor. *inſtit.
moral. p. 1. lib. 13. cap. 13. q. 7.* Cald. Pereira *de empt.
cap. 30. num. 16.* Gutier. *de Matrim. cap. 96 à princip.*
Sanch. *in ſimili tract. lib. 7. diſput. 19. num. 6.* vbi *n. 8.*
reſoluit Sacris initiatum ex legitima vxoris licen-
tia manentis in ſeculo cum voto caſtitatis poſſe
ſimul habitare cum ea, ſi ſuſpecti minimè ſint,
ſecus ſi ſuſpecti ſint; tunc enim nullatenus ſunt
permittendi ſimul habitare. Hoc autem locum
habet præcipuè in his, qui volunt ad ſacros &
minores Ordines promoueri, qui continentiam
profiteri tenentur, vt videtur colligi ex *cap. 2. de
Cleric. coniug.* vbi ſolùm interdicitur ne coniuga-
tus ad Ordines ſacros promoueatur, & *in Ex-*
127 *trauag. Antiqua, de voto Ioan. XXII.* vbi ſimiliter
prohibetur promotio viri ad Ordines, ſermo eſt
de Ordinibus ſacris, ſed neque minores Ordines,
nec Clericalis Tonſura eſt conferenda alicui con-
iugato ſine vxoris licentia. *d. cap. fin. de tempor. or-
din. lib. 6.* Azor. *dict. part. 1. lib. 13. cap. 4. qu. 1.* Sanch.
128 *lib. 7. diſput. 38. numer. 6.* Quamuis in his Ordinibus
conſtituti poſſint contrahere matrimonium, *c. ſi
quis eorum, cap. Electores, cap. ſeriatim, 32. diſt. c. à
multis, de ætate & qual* gloſſ. *verb. ad ſacros, in d. c.
coniugatus.* Con *de ſponſal. p. 2. cap. 6 §. 3. n. 3. in fin.*
Henriq. *in ſum. lib. 10. de Sacram. Ord. c. 2. §. 2. lit. L.*
Vaſq. *de Ordine, diſp. 249. cap. 4. num. 39.* Azor *inſtit.
moral. p. 1. lib. 13. cap. vlt. q. 14.* Filliuc. *tom. 1. tract. 10.*
129 *p. 2. cap. 4. numer. 129.* Si verò de facto coniugatus
ordinetur in ſacris, non ſeruata forma ſupra expo-
ſita, erit perpetuò ab Ordinum executione ſuſpen-
ſus: etiam matrimonio ſoluto, & fit inhabilis ad
maiores Ordines ſuſcipiendos, & ad quodcunque
beneficium, aut officium Eccleſiaſticum conſe-
quendũ, *d. Extrau. Antiqua*, ſed in minoribus Or-
dinibus aut in Clericali Tonſura durante coniu-
gio ordinatus eſt tantùm ab Ordinis executio-
ne ſuſpenſus, *dict. cap. fin. de temp. ordin. lib. 6.* & or-
dinator illius eſt ipſo iure ab eius Ordinis colla-
tione ſuſpenſus, *dict. cap. vlt.* Molfeſ. *in ſum. Theolog.
moral. tract. 2. cap. 17. num. 7.* Ego ipſe *p. 3. alleg. 111.
num. 10.*

Vndecimò. Serui, vel mancipia ordinari non 130
poſſunt, niſi plenæ libertati fuerint reſtituti, *tit. de
ſeruis non Ordin. & 54. diſt.* ferè per tot. Bernard. &
Salzed. *in pract. cap. 19. & nouiſſima edit.* Galganet.
de iure publico, lib. 3. tit. 2. num. 6. cum ſeqq. Campan.
d. rub. 11. cap. 8. à princ. Piaſec. *in praxi Epiſcopali,
p. 1. cap. 1. num. 30.* Bonacin. *de cenſur. diſput. 7. q. 2.
puncto 4. num. 2.* Bellet. *d. tit. de diſcipl. Cleric. §. 14. à
principio.* Petr. de Bollo *in œconomia Canon. claſſi 1.
cap. 2. § 3. pag. 46.* Cardoſ. *in praxi Iudicum verb. Sa-
cramentum Ordinis, num. 45.* Marchin *de Sacrament.
Ordinis, tract. 1. p. 10. cap. 3.* Debet enim eſſe immu-
nis ab aliis, qui diuinæ militiæ eſt aggregandus
vt à caſtris Dominicis, quibus adſcribitur nomen
eius, nullius neceſſitatis vinculis abſtrahatur, vt in-
quit Leo papa *in cap. 1. diſt. 54.* ſi autem de facto
ſeruus aliquis ordinetur, quid iuris ſit, ſub hac
diſtributione eſt ſciendum, videlicet ſi ordinans
ſciebat illum eſſe ſeruum, & eum ordinauit do-
mino ſciente, neque contradicente ad quoſcun-
que Ordines, ſtatim fit liber; *cap. ſi ſeruus ſciente,
54. diſt.* Azor. *dict. p. 1. lib. 1. c. 4. §. ſi paſſus, verſ. item
ſi ſeruus.* Si verò domino id ignorante, vel con- 131
tradicente, ſciente verò ordinatore, vel præſen-
tatore, ſimiliter fit liber, ſed ille tenetur duos
ſeruos æquè bonos eius domino tradere, *cap. ſi
ſeruus abſente, ead. diſt.* ipſis verò ignorantibus, ſed
ſciente & contradicente domino vel ignorante,
tunc diſtinguitur de Ordinibus, ſcilicet, quòd ſi
ad maiores tantum Ordines eſt promotus, redigi-
tur in priſtinam ſeruitutem domino volente, &
deponetur, *cap. ex antiquis, cum ſeqq. diſt. 54. cap. 2.*
vbi gloſſ. *de ſeruis non Ordin.* Gam. *de Sacram. præ-
ſtandis vlt. ſuppl. damnatis, q. 5. n. 9.* Sed ſi ad Subdia-
conatum, vel Diaconatum fuerit ordinatus, ipſe
dabit domino ſuo pro ſe Vicarium, *cap. miramur,
de ſeruis non Ord.* vel pretium, ſi poteſt; alioquin
ipſe quoque domino volente deponetur, & ſerui-
tuti reſtituetur, ſecus ſi ad Presbyteratum aſcen-
derit, in eodẽ namque Ordine permanebit peculij
ſui amiſſione mulctatus, eò quòd ſciens ſe ſeruum
paſſus eſt ordinari, *d. c. ex antiquis*, quòd ſi pecu-
lium non habebit, ſeruiet domino in diuinis tan-
tùm officiis, *c. frequen. 54. diſt. c. nullius, de ſeruis non
Ordin.* Henriq *in ſum. lib. 14. c. 8. §. 7. in princ.* Verùm
ſi dominus eius poſt annum tacuerit, eum de cæ-
tero repetere non valebit, ſed is liber erit, *dict. c. ſi
ſeruus ſciente*, vbi gloſſ. *verb. vnius*, tenet hunc an-
num computandum eſſe à ſcientia domini, non ab
ordinatione ſerui, ſequuntur Sayr. *de cenſur. lib. 6.*
Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 17. art. 2. concluſ. 4.
in fine*, Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. c. 4.
num. 46.* Hæc autem de illis ſeruis intelliguntur, 132
qui ex vtroque parente ſeruo ſunt nati; cæterùm
natus ex patre ſeruo, matre verò libera, liber eſt,
& licitè poterit ordinari, *cap. fin.* vbi gloſſ. & Do-
ctores, *de ſeruis non ordin.* Paleoth. *de nothis, &
ſpur. cap. 15. n. 4.* Læl. de Zanchis *de priuileg. Eccleſ.
priuil. 14. num. 24* quos refert & ſequitur Campan.
dict. cap. 8. num. 10. verſ. vt tamen. Hæc eadem quæ 133
de

de ſeruis ſunt dicta, de originariis quoque adſcriptitiis, & colonis qui terræ colendæ perpetuò ſunt adſcripti, intelligenda videntur, propter eandem rationem, quæ & in ipſis videtur exiſtere, de qua *in d. cap.1. diſt.54.* Sed huiuſmodi ſeruitutem tam circa originarios, quàm adſcriptitios ſeruos iam in vſu non eſſe teſtatur Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.51. ſect.3. num.15.* Liberti ſine patronorum conſenſu ordinari non debent, quamuis non tanta in eis, ſicut in ſeruis, eſſe videatur quoad hoc obſeruatio, *cap. fin. 54 diſt.* An Æthiopes ſint irregulares? vide Dianam *moral. reſolut. part.4. tract.2. reſolut.84.*

134 Duodecimò. Curiales, id eſt, qui propter aliquod officium Curiæ ſunt addicti, ordinari non debent, *c. præcipimus, 34. diſt. c.1. & 2. & per tot 51. diſt. capit. vnic. 52. diſt. cap. ſi quis, 77. diſt. cap. infames, 6 q.1.* S. Antonin. *p.3. tit.29. cap.6.* Syluest. *verb. Ordo 4. q.1. verſ. nec ſeptimo,* Tabien. *eodem verb.4.* Maiol. *de irregular. lib.2. cap.5* Galgaret. *de iure publico, lib.3. tit.2. num.3* Tolet. *in ſum. lib.1. cap.61. n.2.* Henriq. etiam *in ſum. lib.14. cap.5. §.5. & in gloſſ. littera L.* Sayr. *de cenſur. lib.6. cap.14. num.9.* Petr. de Bollo *in œconomia Canica claſſi 1. capit.2. §.4. in fin. pag.47.* Diana *moral. reſol. p.4. tract.2. reſ.98. in princ.* Illuſtriſſ. D. meos Roderic. à Cunha *in comment. ad cap.1. num.8. & à cap.2 diſt.51.* Veler. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib 3. tract.2. num.64.* Campan. *in diuerſor. Iuris Canon. rub.11. capit.24.* Beller. *dict. tit. de discipl. Cleric. §.11. numer.6.* vbi hoc intelligendum eſſe exiſtimat de iis Curialibus qui exercuerunt ſæua, vel turpia, ſiue vilia, vt ſunt Nuncij, lictores, & id genus ſimilia, ſeu qui fuerunt Officiales in cauſa ſanguinis, &c. quia nec poterant tales ad armatam militiam aſſumi, *l. omnes, C. qui militare poſſunt, lib.12.* optimè Suar. *de cenſur. tom 5. diſput.47. ſect.4. num 1.* vbi concludit Curiales, qui irregularitatem incurrunt, eſſe omnes, qui in quacunque ſeculari Curia miniſtri ſunt in cauſis ſanguinis, quomodocunque ad illas cooperentur, vt tabelliones, ſolicitatores, procuratores, & inferiores miniſtri, qui vel denunciant, vel ſcribunt ſententiam, vel aliquod ſimile munus exhibent, quos omnes dicit eſſe irregulares, dum talibus detinentur; alios verò ex iis etiam poſtquam talia munera demiſerunt, nimirum eos, qui dum eis occupabantur irregularitatem ex lenitatis defectu contraxerunt, aut infames facti ſunt; Sayr. quoque *dict. lib.6. cap.16. num.12.* numerat ſatellitates, lictores, miniſtrum iuſtitiæ publicæ, qui vindictam exercet mutilando, ſtrangulando, in fruſta ſecando, &c. item deferentes inſtrumenta ſanguinis, eaque ad id aptantes, & applicantes; curſores quoque ad eandem cauſam ſanguinis deputatos & præcones, quos omnes irregulares dicit. Qui ergo oblati ſunt Curiæ alicuius publicæ poteſtatis, ſiue ſint milites, ſiue aduocati, aut iudices, vel aliud officium gerentes, ſiue honeſtum, ſiue inhoneſtum inducens, præſertim verò in cauſa ſanguinis, non ſunt ad Ordines promouendi, quandiu in huiuſmodi perdurant Officiis, aut ſunt in his Curiæ obligati, nec à Curia abſoluuntur, *cap. Oſius, 61. diſt.* qui nec eo caſu poterunt ordinari, ſi inde irregularitatem aliquam, vel infamiam traxerint, niſi cum eis fuerint diſpenſatum, vt infra videbimus, ſed & adeò debent à Curia eſſe ſoluti, vt repeti omnino non poſſint, *capit.2. & 3. diſt.51.*

135 Decimotertiò. Obligati ad reddendas rationes alicuius adminiſtrationis publicæ per ipſos geſtæ non poſſunt fieri Clerici, niſi prius depoſito onere, & ratione reddita, *c. non fidat, 50. diſt. c. legem, 63. diſt. cap. magnus, 54 diſt. cap.1.* vbi Doct. *de obligat. ratiocin.* Bernard. & Salzed *in pract. cap.20.* Nauar. *conſ.1. aliàs 4. num.7. de Regularib* Henriq. *d. lib.14. cap.5. §.5.* Eſcobar *de ratiocin. cap 4. ex n.* Curia Philip. *p.2. lib.2. cap.19. num.7. cum ſeqq.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.30. numer.65. cum ſeq.* Camp. *d. rub.11. cap.2. n.2. & 3.* Bonacin. *de cenſur. diſput.7. q.2. puncto 5. num 2. verſ. quarto.* Beller. *dict. tit. de diſciplina Cleric. §.11. à princ.* Amplia vt ratiociniis implicati propter adminiſtrationem rerum etiam ſingularium perſonarum, non ſolùm promoueri nequeant, dum gerunt, exercéntque officium, ſed etiam expleta adminiſtratione & officio, ſi de dolo in adminiſtratione vel redditione computorum perpatrato, lis aliqua mota eſſet, vel in procinctu eſſet vt moueretur, tunc enim ante litis exitum promoueri non poteſt, immò ſi de facto promoueretur, dignus eſſet depoſitione, etiamſi poſtea in cauſa vinceret, gloſſa *verb. obrepſit. in capit. tantis Daniel,* & *ibi* Archid. *d. ſt.51.* Maiol. *de irregul. lib.2. cap.11. num.4 verſ. in priuatis,* Salzed *d cap.20. n.3.* Campan. *d. cap.9. n.3.* Limita primò in eo, qui grauatus eſt debito ſine aliqua adminiſtratione contracto veluti ex mutuo, locatione, vel emptione, aut ſimilibus aliis contractibus; nam obligatione, vel lite pendente ab Ordinibus ſacris minimè arcetur, vt per Abb. *d. cap.1. quæſt. antepen.* Salzed. *d. cap.20 n.4. verſ. inter;* niſi maximè ære alieno grauatus in bonis non habeat, vt debitis ſatisfaciat, Campan. *d. cap.9. n.9.* Secundò limita in eo, qui rerum Eccleſiaſticarum, aut miſerabilium perſonarum vel cuiuſlibet alterius piæ cauſæ, vel priuatæ adminiſtrator fuerit, quia adminiſtratione pendente Ordinibus initiari non prohibetur, *cap. vlt. diſt.86. cap. iudicatum, diſt.89* Salzed. *d. cap.20 num.3. verſ. item.* Beller. *d. §.11. n.5.* Campan. *d. cap.9. verſ. prædicta autem prohibitio.* Tertiò limita in eo, qui publicis ratiociniis adſtrictus, fideiuſſores præſtiterit, vt per Abb. *n.16 in d. c.1 de obligat. ad ratiocin* Maiol. *d. cap.11. n.14.* ſubdens hoc procedere, ſi fideiuſſor conſtituat ſe principalem, itavt poſſit ante principalem debitorem conueniri, Campan. *d. cap.9. num.12.* vbi *n.13.* reſoluit hæredem obligatum ad reddendas rationes detineri Ordinibus inſigniri. Quartò, limita in eo, qui in aliquo licèt minori conſtitutus Ordine alicuius etiamſi liberalis perſonæ tutor, curator, aut generalis quomodolibet fuerit adminiſtrator, tametſi nondum cœptum ſit de adminiſtratione ratiocinari, ad altiores enim Ordinum gradus aſcendere poterit, vt per Ioan Fabr. *in l. quiſquis, n.8 C. de Epiſcop. & Cler.* Campan. *d. cap.9 n.11.*

Decimoquartò. Corpore vitiati, vel imminuti 136
ordinari non debent, *cap illiteratos, 36. diſt. cap. non confidat, 50. diſt. & per tot. de corpore vit.* Albert. Trot. *de vero & perfecto Clerico, lib.2. cap.16.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.1. c.1. n.33.* Nicol. Garc *de benef. p.7. cap.12. n.4.* Camp *in diuerſ. Iuris Canon. rub.11. cap.17. num.1.* Beller. *d. tit. de diſciplina Clericali, §.7. num.1.* Petr. Bollo *in œconomia Canon. claſſi 1. cap.2. §.3. rub. corpore vitiati non ordinandi,* Torrebl. *d. lib.2. cap.13. num.47. cum ſeqq* Hi autem ſunt qui membro aliquo carent, vel debiles parte aliqua corporis ſunt, aut infirmi, *capit. maritum, 33. diſt. & 56. diſt. per tot.* veluti ſi quis digito illo careat, qui perneceſſarius eſt ad conſecrationem, ſicut

pollex

pollex, aut index; Botgaſ. de irregul. tit. de corpore
vit. numer. 4. Sayr. de cenſ. lib. 6. c. 15. poſt numer. 12.
Bellet. dict. §. 7. numer. 18. Ego ipſe d. p. 2. alleg. 42. à
137 num. 18. vel manum habeat mutilatam, cap. expo-
ſuiſti, 6. de corp. vit. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic.
lib. 5. quaſt. 6. num. 28. Bellet. d. §. 7. num. 20. Campan.
d. cap. 17. à num. 104. vel articulatam, & aridam,
ad miniſterium executionis Ordinum inefficа-
cem, Henriq. d. lib. 14 c. 8 §. 4. in fine. Flamin. dict.
lib. 5. q. 6. num. 49. Campan. d. c 17. num. 107. aut per-
petuò tremulam, & præcipuè ſi immineret pericu-
lum ſubuerſionis ſanguinis. Ego ipſe d. allegat. 42.
num. 17. aut ſi taliter claudus ſit, vt illum oporteat
eum baculo accedere ad Altare, cap. nullus Epiſco-
pus, vbi gloſſ. verb. cum baculo, de conſecr. diſt. 1. c. ſi
qui infirmitate, diſt. 55. Maiol. lib. 1. de irregul. c. 18.
numer. 2. Henriq. in ſum. lib. 14. cap 8. §. 1. Sayr. de
cenſur. lib. 6. cap 8 num. 22. Auila in ſimili tract. p. 7.
diſput. 3. dub. 1. verſ. ſed circa, Suar eod. tract. diſp. 51.
ſect. 2. numer. 11. & 13. vel ſi ligneo pede incedat,
Maiol. d. cap. 18. num. 3. Flamin. d. lib. 5. q. 6. num. 46.
Sayr. d. lib. 6 c. 2. num. 22. Bellet. d. §. 7. n. 23. Campan.
d. cap. 17. num. 127. Auil. d. cap. 7. diſp. 3. dub. 2. §. vnde
138 ſit prima concluſio. Ego ipſe d. alleg. 42. num. 34 Vel ſi
os habeat ita deforme & imperfectum, corroſum
ſcilicet, ac contortum, vt fœditatem, ac horrorem
generet, Campan. d. cap. 17. num. 86. Ego ipſe d. al-
139 leg. 42. n. 34 Vel ſi naſum preſſum, vel ſi grandem,
vel tortum detineat, itaut illius paruitas, magnitu-
do, vel tortuoſitas deformitatem pareat. Leuit. 21.
num. 18. Selu de beneſ. p. 3. q 5. verſ. item illo, in princ.
140 poſt numer. 44. Vel ſi careat vnico tantùm oculo,
quia caret membro principali, Nauar. in manual.
cap. 27. num 199. Campan. d. cap. 17. num. 70. Sayr.
d. lib. 6 cap. 8. num. 7. in fine, Seraphin. deciſ. 625. n. 1. 2.
& 3 Ego ipſe d. alleg 41. num. 29. Auila d. p. 7. diſp. 3.
dub. 1. §. hinc ſequitur, Suar. diſp. 51. ſect. 3. numer. 11.
non admittit diſtinctionem dextri, vel ſiniſtri,
dummodo carentia ſit alicuius: vnde à fortiori
orbatus vtroque & cæcus tanquam irregularis or-
dinari non debet, nec celebrare poteſt, ſi in cæ-
citate ſit ordinatus, S. Thom. 3. p. q 82. art. 10 ad 3.
Sot. in 4. diſt. 13. q. 1. art. 10. ad 3. Maiol. de irregul.
lib. 1. cap. 20. num. 1. & 2. Sayr. d. lib. 6. cap. 8. numer. 5.
Suar. d. diſput. 51. ſect. 3. num. 13. Auila, d. p. 7. diſp. 3.
dub. 3. verſ. ex hac concluſione, Henriq. in ſum. lib. 14.
capit. 8 § 2 vbi in commento lit. N. atteſtatur ſe vi-
diſſe plures cæcos diſpenſatos ad celebrandum.
Qui caret virtute viſiua in oculo ſiniſtro, licèt
oculum habeat ſanum, & integrum, ex ſententia
multorum eſt irregularis, quia caret oculo Cano-
nis; ita in ſpecie Suar. d. ſect. 3. num. 15. Verùm ſi
ita accuratè cerneret oculo dextro, vt adaptatio-
ne Miſſalis legere Canonem ſine indecentia, &
deformitate poſſet, non eſſet irregularis, ac proin-
de minimè impediretur ordinari; ita Nau. in man.
cap. 27. n. 199. verſ. quartò dico, Maiol. d. lib. 1. cap. 20.
num. 4. verſ. illa quoque. Viuald. in candel. aureo tit. de
irregul. num. 142. Henriq. d. §. 2. Auila & Sayr. cita-
tis locis. Cætera oculorum vitia, vt maculæ, albu-
gines, & quæ ſunt huius generis, ſi faciant de-
formitatem, & horrorem generent, irregularita-
tem pariunt, ex iiſdem Doctoribus Si verò de-
formitas non ſit, vt aliquando non eſt in ſtrabo-
nibus; & eis, qui ſalientes ſiue emiſſitios habent
oculos, pertinebit ad iudicium Epiſcopi, Sayr.
d. cap. 8 num. 11. & 12. Auil. d. p. 7. diſp. 3. dub. 1. De
ſurdaſtro quòd Ordines ſuſcipere poſſit cum hoc
naturæ vitium nec irregularitatem importet, non
impedimentum ad illos recipiendos gignet, re-
ſoluunt Cou. in Clem. Si furioſus, p. 3. in princ. num. 8.
Nau. conſ. 6. & 7. n. 3. de corpore vit. Viuald. in candel.
aureo tit. de irregul. n. 156. Henriq. in ſum. lib. 14 c. 8.
n. 3 Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 8. n. 27. Bonacin. in ſimili
tract. diſp. 7. q. 2. puncto 2. num. 7. Valer. Reginald. in
praxi fori pœnit. lib. 30. num. 50. Filliuc. in quaſt. mo-
ral. tract. 19. cap. 6. n. 169. Layman. in Theolog. morali
lib. 1. tract. 5. p. 5. cap. 1. D. Ioan. Solorzan. en el me-
morialo diſcurſu informatiuo, Iuridico, hiſtorico po-
litico, n. 66. vbi etiam an ſurdaſter poſſit eſſe iudex?
Diana moral. reſol. p. 5. tract. 6. reſol. 22. vbi etiam de
muto & cæco.

Ordinari etiam non poteſt, qui adeò debilis 141
fuerit, aut deformis, vt vel miniſtrare non poſſit,
vel nonniſi cum ſcandalo, aut horrore ob turpitu-
dinem, vel deformitatem id poſſit efficere. Huiuſ- 142
modi enim ſunt laborantes continua, & incura-
bili chiragra, vel podagra, Vgolin. d. irregul. c. 51.
§. 1. n. 1. Maiol. c. 21 n. 1. Laur. de Peirinis de Pralato
q. 2. c. 4. n. 10. Campan. d. c. 17. n. 135. & 137. Ego ipſe
d. alleg. 42. n. 43. & ſcabie nimia, inducente defor- 145
mitatem, Henriq. in ſum. lib. 4. c. 8 §. 8. verſ. & ſca-
bies, Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 9. n. 9. Mulin. de iuſtit.
tract. 3. diſp 70. n. 11. Campan. d. cap. 17. n. 163. Ego
ipſe d. alleg. 42 n. 44. Laurent. de Peirin. d. c. 4. n. 6.
Et paralyſi, vel apoplexia, Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 8. 144
verſ. eadem ratio, Campan. d. c. 17. num. 164. cum ſeq.
Ego ipſe d. alleg. 42. n. 45. Maiol. lib 2. de irregul. c. 24.
n. 1. Laurent. de Peirinis d. c. 4 n 11. Morbo comi-
tiali, ſeu caduco, Maiol. de irregul. lib. 2. c. 16. num. 4. 145
Vgolin. eod. tract. c. 54. § 1 Aluar. Pelag de planctu
Eccleſiæ, lib. 1. c 48 lit. F Nau. in man. c. 27 num 203.
Franc. Leo in theſauro fori Eccleſ. p. 2. c. 8 num. 32.
Sayr. de cenſur. lib 6. c. 9. n. 11. Laurent. de Peirinis
d. c 4. n. 12. Henriq. d. lib. 14. c. 8. §. 8. Flamin. d. q. 6.
num. 106 Raguc. d. Miſſa in Eccleſia, q. 16. Filliuc.
tract. 19. num. 181. verſ. ſextum, Bartholom. de Vec-
chis in praxi ſeruanda in admittendis ad religionis
ſtatum Nouit. diſp. 9. dub. 21. num. 4. in princip. Rota
deciſ. 236. num. 2. p. 1. recent. Ego ipſe d. alleg. 42. n. 48.
Vel ſi leproſus fuerit, præcipuè ſi eſſet magna de- 146
formitas, aut abominatio, cap. 3. de corpore vit. c.
de Rectoribus, cap. tua, de clerico agrot. Bellet. d. §. 7.
num. 32. Iacob. de Graff. in deciſionib. aureis, p. 1. lib. 3.
cap. 27. num. 47. Henriq d. lib. 14. cap. 8. §. 8. in princ.
Campan. d. cap. 17. à num. 160. Laurent. de Peiri-
nis de Prælato, q. 2. cap. 4. num. 6. vbi num. 7. de labo-
rante morbo Gallico. Sic namque & in lege ve-
teri Leuit. 21. præcipit Deus, ne homo qui habe-
ret maculam, offerret panes Deo, aut accederet
ad miniſterium eius, ſi cæcus fuiſſet, ſi claudus,
ſi vel paruo, vel grandi, vel torto naſo, ſi fracto
pede, vel manu, ſi gibbus, ſi lippus, ſi albiginem
habens in oculo, ſi iugem, ſcabiem, ſi impetigi-
nem in corpore (id eſt, morbum ſquammoſum
corpus dehoneſtantem, vt ſcabies) ſi ſit herniosus
(in eſt, cuius inteſtina labuntur, vel deorſum con-
fluunt) quæ omnia & ſimiliter moraliter explicat
B. Gregorius in Paſtorali, & habetur in capit. hinc
etenim. 49. diſt. & ſunt ab Epiſcopo in ordinandis
animaduertenda; etſi non omnia de Iure Cano-
nico impediant Ordines.

Illi verò præſertim non ſunt ordinandi, qui ſe 147
ſponte in quacunque parte corporis, quauis de
cauſa vitiarunt, & ſi non eſſent propterea defor-
mati, aut debiles effecti, vt in Canonibus Apoſto-
lorum habetur expreſſum, ſicut habetur in cap. ſi
quis abſciderit, & in cap. qui partem, 55. diſt. dict. cap.
maritum. 33. diſt. quod tamen de vitio notabili eſt
accipiendum. Qui ſe caſtrauerunt, ſeu permiſe-

runt

runt ſpoote ſe caſtrari, non poſſunt ordioari, dict. cap. ſi quis abſciderit, c. ſi quis pro ægritudine, 55. diſt. capit. 1. de corpore vit. etiam quòd hoc fecerint vt caſte viuant, d. cap. ſi quis pro ægritudine cap. ſignificauit 4. de corpore vit. docent Nicol. Garc. de benef. p. 7. cap. 12. à num. 7. Bellet. d. §. 7. num. 12. Molfeſ. in ſum. Theolog. morali, tract. 2. cap. 16. num. 16. Raguc. de miſſa in Eccleſia, q. 12. num. 2. Ego ipſe d. alleg. 42. num. 13. Caroi eoim repugnare neſcit, qui non ad ieiunia, flagellationes, humi cubationes, frequentiam Confeſſionis, & auguſtiſſimæ Euchariſtiæ, ſed ad amputanda virilia confugit, cùm certum ſit eunuchos libidine magis incendi, & ad concubitum imparieotiſſimè ferri, vt benè probant Petr. Gregor. ſyntagm. Iuris, part. 2. lib. 7. capit. 2. Sayr. de cenſur. lib. 6. cap. 7. num. 12. ex qua ratione euidens fit illicitum eſſe parentibus, etiamſi fiat ſine periculo vitæ, de eorum conſenſu euouchare filios, quos plurimum Eccleſiæ profuturos ſperant, quia talis caſtratio eſt intrinſecè mala, & mala non ſunt facienda, vt iode eueniant bona. Ita Ghilin. in ſum. verb. Caſtratio, Marcel. Megala in prompt. tom. 5. verb. Eunuchus, num. 2. Diana moral. reſolut. p. 3. tract. 5. reſol. 38. & p. 6. tract. 6. reſol. 35. in med. vbi verò quis non ſpontè, ſed caſu fuerit ſectus, vel caſtratus, nempe propter infirmitatem, aut languorem, aut incunabulis, ſeu à barbaris, aut per inſidias hominum, ſiue dominorum, poteſt fieri Clericus, etſi iam ſit io ſuſceptis Ordinibus, miniſtrare poterit, cap. ſi quis à Medicis, dict. cap. ſi quis pro ægritudine, cap. lator, cap præterea, 55. diſt. docent. Henriq. d. lib. 14. cap. 8. §. Nicol. Garc. d. p. 7. cap. 12. num. 7. Sayr. in clauis Regia lib. 7. cap. 9. num. 34. & ſeq. Bellet. d. §. 7. num. 16. Campan. dict. rubr. 11. cap. 17. ſub num. 124. Ego ipſe d. allegat. 42. num. 14. & in hoc caſu non eſt opus ei, cui virilia abſciſſa ſunt, ſecum in puluerem redacta, aut ſicca portare, gloſſ. 1. in d. cap. Eunuchus, Abb. in cap. ex parte, num. 6. de corpore vit. Bellet. d. §. 7. numer. 17. Viuald. in candel. aureo, tit. de irregular. numer. 172. Toler. in ſum. lib. 1. cap. 63. num. 4. ad fin. Vgolin. de irregul. cap. 49. num. 5. Quod adeò verum eſt, vt hic ſic ob ægritudinem de conſilio Medicorum caſtratus, ſine vlla diſpenſatione ad Ordines ſacros, ab Epiſcupo ſuo promoueri poſſit, ſecuodùm Nau. conſ. 2. ſub tit. de corpore vit. in nouis, Sayr. eod. tit. deciſ. 3. quos refero ego ipſe d. alleg. 42. num. 16. in fine. Limitatur tamen, niſi id ſua culpa acciderit, veluti ſi cognouit carnaliter mulierem habentem morbum Gallicum. & ex huiuſmodi contagione amiſit membrum genitale, attento quod ex hoc id ſolet ſuccedere, niſi ignotanter eam cognouiſſet, qnam ſanam putabat, vt per Fr. Emman. in ſua ſum. tom. 1. cap. 18. num. 7. Idem ſi fuerint abſciſſa virilia, adultero marito vlciſcente iniuriam, quia ipſum inuenit eum ſua vxore coire, ſicuti tradunt Villadieg. de irregul. tit. de corpore vit. col. 2. Vgolin. eodem tract. cap. 51. num. 3. Con. in Clem. Si furioſus, part. 1. in initio, num. 6. Suar. tom. 5. de cenſur. diſput. 51. ſect. 2. numer. 8. Sayr. eod. tract. lib. 7. cap. 7. numer. 12. & 13. Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſput. 70. num. 18. Campan. d. rub. 11. cap. 17. num. 11. Quis autem poſſit cum huiuſmodi corpore vitiatis diſpeoſare; diximus latè d. alleg. 42. ex num. 57.

148 Decimoquintò. Arreptitij, ſiue à dæmone obſeſſi, & energumeni, qui ex dæmonis agitatione ad terram alliduntur, vel eos ſpiritus malignus corpotaliter aliquo modo vexat, non poſſunt ad Ordines promoueri, aut in Ordinibus miniſtrare, d. cap. maritum, & cap. communiter, cum ſeqq. 33. diſt. Pelag. de planctu Eccleſiæ, lib. 1. cap. 48. §. Dæmoniaca vexatio, Nau. in man. cap. 27. num. 203. verſ. decimoquartò, Viuald. in candel. aureo, tit. de irregularit. num. 184. Suar. de cenſur. diſput. 51. ſect. 1. n. 7. Iacob. de Graff. d. p. 1. lib. 4 cap. 27. num. 47. Henriq. dict. lib. 14. cap. 8. §. 8. lit. A. Molin. diſt. 70. num. 12. Sayr. d. lib. 6. cap. 9. num. 14. Bellet. d. tit. de diſciplin. Cleric. §. 8. num. 39. Campan. d. cap. 17. numer. 188. Filliuc. tract. 19. num. 181. verſ. ſeptimum, Raguc. de Miſſa in Eccleſia, q. 17. num. 1. Barthol. de Vecchis in praxi ſeruanda in admittendis ad religioſum ſtatum Nouit. diſp. 9. n. 21. ſub n. 4. Ego ipſe d. alleg. 42. ex num. 51. Quod amplia, etiamſi ſemel hoc genus vexationis paſſus fuerit, Viuald. d. tit. de irregul. n. 81. Suar. & Sayr. proximè citatis locis. Valenzuel. conſil. 25. n. 2. cum ſequentib. Illi enim qui poſt promotionem ſunt à Dæmonibus abſeſſi, tandiu erunt ab officiis ſuis, Ordine, & loco ſuſpenſi, quouſque vnius anni ſpatio, per diſcretionem Epiſcopi inueniantur ab huiuſmodi calamitate liberati & alieni; quod quidem totum arbitrio Epiſcopi eſt remittendum, vt penſatis conditionibus morbi, & perſonæ, ſciat quid faciendum. Ita Sayr. d. lib. 6. cap. 9. n. 14. verſ. quod ſi dicas, Bellet d. § 7. num. 40. Suar. d. diſp. 51. ſect. 5. n. 5. & 7. verſ. quod ad vſum, Ego ipſe d. alleg. 42. n. 52.

149 Decimoſextò. Illegitimi oon poſſunt fieri Clerici, ſed ad Clericatum promouendi debent eſſe ex legitimo matrimonio, legitimiſque natalibus orti, cap. Presbyterum, & c. ſeq. 56. diſt. cap. cùm in cunctis, de elect. cap. per venerabilem, in fine, qui filij ſint legit. cap. 1. & ibi Abb. n. 1. de filiis Presbyt. Concil. Trid. ſeſſ. 23. de reform. cap. 5. Bell. d. tit. de diſciplin. Clericali, 3. in princ. Campan. in diuerſ. Iuris Canon rub. 11. cap. 13. Laurent de Peirinis tom. 2. de Prælato, q. 2. cap. 5. §. 9. Petr de Bollo in œconomia Canon. claſſ. 1. cap. 2. §. 3. pag. 47 & 48. Marchin. d. tract. 1. p. 10. cap. 1. cum ſeqq. Torreblanc. d. lib. 2. c. 13 n. 42. An autem. & quando cum illis ad Ordines & beneficia poſſit Epiſcupus diſpenſare? diximus de officio & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 41.

150 Decimoſeptimò. Peregrini, & ignoti ordinati non debent, oiſi bonum habeant plurium Epiſcoporum teſtimonium, per tot. 98. diſt. & per tot. tit. de Clericis peregrin. Galgan. de Iure publico, lib. 3. tit. 2. num. 11. nec ſtatur eorum iuramento, niſi litteras teſtimoniales habeant, aut per alia argumenta probent non habere Canonicum impedimentum, cap. inter quatuor, de Cleric. peregrinis; ſunt autem peregrini in hoc quidem propoſito qui oon ſunt ſubditi Epiſcopo à quo poſſunt ordinari, cap. cùm nullus, de ætate & qualit. lib. 6 Ignoti verò dicuntur quorum origo & vita, & regularitas Epiſcopo non eſt nota, c. Epiſcopus, 42. dist. cap. quærendum 2. q. 7. Conc. Trid. ſeſſ. 6 de reformat. c. 5.

151 Decimooctauò Ordinandus non eſt, qui beneficium Eccleſiaſticum non obtinet, vel aliud vnde commodè viuere ac ſuſtentari poſſit, ne Clerici mendicare, aut aliud vile opus exercere cogantur, cap. Diaconi ſunt, verſ. mendicat. 99. diſt. capit. 2. cap. Epiſcopus, de præbend. cap. ad ſupplicationem, de renunciat. antiquis verò Canonibus, de quibus in c. 1. & 2. diſt. 70. prohibetur quenquam abſque tit. ordinare, aliàs irrita ſit ordinatio, quoad executionem, ſcilicet, vt per Maiol. de irregularit. lib. 4 c. 15. in princip. quem refero ego ipſe d. part. 2. alleg. 19. n. 2. in fine. Quod in Regularibus quoque non profeſſis ſtatuit ſummus Pontifex Pius V. in Conſtit. ſua, incip. Romanus Pont. ſub Dat. Pridie Idus

Octobris

Octobris 1568. quem refert Piaſec. *in praxi Epiſc.*
*p.1.cap.1.de conferendis Ordinibus, num.*43. & pro-
cedit tam in non profeſſis, quàm in nulliter pro-
feſſis, vt com multis reſoluimus *d. alleg.*19.*num.*5.
In profeſſis autem titolum non requiri poſt met-
ipſum, pluribus citatis, reſoluit Alzed. *in praxi*
*Epiſc.p.2.cap.5.num.*51. Et quamuis *gloſſ.*1.*in dict.*
*cap.*1. *diſt.*70 teneat Tonſuram, aut mioores Or-
dines ſuſcipere ambientem titulo carere non poſ-
ſe, tamen in contratiom eſt communis Docto-
rum teſolutio, qui aſſerunt ad minores Ordines
titolum non requiri, quia in illis exiſtens poteſt
rettoeedere ab Otdine Clericali, prout refero
egoipſe *alleg.*19. *num.*3 & *ibi* citatis addo Alzed.
152 *d.cap* 5.*num.*50. Ordioatus autem ſine titulo iuſtè
ab ordinatore ſuo petere poteſt beneficium, aut
vitæ neceſſaria, donec ei de beneficio prouidea-
tur, *cap. accepimus, de ætate & qualit. cap.ſi Epiſco-*
153 *pus, de præbend. lib.*6. Ad titulum autem patri-
monij ſufficientis cum cauſa noo probibetur ali-
quis otdinari, *cap.tuis, de præbend.* gloſſ. *verb.poſ-*
*ſeſſionis, in cap.*1.*diſt.*70. Alzed. *dict. cap.*5.*num.*59.
abſque neceſſitate tamen, & vtilitate Eccleſiæ ad
patrimonij titulum neminem ordinari debere,
cenſuit Saeta Congregat. Cardinalium negotiis
Epiſcoporum & Regulatium præpoſitorum *in*
*Policaſtren.*12.*May* 1619.

De hoc autem Tridentinum Coneil. *ſeſſ.*21. *de*
*reform.cap.*2 ſtatuit in hunc modum, videlicet, *ne*
quis deinceps Clericus ſecularis, quamuis aliàs ſit ido-
neus moribus, ſcientia, & ætate, ad ſacros Ordines pro-
moueatur, niſi prius legitimè conſtet eum beneficium
Eccleſiaſticum, quod ſibi ad victum honeſtè ſufficiat,
pacificè poſſidere. Id verò reſignare non poſſit, niſi fa-
cta mentione quòd ad illius beneficij titulum ſit pro-
motus, nec ea reſignatio admittatur, niſi conſtito quòd
aliunde viuere commodè poſſit, & aliter facta reſigna-
tio nulla ſit. Patrimonium verò, vel penſionem obti-
nentes ordinari poſthac non poſſint, niſi illi, quos Epi-
ſcopus iudicauerit aſſumendos pro neceſſitate, vel com-
moditate Ecleſiarum ſuarum, eo quoque prius perſpe-
cto patrimonium illud, vel penſionem verè ab eis ob-
tineri, taliáque eſſe, quæ eis ad vitam ſuſtentandam
ſatis ſint, atque illa deinceps ſine licentia Epiſcopi
alienari, aut extingui, vel remitti nullatenus poſſint,
donec beneficium Eccleſiaſticum ſufficiens ſint adepti,
vel aliunde habeant vnde viuere poſſint, antiquorum
Canonum pœnas ſuper his innouando. Hoc igitot lo-
cum habet io ſacris tantùm Ordinibus, vt dictum
eſt. Verùm quia de eius materia latè egimus *in d.*
*tract.de offic. & poteſt. Epiſcopi p.*2.*alleg.*19.& 10.&
*in collect. ad d. cap.*1.2. *Concil. Trid.* & aliquid no-
uiſſimè cumulauit. Alzed.*d.cap.*5.*ex n.*49 & plura
Anton. Nauat.*in ſum.Bullar. ſub rub.de ordinando-*
rum titulo & pœna Epiſcopi promouentis & promoti
abſque eo & ſub alia *rub.de ordinatis ab alieno Epiſco-*
po ratione beneficij tenuis redditus, ideò ad quæſtio-
nes deſcendere nolui, ne eas ſemel & iterum diſ-
putare cogat. Sufficiátque nouiſſimas aliquas præ-
libare ſacræ Congteg. Declaratiooes hac de re edi-
tas, quæ ſequuntur.
154 Patrimonium donatum per patentes ex condi-
tione, vt filius vſumfructum babeat interim dum
beneficium aliquod, aut bona alia ad eius con-
gruam ſuſtentationem ſufficientia acquirat, eſt
ſufficiens, & ad illius titulum poteſt ordinari. Sa-
cra Congreg. Epiſcop. & Regul.*in Engubina* 21.
May 1590.
155 Patrimonij, quantitas, ad quod quis promoueri
poſſit, non taxatur, ſed remittitur ad terminos
S. Congreg. Conc. teſte Garc. *de benefic p.*2.*cap.*5.
*num.*113.
Patrimonij examen pertinet ad Epiſcopum pri- 156
uatiuè, quoad alios. S.Cong.Conc.*in Placentina* 16.
Martij 1630.
Patrimonia pro Clericis ad Sacros Ordioes 157
promouendis poteſt conſtitui ſuper annuis perpe-
tuis cenſibus, cum cautione quòd ſi cenſus redi-
meretor, pecunia ex Iudicis Decreto apud ido-
neas perſonas depooatur ad effectum reinueſtien-
di. S.Coog.Conc *ſub die* 2. *Iunij* 1629.
Ordinari quis poteſt ad Sacrus Otdines cum 158
patrimonio ſibi aſſignato à patre in bonis, quæ
ſunt directi dominj Eccleſiæ, & de quibus ſolui-
tur quædam rata fructuum in recognitionem,
quatenus vtile dominium bonotum per patrem
aſſignandorum legitimè transferri valeat, & ad
illius vitam honeſtè ſuſtentandam dicta bona ſuf-
ficiaot. S. Cong. Conc. *in Lucana* 7.*Septemb.*1630.
Ordinatus in Subdiaconum ad titulum patri- 159
monij ipſi à patre & patruo aſſignati qui habuit
poſtea notitiam prioris obligationis dicti patri-
monij cùm fuerit ab initio, cum bona fide non
incurrit pœnas *c.*2.*ſeſſ.*21. *de reform.* Ita S. Cong.
Conc.*ſub die.*16.*Iunij* 1621.
Patrimonium Clerici ad cuius titulum fuit 160
quis ad ſactos Ordines promotus non poteſt ca-
pi in executionem ob illata vulnera alicui ad re-
ficiendas curationis expenſas à Iudice condemna-
tus, etiamſi nihil aliud præterea poſſideat, quia
eius alienatio interdicta eſt, decreto Conc. *c.*2.
*ſeſſ.*21. *de reformat.* S. Congteg. Concil.*ſub die* 5.
Februarij 1604.
Hæc ſunt, quæ ab Ordinibus ſuſcipiendis im- 161
pediunt, & quæ præcipuè ſunt animaduertenda
in admittendis perſonis ad Clerum, vnde & in
omnibus ac prima Tonſora locum habent. Alia
verò ſunt, quæ in irregularitate illa continentur,
quæ præcipuè à miniſterio ſuſceptorum Ordinum
repellit, de qoibus *lib. vlt.* videbimus, nec enim
omnia hæc, quæ expoſuimus, à ſuſceptorum mi-
niſterio expellunt, vt infra dicemus.
Omniom igitur impedimentorum, quæ hacte- 162
nus vidimus, aliqua ſunt perpetua, cætera verò
temporalia. Perpetuum impedimentum babent
bigami, ſulemniter pœnitentes, & infames, neo-
phyti, curporè vitiati, & hermaphroditi; hæc per-
petua appellamus, quia ſemper durant, niſi per
diſpenſationem, aut per Religioois ingreſſum
tollantur, vt infrà, *de tranſeuntibus ad Religionem*
videbimus; de diſpenſatione verò in huiuſmodi
caſibus viſum eſt ſuprà *de poteſtate Romani Pont.*
& de officio Epiſcopi. Cætera impedimenta tem-
poralia dicuntur, quia quandoque etiam ſine di-
ſpenſatione tolluntur, vel in eis facilius diſpen-
ſatur.
Secundò notandum, qoòd omnia impedimenta 163
prædicta in omnibus Ordinibus locum habent,
vno excepto, quod in ſacris tantùm Ordinibus
obſeruatur, & eſt defectus tituli, vel patrimonij,
quamuis in aliis quoque ad minores Ordines fa-
cilius diſpenſetur, prætetquam in ætate, & cum
illiteratis, & coniugatis, & peregrinis, & ſeruis
domino volente, *d.cap. fin. de tempor, Ordin. lib.*6.
Quædam verò ſunt requiſita in Ordinibus ſiogu-
lis, quæ infra ſuis locis annotabimus.
Tertiò notandum, quòd nullum impedimen- 164
tum irritat ipſo iure ordinationem, id eſt, quòd
characterem impediat præter impedimentum ſe-
xus, vt ſuprà expoſuimus; modò in aliis ſeruata
ſint

ſint ſubſtantialia Sacramenti, quæ ſupra cap. proximo vidimus.

165 Multa verò ſunt quæ miniſterij executionem impediunt, id eſt, quæ in eis ordinaotur, etſi recipiant Characterem, miniſtrandi tamen officium non conſequuntur, ſed ſunt ipſo iure ſuſpenſi. Alia autem ſunt, quæ non ipſo iure, ſed per ſententiam ſuſpendendum efficiunt, & alia etiam deponendum, & alia ad maiorem ſuſceptionem perpetuò repellunt: ſuſpenſi ſunt ipſo iure (ſicut inuenitur expreſſum) ordinati ante ætatem legitimam, & coniugati, & qui in excommunicatione, vel aliis cenſuris Ordines ſuſceperunt: Hæretici quoque & infideles ac peregrini, & qui abſqoe titulo ordinati fuerunt, *c. 1. & 2. diſt. 70.* & denique qui male ex aliis cauſis promoueotnt, vt qui à non ſuo Epiſcopo, & extra legitima tempora, & huiuſmodi, vt de ſuſpentione videbimus, cæteri ad arbitrium Epiſcopi ſuſpendendi, qui olim dicebantur in canonibus deponendi, vt colligitur ex *cap. ex pœnitentibus, 50. diſt. & ex cap. 1. diſt. 51. & ex cap. Subdiaconatus. 77. diſt.* quod fortè in impedimento perpetuo, vel ſi id Eccleſiæ videatur, propriè de depoſitione, id eſt, degradatione poteſt intelligi, ſed de hoc infra de degradatione dicemus. Qui verò deponendi videbantur, ſi non deponaotur, ad alios tamen Ordines aſcendere prohibentur, vt de irregularitate videbimus.

166 Ordinantes verò ſcienter contra huiuſmodi impedimenta, vel ſine qualitatibus requiſitis, primum quidem mortale crimen incurruot, ſaltim propter præcepti tranſgreſſionem, vt colligitur ex *cap. confidat. 50. diſt.* Gregorius namque relatus *in cap. præcipimus 33. diſt.* cuidam Epiſcopo inquit. *Præcipimus ne vnquam illicitas Ordinationes facias*, & paulo pòſt, *ſi quos huiuſmodi repereris, non audeas promouere*; & ſimiliter paſſim per Canones præceptum huiuſmodi continetur. Præterea ſuſpenſi ſunt ipſo iure, quandoqne à collatione Ordinum, nonnunquam a celebratione Miſſæ, aut ab exercitio Pontificalium, vt habetur *in cap. denunciamus, & cap. ſeq. 25. q. 2. c. ex pœnitentibus, 50. diſt. cap. nullus. 55. diſt. c. ſi quis primo, c. ſi qui Epiſcopi, 1. q. 1. cap. eos, cap. fin. de temporib. ordin. lib 6.* Conc. Trid. *ſeſſ 6. cap. 5. & ſeſſ. 4. cap. 2. de reform.* etſi in caſibus quibus poſſunt Epiſcopi diſpenſare, quos ſuprà *de off. & poteſt. Epiſcopi* poſuimus. Et denique arbitrio Summi Pontificis puniuntur, qui eos etiam ab ipſis malè ordinatos, qui non ſunt ipſo iure ſuſpenſi, *c. cùm quidam, de tempor. ordin.* ſolet ad iniuriam ipſius ordinantis ſententia ſuſpenſionis afficere, *c. vel non eſt, de temporib. ordin. c. 1. diſt. 70.* Huiuſmodi autem pœnas ordinans non incurrit ſi (etiam ſcienter) ordinauerit criminoſum occultum, vt ſupra vidimus, niſi ſit homicida, aut irregularis ea irregularitate, quæ non prouenit ex peccato, & plerumque poteſt eſſe occulta, aut niſi ſit cenſura aliqua inoodatus, hi enim quamuis occulti, ſunt ab ordinibus repellendi.

§. II.

De his, quæ ſeruanda ſunt in Ordinibus conferendis.

167 PRopter qualitates, quæ in perſonis ad Ordines Eccleſiaſticos promouendis requiruntur & eas, quibus aliqui ab Ordinibus repelluntur, quas proximo §. vidimus, Sacris Canonibus eſt conſtitutum *in c. 2. & c. Epiſcopus 24. diſt. cap. placuit, in fine, 1. q. 2. c. ad aures, c. vt noſtrum, de offic. Archid. cap. vnic. de ſcrutinio in Ord. faciend. c. nihil eſt, §. Epiſcopi, de elect.* vt Clericorum ordinationem ſcrutinium ſeu examen per Archidiaconum, & ipſum Epiſcopum præcedere debeat; oportet enim ordinaturum Epiſcopum illud Apoſtol. *1. ad Timoth. 5.* meminiſſe, *Nemini cito manum impoſueris*, vt refertur *in cap. quid eſt, 78 diſtinct.* & illud animaduertere quod S. Pont. Clemens præcipiebat *in c. tales, 23. diſt.* dicens, *tales ad miniſterium eligantur Clerici, qui dignè poſſint Dominica Sacramenta tractare, cap. quibuſdam, in fine, 1. q. 1. c. ex multis, verſ. nec eligantur 1. q. 3. Melius eſt enim*, inquit Clemens vbi ſuprà, *Domini Sacerdotum paucos habere miniſtros, qui poſſit dignè opus Dei exercere, quàm multos inutiles, qui onus graue ordinatori adducant*, Zozimus quoque Pont. *in cap. ſi officia, 59. diſt.* ac de re loquens poſt multa, ſic ait. *Facit hoc nimia remiſſio Sacerdotorum noſtrorum, qui pompam multitudinis quærunt, & putant ex hac turba aliquid ſibi Dignitatis acquiri*, & poſt pauca, *quibus aliud præſtare non poſſunt diuinos Ordines largiuntur, quod oportet diſtricti ſemper eſſe iudicij.* Concil. Hiſpalen. *cap. 1. Rarum eſt enim omne quod magnum eſt*, & Hieronym. *in Michaam*, relatus *in c. hi quoſcumque 1. q. 1. Hi quoſcumque*, inquit, *de aſſeclis ſuis ordinantes, & vitam eorum in ſcandalum populi exponentes, Rei ſunt infidelitatis eorum, qui ſcandalizantur.*

Qua de re Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reform. c. 5. & 7.* diſpoſuit, vt qui ordinati ad maiores Ordi- 168
nes cupiunt per menſem ante ordinationem Epiſcopum adeant, qui Parocho, aut alij, cui magis expedire videbitur committat, vt nominibus ac deſiderio eorum publicè in Eccleſia propoſitis, de ipſorum natalibus, ætate, moribus & vita à fidedignis diligenter inquirat, & litteras teſtimoniales ipſius inquiſitionis ad Epiſcopum tranſmittat, *c. 2. cap. Epiſcopus, 24. diſt.* Omnes verò ordinandi feria quarta ante ipſam ordinationem, vel quando Epiſcopo videbitur, euocentur, vt *in c. quando 24. diſt.* Epiſcopus autem Sacerdotibus, & aliis prudentibus Iuriſperitis diuinæ Legis, & in Eccleſiaſticis ſanctionibus exercitatis ſibi aſcitis ordinandorum genus, perſonam, ætatem, inſtitutionem, mores, doctrinam, & fidem diligenter inueſtigent, & examinent; Epiſcopus enim ſine aliorum conſilio Clericos ordinare non debet, vt vult Carthagineoſe Concil. de quo *in d. c. Epiſcopus, eadem diſtinct.* Formam in ordinandis prima Tonſura, vel ordinibus minoribus in Regno Neapolitano obſeruandam poſuit ſacra Congreg. Cardinalium negotiis iuriſdictionibus Regni Neapol. præpoſitorum 10. *Kalend. Iulij* 1623. quod decretum refert & declarat Anton. Nouar *in ſum. Bullar. tit. de ordinandis prima Tonſura, vel Ordini-*
bus minoribus in Regno Neapol. pag. 446. De vita 69
autem & moribus ordinaodi ioquirendum eſt, ſi ſit caſtus, vt *32. diſtinct. vſque ad 25. & 43. diſtinct. §. pudicos*, ſi prudens *36. diſtinct. vſque ad 40.* ſi ornatus virtutibus, *40. diſtinct. vſque ad 42.* ſi hoſpitalis, & domui ſuæ benè præpoſitus; ne autem ſit ebrioſus, *62. diſtinct. & 85. per tot.* vel maledicus, non calumniator, neque adulator, vel proditor, ſcurrilis, aut iaculator, nec inuidens fratrum profectibus, aut iniuriarum ſuarum vltor. Præterea ne ſit cupidus, aut vſurarum exactor, *47. diſt. per tot. & cap. peruenit. 85. diſt. cap. ſeditionarios cum ſeqq. 46. diſt.* Sed neque nimium ſimplex *cap. Epiſcoporum, 74. diſtinct.* & aliis huiuſmodi careat, vel virtutes habeat, de quibus *ſup. de Epiſcopis,*

& eorum electiõn. & c. ſequenti. Hæc enim non in Epiſcopis ſolùm, ſed etiam in ſingulis Clericis, præſertim verò Preſbyteris exigunt Canones, vt præallegatis locis apparet.

Sunt etiam ſinguli ab Epiſcopis examinandi
170 de qualitatibus & requiſitis Ordinum ſingulorum, & de cuiuſque Ordinis officio, quem ſunt ſuſcepturi, vt in ſequentibus Capitulis oſtendimus: & interim vide Petr. de Bollo *in œconomia Canon. claſſi 1. cap. 1. §. 4. de promouendorum præuio examine.* quamuis ordinandi Regulares ſiut, Concil. Trident. *ſeſſ. 23. de reform. cap.* 12. Er. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *q.* 18. *art.* 6. Fr. Ludouic. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 39. *art.* 4. Villalob. *d. tract.* 11. *diffic.* 14. *n.* 5. Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſolut.* 106. *num.* 17. vbi *num.* 24. ſubdit, quòd in Religioſis non requiritur tanta litterarum peritia, quanta in Clericis ſecularibus, me citato *in hoc loco*, Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſput.* 1. *q.* 31. *num.* 8. Peracto examine qui idonei ac digni fuerint adinuenti, ſunt in matricula ordinandorum à Notario deſcribendi; & ordinationis tempore nominatim vocandi; qui verò non ritè examinati & approbati accedere ad Ordines ſuſcipiendos auſi fuerint non vocati (iuxta edictum Epiſcopi) in excommunicationis ſententiam incidunt, *cap. 1. & fin. de eo, qui Ordines furt. ſuſcep.* & ſi ita furtiuè Ordinem ſuſceperint, ſunt ex Clero abiiciendi, *cap. fin. 24. diſt.* Poſtea verò fuit conſtitutum
171 *in cap.* 1. cum ſeqq. *de eo qui ordines furt. ſuſcep.* vt ſi propoſitum fuerat ab Epiſcopo excommunicationis edictum in tales, ſuſpenſi ſint ipſo iure, & à ſolo Roman. Pontif. valeant diſpenſari; ſi verò non erat propoſitum, ſunt nihilominus eo ipſo ſuſpenſi, ſed idem Epiſcopus, aut, ſi Religionem intrauerint, Abbas cum eis poterit diſpenſare, vide Hieronym. Roderic. *de reſolut.* 106. *num.* 16. Notandum eſt autem circa examen ordinandorum, quòd olim, qui erat Ordines ſuſcepturus, prius ſe victurum ſecundùm Canonicas Regulas promittere tenebatur, vt habetur *in c. quamquam,* 23. *diſtinct.* quod hodie in Sacerdotis ordinatione ſeruatur, & in obtinendis Eccleſiaſticam Dignitatem, vel curam animarum, vt ſuprà vidimus ſuis locis.

Nunc verò de temporibus conferendi Ordi-
172 nes eſt primò ſciendum, quòd quædam anni tempora, & certi ſunt dies inſtituti, qui in Ordinibus conferendis obſeruantur, vt habetur *per totum tit. de tempor. Ordinat.* Sunt autem tempora ieiuniorum, id eſt, Quadrageſimæ, & quatuor temporum, vt dicitur 75. *diſtinct. per tot. & cap. vnic. diſtinct.* 52. In Quadrageſima enim ter conferri Ordines poſſunt, *cap. fin. diſtinct.* 75. id eſt, in Sabbato poſt primam Dominicam, quod eſt Sabbatum quatuor temporum veris; & Sabbato ante Dominicam de Paſſione, & Sabbato ſancto, & ſimiliter in Sabbatis aliorum quatuor temporum per annum; ſic enim fuit à ſanctis Patribus inſtitutum, vt habetur *in c. à Patribus, 74. diſt. & in dict. c. vnico,* 52. *diſt.* vt in diebus tantummodò ieiuniorum ordinationes Clericorum celebrarentur, quod ex Apoſtolica traditione deſcendere docet Leo Papa *in c. quòd, dic 75. diſt.* quia inquit, cùm Apoſtoli Paulum, & Barnabam mitterent ad prædicandum Gentibus Euangelium, ieiunantes, & orantes impoſuerunt eis manus, *c. 1. diſt. 67.* iunctis aliis per me adductis *de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. allegat.* 17. *n.* 1. quorum Canonum ſtatuta Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reformat. c.* 8. ſeruari iubet, & tradunt Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 12. in princ.* Vgolin. *de officio Epiſcopi, cap. 25. §. 25. à principio.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 93. *p.* 4. Die autem Sabbati potius Ordinatio celebratur, quia Dominica dies ſequitur, in qua præcipuè Ordinatio fieri intelligitur, ſcilicet continuato ieiunio propter Domini reſurrectionem; propterea olim Ordinatio fiebat poſt Diem Sabbati eiuſdem noctis, quæ luceſcit in prima Sabbati, *dict. cap. quod à Patribus, cap. fin. 75. diſt. cap. litteras, de temporib. Ordin.* non autem in Sabbato vnus, & die Dominica etiam continuato ieiunio alius ſacer Ordo eſt conferendus eidem, quia eſſet quaſi eadem die duos Ordines contuliſſe, *d. c. litteras,* Salzed. ad Bernard. *in pract. cap. 29. in addit. lit. C,* Henriq. *in ſum. lib.* 15. *cap.* 17 *in fine. & cap. 6. §. 5. in commento lit. D,* Soli enim Epiſcopi conſecratio in die Dominicá celebratur, *cap. 1. diſtinct.* 75. & ſuprà *de elect. Epiſcop.* vidimus; poſtea verò Ordinatio Clericorum fieri cœpit in Sabbato ante prandium, ſicut & Sabbato ſancto, Miſſa quod nocte ſequenti eſſet cantanda, præuenitur.

Verùm hæc huius temporis obſeruatio in tri- 173
bus tantùm ſacris Ordinibus eſt neceſſaria, vt patet ex *d. cap. quod à Patribus, & 2. c. fin. & in cap. in Parochia 16. q. 1. & in c. de eo, de temporibus ordin.* Minores namque Ordines, etſi his quoque temporibus conferantur, poſſunt tamen in alio tempore, ſed die tantùm Dominica, vel feſtiua, conferri, *d. c. de eo,* Rebuff. *in praxi benefic. p. 1. tit. de Clerico ad Ordines ſacros malè promot. n. 2. & 3.* Viuald. *in candel. aureo, tit. de Sacram. Ordinis, num. 16. verſ. tertia concluſio,* Henriq. *lib. 10. cap. 12. §. 2.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 16. num. 3.* Mad. *de Sacram. Ordin. cap. 3. num. 4.* Alzed. *in praxi Epiſcop. p. 1. c. 5. n. 51.* Ochogau. *de Sacram. Ordin. q. 9. n. 8.* Campan. *d. rub. 6. cap. 2. num. 1.* Ioan. Suar. *in enchirid. caſuum Conſcient. lib. 5. verb. Ordo, §. datur prima Tonſura.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract. 3. c. 8. q. 62. verſ. item minores,* Thom. Valaſch. *allegat. Iuris tom. 1. alleg. 4. num. 5.* Monet. *de commut. vlt. volunt. cap. 10. num. 184.* Ego ipſe *d. p. 2. alleg. 11. num. 17.* vbi cum Henriq. *citato loco*, aſſero conſuetudinem vbique receptam concedere, vt feria ſexta Veſpere præcedente Sabbatum, in quo de Iure Ordines ſacri conferuntur, Epiſcopis fas eſſe Ordines minores dare, quaſi in hoc officio cenſeatur incipere dies Sabbati pridie veſperi.

Vtrùm autem nomine diei feſti intelligatur fe- 174
ſtus dies, in quo populus à laboribus, & operibus ſeruilibus ceſſat, an verò ſufficiat, quòd ſit dies duplex, licèt non ſit feriatus? Quæſtio eſt dubia, in qua vna ſententia tenet ſufficere quòd ſint dies duplicis feſti in ordinem ad Officia diuina, licèt non ſint à laboribus feriati, ex eo, quia *in Clem. vnic. de Relig. & vener. Sanct.* feſta Doctorum Eccleſiæ, & Euangeliſtarum æquiparantur feſtis Apoſtolorum, non quidem in feriatione horum feſtorum, ſed in celebratione eorum ſub officio duplici; tum quia in Eccleſia celebrantur feſta S. Lucæ Euangeliſtæ, S. Ambroſij, Bonauenturæ, & S. Thomæ Aquinatis ſub officio duplici, & tamen *in d. Clem. vnic* hi dies horum Sanctorum, dies feſti appellantur. Ideò ſic docent Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 4. q. 23. art. 5.* Suar. *tom. 1. de Relig. lib. 2. de diebus feſtis, cap. 9. num.* 22. Stephan. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc. 1. lib. 1. cap. 2. n. 15.* Ioan. Præpoſ. *in 3. p. D. Thomæ quæſt. vnic. de Sacram. Ordinis, dub. 15. n. 150.* Homobon. *in reſponſ. caſuum. Conſcient. vol. 2. part. 5. reſp.* 207. Gauant. *in enchirid. Epiſcop.*

Digitized by Google

Epiſc. verb. Ordin s minores, n. 15. Tṭaoner.*tom.* 4. *d. ſp.7.q.3.dub.* 3.*n.* 44. Franc.Hallier *de ſacris Ordinib.p.* 2. *ſect.* 7. *cap.* 1. *art.*1.*num.*2. Sed licèt hæc opinio probabilis ſit, contraria tamen practicatur, vt ſcilicet neceſſe ſit hos dies eſſe à laboribus, & operibus ſeruilibus feriatos, & non ſufficere quòd ſiot duplices, & feſti in Ordine ad Officia diuina, quia ille dicitur vulgariter dies feſtus, quem Populus, & Clerus pro feriato ab operibus ſeruilibus habet, Nald. *n ſum.verb. Ordo,num.* 15. Baſil.Pont. *de Matrim.lib.6.cap.*30.*n.*7. dum aſſerit dies feſtiuos eſſe intelligendos de his, qui Eccleſiæ præcepto ſeruantur, Viuald.*aiſt. tit. de ſacram. Ordinis,n.*35.*verſ.tertio concluſio*, Azor.*inſtit. moral. p.*1.*lib.*1.*cap.*27.*q.*19. Ego ipſe *dicta alleg.*11. *n.* 18. vbi addo ſufficere, ſi in Diœceſi ſit ſolemnitas diei feſti, licèt vbique non celebretur.

175 At prima Tonſura poteſt omni die conferri ad libitum ordinantis, ſecundùm Hoſt. & Anton. *in cap.conſultationibus,de tempor.ordin.* Armil.*verb.Ordo,num.*7. Henriq.*d.lib.*10.*cap.*12.§. 1. Th. Valaſc. *d. allegat.*4.*num.*3. quos refero ego ipſe *d alleg.*11. *num.*19. & quacunque etiam hora confertur, cùm minores & alij Ordines ſint ante prandium conferendi.

176 Debet enim ordinans & ordinandos eſſe ieiunus, ſaltem in ſacris Ordinibus conferendis, aut ſuſcipiendis, *d.cap.quod a Patribus,d.cap.*1.*diſt.* 67. Galganet.*de Iure publico,lib.*3 *tit.*3.*n.*12. cùm in his celebratio Miſſæ interueniat, vt dicemus, & communicare debeant ordinandi, vt in Pontificali. Minores verò Ordines cùm huiuſmodi non requirant, ſi etiam à prandio, cauſa exigente, conferantur, non eſt collatio irrita, Hug. *in d.c. fin. diſt.*75.

177 Non valet autem conſuetudo quòd extra ſtatuta tempora ſacri Ordines conferantur, *c.* 2. *de temp. Ordin* Rebuff.*in praxi benef.p.* 2. *tit. de Cler. ad ſacros Ordines malè prom.gloſſ.*1.*num.*14.*&* 15. Quar. *in ſum. Bullary.verb.Ordo,verſ.deuenio ad ſecundum*, Henriq *d.cap.*11.§.2. Vgol.*d cap.* 26. §. 25. *num.* 1. *in fine*, Aloyſ.Ricc.*in deciſ. Curia Archiepiſc. Neap.*

178 *p.4. deciſ.*93.*n.*2. Et ſolus Romanus Pont. diſpenſat, vt extra ſtatuta tempora in diebus Dominicis, vel feſtiuis maiores Ordines conferantur, *cap.* 1. *& d.cap.de eo, de temp.ordinat.* Maiol.*de irreg. lib.*3. *cap.*14.*num.*9. Quarant.& Vgolin.*dictis locis*, Homobon.de Bonis *de examine Eccl.p.*1.*tract.*2.*cap.*1. *q.*1. Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*17.*num.*5.

179 Prout cum Fratribus Minoribus, & omnibus, qui illorum priuilegiis conceſſis, & concedendis fruuntur, diſpenſauit, vt extra tempora à Iure ſtatuta Dominicis, vel aliis feſtiuis diebus ſacros Ordines ſuſcipiant, vt refert Fr. Emman. *quaſt. Regular.tom.*3.*quaſt.*23.*art.*5. Monet.*de commut.vlt. volunt.cap.*10.*num.*184. Homobon.de Bonis *de examine Eccleſ.tract.*2.*cap.*1 *q.*13. Portel.*in dub. Regul. verb.Ordines ſacri, num.*4 Villalob.*in ſum. part.* 1. *tract.*11.*de offic.*13 *num* 6. Hieron.Roder.*in compendio quaſt Regular.reſol.*106.*num.*7.

180 Hinc Patres Societatis IESV ordinari poſſunt ad quoſuis Ordines, etiam maiores, extra prædicta tempora, ex indulto Gregorij XIII. ipſis conceſſo, *ſub. Dat. Tuſculi* 21.*Septembris* 1581 vt referunt Piaſec.*in praxi Epiſcop.p.*1 *cap.*1.*num* 18. *pag.*56. *& ſeq.* Aloyſ.Ricc.*d.deciſ.*93.*num.*7.*p.*4.

181 Hinc quoque Patribus Congregationis S.Ioannis Euangeliſtæ conceſſit Clemens VIII. *de menſe Nouembris* 1596 vt poſſint ordinari extra tempora, & per quemcunque Epiſcopum tribus Dominicis vel feſtiuis continuis, vel interpolatis non ſeruatis interſtitiis, vt refert Portel *citato loco*, quem citat Hieron. Roder.*in compendio quaſt. Regul.*106.*num.*7.

Angnſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

182 Virtute tamen aliorum priuilegiorum à Summis Pontif. ante Conc Trident. conceſſorum, non poſſunt Regulares tunc ab Epiſcopis ordinari Ordinibus ſacris extra tempora, vt reſoluunt Fr. Ludou. Miranda *in man.Prelat.tom* 1. *q.* 38 *art.* 4. Aloyſ. Ricc. *deciſ.* 93. *num.* 6.*p* 4. Hieron. Roder. *d.reſol.*106.*num.*8. Lezana *in ſum.quaſt.Regul.tom.*1. *cap.*14.*num.*19. quicquid dicat Diana *moral. reſolut. p.*5.*tract.*13.*reſol.*57.

183 Si quis autem extra tempora ſtatuta ordinetur in Sacris abſque diſpenſatione Romani Pontif. eſt ipſo iure ſuſpenſus, & ſi celebret irregularis fit, Eccleſiaſticiſque priuatur beneficiis, vt ſtatuit Pius II. *ſua Conſtit.* incip. *Pius Epiſcopus, ſub Dat. Roma apud S. Petrum anno ab Incarnatione Dominica* 1401.*quintodecimo Kalend. Decembris*, quam refero ego ipſe *d.c.*2.*alleg.*17.*n.*10. & obſeruari iubetur in regulis Cancell. *reg.* 25. A qua ſuſpenſione nonniſi Summus Pont. diſpenſare poteſt, vt cum aliis reſolui *d. alleg.*17.*n.*15. vbi *c.*17. id limito, niſi ſuſpenſio occulta fuerit; quia tunc in ea poterit Epiſcopus diſpenſare, & *num.* 18. addo præfatam Conſtitutionem Pij II. loqui de ſuſcipientibus Ordines ſacros extra tempora, vel ante legitimam ætatem; Epiſcopus ſic ordinans eſt à collatione Ordinum ſuſpendendus, *cap.cum quidam, cap. ſanè cap.litteras, de tempor. ordinat.* De his latè Anton. Nouar.*in ſum.Bullar.ſub. tit. de ordinatis extra tempora ante legitimam ætatem, vel abſque dimiſſoriis ordinarij ſuper Bullis Pij II. Sixti V. Clementis VIII. & S.D.N.Vrbani VIII.pag.*456.*cum ſeqq.*

184 Secundò eſt ſciendum, quòd Ordines ſunt per temporum interſtitia conferendi. Plures enim Ordines eidem vna die conferri non poſſunt, *cap.*

185 *in ſingulis,*77.*diſt.cap.in parochia* 17.*q.*1. licet videatur ſaltem ex conſuetudine poſſe primam Tonſuram, & quatuor minores Ordines eadem die vni conferri, vt colligitur ex gloſſ. & Doctor.*in d.c.de eo*, argum. *cap.litteras, & cap.dilectus,eod.tit.* gloſſ. *verb.minores, in cap.*2.*de eo, qui furt. Ordines ſuſcep.* Mandoſ *ſuper reg.*24.*Cancell.de malè promotis, q.*1. *num.*9. citati per me *d.p.*2.*alleg.*12.*n.*13. Vnus verò

186 ſacer Ordo cum minoribus, vel plures ſacri ſimul conferri non poſſunt, vt habetur *in d.cap.in ſingulis, & in cap.quicunque,diſt.* 77. & docent citati per

187 me *d.p.*2.*alleg.*14.*n.* 10. alioquin ſuſpenditur ordinans, & ordinatus, *d.cap.litteras,d.cap.dilectus.* Hodie verò Conc.Trident.*ſeſſ.*23.*de reform.cap.*11.13. *&* 14. ſtatuit, *vt etiam minores Ordines per temporum interſtitia conferantur, niſi aliud Epiſcopo magis expedire videbitur, & in vnoquoque munere iuxta præſcriptum Epiſcopi ſe exerceant, priuſquam ad altiorem gradum aſcendant. Ad maiores verò aſcendi non poſſe decreuit niſi poſt annum à ſuſceptione minorum, & ſimiliter ab vno ex ſacris ad alium, nonniſi poſt annum accedi, niſi ob Eccleſia vtilitatem, aut neceſſitatem aliud Epiſcopo videatur.* De quo vide quæ diximus *d.p.*2.*alleg.*11.*ex num.*14.*& alleg.* 18. *per tot.*& *ibi* citatis addo Portel. *in dubys Reg. verb. Ordin.ſacri, num.* 3. Villal.*in ſum.p.*1.*tract.*11.*diff.*12.*n.* 5. Hier. Roder.*d.reſol.*106.*num.*20.*cum ſeqq.*

188 Tertiò, ſunt etiam Ordines gradatim conferendi vt de minoribus ad maiores nullo omiſſo aſcendatur, *cap.ſi officia,*59 *diſt.cap.*1.77. *diſt. Quis eſt enim*(inquit Zozimus Papa *in d.cap.ſi officia*)*tam arrogans, tamque imprudens inuenitur, qui in cæleſti militia ſtatim dux eſſe deſideret, cũ tyro ante nõ fuerit,*

189 *vt prius velit docere quàm diſcere?* Promotus verò
per ſaltum debet Ordinem omiſſum recipere, &
de promotione pœnitere, *cap. 1. diſt. 52. cap. vnic. de*
Cler. per ſaltum promoto. Concil. autem Trid. *ſeſſ.* 23.
190 *de reform. cap. 14. in fine* conſtituit, *vt ſi tales in Or-*
dine per ſaltum accepto non miniſtrauerint, ſi velint
ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto, (poſt ſuſce-
ptum omiſſum) miniſtrare, poſſit Epiſcopus ex legiti-
ma cauſa cum eis diſpenſare, de quo Molfeſ. *in ſum.*
Theolog. moral. tract. 2. cap. 3. n. 16. Armend. *in addit.*
ad recopil. legum Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſc.
num. 53. verſ. item, Mar. Alter. *de cenſ. tom. 2. diſp. 10.*
cap. 5. verſ. hoc in loco, vbi intelligit ſiue ſcienter,
ſiue ignoranter fuerint ita promoti; refero ego
ipſe *d. p. 2. alleg. 47. n. 6. & 7.* ad recipiendum ſcilicet
Ordinem omiſſum, & deinde in ſuſcepto per ſal-
tum miniſtrandum, atque ad ſuperiorem aſcen-
dendum, non autem vt ordinatus aſcendat ad ſu-
periorem Ordinem antequam inferiorem omiſ-
ſum recipiat? ſicut reſoluunt Mar. Alter. *d. c. 5. verſ.*
probatur ſecundò. Campan. *in diuerſ. Iuris Canonici,*
rub. 10. cap. vnic. n. 6. Aluyſ. Ricc. *in decis. Curia Ar-*
191 *chiepiſc. Neapol. deciſ. 150. n. 10. p. 4.* Ego ipſe *d. al-*
leg. 47. n. 12. Vnde ſi iam ſaltuatim Ordinibus in-
ſignitus miniſtrauerit, Epiſcopus non diſpenſat, vt
per Maiol. *de irreg. lib. 4. cap. 12. n. 2.* Salzed. *ad Ber-*
nard. in pract. c. 14. lit. D, Sayr. *de cenſ. lib. 4. c. 14. n. 26.*
Mari. *d. cap. 5. verſ. hoc in loco*, Filliuc. *tract. 17. cap. 5.*
n. 92 Homob de Bonis *de exam. Eccleſ. tract. 12. c. 3.*
q. 15. reſol. 5. Aloyſ. Ricc. *d. deciſ. 150. num 4. p. 4.* Ego
ipſe *d. alleg. 47. num.* 8 ſiue ad Sacros aſcenderit per
ſaltum, & in eis miniſtrauerit, ſiue ad minores, vt
referunt deciſum Campan. *d. c. vnico, n. 6.* & Aloyſ.
Ricc. *in deciſ. Curia Archiep. Neapol. deciſ. 108. p. 4.*

192 Recipit nihilominus characterem, qui etiam
ſacrum Ordinem ante primam Tonſuram, & mi-
nores Ordines acceperit, gloſſ. & Doctores *in c. vni-*
co, de Cler. per ſaltum prom. vbi Abb. *n. 4.* Henriq. *in*
ſum. lib. 14. cap. 6. §. 3. in princ. Mar. Alter. *d. c. 5. verſ. de*
eo, qui ordinatur, Ego ipſe *d. alleg. 47. n. 3.*

Sequitur nunc vt de his videamus, quæ in con-
ferendis Ordinibus ſunt ſeruanda, quæ quidem
multa ſunt ſecundùm Eccleſiæ ritum, vt in Pon-
tificali, nos verò quædam magis notanda refe-
remus.

193 Primò igitur notandum, quòd Ordines, præſer-
tim verò maiores, ſunt inter Miſſarum ſolemnia
194 conferendi, vt ſuprà etiam attigimus, ab ordi-
nante eſt Miſſa celebranda, quæ in maioribus Or-
dinibus videtur eſſe de eſſentia, vt notatur *in cap.*
litteras, de temporib. Ordin. Sed illam non eſſe de
ſubſtantia notant Doctores *in c. quod ſicut, de elect.*
Armil. *verb. Ordo, n. 9.* licèt tamen requiratur de ho-
neſtate, & vſu, vt firmat Imola *in d. c. quod ſicut, n. 16.*
quem refero ego ipſe *d. p. 2. alleg. 14. n. 16.* & ſic de
neceſſitate præcepti, non verò de neceſſitate Sa-
cramenti, gloſſ. *verb. dimidatur, in d. cap. quod ſicut,*
Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 6. cap. 2. num. 19.*
Ego ipſe *d. p. 1. alleg. 11. num. 11.* In minoribus verò
minimè, Armil. *verb. Ordo, n. 9.* Angel. *eodem verb. 4.*
num. 5. Ego ipſe *d. alleg. 11. n. 10.*

195 Secundò. Debet ordinans & ordinandus eſſe
ieiunus, *d. cap. quod à Patribus, & cap. ſeq. c. 1. diſt. 77.*
vt etiam ſuprà attigimus: nam Apoſtoli quoque
ieiunantes, & orantes Ordines conferebant; *Vt*
intelligamus, (inquit Leo *in cap. quod die 75. diſt.*)
quanta & dantium & accipientium deuotione curan-
dum ſit, ne tanta benedictionis Sacramentum negligen-
ter videatur impletum.

196 Tertiò. Cùm in actu porrigendi ſingulorum
Ordinum inſtrumenta imprimatur character, cum
certa forma verborum, curare debet Epiſcopus &
Miniſtri, vt qui ordinantur tangant corporali ta-
ctu, quæ eis porriguntur ad maiorem cautelam.

Quartò, in ſingulis Ordinibus conferendis ſer- 197
uandi ſunt ritus, & ceremoniæ, quæ ab Eccleſia
traduntur, vt in Pontificali, quorum nonnullas in
ſequentibus capitulis referemus. Si autem in ritu
ordinandi ſit inter Græcos & Latinos diuerſitas,
non debent Latini à Græcis, nec Greci à Latinis
ordinari, *c. cum ſecundum, cap. tranſlationem, de tem-*
porib. ordinat. Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 48. q. 14.*
vbi ſubdit, quòd quando Epiſcopus Latinus habet
ſubditos Latinos & Græcos, ſuis moribus vtentes,
debet habere Vicarium aliquem Epiſcopum Græ-
cum, qui Græcis Clericis Ordines conferat, de-
bent tamen Græci in Ordinationibus & conſe-
crationibus ſeruare Vnctiones, ſecundùm Eccle-
ſiæ ritum, *cap. 1. de ſacra Vnct.*

Quintò, locus celebrandi ordinationem ſo- 198
lemnem eſſe debet Eccleſia Cathedralis, vel alia
ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis, vt Epiſcopo vi-
debitur, ad hoc eligi poterit, arg. *cap. 1. diſt. 77.*
S. Anton *3. p. ſum. tit. 14. cap. 16. §. 17.* Tabien. *verb.*
Ordo, 5. § 1. Rebuff. *in reg. 23. Cancel. verſ. & Mino-*
ris, Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 11. §. 3.* Vgolin. *de*
offic. Epiſcopi, cap. 16. §. 14. num. 1. Piaſec. *in praxi*
Epiſcopi, p. 1. cap. 1. num. 46. pag. 51. qua de re Conc.
Trid. *ſeſſ. 23. de reform. c. 8.* ita diſpouit. *Ordinatio-*
nes ſacrorum Ordinum in Cathedrali Eccleſia vocatis,
præſentibúſque ad id Eccleſiæ Canonicis publicè cele-
brentur: ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente
Clero loci dignior, quantum fieri poterit, Eccle-
ſia ſemper adeatur, referunt Nicol. Garc *de benef.*
p. 8. cap. 1. num. 77. in fine, Armend. *in addit. ad recopil.*
legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, verſ.
ad 10. & ſic præſentibus Canonicis, & Clero pu-
blicè debent ordinationes ſolemnes, & ſtatutis à
Iure temporibus celebrari, vt in Decretis Anacle-
ti, & Zephyri continetur, de quibus *in cap. 1. & 3.*
diſt. 75. Sed ſi priuatim quandoque ordinare ali-
quem oportuerit, Diaconus tamen, & Presbyter
ſunt publicè, ſi fieri poteſt, ordinandi, ſicut habe-
tur *in cap. quando, ead. diſt.*

Sextò, pro Ordinum collatione nihil mercedis 199
recipere poteſt Epiſcopus, aut alius ordinans, eo-
rúmve miniſtri, *cap. placuit, il. 1. 1. q. 1. cap. ſicut Epi-*
ſcopum, 1. q. 2. cap. 1. de ſimon. Concil. Trid. *ſeſſ. 21. de*
reform. cap. 1. vbi ſtrictiſſimè prohibetur Epiſco-
pis, & aliis Ordinum collatoribus, eorúmque mi-
niſtris ne pro collatione quorumcunque Ordi-
num etiam Clericalis Tonſuræ, aut pro litteris
dimiſſoriis teſtimonialibus, ſigillo, aut alia qua-
cunque de cauſa, etiam ſponte oblatum, aliquo
quouis prætextu accipiant, Campan. *in diuerſ. Iur.*
Canonici rub 1. cap. 17. per tot. Scip. de Rub. *in apho-*
riſmis Epiſcop. verb. Ordo, num. 6. Bonac. *in tract. de*
ſimonia. q. 4. § 3. num. 3 vbi refert ſacram Congreg.
declaraſſe per Concil. *citato loco*, abrogatam fuiſſe
conſuetudinem percipiendi ab ordinatis forcipes,
pectines, & mappas præter facultates.

Notarij verò in iis tantùm locis, in quibus non 200
viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi pro
ſingulis litteris dimiſſoriis, aut teſtimonialibus
decimam tantùm vnius auri partem accipere poſ-
ſint; dummodo eis nullum ſalarium ſit conſtitu-
tum pro officio exercendo, nec Epiſcopo ex No-
tarij commodis aliquod emolumentum ex eiſ-
dem Ordinum collationibus, directè vel indire-
ctè prouenire poſſit, tunc enim gratis opem ſuam
præſtare

præſtare omninn tenentur, vt ſtatuit Conc. Trid. *d.c.*1. & docent Leſſ. *de Iuſtit. lib.*2. *cap.*35. *dub.* 10. Azor. *inſtit. moral. p.*4. *lib.* 12. *cap.*5. *q.*1. Cened. *ad Decret. collect.* 177. *n.*1. Bonac. *d.* §. 3. *n.*4. Peccabit autem Notarius accipiendo, ſi aliunde habeat pro munere, & officio exercendo, & reus erit ſimoniæ, quia hoc ei vetitum eſt intuitu Religinnis, & ad præcauendum ſimoniæ periculum, vt per Sot. *de Iuſt. lib.*9. *q.*6. *art.*1. Suar. *de relig. tom.* 1. *tract. de ſimonia lib.* 4. *c.*53. *n* 8. Filliuc. *tract.*45. *c.*12. *q.* 5. *n.*9. non tamen videtur excnmmunicationem incurrere aliquid accipiendo pro dimiſſoriis, vel ſigillo cnntra prohibitinnem Concilij Trid. vt cum Leſſio, Suar. & Filliuc. reſoluit Bonacin. *d. n.*4.

201 Denique quilibet nrdinatus alicui Eccleſiæ, aut pio loco eſt adſcribendus vbi ſuis fungatur muneribus. Concil. Trid. *ſeſſ.*23. *de reform. cap.*16. & 17. in ipſa ſcilicet promotione, ex S. Congreg. Conc. teſte Nicol. Garc. *de benef. p.*1. *cap.*5. *num.*101. & tenetur Epiſcopus illum adſcribere ad ſeruitium Eccleſiæ, ſi petat adſcribi, S. Cnng. Conc. *in Valen-*

202 *tina* 29. *Iunij* 1618. Non debet tamen Clericus aliquis nrdinatus in Ordine miniſtrare oon obtenta prius à ſun Epiſcnpo permiſſione, *cap. cunctu fidelibus* 16. *q.*1. cùm pierique, etſi Ordinem ſuſceperint, miniſtrare tamen variis de cauſis prohibeantur, vt vidimus.

CAPVT XXXIV.

De Presbytero.

SVMMARIVM.

1 *Presbyter Græcè, Latinè ſenior dicitur, non tam ætate, quàm moribus, & officio.*

2 *Sacerdos dicitur, quaſi ſacrum dans.*

3 *Sacerdotis nomen in Sacris Canonibus non ſolùm inferiores Prælatos, ſed etiam Epiſcopos comprehendit.*

4 *Presbyter propriè & ſtrictè dicitur, qui curam habet animarum poſt Epiſcopum, vel ſaltem Ordinem Sacerdotalem.*

5 *Presbyteri nomen lato ſumpto vocabulo poteſt ſimplici Clerico conuenire.*

6 *Diaconus atque Subdiaconus nonnunquam latè Sacerdotis nomine continentur, præcipuè vbi de re fauorabili agitur.*

7 *Gradus Sacerdotum fuit inſtitutus à Chriſto Domino, & deſignatus in ſeptuaginta duobus Diſcipulis.*

8 *Ordo Sacerdotalis eſt verum, & proprium nouæ legis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum.*

9 Cap. in nouu, 21. diſt. *declaratur.*

10 *Presbyter olim ordinandus erat non minor 30. annis, ſed hodie ante 25. annum inceptum promoueri non poteſt.*

11 *Ordinandus eſt ad Presbyteratum ille, qui bonum habeat teſtimonium, &c.*

12 *Vtilitas Eccleſiæ ac neceſſitatis ſimul interuenire debet vt quis à Diaconatu ad Presbyteratus Ordinem aſcendat intra annum.*

13 *Vtilitatis & neceſſitatis cauſa ordinaria, aut publica non requiritur ad diſpenſandum in interſtitiis à Diaconatu ad Presbyteratum.*

14 *Presbyteri Sacra Ordinatio cum duabus partialibus ordinationibus perficitur, & duas materias, & duas formas ad completam eſſentialem conſtitutionem requirit, contra citatos num.*16.

16 *Ritus imponendi manus ſuper eos, qui ſacris officiis mancipabantur ex antiqua lege Apoſtolis ortum habuit.*

17 *Calix ſi vino careat, aut aquam contineat, vel Hoſtia non ex vero pane ſit, in ordinatione Presbyteri non eſſet collatus Ordo.*

18 *Calicem, & Patenam, ac Hoſtiam non neceſſariò opus eſt tangere, ita quod alioquin non dicatur collatus Presbyteralis Ordo.*

19 *Vinum ſufficienter tangitur tacto Calice in quo eſt, & ſimiliter Hoſtia ſufficienter tangitur tacta Patena in qua eſt in Sacra Ordinatione Presbyteri.*

20 *Presbyteri in ordinatione non eſt neceſſarium probabiliter vt ordinandus tangat phyſicè materiam, ſed ſufficit vt extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare.*

21 *Papa non poteſt ſolo verbo, Sis Presbyter, aliquem Sacerdotem creare.*

22 *Presbyteri officium quod ſit, oſtenditur.*

23 *Prædicandi munus non eſt diuino iure ſolis Presbyteris annexum, ſed illis competit ratione officij Sacerdotalis.*

24 *Ordinis poteſtas eſſentialiter non diſtinguitur à charactere Sacerdotali, niſi ſecundum diuerſos actus.*

25 *Sacerdotes ſoli poſſunt validè Miſſæ ſacrificium propriè offerre, & conficere.*

26 *Papa non poteſt committere non Presbytero, vt conficiat Corpus Chriſti.*

27 *Sacerdotes ritè ordinati etiam præciſi ab Eccleſia hæretici, aut excommunicati validè conficiunt Corpus Chriſti.*

28 *Iure diuino propria poteſtas ad diſpenſandum Chriſti Corpus eſt penes Sacerdotem, poterit tamen illam in cauſa neceſſitatis Diacono committere.*

29 *Diaconus Sacerdote alio non exiſtente poterit in caſu neceſſitatis ſacram Communionem deferre ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens deferre nolit.*

30 *Presbyteri ſoli conficiunt Sacramentum Pœnitentiæ, & habent poteſtatem miniſterialem dimittendi peccata, etiamſi rei ſint peccati lethalis.*

31 *Sacerdos ex vi ſuæ conſecrationis poteſt eſſe Ordinarius miniſter Sacramenti Baptiſmi.*

32 *Baptiſmi Sacramentum à laicis præſtitum valebit.*

33 *Pœnitentiæ miniſter non poteſt eſſe quilibet homo, ſed ſolùm Sacerdos.*

34 *Extremæ Vnctionis miniſtri ſunt ſoli Sacerdotes.*

35 *Sacerdos non approbatus inualidè Confeſſiones audit.*

36 *Ordinis ſola poteſtas quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, non ſufficit ad abſoluendum, ſed vlterius requiritur poteſtas iuriſdictionis.*

37 *Iuriſdictio ad abſoluendum in articulo mortis datur omni Sacerdoti non approbato, Iure tamen Eccleſiaſtico in Ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis communicanda eſt virtute Sacramentorum.*

38 *Eccleſia poteſt auferre iuriſdictionem, & impedire Sacerdoti hæretico, aut præciſo ne validè abſoluat.*

39 *Matrimonia clandeſtina ſine Parocho, & duobus teſtibus irrita redduntur.*

40 *Matrimonio validè aſſiſtit Parochus etiam non Sacerdos.*

41 *Miſſæ Sacrificium non conuenit Sacerdotem celebrare anteq̃uam hoc ei ab Epiſcopo permittatur.*

42 *Eu hariſtiam ſacram licitè non adminiſtrat Sacerdos, niſi ab ordinario, Papa ſcilicet, Epiſcopo, vel Parocho commiſſionem habeat expreſſam, vel præſumptam.*

43 *Vnctionem extremam licitè non confert Sacerdos niſi ſit paſtor, vel alius cum eius licentia.*

44 *Sacramentorum diſpenſatio eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione vſurpare debet, excepto caſu neceſſitatis extremæ.*

45 *Prædicare Verbum Dei non poteſt Sacerdos antequam mittatur, & approbetur.*

46 *Sacerdos ſi in ſolo charactere confiſus Sacramenta adminiſtrat rata habebuntur, & valida præter Pœnitentiæ, & Matrimonij Sacramenta.*

47 *Presbyteri quando celebrare debeant?*

48 *Doctores referuntur de Presbyteris, eorúmque inſtitutione, conſecratione, & poteſtate agentes.*

VIDEAMVS nūnc de ſingulis Ordinibus, & perſonis, quæ Ordines ſuſceperunt, quomodo videlicet ordinentur, & quæ in ſingulis requirantur, & quod ſit eorum officium; à Dignioribus autem ſumamus initium.

1 Presbyter Græcè, Latinè ſenior dicitur, non tam ætate, quàm moribus & officio, *cap. cleros, verſ. Presbyter Græcè*, 21. *diſt.* Albert. Trot. *de vero & perfecto Clerico, lib. 1. cap.* 11. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris part. 2. lib. 6. cap. 8. num.* 1. Guillelm. Durand. *in ration. diuin. Offic. lib. 2. cap.* 8. Vaſq. *de Ordine, diſput. 236. cap. 9. num. 96. cum ſeqq.* Sebaſt. Cæſar. *in hierarch. Eccleſ. p. 3. diſput. 8. §. 2 num.* 2. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Presbyter, num. 1. diſt.* 23. Galganet. *de Iure publico, lib. 3. tit. 13. num.* 1. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 64. num.* 7. qui, etſi ætate plerumque ſit iunior, ſic tamen viuere, ac conuerſari debet, vt eius probata vita ſenectus ſit, ſicut inquit Conc.
2 Trident. *ſeſſ. 23. de reformat. cap.* 14. Is Sacerdos
3 etiam dicitur, quaſi Sacrum dans, *d. cap. cleros.* Sed Sacerdos quidem nomen in ſacris Canonibus non ſolùm inferiores Presbyteros, ſed etiam Epiſcopos comprehendit; propriè verò, & ſtrictè
4 Presbyter dicitur, qui curam habet animarum poſt Epiſcopum, vt ſupra *de Plebanis* oſtendimus,
5 vel ſaltem Ordinem Sacerdotalem; latè verò ſumpto vocabulo, poteſt hoc nomen ſimplici Clerico conuenire, vt tenent citati per me *in tract. de appellat. verb. vtriuſque Iuris ſignif. appel'.* 117. *num.* 1.
6 ſic & Diaconus, atque Subdiaconus Sacerdotis, nomine continentur, *cap. 1. in fine 15. q. 5. cap. ſi quiſpiam, 81. diſt. cap. Subdiaconatus, 77. diſt. & c. 2. de cohabit. Cleric. & mul.* vbi gloſſ. *verb. Sacerdotum*; præſertim vbi de re fauorabili agitur; in re verò odioſa ſtricta fiet pro ſolo Presbytero interpretatio, Panorm. *in d. c.* 2.

7 Ordo, ſeu gradus Sacerdotum fuit inſtitutus à Chriſto Domino, & deſignatus in ſeptuaginta duobus Diſcipulis: nam poſtquam Chriſtus conſecrauit, & Corpus ſuum Diſcipulis tradidit, dixit, *Hoc facite in meam commemorationem*, quo loco Chriſtum Diſcipulos Sacerdotes conſecraſſe, & eiſdem, eorúmque in Sacerdotio ſucceſſoribus, qui ſunt hodie Presbyteri, vt offerrent præcepiſſe, Conc. Trid. *ſeſſ. 22. cap. 1. poſt med.*

8 Vnde inter Catholicos Doctores (licèt id negetur ab hæreticis) extra omnem eſt controuerſiam Ordinem ſacerdotalem eſſe verum, & proprium nouæ legis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, ſicut ex multis rationibus, & ſanctorum Patrum teſtimoniis probant Capr. *in 4. diſt. 24. q.* 1. Card Bellarm. *tom. 1. lib. 1. de Sacr. Ord. ex cap.* 2. Valent. *tom. 4. diſp. 9. gener. q. 1. puncto 4. in princ.* Vaſq *tom. 3. in 3. part. diſp. 139. cap.* 1. Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immun. lib. 4. cap. 3. à n.* 31. Ægid. de Coninck *diſput. 20. de Sacrament. Ordin. dub.* 1. Ochogau. *tract. vnic. de Ordin. q. 3. num.* 1. Scribon. *in Theoſim. ſiue de Sacram. diſput. 7. de Ordine, q.* 4. Filliuc. *in quæſt. moralib. tract. 9. de Sacram Ordin. c.* 3. *q. 6. & 7* Machado *en ſu perfecto Confeſſor, tom.* 1. *lib. 4. p. 1. tract 9. docum.* 1.

Non obſtat text. *in cap. in nouo*, 21. *diſt.* ibi, *à Petre Sacerdotalis cœpit Ordo*, &c. quia intelligitur de Ordine Epiſcopali, cùm enim Petrus primus fuerit Epiſcopus conſecratus à Domino, in hunc ſenſum Epiſcopalis Ordo ab Ipſo dicitur cœpiſſe. Ita Card. Bellarm. *tom. 1. de Romano Pontif. c.* 23. Henriq. *in ſum. lib. 10. cap. 3. §* 4. Vaſq. *de Ordin. diſtinct. 236. cap. 10. & diſp. 239. cap.* 1. Ægid. Coninck *diſp. 20. de Sacram. Ordin. dub. 4. num.* 25. Lorin. *in acta Apoſtolor. cap 4. verſ. 5. §. ex eadem.* Iuſtinian. *tom. 2. in Paulum, diſp. 2. cap. 7. à num* 4. 9

Ordinandus erat olim Presbyter non minor 10
triginta annis, ſicut teſtantur Collectores Canonum, Martinus Bracharenſ. Epiſcopus *cap.* 10. Gratian. *diſt.* 78. & Iuſtinian. *in Auth. de ſanctiſſ. Epiſcop. c. Clericos, collat.* 9. ibi, *Nemo Presbyter ordinetur, qui minor* 40. *annis ſit*, Gutier. *canon. lib. 1. cap. 26. num.* 1. D. Roder. à Cunha *in comment. ad c.* 1. *num. 1. diſt.* 78. Succedentibus verò temporibus hæc ætas immunita fuit, & conſtitutum vt nullus ad Presbyteratus Ordinem ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoueretur, *cap. vlt.* 8. *diſt. Clem. vlt. de ætat. & qual.* & nouiſſimè diſponit Concil. Trident. *ſeſſ 23. de reformat. cap.* 12. plures refert nouiſſimè Didac. Narbona *in tractat. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. annot. 25. q. 55. num.* 4.

Ad Presbyteratum quoque ordinandus eſt ille, 11
qui bonum habeat teſtimonium, quique non modo in Diaconatu annum integrum miniſtrauerit (niſi aliud Epiſcopo videretur) ſed etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſaria ſunt ad ſalutem, & adminiſtranda Sacramenta diligenti examine præcedente idoneus comprobetur; atque ita pietate, ac bonis moribus conſpicuus, præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eo poſſint expectari, vt inquit Concil. Trid. *d. ſeſſ. 23. cap.* 14. ex quo colligunt in- 12
fra citandi ad aſcendendum à Diaconatu ad Sacrum Presbyteratus Ordinem intra annum vtilitatem Eccleſiæ, ac neceſſitatem ſimul interuenire debere, ac probari iudicio Epiſcopi. Ita Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 3. quæſt. 24. artic.* 6. Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcop. part. 2. cap. 16. §. 27. num.* 3. Bonacin. *de Sacram. diſput. 8. quæſt. vnica puncto* 6. *num.* 2. Ludou. Miranda *in manuali Prælat. tom. 1. quæſt. 38. art. 8. concluſ.* 4. vbi declarat, quid intelligatur vtilitatis, & neceſſitatis nomine ad diſpenſandum in his interſtitiis. Et non requiri- 13
tur cauſa vtilitatis, & neceſſitatis ordinaria, aut publica, quia Concil. *loco proximè citato*, remittere videtur hoc negotiorum arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, poſita vtilitate Eccleſiæ & neceſſitate, quam Epiſcopus, iuxta circunſtantiam loci, & temporis, aut iuxta conditionem perſonæ, ſufficientem iudicauerit; vt docent Sorb. *in compend. priuileg. verb. Ordines ſacri, ſub fin.* Menoch *de arbitr. caſ. 427. num.* 30. Fr. Emman.

dict.

Google

diſt. quæſt 24. *art.* 7. quos refert & ſequitur Bonae. *vbi ſuprà.*

14 Sacra ordinatio Presbyteri cum duabus partialibus Ordinationibus perficitur, ideò duas materias, & duas formas ad completam eſſentialem conſtitutionem requirit; & prioris quidem ordinationis materia eſt traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane; forma verò, *Accipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo*, &c. Ita Scot. *in* 4. *diſt.* 24. *art.* 3. *quæſt. vnic.* vbi Palud. *quæſt.* 6. *art.* 4. VValdenſ. *tom.* 2 qui eſt *de Sacram. cap.* 123. *num.* 5. Viger. *in inſtit. cap.* 16. §. *nam quamuis*, Roffenſ. *lib. de defen. Sacerd. contra Lutherum, congreſſu* 2. *axiom.* 9. Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Sacram. Ordin. cap.* 9. Turrian. *lib.* 8. *Conſtit. cap.* 11 Michel. Medina *lib.* 1. *de continentia ſacrorum hominum, cap.* 21. Vaſq. *in* 3. *p. diſput.* 239. *cap.* 3. Ægid. de Coninck. *de Sacram. Ordin. diſput.* 20. *dub.* 7. *concluſ.* 2. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5. *num.* 2. Marchin. *de Sacram. Ordinis, tract.* 2. *part.* 8. *cap.* 5. *num.* 6. & 7. Machadò *dict. tract.* 9. *docum.* 2. *num.* 1. Sebaſt Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p.* 3. *diſp.* 9. § 8. *num.* 4. vbi *numeris ſequentibus*, hanc ſententiam multis comprobat fundamentis, & contrariis reſpondet.

15 Contra S. Thom. *in* 4. *diſput* 24. *quæſt.* 2 *art.* 1. vbi Richard. *art.* 4. *q.* 3. Gabr. *q.* 1. *art.* 1. & Durand. *q.* 3. *num.* 8. Capreol. *q.* 1. *art.* 3. *ad* 3. *contra primam concluſionem* Syluest. *in ſum. verb. Ordo*, 3. *q.* 4. *dict.* 3. Angel. *eodem verb* 1. *num.* 5. Sot. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *art.* 4. *concl* 6. exiſtimantes manuum impoſitionem eſſe tantùm accidentalem cæremoniam. Sed reuera falluntur, quia verba in Sacramentis determinantia ſenſibile Symbolum ſiue materiam id efficiunt; at verba, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeritis peccata*, &c. quæ vnà cum manuum impoſitione ab Epiſcopo proferuntur, ſignificant tum gratiam Sacramentalem, vt colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23 *can.* 4. tum etiam poteſtatem ſuper Corpus Chriſti myſticum; ergo vtrumque efficiunt, & conſequenter ad eſſentialem rationem Sacramenti ſpectant.

16 Ritus autem imponendi manus ſuper eos, qui ſacris officiis mancipabantur, ex antiqua lege Apoſtoli ritum habuit; nam imponendas eſſe manus ab Aarone, & filiis eius ſuper eos, qui Sacerdotio Leuitæ initiarentur, ſatis habetur expreſſum in Exodo *cap.* 29. & Num. 8. *num.* 10. & faciunt quæ tradit Cornel. de Cornel. *ad cap.* 1. *n* 4. *Leuit.* vbi optimè de hac cæremonia. Porrò eundem ritum imponendi manus, Diabolus æmulus operum Dei idololatriam olim tranſtulit, vt Auctor eſt Liuius *Decade* 1. *lib.* 1. qui agens de Numæ Ordinatione ſuper caput eius ab Augure Sacerdote eſſe manus impoſitas tradit.

17 Cùm ergo traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane, ſeu Hoſtia, ſit materia in illo, qui Sacerdotio initiatur, ſi Calix vino careat, aut aquam contineat, vel Hoſtia non ex vero pane ſit incuria magiſtri cæremoniarum, non eſſet collatus Ordo, nec promotus acciperet charácterem; vt contra Henriq. *in ſum. lib.* 10 *cap.* 6. §. 1. meritò reſoluunt Petr. Ledeſm. *in ſum. tom.* 1. *vbi de Sacram. Ordinis, cap.* 3. *verſ. la tercera difficuldad*, Villalob. *in ſum. tratado* 11. *diff.* 4. *num* 1. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Presbyter, num.* 2. *d. 23.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 2. *num.* 17. ſubdens, vt attentè animaduertant Magiſtri cæremoniarum, vt vinum apponant, quod Epiſcopi cautius agent ſic diſcooperiri curabunt Calicem, vt videant nécne adſit, priuſquam ad materiæ traditionem properent.

18 Calicem, autem, & inſuper patenam, & Hoſtiam non neceſſariò opus eſt tangere, ita quòd alioqui non dicatur collatus Presbyteralis Ordo, cùm ſatis eſſe credatur Calicem pertingere, iuxta doctrinam Soti *in* 4. *diſt* 24. *quæſt.* 1. *art.* 2. *verſ. num. tamen, propè fin.* Syluest. *verb. Ordo* 2. *circa num.* 6. Petr. Ledeſm. *d. cap.* 3. *verſ. à eſta dubda*, Chamerot. *de Sacram tract.* 11. *cap.* 1. *dub.* 4. Valent *tom* 4. *diſp.* 9. *q.* 1. *puncto* 5. Campan. *d. rubr.* 2. *num.* 16 Vega *in ſum. tom.* 2. *cap.* 57. *caſ.* 3 Victorel. *in addit. ad tract. de Ordine Martini Fornarii cap.* 2. Zambran. *in deciſ. caſuum Conſc. in articulo mortis, cap.* 6. *dub. vnic.*, *num.* 11. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 8. *quæſt. vnica, puncto* 3. *num.* 10 Did Nugn. *in addit. ad* 3. *p. tom.* 2. *quæſt.* 24. *art.* 5. *diffic.* 2. vbi quærit quid dicendum, ſi quis tangat vna manu Calicem, vt eſt in conſuetudine, altera verò manu tangat Patenam, non Hoſtiam, vel Hoſtiam, & non Patenam? & reſpondet tunc eſſe verum Sacramentum. Et ratio 19
eſt, quia ſicut vinum ſufficienter tangitur tacto Calice, in quo eſt, ita & Hoſtia ſufficienter tangitur tacta Patena, in qua eſt, vel etiam Calice, in quo eſt Patena cum Hoſtia; nam etiam in aliis rebus humanis non ſolent ſpecialiter tangi omnia, quæ traduntur, quando vnum eorum eſt in alio. Item in Rituali, vbi quæ in hoc contactu neceſſaria ſunt, exactiſſimè deſcribuntur, illud nullo modo, vel leuiter inſinuatur, nec etiam Epiſcopus ordinans, eiuſque Miniſtri ſunt ſoliciti, vt fiat. Ex quibus hæc ſententia eſt veriſſima, quamuis aliqui, vt notat Ægid. de Coninck *de Sacr. diſp.* 20. *dub.* 7. *n.* 57. non improbabiliter putent ordinandum Sacerdotem non ſolùm debere tangere phyſicè ipſum Calicem, ac Patenam, ſed etiam ipſam Hoſtiam, ideóque eorum opinionem debere ſic intelligi, vt ſit probabilis, obſeruat Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 246. *cap.* 2. *num.* 19. & 20.

20 Vnde credo probabiliter poſſe ſuſtineri non eſſe neceſſarium, vt ordinandos tangat phyſicè materiam, ſed ſufficere vt extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare; quia Concil. Florent. *de Ordine* nihil meminit de contactu, ſed tantùm de traditione, cùm tamen diligentiſſimè egerit de neceſſariis pertinentibus ad eſſentiam Sacramentorum; tum quia traditio inſtrumentorum tantùm deſeruit ad determinandam poteſtatem, quæ datur, ad quod non requiritur contractus, ſed oſtenſio præſens cum ſigno acceptatiuo, & ideò ſic reſoluunt Armil. *verb. Ordo*, *num.* 4. Sot. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *art.* 2. Victor. *in ſum. Sacr. q.* 230. Henriq. *in ſum. lib* 1 *cap.* 9. §. 11. & *lib.* 10. § 1. *lit.* D. & B Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap* 2. *num.* 8. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tom.* 1 *tract* 2. *cap.* 1 *n.* 42. Quæ omnia intelligenda ſunt de neceſſitate Sacramenti, nam de neceſſitate præcepti ordinandus tenetur tangere ſaltem Calicem, & Patenam.

21 Dubitari poterit, an Papa valeat ſolo verbo, *Sis Presbyter*, aliquem Sacerdotem creare? In quo dubio non defuerunt, qui partem affirmatiuam firmauerint, ex quorum numero ſunt, additio ad Abb. *verb. ſis Presbyter, lit.* A, *in cap. firmiter*, §. *vna verò, de ſum. Trinit.* Angel. *in l* 2 *C. de crimine ſacrileg.* Felin. *in cap.* 1. *num.* 23. *verſ. Fallit quartò, de conſt.* 1. Hippol. Riminald. *in repet. rubr. de conſtit. num.* 125. & *ibi* Quintil. Mandoſ. *num.* 22. Anton Cuch *in inſtit. maior. lib.* 4. *tit.* 51. *num.* 70 Ego verò libentiùs contrariæ opinioni aſſentior, quam tuentur Abb.

citato loco, num. 1. Anton. de Prætis de præſtantia Cleric. cap. 1. num. 6. Blaſ. Nauar. de ſacro Eccleſiæ principatu, lib. 2. cap. 12. in fine, Domin. Rutil. Penzon. de anno ſancto Iubilæi lib. 3. cap. 27. in fine. Azor. inſt 1. moral. p. 2. lib. 3. cap. 29. q. 4. Scip. de Rubeis in aphoriſmis Epiſc. verb. Papa, num. 6. Fundamentum enim mihi videtur, quia Concil. Trident. ſeſſ. 14. cap. 3. de Sacram. Vnct. loqoens circa Miniſtros, quos vult eſſe Eccleſiæ Presbyteros, ſubiungit eo nomine non ætate ſeniores, aut primores venire, ſed aut Epiſcopos, aot Sacerdotes ab ipſis rectè Ordioatos per impoſitionem manuum Presbyterij; ergo non ſolo verbo, eſto Sacerdos, quis poterit ordinari. Deinde omnia Sacramenta conſtant ex materia, & forma, quæ pro libito variari non poſſunt, vt ſalua illorum ſit ſubſtantia, ſicut ait Concil. Trident. ſeſſ. 21. cap. 2. atque in eo caſu, nec traditio Calicis cum vino, & aqua, & Patenæ cum Hoſtia, nec impoſitio manuum ab ordinante, vt materia eſſet, nec forma, accipe poteſtatem, & accipe Spiritum ſanctum, &c. Ergo talis ordinatio nulla foret. Tandem nullus miniſter ordioarius poterit id efficere ex commiſſione Summi Pontif. prout nemo Doctorum adhuc auſus eſt affirmare; ergo neque ob excellentiam de Summo Pontif. id eſſe poſſibile iudicabitur. Valet conſeqoentia, quia non apparet quominus communicaretur ea poteſtas ſi foret in Pontifice.

22 Officium Presbyteri, vt habetur in cap. perlectis, 25. diſt. eſt Corporis & Sanguinis Domini Sacramentum conficere, & Deo in Sacrificio offerre, ſuper populum orare, à peccatis abſoluere, & benedicere dona Dei, baptizare etiam, & alia Sacramenta populis miniſtrare, præter Coofirmationem, & Ordinem, qoæ ad ſolos Epiſcopos pertinent, vt ſuo loco oſtendimus; & denique Verbum Dei prædicare. Ita Hug. de S. Victore lib. 2. de Sacram. p. 3. cap. 12. non longè à princ. & ſub fin. Vaſq. de Sacram. Ordinis, diſp. 236. cap. 10. num. 106. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad cap. Presbyter 4. diſt. 23. Sebaſt. Cæſ. in Eccleſ. hierarch. p. 3. diſput. 8. §. 9. à princ. Petr. de Bollo in œconomia Canonica, claſſi 1. cap. 2. §. 10. verſ. Sacerdotalem, pag. 55. Torreblanca de iure ſpirituali lib. 2. cap. 12. num 35. Machado d. tract. 9. docum. 3. & prædicta omnia Officia diuino Iure Presbyteris conueniunt, eo quòd ea omnia Iure Diuino etiam in Eccleſiam introducta ſint, niſi quòd officium
23 prædicandi, ita Dioino iure conuenit Sacerdotibus ex Officio; aliis verò tanquam Presbyterorum coadiotoribus, vt illud etiam aliis Ordinibus, & Clericis ex licentia Epiſcoporum tribui poſſet, itaut rectè ab eis fiat; vnde conſequitur munus hoc prædicandi non eſſe diuino Iure ſolis Presbyteris annexum, ſed illis competere ratione Officij Sacerdotalis, quod ſane videntur probare omnia Iura, quæ prædicandi facultatem aliis Sacerdotibus præſtant. Vnde exceptis iis, quæ Epiſcopis diximus reſeruari, reliqua omnia Ordinis miniſteria Sacerdotibus competere ex Chriſti Domini inſtitutione probat text. in cap. 1. §. vna. verſ. & hoc, de ſum. Trinit. Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 1. ibi, ſucceſſoribus in Sacerdotio, text. opt. in Extrau. g. Quia quorundam, verſ. item quia Claues, de verb. ſignif. Ioan. XXII. & comprobant S. Thom. in addit. ad 3. p. q. 19 Turrecr. in ſum de poteſt. Eccl. lib. 2. c. 93. n. 4. & 13. Victor. de Clauibus, n. 18. Domin. Sot. in 4. diſt. 20. q. 1. art. 3. & conc. 4. Petr. Sot. de inſtit. Sacerd.
24 vbi de Sacram. Euchar. lect. 13. Et confirmatur ex eo, quia Axioma eſt Theologicum, poteſtatem Ordinis eſſentialiter non diſtingui à charactere Sacerdotali, niſi ſecundùm diuerſos actus, conſecrationem ſcilicet, aut remiſſionem peccatorum, vt docent S. Thom. in 4. diſt. 18. & colligitur ex his, quæ Nau. in man. cap. 21. n. 17. ſed characterem Sacerdotalem in ordinatione recipiunt Sacerdotes, Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 4. & can. 5. Viuald. in candel. aureo, vbi de Sacram. Ordinis, n. 18. Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 14. §. 2. igitur neceſſariò fateri oportet Sacerdotes in ſuo Ordine poteſtatem accipere.

Poteſtas autem huiuſmodi verſatur circa ſupra- 25
dicta omoia munera & officia ipſis Presbyteris ex diuina inſtitutione incumbentia: de poteſtate enim conſecrandi probat text. in dict. cap. 1. §. vna, Concil. Trid. d. ſeſſ. 23. cap. 1. ibi, Atque Apoſtolis, eorúmque ſucceſſoribus in Sacerdotio poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi, &c. Henriq. lib. 8. cap. 54. §. 1. lit. E. Viuald. in cãdel. aureo, vbi de Euchariſtia, n. 55. Paul. Layman. in Theolog. moral. lib. 5. tract. 4. cap. 7. num. 1. & eſſe Catholicum dogma, ſolos Sacerdotes poſſe validè hoc Miſſæ ſacrificium propriè offerre, & conficere, docent Theologi cum Magiſtr. in 4. diſt. 13. vbi Durand. quæſt. 1. ad 2. Bonauent. art. 1. q. 1. Palud. q. 1. art. 3. Gabr. etiam quæſt. 1. art. 3. Sot. quæſt. 1. art. 8. S. Thom. in 3. p. quæſt. 82. artic. 1. vbi Raguſa & Cabeçudo, Suar. diſput. 77. ſect. 2. Ægid. de Coninck d. art. 1. dub. 1. Card. Bellarmin. lib. 4. de Sacram. Euchariſt. cap. 16. Caſal. de ſacrificio Miſſæ, Vaſq. in 3. p. diſt. 226. cap. 1. Lacerda in ſua de Sacerdotio Chriſti relect. lib. 1. cap. 1. §. hæc
ſunt; in tantum, quòd Papa non poſſit commit- 26
tere non Preſbytero, vt coaficiat Corpus Chriſti, iuxta gloſſ. notabilem in cap. peruenit, 95. diſtinct. Abb. in cap. quanto, num. 9. de cenſuet. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 6. cap. 2. num. 15. Et adeò ad 27
Sacerdotes poteſtas conſecrandi, & conficiendi Sacramentum Euchariſtiæ ſpectat, vt ritè ordinati, etiam præciſi ab Eccleſia hæretici, aut ex communicati validè conficiant; diximus enim poteſtatem conſecrandi ita ad Sacerdotes pertinere, vt poteſtas ipſa à charactere eſſentialiter non diſtinguatur, ſed character ipſe indelebilis eſt inhærens animæ, ita vt per nullam omnino poteſtatem ab ea valeat ſeparari, gloſſ. verb. iniuria, in cap. 2. de apoſtatis, S. Thom. 3. p. quæſt. 63. art. 5. Sot. in 4. diſt. 1. q. 4. §. 2. Viuald. in candel. vbi de Sacrament. in genere, num. 10. & de Sacram. Ordinis, num. 18. comprobat Concil. Trident. ſeſſ. 7. can. 9. & ſeſſ. 24. can. 4. ſit ergo manifeſtiſſimum, quòd ſi poteſtas conſecrandi à charactere eſſentialiter non diſtinguitur, & character ipſe ab anima nullo modo valet ſeparari, ita & poteſtas conſecrandi per Eccleſiam impediri nequit, atque ita hæreticum validè conficere hoc Sacramentum probant gloſſ. in cap. 2. de cleric. excom. Henriq. in ſum. lib. 8. cap. 54. lit. C. Bellarm. tom. 3. lib. 4. de Euchariſt. cap. 16. Vaſq. tom. 3. in 3. part. diſput. 218. à num. 6. & diſput. 219 num. 20. Suar. de Sacram. diſput. 61. ſect. 3. Ægid de Coninck de Sacram. quæſt. 82. art. 1. dub. vnic. Fagund. in ſeptem Eccleſiæ præcepta, præc. 3.
lib. 3. cap. 1. num. 1. Ex diuino quoque iure propria 28
poteſtas ad diſpenſandum Chriſti Corpus eſt penes Sacerdotem, poterit tamen illam in cauſa neceſſitatis Diacono committere, vt in terminis reſoluunt Theologi in 4. diſt. 13. vbi S. Thom. q. 1. art. 3. Durand. q. 4. Richard. art. 1. q. 3. Palud. q. 1. art. 4. Sot. quæſt. 1. art. 3. idem S. Thom. 3. part. q. 82. artic. 3. Cabeçudo concluſ. 1. Suar. tom. 3. in 3. part. diſput. 72. ſect. 1. Vaſq. ibid. diſput. 119. cap. 1. Ægid. de Coninck in 3. part. quæſt. 83. art. 3. Paul. Lay-

man

29 man. *in Theolog. moral. lib. 4 tract. 4. cap. 7. num. 2.* Cæterùm eo neceſſitatis caſu, quo infirmus in mortis articulo conſtitutus communicandus eſt, ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens non poſſit ſacram Communionem deferre, nolit etiam alteri committere per iniquitatem, tùm quilibet Diaconus, Sacerdote alio non exiſtente, deferre poterit per licentiam, quam ipſi ſacri Canonis, & preſumpta voluntas ſuperioris Epiſcopi, & Papæ ita tali caſu tribuunt; ſicuti docent Henriq. *dict. cap. 6 4. §. 2.* Miranda *in manual. Prælat. tom. 1. q. 42. art. 3* Zambran. *de Sacram. in articulo mortis, cap. 3. dub. 7. num. 6.* Chapeauille *de modo miniſtrandi tempore peſtis, cap. 4. q. 5.* quos refert Paul. Layman. *dict. cap. 7. num. 2. in fine.*

30 De poteſtate Presbyterorum in Sacramento Pœnitentiæ, & peccatorum abſolutione, eſt veriſſima concluſio ſolùm illos hoc Sacramentum conficere, & habere poteſtatem miniſtralem dimittendi peccata, ita expreſsè eſt definitum in Conc. Florent. *in l. 11. Eugenij IV* & in Conc. Conſtant. *ſeſſ. 8. & 15. & in cap. quidam dicunt, de pœnit. diſt. 1.* & patet ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. Can. 3.* quod adeò verum eſt, vt non ſolùm probi, & qui in gratia Dei ſunt, ſed etiam iniqui, & qui rei ſunt peccati lethalis, verè hoc Sacramentum conficiant: ſic de fide definitum eſt in eod. Concil. Trident. *ſeſſ. 14. can. 10. & in cap 6.* Henriq *lib. 3. de Pœn. cap. 6.* Suar. *tom 4. de Pœn diſp. 24. ſect. 1. num. 2. & 8.* Cabeçudo *in 3. p. q. 8. de miniſtro Confeſſionis, art. 2.* Valer. Regin. *in prax. fori pœnit lib. 1. ex n. 154.* Molfeſ. *in ſum. Theol. mor. tract. 7. cap. 14. à num. 100.* Fagund. *in quinque Eccleſ. præcept. præc. 2. lib. 7. cap. 1. n. 2.* Ratio eſt, quia hoc miniſterium non fundatur in ſanctitate miniſtri, ſed in poteſtate illi in ordinatione conceſſa, quæ propter peccatum non amittitur, *cap. multi, cap. Dominus, cap. non necet, cum aliis, 1. q. 1.* Conc. Trid. *ſeſſ. 7. de Sacram. in gen. can. 12.*

31 Sacramenti verò Baptiſmi Sacerdos ex vi ſuæ conſecrationis poteſt eſſe ordinarius miniſter. Ita Conc. Flor. in Decr. Eugenij, Iſidor. *lib. 2. de offic. cap. 24.* relatus *in cap. conſtat, de conſecr. diſt. 4.* Gelaſ. Papa *epiſt. 1. cap. 9.* relatus *in cap. Diaconos, 93. diſt.* Paul. Laym. *in Theol. moral. lib. 5. tract. 2. c. 7. n. 2.* Ratio autem huius rei optima eſt, quia Sacerdos habet poteſtatem in Corpus Chriſti verum; ergo conſequenter recipit poteſtatem in Corpus Chriſti myſticum, ſaltem quæ neceſſaria eſt ex vi conſecrationis, quæ aliàs dici ſolet poteſtas Ordinis, & reſpectu illorum Sacramentorum, quæ communia ſunt populo Chriſtiano, & ad remiſſionem peccatorum, & communem eius profectum ordinantur. Quod addit Suar. *de ſacram. diſp. 23. ſect. 2.* propter Sacramentum Confirmationis, quod ob ſpecialem rationem ſolis Epiſcopis diximus ſupra Iure ordinario reſeruari, vnde ſumitur Confirmatio; nam Sacerdos eſt ordinarius miniſter Sacramenti Euchariſtiæ, quod ad incrementum Spiritualis vitæ inſtitutum eſt; habet etiam poteſtatem Ordinis Sacramentum Pœnitentiæ neceſſariam, vt ſuprà diximus, quod eſt ad reparandam ſpiritualem vitam; ergo multo magis illam habebit ad Baptiſmum miniſtrandum, per
32 quod datur ſpiritualis vita. Valebit tamen Baptiſmi Sacramentum à laicis præſtitum, vt probat tex. *in cap ad limina 30. q. 1. & in cap. ſuper quibus 30. q. 7. & in c. in neceſſitate, & in c. à quodam. de conſecr. diſt 4.* cum multis aliis adductis à Card. Bellarm. *tom. 2. lib. 1. cap. 7.* & à Viuald. *in cand. aureo, vbi de Baptiſmo n. 39.* conſtat namque traditione Eccleſiæ ſemper intellectum fuiſſe Chriſtum Dominum ita Sacramentum iſtud inſtituiſſe, vt validè à quolibet ſemper præſtaretur, ſicut Apoſtolica facta declarant; Ananias autem, qui laicus fuiſſe creditur, Saulum baptizauit, *Act. cap. 9. & 10.* Petrus iuſſit familiam Cornelij à fratribus baptizari qui ſecum venerat, & adhuc puer multos baptizauit, vt proſequitur Henriq. *lib. 2. cap. 28 lit. D,* Suar. *tom. 2. diſput. 23. ſect. 1.* comprobans in hoc Sacramento id præ cæteris congruentiſſimum fuiſſe; quamuis enim Pœnitentiæ Sacramentum ſit neceſſarium, non tamen ex eo tanta requiritur neceſſitas, non ſolùm quoad ſalutem vltimam, ſed quoad effectus diuinæ gratiæ; cùm Baptiſmus ſit ianua omnium Sacramentorum, *cap. vlt. de Presbyt.*
non baptiz. vnde etiam ſtante neceſſitate non po- 33
teſt eſſe Pœnitentiæ miniſter quilibet homo, ſed ſolùm Sacerdos, vt ſupra oſtendimus, neque enim in quauis neceſſitate, ſed tantùm in extrema, & deinde quia Baptiſmus non poteſt iterari, Pœnitentia verò ſic. Vnde in Pœnitentia nullum eſt periculum ſi non valeat ex eo quod non erat tanta neceſſitas, quanta requiritur; Baptiſmus verò non eſt iterabilis, & ita oportebat vt omnia certa ſint quoad illum conficiendum, vt diſpoſitis ſtatim valeat, ſiue ſubſit neceſſitas, ſiue non; quod latius explicat Suar *d. ſect. 1.*

De Sacramento Extremæ Vnctionis Catholi- 34
cum dogma eſt ſolos Sacerdotes eſſe illius miniſtros, ita ut ab alio validè confici non poſſit, ex auctoritate Iacobi 5. *Inducat Presbyteros Eccleſiæ;* quamuis enim nomen *Presbyteri*, in communi vſu Græcæ linguæ poſſit etiam ſeniorem ſignificare, tamen in vſu Eccleſię, & præſertim Apoſtolorum communiter ſumitur pro Eccleſiæ Sacerdotibus, quod oſtendit tum locus ille Pauli 1. *ad Timoth. 4. cum impoſitione manuum Presbyteri*, tum communis vſus retentus in Eccleſia Latina, quæ veluti traditio quædam Apoſtolica reputari poteſt, atque ita intellexerunt locum illum Iacobi, comprobántque hanc reſolutionem Conc. Trid. *ſeſſ. 14. c. 3. & can. 4. de Sacram. Extreme Vnctionis.* Gratian. *poſt cap. Presbyteros, 95. diſt.* Card. Bellarm. *tom. 2. lib. 1. de Extrem. Vnct. cap. 9.* Suar. *de Pœnit. diſp. 43. ſect. 1.* Ægid. de Conluck *de Sacram. tom. 2. diſput. 19. dub. 9.* Molfeſ. *in ſum. Theol. moral. tract. 4. cap. 5. num 32* Filliuc. *in quæſt. moral. tract. 3. cap. 5. num. 87.* Zerol. *in prax. Epiſcop. p. 1. verb. Extrema Vnctio, §. 2.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 7. quæſt. vnic. punct. 4. n. 1.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract. 4. q. 53.*

Quæ quidem omnia, etſi in potentia in Preſ- 35
byterij charactere conſiſtant, quia videlicet harum rerum poteſtas in Ordine traditur, tamen eorum aliqua in actum abſque iuriſdictione, & Superioris auctoritate minimè deducuntur, alia verò non ab omnibus, ſed ab iis tantùm, quibus incumbit ex officio, ſeu de eorum, aut Epiſcopi auctoritate, ritè, & impunè celebrantur, licet ſi ab aliis de facto fiant, valida maneant. Ad primam pertinet, quod de poteſtate diximus abſoluendi; eſt enim conſtitutum in Concil. Trident. *ſeſſ. 23 de reform. cap. 15. vt nullus Sacerdos cuiuſcunque audiat Confeſſionem, nec abſolutionis beneficium valeat impertiri, niſi, aut Parochiale beneficium obtineat, aut ab Ordinario per examen idoneus approbatus iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam hac in re conſequatur;* & ſic Sacerdotem non approbatum inualidè Confeſſiones audire reſoluunt Paul. Sanctor. *de caſib. Papal. & Epiſcop. cap. 1. num. 28.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 1. num. 9. pag. 92.* Ægid,

de

Digitized by Google

de Coninck de Sacram. tom. 2. diſp. 8. num. 49. Cha-
peaul. de caſib. reſerv. cap. 3. q. 1. Coriolan. eod. tract.
part. 1. ſect. 1. art. 20. num. 2. Aloyſ. Rice. in deciſ. Cur.
Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 22. num. 2. Ego ipſe de
officio & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 25. num. 2.

36 Vnde ad abſoluendum non ſufficere ſolam Or-
dinis poteſtatem, quam Sacerdotes in ordinatio-
ne accipiunt, ſed vlterius requiri poteſtatem iuriſ-
dictionis, docent Sot. in 4. diſt. 18. q. 4. art. 2. Martin.
Ledeſm. 2. 4. q. 32. art. 1. Petr. Sot. lect. 5. de Pœnit.
Nauar. in ma 1. cap. 27. nam. 259. Soar. tom. 4. de Pœnit.
diſp. 24. ſect. 2. num 5. Fagund. in quinque Eccleſiæ præ-
37 cepta, præc. 2. lib 7. cap. 3. num. 14. Quæ quidem iu-
riſdictio datur omni Sacerdoti etiam non appro-
bato in articulo mortis iure tantùm Eccleſiaſtico
in ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis com-
municanda eſt virtute Sacramentorum. Ita Tur-
recr. in ſ m. Eccl ſ. lib. 1 cap. 98. Sot. d. quæſt. 4. art. 4.
verſ. at verò. Henriq. lib. 3. de Pœnit. cap. 11 §. 1. Fa-
38 gond. d. lib. 6. cap. 1. num. 16. Cùm ergo præter Sa-
cerdotium requiratur etiam iuriſdictio, quæ illis
iure humano, & Eccleſiaſtico datur, planè ſequitur
eam poſſe Eccleſiam auferre, & impedire prout
impedit Sacerdoti hæretico, aut præciſo, ne va-
lidè abſoluat. Ita Nauar. in man. cap. 9. à num. 8.
Viuald. in candel aureo, p. 1 tit. de Abſolut. num. 79. &
p. 2 tit. de excommunicat. à num. 19. Henriq. lib. 13.
cap. 10 §. 2. num ſeqq.

39 Quoad matrimonij Sacramentum, licèt ipſi
contrahentes ſint illius miniſtri, tamen ad euitan-
da grauia, quæ ex matrimoniis clandeſtinis ſeque-
bantur incommoda, meritò Concil. Trid. ſeſſ. 24.
de reform. Matrim. cap. 1. irritauit dicta clandeſti-
na Matrimonia ſine Parocho & duobus teſtibus
inita, non quidem efficiendo, vt alia materia, &
forma ad Sacramentum requiratur modò, quam
antea (quod facere non potuit) ſed efficiendo con-
trahentes inhabiles ad ſic contrahendum, & red-
dendo conſenſum eorum ſine tali ſolemnitate in-
ſufficientem ad contractum illum Ciuilem perfi-
ciendum, ſicut ſi efficere aliquem impotentem ad
alium aqua perfundendum, redderet ipſum im-
potentem eum baptizare. Nec ex eo quod Conc.
Trid. dicto loco dicit, qui aliter, quàm coram Parocho,
vel alio Sacerdote, &c. ſequitur Parochum debere
eſſe Sacerdotem, vt incautè exiſtimarunt Vgolio.
de poteſt. Epiſcop. cap. 15. §. 10. num. 5. Fernandez in
examine Theolog. moral. p. 3. cap. 18. §. 1. n. 3. & Filliuc.
40 tom. 1. tract. 10. num. 203. quia etiam non Sacerdo-
tem (putò cui collocata fuit Parochia, non tamen
eſt Sacerdos ordinatus) validè aſſiſtere Matrimo-
nio tenent infiniti propemodum per me citati
d. p. 2. alleg. 32. num. 105. quibus addo Molfeſ. in ſum.
Theolog. moral. tract. 4. cap. 8. num. 55. Baſil. Poot. de
Matrim. lib. 5. cap. 17. num. 1.

41 Alia verò, de quibus ſecundo loco memini-
mus, ſimiliter licite miniſtrare non poteſt Sacer-
dos, niſi ſimilem habeat ab Epiſcopo, vel Rectore
Eccleſiæ auctoritatem, & ideò Miſſæ Sacrificium
non conuenit eum celebrare, antequam hoc ei
ab Epiſcopo permittatur, Concil. Trid. ſeſſ. 22. de
reform. cap. 1. neque coram Epiſcopo ſuo celebrans
benedictionem ſuper populum dare poteſt, non
obtenta ab eo licentia, vt ait Nicol. 1. ad Michaë-
42 lem Imper. Nec ſacram Euchariſtiam licitè admi-
niſtrat, niſi ab Ordinario, Papa ſcilicèt, Epiſco-
po, vel Parocho commiſſionem habeat expreſſam,
aut præſumptam, vt poſt Vaſq. firmat Paul. Lay-
43 man. in Theolog. moral. lib. 5. tract. 4. cap. 7. num. 3. nec
Extremam Vnctionem extra neceſſitatem licitè
confert, niſi ſit Paſtor, vel alius cum eius licen- 44
tia, Sebaſt. Cæſ. in relect. de Eccleſ. hierarch. part. 2.
diſp. 8 §. 4. num. 6. vbi num. 14. idem dicit de Sacra-
mento Baptiſmi. Ratio eſt, quia diſpenſatio Sa-
cramentorum eſt proprium munus Paſtoris, quod
proinde nemo alius ſine illius commiſſione vſur-
pare debet: excepto caſu neceſſitatis extremæ; in
quo, vt ſupra dixi, omnibus Sacerdotibus, etiam
præciſis, & alioquin non toleratis, tùm Pœni- 45
tentiæ, tùm Euchariſtiæ Sacramentum per mo-
dum viatici miniſtrando ipſo communi Iure li-
centia data eſt. Et denique Verbum Dei prædi-
care non poteſt antequam mittatur, & approbe- 46
tur, cap. ecce, 95. diſt. Conc. Trid. ſeſſ. 24. de reform. cap.
4. verſ. nullus.

Cæterùm ſi nihilominus in ſolo charactere
confiſus Sacerdos prædicta omnia exercere vo-
luerit, rata habebuntur, & valida, præter Pœni-
tentiæ, & Matrimonij ſacramenta, in quibus cum 47
charactere etiam iuriſdictio requiritur de eſſen-
tia, vt ſupra diximus. Hortatur autem Concil.
Trident. ead. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 14. Presbyteros
omnes, vt ſalt tem diebus dominicis, & feſtis ſolemni-
bus Miſſas celebrent, ſi autem curam habuerint anima-
rum, ita frequenter id faciant, quod ſuo muneri ſatiſ-
faciant; & hoc idem ex illo cap. colligunt Bona-
cin. de Sacram. diſput. 4. quæſt. vlt. punct. 7. n. 3. Homo-
bon de Bonis de examine Eccleſiaſtico, part. 1. tract. 4.
cap. 14. q. 133. Molfeſ. in ſum. Theolog. moral. tract. 3. 48
cap. 14. num. 16. Ego ipſe de offic. & poteſt. Epiſcop.
p. 2. alleg. 24. num. 22.

De Presbiteris, eorúmque inſtitutione, conſe-
cratione, poteſtate, & officio, vide Guilliel. Du-
rand. in ration. diuin. offic. lib. 2. cap. 8. Petr. Gregor.
Syntagm. Iuris part. 2. lib. 16. cap. 8. Vaſq. de Ordine,
diſt. 236. cap. 9. num. 69. cum ſeqq. Galganet. de iure pu-
blico, lib. 3. tit. 25. Sebaſt. Cæſ. de Eccleſiaſt. hierarch.
p. 3. diſput. 8. Caſtald. in praxi cæremon. lib. 2. ſect. 14.
cap. 8. Machado en ſu perfetto Confeſſor tom. 1. lib. 4.
p. 1. tract. 9.

CAPVT XXXV.

De Diaconis.

SVMMARIVM.

1 *Diaconus Græcè, miniſter Latinè appellatur, qui Sacerdoti miniſtrat.*

2 *Diaconus ſolus propriè ſortitur nomen miniſtri, quia ſolus circa res ſacras Presbytero miniſtrat, eaſque fidelibus diſtribuit.*

3 *Leuita vocatur Diaconus à Tribu Leui à qua Diaconi originem ex veteri Lege traxerunt.*

4 *Apoſtoli elegerunt ſeptem Diaconos, quorum primus, & ſanctitate præcipuus claruit B. Stephanus.*

5 *Diaconatus Ordo non ab Apoſtolis, ſed à Chriſto inſtitutus fuit.*

6 *Diaconi ſeptem fuerunt adhibiti ad Miniſterium menſarum. & vt pauperum curam haberent.*

7 *Diaconi ex inſtitutione diuina electi.*

8 *Diaconatus, & Subdiaconatus fuerunt à Chriſto inſtituti. & ſunt Sacramenta.*

9 Cap. Dominus, ad fin. 93. diſt. *declaratur.*

10 *Ordines non ſunt vniuerſim plura Sacramenta.*

11 *Diaconus ordinandus eſt, qui ſperet Deo auctore ſe continere poſſe.*

12 Cap. Diaconi 28. diſt. *declaratur.*

13 *Diaconi quomodo continentiam promittant.*

14 Diaco

14 *Diaconatus Ordo qua ætate conferri debeat? oſtenditur.*

15 *Materia ordinationis Diaconi eſt impoſitio manuum Epiſcopalium cum traditione alicuius rei, per quam poteſtas, & Officium illius ſignificatur: forma autem ſunt verba, quæ cum huiuſmodi materialibus Symbolis proferuntur.*

16 *Manuum impoſitio in ordinatione Diaconi Sacramentalis eſt.*

17 *Ordinum materias omnes Dominus inſtituit non quidem in particulari, ſed generatim monendo Apoſtolos vt Ordines conferrent per cæremoniam inſtrumentalem.*

18 *Diaconorum Officium quod fuerit in primitiua Eccleſia? oſtenditur.*

19 *Diaconorum numerus qui Epiſcopo prædicandi aſſiſterent in quacunque etiam minima ciuitate ſeptenarius requirebatur.*

20 *Officium Diaconi eſt aſſiſtere Sacerdotibus, & eis in omnibus, quæ in Sacramentis aguntur, miniſtrare, oblationes ad Altare inferre.*

21 *Euangelium populo legere, ſeu decantare, eſt Officium Diaconi.*

22 *Diaconus cùm vult recitare, ſeu legere, vel decantare Euangelium, quarè debeat aſcendere ad altiorem locum, oſtenditur.*

23 *Diaconus debet cùm ad legendum Euangelium accedit, faciem verſus Aquilonem vertere.*

24 *Diabolus per Aquilonem intelligitur.*

25 *Diacono lecturo Euangelium quare detur benedictio, non autem Subdiacono quando illi traditur epiſtola ad legendum? oſtenditur.*

26 *Prædicandi munus ad Diaconorum Officium non pertinet, ex vi ſuæ ordinationis*

27 Cap.perlectis,25.diſt.& cap. in ſancta,92.diſt. *declarantur.*

28 *Religioſi Societatis* IESV *in ſacris Ordinibus non initiati Verbum Dei prædicare poſſunt.*

29 *Diaconi in Eccleſia primitiua propter penuriam miniſtrorum ſolemniter baptizare poterant, hodie verò id facere non poſſunt niſi de licentia Epiſcopi, vel Presbiteri.*

30 *Irregularitatem incurrunt Diaconi ſi abſque licentia Epiſcopi, vel Parochi ſolemniter baptizauerint.*

31 *Diacono nunquam licet baptizare ſolemniter etiam in caſu neceſſitatis.*

32 *Diaconus poteſt non ſolemniter baptizare abſente Epiſcopo, vel Presbytero, ac neceſſitate cogente.*

33 *Diaconus in extrema neceſſitate ſolemniter baptizans, fit irregularis.*

34 *Diaconi non poſſunt ratione Officij Euchariſtiam fidelibus miniſtrare, niſi in abſentia Sacerdotis, vel in eius præſentia data neceſſitate.*

35 *Diaconis dum miniſtrant, an teneantur eſſe in gratia? oſtenditur.*

36 *Doctores referuntur de Diaconis, eorúmque officio agentes.*

1 DIACONVS Græcè, miniſter Latinè appellatur, quia Sacerdoti miniſtrat, & aliis Clericis miniſteria diſpenſat, & res ſacras populo adminiſtrat; *cap. cleros, verſ. Græcè Diaconi, 21. diſt.* Durand. *in ratione diuin. offic. lib. 2. cap. 9.* Mich. de Medina *lib. 1. de continent. cap. 13. & 25.* Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris lib. 15. cap. 20. num. 2.* Vaſq. *tom. 3. in 3. p. diſp. 236. cap. 4. in princ.* Galganet. *de iure publico, lib. 5. tit. 25. n. 1.* Sebaſt. Caſ. *de Eccle. hierarch. p. 2. diſput. 9. num. 1.* Illuſtriſſ. D. meus *in comment. ad cap. 11. diſt. 13.* Boët. Epo *de iuriſdict. Eccleſ. temporali q. 1. num. 11.* ibi, *Ita Diaconi quoque fuerunt Apoſtolorum iuſſu Actor. 6. conſtituti, qui ſacris miniſtrarent menſis, vt ipſimet Apoſtoli liberius vacarent verbo Dei,* &c. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. part. 2. alleg. 14. num. 16.* Nam, etſi a ij quoque Clerici mi- 2
niſtri exiſtant, ſolus tamen Diaconus propriè ſortitur hoc nomen, quia ſolus circa res ſacras Presbytero miniſtrat, eaſque fidelibus diſtribuit, *cap. Diaconi ſunt 93. diſt.* alij verò potiùs Aſſiſtentes dicuntur, vt Syluest. Papa docet *in cap. nullus Acolythorum, 24. diſt.* Hic & Leuita vocatur à Tribu Le- 3
ui, à qua Diaconi originem ex veteri lege traxerunt. *d. c. Cleros. d. c. Diaconi ſunt.*

Elegerunt autem Apoſtoli *Actor. 6.* ſeptem Dia- 4
conos, quorum primus, & ſanctitate præcipuus claruit B. Stephanus, & poſt aliquot tempora inſignis eiuſdem Ordinis floruit B. Laurentius, vnde pro viribus contendunt ibi ab Apoſtolis inſtitutum fuiſſe Diaconatus Sacramentum, Durand. *d. lib. 2. cap. 3. à princip.* Alphonſ. Salmeron. *in prædictum locum Act. 3.* Cardinal. Bellarm. *tom. 2. lib. de Sacram. Ordinis, cap. 6.* Card. Baron. *tom. 1. anno Chriſti 34. pag. 269.*

Verùm in contrarium eſt communis Theolo- 5
gorum opinio, quæ aſſerit Diaconatus Ordinem non ab Apoſtolis, ſed à Chriſto inſtitutum fuiſſe, & probatur, quia inter Catholicos citra controuerſiam eſt hunc Ordinem eſſe Sacramentum, ſed conſtat omnia Sacramenta à Chriſto ante aſcenſionem eius fuiſſe inſtituta, igitur, cùm hæc electio ſeptem Diaconorum ad menſas facta fuerit poſt Chriſti Aſcenſionem, vt conſtat, non potuit eſſe inſtitutio Sacramenti. Probatur deinde, quia Chriſtus per ſe ipſum omnia Sacramenta inſtituit, & nullius inſtitutionem Apoſtolis commiſit; igitur hac electione facta ab Apoſtolis non fuit vllum Sacramentum inſtitutum. Ideò hanc partem ſuſtinent Caietan. *in eum locum Actor. 6. & in illum 1. ad Timoth. cap. 3.* Mich. Medina *lib. de continentia, cap. 16.* Vaſq. *tom. 3. diſput. 236. cap. 4. num. 49.* Ochogauia *de Sacram. Ordinis, tract. vnic. q. 3. num. 8.* Ægid. de Coninck *de Sacrament. Ordinis, diſput. 20. dub. 3. num. 13.* Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Diaconus, 23. diſt.* Paol. Layman. *in Theolog. moral. lib. 5. tract. 9. cap. 4. num. 4.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 1. tract. 8. docum. 1. à num. 1.* quorum aliqui meritò 6
tenent ea ſolùm electione, quæ *Actor. 6.* expreſsè narratur, non fuiſſe ordinatos ſeptem illos viros ad miniſterium Altaris, neque Sacramentum Ordinis ſuſcepiſſe, & ita non eſſe de viris, qui miniſtrabant miniſteria, ſcilicet Miſſæ, ſed de his, qui ad miniſterium menſarum, & pauperum curam haberent, adhibebantur, & quamuis in eodem cap. *Actor 6.* narretur, quòd ſtatim poſt hanc electionem Stephanus faceret ſigna, & prodigia, & populo ita ſapienter prædicaret, vt aduerſarij non poſſent ſapientiæ, & ſpiritui eius reſiſtere, tamen non proinde licet inferre ipſum fuiſſe ibi in ſacrum Diaconatus Ordinem conſecratum; nam etiam ad aliud munus electus hæc præſtare poterat. Quanto autem tempore hoc miniſterium Diaconorum, qui menſis præficiebantur, in Eccleſia perſeuerauit, & quo pacto, latè diſputant Card. Baron. & Vaſq. *vbi ſuprà*, cum quibus hanc menſarum explicationem proſequere. Vnde quo- 7
que prouenit, vt Diaconos ex inſtitutione diuina electos fuiſſe aſſerant. Valent. *tom. 4. diſput. 4. quæſt. 1.*

Digitized by Google

quaſt.1.puncto 2.verſ.ad hec, Henriq.*in ſum. lib.* 10. *cap.* 2. §. 1. Ochogauia *d.tract.vnic.q.*2.*num.*7.Stephan. Durant.*de ritib. Eccleſ.lib.*2.*cap.*23. Ægid.de Coninck *d.dub.*3.*num.*2.

Hinc colliges toto cœlo errare Durand. *in* 4.
8 *diſt.*24.*q.*2.*num.*6.Caiet.*tom* 1.*opuſc.tract.*11.*art.vnic.* & Salmeron *in act.*6. dum expreſsè tenent Diaconatum & Subdiaconatum non fuiſſe à Chriſto inſtitutos, nec eſſe Sacramenta, nam contra eos ſtat auctoritas Concilij Florentini, vbi poſtquam dixit Ordinem eſſe Sacramentum, illiúſque materiam, & formam explicauit, continuò ponit exempla in Ordine Sacerdotij, Diaconatus, & Subdiaconatus: item Concilij Trid.*ſeſſ.*23. *cap.* 2. quatenus ſingulorum Ordinum nomina expreſsè enumerat, & ſtatim *in cap.*3. abſolutè definit Ordinem eſſe Sacramentum nulla facta exceptione, & tandem *in Can.* 6. ſic ait; *Si quis dixerit in Eccleſia Catholica non eſſe hierarchiam diuina Ordinatione inſtitutam, quæ conſtat ex Epiſcopis, Presbyteris & miniſtris, anathema ſit*, vbi per Miniſtros ſine dubio intelliguntur Diaconi, nam de nullis aliis æquè certum eſt, ac de Diaconis eſſe à Chriſto inſtitutos. Quare contra Durand. & Caiet.meritò reſoluunt Diaconatum, & Subdiaconatum à Chriſto fuiſſe inſtitutos, & eſſe verè, & propriè Sacramenta, Henriq.*d.lib.*10.*cap.*2. Valent. *tom.*4. *diſput.*9.*q.*1.*puncto* 4.Vaſq.*in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 237. Azor *inſtit.moral.p.*2.*lib.*3.*cap.* 27.*q.* 2. Ochogauia *d. tract.vnic.q* 4.Paul Comitol. *reſponſ. moral.lib.*1. *q.* 49.*num.*1.*cum ſeqq.*Ægid de Coninck *d.diſp.*20. *dub.*7.*num.*46.Scriboo.*in theſi de Ordine, diſput.*7. *q.*3.Paul.Laymann.*in Theologia morali lib.*5.*tract.*9. *cap.*4.Machado *citato loco.*

Non obſtat text.*in cap. Dominus, ad fin.*93.*diſt.*
9 quia Cyprianus ibi ſolum dicit Chriſtum non ordinaſſe Diaconos, ſicut Presbyteros, & Epiſcopos ordinauit, ſed tamen inde non ſequitur illum non inſtituiſſe hunc Ordinem nec etiam nullum confirmauit, & tamen Sacramentum Confirmationis inſtituit, vt reſpondet Vaſq.*d. diſput.* 237. *cap.* 3. Nec etiam obſtat Anaclet. *epiſt.* 23.*cap.* 1. *ad fin.* vbi poſtquam enumerauit Ordinem Sacerdotum, & Epiſcoporum, ſic aſſerit, *Amplius, quàm iſti duo Ordines Sacerdotum, neque nobis à Deo collati ſunt, neque Apoſtoli docuerunt*, quia reſpondetur Anacletum non loqui de omnibus Ordinibus, quos ab Apoſtolis accepimus, ſed de Ordinibus, ſolùm Sacerdotij, & Epiſcopatus; ita reſpondet Mich. Medina *lib.* 1. *de continent.*43. & rectè quadrat verbis Anacleti, dum ibi ait, *Sacerdotum, fratres, Ordo bipartitus eſt, & ſicut Dominus illum conſtituit, à nullo debet perturbari*; id autem confirmat, quia Dominus ſolùm elegit duodecim Apoſtolos, in quorum locum Epiſcopi ſucceſſerunt, & ſeptuaginta Diſcipulos, quibus Sacerdotes reſpondent, concludit demum verbis ſupra dictis, *Amplius*, &c.

10 Nec denique ex eo qood ordinatio Diaconi Sacramentum eſt, & quidem diſtinctum ab ordinatione Sacerdotis, ſequitur vniuerſum plura eſſe Sacramenta, quàm ſeptem, quia licèt ſinguli Ordines per ſe ſint Sacramenta; numerantur tamen, & conſiderantur tanquam vnum ſolum Sacramentum Ordinis, propter reſpectum, & Ordinem, quem habet ad Sacerdotium, in quo Sacramentum hoc in tota ſua perfectione exiſtit, iuxta illud Philoſophicum axioma, quòd qoando vnum eſt propter alterum, ibi eſt vnum tantùm; tum etiam, quia licet ſacra Ordinatio Sacerdotis ſpecie vltima non conueniant, cùm neque eandem materiam, & formam, nec eundem effectum habeant, neque proximè ad eundem finem tendant, nihilominus conueniunt inter ſe; tum proximi generis vnitate, quia vtrumque eſt Sacramentum ordinationis; tum etiam vnitate Ordinis quatenus referuntur ad eundem finem principalem, videlicet ad conficiendum Corpus Chriſti, & per quandam connexionem, ſeu conſequentiam ad ſacrificandum corpus Chriſti myſticum, illum per Baptiſmum congregando, & per reliqua Sacramenta paſcendo, refocillando. Colliges hæc ex VValdenſ.*tom.*2.*de Sacram.cap.*11.Petr.Sot.*lect.*4. *de Sacram.Ordin.*Caſtr.*aduerſus hæreſes, verb.Ordo, num.*5.Campan *in diuerſ. Iuris Canon.rub.*2.*num.*14. Paul. Layman.*in Theolog.moral.lib.*5.*tract.*9. *cap.* 4. *num.*4.*verſ.vna ſolùm.*

Eſt autem ordinandus Diaconus, qui ſperet, 11
Deo auctore, ſe continere poſſe, *cap.quicunque*,77. *diſt.* ob idque etiam ab initio Eccleſiæ fuit omnibus Sacerdotibus, ac Diaconis prohibitum contrahere matrimonium, vt patet ex Canon.25. aliàs 27.Apoſtol. ac aliis antiquorum Patrum locis adductis per Cardin. Bellarm. *lib.* 1. *de Clericis*, *cap.*19. Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*11.*cap.* 12. Sanch. *de matrim.lib.*7.*diſp.*27. Ægid. de Coninck *de Sacram.Ordinis, diſp.*20.*num.* 10.*cum ſeqq.*Suar. *tom* 3. *de Relig.lib.*9.*ex cap.*13. latè Squillante *de obligat. Cleric.p.*1.*n.* 73. *cum ſeqq.*Sed aliquando illo tempore, cùm ad ſacra miniſteria idonei inter cælibes non adeò multi inuenirentur, & plerumque inter coniugatos eſſent nonnulli cæteris digniores, hi ordinabantur Diaconi, ita tamen, vt ſi proteſtati eſſent velle vxores habere, nec poſſe ſe continere, licitè cum vxoribus permanerent; & miniſterium Diaconatus retinerent; ſi verò tacitè, vel expreſsè continentiam fuiſſent in ordinatione profeſſi, & poſtea tranſiſſent ad nuptias, à miniſterio ceſſare debeant; vt in Concil. Ancyran. fuerat conſtitutum, de quo *in c. Diaconi* 28.*diſt.* vn-
de videtur colligi matrimonium validè tunc con- 12
trahi poſſe à Diaconis, ſed in hoc eſſe Concilium illud abrogatum *in Concil. VI gener.can* 6. *Trullano.* vbi definitur Subdiaconis, & Diaconis nullo modo licere ad nuptias tranſire; quòd ſi tranſierint, eſſe ab vxoribus ſeparandos, contendit Balſamon *in comment.ſuper Concil. Ancyrane.* quē ſequitur Mich. de Medina *lib.* 2.*de continentia*, *cap.*14.*ſub fin.* Sed meliùs poteſt dici Concilium prædictum non habuiſſe ratum coniugium à Diaconis contractum, nec liberam facultatem eis conceſſiſſe illud contrahendi, & in matrimonio ſic contracto vxore vtendi, ſed tantùm ſtatuere, vt ordinatus, qui ſic ex licentia Epiſcopi contraheret, de gradu ſuo, & Ordine non amoueretur, ſed poſt huiuſmodi nuptias in eo permaneret, ita tamen, vt vxore ſua minimè vteretur, quia ibi ſolùm dicitur Diaconos de gradu ſoo remouendos non eſſe. Ita Turrian.*lib.*2. *de dogmatic. character.* §. *ad hæc obijcient*, Bouer.*de Rempubl. Eccleſ.p.*2.*lib.*10.*cap.*10.§. *à Subdiaconatu*, *pag.*377.

Poſtea verò ſancitum eſt, vt Diaconi omninò 13
continentiam promitterent, ſicut colligitur ex *cap.*2.*diſt.*27. *& ex cap.*1.*diſt.*31.*& ex c. coniugatus, de conuerſ.coniugat.* Et antequam Clerici à puerilibus annis educati ad Subdiaconatum promoueantur, interrogentur de animo ſeruandæ caſtitatis, aut coniugij experendi, qui ſi promiſſionem caſtimoniæ ſuæ, abſque coniugali neceſſitate ſe ſe ſpoponderit ſeruaturos Subdiaconi, & deinde Diaconi

coni miniſterium demandetur, vide *c. de his diſt* 28. Poſtquam enim Subdiaconatus inter ſacros Ordines eſt relatus; tunc perſerutatio, quæ olim in Diaconatu fiebat, cœpit in Subdiaconatu obſeruari, vt *cap. proximo* videbimus.

14 Sed in qua ætate Diaconatus Ordo conferri debeat, variè Canones ſtatuerunt, olim enim ab antiquo veteris Teſtamenti tempore Leuitæ (quorum typus gerunt Diaconi, Durand. *in ration. diuin. lib. 2. cap. 9. in princ.* Henriq. *d. lib.* 10. *c.* 14. §. 2. Vaſq. *d. diſp.* 236. *cap.* 8. *in fine*,) vigintiquinque annis eligebantur, vt in tabernaculo Domini miniſtrarent, vt colligitur ex *cap. in veteri*, 77. *diſt.* Adueniente poſtmodum tempore Gratiæ, & in primitiua Ecclesia ſacri Canones in ordinandis Diaconis eandem ætatem requirebant, ſicut probant text. *in cap. placuit*, *& in cap. Epiſcopus*, 77 *diſt. & in cap. nemo*, 78. *diſt.* & habetur in Conc. Carthaginen. III. *c.* 8. & in Conc. Agathen. *cap.* 16. & in Conc. Toler. IV. *cap.* 9. eandem ætatem neceſſariò requiri etiam Iuſtinianus Imperator decreuit *in Auth. de ſanctiſſ. Epiſcopis*, §. *Presbyterum autem, collat.* 9 deinde ſuccedentibus temporibus Clemens V. in Conc. Vienneníi, prout refertur *in Clem. Generalem*, *de ætat. & qual* conſtituit in Diaconum eligi illum poſſe, qui ad vigeſimum ſuæ ætatis annum peruenerit. Demùm attenta noua diſpoſitione Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 12. nullus iam in Diaconum ordinari poteſt, niſi vigeſimotertio ſuæ ætatis anno, quique bonum habeat teſtimonium, & in minoribus Ordinibus iam probatus ſit, ac litteris & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, ſit inſtructus. Conc Trid. *ead. ſeſſ.* 23. *cap.* 13. Campan. *in diuerſ. Iuris Can. rub.* 5. *cap.* 2. *num.* 1. Antonin. Diana *reſolut. moral. p.* 2. *tract.* 2. *miſcel. reſol.* 29. *in princ.* nouiſſimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. annet.* 23. *quæſt. vnica.* latè Machado *d. tract.* 8. *docum.* 4. vide quæ dixi *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 26.

15 Materia ordinationis Diaconi eſt impoſitio manuum Epiſcopalium cum traditione alicuius rei per quam poteſtas, & Officium illius ſignificatur, Forma autem ſunt verba quæ cum huiuſmodi materialibus Symbolis proferuntur. Ita Pet. Sot. *lect.* 5. *de Sacram. Ordinis.* Henriq. *in ſumm. lib.* 10. *c* 8. §. 2. Vaſq. *in* 3. *part. diſp.* 248. *cap.* 4. *à n.* 43. Ochogauia *de Sacram. Ordinis q.* 4. *num.* 12. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p.* 2. *diſp.* 9. §. 1. *num.* 8. Paul. Layman. *in ſumm. Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5.

16 *num.* 2. *verſ. aſſertio* 111. Machado *d. tract.* 7. *docum.* 1. *num.* 2. Quòd enim impoſitio manuum in ordinatione Diaconi Sacramentalis ſit, colligitur tum ex forma verborum, quæ ſimul ab Epiſcopo pronuntiantur, *Accipe Spiritum ſanctum.* tum ex *cap.* 6. *Actor.* vbi dicitur Diaconos per manus impoſitionem ordinatos fuiſſe, ſicut ibidem interpretes annotarunt; tum denique ex Conc. Carthag. IV. cap. 4. *Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat*; quamobrem, & ex Scriptura ſacra, & Apoſtolorum, ac Patrum traditione colligi videtur ad ſacram Diaconorum ordinationem, præcipuè ſpectare manuum impoſitionem, vt notauit Petr. Sot. *d. lect.* 5. *verſ. circa iſta.* Quòd verò etiam traditio alicuius rei ad ordinationem Diaconi ſpectet, expreſsè ſic traditum eſt à Florentino Concilio. *Materia Sacramenti Ordinis eſt illud per cuius traditionem confertur. Ordo Presbyteratus per Calicem cum vino, & Patena cum pane porrectionem, Diaconatus verò per libri Euangelii traditionem.* Credibile eſt,

inquit Bellarm. quem refert Laym. *citato loco*, Do- 17
minum inſtituiſſe iſtas omnes materias Ordinum, non quidem in particulari, ſed generatim monendo Apoſtolos, vt Ordines conferrent per cæremoniam inſtrumentalem, quibus ſignificaretur eorum poteſtas, & Eccleſiæ impoſitione, ſeu ordinatione; quare nihil refert, quòd in primitiua Eccleſia ordinandis Diaconis non fuerit exhibitus liber Euangeliorum, aut Miſſale, vt nunc ſolet, cùm eo tempore nondum eſſent ſcripta; potuit enim olim, præter manuum impoſitionem, alia materia exhiberi, per quam, & Altaris miniſterium, & alia annexa officia Diaconi ſignificarentur, quod quidem congruentius eſt dicere, quàm cum Sot. *in* 4. *diſt* 24. *q.* 1. *art.* 4. & Henriq. *d. lib.* 10. *cap.* 8. §. 1. reſpondere tempore primitiuæ Eccleſiæ ſine traditione libri Euangeliorum, ac proinde abſque propria, & vera huius Sacramenti materia, ipſum tunc ex diſpenſatione diuina collatum fuiſſe; vel etiam cum Vaſq. & Ochogau. *locis proximè citatis*, aſſerere eo tempore materiam huius Sacramenti fuiſſe tantùm manus impoſitionem, ſcriptis Euangeliorum libris, tunc ipſos materiam eſſe incœpiſſe.

Officium verò Diaconorum in primitiua Ec- 18
cleſia verſabatur circa adminiſtrationem eleemoſynarum, & bonorum communium Eccleſiæ, Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom.* 1. *anno Chriſti* 34. *pag.* 269. Vaſq. *in* 3. *p. diſp.* 236. *cap.* 6. *num.* 39. nam ſeptem illi Diaconi viduis miniſtrabant in locum Apoſtolorum, quos non decuit derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis, vt in eorum Actibus legitur. Inſuper ad eos pertinebat miniſtrare Calicem, quando eo tempore cum ſanguine fidelibus miniſtrabatur, Henriq. *d. lib.* 10. *c.* 13. §. 2. Petr. de Bollo *in œconomia Canon. claſſi* 1. *cap.* 1. §. 10. *verſ. Diaconorum, nomen, pag* 55. Torreblanca *de iure ſpirit. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 36. Demùm ad eos quoque ſpectabat aſſiſtere Epiſcopis prædicantibus, & eos cuſtodire, ne ab inſidiatoribus infeſtentur; & ideo oculi Epiſcopi appellantur, *cap. Diaconi qui cap. Diaconi Eccleſiæ* 93. *diſt.* Clem. *lib.* 2. *conſtit. Apoſtol. cap.* 43.
Petr. Bollo *in ſua œconomia Canonica*, *claſſ.* 3. §. 1. 19
pag. 443. Diaconorum numerus, qui Epiſcopo prædicanti aſſiſterent, in quacunque etiam minima ciuitate ſeptenarius requirebatur, iuxta text. *in d. cap. Diaconi qui*, *& in cap. Diaconi ſeptem*, *eadem diſt.* 93. *& in cap. illud* 7. *q.* 1. *& in cap. Epiſcopus Deo*, *de conſecrat. diſt.* 1. Albert. Trot. *de vero & perfecto Clerico lib.* 1. *cap.* 22. *ſub num.* 3. Petr. Bollo *in ſua œconomia Canonica*, *claſſ.* 1. §. 2. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. diſp* 9. §. 1. *num.* 7.

Hodie verò eorum eſt officium aſſiſtere Sacer- 20
dotibus, & eis in omnibus, quæ in Sacramentis aguntur, miniſtrare, oblationes ad Altare inferre, *cap. perlectis*, 25. *diſt.* Clem. *lib.* 2. *conſtit. Apoſtolic. cap.* 14. item Euangelium populo legere, ſeu decantare, Læl. Zech. *de Sacram tract. de Ordine, cap.* 1. *pag.* 668. *ante fin. col.* 1. Steph. Durant. *de ritibus Ec-*
cleſiæ, *lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 3. Cùm autem Diaconus 21
vult recitare, ſeu legere, vel decantare Euangelium, debet aſcendere ad altiorem locum ſecundùm ea, quæ Iſaias dixit, *c.* 40. *Super montem aſcende tu, qui euangelizat Sion.* Et Dominus in Monte docebat turbas, *Matth. cap.* 5. Aliæ ſunt rationes, quibus Diaconus in altum aſcendit decantandi Euangelij cauſa, de quibus Innoc. III. *libro de ſacro Altaris miniſterio, cap.* 41. Turrecr. *in cap. Apoſtolica*, *num.* 1. *de conſecr. diſt.* 1. Steph. Durant. *d. cap.* 21. *n.* 11. *&* 12. Iſidor. Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. p.* 2.

189 vt prius velit docere quàm diſcere? Promotus verò
per ſaltum debet Ordinem omiſſum recipere, &
de promotione pœnitere, cap. 1. diſt. 52. cap. vnic. de
Cler. per ſaltum promoto. Concil. autem Trid. ſeſſ. 23.
190 de reform. cap. 14. in fine conſtituit, vt ſi tales in Or-
dine per ſaltum accepto non miniſtrauerint, ſi velint
ad maiores aſcendere, aut in eo ſic ſuſcepto, (poſt ſuſce-
ptum omiſſum) miniſtrare, poſſit Epiſcopus ex legiti-
ma cauſa cum eis diſpenſare, de quo Molfeſ. in ſum.
Theolog. moral. tract. 2. cap. 3. n. 16. Armend. in addit.
ad recopil. legum Nauar. lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſc.
num. 53. verſ. item, Mar. Alter. de cenſ. tom. 1. diſp. 10.
cap. 5. verſ. hoc in loco, vbi intelligit ſiue ſcienter,
ſiue ignoranter fuerint ita promoti; refero ego
ipſe d. p. 2. alleg. 47. n. 6. & 7. ad recipiendum ſcilicet
Ordinem omiſſum, & deinde in ſuſcepto per ſal-
tum miniſtrandum, atque ad ſuperiorem aſcen-
dendum, non autem vt ordinatus aſcendat ad ſu-
periorem Ordinem antequam inferiorem omiſ-
ſum recipiat; ſicut reſoluunt Mar. Alter. d. c. 5. verſ.
probatur ſecundò. Campan. in diuerſ. Iuris Canonici,
rub. 10. cap. vnic. n. 6. Aloyſ. Ricc. in decis. Curiæ Ar-
chiepiſc. Neapol. decis. 150. n. 10. p. 4. Ego ipſe d. al-
191 leg. 47. n. 12. Vnde ſi iam ſaltuatim Ordinibus in-
ſignitus miniſtrauerit, Epiſcopus non diſpenſat, vt
per Maiol. de irreg. lib. 4. cap. 12. n. 2. Salzed. ad Ber-
nard. in pract. c. 24. lit. D, Sayr. de cenſ. lib. 4. c. 14. n. 26.
Mari. d. cap. 5. verſ. hoc in loco, Filliuc. tract. 17. cap. 5.
n. 92 Homob de Bonis de exam. Eccleſ. tract. 12. c. 3.
q. 15. reſol. 5. Aloyſ. Ricc. d. decis. 150. num 4. p. 4. Ego
ipſe d. alleg. 47. num. 8 ſiue ad Sacros aſcenderit per
ſaltum, & in eis miniſtrauerit, ſiue ad minores, vt
referunt deciſum Campan. d. c. vnico, n. 6. & Aloyſ.
Ricc in decis Curia Archiep. Neapol. decis. 108. p. 4.
192 Recipit nihilominus characterem, qui etiam
ſacrum Ordinem ante primam Tonſuram, & mi-
nores Ordines acceperit, gloſſ. & Doctores in c. vni-
co, de Cler. per ſaltum prom. vbi Abb. n. 4. Henriq. in
ſum. lib. 14. cap. 6. §. 3. in princ. Mar. Alter. d. c. 5. verſ. de
eo, qui ordinatur, Ego ipſe d. alleg. 47. n. 3.

Sequitur nunc vt de his videamus, quæ in con-
ferendis Ordinibus ſunt ſeruanda, quæ quidem
molta ſunt ſecundùm Eccleſiæ ritum, vt in Pon-
tificali, nos verò quædam magis notanda refe-
remus.

193 Primò igitur notandum, quòd Ordines, præſer-
tim verò maiores, ſunt inter Miſſarum ſolemnia
194 conferendi, vt ſuprà etiam attigimus, ab ordi-
nante eſt Miſſa celebranda, quæ in maioribus Or-
dinibus videtur eſſe de eſſentia, vt notatur in cap.
litteras, de temporib. Ordin. Sed illam non eſſe de
ſubſtantia notant Doctores in c. quod ſicut, de elect.
Armil. verb. Ordo, n. 9. licèt tamen requiratur de ho-
neſtate, & vſu, vt firmat Imola in d. c. quod ſicut, n. 16.
quem refero ego ipſe d. p. 2. alleg. 14 n. 16. & ſic de
neceſſitate præcepti, non verò de neceſſitate Sa-
cramenti, gloſſ. verb. dimidatur, in d. cap. quod ſicut,
Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 6. cap. 2. num. 19.
Ego ipſe d. p. 2. alleg. 11. num. 11. In minoribus verò
minimè, Armil. verb. Ordo, n. 9. Angel. eodem verb. 4.
num. 5. Ego ipſe d. alleg. 11. n. 10.

195 Secundò. Debet ordinans & ordinandus eſſe
ieiunus, d. cap. quod à Patribus, & cap. ſeq. c. 1. diſt. 77.
vt etiam ſuprà attigimus: nam Apoſtoli quoque
ieiunantes, & orantes Ordines conferebant; Vt
intelligamus, (inquit Leo in cap. quod die 75. diſt.)
quanto & dantium & accipientium deuotione curan-
dum ſit, ne tantæ benedictionis Sacramentum negligen-
ter videatur impletum.

196 Tertiò. Cùm in actu porrigendi ſingulorum
Ordinum inſtrumenta imprimatur character, cum
certa forma verborum, curare debet Epiſcopus &
Miniſtri, vt qui ordinantur tangant corporali ta-
ctu, quæ eis porriguntur ad maiorem cautelam.

Quartò, in ſingulis Ordinibus conferendis ſer- 197
uandi ſunt ritus, & ceremoniæ, quæ ab Eccleſia
traduntur, vt in Pontificali, quorum nonnullas in
ſequentibus capitulis referemus. Si autem in ritu
ordinandi ſit inter Græcos & Latinos diuerſitas,
non debent Latini à Græcis, nec Greci à Latinis
ordinari, c. cum ſecundum, cap. tranſlationem, de tem-
porib. ordinat. Azor. inſtit. moral. p. 2. lib. 3. c. 48. q. 14.
vbi ſubdit, quòd quando Epiſcopus Latinus habet
ſubditos Latinos & Græcos, ſuis moribus vtentes,
debet habere Vicarium aliquem Epiſcopum Græ-
cum, qui Græcis Clericis Ordines conferat, de-
bent tamen Græci in Ordinationibus & conſe-
crationibus ſeruare Vnctiones, ſecundùm Eccle-
ſiæ ritum, cap. 1. de ſacra Vnct.

Quintò, locus celebrandi ordinationem ſo- 198
lemnem eſſe debet Eccleſia Cathedralis, vel alia
ex dignioribus Eccleſiis Diœceſis, vt Epiſcopo vi-
debitur, ad hoc eligi poterit, arg. cap. 1. diſt. 77.
S. Anton 3. p ſum. tit. 14. cap. 16 §. 17. Tabien. verb.
Ordo, 5 §. 1. Rebuff. in reg. 23. Concel. verſ. & Mino-
ris, Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 11. §. 3. Vgolin. de
offic. Epiſcopi, cap. 26. §. 24. num. 2. Piaſec. in praxi
Epiſcopi, p. 1. cap. 1. num. 46. pag. 55. qua de re Conc.
Trid. ſeſſ. 23. de reform. c. 8. ita diſponit. Ordinatio-
nes ſacrorum Ordinum in Cathedrali Eccleſia vocatis,
præſentibúſque ad id Eccleſiæ Canonicis publicè cele-
brentur: ſi autem in alio Diœceſis loco, præſente
Clero loci dignior, quantum fieri poterit, Eccle-
ſia ſemper adeatur, referunt Nicol. Garc. de benef.
p. 8. cap. 1. num. 77. in fine, Armend. in addit. ad recopil.
legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, verſ.
ad 10. & ſic præſentibus Canonicis, & Clero pu-
blicè debent ordinationes ſolemnes, & ſtatutis à
Iure temporibus celebrari, vt in Decretis Anacle-
ti, & Zephyri continetur, de quibus in cap. 1. & 3.
diſt. 75. Sed ſi priuatim quandoque ordinare ali-
quem oportuerit, Diaconus tamen, & Presbyter
ſunt publicè, ſi fieri poteſt, ordinandi, ſicut habe-
tur in cap. quando, eod. diſt.

Sextò, pro Ordinum collatione nihil mercedis 199
recipere poteſt Epiſcopus, aut alius ordinans, eo-
rúm ve miniſtri, cap. placuit, 1. 1. q. 1. cap. ſicut Epi-
ſcopum, 1. q. 2. cap. 1. de ſimon. Concil. Trid. ſeſſ. 21. de
reform. cap. 1. vbi ſtrictiſſimè prohibetur Epiſco-
pis, & aliis Ordinum collatoribus, eorúmque mi-
niſtris ne pro collatione quorumcunque Ordi-
num etiam Clericalis Tonſuræ, aut pro litteris
dimiſſoriis teſtimonialibus, ſigillo, aut alia qua-
cunque de cauſa, etiam ſponte oblatum, aliquo
quouis prætextu accipiant, Campan. in diuerſ. Iur.
Canonici rub 1. cap. 17. per tot. Scip. de Rub. in apho-
riſmis Epiſcop. verb. Ordo, num. 6. Bonac. in tract. de
ſimonia. q. 4. § 3. num. 3. vbi refert ſacram Congreg.
declaraſſe per Concil. citato loco, abrogatam fuiſſe
conſuetudinem percipiendi ab ordinatis forcipes,
pectines, & mappas præter facultates.

Notarij verò in iis tantùm locis, in quibus non 200
viget laudabilis conſuetudo nihil accipiendi pro
ſingulis litteris dimiſſoriis, aut teſtimonialibus
decimam tantùm vnius auri partem accipere poſ-
ſint; dummodo eis nullum ſalarium ſit conſtitu-
tum pro officio exercendo, nec Epiſcopo ex No-
tarij commodis aliquod emolumentum ex eiſ-
dem Ordinum collationibus, directè vel indire-
ctè prouenire poſſit, tunc enim gratis opem ſuam
præſtare

præſtare omnioo tenentur, vt ſtatuit Conc. Trid. *d.c.*1. & docent Leſſ. *de Iuſtit. lib.* 2. *cap.* 35. *dub.* 10. Azor. *inſtit. moral. p.* 4. *lib.* 12. *cap.* 5. *q.* 1. Cened. *ad Decret. collect.* 177. *n.* 1. Bonac. *d.* §. 3. *n.* 4. Peccabit autem Notarius accipiendo, ſi aliunde habeat pro muoere, & officio exercendo, & reus erit ſimoniæ, quia hoc ei vetitum eſt intuitu Religionis, & ad præcauendum ſimoniæ periculum; vt per Sot. *de Iuſt. lib.* 9. *q.* 6. *art.* 1. Suar. *de relig. tom.* 1. *tract. de ſimonia lib.* 4. *c.* 53. *n* 8. Filliuc. *tract.* 45. *c.* 12. *q.* 5. *n.* 9. noo tamen videtur excommunicationem incurrere aliquid accipiendo pro dimiſſoriis, vel ſigillo cootra prohibitionem Coocilij Trid. vt cum Leſſio, Suar. & Filliuc. reſoluit Bonacin. *d. n.* 4.

201 Denique quilibet ordinatus alicui Eccleſiæ, aut pio loco eſt adſcribendus vbi ſuis fungatur muneribus. Concil. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 16. & 17. in ipſa ſcilicet promotione, ex S. Congreg. Conc. teſte Nicol. Garc. *de benef. p.* 2. *cap.* 5. *num.* 101. & tenetur Epiſcopus illum adſcribere ad ſeruitium Eccleſiæ, ſi petat adſcribi, S. Cong. Conc. *in Valen-*
202 *tina* 29. *Iunij* 1628. Non debet tamen Clericus aliquis ordinatus in Ordine miniſtrare oon obtenta prius à ſuo Epiſcopo permiſſione, *cap. cunctu fidelibus* 16. *q.* 1. cùm plerique, etſi Ordinem ſuſceperint, miniſtrare tameu variis de cauſis prohibeantur, vt vidimus.

CAPVT XXXIV.

De Presbytero.

SVMMARIVM.

1 *Presbyter Græcè, Latinè ſenior dicitur, non tam ætate, quàm moribus, & officio.*
2 *Sacerdos dicitur, quaſi ſacrum dans.*
3 *Sacerdotis nomen in Sacris Canonibus non ſolùm inferiores Prælatos, ſed etiam Epiſcopos comprehendit.*
4 *Presbyter propriè & ſtrictè dicitur, qui curam habet animarum poſt Epiſcopum, vel ſaltem Ordinem Sacerdotalem.*
5 *Presbyteri nomen lato ſumpto vocabulo poteſt ſimplici Clerico conuenire.*
6 *Diaconus atque Subdiaconus nonnunquam latè Sacerdotis nomine continentur, præcipuè vbi de re fauorabili agitur.*
7 *Gradus Sacerdotum fuit inſtitutus à Chriſto Domino, & deſignatus in ſeptuaginta duobus Diſcipulis.*
8 *Ordo Sacerdotalis eſt verum, & proprium nouæ legis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum.*
9 Cap. in nouo, 21. diſt. *declaratur.*
10 *Presbyter olim ordinandus erat non minor* 30. *annis, ſed hodie ante* 25. *annum inceptum promoueri non poteſt.*
11 *Ordinandus eſt ad Presbyteratum ille, qui bonum habeat teſtimonium,* &c.
12 *Vtilitas Eccleſiæ ac neceſſitatis ſimul interuenire debet vt quis à Diaconatu ad Presbyteratus Ordinem aſcendat intra annum.*
13 *Vtilitatis & neceſſitatis cauſa ordinaria, aut publica non requiritur ad diſpenſandum in interſtitiis à Diaconatu ad Presbyteratum.*
14 *Presbyteri Sacra Ordinatio cum duabus partialibus ordinationibus perficitur, & duas materias, & duas formas ad completam eſſentialem conſtitutionem requirit, contra citatos num.* 16.

16 *Ritus imponendi manus ſuper eos, qui ſacris officiis mancipabantur ex antiqua lege Apoſtoli ortum habuit.*
17 *Calix ſi vino careat, aut aquam contineat, vel Hoſtia non ex vero pane ſit, in ordinatione Presbyteri non eſſet collatus Ordo.*
18 *Calicem, & Patenam, ac Hoſtiam non neceſſariò opus eſt tangere, ita quod alioquin non dicatur collatus Presbyteralis Ordo.*
19 *Vinum ſufficienter tangitur tacto Calice in quo eſt, & ſimiliter Hoſtia ſufficienter tangitur tacta Patena in qua eſt in Sacra Ordinatione Presbyteri.*
20 *Presbyteri in ordinatione non eſt neceſſarium probabiliter vt ordinandus tangat phyſicè materiam, ſed ſufficit vt extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare.*
21 *Papa non poteſt ſolo verbo, Sis Presbyter, aliquem Sacerdotem creare.*
22 *Presbyteri officium quod ſit, oſtenditur.*
23 *Prædicandi munus non eſt diuino Iure ſolis Presbyteris annexum, ſed illis competit ratione officij Sacerdotalis.*
24 *Ordinis poteſtas eſſentialiter non diſtinguitur à charactere Sacerdotali, niſi ſecundum diuerſos actus.*
25 *Sacerdotes ſoli poſſunt validè Miſſæ ſacrificium propriè offerre, & conficere.*
26 *Papa non poteſt committere non Presbytero, vt conficiat Corpus Chriſti.*
27 *Sacerdotes ritè ordinati etiam præciſi ab Eccleſia hæretici, aut excommunicati validè conficiunt Corpus Chriſti.*
28 *Iure diuino propria poteſtas ad diſpenſandum Chriſti Corpus eſt penes Sacerdotem, poterit tamen illam in cauſa neceſſitatis Diacono committere.*
29 *Diaconus Sacerdote alio non exiſtente poterit in caſu neceſſitatis ſacram Communionem deferre ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens deferre nolit.*
30 *Presbyteri ſoli conficiunt Sacramentum Pœnitentiæ, & habent poteſtatem miniſterialem dimittendi peccata, etiamſi rei ſint peccati lethalis.*
31 *Sacerdos ex vi ſuæ conſecrationis poteſt eſſe Ordinarius miniſter Sacramenti Baptiſmi.*
32 *Baptiſmi Sacramentum à laicis præſtitum valebit.*
33 *Pœnitentiæ miniſter non poteſt eſſe quilibet homo, ſed ſolum Sacerdos.*
34 *Extremæ Vnctionis miniſtri ſunt ſoli Sacerdotes.*
35 *Sacerdos non approbatus inualidè Confeſſiones audit.*
36 *Ordinis ſola poteſtas quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, non ſufficit ad abſoluendum, ſed vlterius requiritur poteſtas iuriſdictionis.*
37 *Iuriſdictio ad abſoluendum in articulo mortis datur omni Sacerdoti non approbato, Iure tamen Eccleſiaſtico in Ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis communicanda eſt virtute Sacramentorum.*
38 *Eccleſia poteſt auferre iuriſdictionem, & impedire Sacerdoti hæretico, aut præciſo ne validè abſoluat.*
39 *Matrimonia clandeſtina ſine Parocho, & duobus teſtibus irrita redduntur.*
40 *Matrimonio validè aſſiſtit Parochus etiam non Sacerdos.*
41 *Miſſæ Sacrificium non conuenit Sacerdotem celebrare antequam hoc ei ab Epiſcopo permittatur.*

42 *Eucharistiam ſacram licitè non adminiſtrat Sacerdos, niſi ab ordinario, Papa ſcilicet, Epiſcopo, vel Parocho commiſſionem habeat expreſſam, vel præſumptam.*
43 *Vnctionem extremam licitè non confert Sacerdos niſi ſit paſtor, vel alius cum eius licentia.*
44 *Sacramentorum diſpenſatio eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione vſurpare debet, excepto caſu neceſſitatis extremæ.*
45 *Prædicare Verbum Dei non poteſt Sacerdos antequam mittatur, & approbetur.*
46 *Sacerdos ſi in ſolo charactere confiſus Sacramenta adminiſtrat rata habebuntur, & valida præter Pœnitentiæ, & Matrimonij Sacramenta.*
47 *Presbyteri quando celebrare debeant?*
48 *Doctores referuntur de Presbyteris, eorúmque inſtitutione, conſecratione, & poteſtate agentes.*

VIDEAMVS nunc de ſingulis Ordinibus, & perſonis, quæ Ordines ſuſceperunt, quomodo videlicet ordinentur, & quæ in ſingulis requirantur, & quod ſit eorum officium; à Dignioribus autem ſumamus initium.

1 Presbyter Græcè, Latinè ſenior dicitur, non
tam ætate, quàm moribus & officio, *cap. cleros,*
verſ. Presbyter Græcè, 21. *diſt.* Albert. Trot. *de vero &*
perfecto Clerico, lib. 1. *cap.* 11. Petr. Gregor. *ſyntagm.*
Iuris part. 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *num.* 1. Guillelm. Durand.
in ratior. diuin. Offic. lib. 2. *cap.* 8. Vaſq. *de Ordine,*
diſput. 236. *cap.* 9. *num.* 96. *cum ſeqq.* Sebaſt. Cæſar.
in hierarch. Eccleſ. p. 3. *diſput.* 8. § 2. *num.* 2. Illuſtriſſ.
D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Preſ-*
byter, num. 1. *diſt.* 23. Galganet. *de Iure publico, lib.* 3.
tit. 13. *num.* 1. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2.
alleg. 64. *num.* 7. qui, etſi ætate plerumque ſit iu-
nior, ſic tamen viuere, ac conuerſari debet, vt
eius probata vita ſenectus ſit, ſicut inquit Conc.
2 Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 14. Is Sacerdos
3 etiam dicitur, quaſi Sacrum dans, *d. cap. cleros.* Sed
Sacerdos quidem nomen in ſacris Canonibus
non ſolùm inferiores Presbyteros, ſed etiam
Epiſcopos comprehendit; propriè verò, & strictè
4 Presbyter dicitur, qui curam habet animarum
poſt Epiſcopum, vt ſupra *de Plebanis* oſtendimus,
5 vel ſaltem Ordinem Sacerdotalem; latè verò ſum-
pto vocabulo, poteſt hoc nomen ſimplici Cleri-
co conuenire, vt tenent citati per me *in tract. de*
appellat. verb. vtriuſque Iuris ſignif. appel. 127. *num.* 1.
6 ſic & Diaconus, atque Subdiaconus Sacerdotis,
nomine continentur, *cap.* 1. *in fine* 15. *q.* 5. *cap. ſi*
quiſpiam, 81. *diſt. cap. Subdiaconatus,* 77. *diſt. & c.* 1. *de*
cohabit. Cleric. & mul. vbi gloſſ. *verb. Sacerdotum;*
præſertim vbi de re fauorabili agitur; in re verò
odioſa ſtricta fiet pro ſolo Presbytero interpretatio, Panorm. *in d. c.* 1.

7 Ordo, ſeu gradus Sacerdotum fuit inſtitutus à Chriſto Domino, & deſignatus in ſeptuaginta duobus Diſcipulis: nam poſtquam Chriſtus conſecrauit, & Corpus ſuum Diſcipulis tradidit, dixit, *Hoc facite in meam commemorationem;* quo loco Chriſtum Diſcipulos Sacerdotes conſecraſſe, & eiſdem, eorúmque in Sacerdotio ſucceſſoribus, qui ſunt hodie Presbyteri, vt offerrent præcepiſſe, Conc. Trid. *ſeſſ.* 22. *cap.* 1. *poſt med.*

8 Vnde inter Catholicos Doctores (licèt id negetur ab hæreticis) extra omnem eſt controuerſiam Ordinem ſacerdotalem eſſe verum, & proprium nouæ legis Sacramentum à Chriſto Domino inſtitutum, ſicut ex multis rationibus, & ſanctorum Patrum teſtimoniis probant Capr. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. Card Bellarm. *tom.* 1. *lib.* 1. *de Sacr. Ord. ex cap.* 2. Valent. *tom.* 4. *diſp.* 9. *gener. q.* 1. *puncto* 4. *in princ.* Vaſq *tom.* 3. *in* 3. *part. diſp.* 139. *cap.* 1. Anaſtaſ. Germun. *de ſacror. immun. lib.* 4. *cap.* 3. *à n.* 31. Ægid. de Coninck *diſput.* 20. *de Sacrament. Ordin. dub.* 1. Ochogau. *tract. vnic. de Ordin. q.* 3. *num.* 1. Scribon. *in Theoſim. ſiue de Sacram. diſput.* 7. *de Ordine, q.* 4. Filliuc. *in quæſt. moralib. tract.* 9. *de Sacram Ordin. c.* 2. *q.* 6. & 7. Machado *en ſu perfetto Confeſſor, tom.* 1. *lib.* 4. *p.* 1. *tract* 9. *docum.* 1.

Non obſtat text. *in cap. in nouo,* 21. *diſt.* ibi, *à Pe-* 9
tro Sacerdotalis cœpit Ordo, &c. quia intelligitur de Ordine Epiſcopali, cùm enim Petrus primus fuerit Epiſcopus conſecratus à Domino, in hunc ſenſum Epiſcopalis Ordo ab ipſo dicitur cœpiſſe. Ita Card. Bellarm. *tom.* 1. *de Romano Pontif. c.* 23. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.* 3. § 4. Vaſq. *de Ordin. diſtinct.* 236. *cap.* 10. & *diſp.* 239. *cap.* 1. Ægid. Coninck *diſp.* 20. *de Sacram. Ordin. dub.* 4. *num.* 25. Lorin. *in acta Apoſtolor. cap* 4. *verſ.* 5. §. *ex eadem.* Iuſtinian. *tom.* 1. *in Paulum, diſp.* 2. *cap.* 7. *à num* 4.

Ordinandus erat olim Presbyter non minor 10
triginta annis, ſicut teſtantur Collectores Canonum, Martinus Brachatenſ. Epiſcopus *cap.* 10. Gratian. *diſt.* 78. & Iuſtinian. *in Auth. de ſanctiſſ. Epiſcop. c. Clericos, collat.* 9. ibi, *Nemo Presbyter ordinetur, qui minor* 40. *annis ſit,* Gutier. *canon. lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 1. D. Roder. à Cunha *in comment. ad c.* 1. *num.* 1. *diſt.* 78. Succedentibus verò temporibus hæc ætas immunita fuit, & conſtitutum vt nullus ad Presbyteratus Ordinem ante vigeſimum quintum ætatis ſuæ annum promoueretur, *cap. vlt.* 78. *diſt. Clem. vlt. de ætat. & qual.* & nouiſſimè diſponit Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 12. plures refert nouiſſimè Didac. Narbona *in tractat. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. annot.* 25. *q.* 55. *num.* 4.

Ad Presbyteratum quoque ordinandus eſt ille, 12
qui bonum habeat teſtimonium, quique non modo in Diaconatu annum integrum miniſtrauerit (niſi aliud Epiſcopo videretur) ſed etiam ad populum docendum ea, quæ ſcire omnibus neceſſaria ſunt ad ſalutem, & adminiſtranda Sacramenta diligenti examine præcedente idoneus comprobetur; atque ita pietate, ac bonis moribus conſpicuus, præclarum bonorum operum exemplum, & vitæ monita ab eo poſſint expectari, vt inquit
Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 23. *cap.* 14. ex quo colligunt in- 12
fra citandi ad aſcendendum à Diaconatu ad Sacrum Presbyteratus Ordinem intra annum vtilitatem Eccleſiæ, ac neceſſitatem ſimul interuenire debere, ac probari iudicio Epiſcopi. Ita Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 3. *quæſt.* 24. *artic.* 6. Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *cap.* 26. §. 27. *num.* 3. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 8. *quæſt. vnica puncto* 6. *num.* 2. Ludou. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *quæſt.* 38. *art.* 8. *concluſ.* 4. vbi declarat, quid intelligatur vtilitatis, & neceſſitatis nomine ad di-
ſpenſandum in his interſtitiis. Et non requiri- 13
tur cauſa vtilitatis, & neceſſitatis ordinaria, aut publica, quia Concil. *loco proximè citato*, remittere videtur hoc negotiorum arbitrio, & prudentiæ Epiſcoporum, poſita vtilitate Eccleſiæ & neceſſitate, quam Epiſcopus, iuxta circunſtantiam loci, & temporis, aut iuxta conditionem perſonæ, ſufficientem indicauerit; vt docent Sorb. *in compend. priuileg. verb. Ordines ſacri, ſub fin.* Menoch *de arbitr. caſ.* 427. *num.* 30. Fr. Emman.

dict.

dict. quæſt 24. *art.* 7. quos refert & ſequitur Bunae. *vbi ſuprà.*

14 Saera ordinatio Presbyteri cum duabus partialibus Ordinationibus perficitur, ideò duas materias, & duas formas ad completam eſſentialem conſtitutionem requirit; & prioris quidem ordinationis materia eſt traditio Calicis cum vino, & Patenæ cum pane; forma verò, *Ac ipe poteſtatem offerendi ſacrificium Deo*, &c. Ita Scot. *in* 4. *diſt.* 24. *art.* 3. *quæſt. vnic.* vbi Palud. *quæſt.* 6. *art.* 4. VValdenſ. *tom.* 2 qui eſt *de Sacram. cap.* 123. *num.* 5. Viger. *in inſtit. cap.* 16. §. *nam quamuis*, Roffenſ. *lib. de defen. Sacerd. contra Lutherum, congreſſu* 2. *axiom.* 9. Card. Bellarm. *lib.* 1. *de Sacram. Ordin. cap.* 9. Turrian. *lib.* 8. *Conſtit. cap.* 1 Michel. Medina *lib.* 1. *de continentia ſacrorum hominum, cap.* 21. Vaſq. *in* 3. *p. diſput.* 239. *cap.* 3. Ægid. de Coninck. *de Sacram. Ordin. diſput.* 10. *dub.* 7. *concluſ.* 2. Paul. Layman *in Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5. *num.* 2. Marchin. *de Sacram. Ordinis, tract.* 2. *part.* 8. *cap.* 5. *num.* 6. & 7. Machado *dict. tract.* 9. *docum.* 1. *num.* 1. Seb ſt Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p.* 3. *diſp.* 9. § 8. *num.* 4. vbi *numeris ſequentibus*, hanc ſententiam multis comprobat fundamentis, & contrariis reſpondet.

15 Contra S. Thom. *in* 4. *diſput* 14. *quæſt.* 2 *art.* 1. vbi Richard. *art.* 4. *q.* 3. Gabr. *q.* 1. *art.* 1. & Durand. *q.* 3. *num.* 8. Capreol. *q.* 1. *art.* 3. *ad* 3. *contra primam concluſionem* Syluest. *in ſum. verb. Ordo*, 3. *q.* 4. *diſt.* 3. Angel. *eodem verb* 1. *num.* 5. Sot. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *art.* 4. *concl* 6. exiſtimantes manuum impoſitionem eſſe tantùm accidentalem cæremoniam. Sed reuera falluntur, quia verba in Sacramentis determinantia ſenſibile Symbolum ſiue materiam id efficiunt; at verba, *Accipe Spiritum ſanctum, quorum remiſeris peccata*, &c. quæ vnà cum manuum impoſitione ab Epiſcopo proferuntur, ſignificant tum gratiam Sacramentalem, vt colligitur ex Concil. Trident. *ſeſſ.* 23 *can.* 4. tum etiam poteſtatem ſuper Corpus Chriſti myſticum; ergo vtrumque efficiunt, & conſequenter ad eſſentialem rationem Sacramenti ſpectant.

16 Ritus autem imponendi manus ſuper eos, qui ſacris officiis mancipabantur, ex antiqua lege Apoſtoli ortum habuit; nam imponendas eſſe manus ab Aarone, & filiis eius ſuper eos, qui Sacerdotio Leuitæ initiarentur, ſatis habetur expreſſum in Exodo *cap.* 29. & Num. 8. *num.* 10. & faciunt quæ tradit Cornel. de Cornel. *ad cap.* 1. *n* 4. *Leuit.* vbi optimè de hac cæremonia. Porrò eundem ritum imponendi manus, Diabolus æmulus operum Dei idololatriam olim tranſtulit, vt Auctor eſt Liuius *Decade* 1. *lib.* 1. qui agens de Numæ Ordinatione ſuper caput eius ab Augure Sacerdote eſſe manus impoſitas tradit.

17 Cùm ergo traditio Calicis cum vino; & Patenæ cum pane, ſeu Hoſtia, ſit materia in illo, qui Sacerdotio initiatur, ſi Calix vino careat, aut aquam contineat, vel Hoſtia non ex vero pane ſit incuria magiſtri cæremoniarum, non eſſet collatus Ordo, nec promotus acciperet charácterem; vt contra Henriq. *in ſum. lib.* 10 *cap.* 6. §. 1. meritò reſoluunt Petr. Ledeſm. *in ſum. tom.* 1. *vbi de Sacram. Ordinis, cap.* 3. *verſ. la tercera difficuldad*, Villalob. *in ſum. tratado* 11. *diff.* 4. *num* 1. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Presbyter, num.* 2. *diſt.* 23. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 2. *num.* 17. ſubdens, vt attentè ánimaduertant Magiſtri cæremoniarum, vt vinum apponatur, quod Epiſcopi cautius agent ſic diſcooperiri curabunt Calicem, vt videant núcne adſit, priuſquam ad materiæ traditionem properent.

18 Calicem, autem, & inſuper patenam, & Hoſtiam non neceſſariò opus eſt tangere, ita quòd alioqui non dicatur collatus Presbyteralis Ordo, cùm ſatis eſſe credatur Calicem pertingere, iuxta doctrinam Soti *in* 4. *diſt* 24. *quæſt.* 1. *art.* 2. *verſ. num. tamen, propè fin.* Syluest. *verb. Ordo* 2. *circa num.* 6. Petr. Ledeſm. *d. cap.* 3. *verſ. à eſta dubda*, Chamerot. *de Sacram tract.* 11. *cap.* 1. *dub.* 4. Valent *tom* 4. *diſp.* 9. *q.* 1. *puncto* 5. Campan. *d. rubr.* 2. *num.* 16 Vega *in ſum. tom.* 2. *cap.* 57. *caſ.* 5 Victorel. *in addit. ad tract. de Ordine Martini Fornarii cap.* 2. Zambran. *in deciſ. caſuum Conſc. in articulo mortis, cap.* 6. *dub. vnico, num.* 11. Bonacin. *de Sacram. diſput.* 8. *quæſt. vnica, puncto* 3. *num.* 10 Did Nugn. *in addit. ad* ... *tom.* 2. *quæſt.* 24. *art.* 5. *diffic.* 2. vbi quærit quid dicendum, ſi quis tangat vna manu Calicem, vt eſt in conſuetudine, altera verò manu tangat Patenam, non Hoſtiam, vel Hoſtiam, & non Patenam? & reſpondet tunc eſſe verum Sacramentum. Et ratio 19 eſt, quia ſicut vinum ſufficienter tangitur tacto Calice, in quo eſt, ita & Hoſtia ſufficienter tangitur tacta Patena, in qua eſt, vel etiam Calice, in quo eſt Patena cum Hoſtia; nam etiam in aliis rebus humanis non ſolent ſpecialiter tangi omnia, quæ traduntur, quando vnum eorum eſt in alio. Item in Rituali, vbi quæ in hoc contactu neceſſaria ſunt, exactiſſimè deſcribuntur, illud nullo modo, vel leuiter inſinuatur, nec etiam Epiſcopus ordinans, eiuſque Miniſtri ſunt ſoliciti, vt fiat. Ex quibus hæc ſententia eſt veriſſima, quamuis aliqua, vt notat Ægid. de Coninck *de Sacr. diſp.* 20. *dub.* 7. *n.* 57. non improbabiliter putent ordinandum Sacerdotem non ſolùm debere tangere phyſicè ipſum Calicem, ac Patenam, ſed etiam ipſam Hoſtiam, ideóque eorum opinionem debere ſic intelligi, vt ſit probabilis, obſeruat Vaſq. *in* 3. *p. tom.* 3. *diſp.* 246. *cap.* 2. *num.* 19. & 20.

10 Vnde credo probabiliter poſſe ſuſtineri non eſſe neceſſarium, vt ordinandus tangat phyſicè materiam, ſed ſufficere vt extenſione manuum oſtendat ſe eam ab ordinante acceptare; quia Concil. Florent. *de Ordine* nihil meminit de eôna tactu, ſed tantùm de traditione, cùm tamen diligentiſſimè egerit de neceſſariis pertinentibus ad eſſentiam Sacramentorum; tum quia traditio inſtrumentorum tantùm deſeruit ad determinandam poteſtatem, quæ datur, ad quod non requiritur contractus, ſed oſtenſio præſens cum ſigno acceptatiuo, & ideò ſic reſoluunt Armil. *verb. Ordo, num.* 4 Sot. *in* 4. *diſt.* 24. *q.* 1. *art.* 2. Victor. *in ſum. Sacr. q.* 230. Henriq. *in ſum. lib* 1 *cap.* 9. §. 11. & *lib.* 10. § 1. *lit. D.* & B Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. tom.* 2. *lib.* 30. *tract.* 2. *cap* 2. *num.* 8. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tom.* 1. *tract* 2. *cap.* 1 *n.* 42. Quæ omnia intelligenda ſunt de neceſſitate Sacramenti, nam de neceſſitate præcepti ordinandus tenetur tangere ſaltem Calicem, & Patenam.

21 Dubitari poterit, an Papa valeat ſolo verbo, *Sis Presbyter*, aliquem Sacerdotem creare? In non dubio non defuerunt, qui partem affirmatiuam firmauerint, ex quorum numero ſunt, additio ad Abb. *verb. ſis Presbyter, lit. A, in cap. firmiter*, §. *vna verò, de ſum. Trinit.* Angel. *in l* 2 *C. de crim ne ſacrileg.* Felin. *in cap.* 1. *num.* 23. *verſ. Fallit quartò, de conſtit.* Hippol. Riminald. *in repet. rubr. de conſtit. num.* 125. & *ibi* Quintil. Mandoſ. *num.* 42. Anton Cuch *in inſtit. maior. lib* 4. *tit.* 1. *num.* 70 Ego verò libentiùs contrariæ opinioni aſſentior, quam tuentur Abb.

citato loco, *num.* 1. Anton. de Prætis *de præſtantia Cleric. cap.* 1. *num.* 6. Blaſ. Nauar. *de ſacro Eccleſiæ principatu, lib.* 2. *cap.* 12. *in fine*, Domin. Rutil. Penzon. *de anno ſancto Iubilæi lib.* 3. *cap.* 27. *in fine*. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 3. *cap.* 29. *q.* 4. Scip. de Rubeis *in aphor ſmis Epiſc. verb. Papa, num.* 6. Fundamentum enim mibi videtur, quia Concil. Trident. *ſeſſ.* 14. *cap.* 3. *de Sacram. Vnct.* loquens circa Miniſtros, quos vult eſſe Eccleſiæ Presbyteros, ſubiungit eo nomine non ætate ſeniores, aut primores venire, ſed aut Epiſcopos, aut Sacerdotes ab ipſis rectè Ordinatos per impoſitionem manuum Presbyterij; ergo non ſolo verbo, *eſto Sacerdos*, quis poterit ordinari. Deinde omnia Sacramenta conſtant ex materia, & forma, quæ pro libito variari non poſſunt, vt ſalna illorum ſit ſubſtantia, ſicut ait Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *cap.* 2. atque in eo caſu, nec traditio Calicis cum vino, & aqua, & Patenæ cum Hoſtia, nec impoſitio manuum ab ordinante, vt materia eſſet, nec forma, *accipe poteſtatem, & accipe Spiritum ſanctum*, &c. Ergo talis ordinatio nulla foret. Tandem nullus miniſter ordinarius poterit id efficere ex commiſſione Summi Pontif. prout nemo Doctorum adhuc auſus eſt affirmare; ergo neque ob excellentiam de Summo Pontif. id eſſe poſſibile iudicabitur. Valet conſequentia, quia non apparet quominus communicaretur ea poteſtas ſi foret in Pontifice.

22 Officium Presbyteri, vt habetur *in cap. perlectis*, 25. *diſt.* eſt Corporis & Sanguinis Domini Sacramentum conficere, & Deo in Sacrificio offerre, ſuper populum orare, à peccatis abſoluere, & benedicere dona Dei, baptizare etiam, & alia Sacramenta populis miniſtrare, præter Confirmationem, & Ordinem, quæ ad ſolos Epiſcopos pertinent, vt ſuo loco oſtendimus; & denique Verbum Dei prædicare. Ita Hug. de S. Victore *lib.* 2. *de Sacram. p.* 3. *cap.* 12. *non longè à princ. & ſub fin.* Vaſq. *de Sacram. Ordinis, diſp.* 236. *cap.* 10. *num.* 106. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. Presbyter* 4. *diſt.* 23. Sebaſt. Cæſ. *in Eccleſ. hierarch. p.* 3. *diſput.* 8. §. 9. *à princ.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica*, *claſſi* 1. *cap.* 2. §. 10. *verſ. Sacerdotalem*, *pag.* 55. Torreblanca *de iure ſpirituali lib.* 2. *cap.* 12. *num* 35. Machado *d. tract.* 9. *docum.* 3. & prædicta omnia Officia diuino Iure Presbyteris conueniunt, eo quòd ea omnia Iure Diuino etiam in Eccleſiam introducta ſint, niſi quòd officium
23 prædicandi, ita Diuino iure conuenit Sacerdotibus ex Officio; aliis verò tanquam Presbyterorum coadiutoribus, vt illud etiam aliis Ordinibus, & Clericis ex licentia Epiſcoporum tribui poſſet, itaut rectè ab eis fiat; vnde conſequitur munus hoc prædicandi non eſſe diuino Iure ſolis Presbyteris annexum, ſed illis competere ratione Officij Sacerdotalis, quod ſane videntur probare omnia Iura, quæ prædicandi facultatem aliis Sacerdotibus præſtant. Vnde exceptis iis, quæ Epiſcopis diximus reſeruari, reliqua omnia Ordinis miniſteria Sacerdotibus competere ex Chriſti Domini inſtitutione probat text. *in cap.* 1. §. *una. verſ. et hoc*, *de ſum. Trinit.* Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 1. ibi, *ſucceſſoribus in Sacerdotio*, text. opt. *in Extrauag. Quia quorundam*, *verſ. item qua Claues*, *de verb. ſignif.* Ioan. XXII. & comprobant S. Thom. *in addit. ad* 3. *p. q.* 19. Turrecr. *in ſum de poteſt. Eccl. lib.* 1. *c.* 93. *n.* 4. & 13. Victor. *de Clauibus, n.* 18. Domin. Sot. *in* 4. *diſt.* 20. *q.* 1. *art.* 3. & *co c.* 4. Petr. Sot. *de inſtit. Sacerd.*
24 *vbi de Sacram. Euchar. lect.* 13. Et confirmatur ex eo, quia Axioma eſt Theologicum, poteſtatem Ordinis eſſentialiter non diſtingui à charactere Sacerdotali, niſi ſecundùm diuerſos actus, conſecrationem ſcilicet, aut remiſſionem peccatorum, vt docent S. Thom. *in* 4. *diſt.* 18. & colligitur ex his, quæ Nau. *in man. cap.* 21. *n.* 17. ſed characterem Sacerdotalem in ordinatione recipiunt Sacerdotes, Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *cap.* 4. & *can.* 5. Viuald. *in candel. aureo*, *vbi de Sacram Ordinis, n.* 18. Henriq. *in ſum. lib.* 10. *cap.* 14. §. 2. igitur neceſſariò fateri oportet Sacerdotes in ſuo Ordine poteſtatem accipere.

Poteſtas autem huiuſmodi verſatur circa ſupra- 25
dicta omnia munera & officia ipſis Presbyteris ex diuina inſtitutione incumbentia: de poteſtate enim conſecrandi probat text. *in dict. cap.* 1. §. *vna*, Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 23. *cap.* 1. ibi, *Atque Apoſtolis, eorúmque ſucceſſoribus in Sacerdotio poteſtatem traditam conſecrandi, offerendi*, &c. Henriq. *lib.* 8. *cap.* 54. §. 1. *lit. E.* Viuald. *in cãdel. aureo, vbi de Euchariſtia, n.* 55. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 4. *cap.* 7. *num.* 1. & eſſe Catholicum dogma, ſolos Sacerdotes poſſe validè hoc Miſſæ ſacrificium propriè offerre, & conficere, docent Theologi cum Magiſtr. *in* 4. *diſt.* 13. vbi Durand. *quæſt.* 1. *ad* 2. Bonauent. *art.* 1. *q.* 1. Palud. *q.* 1. *art.* 3. Gabr. etiam *quæſt.* 1. *art.* 3. Sot. *quæſt.* 1. *art.* 8. S. Thom. *in* 3. *p. quæſt.* 82. *artic.* 1. vbi Raguſa & Cabeçudo, Suar. *diſput.* 77. *ſect.* 2. Ægid. de Coninck *d. art.* 1. *dub.* 1. Card. Bellarmin. *lib.* 4. *de Sacram. Euchariſt. cap.* 16. Caſal. *de ſacrificio Miſſæ*, Vaſq. *in* 3. *p. diſt.* 226. *cap.* 1. Lacerda *in ſua de Sacerdotio Chriſti relect. lib.* 1. *cap.* 1. §. *hæc*
ſunt; in tantum, quòd Papa non poſſit commit- 26
tere non Preſbytero, vt conficiat Corpus Chriſti, iuxta gloſſ. notabilem *in cap. peruenit*, 95. *diſtinct.* Abb. *in cap. quanto, num.* 9. *de conſuet.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 6. *cap.* 2. *num.* 15. Et adeò ad 27
Sacerdotes poteſtas conſecrandi, & conficiendi Sacramentum Euchariſtiæ ſpectat, vt ritè ordinati, etiam præciſi ab Eccleſia hæretici, aut excommunicati validè conficiant; diximus enim poteſtatem conſecrandi ita ad Sacerdotes pertinere, vt poteſtas ipſa à charactere eſſentialiter non diſtinguatur, ſed character ipſe indelebilis eſt inhærens animæ, ita vt per nullam omnino poteſtatem ab ea valeat ſeparari, gloſſ. *verb. iniuria, in cap.* 2. *de apoſtatis*, S. Thom. 3. *p. quæſt.* 63. *art.* 5. Sot. *in* 4. *diſt.* 1. *q.* 4. §. 2. Viuald. *in candel. vbi de Sacrament. in genere, num.* 10. & *de Sacram. Ordinis, num.* 18. comprobat Concil. Trident. *ſeſſ.* 7. *can.* 9. & *ſeſſ.* 24. *can.* 4. fit ergo manifeſtiſſimum, quòd ſi poteſtas conſecrandi à charactere eſſentialiter non diſtinguitur, & character ipſe ab anima nullo modo valet ſeparari, ita & poteſtas conſecrandi per Eccleſiam impediri nequit, atque ita hæreticum validè conficere hoc Sacramentum probant gloſſ. *in cap.* 2. *de cleric. excom.* Henriq. *in ſum. lib.* 8. *cap.* 54. *lit. C.* Bellarm. *tom.* 3. *lib.* 4. *de Euchariſt. cap.* 16. Vaſq. *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 218. *à num.* 6. & *diſput.* 219 *num.* 20. Suar. *de Sacram. diſput.* 61. *ſect.* 3. Ægid de Coninck *de Sacram. quæſt.* 82. *art.* 1. *dub. vnic.* Fagund. *in ſeptem Eccleſiæ præcepta, præc.* 3. *lib.* 3. *cap.* 2. *num.* 1. Ex diuino quoque iure propria 28
poteſtas ad diſpenſandum Chriſti Corpus eſt penes Sacerdotem, poterit tamen illam in cauſa neceſſitatis Diacono committere, vt in terminis reſoluunt Theologi *in* 4. *diſt.* 13. vbi S. Thom. *q.* 1. *art.* 3. Durand. *q.* 4. Richard. *art.* 1. *q.* 3. Palud. *q.* 1. *art.* 4. Sot. *quæſt.* 1. *art.* 3. idem S. Thom. 3. *part. q.* 82. *artic.* 3. Cabeçudo *concluſ.* 1. Suar. *tom.* 3. *in* 3. *part. diſput.* 72. *ſect.* 1. Vaſq. *ibid. diſput.* 219. *cap.* 1. Ægid. de Coninck *in* 3. *part. quæſt.* 83. *art.* 3. Paul. Layman

29 man. *in Theolog. moral. lib. 4 tract. 4. cap. 7. num. 2.* Cæterùm eo neceſſitatis caſu, quo infirmus in mortis articulo conſtitutus communicandus eſt, ſi proprius Sacerdos abſit, vel præſens non poſſit ſacram Communionem deferre, nolit etiam alteri committere per iniquitatem, tùm quilibet Diaconus, Sacerdote alio non exiſtente, deferre poterit per licentiam, quam ipſi ſacri Canonis, & præſumpta voluntas ſuperioris Epiſcopi, & Papæ ita tali caſu tribuunt; ſicuti docent Henriq. *dict. cap. 64. §. 2.* Miranda *in manual. Prælat. tom. 1. q. 42. art. 3* Zambran. *de Sacram. in articulo mortis, cap. 4. dub. 7. num. 6.* Chapeauille *de modo miniſtrandi tempore peſtis, cap. 4. q. 5.* quos refert Paul. Layman. *dict. cap. 7. num. 2. in fine.*

30 De poteſtate Presbyterorum in Sacramento Pœnitentiæ, & peccatorum abſolutione, eſt veriſſima concluſio ſolùm illos hoc Sacramentum conficere, & habere poteſtatem miniſtralem dimittendi peccata, ita expreſsè eſt definitum in Conc. Florent. *in l. 11. Eugen. IV* & in Conc. Conſtant. *ſeſſ. 8. & 15. & in cap. quidam dicunt, de pœnit. diſt. 1.* & patet ex Concil. Trident. *ſeſſ. 14. Can. 3.* quod adeò verum eſt, vt non ſolùm probi, & qui in gratia Dei ſunt, ſed etiam iniqui, & qui rei ſunt peccati lethalis, verè hoc Sacramentum conficiant: ſic de fide definitum eſt in eod. Concil. Trident. *ſeſſ. 14. can. 10. & in cap 6.* Henriq. *lib. 3. de Pœn. cap. 6.* Suar. *tom 4. de Pœn diſp. 24. ſect. 1. num. 2. & 8.* Cabeçudo *in 3. p. q. 8. de miniſtro Confeſſionis, art. 1.* Valer. Regin. *in prax. fori pœnit lib. 1. ex n. 154.* Molfeſ. *in ſum. Theol. mor. tract. 7. cap. 14. à num. 100.* Fagund. *in quinque Eccleſ. præcept. præc. 2. lib. 7. cap. 1. n. 2.* Ratio eſt, quia hoc miniſterium non fundatur in ſanctitate miniſtri, ſed in poteſtate illi in ordinatione conceſſa, quæ propter peccatum non amittitur, *cap. multi, cap. Dominus, cap. non nocet, cum aliis, 1. q. 1.* Conc. Trid. *ſeſſ. 7. de Sacram. in gen. can. 12.*

31 Sacramenti verò Baptiſmi Sacerdos ex vi ſuæ conſecrationis poteſt eſſe ordinarius miniſter. ita Conc. Flor. in Decr. Eugenij, Iſidor. *lib. 2. de offic. cap. 24.* relatus *in cap. conſtat, de conſecr. diſt. 4.* Gelaſ. Papa *epiſt. 1. cap. 9.* relatus *in cap. Diaconos, 93. diſt.* Paul. Laym. *in Theol. moral. lib. 5. tract. 2. c. 7. n. 2.* Ratio autem huius rei optima eſt, quia Sacerdos habet poteſtatem in Corpus Chriſti verum; ergo conſequenter recipit poteſtatem in Corpus Chriſti myſticum, ſaltem quæ neceſſaria eſt ex vi conſecrationis, quæ aliàs dici ſolet poteſtas Ordinis, & reſpectu illorum Sacramentorum, quæ communia ſunt populo Chriſtiano, & ad remiſſionem peccatorum, & communem eius profectum ordinantur. Quod addit Suar. *de ſacram diſp. 23. ſect. 2.* propter Sacramentum Confirmationis, quod ob ſpecialem rationem ſolis Epiſcopis diximus ſupra iure ordinario reſeruari, vnde ſumitur Confirmatio; nam Sacerdos eſt ordinarius miniſter Sacramenti Euchariſtiæ, quod ad incrementum Spiritualis vitæ inſtitutum eſt; habet etiam poteſtatem Ordinis Sacramentum Pœnitentiæ neceſſariam, vt ſuprà diximus, quod eſt ad toparandam ſpiritualem vitam; ergo multo magis illam habebit ad Baptiſmum miniſtrandum, per
32 quod datur ſpiritualis vita. Valebit tamen Baptiſmi Sacramentum à laicis præſtitum, vt probat tex. *in cap ad limina 30. q. 1. & in cap. ſuper quibus 30. q. 7. & in c. in neceſſitate, & in c. à quodam. de conſecr. diſt 4.* cum multis aliis adductis à Card. Bellarm. *tom. 2. lib. 1. cap. 7.* & à Viuald. *in cand. aureo, vbi de Baptiſmo n. 39.* conſtat namque traditione Eccleſiæ ſemper intellectum fuiſſe Chriſtum Dominum ita Sacramentum iſtud inſtituiſſe, vt validè à quolibet ſemper præſtaretur, ſicut Apoſtolica facta declarant; Ananias autem, qui laicus fuiſſe creditur, Saulum baptizauit, *Act. cap. 9. & 10.* Petrus iuſſit familiam Cornelij à fratribus baptizari qui ſecum venerat, & adhuc puer multos baptizauit, vt proſequitur Henriq. *lib. 2. cap. 28. lit. D*, Suar. *tom. 2. diſput. 23. ſect. 1.* comprobans in hoc Sacramento id præ cæteris congruentiſſimum fuiſſe; quamuis enim Pœnitentiæ Sacramentum ſit neceſſarium, non tamen ex eo tanta requiritur neceſſitas, non ſolùm quoad ſalutem vltimam, ſed quoad effectus diuinæ gratiæ; cùm Baptiſmus ſit ianua omnium Sacramentorum, *cap. vlt. de Presbyt.*
non baptiz. vnde etiam ſtante neceſſitate non po- 33
teſt eſſe Pœnitentiæ miniſter quilibet homo, ſed ſolùm Sacerdos, vt ſupra oſtendimus, neque enim in quauis neceſſitate, ſed tantùm in extrema, & deinde quia Baptiſmus non poteſt iterari, Pœnitentia verò ſic. Vnde in Pœnitentia nullum eſt periculum ſi non valeat ex eo quod non erat tanta neceſſitas, quanta requiritur; Baptiſmus verò non eſt iterabilis, & ita oportebat vt omnia certa ſunt quoad illum conficiendum, vt diſpoſitis ſtatim valeat, ſiue ſubſit neceſſitas, ſiue non; quod latius explicat Suar. *d. ſect. 1.*

De Sacramento Extremæ Vnctionis Catholi- 34
cum dogma eſt ſolos Sacerdotes eſſe illius miniſtros, ita vt ab alio validè confici non poſſit, ex auctoritate Iacobi 5. *Inducat Presbyteros Eccleſiæ*; quamuis enim nomen *Presbyteri*, in communi vſu Græcæ linguæ poſſit etiam ſeniorem ſignificare, tamen in vſu Eccleſiæ, & præſertim Apoſtolorum communiter ſumitur pro Eccleſiæ Sacerdotibus, quod oſtendit tum locus ille Pauli 1. *ad Timoth. 4. cum impoſitione manuum Presbyteri*, tum communis vſus retentus in Eccleſia Latina, quæ veluti traditio quædam Apoſtolica reputari poteſt, atque ita intellexerunt locum illum Iacobi, comprobántque hanc reſolutionem Conc. Trid. *ſeſſ. 14. c. 3. & can. 4. de Sacram. Extrema Vnctionis.* Gratian. *poſt cap. Presbyteros, 95. diſt.* Card. Bellarm. *tom. 2. lib. 1. de Extrem. Vnct. cap. 9.* Suar. *de Pœnit. diſp. 43. ſect. 1.* Ægid. de Coninck *de Sacram. tom. 2. diſput. 19. dub. 9.* Molfeſ. *in ſum. Theol. moral. tract. 4. cap. 3. num 32* Filliuc. *in quæſt. moral. tract. 3. cap. 5. num. 87.* Zerol. *in prax. Epiſcop. p. 1. verb. Extrema Vnctio, §. 2.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 7. quæſt. vnic. punct. 4. à n. 1.* Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. tract. 4. q. 53.*

Quæ quidem omnia, etſi in potentia in Preſ- 35
byterij charactere conſiſtant, quia videlicet harum rerum poteſtas in Ordine traditur, tamen eorum aliqua in actum abſque iuriſdictione, & Superioris auctoritate minimè deducuntur, alia verò non ab omnibus, ſed ab iis tantùm, quibus incumbit ex officio, ſeu de eorum, aut Epiſcopi auctoritate, ritè, & impunè celebrantur, licet ſi ab aliis de facto fiant, valida maneant. Ad primam pertinet, quod de poteſtate diximus abſoluendi; eſt enim conſtitutum in Concil. Trident. *ſeſſ. 23 de reform. cap. 15. vt nullus Sacerdos cuiuſcunque audiat Confeſſionem, nec abſolutionis beneficium valeat impertiri, niſi, aut Parochiale beneficium obtineat, aut ab Ordinario per examen idoneus approbatus iuriſdictionem ordinariam, vel delegatam hac in re conſequatur*; & ſic Sacerdotem non approbatum inualidè Confeſſiones audire reſoluunt Paul. Sanctor. *de caſib. Papal. & Epiſcop. cap. 1. num. 28.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 1. num. 9. pag. 92.* Ægid. de

de Coniacx *de Sacram. tom. 2. diſp.8.num.49.* Chapeauil. *de caſib. reſeru' cap.3.q.*1.Coriolan. *eod.tract. part.1.ſect.1.art.20.num.2.* Aloyſ.Ricc. *in deciſ. Cur. Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 22. num.2.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſc.p.2.alleg.25.num.2.*

36 Vnde ad abſoluendum non ſufficere ſolam Ordinis poteſtatem, quam Sacerdotes in ordinatione accipiunt, ſed vlterius requiri poteſtatem iuriſdictionis, docent Sot. *in 4. diſt.18.q.4.art.2.* Martin. Ledeſm. 2.4. *q 32. art.* 1. Petr.Sot. *lect.5. de Pœnit.* Nauar. *in man. cap.27.num.259.* Suar. *tom.4. de Pœnit. diſp.24.ſect.2.num 5.* Fagund. *in quinque Eccleſiæ præ-*
37 *cepta, præc.2. lib 7. cap. 3. num.* 14. Quæ quidem iuriſdictio datur omni Sacerdoti etiam non approbato in articulo mortis iure tantùm Eccleſiaſtico in ordinem ad ſalutem æternam, quæ nobis communicanda eſt virtute Sacramentorum. Ita Turrect. *in ſum. Eccleſ. lib.1 cap.98.* Sot. *d. quæſt.4. art.4. verſ. at verò.* Henriq. *lib. 3. de Pœnit. cap.11 §.1.* Fa-
38 gund. *d lib.6. cap.1. num.* 16. Cùm ergo præter Sacerdotium requiratur etiam iuriſdictio, quæ illis iure humano, & Eccleſiaſtico datur, planè ſequitur eam poſſe Eccleſiam auferre, & impedire prout impedit Sacerdoti hæretico, aut præciſo, ne valide abſoluat. Ita Nauar. *in man. cap. 9. à num. 8.* Viuald. *in candel aureo, p.1. tit. de Abſolut. num.79. & p.2 tit. de excommunicat. à num.* 19. Henriq. *lib. 13. cap.10 §.2. cum ſeqq.*

39 Quoad matrimonij Sacramentum, licèt ipſi contrahentes ſint illius miniſtri, tamen ad euitanda grauia, quæ ex matrimoniis clandeſtinis ſequebantur incommoda, meritò Concil. Trid. *ſeſſ.* 24. *de reform. Matrim cap.* 1. irritauit dicta clandeſtina Matrimonia ſine Parocho & duobus teſtibus inita, non quidem efficiendo, vt alia materia, & forma ad Sacramentum requiratur modò, quam antea (quod facere non potuit) ſed efficiendo contrahentes inhabiles ad ſic contrahendum, & reddendo conſenſum eorum ſine tali ſolemnitate inſufficientem ad contractum illum Ciuilem perficiendum, ſicut ſi efficere aliquem impotentem ad alium aqua perfundendum, redderet ipſum impotentem eum baptizare. Nec ex eo quod Conc. Trid. *dicto loco* dicit, *qui aliter, quàm coram Parocho, vel alio Sacerdote*, &c. ſequitur Parochum debere eſſe Sacerdotem, vt incautè exiſtimarunt Vgolin. *de poteſt. Epiſcop. cap.15. §. 10. num.* 5. Fernandez *in examine Theolog. moral. p.3. cap.18. §.1. n.3.* & Filliuc.
40 *tom.1. tract.10. num.103.* quia etiam non Sacerdotem (putò cui collocata fuit Parochia, non tamen eſt Sacerdos ordinatus) validè aſſiſtere Matrimonio tenent infiniti propemodum per me citati *d. p.2. alleg.32. num.105.* quibus addo Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract.4. cap.8. num.* 55. Baſil. Pont. *de Matrim. lib.5. cap.17. num.1.*

41 Alia verò, de quibus ſecundo loco meminimus, ſimiliter licite miniſtrare non poteſt Sacerdos, niſi ſimilem habeat ab Epiſcopo, vel Rectore Eccleſiæ auctoritatem, & ideò Miſſæ Sacrificium non conuenit eum celebrare, antequam hoc ei ab Epiſcopo permittatur, Concil. Trid. *ſeſſ.22. de reform. cap.1.* neque coram Epiſcopo ſuo celebrans benedictionem ſuper populum dare poteſt, non obtenta ab eo licentia, vt ait Nicol.1. *ad Michae-*
42 *lem Imper.* Nec ſacram Euchariſtiam licitè adminiſtrat, niſi ab Ordinario, Papa ſcilicet, Epiſcopo, vel Parocho commiſſionem habeat expreſſam, aut præſumptam, vt poſt Vaſq. firmat Paul. Lay-
43 man. *in Theolog. moral. lib.5. tract.4. cap.7. num.* 3. nec Extremam Vnctionem extra neceſſitatem licitè conferre, niſi ſit Paſtor, vel alius cum eius licen- 44
tia, Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. part. 2. diſp.8 §.4. num.6.* vbi *num.14.* idem dicit de Sacramento Baptiſmi. Ratio eſt, quia diſpenſatio Sacramentorum eſt proprium munus Paſtoris, quod proinde nemo alius ſine illius commiſſione vſurpare debet: excepto caſu neceſſitatis extremæ; in quo, vt ſupra dixi, omnibus Sacerdotibus, etiam præciſis, & alioquin non toleratis, tùm Pœni- 45
tentiæ, tùm Euchariſtiæ Sacramentum per modum viatici miniſtrando ipſo communi Iure licentia data eſt. Et denique Verbum Dei prædicare non poteſt antequam mittatur, & approbe- 46
tur, *cap. ecce, 95. diſt.* Conc. Trid. *ſeſſ.24. de reform. cap. 4. verſ. nullus.*

Cæterùm ſi nihilominus in ſolo charactere confiſus Sacerdos prædicta omnia exercere voluerit, rata habebuntur, & valida, præter Pœnitentiæ, & Matrimonij ſacramenta, in quibus cum 47
charactere etiam iuriſdictio requiritur de eſſentia, vt ſupra diximus. Hortatur autem Concil. Trident. *ead. ſeſſ.23. de reformat. cap. 14. Presbyteros omnes, vt ſaltem diebus dominicis, & feſtis ſolemnibus Miſſas celebrent, ſi autem curam habuerint animarum, ita frequenter id faciant, quod ſuo muneri ſatiſfaciant*; & hoc idem ex illo cap. colligunt Bonacin. *de Sacram. diſput.4. quæſt. vlt. punct.7. n.3.* Homobon de Bonis *de examine Eccleſiaſtico, part.1. tract. 4. cap.14. q.133.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tract. 3.* 48
cap. 14. num. 16. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.2. alleg.24. num.22.*

De Presbiteris, eorúmque inſtitutione, conſecratione, poteſtate, & officio, vide Guilliel. Durand. *in ration. diuin. offic. lib.1. cap. 8.* Petr. Gregor. *Syntagm. Iuris part.2. lib. 16. cap. 8.* Vaſq. *de Ordine, diſt.236. cap.9. num.69. cum ſeqq.* Galganet. *de iure publico, lib.3. tit.25.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſiaſt. hierarch. p.3. diſput.8.* Caſtald. *in praxi cæremon. lib. 2. ſect. 14. cap.8* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 1. lib. 4. p.1. tract.9.*

CAPVT XXXV.

De Diaconis.

SVMMARIVM.

1 *Diaconus Græcè, miniſter Latinè appellatur, qui Sacerdoti miniſtrat.*
2 *Diaconus ſolus propriè ſortitur nomen miniſtri, quia ſolus circa res ſacras Presbytero miniſtrat, eaſque fidelibus diſtribuit.*
3 *Leuita vocatur Diaconus à Tribu Leui à qua Diaconi originem ex veteri Lege traxerunt.*
4 *Apoſtoli elegerunt ſeptem Diaconos, quorum primus, & ſanctitate præcipuus claruit B. Stephanus.*
5 *Diaconatus Ordo non ab Apoſtolis, ſed à Chriſto inſtitutus fuit.*
6 *Diaconi ſeptem fuerunt adhibiti ad Miniſterium menſarum, & vt pauperum curam haberent.*
7 *Diaconi ex inſtitutione diuina electi.*
8 *Diaconatus, & Subdiaconatus fuerunt à Chriſto inſtituti, & ſunt Sacramenta.*
9 Cap. Dominus, ad fin. 93. diſt. *declaratur.*
10 *Ordines non ſunt vniuerſim plura Sacramenta.*
11 *Diaconus ordinandus eſt, qui ſperet Deo auctore ſe continere poſſe.*
12 Cap. Diaconi 28. diſt. *declaratur.*
13 *Diaconi quomodo continentiam promittant.*

14 *Diaco*

14 *Diaconatus Ordo qua ætate conferri debeat? oſtenditur.*

15 *Materia ordinationis Diaconi eſt impoſitio manuum Epiſcopalium cum traditione alicuius rei, per quam poteſtas, & Officium illius ſignificatur: forma autem ſunt verba, quæ cum huiuſmodi materialibus Symbolis proferuntur.*

16 *Manuum impoſitio in ordinatione Diaconi Sacramentalis eſt.*

17 *Ordinum materias omnes Dominus inſtituit non quidem in particulari, ſed generatim monendo Apoſtolos vt Ordines conferrent per cæremoniam inſtrumentalem.*

18 *Diaconorum Officium quod fuerit in primitiua Eccleſia? oſtenditur.*

19 *Diaconorum numerus qui Epiſcopo prædicandi aſſiſterent in quacunque etiam minima ciuitate ſeptenarius requirebatur.*

20 *Officium Diaconi eſt aſſiſtere Sacerdotibus, & eis in omnibus, quæ in Sacramentis aguntur, miniſtrare, oblationes ad Altare inferre.*

21 *Euangelium populo legere, ſeu decantare, eſt Officium Diaconi.*

22 *Diaconus cùm vult recitare, ſeu legere, vel decantare Euangelium, quarè debeat aſcendere ad altierem locum, oſtenditur.*

23 *Diaconus debet cùm ad legendum Euangelium accedit, faciem verſus Aquilonem vertere.*

24 *Diabolus per Aquilonem intelligitur.*

25 *Diacono lecturo Euangelium quare detur benedictio, non autem Subdiacono quando illi traditur epiſtola ad legendum? oſtenditur.*

26 *Prædicandi munus ad Diaconorum Officium non pertinet, ex vi ſuæ ordinationis*

27 Cap. perlectis, 25. diſt. & cap. in ſancta, 92. diſt. *declarantur.*

28 *Religioſi Societatis* IESV *in ſacris Ordinibus non initiati Verbum Dei prædicare poſſunt.*

29 *Diaconi in Eccleſia primitiua propter penuriam miniſtrorum ſolemniter baptizare poterant, hodie verò id facere non poſſunt niſi de licentia Epiſcopi, vel Presbiteri.*

30 *Irregularitatem incurrunt Diaconi ſi abſque licentia Epiſcopi, vel Parochi ſolemniter baptizauerint.*

31 *Diacono nunquam licet baptizare ſolemniter etiam in caſu neceſſitatis.*

32 *Diaconus poteſt non ſolemniter baptizare abſente Epiſcopo, vel Presbytero, ac neceſſitate cogente.*

33 *Diaconus in extrema neceſſitate ſolemniter baptizans, fit irregularis.*

34 *Diaconi non poſſunt ratione Officij Euchariſtiam fidelibus miniſtrare, niſi in abſentia Sacerdotis, vel in eius præſentia data neceſſitate.*

35 *Diaconis dum miniſtrant, an teneantur eſſe in gratia? oſtenditur.*

36 *Doctores referuntur de Diaconis, eorúmque officio agentes.*

1 DIACONVS Grecè, miniſter Latinè appellatur, quia Sacerdoti miniſtrat, & aliis Clericis miniſteria diſpenſat, & res ſacras populo adminiſtrat; *cap. cleros, verſ. Græcè Diaconi,* 21. *diſt.* Durand. *in ratione diuin. offic. lib.* 2. *cap.* 9. Mich. de Medina *lib.* 1. *de continent. cap.* 13. *&* 25. Petr. Gregor. *ſyntagm. Iuris. lib.* 15. *cap.* 20. *num.* 1. Vaſq. *tom.* 3. *in* 3. *p. diſp.* 236. *cap.* 4. *in princ.* Galganet. *de iure publico, lib.* 3. *tit.* 25. *n.* 1. Sebaſt. Cæſ. *de Eccle. hierarch. p.* 2. *diſput.* 9. *num.* 1. Illuſtriſſ. D. meus *in comment. ad cap.* 11. *diſt.* 13. Boët. Epo *de iuriſdict. Eccleſ. temporali q.* 1. *num.* 11. ibi, *Ita Diaconi quoque fuerunt Apoſtolorum iuſſu Actor.* 6. *conſtituti, qui ſacris miniſtrarent menſis, vt ipſimet Apoſtoli liberius vacarent verbo Dei,* &c. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc. part.* 2. *alleg.* 14. *num.* 16. Nam, etſi a ij quoque Clerici mi- 2
niſtri exiſtant, ſolus tamen Diaconus propriè ſortitur hoc nomen, quia ſolus circa res ſacras Presbytero miniſtrat, eaſque fidelibus diſtribuit, *cap. Diaconi ſunt* 93. *diſt.* alij verò potiùs Aſſiſtentes dicuntur, vt Syluest. Papa docet *in cap. nullus Acolythorum,* 14. *diſt.* Hic & Leuita vocatur à Tribo Le- 3
ui, à qua Diaconi originem ex veteri lege traxerunt. *d. c. Cleros. d. c. Diaconi ſunt.*

4 Elegerunt autem Apoſtoli *Actor.* 6. ſeptem Diaconos, quorum primus, & ſanctitate præcipuus claruit B. Stephanus, & poſt aliquot tempora inſignis eioſdem Ordinis floruit B. Laurentius, vnde pro viribus contendunt ibi ab Apoſtolis inſtitutum fuiſſe Diaconatus Sacramentum, Durand. *d. lib.* 2. *cap.* 3. *à princip.* Alphonſ. Salmeron. *in prædictum locum Act.* 3. Cardinal. Bellarm. *tom.* 2. *lib. de Sacram. Ordinis, cap.* 6. Card. Baron. *tom.* 1. *anno Christi* 34. *pag.* 269.

5 Verùm in cootrarium eſt communis Theologorum opinio, quæ aſſerit Diaconatus Ordinem non ab Apoſtolis, ſed à Chriſto inſtitutum fuiſſe, & probatur, quia inter Catholicos citra controuerſiam eſt hunc Ordinem eſſe Sacramentum, ſed conſtat omnia Sacramenta à Chriſto ante aſcenſionem eius fuiſſe inſtituta, igitur, cùm hæc electio ſeptem Diaconorum ad menſas facta fuerit poſt Chriſti Aſcenſionem, vt conſtat, non potuit eſſe inſtitutio Sacramenti. Probatur deinde, quia Chriſtus per ſe ipſum omnia Sacramenta inſtituit, & nullius inſtitutionem Apoſtolis commiſit; igitur hac electione facta ab Apoſtolis non fuit vllum Sacramentum inſtitutum. Ideò hanc partem ſuſtinent Caietan. *in eum locum Actor.* 6. *& in illum* 1. *ad Timoth. cap.* 3. Mich. Medina *lib. de continentia, cap.* 16. Vaſq. *tom.* 3. *diſput.* 236. *cap.* 4. *num.* 49. Ochogauia *de Sacram. Ordinis, tract. unic. q.* 3. *num.* 8. Ægid. de Coninck *de Sacrament. Ordinis, diſput.* 20. *dub.* 3. *num.* 13. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cooha *in comment. ad cap. Diaconus,* 23. *diſt.* Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 4. *num.* 4. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 4. *p.* 1. *tract.* 8. *docum.* 1. *à num.* 1. quorum aliqui meritò 6
tenent ea ſolùm electione, quæ *Actor.* 6. expreſsè narratur, non fuiſſe ordinatos ſeptem illos viros ad miniſterium Altaris, neque Sacramentum Ordinis ſuſcepiſſe, & ita non eſſe de viris, qui miniſtrabat miniſteria, ſcilicet Miſſæ, ſed de his, qui ad miniſterium menſarum, & pauperum curam haberent, adhibebantur, & quamuis in eodem cap. *Actor* 6. narretur, quòd ſtatim poſt hanc electionem Stephanus faceret ſigna, & prodigia, & populo ita ſapienter prædicaret, vt aduerſarij non poſſent ſapientiæ, & ſpiritui eius reſiſtere, tamen non proinde licet inferre ipſom fuiſſe ibi in ſacrum Diaconatus Ordinem conſecratum; nam etiam ad aliud munus electus hæc præſtare poterat. Quanto aotem tempore hoc miniſterium Diaconorum, qui menſis præficiebantur, in Eccleſia perſeueraoit, & quo pacto, latè diſputant Card. Baron. & Vaſq. *vbi ſuprà,* cum qoibus hanc menſarum explicationem proſequere. Vnde quun- 7
que prooenit, vt Diaconos ex inſtitutione diuina electos fuiſſe aſſerant. Valent. *tom.* 4. *diſput.* 4. *quæſt.* 1.

coni miniſterium demandetur, vide *c. de his diſt* 18. Poſtquam enim Subdiaconatus inter ſacros Ordines eſt relatus; tunc perſcrutatio, quæ olim in Diaconatu fiebat, cœpit in Subdiaconatu obſeruari, vt *cap. proximo* videbimus.

14 Sed in qua ætate Diaconatus Ordo conferri debeat, variè Canones ſtatuerunt, olim enim ab antiquo veteris Teſtamenti tempore Leuitæ (quorum typus gerunt Diaconi, Durand. *in ration. diuin. lib. 2. cap. 9. in princ.* Henriq. *d. lib.* 10. *c.* 14. §. 1. Vaſq. *d. diſp.* 236. *cap.* 8. *in fine*,) vigintiquinque annis eligebantur, vt in tabernaculo Domini miniſtrarent, vt colligitur ex *cap. in veteri*, 77. *diſt.* Aduenіente poſtmodum tempore Gratiæ, & in primitiua Ecclesia ſacri Canones in ordinandis Diaconis eandem ætatem requirebant, ſicut probant text. *in cap. placuit*, *& in cap. Epiſcopus*, 77 *diſt. & in cap. nemo*, 78. *diſt.* & habetur in Conc. Carthaginen. III. *c.* 8. & in Conc. Agathen. *cap.* 16. & in Conc. Tolet. IV. *cap.* 9. eandem ætatem neceſſariò requiri etiam Iuſtinianos Imperator decreuit *in Auth. de ſanctiſſ. Epiſcopis*, §. *Presbyterum autem, collat.* 9 deinde ſuccedentibus temporibus Clemens V. in Conc. Viennenſi, prout refertur *in Clem. Generalem*, *de ætat. & qual.* conſtituit in Diaconum eligi illum poſſe, qui ad vigeſimum ſuæ ætatis annum peruenerit. Demùm attenta noua diſpoſitione Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform. cap.* 12. nullus iam in Diaconum ordinari poteſt, niſi vigeſimotertio ſuæ ætatis anno, quique bonum habeat teſtimonium, & in minoribus Ordinibus iam probatus ſit, ac litteris & iis, quæ ad Ordinem exercendum pertinent, ſit inſtructus. Conc Trid. *ead. ſeſſ.* 13. *cap.* 13. Campan. *in diuerſ. Iuris Can. rub.* 5. *cap.* 2. *num.* 2. Antonin. Diana *reſolut. moral. p.* 2. *tract.* 2. *miſcel. reſol.* 29. *in princ.* nouiſſimè Didac. Narbona *in tract. de ætate ad omnes humanos actus requiſ. annot.* 23. *quæſt. vnica.* latè Machado *d. tract.* 8. *docum.* 4. vide quæ dixi *de offic. & poteſt. Epiſcop. part.* 2. *alleg.* 16.

15 Materia ordinationis Diaconi eſt impoſitio manuum Epiſcopalium cum traditione alicuius rei per quam poteſtas, & Officium illius ſignificatur, Forma autem ſunt verba, quæ cum huiuſmodi materialibus Symbolis proferuntur. Ita Pet. Sot. *lect.* 5. *de Sacram. Ordinis*, Henriq. *in ſumm. lib.* 10. *c.* 8. §. 2. Vaſq. *in* 3. *part. diſp.* 248. *cap.* 4. *à n.* 43. Ochogauia *de Sacram. Ordinis q.* 4. *num.* 12. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p.* 2. *diſp.* 9. §. 1. *num.* 8. Paul. Layman. *in ſumm. Theolog. moral. lib.* 5. *tract.* 9. *cap.* 5.
16 *num.* 2. *verſ. aſſertio* 111. Machado *d. tract.* 7. *docum.* 1. *num.* 2. Quòd enim impoſitio manuum in ordinatione Diaconi Sacramentalis ſit, colligitur tum ex formà verborum, quæ ſimul ab Epiſcopo pronunciantur, *Accipe Spiritum ſanctum.* tum ex *cap.* 6. *Actor.* vbi dicitur Diaconos per manus impoſitionem ordinatos fuiſſe, ſicut ibidem interpretes annotarunt; tum denique ex Conc. Carthag. IV. cap. 4. *Diaconus cum ordinatur, ſolus Epiſcopus, qui eum benedicit, manum ſuper caput illius ponat*; quamobrem, & ex Scriptura ſacra, & Apoſtolorum, ac Patrum traditione colligi videtur ad ſacram Diaconorum ordinationem, præcipuè ſpectare manuum impoſitionem, vt notauit Petr. Sot. *d. lect.* 5. *verſ. circa iſta.* Quòd verò etiam traditio alicuius rei ad ordinationem Diaconi ſpectet, expreſsè ſic traditum eſt à Florentino Concilio. *Materia Sacramenti Ordinis eſt illud per cuius traditionem confertur. Ordo Presbyteratus per Calicem cum vino, & Patenæ cum pane porrectionem, Diaconatus vero per libri Euangelii traditionem.* Credibile eſt,

inquit Bellarm. quem refert Laym. *citato loco*, Do- 17
minum inſtituiſſe iſtas omnes materias Ordinum, non quidem in particulari, ſed generatim monendo Apoſtolos, vt Ordines conferrent per cæremoniam inſtrumentalem, quibus ſignificaretur eorum poteſtas, & Eccleſiæ impoſitione, ſeu ordinatione; quare nihil refert, quòd in primitiua Eccleſia ordinandis Diaconis non fuerit exhibitus liber Euangeliorum, aut Miſſale, vt nunc ſolet, cùm eo tempore nondum eſſent ſcripta; potuit enim olim, præter manuum impoſitionem, alia materia exhiberi, per quam, & Altaris miniſterium, & alia annexa officia Diaconi ſignificarentur, quod quidem congruentius eſt dicere, quàm cum Sot. *in* 4. *diſt* 24. *q.* 1. *art.* 4. & Henriq. *d. lib.* 10. *cap.* 8. §. 1. reſpondere tempore primitiuæ Eccleſiæ ſine traditione libri Euangeliorum, ac proinde abſque propria, & vera huius Sacramenti materia, ipſum tunc ex diſpenſatione diuina collatum fuiſſe; vel etiam cum Vaſq. & Ochogau. *locis proximè citatis*, aſſerere eo tempore materiam huius Sacramenti fuiſſe tantùm manus impoſitionem, ſcriptis Euangeliorum libris, tunc ipſos materiam eſſe incœpiſſe.

Officium verò Diaconorum in primitiua Ec- 18
cleſia verſabatur circa adminiſtrationem eleemoſynarum, & bonorum communium Eccleſiæ, Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom.* 1. *anno Chriſti* 34. *pag.* 269. Vaſq. *in* 3. *p. diſp.* 236. *cap.* 6. *num.* 39. nam ſeptem illi Diaconi viduis miniſtrabant in locum Apoſtolorum, quos non decuit derelinquere verbum Dei, & miniſtrare menſis, vt in eorum Actibus legitur. Inſuper ad eos pertinebat miniſtrare Calicem, quando eo tempore cum ſanguine fidelibus miniſtrabatur, Henriq. *d. lib.* 10. *c.* 11. §. 2. Petr. de Bollo *in œconomia Canon. claſſi* 1. *cap.* 1. §. 10. *verſ. Diaconorum, nomen, pag* 55. Torreblanca *de iure ſpirit. lib.* 2. *cap.* 12. *num.* 36. Demùm ad eos quoque ſpectabat aſſiſtere Epiſcopis prædicantibus, & eos cuſtodire, ne ab inſidiatoribus infeſtentur; & ideo oculi Epiſcopi appellantur, *cap. Diaconi qui cap. Diaconi Eccleſiæ* 93. *diſt.* Clem. *lib.* 2. *conſtit. Apoſtol. cap.* 43. Petr. Bollo *in ſua œconomia Canonica*, *claſſ.* 3. §. 2. 19
pag. 443. Diaconorum numerus, qui Epiſcopo prædicanti aſſiſterent, in quacunque etiam minima ciuitate ſeptenarius requirebatur, iuxta text. *in d. cap. Diaconi qui*, *& in cap. Diaconi ſeptem*, *eadem diſt.* 93. *& in cap. illud* 7. *q.* 1. *& in cap. Epiſcopus Deo*, *de conſecrat. diſt.* 1. Albert. Trot. *de vero & perfecto Clerico lib.* 1. *cap.* 12. *ſub num.* 3. Petr. Bollo *in ſua œconomia Canonica*, *claſſ.* 1. §. 2. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. diſp* 9. §. 1. *num.* 7.

Hodie verò eorum eſt officium aſſiſtere Sacer- 20
dotibus, & eis in omnibus, quæ in Sacramentis aguntur, miniſtrare, oblationes ad Altare inferre, *cap. perlectis*, 25. *diſt.* Clem. *lib.* 2. *conſtit. Apoſtolic. cap.* 14. item Euangelium populo legere, ſeu decantare, Læl. Zech. *de Sacram tract. de Ordine, cap.* 1. *pag.* 668. *ante fin. col.* 1. Steph. Durant. *de ritibus Eccleſiæ*, *lib.* 2. *cap.* 23. *num.* 3. Cùm autem Diaconus 21
vult recitare, ſeu legere, vel decantare Euangelium, debet aſcendere ad altiorem locum ſecundùm ea, quæ Iſaias dixit, *c.* 40. *Super montem aſcende tu, qui euangelizas Sion.* Et Dominus in Monte docebat turbas, *Matth. cap.* 5. Aliæ ſunt rationes, quibus Diaconus in altum aſcendit decantandi Euangelij cauſa, de quibus Innoc. III. *libro de ſacro Altaris miniſterio, cap.* 4. Torrecr. *in cap. Apoſtolica*, *num.* 1. *de conſecr. diſt.* 1. Steph. Durant. *d. cap.* 21. *n.* 11. & 12. Iſidor. Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. p.* 2.

23 *lit.1.cap.1.de Ordine,pag.385. lit. B*, Debet etiam
Diaconus cùm ad legendum accedit, faciem ver-
ſus Aquilonem vertere, vt oſtendat Verbum Dei
contra eum dirigi, qui Spiritui ſancto ſemper con-
24 trarius fuit. Ita Alcuin *de diuin. offic. cap. de cele-
brat. Miſſæ*, nouiſſimè Frater meus Simon Vas Bar-
boſa *in tract. de ſignificatis myſterioſis Sacrificij Miſ-
ſæ, cap.40. num.4. pag* 108. per aquilonem enim Dia-
bolus intelligitur, ex eo quia durus, & frigidus
ventus ſit, effectus, quos Diabolus in illis, quos
poſſidet, operatur; reddendos ſcilicet eos frigidos,
& torpente in amore charitatis, & dilectionis; vt
per Alcuin *vbi proximè*, Innoc. *d. cap.42.* Stephan.
Durant. *d. cap.23. num.14.* Moſcon. *in eadem pag.385.
lit. D*, Scort. *de ſacrif. Miſſa, lib.3. cap.34. num. 21.*
Simon Vas Barboſa *d. num.4. in fine*. Quod autem
per aquilonem Diabolus deſignetur, apertè oſten-
dit Iſaias *cap.14* dicens, *Lucifer, qui dicebas in corde
25 tuo, ſedulo in lateribus Aquilonis*, &c. Ratio autem,
quare Diacono lecturo Euangelium detur bene-
dictio, non autem Subdiacono quando illi tradi-
tur Epiſtola ad legendum, eſt quòd Deus Legem,
& Prophetas, inuiſibilis inuiſibiliter miſit; Apo-
ſtolos autem, & Euangeliſtas (quorum in hoc ſal-
tem enonciandi Euangelij munere Diaconus per-
ſonam gerit) viſibilis factus, & ſanctam Eccleſiam
ſponſam, videlicet ſuam oſculans oſculo oris ſui
viſibiliter miſit, & docuit, vt tradunt Innoc. *dict.
lib.1. cap.57.* Rupert. *lib.1. de diuinis Officiis, cap.36.*
Hugo de S. Victore *lib.2. de offic. Eccleſ. cap.20. n.5.*
Stephan. Durant. *d. lib.2. cap.13. num.11.*

26 Prædicandi munus ad Diaconorum Officium
pertinere, videntur probare text. *in cap. perlectis, 25.
diſt.* ibi, *prædicare, & in cap. in ſancta, 91. diſt.* ibi, *ad
prædicationis Officium*, & per illa Iura reſoluunt
Hugo de S. Victore *d. lib.2. part.3. cap.11.* Raban.
lib.1. de inſtit. Sacerd. cap.7. Facit pro hac parte, quia
Stephanus, & Philippus ab Apoſtolis primo in
Diaconos electi prædicauerunt, *Actor.8.* & Vin-
centius martyr, qui tantùm fuit Diaconus concio-
nabatur, teſte Auguſtino *ſerm.2. de eodem Vincentio.*
Contrarium tamen probant expreſsè per text. *in
cap. adijcimus 26. quæſt.1.* vbi gloſſ. *verb. Sacerdotis,*
Gabr. *in 4. diſt.14. quæſt.1. art.*.. *verſic. Diaconorum
Officium*, & Medin. *lib.1. de continent. cap.30.* Sed hæ
contrariæ opiniones facilè componuntur, ſi dicas
priorem procedere, vbi interuenerit licentia Epi-
ſcopi, Prælati, vel alterius habentis ad illud munus
iuriſdictionem, alteram verò intelligendam eſſe
ex vi ſuæ ordinationis, cùm ratione Officij præ-
dicandi munus Diaconis non ſit conceſſum, nec
illis, vt proprium tribuatur. Ita Nauar. *conſ.7. de
offic. deleg.* Valent. *tom.4. diſp.9. de Sacram. Ordin.
quæſt.2. puncto 3.* Vaſq. *in 3. part. diſput. 236. cap.8.
27 num.89.* Quapropter ad Iura illa *in d. cap. perlectis,
& in d. cap. in ſancta*, reſpondetur intelligenda eſſe
non de prædicatione, hoc eſt, de explicatione
Euangelij, ſed de eius lectione à Diacono decan-
tanda. Ita Nauar. *d. conſ.7. num.3.* gloſſ. *verb. Sacerdo-
tes, in d. cap. adijcimus.* Durand. *in ration. Diuin. lib.2.
28 cap.9. num.10.* Religioſi tamen Societatis IESV
etiam ſacris Ordinibus non initiati, Verbum Dei
prædicare poſſunt, vt ſtatuit Gregor. XIII. *in ſua
conſtitut.* incip. *Vigore*, 20. *Nouembris* 1584. eſt *in
Bullar. nouo, tom.2. pag.*481.

29 Quamuis olim in Eccleſia primitiua propter
penuriam miniſtrorum ſolemniter poſſent Diaco-
ni baptizare, vt notant Sot. *in 4. diſt.14. q.5. art.3.*
Henriq. *in ſum. lib.1. cap.26. §.4.* Marc. Anton. *var.
reſolut. lib.3. reſol.16. num.6. verſ. tum demum*, hodie
tamen ratione Officij id facere non poſſunt, niſi
de licentia Epiſcopi, vel Presbyteri, vt habetur *in
cap. Diacones, 93. diſt. & in cap. conſtat, de conſecr.
diſt.4.* Vaſq. *in 3. part. q.67. diſp.147. art.5 ſub n.23.*
Iſidor. Moſcon. *de maieſt. milit. Eccleſ. p.2. lib.2. cap.1
pag.385. litt.A*, itaut irregularitatem incurrant, ſi 30
abſque licentia huiuſmodi ſolemniter baptizaue-
rint, Henriq. *d. lib.10. cap.13. §.1.* Vaſq. *in 3. part.
diſput. 236. cap. 8. num. 90.* immò etiamſi faciant
de licentia, & iuſſu Parochi, expreſsè tenent
Nauar. *conſ.1. & 2. de Cleric. excom. miniſt.* Henriq.
in ſumm. lib.2. cap.29. §.1. dicens nunquam licere 31
Diacono baptizare ſolemniter, etiam in caſu ne-
ceſſitatis, refert Mar. Anton. *var. reſol. lib.3. reſol.16.
num.6.* Abſente verò Epiſcopo, & Presbytero, ac 32
neceſſitate cogente poterit Diaconus non ſolem-
niter baptizare, gloſſ. *verb. neceſſitas, in cap. Dia-
conos, 93. diſt.* Sot. *in 4. diſt.13. q.2. art.3. ſub verſ. ap-
pendit autem*, Victor. *de Sacram. in genere, num.89.*
ſi enim etiam in extrema neceſſitate ſolemniter
baptizauerit, fiat irregularis, vt per Nauar. *in man.* 33
cap.22. num.7. Henriq. *in ſumm. lib.2. de Baptiſmis,
cap.19. §.1. & lib.14 de irregul. cap.6. §.2.* Aldrete *de
Relig. diſcipl. tuenda, lib.2. cap.21. num.5.* Bonacin. *de
Sacram. diſp.2. q.2. puncto 4. num.3. & de cenſur. diſp.7.
q.3. puncto 6. num.5.* Valent. *tom.5. diſp.4. q.2 punct.1.*
& licèt Nau. *conſ.70. de ſent. excomm.* videatur te-
nere contrarium in foro poli, tamen ſi benè eius
opinio conſideretur, non eſt fundata, neque Iu-
re, neque auctoritate, & tandem neſcit figere pe-
dem, imò dicit eum in foro contentioſo eſſe irre-
gularem, & verba illa *d. cap. conſtat, & d. cap. Dia-
conos*, ibi, *abſque Presbytero*, debent intelligi priua-
tim, non autem ſolemniter, vt notat Mar. Antonin.
d. num.6.

Sic ſimiliter licèt Diaconi non poſſint ratione 34
officij Euchariſtiam fidelibus miniſtrare, cùm id
tantùm ſolis Sacerdotibus competat, *cap. firmiter,
verſ. ſi verò, de ſum. Trin.* Guillelm. Durand. *in ratio-
nal. diuinor. Offic. lib.2. cap.9. num.12.* Albert. Trot. *de
vero, & perfecto Clerico, lib.1. cap.22. num.4* Stephan.
Durant. *de ritib. Eccleſ. lib.2. cap.5. n.3.* tamen in ab-
ſentia Sacerdotis, vel in eius præſentia, data ne-
ceſſitate, poſſunt, *d. cap. Diaconos, d. cap. præſente, 93.
diſt* B. Ioan. de Capiſtrano *de auctor. Eccleſia, fol.51.
verſ. ſeptimò Diaconatus*, Viuald. *candel. aureo, p.1.
vbi de Sacram Euchariſtia. n.89.* Fuſc. *de viſitat. lib.1.
cap.5. num.10.* Galet. *in margarita caſuum Conſcientiæ,
verb. Diaconus, vltim.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ.
hierarch. pars.2. diſp.9. §.2 num.21.*

Reſtat nunc, vt videamus, an Diaconi, dum mi- 35
niſtrant teneantur eſſe in gratia; Negatiuè reſpon-
dendum eſſe tradunt Sot. *in 4. diſt.24. quæſt.1. art.4.
ad 4.* Cordub. *in quæſtionar. lib.1. q.50.* Henriq. *dict.
lib.10. cap.13. §.3.* Valent. *tom.4. diſp.3. q.5. puncto 3.
verſ. ſecundo intelligitur, & diſp.9. q.1.* Sebaſt. Cæſ.
d. §.2. num.13. Vaſq. *diſp.236. cap.4.* Paul. Laymann
in Theologia morali lib.5. tract.2. cap.3. num.10. re-
ſoluentes poſſe in peccato lethali, abſque vlla cul-
pa, ſaltem mortali, miniſtrare. Ratio eſt, quia ex
ſanctorum Patrum, & Eccleſiæ traditione non ita
colligi poteſt mortalem irreuerentiam à miniſtris
Eccleſiæ committi per indignum exercitium alio-
rum miniſteriorum, quæ proximè non tendunt ad
ſanctificationem animæ ex opere operato, ſicut ex
traditione habemus mortalem irreuerentiam eſſe,
ſi miniſter malus, & indignus Sacramenta miniſtret,
quippe, quæ ex virtute meritorum Chriſti, quaſi
quidam canales ſint gratiæ ſanctificantis in homi-
nes deriuandæ.

Plura

Google

36 Plura autem de Diaconis, eorúmque officio, ſi quis ſcire cupit, conſulat Creſpet. *in ſum. Eccleſ. diſciplinæ, verb. Diaconus*, Cupers *in repet. cap. oportet 79. diſt. in rub. Diaconatus vaſtitatam*. Iac de Graff *in aur. deciſ. p. 2 lib. 1. cap. 1. de Ordine pag 382. cum ſeqq.* Petr Greg *ſyntagm. Iur. lib. 16. cap. 7.* Vaſq. *tom. 3. in 3. p. diſp. 236. cap 4. cum ſeqq.* Henriq. *in ſum. lib. 10. c. 8. §. 1. & 2. & cap. 13. §. 2. & 3* Mich. de Medina *lib. 1. de continent. cap. 28. cum ſeqq.* Garol. de Graff. *de effectib Clerical. in prælud. n. 250.* Homob. de Bonis *de humana vitæ ſtatib. p. 1. cap. 19. in princ.* Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis, tract. 2. cap. 9.* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 25.* Sebaſt. Cæſ *in relect. de Eccleſ. hierarch. p. 2. diſp. 9. §. 1. & 2.* Caſtald. *prax. Cæremon. lib. 1. ſect. 7. cap. 5. cum duob. ſeqq.* Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom. 2. lib. 4. p. 1. tract. 8.*

CAPVT XXXVI.

De Diaconiſſis

SVMMARIVM.

1 *Diaconiſſæ olim dicebantur, quæ apud nos viduæ continentes dicuntur.*

2 *Diaconiſſatus ad munus eligebantur mulieres, aut Virgines, aut viduæ.*

3 *Ætas quæ requirebatur in Diaconiſſarum numerum adſcribendis, oſtenditur.*

4 *Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia ordinari conſueuerunt.*

5 *Ordinatio Diaconiſſarum benedictio quædam tantùm erat, ſicut velatæ.*

6 *Fœminæ ipſo Iure diuino incapaces ſunt eorum, quæ ſunt Ordinis.*

7 *Diaconiſſis quæ munera incumbebant, oſtenditur.*

8 *Continentia perpetua Diaconiſſis præſcripta erat, & eligebantur ex Religioſis virginibus, aut viduis.*

9 *Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia Religioſæ perſonæ dicuntur.*

10 *Diaconiſſarum Ordo à quo tempore aboleri cœpit, oſtenditur, & num. ſeq.*

11 *Diaconiſſæ hodie, ſi quæ reperiuntur, ſic dicuntur non ab vllo Ordine quem ſuſcepiſſent, neque miniſterio ad quod eſſent deſtinatæ, ſed à viris, quorum vxores erant.*

12 *Doctores referuntur de Diaconiſſis agentes.*

1 DIACONISSÆ olim dicebantur, quæ apud nos viduæ continentes dicuntur, & aliquod munus, & dignitatem in Eccleſia habebant, quæ infra referemus. Eligebantur ad hoc 2 munus Diaconiſſatus Mulieres, aut Virgines, aut Viduæ, quæ tamen vnico contentæ fuerint thoro coniugali; quod docet Clemens 1 *lib. 6. conſtitut. cap. 17.* his verbis: *Diaconiſſa verò eligatur virgo pudica, ſi autem non fuerit virgo, ſit ſaltem vidua, quæ vni nupſerit, & fidelis, atque honorata ſit.* Et Epiphan. *ad calcem librorum contra hæreſes, in compendiaria doctrina de fide Catholica*, ſic ait; *Et ipſæ ſint etiam, quæ in vnis nuptiis continentes ſe habuerint, vt ab vnis nuptiis viduitatem ſeruauerint, aut ſemper Virgines ſint.* Item Diaconiſſam fidelem, & ſanctam ad mulierum miniſteria eligendam eſſe admonet Clem I. *lib. 3. conſtitut. cap. 15.*

3 Ætas autem, quæ in Diaconiſſarum numerum adſcribendis requirebatur, diuerſa reperitur; nam aliquando annorum 40. fuit ſtatuta, vt in Concil. Chalcedonen. *cap. 15.* relato *in cap. Diaconiſſam, 27. q. 1.* vbi præcipitur, ne Diaconiſſa ante annos 40. ordinetur, pro quo diligens fiat probatio, quòd ſi ordinationem ſuſceperit, & quantocunque tempore obſeruauerit miniſterium, & poſtea ſe nuptiis tradiderit, iniuriam faciens gratiæ Dei, anathema ſit, cum eo, qui in nuptiis ipſius conuenerit, refert Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rub. 11. cap. 2. num. 3. verſ. primam.* Nonnunquam verò reperitur præſcripta ætas ſexagenaria, vt in Nicæno Concil. *cap. 74.* ſed prius illud tempus 40. annorum Virginibus, poſterius verò viduis deligendis ſtatutum erat, vtpotè, quæ propter experientiam voluptatis, maiori indigerent examine, & probatione, Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 4. cap. 34. num. 31. verſ. atque hinc.* Pamel. *in ſchol. 71. in lib. Tertulliani, de exhortat. caſtit.* Vaſq. *in 3. p. tom. 3. diſp. 245. cap. 3. num. 4.* Sebaſt. Cæſ. *de Eccleſ. hierarch. p. 2. diſpat. 9. § 3. num. 4. & 5.* nouiſſimè me citato Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requiſ. an. 40. q. 3. per tot.*

4 Has Diaconiſſas benedictione, & cæremonia ordinari conſueuiſſe teſtatur Tertull. *lib. de exhortat. ad caſtitatem, cap. vlt. num. 72.* & de hac Diaconiſſarum benedictione extat Apoſtolica conſtitutio apud Clement. *lib. 8. cap. 26.* in hæc verba: *De Diaconiſſis ego Bartholomæus conſtituo, ô Epiſcope, impones ei manus præſentibus Presbyteris, Diaconis, & Diaconiſſis, & dices: Deus æterne, Pater D. N. Ieſu Chriſti, qui viri, & mulieris auctor es, qui Mariam, Deboram, Annam, & Holdam Spiritu ſancto impleuiſti, qui non duxiſti indignum, vt Filius tuus vnigenitus ex muliere naſceretur, qui in tabernaculo teſtimonij, & in Templo cuſtodes fœminas ianuis tuis præeſſe feciſti, ipſe etiam nunc reſpice hanc ancillam electam ad miniſterium, & da ei Spiritum ſanctum, & mundam effice ab omni iniquitate carnis, vt opus ſibi impoſitum dignè perficiat ad gloriam, & laudem Chriſti tui.* Extat autem earum ordinatio in antiquo libro qui inſcribitur, *Ordo Romanus.*

5 Hæc quidem earum ordinatio, quaſi benedictio quædam tantùm erat, ſicut velatæ, & quæ Religionis habitum aſſumunt, hodie benedicuntur, fuſis etiam precibus, nullâque illis Ordinis poteſtas conferebatur, vt optimè aduertunt Baſil. Pont. *de impediment. matrim. cap. 10. verſ. ſed cùm in Diaconiſſa*, Lauor *d. cap. 14. num. 33.* Et quamuis non defuerint peruerſi homines, qui ex *cap. Diaconiſſam, & ex cap. Presbyter, & cap. mulieres, 32. diſt.* deprehenderent fœminas licuiſſe ordinari cùm 6 Diaconiſſæ, & Presbyteræ mulieres Canones illi meminerint, tamen hoc, quàm falſum ſit latè docent Catholici omnes notantes fœminas ipſo Iure Diuino incapaces eſſe eorum, quæ ſunt Ordinis, argument. text. *in cap. in nona, de Pœnit. & remiſſ.* comprobant S. Thom. *in addit. ad 3. part. q. 39. art. 1.* Victor. *relect. 2. de poteſt. Eccleſ. quæſt. 2. num 3.* Sot *in 4. diſt. 25. quæſt. 1. art. 2. concluſ. 1.* Angles *in florib. Theolog. quæſt. de clauibus, art. 1. diffic. 5.* Maiol. *de irregul lib. 1. cap. 28.* Henriq. *in ſum lib. 1. c. 21. §. 1. litt N, & lib. 6. cap. 2. §. 3. & lib. 10. cap. 16. §. 1. lit. A.* Campan. *dict. rubr. 11. cap. 2. à prin.* Lauor. *d. cap. 14. num. 34.* Quod autem ait Æne. Sylu. *de hiſtoria Bohemica, cap. 16.* de Milida ſorore Boleſlai Bohemorum Regis, quæ eximia ſpecie Virgo Sacris imbuta litteris, & multa pollens eruditione, cùm Romam Orationis cauſa petiuiſſet, à Ioanne Pontif. Max. benignè excepta ipſius

auctoritate monaſterium S. Georgij in arce Pragenſi conſtruxit, ibique Sacerdos conſecrata eſt, intelligendum in Abbatiſſam electum fuiſſe conſecratam & benedictam, non verò aliquo Ordine, vel charactere Sacramentali initiatam.

7 Munera aliqua his Diaconiſſis incumbebant, quorum quinque ſunt principaliora; primum erat cæteras inſtruere mulieres de rebus, de quibus cum Diaconis, aut Epiſcopis agere debebant, vt conſtat ex Clem. *1. lib. 2. conſtitut. c. 57. aliàs 61.* Secundum erat, foribus Eccleſiæ mulieribus tantùm parentibus præeſſe, ſicut foribus, quia ingrederentur viri, ianitores, & qui Oſtiarij dicti ſunt, præfecti erant, ex eodem Clem. *d. lib. 2. cap. 15.* Tertium, ſicut munus Diaconi erat vngere oleo ſancto frontem mulierum, quæ baptizabantur, ita Diaconiſſarum abſtergere, ne à viris aſpicerentur, ex eod. Clem. *lib. 3. cap. 15.* Quartum munus erat miniſtrare Presbyteris quando baptizantur mulieres propter honeſtatem, ex eod. Clem. *lib. 3. cap. 32.* & Concilium Nicænum I. *cap.* 74. huiuſmodi Diaconiſſas ad hoc ſolùm paratas eſſe, vt fœminas in Baptiſmo ſuſcipiant; & Conc. Carth. IV. ſub Anaſtaſio *cap.* 22. admonet huiuſmodi Diaconiſſas debere eſſe tam inſtructas ad Officium, vt poſſint apto, & ſano ſermone imperitas, & ruſticas mulieres, tempore, quo baptizandæ ſunt, qualiter baptizatori interrogatæ reſpondeant, & qualiter accepto Baptiſmate viuant. Quintum, erat extra Eccleſiam, vt ſcilicet, cùm Epiſcopus ad domus mulierum aliquem mittere vellet, non mitteret Diaconum, ne quid mali infideles ſuſpicarentur, ſed mitteret Diaconiſſam, ex eod. Clem. *lib. 3. c. 15.* Vnde S. Epiphanius ad calcem librorum contra hæreſes in compendiaria doctrina in Fide Catholica ait, *Diaconiſſas conſtitui in miniſterium mulierum propter reuerentiam, ſi opus fuerit balnei gratia, aut viſitationis, aut inſpectionis corporum.* Hæc omnia munera, & quæcunque alia ſi quæ ſunt percurrunt Vaſq. *d. cap. 3.* Lauor. *d. cap. 14. ex num.* 28. Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p. 2. diſp. 9. §. 3. num. 6.* me citato *in hoc loco* Narbona *de ætate ad omnes humanos actus req. ann. 40. quæſt. 3. num. 2. in fine.*

8 Continentia perpetua Diaconiſſis huiuſmodi præſcripta erat; eligebantur enim ex Religioſis Virginibus, aut viduis, vt ſuprà vidimus: ita colligitur ex *d. cap. Diaconiſſam*; vnde in Concilio Romano ſub Gregorio I. ipſe Gregorius anathemate percutit quendam nomine Adrianum Ephilarati filium, qui Epiphaniam Diaconam illicito auſu in vxorem habebat, & illam ſimiliter & eos, qui ei conſenſum præbuerunt. Et in Conc. Aurelian. II. *Can.* 17. ſic dicitur. *Fœminis, quæ benedictionem Diaconatus hactenus contra interdicta Canonum acceperunt, ſi ad coniugium probantur, iterum deuoluta à communione pellantur, quòd ſi huiuſmodi contubernium admonita ab Epiſcopo cognito errore diſſoluerint, in communionis gratiam, acta pœnitentia, reuertantur. Huiuſmodi, qui aſſumpſerint in coniugium, anathematizetur.*

9 Religioſæ perſonæ Diaconiſſæ benedictione, & cæremonia, vt ſupra ordinatæ efficiebantur, & ideò vt verbis vtar Baſilij Pontij *in d cap.* 10. non rectè Baron. *annal. Eccleſ. tom. 1. anno 30. n.* 278. cenſuit Diaconiſſas inter laicales, & ſæculares perſonas computari, idque probat ex Conc. Niceno, *cap. 19 vulgato, &* 17. ex his, qui ex Arabico tranſlati ſunt. *Commemorauimus,* inquit, *Diaconiſſas, quæ in hoc Ordine inuentæ ſunt, quæ nec manus impoſitionem aliquam habent, ita vt omninò inter laicas habeantur. Similiter autem Diaconiſſæ, quæ in Catholico Canone non habentur, ſimili loco, id eſt, laicæ, & tanquam non conſecratæ deputentur.* Sed ſine dubio non inſpecta ſatis exemplaris fide loquutus eſt Baronius, quia, vt patet ex eo *cap. ſtatuerunt,* Patres quid faciendum de Paulianiſtis, id eſt, qui à Paulianiſtarum hæreſi reuertebantur; decernitúrque, vt iterum baptizentur, & reſtituantur in eum gradum Eccleſiaſticum, in quo antea fuerant, ſi digni tamen extiterint, imponatúrque manus ab Epiſcopo, ſicut ei, cui nunquam antea erat impoſita. Deinde decernunt quid de Diaconiſſis fieri debeat, quæ apud Paulianiſtas erant, & ad Fidem Catholicam tranſibant, vt ſcilicet baptizentur denuò, & inter laicas deinceps non Diaconiſſas habeantur. De his autem tantùm, non de Diaconiſſis Catholicis ſermonem eſſe conſtat, quia in eodem Can. poſt prædicta ſubiicitur. *Quòd ſi aliqua Diaconiſſa ex iſta hæreſi ad Fidem reuertatur, oportet eam iterum baptizari & cum ea benedictione recipere, quæ ſuper ſæcularem fieri ſolet, examinandúmque, vt ſuprà diximus, an verè conuertatur.* Sic ergo intelligendum, quod in Canone vulgato 19. dicitur. *Quæ in Ordine inuentæ ſunt, vel in eadem ſpecie ſunt,* id eſt, ab eadem hæreſi, *Diaconiſſæ veniunt computandæ inter laicas,* ſcilicet Catholicas, *quia manus impoſitionem non habent.* Quam enim habere poſſunt apud Paulianiſtas, quæ ab illis diſcedentes iterum baptizabantur? imò ex iſto Can. potius colligitur Sacras, & Religioſas perſonas fuiſſe Diaconiſſas Catholicas inter laicas. Præterea quo pacto iſte Nicænus Canon. Diaconiſſas Catholicas inter laicas numeraret, cùm eiuſdem Conc. *Can.* 74. probet Diaconiſſas, & illas ex Sanctimonialibus, aut viduis eligi conſtituat, vt ſuum munus impleant, dum baptizantur fœminæ.

Poſtmodum ſuccedentibus temporibus ex hac 10
ordinatione, & multiplici munere conceſſo Diaconiſſis; forſan inſoleſcentibus, & maiora conantibus, prout innata eſt fœmineo ſexui ambitio, Diaconiſſarum ordo aboleri cœpit, eo modo, quo & Chorepiſcoporum vſus ſublatus eſt, qui cùm aliqua minora officia in Eccleſia haberent, & maiora præſumerent, ſublati fuerunt, vt teſtatur Damaſus Papa, relatus *in cap. Chorepiſcopi. 68. diſt.* & diximus *hoc lib. cap. 16.* & primò apud Græcos abrogata fuit in Conc. Laodicen. I. ſub Syluestro anno 320. *Can.* 11. & refertur *in cap. mulieres, 32. diſt.* In Latina verò Eccleſia in Conc. Arauſic. I. *cap.* 26. his verbis: *Diaconiſſæ omnimodo non ordinandæ ſi quæ iam ſunt, benedictioni, quæ populo impenditur, capita ſubmittant.* Et in Concil. Aurelian. II. ſub Syluerio Papa *cap. 18. Placuit, vt nulli poſtmodum fœminæ Diaconalis benedictio pro conditionis huius fragilitate credatur.*

Sed adhuc poſt dictum Concil. Arauſic. I. repe- 11
ritur mentionem eſſe de Diaconiſſarum ordinatione, prout legitur in Conc. Chalcedonen. *act.* 15. *cap.* 15. imò etiam poſt Aurelianen. & Turonen. II. conſtat in vſu fuiſſe Diaconiſſæ ordinationem, ex libro, qui dicitur *Ordo Romanus*, quem poſt S. Benedicti tempora ſcriptum eſſe apparet, cùm in eo ſæpius de B. Benedicto, eiúſque regula fiat mentio; vnde coniecturari oportet non ſimul Diaconiſſarum ordinationem abolitam, ſed paulatim euanuiſſe. Aliquas autem, quæ remanſerunt, credo ſic dictas, non ab vllo Ordine, quem ſuſcepiſſent, neque miniſterio, ad quod eſſent deſtinatæ, aut conſecratæ, ſed à viris, quorum vxores erant, & ita Presbyteratæ vxores dicuntur Presbyteri *in cap. vlt. 32. diſt.* Ita VValdenſ. *de Sacram. lib. 2. tit. 7. cap. 58.*

*cap.*58.*num.*70.Mich.Medina *lib.*4.*de continent. controu.*6.*cap.*7.Vaſq.*d.cap.*3.*n.*49. Paul. Laymann *in Theolog.moral.lib.*5.*tract.*9. *cap.*11.*num.*7. me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *d.an.*40.*q.*3.*n.*1. Sebaſt. Cæſ. *d.*§.3.*n.*7.*in fine*, Campan. *d.c.*2.*n.*5. vbi refert ſe huius rei veritatem ab hominibus nonnullis, & Græcis expetiiſſe, qui omnes reſponderunt Sacerdotis vxorem apud eos Preſbyteram appellari.

13 Si plura ſcire cupias de Diaconiſſis, vide Campan.*in diuerſ.Iuris, rub.*11.*cap.*2. *à n.*3. Vaſq.*in* 3.*p.tom.*3.*diſp.*145.*cap.*3. Baſil.Pont *de impedim.matrim. cap.*10. qui cùm ſuo ſæculo eſſet ingeniorum phœnix, raræ facundiæ, & exquiſitæ eloquentiæ vir, in declarandis ad populum concionibus celeberrimus eccleſiaſtes, fere ſexagenarius, ſed longiori vita dignus, in die ſancti Auguſtini 1629. Salmanticæ vitæ fabulam mortalis impleuit. Sebaſt. Cæſ. *in relect.de Eccleſiaſt hierarch. part.*2. *diſp.*9.§.3 Iul. Lauor.*var.lucubrat.tom.*1.*tit.*4. *cap.*24. *num.*28. *cum multis ſeqq.* Galganet.*de iure publico, lib.*3.*tit.*31. *de Diaconiſſis*, Didac Narbona *de ætate ad omnes actus requiſ.an.*40.*quæſt.*3.

CAPVT XXXVII.

De Subdiaconis.

SVMMARIVM.

1 *Subdiaconus Græcè Hypodiaconus, quaſi ſubminiſtrans Diacono dicitur.*
2 *Subdiaconatus Ordo fuit à Chriſto Domino inſtitutus.*
3 *Ætas ad Subdiaconatum requiſita oſtenditur.*
4 *Subdiaconatus Ordinem quis ſuſcipere non debet niſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat.*
5 *Epiſcopus diſpenſare non poteſt vt quis promoueatur vna die ad vltimum minorum cum Subdiaconatu, niſi vigeret in contrarium conſuetudo ante Concil. Trident.*
6 *Materia propria Ordinationis Subdiaconi eſt traditio Calicis vacui cum patena ſuperpoſita.*
7 *Calix conſecratus non eſt neceſſarius pro materia ordinationis Subdiaconi.*
8 *Contractus Calicis non requiritur ad ſubſtantiam ordinationis Subdiaconatus.*
9 *Reſpondetur argumento Viguerij exiſtimantis libri Epiſtolarum traditionem eſſe materiam ordinationis Subdiaconatus.*
10 *Forma Subdiaconatus ſunt verba Epiſcopi, quibus traditum Subdiaconis miniſterium indicat.*
11 *Manus impoſitio non eſt neceſſaria in ordinandis Subdiaconis, modo illam habeat.*
12 *Subdiaconatus in primitiua Eccleſia Ordo ſacer non reputabatur.*
13 *Subdiaconis olim ingreſſus in Sacrarium, & contactus vaſorum Dominicorum non permittebatur, ſed contrarium verius, num.*15.
14 *Ordines illi per excellentiam Sacri dicuntur, qui proximè ſacra tangunt.*
16 *Ordo ſacer ille dicitur qui habet annexum votum caſtitatis, & non ſacer ille, qui huiuſmodi votum annexum non habet.*
17 *Ordo Subdiaconatus votum continentiæ olim annexum non habuit.*
18 *Subdiaconi olim vti potuerunt matrimonio ante Ordines contracto.*

Auguſt.Barboſ.de Iure Eccleſ.vniu.

19 *Continentiæ præceptum in Matrimonio ante Ordines contracto à tempore Apoſtolorum vſque ad hodiernum diem ſine aliqua interruptione perdurauit.*
20 Cap.fors 26.quæſt 2.*declaratur.*
21 *Apoſtolorum poſt vocationem ad Apoſtolatum illi vxoribus vſi non fuerunt, ſed continentes verè, Apoſtolicam vitam profeſſi.*
22 *Subdiaconatus ſuccedentibus temporibus Ordo ſacer reputari cœpit, & conſuetudo vtendi matrimonio ante hunc Ordinem contracta reuocata fuit.*
23 *Subdiaconatus quo tempore incœpiſſet inter ſacros Ordines numerari, oſtenditur.*
24 *Votum caſtitatis ex tunc appellari cœpit illud, quod Eccleſia ſuo præcepto annexuit Ordinibus ſacris.*
25 *Obligatio caſtitatis Ordinibus ſacris annexa non conſurgit immediatè ex conſtitutione Eccleſiæ, ſed ex propio voto non expreſsè, ſed facto ipſo & tacitè emiſſo ex Eccleſiæ præcepto.*
26 *Sacris inſignitus ante pubertatem Epiſcopi incuria, vel contemptu, an ad continentiam arctetur? oſtenditur.*
27 *Cælibatus ſacris Ordini non à Iure, diuino adiunctus fuit.*
28 *Papa diſpenſare poteſt cum Subdiacono, Diacono, Presbytero, vel Epiſcopo vt matrimonium contrahat.*
29 *Subdiaconorum Officium quod ſit, oſtenditur.*
30 *Subdiaconus eatenus dicitur diuinis Sacramentis inſeruire, quatenus ſacra vaſa, lintea, panem, & vinum ad venerabile Euchariſtiæ Sacramentum præparat.*
31 *Epiſtolam legit Subdiaconus ſolemniter ex præcepto Eccleſiæ, ſed non ex vi Ordinis.*
32 *Acolytus alicubi Epiſtolam legit ex conſuetudine.*
33 *Diaconos, & Subdiaconos de quibus moneat Conc. Trid. oſtenditur.*
34 *Subdiaconi canendo Epiſtolam, & Diaconi Euangelium ſolemniter in peccato mortali an peccent mortaliter? oſtenditur, & num.ſeq.*
35 *Doctores referuntur de Subdiaconis, eorúmque inſtitutione, Officio, & munere agentes.*

SVBDIACONVS Græcè Hypodiaconus, quaſi ſubminiſtrans Diacono dicitur, *cap. Cleros, verſ. Hypodiacones,* 21.*diſt.* Sot. *in* 4.*ſent. diſt.*24. *quæſt.*5. *art.*4. *verſ. poſt Diaconum.* Guillelm. Durand.*in ration. Diuinor. lib.*2. *cap.*8. Galganet. *de Iure publico, lib.*3.*tit* 26.*num.*1. Sebaſt.Cæſ *in relect. de Eccleſ.hierarch.part.*2 *diſp.*10.§.1.*num.*1 Ego ipſe *de offic.& poteſt.Epiſcop.part.*2.*allegat.*14.*num* 3. 1

Sacramentum hoc eſſe à Chriſto Domino inſtitutum probant auctoritates, & Doctores ſuprà relati, *hoc eod.lib.cap.*35.*n.* 8. *cum ſeqq.* & expreſsè tenent Vaſq. 3.*p.diſput.*238. *cap.*2. *à princ.* Ægid.*de Sacram.diſp.*10.*de Ordine, dub* 5. Ochogauia *de Sacrament.Ordinis, tract.vnico*, *q.*4. Sebaſt.Cæſ.*d.*§.1. *n.*1. Machado *en ſu perfeto Confeſſor.tom.*2.*lib.*4.*p.*1. *tract.*8.*docum.*1.*n.*2. ex eo quia de huiuſmodi Subdiaconatus Ordine, vtpotè de re antiqua & vbique recepta, & à Chriſto Domino inſtituta, loquuntur Auctores illius temporis, qui ſanè floruerunt in ipſo Beatorum Apoſtolorum ſenio, aut non diu pòſt ſuperſtites fuerunt, vt eſt apud Cyprian. *lib.* 2. *Epiſtol. epiſt.* 10. *& lib.*4.*epiſt.*5. *& lib.*5.*epiſtol.*14. & apud Euſeb. *lib.*6. *hiſtor. cap.* 33. & quod magis eſt, huius Subdiaconatus Ordinis 2

meminit Apoſtolorum Canon.40.cui nec refragari, nec contradicere impunè licet.

3 Circa ætatem ad Subdiaconatum requiſitam antiquitus conſtitutum fuerat in VI. Synodo, cap.15. prout refertur in cap.Subdiaconus, 77.diſt. vt Subdiaconatus non minor xx. annorum ordinetur, nam quod dicitur in cap.in ſingulis, ead.diſt. vt ſcilicet Subdiaconatus xiv. annis fiat, intelligit ibi gloſſ. computatis à tempore ſeptennij, cuius meminit Campen.in diuerſ.Iuris Canon.rub.7.cap.3. num.5. Poſtmodum Clem.V.in Concil.Viennen.de quo in Clem.vlt.de ætat.& qualit. decreuit, vt poſſit quis liberè in decimooctauo ſuæ ætatis anno ad Subdiaconatus Ordinem promoueri. Demùm Concil.Trident.ſeſſ.24. de reform.cap.12.ſtatuit, vt nullus in poſterum ad Subdiaconatus Ordinem ante vigeſimum ſecundum ſuæ ætatis annum promoueatur, Nicol Garc. de benef.p.7.cap.4.à num.21.Petr.Boll.in œconom.Canon.claſ.5. cap.2.§.1 Machado d.tract.7. docum.3. Sebaſt.Cæſ.in relect.de Eccleſ.hierarch.p.2. diſput.10 §. vlt.num.7. quem Inceptum ſufficere tenent Henriq. in ſumm.lib 10. cap.19.§.1. Gutier. Canon.lib.1.cap.26.num.8.Franc.Leo in theſauro fori Eccleſ.p.1. cap.4. num.31.Valer.Reginald. in praxi fori pœnitent.lib.30.tract.3.num.166. Lodouic. Miranda in man.Prælat.tom.1.quæſt.39.art.2. Villalob. in ſum.tom.1.tract.11.diffic.11.num.2. Machado dict. tract.7.docum.3.num.2. vbi num.3. tenet defectum vnius diei obſtare.

4 Is autem, qui ad hunc Subdiaconatus Ordinem accendere cupit, non eſt ad illum promouendus, niſi poſt annum à ſuſceptione poſtremi gradus minorum Ordinum, niſi neceſſitas, aut Eccleſiæ vtilitas iudicio Epiſcopi aliud expoſcat, ſicut expreſsè ſtatutum eſt in Conc. Trid. ſeſſ.23.de reform. cap.11.verſ.his verò, latè Machado dict. tract.7. docum.11. per quod quidem Decretum, licèt arbitrio Epiſcopi remittatur facultas abbreuiandi interſtitia, non tamen promouendi, vel diſpenſandi, vt quis promoueatur vna die ad vltimum minorum cum Subdiaconatu primo Sacrorum, ſicut reſoluunt Maiol.de irregul.lib.4.cap.11.poſt num.5. & lib.3.cap.24.poſt n.13.Menoch. de arbitr.caſ.564. num.6. Salzed. ad Bernard.in pract. cap.25.verſ.vna eadémque die, in nouiſſ.impreſſ. Poterit autem Epiſcopus, vbi vigeret conſuetudo ante Concil. Trid. obtenta, vt poſſint ſimul minores Ordines cum Subdiaconatu dari, eos licitè his quoque temporibus ſimul conferre, ſecundùm Nauar. in manual. cap.25.num.71. verſ.octauò, Rebuff.in praxi benefic. tit.de Cleric.malè promot.gloſſ.1.num.19.Sorb.in compend.priuileg.Mendican.verb.Ordines ſacri, verſ.& licet. Gutier. Canon.lib.1.cap.26.n.31.& 32. Viuald. in candel.aureo, tit.de Sacram.Ordinis,n.36.Henriq. in ſumm.lib.10.cap.11. §.4. Suar. tom.5.de cenſur. diſp.31.ſect.1.num.41. Fr.Emman.quæſt.Regul.tom.3. quæſt.23. art.4. Fr.Ludouic,Miranda in man.Prælat. tom.1.quæſt.38.art.8.concl.2.Thom. Valaſc. allegat. Iuris tom.1.allegat.4.num.2. Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib.32.tract.2.num.70.verſ.ad hanc, Bonacin.de Sacram.diſp.8.quæſt.vnica, puncto 5. num. 36. Homobon.de Bonis de humana vita ſtatibus, part.1. cap.20.verſ.Secundo.

Contra Maiol. de irregular.lib.9. cap. 11. num. 1. Menoch. d. caſu 564.num.8.& Salzedo d. verſ. vna eadémque die, exiſtimantes per Conc.Trid. d.cap. 11. ſublatam eſſe omnem contrariam conſuetudinem.

6 Materia propria ordinationis Subdiaconi, eſt traditio calicis vacui, cum Patena ſuperpoſita, vt expreſsè habetur in Concil. Carthagin. IV. cap. 5. relato in cap.Subdiaconus 23. diſt. & in Conc. Florent.ſub Eugenio IV. in decreto Fidei, poſt vlt. ſeſſ. §.ſextum Sacramentum, probant S. Thom. in 4. diſtinct.25. q.1.art.1.ad 1.Guillelm.Durand.in ration. diuin.offic. lib.2. cap.8. num.3. Rodulph. Cupers in repet.cap.oportebat, 79.diſt.in §.Subdiaconatus Ordo, art.1.Iacob.de Graff.in aureis deciſ.p.2. lib.1. cap.9. num.6. Valent. tom.4.diſp.9.q.1.puncto 5.verſ. tertia quæſtio, Vaſq.tom.3.in 3.p.diſp.236.cap.3.& tom.4. diſp.238.cap.5. à num.48.Ægid.de Coninck de Sacrament.quæſt.20.de Ordin.dub.7.concl.4. Ochogan. tract.vnic.de Sacram.Ordinis quæſt.3. Molfeſ. in ſum. Theolog.moral.tract.2.cap.8.num.14.& 15.Paul.Comitol.reſponſ.moral.lib.1.quæſt.52. Galganet.de Iure publico,lib.3.tit.26.num.1. Carol. de Graſſis de effectib. Clerical.in prælud.num.288.Paul. Laymann in ſum.Theolog. moral. lib.5.tract.9. cap.5. num. 3. Machado d.tract.7.docum.3.num.4 Ego ipſe de officio,& poteſt. Epiſcopi part.2.alleg.14.num.3.

Nec eſt neceſſarium, vt Calix ſit conſecratus, 7
quia nullo Iure conſtat ad huius Sacramenti eſſentiam Calicis conſecrationem requiri; tam quia ſicut validè confici poteſt Sacramentum in Calice non conſecrato, ita validè conferri poteſt character Ordinis per traditionem Calicis non conſecrati, attentè tamen inuigilandum eſt ab Epiſcopo, ne Calice non conſecrato vtatur, cùm non ſine maxima cauſa conſtitutum ſit, vt Calices conſecrentur, & non niſi à perſonis Sacris tractentur in cap.in ſancta, de conſecrat.diſt.1.Quare ita poſt Sot. Mart. de Ledeſm. & Emman. Sà tenet Henriq. in ſumm.lib.10.cap.5. in Comment.litt. F, & cap.8. §.3. quem refero ego ipſe d.alleg.14.num.3.in med. Bonacin.de Sacram.diſp.8.quæſt.vnica,puncto 3.num.2. Machado d.tract.7.docum.1.num.5.

Contra Syluestr.in ſum.verb.ordinatio 2.§.4. verſ. tertio, Fornar.de Ordine,cap.2.§.6.ad fin.Molfeſ.dict. cap.8. num.23. Homobon. de Bonis de humana vita ſtatib.part.1.cap.19. verſ. Subdiaconi, exiſtimantes Calicem ad eſſentiam Sacramenti debere eſſe conſecratum.

Quamuis diligenter curandum ſit, vt in Ordi- 8
natione Subdiaconatus tangatur Calix cum Patena, vel ad ſummum Calix tantùm ſi Patena ſuperpoſita ſit, nihilominus tamen hic contractus ad valorem, & ſubſtantiam Ordinationis non requiritur, vt probant Sot. in 4.diſt.24. q.1.art.2. Armil. verb.Ordo,num.4.Victor.de Sacram.Ordinis,n.230. Vaſq. diſp.246.cap.2.Zambran.cap.6.dub.vnic.n.6. Paul.Laymann d.cap.5 num.4.

Non defuit tamen, qui exiſtimauerit libri epi- 9
ſtolarum traditionem eſſe materiam huius Ordinis, vt fuit Viguer.in ſumm.inſtitut.Theolog.cap.16. §.6.motus ex eo, quia Epiſcopus æqualiter tradit Subdiacono librum Epiſtolarum, ac Diacono librum Euangeliorum, ſed traditio libri Euangeliorum eſt materia Ordinis Diaconatus, vt hoc eod.lib.cap.35. num.15. cum ſeqq. oſtendimus; ergo etiam traditio libri Epiſtolarum debet eſſe materia in Ordine Subdiaconatus. Sed hoc non obſtante veriſſima eſt ſupradicta communis opinio, quæ aſſerit propriam materiam ordinationis Subdiaconi eſſe traditionem Calicis vacui, cum Patena. Ad argumentum Viguerij facilè reſpondetur Epiſcopum Diacono tantùm tradere librum Euangeliorum, vnde à nihilo potuit materiam ſumere huiuſmodi Sacramentum, quàm ab hac Euangeliorum traditione; Subdiacono verò non ſolùm tradit Epiſcopus librum Epiſtolarum, ſed inſuper Calicem vacuum, & Patenam; quare vel earum

earum omnium rerum traditio debet eſſe materia
huios Sacramenti, quæ fuit opinio Medinæ *lib. 1.
de continent.cap.44.* vel materia debet eſſe traditio
alicuius rei particularis ex ipſis; vnde cùm nobi-
liorem actum exerceat Subdiaconus in miniſtra-
tione vaſorum Corporis, & Sanguinis Chriſti
Domini, quàm in recitatione Epiſtolarum, Vaſq.
*dict.cap.5.num.*49. nil mirum ſi huiuſmodi Sacra-
mentum ab actu oobiliori materiam ſumat, Va-
lent.*vbi ſuprà.*

10 Forma verò Subdiaconatus videntur eſſe verba
Epiſcopi, quibus traditum Subdiaconis miniſte-
rium indicat, & ſunt illa, quæ omnibus ſimul ordi-
nandis, poſtquam Sacra vaſa tetigetunt, enunciat,
ptout in Pontificali tefertut. *Videte*, inquit, *cuiuſ-
modi miniſterium vobis traditur, ideo vos admoneo, vt
ita vos exhibeatis, quòd Deo placere poſſitis.* Ita Vaſq.
*d. cap.5.num.*51. Sebaſt. Cæſ. *d.§ 1.num.*6. Paul. Lay-
manu. *d. c. 5. num. 3. in princ.* Machado *d. tract.* 7,
*docum. 1.num.*7.

11 In eodem Pontificali nulla manu impoſitioois
mentio reperitur in ordinatione Subdiaconi, vn-
de manifeſtè oſtenditur in ordinandis Subdiaco-
nis manus impoſitionem non eſſe neceſſariam, vt
expreſsè probatur *in cap. Subdiaconus, 23. diſt.* ibi,
quia manus impoſitio non accipit, tefert Sebaſt. Cæſ.
d.§ 1.n.7. vbi reſpondet ad text. *in cap. 1. de Sacram,
non iterand.* in quo ſupponit Summus Pontifex
Subdiaconos eo tempore per manus impoſitio-
nem ordinari, dicendo non eſſe veram commu-
nem litteram, ibi, *Subdiaconus*. ſed aliam, quæ ha-
bet *Diaconus*, ex Anton. Auguſt. *collect. 3 Decretal,
lib. 1. tit. 12. cap. vnic.* qui teſtatur ita ſcriptum re-
periri in duplici exemplari manuſcripto. Verùm
ne Iurium correctionem admittamus, non mihi
diſplicet, quod hac in te tradit Campan. *in diuerſ.
Iuris Can.rub.2.num.11.in princ.* dum fitmat ordina-
tione Subdiaconatus habete modo manus impo-
ſitionem, ex text. *in d.cap.1.* & reſpondet *ad d.cap.
Subdiaconus*, vt procedat attento illo tempore, quo
Ordo hic Subdiaconatus inter ſacros & maiores
Ordines non computabatur, vt infrà oſtendimus,
tunc ideò Subdiaconus manus impoſitionem non
recipiebat, quia hæc ſuper caput ſignum eſt ſacri
Ordinis, vt in Presbytero, & Diacono probat *cap.
Presbyter, & cap. Diaconus, 23. diſt.*

12 Inter ſacros, & maiores Ordioes, non ſemper
Subdiaconatus fuit computatus; in primitiua ete-
nim Eccleſia Ordo ſacer non reputabatur, vt in-
quit Vrbanus II. *in cap nullus, 60. diſt.* & ideò legi-
mus tempore Syricij antiquiſſimi Pontificis Ca-
thedram Petri tenentis anno Domini 385. Sub-
diaconatum minimè eſſe ſacrum Ordinem, *in cap.
quicumque*, vbi gloſſ. *verſ. ad Diaconij, 77. diſtinct.* &
tempore Lucij Papæ *in c. miniſtri, 81. diſt.* Ita Do-
ctores per text. ibi *in c. multis, de etat. & qualit.* Du-
rand. *in ration. diuin. Offic. lib. 2. c. 8. in princ.* Cardin.
Bellarm. *tom. 2. de Sacram. Ordinis, lib. 1. c. 7.* Hentiq.
in ſum. lib. 10. c. 13. §. 4. Vaſq. *in 3. part. diſp. 237. cap. 2.
n. 12. & diſp. 238. c. 1. n. 7. & c. 6. à num, 59. & diſp. 248.
c. 3. à princ.* Campan. *d. rubr. 2. n. 20. in princ.* Sebaſt.
Cæſ. *d. §. 1. n. 8.* Boët. Epo *in comment. ad c. Clericus 6.
num. 8. de vita & boneſt. & Cleric.* vbi quòd Subdia-
conatus olim ſacris non adnomerabatur Ordini-
bus, quantumlibet Canonibus Apoſtolicis notus.

13 Iſtud autem, qoòd olim Subdiaconatus non
fuerit ſacer Ordo, confitmatur ea ratione, quòd
in Concil. Laodicen. *cap. 21.* non permittitur Sub-
diaconis ingreſſus in Sacratium, nec contactus
vaſorum Dominicorum, & tamen conſtat vaſa
ſacra ab aliis tangi non debere, quàm à Sacratis
hominibus, vt dicit Stephan. I. *in epiſtol. ad Hila-
rion.* confitmat Sixtus I. *in prima ſua epiſtola*, de qua
in 1. tom Concil. & Syluest. *in Synodo Romana act. 1.
Can. 9. in eodem tom. 1. Concil.* & expreſsè *in cap. nul-
lus Acolytus, 24. diſt.* ibi, *nullus Acolytorum, vel Sub-
diaconorum rem conſecratam à Presbytero alijs porri-
gat*, &c. idem quoque legitur *in cap. Sacratas, 23.
diſtinct. & in cap. ſancta, de conſecrat. diſtinct. 1.* Ordi- 14
nes enim illi per excellentiam Sacri dicuntur, qui
proximè Sacra tangunt, vt poſt S. Thom. *in addit.
ad 3. part. q. 37. art. 3.* tradit. Cardin. Bellarm. *tom. 2.
lib. de Sacram. Ordinis, cap 7. verſ. reſpondeo.* & hanc
rationem præſtant omnes ferè Doctores proximè
citati.

Sed licèt non diffiteamur Subdiaconatum Or- 15
dinem ſacrum olim minimè fuiſſe, proot tenet
communis, & vera ſeotentia, de qua *ſuprà*; tamen
proximè adducta ratio, in qua illa fundatur, non
ſubſiſtit, nec vera eſt, cùm neceſſe ſit, vt dicamus
etiam olim licuiſſe Subdiaconis ſacra vaſa tange-
re nam horum vaſorum traditio, & tactus fuit, &
eſt materia huius Sacramenti, vt iam probauimus;
ideò nullo Iure vnquam ptobiberi potuit Subdia-
conis ne tangat vaſa ſacra, Calicem ſcilicet, &
Patenam ſuæ ordinationis materiam; hoc namque
eſſet abſurdum, ſed ne tangat vaſa in quibus ſacræ
Eucharistiæ reliquiæ ſeruabantur; non enim po-
terant hoiuſmodi vaſa deferre, aot extrahere ex
loco, vbi Euchariſtia ſeruabatur, quia hoc tantùm
Diaconis conceſſum erat, quem ſenſum apertè
colligit ex verbis dicti Concil. Laodicen. *& dict.
cap. nullus Acolytorum*, qui conſideratè eorundem
verba perlegerit. Ita Vaſquez *d. diſp. 238. cap. 6. à
num. 59.* & Sebaſt. Cæſar *d. §. 1. num. 9.*

Quare melior ratio erit ſi dicamus Ordinem 16
ſacrum illum dici, qui habet annexom votum Ca-
ſtitatis, & non ſacrum illum, qui huiuſmodi vo-
tum annexum non habet. Turrecrem. *in cap. eru-
beſcant, 3. diſt.* Abb. *in dict. c. à multis*, Petr. Gregor.
ſyntagm. Iuris, lib. 16. cap. 7. num. 9. Vnde cùm Ordo 17
Subdiaconatus votum continentiæ olim anne-
xum non haberet, ad not. per Doctores *in cap. nul-
lus in Epiſcopum, 60. diſt.* vbi Turrect. *& in d. cap. à
multis, & in cap. miramur, de ſeruis non ordin.* ideò
ſequitur Subdiaconatum eo tempore Ordioem
ſacrum non fuiſſe, hoc eſt, votum Caſtitatis an-
nexum non habuiſſe; quod ita tradunt Henriquez
dict. lib. 10. cap. 13. §. 4. Valent. *tom. 4. diſp. 19. quæſt. 5.
puncto 5. verſ. Gregorius autem.* Petr. de Bello *in ſua
œconomia Canon. claſſ. 1. cap. 1. §. 5.* Vaſquez *in 3. part.
diſp. 237. cap. 2. num. 12. & diſp. 246. cap. 3. in princip.*
quos refert, & ſequitor Sebaſt. Cæſ. *d. §. 1. num.* 10.
Ac proinde Subdiaconos tunc vti potuiſſe matri- 18
monio ante Ordines contracto, aſſerunt Henri-
quez *d. §. 4.* Vaſquez *d. cap. 3.* Petr. Gregor. *d. num. 9.*
& Sebaſt. Cæſ. *d. diſp. 10. §. 2. num.* 10. quamuis ali-
qui apud Valent. *d. punct. 5. verſ. duodecimò obijciunt*,
exiſtiment ex tempore primitiuæ Eccleſiæ fuiſſe
votum Caſtitatis in matrimonio ante huiuſmodi
Ordinem contracto.

Et licèt hæc de plano procedant in Ordine 19
Subdiaconatus pro eo tempore, quo ſacer non
fuit, tamen qooad Presbyteratum, & Diacona-
tum, cùm ſemper ſacri Ordines reputarentur,
dicendum mihi videtur io Eccleſia Latina (in
Græca enim quatuor tempora diſtingnont Vaſq.
diſp. 248. cap. 1. Suar. *de Relig. tom. 3. lib. 9. cap. 24.* &
Sebaſt. Cæſ. *d. diſp. 10. § 2. ex n. 4.*) præceptum con-
tinentiæ in matrimonio ante Ordines contracto à

tempore Apoſtolorum, vſque ad hodiernum diem
ſine aliqua interruptione perduraſſe in Presbyte-
ris, & Diaconis, vt optimè reſoluunt Sot. de Iuſt.
lib. 7. q. 6. art 2 Medina lib. 2. de continent. cap. 39. &
Vaſquez diſp. 248. cap. 2.

20 Nec contra hanc veritatem obſtat text. in cap.
ſors 26. q. 2. ibi, copula Sacerdotalis, neque legali, neque
Apoſtolica auctoritate prohibetur Eccleſiaſtica, aut le-
ge penitùs interdicitur; quia verba hæc non ſunt
ipſius Canonis, ſed Gratiani, qui nullum firmum
fundamentum, aut teſtimonium habere potuit,
vt negaret hanc legem eſſe Apoſtolicam; quare ei
credendum non eſt, vt benè reſpondent Sot. dict.
art. 2. in fine, Valent. d. quæſt. 5. puncto 5. verſ. ſecundò
obyciunt, qui eodem modo reſpondent ad text. in
21 cap. cùm igitur, 35. q. 1. Licèt enim apud Catholicos
controuerſum ſit, an Apoſtoli vxorati fuiſſent, vel
non, multis exiſtimantibus omnes vxoratos fuiſ-
ſe vt ex Ignat. & aliis refert Cardin. Bellarmin.
tom. 1. lib 1. de Cleric. cap. 20. ad 4. arg. multis verò
negantibus nullum ea eis præter Petrum vxorem
habuiſſe, vt videre licet apud Cardin. Baron. an-
nal. Eccleſ. anno Chriſti 57. & 66. quicquid tamen
ſit, apud omnes receptum eſt poſt vocationem
Apoſtolorum àd Apoſtolatum, eos vxoribus vſos
non fuiſſe, ſed continentes verè Apoſtolicam vi-
tam profeſſos, quod apertè colligitur ex Matth.
19. ibi; Ecce nos reliquimus omnia, & ſequuti ſu-
mus te, quæ verba, cùm poſtea Chriſtus Domi-
nus explicaret ait; & omnis qui reliquerit patrem,
aut matrem, aut vxorem, &c. Ita ex Hieron. lib. 1. ad-
uersùs Iouin. num. 30 refert Vaſquez diſp. 249. cap. 8.
à princip.

22 Verùm ſuccedentibus temporibus cœpit Sub-
diaconatus Ordo ſacer reputari, ac proinde anti-
qua illa conſuetudo vtendi matrimonio ante hunc
Ordinem contracto reuocata fuit, vt conſtat ex
d. cap. à multis, & ex d. cap. erubeſcant, & ex cap. Sub-
diaconis, & ex cap. placuit, 32. diſt. & ex cap. ante trien-
23 nium, & ex cap. Epiſcopos, 31. diſt. Quo autem tem-
pore incœpiſſet Subdiaconatus inter ſacros Ordi-
nes numerari, ac proinde continentiam annexam
habere, non clarè conſtat, ſed probabilius eſt à
Conſtitutione Gregorij Magni in cap. ante trien-
nium, 31. diſt. atque Vrbani II. in cap. erubeſcant, ead.
diſt. vt dicit Innoc in cap. miramur, de ſeruis non or-
din. vbi gloſſa refert prædictas Conſtitutiones, &
luculentiùs Marc. Anton Capet. in ſuo tract. de per-
pet. caſtit. Sacerd. c. 7. quem refert Campan. d. rub. 2.
n. 11. in fine, & rub. 7. cap. 3. num. 12. vbi ſubdit, quòd
hanc continentiam promouendi cogebantur an-
tiquitus expreſsè polliceri. In Hiſpania verò, licèt
variatum ſit quo tempore incœpiſſet caſtitatis vo-
tum annexum eſſe Ordini Subdiaconatus, tamen
in Cōcilio Illiberitano principium habuiſſe com-
munior docet ſententia, quam approbat Vaſquez
d. diſp. 248. cap. 3.

24 Votum igitur Caſtitatis ea tunc appellari cœ-
pit illud, quod Eccleſia ſuo præcepto annexuit
Ordinibus ſacris, vt in cap. de his, 28. diſt. & in cap.
vnic. de voto, lib. 6. & in Extrauag. Antiqua, de voto,
25 Ioann. XXII. cuius obligatio non conſurgit im-
mediatè ex Conſtitutione Eccleſiæ, ſed ex proprio
voto, non expreſsè, ſed facto ipſo, & tacitè emiſſo
ex Eccleſiæ præcepto; licèt enim illa neminem
poſſit abſolutè cogere ad continentiam, eo quòd
ſit res meri conſilij cap. integritas 32. quæſt. 2. potuit
tamen in Ordine ſacro, quem confert, apponere
conditiones, & leges iuſtas illi ſtatui conuenien-
tes, qualis eſt, vt ad illum promotus caſtitatem
voueat, ſicut quilibet in rei ſuæ traditione poteſt
legem apponere, l. in traditionibus, ff. de pact. & ſup-
poſita hac lege, eo ipſo, quòd quis vult Sacris ini-
tiari, vult ex conſequenti vouere, ſicut vult obli-
gati ad recitandum officium Canonicum, quod
ſimiliter eſt onus Ordini annexum, quamuis igno-
rauerit huiuſmodi votum eſſe Ordini annexum,
vt ex Azor. Sanch. & Suar. reſoluit Sebaſt. Cæſ. d.
part. 2. diſput. 8. §. 7. in fine. Quare ita tenent gloſſ.
verb. continentiam, in c. coniugatus, de conuerſ. coniug.
Dominic. in d. cap. vnic. de voto, lib. 6. num. 5. & ibi
Franc. num. 1. not. 4. Hoſt. in cap. cùm olim, de Cleric.
coniug. num. 1. vbi Abb. n. 4. Cardin. in fine, & Imol.
num. 7. S. Thom. in 4. diſt. 37. quæſt. 1. art. 1. in corp.
Gutier lib. 2. Canon. cap. 7. num. 2. D. Barboſ. in rubr.
ff. ſolut. matrimon. part. 2. num. 100. Ægid. de Coninck
de Sacram diſp. 10. de Ordine, dub. 13. Sanch. de Ma-
trim. lib. 7. diſput. 27. num. 10 Campan. in diuerſ. Iuris
Canon. rubr. 7. cap. 3. ex num. 22. Vaſquez tom. 1. in 3.
part. diſp. 248. cap. 1. cum ſeq. Suar. tom. 3. de Relig.
lib. 9. à c. 16. Paul. Laymann in Theolog moral. lib. 5.
tract. 9. cap. 10. num. 1. Quamuis eam continentiæ
obligationem non eſſe ex voto, ſed ex Eccleſiæ
ſtatuto, teneant Dec. in cap. at ſi Clerici, in princip.
num. 235. verſ. 3. de iudic. Bonifac. in Clem. vnica, in
fin. de conſang. & affin. Paleoth. de nothis, & ſpur.
cap. 16. num. 15. Balthaſ. Magol. in tract. de his, quæ vi,
cap. 8. §. 2. num. 26. Valent. tom 4. tract. de Sacr. Ordin.
diſp. 9. quæſt. 5. puncto 5. §. 1. paulò poſt princ. Machado
d. tract. 7. docum. 13. num. 3.

Vtrùm autem, & quando ante pubertatem Epi- 26
ſcopi incuria, vel contemptu Sacris inſignitus ad
continentiam arctetur? & an etiam ordinatus vi,
metúve, qui in conſtantem virum caderet, eſto
ſuſcipiat Ordinem, continentiæ voto teneatur?
dixi de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 15. n. 4. & 5.

Vnde colliges nullo Iure, aut ratione probari 27
eorum opinionem qui tenent cælibatum ſacro
Ordini Iure Diuino adiunctum fuiſſe, ideóque
nulla poteſtate humana, etiam Papali diſpenſari
poſſe, vt exiſtimarunt Franc. Turrian. lib. 2. de
Eccleſ. charact. Viuald. & alij. Contrarium nam-
que veriſſimum eſt, ac communi Doctorum cal-
culo receptum, vt per S. Thom. 2. 2. quæſt. 88. art. 11.
vbi Caietan. verſic. ad hoc breuiter dicitur, Claud.
Spenſ. lib. 1. de continent. Sacerd. cap. 3. Sylueſt. in ſum.
verb. Matrimonium 8. num. 12. verſ. ſecundum, Sot.
in 4. diſt. 38. q. 1. art. 1. verſ. dubium, & de Iuſt. lib. 7.
q. 4. art. 2. verſ. ſubnectitur. Cardin. Bellarm. lib. 1. de
Cleric. cap. 18. Marc. Anton. Capet. in tract. de per-
petua caſtitate Sacerd. cap. 25. vbi quinque rationi-
bus comprobat, Henriq. in ſum. lib. 10. cap. 14. §. 16.
Valent. d. punct. 5. §. 1. verſ. ſed his argumentis. Ideó- 28
que omninò fatendum eſt Papam diſpenſare poſ-
ſe cum Subdiacono, Diacono, Presbytero, vel
Epiſcopo, vt matrimonium contrahat, ſicut benè
reſoluunt S. Thom. & Caietan. dict. art. 11. Ioann.
Fab. in rub. C. de Epiſcop. & Cleric. num. 14. Borgaſ.
de irregul. part. 6. rub. de ſponſalib. & matrim. num. 7.
& 11. Sot. d. art. 2. verſ. hoc patet, & in 4. d. verſ. du-
bium, Henriq. d. lib. 10. cap. 14. §. 5. & 8. latè Traſ-
miera in tract. de polygamia lib. 2. quæſt. 17. cum aliis
per me citatis de officio, & poteſt. Epiſcopi part. 2.
alleg. 15. num. 22. & 23. & vidi diſpenſare Grego-
rium XV. cum Archidiacono Toletano Subdia-
cono, vt vxorem duceret.

Officium autem Subdiaconorum eſt Calicem, 29
& Patenam ad Altare deferre, & Diaconis trade-
re, eiſque miniſtrare, vrceolum quoque aquæ &
mantile tenere, Epiſcopo, Presbyteris, & Diaconis
pro

pro lauandis ante Altare manibus aquam præbere, *cap. perlectus, 25 diſt.* Petr. Gregor. *d. lib. 16. cap. 7. n. 8.* Valent. *tom. 4. diſp. 9. q. 1. puncto 3.* Petr. Bollo *in œconomia Canon. claſſ. 1. cap. 2. §. 10. ſtatim à princip.* Caſtald. *in prax. carem. lib. 1. ſect. 7. cap. 1. n. 1.* Carol. de Graſſis *de effectib. Clerical. in prælud. num. 289.* Petr. de Bollo *in œconomia Canonica claſſi 1. cap. 2. §. 10. in princ. pag. 54.* Torreblanca *de Iure ſpirit. lib. 2. cap. 12. n. 37.* & ideò accipiunt ab Epiſcopo Calicem, & Patenam, & ab Archiepiſco vrceolum, Valent. *loco proximè citato*, Vaſquez *in 3. part. diſput. 236. c. 3. in princ.* Ocbogau. *tract. vnic. de ſacr.*
30 *Ordinis, q. 2. num. 15.* Eatenus verò dicitur Subdiaconus diuinis Sacramentis inſeruire, quatenus ſacta vaſa, lintea, panem, & vinum ad venerabile Euchariſtiæ Sacramentum præparat, vt per Valer. Reginald. *in praxi fori pœnitent. lib. 30. tract. 1. n. 13.* Ægid. de Coninck *de Sacram. diſput. 20. de Ordine dub. 3.* Bouer. *de Repub. Eccleſ. part. 2. lib. 2. cap. 10. verſ. ex his planè, pag. 376.*

31 Inſuper legit Epiſtolam ſolemniter ex præcepto Eccleſiæ, ſed non ex vi Ordinis, vt ſuprà diximus hoc cap. vbi de materia huius Sacramenti egimus,
32 quia eam alicubi legit ex conſuetudine Acolythus, vt per Durand. *in rational. diuin. Offic. lib. 2. cap. 8. num. 4.* Innoc. & Hoſtienſ. *in cap. vt quiſque Presbyter, de vita & honeſt. Cleric.* Henriquez *dict. lib. 10. cap. 13. §. 4.*

33 Denique Diaconos, & Subdiaconos monet Concil. Trident. *ſeſſ. 21. de reform. cap. 13.* vt ſaltem bis ſingulis menſibus Miſſæ ſacrificio ſolemniter inſeruiant, & vt ſemel quolibet menſe Euchariſtiæ Sacramentum ſumant, ibique ſtatuit ne promoti ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem, ſi per annum ſaltem in eo non ſint verſati, ad altiorem gradum, niſi aliud Epiſcopo videatur, aſcendere permittantur, de quo vide quæ latè dixi *de officio, & poteſtate Epiſcopi, part. 2. alleg. 18. à princ.*

34 Vtrùm autem Subdiaconi canendo Epiſtolam, & Diaconi Euangelium ſolemniter in peccato mortali peccent mortaliter, quæſtio eſt dubia; multi enim exiſtimant eos peccare mortaliter, ex eo quia miniſterium illud eſt graue, & proximè accedit ad Sacrificium, & ad illud dignè exercendum datur ſpecialis gratia per Sacramentum, & huic ſententiæ fauere videtur text. *in cap. vlt. de tempor. ordinat.* vbi generaliter prohibentur Clerici iniqui in ſuſceptis ordinibus miniſtrare, quod maximè intelligendum eſt de Clericis in Sacris Ordinatis, vt colligitur ex Gregor. *lib. 2. epiſt. c. 83.* relato *in cap. vlt. diſtinct. 33.* Ideò hanc partem tenent Sylueſt. *in ſumm. verb. Clericus 2. num. 2* Gallet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Ordo, n. 2.* Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c. vlt. num. 3. diſt. 60.*

35 Verùm contraria ſententia probabilior, & in rigore verior eſt, eamque tuentur Sot. *in 4. diſt. 1. q. 5. art. 6. & diſt. 24. q. 1. art. 4. circa fin. verſ. ſeptima concluſio,* Valent. *tom. 4. diſp. 3. quæſt. 5. puncto 3. verſ. ſecundò intelligitur,* Suar. *de Sacrament. diſp. 16. ſect. 3.* quia ea actio, quæ in hoc miniſterio exercetur, non eſt illo ſpeciali modo conſecrata, quo ſunt actiones Sacramentorum; tum quia vbi non conſtat de præcepto (prout non conſtat in hac materia) non eſt facilè imponenda obligatio cum peccato mortali; text. verò *in d. c. vlt.* non concedit circa hoc nouam legem poſitiuam, ſed tantùm explicat naturalem, dum ait monendos eſſe huiuſmodi malos Sacerdotes, & ſub interminatione diuini Iudicij obteſtandos, vt in ſuſceptis ordinibus non miniſtrent. Quanta verò, & quàm grauis ſit hæc tranſgeſſio ibi non explicatur, ſed ex obiecto, & materia diiudicanda relinquitur; at verò hæc materia de qua agimus, non videtur eſſe adeò grauis, vt ex natura rei cenſenda ſit iniuria, vel ſacrificium graue huiuſmodi actionem in peccato mortali exequi.

Plura alia, qui ſcire cupit de Subdiaconis, eo- 36
rúmque inſtitutione, & officio, & munere, videat Rodulph. Cupers *in repet. cap. oportebat, 79. diſtinct. in §. Subdiaconatus Ord.*, Vaſq. *tom. 3. in 3. p. diſp. 236. cum ſeqq.* Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moral. tract. 2. c. 8.* Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatib. p. 1. c. 19. verſ. Subdiaconi,* Galganet. *de iure publico, lib. 3. tit. 26.* Sebaſt. Cæſ. *in relect. de Eccleſ. hierarch. p. 1. diſp. 10.* Caſtald. *in praxi Carem. lib. 1. ſect. 8. cap. 1. cum duob. ſeqq.* vbi *de offic. Subdiaconi in Miſſa ſolemni, & defunctorum, ac proceſſionibus*, latè Machado *en ſu perfetto Confeſſor, tom. 2. lib. 4. p. 1. tract. 7.* De hoc Ordine & quatenus, vel quare manus non imponantur Subdiaconis dum ordinantur, vide luculenter diſſerentem Franc. Turrian. *de hierarchicis ordinationibus miniſtrorum Eccleſiæ Catholicæ aduerſùs ſchiſmaticas, & laicas vocationes miniſtrorum, & ſuperintendentium lib. 1. cap. 26. aliàs vlt.*

CAPVT XXXVIII.

De Acolythis, & aliis minoribus Ordinibus.

SVMMARIVM.

1 *Acolythus Græco vocabulo ſic appellatus, Latinè* Sequens *poteſt intelligi.*
2 *Ætas 14. annorum exigitur ad Acolythatum.*
3 *Acolythatus, cæterique minores Ordines ſaltem, qui linguam Latinam intelligant, conferri debent.*
4 *Epiſcopus arbitrari poterit magis expedire Eccleſiæ ſi Ordines minores conferat ei, qui etſi adhuc Latinam linguam non intelligat, eſt tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis.*
5 *Ordines minores per temporum interſtitia ſunt conferendi, niſi aliud Epiſcopo expedire magis videbitur.*
6 *Interuallum quod interuenire debet inter vnum, & alterum ordinem minorem, oſtenditur.*
7 *Epiſcopus quamuis Ordinum minorum interſtitia poſſit remittere, laudabilius tamen erit abſtinere, niſi immineret neceſſitas, vel alia vrgens cauſa ei benè viſa.*
8 *Ordines minores, & Primam Tonſuram viri conferre non aliter licet quàm ſi ita in loco fuerit conſuetum.*
9 *Materia Ordinis Acolythatus eſt cereus extinctus ſimul cum vrceolis vacuis.*
10 *Forma Acolythatus ſunt verba,* Accipite ceroferarium, *&c.*
11 *Officium Acolythi quod ſit oſtenditur.*
12 *Acolythus debet prius ab Archidiacono inſtrui qualiter in Officio ſuo ſe habere debeat.*
13 *Exorciſta Græca voce ſic dictus, qui Latinè adiurans, ſiue increpans dicitur.*
14 *Materia & forma Exorciſtæ quæ ſit, oſtenditur.*
15 *Officium Exorciſtæ quod ſit oſtenditur.*
16 *Exorciſmus eſt adiuratio contra dæmones,*
17 *Exorcizare dæmones qui poſſint: oſtenditur.*
18 *Exorcizare energumenos omni die eſt permiſſum.*

19 Exor

19 *Exorciſta non debeat cum dæmone iocari.*

20 *Exorciſta cauere debent ne dæmonem per modum obſecrationis abiurent.*

21 *Colloquium, aut commercium nullum cum dæmone habendum.*

22 *Exorciſta eſt inferior Acolytho.*

23 *Lectoris in ordinatione pro materia porrigitur liber lectionum de Prophetis, pro forma autem dicuntur hæc verba*, Accipe, & eſto relator, *&c.*

24 *Officium Lectoris eſt lectiones de Prophetis clarè, & diſtinctè pronunciare.*

25 *Lectiones de Prophetis in pulpito legere prohibentur, qui non fuerint ordinati Lectores.*

26 *Oſtiarius idem quod ianitor eſt, qui Templi ianuis præficitur.*

27 *Oſtiarij in ordinatione claues ei porriguntur pro materia, & pro forma dicuntur hæc verba*, Sic age, *&c.*

28 *Officium Oſtiarij quod ſit oſtenditur.*

29 *Sacriſta vocatur etiam Oſtiarius cùm ei cura committitur ſacrorum vaſorum, & theſauri Eccleſiæ.*

30 *Sacriſta ad Officium quæ ſpectent oſtenditur.*

31 *Pſalmiſta, ſeu Cantor is dicitur, qui Pſalmos & cætera [illegible] in Eccleſia cantat.*

32 *Canendi miniſterium non pertinet per ſe ad Ordinem aliquem.*

33 *Pſalmiſtæ Officium tripartitum.*

34 *Pſalmiſta in ordinatione fit capillorum tonſura in modum coronæ, & veſte linea induitur.*

35 *Tonſuram deferre nullus debet niſi eam prius ab Epiſcopo acceperit.*

36 *Prima Tonſura nemo eſt initiandus, qui Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit ob congruitatem.*

37 *Ordines recipiens non confirmatus characterem ſuſcipit.*

38 *Confirmationem recipere prætermittens ante Ordines ex negligentia, & circa conſenſum peccaret mortaliter.*

39 *Prima Tonſura non initientur qui Fidei rudimenta edocti non fuerint, quique legere, & ſcribere neſciant in lingua vulgari.*

40 *Prima Tonſura initiandus ſufficit quod characteres formare ſciat, quamuis ſcribere perfectè neſciat.*

41 *Prima Tonſura, cæterique minores Ordines facilè conferendi non ſunt niſi iis, qui ſyncerum animum habere videntur in Clericali ſtatu permanendi.*

42 *Primam Tonſuram, vel Ordines minores accipiens intentione non perſeuerandi in ſtatu Clericali, ſed ſolum vt declinet iuriſdictionem fori ſæcularis non videtur mortaliter peccare.*

43 *Ætas ad primam Tonſuram hac tempeſtate eſt ſeptennium expletum.*

44 *Primam Tonſuram de facto ante ſeptennium recipiens non peccat mortaliter ſi nondum peruenit ad vſum rationis.*

45 *Prima Tonſura, an ſit Ordo oſtenditur & numeris ſeqq.*

48 *Pſalmiſtratus, & quatuor minores Ordines, an ſint Sacramenta, oſtenditur, & num. ſequentibus.*

52 *Ordines omnes vnum ſunt Sacramentum.*

53 *Ordinibus minoribus inſigniti non committunt peccatum mortale actus illorum Ordinum in peccato mortali exercendo.*

54 *Matrimonium attento iure contrahere poſſunt liberè, & omni tempore in minoribus Ordinibus conſtituti.*

55 *Ordines minores ſuſcipiens cum intentione poſtea ducendi vxorem, & cum ſolo animo fruendo priuilegio fori, non peccat mortaliter.*

56 Canon. Apoſtol. 25. *declaratur.*

57 Cap. Lectores diſt. 31. *declaratur.*

58 Cap. Preſbyteri diſt. 34. *declaratur.*

1 POST Subdiaconum miniſtrat Acolythus, qui Græco vocabolo ſic appellatus, Latinè *ſequens* poteſt intelligi, eo quòd Subdiaconum ſequatur, aliter verò *Ceroferarius* dicitur, eo quòd ipſius ſit ferre candelabrum cum cereo, quem etiam ipſe accendit, *cap. cleros*, §. *Acolythi* 21. *diſt.* Guillelm. Durand. *in ration. diuin. offic. lib. 2. cap. 7.* Galganet. *de Iure publico, lib. 3. tit. 27. num. 1.* Vaſq. *de Ordine, diſput. 236. num.* 17. Sebaſt. Cæſ. *in r lect. de Eccleſ. hierarchia, p. 2. diſp.* 11. §. 4. *num.* 1. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, part. 2. alleg.* 12. *num.* 12.

2 De ætate autem requiſita ad Acolythatus Ordinem non benè conſtat inter Doctores; & quamuis gloſſ. *in Clement. Generalem, de ætate & qualitate*, aſſerat expletum ſeptennium ſatis eſſe in omnibus quatuor minoribus Ordinibus, quod ſeruari inquit Zabarel. *ibid. num.* 7. & tenent Mandoſ. *de minori ætate, cap. 4. num.* 12. Vgolin. *de offic. Epiſcopi, cap. 26. §. 7. n. 2.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 8. quæſt. vnic. puncto 5. num.* 12. & hoc ipſum in Oſtiario, Lectore, & Exorciſta firment infrà proximè citandi: in Acolytho tamen duodecimum annum requirunt gloſſ. *in ſum. 77. diſt.* Imol *in d. Clem. Generalem, num.* 18. *in ſum. verb. Ordines, num.* 1. Henriq. etiam *in ſum. Theolog. moral. lib. 10. cap. 19. §. 1.* Marcel. Vulpe *in praxi fori Eccleſ. cap. 8. num.* 4. Sanch. *in opuſc. moral. lib. 7. cap. 1. dub. 33. num. 11. cum ſeqq.* Thomas Valaſc. *alleg. Iuris tom. 1. alleg. 9. num. 1. in fine.* expletum ſcilicet, vt per Monet. *de diſtrib. quotid. p. 1. q. 19. num.* 11. ita vt iam incœptus decimustertius ſit, ſecundùm D. Rodericum à Çunha *in comment. ad cap. 2. num. 11. diſt.* 77. Et alternatiuè duodecimum, vel decimumquartum annum exigit in eo, qui Acolythatu inſigniri præoptat, Rebuff. *in ſua praxi rub. de Cleric. ad ſacros Ordines malè promotis, gloſſ. 2. num.* 1. Mihi tandem ſummopere arridet concluſio illa, & indubitata ſententia, vt ad Acolythatum præexigatur ætas 14. annorum, quam expreſsè tenent. Sot. *in 4. diſt. 25. q. 1. art. 2. verſ. autem.* Malol. *de irregular. lib. 1. cap. 30. num.* 8. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 7. cap. 2. num.* 1. vbi ſubdit ad Oſtiariatum, Lectoratum, & Exorciſtatum ſufficere ætatem annorum duodecim; ad quod tamen vbi ſacri Canones non diſponunt, plurimum conducet Epiſcopi iudicium, cùm ætas nulla his Ordinibus præſtituta ſit à ſacro Concilio Trident. Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 1. num. 22. in fine*, Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarra lib. 1. tit. 20. l. 1. num.* 3.

3 Acolythatus, cæterique minores Ordines iis ſaltem, qui linguam Latinam intelligant, conferantur, Concil. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap.* 11. Homobon. de Bonis *de humana vita ſtatib. part. 1. cap. 20. verſ. ſecundò.* Poterit tamen Epiſcopus arbitrari magis expedire Eccleſiæ ſi Ordines minores conferat ei, qui etſi adhuc Latinam linguam non intelligat, eſt tamen bonæ indolis, & pro ætate docilis, vt per Menoch. *de arbitr. caſu 425. num.* 58. quem refero ego ipſe *d. part. 2. alleg. 11. num.* 6.

Per

5 Per temporum interſtitia minores Ordines eſſe
conferendos niſi aliud Epiſcopo expedire magis
videbitur, ſtatuit Concil. Trid *d.cap.* 11. vt eo ac-
curatius quantum ſit huius diſciplinæ pondus,
poſſint edoceri, ac in vnoquoque munere iuxta
præſcriptum Epiſcopi ſe exerceant, idque in ea, cui
adſcripti erant Eccleſia, niſi fortè ex cauſa ſtu-
diorum abſint, admonétque idem Concil. vt de
6 gradu in gradum aſcendant. Quod autem inter-
uallum inter vnum & alterum interuenire de-
beat, non benè conſtat; quidam enim illud ſuffi-
cere aiunt de vno ex temporibus generalium Or-
dinationum ad aliud, vt ſunt Maiol. *de irregularita-
te, lib.3.cap.24.num.23.* Vgolin. *de poteſt. Epiſcopi,
cap.26 §.27.num.4.* quod tutiùs eſſe refero ego ipſe
d.alleg. 11.*num.*14. Alij verò tenent ſufficere illud,
quod daretur de vno die feſto ad aliud proximum,
ex quorum numero ſunt Sotb. *in Compendio Men-
dicantium, verb. Ordo, verſ.& ſic bene*, Campan. *in
7 diuerſ. Iuris Canon.rub.6.cap.3.num.*13. Et quamuis
Epiſcopus horum Ordinum interſtitia poſſit re-
mittere, laudabilius tamen erit propter verba
iuſdem Concil. *in d.cap.* 11. abſtinere, niſi immi-
neat neceſſitas, vel alia vrgens cauſa ei benè viſa,
vt in ſpecie obſeruant Fr. Ludouic. Miranda *in
8 man. Prælat.tom.1.q.38.art.5. concl.2.* Mar. Anton.
variar. reſolut. lib.1. reſolut fin. caſu 26. Sed vna die
minores Ordines & primam Tonſuram vni con-
ferre non aliter licet, quàm ſi ita in loco fuerit
conſuetum, vt reſoluunt Syluеſt. *verb. Ordo, 2.n.7.
verſ.tertium*, Rebuff *ſuper reg.23.Cancell.verſ. item
cupiens*, Henriq. *d.lib.10.cap.11.§.4.* Campan. *dict.
rub.6.cap.2.num.60.* & deciſum refert Armendar.
d.lib.1 tit.18.l.1.num.57.

9 Materia huius Ordinis Acolythatus eſt cereus
extinctus ſimul cum vrceolis vacuis, quia vtrum-
que eodem modo traditur in Pontificali, & in
Concilio Carthagineñ. IV.*cap.6.* de quo *in c. Aco-
10 lythus, 23.diſt.* Formæ autem ſunt hæc verba. *Acci-
pite ceroferarium cum cereo, vt ſciatis vos ad accen-
denda Eccleſiæ Luminaria mancipatos in nomine Do-
mini.* Vide S.Thom. *in 4.diſt.24.q.2.art.3.verſ. Aco-
lythorum Ordo*, Viuald. *in candel. aureo, p.1.tit.de Sa-
cram. Ordinis, num.*15. Henriq *in ſum.lib. 10.cap. 9.
§.1.* Viguer. *in ſumm.Theolog.cap. 16.§.6.* Stephan.
Durant. *de ritibus Eccleſ.lib.2.cap. 28. n.8.* Cardin.
Bellarm. *de Clericis, cap.13 verſ. quartus Ordo*, Vaſq.
*tom.3.in 3.p.diſp.236.num.28.cum ſeqq.& diſp.237.
ſub n.32.verſ.cæterum*, Molfeſ. *in ſum.Theolog. mora-
lis tract.2.cap.7.num.10.* Filliuc. *tract. 9.n.19.& 51.*
Galganet. *de Iure publico lib.3.tit.27.num.2.* Sebaſt.
Cæſ. *in relect.de Eccleſ.hierarchia p.2.diſp.11.§.4 n.4.*
Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2.lib 4.part. 1.
tract.2.docum.5.num.4.* Ego ipſe *de officio & poteſt.
Epiſcopi, part.2.alleg.11.num.8.*

11 Huius autem munus eſt candelabra, & lumina-
ria ad Altare deferre, quando legendum eſt Euan-
gelium, aut Sacrificium offerendum ad ſignum
lætitiæ demonſtrandum, & vrceolos ad aram de-
ponere, & portare, ac neceſſaria pro Euchariſtiæ
miniſterio Archidiaconis præparare. Vide *cap. 1.
diſt.25.cap.1.§.deſeruientes, 33.diſt.* S.Thom. *d.art.3.
ad 6.* Trot. *de vero & perfecto Clerico, lib.1.cap.19.
num.10.in princ.* Gregor. Lop. *l.11.in princ.tit.6.p.1.*
Petr. Greg. *ſyntagm. Iuris, p.2.lib.16.cap.6.* Iacob. de
Graff. *in aureis deciſ.p.2.lib.1.cap.9.num.6.* Anaſtaſ.
Germon *de ſacrorum immunit. lib.2. cap... num. 8.&
lib.3.cap.3.n.56.* Rodulph. Cupers *in repet.cap. opor-
tebat, 79.diſt.in tit.de Acolythis*, Carol. de Graſſis *de
effectib. clerical. in prælud. num.* 187. Torreblanca *de
iure ſpirit. lib.3.cap.12.num.38.* Debet priùs Acoly- 12
thus ab Archidiacono inſtrui qualiter in officio
ſuo ſe habere debeat, & tunc ab eo accipere ce-
roferarium, id eſt, candelabrum cum cereo, vt
ſciat ſe ad accendenda lumina Eccleſiæ, dum
Euangelium legitur, mancipari; notant Trot.
dict.num.10.ad med. & illuſtriſſimus D. meus Ro-
deric. à Cunha *in comment. ad c. Acolythus, 23.diſt.
num 3.*

Sequitur Exorciſta, Græca voce ſic dictus, qui 13
Latinè *adiurans*, ſiue *increpans* dicitur, *d.cap.Cleros,
verſ. Exorciſta, 21.diſt.* Guillelm. Durand. *in ration.
diuin.Offic.lib.2.c.6.* Galganet. *de Iure publ. d.lib. 3.
tit.18.* Ego ipſe *d.alleg.11.num.* 11 in cuius ordina-
tione pro materia traditur liber Exorciſmorum,
& pro forma hæc verba dicuntur. *Accipite, & com- 14
mendate memoriæ, & habete poteſtatem imponendi ma-
nus ſuper energumenos, ſiue baptizatos, ſiue catechume-
nos*; ſic dicitur in Pontificali, & *in d. Concil. Car-
thagin. IV.cap.7.* de quo *in cap. Exorciſta, 23. diſt.*
S.Thom. *in 4.diſt.24.q.2.& 3.* Durand. *d.cap.6.n.4.*
Viuald. *in candel. aureo, p.1.vbi de Sacramento Ordi-
nis, num.12.& 13.* Card. Bellarm. *de Cleris, lib.1.
cap.13.verſ.tertius Ord.* Henriq. *in ſum.lib.10.cap. 9.
§.2.* Molfeſ. *in ſum. Theologia moralis, tract.2.cap.6.*
Filliuc. *tract.9.num.20.& 51.* Ego ipſe *d. alleg. 11.
n.11.* Sebaſt. Cæſ. *in relect.de Eccleſ.hierarch.diſp.11.
§.3.in fine.* Vaſq. *tom.4.in 3.p.diſp.237.c.3. num. 32.*
Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.1.lib.4.part.2.
tract.2.docum.4.* Sanch. *in opuſc.moral. lib. 7. cap. 1.
dub.12.num.6* Marchin. *d.tract.2.p.3.cap.2.* Marcel.
Vulpe. *d.cap.7.num.18.*

Huius enim Officium eſt exorciſmos memoria 15
retinere, ac manus ſuper energumenos, & à malis
dæmonibus obſeſſos cum inuocatione nominis
IESV imponere, *d.cap.1.diſt.25.* Iacob. de Graff. *in
aureis deciſ.p.2.lib.1.cap.9.num 6.* Alciatus *lib.8. pa-
rerg. cap.23.* Durand *d. cap. 6.num. 1. & 2.* Henriq.
d.lib.10. cap.9.§.1. Anaſtaſ. Germon *de Sacrorum
immunit. lib.3.cap.3. num. 38.* Rodulph. Cupers *in
repet.cap.oportebat, diſt.79 ſub tit.de Exorciſtis, art.1.*
Card Baron. *tom.1.annal. Eccleſ. anno Chriſti 56.n.7.*
Petr. Greg *ſyntagm Iuris p. 2.lib.16.cap.5.num.1.* vbi
declarat qui dicantur energumeni, Torreblanca
de iure ſpirit.lib.1.cap.12.n.59. Machado *d. docum.4.
num.5.* Vaſq. *d.diſp.236.n.23.verſ.tertius, & num.24.*
Carol. de Graſſ. *de effectibus Clerical. in prælud.n.286.*
ſpecialiter autem ſuper baptizandos, in eo videli-
cet actu, qui dicitur exorciſmus, *cap. neque quem-
quam, ad fin.verſ hac autem, de conſecr. diſt.4.*

Eſt autem exorciſmus adiuratio contra dæmo- 16
nes, quæ non ſolùm circa corpora obſeſſa, verùm
etiam circa obſeſſas animas per peccatum, vel in-
fidelitatem exercetur, *cap. ante viginti, de conſecrat.
diſt.4.* arctatur enim eorum poteſtas, vt animus
perficiatur, aut nocere valeant animabus, *cap. ſicut
nobis, eadem diſt.* Sed exorcizare quidem Dæmones 17
in baptizandis Officium eſt Sacerdotis, *cap. Sacer-
dotes, eadem diſt.* quamuis & ſimplex exorciſta id
valeat efficere, ſicut in obſeſſis corporibus poteſt,
dict.cap.1.diſt.25. Qui verò non eſt in hoc Ordine
conſtitutus, exorcizare nec in Eccleſia nec in do-
mibus poteſt; *cap.fin.diſt.69* Alcuin. *de diuinis Offic.
cap. 35.* quanquam olim non tantùm ordinatos
Clericos, ſed alios etiam Chriſtianos & corpori-
bus obſeſſorum dæmones in Chriſti fide eijcere
ſolitos eſſe teſtatur Tertull. *lib.de idolatr. cap. 11.&
in apologia contra gentes, cap.23.* Exorcizare autem 18
energumenos omni die eſt permiſſum, & eos in
Eccleſia introducere, *cap. omni die, de conſecrat.
diſt. 5.*

19 diſt. 5. Non debent tamen exorciſtæ cum dæmo-
ne iocari, & curioſa, nugaciáve miſcere collo-
quia, vt aduertit Mart. Delri.diſquiſition. magicar.
lib.6.cap.2.ſect.1.de remediis ſupernaturalibus, diui-
20 nis, ſeu Eccleſiaſticis, verſ. quartum eſt exorciſmus. Et
cauere debent ne dæmonem per modum obſecra-
tionis abiurent, vt aliquid ab eo diſcant, vel auxi-
lium accipiant, eſt enim hoc peccatum mortale;
vti poſt S. Thom.2.2.quæſt.90.art.3.docent S.An-
tonin.part.2.tit.12.cap.1.§.5.Nauar.in man.cap.11.
n.28.Suarez tom.2.de Relig.tract.4.lib.4. de abiurat.
21 cap. 3. quia cum dæmone Chriſti & humani ge-
neris hoſte nullum Societatis cuiuſcumque col-
loquium, aut commercium inſtituere licitum eſt;
ſed tanquam vt hoſtem eum perſequi per modum
imperij, coactionis, & expulſionis, vt ex S.Auguſt.
& Tertull.tradit Paul. Layman in ſum.Theolog. mo-
ralis,lib.5.tract.9.cap.14.num.7.

22 Notandum eſt tandem, quòd Exorciſta eſt in-
ferior Acolytho, quamuis maiorem videatur pote-
ſtatem habere, quia Acolythus circa miniſterium
Altaris exercet officium, ad quod Exorciſta non-
dum peruenit, cuius officium circa humiliora ver-
ſatur, d. cap.1.verſ.deſeruientes, 33.diſt.

23 Lector, qui poſt Exorciſtam ſequitur, eſt is in
cuius ordinatione pro materia porrigitur liber
Lectionum de Prophetis, pro forma autem dicun-
tur hæc verba. Accipe, & eſto relator verbi Dei ha-
biturus; ſi fideliter & vtiliter impleueris officium par-
tem cum eis, qui verbum Dei miniſtrauerint ab initio.
Ita habetur in Pontificali Romano, & in dict. Concil.
Carthagin. IV. cap.8.relato in cap. Lector. 23. diſt.
tradunt Troc. de vero & perfecto Clerico, lib.1.c.19.
num.6.& 7.Iacob. de Graff.in aureis deciſ.p.1.lib.1.
c.9.num.6 9 poſt princ.& n.8.in fine, Card.Bellarm.de
Clericis,lib 1.cap.13.verſ.ſecundus Ordo. Henriq. in
ſum. lib. 10.cap.9.§.2.Molfeſ. in ſum.Theolog mora-
li .tract.2.cap.5.Vaſquez tom 3. in 3.part.diſp. 236.
cap.1. n. 19.cum ſeqq Galganet.de iure publico,lib.3.
tit.19 n.1 Filliuc.tract.9.num.21.& 51.Sebaſt Cæſ.
in relect.de Eccleſia hierarchia,p.2.diſput.11.§.2 n.2.
Machado d.lib.4.p.1.tract.1.docum 3 Marcel.Vulpe
d.c.7.n.28.verſ.Lector,Sanch.d lib.7.c.1.dub.12.n.6.

24 Eius autem officium eſt Lectiones illas clarè,
& diſtinctè pronunciare, & ea, quæ Prophetæ di-
xerunt populis annunciare,d ct. cap. Cleros, 21.diſt.
d.c.1.25.diſt.Gregor. Lop.l.11.in principio tit. 6. par-
tita 1.Soto in 4.diſt.24.q.1.art.5. Alcuin.de diuinis
Officijs,c. de Tonſura Clericorum,verſ.Lector,Durand.
d.lib.2.cap.5.n.2.& 3.Petr.Gregor.ſyntagmatum Iu-
ris p.2.lib.16.cap.4. Henriq d.§.2.Rodulph.Cupers
in repet.c.oportebat,79.diſt.in tit.de Ordine Lectoris,
art.1.Anaſtaſ.Germon. de Sacrorum immunit. lib. 3.
cap.3.n.63. Vaſq.d.diſput.236.cap.2. n. 6.cum ſeqq.
Carol de graſſ.de effectib.Cleric.in prælud.num. 285.
Sebaſt.Cæſ.d §.2.n.1. Torreblanca d.lib.1. cap. 12.
25 num 40.Machado d.docum.3.n.3.Quod quidem of-
ficium in pupillo exercere prohibetur, qui non
fuerint ordinati Lectores, vt colligitur ex cap. 1.
diſt.69.& ex cap.non liceat, 92.diſt.

26 Oſtiarius idem quòd ianitor eſt, qui Templi
ianuis præficitur,d.cap.Cleros,§.oſtiarij, 21. diſtinct.
Guillelm. Durand.in ration. diuin. Offic.lib.2 cap.4.
Marcel.Vulpe d.cap.7.n.10.verſ.Oſtiarius.Ego ipſe
27 d.allег.11.n.9. In cuius ordinatione claues ei por-
riguntur pro materia; & pro forma dicuntur hæc
verba per Epiſcopum in traditione clauium. Sic
age quaſi redditurus Deo rationem pro his rebus quæ his
clauibus recluduntur.Ita in Pontificali, & in Conc.
Carthagin.IV. cap. 9. de quo in c. oſtiarius, 23.diſt.

tradunt Durand. d.cap.4.n.5. Iacob de Graff.d.c.9.
n.6.in princ.& n.16.Card.Bellarm.lib.1. de Clericis,
c.13.verſ.primus, Henriquez in ſum. lib.10.c.9.§. 2.
Molfeſ.in ſum.Theologia moralis tract.2. cap. 4. Fil-
liuc in quæſt.moralib.tract.9.n.21.& 51. Sebaſt.Cæſ.
d.diſp.11.§.1.in fine,vbi ſubdit poſt Vaſq.in 3.part.
diſp. 137. cap. 1.n.31. quòd quæ reliqua in hac or-
dinatione exercentur, ſunt tantùm cæremoniæ ab
Eccleſia inſtitutæ, Machado en ſu perfetto Confeſ-
ſor, tom.2.lib.4.p.1.tract.2.docum.2.Marcel. Vulpe
d.c.7 num. 10. Marchin. de Sacram. Ordin. tract.2.
part.2.cap.1.cum ſeqq.

Officium illius eſt ſacras ædes tueri, aperire & 28
recludere, & omnia quæ ſunt intus, & extra cu-
ſtodire, fideles recipere, & infideles, ac excommu-
nicatos expellere. Ita Alcuin lib de diuin.Offic.c.35.
in 3.tom. Bibliothecæ ſacræ,Henriq.d.cap.9.§.2.lit.L.
Anaſtaſ.Germon.d.lib.3.c.3.n.64. Iacob. de Graff.
d.c.6.n.6.Rodulph.Curpers in repet.c. oportebat, 79.
diſt.in tit.de Ordine Oſtiarij,Vaſq.dict.diſp.236.c.2.
n.17.& 18.Carol.de Graſſ de effectib. Clericalib. in
prælud.à n.283.Sebaſt.Cæſ.d.§.1. n.1.Torreblanca
d.cap.12.n.41.Machado d.docum.3.n.5.Hic vocatur 29
etiam Sacriſta, cùm ei cura committitur ſacrorum
vaſorum, & theſauri Eccleſiæ cap.vnic.de officio Sa-
criſtæ, & tunc ad eius officium ſpectat etiam Baſi- 30
licarum ordinatio, vel ordinatio & incenſi præ-
paratio, cura Chriſmatis conficiendi, ac Bapti-
ſterij ordinandi, præparatio luminarium, id eſt ce-
ræ & olei, & pro ipſis luminaribus, & huiuſmo-
di, vt habetur in eodem cap. vnic.& de officio Theſau-
rarij,Sacriſtæ,& Cuſtodis, ac de munere illi incum-
benti egi ſuprà hoc lib.in cap 27.

Pſalmiſta, ſeu Cantor is dicitur, qui Pſalmos, & 31
cæteras Laudes in Eccleſia cantat. d.c.Cleros, verſ.
Pſalmiſta à Pſalmis canendis, 21.diſt. Galganet. de
Iure Eccleſ.lib.3.tit.30.n.1.Ego ipſe d. alleg.11.n. 8.
& hoc miniſterium non pertinet per ſe ad Ordi- 32
nem aliquem, cùm hoc munus cantandi diuinum
Officium, licèt ad totam plebem fidelium non
pertineat, nihilominus non eſt ita proprium Cle-
ricorum, vt illi ſoli ad illud aſſumantur, Cardin.
Baron.annal. Eccleſ.tom.1.anno Chriſti 44.num. 80.
Suar.tom.2.de Relig. lib.4. de Horis Canon.cap. 9.
num.14.cum ſeqq. Vaſq.tom.3.in 3. part.diſput.236.
cap. 1. num. 5. Cuius officium tripartitum inueni- 33
tur, eſt enim, qui vocem præmittit, & qui canen-
do ſubſequitur, & qui conſonat; primus dicitur
Præcentor, ſecundus Succentor, tertius Concen-
tor appellatur, d.cap. Cleros, verſ. Cantor; ſed pro-
prium Pſalmiſtæ officium eſt canere benedictio-
nes, & Laudes, atque Antiphonas d. cap. Cleros
cap. 1.diſt.21.

In eius ordinatione fit capillorum Tonſura in 34
modum coronæ, & veſte linea induitur, vt in
Pontificali. Poteſt tamen quiſque ſola viſione
Presbyteri officium pſallendi exercere. cap. Pſal-
miſta, 23.diſt. Tonſuram verò deferre nullus debet, 35
niſi eam prius ab Epiſcopo acceperit, vt in VII.
Synodo fuit conſtitutum, de quo in cap.2.diſt. 69.
Sebaſtian.Cæſ. d.diſp.11.§.4.num.8.vbi ex hoc col-
ligit, Pſalmiſtæ officium multò minus eſſe quam
primæ Tonſuræ, & Clerici. De clericali Tonſura
multa doctè ſcribit Petr.de Bollo in œconomia Ca-
non. claſſi 1.cap.2.§.11.pag.58.& nouiſſimè Macha-
do en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib.4.p. 1. tract. 2.
eleganter D.Acuña in hiſtor. Eccleſ.Epiſcopor.Por-
tugalenſ.p.1.cap.7.pag.81.cum ſeqq.

Prima autem Tonſura nemo eſt initiandus, qui 36
Sacramentum Confirmationis non ſuſceperit, vt
admonet

admonet Conc Trid. *ſeſſ.13.de reform. cap.* 4. & per
illud tradunt Piaſec. *in praxi Epiſc. p.1. cap.1. n.24.
verſ. ad minores*, Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moralis
tract.1.cap.3.num.15.* Homobon.de Bonis *de examine
Eccleſiaſtico, tract.3.c.1.* Non ea ratione quòd Con-
firmatio exigatur, quaſi de neceſſitate Sacramenti
Ordinis, veluti Baptiſmus, quo fit vnuſquiſque
Ordinis capax, ſed ob congruitatem, cuius cauſa
omnis perfectio requiritur per quam reddatur
37 quiſque idoneus ad Ordinum executionem, quo-
rum vnus eſt Confirmatio: quare ſi non Confir-
matus Ordines recipere tentaret, vtique non vitia-
retur actus, & Characterem ſuſciperet, eò quòd
non præſupponit neceſſariò characterem Confir-
mationis. Ita S.Thom. *in ſupplem.ad 3.p.q.35. art.* 4.
Nauar. *in manual.cap.22.n.9.* Soto *in 5.diſt.21. q.2.
art.4. propè fin.* Henriq. *in ſum.lib.10.cap.14. §.2. in
commento, lit. P*, Victor. *in ſua ſum.Sacram.concl.* 134.
Et Emman.etiam *in ſum.p.1.cap.17. ſub n.10.* Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. poſt reſolut. 276. in
notabil. de materia Sacramenti Ordinis*, Ægid.de Co-
ninck *de Sacrament.tom.1.q.72.art.8. n.90.& tom.2.
diſp.20. dub.10.n.102* Valer Reginald. *in praxi fori
pœnit.lib.18.n.24.* Bonacin. *de Sacram.diſp.8.q.vnic.
punct.5.n.9.in princip.* Machado *d.lib.4. p.1. tract.1.
docum. 2. num. 2.* ad inſtar Apoſtolorum Ordinis
characterem recipientium ante Aſcenſionem Do-
mini, per illa verba Ioan.cap.12. *Accipite Spiritum
ſanctum*, &c. Confirmationem verò poſt Aſcen-
ſionem per aduentum Spiritus ſancti; in Confir-
matione námque datur Spiritus ſanctus ad robur,
ſicut datus eſt Apoſtolis in die Pentecoſtes, Conc.
38 Florent. *de Sacrament.Confirmat.§. effectus.* quinimò
ſi ex negligentia, & citra contemptum præter-
mitteret Confirmationem recipere ante Ordines,
non peccaret mortaliter, licèt malè faceret; Na-
uar. *d.num.9.* Viuald *in candel.aureo, vbi de Confirmat.
n.41.* Valent. *ad 3.p.D.Thomæ, diſp.5.q.2.punct.3.verſ.
characterem*, ſubdens neque tranſgreſſionem iſtam
habere aliquam cenſuram annexam, Henriquez *in
ſum.lib.14.cap.6.§.3.* Suar. *tom.3.diſp 38.sect.1.* Auil.
de cenſur.p.7.diſput 9.sect.1. dub.3. Molfeſ. *in ſum.
Theolog.moralis, tom.1. tract. 1. cap.11. num.* 2. Aloyſ.
Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 269. Galler.
in margarita caſuum Conſcient.verb.Ordo, pag.194.col.
1. Azor. *inſtit.moral.p.2.lib.3 c.48.q.1.* Ægid. de Co-
ninck *d.num.90.* Homob. *d.tract.3.q.5.* Fernand. *in
examine Theolog. moral. part.3. cap.3. §.5.* nouiſſimè
Machado *d.docum.1.n.3.* Diana *reſol.moral. p.2. tract.
2.miſcel.reſol.4.*

39 Contra Maiol. *de irregul. lib. 4. cap.* 12. Martin.
Fornar. *de Ordine, cap.3.num.3.* Nugn. *in addit.ad 3.
p.tom.2.q.45.art.3.* Card.Tolet. *lib.1.cap.71. num.6.*
Bonacin. *de Sacram.diſp.8. quæſt.vnic. punct.5. n.* 10.
exiſtimantes peccate mortaliter, cùm faciat contra
Trid.præceptum *in d.cap* 4. Sed illic nihil præcipi-
tur initiandis, ſed præſcribitur Epiſcopis quid facere
debeant.

Prima quoque Tonſura (verba ſunt eiuſdem Con-
cilij Trid. *d.cap.4.*) *non initientur, qui Fidei rudimen-
ta edocti non fuerint, quique legere & ſcribere neſciant*,
vt referunt Viuald. *in candelabro aureo, vbi de Sa-
cram.Ordinis, tit.de ſcientia Ordinis, n.* 39. Franc. Leo
in theſauro fori Eccleſ.p.3.cap.8.num.6. Piaſec. *d.cap.1.
num. 40. in fine*, Aloyſ. Riccius *in praxi rerum fori
Eccleſ.deciſ.390.in 1.edit.* aliàs *reſol.529.n.6.in 2.edit.*
Bonacin. *d.punct.5 num.16.* Machado *d docum.2.n.5.*
Thom. Valaſc. *allegat.tom.1.alleg.9.à num.2.* Sanch. *d.
lib.6, cap.1.dub 45.n.9.* Marchin. *d.tract.1.p.5. cap.* 1.
num.4. Marcel. Vulpe *d.cap.7. n.* 1. Ego ipſe *d. p.* 2.
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

allegat.11. num. 5. cuius verba cùm non exprimant
in qua lingua, videntur intellexiſſe linguam vul-
garem, ſeu maternam; ita quòd valeat Tonſura
inſigniri quiſquis in ſua lingua, patria, & natiua
legere & ſcribere ſciat. Ita Azor. *inſtit. moral. p.2.
lib.6. cap.6. q.2.* quem refert Campan. *in diuerſ.iuris
Canon.rub.5.cap.2.n.2.* Sanch. *in opuſc. moral. tom.2.
lib.7.cap.1.dub.46.num.11* Diana *moral. reſolut. p.5.
tract.14.reſol.27.* Ego ipſe *d.alleg.11.num.5. in fin.* &
ſufficit quòd characteres formare ſciat, quamuis 40
ſcribere perfectè neſciat, vt cenſuit ſacra Congr.
Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium
præpoſitorum, *ſub die 13.Octobris* 1593.

Ex eodem Conc.Trid. *cap.* 4. colligitur primam 41
Tonſuram, cæteróſque Minores Ordines facilè
conferendos non eſſe niſi iis, qui ſyncerum ani-
mum habere videntur in Clericali ſtatu perma-
nendi, ac Deo ſeruiendi tamen culpæ mortalis
damnari non debent, qui ſine iuſta cauſa rece-
dunt, atque ad Ordinum miniſteria obeunda in-
capaces ſe reddunt, ducendo, verbi gratia vxo-
rem viduam, ex ea ratione, quia nulla incumbit
eis obligatio promiſſionis, aut præcepti ad ſupe-
riores Ordines aſcendendi, ſeu in ſuſceptis mi-
niſtrandi. Ita benè contra Caiet.2.2. *quæſt.12.art.1.
dub.1.* docent Tolet. *in inſtruct.Sacerd. lib.4. cap.18.
num.4.* Azor. *inſtit.moral.p.1. lib.13. cap.14.quæſ.14.*
Sanch. *de Matrim.lib.6.diſput.31.num.* 7. Paul.Lay-
mann *in Theolog.moral.lib.5 tract.9.cap.7.num.1.* vbi
poſt Sanch. *d.loco, num.15.* Et Valent. *tom.3. diſp.1.
quæſt.12. puncto* 1. ſubdit videri eſſe culpam venia-
lem inconſtantiæ, ſi ſine cauſa à ſtatu Clerica-
li recedant, ſicuti ſi nouitius ſine cauſa ex Ordine
abeat.

Similiter, qui primam Tonſuram, vel Ordines 42
minores accepit intentione non perſeuerandi in
ſtatu Clericali, ſed ſolùm vt declinet iuriſdictio-
nem fori ſecularis, non videtur mortaliter pecca-
re, quæ eſt ſententiam Nau. *in man.cap.25.n.* 108.
Fr.Emman. *in ſum.tom.1. cap.17. concl.* 2. Sanch. *de
Matrim.lib.7. diſp.31. num.14. & 17.* Galler. *d.verb.
Ordo, pag.194. col.1.* Ægid de Coninck *d.diſp.* 20.
num.104.& ſeq. Bonacin. *d.diſp.8. quæſt. vnic. puncto
vlt. in fine*, Homobon.de Bonis *de examine Eccleſ.
part.1.tract.3.q.1.& 3.* Paul Layman. *d.n.1.* Villalob.
in ſum.tract.11.diffic.14. num.2. Diana *reſolut. moral.
p.2.tract.1.miſcel.reſol.22.* Verùm contraria opinio
non eſt improbabilis, quam tenent Bannes 2. 2.
q.11. art.1.§. de ſecunda difficultate, Petr Ledeſm. *in
ſum.tom.1. tract.de Sacrament.Ordinis.cap.7. concl.* 3.
& ego ipſe *d.alleg.11.num.12.*

Ad primam Clericalem Tonſuram tempore 43
S. Thomæ infantia ante vſum rationis ſat erat, ex
Tabien. *in ſum.verb.Ordo*, 4. Maiol. *de irregul.lib.1.
cap.30.num.5.& 8.* Hodie tamen id prohibetur, per
cap.nullus, de tempor.Ordin.lib.6. vt dicit Henriq. *in
ſum.lib.10.cap.19. §.1.in commento, littera R*, atque
ideò his temporibus iuſta ætas eſt ſeptennium ad
Tonſuram, ex *eod.cap.nullus*, vbi gloſſ. *verb. infanti,
gloſſ.fin.in Clem.fin. de ætate, & qualit.* vbi Imol. *poſt
n.18.* Petr.Boll. *in æcorom ſacra, claſſi 1.c.2.§.2.* Garc.
de benefic.p.7.c 4.num.6. Petr.Greg. *in partit. Iuris Can.
lib.5.tit.13.cap.6.* Monet. *de diſtrib.quot d.part.2.q.19.
n.11.& de commut.vlt.volunt.cap.19.n.* 187. Anaſtaſ.
Germon. *de indultis Cardin.§.quibuſuis, n.1.* Sanch *in
conſil.moralib.lib.7.c.1. dub.23. n.15.* Antonin. Diana
moral.reſol.p.2. tract.1.miſcel. 19. in princ. me citato
Didac. de Narbona *in tract.de ætate requiſ.ad omnes
humanos actus, ann.7.q.9.n.2.* Machado *en ſu perfecto
Confeſſor.tom.2.lib.4.p.1.tract.3.docum.1.num.* 2. Ego

ipſe d.p.1.alleg.11.n.1. non quidem quòd cœptum proſit, ſed expletum exigatur, illúdque exceſſiſſe ordinandum oporteat, vt per Cagnol. in l.fœmine, §.impuberes, n.14 ff.de regul.iuris, Syluest. in ſum.verb. ætas, n.2.verſ.tertium, quartum ad Ordines, Bertachin. de Epiſcopo, n.1 lib. . 31.n.56. Rebuff. conſ.2. incipit, Hæ litteræ, n.3. Mandoſ. in tract. de minori ætate cap.4.n.12. Viuald. in candel.aureo, vbi de Sacram. Ordinis, n. 1. Henriq. cap.9.§.1. Cardin. Tolet in inſtruct. ſacerd. lib 1. cap.25. n.15. Gutier. Canon. lib.1. cap.26.n.3. & alij plures citati ab Illuſtriſſ D meo

44 Roder. à Cunha in comment. ad cap.2.n.4.diſt. 77. Si verò quis de facto ante ſeptennium primam Tonſuram reciperet, non peccaret mortaliter, ſi nondum perueniꝛ ad vſum rationis, peccat tamen Epiſcopus ei conferens, cùm videatur facere contra prohibitionem Eccleſiæ in re graui, ita Bonacin. de cenſur.diſp. 3.q.6.punct.5.n.6.verſ.neque, Sayt. in ſimili tractatu, lib.6.cap.2.num.10. Illuſtriſſ. D. meus vbi ſuprà, n.5. cum ſeqq. Narbona d.q.9.n 9 & 10.

45 Quæſtio eſt inter noſtros & Theologos admodum controuerſa, an prima Tonſura ſit Ordo? Noſtri enim Canoniſtæ exiſtimant primam Tonſuram eſſe Ordinem, multis ad id adductis fundamentis; primò ex text. in cap. Cleros, 21. diſt. & in cap. perlectis, 25. diſt. vbi inter cæteros Ordines Pſalmiſta numeratur, & in cap. cùm contingat, de ætate & qualit. ibi, per Primam Tonſuram iuxta formam Eccleſiæ datam à talibus Clericalis Ordo confertur. Secundò quia ſub vocabolo Ordo, ſeu Ordines, & Ordinare generaliter & abſolutè prolato venit prima Tonſura, tum ex Doctoribus citatis per Nicol. Garc. de benefic.p.7.cap.1.n.5. tum etiam ex pluribus Concilij Trid. locis, prout in cap.8. verſ. vnuſquiſque autem à proprio Epiſcopo ordinetur, ſeſſ. 23. de reform. ſicut reſoluit Nicol. Garc. de benefic. p.1. cap.5. num.142. & p.7.cap.1.num.8. ideóque ne cuiquam alienus Prælatus audeat primam Tonſuram conferre, monuit gloſſ. verb. Clericum, in d. cap. cùm nullus, vbi Ioan. Andr. Gemin. & Franc. gloſſa verb. Clericum, in cap. & 2. verb. homini, in cap. vlt. eod. tit. de temporib. ordinat. lib.7. Rebuff. conſ.1. incip. Ordinatus, n.2. verſ. & ſic mode, Nau. con. 30. . 1. ſub tit. de tempor. ordin. in antiq. Ego ipſe d.p.1. alleg.5. ex n.8. Item & in cap. 9. eiuſdem ſeſſ. 23. dum prohibetur Epiſcopo familiarem ſuum ordinare, niſi, &c. ad primam Tonſuram extenditur, itaut illa Epiſcopus familiarem ſuum ordinare non poſſit, niſi, &c. ſecundùm Nau. conſ. 24. aliàs 1. de temporibus ordin. Zerol. in prax. Epiſc. p.2. verb. Ordo, verſ. quintò dubitatur, poſt med. Cened. pract. & Canonicar. queſt. lib.1.q.39.num.30.verſ. quod decretum, Ego ipſe dict. p.1. alleg.5 num.11. Tertiò, confirmatur ſic arguendo. Laici ſunt incapaces beneficiorum, quia non habent Ordinem, cap. ex litteris, de tranſact. cap.2. de inſtit. Sed ſic eſt, quòd prima Tonſura initiati poſſunt babere beneficia Eccleſiaſtica, vt colligitur ex Concil. Trident. eadem ſeſſ. 23. de reformat. cap.6. in princ. Ergo illos non eſſe laicos, ſed Ordinem habere dicendum eſt; eò maximè, quia in cap. ſi quis ſuadente 17.q 4. ſub nomine Clerici comprehenduntur etiam prima Tonſura initiati, vt reſoluunt Doctores quos citaui in collect. ad illum text. num.7. & eos generaliter venire ſub Clericorum appellatione dixi in tract. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignific. appell.61.n.1. Quare ex iis, & aliis primam Tonſuram eſſe Ordinem Eccleſiaſticum tenent gloſſ. magna verb. Epiſcopus, in prœm. Sexti. Hoſtienſ. in d. cap. cùm contingat. de ætate, & qualit. Greg. Lop. in prœm. tit.5. p.1. Syluest. in ſum. verb. Ordo, 1. num.1. Rot. deciſ.731. num.5. & 6. p.1. diuerſ. Albert. Trot. de vero & perfecto Clerico, lib.1. c.2. Lambertin. de iurepatronat. 1.p.2. lib. quæſt.7. art. 2. Mandoſ. in reg. 24. Cancel. q.1.n.2. Cou. in cap. quia nos, de teſtam. num.4. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verb. læſis, num. 104. C. de in integ. reſtit. minor. Nauar. dict. conſ.11. num. 1. & 3. de tempor. ordin. Hieron. Gabr. conſ. 181. lib. 2. Mendez de Caſtro in l. cùm oportet, num. 166. C. de bonis, quæ liber. Viuian. in prax. iuriſpatron. lib.6. cap.1. num.3. aliàs num. 9. in vlt. impreſſ. Nicol. Garc. de benefic. p.7. cap.1. num.2. Campan. in diuerſ. iuris Canon. rub. 2. num. 6. & ex Theologis aſſentiunt Angel. in ſum. verb. Ordo, 1. num. 1. Maior. in 4 diſt. 24. q.1. Ioan. Eckius in homil. de Ordinibus.

Verùm ipſi Theologi communiter reſoluunt primam Tonſuram non eſſe Ordinem Eccleſiaſticum, ſed deſignationem quandam ad Ordines, neque in ea vllam ad ſacrificium Miſſæ, ſeu miniſterium Altaris conferri poteſtatem; ex horum numero videntur eſſe Ecki. in 4. diſt. 24. §.4. Durand. ibid. q.6. & Paul. q.7. Petr. Sot. de inſtitut. Sacerd. lect. 1. & 4. de Sacr. Ord. Vaſq. in 3.p. tom.3. diſp.236. cap.1. à princ. Azor. inſtit. moral. p.2. lib.3. cap.27. q.3. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib.1. q.48. n.11. Bonacin de Sacram. diſp.8. q. vnic. punct.1. num.6. Paul. Laymann in Theolog. morali lib.5. tract.9. cap.3. num.3. Et ex noſtris Canoniſtis Cou. lib. . var. cap. 10. num. 15. & nouiſſimè Sebaſt. Cæſ. in relect. de Eccleſ. hierarchia, q.1. proœm. §. 1. n. 7. Videntur facere pro illis verba Concilij Trid. eadem ſeſſ. 23. de reform. cap.6. ibi, nullus prima Tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus; & cap.10. ibi, Tonſuram, vel minores Ordines conferre, quatenus diſtinguunt primam Tonſuram à minoribus Ordinibus; quaſi illa non eſſet Ordo, quod quidem inſinuat idem Concil ſeſſ.23. cap.2. ibi, vt in Eccleſia ordinatiſſima diſpoſitione plures, & diuerſi eſſent miniſtrorum Ordines, qui Sacerdotio ex officio deſeruient, ita diſtributi, vt qui iam Clericali Tonſura inſigniti eſſent, per minores Ordines aſcenderent: quæ vltima verba ſatis demonſtrant Tonſuram diſtinctam eſſe reliquis maioribus Ordinibus, per illam tamen quem Clericum fieri, & ad illos ſuſcipiendos diſpoſitum, vt Eckius, Azor. Comitol. & Vaſq. citatis locis intelligunt. Nec eſſet difficile, ſi hæc Theologorum opinio placuerit, Canoniſtarum reſpondere fundamentis, & in primis ad text. in d. cap. Cleros, & in d. cap. perlectis, dum Pſalmiſtam inter cæteros Ordines numerant, reſpondetur illos non ita propriè videri vocabulum Ordinis vſurpare, ſed latiùs prout importat tantùm quandam deſignationem, ſeu gradum ad cæteros Ordines. Ad text. verò in d. cap. cùm contingat, vltra intellectum Soti in 4. diſt. 24. q.2. art 1. in fine, reſpondetur non aſſerere per primam Tonſuram conferri Ordinem Eccleſiaſticum, in quo aliqua in ordine ad Euchariſtiam conferatur ſpiritualis poteſtas, ſed tantùm conferri Ordinem Clericalem, hoc eſt, gradum in Clericos; & de hoc tantùm fuit Pontifex interrogatus, ibi, Requiſiſti, an Clericatus Ordo in Tonſura huiuſmodi conferatur, quod quidem diuerſum eſt, ſolúmque importat per primam Tonſuram fieri quem ſimpliciter Clericum, iuxta textum in cap. duo ſunt, ibi, & hoc deſignat, 12.q.1. capacem iuriſdictionis eccleſiaſticæ, & beneficiorum, ac tandem diſpoſitum ad Ordines eccleſiaſticos ſuſcipiendos, vt manifeſtè videtur inſinuare Concil. Trid. d. cap. 13. in illis verbis, ſuprà relatis, vel etiam ſecundùm Alcuin. in lib. de diuinis officiis, cap. 35. in 3. tom.

3.tom Bibliothecæ ſacra. Vaſq. *in 3.p.tom.3.diſp.236.* poterit reſponderi Ordinem ibi vſurpari pro gradu eminenti non quidem in Eccleſia, hoc eſt, in templo inter miniſtros illius, ſed in Eccleſia, hoc eſt, in tota congregatione fidelium; nam omnes prima Tonſura inſigniti dicuntur eſſe in gradu eminenti ſuper cæteros fideles laicos.

47 Ego tamen nec vni, nec alteri opinioni adhærendum puto, ſed ſecundùm doctrinam S.Thom. *ad 3.p.q.57.art.2.& in 4.diſt.24. art. 2.* fœdere diſtinctionis rem totam componendam eſſe exiſtimo, vt prima Canoniſtarum ſententia, dum Tonſuram Ordinem cenſet, procedat impropriè, & ratione quarundam actionum; at verò Theologorum contraria intelligatur de Ordine propriè ſumpto, & pertinente ad conſecrationem Hoſtiæ, quod iam diximus *de offic. & poteſt. Epiſcopi, p. 2. alleg. 2. num. 19.*

48 Altera quæſtio eſt non minus difficilis in hac materia, an Pſalmiſtatus, & quatuor minores Ordines, de quibus *ſuprà*, ſint Sacramenta; In qua tres contrarias reperio Doctorum ſententias. Prima tenet omnia à Chriſto Domino inſtituta, ac proinde Sacramenta eſſe; ita communiter Canoniſtæ *in d.cap.cùm contingat, de ætat.& qual.* Angel. *in ſum.verb.Ordo.1.num.1.& 2.* & conducunt omnia ferè fundamenta, quæ *ſuprà* adduximus pro illis qui tenent Tonſuram eſſe Ordinem.

49 Secunda ait non quidem primam Tonſuram, ſed quatuor minores Ordines eſſe Sacramenta. Ita S.Thom. *in 4.diſt.24.q.2. art.1.q.3.* vbi Scot. *quæſt. vnic.§.de tertio, in fi.* S.Bonau. *art.2.q.1.in corpore,& q.4.* Richard. *art.4.q.1.* Thom de Argent. *quæſt.vnic. art.2.§.ad primum dicendum*, Capreol. etiam *quæſt. vnic.art.1.concl.1.& 2.* Maiol. *q.1.§.his paucis*, Sylueſt. *in ſum.verb.Ordo 1.q.1.in fin.& quæſt.2.in princ.* Angel. *eod.verb.n.2.* Per.Soto *de inſt.Sacerd.lect.4.de Ordine, circa med.* Eckius *tom.4.hom.64.* Card. Bellarm. *tom.2.lib.1.de Sacr.Ordinis.cap.6 & 8.* Valent. *tom.4.diſp.9.q.1.punct.4.verſ. tertia opinio,* Henriq. *in ſum.lib.10.cap.2.§. 2.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœn.lib.2.cap.1.tom.2.* Ægid.de Coninck *de Sacram. diſp.20.dub.6.* Ochogau. *de Sacr. tract. de Sacr. Ordinis, q.3.num.3.* Campan. *in diuerſ.Iur.Can.rub.1.n.11.* Bonac. *de Sacr.diſp.8.q.vnic.punct.2.n.3.* Sebaſt.Cæſ. *in relect.de Eccleſ.hierarch.q.4.proœm.§.1.ex n.5.* Illuſtriſſ. D.meus Roder.à Cunha *in comment.ad cap. Pſalmiſta, n.6.diſt.23.* Scrib. *in theoſimia de Ordine, diſp.7.q.3.* Ego ipſe *de off.& poteſt. Epiſc.p.2. alleg.1. n.23* Pro quibus faciunt plura antiquorum Patrum teſtimonia abſolutè dicentia Ordinem eſſe Sacramentum, nullúmque excipientia Ordinem à prædicta regula, vt inquit Gregor.de Valent. *d.punct.4. verſ.3.* tum etiam Conciliorum Florentini, & Trident. Canones indefinita propoſitione concludentes Ordinem eſſe Sacramentum; Florent. etenim hoc dicit his verbis, *ſextum nouæ legis Sacramentum eſſe Ordinem*, & Trid. *ſeſſ.23.cap. 3.de Sacra. Ordin. Ordinem eſſe Sacramentum* Horum autem Ordinum minorum perantiqua eſt in Eccleſia mentio, vt patet ex Dion. *c. 3. de Eccleſ. hierarch.p.2.* & Ignat. proximè temporibus Apoſtolorum, *epiſt. ad Antioch.q.9.alias 12.* & Anaclet. *epiſt.3.*

50 Tertia aſſerit nec primam Tonſuram, nec quatuor minores Ordines eſſe Sacramenta, quam tuetur Magiſt. *in 4.diſt.24.verſ.ſeptimus Ordo*, vbi Durand. *q.1.n.6.* Sot.etiam *in 4.diſt.25.q.1.art.2.rat. 4. & art.4.concl.7.* Martin.de Apala *de tradit. Apoſtol. p.2.c.2.de Ordine, §.Synodus*, Mich. Medina *lib.1.de Sacror. Ordinum contin.cap.46.* Nau. *in man.cap. 22.* Auguſt.Barboſ.de Iure Eccleſ.vniu. *num.18.verſ.quare probabilis*, Vaſq. *in 3.p. tom. 3. diſp.237.cap.2.num.10.cum ſeqq.* Sanch. *de Matrim. lib.7.diſp.31. n. 17.* vbi dicit probabiliſſimum hos Ordines non eſſe Sacramenta, nec gratiam conferre. Laymann. *in Theologia moral.lib.5.tract. 9.c.4. n.4.verſ aſſertio quarta, in fin.* Marchin. *de Sacram. Ordinis tract.1.p.1.cap.8.ex n 2.* Machado *en el perfetto Confeſſor tom.2.lib.4.p.1.tract.2.docum.1.* adducunt ex his plures aliquas rationes, quibus putant ſuam probari opinionem, videlicet, quod hi Ordines minores non habent annexam obligationem recitandi vllum diuinum Officium, nec votum perpetuæ caſtitatis annexum, imò eorum actus fieri poſſunt etiam licitè à non ordinatis, nec videntur habere aliquid ſupernaturale, vel ſpirituale, quod ſine Sacramento præſtari nequeat, & Vaſq. *loco citato* pro hac parte ſic argomentatur. Ea quæ ſunt de iure diuino, & ea, quæ habent rationem Sacramenti cum ſint baſes, & fundamenta Eccleſiæ, debent eſſe firma, & fixa; inuariata & perpetua in eadem Eccleſia, ſed Ordines minores nec ſemper fuerunt à Principio in Eccleſia, neque poſtquam cœperunt, ſemper perſeuerarunt. Ergo neque ſunt Sacramenta, nec de iure Diuino: nam ſecondum vſum Eccleſiæ antiquum non ſemper eoſdem in Eccleſia Dei Ordines minores extitiſſe, ſed aliquam in hac re fuiſſe varietatem multis ibidem probare nititur.

Ex his tribus ſententiis ſecunda verior mihi vi- 51
detur: qua retenta non obſtant, quæ pro vltima ex diametro contraria adduximus. Nam ad illud quòd vt Ordo aliquis ſit Sacramentum, debet habere obligationem annexam recitandi diuinum Officium, facillimè reſpondetur huiuſmodi obligationem non eſſe de ratione Sacramenti, quia impenſio hæc recitandi de Iure humano tantùm poſitiuo ſacris Ordinibus annexa fuit, & ita non impedit, quòd abſque ea quatuor minores Ordines ſint verè & propriè Sacramentum. Eodem modo reſpondetur continentiæ obligationem, quam non habent Ordines minores, coniunctam eſſe cum Ordinibus ſacris per Apoſtolos, & per ſummos Pontifices, vt *cap. antecedenti* probauimus. Vnde cum hæc obligatio ab vſu tantum Eccleſiæ, ſeu à traditione Apoſtolorum per Pontifices approbata deueniat, bene ſequitur votum continentiæ, quatenus Iure humano impoſitum, non eſſe de ratione Sacramenti. Ad illud verò quod actus minorum Ordinum fiunt etiam licitè à non ordinatis, ac proinde videbatur tales actus non habere aliquid ſupernaturale, reſpondetur non eſſe eſſentiale omni Sacramento Ordinis, vt ſit ad actum ſupernaturalem, qui nequeat licitè, vel validè ſine proprio Ordine exercere, ſed ſatis eſt, ſi adſit inſtitutus, vt quidam actus eccleſiaſtici, ſeu ſacri, ſanctius, & religioſius fiat, qui tamen aliàs ſine huiuſmodi Ordinibus poterant exerceri; vt patet exemplo Sacramenti Confirmationis, quod confertur ad actum tuendi, & confitendi fidem, quam tamen aliqui catechumini ſine hoc Sacramento interdum optimè profitentur, quamuis illud ſit inſtitutum, vt hæc profeſſio certiùs, & meliùs fiat. Vnde non eſt verum vniuerſaliter dicere, vt aliqui voluit, characterem dari ad ſimpliciter agendum, ſed etiam ad dignè agendum, vt benè notant Cardin. Bellarm. *dict. cap. 6.* Valent. *d.punct.4.ad med.* & alij. Demum ad fundamentum Vaſq. deſumptum ex SS. Patrum documentis, qui variè & diuerſimodè hos quatuor Ordines enumerant, reſpondetur omnes Ordi-

nes minores, qui nunc ſunt in Eccleſia, ab initio naſcentis Eccleſiæ ſemper & ſine vlla varietate in illa extitiſſe manifeſtè inſinuat Concil. Trid. *ead. ſeſſ. 23. de reform. cap. 3.* dum ait, *ab ipſo Eccleſiæ initio ſequentium Ordinum nomina atque vniuſcuiuſque eorum propria miniſteria, Subdiaconi ſcilicet Acolythi, Exorciſtæ, Lectores, & Oſtiarij in vſu fuiſſe cognoſcuntur.* Nec huic reſponſioni obſtat quòd olim fuerint Foſſarij & Pſalmi cantores, qui modò non ſont, quia reſpondetur eos Ordines nunquam fuiſſe de genere eorum Ordinum Eccleſiaſticorum quos modò habemus, & qui ſunt Sacramenta Eccleſiæ, & gratiam conferunt, ſed eſſe alios ritus Eccleſiæ, quibus homines ad peculiaria munera deſtinabantur, qui modò non ſunt in vſu; nam Foſſarij, ſeu laboratores dicebantur illi, qui ad miniſterium mortuorum ſepeliendorum nulla eccleſiaſtica cæremonia ab Epiſcopo inſtituebantur, & ordinabantur; licet officium habuiſſent eccleſiaſticum, de quibus vide Cardin. Cæſ. Baron. *annal. Eccleſ. tom. 1. anno Chriſti 34. verſ. quinam fuerint in Eccleſia,* Henriq *in ſum lib. 10. cap. 9. §. 2. in commento, lit. N.* vbi ſubdit, huiuſmodi laborantes Oſtiario coadiutores dari ſolere ex temporali deputatione Sacerdotis, Sebaſt. Cæſar *in relect. de Eccleſ. hierarch. p. 1. diſp. 11. §. 4. num.* . Nec denique aliquos Patres non meminiſſe Acolythorum, quia argumentum ab auctoritate negatiua non habet vim, iuxta reſoluta per me *in tract. de locis communib. argum. Iuris, loco* 14. Vnde cùm Clemens Romanus Pont. & alij Patres indicant inferiores aliquos Ordines minores antiquitus non fuiſſe in Eccleſia, ſed poſtea fuiſſe inſtitutos, ſolùm denotant de curſu temporis fuiſſe per Eccleſiam diſtributos hos Ordines in diuerſas perſonas, cùm antea per paucitatem miniſtrorum plura officia horum Ordinum ab vna, eadémque perſona exercerentur; ita reſpondent Henriq. *d. lib. 20. cap. 2. §. 2. in fine,* Ochogau *d. p. 3. num. 7.*

52 Habito igitur pro comperto quatuor minores Ordines eſſe Sacramenta, tamen omnes prædictos minores atque itidem ſacros vnum conſtituere Sacramentum vnanimi conſenſu affirmant Abb. *in cap. per tuas, il 2. num. 5. de ſim.* Argent. *in 4. ſent. diſt. 14. art. 2.* duplex autem (vt res faciliùs intelligatur) affert exemplum Silu. *in ſum verb. Ordo, il 1. num. 2.* atque aliis explicat modis Viguer. *de iuſtit. cap 16. § 6. verſ. 3.* & mihi videntur Ordines eſſe quaſi gradus, vt velut per gradus in Sacerdotium tendatur, iuxta Conc. Trid. *ead. ſeſſ. 23. de reformat. cap. 2.* meritò ſicut plures gradus conſtituunt ſcalam, ita plures, omnéſque Ordines vnum ſunt Sacramentum: vel etiam dici poteſt Ordinem eſſe vnum Sacramentum perfectione vnius finis, quia conſtituitur ex diuerſis Ordinibus ſpecialibus, qui omnes ordinantur ad vnum actum conſecrationis, licèt ſecundùm aliquos, minores non ita proximè, ſed remotè, & hoc eſt quod diuerſis verbis ſcripſit Card. Bellarm. *lib. 1. de Clericis, cap. 8. in fine,* loquiens, *omnes Ordines licèt ſint per ſe ſinguli Sacramentum, tamen vnum Sacramentum cenſeri, quia vnum ſunt vel genere, vel quia ad vnum finem omnes referuntur.*

53 Aduertendum quoque eſt miniſtros his quatuor Ordinibus inſignitos non committere peccatum mortale actus illorum Ordinum in peccato mortali exercendo, vt benè reſoluunt Vaſq. *in 3. part. tom 3. diſput. 136. cap. 2.* Suar. *de Sacr. diſp. 16. ſect. 8.* quia illa materia, circa quam miniſtrant, leuis eſt; licèt enim illi actus ſint ſuo modo ſacri, tamen ſunt valdè remoti à proprio, ac perfecto actu ſacrificandi, vel miniſtrandi Sacramenta, ad quem finem ordinantur: deinde quia non ſatis conſtat, (quamuis ſit magis probabilis opinio) omnes illos Ordines eſſe vera Sacramenta, quod dubium ſufficit vt eos à culpa veniali excuſet, vnde ex eo quod aliquis Ordo ſit Sacramentum, & ad miniſterium, & officium ſuum gratiam conferat, non rectè infertur adminiſtrationem illius in peccato mortali mortale eſſe, quia hoc intelligendum eſt cum reſpectu ad actiones, circa quas verſatur adminiſtratio: nam ſi ſpectet ad Sacramenta, tunc ſanè dicendum eſt peccatum eſſe mortale, illa in mortali peccato exercere, non verò ſi remoti ab actu miniſtrandi Sacramenta dirigantur, prout in his quatuor minoribus Ordinibus inuenitur; de maioribus verò vide quæ diximus ſuprà *cap antecedenti, in fine.*

Denique & illud ſciendum conſtitutos in his 54
minoribus Ordinibus liberè poſſe omni tempore attento iure matrimonium contrahere, *cap. ſi qui vero, diſt. 32.* notatur. *in cap. 1. de Cler. coniug.* Couar. *de ſpouſ. p. 2. cap. 6. §. 3. num. 3. in fine.* Henriq. *in ſum. lib. 10. de Sacram. Ordin. cap. 2. §. 2. lit. L, & lib. 2. de matrim. cap. 4. §. 39.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. cap. vlt. q. 14.* Filliuc. *quaſt moral. tom. 1 tract. 10. p. 2. cap. 4. num.* 129. nullam enim ſic tranſientes ad Matrimonium culpam incurrunt, quia iure ſuo vtuntur, nec faciunt contra votum, aut aliquod iuris præceptum, vt per Cou. *d. §. 3. num.* 4 Ban. *2. 2. q. 12. art. 3.* Valent. etiam *2. 2. diſp. 1. q. 12. punct. 1.* Azor. *d. q 14. in fine.* Ægid. Coninck *de Sacr. diſp. 23 dub. 3. num. 57.* Rebell. *de oblig. Iuſt. p. 2. lib. 4 q. 8. num. 27.* & 55
quamuis illos Ordines minores ſuſceperint, cum intentione poſtea ducendi vxorem, & cum ſolo animo fruendi priuilegio fori, tamen nullo modo ob id peccare mortaliter expreſsè docent Filliuc. *in quaſt. moral. tom. 1. tract. 10. c. 4. num.* 131. Sanch. *de Matr. lib. 7. diſp. 41. n. 16. & 17.* Ægid. de Coninck *de Sacr diſp. 20. dub. 10. n. 104. & 105.* Galet. *in margarita caſuum Conſcient. verb. Ordo, pag. 194. col. 2.* Bonacin. *de Sacram. diſp. 8. quæſt. vnica, punct. vlt. in fin.*, Homobon. de Bonis *de examine Eccleſ. part. 1. tract 3 q. 2. & 3.* licèt de illorum ſolutione dubitauerim *de offic. & poteſt. Epiſc. p. 2. alleg. 11. num. 12.*

Non obſtat *Canon Apoſt.* 25. qui diſponit ne 56
Clericus vltra Lectorem, & Cantorem contrahat nuptias, quos etiam tantùm excipit *Nouell. Iuſtin. 22. de nupt. coll. 4* Reſpondetur enim in vtroque loco Clericos vltra Lectorem dici Subdiaconum, & Diaconum, vt locum Gratiani declarat additio Gregoriana *in cap. ... è, §. cum autem 15. q. 3.* explicant Henriq. *d. lib. 2. de Matrim. c. 5. § 9. lit. O.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. c. 12. q. 4. verſ. ſi quæras.*

Nec obſtat *cap. Lectores, diſt* 32. dum probat te- 57
neri Lectores aut vxorem ducere, aut continentiam profiteri; nam Henriq *in ſum. lib. 10. de Sacram. Ordin. cap. 2. §. 2. lit. L.* ait illum text. conſtituiſſe vt Lectores non contraherent ſine licentia Epiſcopi, & eſſe iam abrogatum: ſed hic intelligendi modus litteræ non quadrat; vnde meliùs Turrect. *ibi* verbum, *cogantur,* interpretatur, hoc eſt *moneantur;* quæ interpretatio magis placet, ne aliàs dicamus cogendum aliquem ab Eccleſia, vel ad matrimonium, vel ad votum continentiæ; coactio igitur hæc de monitione & ſuaſione eſt intelligenda. Et tanto facilius ſoluitur, ſi aduertamus ad vetuſtos Codices, qui ſic habent. *Vt lectores vſque ad annos pubertatis legant, deinceps autem niſi vxores cuſtodita pudicitia duxerint, aut continentiam pro-*

feſſi

feſſi fuerint, legere non ſinantur; quæ verba habentur in collect. Conc. per Laur. Surium *tom.1.pag.505.* quam obſeruat Vaſq. *de Ordine, diſp.246.c.4.n.30.* Seuer. Bini *in nouiſſ. collect. Conc. tom.1.p.1.pag.675.*

18 Nec denique obſtat *c. Presbyteri 19. diſtinct. 34.* quia verbum *deinceps*, de quo ibi, non refertur ad Ordines inferiores ab expreſſis, ſed refertur ad ſuperiores, vt ſit ſenſus, quod Presbyteri, Diaconi, vel ſubdiaconi, vel deinceps, id eſt, Archiepiſcopi, & Epiſcopi, non habeant licentiam ducendi vxores; ita ſoluit Præpoſ. ibi, *num.1. verſ. oppone*, quem refert & ſequitur ibidem Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *in comment. num.2.*

Capvt XXXIX.

De Priuilegijs Clericorum.

SVMMARIVM.

1 *Clericorum appellatio largè & ſtrictè ſumi poteſt.*

2 *Clerici omnes ſiue ſint primæ Tonſuræ, ſiue in maioribus, vel minoribus Ordinibus conſtituti largè ſumendo, & in re fauorabili veniunt appellatione Clericorum.*

3 *Canonici largè ſumendo, & in fauorabili materia veniunt appellatione Clericorum, ſicut etiam alij in quacunque Dignitate conſtituti.*

4 *Epiſcopi in materia fauorabili veniunt appellatione Clericorum.*

5 *Cardinales S.R.E. in materia fauorabili veniunt appellatione Clericorum.*

6 *Clericorum appellatione in re ſtricta, & odioſa comprehendit tantùm ſimplices Clericos, non verò illos, qui in eccleſiaſtica dignitate conſtituti ſunt.*

Clericorum appellatione non veniunt in reſtricta, & odioſa,

7 *Epiſcopi,*

8 *Cardinales S.R.E.*

9 *Regulares, vel Monachi.*

10 *Clericorū alicuius Prælati appellatione in re odioſa familiares eius tantummodo, atque domeſtici, qui eius expenſis aluntur, comprehenduntur.*

11 *Sacerdos ex materia ſubiecta ſolùm venit appellatione Clericorum, & etiam quando agitur de ſacramentali abſolutione impendenda.*

12 *Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti Matrimonium contrahere non prohibentur, ſecus ſi in maioribus.*

13 *Clerici omnes, & Eccleſiaſticæ perſonæ ſpecialibus meritò ſupra laicos priuilegijs, ac prærogatiuis ſunt donanda.*

14 *Clerici ſupra laicos obtinent quòd diuina officia celebrare. Altare miniſtrare, & Sacra ſoli contingere poſſunt.*

15 *Conſecrati qui Deo non ſunt per Ordines, Ordinum officia exercere non debent.*

16 *Clerici ſoli eccleſiaſtica beneficia conſequi, & obtinere poſſunt.*

17 *Beneficia, & eccleſiaſtica ſtipendia dantur propter officium.*

18 *Clerici ſoli intra cancellos Altaris ſtare ad orandum, & communicandum poſſunt, laici vero extrà ab eis ſeparati conſiſtere debent.*

19 *Ambroſius Theodoſium Imper. intra cancellos Altaris communicare volentem excludit.*

20 Cap. 1. de vita & honeſt. Clericorum, *declaratur.*

21 *Collegium ſoli facere poſſunt Clerici tanquam Clerici, quod laicis nonniſi alicuius vniuerſitatis, profeſſionis, vel artis facere non eſt permiſſum.*

22 *Clericis poteſt conſtituere vniuerſitatem cauſa religionis, & pro oneribus eis incūbentibus, & vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo.*

23 *Clerici ſolùm iurare debent in conſcientia, & tacto pectore non tactis ſcripturis.*

24 *Epiſcopi non iurant tactis ſcripturis, niſi id ſpecialiter exprimatur, & quando conſecratur.*

25 *Canones in honorem Clericorum plura conceſſerunt priuilegia.*

Qvoniam Clerici à laicis in multis differunt, vt oſtendimus, quomodo autem officio, poteſtate, & dignitate, differant, hactenus vidimus, ſequitur iam vt quomodo priuilegijs, ac demum vita & moribus diſcernantur, breuiter oſtendamus. Primò igitur, circa priuilegia Clericorum eſt notandum, quòd Clericorum appellatio, largè & ſtrictè ſumi poteſt; largè enim ſumendo & in re fauorabili Clericorum appellatio omnes omnino Clericos, ſiue ſint primæ Tonſuræ, *cap. Cleros, 21. diſt. cap. cùm contingat,* & ibi Hoſtienſ. *num. 6 de ætate & qualit.* Corſet. *ſing. 12 circa fin.* Crauet. *conſ. 616. num. 24. volum. 4.* ſiue in maioribus & minoribus Ordinibus ſint conſtituti, comprehendit, *d. cap. Cleros, cap. Clericum, 21. diſt.* Roland *d. conſ. 16. num. 10. cum ſeqq.* Ego ipſe *de appellatiua verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appell. 51. ex num. 1.* ſiue quoque ſint Monachi, quia illos etiam in materia fauorabili ſub appellatione Clericorum comprehendi docent Felin. *in cap. licet, verſ. dum tanguntur, de offic. ordinar.* Syluest. *in ſum. verb. Clericus, in princip.* Duen. *reg. 99. ampl. 3. & reg. 100. ampl. 5.* & in materia indifferenti, & lata ſignificatione, Card Tuſch. *tom. 1. lit. C. concl.* 3 *377. num. 1. & 3* Marc Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſol. ſir. caſu 50 verſ. 2.* Ego ipſe *dict. appell. 51. num. 2.* Siue etiam ſint Canonici Eccleſiarum Cathedralium, & Collegiatarum, *cap. cum tibi,* & *ibi* Abb. *n. 1. & 2. de verb. ſignific. c. per exemplum, de priuileg. lib 6.* Felin *in c. non dubium, num. 2. de ſent. excom.* Bero. *conſ. 3. 7. 29. & 10 vol. 2.* Burſat. *conſ. 287. n 6. vol 2.* Put. *deciſ. 92 n. 2. lib 3.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 3. c. 11. q. 15* Aloyſ. Ricc. *in praxi aure. 1, reſol. 292. n. 1* Beller. *diſquiſ. Cler p. 1. tit. de diſciplina Cleric. §. 2. n. 4.* ſiue denique ſint in quacunque eccleſiaſtica dignitate conſtituti, vt notant ſcribentes per text. *ibi in c. quia periculoſum, de ſent. excom. lib. 6. & in c. inquiſitores, de hæret. eod. lib.* Abb. *in c. bene, il 1. notab. 1. de poſtul. Præl.* Syluest. *d. verb. Clericus n. 2.* Sactarel *va. reſolut. lib. 1 q. 38. num. 10.* Ego ipſe *d. appell 51. num. 3. in fine,* Viu *tom. 2 comm. opin. lit. 9. tit. 34 num. 40 pag. 570* Carol. de Graſſ *de effect. Cler.* 4 *in prælud. num. 162.* etiam ſi Epiſcopi ſint, Abb. *in dict. cap. cum tibi, num. 4. & in rub de vita, & honeſt. Cleric. num. 8. & 9.* Matth. Brun *conſ. 97. num 9.* Petro. *conſul. 20. num 32. 34 & 17. vol. 2.* Beller. *d. §. 3. n. 6.* 5 vel Cardinales S R.E. *c. 2. de Cler. non reſid.* Calderin. *in c. in noſtra, de reſcr.* Trot. *de vero & perfecto Clerico, cap. 7. num. 3.* Beller. *d. §. 2. num. 8.* 6

In re verò ſtricta, & odioſa, cùm ſcilicet tractatur de pœna Clericis inferenda, aut de damno, vel incommodo Clericorum, tunc huiuſmodi appellatio comprehendit tantùm ſimplices Clericos, non verò illos, qui in Dignitate Eccleſiaſtica conſtituti ſunt, vt Abbates, Archidiaconi, & ſimiles.

Ita Dec in cap. cùm non liceat, n. 18. de præbend. Beroi. conſ. 153. num. 61. vol. 1. Bellet. d. §. 2. n. 35. Sanctarel. var. reſolut. q. 38. num. 10. Aloyſ. Ricc. in d. praxi aurea, reſol. 292. num. 2. & ideo nec Canonicos comprehendit, cap. ſedes, cum ibi notatis de reſcr. Beroi. conſ. 3. num. 29. 33. & 37. vol. 1. Nau conſ. 139. n. 6.
7 in med. Bellet. d. § 2. num. 18. vbi num. 44. intelligit, dummodo non reſultaret abſurdum; nec etiam Epiſcopos d. cap. ſedes, & ibi Butr. n. 3. n. 9. & Imol. num. 2. de reſcr. cap. Inquiſitores, de hæret. lib. 6. cap. ſi compromiſſarius, § huiuſmod, de elect. eodem lib. Selu. de benefic. p. 1 q. 3. num. 14 Mandoſ. reg. 20. Cancell. de idiomate, q. 10. num. 7. Emman. Sà in aphoriſmis, verb. Epiſcopus. num. 9. Sanctarel. d. q. 38. n. 11. Bellet. d. §. 2. num. 36 Alzed. in praxi Epiſc. p. 1. cap. 12. n. 3.
8 & multò minus S.R.E. Cardinales, Cephal. conſ. 1. à num. 40. vol. 1. Bellet. dict. § 2. num. 40. Sanctarel. d. q. 38. num. 13. cum aliis citatis per me d. appell. 51.
9 num. 6. nec ipſos Regulares, vel Monachos, arg. cap. à Subdiacono, 93. diſt. Abb in cap. 1. num. 7. ne Clerici vel Monachi, & in c. 1. num. 3. & de inſt. & in cap. 1. n. 9. de iuram. calum. Roman. conſ. 259 & 418. Beller. d. §. 2. num. 26. Ego ipſe d. appell. 51. num. 7. Eſt enim in prædicta perſonis qualitas ſupra cæteros Clericos, quæ non patitur eos in generali ſermone comprehendi, ſed de illis ſpecialis eſt mentio facienda, dict. c. quia periculoſum; præſertim
10 verò quia odia ſunt reſtringenda, id eſt, in his facienda eſt ſtricta interpretatio, fauores verò latè Interpretantur, reg. odia, de regul. iuris in 6. Quare eſt etiam declaratum, vt appellatione Clericorum alicuius Prælati in re odioſa familiares eius tantummodò, atque domeſtici, qui eius expenſia aluntur, comprehendantur, c. fin. de verbor. ſignific. In odioſis ergo, vel pœnalibus appellatione Clericorum non omnes Eccleſiaſticæ perſonæ continebuntur, niſi id exprimatur, vel niſi de re aliqua agatur circa perſonas Eccleſiaſticas ad differentiam laicorum, quæ videlicet omnes omnino comprehendere videatur, quamuis non adeò fa-
11 uorabilis habeatur, vt circa vitam & mores. Illud demùm aduertere oportet, quòd multoties ex materia ſubiecta appellatione Clericorum ſolùm venit Sacerdos, vt patet ex cap. cui non de Sacerdotali, de præb. lib. 6. & etiam quoties agitur de Sacramentali abſolutione impendenda, vel corpus Chriſti conficiendo, quæ miniſteria ſolis competunt Presbyteris.

12 Præterea eſt notandum, quòd Clericorum quidam ſunt coniugati, qui in nonnullis circa priuilegia à cæteris differunt. Hi ſunt Clerici in minoribus Ordinibus conſtituti, qui matrimonium contrahere non prohibentur, c. ſi qui verò, cap. certatim, cum ſimilibus, 32. diſt. & latè probaui in fine cap. præcedentis; in Sacris verò conſtituti matrimonium contrahere prohibentur, c. erubeſcant, cum ſimilibus, ead. diſt. & huiuſmodi Ordines coniugatis conferri non poſſunt, quamuis Orientalis Eccleſia aliter ſeruet, vt ſuprà diximus hoc lib.
13 cap. 13. His ita præmiſſis eſt ſciendum, quòd omnes Clerici, & Eccleſiaſticæ perſonæ, eò quòd diuinis ſunt obſequiis mancipatæ, ſi in Dominicis caſtris ſupra cæteros poſitæ, ſpecialibus merito ſupra laicos priuilegiis, ac prærogatiuis ſunt donandæ, ac præ cæteris honorandæ, quæ ad differentiam laicorum de ſacro Catalogo eſſe dicuntur in VI. Synodo generali, vt habetur in cap. quoniam, 19. q. 3. Multa ergo ſunt Clericorum priuilegia, atque prærogatiuæ, de quibus hoc loco tractantes ea omnia ad duo capita redigemus, ſcilicet ad ea, quæ ſupra laicos ſolis Clericis conceduntur, de quibus infr. §. 1. & 2. & ad ea à quibus præ cæteris eſſe debent immunes, vt in §. 3. cum ſeqq. latè videmus.

Primò igitur, ſupra laicos hoc obtinent Cle- 14
rici quòd diuina Officia celebrare, in Altari miniſtrare; & Sacra ſoli contingere poſſint, cap. ſacratas, cum ſeqq. & ferè per totum 23. diſtinct. Hæc enim laicis facere non eſt permiſſum, cap. 1. & fin.
69. diſt. cap. 1. de Clerico non ordinato miniſtr. quia 15
qui non ſunt Deo per Ordines conſecrati, Ordinum officia exercere non debent, & qui ſancti non ſunt, (inquit Innoc. in cap. Maximianus, in fin. 81. diſt.) ſancta tractare non poſſunt. Vnde primum Clericorum priuilegium eſſe obtinendi & exercendi iuriſdictionem Eccleſiaſticam, ligandi, atque ſoluendi à Chriſto Domino ſuæ Eccleſiæ relictam, Matth. 18. & Ioann. 20. tradit nouiſſimè Paul. Squillante in tract. de priuileg. Clericorum, cap. 1. à princ. vbi multis exornat, & c. 2 agit de priuilegio obtinendi & exercendi iuriſdictionem Eccleſiaſticam in foro externo.

Secundò, cùm ſoli Clerici officia Eccleſiaſtica 16
exercere poſſint, vt dictum eſt, meritò & ipſi ſoli Eccleſiaſtica beneficia conſequi, & obtinere poſſunt, cap. ex litteris, de tranſact. c. non adeò, de reſcript. cap. 2. de inſtit. vbi plures citaui Doctores, Flam. Pariſ. de reſignat. benef. lib. 4. q. 2. Paul. Squillante
de priuileg. Cleric. cap. 4. quandoquidem propter 17
officium, beneficia huiuſmodi ſiue ſtipendia Eccleſiaſtica tribuuntur, c. fin. de reſcr. in 6. Monet. de diſtrib. quotid. part. 2. q. 2. num. 40. Nicol. Garc. de benefic. p. 1. cap. 2. num. 60. & p. 7. c. 11. n. 1. Et de hoc priuilegio latè tractabimus infrà lib. 3. in c. de collat. & reſeru. benefic.

Tertiò, ſoli Clerici intra cancellos Altaris ſtare 18
ad orandum, & communicandum poſſunt, laici verò extra ab eis ſeparati conſiſtere debent, c. Sacerdotum, de conſecr. diſt. 2. cap. 1. de vita & honeſt. Cler. Conc. Brachar. I. c. 31. Guillelm. Durand. de modo gener. Conc. celeb. rub. 55. n. 3. Henriq. in ſum. lib. 9. c. 25. §. 9. in fin. lit. I. & Bonifacium II. id ipſum conſtituiſſ refert Illeſcas in hiſt. Pontificali part. 2.
lib. 3. in eius vita, fol. 98 Quare Ambroſius Theo- 19
doſium Imp. intra cancellos Altaris communicare volentem excludit, dicens purpuram Imperatores, non Sacerdotes efficere, vt referunt Niceph. in hiſtor. Eccl. lib. 12. cap. 41. Hieron. Rom. de Republ. Eccleſ. lib. 4. cap. 2. propè finem, Pineda in vita S. Ioannis Baptiſtæ; lib. 1. art. 1. cap. 8. pag. mihi 15 n. Zerol. in
prax. Epiſc. p. 1. verb. Chorus. Sed ego hodie non ita 20
ſtrictè intelligerem diſpoſitionem text. in dict. c. 1. vt velit laicos excludere ne intrent intra cancellos Altaris ad effectum recipiendi ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum, ſed tantùm ad effectum ſedendi, vel ſtandi cum ipſis miniſtris, vt ibi tenent Abb. ſub n. 3. ad fin. verſ. nota, Pauin. de viſit. p. 2. q. 8. num. 16. verſ. ad orandum tamen.

Quartò. Clerici ſolùm facere poſſunt collegium 21
tanquam Clerici, quòd laicis nonniſi alicuius vniuerſitatis, ſeu profeſſionis, vel artis facere non eſt permiſſum, arg. cap. fin. de relig. domib. Innoc. in
cap. delicta n. 9. de exceſſ. Prel. Clerus enim poteſt 22
conſtituere vniuerſitatem ſuarum Eccleſiarum cauſa religionis, & pro oneribus eis incumbentibus & vniuerſitatem facere ſine Epiſcopo, Abb. in cap. accedentes, n. 1. in 3. notab. de præſcript. Ancbar. in cap. conſtitutionem, n. 4. de reg. Iuris, in 6. loquens de ſe congregantibus contra Prælatum ſubſiſtente iuſta cauſa ſe defendendi vſque ad definitiuam ſenten

ſententiam, refert Rot. *in Calagurritana contributionis 1. Iul. 1624. coram R.P.D. meo Pirouano.*

23 Quintò, Clerici ſolùm iurare debent in conſcientia, & tacto pectore, non tactis ſcripturis, *cap. ſi quis Presbyter, 2. q. 4. cap. cum in cauſa, de iuramento calumnia*, Veſtr. *in pract. ciuili, lib. 6. c. 3. num. 7.* Carol. de Graſſ. *de effectib. Clericalib. effectu 36.* Viu. *commun. opin. 931. n. 14.* Vgolin. *de offic. Episc. c. 2. §. 2. num. 4. verſ. 5.* Squillante *de priuileg. Cleric. cap. 16. num. 3.* Anton. del Re *de iuramento calumniæ, c. 15. num. 351. & ſeq.* Beilet. *diſquiſit. Clerical. p. 1. tit. de Clerico teſte,*
24 *§. 4. n. 12.* & de Epiſcopis idem probat *d. cap. cum in cauſa*, gloſſ. *in Auth. ſed Iudex, C. de Episc. & Cleric. & in Auth. de ſanctiſſ. Epiſcop. collat. 9. l. Hiſpana 24. tit. 11. part. 3. & l. 24. tit. 16. eadem partit. 3.* Randei. *de diſpenſat. in 2. membro*, Matth. de Afflict. *in Conſtit. Neap. lib. 1. rub. 6. num. 5.* Cou. *in cap. quamuis pactum, p. 1. §. 1. num. 3.* Vgolin. *d. n. 4. verſ. quintò*, Viui. *tom. 1. commun. opin. lib. 4. tit. 9. de probat. n. 133. & tit. 10. de teſtib. n. 314.* Hippol. *ſing. 606.* Menoch. *conſ. 14. num. 3. & 17. cum ſeq. & conſ. 118. num. 30. & 31.* Sayr. *in claui Regia, lib. 5. cap. 1. n. 12. verſ. imò verò*, Farin. *in praxi crimin. p. 2. tit. 8. q. 74. num. 14.* Chriſtoph. de Pace *in ſchol. ad leges ſtyli, l. 249. num. 1. cum ſeqq.* Veneto *in examine Epiſcop. lib. 4. cap. 17. num. 19.* Alzed. *in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 12. n. 38* vbi *num. 40.* limitat quando in Epiſcopum conſecratur, & quando ſpecialiter eſt ſtatutum, quòd ille ſcripturam tangat.

25 Quoad ad ſecundum verò caput eſt ſciendum, quòd Canones in honorem Clericorum, quos ſibi Deus in miniſtros ſacrauit, & vnxit, quique ſalutis fidelium miniſtri, & inter Deum, & populum intermedij exiſtunt, plura ſtatuerunt, à quibus ſeruarentur immunes atque illæſi, tam circa perſonam, quàm circa res etiam eorum ſupra laicos eſſe deberent, vt infrà *in §. 3. cum ſeqq.* videbimus.

---

§. I.

De Priuilegio Canonis.

SVMMARIVM.

1 *Doctores referuntur agentes de materia* cap. ſi quis ſuadente, 17. q. 4.
Gaudent priuilegio Can. ſi quis ſuadente.
2 *Clerici etiam prima Tonſura.*
3 *Tonſurati etiam non ſeruantes requiſita ad priuilegium fori.*
4 *Coniugati Clerici cum vnica, & virgine incedentes in habitu Clericali & Tonſura,*
5 *Irregulares ſuſpenſi, interdicti, ſeu excommunicati Clerici,*
6 *Degradati verbaliter tantùm Clerici,*
7 *Clerici mortui.*
Non gaudent priuilegio Can. ſi quis ſuadente,
8 *Clericus hæreticus.*
9 *Bigamus Clericus,*
10 *Clericus enormitatibus ſe immiſcens.*
11 *Clericus in minoribus qui dimiſſo habitu, &c.*
12 *Clericus, qui ante Baptiſmum Ordinem ſuſcepit,*
13 *Clericus, qui per annum exercet artem ignominioſam,*
14 *Clericus publicè exercens officium lanionis, aut cauponis.*
15 *Famuli & filij Clericorum.*
16 *Religioſi vtriuſque ſexus approbatam à Sede Apoſt. Religionem profitentes Canonis priuilegio gaudent,*
17 *Monachorum appellatione qui comprehendantur.*
18 *Excommunicationem nullam incurrunt percutientes mulieres intrantes canonicè Monaſteria, in quibus Religio non eſt approbata, nec ipſæ mulieres profitentur.*
Gaudent priuilegio Can. ſi quis ſuadente,
19 *Religioſus etiam bigamus,*
20 *Conuerſi, ſeu conuerſæ Religioſorum,*
21 *Nouitij,*
22 *Tertiarij collegialiter viuentes,*
23 *Eremitæ, qui in communitate viuunt ſub aliquo Prælato,*
24 *Equites S. Ioannis Hieroſolym. & S. Iacobi, Alcantaræ, & ſimiles.*
25 *Manuum violentarum appellatione quid contineatur in materia* Can. ſi quis ſuadente, *oſtenditur.*
26 *Percuſſio, ſiue actio violenta ad Cenſuram Canonis incurrendam requiritur quod talis ſit, vt ſufficiat ad peccatum mortale.*
27 *Actio iniurioſa, ſeu contumelioſa ad cenſuram Can. incurrendum debet eſſe exterior, ac temporalis.*
28 *Clericum detinentem in cuſtodia publica, vel in loco priuato, ex quo non poſſet exire, excommunicationem Canonis incurrit.*
29 *Iudex ſæcularis detinendo, vel curando Clericum detineri in cuſtodia, vel in domo, aut ponendo cuſtodes ad Domum, qui Clericum exeuntem capiant, incurrit excommunicationem Canonis.*
30 *Clericum excommunicatum vitandum expellens per vim ab Eccleſia dum Diuina celebrantur non incurrit Canonis excommunicationem ſi ad ipſum expellendum vi opus fuerit.*
31 *Clericum detinens per vim ne aliquem iniuriosè eum percutiat, aut ne ipſe Clericus committat aliquod homicidium non incurrit Canonis excommunicationem.*
32 *Clericum verbis tantùm detinens contra eius voluntatem, an incurrat Canonis excommunicationem oſtenditur.*
33 *Spuens in Clericum, ſeu aquam, aut aliud ſuper eum effundens incidit in excommunicationem Canonis.*
34 *Eripiens aliquid per vim, & iniuriam de manu Clerici, vel corpore eius, ſiue ſcindens veſtem, aut per illam Clericum detinens, incurrit excōmunicationem Canonis.*
35 *Marſupium per fraudem Clerico præſcindens nulla vi adhibita non incurrit excommunicationem Canonis.*
36 *Clericum occidens per cibum vel potum veneno infectum incidit in excommunicationem Canonis.*
37 *Monialis grauida, quæ ſibi propinat potionem mortiferam fœtus, non incidit excommunicationem Canonis.*
38 *Abortum Monialis procurans, eique potum propinans illa conſentiente non incurrit excommunicationem Canonis.*
39 *Clericum volentem, & conſentientem percutiens incurrit excommunicationem Canonis.*
40 *Clericus, qui ſe patitur verberari, non incurrit excommunicationem Canonis.*
41 *Clericus, qui ſe ipſum iniuriosè percutit, excommunicationem Canonis incurrit.*
42 *Mandans, vel conſulens verberari Clericum, ſi ſequatur percuſſio, incidit in excommunicatio-*

nem Canonis, quamuis mandans pœnitentia ductus reuocauerit mandatum, qua reuocatio non fuit manifeſta mandatario.

43 *Mandans verberari Clericum ſi moriatur ante mandatum executionem, tunc non erit excommunicatus, quamuis deinceps poſt eius mortem mandatarius Clericum percuſſerit.*

44 *Conſulens percuſſionem Clerici incidit in excommunicationem Canonis, quamuis reuocauerit conſilium ſi firmiter non credat conſultum reuocaſſe propoſitum.*

45 *Mandans tacitè verberari Clericum, incidit in excommunicationem Canonis.*

46 *Mandans verberari Clericum incurrit excommunicationem Canonis, quamuis mandatarius exceſſerit fines mandati.*

47 *Mandans inferri Clerico iniuriam verbalem, non incidit in excommunicationem Canonis, quamuis mandatarius fines excedendo fecerit illi iniuriam perſonalem.*

48 *Clerici percuſſionem ratam habens etiam ſine ſuo mandato, ſed nomine ſuo factam, incidit in excommunicationem Canonis.*

49 *Percuſſionem Clerici ratam habens tantum in corde non eſt quoad Eccleſiam ligatus excommunicatione Canonis.*

50 *Clerici percuſſionem qui poteſt prohibere, & non prohibuit, incurrit excommunicationem Canonis.*

51 *Clericum mortuum percutiens, eſt excommunicatus.*

52 *Clericum inſequutus ſi impellit eum vt cadat, & ladatur, incidit in excommunicationem Canonis.*

53 *Clericum à ſede expellens, vel brachio violenter trahens, incidit in excommunicationem Canonis.*

54 *Auxilium aut fauorem præſtantes percuſſioni Clerici, incidunt in excommunicationem Canonis, niſi præſtarent auxilium poſtquam delinquens iniecit manum in Clericum, vel de Iure dederint.*

55 *Pueri, & alij malitia incapaces, ſeu non habentes iudicium ad peccandum, non incidunt in excommunicationem Canonis.*

56 *Baptizatus qui non fuerit, nullam excommunicationem incurrit ſi Clericum percutiat.*

57 *Iudæus percutiens Clericum non incidit in excommunicationem Canonis.*

58 *Clericum percutiens ſi ignorauit probabiliter illum eſſe Clericum, non incidit in excommunicationem Canonis.*

59 *Clericum Ioannem percutiens exiſtimans eſſe Clericum Iacobum, excommunicationis cenſuram non effugiet.*

60 *Clericum hunc volens percutere ſi ab eo aberret, & caſu ſiue præter intentionem percutiat alterum Clericum proximè adſtantem, non incurret excommunicationem Canonis.*

6 *Clericum Titium percutiens, volens percutere Seium laicum, excommunicationem Canonis non incurrit.*

62 *Clericum per iocum, & non ex odio, vel inimicitia, aut indignatione percutiens, non incurrit excommunicationem Canonis.*

63 *Clericum percutiens caſu fortuito non incurrit excommunicationem Canonis.*

64 *Clericum leuiter attingens, vel percutiens, itaut illa percuſſio, vel violentia iudicetur peccatum veniale, non incidit in cenſuram Canonis.*

65 *Clericum percutiens non incidit in cenſuram Canonis ſi percuſſio exterior iudicetur peccatum veniale tantum, quamuis ex intentione, quam habuit, grauiter percutiendi peccaret mortaliter.*

66 *Clericum aggreſſorem detinens, ſeu percutiens in defenſionem ſui, vel alieni corporis, non incidit in excommunicationem Canonis, dummodo modus defenſionis notabiliter non excedatur, & ex incontinenti aggreſſionem ſubſequatur.*

67 *Laicus percuſſus à Clerico ſi dictum Clericum cauſa defenſionis percuſſerit vbi timor repercuſſionis non adeſt, incidit in excommunicationem Canonis.*

68 *Aggreſſus à Clerico ſi non poterit vitare nocumentum ſine ignominioſa fuga niſi ſe defendendo, eaque de Cauſa Clericum percutiat, non incurret Canonis Cenſuram.*

69 *Mulier percutiens Clericum pudicitiam ſuam facto aliquo tentantem non incurrit excommunicationem Canonis.*

70 *Clericum turpiter inuentum cum propria vxore, matre, filia, aut ſorore in ipſo actu inuentionis percutiens non incurrit excommunicationem Canonis.*

71 *Inuentus turpiter cum matre, &c. quis dicatur oſtenditur.*

72 *Matris, ſororis, vel filiæ nomine in terminis* cap. ſi verò il 1. de ſentent. excom. *venit propria mater, ſoror, & filia, non tamen adoptiua, nec auia, neptis, &c.*

73 *Filiæ appellatione in terminis*, cap ſi verò il 1. de ſentent.excom. *non comprehenditur illegitima.*

74 *Vxoris nomine venit ſponſa de præſenti, non autem de futuro.*

75 *Clericum percutiens cauſa correctionis, non incidit in excommunicationem Canonis ſi habeat facultatem, & iuriſdictionem in eum.*

76 *Pater an poſſit filium in ſacris conſtitutum ſine nota excommunicationis caſtigare oſtenditur.*

77 *Magiſter percutiens diſcipulos Clericos intuitu diſciplinæ, vel correctionis non incurrit excommunicationem, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira.*

78 *Iudex laicus, ſiue priuata perſona, quæ videt Clericum præparatum ad interimendum alterium, & non adeſt eius Prælatus, tunc illum ligare valet, & capere vt ipſum conſignet Epiſcopo ſiue Superiori.*

79 *Clericum detinens per modicum tempus pro tuitione ſuæ perſonæ, ne ſcilicet ipſe Clericus exire poſſit, & detinentem offendere non incidit in excommunicationem Canonis.*

80 *Iudex laicus, vel eius familia capiens Clericum in flagranti delicto, vel noctu cum magna ſuſpicione criminis inuentum non incidit in excommunicationem Canonis, ſi eum ſtatim præſentet Superiori.*

81 *Creditor, vel Iudex Clericum debitorem ex cauſa ciuile capiens vbi fuga timetur non incurrit excommunicationem Canonis, dummodo eum quanto citius remittat ad ſuum Superiorem.*

82 *Clericum percutiens pro defenſione, vel recuperatione ſuorum bonorum non incidit in excommunicationem Canonis, ſi hoc faciat cum moderamine inculpatæ tutelæ, & aliter non poſſit vim vi repellere.*

83 *Emphy*

83 Emphyteuta Clericus ſi non vult ſoluere Canonem, poteſt dominus armata manu eum expellere abſque metu excommunicationis, dummodo non tangat perſonam.

84 Officialis, ſeu miniſter Principis ſi violenter arcendo turbam Clericum percutit, non incurrit excommunicationem Canonis, ſi hoc fecerit abſque animo iniuriandi.

85 Abſolutionem ab excommunicatione Canonis nullus regulariter impartiri valet, niſi Papa, excepto vrgenti mortis periculo.

86 Percuſſio Clerici, vbi fuerit leuis, poterit Epiſcopus ab excommunicatione abſoluere.

87 Percuſſio leuis, quæ dicatur, oſtenditur.

88 Percuſſio in platea, vel in Eccleſia etiam leuiter dicitur atrox iniuriatiua.

89 Clerici in communi Societate viuentes, ſi ſe mutuò percutiant, poſſunt ab Epiſcopo abſolui.

90 Regularis Regularem eiuſdem clauſtri percutiens non enormiter à Prælato ſuo abſolui poterit.

91 Superior Regularis ſi percuſſerit ſuum ſubditum, poteſt ſecundum priuilegia abſolui ab alio Sacerdote ſubdito ſuo electo ab ipſo in Confeſſorem.

92 Religioſus aliquis ſi manus violentas in Clericum iniecerit ab Epiſcopo abſolui poteſt eo caſu, quo ſecularis Clericus poſſet.

93 Nouitius, qui ante Religionis ingreſſum in excommunicationem Canonis incidit, ab Abbate abſolui non poteſt.

94 Monialis ſi Monialem, vel conuerſam, aut Clericum percuſſerit, per Epiſcopum in cuius Diœceſi Monaſteria fuerint, abſolui poteſt, etiamſi enormis fuerit percuſſio.

95 Impuberes ab Epiſcopo abſolui poſſunt etiam poſt annos pubertatis, ab excommunicatione tamen contracta poſt annos pubertatis, quamuis percuſſio enormis fuerit.

96 Mulieres cuiuſcunque ſint ætatis, & conditionis poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiamſi percuſſio eſſet enormis.

97 Seruus, & filiusfam. ſeu quiuis alius exiſtens in poteſtate alterius, poteſt ab Epiſcopo abſolui, quamuis percuſſio ſit enormis, dummodo dominus graue damnum inde patiatur ex ſerui abſentia abſque ſua culpa.

98 Impotentes ad iter, vt caci, claudi, & ſimiles, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiamſi percuſſio enormis ſit, ab excommunicatione ob Clerici percuſſionem.

99 Ægri, ſeu valetudinarij ab excommunicatione ob percuſſionem Clerici poſſunt ab Epiſcopo abſolui.

100 Infirmi, & valetudinarij dicuntur ex conſilio Medicorum.

101 Impedimentum legitimum habens, propter quod excommunicatus ob Clerici percuſſionem non poteſt Papam adire ſine graui periculo vitæ, ab Epiſcopo abſolui poterit.

102 Impedimentum quoad hoc propoſitum habet is, qui ire non poteſt, licet mittere valeat pro abſolutione.

103 Clericum percutiens ſi ob capitales inimicitias non poſſit Romam adire, poterit abſolui ab Epiſcopo etiamſi eas ex culpa contraxerit.

104 Pauperes, maximè qui iter agendo arte ſua vitæ nequeunt, & eſſent adſtricti mendicare, poſſunt ab Epiſcopo abſolui.

105 Epiſcopus poteſt abſoluere quoſcunque ſibi ſubditos ab excommunicatione, etiam, propter enormem percuſſionem, modò delictum ſit occultum, & non deductum ad forum contentioſum.

INNOCENTIVS II. in Can. ſi quis ſuadente 17. quæſt. 4 ſtatuit quod ſi quis violentas manus in Clericum, ſeu Monachum iniecerit, Diabolo ſuadente, præſumpſerit, anathematis vinculo eo ipſo ſubiaceat, à quo non poſſit niſi per Romanum Pont. abſolui, de cuius materia plenè agunt citati per Cened. ad Decretum collect. 24. quibus addo Molin. de Iuſtit. tract. 3. diſp. 50. & 51. Io. Bapt. Coſta de facti ſcientia & ignor. cent. 2. diſt. 23. Cardin Tuſch. pract. concl. tom. 6. lit. P, concl. 274. per tot. Suar tom. 3. diſput. 22. ſect. 1. Sayr. de cenſur. lib. 3. cap. 26. & 27. Auil. eod. tract. p. 2. c. 5. diſp. 3. dub. 12. Bonacin. in ſimili tract. diſp. 2. q. 4. punct. 1. & de cenſuris extra Bullam Cœnæ contentis, diſp. 2. q. 3. punct. 7. ſect. 1. Rainer. in catalogo cenſur. & irreg. tit. de excommun. extra Bullam, cap. 9. Bellet. diſquiſ. Clerical. p. 1. tit. de fauore Cleric. Canonis, Carol. de Graff. de effect. Cleric. effectu 9. Paul Layman. in Theol. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 5. Squillante de priuil. Cleric. cap. 6. Franciſc. Coriolan. Capuccin. in Breui explicat. Bullæ in Cœna Domini, excomm. 11. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. p. 3. collect. 682. Portel. in dubus Regularib. verb. manus violenta. Anton. Nouar. in ſum. Bullarum, tit. de percuſſione Clerici graui, vel leui, Sperell. in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 20. & 45. Thom. Valaſc. Allegat. Iuris tom. 1. alleg. 54. Lezana in ſum. quæſt. Regul. verb. Clericus à n. 2. tom. 3. 1

Circa quod priuilegium, quia frequenter venit in praxi, plura ſunt à nobis annotanda; & in primis eſt ſciendum eo gaudere omnes conſtituti in alicuius Ordinis gradu, etiam in prima Tonſura, vt docent Duen. reg. 99. ampl. 2. Nau. in man. c. 27. n. 79. Angl. in floribus Theolog. in quæſt. de excommun. pag. 59. verſ. omnes, & verſ. Clerici, Pariſ. conſ. 40. n. 21. vol. 4. Beſlug. in ſpeculo princip. rub. 11. §. videndum, n. 5. verſ. & certe, & ibi Camil. Borrel. in addit. lit. C, Rainer. d. c. 9. notab. 2. Bonacin. d. q. 4. punct. 1. n. 1. & de cenſ. extra Bull. diſp. 2. q. 3. puncto 6. §. 2. num. 1. Cardin. Tuſch. pract. concluſ. lit. P, concl. 274. num. 3. Carol. de Graff d. eff. 7. à n. 68. Squillante d. c. 6. ex n. 5. Paul. Layman. d. cap. 5. n. 4. Thom. Valaſc. d. alleg. 54. n. 2. Requiritur ergo vt is qui vapulatur, ſit vere Clericus, & characterem habeat; non enim ſufficit vt ſit clericatui deſtinatus, gerens ſe pro Clerico, deferenſque habitum, & Tonſuram, ac in Choro inſeruiens: ita Decian. ſibi contrarius lib. 6. cap. 34. n. 3. Marta de iuriſd. p. 2. c. 11. n. 12. Maſcard. de prob. concl. 848. n. 6. Sperel. d. deciſ. 45. n. 58. 2

Amplia primò habere locum etiam in Clerico tonſurato, vel in minoribus Ordinibus conſtituto, qui non ſeruauerit requiſita neceſſaria ad priuilegium fori iuxta formam Concil. Tride. ſeſſ. 23. de reform. cap. 6. cùm quoad hoc nihil innouauerit, nec Iuri communi derogauerit. Ita Clar. §. fin. q. 36. num. 19. vbi tamen teſtatur diuerſas eſſe hac in re conſuetudines, Nau. conſ. 25. de priuil. in nouis, Monald in cenſ. deciſ. 99 §. 2. Molin. d. tract. 3. diſput. 54. n. 8 Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſ. 4. §. 5. n. 7. cum ſeqq. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 607. in 1. edit. aliàs reſol. 531. n. 7. in 2. edit. & p. 3. deciſ. 315. n. 4. & collect. 682. verſ. amplia nonò, Bellet. d. p. 1. de fauore Clericorum perſonali, §. 8. n. 19. Portel. in dub. Regular. verb. manus violenta, n. 3. Nicol. Garc. de benefic. p. 2. cap. 2. n. 20. Auila de cenſur. p. 2. cap. 1. diſp. 2. dub. 9. concl. 3. Molfeſ. in ſum. Theol. moral. tract. 2. c. 3. n. 18. Squillante d. c. 6. ſub n. 11. propè fin. nouiſſimè 3

Stephan.

Stephan. VVeyms ad conſtitmiones 24. ex antiquo Iure deſumptas, & per Conc. Trid. innouatas conſtit. 9. n. 3. & me citato in hoc loco Torreblanca de iure ſpirit. lib. 15. cap. 6. à n. 22 Ego ipſe de officio & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 12. n. 32. & licèt propter negotiationem, ſi ter monitus non abſtinuerit, amiſerit priuilegium immunitatis, vt ex Molin. de inſtit. tract. 2. diſput. 342. reſoluit Illuſtriſſimus D. meos Roder. à Cunha in comment. ad cap. 2. n. 9. diſt. 88. Quamuis requiſita ad priuilegium fori requiri quoque in volente illius Canonis priuilegio gaudere minus benè exiſtimauerit Felician. de cenſib. lib. 1. cap. vlt. n. 14. Bannes 2. 2. q. 12. art. 1. circa fin. Suar. d. tom. 5. de cenſur. diſp. 22. ſect. 1. n. 11. Ægid. de Coninck de cenſur. diſp. 14. dub. 15. n. 163. Layman. in Theolog. mor lib. 2. tract. 5. p. 2. cap. 5. num. 5. Diana moral. reſolut. p. 3. tract. 5. reſol. 82.

4 Amplia ſecundò, etiamſi coniugatus ſit, dummodo cum vnica & virgine, incedátque in habitu Clericali, & Tonſura: vt benè reſoluunt Sayt. dict. lib. 3. c. 26. n. 4. Bellet. d. tit. de fauore Clericor. Canonis, §. 1. n. 36. Bonacin. d. puncto 1. n. 1. & de cenſuris extra Bullam, diſp. 2 q. 3. punct. 6. §. 3. num. 2. Squillante d. cap 6. n. 16. Coninck d. diſp. 14. dub. 15. n. 157. Filliuc. tract. 15. c. 1. q. 4. num. 8. Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap. 53. num 6. Nam Clericus coniugatus, vt gaudeat Priuilegio Canonis, deferre debet habitum, & Tonſuram Clericalem copulatiuè ſecundùm Cou. practic. cap. 31. n. 7. verſ. aut incedit, Guid. Papæ deciſ. 138. Clar. §. fin. q. 36. num. 7. eius autem vxor hoc priuilegio non gaudet, cum illud ſit perſonale ipſi Clerico in Ordinis Clericalis reuerentiam conceſſum, vt tenent Auiles in proœm. Præt. num. 28. Perez l. 1. verſ. eſt aliud Clericis, tit. 3. lib. 1. Ordin. pag. 58. Sanch. de Matrim. lib. 7. diſp. 47. num. 1. Suar. de legib. lib. 8. cap. 11. num. 3. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. num. 115. qui hoc limitat, niſi manus iniectio fieret vxori prædictæ in odium viri, quia tunc iniiciens incurreret excommunicationem, ac ſi ipſum percuteret, vt per Doctores, quos refert.

5 Amplia tertiò, quamuis eſſet irregularis ſuſpenſus, interdictus, ſeu excommunicatus, quia iſte talis per irregularitatem, ſuſpenſionem, interdictum, ſiue excommunicationem, non amiſit nomen Clerici, aut priuilegium Canonis, cap. dilectum, & ibi gloſſ. in fin. 81 Abb. in cap. Eccleſiæ. n. 8. de immun. Eccleſiæ. Clar. §. fin q. 77. verſ. ſed nunquid, Molin. d. tract. 3. diſput. 56. num. 12. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 28. num. 40. Card. Tuſch. d. concluſ. 174. num. 15. Bellet. d. tit. de fauore Cleric. Canonis, §. 1. num. 41. Bonac. d. punct. 1. num. 4. & d. ſect. 3. num. 3. cum ſeqq. Portel. d. verb. manus violenta, n. 3. Carol. de Graff. dict. effectu 9. num. 120. Squillante dict. cap. 6. n. 13. Coriolan. de caſibus reſeruatis, p. 1. caſu 10. de ind. Regul. §. 10. n. 26. vbi reddit rationem, quia excommunicatus retinet Ordinem, ratione cuius inducta eſt immunitas.

6 Amplia quartò, in Clerico degradato vèrbaliter tantùm; quamuis ſecus ſit in degradato realiter, per cap. degradatio, de pœnis, lib. 6. de quo gloſſ. verb. Presbytero, in cap. accedens, diſt. 50. Hippol. ſing. 107. n. 1. & ſing. 179. n. 4. Clar. §. fin. q. 77. n. 10. Plac. de delict. cap. 6. num. 6. Henriq. in ſum. lib. 13. cap. 55. §. 3. Perez l. 1. col. 17. verſ. procedit etiam, tit. 3 lib. 1. Ordin. Nau. in man. cap. 27. num. 81. Valent. tom. 4. diſp. 7. q. 15. puncto 4. Menoch. de arbitr. caſu 415. n. 5. & 9. Galet. in margarita caſuum Conſcient. verb. degradatio, Suar. de cenſur. diſp. 22. ſect. 1. à num. 6. Sayr. in ſimili tract. lib. 3. cap. 26. num. 8. & 9. Portel. in dub. Regul. verb. manus violenta, num. 3. Bonacin. d. punct. 1. num. 3. Carol. de Graff. de effectib. Cleric. effectu 1. num. 817. Squillante d. c. 6. n. 14. Ego ipſe de officio & poteſt. Epiſc. p. 3. alleg. 110. num. 3. Torreblanca d. lib. 15. cap. 6. num 26.

Amplia quintò, in Clerico mortuo, cui etiam fit iniuria & violentia. Ita Abb. & Felin. in c. à nobis, il 2. de ſentent. excomm. Tolet. lib. 1. cap. 32. n. 15. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. num. 140. Squillante d. cap. 6. num. 36. vide inf. à num. 51. 7

Limita tamen primò, in Clerico hæretico, qui perdit priuilegium illius Canonis. Ita Carret. in tract. de hæret. num. 148. Deciano. tract. crimin. lib. 5. cap. 42. n. 11. ante fin. verſ. 12. & cap. 42. n. 2. in princ. quos refert & ſequitur Farin. de hæreſi, q. 189. n. 33. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. n. 219. Squillante d. c. 6. n. 15 vbi etiam limitat in ſchiſmatico, Portel. in dub. Regul. verb. manus violenta, num. 4. 8

Limita ſecundò, in Clerico bigamo, qui ex duplici matrimonio, vel cum vidua contraxerit veram bigamiam, cap. 1. de bigam. lib. 6. Oliua ſuper ritu 37. Curiæ Archiepiſc. Neapol. num. 8. Sayr. d. lib. 3. cap 27. num. 31. Ægid. de Coninck d. diſp. 14. dub. 15. num. 157. Bonacin. d. puncto 1. num. 5. & d. ſect. 4. num. 14. Layman d. cap. 4. num. 4. Squillante d. cap. 6. num. 24. 9

Limita tertiò, in Clerico enormitatibus ſe immiſcente, vt per Alex. de Neuo conſ. 59. n. 14. cum ſeqq. Molin. d. tract. 3. diſp. 54. num. 6. Bonacin. d. q. 4. puncto 4. num. 8. Bellet. d. tit. de fauore Cleric. perſon. cap. 7. num. 2. Layman. d. cap. 5. num. 4. verſ. quarto, in fine. Anton. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 1. reſol. 139. Squillante d. cap. 6 num. 12. Dicitur autem Clericus ſe immiſcere enormitatibus, quando facit ſeditionem, prælia, aggreſſiones, & huiuſmodi in populo, cap. perpendimus, & ibi Abb. num. 3. & 6. de ſent. excomm. Bellet. d. p. 1. tit. de fauore Clericor. Canon. §. 2 num. 14. 10

Limita quartò, in Clerico minorum Ordinum, qui dimiſſo habitu Clericali & Tonſura negotiis ſæcularibus ſe immiſcet, ſi tertiò ab Epiſcopo ſuo monitus emendare ſe contempſerit, cap. contingit, in 6. de ſent excom. Syluest. verb. excommunicatio, 6. num. 6. Sayro d. lib. 3. cap. 27. num. 7. Auila d. p. 2. cap. 5. diſput. 3. dub. 13. caſu 4. Carol. de Graſſ. dict. effectu 9. num. 126. cum ſeqq. Bonacin. de legib. diſp. 20 q. 2. punct. 1. §. 4. num. 20. & de cenſur. diſp. 2. q. 4. punct. 3. num. 6. vbi ſubdit talem Clericum non amittere priuilegium Canonis per ſolam dimiſſionem habitus Clericalis, niſi ter fuerit ab Epiſcopo ſuo monitus, Squillante dict. cap. 9. num. 10. 11

Limita quintò, in Clerico, qui ante Baptiſmum Ordinem ſuſcepit, ſecundùm Sylueſt. d. verb. excommunicatio, 6. num. 4 Squillante d. c. 6. num. 7. 12

Limita ſextò, in Clerico, qui per annum exercuit artem ignominioſam mimi, hiſtrionis, ſeu ioculatoris, aut buffonis, quia ipſo iure perdit omnia priuilegia Clericalia, & etiam ante annum, ſi poſt trinam ab Epiſcopo admonitionem non reſipiſcat, cap. vnic. de vita & honeſt. Cleric. lib. 6. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. num. 208 Bellet. d. p. 1. tit. de diſciplina Cleric. §. 23. num. 1. Layman. d. c. 5. num. 4. verſ. ſexto. 13

Limita ſeptimò, in Clerico publicè exercente officium lanionis, aut cauponis, ſi coniugatus ſit, vel habitum Clericalem dimiſerit, aut ter monitus ab Epiſcopo ſuo non diſtiterit, vel poſtquam diſtiterit, idem officium reaſſumit, Clem. 1. de vita & honeſt. Cleric. Molin. d. tract. 3. diſp. 54. num. 10. 14

Stepha

Bonacin. d. q. 4. punct. 4. n. 9. & d. punct. 6. ſect. 4. n. 12. Laymann d. cap. 5. num. 4. verſ. quinto.

15 Limita octauò, in famulis & filiis Clericorum, etiam in caſibus, in quibus fori priuilegio potiuntur; vt per Marant. de Ordine iudic. p. 4. diſt. 11. n. 4. Sigiſm. Scacc. in tract. de iudic. p. 1. cap. 12. n. 48. Carol. de Graſſ. de effectib. Clericor. effect. 1. num. 218. quos refert Squillante d. cap. 6. num. 23.

16 Cuncti vtriuſque ſexus Religioſi approbatam à Sede Apoſtol. Religionem profitentes Canonis priuilegio gaudent; ita Bonacin. d. q. 4. punct. 1. n. 6. cum ſeqq. & diſp. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 3. n. 7. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. à num. 68. & 73. Bellet. d. p. 1. tit. de fauore Cleric. Canonis, §. 1. num. 25 cum ſeqq. Layman d. cap. 5. n. 4 verſ nomine Monachi. Squillante d. c. 6. num. 27. Sperell. d. deciſ. 45. à num. 59. vbi de monialibus. Machado en ſu perfecto Confeſſor tom. 2. lib. 5. p. 2. tract. 6. docum. 2. n. 5. vbi etiam de monialibus,

17 Lezana in ſum. tom. 3. verb. Clericus, num. 6. Omnes enim iſti appellatione Monachorum comprehenduntur, vt docent per me citati de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignific. appellat. 154. n. 2. Vnde

18 percutientes mulieres intrantes Canonicè Monaſteria, in quibus Religio non eſt approbata, nec ipſæ mulieres profitentur, nullam excommunicationem incurrunt, Rota deciſ. in antiquis, aliàs 167. Aufret. de poteſt. ſec. reg. 3. num. 3. Bellet. d. tit. de fauore Clericorum Canonis, § 2. num. 35. quicquid dicant Decian. in tract. crimin. p. 2. lib. 6. cap. 17. n. 12. Carol. de Graſſ. dict. effectu 9. num. 73. Squillante d. cap. 6. num. 27. verſ. ſed verum.

19 Ex quibus primò infertur priuilegio Canonis gaudere etiam Religioſum, qui erat bigamus, quia nullo iure conſtat ipſum priuari priuilegio huiuſmodi, ſicut priuatur Clericus bigamus, vt per Bonacin. d. diſp. 2. q. 4. punct. 1. n. 6. & d. punct. 6. num. 8. Squillante d. cap. 6. num. 28.

20 Infertur ſecundò Conuerſos ſiue Conuerſas Religioſorum, quia veri Religioſi ſunt, gaudere priuilegio Canonis, vt docent Nauar. in man. c. 17. n. 79. Carol. de Tapia ad Auth. Ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua cap. 10. à princip. vbi num. 16. quòd oblati gaudent priuilegio cap. ſi quis ſuadente, me citato Sperel. in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 2. num. 98. & deciſ. 21. n. 17. & deciſ. 45. n. 61. vbi de Conuerſis Monialibus Suar. tom. 5. de cenſur. diſp. 28. ſect. 1. à n. 19. Paul. Bern. Lucenſ. in praxi crimin. Regul. tit. 1. cap. 3. num. 2. Bonacin. d. punct. 1. num. 6. Ludouicus Miranda in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 29. art. 3. Carol. de Graſſis d. effectu 9. num. 70. Paul. Layman d. verſ. nomine Monachi, Ego ipſe de officio & poteſt. Epiſcop. p. 2. alleg. 12. num. 38. Portel in dubiis Regul. verb. manus violenta, num. 5.

21 Infertur tertiò, nouitios, cùm ſint in via ad Religionis ſuſceptionem, gaudere priuilegio Canonis, cap. Religioſo, de ſent. excommun. lib. 6. vbi diximus, Palat. in repet. rub. de donat. inter virum, & vxor. § 38. verſ. quamuis autem, Plac. de delict. cap. 42. num. 24. Mandoſ. in tract. de priuileg. ad inſtar gloſſ. 7. num. 36. Bellug. in ſpeculo Principum rub. 11. §. Videndum, verſ. & ſimili modo, Nau. conſ. 5. de foro comp. in nouis, Sayr. in floribus deciſ. ſub eodem tit. deciſ. vlt. Carol. de Tapia in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap. 2. n. 12. C. de ſacroſ. Eccleſ. Laur. de Peirinis de Prælato, q. 3. cap. 1. n. 131. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 55. cap. 3. q. 2. Coriolan. de caſibus reſeru. p. 2. cap. 10. de Iudic. Regul. §. 10. num. 29. vbi ampliat in nouitio vnius diei, Sperel. deciſ. 16. num. 10. & 13. & deciſ. 21. n. 19. Machado d. tract. 6. docum. 2. n. 1. Decian. d. lib. 6. c. 17. num. 9. Galer. in margarita caſuum Conſcientiæ. verb. Nouitius, Layman vbi proximè, Carol. de Graſſ. d. effectu 9. num. 72. Bartholom. de Vecchis in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum Nouit. diſput. 11. dub. 10. ſub num. 1. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. cap. 3. n. 56. Ouiedo in praxi Regul. part. 1. tract. 6. cap. 1. quæſt. 1. num. 1. Et procedere in impubere admiſſo ad Religionem ante annos pubertatis, quia licèt non ſit propriè nouitius, nihilominus largo modo dicitur nouitius, & gaudet priuilegio Canonis, ita Sanch. in Decalog. tom. 2. lib. 5. c. 4. num. 24. Bonacin. d. diſp. 2. quæſt. 4. punct. 3. num. 7. Ambroſ. Marchin. in reſolut. pro Ordinib. Militar. art. 6. n. 18. Diana moral. reſol. p. 6. tract. 8. miſcel. reſol. 6. vbi de Nouitiis in Religione Clericorum Regularium tempore hoſpitij.

Infertur quartò Tertiarios collegialiter viuentes ſub habitu & voto aliquo expreſſo, gaudere priuilegio Canonis, & aliis omnibus, quibus Fratres Ordinis, qui tertiæ regulæ habitum geſtant, potiuntur & gaudent: ſecus autem ſi in propriis domibus habitent. Ita iuxta Conſtit. Leonis X. reſoluunt Franc. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 65. art. 5. Bonacin. d. punct. 1. num. 8. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p. 5. alleg. 88. Layman. dict. cap. 5. num. 4. verſ. dubitatur autem primò de Tertiariis, Squillante d. cap. 6. ex num. 10. Portel in dubiis Regular. verb. manus violenta, n. 8. Hieron. Roder. in compendio quæſt. Regul. reſol. 136. num. 9. & 51. Ego ipſe d. p. 2. alleg. 12. n. 41. Machado d. docum. 2. n. 2. Et Sorores eiuſdem tertij habitus hoc priuilegio gaudere ex Tolet. reſoluit Squillante d. cap. 6. n. 33. Lezana in ſum. quæſt. Regul. tom. 2. cap. 14. n. 39. Machado d. docum. 2. n. 3. Theodor. Stratius in opuſcul. de Tertiariis, cap. 9. vbi agens de ſuis Tertiariis ſacri Ordinis Carmelitani, id reſoluit in degentibus in propriis, vel parentum domibus, cum voto tamen caſtitatis virginalis, vel vidualis emiſſo; ſed hoc non admittunt Bordon. in conſil. Regular. reſol. 28. n. 59. Diana reſolut. moral. p. 6. tract. 8. miſcell. reſol. 30. in fine. 22

Infertur quintò Eremitas, qui in communitate ſeu congregatione ſub aliquo Prælato edito voto paupertatis, vel alia ſuſcepta obligatione, ex tacita vel expreſſa ſummi Pontificis voluntate, viuunt, priuilegio Canonis gaudere; ſecus verò dicendum de Eremitis, qui vagi dicuntur, nec definitum, aut firmum vitæ modum, neque aliquam ſpecialem obligationem Eccleſiaſticam habent. Ita gloſſ. in cap. qui verè 16. q. 1. Sylueſt. in ſumm. verb. Eremita, Nau. d. cap. 27. n. 70. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 18. n. 27. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 63. art. 4. Suar. de cenſ. tom. 5. diſp. 22. ſect. 1. num. 22. Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. tom. 1. lib. 1. n. 2. & 14. Molin. d. tract. 3. diſp. 31. n. 4. Ægid. de Coninck d. diſp. 14. dub. 15. n. 165. Bonac. d. punct. 1. n. 10. & d. punct. 6. ſect. 3. in fin. Layman d. n. 4. verſ. ſecundò dubitatur, Anton. Raguc. in vaſe Eccleſ. diſcipl. tit. de excom. q. 71. Portel d. verb. manus violenta, Squillante d. cap. 6. num. 34. Lezana in ſum. quæſt. Regul. tom. 2. cap. 7. n. 6. Et de illo, qui aſſumpto aliquo habitu Religioſo adhibetur ad ſeruitia & obſequia Monialium, & ad petendam pro ipſis eleemoſynam, quod gaudeat priuilegio Canonis, Bordon. in conſil. Regul. reſol. 28. n. 19. Diana d. p. 6. tract. 8. reſol. 6. 23

Infertur ſextò, Equites S. Ioannis Hieroſolymitani, qui verè ſunt Religioſi, gaudere priuilegio Canonis, vt per Molin. d. diſp. 51. n. 37. Hieron. Roder. in compend. quæſt. Regul. reſol. 28. num. 2. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. n. 123. Sanch. in præcepta Decalogi, tom. 1. lib. 4. cap. 16. n. 11. Squillante d. cap. 6. num. 17. 24

num. 37.Bonacin.de cenſur.extra Bullam,diſp.2.q.3.
punct.6.ſect.3.n.9. metipſum in tract.de appellatina
verborum vtriuſque Iuris ſignificat.appell.233.num. 6.
& 7. Imò & alios Equites S. Iacobi, Alcantaræ,
& Calatrauæ priuilegio Canonis gaudere voluere
Nauarr.conſ.31.de Regular.Mari. Antonin. var. re-
ſolut.lib 1.reſol.111.caſu 63.Gratian.reg.175.num.fin.
Sperell in deciſ.fori Eccleſ.deciſ.2.num. 103. Ioann.
Henriq.in compendio caſuum moral.cap.10. num. 70.
Ambroſ.Marcbin.in defenſ.immun. Ordin. Militar.
art.4.num 37.& art.5.n.90. Diana moral. reſol. p. 5.
tract.13.miſcel.1.reſol.44.Ramirez de confirm. Ordi-
nis S.Iacobi cap.5.num. 19. Motta eod. tract. lib. 2.
cap.1 § 8. Bonacin.d.punct.1. num. 7.Filliuc. tom. 1.
tra l.15.cap.1.q.4.num.14.Barthol. Gipt.de caſibus
reſeruatis,cap.3.num.15.Squillante d.cap.6.num.48.
latè Aloyſ. Ricc.in praxi rerum fori Eccleſ. part. 4.
reſolut. 176.

25 Nunc verò videndum quando quis dicatur vio-
lentas manus in prædictas perſonas iniicere; &
in primis eſt ſciendum quòd ſignificetur his ver-
bis quæuis iniurioſa, ſeu contumelioſa actio con-
tra Eccleſiaſticam perſonam immediatè conſi-
ſtens in facto,& in opere, ſiue actio ſit manibus,
ſiue pedibus: dicitur autem manus violenta de-
ſumpta denominatione à manu, quæ eſt inſtru-
mentum conſuetum, per quod alteri ſolet inferri
vis iniurioſa. Vide Nau.d.cap.27.num. 77. Pedraſa
in ſum.11.excommunicationes Papales, verſ. contra eos
qui ponunt, fol 135. Ludouic. Beia reſponſ. caſuum
Conſcient.p.1.caſu 49.Suar.d.diſp.21.ſect. 2. Auila
p.2.cap.5 diſp.3.dub.12. Sayr. de cenſur.lib.3.cap. 26.
n.11.Bonacin.d punct.1.n 11.Bellet.d. tit. de fauore
Clericor.Canonis,§.1.n.3. verſ. quod non ſolùm, Lay-
man.d.cap.5.ſub.n.5.verſ.manus,Bonacin.de cenſuris
extra Bullam,diſp.2.quæſt.3.punct.6.ſect.1.§.1.num.3.
Sperel.d.deciſ.10.num.25.

Quamuis autem contractus phyſicè conſidera-
tus leuiſſimus ſit, ſi tamen ſecundum moralem
æſtimationem ſufficiat ad grauem iniuriam con-
tra honorem,& reuerentiam Clerico debitam, ni-
hilominus ſatisfit ad hanc cenſuram incurrendam
ex doctrina Suar.de cẽſur.diſp.22.ſect.1.n.25.& 16.
Molinæ de Iuſtitia tom.4. diſp.57. Hinc Syluest. in
ſum. verb. excommunicatio 6. §. 7. tenet capientem
Clericum per capillos, eique dicentem, niſi eſſes
Clericus hæc,& hæc facerem,incurrere in excommu-
nicationem huius Canonis; & Grilenzon.conſ.82.
conſuluit incidiſſe in dictam excommunicatio-
nem quendam, qui Sacerdotem inſultauerat cum
ſimplici manus iniectione ad collum, & altera
manu ſuper pugione;& Carol. de Graſſ d.effectu 9.
num.112. incidere in dictam excommunicationem
ait accipientem Clericum per veſtimentum, ſeu
capucium, & mouentem illud his verbis, ſi non
eſſes Clericus, percuterem te, prout eos refert
Sperell.d.de iſ.45.num.37.& ſeqq.vbi num. 42. poſt
Grilenzon.d.conſ. 81. num. 4. tradit verbum illud,
iniecerit, verificari in impoſitione manus ad dor-
ſum etiam ſine percuſſione.

26 Nec quælibet percuſſio ſiue actio violenta ſuf-
ficit, vt quis Canonis cenſuram incurrat, ſed re-
quiritur quod talis ſit vt ſufficiat ad peccatum
mortale; cum excommunicatio maior non incur-
ratur niſi propter peccatum mortale, de quo in-
fra, ſecundum regulam, quam conſtituunt Cou.
in cap.alma m ver,p.1 §.9.num.2.Gutier.canon.lib.1.
cap.5.num.12.Gratian. diſcept.forenſ.cap.559.num.7.
Sperell.d.deciſ.45.n.9.Item actio illa,per quam in-
curritur hæc excommunicatio, debet ipſam perſo-
nam Eccleſiaſticam aliquo modo contingere, vt
monet Bonacina loco proximè citato, Sperell.d.de-
ciſ.45.n.5.& 6.& ſic debet hæc actio iniurioſa,ſeu 27
contumelioſa eſſe exterior, ac temporalis circa
perſonam Clericorum, aut res ei adhærentes,
Squillante d.cap.6.à n.41. Bonacio.d ſect.1.§.1.n.3.
verſ.tertia. Vnde eleuantem manum, vel vibran-
tem enſem contra Clericum,ſi percuſſio illum non
contingat, non incidere in excommunicationem,
reſoluunt Bellet.dict tit.de fauore Cleric.Canon.§.1.
n 33.Sperell.d.deciſ.20.n.17. vbi n.18. poſt Filliuc.
tract. 14. cap. 1 ſub n.17.reſoluit idem in proiicien-
te lapidem contra Clericum, vt non incidat in
cenſuram, niſi poſtquam lapis perſonam Clerici
tetigit: idem Sperell. deciſ. 45. num. 1. & 63. vbi
quòd ſola manus eleuatio, vel enſis vibratio abſ-
que percuſſione non facit eſſe locum huic Ca-
noni. Percutiens plures Clericos ſucceſſiuè, in-
currit in tot cenſuras, quot ſunt Clerici percuſſi,
Bonacin.de cenſur diſp. 9,q.3.dub.vlt. Diana moral.
reſol.p.5.tract. 9. reſol. 60. ſicut etiam incurrit duas
excommunicationes qui eadem actione percutit
duos Clericos, Suar.de cenſur.diſp.5.ſect.3. num. 8.
Diana d.tract.9.reſol.59.

Hinc primò fit conſequens detinentem Cleri- 28
cum in cuſtodia publica, vel in loco priuato,vt in
domo propria, ſiue aliena, ex qua non poſſit exi-
re, excommunicationem Canonis incurrere, cap.
nuper,& ibi gloſſ.1. Abb.num.1.& 2. & Felin.n. 1. de
ſent.excom.Torreblanca de iure ſpirit.lib.15.c.6.n.25.
Bellet.d.tit.de fauore Cleric.Canonis, §.1.n. 4. Paul.
Laymann.ſub.d.n.5.verſ.manus;eadem quoque ex- 29
communicationem incurrit Iudex ſæcularis deti-
nendo, vel curando Clericum detineri in cuſto-
dia, vel in domo, aut ponendo cuſtodes ad do-
mum, qui Clericum exeuntem capiant, ita ut Cle-
ricus non poſſit liberè exire. Ita Sayr.d. lib.3.c.16.
n.13.Bonacin.d.punct.1.num.16.& d.ſect.1.§.1.n. 9.
Filliuc.tract 14.cap.1.q.1.num.17. & 32. qui tamen
ſubdunt illum non eſſe excommunicatum, qui per
metum abſque vlla vi, vel tactu cogit Clericum
exire è fundo; non enim dicitur manus violentas
in Clericum iniicere, cùm ſolis verbis illum ter-
reat: & ſimiliter,qui obſidet caſtrum, aut domum
non vt faciat iniuriam Clerico ibi exiſtenti,ſed vt
iuſtè obtineat illam. Vnde fit vt minimè eandem 30
incurrat excommunicationem expellens per vim
Clericum excommunicatum vitandum ab Eccle-
ſia,dum Diuina celebrantur,ſi ad ipſum expellen-
dum vi opus fuerit,Suar.d.tom.5.de cenſur.diſp. 12.
ſect.1.n.11.Squillante de obligat.Cleric.p.1.n.43. Sic 31
etiam detinens Clericum per vim,ne aliquis iniu-
riosè eum percutiat, aut ne ipſe Clericus commit-
tat aliquod homicidium, vel ne incidat in manus
hoſtium, non incurrit hanc Canonis excommuni-
cationem;quia hæc non eſt iniurioſa,vel ſacrilega
violentia,ſed procedit tantùm ex charitate; vt per
Iacob.de Graſſ.in deciſ.aureis, p.2 lib.1.cap.5.n.23.
Carol de Graſſ.d.effectu 9.n.105.Squillante d.cap.6.
n.93.Tangens autem Clericum ſi vim non infert,
neque læſionem,non incurrit in pœnam Canonis,
gloſſ.verb.inſecutione, in cap.felicis,de pæn. Archid.
Hoſt.Card.& alios refert,& ſequitur Sperell.d. de-
ciſ.45.num.6.

Verùm autem,verbis tantùm detinens Clericum 32
contra eius voluntatem incurrat Canonis excom-
municationem? Duos caſus in hac quæſt. diſtin-
guere oportet, primum quando Clericus verbis
tantùm detinetur,v.g.quando aliquis dicendo ver-
ba contumelioſa, ipſis verbis ei metum infert, vt

eum

eum detineat ſecundum quando ipſa verba con-
comitatur aliqua actio violenta eius perſonæ, v.g.
quando quis vltra verba contumelioſa, detinet
Clericum obſidendo eum in domo, vel in Caſtro,
non permittendo exitum, vel quando eum deti-
net, vt veſtibus ſpoliet ſine aliquo corporis nocu-
mento: in primo caſu non incurrit excommu-
nicatio, Tolet. in ſum. lib. 1. c. 32. n. 5. Suar. de cenſur.
diſp. 21. ſect. 1. num. 23. 30. & 31. Ægid. de Coninck
d. diſp. 14. dub. 15. n. 167. verſ. tunc non ſufficit, Sperell.
d. deciſ. 45. n. 11. In ſecundo caſu incurritur excom-
municatio, Suar. d. num. 30. ad fin. & 31. ad med. Na-
uar. d. cap. 7. num. 77. quatenus inquit incurrere ex-
communicationem, qui vi includunt Clericos in
aliquo loco, vnde egredi ſine pudore non poſſint,
& ita requiritur vis, quæ verbis ſolis non fit, Ægid.
de Coninck d. num. 163. verſ. idem dicendum.

33 Secundò, ſit conſequens contumelioſè ſpuen-
tem in Clericum, ſeu aquam ſaliuam, oleum, aut
aliud ſuper eum effundentem incidere in excom-
municationem Canonis, gloſſ. verb. manus, in d. cap.
ſi quis ſuadente, gloſ. 1. in cap. ſi quis pulſatus, de pœnit.
diſt. 1. Bellet. d. tit. de fauore Cleric. Canonis, §. 1. n. 4.
verſ. & inſpuente, Baiard. ad Clar. §. fin. q. 77. num. 9.
Franc. Marc. deciſ. 819. p. 2. Decian. in tract. crimin.
lib. 6. cap. 19. n. 3. & 4. Sperell. in deciſ. fori Eccleſ. de-
ciſ. 20. n. 27. Aloyſ Ricc. p. 3. collect. 682. ampl. 5. idem
Sperell. deciſ. 55. num. 53.

34 Tertiò, ſit conſequens capientem aliquid per
vim & iniuriam de manibus Clerici, vel corpore
eius, putà librum, pileum aut veſtem, & ſimilia,
aut illam ſcindentem, ſiue frangentem, aut deti-
nentem Clericum per veſtem, vt non permittatur
abire, ſeu capientem frænum equi, in quo Cleri-
cus inſidet, incurrere excommunicationem Ca-
nonis. Ita Nau. d. cap. 27. num. 77. Honded. conſ. 103.
n. 1. cum ſeqq. & n. 24. vol. 1. Hippol. ſing. 188. Ber-
nard. Diaz reg. 95. Ioan. Garc. reg. 175. n. 3. Menoch.
de arbitr. caſu 289. n. 17. Bonacin. d. punct. 1. n. 12. &
ſect. 1. §. 1. n. 4. Bellet. d. §. 1. num 5. Carol. de Graff. d.
effectu 9. n. 88. & 95 Paul. Laym. citato loco, Squillan-
35 te d. c. 6. à n. 42. Secus verò eſt ſi nulla vi adhibita
clam & per fraudem marſupium Clerico præſcin-
datur, aut veſtes in lecto iacentes ſine directa eum
in loco concludendi intentione auferantur; quia
tunc excommunicatio iſta minimè incurritur: ſi-
cuti docent Suar. d. diſp. 22. ſect. 1. num. 32. Molina
d. tract. 3. diſp. 51. Ægid. de Coninck d. diſp. 14. dub. 15.
num. 166. Suar. d. lib. 3. cap. 26. n. 16. Filliuc. tract. 15.
cap. 1. num. 20. Bonacin. d. punct. 1. num. 14. Carol. de
Graſſ. d. effectu 9. num. 21. Laymann d. cap. 5. num. 5.
Squillante d. cap. 6. n. 46. & ſeq.

36 Quartò, ſit conſequens illum in excommuni-
cationem Canonis incidere, qui occidit Clericum
per cibum, vel potum veneno infectum, nam hu-
iuſmodi actio ita eſt violenta, vt diſſoluat com-
poſitum, & eſt magis violenta, & iniurioſa, quàm
ſit iniectio alapæ, aut pulueris, vel ſaliuæ. Ita Lu-
douic. Beia caſuum Conſcient. p. 1. caſu 46. vbi re-
ſoluit præbentem Clerico venenum etiam ad cer-
tum tempus mortem allaturum, ſiue cum violen-
tia, ſiue abſque illa, ſtatim poſt propinationem
ipſius veneni incidere in excommunicationem,
latè Sperell. in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 20. num. 8. cum
ſeqq. & præcipuè num. 21. cum ſeqq. vbi ſequitur
opinionem Beiæ Molin. d. tract. 3. diſp. 51. Megal.
in 1. p. inſtit. pereg. lib. 6. cap. 14. n. 11. Suar. de cenſur.
diſput. 5. ſect. 1. num. 13. cum ſeqq. diſp. 22. ſect. 1. n. 23.
& 28. Filliuc. tract. 11. cap. 5. q. 3. ad fin. num. 126. &
tract. 15. cap. 1. quæſt. 3. num. 20. Portel. in dub. Regular.
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.
verb. manus violenta, num. 1. Bonacin. d. punct. 1. n. 11.
qui cum Suar. hanc cenſuram non incurrere exi-
ſtimat antequam venenum operari incipiat, nam
antea non aderat actio violenta, cùm venenum
ſine vlla vi fuerit exhibitum, vt ſupponimus, de
quo Squillante d. cap. 6. num. 55. Filliuc. d. q. 20. n. 30.
Molin. d. diſp. 51. num. 4. & Bonacin. d. ſect. 1. §. 1. n. 6.
& d. punct. 1. num. 6. quicquid dicat Auila d. part. 2. 37
cap. 5. diſp. 2. dub. 10. Secus verò dicendum videtur
de Moniali grauida, quæ ſibi propinat potionem
mortiferam fœtui, nam iſta actio cenſetur vio-
lenta fœtui, non ipſi Moniali, nec videtur iniu-
rioſa ſtatui Eccleſiaſtico, ſecundùm Molin. dict.
diſp. 50. num. 5. Sayr. de cenſur. lib. 3. cap. 16. num. 17.
Auila d. dub. 12. verſ. quinto, Bonacin. de cenſur. diſp. 2.
q. 4. punct. 1. ſub num. 14. in fine, D. Sperell. in deciſ.
fori Eccleſ. deciſ. 20. n. 6. vbi reddit rationem, quia
licèt manus hæc ſit violenta naturæ, non tamen
eſt violenta perſonæ conſentienti, neque iniurio-
ſa ſtatui Eccleſiaſtico, & num. 33. vbi ſubdit pro-
culdubio in hanc cenſuram incurrere ſi venenum
ſibi miſceret ad ſuimet ipſius interitum, quia ſibi-
met iniuriam irrogaret, & n. 34. animaduertit Mo-
nialem ſponte abortantem non ſolum non incur-
rere in hanc cenſuram, vt dictum eſt, verum etiam
nec in aliam inflictam à Conſtitutione Sixti V. con-
tra procurantes abortum, in qua in Bullario nouo
tom. 2. pag. 693. reformatam à Gregorio XIV. in
Conſtit. 8. in eodem tom. 2. pag. 695. quia loquitur in
procurantibus abortum in aliena perſona, non
autem de mulieribus in ſeipſis abortum procu-
rantibus, vt aduertit Auila de cenſur. p. 2. c. 5. diſp. 3.
dub. 12. verſ. quinto ſequitur, Nald. in ſum verb. Abor-
tus, n. 1. contra Filliuc. & Bonacin. quos meritò re-
probat idem Sperell. d. deciſ. 20. n. 34. & 35. Eodem 38
modo procurans abortum Monialis, eique potum
propinans, illa conſentiente, non incurrit excom-
municationem, ex Sayr. de cenſur. lib. 5. cap. 19. n. 4.
Portel. d. verb. manus violenta, num. 2.

Quintò ſit conſequens excommunicationem 39
Canonis incurrere illum, qui Clericum volentem
& conſentientem percutit, quia Clericus ad hoc
conſentire nequit, cùm iniuria fiat toti Ordini
clericali, vt Doctores communiter deducunt ex
cap. contingit, de ſentent. excom. Caietan. verb. excom-
municatio, cap. 10. Iacob. de Graff. d. p. 1. lib. 2. cap. 46.
num. 6. Gutier. de iuram. confirm. p. 1. cap. 16. à n. 53.
Thom. Valaſc. d. alleg. 54. n. 3. Suar. d. diſp. 22. ſect. 1.
à num. 57. Sayr. d. lib. 4. cap. 26. n. 18. Filliuc. tract. 15.
cap. 1. quæſt. 7. num. 33. Bellet. d. tit. de priuileg. Cleric.
Canonis, §. 1 num. 10. Bonac. d. quæſt. 4. punct. 2. n. 1. &
de cenſur. extra Bullam, diſp. 2 q. 3. punct. 6. ſect. 2. n. 5.
Carol. de Graſſ. d. effectu 9. num. 77. cum ſeqq. Laym
d. cap. 5. num. 5. in fine, verſ. his adde, Squillante dict.
cap. 6. num. 69. Sperell. d. deciſ. 45. num 67. cum ſeqq.
nouiſſimè Gonzales de Salzed. de lege politica lib. 1.
cap. 7. §. 1. num. 18. Ipſe autem Clericus, qui ſic pa- 40
titur verberari, non incurrit hanc Canonis excom-
municationem ipſo iure, ſed per Iudicis ſenten-
tiam, quia text. in d. cap. contingit, vtitur verbo ex-
communicetur, quod eſt futuri temporis indicans
cenſuram ferendam, non autem ipſo iure latam.
Ita Tolet. lib. 1. c. 35. num. 13. Suar. d. diſp. 22. ſect. 1.
num. 57. Bonacin. d. q. 4. punct. 2. num. 3. Filliuc. d. q. 7.
n. 33. Squillante d. cap. 6 n. 70 Bellet. d. §. 1. n. 11. Spe-
rell. d. deciſ. 45. n. 70. quamuis illum incurrere ipſo
facto, ſi facilè poſſet vitare percuſſionem, exiſti-
ment Carol. de Graſſ. d. effectu 9. num. 80. & Raguc.
in vete Eccleſ. diſcip. in tit. de excom. q. 70. num. 7.

Sextò ſit conſequens Clericum, qui ſe ipſum

iurioſè percutit, ſeilicer irato animo, vel vitæ tæ-
dio, aut ex alia irrationabili cauſa, excommuni-
eationem Canonis incurrete, vt pet Iaſon. in l. 1.
num.8.C.de ſeruis fugit. Clar. §.fin.q.77.n.3. Mantua
ſing.1.n.4.Grammat. deciſ.44.n.2.cum ſeqq.Nau.dict.
cap.16.n.88.in fine,Menoch.d.caſu 184 n 37.Gutier.
d.cap.16.n.54. Suar. d.ſect.1.n 59.Sayr.d.c.26.n.20.
Auila d.dub.12.circa med. Bellet. d.§.1.n.11. Bona-
cin.d.q.4.punct.2.n.4.Portel.in addit.ad dubia Regul.
verb.manus violenta,n.6.Laymau. vbi proximè, Ca-
rol.de Graſſ. d.effectu 9.n.82.cum ſeqq. Bonacin.dict.
ſect.2.n.7. Molin.de Iuſtit.tom.4. tract.3.diſp.51.n.4.
Filliuc.tom.1.tract.15.cap.1.n.33. Fernandez in exa-
mine Theolog.moral.p.2.cap 9.§.20.n 20. Villalob. in
ſum.tom.1.tract.17.diff.22. n. 10. Balthaſ. Ameſcua
de poteſt. in ſe ipſum,lib.1.cap.10. n.24. Sperell.d.de-
ciſ.45.n.71. Thom.Valaſc.d.alleg.54.n.4. Squillante
d.cap.6.n.70. quorum iamen reſolutioni nunquam
acquieſcere potui,vt latè oſtendi in collect. ad d.cap.
ſi quis ſuadente, n. 38. & 39. ſequuntur Turrian. de
cenſur.lib.3.diſp.29.n.2.me citato Diana moral.reſol.
p.3.tract.5.reſol.81. vbi etiam poſt Molin.d.diſp.51.
n.4. meritò affirmat Monialem, quæ potione, aut
venæ ſciſſione aborſum intendit, non incurrere
hanc excommunicationem, eo quòd ea manus in-
iectio in ſe ipſam ſui comparatione violentia iniu-
rioſa,ac contumelioſa non ſit.

42 Septimò,ſit conſequens mandantem, vel conſu-
lentem verberari Clericum ſi ſequatur percuſſio,
incidere in excommunicationem Canonis, vt pro-
bat text.in cap.mulieres, 6.§.vlt.de ſentent.excom. &
reſoluunt Suar. d.diſp.22.ſect.1.n.55.Auila d.p.2.c.5.
diſp.3.dub.6. Nauar. d.cap.27.n.78.Sayr.d.lib.3.c.15.
n.10. Ægid.de Coninck d.tom.2.diſp.15. n.17. cum
ſeqq.Farin.in praxi crimin.p.5.q.129. n 57.Molin. d.
tract.3.diſp.52.n.2. Carol.de Graſſ.d.effectu 9.à n.16.
Bellet.d.tit.de fauore Clericor.Canonis,§.1. n. 6. Paul.
Layman. d.cap.5.n.6. Squillante d.c.6.n 57. Filliuc.
tract.15.cap.1.q.7.Bonacin. de cenſuris extra Bullam,
diſput.2.q.3.punct.6.ſect.1.§.2.à n.1.quod verum eſt
quamuis mandans pœnitentia ductus reuocauerit
mandatum, quæ tamen reuocatio non fuit mani-
feſta mandatario,quia etiam tunc ſequuto manda-
ti effectu huiuſmodi mandans prædictam excom-
municationem incurret, licet curauerit reuocatio-
nem mandati innoteſcere mandatario, cum re ipſa
non innotuit: ſicut docent gloſſ. verb. auctoritate,
verſ.ſed pone,in d.cap.mulieres, Molin.d.diſp.52.n.3.
Leſſ.de Iuſtit.lib.2.cap.13.dub.3.n.17. Ægid. de Co-
ninck d.dub.15.num.183. Auila d.p. 2.cap.6. diſp.3.
dub.6.concl.1. Sayr. d lib.3.cap.16.num.23. Bonacin.
d.q.4.punct.3 num. 2. Carol.de Graſſ.d effectu 9.n.30.
Bellet. d.tit.de fauore Cleric.Canon.§.1.n.6. Layman.
d.c.5.n.7.verſ.ſed quæſtio, Bonacin d §.2.n.4.Squil-
lante d.cap.6.num.59. Sperell.d.deciſ.20.n.11.Secus
verò ſi reuocatio mandati fuerit deducta ad noti-
tiam mandatarij re integra, vt ſentiunt gloſſ.verb.
iurare, verſ.ſed quid ſi Dominus,in cap. tibi Domino,
63. diſt.& verb.mandato, in cap.cùm quis,de ſenten-
tia excom.lib.6. Anton.Gom. var.tom.3.cap.3.n. 40.
Menoch.d.caſu 352.n.7.Iacob.Ayrer.in tract.de ho-
micid.p.2.cap.48.Bellet.d.§.1.n.6. verſ. quod autem,
latè Farin. d.p.5.q.136.num.174.cum ſeqq.& n.175.
ſubdit mandatum reuocari non ſolùm expreſsè,
ſed etiam tacitè; veluti quando mandans contra-
xit parentelam, vel fecit pacem cum ſuo inimico,
& n.178. ſubiicit quòd mandato reuocato, & re-
uocatione intimata mandatario, mandans amplius
non tenetur, etiam quòd talis reuocatio non fue-
rit intimata occidendo.

Vnde ſit quòd ſi mandans moriatur ante ma- 43
nuum iniectionem, tunc non erit excommunica-
tus,quamuis deinceps poſt eius mortem mandata-
rius Clericum percuſſerit, vt per Vgolin.de cenſur.
tab.1.cap.17.§.2.num.5.Sayr.de cenſur.lib.1.cap.8.n.12.
Azor.inſtit.moral.p.2.lib.5.cap.26.q.2.verſ. ſed dubia
quæſtio eſt, Carol.de Graſſ.d.effectu 9.num.40.Bellet.
d.§.1.num 6. verſ.qui tamen. Auila d.dub.7.concluſ.3.
Squillante d.cap.6.n.61. vbi n. 60. poſt Laymann
d.cap.5.n.7. ſecus dicit de conſulente percuſſionem 44
Clerici, cùm conſulenti non ſufficiat reuocare
conſilium ſi firmiter non credat conſultum reuo-
caſſe propoſitum, ſed debet etiam monere percu-
tiendum arbitrio boni vt ſibi caueat, quamuis
Sayr. dict.cap.26.num.23.idem dicat de conſulente, 45
quod de mandante dictum eſt. Sed quid dicen-
dum ſi mandatum non ſit expreſſum, ſed tacitum,
vt ſi quis cùm fuerit offenſus ab aliquo Clerico,
diceret coram amicis, vel familiaribus ſe deſide-
rare vindictam de tali iniuria, præuidens, aut præ-
uidere debens inde eos fore excitandos ad eum
percutiendum? Ego credo etiam ipſum in hanc
cenſuram ſequuta illius Clerici percuſſione in-
currere,arg.text.in cap.penult. de homicid. in 6 Nau.
d.cap.27.num.78. Suar. d.diſp.22.ſect.1.n. 55. Auila
d.p.1.diſp.3.cap.5. dub.10. Carol.de Graſſ.d.effectu 9.
num.35. Squillante d.cap.6.n.62. vbi n. 63. reſoluit 46
mandantem incurrere hanc excommunicationem,
quamuis mandatarius exceſſerit fines mandati, vt
quia mandauit tantùm verberare Clericum, &
mandatarius illum vulnerauit; addit tamen ex
Carol.de Graſſ.d.effectu 9.num.21. ſecus eſſe,ſi quis 47
mandaret vt tantùm inferatur Clerico iniuria
verbalis, & mandatarius exceſſerit faciendo illi
iniuriam perſonalem, quia tunc mandans non
erit excommunicatus, prout ipſe mandatarius, &
hoc ea ratione, quia mandans iuſſit fieri actum
propter quem de ſui natura non incurrit in pœ-
nam excommunicationis, & allegat Baiard. ad
Clar.§.fin.q.89.n.17.Menoch.de arbitr.caſu 352.n.2.

Octauò, ſit conſequens eandem excommuni- 48
cationis ſententiam incurrere, qui ratam habet
percuſſionem Clerici etiam ſine ſuo mandato, no-
mine tamen ſuo factam, vt probat cap.cùm quis,
& ibi gloſſ. verb.ſuo nomine, de ſentent.excom.lib.6.
Decian. d.lib.6.cap.18.n.5.Sayr.d.lib.3.cap.26.n.25.
Bonacin. d.q. 4. punct.3.n.7.& nouiſſimè de cenſur.
extra Bullam, diſp.2.q.3.punct.6. ſect.1.§.1. num. 10.
Squillante d.cap.6.num.68.Giach. in addit.ad Clar.
§.fin.q.77.lit.A, in fine, Molin. d.tom.4.diſp.52.n.4.
Coſta de retractat.cap.5.n.3. Sperell.d.deciſ.47.n.54.
vbi quòd procedit etiam in ratificatione tacita &
occulta.Bellet. d.tit.de fauore Clericor. Canonis. §. 1.
n.7. vbi ſubdit, quòd cùm per exteriora ſigna ap- 49
parere non poſſit quòd ratam habuerit huiuſmodi
percuſſionem, ſed illam habet ratam tantùm in
corde, tunc talis ligatus eſt ſolùm quoad Deum,
non tamen quoad Eccleſiam militantem, Suar.
d diſp.22.ſect.1.num.55.Molin.d.tract.3.diſp.52.n.4.
Carol.de Graſſ. d.effectu 9.n.55. cum ſeqq. quia ra-
tihabitio retrotrahitur, & mandato comparatur,
cap.ratihabitionem, de regul.Iur. in 6. cum concor-
dantiis ibi adductis per me.

Nonò, ſit conſequens in eandem excommuni- 50
cationem incurrere, qui potuit prohibere per-
cuſſionem Clerici, & non prohibuit, cap. quante,
& ibi gloſſ. verb.interpretans, de ſent.excom. Suar.d.
diſp.22. ſect.1.num. 56. Ludou. Beia reſponſ. caſuum
Conſcient.p.1.caſu 60. Sayr. in Claui Regia, lib. 10.
tract.2. cap.14.num.1.& de cenſur.lib.3.cap.26.n. 24.

Con.

Cou.*in Clem. Si furioſus,p.*2.§.2.*num.*7.Bellet.*d.*§.1.
*num.*8. Ioan.Baptiſta Coſta *de retrotract.cap.* 2.*n.* 8.
Carol.de Graſſ.*d.effectu* 9.*n.*61.*cum ſeqq.*Squillante
*d.cap.*6.*n* 66.Quòd licèt communis intelligeret de
illis, qui ex iuſtitia prohibere tenentur, vt ſunt
Officiales eorúmque miniſtri, patres, tutores, Pa-
rochi & ſimiles,ſecundùm Nauar. *d. cap.*27.*n.* 78.
Auila *d.p.*2.*cap.*5.*diſp.*3 *dub.* 8. Ægid.de Coninck
*d.diſp.*14 *dub.*15.*n.*174.Bonacin.*d.q.*4.*punct.*3.*n.* 6.
Filliuc.*tract.*15.*cap.*1.*quaſ.*7.*n.* 31. Layman *d. c.* 5.
*num.*5.Squillante *d. cap.*6.*n.*66. Bonacin. *de cenſur.
extra Bullam,diſp.*2.*q.*3.*punct.*6.*ſect.*1.§.2. *n.* 7. Ta-
men hoc idem verum eſſe credo non ſolum in eo,
qui habet poteſtatem & iuriſdictionem in verbe-
rante; vt ſunt Iudices, Poteſtates,& Præfecti,ſed
etiam in eo, qui licèt non habeat ex officio, ta-
lem poteſtatem, doloſè non prohibet, Hoſt. *in d.
cap.quanta,n.*5.Abb.*n.*7.& Felin.*n.*3. Bellet. *d.*6.1.
*n.*8.*verſ.quod intelligitur,*vbi ſubdit cum Abb.*citato
loco,* quòd ſi talis non doloſè, ſed ex negligentia,
vel quia non vult ſe immiſcere rumoribus aliorum,
non prohibeat Clerici percuſſionem,tunc non in-
cidet in excommunicationem.

51 Decimò, fit conſequens percutientem Cleri-
cum mortuum,eſſe excommunicatum, vt per Fe-
lin *in cap.a nobis,*2.*n.*4.*verſ. nunquid percutiens,de
ſent.excom* Dec.*in cap.ad hac,n.*24.*de priuileg.*Boër.
*deciſ.*216.*num.*12. Duen.*reg.*99.*ampl* 6. Carol. de
Graſſ.*d.effectu* 9.*n.*140.*cum ſeqq.*mortuo enim iniu-
ria fieri poteſt, Sebaſt Medic. *in tract. Mors omnia
ſoluit,p.*3.*n.*61.Baiard.*ad Clar.*§.*fin.q.*77.*n.*16.Nouar.
*in ſum. Bullar.tit.de immunit. Eccleſ.n.*53.*in fin.*Spe-
rell.*d deciſ* 45.*n.*56.

52 Vndecimò, fit conſequens in hanc excommu-
nicationem incidere illum, qui Clericum inſequu-
tus impellit eum, vt cadat, & lædatur, gloſſ.*verb.
inſecutione, in cap.fælicis,de pæn.lib.*6. Bellet. *d* 6.3.
*n.*21.Carol.de Graſſ.*d.effectu* 9.*num.*86. Squillante
*d.c.*6 *n.*42.quicquid ſecus teneant Nau. Bonacina,
& Auila, quos refert & ſequitur Sperell. *dict. de-
ciſ.*20.*n.*19.vbi *n.*29 *in fine*, videtur admittere no-
ſtram ſententiam, vbi Clericus fugiendo ob me-
53 tum præcipitem ſe daret. Item illum, qui Clericum
à ſede expellit, vel brachio violenter trahit, in hanc
excommunicationem incedere reſoluit Sayr.*in flo-
rib.deciſ.ſub tit.de ſentẽtia excomm.deciſ.*41.& Aloyſ.
Ricc.*d.collect.*68 2.*ampl.*10.

54 Duodecimò, fit conſequens in eandem excom-
municationem incidere auxilium aut fauorem
præſtantes, gloſſ.*in d.cap.mulieres,*Sayr.*d.lib.*3 *c.*26.
num. 24.Squillante *d.cap.*6.*num.*58.niſi præſtarent
auxilium, poſtquam delinquens manum iniecit in
Clericum, quia hi non erunt excommunicati ex
tali auxilio poſtea præſtito poſt delictum, niſi
præceſſerit tractatus antè, quia tales non dicun-
tur propriè dediſſe opem delicto, vt per Boër. *de-
ciſ.*167.*n.*4.*in fine.*Menoch.*de arbitr.caſu* 349.*n.*24.
& alios, quos refert, & ſequitur Carol.de Graſſ.
d.effectu 9.*n.*48.vbi *n.*50.limitat hanc duodecimam
illationem vt non procedat in dantibus fauorem
vel auxilium de iure, veluti aduocando, vel procu-
rando, & *n.*52.limitat quoque in eo, qui delicto
aſſiſtit, vel dat auxilium, vel fauorem, qui tamen
neſcit verberandum eſſe Clericum.

55 Porrò ab hac Canonis cenſura excuſantur qui-
dam Clericos percutientes in aliquibus caſibus,
quos enarrandos duximus ad pleniorem materiæ
explicationem, quorum plures cumulat Lezana
*in ſum.tom.*3.*verb.Clericus,num* 9.

Primus igitur eſt de pueris & aliis, qui non

Auguſt.Barboſ. de Iur. Eccle. vn in.

ſunt capaces malitiæ, ſeu non habent iudicium
ad peccandum, ſicut aduertunt Nauar.*dict.cap.* 27.
*n.*76.Rainer.*d.cap.*9.*notab.*1.Henriq.*in ſum. lib.* 13.
*cap.*11.§.3.Farin *fragment.crim.in.p.*1.*lit. E,n.*12.Bo-
nacin.*de cenſur.diſp.*1.*q.*1.*punct.*3.*à princ.* Carol. de
Graſſ. *d.effectu* 9.*n.*13.Anton Nouar.*in ſum. Bullar.
tit.de percuſſione Clerici,n.*50.vbi de Clericis impu-
beribus,& *n.*53.de minoribus 14.annorum.

Secundus ſi non baptizatus percutiat Cleri- 56
cum.Suar.*d.ſect.*1.*n.*5. Squillante *d.cap* 6. *num.* 96.
& de Iudæo percutiente Clericum quòd non in- 57
cidat in excommunicationem Canonis, probat ex-
preſsè text.*in cap.*14.*de Iuda.* & reſoluunt Socin.*in
cap.peruenit, n.*28.*cum ſeqq.verſ.ſeptimo principaliter.
de ſententia excom.* Brun.*in tract. ſtantibus maſculis,
art.*6.*n.*59.Maſcard *de Iudais p.*2.*tit.*5.*cap.*5.*ſub n.*5.
*lib.*1. Vgolin.*de cenſur. Pontificis reſeru.p.*1.*cap.*9. *ſub
n.*2.*verſ.nunc Iudam,*Carol. de Graſſ. *d. effectu* 9. *n.*
290.Anton.Ricc. *de iure perſonarum extra gremium
Eccleſia exiſtentium, lib.*2.*cap.*4.*n.*3.

Tertius ſi percutiens Clericum ignorauerit 58
probabiliter eum eſſe Clericum, vt expreſsè pro-
bat text.*in c. ſi verò,*4.*de ſentent. excomm.*& docent
Cou.*in cap.alma mater,p.*1. §.10.*n.*15. Maſcard. *de
probat.concl.*848.*n.*4.*cum ſeqq.*Suar.*d.diſp.*22. *ſect.*1.
*n.*54.Paul Comirol.*reſponſ.moral.lib.* 5. *q.* 3. Ægid.
de Coninck *d.diſp.*14.*n.*197.Sayr.*d. lib.*3. *cap.* 27.
Mar.Alter.*de cenſur.tom.*1.vbi *de excom.lib.*1.*cap.*3.
*verſ.qua in re.*Bonacin.*in ſimili tract.diſp.*1.*q.*2.*pun-
cto* 1.*num.* 16. *cum ſeqq.& de cenſuris extra Bullam,
diſp.*2.*q.*3.*punct.*6.*ſeſſ.*4.*n.*2.Carol.de Graſſ *d. effe-
ctu* 9.*n.*159.Bellet.*d.tit.de fauore Cleric.Canon* §.2.
*num.*14.Layman *d.tract.*5.*p.*2.*cap.*5.*n.* 8. Sanch. *de
Matrim.lib.*10.*diſt.*12.*n.*41. vbi ſubdit huiuſmodi
percuſſorem Clerici non excuſari ex lata culpa, &
craſſa ignorantia, Squillante *d.cap.*6.*n.*76 & *n.*74.
hunc caſum intelligit ſi percutiens adhibuit ſuffi-
cientem diligentiam, ita vt ei non imputetur talis
error, ſeu ignorantia perſonæ.

Si verò quis exiſtimet eſſe Ioannem Clericum 59
quem percutit, cum ſit clericus Iacobus, cenſu-
ram excommunicationis non effugiet: ratio eſt
quia tam intentio, quàm opus externum eſt iniu-
rioſum ſtatui clericali, propter cuius reuerentiam
impoſita fuit excommunicatio; tum quia nulla
ignorantia excuſat eum in hoc caſu cùm habeat
intentionem percutiendi Clericum, & re ipſa
percutiat hunc Clericum, quamuis credat eſſe
alium Clericum. Ita Cou.*d.*§.10. *num.* 15. Vega
*tom.*1.*ſum.cap.*85.*caſu* 107.Sanch.*d.diſp.*32.*num.*27.
Bonacin *d.diſput.*1.*q.*2 *punct.*1.*num.*20. Sayr.*lib.*1.
*cap.*48.*n.*18 Farin.*in praxi crimin.p.*5.*q.*125.*n.* 164.
Layman *vbi proximè*; quicquid diſtinguant Suar.
*d.diſp.*22.*ſect.*1.*num.*54.Squillante *d.cap.*6.*num.*73.
Contrà verò dicendum ſi quis volens percutere 60
hunc Clericum ab eo aberret, & caſu, ſiue præter
intentionem percutiat alterum Clericum proxi-
mè adſtantem, talis enim excommunicationem
non incurrit, ſicut rectè docent Suar. *d.diſput.*22.
*ſect.*1.*num.*54.Ægid. de Coninck *d.dub.*15.*n.* 197.
Ratio diſcriminis eſt, quia in priori caſu volun-
tariè percutit hominem, quem ſcit Clericum, in
quo tota ratio conſiſtit, ob quam Canonis ex-
communicatio lata eſt: in poſteriore autem caſu
voluntariè non percutit hominem, quem ſcit eſſe
Clericum, ſiquidem, vt ponimus, à Clerici inten-
ta percuſſione aberrauit, alium autem hominem
qui fortè diſtabat, & Clericus erat præter inten-
tionem, & voluntariè percuſſit. Vnde fit excom- 61
municationem omninò effugere, qui percuſſerit

Titium Clericum vulens percutere Seium laicum, ſecundùm Cou.*d.num.*15. *verſ.* 12. Iacob. de Graff *in deciſ.aureu,p.*1.*lib.*4.*cap.*9.*num.*43. Sanch. *d.diſp.*32.*num.*18. Farin.*d.q.*125. *num.* 164. Squillante *d. cap.*6.*num.*74.

62 Quartus eſt de percutiente Clericum per iocum, & non ex odio, vel inimicitia, aut indignatione, *cap.*1.& *ibi* Abb.*n.*4.*de ſent.excom* gloſ.*verb. de familia,in cap.cum voluntate,*§.*fin.* vbi Hoſtienſ. *num.*12.*eodem tit.*Carol.de Graſſ.*d.effectu* 9.*n.* 306. *cum ſeqq.*Bellet.*d. tit.de fauore Cleric.Canonis,* §. 2. *num.* 1. Coriolan. *de caſibus reſeru. p.*2. *caſu* 10. *de Iudice Regulari,*§. 10.*num.* 23. Bonacin. *d. puncto* 6. *ſect.*4.*num.*3.

63 Quartus eſt de percutiente Clericum caſu fortuito, per *cap.*2.*de ſent.excom.*Carol.de Graſſ.*d.effectu* 9.*n.*302. vbi *n.* 305. hoc etiam dicit de eo, qui iniecit manus violentas in Clericum abſque deliberatione, ſed ex primis motibus & ex ſubita animi paſſione, ita vt aduertens quod facit, manum retrahit, quia primos motus non eſſe in poteſtate noſtra refert Squillant.*d.cap.*6.*num* 49. *&* 50.

64 Sextus eſt de percutiente cum imperfectione actus, non pertingentis ad culpam mortalem; vnde ſi quis leuiter attingat, vel percutiat Clericum, ita vt illa percuſſio vel violenta iudicetur peccatum veniale, non incidet in hanc cenſuram, quia vt quis illam incurrat, requiritur vt percuſſio, ſiue actio violenta talis ſit, vt faciat ad peccatum mortale. Ita Suar.*d.diſp.*22.*ſect.*1.*num.*23.Sayr. *d.lib.*3.*cap.*27.*num.*73. Molin.*d.tract.*3. *diſp.*51.*n.*8. Ægid.de Coninck *d.diſp.*14.*dub.*15.*num.* 168. Bonacin.*de cenſur. diſp.*2.*q.*4.*punct.* 1.*num.*19. quos re-

65 fert, & ſequitur Squillante *d.cap.*6.*num.* 51. Nec in eandem cenſuram incidit percutiens ſi percuſſio exterior iudicetur peccatum veniale tantùm, quamuis ex intentione, quam habuit grauiter percutiendi, peccatet mortaliter, ſecundùm Nauar.*d ct.cap.* 27.*num.*85. Bonacin.*d.punct.*1.*num.* 11. Filliuc.*d.tract.*15.*cap.*1.*quaeſt.*4.*num.* 17. Squillante *d.cap.*6.*n.*53. vbi *n.*54. quærit an requiratur vt hæc actio externa ſit peccatum mortale ratione nocumenti corporalis ſeu læſionis corporis, vel ſufficiat ratione inhonorationis.

66 Septimus eſt de detinente, ſeu percutiente Clericum aggreſſorem in defenſionem ſui, vel alieni corporis, dummodo modus defenſionis notabiliter non excedatur, & ex incontinenti aggreſſionem ſubſequatur; ita probat text.*in cap. ſi verò,il* 1. vbi Abb.*n.*14.*de ſent.excom.*& docent Cou.*in Clem. Si furioſus,p.*3.§.*vnic.n.*5.*in princ.* Ant.Gom.*tom.* 3. *variarum,cap.*3.*n.*20.*ad med.* Clar.*in* §. *homicidium, num.*33.*verſ.praeterea.* Vgolin.*de cenſur.p.* 2. *cap.* 11. §.*propoſuimus,n.*1.*&* 2. Iacob.Ayrer.*de homic neceſſario,p.*1.*num* 63. Farin.*in praxi crimin.p.* 5. *q.* 125. *num.*32. Carol.de Graſſ.*d.effectu* 9.*n.* 196. *cum ſeqq.* Suar.*d.diſp.*22.*ſect.*1.*num.*93. Bellet.*d. tit.de fauore Cleric.Canonis,*§. 2.*n.*2. Laymann *d.c.*5.*num.* 8. *verſ. tertia.* Bonacin.*de cenſur.extra Bullam,diſput.*2.*q.* 3. *punct.*6.*ſect.*4. Squillante *d.cap.*6.*num.*77. vbi etiam benè ſubdit modum defenſionis, ſeu moderamen inculpatæ tutelæ conſiſtere circa tria, ſcilicet, circa modum, tempus, & cauſam: circa modum, vt ſi quis eſſet inſultatus ſine armis, non poterit ſe defendere cum armis, *l.*1.§.*ſed ſi clauа, ff.de ſicar.* Circa tempus vt fiat incontinenti, & illico facto inſulto, gloſſ.*in l.*1. *C.vnde vi,* Maſcard.*concl.*1116. *num.*42. nam Clericum percutiens ex interuallo ad ſui ipſius defenſionem non incurrit excõmunicationem, Ioan.Lup.*in tract.de libert.Eccleſ. q.* 8. *in fine,* Decian.*in tract.crim.lib.*6.*cap.*17.*num.*22. quos refert & ſequitur Sperell.*d.deciſ.*45.*num.*85. Circa cauſam vt talis ſit, & tanta propulſatio, quanta eſt neceſſitas defenſionis, & non vltra, quod dixeram *in collect.ad cap.ſignificaſti* 18.*num.*13.*de homicid.* Vnde ſi laicus percuſſus à Clerico, vbi ti- 67
mor repercuſſionis non adeſt, dictum Clericum cauſa defenſionis percuſſerit, incidet in excommunicationem Canonis, quia non eſſet defenſio, ſed vindicta, quæ non eſt permiſſa ſingulis, ſed iudici, niſi fortè timeretur geminata percuſſio: ita in facti contingentia fuiſſe reſolutum in Curia Archiepiſcop. Neapol.teſtatur Aloyſ. Ricc. *deciſ.*159.*p.*4. quem refert Squillante *d.cap* 6.*n.*80. *verſ.ſed an laicus.* At ſi aliquis aggreſſus à Clerico 68
non poteſt vitare nocumentum ſine ignominioſa fuga, niſi ſe defendendo, eáque de cauſa Clericum percutiat, non incurret Canonis cenſuram, vt reſoluunt Aloyſ.Ricc *d.deciſ.*159.*n.*20. Raguc.*in vaſe Eccleſ.diſciplinæ, in tit. de dub. curioſis, quaeſt.* 33. Squillante *d.cap.*6.*num.*79.

Octauus de muliere percutiente Clericum pu- 69
dicitiam ſuam facto aliquo tentantem, & non ſolis verbis; niſi valdè moleſtus eſſet, vt mulier ſe aliter ab eo liberari non poſſit, quàm fuſte, aut verberibus. Ita Nau.*d.cap.* 17. *num.* 85. Suar. *dict. diſp.*22.*ſect.*1.*n.*33. Ægid.de Coninck *d. dub.* 15. *n.* 194. Auila *p.*2.*c.*5.*diſput.*3.*dub.*13.*caſu* 18. Bellet. *d.tit.de fauore Cleric.Canonis,*§.2.*n.*13. Squillante *d. cap.*6.*n.*78. Filliuc.*in tract.*15.*cap.*1.*q.*6.*num.*22. Bonacin.*dict.puncto* 6.*ſect.*4.*num.*1.*verſ.*2. Nouat.*d.tit. de percuſſ.Clerici,n.*51.

Nonus de percutiente Clericum turpiter in- 70
uentum cum propria vxore, matre, filia, aut ſorore, in ipſo actu inuentis, vt probat text.*in dict. cap.ſi vero,il* 1. vbi gloſſ.*verb.turpiter,* reddit rationem, quia iuſtum talem dolorem compeſcere difficillimum eſt, & docent Syluest. *in ſum. verb. excommunicatio* 6.*caſu* 10. Couar.*de ſponſ.p.*2.*cap.* 7. §.7.*num.*12. Nauar.*d.cap.*27.*num.*84. Clar.§. *homicidium, num* 48. *&* §. *fin. q.* 77.*num.* 9. Perez *l.*4. *gloſſ.* 1. *verſ. ſit ijs, tit.* 13. *lib.*8. *Ord.nam. pag.*268. Anton.Gom.*l.*8. *Tauri, num.* 55. Henriq. *in ſum. lib.* 12. *cap.* 14.§. 1. *littera E.* Ceuall. *commun. contra commun.quaeſt.*833.*num.*30. Farin.*in praxi crimin. p.*5.*quaeſt.*121.*num.*6.*&* 73. Molin.*d.tract.*3.*diſput.*7. *num.*3.*& diſput.*55.*num.*6. Sayr.*dict. lib.* 3. *cap.* 27. *num.*23.*&* 24. Suar.*d.ſect.*1.*num.*33. Intrigl *de caſibus Conſcient.centur.*1.*caſu* 9.*num.* 18. Carol. de Graſſ.*dict. effectu* 9.*num.* 186. Bonacin. *de cenſur. diſp.*2.*q.*4 *puncto* 4. Bellet *d. tit. de fauore Clericorum Canon.*§.2 *num.*9. Layman *dict. num.* 8. *verſ.quarta,* Squillante *d.cap.*6.*num.*81. vbi *num.*89. poſt Aloyſ. Ricc. *proximè citato loco,* hoc limitat in occidente vel percutiente Clericum deprehenſum cum concubina.

Turpiter autem inuentus dicitur, qui actum 71
quemcunque impudicum cum huiuſmodi perſona exercet, veluti oſculando, amplexando; vel ſi reperiatur ſolus cum ſola in loco ſuſpecto, & apto ad turpes actus exercendos, ſicut tradunt Cou. *de ſponſalib.p.*2.§.6.*num.*3. Suar.*d.ſect.*1. *num.* 37. Bonacin *d.num.*5.*verſ.rogabis ſecundò,* vbi ſubdit ſufficere vt maritus percutiat Clericum loquentem cum ſua vxore abſque alio turpi actu, quando illum prius ter admonuerat; & ipſe noluit deſiſtere, Bellet.*d.*§. 2.*num.*9.*verſ.item ſi Clericus,* vbi limitat ſi deoſcularetur eaſdem mulieres in publico, ſecundùm conſuetudinem patriæ, prout fit in Gallia, Sabaudia, & Polonia, & *eodem num.* 9. *verſ.*

verſ. non effugit, ſubdit maritum non effugere hanc excommunicationem, qui procuraret, quòd Clericus vocaretur ab vxore ad illam turpem actionem, vt eum verberare poſſet, cùm huiuſmodi perſuaſio ſit doloſa, & fraudulenta; quod etiam tradunt Sayr. *d. lib. 3. cap. 27. num.* 13. Paul. Layman. *d. cap. 5. n.* 8. Squillante *d. cap. 6. n.* 85.

72 Matris, ſororis, vel filiæ nomine in præſenti materia venit propria mater, ſoror, & filia, non tamen adoptiua, nec auia, neptis, &c. quia verba *d. cap. ſi vero*, propriæ ſunt accipienda, præſertim cùm ſimus in materia pœnali, & odioſa reſtringente priuilegia Clericorum, vt reſoluunt Molin. *d. tract. 3. diſp.* 55. *ad finem* Ægid. de Coninck *dict. diſp. 14. num.* 196. Bonacin. *d. num. 5. verſ. rogabis pri-*
73 *mò*; nec tamen ſub appellatione filiæ comprehenditur illegitima, ſecundùm Nauar. *d. cap. 27. n.* 494. Anton Raguc. *in vaſe eccleſ. diſcipl. tit. de excommunicatione quæſt. 66. num.* 6. quos refert, & ſequitur Squillante *d. cap. 6. n.* 84.

74 Vxoris verò nomine venit etiam ſponſa de præſenti, vt per Cou. *de ſponſ. p. 1. cap. 1. num.* 8. Clar. § *homicidium, n* 49. Perez *l. 1. gloſſ. 1 verſ. hinc etiam, tit. 1. lib. 5. Ordin. pag* 5. Farin. *in praxi criminali, q. 3. q. 121. num.* 73. Sanch *de Matrim. lib. 1. diſp. 1. n. 6* Ægid. de Coninck *d. diſp. 14. n. 296. verſ. per vxorem*, Bonacin. *d. num. 5. verſ. reſpondeo nomine vxoris*, non tamen de futuro, prout obſeruant Gutier. *de Matrimon. cap. 1. num. 13. cum duobus ſeqq.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 218. Squillante *d. cap. 6. num.* 82. & vide quæ diximus *in tractat. de appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificat. appell.* 189. *n.* 5.

75 Decimus eſt de percutiente Clericum cauſa correctionis, dummodo habeat facultatem & iuriſdictionem in eum, putà ſi eſſet Superior, pater, magiſter, &c. & lenis fuiſſet percuſſio, nec ex odio, vel iniquitate; & in primis de Superiore loquitur text *in cap. vniuerſitatis 24. de ſent. excomm.* vbi decernitur, vt Abbas per ſe ipſum, non per alium regularis diſciplinæ cauſa Monachum percutiat, vel ſi neceſſitas poſtulet, per aliquem Clericum vel Monachum, (ſub quo comprehenduntur omnes verè Religioſi, etiam quos vocant Conuerſos, vt contra aliquos benè notat. Suar. *d. diſp. 22. ſect. 1. n.* 42.) non per laicum (niſi fortè neceſſitas excuſet, vt aduertit Suar. *d. ſect. 1. num* 43. id fieri iubeat, alioquin tam qui tales verberare præcipit, quàm illi, qui verberant, quamuis ob delictum, excommunicationis ſententiam incurrunt: & ita docent citati per me *in collect. ad d. cap. vniuerſitatis, num.* 2. quibus addo Laymann *vbi ſuprà verſ. porrò.* Alia verò ratio eſt de Epiſcopo, à cuius dignitate alienum eſt aliquem propriis manibus verberare, *cap. non licèt, 87. diſt.* & ideo Clericos delinquentes per alium Clericum corrigere debet, niſi per conſuetodinem fuerit introductum (vt in Galliis, & aliis locis) vt Clerici, ſi ita commeriti ſint, per alios laicos torqueantur, aut verberentur, vt docent Nauar. *comment. 3. de Regular. circa finem*, & *conſ. 28. de ſent. excommun. in nouis*, Clar. §. *fin. q* 64. *num.* 25. Sayr. *d. lib. 3. cap. 17. num.* 26. Ægid. de Coninck *dict. diſp. 14. n. 198. in fine*, Auila *d. p. 2. cap. 5. diſp 3. dub.* 12. Laymann *loco proximè citato*, vbi poſt Auil. *de cenſur. p. 4 diſp. vnic. dub.* 1. ſubdit ex ſimili ratione excuſari præfectum nauis, aut illum, qui ab eo poteſtatem habet, ſi Clericum verbaliter degradatum, & ad triremes damnatum perinde ac alios nauigantes percutiat.

67 De patre ſolet dubitari an poſſit filium in Sacris conſtitutum ſine nota excommunicationis

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

caſtigare? vna ſententia aſſirmat, ex ea ratione, quia pater non minorem, ſed potius maiorem in filium poteſtatem habet, quam magiſter in diſcipulum, atqui *in d. cap 1. & in cap. ex tenore, de ſententia excommunicationis*, abſoluta & ſine reſtrictione ſignificatur magiſtrum ab excommunicatione Canonis immunem eſſe, ſi diſcipulum correctionis cauſa percutiat; ergo idem de patre ſentiendum eſt erga filium. Quare hanc partem ſuſtinent S. Anton. *p. 3. tit. 24. cap. 1. §. 2. caſu* 12. Silueſt. *ver. excommunicatio 6. caſu* 8. Nauar. *d. cap. 27. n.* 82. Suar. *d. ſect. 1. num.* 49. Auila *d. p. 2. cap. 5. diſput. 3. dub.* 13. Ægid. de Coninck *de Sacram. diſput. 14. dub. 15. num* 192. *verſ. addunt*, Illuſtriſſim. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. cùm beatus, num. 3. diſput.* 45. Valer. Reginald. *lib. 1. num.* 231. Bon. *de cenſur. extra Bullam, diſput. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 4. num.* 3. & eſt probabilis. Sed multò probabilior eſt ſententia negatiua, quia ſacer Ordo liberat à poteſtate patris ſaltem quoad percuſſionem, vt dicit Abb *in d. cap. cùm voluntate, num.* 8. & Hoſt. *num.* 11. & quoad ſpiritualia liberat à patria poteſtate, idem Hoſt. *in cap. indecorum, num. 5. de atate & qualit.* Ideò ſic merito reſoluunt gloſſ. *verb. inferiorum, in d. cap. cum voluntate*, Tolet. *in ſum. lib. 1. cap. 33. num.* 5. Molin. *de Iuſt. tract. 2. diſp. 228 in 6. effectu, & tract. 3. diſp.* 59. Bellet. *d. tit. de fauore Cleric. Canon. §. 2. num.* 6. Squillante *d. cap. 6. n.* 95. Layman. *vbi ſup. verſ. de patre*, vbi reſpondet contrariis.

De magiſtro loquitur text. *in d. c. 1. de ſent. excom.* 77
dum probat illum percutientem diſcipulos Clericos intuitu diſciplinæ vel correctionis, non incurrere excommunicationem, modo non percutiat principaliter ex odio, vel ira; ſic reſoluunt Suar. *d. diſp. 22. ſect. 1. num.* 49. Molin. *d. tract. 3. diſp. 56. num.* 10. Auila *d. part. 2. cap. 5. diſp. 3. dub.* 13. Ægid. de Coninck *d. diſp. 14. num.* 191. Bonacin. *d. quæſt. 4. punct. 4. num.* 4. Beller. *d. tit. de fauore Cleric. Canonis*, §. 2. *num* 4. Laymann *vbi ſuprà, verſ. quinta*, ſubdens magiſtrum ius habere caſtigandi Clericos etiam in minoribus Ordinibus conſtitutos, modo caſtigatio moderata ſit, habita ratione culpæ & perſonæ tum percutiens, tum eius, quæ percutitur; alioquin ſi percuſſio valdè indecens ſit, aut exceſſus notabilis, cenſura excommunicationis non euitabitur.

Vndecimus de laico, ſiue priuata perſona, quæ 78
videt Clericum præparatum ad iniuriam alterius, & non adeſt eius Prælatus, tunc, ſi aliàs eum compeſcere non poteſt, ſine metu excommunicationis ligare valet & capere, vt ipſum conſignet Epiſcopo ſuo Superiori. Ita Innoc. *in d. cap. ſi verò, il* 2 & *ibi* Abb. *n.* 6. & Alciatus *n.* 58 *de ſent. excomm.* Abb. *in cap. cùm non ab homine de iudic. num. 11. & 12.* vbi Felin. *n.* 1. & Dec. *n.* 36. Boſſ. *in tit. de captura, n.* 19. Menoch. *de arbitr. caſu* 180. *n.* 10. quos refert & ſequitur Bellet. *d. tit. de fauore Cleric. Canonis, n.* 24. Et 79
idem dicendum eſt de eo, qui detineret per modicum tempus Clericum, pro tuitione ſuæ perſonæ, ne ſcilicet ipſe Clericus exire poſſit, & ipſum detinentem offendere, vt per Iacob. de graſſ. *in deciſ. aureis, p. 2. lib. 3. cap. 3. n.* 23. Aloyſ Ricc. *in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ. 591. num. 5. p. 4.* quos refert Squillante *d. cap. 6. n.* 93.

Duodecimus de Iudice laico, vel eius familia 80
capiente Clericum in flagranti delicto, vel noctu cum magna ſuſpicione criminis inuentum, vt eum ſtatim præſentet Superiori, dummodo non excedat iuſtam & moderatam vim in capiendo, & ducendo illum ſine iniuria ad Eccleſiaſticum. Ita

gloſſ. in expoſitione caſus, cap. ſi Iudex, de ſententia excom. lib. 6. gloſſ. 1. in d. cap. cùm non ab homine, vbi Abb. n. 11. & 12. Hoſt. n. 4. Dec. n. 41. cum ſeqq. idem Abb. in cap. vt fama, num. 6. de ſentent. excomm. Clar. § fin. q. 28. verſ. ſi verò loquimur, Oliban. de iure fiſci, cap. 14. num. 140. vbi ſubdit retentionem perſonæ Clericorum in Aragonia eſſe limitatam ad 24. horas, Nau. in manuali cap. 27. n. 83. Menoch. de arbitr. caſu 180. num. 23. Auendan. de exequend. mandatis, p. 1. cap. 22. n. 2. verſ. item, Azeued. l. 9. a. 4. tit. 3. lib. 1. & l. 5. num. 9. & 11. tit. 3. lib. 4. noua recopil. Marta de Iuriſdict. p. 4. caſu 42. Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 21. n. 141. cum ſeqq. Camill. Borrell. de præſtantia Regis Catholici, cap. 71. num. 185. & ſeq. & in ſum. omnium deciſ. tom. 2. tit. 53. de fora compet. num. 126. Alexand. Ambroſ. de immun. cap. 18. n. 31. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 4. n. 26. Carol. de Graſſ. de effectib. clerical. effectu 1. n. 537. & 543. Paul. Layman. d. lib. 4. tract. 9. cap. 4. num. 6. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p. 4. deciſ. 391. num. 4. Antonin. Dian. reſolut. moral. p. 1. tract. 2. reſolut. 10. Squillante dict. cap. 6. num. 91.

Decimuſtertius, de creditore, vel Iudice Cle-
81 ricum debitorem ex cauſa ciuili capiente, vbi fuga timetur, dummodo eum quantocitiùs remittat ad ſuum Superiorem. Ita Innocent. in cap. vt famæ, vbi Abb. num. 6. de ſent. excom. idem Abb. in dict. cap. cùm non ab homine, num. 11. in fin. & num. 17. & Felin. ibi, num. 4. ac Dec. n. 48. Boſſ. in tit. de captura, num. 27. Bellet. d. §. 2. num. 30. vbi cum Bald. in d. cap. cùm non ab homine n. 7. ſubdit hunc Clericum non poſſe detineri vltra 22. horas quin conſignetur Iudici Eccleſiaſtico, & excommunicationem eo caſu non euitari, ſi Clericus offerat cautionem idoneam, & debitor illam acceptare nolit, ſed eum ducere malit ad Iudicem.

82 Decimuſquartus de percutiente Clericum pro defenſione, vel recuperatione ſuorum bonorum, ſi hoc faciat cum moderamine inculpatæ tutelæ, & aliter non poſſit vim vi repellere. Ita Abb. in d. cap. cùm non ab homine, num. 18. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 2. lib. 3. cap. 5. n. 27. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p. 4. deciſ. 159. num. 17. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. n. 196. vbi hoc limitat, quando res eſſet parua, Bellet. d. §. 2. num. 32. vbi dicit, quòd ſi Clericus emphyteuta non vult ſoluere Ca-
83 nonem, poteſt dominus armata manu eum expellere abſque metu excommunicationis, dummodo non tangat perſonam; idem quoque erit dicendum, ſi quis percuſſerit Clericum pro defenſione rerum proximi, dummodo non excedat modum defenſionis, nec ceſſet vera & iuſta ratio illius, vt per Suar. d. diſp. 22. ſect. 1. n. 39. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. n. 273. Squillante d. cap. 5. num. 90.

84 Decimuſquintus de officiali, ſeu miniſtro Principis, qui violenter arcendo turbam Clericum percuſſit, ſi hoc fecerit abſque animo iniuriandi, vt probatur in d. cap. ſi verò, de ſentent. excom. Sayr. d. lib. 3. cap. 28. num. 27. Ægid. de Coninck d. tom. 2. diſp. 14. n. 193. Bonacin. d. diſp. 2. q. 4. num. 2. verſ. ſecundus, Bellet. d. tit. de fauore Cler. Canonis, §. 2. n. 34. & n. 28. Squillante dict. cap. 6. num. 46. aduertentes quòd ſi talis officialis, putà, Oſtiarius, id faceret animo maligno expoſito, ſcilicet intendens Clericum verberare ſine ſufficiente neceſſitate, incurrere excommunicationem, ſed ſoli Epiſcopo reſeruatam, à quo abſolui poteſt, niſi Clericum grauiter vulneraſſet.

Abſolutionem ab hac Canonis excommunica-
85 tione (quam publicus Clerici percuſſor incurrit, & propter quam ante Iudicis ſententiam eſt vitandus, ſi percuſſio nulla poſſit tergiuerſatione celari, & nullo Iuris remedio, vel ſuffragio excuſari, Diana d. p. 5. tract. 9. reſol. 61.) nullus regulariter impartiri valet niſi Summus Pontif. excepto vrgente mortis periculo, vt dicitur in d. cap. ſi quis ſuadente, & reſoluunt citati per Carol. de Graſſ. d. effectu 9. à num. 148. & per Bonacin. extra Bullam diſp. 2. q. 3. punct. 6. ſect. 5. à num. 1. Torreblanca de iure ſpirit. lib. 16. cap. 6. num. 23. Legatus etiam de Latere ſuper cæteros hanc eandem obtinet poteſtatem, vt diximus hoc lib. cap. 15. de Legatis, verſ. 1. Epiſcopus verò in omnibus caſibus, in quibus interuenit leuis percuſſio, & in nonnullis, vbi mediocris fuit, & in paucis, quibus enormis ſucceſſit percuſſio, diſpenſare poteſt; quorum plures cumulaui in tract. de officio & poteſt. Epiſcopi p. 2. alleg. 41. per tot. quorum plures in gratiam ſtudioſorum inferiùs ponendos eſſe duxi.

Primus igitur caſus, quo Epiſcopus ab hac cen- 86
ſura abſoluere permittitur, eſt vbicunque percuſſio fuerit leuis, vt probat cap. peruenit, de ſentent. excomm. & reſoluunt Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 1. lib. 2. cap. 49. n. 51. cum ſeqq. Bonacin. de cenſ. diſp. 4. q. 4. punct. 5. Bellet. d. tit. de fauore Cleric. Canonis, §. 3. à num. 33. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. à n. 173. Paul. Layman. in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 1. c. 5.
num. 10. Leuis autem percuſſio illa dici poteſt, quæ 87
nullam maculam, aut laniationem carnis, nec membri mutilationem, dentium euulſionem, multorum capillorum extractionem, nec ſanguinis immodicam effuſionem attulit, nec ex circumſtantiis aggrauata eſt. Ita Nau. d. cap. 2. n. 91. Coſm. Philiarch. de offic. Sacerd. lib. 3. cap. 33. Bonacin. dict. punct. 5. num. 2. & d. ſect. 5. n. 8. Filliuc. d. tract. 15. cap. 1. q. 8. Layman. dict. num. 10. Sed hoc non eſt ſemper verùm, nec certa regula in hac materia tradi poteſt: quare certius eſt leuitatem, aut grauitatem percuſſionis iudicandam eſſe viri prudentis, vel etiam Confeſſarij arbitrio, ex circumſtantiis perſonarum, locorum, temporum, ac modo percuſſionis, & læſionis, vt per Molin. d. tract. 3. diſp. 57. Sayr d. lib. 3. cap. 28 num. 34. Bellet. d. §. 3. num. 34. Squillante d. cap. 6. num. 110. Et hac de re extat Extrauagans ſiue conſtitutio Ioannis XXII. incip. Perlectis, quam refert Nauar. d. tit. de percuſſione Clerici, num. 1. vbi leuis reputatur percuſſio ex qualitate percuſſionis, ſiue quantitate nocumenti, veluti ſi fuerit percuſſio pugni, palmæ, manus, pedis, digiti, lapidis, vel baculi, quæ non peruenerit ad liuorem, mutilationem membri, fractionem dentis, depilationem capillorum non modicam, & barbæ, vel effuſionem ſanguinis, niſi ex leuiſſimi ictus, aut pugni percuſſione ſanguis exiret, reputabitur
leuis percuſſio: enormis autem, ſeu grauis erit ra- 88
tione loci ſi in theatro, vel in foro, coram Rege, Prælato, vel Iudice, in Eccleſia coram multis, vel alio loco publico alicui iniuria inferatur; & ratione perſonæ ſi ſit Magiſter, aut Iudex, vel Magiſtratus, Prælatus, Pater, aut Patruus, vel aliquis in Dignitate, aut Perſonatu conſtitutus. Vnde percuſſos in platea, vel in Eccleſia etiam leuiter, dicitur atrox iniuriatus, propter quod ſic percutiens non valet per Epiſcopum abſolui, quia hæc percuſſio non poteſt dici leuis, ex quo eſt notoria; ita gloſſ. verb. mutilationem, in cap. cùm illorum, de ſentent. excom. vbi Abb. n. 9. Iacob. de Graff. d. cap. 49 num. 56. Bellet. d. §. 3. à n. 36. Bonacin. d. q. 4. punct. 5. n. 2. verſ. mediocris. Hinc Nouar. d. loco, n. 30. cum ſeqq. reſoluit cenſeri grauem percuſſionem ſi fiat cum magna

irreſione,

irriſione, irreuerentia, ſcandalo, vel in theatro,
& Eccleſia, vel in foro coram multis, vbi num. 37.
ſubdit arbitrio ordinarij definiendum quæ percuſ-
ſio Clerici ſit grauis, vel leuis.

89 Secundus caſus eſt, ſi Clerici in communi ſo-
cietate viuentes ſe mutuò percutiant, quia ab
Epiſcopo ſuo abſolui poſſunt, niſi facti atrocitas
aliud expoſcat; cap. quoniam, de vita & honeſt. Cleric.
Nau. d. cap. 27. n. 91. in princ. Bonacin. d. punct. 5. n. 3.
in princ. Bellet. d. §. 3. n. 5. Layman dict. cap. 5. n. 10.
verſ. 11. Ego ipſe d. p. 2. alleg. 41. n. 16. & me citato in
illo loco Squillante d. c. 6. num. 206.

90 Tertius. Regularis. Regularem eiuſdem clauſtri
percutiens non enormiter, à Prælato ſuo abſolui
poteſt: ſi verò Abbatis diſcretio ad delinquentis
correctionem non ſufficiat, adhibendus eſt Epiſco-
pus, cap. Monachi, cap. cùm illorum, cap. canonica, de
ſent. excom. Nauar. Bonacin. & Beller. proximè cita-
tis locis, Sayr. d. lib. 3. cap. 28. n. 10. Carol. de Graſſ. d.
effectu 9. n. 171. Layman d. n. 10. verſ. 11. Squillante
d. cap. 6 ſub n. 106. Nouar. d. tit. de percuſſione Clerici,
n. 47. vbi ampliat ad Clericos ſeculares viuentes in
communi, & ad Magiſtrum & Fratres Hieroſoly-
mitanos ſi ſint Sacerdotes quod poſſint ſuos ſub-
ditos ſe percutientes abſoluere. Fr. Emman. quæſt.
Regul. tom. 1 q. 20. art. 12. vbi ſubdit quòd verba d.
cap. Monachi, ibi, in clauſtro, non ponuntur, quaſi
innuant, quod ſi extra clauſtra ſe percuſſerint, ab
Epiſcopo, & non à ſuo Prælato debeant abſolui,
ſed quia hoc crebrius in clauſtro contingit; &
art. 19. notat quòd ſi Prælatus Regularis non ſit
Sacerdos, & nullus aliàs ſit Sacerdos Regularis in
Conuentu; vel ſi ſit excommunicatus, aut aliter
impeditus, poteſt eius ſubditus abſolui ab Epiſco-
po à minori Clerici læſione. Si autem Regularis
percutiat Regularem ſub alio Prælato conſtitu-
tum, abſolui etiam poteſt à proprio Prælato (ſi
percuſſio enormis non fuit,) præſente tamen
Prælato percuſſi, vt iniuriam condonet, ac pœnam
in ſatisfactionem definiat; ſicut colligitur ex d. c.
cum illorum, §. ſi verò clauſtralis, vbi Hoſt. num. 14. &
Abb. n. 13. Layman loco proximè citato.

91 Quando verò Superior percuſſerit ſuum ſubdi-
tum, poteſt ipſe ſecundùm priuilegia abſolui ab
alio Sacerdote ſubdito ſuo electo ab ipſo in Con-
feſſorem: & ſi ſubditus & Prælatus ſe ab inui-
cem percuſſerint, & in Conuentu non ſit aliquis,
qui eos valeat abſoluere, poſſunt adinuicem ſe ab-
ſoluere, vt reſoluunt Fr. Emman. d. q. 20. art. 12. Co-
riolan. de caſibus reſeru. p. 2. caſu 10. de Iudic. Regul.
§. 10. n. 17. verſ. nam licèt, vbi aduertit quòd licet de
Iure communi, excommunicatus maiori excom-
municatione non poſſit alium pariter excommu-
nicatum abſoluere, ex notatis in cap. audiuimus 24.
q. 1. in caſu tamen neceſſitatis, vbi non eſt alius
Religioſus, qui poſſit eos abſoluere, poteſt excom-
municatum abſoluere.

92 Verùm ſi Religioſus aliquis manus violentas
in Clericum iniecerit, ab Epiſcopo abſolui poteſt,
eo in caſu, quo ſæcularis Clericus poſſet ſi alium
Clericum percuſſiſſet, videlicet ſi percuſſio leuis
fuit, iuxta cap. Religioſi, de ſent. excomm. lib. 6. Fr. Em-
man. d. tom. 1. q. 20. art. 12. Molin. d. tract. 3. diſp. 60.
in fine, Laymann vbi proximè, & tetigi d. alleg. 41.
93 n. 18. De Nouitio, qui ante Religionis ingreſſum
in excommunicationem Canonis incidit, dubium
eſt à quo poſſit abſolui. Id Abbati non concedi te-
nuit Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſſ. 8. n. 31. quicquid
dicant Bonacin. d. q. 4. punct. 5. num. 1. Laymann d.
cap. 5. in fine, verſ. cæterùm.

Quartus. Monialis ſi Monialem, vel Conuer- 94
ſam, aut Clericum percuſſerit, per Epiſcopum, in
cuius Diœceſi monaſteria fuerint, abſolui poteſt
etiamſi enormis fuerit percuſſio, cap. de monialibus,
vbi gloſſ. fin. & Doctores de ſentent excomm. Squil-
lante d. c. 6. ſub n. 107. verſ. tertiò. Bellet. d. §. 3. n. 4.
qui hoc procedere aſſerunt tam in exemptis, quàm
in non exemptis.

Quintus. Impuberes ab Epiſcopo abſolui poſ- 95
ſunt, etiamſi percuſſio enormis fuerit, cap. ſuper eo.
de ſent. excomm. quamuis abſoluendi eſſent poſt an-
nos pubertatis, ab excommunicatione tamen con-
tracta ante pubertatem, cap. vlt. eod. tit. Carol. de
Graſſ. d. effectu 9. n. 172. Bonacin. d. n. 3. verſ. quintus
caſus, Beller. d §. 3. n. 20. Aloyſ. Riec. in deciſ. Curiæ
Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 227. Squillante d. cap. 6.
ſub n. 107. verſ. præcipuè pueros. Nouar. d. tit. n. 50. Di-
dac. Narbona in tract. de ætate ad omnes humanos actus
requiſ. anno 60. n. 2.

Sextus. Mulieres, cuiuſcumque ſint ætatis & 96
conditionis, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiamſi
percuſſio eſſet enormis; cum illis periculoſum ſit
peregrè proficiſci, & ſe virorum cœtibus immiſce-
re, cap. mulieres 6. de ſentent. excomm. d. cap. ea noſcitur,
Nauar. d. cap. 27. n. 88. Tiraq. l. 10. connub. gloſſ. 1 p. 10.
n. 33. Sayr. d. lib. 3. cap. 18. n. 18. verſ. tertius caſus. Hie-
ron. de Monte q. 15. n. 6. Carol. de Graſſ. d. effectu 9.
n. 159. Bellet d. §. 3. num. 17. Bonacin. d. n. 3. verſ. ſex-
tus. Nouar. d. loco n. 51.

Septimus. Seruus, & filiusfam. ſeu quiuis alius 97
exiſtens in poteſtate alterius, poteſt ab Epiſcopo
abſolui, quamuis percuſſio ſit enormis, dummo-
dò dominus graue damnum inde patiatur ex ſer-
ui abſentia, abſque ſua culpa d. cap. mulieres, Carol.
de Graſſ. d. effectu 9. n. 167. Bonacin. d. q. 4. punct. 5.
num. 3. verſ. ſeptimus, Bellet. d. §. 3. n. 29. Nouar. ad lo-
co num. 48. & 52.

Octauus. Impotentes ad iter, vt cœci, claudi, & 98
ſimiles, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, etiam ſi per-
cuſſio enormis ſit, cap. quamuis, de ſentent. excomm.
Squillante dict. cap. 6. ſub n. 107. verſ. quarto. Et idem
de ſene, etiamſi fortis ſit ad ambulandum, probat
text. in cap. ea noſcitur 12. de ſentent. excomm. vbi ego
ipſe num. 3. Carol. de Graſſ. d. effectu 9. à n. 160. Sayr.
d. cap. 28. n. 15. Bellet. d. §. 3. n. 26. Nouar. d. loco n. 46.
Didac. Narbona de ætate ad omnes actus humanos re-
quiſ. anno 60. q. 12. Perez de Lara in compend. vitæ
homin. cap. 35. n. 30. Qui autem ſenes dicantur ar-
bitrio Iudicis relinquitur, ex Menoch. de arbitr.
caſu 59. & de præſumpt. lib. 6. præſ. 46. n. 25. Flamin.
Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 5. q. 6. à num. 4. Farin. in
praxi crimin. part. 3. q. 92. num. 22. vbi refert ſenem 99
dici ab anno 50. perfecto, vſque ad annum 70. Et
idem quoque de ægro, ſeu valetudinario, aut qua-
cumque corporis impotentia impedito dicendum
eſt, etiamſi infirmitas temporalis ſit, putà ſi fe-
bre tertiana, quartana, vel podagra. Ita Abb. &
Innoc. text. 16. in d. cap. quod de his, Carol. de Graſſ.
d. effectu 9. num. 162. Sayr. d. cap. 28. num. 24. Bellet.
d. §. 3 num. 25. Nouar. dict. loco num. 45. Infirmi au- 100
tem & valetudinarij dicuntur ex conſilio medi-
corũ, Roland. conſ. 21. num. 20. ad fin. lib. 3. Menoch.
de arbitr. caſu 60. Farin. in praxi crimin. par. 2. q. 76.
num. 90.

Nonus. Impedimentum legitimum habens, pro- 101
pter quod excommunicatus non poteſt Summum
Pontif. adire ſine graui periculo vitæ, ab Epiſcopo
abſolui poterit, cap. de cætero, de ſentent. excommunic.
Henriq. in ſum. lib. 6. de Pœnit. c. 11. n. 5. Suar. tom. 4.
diſp. 30. ſect. 3. n. 4. Molin. d. tract. 3. diſp. 63. n. 2. Sayr.

*d lib.3.cap.28 num.39.*Hieronym. de Monte *q. 15. n. 29. & 30.* Zambran. *de caſibus reſeruatis in articulo mortis, cap.4 dub.4.n.14.*Bellet.*d.tit. de fauore Cleric.Canonis,§ 3.n.12.* Bonacin.*d.punct.5.n.1.verſ. tertius,& d.punct.6.ſect.5.n.10.*Carol.de Graſſ.*d.effectu 9.n.*181.Sanch.*in præcepta Decalogi tom.1.lib.2.*
102 *cap.3.n.9.*Impedimentum iuſtum habet is, qui ire non poteſt, licèt mittere valeat pro abſolotione, ſecundùm Henriq.*d.lib.6.cap.9.§.7.& lib.13.de excom.cap.29.§.3.* Vgolin.*de cenſuris Pontif. reſeruatis, p.3.cap.2.verſ.niſi in mortis articulo,§.4.n.1.verſ.item habet locum,& de cenſur.tab.1.cap.4.num.13.in fine,* Sanch *d.cap.13. n. 41.* exemplificando in habente curam animarum, ſi timet eas ob ſuam abſentiam damnum notabile accepturas, niſi tamen idoneum Vicarium conſtituere poſſit; & in habente vxorem & filios, quos in eatrema neceſſitate relictos eſſe agnoſcat, illos enim ab Epiſcopo abſolui poſſe reſoluit Sayr. *d.cap.18.n.38.* & in carcerato, Nouar.*d.loco,num.54.*vbi extendit ad illum, qui eſt ſub fideioſſoria caotione de non receden-
103 do à palatio, vel ad omnem Curiæ ordinem. Idem dicendum eſſe de eo, qui propter capitales inimicitias non poſſit Romam adire, etiamſi eas ex culpa contraxerit, *d.cap.de cætero*, vbi ego ipſe *in collect.num.2.*Sayr *d.cap.28.n.16.* Zambran. *d.cap.4. dub.4.num* 18.Carol.de Graſſ.*d.effectu 9.num* 158. Bellet.*d.§.3.num.11.&* 18 Bonacin.*d.n.3. verſ. tertius*,Sanch.*d.lib.1.cap.13.n.9.*Quæ autem dicantur capitales inimicitiæ,colliges ea his,quæ dixi *d.p.2. alleg.41.n.10.cum ſeqq.*

104 Decimus. Pauperes, maximè qui iter agendo arte ſua vti neqoeunt, & eſſent adſtricti mendicari, poſſunt ab Epiſcopo abſolui, quamuis percuſſio eſſet enormis, *cap quod his, cap.quamuis, de ſentent.excomm.*Hieroo.de Monte *d.q.15. à num.6.* Carol.de Graſſ.*d.effectu 9.n.*164.Bellet.*d.§.3. n. 24.* Squillante *d.cap.6.ſub n.*108.Nooar.*d.tit.n.*44.

105 Denique eſt obſeruaudum quòd Epiſcopus poteſt abſoluere quoſcunque ſibi ſubditos ab eacommunicatione etiam propter enormem percuſſionem, modò delictom ſit occultum, & non deductum ad forom contentioſum, ex decreto ſacri Concil.Trid. *ſeſſ.14.de reform.cap 6.*vt docent Bonacin.*d.q.4.punct.5.num.4.*& Squillante *d.cap.6. num.*110.

---

§. II.

De Priuilegio fori.

SVMMARIVM.

1 *Exemptio Clericorum à iuriſdictione Iudicis laici, an ſit Iuris diuini? & num.5.*
2 Cap. Sylueſter, & Fauſtinianus 1.q.*declaratur.*
3 Cap. Imperator,96.diſt. *declaratur.*
4 Cap.continua 11.q.1.*declaratur.*
6 *Clerici & Eccleſia tàm in perſonis,quàm in bonis, quæ verè & propriè ſpiritualia ſunt, attenta lege diuina ſuam habent exemptionem.*
7 *Iuri diuino & Canonico maximè conſentaneum fuit, quod Clerici,& cætera eccleſiaſtica perſonæ, à poteſtate ſæculari etiam in temporalibus eximerentur.*
8 *Clerici nec inuitè nec voluntariè priuilegio fori renunciare poſſunt.*
9 *Clericus confitendo coram Eccleſiaſtico ſe eſſe laicum,non ſibi præiudicet ſi re vera talis non ſit.*
10 *Clericus in minoribus poteſt in totum Ordini Clericali renuntiare facto, non verbo.*
11 *Priuilegium ne Clerici ad ſæculare trahantur iudicium, quare Iuris publici dicatur, & toti Ordini conceſſum? oſtenditur.*
12 *Fori priuilegio vt gaudeat Clericus in minoribus attenta noua diſpoſitione* Conc. Trid. *quæ concurrere debeant? oſtenditur.*
13 *Beneficiati gaudent priuilegio fori etiamſi habitum clericalem,& Tonſuram non deferant.*
14 *Beneficij collationem obtinens etiam ante adeptam poſſeſſionem fori priuilegio potitur, modò conſtare poſſit valida collatione.*
15 *Beneficiatus adhuc gaudet fori priuilegio etiamſi beneficium obtinere non poſſet,ſi de facto in eius poſſeſſione non reperiatur.*
16 *Beneficium etiam modici valoris obtinens fori priuilegio gaudet.*
17 *Promotus ad Ordines cum collatione vnius beneficij redditus duorum ſcutorum annuorum gaudet fori priuilegio.*
18 *Capellaniam collatiuam obtinens fori priuilegio gaudet.*
19 *Coadiutoriam cum futura ſucceſſione à Papa obtinens gaudet fori priuilegio.*
20 *Fratamiam pro comitandis cadaueribus defunctorum Neapoli habens,gaudet fori priuilegio.*
21 *Penſionem obtinens,an gaudeat fori priuilegio?*
22 *Clerici in minoribus non beneficiati vt fori priuilegio gaudeant, quæ requirantur, oſtenditur.*
23 *Clericus vt priuilegio fori gaudeat, tenetur habitum clericalem & Tonſuram ſimul deferre.*
24 *Clericus in minoribus habitum clericalem & Tonſuram dimittens priuilegium fori penitus amittit,etiamſi prius eum Epiſcopus non admonuerit, vt habitum tonſuramve reaſſumat.*
25 *Priuilegium fori non amittit Clericus ſi habitum, à ſe geſtari ſolitum ad breue tempus depoſuerit.*
26 *Priuilegium fori non amittitur niſi præceſſerit trina monitio ſpecialis nominatim, in perſonam facta.*
27 *Habitum dimittens clericalem poteſt illum iterum reaſſumere non obſtante irregularitate ſuperueniente, & ordinarij prohibitione.*
28 *Iudex Eccleſiaſticus debet cognoſcere ſuper probatione habitus clericalis.*
29 *Licentia, & mandatum inſeruiendi alicui Eccleſiæ,vel degenti in aliquo ſeminario, aut verſandi in aliqua ſchola, expreſsè ab Epiſcopo concedi debet vt Clericus in minoribus fori priuilegio gaudeat.*
30 *Epiſcopus tenetur adſcribere ad ſeruitium Eccleſiæ Clericum in minoribus conſtitutum, vel primae Tonſura initiatum petentem adſcribi.*
31 *Seruitium vt plurimum intermiſſum non impertat Conc. Trid. vt Clericus in minoribus fori priuilegio gaudeat,ſed potius moralem perſeuerantiam ſaltem pro maiori parte.*
32 *Seruitium hoc debet præſtari de præſenti, & non ſufficit in temporalibus.*
33 *Clerici in minoribus conſtituti ſi recuſauerint frequentare ſcholis, & Eccleſiam, ſed eſſet probabilis ſpes profectus, non poſſunt priuilegio fori priuari.*
34 *Clericus inſeruiens alteri Eccleſiæ, quam illi, cui fuit adſtrictus,fori priuilegio gaudet.*
35 *Clericus in minoribus Eccleſiæ deſeruiens, non tamen ex mandato Epiſcopi, habitum & Tonſuram deferens,gaudet fori priuilegio,& num.36.*

37.Cleri

37 *Clericus coniugatus an, & quando gaudeat fori priuilegio? oſtenditur.*

38 *Clericus coniugatus gaudet fori priuilegio in criminalibus tantum ſiue ciuiliter ſiue criminaliter pro crimine agatur, non autem in merè ciuilibus.*

39 *Priuilegio fori gaudet Subdiaconus, qui in vim Apoſtolicæ diſpenſationis cum vidua matrimonium contraxit, & penſiones Eccleſiaſticas obtinet.*

40 *Regulares omnes profeſſi, eorum Conuerſi, & Nouitij, & Moniales gaudent fori priuilegio.*

41 *Fratres & Sorores tertij Ordinis S. Franciſci ſi habitum Religioſum geſtauerint, atque collegialiter vixerint, fori priuilegio gaudent.*

42 *Reſpondetur contrarijs.*

43 *Mulieres, quæ in aliquibus Domibus ſe recludunt vt pœnitentiam agant quando fori priuilegio gaudeant, oſtenditur.*

44 *Oblati quando gaudeant fori priuilegio? oſtenditur, & num. ſeq.*

45 *Eremitæ, qui ex ſpeciali obligatione, & quaſi traditione per Epiſcopum alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro traditi ſunt, fori priuilegio gaudent.*

46 *Milites S. Iacobi, Calatranæ, & ſimiles gaudent fori priuilegio.*

47 *Iudices ſæculares de cauſis Militum S. Iacobi, & ſimilium, an & quando cognoſcere poſſint, oſtenditur.*

48 *Milites non adhuc profeſſi priuilegio fori gaudent.*

49 *Tranſlatio penſionis facta in non Clericum eſt nulla, non obſtante quod actu eſſet Nouitius Religionis Calatranæ.*

50 *Confratres Ordinis S. Ioannis portantes mediam Crucem albam dictam* Thau, *non gaudent fori priuilegio.*

51 *Hoſpitalarij, ſi Prælati auctoritate perpetuò deputati ſint ad ſeruitium alicuius hoſpitalis auctoritate Epiſcopi erecti gaudent fori priuilegio, aliàs ſecus.*

52 *Inſeruientes Eccleſiæ gaudent fori priuilegio.*

53 *Priuilegio fori non gaudent qui ſolum in accendendis lampadibus, & aperiendis portis Eccleſiæ deſeruiunt.*

54 *Diaconi Seluatici an & quando fori priuilegio gaudeant, remiſſiuè.*

55 *Familiares Epiſcoporum etiam laici gaudent fori priuilegio tam in ciuilibus, quam in criminalibus.*

56 *Famuli conductitij Clericorum, ac alij Religionibus inſeruientes fori priuilegio an gaudeant? oſtenditur, & numeris ſeqq.*

57 *Argumentum à milite armatæ militiæ ad militem cœleſtis militiæ valet.*

58 *Papa habet poteſtatem concedendi priuilegia laicis perſonis per quæ eximantur à poteſtate ſæculari ſi ad bonum ſpirituale fuerit neceſſarium.*

59 L. 1. & 2. C. de Epiſcop. & Cleric. *declaratur.*

60 Cap. vlt. de officio Archid. *declaratur.*

61 *Concubinæ Clericorum à Iudice Eccleſiaſtico pro modo facultatum puniri poſſunt.*

62 *Vxores Clericorum an fori priuilegio gaudeant?*

63 *Coloni partiarij Epiſcoporum durante colonia gaudent priuilegio fori.*

64 *Conductores prædiorum Eccleſiaſticorum, ſeu fructuum beneficiorum, vel decimarum coram Iudice Eccleſiaſtico ſunt conueniendi.*

65 *Procuratorij non participantes fori priuilegio gaudent ſi in habitu clericali incedant.*

66 *Clericus in minoribus Ordinatus à non ſuo Epiſcopo ſine litteris dimiſſorijs, non gaudet fori priuilegio.*

67 *Clericus ordinatus per ſimoniam, vel ante legitimam ætatem, fori priuilegio gaudet.*

68 *Clericus ordinatus ab hæretico excommunicato, ſuſpenſo, degradato,* &c. *fori priuilegio gaudet.*

69 *Bigamus Clericus omni Clericorum priuilegio cenſetur exutus, & foro ſæculari adſtrictus.*

70 *Bigamus licèt denudatus remaneat omni priuilegio clericali, tamen per characterem impreſſum, & indelebilem habitu ſemper remanet Clericus.*

71 *Clericus, qui dimiſſo habitu clericali ſæcularibus negotijs ſe immiſcet, niſi prius tertio fuerit monitus, priuilegium fori non amittit.*

72 *Clericus vt priuilegio fori priuetur ex quo enormitatibus ſe immiſcuit, duo requiruntur.*

73 Cap. perdimus 23. de ſent. excom. & cap. 1. de apoſtat. *declarantur.*

74 Cap. 1. de vita, & honeſt. Cleric. *declaratur.*

75 *Clericus, qui in habitu, & Tonſura ſe immiſcet enormitatibus, & pluribus vicibus cenſetur abſque monitione renunciaſſe priuilegio clericali, ſecus ſi in habitu laicali hæc perpetraret, quia tunc requireretur monitio.*

76 *Delicta enormia dici poſſunt per quæ delinquens incurrit infamiam.*

77 *Clerici ſi per annum ſe faciant ioculatores, goliardos, ſeu buffones, ipſo iure omni priuilegio clericali priuati ſunt.*

78 *Clericus exercens artem vilem, an amittat fori priuilegium? oſtenditur.*

79 *Clericus ſi in minoribus conſtitutus efficiatur miles, & exerceret arma, & in prælijs, & bello ſe immiſceret, priuilegium clericale amittit.*

80 *Clericus incorrigibilis non amittit fori priuilegium, niſi fuerit ter monitus.*

81 *Clericus non poteſt à parte rei incorrigibilis iudicari, aut puniri, niſi priùs deponatur, ſententiáque feratur ſuper incorrigibilitate, & omni priuilegio clericali degradatus legitimè tradatur Curiæ ſæculari.*

82 Cap. cùm non ab homine, de iudic. *declaratur.*

83 *Aſſaſſinus Clericus fori priuilegium amittit, & puniri poteſt à ſæculari Iudice.*

84 Cap. 1. de homicid. lib. 6. *declaratur.*

85 *Iudex laicus non poteſt procedere & punire Clericum pro crimine aſſaſſinij, niſi præcedente declaratione Eccleſiaſtici.*

86 *Aſſaſſini erant populi ex Syria, qui à pueritia ita inſtruebantur, vt iniquos Regis, aut Domini, quorum vaſalli erant, ipſorum mandato incautos occiderent.*

87 *Ordinatus poſt delictum commiſſum, vel etiam Monachus factus, an fori priuilegio gaudeat? oſtenditur.*

88 *Clericus prima Tonſura, qui poſt dimiſſum habitum, & Tonſuram clericalem deliquit, & pro delicto in Curia ſæculari citatus fuit, deinde reaſſumpto habitu cum Tonſura Eccleſiæ inſeruire cœpit, non poteſt à Iudice ſæculari quoad perſonam puniri, nec talis Iudex poteſt proceſſui finem imponere.*

89 *Ordinatus poſt delictum commiſſum fraudulenter, & doloſè, vt ſæcularis forum euaderet, non liberatur à foro ſæculari, quoad bona tantùm.*

90 *Clericus, qui in ferendo teſtimonio coram ſæculari Iudice deliquit, non poteſt ab eodem iudicari & puniri.*

91 L. Nulli

91 L. nulli 11.C.de teſtib. *non habet locum quando teſtes ſunt omninò exempti.*

92 L. 1. propè fin. C de ord iudic. & 1. quoties 3. C.de iudic. *regula non procedit vbi datur omnimoda incompetentia.*

93 Cap. præterea, de offic. deleg. *regula declaratur.*

94 *Clericus, & laicus ſi ſimul delinquant, non eſt vterque conueniendus coram Iudice Eccleſiaſtico in criminibus ſua natura merè ſecularibus.*

95 *Priuilegium vnius ſocij alteri minimè communicatur vbi materia de qua agitur eſt diuidua.*

96 *Clericus crimen leſæ maieſtatis committens fori priuilegium non amittit.*

97 *Clericus delictum falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis committens, hodie poteſt à ſeculari Iudice puniri.*

98 *Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus ſi delictum committat, & poſtea habitum & Tonſuram relinquat, vel vxorem ducat, ab Eccleſiaſtico eſt puniendus.*

99 *Laicus condemnatus in exilium à Iudice ſeculari ſi fiat Clericus, & rumpat exilium, pro fractura prædicta eſt puniendus ab Eccleſiaſtico.*

100 *Clericus relegatus à Curia Eccleſiaſtica, ſi durante relegatione efficiatur laicus relicto habitu clericali, & frangat relegationem, pro hac fractura, ab Eccleſiaſtico eſt puniendus.*

101 *Clericus hæres laici cœpta iam lite cum defuncto ſi ligetur inſtantia an teneatur coram ſeculari Iudice ſubire iudicium, & proſequi, oſtenditur, & num. ſeqq.*

105 *Prædium, vel alia poſſeſſio ſi affecta ſit onere reali pacto adiecto de non alienando, & poſtea res ex aliquo titulo transeat in Clericum, an poſſit executio fieri per Iudicem ſecularem in prædio, vel re taliter hypothecata, oſtenditur.*

106 *Clericus in actione reali ad rem, an poſſit conueniri coram ſeculari Iudice, oſtenditur, & numeris ſeqq.*

109 *Onus reale ſequitur rem ipſam oneri reali obnoxiam.*

110 *Forus perſonæ præfertur in concurſu fori ratione rei, & ratione perſonæ.*

111 *Res, & bona aſſumentis militiam ſecularem mutant ſtatum, & forum.*

112 *Fori ad qualitatem diſcriminandam potiùs ſequimur conditionem perſonæ quam rei.*

113 *Rex Portugalliæ aduerſus Epiſcopos ſui Regni prætendis primatiuè cognoſcere in omnes circa temporalia.*

114 *Iuriſdictionem & libertatem Eccleſiaſticam nullus quamuis dignitate, præcellens impunè in bonis, vel perſona ſua, vel ſibi iure naturæ vel Diuino coniuncta turbauit.*

115 *Clericus, cui lis eſt denuntiata vt emptorem laicum defendat, an teneatur id facere coram ſeculari, an verò trahere poſſit cauſam ad forum Eccleſiaſticum, oſtenditur, & numeris ſeqq.*

119 L. 1.C. vbi in rem actio. *declaratur.*

120 *Fiſcus venditor ad inſtar priuati tenetur defendere emptorem in foro, quo emptor conuenitur.*

121 *Iudex ſecularis an competens ſit aduerſus Clericos circa pœnarum condemnationem, & exactionem quando pecora ipſorum damna dederunt in fructibus, oſtenditur, & num. ſeqq.*

124 *Clericus coram Iudice laico recipiens depoſitum, & promittens reſtituere cui de Iure, &c. an poſſit ab eodem Iudice cogi ad reſtituendum, oſtenditur.*

125 *Clericus fideiubens pro laico de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo, non poteſt conueniri coram Iudice ſeculari ad ſoluendam dictam fideiuſſionem.*

116 *Tutoris, aut Curatoris alicuius laici officium gerens Clericus poteſt coram laico ciuiliter conueniri pro concernentibus officium prædictum, ſed officium fieri debet per Iudicem Eccleſiaſticum.*

127 *Clericus per Regem admiſſus ad aliquod officium ſeculare, & Regium, ſi in ipſo delinquat, non poteſt puniri ab ipſo, præcipuè ſi non fuerit ter monitus.*

128 *Clericus à ſolo Iudice Eccleſiaſtico cognoſci, & iudicari debet pro contractibus, & obligationibus factis tempore, quo erat laicus.*

129 *Clericus in feudalibus tenetur ſubire iudicium coram Domino feudi etiam laico.*

130 *Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali, quam obtinet in feudo à Principe habito, iudicatur tanquam laicus.*

131 *Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali quam obtinet in feudo à Principe habito, non iudicat vt Clericus, ſed vt Baro, & laicus.*

132 *Clericus in feudalibus poteſt conueniri & reconueniri coram Domino etiam laico non ſolum quando de proprietate, ſed etiam quando de ſola poſſeſſione feudi ageretur.*

133 *Iudex ſecularis dominus feudi poteſt ſuam ſententiam executioni mandare contra vaſallos etiam Clericos.*

134 *Feudum vbi negatur ad dominum pertinere, tunc vaſallus coram illo conueniri non poteſt.*

135 *Clericus in feudalibus coram Domino feudi non conuenitur vbi agitur contra illum ad amiſſionem feudi criminaliter, aut ciuiliter pro crimine.*

136 *Iudex Eccleſiaſticus ſolus cognoſcit, vbi tractatur de delicto ſiue criminaliter ſiue ciuiliter contra Clericum feudatarium.*

137 *Clericus poteſt reconueniri coram Iudice ſeculari quando ſcilicet ipſe Clericus eſt actor in cauſa merè ciuili contra laicum.*

138 *Clericus poteſt reconueniri coram Iudice ſeculari non ſolum ſuper eadem re, ſed etiam ſuper penitùs diuerſa.*

139 *Clericus agens iudicio retinenda coram Iudice ſeculari, poteſt coram eo conueniri.*

140 *Clericus agens coram laico obſtringitur reconuentione vſque ad finem, etiamſi poſtea à conuentione velit deſiſtere, vbi res adhuc integra non eſt.*

141 *Clericus poteſt reconueniri coram Iudice laico non ſolum Ordinario, ſed etiam delegato.*

142 *Reconuentio fieri debet incontinenti in ipſo litis exordio ante litis conteſtationem, vel in ipſa conteſtatione, vel ſtatim poſt litem conteſtatam.*

143 *Reconuentio non admittitur poſt litem conteſtatam ex interuallo, parte contradicente, ad effectum vt Iudex debeat in vtraque cauſa pari paſſu ambulare.*

144 *Reconuentio admittitur tam in iudicijs ordinarijs quàm ſummarijs, ſi tam cauſa conuentionis quàm reconuentionis ſit ſummaria.*

145 *Clericus conueniens & reconueniens coram Iudice ſeculari, ſecularibus etiam legibus tenetur.*

146 *Laicus non poteſt Clericum reconuenire coram Iudice laico quando conuentionem in ſe intentatam ſtudio reconueniendi, ſeu in fraudem procuraſſet.*

147 *Clericus coram Iudice ſeculari reconueniri non poteſt*

Google

poteſt in cauſa ſpirituali, ſeu quando reconuentio tangeret cauſam ſpiritualem, vel illi connexam.

148 *Clericus in cauſa criminali nec etiam ciuiliter coram Iudice ſæculari poteſt reconueniri.*

149 *Clericus non poteſt reconueniri coram Iudice laico, coram quo agit nomine alieno.*

Reconuentio non datur

150 *Appellationis in cauſa,*

151 *Executiua in cauſa,*

152 *In agente pro depoſito,*

153 *In agente quæſtione ſpoliationis,*

154 *Si reus conuentus eſſet excommunicatus vitandus.*

155 *Arbiter voluntarius non cognoſcit de reconuentione.*

156 *Clericus reconuentus coram Iudice laico in caſu licito ſi ab eo condemnetur executio eſt facienda per Iudicem Eccleſiaſticum.*

157 *Clerici ſeu Eccleſiaſtica perſona non ligantur ſtatuto laicorum edito ſuper iure, quod vocant congrui.*

158 *Clericus emphyteuta non eſt conueniendus coram Iudice laico ad ſolutionem laudemij, & n. 159. reſpondetur ad comparationem de Clerico feudiſta.*

160 *Clericus in poſſeſſorijs beneficialibus, quòd apud ſæcularem Iudicem conuenire poſſit; tenuerunt & ſuſtinent multi, de quibus infra.*

De cauſis poſſeſſorijs beneficialibus in tribunalibus ſæcularibus cognoſcunt

161 *Galli,*

162 *Luſitani,*

163 *Hiſpani Caſtellani,*

164 *Galleci,*

165 *Aragonenſes,*

166 *Germani,*

177 *Burdegalenſes,*

168 *Mediolanenſes,*

169 *Pedemontani,*

170 *Veneti.*

171 *Principum ſæcularium eſt proprium à quocunque in ſuo dominio degente violentiam arcere.*

172 *Poſſeſſio plurimum facti habet, & in facto conſiſtit.*

173 *Iudex Eccleſiaſticus ſolus competens eſt in cauſis poſſeſſorijs beneficialium.*

174 *Laicus Iudex non poteſt de iure cognoſcere de poſſeſſione beneficij, vel rei ſpiritualis contra Clericum.*

175 *Fundamenta pro hac parte expenduntur.*

176 *Homines ſunt faciles ad diſſentiendum, & improbandum quod alteri placuit.*

177 Cap. vlt. de iudic. *declaratur.*

178 Cap. petimus 11. q. 1. *declaratur.*

179 *Cauſa poſſeſſorij rei ſpiritualis, eſt ſpiritualis.*

180 *Recurſus ad Iudices laicos per Eccleſiaſticas perſonas an ſint liciti, pro parte affirmatiua aliqua expenduntur, & Doctores citantur.*

181 *Recurſus huiuſmodi quod non ſint liciti, probatur, & num. ſeqq.*

184 *Sæculares de cauſis Eccleſiaſticis cognoſcere eſt perniciosiſſimum.*

185 *Doctores referuntur, qui huiuſmodi recurſus teterrimè deteſtantur.*

186 *Iudex ſæcularis non poteſt ad ſe auocare cauſas Eccleſiaſticas, vel ad Eccleſiaſticos pertinentes, etiam quando Epiſcopi fuerint negligentes in eis iudicandis.*

187 Cap. filiis, vel nepotibus 16 q. 7. *declaratur.*

188 Cap. Regum 23. q. 5. *declaratur.*

189 *Conſuetudo immemorialis licèt habeat vim priuilegij, non eſt tamen verum priuilegium.*

190 *Præſcriptio non æquiualet priuilegio, data in laico præſcribente cognitione rerum Eccleſiaſticarum.*

191 *Conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ, & SS. Patrum inſtituta, inualida eſt.*

192 *Papa poteſt in certis Clericorum cauſis priuilegio fori derogare.*

193 *Priuilegium probari debet per Scripturam.*

194 *Priuilegium vt laicus habeat iuriſdictionem in cauſis profanis Clericorum ſi reperiatur olim conceſſum per Bulla in Cœna Domini publicationem penitùs reuocatur.*

195 *Papa conſuetudine ſi qua viget in laicis cognoſcendi de cauſis aliquibus Clericorum unquam tacitum etiam conſenſum præſtitit.*

196 *Nouitates deteſtandæ ſunt, & antiquitas retinenda.*

197 *Theodoſius reuerenter Eccleſiæ præceptis obediens.*

198 *Auſtriaci Principes ſemper fœliciter regnarunt ob maximam in Sedem Apoſtol. deuotionem.*

199 *Obedientiæ ſignum eſt Catholici nomen, quo Reges Hiſpaniæ appellari ſolent.*

200 *Hiſpania in Mahometanæ gentis ditionem deuenit, quia in debita reuerentia, & ſubiectione Sedis Apoſt. defecit.*

PRÆCIPVVM Clericorum priuilegium eſt exemptio eorum à iuriſdictione Iudicis laïci, quæ quidem in temporalibus cauſis, Clericis competere videtur non à lege diuina obligante, ſed ſolùm lege humana, Imperatorum, ſcilicet per priuilegia in corpore Iuris clauſa, ab illis conceſſa, de quibus *in Auth. vt Clerici apud proprios Epiſcopos, in princ. collat. 6.* ibi, *petiti ſumus*, & ibi, *Clericus hoc clarè priuilegium*, iuncta *Auth. Clericus quoque*, & noua Federici Conſtitutione in *Auth. ſtatuimus, C. de Epiſcop. & Cleric.* ibi, *conſtitutiones Imperiales, & Canonicas ſanctiones.* Ita ſentiunt Cou *pract. c. 31. n. 2. verſ. contrariã*, Mench. *illuſtr. c. 22. n.* 8. Ioan. Garc. *de nobilit. gloſ. 9. n. 1.* Farin. *in praxi crimin. p. 1. q. 8. n. 2.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 550. verſ. contrariam, & de cognit. per viam viol. in proœm. cap 5. n. 11.* Salgado *de poteſt. Reg. p. 1. cap. 1. præl. 1. n. 51.* Molin. *de Iuſtit. tract. 2. diſput. 31. concl. 1. & 3.* citati per Cened *ad Decretum, collect. 37. n. 1.* Gabr. Pereira *de manu Regia, p. 1. cap. 3. n. 2.* Machado *cuſu perfecto Confeſſor, tom. 1. lib. 4. p. 1. tract. 14. docum.* 8. idem Cened. *canon. quæſt. lib. 1. q. 4 num. 11.* Larrea *Granat. deciſ. 4. num.* 18. & 19. Balboa *ad c. 2. de iudic. n. 52.* Anguian. *de legib. lib. 2. contrau. 21.* Caſtill. *tom. 7. de tertijs, cap. 9. n.* 14. Nicol. Baldel. *in Theolog. morali lib. 5. diſp. 35. n. 5.* nouiſſimè Gonzal. de Salzedo *de lege politica, lib. 1. c. 3.* 1

Sed quia nonnulla Iura Canonica contrarium ſtatuere videntur, aliqui ex iis Doctoribus conati ſunt illis reſpondere: & in primis *ad cap. Syluester, & Fauſtinianus 11. q. 1.* ibi, *contra leges diuinas pulſatis, forum ſuum putauit auferri*, & ibi, *in veſtro iudicio, quiſque ille eſt, qui Clericum laceſſerit, aduenias*, quaſi ſecundùm leges diuinas ita Clerici ſint exempti circa forum, vt non coram alio, ſed ſolùm coram ſuis Epiſcopis valeant conueniri: reſpondent textum illum non agere de foro, prout eſt exercendarum litium locus, cum cauſa, lege, & iudicio, ſed de foro, prout dicit ſtatum liberti, ſeu conditionem perſonæ; & id colligunt, quia text. agit de Clericis libertis, qui manumiſſore viuente, & volente in officio clericatus diuinis miniſteriis ſeruitium 2

impen

impendebant,contra quos filij, & hæredes manumiſſoris, adiuuante quodam Archidiacono, monebant quæſtionem ſtatus, vt in ſeruitutem teducerentur venientes contra factum, & voluntatem patris defuncti, vt videtur deprehendi *ex text.* De his inquit Gelaſius quòd contra leges diuinas, & publicas pulſabantur, & forus contra eaſdem leges indebitè auferebatur, quippe cum cootra legem diuinam naturalem fiat quando alicui, quod ſuum eſt, indebitè auffertur *l. iuſtitia 19. ff. de iuſtitia & iure, §. Iuris præcepta, Inſtit. eodem tit.* quod autem Clerici de lege diuina ſint exempti à ſæcularium iuriſdictione, ne verbum quidem inibi repe-
3 ritur Ad *cap. Imperator, 96. diſt.* vbi Ioannes Pontif. teſtatur attenta lege diuina Clericos non à ſæcularibus, ſed ab Eccleſiæ Prælatis eſſe iudicandos, ibi, *ad Sacerdotes enim Deus voluit, quæ Ecoleſia diſponenda ſunt*, &c. & ibi, *Omnipotens Deus Clericos & Sacerdotes voluit ordinari*, & *diſcuti.* reſpondet Couar. *d. c. 31. num. 2. verſ. tertia verò*, dupliciter; primò quod tear. ille & Iura ſimilia intelliguntur de lege diuina iudiciali, quæ ex vi ipſius nullam hodie habet vim obligandi, arg. *cap. tranſlato, de conſtitut. & cap. 1. de purificat. poſt partum*: vel quod procedunt in Clericis quatenus Clerici ſunt, & ita quando agitur de ſpiritualibus, vel annexis, in his enim Clerici non ſolùm lege humana, ſed diuina
4 obligante à poteſtate ſæculari eximuntur, vt infrà oſtendemus, ad *cap. continua 11. q. 1. & ad cap. futuram 12. q. 1.* dum vtrobique habentur hæc verba, *Vos à nemine iudicari poteſtis, quia ad Dei ſolius iudicium reſeruamini*, reſpondet idem Couar. *d. num. 2. in princ.* in eorum Iurium originalibus non ſine laude elaborans, verba illa in ſenſu proprio, quem ſermonis rigor expoſcit, non ſolum ſignificare Clericos iudicari non poſſe à poteſtate ſæculari, ſed neque ab alio quocunque, patet ibi, *à nemine*, & ibi, *Dei ſolius*, &c. idcircò vel accipienda ſuot cum Couar. *d. verſ. tertia*, vt referantur ad maximam beneuolentiam Imperatoris Chriſtianiſſimi, vel potiùs ad maiorem exaggerationem, & confuſionem illorum, qui querelas contta Clericos ad ipſum audacter nimis deferebant, vt *ibidem* babetur. Et ad *cap. quamquam, de cenſib. lib. 6.* dum ibi ait. *Eccleſia, eccleſiaſticaque perſona, ac res ipſarum non ſolum iure humano, quinimo & diuino à ſecularium perſonarum exactionibus ſunt immunes*, &c. reſpondet Carlaual *de iudic. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. q. 6. ſect. 1. n.* 401. Bonifacium VIII. in illo text. nomine Iuris diuini voluiſſe ſignificare hanc exemptionem habere exemplum in Scriptura, eo quod *Geneſ. 47.* cum Ioſeph tributariam faceret vniuerſam terram Ægypti, liberos reliquit Sacerdotes.

5 Verùm quamuis hæc opinio probabilitate non careat, tamen probabilius, & Iuri conſonantius tenendum exiſtimo Clericos etiam in temporalibus Iure diuino à Ciuili poteſtate eſſe exemptos, quod optimè probant Iura Canonica ſuprà relata, quibus non poteſt ſine cauillatione reſponderi: nec dictæ reſponſiones adaptari poſſunt diſpoſitioni illorum Iurium, vt per ſe patet, & hoc ipſum voluit ſignificare Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de reform. c.* 20. dum ſæculares Principes admoner ne permittant vt officiales, aut inferiores Magiſtratus, Eccleſiæ, & perſonarum eccleſiaſticarum immunitatem *Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus conſtitutam aliquo cupiditatis ſtudio, ſeu inconſideratione aliqua violent.* Vnde meritò hanc partem ſuſtinent Rot. *deciſ. 10. de conſuet. in antiq.* Abb. *in cap. ſolita, n. 4. de maior. & obed. & in cap. propoſuit, n. 14. de conceſſ. præb. & conſ. 85. n. 8.* Greg. Lop. *l. 1. in gloſſ. verb. ſeñal de orden. col. 3. verſ pro parte, tit. 7. p. 1.* Bertrand. *conſ. 182. n. 1. lib. 1.* Gutler. *in l. nemo poteſt, n. 107. ff. de legat. 1. & de gabellis, q. 92. n. 8.* Viui. *tom. 1. opin. 37. in princ.* Surd. *conſ. 301. num. 16. & 55.* Parlador. *ſeſquicent. differ. 9. §. 1. à n. 1.* Seſſe *de inhibit. c. 8. §. 3. n. 117.* Suar. *in defenſ. Fidei contra Anglic. ſecta errores, lib. 4. cap. 8. n. 9.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 5. cap. 12. q. 1.* P. Comitul. *contra Venetos, cap. 1.* Gueuara *eod. tract. p. 1. §. 7. n. 31.* Laymann *in Theolog. morali lib. 4. tract. 9. c. 8. n. 1.* Sanch. *in conſil. moralib. lib. 1. cap. 4. dub. 55.* Grilenaon. *conſ. 53. n. 16.* Ambroſin. *de immunit. Eccleſ. cap. 16. num. 4.* Sayr. *in claui Regia, lib. 12. cap. 8. n. 6.* Marta *de iuriſdict. p. 2. c. 6.* Carol. de Graſſ. *de effectib. clerical. effectu 1. num. 2.* Octau. Glorit. *reſp. 13. num. 4.* Filliuc. *in quæſt. moralib. tract. 16. cap. 11. q. 10. n. 316.* Duard. *in Bullam Cœnæ, 15. can q. 18. n. 6. cum ſeqq.* Bonacin. *de cenſuris in Bulla Cœnæ, diſp. 2. q. 16 ſect. 1. punct. 2. num. 5.* Ludou. Correa nobilis Luſitanus *in repet. cap. inter alia, de immun. Eccleſ. p. 2. n. 40.* Alaed. *in praxi Epiſcop. p. 1. cap. 3. num. 36.* Boër. Epo *de iuriſdict. Eccleſiaſt. temporali, q. 1. n. 3. pag. 18.* ibi, *Clerici iure etiam diuino iuxta communem ſententiam videantur à laicorum foro, iuriſdictionéque prorſus exempti cunctis in cauſis; ne poſſeſſorijs quidem beneficiorum iudicijs exceptis, niſi propter graues, & vrgentes quaſdam rationes ipſe Summus Pont. per pacta quadam publica nomine concordatorum in vulgus notiſſima Principibus multis Chriſtianis tale quid benigniter, & ex mera gratia quoad poſſeſſoris beneficiorum cauſas induliſſet*, &c. nouiſſime Diana *moral. reſolut. p. 6. tract. 1. reſol. 21.* latè probans cum Seruant. *in defenſ. immun. Eccleſ. fol. mihi* 18. priuilegium immunitatis Clericis multum ante Iuſtinianum conceſſum, & leges Imperatorum pro illa & ad eius fauorem promulgatas non fuiſſe inſtitutorias, ſed ſubſidiarias.

Vtriuſque tamen ſententiæ aſſertores in eo 6
conueniunt, quòd quando Clerici, & Eccleſiarum bona conſiderantur in illis, quæ verè, & propriè ſpiritualia ſunt, veluti quæ per eſſentiam, vel concomitantiam talia exiſtunt, vel per cauſam, aut annexionem, ſiue antecedenter, ſiue ſubſequenter; patent exempla in Sacramentis, in donis ſpiritualibus ſupernaturalibus, in beneficiis Eccleſiaſticis, in rebus ſacris, & ſimilibus, ad quorum deciſionem ſupernaturalis cognitio neceſſaria eſt; & in his ſecurè reſoluunt Clericos, & Eccleſias, tam in perſonis, quàm in bonis à poteſtate ſæculari, attenta lege diuina, ſuam habere exemptionem; ſic probatur in illis, *de lege diuina Clerici, & Eccleſiæ à poteſtate ſæculari eximuntur*, quibus attenta eadem lege diuina, Principes ſæculares nullam omninò poteſtatem acceperunt, patet arg. *l. decem. 116. ff. de verb. oblig. & cap. ad diſſoluendum, de deſponſ. impuber.* planè in ſpiritualibus Clerici, & Eccleſiæ nunquam fuerunt ſubiecti Principibus ſæcularibus, vt patet; ergo in ſpiritualibus non potuit prouenire exemptio à lege ſæculari. Quod autem Principes ſæculares nullam vnquam in ſpiritualibus ſupernaturalibus à Deo poteſtatem acceperunt, conſtat manifeſtè, quia Chriſtus Dominus in lege Euangelica Petro, vt Principi, ac cæteris Apoſtolis eorúmque ſucceſſoribus poteſtatem dedit ſpiritualem, non Principibus ſæcularibus, *cap. in nouo 21. diſt. cap. quorum vices 68. diſt.* ergo Principes ſæculares nullam in his rebus poteſtatem habuerunt, ac ſubinde dici non poteſt, quòd aliquam in his exemptionem conceſſerint, arg *cap. quod autem, de Iurepatron.* vt rectè poſt alios aduertunt Couar. *d. n. 2. verſ. prima concluſio*, Molin. *d. diſp. 31. in 2. concl.*

concl. Ludou. Correa *in d. repet. cap. inter alia, num. 40. verſ. his tamen*, vbi *in verſ. ſi autem quæras*, cum Albert. Pighio *lib. 4. de Eccleſ. hierarch. cap. 2. col. 5.* oſtendit, quæ ſint huiuſmodi res, & cauſæ, verè, & propriè ſpirituales, & ad poteſtatem Eccleſiaſticam ſpectantes. Nec nos in contrarium trahit quod pleraque ex iis, quæ ſunt ſpiritualibus annexa, lege humana effecta ſunt, taliter annexa, vt patet in veſtibus ſacris, in Sacramentalibus, in beneficiis eccleſiaſticis, & ſimilibus; ergo ſaltem exemptio circa hæc, ne ſæculares aliquatenus cognoſcant, non poteſt eſſe Iuris diuini, ſed ſolius humani: vt in ſimili, in materia ſimoniæ, an iure Diuino, vel ſolo humano ſit prohibita, argumentatur poſt alios Hoied. *de benef. incompatib. part. 1. in præfat. num. 5.* Flamin Pariſ *de reſign. benefic. part. 5. quæſt. vlt. num. 116.* innumeri propemodum citati à Ceuall. *commun. contra commun. quæſt. 260.* ſub hac forma *Beneficia eccleſiaſtica ſunt de iure humano, ergo venditio illorum non eſt prohibita de Iure Diuino*; reſpondetur enim negando conſequentiam in vtroque caſu; quemadmodum ſuppoſito quòd lege humana beneficia eccleſiaſtica ſint effecta ſpiritualibus annexa conſequenter *cap. vlt. de reſcript. lib. 6* ſtatim lex diuina prohibet venditionem illorum, Doctores citati à Ceuall. *loco citato*, ita ſuppoſito quòd aliquid lege humana ſit annexum ſpiritualibus, ſtatim lex diuina, illorum cognitione, qua talia ſunt, eximit à poteſtate ſæculari, requiritur enim omninò ad huiuſmodi cognitionem poteſtas ſupernaturalis, quæ ſolis eccleſiaſticis Magiſtratibus communicata eſt, vt ſuprà dicebamus.

7 Iuri Diuino, & Canonico maximè conſentaneum fuiſſe, quod Clerici, & cæteræ eccleſiaſticæ perſonæ à poteſtate ſæculari, etiam in temporalibus eximerentur, ex eo demonſtratur, quia cum miniſtri Eccleſiæ ſint inſtituti lege Diuina ad ſacras functiones opportunè obeundas, *cap. cleros 21. diſt. cap. perfectus 25. diſt. cap. cum ſecundum 16. de præben.* vnde Clerici Deo militare dicuntur *d. cap. cum ſecundum, cap. Epiſcopus 4. ibi, in latia clericalis, illo in* illi autem, qui negotiis ſæcularibus implicantur, & ad forenſes controuerſias apud ſæculares Iudices pertrahuntur, commodè non poſſint Deo militare, D. Paul. 2. *ad Timoth.* habetur *in c. 1.* cum multis ibidem, *ne cleric. vel mon.* fit conſequens legi Diuinæ, & Reipublicæ Chriſtianæ maximè conuenire, vt Clerici etiam in temporalibus à ſæculari poteſtate eximantur: idque etiam ſummum Pontificem ex vi ſuæ eccleſiaſticæ poteſtatis facere potuiſſe manifeſtè oſtenditur ex eo, quia omnia illa ſummus Pontifex ex vi ſuæ poteſtatis facere poteſt, quæ legi Diuinæ, & Reipublicæ Chriſtianæ maximè conueniunt, arg. *l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iud. cap. præterea 5. de offic. deleg.* magis in ſpecie quoad priuilegium fori. *cap. continua, cap. inoliuit, cap. placuit*, cum multis ibidem, *11. quæſt. 1. cap. 2. cap. arſi 4 cap. Clerici 8. cap. qualiter 17. de Iudic. cap. 2. de foro compet.* obſeruat Innocent. *in cap. 2. de maior. & obed.* communiter receptus, vt per Cardin *in cap. perpendimus, verſ. oppono 7. de ſent. excom.* Guilelm. Benedict. *in cap. Raintius, verb. & vxorem, il 2. num. 322. & 410. de teſtam.* Cou. *cap. 31. num. 3.* vbi expendit multa de indecentia, & irreuerentia, quæ fierent eccleſiaſticis perſonis, ſi poteſtatibus ſæcularibus ſubeſſent, Molin. *d. diſp. 31. con. 4.*

8 Cùm ergo fori priuilegium ſit introductum non in priuatum fauorem perſonæ, ſed in publicum totius Ordinis clericalis, benè ſequitur Clericos nec inuitè nec voluntariè illi renunciare poſſe, & ſibi Iudicem laicum conſtituere, vt expreſſè probat text. *in cap. ſi diligenti, de foro compet.* & docent gloſſ. *verb. clericalis, in cap. Clerici, de Cler. coniug. lib. 6. & in l. ſi quis in conſcribendo, C. de Epiſcop. & Cler.* Abb. *in cap. dilecti, n. 4. de foro comp. & in cap. contingit, n. 4. de ſent. excom.* Nicol. de Milis *in repert. verb. Clericus*, Caſſan. *in conſuet. Burgund. rub. 1. §. 5. verſ. Archidiaconus, n. 45.* Roland. *conſ. 4. num. 9. vol. 1.* Cou. *in cap. quamuis pactum, de pactis lib. 6. p. 2. in initio, n. 9. & pract. cap. 33. n. 2.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 65. n. 3. in nouiſſ. impreſſ.* Perez *l. 1. gloſſ. 1. pag. 59. col. 2. tit. 3. lib. 1. ordin. & l. 2. gloſ. 1. verſ. quæri etiam poteſt, pag. 467. tit. 1. lib. 3.* Albertin. *in cap. quoniam, de hæret. lib. 6. q. 11. n. 17.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 4. cap. 18. n. 54.* Vincent. de Franch. *deciſ. 400. n. 6 part. 1.* Menoch. *de arbitr. caſ. 430. n. 2.* Baiard. *ad Clar. §. fin. q. 36. n. 10.* Franc. Viui. *deciſ. 25. num. 1.* Surd. *conſ. 2. n. 31. & conſ. 396. n. 15.* Honded. *conſ. 3. num. 22. lib. 1.* Galleſ. *de Cameral. oblig. q. 2. n. 1. cum ſeq.* Scacc. *de Iudic. cauſ. ciuil. & crimin. lib. 1. cap. 11. n. 35. & 36.* Anaſtaſ. Germon. *de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 15. num. 51* Burgos de Pace *conſ. 10. n. 17.* Gutier. *de Iuram. confirm. p. 1. cap. 16. n. 50.* nouiſſimè citato Gonzales de Salzedo *de lege politica lib. 1. cap. 7. §. 1. num. 18. in fine*, Farin. *in praxi crimin. quæſt 8. à num. 10.* D. Barboſ. *in l. alia §. eleganter, num. 14. ff. ſolut. matrim.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Clericus, §. 12.* Quarant. *in ſum. Bullarij, verb. forum competens*, vbi refert Bullam Martini V. Viuian. *in praxi iuriſpatr. lib. 6. cap. 1 num. 106. in vltim. impreſſ.* Cardin. Tuſch. *litt. C. concl. 387.* Carol. de Graſſis *de effectib. Clerical. effectu 1. n. 41. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. moral p. 1. lib. 5. cap. 22. q. 10.* Bernard. Græuæ *ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. n. 12. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de fauore cleric. perſonali, §. 2. num. 21.* Campan. *in ritu 17. Curia Archiep. Neapolit. n. 13.* Antonin. Diana *Moral. reſol. p. 1. tract. 2. reſol. 3.* Squillante *de priuil. cleric. cap. 7. num. 2.* Alzed. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. num. 35.* Marta *de iuriſd. p. 2. cap. 6. num. 40. cum ſeqq.* Quod adeò verum eſt, vt nec cùm Iuramento poſſint Clerici tali priuilegio renunciare, ſecundùm Gutier. *dict. num. 50.* & D. Barboſ. *in l. 1. p. 5 n. 73. ff. ſolut. matrim* etiam interueniente conſenſu Epiſcopi, Sigiſm. Scacc. *d. c. 11. n. 58.* Sbroz. *de offic. Vicar. lib. 2. q. 203. n. 4.* Farin. *d. q. 8. n. 13.* Ambroſin. *de immun. c. 16. n. 11.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol. 486. num. 2* Gonzales de Salzed. *d. lib. 1. cap. 7. §. 1. num. 119.* Nec in hoc ſibi præ- 9
iudicium inferre poteſt Clericus confitendo coram eccleſiaſtico ſe eſſe laicum, ſi re vera talis non ſit, Guido Pap. *ſingul. 535.* Nouar *in ſingular. Canon. concl. 95. part. 1.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. part. 4. deciſ. 9.* Squillante *d. cap. 7. num. 4. verſ. verum verò.* Et procedunt ſupradicta in Clerico etiam primæ Tonſuræ, vt reſoluunt Ioan. Andr. *num. 8.* & Butr. *num. 3. in dict. cap. ſi diligenti*, Alexand. de Neuo *in cap. 1. num. 2. de foro compet.* Anton. Gom *tom. 3. var. cap. 10. num. 3.* Farin. *d. q. 8. num. 14.* Thom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 24. num. 1.* Non obſtat *gloſ. vlt. in cap. tuæ 3. de apoſtat.* quatenus videtur tenere, quòd in minoribus 10
conſtituti poſſunt in totum renunciare Ordini clericali; quia hoc intelligitur dimittendo habitum, & Tonſuram, vel exercendo negotia ſæcularia, & ita facto, non tamen verbo, vt benè obſeruant Ioan. Andr. & Anan. *n. 3. ibidem.* Cæpol. *conſ. 11. num. 16.* Far. *d. quæſt. 8. num. 14.* Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha *in comm. ad cap. non oportet. 3. num. 3. diſt. 42.*

11 Variant tamen Doctores in explieanda ratione, quare priuilegium, ne Clerici ad ſeculare trahantur iudicium, iuris publici dicatur, & toti Ordini conceſſum, cum magis contrarium, & renunciabile eſſe decidat tex. *in l ſi quis in conſcribendo C.de Epiſcop.& Cleric.& in l.pen.C.de pactis*, & non ſine aliqua ratione, quia priuilegium antiquis Canonibus conceſſum fuit ſub ea forma, ne Clerici Clericos ad iudicia publica pertrahant, vt patet. *ex c.inolita* 11.*q*.1. quæ verba ſolum ad inuitos propriè referuntur, non ad volentes, vt per tex. *in l.1.C.de agricol.lib.*11. notat Roman. *conſ.* 196.*n* 5. Sed audiendus non eſt Cuiac. qui noſtros Pontifices temerè incuſare auſus eſt, *in l. Ius publicum ff. de pact.*, eo quòd dixerit priuilegium fori Clericis competens iuris publici eſſe: ea verò ratione Pontificem ab hac calumnia vendicare nititur Couar. quòd leges de Sacerdotibus, & Sacerdotiis iuris publici dicantur, *in l.* 1. §. *huius ſtudii, ff. de iuſt.& iur.* ſed non conuenit eum *d. l.* neque etiam cum verbis *d. cap. ſi diligenti*, dum rationem ad illud refert, quod priuilegium toti Ordini fuerit conceſſum. Melius igitur mihi dicendum videtur veram rationem deduci ex eo, quòd licèt à principio priuilegium Clericis ſub ea forma fuerit conceſſum, ne ad iudicia ſæcularia trahantur, ſeu venire cumpellantur, vt *in Concil. Milenit.* de quo *in d.cap. inolita*; per ſequentes tamen Pontifices aucta eſt prohibitio, & meritò conſtitutum, vt etiam volentes coram ſæculari ſe purgare aut litigare, aut reſpondere non poſſint, vt *in Conc. Carthag.* de quo *in cap. placuit* 11.*q* 1. ne ſcilicet redundaret in opprobrium totius Ordinis, ſi Clericis diuinis officiis dedicati per iudicia ſæcularia vagentur, atque ideò Pontifex in principio *d. cap. ſi diligenti*, vtrúmque illud Concilium coniunxit, vt ſcilicet oſtenderet priorem prohibitionem non ſufficere, ſed fuiſſe neceſſariam poſteriorem, quæ ſpecialiter prohibet Clericis ne in ſæcularem Iudicem conſentiant, aut priuilegio renunciare valeant, & iam ex tempore, quo Clericis prohibitum eſt, ne volentes Clerici in ſæculari iudicio reſpondere valeant, meritò prohibitionem non reſpicere intelligitur ſingulorum priuatam vtilitatem, ſed potiùs legem publicam fauorem reſpexiſſe totius ordinis, indéque facilè reſpondetur *d. l. ſi quis in conſcribendo, & d.l.pen.* procedere ſecundùm tempus antiquius, quo illa prohibitio in ipſos Clericos volentes ſcripta non erat: & ita neceſſarium non eſt recurrere ad intellectum eorum, qui confingunt ea Iura non agere de priuilegio fori, & exemptionis Clericorum à foro ſæculari, ſed de alio quod ſpecialiter aliquibus dabatur Clericis, vt pluribus iudicibus, quem vellent, eligere poſſent, vt videtur communis ex ſcribentibus vtroque loco.

12 Deueniendo ad illa, quæ ſolent Doctores pro explicatione eorum, quæ ad hoc priuilegium ſpectant, in medium adducere, quæro primò quæ ſint requiſita, quæ concurrere debent in Clericis hoc priuilegio gaudere volentibus? Quicquid ſit de Iure communi Canonico, nouè hac de re diſponit Conc. Trid. *ſeſſ.* 23. *de reform.cap.*6. ſtatuens, *vt nullus prima Tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus fori priuilegio gaudeat, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum, & Tonſuram deferens, alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiat, vel in ſeminario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos verſetur*, Suar. *in defenſione Fidei, lib.*4.*c.*27.*n.*4. Gambacurt. *de immun.eccleſ.lib.*7.*cap.*11. *n.*1. Ludou. Corrca *in repet.d.c.inter alia, p.*2.*n.* 30. *in fine.* Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones* 24. *ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil.Trid.innouata, conſtit.* 9. *à princ.* vbi *n.*15.*pag.*94. ſubdit quòd ſi vel notorium fuerit publicè, vel Iudici laico conſtiterit priuatim aliquem eſſe clericum, quem apprehendit, putà quia ſciuit illum habere beneficium, vel ſeruire alicui Eccleſiæ, vel verſari in ſeminario, tenetur ipſum dimittere ſtatim, & abſque tergiuerſatione, & niſi dimiſerit, ſententiam excommunicationis iuxta ſe auertet, cum talis apprehenſio, & detentio fieri non poſſit ſine diſpendio iuriſdictionis eccleſiaſticæ.

Quoad beneficiatus verum credo intrare Concilij diſpoſitionem, illóſque fori priuilegio gaudere, etiamſi habitum clericalem & Tonſuram non deferant; quia id in aliis ſolùm ſequitur propter diſiunctiuam *aut*, quia vtitur Concilium *in d.c.*6. Ita Clar. §.*fin.q.*35.*n.*16.*&* 19. Læl. Zech. *de Republ.eccl.tit.de Cler.verſ.ad hoc*, à Ponte *conſ.* 24.*vol.*1. Salzed. *ad Bern.in pract.c.*61.*n.*19.*verſ.ſi tamen.* Fr. Emman. *in ſum.p.*1.*c.*155.*concl.*2. Curi. Philipp. *p.*3.§.1.*n.*3.*ad fin.* Azeued. *l.*1.*n.*9.*verſ. ſed ſi beneficium, tit.*4.*lib.*1 *noua Recop.* Carol. de Graſſis. *d.effect.*1.*n.*1195.*cum ſeqq.* Farin. *d.q.*8.*n.*7. Gonzal. *ad reg.*8.*Cancel.gloſ.*5.§.5.*n.*6. Ceued. *pract.& Can. quæſt.lib.*1.*q.*4.*n.*19. Ceuall. *commun.contra commun. q.*563. Bobadil. *in ſua Politica, lib.* 2. *c.* 18. *n.*102. *lit. E*, Bellet. *d.p.*1.*tit.de fauore Cleric.perſonali*, §.8. *n.*7.*verſ.diſtinguendo*, Nicol. Garc. *de beneſ.p.*2.*c.*2. *n.*4. vbi *n.*5. ſubdit procedere etiam ſtante Conſtitutione Sixti V. *de habitu, & Tonſura*, Bonac. *de legib.diſp.*10.*q.*1.*pun.*1.§.4.*n.*10. Marc. Ant. Genuen. *in pract. Archiep. Neap.c.*7.*n.*7. Layman. *in Theolog. moral.lib.*4.*tract.*9.*c.*6 *num.*2. Diana *reſol.moral. p.*1. *tract.*2.*reſol.*28.*& p.*4.*tract.*1.*reſol.*89. Torreblanca *de iure ſpirit.lib.*15.*c.*6.*à n.*1. Squillante *de priuileg. Cleric.cap.*7.*n.*33. nouiſſimè Don. Anton. de Marinis *quotid.reſolut.cap.*56.*per tot.* Gabr. Pereira *de manu Regia p.*1.*c.*26.*n.*2.*verſ.clerici tandem*, vbi quòd beneficium habentes abſque vlla Epiſcopi deputatione, clericali gaudent priuilegio. Lezana *in ſum.tom.*3.*verb.clericus n.*22.*in med.verſ.habentes.* 13

Beneficiatus, ad effectum vt effugiat forum ſæculare, tenetur ſecundum aliquos non ſolùm probare titulum beneficij, ſed etiam illius profeſſionem, vt expreſsè docent Ordin. Regia *Luſit. lib.*2. *tit.*2.§.25. Clas. §.*fin.q.*36.*verſ.ecce autem, in fine, & verſ.irregulariter autem*, vbi Baiard. *num.*14. Menoch. *conſ.*350.*n.*6.*cum ſeq.* Maſcard. *de probat.concl.* 302. *num.*16.*&* 17. Maſtrill. *Siciliæ deciſ.*113. Scacc. *de iud. ciuil.*1.*c.*11.*n.*82. Farin. *d.q.*8.*num.*45.& 70. Carol. de Graſſis *d.effectu* 1.*n.*1187. Card. Tuſch. *tom.*2. *lit.B, concl.*78.*n.*8. Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom.*1. *alleg* 19.*ex n.*10. Marchin. *de ſacram.Ordinis p.*2. *tract.*2. *c.*15.*diffic.*3. Caſtr. Palao *in opere morali tract.*12. *q. vnica punct.*2.*n.*5.*tom.*2. Contrarium tamen, videlicet obtinentem collationem beneficij etiam ante adeptam poſſeſſionem fori priuilegio potiri, modò collatio valida fuerit, tenent Gig. *de penſion. q.*94.*n* 18. Flamin Pariſ. *de reſignat.beneſic. lib.*7.*q.*1. *num.*57. Aloyſ Ricc. *d.collect.*540.*ampl.*6.*& in praxi rerum fori Eccleſ.deciſ.*388. *in prima edit. aliàs reſol.* 327.*num.*1.*in* 2.*edit.& in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol.deciſ.*188.*part.*1.*& deciſ.*128.*part.*4. Marc. Anton. Genuenſ. *d.c.*7.*num.*6. Franc Leo *in theſauro fori eccleſ.part.*1.*cap.*11.*num.*2. Nicol. Garc. *d.cap.* 2. *num.*14. 14

n.14.Bonacin.de legib.diſp.10.q.2.punct.1.§.4. n. 11. & de cenſuris in Bulla Cœnæ contentis, diſp.2. q. 16. ſect.1.punct.6.n.24.Cened.pract.& Canon.q. lib.1.q. 4.n.22.Anton.Diana reſol.Moral.p.1.tract. 3. reſol. a 9.& part.5.in fine,in declar. Squillante d.c 7.n.16. nouiſſimè Torreblanca de iure ſpirit.lib.15.c.6.n.4. & 5.& Lezana in ſum.tom.3.verb.clericus n.20.quorum opinio probabilior eſt, dummodo poſſit con-
15 ſtare de valida collatione; in dubio enim priorem ſequi debemus. Poſt adeptam verò poſſeſſionem, non eſt inquirendum an validè obtinuerit, quia etiamſi beneficium obtinere non poſſet, vtpotè quia erat illegitimus, ſeu irregularis: vel impeditus clericatum aſſumere, adhuc gaudet fori priuilegio, ſi de facto reperitur in poſſeſſione, vt per Carol.de Graſſis d.effectu 1.num.140. & 1194. Io. Bapt.del Thoro in compend.deciſ. Neap. verb. Clericus, fol.94.Squillante d.c.7.n.22.

16 Beneficij appellatione quoad hoc propoſitum, venit beneficium etiam modici valoris, itavt illud obtinens fori priuilegio gaudere poſſit: ita Genuenſ.d.c.7.in fine, Aloyſ.Ricc.in collect.deciſ.p.3. collect. 540. verſ. amplia octauò, & in praxi rerum fori Eccleſ.reſol.327.verſ.ſufficeret tertiò, Campan. in diuerſ.Iuris Canon.rub.8.cap.5.n.19.Nicol. Garc. de benef.p.1.c.6.n.37.& p.1.c.2 n.3.Carol.de Graſſis d.effect.1.n.1224 Nouar.in ſum.Bullar.ſub tit.de ordinatis ab alieno Epiſcopo ratione beneficij tenuis redditus, n.4 Lezana d.verb.clericus n.20.in med Imò, & ſufficit poſſidere ſolum titulum beneficij abſque redditibus, vt per Carol. de Graſſis loco proximè citato, Aloyſ Ricc.in deciſ.Curiæ Archiep Neap.part. 2.deciſ.189.& p.4 deciſ.28.Diana d.reſol.29. Squillante d.c.7.n.17 & S Congreg. Concil. in Ianuen.
17 18. Martij 1628. cenſuit, promotum ad Ordines cum collatione vnius beneficij redditus duorum ſcutorum annuorum, qui incedens in habitu laicali cum armis, dum caperetur à Birruariis, vnum ex illis occidit, & ad carceres laicales adductus fuit, gaudere priuilegio fori. Verùm in Neapolitana ciuitate & diœceſi non poteſt quis ad titulum tenuis beneficij ordinari & conceſſio Pauli V.vt refert Ricc.deciſ. 77. p.3.& Anton.Nauar.vbi ſuprà.

18 Capellania etiam comprehenditur ſi fuerit collatiua, & in perpetuum titulum confetatur, itavt eam obtinens fori priuilegio gaudere poſſit: ita Salzed.ad Bernard.in pract.c.64.alias 67.n.11.& 12. Armendar.in addit.ad recop.legum Nauarra, lib.2. tit.19.de foro comp.n.26.Squillante d c.7.n. 28. Cened.d.lib.1.q.4.n.37.Ego ipſe d.p.2.alleg.12. n. 10. me citato in hoc loco Torreblanca d.lib. 5.c.6.n. 6. Caſtr.Palao d.punct.2.n.3.verſ.ſecundo, quia eſt beneficium eccleſiaſticum iuxta ea, quæ reſoluimus infrà lib.3.verſ.alia denique.

19 Coadiutoria quoque cum futura ſucceſſione à Papa conceſſa dicitur quoad hoc propoſitum beneficium, itavt eam obtinens gaudeat fori priuilegio. Ita Nicol.Garc.p.2.c.5.n.98. Armendar.d. n. 26.Squillante d.c.7.n.21.Ego ipſe d.p. 2. alleg. 12. n.9.me citato in hoc loco Torreblanca d.lib.15.c. 6. n.7.Caſtr.Palao d punct.2.n.3.in fine.

20 Fratantiam pro comitandis cadaueribus defunctorum Neapoli habens gaudet fori priuilegio, quia eſt beneficium eccleſiaſticum, & habet requiſita eſſentialia beneficij. Ita Marc. Ant. Genuenſ.d c.7.n.9.Aloyſ.Ricc.in d.collect. 340. ampl. 2.& in d.praxi reſol.327.verſ.ſufficeret, Ego ipſe d. alleg.12.n.11.me citato in hoc loco Squillante d.c.7. n.16.Caſtr.Palao d.punct.2.n.3.in princ.Torreblanca d.lib.15.c.6.n.8.

21 De penſione quæſtio eſt dubia, an illam obtinens pro Clerico habeatur, forique priuilegio gaudeat? Doctores enim varia variè loquuntur; quidam affirmant talem Clericum penſionarium ſi non incedat in habitu & Tonſura, vel Eccleſiæ non inſeruiat, minimè gaudere fori priuilegio, ex quorum numero ſunt Azeued.l. 1. num. 5. verſ.ſed an penſio, tit.4.lib.1.nouæ recop.Flam.Pariſ. de reſig. lib.1.q.11.n.70.& lib.2.q.15.Carol.de Graſſis de effect.1.n.1206.Gonzal.ad reg.8.Cancel.gl.5.§.5.n.6. Marc.Anton.Genuenſ.d.c.7.n.7.Nicol. Garc. p. 1. c.5 num.70.Aloyſ.Ricc.in praxi aurea, reſo.470.& in deciſ.Curiæ Archiep Neap.p.2.deciſ.71.n.11.& deciſ.192.n.10.ad fin.Bonac.de legib.diſp.10.q.1.punct. 1.§.4.n.11.& de cenſur.in bulla Cœnæ contentis diſp.1. q.16.ſect.1.punct.6.n.23.Cened.d.lib.1.q.4.num. 32. cum ſeqq.Torreblanca d.lib.15.cap.6.num. 9. & mouentur, quia Concilium ſecundùm eos corrigit ius commune, & tres dumtaxat caſus excipit per dictionem, niſi, quæ dictio cæterorum caſuum excluſiua videtur: quorum opinionem intelligendam eſſe de penſionariis non excedentibus penſionem ſexaginta ducatorum auri de Camera, vt in bulla Sixti V.incip. Paſtoralis, de anno 1580. memini Ego ipſe d.alleg.12.n.8. in fine, & poſt me obſeruauit Aloyſ.Ricc.p.3.deciſ.154. Alij vero abſolutè tenent Clericum penſionem obtinentem fori priuilegio gaudere, & hanc partem tenetur Creſcent. deciſ. 14. de ſentent. & re iud. Lazarte de decima vend c.19.n.24.Gig.de penſion.q.28. n. 18. Salzed. ad Bernard.in pract.cap.64.alias 67.num.10. Villar. del. patronado de Calataiud. p. 4. §. 3. num. 12. Fr. Emman.in ſumm.tom.1.cap.155.n.11.Zerol.in praxi Epiſcop.p.1.verb.Clericus §.2.dub. 2. Armendar. tit. 2.9.de foro comp.num.5.& 7.à Ponte tom.1. conſ. 24. n.13.& tom.2.conſ.36.n.24.Steph.VVeyms d.tract. 9.in fine, Ego ipſe d.p.2.alleg.12.n.13.& p.4. alleg. 57.n.151. & hanc ſententiam veriſſimam credo ſi Clericus habeat penſionem loco tituli beneficij, vt aduertunt Marc.Anton.Cuch.lib.5.tit.8.num. 17. Diana moral. reſol.p.1.tract.2.reſol. 30. Squill. dict. c.7.n.20.verſ.ſupradictas. Vide infrà lib. 1. cap. 11. num.17.

Quoad Clericum verò in minoribus non beneficiatum, vt fori priuilegio gaudeat requiritur, & ſufficit ſecundùm diſpoſitionem Conc.Trid.d.c. 6. vnum ex tribus infraſcriptis, videlicet, quod clericalem habitum, & Tonſuram deferens, alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiat. Vel quod clericalem habitum, & Tonſuram deferens in aliquo ſeminario de licentia Epiſcopi degat. Vel quod in habitu, & Tonſura incedens in aliqua ſchola de licentia Epiſcopi verſetur: ita deciſum refert Armendar.in addit.ad recop l.legum Nauarra, lib.2.tit.19.l.1.de foro compet.n.2.& Spercl.dec. 26. n.4.Boët Epo ad cap.clericus 6.p 22. de vita & hon. Poterit tamen Epiſcopus ſi velit ſuum Clericum requiſita non habentem repetere, & illum animaduertere: quia Concil.Trid.in d.c.6.duo ſtatuit; alterum, vt iuxta priſcos Canones omnes Clerici ſuo ſubſint Ordinario, & quoad hoc nullam qualitatem appoſuit: alterum, vt clerici gaudeant priuilegio fori, & in hoc appoſuit, vt clerici gaudeant priuilegio fori, & in hoc appoſuit conditionem, dummodo ſcilicet habeant præfata requiſita. Vnde in clerico illis carente, ceſſat quidem diſpoſitio ad eius fauorem inducta, itavt ille ſuo priuetur priuilegio, quatenus in ſuum fauorem vti velit, non tamen ceſſat ſubiectio, nec Epiſcopus amittit ſuam ſuperioritatem & iuriſdictionem, quæ à Clericorum facto non pendet, ſed à charactere quamobrem dictum decretum Con-

cilij nõ obſtare Epiſcopis quominur iure ſuo in huiuſmodi clericos delinquentes poſſint animaduertere fuiſſe à Sacra Cong.reſolutum, teſtatur Garc. *de beneſ.p.2.c.2.n.16.* quod idem fuit dictum *in vna Baron.16. Martij* 1606.in hæc verba. *S. Congr. reſpondit non gaudere priuilegio fori clericos non incedentes in habitu, & tenſura, ſed non propterea impediri Epiſcopum quominus ſi preuenerit, eoſdem clericos punire poſſit*; & rurſus *in vna Valentina* 20. *Martij* 1607. & aliàs ſæpiſſimè in Sacra Congreg. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus, vt in vna Neapolitana* 22. *Iunij* 1618.& *in Aſſiſten.*25.*eiuſdem menſis*, & *in Parmenſi* 9.*Nouembris eiuſdem anni, & in eadem* 26.*Iunij* 1619. Et poſtmodum Sacra Congregatio Eminentiſſim.Cardinal.Concilij Trid.interpretum *ſub die* 11.*Nouembris* 1630.reſoluit Epiſcopum punire poſſe clericum delinquentem,& requiſita non habentur, etiamſi Iudex laicis præuenerit :à quo repetere poteſt, dummodo illa à lege, vel ab homine per declarationem ſeruatis ſeruandis factam, non fuerit priuilegiis clericalibus denudatus, quæ r ſolutio fuit à S.D.N.Vrbano VIII. canonizata, & approbata.

23 Circa clericalis habitus delationem eſt ſciendum Clericum in minoribus ad hoc, vt priuilegio fori gaudeat, teneri habitum clericalem, & tonſuram ſimul deferre, itavt non ſufficiat geſtatio habitus, vel Coronæ, ex teg.*l.hac verba, ff. de verb. ſignif.* docent D. Barboſa *in l. Titia, num.* 34. *verſ.vltima concluſio,ff.ſolut.matrim.*Bellet.*diſquiſ.cleric.part.* 1. *tit.de fauore Cleric.perſonali.*§.8.*n.*7. Ciarlin. *d. cap.* 20.*n.*51. Atmendar.*d.loco, num.* 13. Aloyſ. Rice. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol.* 4. *deciſ.* 154. Ego ipſe *d.alleg.*12.*num.* 19. non poteſt tamen cogi ad illum deferendum, ſeu reaſſumendum, *cap.fin.de cleric.coniug.*niſi cauſatiuè, quatenur ſcilicet priuilegio fori vti velit, Sperell.*deciſ.66. num.* 17. vbi refert ita declaraſſe Sacram Congreg.Conc.*in vna Iſernien.6. Maij* 1606.cuius reſolutionis exemplum authenticum penes ſe reperiri aſſerit, provt ſequitur. *Sacra Cong.Concilij ad primum reſpondit non gaudere priuilegio fori Clericos non incedentes in habibitu & Tonſura, ſed non propterea impediri Epiſcopum, quominus ſi preuenerit, eoſdem Clericos punire poſſit. Ad ſecundum non poſſe punire Clericos ex eo quod dimiſerunt habitum. Ad* 3.*poſſe illis ſacrorum exercitium interdicere, ſed non poſſe preciſè compellere ad reaſſumendum habitum Clericalem.* Addit idem Sperell.*ibidem n.*28.*Sacr.cong.ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus in vna Caſertana* 22. *Augusti* 1628.reſpõdiſſe multo minus illos cogere valere ad ſuſcipiendos Ordiner ſacros ſub pœna priuationis priuilegiorum fori, & exemptionis.

24 Si enim habitum clericalem, vel Tonſuram dimiſerit, priuilegium fori penitus amittet, etiamſi prius eum Epiſcopus non admonuerit, vt habitum,Tonſuramve reaſſumat.Ita Cuch.*inſtit.maior. lib.*3.*tit.*9.*de priuileg.Cleric.n.*66.Læl. Zech. *de Republ.eccl.tit.de Cleric.n.*6.*verſ.amittitur autem.* Mar. Aut.*var.reſol.*48.*n.*7.Aloyſ.Riec.*in praxi rerum fori eccleſ.*606.*in prima edit.aliàs reſol.*530.*n.*4.*in ſecunda edit.*Proſp.de Aug.*ad quarant. verb. habitus clericalis*,me citato Ciarlin.*controu.c.* 36.*n.*49.Vgol.*de offic.& poteſt.Epiſc.c.*12.*n.*3.*verſ.tertiè*, Squillante *d. cap.*7.*num.*8.Ego ipſe *d.alleg.*12.*n.*29. Quod intelligi debet, quando continuò incederet in habitu laicali,itavt publicè exiſtimaretur laicus,Far.*d.q.*8. *n.*64.Ciarl.*contr.forenſ.*20.*n.*57.Bonac.*de legib.diſp.* 10.*q.*2.*punct* 1.§.4. *n.*11. Aloyſ. Rice. *in deciſ.curia*

25 *Archiep.Neap.p.*4.*dec.*154.Squill.*d.c.*7.*num.*9. quia non ideò fori priuilegium amittet, ſi habitum à ſe geſtari ſolitum ad breue tempus depoſuerit,ſecundùm Armend.*d.l.*1.*de foro comp.n.*2.nec etiam ſi illum ob paupertatem geſtare non valuerit, aut ob aliam iuſtam cauſam,*c.Clerici,de vita & honeſt.Cler.* Vgol.*d.c.*12.*n.*3.Sperel.*deciſ.*66.*n.*18.Aloyſ.Ricc.*d. deciſ.*154.*n.*5 Ego ipſe *p.*2 *alleg* 9.*n.* 16. Nouar. *in ſum.Bull.tit.de habitu clericali n.*6.vbi *n.*3.& 5.idem dicit ſi propter timorem inimicorum, aut infirmitatem habitum geſtare non valuerit, Ciarl.*contron.forenſ.c.*20.*n.* 64. vbi quòd clericus caluus non tenetur ad faciendam Tonſuram.Squill.*d.c.*7. *n.* 7. vbi *n.*6.ſubdit quoque idem dicendum ſi non deferat Tunſuram ex eo,quia caput raſum eſt propter caluiciem, aut propter aliam infirmitatem, & in his caſibur,vel vbi poteſt coniecturari de non totali dimiſſione habitus, non amittitur priuilegium 26
fori, niſi præceſſerit trina monitio ſpecialis nominatim, & in perſonam facta,itavt nec vnica,nec generalir ſufficiat. gloſ. *verb. tertio, in Clem.* 1. *de vita, & honeſt.Cler.*Stephan.Grat.*diſcept. forenſ. c.* 190.*n.*11.Farin.*frag.crim.p.*1.*litt.C. n.*143. & quod debeat eſſe ſpecialis in perſonam nominatim facta ad reaſſumendum habitum, & Tonſuram, aliàs, &c.ait gl.*verb.nominatim in d.Clem.*Cou.*d.c.* 32. *n.* 1.*verſ.ſed*,D.Barboſ.*in d.l.Titia*, *n.*35.Farin.*d.lit.C*, *n.*140.

Habitum autem dimittens clericalem poteſt illum iterum reaſſumere, non obſtante irregularitate ſuperueniente, & Ordinarij prohibitione; Sac.Congreg.Concil.*in Mazarien.* 17. *Iunij* 1630. 27
Et reaſſump io habitus clericalis facta, reſtituit quidem priuilegia clericalia ex nunc, ſed non provt ex tunc, quia medio tempore facta non ſunt conſideranda ad finem vt tales potiantur clericorum priuilegiir; ita Ciarl.*d.c.*26.*n.*52.quia ob non delationem habitus ſuſpenditur quidem priuilegium, non autem partur amittitur,Viu.*deciſ.*512. *n.*10.& *ſeq.*Capra *concl.*97.*n.*96.*cum ſeqq.*Mar.Anton.*var.reſolut.lib.*3.*reſol.*48.*n.*8.Guazzin.*de defenſ. reorum lib.*1.*defenſ.*20.*c.*9 *ſub n.*34.Sperell. *in deciſ. fori eccleſiaſtici deciſ.*26.*n.*20.*cum ſeqq.*

Et ſi controuerſia fuerit orta ſuper probatione 28
habitus clericalir, an ſcilicet ille, in quo fuit huiuſmodi Clericus repertus, ſit conueniens ? tunc Iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere,Farin.*d.q.*8. *num.* 34.Mar. Ant.*d.reſol.*48.*n.*1.& 2. Steph. Grat. *diſcept.forenſ.cap.*190.*n.*13.Armendar. *d. l.* 1. *de for. com.num.*2.*in fin.*Ego ipſe *d.p.*2. *alleg.* 12. *num.* 16. Bellet.*diſquiſ.cleric.p.*2.*tit.de fauore cleric. perſon.* §. 14.*n.*4.Sperell.*deciſ.*17.*à num.*43.Ambroſ.*de immun. eccl.cap.*23.*n.*15.Scacc.*de iud.lib.*1.*c.*11. *n.* 88. Mol. *de inſtit.tract.*3.*diſp.* 49.*n.*11.Melch.Lotter. Menoh. Bonac.Sanch.& alij, quos refert & ſequitur Diana *mor.reſol.p.*4.*tract.*1.*reſol.*5.reprobant Gabr. Pereira *de manu Reg.p.*2.*c.*44.*n.* 3. contrarium tenentem.Ciarl.*contron.forenſ.c.*20.*num.*44.vbi quòd Iudex eccleſiaſticus cognoſcit an habitus ſit ſecularis,& *n.*42.quod Iudex Eccleſiaſticus ſolur cognoſcit an clericus gaudeat fori priuilegio.Hanc etiam cognitionem, an captus potuerit licitè clericalem habitum dimittere, & arma ſumere, ſpectare priuatiue ad Iudicem Eccleſiaſticum, tenet Alex. de Neuo *conſ.*58. *n.* 8. & 9. quem refert & ſequitur Sperell.*dict.deciſ.*17. *n.*45.vbi etiam poſt Borgnin. Caualcan. *deciſ.* 10.*num.* 12.*cum ſeqq.* & *deciſ.*21. *num.* 18 & 21.*part.*5.ac.Mat. Anton. *lib.* 3. *reſolut.* 48.*num.*1.ſubdit cognitionem ſuper Tonſura, an ſcilicet verè adſit, & an licuerit per aliquod tempus illam amittere, ſpectare ad Iudicem Eccleſiaſticum, non autem ad ſecularem, cùm illa reſpiciat perſonam, quæ maior eſt veſtibus,

&

& *num.* 47. concludit quòd in ſumma ex quacunque etiam iuſta cauſa Iudex ſæcularis prætendat Clericum non poſſe priuilegio fori potiri, debet viſo titulo ſoi Ordinis, illum ad ſuum Prælatum remittere, aliàs per eccleſiaſticas cenſuras venit compellendus. Vbicunque enim quæſtio acciderit ſuper clericatu, vel an quis priuilegio fori potiri debeat, à Iudice Eccleſiaſtico dirimenda eſt, nec laicus io ea quoquomodo ſe intromitrere debet, vt probat text. expreſſus *in cap. ſi Iudex laicus, de ſent. excomm. in* 6. & per eum ita tenent Cou. *pract. cap.* 33. *n.* 11. *verſ. primum illud*, Rot. *deciſ.* 202. *aliàs* 3. *de ſent. excomm. in nouis*, Maſcard. *de probat. concl.* 689. *num.* 7. *cum ſeqq. & concl.* 691. *num.* 3. Farin. *dict. q.* 8. *num* 33. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. clericus* §. 3 Mar. Antonin. *var. reſolut. lib.* 3. *reſol ut.* 48. *num.* 1. Steph. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap.* 180. *n.* 13. *cum ſeqq.* Carol. de Graſſis *de effect. b. cleric. effectu* 1. *num.* 3257. Cuius text. diſpoſitio protedit etiam in clerico coniugato, Rot *d. deciſ.* 3. *ſi clericus coniugatus, circa fin.* Capell. Tholoſ. *deciſ.* 117. *Item anno*, Alexand. de Neuo *conſil.* 56. *num.* 6. Bellug. *in ſpeculo Principum rub.* 11. §. *Nunc videamus, num.* 5 Roland. *conſ.* 4. *num.* 33. *lib.* 1. Maſcard. *d. con l.* 689 *num.* 7. Feder. de Senis *conſ.* 135. *num.* 1. D. Barboſ. *in Titia num.* 14. *ff. ſoluto matr.* vbi *num.* 24. & 28. aduertit hic agi mixtim de quæſtione facti & iuris, nempe an quis ſit Clericus, & an eius titulus ſit verus, & validus, nec primus articulus, qui eſt facti, per ſe ſolum quicquam facit, ſine ſecundo, qui eſt iuris, & ideò ne conſcientia cauſæ diuidatur, vtriuſque cognitio ad Eccleſiaſticum eſt remittenda, vide Decian. *in cap. decernimus, num.* 136. *de iudic.* dum ait quæſtionem facti neceſſariam habere mixturam, & iuris quæſtionem, & ratione mixturæ totum iudicium ad eccleſiaſticum deuolui, Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 238. *num.* 14. vbi etiam dicit ſolum permitti cognitionem ſæculari Iudici de facto ſpiritualium, & inter eccleſiaſticum, & ſecularem controuertatur, cuius captus ſubiiciatur iuriſdictioni, ad eccleſiaſticum propter maiorem auctoritatem cognitio ſpectabit, Oſaſch. *deciſ.* 103. *n.* 4. Lancel. *de attent. part.* 1. *cap.* 20. *in prof. num.* 78. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 36. *n.* 12. Couar. Farin. & Mar. Anton. *in citatis locis.* Debebit igitur eccleſiaſticus cognoſcere, citato ſemper fiſco laico, cæteriſque intereſſe habentibus, vt clarè diſponitur *in d. c. ſi iudex laicus*, Intrigl. *ſing.* 1. *n.* 2. *lib.* 3. Farin. *d. q.* 8. *n.* 37. Maſtrill. *deciſ.* 111 *n.* 16. Steph. Gratian. *d. cap.* 190. *num.* 17. & ſic bene faciet eccleſiaſticus, qui citare fecerit fiſcum, & inſtigatorem etiam in ipſo proceſſu probatorio, & ſtatuerit terminum communem partibos ad probandum, & admiſerit interrogatoria porrecta. licèt ſufficere in ipſa declaratione facienda citationem interuenire non videatur improbandum, ex auctoritate Caroli de Graſſis *d. effectu* 5. *num.* 1272. Et interim quod apud Eccleſiaſticum pendet hæc cognitio, proceſſus Iudicis ſæcularis conquieſcit, nec vlterius procedere valet, *d. cap. ſi Index laicus, in fine*, ibi, *contra cum interim quinis proceſſus Iudicis penitus conquieſcat*, &c. Farinac. *d. q.* 8. *num.* 25. Nec potuerit ſtatuere tempus reo, intra quod propoſitam exceptionem coram eccleſiaſtico probare debeat, hoc enim excedit limites ſuæ iuriſdictionis, nec fas eſt ei ſuo Superiori legem imponere, *cap. ex inſinuatione, de appell.* Maſcard. *de probat. concl.* 689. *num.* 1. Bobadil. *in ſua polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 516.

29 Licentia autem, & mandatum inſeruiendi alicui Eccleſiæ, vel delegandi in aliquo ſeminario, *Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. uniu.* aut verſandi in aliqua ſchola, expreſsè ab Epiſcopo concedi debet, vt per Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 76. *num.* 41. Cened. *d. lib.* 4. *num.* 24. & 26. ſufficit tamen, quod fuerit ore tenus, ſecundum Aloyſ Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 601. *in prima edit.* aliàs *reſolut.* 525. *in ſecunda edit.* quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 12. *num.* 13. & me citato Squillante *d. cap.* 7. *num* 5. *verſic. quæ licentia* Sperell. *dict.*
deciſ. 26. *num* 16 & tenetur Epiſcopus adſcribere 30
ad ſeruitium Eccleſiæ Clericum in minoribus conſtitutum, vel prima Tonſura initiatum petentem adſcribi: ita S. Congr. Conc. *in Valent.* 19. *Iunij* 1628.

Circa ſeruitium Eccleſiæ præſtandum ad effe- 31
ctum gaudendi fori priuilegio, eſt aduertendum non ſufficere, quo tonſuratus bis vel ter inſeruiat Eccleſiæ, quia verba, *inſeruiat Eccleſiæ*, quibus Concil. Trident. vtitur, non videntur importare ſeruitium, vt plurimum intermiſſum, ſed potiùs moralem perſeuerantiam, ſaltem pro maiori parte, vt aduertunt Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Clericus, pag.* 41. *colum.* 2. Cened. *d. q.* 4. *num.* 25. Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 1183. Bonacin. *d. diſp.* 10. *q.* 2. *part.* 1. §. 4 *num.* 13. Ricc. *part.* 4. *deciſ.* 111. *num.* 5. Ego ipſe *d. alleg.* 12. *num.* 14. Diana *moral. reſolut. part.* 4 *tract.* 1. *reſolut.* 88. *in med.* vbi *in princ.* ait falſum eſſe debere ſeruire ſingulis diebus dominicis, & feſtiuis cum ſuperpelliceo diuinis Officiis Guaz *de defenſ. reor. p.* 1. *defenſ.* 20. *cap.* 10. *num.* 35. Maſtrill. *deciſ.* 113. *num.* 13. Sperell. *d. dec.* 26. *num.* 11. vbi *num.* 36. refert deciſum quod ſi aliquando ſeruitium diuinum intermittatur, nibilominus clericus gaudere debet fori priuilegio, & me citato Squillante *d. cap.* 7. *num.* 12. vbi *num.* 11. hinc reſoluit ſi aliquo neceſſario impedimento interpellatum fuerit huiuſmodi ſeruitium, non pro-
pterea amitti hoc fori priuilegium. Debet tamen 32
ſeruitium hoc præſtari de præſenti, vt tenent Menoch. *conſil.* 912. *num.* 27. Nauar. *in ſingul. Iuris Canon. concluſ.* 92. *num.* 4. Sperell. *d. deciſ.* 20. *num.* 12. Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 1179. vbi *n.* 1177. reſoluit hoc ſeruitium debere omninò conſiſtere in ſpiritualibus, & non ſufficere in temporalibus.

Si autem Clerici huiuſmodi in minoribus Ordi- 33
nibus conſtituti recuſauerint frequentare ſcholas & Eccleſiam, ſed eſſet probabilis ſpes profectus,
non poſſunt priuilegio fori priuari, Sacra Congr. 34
Concil. *in Matrranen.* 1. *Auguſti* 1631. & qoamuis communiter teneant Nouiores gaudere hoc fori priuilegio Clericum inſeruientem alteri Eccleſiæ, quàm illi, cui fuit adſcriptus, vel deſeruientem Cappellæ exiſtenti in Eccleſia, quæ ab Epiſcopo Confraternitati laicorum pro Oratorio eſſet aſſignata, vt docent Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 13. Antonin. Diana *reſol. moral. p.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 34. Aloyſ. Ricc. *d. part.* 4. *deciſ.* 111. *num.* 5. & *deciſ.* 154. *num.* 2. Nauar. *in ſingul. Iuris Can. concl.* 91. *num.* 5. Squillante *d. c.* 7. *num.* 12. & 14. hinc inferentes, præcipuè tres vltimo loco citati, hoc tempore adſcriptionem in Eccleſia de mandato Epiſcopi non eſſe neceſſariam, ſed ſufficere, quod realiter fiat ſeruitium in Diuinis, cum ad id Sac. Concil. Trid. habuerit mentem, tamen hoc mihi olim placere non potuit, cum fruſtrà videretur idem Concil. mandatum, ſeu licentiam Epiſcopi exigere, ſi id liceret abſque eo, quod optime reſoluit Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 177. quem ſequutus fui *d. alleg.* 12. *num.* 14. Verùm ho-
die coactus ſum recedere ab hac opinione, quia 35
vidi deciſionem Sacræ Congregatio. Concil. *in Valentin.* 19. *Iunij* 1628. aſſerentem, quòd Clericus

in minoribus conſtitutus Eccleſiæ deſeruiens, non tamen ex mandato Epiſcopi, habitum, & Tonſuram deferens gaudet fori priuilegio, & iterum in alia eiuſdem S. Cong 28. *Martij eiuſdem anni* fuit reſolutum, quòd Clericus inſedens in habitu, & Tonſura deſcriptus in catalogo Clericorum, qui in Synodo Diœceſana obedientiam præſtitit Ordinario, & per paucas vices in choro, & in proceſſionibus interfuit, attentis circumſtantiis gaudere debet priuilegio fori, quamuis alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi non inſeruiat, vel Beneficium Eccleſiaſticum non habeat, refert me citato *in hoc loco* Ant. Diana *moral. reſolut. p. 4. tract. 1. reſ 2. in fine.*

36 *Ioan. Iacobus Cupenbinus Clericus Romanus, qui prima tonſura in Vrbe initiatus quatuor minores Ordines Panormi cum dimiſſorijs Illuſtriſſimi Vrbis Vicarij ſuſcepit, Romam reuerſus, & habitu clericali incedens, ſtudijs incumbens, Collegium ſancti Thomæ frequentauit, & licet nulli eſſet adſcriptus Eccleſiæ, tamen non deſtitit diebus præcipuè feſtiuis, & alijs ſacrificio Miſſæ inſeruire in Eccleſia S. Iacobi incurrabilium, & alibi. Mox cauſa honoris ſororem occidit, dubitatur an gaudeat fori priuilegio? Fiſcus reſpondet eum non gaudere, quia neque beneficium habet, neque eſt adſcriptus Eccleſiæ, neque verſatur in ſcholis de licentia Epiſcopi, vt requirit Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 6. de reform. Die 30. Iunij 1609. Congregatio Concilij perpendit ſecundùm ea, quæ proponuntur, in hoc caſu concurrere omnia requiſita, vt hic Clericus gaudeat priuilegio fori, eſt enim initiatus prima tonſura, incedebat in habitu, & tonſura, & Eccleſiæ inſeruiebat, imò in ſchola verſabatur, quia publicam Dialecticæ Lectionem in ædibus Sanctæ Mariæ, ſuper Mineruam audiebat.* meminit huius declarationis me citato *in hoc loco* Torteblanca *de iure ſpirituali lib. 15. c. 5. num. 58.* Vnus tamen ſupereſt ſcrupulus, quod nec ad inſeruiendum, nec ad verſandum in ſchola vlla præceſſit licentia, nec vllum mandatum Vicarij Vrbis, vt requitur Concil. *d. cap. 6.* vbi ſtatuitur *huiuſmodi Clericum priuilegio fori potiri ſi inſeruiat Eccleſiæ de mandato Epiſcopi, vel in ſcholis verſetur de Epiſcopi licentia*; ſed hanc difficultatem ſuſtulerunt duæ antiquæ deciſiones Congregationis relatæ, quarum altera declarauit priuilegio fori gaudere Clericum minorum Ordinum in habitu, & Tonſura incedentem, inſeruientémque Eccleſiæ, tametſi abſque vllo Epiſcopi mandato: altera determinauit talem Clericum inſeruientem alteri Eccleſiæ, quàm ei cui mandauerat Epiſcopus, vt inſeruiret, nihilominus gaudere priuilegio fori; nimirum quia qualitas mandati, vel licentiæ eſt leuis, ſatíſque eſt concurrere, quæ potiora ſunt, nempe Tonſuræ delationem, incedere in habitu clericali, & ſeruitium Eccleſiæ, vel commorationem in ſchola aliqua, itaque ceſſante mandato, vel licentia ſatisfit menti Concilij eò tendentis, vt Clericus, qui quaſi in via ad maiores Ordines ſuſcipiendos verſabatur, nec cauſa effugiendi ſæculare forum vagus hac, & illac diſcurrebat, ſed Eccleſiæ ſeruitio inſiſtebat, fori priuilegio ſe iuuare poſſit, quæ qualitates in hoc Clerico concurrunt, quamuis non afferatur mandatum, vel licentia Epiſcopi. Itaque pro certo habentes hunc Clericum fori priuilegio gaudere, mandarunt Secretario Illuſtriſſimi Patres, vt eorum nomine alloqueretur Gubernatorem Vrbis, vt ſuperſederet in cauſa, donec res deferri poſſit ad Sanctiſſimum. Vnde patet licentiam Epiſcopi non eſſe de ſubſtantia, vt conſtat ex nonnullis Sacr. Congreg. declarationibus, quarum meminerunt Genuenſ. *in practic. Archiep. Neapol. c. 7. n. 1.* Proſper de Auguſtino, *in Quarant. in ſumm. Bullar. verb. habitus*, Ricciul. *de iure perſonar. lib. 7. cap. 6. num. 15.* Aloyſ. Ricc. *dec. in. ſub num. 5. & deciſ. 155. num. 1. p. 4.* Sperell. *deciſ. 26. num. 31.*

Secundò quæro, an, & quando Clericus coniu- 37
gatus gaudeat hoc fori priuilegio? Reſpondeo Concil. Trident. *d. cap. 6.* iubere obſeruari Conſtitutionem Bonifacij VIII. *in cap. vnic. de cleric. non coniug. lib. 5.* illo addito quòd huiuſmodi Clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ ſeruiant, & miniſtrent, & clericali habitu, ac tonſura vtantur, vt refert Nauarr. *in ſingular. Canon. concluſ. 93.* nouiſſimè Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas, conſtit. 9. num. 16. cum ſeqq.* Felician. de Vega *ad cap. 2. de foro compet. à num. 18.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 2. cap. 26. num. 1. verſic. clerici autem*, latiſſimè Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 53.* Lezana *in ſumm. tom. 3. verb. clericus num. 20. verſic. excipe tertiò.* Anſald. *de iuriſd. eccleſ. part. 2. tit. 11. cap. 8.* Quæ quidem Conſtitutio tribus modis priuilegium hoc reſtrinxit, primò, ſi cum vnica, & virgine contraxerit, quod & tradunt Ordin. Regia Luſitan. *lib. 1. tit. 1. §. 27.* Anton. Gom. *tom. 3. variar. cap. 10. n. 4.* Curia Philip. *par. 3. §. 1. num. 6.* Sanchez *de matrim. lib. 7. diſput. 46. num. 1.* Camill. Borrell. *in ſumm. omn. deciſ. tit. 6. de Cleric. coniug. num. 24.* Carol. de Graſſ. *dict. effectu 1. num. 8.* Ego ipſe *dict. part. 2. allegat. 12. num. 26.* Quòd autem cum vnica & virgine contraxerit, ſpectat cognitio ad Iudicem eccleſiaſticum, Rota *deciſ. 3. de ſentent. excomm. in nouis*, Nau. *in ſumm. Bullar. tit. de aſſaſſin. num. 2.* Secundò ſi veſtes deferat, & Tonſuram, vt obſeruant Farinac. *dict. quæſt. 7. à num. 64.* Scaoc. *de iudic. part. 2. cap. 11. num. 20. & 82.* Thom. Valaſc. *tom. 1. allegat. 44. à princ.* Carol. de Graſſis *dict. effectu 1. num. 84.* Ego ipſe *dict. allegat. 12. num. 27.* Ciarlin. *dict. cap. 53. num. 16. cum ſeqq.* vbi *num. 17.* poſt Sanch. *d. diſp. 46. num. 6.* ait ſufficere geſtare veſtes, quibus vti ſolent alij clerici coniugati eiuſdem regionis, & *n. 19.* quòd veſtis an ſit clericalis, cognitio eſt iudicis eccleſiaſtici. Tertiò in criminalibus tantum, ſiue 38
ciuiliter, ſiue criminaliter pro crimine agatur, non autem in merè ciuilibus, vt tenent Couar. *pract. cap. 31. num. 6.* Farin. *d. q. 8. num. 7.* Azeued. *l. 2. tit. 4. lib. 1. noua Recop.* Sanch. *d. diſp. 46. n. 2.* Tapia *lib. 1. de iure Regni, fol. 34.* Cened. *dict. lib. 1. quæſt. 5. numer. 18. & 16.* Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de imm. part. 2. num. 33.* Paul. Laymann *in Theologia morali lib. 4. tractat. cap. 8. num. 5.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 4. cap. 26. numer. 10. verſic. vltimo*, Donat. Anton. de Mariuis *quotidian. reſol. cap. 58.* Ego ipſe *dict. allega. 17. num. 25.* & Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, *ſub die 10. Februarij* 1618. declarauit quod Clerici coniugati iuxta ſacrorum Canonum, & Concil. Trident. diſpoſitionem priuilegio Canonis, & fori in criminalibus duntaxat gaudeant, non autem in ciuilibus; quodque conſuetudo in contrarium prætendi non poteſt, præfati Concilij diſpoſitione ſtante cum decreto irritante; & antea S. Cong. Concil. *ſub die 13. Februarij* 1610 cenſuit *Clericos coniugatos prædictos qualitatibus requiſitis, tam dicta conſtitutione Bonifacij VIII. quàm Decreto Concil. Trident.* d. cap. 6. *non gaudere priuilegio fori in ciuilibus, niſi vbi de crimine etiam ciuiliter ageretur, ſed illos ob tales cauſas ciuiles à crimine non deſcendentes, non poſſe à Iudicibus laicis*

in

in carcerem conici, aut perſonaliter diſtringi. Verùm deciſio illa Sacræ Congregationis Epiſcoporum videtur præiudicialis dom ait, conſuetudinem in contrariam prætendi non poſſe, & ideò ab ea meritò receſſit Sacra Congregatio immunitatis, ſub die 27. Februarij 1630. decidens Clericum coniugatum gaudere fori priuilegio in ciuilibus, vbi adeſt cnoſnetudo, prout in regno Neapolitano.

Contra Camill. Borrell. in ſpecul. Princip. rubr. 11. §. videamus litt. A, Cæpol in conſil. criminal. 10. verſ. ſuper tertio. Carol. de Graſſ. d. effect. 2. num. 181. Zanard. in directorio Confeſſorum part. 1. de Sacramento matrimonij, cap. 23. quæſt. 24. Ceuall. in tractat. de cognitio. per viam violent. part. 2. quæſt. 73. num. 4. Mart. de iuriſdictione, part. 4. cent. 2. caſu 159. num 5. Alnyſ. Ricc. in deciſionib. Curiæ Archiepiſcopalis Neap. part. 3. deciſ. 170. & part. 4. deciſio. 320. num. 5. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 2. canon. 16. quæſt. 4. concl. 3. num. 12. Aotonin. Diana reſolut. moral. part. 2. tractat. 2. reſolut. 50. & part. 4. tractat. 1. reſolut. 78. Ant. de Marinis quotid. reſolut. cap. 58. num. 2. Torreblanca de iure ſpirit. lib. 15. cap 6. num. 55. Ciarlin. contr. forenſ. cap. 53. num. 34. vbi num. 38. pro hac parte refert S. Congreg. immunitatis deciſionem. Bonac. de cenſur. in Bulla Cœna, diſputat. 1. quæſt. 16. puncto 3. num. 3. Squillant. dict. cap. 7. num. 27. exiſtimantes non ſolùm in criminalibus, ſed etiam in ciuilibus, vbi nullus eſt timor incarcerationis, eos gaudere fori priuilegio.

39 Fori priuilegio gaudet Subdiaconus, qui in vim Apoſtolicæ diſpenſationis cum vidua matrimonium contraxit, & penſiones eccleſiaſticas obtinet, Sac. Conc. Concil. ſub die 24. Martij, & 17. Septembris 1618 Diao. part. 5. in fine in declar. n. 10.

40 Tertiò quæro, qui hoc fnri priuilegio vltra Clericos gaudeant? Reſpondeo potiri Regulares omnes profeſſos, eorum Conuerſos, & nnuitios ſimiliter, & Moniales, earumque conuerſas, & nouitias, iuxta ea, quæ ſupra diximus agentes de priuilegio Canonis, de his omnibus egimus dict. part. 2. allegat. 2. num. 37. & 38. Ludouicus Cnrrea in repet. dict. cap. inter alia part. 2. num 31. Bonacin. dict. puncto 3. num. 9. Tambur. de iure Abatum tom. 3. diſp. 6. quæſt. 28. vbi de oouitiis Gabr. Pereira de manu Reg. part. 2. cap 47. num. 2. Lezana in ſum. quæſtion. Regul. tom. 2. cap. 8. n. 7. De nouitiis delinqnentibus anno nouitiatus quòd fori priuilegio gaodeant, Ouiedo in praxi Regul. part. 1. tract. 6. c. 2. q. 2. Stephan. Grat. March. deciſ. 35. num. 10. Barthol. de Vecchis in praxi nouit. diſp. 12. dub. 11. Tambur. de iure Abbatum tom. 3. diſput 6. q. vlt. à num. 1. Machado en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 5. part. 1. tract. 2. docum. 5. vbi latè, & num. 3. poſt Dianam & ab eo citatos, moral. reſolut. part. 3. tract. 1. reſolut. 34. reſoluit Nooitium, ſi delictum committat tempore nouitiatus, & habitum dimittat, ac ad ſecuodum redeat, non poſſe puniri à Iudice ſæculari, & p. 6. tractat. 8. reſolut. 6. tenet quòd impubes ad Religionem ante pubertatis annos admiſſus, qoamis non ſit propriè nouitins, nihilominus vocatur nouitius, & gaudet fori priuilegio, de quo etiam Lauret. de Franchis de controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. in variis quæſt. q. 47. vbi id intelligit niſi iuxta Religinnis inſtitutiones impubes admitti nequeat, itaut admiſſio irrita ſit, qoia cum admiſſio non valeat, nullo priuilegio admiſſus eſſet, etiam à parentibus oblatus, quia nec impropriè tunc eſt nouitius, donec adeptio rationis vſu conſentiat.

41 De Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis Sancti Franciſci idem quoque dicendum, ſi habitum Religioſum geſtauerint, atque collegialiter vixerint, ſeu clauſtraliter inhabitauerint, & non aliàs, iuxta Conſtitutionem Leonis X, quam refert Quarant. in ſum. Bullar. verb. priuilegia Regularium. Ita citati per me dict. allegat. 12. num. 41. qnibus addo Anton. Hering. de fideiuſſor. c. 7. num. 248. plures per Anſald. de iuriſdict. part. 2. tit. 11. cap. 11. Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap. 18. num. 4. cum ſeqq. & præcipuè num. 16. Boſſ. de triplici Iubilæi priuilegio ſect. 3. caſu 22. §. 6. num. 59. Tamburin. de iure Abbatiſſar. diſp. 7. q. 3. & diſp. 17. q. vlt. n. 2. Grilenaon. conſ. 49. Franciſ. de Caſtillo Siciliæ deciſ. 88. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part. 4. collect. 1051. Gabr. Pereira de manu Regia part. 2. cap. 47. Parlad. different. 8. §. 1. n. 5. Bonacin. d. puncto 3. num. 17. Squillante d. c. 7. n. 42. vbi poſt Aloyſ. Ricc. part. 2. deciſ. 88. & Dianam reſol. moral. part. 1. tract. 2. reſolut. 84. ſubdit ex conſtitutione eiuſdem Leonis Sorores dicti tertij Ordinis habitum geſtantes, etiam in propriis, aot conſanguineorum domibus, vel ſeorſim habitantes hoc priuilegio gaudere: vide quæ dixi infrà hoc lib. c. 43. verſ. quoad Tertiarios, & eundem Dianam part. 4. tract. 1. reſol. 31. verſ. notandum, Anton. de Marinis quotid. reſolut. c. 114. num. 11. Nauarr. de elect. fori ſect. 1. q. 66. n. 13. in vlt. edit. & in lucerna Regul. verb. Tertiarij. Anton. Nou. eius frater in ſum. Bullar. tit. de Tertiariis pag. 578. cum ſeqq. vbi refert Sacræ Congreg. Concil. decretum ſub die 20. Decembris 1616. circa iſtarum Tertiarum priuilegia, in qnod dicitor ab Ordinarij ioriſdictione exemptos eſſe Tertiarios, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulieres virgioalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub habitu vitam tradnxerint, etiam in conſanguineorum, & affiniom ſuorum, aut propriis domibus, ſeu ſeorſim habitantes eandem declaratiooem ad longum refert Ciarlin. dict. cap. 18. n. 21. vide latè de Tertiariis Lezana in ſum. quæſt. Regul. tom. 2. cap. 14. per tot. Diana moral. reſolut. part 6. tract. 8. reſol. 30.

Nec obſtant fundamenta, quibus verè Religio- 42
ſos eſſe, ac ſubinde perſonas eccleſiaſticas, & priuilegio exemptionis à poteſtate ſæculari gaudere indiſtinctè contendunt. Bart. in l. ſemper, §. quibuſdam, ff. de iur. immunit. Petr. de Vbald. de portion. canon. quæſt. 17. n. 13. & alij quibus magis aſſentire videtur Perea l. 9. verſ. contrarium, tit. 4. lib. 4. ordinam. Mart. de iuriſdict. part. 4. cent. 2. caſu 113. n. 46. & conſtanter Fr. Emman. quæſtionum Regul. tom. 1. q. 65. art. 4. & alij, quos ad vtramque partem confundens magis, quàm reſoluens Card. Toſch. tom. 4. lit. F, concl. 470. per tot. & latiùs quam omnes ex profeſſo viginti conficiens argomenta pro hac parte, B. Ioan. Capiſtran. in tract. quem inſcripſit, defenſorium tertij Ordinis D. Franciſci. uam ferè omnes in illum ſcopum diriguntor, vt probent huiuſmodi Fratres regulam habere à Sede Apoſtolica approbatam, & vt tales, Religioſas perſonas cenſendas eſſe, quia eiuſdem Capiſtrani argumenta primum, quartum, quintum, ſextum, & octauum, cum quatuor. ſeqq. ſolùm concludunt in verè profeſſis, vel qood alij modum habeant viuendi approbatam à Sede Apoſtolica; minimè verò inde ſequitur prioilegium exemptionis à poteſtate ſæculari gaudere, ſi ſe noo transferant in totum ad Monaſterium, iuxta text. in c. cùm & plantare, §. de Confratribus, de priuil.

Ad diſcurſum aotem eiuſdem Capiſtr. in 7. argumento, cui plorimum defert Fr. Emmān. quod licèt non ſint verè Religioſi, oon tamen ſunt purè laici, ſed magis aſſimilaotur Religioſis, quia certam

profitentur regulam approbatam à Sede Apoſtolica. Reſpondetur aliquo modo hoc applicari poſſe Fratribus, & Sororibus prædictis, quando in communi viuunt, minimè verò illis, qui in domibus ſuis, & in ſuis proprietatibus remanent, nullam enim figuram religioſæ vitæ exprimunt: maiorem colorem habere videntur duo argumenta, quæ mouet idem Capiſtran. primum ex tex. *in c. aliud* 11.*q.*1. quod reperitur *in cap. aliud, de Pœnit. diſt.*1. vbi Leo Pontifex probat Pœnitentes eccleſiaſtico iudicio eſſe ſubiectos, vnde arguit à fortiori iſtos tertij Ordinis qui regulam Pœnitentiæ profitentur, & ideò appellantur Fratres Pœnitentiæ, eccleſiaſticæ poteſtati ſubiectos eſſe: ſed reſpondetur contrarium in Pœnitentibus eſſe receptum. Iura enim illa minimè probant, quod ex illis vulgò colligitur, ſed ſolùm dant conſilium, quòd meliùs eſt Pœnitentibus expetere eccleſiaſticum, quàm ſæculare iudicium, ſupponendo ſcilicet terminos habiles, vltrà varios intellectus, quos latiſſimè proſequitur Couar. *practic. cap.* 34. *num.* 4. Decian. *in tract. crimin. lib.* 4. *c.* 9. *num.* 35. Simanch. Roias, Aceued. & alij de quibus Cened. *ad Decretum collect.* 34. Alterum eſt ex tex. *in cap. qui verè*, iuncta gloſſ. *verb. ſolitarium* 19. *quaeſt.* 1. dum probat Eremitas, qui nullam habent regulam, vel certum viuendi modum ab Eccleſia approbatum, exemptos eſſe ſæculari poteſtate, nam reſpondetur contrarium receptius, & longè verius eſſe, vt optimis rationibus comprobat poſt Lignan. & alios Abb. *in c.* 2. *n.* 10. *de foro compet.* & praxi receptum poſt Anfrer. teſtatur Couar. *d. c.* 34. *num.* 4. *verſ. ſecundò*, intelligens *d. c. qui verè*, de Eremitis, qui aliquam profitentur Religionem, quales erant omnes olim, vt tangit Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſputat.* 18. *num.* 5. & de Machario, & Alexio refert gloſſ. *verb. ſancti, in c.* 2. *de conuerſ. coniug.* idque ſonat particula illa, *ſolitariam*, qua vtitur tex. iuxta veram Monachi etymologiam, de qua *in c. placuit.* 16. *quaeſt.* 1. quamuis varios caſus fruſtrà, & abſque neceſſitate diſtinguat Decian. *dict. cap.* 9. *à num.* 32. Conſtitutio autem Leonis X. magis noſtram confirmat diſtinctionem, ſi ponderemus illa verba, *Tertiarij regulariter viuentes, ſeu cum clauſtralibus habitantes*, &c. quæ apertiſſimè oſtendunt maximæ conſiderationis eſſe in hoc propoſito collegialiter, & in communi viuere, vel extra clauſtra in proprijs domibus.

43 De mulieribus, quæ in aliquibus domibus ſe recludunt, vt pœnitentiam agant, & orationes, liberiúſque Deo vacent, ſi communem vitam ducant in communi poſſidente ſub vnius Superioris obedientia, negandum non eſt ea priuilegio fori gaudere, etiamſi nullam emittant profeſſionem, non ita reliquas, quæ in domibus ſuis priuatam ducunt vitam, quod probatur in primis ex dicta principali diſtinct. & notabiliter ex text. *in c. indemnitatibus* §. *ſupradicta, de elect. lib.* 6. vt ex Marian. *in cap.* 1. *num.* 16. *de foro compet.* notat Decian. *d. cap.* 9. *num.* 39 & ex aliis receptum teſtatur Duen. *reg.* 99. *ampl.* 3.

44 De Oblatis Iure attento nihil certi firmare poſſumus, ſed diſtinguere oportet, non enim illorum vniformis eſt modus, nec certa regula, aliquando ſe, & ſua offerunt Religioni; aliquando ſe, & non ſua, aliquando ſua, & non ſe, aliquando bona omnia, aliquando eorum partem, vt colligitur ex text. *in dict. cap. vltim. priuilegia, verſic. ſuos, de priuil.* & benè aduertit latè explicans Card. *conſ.* 21. *à num.* 2. Abb. *conſ.* 102. *num.* 1. *part.* 2. Boër. *deciſ.* 20. *num.* 7. latè Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua, c.* 10. latè me citato *in hoc loco* Ioan. Anton. Nauarr. *in lucerna Regular. verb. oblati.* Card. Tuſch. *lib. O, concluſ.* 16. *num.* 10. Circa primos, qui ſe & ſua offerunt Monaſterio, an perſonæ eccleſiaſticæ cenſeantur, & eccleſiaſtici fori priuilegio gaudeant, nota eſt difficultas, & non leuis inter ſcribentes controuerſia, nam ſufficere, quòd ſe & ſua Monaſterio offerant, probare videtur *c. cùm & plantare*, §. *de Confratribus, de priuileg.* à contrario ſenſu, dum hoc negat in illis, qui ſe Religioni in totum non tradiderunt, ſed expreſſiùs ex *dict. cap. vt priuilegia, verſ. hoc autem*, dum decidit ſufficere ad effectum, vt confratres gaudeant Religionis priuilegio, quod manentes in ſæculo Ordini ſint oblati, mutato habitu ſæculari, vel quod bona ſua dent Religioni inter viuos, retento ſibi vſufructu, & deinde, quia in hoc eodem propoſito Conuerſos, & perpetuò Oblatos æquiparat tex. *in c. per exemptionem, de priuileg. in* 6. *Clem.* 1. *in fine, de decim.* ex quibus ita expreſsè per longas diſtinctiones concludit Boich. *in d. c. vt priuilegia, num.* 4. ſequitur Abb. *conſ.* 53. *num.* 2. *p.* 1. & parum in hoc ſibi conſtans Card. Tuſch. *d. concluſ.* 16. *num.* 16. Contrariam tamen ſententiam, quòd non ſufficiat quempiam ſe, & ſua Religioni, etiam mutato habitu tradidiſſe, ſi in ſæculo maneat, ſed oportere, quòd in totum ſe, & ſua Religioni tradat, & ad Monaſterium ſe transferat, & in eo inſeruiat, tenent Doctores communiter, ita enim ex profeſſo reſoluit Card. *dict. conſil.* 21. Paul. de Caſtro *conſ.* 69. *part.* 1. Capell. Tholoſ. & *ibi* Aufrer. *dec.* 8. quos ſequitur Tuſch. *dict. conſ.* 16. *n.* 15. & eſt de mente gloſſ. *verb. mutato habitu, in d. cap. vt priuilegia*, dum reſoluit huiuſmodi Oblatos, qui mutato habitu in ſæculo remanent lato modo eccleſiaſticas dici perſonas, & eſt recepta communiter ex adductis per Couar. *in cap. alma, part.* 2. §. 1. *num.* 8. quem refert & benè explicat Fr. Emman. *quaeſt. Regul. tom.* 2. *quaeſt.* 123 *artic.* 1. & deducitur ex declaratione Illuſtriſſ. Cardin. Sac. Concil. Trident. Interpretum ſuper decretum *ſeſſ.* 24 *de reform. c.* 11. qui agentes de Oblatis Religioni ſancti Ioannis Hieroſolymitani, reſponderunt, quòd non inſeruiens actu militiæ, nec inſeruiens in eius domo, nec ſub illius obedientia, ſi non probauerit in ea legitimam profeſſionem emiſiſſe, non debet eius priuilegio gaudere, ex qua declaratione colligit Marta *de iuriſdict. part.* 4. *caſ.* 134. *num.* 37. requirere Illuſtriſſimos Cardin. quod ſic Oblati, vt gaudeant priuilegiis eccleſiaſticis, ſe, & ſua Religioni offerãt, & perpetuò ſtent, & ſeruiant Religioni, & pro hac reſolutione inquit Cardin. eſſe caſum clarum, non calumniando, *in cap. pen. de priuileg.* vbi ex eo ſolùm, quod Fratres, ſeu Confratres in domibus ſuis remanſerunt, concludit priuilegio eccleſiaſticæ exemptionis non gaudere. Vide Alouſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. part.* 2. *deciſ.* 88. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 2. *canon.* 15. *quaeſt.* 7. *concluſ.* 3. Squillante *de priuil. clericor. cap.* 7. *dub.* 1. *n.* 43. Donat. Ant. de Marinis *quotid. cap.* 114. *num.* 6. Diana *moral. reſolut. part.* 4. *tractat.* 1. *reſol.* 31. Giurb. *conſ.* 21. *n.* 9. Gab. Pereira *de man. Reg. p.* 2. *c.* 47. *n.* 2. latè Carol. Maranta *tom.* 3. *reſp.* 64. & 62.

Nec retenta hac ſententia obſtat text. *in d. cap. vt priuilegia*, facilè enim reſpondet Card. quod procedit ſolum ad effectum, vt Confratres, ſeu Oblati gaudeant priuilegio eccleſiaſticæ ſepulturæ interdicti tempore; ad hoc enim ſufficit quòd modo prædicto bonorum ſuorum donationem faciant

Reli

Religioni, quo ad fori verò & exemptionis priuilegium, non ita: quem verum intellectum fatetur ipſe Boich, & alij, de quibus Henriq. *lib. 13. cap. 48. §. 3. iuncta litt. D.* Ad æquiparationem verò Conuerſorum, & Oblatorum in dictis Iuribus, reſpondetur intelligendam eſſe iuxta prædictos terminos de Oblatis, qui ſe & omnia ſua Monaſterio tradiderunt, ad illud in totum ſe transferentes, vt innuit *dict. cap. per exemptionem*, ibi, *perpetuò oblati*, & clariùs *dict. Clem. 1. in fine*, ibi, *dum tamen illi Religioſi eiſdem cum effectu donauerint, & obtulerint ſe, & ſua*, &c. *d. §. de Confratribus*, ibi, *omninò reddiderint*, &c. *d. cap. pen.*

Cùm in ſacra Congregatione Cardinalium Concil. Trident Interpretum, iuſſu S. D. N. propoſitum eſſet infraſcriptum dubium, *An Oblati alicuius Religionis iudicandæ ſint perſonæ eccleſiaſticæ, adeò vt fori priuilegio, & immunitate à vectigalibus gaudeant? Congregatio dubio ſemel atque iterum propoſito, ac examinato, cenſuit Oblatos priuilegio, ac exemptione ita demum debere potiri, ſi in forma iuris validè, perpetuò & irreuocabiliter plenè, & cum effectu ſe ipſos, & bona ſua omnia, præſentia, & futura, nulla prorſus quauis minima eorum portione, neque in proprietatem, neque in vſumfructum ſibi reſeruata Religioni obtulerint, & habitum aliqualiter mutauerint. Quòd ſi omnia prædicta ſimul non concurrant, neque fori priuilegio, neque immunitate à ſæcularibus exactionibus frui poſſe, vt in ſequentibus caſibus.*

Primò, cum quis obtulit perſonam cum reſeruatione bonorum.

Secundò, cum obtulit perſonam nulla bonorum facta mentione, quippè non includuntur in ſimplici oblatione perſonæ.

Tertiò, cum obtulit perſonam, & aliquam tantùm partem bonorum, quamuis maiorem.

Quartò, cum obtulit bona omnia præſentia, & perſonam reſeruato vſufructu.

Quintò, cum obtulit perſonam, & bona omnia præſentia tantum.

Sextò, cum obtulit perſonam, & bona omnia præſentia, & futura, ſed poſtea à Superiore Religionis aliquam eorum partem, quamuis minimam, in emphyteuſim recepit.

Septimò, cum obtulit bona, vel omnia, vel partem eorum, abſque perſona, quo caſu perſonam offerentem fori priuilegio non gaudere, ſed bona in Religione cum effectu tranſlata eſſe immunia à vectigalibus, dummodo offerens, vſumfructum eorum ſibi non retineat, eo namque caſu bona immunia non eſſe, etiam quoad proprietatem.

His tamen omnibus caſibus, quibus Oblati à priuilegio, & exemptione à iure communi excluduntur, ſeruandam eſſe cuiuſque Religionis conſuetudinem, cuius vigore ipſi tale ius priuilegij, vel exemptionis acquiſiuiſſent.

His poſitis propoſita deinde fuerunt alia dubia.

Primò, an Oblati, qui omnia ſupradicta adimpleuerint, fori priuilegio, & ſupradicta exemptione gaudeant, quamuis matrimonio copulati ſint, ſiue ante, ſiue poſt oblationem contraxerint?

Secundò, an tales Oblati fori priuilegio gaudeant, etiam quoad delictum ante huiuſmodi oblationem commiſſum, cuius ratione à iudice laico erant puniendi?

Tertiò, an iuriſdictio, quæ vigore Concil. Trident. cap. 11. ſeſſ. 24. competit Ordinario in Oblatos carentes qualitatibus expreſſis ibidem in verſ. exceptis, intelligatur tributa Ordinario in Oblatos cumulatiuè, vel priuatiuè ad Superiores Regulares?

Quartò an iuriſdictio ex eodem Concilij Decreto tributa fuerit Ordinario in criminalibus tantum, an verò etiam in ciuilibus?

Ad has poſteriores dubitationes S. Congregat. ſingillatim in hunc modum reſpondit.

Ad primum, gaudere, ſiue ante, ſiue poſt de licentia ſuperioris Religionis matrimonium contraxerint.

Ad ſecundum, gaudere priuilegio fori, & à iuriſdictione Iudicis laici liberatos eſſe, puniriquè debere à Iudice eccleſiaſtico, ſi modo abſque fraude, id eſt, non animo effugiendi ſæcularis Iudicis punitionem ſe, & ſua obtulerit, quod ſi fraus ſubſit, poſſe à Iudice laico puniri pœna confiſcationis bonorum, & alia pecuniaria, ſed non corporali, illique remanere ſubiectos quoad cauſam, & bona, ſed non quoad perſonam, debere tamen Iudicem eccleſiaſticum, ſi delicti qualitas id expoſcat, tradere tales in fraudem oblatos ſæculari corporaliter puniendos.

Ad tertium reſpondit in Oblatos carentes qualitatibus expreſſis in verſ. exceptis, tributam eſſe Ordinario iuriſdictionem cumulatiuè, non priuatiuè ad Superiores Regulares.

Ad quartum, huiuſmodi iuriſdictionem Ordinario tributam eſſe in criminalibus tantum, non autem in ciuilibus.

A. Card. Vicecomes. Ioannes Franciſcus Fagnanus S. Cong. Concil. Secretarius.

De Eremitis, qui ex ſpeciali obligatione, & 45 quaſi traditione per Epiſcopum alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt, quod fori priuilegio gaudeant, eſt dicendum; ſecus autem eſſet ſi non fuiſſent adſtricti alicui regulæ, nec ſubeſſent alicui eccleſiaſtico Superiori, vt reſoluunt Doctores per Gutier. *de gabell. quæſt. 95.* Parlad *ſeſquicent. differ. 9. §. 1. num. 4.* Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. cap. 114. num. 8.* Dianam *moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſol. 35.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom. 2 cap. 7 . 5.* Nouarr. *in praxi variat. fori ſect. 2. quæſt. 67.* Carol. de Graſſ. *d. effect. 1. num. 106.* Bonacio. *de cenſur. in Bulla Cœna, diſp. 1. quæſt. 16. ſect. 1. part. 4.* Paol. Laymaon *in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 5. num. 4.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 20. §. 12.* Aloyſ. Rice *in praxi aurea, reſol. 149.* Squillante *d. cap. 7. num. 44.* Mari. *de Iuriſdict. part. 4. cent. 2. caſ. 113. num. 1.* Duard *in Bullam Cœnæ, lib. 2. can. 15. quæſt. 6. per tot.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 61.* Lauret. de Franchis *de controu. inter Epiſcopos & Regular. in quæſt. diuerſ. quæſt. 41. pag. 355.* vbi licèt videatur ſentire Eremitas de foro Eccleſiæ eſſe, eum intelligere debemus de iis, qui ſunt ſub obedientia Epiſcopi, iuxta textum *in cap. alieni 17. quæſt. 1.* quem allegat latè & eleganter D. Riccius *eccleſiaſt. lucub. lib. 3. cap. 3. cum ſeqq.* nouiſſimè Anſald. *de iuriſd. eccleſ. part. 2. tit. 11. cap. 11.*

De Militibus ſancti Iacobi Calatrauæ, Alcan- 46 taræ, ſancti Stephani, ſancti Lazari, & ſimilibus, quòd hoc fori priuilegio gaudeant ex Pontificiis Conſtitutionibus Alexandri III. & aliorum, tenent Motta *de confirmatione Ordinis ſancti Iacobi, lib. 2. cap. 1. §. 8. probat. 6. num. 6. & 7. §. 9. probat 7.* Nauarr. *conſ. 12. de Regular.* Mendoz. à Caſtro *in praxi Luſitan. lib. 2. cap. 1. num 10.* Carol. de Graſſ. *d. effectu 1. num. 109.* licet *num. 115.* dicat quòd in Regnis Siciliæ, & Neapolis hoc non ſeruatur, Franc. Molin. & Mich. Carranza apud eundem Mottam *d. lib. 1. cap. 2. §. 32. n. 31. & 41.* Valaſc. *conſil. 108. num. 27. & conſ. 130. à num. 3.* Ceuall. *de cognit.*

per

impendebant,contra quos filij, & hæredes manumiſſoris , adiuuante quodam Atchidiacono , monebant quæſtionem ſtatus, vt in ſeruitutem reducerentur venientes contra factum, & voluntatem patris defuncti , vt videtur deprehendi *ex text.* De his inquit Gelaſius quòd contra leges diuinas , & publicas pulſabantur , & forus contra eaſdem leges indebitè auferebatur , quippe cum contra legem diuinam naturalem fiat quando alicui , quod ſuum eſt , indebitè aufertur.*l. iuſtitia 19.ff.de iuſtitia & iure,§. Iuris precepta,Inſtit. eodem tit.*quod autem Clerici de lege diuina ſint exempti à ſæcularium iuriſdictione, ne verbum quidem iuibi repe-
3 ritur. Ad *cap. Imperator,96.diſt.*vbi Ioannes Pontif. teſtatur attenta lege diuin a Clericos non à ſæcularibus , ſed ab Eccleſiæ Prælatis eſſe iudicandos, ibi,*ad Sacerdotes enim Deus voluit,quæ Eccleſia diſponenda ſunt* , &c.& ibi , *Omnipotens Deus Clericos & Sacerdotes voluit ordinari* , & *diſcuti.*reſpondet Couar.*d c 31.num.2.verſ.tertia vero*,dupliciter ; primò quod text. ille & Iura ſimilia intelliguntur de lege diuina iudiciali , quæ ex vi ipſius nullam hodie habet vim obligandi ,arg.*cap. tranſlato,de conſtitut. & cap. 1.de purificat. poſt partum* : vel quod procedunt in Clericis quatenus Clerici ſunt , & ita quando agitur de ſpiritualibus, vel annexis,in his enim Clerici non ſolùm lege humana, ſed diuina
4 obligante à poteſtate ſæculari eximuntur, vt infrà oſtendemus, ad *cap.continua 11.q.1. & ad cap.futuram 11.q. 1.* dum vtrobique habentur hæc verba, *Vos à nemine iudicari poteſtis,quia ad Dei ſolius iudicium reſeruamini*,reſpondet idem Couar.*d.num.2. in princ.*in eorum Iurium originalibus non ſine laude elaborans,verba illa in ſenſu proprio,quem ſermonis rigor expoſcit, non ſolum ſignificare Clericos iudicari non poſſe à poteſtate ſæculari , ſed neque ab alio quocunque, patet ibi , *à nemine*,& ibi , *Dei ſolius*,&c.idcircò vel accipienda ſunt cum Couar.*d.verſ.tertia*, vt referantur ad maximam beneuolentiam Imperatoris Chriſtianiſſimi , vel potiùs ad maiorem exaggerationem, & confuſionem illorum , qui querelas contra Clericos ad ipſum audacter nimis deferebant , vt *ibidem* habetur. Et ad *cap.quamquam,de cenſib.lib.6.*dum ibi ait. *Eccleſia , eccleſiaſticaque perſonæ, ac res ipſarum non ſolum iure humano,quinimo & diuino à ſecularium perſonarum exactionibus ſunt immunes*, &c.reſpondet Carlaual.*de iudic.lib.1.tit.1.diſp.2.q.6.ſect.1.n.* 401. Bonifacium VIII. in illo text.nomine Iuris diuini voluiſſe ſignificare hanc exemptionem habere exemplum in Scriptura,eo quod *Geneſ.47.*cum Ioſeph tributariam faceret vniuerſam terram Ægypti,liberos reliquit Sacerdotes.

5 Verùm quamuis hæc opinio probabilitate non careat,tamen probabilius,& Iuri conſonantius tenendum exiſtimo Clericos etiam in temporalibus Iure diuino à Ciuili poteſtate eſſe exemptos,quod optimè probant Iura Canonica ſuprà relata , quibus non poteſt ſine cauillatione reſponderi : nec dictæ reſponſiones adaptari poſſunt diſpoſitioni illorum Iurium,vt per ſe patet , & hoc ipſum voluit ſignificare Concil.Trid.*ſeſſ.25.de reform.c.* 20. dum ſæculares Principes admonet ne permittant vt officiales , aut inferiores Magiſtratus,Eccleſiæ, & perſonarum eccleſiaſticarum immunitatem *Dei ordinatione, & Canonicis ſanctionibus conſtitutam aliquo cupiditatis ſtudio, ſeu inconſideratione aliqua violent.* Vnde meritò hanc partem ſuſtinent Rot. *deciſ.10.de conſuet.in antiq.* Abb.*in cap.ſolita, n. 4. de maior.& obed.& in cap.propoſuit,n.14.de conceſſ.præb. & conſ.85.n.8.*Greg. Lop.*l.1.in gloſſ. verb. ſeñal de orden.col. 3.verſ.proparte,tit.7.p.1.*Bertrand.*conſ.181. n.1.lib. 1.*Gutier.*in l.nemo poteſt,n.107.ff.de legat.1. & de gabellis,q.92.n.8.* Viui.*tom.1.opin.37.in princ.* Surd.*conſ.301.num. 16. & 55.* Parlador.*ſeſquicent. differ.9.§.1.à n.1.*Selle *de inhibit.c.8.§.3.n.117.*Suar. *in defenſ.Fidei contra Anglic.ſecta errores,lib.4.cap.8. n.9.*Azor.*inſtit.moral.p.1.lib.5.cap.12.q.1.*P. Comitul.*contra Venetos,cap.1.*Gueuara *eod.tract.p.1 §. 7. n. 31.* Laymann *in Theolog. morali lib.4.tract.9.c. 8. n.1.*Sanch.*in conſil.moralib.lib.1.cap.4. dub.55.* Grilenzon.*conſ.53.n.16.* Ambroſin. *de immunit. Eccleſ. cap.16.num.4.*Sayr.*in claui Regia,lib.12.cap.8. n. 6.* Marta *de Iuriſdict.p.2.c.6.*Carol.de Graſſ.*de effectib. clerical. effectu 1.num.2.*Octau.Glorit.*reſp.13.num.4.* Filliuc.*in quæſt.moralib.tract.16.cap.11.q.10.n. 316.* Duard.*in Bullam Cœnæ, 15.can q.18.n.6. cum ſeqq.* Bonacin.*de cenſuris in Bulla Cœnæ,diſp.2.q.16 ſect.1. punct.2.num.5.*Ludou.Correa nobilis Luſitanus *in repet.cap.inter alia,de immun.Eccleſ.p.2.n.40.*Alzed. *in praxi Epiſcop.p.2.cap.3.num.36.* Boët.Epo *de iuriſdict.Eccleſiaſt.temporali,q.1.n.3.pag.18.*ibi,*Clerici iure etiam diuina iuxta communem ſententiam videantur à laicorum fora , iuriſdictionéque prorſus exempti cunctis in cauſis,ne poſſeſſorijs quidem beneficiorum iudicijs exceptis , niſi propter graues , & vrgentes quaſdam rationes ipſe Summus Pont. per pacta quædam publica nomine concordatorum in vulgus notiſſima Principibus multis Chriſtianis tale quid benigniter , & ex mera gratia quoad poſſeſſoris beneficiorum cauſas indulſiſſet*,&c.nouiſſime Diana *moral.reſolut.p.6. tract.1. reſol.21.*latè probans cum Seruant.*in defenſ.immun. Eccleſ.fol. mihi* 18.priuilegium immunitatis Clericis multum ante Iuſtinianum conceſſum , & leges Imperatorum pro illa & ad eius fauorem promulgatas non fuiſſe inſtitutorias,ſed ſubſidiarias.

Vtriuſque tamen ſententiæ aſſertores in eo 6
conueniunt , quòd quando Clerici, & Eccleſiarum bona conſiderantur in illis , quæ verè , & propriè ſpiritualia ſunt, veluti quæ per eſſentiam,vel concomitantiam talia exiſtunt , vel per cauſam , aut annexionem , ſiue antecedenter , ſiue ſubſequenter;patent exempla in Sacramentis,in donis ſpiritualibus ſupernaturalibus , in beneficiis Eccleſiaſticis , in rebus ſacris,& ſimilibus, ad quorum deciſionem ſupernaturalis cognitio neceſſaria eſt;& in his ſecurè reſoluunt Clericos , & Eccleſias, tam in perſonis,quàm in bonis à poteſtate ſæculari,attenta lege diuina,ſuam habere exemptionem; ſic probatur in illis,*de lege diuina Clerici, & Eccleſiæ à poteſtate ſæculari eximuntur*,quibus attenta eadem lege diuina , Principes ſæculares nullam omninò poteſtatem acceperunt,patet arg.*l.decem.116. ff.de verb.oblig.& cap.ad diſſoluendum,de deſponſ.impuber.* planè in ſpiritualibus Clerici , & Eccleſiæ nunquam fuerunt ſubiecti Principibus ſæcularibus , vt patet ; ergo in ſpiritualibus non potuit prouenire exemptio à lege ſæculari. Quod autem Principes ſæculares nullam vnquam in ſpiritualibus ſupernaturalibus à Deo poteſtatem acceperunt , conſtat manifeſtè , quia Chriſtus Dominus in lege Euangelica Petro , vt Principi,ac cæteris Apoſtolis eorúmque ſucceſſoribus poteſtatem dedit ſpiritualem, non Principibus ſæcularibus, *cap. in nouo 21.diſt.cap.quorum vices 68.diſt.*ergo Principes ſæculares nullam in his rebus poteſtatem habuerunt, ac ſubinde dici non poteſt,quòd aliquam in his exemptionem conceſſerint,arg.*cap.quod autem,de Iurepatron.*vt rectè poſt alios aduertunt Couar.*d.n.2.verſ.prima concluſio*, Molin.*d.diſp.31.in 2. concl.*

concl. Ludou. Correa in d. repet. cap. inter alia, num. 40. verſ. his tamen, vbi in verſ. ſi autem quæras, com Albert. Pighio lib. 4. de Eccleſ. hierarch. cap. 2. col. 5. oſtendit, quæ ſint huioſmodi res, & cauſæ, verè, & propriè ſpirituales, & ad poteſtatem Eccleſiaſticam ſpectantes. Nec nos in contrarium trahit quod pleraque ex iis, quæ ſunt ſpiritualibus annexa, lege humana effecta ſunt, taliter annexa, vt patet in veſtibus ſacris, in Sacramentalibus, in beneficiis eccleſiaſticis, & ſimilibus; ergo ſaltem exemptio circa hæc, ne ſæculares aliquatenus cognoſc. nt, non poteſt eſſe Iuris diuini, ſed ſolius humani; vt in ſimili, in materia ſimoniæ, an iure Diuino, vel ſolo humano ſit prohibita, argumentatur poſt alios Hoied. de benef. incompatib. part. 1. in præfat. num. 5. Flamin. Pariſ. de reſign. benefic. part. 5. queſt. vlt. num. 126. innumeri propemodum citati à Ceuall. commun. contra commun. quæſt. 260. ſub hac forma Beneficia eccleſiaſtica ſunt de iure humano, ergo venditio illorum non eſt prohibita de Iure Diuino; reſpondetur enim negando conſequentiam in vtroque caſu; quemadmodum ſuppoſito quòd lege humana beneficia eccleſiaſtica ſint effecta ſpiritualibus annexa conſequenter cap. vlt. de reſcript. lib. 6 ſtatim lex diuina prohibet venditionem illorum, Doctores citati à Ceuall. loco citato, ita ſuppoſito quòd aliquid lege humana ſit annexum ſpiritualibus, ſtatim lex diuina, illorum cognitione, qua talia ſunt, eximit à poteſtate ſæculari, requiritur enim omninò ad huiuſmodi cognitionem poteſtas ſupernaturalis, quæ ſolis eccleſiaſticis Magiſtratibus communicata eſt, vt ſuprà dicebamus.

7 Iuri Diuino, & Canonico maximè conſentaneum fuiſſe, quod Clerici, & cæteræ eccleſiaſticæ perſonæ à poteſtate ſæculari, etiam in temporalibus eximerentur, ex eo demonſtratur, quia cum miniſtri Eccleſiæ ſint inſtituti lege Diuina ad ſacras functiones opportunè obeundas, cap. cleros 21. diſt. cap. perfectus 25. diſt. cap. cum ſecundum 16. de preben. vnde Clerici Deo militare dicuntur d. cap. cum ſecundum, cap. Epiſcopus 4. ibi, militia clericalis, illo ex illi autem, qui negotiis ſæcularibus implicantur, & ad forenſes controuerſias apud ſæculares Iudices pertrahuntur, commodè non poſſint Deo militare, D. Paol. 2. ad Timoth. habetur in c. 1. cum multis ibidem, ne cleric. vel mon. fit conſequens legi Diuinæ, & Reipublicæ Chriſtianæ maximè conuenire, vt Clerici etiam in temporalibus à ſæculari poteſtate eximantur: idque etiam ſummum Pontificem ex vi ſuæ eccleſiaſticæ poteſtatis facere potuiſſe manifeſtè oſtenditur ex eo, quia omnia illa ſummus Pontifex ex vi ſuæ poteſtatis facere poteſt, quæ legi Diuinæ, & Reipublicæ Chriſtianæ maximè conueniunt, arg. l. 2. ff. de iuriſd. omn. Iud. cap. præterea 5. de offic. deleg. magis in ſpecie quoad priuilegium fori. cap. continua, cap. inoliti, cap. placuit, cum multis ibidem, 11. quæſt. 1. cap. 2. cap. at ſi 4 cap. Clerici 8. cap. qualiter 17. de Iudic. cap. 2. de foro compet. obſeruat Innocent. in cap. 2. de maior. & obed. communiter receptus, vt per Cardin in cap. perpendimus, verſ. oppono 7. de ſent. excom. Guilelm Benedict. in cap. Rainutius, verb. & vxorem, el 2. num. 322. & 410. de teſtam. Cou. cap. 31. num. 3. vbi expendit multa de indecentia, & irreuerentia, quæ fierent eccleſiaſticis perſonis, ſi poteſtatibus ſæcularibus ſubeſſent, Molin. d. diſp. 31. con. 14.

8 Cùm ergo fori priuilegium ſit introductum non in priuatum fauorem perſonæ, ſed in Publicum totius Ordinis clericalis, benè ſequitur Clericos nec inuitè nec voluntariè illi renunciare poſſe, & ſibi Iudicem laicum conſtituere, vt expreſsè probat text. in cap. ſi diligenti, de foro compet. & docent gloſſ. verb. clericalis, in cap. Clerici, de Cler. coniug. lib. 6. & in l. ſi quis in conſcribendo, C. de Epiſcop. & Cler. Abb. in cap. dilecti, n. 4. de foro comp. & in cap. contingit, n. 4. de ſent. excom. Nicol. de Milis in repert. verb. Clericus, Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1. §. 5. verſ. Archidiaconus, n. 45 Roland. conſ. 4. num. 9. vol. 1. Cou. in cap. quamuis pactum, de pactis lib 6. p. 2. in initio, n. 9. & pract. cap. 33. n. 1. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 65. n. 3. in nouiſſ. impreſſ. Perez l. 1. gloſſ. 1. pag. 59. col. 2. tit. 3. lib. 1. ordin. & l. 1. gloſ. 1. verſ. quæri etiam poteſt, pag. 467. tit. 1. lib. 3. Albertio. in cap. quoniam, de hæret. lib. 6. q. 11. n. 17. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. p. 1. lib. 4. cap. 18. n. 54. Vincent. de Franch. deciſ. 400. n. 6 part. 1. Menoch. de arbitr. caſ. 430. n. 2. Baiard. ad Clar. §. fin. q. 36. n. 10. Franc. Viui. deciſ. 25. num. 1. Surd. conſ. 2. n. 31. & conſ. 396. n. 15. Honded. conſ. 3. num. 22. lib. 1. Galleſ. de Cameral. oblig. q. 2. n. 1. cum ſeq. Scace. de Iudic. cauſ. ciuil. & crimin. lib. 1. cap. 11. n. 35. & 36. Anaſtaſ. Germon. de ſacror. immunit. lib. 3. cap. 15. num. 51 Burgos de Pace conſ. 10. n. 17. Gutier. de Iuram. confirm. p. 1. cap. 16. n. 50 nouiſſimè citato Gonzales de Salzedo de lege politica lib. 1. cap. 7. §. 1. num. 118. in fine, Farin. in praxi criminal. quæſt 8. à num. 10. D. Barboſ. in l. alia §. eleganter, num. 14. ff. ſolut. matrim. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Clericus, §. 12. Quarant. in ſum. Bullarij, verb. forum competens, vbi refert Bullam Martini V. Viuian. in praxi iuriſpatr. lib. 6. cap. 1 num. 106. in vltim. impreſſ. Cardin. Tuſch. litt. C. concl. 387. Carol. de Graſſis de effectib. Clerical. effectu 1. n. 42. cum ſeqq. Azor. inſtit. moral p. 1. lib. 5. cap. 22. q. 10. Bernard. Græuæ ad pract. Cameræ Imper. lib. 1. concl. 37. n. 12. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de fauore cleric. perſonali, §. 2. num. 21. Campan. in ritu 17. Curiæ Archiep. Neapolit. n. 13. Antonin. Diana Moral. reſol. p. 1. tract. 2. reſol. 3. Sqoillante de priuil. cleric. cap. 7. num. 2. Alaed. in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. num. 35. Marta de iuriſd. p. 2. cap. 6. num. 40. cum ſeqq. Quod adeò verum eſt, vt nec cùm Iuramento poſſint Clerici tali priuilegio renunciare, ſecundùm Gutier. d. l. num. 50. & D. Barboſ. in l. 1. p. 5 n. 73. ff. ſolut. matrim etiam interueniente conſenſu Epiſcopi, Sigiſm. Scace. d. c. 11. n. 58. Sbroz. de offic. Vicar. lib. 2. q. 203. n. 4. Farin. d. q. 8. n. 13. Ambroſin. de immun. c. 16. n. 11. Aloyſ Ricc. in praxi aurea, reſol. 486. num. 2 Gonzales de Salzed. d. lib. 1. cap. 7. §. 1. num. 119 Nec in hoc ſibi præ- 9 iudicium inferre poteſt Clericus confitendo coram eccleſiaſtico ſe eſſe laicum, ſi re vera talis non ſit, Guido Pap. ſingul. 535. Nouar in ſingular. Canon. concl. 95. part. 1. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapolit. part. 4. deciſ. 9. Squillante d. cap. 7. num. 4. verſ. vtrum verò. Et procedunt ſupradicta in Clerico etiam primæ Tonſuræ, vt reſoluunt Ioan. Andr. num. 8. & Butr. num. 3. in dict. cap. ſi diligenti, Alexand. de Neuo in cap. 2. num. 2. de foro compet. Anton. Gom tom. 3. var. cap. 10. num. 3. Farin. d. q. 8. num. 14. Thom. Valaſc. tom. 1. alleg. 24. num. 1. Non obſtat gloſ. vlt. in cap. tuæ 3. de apoſtat. quatenus videtur tenere, quòd in minoribus 10 conſtituti poſſunt in totum renunciare Ordini clericali; quia hoc intelligitur dimittendo habitum, & Tonſuram, vel exercendo negotia ſæcularia, & ita facto, non tamen verbo, vt benè obſeruant Ioan. Andr. & Anan. n. 3. ibidem. Cæpol. conſ. 11. num. 16. Far. d. quæſt. 8. num. 14. Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha in comm. ad cap. non oportet. 3. num. 3. diſt. 42.

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

11 Variant tamen Doctores in explicanda ratione, quare priuilegium, ne Clerici ad ſeculare trahantur iudicium, iuris publici dicatur, & toti Ordini conceſſum, cum magis contrarium, & renunciabile eſſe decidat tex. *in l. ſi quis in conſcribendo C. de Epiſcop. & Cleric. & in l. pen. C. de pactis*, & non ſine aliqua ratione, quia priuilegium antiquis Canonibus conceſſum fuit ſub ea forma, ne Clerici Clericos ad iudicia publica pertrahant; vt patet *ex c. inolita 11. q. 1.* quæ verba ſolum ad inuitos propriè referuntur, non ad volentes, vt per tex. *in l. 1 C. de agricol. lib. 11.* notat Roman. *conſ. 196. n. 5.* Sed audiendus non eſt Cuiac. qui noſtros Pontifices temerè incuſare auſus eſt, *in l. Ius publicum ff. de pact.*, eo quòd dixerit priuilegium fori Clericis competens iuris publici eſſe: ea verò ratione Pontificem ab hac calumnia vendicare nititur Couar. quòd leges de Sacerdotibus, & Sacerdotiis iuris publici dicantur, *in l. 1. §. huius ſtudij, ff. de iuſt. & iur.* ſed non conuenit cum *d. l.* neque etiam cum verbis *d. cap. ſi diligenti*, dum rationem ad illud refert, quod priuilegium toti Ordini fuerit conceſſum. Melius igitur mihi dicendum videtur veram rationem deduci ex eo, quòd licèt à principio priuilegium Clericis ſub ea forma fuerit conceſſum, ne ad iudicia ſæcularia trahantur, ſeu venire compellantur, vt *in Concil. Milenit.* de quo *in d. cap. inolita*; per ſequentes tamen Pontifices aucta eſt prohibitio, & merito conſtitutum, vt etiam volentes coram ſæculari ſe purgare aut litigare, aut reſpondere non poſſint, vt *in Conc. Carthag.* de quo *in cap. placuit 11. q. 1.* ne ſcilicet redundaret in opprobrium totius Ordinis, ſi Clericis diuinis officiis dedicati per iudicia ſæcularia vagentur, atque ideò Pontifex in principio *d. cap. ſi diligenti*, vtrúmque illud Concilium coniunxit, vt ſcilicet oſtenderet priorem prohibitionem non ſufficere, ſed fuiſſe neceſſariam poſteriorem, quæ ſpecialiter prohibet Clericis ne in ſæcularem Iudicem conſentiant, aut priuilegio renunciare valeant, & iam ex tempore, quo Clericis prohibitum eſt, ne volentes Clerici in ſæculari iudicio reſpondere valeant, meritò prohibitionem non reſpicere intelligitur ſingulorum priuatam vtilitatem, ſed potiùs legem publicam fauorem reſpexiſſe totius ordinis, indéque facilè reſpondetur *d. l. ſi quis in conſcribendo, & d. l. pen.* procedere ſecundùm tempus antiquius, quo illa prohibitio in ipſos Clericos volentes ſcripta non erat: & ita neceſſarium non eſt recurrere ad intellectum eorum, qui confingunt ea Iura non agere de priuilegio fori, & exemptionis Clericorum à foro ſæculari, ſed de alio quod ſpecialiter aliquibus dabatur Clericis, vt pluribus iudicibus, quem vellent, eligere poſſent, vt videtur communis ex ſcribentibus vtroque loco.

12 Deueniendo ad illa, quæ ſolent Doctores pro explicatione eorum, quæ ad hoc priuilegium ſpectant, in medium adducere, quæro primò quæ ſint requiſita, quæ concurrere debent in Clericis hoc priuilegio gaudere volentibus? Quicquid ſit de Iure communi Canonico, nouè hac de re diſponit Conc. Trid. *ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.* ſtatuens, *vt nullus prima Tonſura initiatus, aut etiam in minoribus Ordinibus conſtitutus fori priuilegio gaudeat, niſi beneficium eccleſiaſticum habeat, aut clericalem habitum, & Tonſuram deferens, alicui Eccleſiæ ex mandato Epiſcopi inſeruiat, vel in ſeminario Clericorum, aut in aliqua ſchola, vel vniuerſitate de licentia Epiſcopi, quaſi in via ad maiores ordines ſuſcipiendos verſetur*, Suar. *in defenſione Fidei, lib. 4. c. 27. n. 4.* Gambacurt. *de immun. eccleſ. lib. 7. cap. 11.* n. 1. Ludou. Correa *in repet. d. c. inter alia, p. 2.* n. 30. *in fine*. Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trid. innouata, conſtit. 9. à princ.* vbi *n. 15. pag. 94.* ſubdit quòd ſi vel notorium fuerit publicè, vel Iudici laico conſtiterit priuatim aliquem eſſe clericum, quem apprehendit, putà quia ſciuit illum habere beneficium, vel ſeruire alicui Eccleſiæ, vel verſari in ſeminario, tenetur ipſum dimittere ſtatim, & abſque tergiuerſatione, & niſi dimiſerit, ſententiam excommunicationis iuxta ſe auertet, cum talis apprehenſio, & detentio fieri non poſſit ſine diſpendio iuriſdictionis eccleſiaſticæ.

Quoad beneficiatos verum credo intrare Concilij diſpoſitionem, illóſque fori priuilegio gaudere, etiamſi habitum clericalem & Tonſuram non deferant; quia id in aliis ſolùm requiritur propter diſiunctiuam *aut*, quia vtitur Concilium *in d. c. 6.* Ita Clar. *§. fin. q. 35. n. 16. & 19.* Læl. Zech. *de Republ. eccl. tit. de Cler. verſ. ad hoc*, à Ponte *conſ. 24. vol. 1.* Salzed. *ad Bern. in pract. c. 61. n. 19. verſ. ſi tamen.* Fr. Emman. *in ſum. p. 1. c. 155. concl. 2.* Curi. Philipp. *p. 3. §. 1. n. 3. ad fin.* Azeued. *l. 1. n. 9. verſ. ſed ſi beneficium, tit. 4. lib. 1. noua Recop.* Carol. de Graſſis. *d. effect. 1. n. 1195. cum ſeqq.* Fario *d. q. 8. n. 7.* Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſ. 5. §. 5. n. 6.* Cened. *pract. & Can. quæſt. lib. 1. q. 4. n. 19.* Ceuall. *commun. contra commun. q. 563.* Bobadil. *in ſua Politica, lib. 2. c. 18. n. 102. lit. E*, Bellet. *d. p. 1. tit. de fauore Cleric. perſonali, §. 8. n. 7. verſ. diſtinguendo*, Nicol. Garc. *de benef. p. 2. c. 2. n. 4.* vbi *n. 5.* ſubdit procedere etiam ſtante Conſtitutione Sixti V. *de habitu, & Tonſura*, Bonac. *de legib. diſp. 10. q. 1. pun. 1. §. 4. n. 10.* Marc. Ant. Genuen. *in pract. Archiep. Neap. c. 7. n. 7.* Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 9. c. 6. num. 2.* Diana *reſol. moral. p. 1. tract. 2. reſol. 28. & p. 4. tract. 1. reſol. 89.* Torreblanca *de iure ſpirit. lib. 15. c. 6. à n. 1.* Squillante *de priuileg. Cleric. cap. 7. n. 33.* nouiſſimè Don. Anton. de Marinis *quotid. reſolut. cap. 56. per tot.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 1. c. 26. n. 2. verſ. clerici tandem*, vbi quòd beneficium habentes abſque vlla Epiſcopi deputatione, clericali gaudent priuilegio. Lezana *in ſum. tom. 3. verb. clericus n. 20. in med. verſ. habentes.* 13

Beneficiatus, ad effectum vt effugiat forum ſæculare, tenetur ſecundum aliquos non ſolùm probare titulum beneficij, ſed etiam illius profeſſionem, vt expreſsè docent Ordin. Regia *Luſit. lib. 2. tit. 1. §. 25.* Clar. *§. fin. q. 36. verſ. cæc autem, in fine, & verſ. irregulariter autem*, vbi Baiard. *num. 24.* Menoch. *conſ. 350. n. 6. cum ſeq.* Maſcard. *de probat. concl.* 302. *num. 16. & 17.* Maſtrill. *Siciliæ deciſ. 113.* Scacc. *de iud. ciuil. 1. c. 11. n. 82.* Farin. *d. q. 8. num. 45. & 70.* Carol. de Graſſis *d. effect. 1. n. 1187.* Card. Tuſch. *tom. 2. lit. B, concl. 78. n. 8.* Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom. 1. alleg. 19. ex n. 10.* Marchin. *de ſacram. Ordinis p. 2. tract. 1. c. 15. diffic. 3.* Caſtr. Palao *in opere morali tract. 12. q. vnica punct. 2. n. 5. tom. 2.* Contrarium tamen, videlicet obtinentem collationem beneficij etiam ante adeptam poſſeſſionem fori priuilegio potiri, modò collatio valida fuerit, tenent Gig. *de penſion. q. 94. n. 12.* Flamin Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 7. q. 1. num. 57.* Aloyſ Ricc. *d. collect. 540. ampl. 6. & in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ. 388. in prima edit. aliàs reſol. 327. num. 1. in 2. edit. & in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. deciſ. 188. part. 1. & deciſ. 128. part. 4.* Marc. Anton. Genuenſ. *d. c. 7. num. 6.* Franc Leo *in theſauro fori eccleſ. part. 1. cap. 11. num. 2.* Nicol. Garc. *d. cap. 2. num. 14*, 14

*n.*14.Bonacin.*de legib.diſp.*10.*q.*2.*punct.*1.§.4. *n.* 11. *& de cenſuris in Bulla Cœna comentis*, *d ſp.*1. *q.* 16. *ſect.*1.*punct.*6.*n.*24.Cened.*pract.&.Canon.q.lib.*1.*q.* 4.*n.*22.Anton.Diana *reſol. Moral.p.*1.*tract.* 3. *reſol.* 29.*& pari.*5.*in fine,in declar.* Squillante *d.c* 7.*n.*16. nouiſſimè Torreblanca *de iure ſpirit.lib.*15.*c.*6.*n.*4. *&* 5.& Lezana *in ſum.tom.*3.*verb.clericus n.*20.quorum opinio probabilior eſt, dummodo poſſit con-

15 ſtare de valida collatione; in dubio enim priorem ſequi debemus. Poſt adeptam verò poſſeſſionem, non eſt inquirendum an validè obtinuerit, quia etiamſi beneficium obtinere non poſſet, vtpotè quia erat illegitimus, ſeu irregularis: vel impeditus clericatum aſſumere, adhuc gaudet fori priuilegio, ſi de facto reperitur in poſſeſſione, vt per Carol.de Graſſis *d.effectu* 1.*num.*140. *&* 1194. Io. Bapt.del Thoro *in compend.deciſ. Neap. verb. Clericus*, *fol.*94.Squillante *d.c.*7.*n.*22.

16 Beneficij appellatione quoad hoc propoſitum, venit beneficium etiam modici valoris, itavt illud obtinens fori priuilegio gaudere poſſit: ita Genuenſ.*d.c.*7.*in fine*, Aloyſ.Ricc.*in collect.deciſ.p.*3. *collect.* 540. *verſ. amplius omnino*, *& in praxi rerum fori Eccleſ.reſol.*327.*verſ.ſufficeret tertio*, Campan. *in diuerſ.Iuris Canon.rub.*8.*cap.*5.*n.*19.Nicol. Garc. *de benef.p.*1.*c.*6.*n.*37.*& p.*2.*c.*1.*n.*1.Carol.de Graſſis *d.effect.*1.*n.*1124 Nouar.*in ſum.Bullar.ſub tit.de ordinatis ab alieno Epiſcopo ratione beneficij tenuis redditus*, *n.*4 Lezana *d.verb.clericus n.*20.*in med* Imò, & ſufficit poſſidere ſolum titulum beneficij abſque redditibus, vt per Carol. de Graſſis *loco proximè citato*, Aloyſ Rice.*in deciſ.Curiæ Archiep.Neap.part.* 2.*deciſ.*189.*& p.*4 *deciſ.*128.Diana *d.reſol.*29. Squillante *d.c.*7.*n.*17 & S Congreg. Concil. *in Ianuen.*

17 18.*Martij* 1628. cenſuit. *promotum ad Ordines cum collatione vnius beneficij redditus duorum ſcutorum annuorum, qui incedens in habitu laicali cum armis, dum caperetur à Birruariis, vnum ex illis occidit, & ad carceres laicales adductus fuit, gaudere priuilegio fori.* Verùm in Neapolitana ciuitate & diœceſi non poteſt quis ad titulum tenuis beneficij ordinari & conceſſio Pauli V vt refert Riec.*deciſ.* 77. *p.*3.& Anton.Nauar.*vbi ſuprà.*

28 Capellania etiam comprehenditur ſi fuerit collatiua, & in perpetuum titulum conferatur, itavt eam obtinens fori priuilegio gaudere poſſit: ita Salzed.*ad Bernard.in pract.c.*64.*aliàs* 67.*n.*11.*&* 12. Armendar.*in addit.ad recop.legum Nauarræ*, *lib.*2. *tit.*19.*de foro comp.n.*26.Squillante *d c.*7.*n.* 28. Cened.*d.lib.*1.*q.*4.*n.*37.Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*12. *n.* 10. me citato *in hoc loco* Torreblanca *d.lib.* 5.*c.*6. *n.* 6. Caſtr.Palao *d.punct.*2.*n.*3.*verſ.ſecundo*, quia eſt beneficium eccleſiaſticum iuxta ea, quæ reſoluimus *infrà lib.*3.*verſ.alia denique.*

29 Coadiutoria quoque cum futura ſucceſſione à Papa conceſſa dicitur quoad hoc propoſitum beneficium, itavt eam obtinens gaudeat fori priuilegio. Ita Nicol.Garc.*p.*2.*c.*5.*n.*98. Armendar.*d. n.* 26.Squillante *d.c.*7.*n.*21.Ego ipſe *d.p.* 2. *alleg.* 12. *n.*9.me citato *in hoc loco* Torreblanca *d.lib.*15.*c.* 6. *n.*7.Caſtr.Palao *d punct.*2.*n.*3.*in fine.*

20 Fratantiam pro ſumirandis cadaueribus defunctorum Neapoli habens gaudet fori priuilegio, quia eſt beneficium eccleſiaſticum, & habet requiſita eſſentialia beneficij. Ita Marc. Ant. Genuenſ.*d c.*7.*n.*9.Aloyſ.Rice.*in d.collect.* 340. *ampl.* 2.*& in d.praxi reſol.*327.*verſ.ſufficeret*, Ego ipſe *d. alleg.*12.*n.*11.me citato *in hoc loco* Squillante *d.c.*7. *n.*16.Caſtr.Palao *d.punct.*2.*n.*3.*in princ.*Torreblanca *d.lib.*15.*c.*6.*n.*8.

21 De penſione quæſtio eſt dubia, an illam obtinens pro Clerico habeatur, ſoríque priuilegio gaudeat? Doctores enim varia variè loquuntur; quidam affirmant talem Clericum penſionarium ſi non incedat in habitu & Tonſura, vel Eccleſiæ non inſeruiat, minimè gaudere fori priuilegio, ex quorum numero ſunt Azeued.*l.* 2. *num.* 5. *verſ.ſed an penſio*, *tit.*4.*lib.*1.*noua recop.*Flam.Pariſ. *de reſig. lib.*1.*q.*11.*n.*70.*& lib.*1.*q.*15.Carol.de Graſſis *de effect.*1.*n.*1206.Gonzal.*ad reg.*8.*Cancel.gl.*5.§.5.*n.*6. Marc. Anton.Genuenſ.*d.c.*7.*n.*7.Nicol. Garc. *p.* 1. *c.*5 *num.*70.Aloyſ.Ricc.*in praxi aurea*, *reſo.*470.*& in deciſ.Curiæ Archiep Neap.p.*2.*deciſ.*71.*n.*11.*& deciſ.*192.*n.*10.*ad fin.*Bonac.*de legib.diſp.*10.*q.*1.*punct.* 1.§.4.*n.*11.*& de cenſur.in bulla Cœna comentis diſp.*1. *q.*16.*ſect.*1.*punct.*6.*n.*23.Cened.*d.lib.*1.*q.*4.*num.* 32. *cum ſeqq.*Torreblanca *d.lib.*15.*cap.*6.*num.* 9. & mouentur, quia Concilium ſecundùm eos corrigit ius commune, & tres dumtaxat caſus excipit per dictionem, *niſi*, quæ dictio cæterorum caſuum excluſiua videtur: quorum opinionem intelligendam eſſe de penſionariis non excedentibus penſionem ſexaginta ducatorum auri de Camera, vt in bulla Sixti V.incip. *Paſtoralis*, de anno 1580. memini Ego ipſe *d.alleg.*12.*n.* 8. *in fine*, & poſt me obſeruauit Aloyſ.Ricc.*p.*3.*deciſ.*154. Alij vero abſolutè tenent Clericum penſionem obtinentem fori priuilegio gaudere, & hanc partem tenetur Creſcent. *deciſ.* 14. *de ſenteat. & re iud.* Lazarte *de decima vend t.c.*19.*n.*14.Gig.*de penſion.q.*28. *n.* 18. Salzed. *ad Bernard.in pract.cap.*64.*aliàs* 67.*num.*10. Vallar. *del. patronado de Calatniud.p.* 4. §. 3. *num.* 12. Fr. Emman.*in ſumm.tom.*1.*cap.*155.*n.*11.Zerol.*in praxi Epiſcop.p.*1.*verb.Clericus* §.2.*dub.* 2. Armendar. *tit.* 19.*de foro comp.num.*5.*&* 7.à Ponte *tom.*1. *conſ.* 24. *n.*13.*& tom.*2.*conſ.*16.*n.*24.Steph.VVeyms *d.tract.* 9.*in fine*, Ego ipſe *d.p.*2.*alleg.*12.*n.*13.*& p.*4. *alleg.* 57.*n.*151. & hanc ſententiam veriſſimam credo ſi Clericus habeat penſionem loco tituli beneficij, vt aduertunt Marc.Anton.Cucli.*lib.*5.*tit.*8. *num.* 17. Diana *moral. reſol.p.*1.*tract.*2.*reſol.* 30. Squill. *dict. c.*7.*n.*20.*verſ.ſupradictas.* Vide infrà *lib.* 1. *cap.* 11. *num.*17.

Quoad Clericum verò in minoribus non beneficiatum, vt fori priuilegio gaudeat requiritur, & ſufficit ſecundùm diſpoſitionem Conc.Trid.*d.c.* 6. vnum ex tribus infraſcriptis, videlicet, quod clericalem habitum, & Tonſuram deferens, alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi inſeruiat. Vel quod clericalem habitum, & Tonſuram deferens in aliquo ſeminario de licentia Epiſcopi degat. Vel quod in habitu, & Tonſura incedens in aliqua ſchola de licentia Epiſcopi verſetur: ita deciſum refert Armendar.*in addit.ad recop l.legum Nauarræ*, *lib.*2.*tit.*19.*l.*1.*de foro compet n.*2.& Sperel. *dec.* 26. *n.*4.Boërt Epo *ad cap.clericus* 6.*p* 21. *de vita & hon.* Poterit tamen Epiſcopus ſi velit ſuum Clericum requiſita non habentem repetere, & illum animaduertere: quia Concil.Trid.*in d.c.*6.duo ſtatuit: alterum, vt iuxta priſcos Canones omnes Clerici ſuo ſubſint Ordinario, & quoad hoc nullam qualitatem appoſuit: alterum, vt clerici gaudeant priuilegio fori, & in hoc appoſuit, vt clerici gaudeant priuilegio fori, & in hoc appoſuit conditionem, dummodo ſcilicet habeant præfata requiſita. Vnde in clerico illis carente, ceſſat quidem diſpoſitio ad eius fauorem inducta, itavt ille ſuo priuetur priuilegio, quatenus in ſuum fauorem vti velit, non tamen ceſſat ſubiectio, nec Epiſcopus amittit ſuam ſuperioritatem & iuriſdictionem, quæ à Clericorum facto non pendet, ſed à charactere quamobrem dictum decretum Con-

Auguſt.Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

cilij nō obſtare Epiſcopis quominos iure ſuo in hu-
iuſmodi clericos delinquentes poſſint animaduer-
tere fuiſſe à Sacra Cong.reſolutum, teſtarur Garc.
de benef.p.2.c.2.a.16. qood idem fuit dictum in vna
Baren.16. Martij 1606.io bæc verba. S. Congr. re-
ſpondit non gaudere priuilegio fori clericos non inceden-
tes in habitu, & tonſura, ſed non propterea impediri
Epiſcopum quominus ſi præuenerit, eoſdem clericos
punire poſſit; & rurſus in vna Valentina 20. Martij
1607. & aliàs ſæpiſſimè in Sacra Congreg. ſuper
controuerſiis iuriſdictionalibus, vt in vna Neapolita-
na 22. Iunij 1618. & in Aſſiſten. 25. eiuſdem menſis, &
in Parmenſi 9 Nouembris eiuſdem anni, & in eadem
16. Iunij 1619. Et poſtmodum Sacra Congregatio
Eminentiſſim.Cardinal.Coocilij Trid.interpretum
ſub die 11. Nouembris 1630.reſoluit Epiſcopum pu-
nire poſſe clericum delinquentem,& requiſita non
habentur, etiamſi Iudex laicis præuenerit :à quo
repetere poteſt, dummodo illa à lege, vel ab ho-
mine per declarationem ſeruatis ſeruandis factam,
non fuerit priuilegiis clericalibus denudatus, quæ
r ſolutio fuit à S.D.N.Vrbano VIII. canonizata,
& approbata.
23 Circa clericalis habitus delationem eſt ſciendum
Clericum in minoribus ad hoc, vt priuilegio fori
gaudeat, teneri habitum clericalem, & tonſuram
ſimul deferre, itavt oon ſufficiat geſtatio habitus,
vel Coronæ, ex reg.l.hec verba, ff. de verb. ſignif.
docent D. Barboſa in l. Titia, num. 34.verſ.vltima
concluſio,ff.ſolat.matrim.Bellet.diſquiſ.cleric.part. 1.
tit.de fauore Cleric.perſonali.§.8.n.7. Ciarlin. d. cap.
20.a.51. Armendar.d.loco, num. 13. Aloyſ. Ricc.
in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. 4. deciſ. 154. Ego
ipſe d.alleg.12.num. 19. non poteſt tamen cogi ad
illum deferendum, ſeu reaſſumendum, cap.fin.de
cleric.coniug.niſi cauſatiuè, qoatenus ſcilicet priui-
legio fori vti velit, Sperell.deciſ.66. num. 27. vbi
refert ita declaraſſe Sacram Congreg.Conc.in vna
Iſernien.6. Maij 1606.cuius reſolutionis exemplum
aothenticum penes ſe reperiri aſſerit, provt ſe-
quitur. Sacra Cong.Concilij ad primum reſpondit non
gaudere priuilegio fori Clericos non incedentes in habi-
tu & Tonſura, ſed non propterea impediri Epiſco-
pum, quominus ſi præuenerit, eoſdem Clericos punire
poſſit. Ad ſecundum non poſſe punire Clericos ex eo
quod dimiſerunt habitum. Ad 3.poſſe illis ſacrorum
exercitium interdicere, ſed non poſſe præcisè compel-
lere ad reaſſumendum habitum Clericalem. Addit
idem Sperell.ibidem n.28.Sacr.cong.ſuper controuer-
ſiis iuriſdictionalibus in vna Caſertana 22. Auguſti
1628.reſpōdiſſe multo minus illos cogere valere ad
ſuſcipiendos Ordines ſacros ſub pœna priuationis
priuilegiorum fori, & exemptionis.
24 Si enim habitum clericalem, vel Tonſuram di-
miſerit, priuilegium fori penitus amitret, etiamſi
prius eum Epiſcopus non admonuerit, vt habi-
tum,Tonſuramve reaſſumat.Ita Cuch.inſtit.maior.
lib.3.tit.9.de priuileg.Cleric.n.66.Læl. Zech. de Re-
publ.eccl.tit.de Cleric.n.6.verſ.amittitur autem. Mar.
Aot.var.reſol.48.n.7.Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori
eccleſ.606.in prima edit.aliàs reſol.530.n.4.in ſecunda
edit.Proſp.de Aog.ad quarant. verb. habitus clerica-
lis,me citato Ciarlin.contrоu.c.36.n.49.Vgol.de of-
fic.& poteſt.Epiſc.c.12.n.3.verſ.tertiò, Squillante d.
cap.7.num.8.Ego ipſe d.alleg.12.a.29. Quod intel-
ligi debet, quando continuò incederet in habitu
laicali,itavt publicè exiſtimaretur laicus,Far.d.q.8.
n.64.Ciarl.contr.forenſ.20.a.57.Bonac.de legib.diſp.
10.q.2.punct.1.§.4.a.11. Aloyſ. Ricc. in deciſ.curia
25 Archiep.Neap.p.4.dec.154.Sqoill.d.c.7.num.9. quia
non ideò fori priuilegium amittet, ſi habitum à ſe
geſtari ſolitum ad breue tempus depoſuerit,ſecun-
dùm Armend.d.l.1.de foro comp.a.2.nec etiam ſi il-
lum ob paupertatem geſtare non valuerit, aut ob
aliam iuſtam cauſam,c.Clerici,de vita & honeſt.Cler.
Vgol.d.c.12.n.3.Sperel.deciſ.66.n.18.Aloyſ.Ricc.d.
deciſ.154.n.5.Ego ipſe p.2 alleg 9.n. 16. Nouar. in
ſum.Bull.tit.de habitu clericali n.6.vbi a.3.& 5.idem
dicit ſi propter tenorem inimicorum, aut infir-
mitatem habitum geſtare non valuerit, Ciarl.con-
trou.forenſ.c.20.n. 64. vbi qud clericus caluus non
tenetur ad faciendam Tonſuram.Squill.d.c.7. n. 7.
vbi n.6.ſobdit quoqoe idem dicendum ſi non defe-
rat Tonſuram ex eo,quia caput raſum eſt propter
caluiciem, aut propter aliam infirmitatem, & in
his caſibus,vel vbi poteſt coniecturari de non to-
tali dimiſſione habitus, non amittitur priuilegium 26
fori, niſi præceſſerit trina monitio ſpecialis nomi-
natim, & in perſonam facta,itavt nec vnica,nec
generalis ſufficiat. gloſ. verb. tertio, in Clem. 1.de
vita, & honeſt.Cler.Stephan.Grat.diſcept. forenſ. c.
190.n.11.Farin.frag.crim.p.1.lit.C. n.143. & quod
debeat eſſe ſpecialis in perſonam nominatim facta
ad reaſſumendum habitum, & Tonſuram, aliàs,
&c.alt gl.verb.nominatim in d.Clem.Cou.d.c. 32. n.
1.verſ.ſed,D.Barboſ.in d.l. Titia, n.35.Farin.d.lit.C,
n.140.
Habitum autem dimittens clericalem poteſt il- 27
lum iterum reaſſumere, non obſtante irregulari-
tate ſuperueniente, & Ordinarij prohibitione;
Sac.Congreg.Concil. in Mazarien. 17. Iunij 1630.
Et reaſſumptio habitus clericalis facta, reſtituit
quidem priuilegia clericalia ex nunc, ſed non
provt ex tunc, quia medio tempore facta non ſunt
conſideranda ad finem vt tales potiantur clerico-
rum priuilegiis; ita Ciarl.d.c.26.a.51.quia ob non
delationem habitus ſuſpenditur quidem prioile-
gium, non autem partus amitritor, Vlu.deciſ.512.
n.10.& ſeq.Capra.concl.97.n.96.cum ſeqq.Mar.An-
ton.var.reſolut.lib.3.reſol.48.n.8.Guazzin.de defenſ.
reorum lib.1.defenſ.20.c.9 ſub n.34.Sperell. in deciſ.
fori eccleſiaſtici deciſ.26.n.20.cum ſeqq.
Et ſi controuerſia fuerit orta ſuper probatione 28
habitus clericalis, an ſcilicet ille, in qoo fuit hu-
iuſmodi Clericus repertus, ſit conoeniens? tunc
Iudex eccleſiaſticus debet cognoſcere,Farin.d.q.8.
num. 34.Mar. Ant.d.reſol.48.a.1.& 2. Steph. Grat.
diſcept.forenſ.cap.190.n.13.Armendar. d. l. 1. de for.
com.num.2.in fin.Ego ipſe d.p.2. alleg. 12. num. 16.
Bellet.diſquiſ.cleric.p.1.tit.de fauore cleric. perſon. §.
14.n.4.Sperell.deciſ.17.à num.43.Ambroſ.de immun.
eccl.cap.23.n.15.Scacc.de iud.lib.1.c.11. n. 88. Mol.
de iuſtit.tract. 3.diſp.49.n.11.Melcb.Lotter. Menoh.
Bonac.Sanch.& alij, quos refert & ſequitur Dia-
na mor.reſol.p.4.tract.1.reſol.5.reprobans Gabr. Pe-
reira de manu Reg.p.2.c.44.n. 3. contrarium tenen-
tem.Ciarl.controu.forenſ.c.20.num.44.vbi quòd Iu-
dex eccleſiaſticus cognoſcit an habitus ſit ſecula-
ris,& n.41.quod Iudex Eccleſiaſticus ſolus cogno-
ſcit an clericus gaudeat fori priuilegio.Hanc etiam
cognitionem, an captus potuerit licitè clericalem
habitum dimittere, & arma ſumere, ſpectare pri-
oatiue ad Iudicem Eccleſiaſticum, renet Alex. de
Neuo conſ.58. a. 8. & 9. quem refert & ſequitur
Sperell.dict.deciſ.17. a.45.vbi etiam poſt Borgoin.
Caualcan.deciſ.10.num. 12.cum ſeqq. & deciſ.21.
num. 18.& 21.part.5.ac.Mar. Anton. lib. 3.reſolut.
48.num.1.ſubdit cognitionem ſuper Tonſura, an
ſcilicet verè adſit, & an licuerit per aliquod
tempus illam amittere, ſpectare ad Iudicem
Eccleſiaſticum, non autem ad ſecularem, cùm il-
la reſpiciat perſooam, quæ maior eſt veſtibus,
&

& *num.* 47. concludit quòd in ſumma ex quacunque etiam iuſta cauſa Iudex ſæcularis prætendat Clericum non poſſe priuilegio fori potiri, debet viſo titulo ſui Ordinis, illum ad ſuum Prælatum remittere, aliàs per eccleſiaſticas cenſuras venit compellendus. Vbicunque enim quæſtio acciderit ſuper clericatu, vel an quis priuilegio fori potiri debeat, à Iudice Eccleſiaſtico dirimenda eſt, nec laicus in ea quoquomodo ſe intromittere debet, vt probat text. expreſſus *in cap. ſi Iudex laicus, de ſent. excomm. in* 6. & per eum ita tenent Cou. *pract. cap.* 33. *n.* 11. *verſ. primam illud*, Rot. *deciſ.* 102. *aliàs* 3. *de ſent. excomm. in nouis*, Maſcard. *de probat. concl.* 689. *num.* 7. *cum ſeqq. & concl.* 691. *num.* 3. Farin. *dict. q.* 8. *num* 33. Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Clericus* §. 3 Mar. Antonin. *var. reſolut. lib.* 3. *reſol ut.* 48. *num.* 1. Steph. Gratian. *diſceptat forenſ. cap.* 180. *n.* 13. *cum ſeqq.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effectu* 1. *num.* 1257. Cuius text. diſpoſitio procedit etiam in clerico coniugato, Rot *d. deciſ.* 3. *ſi clericus coniugatus, circa fin.* Capell. Tholoſ. *deciſ.* 117. *Item anno*, Alexand. de Neuo *conſil.* 56. *num.* 6. Bellug. *in ſpeculo Principum rub.* 11. §. *Nunc videamus, num.* 5. Roland. *conſ.* 4. *num.* 33. *lib.* 1. Maſcard. *d. concl.* 689 *num.* 7. Feder. de Senis *conſ.* 135. *num.* 1. D. Barboſ. *in Titia num.* 24. *ff. ſoluto matr.* vbi *num.* 14. & 28. aduertit hìc agi mixtim de quæſtione facti & iuris, nempe an quis ſit Clericus, & an eius titulus ſit verus, & validus, nec primus articulus, qui eſt facti, per ſe ſolum quicquam facit, ſine ſecundo, qui eſt iuris, & idcò ne conſcientia cauſæ diuidatur, vtriuſque cognitio ad Eccleſiaſticum eſt remittenda, vide Decian. *in cap. decernimus, num.* 136. *de iudic.* dum ait quæſtionem facti neceſſariam habere mixturam, & iuris quæſtionem, & ratione mixturæ totum iudicium ad eccleſiaſticum deuolui, Grat. *diſceptat. forenſ. cap.* 238. *num.* 14. vbi etiam dicit ſolum permitti cognitionem ſæculari Iudici de facto ſpiritualium, & inter eccleſiaſticum, & ſecularem controuertatur, cuius captus ſubiiciatur iuriſdictioni, ad eccleſiaſticum propter maiorem auctoritatem cognitio ſpectabit, Oſaſch. *deciſ.* 103. *n.* 4. Lancel. *de attent. part.* 1. *cap.* 20. *in præf. num.* 78. Decian. *tract. crim. lib.* 6. *cap.* 36. *n.* 11. Couar. Farin. & Mar. Anton. *in citatis locis.* Debebit igitur eccleſiaſticus cognoſcere, citato ſemper fiſco laico, cæteriſque intereſſe habentibus, vt clarè diſponitur *in d. c. ſi iudex laicus*, Intrigl. *ſing.* 1. *n.* 2. *lib.* 3. Farin. *d. q.* 8. *n.* 37 Maſtrill. *deciſ.* 111 *n.* 16. Steph. Gratian. *d. cap.* 190. *num.* 17. & ſic bene faciet eccleſiaſticus, qui citare fecerit fiſcum, & inſtigatorem etiam in ipſo proceſſu probatorio, & ſtatuerit terminum communem partibus ad probandum, & admiſerit interrogatoria porrecta, licèt ſufficere in ipſa declaratione facienda citationem interuenire non videatur improbandum, ex auctoritate Caroli de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 1171. Et interim quod apud Eccleſiaſticum pendet hæc cognitio, proceſſus Iudicis ſæcularis conquieſcit, nec vlterius procedere valet, *d. cap. ſi Iudex laicus, in fine*, ibi, *contra cum interim quiuis proceſſus Iudicis penitus conquieſcat*, &c. Farinac. *d. q.* 8. *num.* 15. Nec potuerit ſtatuere tempus reo, intra quod propoſitam exceptionem coram eccleſiaſtico probare debeat, hoc enim excedit limites ſuæ iuriſdictionis, nec fas eſt ei ſuo Superiori legem imponere, *cap. ex inſinuatione, de appell.* Maſcard. *de probat. concl.* 689. *num.* 1. Bobadil. *in ſua polit. lib.* 2. *cap.* 18. *n.* 516.

29 Licentia autem, & mandatum inſeruiendi alicui Eccleſiæ, vel delegandi in aliquo ſeminario, aut verſandi in aliqua ſchola, expreſsè ab Epiſcopo concedi debet, vt per Menoch. *de præſumpt. lib.* 6. *præſumpt.* 76. *num.* 41. Cened. *d. lib.* 4. *num.* 14. & 26. ſufficit tamen, quod fuerit ore tenus, ſecundum Aloyſ Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. deciſ.* 601. *in prima edit.* aliàs *reſolut.* 525. *in ſecunda edit.* quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 11. *num.* 13. & me citato Squillante *d. cap.* 7. *num* 5. *verſic. quæ licentia* Sperell. *dict.* *deciſ.* 16. *num* 16 & tenetur Epiſcopus adſcribere 30
ad ſeruitium Eccleſiæ Clericum in minoribus conſtitutum, vel prima Tonſura initiatum petentem adſcribi: ita S. Congr. Conc. *in Valent.* 19. *Iunij* 1628.

31 Circa ſeruitium Eccleſiæ præſtandum ad effectum gaudendi fori priuilegio, eſt aduertendum non ſufficere, quo tonſuratus bis vel ter inſeruiat Eccleſiæ, quia verba, *inſeruiat Eccleſiæ*, quibus Concil. Trident. vtitur, non videntur importare ſeruitium, vt plurimum intermiſſum, ſed potiùs moralem perſeuerantiam, ſaltem pro maiori parte, vt aduertunt Galet. *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Clericus, pag.* 42. *colum.* 1. Cened. *d. q.* 4. *num.* 25. Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 1183. Bonacin *d. diſp.* 10. *q.* 2. *part.* 1. §. 4. *num.* 13. Ricc. *part.* 4. *deciſ.* 111. *num.* 5. Ego ipſe *d. alleg.* 12. *num.* 14. Diana *moral. reſolut. part.* 4. *tract.* 1. *reſolut.* 88. *in med.* vbi *in princ.* ait falſum eſſe debere ſeruire ſingulis diebus dominicis, & feſtiuis cum ſuperpelliceo diuinis Officiis Guaz *de defenſ. reor. p.* 1. *defenſ.* 20. *cap.* 10. *num.* 35. Maſtrill. *deciſ.* 113. *num.* 13. Sperell. *d. dec.* 26. *num.* 11. vbi *num.* 36. refert deciſum quod ſi aliquando ſeruitium diuinum intermittatur, nihilominus clericus gaudere debet fori priuilegio, & me citato Squillante *d. cap.* 7. *num.* 11. vbi *num.* 11. hinc reſoluit ſi aliquo neceſſario impedimento interpellatum fuerit huiuſmodi ſeruitium, non propterea amitti hoc fori priuilegium. Debet tamen 32
ſeruitium hoc præſtari de præſenti, vt tenent Menoch. *conſil.* 912. *num.* 27. Nauar. *in ſingul. Iuris Canon. concluſ.* 91. *num.* 4. Sperell. *d. deciſ.* 20. *num.* 12. Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 1179. vbi *n.* 1177. reſoluit hoc ſeruitium debere omninò conſiſtere in ſpiritualibus, & non ſufficere in temporalibus.

Si autem Clerici huiuſmodi in minoribus Ordi- 33
nibus conſtituti recuſauerint frequentare ſcholas & Eccleſiam, ſed eſſet probabilis ſpes profectus, non poſſunt priuilegio fori priuari, Sacra Congr. 34
Concil. *in Materanen.* 1. *Auguſti* 1631. & quamuis communiter teneant Nouiores gaudere hoc fori priuilegio Clericum Inſeruientem alteri Eccleſiæ, quàm illi, cui fuit adſcriptus, vel deſeruientem Cappellæ exiſtenti in Eccleſia, quæ ab Epiſcopo Confraternitati laicorum pro Oratorio eſſet aſſignata, vt docent Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſt. lib.* 1. *cap.* 6. *num.* 13. Antonin. Diana *reſol. moral. p* 1. *tract.* 2. *reſol.* 34. Aloyſ. Ricc. *d. part.* 4. *deciſ.* 111. *num.* 5. & *deciſ.* 154. *num.* 2. Nauar. *in ſingul. Iuris Can. concl.* 91. *num.* 5. Squillante *d. c.* 7. *num.* 12. & 14. hinc inferentes, præcipuè tres vltimo loco citati, hoc tempore adſcriptionem in Eccleſia de mandato Epiſcopi non eſſe neceſſariam, ſed ſufficere, quod realiter fiat ſeruitium in Diuinis, cum ad id Sac. Concil. Trid. habuerit mentem, tamen hoc mihi olim placere non potuit, cum fruſtrà videretur idem Concil. mandatum, ſeu licentiam Epiſcopi exigere, ſi id liceret abſque eo, quod optime reſoluit Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 177. quem ſequutus fui *d. alleg.* 11. *num.* 14. Verùm ho-
die coactus ſum recedere ab hac opinione, quia 35
vidi deciſionem Sacræ Congregatio. Concil. *in Valentin.* 19. *Iunij* 1628. aſſerentem, quòd Clericus

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

in minnribus conſtitutus Eccleſiæ deſeruiens, non tamen ex maudato Epiſcopi, habitum, & Tonſuram deferens gaudet fori priuilegio, & iterum in alia eiuſdem S. Cong. 28. *Marty eiuſdem anni* fuit reſolutum, quòd Clericus inſedens in habitu, & Tonſura deſcriptus in catalogo Clericorum, qui in Synodo Diœceſana obedientiam præſtitit Ordinario, & per paucas vices in choro, & in proceſſionibus interfuit, attentis circumſtantiis gaudere debet priuilegio fori, quamuis alicui Eccleſiæ de mandato Epiſcopi non inſeruiat, vel Beneficium Eccleſiaſticum non habeat, refert me citato *in hoc loco* Ant. Diana *moral. reſolut. p. 4. tract. 1. reſ. 2. in fine.*

36 *Ioan. Iacobus Cupcubinus Clericus Romanus, qui prima tonſura in Vrbe initiatus quatuor minores Ordines Panormi cum dimiſſorys Illuſtriſſimi Vrbis Vicary ſuſcepit, Romam reuerſus, & habitu clericali incedens, ſtudus incumbens, Collegium ſancti Thomæ frequentauit, & licet nulli eſſet adſcriptus Eccleſiæ, tamen non deſtitit diebus præcipuè feſtiuis, & alys ſacrificio Miſſæ inſeruire in Eccleſia S. Iacobi incurralium, & alibi. Mox cauſa honoris ſororem occidit, dubitatur an gaudeat fori priuilegio? Fiſcus reſpondet eum non gaudere, quia neque beneficium habet, neque eſt adſcriptus Eccleſiæ, neque verſatur in ſcholis de licentia Epiſcopi, vt requirit Conc. Trid. ſeſſ. 23. cap. 6. de reform. Die 30. Iuny 1609. Congregatio Concily perpendit ſecundùm ea, quæ proponuntur, in hoc caſu concurrere omnia requiſita, vt hic Clericus gaudeat priuilegio fori, eſt enim initiatus prima tonſura, incedebat in habitu, & tonſura, & Eccleſiæ inſeruiebat, imò in ſchola verſabatur, quia publicam Dialectices Lectionem in ædibus Sanctæ Mariæ, ſuper Mineruam audiebat.* meminit huius declarationis me citato *in hoc loco* Torreblanca *de iure ſpirituali lib. 15. c. 5. num. 58.* Vnus tamen ſupereſt ſcrupulus, quod nec ad inſeruiendum, nec ad verſandum in ſchola vlla præceſſit licentia, nec vllum mandatum Vicarij Vrbis, vt requirit Concil. *d. cap. 6.* vbi ſtatuitur *huiuſmodi Clericum priuilegio fori potiri ſi inſeruiat Eccleſiæ de mandato Epiſcopi, vel in ſcholis verſetur de Epiſcopi licentia*; ſed hanc difficultatem ſuſtulerunt duæ antiquæ deciſiones Congregationis relatæ, quarum altera declarauit priuilegio fori gaudere Clericum minorum Ordinum in habitu, & Tonſura incedentem, inſeruientémque Eccleſiæ, tametſi abſque vllo Epiſcopi mandato: altera determinauit talem Clericum inſeruientem alteri Eccleſiæ, quàm ei cui mandauerat Epiſcopus, vt inſeruiret, nihilominus gaudere priuilegio fori; nimirum quia qualitas mandati, vel licentiæ eſt leuis, ſatiſque eſt concurrere, quæ potiora ſunt, nempe Tonſuræ delationem, incedere in habitu clericali, & ſeruitium Eccleſiæ, vel commorationem in ſchola aliqua, itaque ceſſante mandato, vel licentia ſatisfit menti Concilij eò tendentis, vt Clericus, qui quaſi in via ad maiores Ordines ſuſcipiendos verſabatur, nec cauſa effugiendi ſæculare forum vagus hac, & illac diſcurrebat, ſed Eccleſiæ ſeruitio inſiſtebat, fori priuilegio ſe iuuare poſſit, quæ qualitates in hoc Clerico concurrunt, quamuis non afferatur mandatum, vel licentia Epiſcopi. Itaque pro certo habentes hunc Clericum fori priuilegio gaudere, mandarunt Secretario Illuſtriſſimi Patres, vt eorum nomine alloqueretur Gubernatorem Vrbis, vt ſuperſederet in cauſa, donec res deferri poſſit ad Sanctiſſimum. Vnde patet licentiam Epiſcopi non eſſe de ſubſtantia, vt conſtat ex nonnullis Sacr. Congreg. declarationibus, quarum meminerunt Genuenſ. *in practic. Archiep. Neapol. c. 7. n. 1.* Proſper de Auguſtino, *in Quarant. in ſumm. Bullar. verb. habitus*, Ricciul. *de iure perſonar. lib. 7. cap. 6. num. 15.* Aloyſ. Ricc. *dec. 111. ſub num. 5. & deciſ. 155. num. 1. p. 4.* Sperell. *deciſ. 26. num. 31.*

37 Secundò quæro, an, & quando Clericus coniugatus gaudeat hoc fori priuilegio? Reſpondeo Concil. Trident *d. cap. 6.* iubere obſeruari Conſtitutionem Bonifacij VIII. *in cap. vnic. de cleric. non coniug. lib. 5.* illo addito quòd huiuſmodi Clerici alicuius Eccleſiæ ſeruitio, vel miniſterio ab Epiſcopo deputati eidem Eccleſiæ ſeruiant, & miniſtrent, & clericali habitu, ac tonſura vtantur, vt refert Nauarr. *in ſingular. Canon. concluſ. 93.* nouiſſimè Stephan. VVeyms *ad conſtitutiones 24. ex Iure antiquo deſumptas, & per Concil. Trid. innouatas, conſtit. 9. num. 16. cum ſeqq.* Felician. de Vega *ad cap. 2. de foro compet. à num. 18.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 2. cap. 26. num. 1. verſic. clerici autem*, latiſſimè Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 33.* Lezana *in ſumm. tom. 3. verb. clericus num. 20. verſic. excipe tertiò.* Anſald. *de iuriſd. eccleſ. part. 2. tit. 11. cap. 8.* Quæ quidem Conſtitutio tribus modis priuilegium hoc reſtrinxit, primò, ſi cum vnica, & virgine contraxerit, quod & tradunt Ordin. Regia Luſitan. *lib. 1. tit. 1. §. 27.* Anton. Gom. *tom. 3. variar. cap. 10. n. 4.* Curia Philip. *par. 3. §. 1. num. 6.* Sanchez *de matrim. lib. 7. diſput. 46. num. 1.* Camill. Borrell. *in ſumm. omn. deciſ. tit. 6. de Cleric. coniug. num. 24.* Carol. de Graſſ. *dict. effectu 1. num. 8.* Ego ipſe *dict. part. 2. allegat. 12. num. 26.* Quòd autem cum vnica & virgine contraxerit, ſpectat cognitio ad Iudicem eccleſiaſticum, Rota *deciſ. 3. de ſentent. excomm. in nouis*, Nau. *in ſumm. Bullar. tit. de aſſaſſin. num. 2.* Secundò ſi veſtes deferat, & Tonſuram, vt obſeruant Farinac. *dict. quæſt. 7. à num. 64.* Scacc. *de iudic. part. 1. cap. 11. num. 20. & 82.* Thom. Valaſc. *tom. 1. allegat. 44. à princ.* Carol. de Graſſis *dict. effectu 1. num. 84.* Ego ipſe *dict. allegat. 12. num. 27.* Ciarlin. *dict. cap. 33. num. 16. cum ſeqq.* vbi *num. 17.* poſt Sanch. *d. diſp. 46. num. 6.* ait ſufficere geſtare veſtes, quibus vti ſolent alij clerici coniugati eiuſdem regionis, & *n. 19.* quòd veſtis an ſit clericalis, cognitio eſt iudicis eccleſiaſtici. Tertiò in criminalibus tantum, ſiue 38
ciuiliter, ſiue criminaliter pro crimine agatur, non autem in merè ciuilibus, vt tenent Couar. *pract. cap. 31. num. 6.* Farin. *d. q. 8. num. 7.* Azeued. *l. 2. tit. 4. lib. 1. noua Recop.* Sanch. *d. diſp. 46. n. 2.* Tapia *lib. 1. de iure Regni, fol. 34.* Ceued. *dict. lib. 1. quæſt. 5. numer. 18. & 16.* Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de imm. part. 2. num. 33.* Paul. Laymann *in Theologia morali lib. 4. tractat. cap. 8. num. 3.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 4. cap. 26. numer. 10. verſic. vltimo*, Donat. Anton. de Marinis *quotidian. reſol. cap. 58.* Ego ipſe *dict. allega. 17. num. 25.* & Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, *ſub die 10. Februarij* 1618. declarauit quod Clerici coniugati iuxta ſacrorum Canonum, & Concil. Trident. diſpoſitionem priuilegio Canonis, & fori in criminalibus duntaxat gaudeant, non autem in ciuilibus; quodque conſuetudo in contrarium prætendi non poteſt, præfati Concilij diſpoſitione ſtante cum decreto irritante; & antea S. Cong. Concil. *ſub die 13. Februarij* 1610 cenſuit *Clericos coniugatos prœditos qualitatibus requiſitis, tam dicta conſtitutione Bonifacij VIII. quàm Decreto Concil. Trident.* d. cap. 6. *non gaudere priuilegio fori in ciuilibus, niſi vbi de crimine etiam ciuiliter ageretur, ſed illos ob tales cauſas ciuiles à crimine non deſcendentes, non poſſe à Iudicibus laicis*

in

in carcerem conijci, aut perſonaliter diſtringi. Verùm deciſio illa Sacræ Congregationis Epiſcoporum videtur præiudicialis dum ait, *conſuetudinem in contrariam prætendi non poſſe*, & ideò ab ea meritò receſſit Sacra Congregatio immunitatis, *ſub die* 27. *Februarij* 1630. decidens Clericum coniugatum gaudere fori priuilegio in ciuilibus, vbi adeſt conſuetudo, prout in regno Neapolitano.

Contra Camill. Borrell. *in ſpecul. Princip. rubr.* 11. §. *videamus litt. A*, Cæpol *in conſil. criminal.* 10. *verſ. ſuper tertio.* Carol. de Graſſ. *d. effect.* 2. *num.* 181. Zanard. *in directorio Confeſſorum part.* 1. *de Sacramento matrimonij, cap.* 23. *quæſt.* 24. Ceuall. *in tractat. de cognitio. per viam violent. part.* 2. *quæſt.* 73. *num.* 4. Mart. *de iuriſdictione, part.* 4. *cent.* 2. *caſu* 159. *num* 5. Aloyſ. Ricc. *in deciſionib. Curiæ Archiepiſcopalis Neap. part.* 3. *deciſ.* 170. *& part.* 4. *deciſio.* 320. *num.* 5. Duard. *in Bullam Cœnæ lib.* 2. *canon.* 16. *quæſt.* 4. *concl.* 3. *num.* 12. Antonin. Diana *reſolut. moral. part.* 2. *tractat.* 2. *reſolut.* 50. *& part.* 4. *tractat.* 1. *reſolut.* 78. Ant. de Marinis *quotid. reſolut. cap.* 58. *num.* 2. Torreblanca *de iure ſpirit. lib.* 15. *cap.* 6. *num.* 55. Ciarlin. *contr. forenſ. cap.* 53. *num.* 34. vbi *num.* 38. pro hac parte refert S. Congreg. immunitatis deciſionem. Bonac. *de cenſur. in Bulla Cœnæ, diſputat.* 1. *quæſt.* 16. *puncto* 3. *num.* 3. Squillant. *dict. cap.* 7. *num.* 27. exiſtimantes non ſolùm in criminalibus, ſed etiam in ciuilibus, vbi nullus eſt timor incarcerationis, eos gaudere fori priuilegio.

39 Fori priuilegio gaudet Subdiaconus, qui in vim Apoſtolicæ diſpenſationis cum vidua matrimonium contraxit, & penſiones eccleſiaſticas obtinet, Sac. Conc. Concil. *ſub die* 24. *Martij, &* 17. *Septembris* 1618 Dian. *part.* 5. *in fine in declar. n.* 10.

40 Tertiò quæro, qui hoc fori priuilegio vltra Clericos gaudeant? Reſpondeo potiri Regulares omnes profeſſos, eorum Conuerſos, & nouitios ſimiliter, & Moniales, earumque conuerſas, & nouitias, iuxta ea, quæ ſupra diximus agentes de priuilegio Canonis, de his omnibus egimus *dict. part.* 2. *allegat.* 2. *num.* 37. *&* 38. Ludouicus Correa *in repet. dict. cap. inter alia part.* 2. *num* 31. Bonacin. *dict. puncto* 3. *num.* 9. Tambur. *de iure Abatum tom.* 3. *diſp.* 6. *quæſt.* 28. vbi de nouitiis Gabr. Pereira *de manu Reg. part.* 2. *cap* 47. *num.* 2. Lezana *in ſum. quæſtion. Regul. tom.* 2. *cap.* 8. *n.* 7. De nouitiis delinquentibus anno nouitiatus quòd fori priuilegio gaudeant, Ouiedo *in praxi Regul. part.* 1. *tract.* 6. *c.* 2. *q.* 2. Stephan. Grat. *March. deciſ.* 35. *num.* 10. Bartbol. de Vecchis *in praxi nouit. diſp.* 12. *dub* 11. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſput* 6. *q. vlt. à num.* 1. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 3. *part.* 1. *tract.* 2. *docum.* 5. vbi latè, & *num.* 3. poſt Dianam & ab eo citatos, *moral. reſolut. part.* 3. *tract.* 1. *reſolut.* 34. reſoluit Nouitium, ſi delictum committat tempore nouitiatus, & habitum dimittat, ac ad ſecundum redeat, non poſſe puniri à Iudice ſæculari, & *p.* 6. *tractat.* 8. *reſolut.* 6. tenet quòd impubes ad Religionem ante pubertatis annos admiſſus, quamis non ſit propriè nouitius, nihilominus vocatur nouitius, & gaudet fori priuilegio, de quo etiam Lauret. de Franchis *de controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. in variis quæſt. q.* 47. vbi id intelligit niſi iuxta Religionis inſtitutiones impubes admitti nequeat, itaut admiſſio irrita ſit, quia cum admiſſio non valeat, nullo priuilegio admiſſus eſſet, etiam à parentibus oblatus, quia nec impropriè tunc eſt nouitius, donec adeptio rationis vſu conſentiat.

41 De Fratribus, & Sororibus Tertij Ordinis Sancti Franciſci idem quoque dicendum, ſi habitum Religioſum geſtauerint, atque collegialiter vixerint, ſeu clauſtraliter inhabitauerint, & non aliàs, iuxta Conſtitutionem Leonis X, quam refert Quarant. *in ſum. Bullar. verb. priuilegia Regularium.* Ita citati per me *dict. allegat.* 12. *num.* 41. quibus addo Anton. Hering. *de fideiuſſor. c.* 7. *num.* 248. plures per Anſald. *de iuriſdict. part.* 2. *tit.* 11. *cap.* 12. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 18. *num.* 4. *cum ſeqq.* & præcipuè *num.* 16. Boſſ. *de triplici Iubilæi priuilegio ſect.* 3. *caſu* 22. §. 6. *num.* 59. Tamburin. *de iure Abbatiſſar. diſp.* 7. *q.* 3. *& diſp.* 17. *q. vlt. n.* 2. Grilenzon. *conſ.* 49. Franciſ. de Caſtillo *Siciliæ deciſ.* 88. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. part.* 4. *collect.* 1051. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 2. *cap.* 47. Parlad. *different.* 8. §. 1. *n.* 5. Bonacin. *d. puncto* 3. *num.* 17. Squillante *d. c.* 7. *n.* 42. vbi poſt Aloyſ. Ricc. *part.* 2. *deciſ.* 88. & Dianam *reſol. moral. part.* 1. *tract.* 2. *reſolut.* 84. ſubdit ea conſtitutione eiuſdem Leonis Sorores dicti tertij Ordinis habitum geſtantes, etiam in propriis, aut conſanguineorum domibus, vel ſeorſim habitantes hoc priuilegio gaudere: vide quæ dixi infrà *hoc lib. c.* 43. *verſ. quoad Tertiarios*, & eundem Dianam *part.* 4. *tract.* 1. *reſol.* 31. *verſ. notandum*, Anton. de Marinis *quotid. reſolut. c.* 114. *num.* 11. Nauarr. *de elect. fori ſect.* 1. *q.* 66. *n.* 13. *in vlt. edit. & in lucerna Regul. verb. Tertiarij.* Anton. Nou. eius frater *in ſum. Bullar. tit. de Tertiariis pag.* 578. *cum ſeqq.* vbi refert Sacræ Congreg. Concil. decretum *ſub die* 20. *Decembris* 1616. circa iſtarum Tertiarum priuilegia, in quod dicitur ab Ordinarij iuriſdictione exemptus eſſe Tertiarios, ſi viri collegialiter viuant, ſeu cum clauſtralibus habitent, & mulieres virginalem, ſeu cælibem, aut caſtam vidualem expreſſo voto, & ſub habitu vitam traduxerint, etiam in conſanguineorum, & affinium ſuorum, aut propriis domibus, ſeu ſeorſim habitantes eandem declarationem ad longum refert Ciarlin. *dict. cap.* 18. *n.* 21. vide latè de Tertiariis Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 2. *cap.* 14. *per tot.* Diana *moral. reſolut. part.* 6. *tract.* 8. *reſol.* 30.

42 Nec obſtant fundamenta, quibus verè Religioſos eſſe, ac ſubinde perſonas eccleſiaſticas, & priuilegio exemptionis à poteſtate ſæculari gaudere indiſtinctè contendunt. Bart. *in l. ſemper*, §. *quibuſdam, ff. de iur. immunit.* Petr. de Vbald. *de portion. canon. quæſt.* 17. *n.* 13. & alij quibus magis aſſentire videtur Perez *l.* 9. *verſ. contrarium, tit.* 4. *lib.* 4. *ordinam.* Mart. *de iuriſdict. part.* 4. *cent.* 2. *caſu* 113. *n.* 36. & conſtanter Fr. Emman. *quæſtionum Regul. tom.* 3. *q.* 65. *art.* 4. & alij, quos ad vtramque partem confundens magis, quàm reſoluens Card. Tuſch. *tom.* 4. *lit. F, concl.* 470. *per tot.* & latiùs quam omnes ex profeſſo viginti conficiens argumenta pro hac parte, B. Ioan. Capiſtran. *in tract.* quem inſcripſit, *defenſorium tertij Ordinis D. Franciſci.* uam ferè omnes in illum ſcopum diriguntur, vt probent huiuſmodi Fratres regulam habere à Sede Apoſtolica approbatam, & vt tales, Religioſas perſonas cenſendas eſſe, quia eiuſdem Capiſtrani argumenta *primum, quartum, quintum, ſextum, & octauum, cum quatuor. ſeqq.* ſolùm concludunt in verè profeſſis, vel quod alij modum habeant viuendi approbatam à Sede Apoſtolica; minimè verò inde ſequitur priuilegium exemptionis à poteſtate ſæculari gaudere, ſi ſe non transferant in totum ad Monaſterium, iuxta text. *in c. cùm & plantare*, §. *de Confratribus, de priuil.*

Ad diſcurſum autem eiuſdem Capiſtr. *in* 7. *argumento*, cui plurimum defert Fr. Emmān. quod licèt non ſint verè Religioſi, non tamen ſunt purè laici, ſed magis aſſimilantur Religioſis, quia certam

Religioni, quo ad fori verò & exemptioois priuilegium, non ita: quem verum intellectum fateiur ipſe Boich, & alij, de quibus Heoriq. *lib. 13. cap. 48. §. 3. iuncta litt. D.* Ad æquiparationem verò Conuerſorum, & Oblatorum in dictis Iuribus, reſpondetur intelligendam eſſe iuxta prædictos terminos de Oblatis, qui ſe & omnia ſua Mooaſterio tradiderunt, ad illud in totum ſe transferentes, vt ionuit *dict. cap. per exemptionem*, ibi, *perpetuò oblatè*, & clariùs *dict. Clem. 1. in fine*, ibi, *dum tamen illi Religioſi eiſdem cum effectu donauerint, & obtulerint ſe, & ſua*, &c. *d. §. de Confratribus*, ibi, *omninò reddiderint*, &c. *d. cap. pen.*

Cùm in ſacra Congregatione Cardinalium Concil. Trident Interpretum, iuſſu S. D. N. propoſitum eſſet infraſcriptum dubium, *An Oblati alumnus Religionis iudicandæ ſint perſonæ eccleſiaſticæ, adeò vt fori priuilegio, & immunitate à vectigalibus gaudeant? Congregatio dubio ſemel atque iterum propoſito, ac examinato, cenſuit Oblatos priuilegio, ac exemptione ita demum debere potiri, ſi in forma iuris validè, perpetuo & irreuocabiliter plene, & cum effectu ſe ipſos, & bona ſua omnia, præſentia, & futura, nulla prorſus quauis minima eorum portione, neque in proprietatem, neque in vſumfructum ſibi reſeruata Religioni obtulerint, & habitum aliqualiter mutauerint. Quòd ſi omnia prædicta ſimul non concurrant, neque fori priuilegio, neque immunitate à ſæcularibus exactionibus frui poſſe, vt in ſequentibus caſibus.*

Primò, cum quis obtulit perſonam cum reſeruatione bonorum.

Secundò, cum obtulit perſonam nullo bonorum facta mentione, quippè non includuntur in ſimplici oblatione perſonæ.

Tertiò, cum obtulit perſonam, & aliquam tantùm partem bonorum, quamuis maiorem.

Quartò, cum obtulit bona omnia præſentia, & perſonam reſeruato vſufructu.

Quintò, cum obtulit perſonam, & bona omnia præſentia tantum.

Sextò, cum obtulit perſonam, & bona omnia præſentia, & futura, ſed poſtea à Superiore Religionis aliquam eorum partem, quamuis minimam, in emphyteuſim recepit.

Septimò, cum obtulit bona, vel omnia, vel partem eorum, abſque perſona, quo caſu perſonam offerentem forè priuilegio non gaudere, ſed bona in Religione cum effectu tranſlata eſſe immunia à vectigalibus, dummodo offerens, vſumfructum eorum ſibi non retineat, eo nàmque caſu bona immunia non eſſe, etiam quoad proprietatem.

His tamen omnibus caſibus, quibus Oblati à priuilegio, & exemptione à iure communi excluduntur, ſeruandam eſſe cuiuſque Religionis conſuetudinem, cuius vigore ipſi tale ius priuilegij, vel exemptionis acquiſiuiſſent.

His poſitis propoſita deinde fuerunt alia dubia.

Primò, an Oblati, qui omnia ſupradicta adimpleuerint, fori priuilegio, & ſupradicta exemptione gaudeant, quamuis matrimonio copulati ſint, ſiue ante, ſiue poſt oblationem contraxerint?

Secundò, an tales Oblati fori priuilegio gaudeant, etiam quoad delictum ante huiuſmodi oblationem commiſſum, cuius ratione à iudice laico erant puniendi?

Tertiò, an iuriſdictio, quæ vigore Concil. Trident. cap. 11. ſeſſ. 24. competit Ordinario in Oblatos carentes qualitatibus expreſſis ibidem in verſ. exceptis, intelligatur tributa Ordinario in Oblatos cumulatiuè, vel priuatiuè ad Superiores Regulares?

Quartò an iuriſdictio ex eodem Concilij Decreto tributa fuerit Ordinario in criminalibus tantum, an verò etiam in ciuilibus?

Ad has poſteriores dubitationes S. Congregat. ſingillatim in hunc modum reſpondit.

Ad primum, gaudere, ſiue ante, ſiue poſt de licentia ſuperioris Religionis matrimonium contraxerint.

Ad ſecundum, gaudere priuilegio fori, & à iuriſdictione Iudicis laici liberatos eſſe, punirique debere à Iudice eccleſiaſtico, ſi modo abſque fraude, id eſt, non animo effugiendi ſæcularis Iudicis punitionem ſe, & ſua obtulerit, quod ſi fraus ſubſit, poſſe à Iudice laico puniri pœna confiſcationis bonorum, & alia pecuniaria, ſed non corporali, illique remanere ſubiectos quoad cauſam, & bona, ſed non quoad perſonam, debere tamen Iudicem eccleſiaſticum, ſi delicti qualitas id expoſcat, tradere tales in fraudem oblatos ſæculari corporaliter puniendos.

Ad tertium reſpondit in Oblatos carentes qualitatibus expreſſis in verſ. exceptis, tributam eſſe Ordinario iuriſdictionem cumulatiuè, non priuatiuè ad Superiores Regulares.

Ad quartum, huiuſmodi iuriſdictionem Ordinario tributam eſſe in criminalibus tantum, non autem in ciuilibus.

A. Card. Vicecomes. Ioannes Franciſcus Fagnanus S. Cong. Concil. Secretarius.

De Eremitis, qui ex ſpeciali obligatione, & 45
quaſi traditione per Epiſcopum alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt, quod fori priuilegio gaudeant, eſt dicendum; ſecus autem eſſet ſi non fuiſſent adſtricti alicui regulæ, nec ſubeſſent alicui eccleſiaſtico Superiori, vt reſoluunt Doctores per Gutier. *de gabell. quæſt. 95.* Parlad *ſeſquicent. differ. 9. §. 1. num. 4.* Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. cap. 114. num. 8.* Dianam *moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſol. 35.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom. 2. cap. 7. §. 5.* Nouarr. *in praxi variat. fori ſect. 2. quæſt. 67.* Carol. de Graſſ. *d. effect. 1. num. 106.* Booacin. *de cenſur. in Bulla Cœna, diſp. 1. quæſt. 16. ſect. 1. part. 4.* Paul. Laymann *in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. p. 2. cap. 5. num. 4.* Vgolin. *de offic. Epiſcop. cap. 20. §. 12.* Aloyſ. Ricc *in praxi aurea, reſol. 149.* Squillaote *d. cap. 7. num. 44.* Mart. *de Iuriſdict. part. 4. cent. 2. caſ. 113. num. 1.* Duard *in Bullam Cœnæ, lib. 2. can. 15. quæſt. 6. per tot.* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol. 61.* Lauret. de Franchis *de controu. inter Epiſcopos & Regular. in quæſt. diuerſ. quæſt. 41. pag. 355.* vbi licèt videatur ſeotire Eremitas de foro Eccleſiæ eſſe, eum intelligere debemus de iis, qui ſunt ſub obedieotia Epiſcopi, iuxta textum *in cap. alind 11. quæſt. 1.* quem allegat latè & eleganter D. Riccius *eccleſiaſt. lucub. lib. 3. cap. 3. cum ſeqq.* nouiſſimè Anſald. *de iuriſd. eccleſ. part. 2. tit. 11. cap. 11.*

De Militibus ſaocti Iacobi Calatrauæ, Alcan- 46
taræ, ſancti Stephani, ſancti Lazari, & ſimilibus, quòd hoc fori priuilegio gaudeant ex Pontificiis Conſtitutionibus Alexandri III. & aliorum, tenent Motta *de confirmatione Ordinis ſancti Iacobi. lib. 2. cap. 1. §. 8. probat. 6. num. 6. & 7. §. 9. probat 7.* Nauarr. *conſ. 12. de Regular.* Mendoz. à Caſtro *in praxi Luſitan. lib. 2. cap. 1. num 10.* Carol. de Graſſ. *d. effectu 1. num. 109.* licet *num. 115.* dicat quòd in Regnis Siciliæ, & Neapolis hoc non ſeruatur. Franc. Molin. & Mich. Carranza apud eundem Mottam *d. lib. 1. cap. 2. §. 32. n. 31. & 41.* Valaſc. *conſil. 108. num. 27. & conſ. 130. à num. 3.* Ceuall. *de cognit.*

per

*per viam violentia, part.2.q.*149. *n.*13. Maſtrill. *Siciliæ deciſ.*280. *num.*165. *tom.*3. nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio in quæſtion. Regul. reſol.*28. *n.*1. Squillante *d.c.*7. *num.*46. *cum ſeqq* Duard. *in Bullam Cœnæ lib.*2. *Can.*15. *q.*5. *à num.*9. Nouar. *quæſt. forenſ. p.*1. *q.*42. *& de elect. fori ſect.*2. *q.*69. *num.*31. *in vlt. edit.* Ioan. Sanch *in ſelect. diſput.*49. *n.*13. Diana *moral. reſol. part.*3. *tract.*1. *reſol.*61. *& part.*4. *tract.*1. *reſol.* 86. Gabr. Pereira *de manu Regia p.* 2. *cap.* 59. *num.* 27. Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 2. *num.*97. *& deciſ.* 21. *num.*27.

47 Vnde non licet Iudicibus ſæcularibus cognoſcere de eorum cauſis, eo quòd ſint exempti ab eorum iuriſdictione, habent enim Iudices Conſeruatores, qui de illis cognoſcunt, prout de cæteris Regularibus, Motta *in d. tract. de confirmat. Ordin. S. Iacobi lib.*2. *c.*1 § 9. *&* §. 32. *n.* 31. *&* 43. Valaſc. *conſ.*108. *num.*27. Flores de Mena *var. lib.*2. *quæſt.*21. §.15. *n.*25. Cabed. *Luſit. deciſ.*61. *n.*6. *p.*1. Ceuall. *de cognit. per viam violent. p.*2. *q.*149. *à num.*1. *cum multis ſeqq.* vbi *num.*20. teſtatur hanc ſententiam in praxi obſeruatam apud ſuprema Regia Tribunalia, & in certa cauſa fuiſſe reſolutum Iudicem Conſeruatorem, qui fulminauit interdictum, eo quòd quidam Eques detinebatur à Curia ſæculari, non feciſſe violentiam, & cauſam vna cum dicto Equite remiſſam fuiſſe, refert & ſequitur nouiſſimè Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.*2. *n.*97. Hinc Sacra Congr. *Immunitatis eccleſ. in vna Aſſiſien. de menſe Decembris* 1627. *annuente S. D. N. mandauit Equitem Placidum Bontium Militem Chriſti ad forum eccleſiaſticum eſſe remittendum*, refert Sperell. *d. deciſ.*2 *num.*121. per Nauar. *conſ.*13. *de Regular. Die* 25. *Decembris* 1627. *in eadem Congr. in cauſa Mantuana, & dubio, an Equites Religionis Chriſtianæ ſint exempti à iuriſdictione laicali? Sacra Congr. cenſuit Equitem inquiſitum & carceratum à Miniſtris Ducalibus conſignari Epiſcopo Mantuano vnà cum originali proceſſu facto, quamuis nullo, qui vt delegatus cauſam cognoſcat auditore procuratore Ducali, & facta conſignatione, vt ſuprà, abſoluantur Dux & omnes complices ab Epiſcopo*, refert idem Sperell. *citato loco.* At in cauſis ciuilibus, & in his, in quibus deliquerint, reſpectu officiorum, Rectorum, Correctorum, Magiſtratuum, aut aliorum, quæ ab ipſis adminiſtrantur, tanquam merè ſæcularibus, & in delictis grauibus, ratione quorum priuilegium fori admittitur, apud Iudicem ſæcularem conueniri poſſe exiſtimarunt Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.*2. *q.*2. *art.*2. *& tom.* 1. *q.* 13. *art.*2. *verſ. ex qua Balla*, Perez *l.*1. *tit.*1. *lib.*4. *Ordin. col.*1319. Auendan. *de exequend. mand. lib.*2. *c.*2. *num.* 11. *ad fin.* Bobadil. *in ſua Politica, lib.*2. *cap.*19. *num.*12. quos refert Hieron. Roder *d. reſol.*28. *num* 1. de quo latè Sperell. *d. deciſ.*2. *à num.* 25.

48 Vtrùm autem non adhuc profeſſi prædictos Ordines Militares, eodem fori priuilegio gaudeant, ſolet ab aliquibus in dubium reuocari: verior ſententia tenet gaudere, quam tenetur Curi. Philip. *part.*3. § 1. *n.*13. Motta *d. lib.* 2. *c.*2. §.8. *n.*3. *pag.*248. & fuiſſe in Regio Luſitaniæ Senatu iudicatum refert Parens meus *in comment. ad Ordin. Regiam Luſitan lib.*2. *tit.*12. § 1. *num.* 2. & reſoluunt Nouar. *forenſ. q* 42. *à n.*5. *part.*1. *& de elect. fori ſect.*1. *q.*66. *n.*29. Valenz. *conſ.*95. *n.*53. Rouit. *conſ.*96. Diana *moral. reſol. part.*4. *tract.*1. *reſol.* 36. *& part.*1. *tract.*2. *reſol.*49. *in fine, & p.*3. *tract.*2. *reſol.*30. *verſ.*4. *part.*5. *tract.*1. *reſol.*18. Sperell. *d. deciſ.* 2. *num.* 130. Carlaual. *de iudic. lib.*1. *tit.*1. *diſp.*2. *quæſt.*6. *ſect.*3. *à num.*239. Ricc. *in praxi part.*4. *reſol.*181. per text. *in cap. Religioſo*, §.1. vbi Archid. *de ſent. excomm.* Iaſ. *in l. cum quadam, n.*13. *ff. de iuriſd. omn. Iudic.* Tiraq. *de retract. lignag.* §.1. *gloſſ.*8. *n.*21.

Contra Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 2. *quæſt.*62. *art.*14. Bobadil. *in ſua Politica, lib.*2. *cap.*18. *num.*86. *& cap.*19. *num.*16. Maſtrill. *d. deciſ.* 290. *num.* 166. Cened. *de paupert. Relig. dub.* 50. *num.*20. *in fine*, Gabr. Pereira *d. part.*2. *cap.*58. *num.*27. *verſ. illud ſemper*, & in parte Seraph. *deciſ.*549. exiſtimantes huiuſmodi Milites non profeſſos exemptione, ac fori priuilegio minimè gaudere.

Non enim negari poteſt huiuſmodi nouitios
eccleſiaſticas eſſe perſonas, vt de cæteris aliarum 40
Religionum diximus ſuprà, quamuis illi vti Clericis ſeu Religioſis hoc priuilegium competere non eſſe dicendum minimè dubitemus auctoritate Rotæ *in vna Terulen. penſionis* 13. *Nouembris, &* 28. *Iunij* 1596. *coram bona mem. Peña*, quæ irritam, & nullam iudicauit tranſlationem in nõ Clericum factam, non obſtante, quòd actu eſſet nouitius Religionis Calatrauæ, cuius meminit Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium eccleſ. exiſtent. lib.*7. *cap.*5. *n.*29.

Quod autem Confratres Ordinis ſancti Ioan-
nis portantes mediam Crucem albam dictam 50
Thau, non gaudeant priuilegio fori, tenent Fr. Emman. *tom*2. *q.*62. *art.*18. Azeued. *l.*1. *num.*1. *fin. tit.*14. *lib.*6. *recop.* Bobadil. *in ſua Politica, lib.* 2. *cap.* 18. *num.* 232. plures refert Giurba *conſil. crimin.* 21. *per tot.*

De Rectoribus hoſpitalium, ſeu hoſpitalariis,
ſi Prælati auctoritate perpetuò deputati ſint ad 51
ſeruitium alicuius hoſpitalis auctoritate Epiſcopi erecti, quod gaudeant fori priuilegio, reſoluunt Valaſc. *conſ.*105. *num.*32. Duard. *d. can.* 15. *quæſt.*7. *n.*3. *cum ſeqq.* Ego ipſe *d. alleg.*12. *num.*40. me citato Squillante *d. cap* 7. *n.*45. Viuian. *d. lib.*6. *cap.*1. *n.*114. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de Diaconis Saluatic. num.*7. nouiſſimè Anſald. *de iuriſd. eccleſ. part.*2. *tit.*2. *cap.*13. aliàs ſecus, quamuis ſignum aliquod Crucis, vel imaginis B. Virginis deferant, cum enim purè laici ſint, nulla eſt ratio, ob quam à poteſtate ſæculari exempti cenſeri debeant, vt poſt Marian. *in cap.*1. *in fin.* & Abb. *in c.*2. *n.*11. *de foro compet.* comprobat Decian. *tract. crim. lib.*4. *c.*9. *n.*34.

De inſeruientibus Eccleſiæ, quod gaudeant
priuilegio fori in gratiam ipſius Eccleſiæ, non 52
autem propriæ perſonæ per *cap. Eccleſiarum ſeruos* 89. *diſt. & c.*2. *de foro compet.* tradunt Natt. *con.* 576. *n.*9. & Menoch. *d. arbitr. caſu* 562. *n.*19. *verſ. quinto vrget.* Parlad. *d. differ.*9. §.1. *num.*7. Felician. de Vega *ad c.*2. *de foro comp. n.*20. *&* 21. vbi videtur requirere receptionem primæ Tonſuræ, & qualitates Concilij. Nou. *in ſumm. Bullar. tit. de Diaconis Seluaticis num.* 2. me citato *in hoc loco* Diana *part.* 6. *tract.* 1. *reſol.*36. Illi tamen, qui ſolum in accendendis lam-
padibus, & aperiendis portis Eccleſiæ deſeruiunt, 53
non gaudent priuilegio Clericorum, vt cenſuit Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, *ſub die* 28. *Ianuar.* 1603. De Diaconis Seluaticis, an & quan-
do fori priuilegio gaudeant? oſtendit infra D. 54
Auguſt. Taurell. §. 4. *ex num.*19. Circa muſicos autem, & ſimiles alios, qui in eiſdem Eccleſiis occupantur, dicendum quòd ſi per longum tempus in earundem Eccleſiarum miniſteriis inſeruierint, legitimè gaudebunt eodem priuilegio, vt per Parlad. *in ſeſquicent. differ.*9. §.1. *num.*7. Felician de Vega *in d. cap.*2. *num.*23.

De familiaribus Epiſcoporum etiam laicis,
quòd 55

quòd gaudeant fori priuilegio, tam in ciuilibus, quàm in criminalibus, reſoluunt Doctores per me citati in tract. de offic. & poteſt. Epiſcop. p. 3. alleg. 107. num. 9. verſ. familia Epiſcopi, & per D. Auguſt. Taurell. in ſua conſultat. ad calcem huius cap. ponenda, n. 30. quibus addo Squillante d. c. 17. n. 46. Stephan. Gratian. Marchia deciſ. 135. n. 1. & 2. Alzed. in praxi Epiſcop. 1. c. 12. n. 77. Donat. Anton. de Marinis reſolut. quotid. c. 117. n. 1. Gauant. in enchirid. Epiſcop. verb. familiaris Epiſcopi n. 2. Dianam moral. reſol. p. 4. tract. 2. reſol. 30. & p. 1. tract. 2. reſol. 97. & p. 2. tr. 2. reſol. 1. cum ſeqq. Torreblanca de iure ſpirit. lib. 15. c. 1. n. 56. Ciarlin. controu. for. c. 20. n. 14. & 28. Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha in comment. ad c. eos qui, n. 11. deſt. 32. Felician. de Vega vbi ſupr. n. 22. vbi videtur reſoluere contrarium, Montealegre in praxi ciu. lib. 1. cap. 9. n. 249. Carlaual. de iudic. diſp. 1. q. 6. ſect. 3 n. 427. & 509. Qui autem dicantur familiares Epiſcopi, & qui veniant eorum appellatione, dixi d. part. 2. alleg. 5. n. 2. cum ſeqq. & d. part. 3. alleg. 197. n. 10. cum ſeqq. Squillante d. c. 7. ex n. 10. vſque ad 56. D. Auguſt. Taurel. in ſua conſult. ſub §. 4. huius cap. ponenda, n. 33. cum ſeq. Vide infrà hoc c. §. 4. n. 30.

Largo modo familiares Epiſcopi dicuntur, quoad exemptionem à iuriſdictione ſeculari, perſonæ illæ, quæ ei neceſſariæ, & vtiles ſunt in exequendo officio, quales ſunt notarij, cancellarius, nuncius fiſcalis, cuſtos carceris, & executores ſuæ Audientiæ, donec in officio maneant, etiamſi expenſis Epiſcopi non viuant, Boer. dec. 9 num. 8. & 9. Gratian. Marchio deciſ. 233. n. 12. & 10. Narbona l. 10. gloſſ. 0. n. 17. tit. 1. lib. 4. Recop. Idem Gratian. diſcept. forenſ. c. 340. à princ. & cap. 341. num. 1. 3. & 4 Mari. Antoniu. var. reſolut. lib. 1. reſol. 75. n. 5. Franc. Leo in Theſauro fori eccleſ. par. 1. cap. 11. n 18. latè Giurba conſ. 88. per tot. vbi de magiſtro, notario, cancellario Epiſcopi, nuncio, cuſtode carcerum, & lictoribus, Aloyſ. Ricc. in praxi reſolut. 471. n. 4. 5. 8. & 11. Bellet. diſquiſ. clerical. p. 1. tit. de fauore cleric. reali §. 1. num. 16. 17. & 18. latè Ciarlin. controuerſ. frequent. c. 20. n. 34. cum ſeqq. vbi n. 35. ſubdit eos indiſtinctè frui dicto priuilegio exemptionis, etiamſi viuant ſuis expenſis dummodo ſeruiant, licet extra officium delinquant. Epiſcopus igitur, & eius Vicarius poſſunt punire laicos, & alios exemptos, qui offendunt Notarios, Fiſcalem, curſores, officiales, aut miniſtros ſuæ Curiæ munus ſuum exequentes, ratione offenſæ iuriſdictionis, ad tex. in l. addictes. C. de Epiſcop. aud. qui tametſi correctus ſit quatenus loquitur de Clerico offendente familiam Iudicis laici ob omnimodam eiuſdem laici in Eccleſiaſticos incapacitatem, quæ prorogationem prorſus impedit: in caſu tamen à conuerſo, & ſic vbi à laico offenditur familia Epiſcopi, in quo eiuſmodi incapacitas non reperitur, in ſuo vigore remanet, Marc. Anton. Genueoſ. in pract. Archiep. Neapol. cap. 11. per tot. Farin. conſ. 134. per tot. lib. 2. Bellet. diſquiſit. clerical. part. 1. tit. de fauore cleric. reali § 5. n. 22. vbi num. 20. & 21. ſubdit quòd Regulares licèt ſint exempti, qui iniuriam inferunt Epiſcopo, ſeu eius Vicario iuriſdictionem exercenti, vel eius aures offendunt, aut turbant eius iuriſdictionem, poſſunt ab eodem Epiſcopo, vel eius Vicario puniri, Alexand. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 86. n. 5. cum ſeqq. vbi num. 6. ſubdit ad Superiorem Officialis offenſi ſpectare cognitionem ſi percuſſio facta fuiſſet ex odio & inimicitia priuata, & n. 8. reprobat Scacc. de iudic. l. 1. cap. 12. ſub num. 13. exiſtimantem contra percutientem Clericum vel Birruarium fori Epiſcopalis Iudicem laicum poſſe procedere ad pœnas temporales, eccleſiaſticum autem ad ſpirituales, Ciarlin. controuer. forenſ. c. 48. num. 8. vbi n. 8. ex. Genuenſ. c. 8. n. 6. & 8. & Bellet. d. §. 5. n. 25. tenet poſſe etiam Epiſcopum punire laicos deturbantes, vel lacerantes excommunicationis cedulones de eius mandato affixos, vel qui audent dicere in contemptum cenſuræ, che ſcomunicha, che ſcomunicha? Familiares quoad propoſitum dicuntur, qui veram habent familiaritatem vt exinde à iuriſdictione ſeculari eximantur, perſonæ Epiſcopo aſſiſtentes, nam ſeruientes, qui eius expenſis viuunt, longè tamen ab eius perſona, priuilegio exemptionis non gaudent, Decian. d. c. 9. num. 18. Farin. d. q. 8. n. 46. in fine, Surd. conſ. 301. n. 69. & 70. Ciarlin. d. c. 20. num. 36. vbi num. 40. tenet habentes litteras familiaritatis Epiſcopi ſine ſpeciali ſeruitio non gaudere fori priuilegio, & quod illud acquiritur etiamſi Epiſcopus degat extra ſuam diœceſim.

De famulis conductitiis Clericorum, ac aliis 56
Religionibus inſeruientibus, dicendum videtur eos omnes fori, & exemptionis à tributis priuilegio gaudere, vt tenent gloſſ. n. cap. Clerici 11. q. 1. Ioan. Andr. Imol. n. 2. & alij communiter in cap. 2. de foro compet. vt ibi teſtatur, & multis latè confirmat Felin. n. 1. Marian. Socin. in cap. 1. eod. tit. n. 21. Clar. in pract. §. fin. q. 35. n. 18. & aliquos refert, & ſequitur Duen. reg. 30. & magis communem teſtatur, & ſequitur Decian. in tract. crim. lib. 4. c. 9. n. 47 Card. Tuſch. to. 3. lit. E. concl. 27. num. 13. Caualcan. cenſ. 71. num. 3. vbi affirmat hanc eſſe communem, Carauit. rit. 46. n. 27. Menoch. de arbitr. caſ. 562. n. 3. Carol. de Graſſis effect. 1. num. 149. Alex. Trentacinq. var. reſol. lib. 1. tit. de foro compet. reſol. 2. Marta de iuriſdict. par. 4. caſu. 11. n. 6. Squillante d. cap. 7. n. 57. Duard. in Bullam Cœnæ caſu 15. q. 8. concl. 2. num. 4. verſ. Carol. de Tapia in l. fin. ff. de conſtit. Principum p. 2. c. 3. n. 99 D. Auguſt. Taurel. loco proximè, citato, à n 1. vbi probare intendit idem priuilegium habere famulos temporales, & poſt Marant. & alios, quos refert, comprobat Fr. Emman. queſt. Regul. tom. 3. q. 39. verſ. denique, hinc à principio quæſtionis probare contendens ex Iure communi competere Syndico Fratrum Minorum priuilegium, quod eis Clemens VII. conceſſit, vt Syndicus à poteſtate ſæculari eſſet exemptus, & inter alia memorabile illud fundamentum, quod licet huiuſmodi familiares ſint laici, poteſt tamen Pontifex eos à poteſtate ſæculari eximere, quia Religionibus inſeruiunt, & ad ipſarum, atque ita ad ſpirituale bonum hoc poteſt conducere; quo caſu, atque ita indirectè, ſeu in conſequentiam ſpiritualium, & Eccleſiaſticarum perſonarum circa temporalia, & erga laicos poteſt ſummus Pontifex ſuam exercere poteſtatem, vt benè probat tex. in cap. per venerabilem, verſ. rationibus, ibi, caſualiter exercemus, qui filij ſint leg. Adducunt præterea plures vtriuſque Iuris auctoritates, quibus expreſſè probari inquiunt familiares Clericorum, Eccleſiarum gaudere priuilegio, ipſis Clericis, Eccleſiis, & Monaſteriis, quibus inſeruiunt conceſſo. Prima & præcipua eſt l. 1. & 2. C. de Epiſcop. & Cleric. ibi, verùm etiam hominibus conceduntur, iuncto ibi vt iidem Clerici priuilegiis pluribus redundarent, & inferius ibi, & coniugia Clericorum, ac liberi, eorùmque miniſteria, &c. Deinde ex Concil. Toletan. in cap. Eccleſiarum ſeruos 12. q. 2.

dum

dum expreſsè probat Eccleſiarum ſeruos angariis, & aliis tributis à iudicio ſæculari onerari non poſſe; ſolet etiam vulgò pro hac parte citari text. ibi: *hominum & familiæ ſuæ cauſis duntaxat exceptis*, *de offic. Archid.* Demum ex communi Doctorum reſolutione *in Auth. habita*, per tex. *ibi, C. ne filius pro patre*, vbi reſoluunt priuilegiis Scholaſticorum gaudere eorum familiares.

57 Contrariam verò ſententiam, imò præfatos famulos conductitios Clericorum, & alios Religionibus inſeruientes nullos fori aut exemptionis gaudere priuilegio, tuentur Vulpel. *in tract. de liber. eccleſiaſt. par. 3. n.* 24. Ioan. Anton. de Nigris *in repet. Extrauag. vnic. de vita & honeſt. Cleric. n.* 91. Capyc. *deciſ.* 12. *n.* 2. *in fin.* Auſrer. *de poteſt. Iudicis ſæcular. reg.* 2 *n.* 37. Theſaur. *deciſ.* 22. *n.* 1. *&* 4. *verſ. verùm* Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 4. *n.* 2. Farin. *in praxi crim. par.* 1. *q.* 8. *n.* 46. Bobadil. *in ſua Politica, lib.* 2. *c.* 17. *n.* 7. Scacc. *de iudic. lib.* 1. *cap.* 11. *n.* 22. Stephan. Gratian. *deciſ.* 132. *n.* 4. *&* 5. Ciarlin. *controuerſ. fore. ſ. c.* 20. *n.* 37 vbi dicit omnes fateri hoc eſſe ſpeciale in famulis Epiſcoporum, Tiber. Decian *tract. crimin. lib.* 4. *c.* 9. *n.* 57. Alderan Maſcard *de gener. ſtatut. interp. concl.* 1. *n.* 136. Laderch. *conſ.* 103 *n.* 15. nouiſſimè Anſald. *de iuriſd. eccleſ. p.* 2. *tit.* 11. *c.* 5. *a princ.* Illuſtriſſ. D. meus Rodet. à Cunha *in comment. ad cap. eos qui*, *n.* 10. *diſt.* 32. Quorum ſententia probatur, primò, quia ſuprà diximus Oblatos, qui ſe, & ſua Monaſterio offerunt, eo priuilegio non gaudere, niſi ad illud actu, & cum affectu ſe transferant; ergo à fortiori, qui ſe, & ſua Eccleſiæ, ſeu Monaſterio non tradunt, ſed tantum mercede, conuenta eidem inſeruiunt, eo priuilegio gaudere non poſſunt. Facit etiam *cap. tuarum, verſ. quoſdam, in fine, de priuileg.* & opt. tex. *in c. per exemptionem, verſ. verùm, eod. tit. lib.* 6. dum priuilegium conceſſum Canonicis negat competere aliis Clericis eiuſdem Eccleſiæ, vel etiam ipſi Eccleſiæ, & meliùs in illis verbis, *perpetuóque Oblati*, quibus ſignificat contrarium dicendum eſſe in iis, qui perpetuò ſe non offerunt Religioni cum bonis ſuis modo prædicto. Et confirmatur efficaci ratione ex generalibus principiis, quæ docent priuilegium certis perſonis conceſſum, ad alias extendi non poſſe, *cap. porrò*, *cap. ſanè*, *de priuileg.* Facit etiam tex. *in l. ſcriniarios, C. de teſtam. militis*, dum negat apparitores & alios militum miniſtros, ſeu ſeruitores militari gaudere priuilegio, à milite enim armatæ militiæ ad militem cœleſtis militiæ valet argumentum, vt reſoluunt citatis per me, *in tract. de locis communibus*, arg. *Iuris loco* 71. *n.* 1. *pag.* 326. & in ruſticis Eccleſiæ voluit gloſ. *verb. inter eos*, *in c. indicatum* 89. *diſt.* quam in hunc ſenſum refert & ſequitur Abb. *in d. c.* 2. *n.* 6. *de foro compet.* & poſt eum Decian. *d. c.* 9. *n.* 58.

58 Ex his duabus opinionibus primam in praxi recipi deſiderabam, ſed ſecunda validioribus nititur fundamentis, & qui eam in diſputando ſequi voluerit, non erit difficile ad adducta in contrarium reſpondere: nam ad primum, quòd Pontifex habeat poteſtatem concedendi priuilegia laicis perſonis, per quæ eximantur à poteſtate ſæculari, ſi ad bonum ſpirituale fuerit neceſſarium, fatemur verum eſſe, ſi cauſa ardua aliqua ſubſit neceſſitatis concernentis bonum commune ſpirituale; huiuſmodi verò neceſſitate ceſſante, non oportet, nec ſæculares Principes facilè permittent, vt circa temporalia ſe intromittat præcipuè eximendo laicos à tributis, & ſæculari poteſtate iuxta reg. text. *in cap. nouit, in princip. de iudic.* & per ea, quæ tradunt S. Thom. 2. 2. *q.* 10. *art.* 10. Card. Bellarm. *de poteſt. Papæ contra Blacuunm in prolog.* Pont. *de matrim. lib.* 5. *c.* 12. *§. vnic. n.* 10. Cutel. *de donat. tract.* 1. *diſc.* 2. *partic.* 6. *n.* 5. Greg. Lop. *lib.* 1. *gloſ.* 1. *in fine tit.* 7. *part.* 1. Mench. *de ſucceſſ. creat. lib.* 3. *§.* 30. *n.* 104. Motl. *in emporio Iuris tit.* 2. *in pral. n.* 140. Carol. de Graſſis *de effect. lib. ſecul. effect.* 1. *n.* 131. Carlaual. *de iudic. n.* 427. obſeruantes Pontificem non ſolere laicos à ſeculari iuriſdictione eximere ſine Regis conſenſu, niſi cum eis addatur aliqua qualitas, ſeu cauſa Ordinis, vel Religionis. Nulla autem apparet ardua ratio, ſeu neceſſitas, quæ ſuadeat, vt generaliter, & indifferenter reſpectu omnium ciuilium, & criminalium, atque tributorum omnes famuli, & ſeruientes Eccleſiis, & Clericis, eo exemptionis gaudeant priuilegio, ſed potius in maximum redundaret Principum ſæcularium detrimentum; & ideò verius eſt, & benè fundatæ iuriſprudentiæ conuenientius ſummos Pontifices ea priuilegia generaliter concedere non conſueuiſſe, vt aduertit Theſaur. *dict. dec.* 22. *num.* 7.

At verò tex. *in d. l.* 1. & 2. *& in d. cap. vlt. de offic.* 59 *Archid.* communiter intelliguntur de familiaribus Epiſcoporum, qui propter excellentiam ſupremæ dignitatis hoc cum multis priuilegiis fruuntur, vt latè proſequitur Card. Tuſch. *lo.* 3. *lit. E, concl.* 242. Giurb. *conſ.* 88. *n.* 2. *verſ. multa*, Ciarlin. *d. c.* 20. *n.* 37. *in fine*, & in Cardinalium familiaribus hoc ipſum notauit idem Tuſch. & Suar. *infr.* ſtatim citandi: & in propriis terminis, quod hoc ſit ſingulare Epiſcoporum priuilegium pro eorum familiaribus, notant Abb. & Felin. *ſuprà citati.* Theſaur. *dict. deciſ.* 22. *n.* 2. & plures, de quibus Tuſch. *dict. lit. E. concl.* 27. *à num.* 13. Verùm hic intellectus licèt plauſibilis videatur, minimè ſatisfacit, nec conuenit litteræ illorum Iurium; ex ea enim manifeſtè apparet non de ſolis Epiſcopis, ſed etiam de Clericis omnibus inferioribus, eorúmque familiaribus agere, nam *l.* 1. ſupraſcriptio habet, *Imp. Conſtantinus Clericis ſalutem*; deinde in deciſione ait, *vos & mancipia veſtra*; idem oſtenditur ex *l.* 2. habet enim *in princ. omnis à Clericis*, &c. & retento eodem themate infrà *in verſ. verùm*, addit, *hominibus eorundem*, & in fine, *coniugia Clericorum, ac liberi, eorúmque mancipia*; quare manifeſta eſt violentia Iuris, quæ de Clericis apertè loquuntur, ad ſolos Epiſcopos reſtringere. Reſpondemus igitur, *in d. l.* 1. non de famulis conductitiis Clericorum agere, ſed de mancipiis, aut ſeruis, qui in eorum dominio ſunt, & conſequenter eodem modo à tributis eximuntur, quo reliqua Clericorum bona. Menoch. *d. caſu* 562. *n.* 11. Farin. *dict. q.* 8. *n.* 46. *verſ. lucrum propriè*, Duard. *d. q.* 8. *concl.* 2. *n.* 4. *can.* 15. Ciarlin. *d. c.* 20. *n.* 38. & de iis etiam loquitur tex. *in dict. c. Eccleſiarum ſeruos*, & poſt Abb. Rip. & Gramm. aduertit Theſaur. *d. dec.* 22. *n.* 5. *& deciſ.* 116. *n.* 12. Suar. *in defenſ. Fidei Catholicæ contra Anglicanæ ſectæ errores*, *lib.* 4. *c.* 29. *n.* 12. Matt. *de iuriſd. p.* 4. *cent.* 2. *caſu* 111. *n.* 1. Et confirmatur hic intellectus, quia ſi ſerui Clericorum grauarentur prædictis tributis, ipſi Clerici, ſeu Eccleſia grauantur, quia in ipſorum damnum redundat, & quodammodo maneret inutile, & ſine effectu priuilegium; quo caſu fatentur omnes priuilegium conceſſum aliquibus perſonis, earum familiaribus prodeſſe, arg. text *in c. pen. de priuil. lib.* 6. Similiter tex. *in d. l.* 2. loquitur de ſeruis, filiusfam. vxoribus, & aliis hominibus, qui in ipſorum poteſtate, & familia ſtrictè ſumpta exiſtunt.

Ad

60 Ad tex.verò *in cap. vlt. de offic. Archid.* reſpondetur nihil probare ; verba enim in argumento adducta, nullam continent Pontificis deciſionem, ſed ſolùm partis allegarionem, quæ non in iure ſcripto fundabatur. Ad argumentum ex *d. Auth. Habita*, reſpondetur formam priuilegij Scholaſtici, ibi conceſſi pro familiaribus, etiam eſſe expreſſam, vt patet ibi, *tam ipſi, quam eorum Nuncij*, proſequitor ibidem Rebuff. *n.*20.& alij paſſim ; quemadmodum etiam in familiaribus Senatorum Portugaliæ expreſſit Ordin. Regia Luſitan. *lib.*2.*tit.*59.§.3. cum aliis quæ explicat Cabed. *Luſitan deciſ.* 213.*n.*11.*p.*1. vnde licet idem argumentari ad alia priuilegia, in quibus hoc non exprimitur.

61 De concubiois Clerieorum, quòd à Iudice eccleſiaſtico pro modo culpæ puniri poſſint per tex.*in cap.*2. *de cohabit. Cleric. & mulier.* reſoluunt Zerol. *in praxi Epiſcop.p.*1.*verb. concubinarij.* Mart. *de Iur ſd.par.*4.*caſu* 44 Bell.1. *diſqu ſit. Cleric. part.* 1.*tit.de diſcipl.cleric.*§.15.*n.*64.*& tit.de fauore cleric.* §.4.*n.*49. Vulpell *de liber. eccleſ. par.*3. *n.* 27. Matienſ.*l.*6.*gloſ.*2.*tit.*8.*lib.*5.*Recop.* Sayr.*in claui Regia lib.*8.*cap.*2 *num.*14. Duard.*in Bullam Cœnæ Domini lib.*2.*can.*15.*quæſt.*17.*num.*16.*&* 17 Carol.de Graſſis *de effect.ib.cleric.effectu* 1. *num.* 181. latè Sperell. *in deciſionibus fori eccleſ.deciſ.* 19. *num.* 4. *cum ſeqq.* Ratio eſt, quia dictæ mulieres turpiter clericis inhærentes in Eccleſia peccant, *cap.ſi quis ſiam, & ibi gloſ fin* & Archid. 81. *diſt. cap. cum multa* 15 *q.* 8.Panor.*in d.cap.ſi concubinæ,de ſent.excomm.*& tanquam Clericis adhærentes, ſequuntur eorum forum, gloſ.*in cap. eos*,32. *diſt.* Tum etiam;quia correlatiuorum idem ius, & ratio eſt ; ac diſpoſitio loquens in vno, alio ſimiliter procedit, ex addictis per me *in tract. de Axiomat. Iuris vſufreq. Axiom.*61.*n.*1. Vnde cùm concubina Clerici communem cum illo habeat cauſam, & ſint correlatiua, nihil mirum ſi illa, ſicut ille. per Iudicem eccleſiaſticum iudicetur, & grauiſſimis pœnis, quibus illa capax ſit, puniatur. Facit *c.ſi concubinæ* 51.*de ſent.excomm.* qui tex. duplicem probat concluſionem, vtramque noſtro propoſito accommodatiſſimam ; prior eſt, quod concubina Clerici excommuoicatur excommunicatione maiori, ſicut etiam *in c. eos* 32. *diſt.* in ſeruitutem redigitur, & *in c.fraternitatis, propè finem* 24.*diſt.* in Monaſterium detruditur ; poſterior eſt,quòd accedentes ad concubinam excommunicatam manet ligatus eadem excommunicatione, quia communicauit cum illa in crimine, propter quod excommunicatio fuit incurſa. Vnde ſimiliter ipſa concubina in eodem foro, in quo Clericus poterit iudicari, cum in crimine damnato cum illa communicauerit : & ita hanc ſenteotiam obſeruat in ſpecie gloſ.1 *verſ.ad hoc, in d. cap.eos*, commendata à Roman.*ſingul.*658. Aufrer.*de poteſt.ſecul.reg.* a. *n.* 34.quod quidem adeò verum eſt, vt exiſtimarent Abb.*num.*25.*in cap.cùm ſit generale, de foro compet.* Iaſ.*in l.pen. num.*17.*ff.de Iuriſd.omn. Iudic.* Palat *in repet.rubr.de donat.inter vir.& vxor.*§.39.*num.*7. ſolum Iudicem eccleſiaſticum eſſe competentem in hoc caſu. Vnde non eſt probanda illorum diſtinctio, qui tenent publicas Clericorum concubinas à ſæcularibus poſſe iudicari, occultas autem non poſſe : ne hac occaſione Clerici in foro ſæculari infamentur ; neque enim poſſunt concubinæ iudicari, quin eorum nomina deferantur, ac per conſequens, ſi aliqua lex, ſeu ſtatutum id permittat, tanquam Clericos puniens non valebit ; quo pacto prædictam diſtinctionem tenent Clar.*in* §.*fin. quæſt.*37. *num.* 4. Anton. Gom. *l.*80. *Tauri*, *num.* 21. Auendan. *de exequen. mand.part.*2.*cap.*26.*num.*7.Perez *l.*11.*verb. mançebas*, *tit.*3.*lib.*1.*Ordin.* Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.*79.*verſ.concubina Clerici*, Matienſ. *lib.*6. *gloſ.* 2. *titul.*8. *lib.*5. *noua Recop.* Decian. *in tractat. crimin. lib.*4.*cap.*9.*num.*56.*& lib.*6.*cap.* 21. *num* 37.Bobadil. *in ſua Politica*, *lib.* 1. *cap.* 17. *num.* 54. Illuſtriſſ.D.meus Roderic.à Cunha *in comment. ad d. cap.eos*, *num.*7. Sed quoad publicas clericorum, concubinas contrarium iure merito defendit Marta *d. caſu* 44. *num.* 11. *cum ſeqq.* provt eum refert Sperell *d.deciſ num.*13. aduertens negari quippe non poſſe quin per ſtatutum contra mulieres clericis ſe immiſcentes factum à ſæculari de facto infametur Ordo clericalis, & in mentibus fidelium ſcandalum generetur, perſonarum eccleſiaſticarum crimina & mali minores ſi qui detegantur.

De vxoribus Clericorum minorum Ordinum vtrum & quando gaudeant priuilegio fori eorumdem ? eſt multum controuerſum ; quidam exiſtimant ipſas eo gaudere. Ducuntur quia generaliter traditur vxorem ſortiri debere forum ex perſona viri, *l.cùm quadam puella ff.de iuriſd.omn. Iudic.* tum etiam, quia multis Iuribus probatur maritorum radiis mulieres coruſcare, eorùmque dignitate, & priuilegio gaudere, *fœminæ, ff.de Senatorib. l. vlt. C.de inior.l.*1.*C.de vxoribus milit. l.eos*, *C. de fabricenſib.lib.*11. *l.*4. *C. de ſilentiar. lib.* 12. tum etiam quia *l.*2.*C.de Epiſcop.& Cler.* priuilegium immunitatis quoad publicas exactiones ipſis conceſſum Clericis, extenditur ad eorum vxores. Tum denique, quia maritus & vxor correlatiua ſuot, ſubindéque datur inter eos humani & diuini iuris communicatio. *l.*1.*ff.de ritu nupt.*& conſequenter diſpoſitum in vno, in altero etiam diſpoſitum cenſetur, *l.non tantum*, 20.*ff.de re indic.*& in materia etiam odioſa & correctoria, *l.vlt.C.de indict. vid. tollen.* Ideò hanc ſententiam tenuerunt gloſ. *in c. eos* 32.*diſt.& in c.Clericum* 11.*q.*2 Domin.*in c.*1. *de Cleric.coniug.lib.*6.& eſſe communem teſtatur poſt Tiraq.& alios Gregor.Lop.*l.*32.*gloſ.*7.*tit.*2.*part.*3. Perez *ad l.*1.*tit.*3.*lib.*1. *Ordin.pag.*47.*verſ.vxor etiam Clerici*, Auiles *ad capita Prætorum in proœm. gloſ.* 1. *n.*18.Garc.Falcon.*reg* 499.*à n.*11.& plures alij,quos copioſè refert,& ſequitur Tiber.Decian.*tr.crimin. lib.*4.*c.*9.*n.*53. quibus addo Carol de Graſſis *de effect.ib.Clerical.effectu* 1.*à n.*156.Ludou.Correa *in repet.c.inter alia,de immun.Eccleſ p.*2.*n.*33. nouiſſimè Anſald *de iuriſd.eccleſ.p.*2.*tit.*11.*c.*9.*n.*1. *cum multis ſeqq.* Sanch. *in opuſc moral.tom.*2.*lib.*6.*cap.*1.*dub.*3. *n.*2. vbi iotelligit non tantum viuo marito, ſed etiam mortuo, Diana *moral.reſol.p.*3 *tract.* 1.*reſ.* 45. *& p.*4.*tract.*1.*reſol.*41.Ciarlin.*contron.for.c.*53. *n.*6. Merol.*tom.*3.*diſp.*6.*c.*3.*n.*52. & de vxoribus Equitum S.Iacobi, Calatrauæ & Alcantaræ quòd gaudeant priuilegio fori, tenent Franc. de Amaia *in Codic.lib.*10.*tit.*39.*c.*12 *cum ſeq.* Diana *p.* 6. *tract.* 1. *reſol.*36.*in fine.* At verius eſt eas mioimè gaudere, quia priuilegium certæ perſonæ conceſſum ipſam ſequitur, & ad alias non extenditur, *l.in omnibus cauſis* 68 *l.priuilegia* 157. *ff de regul. Iuris*, *cap. ſanè* 9. *de priuil.* tum, quia priuilegium fori eſt perſonale, vtpore quòd cooceditur ratione digoitatis, Ordinis, ſicut & religioſis ratione religionis ; cum ergo Ordo ſit in ſolo viro,& omninò diuiſus à coniunctione coniugali, nec vxor capax ſit participationis alicuius Ordinis, non 62

conſequetur id viri priuilegium ratione ſolius Odinis conceſſum. Et ideo hanc contrariam ſententiam tuetur Ioan. Andr *in d.c. 1. de cler.coniug. in 6* ſequitur Butr. *in cap. 2. n. 6. de foro compet.* & ibi Alex. de Neuo *num. 21.* latè Sanch. *de Matrim. lib. 7. diſp. 47. à n. 3.* Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. c. 58. n. 14.* Caſtr. Palao *in opere morali tom. 2. diſp. vnic. de immun. eccleſ. puncto 2. n. 10.* & hanc ſe credere in praxi ſeruari teſtatur Greg. Lop. *citato loco*

Nec multum vrgent quæ pro prima opinione adduximus; nam *d. l. cum quadam*, & ſimiles procedunt in foro ordinario, quem Iure communi ſortiuntur mulieres per contractum matrimonij, mutant enim originis ſuæ forum in forum domicilij maritorum, *l. exigere dotem, in fine, ff. de indic. l. vlt. §. item reſcripſerunt mulierem, ff. ad municip.* text. notabilis *in c. 1. § vlt. de ſepult. in 6.* cum aliis adductis per Garc. *reg. 499.* D. Barboſ. *in d. l. exigere dotem, à num. 12.* Card. Tuſch. *tom. 8. lit. V. concluſ. 387.* Cuiac. *ad tit. C. de ſponſalib. col. pen. ad med.* Ad Iura illa, quæ ſuprà adducebamus, reſpondetur procedere, vel ex tenore ipſius priuilegij, quia de certis perſonis, & earum vxoribus expreſſam faciunt mentionem; vel ex vi aliorum Iurium, quæ communicant mariti priuilegium eius vxori; vel denique, quia verbis vtuntur ius nouum importantibus: iuxta priorem modum procedunt, *d. l. fœmina, & l. vlt. C. de nupt.* in quibus generaliter ſtatutum reperitur quòd vxores ex mariti nobilitate, & dignitate nobilitentur, & eius radiis coruſcent: iuxta ſecundum modum intelligenda eſt *l. 1. C. de vxoribus milit.* quatenus conſtat mulieribus militum Reip. cauſa abſentibus ibi ſubueniri non ex ſingulari beneficio maritorum, ſed ex generali Iuris diſpoſitione, & generali clauſula, de qua *in l. 1. & per tot. ff. ex quibus cauſis maiores.* Sic etiam intelligenda eſt *l. 1. C. de in ius vocando*, cuius deciſio procedit ex generali *reg. text. in l. generaliter, ff. eodem tit.* ſecundùm quam omnes perſonæ, quibus debetur reuerentia, non poſſunt in ius vocari ſine venia, inter quas cenſendas eſſe vxores patroni, conſtat ex ead. *l. 1.* vt aduertit Alciat. *ibi*: iuxta vltimum modum procedunt *d. l. eos.* ibi, *præcipimus, d. l. 4.* ibi, *iubemus*, quo etiam verbo vtitur *l. 3. C. de priuileg. ſchol. lib. 12. & l. vlt. C. de incolis, lib. 10.* ibi, *mulieres honore maritorum erigimus.* Sic etiam Ordin. Regia Luſit *lib. 2. tit. 59. §. pen.* dum diſponit priuilegiis noſtrorum Senatorum gaudere eorum vxores, verbis vtitur iuris noui, ibi, *per fazermos merce aos noſſos deſembergadores*, &c. *nos prazqu eas molheres*, &c. Ad reg. correlatiuorum reſpondetur non procedere in indulgentia facta à Principe vni ex correlatiuis, ad alterum enim extendendam non eſſe probat Baptiſta de S. Blaſio *in tract. de correlatiuis, n. 57.* & ſi ſine lege valeret argumentum de correlatiuis in propoſito, ſimiliter & maritus vxoris gauderet priuilegiis, eiuſque radiis coruſcaret, & tamen contrarium ex *d. l. fœmina*, & aliis notat Baptiſta *d. loco, n. 62.* Et denique *d. l. 2. C. de Epiſcop. & Cleric.* nullum de hoc priuilegio habet verbum, ſed de priuilegio immunitatis à tributis agit, & ideò inaduertenter à Doctoribus adducitur ad hoc fori priuilegium.

Hactenus egimus de vxore Clericorum in minoribus; ſed an idem dicendum foret quando vir de licentia vxoris ad ſacros Ordines tranſiit? Videtur magis dubium; quidam enim dicunt vxorem gaudere omnibus priuilegiis clericalibus, ſicut & virum, ita Abb. *in c. 2. n. 9. de foro comp.* & *ibi* Sebaſt. de Sapia *verb. priuilegio fori.* Alij id admittunt apud Græcos, ſecus apud Latinos, quod apud illos licita ſit cohabitatio viri Sacris initiati cum vxore, his autem minimè: ita Imol. & Felin. vterque *n. 3.* & Aretin. *n. 10. in d. c. 2.* Sed dicendum eſt eam nullo priuilegio gaudere, vt probant rationes ſuprà adductæ, nec efficitur perſona eccleſiaſtica, licèt voto ſimplici caſtitatis ligetur in ſæculo, vt conſtat in aliis fœminis ita vouentibus: & ideò ſic tenent Alex. de Neuo *in d. c. 2. n. 21. de foro com.* Sanch. *d. lib. 7. diſp. 47. n. 7.*

De filiis Clericorum eſt notandum quod priuilegium conceſſum patri vti Sacerdoti, cenſetur etiam conceſſum filio procreato ex eius vxore ante clericatum, vt reſoluunt Decian. *in tract. crim. lib. 4. cap. 9. n. 49.* Catol. de Graſſis *de effectib. clerical. effect. 1. num. 190. & effect. 3. num. 133.* nouiſſimè Anſald. *de iuriſd. eccleſ. p. 2. tit. 11. cap. 10.* & S. Congregat. immunitatis *in Callien 18. Martij 1631.* cenſuit Clerici filium legitimum ante clericatum ſuſceptum gaudere priuilegio fori durante vita eius patris.

De colonis partiariis Epiſcoporum, quod du- 63
rante colonia gaudere debeant priuilegio fori, cenſuit S. Congregatio Cardinalium controuerſiis iuriſdictionalibus præpoſitorum, *ſub die 6. Decembris* 1627. vt refert Tamburin. *de iure Abbatum, tom. 1. diſp. 29. ſub num. 4. & in Neocaſtren. 13. Auguſti* 1629. vt teſtatur Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 41. n. 21.* & reſoluit *deciſ. 98. n. 8.* colonorum genera ſeptem commemorat Boët. Epo *ad c. 3. de immun. Eccleſ.*

Et de ruſticis, & colonis Eccleſiæ, & clericorum quod poſſint conueniri coram Iudice eccleſiaſtico in actione concernente rem Eccleſiæ, vel clericorum, ſiue reali, ſiue perſonali, Theſaur. *deciſ. 12. in fine, verſ. vltimo fallit.* Duard. *in Bull. Cœnæ can. 15. q. 8. num. 9. verſ. immo*, Ciarlin. *controu. forenſ. c. 52. n. 24. & ſeq.* poteſt enim clericus pro re Eccleſiæ laicum coram Eccleſiaſtico Iudice conuenire, ſiue agatur actione reali, ſiue perſonali, ſiue mixta, tex. eſt expreſſus *in cap. ſi clericus laicum, de foro comp.* vbi ſcribentes omnes, Oſaſch. *deciſ. 32. n. 6.* Theſaur. iun. *quæſt. forenſ. lib. 2. q. 15. num 11. & 16. in fine, & n. 19.* Gutier. *canon. lib. 1. c. 34. num. 13.* Bellet. *diſquiſit. cleric. tit. de fauore clerici reali. §. 5. num. 2. & 6.* Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 98. n. 2.* Rota *in Rauennaten. emphyteuſis 28. Maij 1631. coram R. P. D. Merlino.* Et multo magis poterit Clericus pro fructibus ex Eccleſiæ bonis prouenientibus in Curia Eccleſiaſtica laicum conuenire, *d. cap. ſi clericus laicum*, ponderando verba, *pro re ſua, vel Eccleſiæ*; rei namque appellatione veniunt & fructus, *l. rei. ff. de verb. ſign. l. rem. ff. de acquir. rer. domin.* Ego ipſe *de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appell. 237. num. 7.* & idem de iſtis acceſſoriis eſt iudicandum, ac de principali. *c. acceſſorium, de regul. Iur. in 6.* Surd. *dec. 88. n. 10.* Et ideo ita reſoluunt Mari. Anton. *var. reſol. lib. 1. reſol. 8. n. 9.* Bellet. *d. §. 8. num. 5.* Sperell. *d. dec. 98. num. 5.* vbi *num. 6.* reprobat Oſaſch. *d. deciſ. 32. num. 5.* contrarium reſoluentem ſub prætextu quod fructus non ſint quid ſpirituale, ſed temporale; quod quidem ad hunc effectum, vt ille ait, non concludit, cum de illis idem ac de ipſa re ſit iudicandum, *c. ſi annum*, & *ibi* gloſſ. *verb. deponentibus, de iudic. in 6.* & *ibidem n. 7.* poſt Bellet. *d. §. 5. ſub num. 8.* idem potiſſimum procedere ait quoad fructus bonorum eccleſiaſticorum, qui pro Eccleſiæ, pauperumque neceſſitatibus non ſecus ac ipſa bona ſunt obligati.

De

64 De conductoribus prædiorum eccleſiaſticorum, ſen fructuum beneficiorum, quod ſint coram Iudice Eccleſiaſtico conueniendi, tenent citati à Theſaur. *quæſt. forenſ. lib. 2. q. 13. n. 2.* & Squillante *dict. cap. 7. num. 67. in fine.* Dato enim quòd ſuli aſſictus peterentur à clericis, vel ab Eccleſia, cùm tractetur de fructibus ſeu penſionibus rei Eccleſiaſticæ, vel clerici, receptum eſt, vt conductor laicus poſſit conueniri, & trahi ad Iudicem Eccleſiaſticum pro habendis aſſictibus, Valaſc. *de iure emphyt. q. 39. n. 14.* Mati. Ant. *var. reſol. lib. 1. reſol. 48. n. 10.* Caroc. *de locato p. 4. tit. de recuſat. q. 14. n. 45.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de fauore clerici reali §. 5. n. 8.* Sper. *dec. 98. n. 8.* Graſſus *d. effect. 1. n. 521. verſ. ſubampliatur*, Ciarl. *d. c. 52. n. 19. contra per eum citatos n. 36.* Et de laico conductore decimarum tradunt Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 7 c. 39. q. 6.* Carol. de Graſſis *d. effect. 1. n. 447.* Monet. *de decimis, c. 8. q. 1. n. 17.* Antonin. Diana *mor. reſol. par. 1. tract. 22. reſol. 93.* Marta *de iuriſdict. part. 4. caſu 112.* Squillante *de priuileg. Cler. c. c. 3. n. 60.* Quicquid dicant Cou. *pract. cap. 35. n. 2.* Caietan. *Pedem. deciſ. 31. ſub n. 6.* Camill. Borrell. *in ſum. omn. deciſ. tom. 1. tit. 54. de foro compet. n. 53.*

65 De Protonotariis non participantibus, quod fori priuilegio gaudeant, ſi in habitu clericali incedant, Sacr. Congr. Concil. *in Toletana 27. Martij* 1631. refert Ant. Nou. *in ſum. Bullar. verb. Protonotarius n. 23. & 24.* & Diana *moral. reſol. p. 5. in fine in declarat. Sacrarum Congreg. n. 26.*

66 Quartò quæro de Clerico in minoribus Ordinato à non ſuo Epiſcopo ſine litteris dimiſſoriis, vel cum falſis dimiſſoriis, an gaudeant fori priuilegio? Gaudere, ex quo Ordines collati etiam à non ſuo Epiſcopo tenent, & ei, cui conferuntur, imprimitur character, docent Nauar. *conſ. 29. de tempor. ordin.* Franc. Marc. *part. 1. deciſ. 175.* Hieronym Gabr. *conſ. 181. in 1. dub. volum. 1.* Marta *de Iuriſd. part. 4. caſu 149.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſolut. 156. & in praxi aurea reſolut. 130.* Sed contrarium hodie tenendum eſt, vtputè quia S. D. N. Vrbanus VIII. ſua Conſtit. incip. *Secretis, ſub Dat. Romæ 11. Decembris* 1624. ſic ſtatuit. *Italos verò, ſi quos in poſterum clericali charactere inſigniri, vel ad minores Ordines promoueri ab altero Epiſcopo cum falſis dimiſſoriis contigerit, etiamſi qualitatibus per Concil. Trident. Decretum cap. 16. ſeſſ. 23. requiſitis, prædicti ſint, nihilominus, ſequuta tamen prius deſuper Iudicis Eccleſiaſtici declaratione, fori priuilegio minimè gaudere, ſed ſæculari iuriſdictioni, vt antea plenè in omnibus ſubiacere, & ſubiectos eſſe volumus*, &c.

67 Quintò quæro, Vtrùm Clericus ordinatus per ſimoniam, vel ante legitimam ætatem, tali priuilegio gaudeat? Gaudere reſoluit Carol. de Graſſis *d. effect. 1. num. 665. & ſeq.* quem refert, & ſequitur

68 Squillante *d. ct. cap. 7. num. 30.* vbi etiam poſt Carol. de Graſſis *d. loco num. 640* idem tradit de promoto ab Epiſcopo, qui erat impeditus Ordines conferre, hæretico ſcilicet, excommunicato, ſuſpenſo, degradato, ſchiſmatico, depoſito, & interdicto, quia etiam ille de facto Ordines conferre poteſt, licèt executio ipſorum Ordinum ſit ſuſpenſa.

69 Sextò quæro, Vtrùm Clericus bigamus tali priuilegio gaudeat? Reſp. quòd omni Clericorum priuilegio cenſetur exutus, & foro ſæculari adſtrictus, vt probat *cap. 1. de bigam. in 6.* Azor. *inſtitut. moral. part. 2. lib. 8. cap. 4. q. 12.* Duard. *in Bullam Cœnæ, Canon. 15. quæſt. 11. num. 87.* Bonacin. *de cenſur. in Bulla Cœnæ contentis, diſp. 1. q. 16. ſect. 1. punct. 6. n. 4.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. c. 16. num. 17* Ciarlin. *controu. c. 53. num. 12.* Rot. *in Ferrar en. penſionis 21. Martij 1617. coram Card. Verdi*, vbi etiam fuit dictum, quòd licèt bigamus denudatus remaneat omni priuilegio clericali, tamen per characterem impreſſum, & indelebilem habitu ſemper 70 remanet Clericus; ſtant enim ſimul, quòd quis remaneat Clericus, non tamen gaudeat priuilegiis Clericorum, Abb. *in cap. 1. num. 6. de vita, & honeſt. Cleric.*

Septimò quæro, Vtrum Clericus, qui dimiſſo 71 habitu Clericali ſæcularibus negotiis ſe immiſceet, priuilegio fori potiatur, ne à ſæculari valeat iudicari? Pars affirmatiua, quæ vera eſt, dum legitima monitio non ſubſequitur, ſatis probatur *ex cap. vlt. de vita, & honeſt. Cleric.* vbi *gloſ. 2. cap. in audiemia 25. & ibi gloſſ. vlt. cap. contingit. 45.* vbi *gloſ. pen. de ſentent. excomm. cap. 1. de apoſtat. cap. vnic. ad fin.* vbi gloſ. *verb. moniti, de vita, & honeſt. Cleric. lib. 6.* Vide Cou. *pract. cap. 32. num. 2. verſ. 3* iuncto verſ. *nec eſt in hoc*, Roland. *conſ. 4. n. 28. lib. 1.* Clar. *§. fin. q. 36. à n. 23.* Greg. Lop. *l. 5. verb. Ius franquezas, ti. 7. part. 5* Salzed *ad Bernad. cap. 55. à princ. verſ. notabis etiam*, Viuian. *tom. 1. opin. 37.* D. Barboſ. *in l. Titia 35. num. 34. verſ. vnde in hac materia. ff. ſolut. matrim.* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 46. n. 18 ad fin.* Farin. *d. q. 8. n. 34. 60. & 93.* latè in vtramque partem Fachin. *controuerſ. lib. 9. cap. 28. per tot.* Nau *conſ. 23. de priuileg. in nouis*, Ambroſin. *de immun. c. 17. n. 12.* Bonacin *de legib. diſp. 10. quæſt. 2. punct. 2. §. 1. num. 5.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſol 172. num. 2.* Paul. Layman *in Theolog. moral. lib. 1. tract. 5. par. 2. cap. 5.* Diana *moral. reſol. par. 2. tract. 1. reſol. 191.* Squillante *d. cap. 7. num. 32.* ex quorum mente eſt recepta concluſio, quòd Clerici, qui dimiſſo habitu, & Tonſura clericali ſe negotiis ſæcularibus immiſcent, niſi priùs tertiò fuerint moniti, priuilegium fori non amittunt; vnde duo requiruntur *in d. cap. 1. de apoſtat.* vt Clericus priuilegio fori priuetur, eo 72 quòd ſe enormitatibus immiſcuit, primùm, vt ſcilicet incedat ſine habitu, & Tonſura, vt docent Boſſi. *ſub tit. de foro compet. num. 154* Clar *§. fin. quæſt. 36. verſ. cæterùm.* Roland. *d. conſ. 4. n. 32. vol. 1.* Farin. *d. quæſt. 8. num. 56.* Diana *moral. reſolut. part. 1. tract. 2. reſol. 23.* Secundum, vt in enormitatibus comprehendatur, Cæpol. *conſ. 11. num. 34.* Alex de Neuo *conſ. 56. in fine*, Roland *d. conſ. 4. n. 32.* Comprehenſus autem diretur ſi in flagranti fuerit captus, *l. palam. §. qua in adulter. e. ff. de ritu nupt. cap. ſi quis Diaconus*, vbi gloſ. *verb. deprehenſi 50. diſt.* vel ſi ipſe antequam opponat de priuilegio clericali, delictum fateatur, ſeu de eo ſit legitimè conuictus vel ſi crimen ſit adeò notorium de facto, vt nullus ſit inficiationi locus, vt per Alex. de Neuo *d. conſil. 59. num. 10. in fine.* Bellet. *diſquiſ. cleric. part. 1. tit. de fauor. Cleric. perſonali, §... num. 4.* & non ſufficit vnum delictum, ſed plura requiruntur ad hoc, vt dicatur ſe enormitatibus immiſcere. Cou. *d. cap. 2. n. 2. verſ. 3* Capyc. *deciſ. 161. num. 1.* Roland. *d. conſ. 4. num. 32.* Alex. de Neuo *d. conſ. 59. num 20 & 21.* Caball *reſol. crimin. caſu 36. n. 17.* Diana *d. reſol. 22.* nouiſſimè Torreblanca *de iure ſpirituali. 15. cap. 4. n. 11.* Nec contrarium ſupradictæ reſolutionis pro- 73 bant *cap. perpendimus 23. de ſent. excomm. d. cap. 1. de apoſtat. & cap. vnic. in 1. ibi, ipſo iure, de vita, & honeſt. Cleric. lib 6.* in quibus Clerici ſe criminibus immiſcentes, dimiſſo habitu, & Tonſura clericali, abſque vlla monitione, ſpoliantur priuilegio clericali: nam ad *d. c. perpendimus*, vel reſpondetur non

agere de prioilegio foti, ſed de priuilegio Canonis : vt reſpondet me citato Torreblanca *d. loco*, vel potiùs, quia ibi Sacerdos tali modo exceſſit, & non propulſando, ſed inferendo iniuriam fuit occiſus; tunc enim, quia vim vi repellere licèt, meritò fuſtigari, & occidi potuit abſque metu excommunicationis, vt text. habet Ad text. verò *in*
d.c.1.de apoſtat. reſpondetur dupliciter, primò cum
74 *gloſſ. vlt.* vbi in vlt. intellectu, quando Clerici ter-
tiò fuerunt moniti, iuxta reg. *d. cap. vlt. & d. cap. contingit*; ſecundò, & meliùs reſpondetur agere de Clericis, qui ſimpliciter & in totum ab ordine, & habitu apoſtatarunt, tanquam laici conuerſantes enormitatibus ſe immiſcoerunt, quamuis aliter intelligat Fachin. *d. lib. 9. cap. 28. litt. F, verſ. ad c.* 1. Vel de eo, qui dimiſſo habitu eſt inueteratus in aggreſſuris, & tyranniis, quia in iſtis diuturnitas temporis operatur idem quod trina monitio, Vincent. de Franchis *deciſ. 463. n. 7. cum ſeqq.* Denique ad text. *in d. cap. vnic. in 1. part.* ſatis reſpondetur cum Cou. *d. cap. 32. num. 3. verſ. 3.* conſtituere caſum nouum, & ſpecialem in Clericis, qui ignominioſam illam artem per annum exerceot : vnde cùm diſpoſitio illius text. ſit noua, & correctoria, ad alium caſum diuerſum trahi non poteſt. Sed ſi hac
75 in re deciſionem S. Cong. Concil. attendamos, non
eſt cur in reſpõſione ad prædicta iura ampliùs defatigemur, cùm in vna *Motulen. 1. Februarij* 1610. cenſuiſſet *Clericum, qui in habitu, & Tonſura ſe immiſcet enormitatibus, & vicibus pluribus, cenſetur abſque monitione renunciaſſe priuilegio clericali, ſecùs ſi in habitu laicali hac perpetraſſet, quia tunc*
76 *requiritur monitio.* Enormia autem delicta in hac
materia dici poſſunt, per quæ delinquens incurrit infamiam, vt aduertunt Aloyſ. Ricc. *dict. reſol.* 172. *num.* 3. Squillante *d. cap. 7. num. 32. verſic. enormia.*

77 Octauò quæro, vtrùm Clerici, qui ſe faciunt ioculatores, goliardos, ſeu buffones, fori priuilegium amittant? Reſpondeo illos, ſi per annum hoc exerceant, ipſo iure omni priuilegio clericali priuatos eſſe, ſi minùs anno debere ter ab Ordinario admoneri, & ſi non deſiſtunt priuari per ſententiam omni priuilegio clericali. Ita expreſsè probat text. *in cap. vnic. de vita, & honeſt. Cleric. lib. 6* Bernard. *in pract. cap. 68. aliàs 71. in nouiſſ impreſſ.* Farin. *d. q. 8. n. 97.* Clar. *§. fin. q. 36. n. 23.* Camill. Borrell. *ad Bellug. in ſpeculo Principum, rub. 11. §. videndum, litt. H.* Decian. *in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num.* 86. Carol. de Graſſ. *de effect. 1. num.* 1134. Molin. *de Iuſtit. tract. 3. diſp. 49. n. 20.* Marta *de iuriſd. p. 2. c. 32. n. 58.* Anſald. *in ſimili tract. p. 2. tit. vnico c. 3.* Filliuc. *tract. 16. c. 11. queſt. 8. n.* 314. Bonacin. *de cenſur. in Bulla diſp. 1. quaſt. 16. ſect. 1. punct. 6. n.* 11. *verſ. dixi regulariter*, vbi ſubdit intelligi tam de Clerico in minoribus, quàm in maioribus Ordinibus conſtituto, & *n. 12.* reſoluit dictum annum debere eſſe continuom, Duard. *in Bullam Cœnæ, lib. 2. can. 15. quaſt. 11. n. 78.*

78 Nonò quæro, Vtrùm Clericus exercens artem vilem, puta officium tabernarij, aut marcellarij, amittat fori priuilegium? Reſpondeo, quòd ſi eſt in minoribus Ordinibus non coniugatus, & habitum, ac tonſuram non defert, vel ſi eſt Clericus coniugatus, & per ſe ipſum publicè officium prædictum exercet, ſi ter monitus non deſiſtat, priuatur priuilegio clericali : vt expreſsè probat text. *in Clem. 1. de vita, & honeſt. Cleric.* Bonacin. *d. pun. 6. n.* 15. *& de legib. diſp. 10. q. 2. punct. 1. §. 4. n.* 1: Carol. de Graſſis *d. effect. 1. n.* 968. Menoch. *de arbitr. caſ.* 412. Farin. *fragment. crimin. p. 1. lit. C. n.* 127. Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de diſciplina clericali*, § 20. Squillante *d. c. 7. n. 32.* Gabr. Pereira *de manu Regia part. 2. cap. 16. n.* 15. Vnde infertur ſecùs eſſe ſi per alium huiuſmodi artem vilem exerceret; ſicut tenent Duen. *reg. 99. verſ. limita tertiò*, Perez *l. 3. gloſ. 1. pag. 96. tit. 4. lib. 8. Ordinam.* Azcued. *l. 15. num. 2. tit. 7. lib. 6. noua Recop.* Menoch. *d. caſ.* 411. *num.* 6.

Decimò quæro, Vtrùm ſi Clericus in minori- 79
bus conſtitutus efficeretur miles, & exerceret arma, & in prœliis, & bello ſe immiſceret, priuilegium clericale amittat? Amittere tenent gloſſ. & Doct. *in cap. fin. de Cleric. coniug.* Gig. *de penſion. q. 55. num.* 1. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiepiſc. Neapol. cap. 7. num.* 4. Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 664. Aloyſ. Ricc. *part. 4. deciſ.* 154. Squillante *d. cap. 7. num. 32. in fine.* Ciarlin. *controu. forenſ. cap. 36. num.* 38. Ratio eſt, quia ſunt ad inuicem contrariæ militiæ cœleſtis, & ſæcularis, *l. repetita, C. de Epiſc. & cleric. cap. qui in aliquo 51. diſt. cap. ex multa, §. fin. de voto*; nec ſimul compatiuntur in vna, eademque perſona plures tituli diuerſæ militiæ, *l. ius quidem, §. in poſterum, C. qui milit. non poſſ. lib. 12.* quia clericus factus miles ſeculi, deſinit eſſe miles Dei, & è contra, Gig. *de penſion. q. 55. num.* 1. Carol. de Graſſis *de effect. lib. clerical. effectu 1. num. 865. verſ. aliqui verò, & num. 866. cum ſeq.* ſicut incompatibile reputatur, quod vel diuerſa eodem tempore quis habeat collegia, vel plures obtineat dignitates, *l. libertus, §. preſcriptio, ff. ad municip. l. fin. C. de aſſeſſ.* Quamuis contrarium exiſtimauerit Mart. *de Iuriſdict. part. 1. cap. 32. num.* 54. Nec refert ſi dicatur, quod is, qui fecit ſe militem, & ſæua non exercuit, non priuatur in perpetuom priuilegio clericali, iuxta doctrinam Innocent. *in cap. 1. ſub num.* 3. & Hoſtienſ. *ſub num. 4. verſ. alij contra, de Apoſtat.* vbi Anan. *ſub num. 11. verſ. ſecùs ſi non exerceat.* Abb. *num. 7. & 8.* Capra *reg. 94. num.* 12. ſicut priuatur beneficio, vt oſtendimus *lib. 3. cap. 14. verſic.* 14. quia in hoc caſu diuerſimodè Clericus amittit priuilegium clericale, & beneficium; nam etſi Clericus in minoribus conſtitutus vtrumque poſſit amittere ex propria voluntate declarata per actum contrarium clericatui in hoc tamen differunt, quia beneficium poſtquam ſemel vocauit, fuit amiſſum irreuocabiliter, itavt amplius non recuperetur, niſi ex noua collatione, Abb. & reliqui *in cap. 1. num. 6. de Cleric. coniug.* at priuilegium clericatui contrarium, & ſic per militiam non amittitur irreuocabiliter, ſed eatenus quatenus ipſa militia durat, vt probat apertè text. *in Clemen. 1. verſ. quamdiu, de vita, & honeſt. Cleric.* vbi gloſſ. *verb. recuperabunt*, quam Doctores communiter probant, latè Anton. Ricciul. *de iure perſon. extra gremium eccleſ. exiſtent. lib. 7. cap. 5. num. 11. & à num. 22.* vbi *num.* 30. ſubdit ſupradictam reſolutionem non procedere in Clerico in Sacris conſtituto; hic enim, etſi millies procurauerit nomen ſuum deſcribi in numeros militares, non propterea deſiuit eſſe Clericus, cùm non ſit in poteſtate ſua ad ſæculum reuerti, ſed cogendus eſt militiam deſerere, agere pœnitentiam, & ad Eccleſiaſtica munera reuerti.

Vndecimò quæro. Vtrùm Clericus incorrigibi- 80
lis, amittat fori priuilegium? Reſpondeo nequaquam, niſi fuerit ter monitus, vt reſoluunt Mari. Alter. *de cenſur. tom. 1. diſp. 1. lib. 2. c. 6.* Viuian *d. lib. 6. c. 1. num.* 162. Diana *moral. reſol. p. 1. tract. 1. reſol.* 12.

Anſald.

81 Anſald. *de iuriſdit.eccleſiaſt. lib.3. titul.vnico cap.7.*
& ſic non poterit à parte rei incorrigibilis iudicari,
aut puniri per Iudicem ſæcularem, niſi prius depo-
natur, ſententiáque feratur ſuper incorrigibilitate,
& tãdem omni priuilegio clericali degradatus le-
gitimè tradatur Curiæ ſæculari, Bonacin. *de legib.*
diſp.10.q.2.punct.1.§.4.& de cenſur. in Bulla, diſp.1.
q.16.ſect.1.p.6.num.11. Carol.de Graſſ.*dict.effect.1.*
*num.*809. Suarez *de cenſ.diſp.11.ſect.1.num.9* Ambt.
de immunit.cap.17.n.28. Paul.Layman.*lib.1.tract.5.*
82 *part.1.cap.5.n.4.* Duard. *d.ca.2.15.q.1.num.86.* Nec
aliud vult text. *in cap.cùm ab homine, de iudic.* dum
præſcribit, *vt Clericus deprehenſus in furto, homici-*
dio, aut ſimili crimine, deponatur, & deinde propter
contumaciam excommunicetur, inſuper illa creſcente
anathematis mucrone percutiatur, & tandem impœni-
tens, ac obduratus in profundum malorum veniens con-
temnitur, & tunc cum Eccleſia vlteriùs non habeat quid
faciat. abſque eo, quod expreſsè exuatur priuilegio cle-
ricali, aut alia ſubſequatur expreſſa curiæ ſæculari tra-
ditio per ſæcularem poteſtatem comprimi poteſt; quia
dum text. ille rationem reddit, *cùm Eccleſia non ha-*
beat vltra quid faciat, quaſi neceſſariò ſupponit ſer-
uata forma inibi præfinita tacitè inuolui, quod
Clericus fuerit exutus priuilegio Clericali, tacité-
que Curiæ traditus ſæculari; aliter non verifica-
rentur prædicta verba, vt ſatis inſinuant Abb. *ibi*
*num.*19 Boſſ.*tit.de foro compet.n.11.* Commonis, vt
per Cou. *d.cap.32.num.1.verſ.2.*& ex aliis ita tene-
re Doctores communiter affirmat Clar. *dict.§.fin.*
q.16.n.32. Menoch. *de arbitr.caſu* 415.*in vlt.* qui re-
ctè aduertit *in d.cap.cùm non ab homine,* fictam dari
à lege degradationem, ſicut *in cap.1.de homic. lib.6.*
Gutier. *pract.lib.5.quæſt.7.n.23.* quamuis contradi-
cant alij citati à Couar.& Clar. *dictis locis,* conten-
dentes non aliter ſæcularem poſſe in terminis *d.*
cap. cùm non ab homine clericum punire, niſi priùs
eccleſiaſticos iudex formaliter ſententiam ferat
declaratoriam incorrigibilitatis, traditioniſque
Curiæ ſæculari, quia manifeſta fit violentia formæ
præfinitæ *in d.c.cùm non ab homine,* cui plenè ſatis-
fit, quamuis eccleſiaſticus expreſsè non pronun-
cietur ſuper tali incorrigibilitate, eo maximè, quia ſi
adhuc reſtat talis pronunciatio, iam Eccleſia habet
vltrà quid faciat, quod tamen text. ille in ratione
vltimò adiecta, prorſus negat, licèt extra terminos
illius text. in quo forma illa præfinitus, libenter fa-
teamur neceſſarium eſſe, vt ſæcularis Clericum pu-
nire valeat, quod deponatur, actualitérque degra-
detur, & ſaltem in conſequentiam exuatur priuile-
gio clericali, traditióque ſæculari Curiæ ſubſequa-
tur Bonus text. *in cap.nouimus 27.de verbor. ſignific.*
cap.degradatio 2.de pœnis, lib.6. cap.ad falſariorum,
de crimine falſi, ibi, *poſtquam per eccleſiaſticum Iu-*
dicem fuerint degradati, ſæculari poteſtati traduntur.
Quamuis Clericum incorrigibilem ipſo iure priui-
legium clericale amittere, quoad forum, ita vt per
ſæcularem iudicem iudicari, & puniri poſſit, te-
neant gloſſ vlt. *in cap.nec licet, diſt.17.* Mantu. *dia-*
log.29. Boſſ.Clar. & Couarr. quos refert Illuſtriſſ.
D. meus Rodet. à Cunha *in comment.ad dict.cap.nec*
licuit, n.4. Incorrigibilis autem ſecundùm Carol.
de Graſſis *d.effect.1. num.* 798. propriè dicitur, qui
correctionis ſuæ, & melioris vitæ nullam ſpem
reliquit, & cum Decian. *in tract.crimin.par.1.lib.4.*
cap 9.num.130. ſubdit, quòd illi dicuntur incorri-
gibiles, qui parui pendunt, & contemnunt lega-
les pœnas impoſitas, & mandata ſuorum iudicum:
& deliberatè illis reclamantibus volunt delinque-
re, latè Felician. de Vega *in relect. cap. cùm non*
Auguſt.Barboſ.de Iure Eccleſ.vniu.

ab homine, in princip. num.36.& 37.de iudic. An-
ſald. *dict.part. 3.titul. vnic. cap. 7. num. 15. cum*
ſeqq.

Duodecimò quæro, Vtrùm Clericus aſſaſſinus 83
taliter amittat fori priuilegium, vt poſſit eo ipſo
iudicari, & puniri à ſæculari iudice? Affirmant Vi-
uian. *d.lib.6.c.1.n.165.* Matt. *de iuriſd.part.4.caſ.15.*
n.8.& caſ.129. Vinc de Frauch. *deciſ.176.* Tapia
in conſtit.Regni de perſonis, num.12. Farin. *d.q.8.n.86.*
Mari.Anton. *var.reſolut.lib.3.reſol.2.num.9.* Aloyſ.
Ricc. *in deciſ.Curiæ Archiep.Neap.part.4.dec.* 292.
Ioan.Bapt.del Thoto *in compend.deciſ.Neapol.verb.*
Clericus, fol.96. Parlad.*diff.9.§.4.num.6.* Ceual.*com-*
mun.tom.4.q.902. Giurb. *conſ.49. num.18.* nouiſſimè
Donat.Anton.de Marinis *quotid.reſolut.cap.51. per* 84
tot. & probatur ex tex. *in cap.1.de homicid.lib.6.* ibi,
à toto Chriſtiano populo perpetuò diffidatus: nam ver-
bum *diffidatus* idem importat, quod deſperatus,
ſeu orbatus à toto populo Chriſtiano, abſque ſpe
auxilij, & fauoris, vt ex bonis Auctoribus affir-
mat Calepin. *verb.diffido,* atque ita omni prorſus
clericali priuilegio deſtitutus: aliter enim ſi priui-
legio fori potiretur, iam non maneret totaliter dif-
fidatus, nec à toto populo Chriſtiano orbatus, con-
tra verba illius tex. modo expenſa: ita ex eiſdem
verbis colligunt ſic intelligentes *d.cap.1.* Boſſ. *in*
pract.tit.de mandat.ad homicid.num.13. Plac. *de deli-*
ctis, lib.1.c.19.num.2. Suar.de Pace *in pract. tom.1.*
part.5.cap.3.§.3.num.131. Gutier. *pract.lib.3. quæſt.*
7.num.23 Farin. *d.q.8.num.82.in prin.* Verùm ex no- 85
uiſſima Conſtit. Clementis VIII. *ſub Dat.Romæ*
18. *Decembris* 1595. notant Nouarr. *in ſingul. Iuris*
Canon.concl.vnic.de aſſaſſ.& eius frater *in ſum. Bul-*
lar. tit. de aſſaſſinion. 1. non poſſe iudicem laicum
procedere, & punire Clericum pro crimine aſſaſſi-
nij, niſi præcedente declaratione eccleſiaſtici,
quod etiam tradunt Bonacin. *de legib. diſputat.* 20.
q.2.punct.5.§.4.& de cenſur. in Bulla, diſp.2. q.16.
ſect.2.par.6.num.17. Ambroſin. *de immun.& liberta-*
te eccleſ.cap.17.num.10. Duard. *can.15.q.11.num.13.*
Carol.de Graſſis *d.effect.1. num.841.& effect. 2. n.*
164. Maſtrill. *deciſ.288.num.19.part.3.* Anton.Diana
reſol.moral.part.1.tract.2.reſol.51. Et ideo aſſaſſinij
qualitas coram Iudice eccleſiaſtico probanda, Mar.
Antonin. *var.reſol.lib.3.reſol 48.num.43.* Nouar.fra-
ter *d.titul.de aſſaſſino num.7.* vbi *num.* 11. quòd ad
hunc effectum Iudex eccleſiaſticus non tenetur
ſtare proceſſui fabricato per Iudicem ſæcula-
rem.

Aſſaſſinus autem licèt diuerſimodè explicetur à 86
Doctoribus, in terminis tamen *dict. cap.* 1. propriè
dicendus erit omnis, & ſolus ille, qui ex infideli
aſſaſſinorum gente pecunia data vel promiſſa tra-
ctat de occidendo Chriſtiano, ſicut ex bonis Au-
ctoribus colligunt Caietan. *in ſum. verb.aſſaſſinus,*
& verb.excommunicatio 16. Couar. *in Clem.ſi furio-*
ſus, part.2.in init.à num.9. Salzed. *ad Bernard.c.96.*
verſ.ſed quia, Menoch. *de arbitr. caſu* 360. *à n.* 39.
Suarez de Pace *loco ſuprà citato.* Aſſaſſini enim
populi erant ex Syria, qui à pueritia ita inſtruebã-
tur, vt in iniquos Regis, aut domini, quorum
vaſalli erant, ipſorum mandato incautos occi-
derent, de his omnibus, & ſolis agit *dict. cap.* 1.
vt manifeſtè colligitur ex verbis ibi, *ſecuritatem*
ab eorundem Aſſaſſinorum domino impetrare, quæ
ſatis euincunt ibidem agi de aſſaſſinis non quibuſ-
cúnque, ſed de illis ſolummodo, qui ex infideli
Aſſaſſinorum genere ſuo Regi, vel Domino ſubii-
ciebantur, & qui à pueritia ad tam pernicioſã cru-
delitatem deſtinantur, conſonant verba ſequentia,

ibi, *ab eo*, hoc eſt, à Rege *vel domino Aſſaſſinorum redimere vitam ſuam*. Vnde diſpoſitio *d cap.* 1. tantopere pænalis, & exorbitans attento iure trahi non debet ad alios aſſaſſinos, præſertim eum ratio, vbi nititur, non ita vrgeat in aliis, qui neque ex genere infidelium, neque ſub Rege tyranno ad tam erudele miniſterlum deputantur, neque tam graue reſultat Chriſtianæ Religionis opprobrium coontra *d.cap.1.verſ.ſi qua ab eo*, quicquid Doctores communiter non ita expendentes, longè aliter indiſtinctè reſoluant.

87 Decimotertiò quæro, Vtrùm ordinatus poſt delictum commiſſum, vel etiam Monachus factus, gaudeat fori priuilegio? Indiſtinctè affirmant Decian. *tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. n. 60.* Marc. Ant. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 9. num. 5.* Carol. de Graſſis *d. effectu 1. num.* 1074. Aloyſ. Ricc. *deciſ. 357 part. 4.* Dian. *reſol. moral. par. 1. tract. 2. reſ. 26.* Squillante *d. c. 7. num. 35.* nouiſſimè Donat. Anton. de Marinis *quotid. reſol. cap. 48.* per text. *in l. qui cum vno, §. reus, ff. de re milit.* vbi reus capitalis criminis accuſatus, ſi efficiatur miles, non remittitur, ſed à Iudice militiæ iudicandus eſt; tum quia priuilegium ſuperueniens liberat ab onere priori, quod incumbebat, *l. ſpadonem 17. §. ſi quis autem tutor, l. iuriſperitos 33. in princ. ff. de excuſat. tutor l. prætor, pen. in pr.* ibi, *vel ſi qui Sacerdotium nacti ſunt, ff. de vacation. mun.* vnde eſt, quòd dignitas ſuperueniens etiam lite pendente opitulatur, & excuſat, Bart. *in l. ſi rem alienam, §. vlt. ff. de pignorat. act.* Cabed. *part. 2. dec. 58. num 4.* deinde expenditur illud vulgare, quo dicitur, *vbi te inuenero, ibi te iudicabo*, id eſt, in eo ſtatu, quo te inuenero, ibi te iudicabo, *l. item apud Labeonem 15. §. ſi quis virgines, ff. de iniuriis. cap. ad audientiam 25.* vbi gloſ. *verb. lex, de ſent. excom.* Et hanc partem affirmatiuam ſine dubio, quando abſque dolo, & fraude fuit ordinatus, defendunt Cou. *d. cap. 32. num. 4. verſ. prima concluſio.* Clar. *§. fin. q. 36.* qui ante loquitur de illo, qui poſt delictum commiſſum factus eſt Religioſus, Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 3. q. 54. art. 3. in princ.* Gutier. *practic. lib. 1. q. 5. num. 2. verſ. prima concluſio*, Ceuall. *comm. contra commun. quæſt. 563. à n. 6. & de cognit. per viam viol. part. 2. quæſt. 37.* Felician. de Vega *in relect. ad cap. 2. n. 116. cum ſeqq. de Iudi.* Farinac. *tom. 1. conſ. 77. n. 2. cum ſeqq.* Vincent. de Franchis *deciſ. 384.* vbi Amendola & Ricc. *in addit.* Fragoſo *in regimine Chriſtianæ Reip. part. 1. lib. 2. diſp. 4. num. 356. verſ. in cauſa tamen*, nouiſſimè Anſald. *de iuriſdict. eccleſ. p. 2. tit. 11. cap. 15.* Valaſc. *conſ. 48. n. 2.* Cabed. *d. part. 1. dec. 58. num 4. verſ. item clericatus*, Bonacin. *de legib. diſp. 10. quæſt. 2. punct. 1. §. 1. num. 18. & de cenſur. in Bulla Cœnæ diſp. 1. quæſt. 16. ſect. 1. puncto 5. num. 9.* Suarez *in defenſ. Fidei lib. 4. cap. 15. num. 14.* Ioan. Bapt. de Thoro *in compend. deciſ. Regni Neapol. verb. clericus vel profeſſus, pag. 93.* Giurba *conſ. 15. num. 2.* per tex. cui enituntur *in l. hos accuſare 12. §. hoc beneficio, ff. de*
88 *accuſat.* & cenſuit Sacra Congregatio Concilij *ſub die 10. Decembris 1596. Clericum primæ Tonſuræ, qui poſt dimiſſum habitum, & Tonſuram clericalem deliquit, & pro delicto in Curia ſæculari citatus fuit, deinde reaſſumpto habitu cum Tonſura Eccleſiæ inſeruire cœpit, non poſſe iudicem laicum proceſſui finem imponere, & contra illum quoad perſonam procedere.*

89 Verùm, vbi poſt delictum commiſſum fraudulenter, & doloſè fuit ordinatus, vt ſcilicet ſæcularis forum euadat, videtur non liberari à foro ſæculari, quia fraus, & dolus nemini patrocinantur, ne ex ſua malitia commodum reportet, *cap. intelleximus, in fine, de iudic. cap. 2. prope fin. de dolo*, tum quia affectans priuilegium, aut quiduis aliud, gaudere non poteſt priuilegio, ſeu beneficio rei, quam procurauit, ſeu affectauit, Paris de Puteo *de ſyndicatu*, vbi *de affectante officium*, Nicol. *in concordant. gloſſar. concord. 6. num. 104. fallent. 63.* Felin. *in cap. fin. ex num. 3. de teſtib.* & vidi peculiarem tractatum manuſcriptum de affectionibus ordine alphabetico diſpoſitum Petri Accolti Aretini, Piſis olim ordinarij interpretis Iuris Canonici, ideò ſic declarant præfatam ſententiam limitantes Couar. Clar. Valaſ. Ceuall. & Cabed. *proximè citatis locis*, Gutier. *d. quæſt. 5. num. 5.* vbi refert plura, ex quibus fraus iſta præſumatur, Viuiano *tom. 1. opin. 38.* Auendan. *de exequend. mand. lib. 1. cap. 22. num. 12.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. cap. 25.* Farinac. *d. q. 8. à num. 104.* Bobadil. *in ſua Politica lib. 2. cap. 18. num. 77.* Tom. Valaſc. *tom. 1. alleg. 17.* Eraſm à Cochier *de iuriſdict. ordin. in exemptos, pars. 4. quæſt. 17. num. 28.* D. Barb. *in l. ſi quis poſteaquam, ex num. 199. ff. de iudic.* Ordinat. Regia Luſit. *lib. 2. tit. 1. §. 3. in fine.* Plura etiam huiuſmodi fraudis indicia, & argumenta, & quod ſi tempore ordinis aſſumpti delinquens non erat accuſatus, vel diffamatus de crimine, nullatenus prædicta fraus præſumitur, referunt Couar. *d. c. 32. num. 4. verſ. fraus verò*, Farin. *d. quæſt. 8. num. 110. & conſ. 77. num. 3. cum ſeq. 110.* Carol. de Graſſ. *vbi ſupr. num. 1076.* Zerol *in praxi Epiſc. pars. 1. verb. clericus n. 6.* in quo pie admodum loquutus eſt Suar. *d. lib. 4. cap. 15. num. 17.* ibi, *Sed certè non videtur pertinere ad dolum, vel malam fidem quod quis ex in tempore ſe eximendi ab illo foro, & cuſtodiendi ſuam perſonam illum ſtatum aſſumat; ſicut non eſt mala fides confugere ad Eccleſiam poſt delictum ad ſe tuendum, illa enim intentio non eſt mala*, &c.

Vtrùm autem poſſit Clericus hoc caſu à iudice ſæculari non ſolùm in bonis, ſed etiam in corpore puniri, ſuppoſito, quòd fraudulenter fuerit promotus? Vide Couar. *d. loco, num. 4.* Gutier. Farinac. Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effect. 1. num. 1129.* Duard. *canon. 19. quæſt. 7. num. 4.* Bonacin. *dict. ſect. 1. punct. 5. num. 10.* & alios *vbi ſuprà*, apud quos etiam videbis quid dicendum, quando quis ante delictum commiſſum votum fecerat Religionis, vel Ordinis ſacri ſuſcipiendi? In Papien. *ſub die 23. May 1626. Sacra Congregatio Concilij, auditis partibus, & præuia matura diſcuſſione cenſuit Clericum qui characterem, & habitum clericalem aſſumpſit poſt delictum, proceſſum, & fideiuſſionem de ſe repræſentando coram iudice laico, gaudere priuilegio fori, & à iuriſdictione iudicis laici eſſe liberatum; quoad perſonam, quod ſi fraus ſubſit (quam Iudex eccleſiaſticus inſpicere debet) poſſe iudicem laicum proceſſui finem imponere contra illum quoad bona procedendo:* & hanc declarationem ſequuta fuit nouiſſimè *Sacra Congregatio Immunitatis in vna Ciuitatis Caſtellanæ, ſub die 18. Februarij 1631.*

Decimòquartò quæro, Vtrùm Clericus, qui in 90
ferendo teſtimonio coram ſæculari iudice deliquit, iudicari valeat ab eodem, & puniri? Reſpondeo negatiuè, vt per Felin. *in cap. verùm, num. 5.* & *ibi* Abb. *de foro compet.* Afflict. *deciſ. 230.* Couarr. *practic. cap. 18. num. 8. & in cap. quamuis pactum, part. 1. §. 7. num. 6.* Marant. *de ordine iudic. part. 6. cap. de inquiſit. num. 150. & actu 32. à num. 1.* Capyc. *deciſ. 5. num. 13.* Clar. *§. fin. quæſt. 8. num. 14. verſic. hinc quæro*, Roland. *conſ. 12. num. 51. lib. 2.* Bernard. *in pract. c. 93. num. 2.* vbi Salzed. *in addit. lit. C.* Garcian. *reg. 9. n. 6.* Vicent. de Franch. *deciſ. 545. num. 6.* Tapia *de iure Regni in conſtit. de perſonis, num. 27.* Ioann. de Mon-

tealegre

tealegere in praxi ciuili lib. 1. cap. 9. num. 15. Ceuall. de cogn. per viam viol p. 2. q. 74. à num. 7. Surd. conſil. 369. num. 17. Gutier. pract. lib. 1. quaeſt. 24. num. 1. Fachin. controuerſ. lib. 9. cap. 27. verſ. tertia verior. Farinac. d. q. 8. num. 26. in prin. Bonae. de cenſur. in Bulla Cœnæ diſputat. 1. quaeſt. 16. ſect. 2. punct. 5. num. 11. & de legib. diſputat. 10. quæſt. 2. punct. 1. §. 1. n. 18. Mart. de Iuriſd. part. 1. cent. 2. caſ. 128. num. 9. Eraſm. à Cochier de iuriſdict. Ordinarij in exemptos par. 2. quæſt. 35. num. 2. Carol. de Graſſis dict. effect. 1. num. 1148. Ambroſin de immunit. cap 18. num. 21. Felician. de Vega in relect. ad cap. decernimus 2. num. 99. de iudic. Ciarlin. controuerſ. forenſium cap. 48. num. 11. Tamb. de iure Abbatum tom. 1 diſp. 15. quæſt. 19. num. 27. latè Anſald de iuriſdict. eccleſ. p. 2. tit. 11. cap. 15. nouiſſimè Donat. Anton. de Marinis quotid. reſol. c. 50. per tot. Squillante dict. cap. 8. num. 110. vbi etiam poſt Aloyſ. Ricc. part. 4. deciſ. 81. ſubdit Clericum de dicta falſa depoſitione facta coram laico nequaquam poſſe puniri per ſuum iudicem competentem. Ratio eſt, quia non magis dicitur conſtare de crimine Clerici, quando Iudex ſæcularis arbitratur coram ſe falſum teſtimonium protuliſſe, quàm quando Clericus coram eodem Iudice crimen in iudicio confitetur, aut de eo legitimè conuincitur; patet, quia longè melior probatio eſt, quæ ex confeſſione iudiciali, vel legitimis teſtibus reſultat, quàm quæ ex ſolo iudicis arbitrio, arg. cap. vlt. de coh. Cler. cap. nos in quemquam, cum multis ibid. 2. q. 1. ſanè Clerici, licèt confeſſi, vel conuicti de crimine coram ſæculari, propter hoc à ſuo Epiſcopo non ſunt condemnandi, cap. & ſi clerici 4. in princ. de iudic. ibi, omnes igitur, &c.

92 Non obſtat l. nullum. 1. C. de teſtib. quia non habet locum quando teſtes ſunt omninò exempti, & ita ſuo iudici ſubiiciuntur pro bono publico, & cæteri iudices omninò ſint vetiti, & improbabiles.
92 Nec obſtat reg. l. 1. propè fin. C. de ordin. iudic. & l. quoties 3. C. de iudic. quia non procedit, vbi datur omnimoda incompetentia & incapacitas, prout in iudice ſæculari reſpectu Clerici, Valaſc. conſ. 159. n. 7. non ſic quando laicus falſum coram Iudice Eccleſiaſtico deponit, quia ab eodem Iudice puniri poteſt, Cou. pract. cap. 18. n. 8. Gazzin. de defenſ. reor. def. 1. c. 11. n. 34. Giurb. conſ. 19. n. 120. latè Ciarlin. controuerſ. forenſ. cap. 48. fere per tot. vbi in fine hanc quæ ſequitur deciſionem refert. Die 18. Martij 1631. Sacra Congregatio Eminentiſſimorum Patrum controuerſiis iuriſdictionalibus præpoſitorum reſpondit dictum Epiſcopum procedere poſſe contra laicum, qui ſubornare attentauit teſtes in cauſa pendente
93 coram Iudice Eccleſiaſtico, Bellinger. Cardin. Gipſius. Franc. Paulutinus S. C. Secret. Nec denique obſtat reg. cap. præterea, de offic. deleg. quod ſcilicet conceſſo vno, conceduntur omnia neceſſaria ad illud vnum, cum negari non poſſit maximè neceſſarium eſſe ad principalis cauſæ definitionem prius cognoſcere an Clericus falsò fuerit teſtificatus, vt ſciatur quanta fides eidem ſit adhibenda: nam reſpondetur dupliciter; primò regulam illam non procedere in iis, quæ in ſpecie ſunt prohibita, ſicut in propoſito, tunc enim quamuis neceſſaria ſint, non cenſetur conceſſa. Vel ſecundò reſpondetur cum Surd. Fach. & Farin. dictis locis, poſt Cou. Clar. & alios, quos referunt, & ſequuntur, ſæculares cognoſcere poſſe an Clericus falsò fuerit teſtificatus, non quidè ad effectum iudicandi crimen Clerici, neque illud puniendi, vt ſupra diximus, ſed ſolùm, vt inſtructior reddatur ad cauſam principalem, hoc, vel illo modo definiendam, vt apud omnes in confeſſo eſſe teſtatur Farinac. d. n. 16. verſ. limitabis primò. Huic quæſtioni affinis eſt alia, an Iudex laicus poſſit clericum, qui eum iniuriauit, capere, & carcerare? Et quamuis exiſtimauerint id præfato Iudici licere Tiber. Decian. in tract. crim. lib. 4. c. 9. n. 141. & Bobadil. in ſua politica lib. 2. c. 18. n. 89. in fine, ſubdens quòd etiam poterit ipſe clericus mulctari aliqua pœna pecuniaria propter talem irreuerentiam, & crediderint in his terminis nihil facere poſſe præfatum Iudicem ſecularem auctoritatiuè, & ex iure proprio, ſed permiſſiuè quoad eum ſolum effectum ob maius malum vitandum, & cum moderamine, ſcilicet, vt intra 24. horas veniat coram ſuo Iudice eccleſiaſtico præſentandus, Bobadil d. c. 19. n. 51. & 327. Ceual. comm. tom. 4 quæſt. 897. n. 635. Felician. de Vega in relect. c. ſi diligenti n. 58. & 59. de foro compet. attamen id nullo iure probatur, ex dictis.

Decimoquintò quæro, Vtrum ſi Clericus, & 94
laicus ſimul delinquant, vterque ſit conueniendus coram iudice eccleſiaſtico, ita vt laicus ratione ſocij Clerici gaudere debeat priuilegio fori? Partem negatiuam, quæ vera eſt in criminibus ſua natura merè ſæcularibus amplectuntur. Aym. conſ. 231. lib. 1. Rebuff. de priuil. ſchol. priuil. 106. verſic. 4. & in proœm. ad leges Galliæ, gloſſ. 5. num. 117. Padil. in l. 1. n. 5. C. de diuer. reſcr. plures, quos refert, & ſequitur Couar. pract. c. 34. num. 2. ad fin. Gom. tom. 3. var. cap. 10. n. 6. Clar. Perez, Mena, Ioan. Garc. & alij, quos citat, & quorum opinionem in praxi ex aliis magis receptam, & veriorem teſtatur Gutier. practic. lib. 1. quæſt. 9. à num. 7. adducentes in id expreſſam Caſtellæ legem 113. ſtyli, Palard. differ. 8. §. 1. num. 36. Vincent. de Franchis deciſ. 426. num. 4. Fragoſo de regimine Reip. Chriſtianæ p. 1. lib. 2. diſp. 4. n. 359. Oſaſch. Pedem deciſ. 103. num. 10. Menoch. de arbitr. caſu 371. num. 13. Decian. in tract. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 44. Duard. in Bullam Cœnæ can. 17. q. 11. num. 48. Carol. de Graſſis d. effectu 1. n. 232. Caſtr. Palao in opere moral. p. 2. diſp. vnic. punct. 6. num. 11. Nouarr. de elect. fori ſect. 5. q. 1. num. 28. Sanch. in op. moral. tom. 1. lib. 3. cap. vnic. dub. 30. num. 5. Ambroſin. cap. 20. à num. 3. Surd. conſil. 222. num. 3. & conſ. 396. num. 18. Fachin. controuerſ. lib. 9. c. 31. litteris F. Bobadil. in ſua Politica lib. 2. cap. 17. n. 90. cum ſeqq. latè Farinac. d. q. 8. num. 151. Thom. Valaſc. alleg. iuris tom. 1. alleg. 18. Pro quibus illud maximè facit, 95
quòd vbi materia, de qua agitur, eſt diuidua, priuilegium vnus ſocij alteri minimè communicatur, l. ſi commune 10. iuncta gloſſ. 2. ibi, quia indiuiduum eſt, quemadmodum ſeruitutes, gloſſ. vltim. in c. 1. §. vltim. de iurepatron. lib. 6. ſanè quamuis Clericus, & laicus ſimul tempore deliquerint, materia diuidua eſt, quia vnuſquiſque inſolidum delinquit & crimen conſummauit, vnuſquiſque ſuum habet forum diuerſum, in quo legitimè conuenitur, & in quo diuerſæ, ac peculiares pœnæ in ſuos ſubditos ſtatuuntur, & ideò in propoſito nulla datur continentia cauſæ, quæ diuidatur, contra reg. l. nulli 10. C. de iudic. cap. 1. de cauſ. poſſeſſ. eo quòd cauſæ, & perſonæ delinquentium ſunt diuerſæ, & neque cauſa, neque perſona alteri cauſæ, aut perſonæ eſt annexa, neque tandem de illis rebus agitur, de quibus ad eundem iudicem eundum ſit, vt per Facbin. dict. cap. 31. verſic. continentia cauſæ. nam eo ſolùm caſu ſocius vtitur priuilegio ſocij, quoties cauſa eſt indiuidua, l. ſi communem ff. quemadm. ſeruit. amit. l. 1. & 2. C. ſi vnus ex plurib. Monter. dec. 14. num. 84. & tunc cauſa tota remittitur ad Iudicem eccleſiaſticum tanquam ad digniorem, ne conti-

nentia cauſæ diuidatur, & ne contingat ferri diuerſas ſententias, Cou. practic. cap. 34. ſub. 1. num. 3. Marant. de ordine iudic. par. 4. diſt. 11. num. 21. Natt. conſ. 280. num. 3. vol. 2. Farinac. d. q. 8. ſub n. 151. Card. Seraph. deciſ. 957. num. 1. Sperell. deciſ. 26. num. 11. & 12.

Verùm contrarium, immo clericum & laicum ſimul delinquentes ab Eccleſiaſtico Iudice in omni euenu puniendos eſſe reſoluunt Marta de Iuriſdict. p. 4. caſu 119 Franc. Fagnan. in reſp. pro cenſuris Pauli V. part. 3. fol. mihi 85. Scacc. de iudic. lib. 1. c. 11. num. 14. Bellet. diſquiſit. clerical. p. 1. tit. de fauore cleric. perſon. § 16 num. 1. verſ. altera, Diana moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſolut. 7. Ciarlin. controuerſ. forenſ. c. 34. num. 16. Sperell. in deciſ. fori Eccleſiaſt. deciſ. 19. n. 20. quorum dicta intelligi debent quando vtriuſque dicitur vnum & idem crimen, & perplexitas cauſæ impedit proceſſum plurium Iudicum, vt in mandante committi delictum, & in mandatario, nam tunc certum eſt ratione connexitatis huiuſmodi Iudicem Eccleſiaſticum poſſe de crimine etiam reſpectu laici cognoſcere, illumque punire. Vbicunque enim clericus & laicus communitatem habent, veluti ſi inter plures cohæredes adeſt aliquis Clericus, omnes pro eadem cauſa communi conueniendi ſunt coram Iudice eccleſiaſtico, Marant. de ordine iudic. part. 3. diſt. 11. num. 21 Benzon. de cenſur. tom. 1. lib. 5. diſp. 16. c. 1. § præter Iuris Canonici diſpoſitionem, verſ. hec difficultas, Sperell d. deciſ. 19. n. 22: ita vt proceſſus aliter coram ſæculari factus, etiam quoad ipſos laicos, ſuſtineri non poſſit. Scacc. d. tract. de iudic. lib. . . c. 11. n. 24. Rot. coram Seraph. d. dec. 95. Farin. d. quæſt. 8. num. 15. Gratian. diſcept. forenſ. c. 641. n. 3. 19. & 20. Sperell. d. deciſ. 19. n. 22. vbi n. 23. ſubdit quòd ſi prædicti hæredes in diuiſione facienda diſceptarent, per Iudicem eccleſiaſticum eſſet controuerſia dirimenda, & n. 24. quod ſi clericus, & laicus eſſent ſimul dati executores teſtamenti, ante Iudicis eccleſiaſtici tribunal conueniendi erunt, & n. 26. quòd facto compromiſſo in Clericum, & laicum ſimul reducto ad arbitrium boni viri perenda eſt coram Iudice eccleſiaſtico, & n. 18. quod fratres laici ex perſona clerici immunitate gaudent.

Decimoſextò quæro. Vtrùm Clericus crimen
96 læſæ Maieſtatis committens, ita amittat fori priuilegium, vt cognoſci valeat, & puniri per iudicem ſæcularem? Negatiua pars, quæ verior eſt, ex eo ſuadetur, quia crimen hoc propriè committere non dicitur, niſi ille qui Principis offenſi ſubditus eſt, vt videtur probare tex. in Clem. paſtoralis, §. rurſus, vbi gloſſ. de re iud. Cabed. Luſitan. deciſ. 83. num. 1. part. 2. qualis non cenſetur Clericus reſpectu propriæ perſonæ, quæ vt talis exempta eſt, iuxta tradita per Doctores in cap. Eccleſia ſancta maria, de conſtit. & in cap. fin. de reb. Eccleſ. ac proinde videtur dicendum tanquam propriè committentem crimen læſæ maieſtatis Clericum non eſſe puniendum, & multò minùs à iudice ſæculari, vt benè reſoluunt Boſſ. in crimin. tit. de crimin. læſæ maieſt. n. 88. Afflict. ſupe r conſtit. lib. 1. rubr. 43. conſtit. de perſonis, num. 6. Læl. de Zanchis de priuileg. eccleſ. priuil. 85. num. 10. Vincent. de Franch. deciſ. 691. Boui. in reſponſ. p. 4 arg. fol. 75. vbi refert in Hiſpania tempore Caroli V. Eccleſiaſticos quoſdam huius criminis reos ad ſuos prælatos remiſſos fuiſſe, Lezana in ſum. quæſt. Regul. tom. 3. verb. clericus n. 28. & alij apud Carol. de Graſſis d. effect. 1. num. 568. Clar. in §. læſa maieſtatis crimen, n. 7. Gabr. Pereira de manu Regia cap. 2. cap. 26. num. 20. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 21. num. 15. Roland. col. 4. col. 1. Armend. ad deciſ. 326. Vincentij de Franch. num. 5. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 4. quæſt. 12. Farin. in praxi crimin. q. 8. à num. 28. & q. 112. num. 32. Marta part. 4. caſu 117. num. 9. Anſald. de iuriſdict. eccleſ. p. 2. tit. 11. c. 3. n. 81. cum ſeqq & in puncto Iuris eſſe probabiliorem opinionem dicit Cabed. d. deciſ. 83. num. 2. Marc. Ant. Genuenſ. in practic Archiepiſcop. Neapol. cap. 72. Aloyſ. Ricc. in collect. deciſ. part. 5. collect. 2062. & in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 311. Anton. Diana moralium reſolut. 1. part. 1. tractat. 2. reſolut. 19. & part. 2. tract. 1. reſolut. 30. quorum plures, & præcipuè tres vltimo loco citati, affirmant annis elapſis in quadam rebellione fuiſſe proceſſum contra Clericos, & Monachos ex delegatione felic. recordat. Clementis VIII. per iudicem laicum clericali charactere inſignitum inſimul cum iudice eccleſiaſtico: ad text. verò in cap. ſi quis laicum 22. q. 5. qui in contrarium facere videbatur, reſpondimus latè in Collectan. ad eundem.

Decimoſeptimò quæro, Vtrùm Clericus deli- 97
ctum falſæ monetæ, vel ipſius tonſionis committens idem fori priuilegium taliter amittat, vt propter illud à Iudice ſæculari puniri valeat? Reſpondeo negatiuè, quia cognitio hæc, & punitio ad Iudicem eccleſiaſticum tantum ſpectat, vt reſoluunt Boſſ. tract. crimin. tit. de foro compet. num. 134. Clar. d. quæſt. 16. num. 20. Vincent. de Franch. d. deciſ. 691. num. 7. Carol. de graſſis d. effect. 1. n. 345. & 576. nouiſſimè Donat. Anton. de Marinis quotid. reſol. 57. & Anſald. de iuriſdict. eccleſ. part. 2. titul. 11. cap. 4. Sed iam hodie omnes, & ſingulæ perſonæ eccleſiaſticæ etiam quomodolibet exemptæ, tam ſæculares, quàm cuiuſuis ordinis Regulares, qui aureas vel argenteas monetas tondere, fabricare, colorare, vel adulterare, ſeu etiam quomodolibet adulteratas ſcienter erogare, aut exponere præſumpſerint, præuia degradatione Curiæ ſæculari puniendi traduntur iuxta conſtit. S.D.N. Vrbani VIII. incip. In ſuprema paſtoralis ſpecula, ſub Dat. Romæ Idus Nouembris 1627. cuius meminit Donat. Ant. de Marinis dicto loco, & Anton. Nouar. in ſumma Bullar. tit. de monetariis ſuper Bullam S.D.N. Vrbani VIII.

Decimo octauò quæro, ſi Clericus in minoribus 98
Ordinibus conſtitutus delictum committat, & poſtea habitum, & tonſuram relinquat, vel vxorem ducat, an puniendus veniat per iudicem eccleſiaſticum pro delicto commiſſo tempore clericatus? Ab Eccleſiaſtico eſſe puniendum, cum attendatur ſtatus, in quo delinquens erat tempore delicti, reſoluunt Gramm. deciſ. 10. Clar. d. q. 35. num. 9. Vincent. de Franch. deciſ. 417. Camill. de Curte in diuerſ. iuris fed. part. 2. cap. 2. num. 114. Farin. d. q. 8. num. 66. Marc. Anton Genuenſ. d. c. 9. n. 2. Aloyſ. Ricc. part. 2. deciſ. 113. Petr. Caball. reſolut. crimin. tom. 1. cent. 2. caſu 147. Marta de iuriſd. part. 2. caſu 32. num. 53. & part. 4. caſu 21. num. 4. Stephan. Gratian. diſcepta. forenſ. cap. 226. num. 2. Anſald. de iuriſdict. eccleſ. part. 2. tit. 11 cap. 18. Anton. Diana moral. reſol. part. 1. tract. 2. reſol. 32. & reſolut. 118. Baiard. ad Clar. d. quæſt. 16. num. 46. Squill. de priuileg. cleric. cap. 7. num. 38. Sanch. in opuſc. moral. tom. 1. lib. 6 cap. 1. dub. 3. num. 1. idem Diana moral. reſol. part. 3. tract. 1. reſol. 34. & part. 4. tract. 1. reſol. 6. latè Giurb. conſ. crimin. 15. num. 11. cum ſeqq. vbi multis probat num. 17. poſt plures reſoluit quòd ſi clericus homicidium clericatus tempore committat, & inde vxorem duxerit, pro delicto illo ſuppoſitus adhuc eſt Epiſcopo.

Decimo

99 Decimononò quæro, Vtrùm laicus condemnatus in eailium à Iudice ſæculari, ſi fiat Clericus, & rumpat eailium, poſſit ab eodem iudice puniri pro factura exilij? Reſpondeo non poſſe puniri à Iudice laico pro fractura prædicta, ſed eſſe puniendum ab eccleſiaſtico, cum ſit nouum delictum commiſſum à perſona, cuius ſtatus eſt mutatus & effecta exempta; ita Tapia *lib. 1. de iure Regni, tit. 2. num.* 33. Marc. Anton. Genoenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 8. num. 2.* Fab. de Anna *lib. 2. conſ. 140. num. 12.* Carol. de Graſſis *d effect. 1. n. 2140.* à Ponte *de poteſt. Proregis tit. 7. §. 7. num. 16.* Aloyſ. Ricc. *in decis. Curiæ Archiep. Neapol. part. 3. deciſ. 202.* Squillante *de priuileg. cleric. cap. 7. dub.* 3. Anton. de Marinis *variar. reſol. c. 189. num* 2. Diaoa *moralium reſol. p. 4. tract. 1. reſol.* 22. Vincent. de Franchis *deciſ. 395. in princ.* vbi refert iudicatom quòd relegatus in inſulam ad certum tempus, ſi infra ilIud tempus aſſompſit Ordines, & diſceſſit ab inſula, ſi captus ſit, non poteſt Curia ſæcularis duplicare relegationem, & ab eo exigere pœnam pecuoiariam, ſtante motatione ſtatus, & fori, & ibi Amendola, & Riccius *in addit.* Marr. *de Iur. ſdict. p. 4. caſu 176. n. 12.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. tom. 2. c. 226. num.* 33. vbi qoòd laicus relegatus ad inſulam ad aliquod tempus, ſi iofra illud aſſumpſit Ordines clericatus, & non ſeruauit exilium, recedendo à locn relegationis, non poteſt condemnari pœna ſeruati exilij iuata formam ſententiæ Iudicis ſecularis, ſtante mutatione ſtatns ac fori, & nooa conditione perſonæ, & nouo delicto.

100 Vigeſimò quæro, Vtrùm Clericus relegatus à Curia Eccleſiaſtica, ſi durante relegatione efficiatur laicus, relicto habitu clericali, & frangat relegationem, poſſit pro fractura ab eodem Eccleſiaſtico puniri? In primis Albert. quem refert, & ſequitur Vincent. de Franch. *d. deciſ. 395. in fine*, tenet, quod non ab Eccleſiaſtico, ſed à laico iudice condemnari debet, quia eſt nouum delictum commiſſum à perſona, cuius ſtatus reperitur mutatus, & effectus non ſubditus. Cootrarium tamen verius eſt, eo quòd immutatio fori poſt ſententiam non mutat prioris iudicis ioriſdictionem, ſed iuriſdictio iudicis Ordinarij durat, vt poſſit perpetuò ſuam ſententiam tueri, & non obſeruantes coërcere, ne reddatur eluſoria, iuxta *l. 1. ff. de vis fiat ei*; & ideò hanc partem ſuſtinet Marc. Anton. Genueoſ. *d. c. 8. n. 3.* vbi ſobdit ita ſe habere obſeruantiam Curiæ Archiepiſcup. Neapolitanæ.

101 Vigeſimo primò quæro, Vtrùm Clericus hæres laici cœpta iam lite cum defuncto ligetur inſtancia, teneaturque coram ſæculari iudice ſubire iudicium, & proſequi; Reſpondeo Canoniſtas noſtros communiter reſoluere talem Clericum hæredem laici non teneri coram iudice ſæculari proſequi litem iam contra ipſum laicum cœptam, ſed denuò eſſe conueniendum ſoper eadem re, vel actione coram iudice eccleſiaſtico. Ita gloſſ. 1. *in cap. Clericum nullus* 11. *q.* 1. Butr. *num.* 11. & 22. *circa fin.* Felin. *col.* 3. & Dec. *num.* 11. *in cap. quia, de iudic.* Rip. *in cap. decernimus num.* 22. *in fine eod. tit.* Cagnol. *in l. C. de pact. inter empt. num.* 86. & *ſeq.* Spio. *in ſpeculo teſtam. gloſſ. 33. n. 73. verſ. ex illis.* Biſignet. *deciſ. 1. de foro compet.* Peregr *de fideicom. art. vlt. num.* 20. Mynſing. *cent. 3. obſeru.* 45. Bonacin. *de legib. diſput. 10. q. 2. punct. 1. §. 1. num* 25. & *ad Bullar. Cœna diſp. 1. q. 16. punct. 3. num.* 18. Andr. Molfeſ. *in comment. ad conſuet. Neapol. part. 2. q.* 8. Anton. Diana *moral. reſol. part. 1. tract. 2. reſol. 24.* & *p. 4. tract. 1. reſol.* 21. Squillante *de priuileg. cleric. cap. 7. num.* 58. Bellet. *diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de fauore clericorum reali §. 1. num.* 3. Ioan. Baptiſta Thoro *voto 36. num.* 34. latè Carol. Maranta *tom. 3. reſp. 30. per tot.* Duard. *in Bullam Cœnæ, lib. 2. can. 15. num.* 3. Marr. *de iuriſd. par. 4. caſu* 33. Mat. Anton. *var. reſolut. lib. 1. reſol.* 49. Cardinal. Tuſch. *tom. 4. lit. I. concl. 451. num.* 38. Pro quibus poteſt ſic à ſimili argumentari. Inſtantia cœpta cum defuncto, cui fiſcos poſtea ſucceſſit, non tranſit in fiſcum, commonis ex Dec. *num. 10. in d. cap. quia*, teſtatur veriorem, & magis receptam Viui. *tom. 2. opin.* 161. plores quos referunt, & communem affirmant Ceuall. *commun. contra commun. q.* 37. Surd. *conſ.* 222. *num.* 8. ergo neque inſtantia cœpta cum laico tranſibit in Eccleſiam vel Clericum hæredem: mutata enim perſooa, mutatur actio, argum. *cap. vnic. ad fin. de iurepat. lib.* 6. cum his quæ poſt alios Cou. *pract. cap. 36. num. 5. verſ.* 2. Valaſc. *conſ. 163. à num.* 12. Deinde pro eiſdem facit à ſimili, quod etſi aliàs contra priuatam perſooam ſufficiat cæteris concurreotibus vſucapio decem, vel viginti annorum, ſi tamen Eccleſia priuato ſoccedat, cœpta cootra illum vſucapio decem vel viginti annorum oon ſufficit contra Eccleſiam, ſed triginta, vel quadraginta aonorum, prout de iure requiritur in rebus Eccleſiæ, *cap. de quarta 4. cap. ad aures*, cum ſimilib. *de preſcript.* vt in terminis affirmant Iaſ. *in Auth. Quas actiones, num. 36. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Ceuall. *d. q. 36. num.* 6. ergo licet contra laicum ſufficeret inſtantiam agitari coram ſæculari, ibidemqoe cœpta finiri debuiſſet, ſi poſtea Eccleſia vel Clericus laico ſuccedat, neque ſatis erit, nec ibi ioſtantia finiri debet.

Verùm Ciuiliſtæ, & cætera Iuriſperitorum 102
ſchola reſoluunt Clericum hæredem laici defuncti cœpta iam lite cum eo, inſtantia ligari, teoerique coram iudice ſæculari iudicium proſequi, non tameo nooum incipere. Ita Paul. de Caſtro *in l. hæres abſens, in princ. num.* 4. & ibi Angel. *num. 3. ff. de iudic.* idem Paul. *in l. cùm quædam, num.* 9. vbi Iaſ. *num. 8. de iuriſd. omn. iudic.* Cagnol. *in l. 2. C. de pact. inter empt. num.* 149. vbi plures refert, & addit argumeota, quibus hæc defenditur opinio. Guilielm. Benedict. *in cap. Raynutius, verb. vxorem, num. 124. de teſtam.* Boër. *deciſ. 59. num.* 32. vbi affirmat ſeruari in praxi, Greg. Lop. *per tex. ibi l. 57. gloſ. 5. tit. 6. part.* 1. Caſtill. *Sicil. deciſ.* 2. Cou *pract. cap. 8. num.* 3. Maraot. *de ordine iudic. part. 4. diſt.* 11. *num.* 79. Mench. *de ſucceſſ. creat. §. 22. num. 72. limit.* 17. Perez. *l. 4. ad fin. tit. 2. lib. 5. Ordin.* Viui. *tom. 2. opin.* 48. Burg. de Pace *in l. 3. Tauri num.* 786. & 792. Olan. *in antinom. Iuris lit. C. à num.* 16. Auendan. *de exequen. mand. part. 1. cap. 1. num.* 33. Girood. *de gabellis, part. 4. §. 1. num.* 13. Baptiſt. Azin. *in praxi Florent. §. 2. cap. num. 45. cum ſeqq.* Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſ. 33. in princip. num.* 72. Azcued. *l. 15. tit. 4. lib. 5. noua Recopil.* Parlard. *lib. 2. rerum quotid. cap. fin. part. 2. §. 1. num. 8. cum ſeqq* Surd. *conſ. 222. num.* 16. & *deciſ. 110. num.* 2. Curi Philipp. *part. 1. §. 5. num.* 19. Donell. *comment. Iuris Ciuilis, lib. 17. cap. 11. col.* 2. Fachin. *controuerſ. iuris lib. 12. cap.* 43. Camil. Borrell. *in additi. ad Bellugam, in ſpeculo Principum rubr. 21. §. videndum, lit. B. in fine*, & *rubr. 18. §. denuò, in fine*, & *in ſum. deciſ. tom. 1. tit. 43. de foro compet. à num. 61. & tit. 94. de inſtantia à num.* 42. Snar de Paee *in pract. tom. 2. prælud. 2. num. 40. cum ſeqq.* Bobadil. *in ſua Politica lib. 2. cap. 18. ex num.* 165. Ceoall. *tom. 1. quæſt. 36. per tot.* & *tom. 4. quæſt. 896. cum ſeqq.* & *de cognit. per viam violentiæ, part. 2. q. 12. num.* 23.

&

& quæſt.40.num.5. Alex.Trentacin. var. reſol.lib.2. tit.de indic.reſol.4.num 17. Maſtrill. Siciliæ deciſ.79. num.3.Cened.ad Decretum collect. 37. n.7. & pract. ac Canon.quæſt.lib.1.q.32.num.9.& 10 Gabr.Pereira de manu Regia part.2.cap.30.per tot. Frogoſo de regimine Reip.Chriſtianæ part.1.lib.2.diſp.2.num. 356. in princ. Anſald. de iuriſdict.part.3.tit.vnico cap. 10. Caſtill.lib.3.quotid.cap.25.num. 49. Bernard. Græuæ.ad practicam Camer.imper.l.1.concl.36.concl. 10. Stephan.Gratian.diſcept.forenſ.cap.16. num. 21. cum ſeqq Cardoſ.in praxi iudicum, & aduocat. verb. hereditas, num.19.Valaſc.conſ.144.num.14. D.Barboſ. in l.ſi conſtante, §.fin.ex num.27.ff.ſolut.matrim. & in l.heres abſens, in princ.num.104.cum ſeqq.& à n. 123. & 117.& 129.ff.de indic.Viu & Graſſ. tom.1. comm. opinion.lib.3.tit. 1.num. 115. & 116. Ordin. Regia Luſit.lib.2.tit.1.§.8.Carol.de Graſſ. d.effect.1. num. 282. Aloyſ. Ricc in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. part.4.deciſ.218. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. Ord. in exemptos, part.4.q.46. Giurb. deciſ. 82. num. 2. verſ.ſic quoquã.Mendez de Caſtro in praxi Luſitana part.1.lib.1.cap. 3. num.4. verſ. quid mirum eſt, & n.19.& p.2.lib.2.cap.4.n. 13. Queſada diuerſ.quæſt. cap. 4. num. 7. Sempron. Aſcius deciſ. 77. Nouarr. de variat.& elect.fori ſect.2.q.20.pag. ibi in 1.edit. aliàs ſect. 3.q.23.per tot.pag.262.& q. 24. cap. 263. in 2 edit. Marta de iuriſd.part. 4. caſu 33. Graſſ. de effect.lib.cleric.effectu 1.num. 278. Amat. var. lib. 2. reſ.l.76.num.46.verſ.contrariam, Carlaual. de indic. diſput. 2.q.5.num.309. Modern.de ſupplicat.ad Sanctiſſ.p.2.cap.12.num.32.nouiſſimè Noguerol.tom.1. alleg.19.à num.127.vbi num. 110. poſt Girond. de priuil.num.949. Anel. Amat.conſ.28. num. 15. cum ſeqq.Apicela de dilat.quinquen.tit.1.n.97. Guzman. de euict.c.7.num.47. cum ſeqq. tenet ab hac reſolutione initium ſuſcepiſſe praxim communiter obſeruatam quòd in cauſis ſuper dilatione quinquennali à debitoribus impetranda contra ſuos creditores, omnes citantur coram Iudice ſæculari, etiamſi eorum aliqui ſint clerici.

103 Pro quibus adducitur primò reg. l.ſi is qui Romæ 34.l.ſi qui poſtea 7. l.ſi hæres abſens 19. in princ. ff.de iud.reg.d.l.ſi conſtante, 25.§.vlt. ff. ſolut.matr. l. cum quaſi 30.in princ.ff.de fideicomm.libert.cum aliis, planè huiuſmodi regula nullibi reperitur in Clericis hæredibus limitata per Ius Canonicum; ergo, &c. confirmatur hoc ipſum ex reg. l. vbi cœptum 30.ff.de iud.l.nulli 10.C.eod.tit.c.propoſuiſti 19.de foro comp. Secundo adducitur illud vulgare quòd hæres cenſetur vna, & eadem perſona cum defuncto, Auth. de iureiur.à moriente præſtito, §.1. collat. 5. l.hæredem 60.ff.de reg.iur.Tertiò non parum opitulatur, quòd Clericus hæres per aditionem ligatur ex contractu, vel quaſi celebrato cum defuncto, omniáque illius iura formata tranſeunt in hæredem, tam actiua, quàm paſſiua l.heres in omne 37.ff. de acquir. hæred.l.cum de matre 14.C.de rei vend. l 1. & 2. C.de hæred. action. ſanè in iudiciis, quando incohatur inſtantia, reus quaſi contrahit cum actore, & vice verſa, ne poſſint forum declinare, l.3.§.idem reſcribit, ff.de pecul.iuuat cap.1.poſt princ. iuncta gl. verb. reſpondere, de foro compet.lib.6. Auth. Qui ſemel C. quomodo & quando, quia ſicut perſona hæredis ligatur ex contractu, vel quaſi geſto à defuncto, ita & inſtantia cœpta, per quam quaſi cõtrahitur, nec enim ex perſona hæredis immutatur qualitas obligationis antecedentis, l.2.§.ex his, in princ.ff. de verbor.obligat. aliter ſequeretur abſurdum, & inæqualitas, quòd Clericus hæres partem acceptaret, & partem repudiaret, contra l.nam abſurdum 7. ff.de bonis libert.l.cùm quæreretur 17. ff.de admin. tutor.cap.officij 14.de teſtament. Si ex iis hæc poſterior ſententia magis placuerit, ſupereſt, vt ad prioris fundamenta reſpondeamus, & in primis ad illud de inſtantia cœpta cum defuncto, cui fiſcus poſtea ſucceſſit, reſpondetur longè verius eſſe, & communiter receptum illam inſtantiam tranſire in fiſcum, ſicut in alium quemcunque hæredem vniuerſalem, argum. l.fiſcus cùm in priuati 6. ff.de iure fiſci, ſequuntur plures, vt per Surd. d.conſ. 222.num.8. qui hanc opinionem veriorem putat, & contrarium communiter damnari teſtatur, ſequitur Ceuall. q.37. ad fin. Ad illud autem quod mutata perſona mutatur actio, reſpondet Surd. d. loco num. 21. procedere quando perſona mutata non repræſentat ſimpliciter, & abſolutè primam perſonam; ſecùs quando ita primam repræſentat, vt iuris cenſura vna, & eadem perſona cenſeatur, ſicut in hærede cum defuncto, d. Auth. de iureiur. §.1. d.l.hæredem, cum aliis. Denique ad illud de vſucapione cœpta ad inſtantiam cœptam, quamuis Ceuall. & ſupra citati non reſpondeant, neganda omninò eſt de vno caſu ad alium propter diuerſam rationem; inter vtrumque etenim inſtantia finiri iubetur vbi eſt cœpta. d. l. vbi cœptum, & cœpta cum defuncto tranſit in hæredem d.§.vlt.d.l.is qui Romæ, inſuper continentia cauſæ non diuiditur, quia Iudex, apud quem inſtantia cœpit, multò magis eſt inſtructus, argum. d.l.nulli, C.de indic.c.1.in princ.de cauſ.poſſ. & tandem quia ſaltem per citationem iuriſdictio eſt præuenta, d.cap.propoſuiſti, quæ omnia non dantur in vſucapione, vnde de hac ad illam veluti à diſparatis querela fieri non poteſt. Plures alias dubitandi rationes, & ipſarum ſolutiones in propoſito, vide per D.Barboſ. d §.vlt.num.28. cum duob. ſeqq vbi num.19. videbis vtrum Clericus hæres pro legatis, & fideicommiſſis coram ſæculari valeat conueniri?

Intellige tamen hucuſque reſoluta, ſiue inſtan- 104
tia fuerit cœpta cum defuncto reo, ſiue actore; vtroque enim caſu tranſibit in Clericum hæredem, cum inſtantia non ſolum tranſeat in hæredem Rei, ſed etiam actoris, l.ſi petitor 31.ff.de re iud. Alex. num.4.& Doctores communiter in d. §. vlt. Limita verò vbi Clericus hæres laici defuncti conueniendus ſit in caſu, quo ſucceſſor conuentus non fuerat, tunc enim coram iudice Eccleſiaſtico conueniẽdus eſt, Bart. in d.l.heres abſens, n.1. vbi de Barboſa n.129. Gail.lib.1.obſeru.37. num.18.Gregor.Lopez l.57.verb.demandata, tit. 6. part.1.Spin.in ſpeculo teſtam. gloſ. 31. princ. num. 7. & 76 Parlador.d.§.1.n.8.Stephan.Gratian.d.c. 16. num.1.& 31.Melch.Phœbo Luſitan.deciſ.70. n.14. tom.1. Et in puncto quod Iudex ſæcularis, coram quo lis pendebat, poſſit ſententiam ſuam exequi contra rem litigioſam nulliter alienatam in clericum, & ab eo poſſeſſam, tenent Vrſill. ad afflict. deciſ.212.num.2.& deciſ.331.n.3. Ceuall. de modo cognoſc per viam violent.p.1.q.16.num.35. cum ſeqq. Carleual.de iudic.diſp.2.q.7.ſect.3.n.936. Modern. de protect.Reg.p.4.c.14.n.110.& 111. Alex. Sperell. deciſ.7.num.5.cum ſeqq. nam tertius, in quem lite pendente res fuit alienata, non poteſt oppponere fori declinatoriam. Ferentil. ad Buratt. deciſ. 71. num.7.

Vigeſimo ſecundò quæro, Vtrum ſi prædium, 105
vel alia poſſeſſio ſit affecta, onere reali, pacto adiectio de non alienando, & poſtea res ex aliquo titulo tranſeat in Clericum, poſſit exequutio fieri

per

per iudicem ſæcularem in prædio, vel re talites hypothceata? Pars affirmatiua ſuadeiur primò, quia ſicur Clericus hæres cœpta inſtantia cum defuncto laico coram iudice ſæculari poteſt conueniri coram illo, quia quodammodo cenſerur hæreditas, & defunctus ligatus illa inſtantia; & ideò cum tali onere reali coouenirí etiam poterit coraio ſæculari, quia res illa taliter affecta cum ſuo onere tranſit in Clericum & in quemcumque tertium poſſeſſorem, argum *l. 1. C. ſinc cenſu*, *l. Imperatores 7. in princ. C. de publican. cap. paſtoralis 18. §. fructus autem*, vbi gloſ. *verb. mſi, de decim.* ergo cùm in propoſito non agatur contra Clericum qua talis eſt, ſed contra poſſeſſorem, non habito reſpectu ad perſonam, fit conſequens per ſæcularem iudicem fieri poſſe exequutionem. Facit etiam, quia pactum illud adiectum de non alienando, operatur nullam eſſe alieoationem poſtea ſubſequutam, arg. *l. ſi creditor 7. §. vlt. ff. de diſtract. pign.* ergo ſuppoſita nullitate alienationis præſumitur res alienata eſſe adhue in dominio principalis debitoris. Gutier. *pract. lib. 2. quaſt. 132. num. vlt.* Felic. *de cenſib. lib. 3. c. 6.* Ceuall *d. q. 36. n. 18.* vbi à *num. 14.* ex his hanc partem tuetur, *& p. 3. q. 820. num. 29. cum ſeqq. de cognit. per viam violent. q. 16. n. 34. & 35.* Parlad. *rer. quotid. lib. 2. c. fin. p. 2. §. 1. num. 12. verſ. ex quibus aliquando conſultus*, Azeued. *l. 11. n. 12. tit. 3. lib. 1. Recop.* Gironda *de priuil. num. 967. &* 110. Modern. *de Regia poteſt. p. 4. cap. 14. num. 109.* Guzman. *de euict. q. 7. n. 34. &* 35. Ioſeph Vela *diſſert. 14. n. 59. cum ſeqq.* Amaya *ad l. 2. C. de annon. lib. 10. num. 31. cum ſeqq.* Verum contra illum maximè vrget reg. *cap. 2.* & ſimilium, *de fer. comp.* ſecundùm quam nullus iudicium ſæcularium, neque in criminali, neque io ciuili cauſa poteſt Clericum iudicare, aur aliquarenus condemnare. Quare licet pro iuriſdictione Eccleſiaſtica in his terminis teneat Roder. *de annuis redditib. lib. 2. quaſt. 9. n. 59. cum ſeqq.* Diana *reſol. moral. tom. 3. tract. 1. reſol. 49.* Carleual. *de iudic. lib. 1. tit. 1. diſput. 2. ex num. 351.* nihilominus tamen ſub diſtinctione res omnis componenda eſt, videlicet, aut exequutio per iudicem ſæcularem concipitur, & dirigitur in perſonam Clerici poſſeſſoris, quaſi directè ille condemnetur, & eidem iubeatur, vt ſoluar, & tunc exequutio ſub ea forma admittenda non eſt, quamuis Clericus poſſideat bona ſic hypotheeata, ita Salzed. *ad Bernard. in pract. c. 55. verſ. 4. cum ſeqq.* Ceuall *d. loco.* Surd. *conſ. 1. lib. 1. & deciſ. 20. n. vlt.* vel exequutio dirigitur in rem oneri ſubiectam, cuius fructus ſequeſtrari iubentur in manu laiel, ex illis ſolaatur onus reale, nullo habito reſpectu ad perſonam poſſeſſoris, & tunc affirmandum eſt nihil obſtare quominus exequutio fiat in prædictis bonis à iudice ſæculari, vt citati Doctores docent, & argumenta pro parte affirmatiua adducta ſatis euincunt, refert me citato *in hoc loco* Nuguerol *tom. 1. alleg. 3. num. 27.*

106 Vigeſimotertiò quæro, Vtrùm Clericus in actione reali ad rem conueniri poſſit coram ſæculari iudice? Affirmatiuam partem primus omnium teouit Odofred. *in l. de his num. 2. C. de Epiſcop. & Cleric.* dum inquit. *Nota verum, quod non placet clericis, quod ratione fundi quem poſſident, ſint ſubiecti Imperio in temporalibus, vnde ſi poſſident vineam, debent de illa praſtare tributa, & coram ſæculari iudice illius cauſa conueniri reſpondere*, & poſt Odofred. idem voluit Guillelm. de Cuneo loquens de cenſibus, & tributis debitis à Clerico ratione rei, *in d. l. de his, num. 2. & in Auth. Clericus, n. 2. verſ. quid dicendum*, ſubdens ita ſeruari de conſuetudine Franciæ, de qua conſuetudine teſtantur etiam Bald. *in d. Auth. Clericus, num. 2. in fin.* ante Guillelm. idem cenſuiſſe Hoſt. referunt *in cap. qualiter, de iudic.* Abb. *num. 8.* Barbat. *num. 20.* Socin. iun. *in cap. 1. de foro compet. num. 35. & in cap. ſanè, eod. tit num. 10.* eundem Guillelm. de Cuneo ſequitur Guilielm. Benedict. *in cap. Raynutius, verb. vxorem, 2. num. 33. & 34.* concludens in actione hypothecaria, & alia reali. & mixta Clericum conueniri poſſe coram laico iudice, Tiraq. *de retract. lignag. §. 22. gloſſ. 1. num. 81. & 82.* ſubdens Senatum Pariſienſem cenſuiſſe non eſſe audiendum Epiſcopum Cabilonenſem, dum exciperet eſſe in poſſeſſione cognoſcendi de actionibus realibus inter Clericos, de eodem Arreſto contra eundem Epiſcopum teſtatur Aufrer. *in tract. de poteſt. ſacul. in Eccleſ. concl. 2. in 4. fallent. in actione reali, verſ. contrarium tamen*, Boër. *deciſ. 64. num. 6. & ſeqq.* Mynſing. *cent. 1. obſ. 22. & cent. 4. obſeru. 95.* Gail. *lib. 1. obſeru. 37. num. 4.* Gutier. *pract. lib. 2. quaſt. 132. num. 9.* Oſaſc. *deciſ. 68. num. 34. cum multis ſeqq.* vbi declarat hoc eſſe verum, ſi fiat indirectè non coſtringendos Clericos, & eccleſiaſticas perſonas, ſed res ipſas oneri affectas, Gironda *de explicat. priuileg. num. 567.* concludens Clericos pro cenſibus, & triburis poſſe conueniri coram ſæculari iudice. Et quòd Clericus ſuccedens in aliquo prædio affecto onere cenſuali, vel Regio pro terminis decurſis ratione oneris, & hypothecæ cum qua ad eum deuenir, conueniri poſſit coram ſæculari iudice, voluerunt Bart. *in l. incola 1. num. 5. ff. ad municip.* Iaſ. *in l. placet, in 2. lect. num. 21. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Bellug. *in ſpeculo Principum, rubr. 46. §. donum, num. 5. in fin.* Ioann. Andr. *in cap. non eſt in mora, de reg. iuris, num. 7.* Abb. *in cap. cum homines, num. 9. de decimis.* Afflict. *deciſ. 95.* Aufrer. *dict. tract. de poteſt. ſacul. in Eccleſ. concluſ. 2. fallent. 4. verſ. contrarium*, citati à Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 16. num. 19. & ſeq.* qui loquuntur de fructibus cenſus deſignatiui, dicentibus aliquibus laicum iudicem poſſe cogere colonos, vt vendant fructus rei, vt ſatisfactum cenſuario, ac etiam illius mandato poſſe vendi rem cenſualem, citati etiam à Ceuall. *commun. contra commun. 36. num. 14. 20. & ſeq.* concludente pro cenſibus, & reliquis oneribus realibus conueniri coram ſæculari iudice, qui nihil tamen decernere poſſet in illius perſonam, & quod ipſe ſemper fuit opinionis, quod exequutio fieri poſſit per iudicem ſæcularem in prædio hypothecato, & oneri reali obnoxio, Ægid. Thomat. *in tract. de collect. §. videndum, n. 10. num. 14. & ſeq.* præmiſſa reſponſione eorum, quæ obiici poſſunt, concludi non ſolum pro oneribus realibus Clericus poſſe conueniri coram Eccleſiaſtico iudice, ſed etiam in omni actione reali, vbi libelli concluſio tendit ad rem, non autem in perſonam contentam, qui tale iudicium non offendit nec perſonam Clerici, nec Religionem, nec libertatem eccleſiaſticam, & Clericus iſto caſu non dicitur reus, ſed merus defenſor prædij affecti oneri reali; & eſt regula, quòd defenſor excluditur exceptione declinandi forum rei, vel perſonæ, *l. venditor 49. ff. de iud.* quam extendi ad Clericum volunt Corn. *conſ. 79. num. 12. vol. 4.* Guilielm. Bened. *in cap. Raynutius, verb. & vxorem, deciſ. 2. n. 125.* Anton. Gom. *var. reſolut. tit. de empt. num. 39. verſic. item adde, quod talis venditor*, Cuiac. *ad African. tract. 6. col. 11. verſic. ſequitur*, Gail. *lib. 1. obſeruat. 37. num. 7.*

Mouentur

Mouentur hi Doctores, vel moueri potuerunt primò inductione plurium legum, & Canonum, nempe, *l. viros, C. de palat. ſac. largit. lib.* 12. vbi Palatinus apud Præfectum Vrbis non compellitur litigare, niſi agatur de ſeruitute, vel domo, vel annona, *& cap. quod clericis, cap. ſi diligenti, de foro compet. & Auth. Statuimus, & Auth. Sed hodie, C. de Epiſcop. & Cleric.* in quibus Iuribus, cum taxatiuè dicatur Eccleſiaſticas perſonas eximi à iuriſdictione laicorum in cauſis criminalibus, & vbi agitur de illatum perſonis diſtringendis, non ſunt eadem Iura continentia caſum ſpecialem, extendenda ad caſum, vbi reali actione cum illis agitur, argum. text. *in l. ius ſingulare, l. quod verò, ff. de legib.* Secundò rationibus, quia onus reale ſequitur rem ipſam oneri reali obnoxiam, & ideò ſicuti ſi ageretur ad rem Eccleſiarum, gauderet priuilegio fori, *cap. verò, de foro compet.* ita non debet gaudere ſi agatur de onere ipſius rei, cum de connexis ad eundem iudicem eatur, Alexand. *in l. ſi quis ex argentariis, §. rationes, n. 2. ff. de eden.* & cum priuilegium fori datum Eccleſiaſticis loquatur tantum de illorum perſonis, non debet extendi ad res ab ipſis poſſeſſas, de quibus ſi cognoſceret Eccleſiaſticus, dicendum eſſet, quòd illi liceret extra fines ſui territorij exercere iuriſdictionem, contra, *l. fin. ff. de iuriſd. omn. iudic.* Ac etiam, quia vtilius eſt Clericum potiùs conueniri iſto caſu coram ſæculari iudice, quàm eccleſiaſtico, cum in quolibet pago detur illius copia, & Eccleſiaſtici iudices degant in Ciuitatibus tantum, atque etiam quia coram laicis litium inſtantia eſt temporalis, & breuis, vbi apud Eccleſiaſticos eſt longior, & perpetua, hæc fuit ratio conſiderata à Guilielmo de Cunco *in dict. l. de his, & Auth. clericus, C. de Epiſcop. & Cleric.* atque etiam quia in actione reali non vocatur in iudicium perſona Clerici, cùm in eo aliqua non cadat obligatio, *§. 1. Inſtitut. de act.* ſed res ipſa *§. omnium, Inſtit. eodem*, & recepta eſt phraſis apud antiquos Iureconſultos, vt iudicium, vel ſententia, vel lex detur, vel dicatur fundo rei controuerſæ, *l. ſed, & loci. §. ſi alter, ff. fin. regund. l. liberto 22. §. fin. & l. ſeq. §. vno, ff. de negot. geſt. l. 2. ff. de noxal. act.*

107 Contrarium tamen imò de Iure Clericum non poſſe conueniri coram ſæculari iudice actione reali, tenuerunt Rayner. de Foroliuio *in addit. ad Guilielm. de Cuneo, in dict. l. de his, & in Auth. Clericus, C. de Epiſcop. & Cleric. in fin.* Alber. confutatis, quæ in contrarium afferri poſſunt, in *Auth. Statuimus, num. 6. verſ. in contrarium, C. eodem.* Ioan. de Plantea *in l. viros, C. de Palat. ſacr. larg. lib. 12. num. 2. in fine, verſ. ſed tu dic contra*, Petr. Gregor. *in praxi libellorum, rubric. 98. de duello, ſeu pugna, num. 25. verſ. ſed contra*, vbi refert ita etiam ſenſiſſe duos ſuos præceptores, nempè Bermundum de Monteferrario, & Petrum de Ferrariis, Bald. *in d. Auth. Clericus, num. 2. in fin.* vbi relata conſuetudine Franciæ, dicitur eſſe falſum, quòd de iure Clericus in reali actione conueniatur coram ſæculari iudice, & *in cap. decernimus, de iudic. in fine*, addit Clericum non poſſe ſiſti in iudicio ſæculari iudice, nec in reali, nec in perſonali actione, & non valere contrariam conſuetudinem Franciæ, Ioan. Fab. *in dict. Auth. Statuimus, C. de Epiſcop. & Cleric. num. 35. verſ. prima, & in §. ſi verò reus, Inſtitut. de ſatiſdat. num. 7. in fine*, vbi fatetur hanc opinionem de iure eſſe veram, licet de conſuetudine Franciæ Epiſcopi, & Cardinales reali actione pulſi reſpondere ſoleant coram iudicibus ſæcularibus; & cum ipſe eſſet Francigena nolle impugnare Regni conſuetudinem, Aretin. *in rubric. Inſtit. de except. num.* 10. Sed iſta diſtinctio, aſſerens ſibi minimè placere dicta Gulielmi de Cuneo; Abb. *in cap. qualiter 17. de iudic. num. 8. & 9.* & Barbat. *ibidem, num. 20. & 21. & num. 29. & 31.* Scribentes Gulielmum de Cuneo contrariæ opinionis malè loquutum fuiſſe, & non benè dixiſſe, Rot *deciſ. 10. de conſuet. in antiq. & deciſ. 5. de foro compet in antiq. num. 1.* concludens in reali actione, & criminali iudicio Clericum gaudere priuilegio fori, & improbat conſuetudinem Anglicanam contrariam, quam nec excuſari vult tolerantia Papæ, quantumuis longa, Socin. iun. *in cap. 1. de foro compet. num 35. & in cap. ſanè, eodem tit. num. 10. & ſeqq* qui cùm prius tenter ſaluare opinionem Hoſtienſis, concludit poſtremò illam ſibi, & domino ſuo minimè placere, Boër. *deciſ. 69. num. 15. & ſeq.* aſſerens hanc opinionem magis communem, & veram, licèt in Gallia de facto ſeruetur contrarium, ſed quo iure is ſtylus ſeruetur, ſe ignorare, ait Soc. ſen. *conſ. 13. num. 30. lib. 4.* Marant. *de ordin. iudic. part. 4. diſt. 11. num. 2. in fine*, concludens ex Abbate Clericum non poſſe conueniri coram laico iudice tam actione perſonali, quam reali, & illius opinionem probare, *cap. fin. de iudic. & cap. ſi Clericus, de foro compet.* Roland. à Valde *conſ. 12. numer. 37. & conſ. 23. n. 23. lib. 2.* reſoluens non poſſe conueniri coram ſæculari iudice, ſiue agatur perſonali, ſiue reali, ſiue poſſeſſorio, ſiue petitorio iudice, & ordinario, vel ſummario, etiam pro rebus propriis patrimonialibus, addens & Iura deteſtari, vt laicus, iuriſdictionem quouis modo exerceat in Clericum Anton. de Tremulis *in addit. ad pract. Huberti de Bobio rubr. 2. quibus modis ſuo nomine cit. num. 255. verſ. & licet*, Amad. à Ponte *in tract. de laudem. q. 51. n. 5.* Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 16. n. 2. cum multis ſeqq.*

Probant primò hanc negatiuam ſententiam 108
plura Iura, quæ cum generaliter loquantur, nec diſtinguant an actio in Clericum mota ſit realis, vel perſonalis, generaliter etiam, & ſine diſtinctione aliqua debent intelligi, vt eodem iuriſdictionali argumento cenſuit Paul. *in l. non aliàs 24. §. fin. ff. de iudic.* Iura autem ſunt *Auth. Statuimus, Auth. ſed hodie, C. de Epiſc. & Cleric. c. ſi diligenti, de foro comp.* nec non *cap. continua, cap. inoliſta, c. placuit 11. q. 1. & §. ſi quis autem contra, Auth. de ſanctiſſ. Epiſcop. & §. 1. Auth. vt Clerici apud proprios Epiſcopos.*

Secundò eadem probatur ſententia, ratione, 109
quia in concurſu fori ratione rei, & ratione perſonæ, præfertur forus perſonæ, *l. quod legatur 38. ff. de iudic. l. à Diuo Pio, ff. de re iud. l. fin. C. vbi in rem actio.* tum quia res, & bona, tanquam acceſſoria perſonæ. *l. in pecudum, ff. de vſur.* ſequuntur forum perſonæ poſſidentis, *l. 2. C. de Epiſcop. & cler. cap. de prudentia, de donat. inter vir. & vxor.* tum etiam, quia mutata conditione perſonæ poſſeſſoris, mutatur quoque ſtatus, & forus rei, *l. 1. C. de impon. lucr. deſcr. lib. 10. l. ſi quis poſtea, ff. de iudic. l. licitatio, §. fin. ff. de publican.* in tantum quòd neceſſaria ſit conſequentia, vt quæ Religioſis adhærent, religioſa fiant, *l. qua religioſis, ff. de rei vendic.* & dignior trahat, non autem trahatur à minus digno, *cap. quod in dubiis, de conſec. eccleſ. l. qua ratione 8. ff. de acquir. rer domin.* præſertim ſi de competentia fori agatur, *l. per minorem, ff. de iud. cap. quanto, eodem tit.*

Soc.

Soc.iun.*conſ.1.num.3.in fin.vol.2.* Barbat. *in c. qua-
liter,de indic.num.19.& ſeq.& conſ.1.num.6 2.& ſeq.
lib.3.*
111 Tertiò,argumento ſumpto à maiori,quòd ſicut
res, & bona aſſumentis militiam ſæcularem mu-
tant ſtatum, & forum, *l.ex eo, C.de agen.in rebus,
lib.12.l.magiſteria,C.de iuriſd.omn.iud.* Valenz. *tom.
1.conſ.85.num.59.& ſeq.* multò magis bona, quæ
deueniunt ad Eccleſiam, vel Clericum, debent
iudicem, & iuriſdictionem mutare, quia tranſie-
runt in digniorem perſonam,vel corpus profeſſum
cœleſtem militiam & ſortem Chriſti, *l.non diſtin-
guemus 37.§.Sacerdotio,ff.de recept.arbit.* Innocent.*in*
112 *cap.2 de maior.& obedient.n.1.in fine.* Et quoad fori
qualitatem diſcriminandam potius ſequimur con-
ditionem Perſonæ, quàm rei; quia in iudiciis
quaſi contrahitur, Barbat.*ad Abb.in c.qualiter 17.
d. indic.verſ.poſſet trahi*, Petr. à Ponte *in tract. de
Monarchia Concil.q.pen.num.4.* Hæc, & plura alia
conſiderauit Alber.*in d. Auth.Statuimus, C.de Epi-*
113 *ſcop. & cleric.num.6.* dum Rex Portugaliæ aduerſus
Epiſcopos ſui Regni prætenderet priuatiuè co-
gnoſcere in omnes circa temporalia, admonen-
do Principes ſæculares ne Eccleſiaſticos turbent
in ſua iuriſdictione, quia facile cum illis fiet ſicut
factum fuit cum Ozia, qui vt legitur 2. *Paralip.
cap.21.* tentans in alienam meſſem falcem mit-
tere, percuſſus lepra, Regno fuit ineptus,& ſpo-
liatus,Alberic.ſequuti ſunt Socin.iun. *in cap.ſi diuò.
de foro compet.10.& ſeq* addendo plura,quibus Al-
berico opinio comprobari poſſet, & Petr à Mon-
114 te *d.q.pen.n.4.& ſeq.* teſtans,& exemplis antiquis,
& modernis probans, neminem vnquam quauis
dignitate præcellentem impunè in bonis, vel
perſona ſua, vel ſibi iure naturæ,vel diuino con-
iuncta, turbaſſe eccleſiaſticam iuriſdictionem, &
libertatem, & ego aliqua adderem quæ præſentia
ſunt, & loquuntur, ſi proficere certus eſſem, non
autem offendere dubitarem? dicam tamen contra
iudicem tentantem iuriſdictionem eccleſiaſti-
cam ſcindere, vel tollere poſſe inquiri, tan-
quam ſuſpectum de hæreſi, Bellet. *conſil. 40.
num.35.*
115 Vigeſimoquartò quæro, Vtrùm Clericus, cui
lis eſt denunciata, vt emptorem laicum defendat,
teneatur id facere coram ſæculari, an verò trahe-
re poſſit cauſam ad forum eccleſiaſticum? Par-
tem, quæ affirmat, ad eccleſiaſticum forum trahi
poſſe, tuentur Paul.de Caſtro *in l.venditor,n.3.ff.de
indic.* vbi Iacob.*n.2.* Angel.*in §.actionum, num.19.
inſtitut. de actionib.* vbi Aret.*n.43.* Boer. *deciſ.69.
n.27.*Firman.*de euiction.verb. venditor 39. & verb.
euictio,verſ.13.* Foller.*ad Marant.de ordin.iud.p.6.
actu 5.n.10.* Marta *de iuriſd.p.4.caſu 34.& caſu 35.
n.21.*Diana *moral.reſol.p.3.tract.1.reſol.25.* Capyc.
deciſ.197.per tot. vbi Maſtrill.*in addit.n 6.* Sperell.
in deciſ.fori eccleſ.deciſ.24.n.4.verſ.quinimo, Tamb.
de iure Abbatum tom.1.diſp.15.q.19.num.33. Alex.
Ambroſin.*Peruſ.deciſ.8 per tot.* & hanc opinionem
eſſe veriorem atteſtatur Muſcatel. *in pract. ciuil.
p.2.in gloſ.verb.intimatio,n.36.* Marcell Cala *de mo-
do articulandi,& probandi, §.1.gloſ.1.num.50.*Squil-
lante *de priuileg.cleric.c.7.n.80.* Quibus tria potiſ-
ſimum ſuffragantur; primum quòd Clerici ita
priuilegio potiuntur, vt quamuis maximè velint,
coram ſæculari iudice conueniri non valeant,
cap.2. de foro compet. ſi diligenti, eod. tit. quod
quidem nulla lege reperitur limitatum, quan-
do Clericus à ſæculari, vt actor vocatur; igitur,
&c. Secundò non parum facit *l.1.C. vbi in rem
actio*, iuncta *gloſſ.1.*vbi habetur, quod ſi commo-
datarius, colonus, aut inquilinus, ſeu aliter poſ-
ſidens nomine alieno ſuper ea re in iudicium
vocentur, debent ſtatim dominum in actorem
nominare, non tamen in foro commodatarij,
coloni, inquilini, aut aliter rem poſſidentis, ſed
in foro rei ſitæ, *cap.ſanè, 3.de foro compet. l.ſi præ-
dium.C.de prædiis minor.* vel in foro domicilij, *cap.
vlt. de foro compet.* cum aliis, igitur Clericus in
actorem vocatus potiùs rei ſitæ, vel domicilij
cogi debuit reſpondere.Tertiò, ab eiſdem Docto-
ribus expendi ſolet in ſimili quòd fiſcus in acto-
rem vocatus ad ſuum Iudicem cauſam reuocat. *l.3.*
ibi,*aditus procurator,&c.C.de iure fiſci, lib.10.* ergo
& Clericus.

Partem verò, quæ negat ad Eccleſiaſticum fo-
rum trahi poſſe, expreſsè probat Ordin. Regia 116
Luſit.*lib.2.tit.1.§.1.* vbi Parens meus, & apud
Hiſpanos *l.57.in fine,tit 6.part.1.* vbi Greg. Lopez
verb.ante, & tenent gloſſ.*in fine,in c.Clericum nul-
lus 11.q.3.*Abb.*in cap.quoniam frequenter, §.in aliis,
num.28.vt lite non conteſt.*Guilielm. Benedict. *in c.
Raynutius,verb.vxorem,num.417 de teſtam.* Rebuff.
*tom.3. ad leges Galliæ ſub tit. de dilatio. art. 5. gloſſ.
vnic num.1.*Boër.*deciſ.69.num.27.*Capyc.*deciſ.197.
num.7.* Grammat.*deciſ.21.num.4.* Couar.*pract. c.8.
num.3.& cap.10.num.1* Gail.*lib.1.obſeru.37.num.7.*
Aufrer. *in tract. de poteſt.ſacul. reg. 2. num. 9. verſ.
quinto fallit*, Gironda *de gabellis part.4. §.1.num.15.*
Mynſing.*cent.1 obſeru.22.ad fin.*Anton. Gom. *tom.
2.var.c.2.num.38.col.8.*Perez *l.4. verſ. hinc eſt quod
Clericus,tit.2.lib.5.Ordin.pag.143.* Humada *d.l.57.
gloſ.6.*Marant.*de ordin.indic.part.4 diſt 11.num.78.*
Caballin.*de euiction.§.1.q.1.num.110.* Azeued. *l.5.
num.2.lib.5. noua Recop.*Gama *Luſitan. deciſ. 322.
num.1.* Franc.Viui. *Neapol.deciſ.49. num. 8.* Surd.
conſ 110.& conſ.222. num.10. & conſ.396. num.7.
Fachin.*controuerſ.lib.2.cap.27.col.2 lit. D*, Ceuall.
*commun.contra commun.q.588.& tom.5.q.896. num.
627.* Bobadill.*in ſua Politica,lib.2.cap.18 num.165.
cum ſeqq.* idem Ceuall. *de cognit. per viam violent.
part.2.quaſt.23. num. 23.* Amendola *in addit. ad
Vincent.de Franchis deciſ. 416. num.6.* Maſtrill. *de-
ciſ.79.num.3.* Zach. *ad Galeſium de obligat. Camer.
quaſt.8.num.1.& 2.* Carol. de Graſſis *de effectib.
clericat. effectu 1. num. 278.* Caſtrill. *Sicil. deciſ. 2.*
Amat. *var.lib.2.reſol. 86. num. 46. verſ. contrariam
opinionem,*Nouar.*de variat.& elect. fori ſect.2.quaſt.
20.pag.81.& in 2.edit.ſect.3. quaſt. 23. per tot. pag.
260.* Carleual. *de indic.diſput.1. quaſt.5. num. 309.*
Cened.*ad Decretum collect.37.num.8.* Vrſil. ad Af-
flict.*deciſ.380.* Molin. *de Iuſt.tract.2.diſp.300.verſ.
quando venditor*, Curi.Philip.*part.1.§.20.*Stephan.
Gratian.*diſcept.forenſ.cap.15.num. 31. & cap. 22.
num.34.*Camill.Borrell.*in ſumma omnium deciſ.tom.
2.tit.7.de Clericis, & Sacerdot. num. 90. cum ſeqq.*
Bonacin.*de legib.diſput.19.quaſt.2.punct.1.§.1.n.23.
& de cenſur.in Bulla,diſput.1.q.16 punct.5. num. 16.*
Ambroſin.*de immunit.& libert. Eccleſ.cap.10.n. 23.*
del Thoro *in compendio deciſ. Neapol.verb.Clericus,
fol.94.* Bernard.Græuæ. *ad pract.Camer.Imper.lib.1.
concl.37.conſid.8.* Cardoſo *in praxi Iudicum, & ad-
uoc.verb.emptio,n.34.*D.Barboſ. *in l. venditor 49. n.
138.cum ſeqq.ff.de indic.*Cold. Pereira *de empt. &
vendit. cap.31.num.84.* Mendez à Caſtro *in praxi
Luſitana p.1.lib.3.c.5.§.1.verſ.ſecundò amplia,& p.2.
lib.2.cap.4.num.10.*Fr. Anton.de Souſa *in relect. de
cenſ.Bulla Cœna c.72.à num.3.*Gab.Pereir. *de manu
Regia p.1.c.31.* D.Acuña *ad c.1.n.6.diſt.96.*nouiſſi-
mè Noguer. *alleg.Iuris tom.1.alleg.19.n.117.cũ ſeqq.*

117 Pro qoibus expenditor primò reg. *d. l. venditor*
49.ff.de iudic. vbi h betur venditorem ab empto-
re denunciatum, vt eum euictionis nomine de-
fendat, non excuſari ſi ſe priuilegiatum dicat, ſed
omnind teneri ſequi forum emptoris, *l.1. in fine*,
ibi, *ob actoris perſonam, C. vbi in rem actio.* Secundò,
quia quandn aliquis vocator, ſeu nominatur tan-
quam actor, vt alium defendat, non habetur re-
ſpectus ad qualitatem vel dignitatem perſonæ
ipſius vocati, ſed principaliter ad perſonam rei
conuenti alium vocantis ad ſuam defenſionem,
vnde quamuis perſona vocati ſit dignior, & ſpe-
ciale habeat priuilegium, non attenditur, vt ſatis
inſinuat *d.l.1.* ibi, *ob actoris perſonam*, &c. Tertiò
non parum opitulatur, quòd Clericus in acto-
rem vocatus non iudicatur, nec condemnatur à
ſæculari, ſed ſententia fertur pro, vel contra reum
vocantem cuiios ſuum reſeruari ſolet per ſen-
tentiam contra quem habuerit, vt Doctores re-
ſoluunt *in l ſa ff.de re iudic.& in l.1. §. denuncian.*
ff.de ventre inſpic.& in cap.pen.de re iud. in ſpecie
aduertit Fachin *d.cap.37.verſ.reſpondeo*, ſanè in his
terminis priuilegium fori Clericis competens iu
nihilo infringitur; patet, quia verum eſt dicere
Clericum à ſæculari iudice, nec diſtringi, nec
condemnari, quod per tex. *in d.cap.2. de foro com-*
pet. cum aliis prohibetur; igitur nihil impedit
quominus Clericus in hunc finem vocetur à iudice
ſæculari.

118 Propter quæ hæc vltima opinio louge verior
eſt, & numero Auctorum magis recepta: qua
igitur retenta non obſtant, quæ pro priori ſuprà
adducebamus: nam ad primum reſpondetur pri-
uilegium in nihilo infringi, quippe cum Cleri-
cus per ſententiam ſæcularis nullatenus condem-
netur, ſed ſolummodo pro, vel contra emptorem
ſententia feratur ac ſobinde verſamur extra ter-
minos, quod ſolum viget quando Clericus, vt
reus conuenitur, & iudicatur iuxta reg tex. *in cap.*
cum ſit generale, de foro compet. Marant. *part.4. diſt.*
15.num.2. licèt ad hæc non aduertens aliter diffi-
cultatem ſoluere conetur Fachin. *d. loco in verſ.*
reſpondeo. Vnde eſt quod poſtea ipſemet Cleri-
cus, quando vt reus conuenitur euictionis nomi-
ne apud ſuum eccleſiaſticum iudicem conue-
119 niendus eſt, poſt alios Fachin. *vbi proximè.* Ad
ſecundum ex *d. l. 2.* reſpondetur præmiſſa diſtin-
ctione inter eum caſum, quo quis ad iudicium
vocatur, vt defenſor neceſſarius proprio nomine
rem propriam defenſurus, veluti, ſi quis habens
plenum rei dominium, tam vtile, quam dire-
ctum, vocetur à colonn, vel inquilino, qui nullum
ius habet in rem, de qua controuerſia mouetur.
l.colonus 12.ff de vi, & vi armata. & rurſus inter ca-
ſum, quo quis vocatur defenſurus ius alterius, qui
in ſe, vel vtrumque dominium habet, vel ſal-
tem vtile, provt in hoc quæſito, in quo emptor,
cui plenam io re empta dominiom quæſitum
eſt, vocat venditorem: vel ſi emphyteuta, aot
feudatarius nominent dominum directum ad
ſuorum iurium defenſionem, inter quæ illud eſt
diſcrimen, quòd primo caſu non tenetur actor
iudicium ſuſcipere in foro coloni, aut inquilini,
eo loci, vbi res ſita eſt, vel vbi aliàs vocatus forum
habeat, & ita procedit *d.l. 2.* iuncta *l.vlt. verſ. ſed*
&, C. vbi in rem actio. In ſecundo actor vocatus de-
bet iudicium ſuſcipere, vbi reus conuenitus, &
ita intelligitur *d.l. venditor*, cum ſimilibus. Ratio
differentiæ eſt, quia in primo caſo, cum actor vo-
catus plenum rei dominium habeat, vocetúrque
defenſurus rem propriam ſuo nomine, ipſe eſt
qui litigat, & qui ſimpliciter, & abſolutè princi-
palis reus eſt in tali controuerſia: vnde omninò
oportet, vt apud proprium iudicem in ſuo foro
conueniatur: in ſecundo verò vocatus ad defen-
dendum, reus non manet, ſed ipſe emptor, ſicut
& feudatarius, & emphyteuta Rei ſunt, qui no-
mine proprio conueniuntur, & pro, vel contra
quos, ſententia fertur, & ideo actor vocatus ad il-
lorum defenſionem, meritò non vtitur ſuo fori
priuilegio, ſed in foro illorum eoſdem cogitur
defendere. Ita in propoſito reſoluunt Bart. *num. 6.*
& communis *in d.l.2.* Abb. *num. 8. in d. cap. vlt.* vbi
Sicul. *num. 16.* Gam. *d. deciſ. 332.* poſt Specul. &
Anchar. quos refert Surd *d.conſ.396.num. 36.* Vn-
de quoties Clericus comparet vti defenſor neceſ-
ſarius, eo quò laicus nominans nullum in re ius
habet, totam cauſam ad ſuum Iudicium trahere
reſoluunt Ioſeph Ludou. *Lucenſi deciſ. 34. in fine*,
Ambroſin. *Peruſin.deciſ.8.num.9.& de immun.eccl.*
cap.20.num.28. Anton. de Burgoſ. *ad cap. ſi vendito-*
ri num 16. cum ſeqq. de empt. Viui Ceuall. Scacc.
Marcheſ. & plures alij relati per Sperell. *deciſ.24.*
num.1. Ad tertium in ſimili *ex d. l. 3.* reſpondetur 120
longe probabilius eſſe ſi. cum venditorem ad in-
ſtar priuati teneri defendere emptorem in foro,
quo emptor conuenitur, vt benè reſoluunt Cou.
d.cap.8.num.3. Rebuff. *tom.3. ad leges Galliæ, tit. de*
dilat.art.4 gloſſ.vnic.num.9. Fachin. *d. cap. 37. verſ.*
ſed contrarium, plures, quos ſequitur Surd. *d. conſil.*
222.num.18. argum. *l. fiſcus cum in priuati 6.ff.de iure*
fiſci.

Vigeſimoquintò quæro, Vtrùm Iudex ſæcula- 121
ris competens ſit aduerſus Clericos circa pœna-
rum condemoationem, & exactionem, quando
ipſorum pecora damnum dederunt in fructibus,
vel in paſcuis veritis fuerunt inuenta? Io qua
quæſt. Gutier. *pract.lib.1 q 4.n.1.& 2.* poſt Caſtill.
Cou. & alios diſtinctione vtitur in hunc modum:
Aut Iudex ſæcularis intendit procedere contra perſo-
nam Clerici pro exequutione pœne, & tunc hoc nulla-
tenus facere poteſt, aut non contra Clericos, ſed directè
contra ipſa animalia, & res Clericorum agit ad damno-
rum, & pœnarum ſolutionem, & tunc rectè procedit;
idem ferè dicunt Greg Lop. *l.24. verb. el ganado,*
tit.5.p.7. Ceuall. *commun.contra comm.tom.4. q. 897.*
n.620.cum ſeqq.& de cognit.per viam violent. p. 2. q.
23.n.18.cum ſeqq. Gabr. Pereira *de manu Regia p.1.*
c.39. num. 8. cum ſeq. ſic intelligentes Ordin. Reg.
Luſitan.lib.2.tit.1 §.29 & apud Hiſpanos *l.12. tit.*
3. lib. 1. nouæ Recop. hac de re diſponentes. Quod
quidem ex eo ſuadere conantur, quia quando
onus impoſitum eſt rei, poteſt ſæcularis iubere,
vt exequutio fiat in re, quæ in ſuo territorio, &
iuriſdictione eſt, non habito reſpectu vtrùm per-
ſona cuius res eſt, pertineat ad ſuum forum, vel
iuriſdictionem, argum. *l. viros 11.in princip. C. de*
Palat.ſacrar.larg.lib.12. cap. ſi tributum 11. q.1. Gu-
tier. *d.num. 2.* Cacheran. *Pedem. deciſ. 68. num. 34.*
Auendan. *de exequen.mand.part.2 c.14.n. 13.* Con-
firmatur hæc ratio, quia hoc pacto perſona Cle-
rici non condemnatur à iudico ſæculari, nec co-
ram illo conuenitur, & ideò in nihilo offenditur,
reg. *cap. 5. de foro compet.* nec Ordini clericali ali-
qua offenſa irrogatur, contra *cap. ſi diligenti, eod.*
tit. quia in perſonam Clerici nulla dirigitur exe-
quutio, ſed onus reale rei impoſitum à Clerico
exigitur, ſicut aliud quodcunque tributum reale,
vt infrà de priuilegio fori circa exemptionem à
tributis videbimus: ergo nihil eſt, quod impediat
quæ

quæ in rem dirigatur fieri à iudice ſæculari.

122 Verùm hæc opinio ſuſtineri non poteſt, de illaque validè dubitant Antonin. Diana *moral.reſolut.p.1.tract.2.reſol.80.& part.4.tract.1.reſol.72.* Sanch. *in opuſc.moral.tom.2.lib.3.cap.vnic.dub.31.n.2.* Squillante *de priuileg. Cleric. cap.7.n.94. verſ. ſed dubitatur*, quia hæc cauſa quamuis natura ſua merè temporalis ſit, tamen ratione perſonæ Clerici, contra quem mouetur, manet eccleſiaſtica, ac proinde à ſæculari iudice definiri non poteſt, *cap.2.de iudic.cap. quod Clericis 9.* ibi, *iure Canonico decidatis*, *de foro compet.* nec difficultatem effugit diſtinctio ſupradicta, dum præſupponit Iudicem ſæcularem poſſe non contra Clericos, ſed directè contra ipſa Clericorum animalia ad damnorum, & pœnarum ſolutionem agere; nam id gratis dictum eſt; cum enim omninò oporteat ſententiam ferri, & condemnationem pœnarum fieri, animalia autem minimè ſint capacia, quòd conueniantur, vel condemnentur, argum. *cap.2.* ibi, *rem, quæ culpa caret, in damnum vocari non conuenit*, *de conſtitut. cap.mulier, verſ. quæritur 15.q.5.* ibi, *nec vllo modo capax legis ſit*, bonus text. *in l.1. poſt princip.ff.ſi quadrupes pauperiem feciſſe dicatur*, omninò oportet aliquam dari perſonam in quam dirigatur actio, contra quam probatio aſſumatur, & aduersùs quam dirigatur condemnatio, quorum neutrum contra Clericum iudex ſæcularis facere poteſt, text. *in d.cap.2. de foro compet.* ergo ſi ad Iuris rigorem, & ſtrictam diſputandi rationem confugiamus, ſupradicta diſtinctio fundamento deſtituitur, ſecundum Auiles *ad cap.17. Prætor.gloſ.1.n.12.* & ſecurius eſſe poſt Ioan. Andr. Anch. & alios, quos refert, defendit Salzed. *ad Bernard.cap.55. verſ.ſeptimo, cum ſeqq.* vbi ita ſe pluries conſuluiſſe teſtatur illud, quod Gutier. expendit, quando onus impoſitum eſt rei poſſe ſæcularem iubere, quod exequutio fiat in re, quæ eſt in ſuo territorio, non habito reſpectu vtrùm perſona ſit ſui fori, reſpondendum erit attento Iure longè verius eſſe exactionem, & actualem coactionem faciendam non eſſe per poteſtatem ſæcularem, ſed per ſolam eccleſiaſticam, vt expreſsè defendit Salzed. *dict.cap.55. verſ.4.* vbi ex Iuris principiis rectè aduertit etiam in exactione onerum realium contra Clericum ſæcularem ſe intromittere non poſſe, quamuis Cæpol. & Mexia, quos refert, & meritò impugnat, contradicant. Textus autem *in dict. cap. ſi tributum*, ſolùm probat prædia Eccleſiarum teneri ab onere reali, non verò Eccleſias cogi poſſe per miniſtros ſæculares, quia quoad ſurum in ſpecie reperiuntur exempti; argum.text. *in d.cap.2.& in d.cap.ſi diligenti, de foro compet.* Tandem *d.l.viros*, ad propoſitum adduci non poteſt, quia non agit de foro vetito, & improrogabili, prout eſt ſæcularis reſpectu Clericorum. Ad confirmationem verò, quam vlterius pro Gutier. adduximus, reſpondetur quod cum pœnæ huiuſmodi, ſicut, & aliæ non debeantur, niſi poſt legitimam condemnationem vel ſaltem exactionem, ſecundùm gloſ.vlt. *in fine*, communiter receptam *in cap.fraternitatis 12.q.2. & verb. offic. in Clem. 1. de hæret.* cum ibi adductis. Pœnæ autem in pecora, & cætera animantia ratione carentia directè ferri, neque exigi poſſint, vt ſupra oſtendimus, ſit conſequens neceſſariò condemnationem pœnarum ferri in Clericos, quod per poteſtatem ſæcularem non eſt factibile, vt cum veriori ſententia ſuprà reſoluimus. Vnde conſequens eſt meritò diſplicere opinionem Lucæ de Peña, & Auil. quos refert, & ſequitur Gutier. *dict.q.4.numer.5.* dum docet Principem ſæcularem poſſe ſtatuere, quòd animalia Clericorum, & Eccleſiarum à ſuis paſcuis arceantur, vel etiam à paſcuis priuatorum, ne ſumant illa à dominis inuitis quod ſi inueniantur, ſoluat pœnam, aliàs impunè poſſint offendi, confutatur enim facillimè ex ſuprà dictis, & infra dicendis circa priuilegium exemptionis à tributis.

Hucuſque dicta benè procedunt ſecundum ſtrictam diſputandi rationem & quod attento Iure communi hac in re reſolui poteſt, ſed ante omnia amplectendum eſſe cenſeo ſacræ Congregationis immunitatis Decretum *in vna Terracinen.* vbi fuit reſolutum, *cauſas damnorum datorum per Clericos, & Eccleſiaſticos, ſeu per eorum animalia, nec non per familiares miniſtros; & colonos Epiſcoporum, & menſæ Epiſcopalis, etiam laicos ſeu eorum animalia in bonis quibuſcunque, tam Eccleſiarum, & perſonarum eccleſiaſticarum; quam etiam laicorum ſpectare ad Curiam Epiſcopalem priuatiuè. Si verò laici, eorumve miniſtri, & animalia damnificent bona Eccleſiarum & perſonarum eccleſiaſticarum, Curiam Epiſcopalem procedere poſſe tanquam in cauſis mixti fori. At quando coloni, & miniſtri Eccleſiarum Clericorum, & eccleſiaſticorum cum animalibus propriis bona laicorum damnificant, cognitionem, tam quoad bona, quàm quoad perſonas laicorum, & eorum animalia ſpectare ad iudicem laicum priuatiuè, ſed ſi cum animalibus Eccleſiaſticorũ, vel Eccleſiarum, quoad perſonas ſpectare ad laicum, quoad verò animalia ſpectare ad Curiam Eccleſiaſticam.* 123

Vigeſimoſextò quæro, Vtrùm Clericus coram iudice laico recipiens depoſitum, & promittens reſtituere cui de iure, &c. poſſit ab eodem iudice cogi ad reſtituendum? Quidam exiſtimant ab ipſo Iudice ſæculari cogi poſſe ad reddendum depoſitum, ſi iudicialiter per illum electus fuerat depoſitarius, ita Capell. Tholoſ. *deciſ.62.* Afflict. *deciſ.24.* Tiraq. *de retract. conuent. §.4.gloſ.7.num.9.& 10.* Marant. *de ordin. iudic. part.4.diſt.11.num.62.* Olan. *in antinom. iuris litt. C, ex num.23.* Menoch. *remed.15.recup.num.214.* Ceuall. *commun.tom.4.quæſt.897.num.610.cum ſeq.* Caroc. *in tract.de depoſito, tit.de conſis, numer.40.* Surd. *conſ.280.numer.11.* Ego tamen verius credo Clericum, qui in iudicio ſæculari depoſitum recepit, non poſſe pro illius reſtitutione coram iudice laico conueniri, vel cogi ad reſtituendum, cum ſit exemptus à laica poteſtate, & hanc partem tuentur Ambroſin. *de immunit. & libert.eccleſ cap.20.numer.53.* Surd. *conſ.399.num 33.* Carol.de Graſſis *d.tr.effect.1.num.855.* Bonacin. *de cenſur. in Bulla Cœnæ contentis diſputat.1.quæſt.16.punct.5.num.19.& de legib.10.quæſt.2.punct.1 §.1.* Duard. *in Bullam Cœnæ. lib.2.can.15.quæſt.11.n.36.* Antonin. Diana *moral.reſolut. part.1.tract.2.reſolut.21.* Squillante *dict.cap.7.num 81.* Tambur. *de iure Abbatum tom.1.diſput.15.quæſt.19.num.36.* nouiſſimè Donat. Antonin. de Marinis *quotid.reſolut. cap.53.numer.5.* Matt. *de iuriſdict. part.4. caſu 104. per tot.* vbi intelligit reſpectu coactionis Clerici depoſitarij ad reſtituendum, non autem in declaratione iudicis dicentis depoſitum eſſe reſtituendum, quem ſequitur Anſald. *dict. part. 2. tit.11. cap.26.* 124

Vigeſimoſeptimò quæro, Vtrum Clericus fideiubens pro laico de ſtando iuri, & iudicatum ſoluendo coram iudice ſæculari, poſſit coram eodem conueniri ad ſoluendum dictam fideiuſſionem? 125

Reſpondeo non poſſe, ſed coram Eccleſiaſtico debere conueniri, vt per Carol. de Graſſis *d. effe-ctu 1. n. 1008.* Ambroſin. *de immunit. & libert. eccleſ. cap. 10. n. 50.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſolut.* 473. Mart. *de Iuriſd. part. 4. cent. 2. caſ.* 105. *per tot.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 25. q. 19. num.* 37. Paul. Squillante *d. cap. 7 num.* 83. vbi *num.* 85. quærit an laicus fideiuſſor Clerici ſit remittendus iudici Eccleſiaſtico? de quo etiam Anſald. *part. 3. tit. vnico cap.* 17. Mart. *vbi ſuprà caſu* 106. Vtrum quando clericus accepit poſſeſſionem à Iudice ſeculari cum clauſ. *Sine præiudicio iuris tertij*, remaneat ſubiectus & adſtrictus ad reſpondendum cuiuſlibet tertij oppoſitioni, & ad hoc vt poſſit Iudex ſecularis illum condemnare ad rei poſſeſſæ reſtitutionem? Affirmant Pereg. *de fideicom. art.* 48. *ex n. 6.* Carol. de Graſſ. *d. effect. 1. num.* 947. Paz *de tenut. cap. 64. à n. 13.* Argel. *de acquir. poſſeſſ. q. 13. n.* 87. & 88. Mart. *de ſucceſ. legali p. 4. q. 16. art. 1. n. 41.* Carleual. *de iudic. n.* 952 &c.

126 Vigeſimooctauò quæro, an Clericus, qui gerit officium tutoris, aut curatoris, vel procuratoris alicuius laici, poſſit coram laico ciuiliter conueniri pro concernentibus officium prædictum? Partem affirmatiuam tuentur Stephan. Aufrer. *in tract. de poteſt. ſecul. eccleſ. reg. 1. in fallent.* 28. & *reg. 4. fallent.* 25. Eſcobar. *de ratiocin. cap. 7. num.* 7. Donat. Anton. Marin. *quotid. reſolut. cap.* 53. *num.* 2. Guilelm. Benedict. *in repet. cap. Raynutius, de teſtam. verb. & vxorem, deciſ.* 2. Socin. *in cap. 1. de foro compet. num.* 52. Gail. *lib. 1. obſeru. 37. n.* 7. Vrſill. *ad Afflict. deciſ.* 24. Alber. Oliua *in ritu 37. Curiæ Archiep. Neapolit. num.* 7. vbi aduertit exequutionem contra talem Clericum fieri debere per iudicem Eccleſiaſticum, refert Squillante *dict. cap. 6. num.* 87. Quicquid dicant Mart. *de iuriſd. part. 4. caſu* 148. & Bonacin. *de cenſ. in Bulla Cœna diſp. 1. q. 16. punct. 5. num.* 17.

127 Vigeſimononò quæro, Vtrùm Clericus per Regem admiſſus aliquod officium ſeculare & Regium, ſi in ipſo officio delinquat, poſſit puniri ab ipſo Rege? Affirmatiuam partem ſequuntur Aufrer. *in Clement. 1. de offic. Ordi. reg. 1. fallent.* 16. Carau. *ritu* 49. *num.* 118. Amendol. *ad deciſ.* 479. *Vincentij de Franchis num.* 1. & 2. Caſſan. *in conſuet. Burgund. rubr. 1. §. 5. in gloſ.* s'il n'a grace *num.* 71. & 91. Guilielm. Benedict. *in cap. Raynutius verb. & vxorem.* Rendina *de maieſt. Princip. §. ſed etiam per legitimos tramites, num.* 183. Plaza *de delict. cap. 19. num.* 31. Salzed. *ad Bernard. in pract. cap. 41. litter. B*, Cou. *pract. 33. num.* 6. Hieronym. Portel. *in ſchol. ad Molin. §. clericus, ex n.* 5. Ceuall. *de cognit. per viam viol. p. 2. q. 64. num.* 25. vbi quòd bene poterit ſuſtineri conſuetudo, qua admiſſum fuerit quod imponatur pœna priuationis, & altera pecuniaria per Iudicem ſecularem aduerſus clericum miniſtrum Regium, qui in officio deliquerit. Eſcob. *de ratiocin. cap. 7. num.* 7. Gabr. Pereira *de manu Reg. part. 2. cap. 68. num* 4. Contrarium verò, imò per Iudicem eccleſiaſticum puniendum eſſe, præcipuè ſi non fuerit ter monitus, vt ab officiis, & artificiis deſiſteret, & tamen non curauerit deſiſtere; quia licèt Clericus nequeat officia ſæcularia ſine Superioris diſpenſatione ſuſcipere, *cap. Sacerdot, ne Cleric. vel Monach.* nihilominus priuilegium clericale retinet, & exemptus eſt à laica poteſtate, *cap. fin. de vita, & honeſt. cleric.* Ideò ita meritò reſoluunt Clar. *§. fin. quæſt.* 36. *num.* 22. & magis ſequitur Caſſan. *loco proximè citato*, Vincent. de Franchis *deciſ.* 479. *num.* 3. Tapia *de iure Regni lib. 1. tit. 2. in conſtitut. de perſonis, num.* 6. Carol. de Graſſis *d. effect. 1. num.* 850. Bonac. *de cenſur. in Bulla Cœna contentis, diſput. 1. quæſt. 16. punct. 5. num. 17. & de legib. diſput. 10. quæſt. 2. punct. 1. §. 1. num.* 24. Antonin. Diana *moral. reſolut. part. 1. tract. 2. reſolut. 18. & num. 4. tract. 1. reſol.* 39. Mart. *de iuriſdict. part. 4. caſ.* 127. Lezana *in ſum. tom. 3. verb. clericus num.* 30. Squillante *d. cap. 7. num.* 88. Duard. *in Bullam Cœnæ, can. 15. quæſt. 11. num.* 26. Ambroſin. *cap. 20. num.* 54. Felician. de Vega *in relect. ad cap. decernimus 2. à n. 109. de iudic.* Super iuribus autem bonis, & redditibus, à Rege procedentibus, & ab Eccleſia poſſeſſis, ſeu perſonis eccleſiaſticis, coram Iudicibus ſecularibus litigandum eſt *l. 6. tit. 1. lib. 4. Recop. l. 10. tit. 7. lib. 9. Recop.* Palat. *ad cap. per veſtras, verſ. ſed eſt pulchra dubitatio num.* 49. Bobadil. *in ſua politica lib. 2. cap. 18. num.* 159. Ceuall. *part. 3. quæſt.* 822. *num. 92. cum ſeq.* Alfar. *de officio fiſcal. gloſſ. 16. num.* 216. Guzman. *de euict. cap. 7. n.* 40. & 41. Salgad *de protect. Regia part. 3. cap. 10. n.* 188. & 190. Capyc. Galeot. *de alien. & ſucceſſ. offic. n.* 248. *cum ſeqq.* Solorzan. *de iure Indiar. tom. 2. lib. 5. cap. 2. num.* 55. & 56.

128 Trigeſimò quæro, Vtrùm Clericus poſſit cognoſci, & iudicari à iudice laico pro contractibus, & obligationibus factis tempore, quo erat laicus? Negatiuam partem, imò à ſolo Iudice eccleſiaſtico cognoſci, & iudicari debere, tuentur Lap. *alleg.* 118. Vincent. de Franchis *deciſ.* 656. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapolit. cap. 16. num.* 2. Carol. de Graſſis *d. effect. 1. num.* 1251. Mart. *de iuriſdict. part. 4. cent. 2. caſu* 121. *num.* 5. quos refert, & ſequitur Squillante *dict. cap. 7. num.* 91. vbi *num.* 92. ſubdit Iudici eccleſiaſtico cognitionem pertinere ſi Clericus ſe obligauerit aliquid ſoluere, & deinde laicus effectus, ſit citatus ſuper tenore inſtrumenti, dummodo fuerit ab eo præuentus tempore clericatus, addo Donat. Antonin. de Marinis *variar. reſolut. cap.* 189. *num.* 8. Dianam *moral. reſolut. part. 4. tract. 1. reſol.* 23.

129 Trigeſimoprimò quæro, Vtrùm Clericus in feudalibus teneatur ſubire iudicium coram domino feudi etiam laico, & coram ipſo conueniri, & reconueniri? Affirmatiuè reſpondet text. *in cap. cæterùm 5 de iudic. & in cap. verum, & in cap. tranſmiſſa, de foro compet.* & ita per hæc Iura præter Ordinarios ibi, reſoluunt Guid. Papæ *deciſ. 139. num. 1. in fine*, Dueo. *reg.* 321. Boër. *deciſ. 69. num.* 8. Marant. *de ordin. iudic. part. 4. dist. 11. num.* 75. Villalob. *commun. opin. verb. Clericus, num. 27. & tom. 1. commun. opin. lib. 1. tit. 11. num. 4. pag.* 188. Franc. Marc. *Delphin. deciſ. 46. num. 10. volum.* 1. Scap. *in tract. de Iure non ſcripto, lib. 1. cap.* 6. Ioann. Gratian. *reg.* 481. Menoch. *remed. 3. retin. num.* 397. Mynſing. *cent. 1. obſeru. 22. verſ. ſic etiam Iudex laicus*, Cumia *in ritibus Siciliæ, cap. 2. n.* 40. Carauit. *in ritu Neapol.* 235. *num.* 19. Franc. Sonſbech *de feudis, part. 14. num.* 20. VVeſemb. *in ſimili tract. cap. 17. ſub num.* 4. Anton. de Olibano *in comment. ad vſaticum, cap. 9. à num.* 8. Nicol. Mozz. *de contractib. ſub tit. de feudis. rubr. de natura feudi, num.* 120. Perez *lib. 8. tit. 1. lib. 3. ordin. pag.* 479. Humada *l. 57. gloſ. 2. num. 1. tit. 6. part.* 1. Azeued. *l. 6. tit. 1. lib. 4. nouæ Recopil.* Gutier. *de iuram. confirm. part. 3. cap. 12. num. 8. & lib. 3. pract. quæſt. 24. num. 11. cum ſeqq.* Surd. *conſ. 193. n. 1. & conſ. 396. n.* 8. Camill. Borrell. *ad Bellugam in ſpecul. Principum, rubr. 11. §. videndum, verb. perdunt, & de Regis Catholici præſtantia, cap. 71. num. 73. & ſeq. & in ſumm. omnium deciſ. tom. 1. tit. 34. de feudis, num.* 159.

Sigiſm.

Sigiſm. Scaec. de indic cauſ. ciuil. & crimin. lib. 1. c. 11. n. 97. & de appellat. lib. 3. cap. 2. q. 8. n. 92. Capiblanc. in tract. de anctor. Baronum, pag. 1. n. 31. & 32. Petr. Azin. pract. quæſt. lib. 1. q 8. Hieronym. Pap. conſ. 151. n 2. verſic & ſimiliter, Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. q. 61. ar. 10. Anton. Biag. de conſuetud. q. 6. num. 291. Gaſp Thaſaur. quæſt. forenſ. lib. 2. cap. 15. ſub. n. 9. Sebaſt Næui. ad lib. feudorum, tit. 1. num. 268. pag. 241. Curi. Philip. part. 1. §. 5. n. u. Sbroz de officio Vicarij lib. 1. q. 26. n. 25. Farin. in praxi crimin. q. 8. Marta de iuriſdict. par. 4. caſu 102. num. 16. Ioan. Andr. Greg. in repet. feudal. p. 1. cap. 2. cum ſeqq. Garc. Maſtrill. de magiſtr. lib. 4. cap. 16. Ioan. de Solorzano de iure Indiarum lib. 1. cap. 23. n. 172. cum ſeqq. Felician. de Vega in relect. cap. caterùm 5. de indic. à princ. Boët. Epo de Regularibus, vel iure Principum in benefic. eccleſiaſt. num. 93. cum ſeqq. Suar. de defenſ. Fidei contra Angliçanæ ſectæ errores, lib. 4. cap. 14. n. 12. Bernard. Græuæ. ad pract. Camer. Imper. lib. 1. concl. 37. conſid. 4. Vinc. de Franch. dec. 545. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiep. Neapol. cap. 8. num. 5. Camill. de Laratha conſ. 96. n. 7. Ambroſin. d. cap 20. num. 56. Bonacin. de legib. diſp. 10. q. 2. punct. 1. §. 4. n. 4. & de cenſur. in Bulla Cœnæ diſp. 1. q. 16. ſect. 1. punct. 6. num. 6. Paul. Laymann in Theol. moral. lib. 4. tract. 9. cap. 4. num. 3. Coriolan. in explicat. Bullæ in Cœna Domini excom. 26. verſic. multi autem, Carol de Graſſis d. effectu 1. num. 718. Bellet. diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de fauore Clericorum reuti, §. 3. n. 4. Sayr. in Claui Regia lib. 12. cap. 8. num. 9. Valer. Reg. in praxi lib. 9. n. 51. D. Barboſ. in l. 1. ff. de iudic. art. 3. num. 159. cum ſeqq. Squillante d. c. 7. n. 104. Octau. Glorit. reſp. 13. n. 29. Duard. d. can. 15. q. 11. n. 69.

130 Vnde fit, vt Prælatus Eccleſiaſticus in iuriſdictione temporali, quam obtinet in feudo à Principe habito, iudicetur tanquam laicus vt Baro, ſeu fundatarius, & vaſallus Principis, & ideò à ſentẽtia Prælati habentis iuriſdictionem temporalem non appellatur ad ſuperiorem eccleſiaſticum, ſed ad Principem ſæcularem, vt per Innoc. Abb. Felin. num. 4. in cap. ſolitæ, de maiorit. & obed Gail. lib. 1. obſeru. 30. n. 4. cum ſeq. Aufrer. de poteſt. eccleſ. in ſæculares num. 14. verſ. 19. Mil in repert. verb. appellatio, Mynſing. cent. 5. obſeru. 5. Couar. pract. cap. 5. num. 2. Frecc. de ſubfeudis, lib. 3. differ. 53. Franc. Marc. dec. 454 num. 10. & ſeq. part. 1. Peregr. conſ. 1. à Ponte deciſ. 2. num. 1. & ſub n. 24. Mart. de iuriſd. p. 4. caſu 198. n. 1. Bobadil. in ſua Politica, lib. 2. cap. 17. num. 196.
131 & cap. 18. n. 64. Bellet. d. §. 3. num. 8. ea ſanè ratione, quia iſto caſu Prælatus non iudicat vt Clericus, ſed vt Baro, & laicus, Cancer. var. reſol. lib. 3. cap 13. num. 345. Oliban. de iure fiſci, cap. 10. n. 3. Carol. de Graſſis d. effectu 1. num. 513. Maſtrill. de Magiſtratib. lib. 2. cap. 8. n. 31. Quod quidem velim reſtringi ad feudum rectum, & ad caſum in quo non poſſit qualitas hæc controuerti ex parenti ipſius inueſtituræ tenore.

132 Amplia principalem huius quæſiti reſolutionem procedere non modo quando de proprietate, ſed etiam quando de ſola poſſeſſione feudi ageretur, vt per Intrigl. in tract. de feudis cent. 2. art. 94. num. 12. Mozz. d. tit. de natura feudi num. 121. verſ. tamen illa, Menoch. conſ. 2. num. 97. Villalob. tom. 1. commun op. lib. 1. tit. 11. n. 4 pag. 188. Farin. d. q. 8. n. 22. verſ & hoc ſiue agatur, Bernard. Græuæ. d. conſid. 4. num. 3. del Thoro in compend. deciſ. Neapol. verb. Clerici, pag. 93.
133 Carol. de Graſſis d. effect. 1. num. 732. Amplia etiam, vt ſæcularis Iudex dominus feudi poſſit ſuam ſententiam exequutioni mandare contra vaſallos etiam Clericos, vt teneot plures, quos refert Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

& ſequitur Bellet. dict. §. 3. num. 4. verſic. hic infertur.

Limita ſi negetur feudum ad dominum perti- 134
nere, tunc enim vaſallus coram illo conueniri non poteſt niſi prius à non ſuſpecto iudice iuriſdictionis fundamẽtum terminetur, Mart. Vran. conſ. 32. n. 13. lib. 2. Menoch. conſ. 2. num. 95. & conſ. 301. n. 33. & conſ. 322. num. 16. Limita etiam, vbi non agitur de feudo, nec de natura feudi, Hoſt. n. 6. Abb. n. 13. Felin. num. 8. & Decian. à n. 45. in d. c. caterum, Soc. conſ. 12. n. 12. vol. 1. Bellet. d. §. 3. num. 4. verſic. quòd ſi agatur. Et vbi agitur contra Clericum vaſallum 135
ad amiſſionem feudi criminaliter, aut ciuiliter pro crimine, Intrigl. de feud. cent. 1. q. 56. n. 255. Schrader. in ſimili tract. p. 1. q. 1. Carol. de Graſſis d. effect. 1. num. 727. & effect. 2. à num. 221. nam vbi tractatur 136
de delicto ſiue criminaliter, ſiue ciuiliter, tunc ſolus eccleſiaſticus cognoſcit, Surd. conſ. 396. num. 12. Farinac. d. q. 8. n. 22. Ambroſin. d. c. 20. n. 19. Squill. d. cap. 7. n. 06.

Trigeſimoſecundò quæro, Vtrùm Clericus 137
poteſt reconueniri coram Iudice ſæculari, quando ſcilicet ipſe Clericus eſt actor in cauſa merè ciuili contra laicum. Partem affirmatiuam tuentur Ord. Regia Luſit. lib. 2. tit. 1. §. 1. vbi Parens meus, apud Hiſpanos l. 57. tit. 6. part. 1. & l. 4. tit. 3. p. 3. vbi Greg. Lopez Afflict. deciſ. 173. Duen. regul. 202. Marant. de ordin. iud. part. 5. diſtinct. 6. num. 53 & 59. Coo. pract. cap. 31. Clar. lib. 5. §. ff. q. 35. Gail. lib. 1. obſeru. 37. num. 5. Mynſing. cent. 2. obſeru. 67. verſic. primus. Queſad. diuerſ. quæſt. cap. 29. num 4. Franc. Monald. conſ. 22. num. 3. & 4. Suar. recept. ſent. litt. C, num. 114. Ioſeph. Ludouic. concl. 38. num. 42. Vinc. de Franch. deciſ. 193. num. 3. in princip. Franch. Viui. Neapol. deciſ. 49. num. 4. Caualcan. Finitz deciſ. 19. num. 6. part. 3. Mench. illuſtr. cap. 5. ſub num. 10. verſic. adeo vt etiam, Surd. conſil. 222. num. 19. & conſil. 396. num. 6. Bobadil. in ſua Politica, lib. 2. cap. 18. num. 162. in gloſſ. lit. K, Morl in emporio Iuris, part. 1. tit. 2. de iuriſd. quæſt. 13. Duard. in Bullam Cœnæ cap. n. 5. q. 18. num. 66. Ambroſin. de immun. cap. 2. num. 35. Bonacin. de cenſuris in Bulla Cœnæ, diſp. 1. quæſt. 16. ſect. 1. punct. 6. num. 8. Ludouic. Rodolphin. in tract. de brachio ſæculari, num. 66. Ceuall. commun. tom. 3. q. 897. num. 624. Diana moral. reſolut. part. 4. tractat. 1. reſolut. 65. Gabr. Pereira de manu Regia tom. 2. cap. 22. per tot. Ciarlin. contron. forenſ. cap. 6. num. 31. Fragoſo in regimine Chriſtianæ Reip. part. 1. lib. 2. diſp. 4. num. 340. cum ſeqq. Anſald. de iuriſdict. eccleſ. p. 3. tit. vnico c. 9. Bernard. Græuæ. ad pract. Camer. Imper. lib. 1. concluſ. 37. conſid. 7. Alexand. Trentacinq. var. reſol. lib. 2. tit. de mutuis petit. reſolut. 1. num. 31. Mart. de Iuriſd p. 4. caſu 105. Amat. Roderic. in pract. de modo, & forma videndi ſeu examinandi proceſſum, cap. 1. n. 49. Cam. Borrel. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit 7 de Clericis, num. 81. & 82. Farin. d. quæſt. 8. n. 99. cum ſeqq. Curi. Philip. part. 1. §. 5. num. 18. idem Ceuall. de cognit. per viam violentiæ, part. 2. q. 23. num. 32. Franc. Anton. de Souſa in relect. de cenſuris Bullæ Cœnæ cap. 8. à num. 3. Cald. Pereira quæſt. forenſ lib. 1. quæſt. 25. & lib. 2. q. 51. D. Barboſa in l. qui prior, num. 79. cum ſeqq. ff. de iudiciis. Maximè conſuetudine Iuris interpretatiua hoc approbante; ſecundùm Afflict. dict. deciſ. 173. Capell. Tholoſ. deciſ. 95. Biag. de conſuet. quæſt. 11. num. 321. Carauit. titul. 67. num. 3 Ambroſin. de immun. eccleſ. cap. 20. num. 37. Reconuentio enim fit coram Iudice conuentionis, Authent. & conſequenter, & l. cùm Papinianus, C. de ſentent. & interlocut. cap. 1. de mutuis petit. Ordin. Reg. Luſit. lib. 3. titul. 33. §. 2. Marant. dict. diſtinct. 6. num. 13.

Bernard. Muſcat. *in praxi aurea ciuili Neapol. part. 3. gloſſ. alterem, num.* 4. Cardoſ. *in praxi iudicum verb. reconuentio, num.* 5. D. Barboſ. *in dict. l. qui prior, à num.* 10.

137 Amplia primò, vt non modo reconueniri poſſit Clericus coram ſæculari iudice ſuper eadem re, ſed etiam ſuper penitus diuerſa, ſecundum Franc. Viui. *Neapol. dec. 49. num.* 5.

138 Amplia ſecundò, in Clerico agente iudicio retinendæ coram iudice ſæculari, cui poteſt obiici à reo laico proprietatis exceptio, vt per Vincent. de
139 Franch. *decis.* 193. *num.* 4. vbi *num.* 16. ſubdit quòd ſi reconuentioni noluit reſpondere Clericus, illi etiam poterit in conuentione audientia denegari.

140 Amplia tertiò, reconuentione Clericum agentem coram laico obſtringi vſque ad finem, etiamſi poſtea à conuentione velit deſiſtere, vt per Afflict. *decis.* 173. *num.* 4. & 5. Guid. Papæ *conſ.* 185 incip. *In Curie Parlamenti*, Marant. *d. diſt.* 6. *n.* 66. Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *quæſt.* 44. *num.* 5. Horat. Carpan. *ſuper ſtat. Mediolanen. p.* 1. *cap.* 44. *n.* 95. Nicol. Carbon. *pract. lib.* 3. *cap.* 4. *num.* 105. Modern. *de ſupplicat. ad Sanctiſſ. part.* 1. *cap.* 13. *num* 91. Gabr. Pereira *d. c.* 21. *num.* 9. Vinc. de Franch. *Neapol. decis.* 193. *ſub num.* 4. Marcel. de Cala *in tract. de arte, & modo probandi, gloſſ.* 1. §. 1. *num.* 46. Surd. *decis.* 143. *num.* 3. Theſaur. *quæſt forenſ. lib.* 1. *quæſt.* 98. Ambroſin. *d. cap.* 20. *n.* 36. Alexand Trentacinq. *d. reſol.* 1. *num.* 33. *verſ. hæc concluſio.* Camill. Borrell. *d. tit.* 7. *n* 108. Carol. de Graſſis *d. effectu* 1. *num.* 148. Squillãte *d. cap.* 7. *num.* 66. Poterit tamen Clericus deſiſtere, ſi adhuc non fuiſſet facta reconuentio, quia res eſt integra, & reo ante reconuentionem non eſt ius quæſitum, Vincent. de Franch. *d. decis.* 349. Marant. *d. diſt.* 6. *num.* 54. Bon. *de legib. diſp.* 10. *quæſt.* 2. *punct.* 1. §. 4. *num* 5.

141 Amplia quartò procedere non ſolùm in iudice Ordinario, ſed etiam in delegato ad inſtantiam actoris, cum militet eadem ratio, de qua *in d. l. Papinianus*. Ita Menoch. *de arbitr. lib.* 1. *q.* 44. *n.* 1. & 3. Carpan. *ſuper ſtatuta Mediolanen. lib.* 1. *cap.* 44. *n.* 77. Honded. *conſ.* 21. *num.* 4. & 16. *lib.* 1. Tepat. *variar. reſolut. tit. de reconuent. verſ. iudex etiam*, Rendina *in prompt. recept. ſentent. tom.* 1. *tit.* 97. *num.* 2. Cardoſ. *d. verb. reconuentio, num.* 9. Alex. Trentacinq. *reſol.* 1. *à num.* 45. Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 752. *cum ſeqq.* D. Barboſ. *in l.* 1. *ff. de iudic. art.* 1. *n.* 67. & *in d. l. qui prior. n.* 51. Squillante *d. c.* 7. *n.* 62. vbi ſubdit non admitti reconuentionem ſi delegatus fuiſſet impetratus à reo.

142 Amplia quintò, talem reconuentionem fieri debere incontinenti in ipſo litis exordio, ſcilicet ante litis conteſtationem, vel in ipſa conteſtatione, vel ſaltem ſtatim poſt litem conteſtatam: vt per Ordin. Reg. Luſitan. *d. lib.* 3. *tit.* 33. § 1. Marant. *d. dict. diſt.* 6. *n.* 5. Marta *de iuriſdict. part.* 4. *cent.* 2. *caſu* 107. *num.* 5. Cardoſ. *dict. verb. reconuentio*, *num.* 2. Amat. Roderic. *in pract. de modo, & forma videndi, ſeu examinandi proceſſum*, *cap.* 1. *num.* 40. D. Barboſ. *in dict. l. qui prior, à num.* 20. Bonacin. *de legib. diſp.* 10. *q.* 2. *punct.* 1. §. 4. *n* 5. & *d. punct.* 6. *num.* 8. *verſ. limitant tamen*, Ambroſin. *d. cap.* 20. *num.* 38. Squillante *d. c.* 7.
143 *num.* 63. Anſald. *d. p.* 3. *tit. vnico, c.* 9. *num.* 82. Poſt litem verò conteſtatam ex interuallo non admitti parte contradicente tenent Marãt. *d. diſt.* 6. *num.* 6. Marta *d. caſu* 107. *num.* 6. Squillante *d. c.* 7. *num* 64. Intellige ad effectum, vt Iudex debeat in vtráque cauſa pari paſſu procedere, & ſimul cauſas terminare, at verò ad effectum, vt actor teneatur ſtare iuri, & aſſiſtere iudicio coram Iudice, quem ipſe elegit, poteſt reconuentio fieri, etiam facta concluſione in cauſa conuentionis principalis. Marant. *d. diſp.* 6. *num.* 5. Morl. *in emporio Iuris, p.* 1. *tit.* 2. *quæſt.* 13. *num.* 11. Carol. de Graſſ. *d. effect.* 1. *num.* 762.

Amplia ſextò, tam in iudiciis ordinariis, quàm 144
ſummariis, ſi tam cauſa conuentionis, quam reconuentionis ſit ſummaria, vt per Ordin. Reg. Luſit. *d. lib.* 3. *tit.* 33. §. 6. Marant. *dict. diſt.* 6. *num.* 38. Carauit. *ſuper ritu* 67. *n.* 7. Menoch *remed.* 3 *retin. q.* 84. *num.* 75. Vincent. de Franch. *decis.* 193. Alex. Trentacinq. *d. tit. de mutuis petit. reſol.* 1. *num.* 13. & 14. Ceuall. *de cogn. per viam violent. p.* 1. *q.* 54. *à num.* 2. & *q.* 68. *num.* 13. quod non admittitur in via exequutiua. Cardoſ. *d. verb. reconuentio, num.* 22. Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 774. Squillante *d. c.* 7. *n.* 65. D. Barboſ. *in d. l. qui prior, à num.* 34. vbi *num.* 37. idem reſoluit ſi reconueniens renunciet priuilegio cauſæ, & velit, quod etiam in ea ordinariè procedatur.

Amplia ſeptimò, vt Clericus conueniens, & 145
reconueniens coram iudice ſæculari ſæcularibus etiam legibus teneatur, vt per Mench. *illuſtr. quæſt. cap.* 5. *num.* 19. & 22.

Limita primò, quando laicus conuentionem in 146
ſe intentatam ſtudio reconueniendi, ſeu in fraudem procuraſſet, ex Angel. Mari. & Gregor. Lopez reſoluit Vincent. de Franch. *Neapol. decis* 29. *n.* 5. accedunt Farin. *d q.* 8. *num.* 101. Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 769. Eraſm. à Cocbier *de iuriſd. ordin. in exemptos, part.* 4. *q.* 71. *num.* 29. Gabr. Pereira *dict. cap.* 23. *n.* 3. Anſald. *d. part.* 3. *tit. vnico cap* 9. *num.* 115. faciunt quæ ſuprà adduxi *in hoc cap. num.* 87. *cum ſeqq.*

Limita ſecundò, vt Clericus reconuenire non 147
poſſit in cauſa ſpirituali, ſeu quando reconuentio tangeret cauſam ſpiritualem, vel illi annexam, vt per Sebaſt. Medices *de compenſat. part.* 2. *q.* 1. *num.* 9. Mozz. *de contract. tit. de natural. feud. ſub n.* 114. *ad fin.* Farin. *d. q.* 8. *num.* 102. Squillante *d. cap.* 7. *n.* 70. Carol. de Graſſis *vbi ſup. num.* 766. Gabr. Pereira *d. cap.* 22. *num.* 3.

Limita tertiò, vt non procedat in cauſa crimi- 148
nali, in qua Clericus, nec etiam ciuiliter poteſt coram iudice ſæculari reconueniri, vt reſoluunt Dec. *in tract. crim. lib.* 4. *cap.* 9. *num.* 17. Scacc. *de iudic. p.* 1. *cap.* 11. *num.* 93. *verſic. in crimin.* Sayr. *in claui Regia, lib.* 11. *cap.* 7 *num.* 9. *verſic. ſecundo*, Muſcat. *dict. verb. actorem, à num.* 18. D. Barboſ. *in l.* 2. §. *legatis, à n.* 163. *ff. de iudic.* Ludouic. Rodolphin. *de brachio ſæculari, num.* 60. Farin. *d. q.* 8. *num.* 100. Marta *d. caſu* 107. *num.* 8. Alexand. Trentacinq. *dict. reſolut.* 1. *num.* 33. *verſic.* 3. Camill. Borrell. *d. tit.* 7. *num.* 84. D Barboſa *in d. l. qui prior, num.* 86. Squillante *d. cap* 7. *num.* 69. Bonacin. *d. punct.* 6. *num.* 8. *verſic. limita ſecundò.* Diana *dict. part.* 4. *tractat.* 1. *reſolut.* 65. *verſic. notandum.* 1. Gabr. Pereira *d. cap.* 22. *num.* 4. *verſic. dixi vel natura*, Anſald. *d. cap.* 9 *num.* 117.

Limita quartò, quando Clericus non ageret no- 149
mine proprio, ſed alieno, vt tanquam tutor, curator, ſeu procurator alicuius, quia nequaquam poterit reconueniri coram iudice, coram quo agit, vt per Carol. de Graſſis *d. effect.* 1. *num.* 768 Squillante *dict. cap* 7. *num.* 66. *in fine*, vbi etiam ſubdit idem dicendum quando Clericus ageret nomine proprio, & reconuentio fieret nomine alieno.

Limita quintò, non procedere in cauſa appella- 150
tionis, vt per Ordin. Reg Luſitan. *d. lib.* 3. *titul.* 33. §. 7. Marant. *dict. diſt.* 6. *num.* 24. Balb. *tom.* 1. *com. opin. lib.* 7. *tit.* 8. *num.* 40. *part.* 247. Cardoſ. *d. verb. reconuentio, num.* 20. Alex. Trentacinq. *dict. tit. de mutuis petit. reſolut.* 1. *n.* 29. Barboſa *in dict. l. qui prior, num.* 49.

Squill.

Google

Sqüillante *d.cap. 7.num.* 69. Anſald. *d.p. 3.tit.vnic. c.9.n.*142.

151 Limita ſextò, non procedere in cauſa exequutiua, ſecundùm Marant.*d.diſp.6.n.*59.Parlador.*lib.*2. *rerum quotid.cap.fin.part.*5.§.11. *num.*31. Alexand. Trentacinq.*d.reſol.*1.*num.*14.vbi *num.* 35.ſubdit reconuentionem locum non habere quando agitur pro rebus Eccleſiæ malè adminiſtraris, & *n.* 37. idem dicit de conuento ſuper nullitate. Anſald. *d. c.9.n.*137.*cum ſeqq.*

152 Limita ſeptimò, non procedere in agente pro depoſito cùm ceſſet in eo ratio reconuentionis, *cap.bona fides, de depoſito*, Socin.*in d. c.*1.*num.*61. *de mutuis petit.*Cardoſ.*d.verb.reconuentio, num.*24. Anſald.*d.part.*3.*titul.vnic.cap.* 9. *num.* 13. *cum ſeqq.* Moſcat.*d.gl.actorem*; *n.*27.Trentacinq.*d.reſolut.* 1. *num.*15.

153 Limita octauò, non procedere in agente quæſtione ſpoliarionis,*c.ex conqueſtione,de reſtit.ſpoliat. cap.ſuper ſpoliatione,de ordin.cognit.*Marant.*d.diſt.*6. *à n.*42.Cardoſ.*d.verb.reconuentio, n.*23.Alex.Trentacinq.*d.reſol.*1.*à n.*19.Muſcatel.*d.verb.actorē.n.*27. Squillante *d.c.*7.*n.*73.Gabr.Pereira *d. tract. de manu Reg.ap.*2.*cap.*14.*n.*18.Anſald.*d.part.* 3.*tit. vnic. cap* 9.*num*...ſpoliator verò reus poteſt reconuenire actorem de alio ſpolio contra ſe per eum commiſſo, *c.vlt.de ordin.cognit.*Cardoſ.*d.n.* 23. D. Barboſ. *ad l.*2 §.*legatis, à num.*251.*ff. de iudic. & in l. ſi de vi, à n.*181 *ff.eod.*vbi *n.*185.reſoluit, quòd ſi ſpolium ex vtraque parte commiſſum ſit ſuper eadem re, non admitteretur reconuentio de alio ſpolio in alia re commiſſo.

154 Limita nonò non procedere ſi reus conuentus eſſet excommunicatus virandus, iuxta *Extrauag. Ad euitanda ſcandala*,quia non poſſet reconuenire Clericum actorem, gloſſ.*verb. conueniri, in c. intelleximus,de iudic.*Carauit.*ſuper ritu* 67.*n.*19.Squillante *d.c.*7.*n.*72.

155 Limita decimò, non procedere coram arbitro voluntario, quia is non poteſt iudicare, niſi contenta in compromiſſo.*cap.cùm dilectus, de arbitr.*ſecus coram arbirtis eligendis ex diſpoſitione ſtatutorum.Ita Carol.de Graſſis *dict.effect.* 1. *num.* 780. Rendina *in promptuario recept.ſent.tit.*98.*n.*7.Squillante *dict.cap.*7.*num.*68.Anſald.*d.cap.*6. *num.* 146. *cum ſeqq.*

156 Illud tamen aduertere oportet, quod ſi Clericus reconueniatur coram iudice laico in caſu licito, & ab eo condemnetur, non poterit exequutio fieri, nec in perſona, nec in rebus Clerici reconuenti, ſed ad iudicem Eccleſiaſticum erit remittenda ad inſtar iudicis laici,vt per Viuian.*deciſ.*49. *n.*6.*lib.*1.Vrſil.*ad Afflict.deciſ.*179. Bonacin. *de legib.diſp.*10.*q.*2.*puncto* 1.§.4 *num.*5.Marc. Ant. Genuenſ.*in pract. Archiepiſcop. Neapol.cap.*11. Camill. Borrel.*d.tit.*7.*n.*83.Diana *d.part.*4. *tract.* 1.*reſolut.* 65.*in fine.*

157 Trigeſimotertiò quæro,Vtrùm clerici, ſeu Eccleſiaſticæ perſonæ ligentur ſtaturo laicorum edito ſuper iure, quod vocant *congrui*, quoad bona quæ illi conceſſere in emphyteuſim ſæcularem, vt latè per Ioan.de Amic.*conſil.*14.*n.*6.*cum ſeqq.* Honded. *conſ.*3.*num.*35.*lib.*1.Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ.tom.*3. *cap.* 260. *num.* 17. vbi ait poſſe defendi quod ſtatuta iuris congrui comprehendant tam actiue, quam paſſiue Eccleſias,latiùs *tom.*4.*c* 742. *num.* 16. vbi reddit rationem, quia hæc actio ad rem immobilem conſequendam eſt in rem ſcripta, & ſequitur poſſeſſorem, & habet ſimilitudinem actionum realium afficiendo rem ipſam, vnde tes illa tranſiult in Eccleſiam cum tali onere, vt poſſit eam vicinus retrahere, Gutier.*pract.lib.*2.*q.*156.Marant.*diſputat.*8.Vincent. de Franchis *deciſ.* 285.*per tot.*Armendola *in addit.ad eundem Vincent. de Franchis deciſ.* 411. nam quod Princeps ſæcularis, & quiuis alius, qui habeat facultatem condendi ſtatuta, poſſit facere legem, vel ſtatutum, quo ligetur ius vtile emphyteutæ laici, licèt proprietas ſit Eccleſiæ, firmarunt Burſat & ab eo cirati *conſil.* 56.*n.*1.& poſt Burſat.Gam.*Luſitan.dec.*50 *num.* 2. & examinata ad partes difficultate, hanc affirmatiuam partem tenuit Surd.*conſil.*1. *& conſil.* 338. *à n.* 1. addita tamen declaratione, modò non conſequatur aliquod præiudicium Eccleſiæ, *deciſ.* 160. *num.* 13. *verſic. ſeruamus*, *& num.* 17. aſſerens Senatum Mantuanum ſemper obſeruaſſe hāc opinionem, ea potiſſimum ratione, quia ius vtilis dominij emphyteutæ non eſt Eccleſiæ, nec priuilegiatum, ſed ipſius emphyteutæ laici; data itaque validitate ſtatuti neceſſaria, conſequitur concluſio idem ius vtile emphyteutæ ſubdi ſtatuto iuris *congrui*, ſeu *προτιμήσεως*, vt voluere Tiraq. & ab eo citati *de retract.lign.*§.1.*gloſſ.*1.*num.*3.*& gloſſ.* 13. *n.* 8. *& ſeq.*quibus addo Boët.*deciſ.*231.*num.*1. *& ſeq.* Stephan.Gratian.*diſcept.forenſ.c.*460.*num.*16. aſſerentem hanc opinionem eſſe veriſſimam, & æquiorem, Valaſc.*de iure emphyt.q.*17.*num.*12.*&* 14.eam aſſerentes rationem, quia ius vtilis dominij laici emphyteutæ eſt quid merè laicum, & prophanum, & ideò ſubditum legi, &, ſtatuto laicorum; contrarium verò meritò firmauit Rot.in Romana domus de Scapuciis 19 *Ianuarij* 1611.*coram R.D. meo Coccino Decano*, impreſſ. per Marc.*de commiſſ.p.*1. *c.de commiſſ.appell.in poſſeſſ.ſalu.*§.1.*deciſ.* 8. in qua relato Surdo, & declarato reſponſo Anchar. 125. à quo nata eſt præcedens opinio, fuit concluſum iuribus, & concludentibus rationibus nullatenus laicum validè poſſe quidquam ſtatuere circa vtile dominium emphyteutæ Eccleſiæ, & ibi congeſtis addo Carol.de Graſſis *de effectu clerical. effect.* 2. *n.* 385.*& ſeq.*Duard.*in Bullar.Cœna lib.*2. *can.*15.*q.*17. *num.* 10. *&* 11.Sperel.*in deciſ. fori eccleſ. deciſ.*11. *num.*11.

Trigeſimoquartò quæro, Vtrùm Clericus emphyteuta conueniendus ſit coram Iudice laico ad ſolutionem laudemij? Negatiuam ſententiam contra Caſſan.*In conſuetud. Burgund.rubr.*11.§.2.*verſic. lots, num.*9.tenuit Amad à Ponte *de laudem. q. fin. num.*5.quem ſequitur Maur.Burg.*eod. tractat. p.* 3. *inſpect.* 1. *num.* 4. *cum ſeqq.* ſubdens *in fine num.* 4. Caſſanei opinionem iure communi inſpecto eſſe vanam, & fuiſſe allucinatum, dum ſubdit Clericum emphyteutam eſſe conueniendum coram laico iudice ad exhibendum titulum ſuum, & illius opinionem procedere inſpecta tantum conſuetudine Galliæ, quæ an ſit valida, & qui illam defendat, videndi ſunt Couar.*practic.cap.* 31. *num.*5. *& cap.*35.*in princ.*Surd.*conſil.* 118. *num.* 24. Aldet. Maſcard.*de interpr.ſtatut.concluſ.*1.*num* 137. *& ſeq.* eandem noſtram ſententiam, quòd ſcilicet pro laudemio poſſit laicus coram Eccleſiaſtico Iudice conueniri, reſoluunt Bellet. *diſquiſit. cleric. tit. de fauore cleric. reali.*§.5.*n.*10.Sperell.*in deciſ.fori eccl. d.*98.*n.*14.Ratio vera, & germana huius aſſertionis, quòd emphyteuta Eccleſiaſticus pro laudemio ſit conueniendus coram Eccleſiaſtico iudice, ea eſt, quia vbi concurrunt diuerſi modi ſortiendi forum, & in hoc caſu, in quo datur concurſus fori ratione rei, cuius cauſa controuertitur, & perſonæ quæ in iudicium vocatur, dignior modus, & po- 158

tentior cauſa præfertur, l. qua ratione, §. 1. de acquir. rerum domin. l. queritur, ff. de ſtat. homin. Socin. in cap. ſanè de foro compet. num. 11. verſic. 13. Cùm autem perſona ſit dignior rebus, l. ſancimus, C. de ſacroſ. Eccleſ. gloſſ. verb. alienum in l. ob æs. C. de præd. minor. imò res ſint acceſſoriæ perſonæ, cùm illius gratia creatæ ſint omnes, l. in pecudum 28. ff. de vſur. acceſſoriumque ſequatur naturam ſui principalis, cui accedit, l. etſi nec ſunt, § peruenimus, ff. de aur. & arg. leg. l. 2. C. de Epiſc. & Cleric. nec alius eſt Iudex perſonæ, alius bonorum illius, l. quoties, §. adeò, C. vbi Senat. vel clar. & mutata conditione perſonæ, mutatur quoque bonorum conditio, etiam reſpectu fori, l. 1. C. de impon. lucrat. deſcript. l. ſi petitur, ff. de iudic. Oldrad. conſ. 83. n. 4. dicendum eſt in caſu, vbi agatur de laudemio debito, ex alienatione bonorum datorum in emphyteuſim Clerico, competentem futurum iudicem, qui perſonam Clerici emphyteutæ iudicaret.

159 Non obſtat, quòd in Iure Canonico deciſum reperitur Clericum in cauſa feudali conueniendum coram iudice laico, & domino feudi, vt in Iuribus, & Doctoribus citatis per me eodem cap. ex numer. 129. Reſpondetur non applicari ſimilitudinem feudi, vt declarat Oldrad. conſ. 83. num. 7. ac etiam quia in cauſa feudali mandatum eſt Clerici, vt ſubmittant ſe iudicio domini feudi ſæculari, nec ea limitatio regulæ in contrarium extendenda ad caſum non exceptum, Rot. deciſ. 27. de reſcript. in nouis, & materia iuriſdictionis non valet argumentum à feudo ad emphyteuſim, vt ex Bald. & Dec. firmat Mandoſ. ad Roman. conſ. 212. num. 6. aliis per me citatis in tract. de locis communib. argum. Iuris loco 47. num. 2. & tunc cauſa ad ſe trahit perſonam: nam tunc acceſſorium tanquam æquè principale, vel magis conſiderabile trahit ad ſe id, quod ſine ea conſideratione primum, & præcipuum, & ita ex Bald. in l. fin. C. de edict. diu. Adriã. tollen. & Gail. obſeru. 30. & 37. procedunt cap. cùm contingat. de iureiur. cap. licet mulieres, eodem tit. in 6. cap. 2. de pactis eod. lib. Authent Sacramenta puberum, C. ſi aduerſus vend. l. ſi quis maior. C. de tranſact. per quæ Iura limitari regulam c. acceſſorium, tradit Marſil. de fideiuſſor. n. 63. vt hac de cauſa Eccleſia ratione feudi ſubdatur imperio, ſi ab illo accipiat feudum, cap. caterùm, de iudic. nam licet Eccleſia ſit Imperij mater, vt loquitur Bald. in l. ſed ſi hac 10. §. ſi liberta, in fine, ff. de in ius vocan. attamen quia qualitas datur alicui, iuriſdictio illa extenditur ad quaſcunque perſonas etiam priuilegiatas, in quibus qualitas dans iuriſdictionem repetitur, Ab. in cap. caterum, de indic. Bald. in cap. 1. de controuerſ. feud. apud pares n. 4.

Hinc procedit quòd emphiteuta pro canone ex re Eccleſiæ debito poteſt coram Eccleſiaſtico Iudice conueniri, vt per Valaſc. de iure emphyt. q. 39. n. 14. verſ. quod ſi emphyteuſis, Borgnin. deciſ. 45. num. 68. part. 1. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 98. n. 9. vbi n. 11. vſque ad n. 32. latè reſpondet ſingulis fundamentis Theſauri innct. quaſt. forenſ. lib. 2. q. 15. contrarium tenentis.

160 Trigeſimoquintò quæro, vtrùm in cauſis poſſeſſoriis beneficialibus, & rerum ſpiritualium Clericus potiatur priuilegio fori, an verò apud ſæculares iudices conueniri poſſit? Apud ſæculares Iudices conueniri poſſe primus omnium, quos viderim, firmauit Guid. Papæ deciſ. 1. num. 1. aſſerens id dici à Vincent. & aliis relatis à Butr. in cap. fin. de iudic. vt ego reperio num. 10. & deciſ. 85. num. 2.
161 & deciſ. 207. num. 2. & deciſ. 552. num. 8. aſſerens ita ſeruari in Francia, tam vbi agitur retinendæ, quàm recuperandæ poſſeſſionis remedio, & cum vſum, ſeu conſuetudinem fuiſſe ſua ætate confirmatam à Martino V. quem referunt, & ſequuntur addendo ſæpè ita fuiſſe deciſum à Parlamentis Franciæ, Gulielm. Benedict. in cap. Raynutius, verb. & vxorem, deciſ. 2. num. 89. & ſeq. Boer. dec. 69. n. 23. addentes Leonem X. pariter approbaſſe eam conſuetudinem ſuo diplomate ſub annulo Piſcatoris expedito Romæ 17. Nouembris 1513. quod reperitur regiſtratum penes acta Parlamenti Tholoſæ relato illius toto tenore, Oſaſch. deciſ. 116. num. 1. & reſtaus de Communiori opinioni Canoniſtarum, & Legiſtarum, addendo idem dici à Ferret. conſil. 1. n. 15. qui aſſerit ita ſeruari in Gallia, & Italia ſciente, & patiente Summo Pontifice, & id fieri rationabilibus de cauſis, & præcipuè, vt tollantur arma à manibus ſubditorum, & conſ. 16. num. 6. ſequendo Guidonem Papam addit coram iudice ſæculari in iudicio poſſeſſorio poſſe deduci petitorium, & Viſontiæ ſeruari, Marc deciſ. 512. num. 1. part. 1. aſſerens ita ſeruari in Parlamento Delphinali relatam conceſſionem prædictam Martini V. licèt in fine ſubdat reintegrationem factam à Iudice inferiore fuiſſe nullam, tacitè innuens cognitionem poſſeſſionis beneficiorum & rerum ſpiritualium competere tantum ſupremis Curiis Franciæ, vt deinde reperi dixiſſe Stephan. Ranchin. ad Guid. Papa deciſ. 1. qui concludit talem Iudicem laicum, qui cognoſcit de cauſa poſſeſſorij beneficij, debere eſſe ex deputatis à Rege, & alius Iudex, qui non eſſet regius, non poſſet cognoſcere, latè Stephan. Aufrer. in tract. de poteſt. ſacul. in eccleſiaſt. limit. 24. referens Reges Galliæ eam iuriſdictionem habere ab immemorabili conſuetudine, & ideò illam ſibi fuiſſe confirmatam à Martino V. Afflict. deciſ. 2. n. 3. deciſ. 24. num. 1. & 10. aſſerens ita fuiſſe deciſum à Senatu diligenti examine facto inter duos Clericos, quorum vnus alterum beneficio ſpoliauerat. Deci. ſequendo Guid. Pap. in dictis deciſionibus, in l. fin. C. de edict. Diu. Adrian. tollen. n. 21. Ioann. Igne. examinata ad partes quæſtione, in repet. l. neceſſarios, §. non alias, ff. ad Syllan. à num. 466. vſque ad n. 555. concludens num. 554. facultatem cognoſcendi de poſſeſſione rerum ſpiritualium, quam exercent regij Officiales in Gallia, non tantum fundari in conceſſione Martini V. ſed etiam ex diſpoſitione Iuris communis, & eam cognitionem non numerandam inter regios caſus, id eſt, quod ſoli regij Officiales illam habeant, vt dicebam ſuprà, ſed competere quibuſcunque iudicibus habentibus merum, & mixtum imperium, atteſtantur etiam hanc praxim vigere apud Gallos Rebuff. tom. 1. ad leges Galliæ tit. de ſent. execut. art. 1. gloſſ. 2. & tom. 2. tit. ne beneficia, artic. 1. gloſſ. 3. & tom. 3. tit. de cauſ. benef. poſſeſſ. art. 8. gloſſ. 2. tit. de inquiſ. commiſſar. art. 6. gloſſ. vnica, in fine, & tit. de mater. poſſeſſ. art. 7. gl. 1. n. 13. & in concord. tit. de annatis, in gloſſ. verb. poſſeſſionem, pag. 793. cum ſeqq. Petr. Greg. de benefic. c. 40. num. 10. Carol Degraſſal in ſuo tract. Regal. Franciæ, lib. 2. iure ſeptimo, & iure 5. verſic. ſecundo hoc poteſt, vbi probat Regi competere non ſolum ex priuilegio Papæ, ſed etiam ex diſpoſitione iuris communis, Maynar. Tholoſana deciſ. 18. num. 4. lib. 1. Corraſ. de benefic. part. 1. cap. 2. num. 8. Ioann. Papon. lib. 1. titul. 5. arreſto 22. Boët. Epo de regalibus, vel iure Principum à num. 29. vbi ex priuilegio Martini V.

Et hæc eadem reſolutio apud noſtros Luſitanos 162
expreſſa lege eſt firmata in Ordin. Regia lib. 2. tit. 1. §. 2. vt referunt, & multis defendere conati ſunt

Valaſc.

Digitized by Google

Valaſc.*conſ.*11.*& conſ.*79.*n.* 2. *& conſ.* 93. *n.* 3. *cum*
*ſeqq.*Cabed.*deciſ.*82.*& dec.*76.*n.*4.*par.*1.*& deciſ.*71.
*n.*3.*par.*2. *& de patronatibus Regiæ Coronæ*, *c.* 49. *à*
*n.*10.D. Barboſa *in l.hæres abſens*, *§.proinde*, *n.*22.
*ff.de iudic.*Card.Pereira *quæſt.forenſ.lib.*1.*q.*25.*n.*19.
& conſ. 11. *n.* 20. Mendez à Caſtro *in praxi eccleſ.
Luſit.lib.*2.*c.*4.*n.*14.*& in p.*2.*lib.*1.*c.*4.*n.*8.D Acuña
*ad c.*1.*n.*6.*diſt.*96.

163 Apud Hiſpanos Caſtellanos expreſſa quoque
lege ad ipſum cantum reperitur, videlicet, *l.* 10.*tit.*
1.*lib.*3.*noua Recopil.*vt pariter referunt, & tuentur
Azeued.*l.*2.*à princip.tit.*6.*lib.*1.*& l.*4.*in fin.tit.*1. *lib.*
4.*& lib.*1.*titul.* 13.*eodem lib.* 4. *noua Recopil.* Ioan.
Garc.*de nobilit.gloſ.*9.*num.*46.Nauar.*in man.cap.*27.
*num.*70.*in princip.*dicens Modernos plures conari
hunc vſum iure probare, remittendo definitioni
Sedis Apoſtolicæ, an id ſit verum, *& in cap. ſi
quando, de reſcript. remed.* 1. *verſ.* 3. *facit*, Cou.
*pract.cap.*35.*num.*1.*&* 3.aſſerens ita ſeruari in tota
ferè Hiſpania, Auendan. *de exequendis. mand.
par.*1.*cap.*1.*à num.*32.Parlad.*differ.* 9. §. 1. *num.*34.
Ioan.Garcian.*reg.*9.*n.* 15. Quintanad. *eccleſ.lib.* 1.
*cap.*9.*num.*13.Melch. Pelaez *tract. de maior. par.* 3.
q. 11. *num.* 11. *& ſeq.* vbi teſtatur ita obſeruari in
regno Granatenſi, Gutier. & ab eo relati *pract.
quæſt.lib.* 1.*q.*20. *num.*1.*& ſeq.*addens Iudicem laicum poſſe propterea victum in expenſis condemnare, & citati ab eodem Gutier. *Canon. lib.*1. *cap.*
34. *num.* 16. *& ſeq.* qui loquuntur ſi iudicio reintegrandæ agitur, plures refert Cened. *ad Decretum collect.*5.*& ad Decretal.collect.* 17.*& Canon. ac
pract.quæſt.lib.*1.*q.*45.Bobadil. *in ſua Politica lib.* 2.
*cap.*17.*n.*15 5. *& cap.* 18. *n.* 141. Ludouic. Miranda
*de ordin.iudic.q.*1.*art.*5.*concl.*2.Ceuall.*commun.contra
commun.tom.*4. *q.* 722. *n.* 108. *cum ſeqq. & q.* 897.
*n.*160.*& de cognit.per viam violentiæ par.* 2.*q.* 17. *à
n.*45.*& q.*65.*per tot.*Torreblanc. *de Magia, lib.* 3.
cap. 26.*n.*2.Gaſp.Roder.*de annuis reddit.lib.*1.*q.*17.
num. 58. *cum ſeqq.* aſſerens ita ſeruari apud Gallecos, Ioſeph de Seſſe *in tract. de inhibit. cap.* 8.
164 *§.*3.*num.*316.*cum ſeqq.& num.*109.172.*& ſeq.*referens id quoque eſſe indubitatum in Aragonia.
165 Cancer.*var.reſolut.lib.*3.*c.*14.*de manutent.n.*7. affirmans ita ſeruari in Cathalonia, Franc.Hieron.Leo
*tom.*2.*deciſ.*208.*per tot.*vbi atteſtatur ita practicari
Valentiæ.

Item & in Camera Imperij idem obſeruari re-
166 ferunt Gail.*obſeru.*28.*n.*2.*lib.*1.*& obſeru.*27.*n.*5. *eod.
lib.*1.Mynſing.*cent.*2.*obſeru.*67.Bernard.Græuæ. *ad
pract.Camer.Imper.lib.*1.*concl.*37.*conſid.*6.

Et in Senatu Burdegalenſi, vt teſtatur Nicol.
167 Boër.*deciſ.*69.*ſub n.*23.

Et in Senatu Mediolanenſi, vt per Alciat.*conſ.*
168 24.*num.*1.Vincent.Carut.*deciſ.ſua particulari*, *ſeu
caſu* 137.

Et in Senatu Pedemontano, ſicut referunt Me-
169 noch.*remed.*15.*recuperanda n.*211.Cacheran. *deciſ.*
116.*n.*1.Anton.Theſaur.*dec.*82.*n.*1.*& dec.* 117.*n.* 1.
*& deciſ.*131.*ſub n.*6.

170 Et in ſereniſſimo Venetiarum dominio, vt per
Menoch.*d.remed.*15.*num.*120. Borrell. *in ſum.deciſ.
tom.*1.*tit.*43.*de foro compet.n.*27.*& tit.*44. *de citat.à
num.*101.

Et *in Curia Neapolitana*, vt referunt Afflict.*dec.*
58.*n.*59.*cum ſeq.*Gramm.*deciſ.*78.*n.*1.Camill. Borrell.*d.tit.*43.*de foro compet.n.*23.*& de præſtantia Regis Cathol.c.*71.*à n.*214.

Et demum in tota Italia ſecundùm Autun. de
Petra *in tract.de poteſt.Princip.c.*8.*à* 83. *& cap.* 15.
*n.*61.& alibi, vt per Dec.*in cap.decernimus*, *de iudic.n.*14.*verſ.quartò fallit*, Mandel.Albenſ.*conſ.*75.
*num.*5.*lib.* 1. vbi dicit Principes ſeculares quotidie
apponere manum ad poſſeſſorium beneficij Eccleſiaſtici, & id poſſe de iure facere ſaltem per viam
extraordinariam Aug.Beroi.*in rub. de iudic.n.* 51.
verſ. hoc tamen vltimum, *& n.* 52. *&* 60. *ad med.*
Franc.de Ponte *conſ.*96.*n.*26.*lib.*1. Quintil. Mandoſ.*de inhibit.q.*21.Alciat.*reſp.*24.*n.*2.*lib.*1. vbi dicit Senatores ex antiqua conſuetudine de poſſeſſorio cognoſcere ratione temporalitatis, Marant.*de
ord.iudic.p.*4.*diſt.*11.*n.*77.Caſſan.*conſ.*45.Natt.*conſ.*
411.*n.*1.*&* 2.*lib.*3.Laur.Kirchou.*commun.opin.cent.*
3.*concl.*92.*in verb.Iudex ſæcularis*, Gabr.Sarayna *in
addit.ad Roman.pag.*419.*col.vlt.verſ.* 24. vbi ait Iudicem laicum cognoſcere in poſſeſſorio ſi clericus
allegat turbari ab alio clerico, Ariſm.Tepat. *var.
ſent.lib.*1.*tit.de iuriſd.& foro comp.fol.*160.*col.* 3.*verſ.
clericus quando*, Ant.Gabr.*commun.lib.*5.*tit.de reſtit.
ſpoliat.concl.*5.*n.*115.Marta *digeſt.nouiſſ.tom.*1.*tit.de
foro compet.c.*67.Ambroſin. *Peruſ.dec.*8.*n.*4. & non
videtur multùm diſſentire ſacra Rota Romana in
adductis deciſionibus per Theod. de Rubeis *in ſuis
ſingul.Rotæ deciſ.tom.*1.*in Seraph.dec.*1003.*& ad dec.
Pegna in fine*; & ita apud omnes ferè Mundi Nationes firmatum, vt facilius ſit clauam de manu
Herculis eruere, quàm ab earum mentibus hanc
euellere opinionem.

Pro quibus primò adducitur *c. vlt. de iudic.* vbi 171
Florentina poteſtas cognouit de quaſi poſſeſſione
iuris eligendi inter Abbatem, & Monachos contra Communitatem Caſtri, & latam ab eadem
poteſtate diffinitiuam ſententiam, Pontifex confirmauit, exequutionemque dari iuſſit; quamuis
poteſtas Florentina poſtea minus bene coëgit
Abbatem, & Monachos ſuper proprietate iuris
eligendi in ſæculari iudicio reſpondere, vt ibidem Pontifex inſinuat. Secundò expenditur *cap.peruenit* 11. *q.* 1. vbi habetur Epiſcopum per poteſtatem ſæcularem fuiſſe compulſum, vt reſtitueret
plebem, quam per vim occupauit, & admonitus
reddere contemnebat: iuuat *c.filiis* 17.*queſt.*1. ibi,
Regis hæc auribus intimare non differat, *cap. cauſam
quæ* 7.ibi, *nos attendentes, quod ad Regem pertinet, non
ad Eccleſiam de talibus poſſeſſionibus iudicare, qui filij ſint leg.*nam proprium eſt Principum ſæcularium
à quocunque in ſuo dominio degente violentiam
arcere, & cauere ne quid detrimenti, vel incommodi ſentiat. Reſpondeo iuxta ea, quæ in
hac materia tradunt Afflicti *decis.*2.*n.*3. *& dec.*24.
*n.*2.Simanch.*de cathol.inſtit.tit.*44.*num.*35. Ioſeph.
Seſſe *de inhibit.cap.*8.*§.*3.*n.*24.*&* 62.*cum ſeq.& deciſ.*114.*à num* 1.Cened.*Canon.lib.*1.*q.*45.*n* 4. *&* 5.
Tertiò, & vltimò facit, quòd poſſeſſio hæc pluri-
mum facti habet, & in facto conſiſtit, *l.*1.*§. adipiſcimur, verſ.ea enim, & in § ſi vir vxori §.quoniam,
l.poſſeſſionem* 29.*ff.de acquir.poſſeſſ.l.denique* 19. *ff. ex
quibus cauſis maiores*, Couar.*in reg.poſſeſſor.part.*1.*in
initio n.*1.Gom.*l.*45.*Tauri n.*17.*verſ.item, & ſecundò*, Marant.*de ordin.iudic.part.*4.*diſt.*7.*n.*13.Valaſc.
*conſ.*106.*à num.*9.me citato *in hoc loco* Modern. *de
ſupplicat.ad Sanctiſſimum p.*1.*c.*16.*num.*34.Planè, vbi
agitur de ſola facti quæſtione etiam rerum ſpiritualium ſecularis competens eſt: quia talis quæ-
ſtio nullum inuoluit ſpirituale, vel annexum, ſed
meram temporalitatem, an ſcilicet hoc, vel illud
factum fuerit? hæc illa verba fuerint prolata
abſque vlla omninò iuris quæſtione, & ideò nihil
obſtat quominus ſæcularis Iudex cognoſcere valeat; quia diſpoſitio *cap.*2.*de iudic.*& ſimiles ſolùm
vetant ne ſæculares de cauſis Eccleſiaſticis cogno-
ſcant

ſcant; qualis non eſt illa, quæ in mera quæſtione facti cuiuſque rei conſiſtit, Bart. & Doct. in l. Titia, ff. ſolut. matr. idem Bart. in l. quoties, C. de indic. Abb. n. 7. in cap. litteras, de iuram. cal. ſentit Nau. in c. nouit. notab. 6. n. 44. verſ. quimo plures, vt per Valaſc. tom. 1. conſ. 159. n. 9. & 11. D. Barboſ. in d. l. Titia 35. n. 34. plures, vt per Farin in praxi crimin. q. 8. n. 156. Vrſill. ad afflict. dec 1. n. 9. & dec. 138. num. 1. Grauat. ad Veſtr. in praxi lib. 5. c. 1. n. 6. Gutier. canon lib. 1. c. 34. n. 17. & pract. lib. 3. q. 26. n. 2. & de Iuram confirm. p. 1. cap. 2. n. 35. Carol. de Graſſis de effectib. clerical. effectu 1. n. 403. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 238. n. 12. Britt. in cap. 2. de locato p. 3. num. 52. cum ſeq. Fontanel. de pactis nupt. tom. 1. clauſ. 4. gloſſ. 13. p. 1. num. 27. cum ſeqq. Giurba conſ. 80. num. 32. Anton. Armato var. reſol. lib. 2. reſol 63. n. 2. & reſol. 86. a. 62. cum ſeqq. Modern. de ſupplicat. ad ſanctiſſimum p. 2. c. 16. n. 39. & 40. Ergo nihil impedit quominùs ſæcularis Iudex de cauſis poſſeſſoriis ſpiritualium rerum cognoſcat. Confirmatur hoc ipſum, quia cauſa ipſa poſſeſſionis in ſe merè temporalis eſt; patet, quia poſſeſſio quæritur per actus temporales adæquatos, ex quibus reſultat ius detinendi rem ſibi, gloſſ. 1. per tex. ibi in l. 1. in princ. ff. de acquir. poſſeſſ. l. pergere 44. in princ. ibi, ius poſſeſſionis, ff. illo tit. poſt alios Cou. in d. reg. poſſeſſor, part. 2. in initio, n. 3. C. in rubr. de teſtam. p. 1. n. 1. Gom. d. l. 45. Tauri n. 17. Vnde ipſa cauſa poſſeſſoria, etiam rerum ſpiritualium merè temporalis eſt, gloſſ. 1. ad fin. cap. 2. de iuram. cal. vbi Abb. n. 6. gloſſ. verb. iuramento, in cap. cum dilecti 45. de elect. communiter receptæ, vt per Cou. pract. c. 35. n. 1. verſ. 2. Ita Guid. Papæ conſ. 78. n. 4. aſſerens cauſam poſſeſſorij rei ſpiritualis eſſe temporalem, vt dixerat d. deciſ. 1. n. 1. circa fin. Archid & Ioan Andr. in c. frequens, de reſtit ſpol in 6. concludentes cauſam reſtitutionis rei ſpiritualis non eſſe ſpiritualem, & non malè loqui qui ita ſentiunt, Crauet. con. 258. in princ. aſſerens ab hac ratione pendere totam quæſtionis difficultatem, & idem cenſuiſſe Zabarel in Clem. 2. de iudic. q. 10. & Grammat. ſatis diffusè alios referens eandem rationem approbantes, & confirmantes deciſ. 78. num. 3. & ſeq. Bero. in rubr. de iudic. num. 13. & Cened. d. q. 45. num. 16. affirmat magis communem Menoch. d. remed. 3. retinend. n. 327. plures, vt per Valaſc. conſ. 93 n. 5.

173 Oppoſitum tamen, imò in cauſis poſſeſſoriis beneficialium, & rerum ſpiritualium ſolum eccleſiaſticum competentem eſſe melius & ſecurius, defendunt Barbat & Anton. in d. cap. vlt. Bero. ad rubr. de iudic. n. 55. 58. & 59. Rip. in cap. decernimus num. 17. eod. tit. Angel. de Vbaldis inter conſilia matrim. conſ. 44. num 51. & 60. lib. 1. Vincent. de Franch. deciſ. 36. Sarnen. in reg. de annali quæſt. 46. Mandoſ. de monitor. q. 13. num. 3. Gutier. Canon lib. 1. cap. 34. à num 26. Bellam. conſ. 40. num. 39. verſ. non valet. Curt. de feudis, q. fin. num. 14. & ſeqq. Zerol. in prax. Epiſcop. part. 2. verb. poſſeſſorium, Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 14. q. 1. Nicol. Garc. de benefic. part. 5. cap. 1. num. 50. cum ſeqq. Sabag in cap. 2. de iudic. à num. 177. Marta de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſu 34. Boët. Epo de regalib. vel iure Princip. à num. 31. Pute deciſ. 261. num. 3. lib. 1. Duard. in Bull. Cœnæ Domini lib. 2. cap. 15. q. 19. ſub num 48. Stephan. Gratian. diſcept. forenſ. cap. 238. num. 9. Sperell. latè in deciſionib. fori eccleſiaſt. deciſ. 8. per tot. Baldell. in diſput. Theolog. tom. 1. lib. 5. diſp. 39. num. 1 Diana moral. reſolut. part. 5. tract. 1. reſol. 23. Rot. deciſ. 42. à num 13. apud Paul. Rube. tom. 2. diuerſor. alias part. 6. recent. latè Mari. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. 92. Monet. de decimis, cap. 8. num. 11. Valenzuel. conſ. 130. num. 19. & quòd Rotæ ſtylus eſt quòd cauſa poſſeſſionis beneficij non poſſit agitari coram Iudice ſeculari, cum poſſeſſio ſit connexa cum proprietate ſpirituali, probat ex eiuſdem Rotæ deciſionibus Theodoſ. de Rubeis in ſingular. Rotæ part. 2. verb. beneficium §. 2. pag. 24. & verb. cauſa §. 7. Et in poſſeſſoriis matrimonialibus Sperell. deciſ. 9. n. 21. Molin. de ritu nupt. lib. 2. differ. 10. num. 19. cum ſeqq. Valaſc. conſ. 93. num. 2. ad medium, Rota d. deciſ. 42. num. 10.

Et hanc eandem ferè reſolutionem, videlicet 174
laicum iudicem non poſſe de Iure cognoſcere de poſſeſſione beneficij, vel rei ſpiritualis contra Clericum, ac proinde ſi in Gallia in iudicio retinendæ contrarium ſeruatur, id fieri ex conceſſione Martini Papæ V. nec id licere in alio poſſeſſorio, niſi ex pragmatica ſanctione, quæ deinde fuit reuocata, tenuerunt plures ex citatis pro prima opinione, & primus omnium, quos viderim, firmauit Guid. Papæ conſ. 149. n. 2. addens gloſſæ & Vincentij antiqui Doctoris opinionem intelligendam eſſe, ſi Clericus agat poſſeſſorio contra laicum, ſecùs ſi contra Clericum; eandem diſtinctionem non facta mentione Guidonis Pap. conſtituit Roland. à Valle aſſerens eam eſſe Afflict. in conſ. 23. n. 6. & ſeq. & n. 17. & ſeq. lib. 2 ſubdens, quæ fiunt his caſibus in Gallia fieri ex conceſſione Martini V. nam Papa poteſt certum cauſarum Eccleſiaſticarum genus committere, & certis caſibus ſubdere Clericos laicis iudicibus, non tamen omnes, vel vniuerſas, Aufrer. in repet. Clem. vt Clericorum, de offic. Ordin. n. 100. Grammat. dec. 29. n. 11. Euerard. in topicis c. à milite arm. milit. n. 15. Iacob. de Laurent. de iudice ſuſpecto, c. 4. num. 4. circa med. Put. dec. 351 n. 2. & ſeq. lib. aſſerens n. 6. in fine, opinionem Guidonis Pap. nunquam fuiſſe receptam à Rota, concludendo iudicem laicum nec principaliter, nec incidenter poſſe cognoſcere de cauſa ſpirituali, cum Roland. à Valle concordant Gutier. d. c. 14. num. 21. & ſeq. vbi prætereà reſpondet argumentis & Iuribus pro contraria opinione allatis, & n. 26. in fine ſubdit ſe credere in Hiſpania non haberi tale priuilegium, licèt in Regno Aragoniæ ſecus videatur dicendum ex relatis litteris Apoſtolicis Pij V. & Gregorij XIII. à Ioſeph. de Seſſe dec. 113. in fine, latè Chriſtoph. Anguian. in tract. de legib. lib. 2. contron. 19. à n. 7. cum multis ſeqq. concludens praxim Galliæ, & Hiſpaniarum in contrarium non eſſe veram, nec de Iure communi ſuſtineri poſſe, ſubdens grauiter lapſos eſſe Doctores contrarium tenentes, niſi ea ratione, quod cauſa poſſeſſionis rei ſpiritualis ſit profana, reprobando Bart. in l. Titia, ff. ſolut. matrim. & reſpondendo ſingulis, quæ obiici poſſunt, & præcipuè Iuribus, & Capitulis in contrarium allegatis, & praxim Galliæ ſuſtineri ex priuilegio Apoſtolico antiquitus conceſſo, de quo tamen non apparere teſtatur; & de Iure communi hanc opinionem eſſe veram reſpondendo ſingulis, quibus defenditur antecedens contraria teſtatur Ioſeph. de Seſſe dict. tract. de inhibit. c. 8. §. 3. n. 26. cum multis ſeqq.

Et pro his expenditur primò cap. 2. de iudic. dum 175
expreſsè decidit ne Iudices ſæculares de cauſis Eccleſiaſticis cognoſcere, aut iudicare præſumant; ſanè cauſa poſſeſſoria rerum Spiritualium tam in ſe, quàm ratione Clericorum, inter quos mouetur, Eccleſiaſtica eſt; igitur, &c. Secundò adducitur Clem. 1. de cauſ. poſſeſſ. Clem. de ſequeſt. poſſeſſ. Clem. 2. de iudic. quibus habetur non ſolùm petitorium,

ſed

ſed etiam poſſeſſorium rerum Eccleſiaſticarum tractandum eſſe apud iudicem Eccleſiaſticum. Tertiò facit, quòd nullus inficiabitur cognitionem cauſæ ſpiritualis ad Eccleſiaſticum iudicem pertinere, *d. cap. 2.* cum vulgaribus; ſanè cauſa ſpiritualis comprehendit tam petitorium, quàm poſſeſſorium, ex vi verbi; vnde commiſſa alicui cauſa abſolutè, & petitorium, & poſseſsorium commiſſum dicitur. *cap. 1. de ſequeſt. poſſeſſ.* vbi gloſſ. *verb. indiſtinctè*, & communis; ergo cùm omnis cauſa, tam ſpiritualis, quàm Eccleſiaſtica abſolutè pertineat ad Eccleſiaſticum iudicem, fit conſequens ad eundem pertinere tam petitorium, quam poſſeſſorium, ac ſubinde in neutro ſæculares iudices ſe poſſe intromittere. Conſonat maximè, quòd ſaltem cauſa poſſeſſoria eſt annexa cauſæ proprietatis, quæ ſpiritualis eſt, vt ſupponimus, & fatentur omnes; ergo illa tanquam huic annexa ad ſolum eccleſiaſticum ſpectat, arg. *c. quanto 3. de iudic. c. tuam 3. de ordin. cognit. d. Clem.* 2. cum vulgaribus; ne aliàs ſequatur abſurdum, quod continentia cauſæ, quæ datur, inter petitorium, & poſſeſſorium diuidatur, contra reg. *l. nulli, C. de iudic. c. 1. de cauſ. poſſ.* Illud quoque efficaciter vrget, quòd licèt cauſa poſſeſſoria cuiuſcunque rei ſpiritualis in ſe merè temporalis foret (quod non ita abſolutè concedendum eſt) adhuc tamen ſi contra reum Clericum moueatur, negari non poteſt ratione perſonæ ipſius Clerici fieri eccleſiaſticam ad effectum, vt ſoli eccleſiaſtico iudicio reſeruetur, ſicut ſi cauſa vineæ, prædij, domus, aut alterius rei merè temporalis contra Clericum moueatur, ex reg. *quod actor ſequitur forum rei, l. 5. de Iuriſd. omn. Iudic.* bonus text. *in c. experientiæ, cum ſeqq. 11. q. 1. c. ſi Clericus laicum, 5. c. cum ſit generale 8. cap. ſi diligenti 11. de foro compet. cap. quoniam, pen.* ibi, *ratione perſonarum, de immun. eccleſ. lib. 6.* fatentur in terminis poſt alios Cou. *d. cap. 55. n. 1. concl. 1. verſ. ex quo patet.* Menoch. *d. remed. 3. à n. 349.* Valaſc. *d. conſ. 93.* Denique non parum obſtat, quòd ſæculares, nec etiam prætextu violentiæ, videntur ſe poſſe intromittere propter clauſ. 14. *Bulla in Cœna Domini,* ibi, *etiam ſub prætextu violentiæ prohibendæ,* præſertim ſi ſequamur epinionem gloſſ. vlt. *in d. Clem. 1. de cauſ. poſſeſſ.* ſecundùm quam ſpoliatus beneficio, & agens poſſeſſorio recuperandæ, niſi aliquo modo doceat de titulo beneficij, minimè reſtituitur, ſequuntur plures, vt per Cou. *pract. cap. 23. num. 4.* Viui. *comm. tom. 2. opin. 50.* Valaſc. *conſ. 79. num. 3.* cum aliis planè cognoſcere de titulo beneficij ad ſolum Euchariſticum ſpectat, iuxta reg. *d. cap. 2. de indic.* igitur, &c. Hæc ſanè hoius vltimi fundamenti efficaciam euitabit, qui dixerit cum Aufrer. Guilielm. Bened. Cou. Nauar. ac aliis, quos refert, & ſequitur Menoch. *d. remed. 3. retin. num. 356. cum duob. ſeqq.* Iudices ſæculares de cauſis poſſeſſoris rerum ſpiritualium non cognoſcere in vim iuriſdictionis, tanquam iudices, ſed ſolùm extraiudicialiter, per modum ſcilicet extraiudicialis poteſtatis, vt ita oppreſſos tueantur, violentiaſque repellant, per textus, quos ſic intelligunt *in d. cap. Regum, & in d. c. Principes,* cum ſimilibus; ſi cuicunque potenti, & fortiori incumbit proximum vi oppreſſum, vel aliter in periculo conſtitutum liberare, arg. *cap. quanta 47. ad fin. de ſentent. excomm.* cum his, quæ S. Thom. 2. 2. *quæſt. 62. art. 6. ad 3.* Anton. Gom. *tom. 3. var. c. 2. num. 9.* Cou. *in Clem. ſi furioſus, part. 2 §. 2. n.* ~ non, inquam, fundamentum ſic euitabit; videmus enim quotidie Iudices ſæculares in his terminis procedere iudicialiter, vocatis & auditis litigantibus, ſeruato ordine iudicario, ſententiaque pronuntiata, ſicut in cæteris quibuſcunque cauſis ad ſuam iuriſdictionem plenè ſpectantibus facere ſolent, vt expreſsè ſtatuit Ordin. Regia Luſitan. *lib. 2. tit. 1. §. 5.* ibi, *podera o Clerigo ſer citado, è demandado,* &c.

His in vtramque partem perpenſis, dubia ſatis 176
redditur hæc quæſtio ob diuerſas Doctorum ſententias, quas in ea reſoluenda exeogitarunt aliorum dicta confutantes; vnde non poſſum non admirari quam faciles ſint homines ad diſſentiendum, improbandumque, quod alteri placet, *l. item ſi vnus, §. principaliter, ff. de recept. arbitr.* vel quia, vt ex Ouid. & Perſ. refert gloſ. *in cap. 5. de conceſſ. preben.*

Pectoribus mores tot ſunt, quot in Orbe figura,
Mille hominum ſpecies, & rerum diſcolor vnus,
Velle ſuum cuique eſt, nec voto viuitur vno.

Vel quia, teſte Seneca 1. *d. Clem. c. 24.* humanus animus natura contumax in arduum, contrariumque nitens, & vinci neſcios alteri tanquam victus adhæreat rarò, iuxta illud Martialis,

Qui velit ingenio cedere, nullus erit.

Vel quia animi motus, com ſequantur corporis temperaturam, *cap. quia diuerſitatem, de conceſſ. preben.* difficile ſit eadem cunctis placere, cum eadem complexione non ſint compacti homines. Vel denique, quia cum oppoſita iuxta ſe poſita clariùs eluceſcunt, *l. vnic. §. & cum triplici, C. de caduc. tollen.* & optimum ex contrario nitat, Senec. *ad Lucil. epiſt.* 121. neceſſe ſit homines in diuerſas trahi ſententias, vt veritas à falſitate firmius diſtinguatur, iuxta illud D. Pauli ad Corinth. *cap. 11. Oportet, & hæreſes eſſe, vt & qui probati ſunt, manifeſti fiant in vobis.*

Ex his duabus opinionibus, (vt ad rem redea- 177
mus, vnde digreſſi fuimus) vltimo loco relatam attento Iure veriorem iudico: qua rerenta ſupereſt, vt ad ſundamenta pro prima ſupra adducta reſpondeamus; & in primis ad primum ex *cap. vlt. de indic.* reſpondetur *ibidem.* Communitatem Caſtri aliàs ſæcularem, contra quam Florentina poteſtas ſententiam pronunciauit, ream fuiſſe, vnde non mirum, ſi cum de poſſeſſorio ageretur, quòd nullam habeat mixtam proprietatis cauſam, vt conſtat ex text. ibi, *ſuper proprietate Florentina poteſtas ſæcularis contra ſæcularem poteſtatem competens eſſet.* Vel ſecundò & meliùs reſpondetur ibidem non agi de quaſi poſſeſſione alicuius rei ſpiritualis, vel annexæ, ſed rei merè temporalis, cuiuſmodi erat electio Rectoris ſæcularis ad officium, ſeu magiſtratum ſæcularem, ita poſt communem *ibi,* Cou. Menoch. & alij, quos refert & ſequitur Gutier. *d. cap. 34. num. 19.* Sahag. *in d. cap. 2. de indic. à n. 186.* Nicol. Garc. *d. part. 1. cap. 5. num. 58.* eleganter Boët. Epo *d. tract. de Regalib. vel iure Principum in benefic. eccleſ. num. 31. pag. 13.* quatenus dicit in illo text. de nullius rei ſpiritualis poſſeſſione, vel quaſi poſſeſſione agi, ſed de quaſi poſſeſſione iuris omnino profani, & temporalis, hoc eſt, de conſtituendo Rectore, ſeu gubernatore, ſeu Prætore oppiduli politico per illud monaſterium, vel eius Abbatem; cuiuſmodi Rectorem cùm recipere nollet illud oppidulum, ſeu Caſtrum Florentinis alioqui ſubiectum, non poterat Abbas, vt actor reos alibi conuenire, quàm coram Florentinis, vel Florentinorum poteſtate, idque omiſſis aliis ſatis probabiliter deprehenditur ex verbis text. ibi, *tempus regiminis electi prædicti inutiliter elabatur;* ſi conſideremus, quod Rector alicuius Eccleſiæ,

ſiæ, vel dignitatis Eccleſiaſticæ non ad certum tempus, quo cauſa protracta dilabitur, ſed ad vitam, ſeu in perpetuum (ad vitam dicitur in perpetuum, vt eſt *in l. 1. ff. pro ſocio.*) eligitur, ſeu nominatur *cap. ſanctorum 70. d iſt. cap. vnic.* vbi gloſ. *verb. perpetui, de capell. Monach. lib. 6.* ne aliter inſurgat contra naturam beneficij eccleſiaſtici, qood eſt ſua natura perpetuum quoad accipientem, vt conſtat ex receptiſſima illius definirione; contra verò in ſæcularibus Magiſtratibus, quorum naturæ in nihilo repugnat, qood ad certum tempus eligantur, & certo tempore elapſo finiantur. Vnde Abb. *in dict. cap. vlt. notab. pen.* & Communis per tex. *ibi* in prædictis verbis, collegit Officialem ad certum tempus, electum, quamuis abſque propria culpa ſeruile impediatur, noo eſſe admittendum vltra tempus finitum, nec illi tantundem temporis fore reintegrandum, ex doctrina Bart *in l. ſi ita ſtipulatus eſſem abſque te, num. 2. ff. de verb. oblig. & in l. ſi vno, §. item cum quidam, ff. locati, & in l. ſi prius, q. 10. ff. de noui oper. nunc.* fatetur magis communem Iaſ. *in dict. l. ſi ita, col. pen. in prin.* citans Abb. *vbi proximè*, qoi ex eo infert ad Doctorē, qui promiſit legere per biennium, neque tempus elapſum reiotegrari, Vincen. de Franch. *& addit. decis. 419. &* 451. Amendola *in addit. ad ipſum Vincent. de Franchis dict. decis. 406. num. 4.* Guzman *de euict. q. 14. n. 16.* me citato *in hoc loco* Ioſeph. Vela *iuris controu. in H ſpalen. Senatu differt. 10. n. 44. cū ſeqq.* ſeqoitur ad praxim Valaſc. *tom. 1. conſ. 155. num. 3. in fine, cum ſeqq.* qui *n. 5.* affirmat ſe in facto vidiſſe iudicatum quòd quidam electus ad officium ædilitium fuit impeditus per obiectiones, quòd non fuerat ritè electus, ipſe tamen obtinuit ſententiam ſupremi Senatus quod fuerat benè electus lapſo iam tempore, quo erat ſeruiturus, inde petiit à Senatu vt adiiceretor in ſententia clauſ. *quod reintegraretur ſibi tantum temporis, quantum fuerat à tertio malè impeditus ſeruire*; & tamen Senatus deferre noluit petitioni propter doctrinam Bart. & communem ſupra expenſam.

178 Ad ſecundum ex *d. cap. petimus*, omiſſis aliis intelligendi modis videtur com Menoch. *d. remed 5. n. 213.* Gutier *d. cap. 34. n. 27.* ibidem agi de auxilio brachij ſæcularis, & ita per modum auxilij, non verò de cognitione principali alicuius eccleſiaſticæ cauſæ. Ad tex. verò *in dict. cap. filius*, reſpondetur ſolicitudinem, de qoa circa conſeruandas res eccleſiaſticas, & ſupplendam, vt ita dixerim, Prælatorum negligentiam, non pertinere ad Reges & Principes ſæculares in vim iuriſdictionis, quaſi ipſi attento iure iudicialiter tanqoam Iudices cognoſcant & iudiceot, contra tex. *in cap. 2. de iudic. cap. qualiter 17. eodem tit.* ſed per viam ſollicitudinis, & defenſioois extraiudicialis pro conſeruandis Eccleſiarum dotibus, ne temerè diſſipētur. Inſoper *ad dict. c. cauſam quæ 17.* ibi *ad Regem pertinet, non ad Eccleſiam de talibus poſſeſſionibus iudicare*, poſt Cou. & Menoch quos refert & ſequitur Gutier. *dict. loco num. 28.* Reſpondetur ibidem agi de poſſeſſionibus, hoc eſt, de proprietatibus laicorum; Boët. Epo *dict. loco n. 32.* vbi dicit hunc tex. de caſu quoque loqui profano, ſpoliationis videlicet, inuaſioniſque booorum per laicos factæ contra laicos; quandoque ſpoliauerat illic Angelus quidam oepotem defuncti ſui fratris, eo prætextu quod filiam fratris, matrem ſcilicet huius nepotis iam defunctam, dictaret non fuiſſe legitimam, cuius quidem ſpoliationis cauſa, non ab eccleſiaſticis Iudicibus, ſed ab Anglorum Rege, vel Iudice Regio cognoſci, dirimique oon inuitus patitur Pontifex; cauſa ſtatus, ideſt, ſobolis legitimæ, ſolis reſeruata Iudicibus Eccleſiaſticis tanquam ſpirituali: ſic enim verbum *poſſeſſio* aliquando accipitur, *l. interdum 78. ff. de verb. ſignif. l. initio 5. C. de pact. inter empt.* Valaſc. *conſ. 70. n. 8.* & ita nullam ibi cauſam ſpiritualem, nec ratione rei, aut perſonarum, nec iuris, aut facti apud Regem Angliæ fuiſſe agitatam, vel remiſſam, ſed ſolum meram temporalem controuerſiam, cum de bonorum ſucceſſione contentio eſſet.

Ad vltimum quod poſſeſſio habet plurimum facti & in facto conſiſtit, libenter totum agnoſcimus, ſed non inde ſeqoitor de cauſa poſſeſſoria rei ſpiritualis vel annexæ, poſſe iudicem Eccleſiaſticum cognoſcere, quia etiam hæc dicitur Eccleſiaſtica, cuius cognitionis iudices ſæculares ſunt incapaces, & eo maximè ſi ooo contineat meram facti quæſtionem, ſed inooluat aliqualem iuris quæſtionem ſuper proprietare, iuxta ſopradicta, & nihilominus quamuis quæſtio facti verſetur adhuc, ad Eccleſiaſticum eſt remitteuda, Fachin. *controu. lib. 4. cap. 44.* Monet. *d. c. 8. quæſt. 1. ſub n. 14.* Azor. *d. part. 2. lib. 6. c. 25. quæſ. 3. in fin.* Sperell. *d. deciſ. 8. n. 54. in fine* vbi *n. 55. cum ſeqq.* declarat. Ad illud autem quod tandem expendimus ſpectare ad Regiam poteſtatem oppreſſos liberare, violentiaſque cobibere *d. c. ad adminiſtratores, d. c. Regum*; reſpondetur prout ſuprà diximus *in verſ. vigeſimoquarto quæro.* Et ad coofirmationem quod cauſa poſſeſſorij rei ſpiritualis ſit profana, non eſt certum, imò controoerſum, teſte Poteo *deciſ. 351 lib. 1.* & latè defenditur eam eſſe ſpiritualem, Butr. *in c. 1. de iuram. cal. n. 10.* Ioaon. de Lignano *in Clem. diſpendioſam, de iudic. à n. 52* Bero. Gutier. Chriſtoph. Anguin. *locis proximè citatis.* 179

Trigeſimoſextò quæro, Vtrum ſæculares iudices poſſint cognoſcere de iniquitate iudicis Eccleſiaſtici nolentis deferre appellationi interpoſitæ ad Sedem Apoſt & ad inſtanriam eorum, qui ab eodem iudice Eccleſiaſtico vi & cenſuris opprimi cooqueruntur, iubere, vt vim comprimat, eumque compellere ab ea inferenda ceſſare? Partem affirmatiuam in praxi ſeruari vidi, in aliquibus Regnis, & in propria cauſa expertus fui, quoties enim litigantes, qoorum appellationibus ad Sedem Apoſtolicam ioterpoſitis non defertur, vel opprimi conqueruntur; recurruot ad ſoprema Regia Tribuoalia, & conqueruntur, quod Eccleſiaſticus iniuſtè progreditur, manifeſtamque infert violentiam coutra ius naturale, quod non ſeruat, conſtito ea de re ex actis per legitima documenta, ſtatim Regij Senatores Luſitani re ad ipſos delata, per inſtrumenta grauaminum præhabita ſummaria informatione, præmiſſaque Eccleſiaſtici Iudicis reſponſione, prononciant chartam mittendam, per quam rogant, ſeu commendant, vt Eccleſiaſticus deſiſtat à grauamine, & à cenſuris abſoluat; aliter ſuis iubent Magiſtratibus ne ſic excommunicatos euitent; & ita ſunt qui teneant poſſe illos, qoi à Iudicibus Eccleſiaſticis per vim & iniuriam cenſuris afficiuntur, ſæculares Magiſtratus adire, vt vim propulſent, & edicto cogant Iudices Eccleſiaſticos ab ea vi, & iniuria deſiſtere; quia niſi Principes hoc remedio (vt iſti credunt) vterentur aduersùs Iudices Eccleſiaſticos, innocentes paſſim opprimerentur, & Epiſcopi (qooniam procul à Romana Curia diſtant) authoritate ſua Eccleſiaſtica ſæpius abuterentur. Quod quidem videtur deduci ex 180

cap.

Google

cap. filiys vel nepotibus , 16.*quaſt.*7. vbi habetur *Archiepiſcopis , vel Epiſcopus negligentibus obuiare Rectoribus qui Eccleſiarum iurispatronatus bonis abutătur , Regem adiri poſſe* , vbi gloſſ. *verb. Regu*,addit, hæc verba,*vt corrigat dum qui per Eccleſiaſticum iudicem cogi non poteſt.* Ad idem indicitur text.*in cap. Regum* 23.*quaſt.*5.*Regum*,inquit,*officium eſt proprium facere iudicium atque iuſtitiam , & liberare de manu calumniantium vi oppreſſos*,de quo Gonxales de Salzedo *dict. lib.*1.*cap.*7.*num* 74.*& in cap. Principes* 23. *q.* 1. quo in loco teſtimonium Iſidori à Gratiano adducitur in hoc , vt ſciamus Principes ſæculi intra Eccleſiam etiam poteſtatem habere, vt ſuperborum ceruices comprimant , & quod fieri non poteſt per Iudices Eccleſiaſticos , ab ipſis iuxta diſciplinam Reip. vtilem exequutioni mandetur, cuius auctoritate ſcribit Guilielm. Benedict. *in cap. Raynutius,de teſtament.verb.nomine Adelaſiam* , *num.* 454. quod vbicunque eccleſiaſtica poteſtas defuit , aut quia non poteſt , aut quia Prælatorum diſsimulatione non vult , ſæcularis Poteſtas ſe intromittit ne delictorũ attrocitate pax publica perturbetur. Denique in idem adducunt obſeruantiam diu obtentam , & ſic poſſe ſæculares iudices conſuetudine immemorabili in vim priuilegij allegata de huiuſmodi Clericorum cauſis cognoſcere, & vi oppreſſos liberare ; quod probare nittuntur Cou. *pract. cap.* 35. *num.*5. Ioann. Garc. *de nobilit. gloſ.*9.*num.*48.Salgado *de protect.regia tom.*1.*part.*1. *cap.*1.*pralud.*3.*num.*138.*cum ſeqq.* valet enim conſuetudo per quam in certo caſu Clericus ſubiicitur foro iudicis laici,Clar. *d.*§.*fin quaſt.*36. *num.* 2. Aufrer. *de poteſt. indic.laici reg.*1. *fallent*. 12. Gabr. Pereira *de manu Reg.part.*2.*cap.*50. *num.*41.Decian. *tract.criminal.tom.*1.*lib.* 4.*cap.*9. *num.* 139. *cum ſeqq.* Farin.*d.quaſt.*8.*ſub num.*3.*in fine*,Carol.de Graſſ. *d. effectu* 1.*num.*388.Stephan.Gratian *diſceptat.forenſ. cap.*340.*num.*39.Cened.*pract.& Canon. quaſt.lib.* 1. *quaſt.*4.*num.* 5.

His igitur , & aliis , talem practicam,& prædictorum recurſuum iuſtitiam tueri nituntur Cou. *d.cap.*35.*n.*3.Nau.*in cap.cùm contingat , de reſcript. in* 1.*remed* Gregor.Lop. *l.*13.*verb.in fuerca , tit.* 12. *part.*2.vbi Humada *gloſ.*4. Auend.*de exequend.mand. part.*1.*cap.*1.*num.*32. Perez *l.*6. *verſ. ratio eſt quia, tit.*3.*lib.*3.*Ordinum. pag.* 718. *l.*5. *in gloſ.* Viuald. *in candel. aureo in explicat. Bulla Cœna caſu* 14. *ex num.*102. Salzed.*in Bernard.in pract.c.*102.*aliàs* 105. *litt.A* , *in nouiſs.edit.*Azeued.*l.*2.*per tot.tit.*6.*lib.*1. *noua Recop.* Gutier. *practic.lib.*1. *quaſt.* 20. Cened. *practic.& Canon.quaſt. lib.*1. *quaſt.* 45. Torreblanc. *de magia,lib.*3.*cap.*26.*per tot.*Ceuall.*commun. contra communes tom.*4.*quaſt.*897.*à num.*113. Ioſeph. Seſſe *de inhibit. cap.*8. §.3. *num.*41.*cum ſeqq. & num.* 83. Ioann. Valer. *de different.inter vtrumque forum,verb. peccatum differ.*30. Calixtus *de lege Regia* , §. 20. *num.*83. Modern. *de protect.Regia part.*1 *cap.*1. *per tot.* Dominic. Bañes 2. 2. *quaſt.* 51. *num.*1. *concl.* 6. *pag.*269. Mich. Agia *de exhibendis auxil. fund.* 27. Morl.*in emporio iuris part.*1.*tit.*2.*quaſt.*14. Mendez de Caſtro *in praxi Luſit.p.*2.*lib.*1.*cap.*2.*num.*53.Caſtill.*tom.*7.*de tertiys cap* 41.*num.* 80. nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.* 1.*cap.* 7. & 8. Franciſc. Hieron. Leo *deciſ.*2 *lib.*1. Gabr. Pereira *de manu regia,part.*1.*cap.*4.& 7. Valaſc.*conſult.*79. Cabed. *Luſit.deciſ.*71. *num.* 1. & 2. *part.*2. apud quem videbis varias formas tuititiarum , quibus interim ſubuenitur huiuſmodi appellantibus , aliquando enim à Magiſtratibus regiis expediuntur , vt appellantes manuteneantur in ſua poſſeſſione , ali-

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vni...

quando expediuntur aliæ reſtitutoriæ, quæ conceduntur ſpoliatis , qui appellarunt, & non eſt delatum appellationi vt reſtituantur, denique aliæ ſunt reſtitutoriæ quæ dantur ſpoliatis etiamſi non appellent.

181 His tamen non obſtantibus contrarium eſt omnino tenendum, prædictaque praxis vbi viget omni ratione deſtituitur , ſacriſque Canonibus aduerſatur ex ſequentibus. Primò, quia propter defectum Iuſtitiæ in Eccleſiaſticis iudicibus ad ſæculare forum recurri non poteſt, ob omnimodam iuris Canonici prohibitionem *in cap. qualiter* 17. *de iudic.* vbi vlteriùs ſuperadditur, *non obſtantibus fruſtratoriys appellationibus , quas Clerici frequenter opponunt, nihilominus ſententias exequutioni plenè mandatas,*&c. ergo cum , vt ſupponimus , in propoſito appellationes fuerint reiectæ , tanquam friuolæ , debent omnino Eccleſiaſtici iudices ſententias à ſe latas exequutioni mandare, non verò pati vt ad ſæculare iudicium recurratur, ſicut habetur *in d.cap. qualiter.* Confirmatur hæc ratio, quia licet attento iure propter defectum Iuſtitiæ in miniſtris ſæcularibus recurri poſſit ad Eccleſiaſticos iudices , *cap.licet ex ſuſcepto* 10.*de foro comp.*Bobadil.*in ſua politica lib.*1. *cap.*17.*num.*107. Anguian.*de legib.lib.*3.*contron.* 23. *num.*22. Suar. *de defenſ. Fidei lib.*4.*cap.* 15.*num.* 20. & 21. Baldel.*in Theolog.moral.lib.*5. *diſp.*11 *num.* 6. & nouiſſimè Gonxales de Salzedo *de lege politica lib.*2.*cap.*1.*num.*33. Vice verſa tam propter defectum iuſtitiæ in Eccleſiaſticis ad ſæculares recurri nequit. *d.cap. qualiter.* Ratio differentiæ eſt recta gubernandi ratio, quæ poſtulat vt minora maioribus (qualis eſt poteſtas ſæcularis reſpectu Eccleſiaſticæ, *cap.ſolita,de maior. & obed.*) ſubordinentur, *Extrau.vnam ſanctam*, eandem,&c. non è conuerſo.

182 Secundò , quia vel huiuſmodi appellantes ad Sedem Apoſt ſua poſſeſſione ſpoliantur , vel turbantur in eadem , primo caſu ordinarium habent remedium intra annum , vt ante omnem contentionem reſtituantur. *cap.* 1. *per tot. de reſtit. ſpol.* poſſeſſorium quoque remedium ordinarium competit *l.*1.*& per tot.ff. de vi , & vi armat.* Inſuper ſecundo caſu remedium quoque ordinarium competit. §.*retinenda* , §.*ſed interdicto* , *Inſtit. de interd.* Ergo cum ſiue vno ſiue altero modo appellantes turbentur, remedia habeant ordinaria, non debuerat praxis tam iniquè concedere extraordinarium, quale eſt huiuſmodi recurſus , arg. *l. in cauſa* 17. *in princ.* ibi, *non debet ei tribui extraordinarium,ff.de minoribus.*

183 Tertiò , quia ſi praxim huiuſmodi inſpiciamus, conſtat laicos in hoc negotio eſſe Iudices , Eccleſiaſticos verò meros exequutores & eorum miniſtros , cum compellantur ſub pœnis à laicis vt excommunicatum abſoluant , eiſque remittant cauſæ cognitionem , quod quidem improbatur à Concil. Trident. *ſeſſ.*25.*de reform.cap.* 2. ſtatuente formam ab Eccleſiaſticis iudicibus in excommunicationibus proferendis ſeruandam , his verbis. *Nefas ſit ſaculari cuilibet Magiſtratui prohibere Eccleſiaſtico Iudici ne quem excommunicet , aut mandare vt latam excommunicationem reuocet ſub pratextu quod contenta in praſenti decreto non ſint obſeruata, cùm non ad ſaculares, ſed ad Eccleſiaſticos hac cognitio pertineat.* Deinde hic vſus compellendi Eccleſiaſticos ceſſare à vi inferenda , quando tractatur de exequendo aliquo mandato Apoſtol. eſt clarum impedire exequutionem litterarum Apoſt. quorum impedientes incurrunt , excom-

municationes prolatas à ſummis Pontificibus Clem VII. Leone X. & Paulo V. *in ſuis Conſtitut.* contra impedientes Bullarum Apoſt. exequutionem etiam ſub prætextu violentiæ prohibendæ, vt habetur *in Bulla Cœna Domini caſu* 14. ibi, *vel exequutionem litterarum Apoſt. ſeu exequutorialium,* &c. *etiam prætextu violentia prohibenda, vel quoad nos informandos, vt ipſi aiunt, ſupplicauerint, aut ſupplicari fecerint.* Et ſic ob recurſus ad Iudices laicos exeommunicatio incurritur, à qua abſolutio non conceditur, niſi præcedat ſatisfactio de iniuriis, damnis, & intereſſe, quæ pars ob huiuſmodi recurſus paſſa fuit, *cap. quoniam. §. ſi quis verò, & ibi gloſ. in verb. ſatisfactum, de immun. eccleſ. lib. 6.* Anch. *num. 2. in 7. notab.* Monach. *num.* 19. & fuit dictum *in Vlixbonen. profeſſionis* 17. *Martu* 1637. *coram R. P. D. Carrillo.* Et ſolet Breue de abſoluendo à cenſuris ob huiuſmodi recurſus concedi, cum clauſ. *Renunciato prius recurſu, & ſine litis, ac litigantium praiudicio, ac dummodo exponentes nullum ius de nouo propterea acquirant,* &c qui inducunt conditiones, vt in his terminis tenet Rota *decíſ.* 173. *num.* 1. *p.* 6. *recent.* & non eſt locus petitæ abſolutioni niſi doceatur dictas conditiones adimpletas fuiſſe, Rot. *in d. deciſ.* 173. *num.* 1. *& in d. Vlixbonen. profeſſionis, & in Pampilonen. electionis Canonicorum* 11. *May* 1640. *coram R. P. D. Dunozet.* & non ſufficit renunciatio verbalis vt quis dicatur renuntiaſſe recurſibus, ſed vera & effectualis requiritur, adeò vt omnia impedimenta illata vigore curſuum in partibus ſublata ſint, illaque nec de Iure, nec de facto nocere poſſint, Rota *in Calaguritana de Francauilla* 9. *Iunij* 1603. *coram Sacrato, & in Regien. Capella* 1. *Iuly* 1630. *coram bona mem. Pirouano,* & in aliis relatis *d. deciſ.* 173. *num.* 10. *cum ſeqq. & in d. Pampilonen. electionis Canonicorum.*

184 Quàm pernicioſum autem ſit de cauſis Eccleſiaſticis ſæculares cognoſcere, oſtendunt S. Athanaſ. Patriarch Alexand. *in Epiſt. ad ſolitariam vitam agentes,* S. Ambr. *epiſt.* 33. *ad ſororem, & in orat. de tradendis Baſilicis,* S. Gregor. *lib.* 5. *epiſt.* 51. Hinc. S. Martinus Turonenſis Epiſcopus Maximo Imp. in faciem dixit, *nouum eſſe & inauditum nefas, vt cauſam Eccleſia Iudex ſaculi iudicaret* & S. Gelaſius Papa *in epiſt. ad Anaſtaſium Imp. Noſti,* inquit, *fili clementiſſime, quòd licèt praſideas humano generi dignitate rerum terrenarum, tamen Praſulibus diuinarum colla ſubmittis.* Propterea Theodoſius iunior Imperator *in epiſt. ad Synodum Epheſinam. Illicitum,* inquit, *eſt illum, qui non ſit ex ordine ſanctiſſimorum Epiſcoporum, eccleſiaſticis ſe immiſcere tractatibus.* Sunt enim in S Eccleſiæ firmamento à Domino creata duo magna luminaria Sacerdotum ſcilicet, & Regum: Rex & Epiſcopus, Principes & Clericus: dies ſpiritualia, nox ſæcularis præfigurat; ita luminare maius Sacerdotium vt præſit diei, ideſt ſpiritualibus luminare minus, Regnum ſcilicet, vt præſit nocti, id eſt ſæcularibus: contra naturam proinde eſt ſi ſol nocti, ſi præſit luna diei, ſi Princeps ad ſpiritualia ſe ingerat, ſi Sacerdos nimis ſæcularium negotiorum tenebris conſcientiæ ſuæ ſerenum obnubilet. Væ nobis, qui in iſta infœlicia tempora in[illegible] quibus ſol in tenebras eſt conuerſus. Ita videant ipſi Pontifices, quorum vices gerunt, quorum obtinuerunt cathedras, quorum infulis gloriantur, & iudicent ipſi ſi non eſt ita vt cernimus: conſiderent quos ſcientiæ radios, quæ virtutum lumina, quæ charitatis ſcintillas, quæ ſpiritualium coruſcationum fulgura ſuis emittebant temporibus Gregorius, Ambroſius, Auguſtinus, Hilarius, Martinus, & mille alij: fœlicia tempora, in quibus tam raro malus, quàm nunc bonus in Eccleſia inuenitur: nunc etiam luna verſa eſt in ſanguinem, nam manus Principum plenæ ſont ſanguine, exactionibus, & vectigalibus, effundentes viſcera miſerorum, iuſtificantes impium pro muneribus, & iuſtitiam iuſti auferentes ab eo; vt benè obſeruat Ailredus ſuper illa verba, *fecit Deus duo luminaria magna.*

Ex quibus & aliis lucidiſſimis fundamentis plu- 185
res non contemnendæ auctoritatis viri recurſus in rebus Eccleſiaſticis ad Regia tribunalia enixè deteſtantur; ex quorum numero ſunt Quint. Mandoſ. *commiſſione* 14. *§. reuocandi, quaſt.* 4. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 14. *quaſ.* 2. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 21. *ex num.* 15. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 538. *num.* 74. *cum ſeqq.* Alexand. Peſant. *de immunit. Eccleſ. diſp.* 19. Mari. Alter. *de cenſur. lib.* 5. *diſp.* 20. *cap.* 50. Suar. *in lib. pro defenſione Fidei contra Anglicana ſecta errores, lib.* 4. *cap.* 34. *per tot.* & maximè *ex num.* 30. Ludouic. de Sarauia *de iuriſdict. Adiunctorum q.* 30. *per tot.* Paul Layman *in ſumm. Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 4. *num.* 4. Leonard. Duard. *in Bullam Cœna lib.* 2. *can.* 14. *quaſt.* 9. Bonacina *de legibus, diſp.* 10. *quaſt.* 5. *punct.* 1. §. 1. *num.* 10. Antonin. Diana *moral. reſolut. part.* 1. *tract.* 2. *reſolut.* 13. & iterum *p.* 5. *tract.* 1. *reſol.* 13. Caſtr. Palao *tom.* 2. *diſp. vnic. p.* 12. *num.* 5. Ambroſ. Cardoſo *in allegatione iuris pro interdicto poſito in Ciuitate Vlixbonen. num.* 78. *cum multis ſeqq.* nouiſſimè Franciſcus de Arauio Primariæ S. Theologiæ Cathedræ in Salamantina vniuerſitate moderator *in* 1. 2. *Sancti Thoma quaſt.* 97. *diſp.* 3. *ſect.* 5. *diffic.* 4. *num.* 10. vbi multis probat legem quamcunque ſiue conſuetudinem in Hiſpania deferendi cauſas eccleſiaſticorum per viam repellendi violentiam ad Regia Tribunalia, niſi id fiat de expreſſa, aut ſaltem tacita commiſſione ſummi Pont. omnino derogare libertati eccleſiaſticæ, ac proinde damnabilem eſſe. Vaſquez *in apologia pro iuriſdictione eccleſiaſtica contra Iudices ſeculares,* Baldell. *in Theolog. morali lib.* 5. *diſp.* 39. *num.* 9. Et Rota Romana Iuris Canonici obſeruantiſſima cultrix huiuſmodi recurſus teterrimè deteſtatur, & ſignanter *in vna Oſcen. Pœnitentiaria* 10. *Aprilis* 1595. *coram bona memoria Pena,* impreſſa per eumdem Farin. *tom.* 3. *crimin. deciſ.* 103. per Ioſeph. Seſſe *de inhib. cap.* 8. §. 3. *num.* 109. & in aliis impreſſis per ipſum Farin. *d. tom.* 2. *deciſ.* 212. *&* 581. Piè igitur exclamat pius ille Boët. Epo *de Regalibus, vel iure Princip. in beneficijs eccleſiaſt. num.* 141. in hæc verba. *Dicimus igitur, ac alta voce pronunciamus, nullam prorſus aliam Regalium defendendorum rationem fore iuſtam, prater ſolum, & vnicum ſolius Romani Pontificis, Eccleſia Catholica capitis, inter homines ſupremi diuinitus conſtituti, priuilegium; quo laici rerum talium ſecundùm commune ius alioquin incapaces ex mera gratia, benignitateque ſummi Moderatores eccleſiaſticè redduntur earundem capaces,* &c.

Qua ſententia retenta non obſtant fundamen- 186
ta, quibus iniuſtam praxim defendere nituntur contrariæ opiniunis Auctores; nam ad primum reſpondetur Iudicem ſæcularem nullatenus poſſe ad ſe auocare cauſas ad Eccleſiaſticos pertinentes etiam quando Epiſcopi, & cæteri Ordinarij, & his ſuperiores Antiſtites fuerint negligentes in eis iudicandis, vt eſt expreſſus text. *in d. cap. qualiter & quando iudex,* & idem conſtat ex *cap. ſi qui Clerici,*

&

& ex *cap. placuit*, & ex *cap. Chiſtianus* 11. *quæſt.* 3. &
oon propterea ſequitur vt impunita maneant de-
licta, aut innocentes ab improbis bominibus op-
primantur; nam ſi Epiſcopi negligenter ſe geſſe-
rint, partes ad Metropolitanos, & Primates recur-
raot, poſtea adeant Legatos, vel Nuncios, & deni-
que ad ſummum Pontificem; quando enim dantur
appellationes ad tot Iudices, & graues Eccleſię Dei
Prælatos, quis credet iuſtitiam oon adminiſtratu-
ros? Ego igitur illum, qui ad ſæculare recurrens
iudicium damuatis ſubterfugiis deſerit Eccleſia-
ſticum, calumnias adſtruere, & cauſam velle in
mille protrahere annorum myriadas, reputo. O
bone Deus! quàm præſtaret nebulonem illum di-
gnitatis loco mouere, itavt tanquam Eccleſiaſtici
iudicis contemptor, eccleſiaſticorum emolumen-
torum propter ingratitudinem immeritus pro-
nunciandus eſſet, indignum eſt enim illis ſub-
ocnire ab Eccleſia, per quos conſtat ſcandalum
in Eccleſia generari, *cap. Sacerdotibus, ne Cler. vel
Monach.*

187 Ad dict. *cap. filijs vel nepotibus*, reſpondetur illud
tantum probare quòd ſi Metropolitanus rebus
eccleſiaſticis abutatur, mandat hoc Regis auribus
intimari, non verò per Regem eſſe corrigendum,
contra *d. cap. Clerici, & d. cap. qualiter & quando*, vt
ibi norant Butr. *ad fin.* Panor. *num. 7. ad fin.* & Imol.
num. 4. dicentes intimationis quam text. requirit,
effectum illum eſſe, vt Rex admoneat Metropoli-
tanum, vel inſtet coram Superiori vt illum repre-
hendat, vel faciat inſtantiam alteri Superiori pro
illius correctione.

188 Ad dictum *c. Regum*, facilis eſt reſponſio, ſcili-
cet procedere circa ſubditos, & eos, qui eius curæ
ſunt commiſſi; nam cum ad tarionem iudicij iu-
riſdictio ſit neceſſaria inter eos, Regis eſt officium
facere, quæ ad illius iuriſdictionem ſpectant; eo-
dem ferè modo loquitur *d. c. Principes*, vbi tantùm
dicitur quòd Principes ſæculi à Chriſto tuendam
Eccleſiam accipiant, cum illa ſuam diſciplinam
exercere noo præualet, tenetur ſua poteſtate mu-
nire, & ita Eccleſiæ patrocinari, vt Baldus anno-
tauit *in cap. olim* 14. *de reſcript.* Pauorm. *in cap. tua,
num. 10. de decim.*

189 Ad vltimum de obſeruantia diu obtenta, & im-
memorabili conſuetudine in vim priuilegij alle-
gata, quod æquiparetur priuilegio, & æqualis ſit
concordiæ, & vim legis habeat, vt latè per Gonza-
les de Salzedo *de lege politica lib. 1. cap.* 8. *num.* 27.
cum ſeqq. vbi plures refert Doctores, *& eodem lib. 1.
cap. 7. §. 1. à num.* 144. reſpondetur multipliciter,
& primò, quòd licet immemorabilis conſuetudo
habeat vim priuilegij, non eſt tamen verum priui-
legium, Socin. *conſil. 260. num.* 12. cum multa poſ-
ſint acquiri per viam priuilegij, quæ non poſſunt
per viam immemorabilis, Socin. *d. num.* 12. Rota
deciſ. 744. num. 6. part. 1. diuerſ. tum quia laicus eſt
incapax iuris & poteſtatis ſpiritualis, nec poteſt
illam ciuiliter poſſidere, ac per conſequens nec
vllo tempore præſcribere, *cap. cauſam*, vbi omnes,
de praſcript. Ioann. Andr. & omnes *in cap. quanto,
num. 1. de conſuet.* Dec. *in cap. decernimus, num.* 18. *de*
190 *iud.* qua data incapacitate in laico præſcribente,
non poteſt præſcriptio æquiualere priuilegio, ſe-
cundùm Abb. *in cap. nouit, n. 21. de iudic.* Peregr. *de
iure fiſc tit.* 8. *n.* 19. Cou. *lib. 1. var. cap.* 17. *n.* 6. Mench.
lib. 1. illuſt. cap. 89. Nunquam enim immemorialis
præſcriptio, aut conſuetudo facit præſumere præ-
cedentem conſenſum Apoſt. vbi vel ipſa conſue-
tudo eſt à Iure reprobata, vt in boc caſu, ſecun-

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

dum Suar *d. tract. de defenſ. Fidei lib.* 4. *cap.* 31. *n.* 17.
Vel quando priuilegium eſſet odioſum, & rarò
concederetur, vt etiam in caſu noſtro, quia tunc
non præſumitur, niſi adſit fama, & antiquiſſima
traditio eiuſdem priuilegij, idem Suar. *d. cap.* 34.
ſub n. 17. Vel denique, vt dicebamus, data incapa-
citate perſonarum, quia etiam tunc non ſuffra-
gatur immemorabilis, niſi fama priuilegij con-
currat, Anton. Gabr. *commun. tit. de praſcript. concl.* 1.
num. 18. *&* 33. ſeu recognitio, aut aliud æquipol-
lens probetur, Rot. *deciſ.* 215. *num.* 1. *part.* 2. *diuerſ.*
Duard. *d. lib. 2. can. 4. quaſt. 20. num.* 16. refert & ſequi-
tur Sperell. *deciſ. 37. num. 57. cum ſeqq.* Boët. Epo *de
Regalib. in benefic. num. 55. pag. 25. in fine.* Tum quia 191
talis conſuetudo contra libertatem Eccleſiæ, &
SS. Patrum inſtituta inualida eſt, *cap. 1. de foro comp.*
Surd. *d. conſ. 301. num. 52. & 54. cum ſeqq.* Molin. *de
Iuſtit. diſp. 672. in fine*, Azor. *part. 1. lib. 5. cap. 12. q. 1.
§. ſed dubitari poſſet.* Suar. *de deferſ. Fidei lib. 4. c.* 22.
num. 14. & cap. 34. num. 12. Sperell. *in deciſion. fori
eccleſ. dec. 37. num.* 42. prout etiam inualida eſt cum
ſit contra ius diuinum. Azor. *d. lib. 5. cap.* 13. *quaſ.* 2.
Surd. *conſ.* 301. *num.* 52. *cum ſeqq.* Bellet. *d. part.* 1.
tit. de fauore Clericorum perſonali, § 3. *à pri c.* Nam 192
licèt verum ſit poſſe Papam in certis Clerico-
rum cauſis fori priuilegio derogare, vt ſuprà di-
ximus, tamen negari non poteſt iuris eſſe diuini,
ne laici quamuis Imperatores ſint, ſiue Reges,
propria auctoritate ciuili, quam habent, Cleri-
corum cauſas tractent, cognoſcant & iudicent.
At Romanus Pont. cùm illis Clericorum cer-
tas cauſas demandat, non dat ius, vt id propria
auctoritate faciant, ſed vt id tanquam miniſtri
& Legati Pontificij, hoc eſt demandata ſibi, &
commiſſa poteſtate ſub nomine, & auctoritate
ipſius Pontificis exequantur, & ſic non cogno-
ſcunt cauſas Clericorum iure proprio, ſed au-
ctoritatis delegantis, in cuius perſona fundatur
iuriſdictio, *l. 1. §. qui mandatum, ff. de officio eius*, In-
noc. *in cap quod ſicut*, & ibi Hoſt. & Cardin. *de elect.*
Felin. *in cap. 2. de maior. & obed.* Dec. *conſ.* 82. *num.* 2.
& tanquam miniſtri, & organi Papæ, *l. pater ex
propria, ff. de manum. vind.* Aufrer. *in Clem. 1. num.* 93.
ff. de offic. Ordin. Denique reſpondetur ſolam con-
ſuetudinem priuilegij allegatam non ſufficere, vt
laicus habeat iuriſdictionem in cauſis profanis
Clericorum, niſi probetur etiam priuilegium,
Rot. *deciſ.* 1017. *num.* 1. *lib.* 3. *part.* 3. *diuerſ.* quod 193
probari non poteſt niſi per Scripturam, vt poſt
Abb. Alexand & Alciat. cenſuit Rota apud Mant.
deciſ. 260. *num.* 6. & tenetur oſtendere qui illud
dicit habere, quando fit inſtantia: & vbi primum
oſtenſum fuerit, conſiderandum eſt, an illud ſit
perſonale, an ad tempus, an ad particulares, an
ad omnes perſonas, & quibus conditionibus mu-
nitum, & roboratum item fuerit ne vnquam de- 194
rogatum: at credendum non eſt huiuſmodi priui-
legia fuiſſe vlli vnquam conceſſa in Pontificiæ
auctoritatis detrimentum & diminutionem, quod
ſi olim conceſſa fuiſſent, quis neſciat per Bullæ
in Cœna Domini publicationem penitus reuo-
cari, & de facto tolli? prout expreſsè tenent Phi-
lipp. Maynard. *de priuileg. Eccleſ. part.* 2. *artic.* 18.
num. 10. Vgolin. *in reſp. ad Iureconſ. Gymnaſij Pa-
tauini cap. 7. num.* 93. Ioann. Beltran. de Gueuara *in
propugn. Eccleſ. libert.* §. 7. *num.* 43. *aſſert.* 1. Marta
de Iuriſd. part. 4. *caſu* 7. *num.* 12. Patres Theologi
Religionis ſeruorum *in defenſ. cenſurarum Pauli V.
cap. 8. num. 19. in fine*, Diana *moral. reſol. part. 1. tract.* 2.
reſol. 6.

195 Nec dicendum Romanos Pontifices huiuſmodi conſuetudini vnquam tacitum etiam conſenſum præſtitiſſe, vt exiſtimauerunt Caſtill. *tom. 7. de teſt. cap. 41. num.* 181. Gonzal de Salzed. *d. lib. 2. c. 10. num. 10. cum ſeqq.* & alij per eos citati; cùm quotidie reclament, conquerantur, prohibeant, pœnas conſtituant, & cenſuris afficiant laicos, qui talia facere audent, vt ſæpe ſæpius vidimus in actibus iudicialibus Auditorum Cameræ, vbi expediuntur litteræ monitoriæ, vt perſonaliter compareant hi, qui ita cooueniunt, atque conſentiunt, & contra illos pronuncianter ſententiæ condemnatoriæ lata etiam excommunicatione. Idem quoque conſtat ex pluribos deciſionibus ſacræ Rotæ Romanæ, in quibus omnino imptobantur & damnantur tales recurſus, & ij qui recurrunt declarantur excommunicati, non enim quòd ſummus Pont. talem conſuetudinem, ſeu potiùs corruptelam tolerauerit. vel diſſimulauerit, approbaſſe ſimul eandem cenſetur, vt poſt Ioann. Monach. *ad cap. 2. de preb. lib. 6. num* 5. & Panorm. *ad cap. vlt. de cenſuet. n.* 15. ſentit Boët. Epo *de Regalibus commento 1. num.* 57. *pag.* 16. & in hæc prorumpit verba. *Dolent ac ingemiſcant profectò boni, ſanctique Pontifices, ac vt tanquam piiſſimi patres atque paſtores animorum diuinitus conſtituti de Principum quorundam hac in re vel abuſibus, vel audaciis, & inſolentiis, qui circa Sedis Apoſtol. priuilegium ſingulare alia factitare non verentur; tantum abeſt, vt Pontifices iis tacite conſentiant*, &c.

Quare autem Summus Pontifex conſcius huiuſmodi conſuetudinis in aliquibus partibus eam, vti prauam, & contra Ius diuinum, libertatem Eccleſiaſticam & ſanctorum Patrum Canooica inſtituta, in totum non tollit, ſed potiùs inuoluntariè tolerat; eſt ad euitandum ſcilicet ſcandalum, & maius malum, quo caſu ipſius ſummi Pont. ſcientia non excuſat, vt poſt Ioann. de Ligoano, & Calderin. tenet Abb. *in cap. clerici, num. 6. de iudic.* Surd. *conſ.* 301. *num.* 57. *& ſeq. & conſil.* 396. *num.* 33. Nam propter ſcandalum Eccleſia aliquando crimen tolerat. *cap. denique 4. diſt. cap. quoties 1. queſt. 3. cap. ordinationes* 8. *queſt. 1. cap. ipſa pietas, cap. non poteſt. 23. queſt.* 3. Felin. *in cap. 1. de praſcript.* & eo maximè propter multitudinem peccantium, *cap. conſtitueretur* 50. *diſt.* molti enim per tolerantiam ſuſtinendi ſunt, quamuis ſententia diuini iudicij ſint condemnati, *cap. vnus 2. queſt.* 1. Quantò magis iam dici non poteſt ſummum Ponticicem conſcium talis conſuetudinis, eam aliquando etiam inuolontariè roleraſſe, cum videamus quotannis io die Cœnæ Domini Bullam publico, & ſolemni ritu celebrari, vbi reuocantur tales conſuetudioes, priuilegia & indulta, etiam Imperatoribus, aut Regibus conceſſa, vt benè aduertunt Caſti. Palao *in opere moral. part. 2. diſp. vnic. de immunit. Eccleſ. punct.* 12. *num.* 3. Lotter. *de re benef. lib. 3. queſt.* 33. *num.* 19. Peregr. *de immun. cap.* 2. *num.* 34 Marta *de iuriſd. part. 4. caſu* 31. *num.* 56. Carol. de Graſſis *effectu* 3. *num.* 118. Duard. *in Bull. Cœnæ lib. 2. can. 19. queſt. 8. num.* 15. Sperell. *deciſ.* 37. *num.* 48. Ioan. Malder. Epiſcopus Antuerp. *in part.* 2. *q. 96. art. 4. pag.* 407. *col.* 1. Paul. Layman. *in Theolog. moral. lib. 4. tract. 6. cap.* 10. *num.* 1. Ioan. Franc. Fagnan. *in tract. de iuſtitia cenſur. Pauli V. c. 4. pag.* 116. Vgolin. *in reſp. ad Iureconſultos Gaymnaſij Patauini cap. 7. pag.* 93. Aotonin. Diana *moral. reſolut. part. 1. tract. 2. reſolut. 5. per totam.* Vnde excommunicatione contenta in Bulla Cœnæ Domini §. 16. innodatos eſſe recurſum habentes ad Iudices laicos contra Eccleſiaſticos, tenet Rota *deciſ.* 103. *num.* 1. *poſt vol. 2. conſil.* Farinac. *& in deciſionibus impreſſis poſt conſil.* 68. *eiuſdem Farinac. ac in deciſ.* 491. *num. 6. part. 2. recentior.* & ſic repellendos eſſe à limine iudicij, & incapaces remanere iuris agendi etiam ad effectum manutentionis, Gregor. XV. *deciſ.* 64. *num.* 3. vbi *adden. num.* 13. Coccin. *deciſ.* 415. *num.* 3. Rota *deciſ.* 275. *num.* 3. *poſt tom. 2. conſil. Farinac.* Qui quidem recurſus ad Iudices laicos leuioribus probationibus comparabatur, & ſcripturis informibus ad effectum deoegationis audientiæ, ſecus ad effectum pœnæ, Seraphin. *deciſ.* 1094. *num.* 2. Rota *deciſ.* 348. *num. 3. poſthum. tom. 2. conſil. Farin.*

Doleo equidem, & ſummè doléo cùm video 196
Doctores pietate, & litteris inſigoes (& aures Principum quorundam prurientes molliter fricandas) in amplianda nimis ſæcuları iuriſdictione, & Eccleſiaſtica iniuſtè diminuenda pro viribus laborare, tractatus io hoc integros, *de manu Regia, de cognitione per viam violentiæ, de lege Regia, & de protectione ſimili*, non ſine propriæ Conſcientiæ diſpendio, & adulationis ſuſpicione diuulgantes; dum enim, viri doctiſſimi, veſtras huiuſmodi opinioues neuè inuentas referre procuratoris, veras confundiris theoricas, & in Eccleſia Dei confuſionem ſuſcitatis, itavt clamare non ceſſem cum Iſai. 3. *verſic.* 12. *Populo meus, qui te beatum dicunt, ipſi te decipiunt, & viam greſſuum tuorum diſſipant.* Nihil vltra licet nouitati, quia nihil addi conuenit vetuſtati, vt tradit Sixtus Pootifex *in epiſtol. ad Antiochenſem Epiſcopum*, quam refert Cardin. Baron. *tom. 5. annal. Eccleſ. anno Chriſti* 440. *num.* 41. Franc. de Mendoça *in lib. Regum, tom. 1. annot. 2. procœm. ſect.* 2. vbi aduerſus nouitates multa cumulat. Præpoſ. *in cap. quis neſciat, num. 8. in princip. diſtinct.* 11. excandeſcit contra magiſtros indocentes nouitates, & faciunt quæ Gonzal. *regul. 8. Cancel. gloſſ. 8. ex num.* 98. & eleganter Boët. Epo *de regalibus lib. 1. num. 150. pag.* 83. contra tales nouatores Regaliſtas ſic loquitur. *Quibus fit, vt hominum nouorum nouas Regalium defendendorum vias, ad aures Principum quorundam prurientes, molliter fricandas, neuè, & inſolènter inueſtigantium conatus iſte nouus nullo modo ſit ferendus*, Ioann. Cochier *in theſauro politico lib. 2. cap.* 4. Valenzuela *in diſcurſu Status & belli part. 2. conſid. 12. à num. 1. & conſil. 24. à num.* 2.

Memineritis in his nouitatibus inueoiendis 197
vos regibus noſtris minimè placere poſſe, qui ſemper Eccleſiæ Romaoæ obedientes, Pontificumque fautores, libertatis Eccleſiaſticæ propugnatores, Pontificiæ dignitatis aſſertores, & vindices optimi extiterunt. Nec reticendum vllo æuo erit illud humilitatis exemplum, & obſeruantiæ in Præſules Catholicos, & cenſuras Eccleſiæ, quo vſus eſt magnus ille, robore animi, & maior Religionis ſanctitate Theodoſius, quem Hiſpanum fuiſſe nemo negat; nam cùm iracundia concitatus plures neces in Theſſalonica exequi iuſſiſſet, & huius plagæ certior factus B. Ambroſius ex eo irritatus, Mediolani Theodoſium in Eccleſiam introeuntem detinuit, à Sacriſque abſtinere iuſſit, & ingreſſum Eccleſiæ prohibuit, donec pœnitentiam ageret; cuius mandato humilis Theodoſius reuerenter obediens, diu ſe ſeparatum à Diuinis agnouit, neque

Eccleſiam

Eccleſiam ingredi auſus eſt, donec veniam ab eo poſtularet, & pœnitentiam publicè in Eccleſia gereret, ſtatueretque legem, quæ habetur in Codice Iuſtiniani *l. vendicari, C. de Pœnis*, vt ſententia Principis ſuper animaduerſione prolata in dies triginta ab exequutoribus differretur, quod Gratianus ſcripſit ex hiſtoria Eccleſiaſtica *in c. apud Theſſalonicam* 11. *q.* 8. Vnde vnum habuit imperium Theodoſij, quaſi in tantæ ſubiectionis præmium, quod eius progenies, & familia diutiùs imperauit in Orbe Romano, quàm imperatoris vllius, qui fuerit ante ipſum.

198 Hoc idē in Auſtriacis Principibus videmus, qui ad tantum potentiæ culmen peruenerunt, vt eorum fœcunditas, & innata fœlicitas ob maximam in Sedem Apoſt. deuotionem nunquam diminutionem aliquam patietur, niſi quando defectus aliquis in huiuſmodi antiqua deuotione, & libertatis Eccleſiaſticæ obſeruatione notari poterit, vt auctor eſt Bonfand. *in ſuo theatro politico*. Hæc enim regnorum Iuriſdictio non infirmatur, ſed confirmatur, Principatus dignitas non deiicitur, ſed erigitur. Imperij amplitudo non coarctatur, ſed dilatatur, ſplendor Regius non obſcuratur, ſed illuſtratur. Domeſtica exempla nobis hanc probant veritatem ſi ad potentiſſimos Reges noſtros oculos conuertamus, quibus tot Regnorum Coronæ deuolutæ ſunt, quia ſemper Apoſtolicam Sedem ſingulari quadam obſeruantia venerati ſunt, & tāquam obedientiſſimi filij omnia, quæ in eis fuerunt, auxilia pro Eccleſiæ ſalute nunquam prætermiſerunt. Tum etiam, quia liberali manu Eccleſias ditarunt, vnde prouenit Regnorum ſuorum amplitudo, & omni tempore felix euentus, ſecundum S. Cyprianum *in libro de opere & eleemoſyn.* Ibi. *Si vereris ac metuis ne ſi operati plurimum cœperis, patrimonio ſuo larga operatione finito ad inopiam redigaris, eſto in hac parte intrepidus, vnde in vſus Chriſti impenditur, inde opus caleſte celebratur*, &c. Hinc Rangol. *in cap.* 4. *lib.* 1. *Regul. cap.* 19. dum contra Bodinum & Cunerum probare intendit antiquum eſſe in Regibus & principibus animum & effectum donandi Eccleſiis, ita de noſtris Regibus loquitur. *Reges Hiſpaniarum ſic multa monaſteria, Eccleſiaſque oppida, & caſtris ditarunt*, &c. referunt Placidus Reynoſo *en la defenſa del eſtado Eccleſiaſtico*. §. 4. Gabr. Vaſq. *in opuſc. de redditib. eccleſ. c.* 1. §. 3. *dub.* 3. Anaſtaſ. Germon. *in aſſert. libertatis, immunitaſque eccleſ. cap.* 9. Valdeſ. *de dignit. Regum, Regnorumque Hiſpaniæ c.* 19. *& c.* 21. *n.* 6. Valenzuel. *contra Venetos part.* 2. *n.* 12. Et iuxta illud Ariſtot. ad Alexandrum, quod refert Lipſius *ciuilis doctrina lib.* 4. *c.* 1. *Deos proniores eſſe in eos, qui maximè illos colunt*, Valenzuel. *contra Venetos p.* 5. *num.* 206. *& in diſcurſu ſtatus, & belli part.* 2. *conſid.* 22. *num.* 57. Cardin. Bellarm. *de officio Principum lib.* 3. *cap.* 1. Franc. Ioann. Marquez *en el Goaernador Chriſtiano lib.* 2. *c.* 25. *fol.* 112. Solorzan. *de iure Indiarum tom.* 1. *lib.* 2. *c.* 4. *n.* 37. *& ſeq.*

199 Obedientiæ quoque huiuſmodi ſignum eſt Catholici nomen quo ipſi Reges noſtri appellari ſolent, vt Pacian. *aduerſus Nouatianos* notat hoc pacto. *Chriſtianos mihi nomen eſt, Catholicus verò cognomen, illud me nuncupat, iſtud oſtendit, hoc probat, illud ſignificat, & ſi reddenda poſtremo Catholici vocabuli ratio eſt, & exprimenda de Græco, interpretatione Romana, Catholicus vbique vnum, vel, vt Doctores putant, obedientia omnium nuncupatur.* Et paulò pòſt. *Ergo qui Catholicus idem obediens, qui obediens idē eſt Chriſtianus, atq; ita Catholicus, Chriſtianus eſt.*

Auguſt. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

Nullus eſt qui neſciat olim Hiſpaniam in turpiſſimum Maurorum iugum, fœdiſſimam Mahometanæ gentis ditione deueniſſe non ſolum Sodomiram, effrænatamque luxuriam, ſed præcipuè quia in debita reuerentia, & ſobiectione Sedis Apoſt. defecit, vt auctor eſt Franc. Longus *in Breuiario cronolog. anno Domini* 704. *pag. mihi* 208. iuuat huc verba transferre. *Non alia*, inquit, *maior cauſa interceſſiſſe excogitari poteſt cur Regnum illud Deus impys Saracenis tradiderit conculcandum, quàm defectio à Sede Apoſt. non quidem in rebus Fidei, ſed in iuriſdictione, & temporalitate.* referunt Illuſtriſſ. D. Rodericus à Cunha *in comment. ad c. ſi gens Angelorum, num.* 56. Card. Baron. *in annalib. eccleſ. ann. Chriſti* 601. Coch. *in vind. libert. eccl. part.* 1. *cap.* 3. *num.* 23. me citato *in hoc loco* Diana *d. part.* 5. *tract.* 1. *reſol.* 23. *verſic. nec decimam.* 200

Nota eſt hiſtoria vindictæ Dathan, & Abiron, 201 & aſſeclarum ob vſurpatam poteſtatem contra Moyſem, eo quòd voluerint, vt ille, Diuina tractare *Numer. cap.* 16. *Eccleſiaſt. c.* 45. *verſ.* 22. Et docet nos exemplum Ozæ, qui quando reduceretur arca Domini, manum ad arcam extendit, & tenuit eam, quoniam calcitrauerant boues, qui eam ducebant, & declinauerant eam, iratuſque eſt Dominus ſuper temeritate, & percuſſit eum, & mortuus eſt ibi iuxta arcam, 2. *Regum cap.* 6. *verſic.* non enim erat Leuita.

Et notum eſt, quod Oziæ Regi ſucceſſit 2. *Paralip.* 26. qui repente morbo lepræ punitus fuit, quia Sacerdotum munus ſubire tentauit, quod factum latè expendens Chryſoſtom. *homil.* 4. *de verbis Iſaiæ*, ſic ad Regem affatur. *Manè intra terminos tuos, alij ſunt termini Sacerdotij*, &c. Petr. Greg. *de Republ. lib.* 6. *cap.* 6. Æne. Robert. *lib.* 3. *rerum iud. cap.* 1. Sim. Maiol. *dierum canicul. lib.* 6. *colloq.* 2. *fol.* 22. Anaſtaſ. Germon. *in aſſert. immun. libertatiſque Eccleſiaſtic. c.* 4. §. 9.

Hinc pios Lectores admonere volo ne ſe aliquibus parum ſanis, integris, & ſinceris ſcriptoribus huius tempeſtatis nimium credant, qui ineptiſſimis fundamentis, & ventulis nihil ad rem pertinentibus, doctrinas ipſa per ſe grauiſſimas, ac vehementer arduas inficiunt, atque contaminant, ad imperitos, & incautos nonnullorum animos, vel illaqueandos, vel in contemptum eccleſiaſticæ iuriſdictionis ad ſuas nouitates adducendos. Non potuiſſent Principes nonnulli (vt aduertit Boči. Epo *de Regalib. a.* 150.) qui noſtro ſæculo defecerunt ab Eccleſia Catholica, meliores optare ſuarū cantilenarum præcentore, quàm Regaliſtas hoſce nouellos. Deficiunt his temporibus, qui talium audaciam comprimere poſſint temporalem poteſtatem, timentes non ſic olim manus hic timor doctiſſimos viros compreſſit. Albertus enim Pighius *toto libro Eccleſiaſtica ſua hierarchia quinto*, fortior Eccleſiæ cauſam defendit contra ſeditioſiſſimi nebulonis, Marſilij ſcilicet Paduani conatus, qui temporibus Ioan. XXII. ſub annno Chriſti 1330 Ludouico Bauaro Imp. turpiter adulatus omnem omnino iuriſdictionem non modò temporalem, ſed ſpiritualē Clero & Eccleſiæ prorſus adimebat. Eodem ferè tempore Aluarus Pelagius Coolucitanus noſter, Epiſcopus Syluenſis, eiuſdem Ioannis XXII. Pœnitentiarius, vir omnium ſui temporis longè doctiſſimus tum Iuriſconſultus, tum Theologus, Petri Corbarij Pſeudopontificis ab eodem Ludouico Imp. intruſi fortiſſimus oppugnator, Eccleſiaſticam, & Apoſt. iuriſdictionem acerrimè defendit. totis duobus voluminibus *de planctu Eccleſiæ*. Laudat

enim Buet. Epo *de vitu S. Iuonis*, Sancti huius zelum contra violatores libertatis eccleſiaſticæ *n.* 30. his verbis. *Taceo quanta vehementia, quàm animosè defenderit vbique ius Eccleſia contra Regum quorundam vel iniuriam, vel tyrannidem*, &c. Demum Staniſlaus Hoſius *lib.* 1. *propugnationis vera Christiana, Catholicaque doctrina*, animosè contra merdoſum quendam Brentium (*bren* Gallis oletum ſignificat) ſurrexit, inſignem tum populi, tum Principis VVirtembergenſis impeſtorem, ſeductoremque Loderiſtam.

Regunt igitur huius temporis Reges & Principes ſua Regna exemplu laudatiſſimurum Principum Cunſtantini, Theodoſij, Valentiniani, Mariani, & id genus aliorum plurium Romanurum Imperaturum, qui cauſas eccleſiaſticorum adeò non traxerunt ad ſuum forum, vt è coutrario laicis omnibus voluerint eſſe liberum lites etiam prophanas coram Iudicibus diſceptare eccleſiaſticis, ídque non tantum ſi mox ab initiu lites illic inſtituere cœperit, ſed & ſi coram Iudice laicu ſemel inchoauerint, atque ideo latè conteſtaei fuerint, ac ad finem peuè perduxerint, immo vt id alteri litigantium parti concedatur, etiam altera inuita, qualis extat eiuſdem Theodoſij, vel potius Conſtantini cunſtitutiu *in l.* 1. *§. quicunque lite. C. Theodoſiano lib. vlt. tit. vlt.* qui eſt de Epiſcupali iudiciu: qualis item Conſtitutiu Caroli Magni reperitur apud Gratianum *in cap. volumus* 11. *q.* 1. vbi & ſuperior illa Theodoſij lex memoratur *in d. §. quicunque litem*. tangit Boet. Epo *de iuriſdict Eccleſiaſt. temp. q.* 2. *num.* 2. Quis enim adeò demens inueniri poterit, qui poſtpoſita cunſcientia, mundano aliquu mutus prætextu veritatem cum tanto ſuo damnu taceat; ſuperat melius pruprię ſaluti intendere, quàm Principibus adulari ad terrenas dignitates obtinendas, quæ moribundu impedimentu ſunt in illa hora, cui pruximus fuit die 24. Ianuarij præſentis anni 1642. in hac Matritenſi Curia, dum in extremis laboraſſem ob maximum dulorem, quem cunceperam ex inupinato euentu mortis eo die ſuccedentis chariſſimi mei Petri Bouatelli Florentini, quem per viginti annus, & vltra iu cumponendis, & edendis meis libris in Italia, Gallia, Hiſpania, & Luſitania fideliſſimum ſemper expertus ſum familiarem, & ſucium.

---

§. III.

Priuilegio fori domiciliarij an, & quando Clericus per ſe ipſum ſine proprij Epiſcopi licentia renunciare poſsit vigore obligationis Cameralis? Plura in cauſa propria adducit Auctor circa materiam regreſſus concedendi.

SVMMARIVM.

1 *Theſauraria reſignationem acceptat Balthaſar, & ſe strictè obligat in forma Cameræ ad ſolutionem penſionis.*
2 *Penſionis ſolutio, & receptio constituit recipientem in quaſi poſſeſſionem illam exigendi ad omnes iuris effectus.*
3 *Penſionem ſoluere recuſanti intimantur perſonaliter littera Apoſt. reſeruationis.*
4 *Auditor Camera pro terminis decurſis, & non ſolutis penſionis mandatum exequutiuum, & litteras declaratorias relaxat contra debitorem obligatum in forma Cameræ.*
5 *Cauſa committitur in Rota ſine præiudicio exequutionis mandatorum relaxatorum.*
6 *Iudices omnino incompetentes implorat, penſionem impugnat, ſequeſtra violat, & fructus omnes ſequeſtratos de facto capit.*
7 *Cauſam emergentem acceſſus & ingreſſus committit in Rota Sanctiſſimus ſpeciali reſcripto ſua manu ſignato, & acceſſus canonizatur ad fauorem penſionarij, & illi datur mandatum de immittendo.*
8 *Oſtenditur iuſta ingreſſus, & acceſſus canonizatio.*
9 *Clauſ.* Nun aliàs, &c. *facit totam gratiam corruere, ſi regreſſus non teneat.*
10 *Regreſſus, & acceſſus faciunt gratiam conditionalem.*
11 *Conditione deficiente dicitur actum.*
12 *Reſignans, ſi conditio non adimpleatur, poteſt repetere ſuum beneficium.*
13 *Regreſſum habens ex cauſa ceſſionis non tenetur docere de ſuo titulo.*
14 *Acceſſus, & ingreſſus vel ob non ſolutam penſionem, vel ob petitam, ſeu allegatam illius nullitatem.*
15 *Acceſſum, & ingreſſum non canonizat* Ruta *niſi concurrat nimia proteruia in deneganda ſolutione, aut aliter reſiſtente.*
16 *Acceſſus, & regreſſus per ceſſum vel deceſſum vocatur captatorius, non autem ille ob non ſolutionem penſionis.*
17 *Regreſſus conceſſio operatur reſtitutionem tituli, non autem translationem.*
18 *Regreſſu obtento ad beneficium dicitur conceſſum id per quod ad beneficium iam obtentum perueniri ſolet.*
19 *Regreſſus vigore rediens ad beneficium reſignatum recuperat locum quem priùs habebat.*
20 *Res de facili reuertitur ad ſuam naturam.*
21 *Ius ſuum reducere volens ad priſtinam naturam dicitur habere aſſiſtentiam iuris.*
22 *Regreſſus canonizatio non eſt pœna, ſed conditio quæ ineſt, modus rei traditæ.*
23 *Regreſſus ex pacto inter reſignantem cum penſione, & reſignatarium, nihil habet in ſe amari.*
24 *Reſignationes vtplurimum admittuntur, & conceduntur ad vota reſignantium, & habent tacitam conditionem vt pacta ſeruentur.*
25 *Nemini facit iniuriam, qui vtitur iure ſuo.*
26 *Pacta diligenter obſeruari oportet.*
27 *Deus omnipotens etiam ex promiſſione obligatur.*
28 *Pacta inter contrahentes ſunt omninò ſeruanda.*
29 *Contractus ex conuentione partium legem accipiunt.*
30 *Intentionem ſuam concludenter probare debet qui dat de inualiditate conſenſus.*
31 *Preſumptio ſtat pro validitate actus.*
32 *Littera Apoſt. præſumuntur expedita cum conſenſu valido, & mandato legitimo.*
33 *Notarij Cameræ, & Cancellariæ non mittunt ſupplicationes vt poſſint expediri litteræ, niſi conſtito de ſufficienti mandato.*
34 *Expeditio litterarum Apoſt. ſi fiat multis expenſis præſumitur in omnibus, & per omnia facta de mandato illius cuius intereſt.*
35 *Mandatum præſumitur ex impenſa, etiamſi de eo expreſsè non conſtaret.*

36 Pro

36 Prouiſionem acceptans & ſoluens terminos penſionis formaliter dicitur omnibus in litteris contentis cenſuiſſe.

37 Acceptans beneficium in vim certæ ſupplicationis debet illud acceptare cum omnibus qualitatibus dictæ ſupplicationis.

38 Ordin. Regiæ Luſitan. lib. 2. tit. 10. non habet locum quando fuit prolata ſententia à Iudice eccleſiaſtico, qui habuit in ſuis facultatibus quod poſſit procedere appellatione remota.

39 Auditor Cameræ Apoſt. vigore obligationis Cameralis procedit appellatione remota.

40 Reſignatione nulla, vel ſubreptitia exiſtente non poteſt ius à reſignante abdicari, & reſignatario acquiri.

41 Penſione nulla exiſtente ius non abdicatur à reſignante.

42 Conſenſus agentis ceſſat non adimpleta forma.

43 Ius non abdicatur à reſignante non ſeruatis conditionibus.

44 Titulus, & poſſeſſio non dicitur dimiſſa, niſi adimpleta conditione.

45 Penſio ſi in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad maiorem quantitatem.

46 Penſione nulla, ſeu inualida exiſtente nihil operantur clauſula acceſſoria ad reſignationem narratam.

47 Penſiones, quæ reſeruantur pro ſuſtentatione penſionarij, cedunt in cauſam alimentorum.

48 Ingratitudo eſt vitium Deo, & hominibus deteſtabile.

49 Author commemorat plures conſanguineos litteris inſignes.

50 Inſtrumentum conſenſus, & obligationis Cameralis.

51 Bulla reſeruationis penſionis, & conſenſus à tergo.

52 Fides intimationis proprij tranſumpti reſeruationis penſionis perſonaliter facta Balthaſari.

53 Fides qualiter Balthaſar fuit declaratus excommunicatus in Collegiata Eccleſia præſentibus Dignitatibus, Canonicis, & alijs perſonis.

54 Mandata exequutiua, litteræ declaratoriæ; & cedulones fuerunt ſæpiſſimè contra Balthaſarem aliàs contumacem in Vrbe relaxata, & affixa.

55 Fides impugnationis validitatis penſionis per Balthaſarem facta.

56 Mandatum de immittendo vigore acceſſus & ingreſſus à S. Rota relaxatum ad fauorem penſionarij.

57 Commiſſio ſpecialis reſcripti manu Sanctiſſimi ſignata perplacet.

58 Deciſio Rotalis canonizatoria ingreſſus, & acceſſus, refertur.

59 Domini de Rota reſponderunt locum eſſe ingreſſui, & acceſſui ad Theſaurariam ob non ſolutam penſionem per Balthaſarem.

60 Balthaſar ceſſans in ſolutione penſionis per triennium, & vltra, paſſuſque fuit cenſuras, & adhuc illas ſuſtinet, penſionis validitatem impugnauit, vnde prouenit acceſſus & ingreſſus.

61 Balthaſar magna pertinacia, & proteruia penſionis ſolutiones denegauit.

62 Antonius recurrens ad Iudices laicos præſumitur recurriſſe ad inſtantiam fratris intereſſe habentis.

63 Præſumptio recurſus ad Iudices laicos facit vt denegetur audientia.

64 Mandati defectus non adeſt.

65 Mandatum de immittendo, culpa Balthaſaris illi intimari non potuit, & num. 66.

67 Mandatum, ſi non potuit intimari culpa alicuius, debet in impedientis odium haberi pro intimato.

68 Impeditus citari habetur pro legitimè citato.

69 Quando per alium ſtat quominus quid facit, id vtique pro facta habetur in ipſius præiudicium.

70 Mandati intimatio per edictum facta vt ſuſtineatur, debent concurrere iuriſdictio, cauſa, & ordo iudiciarius.

71 Sequeſtrum ex quibus concedatur?

72 Cap. 1. & cap. ſignificaſti, de foro comp. declaratur.

73 Delinquentes forum ſortiuntur in loco delicti non ex priuato ipſorum conſenſu, ſed à lege ipſa, & Iure communi.

74 Romæ ſi quis contraxerit, ibique ſe obligauit ſoluere penſionem certo tempore apud Auditoris Cameræ tribunal præſtito iuramento reſponſurum promittendo, & expreſsè proprij fori domicilio renuntiando, poteſt idem Auditor contra eum abſentem procedere, quoties de promiſſa ſolutione tractabitur.

75 Clericus ſi ſoluere promiſerit in eum locum remittendus eſt, etſi non ſui Iudicis & Epiſcopi id fecerit aſſenſu.

76 Contractus celebrati, vel delicti commiſſi ratione poteſt quis in prima inſtantia cognoſcere, quamuis non ſit loci Ordinarius.

77 Concil. Trid. ſeſſ. 24. de reform. c. 20. non ſuſtulit modos legitimos, quibus ex Iuris diſpoſitione ſortitur forum.

78 Soluere, vel reſpondere promittens in certo loco poteſt in eo conueniri, licèt ibi non reperiatur.

79 Prorogatio Iudicis ratione contractus non fit ex conſenſu ipſius contrahentis, ſed à lege, eiuſque auctoritate inducitur.

80 Prorogatio fieri in Iudicem contractus celebrati extra Regnum quamuis in extraneum iuriſdictionem non habeat.

81 Excommunicatio incurſa ob obligationem Cameralem non pendet ex vi pacti ab initio ſuſcepti; ſed fertur ob contumaciam exinde ſequutam, vt n. 82.

83 Priuilegia Auditoris Cameræ quibuſcunque alijs derogat.

84 Obligationis Cameralis vis, & efficacia, & prærogatiua tota conſiſtit in illa eius formula, quæ habet vim iudicati.

85 Actiones omnes ſunt introducta iure Ciuili; ac proinde poſita in mera, & abſoluta poteſtate Principis.

86 Obligatus in forma Cameræ non poteſt opponere exceptionem fori declinatoriam, nec Iudicis incompetentiam.

87 Author Cameræ tanquam expreſsè delegatus ad certarum cauſarum generalitatem omnibus eſt Iudex competens ex quo fit à Papa delegatus.

88 Fraus à committente promittitur ſi ad diem; & locum conſtitutum non ſoluerit, & ſoluturus debitam quantitatem acceſſerit.

89 Promittens ſoluere loci adiectione, & temporis certi conſtitutione, illius lapſu in mora eſt.

90 *Statuta loci attendenda ſunt in quo celebratur contractus, non vnde contrahentes originem ducunt.*

91 *Forenſis, & extraneus contrahens in loco, ligatur ſtatutis illius loci.*

92 *Verba contractus ſunt intelligenda ſecundum ſtatuta, & conſuetudines illius loci, in quo fuerunt prolata.*

93 *Contractus factus à Luſitano extra Regnum debet regulari ſecundum ſolemnitates loci, vbi celebratus eſt.*

94 *Patres ſemper videntur habere intentionem, & mentem contrahendi iuxta conſuetudinem loci, in quo fit contractus.*

95 *Solemnitates Camerales & omnia, quæ in foro Auditoris Cameræ obſeruantur, tenetur contrahens eorum eo ſeruare.*

96 *Principis ſupremi poteſtas non debet in dubium reuocari, cum hoc ſit ſacrilegium.*

97 *Partes poſſunt inter ſe paciſci vt exinde nullus ordo iudiciarius in ſe obſeruetur.*

98 *Obligationis Cameralis vigore poteſt procedi contra abſentem per audictuum contradictarum.*

99 *Prouiſionem acceptans, viſus eſt conſentire omnibus in prouiſione contentis.*

100 *Prouiſio & reſeruatio penſionis ſi legatur in eadem ſupplicatione, ſecundum quam fuerunt expeditæ litteræ prouiſionis, cenſetur reſignatarius conſenſiſſe reſeruationi.*

101 *Reſignationem approbans intelligitur eam approbare cum omnibus eius qualitatibus.*

102 *Obligationem non debet quis ex parte comprobare, & ex parte tanquam de iniqua queri.*

103 *Contractus eſt indiuiduus eo reſpectu, vt vel in totum debeat approbari, vel reprobari.*

104 *In gratioſis non eſt meræ facultatis partem acceptare, & partem impugnare.*

105 *Vnum qui admittit repudiare ei non licet quod admiſſo connectitur, ab eoque neceſſariò decurrit.*

106 Breue Iulij III. *& n. ſeqq. declaratur.*

107 *Argumentum valet de delicto ad contractus.*

108 *Verba proœmialia mentem, & intentionem diſponentis declarant, & cauſam finalem inducunt.*

109 *Cauſa finalis totam reſpicit diſpoſitionem, & ad illam generaliter influit, ac ex ea colligitur congrua interpretatio.*

110 *Beneficiales cauſæ non comprehenduntur appellatione cauſarum ciuilium, & criminalium.*

111 *Dictio*, talis, *eſt repetitiua certe, & determinatæ qualitatis ſupra enunciatæ.*

112 *Dictio*, huiuſmodi, *eſt relatiua præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus.*

113 *Criminalis cauſa dicitur propriè quando principaliter agitur ad commodum publicum ex delicto tantum, ſeu ad publicam vindictam.*

114 *Cauſa criminalis ciuiliter intentata dicitur quando pro delicto principaliter agitur in iudicio ad commodum priuatum, pro pœna ſcilicet pecuniaria parti applicanda.*

115 *Cauſa criminalis mixta dicitur vbi pœnæ partim parti, & partim fiſco veniunt applicandæ.*

116 *Beneficiales cauſæ dicuntur Reales, & beneficiales.*

117 *Obſeruantia ſubſequuta tollit omne dubium.*

118 *Diſpoſitio qualibet declaratur per ſubſequutam obſeruantiam.*

119 *Priuilegium quatenus declaratione indigeat declaratur ab obſeruantia.*

120 *Obſeruantia dicitur optima priuilegiorum interpres.*

121 *Loquentis perſona in generali conceſſione, vel ſermone nunquam comprehenditur, vt luſa cenſentur.*

122 *Principis auctoritas ſemper cenſetur præſeruata in quibuſcunque conceſſionibus.*

123 *Exequutori non licet ſuper validitate ſententiæ, cuius executioni aditus eſt pronunciare.*

124 *Exequutor ab Auditore Cameræ in partibus deputatus non poteſt declarare nullas eſſe cenſuras ab eodem A.C. promulgatas.*

125 *Balthaſaris pertinacia reprehenditur.*

126 *Contumacia deſumitur ex negatiua portionis.*

127 *Reſcriptum particulare neceſſarium erat de iure Canonico, vt poſſet procedi per edictum conſtito de non tuto acceſſu.*

128 *Cauſa non tuti acceſſus ſufficienter probatur ex eo quod Balthaſar ſolitus erat recurrere ad Iudices laicos pro impediendo proceſſu, & ne perſonaliter citaretur.*

129 *Ordo iudiciarius in mandatis per edictum intimandis, quomodo ſeruandus? oſtenditur.*

130 *Sequeſtrum in hac cauſa apponendum.*

INSIONIS Eccleſiæ Vimaranenſis Theſaurariam longiſſimis, iiſdemque aſſiduis ſtudiorum vigiliis ſanctæ Sedis Apoſtolicæ munere aſſequutus, & ad eam accedere multis, potiſſimum autem librorum, quos eram elucubraturus, impreſſionis negotiis præpeditus, ne propter meam abſentiam amplius aliquod in Diuinis pateretur incommodum illi renunciare decreueram quando Antonius Diaz da Fonſeca Curialis occurrit, cum quo egi, & tractatum abſolui de ea reſignanda in fauorem Balthaſaris Diaz da Fonſeca eius fratris. Supplicatione igitur Sanctiſſimo porrecta, & per eum ſignata, iuxta illius formam, & tenorem Balthaſar præfatus per dictum antonium Diaz ſuum legitimum, & ſufficientem procuratorem *conſenſit, & ſponte, &c. promiſit, ac ſolemniter ſe obligauit ſoluere mihi annuam penſionem ducatorum ducentorum auri de Camera annis ſingulis quoad vixerim, vel procuratori meo hic Romæ, aut alibi, vbi pro tempore ad voluntatis meæ libitum commorari, & reſidere contigerit, in terminis, & temporibus, ac cum libertatibus, & immunitatibus, &c. in reſeruatione, & illius Supplicatione latius expreſſis, cum clauſula acceſſus, & ingreſſus in euentu non ſolutionis penſionis, vel impugnationis validitatis illius, &c. pro quibus omnibus, & ſingulis in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ ſe ipſum obligauit, ſuoſque hæredes, & ſucceſſores, ac bona iuriſdictioni, compulſioni, condemnationi, ſententijs, iuribus, & cenſuris, ac mero examini D.N. Papæ, ipſiuſque Camerarij, necnon Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Generalis Auditoris, Viceauditoris, locumtenentis, aliorumque Iudicum, &c. totaliter ſubiecit, & ſubmiſit, per quarum quidem Curiarum Iudices, & officiales, Viceauditores, Locumtenentes earundem præfatus Balthaſar voluit poſſe conueniri, cogi, compelli, coarctari, condemnari, excommunicari, aggrauari, & reaggrauari, ac realiter, & perſonaliter capi, ac detineri, etiam cum inuocatione brachij* 1

brachij ſæcularis vſque ad integram ſatisfactionē omnium, & ſingulorum contentorum, & cap. cum pleniſſima renunciatione, &c. & demum conſenſit relaxationi mandati exequutiui vnica citatione, & intimatione præcedente hic in Romana Curia contra ſe exequenda in domo ſuæ ſolitæ habitationis ſi habuerit in hac Curia: ſin autem ſuo legitimo procuratori quatenus adſit, ſin autē per diligentias, ſiue edictum publicum, quæ ſic facta ita arctent, & afficiant, ac ſi ſolemniter, & perſonaliter facta fuerint, exequutionem contra eundem Balthaſarem Diaz habeant liberè, &c. & ſic tactis ſcripturis ad ſacroſancta Dei Euangelia iurauit, &c. prout latiùs continetur in inſtrumento rogato per Ioannem Baptiſtam Cennium Reuer. Cam. Apoſtol. Notarium, quod habetur infrà *in ſumm. num. 60.* & eſt in proceſſu ex Tribunali Auditoris Cameræ ad Rotam tranſportato *fol. 3. cum ſeq.* Et deinde expeditæ fuerunt litteræ Apoſtolicæ reſeruationis penſionis huiuſmodi, quarum particulæ in neceſſariis dantur *in ſumm.* & habentur per extenſum *in regiſtro Rotæ fol. 342. cum ſeqq.*

2 In exequutionem prædictorum omnium dictus Balthaſar Diaz vigore litterarum Apoſt. ſuæ prouiſionis deſuper expeditarum poſſeſſionem huius Theſaurariæ accepit, & dictam penſionem per annum cum dimidio mihi ſoluit, ex quo remanſi in quaſi poſſeſſione illam exigendi ad omnes Iuris effectus, ex not. per Seraph. *deciſ.* 1411 Gregor. XV. *deciſ. 313. num.* 1. D. Ferentil. *in annot. ad deciſ.* 60. *Burattini litt. B.*

3 Poſtea verò capta falſa ſuppoſitæ nullitatis occaſione alios obſequentes huius penſionis terminos ſoluere recuſauit, & cum diligenter curaſſem, vt litteræ Apoſtolicæ reſeruationis penſionis huiuſmodi per publicum Notarium ei perſonaliter intimarentur, illarumque clauſulæ expreſsè, & ſpecificè legerentur, relicta ſibi copia, tandem reſpondit ſe nihil debere, nec velle dictam penſionem ſoluere, vt conſtat ex fide eiuſdem Notarij, quæ habetur *in ſumm. num. 52. & eſt in regiſtro fol.* 234.

4 Cùm ex hac reſponſione iteratis vicibus præſtita colligerem diligentias alias facere eſſe oleum, & operam hac in re perdere, illico pro conſequutione penſionis mihi debitæ, & non ſolutæ, ac renouationis cedulæ brancariæ iuxta formam obligationis, & conſenſus præfati, egi coram Auditore Cameræ Apoſt. & obtinui mandatum exequutionum, ac declaratorias litteras contra dictum Balthaſarem, quarum vigore cedulones per loca conſueta Curiæ affixi fuerunt, & in præfata inſigni Eccleſia ipſe Balthaſar ſemel, & iterum publicè denunciatus, excommunicatus, & tanquam talis ab Eccleſia, & diuinis Officiis expulſus fuit, vt conſtat ex fide Notarij Apoſt. *in ſumm. num. 53. & in regiſtro fol.* 220.

5 Inſtitit tunc fortiter dictus Antonius Diaz in Vrbe degens coram eodem Auditore Cameræ pro reuocatione mandatorum relaxatorum: & nihilominus ipſe Auditor Cameræ, ſiue eius Locumtenens in ciuilibus reiecit iniuſtam Balthaſaris petitionem, & mandauit exequi quibuſcunque non obſtantibus, tunc idem Antonius Diaz, qui tanquam procurator ſui Fratris conſenſerat cum iuramento reſeruationi penſioni huiuſmodi, per Thomam Lutiolum, quem vigore mandati à fratre habiti ſubſtituit, & loco ſui poſuit, appellauit ad Sanctiſſimum, & cauſa in plena Signatura iuſtitiæ acerrimè, ventilata, partibus hinc inde auditis ſuper aſſerta nullitate mandatorum relaxatorum tandem obtinuit cauſam committi in Rota coram R.P.D. meo Pirouano, & ad dicendum contra commiſſionem per eum in actis præſentatam mè citare, & inhibere fecit, ac ad partes litteras inhibitorias expediuit, eo prætextu, vt inibi poſſet impedire exequutionem mandatorum relaxatorum, & in Rota diſputare de validitate penſionis, quam impugnare, & annullare intendebat, & publicè à ſe annullandam eſſe aſſerebat; ſed præſto adfuit declaratio eiuſdem R. P.D. Pirouani, qui de voto Rotæ pronunciauit litteras inhibitorias non impedire exequutionem mandatorum relaxatorum ab Auditore Cameræ: & demùm citato Thoma Lutiolo Balthaſaris procuratore ad tranſportanda acta, ipſiſque eo negligente per me, & expenſis meis tranſportatis, idem R. P. D. Pirouanus ſuam in omnibus, & per omnia moderauit inhibitionem: quæ omnia, & ſingula latiùs colliguntur ex mandato de immittendo, cuius copia habetur *infra in ſummar. num.* 56.

His ſic rectè, & ritè peractis cùm Antonius 6 Diaz non haberet quid noui porrigeret in hac Curia ad malitiosè impediendam exequutionem mandatorum relaxatorum, & impugnandam penſionis præfatæ validitatem, ab Vrbe diſceſſit, & in Luſitaniam ſe tranſtulit, vbi cum nec à Iudice exequutore, nec à Metropolitano Brachaten. nec demùm à Collectore Apoſtol. Vliſſipone commorante quicquam extorquere poſſet, ſed ſemper contrariam reportaſſet ſententiam, Iudices ſeculares penitus competentes poſtremò adiuit & ſuppreſſa facti veritate, me non citato præuio mandato procuræ per Balthaſarem fratrem ſuum ad hoc ſpecialiter ſibi dato, nullam legitimam exceptionem allegando, ſolutionis, ſcilicet, aut redemptionis factæ authoritate Superioris, vel ſimilem aliam notoriam, ſeu euidentem nullitatem incontinenti probandam, quibus caſibus tantum audiendum fore exiſtimat Modern. *de protect. Regia, num. 2. part. 4. cap. 2. n. 39.* ſed nihil horum probato, imò nedum allegato, vſque ad præſentem diem, parum modeſtè iteratis vicibus auſus fuit per vim ſequeſtra pro integrali penſionis huiuſmodi ſolutione ab Auditore Cameræ relata, & per Sacram Rotam debitæ exequutioni iam mandata, violare; & fructus omnes ſequeſtratos de facto ſibi capere; & quod peius eſt, his adhoc non contentus, penſionem prædictam articulis ad hoc per eum datis impugnare, & de illius nullitate ex aſſerto tantùm defectu ſui mandati procuræ, in iudicio agere cœpit, vt conſtat ex fide Notarij cum copia articulorum; quæ datur *in ſum. num.* 55. & eſt *in regiſtro Rotæ, fol. 232. cum ſeqq.* & demùm in ſummum malorum deueniens fortiter inſtitit pro amiſſione, & priuatione meæ naturalitatis, itavt in Portugaliæ Regno tanquam ab eo extraneis beneficia, aut officia obtinere non poſſem, eo quòd pro conſequutione penſionis huiuſmodi egeram coram Auditore C. vt conſtat ex *regiſtro fol.* 220.

Quapropter ne talis ingratitudo Impunita maneret, cum prædicta cauſa reperiretur in Rota 7 commiſſa ad inſtantiam dicti Balthaſaris cum clauſula *quam, & quas*, &c. & alia, *Cum dependentibus, & emergentibus* &c. emergentem exinde cauſam acceſſus, & ingreſſus canonizati, itavt ad primæua iura mea redire poſſem, præuio quoad hoc ſpeciali Summi Pontif. reſcripto, ac omni & quacunque appellatione remota, inſtantiſſimè petij,

&

& randem obtinui:& ideo ſeruatis ſeruandis, præ-
miſſaque aduerſarij citatione, & intimatione per-
ſonaliter exequuta provt in actis, poſt acerrimam
diſputationem in Rota fuit præuia deciſione reſo-
lutum locum eſſe acceſſui,& ingreſſui ad Theſau-
rariam prædictam ob non ſolutam penſionem per
dictum Balthaſarem Diaz, & impugnationem va-
liditatis illius, iuxta tenorem litterarum Apoſt.
deſuper expeditarum,& conſenſum ab eodem Bal-
thaſare præſtitum: & ſic obtinui ab eadem Rota
maodatum de immittendo,de quo *in ſumm.num.*56.
quod nunc quibuſcunque non obſtantibus exe-
quutioni demandari debet,*& ſeqq.*

8 At Balthaſar Diaz vult ſe opponere exequu-
tioni mandatorum relaxatorum, & immiſſioni
præfatæ, aſſerendo penſionem validè reſeruatam;
vel dando de eius nullitate ob relatas cauſas, quia
non datur medium inter vtrumque terminum,ſed
in his duobus euentibus immiſſio debetur, ergo
nihil eſt,quod illam mihi impedire poſſit.

9 Primo modo, ſi ſupponamus penſionem validè
reſeruatam (provt verè eſt) intrat acceſſus,& in-
greſſus validus, cum reſignario abſque validitate
ingreſſus ſtare non poſſit,propter clauſ.*Non alias,
aliter, nec alio modo*, in reſeruatione penſionis hu-
iuſmodi poſitam, quæ facit totam gratiam cor-
ruere,ſi ingreſſus non teneat, ex Seraph. *deciſ.*114.
10 tum quia regreſſus, & acceſſus faciunt gratiam
conditionalem, Redoan.*de ſimon.part.*2.*c.* 17.*n.*19.
& cap 20.*num.*9.Flamin.Pariſ.*de reſign. benefic.lib.*6.
11 *quæſt.* 4.*num* 9. & conditione deficiente nihil dici-
tur actum, Bertrand. *conſ.*131.*Viſo*, *num.*20. *lib.*2.
12 Flamin.Pariſ.*d.tract.lib.*1.*quæſt.*3.*num.*33.& poteſt
reſignans hoc caſu repetere ſuum beneficium, ex
eodem Pariſ.*d.lib* 1. *quæſt.* 13. *num.*54. nec in hoc
euentu erat neceſſarium quòd cedens haberet bo-
num ius,nec tenetur illud iuſtificare, Rot.*deciſ.*4.
*num.*11.*de reſcript.in nouis*,Stephan.*deciſ.*390.*num.*1.
provt nec tenetor docere de ſuo titulo,qui regreſ-
13 ſum habet ex cauſa ceſſionis,Rot. *deciſ.*781.*num.*1.
*lib.*3.*diuerſor.*

14 Quòd autem conſtet de cauſis accedendi,& in-
grediendi non poteſt dubitari: intrat enim acceſ-
ſus, & ingreſſus duplici ex capite, primò ob non
ſolutam penſionem, Mandoſ. *in tract. de ſignatura
gratiæ,tit.de regreſſu col.*8.*verſ.regreſſus,in prin.*Pariſ.
*d.tract.lib.*6.*quæſt.*3.*num.*4. ſecundò ob petitam,vel
allegatam illius nullitatem, idem Mandoſ.*vbi pro-
ximè*,& Pariſ.*d.quæſt.*3.*num.*8. ſtatim enim ac pen-
ſionarius ceſſat certo tempore à ſolutione penſio-
nis, vel petit eam reduci, aut annullari,illico in-
trat regreſſus, & ius beneficij conſolidatur in re-
ſignante, Caſſad.*deciſ.* 2. *n.*3.*de locato.*Gratian. *diſ-
ceptat.forenſ.c.*651.*n.* 35.*& cap.*971.*n.*1.Ciarl. *contrƠu.
forenſ.cap.*36.*num.*2.& vterque caſus colligitur ex
litteris Apoſt. reſeruationis penſionis huiuſmodi.
Cum autem Balthaſar in illius ſolutione defece-
rit per triennium,& vltra,paſſuſque fuerit cenſu-
ras, & adhuc illas ſuſtineat, ex fide quæ habetur
in ſum.litt.F,ac penſionis validitatem impugnaue-
rit, ex alia *ibid litt. F*,ideo patet conditiones veri-
ficari,& decreto pro exequutione acceſſus, & in-
greſſus locum fore,iuxta tradita per Achil. *deciſ.*1.
*num.*2.*de iureiur.*Verall.*deciſ.*247.*part.*1.*& dec.*313.
*part.*2.Flamin.Pariſ. *d.tract. lib.*6. *quæſt.* 3. *num.* 3.
Rot.*deciſ.*631.*n.*1.*part.*1.*& deciſ.*286. *num.*1.*part.*2.
recent.& in Cremonen.penſionis ſuper regreſſu 13.*Iunij*
1613.*coram bonæ mem.Vbaldo*, *& in Meſſanen. re-
greſſu* 24. *Ianuarij* 1621. *coram eodem*, & fuit latè
deductum in deciſione ſuper hac cauſa facta *ſub
die* 25.*Iunij* 1619.*coram R.P.D.meo Pirouano*, quæ
reperitur impreſſa infrà *à num.*59.qua præcedente
ſententia Iudicis declarante, tempus ſcilicet eſſe
lapſum, & locum fuiſſe regreſſui, poteſt penſiona-
rius redire ad beneficium reſignatum; non enim
ſufficiebat ſolus temporis curſus elapſus, Caſſad.
*deciſ.*1.*n.*3.*de locato*, Gig.*de penſion.q.*78.*n.*4.Gamb.
*de officio legati lib.*6.*de penſio.num.* 471. Flamin *de
reſignat.lib.*3.*q.*3.*n.*7.*& lib.*6.*quæſt.*3.*num.*12.Card.
Mantic.*deciſ.*194.*num.*11. Rota apud *Marcheſ. de
commiſſion.p.*1.*pag.*168.quos refert & ſequitur Ciar-
lin.*controu.forenſ.cap.*36.*n.*12.vbi *num.*13. reprobat
Gratian.*diſcept.forenſ.c.*521.*num.* 10. *cum ſeqq.* exi-
ſtimantem non eſſe neceſſariam huius declaratio-
nem quando Pontifex in Bullis concedit faculta-
tem apprehendendi poſſeſſionem propria auctori-
tate, quæ opinio licet in ſe vera ſit, in praxi ta-
men non recipitur.

Non obſtat quòd Rota non ſolet admittere hu- 15
iuſmodi acceſſum, & ingreſſum,niſi concurrat ni-
mia proteruia in denegante ſolutiones, aut aliter
reſiſtente. Sarnen. *Super reg. de ſubrog.collitig.q.*7.*ſub
num.*9.Gig *de penſion quæſt.*199.*n.*9.Ciarlin. *contro-
uerſ.forenſ.cap.*36.*num.*6 Rot *deciſ.*804. *num.*1.*p.* 4.
diuerſ. Quia de magna proteruia conſtat nedum in
eo, quia per triennium, & vltra diſtulit ſoluere
penſionem, ſed multò magis,quia declaratus cen-
ſuras ſuſtinet, & ſurda aure pertranſit per men-
ſes, & annos, quæ ſine pertinacia admitti non
poſſunt, Pariſ.*d.quæſt.*3.*n.*14.quem ſequitur Rot.
in deciſ.ſuper hac cauſa facta.

Nec item obſtat, quod regreſſus videtur ab ali- 16
quibus vocari captatorius, quaſi inducat votum
captandæ mortis alienæ, arg.text.*in cap.ne captan-
dæ, de conceſſ præb.in* 6.& eorum, quæ tradit Franc.
Marc.*deciſ.*188.*p.* 1. quia id intelligitur de acceſſi-
bus, & regreſſibus per ceſſum, aut deceſſum: ha-
bebant enim ſpeciem ſucceſſionis hæreditariæ, &
dabant occaſionem captandæ mortis, vt per Fuſc.
*lit.B.ſign.*21.*in princ.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea,re-
ſol.*337. & metipſum *in Collect. ad cap.* 1. *num.* 3.
de præbend.& ideo eos ſuſtulit Conc. Trid. *ſeſſ.*25.
*de reform.cap.*7.non autem intelligitor de iſtis, qui
ob non ſolutionem penſionis conceduntur,vt tra-
dunt Mandoſ. *in reg. de impetr. benef. vac. per obit.
quæſt.*31.*num.*3.Flamin.Pariſ.*d.tract.lib.* 6. *quæſt.* 5.
*num.*110.Ratio quoad propoſitum eſſe poteſt, quia
in his per mortem titularis penſionarius non ſuc-
cedit, ſicut in aliis iam ſublatis, nec in manu, &
poteſtate volentis accedere malè, vel benè ope-
rando efficere, vt beneficium ad ſe reuertatur,niſi
obtinens recuſet penſionem ſoluere, aut illam
nulliter, vel malè aſſignatam dicat, quod totum
ab eo pendet. Nec poteſt conqueri in euentu ac- 17
ceſſus de beneficio amiſſo, quia regreſſus conceſ-
ſio operatur reſtitutionem tituli, non autem tran-
ſlationem, Rot.*deciſ.*416.*num.*7.*p.*1.*diuerſi*, & di-
citur regreſſus antiqui tituli continuatio, & ha-
bet cauſam de præterito,Mandoſ.*ad reg.* 27. *Canc.
q.*27.*n.*2.Mareſc.*var.lib.*2.*cap.*71.*num.*3.*&* 4. Ciarl.
*dict.cap.*36.*num.* 3.& regreſſu obtento ad benefi-
cium, dicitur conceſſum id per quod ad benefi-
cium iam obtentum perueniri ſolet, ead. Rot. *de-* 18
*ciſ.*328.*num.* 3.*lib.*3.*diuerſ.*& ideo rediens ad bene-
ficium reſignatum vigore regreſſus recuperat lo-
cum, quem prius habebat, ſecundum Flamin.
Pariſ.*d.tract.lib.*1.*quæſt.*14. *num.* 28. quia res de fa-
cili reuertitur ad ſuam naturam, *l.ſi vnus*, §.*pa-
ctum ne peteret*, *verſ. & in ſpecie,ff.de pact.*iuxta il-
lud Concilij Galli *de ſenect.* relatum per D. Ioan-
nem

nam de Quiñones *en el trado de falſedades* , &c. *cap.* 11. §. 1. *pag.* 125. *Ortus cuncta ſuos repetunt , matremque requirunt. Et redit ad nihilum, quod fuit ante*
21 *nihil* , & volens reducere ius ſuum ad priſtinam naturam, dicitur habere aſſiſtentiam Iuris , vt pluribus citatis colligit Illuſtriſſ. & Reuerendiſſimus Dominus meus D. Rodericus à Cunha digniſſimus Archiepiſcopus Bracharen. & Hiſpaniarum Primas *in ſuis doctiſſimis comment. ad cap. ab exordio* 2. *num.* 2. *diſt.* 53. Hinc ſi Papa de conſenſu Titularis reſignatarij reſeruat penſionem ſoluendam ab ipſo , & eius ſucceſſoribus, & beneficium poſtea peruenit ad regreſſarium , cum ille non ſit ſucceſſor Titularis reſignatarij conſentientis , ſed capiat beneficium ex ſuo primæuo iure , quamuis penſio fuerit à principio valida , attamen illa poſt purificatum regreſſum, ipſi regreſſario non præiudicat, Caſſad. *deciſ.* 1. *de penſion.* Put. *deciſ.* 97 *lit.* 2. Rot. *in Mantuana penſionis* 4. *Decembr.* 1616. *coram R. P. D. Merlino*, nam licèt verum ſit pendente regreſſos conditione poſſe eſſe validam reſeruationem penſionis abſque regreſſarij conſenſu ; erit nihilominus irrita eadem gratia poſtquam factus fuerit locus regreſſui , Gig. *de penſion. quæſt.* 75. *ſub num.* 4. Flamin. *de reſign. lib.* 9. *quæſt.* 1. *num* 88. Put. *in addit. ad deciſ.* 97. *num.* 3. *lib.* 2. *& deciſ.* 55. *de renunc.* Rot. apud. Paul. de Rubeis *deciſ.* 96. *num.* 17. *tom.* 3. *diuerſ.* aliàs *part.* 7. *recent.*

22 Quapropter regreſſus canonizatio non eſt pœna , ſed conditio , quæ ineſt, vel modus rei traditæ, vt optimè reſoluit Lotter. *de re benefic. lib.* 1. *quæſt.* 40. *num.* 293. vbi propterea *num.* 166. ex Flamin.
23 ſubdit regreſſum ex pacto inter reſignantem cum penſione , & reſignatarium nihil habere in ſe amari.

24 Nec etiam obſtat quòd mandata , & declaratoriæ litteræ contra dictum Balthaſarem Diaz pro terminis penſionis huiuſmodi decurſis , & non ſolutis , fuerunt relaxatæ ab Auditore Cameræ , & non à Iudice exequutore litterarum Apoſt. reſeruationis, qui in partibus deputari ſolet , & abſque perſonali citatione eiuſdem Balthaſaris. Quia reſpondetur quòd licèt Auditor Cameræ poſſet ad mandata , & declaratorias præfatas deuenire tanquam vnus ex deputatis exequutoribus in dictis litteris Apoſtolicis , potuit quoque & ipſe vigore conuentionis prædictæ, & obligationis Cameralis cognoſcere , & procedere in hac cauſa. prout ritè, & rectè proceſſit : eo maximè quia idem Balthaſar in eadem obligatione expreſsè renunciauit foro ſui Iudicis, & ſe ipſum ſuaque bona ſubmiſit condemnationi, ſententiis, iuribus , & cenſuris præfati Auditoris Cameræ, & voluit poſſe coram eo conueniri , ac per illum cogi, compelli, coarctari, condemnari, excommunicari , aggrauari , & reaggrauari , ac realiter , & perſonaliter capi, ac detineri, etiam cum inuocatione brachij ſæcularis , vſque ad integram ſatisfactionem , &c. & conſenſit relaxationi mandati exequutiui vnica citatione exequenda hic in Curia , &c. vt latius patet ex inſtrumento de quo infra *num.* 50. quod cùm fuerit ita conuentum (nam reſignationes vtplurimùm admittuntur , & conceduntur ad vota reſignantium , ſicut teſtatur Flamin. Pariſ. *d. tract. lib.* 1. *quæſt.* 3. *num.* 55.) & iuxta conuentionem exequentium (habent enim reſignationes tacitam conditionem , vt pacta ſeruentur , ex eod. Flamin. Pariſ. *dict. lib.* 1.
25 *quæſt.* 3. *num.* 45. (non poteſt Balthaſar conqueri, quia nemini facit iniuriam , qui vtitur iure ſuo, *l. iniuriarum*, §. 1. *ff. de iniur. l.* 3. §. *is tamen* , *ff. de liber. hom. exhib. l. qui iniuriarum*, §. *is qui ff. de iniur.* cum aliis citatis per me *in tract. Axiomatum Iuris vſu freq. Axiomat.* 133. *num.* 8. Pacta enim diligenter 26
ſeruari oportet , *l. ſemper in ſtipulationibus, ff. de regul. iuris* , *l.* 1. *ff. de pactis*, vbi Bald. dicit quòd etiam 27
Deus omnipotens ex promiſſione obligatur, prout illum refert Octau. Glorit. *reſp.* 1. §. 2. *num.* 78. iunctis, quæ latè adduxi *in collect. ad cap.* 1. *ex num.* 3. *de pactis* , inter contrahentes ſunt omnino obſer- 28
uanda , *l. iuris gentium* , § *prætor ait*, *ff. de pactis*, Surd. *deciſ.* 182. *num.* 3. *& deciſ.* 248. *num.* 2. Rot. *in Romana , ſeu Comen. ſocietatis* 5. *Iulij* 1627. *coram R. P. D. Vbaldo* ; quia contractus ex conuentione partium 29
legem accipiunt , *l.* 1. §. *ſi conueniat* , *ff. depoſiti* , *l. contractus* , *ff. de regul. iuris* , *l. lege ff. de pactis conuent.* cum multis aliis adductis per me *Axiom.* 57. *num.* 1.

Nec denique obſtat aſſerta nullitas ex defectu 30
mandati, quia cum in litteris expeditis Papæ atteſtetur ; de conſenſu expreſſo , ſine quo litteræ non fuiſſent expeditæ, Balthaſar, qui dat de inualiditate dicti conſenſus , debet intentionem ſuam concludenter probare , Seraphin. *deciſ.* 390. *num.* 3. vbi ſubdit quod probatio non elicitur concludenter ex mandato producto , quia potuit adeſſe aliud mandatum.

Præſumptio enim ſtat pro validitate actus, iux- 31
ta notata *in l. quoties , ff. de verb. oblig. l. quoties, ff. de reg. Iuris*, Flamin. Pariſ. *d. tract. lib.* 8. *quæſt.* 8. *num.* 56. me citato *in hoc loco* Trullench. *in Decalog. lib.* 2. *cap.* 2. *dub.* 4. *num.* 19. & ideo litteræ præſumuntur 32
expeditæ cum conſenſu valido, & bono, Caputaq. *deciſ.* 213. *in princ. part.* 1. Flamin. Pariſ. *d. quæſt.* 8. *num.* 55. ob reuiſionem tot peritiſſimorum hominum, vt conſiderat idem Pariſ. *lib.* 9. *quæſt.* 7. *num.* 50. necnon cum mandato legitimo , ſecundùm eumdem Pariſ. *d. lib.* 9. *quæſt.* 22. *num.* 2. quia mandatum præſumitur quoties enuntiatur per Principem, Menoch. *de præſumpt. lib.* 2. *præſ.* 33. *num.* 10. Pariſ. *d. quæſt.* 22. *num.* 2. vbi *num* 5. ſubdit quod admiſſa per 33
Summum Pontificem renunciatione in actis Notariorum Cameræ, vel Cancellariæ, non poteſt dubitari de mandato , quia illi non mittunt ſupplicationes , vt poſſint expediri litteræ , niſi conſtito de ſufficienti mandato, illoque relicto in Camera, vel Cancellaria penes ipſos , nec notant conſenſus in reſignatione , niſi viſo ſufficienti mandato, vt de ſtylo Curiæ ſibi aliàs bene noto teſtantur idem Pariſ. *lib.* 9. *quæſt.* 5. *num.* 18.

Accedit , quia cum expeditio litterarum proui- 34
ſionis , & reſeruationis huiuſmodi fieret multis expenſis , præſumitur in omnibus , & per omnia facta de mandato illius , cuius intereſt , id eſt Balthaſaris, ad tradita per Pariſ. *d. tract. lib.* 10. *quæſt.* 8. *num.* 54. Seraph. *dec.* 856. *à princ.* Rot. *deciſ.* 206. *n.* 2. *part.* 2. *recent.* mandatum enim præſumitur ex im- 35
penſa , etiamſi de eo expreſsè non conſtaret , Caſſad. *deciſ.* 3. *num.* 4. *de procurat.* Cæſ. de Graſſis *deciſ.* 3. *eod. tit.* Caualer. *deciſ.* 590. *num.* 10. tum etiam 36
quia ipſe Balthaſar acceptando prouiſionem , & ſoluendo primos terminos , formaliter dicitur omnibus in litteris contentis conſenſiſſe , Put. *deciſ.* 359. *lib.* 2. *in correctis* , quem refert & ſequitur Rot. *in deciſione ſuper hac cauſa facta*, & idem Put. 37
deciſ. 100. *lib.* 2. clarè dicit quòd acceptans beneficium in vim certæ ſupplicationis debet illud acceptare cum omnibus qualitatibus dictæ ſupplicationis , prout eum refert . & ſequitur Rot. *in Caſalen. penſionis* 13. *Iunij* 1608. *coram bonæ mem. Card. Caualerio* ; ſubdens ibi nihil obſtare quod

Supplicatio

Digitized by Google

ſupplicatio non fuerit porrecta ab ipſo Beneficiato, ſed ab eius fratre, quia cum hodie obtineat beneficium vigore dictæ ſupplicationis, cenſetur ratificaſſe illius impetrationem, & ſic cum omnibus qualitatibus, eadem Rot. *in Elboren penſionis 19. Nouembris 1614. coram R.P.D. meo Pirouan.*

38 Nec ipſe Balthaſar exiſtimet ſe poſſe iuuari Ordin. Regia *lib. 1. tit.* 10. quia illa non habet locum quando fuit prolata ſententia à Iudice Eccleſiaſtico, qui habuit in ſuis facultatibus quòd poſſit procedere *appellatione remota*, vt benè reſoluit Cened. *ad Decretal. collect. 17. n. 3. verſ. hac tamen omnia*, citatus à *Parente meo*, quem non minùs naturæ, quàm Doctrinæ meæ reuereor auctorem, *in comm. ad d. Ordin. in princip. num.* 2. & ex illa benè colligitur dum ait, *no caſo em que podem appellar*: quòd au-
39 tem ab Auditore Cameræ Apoſtolicæ procedente in hac cauſa vigore obligationis Cameralis, appellari non poſſit, tradunt Scacc. *de appellat. lib. 3. c. 2. quaeſt. 17. limit. 9. n. 7. & ſeq.* Galgan. *ad Statuta Vrbis c. 179. lib. 1. ſub n. 40. verſ. ſeu mandati.* Rot. *deciſ.* 626. *num. 2. part. 1. diuerſ.* Zach. *de obligat. Camerali poſt quaeſt. 37. Galeſij ex n. 2.* & quod etiam in Rota fuerit hæc cauſa acceſſus, & ingreſſus commiſſa *omni & quacunque appellatione remota*, conſtat ex ſpeciali reſcripto Sanctiſſimi inſerto in mandato de immittendo mihi conceſſo quod habetur infra hoc eod §. *ſub n.* 50.

40 Si autem Balthaſar vult ſe opponere, aſſerendo penſionem nullam, provt facit, intrat immiſſio duplici ex capite; tum vigore decreti litterarum Apoſtolicarum reſeruationis huiuſmodi, quod ingreſſum, & acceſſum dat, ſi ille prædictam penſionem annullari, vel inualidari petierit, aut procurauerit, ſeu ex quauis cauſa nullam, & inualidam, vel malè, & nulliter aſſignatam eſſe dixerit, aut allegauerit: tum etiam ex eo, quia per hanc reſignationem, ſi nulla allegetur, vel ſubreptiua, aut ſine Balthaſaris reſignatarij acceptatione proponatur, non poterat ius à reſignante abdicari, & reſignatario acquiri, ad tradita per Pariſ. *d. tract. lib. . quaeſt. 3. ex num. 95. & num.* 116. Captuaq. *deciſ.* 216. *num. 3. part.* 1. Seraph. *deciſ.* 25. *num.* 1. Rot. *deciſ. 419. & deciſ. 699. num. 4. part. 1. diuerſ. & deciſ. 92. num. 5. part. 1. recent. & deciſ. 4. n. 2. & dec. 432. num. 2. recent. & in Leodien. Canonicatus ſancti Dioniſij 25. Maij 1626. coram R. P. D. meo Pirouano*;
41 provt nec etiam abdicatur penſione nulla exiſtente, vt firmat Pariſ. *d. tract. lib. 1. quaeſt. 3. ex num.* 82. vbi poſt Lancell. *de attent. part. 2. c. 4. n.* 256. ſubdit, quod renuncians iuri, liti, & cauſæ, aliqua penſione ſibi reſeruata, ſi penſio eſt nulla, lis non cenſetur extincta, nec ius à reſignante abdicatum, præcipuè propter clauſ. *Non alias*, &c. quæ importat conditionem ſuſceptiuam, ac formam, ex adductis per me *in tract. de clauſul. vſufreq. clauſul.* 81.
42 *num.* 8. ita vt non adimpleta forma ceſſet conſenſus agentis, Cephal. *conſ.* 296. *num.* 11. *& conſ.* 400.
43 *num.* 80. quia ius non abdicatur à reſignante non ſeruatis conditionibus, Flamin. *d. lib.* 1. *quaeſt.* 14. *n.* 7. Rot. *in Virdunen. Abbatiæ* 5. *Maij* 1614. *coram bona mem. Burato*, inter eius impreſſas *deciſ. 48. n. 9. & deciſ. 833. n. 4.* Hieron. Gabr. *conſil. 185. n. 2. cum ſeqq. lib.* 1. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 746.
44 *num* 20. *&* 21. & titulus, ac poſſeſſio non dicitur dimiſſa, niſi adimpleta conditione, Pariſ. *d. quaeſt.* 14. *num.* 10.

45 Vnde cùm Papa reſtrinxerit gratiam, & conſenſum limitatum reſignantis; ſi penſio in parte non ſubſiſtit, non erit reducibilis ad minorem quantitatem, quia deficit reſignantis conſenſus, & ſic in totum ipſa gratia corruit, & reſignans poteſt regredi ad beneficium reſignatum, vt fuit reſolutum *in Toletana penſionis* 28. *Ianuar.* 1591. *coram Giptio, & in Vicentina penſionis* 21. *Maij* 1610. *coram R.P.D. Pirouano*, impreſſa per Farin. *dec.* 286. *num. 2. part. 2. recent.*

Non obſtat quod Balthaſar in litteris ſuæ prouiſionis habet clauſulam generalem, *Sine alio quouis modo*, & ſpecialem, *adhuc per obitum dicti Ioannis*; ac proinde videtur poſſe capere Theſaurariam earum vigore, ſi aliàs reſignatio ſeu ceſſio huiuſmodi nulla foret, quia reſpondetur præfatas clauſulas eſſe acceſſorias ad reſignationem narratam, & ſic illa nulla, ſubreptitia ſeu inualida exiſtente, nihil operari, vt in terminis benè reſoluit Put. *deciſ. 267. lib. 3. in correctu*, & fuit latè deductum *in Meſſanen. regreſſus* 24. *Ianuarij* 1622. *coram bonæ mem. Vbaldo*, vbi habetur nihil referre quòd reſignatarius non retineat beneficium ex cauſa reſignationis, ſi fuerit, ſed ex aliis clauſulis, de quibus in litteris; quia etiam tunc tenetur ſtare conditioni pro conſeruatione iuris reſignantis. 46

Ex quibus omnibus luce clarior apparet vana 47
cupiditas, & ambitio Balthaſaris eximere ſe poſſe exiſtimantis à ſolutione meæ penſionis, & domi deſidem huius Theſaurariæ, quæ eſt præmium qualecunque ſtudiorum, laborumque meorum, integros, & immeritos fructus licèt percipere regiam protectionem inuocando, non enim eſt par credere regios Hiſpaniarum Magiſtratus velle in exequutione litterarum Apoſtolicarum, & mandatarum Sacræ Rotæ ritè, & rectè relaxatorum ſe intromittere, qui omni ætate, & ſæculo fideliſſimi fuerunt, & obſequentiſſimi extiterunt, & ſunt Eccleſiæ Romanæ, acerrimi libertatis Eccleclesiaſticæ propugnatores, & vindices optimi, quapropter tutus in hac parte quieſco, nec vim vllam ab aliquo mihi fieri pertimeſco, id enim eſſet fauere periuro, doloſo, ignorato, fidem fragmenti, pacta non ſeruanti, Claues Eccleſiæ contemnenti, in excommunicatione per menſes, & annos inſordeſcenti: & incumbenti mihi totis viribus ad Chriſtianæ Reip. commodum, & vtilitatem alimenta denegare; nam penſiones, quæ reſeruantur pro ſuſtentatione penſionarij, cedunt in cauſam alimentorum, eorumque naturam aſſumunt, ſecundùm Hieron. Gig. *de penſionib. quaeſt.* 51. *n.* 20. Glorit. *reſp. 9. n. 4* Rot. *in Biſignanen. penſionis 26. Iunij 1617. coram bonæ mem. Buratto*, inter eius impreſſas *deciſ.* 261. *n.* 1. vbi D. Ferentil. *in annot. litt. B.* refert concordantes.

Quid autem eſt eo miſerius cui beneficia excidunt, hærent iniuriæ, vt dicit Seneca *lib. de benef.* Graue nimis eſt, vt fructu laboris ſui fraudetur induſtrius, & cui debet pro ſedulitate conferri præmium, diſpendium patiatur iniuſtum, vt benè inquit Caſſiodor. *lib. 4. epiſt.* 11. Vitium eſt enim ingratitudo adeo Deo, & hominibus deteſtabile, vt nullum aliud maiori, & fœdiori nota inſcribatur in Sacris litteris, & apud bonos Auctores, & ideo merito ius eam ſtatuit pœnam ingrato, vt beneficio, cuius memor non eſt, non potiatur, donatioque ex ingratitudine reuocetur, *l. fin. C. de donat. cap. propter, eod. tit.* neque vtatur libertate donatoris, qui non debito loco collocat beneficium collatum; cum exhauriat benignitatis fontem ſiccitas immemoris, & ingrati, & abutens priuilegio illo priuari debeat, *cap. priuilegium 11. quaeſt. 3. cap.* 48

Google

cap. tuarum, de priuileg. Quid enim ob viri vnius malitiam, & ob magnam hominis cuiuſdam ingratitudinem, non ſuſtinemus, ſic Deus quandoque tribulationes immittit, vt humanarum rerum fallaciis, & amaritudinibus deguſtatis ſolum dulcedinem deliciarum cæleſtium appetamus.

49 Vos igitur, doctiſſimi Iudices, obteſtor, & pro veſtra Religione obnixè deprecor, vt hac in re auxilium veſtrum aliàs mihi vi expreſſo, & iniuſtè ſpoliata, ni fallor, debitum, ex gratia non deſit, ad quod præſtandum tria inter alia vos animare poſſunt, quæ me ad illud petendum maximè inducunt; Iuſtitia, ſcilicet cauſæ, merita propria, & Maiorum meorum obſequia in Reges noſtros, & in Luſitanam Rempubl. fideliſſimè præſtita. De iuſtitia non eſt iterum diſputandum, cum ſupra ſatis dictum ſit, de meritis propriis nihil mihi dicendum erat, cum laus in ore proprio vileſcat, niſi Gentium Doctor Paulus id aliquando licere inſinuaſſet 2. *ad Corinth. c.* 11. dum ait, *Exiſtimo nihil me minus feciſſe à magnis Apoſtolis*: vnde mihi vitio verti non poterit ſi vobis proponam me varia in vtroque Iure opera ad Catholicæ fidei propagationem, Sediſque Apoſtolicæ exaltationem Romæ edidiſſe, quæ deinde Pariſiis, Lugduni, Venetiis, Francofurti, Antuerpiæ, & alibi non ſine ſtudioſorum vtilitate, ac noſtrorum gloria, & admiratione per omnium fere manus reimpreſſa vagantur, quæ & neque vobis ignota reor, me non otioſè vitam tranſigere, apud omnes in confeſſo eſt noueram grande malum eſſe otioſitatem, & ex ea mille alia mala generari, vt enim ait B. Thom. de Villanueua *in ſerm. Dominicæ in Septuageſimæ pag.* 88. *Multa mala docuit otioſitas, grãde malum otioſitas, & radix omnium malorum, & ſentina omnium vitiorum. Otium, ait quidam Eccleſ.* 33. *eſt viui hominis ſepultura. Homo otioſus inutilis, naſci non debuerat. Fruſtra natus eſt, lapis marmoreus, truncus arboris, ficus ſine flore, & ſine fructu, ſolum aptus ad ignem. In deſideriis eſt omnis otioſus, viuens mortuus eſt Otium eſt mater vitiorum, nouerca virtutum, ſentina immunditia, fomentum peccatorum, ianua inferi.* De Maiorum meorum obſequiis in Reges noſtros præſtitis plura dicere poſſem, ſed aliis omiſſis non videtur ſilentio prætereundus aui paterni germanus frater nobilis domus Regiæ Emanuël Thomaſius filiorum claræ mem. Regis Emanuëlis præcentor optimus, de quo quicquid dixerim minus erit, tam ille nequit pro dignitate laudari; nec etiam ex memoria deponendus eſt Doctor Antonius Barboſa abaui filius, Regis Henrici intimus familiaris, in omne æuum ob eius doctrinam, & eximiam eruditionem immortali memoria dignus: nec denique ignotus vobis erit Parens meus Emanuël Barboſa, qui adhuc nonagenarius viuit, à Rege Sebaſtiano Aduocatus Regius creatus, quo in officio obeundo, atque arduis negociis ſibi commiſſis, rogantibus Sebaſtiano, Henrico, & Philippo II. Portugaliæ Regibus, cum ſumma integritate, & doctrinæ laude verſatus apud ſtudioſos & inſignes viros vulgarem ſibi virtutis, & eruditionis famam comparauit, ſicut doctiſſima eius commentaria in Ordin. Regias Luſitan. mea diligentia Vlyſſipone in lucem edita vniuerſo Orbi atteſtantur, quem indefeſſum laborem nunquam ſatis laudandum mirè extollit inſignis Gabriel Pereira de Caſtro Senator Regius meritiſſimus *deciſ.* 83. *n.* 1. Verùm hæc omnia non tanti facio, quanti Dominationum veſtrarum candorem, quas pro inſita omnibus bonitate, doctrina, & iuſtitiæ zelo, etiamſi non aduocaſſem, opportunè mihi non defuturas fuiſſe confido. Ita, Deus omnium vota pro cuiuſque caſto deſiderio ſecundet iuſtitiam namque Iudicibus ſatis commendatam adminiſtrare pium & ſanctum opus eſt, in qua Regna conſeruantur, & permanent mundi monarchiæ, iuxta illud *Iſa.* 37. 17. *Opus iuſtitiæ pars, & cultus iuſtitiæ, ſilentium, & ſecuritas vſque in ſempiternum*, & *Prou.* 25. *verſ.* 4. & 5. *Aufert rubiginem de argento, & egredietur vas puriſſimum, aufert impietatem de vultu Regis, & firmabitur iuſtitia thronus eius*, Valaſq. *Pſal.* 100 *lib.* 3. *annot.* 3. nouiſſime Gonzales de Salzedo *de lege politica lib.* 1. *c.* 7. *n.* 29. *cum ſeqq.* vtpote quia hæc eſt prima & magis principalis Principum obligatio, iuxta illud *Regum* 3. *c.* 10. *verſ.* 9. ibi, *Et conſtituit te Regem vt faceres iudicium, & iuſtitiam*, Cicer. *lib.* 2. *offic. Mihi quidem non apud Medos ſolum, vt ait Herodotus ſed apud maiores noſtros iuſtitiæ fruendæ cauſa videntur olim bene morati, Reges conſtituti*, Petr. Greg. *lib.* 6. *de Republ. c.* 6. *num.* 4. Valenzuela Valaſq. *en el diſcurſo de Eſtado y guerra p.* 2. *conſid.* 22. *n.* 51. Patrit. *de Regno lib.* 1. *c.* 1. Molin. *de Iuſtit. tom.* 2. *diſp.* 661. *n.* 4. Ioan. Salgado *de lege Regia Portugaliæ diſcurſu* 1. *n.* 21. Petr. Barboſa *in politica tract.* 1. *de la iuridica y verdadera razon de Eſtado, fol. mihi* 248. *verſ. Entre los mas proprios.* Et demum optimè D. Greg. *lib.* 7. *epiſt.* 120. quem refert Gonzales de Salzedo *d. lib.* 1. *c.* 7. *n.* 36. ita ait. *Summum in Regibus bonum eſt iuſtitiam colere, ac ſua cuique iura ſeruare, & ſubiectis non ſinere, quod poteſtatis eſt fieri, ſed quod apud eſt cuſtodire.* Valete Romæ Kalendis Aprilis 1630.

Inſtrumenta ad cauſam producta.

Præſenti publico inſtrumento cunctis vbique 50
pateat euidenter, & ſic notum, quod anno à natiuitate Domini milleſimo ſexenteſimo vigeſimo quarto, indictione ſeptima, die verò ſecunda *Menſis Ianuary*. Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ Octaui anno eius primo, in mei Reuerendæ Cameræ Apoſtolicæ Notarij publici, teſtiumque infraſcriptorum præſentia præſens, & perſonaliter conſtitutus Illuſtr. & R. D. Auguſtinus Barboſa Clericus Bracharen. Ciuitatis, vel Collegiatæ Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Oliuera nuncupatæ oppidi de Guimaraens Bracharen. diœceſis per obitum quondam Ioannis Nogueira, illius dum viueret vltimi poſſeſſoris, extra Romanam Curiam *de menſe Nouembri anni Domini* 1619. defuncti vacan. Apoſtolica auctoritate prouiſum fuit, ex certis cauſis animum ſuum mouentibus ceſſioni omnis, & cuiuſcunque iuris, actioniſque ſibi in dicta Theſauraria competen. litteris Apoſtolicis deſuper expeditis, poſſeſſione tamen non habita, ac reſeruata penſione infraſcripta, & iure contra Capitulum dictæ Eccleſiæ ſuper conſequutione diſtributionum quotidianarum per eum propter impedimenta ſibi per ipſum Capitulum indebitè præſtita, non perceptarum, ac expenſarum, damnorum, & intereſſe agendi validè reſeruatis, *non alias, aliter, nec alio modo*, in Sanctiſſimi D.N. Papæ manibus, & fauorem R.D. Balthaſari Diaz de Fonſeca Clerici nullius, Prouinciæ Vlixbonen. in decimo nono ætatis ſuæ anno conſtituti, & ad præſens actu in Vniuerſitate ſtudij generalis Colimbrien. operam nauantis cui de illa prouideri conceditur, qui R.D. Balthaſar non ex reſignatione dicti D. Auguſtini nimium inde

D. Auguſtinus diſpendiũ patiatur, ideo reſeruationi, conſtitutioni, & aſſignationi ſibi iuris agendi contra dictum Capitulum, & penſionis annuæ ab omni decima, media, & quauis alia fructuum parte, ſubſidio etiam charitatiuo, & excuſato ae alio ordinario, & extraordinario nnere, etiam pro reparatione Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Vrbe, & claſſis triremium manutentione, Cruciata ſancta, expeditione contra Turcas, alios infideles etiam pro ſuſtentatione ſeminarij puerorum Eccleſiaſt. & quauis alia etiam vrgentiſſima, & de neceſſitate èxprimenda cauſa, etiam ad inſtantiam, & contemplationem Imperatoris, Regum, Reginarum, Ducum, & aliorum Principum Apoſtolica, vel quauis alia auctoritate impoſitis, & imponendis, etiamſi in impoſitionibus huiuſmodi caueatur expreſsè, quòd penſionarij quicumque pro rata penſionum ſuarum quantumuis exemptarum præmiſſis omnibus contribuere teneantur, quam ratam dictus D. Balthaſar tam ſuo, quàm ſucceſſorum ſuorum prædictorum nominibus de ſuo, & eorum proprio ſoluere promittit, & quidquid propterea ſoluerit, vel ſoluerint, illud omne D. Auguſtino prædicto, donatione pura, perpetua, & irreuocabili, quæ dicitur fieri inter viuos, gratiosè donat, & remittit, ac donatum, & remiſſum eſſe vult, & fore promittit, necnon belli, peſtis, incendij, grandinis, tempeſtatis, militum incurſionis, agrorum deuaſtationis, & deprædationis, fructuum etiam omnium non recollectionis, & cuiuſuis alterius quantumuis ſiniſtri, & inexcogitabilis, ac euenire inſoliti caſus fortuiti euentu, in Sanctiſſimi D. N. Papæ manibus & prædicti Illuſtris D. Auguſtini fauorem, cui de illa, & dicto iure reſeruari conceditur, liberæ, immunis, & exemptæ ducentorum ducatorum auri de Camera de & ſuper dictæ Theſaurariæ fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuerſis, ac etiam diſtributionibus quotidianis, eidem D. Aug. quoad vixerit, vel procuratori ſuo legitimo per dictum D. Balthaſarem, & ſucceſſores ſuos dictam Theſaurariam pro tempore quomodolibet obtinentes, annis ſingulis hîc Romæ, vel alibi, vbi dictum D. Auguſt. pro tempore ad voluntatis ſuæ libitum commorari, & reſidere contigerit, pro vna videlicet in Epiphania Domini à proxima incipiente, & altera medietatibus penſionis per præſentes reſeruatæ huiuſmodi in Natiuitatis S. Io. Baptiſt. feſtiuitatibus etiam litteris Apoſt. deſuper expediendis eidem D. Balthaſari, qui illas pro ſibi legitimè intimatis habet, & ſucceſſoribus prædictis, minimè intimatis, ac poſſeſſione dictæ Theſaurariæ per ipſos habita, vel non habita, ac ſub conſuetis ſententiis, & pœnis integrè, expenſis tamen, riſco, & periculo dicti D. Balthaſaris & ſucceſſorum ſuorum prædictorum, vigore tamen litterarum Apoſtolicorum deſuper infra nouem menſes proximos expediendarum, nec aliàs, alioquin præſens reſeruatio nulla ſit eo ipſo, perſoluen. Et cum decreto, ac conceſſione, & indulto, quòd dicto D. Balthaſare, vel aliquo ex ſucceſſoribus prædictis in ſolutione dictæ penſionis per præſentes reſeruatæ modo, & forma præmiſſis facienda in toto, vel in parte ceſſantibus, vel deficientibus, aut illam ad minorem ſummam reduci, annullari, vel inualidari petentibus, vel procurantibus, aut penſionem ipſam per præſentes reſeruatam ex quauis cauſa nullam & inualidam, ſeu malè, aut nulliter aſſignatam eſſe dicentibus, & allegantibus, liceat dicto D. Aug. (poſtquam ad id repertus fuerit idoneus) ad dictam Theſaurariam liberum habere acceſſum, & ingreſſum, illiuſque corporalem, &c. per ſe vel alium, ſeu alios eius nomine propria auctoritate apprehendere, & liberè tam ſui prioris tituli, quàm ſuper præſentibus conficiendarum litterarum vigore, quas vim validæ, & efficacis prouiſionis ſibi de illa *ex nunc prout ex tunc, & è contrà*, ſimili Apoſtolica auctoritate factæ habere abſque alia ſibi deſuper de nouo facienda prouiſione, & vt prius, quoad vixerit, retinere in omnibus, & per omnia, perinde ac ſi ceſſionem huiuſmodi minimè feciſſet. Et cum decreto etiam quod tam dictus D. Balthaſar, quàm alij in dicta Theſauraria pro tempore quomodolibet ſuccedentes pro ſolutione dictæ prouiſionis per præſentes reſeruatæ modo, & forma præmiſſis facienda ſe ſe, ac ſuos hæredes, & ſucceſſores, ſuaque, & eorum bona, ac ſucceſſorum quæcunque, ac fructus huiuſmodi in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ, dictus D. Balthaſar videlicet ex nunc, ſucceſſores verò quilibet prædicti infra bimeſtro à data prouiſionis tam ordinaria, quàm Apoſtolica auctoritate cuiquam factæ computandum validè, & efficaciter obligare, ac cautionem banchariam ad arbitrium, & beneplacitum dicti D. Auguſt. ſufficientem & idoneam ad ſexennium duraturam, ſexto quoque anno, & per ſex menſes ante finem cuiuſque ſexennij renouandam præſtare teneatur, & ad id cenſuris Eccleſiaſticis, etiam exequutiuè procedendo cogi poſſit. Necnon denique cum alio decreto quòd dict. Balthaſar omnes, & ſingulas expenſas circa penſionem ducentorum ducatorum huiuſmodi ſic per præſentes reſeruatam tam ratione compoſitionis, quàm expeditionis litterarum Apoſtolicarum, vel aliàs quomodolibet neceſſarias dictum D. Auguſt. tangen. de ſuo proprio abſque ſpe aliquid vnquam poſtea repetendi, aut ex terminis eiuſdem penſionis per præſentes reſeruatæ defalcandi facere; necnon eidem D. Auguſt. qui dictam penſionem antiquam centum quinquaginta ducatorum ſimilium R. D. Ioanni Antonio Panonio Clerico Apoſtolica auctoritate reſeruata extitit, D. Ioanni Antonio per duos annos cum dimidio de ſuo proprio perſoluit, ac quamplures alias expenſas, & præcipuè circa expeditionem litterarum Apoſtolicarum prouiſionis ſibi de dicta Theſauraria factæ ſubiicit, de fructibus, reditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuerſis eidem Theſaurariæ, & illi annexorum quorumcumque à die obitus, dicti Ioannis decurſis, & etiam ex quauis cauſa pertinentibus, & per ipſum D. Auguſtinum non exactis, ſummam noningentorum ducatorum auri de Camera hîc in Vrbe ſoluere, & numerare liberè, & licitè dictus D. Balthaſar valeat, ac teneatur, & aliàs iuxta formam ſupplicationis deſuper manu Sanctiſ. ſignatæ *ſub datum Romæ apud S. Petrum quarto Nonas Ianuar. anno primo*, Regiſt. *libro primo ſecretorum. fol.* 268. ac litterarum expeditionis quoad D. Auguſtinum per illuſtrem D. Aloyſium Gomes Romanum eius procuratorem, prout in mãdato publico procuræ in Actis D. Antonij Columnæ Notarij Auditoris Cameræ de anno præterito rogato, & illius fidẽ in actis meis, &c. Quo vero ad dictum D. Balthaſarem per illuſtrem D. Antonium Diaz da Fõſeca, prout in mandato publico procuræ in actis dimiſſis reſpectiuè conſtat, reſpectiuè conſenſerunt, iurarunt, &c. ſuper quibus, &c. Actum Ro-

mæ

mæ in officio mei, &c. præſentibus ibidem D.D. Ioanne Rayſa Romano, & Fabio Æmiliano de Fata Sanctiſſimi D. N. Papæ Curſoribus teſtibus, &c. Succeſſiuè & incontinenti nulla interpoſita mora ſupradictus D. Balthaſar vt ſuprà prouiſus volens dictum D. Auguſt. pro conſequutione dictæ annuæ penſionis, & dictorum noningentorum ducatorum anri de Camera, vt ſupradictum eſt, per dictum D. Auguſtinum expoſitorum, turum, & cautum teddere, ideo per dictum D. Antonium procuratorem ſuum ſponte, &c. promiſit, & ſolemnirer ſe obligauit annuam penſionem, vt ſupra reſeruatam, ducentotum ducatorum auri de Camera eidem D. Auguſt. licèt abſenti me, &c. annis ſingulis quoad vixerit, vel procuratori ſuo legitimo in locis, terminis, & temporibus, ac libertatibus immunitatibus, exemptionibus, priuilegiis, decretis, condirionibus, clauſulis, promiſſionibus, omnibuſque aliis, & ſingulis in ſupradicta reſeruatione, & illius ſupplicatione latiùs expreſſis, inſertis, & contentis, & aliàs inxta illins formam, tenorem, & continentiam, necnon etiam prædictam ſummam noningentorum ducatorum etiam modo, & forma quibus in prædicta reſeruarione, & ſupplicatione exprimuntur, & continentur hìc Romæ liberè, &c. ſoluere, ac realiter, & cum effectu exburſare, etiam ſub conſuetis ſenteotiis, cenſutis, & pœnis, quia ſic, &c. Et vlterius pro faciliori conſequutione dictæ annuæ penſionis modo, & forma præmiſſis facienda, cedulam banchariam, dare, illamque de ſexennio in ſexennium, & per ſex menſes ante finem cuiuſlibet ſexennij renouare liberè, &c. etiam ad id cenſuris liberè, &c. quia ſic, &c. Quæ omnia, ſingula prædicta, nil penitus excluſo, promiſit habere grata, rata, valida, atque firma, & contra non facere, aliàs teneri, & obligatus eſſe voluit, & vult ad omnia, & ſingula quæcumque damna, expenſas, & intereſſe, pro quibus omnibus & ſingulis præmiſſis ſic tenendis, complendis, & inuiolabiliter obſeruandis idem D. Balthaſar ſe ipſum, eiuſque hæredes, & in poſterum ſucceſſores quoſcunque, ac omnia, & ſingula ſua, & ipſorum hæredum, & ſucceſſorum ſuorum bona mobilia, & immobilia, ac ſe mouentia, & alia quæcumque præſentia, & futura, vbicumque exiſtentia, iuraque, & actiones ſibi quomodolibet competentia, & competitura, ac competentes, & competituras, nominaque debitorum, necnon dictæ Theſaurariæ fructus, redirus, prouentus, emolumenta quæcumque, & diſtributiones quotidianas eidem D. Auguſtino pro ſe, ſuiſque hæredibus, & ſucceſſoribus quibuſcunque vt ſuprà ſtipulanti, & recipienti, ac mihi Notario publico infraſcripto tanquam publicæ, & authenticæ perſonæ vice, & nomine, ac ad opus omnium, & ſingulorum, quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum, ſolemnirer ſtipulanti, & recipienti in forma meliori, & ampliori Cameræ Apoſtolicæ ſolemniter obligauit, & hypothecauit, necnon ſe ipſum, ſuoſque hæredes, & ſucceſſores prædictos, ac bona prædicta iuriſdictioni, compulſioni, condemnationi, ſententiis, iuribus, & cenſuris, ac mero examini D.N Papæ, ipſiuſque Camerarij, necnon Curiæ cauſarum Cameræ Apoſtolicæ Generalis Andiroris, Viceauditoris, & Locumtenens, & Commiſſarij, & alterius eorumdem, & per pactum expreſſum ſolemni ſtipulatione vallarum omnium aliarum Curiarum Eccleſiaſticarum, & ſæcularem vbili-

bet conſtitutarum, in qua, ſeu quibus hoc præſens publicum obligationis inſtrumentum exhiberi, ſeu produci contigerit, & omnia, & ſingula in hoc publico inſtrumento contenta, & debita petita fuerint, propterea toraliter ſublecit, & ſubmiſit; per quarum quidem Curiarum Iudices, & Officiales, Auditores, Viceauditores, Locum tenentes eorumdem præfatus D. Balthaſar voluit poſſe conueniri, cogi, compelli, coarctari, condemnari, excommunicari, aggrauari, reaggrauari, ac realiter, & perſonaliter capi, ac detineri, etiam cum inuocatione brachij ſæcularis vſque ad integram ſatisfactionem omnium & ſingulorum ſupra contentorum, & debitorum, ac damnorum, & expenſarum, & intereſſe, ita quod inchoato iudicio coram vno ex Iudicibus antedictis contra præfatum D. Balthaſarem, liceat præfato D. Auguſtino, & eius legitimo procuratori coram alio, ſeu aliis Iudicibus liberum habere recurſum vſque ad integram obſeruationem omnium, & ſingulorum in præſenti inſtrumento contentorum, nullum propter hoc eidem D. Balthaſari, aut ſuis præiudicium generando. Præterea dictus D. Balthaſar in præmiſſis omnibus, & ſingulis, exceptionibus, doli mali, vis, metus, fraudis, non ſic celebrati contractus, rei non ſic geſtæ, necnon priuilegiis fori, feriis meſſium, & vindemiarum omni tempore feriato, quadrimeſtri, beneficio ceſſionis omnium bonorum, & dilationis quinquennialis, *cap. Odoardus, de ſolution. & cap. pernenit*, cuiuſcumque prouocationis, reclamationis, & appellationis remedio, copiæ præſentis inſtrumenti, ſiue eius notæ non habitæ per modum actorum, & recurſus ad arbitrium boni viri, ac vtriuſque iuris auxillis, quibuſcunque aliis conſtitutionibus, & ſtatutis papalibus, regiis, & localibus à iure, vel ab homine editis, & edendis in genere, & in ſpecie conceſſis, & concedendis, omnibuſque aliis, & ſingulis exceptionibus, iuribus, & defenſionibus, quibus mediantibus contra præmiſſa, vel eorum aliquod dicere, facere, opponere, vel venire poſſet, expreſsè, vt præmittitur, renunciauit & conſenſit relaxationi mandati exequutioni vnica citatione, & intimatione præcedente exequenda hìc in Romana Curia coram Illuſtriſſimo & Reuerendiſſimo Almæ Vrbis, & Sanctiſſimi D. N. Papæ Generali Auditore, eiuſque in ciuilibus Locum tenente, aliiſque Iudicibus Almæ Vrbis Ordinariis & extraordinariis contra dictum D. Balthaſarem Diaz da Fonſeca in domo ſuæ ſolitæ habitationis hìc in Curia, ſin autem ſuo legitimo procuratori, quatenus adſit, ſin autem per diligentias, vel per affixionem ad valuas Curiæ aciei Campi Floræ per contradictas, ſiue edictum publicum, quæ ſic facta ita arctent, & afficiant, ac ſi ſolemniter, & perſonaliter facta fuerint, & exequutionem contra dictum eundem D. Balthaſarem habeant liberè, &c. & ſic tactis ſcripturis ad Sacroſancta Dei Euangelia iurauit, &c. Super quibus omnibus, & ſingulis præmiſſis petitum fuit à me Notario publico infraſcripto, vt vnum, vel plura publicum, ſeu publica facerem atque conficerem inſtrumentum, & inſtrumenta prout opus fuerit. Actum Romæ vbi ſuprà; præſentibus ibidem dominis quibus ſupra teſtibus ad prædicta omnia, & ſingula vocatis, habitis ſpecialiter, atque rogatis. *Et quia D. Ioannes Baptiſta Cennus R.C.A. Notarius de præmiſſis rogatus, ideo ego Dominicus Cennus eiuſdem R.C.A. Notarius, in dicto*

officio ſucceſſor præſens inſtrumentum ſubſcripſi, & publicaui requiſitus.

Vrbanus Epiſcopus ſeruus ſeruorum Dei, di-
35 lecto filio Auguſtino Barboſæ Clerico Brachar. Ciuitatis, vel diœceſis ſalutem, &c. Cum itaque hodie tu cui aliàs de Theſauraria Eccleſiæ S. Mariæ de Oliuera oppidi de Guimarens Bracharen. diœceſis tunc per obitum quondam Ioannis Noguei͏ra olim ipſius Eccleſiæ Theſaurariæ extra Romanam curiam *de menſe Nouembr. anni* 1619. vacante, Apoſt. auctoritate prouiſum fuit, omni, & cuicunque iuri, & actioni tibi in dicta Theſauraria, vel ad illam quomodolibet competenti litteris Apoſt. deſuper confectis, poſſeſſione tamen non habita, in manibus noſtris ſponte, & liberè ceſſeris, noſque ceſſionem huiuſmodi admittentes Theſaurariam prædictam adhuc per obitum huiuſmodi vacantem, & aliàs diſpoſitioni Apoſtolicæ reſeruatam dilecto filio Balthaſari Diaz de Fonſeca Clerico nullius diœceſis prouinciæ Vlixbon. per alias noſtras litteras Apoſtolica auctoritate contulerimus, & de illa etiam prouiderimus, prout in dictis litteris plenius continetur. Nos tibi, ne ex ceſſione huiuſmodi nimium diſpendium patiaris, de alicuius ſubuentionis auxilio prouidere, ac præmiſſorum meritorum tuorum intuitu ſpecialem gratiam facere volentes, teque *à quibus excommunicationis, &c.* tibi ius contra Capitulum dictæ Eccleſiæ ſuper conſequutione diſtributionum quotidianarum per te propter impedimenta tibi per Capitulum huiuſmodi indebitè præſtita non perceptarum, & expenſarum, damnorum, & intereſſe agendi, ac penſionem annuam ab omni decima, &c. liberam, immunem, & exemptam ducentorum ducatorum auri de Camera ſuper dictæ Theſaurariæ fructibus, redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, & emolumentis vniuerſis, ac etiam diſtributionibus quotidianis, ſuper quibus penſio annua antiqua centum, & quinquaginta ducatorum ſimilium dilecto filio Ioanni Antonio Pauonio Clerico Apoſtolica auctoritate reſeruata reperitur, quam ſaluam, & illæſam remanere volumus, & nos etiam hac die aliam penſionem annuam ſeptuaginta ducatorum parium dilecto filio Iulio Sãpolino Clerico Spoletan. dicta Apoſtolica auctoritate reſeruari conceſſimus, tibi quoad vixeris, vel procuratori tuo ad hoc à te ſpeciale mandatum habente per dictum Balthaſarem, cuius ad hoc expreſſus accedit aſſenſus, & ſucceſſores ſuos dictam Theſaurariam pro tempore quomodolibet obtinentes annis ſingulis hic Romæ, vel alibi vbicunque te pro tempore ad voluntatis tuæ libitum commorari, & reſidere contigerit, pro vna videlicet in Epiphaniæ Domini proximè futuræ incipiendo, & altera medietatibus penſionis inferius reſeruandæ huiuſmodi in natiuitatis S. Io. Bapt. feſtiuitatibus & præſentibus Balthaſari, qui illas pro ſibi legitimè intimatis habet, & ſucceſſoribus prædictis minimè intimatis, ac poſſeſſione dictæ Theſaurariæ per ipſos habita, vel non habita, expenſis tamen, riſco, & periculo Balthaſaris, & ſucceſſorum prædictorum, ac vigore earundem præſentium, nec aliàs, alioquin præſens reſeruatio nulla ſit eo ipſo, integrè perſoluendam Apoſtolica auctoritate prædicta earundem tenore præſentium reſeruamus, conſtituimus, & aſſignamus. Decernentes tam dictum Balthaſarem, quàm alios in dicta Theſauraria pro tempore quomodolibet ſuccedentes pro ſolutione penſionis per præſentes reſeruatæ huiuſmodi, modo, & forma præmiſſis facienda, ſeſe ad ſuos hæredes, & ſucceſſores, ſuaque, & eorum bona quæcunque, ac fructus, redditus, & prouentus huiuſmodi in ampliori forma Cameræ Apoſtolicæ, Balthaſarem videlicet ex nunc, ſucceſſores verò quoſlibet prædictos infra bimeſtre à data promiſſionis tam Ordinaria quàm Apoſtolica auctoritatibus ſibi factæ computandum, validè, & efficaciter obligare, ac cautionem banchariam ad beneplacitum tuum ſufficientem, & idoneam ad ſexennium duraturam, & ſexto quoque anno, & per ſex menſes ante finem cuiuſlibet ſexennij renouandam præſtare teneri, & ad id cenſuris Eccleſiaſticis, & exequutiuè procedendo cogi poſſe, ipſoſque Balthaſarem, & ſucceſſores ad integram ſolutionem penſionis per præſentes reſeruatæ huiuſmodi tibi faciendam iuxta reſeruationis, conſtitutionis, & aſſignationis prædictarum tenorem fore efficaciter obligatos; ac volentes, & eadem auctoritate ſtatuentes quòd ille ex Balthaſare, & ſucceſſoribus prædictis, qui in dictis feſtiuitatibus, vel ſaltem infra triginta dies illarum ſingulas immediatè ſequentes, penſionem per præſentes reſeruatam prædictam per eum tibi tunc debitum non perſoluerit cum effectu, lapſis diebus eiſdem ſententiam excommunicationis incurrat, à qua donec tibi, vel eidem procuratori de penſione per præſens reſeruata huiuſmodi tunc debita integrè ſatisfactum, aut aliàs tecum, vel cum dicto procuratore ſuper hoc amicabiliter concordatum fuerit, præterquam in mortis articulo conſtitutus abſolutionis beneficium nequeat obtinere. Si verò per ſex menſes dictos triginta dies immediatè ſequentes ſententiam ipſam animo, quod abſit, ſuſtinuerit indurato, ex tunc effluxis menſibus eiſdem dicta Theſauraria perpetuò priuatus exiſtat, illaque vacare cenſeatur eo ipſo. Tibique quòd Balthaſare, aut aliquo ex ſucceſſoribus prædictis in ſolutione penſionis per præſentes reſeruatæ huiuſmodi modo, & forma præmiſſis facienda in toto, vel parte ceſſante, aut deficiente, vel illam ad minorem ſummam reduci, annullari, vel inualidari petente, ſeu procurante, aut penſionem per præſentes reſeruatam huiuſmodi ex quauis cauſa nullam, & inualidam ſeu malè, & nulliter aſſignatam eſſe dicente, vel allegante, liceat tibi (poſtquam ad id repertus fueris idoneus) ad dictam Theſaurariam liberum habere acceſſum, & ingreſſum, illiuſque corporalē, realem, & actualem poſſeſſionem per te, vel alium, ſeu alios nomine tuo propria auctoritate liberè apprehendere, ac tam tui prioris tituli, quàm earundem præſentium vigore, quas vim validæ, & efficacis prouiſionis tibi de illa *ex nunc prout ex tunc, & è contra*, Apoſtolica auctoritate factæ habere volumus abſque alia tibi deſuper de nouo facienda prouiſione, vt prius quoad vixeris, retinere in omnibus, & per omnia, perinde ac reſignationem huiuſmodi minimè feciſſes, auctoritate, & tenore præmiſſis de ſpeciali gratia indulgemus. Decernentes ex nunc irritũ, & inane ſi ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Quocirca dilectis filiis cauſarum Curiæ Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori, & Cantori dictę Eccleſię, ac officiali Bracharen. per Apoſt. ſcripta mãdamus quatenus ipſi, vel duo, aut vnus eorum per ſe, vel alium, ſeu alios faciant auctoritate noſtra penſionem per præſentes reſeruatam prædictam tibi quoad vixeris, vel procuratori prædicto integrè perſolui, teque facultate iuris accidendi, & ingrediendi, ac in euentu acceſſus, & ingreſſus

Google

ingreſſus huiuſmodi poſſeſſionem dictæ Theſaurariæ pacificè frui, & gaudere iuxta reſeruatioois, conſtitutionis, aſſignationis, Decreti, & indulti prædictorum continentiam, & tenorem, non permittentes te deſuper per dictom Balthaſarem, ſeu quoſcunque alios quomodolibet indebitè moleſtari. Et nihilominus quemlibet ex Balthaſare, & ſucceſſoribus prædictis, quem huiuſmodi excommunicationis ſententiam incurriſſe eis conſtiterit, quoties ſuper hoc pro parte tua fuerint requiſiti, tamdiu Dominicis, & aliis feſtiuis diebus in Eccleſiis, dum maior inibi moltitudo populi ad Diuina conuenerit, excommunicatum publicè nuncient, & faciant ab aliis enunciari, ac ab omnibus arctiùs euitari, donec tibi, vel procuratori prædicto de penſione per præſentes reſeroata huiuſmodi tunc debita fuerit integrè ſatisfactum, ipſeque excommunicatum ab huiuſmodi excómunicationis ſententia abſolutionis beneficium meruerit obtinere. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtantibus, &c. *Datum Romæ apud S. Petrum Anno Incarnationis Dominicæ 1623. quarto Non. Ianuarij Pontificatus noſtri anno primo.* A tergo,

Anno à natiuitate Domini milleſimo ſexenteſimo vigeſima quarto, d e verò, menſis Ianuarij, retroſcriptus *R. D. Balthaſar Diaz per Illuſt. D. Antonium Diaz da Fonſeca Romanam Curiam ſequentem eius procuratorem retroſcripta perſionis annua reſeruationi, ac litterarum expeditioni conſenſit, iurauit,* &c. *Ioannes Baptiſta Cennus. Regiſtrata in Camera Apoſtolica pro D. Dominico Cenno. Ioannes Baptiſta Cennus.* Locus † ſigni.

52 Certum facio ego Antonius Barreiros Notarius Apoſt. approbatus ab Ordinario Curiæ Bracharen. & habitator hoius oppidi *de Gaimaraone* quòd *die vigeſima prima menſis Iun.* 1625. in hoc oppido in via *do Sabugal* in habitatione Reuer. Balthaſaris Diaz da Fonſeca Theſaurarij maioris Eccleſiæ Collegiatæ eiuſdem oppidi illi perſonaliter ego Notarius ootificaui hoc proprium tranſumptum Bullarum Apoſtol. cuiuſdam penſionis. annoæ ducentorum ducatorum auri de Camera, quam Sua Sanctitas reſeruauit ad fauorem Doctoris Auguſtini Barboſę reſidentis in Curia Romana, in reſignatione & dimiſſione, quam fecit de dicta Theſauraria maiori ad fauorem dicti Balthaſaris Diaz da Fonſeca, & illi declaraui omnes claoſulas dictarum litterarum Apoſt. inſertarum in dicto tranſumpto, eo modo quòd ille benè intellexit, qui deinde à me requiſiuit, vt illi darem copiam dicti tranſumpti, quam ei de facto dedi: & cum ab eo requirerem quare noller ſoluere penſionem dicto Doctori Auguſtino Barboſæ, reſpondit hoc facere quia ei illam minimè ſoluere tenebatur. Er quia fides hæc à me fuit petita per Reuer. Canonicum Simonem Vaz Barboſam ſufficientem procuratorem D. Auguſtini Barboſæ, & illam ei dedi, in cuius poteſtate remanſit dictum tranſumptum, & ſubſcripſit hic qualiter illud recepit, quod torum eſt verum. In quorum fidem ſubſcripſi meo publico ſigno, quod tale eſt. *Vimaranis die* 28. *Aug.* 1625. Locus † ſigni.

53 Fidem facio ego Antonius Barreiros Notarius Apoſtol. approbatus habitans in hoc oppido Vimaranenſi quòd vigore cuiuſdam declaratoriæ Apoſt. tenoris retroſcripti declaraui excommunicatum Balthaſarem Diaz da Fonſeca Theſaurariū inſignis Collegiatæ huios oppidi in eadem Collegiata, præſentibus aliquibus dignitatibus, & Canonicis præbendatis, & dimidiis præbendatis, ac

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

aliis perſonis, quod feci die quarta iſtius menſis Iunij, & me refero ad acta in dicto oppido ſcripta, *hac die octaua dicti menſis, anni 1626. Antonius Barreiros.* Locus † ſigni. 54

In nomine Domini. Amen. Præſenti publico inſtrumento cunctis vbique pateat euidenter, & ſit notom, qualiter per Illuſtriſſimum, & Reuerendiſſimum Almæ Vrbis & Sanctiſſimi D. N. Papæ generalem Auditorem, ſiue eius in ciuilibus Locum tenentem ex mei Notarij publici infraſcripti officio *die* 19. *Ian.* 1626. pro D. Auguſtino Barboſa fuit relaxatum mandatum exequutiuum contra D. Balthaſarem Diaz da Fonſeca pro ducatis ducentis auri de Camera nouis debitis occaſione duorom terminorum decurſorum, & non ſolutorum, videlicet S. Ioannis Baptiſtæ 1625. & Epiphaniæ Domini 1626. cuiuſdam annuæ penſionis ducatorum ducentorum ſimilium auctoritate Apoſtolica reſeruatæ ad fauorem dicti D. Auguſtini Barboſæ ſuper fructibus certis, & incertis, ac diſtributionibus quotidianis Theſaurariæ Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ de Oliueira oppidi *de Guimaraens Bracharen. diœceſis*: item qualiter diebus 16. *&* 20. *Februarij* 1626. pro eadem contra eundem vigore ſupradicti maodati fuerunt relaxatæ litteræ declaratoriæ, & cedulones. Item qualiter diebus 13. *&* 17. *Iulij* 1626. pro eodem contra eundem fuit relaxatum mandatum exequutiuum pro ducatis centum auri de camera oouis debitis occaſione termioi S. Ioaonis Baptiſtæ eiuſdem aoni prædictæ annuæ penſionis ducatorum ducentorum ſimilium: item qualiter die 7. *Auguſti eiuſdem anni* 1626. vigore ſupradicti mandati pro eodem contra eondem fuerunt relaxatæ litteræ declaratoriæ, & cedulones. Item qualiter *die* 9. *Ianuarij* 1627. pro eodem contra eundem fuit relaxatum mandatum exequutiuum pro ducatis centum Cameræ nouis debitis occaſione termini Epiphaniæ Domini proximè præteritæ eiuſdem anni ſupradictæ annuæ penſionis ducentorum ducatorum ſimilium item qualiter *die* 16. *Februarij eiuſdem anni* 1627. pro eodem contra eundem vigore ſupra proximi mandati fuerunt relaxatæ litteræ declaratoriæ, cedulones. Item qualiter *die* 17. *Nouembris* 1627. pro eodem contra eondem fuit relaxatum mandatum exequutiuum pro ducatis centum auri de Camera noois debitis occaſione termini S. Ioannis Baptiſtæ proximè præteriti eiuſdem anoi ſupradictæ penſionis annuæ ducentorum ducatorum ſimilium: item qualiter *die prima Decemb.* 1627. pro eodem contra eundem vigore ſupra proximi mandari fuerunt relaxatæ litteræ declaratoriæ, & cedulones. Item qualiter *die* 29. *Ianuarij* 1630. pro eodem contra eundem fuit relaxatum mandatum exequutiuum pro ducatis quingentis auri de Camera nouis, & debitis occaſione quinque terminorum dictæ annuæ penſionis ducatorum ducentorum ſimilium, videlicet Epiphaniæ Domini, & S. Ioannis Baptiſtæ 1628. & Epiphaniæ Domini ac S. Ioannis Baptiſtæ 1629. & Epiphaniæ 1630. item qualiter *die* 15. *Februarij* 1630. pro eodem contra eundem vigore ſupra proximi mandari fuerunt relaxatæ litteræ declaratoriæ, & cedulones, citato prius ad omnia D. Thoma Lutiolo dicti D. Balthaſari Diaz procuratore, & pro potiori cautela eodem D. Balthaſare citato per audientiam contradictarum S. D. N. Papæ vt moris eſt, *ſeruatis ſeruandis*, & aliàs latiùs prout in actis meis, ad quæ, &c. In quorum fidem, &c. Datum Romæ *die* 19. *Februarij* 1630. Locus † ſigni.

Ita eſt. Caſar Columna Curia cauſarum Camera Apoſtolica Notarius.

5 In Dei nomine Amen. Omnibus viſuris præſentem fidem datam in complementum mandati ſupradicti Reuer. Licentiati Pauli Velloſi ſcholaſtici in Sancta Sede huius ciuitatis Iudicis executoris Bullatorum in petitione ſupra proxima contentorum, fidem facio ego Dominicus de Aguiar Notarius Apoſt. approbatus in hac ciuitate Bracharen. & ſcriba actorum, quæ continentur in dicta petitione, qualiter veritas eſt, quòd in dictis actis Reuer. Balthaſar Diaz de Fonſeca Theſaurarius maior collegiatæ Eccleſiæ oppidi *de Guimaraens* Bracharen. Diœceſis, venit cum vna additione quibuſdam exceptionibus cum quibus in illis iã venerat, cuius additionis tenor talis eſt qui ſequitur de verbo ad verbum. Addendo materiæ ſuarum exceptionum dicit excipiens. Probabit ille excipiens *quod non conſenſit penſioni*, quam prætendit Doctor Auguſtinus Barboſa ſuper Theſauraria illius accipientis, nec ad illam dedit aliquod mandatum procuræ, prout de iure requiritur, & ideo non tenetur reformare cedulam banchariam, quam ille prætendit, quia non exiſtente penſione non ſubſiſtit cedula bancharia. Probabit, quod dato & non concesso quòd Romæ aliqua perſona ſenſum præſtiriſſet dictæ penſioni, aut eam ſoluiſſet, aut pro illa dediſſet cautionem banchariam, non poterat præiudicare illi excipienti ſine ſuo mandato procuræ ad hoc ſpecialiter dato, *igitur dicta penſio eſt nulla*, & non poteſt per aſſertum Breue illius procedi contra ipſum excipientem, dummodo contrarium non conſtiterit, & ita non eſt obligatus dare banchariam. Probabit, quòd ille excipiens eſt minor viginti annorum, & læſus in oblatione, quam fecit ſe prorſus ignorante illius quod in veritate erat, & ob ipſam cauſam non tenetur ſoluere terminum, qui petitur; eo quòd nunquam conſenſit dictæ penſioni, de qua agitur, & ita non eſt obligatus dare cautionem banchariam, quæ prætenditur in termino limitato, *quia eſt nulliter conſtituta penſio*, de qua agitur ſine ſuo mandato procuræ ad illi conſentiendum, petit vt ſupra recipi, & complementorum iuſtitiæ, *omni meliori iuris modo*, &c. cum expenſis. Quod totum conſtat ex dictis actis, & additione, quæ remanent in mea poteſtate, ad quæ me refero, & cum quibus ac Notario mecum infra ſubſcripto feci, & eſt in veritate, abſque re, quæ dubium faciat. In quorum fidem & teſtimonium ſubſcripſi meo publico ſigno hac die 22. *menſis Auguſti* 1625. Locus † ſigni, mecum Not. Apoſt. Benedictus Correa.

56 Sereniſſimo, Potentiſſimo, atque Catholico Principi, & D.D Philippo ab Auſtria diuina fauente clementia Caſtellæ, Legionis, Aragonum, vtriuſque Siciliæ, Neapolis, & Portugaliæ, ac Hieruſalem Regi, aliorumque Dominiorum veſtrorum fœlicis proſperitatis augmentum, necnon Illuſtriſſ. & Reuerẽdiſſim. D Collectori Apoſt. in Regno Portugaliæ reſidenti, ac Reuerendiſſimis, & Reu. in Chriſto Patribus, & Dominis Archiepiſcopis, & Epiſcopis Archiepiſcopatui Bracharen. viciniorbus, eorumque, & cuiuſlibet ipſorum Vicariis, ſeu officialibus generalibus, Curiæque cauſarum Cam. Apoſt. generali Auditori, eiuſque Viceauditoribus, ſeu Locum tenenti, vniuerſis quoque & ſingulis DD. Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Scholaſticis, Cantoribus, Theſaurariis, Succentoribus, Sacriſtis, tam Cathedralium, quàm Collegatarum Canonicis, Parochialiúmque Eccleſiarum, Rectoribus, ſeu Locatenen. eorundem Plebanis, Viceplebanis, Capellanis, Curatis, & non Curatis, Vicariis perpetuis, Altariſtis, cæteriſque Preſbyteris, Clericis, Notariis, & tabellionibus publicis quibuſcunque vbicunque cõſtitutis, & eorum cuiliber inſolidum, necnon Illuſtribus Principibus, & DD. Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Vicecomitibus, Capitaneis, Poteſtatibus, Prioribus Mareſcallis, Caſtellanis, cæteriſque Iuſtitiæ Miniſtris, & eorum cuiliber inſolidum. Vniuerſis quoque & ſingulis DD. Theſaurariæ huiuſmodi, de qua agitur, & infra mentio fiet fructuum reddituum, prouentuum poſſeſſor, detentoribus, arrendatoribus, reddituariis, vindemiatoribus, colonis, agricolis, decimatoribus, penſionariis, cenſuariis, receptoribus, debitoribus, nec non D. Balthaſari Diaz à Fonceſa ex aduerſo principali, ac dignitatibus Canonicis, & Capitulo inſignis Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ de Oliueira oppidi de Guimaraens bracharen. diœc. omnibuſque aliis, & ſingulis quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quamodolibet in futurum, quibuſcunque nominibus cenſeantur, & quacunque præfulgeant dignitate. Philippus Pirouanus I.V. D. Sanctiſſ. D.N. Papæ Capellanus, & ipſius Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum, cauſæque & cauſis, ac partibus infraſcriptis Auditor, & Iudex Commiſſarius ab eodem S D.N. Papa ſpecialiter, atque expreſsè deputatus, ſalutem in Domino, & noſtris huiuſmodi, imò verius Apoſtolicis firmiter obedire mandatis. Noueritis, quod aliàs *ſub die xi. Octobris* 1625. fuit nobis pro parte D. Balthaſaris Diaz da Fonſeca per vnum ex S.D.N. Papæ Curſoribus præſentata quædam Commiſſionis cedula ad inſtantiam illius in plena Signatura Iuſtitiæ contra D. Auguſtinum Barboſam citatum, & intimatum obtenta partibus vtriuſque auditis tenoris ſequentis, videlicet: *Beatiſſimè Pater, Dignetur S.V. cauſam, & cauſas appellationis, & appellationum intra legitima tempora interpoſita, & interpoſitarum à quadam præterſa diffinitiua ſententia, ſeu prætenſo decreto vim diffinitiuæ habente, vt dicitur, lato, & promulgato per R.P.D. Bichium vigore aſſerta obligationis ad aſſertum fauorem Auguſtini Barboſa aduerſarij, & contra deuotum S.V. oratorem Balthaſarem Diaz da Fonſeca, & deſuper prætenſa renouatione cedula bancharia de ſoluen. per ſexennium ducat. 200. auri de Camera, ac prætenſa ſolutione ducat. 900. vna cum aliis pecuniis, rebuſque aliis, &c. nullitatiſque & nullitatum, & iniuſtitia dicta prætenſa ſeu prætenſi decreti quomodolibet habit. & fact. attentatorumque & innouationum quorumcunque. necnon quam, & quas Orator habet, & mouet, habereque & mouere vult, & intendit contra dictum Auguſtinum Barboſam aduerſarium, omneſque alios, &c. alicui ex veſtris Sacri Pal. Apoſtolici cauſarum Auditori, ſeu Locum tenenti, ſummaria &c. & prout in cauſis beneficialibus procedi cõſueuit, audien. cognoſcen. decidea. fineque debito terminan. committere, & mandare cum incidentibus, &c. & cum poteſtate dictum aduerſarium, omneſque alios in Curia, & extra citandi, illique ac quibus, & quoties opus fuerit, inhiben. etiam ſub cenſuris, &c. præmiſſis, ac non conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtylo Palatij, cæteriſque contrariis non obſta. quibuſcumque ſtatutum, &c. pro plenè, & ſufficienter expreſſis haben. &c Vel ſi magis placet alicui ex Sacris veſtris Palatij cauſarum Auditori, ſeu Locum tenenti, qui procedat quoad renouationem cedula, cum clauſula, ſi quid exequendum, in reliquis ſine præiudicio legitima exequutionis.* De mandato D. N.

N. Papæ audiat Magiſter Philippu', vt in ſecunda parte petitur, & iuſtitia faciat. Placet D. N. PP. de ſecunda parte. L. Ant. Vrilis. Cuius quidem commiſſionis vigore, Nos in cauſa, & cauſis huiuſmodi, & inter partes in illa contentas, ſeu verius illarum procuratores procedentes à Nobis pro parte, & ad inſtantiam dicti D. Balthaſaris Diaz da Fonſeca principalis, & pro eo ad inſtantiam D. Thomæ Lurioli eius procuratoris, de quo in actis, fuit D. Auguſtinus Barboſa principaliter citatus, & iohibitus, & poſtea ad eiuſdem D. Balthaſaris, ſiue eius procuratoris vt ſupra inſtantiam emanarunt ad partes quædam litteræ inhibitoriæ, quæ cum ioibi impedire poſſent exequ ut ionem declaratoriarum, ſequeſtrorum, aliorumque mandatorum relaxatorum ab A.C. ſiue R. P. D. Bichio illius io ciuilibus Locumtenente pro terminis penſionis decurſæ, & non ſolutæ à Nobis inſtante D. Auguſtioo Barboſa principali fuerunt declarata ſtare, & intelligi debere conceſſæ quoad renouatiooem cedulæ bancharíæ, cum clauſula, *ſi quid exequendum, & quod reliqua ſine præiudicio legitimæ exequutionis,* & poſtea præfixo dicto D. Balthaſari Diaz da Fonſeca ex aduerſo principali termino ad tranſportandum acta facta in Curia A. C. ad Tribunal. Sacræ Rotæ prout ſtante eius appellatione facere tenebatur, dictoque termino elapſo, & eis non tranſportatis eaſdem literas inhibitorias in omnibus, & per omnia (ad hoc tamen prius citato D. Thoma Lutiolo ex aduerſo procuratore) moderati fuimus, & reuocauimus, iuxta tamen formam, & tenorem cuiuſdam reſcripti, ſiue commiſſionis ſpecialis nobis deſuper factæ, & præſentatæ tenoris ſequentis,

57 videlicet. *Beatiſſime Pater, Cum aliàs deuotus S.V. Orator Auguſtinus Barboſa coram A. C. ſiue eius in ciuilib. Locumtenente A. Biche agitaſſet contra Balthaſarem Diaz da Fonſeca aſſertum Theſaurarium Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ de Oliueira, oppidi de* Guimaraens *Bracharen. diœc. ſuper ſolutione cuiuſdam penſionis ſuper dicta Theſauraria ad fauorem Oratoris auctoritate Apoſtolica reſeruata, ac renouatione cedulæ bancharia ſexcennalis, rebuſque alijs in actis Curiæ, & cauſarum huiuſmodi deductis, obtinuit ad ſuum fauorem ſententiam diffinitiuam, à qua aduerſarius appellauit, & in Signatura plena obtinuit cauſam committi R. P. D. Pirouano cum clauſula, ſi quid exequendum,* quoad renouationem cedulæ bancharíæ, *quoad reliqua verò ſine præiudicio legitimæ exequutionis. Verum quia, Pater ſancte, aduerſarius d. commiſſionis obtinuit citationem cum inhibitione, & adhuc per biennium in circa nihil aliud in cauſa facere curauit. Ideo S.V. humiliter ſupplicat quatenus dignetur eidem R.P.D. Pirouano committere, & mandare, vt præfixo aduerſario vnico breui, & peremptorio termino ad tranſportandum integra acta, quo elapſo, & dictis actis non tranſportatis, & non productis, ſuam moderetur inhibitionem, ijs verò tranſportatis, & præfixo alio breui, vnico, & peremptorio termino ad docendum de appellationi, eiuſque legitima proſequutione, necnon de cauſis reſtitutionis in integrum, &c. quo elapſo, & nihil, quod releuet, docto conſtito de re iudicata, ſeu quòd aliàs exequutioni de iure locus ſit ſententiam prædictam exequatur, expenſaſque in hac cauſa legitimè factas, & in quibus pars aduerſa condemnata reperitur, vel condemnanda venerit, taxet, & moderetur, & tam pro ijs quàm alijs in ſententiis contentis litteras exequutoriales, & mandata quæcumque neceſſaria, opportuna, prout iuris fuerit, decernat, relaxet, & exequatur, cum poteſtate citan. & inhiben. etiam per edicta publica ſub cenſuris, & pœnis aliiſque præmiſſis: non obſtan. conſtitutionibus, & Ordinationibus Apoſtolicis, cæteriſque in contrarium quibuſcunque, ſtatum, & merita cauſæ, & cauſarum huiuſmodi pro plenè, & ſufficienter expreſſis habent* &c. De mandato D.N.PP. *idem Auditor terminum præfigat, procedat vt petitur, & iuſtitiam faciat. Placet D.N.PP.L.* qua cauſa ſic coram Nobis indeciſa pendente, idem S. D. N. PP. aliam commiſſionem nobis præſeotari fecit tenoris ſequen. videlicet. *Beatiſſime Pater, Deuotus S.V. Orator Auguſtinus Barboſa obtinuit ab A. C. mandatum exequutiuum pro ſolutione cuiuſdam pecuniariæ ſummæ ac renouatione cedulæ Bancariæ annuæ penſionis ducat. 200. auri de Camera aliàs auctoritate Apoſtol. ſibi reſeruatæ ſuper fructibus certis, & incertis, ac diſtributionibus quotidianis Theſaurariæ Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ de Oliueira oppidi* de Guimaraens *Bracbar. diœc. contra Balthaſarem Diaz de Fonſeca modernum Theſaurarium. Cæterùm appellante dicti Balthaſaris procuratore, & cauſa in Rota commiſſa* R.P.D. Pirouano, *& nunc in gradu appellationis huiuſmodi indeciſa pendente, quia idem Balthaſar continuat in ſua contumacia, & proterua denegatione de ſoluendo dictam penſionem, & renouan. cedulam inde aperta eſt via regreſſus, ſiue ingreſſus, & acceſſus ad fauorem Oratoris in litteris Apoſtolicis reſeruatus, & veretur idem Orator ne in proſequutione huius iudicij cogatur per tres ſententias conformes defatigari: ideo S.V. humillimè ſupplicat, quatenus dignetur committere, & mandare eidem D. Pirouano, vt in cauſa, & cauſis emergentis quaſi onis ſuper regreſſu, ingreſſu, & acceſſu huiuſmodi, & illius canonizatione procedat* omni, & quacunqoe appellatione remota, *cum poteſtate tam dictum aduerſarium, quam omnes quoſvis alios, etiam per edictum publicum, conſtito ſummariè, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu, tam in Curia, quam extra citan. necnon inhiben. etiam ſub cenſuris, & pœnis, &c. inobedientéſque & rebelles eaſdem cenſuras incurriſſe declaran. aggrauan. reaggrauan. interdictumque ponen. ſeruata forma* Concilij Tridentini, *implorate, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis, cæteraque facien.* &c. *neceſſaria, & opportuna. Præmiſſis, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtylo Palatij, cæteriſque contrariis, quorũ tenore, &c. non obſtan. quibuſcunque, ſtatum, &c. pro plenè, & ſufficienter expreſſis haben.* De mandato D. N. PP. *idem Auditor procedat,* omni, & quacunque appellatione remota, *vt petitur, iniuſtitiam faciat.* Placet M. Poſt huius quidem commiſſionis præſentarionem vlterius procedeotes, cauſaque huiuſmodi per nos diligenter, ac maturè diſcuſſa, illaque in plena Rota vt moris eſt, propoſita, ibique acerrimè ventilata, & diſcuſſa præuia deciſione fuit reſolutum locum eſſe ingreſſui, & acceſſui ad Theſaurariam prædictæ Collegiatæ Eccleſiæ, de qua agitur, ob non ſolutam penſionem per Balthaſarem Diaz anniuerſariam dicto D. Auguſtino Barboſæ, & illius validitatem impugnataoi iuxta tenorem litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum, & conſenſum ab eodem Balthaſare præſtitum, & ſic dictum D. Auguſtioum Barboſam principalem in illius poſſeſſionem eſſe immittendum, introducendum, immiſſumque & impoſitum manotenendum; interim verò comparuit in iudicio coram Nobis idem D. Auguſtinus Barboſa principalis, præuia citatione perſonaliter exequuta, prout in actis, ſe ipſum D. Auguſtioum plenum io poſſeſſione dictæ Theſautariæ immitti, imponi, & induci, ac manuteoeri, mandari, maodatumque de immitten. impooen. ac manutenen. deſuper neceſſarium, & oportunum *omni meliori iuris modo, &*

forma ſibi decerni, & concedi per Nos debita cum inſtantia poſtulauit. Nos tunc Philippus Pirouanus Auditor, & Iudex Commiſſarius ſupradictus, necnon exequutor vnicus ad infraſcripta ſpecialiter deputatus attendentes poſtulationem huiuſmodi fore iuſtam, idcirco Apoſtolica auctoritate nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte & DD. Coauditorum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, quibus de præmiſſis relationem plenariam fecimus, & fidelem, præuia citatione ſuperius, vt præmittitur, principaliter provt in actis exequuta, ac præuio examine dicti D. Auguſtini Barboſæ principalis ad Theſaurariam huiuſmodi de mandato noſtro ab examinatoribus in Vrbe deputatis, à quibus fuit idoneus repertus, vt nobis per fidem Secretarij Illuſtriſſimi, & Reuereodiſſimi D. Cardinalis Vicarij, & penes acta Notarij cauſæ exiſtente, conſtare fecit eundem D. Auguſtinum Barboſam principalem inſtantem, & petentem incorporalem, realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Theſaurariæ, iuriumque & pertinentiarum illius, & conuexorum, & annexorum immittendum, introducendum, & imponendum eſſe duximus, & mandauimus, provt imponimus, introducimus, & immittimus, immiſſumque & impoſitum manuteneri, & conſeruari mandamus omnibus iuris, & facti remediis, immitique, induci, & imponi, ac manuteneri, & conſeruari reſpectiuè mandamus per præſentes has noſtras litteras deſuper decernendo, & concedendo opportunas. Quæ omnia, & ſingula præmiſſa Vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, quibus præſentes noſtræ litteræ diriguntur, & veſtrûm cuilibet inſolidum tenote præſentiom intimamus, & notificamus, & ad veſtram, & cuilibet veſtrûm notitiam deducimus, & deduci volumus per præſentes, vobiſque ac veſtrûm cuilibet inſolidum tenore præſentium in virtute Sanctæ Obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna (ſua Maieſtate Catholica, Collectore, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac Capitulo prædictis tantùm exceptis) committimus, & mandamus, quatenus ſtatim, & quoties pro parte dicti Auguſtini principalis, ſiue illius procuratoris fueritis requiſiti, ſeu veſtrum aliquis fuerit requiſitus, eundem D. Auguſtinum Barboſam principalem, vel procuraterem ſuum pro eo, & eius nomine incorporalem realem, & actualem poſſeſſionem dictæ Theſaurariæ Eccleſiæ Collegiatæ S. Mariæ de Oliueira oppidi de Guimaraens Bracharen. diœc. iuriumque ac pertinentiarum illius, annexotum, & connexorum immittatis, introducatis, & imponatis, ac cuilibet veſtrûm, qui deſuper tequiſitus fuerit, imponat, introducat, & immittat, immiſſumque, introductum, ac impoſitum manuteneatis, tucamini, ac defendatis, & veſtrûm qoilibet manuteneat, rueatur, & defendat, amoto exinde, eiecto, & expulſo dicto D. Balthaſare Diaz de Fonſeca ex aduerſo principali, ac aliis quibuſcunque occupatoribus, quos Nos amouemus, ac amotos denunciamus per præſentes, faciatiſque & veſtrûm quilibet faciat eidem D. Auguſtino Barboſæ principali, vel eius procuratori pro eo, ac eius nomine de omnibus, & ſingulis dictæ Theſaurariæ fructibus redditibus, prouentibus, iuribus, obuentionibus, ac emolumentitis vniuerſis realiter, & cum effectu integraliter reſponderi, nec permittatis, ſeu veſtrûm aliquis permittat eundem D. Auguſtinum principalem, vel procuratorem de & ſuper præmiſſis aliqualiter moleſtari, perturbari, vel inquietari, ſeu quomodolibet impediri, inhibeatiſque & veſtrûm quilibet, qui ſuper hoc reqoiſitus fuerit; inhibeat dicto D. Balthaſari Diaz de Fonſeca ex aduerſo principali, ac dignitatibus Canonicis, & Capitulo prædictæ Collegiatæ Eccleſiæ, omnibuſque aliis, & ſingulis, quibus opus fuerit, etiam ſub excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti, aliiſque Eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, ac mille ducatorum auri de Camera pœnis, quibus nos etiam, & eorum cuilibet tenore præſentium ſic inhibemus, ne ipſi, ſeu eorum aliquis eundem D. Auguſtinum Barboſam principalem prædictum, vel procuratorem ſuum pro eo, & eius nomine de & ſuper præmiſſis quoquo modo, etiam quouis quæſito colore, prætexru, cauſa, occaſione, vel ingenio, moleſtare, perturbare, inquietare, ſeu quomodolibet impedire audeant, ſeu præſumant, aut eorum aliquis audeat, ſeu præſumat, quod ſi ſecus factum fuerit, ad totum reuocare, ac in ſtatum priſtinum reducere, ac ad pœnarum, & cenſurarum prædictarum exequutionem procedere curabimus, iuſtitia mediante (ſuam Catholicam Maieſtatem, & Collectorem Apoſtolicum prædictos, quia illos noſtris cenſuris ligari nolumus, ad præmiſſorum exequutionem efficaciter adimplen. in Domino benignè hortamur) Archiepiſcopi verò, ac Epiſcopi, & Capitulum dictæ Collegiatæ Eccleſiæ ſub interdictu ingreſſos Eccleſiæ tantùm. Cæteri verò prædicti præmiſſa omnia, & ſingula ſub dicta excommunicationis pœna exequantur, ac liberè, & licitè exequutioni debitæ demandent, ſuper quibus omnibus, & ſingulis præmiſſis vobis omnibus, ac ſingulis ſupradictis, & quibus præſentes noſtræ litteræ diriguntur, licentiam, & facultatem plenariam concedimus, & elargimur per præſentes. Abſolutionem verò omnium, ac ſingulorum præmiſſorum Nobis, vel Superiori noſtro tantùm reſeruamus. In quorum omnium, ac ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum has præſentes exinde fieri, & per Notarium noſtrum publicum infraſcriptum ſubſcribi, ac publicari mandauimus, ſigillique noſtri, vel Coauditorum noſtrorum iuſſimus, & fecimus appenſione muniri. Datum, & actum Romæ in Monaſterio B. Mariæ de Pace, in quo iure reddi ſolent, & cauſæ partium audiri conſueuerant hora audientiæ cauſarum conſueta pro Tribunali ſedente ſob Anno à Natiuitate D. N. Ieſu Chriſti milleſimo ſexcenteſimo trigeſimo, indictione decimatertia, die verò octaua menſis Martij, Pontificatus autem Sanctiſſimi in Chriſto Patris, & D.N. D. Vrbani diuina prouidentia Papæ Octaui, anno eius ſeptimo, præſentibus ibidem diſeretis Viris DD. Clearcho Buſcho, & Horatio de Marchis Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Rotæ Notariis, ſcribiſque noſtris teſtibus ad præmiſſa vocatis, atque rogatis.

Et ego Archangelus Baronus Romanus Sacri 58
Palatij Apoſtolici cauſarum, & huiuſmodi cauſæ Notarius de præmiſſis rogatus præſens Inſtrumentum duplicatum ſubſcripſi, ſignaui, & publicaui requiſitus. Locus † ſigni, & ſigilli.

Decisio autem Rotalis coram R.P.D. Pirouano canonizatoria ingreſſus, & acceſſus, cuius vigore emanauit mandatum ſupradictum, eſt quæ ſequitur.

R.P.D.

R. P. D. Pirouano Bracharen. Theſauria Veneris 22. Iunij 1629.

59 Reſponderunt Domini *locum eſſe ingreſſui, & acceſſui ad Theſaurariam Eccleſia Collegiata S. Mariæ de Oliueira ob non ſolutam penſionem per Balthaſarem Diaz da Fonſeca D. Auguſtino Barboſa iuxta tenorem litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum, & conſenſum ab eodem Balthaſare præſtitum.*

60 Ceſſerat D. Auguſtinus Barboſa Theſaurariam huiuſmodi, de qua à Sede Apoſtolica prouiſus fuerat, & antequam poſſeſſionem illius apprehenderet, ad fauorem ſupradicti Balthaſaris ſub reſeruatione annuæ penſionis Ducatorum ducentorum auri de Camera, & cum Decreto *quòd ceſſante Balthaſare, vel deficiente ſoluere penſionem huiuſmodi, aut petente illam annullari, vel ad minorem quantitatem reduci, aut dicente, ſeu allegante ex quauis cauſa eam eſſe nullam, aut male, & nulliter aſſignatã, liceat ipſi D. Auguſtino ad Theſaurariam prædictam liberum habere acceſſum, & ingreſſum, illiuſque actualem, & corporalem poſſeſſionem apprehendere*, & cum idem Balthaſar ceſſauerit in ſolutione penſioois per triennium, & vltra, paſſuſque fuerit cenſuras, & adhuc illas ſuſtineat, penſionis validitatem impugnauerit, inde patet conditiones verificari, & decreto pro exequutione acceſſus, & ingreſſus locum fore, Verall. *deciſ.* 247. *part.* 1. *& deciſ.* 313. *part.* 2. Achill. *deciſ.* 1. *num.* 5. *de iureiur.* Pariſ. *de reſign. lib.* 6. *quæſt.* 3. *num.* 7. Rot. *deciſ.* 631. *num.* 1. *part.* 1. *& deciſ.* 268. *num.* 2. *recent. & in Cremonen penſionis ſuper regreſſu* 23. *Iunij* 1623. *coram bonæ memoriæ Vbaldo.*

61 Non obſtat quòd Rota non ſolet admittere huiuſmodi acceſſum, & ingreſſum, niſi concurrat nimia proteruia in denegante ſolutiones, aut aliter reſiſtente. Quia de magna proteruia cunſtat nedum ex eo quòd per triennium, & vltra differt ſoluere penſionem, ſed multò magis, quia declaratas cenſuras ſuſtinet, & ſurda ante pertranſit per menſes, & annos, quæ ſine pertinacia, & proteruia admitti non poſſunt, vt declarat idem Pariſ. *ead. q.* 3. *num.* 14.

62 Quibus accedunt recurſus ad Iudices laicos, qui etſi probentur ſolummodo facti per Antonium fratrem Balthaſaris, ratione tamen coniunctionis ſanguinis, & vti ſolitus ſuſcipere mandata fratris, poſtquam ille vti procurator litteras huius dignitatis expediuit, & conſenſum præſtitit, præſumitur recurriſſe ad inſtantiam fratris intereſſe habentis, Rot. *deciſ.* 529. *num.* 4. *part.* 1. *dec.* 491. *num.* 6. *part.* 2. *recent. & in Romana Legati, ſeu denegationis audientiæ* 15. *Ianuarij* 1620. *& in Placentina caſtanearum* 10. *Martij* 1621. *coram bonæ memoriæ Buratto.*

63 Nec vim facit, quòd prædictæ præſumptioni locus eſſe videatur ad effectum tantummodo denegandi audientiam, Bar. *in l. fin. num.* 5. *ff. de quæſt.* Rot. *in Corduben. Archidiaconatus de Caſtro* 27. *Octobris* 1606. *coram bonæ memoriæ Card. Sacrato, & in Iannen. cenſus* 10. *Ianuarij* 1614. *coram me*, non autem ad probandam pertinaciam, aut contrauentionem.

64 Quia vt reſpondeatur pro acceſſu, & ingreſſu multum releuat hæc præſumptio, vt inde probatum dicatur & litem excitaſſe, & damnabiliter, contra Canones recurrendo ad Iudices laicos iuriſdictione carentes, ex quibus iuxta formam Decreti litterarum intrat reſolutio tituli eiuſdem Balthaſaris, pro cuius defenſione non eſt audiendus, ſequendo eandem concluſionem ſuprà firmatam, ea conceſſa nihilominus non releuaret, ex quo nullitas deducta in partibus ob defectum mandati in fratre ad conſentiendum penſioni, vana eſt, & irreleuans redditur; quia Decretum prohibet hanc exceptionem, & contra allegantem dat acceſſum, & ingreſſum, & ex facto tollitur, quia de mandato conſtat, & Balthaſar acceptando prouiſionem, & ſoluendo primos terminos formaliter dicitur omnibus in litteris contentis conſenſiſſe. Put. *deciſ.* 359. *lib.* 2. *in correct.* Et ita fuit reſolutum, &c. hactenus Rota, quæ deciſio reperitur impreſſa *tom.* 5. *recentior. deciſ.* 311. *Venetijs* 1636.

65 Verùm ne ſupradictum mandatum de immittendo, & manutenendo reſpectiuè Balthaſarij, vt requirebatur, intimaretur, ipſemet Balthaſar recurſum habuit ad Iudicem Coronæ Regiæ, & obtinuit intimari omnibus & quibuſcunque Notariis, & conſanguineis ac procuratoribus meis ſub pœnis amiſſionis naturalitatis, & aliis arbitrio dicti Iudicis imponendis, ne auderent quodcuoque mandatum Rotale executioni demandare contra dictum Balthaſarem; vnde nullum inuenire potui, qui rigoroſo mandato, licèt iniuſtè & nulliter prolato, contrauenire vellet.

66 Quare ad S. Rotam recurrere coactus ſum docens per teſtes examinatos in Curia, & per inſtrumenta de partibus, omnia ſupradicta vera eſſe, & conſtare de non tuto acceſſu, ac proinde obtinui procedendum in hac cauſa per edictum: & facta legitima litterarum intimatione in Curia, & in duobus locis eccleſiaſticæ temporali ditioni viciniotibus, & ſeruatis omnibus de Iure & conſuetudine ſeruari ſolitis, inſtiti pro declaratoria, vt in ſequenti Iuris allegatione.

67 Danda eſt declaratoria contra Balthaſarem Diaz de Fonſeca, de cuius renitentia in parendo mandato de immittendo ad meum fauorem in exequutionem litterarum Apoſtolic. per Rotam relaxato conſtat ex eo, quia ipſe habita illius notitia illico ad procuratorem, & Iudicem Regiæ Coronæ recurſum habuit, & obtinuit ſuo nomine mihi in ſpecie mandari, & fratri meo germano Simoni Vaz Barboſa Canonico, ac omnibus, & quibuſcumque Notariis per eundem Balthaſarem nominandis ſub grauiſſimis pœnis, ac amiſſione naturalitatis è Regno, ne mandatum illud Rotale, aut quaſcunque alias Sac. Rotæ ſententias faciant exequutioni demandari contra dictum Balthaſarem, quod omnibus tam magnum metum iniecit, vt etiam clari, & conſanguinei mei ab hoc intimatione facienda ſe penitus abſtinerent: quare cum mediante prouiſione huiuſmodi ad inſtantiam dicti Balthaſaris emanata, & ſic culpa, & facto eius non potuerit dictum mandatum intimari, nec reproduci, in eius odium tanquam impedientis dictam intimationem, & reproductionem, debet haberi pro intimato, & reproducto, vt in puncto cenſuit Rota *in Aſtoricen. Parochialis* 1. *Iulij* 1619. *coram bon. mem. Buratto*, inter eius impreſſas *deciſ.* 416.

68 Prout impediens citari habetur pro legitimè citato, *c. quoniam frequenter*, *§. porrò, vt lite non conteſt.* Tiraq. *in tract. Res inter alios acta, verſ. limita duodecimò*, Lancellot. *de attent. part.* 2. *cap.* 4. *num.* 106. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap.* 66. *num.* 32

69 quando enim per alium ſtat quominus quid fiat, id vtrique pro facto habetur

Digitized by Google

betur in ipſius præiudicium, Tiraquell. *de retract. lig.§.1.gloſ.10.num. 9.*

70 Quantò magis dubitari non poteſt de legitima dicti mandati intimatione quamuis per edictum facta; quia concurrunt omnia ad ſuſtinendum actum de Iure requiſita; nempe iuriſdictio, cauſa, & ordo iudiciarius; iuriſdictio eſt patens quia vigore particularis reſcripti manu Sanctiſſimi ſignati conceſſum fuit vt produci poſſet per edictum conſtito *de non tuto acceſſu*; quod reperitur inſertum in mandato de immittendo *ſuprà num. 56.* Cauſæ non deſunt, quæ iuſtificant non tutum acceſſum; tum quia Balthaſar ſolitus eſt recurrere ad Iudices laicos pro impediendo proceſſu; &. plures teſtes in Curia examinati firmiter deponunt conſtare de non tuto acceſſu reputantes difficile ac penè impoſſibile inuenire hominem, qui vellet intimationes huiuſmodi facere propter pœnas in Regiis præceptis & conſtitutionibus impoſitas vt quis non audeat mandata intimare, quod ſufficere viſum fuit *in deciſionibus Ianuen. cenſus 10. Ianuarij 1614. coram R.P. D. meo Pirouano, & in Ianuen. ſeparationis thori 8. Martij 1617. coram Reuerendiſſ. D. meo Coccino Decano* Ordo etiam de Iure requiſitus ſufficienter fuit ſeruatus, quia originales citationes probantur ex fide Curſoris, & Notariorum affixæ in locis ſolitis in Curia, & in aliis duobus locis temporali dirioni Eccleſiæ viciniorbus in valuis earum reſpectiuè maioris Eccleſiæ, ac inſuper lectæ, & copiæ dimiſſæ, quæ omnia ſolent deſiderari pro eadem forma adimplenda, & ſequuta eſt Rota *in d. Ianuen. ſeparationis thori.* Vnde cùm conſtet de hac legitima dicti mandati intimatione, & ſeruati fuerint quatuor termini ad docendum de paritione iuxta ſtylum huius tribunalis, & illi iam elapſi ſint, remanet probata negatiua paritionis Veſtr. *in praxi lib. 8.cap.vlt.num.19.*& ex illa deſumitur contumacia, ac proinde per illam cenſuræ relaxandæ, *cap.1.in fine, vt lite non conteſt.* Mobedan. *deciſ.1.de ſent.excom.*

71 Apponendum eſt etiam ſequeſtrum, quia conſtat de meo bono iure ex deciſione in hac cauſa facta *ſub die 22. Iunij 1616. coram R.P.D. meo Pirouano*, cuius vigore dictum mandatum mihi Rota conceſſit *die 8. Martij* 1630. vnde intrat appoſitio ſequeſtri, Rota *deciſ.316.num.2.part.2. recent.* tum etiam propter recurſus ad Iudices laicos, Gonzal. *ad regul. 8. Cancel.§.7.proœm.n.25.& 36.* vbi plures Rotæ deciſiones citat: tum denique quia ob huiuſmodi recurſus, & manifeſtam Balthaſaris dilapidationem, & debitum magnæ pecuniarum ſummæ ex pluribus terminis penſionum decurſarum, & non ſolutarum, ac ex longa intruſione, & ſua magna pertinacia in non ſoluendo, contra eum exequutio commodè fieri non poterit, & difficilis reddetur fructuum recuperatio, ad notata per Gonzal. *d.§.7.num.34.*& per Rota *deciſ.13. num.3.cum ſeqq.part.2.diuerſ.& deciſ. 136. num. 3. part.2.recent.* Hactenus allegatio Iuris. Verùm quia adhuc inſtabat Balthaſar ne extraheretur extra Regnum, & compelleretur Romæ reſpondere, fuit omnibus pro ſua parte adductis ſatis ſuperque reſponſum, vt ſequitur.

72 Nullitates autem ex aduerſo adductæ non merebantur reſponſionem, ſed ne quid intactum relinquatur, & omne prorſus dubium in futurum tollatur, ne amplius ambigendi locus fiat, breuiter reſpondebitur: & in primis ad illud quòd nullo modo Balthaſar poterat ſe ſubiicere iuriſdictioni, & compulſioni Auditoris Cameræ renuntiando foro ſui Iudicis domiciliarij ſine conſenſu proprij Ordinarij, iuxta *cap. 1. & cap. ſignificaſti, de foro compet.* facillimè ſatisfit dicendo Iura illa loqui de Clericis prorogantibus iuriſdictionem in Iudicem non ſuam ex vi tantùm formalis conſenſus; noſtro autem caſu iuriſdictio competit non
ex nuda voluntate partium, ſed potius ex diſpo- 73
ſitione Iuris, quod dictat quem ratione contractus forum ſortiri in loco vbi contraxit, *l. heres abſens, §. proinde, ff. de iudic. cap. vlt. de foro comp.* Sicut etiam
delinquentes forum ſortiuntur in loco delicti non 74
ex priuato ipſorum conſenſu, ſed à lege ipſa, & Iure communi, vt reſoluit Franc. Molin. *de brachio Regio, lib.3. quæſt. 40. num. 32.* Et quamuis Doctores id communiter intelligant, ſi contrahens in loco contractus reperiatur, per *cap. Romana §. contrahentes, de foro comp. lib.6.* tamen quia Balthaſar Romæ contraxit, ibique ſe obligauit ſoluere penſionem certo tempore, apud Auditoris Cameræ tribunal, præſtito iuramento ſe reſponſurum promittendo, & expreſsè proprij fori domicilio renuntiando, vt in obligatione impreſſa; ideo licèt in loco contractus (Romæ ſcilicet (non inueniatur, poterit Auditor Cameræ contra eum abſentem iuxta formam ſuæ obligationis procedere, quoties de promiſſa ſolutione tractabitur, iuxta gloſſ. 2. *in l. 1. ff. ſi quis in ius vocatus*, quam celebratiſſimam dicit Cou. *practic.c. 19. num. 5. in princip.* & Gutier. *de Iuramento confirm. part. 3. cap. 16. num. 4. & 5.* ſequitur D. Barboſ. *in l. 1. ff. de iudic. art. 2. num. 224.* quod antè dixerant Dec. *in cap. 1. num. 65. de iudic.* & *ibi* Alciat. *num. 33.* Alex. *conſ. 39. num. 4.*
lib. 7. in puncto de Clerico, qui ſi ſoluere promi- 75
ſerit, in eum locum remittendus eſt; etſi non ſui Iudicis, & Epiſcopi id fecerit conſenſu, tradunt Rip. *in d. cap. 1. num. 68.* Cou. *dicto cap. 10. num. 5. verſ. 9.* Franc. Molin. *d. tract. cap. 18. num. 14.* nouiſſimè Carlaual. *de iudic. & foro comp. lib. 1. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 8. ſect. 1. num. 1683.* vbi eandem reſolutionem firmat etiam in Clerico, qui contrahendo vel delinquendo ſine ſuperioris ſui conſenſu ſortitur iudicium, Iudicis loci contractus; idem tenent in propriis terminis Caroc. *deciſ. 52. num.* 24. Sigiſm. Scacc. *de ſentent. & re iudic. gloſ. 7. quæſt. 3. limit. 1. num. 44. cum ſeqq.* Mari. Cutel. *eleganter in Codice legum Siculor. ad leg. Petri II. notab. 7. num. 6. cum ſeqq. pag. 298. cum ſeq.* Idem Carlaual. *d. tit. 1. diſp. 2. quæſt. 8. ſect. 6. num. 1151. pag.* 514. ibi, *Amplianda autem eſt hæc reſolutio vt procedat etiamſi Clericus contrahens extra locum domicilij renuntiauerit foro, ſine ſui Superioris licentia; nam ex vi huius renunciationis remittendus eſt ad Iudicem Eccleſiaſticum loci contractus, vt ſuprà tetigi num. 103. & docuit Barboſ. in d. l. 1. art. 3. num. 223. quem ſequutus eſt Capiblanc. in pragm. 8 part 3. num. 143. de Baronibus: ratio eſt, quia renunciatio iſta non dat forum, ſed corroborat forum contractus à Iure conſtitutum in d. cap. dilecti,*
de foro comp. &c. Et quod ratione celebrati contra- 76
ctus, vel delicti commiſſi poſſit quis in prima inſtantia cognoſcere, quamuis non ſit loci Ordinarius, refert à ſacra Congreg. deciſum Franciſc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 2. cap. 1. num. 75.* quia Conc.
Trid. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 20.* non ſuſtulit modos le- 77
gitimos, quibus quis ex Iuris diſpoſitione ſortitur forum, refero ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p. 3. alleg. 81. num. 14.*

Nec diffitetur Ordin. Regia Luſitan. *lib. 3. tit. 6.*
§. 2. & tit. 11. §. 1. dum diſponit quòd ſi quis promi- 78
ſit ſoluere, vel reſpondere in certo loco, vt in caſu

noſtro,

noſtro, poteſt in eo conueniri, licèt ibi non repe-
riatur, & etiamſi habeat priuilegium non reſpon-
dendi niſi coram certo Iudice, provt eam refert
D. Barboſ. in l. heres abſens. §. 1. n. 53. ff. de iudic. quæ
deſumpta videtur ex cap. dilecti, de foro compet. Nec
id negat alia Ordin. lib. 2. tit. 1. §. 4. quatenus non
patitur, vt in præiudicium iuriſdictionis Regiæ
fiat prorogatio in alienum Priocipem, quia diſ-
ponit inter laicos, & quamuis vi alicuius priui-
legij generaliter diſpoſuiſſet, nec reſtrictè vt lo-
quitur, eſſet intelligenda, adhuc nihil obſtaret;
tum quia reſpectu Clericorum non dicitur Papa
alienus Princeps, cum ſit Ordinarius Ordinario-
rum, & habeat pro diœceſi totum Orbem, c. cuncta
per mundum, cap. per principalem 9. q. 3. tum etiam,
quia hoc immediatè non procederet ex voluntate
Clerici, ſed potius ex diſpoſitione iuris, quod iu-
bet partes etiam inuitas reſpondere io loco, in
quo contraxerunt, dict. cap. Romana, §. contrahentes,
79 D. Barboſ. d. art. 3. num. 22. oam hæc prorogatio Iu-
dicis non fit ſolum ex conſenſo ipſios contrahen-
tis, ſed à lege, eiuſqoe auctoritate inducitur, text.
elegans in d. c. dilecti, de foro compet. Rip. in d. c. 1.
80 num. 67. Couarr. d. num. 5. verſ. nono, & ſic quòd in
contractu celebrato extra Regnum poſſit fieri pro-
rogatio in Iudicem contractus, quamuis in extra-
neum iuriſdictionem non habeat, per doctrinam
Panor. in d. c. dilecti, num. 4. reſoluit D. Barboſa
d. art. 3. n. 172.

81 Fallitur igitur D. Gabr. Pereira, vir aliàs doctiſ-
ſimus, de manu Regia. p. 1. c. 9. num. 10. dum exi-
ſtimat excommunicationem incurſam ob obliga-
tionem Cameralem pendere ex vi pacti ab initio
ſuſcepti incurrendi cenſuram, itavt non amplius
citetur debitor vt conſtituatur in contumacia,
quia longè aliter ſe habet vſus Tribunalis Audi-
toris Cameræ in relaxandis huiuſmodi cenſuris;
ille enim obtinuit vt priùs mandatum exequu-
tiuum relaxetur, illoque dato birtuariis, ac facta
diligentia de reperiendis bonis, vel perſona, ſi
non reperiuntur, facta fide ab exequutore de hoc,
in iuris ſubſidium præuiis citationibus etiam per
contradictas debitor excommunicatur, vt refert
Marcheſ. de commiſſ. p. 1. pag. 803. num. 154. in vltim.
impr. Citatur enim primò poſt reproductum man-
datum, ad dicendum contra iura producta, & re-
petita. Secundò ad videndum ſe in iuris ſubſidium
excommunicari, & litteras declaratorias decerni,
& cum hac citatione fit Decretum, niſi infra tres
dies; tertiò illis tranſactis citatur iterum ad vi-
deodum ſe in iuris ſubſidium excommunicari, &
litteras declaratorias aliàs decretas relaxari, &
quatenus opus ſit, denuò decerni, & relaxari, & ſit
Decretum ad primam diem cum intimatione, quartò
fit dicta intimatio, & elapſa prima die iuridica
expediuntur litteræ declaratoriæ in iuris ſubſi-
dium, vt ſuprà.

82 Vnde patet litteras declaratorias cenſurarum
ex vi pacti, vt perperam ex aduerſo dicitur, ſed ex
contumacia præcedentibus tot monitionibus, &
citationibus per Auditorem Cameræ talem mo-
dum procedendi in facultatibus habentem rela-
xari, quod etiam colligitur ex pluribus facultati-
bus Summorum Pont. eidem conceſſis, & præſer-
tim à fel. mem. Paulo V. in Conſt. 18. aliàs 20. incip.
Eximia, §. 7. & ſub Dat. Romæ apud S. Marcum Ka-
lend. Octobris 1606. quæ eſt in Bullar. nouo tom. 3.
pag. 212. Quando enim Auditor Cameræ ad illud
officium aſſumitur, creatur à Papa ipſius Papæ, &
Cameratius generalis cauſarum Auditor; & inter
alia cauſarum genera demandatur illi exequutio
obligationum in forma Cameræ, vt teſtatur Gal-
leſ. de obligat. Camerali q. 7. num. 3. & Papa inhibet 83
quibuſcunque Iudicibus, & perſonis, etiamſi Car-
dinales fuerint, ſub pœnis ne ſe in obligatione
Camerali intromittant, vt in §. 33. dictarum facul- 84
tatum, conceditque ampliſſima priuilegia, quæ
quibuſcunque aliis derogant, vt fuit dictum in
Leodien. Canonicatus 12. Maij 1597. coram Penia,
impreſſa per Marcheſ. d. p. 1. pag. 771. cuius obli-
gationis Cameralis vis, efficacia, & prærogatiua
tota conſiſtit in illa eius formula, quæ habet vim
iudicati, Ant. Fab. ad lib. 7. Cod. tit. 26. de appell. de-
finit 33. num. 9. quem refert D. Lotter. de re benefic.
lib. 1. quæſt. 40. num. 249. Papa ſcilicet ita volente, & 85
ſtatuente: cum enim omnes actiones ſint introdu-
ctæ de Iure Ciuili l. 2. §. deinde, & §. ex actis, ff. de orig.
Iuris, ac proinde ſint poſitæ in mera, & abſoluta
poteſtate Principis, l. vlt. C. ſi contra ius, vel vtilit.
publ. in illis denegandis, vel concedendis ſufficit
ſola eiuſdem Principis voluntas cum generali clau-
ſula derogatoria obſtantiarum, Doctores in l. cùm
heredes 23. in princ. ff. de acq. poſſ. Lotter. d. quæſt. 40.
num. 244. vbi num. 248. ſubdit reſpectu formula-
rum, ex quibus reſultat via exequutiua, omnes
actiones eſſe de Iure Ciuili, à quo fuerunt ordina-
tæ, & compoſitæ vt loquitur Pompon. in l. 2. §. dein-
de ex his, ff. de legib. & hioc prouenit vt obligatus 86
in forma Cameræ non poſſit oppooere exceptio-
nem fori declinatoriam, nec Iudicis incompeten-
tiæ, ſecundùm Mandoſ. de inhibit. quæſt. 93. num. 5.
Marc. Anton. de Amatis dec. 81. n. 2. Surd. conſ. 280.
num. 13. Zacch. de oblig. Camer. quæſt. 7. num. 26. qui
loquitur de Clerico. Tum ex eo, quia A. C. tanquam 87
expreſsè delegatus ad hanc, ſimilium ve cauſarum
generalitatem, omnibus eſt Iudex comperens, ex
quo ſit à Papa delegatus, Maſſa ad form. Camer.
quæſt. 1. part. 2. num. 3. & 4. Veſtr. in pract. lib. 2. cap. 4.
num. 4. & 6. Eraſm. à Cochier de iuriſdict. Ordinar.
in exemptos p. 2. q. 46. num. 7.

Quod quidem tantò magis procedit, quia obli- 88
gatio Cameralis, de qua agitur, fuit facta Romæ,
inter Clericos, & ſuper re Eccleſiaſtica, & Ego
adhuc hîc in Vrbe commoror, Balthaſar verò pro-
curatorem in ea habet Thomam Lutiolum cum
ampliſſima facultate conſtitutum, qui ad omnes
actus citatus fuit, & quatenus conſtitutus non
eſſet, ſufficeret iuxta obligationem præfatam ci-
tationes fieri per diligentias, ſiue edictum publi-
cum, provt etiam ad abundantiorem cautelam
factum extitit; fraus ſiquidem à promittente com-
mittitur, ſi ad diem, & locum conſtitutum non
ſoluerit, & ſoluturus debitam quantitatem acceſ-
ſerit; idcirco præſeos iudicatur, vt ille, qui dolo
deſiit poſſidere, l. is, qui dolo, & l. ſin. autem, §. 1. ff. de
rei vendic. Duen. reg. 514. fallent. 15. Couar. d. cap. 10.
num. 5. verſic. 13. Franc. Molin. de brachio ſæculari
cap. 32. num. 2. nam loci adiectione, & temporis cer- 89
ti conſtitutione ſoluere promittens illius lapſu
in mora eſt, l. magnam, C. de contrah. & commit. ſti-
pul. Port. commun. lib. 4. regul. 23. deciſ. Genuenſ. 150.
num. 1.

Nec in reſpicientibus formam ſiue ſolemnita- 90
tem actus extra proprium territorium geſti, at-
tendenda ſunt ſtatuta loci vnde contrahentes ori-
ginem ducunt, ſed in quo celebratur contractus,
Bec. conſ. 62. num. 8. lib. 2. Surd. deciſ. 129. num. 16.
& deciſ. 197. per tot. Quia forenſis, & extraneus
contrahens in loco, ligatur ſtatutis illius loci, l. 91
venditor; §. ſi conſtat, ff. commun. præd, Iaffred. Lan-

franc.

franc.*dec.* 376 inelp. *Liuet.* Camill. Borrell. *in ſum.*
omnium deciſ. tom. 1.*tit.* 43.*de foro compet. num.* 167.
92 Brunor.à Sole *in locis commun.verb.forenſis,num.*5.Et
verba contractus ſunt intelligenda ſecundùm ſta-
tuta & conſuetudines illius loci, in quo fuerunt
prolata,*l.ſi fundum,ff.de euict.l.ſi non ſpeciali, C. de*
*teſtament.*Bart.*in l.extraxiſſe, ff.de actionib.& oblig.*
Ozaſc.*dec.*114.*n.vlt.* Card.Mantic.*de tacitis & am-*
*big.conuent.lib.*14.*tit.*39.*n.*24.inſignis Cald. Pereira
93 *quaſt.forenſ.lib.*1.*quaſt.*12.*num.* 1. vbi *num.* 2. ſubdit
quòd contractus factus à Luſitano extra Regnum,
debet regulari ſecundùm ſolemnitates loci, vbi
celebratus eſt,quem citaui *in Collect.ad cap.vlt.n.*3.
94 *de foro compet.* Partes enim ſemper videntur habe-
re intentionem,& mentem contrahendi iuxta con-
ſuetudinem loci, in quo fit contractus vt dicit
Bart.*in l.cunctos populos,num.*43.*verſ.ſed poſſet dubi-*
*tari, in fine,C.de Sum.Trinit.*quem refert, & ſequi-
tur Bertaz.*de clauſul.inſtrum.clauſ.*4.*gloſſ.*38.*num.*1.
95 *& clauſ.*10.*gloſ.*19.*num.*. Vnde ratione contractus
Romæ ab ipſo Balthaſare, ſiue eius legitimo pro-
curatore, vt ſupra celebrati,nullus negabit ipſum
etiam abſentem teneri ſeruare ſolemnitates Ca-
merales, & omnia, quæ in illo foro obſeruantur,
ad notata per Ioann.Cephal.*conſ.*171.*num.* 26. *vo-*
*lum.*1.Franc.Marc. *Delphin. deciſ.* 276. *vol.* 1. Mari.
Antonin *variar.reſolut.lib.*2.*reſol. fin. caſu* 18. Ca-
96 mill Borrell.*d.tit* 43.*de foro comp.num.*109.de cuius
ſtylo in procedendo,ac vi,& efficacia obligationis
huiuſmodi, non eſt dubitandum ex ſupradictis,
ne videatur alias ſupremi Principis poteſtas in du-
bium reuocari, de qua haud diſputare licet, Goza-
din.*conſ.*92.*num.*17 Duen *reg.* 43. *fallen.* 5. Beroi.
*conſ.*367.*num* 8.*& conſ.*303.*num.* 5. Bec.*conſil.* 56.
num 43.*vol* .cum aliis plenè adductis *ſuprà lib.*1.*de*
perſonis, cap. 2.*de poteſtate & auctorit. Romani Pont.*
*num.*99.*& ſeqq.*càm ſacrilegium hoc eſſe affirment
Doctores,vt tradunt Dec. *conſ.* 588. *n.* 2. Cephal.
conſ 87. *num.*3.*vol.*1. Rolan.*conſ.* 100. *num.* 47. *cum*
*ſeq.vol.*4. Menoch.*conſ.*103. *num.* 18. & ideo cum
de poteſtate dubitari non poſſit, ſufficit de volun-
tate conſtare,Felin.*in c.quæ in Eccleſiarum,num.*60.
*& ſeq.de conſtit.*Alex.*conſ.*92.*num.*35.*lib.*6.
97 Accedit etiam ſpecialis ipſius Balthaſaris obli-
gatio, qua ſponte voluit poſſe ab eodem Auditore
Camer.conueniri, cogi,compelli,coarctari, con-
demnari,excommunicari,aggrauari,&c.& expreſ-
sè renuntiauit cum iuramento quibuſcunque con-
ſtitutionibus ſtatutis Papalibus, Regiis,& locali-
bus à Iure, vel ab homine editis,&c.& conſenſit
relaxationi mandati executiui vnica citatione,&
intimatione præcedente in Romana Curia coram
eodem Auditore Cameræ per contradictas, ſeu
edictum publicum facta,ſi procuratorem in ea non
habuerit, prout latius habetur in obligatione, de
qua ſupr. *hoc eod.* §.*num.* 50. Nec eſt Iure nouum
poſſe partes inter ſe paciſci, vt exinde nullus ordo
iudiciarius inter eos obſeruetur iuxta doctrinam
gloſſ.*verb.illuſtrium,propè finem cap. de ſentent. & re*
*iud.lib.*6.& Abb.*in c.de cauſis,num.*8. *de offic. deleg.*
Cui non accommodatur reſponſio, quam præſtat
D.Gabr.Pereira *d.cap.*9.*num.*14.quòd illa non pro-
cedit in ſententia excommunicationis ferenda,
quæ ſi nulla eſt, non poteſt ab illis validari;nam
ſi eſt ferenda,adhuc nulla non eſt, quia non entis
nullæ ſunt qualitates.*l.eius, qui in prouincia,verſ.quo-*
niam,ff.ſi certum pet.c.ad diſſoluendum,de deſponſ.im-
pub. cum aliis citatis per me *in tract.Axiomatum*
*Iuris vſufreq. Axiom.*163.*n.*1. lata verò non poteſt
eſſe ante obligationem, cuius vigore ferenda eſt.

De legitima igitur excommunicatione dicti Bal- 98
thaſaris apparet ex ſtylo Curiæ, quoties virtute
obligationis Cameralis proceditur contra abſen-
tem,de quo teſtatur Saluſt.Tiber. *lib.*1.*cap.*11.Rota
in Romana, ſeu Bracharen. pecuniaria 2. *Decembris*
1594. *coram Orano* apud Zacch. *de oblig.Camerali,*
*dec.*115.*num.*7. vbi cum Antonius Lopez Cantor
Eccleſiæ Brachar. eſſet obligatus in forma Came-
ræ ad ſoluendum certam pecuniarum ſummam,
& ob non ſolutionem factam præcedente citatio-
ne per contradictas fuiſſet declaratus excommuni-
catus, ac cum de validitate excommunicationis
ageretur,Rota tenuit pro eius validitate, eo quòd
vigore obligationis Cameralis tribuatur Auditori
Cameræ facultas procedendi per audientiam con-
tradictarum, abſque eo quòd dictus Cantor prin-
cipalis ſemel perſonaliter, vel domi ad iudicium
vocaretur; & nouiſſimè idem firmauit *in Elboren.*
fructuum 17. *Nouembr.*1629.*coram R.P.D.Queipo,*
vbi fuit reputatus pro verè excommunicato qui-
dam Canonicus Elboren. qui propter debita Ro-
mæ contracta ſub obligatione Camerali abſens
per contradictas & affixionem cedulonum abſ-
que vlla perſonali citatione declaratus fuit, quod
poſtmodum in eadem cauſa confirmatum extitit
ſub die 14. *Martij* 1631.*coram R.P.D.Ghiſilerio*, &
ideo Canonicus conſcientiæ ſuæ conſulens abſ-
que alia controuerſia obediuit, & confeſtim ſol-
uit, & cum Capitulo ſuper fructibus medio tem-
pore indebitè perceptis amicabiliter ſe com-
poſuit.
Nec Balthaſar intruſus dum ſic retinet The- 99
ſaurariam vigore meæ renuntiationis, iure poteſt
diſcedere à conuentionibus Apoſtolica auctori-
tate initis, quia facto prouiſionem acceptans vi-
ſus eſt conſentire omnibus in prouiſione conten-
tis,in puncto Put.*dec.*369. *aliàs* 359. incip. *In vna*
Hiſpalen.lib 2.Ratio eſt,quia cum prouiſio Baltha- 100
ſaris, & reſeruatio meæ penſionis legatur in ea-
dem Supplicatione, & ſecundùm illam expediri
mandaui litteras prouiſionis Theſaurariæ ad ſui
fauorem, conſenſit etiam dictæ reſeruationi pen-
ſionis,vt in terminis cenſuit Rot.*in Caſalen. penſio-*
nis 13.*Iunij* 1608.*coram bonæ mem.Card. Caualerio,*
quæ eſt inter eius impreſſas *dec.*26.talis enim con-
ſenſus in detinente colligi poteſt. Caſſad. *deciſ.* 1.
*n.*3.*de renunciat,* & ideo ſic approbans reſignatio- 101
nem intelligitur eam approbare cum omnibus eius
qualitatibus *l.contra iuris*, §.*vlt. in fine,ff.de pactis,*
Alex.*conſ.*21.*n.*6.*&* 7.*lib.*8. Gozadin. *conſ.*1. *num.* 5.
Neque enim quiſquam debet ex parte obligatio- 102
nem comprobare, & ex parte tanquam de iniqua
queri,*l.ſi ita ſtipulatus,in fine,ff.de oper.libert.*etenim 103
contractus eſt indiuiduus eo reſpectu, vt vel in
totum debeat approbari, vel reprobari, *l.ſi quis*
aliam rem, ff.de ſolut.l.quod ſi vno pretio,ff.de in diem
*adiect.*Cald.Pereira *quæſt.forenſ.conſil.*39. Bec. *con-*
*ſil.*169.*num.*1 *lib.*2.Fachin.*conſ.*59.*num.* 10. Steph.
Grat.*diſcep. forenſ.c.*501.*num.*57.tũ quia in gratioſis 104
non eſt meræ facultatis partem acceptare & par-
tem impugnare, diuidendo in hac parte iudicium
concedentis, *l.nam abſurdum,ff.de bonis libert.* latè
Surd.*conſ.*167.*n.*1.*cum ſeqq.* dicens quòd huiuſmodi
qualitates ſunt indiuiduæ ab ipſa conceſſione,idem
affirmat *deciſ.* 288. *num.* 7. & in propriis terminis
Rot.*in Elboren.penſionis* 19.*Nouembris* 1614. *coram*
R.P.D. meo Pironano. & ſuccedunt latè tradita in
alia allegatione hac de re impreſſa *num.*18.Ex qui-
bus apparet quàm vana ſit Balthaſaris cupiditas,
& ambitio,dum vult Theſaurariam vigore reſigna-
tionis

Google

tionis ſiue ceſſionis capere,& penſionem auctori-
tate Apoſtol. ibidem reſeruatam, ex ſolo defectu
ſui mandati, aliàs ſufficientiſſimi, improbare, &
non ſoluere:nam, vt benè ait Paul.de Caſtro *conſ.*
105 286. *Quoniam fundamentum*, *col.3.lib.1.* qui vnum
admittit, repudiare ei non licet quod admiſſo
connectitur, ab eoque neceſſariò decurrit, per *gl.*
fin.in l.Lucius, *ff.depoſiti*, prout eum refert Aym.
conſ.356.num.5. At dato,& non conceſſo quòd ve-
rum diceret,ex eo tamen facilius regreſſus veniret
concedendus,iuxta ea,quæ dixi in alia allegatione
*à n.*18.

106 Quæ omnia ſi quis inoffenſo pede percurrerit,
non poterit non affirmare illa adeo vera eſſe, vt
nefas ſit contrarium aſſerere, quod reſpectu par-
tium fatetur D.Gabr.Pereira vtriuſque iuris con-
ſultiſſimus, *d.c.9.n.*13.ſed adhuc obſtare dicit præ-
iudicium Principis, eiuſque iuriſdictionis, pro-
pter quoddam Breue Iulij III.incip. *Ad perpetuam*,
ſub Dat. 11. *Iuly* 1554. relatum per eundem Pe-
reira *d.c.9.n.*15. quo Regibus Portugalliæ indul-
tum aſſerit à Sede Apoſtolica he cauſæ crimina-
les, ciuiles, & mixtæ huiuſmodi è Regni finibus
extrahantur, vt à Iudicibus exteris iudicentur,
quod colligit ex illis verbis eiuſdem Breuis ibi,
aut ex quauis occaſione ſe in cauſam talem trahi poſſe
præſentium; iuncto ibi, *ac omnes, & ſingulas tam cri-*
minalium,quàm ciuilium,atque etiã mixtarum cauſa-
rum huiuſmodi, &c. Sed quamuis prima facie re-
ſponderi poſſet,Breue non bene adduci ad noſtrum
caſum, vtpote quia forum,quod quis ſortitur ra-
tione contractus,& delicti, eſt à lege ipſa,& Iure
communi omnibus conceſſum, & Iudex fori con-
tractus, & delicti in hunc ſenſum non poteſt dici
extraneus per commiſſionem, aut reſcriptum ob-
tentus; & ſicut Luſitanus delinquens extra Re-
gnum non poteſt declinare forum Iudicis delicti,
eo quòd extraneus ſit in vim dicti Breuis, imò li-
gatur conſuetudine illius loci, & pœna per eam
indicta,vt *in Auth.Qua in prouincia,C.vbi de crim.*
agi oporteat,l.ſæcularij,§.ſunt quedam,ff.de extraord.
*crimin.*de quo tex.Iaſ *in l.cunctos populos*, *C.de ſum.*
Trinit. n. 30. dicit quòd Bald. in multis locis fecit
magnum feſtum, aſſerens eſſe meliorem textum
de Iure ad probandum quòd in maleficiis punien-
dis debeant attendi ſtatuta, & conſuetudines lo-
corum.in quibus delicta patrantur: ita nec forum
ſortitum ratione contractus alibi geſti cum re-
107 nunciatione, &c.declinare poterit,vt in caſu no-
ſtro; valet enim argumentum de delictis ad con-
tractus *l.omnem,ff.de iudic.d. Auth.Qua in prouincia,*
cap.fin. de foro compet. Euerar. *in topicis legalib. loco*
20. Tuſch.*tom.1.lit. A,concl.*495.*n* 8.*& concluſ.*507.
*n.*16.cum aliis per me citatis *in tract.de locis commu-*
nib.argument.Iuris loco 35.*n.*1.

108 Attamen, quicquid aduerſarius dicat, ſuppoſi-
ta Breuis exiſtentia, de cuius originali mihi nun-
quam conſtare potuit, aſſerendum eſt illud, qua-
tenus exiſtat, agere tantùm de facinoroſis, & di-
uerſis criminibus obumbratis, qui ne ſuorum de-
lictorum impunitatem diutius conſequantur,
ſuoſque aduerſarios moleſtare valeant, cumpri-
mùm ſibi alicuius delicti, ſeu criminis conſcij
exiſtebant, aut quamuis occaſione ſe in cauſam ta-
lem trahi poſſe præſentiebant, ſuorum Ordina-
riorum,ac Iudicum, & officialium eorundem Re-
gnorum iuriſdictionem declinabant; ita clarè
oſtendunt prooemialia eius verba, quæ mentem
& intentionem diſponentis declarant, *l.item quia,*
§.fin.ff de pactis,l.cum hi,in princip.ff.de tranſact. Ma-

ſcard.*de probat.*1184.*n.6.* Gutier.*pract lib.1.q.* 89. *à*
*n.*3.& cauſam finalem inducunt *l.fin.ff.de hæred.in-*
*ſtit.l.1.ff.ad Maced.*Menoch.*conſ.*219.*num.9.&* 30.
Gonz. *ad reg.8.Cancel.§.7.proœm.n.* 122. Lotter. *de*
re benef.lib.2.q.36.num.3. Gabr.Pereira *dec.98.n.1.*
Bec.*conſ.129.n.100.lib.2.* Rot.*deciſ.185.n.4. in fin.*
& n.5.& 6.p.1.recent.& dec 167.n.2.p.2.recent. quæ 109
totam reſpicit diſpoſitionem, & ad illam genera-
liter influit, Crau.*conſ.192.ſub n.21.verſ. quinta illa*
dicitur, Bec.*conſ.45.num.5.vol.* 1. cauſa enim prooe-
mialis influere in diſpoſitiuam dicitur, Rot. *de-*
ciſ.458.n.4.p.1.diuerſ.& coanguſtat verba,Rauden.
Piſana deciſ.4.num.149.part.1.& demum ex ea col-
ligitur congrua interpretatio,Mantic.*deciſ.59.n.6.*
Et optima ratione huius Breuis diſpoſitio funda-
tur,cum neceſſe ſit crimina illic puniri vbi admiſſa
fuere, vtpote quia ibi auctoris criminis,& proba-
tionis copia adeſt,quæ ſi alibi fierent, perdifficilis
indagatio foret, ſæpiuſque vel teſtium inopia, &
difficultate etiam probationis, ac expenſis maio-
ribus, impunita penitus remanerent delicta §. *hoc*
conſiderantes,in Auth.Vt omnes obed.Iud.

Vnde cum Breue ita euidenter de cauſis crimi- 110
nalibus tantùm agat, extendi nullo iure poteſt ad
ciuiles, & multò minus ad beneficiales, quæ ap-
pellatione cauſarum ciuilium & criminalium non
comprehenduntur,cum aliam ſpeciem conſtituant
à ciuilibus,& criminalibus diſtinctam, ſecundùm
Lap.*alleg.*70.Papazz *in addit.ad dec.27.de procurat.in*
nouis,*verſ.qui d.c.*1.Pur.*deciſ.*147.*aliàs* 241.*lib.* 2. *in*
correct. illa enim verba, *aut ex quauis occaſione ſe in*
cauſam talem,&c.id non euincunt propter dict. *ta-* 111
lem, quæ eſt repetitiua certæ, & determinatæ qua-
litatis ſupra enunciatæ, vt per Seraph.*deciſ.* 822.
*num.*1.& alios per me adductos *in tract.de dictionib.*
*vſufreq dict.*398. *n.* 2. *ſecundùm Lugdunen. impreſſ.*
Nec alia verba paulo generalia, *ac omnes,& ſingulas*
tam criminalium,quàm ciuilium,atque etiam mixtarũ
huiuſmodi,&c.extendunt quicquam vltra in prooe- 112
mio narrata ob dict. *huiuſmodi*, quæ eſt relatiua
præcedentium cum omnibus ſuis qualitatibus, gl.
*in c.Abbate,de elect.lib.6.*Gonz.*ad reg.8.Cancel.gl.4.*
*num.4.*Seraph.*deciſ.388.num.6.& deciſ.606.num.3.*
& 14.Rot.*deciſ.383.num.6.p.2.recent.* Card.Tuſch.
tom.2.litt. D.concl.387.num.1. vbi quod poſita poſt
certum ordinem expreſſum, reſtringit diſpoſitio-
nem ad id, quod adiicitur;& ſic vt prooemio cor-
reſpondeant, debet neceſſariò ſupradicta verba
intelligi de ciuilibus, & mixtis criminaliter inten-
tatis:id enim alia verba eiuſdem Breuis ſatis oſten-
dunt,ibi, *contra clericos,& laicos, ac alias perſonas*
huiuſmodi ſuper criminibus, & delictis per eos perpe-
tratis,ac bonis,& rebus ad eos pertinentibus & actioni-
bus ſibi competentibus,necnon cauſis,& litibus contra
eos quomodolibet motis inquirere,& per inquiſitionem,
vel accuſationem,aut ex mero officio,ac alias iuxta for-
mam Iuris procedere & punire, ac carceribus manci-
pare,&c.Ex quibus deprehenditur contra tales ſu-
per bonis,& rebus ad eos pertinentibus,& actioni-
bus,&c.per inquiſitionem, vel accuſationem eſſe
procedendum, ac proinde de ſolis facinoroſis pu-
niendis criminaliter, ciuiliter,vel mixtè inibi agi
neceſſariò dicendum eſt: cum accuſatio,vel inqui-
ſitio contra alios dirigi non poſſit.

In criminalibus enim tres cauſarum ſpecies re- 113
periuntur; vna dicitur propriè criminalis, quando
principaliter agitur ad commodum publicum ex
delicto tantum, ſeu ad publicam vindictam; vt
per Maſcard.*de probat concl.*463.Farin.*in proxi.p.*2.
*quæſt.*100.*à princip.*& alios quos retuli *in tract. de*

appellatiua verborum vtriuſque Iuris ſignificat. appellat. 44. num. 2. Marant. de ordine iudic. part. 4. diſtinct. 1. num. 2. & hinc eſt, inquit ipſe, quòd ſi aliquis ex delicto venit puniendus corporaliter, ad publicam vindictam, dicitur cauſa criminalis; quia ex tali pœna corporali nullum commodum ſentit priuatus, refert, & ſequitur Buccaron. de different. inter iudic. ciuilia & crimin. in præmiſſ. num. 3.
114 Altera dicitur ciuilis quando pro delicto principaliter agitur in iudicio ad commodum priuatum, pro pœna ſcilicet pecuniaria parti applicanda, Iaſ. in rub. C. de iudic. & in l. plerique, ff. de in ius vocando, numer. 44. Clar. in praxi crimin. §. fin. quæſt. 1. in verſ. quarto igitur, & verſ. ſeq. Buccaron. d. proœm. 1. num. 1. Camill. Borrel. d. tom. 1. tit. 42. num. 11. Cabed. par. 1. deciſ. 14. numer. 4. Rota deciſ. 19. numer. 1. de iudic. in antiq. & deciſ. 113. numer. 2. poſt
115 tom. 2. conſil. Farin. Tertia denique dicitur mixta, vbi pœna partim parti, & partim fiſco venit applicanda, vt habetur per Alex. in addit. ad Bart. in l. 3. in princ. ff. de ſepulc. viol. in lit. D. & per Dec. in rub. de iudic. num. 51. verſ. & cauſa mixta, in 2. lect. Boſſ. in pract. crimin. tit. de appellat. numer. 8. vbi de communi, Ioſeph Ludou. deciſ. 71. vbi dicit hanc opinionem eſſe canonizatam per vniuerſum Orbem Cardoſ. in praxi iudicum, verb. Cauſa, num. 3. Cabed. d. deciſ. 14. n. 6 ad has tres cauſarum ſpecies reſpexit dictum Breue, dum in diſpoſitiua de illis meminit.

116 Quòd autem de iſtis tantùm, non autem de beneficialibus Breue illud ſit intelligendum, oſtendit quoque inueteratus S. Rotæ vſus, quæ huiuſmodi cauſas cognoſcit, & definit, ac quotidie in ea committi vidimus, cum nullibi melius tractentur, & definiantur, vnde ex natura ſua Rotales, & Curiales dicuntur cauſæ beneficiales, Rot. deciſ. 36. ſub n. 1. de appellat. in nouis, Gonzal. ad
117 reg. 8. Cancel. §. 1. proœm. n. 60. quæ obſeruantia ſubſequuta tollit omne dubium, Bart. in l. miſſi opinatores, n. 14. C. de exact. tribut. lib. 10. Bec. conſil. 140. num. 21. & latè conſil. 202. num. 11. lib. 1. Olaſc. de-
118 ciſ. 136 num. 4. Eſt enim generale quod quælibet diſpoſitio declaratur per ſubſequentem obſeruantiam, cap. cùm veniſſent, vbi Butr. num. 12. & 21. & Imol numer. 19. de conſtit. Crauet. conſ. 294. ſub num. 1. & conſ. 459. num. 21. Natt. conſ. 498. numer. 18. Beroi. conſ. 91. numer. 10. vol. 1. Decian. conſ. 44. numer. 28. & 115. vol. 4. Honded. conſ. 6. num. 32. lib. 1. Caſanet. conſ. 45. num. 144. cum ſeqq. Menoch. conſ. 104. num. 13. & conſ. 341. numer. 13. Bec. conſil. 101. n. 49. lib. 1. Ioſeph. Ludouic. concl. 38. & in puncto quòd
119 priuilegium, quatenus declaratione indigeat, declaratur ab obſeruantia ſubſequuta, Corn. conſ. 193. numer. 10. volum. 2. Olaſc. dict. deciſ. 139. Socin. conſ. 111. in fine, lib. 1. quem refert Cardin. Tuſch. tom. 5. littera O. concluſ. 59. num. 51. Honded. conſil. 92. num. 38. lib. 1. & conſil. 60. num. 11. lib. 2. & conſil.
120 35. numer. 45. eodem lib. 2. vbi numer. 45. ampliat etiamſi obſeruantia ſit contra verum intellectum priuilegij, quæ ideo dicitur optima priuilegiorum interpres, Ioſeph. Ludou. dict. concluſ. 38. in 13. illat. Roman. conſil. 89. circa fin. verſ. vltim. & conſ. 273. n. 3. Menoch. conſ. 390. num. 16. Vincent. de Franch. deciſ. 56. num. 6. par. 1. Honded. conſ. 1. num. 36. lib. 2.

121 Nec eſt credendum Iulium III. voluiſſe Apoſt. Sedi, & S. Rotæ cauſarum Portugalliæ cognitionem verbis hoc non importantibus in perpetuum tollere, arg. cap. ſuper eo 55. de offic. deleg. Grammat. con. 2. num. 11. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. §. 1. proœm. num. 17. tum quia in generali conceſſione, vel ſermone nunquam comprehenditur perſona loquentis, vt læſa cenſeatur, l. ſi mercedem 52. § ſi habitatoribus ff. de action. empti, vbi gloſ. verb. habitatio, Rota deciſ. 241. num. 5. cum ſeqq. p. 1. diuerſ. imò ſemper
intelligitur excepta, c. fin. de offic. deleg. lib. 6. Man- 122
doſ. reg. 11. Cancell. q. fin. & in quibuſcunque conceſſionibus ſemper Principis auctoritas cenſetur præſeruata, Natt conſ. 580. num. 4. verſ. nam prædictis, Menoch. de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 17. num. 88. cum ſeq. Surd. conſ. 152. num. 16.

Nec denique obſtat quòd Iudex exequutor, qui 123
vigore litterarum declaratoriarum Auditoris Cameræ denunciauerat excommunicatum eumdem Balthaſatem, illi abſolutionem impartitus ſit ſub prætextu huiuſmodi nullitatum, ita vt vigore talis abſolutionis idem Balthaſar, ac ſi non eſſet excommunicatus, admiſſus iam ſit ad Chorum, & ad Officia diuina, ac ad diſtributiones quotidianas participandas: quia reſpondetur executorem præfatum ſic abſoluens, nulliter & abſque iuriſdictione proceſſiſſe, cum certum ſit exequutori non licere ſuper validitate ſententiæ, cuius exequutioni aditus eſt, pronunciare, l. ſi vt proponis, l. exequutorem, C. de exequut. rei iudic. l. ſi prætor. 75. ff. de iudic. Bart. in l. à Diuo pio, in princip. n. 4. Alex. n. 9. & Iaſ. num. 11. de re iudic. Menoch. de arbitr. lib. 1. q. 38.
Surd. conſ. 406. n. 15. Cou. pract. c. 16. n. 5. & in pun- 124
cto quòd exequutor ab A. C. in partibus deputatus non poſſit declarare nullas eſſe cenſuras ab eodem Auditore Cameræ promulgatas, reſoluit Rot. in d. Eboren. fructuum 17. Nouembr. 16 9. coram R. P. D. Queipo, & quòd ob id huiuſmodi exequutor abſolutionem impartiri non poſſit, ſtatuit expreſsè fel. mem. Paulus V. in dictis facultatibus eidem Auditori Cameræ conceſſis, §. 21. in hæc verba. Et quod à te, vel Locumtenentibus, & alijs prædictis pro tempore excommunicati, ſeu alias cenſurati ab alijs quam à te, vel Locumtenentibus, & alijs tuis huiuſmodi, etiam de partium conſenſu præterquam in mortis articulo conſtitutum, abſolui non poſſunt ad euitandas colluſiones, ſtatuere, &c.

Vtcunque igitur ſummo ego iure læſus, & in- 125
iuriæ telo percuſſus queremoniarum tragœdias in iudices naturales non excito, excito quidem in hominem partem mihi aduerſariam, qui quoniam ſe in Dignitate mea intruſum videt, per omne nefas ius ſuum commentitium tueri contendit, exquiſitis fallaciis Regios Magiſtratus ad inobedientiam prouocans inauditam. Abſit hoc verbo inuidia; dignitatis meæ iacturam facere, vel eam nunquam habuiſſe mallem, quàm hoc de Luſitanis iudicibus exaudire, itaque non tam grauiter de hac iniuria mihi illata doleo, quàm de nota, quæ Luſitanæ obedientiæ candori inuritur, ſiniſtram hanc de Natione mea obſequentiſſima animis opinionem conor euellere: ſed non poſſum non quàm maximè dolere, quòd Balthaſar eò ingrati animi criminis, & feritatis acceſſerit, vt conculcatis litteris amicorum, & precibus, & quod peius eſt, eccleſiaſticis monitionibus, & commonitionibus adhuc in ſua pertinacia, cum maximo propriæ conſcientiæ diſpendio, & communicantium damnatione, perſiſtat obdurus: vocatus enim in iudicium comparere contempſit; præterea à communione ſeparatus, aqua & igne interdictus, irriſit; demum in ſummum malorum veniens, & in reprobum ſenſum datus, per anathema traditus Sathanæ, Eccleſiæ ingreſſu gaudere, & fructus ſuos integre facere, ac violato ſe-

queſtro

queſtro exigere tentauit impudens ; nihilominus tamen Confeſſarios inuenit ; qui nihil de pœnitentis , neque de ſua pro pœnitente reſtitutione, & abſolutione laborantes, eum indemnẽ & abſolutum domum dimittunt, Væ Confeſſariis , væ pœnitenti , qui eodem ſempiterno ſupplicio punientur ; viderint ergo in quo periculo damnationis exiſtant, viderint, & reſipiſcant.

Ex quibus capta fuit fauorabilis reſolutio in Rota, vt in ſequenti deciſione.

R.P.D. Pirouano Bracharen. Theſauraria Mercurij 10. Martij 1632.

126 Quæſitum fuit an contra Balthaſarem ſit danda declaratoria , exindeque ſit apponendum ſequeſtrum ? Et affirmatiuè fuit reſolutum. Præceſſerat enim legitima litterarum exequutorialium intimatio , & ſeruati fuerunt quatuor termini ad docendum de paritione iuxta ſtylum huius Tribunalis , quibus iam elapſis remanet probata negatiua paritionis , Felin. *in cap. Rodulphus, numer. 42. de reſcript.* Veſtr. *in praxi lib. 8. cap. vlt. numer. 19.* de qua deſumitur contumacia, & per eam cenſuræ declarantur *cap. 1. in fine, vt lite non conteſt.* Abb. *in cap. reprehenſibilis numer. 2. de appellat. & in cap. 11. numer. 10 de iudic.* Caſſad. *deciſ. 5. num. 7. de conſtitut.* Mohedan. *deciſ. 1. de ſentent. excomm.* quod paſſim ſeruatur contra rebelles, & inobedientes, vt *in Burgen. præeminentiarum 8. Iunij 1581. coram Card. Seraphino, & 439. numer. 1, & 591. numer. 5. p. 1. recent.* in quibus aliæ deciſiones referuntur.

Neque dubitari poteſt de legitima litterarum intimatione , quamuis per edictum facta , quia concurrunt omnia ad ſuſtinendum actum de iure requiſita , nempe iuriſdictio , cauſa, & ordo iudiciarius.

127 Iuriſdictio eſt parens , quia non fuit proceſſum ex Ordinaria iuriſdictione , prout potuiſſet , ſi verſaremur in foro Cæſareo , per *Auth. Qui ſemel. C. quomodo , & quando Iudex* , Felin. *in cap. quoniam frequenter , numer. 13. vt lite non conteſt.* ſed vigore particularis reſcripti , vt poſſet procedi per edictum conſtito de non tuto acceſſu , quod erat neceſſarium de Iure Canonico per *Clement. dudum , de iudic.* vbi gloſſ. *in verb. Papa , & ſeq.* hoc adnotarunt , Felin. *in dict. cap. quoniam frequenter, numer. 13.* Rot. *in addit. deciſ. 8. & de dolo , & contum. in nouis* , Vanti. *de nullit. ex defect. citat, numer. 126.* & Rot. idem ſeruauit , & ſeruat *in Ianuen. ſeparationis thori 8. Martij 1627.* & in eadem cauſa 16. *Februarij præterit , coram D. meo Decano.*

128 Cauſæ etiam non deſunt , quæ iuſtificant non tutum acceſſum , quia Balthaſar ſolitus erat recurrere ad iudices laicos pro impediendo proceſſu , & ne perſonaliter citaretur , vt ex relatione Notarij exhibita , quæ nedum ſufficeret pro cauſa non tuti acceſſus , ſed etiam ad hoc vt poſſet dici perſonaliter citatus , Bald. *in d. cap. quoniam frequenter , §. porro , num. 2. vt lite non conteſtat.* & idem fuit dictum *in Ianuen. cenſus 16. Ianuarij 1614. coram me* , quando ſcilicet recurſus concludenter eſt probatus. Præterea teſtes fuerunt examinati , firmiter deponentes quòd in Regno Luſitaniæ non poterant exequi huiuſmodi mandata , & decreta Rotalia , & alia quæ ab Vrbe hac de re tranſmiſſa fuerunt abſque Iudicis Regiæ Coronæ beneplacito , quod

August. Barboſ. de iure Eccleſ. vniu.

ſufficit ad hoc vt dicatur conſtare de non tuto acceſſu ; ſiue teſtes concludant non tutum acceſſum per impoſſibile , ſiue hoc credant difficile propter pœnas in Regiis Conſtitutionibus comminatas , vt quis non audeat huiuſmodi mandata intimare, Rot. *deciſ. 12. num. 2. de reſcript. in antiq.* & idem firmat de ſtylo huius Tribunalis Adden. *ad deciſ. 5 num. 2. & 4. eod. tit. de reſcript. in nouis*, Caſſador. *deciſ. 2. de dolo & cont.* & idem fuit admiſſum in ſupradictis deciſionibus *Ianuen. cenſus 10. Ianuarij 1614. & in Ianuen. ſeparationis thori 8. Martij 1627.*

Ordo etiam de iure requiſitus ſufficienter fuit ſeruatus , quia originales citationes probantur ex fide Curſoris , & Notariorum affixæ in ſolitis Curiæ , & in aliis duobus locis temporali ditioni vicinioribus , nempè ciuitate Tipherni , & terræ Aquipendij in valuis earum reſpectiuè maioris Eccleſiæ , ac inſuper lectæ, & copiæ dimiſſæ : quæ omnia ſolent deſiderari pro eadem forma adimplenda , Caſſad. *deciſ. 1. & 6. de dolo , & cont.* Rota *d. deciſ. 5. de reſcript. in nouis* , Ægid. *deciſ. 194.* Pute. *deciſ. 164. lib. 1. in correctis*, Veſtr. *in praxi lib. 4. cap. 3. numer. 4.* & Rot. eandem praxim ſequuta eſt *in allegata deciſione Ianuen. ſeparationis thori coram D. meo Decano.* 129

Quod verò ad ſequeſtrum , non dubitarunt Domini eſſe apponendum , quia D. Auguſtinus fuit reintegratus ad ſuum beneficium , & Balthaſar conatur manu regia tueri ſe in poſſeſſione improba ; & ideo Rota omnibus Iuris remediis eſſe ſuccurrendum cenſuit, prout & in pluribus cauſis relatis per Gonzal. *ad reg. 8. in proœm. §. 7. num. 36.* idem reſeruari voluit : & ita fuit reſolutum , &c. hactenus Rota. 130

Vigore huius deciſionis fuerunt per Sacram Rotam ſeruatis de iure ſeruandis latæ ſententiæ, declaratoria ſcilicet , aggrauatoria , & reaggrauatoria , & demum ipſe Balthaſar interdictus ad loca, in quæ deuenire contigerit. Quæ quidem executoriales litteræ à Sacra Rota relaxatæ ſunt quæ ſequuntur.

Sereniſſimo , potentiſſimo , atque Catholico Principi , & Domino Philippo ab Auſtria diuina fauente clementia Caſtellæ , Legionis , Aragonum , vtriuſque Siciliæ Neapolis , & Portugalliæ Regi , aliorumque dominiorum veſtrorum fœlicis proſperitatis augmento , necnon Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. D. Collectori in Regno Portugaliæ reſidenti , ac Reuerendiſſimis , & RR. in Chriſto Patribus , & Dominis Archiepiſcopis , & Epiſcopis Archiepiſcopatui Bracharen. vicinioribus , eorumque & cuiuſlibet ipſorum Vicariis , ſiue Officialibus generalibus , Curiæque Cauſarum Cameræ Apoſtolicæ generali Auditori , eiuſque Vice Auditori, ſiue Locumtenenti , vniuerſis quoque & ſingulis DD. Abbatibus , Prioribus , Præpoſitis , Decanis , Archidiaconis , Scholaſticis , Cantoribus, Theſaurariis , ſuccentoribus , Sacriſtis tam Cathedralium , quàm Collegiatarum Canonicis Parochialiumque Eccleſiarum Rectoribus ſiue Locumtenen. eorumdem, Plebanis , Viceplebanis , Capellanis , Curatis , & non Curatis , Vicariis perpetuis , Altariſtis , cæteriſque Preſbyteris , Clericis , notariis , & Tabellionibus publicis quibuſcumque vbicumque conſtitutis , & eorum cuilibet in ſolidum , necnon Illuſtriſſ. Principibus, & dominis Ducibus , Marchionibus,

Comitibus, Baronibus, Vicecomitibus, Capitaneis, Poteſtatibus, Prioribus, Mareſchallis, Caſtellanis, cæteriſque iuſtitiæ miniſtris, & eorum cuilibet inſolidum, vniuerſis quoqoe & ſingulis Theſaurariæ huiuſmodi, de qua agitur, & infra mentio fiet, fructuum, redituum, prouentuum poſſeſſoribus detentoribus, arrendatoribus, redituariis, vindemiatoribus, colonis, agricolis decimatoribus, Penſionariis, Cenſuariis, receptoribos, debitoribus, nec non DD. Balthaſari Diaz da Fonſeca ex aduerſo principali, ac Dignitatibus, Canoniɕis, & Capitulo inſignis Collegiatæ Eccleſiæ S. Mariæ de Oliueira oppidi de Guimaraens Bracharen. diœceſis, omnibuſque aliis, & ſingulis quorum intereſt, intererit, aut intereſſe poterit quomodolibet in futurum qnibuſcunque nominibus cenſeantur, & qnacumque perfulgeant dignitate. Philip. Pirouanus V. I. D. Sanctiſſimi D. N. Papæ Capellanus, & ipſius *Sacri Palatij Apoſtolici* cauſarum, cauſæque & cauſis, ac partibus infraſcriptis Auditor, & Iudex Commiſſarius ab eodem S. D. N. Papa ſpecialiter ac expreſsè deputatus. Salutem in Domino, & noſtris huiuſmodi, imo veriùs Apoſtolicis firmiter obedire mandatis. Noueritis quòd alias ſub die 11. Octobris 1625. fuit nobis pro parte, & ad inſtantiam d. Balthaſaris Diaz da Fonſeca per vnum ex S. D. N. Papæ Curſoribus præſentara quædam Commiſſionis cedula ad inſtantiam illius in plena Signatura Iuſtitiæ contra D. Auguſtinum Barboſam citatum, & intimatum obtenta, partibus vtriuſque auditis tenoris ſequent. videlicet *Beatiſſime Pater, dignetur S. V. cauſam, & cauſas appellationis, & appellationum infra legitima tempora interpoſita, & interpoſitarum à quadam prateaſa diffinitiua ſententia, ſeu pratenſo Decreto vim diffinitiua habente, vt dicitur, lato, & promulgato per R. P. D. Bichium vigore aſſerta obligationis ad aſſertum fauorem Auguſtini Barboſa aduerſarij, & contra deuotum S. V. Oratorem Balthaſarem Diaz de Fonſeca de, & ſuper pratenſa renouatione cedula bancharia de ſoluen. per ſexennium ducatorum ducentorum auri de Camera, ac pratenſa ſolutione ducatorum 900. vnà cum aliis pecuniis, rebuſque aliis, &c. nullitatiſque, & nullitatũ, & iniuſtitia dicta pratenſa ſententia, ſeu pratenſi decreti quomodolibet habiti, & facti, attentatorumque & innouatorum quorumcunque, necnon quam, & quas Orator habet, & mouet, habereque, & mouere vult, & intendit contra D. Auguſtinum Barboſam aduerſarium, omneſque alios, alicui ex veſtri Sacri Pal. Apoſtol. Cauſarum Auditori, ſeu Locumtenenti, ſummariè, &c. & prout in cauſis beneficialibus procedi conſueuit audien. cognoſcen. deciden. ſineque debito terminan. committere, & mandare cum incidentibus, &c. & cum poteſtate dictum aduerſarium, omneſque alios in Curia, & extra citandi, illique, ac quibus, & quoties opus fuerit inhibendi, etiam ſub cenſuris, &c. premiſſis, necnon conſtitutionibus, & ordinationibus Apoſtolicis, ſtylo Palatij, cateriſque contrariis non obſtantibus quibuſcunque. Statum, &c. pro pleneè & ſufficienter expreſſis haben. &c. vel ſi magis placet alicui ex Sacri veſtri Palatij Cauſarum Auditori, ſeu Locum tenen. quòd procedat quoad renouationem cedula, cum clauſula ſi quid exequendum, in reliquis ſine praiudicio legitima exequutionis. De mandato D. N. Papa audiat Mag. Philippus, vt in ſecunda parte petitur, & iuſtitiam faciat. Placet D. N. Papa de ſecunda parte. Lucas Antonius Virilis.* Cuius quidem Commiſſionis vigore nos in cauſa, & caoſis hoiuſmodi, ac inter partes in illa contentas, ſeu verius illarum procuratores procedentes à nobis pro parte, & ad inſtantiam d. Balthaſaris Diaz da Fonſeca principalis, & pro eo ad inſtantiam Thomæ Lutioli eius procuratoris, de quo in actis, fuit D. Auguſtinus Barboſa principalis perſonaliter citatus, & inhibitus, & poſtea ad eiuſdem d. Balthaſaris, ſiue eius procuratoris vt ſupra, inſtantiam emanarunt ad partes quædam litteræ inhibitotiæ, quæ cum inibi impedire poſſent exequtionem declaratoriarum, ſequeſtrorum, aliorumque maodatorum relaxatorum Ab A. C. ſiue R. P. D. Bichio illius in ciuilibus Locumtenente, pro terminis penſionis decurſæ, & non ſolutæ à nobis, inſtante D. Auguſtino Barboſa principali, fuerunt declaratæ ſtare, & intelligi debere conceſſæ quoad renouationem Cædulæ Banchariæ, cum clauſula ſi quid exequendum, quoad reliqna ſine præiudicio legitimæ exequutionis, & poſtea præfixo d. Balthaſari Diaz da Fonſeca ex aduerſo principali termino ad tranſportanda acta facta in Curia A. C. ad Tribunal Sacræ Rotæ, provt ſtante eius appellatione facere tenebatur, dictoque termino elapſo, & illis non tranſportatis eaſdem litteras inhibitorias in omnibus, & per omnia, & hoc tamen prius citato Thoma Lotiolo ex aduerſo procuratore, moderati fuimus, & rèuocauimus, iuxta tamen formam, & tenorem eiuſdem reſcripti, ſiue Commiſſionis ſpecialis nobis deſuper factæ, & præſentatæ, de qua in actis hic breuitatis cauſa inſeri omiſſæ. Qua cauſa ſic coram nobis indeciſa penden. idem S. D. N. Papa aliam Commiſſionem ſua propria manu ſignatam nobis præſentari fecit tenoris ſequen. videlicet. *Beatiſſime Pater, Deuotus S. V. Orator Auguſtinus Barboſa obtinuit ab A. C. mandatum exequutiuum pro eiuſdem pecuniarum ſumma ac renouatione Cedula Bancharia annua penſionis Ducat. 200. auri de Camera, alias auctoritate Apoſtolica ſibi reſeruata ſuper fructibus certis, & incertis, ac diſtributionibus quotidianis Theſauraria Collegiata Eccleſia S. Maria de Oliueira Oppidi de Guimaraens Bracharen. diœc. contra Balthaſarem Diaz de Fonſeca modernum Theſaurarium. Caterum appellante dicti Balthaſaris procuratore & cauſa in Rota commiſſa R. P. D. Pirouano, & nunc in gradu appellationis huiuſmodi indeciſa pendente, quia idem Balthaſar continuat in ſua contumacia, & proterua denegatione de ſoluendo dictam penſionem, & renouando cedulam, inde aperta eſt via regreſſui, ſiue ingreſſui, & acceſſus ad fauorem Oratoris in litteris Apoſtolicis reſeruatis, & veretur idem Orator ne in proſequatione huius iudicij cogatur per tres ſententias conformes defatigari. Ideo S. V. humillimè ſupplicat quatenus dignetur committere, & mandare eidem D. Pirouano, vt in cauſa, & cauſis emergentis quaeſtionis ſuper regreſſu, ingreſſu, & acceſſu huiuſmodi, ac illius canonizatione procedat omni, & quacunque appellatione remota cum poteſtate tam d. aduerſarium quàm omnes quoſuis alios, etiam per edictum publicum, conſtito ſummariè, & extraiudicialiter de non tuto acceſſu, tam in Curia, quàm extra citandi, nec non inhibendi ſub cenſuris, & pœnis, inobedienteſque & rebelles eaſdem cenſuras incurriſſe declarandi, aggrauandi, reaggrauandi, interdictumque ponendi, ſeruata forma Concilij Tridentini, implorato, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſecularis, cateraque faciendi, &c. neceſſaria, & opportuna premiſſis, necnon conſtitutionibus, ordinationibus Apoſtolicis ſtylo Palatij, cateriſque contrariis, quorum tenores, &c. non obſtant. quibuſcunque ſtatutis, &c. pro plenè & ſufficienter expreſſis*

Digitized by Google

expreſſis haben. De mandato D. N. Papæ idem Auditor procedat omni, & quacunque appellatione remota, vt petitur, & iuſtitiam faciat. Placet, Miſſeus, Poſt cuius quidem Commiſſionis præſentationem vlterius procedentes cauſaque huiuſmodi per nos diligenter, & maturè diſcuſſa, illaque in plena Rota, vt moris eſt, propoſita, inibique acerrimè ventilata, & diſcuſſa præuia deciſione fuit reſolutum locum eſſe ingreſſui, & acceſſui ad Theſaurariam prædictæ Collegiatæ Eccleſiæ, de qua agitur, ob non ſolutam penſionem per Balthaſarem Diaz aduerſarium dicto D. Auguſtino Barboſæ, & illius validitatem impugnatam iuxta tenorem litterarum Apoſtolicarum deſuper expeditarum, & conſenſum ab eodem Balthaſare præſtitum, & ſic d.D. Auguſtinum Barboſam principalem in illius poſſeſſionem eſſe immitten. introducen. immiſſumque & impoſitum manutenen. eſſe duximus, & mandauimus. Quapropter mandatum de immittendo, & manutenendo reſpectiuè ad d. D. Auguſtini Barboſæ principalis fauorem ſub eccleſiaſticis ſententiis, cenſuris, & pœnis in illo contentis in forma ſolita, & conſueta decreuimus, conceſſimus, ac relaxauimus, quod cum in partibus eidem Balthaſari Diaz da Fonſeca ob impedimenta per eum præſtita perſonaliter intimari, & notificari non poſſet, & ſuper huiuſmodi impedimentis per illum præſtitis, & non tuto acceſſu fuiſſent in curia examinati teſtes, & producta aliqua iura, & documenta, & illis lectis, & viſis per nos accuratè tam quoad intimationem dicti mandati de immittendo, & manutenendo reſpectiuè, quàm quoad alia in præſenti cauſa per edictum publicum in forma ſolita, & conſueta, & iuxta ſtylum Romanæ Curiæ procedi mandandum duximus, atque mandauimus, & cum deinde fuiſſet legitima dicti mandati intimatio quamuis per edictum facta, vtporè quia ordo de iure requiſitus ſufficienter fuit ſeruatus, ac originales citationes probentur ex fide curſoris, & Notariorum affixæ in locis ſolitis in curia, & in aliis duobus locis vicinioribus temporali ditioni, nempe Ciuitate Tipherni, & Terræ Aquipédij in valuis earum reſpectiuè maioris Eccleſiæ, ac inſuper lectæ, & copiæ dimiſſæ, & illis parere, ac obedire neglexiſſet, ſeu recuſaſſet, eodem inſtrumento dicti mandati de immittendo, & manutenendo reſpectiuè vnà cum intimatione, & notificatione, vt ſupra per edictum facta in actis reproductis, ac terminis ſubſtantialibus ad docendum ſe d. mandato de immittendo, & manutenendo reſpectiuè paruiſſe, & obediuiſſe ſeruatis; ſubſequenter ad ſupradicti D. Auguſtini Barboſæ principalis inſtantiam (D. Thoma Lutiolo ex aduerſo procuratore dicti D. Balthaſaris Diaz da Fonſeca ex aduerſo principali perſonaliter citato) cauſa huiuſmodi per nos diligenter, ac maturè diſcuſſa, illaque in plena Rota, vt moris eſt, propoſita, inibique acerrimè ventilata, & diſcuſſa, fuit firmata deciſio prout infra, videlicet, *R. P. D. Pirouano Bracharen. Theſaurariæ* 10. *Martij* 1632. *Quæſitum fuit, An contra Balthaſarem ſit danda declaratoria, exindeque ſit apponendum ſequeſtrum? & affirmatiuè fuit reſolutum: præceſſerat enim legitima litterarum exequutorialium intimatio, & ſeruati fuerunt quatuor termini ad docendum de paritione iuxta ſtylum huius Tribunalis, quibus iam elapſis remanet probata negatiua paritionis*. Felin. in cap. Rodulphinus numer. 41. de reſcript. Veſtrius in praxi lib. 8. cap. vltim. numer. 19. *ex qua deſumitur contumacia, & per eam cenſuræ relaxantur*, cap. 1. in fin. vt lite non conteſt. Abbas in cap. reprehenſibilis, numer. 2. de appellationi. & in cap. 2. numer. 10 de iudiciis. Caſſadorus deciſ. 5. numer. 7. de Conſtit. Mohed. deciſ. 1. de ſentent. excommunic. *quod paſſim ſeruatur contra rebelles, & inobedientes*, vt in Burgen. præeminentiarum 8. Iulij 1585. coram Cardinali Seraphin. deciſ. 439. numer. 1. & 591. num. 5. part. 2. recent. *in quibus aliæ deciſiones referuntur. Nec dubitari poteſt de legitima litterarum intimatione, quamuis per edictum facta, quia concurrunt omnia ad ſuſtinendum actum de Iure requiſita, nempe iuriſdictio, cauſa, & ordo iudiciorum. Iuriſdictio eſt patens, quia non fuit proceſſum ex ordinaria iuriſdictione, prout potuiſſet ſi verſaremur in foro Cæſareo* per Auth. qui ſemel, C. quomodo, & quando Iud. Felin. in cap. quoniam frequenter, numer. 43. vt lite non conteſtata, *ſed vigore particularis reſcripti, vt poſſet procedi per edictum, conſtito de non tuto acceſſu, quod erat neceſſarium de Iure Canonico*, per Clem. dudum, de iudic. vbi gl. in verbo Papa, & ſequenti, *hoc adnotarunt* Felin. in dicto cap. quoniam frequenter numer. 13. Rota in addit. deciſ. 8. de dolo, & contumacia in nouis, Vant. de nullit. defectu citationis numer. 126. & *Rota idem ſeruauit, & ſeruat*, vt in Ianuen. ſeparationis thori 8. Martij 1617. in eadem cauſa 26. Februarij præteriti coram D. meo Decano. *Cauſæ etiam non deſunt, quæ iuſtificant non tutum acceſſum, quia Balthaſar ſolitus erat recurrere ad Iudices laicos pro impediendo proceſſu, & ne perſonaliter citaretur, vt ex relatione Notarij exhibita, quæ ne dum ſufficeret pro cauſa non tuti acceſſus, ſed etiam ad hoc, vt poſſet dici perſonaliter citatus*, Bald in dict. cap. quoniam frequenter, §. porro, numer. 1. vt lite non conteſtata *& idem fuit dictum* in Ianuen. cenſus 10. Ianuarij 1614. coram me, *quando ſcilicet recurſus concludenter eſt probatus; præterea teſtes fuerunt examinati formiter, deponentes quòd in Regno Luſitania non poterant exequi huiuſmodi mandata, & decreta Rotalia, & alia, quæ ab Vrbe hac de re tranſmiſſa fuerunt abſque Iudicis Regiæ Coronæ beneplacito, quod ſufficit ad hoc, vt dicatur conſtare de non tuto acceſſu, ſiue teſtes concludant non tutum acceſſum per impoſſibile, ſiue hoc credam difficile propter pœnas in Regiis conſtitutionibus comminatas, vt quis minimè audeat mandata intimare*, Rota deciſ. 2 a numer. x. de reſcriptis, in antiq & idem firmant de ſtylo huius Tribunalis Adden ad deciſ. numer. 2. & 4. eodem titul. de reſcript. in nou Caſſad. deciſ. 2. de dolo & contum. *& idem fuit admiſſum in ſupradictis deciſionibus*. Ianuen. cenſus 10. Ianuar. 1614 & in Ianuen. ſeparationis thori. 8. Martij 1624. *Ordo etiam de iure requiſitus ſufficienter fuit ſeruatus, quia originales citationes probantur ex fide Curſoris, & Notariorum affixa in locis ſolitis in Curia, & in aliis locis temporali ditioni vicinioribus, nempe ciuitate Tipherni, & Terra Aquipendij in valuis earum reſpectiuè maioris Eccleſiæ, ac inſuper lecta, & copia dimiſſa, quæ omnia ſolent deſiderari pro eadem forma adimplenda*, Caſſad. *deciſ. 1. & 6. de dolo, & contum.* Rota *deciſ. 6. de reſcript. in nou.* Ægid. *deciſ.* 194. Pute. *deciſ.* 164 *lib. 2. in correct.* Veſtr. *in praxi lib.* 4. *c.* 3. *numer.* 4. & Rota *eandem praxim ſequuta eſt in allegata* deciſ. Ianuen. ſeparationis thori coram D. meo Decano. *Quo verò ad ſequeſtrum non dubitarunt DD. eſſe apponen. quia D. Auguſtinus fuit reintegratus ad ſuum beneficium, & Balthaſar conatur manu Regia tueri ſe in poſſeſſione improba, & ideo Rota omnibus iuris remediis eſſe ſuccurrendum cenſuit, prout & in pluribus cauſis relatus* per Gonzal. ad Reg. 8. in

procem.§.7. num. 36. *idem ſeruari voluit.* Et ita reſolutum,&c. Subſequenter ad ſupradicti D. Auguſtini Barboſæ principalis inſtantiam, Thoma Luziolo ex aduerſo procuratore d.Balthaſaris Diaz da Fonſeca ex aduerſo principalis citato ad videndum pœnas,ſententias, & cenſuras in d. mandato de immittendo contentas ob illius non paritionem incidiſſe de DD.Coadiutorum noſtrorum conſilio declarauimus, litteraſque declaratorias deſuper neceſſarias,& opportunas in forma ſolita,& conſueta decreuimus, & conceſſimus, noſtramque in ſcriptis tulimus, & promulgauimus ſententiam declaratoriam, prout infra, videlicet, *Per hanc noſtram declaratoriam ſententiam, quam pro Tribunali ſedentes, & ſolum Deum præ oculis habentes de DD. Coadiutorum noſtrorum conſilio, & aſſenſu ferimus in his ſcriptis in cauſa, & cauſis coram nobis penden. inter Ill. & R. D. Auguſtinum Barboſam ex vna, & Balthaſarem Diaz de Fonſeca de, & ſuper paritione mandati de immittendo, & manutenendo reſpectiuè in poſſeſſione Theſaurariæ Eccleſiæ S. Mariæ de Olineira oppidi de Guimaraens Bracharen. diœc. & illius annexorum per nos in fauorem præfati Domini Auguſtini decreti, & relaxati, rebuſque aliis in actis cauſa, & cauſarum huiuſmodi latius deductis partibus ex altera, ſententiamus, pronunciamus, decernimus, & declaramus præfatum Balthaſarem Diaz de Fonſeca ob non paritionem dicti noſtri mandati de immittendo, & manutenendo reſpectiuè excommunicationis, aliaſque Eccleſiaſticas ſententias, cenſuras, & pœnas in eodem noſtro mandato de immittendo reſpectiuè contentas & comminatas ob illarum non paritionem damnabiliter incidiſſe, incurriſſe, ipſumque excommunicatum publicè denuncian. & ab omnibus Chriſti fidelibus arctius euitandum fore, & eſſe, prout illum denunciamus, & euitari mandamus, litteraſque declaratorias deſuper neceſſarias, & opportunas, & cedulones in forma ſolita, & conſueta decernen. & relaxan. prout decernimus, & relaxamus, & eundem Balthaſarem Diaz de Fonſeca in expenſis coram nobis pro parte eiuſdem D. Auguſtini in hac cauſa factis condemnamus, quarum taxationem Nobis, vel cui de iure in poſterum reſeruamus, & ita dicimus, ſententiamus, & declaramus non ſolum præmiſſo, ſed omni alio meliori modo,* &c. *Ita pronunciaui Ego Phil. Pirouanus Rotæ Aud.* Quæ quidem declaratoria ſententia cum ſuperius, vt præmittitur, per nos lata fuerit, & dictus Balthaſar Diaz ex aduerſo principalis de mandato noſtro Romæ in locis publicis per quemdam S. D. N. PP. Curſorem excommunicatus declaratus, ac rebellis, & inobediens, & ſuæ ſalutis immemor d. excommunicationis, & eius declarationis ſententiam per decem dies poſt illius denunciationem, & publicationem prædictos immediatè ſequen. pertinaciter ſuſtinuerit, & ad ſanctæ Matris Eccleſiæ gremium redire, & animæ ſuæ ſaluti prouidere non curaſſet, prout ſuſtinet ad præſens. Nos in declarationis negotio huiuſmodi vlterius ritè procedentes ad D. Auguſtini Barboſæ principalis inſtantiam d. Thoma Lutiolo ex aduerſo procuratore perſonaliter citato ad viden. & audien. ſupradictam excommunicationis, & illius declarationis ſententiam, & proceſſus noſtros huiuſmodi contra, & aduerſus eundem Balthaſarem Diaz da Fonſeca ſuum principalem iuxta litterarum declaratorium vim, formam, & tenorem ob non paritionem earundem aggrauari, litteras aggrauatorias deſuper opportunas in forma ſolita, & conſueta per nos decerni, & concedi, vel ad dicendum cauſam, ſi quam haberet rationabilem, quare præmiſſa fieri non debeant, allegandum, prout ad certum peremptorium terminum competentem citari mandauimus, & fecimus, quo termino elapſo comparuit in iudicio legitimè coram nobis dictus D. Auguſtinus Barboſa principalis, & prædictam excommunicationis ſententiam contra prædictum ex aduerſo principalem ob non paritionem prædictam latam aggrauari, & ipſum aggrauatum publicè denunciari mandari, litteraſque aggrauatorias deſuper neceſſarias, & oportunas in forma ſolita, & conſueta decerni, & concedi per nos inſtanter poſtulauit. Nos tunc attenden. poſtulationem huiuſmodi fore iuſtam, & rationi conſonam, quodque terminus poſt prædictæ ſententiæ declarationem, & publicationem vt præfertur factam effluxus fuerit, nullamque nobis de paritione D. Balthaſaris ex aduerſo principalis factã eſſe certificationem, & etiam quod creſcente contumacia, & inobedientia, merito creſcere debeat, & pœna ne facilitas pœnæ audaciam tribuat delinquendi, excommunicationis, & declarationis ſententiam antedictam, ac proceſſus noſtros huiuſmodi aggrauant duximus, & aggrauauimus, prout per præſentes litteras noſtras aggrauatorias deſuper in forma ſolita, & conſueta decernentes opportunas. Quocirca Vos omnes & ſingulos ſupradictos, & veſtrûm quemlibet inſolidum auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte, tenore præſentium requirimus, & monemus primo, ſecundo, tertio, & peremptoriè, vobiſque nihilominus & veſtrûm cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna mandamus quatenus ſtatim viſis, & receptis præſentibus, & poſtquam pro parte dicti D. Auguſtini Barboſæ principalis ſuper hoc fueritis requiſiti, vel alter veſtrûm fuerit requiſitus, ſingulis diebus Dominicis, & feſtiuis in veſtris Eccleſiis, Monaſteriis, & Capellis infra Miſſarum, & aliarum horarum diuinarum ſolemnia, dum ibidem populi multitudo ad diuina audienda conuenerit, aut aliàs legitimè congregata fuerit, dictam excommunicationis ſententiam reiterando, & innouando eundem D. Balthaſarem Diaz da Fonſeca ex aduerſo principalem excommunicatum declaratum, & aggrauatum Campanis pulſatis, candelis accenſis, & demum extinctis, & in terram proiectis, cruce erecta, & religione indicta aquam benedictam aſpergendo ad fugandos dæmones, qui eum detinent ſic allegatum, & laqueis ſuis catenatum, orando quod D. N. Ieſus Chriſtus ipſum ad Catholicam Fidem, & ſanctæ Matris Eccleſiæ gremium reducere dignetur, & ne in talibus peruerſitate, & duritie dies ſuos finire permittat, & poſt ad ianuas Eccleſiarum veſtrarum vna cum Clericis & Parochianis accedendo, & ad terrorem vt ipſe Balthaſar ex aduerſo principalis eò citius ad obedientiam redeat, tres lapides verſus domum habitationis ſuæ proiiciendo in ſignum maledictionis æternæ, & etiam poſt Miſſam, & in Veſperis, aliiſque horis Canonicis, ſermonibus, & prædicationibus publicis ſolemniter publicetis, & denuncietis, ac ab aliis quantum in vobis fuerit, publicari, & denunciari, necnon ab omnibus Chriſti fidelibus arctius euitari faciatis, donec, & quouſque aliud à nobis vel ſuperiore noſtro deſuper habueritis in mandatis. Verum poſtquam dictus Balthaſar ex aduerſo principalis excommunicatus, vt præmittitur, & aggrauatus, aggrauationem huiuſmodi per decem dies

dies poſt ipſius publicationem, & denunciationem in dicta curia in locis conſuetis publicè factam animo ſuſtinuerit indurato. Nos ad vlteriorem dicti D. Auguſtini Barboſæ principalis inſtantiam, prædicto Thoma Lutiolo ex aduerſo procuratore, de quo in actis perſonaliter citato ad videndum, & audiendum prædictam excommunicationis, & declarationis ſententiam ſiue proceſſus noſtros huiuſmodi contra eundem dict. Balthaſarem ex aduerſo principalem iuxta dictarum litterarum declaratotiatum formam, & tenorem reaggrauari, litteraſque reaggrauatorias deſuper in forma ſolita & conſueta decerni, & concedi vel dicendum cauſam, ſi quam habeat rationabilem, quare præmiſſa minimè fieri debere allegan. provt ad certum peremptorium terminum competentem citari mandauimus, & fecimus. Quo termino adueniente comparuit legitimè coram nobis D. Auguſtinus Barboſa principalis, & maximam ipſius Balthaſaris non comparentis contumaciam accuſauit, eo quòd ad ſummum malorum deueniens poſtpoſito Dei timore, & parui pendens Eccleſiaſticas cenſuras, & canonicas monitiones ſæpè ſæpius illi in diuerſis plurium annorum temporibus factas ſe Diuinis immiſcuerat, ac demum ſe ſecerat ad ſacrum Subdiaconatus Ordinem ſubreptitiæ promoueri, provt ex proteſtatione per principalem facta, de qua in actis, eum tanquam contumacem, & rebellem reputari, ac in eius contumaciam excommunicationis, & declarationis ſententiam, necnon proceſſus huiuſmodi contra eundem excommunicatum declaratum, & aggrauatum publicè reaggrauari mandari, litteraſque reaggrauatorias deſuper neceſſarias, & opportunas in forma ſolita, & conſueta decerni per nos inſtanter poſtulauit. Nos tunc poſtulationem huiuſmodi attendentes fore iuſtam, quodque iuſta petenti non eſt denegandus aſſenſus, quodque peruerſorum audacia præſumptiua idem exigit, vt vnica pœna non contenti fortioribus arceantur pœnis ne fides illorum lædatur, qui Superioribus ſuis ſemper obedientiam impenderunt ſententiam excommunicationis, ac proceſſus noſtros antedictos reaggrauandos duximus, & reaggrauauimus, provt reaggrauamus per præſentes litteras noſtras reaggrauatorias deſuper decerneures opportunas. Quapropter Vobis omnibus & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet inſolidum modo, & forma præmiſſis mandamus quatenus ſtatim poſtquam pro parte dicti D. Auguſtini principalis fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrûm fuerit requiſitus, omnes, & ſingulos Chriſti fideles vtriuſque ſexus homines, & præſertim familiares, & ſeruitores d. Balthaſaris Diaz ex aduerſo principalis excommunicati, denunciati, & aggrauati dicta auctoritate Apoſtolica moneatis, & requiratis primò, ſecundò, tertiò, & peremptoriè, provt requirimus, & monemus eoſdem, ac ipſis, & eorum cuilibet in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna diſtrictiùs iniungimus, quatenus infra ſex dies poſt monitionem, & requiſitionem huiuſmodi ipſis factam immediatè ſequentes eiſdem à participatione, & communione, ac familiaritate, & ſeruitio ipſius Balthaſaris Diaz de Fonſeca ex aduerſo principalis denunciati, & aggrauati, penitus, & omnino deſiſtant. & quilibet eorum deſiſtat, necnon cum eo ſeruiendo, loquendo, ſtando, ſedendo, ambulando, hoſpitando, conſedendo, bibendo, conuerſando, coquendo cibum, potum, vel aquam miniſtrando, vel ignem, aut aliquo humanitatis ſolatio (præterquam in caſibus, & perſonis à Iure præmiſſis) participare præſumant, aut eorum aliquis præſumat, & ſi contrarium fecerint nos in eos & eorum quemlibet cum dicto denunciato, & reaggrauato rebelliter participantes, & contrafacientes ex nunc, provt ex tunc, & ex tunc provt ex nunc ſingulariter in ſingulos, dicta ſex dierum canonica monitione præmiſſa, excommunicationis ſententiam ferimus in his ſcriptis, & etiam promulgamus. Vobis omnibus & ſingulis ſupradictis modo, & forma præmiſſis diſtrictè præcipiendo mandantes quatenus ſingulis diebus Dominicis, & feſtiuis in veſtris Eccleſiis, Monaſteriis, Capellis infra Miſſarum, & aliarum horarum præſcriptarum ſolemnia, ac vbi, quando, & quoties expedierit, prædictos Chriſti fideles, familiares, & ſeruitores, qui cum d. Balthaſare Diaz de Fonſeca ex aduerſo principali excommunicato, aggrauato, & reaggrauato rebelliter participauerint, excommunicatos tamdiu publicè denuncietis, & ab aliis quantum in vobis fuerit, publicè denunciare, & ab omnibus Chriſti fidelibus arctius euitari faciatis, donec & quouſque aliud à nobis, vel Superiore noſtro ſuper hoc receperitis in mandatis. Præterea cum d. Balthaſar Diaz ex aduerſo principalis ſic excommunicatus declaratus aggrauatus, & reaggrauatus, reaggrauationem noſtram huiuſmodi per alios decem dies poſt ipſius publicationem, & declarationem in dicta Curia in locis publicis, & conſueris factam, ac dictos decem dies immediatè ſequentes pertinaciter ſuſtinuerit, provt de præſenti ſuſtinet. Mox ad prælibati D. Auguſtini Barboſæ principalis vlteriorem inſtantiam (eodem D. Thoma Lutiolo ex aduerſo Procuratore, de quo in actis principali citato) ad videndum, & audien. omnes, & ſingulas Terras, Ciuitates, Oppida, Caſtra, Villas, Suburbia, & quarumcunque Eccleſiarum Collegia, Capitula, Communitates, Eccleſias, Monaſteria, Capellas, Parochias, generaliter quæcunque alia loca, in, & ſub quibus, ſeu ad quæ dictum Balthaſarem Diaz de Fonſeca ex aduerſo principalem excommunicatum declaratum, aggrauatum, & reaggrauatum eſſe, morari, declinari, ſeu deuenire contigerit (quamdiu in dictis locis fuerit) interdici, & ſtrictiſſimo Eccleſiaſtico interdicto ſupponi, & obſeruari, mandari, litteraſque deſuper opportunas in forma ſolita, & conſueta decerni, & concedi per nos inſtanter poſtulauit. Nos tunc attendentes poſtulationem huiuſmodi fore iuſtam, & rationi conſonam, quodque prædictus Balthaſar Diaz de Fonſeca ex aduerſo principalis pœnas, ſententias, & cenſuras prædictas in eum (vt præmittitur) latas Pharaonis duritiem imitando ad modum aſpidum ſurdarum aures ſuas obturantium, nec voces audiant incantantium, ſuſtinear, & per totum tempus in ſua pertinacia perſeuerat, & ad ſanctæ Matris Eccleſiæ gremium redire, & animæ ſuæ ſaluti prouidere non curet auctoritate Apoſtolica nobis commiſſa, & qua fungimur in hac parte; omnes; & ſingulas Ciuitates, Terras, Oppida, Caſtra, Suburbia, Villas, Parochias, & alia loca quæcumque prædicta in, & ſub quibus dictum Balthaſarem Diaz ex aduerſo principalem eſſe, morari, declinare, ſeu deuenire contigerit quamdiu ibidem fuerit; ſeu moram traxerit, etiam per tres dies continuos poſt ipſius abinde receſſum; ex nunc provt ex tunc, & ex tunc provt ex nunc abſque alia deſuper facienda

declar atione, aut intimatione, vel publicatione interdicimus, & ſtrictiſſimo Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſuimus, & ſupponimus per præſentes has noſtras litteras deſuper, in forma ſolita decernentes, & concedentes: & nihilominus vobis omnibus, & ſingulis ſupradictis, & veſtrum cuilibet inſolidum modo, & forma præmiſſis diſtrictè præcipiendo mandamus, quatenus ſtatim in his partibus, & poſtquam pro parte dicti D. Auguſtini Barboſæ principalis vigore præſentium ſuper hoc fueritis requiſiti, ſeu alter veſtrûm fuerit etiam priuatè requiſitus, ſeu monitus, ſeu ad notitiam veſtram deuenerit etiam extraiudicialiter abſque vlla requiſitione deſuper iudicialiter facienda (quia loca huiuſmodi pro nominatis, & denunciatis eſſe volumus, & declaramus) in Ciuitatibus, Terris, Oppidis, Caſtris, Villis, Suburbiis, Parochiis, Collegiis, & quibuſcunque aliis locis ſupradictis, in, & ſub quibus, ſeu ad quæ d.[us] D. Balthaſarem Diaz da Fonſeca ex aduerſo principalem eſſe, morari, declinare, ſeu deuenire contigerit, ceſſetis, & ab aliis ceſſare faciatis, permittatis, & procuretis, apertis ianuis, a Diuinis. Ita tamen, quod huiuſmodi ſtante interdicto nulla Eccleſiaſtica Sacramenta in, & ſub dictis locis, in quibus ipſe fuerit, miniſtrentur, niſi Pænitentia, & Baptiſmus cunctis indifferenter, Eucbariſtia verò infirmis tantum, & matrimonium ſine Eccleſiaſtica ſolemnitate contrahatur, ac inibi, ac ſub eiſdem locis decedentibus Eccleſiaſtica denegetur ſepultura. Porrò eum autem ipſum, ſeu illos, qui interdictum huiuſmodi non ſeruauerit, ſeu ſeruauerint, eo ipſo pœnas contra violantes, vel non ſeruantes interdictum, à iure communi, & Pontificiis conſtitutionibus latas, incurrere volumus, decernimus, & declaramus, & in his ita vos geratis, donec & quouſque dictus Balthaſar ex aduerſo principalis declaratus, aggrauatus, reaggrauatus, & interdictus omnia vt ſupra ſatisfecerit, paruerit, & ad ſanctæ Matris Eccleſiæ gremium redierit, beneficium abſolutionis a ſupradictis cenſuris meruerit obtinere, & vos aliud à nobis deſuper receperitis in mandatis. Quod ſi fortè vos Sereniſſimus Rex antedictus exequutor præſentis proceſſus noſtri, ac mandatorum noſtrorum tranſgreſſor fueritis, proculdubio iuſti Iudicis iudicium incurretis, licet noſtris cenſuris ligari nolumus, ſed in Domino ad prædictorum exequutionem benignè hortamur. Vobis verò RR Archiepiſcopis, & Epiſcopis prædictis, etiam exceptis, quibus ob reuerentiam veſtrarum Pontificalium dignitatum deferimus in hac parte, ſi contra præmiſſa, vel præmiſſorum aliquid feceritis per vos, vel ſubmiſſas perſonas (prædicta ſex dierum Canonica monitione præmiſſa ingreſſum Eccleſiæ interdicimus in his ſcriptis. Si vero interdictionem huiuſmodi per alios ſex dies immediatè ſequentes ſuſtinueritis, vos in his ſcriptis Canonica monitione præmiſſa ſuſpendimus à Diuinis. Verum ſi vos prædicti interdicti, & ſuſpenſionis ſententias huiuſmodi per alios ſex dies prædictos duodecim dies immediatè ſequentes animo ſuſtinueritis indurato, vos ex nunc, prout ex tunc, & è contra in his ſcriptis (dicta Canonica monitione præmiſſa) excommunicationis ſententia innodamus. Abſolutionem verò omnium, & ſingulorum præmiſſorum nobis, vel Superiori noſtro tantùm reſeruamus. In quorum omnium, & ſingulorum fidem, & teſtimonium præmiſſorum has præſentes exinde fieri, & per Notarium noſtrum publicum infraſcriptum ſubſcribi, & publicari mandauimus, ſigillique noſtri, vel Coadiutorum noſtrorum iuſſimus, & fecimus appenſione muniri Datum & actum Romæ in Monaſterio S. Mariæ de Pace nobis inibi pro tribunali ſedentibus ſub anno à Natiuitate D.N. Ieſu Chriſti 1632. indictione 15. diebus 31. Martij quoad declarationem excommunicationis, 19. Aprilis quoad aggrauationem, 30. eiuſdem quoad reaggrauationem, 17. Maij quoad interdictum, Pontificatus Sanctiſſimi in Chriſto Patris D.N.D. Vrbani diuina prouidentia Papæ VIII. anno eius nono. Præſentibus ibidem DD. Clearcho Buſcho, & Horatio de Marchis Sacri Palatij Apoſtolici cauſarum Notariis, ſcribiſque noſtris teſtibus ad præmiſſa vocatis, atque rogatis. Tenor verò cedulonis vltimo loco affixi eſt, vt ſequitur, videlicet. *Hic auctoritate Apoſtolica denunciatur excommunicatus, declaratus, aggrauatus, reaggrauatus, & interdictus ad loca in qua deuenire contigerit, ac proinde ab omnibus arctius euitari mandatur quidam Balthaſar Diaz de Fonſeca aſſerens Clericus Thomarien. Prouincia Vlixbonen. ob non partitionem mandati de immittendo, & manutenendo reſpectiuè contra illum in cauſa Bracharen. Theſauraria per S. Rotam relaxati ad fauorem D. Auguſtini Barboſa, & aliàs prout in actis, inſtante eodem D. Auguſtino Barboſa principali ſuo, &c. Archangelus Baronus S. Palatij Apoſt. cauſarum Notarius. Die 18. Maij 1632. ſupradicta cedula affixa, & publicata fuit in acie Campi Floræ, & valuis Cancellariæ Apoſt. per me Iulium Marzitellum S.D.N. Papæ Curſorem Et ego Archangelus Baronus S. Palatij Apoſtolici cauſarum, & huiuſmodi cauſa Notarius de præmiſſis rogatus præſens inſtrumentum ſcripſi, & ſubſcripſi, ſignaui, & publicaui requiſitus, in fidem*, &c. Locus † Signi. Locus † Sigilli. Quid autem poſt tot allegationes euenerit, planè narratur in praxi exigendi penſiones ad finem, ſecundùm vltimam impreſſionem Lugdun. de anno 1645.

§. IV.

Seruientes Eccleſiis, vel Clericis: & Diaconi Saluatici, familiares S. Officij, Epiſcopi, & Nuntij Apoſt. gaudent fori priuilegio. Epiſcopus an habeat familiam armatam, & poſſit facere exequutionem realem, vel perſonalem?

Conſilium D.r Aurelij Auguſtini Taurelli IC. Sarzanenſis, cum additionibus Auctoris.

SVMMARIVM.

1 *Famuli inſeruientes Eccleſiæ, vel Clericis, vtuntur priuilegio fori de iure Canonico, & ciuili, & reſpondetur contrariis à n. 97.*

2 *Iuniores, & Minores Eccleſiæ, dicuntur ſcholares, ſeu ſeruientes Eccleſiæ Homines Clericorum, de quibus* in l. 2. C. de Epiſcop. & Cler. *ſunt familiares, & alij exiſtentes in ſeruitio Clericorum, & n. 3.*

4 *Fori priuilegium competit addictis perpetuo ſeruitio eccleſiaſticorum, non iis, qui ſeruiunt ad tempus.*

5 *Seruientes Eccleſiæ gaudent fori priuilegio in gratiam*

gratiam ipſius Eccleſiæ, non autem propria perſonæ, & n.7.

6 Qualitas perpetuitatis ſeruitij non eſt abſolutè neceſſaria ad priuilegium fori, ſed ſufficit ſeruitium temporale, ita vt duret exemptio donec durat familiaritas; & n.9.

8 Laici adminiſtratores omnium bonorum Eccleſiæ poſſunt conueniri coram Iudice eccleſiaſtico durante officio, ſed non poſtea.

10 Seruientes mercedem dierum, vel pro paruo tempore, non vtuntur priuilegio fori, ſecus ſi ad annum, vel longum tempus.

11 Priuilegium fori prodeſt famulis Eccleſiæ, & Clericorum, ſine quibus ſuo priuilegio commodè frui non poſſent Clerici, & Eccleſia.

12 Iudicis arbitrio relinquitur, an Clericus, vel Eccleſia impediatur vti ſeruitio famuli.

13 Arbitrium huiuſmodi interponet Iudex eccleſiaſticus ob maiorem auctoritatem, non ſæcularis.

14 Seruientes Clericis, vel Eccleſiæ cum mercede, & ad tempus, non ſolum potiuntur priuilegio fori propter impedimentum ſeruitij, ſed & familiares militum, & ſcholarium.

15 Seruitium Eccleſiæ tres recenſentur ſpecies, videlicet Adſcriptitiorum, qui ſunt perpetui, Temporalium, & Inſeruientium gratis.

16 Seruientes gratis Eccleſiæ non ſunt perpetui obligatione, actu tamen poſſunt eſſe.

17 Eccleſia maius commodum conſequitur ex inſeruientibus gratis, quam ex perpetuis, & mercede conductis.

18 Seruientes Eccleſiæ ſine mercede conſequuntur priuilegium fori.

19 Diaconi Seluatici in Regno Neapolis ſunt homines liberi ſeruientes Eccleſiæ, vel Epiſcopis, nulla recepta mercede.

20 Diaconis Seluaticis concedit priuilegium fori ſacra Congregatio ſuper negotiis Regni Neapolis.

21 Pro ſeruitio Eccleſiarum, & Epiſcoporum in Cathedralibus, ac ſuperioribus Eccleſiis poſſunt aſſumi quatuor Diaconi Seluatici, in Collegiatis, vel Parochialibus duo, in aliis Eccleſiis vnus arbitrio Epiſcopi.

22 Diaconi Seluatici debent eligi gratis per Epiſcopum, debent præſtare ſeruitium perſonaliter, non per alios, debent eſſe bonæ famæ, & conditionis.

23 Diaconi Seluatici non gaudent priuilegio canonis, ſed fori in criminalibus; in ciuilibus quoad diſtrictionem corporis tantum, eximuntur ab oneribus perſonalibus, non ab aliis durante ſeruitio.

24 Diaconis Seluaticis reſeruantur exemptiones, & priuilegia etiam maiora, ſi qua competant ex conſuetudine.

25 Familiares ſanctæ Inquiſitionis ſunt exempti à iuriſdictione ſæculari.

26 Priuilegium fori familiarium ſancti Officij comprehendit illorum vxores, & filios.

27 Inquiſitores ſancti Officij habent familiam armatam.

28 Officiales, & familiares, & quomodolibet ſeruientes ſancto Officio impunè arma deferunt.

29 Abuſus conceſſionis delationis armorum inducitur ſi concedatur licentia miniſtris non neceſſariis, non inſeruientibus, & ſub prætextu Inquiſitionis committentibus facinora.

30 Familia Epiſcopi gaudet priuilegio fori in ciuilibus, & criminalibus.

31 Familia Vicarij Generalis, & Vicarij foranei, eodem fori priuilegio gaudet.

32 Epiſcopus, & illius Vicarius poteſt punire ſuos familiares delinquentes in officio, ſicuti poſſunt ſæculares.

33 Familiares, & de familia Epiſcopi dicuntur omnes exiſtentes in eius ſeruitio.

34 Notarius, & illius Subſtitutus, Fiſcalis, Nuntius, cuſtos carcerum, Bariſellus, Birruarij, dicuntur de familia Epiſcopi.

35 Familiaris dicitur qui viuit expenſis Epiſcopi.

36 Reſeruationis ad effectum quæ eſt adſtrictiua vti auferens Ordinariam facultatem conferendi, familiaritas ſtrictè interpretatur; ſecus in aliis caſibus, præſertim cum agitur de fauore Eccleſiæ.

37 Fori pro priuilegio ſufficit quod familiaris ſit in obſequio, & ſeruitio, licet Epiſcopi expenſis non viuat.

38 Familiares Epiſcopi ad hoc vt conſequantur fori priuilegium, non eſt neceſſe vt ſint deſtinati ad aliquod certum officium, & in eo delinquant, & num.40.

39 Indefinita æquipollet vniuerſali.

41 Familiares nobiles non debent eſſe minus priuilegiati quam familiares mercenarij, & viles.

42 Familiares Epiſcopi delinquentes extra officium, habent priuilegium fori, vt puniantur ab Epiſcopo, & n.44.

43 Officiales committens delictum in officio, ſortitur forum non ratione loci, ſed officij, & iuriſdictionis.

45 Theſauri dictum, ſcilicet opinionem, quod familia Epiſcopi vtatur priuilegio fori, nec legibus, vel ratione defendi reprobatur, & reſpondetur ad contraria.

46 Doct. ex cap. fin. de Offic. Archid. rectè inferunt familiares Epiſcopi gaudere priuilegio fori.

47 Cap. 1. & ibi Gloſſ. de pœnit. in 6. declaratur.

48 Epiſcopus licet remittat iniuriam ſibi illatam, punit tamen iniuriantes ſuam familiam.

49 Epiſcopus in diœceſi de iure, & ex generali conſuetudine punit pœna corporis afflictiua, carcerat, & mulctas exilio etiam laicos pro crimine ſpectante ad ſuum forum, ſine miniſterio, vel requiſitione alterius Iudicis.

50 Verbum, liberè, ſignificat præciſam libertatem ſine impedimento, & licentia alterius.

51 Epiſcopus eſt ordinarius in ſua diœceſi, ſicut ſummus Pontifex in vniuerſo Orbe.

52 Epiſcopus habet familiam armatam, & num. 53.

54 Iuriſdictione conceſſa cenſentur conceſſa omnia, quæ ad tuendam iuriſdictionem neceſſaria ſunt.

55 Epiſcopus dicitur Officialis communis.

56 Præuentio realis præfertur præuentioni verbali in cauſis mixti fori.

57 Opinio quod Epiſcopo non liceat habere familiam armatam tollit Iudici Eccleſiaſtico præuentionem per capturam in cauſis mixti fori, præbet occaſionem fraudum, & delictorum, & num.58.

59 Epiſcopus in cauſa hæreſi eſt Iudex ordinarius.

60 Inquiſitor eſt Iudex competens in crimine hæreſis.

61 *Epiſcopo non eſt tributa facultas tenendi familiam armatam ſicut Inquiſitori, quia alias de Iure competit.*

62 *Argumentum à contrario ſenſu eſt inualidum, quando contrarium diſponitur in alia parte Iuris.*

63 *Argumentum à contrario ſenſu eſt intelligendum ſtrictè ad limites verborum.*

64 *Incluſio vnius caſus frequentioris non excludit alium.*

65 *Argumentum, Epiſcopus excommunicat ſæcularem in crimine eccleſiaſtico, & mixto; ergo non poteſt illum capere, & punire, non concludit.*

66 *Epiſcopus vt habeat facultatem exequendi contra laicos, non indiget præſcriptione, quia competit de Iure communi, & ex præſcripto ſacr. Concilij Tridentini.*

67 *Tit.* C.de ſacroſ. Eccleſ. & de Epiſc. & Cler. *eſt nullus, ex quo diſponit ſine iuriſdictione de rebus, & perſonis Eccleſiæ.*

68 *Epiſcopus lieèt imploret brachium temporale, non ideo prohibetur immediatè habere familiam armatam exemplo Inquiſitorum.*

69 *Eccleſiaſticus Iudex quandoque inuocat brachium ſæculare, propter pœnam ſanguinis & mortis, quæ de Iure Clericis eſt interdicta.*

70 *Iudex eccleſiaſticus implorat auxilium ſæculare, quando non ſufficiunt propriæ vires ad coërcendum reum.*

71 *Iuriſdictio eccleſiaſtica, & ſæcularis, vna alij præſtat auxilium pro ſententiarum exequutione.*

72 *Iudex eccleſiaſticus petit auxilium brachij ſæcularis, non ex defectu iuriſdictionis exequendi, ſed vt ſua ſententia habeat faciliorem expeditionem.*

73 *Eccleſiaſticus non conuocat brachium Magiſtratus ſæcularis in extremum ſubſidium, quia poſt relaxatas cenſuras non habeat aliam facultatem exequendi contra laicos, ſed quando opus eſt, & videtur expediens, aliàs multa ſequerentur mala, & fraudes, & n.75.*

74 *Epiſcopus cum habeat facultatem à S.Conc.Trid. exequendi ſententiam contra laicos per proprios exequutores, accidit ex ſua vrbanitate, vt imploret brachium ſæculare.*

76 *Excommunicatio ex decreto Sacr. Concil. non niſi in ſubſidium eſt proferenda, poſtquam conſtiterit, non poſſe fieri exequutionem realem, vel perſonalem.*

77 *Excommunicatio eſt maior pœna quam habeat Eccleſia, quia tanquam gladius reſecans membrum à communi corpore fidelium, ſobriè, & cum circumſpectione eſt exercendus.*

78 *Cenſurarum ante relaxationem debet conſtare, ſaltem ex Nuncij relatione, non potuiſſe fieri realem, vel perſonalem exequutionem.*

79 *Opinio Iacob. Beret. dicentis,* Concilium, dum loquitur de propriis Epiſcopi exequutoribus, non intelligi de Miniſtris armatis, & vbi exequutio eſt facienda per Miniſtros armatos eſſe inuocandum brachium ſæculare *reprobatur.*

80 *Interpretatio diſpoſitionis Concilij circa proprios exequutores Epiſcopi, quod intelligatur in locis tantum, vbi Epiſcopus habet iuriſdictionem temporalem, reijcitur.*

81 *Speciali iure quid eſſe factum dicens iuſtificare debet.*

82 *Lex vbi non diſtinguit, nec nos diſtinguere debemus.*

83 *Dictio,* omnibus, *neminem excludit, quem alias non includeret, & operatur ac ſi eſſet facta mentio ſpecialis.*

84 *Papa ſolus, vel ſacr. Cardin. Congregatio Concilij. controuerſias, ac difficultates declarat, & reſoluit.*

85 *Epiſcopus habet proprium territorium.*

86 *Diœceſis idem ſignificat quoad iuriſdictionem ſpiritualem, quod territorum quoad temporalem.*

87 *Epiſcopi ex generali conſuetudine procedunt ad realem, & perſonalem exequutionem, etiam contra laicos, ſine alterius licentia in cauſis fori eccleſiaſtici.*

88 *Conſuetudo Eccleſiæ, & Curiæ Romanæ eſt attendenda, cum illam mandat Epiſcopus, & Iudicibus eccleſiaſticis obſeruari.*

89 *Conſuetudo quod familiares Epiſcopi non gaudeant priuilegio fori, non legitimè probatur, neque actus particulares præiudicant vniuerſali iuriſdictioni Eccleſie.*

90 *Impedimenta etiam de facto illata per magiſtratus ſæculares Epiſcopis, quominus procedant ad exequutionem contra laicos, in cauſis fori eccleſiaſtici, non inducunt ſtatum, vel conſuetudinem contra Concilium.*

91 *Conſtitutio Pij IV. confirmationis Conc.Trid. habet decretum irritans, quod irritat, & deſtruit omnia, quæ fiunt in contrarium, ipſo iure inficit titulum, & poſſeſſionem.*

92 *Leges Regiæ tollunt indiſtinctè eccleſiaſticis facultatem exequutionis realis, & perſonalis contra laicos per proprios miniſtros in criminalibus fori eccleſiaſtici.*

93 *Cognitio per viam violentiæ aduerſus Iudices eccleſiaſticos, an aduerſetur diſpoſitioni Concilij, & excuſet ab incurſu cenſurarum Bullæ in Cœna Domini.*

94 *Familiares Nuntij Apoſtolici fruuntur priuilegio fori.*

95 *Nuntius Apoſtolicus in ſua Prouincia habet iuriſdictionem ordinariam, qualem Epiſcopus in ſua diœceſi, & ampliorem, imò eſt ſuper Epiſcopos, & Archiepiſcopos.*

96 *Legatus, vel Nuntius habent familiam armatam, excommunicant, & puniunt inferentes iniuriam, vel damnum ſuis familiaribus.*

97 *Seruientes Legato, vel Nuntio percipiunt in abſentia fructus beneficij, quia dicuntur ſeruire Papæ, & Eccleſiæ vniuerſali.*

98 *Poteſtas Legati à latere, & non à latere eſt æqualis, exceptis iis, quæ Papa ſpecialiter ſibi reſeruauit.*

99 *Appellatione Legati venit ne dum Legatus à Latere, ſed & Legatus natus, & Legatus miſſus qui dicitur Nuntius.*

100 *Doctores pro communi opinione allegari poſſunt, qui diſcuſſo articulo aliquid in terminis concludunt, non ij, qui perfunctoriè loquuntur, & nihil firmant, & n.101.*

102 *Famuli perpetuò addicti Clericis, vel Eccleſiæ, tanquam bona propria ſunt exempti à iuriſdictione Iudicis ſæcularis.*

AD propoſitas mihi per Principem virũ ſæcularem quæſtiones, quæ ob multiplices, & confuſas opiniones, ſcribentiũ varia quandoque torſerunt ingenia, requiſitus quod de

iois

iure pro veritxte, & iuſtitia ſentirem, ſic reſpon-
dendum exiſtimaui.
1 Primò nempe: ſeruientes quatenus ſunt Ec-
cleſiæ, vel Clericorum ſeruitio addicti, gaudere
priuilegio fori tam ex diſpoſitione iuris canoni-
ci, quàm ciuilis. De iure Canonico eſt text. *in eccle-
ſiarum ſeruos* 12.*q.*2. vbi ſi quis Iudicium aut acto-
rum Clericum, aut ſeruum Clerici, vel Eccleſiæ, in
publicis, aut priuatis negotiis occupare voluerit,
à communione Eccleſiaſtica, cui impedimentum
facit, efficiatur extraneus, & ibi gloſ. *in verb. Cle-
ricorum*, quod eodem priuilegio gaudent ſerui Cle-
ricorum, quo Eccleſiæ, *in cap. iudicantum* 89. *diſt.* &
cap. 2. 11. *quaeſt.* 1. vbi quod nullus Iudicum neque
preſbyterum, neque Diaconum, aut Clericum
nullum, aut iuniores Eccleſiæ ſine licentia Ponti-
ficis per ſe diſtinguat, aut condemnare præſumat
Alius tex. *in c.* 2. *de for. comp.* vbi eadem verba præ-
ciſè repetuntur, pro verb. *iuniores*, habet *verb. mi-
2 nores*, quærendo quos appellet tex. *minores*, reſpon-
det tali nomine appellari Scholares, ſiue Seruien-
tes Eccleſiæ deputatos ad eius obſequium, ad idem
gloſ. *cap. generaliter* 40. 16. *quaeſt.* 1. *in verb. mancipia*,
vbi extendit priuilegium fori ad vxores, colonos,
& familiam Clericorum, & allegat iura concor-
dantia gloſ. *in c. clericorum, il* 1. 11. *quaeſt.* 1. *verſ. ideo
dico*, quòd gaudent fori priuilegio ſeruientes, &
mancipia Clericorum, quia idem priuilegium ha-
bet familia quod dominus, & gloſ. *in cap. eos qui* 52.
diſt. verſ. hoc poteſt, quòd vxor Clerici ſit de foro
Eccleſiæ ſicut & alij, qui ſunt de familia illius: ad
hoc probandum allegat dictum *cap. Eccleſiarum ſer-
uos*, &c. *iudicantum* 89 *diſt.* & facit *cap. penult. de pri-
uileg. in* 6. & *ibi* gloſ. loquens indiſtinctè de fami-
liaribus.
3 De Iure ciuili idem habetur *in l.* 2. *de Epiſc. &
Cler.* ibi, *verum, & hominibus eorundem, qui operam
in mercimoniis habent.* Appellatione autem homi-
num hoc caſu tam de iure Pandectarum, quàm
Codicis, continentur procuratores prædiorum,
actores, clientes, cuſtodes, coloni, & cæteri homi-
nes Clericis ſeruientes, vt *in l.* 4. *C. de dignit. lib.* 12.
& idem Cuiac. *ibidem oper. illius tom.* 3. & gloſ. *in d.
l.* 2. *C. de Epiſc. & Cler.* exponit *hominibus*, id eſt, fa-
miliaribus: & inferius *in verb. Clericis*, id eſt, ho-
minibus Clericorum, & *ibi* Bald. *n.* 2. quòd homi-
nes Clericorum dicuntur illorum ſeruientes, &
qui ſunt in miniſterio ipſorum, & quòd iſti gau-
dent priuilegio dominorum, & cæteri idem notãt;
Salic. *n.* 3. *in fin.* Caſtr. *n.* 7. & 8. quod *d. l.* vult quòd
homines Clericorum pro ſe ipſis habeant priui-
legium, & ſit ſpeciale in Clericis, vt eorum priui-
legia comprehendant ſuos familiares, non ſic in
aliis priuilegiatis, niſi dicatur expreſsè. Albert. &
idem Caſtr. *in l. ſi quis, vbi cauſ. Fiſcal.* ac Cagnol.
in l. cum quadam puella, ff. de iuriſd. omn. iud. num 30.
Hoſt. *in Summ. de foro compet.* §. *quibus ex cauſ. n.* 11.
verſ. ex premiſſis, Add. *ad Abb. in c. nullus, de for. comp.
in verb. velit. indiſtinctè*, vbi de veriori, Rip. *in tract.
de peſte tit. de præſeru. remed.* §. *deuenio nunc, num.* 124.
Barbat. *in cap.* 2. *n.* 35. *de for. compet.* Baiard. *ad Clar.
in prax. crimin. q.* 35. *ſub n.* 2. Rebuff. *de priuil. ſchol.
priuil.* 155. *n.* 1. & 2. Socin. ſen. *c.* 1. *n.* 18. *de for. comp.*
Neuiz. *in ſilu. nupt. p.* 5. *num.* 25. Marſil. *conſ.* 67. Cal-
nacã. *conſ.* 71. *n.* 2. *verſ. ſed famuli Clericorum, & Epi-
ſcoporum*, ſunt remittendi per Iudicem laicum ad
Eccleſiaſticum; alias vti contrauenieus immuni-
tati ipſo iure Iudex laicus ex excommunicatus.
Grammat. *vot.* 33. *n.* 10. Adde Boſſ. *tit. de for. com-
pet. ſtit.* 5. Cnauit. *ſuper tit.* 46. *num.* 27. Bonacoſ. *in
tract. de ſeru. & famul. q.* 15. *verſ. etiamſi*, & de magis
communi teſtatur Decian. *in tract. crimin. part.* 1.
lib. 4. *c.* 9. *n.* 47. Marant. *in prax. p.* 4. *diſt.* 11. *n.* 4 *verſ.
ſed iuxta hoc*, alios cumulans Menoch. *de arbitr. caſ.*
562. *n* 8. *verſ. ſecunda eſt opinio*, T. [illegible] *nar. re-
ſol. lib.* 2. *tit. de for. compet. num.* 2. Carol de G. [illegible] *de
effect. Cleric. effect.* 1. *num.* 131. *verſ. amplia*[illegible]*eſi-
mo ſecundo*, qui loquitur in quoquomodo ſeruien-
tibus Eccleſiæ, *num.* 146. aſſerit magis commu-
nem, & *num.* 149. Viu. *deciſ.* 136. *num.* 2. Theſaur.
deciſ. 22. *num.* 2. 3. & 4. Capye. *deciſ.* 12. *num.* 2. *verſ.
ſecundò reſponde*, Mart. *in tract. de Iuriſd. p.* 4. *caſ.* 111.
num. 1.
Non obſtat quod ij tantummodo gaudere de- 4
beant priuilegio Eccleſiæ, qui ſunt perpetuò ad-
dicti illius ſeruitio, non autem ij, qui ad tempus,
ex aduerſo relati, & per Menoch. Trentacinq. &
Carol de graſſ.
Nam eſt aduertendum, quod inſeruientes Ec- 5
cleſiæ gaudent priuilegio in gratiam ipſius Eccle-
ſiæ, non autem propriæ perſonæ, quod clarè col-
ligitur ex *d. c. Eccleſiarum ſeruos*, & ex *cap.* 2. *de foro.
compet.* & ex *d. l.* 1. *C. de Epiſc. & Cler.* vbi in ſpecie
notat. Bald. Menoch. *d. caſ.* 563. *n.* 10. *verſ. quinto vr-
get.* & Natt. *conſ.* 576. *n.* 9.
Inde verò ſequitur, quod qualitas perpetuitatis, 6
non poſſit eſſe conſiderabilis, vt ſine illa inſer-
uientes non debeant gaudere immunitatibus: pro
tempore enim, quo inſeruiunt famuli temporales,
eodem modo inſeruiunt reſpectu illius temporis,
quo perpetui reſpectu perpetuitatis; neque enim
perpetuitatis imprimit characterem, prout clerica-
tus, cuius ratione non poſſint perpetui conueniri
coram Iudice laico: ſed ideo conueniri non poſ-
ſunt, quia Eccleſiæ inſeruiunt: quæ qualitas ſer-
uitij ita cadit in temporario prout in perpetuo. &
hinc Bald. *in l.* 1. *n.* 5. *verſ. item operatur*, & *in d. l.* 2.
n. 5. *C. de Epiſc. & Cler.* tenet quòd durat exemptio
donec durat familiaritas, ſubdens, quia exemptio 7
non eſt conceſſa in gratiam famulorum, ſed in
gratiam ipſorum Clericorum, & *ibi* Salicet. *num.* 3.
Aloyſ. de Leo *num.* 11. & 12. idem tenet Imol. *in d.
cap. de for. compet. num.* 2. vbi famuli interim dum
ſeruiunt, cenſentur de foro Eccleſiæ, & ad hoc
probandum adducit *cap. dilecto, de offic. Archid.* Ad
idem Socin. *in cap.* 1. *numer.* 11. *verſ. decimaoctaua de-
claratio, de for. compet.* & Io. Anton. Nig. *in Extrau.
vnic. n.* 83. *de vit. & honeſt. Cler.* Natt. *d. conſ.* 576.
n. 9. Calcan. *d. conſ.* 71. *n.* 3. *in fine*, Capyc. *d. deciſ.* 12.
n. 2. & 3. Menoch. *d. caſ.* 562. *n.* 10. *verſ. quintò vrget.*
D. meus Steph. Gratixn. *diſcept. forenſ. cap.* 341. *n.* 3.
lib. 2. Mart. *de iuriſd. caſ.* 112. *num.* 6. *verſ. tertius arti-
culus eſt.*
Cùm itaque priuilegium ſit inductum ratione
ſolius vtilitatis Eccleſiæ, per conſequens illius ob-
iectum; & ratio eſt ſeruitium, in ſubiecto tamen
illo ſerui, vel famuli, qui ideo cenſetur exemptus,
quia actu ſeruit Eccleſiæ; ſeruire autem non impor-
tat per neceſſe actum perpetuum cum & ad tem-
pus poſſit inſeruire, & reſpectu illius temporis ea-
dem ſit vtilitas Eccleſiæ ratione ſerui temporarij,
quæ eſt ratione ſerui perpetui. Certum eſt enim
quod non poteſt perpetuus ſeruus eodem tempo-
re præſtare ſeruitium pro tota perpetuitate, quia
adſtrictus; ſed præſtat ſucceſſiuè de tempore in
tempus, & de momento ad momentum: quod eo-
dem prorſus modo præſtat & ſeruus temporalis.
Igitur cum vt Eccleſia ſeruitium conſequatur,
dum effectualiter famulus inſeruit, non ſit neceſ-
ſe, vt addictio ſit perpetua; in conſequens per
neceſſe

neceſſe ſequitur quod exemptio, quæ eſt cooceſſa
intuitu ſeruitij Eccleſiæ, non ſit conceſſa intuitu
perpetnitatis; & ſic quod perpetuitas, vel tempo-
ralitas non poteſt aliquid importare, vt ex ea in-
cludatur exemptio. Præſertim verò quia ſicuti ſer-
uitium dicit tempus ſucceſſiuum, & de momen-
to ad momentum, neque pro ſui eſſentia indiget
perpetuitate, ita & exemptio non dicit perpetui-
tatem per neceſſe, ſed verificatur in tempore, &
de momento ad momentum vſquequo famula-
tus durat, vt illo ſublato & ea tol li poſſit.

8 Hinc videmus, quòd laici tenentes adminiſtra-
tionem omnium bonorum Eccleſiæ, conueniun-
tur coram Iudice eccleſiaſtico durante officio, ſed
noo poſtea, *c. iudicatum, 87. diſt.* & *ibi* notat gloſſ. &
Doct. Abb. *in d. cap. 2. n. 6. verſ. fallit in duobus caſibus,*
de for. comp. Quod ſi ad effectum vt exemptio quæ
intuitu ſolius vtilitatis Eccleſiæ eſt conceſſa, re-
quireret perpetuitatem in ſeruiente, vtique non
eſſet verum, quod tenentes adminiſtrationem bo-
norum fruerentur beneficio fori, ſi ſunt ad tem-
pus, ſed eſſet neceſſe quod eſſent adminiſtratores
perpetui, & has rationes breuiſſimè tetigit Felin.
in d. c. 2. num. 11. verſ. de Ieſuatis, de for. comp. vbi re-
ſpondendo ad obiectum, quod Ieſuati non ſub-
ſunt Epiſcopis, quia non ſunt perpetui, reſpondet
quod hoc non concludit, quia Eremitæ, & famu-
li olim Epiſcopi, & vxor quondam clerici deſinit
eſſe de foro eccleſiaſtico, & tamen prius fuit.

9 Et hanc eandem opinionem, vt pro tempore,
quo inſeruiunt familiares, debeant gaudere pri-
uilegio fori, poſt Imol. & alios præcitatos tenent
Capr. *in d. c. 1. de for. comp. col. 2.* Barbat. *de Abb. in d.*
c. 2. ſub num. 5. in verb. velut indiſtinctè, & firmat Bald.
d. l. 1. C. de epiſc. & Cler. quod inſeruiens habet pri-
uilegiom fori donec durat in ſeruitio Eccleſiæ,
& quando eſt perpetuus, gaudet eodem priuilegio
perpetuo ſicuti dominus, & ſequitur Gratian. *d.*
cap. 341. n. 4. lib. 2. & idem ſenſit Carauit. *ſuper Rit.*
46. magn. Curia, num. 27. qui propoſita quæſtione
vtrum familiares & ſeruitores gaudeant priuile-
gio fori? refert diſtinctionem Archid. & ſequen-
tium, quod ad hoc familiaris debet eſſe perpetuus,
vel debet ſeruire ſine mercede: & opinionem Bal-
di & aliorum, vt ſufficiat quod ſit temporalis,
concludit ipſam primam opinionem eſſe magis
communem, ſecundam verò procedere in fami-
lia clericorum ob ſpeciale priuilegium Clerici, &
hanc eſſe ipſam veritatem.

10 Accedit quòd regula, vt qui ad tempus inſer-
uiunt, & pro mercede, non gaudeant priuilegio
fori poteſt procedere in iis, qui ſeruiunt mercede
dietim, aot pro aliqoo paruo tempore, ſecus verò
ſi ad aonum, vel ad longum tempus. Ita ex Albe-
ric. *in d. l. 1. C. de Epiſc. & Cler.* Socio. *d. c. 2. n. 21. de-*
clarat. 18. de for. comp. & alios citat. Ioan. Anton. de
Nig. *in Extrauag. vnic num. 90. de vit. & honeſt. Cleric.*
& Dec. *in tract. crimin. p. 1. lib. 4. c. 9. n. 47.* & ſequitur
Vulpell. *in tract. de libert. eccleſ. p. 3. n. 24.* Bonacoſſ.
de ſeru. & famul. q. 15. in fine, vbi de communi, Graff.
commun. opin. cap. 10. q. 7. Menoch. *d. conſ. 562. n. 14.*
D. Gratian. *d. c. 341. num. 4.* Mart. *d. tract. Iuriſd. caſ. 111.*
num. 10. verſ. & licet contrariam opinionem, & num. 11.
vbi quòd contraria opinio procedit io iis ſeruitori-
bus qui ſalario conſtituto dietim, vel per hebdoma-
das ſeruiunt.

11 Et rurſus quatenus prædictæ regulæ inhæren-
dum eſſet, quod videtur negandum ex ſupra dedu-
ctis, non procedit quotieſcunque Eccleſia non
poteſt vti æquè commodè ſeruitio ſui famuli ſi
ſubiiceretur foro laicali, prout vteretur ſi non
ſubiiceretur, Felin. *in d. c. 2. num. 2. verſ. tene iſtam cō-*
cluſionem, de for. compet. Nigr. *in dict. Extrauag. vnic.*
num. 95. de vit. & honeſt. Cler. Oldrad. *conſ. 11.* incip.
Thema tale eſt, vbi priuilegium de non ſoluendis
decimis conceſſis hoſpitali ſuper bonis paupe-
rum, includit bona miniſtrorum ſeruientium ho-
ſpitali, ſine quibus hoſpitale còmmodè non re-
geretur, Menoch. qui dicit opinionem probabilio-
rem, *d. caſ. 562. n. 11. & n. 59.* Carauit. *d. Rit. 46. n. 28.*
verſ. verum ſi priuilegiatus; ſic in ſimilibus termi-
nis circa familiares, & aulicos Regis, quod non
eſt credendum Regem voluiſſe eos ſubiicere ma-
gnæ Curiæ, & auferre cognitionem Seniſcalchi,
quia contingeret longis litibus eos defatigari, &
ſubtrahi ab eius ſeruitio. Mar. Frezz. *de ſubfeud.*
lib. 1. de offic. magn. Seniſcal. num. 3. in fin. fol. 36. Surd.
conſ. 303. num. 11. quòd laicus Iudex non poteſt cri-
minaliter vexare colonos, & conductores Eccle-
ſiæ, quia priuilegium Eccleſiæ competit & illius
colonis, quando ſine eis Eccleſia non poſſet vti
commode ſuo priuilegio Carol. de Graſſ. *de effect.*
cler effect. 1. num. 216. Marius Giurb. *conſ. 88. num. 11.*
Gaff. *deciſ. aur. p. 2. lib. 3. c. 2. num. 27. verſ. quarta licet*
regulariter, qui omnes ea inducuntur ratione quòd
domini non poſſunt carere ſeruitio ſuorum famu-
lorum.

An autem ita commode poſſit Eccleſia, & Cle- 12
ricus vti miniſterio ſeruientis, erit decidendum ar-
bitrio Iudicis, vt per Menoch. *ibid. n. 12.* Arbitrium 13
autem interponet iudex eccleſiaſticus, quia cum
agitur etiam generaliter ſuper cognitione iuriſdi-
ctionis inter iudicem eccleſiaſticum, & ſæcularem,
Eccleſiaſticus propter maiorem auctoritatem, &
præeminentiam præfertur ſæculari, Butr. *in cap. ca-*
terù, col. 3. de iud. Felin. *in c. paſtoralis, n. 4. verſ. limita-*
tur, de reſcript. vbi ſuper pertinentia iuriſdictionis
non vterque Iudex eccleſiaſticus, & ſæcularis ſi-
mul cognoſcit, ſed maior tantùm, qui eſt eccle-
ſiaſticus. Dec. *ibid. n. 8. verſ. & concludit,* Iaſ. *in l. 2. ff.*
ſi quis in ius vocat. num. 19. verſ. item ad iſtam regulam,
Boſſ. *in tit. de foro compet. num. 155. verſ. & ad tex.* no-
uiſſimè Diana *reſolut. moral. part. 6. tract. 2. reſolut. 9.*
Couar. *practic. quaſt. 33. num. 1. verſ. quod vbi contingit*
quaſtio, vbi ex hoc hortatur Iudices eccleſiaſticos ne
ambitione defendendæ iuriſdictionis, & libe-
randi facinoroſos homines, ſed zelo iuſtitiæ, iux-
ta Canones huiuſmodi controuerſias cognoſcant,
& decidant. Itavt ſtante impedimento prædicto
verum ſit inſeruientes Clericis & Eccleſiæ cum
mercede, ad tempus, potiri priuilegio fori, vt per
Felin. & àlios *locis citatis*, & per Carol. de Graſſ. *d.*
effect. 1. num. 10. ad med. verſ. quoad ſeruos conductitios.
bene & io terminis Menoch. *d. caſ. 562. num. 58.* &
Steph. Grat. *diſcept. for. lib. 2. c. 340. n. 4. 5. & per plur.* 14
vbi propter incommoditatem ſeruitij dictum
fori priuilegium vendicat ſibi locum, non tantùm
in familia Clericorum, & Epiſcopi, ſed & in fa-
milia laicorum, in familia militum maritimæ, &
terreſtris militiæ, veluti medicis, chirurgis, in-
ſcriptoribus, bidellis, notariis ſcholarium, vt ibi
latè. Et cum hac diſtinctione, quæ veriſſima iudi-
catur, ſoluuntur aliæ opiniones, quæ videbantur
contrariæ, de quibus per Menoch. *d. caſ. 562. num. 4.*
& ſeq. Gratian. *d. n. 6.* & Graſſ. *d. effect. 1. n. 210. verſ.*
qua tamen contraria.

Verùm eſt aduertendum, quod Doctores in 15
hac materia loquentes, duas tantùm ſtatuunt ſpe-
cies ſeruitium, nempe adſcriptitiorum per-
petuo addictorum Eccleſiæ, & mercenariorum
inſeruientium

inſeruientium ad tempus certa mercede ex pa-
cto recepta: & de illis loquitur Abb. *in c. 2. num. 6. de*
for. compet. vbi ponit, & requirit perpetuitatem
aduerſatiuè ad ſeruientes conductitios, ac *in cap.*
non minus, n. 4. in fin. de immun. Eccleſ. pariter conſi-
derat qualitatem mercedis, & eandem conſide-
rant omnes ferè allegati per Menoch. *d. caſ. 562.*
16 *num 4.* At vltra illas duas datur tertia ſpecies, nem-
pe illorum, qui nulla recepta mercede Eccleſiæ
inſeruiunt, & qui licet obligatione non ſint per-
petui, actu tamen poſſunt eſſe. In iſtis autem pro-
vt ceſſat proprium commodum, ita cadit conſi-
deratio ſolius commodi Eccleſiæ, cuius intuitu
ſolent exemptiones ſeruientibus concedi, *d. l. 2.*
C. de Epiſc. & Cler. & *ibi* Butrig. Bald. & alij. Et vbi
in conductis mercede conſideratur commodum
ſolius ſeruitij, in ſeruientibus gratis conſidera-
tur, & cadit commodum duplicatum, nempe ſer-
uitij, & vt in mercede conductis, & ſeruitij gra-
tis impenſi. Hinc verò fit, vt quæſtio, an ij, qui
gratis inſeruiunt, gaudere debeant beneficio fo-
ri, non videantur poſſe decidi ex auctoritatibus
Doctorum, qui agunt de famulis certa mercede
conductis, in quibus cadit mixtura fauoris, &
commode inſeruientium, non autem ſolius Ec-
17 cleſiæ. Sed quin imò Eccleſia magis debet iſtis,
qui cum liberi exiſtant inſeruiunt gratis, quam
adſcriptitiis, vel oblatis perpetuo, quia talibus
Eccleſia ipſa victum, & veſtitum præſtare debet;
in ſeruientibus autem liberis nihil præſtare co-
gitur, ita vt longè maiorem commoditatem, ex
liberis tantum gratis ſeruientibus, quàm ex ſer-
18 uis, & vel adſcriptitiis conſequantur. Iſtis autem
gratis ſeruientibus concedi priuilegium fori, di-
xit Carauita *Rit. 46. n. 27. verſ. item qui ſine merce-*
de ſeruiunt. Liberos autem homines gratis ſer-
uientes appellant in Regno Neapolitano Diaco-
nos Seluaticos; de quorum nominis etymologia
difficile eſſet Iura, & Doctorum auctoritates ad-
ducere, quæ faciunt mentionem; & forſan dicuntur
Seluatici, id eſt, fictè Diaconi, & impropriè.

19 Quoad rem ipſam Diaconi Seluatici ſunt famu-
li, qui nulla recepta mercede ſeruiunt Eccleſiæ,
& Epiſcopis, ad tempus quidem, ſed non ad tem-
pus breue; ac per conſequens in illis duplex qua-
litas cumulatur: vt enim tenentur Eccleſias mun-
dare, & pulſare campanas, cenſentur famuli Ec-
cleſiæ; vt verò tenentur Epiſcopo mandantes, offi-
cium, vel birruarij, vel tabellionis, mulionis, vel
ſimilium ſubire, cenſentur ipſius Epiſcopi fami-
liares: & niſi iſti, qui ſe addicunt ſeruitio Eccle-
ſiæ, & Epiſcopi nulla recepta mercede, conſeque-
rentur aliquod commodum, recuſarent abſque
dubio inſeruire; commodum autem nullum con-
tingit ex munere diaconatus Seluatici, niſi id,
quod ex priuilegio fori conſequuntur: non enim
ſunt pecunia conducti, vel aliqua merces illis aſſi-
gnata, de miniſtris, & familiaribus, quibus nullum
ſalarium, vel victus conſtitutus eſt, ſed quædam
tantum priuilegia conceduntur: refert Simanc.
Cathol. inſtit. tit. 41. num. 16. & ſeq. multis Hiſpaniæ
vrbibus, & prouinciis certum illorum numerum
eſſe limitatum, quem non licet excedere, & Dia-
conos Seluaticos prædictos fori priuilegio gau-
dere reſoluit Sacra Congregatio negotiis Regni
Neapolis præpoſita, præciſum numerum aſſignan-
do pro commodo Eccleſiarum, & Epiſcoporum
vt obuiaretur fraudibus, quæ prætendebantur per
eos committi, vt infra, quam etiam refert Aloyſ.
Ric. *in prax. p 4. reſol. 480.* & Nouar. *in ſum. Bul-*
Ar. iſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.
lar. tit. de Diaconis Seluaticis, & Tamburin. *de iure*
Abbatum tom. 2. q. 30. in fine pag. 44.

Sacra Cardinalium Congregatio negotiis Regni 20
Neapolitani præpoſitorum certo reddita in nonnullis
eiuſdem regni diœceſibus Diaconos, quos vocant Selua-
ticos, in maximum numerum circa eccleſiarum neceſſi-
tatem, aut vtilitatem excreuiſſe, volens eorumdem exē-
ptionis cauſam declarare, & fraudibus quibuſcunque
occurrere de Sanctiſſimi D. N. Gregorij XV. mandato,
viuæ vocis oraculo ac ſuper habito, Diaconos Seluaticos 21
huiuſmodi pro Eccleſiarum, & Epiſcoporũ ſeruitio re-
tineri, vel in locum quoquomodo deficientium aſſumi
poſſe in Cathedralibus, ſeu Superioribus Eccleſiis ad
ſummum quatuor, in Collegiatis, in quibus diuina cele-
brantur, ſi Epiſcopo videbitur, vnum. Quos quidem 22
Epiſcopi prorſus gratis, & tales, qui omnino per ſeipſos
non autem per interpoſitam perſonam ſeruitium debi-
tum præſtent, nec vllo modo criminoſi, aut malæ condi-
tionis, & famæ eligere debeant: alias & in nullo gau-
deãt priuilegio, & eligentes iudicium Sedis Apoſtolicæ
ſeuerum experientur. Eos vero priuilegio Canonis non 23
gaudere, fori autem priuilegio in criminalibus omnino,
in ciuilibus quoad corporis diſtinctionem tantum; &
immunitate ab oneribus perſonalibus, non autem ab
aliis, durante ſeruitio, frui debere. Sed ſi alicubi ma- 24
ioribus vtuntur priuilegiis, & immunitatibus ex legiti-
ma conſuetudine, cuius cognitionem, & declarationem
in caſum controuerſiæ eadem ſacra Congregatio ſibi
reſeruat illam debere attendi, cognitionem verò alio-
rum præmiſſorum ad Ordinarios pertinere hoc præſenti
decreto ſtatuit, præcepit & declarauit. Romæ 10. Kal.
Iulij 1623. Octa. Card. Bandinus. Laurentius Cam-
peg. Secret.

De familiaribus ſacræ Inquiſitionis, quod exi- 25
mantur à iuriſdictione Iudicum ſæcularium, &
puniri debeant ab Inquiſitoribus, exceptis quibuſ-
dam criminalibus enormiſſimis, ſcribit Iacob.
Simanc. *de Cathol. inſt. tit. 41. de miniſt. & eorum*
offic. n. 19. tom. 2. p. 1. fol. 272. & Steph. Gratian. *d. c.*
340. num. 33. & 34 Narbona *in l. 2. gloſſ. 1. num. 12. &*
gloſſ. 22. n. 6. t. 1. lib. 4. Recop. Antonin. Diana *moral.*
reſolut. p. 4. tract. 7. reſol. 37. & tract. 8. reſol. 56 in fine,
nouiſſimè Anſald. *de iuriſd. eccleſ. p. 2 tit. 11. cap. 6.*
Et hoc fori priuilegium competens familiari- 26
bus ſancti Officij comprehendit & vxores dicto-
rum ac filios durante familiaritate, vel vita ma-
riti, & patris, Aſin. *in tract. de exequut. §. 1. cap. 52.*
num. 16. 17. & ſeq. Carol. de Graſſ. *de effect. cleric. §. 1.*
num. 154. vbi de praxi in Regno Siciliæ, & id 27
firmat multis rationibus *in numeris ſequentibus.*
At illud abſolutiſſimum eſt, Inquiſitores tam ad 1
defenſionem propriæ perſonæ, & familiæ, quàm
ad hæreticos capiendos, & continendos in offi-
cio, habere miniſtros armatos, ex *Clement. Nolen-*
tes, §. porro, de hæret. & ex conſtit. Io. XXII. incip.
Exigit ordinis noſtri, quam refert Repert. Inquiſ. *in*
verb. arma, §. ſed vtrum Inquiſitores, Villadieg. *in tr.*
de hæret. q. 11. num. 15 Simanc. *de inſt. Cathol. tit. 14.*
num. 15. R. P. D. Penia *in 1. p direct. Inquiſ. fol.* 114 Fa-
rinac. *in tract. de hæreſ. q. 184. n. 90.* Carol. de Graſſ.
de effect. cleric. 1. n. 130. verſ. & quid in Inquiſitoribus,
D. Barboſ. *allegat. 137 de offic. Epiſc. num. 6. verſ. vnde*
etiam Inquiſitores.

Nec tantum exequutores, ſed Officiales, fami-
liares, & alij miniſtri, qui quauis alia ratione ſan- 28
ctæ Inquiſitioni inſeruiunt, vt ſunt Conſultores,
Aduocati, Procuratores, Notarij, Cuſtodes, & ſi-
miles, de Inquiſitorum licentia poſſunt impune
deferre arma, vt latè per Pen. *in addit. ad Direct.*
Inquiſit. fol. mihi 131. col. 2. verſ. vſus arma deferre.

Ignat.Lopez ad pract. Diaz cap.554.num.26. Dum tamen familiares, & officiales prædicti armorum conceſſione non abutantur, vt in Clement. 2. de heret.

29 Abuſus verò conceſſionis delationis armorum inducitur quando conceditur licentia miniſtris non neceſſarijs, & iis, qui non inſeruiunt S.Officio, d. Clem. 2. in fin. Farin. d.q.182. n.92.& ſeq. & quando ſub prætextu inquiſitionis dicti miniſtri armati committunt exceſſus, & facinora. Ign.Lop. cit. loco, n.27. in fin.

30 Quoad familiares Epiſcoporum receptiſſima eſt opinio, & communi Doctorum calculo comprobata, quod familia Epiſcopi etiam laica gaudet priuilegio fori tam in ciuilibus, quam in criminalibus, notatur in cap.penult.de priuileg.in 6.& in c.cùm non ab homine, de iud. vbi Abb.n.2.verſ.ego fateor, & in c.fin.de offic. Archid.& ibi idem Abb. n.5. Card.n.4. Idem Abb. in c.nullus, de for. compet. n. 6. verſ.in familia vero Epiſcopi, vbi de communi Hoſt. in d.c.fin.de offic. Archid.col 3. in fin. in verb.familia, redarguit Iudices laicos vſurpantes talia priuilegia ex violentia Io. Anton de Nigr. in Extrauag. vnic.n.89.de vit.& hon. Cler. Calcan. conſ.71. n.4. verſ.nec obſtat ſi dicatur, & conſ.72. quod eſt conſil. Ioann. Monteſporel ad fauorem Epiſcopi Brixien. petentis ſibi conſignari ſuum familiarem captum à familia Poteſtatis, teſtatur de communi Doctorum opinione, idem firmat Bened. de Bazar. ad conſ.72. Calcan. in princ. Burſar. conſ.25. num. 53. lib.1. Nat. conſ.576. n.5. in fin. tam in ciuilibus cauſis, quàm in criminalibus Bombin conſ.10. num. 10. Ægid. Boſſ. in tract. de for. compet. num.127. verſ. eod. modo, qui pariter de communi, & de communi itidem Clar. l. §.fin. in quæſt. nunquid familiares, ſeu famuli, verſ. ab hac tamen concluſione, quod familiares Epiſcoporum potiuntur priuilegio clericali, ita vt delinqoendo non poſſint puniri à Iudice laico, ſed remitti ad eccleſiaſticum, Bonacoſl. in tract. de ſeru. & famul. quæſ. 5. Decian. in tract. criminal. tom. 1. l.4. cap.9. num.47. & 57. Burg de mod. proced. ex abrupt. quæſ.65. num.77. Bellug. in Princ. rubr. 11. §. videndum, num.6. Craſſ. comm. opin. lib. 11. tit.2. num.48. tom. 1. Villab. in erar. comm. opinion. lit. F, num.32. Aloyſ. Leo in authent. Caſſa num. 23. C. de ſacroſ. eccleſ. Marſill. conſ.67. num.60. Sbroz. de offic. Vicar. l.2. quæſ.146. num.2. D. Farinac. de inquiſit. quæſ.8 num.46. Capyc. dec. 12. Menoch. de arbitr. d. caſ.561. num.13. verſ. declaratur primò. Theſaur. dec. 21. num. 6. & pro indubitabili tenet Vio. dec. 116. num. 1. in ciuili, & criminali cauſa, Gratian. dec. Marcb. 232. num. 1. tam in ciuili, quàm in criminali, & idem repetit diſcept. forenſ. l.2. cap.340. num.3. & 35. & cap ſeq. n. 9. Genuenſ. in praxi Archiep. Neapol. cap.8. num. 6. verſ. ſciendum etiam, dicit quòd Curia prædicta eſt in quaſi poſſeſſione, Franc. Leo in Theſaur. for. eccleſ. part. 1. cap.11. num.17. verſ. quod attinet ad priuilegium, & num.18. Narbona latè ad l 20. gloſſ. 20. num. 4. cum ſeqq. tit. 1. l. 4. Recop. Fr. Mich. Agia de exhibend. aux. fundam.7. in fine. Duard. in Bull. Cœna can. 15. q.8. concl.1. num. 1. Anton. de Marinis. quot. reſol. l. 1. c.117. n.1. Gauant. in enchirid. verb. familia Epiſcopi n.2. Carleual. de iudice diſp.2. q.6. ſect. 2. num.427.& 599. in promptuario tom.2. verb. familia n. 19. Zamb. in repert. mor. verb. Eccleſia quoad eius libertatem lib. 10. latè Diana moral. reſol. p.6. tract.2. de familia laica reſol.1. cum ſeqq. nouiſſimè Anſald. de iuriſdict. eccleſ. part 2. tit 11. cap 5. num. 34. cum ſeqq D. Alder. Maſcard. conciuis meus, de ſtatu interpret. concl. 1. num. 135. plures alios cumulant concordantes Carol de Graſſ. de effect. cleric. effect. 1. num.128. verſ. ampliatur ſecundò in familia Epiſcopi, & eruditiſſimus D. meus Auguſt. Barboſ. de offic. & poteſt. Epiſc. p.3. alleg.107. n.9. verſ. familia Epiſcopi, & in ciuili & criminali Mat. Antonin. var. reſolut. lib. 1. reſol. 75. num. 1. Bellet. diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de fauor. cleric. real. § 1. num.15. Guazzin. de defenſ. reor. defenſ. 10. cap. 9. num. 23. & 24. Trentacinq var. reſolut. vol. 1. lib. 2. tit. de for. compet. reſolut. 1. num. 1. Marta in tract. de iuriſdict. part. 4. caſ. 111. num. 3. verſ. ſecundus articulus eſt Ricc. in praxi reſolut. 71. num. 5. & 6. in vtraque cauſa ciuili, & criminali, Graff decíſ. aur. p. 2 lib. 3. cap. 5. num. 26. verſ. ſecundo familia Epiſcopi, Giurba conſ.70. num 21. verſ. cumque teſtentur omnes, & plures nominat Doctores idem tenentes conſ.88. num. 1 Hieronym. Campan. in diuerſ. Iur. Canon rub. 9. cap. 9. n. 12. ex Bobad. & aliis in vtroque 31
iudicio criminali, & ciuili, & Ioan. Antonin. de Nigr. in dicta Extrauag. vnic. num. 21. ampliant ad familiam Vicarij in ciuili, & criminali, Afflict. in Conſt. Regn. l. 1. rubr. 9. de illicit. portat. armor. n. 7. quem ſequuntur alij relati per Suar. recept. ſent. per Sbroz. de offic. Vic. per Gratian. deciſ. Marcb. 223. num 18. per Giorb. dicto conſ.88. per Graff citato loco num. 26. per Guazzin. defenſ. 20. c. 9. n. 24. qui extendit ad Notariom Vicarij foranei. Diana d. p. 6. tract. 1. reſol. 5. verſ. tertio, vbi ampliat procedere in familia laica Epiſcopi titularis, nouiſſimè Ciarlin. controuer. forenſ. cap. 10. num. 14. cum ſeqq. vbi à num. 16. extendit vt procedat etiam in familia Epiſcopi titularis, vel eius, qui renunciauit loco, ſed non dignitati, & n. 19. teſtatur ſub die 16. Ianuary 1628 in vno Regien. ita fuiſſe declaratum à Sacra Congreg. Cardinalium controuerſiis iuriſdictionalibus præpoſitorum. Vide alios Doctores citatos ſuprà hoc cap §. 2. num. 55. ex quibus ſine dubio affimare poſſumus ita communiter à Doctoribus receptum eſſe.

32 Poteſt & Epiſcopus, vel illius Vicarius punire exceſſus familiarium laicorum, ſi deliquerint in officio, Ioan. And poſt Archid. in cap. ſi Epiſcopus, de offic. ordin. in 6. & expreſsè firmat Stephan. Aufrer. in Clement. 1. de poteſt. eccl. in ſecul. caſ. 24. n. 19. Boër deciſ. 9. num 7. verſ. & idem in Epiſcopo Sbroz. de Vicar. quæſt. 146. num. 2. l. 2. Giurba conſ. 87. Ceuall. de cognit. per viam viol. p. 2. q. 64. num. 16. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 5. reſol 12. Stephan. Gratian. d. deciſ. 233. num. 19. Bellet. diſquiſ. cler. p. 1. tit. de fauor. cler real. § 1. num. 18. D. Barboſ. in dicto tract. de poteſt. Epiſcopi allegat. 107. num. 15. Bobad. in Politic. l. 2. cap. 17. num. 48 tom 1. Villadieg. etiam in Politic. cap. 5. § 23. num. 29. Mat. Antonin. d. reſol. 75. num. 3. verſ. quod omnino verum, in fin. l. 5. & l. 3. reſol. 14. verſ. fuit reſolutum Guazz. d. defenſ. 20. c. 9. num. 24. Caualcan. de brach. reg. 4. p. n. 259 verſ. quin imò licet Epiſcopo. Io Hieron. Campan. diuerſ. iur. rub. 9 c. 9. verſ. notandum verò. Licèt contrarium dicat Carauit. Rit. 49. num 24. Aufrer. de poteſt. eccleſ. verſ. 21. num. 1. Caſſan. in conſuet. Burgund. rubr. 1. § 7. gloſſ. 2. Papon. l. 1. tit. 4. arreſto 8. Graſſal. l. 2. regal. Francis. Vulpel de libert. Eccleſ. p. 3. n. 26 Eodem modo, quo pro delictis in officio commiſſis datur Iudicibus laicis poteſtas puniendi ſuos officiales, ex l. nulli, C. quorum appellat. & per illum text. notant Alberic. Angel. & cæteri, Boër. deciſ. 9. Farinac. in praxi quæſt. 101. num. 86. Poteſt etiam Epiſcopus offendentes ſuum officialem in executione officij punire, ſed quid ſi non ratione Officij, ſed ex odio, vel inimicitia priuata offendat?

offendat? Vnde Diana *dict. part. 6. tract. 8. miſcel.*
reſol. 3.

33 Qui autem familiares, & de familia dicantur,
in propoſito noſtro declarat text. eſſe omnes in
ſeruitio exiſtentes *in l. pronunciatio, §. familiæ*, vbi
Alciar. *de verb. ſignif. & l. final. C. eod. tit.* plenè gloſſ.
in c. in litteris, de teſt. verb. familia, & *ibi* Bald. *num. 1.*
verſ. familiares dicuntur omnes. Felin. *n. 1. verſ. 3. nota.*
Alex. *conſ. 178 lib. 6. in princip. verſ. quia imò dicit*,
Farin. *in tract. de teſt. q. 55. num. 135.* Viu. *deciſ.* 349.
Mar. Anton *d. reſol. 75. num. 2. lib. 1.* Ricc. *in prax. re-*
ſolut. 471. num. 8. Theſaur. *for. eccleſ. p. 1. c. 11. num.* 18.
latè Giurba *conſ. 88. per tot.* vbi de magiſtro, nota-
rio, Cancellario Epiſcopi, nuncio, cuſtode carceris,
& lictoribus, de his etiam Ciarlin. *contron. cap.* 20.
à n. 31.

34 Hinc Notarius cenſetur de familia Epiſcopi.
Rot. March. Gratian. *d. deciſ. 213. per tot. & diſcept.*
forenſ. d. cap. 340. lib. 2. ferè per tot. & cap. ſubſequenti
341. Bellet. *loco ſuperiùs allegato n. 16.* Ricc. *d. reſol.*
471. num. 4. & ſeq. Narbona *l. 20 gloſſ. 20. num.* 17.
tit. 1. lib. 4. Recopil. & ex pluribus Marius Giurb.
d. conſ. 87. num. 4. & aliis, quod procedit etiam in
notario non exercente immediatè, de quo eſt ca-
ſus diſcuſſus in dicto concilio. Nec non Fiſcalis,
Nuncij, vel Curſores Carcerum cuſtodes, Bari-
ſellus, Birruarij, & his ſimiles dicuntur de fami-
lia Epiſcopi, ad hoc Felin. *de priuil. ſcholar.* 166.
num. 1. Rot. March. *d. deciſ. 233. n. 11. & num.* 20.
& poſt alios Franc. Leo *in Theſ. for. eccleſ. cap.* 11.
num 17. & 18. Sacra Congregatio ſuper nego-
tiis Epiſcoporum, & Regularium 15. *Aprilis*
1614. *Dum fuiſſet proceſſum ad nonnullos actus in*
cauſa Capitanei, vel Bariſelli Epiſcopi Sorani carce-
ribus mancipati per Viceducem ciuitatis Soræ, ſacra
eadem Congregatio, de mandato Sanctiſſimi Pauli
Quinti, attento quod Bariſellus exiſtit de familia ar-
mata Epiſcopi, & propterea non poteſt, nec debet de
Iure per laicum capturari, ordinauit Illuſtriſſimo Au-
ditori Cameræ, vt capturam, & acta nulla declararet
Ruſſus *petente Epiſcopo Vaſionen. vtrum Iudex Ca-*
merarius, & Fiſcalis, tanquam eius familiares deberent
vti beneficio fori, & immunitate ab oneribus perſona-
libus? Sacra eadem Congregatio ſub die 11. Decem-
bris 1614 officiales prædictos vti familiares Epiſcopi
fori priuilegio gaudere, & ad perſonalia Ciuitatis mu-
nia ſubeunda minimè teneri cenſuit. Mandauit inſu-
per Epiſcopo Ortunen. 6. Auguſti 1901. re ſuſpende-
ret cenſuras latas, & publicatas contra Gubernatorem
Lanciani, niſi prius relaxato è carceribus eius nota-
rio & Regijs hortatorijs, ac alijs quibuſcunque non
obſtantibus. Item Archiepiſcopo Turritan. 18. May
1605. prædicta ſacra Congregatio reſpondit priuile-
gia conceſſa per ſacros Canones miniſtris officiali-
bus vel familiaribus Epiſcopi eſſe ita clara, vt in
dubium reuocari non valeant, nec indigeant confir-
matione; iniungendo illi ſtricte, vt prædicta faciat ob-
ſeruari.

Ac ipſe dum eſſem à ſecretis apud ſacram
Congregationem Illuſtriſſimorum Cardinalium
præpoſitam negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium, ſub Reuerendiſſimis PP. DD. Zambecca-
rio recolendæ memoriæ, & Campegin obſeruaui,
vt pro familiaribus Epiſcopi etiam laicis carce-
ratis per Curiam ſæcularem ſemper darentur
litteræ ad proprios Epiſcopos, vel Nuncios Apo-
ſtolicos de ordine Sanctiſſimi, vt ſub cenſuris,
ac aliis ſacrorum Canonum remediis curarent
omninò remitti ad Curiam eccleſiaſticam: ac
ex reuolutione Regiſtrorum dictæ ſacræ Con-

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

gregationis percepti, per prius ita ſemper fuiſſe
obſeruatum de ordine præciſo Sanctiſſimi, vt *de*
anno 1581. 14. February Epiſcopi Regien. regiſtr. fol.
42. ſic etiam de praxi teſtatur Mar. Antonin. *var.*
reſolut. dicto cap. 75. num. 6. verſ. accedebat quando-
quidem.

Nec reſtringenda eſt hæc communis deciſio, 35
vt familiares Epiſcopi tunc demum obtineant
priuilegium fori, quando viuerent expenſis Epi-
ſcopi: ſiquidem vt quis dicatur familiaris, re-
quiritur mens, & dens, & qui non habet victum,
non poteſt dici familiaris, ex *c. final. de verb. ſignif.*
in 6. Sarnen. *in reg. de impetr. benefic. var. per obitum*
famil. Card. *quæſt. 13. in princ. & quæſt.* 14. Nam ad 36
hunc effectum priuilegij fori, non requiritur
exacta illa probatio familiaritatis, quæ eſt ne-
ceſſaria in materia reſeruationis; reſeruatio enim
tanquam exorbitans, & odioſa, vtpote auferens
ordinariam poteſtatem conferendi, non compre-
hendit niſi continuos commenſales, *d. cap. fin.* & ibi
omnes, Caſſad. *deciſ. 3. num. 5. de reſeruat.* Hîc au-
tem verſamur in fauore Eccleſiæ, qui non debet
reſtringi, ſed latè interpretari, Remig. *de immunit.*
amplia. 15. in fine, verſic. nam videmus; & in propo-
ſito Stephan. Gratian. *d. cap. 441. num.* 21. Mar. An-
tonin. *loco cit. num. 2. & ſequenti*, Campanil. *diuerſ.*
Iur. Canon. rubr. 9. cap. 9. num. 15. paulo poſt princip.
verſ. hic autem agi de fauore Eccleſiæ, qui optimam 37
dicit eſſe diſtinctionem, ſed ſatis eſt ad hoc, vt
familiares ſint in obſequio, & ſeruitio, licèt
Epiſcopi expenſis non viuant; expenditur *conſil.*
8. Caldet. *de offic. Legat.* vbi Capellanus Legati
abſens, & commorans in ſtudio propriis ſumpti-
bus, comprehenditur in priuilegiis Legati, quia
verba intelliguntur, ciuili modo, ſecundum ſub-
iectam materiam, ex cauſis, ex loco, tempore, &
perſonis, & aliis circumſtantiis, *cap. intelligentia, de*
verb. ſignific. de occidendis 24. q. 5. Carauit. *in Rit.* 46.
num. 31. ad finem, verſ. licet in domo ſua propria come-
dat, dormiat; Gambar. *de offic. Legat. lib. 3. tit. de*
praſt. Legat. circa benef. num. 149. & lib. 5. tit. An Le-
gatus poſſit plur. benef. vni confer. num. 135. ad fin. verſ.
& aduerte, p. 2. fol. 188. Gratian. *d. cap.* 341. *n.* 17. 18.
& ſeqq. lib. 2.

Minus admittenda eſt diſtinctio, quod compe- 38
tat fori priuilegium familiari Epiſcopi, quando
vel eſt officialis, vel delinquit in officio: quia
Doctores præcitati loquentes de priuilegio fori
competenti familiaribus, non diſtinguunt, vt ad
hoc quòd quis dicatur familiaris, debeat eſſe de-
ſtinatus ad aliquod certum ſeruitium, ſed dant 39
priuilegium in genere: vnde iſta indefinita æqui-
pollent vniuerſali, *l. ſi plurib. in princ. ff. de legat.* 2.
notatur *in c. curia, de elect. in 6.* Caſtr. *conſ. 135. n. 3.*
lib. 1. & in terminis Carauit. *Rit. 49. n. 6. verſ. loquu-*
tio indefinita, & in ſpecie quod non ſit neceſſarium
officium, clarè inſinuat Luc. de Pen. *in rubr. C. de*
domeſt. & protect. vbi familiares ſunt ij, qui ſine
officio diſtincto Imperatori obſequuntur, & ſer-
uiunt: contrarium procedit in odioſis, veluti
in materia reſeruationis, vt dictum eſt.

Ad aliam partem dubij, ſi ſumenda eſſet inter- 40
pretatio, quòd familiaris tunc tandem vtitur priui-
legio fori, ſi deliquerit in officio, duplex ſequere-
tur inconueniens, quòd alij familiares, in quibus
non poſſet cadere delictum, eo quia nullum habet
officium, excluderentur à priuilegio fori, & quòd 41
familiares viri nobiles minus eſſent priuilegiati,
quàm mercenarij, & infimæ conditionis homi-
nes deputati ad certum ſeruitium: quòd non eſt

admirtendum, cum ex fauore ſpeciali concedatur
indiſtinctè priuilegium fori familiaribus Epi-
ſcopi tam in cauſis ciuilibus, quàm criminalibus,
vt ex latè ſuperius congeſtis ad ſatietatem. Vlte-
riùs dum admittitur facultas in Epiſcopo co-
gnoſcendi, & puniendi delicta ſuorum familia-
42 rium commiſſa in officio, prout verè competit
ex deductis, non exinde excluditur conceſſio
43 animaduertendi in familiares extra officium de-
linquentes: nam dum officialis delinquit in exer-
citio ſui officij non ſortitur forum ratione loci,
in quo reperitur, ſed ratione officij, & iuriſdictio-
nis, itavt tunc non conſideretur vt homo vaſal-
lus, ſed vti officialis; Carauit. qui pluribus expli-
cat, *d. Rit. 49. n. 13. & 14.* Hinc fit quoad alia crimi-
na extra officium, remanere in ſuo robore priui
legium, quod habet Iudex eccleſiaſticus puniendi
familiares, Gratian. *d. c. 341. num. 5. & 14.* Marc. Ant.
44 Genuen. *in praxi Archiep. c. 9. n. 4.* Burg. *de modo pro-
ced. ex abrupt. q. 63. num.* 81. Guazzin. *loco ſup. relato*,
Mar. Giurb. *d. conſ. 70. num.* 10 *verſ. ſed qui Archiepi-
ſcopalis, & conſ. 88. n. vlt.* vbi teſtatur ita fuiſſe reſo-
lutum in Regia Camera præſente Protege.

45 His ita firmatis tolluntur nouiſſimè in contra-
rium adducta per D. Gaſp. Anton. Theſaur. *quæſt.
for. lib. 3. quæſt.* 78. nempe Communem opinionem,
quòd familia Epiſcopi vtatur priuilegio fori, eſſe
dubitabilem, nec legibus, vel ratione defendi.
Neque Iura relata per Abb. *in cap. fin. de offic. Ar-
chid.* probare id, ad quod allegantur, nec ex eo
capite inferri familiarem Epiſcopi habere priuile-
gium fori:

46 Reſpondetur quod *in d. cap. fin.* prætendebat Ar-
chidiaconus aliquos diœceſis Senonen. debere
prius conueniri coram ipſo, quàm coram Officia-
li Archiepiſcopi, tum de Iure communi, ratione
proprij territorij; tum de conſuetudine: & ſicut à
iuriſdictione inferioris nouerat eſſe exemptum
Epiſcopum, cuius reſpectu, & illius homines, &
familiares gaudent eodem priuilegio; propterea
Archidiaconus excipit à ſua iuriſdictione cogni-
tionem cauſarum familiæ Epiſcopi, & ex hoc
concludenter inferunt ſcribentes omnes, fami-
liares Epiſcopi gaudere priuilegio fori, vt colli-
git Hoſt. *ibi n. 14.* Anch. *n. 4. verſ. nonò hic colligitur*,
& alij.

47 Secundò, quod tex. *in cap. 1. de pœn. in 6* loquatur
tantum circa iuriſdictionem, quam habent Epi-
ſcopi contra offendentes ſuam familiam, quaſi
pro vindicta ad propulſandam propriam iniu-
riam, non autem cognoſcendi cauſam ſui fami-
liaris. Hoc expreſsè repugnat verbis gl. *ibi in verb.
punire*, vbi ſi iniuria fuerit illata in Prælatum,
propriam illius perſonam reſpiciens, non poteſt
ipſe aliquem punire: & gloſſ. exemplificat in filio,
qui poteſt remittere iniuriam, per quam ipſe fuit
offenſus, ſecus ſi tangat partem: & in fine conclu-
dit, quod Epiſcopus poteſt punire iniuriantes
propriam familiam, etiam quòd iuriſdictionem
non impediant, ad idem Socin. *in cap. olim. de iniur.*
Fatin. *in prax. de var. & diuerſ. crim. q. 105. num.* 394.
quod Epiſcopus remittit iniuriam ſibi illatam
quantum ad ſuam perſonam Graſſ. *deciſ. aurear. p. 1.
lib. 2. c. 27. n. 10.*

48 Tertiò, *Eccleſiarum ſeruos*, loqui de ſeruis per-
petuis, & aſcriptitiis, non negatur, ſunt enim tan-
quam pars fundi, quod colunt, & cuius beneficio
deſtinantur *l. cum ſatis 23. C. de agricol. & cenſ. lib.*
53. vbi Luc. de Peña, Ioan. de Platea, & Valen-
zuela Paſcador, Thom. Sanch. *de matr. lib. 7. diſp. 19.
n. 1.* Gaſp. Ant. Fab. *in ſua Iuriſprudentia tit. 5. princ.
2. allegat. 7.* Schiphotdeg. *tom 3. tract. 26. q. 5.* ſed Do-
ctores ex connexitate materiæ notant ibi fami-
liares Epiſcopi gaudere priuilegio fori, prout
facit Archid. *n. 5. verſ. per hanc decretalem*, & cæte-
ri. Quatrò non diſſentimus *l. 2. C. de Epiſc. & Cler.*
loqui de muneribus, & priuilegium competens
Clericis extendi ad illorum familiares, vt ibi per
gloſ. Bald. & alios. Sed meliùs dictum eſſet *d. l. 2.*
loqui tantùm in Clericis, & illorum hominibus,
non in Epiſcopo, & eius familia. Inſuper non ob-
ſtat obiectio Theſauri, quod ſi Epiſcopus cogno-
ſcat in cauſa ſui familiaris, magnum infertur
præiudicium iuriſdictioni ordinariæ Principis
ſæcularis præſertim in cauſis criminalibus; &
eam poteſtatem regulariter non habet Epiſco-
pus, niſi illi ex particulari priuilegio à Iure, vel
Pontificum Conſtitutionibus demandetur.

Epiſcopus enim vti Iudex Ordinarius in ſua 49
diœceſi tam de iure, quàm ex vniuerſali conſue-
tudine, poteſt punire pœna corporis afflictiua,
carcere, & exilio mulctare delinquentes, ſine di-
ſtinctione perſonarum, & ſine alterius Magiſtra-
tus miniſterio, vel requiſitione, *c. attendendum*, 17.
q. 4. vbi Summus Pontifex Vrbanus mandat om-
nibus Epiſcopis, vt tradant carceribus, & perpe-
tuo damnent exilio inuadentes prædia Eccleſiæ
dicata, & *ibi* gloſ *in verb. & carceri*, infert: ergo Ec-
cleſia habet carcerem, & infligit pœnam relega-
tionis, *cap. hi qui Epiſcopos*, 3. *q. 4.* & gloſ. *in verb.
etiam exilio*, arguit; ergo Iudex eccleſiaſticus po-
teſt in exilium mittere, & Gregorius ſanctiſſimus
Pontifex *in c. contra idolorum* 16. *q. 5.* præcepit Epi-
ſcopis, vt idololatris, & nolentibus ſe emendare, ſi
ſerui ſint, pœnam corporis, ſi liberi, carceris pœ-
nam imponant, & *ibi* notat gloſ. *in verb. verberibus*,
Epiſcopum habere poteſtatem imponendi pœ-
nam corporalem, & exilij, *c. 2. de adult.* vbi Grego-
rius reſcribens Epiſcopo ordinat, vt ſtupratorem
corporaliter caſtiget, & in carcerem detrudat:
qui tex. neceſſariò loquitur in laico, quia compel-
litur ducere in vxorem, & eſt plectendus pœna
Iuris Ciuilis; ex quo probatur, quòd erat laicus
qui punitur pœnis legalibus. *c. excommunicamus*, 1. *ſi
verò, de hæret.* vbi Epiſcopus bona excommunicati,
& per annum expectati poteſt exponere, & con-
fiſcare, & reddere tales ineligibiles, ac inhabiles
ad quælibet officia publica, honore, & ſucceſſio-
ne priuare, *c. fraternitatis*, 34. *diſtinct.* vbi Papa man-
dat Epiſcopo Florentino, vt pro carcere in Mo-
naſterium detrudat quamdam ancillam concubi-
nam, *c. ſtatuimus*, 16. *q. 9.* vbi Epiſcopus punit lai-
cos retinentes decimas, vel oblationes, mulcta in-
dicta, *c. quiſquis*, 17. *q. 4.* vbi quiſquis fuerit reus ſa-
crilegij, de mandato Papæ mulctatur per Epiſco-
pum in triginta libras argenti, *c. 11. q. 2.* vbi com-
mittentes ſacrilegium in rebus Eccleſiæ, per Epi-
ſcopum verberibus corriguntur, qui textus om-
nes loquuntur indefinitè comprehendentes etiam
laicos: *Auth. Cauſa quæ, in fin. C. de Epiſc. & Cleric.*
vbi Epiſcopi habent carceres, quos inſerunt
nuncios laicos citantes Clericos, & *ib.* Bald *num. 6.*
deducit argumentum, cùm Epiſcopi habeant car-
cerem, ergo habent merum imperium: idem not.
Caſtr. *ibi num. 6.* & latè Læl. Iordan. *d. tract. de orig.
Roman. Sed cap. 8. num.* 25. 26. *& ſeq.* & iuriſdictio-
nem ordinariam Epiſcopi in tota ſua diœceſi
cauſas audiendi, & perſonas etiam laicas ad ſuum
forum ſpectantes capiendi, & carcerandi apertè
oſtendit *cap. cum Epiſcopus de offic. ord. in 6. & cap 1.*
de

de offic.iudic.Ord. ibi, *Habeant igitur Epiſcopi ſingu-
larium Vrbium in ſuis diœceſibus liberam poteſtatem,
adulteria, & ſcelera inquirere, vlciſci, & iudicare ſe-
cundum quod Canones cenſent, abſque impedimento
alicuius.* Quæ verba cùm ſint indefinita, important,
vt ſine auctoritate, vel licentia alterius Iudicis præ-
dicta Epiſcopi adimplere valeant per ipſos, etiam
contra laicos, quia & laici quoque committunt
adulteria, & ſcelera ac ſacrilegia, & vſuras, &c. quæ
Canones mandant Epiſcopis, vt cognoſcant, &
puniant. Sic de verbo *liberè*, Ruin. *conſ.* 18. *num.* 6.
50 quod verbum *liberè*, ſignificat præciſam liberta-
tem, latè Rolan. *conſ.* 42. *lib.* 1. *n.* 18. vbi quod ver-
bum *liberè*, importat ſine aliquo impedimento, &
contradictione, ſine auctoritate, miniſterio, vel
licentia alicuius, cuius conſenſum aliàs teneretur
requirere, & ſimiùs Surd. *conſ.* 143. *n.* 23. qui ad plu-
ra infert, & notat Abb. *in d. cap.* 1. *de offic. iud. ord. in
princip.* & *n.* 3. & 4. vbi quòd Epiſcopi in ſuis diœ-
ceſibus habent iuriſdictionem liberam exercendi
ea, quæ ſunt meri imperij, procedendi ex officio,
& animaduertendi in facinoroſos homines etiam
laicos, ſine impedimento, & licentia alicuius: quia
textus loquitur generaliter non ſe reſtringens ad
Clericos tantùm important verba, *liberam pote-
ſtatem*, & hinc erit locus præuentioni inter Iudicem
eccleſiaſticum, & ſæcularem. Et Zabarell. *ibi n.* 1.
in fine, verſ. ſecundò quæro, & verſ. quartò quæro, quod
eſt in libera poteſtate Ordinarij punire etiam lai-
cos de criminibus; Butr. *n.* 4. *verſ. & nota quòd verba,
liberam poteſtatem*, excludunt alterius requiſitio-
nem, vel impedimentum, & *n.* 10. ex quo Epiſcopus
poteſt generaliter inquirere in diœceſi, poterit
& hoc facere contra laicos in iis, quæ tendunt ad
forum eccleſiaſticum, quia qualitas cauſæ facit
laicum de foro Eccleſiæ, *c. cùm ſit generale, & c. ex
tenore, de for. comp. c. ſi duobus de appell.* Ioan. Andr.
n. 3. *in verb. inquirere*, quod Epiſcopus inquirit etiam
contra laicos, quia textus loquitur generaliter: &
idem dicit Hoſt. Imol. *n.* 3. *verſ. item noto & n.* 5. An-
char. *n.* 2. *verſ.* 2. *not.* quòd iuriſdictio Epiſcoporum
ſuper criminibus puniendis, eſt generalis, & ſpe-
cialis quoad locum, videlicet intra limites ſuæ
diœceſis: & ſuprà *n.* 1. quòd Epiſcopus habet à Iure
communi nonnimodam iuriſdictionem in crimini-
bus puniendis, ordinariam, non delegatam ad cer-
tam cauſam, vel certam perſonam. Alciat. *n.* 7. & *n.*
14. Imo non datur alia iuriſdictio ordinaria niſi in
51 Epiſcopo, *c.* 1. *de offic. Ordin.* 6. *c. vt iuſta, de offic. Ord.
in Decretal.* vbi omnes aliæ dicuntur delegatæ, &
poteſt Epiſcopus in ſua diœceſi quicquid Summus
Pontifex in vniuerſali Eccleſia, ſi excipiantur ea,
quæ ad vniuerſæ Eccleſiæ ſtatum pertinent, & quæ
Papa ſpecialiter ſibi reſeruat, Gambar. *de offic. Le-
gati, lib.* 10. *n.* 466. & *n.* 476. Rodoan. *in tract. de ſimon.
mental. p.* 1. *cap.* 24. *num.* 1. & latè probat Sanch. *de
matrim. lib.* 1. *diſp.* 61. *num.* 3. & prædictorum ratio
eſt, quia Epiſcopus eſt paſtor ordinarius in ſua diœ-
ceſi, ſicut Pontifex in toto Orbe, licèt ſit illi ſub-
ditus, & in iis, in quibus Pontifex non limitat eius
iuriſdictionem, habet poteſtatem ordinariam, San-
chez *ibid.*

Et ſupradictam opinionem tenent Franc. *in d. c.*
52 *cùm Epiſcopus, de offic. Ord. in* 6. *n.* 5. Anan. *in rubr. de
ſacrileg. num.* 5. Geminian. *in cap. dilecto, col.* 1. *verſ.
quæro quis textus, de ſent. excom. in* 6. vbi Epiſco-
pus pro ſuorum defenſione vtitur gladio mate-
riali in homines cuiuſcunque iuriſdictionis: Abb.
in cap. grauem, num. 5. *de pœn.* Innocent. *in cap. olim,
il* 3. *de reſtit. ſpoliat. in princip.* quòd Epiſcopus po-

teſt capere, & ſpiritualiter punire ſuos Parochia-
nos obedientes alteri Epiſcopo, & illius ſententiis
obtemperantes: & cum loquatur de omnibus Pa-
rochianis, comprehendit etiam laicos: & Innocen-
tium ſequitur Foller. *in prax. crimin. Canon. in* 2. *p.
iudi ial. verſ. aut inquiſitio formata, num.* 25. Aufrer.
de poteſt. eccleſ. in laic. in princip. & in Clem. 1. *de offic.
Ordinar. n.* 102. & *ſeq. verſ. principaliter quæritur*,
vbi pro vtraque parte, & hanc veriorem oſtendit,
& in practica ſeruari, & tollit contraria; Alban. *ad
Bart. in l. adminiſtratores, num.* 1. *de excuſat. tut. verſ.
ad rem faciunt*, Cagnol. *in l. vnic. num.* 16 *ff ſi quis ius
dicen. non obtemp.* Soc. *in c. cum ſit generale, in fin. de
for. compet.* & *ibi* Felin. *num.* 20. *verſ. contrarium tenet*,
nec diſſentit Couar. quia alia Iura, & auctoritates
addit *practic. quæſt. cap.* 10. *ſub num.* 2. *verſ. nam poſſe
Iudicẽ eccleſiaſticum*, Roland à Vall. *conſ.* 37. *lib.* 4. *n.*
16. & 17. Auctor. Anonymus *conſ.* 3. *inter conſ. Iacob.
Beret. num.* 11. *verſ. contraria opinio*, Læl. Iordan *de
Rom. ſed. origin. cap.* 8. *num.* 29. vbi ex aliis Eccleſiam
poſſe procedere contra Clericos, & laicos in crimi-
nibus eccleſiaſticis, non ſolùm per cenſuras, ſed
etiam per capturam: & latè de materia Capell. To-
loſan. & *ibi* Aufrer. *deciſ.* 379. *num.* 2. Barbat. *inter
conſ. crimin. conſ.* 93. *incip. Scribitur Sapientiæ*, latè cor-
roborat, & tollit contraria *n.* 15. *verſ. ſed iſta nullo
modo obſtant*, qui plures alios ad finem Nauarr. *con-
ſil.* 1. *de for. compet.* Ioan. Fran. Leo *in Theſ. fori eccleſ.
in d. c.* 9. *n.* 18. *in fine*, & in puncto Iuris veriorem
firmat Ignat. Lopez *ad practic. Diaz cap.* 154. *num.* 6.
verſ. contraria tamen ſententia, Azor. de veriori *inſtit.
mor. p.* 3. *lib.* 13. *c.* 14. *in fine. verſ. ſecunda opinio*, Mar-
ceraten. *var. reſol.* 14. *ſub n.* 1. *verſ. quarto videbantur
ponere*, Guti. *pract. lib.* 1. *q.* 45. vbi relatis contrariis
opinionibus reſidet in hoc, quod de Iure commu-
ni ſit verior Epiſcopum, & Iudicem eccleſiaſticum
poſſe exequutionem facere in perſonas, & bona
laicorum in caſibus ſpectantibus ad illorum cogni-
tionem, ſed attento Iure Regio eſſe tenendum con-
trarium *num.* 2. *verſ. quid tenendum*, Franc. Molin.
de brach. ſecul. cap. 4. *num.* 31. vbi vti ridiculam, &
commentitiam carpit opinionem Lupi, & *num.* 48.
contrariam eſſe veram, ſed Iudices Eccleſiæ non
audere eam exequi, quia obſtant Regiæ leges,
Card. Bellarm. *in tract. de Roman. pontif. lib* 4. *cap.* 25.
in fin. verſ. at Eccleſia Catholica, quòd Epiſcopi in
ſuis diœceſibus habent auctoritatem condendi le-
ges, iudicandi, & puniendi; quæ tria *cap.* 26. ſeqq. ra-
tionibus, & ſanctorum Doctorum auctoritatibus
probat, præſertim *in verſ. nouus locus eſt*, vbi ex S.
Chryſoſtomo interpretante illud Apoſt. *ad Timoth.
Aduerſus presbyterum accuſationẽ noli recipere*, quòd
Epiſcopus habet ſuum Tribunal etiam extra forum
conſcientiæ, & more Iudicum accuſationes audit,
ſecundum acta, iudicat etiam laicos propter crimi-
na eccleſiaſtica, Card. Baron *annal. tom.* 1. *pag.* 440.
exemplo S. Cæſarij Arelaten. Epiſcopo oſtendit
Epiſcopum habere ius virgarum, & quoſque de-
linquentes illis ſubiicere: qui nec patiebatur fla-
gella amplius 39. ictibus, & *tom.* 5. *pag.* 143.
lit. D. exemplo S. Ioannis Chryſoſtomi ait Epi-
ſcopum habere carceres, in quos detrudat reos.
Et quæſtio iſta remanet prorſus indubitabilis ex
decreto S. Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *de
reformat.* vbi ſancitum eſt, quòd liceat Epiſco-
pis, & aliis Iudicibus eccleſiaſticis in cauſis ci-
uilibus, & criminalibus contra quoſcunque
etiam laicos per mulctas pecuniarias, ſeu per
captionem pignorum perſonarumque diſtrictio-
nem per ſuos proprios, aut alienos exequutores

faciendam procedere, & cauſas definire, per quæ
verba ſacri Concilij ſtabilitur communis opi-
53 nio.

Quocirca ſi Epiſcopus ex propria ordinaria iu-
riſdictione cognoſcit cauſas etiam contra laicos
per bonorum apprehenſionem, & perſonarum di-
ſtrictionem, neceſſarium erit fateri, quòd habeant
familiam armatam, per quam prædicta exequi va-
leat: nam conceſſo fine, cenſentur media conceſſa,
per quæ peruenitur ad finem, *c. cùm infirmitas, extr.*
54 *de Pœnit. cap. quoniam, de ſentent. excom. in 6.* & con-
ceſſa iuriſdictione competunt omnia, quæ ad eam
tuendam, & exercendam ſunt neceſſaria, per *l. 2.*
ff. de iuriſd. omn. Iudic. quod vltra expreſſa verba ſa-
cri Concilij ibi, *per ſuos proprios exequutores*, cuius
auctoritate tolluntur obſtacula contrariæ opinio-
nis, voluit Bald. *in l. nam ſalutem, §. ait enim. ff. de of-
fic. præf. vigil.* vbi infert ab officialibus Communis
ad Epiſcopum, qui & ipſe dicitur officialis com-
munis, & in communi habet iuriſdictionem, non
ſolum inter Clericos, ſed etiam inter laicos in cer-
tis caſibus ſpecialibus, & mixtis, vt per Anchar. *con-
ſil. 340. in 1. dubio,* vbi de Epiſcopo Bononien. qui
dicitur officialis communis Bononiæ, ſicuti & Vi-
carius. Dec. *in c. ſancta Maria, n. 42. verſ. ſic & Epi-
ſcopus, de conſtit. & in d. cap. ſignificaſti, num. 19. & 21.
verſ. ſi contra Abbatem, de offic. deleg.* vbi examinata
opinione contraria Abb. & rationibus pro ea addu-
55 ctis, concludit Bald. ſententiam eſſe magis veram:
quam & ſequitur Andr. Barbat. & quod dicitur de
officialibus, id verificatur in Epiſcopo, qui pro
defenſione iuſtitiæ poteſt tenere familiam arma-
tam, ſequitur Roland. *d. conſ. 37. n. 23. lib. 4.* & Surd.
deciſ. 129. num. 11. & 12. idem Decian. *in cap. cùm
non ab homine, num. 19. verſ. an autem Epiſcopus, de
iudic. & in cap. poſtulaſti, n. 21. de offic. deleg.* Fel. *in cap.
de cætero, de ſent. & re iud. num. 8. verſ. exequutor me-
rus Parc*, quòd exequutio manu militari competit
ſolo Ordinario habenti merum Imperium; & ita
limitandum dictum Innoc. & Abb. & ita fuiſſe lo-
quutum Angel *in l. qui reſtituere, ff. de rei vind.* Ste-
ph. Aufrer. *in Clem. 1. in 5. q. princ. de offic. ord. verſic.
Dominicus, & in tract. de poteſt. eccleſ. ſuper laic. col. 5.
caſ. 24. verſ. Epiſcopus poteſt habere familiares arma-
tos, & ſeruientes armatos,* vbi relatis Bald. & Oldr.
conſ. 89. refert quòd Magiſtratus, & officiales Regij
libenter vellent ſequi opinionem Abb. ſed opinio-
nem Baldi obſeruari Læl. Iordan. *in tract. de Roman.
ſed. origin. p. 2. cap. 8. & num. 18. per ſeq. & per tot. cap.*
hanc vti veriorem, & melioribus rationibus mu-
nitam defendit ſublatis omnibus pro contraria
parte oppoſitis, Gondiſalu. *in tract. de hæreſi q. 11.
num. 16.* Barbat. *in c. cùm non ab homine, n. 34. & 40.
de iud.* qui admiratur Abbatem contrarium tenen-
tem non vidiſſe Baldum, & ſi Epiſcopi non ſunt
ſoliti tenere familiam armatam pro exequutione,
id faciunt ob tenacitatem ne teneantur ſoluere ſti-
pendia miniſtris, tamen tenentes familiam arma-
tam haberi in maiori honore, & reuerentia, idem
Barbat. *in tract. de Card. Legat. q. 5. n. 17. & 18. verſ.
ſed quia de officialibus,* Aloyſ. Leo *in Auth. Caſſa, n.
24. C. de ſacroſ. eccleſ.* Remig. de Goñy *de immunit.
eccleſ. in verb. defendere armis, q. 11. n. 8.* Rol. à Vall.
d. conſ. 37. per tot. lib. 4. qui de iure veriorem, & tu-
tiorem firmat, & ſingulis contrariorum fundamen-
tis aptè reſpondet, de veriori Fuſc. *de viſit. lib. 2.
cap. 32 n. 16.* Couar. *pract. d. cap. 10. ſub n. 2. verſ. pri-
mum*, licèt ceſſante conſuetudine conetur defen-
dere contrarium, Ignat. Lopez *ad pract. crimin. Diaz
d. cap. 154. num. 13.* quod vera, & communis ſit affir-
matiua ſententia, quamuis Abb. multis illam infir-
mis rationibus impugnare contendat, Neuiz. *conſil.*
83. incip. *Materiam ſalnaguardia, n. 7. verſ. quod con-
trarium*, Marſil. *in prax. crim. in §. pro complemento,
in princip. num. 5. verſ. item vſus*, latiſſimè Molin. *de
brach. ſæcul. c. 17.* Vgol. *de Epiſc. poteſt. c. 4. §. 12.* Sbrozz
de offic. Vic. q. 91. n. 1. Valladieg. *in tract. de irregul.
q. 11. num. 16 & 17.* Repert. Inquiſit. *in verb. arma,
§. ſed nunc quæritur, & §. ſed ſupradictũ eſt* Franciſc.
Penia de communi *in director. Inquiſit. 3. part. lib. 3.
ſchol. 124.* Bellet. *diſquiſit. cler. part. 1. tit. de fauor. cler.
real. § 1. num. 18.* Card. Tuſch. *concluſ. 251. lit. E*, in-
cip. *Epiſcopus habet familiam armatam,* Marta *in tr.
de iuriſd. part. 3. cap. 51. n. 10. & 11. & ſeq.* Manu-
ceraten. *var. reſolut. lib. 3. reſolut. 14. num. 1. 2. & 3.* D.
Barboſ. *d. allegat. 109. num. 1. de poteſtat. Epiſcop.* Fa-
rinac. *de hæreſ. q. 182. num. 90. in fin. verſ. ampliatur
hoc idem*, de vera, & communi opinione Ioann.
Vincent. Anna *ſing. 171.* Hieronym. Campanil. *di-
uerſ. iur. Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 87. & 88.* Ioann.
Franc. Leo *in theſ. fori eccleſ. part. 1. cap. 9. n. 17. & 21.*
Albert Oliua *in Rit. Archiepiſc. Neapol. 38. num. 3.*
Alex. Raudenſ. *deciſ. Piſan. 34.* Ioann. Bapt. Larrea
Granat. deciſ. 1. num. 6. Alex. Sperell. *in deciſ. fori eccl.
deciſ. 4. num. 8. & 9.* & examinatis hinc inde rationi-
bus, & auctoritatibus fuiſſe acerrimo ſtudio diu,
multumque diſputatum, & reſolutum pro affir-
matiua ſententia ſub Beatiſſimo Pontifice Pio V.
dicit Ioann. Franciſc. Leo *in d. Theſau. for. eccl. c. 9.
num. 24.*

Comprobantur prædicta in iis, quæ ſunt mixti 56
fori, quæ multa ſunt inter Iudicem eccleſiaſti-
cum, & ſæcularem, ex *gloſſ. final. in cap. cùm ſit ge-
nerale, de for. competent.* & ex congeſtis per D. meum
Farinac. *de inquiſ. q. 8. num. 226.* attenditur præuen- 57
tio, ita vt qui præuenit in citatione reali, præferatur
alteri in citatione verbali quia captura præpon-
derat, Bart. *in l. ſepulchri*, vbi Alex. *de ſepulchro viol.*
Boſſ. *in prax. tit. de for. comp. 97.* Clar. *in §. fin. q. 48. in
fin. verſic. frequenter etiam dubitari*, Fariuac. *d. tit. de
inquiſit. q. 7. n. 53.* Marius Giurb. *conſil. crimin. 48. n.
39.* Si Epiſcopis non liceret habere familiam ar- 58
matam, non poſſet dari caſus, quòd per capturam
eſſet locus præuentioni Iudicis Eccleſiaſtici, quod
eſſet abſurdum: & ſi Iudex eccleſiaſticus tenere-
tur requirere exequutores à magiſtratibus laicis
contra laicum: per huiuſmodi circuitum inuti-
lem eſſe aperta via fraudibus, & multorum daretur
anſa delictorum in ludibrium iuſtitiæ, prout benè
conſiderat Læl. Iordan. *de Roman. ſed. origin. cap. 8.
n. 58. ad 55.* vbi Magiſtratus laici, vel differendo ad-
ducentes varias excuſationes, vel conueniendo, vel
monendo laicos reos, vel recuſando excuſantes ſe
habere iuſtam cauſam denegandi, darent occa-
ſionem delinquentibus aufugiendi, vnde per ec-
cleſiaſticos recurrendum eſſet ad excommunica-
tionem contra illos: idcirco ad euitandam iſtam
confuſionem, & perturbationem iuriſdictionis ec-
cleſiaſticæ contra tex. *in cap. peruenit, 7. quæſt. 3.* Epi-
ſcopus per ſuos proprios exequutores debet poſſe
exequi, ad idem Ioann Franc. Leo *in Theſ. for. ec-
cleſ. loco cit. n. 19. in fine*; vbi quòd vellent ſcire de
cauſa capturæ, & de illa cognoſcere, vel ad minus
dum conſulitur, an poſſint cauſam cognoſcere, vel
vtrum fuerit præuentum, fuga elabitur reus, & in
propoſito dicemus infra dum agitur de inuocatio-
ne brachij ſæcularis.

Ad comprobationem accedit, quòd Epiſcopus 59
in crimine hæreſis eſt Iudex ordinarius, Hoſt. *in
cap. ad abolendam, num. 2. extra de hæret.* & ibi Fel.

n. 2.

n. 2. verſ. nota Epiſcopus ordinarios Iudices in cauſa hæreſis. Ioan. de Aoan. *n. 5. verſ. nota quòd Epiſcopi ſunt ordinarij*, Dec. *tract. crimin. lib. 5. cap. 21. n. 4. in princip.* Imò ex particulari priuilegio Epiſcopis comperit in ſpecie, hæreſis crimen purgare, vt habetur *in Clement. 1. §. propter, de hæret.* in illis verbis, *tam per diœceſanos Epiſcopos.* Zech. *in ſumma, p. 1. tit. de fide, rubr. de hæret. cap. 11. n. 13. in princip.* vbi qoòd Epiſcopos de iute diuino eſt hæreticorum competens Iudex.

60 At inquiſitori, qui itidem eſt Iudex competens in cauſis hæreticorum, *d. Clem. 1. §. propter*, ibi, *tam per diœceſanos Epiſcopos, quàm per Inquiſitores*, conceditür facultas habendi familiam armatam, per
61 *Clem. Nolentes, §. porro Inquiſitoribus, de hæretic.* & tamen non conceditur Epiſcopis argumentum euidens, quòd ideo Pontifex non contulit facultatem teoendi familiam armatam contra hæreticos, eo quia nouerat ipſis tanquam Ordinariis facultatem competere habeodi famulos armatos, quæ ſi aliàs non competiſſet, ſine dubio Epiſcopis, ſicuti Inquiſitoribus impartita fuiſſet per Papam, vt benè aduertunt Gundiſalu. *in tract. de hæret. q. 11. num. 17.* Rol a Vall. *d. conſ. 37. n. 15. lib. 4.*

Reſponſiones ex aduerſo allatæ per Lup. *in c. per veſtras, de donat.* per Beret. *conſ. 4. 5. & ſeq.* & per recentiores ad fundamenta affirmatiuæ opinionis, in id reducuntur, vt admittant Epiſcopum in caoſis Ecclesiaſticis, & mixtis poſſe procedere, & cognoſcere etiam contra laicos, non autem exequi per propriam familiam, ſed tantum per cenſutas, quia pro exequutione reali, vel perſonali tenentur implorare brachium Domini temporalis, qui habet territorium. Nam quæ primò obiiciuntur, nituntur fallaci fundamento, nempe argumento ducto à contrario ſenſu, ex *l. placet, C. de ſacroſ. Eccleſ.* vbi per illum rext. puniuntur onera imponentes Eccleſiis, & Eccleſiaſticis, qui excommunicantur per Epiſcopum, & puniuntur temporaliter per ſæcularem, & ex *cap. cùm Epiſcopus, de offic. ordin. in 6.* vbi Epiſcopus in ſua diœceſi habet iuriſdictionem liberam, capit, & caſtigat Clericos: ergo à contrario Epiſcopus poteſt tantum excommunicare, non autem punire laicos temporaliter, quod ſpectat ad ſolum Iudicem laicum, & c. *cap. cum laicus, de for. compet. lib. 6.* vbi laicus periurus per Epiſcopum cogitur ad obſeruationem iuramenti per cenſuras Eccleſiaſticas: ergo non per executionem tealem, vel perſonalem. Et iſte error ſupinus, ita inualuit apud quoſdam, vt dixerint eſſe communem opinionem.

62 Aigumentum pıædictum deductum à contrario ſenſu, non concludit quando contrarium eſt expreſſum in alia parte iuris, gloſſ. notabilis *in cap. ſignificaſti, de foro compet.* & gloſſ. ſingularis *in l. cum pretor il 1. verb. videtur, de iudic.* Alex. *conſ. 69. in fin. num. 9. verſ. alio modo, lib. 2.* communem dicit Abb. *conſ. 75. num. 3. lib. 1. verſ. non enim veni*, vbi ex Bart. quod argumentum à contrario ſenſu eſt ſubauditum, nnn enim venit directè ex verbis, ſed indirectè per interpretationem: quod ideo non debet inducere leguoı correctioneın; ſimiliter Roman. *conſil. 399. num. 6. 7. & ſeq.* quod per impropriétates, & ſubauditiones à contrario non corrigitur diſpoſitio expreſſa, & *ibi* Add. *in verb. ſingularis*, Caſtr. *conſil. 175. n. 3. & 4. lib. 1.* Corn. *conſil. 150. num. 9. lib. 2. & conſ. 170. n. 1. verſ. nec obſtant ſequentia, lib. 1. & conſ. 308. lib. 4 verſ. & ideo ſolet.* Dec. *conſ. 99. n. 4.* Menoch. *conſ. 86. n. 30.* Oſaſch. *dec. 85. n. 12.* Bec. *conſ. 65. n. 24.*

Nam dictum argumentum ſumi debet ſtrictè 63
ad limites verborum, videlicet, vt in caſu omiſſo cenſeatur omiſſum id, quòd expreſſum fuit, in caſu expreſſo non autem quod in caſu omiſſo inducatur noua diſpoſitio, Mandel. *conſ. 164. n. 3. verſic. reſpondetur primo* Rimin. iun. *conſ. 244. n. 296. verſic. tertiò, dici poteſt.*

Non etiam admittitur huiuſmodi argumentum 64
ad excluſionem aliorum, quando vnus caſus ponitur ratione frequentioris contingétię, gloſ. *in Clem. 1. verſ. preſidentes, in fin. de reſcript.* Felin. *in cap. nonne, limit. 5. de præſumpt.* Iaſ. poſt alios *in l. 1. n. 33. ff. ſolut. matr.* Cephal. *conſ. 257. n. 22.* Burſat. *conſ. 81. n. 15. lib. 2.* Bec. *conſ. 82. num. 17.* Hippol. Rimin. *d. conſ. 244. n. 293. verſ. dico quod* Mandel. *d. conſ. 164. n. 12.* Surd. *conſ. 339. n. 29.* Sed caſus expreſſi in dictis Iuribus in contrarium allegatis ſunt propter frequentiorem vſum circa perſonas Eccleſiaſticas, in quibus Epiſcopus habet omnimodam iuriſdictionem intra ſuam diœceſim. Ægid. Bellam. *conſ. 6. n. 4.* Contra laicos autem procedit tantum pro crimine Eccleſiaſtico, vt dictum eſt.

Vnde non ſequitur, Epiſcopus excommooicat 65
laicum in cauſis Eccleſiaſticis, & mixti fori; ergo non poreſt illum capere, carcerare, & illi pœnam imponere, ſic in terminis noſtris dixerũt Stephan. Aufrer. *in Clemen. 1. de offic. ord. numer. 102. verſ. principaliter, & num. ſeq.* vbi tollit contraria, quia inducuntur tanquam à contrario ſenſu. Barbat. *conſil. 93. inter conſ. crimin. tom. 1. num. 20. verſ. & ad textus allegatos.* Incertus Auctor. *3. conſ.* penes Beret. *n. 32.* qoia ex incluſione poteſtaris excommunicandi, non excludit poteſtas faciendi exequutionem realem, & perſonalem.

Neque ad hoc requiritur pıæſcriptio, vt conan- 66
tur firmare Couar. *pract. cap. 10. ſub num. 2. verſ. primum vbi conſuetudine*, & Iur. Clar. *§. final. n. 8. q. 37. ad fin. verſ. bene verum eſt.* Nam id eſt de iure communi, vt abunde fuit deductum; præſertim ex diſpoſitione ſacri Concilij Tridentini, quod conſtituit Ius nouum generale, & commune, abrogans alia Iura aotiqoa contraria, ſi quæ eſſent, vt probatione non indigeat: & ita etiam fuiſſe obtentum Mediolani temporibus ſancti Caroli Cardinalis Archiepiſcopi teſtator Card. Tuſch. *pract. concl. 293. lit. M. ſub tit. Mixti fori quæ eſſe dicantur, n. 41. verſ. ſed tu dicas*, & idem refert *in 4. tom. ſub littera I. concluſ. 59. n. 6. verſ. alias ſi hæc doctrina*, vbi per integram concluſionem, & multa adducit ad materiam, quod laici, quamuis ſint de foro ſæculari, ſoriiuotur forum eccleſiaſticum quando committunt crimina eccleſiaſtica, ſiue ratione perſonæ, ſiue tatione rei, ſiue ratione loci, & ab eccleſiaſtico Iudice puoiuotur, quod & firmat ſolidiſſimis rationibus, vt etiam latè tenet Caball. *queſt. criminal: caſ. 194. n. 4. in fine, & n. 7. & ſeq.* Genuenſ. *in praxi Archiepiſcc. Neapol. cap. 13. num. 3.* de veriori Guazzin. *in tr. de defenſ. reor. defenſ. 1. c. 8. n. 28. verſ. Epiſcopus in delictis mixti fori, & c. 11. n. 35. verſ. ſed contrariam opinionem.*

Inſupet ad dict. *l. placet, C. de ſacroſ. Eccleſ.* ſuffi- 67
ceret reſponſio, quòd totus *tit. C. de ſacroſ. Eccleſ. & C. de Epiſc. & Cleric.* eſt nullus, ex quo diſponit ſine iuriſdictione de perſonis, & rebus eccleſiaſticis. Abb. *in cap. Eccleſia ſancta Mariæ, numer. 14. de conſtit.* Felin. *num. 40. verſ. prima eſt*, quod dictæ leges, & multæ ſimiles non ſunt ſeruandæ, nequè etiam de honeſtare, licèt non ſint in damnum Eccleſiarum, neque repugnent Canonibus, Dec. *à n. 85. verſ prima concluſio Abbatis*, latè per alios ſeq. &

eſſe communem opinionem, & nullum diſcrepare dicit. Clar. *in §. emphyteuſis, q. 59. num. 7. verſ. nec dicatur.*

68 Quoad brachium ſæculare. Primò argumentum Abb. non eſt probabile, Epiſcopus implorat auxilium brachij ſæcularis, ergo eſt prohibitus immediatè habere familiam armatam; quia, & Inquiſitores tenent manum armatam, & tamen inuocant brachium ſæculare, iuxta Conſtitutionem Vrbani Quarti, & Innocentij Quarti, relatas per R.P.D. Pen. *in direct. Inquiſ.* & per ignat. Lop. *ad Diaz in prax.* & per Farin. *de hæreſ.*

69 Conoocat Eccleſiaſticus auxilium ſæculare aliquando propter periculum effuſionis ſanguinis: iure enim ſpeciali actum eſt per Innocent. III. *in c. ſententiam ſanguinis, ne Cler. vel Monach.* ne Clerici ſententias ſanguinis ferant, dictent, exerceant, interſint; & ideo licet in crimine hæreſis carcerent & puniant corporaliter laicos, tamen quando agitur de imponenda pœna capitali, tradunt Curiæ ſæculari, *c. ad abolendam, de hæret.* gloſſ. *in cap. cum ſit generale, in verb. malefactores*, dum allegat, quòd quandoque punitio ſpectat ad ſæcularem, & ita declarat Hoſt. *ibi in princip. in verb. ſacrileg.* Ioan. Andr. *ad finem, in verſ. in gloſ. vlt.* Imol. *num. 5. verſ. in gloſſ.* clarè Socin. *in cap. cum ſit generale, in fine, & in cap. poſtulaſti, num. 10 de for. compet.* Sic pro adulterio commiſſo, quod eſt mixti fori, ſi imponitur pœna ſanguinis, vel mortis, tunc ſpectat exequutio ad Iudicem ſæcolarem; ſi verò imponitur pœna temporalis, vel extraordinaria, prout hodie obſeruatur in muliere, vterque procedit, Abb. *in cap. cùm ſit generale, n. 23. verſ. dic latius quòd aut agitur ad pœnam ſanguinis, & ſæcularis eſt tantum Iudex, de for. compet.* Felin *num. 11.* idem Abb. *in cap. tuæ, n. 6. de procurat. verſ. quia cùm hodie,* Collect. *n. 3. verſ. ſed nunquid.* Bellam. *n. 8. verſ. ſecundò quæritur*, & alij ſcribentes Sic pro crimine commiſſo per laicum in Eccleſia, quando agitur ad pœnam corporalem, quia Clericus non poteſt procedere ad pœnam ſanguinis, eam imponit ſolus Iudex laicus, & ſi tractatur de pœna pecuniaria, vel ſimili, vterqoe Iudex procedit ad exequutionem, & eſt locus præuentioni. Dec. *tr. criminal. tom. 1. lib. 4. cap. 2. n. 1. in princ.* Caball. *reſol. criminal. caſu 194. num. 8. cum ſeqq. & num. 11.*

70 Quandoque petit, quia dubitatur ne reus aufugiat, de quo *in cap. 2. de Cler. excomm. miniſtr.* in illis verbis. *Si Epiſcopus minime emendare potuit fortè ob paupertatem, & defectum miniſtrorum, vel poteſtatem delinquentium, & in l. ſi quis latrones, §. ſin autem propter multitudinem fortè eorum, qui in prædio ſunt, ciuile adminiculum ſufficere non poſſe conſtiterit, & memorati audaces exequutoribus obiecerint manus, vel alias parere diſtulerint; tunc iudex Prouincia memor periculi ſui à viro deuoto Tribuno, ſeu primatibus militum, qui in locis ſunt, auxilium poſtulet, C. de his qui latron. occult.* & *ibi* gloſſ. & Bald. *ſub n. 3. verb. ſufficere non poſſe*, quia brachium alienum in ſubſidium inuocare debet, quando vires proprij officij non ſufficerent, & Salicet *n. 1. in 3. not.* Put. *de ſynd. eat in verb. brachium. c. 1. n. 3. & 4.* Bermo. *de publ. concub. in verb. ſi opus fuerit, n. 1. fol. 301.* Caualc. *de brach. Reg. p. 4. n. 266. & ſeqq.* Ideo cum ex præmiſſis ſatis conſtet Epiſcopum habere vtrumque gladium, erit ſatisfactum contrariæ opinioni aſſerentium, eccleſiaſticum Iudicem inuocare brachium ſæculare tunc demum, quando fecit quidquid potuit pro exequutione ſuæ ſententiæ, & nihil vltra habet, quod faciat; ſi Eccleſiaſticus vtatur vtroque gladio, & ſi propter potentiam delinquentium propriæ vires non ſuffragentur, & contemnantur cenſuræ, tunc qoia fecit quidquid potuit per vſum vtriuſque gladij, in ſubſidium implorabit brachium temporale, ita ex aliis Læl. Iordan. *de Roman. ſed orig. c. 8. n. 43. verſ. vel quia non eſt verum.*

71 Et hac ratione, quia vna iuriſdictio alia coadiouatur, pari modo Iudex Eccleſiaſticus in ſententiarum exequutione præſtat ſubſidium ſui brachij Iudici ſæculari. *cap. cum ad verum, 97. diſt.* gloſſ. *in c. 1. de offic. ord. in verb publicum,* & *ibi* notant communiter ſcribentes Ioann. Andr. *num. 16.* Hoſt. *num. 7.* Zabarell. *num. 4.* Abb. *num. 10.* & Innoc. Socin. *in cap. cùm ſit generale, num. 24. de for. compet.* Couarr. *pract. diſt. cap. 10. ſub num. 3. verſ. eadem ratione Iudex ſæcularis*, Nat. *conſil. 529. num. 7. verſic. prædicta etiam ſunt.*

72 Implorat & Iudex eccleſiaſticus brachium ſæculare non ex eo, quod ipſe non habeat iuriſdictionem exeqoendi ſuam ſententiam contra laicum, vt probauimus, in puncto Iuris veriorem eſſe ſententiam, & magis receptam; & omnem prorſus eſſe ſublatam dubitationem ex decreto *ſacr. Concilij*, ſed inuocat ad hoc, vt exequutio habeat faciliorem expeditionem; ita Abb. *in cap. poſtulaſti, de Iudic.* vbi contra Iudæum, qui erat de dominio temporali, & percuſſerat Clericum, Papa committit exequutionem Iudici ſæculari propter maiorem facilitatem in exequendo, Abb. *ibi n. 5. in fine*, ſimile adducit de Delegato Papæ, qui poteſt ſententiam exequutioni mandare, *cap. quærenti, de offic. delegat.* & tamen pro faciliori expeditione ſuæ exequutionis interpellat Ordinarios loci, quia illis facilius obtemperatur, idem Abb. *in cap. licèt, de pœn. n. 8.* vbi quærit, vtrum Epiſcopus poſſit imponere pœnam pecuniariam laico ſibi non ſubdito temporaliter? negat Ioann. Andr. allegans nonnulla Iura: dicit Abb. hoc dictum ſibi non placere, quia eſt caſus in quo Iudici eccleſiaſtico competit iuriſdictio in laicum: & ad Iura in cōtrarium allegata per Ioann. Andr. quod ſcilicet pœna debeat imponi per iudicem ſæcularem, reſpondet, hoc ideo fieri pro faciliori expeditione: & Abb. ſequuntur in puncto Gonſalu. *in tract. de hæret. quæſt. 19. n. 9* dicens, quod ita intelligi debent omnia Iura, quæ loquuntur de hoc brachio ſæculari: & Auctor ſine nomine *conſil. 3. inter conſ. Beret. num. 35.* vbi quod Oldrad. *conſil. 89.* Dec. & alij *in c. ſignificaſti, de for. comp.* intelliguntur quando de facto ob aliquem caſum difficilem, Epiſcopus per ſe non valet exequutionem facere, vt aſſeuerat Barb. *d. conſ. 93. conſ. crim. tom. 1. à num. 15.* per plures alios.

73 Neque ſuſtinetur Iudicem Eccleſiaſticum tunc demum implorare auxilium brachij ſæcularis in ſubſidium; quia poſt relaxatas cenſuras non habeat vlterius, quod faciat; quaſi non ſit permiſſa Iudici eccleſiaſtico alia facultas coërcendi laicum, niſi per cenſuras: nam vltra præcedentem declarationem, Iura qoæ loquuntur de hoc brachio ſæculari, non dicunt, quod imploretur per eccleſiaſticum, & impartiatur per laicum Iudicem in extremum ſobſidium, & pro vltimo refugio, quando Eccleſia fecit quod potuit, nec habet vltra, quod experiatur, vt male ſentiunt aliqui Doctores: ſed ſolummodo dicunt, *cum opus fuerit, ſi neceſſe fuerit*, & ſimilia, prout *in d. cap. 1. de offic. ordin.* vbi Papa poſt conceſſam liberam poteſtatem Epiſcopis in propriis diœceſibos inquirendi, vlciſcendi, & iudicandi ſcelera ſecundùm canones, in quibus per loquotionem iudefinitam, & laici comprehenduntur,

vt

vt probatum fuit; addit, *& cùm opus fuerit, publicum conuocent auxilium*; ecce quòd per ſe poſſunt eccleſiaſtici ſcelera vlciſci, & non ſemper debent conuocare auxilium temporale, ſed tantùm *cùm opus fuerit*, quia in ſubſidium peti ſolet. *c. quoniam, eod. tit.* ibi, *ſi neceſſe fuerit, cap. final. de exceſſ. prælat. cap. periculoſo, circa fin. in verb. ſi opus fuerit, de ſtat. regul. prælat. cap. ſtatuimus, in verb. ſi neceſſe fuerit, de maledic.* & cum tali clauſula, *ſi opus fuerit*, petendum eſſe auxilium brachij ſæcularis decernit ſac Conc. Trident. *ſeſſ. 24. cap. 8. de reformat. matrim. in fin. & ſeſſ. 25. cap. 5.* ibi, *inuocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachij ſæcularis*; & ſic poteſt Eccleſia conuocare: & magiſtratus laici impartiri debent ſuum brachium armatum ſine retardatione, quocunque tempore, in quacunque parte iudicij opus fuerit, quandocunque Epiſcopo expedire videbitur vti, vel non vti, reali, vel perſonali exequutione, vt habetur *in dicto cap. 3. ſeſſ. 25.* ibi, *ſed liceat eis, ſi expedire videbitur, per mulctas pecuniarias, ſeu per captionem pignorum, perſonarumque diſtrictionem per ſuos proprios, aut alienos exequutores faciendam.*

74 Et ſi poteſt Epiſcopus ſuam ſententiam exequi per proprios exequutores; ergo prouenit ex illius vrbanitate, ſi imploret brachium temporale contra Clericum, aut ſæcularem: ſic in terminis ex diſpoſitione ſacroſ. Concil. *d. c. 3.* concludunt Læl. Iordan. *de Roman. Sed. origin. d. c. 8. n. 10.* vbi ex Ioan. Lup. aſſertore contrariæ opinionis *in c. per veſtras, de donat. inter vir. & vxor. in 1. notab. verſ. ſed eſt pulchra dubitatio*, dicit Epiſcopum de rigore poſſe ſuam exequi ſententiam, ſed abſtinere ex vrbanitate; *& n. 42. 431 & aliis ſeqq.* poſt Geminian. & Ioan. Vanquel. *in Breuiar. Iur. Canon.* Epiſcopum non teneri inuocare brachium ſæculare, ſed poſſe: licèt abſtineat ex vrbanitate, & Hortenſ. Caualcan. *in tract. de brach. reg. p. 4. n. 258. verſ. imò cùm Epiſcopus.* Innominat. Auctor *conſ. 2. apud Iacob. Beret. n. 35.* Ignat. Lopez *ad Diaz in praxi dicto c. 154. n. 4. verſ. nam verius ipſe cenſeo*, vbi conſiderat, & optimè;

75 quod ſi aliter diceretur, manca eſſet iuriſdictio eccleſiaſtica, plura committerentur flagitia, quæ remanerent impunita; nam interim, dum decernuntur, & relaxantur cenſuræ, quæ non niſi ſeruatis ſeruandis proferuntur, nempè iuxta formam Concilij, præcedente bina ſaltem monitione ante inuocationem brachij ſæcularis, poſſunt res occultari, vel reus aufugere, & aliæ fraudes committi. & Lopez dicta ſequitur, & approbat Farin. tanquam de veriori, & rationabiliori ſententia, *in ſua prax. tit. de pan temperand. q. 97 n. 98. verſ. verùm ad declarationem*, & ante illos firmauit Ioan. Segur. *in Direct. Iud. eccleſ. p. 2. c. 13. n. 37.* eſſe veriorem, & receptam in foro.

76 Et hodie ceſſat difficultas, quia Conc. Trid. *allegat. c. 3.* diſponit, vt vbi exequutio realis, vel perſonalis fieri poterit, Iudices eccleſiaſtici abſtineant à cenſuris; nihil per dictum *c. 3.* noui tribuitur Epiſcopis, ſed tantùm mutatur ordo procedendi; vt primò ad realem, vel perſonalem exequutionem per proprios exequutores, vel adhibito brachio ſæculari, poſtremò ad cenſuras eccleſiaſticas in iuris ſubſidium procedere debeant: ita vt excommunicatio non niſi in ſubſidium ſit

77 proferenda; cum nulla maior pœna reperiatur in Eccleſia, dum ſpiritualia tractat, quàm pœna excommunicationis, *c. corripiantur, 24. q. 3.* Hoc cenſurarum grauiſſimum omnium pondus conſiderantes, non niſi ex grauiſſima cauſa adhibendum tradiderunt ſancti Greg. Nazianz. & Chryſoſt. ſed cuncta prius experienda eſſe remedia, quàm membrum ſectione à cæteris diuellatur, relati per Card. Baron. *Annal. tom. 1. fol. 451. verſ. hic etiam grauiſſimum*; ideo idem Concil. *cit. c. 3.* præcipit hũc cenſurarum gladium recidentem membra à communi corpore fidelium, eſſe exercendum ſobriè, & magna cum circumſpectione. Et ita in ſubſidium oportet proferri excommunicationem, vt neceſſarium ſit conſtare ex actis realem, vel perſonalem exequutionem fieri non potuiſſe, ad minus per nuncij relationem, vt declarauit ſacra Congregatio Illuſtriſſimorum Interpretum Concilij Tridentini ſuper *d. cap. 3.* & ita obtinuit ſtylus Curiæ.

Quapropter non ſatis poſſum admirari Iaco- 78
bum Beret. acerrimum oppugnatorem ſententiæ affirmatiuæ, ductum feruore contradicendi in re tam manifeſta, & cuique indubitabili ex verbis expreſſis Concilij, tanquam Protheum vertentem ſe in varias formas, vt illudendo laqueum veritatis euadat: modò negare verba Concilij lo- 79
quentis de propriis Epiſcopi exequutoribus, intelligi de miniſtris armatis, vt *conſ. 4. n. 5. & n. 21.* quaſi quod rei contumaces, & reluctantes, qui perſæpe armati, ac armatorum aſſociantium ſtipati cohorte ab armata familia vix capi poſſunt, ab inermibus verbotenus, veluti omnipotentis Dei voce conterriti, retrorſum delabentes nullo negotio ſinant ſe capi, ligari, & duci ad carceres: vel quod ſi Epiſcopi exequutores in actu exequutionis deprehenderint reum reſiſtentem, deſiſtant ipſi ab exequutione vi inferenda, ſed adeant magiſtratus laicos, vt ſibi accommodent brachium ſæculare: quo dicto videtur nihil magis alienum, à recto ſenſu, à mente Concilij, & verbis.
Modo quòd diſpoſitio Concilij, circa proprios 80
Epiſcopi exequutores, intelligatur in illis locis ſolummodo, in quibus Epiſcopus habet iuriſdictionem temporalem, & Beret. *conſ. 6. n. vlt.* nonnulli recentiores adhærent. Concilium dum loquitur generaliter, non eſt ſomnianda, vel diuinanda reſtrictio, quæ violet verba, & coarctet iuriſdictionem Epiſcoporum ad caſum particularem non expreſſum, in quo ex centum vix decem
Epiſcopi habent ius temporale; & qui dicit iure 81
ſpeciali quid factum eſſe, iuſtificare debet id ratione ſpecialitatis fuiſſe inductum; Abb. *in cap. 1. de*
confeſſ. & vbi lex non diſtinguit, nec nos diſtin- 82
guere debemus, *l. deprecatio, ff. de publican.* etiamſi maior eſſet ratio in vno, quàm in alio caſu, *l. 1. §. quod autem, ff. de aleat.* Surd. *conſ. 271. n. 28. & conſ. 308. n. 3.* & quod non reperitur ſancitum expreſsè, non eſt ſuperſtitioſis inuentionibus præſumendum, *cap. conſuluiſti, 1. q. 5.* Archid. *in proœm. Sexti in verb. ſacroſancta, col. penult. in fin.* Præſertim quòd
Concil. vtitur dictione, *omnibus*, ibi, *Mandatur om-* 83
nibus Iudicibus eccleſiaſticis, quæ cùm ſit vniuerſalis, neminem excludit, *l. 1. ff. de legat. 1.* & idem operatur, acſi de ſingolis eſſet facta expreſſio ſpecialis, Bart. *in l. 3. ff. de nouat.* Crauet. *conſ. 308. n. 6. verſ. 5.* Cephal. *conſ. 166. n. 21. verſ. quimò etiam adducitur, lib. 2.* vbi verbum, *omnes*, non modo neminem excludit, ſed includit, quem aliàs non includeret, ex Dec. *in l. omnia, in princ. ff. ſi cert. petat.*

Et cùm agitur de interpretatione Decretorum 84
ſacri Concilij Tridentini, ſolus Papa, vel Sacra eidem Concilio interpretando Illuſtriſſimorum Cardinalium Congregatio præpoſita, controuerſias, & difficultates declarat, & reſoluit, vt habe-

tur in eodem Concil.*ſeſſ.25. rubr.de recipien. & ob-
ſeruand.decretis Concil.verſ. quod ſi in his recipiendis
aliqua difficultas oriatur*, & in Cõſtitutione Pij IV.
regiſtrata in calce dicti Concilij, incip. *Benedictus
Deus*, ibi: *Si cui verò in eis aliquid obſcurius dictum, &
ſtatutum fuiſſe, eamque ob cauſam interpretatione, aut
deciſione aliqua egere viſum fuerit, aſcendat ad locum,
quem Dominus elegit, ad Sedem videlicet Apoſtolicam
omnium fidelium magiſtram, cuius auctoritatem etiam
ipſa ſancta Synodus tam reuerenter agnoſcit: Nos enim
difficultates, & controuerſias, ſi quæ ex eis decretis fue-
rint, Nobis declarandas, & decidendas quemadmodum
ipſa quoque ſancta Synodus decreuit, reſeruamus.* Re-
manent ea, in quibus maximam vim faciunt ſcri-
bentes pro contraria opinione, quod ad eos tan-
tum ſpectet exequutio, qui habent territorium, vt
ſunt ſæculares, non Epiſcopi.

85 Nam & Epiſcopus habet proprium territorium:
id clare deſumitur ex verbis Concilij Aurelianen-
ſis *c. omnes Baſilicæ*, 16.q.7. vbi quod omnes Baſilicæ
ſunt in poteſtate Epiſcopi, in cuius territorio re-
periuntur, & ibi Ægid. *in verb. territorio*, ex mente
Archid. & Goffred. id expreſſe tenent, *c. final. de con-
ſtit. in 6.* vbi ſtatutum Epiſcopi circa committen-
tes furtum, non habet locum extra diœceſim, quia
extra territorium ius dicenti impune non paritur,
& ibi not. Gemin. & alij; *Clement. ne Romani, §. fa-
nè, de elect.* quòd territorium, & diœceſis ſunt vnum,
& idem, *c. ſi quis Epiſcoporum, 16.q.2.* Abb. *in c. cùm
ab Eccleſiarum, n.10. in fin. verſ. vnum tamẽ ſcias.* quòd
tota diœceſis eſt territorium Epiſcopi in ſpiritua-
libus, & nullus præter Epiſcopum de Iure com-
muni habet territorium; vnde infert ad Clericum
delinquentem in monaſterio Abbatis, qui ratio-
ne criminis non ſubiicitur iuriſdictioni Abba-
86 tis, ſed Epiſcopi: & quod idem ſignificat diœceſis
quoad iuriſdictionem Eccleſiæ, quod territorium
quoad temporalem. Ioan. Andr. & alij notant *in c.
cum Epiſcopus, de offic. Ordin. lib. 6.* Ruin. *conſ. 22. n. 5.
in fin. verſ. nam eſt diœceſis.* gl. *in Authent. quemadm.
oport. Epiſc. p. §. non autem aliter, in verb. diœceſanos,*
quod Diœceſis eſt iuriſdictio in ſpiritualibus *cap.
vbi periculum, §. porrò in territorio, de elect. in 6.* vbi
ſumitur territorium pro diœceſi, Abb. *conſ. 82. n. 8.
verſ. hinc dicimus, quòd tota diœceſis eſt territorium
Epiſcopi, lib. 1.* Alberic. *in diction. in verb. diœceſis,*
Bald. *in Auth. quia in prouincia, n. 7. verſ. ſtatuto Flo-
rentiæ. C. vbi de crimin. agi oport.* vbi ſi prohibeatur
per ſtatutum, quòd nullos Florentinus poſſit trahi,
niſi ad Curiam Florentinam ſub pœna capitis;
non incurrit pœnam ſi trahatur ad Curiam Epi-
ſcopi Florentini; quia Curia Epiſcopi eſt Curia
Florentina ratione ſuæ diœceſis, modò cauſæ co-
gnitio poſſit ſpectare ad forum Epiſcopi, & ex
Mart. de Fan. *in tract. de brach. imploran. n. 17. & num.*
21. de ſtatuto Prouinciæ vetante exequutionem
ſententiarum ditionis alienæ, quòd non habeat
locum in Iudice exequente, ſi in dicta Prouincia
Epiſcopus habeat iuriſdictionem ſpiritualem; quia
idem territorium eſt diœceſis Epiſcopi, Port. *conſ.*
99. *n.* 34. poſt gl. *in c. 1. 36. diſt. in verb. ſæcularium, &c.
de perſon.* vbi gl. *in verb. aut*, 11. *q.* 1. Addocta in con-
trarium procedebant de Iure Ciuili antiquiſſimo,
quo tempore Epiſcopi forſan non habebant terri-
torium aſſignatum, vt dicit Bald. ex aduerſo citatos
*in l. epiſcopale, C. de epiſc. aud. num. 2. verſ. vt erant
Epiſcopi iure iſto ſecundum quoſdam.*

87 Firmiora redduntur præmiſſa ex contrariis
actibus, & ex generali conſuetudine Epiſcoporum
exequendi tam contra bona, quàm contra perſo-
nas laicorum; de quibus teſtantur Ioann. Franc. Leo
in theſaur. for. eccleſ. d. c. 9. n. 29. & 30. Prax. Neapol.
cap. 8. num. 5. in fin. & Marc. Anton. *var. reſol. d. c. 76.*
num. 6. verſ. accedebat, & ego de praxi & ſtylo ſacræ 88
Congregationis Epiſcoporum & Regularium, cu-
ius conſuetudo eſt attendenda, cum eamdem illam
omnibus Epiſcopis, & Iudicibus eccleſiaſticis
mandet obſeruari, ex gloſ. *in cap. quis neſciat, & c.
nolit, 11. diſt.* Roman. *conſ. 367. num. 11. verſ. planè at-
tendenda eſt gloſſa*, & longè antè teſtatur gloſ. mar-
ginal. *in cap. indicatum, 89. diſt.* quòd in cauſa fami-
liaris Bononiæ Poteſtas voluit obtinere contra
Epiſcopum, ſed non potuit: ex quo liquet, quod
ab antiquiſſimo tempore hæc opinio in foro ſer-
uabatur.

Nec debent obſtare exempla particularia, quæ 89
referuntur nonnullorum Præſulum, & per eum-
dem D. Gaſp. Ant. Theſaur. *d. quæſt. 78. num. 5. verſ.
præterea cum ſemel*, in cauſa homicidij commiſſi
per famulum Nuncij Apoſtolici apud Sereniſſi-
mum Sabaudiæ Ducem. Non enim ea ſunt multi
facienda, cum agatur de veritate indaganda: &
conniuentia aliquorum Præſulum non poteſt præ-
iudicare vniuerſæ iuriſdictioni eccleſiaſticæ, *cap.
clericus, de iudic.* ad latè relata per Ioann. Franc.
Leon. *in theſ. for. eccleſ. d. cap. 9. n. 11.* Et de contraria
conſuetudine, vel præſcriptione non eſt agendum;
quia de ea non legitimè conſtat, cum antequam
ſit præſcripta non dicatur conſuetudo, ſed volun-
tas inducendi conſuetudinem, quæ non obſtat,
Bald. *de feud. cognit. cap. 1. in princ. num. 1.* Et impedi- 90
menta etiam de facto illata per Magiſtratus ſæ-
culares, quominus Epiſcopi exequantur contra
laicos in cauſis ad Eccleſiæ forum pertinentibus,
non inducunt ſtatum, vel conſuetudinem contra
diſpoſitionem ſacri Concilij Trident. Nam Bulla 91
Pij IV. confirmans dictum Concilium, continet
Decretum irritans, *ibi ad fin. verſ. decernimus nihilo-
minus irritum, & inane, ſi ſecus ſuper his à quoquam
quauis auctoritate ſcienter, vel ignoranter contigerit
attentari*, quod decretum inficit, & irritat omnia,
quæ fiunt in contrarium ipſo iure. *cap. penult. de
præben. in 6.* Abb. *in cap. dilectus, num. 14. de præben.*
Caſſad. *deciſ. 12. num. 4. & ſeq. ſuper reg. Cancell.* Rot.
deciſ. 24. num. 5. part. 2. diuerſ. infringit titulum, &
poſſeſſionem, Biſignet. *deciſ. 1. de reſt. ſpoliat. num. 6.*
Caſſad. *deciſ. 11. n. 5. ſuper regul.* & omnia deſtruit,
quæ oppoſita inuenit, Sarnen. *ad reg. de annal. q. 23.
num. 24.* Menoch. *de recuper. remed.* 13. *num.* 444.
Et licèt non defuerint, qui friuolis, & captioſis
interpretationibus conati ſint inuertere verba,
& ſenſum Concilij; nihilominus alij grauiores
aduertentes verba eſſe admodum clara, & ſenſum
apertiſſimum, vt nullo pacto tergiuerſari poſſint,
& leges regias directo repugnantes decreto 92
Concilij, vel omiſerunt conſultò facere mentio-
nem de Concilio, vt Gutierez *d. lib. 1. practicarum
q. 45.* vir doctus, & aliàs ſolertiſſimus, qui de Iure
communi aſſerit veriorem, vt eccleſiaſticus Iu-
dex in caſibus ſpectantibus ad illius cognitio-
nem poſſit facere exequutionem in perſonas, &
bona laicorum: vel maximè dolentes, ſuper hoc
grauari conſcientiam Principum ſæcularium ex-
clament contra huiuſmodi leges, neſcire quo iu-
re, vel qua ratione conditæ ſint, auferentes non
modo omnem diœceſum conſuetudinem, ſed in-
diſtinctè facultatem Iudicibus eccleſiaſticis pro-
cedendi ad realem, vel perſonalem exequutio-
nem contra laicos propria auctoritate, ſed me-
diantibus miniſtris ſæcularibus, in criminibus
ſpectantibus

ſpectantibus ad forum Eccleſiæ, provt Segura
93 de Aualos *in direct. Iud. eccleſ. 2. part. cap.* 13. *nu-
mer.* 25. non admittens, vt ſub ſpecioſo titulo co-
gnitionis per viam violentiæ aduerſus Iudices
Eccleſiaſticos cohoneſtetur laicorum violen-
tia; ac ſub ſpecie charitatiuæ defenſionis in
fauorem iuriſdictiouis Eccleſiaſticæ, perſua-
deatur defenſio oppreſſorum, vt interpoſita
appellatione faciliorem habeant adiutum ad Cu-
riam Pontificis, cum re ipſa impediantur eccle-
ſiaſtici, quo minus vtantur propria iuriſdictio-
ne ſibi competenti ex diſpoſitione ſacrorum
Canonum, præſertim Concilij Tridentini, quæ
abſolutè denegatur, Hieronym. Ceual. *comm.
contra comm. lib. 4. quæſt.* 897. *per totam*, præſertim
numer. 79. *verſ. ſed indiſtinctè*, & Gutier. *loco
citat. ſub numer.* 2. & Gabr. Pereir. *de Manu Reg.
part.* 1. *cap.* 5. vbi quòd prædictæ Regiæ leges
ſuſtinentur ex conſuetudine immemorabili, to-
lerata per ſummos Pontifices. Idcirco non ab
re idem Segura de Aualos *prædicto loco*, & Ioan.
Franc. Leo *in theſ. fori eccleſ. dict. cap.* 9. *nu-
mer.* 16. *verſ. decretum verò Concilij*, præmonent
Magiſtratus ſeculares, vt dum conſulunt tempo-
rali iuriſdictioni, ne amittant æternam, conſu-
lant & propriæ conſcientiæ, an ſcilicet in-
cidant in ſententiam excommunicationis, &
in pœnas contentas in Bulla Cœnæ Domini,
cap. 16. in hæc verba: *Necnon qui Archiepiſco-
pos, Epiſcopos, alioſque Superiores, & inferiores
Prelatos, & omnes alios quoſcunque Iudices Eccleſia-
ſticos Ordinarios quomodolibet hac de cauſa dire-
ctè, vel indirectè carcerando, vel moleſtando eo-
rum agentes, procuratores, familiares, necnon con-
ſanguineos, & affines, aut aliàs impediunt, quo-
minus ſua iuriſdictione Eccleſiaſtica contra quoſcun-
que vtantur, ſecundùm quod Canones, & ſacra
Conſtitutiones Eccleſiaſtica, & decreta Conciliorum
generalium, & præſertim Tridentini ſtatuunt: atque
etiam eos, qui poſt ipſorum Ordinariorum, vel
etiam ab his delegatorum quorumcumque ſenten-
tias, & decreta, aut aliàs fori eccleſiaſtici Iudi-
cium eludentes ad Cancellarias, & alias Curias ſæ-
culares recurrunt, ab illis prohibitiones, & manda-
ta etiam pœnalia Ordinariis, aut Delegatis prædi-
ctis decerni, & contra illos exequi procurant, eos
quoque, qui ea decernunt, & exequuntur, ſeu dant au-
xilium, conſilium, patrocinium, & fauorem eiſdem.*
Item num impedimentum de facto illatum ec-
cleſiaſticis, per prætenſam viam propulſandæ
violentiæ ſit contrarium decreto eiuſdem Con-
cilij *ſeſſ.* 25. *cap.* 3. *ad fin.* ibi, *Nefas autem ſit ſæ-
culari cuilibet Magiſtratui prohibere Eccleſiaſtico
Iudici, ne quem excommunicet, aut mandare, vt
latam excommunicationem reuocet ſub prætextu,
quòd contenta in præſenti decreto non ſint obſerua-
ta, cum non ad ſæculares, ſed ad eccleſiaſticos
hæc cognitio pertineat.* Et fundamentalis reſpon-
ſio, quòd non obſtat Concilium loco citato,
neque ligent cenſuræ conſtitutionis in Cœna
Domini, ex eo quod cognitio per viam vio-
lentiæ non ſit principaliter, neque incidenter
ad merita cauſæ, ſed vt tollatur vis facta à
Iudice eccleſiaſtico, vt grauatus poſſit pro-
ſequi appellationem interpoſitam coram Pon-
tifice, remanet ſublata ex contraria diſpoſi-
tione legum Regiarum, de quibus per Ce-
ual. Gutierez, & Pereira *in locis relatis*, quæ
tollunt abſolutè, & differenter Iudici eccle-
ſiaſtico facultatem per ſe exequendi contra
bona, & contra perſonas laicorum, & per
conſequens in notabile præiudicium Eccle-
ſiaſticorum auferunt materiam iuridicæ præ-
uentionis per capturam in cauſis communis
fori, vt ſupra fuit conſideratum. Atque hæc
breuiter perſtrinxiſſe ſufficiat pro neceſſario
fundamento ſtabiliendæ communiter receptæ
opinionis, nempe familiares Epiſcopi poti-
ri beneficio fori in ciuilibus cauſis, & crimi-
nalibus.

Similiter fori priuilegio vtuntur familiares 94
Nuntij Apoſtolici, vt per Curi. Philipp. *tom.* 1.
part. 3. §. 1. *numer.* 15 Montealegre *in prax. ciuili
lib.* 1. *cap.* 9. *numer.* 249. Thom. Carlauar. *de iudic.
& foro comp. diſp.* 2. *quæſt.* 6. *ſect.* 3. *numer.* 427. *&*
519. Diana *moral. reſolut. part.* 4. *tract.* 1. *reſo-
lut.* 30. & ſic practicatum fuiſſe in Regno Ara-
goniæ refert Cened. *pract. quæſt.* 4. *num.* 26. & in
familiaribus Collectoris Apoſt. Acearamboni
Vlyſſipone degentis ita fuiſſe deciſum atteſtatur
Gabr. Pereira *de manu Regia tom.* 1. *cap.* 50. *nu-
mer.* 12. quia is in prouincia ſibi decreta habet
iuriſdictionem ordinariam, qualem habet Epi-
ſcopus in ſua diœceſi, vt per Specul. *titul. de di- 95
ſpenſat.* §. *conſequenter aliqua*, *numer.* 4. *& titul.
de Legat.* §. *nunc oſtendendum*, *numer.* 54. Abb. *in
cap.* 1. *de offic. Legat. num.* 2. *&* 3. & exercet ea,
quæ per Ordinarios exercentur ratione ordi- 96
nariæ poteſtatis, & *in cap. quod tranſlationem,
eod. titul. num.* 9. Anchar. *cap. final. num.* 1. *de tran-
ſact.* Selene. *de benefic.* 2. *part. quæſt.* 3. *numer.* 2. *&*
4. Calder. *conſil.* 11. *de Baptiſm. in princip.* vbi
quòd quidquid poteſt Epiſcopus in diœceſi re-
ſpectu iuriſdictionis, poteſt Legatus in ſua Pro-
uincia, Molin. *de inſt. & iure tract.* 2. *diſput.* 173.
verſ. legitimare, vbi quòd Nuncij, & Legati
à Latere id totum ex munere ſuo poſſunt,
quod Epiſcopi. Imò Legatus, ſiue Nuncius
ampliorem poteſtatem conſequitur, quàm ob-
tineat Epiſcopus, vel Archiepiſcopus; eſt enim
ſupra omnes Epiſcopos, & Archiepiſcopos
tanquam Summi Pontificis Viceſgerens, *cap.* 1.
de offic. Legat. in 6. & *ibi* gloſſ. & communi-
ter Doctor. Abbas *in cap. noſtro*, *numer.* 4. *verſ.
in eadem gloſ. de Pœnitent. & remiſſ. & in cap.* 1.
numer. 2. *verſ. tertio nota. & in cap. cum parati*,
numer. 7. *de offic. Legat.* plenè Brunell. *de dignit.
& poteſt. Legat. concluſ.* 10. incip. *Legatus in pro-
uincia*, Andr. Barbat. *de Card. Legat. quæſt.* 5.
verb. ſed quid de officialibus, *numer.* 18. vbi quòd
ſi officiales Epiſcopi poſſunt, & debent eſſe
armati; ergo multò magis officiales Legati, qui
habent maiorem iuriſdictionem, quam Epiſco- 97
pus; Specul. *dict. titul. de Legat.* §. 1. incip. *Su-
pereſt*, *numer.* 2. *verſ. tu dic. quod Legatus*, & *nu-
mer.* 4. *verſ. ſed nunquid Legatus*, quòd Legatus
poteſt excommunicare, & punire eos, qui ſuis
iniuriam, aut damnum inferunt; aliàs videre-
tur eluſoria eius poteſtas, ſi coërtionem non ha-
beat, Feliu. *in cap. cùm veniſſent*, *numer.* 7. *in
fin. verſ. de Legato autem*, *de iudic.* Monet. *de
diſtribut. quotid. part.* 2. *quæſt.* 9. *numer.* 6. quòd
ſicuti inſeruientes Epiſcopo, in abſentia con-
ſequuntur fructus ſuæ præbendæ, vel benefi-
cij, *cap. de cetere*, *de Cler. non reſid. cap. ad audien-
tiam*, *eodem titul. extraor. de Cler. non reſid.* quia
videntur quodammodo ſuæ Eccleſiæ inſeruire,
multò magis exiſtentes in ſeruitio Legati, vel
Nuntij

Nuntij percipiunt fructus beneficij, quia dicuntur Papæ, & Eccleſiæ vniuerſali ſeruire, quæ extenſio à maioritate rationis admitteretur etiam in exorbitantibus à Iure, Doctor. *in cap. cui licet, de regul. iur.* Henriq.Boich.*in cap. cum dilectus, numer.4.verſ.aut de illis qui ſunt. de Cler. non reſident.* Aloyſ. Rice.*in prax. reſolut.* 135. *numer.* 2. *in fin.* Sanchez *de matrim. lib.* 3. *diſput.* 28. *num.* 8.
98 *verſ.ſecundo quia, & in fin. verſ. tandem quia poteſtas*, quod poteſtas Legati à Latere, & non à Latere eſt æqualis, exceptis quibuſdam caſibus, vt tradit gloſ. *in cap.1.de offic. Legat. in 6. verb. Legati*, & exceptis iis, quæ Papa ſpecialiter ſibi reſeruauit, vel aliter diſponatur per ſacrum Concil. Trident. vt *in cap.* 20. § *Legati*
99 *quoque, ſeſſ.* 14. *de reform.* Et ſi in aliqua diſpoſitione fiat ſimpliciter mentio de Legato, comprehenditur ne dum Legatus à Latere, ſed & Legatus natus, & Legatus miſſus, qui dicitur Nuntius, gloſ. *in cap. ſi eumum, de reſcript. lib. 6.* & per prædicta Gundiſalu. Villadieg. *de Legat. quæſt.* 3. *num.* 2. decidit Protonotarium miſſum Nuntium à Sede Apoſtolica ad quandam Prouinciam, rectè potuiſſe facere ſe nuncupari Legatum. Cum ideo familiares Epiſcopi habeant priuilegium fori; idipſum, & conſequuntur familiares Nuntij Apoſtolici, in quibus eadem cadit ratio, imò validior, vt dictum eſt.

100 Non obſtant modo auctoritates Doctorum, quæ ex aduerſo allegantur ad probandum, quod familiares Epiſcopi, & inſeruientes Eccleſiæ, vel eccleſiaſticis, non perpetui, arcentur à priuilegio fori. Eſt præmonendum quòd plures ex Doctoribus pro contraria opinione citati, non diſcutientes articulum, ſed ſimpliciter alij alios referentes, ad colorandam ipſorum opinionem loquuntur perſunctoriè extra principalem materiam, de quibus parum eſt curandum, cum non faciant numerum in communi, vt dicit Socin. iun.*conſil.* 1. *n.* 43. *lib.* 1. Alciat. *de præſumpt. reg.* 1. *præſumpt.* 5. *num.* 4. alios refert, quos ſequitur Tob. Non.*conſil.*48. *n.* 26. & ſequitur Iaſon *conſil.*151.*col.*3 *lib.*4. Fulgoſ.*conſil.* 101. *col.* 3. Burſat.*conſ.*18.*n.*16.*lib.*1. Honded. *conſil.* 82. *num.* 27. *lib.*2.

101 Vel In propoſita quæſtione nihil firmant, qui propterea, nec communem opinionem conſtituunt, Iaſon. *in l.qui liberis, §.hac verba, num.* 4.*ff. de vulg.& pupil.* Alexand.*conſil.*252. *lib.*1. Socin. iun. *conſil.*140.*num.*11.*lib.*3. & *conſil.*73. *num.* 31. *lib.* 1. Detractis igitur his, perpauci ſunt, qui pro contraria opinione adduci poſſent: quos tamen ferè omnes recenſere, & ſingulis reſpondere non grauabor.

Specul.*in titul.de compet.iur.aditior.num.*17.*verſ. vigeſimus ſeptimus in cauſis*, non conſtituit, quod viderim, hanc differentiam inter ſeruos perpetuos, vel adſcriptitios, & famulos temporales; quinimo non potuit intelligere ſolummodo de perpetuis, quia allegat, *l.*2. *C.de Epiſcop.& Cler.* quæ loquitur de hominibus Clericorum quorum appellatione continentur omnes, de quibus ſuprà.

Archid. *in cap. Clericum*, 11. *q.* 1. nihil firmat, cum loquatur per verbum *fortè*, & agit de ſeruis Clericorum, non autem de famulis Epiſcopi, qui magis ſunt priuilegiati, quàm ſerui particulares Clericorum.

Alberic *in l.*1. *C.de Epiſcop.& Cler.numer.*4.dicit, quòd priuilegium domini extenditur ad illius famulos ſimpliciter, nulla habita diſtinctione perpetuitatis.

Abbas *in cap.*2.*de for.compet. numer.* 6. dicit ex Archid. quòd non videtur habere locum in conductitiis, ſed quòd gloſſ. *in cap. Clericus*, 11. *quæſt.* 1. vult indiſtinctè, quòd familia Clericorum gaudeat priuilegio fori. Et Add. *ad Abb.* ibi *verb.indiſtinctè*, tenet quòd gloſſ. eſt verior, cuius dictum comprobat ex *l.* 1. & 2. & ibi Bald. *de Epiſcop. & Cler.* Et infert Abb. ibi quòd eſt ſpeciale in familia Epiſcopi, vt gaudeat priuilegio fori, & quòd id communiter tenent Doctores. Idem Abb *in cap.non minus, de immun. Eccleſ. numer.*14.non loquitur de priuilegio fori, vel de famulis Epiſcopi, ſed de angariis, ad quæ poſſunt teneri coloni liberi Clericorum in aduentu Principis, ea ratione, quia ſunt ſubiecti Imperio, & ab illo exempti.

Butr.*in cap.*2.*de for.compet. numer.* 6. *verſ. quod dicit Archid.* refert dictum Archidiac. priuilegium fori habere locum in propriis, non in conductis: ſed ipſe tenet habere locum in famulis, qui ſunt in aliquo ſeruitio Eccleſiæ indiſtinctè, nulla habita mentione perpetuitatis, nec loquitur de iis, qui ſunt de familia Epiſcopi.

Præpoſit.*in cap.nullus*, 11.*quæſt* 1. *numer.* 2. ſentit, quòd ſeruientes Eccleſiæ deputari ad eius ſeruitium gaudent priuilegio Clerici; idem firmat *in cap.continua, numer.*1 quod ſeruientes Eccleſiarum neceſſitatibus gaudent eodem priuilegio, quo Clerici; non loquitur, an ſeruientes ſint perpetui, ſiue ad tempus. Idem Præpoſit.*in c. Clericus*, 11.*quæſt.*1.*num.*5. loquitur per dictionem *fortè*, ſcilicet quod ex ſententia Archid. forſan non ſit verum, quòd priuilegium fori habeat locum in conductitiis.

Felin.*in d. cap.* 2. *de foro compet. num.* 1. *verſic. generaliter*, remittit ad Bald. *in l.* 1. *C.de Epiſcop. & Cleric.* quando familia gaudeat priuilegio domini, qui Bald. vt iam diximus, firmat quòd familiaris perpetuus habet priuilegium perpetuum, & temporale durante familiaritate, *numer.*5.

Aloyſ.de Leo *in Authent.Caſſa, C.de ſacroſ. Eccleſ.num.*23. eſt merus relator opinionis Abb. nec aliquid firmat.

Theſaut. *deciſ.*22.fatetur, quòd opinio, quòd familiaris Eccleſiæ indiſtinctè habeat priuilegium fori, ſit de Iure verior: attamen, quod Doctor. *in l.* 1. & 2. *C. de Epiſcop. & Cleric.* loquuntur de familiaribus perpetuis, id enim non videtur ſubſiſtere. Nam Adden. *ad Bart. in dict. l.* 1. *litter. A.* loquitur de miniſtris indiſtinctè. Bald. de perpetuis, & temporalibus, prout etiam Salic. *num.* 1. quamdiu familiares ſunt in ſeruitio. Caſtr. *num.* 8. quod eſt ſpeciale in Clericis, vt eorum priuilegia extendantur ad familiares. Et Theſaut. *num.* 6.*in* 2. *fallentia* admittit, quòd famuli Epiſcoporum gaudeant eodem priuilegio.

Capyc. *deciſ.* 12. non negat familiares Epiſcopi eſſe exemptos, & *num.*20. *verſ.ſecundo reſponde*, dicit quòd eſt ſpeciale in Clericis, non ſic in aliis priuilegiatis, vt eorum priuilegium competat ſuis familiaribus: nec agit de adſcriptitiis, vel liberis. Et quinimò Capyc. adducit dictum

dictum Imol. *in cap. final. de offic. Archid.* qui tenet, quod dum ſeruiunt actu, debeant gaudere, & Imol. ſequitur Capt. *in cap. 2. col. de foro compet.* & Socin. *in cap. 1. verſ. 18. declarat. eod. tit.* qui pro hac opinione affirmatiua deducunt plures auctoritates Doctorum.

Aufrer. *de poteſt. ſæcul. regul. 2. num. 36.* non improbat familiares Epiſcoporum gaudere priuilegio, quidquid ſit in familiaribus Clericorum.

Gramm. *conſil. 102. num. 15* in ciuilibus tenet id, ad quod allegatur; ſed auctoritates Doctorum, nempe Bart. *conſil. 37. Quidam Cola Pauli*, Feder. de Sen. *conſil. 6.* & aliorum per ipſum adductæ, illud non probant, vt cuique patebit: & reſpondendo ad gloſ. *in cap. Clericum*, quæ indiſtinctè tenet familiares eſſe exemptos, aſſerit intelligi de perpetuis, quia gloſ vtitur verb. *mancipijs*, & ſic de perpetuæ ſeruituti addictis; quod tamen argumentum non concludit, quia & gloſ. prius appoſuit verbum *ſeruientes*, non ſeruos, & verbum *liberos*, qui non ſunt perpetuæ ſeruituti mancipati.

Clar. §. *final. quæſt. 35. num. 12 verſ. quæro vtrumquid familiaris*, admittit exemptionem in familiaribus Epiſcopi, & auctoritatibus tuetur; ſecus in famulis Clericorum.

Natt *conſ. 376. num. 3. & ſeq.* non examinat principaliter quæſtionem; quia in caſo ſuo non agebatur de hoc puncto: an familiares Eccleſiæ, vel Clericorum fori priuilegio potiantur; ſed deducit incidenter, & ad aliud effectum, & fatetur eſſe ſpeciale in familia Epiſcopi, vt nullum habeat Iudicem præter Epiſcopum.

Pacian. *de probat. lib. 2. cap. 34. num. 113. verſic. ſed an famuli*, refert ex Calean. famulos Clericorum tam in ciuili, quàm in criminali cauſa vti priuilegio fori; ſed quod id limitant in famulis mercede conductis Archid. & Aufrer.

Courtr. *pract. quæſt. cap. 35. num. 2. verſ. quinto non video*, loquitur, in aliis terminis de conductore decimarum.

Ex firmatis reſultat, ni fallor, penè indubitabilis opinio, quòd familiares Epiſcopi, Inquiſitoris, & Nuncij Apoſtolici habent priuilegium fori.

102 Item procedit & alia ſententia communiter recepta, quòd famuli, ſerui, coloni perpetuò obligati Clericis, vel Eccleſiæ, conueniuntur coram Iudice eccleſiaſtico: quia exiſtentes in Clericorum, & Eccleſiæ poteſtate, tanquam propria bona, ſunt extra iuriſdictionem Iudicis ſæcularis, per Decian. *in tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. num. 45. & 57.* Carol. de Graſſ. *dicto effect. 1. numer. 150.* Item communis, & approbata diſtinctio, quòd familiares Clericorum, & Eccleſiæ, etiam mercede conducti ad tempus, gaudeant priuilegio fori, quando domini non valent vti commodè priuilegio, niſi & eo vtantur eorum famuli. Item pro veritate magis firma, & paucorum qui illam ex profeſſo examinauerint, contradictione oppugnata ſtat ſententia, quòd famuli Clericorum, & Eccleſiæ non perpetui, ſolario conducti gaudent indiſtinctè fori priuilegio, vt latè dictum eſt. Verùm quia ſatis compertum fuit in Curiis ſæcularibus parum obſeruari, ob id fortaſſe, quia contingit committi fraudes in præiudicium iuriſdictionis ſæcularis, dum Clerici admittendo ad eorum ſeruitium plures famulos, quàm exigat neceſſitas, & eos aliquando malæ conditionis homines, à ſæcularium Iudicum punitione eximunt, abutentes priuilegio, contra text. *in Clement. 2. in fin. de hæret.* & ibi Zabarell. *& in Extrauag. Ioann. XXII.* incip. *Exigit*, in illis verbis, *præcipimus, & mandamus quatenus neminem familiarem, niſi eundem Eccleſiæ fidelem, & deuotum, & laudabilis conuerſationis, & vitæ habere quomodolibet præſumatis.* Idcircò iudicium erit Sedis Apoſtolicæ, quanam ratione opportunè ſit prouidendum, vel conſtituendo in genere Clericis certum, & terminatum numerum famulorum mercede conductorum ad tempus, quem augere non liceat ſub pœna amiſſionis priuilegij: eodem modo, quo Sacra Congregatio ſuper negotiis Regni Neapolis de mandato ſanctæ mem. Gregorij XV. ad ſummouendas fraudes ob excreſcentem quantitatem Diaconorum Seluaticorum citra neceſſitatem, & vtilitatem Eccleſiarum, præciſum numerum Cathedralibus, & Superioribus Eccleſiis, & Collegiatis aſſignauit, qui dumtaxat ſeruitio potirentur priuilegio fori, & immunitate; quibus ſuprà in dicto decreto, *num. 10.*

---

§. V.

De Priuilegio immunitatis, & exemptionis à gabellis, & exactionibus, & tributis.

SVMMARIVM.

1 *Bona eccleſiaſtica immunia ſunt, & libera ab oneribus, & tributis impoſitis per Principes laicos.*

2 *Inſtituta immunitatem Clericorum, reſpectu bonorum edicto ſanciunt.*

3 *Immunitas reſpectu bonorum non à Iure poſitiuo, & Imperatorum liberalitate ſed à Iure diuino ortum habuit.*

4 *Dominium Chriſti in bonis Eccleſiarum eſt proximum, & immediatum, itque dicitur acquiſitum tanquam principali domino.*

5 *Chriſtus Dominus omnino immunis fuit à tributis.*

6 *Bona patrimonialia Clericorum etiam laicalia ſunt immunia ab oneribus laicalibus.*

7 *Immunitatis vſus ſeu exercitium emanauit à principum Orthodoxorum ſanctionibus.*

8 *Eccleſiæ, & earum bona dicuntur habere exemptionem quatenus Chriſti patrimonium ſunt.*

9 *Gabellas, vel alia vectigalia, & tributa exigentes à Clericis, ſeu ex eorum bonis ſiue per ſe, ſiue per alium, excommunicationem nulli reſeruatam incurrunt.*

10 *Excommunicationem reſeruatam Bullæ in Cœna Domini incurrunt qui collectas, decimas, & alia onera, Clericis, &c. imponunt.*

11 *Gabellam minimam ab eccleſiaſticis exigens non contrahit excommunicationem Bullæ in Cœna Domini.*

12 *Gabella Portugalia, ſiſa, nuncupata, quæ ſolet imponi in carnibus, & vino ob communem Regni neceſſitatem, non poteſt exigi ab eccleſiaſtico.*

13 *Epiſcopus tenetur inquirere contra grauantes Clericos onere gabellarum, & collectarum, etiam ipſis Clericis tacentibus, & non ſe querelantibus.*

14 *Excommunicationem Bulla Cœna clauſ.* 18. *non incurrit recipiens aliquid à Clericis propria ſponte, & voluntate omnino libera tradentibus.*

15 *Clerici omnes tam in Sacris quàm in minoribus Ordinibus, & prima tonſura conſtituti etiam ſi excommunicati, ſuſpenſi, interdicti, irregulares, &c. & quamuis non habeant requiſita praeſcripta à* Conc.Trid.ſeſſ.23. de reform.cap.6.*gaudent priuilegio immunitatis.*

16 *Ordinarius non poteſt Clericos non inſeruientes Eccleſiis immunitate à gabellis, & alijs oneribus laicalibus priuare.*

17 *Clerici in minoribus niſi actualiter habuerint beneficium eccleſiaſticum, apud Hiſpanos, & Luſitanos non gaudent immunitate a gabellis.*

18 *Clerici coniugati etiam cum vnica, & virgine exemptione a tributis non gaudent.*

19 *Clerici coniugati Orientales, qui* Græci *nuncupantur, & eorum vxores legitimæ, ac filij legitimi eorum patrum vita durante gaudent exemptione à tributis.*

20 *Famuli ſeu ſeruitores Clericorum gaudent priuilegio immunitatis à ſolutione collectarum, ſeu gabellæ.*

21 *Familia Clericorum, quæ in eorum domo commoratur, & ad illorum expenſas alimentatur, gaudet priuilegio exemptionis, ſed contrarium in puncto iuris verius, vt num.ſeq.*

22 L.2.C.de Epiſcop &.Cleric.*declaratur.*

23 *Regulares omnes, profeſſi, Conuerſi, & nouitij, ſicut & Moniales nouitiæ, & Conuerſæ, priuilegio immunitatis potiuntur.*

24 *Fratres, & Sorores tertij Ordinis S.Franciſci, & S. Dominici gaudent priuilegio immunitatis ſi habitum Religioſum geſtauerint, & clauſtraliter inhabitauerint.*

25 *Eremitæ, qui ex quaſi traditione per Epiſcopum, alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt, gaudent priuilegio exemptionis.*

26 *Milites Religioſi in Hiſpania gaudent priuilegio exemptionis quoad fructus tantùm ſuarum Commendarum.*

27 *Milites Religioſi in Portugallia an & quando potiantur priuilegio immunitatis? oſtenditur.*

28 *Clerici patrimonium, ad cuius titulum fuit ordinatus, & cætera patrimonialia omninò libera ſunt à laicorum exactionibus, & num. ſequent.*

30 *Coloni Eccleſiæ, aut Clericorum, an gaudeant priuilegio exemptionis?*

31 *Coloni partiarij bonorum eccleſiaſticorum gaudent priuilegio exemptionis collectarum tam ordinariarum, quàm extraordinariarum pro portione colonica.*

32 *Conductores, & coloni bonorum Eccleſiarum, an excuſentur à gabellarum ſolutione ſi vendiderint reditus, quos ex eccleſiaſticis bonis percipiunt? oſtenditur, & num.ſeq.*

34 *Clerici, & alia perſona eccleſiaſtica ſi aliquid vendant ad groſſum, ſeu minutim de reditibus bonorum, ſeu beneficiorum ſuorum, non tenentur ſoluere gabellas.*

35 *Bona, quæ ante laicorum erant, & ad Clericos, & Eccleſias peruenerunt, an gaudeant priuilegio exemptionis, oſtenditur, & num.ſeq.*

38 *Clerici tenentur propter communem vtilitatem, viam ante domum reparare.*

39 *Clerici tenentur alicubi per ſtatuta, & conſuetudines ſæculares ad ſoluendum onus reale, quod propter montium, nemorum, & prædiorum cuſtodiam legitimè prædijs imponitur.*

40 *Clerici ſecundùm aliquos tenentur per ſæcularia ſtatuta ad ſoluendas collectas pro rata, quæ imponuntur generaliter pro cuſtodiendis vineis, vel pratis, & agris.*

41 *Clerici iuxta nonnullorum ſententias obligantur per ſtatuta municipalia, vt ſi in ipſorum prædijs aut viridarijs naſcantur vermes, locuſtæ, aut alia nociua, proprijs impenſis expellant, aut occidant.*

42 *Statuta laicorum circa damna illata ab animalibus in agris alienis, comprehendunt ſecundum aliquos animalia Clericorum.*

43 *Clerici obligantur per ſtatuta laicorum imponentia tributa pro reparatione murorum, pontium, viarum, &c.præcedente exactionem, ſummi Pont. conſenſu.*

44 *Clerici cogendi ſunt ad murorum cuſtodiam quando neceſſitas illos cuſtodiendi ita grauis ſit vt ea ſtante laici non ſufficiant.*

45 *Clerici tenentur ſecundum aliquos ad collectas impoſitas propter famem, & peſtem.*

46 *Clerici cogi poſſunt per Epiſcopum ad ignem extinguendum, vel ad cuſtodiam portarum quando ab hoſtibus inuaditur.*

47 *Clerici tenentur edicto Principis præſcribentis valorem monetarum, & taxantis pretia frumenti.*

48 *Clerici expendentes pecuniam vltra taxam, ſeu valorem à Principe præſcriptum, aut vendentes frumentum vltra pretium lege iuſta taxatum, peccant contra iuſtitiam, & tenentur ad reſtitutionem.*

49 *Clerici ſi ſuum frumentum, vel alias res venales velint exponere, obligantur laicorum ſtatutis iuſta rerum taxantibus.*

50 *Clerici tenentur iuſto pretio res comeſtibiles vendere, alioquin ſi pluris vendant quam res æſtimentur, peccant, & obligantur illud plus reſtituere.*

51 *Clerici tenentur vinum, oleum & cætera victualia cum iuſta, & approbata menſura vendere.*

52 *Clerici & eccleſiaſtici tenentur ex vi directiua, ſeu in conſcientia ad ſeruandas leges ciuiles in commune bonum, quæ non minùs eccleſiaſticis quam laicis congruunt.*

53 *Bona, quæ habet, & poſſidet Eccleſia iure ſpirituali, & diuino ſemper ac perpetuò immunia ſunt à quibuſcunque oneribus ſæcularibus tam præteritis quàm futuris.*

54 *Bona, quæ à priuatis habuit Eccleſia, ſed ad cultum diuinum, & Officium ſpirituale ſunt deſtinata, ſunt immunia ſemper ab omnibus tributis, &c.*

55 *Bona, quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali, & iure ciuili, vt titulo venditionis, legato, aut alio ſimili, an gaudeant priuilegio exemptionis, oſtenditur, & num.ſeq.*

56 *Res non dicitur tributaria niſi quando re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus, & contributio.*

57 *Eccle*

57 *Eccleſia quando teneatur ad onera impoſita rebus priuſquam ad Eccleſiam peruenirent? oſtenditur, & num. 58.*

59 *Fructus, & reditus eccleſiaſticorum immunitate à tributis non gaudent poſtquam in laico translati ſunt.*

60 *Conſuetudo non poteſt tribuere ius laicis imponendi collectas, & onera eccleſiaſticis.*

61 *Bona Clerici ſi eſſent communia pro indiuiſo cum fratre, vel nepote, & alijs laicis, gaudent immunitate pro portione Clerici.*

62 *Priuilegium conceſſum Clericis, & Eccleſiis ne eorum prædia ſoluere teneantur gabellas, vel alia onera, prodeſt etiam emphyteutis.*

63 *Clerici negotiatores tenentur ſoluere gabellas pro rebus de quibus negotiantur.*

64 *Negotiari quando dicantur Clerici? oſtenditur.*

65 *Clericus vt tanquam negotiator ad gabellæ ſolutionem condemnetur, neceſſaria eſt trina monitio, & non ſufficit vna peremptoria pro omnibus.*

66 *Clerici ſiue Religioſi in Baſilica regione, & India Orientali Eccleſiæ d latieni nauantes poſſunt mittere ſuas merces in Luſitaniam vbi plus valet, vt ex eo retro neceſſaria illis mittantur, & ex nullis tenentur ſoluere tributum.*

67 *Clerici ſi non per ſe, ſed per alium negotiationem exerceant, an excuſentur à gabella? oſtenditur, & num. ſeq.*

69 *Clerici negotiatores eo caſu, quo tenentur ad ſolutionem gabellæ, illa neceſſario petenda eſt à publicanis coram eccleſiaſtico Iudice.*

70 *Clerici non poſſunt cogi ad hoſpitandum milites.*

71 *Clericus ſi in Regno Neapolitano habitauerit in domo pro communi, & indiuiſo cum fratribus, & nepotibus laicis, iſti laici ſolùm habent immunitatem ne cogantur hoſpitare milites, ſed tenentur contribuere in pecunia.*

72 *Clerici non poſſunt dari tutores in teſtamento, aut cogi ad ſuſcipiendam tutelam legitimam.*

73 *Clerici ſi velint poſſunt eſſe tutores legitimi proximiorum conſanguineorum.*

74 *Clerici non poſſunt tutela ſiue teſtamenti exequutionem ſuſcipientes cogi coram Iudice ſæculari ad reddendas rationes.*

75 *Tutelam honorariam ſuſcipere poterit Clericus, & Epiſcopus.*

76 *Tutor honorarius dicitur, qui datur vt pupillus ſit magis honoratus.*

1 CERTA eſt Theologorum, Canoniſtarum, & Iureconſultorum propoſitio, quam nemo ex Catholicis audet impugnare, bona eccleſiaſtica immonia eſſe, & libera ab oneribus & tributis impoſitis per Principes laicos; ita definitum eſt in Concil. Lateranenſi ſub Alex. III. *part. 1. cap.* 19 ſub Innocentio III. *cap.* 46. & habetur *in cap. non minus*, vbi Conſules & alij Magiſtratus Eccleſiaſticis & eorum bonis collectas, & pedagia imponentes, anathemate feriuntur, *& in cap. aduerſus, de immunitate eccleſ. & in cap. 1. & 3. eodem titul. in 6. & in cap. quamquam, de cenſib. eodem lib. & in Clement. vnic. de immunit. Eccleſ.* quæ ſanctiones innouatæ fuerunt per S. Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reform. cap.* 20. Romani-
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

que Pontifices quotannis *in Bulla Cœnæ* §. 18. huiuſmodi pedagia imponentes & exigentes cenſuris coërcent, vt infrà oſtendemus. Et Conſtantinus primus Imperatorum planè Chriſtianus, immunitatem hanc eccleſiaſticam, ſiue potius illius vſum exhibuit, vt apud Euſebium *lib. 10. hiſtor. eccleſiaſt. cap. 7. & in orat. de laudibus Conſtantini*, ſublatiſque Ethnicis neminem ex Orthodoxis, & illibatæ Religionis Imperatoribus tributum de bonis Eccleſiarum exegiſſe obſeruat Cardin. Cæſ. Baron. *tom. 3. an-*
nal. eccleſ. ſub anno 387. *num.* 23. & Iuſtinianus 2
etiam hanc Clericorum immunitatem reſpectu bonorum edicto ſanciuit, vt *in l. ſancimus* 20. *Cod. de ſacroſanct. Eccleſiis.* & Federic. *in Authent. Item nulla communitas, C. de ſanctiſſ. Epiſcopis.*

Neque à Iure poſitiuo, & Imperatorum li- 3
beralitate, ſed à Iure diuino ortum habuiſſe huiuſmodi immunitatem reſpectu bonorum fatendum eſt, vt diſertis verbis aſſeritur *in d. ct. cap. quamquam, de cenſibus*, ibi, *Eccleſiæ, eccleſiaſticæque perſonæ, & res ipſorum non ſolùm Iure humano, quinimo & Diuino à ſæcularium perſonarum exactione ſunt immunes*, & in Concil. Trident. *ſeſſ. 25. de reformat. cap.* 20. dicitur, *Immunitas hæc Dei ordinatione & Canonicis ſanctionibus inſtituta eſt*: nihilque refert hanc immunitatem reſpectu bonorum oculatiter non legi ſcriptam in ſacris Scripturis, quia vt Iuris diuini dicatur, ſat eſt quòd ex teſtimoniis vel exemplis ex ipſa ſacra Pagina depromptis, vel traditione Eccleſiæ deducatur, prout egregiè hæc immonitas deducitur ex Geneſ. *cap.* 47. vbi Ioſephus Prorex Pharaonis Sacerdotes, & eorum agros, etiam eis à Rege traditos, in primæua libertate dimiſit, quamuis reliquos totios populi ſeruituti Regis ſubegerit; & meminit etiam Ioſephus *antiquit. Iudaic. lib. 4. cap.* 4. & Diodor. Sicul. *in 2. lib. hiſtor.* & Herodot. *in Euterpe. lib.* 4. Hinc appoſitè in dicto Concil. Lateranen. de quo *in dict. cap. non minus, de immunit. Eccleſiar. in 6.* infertur non decere Eccleſiam Dei minùs liberam eſſe tempore Principum Chriſtianorum, quàm fuerit tempore Pharaonis. Imò & addi poteſt tempore enim Ethnicorum qui Flamines, Augures, Salios, Feciales, alioſque Sacerdotes vna cum bonis ipſorum immunes, & liberos à tributo reddebant, vt obſeruat, & inde ad propoſitum noſtrum, arguit Præpoſ. *in cap. ſi tributum, num.* 5. & *ibidem* Cardinal. 11. *quæſt.* 1. & ſequitur Ioann. Antonin. de Nigris *in repet. Extrauag. vnica num.* 243. *de vita & honeſt. cleric.* Plot. *in additio. ad vltim. Concil. Lauden. ſub num.* 8. Aliaque, exempla deduci poſſunt ex 1. *Eſdræ cap. 7. & Numer. cap.* 3. & luculentius teſtimonium patet apud *Matth. cap.* 17. vbi filius Regis, qualis eſt Chriſtus, qui eſt filius Regis Regum, eximitur à tributo Principis; Eccleſiam autem, & eccleſiaſticas perſonas, tanquam ſponſam, familiareſque, & domeſticos Chriſti, eadem potiri prærogatiua inferunt S. Hieronym. *ibidem.* & S. Auguſtin. *lib. 1. quæſt. Euangelicar. quæſt.* 23. Ioann. Anton. de Nigr. *in repet. dict. Extrag vnic. num.* 223. & doctè Suar. *ad Regem Angliæ de immunit. Eccleſ. lib. 4. cap. 5. num. 11. & cap 8. num.* 16. quæ teſtimonia & exempla ad hanc rem rectè perpendant Cardin. Bellarm. *contrau.*

tom. 2. *lib.* 1. *de Clericis*, *cap.* 28. *in* 4. & 5. *propoſ.* vbi pluribus comprobat hanc immunitatem eſſe de Iure Diuino; & idem firmarunt Ioannes Montagn. *de collat. Parlament. part.* 2. *num.* 11. Burſatt. *conſil.* 42. *num.* 1. *lib.* 1. & *conſil.* 186. *num.* 8. *lib.* 2. Borrell. *conſil.* 74. *numer.* 2. *cent.* 1. Plot. *in addit. ad vltim. conſil. Landen. numer.* 8. Euerard. *conſil.* 30. *num.* 23. *ad fin.* Roland. *conſil.* 71. *n num.* 1. *lib.* 4. Ioann. Lup. *in tract. de libert. eccleſ. quaſt.* 4. *num.* 2. & 3. Alderan. Maſcard. *de ſtatut. interp. concluſ.* 2. *num.* 50. Bellet. *diſquiſit. cleric. part.* 1. *titul. de exempt. cleric. & eorundem bonorum* §. 1. *numer.* 1. *cum ſeqq.* Diana *moral. reſolut.* 1 *part.* 1. *tractat.* 2. *de immunit. Eccleſ. reſolut.* 1. Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap.* 103. *numer.* 1. latè Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ* 37. *numer.* 1. *cum ſeqq.* Ceuall *commun. contra commun. quaſt.* 899 *num.* 39. & 42. Grilenzon. *conſil.* 71. *numer.* 12. Cabed. *Luſitan. deciſ.* 83. *num.* 19. *part.* 2. Thom. Bozz. *de iure ſtatut. eccleſiaſt. libert. lib.* 4. *cap.* 8. plenè Paul. Comitol *reſponſ. moral. lib.* 1. *cap.* 97. *num.* 6. *cum ſeqq.* latè Narbona *lib.* 35. *gloſſ.* 4. *titul.* 3. *lib.* 1. *Recopil.* Parlad. *ſeſquicenturia different.* 9. §. 1. *princip.* Ambroſ. *de immunit. cap.* 16. *num.* 4. Carol. de Graſſ. *effectu* 3. *num.* 3. Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 12. *quaſ.* 1. Seſſe *de inhibit. cap.* 8. §. 3. *num.* 117. me citato *in hoc loco* Rota *in Barchinon. exemptionis* 10. *Iunij* 1636. *coram bona memor. Coccino Decano.* Ambroſ. Cardoſ. *in allegat. iuris*, *ſuper tributo vini impoſito*, *à num.* 22. nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quaſt. Regul. reſolut.* 63. *num.* 2. latè Bonacin. *de cenſuris in Bulla Cœna contentis diſputat.* 1. *quaſt.* 16. *ſection.* 1. *puncto* 2. Paol. Layman. *in Theolog. morali*, *lib.* 4. *tract.* 9. *cap.* 8. Aſcan. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſputat.* 15. *quaſt.* 19. & *ſeqq.* Squillante *de privileg. clericor. cap.* 8. *num.* 1. idem Bonacin. *in* 8. *præcept. Decal. diſput.* 10. *quaſt.* 2. *part.* 1. §. 1. *num.* 3. & *de contract. diſput.* 2. *quaſt.* 2. *punct.* 2. *num.* 8. & plores refert & ſequitur Octau. Glorit. *reſponſ.* 13. *num.* 4. Suar. *dict. lib.* 4. *cap.* 8. *num.* 9. qui alios plures enumerat: & bona dum Eccleſiis tradootur, eo ipſo eximuntur à dominio, & poteſtate laicorum, & ex ſpeciali iure ſub dominio Chriſti Domini conſtituuntur, nec per metaphoram, ſed per om-
4 nimodam proprietatem, itavt tale dominium Chriſti in his bonis Eccleſiarum ſit proximum, & immediatum, illique dicator acquiſitum tanquam principali domino, vt per Innocent. *in cap. cùm ſuper*, *num.* 3. *de cauſa poſſeſſ. & propr. & in cap. verum num.* 2. *de foro compet.* Afflict. *deciſ.* 361. *num.* 22. *cum ſeqq.* & poſt Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 17. *num.* 9. & *cap.* 18. *num.* 5. & 7. & *cap.* 21. *num.* 8. ploribus comprobat Comitol. *dict. lib.* 1. *cap.* 70. & 71.

5 Vnde ſi Chriſtus Dominus omnino immunis fuit à tributis, vt ad litteram habetur apud *Matth.* 17. & notant SS. Hieronym. Chryſoſtom. & Ambroſ. atque alij per Suar. *dict. lib.* 4. *cap.* 5. *num.* 1. *ad fin.* conſequens eſt etiam bona Eccleſiarum, quæ ſubſunt immediato & primo dominio Chriſti Domini, immunia eſſe ab omnibus tributis, vt per eundem Suar. *dict. lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 5. & 7. & *cap* 21. *num.* 5. vbi quòd hoc eſt valdè conſentaneum diuinitati, & excellentiæ
6 perſonæ ſuæ. Præterea ſi bona patrimonialia Clericorum, etiam laicalia ſunt immunia ab oneribus laicalibus ob dignitatem perſonarum, quæ dignitas perſonæ influit immunitatem in ipſa bona, illa enim adhærent perſonæ Clerici, nec perſona dici poteſt plenè ac perfectè exempta, niſi etiam illius bona exempta ſunt. Ita Abbas, Dec. Felin. & alij Canoniſtæ communiter *in cap. Eccleſia Sancta Mariæ*, & *in cap. quæ in Eccleſiarum*, *de conſtitut.* Bald. *in l.* 2. *C. de Epiſcop. & Cleric.* & refert ac ſequitur Suarez *dict. l.* 4. *cap.* 15. *num.* 4. *cum ſequentib.* Mart. *de iuriſdiction. part.* 4. *caſu* 49. *numer.* 9. Donat. Antonin. de Marin. *quotidian. reſolut. cap.* 37. *numer.* 9. Ciarlio. *controuerſ. forenſ. cap.* 31. *num.* 7. me citato *in hoc loco.* Diana *moral. reſolut. part.* 5. *tractat.* 1. *reſolut. vltim.* Ego multò magis idem erit in bonis Eccleſiarum; tum quia perpetuò ſunt eccleſiaſtica, & in diuinum cultum per ſe ordinantur; tum quia non Clericorum, qui Chriſti famulatum agunt, ſed ipſius Domini patrimonium ſunt, & vt dictum eſt ſub immediato dominio Dei, patrimonialia verò bona Clericorum ſunt quidem ſub eorum domino, ſed hoc dominum illis competit vti ciuibus, non autem vti Clericis, & tamen propter ſacram qualitatem cohærentem perſonæ, bona ſunt immunia, quæ fortiùs vrgent in bonis Eccleſiarum, vt perpendit Suar. *vbi ſuprà cap.* 16. *numer.* 11. & *cap.* 17. *numer.* 1.

Nec quicquam verò facit antiquitus aliquan- 7
do Clericos ſoluiſſe tributa Principibus laicis; hancque exactionem ceſſaſſe iiſdem Principibus indulgentibus, quoniam id accidit tempore, quo nondum Principes Euangelij iugo ceruices ſubegerant; & facultas ipſa, ſeu immunitas à collectis & tributis Clero competebat quidem de iure, ſed adhuc de facto, & malè exigebatur, ſic ipſa immunitas à Iure Diuino profecta eſt, immunitatis autem vſus ſeu exercitium emanauit à Pricipum Orthodoxorum ſanctionibus, qui Principes Chriſtiani non verè & propriè eccleſiaſticis bonis exemptionem conceſſerunt, ſed potius detexerunt, & in eam à Deo conceſſam conſenſerunt, illiuſque exercitium iuſſere, & hoc benè agnouit Iuſtinianus *in dict. l. ſancimus* 20. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* ibi, *cur enim non facimus diſcrimen inter res diuinas & humanas? & cur competens prærogatiua cæleſti fauori non conſeruetur?* Et ſic annuit hanc immonitatem non à ſua munificentia, quam aliis in rebus & locis ſæpiùs glorioſus commemorat, ſed à dictamine diuino, & à natura affluxiſſe, & benè ratiocinatur Paul. Comitol. *dict. lib.* 1. *cap.* 97. *numer.* 11. vbi etiam antiquam traditionem, & populorum mores circa hanc immunitatem recenſet, & ita pariter reſpondet Suar. *dict. lib.* 4. *de immunit. Eccleſiaſt. cap.* 6. *num.* 4. & *cap.* 11. *num.* 3. & 8. Colliguntur hæc ſic eleganter traditaea S. Rotæ deciſione *in Alben. Capellæ*, *ſeu onerum* 28. *Iunij* 1630. *coram R. P. D. Merlino*, admirabilis eruditionis viro, quæ reperitur impreſſa apud Paul. de Rubeis *deciſion.* 339. *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *part.* 7. *recentior.* & pluries ſequuta eſt eadem Rota *in Barchinonen. exemptionis* 21. *Iunij* 1536. *coram Reuerendiſſimo Coccino*, vbi eleganter, vt ſolet, me citato materiam exornat.

Vtrùm autem Eccleſiæ, & earum bona dican- 8
tur habere exemptionem præfatam, quatenus

Chriſti

Chriſti patrimonium ſunt? Solet ab aliquibus dubitari, ſed ſuppoſita ſupradicta reſolutione, affirmatiuè ſine dubio eſt reſpondendum cum Suar. *de defenſione fidei Catholicæ lib. 3. cap. 18. num. 5.* & Ludou. Correa *in repet. cap. inter alia, de immun. eccleſ. part. 2. num. 39.* Ratio eſt, quia ſufficit habitudo illa ad Deum tanquam ad peculiarem Dominum, ratione cuius conceditur hæc exemptio, nam ſi Dominus ipſorum bonorum non poteſt ſubiici tributis, neque etiam ipſa bona poterunt illis onerari, quia adhærent perſonæ, & ſequuntur conditionem ſui principalis, tanquam quid acceſſorium, iuxta *cap. acceſſorium, de regulis iuris in 6.* cùm latè traditur per me tam ibi, quàm *in tract. de axiomat. iuris vſufrequent. axiom. 4. num. 1.* Ergo dicendum eſt ideo bona eccleſiaſtica eſſe exempta, quia Chriſti patrimonium ſunt, vt optimè ratiocinatur Ludouic. Correa *in repet. dict. cap. inter alia, part. 2. num. 39. v. fin.*

Non ſolum caſu clerici, & perſonæ Eccleſiaſticæ legitimè inſpecto Iure Canonico tenerentur ad gabellas, collectas, impoſitiones, datia, vel quælibet alia onera à laicis impoſita nullámque cenſuram, aut pœnam ea ſoluentes incurrerent, ſi ſequentia copulatiuè concurrunt, quæ eiſdemmet verbis congeſſit Rota *in Brundusina gabella 13. February 1604. coram Penia. Primo vt ſi adſit magna neceſſitas, cui aliàs facilè ſubueniri nō poſſit, niſi clerici cum laicis contribuant, vt probatur in d. c. non minus, vbi expreſſe notat Abb. num. 5. verſ. 2. ſequitur, & d. c. aduerſus, de immun. Eccleſ. vbi Abb. num. 4. & clarius apparet per Extrauag. Benedicti XI. ſub tit. de immun. Eccl. Secundò debet concurrere communis vtilitas, vel ſaltem pietas vt in d. c. non minus, & cap. aduerſus, & c. peruenit, de immun. Eccleſ. & de pietate conſiderauit text. in l. ad inſtructiones. C. de ſacroſ. Eccleſ. Tertiò oportet quod onus illud ſit tale, vt ad illud ſuſtinendum laici non ſufficiant, quia clerici, & Eccleſia ſolum tenentur cum laicis contribuere in ſubſidium, & vbi laicorum non ſuppetunt facultates, vt in dict. cap. non minus, & c. aduerſus, quas conditiones conſiderauit Benedictus in dict. Extrauag. de immun. Eccleſ. ibi, Ceterum ſolicitè attendant Eccleſiarum Prælati, & alij clerici Lateranenſe Concilium, quod in huiuſmodi ſubuentionibus ſolum caſum neceſſitatis, aut communis vtilitatis, vbi laicorum ad id non ſuppetunt facultates, deliberatione prouida noſcitur excepiſſe. Quartò requiritur, vt ad onus huiuſmodi imponendum vocetur, & conſentiat totus Clericus, nec ſufficeret Epiſcopus cum Capitulo, quia quod omnes tangit ab omnibus particulariter debet approbari, cap. cum omnes, de inſtit. cap. quod omnes, de reg. iuris in 6. & probatur in d. c. non minus n. 4. & 5. notab. 4. Quintò in iſtis oneribus imponendis ad effectum vt clerus teneatur, potiſſimum requiritur vt Papa conſulatur, & ipſo conſulto, & non aliàs clerici contribuant, d. c. aduerſus, vbi notat Abb. n. 4. verſ. 4. requiritur, & ſic fuit expreſſe cautum per Benedictum XI. in d. extrauag. de immun. eccleſ. & merito: quaſi arbitrio Epiſcoporum, & cleri hoc relinqueretur, facilè contingerent huiuſmodi impoſitiones & onera per ambitum, & preces principum, & miniſtrorum laicorum, quibus occurrere ſolent Romani Pont. qui non aliter quam cauſa cognita iſtas facultates vt clerici contribuant, concedere ſolent. Poſtremo requiritur quod ad hæc onera, & impoſitiones ſoluendas, poſtquam prædictis requiſitis concurrentibus impoſita fuerint, clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ non à miniſtris laicis, ſed à ſuo Epiſcopo, & ſuperiore eccleſiaſtico compellantur, Principes enim, & ſæculares poteſtates non poſſunt in his ſe intromittere; ita Innoc. in dict. cap. non minus num. 6. verſ. quamuis ad ea, & Bald. in dict. c. ad inſtructiones num. 5. verſ. adhuc tamen, & n. 6. verſ. quod verum credo, C. de ſacroſ. Eccleſ. & Innocentium, & Baldum communiter ſequuntur Doctores, & ſignanter Abb. in dict. cap. non minus n. 18. verſic. dicit tamen, de immun. Eccleſ. & Guid. Papa deciſ. 18. in fine verſ. ſi tamen dicti viri, &c.* Hactenus deciſio Rotæ, quam ſequuta eſt S. Congreg. vt in ſequenti decreto. *Sacra Congregat. Eminentiſſimorum Cardinalium controuerſiis iuriſdictionalibus præpoſitorum aliàs cenſuit bona per Eccleſiaſticos poſſeſſa gaudere exemptionibus à quibuſcunque impoſitionibus, & oneribus, quæ non ſunt copulatiuè certa, realia, & inuariabilia iuxta deciſionem in Brundusina gabella coram bonæ mem. Penia, & concordan. necnon ab impoſitionibus cameralibus etiam comprehenſiuis eccleſiaſticorum, quando eccleſiaſtici libertatem ea non ſoluendi præſcripſerint, iuxta decretū ann. 1600. tempore ſanctæ mem. Clementis VIII. Dat. hac die 28. Aprilis 1640.* refert Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Reg. tom. 3. in fine pag. 570.*

Imponentes, aut exigentes gabellas, vel alia 9
vectigalia, & tributa à Clericis, aut ex eorum bonis, ſiue per ſe, ſiue per alium optimo iure excommunicationem nulli reſeruatam incurrunt, vt habetur *in dict. cap. quamquam, de cenſib. lib. 6.* & referunt Suarez *tom. 5. de cenſur. diſputat. 23. ſect. 4. num. 11.* Iul. Lauor *de indulgen. part. 2. cap. 13. n. 17.* Filliuc. *in quæſt. moralium tractat. 14. num. 53. verſic. 9. & num. 2.* Ludouic. Correa *in repet. cap. inter alia, de immun. eccleſ. part. 4. num. 7. verſic. ſexta pœna il 1.* Et alij quos refero Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi, part. 3. allegat. 50. num. 213 ſecundum Lugdunen. impreſſ.* Fragoſo *de regimine Chriſtianæ Reip. part 1. l. 2. diſput. 4. num 32.* Rot. *in d. Brundusina gabella.*

Aliam præterea excommunicationem reſer- 10
uatam Bullæ in Cœna Domini *clauſ. 18.* incurrunt, qui collectas, decimas, taleas, præſtantias, & alia onera Clericis, Prælatis & aliis perſonis eccleſiaſticis, ac eorum, & Eccleſiarum, Monaſteriorum & aliorum beneficiorum Eccleſiaſticorum bonis, illarumque fructibus, redditibus, & prouentibus huiuſmodi abſque ſimili Romani Pontif. ſpeciali, & expreſſa licentia imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt, aut ſic impoſita etiam ab ſponte dantibus, & concedentibus recipiunt. necnon qui per ſe, vel alios directè, vel indirectè prædicta facere, exequi, vel procurare, aut in eiſdem auxilium, conſilium, vel fauorem præſtare non verentur, cuiuſcunque ſint præeminentiæ, &c. Gutierrez *de gabellis quæſt. 92. numer. 22.* Sanchez *in conſil. moral. tom. 1. l. 2. cap. 4. cap. 49. in princip.* Beia *reſponſ. caſuum Conſcient. part. 1. caſu 26. in princip.* Rota *in dicta Barchinonen. exemptionis, coram D. meo Coccino, ſtatim in princip.* inter vnam & alteram excommunicationem illa eſt differentia quòd exigens tributa à Clericis, quæ non fuerunt impoſita, non incurrit cenſuram latam *dict. clauſul. 19. Bulla in Cœna Domini,* ſed eam quæ lata eſt *in dict. cap. quamquam,* cùm in Bulla dicatur, *imponunt, & diuerſis etiam exquiſitis modis exigunt.* Ita Squillante *dict. cap 8. numer. 3.* plures citati à Bonacina *de cenſuris in Bulla Cœnæ, diſputatione 1. quæſt. 19 punct. 1. numer. 6.* vbi *numer. 12.* ſubdit exigentem minimam gabellam ab eccleſiaſticis non contrahere 11
excommunicationem Bullæ, niſi ad notabilem quantitatem peruenerit, quæ pro peccato mortali

incurrendo ſufficiens ſit, & *n.*15. reſoluit tandem
excommunicarionem incurrere, qui grauiora tri-
buta & onera imponunt conſanguineis, ſeu aliis,
qui cum Clericis bona indiuiſa habent;itavt dam-
num etiam in ipſoſmet eccleſiaſticos redundet.
12 Vnde Azor.*inſtit.moral. p.2.lib.9. cap.12.quaſ.1.
verſ.in dubium vocatur*.Portel.*in addit.ad dub. Regu-
laria verb.tributum n.*8.Hieronym.Roderic. *in com-
pendio quaſt.Regul.reſol.*61.*n.* 32. reſoluunt quam-
dam gabellam Portugalliæ, *ſiſa* nuncupatam,
quæ ſolet imponi in carnibus,& vino ob commu-
nem Reipub neceſſitatem, non poſſe ab Eccleſia-
ſticis, quia id eorum immunitati ſaltem indirectè
videtur nocere, ex eo quod coguntur vel cariùs
emere, vel aliunde emere, quapropter inquiunt,
*vſu receptum eſt multis in locis vt eccleſiaſtici talem
gabellam non ſoluant, vel ſi ſoluunt, ad finem vuni
Princeps,vel Reſpub. damnum reſarciat pecuniaria cō-
penſatione* De hac pecuniaria compenſatione me-
minit Sperell.*in deciſ.fori eccleſiaſtici deciſ.*37.*n.* 84.
vbi refert Genuæ adeſſe concordatum,cuius vigo-
re ſingulis Eccleſiaſticis iuxta eorum conditionem
datur exemptio,ſeu, vt notant *franchitia*, etiam in
pecunia numerata, & ibi etiam tenet grauiſſimè
peccare cum obligatione reſtitutionis miniſtros &
officiales laicos eccleſiaſticis imponentes, ſeu peti
iubentes ſuper indicta extraordinaria ſuper pane,
vino,carnibus,panno, & aliis id genus ad victum
& veſtitum ſpectantibus, me citato *in hoc loco*
Rot.*in d. Barchinonen.exemptionis*, impreſſa apud
Paul.de Rubeis *deciſ.*159.*n.*8.*tom.* 3.*diuerſ.*aliàs *part.
7.recent.*
13 Epiſcopus igitur tenetur inquirere contra gra-
uantes Clericos onere gabellarum,& collectarum,
etiam ipſis Clericis tacentibus,& non ſe querelan-
tibus, & conſentiens vt bona ipſorum vel Eccle-
ſiæ ponantur in extremo grauiter eſt puniendus.
Ita Carol.de Graſſis *de effectibus cler.effectu* 30.*n.*121.
& 141.vbi *num.*15. addit quod Epiſcopus loci, in
quo Clerici grauantur onere collectarum, poteſt
requirere cæteros Epiſcopos vicinos, vt publicent
excommunicatos grauantes ipſos Clericos, &
*num.*102. ſubdit quod Epiſcopus loci, in quo Cle-
rici ſponte ſoluunt collectas, & gabellas, ſeu alia
munera laicis præſtant, poteſt talia prohibere,
quatenus tangunt ius publicum, & non priuatum
ipſorum Clericorum ſoluentium, vel præſtantium
14 talia munera. Sed non modò ab inuitis exigentes,
verum & accipientes à Clericis etiam ſponte dan-
tibus onera impoſita,incurrunt in excommunica-
tionem *cap.quanquam,de cenſib.in 6.cap.clericis, de
immun.Eccleſ.eod.lib.*ac etiam Bullæ Cœnæ *can.*18.
ibi, *aut impoſita etiam à ſponte dantibus etiam conce-
dentibus recipiunt*, &c. Sperell.*d.deciſ.*37.*num.* 38.
Quando enim lex prohibet aliquid exigi, cenſetur
prohibere etiam ne poſſit recipi à ſponte offeren-
tibus, itavt tali nequeant ſoluentes renuntiare,
cap.exigit,vbi gloſſ.*verb.volentes,de cenſib.in 6*. Bel-
let.*diſquiſit.clerical part.1.tit.de exempt.cleric.& bo-
nor.*§.2.*num.*12.Sperell.*deciſ.*37.*num.* 80. vbi *n.* 81.
poſt Sayr. Vgolin. & alios intelligit de oneribus
Clericis ipſis impoſitis, ſecus autem ſi eis non im-
poſita. Accipientes igitur à Clericis ſponte dan-
tibus onera ipſis non impoſita,incurrunt duntaxat
excommunicationem latam, *in cap. quanquam, de
cenſib.in 6*. Epiſcopo reſeruatam, à qua præmiſſa
ſatisfactione de licentia Epiſcopi abſolui poſſunt,
ita Proſp.de Auguſtino *ad Quarant.in ſum. Bullar.
verb.vectigal.§.vt autem*, Valer.Reginald. *in praxi
fori pænit.lib.*11.*n.*379. Bonacin. *de reſtitut. diſp.*2.
*quaſt.*9.*punct.*2.*num.*13.*& ſeq.* Sperell. *dict.deciſ.*37.
*num.*82.vbi aduertit quod ſi cuſtodes, vel exacto-
res gabellam recipiant, aliquid à Clericis non pe-
tentibus tanquam à debitoribus, ſed rogando ſim-
pliciter (dummodo in impoſitione gabellæ non
fuerit de clericis facta mentio) nullam incurrunt
excommunicationem,quia Pontifices vtuntur ver-
bis *exigendi*,ſeu *extorquendi*. Excommunicationem
autem Bullæ in Cœna Domini *in d. clauſ.* 18. non
incurrunt recipientes aliquid à Clericis propria
ſponte, & voluntate omnino libera tradentibus,
dummodo non ſit illis impoſitum,quia quilibet eſt
rei ſuæ moderator,& arbiter, ita Suarez *de cenſur.
diſputat.*21.*ſect.*2.*num.*99.*& diſputat* 22.*ſect.*4.*n.*1.
Duard.*d.can.*18.*queſt.*16.Carol de Graſſis *effectu* 3.
num 98. Anton.de Souſa *de cenſuris Bullæ cap.* 19.
*diſputat.*93.*num.*2. Verùm ſi Clerici decimam, vi-
geſimam, ſeu centeſimam ſuorum vel Eccleſiarum
prouentuum vel bonorum laicis ſoluerint, aut
quamlibet aliam quantitatem, portionem, ſeu
quotam ipſorum prouentuum, vel bonorum æſti-
mationis, aut valoris ipſorum, ſub adiutorij,mu-
tui, ſubuentionis, ſubſidij, vel doni nomine, ſeu
quouis alio titulo, modo, vel quæſito colore abſ-
que auctoritate Sedis Apoſtol ſe ſoluturos promi-
ſerint, eo ipſo ſententiam excommunicationis in-
currunt, *cap.clericis,§.nos igitur, de immun.Eccl. in
6*.Bellet.*diſquiſit.cleric.tit. de fauore Clericor. & eo-
rundem bonorum*, §.2.*n.*11.Sperell.*d.deciſ.*37.*n.*83.
vbi teſtatur cum hac reſolutione tranſiiſſe Sacram
Cong. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus*, appro-
bante S.D.N.
Hoc immunitatis priuilegio gaudent omnes 15
Clerici ſiue in Sacris, ſiue in minoribus etiam pri-
mæ Tonſuræ, *cap.non minus, cap.aduerſus,de immu-
nitate Eccl.d.c.quamquam*, Lezana *in ſumm. quaſt.
Regul.tom.*3.*verb.gabella n.*6.Ioſeph. Ludou. *tom.* 3.
*commun.opin.tit.de gabellis, concl.vnic.verſ.infertur,
pag.*479. Alex Trentacinq.*var.reſol.lib.*1.*tit. de iure
fiſci reſol.*5.*num.*7. *cum ſeqq.* Molin. *de Iuſt. tom.* 3.
diſp. 671. *n.* 5. Squillante *d. cap.* 8. *n.* 7. Ciarlin.
*controuerſ.forenſ.cap.*22.*n.*1.Marcel.Vulpe *in praxi
iud. fori eccleſ. cap.* 17. *à n.* 1. Trullench. *in expoſ.
Decal.lib.*7.*cap.*12.*dub.*5.*num.*11.Ego ipſe *de officio,
& poteſt.Epiſcopi, part.*2. *alleg.* 13. *num.* 1. etiamſi
excommunicati,ſuſpenſi, interdicti, vel irregula-
res,aut etiam verbaliter degradati ſint,ob id enim
clericatum non admittunt. Duard *d. can.*18.*q.* 14.
*n.*3. Bonacin. *d.q.*19.*punct.*2. §.1.*num.*3. Et quam-
uis non habeant omnia requiſita præſcripta à
Concil.Trid.*ſeſſ.*23.*de reform.cap.*6.de quibus ſuprà
*hoc eod.libro cap.*39 §. 2. *à n.*22. cum enim Concil.
d. loco eas conditiones ad ſolum fori priuilegium
retinendum petierit, id non extendendum vt ſit
neceſſarium ad retinenda cætera priuilegia,priuari
enim priuilegiis clericalibus eſt odioſum,ac proin-
de reſtringendum, quod merito tradunt Molin.
*de Iuſt.tom.*3.*tractat.*2.*diſputat.*270.*num.*5. Malder.
in 2.2.*tract.*5.*cap.*9.*lib.*8 Leſſ.*de Iuſtit. lib.*1. Paul.
Comitol.*reſp.moral.lib.* 9.*queſ.* 20. Sanchez *in præ-
cepta Decalogi.tom.*2.*lib.*7.*cap.*13.*num.* 34. Nouarr.
*de elect.fori queſt.*52.*ſect.*2. *in vlt. impreſſ.* Bonacin.
dict diſputat. 1. *quaſt.* 19. *punct.* 2.§. 3.*n.* 2. Anton.
Diana *moral.reſolut.part.*1. *tract.* 2 *reſol.* 36. Aloyſ.
Ricc.*in praxi part.*4.*reſolut.*158.Squillante *d cap.*8.
*n.*8.*verſ.ipſe vero,cap.*33.*dub.* 5. *n.* 39. Torreblanca
*de iure ſpirit.lib.*25.*cap.*6.*num.*39.*cum ſeqq.*& nouiſ- 16
ſimè Cong.negotiis Epiſcoporum, & Regularium
prepoſita cenſuit, *Ordinarium non poſſe Clericos
non inſeruientes Eccleſiis immunitate à gabellis,& aliis
oneribus*

oneribus laicalibus priuare, ſub die 24. *Ianuarij* 1631. quam declarationem originalem, & authenticam vidi refert me citato *in hoc loco* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom.*2. *lib.*4. *part.*1. *tract.*14. *docum.* 10. *num.* 2. Quamuis non improbabiliter ſuſtineant alij tales Clericos in minoribus niſi incedant in habitu, & Tonſura, & de mandato Epiſcopi inſeruiant alicui pio loco, minimè eſſe immunes à gabellis, tributis, & ab aliis oneribus: ex quorum numero ſunt Suar. *in tract. contra Regem Angliæ l.* 4. *cap.*27. *num.*14. Azor. *inſt. moral. lib.* 5. *cap.* 19. *de perſonis à ſolutione gabellæ exemptis queſ.* 6. Filliuc. *tom.*1. *tract.*17. *cap.*11. *num.* 198. Bonacin. *de cenſur. diſputat.*2. *quæſ.*4. *punct.*2. *num.* 1. *& de contractib. diſputat.* 2. *quæſt.*9. *punct.*2. *num.* 1. Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moral. tractat* 6. *cap.* 10. *num.* 15. *&* 16. & plures per me citati *in collect. ad cap.*7. *num.*7. *de immun. Eccleſ.*

17 Apud Hiſpanos tamen attenta *l.*2. *tit.*4. *lib.*5. *noua Recopil.* huiuſmodi Clerici in minoribus non ſunt à prædictis exempti, ſed contribuere debent, ſicut laici, niſi actualiter habuerint beneficium eccleſiaſticum, de cuius legis materia, & intellectu agunt Felician. *de cenſib. lib.*2. *cap. vltim. num.*13. Bobadil. *in ſua politica, lib* 2. *cap.* 18. *num.* 110. Molin. *de Iuſtitia tracta.*2. *diſputat.*671. *num.* 5. Flores de Mena *variar. lib.*2. *queſt.*21. *num.* 199. Gutier. *pract. lib.*1. *queſt* 8. *& de gabellis, queſt.* 91. Sanch. *de matrim. lib.*7. *diſp.*46. *num.*16. Vaſquez *in opuſc. de reſtit. cap.*6. §. 1. *num.*31. Leſſ. *de iuſtit. lib.*2. *cap.*33. *dub.*5. *num.*39. Azor. *inſtit moral. part.*1. *lib.*3. *cap. vnic. q. fin.* Nicol Garc. *de benef part.*2. *cap.*3. *à num.* 5. Diana *dict. tract.*2. *reſolut.*35 Torreblanc. *d. lib.* 15. *cap.* 6. *num.*44. *cum ſeqq.* Machado *d. docum.*10. *num.*3 Idem quoque ſtatutum eſt apud Luſitanos per Ordin. Regiam *lib.*2. *tit.*11. *in principio*, vt referunt Molin. *d. diſputat.*671. *num.*5. Valaſc *conſult.* 131. quæ quidem Hiſpaniæ, & Luſitaniæ leges tacitam ſeu expreſſam Apoſtolicæ Sedis diſpenſationem ſupponunt, alioquin nullitati ſubiicerentur, vt obſeruauimus *d. alleg.*13. *num.*4. & me citato *in illo loco* Felician. de Vega *ad cap. de foro comp. num.* 14. & me citato *in hoc loco* Lezana *dict. verb. gabella num.* 6. *in fine.*

18 Clerici coniugati etiam cum vnica, & virgine huiuſmodi exemptione à tributis non gaudent, gloſſ. *verb. in cæteris*, per text. *ibi in cap. vnic. de bigam. lib.*6. Bettachin *de gabellis part.*2. *num.* 17. Con. *practic. cap.*31. *num.*9. Duen. *regul.*100. *num.* 10. Sanchez *dict. diſp.*46. *num.*16. Tapia *de iure Regni lib.*1. *titul. de Epiſcop. & cleric. num.* 30. Carol. de Graſſis *dict. effectu* 3. *num.*44. Bellet. *dict. titul. de exempt.* §.6. *num.*2. Duard. *d. can.*18. *quæſ.*13. *num.*1. Bonacin. *d. quæſ.*19. *punct.*3. §.3. *num.* 3. Ciarlin. *controu. forenſ. c.*53. *num.* 5. Thom. Valaſc. *alleg. Iuris tom.*1. *alleg.*47 *num.*7. Squillante *d. cap.*8 *num.*9. vbi *num.* 10. idem reſoluit de Clericis bigamis.

19 Si autem fuerint Clerici Orientales qui Græci appellantur, non eſt dubium eos huiuſmodi priuilegio gaudere, cum verè, & quoad omnia ſint clerici, & perſonæ eccleſiaſticæ, licet vtantur legitimo matrimonio cum vnica & virgine contracto. vt obſeruant Camill. de Cutte *in diuerſ. feudali p.* 2. *cap.*2. *num.*60. Carol. de Graſſis *d. effectu* 3. *num.* 46. Molfeſ. *in ſumm. Theolog. moral. p.*2. *tract.*12. *cap.* 22. *num.* 164. Bonacin. *de contractib. diſp.* 2. *q.*9. *punct.* 2. *num.*2. *& de cenſur. in Bulla Cœnæ diſp.*1. *q.*19. *punct.*3. §.3. *verſ. ſecus*; imò eorum vxores legitimæ eadem gaudent immunitate s Duen. *reg.* 100. *num.* 2. Maſſur. *ad Capyc. deciſ.*76. Carol. de Graſſis *d. effectu* 3. *num.*137. Squillante *d. c.*8. *num.*11. vbi *num.* 13. poſt eundem Carol. de Graſſis *vbi ſuprà n.* 135. extendit etiam ad eorum filios legitimos, patrum vita durante.

Clericorum famuli, ſeu ſeruitores hoc eodem 20 priuilegio immunitatis à ſolutione collectarum, ſeu gabellæ gaudent, *l.* 1. *C. de Epiſcop. & Clericis, l.*51. *tit.*6 *part.*1. ibi. *Eſta miſma franqueza que an'el dos, han ſus homes, y aquellos que moran con ellos en ſus caſas, e los ſernen*, &c. Lezana *d. verb. gabella n.*11. Carauita *ſuper ritu* 46. *num.*7. Grilezon. *conſ.*40. *à num.* 1. Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.*363 & cæte- 21 rà familia etiam in abſentia legitima ipſorum Clericorum, ſi in eorum domo commoretur, & ad illorum expenſas alimentetur, Viui. *deciſ* 88. *num.* 5. Rice *in praxi aurea reſol.* 329. Corol. de Graſſis *d. effectu* 306. Squillante *dict. cap.* 8. *n.* 19. vbi ſubdit Clericos gaudere debere eadem immunitate pro parentibus, fratribus, ſiue aliis pauperibus conſanguineis, ſi miſericorditer propriis ipſorum Clericorum ſumptibus alimententur, & poſſe quoad hunc effectum loco famuli habere aliquem ex cõſanguineis.

Verùm licèt horum ſententia vti Eccleſiaſticæ 22 iuriſdictioni fauorabilis recipienda eſſet, prout recipiendam, & ſecundùm eam iudicandum eſſe admonemus, tamen illa Iure non probatur, vt *ſuprà* latè oſtendimus dum egimus an famuli conductitij Clericorum fori & exemptionis priuilegio gauderent, *hoc eod. cap.* §.2. *num.*56 Nec *d. l.* 2. contrarium probat, vt illic oſtendimus, nam agit de mancipiis, ſeu ſeruis, qui in eorum dominio ſunt, & conſequenter eodem modo à tributis eximuntur, quo reliqua Clericorum bona, quia ſi ſerui huiuſmodi grauarentur prædictis tributis, ipſi Clerici ſeu Eccleſiæ grauantur cum in ipſorum damnum redundet: nam Eccleſiarum ſerui perpetui & adſcriptitij *in cap. Eccleſiarum ſeruos* 12. *q.*2. reputantur tanquam pars poſſeſſionum, quæ coluntur, & ad quarum ſeruitium deſtinati reperiuntur, *l. cum ſatis* 23. *C. de agricol. & cenſit. lib.* 13 ibi, *Satis inhumanum eſt terram, quæ ab initio adſcriptitios habebat, ſuis quodammodo membris defraudari*, obſeruarunt *ibi* Luc. de Peña, Ioann. de Platea, & Valenzuela, Peſcador, Sanch. *de matrim lib.*7. *diſputat.*19. *num.*1. Gaſp. Anton. Fabr. *in Iuriſprudentia titul.* 5. *punct.* 2. *illat.*7. Schiphordeg. 3. *tom. tract.*26. *q* 6. & inter immobilia referuntur, Gregor. Lop. *l.*1. *verb las raizes titul.*17. *part.*1. Andr. Knichen *tractat. de inueſtiturarum paction. cap.*3. *n.*17. & quatenus velimus intelligere *d. l.* 2. de ſeruis filiis familias, vxoribus, & aliis hominibus, qui in ipſorum poteſtate, & familia ſtrictè ſumpta exiſtunt, poſſumus reſpondere text. illum procedere quando onera & tributa, quæ familiaribus imponuntur, in effectu redundat in damnum ipſorum Clericorum & Eccleſiarum, in quorum dominio & poteſtate ſunt, quod contingit quando onera ſeruis & filiisfam. imponuntur ratione bonorum, quæ nomine Clericorum, aut Eccleſiarum adminiſtrant, vt text. videtur ſignificare ibi, *hominibus eorumdem, qui operam in mercimoniis habent*, quo caſu licet aliqui admittant in perſonis liberis imponi poſſe reſpectu propriæ negotiationis, minimè tamen licet ratione rerum, ſeu partis, quæ ad Eccleſiam pertinent, ſeu Clericum, vt benè diſtinguit Theſaur. *dict. deciſ.*22. *in fine*, *& deciſ.*116. *num.*10. & deducitur ex iis, quæ latè reſoluit Molin. *de Iuſtit a tom.*2. *diſputat.* 670. *à num.*1.

Regulares quoque omnes Profeſſi, Conuerſi, 23

& nouitij, ſicut & Moniales nouitiæ, & Conuerſæ hoc eodem immunitatis priuilegio potiuntur, vt de omnibus ſuprà hoc eod. cap. §. 1. num. 40. cum ſeq. & in ſpecie de priuilegio immunitatis Ludouic. Corxea in repet. d. c. inter alia, part. 2. num. 31. & Hieron. Roderic. in compendio quæſt. Regul. reſol. 63. num. 29. & magis in ſpecie de nouitiis. Molin. tom. 3. de iuſt. diſp. 671. num. 1. Villalob. part. 2. ſum. tract. 8. diffic. 14. num. 9. Hieron. Roderic. reſolut. 137. num. 9. plures per Laurent. de Peirinis de Prælato quæſt. 3. cap. 1. num. 131. Lezana d. verb. gabella num. 7. Bertacbin. de gabell. 7. part. princip. num. 56 Flores de Mena var. lib. 2. quæſt. 21 num. 198. Lauret de Franchis de controuerſ. inter Epiſcopos & Regul. quæſt. 48. Vnde audiendi non ſunt exiſtimantes hos Nouitios qui non ſunt aliquo Ordine inſigniti, non eximi ex vi nouitiatus à ſolutione gabellarum, quia verè Religioſi non ſunt, ad ſeculumque redire valeant, ex quorum numero ſunt, Lazarte de decima venditionis cap. 19. num. 50. addens nec Religioſos Societatis Ieſu, qui finito nouitiatus biennio vota ſimplicia emittunt, immunes eſſe à gabellarum ſolutione, quod nondum profeſſi ſint, Fr. Emman. quæſt. Regul. tom 2. quæſ. 47. art. 8. ad fin. & tom. 3. quæſ. 74. art. 9. Et multominus audiri debent alij, qui putarunt rem hanc pendere ex futura profeſſione, qui ſunt Gironda de gabell. 7. p. in princ. num. 46. & Parlador. quotid. quæſt. lib. 1. cap. 13. § 1. num. 21.

24 De Fratribus, & Sororibus tertij Ordinis S. Franciſci, & S. Dominici dicendum pariter eos hoc priuilegio gaudere ſi habitum religioſum geſtauerint, atque collegialiter vixerint, ſeu clauſtraliter inhabitauerint, aliàs enim priuilegio exemptionis à tributis non gaudent, vt apud Hiſpanos ſtatutum eſt l. 19. tit. 4. lib. 4. Ordinam. & l. 2. tit. 14. lib. 6. nouæ recopil. docent Lazarte de decima vendit. cap. 19. à n. 90. Auend. de exequen. mand. lib. 2. cap. 14. n. 28. Flores de Mena d. quæſt. 21. n. 197. Steph. Gratian. diſcept. foren. cap. 214. num. 44 & cap. 363. num. 19. Gutier. de gabell. q. 95 num. 5. & 6. Hieron. Roderic. dict. reſol. 63. n. 31. Narbona l. 8. gloſſ. vn. num. 23. tit. 5. lib. 1.

25 De Eremitis, qui ex ſpeciali obligatione, & quaſi traditione per Epiſcopum alicui Eccleſiæ, vel loco ſacro dicati ſunt, idem quoque eſt aſſerendum, aliàs ſecùs, vt per Auendan. d. cap. 14. num. 24. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 3. quæſ. 74. art. 11. Gutier. d. quæſ. 5. n. 7. Flores de Mena d. q. 21. à n. 195. & 204. Lezana tom. 2. c. 7. n. 7. Fragoſo de regimine Reip. Chriſt. p. 1. l. 2. diſp. 4. n. 311.

26 De Militaribus Religioſis, videlicet S. Ioannis Hieroſolymitani, S. Iacobi, Calatrauæ, Alcantaræ, Chriſti, & S. Benedicti de Auis reſoluendum quoque eos hoc priuilegio immunitatis gaudere, quod lex Hiſpaniæ, 9. tit. 18. lib. 9. nouæ Recop. intelligit quantum ad fructus ſuarum Commendarum, non verò quoad alias res patrimoniales, vel aliunde quæſitas? Vide Hieron. Roder. in compendio quæſ. Regul. reſol. 137. n. 12. Motta in tractat. de confirm. Ord. S. Iacobi lib. 2. cap. 29. Parlador. lib. 2. rerum quotid. cap. 3. §. 1. n. 19. Gutier. d. q. 95. à n. 12. Flores de Mena var. lib. 2. q. 21. n. 204. Anton. Diana moral. reſol. p. 1. tract. 2. reſol. 49. & p. 3. tr. 2. reſol. 30. Cened. de paupertate Relig. dub. 60. n. 12. cum ſeq. latè Narbona l 8. gloſſ. vnic. tit. 5. lib. 1. nouæ Recop. latè Mich. de Reinoſo in obſeruat. Iuris obſeruat. 2. per tot. Sperell. deciſ. 2. n. 124. & deciſ. 21. n. 31. Lezana d. verb. gabella n. 8. Aloyſ. Ricc. in praxi p. 4.
27 reſol 113. Squillante d. cap. 8. n. 16. Et in noſtro Regno Portugalliæ expreſſit Ordin. Regia lib. 2. tit. 11. § vlt. vt Milites Domini noſtri Ieſu Chriſti potiantur hoc immunitatis priuilegio ſi habuerint præceptoriam militarem, vulgò, Comendam, aut aliquam tenentiam, ſeu panem ciuilem cum habitu illius Ordinis vulgo tenſa, ſicut atteſtatur Valaſc. conſil. 130. n. 5. Melch. Phœbo deciſ. 85. num. 6. cum ſeq. tom. 1. Mendez à Caſtro in praxi Luſit. p. 2. lib. 2. cap. 1. n. 25. Reinoſo d. obſeru. 2. & me citato in hoc loco refert Lezana d. verb. gabella, n. 8. in fine & ſcribit idem Valaſc. vbi ſuprà, n. 4 iuſte conqueri poſſe Milites S. Iacobi, & de Auis, quod ſolum Chriſti Commendatariis Rex Portugalliæ illud conceſſerit priuilegium, ſed ex identitate rationis ad alios eſſe trahendum bene aduertit Mol. de Iuſt. tom. 3. diſp. 663. num. 6. Valaſc. dict. conſ. 131. n. 5. Reinoſo d. obſeru. 2. num. 14. licèt n. 16. aſſerat ſe vidiſſe oppoſitum ſemper obſeruari ab officialibus, & miniſtris Regij patrimonij. An priuilegium & immunitas, qua Commendatarij & Milites huiuſmodi gaudent, extendatur ad illorum vxores viduas, dum vidualem ſtatum conſeruant? vide Reinoſo vbi ſuprà obſeru. 2. Donati verò, ſeu Cõfratres Religionis S. Ioannis Hieroſolymitani poſſunt compelli tributa, gabellas, & ſimiles collectas exoluere, Bobadil. d. c. 17. num. 232. Flores de Mena var. lib. 2. quæſ. 21. n. 94. & 95. Narbona dict. l. 8. gloſſ. vnica n. 24.

Nunc verò deueniamus ad aliqua quæſita du- 28
biorum, quæ in hac materia frequentius accidere poſſunt. Et primò quæro, Vtrùm bona patrimonialia Clericorum, ad quorum titulum fuerunt ordinati, gaudeant priuilegio bonorum Eccleſiæ ne ad collectas, & ſimilia teneantur? Pars quæ negat, ſuadetur, quia bona patrimonialia Clericorum regulariter non gaudent priuilegio bonorum Eccleſiæ, niſi in caſibus Iure expreſſis, gl. verb. ipſarum, in fine, in d. cap. quamquã, de cenſib. lib. 6. in effectu gloſſ. 1. in cap. ſimiliter 16. q. 1. gloſſ. verb. obligatam c. ex litteris, de pignorib. quæ ſic intellexit d. c. ſimiliter, Abb. in cap. vlt. num. 11. de vita & honeſt. cler. & in cap. 1. n. 2. de dolo, refert plures ex antiquioribus Felin. in cap. Eccleſia num 8. de conſtitut. Communis, vt per Decian. n. 10. in cap. Epiſcopus, de præbend. fatetur communem Nauarr. conſ. 12. n. 1. de cenſib. in antiquis, Couarr. lib. 1. var. cap. 4 num. 3. & in reg. poſſeſſor. p. 2. §. 2. num. 6. ad finem. Burſat. conſil. 93. num. 46. lib. 1. Morla in empor. p. 1. tit. de legib. quæſ. vlt. num. 7. Perez ad l. 8. tit. 2. lib. 1. Ordin. Suar. de Pace in pract. tom. 2. pral. 2. num. 16. Sic alias bona patrimonalia Clericorum præſcribuntur ſicut bona alicuius laici, gloſſ. 1. in cap. 1. 16. quæſt. 4. Felin. vbi proximè, n. 9. Abb. d. n. 15. affirmat ex aliis receptiſſimam gloſſæ opinionem Couarruuias d. n. 9. ad fin. Tiraq. de præſcript. §. 1. gloſſ. 10. in fine Perez vbi ſuprà, quia clericus in his bonis cenſetur vt laicus, & iudicantur illa bona, vt bona laicorum. Valaſc. de partit. cap. 35. à princip. Gutier. canon. l. 1. cap. 34. num. 11. & 12. Sic in bonis patrimonialibus Clericorum non competit in integrum reſtitutio eo modo, quo competit in bonis Eccleſiæ, gloſſ. 1. in Clement. vnica, de in integrum. reſtit. recepta, vt per Abb. d. loco, Felin. dict. num. 9 Couarr. & Perez vbi proximè Sic tandem licet bona Clerici ceſſantis à ſolutione tributi merè realis vindicari poſſint à domino directo, & vendi, gloſſ. 1. quæ omnino ſic intellexit textum ibidem in cap. ſi tributum 11. q. 1. non tamen idem erit in bonis Eccleſiæ tali tributo oneratis, poſt Card. quem refert, obſeruat Felin. dict. num. 9.

Verùm his non obſtantibus reſoluendum eſt 29
non

non ſolùm Clerici patrimonium ad cuius titulum fuit ordinatus, ſed cætera patrimonialia omnino libera eſſe à laicorum exactionibus: nam quoad patrimonium ordinati res eſt clara, illud habere omnia priuilegia, quæ conceduntur à Iure bonis eccleſiaſticis, vt reſoluunt Menoch. *remed.* 15. *recuper. num.* 21. Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 159. *num.* 27. Melch. Phœbos *Luſit. deciſ.* 19. *num.* 10. *verſ. ſed quamuis*. Sperell. *deciſ.* 37. *num.* 77. ac proinde immune eſſe ab omnibus exactionibus, & tributis ſæcularibus, vt cenſuit ſacra Cardin. Congreg. negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum Cathacen. Epiſcopo reſcribens *ſub die* 3. *Auguſti* 1592. vbi etiam reſolutum quod ſi Clericus habitum dimittens ad ſæculum redeat, non poteſt cogi ſoluere pecunias ob exemptionem dum Clericus erat, non ſolutas, ratio eſt, quia in his terminis ſubrogatur in bonum beneficij, arg. *cap.* 2. *cap. Epiſcopus* 4. *c. cùm ſecundum* 16. *de præbend.* expreſsè Conc. Trid. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 2. & ideò inter bona eccleſiaſtica debet cenſeri, iuxta reg. *quod ſubrogatum, & cap* habetur *in l. ſi eum*, §. *qui iniuriarum ff. ſi quis caut. l. ſi donata* 17. §. *vlt. ff. de donat. inter virum*, cum aliis per me citatis *in tractatu de Axiom. iuris vſufreq. Axiom.* 213. *ex num.* 1. & in ſpecie quod huiuſmodi patrimonialia bona non ſint obligata pro collectis reſoluit Mar. Antonin. *var. reſolut. lib.* 1. *reſolut.* 88. Alter. *de cenſur. in Bull. Cœn. can.* 18. *cap.* 2. *col.* 6. *in fine*. Duard. *ibidem quæſt.* 5. *num.* 4. *cum ſeqq.* cum aliis citatis ſuprà *n.* 6. Et quòd comprehendantur in prohibitione Bullæ Cœnæ, itavt nequaquam licitum ſit ex eis tributa exigere, colligitur ex illis verbis Bullæ, ibi, *eorum, & Eccleſiarum, & beneficiorum bonis*, vt poſt Antonin. Dian. *moral. reſol. part.* 1. *tract.* 2. *reſol.* 39. notat Squillante *d. c.* 8. *num.* 6. ſcilicet id procedere dummodo non extinguantur per adeptionem alicuius beneficij eccleſiaſtici, exiſtimauerunt Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.* 18. *princip. n.* 72. Azeued. *l.* 1. *num.* 9. *tit.* 4. *lib.* 1. *nouæ Recop.* Ceuall. *commun. contra communes quæſt.* 527. *num.* 4. quos refert & ſequitur Cened. *pract. & canon. quæſt. lib.* 1. *quæſt.* 11. *num.* 9. & videntur tenere Grilenzon. *conſil.* 53. *num.* 45. Duard. *in Bullam Cœnæ Domini can.* 18. *quæſt.* 5. *n.* 7. *& quæſt.* 6. *n.* 3. Alderan. Maſcard. *de ſtatut. interp. concl.* 1. *n.* 96. Bellet. *d. tit. de exempt. cleric. & eorum bonis* §. 5. *num.* 9. Ciarlin. *controu. forenſ. cap.* 28. *n.* 15. quia hæc declaratio ſolum procedere poterat quoad omnia alia priuilegia Eccleſiis, & eccleſiaſticis rebus concedi ſolita, non verò circa hoc de quo agimus. Vnde Sacra Congreg. *ſuper controuerſ. iuriſdictionalibus in vna nullius* 30. *Maij* 1628. cenſuit *dictum patrimonium non extingui ipſo iure per aſſecutionem beneficij ad victum ſufficientis*, provt refert Sperel. *d. deciſ.* 37. *n.* 77. *in fine*. Cætera autem bona Clericorum patrimonialia, licèt irregulariter non gaudeant priuilegio bonorum Eccleſiæ, niſi in caſibus Iure expreſſis, vt euincunt fundamenta ſuprà in contrarium adducta; circa exemptionem tamen à collectis in Iure expreſſum eſt non ſolum in patrimonialibus ad titulum, ſed in cæteris bonis, vt ſatis expreſſit *d. cap. quamquam*, Molin. *de Iuſtit. tom.* 3. *tract.* 2. *diſp.* 671. Ricc. *in praxi aurea reſ.* 167. Paul. Laymann. *in ſumm. Theolog. moral. lib.* 4. *tract.* 9. *c.* 6. *n.* 8. Beller. *d.* §. 5. *n.* 1. 2. *&* 6. plures per Ciarlin. *d. c.* 22. *n.* 51. *& c.* 28. *n.* 14. vbi quod reſpectu fori purificantur bona Eccleſiæ, & clerici, *& c.* 31. *num.* 8. latè Sperell. *deciſ.* 37. *n.* 74. *cum ſeqq. & deciſ.* 42. *n.* 9. *&* 10. & citati per Squillante *vbi proximè num.* 34.

30 Secundò quæro, Vtrum laici coloni Eccleſiæ aut Clericorum gaudeant hac immunitate? In qua quæſt. diſtinctione opus eſt: aut enim ſicut coloni perpetui, atque adſcriptij Eccleſiæ: aut conductitij, & ad tempus, aut denique partiarij. Primi gaudent omni immunitate Eccleſiæ & Clericis conceſſa, ſecundum Feder. de Senis *conſ.* 181. *n.* 10. Ripa *de peſte tit. de remed. ad conſeruandam.* Vbert. *num.* 128. Theſaur *deciſ.* 116. *n.* 12. Secundi minimè, nec etiam ex perſona dominorum, cum hoc priuilegium ſit perſonale. Bertachin. *de Gabellis part.* 7. *num.* 16 Brunor. à Sole *verb. coloni Eccleſiæ*. Carol. de Graſſ. *d. effectu* 3. *num.* 62. vbi *num.* 69. poſt Burſat. *conſ.* 42. *num.* 17. *lib.* 1. id limitat vbi Clericus nomine proprio fundos ſuos coloret per proprios operarios, de quibus latiùs tractabitur quæſito ſequenti. Tertij verò, qui ſunt coloni partiarij, gaudent hac immunitate pro portione tangente ipſis Clericis, ſecus pro parte fructuum huiuſmodi colonis contingentium, cum eorum pars minimè ſit priuilegiata, niſi ex hoc indirectè grauarentur Clerici, eo quod ruſtici & coloni eorum grauantur nimis, ac proinde ſuas poſſeſſiones roborare nolunt: ita Burſat. *conſult.* 25. *num.* 3. *& conſ.* 42. *n.* 16. *volum.* 1 Theſaur. *deciſ.* 116. *num.* 8. Sord. *conſ.* 302. *num.* 85 Bened. Capra *reg.* 96. *num.* 86. Felin. *in c.* 2. *num.* 2. *de foro comp.* Bertachin. *d. part.* 7. *num* 13. *&* 15. Vincent. de Anna *ſing.* 95. Carol. de Graſſ. *d. effect.* 3. *n.* 59. *&* 71. Tapia *lib.* 1. *de iure Regni ſub tit. de Epiſcopis & Cleri. fol.* 29. Valaſc. *conſult.* 131. *ex n.* 22. Ciarlin. *controu. forenſ. cap.* 22. *num.* 15. *cum ſeq. & cap.* 31 *num.* 18. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 15. *q.* 10. *num.* 46. Ioann. Maria Nouarr. *in lucerna Regul. verb. Immunitas n.* 1. *&* 2. Lezana *d. verb. gabella n.* 14. Mart. *de iuriſd. p.* 4 *caſu* 112. *n.* 7. Grilenzon. *conſ.* 71. *n.* 2. *& conſult.* 136 Marcel. Megal. *conſ.* 75. *per tot.* & maximè *n.* 6. Menoch. *de arbitr. caſu* 562. *n.* 54. Octau. Glorit. *reſp.* 5. *n.* 61. Vnde pro ſua portione colonica præfatos colonos omnino teneri ad collectas reſoluunt Capra *regul.* 96. *n.* 55. *&* 86. Remig. *de charitatiuo ſubſid. quæſt.* 61. *n.* 20. *& ſeq.* Marc. Brun. *con.* 18. *num.* 54. Ioann. Anton. de Nigris *in repet. Extrauag. vnica num.* 306. *de vita & honeſt. cleric.* Caroc. *de locato p.* 4. *quæſt.* 25. *de collect. num.* 34 35. *&* 43. Cotta *in memorab. verb. colonus Eccleſiæ*, Brunor à Sole *in locis communib. verb. coloni Eccleſiarum*, Menoch. *de arbitr. caſu* 180. *n.* 8. *& caſu* 562. *n.* 37.

31 Ex quibus Sacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum Illuſtriſſimo Lancellotto referente, colonos, aut affectuarios, vel partiarios bonorum eccleſiaſticorum, exemptione collectarum tam ordinariarum, quàm extraordinariarum pro portione colonica gaudere cenſuit *in vna Oppiden. ſub die* 18. *Septembr.* 1618. & poſtea hoc idem fuit acerrimè diſputatum & reſolutum *de anno* 1620. *coram Illuſtriſſimis DD. Cardinalibus Millino & Lancelloto, Camporeo, & S. Suſannæ per ſanctæ mem. Paulum V. ſpecialiter deputatis inter Regium fiſcum, & Clericum, ac Eccleſiam ſtatus Mediolani.*

Verùm licèt hæc opinio quoad colonos partiarios vera ſemper mihi viſa fuerit, tamen viſis latiſſimè adductis per Sperell. *deciſ.* 41. *cum tribus ſeqq.* in hac ſecunda impreſſione ſum de illius veritate valde dubius. nam *d. deciſ.* 41. plura adducit per ſe fundamenta, ad abſolutè probandum colonos partiarios eſſe à tributis immunes, & *num.* 84 plures pro hac parte refert Doctores, & *deciſ.* 42. *num.* 21. teſtatur Sacram Congreg. ſuper controuerſiis

trouerſiis iuriſdict. in vna Ciuitatis Plebis, & in alia Viterbien. 23. Decembris 1627. & in Imolen. die 20. Februarij 1629. in Neocaſtren. die 13. Auguſti eiuſd. cenſuiſſe colonos partiarios gaudere exemptione à muneribus.

32 Tertiò quæro, Vtrum conductores & coloni bonorum Eccleſiarum, excuſentur ſi vendiderint reditus, quos ex eccleſiaſticis bonis percipiunt, & eadem debeant qua Clerici gaudere libertate? Pro parte affirmatiua facit quod ſaltem per indirectum Eccleſiis & eccleſiaſticis perſonis onus imponitur ſi coloni, & conductores cogantur, ad collectarum ſolutionem, deteriorque fiat Eccleſiarum conductio, quia maius pretium dabunt coloni & conductores pro rebus eccleſiaſticis ſi eadem gaudeant libertate, vnde in eo, quod minus datur, deterior redditur illarum conditio, quod iura non admittunt. cap 1. de conſuet. cap. 2. de locato, cap. 1. de immun. Eccleſ. lib. 6. Vnde Bart. in l. ſi penes, n. 1 de agricol. & conſ. lib. 11. exiſtimauit ſtatutum non valere, quoad ſoluendas gabellas refectionis fructuum, coloni tenentur pro dominis, quia, vt ille ait, conditum fuit in odium Clericorum, qui eum non poſſint obligari in ſuis perſonis, obligantur tamen in colonis, quod eſt iniuſtum & abſurdum, contra reg. l. non dubium, C. de legib. reg. cum quia 84. lib. 6. ergo à fortiori nullum erit ſtatutum, quo conductor Eccleſiæ, vel colonus cogitur ad collectas, quia ſaltem per indirectum Eccleſias grauat in ipſis colonis. Bart. vbi prox. me, Bald. Angel. & alij, quos refert & ſequitur Bertachin de gabellis part. 7. num. 14. Grilenzon. conſ. 40 num. 12. & conſ. 151. per tot. Et ideo emptorem fructuum Eccleſiæ non teneri ſoluere gabellam, reſoluunt plures, quos ſequitur Ciarlin. dict. cap. 22. num. 9.

33 Oppoſitum tamen imò conductores & colonos bonorum Eccleſiarum minimè excuſari, voluit gloſ. verb. non negotiandi, in Clem. præſenti 3. de cenſib. recepta communiter ibidem, ſequitur Rip. reſponſ. 21. à num. 12. Valaſc. conſil 131. numer. 16. Primò, quia nullibi reperitur conceſſum priuilegium circa gabellas, portoria, & decimas colonis vel conductoribus, tum quia perſonæ eccleſiaſticæ dici non poſſunt cum verè ſint laici, tum vel maximè quia cum fructibus ex locatione perceptis negotiantur, in quibus caſibus quamuis Clerici eſſent, minimè eximerentur, iuxta infrà dicenda. Secundò facit, quia fructus ſimul atque à ſolo ſunt ſeparati in vero & pleno dominio ſunt ipſius coloni, bonus text. in l. ſi apes 16. verſ. item conſtat, ff. de furtis, vbi Bart. num. 1. & Angelus n. 4. Valaſc. de iure emphyt. quæſt. 10. num. 13. ergo cùm huiuſmodi tributa reſpiciant fructus ſic locatos, fit conſequens tranſiſſe in dominos eorundem, iuxta reg. cap. paſtoralis 28. verſ. fructus enim, de decim. Non obſtat præiudicium illud, eſſe deteriorem conditionem, quam pro prima opinione ſuprà conſiderauimus. quia ſi quæ datur, reſpondebitur venire indirectè, & in conſequentiam, & ideo non attendi, præſertim cum ſæculares ſuo iure vtantur, dum colonos, & conductores cogunt ad gabellarum ſolutionem, & ideo nulli iniuriam faciunt, iuxta regul. l. fluminum 24. §. vlt. ff. de damno infecto. l. 1 ibi, prima enim ratio, ff. de auctor. tutor.

34 Quartò quæro, Vtrùm perſonæ eccleſiaſticæ, quæ aliàs tali potiuntur immunitate, aliquid vendant ad groſſum, ſiue minutim, de redditibus bonorum, ſeu beneficiorum ſuorum teneantur ſoluere gabellas? Partem negatiuam tuentur Bertachin. de gabellis p. 7. quæſt. 7. n. 18. Carol. de Graſſis d. effectu 3. n. 130. Abb. Ripa, & alij, vt per Valaſc. conſult. 131. n. 6. Squillante d. c. 8. n. 38. Diana moral. reſol. p. 4. tract. 1. reſol. 12. Ratio eſt, quia iura liberè concedunt Clericis facultatem diſtrahendi reditus ſuorum beneficiorum in quaſcunque perſonas, cum quibus meliorem fecerint conditionem. cap. 2. de locato, poſt alios Cou. lib. 2. c. 16. n. 4. Auendan. de exequendis mandatis, p. 1. c. 4. n. 37. Duen. reg. 249. ergo ſic transferendo non dicuntur negotiari, quia tunc licere non debuiſſet. c. 1. & per tot. ne Clerici vel Monachi.

Quintò quæro, Vtrùm bona, quæ ante laicorum 35
erant, & ad Clericos & Eccleſias peruenerunt, gaudeant priuilegio exemptionis à tributis & gabellis ſi per prius, dum in poteſtate laicorum erant, tributis, & oneribus ſubiiciebantur? Vna ſententia hac immunitate gaudere docet, eo quòd mutatione perſonæ, ſtatus quoque rerum mutatus videtur, & conſequenter ab illis immunia, & libera manent. l. cùm quidam §. debitores ff. de publican. c. vnic. §. reorum, de iurepatr. in 6. Alban. conſ. 233. n. 3. Menoch. de arbitrar. caſu 562. n. 44. Sperell. deciſ. 35. num. 32. & poſt Anchar. Card. Tuſch. tom. 5. lit. M. concluſ. 436. Hoc ipſum ſuadetur etiam ex multis, quæ pro hac parte Doctores ſolent adducere, ex l. ſancimus, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. 2. de cenſib. cap. 1. de immun. Eccleſiarum lib. 6. Ex quibus hac eſſe communem ſcribentium ſententiam poſt Feſtaſ. de collectis, à n. 457. teſtatur Card. Tuſch. tom. 3. lit. E, concl. 3. à n. 14. plenè Card. Alban. in tract. de immunitate Eccleſ. Iacob. de Graff. pract. caſ. reſeruat. lib. 2. cap. 42. num. 44. Marant. conſ. 99. n. 2. Marta de iuriſd. part. 4. caſu 125. num. 18. Carol. de Graſſ. de effect. cleric. effectu 3. num. 26. cum ſeqq. Ciarlin. controu. forenſ. cap. 103. num. 7. latè Sperell. deciſ. 15. per tot. Marcel. Megal. conſ. 61. Theſaur. deciſ. 224. Carauita in ritu 229. Molfeſ. in ſum. Theologia moralis part. 2. tract. 12. cap. 22. num. 269. Paul. Laymann. in Theologia morali lib. 4. tract. 9. cap. 6. n. 9. Suar. de forenſ. Fidei contra Anglicanæ ſectæ errores, lib. 4. cap. 20. à princ. & præcipuè n. 6. & 12. Anton. Diana moral. reſol. part. 1. tract. 2. reſolut. 242. Grilenzon. conſ. 145. Flores de Mena. var. lib. 2. q. 21. num. 233. nouiſſimè Donat. Anton. de Marinis quotid. reſol. c. 47. per tot.

Verùm in contrarium multa allegantur, ex qui- 36
bus videtur tributa realia ab Eccleſiis & Eccleſiaſticis perſonis eſſe ſoluenda, vt ex variis locis colligitur, & præcipuè ex l. Placet, ibi, præter canonicam illationem, & ex l. ſacroſancta, verſ. ne, C. de ſacroſ. Eccleſ. & ex l. de his C. de Epiſcop. & cleric. & ex c. tributum, cap. ſi tributum, cap. ſancitum 23. quæſt. 8. Feſtaſ. de extime & collect. part. 4. can. 1. num. 450. & cap. 2. num. 13. & 17. Burſat. conſ. 16. num. 11. lib. 1. & ita videtur ſentire Oſaſch. deciſ. 38. à num. 25. dum ſubdit auctore Bald. poſſe Principes ſeculares in ſubſidium compellere eccleſiaſticos ad onera, cauſatiuè ſcilicet ſubtrahendo eis reditus, & obedientiam, & officiales ſæculares poſſe capere fructus, & mobilia prophana monaſterij, illaque retinere, donec contribuerint in oneribus cauſa belli impoſitis, & id ſeruari ſolitum cum manifeſta tolerantia Papæ, & vniuerſitatis Eccleſiæ, addendo n. 41. dictum mirabile, quod negligentibus Eccleſiaſticis vel ſæcularibus officialibus, Clerici contribuant, licere omnibus damna patientibus in foro conſcientiæ ex bonis ipſorum Clericorum ſibi ſatisfacere etiam furtiuè: item non multum diſcrepat

crepat Gutier. pract. lib. 1. quaſt. 4. num. 2. & ſeq. dum infer r, quòd ſi Clericus ratione ſuorum prædiorum ſubire debet munus aliquod, poſſe ſæcularem Iudicem abſque metu excommunicationis illa diſtrahere,

37 Sed his omnino exploſis Doctores aliqui exiſtimatuot diſtinguendum eſſe inter illa bona, quæ antequam ad Eccleſias, vel Clericos perueniſſent, iam effecta erant onere merè reali, quòd ſcilicet vel ratione contractus, vel ex voluntate & conoeſtione dominorum bonis ipſis inhæres ſoluendum erat, & tunc cum hæc omnino tranſeat cum ſuo onere, & Clerici & Eccleſiæ, ad quas bona illa deuenere, illud ſoluere tenentur, vt bene reſolount Tiraq. de iure primog. quaſt. 43. num. 9. & ſeq. Ægid. Thomas tract. de collect. § ex actio, num. 32. §. videndum, n. 10. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 5. cap. 13. in princip. Aloyſ Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. p. 2. deciſ. 298. Bonac. de contract. diſp. 2. quaſt. 9. punct. 2. num. 2. & de cenſur. in Bulla diſp. 1. quaſt. 19. punct. 53. §. 1. num. 17. Doard. in Bullam Cœna Domini lib. 2. can. 18. quaſt. 6. n. 6. Molfeſ. Laymann & Diana locis proximè citatis, Ceuall. commun. quaſt. 899. num. 106. Paul. Comitol. reſp. moral. lib. 1. quaſt. 93. num. 16. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 35. num. 3. & 4. vbi ex Rota aduertit huiuſmodi tributa ab Eccleſia ſoloi non vt tribota, & in recognitionem dominij, vel ſuperioritatis, quam regulariter indicat tributi exactio, vt ex cap. 2. de cenſib. ſed ob conditiunem inhærentem rei, & inſeparabilem & inſtar cenſuum ſuper illis boois ab eius auctoribus laicis ad fauorem prioatæ perſonæ impoſitorum. & io his terminis proecdunt Iota, quæ ſupra in princip. huius §. citauimus; & inter illa bona, quæ nullo erant affecta reali onere, vt tunc regulariter Princeps ſæcularis nullum poſſit ex vi legis, & Regiæ iuriſdictionis Eccleſiis onus imponere ſiue ordinarium, ſiue extraordinarium, arg. dict. cap. 1. de immun. Eccleſ. lib. 6. quam quidem diſtinctionem ex Perez, Matienſ. & aliis tradit, & legibus Caſtellæ confirmat Gutier. pract. lib. 1. quaſt. 3. num. 17. & cum illa conciliantur plura, quæ ad vtramque partem cumulant ſcribentes, & vltra Ordinarios dictis locis, Nau. in man. cap. 17. à num. 200. & cap. 27. à num. 115. alij, de quibus Valaſc. de Iure emphyt. q. 7. à n. 6. Azeoed. l. 11. num. 8. tit. 3. lib. 1. noua Recop. Molin. de Iuſt. tract. 2. diſp. 458. & 665. Cabed. Luſit. deciſ. 64. part. 2. Card. Tuſch. d. litt. F. concl. 12. cum ſeqq. In quibus terminis omnes ferè ſuprà citati conocoiunt, vel loqoutos fuiſſe debemus præſumere, adhibita tamen ſequenti diſtinctione, vel enim reale onus iniungitor ptopter caoſam reſpicieotem æqoè prioeipaliter vtilitatem, vel neceſſitatem bonorum Clericorum & ſæcularium: & tunc indiſtinctè Clerici & Eccleſiæ tenentur, in quo ſenſu etiam hodie rectè procedit l. ad inſtructiones 7. C. de ſacroſ. Eccleſ. & colligi videtur ex traditione Ancbar. conſ. 96. Super dubio, & in d. c. non minus num. 8. & Abb. ibidem num. 18. verſ. aut neceſſitas, quos refert Sperell. in deciſion. fori eccleſ. deciſ. 12. num. 3. & adhibitis exemplis ſtatim declarabimus, Vel rurſus cauſa non æquè reſpicit vtilitatem, vel neceſſitatem, & tunc Clerici & Eccleſiæ immunes ſunt, locuſque erit d. cap. non minus, ibi, tantam neceſſitatem, vel vtilitatem, &c. & d. c. aduerſus, in quo ſimilia verba habentur. Hinc Sanchez in conſil. moralib. lib. 2. cap. 4. dub. 55. num. 3. & 4. defeodere videtur etiam in materia gabellarum quòd ſi leges politicæ proximè & directè reſpiciunt vtilitatem Clericorum, teoentur clerici contribuere; has enim leges politicas ubligare elericos, ſi non repugnent ſacris Canonibus, nec ſtatui eccleſiaſtico, ſed pro bono communitatis, & Reip. ferontur, reſoluunt Sot. in 4. diſt. 25. quaſt. 1. art. 2. concl. 4. & de Iuſtit. lib. 1. quaſt. 6. art. 7. concl. 1. Victor. relect. 1. de poteſt. Eccleſ. ſect. 6. num. 4. Fr. Emman. quaſt. Regni. tom. 1. quaſt. 61. art. 14. & quaſt. 66 art. 2. Salas de legib. diſp. 14. ſect. 8. n. 94. Baldel. in Theolog. moral. lib. 5. diſp. 33. num. 4. qoos & alius refert & ſequitur Gonzales de Salzedo de lege politica lib. 1. cap. 4. num. 7. Clerici enim & laici in concernentibos politicam temporalem, eundem habent Rectorem Principem ſecularem, coius legibus gubernantur, & ſubiiciuntur, Molin. de Iuſtit. tract. 2. diſp. 35. concluſ. 6. Ambroſin. de immun. Eccleſ. cap. 22. num. 6. Menoch. conſ. 800. per tot. qoia omnes leges huiuſmodi politicæ, quæ proſpiciunt communi vtilitati, & bono publico, nulla habita ratione ad ſtatum eccleſiaſticum, & Canonica ſtatuta, ſi intentio Principis laici non ſolum ſit dirigere ſubditos ad rectè operandom, ſed præcipere, ac eos obligare, tunc ſicut lex ligat in conſcientia cæteros ſubditos, Vaſq. 1. 2. diſp. 158. ca. 8. num. 16. Baldel. d. lib. 5. diſp. 19. num. 14. ligabit æqualiter eccleſiaſticos ad obſeruationem illius legis in conſcientia, vt Caſtro, Soto, Victor, Card. Bellarm. Medina, Vaſq. & aliis citatis reſoluit Gonzales de Salzedo d. cap. 4. num. 13.

Ex quibus primò colligitur Clericos, cæteraſque eccleſiaſticas perſonas teneri propter communem vtilitatem, viam aote domum reparare, eamque ſuis expenſis mundare; eſt enim onos hoc mere reale, æquè principaliter reſpiciens vtilitatem ſæcularium & Clericorum. Ita in terminis tradunt Lancel. Gallia conſ. 59. num. 9 Gabr. Pereira de manu Regia part. 2. cap. 38. num. 30. & cap. 39. n. 17. Buct. Epo ad cap. 4. de immun. Eccleſ. num. 65. pag. 71. Salzed. ad Bernardum in pract. c. 58. verſ. 5. ſecundum noviſſ. impreſſ. qui ex Iuris principiis rectè aduertit executionem, & actualem coactionem faciendam non eſſe per poteſtatem ſæcularem, ſed per ſolam eccleſiaſticam, qoamuis Cæpol. & Mex. quos refert, & meritò impugnat, contradicant; contra quos ſufficiat expendere Eccleſias & Eccleſiaſticas perſonas quoad iudicia, ſeu forum omnino exemptas eſſe à poteſtate ſæculari, cap. ſi diligenti, de foro comp. iuncto cap. experientia 11. quaſt. 1. cum aliis adductis per Azor. d. part. 1. lib. 5. cap. 13. quaſ. 7. 38

Secundò colligitur ſimiliter teneri per ſtatota, 39
& conſuetudines ſæculares ad ſoluendum oous reale, quod propter nuntium, memorum, & prædiorum cuſtodiam legitimè prædiis imponitur propter communem bonorum vtilitatem, vt per Auendan. de exequiis mandat. part. 1. cap. 13. num. 7. qui ex aliis aduertit cuſtodes poſitos ad hoiuſmodi bonorum cuſtodiam, non ſolùm in ſua denunciatione fidem facere contra laicos. Sed etiam contra Clericos, ſequitur Salzed. d. cap. 58. verſ. 6. intelligendo tamen iuxta modò dicta circa actualem exeqoutionem. Eccleſia enim tenetur conferre pro excubiis ob publicam vtilitatem indictis, Andr. de Iſernia, & Luc. de Peña, quos refert Sperell. d. deciſ. 11. num. 5.

Tertiò colligitur ſimiliter Clericos teneri per 40
ſæcularia ſtatuta ad ſoluendas collectas pro rata, quæ imponuntur generaliter pro cuſtodiendis vineis, vel pratis, & agris, eſt enim communis omnium vtilitas, quam æquè bene participant prædia Clericorum, quod ſanè efficax eſt argumentum huiuſmodi reſolutionis, ſequitur Auendan.

dan.*d.part.1.cap.14.11.41.* Mex. quem refert & ſequitur Salzed. *d.cap.58. verſ. imò eadem.* Gabr.Pereira *de manu Regia part.2.cap.33.num.2.* Caſtrenſ. *conſ.423.num.2.verſ.breuiter lib.2.* vbi conſulit Clericos non eſſe immunes à collecta, quæ imponitur pro ſoluenda mercede cuſtodis fructuum campeſtrium vel animalium, vel medici, ſi illius opera vtantur in communi, vel molendinarij, vt reſpondit Burſat.*conſ.171. num.8.& ſeq.* ounquam tamen hac in re de iure placere poteſt quòd exequutio fiat à ſæculari, quamuis contradicant citati à Salzed.*vbi proximè*, ſequuti doctrinam Bald. *in dict. Auth.ſed periculum, ad fin.* dum credit abſque vllo ſacrilegij, vel excommunicarionis metu id facere poſſe ſæcularem, ſed iuris authoritate deſtituuntur, vt *infra* oſtenditur, ſed qualiter fiat taxa, videndus Bald.relatus ab Oſaſco poſt *deciſ.68. num. 12.& ſeq.*

41 Quartò colligitur ſimiliter Clericos obligari per ſtatuta municipalia, vt ſi in ipſorum prædiis, aut viridariis naſcantur vermes, locuſtæ aut alia nociua, propriis impenſis expellant, aut occidant, ne tam ſuis quàm aliorum prædiis noceat, vt ex aliis rectè defendit Rip.*de peſte tit. de remediis aduerſus peſtem, part.vlt.fol.30.in magnis*, quem refert, & ſequitur Salzed. *d. cap.57. verſ.* 4. cuius tamen contrarium meritò reſoluunt Mart.*de iuriſd.part.4. caſu 2.num.11.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib.2.can.15. quæſt.17.num.48.*

42 Quintò colligitur ſtatuta laicorum circa damna illata ab animalibus in agris alienis, comprehendere quoque animalia Clericorum, ſunt enim ſtatuta hæc generalia, & communem vtilitatem continentia in materia in qua non reperitur contrarium de Iure Canonico ſtatutum, nunquam tamen de Iure condemnatio fiet per ſæculares iudices, poſt alios Auiles *ad edicta Prætorum, cap.17.q.1. num.12.* Gabr.Pereira *dict.part.2. cap.39.* Parlador. *differ.9 § 4.num.14.* & hoc ſecurius eſſe poſt Ioan. And. Anch & alios, quos refert, & defendit Salzed. *d.cap.8.verſ.7.cum ſeq.* vbi ita ſe pluries conſuluiſſe teſtatur: idque ſine dubio verum eſſe arbitratur quando damnum illatum ab animalibus petendom eſt ab ipſis Clericis cum lis, & proceſſus mouendus, ſit neceſſario agitandus coram eccleſiaſtico, *d.cap.ſi diligenti*, cum ſimilibus. Quamuis Bald. *in Auth.ad periculum C. ſine cenſu*, quem refert, & ſequitur Auend. *d. loco p.1.cap.14. num.13.* Azeued.*l.12. num.2.tit.3.lib.1.Ordin.* affirment ſeruari in praxi, quòd ſi exactio facienda ſit de plano abſque iudiciali ſtrepitu illarum damnum facta denunciatione à cuſtodibus ſcribi ſoleat in libr. ad hoc deſtinato, & ſtatim exigatur tam à laico, quàm à Clerico, vel etiam quando aliquid ſoluendum eſt à Clerico pro ſuorum animalium paſtu, quod iam diſtributum eſt per homines ad hoc electos, tunc etiam defendunt iudicem ſæcularem præcipere, vt prædicta de bonis Clericorum, aut redditibus ſoluantur, etiamſi oportuerit pignora capiendo, quæ opinio quam falſa ſit, iam ſuprà oſtendimus dum de fori priuilegio egimus *verſ.* 25.

43 Sextò colligitur Clericos nbligari pet ſtatuta laicorum imponentia tributa pro reparatione murorum, pontium, viarum, &c. præcedente exactionem, Summi Pontificis conſenſu, vel ſaltem Epiſcopi, ſi tanta ſit neceſſitas & pietas, quod ſine periculo, aut ſcandalo ad Papam recurri non poſſit, vide Bart. & Paul de Caſtro *in d. l. ad inſtructiones. C. de ſacroſ. Eccleſ.* latè Rimin. iun. *conſ.2.num.10.& ſeq.* Pech.*de reparat. Eccleſ. cap.22.* Surd. *conſil.* 301. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.415.* Guid. Pancirol *in theſauro var.lect.lib.3. cap.31.* Molin. *de Iuſtit.tom.3. diſput. 672. num. 4. & 5.* Flores de Mena *variar.lib.11. num. 213. cum ſeqq.* Nicol.Garc. *de benefic.part. 2. cap. 3. num. 11. cum ſeqq.* Bonacin. *de cenſur. in Bulla Cœnæ, diſp.1. quæſt.19.punct.3.§.3.num.15.* Mart.*de iuriſdict.part.4. caſu 1.num.52.& caſu 9.* Fr.Anton de Soul.*in rel. de cenſuris Bullæ Cœnæ, cap.19.diſp 9.*

44 Septimò colligitur cogendos eſſe Clericos ad murorum cuſtodiam quando neceſſitas illos cuſtodiendi ita grauis ſit, vt ea ſtante laici non ſufficiant, & ex eo ſequatur damnum ciuitati, gloſ. *1. per text.ibi in cap.2.de imm. Eccl.* Ludou. Correa *in repet.c.inter alia, de immun. Eccl.p. 2. num.* 37. vbi ſubdit Clericos in hac cuſtodia exiſtentes poſſe aduersùs hoſtes pugnare ſi bellum ſit iuſtum ſiue offenſiuum, ſiue defenſiuum, non tamen, irregularitatem euadere ſi in illa pugna mors vel membri mutilatio ſubſequatur, niſi tamen pro ſua neceſſaria defenſione, ad defendendam ſcilicet propriam vitam pugnauerint, latè Lauret. de Franchis *de controuerſiis inter Epiſcopos & Regulares in quæſt.varys quæſ.* 95. vbi intelligit quando adeſt magna neceſſitas, timor communis, ſubitus, & improuiſus, quæ quidem magna neceſſitas non poteſt ſine Clericorum auxilio reparari, & *in verſ. Item teneremur*, poſt Caiet. *1.2. quæſ.40. art. 2.* & Molin. *de Iuſtit.tract.2. diſput.* 108. reſoluit teneri Clericos pugnare quando id eſſet neceſſarium ad conſequutionem iuſtæ victoriæ, à qua pax & bonum commune Eccleſiæ pendet, ita quod niſi Clerici pugnarent, vel non obtineretur, vel periclitaretur vald ; illis verò pugnantibus obtineretur; vndè colligit quòd ſi patria ſit obſeſſa à bannitis, qui intendunt innocentes interficere, poſſint Clerici ſi laicorum vires non ſufficiunt, pugnare contra bannitos abſque peccato, & abſque irregularitate, aliàs ſine cauſa non poſſent Clerici propriis manibus pugnare, ſed taotum exhortari ad bellum iuſtum, & excitare milites ad victoriam & pugnam in genere, modo in particulari non dicant, interfice, aut mutila, ſed fortiter age ne ſuccumbas, vel pugna ſtrenuè pro Fide, vel pro Ecelcſia.

45 Octauò colligitur teneri Clericos ad collectas impoſitas propter famem, & peſtem, eſt enim communis omnium vtilitas, & ad Chriſtianam pietatem maximè conducens. Ita Rip.*lib.2.reſponſ. cap.22.num.8.* Ioann.Garc.*de nobilit.gl. 9. num.* 53. Menoch *conſ.800.num.22.* Flores de Mena *d q.21. num 213.* Mart.*d.part.4 caſ 10.à num. 1.* Thom. Valaſc. *allegat.iuris tom.1.alleg.47.num.19.* Sperell. *d.deciſ. 12. num.9.* & contribuere ad onera bellica quando Princeps inuaditur, Duen.*reg.100.limit. 12.* Mart. *dict. caſu 10. num. 2. cum ſeqq.* Verùm Principes laicos tempore peſtis non poſſe clericos coërcere ad obſeruanda eorum banna pro bono publico, & pro tuenda ſanitate edita, ſed debere Epiſcopum pro executione prædictorum rogate, tenent Marchin. *de bello diuino*, ſeu *tract.de peſte part.4.cap.2.num.1.& ſeq.* Diana *moral. reſol. part.4.tract.1.reſol.87.prope fin.*

46 Nonò colligitur ex eadem ratione teneri ad ignem extinguendum, vel ad cuſtodiam portarum, quando ab hoſtibus inuaditur, ſed ad id cogente Epiſcopo, Menoch. *conſ.800 num.6.* Guiier. *practic. lib.1. quæſ.1. num.4.& 5.* Mart. *dict.part. 4. caſu 1.à num.15.* Thom.Valaſc. *d.alleg.47.num.14.*

Borrell.

Bortell. *ad Bellug. rubr. 6. §. 19. litt. A*, Gabr. Pereira
de manu Regia part. 2. cap. 33. num. 2. ſicut ad vermes
nociuos necandos, vulgò *Gaſarnatos*, Hiſpanicè
Langoſta, Mexi. *in tract. taſſa panis concluſ. 5. n. 45.
& 46.* Gabr. Pereira *dict. loco*, vel ad cuſtodiendas vineas, paſcua, & ſegetes, idem Gabr. Pereira *d. loco.*

47 Decimò colligitur Clericos teneri edicto Principis præſcribentis valorem monetarum & taxantis pretia frumenti, itavt ob illius tranſgreſſionem puniri poſſint ab eccleſiaſtica poteſtate; quatenus legitimus Superior expedire iudicauerit, vt
per Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. part. 2. deciſ. 314.* Ambroſin. *de immun. & libert. eccleſ. c. 21. num. 27.* Barth. à S. Fauſto *in Speculo confeſſ. diſput. 6. quæſt. 44.* Anton Diana *moral.
48 reſolut. part. 1. tract. 2. reſol. 7.* Gabr. Pereira *d. part. 2.
cap. 39. num. 1.* Peccant enim contra iuſtitiam, ac
proinde ad reſtitutionem tenentur Clerici expendentes pecuniam vltra taxam, ſeu valorem à Principe præſcriptum; aut vendentes frumentum vltra pretium lege iuſta taxatum, ſicut reſoluunt Molin. *de iuſtit. tract. 2. diſput. 31. concluſ. 6.*
Carol. de Graſſ. *de effectib. clericalib. effectu 2. num. 266. & 505.* Balthol. à S. Fauſto *citato loco.* Anton. Regul. *in vaſe eccleſ. diſciplinæ, ſub tit. de dubiis curioſis quæſt. 43.* Quando enim iuſta rerum pretia à
49 laicis taxantur, tunc ſi Clerici ſuum frumentum,
vel alias res venales velint exponere, obligantur
laicorum ſtatutis pretia taxantibus. Ita Soto *de Iuſtit. lib. 1. quæſt. 6. art. 7.* Nauar. *in Man. cap. 23. num. 88.* Bañes *2. 2. quæſt. 67. art. 1. dub. 2.* Ciarlin. Bellarm *lib. 1. de Clericis cap. 28.* Sayr. *in Clauiregia lib. 3. c. 4. n. 16.* Vaſq. *de legibus diſp. 167. c. 4.* quos refert Illuſtriſſimus D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. Valentinianus, num. 2. prope finem, diſt 63.*

50 Sic eodem modo tenentur iuſto pretio res comeſtibiles vendere, alioquin ſi pluris vendant quam res æſtimentur, peccant, & obligantur illud plus reſtituere. Soto *in 4. ſent. diſt. 25. q. 2. n. 2. col. 4. verſ. quarta concluſio.* Menoch. *conſult. 800. num. 27.* Vincent. de Franch. *deciſ. 9. num. 3.* Surd. *d. conſ. 101. n. 39* Molin. *de iuſt. tract. 2. diſp. 364. n. 14.* Nau. *in man. 2. n. 88.* Carol. de Graſſ. *d. effectu 2. n. 66.* Bobadil. *in ſua politica lib. 2. c. 18. num. 122.* Octo. Glorit. *reſp. 5. n. 75.* Viui. *deciſ. 29. n. 1. & per totum, p. 1.* Rebell. *de obligation. Iuſtitiæ p. 2. lib. 9 quæſt. 2. à num. 9.* Ioan. Valer. *de different. inter vtrumque forum, verb. Clericus diff. 5.* Araujo *in 2. quæſ. 97. diſp. 3. ſect. 5. diff. 4. n. 9. verſ. quod autem* Caſtell. *tom. 7. de tert. cap. 8. num. 28.* Gonzal. de Salzedo *d. lib. 1. c. 4.* Imò & te-
51 nentur vinum, oleum, & cætera victualia cum iuſta approbata menſura vendere, quia norma ponderum, & menſurarum non eſt excedenda, *l. modios C. de ſuſcept. Præpoſ.* nam ſi contra fecerint, condignis pœnis ad arbitrium iudicis eccleſiaſtici puniendi erunt, ſecundum Salzed. *d. cap. 58. verſ. ſi tamen Clericus.* Carol. de Graſſ. *effect. 1. n. 945.* quia quando eccleſiaſtici cogi poſſunt ad aliqua obeunda munera, vel tenentur contribuere, ad id tamen nunquam compellendi ſunt à Iudice laico, ſed debet cogi à ſuo Iudice eccleſiaſtico, Lancel. Gallia *conſ. 59. num. 53. & 54.* Surd. *conſ. 101. n. 35.* Marta *d. p. 4. caſu 9. num. 23. & 24.* Duard. *can. 18. q. 12. num. 4. verſ. non tamen.* Ciarlin. *d. cap. 22. num. 54.* Carol. de Graſſis *d. effect. 2. n. 266.* Caſtill. *dict. tom. 7. de tert. cap. 8. num. 28.* Gutier. *practic. lib. 1. quæſt. 31. num. 11* Sanch. *in conſil. moralib. lib. 2. c. 4.* August. Barboſ. de Iure Eccleſ. vnin.

dub. 55. num. 31. Gonzal. de Salzedo *dict. lib. 1. cap. 4. num. 19.* Ratio autem omnium quæ ſupra reſolui-
mus illa eſt, quod Clerici & eccleſiaſtici non 52
tenentur ex vi coactiua legibus ciuilibus, cum Princeps laicus non habeat iuriſdictionem in eos. *cap. Eccleſia S. Mariæ. de conſt.* cum ſimilibus, ſed tenentur ex vi directiua; ſeu in conſcientia ad ſeruandas huiuſmodi leges in commune bonum, quæ non minus eccleſiaſticis, quàm laicis congruunt, & minimè libertati eccleſiaſticæ ac ſacris Canonibus repugnant, vt docent Suar. *de legib. lib. 3. cap. 34. n. 6.* Salas *eod. tract. diſput. 14 ſect. 8. n. 101.* Bonacin. *in ſimili tract. diſput. 1. q. 1. punct. 6. n. 29.* Rebell. & Ioan. Valer. *in proximè citatis locis* Filliuc. *tom. 2. tract. 35. cap. 4. n. 9.* Tanner. *part. 1. diſput. 5. cap. 6 num. 3.* Villalob. *in tom. 1. tract. 2. dub. 31. num. 1.* Diana *moral. reſolut. p. 1 tract. 2. reſol. 8. verſ. dico igitur,* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 31. num. 10. & 11.* Quicquid coactiuè & directiuè his legibus clericos diſtringi poſſe dicant, alij, quos refert & ſequitur Gonzal. de Salzedo *de lege politica lib. 1. cap. 4. num. 16. & 19.* & ideo in caſibus ſuprà enumeratis iuxta hunc ſenſum teneri Clericos credendum eſt, & non aliàs.

Eodem modo eccleſiaſtici tenebuntur ad obſeruanda ſtatuta laicorum circa annonam, tempore penuriæ ad ſubleuandam neceſſitatem populi, quando aliter ea euitari non poteſt, Decian. *conſ. 51. n. 31. lib. 3.* plures per Sperell. *deciſ 11 n. 11:* Ciarlin. *lib. 1. cap. 31. num. 9.* non vi coactiua edicti, vel ſtatuti laicorum, quia ſemper deficit poteſtas contra Clericos, ſed quadam ratione naturali, vt declarat ipſe Ciarlin. *ibidem num. 10.* dato tamen recurſu ad Epiſcopum, qui eos ad obſeruantiam compellat, ſi ita expedierit, Marta *de iuriſdict. part. 4. caſu 2. num. 3.* Bellet. *diſquiſ. clerical. tit. de fauore cleric. ab exempt. a ſtatutis laicor. §. 2. num. 34.* Ciarlin *dict. cap. 31. num. 11.* vbi *num. 14.* refert *Sacram Congreg. Concilij ita Epiſcopo Ferrarien. reſcripſiſſe ſub die 19. Iunij 1592. Li Eccleſiaſtici non ſono obligati per gli bandi de giudici ſecolari dare l'aſſegna delli loco grani, & biade, deuono ben i Prelati fare loco editti ſopra ciò, & recorre eſſi gli riuelli delli Eccleſiaſtici, & poi darne nota al magiſtrato ſecolari ſenze pero che da eſſi gli clerici ſiano moleſtati.*

Ego verò illationibus prædictis minimè aſ- 53
ſentior, ſed veriorem, communiorem, tutiorem, atque in praxi ſeruandam opinionem iudico, clericos nullo modo, nulloque prætextu obligari legibus, & ſtatutis laicorum, quantumuis bonum publicum commune concernentibus, niſi à ſummo Pont. confirmentur, vt per Felin. *in cap. Eccleſia S. Maria num. 89.* & *ibi* Decian. *num. 55. verſ. nec obſtat, de ſacroſ. Eccleſ.* Abb. *conſ. 3. lib. 1.* Grammat. *deciſ. 100. n. 9. & 26.* Bruckman. *conſ. 17. num. 33* Fortun. Garc. *in tract. de vltimo fine n. 159. cum multis ſeqq.* Surd. *conſ. 301. n. 24. & 30.* Carol de Graſſis *de effectib. clerical. effectu 2. num. 199. cum ſeqq.* Suar. *de legib. lib. 3. cap. 14. num. 15. & de defenſ. Fidei contra Anglicanæ ſectæ errores lib. 4 cap. 16. ſub num. 13. in fine, & n. 16.* Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 5. c. 12. q. 5. & cap. 18. q. 8. & part. 3. lib. 5. cap. 19. q. 10. 11. & 15.* Leſſi. *de Iuſtit. lib. 2. cap. 33. dub. 3. num. 25. cum ſeqq.* Duard. *in Bullam Cœnæ lib. 2. can. 16. quæſt. 17. num. 30.* Baldell. *in Theolog. morali lib. 5. diſput. 33. numer. 1.* nouiſſimè Gonzales de Salzedo *de lege politica lib. 1. cap. 3. num. 10.* Ratio eſt, quia nulli dubium ſit neminem poſſe ſua lege ligare eos,

in quos nullam habet iuridictionem, ſiue in ſpecie de illis faciat mentionem, ſiue ſub legis generalitate illos comprehendere prætendat. *l. fin.ff.de iuriſd. omn. Iudic.* Atqui Princeps in clericos nullam ſibi iuriſdictionem vendicare poteſt, Sperell.*deciſ.*19.*num.* 28. Ergo eius legibus ſiue ſtatutis illos ligare non poteſt, qui enim non ſubiicitur, non ligatur ſtatutis, nec ſortitur forum, cum hæc omnia à pari procedant, Menoch. *conſil.* 350. *num.* 47. Suar. *de legib. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 1. *de defenſ. Fidei lib.* 4. *cap.* 16. *num.* 1.

Quæ quidem legiſlatoris poteſtas vbi deficit, non ſufficit bonum publicum, cauſa enim quæcunque ſit, non tribuit auctoritatem, Butr. *in d. cap. Eccleſ. S. Mariæ, ſub num.* 20. *de conſtitut.* Bald.*in l.cunctos populos, ſub num.*55. *verſ. iſta ratio non valet*, Surd. *conſil.* 301. *ſub num.* 18. *cum ſeqq.* Duard. *in Bullar. Cœna lib.*2.*can.*15 *quæſt.* 17. *num.* 45. *cum ſeqq.* vbi dicit publicam vtilitatem non poſſe ſuſtinere actum, qui nullus eſt ex defectu formæ & iuriſdictionis: ſi enim honeſtas, & publica vtilitas ſufficeret, profectò clerici quibuſcunque laicalibus ſtatutis ligarentur, cùm nulla lex aut ſtatutum valere poſſit, quod ob publicam vtilitatem conditum non ſit, nam hic eſt legum finis, vt commune bonum ſeruetur, & in hoc conſiſtit iuſtitia, Garci. *in dict. tract. de vltimo fine, num.*3. *cum ſeqq.* Surd. *dict. conſil.* 301. *num.*26.

Nec etiam principali reſolutioni, de qua *ſuprà n.*33. *&* 36. aſſentior, imò potiùs verum credo quod bona ſemel à laicis etiam legitimè poſſeſſa non ſemper cum onere tributi, & vectigalis tranſeunt ad Eccleſiam, ſed cum diſtinctione trium ſpecierum bonorum

Prima eſt illorum, quæ habet, & poſſidet Eccleſia iure ſpirituali & diuino, vt decimæ oblationes, & hæc ſemper, ac perpetuo immunia ſunt à quibuſcunque oneribus ſæcularibus tam præteritis, quam futuris, quia immediatè habet à Deo, nec commiſcenda cum laicis, vt in Numer. c.18. & notant Canoniſtæ communiter *in c. ſi tributum* 12.*q.*2. *& in c.ſecundum* 23. *q.* 9. Sperell. *deciſ.* 35.*n.*3.

54 Secunda eſt ſpecies bonorum, quæ à priuatis quidem habuit Eccleſia, ſed ad cultum diuinum, & officium ſpirituale ſunt deſtinata, vt ſitus Eccleſiarum, & cœmeterium pro ſepulturis, hortus iuxta Eccleſiam, & ſunt hæc pariter immunia ſemper ab omnibus tributis, & oneribus nedum publicis & regiis, ſed quod magis eſt, etiam priuatis, & piæ exiſtentibus ob eorum ſpecialem ſanctitatem, vt habetur *in dict. cap. ſecundum* 23.*quæſt.*8. & per Bald. *in l. omnes, num.* 2. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* & doctè tradit Turrecr. *in cap. ſi tributum* 11.*quæſt.*1. *& in ſum.de Eccleſ.lib.* 1. *c.*98. *in reſponſ.ad* 7. *argum.* Ioan. Antonin. de Nigris *in repet. Extrauag. vnica n.* 241. *de vita & honeſt. cler.* Suar. *ad regem Angliæ de immunit. Eccleſiar. lib.* 4. *cap.*17.*num.*6. *&* 7. *& cap.*19.*num.* 2. *&* 8. & latius *cap.*20.*num.* 17. Germon. *de ſacror. immunit. lib.* 3. *cap.*17.*num.* 82. *&* 83. Ferret. *de Gabell.num.* 248. Carol.de Graſſis *dict. effectu* 3. *numer.* 173. Duard. *dict.can.* 18. *quæſt.* 6. *num.* 7. Ciarlin. *controu.forenſ. cap.* 103. *n.* 27. vbi *n.* 18. admonet non eſſe permittendum quòd Eccleſia ædificetur in loco onere affecto, nouiſſimè Sperell. *in deciſ fori eccleſ. deciſ* 35.*n.*1.

Tertia eſt ſpecies bonorum quæ poſſidet Eccleſia ſorte temporali & iure ciuili, vt titulo venditionis, legati, vel alio ſimili; & in his etiam ſubdiſtinguendum eſt, & quoad onera impoſita de tempore, quo penes Eccleſiam bona reperiuntur, certum eſt ipſi omninò ſuffragari immunitatem, ex ſuperiùs deductis, & Bartol. *in l.reſcripto.§ fin. num.*5. *verſ.videte, ff.de minor.* ingenuè fatetur nullum dari remedium ſeu cautelam quod Clericis ſeu Eccleſiis pro eorum prædiis imponatur collecta, cùm laici non poſſint edere legem, per quam libertas eccleſiaſtica infringatur; & ſcriptores omnes Catholicos ſine diſſenſione hoc admittere teſtatur Suar.*dict.lib.*4.*cap.*20.*num.* 2. Fallitur autem idem Bart *dict.loco*, dum ſubdit poſſe laicos à principio efficere tributaria & effecta oneribus omnia prædia eorum territorij, itavt agri, qui poſtea ad Eccleſias peruenerint, obnoxij ſint collectis imponendis; quia indirectè permitteretur contra libertatem eccleſiaſticam, quod directè omnino prohibitum eſt, *cap.quæ in Eccleſiarum, de conſtitut. Auth.Caſſa, C.de ſacroſ. Eccleſ. & alibi.* Et licèt en tempore, quo vniuerſum territorium efficitur tributarium, prædia ſint ſub iuriſdictione laicorum, attamen hoc tempus inſpici non debet, ſed illud, quo ipſæ collectæ imponuntur, tunc enim formam habent & ſolummodo radicem aliquam cauſalem & remotam habuerunt à ſtatuto, quod etiam dum facit territorium tributarium pro collectis imponendis habet tacitam conditionem, cùm ſit poteſtatiua non retrotrahitur in præiudicium Eccleſiæ, quæ medio tempore acquiſiuit, nec tunc ſubiacet iuriſdictioni laicorum, ita eleganter Bartolum impugnando arguit Bald.*in l.omnes, num.*12. *cum ſeqq. C.ſine cenſu, vel relig. & in l. placet, num.* 10. vbi quòd Bart. non dicit verum in caſu quem poſuit *in Auth. Caſſa, C.de ſacroſ. Eccleſ.& in l.neminem, num.*4. *C. eodem*, vbi quod hæc onera tunc non certa eſſent, prout tamen requiritur, ad effectum, vt ad Eccleſiam tranſeant prædia cum ſuis oneribus vt *infrà* dicetur, *& conſ.* 112. *num.* 7. *lib.* 2. vbi quòd Bart. contra omnes, & non bene loquitur neque dicit verum, & quod illius cautela non valet vnam feſtucam, quia non poteſt conſiderari tributum, niſi poſt indictionem & ſpecificationem, quæ fieri nequit poſtquam res fecit tranſitum ad Eccleſiam, Abb.*in cap.fin. num.*13. *de vita & honeſt.cleric.* Iaſ.*in d.§.l.placet num.*11. vbi quòd dictum Bart. eſt falſum, & damnatum per omnes; & idem teſtatur Guido Pap.*quæſt.*381. Ruin. 157. *num.*8. *lib.*4. Felin.*in cap.Eccleſia Sancta Mariæ, num.*76.*de conſtitut.* Plot.*in addit.ad conſult. vltim. Lauden.num.* 10. *&* 13. qui teſtatur ita fuiſſe declaratum à Senatu Mediolanen. pro Monialibus S. Claræ Nouariæ, Abb.*conſil.*8.*num.*4. *cum ſeqq.* vbi quod huiuſmodi ſtatutum volens prouidere oneribus, quæ adhuc non ſunt in rerum natura, & volens fingere id, quod non eſt, non caret ſuſpicione fraudis, Siluan.*conſult.*9.*num.* 19. *& conſ.* 32. *num.*11. Marcambrun *conſil.*40.*num.* 26. vbi dicit communem eſſe hanc opinionem, Paſeth. *conſ.*31. *num.*8. Vegg.*conſ.*7.*num.*1. Graſſ.*commun. opin.lib.* 1. *cap.* 18.*quæſt.*2. qui pariter de communi teſtatur, Remig.Gony *de charit.ſubſid.* *q.*62.*n.*16. vbi quòd hæc eſt tutior opinio, Card.Alban.*de immun. Eccl. num.*92. aſſerens hanc eſſe opinionem Legiſtarum validiſſimis rationibus confirmatam, & quod graue piaculum committeret, qui contrarium ſentiret,

Ceuall.

Ceuall. *commun. contra commun. q.* 899. *n.* 72. & 106. qui plures alios cumulat, Rimin iun. *conſ.* 24. *numer.* 23. Azot. *inſtit. moral. p.* 1. *cap.* 13. *q.* 1. Theſaur. *dec.* 234. *num.* 5. Ioan. Anton. de Nigr. *in repet. Extrauag. vnica, de vita & honeſt. cleric. num.* 190 Alphonſ. de Montalu. *in foro leg. Caſtella, lib.* 1. *leg.* 2. *verſ. in contrarium*, Marien. qui alios congerit, *ad l.* 11. *gloſ.* 5. *n.* 5. *tit.* 1. *lib.* 5. *noua Recop.* Gutier. *pract. lib.* 2. *q.* 132. *num.* 5. vbi de veriori & communiori opinione teſtatur.

56 Nec poteſt dici ſtatuentes tunc vinculum inieciſſe dum territorium effecerunt tributarium, quo tempore iuriſdictionem habebant in prædiis, quæ poſtea ad Eccleſiam peruenerunt, & ſic tráſire cum ſuo onere, quoniam vinculum propriè iniectum eſt, dum collecta imponitur, & res non dicitur eſſe tributaria, niſi quando re vera, & ipſo facto debita eſt ſolutio ſuis ſingulis temporibus, & contributio, vt poſt alios tradit Abb. *conſ.* 8. *n.* 5. *cum ſeqq.* & tunc ſolum dicitur actus perfectus & conſummatus, vt declarat Card. Alban. *de immun. eccl. n.* 70. & 71. hoc autem tempore bona ſunt extra iuriſdictionem laicalem, & ſubiectum eſt inhabile ad recipienda onera laicalia, reſque dicitur deueniſſe ad caſum, à quo non poſſet incipere, & conferunt tradita per Bald. *conſ.* 112. *num.* 7. *lib.* 2. Alex. *conſ.* 210. *n.* 11. & *conſ.* 211. *num.* 4. *lib.* 2 Ruin. *conſ.* 104. *n.* 1. *lib.* 1. Surd. *dec.* 20. *n.* 8. Alba. *d. conſ.* 8. *n.* 4. Card. Alban *vbi ſuprà n.* 70.

57 Quòd autem ad onerà impoſita rebus, priuſquam ad Eccleſiam peruenirent, ad hæc ſolummodo tenetur Eccleſia, quando copulatiuè hæc omnia concurrunt, quòd ſcilicet onera ſunt vera, realia, ipſis fundis infixa; & impoſita ſunt bonis propter bona, non autem perſonis propter bona, quod ſint perpetua, certa, & inuariabilia, non autem ex aliquibus cauſis vrgentibus, & illis ceſſantibus remouenda. Ita docent Canoniſtæ *in dict. cap.* 1. *de immun. eccleſ. in* 6. vbi præcipuè Gemin. *n.* 9. Abb. *in cap. fin. n.* 12 *de vita & honeſt. cler.* Turrec. *in cap. ſi tributum* 11. *q.* 1. *verſ. alia verò*, Barbat. plenè *conſ.* 1. *per tot. lib.* 3. Felin. pleniſſimè *conſ.* 46. *in* 4. *dub.* Ioan. Anton. de Nigr. *in repet Extrauag. vnica, de vita & honeſt. cler. n.* 247. *cum pluribus ſeqq.* Euerard. *conſ.* 32. *per tot.* Lancell. Gallia *conſ.* 59. *per tot.* Marchabrun. *conſ.* 40. *num.* 31. 32. 39. 40. 52. & 76. Menchac. *de ſucceſſ. creat. lib.* 1. §. 10. *num.* 652. Beller. *diſquiſ. cleric. part.* 1. *tit. de exempt. cleric. & eorundem bonorum* §. 3. *num.* 1. & 2. Duard. *in Bullar. Cœnæ can.* 18. *q.* 6. *n.* 6. & 9. Ciarlin. *d. cap.* 103. *num.* 21. *cum ſeqq.* vbi *n.* 24 dicit hanc ſententiam eſſe magis communem, & quotidie practicari, & nunquam vidiſſe de ea controuerti, latè Sperell. *in deciſion. fori eccleſiaſtici deciſ.* 36. *per tot.* Paul. Comitol. *d. lib.* 1. *cap.* 94. *num.* 3. vbi omnia iſta recenſet requiſita; & ſat eſt allegare magiſtralem deciſionem *in Brundnſina gabella* 13. *Februarij* 1604. *coram bonæ mem. Penia*, quam & paſſim ſequitur Sacra Congregatio ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus per Sanctiſſimum D. N. Vrbanum VIII. magno Reipublicæ Chriſtianæ bono inſtituta; & in his terminis loquitur text. *in d. cap. arbitrum* 23. *quæſt.* 8. ibi, *de exterioribus Eccleſia quod conſtitutum eſt antiquitus* (nempe illud quod antequam ad Eccleſiam peruenerint prædia) *perſoluendum eſt, & in cap. ſi tributum* 11. *quæſt.* 1. vt *ibi* per Turrec. & per Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *q.* 93. *num.* 16. Ceuall. *commun. contra commun. quæſt.* 899. *num.* 103. Alphonſ. de Montaluo *in foro leg. Caſtella lib.* 1. *d. l.* 2. *verſ. ad quorum corroborationem fol.* 13. *collect.* 2. & Suar. *d. lib* 4. *cap.* 2. *num.* 13. qui etiam obſeruat ibi Vrbanum I. loqui iuxta morem ſui temporis, quo Imperatores erant Ethnici, & Eccleſia nondum ſibi libertatem actu vendicauerat ab huiuſmodi tributis; & in hoc caſu dum Eccleſia ſoluit collectas, non ſoluit vti tributum, & in recognitionem dominij, vel ſuperioritatis, quam regulariter indicat tributi actio, vt *ex cap.* 2. *de cenſib.* ſed ob conditionem inhærentem rei, & inſeparabilem, & quemadmodum erga priuatas perſonas ſolueret cenſus, & teneretur ad hypothecas, quæ ab eius authoribus laicis priùs impoſitæ eſſent; ita pari ratione tenebitur Eccleſia ad tributa, quæ vel ex pacto, vel alia ex cauſa ex conuentione Princeps, dum prædia poſſeſſa à laicis ſub eius erant poteſtate, infixit iiſdem prædiis, vt bene per Fr. Ioann. de Neap Ordinis Prædicat. *in quæſt. Pariſien. quæſt.* 39. *punct.* 1. *ad quartum argumentum.*

Imò Card. Alban. *d. tract. de imm. eccleſ.* Gutierr. *pract. quæſt. lib.* 1. *q.* 3. *num.* 15. *verſ. ceterum*, & fuſiùs Suar. *d. lib.* 4. *cap.* 10. *n.* 6. *q.* 11. & *ſeqq. vſque ad finem*, aſſeuerant tunc demum bona tranſlata in Eccleſias retinere onus, & obligationem ſoluendi tributum, quatenus hoc tributum à Principe priùs impoſitum fuerit expreſſo pacto inter ipſum, & priuatum inito, vel particulari dominio illius prædij, ita vt ipſe priuatos tranſtulerit, hac ſibi reſeruata penſione, cenſu, ſeu collecta, non autem ſi exegiſſet ex ſola vi regiæ poteſtatis, & iuriſdictionis, hæc enim tunc penitus expirat, cum bona ad Eccleſiam perueniunt, & res deuenit ad ſtatum, qui incapax eſt illius ſubiectionis tributi erga Principem laicum, quod ſecùs eſt in pactiâ & conuentionibus per viam contractus initi, quia vis illorum tranſit & continuat in quibuſcunque perſonis quomodocunque exemptis, & priuilegiatis, Felin. *in cap. Eccleſia S. Mariæ num.* 77. *de conſtit.* Vegg. *conſ.* 7. *num.* 5. *cum ſeqq.* Bellon. *conſ.* 40. *num.* 4. & 5. Feſtaſ. *de collect. part.* 4. *cap* 2. *num.* 51. Alder. Maſcard. *de gen. interpret. ſtat. concl.* 1. *n.* 100. Duard. *in Bullar. Cœnæ lib.* 2. *can.* 18. *quæſt.* 6. *ſub num.* 10. Mar. Alter. *de cenſur. in explicat. can n.* 15. *Bullar. cap.* 5. *col.* 10. *verſ. ad hanc*, Sperell. *deciſ.* 35. *num.* 41. vbi atteſtatur ſic cenſuiſſe Sacram Cong. *ſuper controuerſiis iuriſdictionalib. in vna Taurinen.* 6 *Nouembr.* 1628. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 5. *cap.* 13. *quæſt.* 1. *verſ. ſecundò ſciendum eſt*, vbi quod ratione pacti, vel códitione adiecta in legato, ſiue contractu Eccleſia tenetur ad collectas bonorum, ad quas aliàs non teneretur, & per Suar *vbi ſuprà num* 6. & 15. *in fine num.* 28. vbi reſpondet ad motiuum quòd res tranſit cum ſuo onere, & *num.* 9. prudenter indicat quomodo probari poſſit prædia fuiſſe ſub particulari dominio Principis, vel tributum ſolui ex conuentione, non autem ex ſolo iure vniuerſali principatus, quibus conſequens eſt vt cum onera de quibus agitur, non ſint antiqua, nec infixa eſſent dum ad Eccleſiam primò hæc bona tranſiuerunt, & conuentio omnino excludatur, nullatenus Eccleſia ad illa onera teneatur. 58

Verùm, quia diximus ſuprà *n.* 57. ſacram Congreg. ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus paſſim ſequi deciſionem præfatam in brunduſina gabellę, optimè diſtinguentem, ideo eius verba ſubnectã. *Diſtinguebãt Domini aliquos caſus. Primus eſt quãdo poſſeſſionibus prædys, ſiue bona propter bona ipſa indicuntur, ſiue imponuntur onera, vt in l. reſcripta.* §. *fin. & in l. munerum* §. *patrimoniorum ff. de muner. & honor. & hoc caſu res ſic onerata ad quęcunque perueniat;* 59

cum illo onere tranſit, & conſequenter clericus, ad quem peruenit, pro illa ſoluere tenetur, eſt enim illud onus certum, reale, & perpetuum: ita tenuit Innocent. in cap. non minus, de immun. Eccleſ. Calder. conſil. 7. numer. 2. verſic. ſubdit tamen, titul. de conſuetud. Archid. in cap. 1. de immun. Eccleſ. lib. 6. quem ſequitur ibidem Ioann. Andr. numer. 3. in princip. & Gemin. 9. Abb. conſil. 53. numer. 1. verſic. certum eſt lib. 2. Anchar. conſil. 96. n. 6. verſic. ceſſit autem, Angel. conſil. 24. Bart. in l. reſcripto. vlt. num. 5. ff. de numer. & honor. & in d. l. placet num. 59. C. de ſacroſ. Eccleſ. quem refert Alphonſ. Aluarez in ſpeculo Iuris Pont. cap. 35. § & quoad principalem, verſic. non ſi dictum ſuum. Secundus caſus eſt quando impoſitio onerum non eſt perpetua & certa, ſed pro varietate negotiorum imminentium immutatur illa impoſitio, quæ fit, vt dicunt practicati DD. pro ſolido, & libra, & tunc ſi res tali onere grauata perueniat ad Eccleſias, vel perſonas Eccleſiaſticas, deſinit durare onus illud, poſtquam res peruenit ad perſonam priuilegiatam, cap. nouerant 10. quæſt. 1. cap. 1. de iurepatron. lib. 6. ita Archid. d. c. cap. 1. de immun. Eccleſ. lib. 6. quem refert Ioan. Andr. num. 5. in fine, & Gemin ibidem num. 9. verſ. tamen ſubdebat, & Calder. d. conſil. 7. de conſtitut. num. 2. circa fin. verſic. ſubdit tamen, & licet paulo poſt in verſic. iſta quidem, idem Calderin. conſiderata rei grauitate addat quod iſta indigerent declaratione Summi Pontif. quoniam in Eccleſiarum læſionem poſſent talia ſtatuta emanare, ipſa tamen ſtatim inhærendo opinioni Iacobi Butrigarij, & Bartoli ſupradictam diſtinctionem amplectitur. Tertius caſus quando onera iſta, ſeu collecta, & impoſitiones imponuntur ratione perſonæ propter bona, & iſto caſu cum non inhæreant rebus, ſed ratione perſonarum potiſſimum imponantur, conſequenter non poſſunt imponi, niſi ſubiectis, hoc eſt ciuibus, & incolis, l. reſcripto. & ſciendum, vbi gloſſ. ff. de numer. & honor. Vnde cum clerici non ſint ſubiecti, non poſſunt talia onera imponi nec ipſis, nec Eccleſia, ad tales impoſitiones ſoluendas tenentur, ſiue antequam peruenirent ad Eccleſias, aut perſonas Eccleſiaſticas, fuerint impoſita, ſiue poſtea: ita practicati Doctores, & ſignanter Gemin. in c. 1. de immun. Eccleſ. num. 9. vbi concludit ex hoc patere reſponſum ad omnia iura, quæ in contrarium poſſunt allegari, &c. Hactenus Rotæ deciſio, quam ſequota eſt S. Congregat. controuerſ. iuriſd. præſcripta *de anno* 1640. quam refert Lezana *d. verb. gabella num.* 25. Circa hunc tertium caſum eſt aduerteodum quòd onera omnia, quæ vel perſoois pro rebus, vel rebus ipſis pro perſonis imponuntur, ſeu quæ perſonis pro modo facultatum per æs & libram imponi ſolent, ad perſonas eccleſiaſticas cum boois acquiſitis non tranſeunt. Ita Bartol. *conſil.* 180. *n.* 3. *&* 4. *lib.* 1. Felin. *in cap. Eccleſia S. Mariæ n.* 76. *de conſtitut.* Bellon. *conſ.* 40. Feſtaſ. *de collect. part.* 4. *cap.* 1. *num.* 3. Thomaſ. *eod. tr. cap.* 1. *num.* 4. *cum ſeqq.* Borrell. *conſil.* 74. *num* 9. 31. & 40. *cum ſeqq.* Carol. de Graſſis *de effect. lib. cleric. effectu* 3. *num.* 26. *& ſeq.* Bellet. *diſquiſit. cleric. tit. de exempt. cler. & eorundem bonorum,* §. 3. *n.* 3. nouiſſimè Sperel. *deciſ. fori Eccleſiaſt. deciſ.* 35. *num.* 12. Quo fit, ait ipſe Sperell. *d. loco n.* 19. vt quoties aliqua ex allibratis, ſeu in cataſtis boois ad Eccleſiaſticas perſonas quocunque titulo peruenerint, eximantur ab onere collectarum, ac de catſto, ſeu æſtimo ſint delenda, & citat Bart. & Felin. *dictis locis,* Remig. *de charitat. ſubſid. q.* 61. *num.* 15. *& ſeqq.* Feſtaſ. *d. c.* 1. *num.* 5. & 53. Marcabrun. *conſil.* 40. *num.* 4. *&* 7. Lancel. Gallia *conſ.* 59. *n.* 14. *&* 30. *&* 40. Carol. de Graſſis *dict. effectu* 3. *n.* 38. Beller. *d.* §. 3. *num.* 3. Er addit idem Sperell. *num.* 2. *citato loco,* Sacram Congrrgationem boni regiminis cenſuiſſe, & In praxi ſeruari bona ad Clericos deuenta denunciata Communitati venditione, & facta eidem interpellatione ad Clerici, vel Prælati inſtantiam ſtatim eſſe ab æſtimo delenda, & *n.* 19. *in fine,* atteſtatur *Sacram Cong. ſuper controuerſiis iuriſdictionalibus in vna Piſauren.* 16. *Decembris* 1629. *cenſuiſſe poſſe Ordinarium ſub cenſurarum comminatione laicos obſtringere ad delendum bona per Eccleſiaſticos acquiſita.*

A fortioti onera merè perſonalia ad clericos vti perſonas non ſubditas maximè tranſeunt cum ipſis bonis; cuiuſmodi eſt taxa ſalis, quæ munus eſt merè capitale, & perſonale, cum pro qualibet bocca, ſeu pro quolibet capite, ſolest imponi, ita Boſſ. *in tit. de Principe num.* 100. *in fine,* Bellon. *conſ.* 12. *n.* 9. Lancell. Gallia *d. conſil.* 59. *num* 46. *cum ſeqq.* vbi *n.* 49. immunitatem ab buiuſmodi capitatione etiam ad colonos perſonarum Eccleſiaſticarum extendit, Eugen. *conſ.* 96. Caroc. *de locato part.* 4. *titul. de collectis num.* 40. quos refert, & ſequitur Sperel. *d. deciſ.* 35. *num.* 7. *&* 8 vbi *num.* 9. poſt Lancell. Gall. *de conſil.* 59. *num.* 45. & Alderan. Maſcard. *de ſtatut. interp. concluſ.* 1 *num.* 50. & alios eioſmodi eſſe ait etiam onus impoſitum pro ſalario Prætoris, Medici, Magiſtri Grammaticæ, ſatellitum, cæterorumque officialium, quod qoidem vna cum bonis ad Clericos non tranſire concludit. Verùm ſi dubium eſſet ao collecta ſit, vel ooo ſit realis, huiuſmodi cognitio ad eccleſiaſticum Iudicem ſpectaret, vt per Surd. *conſil.* 307. *n.* 34. *&* 68. *vol.* 3. quem refert Sperell. *dec.* 36. *n.* 34.

Sextò quæro, Vtrùm fructus, & redditus ec- 59
cleſiaſticorum immunitate à tributis gaudentes, poſtquam in laicos tranſlati ſunt. Negatiua pars ſuadetur ex eo, qui non ſunt ampliùs bona eccleſiaſticorum, tum quia ſicut bona laicorum tranſlata in Eccleſiaſticos priuilegium immunitatis à gabellis acquirunt, ita etiam bona eccleſiaſticorum in laicos tranſlata priuilegium amittunt, mutata enim perſona, quæ eſt cauſa priuilegij, extinguitur priuilegium, *l. per procuratorem, & l.* 1. *C. de impon. lucr. deſcr. lib.* 10. Federic. de Senis *conſil.* 111. *colum. penult.* Natta *conſil.* 218. *num.* 7. *&* 8. Sperell. *deciſ.* 35. *numer.* 32. Er ideo ita docent Carol. de Graſſis *dict. effectu* 3. *num.* 89. Duard. *dict. can.* 18. *quæſt.* 1. *ad fin.* Bellet. *diſquiſit. clerical. part.* 1. *titul. de exempt.* §. 8. *num.* 2. Menoch. *de arbitrar. caſu* 180. *num* 8. *& caſu* 562. *num.* 41. vbi *num.* 56. id intelligit modò dominium fructuum acquiſitum ſit laicis emptoribus Sæpe enim bona Eccleſiæ, ſæpiſſimè aotem & quotidie clericorum ampla & opulenta patrimonia, & peculia, quæ prius erant immunia in laicos transferuntur, fiuntque collectarum pedagiorũque oneribus obnoxia, ita Remig. *de char. ſubſid. q.* 62. *n.* 34. Bertach. *de gab. p.* 7. *n.* 23. Ferret. *eod. tr. n.* 450. Nat. *conſ.* 39. *n.* 5. *& conſ.* 218. *n.* 7. Suar. *de defenſ. Fidei lib.* 4. *c.* 20. *ſub n.* 30. *verſ. præſertim.* quos refert, & ſequitur D. Sperel. *in dec. fori ecc. dec.* 35. *n.* 31. Vnde per bæc deciſa eſt quæſtio contra emptores rei venditæ à clericis, qui tenentur, non obſtante priuilegio clericali, ſoluere pedagia & collectas, vt per D. Barboſ. *in l. quia tale n.* 42. *poſt. princip ff. ſoluto matr.* Morl. *in emptor. iuris p.* 1. *tit.* 9 *in prælud. n.* 112. Bobadill. *in ſua politica lib.* 5. *cap.* 6. *n.* 31. Perſonal. *de gabellis n.* 84. *&* 85. *pag* 250. Sixtin. *de Regalib. lib.* 2. *cap.* 6. *num.* 136. *&* 127. Carol. de Graſſis *de effect. lib. clerical. effectu* 3. *n.* 88. *cum ſeqq.* Bertachin. *de gabellis part.* 7. *princip. num.* 17. *ad fin.* Gutierr. *eod. tractat. quæſt.* 44. *num.* 3. *&* 4. Roland. *conſil.* 61. *per tit. lib.* 4. Maſcard. *de ſtatutis interp. concluſ.* 1. *n.* 28.

Ceuall.

Ceual. *de cognit. per viam viol. p. 2. q. 50. ex num. 13.* Martam *de iuriſdict. p. 4. caſu* 112. *n. 2. cum ſeqq.* Azori. *inſtit. moral. p. 3. lib. 3. cap. 20. verſ. ſecundò quæritur,* vbi in terminis dicit ementes fructus ab Eccleſia debere ſoluere gabellam, quia priuilegium Eccleſiæ eſt perſonale, & non tranſit cum re empta, Glorit. *reſponſ. 5. num. 36. cum ſeqq.* Bellet. *diſquiſ. cleric. tit. de exemp. cleric. §. 4. n. 4. & 5. & §. 8. n. 2. & 3.* Bonac. *de cenſur. in Bulla Cœnæ diſput. 1. q. 19. puncto 3. §. 1. num. 20. & 21.* Duard. *ad Bullam in Cœna Domini lib. 2. can. 18. q. 11. per tot.* reprobantes Bald. *conſ. 31. lib. 1.* cuius reſolutionem alij intelligunt loqui in gabella extraordinaria, & quæ imponitur ex arbitrio, non verò in gabellis ordinariis à lege impoſitis, & quæ habent ordinariam præſtationem iuxta diſtinctionem Barr. *in l. licitatio, § vlt ff. de publica. & vectig.* receptam per Stephan. Gratian. *diſceptat. forenſ. cap. 390. num. 10.* Ricc. *in praxi tom. 2. reſol. 83. n. 4. verſ. maximè,* Glorit. *dict. reſp. 8. n. 50. cum ſeqq.* Alij procedere aiunt vbi onus gabellæ contingit ex actu ſeparato, quod nihil habet commune cum origine contractus, quia tunc emptor tenetur ſoluere, licèt Eccleſia non teneatur ſoluere, ſecus quando onus gabellæ eſt annexum contractui, iuxta diſtinctionem eiuſdem Bald. *d. conſ. 31. num. 2.* quam ſequuntur Glorit. *d. reſpon. 5. n. 47. & 53.* Roland *d. conſ. 61. num. 19. lib. 4.* Bellet. *d. §. 8. n. 2.* Bardelon. *conſ. 31. n. 20. lib. 2.* Squillante *de priuil. clericor. cap. 8. num. 26. cum ſeqq.* Diana *reſolut. moral. p. 1. tr. 2. reſol. 48.*

Septimò quæro an conſuetudo tribuere poſſit ius laicis imponendi collectas & onera eccleſiaſticis? Non poſſe tenent Aufrer. *in tract. de poteſt. eccleſ. num. 43.* Valer Reginald. *d. lib. 9. n. 381.* Filliuc. *tract. 16. cap. 11. q. 2. n. 293.* Carol. de Graſſis *d. effectu 3. à n. 110.* Ciarlin *controuerſ. forenſ. cap. 22. num. 2.* latè Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 37. per tot.* & præcipuè *n. 69.* Duard. *in Bull. Cœnæ can. 18. quæſt. 20. n. 5.* Ratio eſt, quia ſuprà reſoluimus eccleſiaſticos Iure diuino immunes eſſe ab oneribus & tributis laicorum, ſed nulla conſuetudo poteſt Iuri diuino derogare igitur, &c.

60 Octauò quæro ſi bona Clerici eſſent communia pro indiuiſo cum fratre, vel nepote, & aliis laicis, an omnia gaudeant huiuſmodi immunitate? Gaudere pro portione Clerici tantùm, docent Ioann. Antnn. de Nigris *in Clement. 1. de vita & honeſt. cleric. num. 108.* Molfeſ. *in ſum. Theologiæ moral. part. 2. tract. 12. cap. 22. num. 180.* Carol. de Graſſ. *de effectibus clerical. effect. 3. num. 186.* Lezana *dict. verb. gabella num. 18.* Marcel. Megal. *conſ. 84.* Bonacin. *de cenſur. in Bulla Cœnæ diſp. 1. q. 19. punct. 3. §. 1. n. 19.* quos refert, & ſequitur Squillante *dict. cap. 8. numer. 58.* Contra Natt. *conſil 1. num. 10. & conſil. 54. num. 2. volum. 1. & conſ. 280. num. 3. volum. 2.* Rimin. iun. *conſil. 727. num. 47.* Surd. *conſ. 301. num. 80.* Sperell. *deciſ. 19. num. 30.* Mart. *de iuriſdict. part. 4. caſu 12.* Duard. *in Bullam Cœnæ cap. 18. quæſt. 9. numer. 1.* & contra Aloyſ. Ricc. *part. 3. reſolut. 28. num. 1. & 2.* Anton. de Marinis *reſolut. quotid. cap. 167. numer. 4.* Dianam *moral. reſolut. part. 4. tractat. 1. reſolut. 32.* exiſtimantes patres & Fratres clericorum dum vna ſimul habitant, exemptos eſſe ab onere hoſpitandi milites. Sed hac in re obſeruandam eſſe loci conſuetudinem Archiepiſcopo Brunduſino reſcripſit Sacra Congregat. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum *ſub die 5. Martij 1595.*

61 Nonò quæro, Vtrùm priuilegium reale conceſſum Clericis & Eccleſiis, ne eorum prædia ſol-

uere teneantur gabellas, collectas vel alia onera, proſit etiam eorum emphyteutis? Affirmatiuam partem in hac quæſtione tuentur Duen. *regul. 100. ampliat. 3.* Felician. *de cenſibus part. 2. in præfat. n. 1.* Sord. *conſil. 338. num. 18.* Mart. *de iuriſdict. part. 4. cent. 1. caſu 13. num. 2.* Laurent. Syluan. *conſil. 9. num. 9. 17. 23. & 24.* Eugen *conſ. 96. n. 21. cum ſeqq. lib. 1.* Remig. *de charit. ſubſidio quæſt. 61. n. 19.* Perſon. *de gabell. num. 83.* latè Sfort. Odd. *conſil. 70. num. 32. cum ſeqq.* Grilenzon. *conſil. 40. num. 4. & 7.* Fachin. *controuerſ. lib. 1. cap. 92. verſic. ego puto,* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 1. diſputat. 15. quæſt. 20. num. 5.* Rota *deciſ. 421. num. 19. tom. 1. diuerſ.* aliàs *part. 6. recent.* reſoluentes emphyteutam Eccleſiæ non poſſe à laicis collectari, & grauari, cum hoc redundet in damnum, & præiudicium Eccleſiarum, quæ colonos, & emphyteutas conditionibus tanto deterioribus conueniet, ſi collectari à laicis poterunt, adeò vt quodcunque damnum eis illatum redundaret in effectu contra Eccleſiam. Verum contrarium, videlicet emphyteutam Eccleſiæ teneri ad collectas & tributa ratione vtilis dominij, quod habet, tenuerunt grauiſſimi & doctiſſimi viri, ex quorum numero ſunt Felin. *in c. Eccleſia S. Mariæ num. 99. de conſtitut.* Albert. Brun. *de ſtatuto excluſiuo fœminarum quæſt. 22. art. 1. n. 105.* Feitaſ. *de collect. p. 4. cap. 2. limit. 10. n. 5.* Auendañ. *de exequendis mand. lib. 1. c. 4. n. 33.* Menoch. *de arbitr. caſu 180. num. 8. & caſu 562. num. 22. & 31.* Valaſc. *de iure emphyt. quæſt. 17. n. 11. 12. & 15. verſ. quæ verò,* Ioan. Garc. *de expenſ. c. 11. num. 60. & 70.* Surd. *conſil. 338. n. 13.* Card. Perelta *de nomin. emphyt. lib. 21 quæſt. 7. n. 13. verſ. qua ratione, ad fin. & quæſt. 12. n. 22.* Garc. Gironda *de priuileg. explicat. num. 972.* Ratio eſt, vt iam dixi, quia dominium vtile, quod habent emphyteutæ Eccleſiæ, eſt mere laicum, & profanum, & ideo ſubiicitur ſtatutis generalibus; & conſuetudinibus laicorum, ab eiſque regulatur, vt per Tiraq. *de retract. lig. §. 1. gloſſ. 13. num. 8.* Clar. *in § emphyteuſis quæſt. 48. verſ. bene verum,* Marſob. *conſil. 264. num. 132. cum ſeqq.* Surd. *deciſ. 160. num. 14. & 15.* Carpan. *ad ſtatuta Mediolanenſ. cap. 417. num. 11. p. 1.* Monterent. *ad ſtatuta Bononienſ. lib. 4. rub. de prohibit. alien. rei immob. in verb. alien. in fine,* Valaſc. *d. quæſt. 17. n. 12. & ſeq. & conſult. 132. n. 13. & conſ. 147. n. 17.* Card. Pereira *d. quæſt. 7. n. 13. & quæſt. 14. n. 22.* Felician. *d. part. 2. in præfat. n. 2.* Marta *d. caſu 13. n. 3.* Alderan. Maſcard *de ſtat. interp. concl. 1. n. 148.* Bellet *diſquiſit. clerical. tit. de exempt. clerical. à ſtatutis ſecul. §. 4. num. 22.* Manent. *deciſ. 6. num. 29.* Vnde ſi duo laici de emphyteuſi eccleſiaſtica ratione vtilis dominij contendant, Iudex laicus, in cuius territorio ſita ſunt bona, erit competens, quia emphyteuta Eccleſiæ non efficitur de foro Eccleſiæ, ex quo nemo eorum negat, aut recuſat eandem recognoſcere pro domina, cùm vterque prætendat eſſe priorē emphyteutam, & cum dominium emphyteutæ non ſit eccleſiaſticum, ſequitur conditionem perſonæ laicæ, cui adhæret, vnde cum actor ſequi debeat forum Rei, bene infertur quod ſiue ambo litigantes, ſiue reus conuentus tantum ſit laicus, quod cauſa erit ventilanda coram Iudice laico. Ita Albert. Brun. *d. q. 22. verſic. & prædict. num.* Cou. *pract. cap. 8. num. 3. verſic. nam hiſce verbis,* Valaſc. *d. quæſt. 17. num. 15. verſ. quibus accedit, & q. 39. num. 14. ad fin. & conſult. 146. num. 16.* Oſaſch. *deciſ. 79. num. 12.* Surd. *conſil. 338. num. 17. & 18.* Card. Pereira *dict. quæſt. 12. num. 21. verſic. reſoluens, & quæſt. 14. num. 1.* Manent. *deciſ. 6. num. 30. & 31.* Ego verò has duas contrarias opiniones ad concordiam

Digitized by Google

reduci poſſe arbitror, vt ſcilicet prima procedat ſi emphyteuta ſoluat canonem fructibus fere æquiualentem; ſecunda vero quando penſio eſt minima, & non correſpondet fructibus, ſed tantum pro recognitione præſtatur, iuxta ea, quæ reſoluunt Feſtaſ. de collect. part. 4. c. 2. num. 45. Valaſc. de immun. Eccleſ. part. 3. num. 22. verſic. contrarium, Syluan. d. conſ. 9. Caroc. de locato, tit. de collect. numer. 27. cum ſeqq. Carol. de Graſſis de effectib. cleric. effectu 3. n. 81. & 82. Beller. diſquiſit. clerical. titul. de exempt. clerical. à mun. publ. §. 8. n. 5. in fin. Squillante d. c. 8. num. 62.

63 Decimò quæro, Vtrùm Clerici negotiatores teneantur ſoluere gabellas, pro rebus de quibus negotiantur? Teneri probat text. in dict. cap. quamquam, de cenſib. lib. 6. & docent Duen. regul. 100. verſic. fallit, Strach. de mercat. part. 3. numer. 8. & Girond. de gabellis, part. 7. numer. 8. cum ſeqq. Foler. ad Marant. de ordine iudic. part. 4. num. 30. pag. 184. Mexi. in tractat. taſſa panis concluſ. 5. numer 22. Ioſeph. Ludou. tom. 3. commun. opin. titul. de gabellis concluſ. vnica, verſic. infertur decimò, Carol. de Graſſis dict. effectu 3. numer 176. recop. Gabr. Pereira dict. p. 2. c. 38. num. 1. Azori. inſtitut. moral. part. 3. lib. 5. cap. 19. de perſonis à ſolutione gabellæ exemptis quæſt. 7. Ioan. Garc. de nobilit. cap. 9. numer. 53. Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 4. numer. 58. verſic tenentur etiam, Cened. ad decretum collect. 37. numer. 2. Cabed. Luſit. deciſ. 189. part. 1. & Arreſto 45. part. 2. Quarant. in ſum. Bullary verb. Vectigal. verſic. tertiò quatenus. Alexand. Trentacinq. var. reſolut. lib. 1. tit. de iure fiſci, reſolut. 5. numer. 8. Gutier. de gabellis, q. 93. Mart. de iuriſdict. part. 4. caſu 3. Mol. de iuſtit. tract. 2. diſput. 342. Paul. Comitol. reſponſ. moral. l. 1. quæſt. 53. Illuſtriſſimus D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad c. numer. 4. diſt. 88. Bonacin. de cenſur. in Bulla Cœnæ diſp. 1. quæſt. 19. punct. 3. §. 3. numer. 5. Hieron. Roderic. in compendio quæſt. Regul. reſol. 137. numer. 8. nouiſſimè Anſald. de iuriſdict. part. 2. tit. 31. c. 34. Torreblanca de iure ſpirit. l. 15. c. 16. n. 46. vbi citat metipſum in hoc loco, & numer. 48. reſoluit verius ſibi videri eos non teneri ante trinam monitionẽ, vt deſiſtat à negotiatione, Sperell. in deciſ. fori Eccleſ. deciſ. 35. n. 45. & deciſ. 94. n. 7. Fragoſo de Regimine Reip. Chriſtianæ part. 1. l. 2. diſp. 4. n. 312. Marcel. Vulpe in praxi c. 17. n. 16. Trullench dub. 5. à n. 17. Lezana d. verb. gabella n. 19.

64 Negotiari autem illi dicuntur, qui aliquid emunt, vel contractu oneroſo acquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant, ſecùs, ſi aliquid emant ad ſuorum, vel familiæ ſuſtentationem, & deinde data occaſione lucri, idem cum lucro vendant; cum enim hoc non emerint ad vendendum vel permutandum cum lucro, non dicuntur iuxta communem loquendi vſum negotiari. Ita Nau. in man. c. 25. num. 11. Quaranta in ſum. Bullarij verb. vectigal. verſ. tertiò quatenus, Suar. tom. 5. de cenſur. diſput. 22. ſect. 4. n. 21. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 317. n. 10. Bellet. d. tit. de exempt. cleric. à muner. §. 4. num. 5. Duard. dict. can. 18. q. 8. n. 17. Bonac. de cenſur. in Bul. Cœnæ diſp. 1. q. 19. pun. 3. §. 3. n. 6. Hieron Roderic. d. reſol. 137. n. 8. & latè cũ ampliationibus & limitationibus totam hanc materiam in neceſſariis tractaui infrà hoc eod. lib. cap. 40. n. 114. cum ſeqq.

65 Vndecimò quæro, Vtrùm ad hoc vt Clericus tanquam negotiator ad gabellæ ſolutionem condemnetur, neceſſaria ſit trina monitio, de qua in c. vlt. de vita & honeſt. cleric. Partem affirmatiuam meritò defendit Abb. in d. cap. vlt. n. 5. alij, quos refert & ſequitur, affirmant oppoſitum nullomodo placere poſſe, Salzed. ad Bernard. in pract. 58. verſ. ſed ex hoc caſu, Strach. de mercat. c. 3. n. 8. & 9. Cened. ad Decretum, collect. 38. num. 2. verſ. quod planè Carol. de Graſſ. d. effect. 1. n. 184. & 187. Camill. Borrel. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 7. de Cleric. & ſacerd. n. 70. Salas de contract. tract. 1. dub. 2. Ceuall. commun. contra commun. q. 810. n. 10. Molin. de iuſt. tract. 2. diſp. 342. Illuſtriſſimus D. Roderic. à Cunha in comment. ad d. cap. 2. num. 5. Bonacin. de cenſur. in Bulla Cœnæ, diſp. 1. q. 19. punct. 3. § 3. num. 8. Pro quibus illud fortius vrget quòd Clericus tanquam negotiator nullatenus poteſt cõdemnari ad ſolutionem gabellæ, niſi priùs priuetur clericali priuilegio, illo enim ſtante, in caſibus, in quibus cõpetit, non poteſt à ſæculari obligari, & multo minùs cõdemnari, c. 2. de foro compet. explicatum à Boerſ. in cap. vnico, verſ. & cum, de cleric. coniug. l. 6 ſanè Clericus quatenus negotiator nõ poteſt aliter clericali priuilegio exui, quam ſi priùs tertiò moneatur, d. c. vlt. cum modo citatis. Igitur, &c. Et ideò non ſufficere vnam monitionem peremptoriam pro omnibus tenet Perez ad l. 13. verb. per tres vezes, tit. 3. lib. 1. Ord. pag. 80. Sed exigi tres monitiones diſtinctas contendunt Tabien verb. excommunicatio 5. num. 24. Syueſt. verb. clericus 3. n. 3. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad d. cap. 2. n. 6. vbi n. 9. ex Molina citato loco infert huiuſmodi Clericum negotiantem ſi ter admonitus ab Epiſcopo, aut ab alio, qui iuriſdictionem quaſi epiſcopalem in eum habeat, non abſtinuerit, admittere clericale priuilegium non quidem canonis, quaſi qui eum percuſſerit excommunicationem non incurrat, nec item fori, quaſi puniri, aut conueniri coram ſæculari iudice talis Clericus poſſit, ſed quòd tam ipſe, quàm ipſius bona tributis & aliis oneribus ſubiiciuntur, & n. 10. cum eod. Molin. & Comitol. citatis locis reſoluit poſſe huiuſmodi Clericos, qui negotiationi ſeruiunt, amiſſum priuilegium recuperare, ſi ſe ab interdicto abſtrahant.

Duodecimò quæro, Vtrùm Clerici, ſiue Religioſi, qui ſunt in Baſilica regione, & in India Orientali, dilationi & conſeruationi Eccleſiæ nauantes, quique ad ſuam congruam ſuſtentationem multis rebus indigent ex Hiſpanis ad eos mittẽdis, poſſint mittere ſuas merces in Luſitaniam vbi plus valent, vt ex eo rettò neceſſaria illis mittantur? Affirmant Mol. de iuſt. tr. 2. diſp. 343. ſubditque nihil in huiuſmodi negotiatione ſacris Canonibus contrarium contineri, dummodò nihil plus mercium, quàm ad emenda in Luſitaniam neceſſaria, mittantur; quare cum ex negotiatione eccleſiaſticis non illicita tributum non debeatur, vtrique inquit Mol. nec ex mercibus ita miſſis, nec illarum pretio tributum vllum debetur. 66

Decimotertiò quæro, Vtrùm ſi Clerici non per 67 ſe, ſed per alium negotiationem exerceant, veluti habendo tabernam, vel domum alteri negotiationi deſtinatam, excuſentur à gabella? Pro parte negatiua facit quod vbi negotiatio licita eſt, Clerici retinent priuilegium clericale, & ideò nullatenus compelli poſſunt ad ſolutionem gabellæ. Probatur, quia licèt negotiatio regulariter ſit Clericis interdicta, cap. negotiatorem, cum multis ibidem 98. diſt. c. vlt. de vita & honeſt. cler. Doctores citati lib. 1. c. 40. verſ. tertiò negotiari; ſunt tamen nonnulli caſus, in quibus nõ lucri principaliter, ſed neceſſitatis cauſa negotiatio licita eſt. v. g. ſi ad victum & veſtitum ex aliquo licito artificio ſibi acquirant, c. 1. ad fin. 88. diſt. cap. clericus victum 91. diſt. cap. nunquã. de

confecr

Digitized by Google

conſecr. diſt. 5. dummodo ab iis, quæ ſibi ratione eccleſiaſtici officij incumbunt, non diſtrahantur, *per tot. 91. diſt.* vnde licitè poſſunt conducere poſſeſſiones certo pretio excolendas, locare animalia, oues, & boues, & denique rudem materiam emere, vt eam fabricatam vel melioratam pluris vendant, *d. c. nunquam*; quinimò, & ſi vnam & alteram faciat venditionem, & emptionem, minimè prohibentur, dummodo tamen neque frequenter nec per officiū negotiationis id faciant, quia in prædictis terminis negotiatores dici non potuerunt, iuxta doctrinam gloſſæ *verb. omnes. in l. 1. § vlt. ff. de tribut. act.* de quibus *ſuprà* egimus, & ideò prohibitione ceſſante gabellæ locus non erit; ex quibus conſtat ſaltem in caſibus, in quibus licita eſt negotiatio, ad gabellas minimè obligari, ſanè Clerici per alios licitè negotiantur habendo officinam vel domum negotiationi deſtinatam, vt colligitur ex *Clem. 1. de vita & honeſt. cler.* ſi expendas ibidem ſolummodo prohiberi ne perſonaliter officium carnifici, aut tabernarij exerceant, quaſi deformitas negotiationis conſiſtat ſolummodo in eo, quod perſonaliter hæc faciant. Inſuper *in Clem. 1. §. porrò, de ſtatu monach.* inuenies Monachos, quibus interdictum eſt ne venationibus præſentiam exhibeant perſonalem, poſſe tamē per alios id facere, aduertit ex aliis Salzed. *d. c. 58. verſ. ſed verùm*, qui teſtatur ſe audiuiſſe aliqua monaſteria ſolita eſſe illa, quæ ſuper excreſcunt ex prouentibus ſuorum redituum mercatoribus tradere, & per illa iuſtam negotiationem exercere. Vnde Alber. *in l. humilem. C. de inceſt. nupt.* affirmat Clericum per alium tabernam exercentem priuilegium non amittere. Verùm hanc partem nunquam ſibi placuiſſe affirmat Salzed. *vbi proximè*, ex eo quia etiam per alium negotiationem exercere maximam præ ſe fert temporalium bonorum cupiditatem, quod in Clericis eſt illicitum, arg. *c. ſuam, de pœnis.*

68 Ego verò adhibita diſtinctione rem hanc in bono ſenſu componi poſſe arbitror: vel enim Clerici, quæſtui potiſſimum anhelantes, negotiationem exercent, & tunc neque per ſe, neque per alium id facere poſſunt, arg. *reg. qui per alium, de reg. iur. lib. 6.* iuncta deformatione negotiationis, quæ non multo minor reperitur quando Clerici etiam per alium ſoli lucro inhiantes tabernam habent, vel domum mercantiæ expoſitam, *d. c. negotiatorum*, cum multis ibidem, & in his terminis procedit ſententia Salzed. *vbi proximè*, poſſuntque Clerici, ſi tertio moniti non deſtiterint, ad gabellarum ſolutionem ſicut laici rectè compelli, *d. Clem. 1. de vita & honeſt. Cler.* Vel rurſus negotiatio per modum alicuius liciti artificij exercetur, & tunc ſicut licita eſt ex cauſa neceſſitatis *d. c. Clericus victum, d. c. nunquam*, ita nec priuilegio clericali ſpoliari, nec ad gabellæ ſolutionem compelli poſſunt. Ratio differentiæ eſt, quia poſteriori caſu, nullum auaritiæ, vel ambitionis vitium in Clericis notari poteſt, vt cōſtat ex Iuribus citatis, non ſic dicendum in priori. Quibus reſolutis, non obſtabunt ſuprà expenſa in contrarium: ad primum enim libenter agnoſcimus licitam eſſe Clericis negotiationem per modum alicuius liciti artificij, cauſa neceſſitatis, vt poſſeſſiones excolere, conducere animalia, voam, & alteram venditionem facere, & alia id genus, vnde quia in his caſibus nulla culpa notari poſſunt, nec priuilegium amittunt, neque ad gabellas obligantur, negamus tamen licitè poſſe per alios negotiari cauſa quæſtus lucri inhiando, quo caſu probabilius exiſtimamus non poſſe etiam per alios habere tabernam, & alia id genus, & poſt Laurent. affirmat Card. *n. 9. in d. Clem. 1. poſt gl. verb. publicè.* illudque ſaltem admittit dari culpam in exercētem per aliū, bonus text. *in c. vlt. 46. diſt.* iuuat doctrina gl. *d. verb. publicè*, quam ſequitur Couarr. *in c. quamuis pactum, p. 1. §. 5. n.* 8. ſecundùm quem regulariter non poteſt quis per alium facere, quod in propria perſona prohibetur, text. verò *in d. Clem.* adiecit copulatiuè aduerbium *publicè, & perſonaliter*, vt locus ſit pœnæ ipſo iure incurſæ, de qua ibidem gl. *d. verb. publicè*, & Doctores *ibidem*, vbi Cardin. *n.* 8. Text. autem *in d. § porrò* nobiſcum conuenit, *in princip.* ibi *per ſe, vel per alios*; in fine verò loquitur in ſuo caſu permiſſiuè, vt conſtat ex verbo, *permittitur*, de quo *ibi*, vt per Card. *n. 2. notab. 5.*

Decimoquartò quæro, Vtrùm eo caſu, quo 69
Clerici negotiatores tenentur ad ſolutionem gabellæ, neceſſariò petenda ſit à publicanis coram Eccleſiaſtico iudice; Partem affirmatiuam quod de Iure ſolus Eccleſiaſticus competens ſit, veriorem dicit Card. cum ſtatim citandis *in Clem. vltim. n. 9. verſ. ſexto quæro, de cenſib. per text.* ibi, *locorum Diœceſani*, & ibi, *poſtquam de hu ipſis conſtiterit*, quaſi ad ſolos Diœceſanos ſpectet cognitio vtrùm Clerici negotiati fuerint, ſequuntur Abb. *in c. qualiter n. 9. de iud.* Bertachin. *de gabellis p. 7. n. 24.* Rolād. *conſ. 71. num. 25. vol 4.* Salzed. *d. cap. 58. in fin. verſ. erit tamen.* Natt. *conſ. 311. n. 4. lib. 2.* Surd. *conſ.* 301. *n.* 35. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. part. 2. tr. 12. c.* 22. *num.* 175. Carol de Graſſis *d. effectu 3. n.* 296. Diana *reſol. moral. part. 1. tr. 2. reſol.* 46. Quamuis oppoſitū minus bene tenuerint Tiraq. *de retract. lig. §. 32. gl. 1. n.* 80. Gironda *de gabellis p. 7. in princip. num.* 21. Azeued. *tit. 1. in princip. n. 8. & lib. 3. & l. 7. à n. 13. tit. 18. lib. 9. noua recop.* Ceuall. *commun. contra comm. tom. 4. q. 899. n. 12. & q. 895. num. 636. & de cognit. per viam violentiæ q. 16. à princ. p. 2.* Gabr. Pereira *d. p. 2. cap. 38. num. 14. cum ſeqq.* Quibus non multum fauet quòd eo ipſo quòd Clerici tenentur ad gabellæ ſolutionem, laici reputantur, & ideò clericali priuilegio minimè potiuntur, ac ſubinde impedit quominùs poſſint à ſæculari iudicari: reſpondetur enim argumentum concludere quando conſtiterit iudicialiter negotiatorem eſſe Clericum, & clericali priuilegio priuatum, non verò in noſtris terminis vbi res adeo dubia eſt, & Clericus interim priuilegium retinet clericale; cognitio enim ſi competat, vel non, hæc immunitas Clericis, pertinet ad iudicem eccleſiaſticum, Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea, reſolut. 393. num. 3.* Squillante *d. c. 8. n. 66.* Deinde parum ſuffragatur quòd lex ſæcularis aliàs iuſta Clericum negotiatorem ligat ad gabellæ ſolutionem, ſicut & in aliis caſibus iuſtè ligare *ſuprà* notauimus; ergo poterit ſæcularis actualem in illis caſibus cognitionem aſſumere, & actualiter Clericum condemnare, reſpondetur enim negando conſequentiam, quia generaliter in nullis hoc facere poteſt; vt ſuprà diximus *in verſ. nonò collige.* Quando dubitatur an bona clerici ſint ipſius propria, aut cauſa negotiationis acquiſita, in ſeparalibus debet ſtari iuramento clerici, & tunc adeundus Iudex Eccleſiaſticus, & non procurator Cæſaris; in inſeparalibus verò, reficiendum eſt damnum pecuniaria compenſatione, eccleſiaſticis ſoluentibus gabellam intra annum ad exitum & finem anni, ita tamen vt concurrat conſenſus Cleri, & præcedat beneplacitum Sedis Apoſtol. & ſi oriatur aliqua controuerſia ſuper iſto defalco, terminari debet iuramento eccleſiaſticorum. Eleganter Rot. ſic declarans *in Barch.*

exemptionis 20. *Iunij* 1636.; *coram bonæ mem. Coccino
Decano*, impreſſa per Paul.de Rubeis *deciſ.* 159.*n.*
10.*cum ſeqq.tom.* 3.*diuerſ.aliàs p.*7.*recent.*

70 Deeimoquintò quæro, Vtrùm Clerici cogi poſ-
ſint ad hoſpitandum milites? negatiuè reſpondet
text.*in l.*1.*C.de Epiſcop.& Cleric.* vbi gloſ.& Docto-
res, tradunt Ioann. Anton.de Nigr. *in Extrauag.
Clement.VII.de vita & honeſt.cleric.num.*131. Perez
*l.*11. *tit.*2.*lib.* 1. *Ordin.pag.* 52. & *l.*1. *titul.*3. *eod.
lib.*1.*pag.*60.& *l.*17.*tit.*3.*pag.*109. Flores de Mena
*var.lib.*2.*q.*21.*num.*17. Piaſec. *in praxi Epiſcop.p.*2.
*cap.*4.*n.*56.*verſ.neque tenentur*, Mart. *de iuriſdict.p.*4.
*cent.*1.*caſ.*86.*num.*9. Ioan.Franc.de Ponte *de poteſt.
Proregu, tit.*1.§.8.*n.*54. Bonacin. *de contract.lib.diſp* 2.
*q.*9.*punct.*2.§.5. Squillante *de priuil. cleric.or. cap.*9.
à princip. vbi *num.*4. poſt Molfeſ. *in ſumm.Theolog.*
71 *moral.part.*2. *tract* 12.*cap.*22. *n.*166. reſoluit quod
in Regno Neapolitano ſi Clericus habitauerit in
domo pro communi, & indiuiſo cum fratribus &
nepotibus laicis, iſti laici ſolùm habent hanc im-
munitatem, vt in domo non cogantur hoſpitare
milites, & alios officiales, ne Clericus inde ſuſti-
neat incommoda; tamen tenentur contribuere in
pecunia, & idem Squillante *d.loco num.*5. poſt Ca-
rol de Graſſ.*d.effectu* 3.*n.*287. hoc ipſum dicendum
ait etiamſi Clericus hahitarer cum patre. Hinc
eoloni partiarij in agris, & domibus clericorum de-
gentes, immunes etiam ſunt ab onere hoſpitandi
milites, id namque ob complexitatem fieri nequit,
niſi in conſequentiam grauentur clerici, eorumque
bona in quibus hoſpitatio fieret: ita Lancel. Gallia
*conſil.*59.*num.*10. *cum ſeqq.* Roland. *conſil.*66.*n* 4.*lib.*
1. Bellet. *diſquiſit. cler. titul.de exempt. cleric. & eo-
rundem bonor* §.7 *ſub num.*1. Mar. Antonin. *var. re-
ſolut.lib.*1.*cap.*3. Carol.de Graſſis *effectu* 3.*num.*126.
quos refert, & ſequitur Sperell. *deciſ.* 42.*num.*15.
vbi *in fine*, ait Sacram Congreg.ſuper controuerſ.
iuriſdiction. in vna Bettonen. 4. Decemb. 1629.
eenſuiſſe *idem procedere in domibus bonorum patri-
monialium clericorum.*

72 Decimo ſextò quæro, Vtrùm Clerici poſſint
dari tutores in teſtamento, aut cogi ad ſuſcipien-
dam tutelam legitimam? Negatiuè reſpondet *l. ge-
neraliter*, iuncta *Auth.ſed hodie*, *C.de ſacroſ. Eccle-
ſiis*, *Auth.Presbyteros.C.de Epiſcop.& cleric.cap.per-
uenit.*86.*diſtinct.* Anaſtaſ.Germon. *de ſacror.immunit.
lib.*2.*cap.*15.*num.* 13. Ludouic. Correa *in repet. dist.
cap.inter alia, part.*2.*num.*38. Montan. *de tutel.c.* 35.
*reg.*1.*num.*195. Carol.de Graſſ. *de effect. cler. effectu*
16.*per tot.* nouiſſimè Anſald. *de iuriſdict. eccleſ.p.* 2.
titul. 11. *cap.* 28. Et in Religioſis idem affirmat
Azor *inſtit.moral.part.*1.*lib.*12.*cap.*11.*q.*3 Sanch. *in
præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*6.*cap.* 14. *num.* 22. Et in
Epiſcopis probant *Auth. de ſanctiſſimis Epiſcopis*,
§.*Deo autem, collat.*9.*l.Hiſpania* 95.*tit.*5.*p.* 1. Bald.
in l.generali n. 11. *C. de Epiſcopis, & Cleric.* Mon-
tan. *d.cap.*35.*regul.*1.*de excuſat.tutor.num.*194. Lanc.
*in templo omnium iudic.lib.*2.*cap.*4.§.3.*num.*36. Gal-
ganet. *de tutel.lib.*1.*titul.*6.*num.* 36. quos refert, &
ſequitur Alzed. *in praxi Epiſcop.part.* 1. *cap.* 11.
*num.*31.

73 Poſſunt tamen, ſi velint, Clerici eſſe tutores le-
gitimi proximiorum conſanguineorum, cum ſit of-
ficium pium, vt per tex. *in d.l.generaliter, & in dict.
Auth.Presbyteros, & in cap.fin.*86.*dist.* & *in cap.Cy-
prianus* 21.*q* 3 docent Gregor.Lop. *l.*14.*tit.*16.*p.*6.
Caualcan. *de tutorib.cap.*288. Molin. *de iuſtit.tract.*2.
*diſp.*221.*verſ.clerici*, Paul.Montan. *de tutel. cap.* 35.
*reg.*1.*num.*195. Gutier. *in ſimili tract.part.*1. *cap.* 1.*n.*
26. Stephan.Gratian. *diſcept.forenſ.cap* 57.*num.* 32.
Anton.Piagg. *in tract.de tutel.& cur.q.*3.*n.*2. Bellet.
*diſquiſit.clerical.p.*1.*tit.de diſcipl.cleric.*§. 32. Thom.
Valaſc. *tom.*1.*alleg.iur.alleg.*47.*n.*29. Anton.de Vir-
gilio *in tract.de legit.perſona in iudicio compar. c.* 9.
*num.*19.& 20. Mart. *de iuriſd.p.*4.*caſu* 110.*n.* 3. vbi
per totum caſum tractat an iudex laicus poſſit dare
tutorem Clerico pupillo; & *caſu* 148. reſoluit non 74
poſſe Clericos tutelæ, ſiue teſtamenti exequutio-
nem ſuſcipientes cogi coram iudice ſæculari ad
reddendas rationes, latè Squillante *de priuileg.cle-
ric.cap.* 14. *à princip.* Preſbyter Iulius Cæſar, cum
per quendam eius fratres in ſuo vltimo teſtamen-
to eius filiorum tutor inſtitutus fuiſſet, Sacra Con-
gregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, &
Regularium præpoſitorum *in vna Salernitana ſub
die* 14.*Iunij* 1619. Mandauit *vt abſtineat, quia ne-
gotiis ſæcularibus ſe non immiſcere non debet.* Sed vbi
Clerici de iure poſſunt eſſe tutores, bene pote-
runt negotiari res pupilli, non tamen cauſa tur-
pis lucri, Sacra Congreg. Concil. *ſub die* 23.*No-
uembris* 1619.

Tutelam honorariam ſuſcipere poterit Cleri- 75
cus, & Epiſcopus, vt reſoluit Gutier. *d. cap.* 1. *n.* 3. 76
Dicitur autem tutor honorarius, qui datur vt
pupillus ſit magis honoratus eius auctoritate, &
protectione, non autem vt ſæcularibus negotiis ſe
immiſcere debeat; putà ſi quis plebeius Magnatem
aliquem, vel Antiſtitem, aut inſignem Remp. tu-
torem, vel tutricem filio reliquit, quos filius ma-
gis ab omnibus coleretur, iuxta ea, quæ reſoluunt
Baeç. *de decima tutorum, cap.* 6. *num.* 2. Eſcobar *de
ratiocin.cap.*28.*n.*20. Gutier. *d.p.*1.*c.*17.*n.*1. Alzed. *d.
c.*12.*n.*32.& 34.

---

§. VI.

De Priuilegio *cap. Odoardus*, *de ſolution.*

SVMMARIVM.

1 *Priuilegium ſubſidiarium* cap.Odoardus, de ſolut. *competit Clericis non habentibus vnde ſuis ſatiſfaciant creditoribus.*

2 *Birretum viride deferunt Clerici petentes priuilegium* cap.Odoardus, *coram iudicibus Vrbis, & carcerem viſitatoribus.*

3 *Beneficio* cap.Odoardus, *nemo frui valet niſi inſtantibus creditoribus, vel vno ex pluribus aduersùs ipſum debitorem.*

4 Cap.Odoardus, *beneficium petentes debent citari facere creditores, ita vt non obſtaret illius exceptio alicui creditori non citato.*

5 *Debitum tenetur confiteri adhuc poſt ſententiam petens beneficium* cap.Odoardus.

6 *Paupertatem, & miſerabilitatem probare debet etiam per communem æſtimationem, ſeu reputationem petens beneficium*, cap. Odoardus.

7 *Reditus habens, qui non excedunt ſcuta viginti quinque probat ſuam paupertatem ad effectum gaudendi priuilegio* cap. Odoardus.

8) *Priuilegio* cap. Odoardus, *vt qui frui valeat, ſufficit ſummariè conſtare de paupertate.*

9 *Clericus admittitur ad beneficium* cap. Odoardus, *extra carceres parte non inſtante, ſeu non opponente.*

10 *Admiſſus ad beneficium* cap. Odoardus, *poteſt compelli ad præſtandam cautionem de ſoluendo cum ad pinguiorem fortunam venerit.*

11 *Cautio præſtanda per admiſſum ad beneficium* cap. Odoardus, *debet eſſe pigneratitia, ſeu fideiuſſoria, aut ſaltem, ſi aliter non poſſit, iuratoria.*

12 *Penſio pro congrua ſuſtentatione denegari non poteſt Clerico intentanti remedium* cap. Odoardus.

13 *Clericus ſemel ad beneficium* cap. Odoardus, *poteſt iterum admitti etiam poſt rem iudicatam.*

14 *Beneficio* cap. Odoardus *renuntiari poteſt.*

15 *Clerici omnes ſiue in Sacris, ſiue in minoribus Ordinibus conſtituti gaudent priuilegio* cap. Odoardus.

16 *Clericus in minoribus conſtitutus an gaudeat priuilegio* cap. Odoardus *in caſu, quo fori priuilegio non gauderet?*

17 *Clericus coniugatus quoad bona non gaudet priuilegio* cap. Odoardus, *niſi uxore mortua habitum reaſſumat.*

Non gaudet priuilegio cap. Odoardus, de ſolut.

18 *Clericus excommunicatus.*

19 *Clericus, qui falsò aſſeruit ſe idoneas habere facultates,*

20 *Clericus dolo verſatus cum creditore.*

21 *Laicus effectus Clericus poſt debita contracta in fraudem.*

22 *Clericus exercens illicitam negotiationem,*

23 *Clericus qui debita contraxit ſub ſpe gaudendi hoc beneficio.*

24 *Clericus, qui in ludo, vel luxurioſè viuendo bona conſumpſit,*

25 *Clericus condemnatus per tres ſententias conformes,*

26 *Clericus obligatus in forma Cameræ,*

27 *Clericus obligatus ad penſionem ſoluendam,*

28 *Clericus conuentus actione reali,*

29 *Clericus conuentus pro debito deſcendente ex delicto,*

30 *Clericus debitor alicuius, qui eſſet ipſo pauperior.*

31 *Clericus debitor ratione depoſiti penes ſe facti,*

32 *Clericus hæres non confecto inuentario,*

33 *Clericus, qui adminiſtrauit bona aliena,*

34 *Clericus periturus, vel ſuſpectus de fuga,*

35 *Clericus qui negauit debitum.*

36 *Laicus fideiuſſor clerici non gaudet priuilegio* cap. Odoardus.

37 *Clericus fideiuſſor laici gaudet priuilegio* cap. Odoardus.

1 PRIVILEGIVM ſubſidiarium *cap. Odoardus, de ſolut.* competit Clericis non habentibus vnde ſuis ſatisfaciant creditoribus, vt ſcilicet non poſſint conueniri pro debito ciuili: niſi in quantum facere poſſunt, ne vexentur à creditoribus, & deſerant ſeruitium diuinum, & ne cogantur mendicare in opprobrium ſtatus clericalis, quinimò vt abſque ceſſione bonorum à creditoribus dimittantur, aſſignatis redditibus bonorum etiam beneficialium ipſis creditoribus, ita tamen vt deducatur ne ipſi Clerici egeant, iuxta communem vſum Curiarum eccleſiaſticarum, vel cautionem præſtent perſoluendi debita, quoties ad pinguiorem eos peruenire fortunam contingeret vt latiùs habetur *in d. cap. Odoard.*; de cuius materia pleniſſimè agunt Petr. de Bello *in œconomia Canonica claſſi 1. cap. 2. §. 10. verſ. clericis æris alieni pag. 57.* Ciarlin. *controuerſ. forenſ. cap. 101. à princip.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom. 2. lib. 4. part. 1. tract. 14. docum. 11.* Bacç. *de inope debitore cap. 1. n. 56.* Suar. de Pace *in pract. tom. 2. p. 3. cap. vnic. num. 4. cum ſeqq.* Gutier. *de Iuram. confirmat. part. 1. cap. 17.* D. Barboſ. *in l. alia, § eleganter num. 8. & 19. & in l. maritum num. 2. & 5. ff. ſoluto matrim.* Farinac. *in praxi crimin. part. 1. quæſ. 17. cum ſeqq.* Ioann. Baptiſta Coſta *de remed. ſubſid. remed. 29. per tot.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap. 3.* Marcheſan. *de commiſſionib. p. 3. cap. 1. §. 1. pag. 209. cum ſeqq.* Menoch. *de arbitr. caſu 183. n. 29. & 30* Surd. *de aliment. tit. 1. q. 88. n. 10. & 21.* Garc. Gironda *de priuileg. & exempt. explicat. num. 229. & ſeqq.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. cap. 222. n. 38. cum ſeqq.* Mart. *de iuriſdict. p. 4. caſu 154.* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 1. collect. 22. & in praxi rerum fori eccleſ. reſol. 243. cum multis ſeqq. in ſecunda edit.* Camill. Borrell. *in ſum. dec. tom. 1. tit. 7. de Cler. & ſacerd. num. 116.* Carol. de Graſſis *de effectib. cleric. effect. 7. per totum.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de clerico debitore, § 2. per tot.* Squillante *de priuil. cleric. cap. 10. per tot.* Vincent. Caroc. *de exceptionibus, excep. 24.* Campan. *in diuerſ. iuris Canon rub. 11. cap. 10.* Et quod birretum viride deferant coram iudicibus Vrbis, & carcerum viſitatoribus petentes beneficium *d. cap. Odoard.* ſtatuit Pius V. *in ſua Conſtit. 39.* incipit, *Cupientes, ſub dat. 2. Octobris 1651. & eſt in Bullario nouo tom. 2. pag. 53.* quod non vidi in Vrbe obſeruari. 2

Eiuſmodi frui beneficio nemo valet niſi inſtantibus creditoribus, vel vno ex pluribus aduerſùs ipſum debitorem, iuxta communem, cuius meminit Henric. Boich *in d. cap. Odoardus num. 11* quem refert Campan. *d. cap. rub. cap. 10. num. 8.* & tunc debet eos citari facere, vt tradunt Theſau. *Pedem. deciſ. 15.* & Valaſc. *conſ. 50.* nec obſtaret alicui creditori non citato exceptio dicti beneficij, ſecundum Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop. Neapol. p. 4. deciſ. 289.* Deinde confiteri debitum tenetur adhuc poſt ſententiam, ſecundùm Marc. Anton. Genuen. *d. cap. 3. n. 5.* Molin. *de iuſtic. & iure diſput. 571. num. 22.* Carol. de Graſſis *effectu 7. num. 48* Campan. *d. cap. 10. num. 9. verſ. ſecundum.* Poſtea ſuam paupertatem, & miſerabilitatem probare debet, Ioan. Bapt. Coſta *d. remed. 29. n. 3* Squillant. *d. c. 10. ex n. 9.* vel per communem æſtimationem, ſeu reputationem, aut quia viſus eſt mendicare, Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi reſolut. 245. num. 2.* Marc. Antonin. Genuenſ. *dict. cap. 3. num. 18.* Marcheſan. *dict. cap. 1. §. 1. num. 104.* Squillante *dict. cap. 9. verſ. & probatur paupertas*, vel quia reditus, quos habet, non excedunt ſcuta 24. Seraphin. *dec. 175.* Aloyſ. Ricc. *d. reſolut. 245. num. 3. & part. 4. collect. 1750.* Et ſufficit vt ſummariè conſtet de paupertate, nec in ea multum ſcrupuloſè agendum, ſed vrbanè, idem Aloyſ. Ricc. *in dec. curiæ Archiepiſcop. Neapol. dec. 81. num. 6. part. 1.* qui à principio deciſionis totus eſt in oſtendendo Clericum admitti ad beneficium *d. cap.* extra carceres, parte nõ inſtante, ſeu non opponente, & *part. 2. dec. 176.* atteſtatur pluries reſolutum fuiſſe, quod pendente iudicio & lite ſuper conceſſione priuilegij illius c. Clericus debitor eſt audiendus extra carceres, & non carcerandus. Poteſt tamen compelli ad præſtandam cautionem de ſoluendo, cum ad pinguiorem fortunam venerit, vt per Couarr. *d. c. 1. num. 9.* Farinac *dict. q. 27. num. 66.* Aloyſ. Ricc. *in dict. praxi*

3 4 5 6 7 8 9

poſt

poſt reſolut.255. in notab.n.5. Campan.d.c.10.n.12.
Carol.de Graſſ.d.effectu 7.num. 65.& probatur in
d.cap.Odoardus,ibi,recepta priùs ab eo,&c.quæ cau-
tio intelligitur per pignora, vel fideiuſſores, aut
11 ſaltem ſi aliter non poſſit per iuratoriam, vt cen-
ſuit Rot.coram Cardin. Caualer. deciſ. 514.n. 1.
in fine.

12 Penſio autem pro congrua ſuſtentatione dene-
gari non poteſt Clerico intentanti remedium il-
lius cap.vt per Benineas.in tract.de paupertate q.8.in
4.Spec.in contractib.n.15.Cou ar.lib.2.var.c.1.n.9.
verſ.qua in re, Surd. de alim.tit.1.q.78.n.21.verſ.ta-
men dimitti,Menoch de arbit.caſ.183.n.30.Farin.d.
q.27.n. 68. in fine,quos refert, & ſequitur Rota in
Bonon. ſeu Romana cenſus 13. February 1616. coram
bonæ memoriæ Buratto,inter eius impreſ.dec.97.n.1.
vbi atteſtatur quotidie in Curia ſeruari quòd
Clerici admittuntur ad beneficium illius cap. cum
retentione pro congrua eorum ſuſtentatione.

13 Et Clericus ſemel admiſſus ad beneficium d.
cap.poteſt iterum admitti, ſicut bonorum ceſſio
poteſt reiterari.Ita Marc. Anton.Genuenſ.d.cap.3.
n.vlt. Squillante d.c.10.n.48.etiam poſt rem iudi-
catam, vt in exequutione ſententiæ, ſecundùm
Aloyſ.Ricc in d.p.rerum fori eccleſ. reſol. 249. dum-
modo tamen huiuſmodi beneficium non ſe ex-
tendat extra diœceſim petentis,Marcheſan. d. c.1.
§.1.n.100.

14 Vtrùm autem beneficio illius cap. renuntiari
poſſit? Quæſtio eſt dubia, in qua verior opinio
tenet non poſſe, cum illud pauperibus Clericis
conceſſum ſit, ne cogantur mendicare in oppro-
brium totius Ordinis clericalis,Ita Cou. in d.cap.1.
n.38.Ioan Baptiſta Coſta d.remed.29. n. 8. Ceual.
commun.contra commun.q.71. n. 11. Parlad. l. 2. re-
rum quot d p.5.c.fin.§.6.n.24.Suar. de Pace in pract.
tom.2.p.1 c.v ic.n.6.Marta de iuriſd.p.4.caſu 42.n.
21.D Barboſ in l.alia §.eleganter,n. 20. ff. ſoluto ma-
trimon Marc. Ant. Genuenſ.d.c.3.n.4.Aloyſ.Ricc.
in d p.5.collect.1750.in fin.& in d.praxi reſol.288. &
in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol.p.2.dec. 173. Garc.
Gironda in tract.de priuileg. & exempt. explicat. n.
203.Ciarlin.d c.101.n.6.Mari Antonin.variar.reſol.
lib.1.reſol.41. Campan.in diuerſ.Iuris Canon.rub.11.
c.10.n.15. Squillante d.c.10. n. 49. Melch. Phœbo
Luſit.dec.48.n.10.tom. 1.vbi etiam quòd nec cum
iuramento.Quidquid aliud teneant Gutier.d c.17.
n.34 & Molin.d.tract.2 diſp.271.à n.25.

15 Omnes Clerici ſiue in Sacris, ſiue in minori-
bus Ordinibus conſtituti priuilegio illius cap. gau-
dent cùm illud loquatur ſimpliciter;& in fauora-
bilibus appellatione Clericorum veniant om-
nes,vt latè oſtendimus in tract.de appellat.verborum
vtriuſque iuris ſignificat.appellat.51. à princ.Macha-
do d. tract.14.doc.11.num.11.Sed an Clericus in mi-
noribus, ſeu primæ Tonſuræ priuilegio illius cap.
gaudeat in caſu, quo fori priuilegio non gaude-
16 ret? Solet à Doctoribus in dubium reuocari,com-
munis enim ſententia tenet Clericum in mino-
ribus conſtitutum, quantum ad hoc priuilegium,
parem cenſeri laico, niſi habeat requiſita Con-
cilij ad gaudendum fori priuilegio. Ita Cou.d. c. 5
num.9.verſ.ſed ex quo ad deciſionem, Menoch d. caſu
183.n 5.Marcheſ.d.p.3.pag.311.n 9.& n.98.Marc.
Anton Genuenſ d.cap.3.n.3.Marcheſ.d.cap.1.§. 1.
n.57.& n.98 Gutier.d.cap.17.num.10.Farin.d.q.27.
n.69. Steph.Gratian.d.cap.222.n.39.& 40. Molin.
d.tract.2.diſp.571.n.10.Aloyſ.Ricc.d.collect. 22. in
fine,Ioan.Baptiſt.Coſta d.remed.29.n. 4. Carol. de
Graſſ. effectu 7.n. 4. Campan. d. rub. 11. cap.10 n.
50. Et quamuis ſic communiter teneant Docto-
res, contrarium tamen non immeritò ſuſtinent
Galet.in Margar.caſuum Conſcient.verb.clericus pag.
40.col.2.Bellet.d.tit.de clerico debit.§.1.n.5 Gratian.
d ſcept.222.n.19.Ciarlin.d.c.101.num.7. Machad.d.
docum.11.num.2.Squillante d.cap.10.n.6.verſ.ſed an
clericus, & refert deciſum Armendar. in addit. ad
recop.legum Nauarræ l. 2. tit. 19. de foro compet.n.2.
pag.93.quem cito Ego ipſe de officio & poteſt.Epi-
ſcop.p.2. alleg.12. n.32.me citato in hoc loco Torre-
blanca de iure ſpirit.lib.15.cap.6.num.16.cum ſeqq.&
præcipuè n.21.

De Clerico coniugato quoad bona dicendum 17
exiſtimo illum minimè hoc priuilegio gaudere,
ſecundum Cou.d.cap.2.n. 9. verſ. propter quorum,
Gutier.d.cap.17.n.11. Molin.d.diſp.571.n.20. Narr.
conſult.356.Farin.d.q.27.n.69.Viui.deciſ.629.n.18.
lib.4. Campan.d.cap.10.num.50.Aloyſ. Ricc.in d.
praxi reſol.253.Ciarlin.controuerſ.forenſ.cap.53.n.6.
Machado d.docum.11 n.4.Carol.de Graſſ.d.effectu 7.
n. 52. Squillante d.cap.10.num. 7. vbi ſubdit be-
nè gaudere circa carcerationem, & perſonalem
diſtrictionem; ſi verò vxore mortua habitum
reaſſumat, huiuſmodi priuilegio gaudebit, S.
Congr. Conc. 17.Martij 1619. In caſibus,qui ſe-
quuntur,Clericus non gaudet priuilegio cap.Odo-
ardus,de ſolutionibus.

Primus eſt in Clerico excommunicato, ad tra- 18
dita per Marcheſ.de commiſſion.p. 3.tit.de comm.ad-
miſſ.ad ceſſ.bonorum §.1.n.60.& 61.Carol.de Graſſ.
d.effectu 7.n. 54.Rota coram Card.Caualer dec. 514.
n.4 Quidquid aliter ſentire videantur Squillante
de priuileg.cleric.cap.10. num.6.& Aloyſ.Ricc.in d.
praxi rerum for.eccleſ.reſol.250.

Secundus de Clerico, qui tempore contractus 19
ſciebat non eſſe ſoluendo, & falsò aſſeruit ſe ha-
bere idoneas facultates. Ita Aloyſ.Ricc. in d praxi
reſol 247. & in collect. deciſ.p.5.collect. 1750. Squil-
lante d.cap.10.n.14. vbi etiam poſt Marc.Ant.Ge-
nuenſ.d c.3.n.6.ſubdit ſecus eſſe ſi non aſſeruit ha-
bere idoneas facultates.

Tertius de Clerico dolo verſato cum credito- 20
re, veluti ſi tempore contractus ſe finxit non eſſe
Clericus altero contrahente id ignorante, aut
abſcondit de bonis ne ſolueretur debitum credi-
tori, vel pendente iudicio ſuper debito principa-
li bona in extraneos alienet gratia fraudandi cre-
ditorem,vt per Ferret conſ.144.Verall.dec.278.p 1.
Gutier.d.cap.17.n.20.& 21.Marcheſ.d.c.1.§.1 n.76.
cum ſeqq.pag.319.Farin.d.q. 27. num. 70. cum ſeqq.
Aloyſ.Ricc.in d.praxi reſol.247.Bellet.d.tit de Cle-
rico debitore §.2.n.6 Rot.dec.841.l.3.part. 3. diuerſ.
Squill.d.cap.10.n.17.Campan.d.c. 10. n. 16 Aloyſ.
Ricc.in collect.dec.part.5.collect 1750.verſ 1. Marc.
Anton.Genuenſ d.cap.3.n 6.vbi n.11.idem dicit de 21
laico effecto Clerico poſt debita contracta in
fraudem creditorum,& n.12. de Clerico exercen- 22
te illicitam negotiationem,Squillante d.c.10.num.
18. Huius etiam cap. beneficium non datur ſpo-
liatori condemnato dolo concurrente. Mohedan.
deciſ.117.aliàs 1.de ſolutionib.Rota deciſ. 22.de re-
ſtit.ſpol in nouis,& apud Marcheſan.de commiſſionib.
part.2.pag.550.& part.3.pag.321.num.96.vbi quòd
clericus non indicans omnia bona priuilegia
huius cap.eſt indignus.

Quartus de Clerico, qui in fraudem credito- 23
rum conſumpſit bona, vel debita contraxit ſub
ſpe gaudendi hoc beneficio, vt per Marc. Anton.
Genuenſ.d.c.3.n.6.Ioan.Anton.de Nigr.in Extra-
uag. Clementis VII. de vita & honeſt. cleric. n. 143.

Carol.

Carol. de Graſſ. *d. effectu 7.n.34.& 36*. Squillante *d.c.10.n.25*.

25 Quintus de Clerico, qui in ludo, vel luxurioſè viuendo bona ſua conſumpſit, Ferret. *conſ.144. n.3.lib.1.* Marc.Anton.Genuenſ.*d.cap.3.n.*8.Aloyſ. Riec.*in d.praxi reſolut.*247.Bellet.*d.§.2.n.6.* Carol. de Graſſ.*d.effectu 7.num.* 51. Squillante *d. cap.* 10. *num.*16.

26 Sextus ex Clerico condemnato per tres ſententias conformes ſecundùm Pute. *deciſ.* 56. aliàs 54.*n.3.lib.1.in correct*.Farin.*d.cap.27.num.*69. Marcheſan *d cap.1.§.1.n.74.pag.* 318. Rota *in Hipporegien expenſarum* 11.*Decembris* 1622.*coram bona mem. Rembolde*, vbi expreſsè ſequitur Puteum *cit. loco.* Quamuis contrarium imò Clerico tribus ſententiis damnatum ſoluere creditori gaudere priuilegio illius *cap.*exiſtimauerint Cou.*d.c.1.n.9.*Gutier. *d.c.17.n.33* Azeued.*l.4.n.19.ad fin.tit.2.lib. 6. noua Recop.*Molin *diſp.*571.*n.*23. Aloyſ. Rice.*in d. praxi reſol.*254.Marc.Anton.Genuenſ *d.c.3. n.*13. Carol. de Graſſ.*d.effectu 7.n.*45.Squillante *d. cap.* 10.*n.*20. Vincent.Caroc.*d.except.24.a n.1.* Ciarlin. *d.c.*101. *n.*5.Maſcard.*d docum.11.n.5.*

17 Septimus in Clerico obligato in forma Cameræ, quia huius obligationis vigore renunciatur beneficio illius tex. habetque obligatio cameralis executionem paratam, & non admittit aliam exceptionem, niſi falſitatis, ſolutionis & pacti de non petendo Ita Farinac. *d.q.17.num.*70 Zach. *ad Galeſ de obligat.Camerali q.16.n.9.& q.19. n.4.* Ferentil *in annot.ad deciſ.*97.Buratti *n.*9. Scace. *de iudic.lib.1.c.62.n.17.in fine*, Franc.Leo *in theſauro fori eccleſ.c.11.n.*14.Beller.*d.tit.de Clerico debit.§.2.n.* 7. Ciarlin. *d.c* 101. *n.*8. & 9. vbi *n.*11. teſtatur hanc ſententiam commmunem & veram, ac magis receptam in Curia Romana, & *n.*16. quod clericus vigore talis obligationis poteſt coram ſuo Epiſcopo cenſuris, & carcere obſtringi. Quamuis contrarium tenuerint Cou.*d.c.1.num.9.verſ. ex his*, Brun à ſole *in compendio reſolut.verb.clericus*, Maur. Burg.*in tract.de laudemio l.3.inſpect.*19 *num.*3. & 5. Zanchin.*in tract.de priuil.eccleſ. priuil.*114. *num.* 11. Ioan Segura de Aoalos *in direct.Indic eccleſ.p.1. c.*23.*n.*17.Baëca *de inope debit.c.17.n.9.*Marc. Anton. Genuenſ.*d.cap.3.n.*13.Aloyſ Rice.*in d. praxi reſol.* 252 Squillante *d.c.10.n.*21.

28 Octauus in Clerico obligato ad penſionẽ ſoluendam, quia penſioni conſenſit etiam cum iuramento & obligatione camerali, tum etiam quia promittit penſionem ſoluere ſub pœna excommunicationis, & priuationis, tum denique, quia æquũ non eſt quod dum beneficium obtinet, iuuetur *d. cap.Odoardus.*Ita Caſſad.*dec.21.n.3.de locato*, Gom. *in compẽdio ſignat.col.fin.n.*80.Aloyſ Riec. *in d.praxi reſol.255.in notab.11.& dec.173.p.4.* Marcheſ.*d.c.1. §.1.n 64.pag.*317.Farin.*d.q 27.n.70.*Carol.de Graſſ. *d.effectu 7.n.48.&* 50.Steph.Grat.*d.c.*222. *à n.* 50. Squillant.*d.c.10.n.*22. Quamuis contrarium, quòd ſcilicet beneficiarius non teneatur vltra quam facere poteſt, teneat Cald. Pereir.*de extinct.emphyt. c.4 n.*24. Quicquid etiam propter præciſam obligationem ſoluendi penſionem non amittere priuilegium exiſtimauerint Gig. *de penſ.q. 12.n.5. & conſ.111.n.11.*Cou.*d.n.8.verſ.quoties*, & D. Barboſa *d.§.eleganter n.*23.

29 Nonus in Clerico conuento actione reali, vt per Brun.*de ceſſ.bonorum q.3.n.*14. Aloyſ.Rice. *in d. praxi reſolut.255.in notab.n.*2. Marc.Ant.Genuenſ. *d.c.3.n.9* Carol.de Graſſ.*d.effectu 7.n.*62.Squillante *d.c.10.n.*15.

Decimus in Clerico conuento pro debito dependente ex delicto, vel quaſi, vt per Ceuall *commun.contra comm.q.701.num.*8. Farin. *d.q.27. n.* 7. Aloyſ.Ricc. *in d.praxi reſol.*251. Gotier. *d. cap.* 17. *n.23.& ſeq.* Campan. *d.cap.10.n.21. cum ſeqq.* Carol.de Graſſ. *d.effectu 7.n.*38.Bellet.*d §.2.n.9.* quod intelligas quando pœna pecuniaria eſt applicanda fiſco, vel patri in vim pœnæ ad vindictam delicti, & non ad emendam, & reparationem damni, ſecundùm Gutier. *d.cap.27. num.* 27. Marc. Anton Genuenſ. *d cap. 3.num.* 27. Marcheſ, *d.cap.1.§.1.num.60.pag.*317. Squillante *d.cap.*10. *à num.*26. 29

Vndecimus vbi Clericus eſſet debitor alicuius, qui eſſet pauperior ipſo Clerico, vt per Carol. de Graſſ.*d.effectu 7.n.*55 Marc.Anton. Genuenſ. *d. cap.3.n.*14.Bellet *d.§.2.num.*8. Squillante *d.cap.*10. *num.*40. vbi poſt Brun.*d.tract.de ceſſ.bonor.q.* 13. 4. *quaſt.princip.* hoc limitat quando eſſet creditor ex cauſa lucratiua, & non onetoſa. Aduertit Ciarlin. *d.c.*101.*num.*24 ex Abb.*in d c.Odoardus n.9.* & Tib. Saluſt.*in pract.iud lib.1.cap.* 33.*num.2.* quod vigore Cameralis obligationis non fertur excommunicatio contra paupertatem & impotentiam ad ſoluendum, quòd intelligit de æquitate, ſecus de rigore. 30

Duodecimus in Clerico debitore ratione depoſiti penes ſe facti, quia aduerſus exactionem talis debiti non poterit opponere priuilegium illius *c.* Matheſ.*ſing.60 n* 10.Carol. de Graſſ.*d.effectu 7.n.*58. Squillante *d c.10 n.*41. 31

Decimus tertius in Clerico hærede non confecto inuentario, vt per Thom. Triuiſ.*Venet.dec.* 8. *p* 1.Aloyſ Ricc.*in d.praxi poſt reſol.254.in notab.n.* 2. Squillante *d.c.10.n.*43. 32

Decimus quartus de Clerico, qui adminiſtrauit bona aliena, vt cum fuerit tutor, vel procurator, & malam reddidiſſet rationem de adminiſtratione, vt per Ferrer.*d.conſ.*144 *n.* 166. Carol. de Graſſ. *d. effectu 7.n.*51. Squillante *d cap.*10. *n.*44. quicquid dicat Caualcan.*de tutore n.* 322. 33

Decimus quintus in Clerico periuro, vel ſuſpecto de fuga, & vbi debitum deſcenderet ex dolo, vt per Cou. *d.n.9.verſ.verum ſi Clericus*, Stephan.Gratian.*d.cap.*222.*n.*49. Farin. *d.q.27.n.* 71. *verſ.ſublimita tertiò*, Bellet. *d.§.2.n.*10.Ciarlin.*d.cap.* 101.*n.*13. 34

Decimusſextus in Clerico, qui negauit debitum, vt per Gutier.*d.cap.17.num.*2.Molin.*d.tract.*2. *diſp.*571.*n.*12. Aloyſ. Riee. *d.p.5.collect.*1750. *verſ.* 2.*& in d.praxi reſol.*247. vbi limitat ſi debitum eã agnouiſſet ante ſententiam, Marc. Anton.Genuenſ. *d.c.3.num.*5. Carol.de Graſſ.*d.effectu 7.num.* 53.Beller.*d.§.2.num.*1.& Caualer.*deciſ.*415.*num.* 1. dummmodo negatio ſit iudicialis, arg.tex. *in l.electio, §.neque, ff.de noxalib. & in l.ætate 12.§.fin.ff.de interrog.action.* 35

Decimus ſeptimus in laico fideiuſſore Clerici, vt per Gutier *pract.lib.5.q.vlt.num.70. cum ſeqq.* Ceual. *commun.contra commun.quaſt.* 701.*num* 14. Ioan.Baptiſta Coſta *d.remed.28.num.*8.Aloyſ. Ricc.*in d.praxi reſol.*248.*& p.4.dec.*173. 36
*n.*8.Squillante *d.cap.*10 *n.* 47. vbi 37
ſubdit quòd ſi Clericus eſſet
fideiuſſor laici, gaude
ret vtique priuilegio *d.c.Odoardus.*

CAPVT

56 *Clerici ſpectacula, comœdias, fabulas, choreas, & alia his ſimilia vitare tenentur.*

57 *Comœdiis intereſſe non licet Clericis.*

58 *Comœdiarum impudicarum auctores mortiferi criminis Rei ſunt.*

59 *Comœdias audire ob ſolam vnam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, ceſſante ſcandalo non eſt peccatum mortale.*

60 Cap. pen. de vita & honeſtate Cleric. *declaratur.*

61 *Choreis, & ſaltationibus intereſſe non licet Clericis.*

62 *Taurorum agitationi intereſſe non debent Clerici in Sacris.*

63 *Mimis, ioculatoribus, & hiſtrionibus intereſſe non debeat.*

64 *Laruati Clerici incedere non debent.*

65 *Hiſtriones, & huiuſmodi dum comœdias agunt, ſeu laruati incedunt ſe cum habitu Religioſi accommodare non debent, aliàs veniret grauiter puniendi.*

66 *Ludere ad aleas, & taxillos non licet Clericis, qui ordine ſacro initiati ſunt, vel in minoribus conſtituti ſi beneficium habeant.*

67 *Ludus, qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis Clericis eſt permiſſum ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant.*

68 *Scacchorum ſiue latrunculorum ludus non eſt Clericis prohibitus, modo ludatur cauſa recreationis, & non cauſa voluptatis, aut auaritia.*

69 *Ludus, qui in ingenio conſiſtit ac proinde permiſſus eſt, non conuenit litteratis hominibus.*

70 *Clerici in eorum ludis aliàs eis permiſſis admixtos laicos habere non debent.*

71 *Cauponas, vel tabernas niſi longioris itineris cauſa ingredi prohibentur Clerici.*

72 *Cauponarum inſtitutio non fuit voluptatis cauſa, ſed neceſſitatis.*

73 *Tabernæ dicuntur domus in quibus panes, vinum, & carnes cocta venduntur.*

74 *Tabernas habere Clericis non licet.*

75 *Clerici omnes à crapula, & ebrietate abſtinere debent.*

76 *Mala multa ex ebrietate gignuntur.*

77 *Bibere ad potus æquales Clericis prohibitum.*

78 *Scurrilibus, aut ioculatoriis verbis, vel adulationibus, & proditionibus inſeruire aut vacare Clerici prohibentur.*

79 *Canes, & accipitres ad venandum non licet Clericis habere, ſi ad voluptatem venati fuerint.*

80 *Venatio in dubio facta præſumitur cauſa recreationis.*

81 Cap. 1. diſt. 34. *declaratur.*

82 *Piſcare clericis licet, modo diebus præſertim ſolemnibus, & non aſſiduè id exerceant.*

83 *Procurare, aduocare, ſeu patrocinari apud Iudicem ſæcularem Clericis prohibetur.*

84 *Aduocare coram Iudice eccleſiaſtico Clerici non prohibentur.*

85 *Procurare in quacunque cauſa, & coram quocunque Iudice prohibentur Clerici.*

86 *Aduocare in cauſa propria, vel Eccleſia ſua, aut perſonarum miſerabilium Clerici non prohibentur coram Iudice ſæculari.*

87 *Coniunctorum in cauſa aduocare poſſunt Clerici coram Iudice ſæculari ſi alium & idoneum habere non poſſunt.*

Clericus non ſolum ſuo nomine, ſed etiam alieno litigat in curia Romana coram quocunque Iudice. ibid.

88 *Aduocare in vno tantum negotio poterit Clericus coram quocunque Iudice, quo expedito aliud aſſumere valebit.*

89 *Clericus poteſt domi ſuæ conficere iuris allegationes, ibique conſilium etiam in ſcriptis petentibus dare.*

90 *Aduocare poſſunt Clerici in minoribus ſi ſtipendia non habeant eccleſiaſtica.*

91 *Clerici in ſacris conſtituti ſi non habeant beneficia eccleſiaſtica, aut patrimonium, quibus ſuſtententur, poſſunt aduocare abſque aliqua diſpenſatione.*

92 *Notarius, ſeu tabellionatus officium Clericus exercere non licet, præſertim in ſæcularibus, aut profanis negotiis, ſi illi ſint in ſacris conſtituti, vel beneficium eccleſiaſticum habeant, vt num. 93.*

94 *Tabellio, ſeu Notarius poteſt eſſe Clericus in cauſa hæreſis.*

95 *Tabellionis, ſeu Notarij munus coram Papa exercere poſſunt Clerici.*

96 *Tabellionatus officium in curia Romana exercere poſſunt Clerici.*

97 *Notariatus officium exercere poteſt Clericus in aliqua curia eccleſiaſtica ſi non haberet vnde viueret.*

98 *Clericus in minoribus Ordinibus conſtitutus nullum habens beneficium eccleſiaſticum poteſt Tabellionatus, ſeu Notarius officium exercere.*

99 *Inſtrumenta facta per Clericum tabellionem valet interim quod hoc officium ei non interdicitur, prohibitioque tranſeat in notitiam populi.*

100 *Inſtrumenta ac rogationes veteres perficere poteſt tabellio qui Clericus eſt, eſto nouas recipere nequeat.*

101 *Inſtrumentum in cauſis ſpiritualibus, & eccleſiaſticis conficere poteſt Clericus tabellio.*

102 *Notariatus officium exercere valet Clericus, vbi adfuerit conſuetudo.*

103 *Teſtificari in cauſa ciuili ſæculari Clerici ſine permiſſione Epiſcopi prohibentur.*

104 *Clerici non admittuntur ad teſtificandum contra laicum coram Iudice ſæculari ſine licentia Epiſcopi, & Superioris, niſi ſempere peſtis.*

105 *Formula licentia danda per Epiſcopum clerico, vt deponat coram iudice ſæculari.*

106 *Depoſitio facta per Clericum abſque ſui Prælati licentia, in cauſa ciuili coram iudice ſæculari, valet.*

107 *Clerici teſtes eſſe poſſunt ſine licentia ſuperiorum in contractibus, & vltimis voluntatibus.*

108 *Teſtes laicos ad ferendum teſtimonium veritatis pro curia Epiſcopalis informatione poteſt Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, & in ſubſidium citare.*

109 *Iudicare in cauſis ciuilibus, vel vbi iuriſdictionem obtinent, vel vbi ſunt arbitri conſtituti non prohibentur Clerici.*

110 *Sententiam ſanguinis ferre nullatenus poſſunt Clerici.*

111 *Iuſtitiarij, aut Vicecomitis officium non poſſunt Clerici exercere.*

212 *Vicereges, Vicecomites, aut locum tenentes Principum ſæcularium non poſſunt eſſe Clerici in ſæculari iuriſdictione exercenda.*

113 *Tutelam, vel curam ſuſcipere niſi pietatis cauſa Clerici, & Regulares non poſſunt.*

114 *Negotiari & mercaturam facere lucricauſa non poſſunt Clerici.*

115 *Negotiari quocunque contractu prohibentur Clerici.*

116 *Poſſeſſiones conducere propter cupiditatem non poſſunt Clerici, niſi neceſſi.as inſtet.*

117 *Conductori ſuccedere poteſt Clericus.*

118 *Clerici ementes rem eo animo vt domi conſumant, vel vendentes quæ de rebus ſuis recollecta fuerint, non dicuntur negotiari.*

119 *Clerici negotiationem exercentes non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuoſque alant, non dicuntur negotiari.*

120 *Clericus ſemel, aut iterum negotians non peccat mortaliter.*

121 *Clericus an poſſit negotiari per alium? oſtenditur.*

122 *Clericus ſi emiſſet pertinentia ad ſe ſuamque familiam, poteſt vendere quæ ſuperſunt.*

123 *Animalia locare poteſt Clericus ſi habeat ex decimis, vel ſucceſſione.*

124 *Agros proprios colere poteſt Clericus.*

125 *Clericus à locis piis terrena in affictum accipere poteſt.*

126 *Vinum ſuum etiam minutim vendere poteſt Clericus.*

127 *Clerici ſua bona patrimonalia, ac beneficiorum excoli facere poſſunt, animaliaque ad hunc effectum neceſſaria emere, & vendere valent.*

128 *Clerici in caſibus non permiſſis negotiantes peccant mortaliter, & excommunicari poſſunt.*

129 *Clerici pro rebus in quibus negotiantur tanquam laici ad vectigalia, & portoria præſtanda tenentur.*

130 *Clericus non tenetur tributa ſoluere antequam ter moneatur vt mercaturam non exerceat.*

131 *Monitio trina debet præcedere, vt clericus negotiater amittat priuilegia.*

132 *Clerici ab omni ſordido quæſtu, aut ignominioſo artificio abſtinere debent, quibus verò non ſuppetit ex Sacerdotio poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere.*

133 *Apoſtoli laborabant manibus ſuis ne quemquam grauarent.*

134 *Ruſticalia opera exercere poſſunt Clerici.*

135 *Alchymia ars clericis prohibetur.*

136 *Studium Medicinæ, & legum ciuilium ſacerdotibus, vel Curatis, & in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis, ſicut & Regularibus prohibetur ſub pœna excommunicationis.*

137 *Arma portantes Clerici excommunicantur.*

138 *Arma Clericorum ſunt Orationes, & lachrymæ.*

139 *Clerici ſi ſubſit iuſta cauſa, poſſunt arma portare.*

140 *Arma portans Clericus prohibita non poteſt illis ſpoliari per Iudices ſæculares, contra citatos, & ſeq.*

141 *Clerici quæ pro honeſtate, ac bonis moribus vitare tenentur oſtenditur, & n. ſeq.*

1 SICVT Clerici à laicis priuilegiis plurimia diſcernuntur, vt *proximo c.* vidimus; ita vitæ quoque, moribus & honeſtate eos præcellere debent, quibus vitæ exempla, ac monita præbere tenentur, atque eò maximè, quod Dei miniſtri, & euangelica miniſteria exercere probantur; quare de vita, & honeſtate Clericorum *in lib. 6. Decretal. & Clementinis* multa à ſummis Pontificibus & ſacris Conciliis ſancita fuerunt, quæ omnia tum in Viennenſi, tum in Tridentino Concilio nouiſſimè innouata fuerunt, eaque ſimul digeſta, hiſque nonnulla adiecta fuerunt, in Conſtitutione, quam Pius V. Summus Pont. *de cleri Romani reformatione* edidit, qua indicatur Epiſcopis quomodo ſacrorum Canonum inſtituta hac ſpecialiter in re debeant obſeruare. Hæc autem omnia, circa tria præcipuè verſantur: quædam enim ad ornatum corporis, atque veſtitum pertinere videntur; quædam verò cohabitationem, & conuerſationem reſpiciunt; reliqua in negotiis, & exercitiis Clericorum conſiſtere dignoſcuntur, in his ergo breuiter pertractandis hunc propoſitum ordinem proſequemur.

Statutum igitur à Sacris Canonibus inuenitur vt qui in Clericali militia adſcribi, ac verſari voluerint, & Clericalibus perfrui priuilegiis non pro libito voluntatis, ſicut laicis eſt permiſſum, veſtibus quibuſcunque, aut quolibet corporis ornatu vtantur; nec cum quibuſvis generibus perſonarum liberè conuerſari, aut quæcumque negotia, vel exercitia eis agere liceat, ſed non ſecus ac Regulares perſonæ cum certo, ac vniformi habitu incedere, ſæculariaque commercia, negotiave vitare omnino teneantur, *cap. clerici 23. diſt.* Et (vt à primo capite ſumamus exordium) ſtatutum eſt *in cap. clerici, & in cap. fin. 23. diſt.* vt Clerici omnes, aut qui ſaltem in maioribus Ordinibus ſunt conſtituti, vel eccleſiaſticum obtinent beneficium veſte talari formæ, & coloris decentis, ac Clericali tonſura ſuo Ordini conuenienti, ſemper vtantur, & ita præſertim publicè, incedant: tradunt Pacian. *de probationib. lib. 2. cap. 34. num. 38. & 39.* Guid. Pancir. *var. lect. lib. 1. cap. 21. per tot.* Bellet. *diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſcipl. cleric. §. 16. n. 13* Decian. *tract. crimin. tom. 1. lib. 4. cap. 9. n. 96. & 97.* Moſcon. *in tract. de maieſt. milit. eccleſ. p. 2. lib. 1. cap. 2. verſ. de habitu autem*, Bottel. *in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 11. de vita & honeſt. cleric. n. 39.* In mi- 3
noribus verò Ordinibus conſtituti hodie ad id non adſtringuntur, niſi eccleſiaſticum beneficium habeant; ſed ſi talari veſte vti, & Clericali priuilegio gaudere voluerint, etiam Tonſuram deferre tenentur, *cap. ſi verò aliquis, de ſentent. excomm.* ita vt etiam attento Concil. Trident *ſeſſ. 23. de reform. cap. 6.* teneantur habitum clericalem, & Tonſuram ſimul deferre, nec ſufficit geſtatio habitus, vel Coronæ, ex reg *l. hac verba, ff. de verbor. ſignific.* reſoluunt D Barboſ. *in l. Titia num. 34. verſ. vltima con luſio, ff. ſoluto matrim.* Bellet. *diſquiſ. cleric. part. 1. tit. de fauore cleric. perſon. §. 8. num. 7.* Armend. *in addit. ad recop. leg. Nau. lib. 2. tit. 19. de for. comp. n. 13.* Aloyſ. Ricc. *in dec. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ 154. p. 4.* Ego ipſe *de offic. & pot. Epiſc. p. 2. alleg. 12. n. 19.*

Hoc autem de habitu Clericali, & Tonſura ad effectum gaudendi fori priuilegio, requiritur attenta dicti Concilij diſpoſitione in ſeruiente alicui Eccleſiæ, vel ſeminario, aut in Schola, vel Vniuerſitate de licentia Epiſcopi verſante, non autem in Clerico beneficiato primæ Tonſuræ, ſeu minorum Ordinum, ex dictione, *aut*, qua vtitur dictum Concilium, quæ disiungit ſecundùm citatos per me *in tract. de diction. vſufreq. d. 46. ex n. 2. ſecundum Lugdunenſ. impreſſ.* Quare ita reſoluunt Clar. *in §. fin. q. 36. n. 16. & 19.* Læl. Zechi. *de Republ. eccleſ. tit. de clericis verſ. ad hec,* à Ponte *conſ. 14. vol. 1.* Fran. 4

Emm.

Emm.*in ſum.p.1.cap.155.col.2.* Salzed. *ad Bernard. in practic.cap.61.n.9.verſ.ſi tamen.* Curi.Philip.*p.3. §.1.n.3.ad fin.*Azened.*l.1.n.9. verſ. ſed ſi beneficium tit.4.lib.1.noua recopil.*Carol de Graſſ.*de effectib.clerical.effectu 1.n.1195.cum ſeqq.*Farin.*in praxi crimin. p.1.q.8.n.7.* Gonzal.*ad reg.8. Cancel.gloſſ.5.§.5.n.6.* Cened.*pract.& can.quæſt.lib.1.q.4.num.29.* Ceuall. *commun.contra commun.q.163.num.3.*Bobadill.*in ſua politica lib.2.cap.18.n.102.lit.E.*Bellet.*diſquiſ.cleric. p.1.tit.de fauore cleric.perſonali.§.8.n.7. verſ. diſtinguendo,*Nicol.Garc.*de benefic.p.2.c.2. n. 4* vbi *n.5.* dicit procedere etiam ſtante conſtitut: Sixti V. *de habitu & Tonſura.*

5 Sciendum eſt enim primò quod ſemper fuit
hoc in Eccleſia obſeruatum à temporibus etiam
Apoſtolorum, vt Clerici, & omnes eccleſiaſticæ
perſonæ caput ſuum deſuper raderent, & Tonſuram
capitis in modum Coronæ perpetuò deferrent,
de cuius rei origine Iſidor.*lib.2.de eccl.offic.c.4.*
differens inter cætera dicit Tonſuræ eccleſiaſticæ
vſum à Nazareis exortum, qui priùs crine ſeruato
poſt magnam vitæ continentiam caput radebant,
& capillos in ignem ſacrificij ponere iubebant.
Huius exempli vſus eſt ab Apoſtolis introductus,
vt hi, qui in diuinis cultibus mancipati
Domino conſecrantur, quaſi *Nazarei*, id eſt,
ſancti Dei, crine præciſo innouentur. Hoc, & Nazareos
illos Priſcillam, & Aquilam in Actibus
Apoſt.*cap.18.* primum feciſſe legimus. Sed & Paulum
ipſum cum aliis Diſcipulis votum ſuper ſe habentibus
idem feciſſe ſimiliter Apoſtolorum Acta
teſtantur *c.21.*& ſic Apoſtolorum inſtitutum eſſe
clarè teſtatur Iſidor. *vbi ſup.* quem ſequuntur Bonacin.
de Sacram.diſp.8 q.vnic.punct.vlt.n.4. Bellet.
diſquiſit.cler.c.p.1.tit.de diſcipl.cleric.§.17 n.19. Ego
ipſe *d.p.2.alleg.9.n.10.*

6 Fuit enim hic mos eorum; qui continentiæ votum,
aut in Clericatu, ſe in Religione emittebant,
taleſque ſancti, ac perfecti habebantur, vnde
ſuadebant Diſcipuli Apoſtolo Paulo *Actor.
dict.cap.21.* vt caput raderet, dicentes, *& ſcient omnes
quia ambulas, & ipſe cuſtodiens legem.* Quare &
de Iuliano Apoſtata legitur apud Niceph. *in hiſtoria
eccleſ.lib.10.cap.1.* quod amouendæ ſuſpicionis
cauſa, quam de ſe Conſtantius Imperator;
quod idololatriæ inſeruiret, conceperat, capite
tonſo monachatum fuerat profeſſus. Fiebat au-
7 tem olim Tonſura huiuſmodi raſo deſuper capite
in modum ſphæræ, & inferiùs quoque; ita vt ſola
capillorum corona circa caput reſtaret, *cap.probib.
cap.pen. 23. diſt.* ſicut hodie Monachi & Regulares
radere conſueuerunt, vt ex eiſdem Iuribus
colligitur. Vnde in Concil. Tolet. IV.*c.40.*reprehenduntur
Clerici Hiſpaniæ, quod modicum
tantum circulum in ſummitate capitis radentes,
priſcam (vt diximus) formam dimiſiſſent; quæ ab
omnibus Clericis ſeruabatur, vt patet *ex d. cap.
prohibete, cum ſeq.& cap.pen.23.diſt.& cap.duo 12.q.
1.c.clerici officia, de vita,& honeſt. cleric. cap. fin. de
cleric.coniug.cap.contingit 22.de ſent. excom. cum ſimilib.*
vbi ſemper fit mentio de Corona & Tonſura.
Hodie verò alius caſus ab Eccleſia generaliter
eſt receptus, & corona vel circulus capillorum
à Monachis & Regularibus, & à Romano
Pont.defertur, aliorum verò Clericorum tonſura
in ſola latitudine ſuperiori differentiam inter
Epiſcopos, alioſque Prælatos & reliquos Clericos
inferiores oſtendit, & per hæc eorum confundi
videtur diſtinctio, qui inter raſuram, & tonſuram
ſphæram clericam, ac coronam differentiam conſtituebant;
hæc enim omnia in Canonibus nihil
aliud, quàm prædictam coronam ſecundum priſcam
formam ſignificare videntur: quamuis recentiores
Canones *in d.cap.clerici*, officia coronæ
nomine pro hodierna tonſura fortè vti poſſent ſi
cauſa fuerat introducta.

Non ſolum autem tonſuram capitis Clericis 8
præcipiunt Canones, verum etiam relaxare omnino
interdicunt *in d.cap.prohibete, cum ſeq.23. diſt.*
iuxta illud Apoſt. 1. *ad Cor. 11. Vir ſi comam nutrit,
ignominia eſt ei*; quod tamen hodie propter eos, qui
comati incedere ſolent, ſic accipi ſolet, vt non
adeò relaxetur, quin aures ſaltem pateant, ſicut
in Conſtitutionibus Vernueñ. Eccleſiæ exprimitur.
Vnde Clericum, qui comam nutrit, excom- 9
municandum eſſe habetur *in cap.ſi quis, de vita, &
honeſt.cleric.* Sed primus omnium ſub anathematis
pœna hoc ipſum prohibuit Anacletus Papa *in d.
cap.prohibete*, vt teſtantur Illeſcas *in hiſtor. Pontificali
p.1.lib.1.cap.7.& cap. 4.* Menoch. *de arbit. caſ.
392.n.16.* Carol.de Graſſ. *de effectib.cler. effect. 37.*
Ego ipſe *d.p.2.alleg.9.num.10.* Nam eam nutrientes 10
peccant mortaliter. Silueſt.*in ſum. verb. Clericus 2.
n.2.*Bernar.*in pract.cap.70.alias 79. in fin. in nouiſſ.
edit.* Alber. Trot *de vero & perfecto Clerico lib.2.t.
39.num.6.*Rebuff.*in praxi benefic.tit.de forma litter.
tonſ.n.32.* Camil.Borrel.*in ſum.omn.dec. ſ. tom.1. tit.
11.num. 44.* & ideo abſolutionem Sacramentalem 11
Clericis comam nutrientibus negari; vel differri
poſſe tenuerunt Franc.Blanc. *part.1. del memorial.
verſ.el nono caſo fol.13.col.1.* Nauar.*de orat cap 18. n.
77.* quod intellige ſi monitus generaliter, vel ſpecialiter
perſeuerct; tunc enim propter inobedientiam
dignus eſt excommunicari, & peccat
mortaliter, vt aduertit Sayr.*in Claui regia lib.3.c.7.
num.25.*

Quid autem ſignificet Clericorum caput in 12
medio raſum, & in extremitatibus capillatum,
ingenioſum erno reſponſum ex Cælio *lect. antiquar.lib.18.cap.38.
Capitis*, inquit, *corona ex Romana
Eccleſiæ inſtitutione Regnum præfert; quod in Chriſto
expectatur, capillorum verò deciſio temporalium indicat
bonorum depoſitionem.* Quaſi diceret, ſciant Sacerdotes
ſe in capitis ſphæra Regni coronam &
globoſam totius Orbis figuram geſtare quam ſibi
ex diuina promiſſione conſtitutam agnoſcant,
ſi ſuis plenè muneribus ſatisfaciant, & diuinæ
legis obſeruantiam ad amuſſim colant. Et
quemadmodum olim ſponſi ad nuptias coronati
ducebantur in coniugalis caſtitatis argumentum,
ita Sacerdotes noui Eccleſiæ ſponſi coronantur,
vt ipſi Eccleſiæ datam caſtitatis fidem
obſeruent. Ita eleganter Illuſtriſſimus D. meus
Roder. à Cunha *in comment. addit. cap. prohibete
num.3.*

Sed & barbam nutrire Clericis prohibitum 13
eſt *in cap. clericus, de vita & honeſt. cleric. Clericus*,
inquit, *comam non nutriat, nec barbam*, Salzed. *ad
Bernar.in pract.cap.79. verſ. & non ſolum, in nouiſſ.
edit.* Verùm reperimus rex. illum in vetuſtis exemplaribus
Concilij Cartag. IV. *cap. 44.* ex quo
deſumitur, aliter ſe habere; legitur enim, *Clericus
nec comam nutriat, nec barbam radat*, quæ vltima dictio
in vulgaribus exemplaribus non habetur,
vt aduertunt Andr. ab Exea *in rub. de conſtit. num.
61.* & Salzed. *loco proximè citato*: antiquior verò
hæc lectio inde probabiliter videtur, quod in
Conſtitutionibus Apoſtol. apud Clement. *lib. 1.
cap.3.* ſic legitur. *Nec verò liceè barbam pilis corrumpere,
neque hominis figuram præter naturam mutare.*

iuxta illud diuinæ legis Deuter. 22. & Leuit. 19. &
21. non incideris ſuperficiem barbæ veſtræ, hoc enim
mulieribus decens, creator Deus ſtatuit, viris indecorum
eſſe iudicauit; quam legem ſequutus videtur B.
Franciſcus, & alij nonnulli Regulares. Quia vero
lex quoque vel conſuetudo contraria non impro-
batur, quin potiùs aliis de cauſis approbari vide-
tur, ita quod res potius videatur indifferens, pro-
pterea alij religionum inſtitutores hanc contra-
riam elegerunt, & nonnullæ Eccleſiæ vulgatæ
Canonum editioni adhærentes barbam radere in-
ſtituerunt. Sed Pius V. Summus Pontifex in ea
Conſtitutione, quam de Cleri Romani reforma-
tione edidiſſe diximus, hac in re mediam quo-
dammodo viam ſequutus, ſtatuit vt Preſbyteri à
ſuperiori labro barbam ita tondeant, ne Corporis
& Sanguinis Domini Sacramentum ſumentibus
impedimentum afferat, quod Romæ, & in mul-
tis Orbis partibus obſeruari teſtantur Nauar. in
man. c. 25. num. 110. Menoch. de arbitr. caſu 392. n. 17.
Ioan. Pier. in ſpeciali tract. de barbis à Sacerdotibus
portandis.
14 Nunc ad praxim deuenientes Tonſuram qui-
dem clericalem, ſeu capitis Coronam non omnes
Clerici deferre tenentur, nec omnibus eam defer-
re permiſſum eſt; Clerici enim in minoribus tan-
tùm Ordinibus conſtituti, niſi eccleſiaſticum be-
neficium habeant, aut habitum clericalem velint
deferre, Tonſuram habere non coguntur; vt ſuprà
etiam diximus, quod non tantum de coniugatis eſt
intelligendum, ſed idem quoque eſt etſi coniugati
non fuerint, c. fin. de clerico coniug.
15 Bigamis verò Tonſuram & habitum Clericalem
deferre Bonifacius VIII. in cap. vnic. de bigam. in 6.
ſub anathematis pœna interdixit, niſi ex diſpenſa-
tione Apoſtolica ad ſacros Ordines promoueri,
16 aut eccleſiaſticum beneficium conſequi merean-
tur; coniugati verò niſi ſint bigami, eam deferre
eum habitum non prohibentur, cap. clericus il a.
de vita & honeſt. cleric. cap. vnic. de cleric. coniug. in 6.
imò ſecundùm probabilem ſententiam ad id te-
nentur, ſi hoc habeat loci conſuetudo; quia etiam
Clericus coniugatus habitum clericalem de con-
ſuetudine minimè portans, clericali priuilegio
gaudet, vt probat text. in cap. Ioan. de cleric.
coniug. & reſoluit Burg. de Pace conſ. 22. num. 6. ſe-
cundùm ea tamen quæ ex Trid. Concil. cap. proxi-
mo diximus.
17 . De habitu autem ſeu veſtitu Clericorum men-
tio fit in d. c. Clerici 23. diſt. cap. fin. 41. diſt. & 21. q. 4.
per tot. cap. clerici officia, de vita & honeſt. cleric. c. quo-
niam, eod. tit. Conc. Trid. ſeſſ. 14. de refor. c. 6. ex qui-
bus colligitur quòd Clericis veſtimenta, aut cal-
ceamenta, niſi quæ Religionem deceat, vti aut
habere non licet, quia, vt inquit Anicetus Papa
in epiſt. ſicut diſcreti debent eſſe in conuerſatione,
18 ita & in omni habitu apparere tenentur. Specia-
liter autem prohibetur, & præcipuè in Præfata Pij
V. Conſtit. ſecundum auctoritatem antiquorum
Canonum, ne Clerici veſtes holoſericas, aut pel-
les pretioſiores habeant, ſed à variis quoque lai-
corum conſuetudinibus induendi, atque odora-
mentis abſtineant, ne ve perſonati incedant, nec
arma deferant, c. quicunque ex clerico, 33. q. 8 Veſtes
19 autem eorum ſint talares, id eſt, longæ vſque ad
talos, vt inſinuat Conſtitutio Sixti V. de qua in-
20 frà; de reliquis autem certus habitus in Iure ſta-
bilitus non reperitur. vt teſtatur gloſ. pen. in Clem.
1. de elect. niſi quòd nimia breuitas, & longitudo
reprobatur in cap. Clerici officia, pen. de vita & ho-
neſt. cleric. & ideo eas veſtes dicemus Clericis de-
centes, quæ à communi vſu, & conſuetudine pro-
uinciæ, in qua commorantur, reperiuntur admiſ-
ſæ, gloſ. in cap. ſi quis virorum 20. diſt. gloſ. verb. de
curatis in d. c. clerici pen. de vita, & honeſt. cleric. &
verb. ſæcularis in d. Clem. 1. de elect. Cardin. in Cle-
ment. 2. ad fin. de vita & honeſt. cleric. Roland. conſ.
4. n. 27. lib. 2 Cou pract. cap. 31. ſub num. 7. verſ. quartò
illud eſt obſeruandum, Farin. in praxi crimin. p. 1. q. 8.
n. 69. Suar de Pace in practica tom. 1. pral. 2. n. 7. Ric-
ciul. de iure perſonarum lib. 7. cap. 6. num. 1. Anton.
Nouar. in ſum. Bullar. titul. de habitu cleric. Ciarlin.
controuer. forenſ. cap. 20. Boër Epo in comment. ad d.
c. clerici officia n. 41. cum ſeqq. plures, quos refert Ego
ipſe d. p. 2. allog. 9. num. 1. & ſuprà hoc lib. c. 39. §. 2. n.
23. cum ſeqq.
Requiritur prætetea honeſtas in veſtium co- 21
lore, viridem enim, aut rubrum expreſsè impro-
bat text. in d. c. pen. verſ. pannis, & in d. Clemens. 2. in
fin. eod. tit. vbi à principio Clemens V. multa de
hac veſtium honeſtate tradit: & ne Clerici vir-
gata, & partita veſte vtantur, de qua latè Bernard.
& Salzed. in pract. c. 78. in nouiſſ. edit. Thom. Valaſc.
allegat. iuris tom. 1. alleg. 11. n. 7. latè Steph. VVeyma
ad conſtit. 24. ex antiquo Iure deſumptas, & per Con-
cil. Trid. innouatas conſtit. 8. n. 6. vbi n. 9. quæ veſtes
dicantur virgatæ, & quæ partitæ: rubeus enim 22
color permittitur tantùm Cardinalibus, & viridis
ſolùm Epiſcopis, ſecundùm Menoch. de arbitr. caſu
392. num. 12. Pacian. de probat. lib. 2. cap. 34. num. 39.
Scacc. de iudic. p. 1. c. 12. n. 85. & 86. quos refert Ca-
rol. de Graſſ. de effectibus clerical. in prælud. n. 27 1. Si-
militer alia ornamenta, aut aliud indecens in ve- 23
ſtibus & in equitatura, & calcaria deaurata eis
interdicuntur, prout etiam illis prohibetur defer-
re annulos in digito, niſi quibus competit ex of-
ficio, vel dignitate, d. c. pen. Bellet. diſquiſ. clerical.
p. 1. tit. de diſcipl. cleric. §. 16. num. 12. Carol. de Graſſ.
de effectibus clerical. effectu 41. num. 1. vbi num. 2.
ſubdit poſſe Doctores, vel in aliqua eccleſiaſti-
ca dignitate conſtituto in eius manibus annulos
deferre.
Sed & crinium, ſeu capillorum nimius cultus, 24
aut affectata compoſitio eis prohibetur, ſicut in-
quit Hieron. de cuſtodia virginitatis ad Euſtochium
ſcribēs, Sunt, inquit, quidam mei ordinis, quibus omnis
cura eſt in veſtibus ſi bene oleant, ſi per laxa pelle non
polleat, crines calamiſtri veſtigio rotantur, digiti annu-
lis radiāt, & ne plantas humidior via ſpargat vix im-
primunt ſumma veſtigia, tales cum videris ſponſos ma-
gis exiſtimare, quàm Clericos. Nam Clericos debere 25
portare capillos ita tonſos, vt aures pateant, per
text. in c. non liceat 32. diſt. 1 5. notat Greg. Lop. l. 19.
gloſſ. 7. tit. part. 1. quem refert Illuſtriſſimus D. meus
Roderic. à Cunha in comment. ad d. c. non liceat n. 4.
eſſet enim peccatum in veſtitu nimio cultu vti, vt 26
ſcribit S. Greg. hom. l. vlt. Quadrag. his verbis. Sunt
nonnulli, qui cultum ſubtilium, pretioſarumque veſtium
non putent eſſe peccatum, quod ſi videlicet culpa non
eſſet, nequaquam ſermo Dei tam vigilanter exprime-
ret, quod diues, qui torquetur apud inferos, byſſo & pur-
pura indutus fuiſſet. Laudandus quippe eſt decor, &
competens veſtium ornamentum, quæ morum ma-
nifeſtiſſima ſolent eſſe ſigna, inquit enim Ambroſ.
lib. 1. offic. Decor corporis non ſit affectatus, ſed natura-
liter ſimplex, neglectus magis quàm exquiſitus, non
pretioſis, aut albentibus indutus ſit clericus veſtimentis,
ſed communibus, vt honeſtati & neceſſitati nihil deſit,
nihil accedat nitoris. Debent tamen Clerici nec ful- 27
gidis, nec ſordidis veſtibus ſe ornare, ſed inter
vtrumque,

vtrumque medium quoddam eſt capiendum, quod eleganter deſcribit Hieronym. *epiſt. 2. ad Nepotian. c. 11. Veſtes pullas æque deuita vt candidas, ornatus & ſordes pari modo fugiendæ ſunt; quia alterum delicias, alterum gloriam redolet. Forma veſtium,* inquit Bernard. *de conſil. lib. 8. c. 11. deformitatis mentium & morum iudicium eſt, quid ſibi vult quod clerici aliud eſſe, aliud videri volunt? nempe habitu milites quæſtu clericos, actu neutrum exhibent, nam neque pugnant vt milites, nec vt Clerici euangelizant.*

28 Contra non deferentes habitum clericalem ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 14. de reform. cap. 6. quòd ſi poſtquam ab Epiſcopo ſuo etiam per edictum publicum moniti fuerint honeſtum habitum clericalem illorum ordini, & dignitati congruentem, & iuxta ipſius Epiſcopi ordinationem, & mandatum detulerint per ſuſpenſionem ab ordinibus, ac officio, & beneficio, ac fructibus redditibus, & prouentibus ipſorum beneficiorum, necnon ſi ſemel correcti denuò in hoc deliquerint etiam per priuationem beneficiorum, huiuſmodi coërceri poſſunt, & debeant.* poſtmodum verò contra non deferentes habitum Clericalem emanauit Cõſtitutio Sixti V. incipit, *Cum ſacroſanctam, ſub Dat. 5. Idus Ianuar. anno* 1588. *in Bullario nouo tom. 2. pag.* 653. vbi Clericis vti militibus in militari non incederent, mandatiſque ſuper id editis ſub certo termino non obedierint, præter alias pœnas contra eos inflictas ſine vlla alia monitione ipſo facto priuatos declarat, quibuſcũque Dignitatibus, adminiſtrationibus, Officiis, Canonicatibus, & Pręebendis, ac beneficiis etiam ſimplicibus, & Præſtimoniis per eorũ quemlibet in titulum, commẽdam, vel alias pro tempore obtentis, necnon penſionibus & fructibus, ac prædiis, boniſque eccleſiaſticis huiuſmodi quocunque modo eis reſeruatis, vel reſeruandis, omnique iure ſibi in eis, vel ad ea quomodolibet competenti. huius Cõſtit. meminit Gonzalez *ad reg. 8. Cãcell.*

29 *gloſſ. 5. n. 56.* Deinde idem Sixtus V. per aliam ſuã Conſtit. incipit, *Paſtoralis, ſub Dat. Pridie Kalend. February eiuſdem anni* 1588. declarauit habitũ clericalem non teneri deferre clericos non recipientes penſionem, fructus, aut prædia, vel bona eccleſiaſtica ſibi in vna vel pluribus vicibus reſeruata, & conceſſa ſummam ſeu valorem annum ſexaginta ducatorum auri de Camera inſimul non excedentes, ſeu excedentia. Et inſuper declarat non teneri in habitu & tõſura clericali incedere inſeruientes Palatio Apoſtolico in inferioribus miniſteriis, vt ſunt paraphernarij, credentiarij & ſimiles, qui penſiones, aut fructus bonave eccleſiaſtica loco penſionum vſque ad quamcunque ſummam & valorem percipiunt. Declarat etiam eos Clericos, aut milites, quibus pẽſiones, aut fructus bonave, aut prædia eccleſiaſtica ad quamcunque ſummam reſeruata, aut reſeruari conceſſa ſunt, non aliter ad gerendum militarem habitum teneri, poſtqoam penſiones, fructus, aut alia præfata cum affectu exigere, aut percipere cœperint, vel per eos ſteterit quominus exigant, vel percipiant. Quarum Conſtit. tenorem referunt Quarant. *in ſum. Bullarij verb. habitus clericalis, in princ.* Piaſec. *in praxi Epiſc. p. 1. c. 3. n. 13. pag.* 119. *&* 130.

30 Declara ſupradictas Conſtitutiones, minimè requiri duas veſtes longas in Clerico, vt ex Viual. receptum dicit Nicol. Garc. *de benef. p. 7. cap. 1. num.* 23. quia ſufficit quòd pallium perueniat ad talos, toga verò tegat genua, vt benè reſoluunt Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 3. cap. 3. n. 3.* Viuald. *in candel. aureo p. 3. ad finem explicat. Bulla Sixti V. de habitu & tonſura num. 9. verſ. quarta aſſertio,* Petr. de Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu. Ledeſma *in ſum. p. 2. tractatu 7. p. 2. prope 14. concl. circa fin.* nam veſtis ſuperior requiritur clericalis, ita vt cooperiat interiorem quamuis laicalem, prout ex Franch. & Scacc. reſoluit Carol. de Graſſis *dict. effectibus clerical. effectu 1. n.* 1180. In multis tamen modis præfatæ Sixti V. Conſtitutiones reſtringuntur, earumque pœnæ locum non habent, vt in ſequentibus limitationibus. 31

Primo in Clerico qui ſemel habitum dimiſit, 32 is enim propter vnam habitus dimiſſionem non debet beneficio, vel fori priuilegio priuari, quia in eiſdem Conſtitut. requiritur vt tantum perſeueret, quod publicè pro laico exiſtimetur. ita Farin. *in praxi crimin. q. 8. n. 68.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. c. 3. n. 14. verſ. excuſaretur,* Proſper de Auguſtino *in addit. ad Quarant. in ſum. Bullarij, verb. habitus clericalis,* Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p. 4. collect. 956. limit. 3.* Vgolin. *de offic. & poteſt. Epiſcopi. cap. 12. §. 6. num. 3.*

Secundò in Clerico, qui ratione paupertatis habitum proprio ordini congruentem geſtare non valuerit. Ita Vgolin. *d. c. 11. n. 3. verſ. 5.* Aloyſ. Ricc. *d. collect. 956. limit. 2.* Carol. de Graſſis *d. effectu 1. n.* 1175. Zypæ. *in analyt. poſtremi iuris eccleſ. enarrat. lib. 3. tit. de vita & honeſt. cler. num. 7.* Decian. *tract. crimin. tom. 1. lib. 4. c. 9.* vbi exemplificat, quando Clericus eſſet ita pauper vt non poſſet propter paupertatẽ alias veſtes inuenire niſi laicales ſibi donatas. 33

Tertiò in Clerico, qui non poteſt propter infirmitatem tonſuram deferre, Capella Tholoſ. *deciſ.* 104. Thom. Acti *tract. de infirm. p. 2. in verb. clerici n.* 12. Zipæ. *vbi ſuprà,* Vgolin. *d. c. 11. num. 3. verſ. quoad tonſuram,* Bellet. *d. tit. de diſcipl. cler. §. 17. n. 9.* Carol. de Graſſis *d. effectu 1. num.* 1171. Aloyſ. Ricc. *vbi ſup. limit. 1.* 34

Quartò in Clerico, qui propter aliquod veriſimile periculum transformari cogeretur; ita Rubin. *dec. 61. p. 1.* Piaſec. *d. cap. 3. n. 14. verſ. excuſaretur,* Zipæ. *d. loco n. 7.* Aloyſ. Ricc. *vbi ſup. limit. 4.* 35

Quintò in Clerico, qui domi ſuæ, & in occulto 46 habitum dimittit, quia *d. Clem. 2.* loquitur de deferente publicè alienas veſtes; ergo ſecùs ſi occultè, tum quia iſte talis non dimittit habitum ne deferat, ſed vt paulo poſt aſſumat, quo caſu non dicitur dimiſiſſe, ſicut etiam abeſſe non dicit, qui ſtatim eſt reuerſurus, *l. poſtliminium. §. captiuus, & l. nihil. ff. de captiu. & poſtlimin. reuerſ.* cum traditis per Gonzal. *ad reg. 8. Cancel. gloſſ. 43. n. 5.* & ita in propoſito hanc opinionem tenet Vgolin. *dict. ca. 12. num. 3. verſ. 4.*

Sextò in Clerico itinerante, vel peregrinante, 37 cui tunc licitum eſt habere veſtes breuiores, *c. Epiſcopi 21. q. 4.* Add. *ad capell. Tholoſ. q.* 256. & ita Sacra congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum reſcripſit Archiepiſcopo Vlixbonen *ſub die 18. Octobris* 1589. Beller. *d. tit. de diſcipl. clericali, §. 16. n.* 14. vbi *num. 15.* ſubdit licitum eſſe habitum mutare, ac etiam deponere, ſi ex delatione habitus clericalis iuſta eſſet cauſa timoris, per *d. Clem. 2. verſ. niſi cauſa rationabili,* & citat Hieron. de Laorẽt. *Auenion. deciſ. 125. n. 9.* Iacob. Maſſul. *in addit. ad Capyc. dec. 181. in fine,* Carol. de Graſſis *d. effectu 1. n.* 1174. Et hæc de primo capite dicta ſint ſatis.

Quod ad ſecundum verò pertinet, prohibentur 38 Clerici cum mulieribus habitare, vel mulieres in habitationes ſuas recipere, & retinere, concubinas habere, & cum ſuſpectis feminis conſeruari, *cap. præter hoc, cap. interdiximus, cum ſeq. 32. diſt. cap. cum ſeq. 34. diſt. cap. vt clericorum, de vita & honeſt. cler. &*

per tot.de cohabit.cleric.& mul. Concil. Trid.*ſeſſ.* 25. *de reform.cap.*14.Campan.*in diaerſ.Iuris Canon.rub.* 4.*n.*45.Nauar.*in manu.cap.*25.*num.*109. Aueud. *lib.* 2.*Prator.cap.*27.*n.*9.Azeued *l.*1.*num.*78.*tit.*19.*lib.*8. *noue Recopil.* Menoch. *de praſumpt.lib.*5.*praeſ.* 17.*ex num.*1. Creſpet. *in ſum.Catholica Fidel verb.clericus,* §.*clericis mulierum contubernium , & verb. mulier, in princip.*Galgan.*de iure publico lib.*3.*tit.*6.*ex num.* 29. Squillante *de obligat.Cleric.p.*2.*n.*48. Gutier. *canon. lib.*2.*cap.*17.Beller.*diſquiſit.cleric.p.* 1. *tit. de diſcipl. cleric.* §.15. Carol.de Graſſis *d. effect. cleric. effectu* 26.Emman.de Valle *de onſalmis & incantat.ſoll.*2. *n.*16. *à n.*25.Ioan.Baptiſta Finus *de regul.Iur.homil.* 22.*verſ.adde*,vbi ex Sanctis Patribus oſtendit fœminatum conſortium quatenus à viris ſpiritualibus fugiendum.

39 Conquerente apud Sacram Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & regularium præpoſitorum Presbytero Iacobo Sanctiſſimo in ſexageſimo ætatis ſuæ anno conſtituto Epiſcopum Senogallien. vt famulam ætatis quadraginta annorum remoueat , ſibi iniunxiſſe eandem Sacram Congreg. ſupplicauit , vt Oratorem hac de cauſa moleſtari minimè permittat, Sacra verò Congr. *die* 15.*Febr.*1619 eundem Iacobum parere debere reſpondit. Idem cenſuit *in vna Ferrarien. die* 7.*Iunij eiuſdem anni* contra Presbyterum Ioannem Baptiſtam Rebellum annorum LXIV. & eius famulam annorum LXVI.

40 Quænam fœminæ fuerint , quæ ſubintroductæ appellantur *in d.cap interdixit*,& alibi,dubium eſſe poterit. Certius eſt hoc genus mulierum malæ ſuſpicionis fuiſſe , non quod tunc eſſent concubinæ, aut meretrices,ſed quod in puellari ætate à viris in cohabitationem tanquam ſorores admittebatur,ex earumque conſortio nihil non mali timeri poterat. Vnde meritò Conc. Nicænum conſortium talium mulierum Clericis interdixit , vt probant Cou. *de ſponſal.p.*2.*c.*8 §.4.*n.*5 latè Vaſq.*de ordine diſp.*247. *c.*4.*n.*41.*cum ſeqq.*licèt Archid.*in c. nullus* 32. *diſt.* exiſtimet ſubintroductam mulierem eſſe , quæ reſpectu alicuius domeſtici officij domi cohabitabat. At Anaſtaſ.Germ.*lib.*1.*animaduerſionum c.*15.*ad fin.* affirmat introductitiam mulierem eſſe, quæ libidinis cauſa intus retinetur,hoc eſt,quæ non in luce , & oculis ciuium,ſed intus in domo habetur, iuxta illud Cicer. *Ad Atticum.Iam vero ô Dij boni rem perditam etiam noctes certarum mulierum, atque adoleſcentulorum nobilium introductiones nullis iudicibus pro mercede cumulo fuerunt.*

41 Si olim in lege antiqua Sacerdotibus,& Leuitis, qui carnalibus tantùm Sacrificiis miniſtrabant, præcipiebatur,vt tempore vitæ ſuæ ab vxoribus & domicilio ſeparati eſſent,*multò magis*,inquit Syric. Pont *in epiſt.*1.*cap.*7.& Innoc.I.*in epiſt.*2.*cap.*9. & habetur *in cap.* 2. *diſt.* 82.*oportet Chriſti miniſtros aliud certo quam vitulos offerentes , & quos ſemper ad hoc paratos eſſe docet ab vxoribus & fœminis continere.* Vnde & B.Hieron.*in epiſt.ad Oceanum* ait *Quid tibi renera cum fœminis, quid ad Altare cū domino fabulariò !* & paulò infrà,*non poteſt* , inquit,*toto corde cum domino ambulare,qui fœminarum acceſſibus copulatur.* Quare mulierum familiaritatem diligenter cauendam præclaris ſanctiſſimorum hominum factis edocemur. S. Thom Aquinas Angelicus Doctor,vt eſt in Romano officio & eius vita 7.*Martij* apud Surium,in graui caſtitatis certamine quadam eum tentante muliercula , victor euaſit , & poſtea ante Crucis ſignum genibus orans , ibique ſomno correptus per quietem ſentire viſus eſt ſibi ab Angelis conſtringi lumbos,quo ex tempore omni libidinis ſenſu caruit,refert.S. Anton.*p.*4.*tit.* 13.*c.* 3. §.1.accuſatum apud Iordanum Religioſum de cōtractu fœminæ manu , excuſaſſe ſe quod pia eſſet , cui B.Iordanus , *Bona*,inquit, *terra eſt,bona & aqua , ſi verò commiſceantur putre lutum efficitur. Fugito*,ait.Paul.1.*ad Corinth.* 6.*fornicationem.* Vnde S. Auguſtinus *ſer.* 2. *Dominica* 25. *poſt Trinit. qui eſt* 250. *cap.*1.*quod libidinem* , inquit , *fugiendum eſſe ſuggerimus, Apoſtolus Paulus euidenter oſtendit , qui cum omnibus vitiis prædicauerit reſiſtendum,dum contra libidinem loqueretur non dixit , reſiſtite, ſed fugite fornicationem* , &c. *ſic contra reliqua vitia Deo auxiliante debemus in praeſenti reſiſtere, libidinem verò fugiendo ſuperare. Ergo contra libidinis impetum apprehende fugam , ſi vis obtinere victoriam.Nec tibi verecundum ſit fugere , ſi caſtitatis palmam deſideras obtinere.Vnde fratres charisſimi,ab omnibus Chriſtianis, præcipue tamen Clericis ſiue Monachis indigna & inhoneſta familiaritas fugienda eſt;quia ſine vlla dubitatione , qui familiaritatem nō vult vitare ſuſpectam, cito dilabitur in ruinam. Inter omnia Chriſtianorum certamina ſola duriora ſunt prælia caſtitatis,vbi quotidiana eſt pugna,& rara victoria,grauem caſtitas ſortita eſt inimicum , qui quotidie vincitur , & timetur.* Quapropter præter ea quę aliàs vidimus plura hac de re à ſacris canonibus conſtituta fuerunt.

Primò igitur Calixtus Papa cœlibatum Sacerdotibus indixit , vt refert Niceph *hiſtor.eccleſ.lib.*8. *cap.*19.*& lib.*12.*cap.*34.& idem poſt eum Syricius, & meminit Innocentius I.*in c.propoſuiſti* 82.*diſt.*& vidimus *ſuprà hoc lib.*35.*&* 37. 42

Secundò Nicolaus II.& Alexander etiam II. *in cap.nullus,cum ſeq.*32.*diſt.* ſtatuerunt neminem debere Miſſam à Presbytero concubinario audire, quod ex his Iuribus colligunt Cou.*in cap alma mater p.*1.§.1.*num.*10.Paëz *in repet.cap. Miſſas,de cōſec., diſt.*1.*n.*198.*cum ſeqq* Nauarr.*in cap.*1. §. *laboret, de pœnit.diſt.*6.*n.*10.Gutier.*Canon lib.*1.*cap.* 1. *num.* 44. *cum ſeqq.* Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*7.*cap.*7.*q.*16 *& p.* 2. *l.* 6. *cap.*7.*q.*5.Paul. Comitol. *reſponſ. moral. l.* 1. *q.*57.*num.*8.Farin.*in praxi crimin.p.*5.*q.*118.*n.*59. 43

Verùm licèt olim, Iure communi attento , *in d. cap.nullus,& ſeqq.ac cap.vlt.de cohabit.cler.& mulier.* teneremur vitare Clericos concubinarios, ſeu fornicarios notorius per ſententiam , aut confeſſionem in iudicio factam, aut per operis euidentiam, ſeu notorietatem facti,hodie tamen per *Extrauag. Ad euitanda ſcandala , Martini V.* quæ poſtea in Concil. Baſilienſi renouata eſt *ſeſſ.* 20. *decimo Kalend. Februarij* 1435. ſecluſa conſuetudine non tenemur eos etiam in Sacris vitare, niſi per iudicem fuerint publicati & denunciati,vt tradunt Fr Emman.*in ſum.tom.*1.*cap.*81.*ſub n.*6 Henriq. *in ſum. l.* 13. *cap.*5.§.3. Petr.de Ledeſma *in ſum p.*1.*tract. de Euchariſtia Sacramento cap.*28 *circa fin.* Spin.*in ſpeculo teſtam.gloſſ.*3.*princ.n.*43.Gutier.*canon.lib.*2.*c.*7. *num.*85. Azeued. *l.*1.*num.*65. *tit.*15.*l.*8. *noua recop.* Azor. *d. l.* 7.*cap* 7.*q.*16. Sayr. *de cenſur. l.*2.*cap.*12. *n.*20.Suar.*tom.*5 *diſp.*31.*ſect.*4.*n.*16.*& latiùs tom.*3. *de ſacram.diſp.*82 *ſect.*2. *& diſp.*88.*ſect.vlt.verſ. vltimum , cap.excuſationis*,Paul Comit. *d.l.*1. *q.*57.*n.* 13.Bonacin.*de ſacram.diſp.*4.*q.vlt.punct.*12.*n.*1.*verſ. vtrum.*Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta præc.*1. *l.*2.*cap.*5.*ex n.*41. Nicol.Garc. *de benefic.p.*7.*c.*14. *à n.*16. vbi cum Nauar. Valent.Henriq Vega, Tolet. Auila , & aliis reſoluit *dictam Extrauag. Ad euitanda*, non eſſe vſu receptam cum exceptione de notario excommunicato iuxta litteram Concilij Baſilienſis,ſed cum ſola exceptione de notorio Clerici 44

percuſſore

45 percuſſore. Aduertit Comitol. d. lib. 3. q. 57. num. 14. quòd etiam poſt *dictam Extrauag. Martini V.* nulla ſuadente neceſſitate publicos iuducere concubinarios ad Sacramenta miniſtranda, aut ad Miſſam celebranda nemo ſine mortifera culpa poteſt; cum ſit contra ius naturale quempiam inducere ad peccandum.

46 Tertiò contra Clericos crimen nefandum incontinentiæ committentes Canonem edidit Innocentius III. *in Lateranenſi Conc.* provt refertur *in c. Clerici, de exceſſ. Prælat.* quo iubet eos deponi, & in monaſteria ad perpetuam pœnitentiam agendam detrudi, tradunt Duen. *reg.* 101. *limit. vlt.* Bermond. *de publicis concub. tit. de peccato Sodomia n.* 36. Camp. *In diuerſ. Iuris Canon rubr.* 11. *c.* 22 *n.* 7. & 10. *verſ. ſunt præterea*, nouiſſimè D. Mari. Cuteli *de priſca ac recenti Eccleſiæ libertate p.* 1. *q.* 2. *à n.* 5. Marchin. *de Sacram. Ordinis tract.* 1. *p.* 8. *cap.* 4 *n.* 19. Anſald. *d. iuriſdict. p.* 4. *tit.* 1. *cap.* 2. *n.* 14.
47 Quare ſi in Ordinibus miniſtrare vel celebrare audeant, irregulares fieri à ſolo Papa diſpenſandos opinati ſunt Foler. *in praxi criminali Canon. p.* 6. *cap.* 37. *n.* 11. Clar. §. *ſodomia, n.* 5. Lambert. *de iurepatron. p.* 1. *l.* 2. *q.* 1. *art.* 18 *n.* 4. Cou. *in Clem. ſi furioſus p.* 1. §. 1. *n.* 6 Franc. Marc. *Delphin. deciſ.* 687. *n.* 16. *p.* 2 Salzed. *ad Bernard. in pract. cap.* 86. Verùm hæc reſolutio impugnatur ab Aret. *in cap. cum non ab homine, de iudic.* eũque multis additis rationibus ſequitur Nauar. *in man. cap.* 27. *n.* 249. & eſt recepta opinio apud recentiores, quam etiam tuentur Sayr. *de cenſur. lib.* 7. *cap.* 12. *n.* 22. Valent. *tom.* 4. *diſput.* 7. *q.* 19. *pun.* 3. *circa fin.* Henriq. *in ſumm. l.* 3. *cap.* 36. §. 1. *in commento lit. M.* & *lib.* 14. *cap.* 5. §. 1. *lit. F.* Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 2 *q.* 28. *art.* 2. Suar. *d. tom.* 5. *diſp.* 31. *ſect.* 4. *n* 28. Aldret. *de relig. diſcipl. tuend.* 1, *l.* 2. *cap.* 15. *n.* 14. Floron. *de caſib. reſeruat. p.* 2. *caſu* 7. §. 1. *n.* 7. Finell. *in ſimili tract. caſu* 9. *n.* 6. me citato Diana *reſol. moral. p.* 2. *tract.* 3. *miſcel. reſol.* 69. Campan. *d. cap.* 22. *n.* 9. vbi *n.* 10. refert ſe vidiſſe quandam apoſtillam ſcriptam manu Cardinalis Lutij Saxi, eum regens ſummi Prætorij Pœnitentiariæ erat, qui in manuali Nauarri *loco proximè citato*, poſt illa verba, *ſed ſolum exercentem*, quibus ait non omnem Clericum ſodomitam fieri irregularem vigore Conſtitutionis Pij V. de qua *infra*, ſed exercentem tantùm, addit hæc formalia verba, *nec exercentem, provt aliàs idem Sanctiſſimus D. N. dixit, at verò facto verbo in ſignatura, id eſt, Pœnitentiaria, tenuit Pater Toletus negatiuam.*

48 Rigidius cum ſodomitis procedendum duxit Pius V. *in ſua Conſtit.* incip. *Horrendum ſcelus, de anno* 1568. *ſub dat. Romæ die* 3. *Septẽbris*, per quã omni priuilegio clericali, officio, beneficio & dignitate priuati degradantur, ac brachio ſæculari traduntur in illis verbis ibi, *Omnes, & quoſcunque presbyteros, & alios Clericos ſæculares & Regulares cuiuſcunque gradus & dignitatis tam dirũ nefas exercentes omni priuilegio clericali omnique officio, dignitate, & beneficio eccleſiaſtico præſẽtis Canonis auctoritate priuamus, ita quod per Iudicem eccleſiaſticũ degradati Poteſtati ſtatim ſæculari tradãtur, qui de eis illud capiat ſupplicium, quod in laicos in exercitio deuolutos legitimis reperitur ſanctionibus conſtitutũ.* refero Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 46. *num.* 21. & nouiſſimè Ioann. Anton. Nouarr. *in ſum. Bullar. tit. de Sodomia ſuper Bulla Pij V. pag.* 565. *cum ſeqq.* Anſald. *de iuriſd. p* 4. *tit.* 5. *cap.* 2. *num.* 15. Quæ quidem Piana Conſtitutio tantum pertinet ad forum exterius ſicut tenet Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 1. *lib.* 2. *cap.* 90. *n.* 4. & 5. nam inforo Conſcientiæ vſu receptam non eſſe reſoluunt Auila *de cenſur. part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 7. *concluſ.* 7. *in fine*, Filliuc. *de caſib. reſeruat. p.* 2. *cap.* 7. §. 1. *n.* 8. Belloch. *in praxi de caſibus reſeruat p.* 1. *q.* 1. *n.* 221. Diana *d. tr.* 3. *miſcel. reſol.* 61. Nec ſub illa ineluduntur quilibet ſodo- 49
mitæ, ſed ſolum exercentes, illi ſcilicet, qui quaſi ex vſu continuato id exerceent, vt poſt Nau. & alios reſoluunt Fr. Emman *quæſt. regular. tom.* 1. *q.* 30. *art.* 19. Sayr. *de cenſur. lib.* 7. *c.* 12. *num.* 23. Auila *eod. tr. part.* 7. *diſp.* 4. *dub.* 7 Henriq. *l.* 13. *cap.* 36. *in commento lit. N.* & *l.* 14. *cap.* 5. *lit. F.* Petr. de Ledeſma *in ſum. p.* 2. *tract.* 27. *cap.* 5. *concl.* 4. Mart. *de iuriſdict. p.* 2. *cap.* 16. Soar. *d. tom.* 5. *de cenſur diſp.* 31. *ſect.* 4. *numer.* 20. Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Curiæ Arciep. Neapolitanæ c.* 67. Belloch. *in praxi de caſibus reſeruat. p.* 1. *q.* 1. *num.* 217. Homobon. *de caſib. reſeru. p.* 2. *cap.* 4. *ſect.* 5. Floron. *in ſimili tract. p.* 2. *caſu* 7. §. 1. *n.* 9. Finell. *eod tract. caſu* 9. *n.* 6. Emman. de Valle *de incanta. & enſalm. ſect.* 3. *cap.* 1. *num.* 21. Nicol Garc. *de benef. p.* 11 *c.* 10. *n.* 198. Squillante *de oblig. cler. p.* 4. *n.* 86. Aldret. *d. c.* 15. §. 5. *n.* 26. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 7. *cap.* 18. *q.* 3. Campan. *d. c.* 22. *n.* 11. Coriolan. *in tract. de caſib. reſer. p.* 2. *caſu* 9. §. 10. *n.* 25. Filliuc. *tom.* 1. *tract.* 17. *c.* 7. *n.* 127. Diana *d. tract.* 3. *miſcel. reſol.* 65. Ioann. Ant. Nou. *d. tit. de Sodomia n.* 9. Ricc *reſol.* 58. *n.* 1. *p.* 3. & *deciſ.* 145. *part.* 4.

Contra Ioann. Vela *de pœn. delict. c.* 33 *ver. hodie autem*, Salzed. *ad Bernard. in pract. Canon. cap.* 89. *lit. D. verſ. vnum tamen*, Ceuall. *commun. contra communes, q.* 248. *ſub n.* 4. Flau. Cherubin. *in compendio Bullarij conſtit.* 72. *Pij V. ſchol.* 2. exiſtimantes Clericum, qui vnicum crimen tantùm ſodomiæ commiſit, pœna dictæ conſtit. Pij V. puniendum eſſe. An in peccato Sodomiæ pœnitens teneatur explicare ſe fuiſſe patientem? Negatiue reſpondent Zambell. *in repet. morali, verb. abſolutio num.* 43. Hieron. Ghilin. *in ſum. verb. circumſtantia peccatorum num.* 10. Diana *moral. reſolut. p.* 3 *tract.* 4. *reſol.* 159. & *p.* 5. *tract.* 14. *reſolut.* 56. Cætera, quæ circa hanc materiam hîc deſiderari poſſunt, vide *de officio, & poteſt. Epiſcopi, p.* 2. *alleg.* 46. & *in collect. ad d. c. Clerici, de exceſſ. Præl.* & latè Anton. Nouar. *d. tit. de Sodomia.* Boët. Epo *in comment. ad cap. vt clericorum à num.* 1. *de vita, & honeſt. cler.* vbi quòd in eo text. ſicut *in dict. c. clerici*, filios diffidentiæ propterea Pontifex videtur appellare nefandis & in naturalibus inuolutos libidinibus, quod plerique tales ob criminis horrorem, vel in deſperationem labantur, vel difficillimè ſoleant ad Chriſtianam, condignamque pœnitentiam commoueri, vel ægerrimè ſuis è ſordibus conſuetis, & ex profundiſſimis earum voraginibus emergere.

Quartò, Canones ſtatuerunt, vt omnem quo- 50
que incontinentiæ ſuſpicionem Clerici vitare teneantur, vnde *in c. Clerici* 81. *diſt.* ſoli ad alloquendas fœminas prohibentur accedere, ſed boni teſtimonij vires ſecum habere iubentur: lauacra quoque cum fœminis communia habere, aut eas in habitationibus ſuis retinere non poſſunt, *c. non oportet, ead. diſt.* niſi ſint conſanguineæ, in quas naturale fœdus non ſinit vllam cadere poſſe ſuſpicionem, vt colligitur ex *c. à nobis, pen. de cohabit. clericor.* Sed *in c.* 1. *eod. tit.* interdicitur Clericis mulierum conuerſatio, & cohabitatio earum, quas Canones concedunt, matrem ſcilicet, ſororem, amitam, & alias, quæ omnem effugiunt ſuſpicionem. At in his litibus componẽdis multùm elaborant Vgolin. *de officio & poteſt. Epiſc. cap.* 13. §. 27. & Anaſtaſ. Germ. *animaduerſ. Iuris l.* 2. *c.* 18. vide apud illos.

Quintò, vt comeſſationes, & inhoneſta conui- 51
uia fugiant, *cap.* 1. *ne Clerici, vel monachi, c. cum de-*

corem, de vita, & honeſt.cler. Galganet.*de iur. publico lib.3.tit.5.num.*28.Nam Hicron. *epiſt.2 ad Napot.de vita cleric.cap.*23.*Communia*, inquit, *tibi vitanda ſunt ſæcularium, & maximè eorum, qui honoribus tument*, &c *cap.*17.*Conſolatores nos Chriſtiani potius in mœroribus ſuis, quàm conuiuas in proſperis nouerint. Facile contemnitur Clericus, qui ſæpe vocatus ad prandiũ non recuſat.* Idem omnino ſuadet S.Ambroſ.*l.*1.*offic.c.*20. *Habet ſanè ſuos ſcopulos*, ait, *vere.undia, non quos ipſa inuehit, ſed quos ſæpe incurrit ſi in intemperantium incidamus conſortia, qui ſub ſpecie iucunditatis venenum infundunt bonis, hi ſi aſſidui ſint, & maximè in conuiuio, ludo, ac ioco eneruant grauitatem illam virilem. Caueamus itaque ne dum animum relaxare volumus, ſoluamus omnem harmoniam, quaſi concentum quendam bonorum operum Vſus enim cito inflectit naturam, vnde quod prudenter factum, conuenire eccleſiaſticis & maximè miniſtrorum officiis arbitror, declinare extraneorum conuiuia, vel vt ipſi hoſpitales ſint peregrinantibus, vel vt ea caute nullus ſit opprobriis locus. Conuiuia quippe extraneorum occupationes habent; tum etiam epulandi produnt cupiditatem, ſurrepunt etiam fabula frequenter de ſeculo, ac voluptatibus, claudere aures non potes, prohibere putatur ſuperbiæ; ſurrepunt etiam preter voluntatem pocula*, &c. Vnde Bertach. *in tract.de Epiſcop.p.* 1.*lib.* 4. §.*de vita Epiſcopi n.* 19.& *eadem* 1.*p lib.* 2.*tit.de cauſa mater. Epiſcopi n.*74.per text.*in cap.multis* 44.*diſt.* tenent quod Epiſcopus non debet adeſſe conuiuiis, quinimo nec conſentire, quòd illis interueniant fabulę otioſæ, nec cantilenæ, nec decantiones, nec plauſus, nec riſus fieri, nec ioculatures, & *n.*9 ſubdit quòd ſi hæc fiant, debet à menſa recedere Et quòd Clerici
52 niſi neceſſitate coacti, in Eccleſia nõ conuiuentur, ſtatuit Carth Conc.III.*c.* 5. relatum *in c. nulli* 54. *diſt.* & tradit Suar. *tom.*1.*de relig.l.*3.*c.*6.*de reuerencia debita loco ſacro n.* 7. vbi ſubdit conceſſionem, quam text ille facit, poſſe extendi ad omnem caſum vbi prudentia dictauerit eſſe aliquã neceſſitatem. Hinc videtur ſatis indecens, & clericali honeſtati contrariũ quod plures ſacerdotes, & clerici tam ſæculares, quàm Regulares tabaccum etiam Sacroſanctum Miſſæ ſacrificium celebrando ſumant, linteaque ſacræ Sedis, excrementis, quæ tabaccum huiuſmodi proiicit, conſpurcant, Eccleſiaſque tetro odore inficiunt, magno cum proborum ſcandalo, rerumque ſacrarum irreuerentia, & ideo optabam vt à S.Sed.Apoſt. tam prauus in aliquibus partibus vſus penitus euelleretur & radicitùs cenſuris, & pœnis eradicaretur: ſed iam votis meis ex parte annuit S.D.N.Vrbanus VIII qui *ſua conſt.* incip.*Cum Eccleſiæ* 30.*Ianuarij* 1642.prohibuit omnibus, & ſingulis vtriuſque ſexus perſonis etiã cuiuſuis Ordinis, inſtituti, ac Militarium Regularibus quomodolibet qualificatis ne de cætero in ciuitatis & Diœceſis Hiſpalen. Eccleſiis, earũque àtriis & ambitu tabaccum ſiue ſolidum, ſiue in fruſta conciſum, aut in puluerem relatũ ore, vel naribus, aut fumo per tubulos, aut aliàs quomodolibet ſumere audeant ſub excommunicationis latæ ſentẽtiæ abſque aliqua declaratione per contrafacientes incurrendæ pœna.

53 Vnde Nau.*de Orat.c.*5.*n.*3.reſoluit ob multam pluuiam, aut ſolis æſtum, aut quando alius locus opportunus non inuenitur, poſſunt fieri conuiuia honeſta in Eccleſia abſque peccato.

54 Honeſtis enim cõuiuiis, & quæ fiunt gratia charitatis, & dilectionis poſſunt Clerici intereſſe, *c.cõmune, c.quando il* 1.& 2.*diſt.*44.Cou.*in c.vlt.n.* 1. *de teſt.* Bellet.*diſquiſ.cler.p.*2.*tit.de diſcipl.clericali* §.22. *n.* 24.item & iis, quæ fiunt in anniuerſariis defunctorum ſiue ſolemnitatibus Sanctorum, *c.nullus* 44. *diſt.c.nullus*, *de conſecr diſt.* 5. Cou. *in d.cap.vlt.n.*2. Ioann.Garc.*de expenſ.cap.*8.*n.*12 Cened.*ad Decretum coll.*46.*num.*5.Bellet. *d.*§.22.*num.*18 vbi admonet quòd huiuſmodi conuiuis nulla abſentium vita mordcri permittatur, nullus ex irriſione reprehendi, nec in eis inanes ſæcularium negotiorum fabulæ, plauſus, riſus inconditi audiendi, ſeu referendi; aut cantandi, nec turpia ioca, vel viſo, ſeu ternatricibus, ante ſe fieri huiuſmodi Clerici patiantur, nec laruas ante fieri conſentiant. Imo conuiuium benedictione inchoare debere, & gratiarum actione terminari probatur *in cap. quando autem* 44 *diſt.*& S Ioann Chryſoſt.didicimus, qui *homil.*79 *ad Antiochum*, ita ait. *Opus eſt nos & menſam petentes, & deſiſtentes Deo gratias agere. Menſa ab oratione ſumens initium, & in orationem deſinens nunquam deficiet, ſed fonte largius omnia nobis afferet bona.* S Hieron.*epiſt.*22.*ad Euſtoch.c.*16. *nec cibi ſumantur niſi oratione præmiſſa, nec recedatur à menſa, niſi referatur Creatori gratia*, refert Giſbert.Scheuic. *de eccleſiaſt.vita, moribus, & offic.lib.*3.*cap.*36. *in prin.c.*
Bellet.*d.*§.22.*num.*26.vbi *num.*27. ſubdit, quod in 55
omni clericali conuiuio lectio diuinarum Scripturarum miſceri debet per *cap reuerentia* 44.*diſt.* vide Fuſc.*de viſit.lib.*2 *c.*25.*n.*55.& aduertit Nau *de orat. c* 18. *n.*42. Sacerdotes non benedicentes menſam, peccare tantùm venialiter, quamuis Præpoſ. *n.*2. *in c.nẽ li.eat* 44.*diſt.* exiſtimauerit peccare mortaliter.

Sextò, quod ad conuerſationem attinet, Clerici 56
ſpectacula, comœdias, fabulas, choreas, & haſtiludia, & alia his ſimilia vitare tenentur, *Auth.de ſanctiſſ. Epiſc.*§.*interdicimus, c.*1.*diſt.*37 *c.non oportet*, *de conſecr.diſt.*5.*cap.cùm decorem*; & *cap.pen. de vita & honeſt.cler.c.*1.*ne clerici vel mon.cap.inter dilectos*, *de exceſſ. Prœl.* Vgulin.*d.c.*13.§.30.*n.*2. non igitur licet 57
Clericis intereſſe comœdiis, cùm vtplurimum ſint de rebus laſciuis, turpibus, & amoribus mundanis, procurantes auditores ad malum, & libidinem, ac ſpectatores ſuo acceſſu, & præſentia cauſam afferunt ſcenicis turpia agendi, Petr.de Guſman. *in libro bienes del honeſto trabaio y daños de la ocioſidad, diſcurſo* 6.§.7.Hier.Florent *in ſua comœdiocriſi concluſ.*7 Hurrado de Mendoça *vol* 2.*de ſpe & char.diſput.*173.*ſect.*28 §.265.Baldell.*in diſp.Theolog.tom.*1. *lib.*3.*diſp.*18.*n.*1.Paul.Comit.*reſponſ.mor lib.*5. *q.*11.
n. 8. *cum ſeqq.* vbi *à in princ.illius quæſt.* probat co- 58
mœdiarum impudicarum auctores mortiferi criminis eſſe reos, eaſque ob id damnant Petr.Greg.*ſyntagm.lib.*39.*c.*15.Ribadeneira *lib.* 1. *de la tribulation c.*11.Pineda *p.*1.*de la agricultura dialog.* 5. *à* §. 25. Petr.de Guſm.*d.diſcurſ.*6.§.2.*p.*276.Ioan.Valer. *de
diff.inter vtrũque forum verb. Peccatũ, diff.*25. Verùm 59
ſi comœdiæ audiantur ob ſolam vanam curioſitatem abſque periculo probabili lapſus, etiamſi res turpes repræſententur, & modus repræſentandi ſit turpis, Ego puto non eſſe peccatum mortale, ceſſante ſcandalo, quod exiſtimo modò non eſſe, quia frequentiſſimum eſt Clericis comœdiis intereſſe.
Non obſtat probatio *d.c. pen.* quia ſecundũ Innoc. 60
ibi eſt tantùm de honeſtate, vel quod verius credo cum Caiet.*in ſum.verb.clericorum peccata*, ille text. non obligat ſub mortali ceſſante ſcandalo, & contemptu. Quare ita reſoluunt Fr.Emman. *in ſumm. tom.*3.*c* 71.*n.*1.Ioan.Salas *in* 1.2 *tom.*2.*tract.*13 *diſp.* 6.*ſect.*14 *n.*165. Paul. Squill. *de oblig.tt. cleric. p.* 2. *n.*45.Galet.*in margarita caſuũ Conſciẽtiæ, ĩ c. comœdia*, Sanchez *de matrim lib.*9 *diſp.*46 *n.*41. Bonac. *cod.tract.q.*4.*punct.*9.*n.*22.Diana *reſ.mor.v.*2.*tract.*3.
n.ſeq.

miſcel.reſol.35.& p.5.tract.13.miſcel.1.reſol. 81. Lezana in ſum quæſt.regul.c.10. n.7. Illuſtr. D. Roder. à Cunha in comm.ad c.7.num.3.diſt.86.Ego ipſe in collect.ad d.cap.pen.n.3.

61 Nec item Clericis intereſſe licet choreis, & ſaltationibus, ne propter motus obſcœnos oculi eorum contaminentur, c. Presbytero 19.diſt.l.57.tit.5.p.1.vbi Greg.Lop.in gl.1.& l.34.tit.6.p.1.gloſ.7. Vgolin.d.c.13.§.30.n.1.

62 Nec etiã Clerici Ordinibus ſacris initiati adeſſe debẽt agitationi taurorum, quia id eis prohibuit Gregor. XIII. quadam ſua Conſtitutione, cuius tenorem recenſent Salzed. ad Bernard. in pract. cap.72 aliàs 75. in nouiſſ.edit. Stephan. Quaranta in ſum.Bullarij verb. torneamenta. Poſtea Clemens VIII. pro Regnis Hiſpaniarum pœnas & cenſuras contra Clericos ſupradictos impoſitas ſuſtulit, & amouit (exceptis Monachis & Fratribus Mendicantibus, cæteriſque Regularibus cuiuſcunque Ordinis, & inſtituti) ad terminos Iuris reducendo. Monet tamen ſua Sanctitas, ac in Dominos hortatur Clericos ſæculares beneficia eccleſiaſtica obtinentes, vel in ſacris Ordinibus, ſeu eccleſiaſtica dignitate conſtitutos exiſtentes ne paterna hac eius benignitate abutantur, prout pleniùs in ſuis litteris ſub dat. Romæ, ſub die 13. Ianuarij 1596. continetur, quarum litterarum contextum referunt Quaranta vbi ſuprà, & Fr. Emman.quæſt.Regular.tom.3.q.68. art.2. & de illis meminere Azor. inſtitut.moral. p.3. lib 2.cap.15. à principio, Illuſtriſſ.D.meus Rodericus à Cunha in comment.ad d.cap.Presbyteri num.3. & 4. Sanch. in conſil.moralib.lib.1.c.8.dub.31.pag.109.cum ſeq. Machado d.tom.1.lib.4.p.1. tract.13.docum.11.& l.5.p.2 tract.2.docum.9.

63 Septimò, Clerici mimis, ioculatoribus, & hiſtrionibus intendere non debent, d. cap. pen. cap. Presbyteri 34. diſt.cap.non oportet. diſt.5.Vgolin.de offic.& poteſt.Epiſcopi cap 13.§.30. num. 2. Bellet. diſquiſit.cleric.p.1.tit.de diſcipl.cler.§. 23. n. 3. Ego ipſe in collect.ad d.c.pen.n. 2. Boët. Epo ad cap. clerici officia 15.num.10 .de vita, & honeſt. cler. vbi quòd ioculatores vulgus appellat præſtigiatores, & id genus alios homines viliſſimos geſticulationibus, iocis, nugis, riſibus quæſtum facientes.

64 Octauò, nec laruati Clerici incedere, ſeu perſonarum habitum ſuſcipere debent, d. c. cum decorem, Lambertin. de iure patr.lib.2.p.2.q.9.art.26. n.5.Petr.Greg.ſyntagm.iuris lib. 39. c.11. Perez in libello, quem ſcripſit, contra las maſcaras, id eſt, aduerſus eos, qui cauatos cortices, vt ait Virgilius, ori admouent, ac laruati in publicum exeunt, Gregor. Lop.l.3.verb.veſtiduras tit. 12.p.5. Paul. Comitol. reſponſ.moral.lib.6.q.8. Vgolin. d.§.10.num.5. Bel-

65 let. d. tit. de diſcipl. Cleric.§.23. n.7. Quare minus cum habitu monachali, ſeu religioſo ſe accommodare debent hiſtriones, & huiuſmodi dum comœdias agunt, ſeu laruati incedunt, vt dixit gloſ. verb. monſtra laruarum in d. c. cum decorem. Vgolin. vbi proximè, ſi enim id facerent, mortaliter peccarent, & venirent grauiter puniendi, vt reſoluunt Fr.Emman.quæſt.regul.tom.2.q.76. art. 7. Fructuoſ Biſbe en el tratado de las Comedias, c. 3. fol.18.Bellet.d.§.23.num.10. & ideò poterit Iudex Eccleſiaſticus punire ſæculares induentes habitum Regularium in ludibrium, ſeu per iocum, veluti in comœdiis, theatris, & huiuſmodi, ſecundùm Bellet.d.p.1.tit.de fauore clericorum reali §. 1. num.98.Et ſpecialiter S.D. Vrbanus VIII. in quadam ſua Conſtit.Incip. Cum ſicut 5.Octobris 1638. mandat locorum Ordinariis; ac Nuntiis Apoſt. ne permittant quemquam deferre tunicam ſimplicem, oblongam cum mantello, vel ſine mantello Fratrum minorum de Obſeruantia abſque licentia in ſcriptis Superiorum prædictæ Religionis, habitum verò prædictum cum capuccio, ſeu mantello conſuto, nec etiam cum licentia cuiuſuis Superiorum dicti Ordinis, refert Laurent. de Peyrinis de priuileg. Regul.tom.3. in fine, pag.550.

Nonò clericis ad aleas, & taxillos ludere non 66
licet dict.c.pen.& cum inter dilectos; de exceſſ. Prælat. Conc.Trid.ſeſſ.22.de reform.c.1 & ſeſſ.24. etiam de reform c.12 l.57 tit...p. 5.Boet. Epo ad c.1. ne cler.vel monach.à num. 33. & ad c clerici officia 15. n.14.de vita, & honeſt.clerici Machado dict.tract 13. docum.9.Fr.Emman.quæſt.Regul.tom.2.q.37. art. 3. Paul. Comitol. reſponſ. moral. lib. 1. q. 90.Camill. Bortell. in ſum.omn.deciſ.tom.1.tit.11. num. 33. Aldrete de relig.diſcipl.tuenda lib.2.c.16.§. 3. num. 17. Molin.de iuſt.tract.2.diſp.51.verſ quod verò, Carol. de Graſſ de effect.b.cleric. effectu 22. Farin. in praxi crimin.p.3.q.109. num.92. cum ſeqq. Squillante de oblig.cler.p.1.num.45.Bellet.d.p.1.tit. de diſcipl. cler. §.24.Illuſtr.D. meus Roder. à Cunha in comment. ad c.1.numer.1.cum ſeqq.35.diſt. Vgolin. dict.c.13. num.1.vbi ſubdit hoc procedere in omnibus Clericis, qui Ordine ſacro initiati ſunt, vel in minoribus conſtituti, ſi beneficium habeant eccleſiaſticum, & num.3.quòd nec per alium ludere poſſunt; & in fine, reſtringit vbi animi gratia ſecretò, & modicè luderent, abſque ſcandalo, & §. 23. num. 1. reſoluit peccare mortaliter Clericos prædictos, qui aleis, & taxillis ludunt. Ludus tamen, 67
qui conſiſtit in ingenio, aut virtute corporis, Clericis eſt permiſſum, ſi ſecretò, & in ſuis ædibus ludant, vt per Paridem de Puteo in tract. de ludo num.11.Coſtam eod. tract. num. 15. art. 1. Farinac.d.q 109.num.103. & 106. Vgolin. dict.c. 13. §.25.& 26. Bellet.dict.§.24.num.8.& 9.vbi num.15. intelligit modo non ludant in publico. Vnde 68
ſcacchorum, ſiue latrunculorum ludum non eſſe Clericis prohibitum reſoluunt Abb. num. 4. verſ. ex hoc intellectu, & num.12.Ioan.Andr.n.13.& Butr. verſ. ludus enim, in dict.c.pen. Coſta d.tract.num 25. in fine, verſ.quod autem ludus, & num.26.ante fin.art. 2.Viui.tom 1. commun. opin.l. 3. tit. 29. num. 3. in princ.pag.430.Farin.d.q.109.num.1. & 14. Vgolin. d.§.25.in princip. Comitol.d.l. 1. q.91. Bellet.d. §. 24. num. 7. vbi num. 10. intelligit modò ludatur cauſa recreationis; & non cauſa voluptatis, aut auaritiæ, vel cupiditatis, & num. 15. etiam dummodo non diſtrahatur à Diuinis, propter longum tempus, quod tali ludo conteritur. Et quam- 69
uis huiuſmodi ludus ingenio conſtet, ac proinde permiſſus cenſeatur, non multum tamen litteratis hominibus conuenire arbitramur, quòd mentem iam litterarum ſtudiis fatigatam recreare magis ceſſatione & quiete, quàm nouo meditationis labore grauare oporteat, vt etiam aduertit Ioan.Baptiſta Fin. de regulis Iuris homil. 22. in fine; non debent tamen Clerici in horum ludis 70
aliàs eis permiſſis admixtos laicos habere, gloſ. verb.eiuſdem in c. continebatur, de homic. vbi Hoſt. num.1.& Abb.num.3.Coſta in tract.de ludo num.14. in fin. Viuald.commun.opin.467.num.3. & 4. Bellet. d.tit.de diſcipl.cleric.§.24.num.17.Farin.p.3. q. 119. num.100.

Decimò. Clerici cauponas, vel tabernas, niſi 71
longioris

longioris itineris cauſa, ingredi prohibentur, d. cap. non oportet, cum duobus ſeqq. diſt. 44. d. c. pen. Bern. in pract. canon. c. 80. n. 3. in nouiſſ. edit. Campan. in diuerſ. Iur. Canon. rub. 4. num. 12. Iacob. de Graff. in aureis dec. p. 2. l. 3. cap. 8. n. 9. & 10. Vgolin. d. cap. 13. §. 59. Boët. Epo ad c. clerici officia 15. num. 11. de vita, & honeſt. cleric. Machado en ſu perfetto Confeſſor. p. 2. lib. 4. p. 1. tract. 13. docum. 3. Anton. Ricciul. de iure perſonarum l. 7. c. 7. numer. 15 latè Bellet.
72 d. tit. de diſcipl. cler. §. 20 à principio vbi num. 15. ſubdit quod ſicut vitium frequentandi tabernas reprehenditur in Clericis, ita nec eſt laudabile in ſæcularibus: cauponarum enim inſtitutio non fuit voluptatis cauſa, ſed neceſſitatis, l. licet gratis §. in factum ff. naut. caup. ſtab. Sed iam hodie tabernæ ſunt loca, & fomenta intemperantiæ, & incontinentiæ, l. qua in adulterium, in princ. & ibi gloſ. C. ad leg. Iul. de adulter. l. athletas § ait Prætor, ff. de his qui notantur infam. l. palam § ſi qua cauponam. ff. de ritu nupt. Deplorandus inquit Boët. Epo citata loco, inuoluit clericorum etiam Presbyterorum atque adeò Paſtorum mos in tabernis publicis tum cereuiſiariis, tum vinariis compotandi; quæ magna præter alios populo rudi fuit occaſio vituperandi ſtatus, ac Ordinis eccleſiaſtici, vilipendendæ diſciplinæ Eccleſiaſticæ.

73 Dicuntur tabernæ domus in quibus panes, vinum, & carnes coctæ venduntur. Ita gloſ. verb. tabernariorum in Clement. 1. de vita & honeſtat. Cler. Rebuff. in l. taberna appellatione 183. ff. de verbor. ſignific. pag. 96. Card. Tuſch. practic. concluſ. tom. 8. lit. V, concluſ. 1. quos refero Ego ipſe de appellatione verborum vtriuſque Iuris ſignificat. appellat. 257. num. 1.

74 Minus etiam tabernas habere eis licet, ſi enim eas ingredi prohibentur, multò magis in ipſis miniſtrare aliis vetantur, cap. nulli clerico, diſtinct. 44. Clement. 1. de vita & honeſtat. cleric. gloſ. verb. ignominioſam, in cap. vnico, eodem tit. lib. 6. Bertachin. de Epiſcopo p. 8. lib. 4. in cauſa moter. degrad. num. 14. vbi inquit quòd debent deponi, Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 81. num. 3. in fine, Decian. in tractat. crimin. lib. 4. cap. 9. num. 136. Gutier. canon. lib. 2. cap. 4. num. 68. Campan. dict. rubric. 4. num. 13. Vgolin. d. §. 29. num. 2. Quare Ordinarij monere debent Clericos exercentes publicè officia tabernariorum, ſeu carnificum, aut macellariorum, vt infra certum terminum à ſe præfigendum deſiſtant, & quòd nullo vnquam tempore illa reaſſumant; & ſi ter perſonaliter moniti non deſiſtunt, vel deinde reaſſumunt, tunc Clerici coniugati omni carent priuilegio clericali, & ſi tanquam laici incedant, carent etiam in perſonis eo ipſo quamdiu in præmiſſis perſtiterint, vt probat d. Clem tradunt Menoch. de arbitr. caſu 412. Farin. fragm. crimin. p. 1. littera C. n. 127. latè Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. t. t. de diſcipl. cleric. §. 20. Quod quidem procedit ſi huiuſmodi artes exerceant per ſe, & perſonaliter, ſecùs ſi per alium. Ita gloſ. verb. publico & perſonaliter in dict. Clement. 1. Duen. reg. 99. verſ. limita tertio, Menoch. d. caſu 413. n. 6. Perez l. 3. gloſ. 1. pag. 96. tit. 4. lib. 8. Ordinam, Azeued. l. 15. n. 2. tit. 7. nouæ recop.

75 Vndecimò, à crapula & ebrietate omnes Clerici diligenter abſtinere debent; ſi verò non abſtinuerint, & à Superiore commoniti non ſatiſfecerint, ab officio & beneficio ſuſpendendi ſunt; cap. à crapula, de vita & honeſt. Cleric. vbi latè & eleganter Boët. Epo. Menoch. de arbitr. caſu 404. num. 4. Camill. Borrell. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 11. num. 27. Bernard. & Salzed. in pract. can. c. 80. in nouiſſ. edit. Vgolin. dict. cap. 18. §. 27. ex num. 5. Campan d. rub 4. à num. 3. Farin. fragm. crim. pars. 1. litt. C, num. 246 Superioris autem arbitrio relinquitur, quando Clerici à crapula & ebrietate non abſtinentes ab officio, ſeu beneficio ſint ſuſpendendi, gloſ. verb. vel beneficio, in d. cap. à crapula, Menoch. de arbitr. caſu 404. num. 4. Gutier. canon. lib. 1. cap. 4. num. 63. Suar. tom. 5. de cenſur. diſp. 2. ſect. 2.
num. 12. nam vinolentum Sacerdotem & Apoſto- 76
lus damnat, & vetus Lex prohibet, cap. vinolentum 35. diſtinct. quia multa ex ebrietate mala giguuntur, aufert enim memoriam, diſſipat ſenſum, corrumpit ſanguinem, obtuodit viſum, infirmat neruos, obturbat auditum, onerat cerebrum, reſoluit viſcera, balbutit linguam, confundit intellectum, eneruat & fœdat corpus; omnia membra debilitat, exhaurit ſubſtantiam, ſecreta pandit. libidinem prouocat, rixas excitat, provt hæc, & multa alia referunt Menoch. d. caſu 404. a princip. Fr. Emman. quæſt. Regul. tom. 2. quæſt. 36. art. 1. Aldrete de relig. diſcipl. tuenda lib. 2. cap. 15. ex num. 36. Leſſ. de Iuſtit. lib. 4 cap. 3. dub. 3. num. 15. cum ſeqq. Fario. d. litt. C, n. 253. Bellet. d. tit. de diſcipl. cleric. §. 22. à n. 11. Campan. in diuerſ. Iur. Canon. rub. 4. num. 3. cum ſeqq. & alij, quos refero Ego ipſe de officio, & poteſt. Epiſcopi part. 1. tit. 2. gloſ. 11. num. 5.

Specialiter verò vſum illum, quòd in quibuſ- 77
dam partibus ad potus æquales ſuo modo ſe obligant potatores, & illi iudicio talium plus datur, qui plures inebriat, & calices fœcundiores exhaurit, penitus abolendum, præſertim in Clericis, decernit Innoc. III. in Lateranenſi Concilio, de quo in d. cap. à crapula ſub ſuſpenſionis pœna ab officio, & beneficio, refert Bellet. d. §. 22. num. 33. Et dicit Boët. Epo in comment. ad d. cap. à crapula num. 7. quòd Germanus, & Hiſpanus commilitones inter conueſcendum alter alterum prouocat, Germanus Hiſpanum ad æqualia pocula exhaurienda, Hiſpanus Germanum ad æquales bolos deglutiendos. Germanus arrepto poculo, Præbibo, inquit, Hiſpano tibi, Hiſpanus arrepto pane, Præcomedo, inquit, Germano tibi, bibacitate ſuperat ille, hic voracitate. Vnde Zozimus Papa conſtituit vt nullus Clericus pocula in publico populis propinaret, poſſent tamen Clerici in cellis inuicem propinare, vt continetur etiam in Concil. Nannaten. de quo in cap. quando autem 44. diſt. vbi modus præſcribitur ſeruandus à Clericis in conuiuiis, & eſt talis. Quando, inquit, conueniunt Preſbyteri ad aliquod conuiuium, aliquis Prior illorum. verſum ante menſam incipiat, & cibum benedicat, & tunc, ſecundùm ordinem ſedeant, alter alteri honorem præbeat, & per vices cibum & potum benedicant. & aliquis de illorum clericis aliquid de ſancta ſcriptura legat. Et poſt refectionẽ ſimiliter ſanctum hymnum dicant ad exemplum Domini, &c. Et iterum provt habetur in cap. quando Presbyteri, ead. diſt. Qui volunt panem cum charitate in domo fratris ſui ſimul cum fratribus frangant, & ſinguli ſingulos bibere faciant, & maximè vltra tertiam vicem poculum non contingant. Item in cap. nullus Presbyterorum, ead. diſt. dicitur quod nec præſumant alio aliena precatione ingurgitare.

Duodecimò ſcurrilibus, aut ioculatoriis ver- 78
bis, vel adulationibus, & proditionibus inſeruire aut vacare Clerici prohibentur, cap. Clericum 46. diſt. vbi ſic dicitur, Clericum ſcurrilem, & verbis turpibus ioculatorem, ab officio eſſe retrahendum cenſemus, cap. 1. ne cleric. vel mon. Vgolin. d. cap. 13. §. 10 Bernard.

natd. & Salzed. *in pract. 71. in nouiſſ. edit.* ſicut & maledicere, vel detrahere, & calumniare maximè in Sacerdotes, *c. Clericus maledicus, ead. diſt. 46.* & deniqoe riſus, & fabulas vanas,& tumoltus in conſeſſu,& choro vitare monentur, aut iodiſeretis vocibus perſtrepere, vel obſtinatis diſceptationibus tumultuoſas voces effundere, & bis ſimilia, quibus vituperetur miniſterium eorum, facere prohibentur,*cap. quando autem,44. diſt. cap. in loco,5.q.4. Qui verò,*inquit Bonifacius VIII.*in cap.vnico,de vita & honeſt. Cler.lib. 6.ſi ioculatores, aut goliardos faciunt,vel buffones,ſi per annum artem illam ignominioſam exercuerint,ſint ipſo iure infames, ſi vero breuiori tempore, & moniti non reſipuerint,ipſo iure omni priuilegio clericali carent*, refert Vgolin. *d.§.10.num.2* vbi ſubdit præfatum annum requiri continuum, & excipit vt pœnam hanc euadant vbi in occulto id facerent, vtpote inter amicos, vel infirmitatis alterius, aut honeſtatis gratia.Er dum doctiſſimus, & pius ille Boët. Epo *in comment.ad c. cùm decorem 12. num. 13.de vita,& honeſt.Cleric.* ageret an ioci,facetiæ, lepores & fabellæ clericos doceant. Sic loquitur. *Ad iocos tamen quod attinet,licèt eos dummodo liberales & facetos & ingenuos probent,ac laudent Philoſophi de moribus,& officiis præcipientes, & ex his obligationem non naſci ſcribant Iureconſulti noſtri in l.3. in fine ff. de act.& oblig. quod ſerio non agatur inter iocnlantes, tamen quia non quærimus hic de philoſophico,vel politico, vel etiam populari decoro,ſed de eccleſiaſtica honeſtate, quæ maximè grauitatem requirit in clericis, magis eſt iocolari,nugari,facetiis vti quantumlibet liberalibus,alioquin & per ſeſe lepidis,parum videatur decere clericos, in quibus maximè ſpectandum ſemper eſt non ſolùm quid liceat, vel abſque peccato fieri poſſit, verum etiam quid honeſtum ſit ipſis,quidve grauitatem deceat ipſorum*, &c.

79 Poſtremò Clericis non licet babere canes,accipitres, vel huiuſmodi ad venandum *c. 2. de cler. ven. in fine* Camill. Bortell *in ſum.omn.deciſ.tom.1. tit. 11.n.42.* nec venationes facere periculoſas ſeu clamoſas, veluti aprorum & cum armis, *c. 1.cum ſeqq. 34. diſt. c. 1. de cler. ven.*reſoluunt Bernardus *in pract. c. 50. in nouiſſ. impreſſ.* Guillielm. Bened. *in c. Raynutius, de teſtam. verb. & vxorem nomine Adelaſiam num.875.*Silueſt.*in ſum.verb. Venatio,circa med.*Sebaſt Med.*de venat piſcat.& ancup.p.1.q.8. ex num.17.*Menoch *conſ.221.num.50.* Franc. Marc. *deciſ.529.num.9.p.1.* plures quos refert Cened.*ad Decret.collect.56.num.8. & 9.* qoibus adde Sebaſt. Neui.*in remiſſ. ad lib.2. feud.tit. 56. quæ ſint Regalia num.273.cum ſeq* Bellet.*diſquiſ.cler.p.1.tit.de diſcipl. cler §.19.* Vgolin *d c.13. §.21.* Galgan.*de iure publ. l. 3 tit.5.num.67.* Ioan.Vales. *d.differ. inter.vtr.forum, verb. Peccatum differ 20.* Squillante *de oblig. cler.p.1.num. 47.* Rebell. *de obligat. Inſtit. p. 1. l. 1. q.14.num 5.*Thom. Valaſc.*alleg.Iur.tom.1. alleg. 31. num.13.*Illuſtriſ. Roderic.à Cunha *in comment. d. c.2.diſt. 34.*Petr. Bollo *in œconomia Canon. Claſſi 1. c.5.§.3.pag.152.cum ſeq.*Macbado *dict. tract.13.docum.8.*Anſald.*de iuriſdict p.2.tit.11.c 22. num. 34.* Mart. *de iuriſdict.p.4. cent. 1.caſu 57. à num.17.* vbi intelligit ſi ad voluptatem venati fueriot, & ſæpius in ipſa voluntate detenti, qui omnes etiam aſſerunt ſanitatis vel recreationis caoſa Clericos venerationibus vti non prohiberi, dummodo id faciant cum ſilentio, & modeſtia, qood etiam poſt alios aduertit Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à
80 Conha *in comment.ad cap. 9.num.2.diſt. 86.* In dubio autem venatiooem præſumi factam cauſa recreationis, tenent. Anan.*in d.c. de clerico venat. col.1.*Alex.*conſul.72.n 13.vol.1.* Menoch *d.conſ.221. n.51.& de præſumpt.lib.5.præſ.3.n.116.*Bellet.*d §.19. n.7.*Illuſtriſſ. D. meus Roder.à Cunha *in comment. ad c.v dens.10.diſt.86.*

Vnde Nicol.Papa *in d.c.1. diſt.* 34 Lanfredum 81
venationi debitum reprehendit, additque ex S. Hieronymo venatorem nunquam legiſſe ſanctum; coius dicti ratio poterit eſſe, quia venatores miſerandam in animalibus exercendo carniferinam mulrum inde ſanguinariæ crudelitatis aſſumunt, & mentem induunt ab omni pietate alienam. Pined *in Iob.c.16. verſ. 10. num. 3. & 7.* Ferdinand. Salazar. *Prouerb.c.12.verſ.27.num.123.*vbi fraudulentos homines venatori dicit perſimilliſmos, ipſamque artem venatoriam multis fraudibus, ac dolis eſſe coniunctam, & Martin Delri. *in adag. ſacris adag.13.per tot.* firmat quod ſacer text. venationis nomine omnem tyrannidem, crudelitatemque deſignat. Non obſtat quòd obiicit gloſ. *verb.venatorem,in eod. cap.1.diſt.* 34. de ſancto Eoſtachio, quia bene reſoluit dicens quòd deſeruiens venationi, non eſt Sanctus, ſed qui ſemel fuit venator, poteſt poſtea effici Sanctus peracta iam pœnitentia, ſequitur Abb. *in dict.c.1. verſ.& pro illa, de Cleri o venat.* Declarant Abulen. *in Math.c.6.q 43.verſ.ſi autem obiiciatur,*Franc.Marc. *Delph.deciſ.529.ex n.7.p.1.*Petr Greg *ſyntag.iur.39. c.10.n.13.*

Piſcati autem Clericis licere dubium non eſt, 82
exemplo Apoſtolorum, quos piſcatores ad ſe Saluator noſter vocauit, *Math.4 Marc.1.& Luc.5.* Ita Salzed *ad Bernard.d.ca.70. lit. A. verſ.piſcatio,* Boët.Epo *ad cap.1.ne cleric.vel mon.num.39.*Iacob. de Graff *in aur. deciſ.p. 2. lib. 3. cap. 3. verſ. ſexta* Matta *d.caſu 57.n.22.*Menoch. *de arbitr. caſu 413. num.fin.*Azeued.*l.1.num.4 verſ.niſi & piſcatio tit. 8. lib. 7. noua recopil.* Illoſtriſſimus D. meus Roderic. à Cunha *in comment.ad cap. Eſ u.diſt.86.* Bellet. *d. tit.de diſciplin.cleric.§ 19.num. 8.* Vgolin. *dict.c.13. §. num. 10* qui, & præcipuè duo vltimo loco citati id dupliciter reſtringunt; primo modo vt artem illam piſcandi diebus præſertim ſolemnibus (quibus Eccleſiaſticis officiis intereſſe debent, & inſeruire) non exereeant, in aliis feſtia permittitur vbi neceſſitas ſuaderet, *c.licet, de for. comp.* ſecundo modo etiam non aſſiduè id exereeant, non enim Apoſtoli poſteaquam gratiam Dei nouerunt, piſcationibus operam dabant aſſiduè, ſed relictis retibus ſequuti ſunt Chriſtum Dominum.

Circa tertium, id eſt, de negotiis & exercitiis 83
Clericorum, ſciendum eſt primò quod Clerici prohibentur procurare, & aduocare, ſeu patrocinari, & omnes cauſarum actus axercere apud iudicem ſæcularem, *c. nullus 11.q.1.cap. 1. ne clerici vel monach.*vbi Boët.Epo *à num.22.* Machado *dict. tract.13.docum. 4.* Matta *de iuriſd.p.4. cent. 2. caſu 116. à princ.* vbi *num.12.* de procuratore generali alicuius laici in foro ſæcularium intelligere videtur, & *num. ſeqq.* id multipliciter declarat, oiſi in cauſis à iure permiſſis, ſicut eſt cauſa eccleſiaſtica, in qua tamen aduocare tantum, non autem procurare permittitur, vt videbimus. Diſtinguendum eſt ergo inter Iudicem eccleſiaſticam & ſæcularem,inter procurationem, & aduocationem, item inter cauſas eccleſiaſticas, & ſæculares, ſeu temporales. Si de iudice eccleſiaſtico & 84
cauſa eccleſiaſtica agatur, Clerici coram eo aduocare non prohibentur,per text. *in cap. 1. de poſtulando,*

ſtnlando, à contrario ſenſu, & ita aſſeruit Abb. ibi numer. 3. & in cap. 1. etiam numer. 3. ne Cleriei vel monach. & in cap. cum eſſes num. 2. de teſtam. Federic. de Senis conſil. 70. num. 1. Vgolin. de officio & poteſt.
85 Epiſcopi c. 13. §. 5. num. 2. verſ. 6. procurare autem omnino in quacunque cauſa prohibentur, & coram quocunque Iudice etiam pro ſe ipſis, quoniam procurator ſolum cauſæ negotium in ſe ſuſcipit, aduocatus vero ſuper meritis cauſæ tantum iura proponit: quare non licet Clerico negocia huiuſmodi in foro contentioſo in ſe ipſum ſumere, quem Deo ſoli conuenit militare. dict. cap. 1. ne Cleric. vel mon. ſi enim legibus ſæculi perſonæ illuſtres procurare per ſe ipſas prohibentur, debent ij procuratorem in cauſa propria conſtituere, vt habetur in l. quicunque. C. de procurat. multò magis Clerici & Sacerdotes, qui diuina obſequia deſerere nullatenus debent, procuratores agere ſunt prohibendi, ſicut de Epiſcopis dicitur in l. omnes. C. de Epiſcop. & cler. & in c. quia Epiſcopus 5. q. 3.

86 Aduocare autem etiam coram Iudice ſeculari, & in ſæculari cauſa Clerici poſſunt in aliquibus caſibus. Primus eſt in cauſa propria, ſecundus in cauſa Eccleſiæ ſuæ, tertius in cauſis perſonarum miſerabilium, quæ proprias cauſas tractare non poſſunt: ita probat dict. c. 1. de poſtulan. & per illud ſic reſoluunt Albert. Troc. de vero & perfecto Clerico lib. 2. cap. 54. numer. 3. Salzed. ad Bernard. in pract. cap. 66 lit. A in nouiſſ. impr. Fr. Emman. in ſum. p. 1. c. p. 1. Franc. Viui. deciſ. 151. num. 4. & Renat. Çophin de ſacra politia lib. 2. tit. 7. num. 21. citari per Cened. ad Decretal. collect. 39. à num. 1. Quibus addo Farin. fragm. crimin. p. 1. verb. Clericus num. 186. cum ſeqq. Fr. Leon. in theſauro fori eccleſ. p. 3. c. 4. n. 19. Gonzal. ad reg. 8. Canc. gloſ. 2. num. 28. & ſeq. Ceuall. commun. contra commun. q. 404. num. 2. Sayr. in Claui regia lib. 13. c. 22. num. 3. & ſeq. Curi Philip. p. 1. §. 2. num. 17. Camill. Borell. in ſum. omnium deciſ. tom. 1. tit. 66. num. 69. & ſeq. & tit. 66. de aduocat. num. 126. cum ſeqq. Marta de iuriſdict. p. 4. caſu 116. num. 14. Azor inſtit. moral p. 2. lib. 7. c. 14. verſ. item beneficiario, Valer. Reginald. in praxi fori pœnit. lib. 25. num. 664. cum ſeqq. Paul. Berti Lucenſ. in praxi crimin. regular. tit. 4. c. 15. n. 9. Vgolin. d. c. 13. §. 5. Stephan. Gratian. diſc. ept. forenſ. c. 57. n. 22. cum ſeqq. Cardoſ. in praxi iudicum, & aduocat. verb. clericus n. 111. cum ſeqq. Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſciplina cleric §. 27. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha in comment. ad c. perlatum n. 2. diſt. 88.

87 Quartus in cauſa coniunctorum, ſi alium & idoneum habere non poſſunt; ita habetur in cap. fin. de poſtul. reſoluunt Abb. in cap. in noſtra num. 1. de procurat. Vgolin. d. §. 5. num. 2. verſ. 5. Bellet. d. tit. de diſcipl. cleric. §. 27. num. 6. verſ. 6. vbi etiam cum Abb. in d. c. fin. num. 4. reſoluit appellatione perſonarum coniunctarum venire etiam coniunctos coniunctione ſpirituali, vt ſunt Concanonici eiuſdem Eccleſiæ, Azor. inſtit. moral. part. 2. lib. 7. cap. 14. verſ. item beneficiario, vbi quærit vſque ad quem gradum coniuncti dicantur, Tiraq. de pœnis temper. cauſ. 12. num. 39. vbi quòd veniunt etiam amici, refert Illuſtr. D. meus Rodericus à Cunha vbi ſupr. num. 2. prope fin.

88 Quintus in cauſis vertentibus in Curia Romana, vbi conſuetudine receptum eſt, vt non ſolùm ſuo nomine quiſque Clericus litiget, ſed alieno. Ita Veſtr. in pract. lib. 3. cap. 4. num. 4 Maiol. de irreg. lib. 5 cap. 19. num. 4. Salzed. d. cap. 66. verſic. 9. Fr. Emman. in ſumm. tom. 1. cap. 1. ad fin. Bellet. d. §. 27. num. 7. verſ. 7. Steph Grat. d. cap. 57. num. 38.

Sextus in vno tantùm negotio poterit Clericus aduocare, quo expedito aliud aſſumere valebit, nam text. in d. cap. 1. de poſtuland. dicit in negotiis ſæcularibus: quare ita reſoluunt Archid in cap. peruenit 86. diſt. Gregor. Lop. l. 5. verb. otro ſy, tit. 5. part. 3 Angel. verb. aduocatus num. 9. Abb. in cap. per venerabilem n. 6 qui filij ſint leg. Felin. in cap. cum I. & A. n. 12. verſ. ſecundo conſidera, de ſent. & re iud. Iaffred. Lanfranc. deciſ. 112. incipit, Clericus Roman. ſing. 273. Fulu. Pacian. conſil. 162. num. 210. & 216 Farin. fragm. crimin. p. 1. verb. Clericus n. 191. Franc. Leo d. p. 3 cap. 4. num. 19. verſ. fallit ſecundo, Chriſtoph de Pace in ſchol. ad leges ſtili 1. 6. ſchol. vn. n. 7. Camill. Borrell. in ſum. omnium deciſ. to. 1. tit. 66. de procuratorib. num. 71. Beller. d. §. 27. num. 7. verſ. 6. Vgolin. d. cap. 13. § 6. vbi intelligit modo illud negotium non ſit adeò arduum quod diſtraheret animum, ſicut multa.

Septimus in conficiendis domi ſuæ Iuris alle- 89
gationibus, ibique conſilium etiam in ſcriptis petentibus, dando, quandoquidem in d. cap. 1. prohibetur ſolum ne Clericus in ſæculari iudicio compareat: Ita Alciat. reſp. 91. num. 3. Salzed. d. cap. 66. verſ. 6. Boët. Epo. ad cap. 1. ne cleric. vel monach. n. 30. Vgolin. d. c. 13. §. 5. num. 3. Cabed. Luſitan. deciſ. 214. num. 14. part. 1. Marc. Anton. Genuenſ. in practicab. eccleſ. quæſt. 629. Beller. d. §. 27. num. 10. prohibitus aduocare non prohibetur in camera conſulere, ſecundum Alciat. reſp. 30. num. 12. vol. 1. Hortenſ. Caualcan. de Brach. regio p. 6. c. 13. 406. caſu 4. Cardoſ. in praxi iudicum verb. procurator n. 101. Steph Grat. diſceptat. forenſ. cap. 39. à num. 4. Beller. d. §. 27. n. 11. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6 c. 1. n. 23. Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha vbi ſuprà num. 3. Et S. Cong Conc. ſub die 20. Iul. 1619 cenſuit Clericos non poſſe patrocinari, ſed domi abſque ſalario ſcribere valere.

Octauus. Clerici in minoribus, ſi ſtipendia non 90
habeant eccleſiaſtica, poſſunt aduocare, gloſ. verb. ſtipendiis in d. cap. 1. Iacob. de Graff. in aureis deciſ. part. 2. lib. 3. c. 2. num. 16. & 19. Perez l. 12. verb. en abogado tit. 3. lib. 1. ordin. Azeued. l. 15. tit. 16. lib. 2. noua recopil. pag. mihi 192. Salzed. d. c. 66. verſic. 8. Vgolin. d. §. 5. num. 1. verſ. excipiuntur tamen primo, Bellet. d. §. 27. num. 3. verſ. 1. Sic etiam Clerici in ſacris Ordinibus conſtituti, ſi non habeant beneficia eccleſiaſtica, aut patrimonium, quibus ſuſtententur, poſſunt aduocare abſque aliqua diſpenſatione, tex. à contrario ſenſu in d. c. 1. ibi, ſi ſtipendiis eccleſiaſticis ſuſtententur. Ratio eſt, quia ſi id licet ſibi pro pauperibus, & miſerabilibus perſonis, vt illarum neceſſitati ſubueniant, multò magis erit illis licitum & honeſtum vt propriæ neceſſitati & egeſtati ſubueniant, nam charitas bene ordinata incipit à ſe ipſo, l. præſes C. de ſeruitutibus cum ſimilibus. Quare ita reſoluunt Hoſt. in d. cap. 1. num. 3. & 8. Abb. num. 4. Butr. num. 1. Rodoan. de ſpol. eccleſ. q. 8. §. deueniendo à n. 48. Gonzal. ad reg. 8. Cancell. gloſſ. 1. à num. 28. Franc. Leo d. cap. 4. num. 10. Steph. Grat. diceſpt. forenſ. cap. 57. à num. 22. tom. 1.

Inſuper verò omnes cauſarum actus exercere 91
Clericis eſſe interdictum dicimus: nam notariatus, ſeu tabellionatus officium eis exercere non licet, præſertim in ſæcularibus, aut prophanis negotiis, cap. ſicut accepimus, ne clerici, vel monachi, Roman. conſ. 215. poſt med. & conſ. 409. num. 8 Federic. de Senis conſ. 170 & 193. Caſſan. in conſuet. Burgund. rub. 1. §. 1. in princ. à num. 14 Bernard. reg. 657. & in pract. Canon. cap. 61. & ibi Salzed in nouiſſ. edit.

edit. Bonacoſ. *Comm.crim.part.2.verb.Clericus fol.*11. Perez *l.15.in gloſ.ſi fueren.clerigos tit.18.l.1 ordinamer.1.*Franc.Marc.*dec.*194.*part.2.* Viui. *tom.1.Commun.opinion. lib.4.tit.11.num.43. verſ. & ideo clerici pag* 565. Azeued. *l* 10. *num.3.tit.3.l.1. noua recop.* Ceuall.*commun.contra commun.quaſt.*404.*num.3.*Aldouin.*conſult.51.num.29.*Pradil.*in ſum.leg.pœnal p.2. caſu 54 num.9.* Maſtrill *Sicilia dec.* 159. Matt. *de iuriſdict.part 4.caſu 16 num.15.* Aloyſ.Riec.*in collect.*613.Farinac.*fragm.crim. part. 1. verb. Clericus num.212.cum ſeqq.* Sayr. *in claui regia l.* 12. *cap.15. num.6.* Alex Ambroſin. *Peruſ. dec.12.à princ.* Camill.Bortell. *in ſum. omn. dec. tom.1. tit* 10. *num.27.* Valer.Regin.*in praxi fori pœn.l.9.tract.3.num.* 23. Carol de Graſſ *de effectibus cleric.effect.*8.*ex num.1.* Vgolin. *de officio & poteſt. Epiſc.cap* 13. §.7. *à princ.* Gaiganet.*de iure publico l.3. tit. 5. num.* 21. Bellet. *diſquiſit.cler. part.1.tit de diſcipl. cler.* §.29. Sanc. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *l.6. cap.*13. *num.*48. Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap. multorum* 2. *num* 4. *diſt.* 32. plures apud Cened. *ad Decretal.collect* 141.

93 Declatata procedere in Clericis, qui ſunt in Sacris conſtituti, vt habetur *in d.cap.accepimus*, & in Clericis etiam minorum Ordinum, ſi beneficium eccleſiaſticum habeant, Hoſt. & Abb.*in d. cap.ſicut accepimus.*Chaſſan. *in conſuet.Burg. rubr.1. §.6 num.* 31.*fol.* 141. Cou. *pract.*19.*num.* 8. *concl.* Vgolin *d.cap.*13.§.7.*num.1. verſ.pro regula, & ſeq.* Perez *l* 12.*gloſ.*2. *tit.* 3. *l.* 1.*Ordin.*Maſtrill.*dec.*159. *num.* 1. Illuſtriſſ. D. meus Rodericus à Cunha *vbi ſupra n.*4.

94 Primò limita in cauſa hæreſis, tunc enim Clericus, tabellio, ſeu notarius eſſe poteſt, ſicut habetur *in cap.vt officium, §.ad conſcribendas, de hæret. l.6.* Penia *in direct.Inquiſit.p.3.q.* 19. *commento* 68. Franc.Marc. *dec.*194.*num.*3.*p.*2.Decian.*tract.crim. l.5.cap.*10.*n.*47.*& cap.*24.*num.*25. Alex.Ambroſin. *d.dec.*11.*n.*12. Farin. *d.verb.clericus n.*228. Vgolin. *d.*§.7.*verſ.excipitur tamen,*Bellet. *d.*§.29.*n.*9. Carol. de Graſſ.*d.effectu* 8.*n.*12.Maſtrill.*d.dec.*159.*n.*7.

95 Secundò limita vbi coram Papa munus hoc exercet, tunc enim cenſetur habilem ipſum reddere, Abb.& Doctores *in d.cap ſicut,*Cou.*pract.c.*19. *num* 8.*concl.*1. Franc.Marc. *d.dec.*194 *num.*2.Farin. *d.verb.Clericus num.*237.Vgolin.*d* §.7.*num.*1.*verſ.*2. Bellet *d.*§ 29.*num.*9.*verſ.item ſi eſſet.*

96 Tertiò limita de Curia Romana, vbi poſſunt Clerici in Sacris etiam beneficia habentes, tabellionatus officium exercere propter tacitum Summi Pont.conſenſum, & tantæ Curiæ dignitatem, vt per Albert.Trot.*de vero & perfecto clerico, l.2.c.*54. *num.*9.Salzed.*ad Bern.in pract.cap.*58.*litt.B,*Sayr.*in claui Regia l.*12. *cap.*25.*num.*6 Farin.*d. verb.clericus n.*237.*verſ.& idem* Ambroſin *d.dec* 12.*n.*11.

97 Quartò limita vbi in aliqua Curia eccleſiaſtica munus hoc Clericus exercet, & non habere vnde viueret, tunc enim poteſt, arg. *cap.1.verſic. nec tamen, ne cleric.vel mon.*ſi enim tunc ei permittuntur alia negotia ſæcularia exercere, multò magis hoc permiſſum eſſe cenſetur, quod honeſtius eſt. Ita Abb. *in d.cap. ſicut num.*6.*&* 7. Vgolin. *ad* §.7. *num.*1.*verſ. tertio excipitur*, Ambroſin. *d. dec.* 12. *num.*19.Iacob.de Graſſ.*in aureis dec. part.*2. *l.3.c.*2. *n.*18.Maſtr.*d.dec.*159.Carol.de Graſſ.*d effect.*8.*n.*14. Illuſtr.D.meus Rod.à Cunha *vbi ſup.n* 3.

98 Quintò limita in Clerico in minoribus Ordinibus conſtituto nullum habente beneficium eccleſiaſticum, nam *d.cap.ſicut*, de conſtitutis in Sacris tantùm agit. Ita Franc. Marc. *d. dec.* 194. *num.*4. *Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.*

Farin.*d.verb.clericus n.*133.*cum ſeq.*Perez *l.*11.*verb. ni obrogado tit.3.lib.1.Ordin.* Azeued.*l.*10.*n.*3.*tit.*3. *lib.*1 *noua Recop.& l.* 10.*tit.*25. *lib.*4. *etiam noua Recop* Rodoan.*de ſpol.Cleric.quaſt.*8.*n.*53. Vgolin.*d.* §.7.*verſ.quarto excipitur.*

99 Sextò in Clerico tabellione conficiente inſtrumentum quoad eius validitatem, eſto enim illud facere nequeat, valet tamen ſi nondum fuerit illi interdictum huiuſmodi officium per ſuum Superiorem, nam interim quod non interdicitur, prohibitioque tranſeat in notitiam populi, valebunt inſtrumenta per illum facta, Bart.*in l. vniuerſos.C. de decurion.lib.*10.*& conſ.* 54. *circa princ.* Abb. *in d. cap.ſicut num.*9.*cum ſeqq.* Cou. *pract.cap.*19.*num.*8. *verſ.in quarta concluſ.*Ferrer.*conſ.*213.*num.*7.Caſſan. *d.c.*6. *verſ.meſſiens & ſergens num* 42.Franc.Marc. *d.deciſ.*194 Perez *l.*15.*tit.* 18. *lib.* 2. *Ordin.pag.*398. Flamin. Pariſ. *de reſignat.benefic.lib.*1.*quaſt.*9.*n.*22. Vgolin.*d.*§.2 *num.*1.*verſic.*5. Maſtrill. *d. deciſ.*159. *n.*9.Carol.de Graſſ.*d.effectu* 8.*num* 4 Bellet.*d.*§.19. *num.*5.

100 Septimò limita in tabellione, qui Clericus factus eſt; nam inſtrumenta, ac rogationes veteres perficere, ac abſoluere poteſt, eſto nouas recipere nequeat, gloſ. *verb. per miſſa in cap.vt officium §. ad conſcribendas, de hæret.* Add.*ad Abbat in d.cap.ſicut n.*1.*verſ.octauò limita,*& *ibi* Henriq.*in fine,*Bernard. *in pract.cap.*62.*num.*5. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.*2.*lib.*6.*c.*13.*num.*49 Vgolin. *d.*§.7.*num.*1. *verſ. ſextò excipitur.*

101 Octauò limita in Clerico tabellione conficiente inſtrumentum in cauſis ſpiritualibus, & eccleſiaſticis, vt per Franc Marc.*d.deciſ.*194 *n.* 4. *&* 5. Cou.*d.c.*19.*n* 8.*verſ.nam clericus tabellio*, Bonacoſ. *comm.crim.part.*2.*verb.Clericus impune, in princ* Farin. *d.verb.Clericus n.*224 Vgolin. *d.* §. 2.*n.* 1. *verſ. ſeptimo excipitur.* Maſtrill. *d. deciſ.* 159. Carol. de Graſſ.*d effect* 8. *num* 14.Illuſtriſſ. D.meus Roderic. à Cunha *vbi ſup.n.*1.*in princ.*

102 Nonò limita vbi adeſt conſuetudo quòd Clerici Notariatus officium exercere valeant, vt per Franc. Marc.*deciſ.*194.*n.*7. Farin *d.verb. clericus n.* 229.*cum ſeqq.* Quicquid dicat Vgolin.*d.*§ 7.*n.*1.*verſ. poſtremò vel conſuetudo.*

103 Teſtificari etiam in cauſa ciuili ſæculari Clerici ſine permiſſione Epiſcopi prohibentur, *cap.teſtimonium* 11 *quaſt.*1. *cap.quamquam* 14.*quaſt.*2.Pariſ.*conſult* 83.*num.*35.*vol.*1. Natt *conſ.*15.*n.*1.*vol.*4. Franc. Marc.*deciſ.*777.*n.*4 9.2 Marc.Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep.Neap c.*43.*n.*4.Crau.*conſ.*2.*n* 1.*vol.*1. Maſcard.*de probat.concl.*306.*n.* 6. Vgolin. *de officio & poteſt. Epiſc.c* 13.§.8.Mart.*de iuriſd.p.*4. *caſu* 118. *num* 1.Bellet.*diſquiſit cleric.part.*1.*tit.de clerico teſte*, § 2 *à princ.*Carol.de Graſſ. *de effectib. clerical. effectu* 10.*per tot.* Sperell. *in deciſ. fori eccleſ. deciſ.* 50. *n.*2.Et ideo vbi admittuntur Clerici ad teſtificandum contra laicum coram Iudice ſæculari id eſt intelligendum cum licentia Epiſcopi & Superioris; vt aduertunt Campeg.*de teſtib.reg.*91.*fallent.*1 Maſcard *de probat.concl.*1358.*n.*61 Farin *in praxi crimin. part.*1.*quaſt.*61.*n.*83.Beller.*d.*§.2.*n.*3.*verſ.quarto*; niſi tempore peſtis, quia tunc non requiritur licentia Prælati propter imminens periculum, ſecundùm Rip.*in tract.de peſte, rub.de priuileg. Iudica. ſ. peſt. n.*45.Farin.*d.quaſt.*61.*n.*85.Scip.de Rubeis *in aphoriſm.Epiſc.verb.peſtis n.*2.

104 Licentiam autem dandam per Epiſcopum Clerico vt deponat coram iudice ſæculari, debet eſſe ſub hac, ſiue alia ſimili forma. *Conceditur licentia N. clerico deponend. in Curia ſæculari in tali*

cauſa dummodo non deponat ſuper articulis concernentibus criminalitatem, infamiam, negatiuam, aut repulſam, & ponit hanc formulam Bellet.*d.* §.2.*ſub n.* 5. de qua licentia conſtare & apparere debet in actis, Curt.*in tract.de teſtib.concl.* 49. *in fine, verſ. oportet ergo*, Ioan de Amic.*conſ.*77.*num.*18. Syluan. *conſ.*16.*num.*7.*verſ.plus dico, & n.*8. Bellet. *vbi proximè*, ſubdens quòd vbi conceditur huiuſmodi licentia, non poteſt Epiſcopus facultatem impartiri Clerico iurandi coram iudice ſæculari, niſi quod iuret in manibus Vicarij, aut alterius perſonæ eccleſiaſticæ; refert, & ſequitur Sperell.*d.deciſ.*50. *num.* 1.

106 Si tamen de facto Clericus abſque licentia ſui Prælati teſtimonium perhibeat coram iudice ſæculari in cauſa ciuili, valet huiuſmodi depoſitio, licet malè fecerit, Abb.*in cap.*1.*n.*17.*de Iuram.cal. & in c.cum nuncius n* 1. vbi etiam Felin. *num.* 4. *de teſtib.* Aretin *conſ.*160. *verſ. venio ad octauum*, Rol. *conſ.*24.*n.*7. *cum ſeqq.vol.* 1. quos refert & ſequitur Bellet.*d.*§.2.*n.*3 *in fin.&* §.4.*n.* 5. Farin. *in tract. de teſtib.q.* 81.*n.*84. latè Sperell.*d.deciſ.* 50. *n.* 14. vbi rationem aſſignat, quia nempe vt Clericus non valeat abſque Superioris licentia coram laico deponere, inductum fuit ex quadam condecentia & bonore Ordinis clericalis, ne laicus videatur in eos auctorizare, vnde tanquam leuis ſolemnitas, omiſſa non vitiat actum, & *n.*15. poſt Carol. de Graſſis *effectu* 10.*n.*8. Rota *deciſ.* 77. *n.* 12.*p.* 1. *diuerſ.* & alios, addit aliquid diminui de fide, quia cùm eis eo modo examinari non potuiſſet, vtique redditur ſuſpectos tanquam vltroneè ſe obtulerit, niſi veritas ex natura rei, vel negotij aliter haberi non poſſet: & *n.*9. diſputat, an in criminalibus ad offenſam, etiam non vitietur depoſitio ſine tali licentia facta?

Extra iudicium, ſcilicet in contractibus, vt vl-
107 timis voluntatibus, etiam ſine licentia Superiorum Clerici teſtes eſſe poſſunt; ita gloſ.fin. *in c.*1. *de iuram.calum.* vbi Abb.*n.* 17. Farin. *in praxi crim. q.*61.*n.*79.*& n.*84. Vgolin.*d.cap.*23.§.8.*num.*2. vbi, *n.*1. *à verſ.poſtremo*, tenet Clericum in cauſa criminali teſtimonium ferre non poſſe, per tex. *in c.*
108 *teſtimonium*, iuncta *gloſſ.*1. 11 *q.*1. Teſtes laicos ad ferendum teſtimonium veritatis pro Curiæ Epiſcopalis informatione, poteſt Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, & in ſubſidium excommunicationis citare. S. Cong. Concilij *in Lucana* 16. *Martij* 1630.

109 Iudicare autem in cauſis ciuilibus vbi iuriſdictionem obtinent, vel vbi ſunt arbitri conſtituti, non prohibentur Clerici, quamuis huiuſmodi onera, præſertim qui curam obtinent animarum, debeant euitare, exceptis cauſis, quas ſupra de aduocatione expreſſimus. In cauſis vero crimina-
110 libus iudicare, aut ferre ſententiam ſanguinis nullatenus poſſunt, & ſi proferant, efficiuntur irregulares, & deponuntur, *cap. à quibus* 23.*q.* 8. *cap. clericis*, *& c. ſententiam ſanguinis, ne clerici, vel monachi*, Salzed.*ad Bernard.in pract.c.* 101.*n* 1.*in nouiſſ.impreſſ.* Maiol.*de irregul* 2. *c.* 6. *à princ.* Cened. *ad Decretal.collect.*61.*n.*1. Farin *fragment.crim.p.* 1. *verb. clericus*, *n.* 368. *cum ſeqq.* Camill. Borell. *in ſumm.omnium deciſ.tom.*1.*tit.*11.*n.*39. Regin.*in praxi fori pœnit.lib.* 11.*n.* 13. Bellet.*diſquiſit. cleric. p.*1. *tit.de diſcipl.cleric* §.26. *n.* 3. Alex.Sperell. *in deciſ. fori eccleſ.deciſ.*86.*num.*16. vbi *num.* 17. cum Farin. *vbi ſuprà num.* 370. ampliat etiamſi per aliam ab ipſo delegatum ſententiam huiuſmodi proferant, & *num.*22. poſt multos, quos refert & ſequitur, intelligit ſequuto effectu mortis, vel mutilationis membrorum. Nullam verò contrahit irregularitatem Clericus, qui alteri committit cauſam, in qua poſtea pœna ſanguinis ingeratur, Maiol. *de irregul.lib.*2.*c.*7.*n.*11. Salzed.*ad Bernard.c.*99.*lit. A. in nouiſſ.edit.* Cou.*in Clem.ſi furioſus p.*2.§.3.*num.*8.*& lib.*3.*var.cap.*10.*n.*3.*verſ.tertio*, Sayr.*in Claui Regia lib.*7.*c.*11.*n.*3.*& de cenſur.lib.*6.*c.* 18. *n.* 17. Auila *in ſimili tract.p.*7.*d.ſp.*5.*ſect.*2. *dub.* 4. Molin.*de iuſtit. tom.*4.*tract.*3.*diſp.*74.*n.* 9. Siue temporalis iuriſdictio eidem competat ratione dignitatis, cui illa ſit annexa, ſiue ratione propriæ perſonæ, cuius ſit patrimonium. Abb.*in cap.clericis n.* 12. *& in d. c. ſententiam n.*10. Bonacin.*de cenſur.diſp.*7.*q.* 4. *puncto* 1.*n.*25.*& ſeq.* Bellet.*diſquiſit.cleric.p.*1.*tit. de diſcipl. cleric.*§. 3.*n.*135 dummodo non exprimatur ſpecialiter in commiſſione, in quo cauſa conſiſtat, ſed generaliter committatur cauſa talium, *c.fin, ne clerici, vel mon.lib.*6. Fuſc *de viſit.lib.*1.*c.*32.*n.*5. Cou.*in Clem.ſi furioſus p.*2.§.5.*n.*8.

Multò minus autem iuſtitiarij, aut Vicecomitis 111
officium poterunt Clerici exercere, *d. c. clericis, verſ.ne quis Sacerdos*, quin potiùs quoſcunque honores ſæculares, aut officia ſuſcipere prohibentur
c.eos, qui ſemel 20. *q.* 2. illis enim interdictum eſt 112
ne poſſint eſſe Vicereges, vel Vicecomites, aut locum tenentes Principum ſæcularium in iuriſdictione ſæculari exercenda, nec Gubernatores Regni, vel adminiſtratores prouinciæ: tanquam officiales Principum ſæcularium, vt per Nauar.*in man.c.*26.*num.*117.*verſ* 7. Albertus Trot.*de vero, & perfecto Clerico, lib.*1.*c.*54.*n.*1. Boër.*deciſ.*17.*ex n.* 1. Burg.de Pace *l.*2. *Tauri n.*77.*in fine*, Azeued.*ad Cur. Piſan.lib.*2.*c.*1. *cum ſeqq lit. A.* Bernard. & Salzed. *in pract.c.*60.*in nouiſſ. impreſſ.* Cened. *ad Decretal. collect.*61.*n.*4. Sayr.*de cenſur.lib.* 3.*c.*39. *n.* 7. vbi ait hoc intelligi quando huiuſmodi officium, ſeu iuriſdictio ſit aduentitia perſonæ; nam ſi iuriſdictio temporalis annexa ſit, vel de nouo annecteretur eccleſiaſticæ dignitati (vt contingit in Epiſcopis, vel aliis Prælatis habentibus vtramque iuriſdictionem) tunc eam per ſe exercere poterunt, dummodo non infligant pœnam mortis, aut truncationis membrorum, & licet in Hiſpania paſſim Epiſcopus fieri Proreges, aut Præſides Senatus regij dicat Henriq.*in ſum.lib.*24.*de irregul.c.*5.§ 5.*in commentario lit. Q.* hoc tamen fieri ex conſenſu Summi Pontificis atteſtatur Sayr.*citato loco.*

Secundò Clerici tutelam, vel curam ſuſcipere, 113
niſi pietatis cauſa, non poſſunt, nec ad id de iure coguntur, *c.*1.*& fin.*88. *diſt.* & quòd tutores teſtamentarij, aut datiui eſſe non poſſint, probat. text. *in c.Cyprianus* 22.*q.*3. Montan.*de tut.c.*35.*reg.*1.*n.*195. Anaſtaſ.Germon.*de ſacror.immun. lib.*2.*cap.*15.*n.*3. Carol.de Graſſ.*de effect.lib.cleric.effect.*16.*per tot* ſicut nec Regulares, *c.generaliter* 16.*quaſt.*1. Azor.*inſtit. moral.part.*1 *lib.*12.c.11.*queſ.*3. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*6.*cap.*14.*num.*22. Legitimam tamen tutelam ſi velint, bene poterunt ſuſcipere, Clerici, gloſ.*verb.religioſum, in c.irreligioſum* 87.*diſt.* Greg.Lop.*l.*14.*tit.*16 *part* 6. Caualcan. *de tutoribus cap.*283. Paul.Montan.*de tutel.c.*35.*reg.*2. *num.*195. Gutier.*in ſimili tract.part.*1.*cap.*1.*num.*29 Molin.*de iuſt.tract.* 2.*diſp.*211.*verſ. Cleric.* Matt.*de iur.ſel.p.*4. *caſu* 110.*num.*1. Steph.Grat.*diſcept.forenſ.c.*57.*n.*32. Thom.Valaſc.*alleg. Iuris tom.*1.*alleg.*47.*n.* 20. Vgolin *d.cap.*13.§.18.*num.*4. & vbi Clerici de iure poſſunt eſſe tutores, res pupilli negotiari valent, non tamen cauſa turpis lucri, S Congr. Conc. 23. *Nouemb.*1619. Vide quæ dixi *ſup.c.*39.§.5.*in fin. à n.* 2.

Tertiò,

Google

114 Tertiò. Cùm negotiatio clericum vilem reddat, & Sacerdotalem decorem annihilet, *cap. perlatum 88.diſt.* & negotia homines retrahant à ſpiritualibus, quibus incumbere peculiare clericorum munus eſt, iuxta illud Apoſt. *1.ad Corinth. 1.nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus*: ideo negotiari, & mercaturam ſacere lucri cauſa prohibentur Clerici, vt probat text. *in cap.negotiatio 88.diſt. & in cap.ſecundum 6.ne Clerici vel mon.* vbi decernitur vt excommunicentur, & *in cap.ſed nec, eod.tit.* vbi præcipitur vt ſuſpendantur ab officio eccleſiaſtico, & *in cap.clericus diſt.94.* vbi imponitur eis depoſitionis pœna, & *in cap.Canonum 14. quæſt. 4.* vbi iubetur vt explodantur à clericali conſortio, & ideo peccant mortaliter mercaturam exercendo. Vide Menoch. *conſ.12.n.11.& 12.& de præſumpt. lib.3.præſ.56.n.8.* Strach. *de mercat. part.3.num. 4.* Bernard.& Salzed. *in pract.cap.55.*aliàs 58. *in nouiſſ. impreſſ.* Redoan *de ſpol.Cleric.quæſt.2. in princ. n. 1. cum ſeqq.* Motl. *in emporio Iuris part.1.tit.9.quæſt.10.* Salon *in 2.2.quæſt.77.art. 4.* Mart. *de iuriſd.part.4. cent.1.caſu 3* Rebell. *de oblig.iuſtit.part.2.lib.9.q.fin. ſect.2.a .4.* Squillante *de oblig.cleric.part.2.n.39.* Farin. *fragm.crim.part.1.litt.C.verb.clericus,à n.147.* Salas *de contract.vbi de empt.dub.2.* Paul. Comitol. *reſponſ.mor.lib 5.quæſt.53.* Medina *in C.de reſtit.q.3. art.2.* Sigiſm.Scacc. *de commerc.§.1. quæſt. 7.part. 2.* Valer Reginald. *in praxi pœnit. lib. 25. n.325.* Cur. Philipp *part.2.lib.1.cap.1.num. 20.* Bellet. *diſquiſit. clericat.p.1.tit.de diſcipl.cleric.§ 21.* Diana *reſol.mor. part 1.tract.de contract.reſol.72* Vgolin. *de officio, & poteſt.Epiſcopic.13 §.15.& 16* Fagund. *in examine Theologiæ moralis part.4.cap.5 § 8.num. 4.* Carol.de Graſſ. *de effect.cler.effect n 6.* Burart. *deciſ.916.num.7.* Gabr.Pereira *de manu Regia part.2.c.24.ſub n. 34.* vbi triplicem negotiationis clericorum ſpeciem tradit, œconomicam ſcilicet lucratiuam, & induſtrioſam, nouiſſimè Sperel. *in deciſ.fori eccleſ.dec.94. à prin.* Lezana *in ſum.quæſt. Regul.cap.9.num.39.*

115 Amplia primò procedere quocunque contractu negotientur, vtpote vel emendo, vel vendendo, vt reſoluit Vgolin. *d. cap. 13.§.15.num. 1.in fine*, vel
116 conducendo poſſeſſiones propter cupiditatem, vt probat text. *in cap.1.ne Cleric.vel monach.* vbi Abb. *num.8* Marc.Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol.cap.62.num. 12.* Mart. *de iuriſdict.part. 4. cent.1.caſu 3.* Ioann. de Salas *de contract. tractat. 1. dub. 2.* Bellet. *diſquiſit. cleric. part. 1. tit. de diſciplin. cleric.§. 21. num. 31.* Illuſtriſſ. D meus Roderic. à Cunha *in comment ad c. 1.num. 2. diſtinct. 87.* niſi neceſſitas inſtet, videlicet ad ſui, vel ſuorum ſuſtentationem, vt declarant Hoſt. *in cap.1. num. 2. de obligat.ad ration.* Syluest. *in ſumm.verb. clericus 3. num.2.* Molin. *de iuſtit.tract. 2. diſp. 342.* Leſſ. *eod. tract.lib.2.cap.15.dub.1.num.6.* Port.Imol. *conſil.16.* Ioann.Baptiſta Coſta *de remed.ſubſidiar. remed. 73.* Marc.Anton.Genuenſ. *citato loco*, Bellet. *dict.§.21. num. 31.* vbi *num. 35.* ſubdit quòd poteſt Clericus
117 conducere omnes obuentiones Eccleſiæ vt ipſe habeat curam regiminis Eccleſiæ eam officiando, & de prouentibus reſpondendo in certa quantitate; vel niſi conductori ſuccedat, quia poterit perſeuerare in conductione vſque ad tempus, quo durare debet conductio, gloſ. *verb. conductores in d.cap.1.* vbi Abb. *num.8.* Felin. *in cap.quia G, num.1. verſic. ideo ipſe, de iudic.* Barbat. *conſil. 1. num.59. vol.3.* Syluest. *in ſumm.verb.Clericus 3.num. 2.* Greg. Lop. *l.45.verb. rrendadores tit. 6. part. 1.* Bonacoſ. *commun. criminal. part. 2. verb. Curiales fol.20.* Redoan *de ſpoliis Cler.in præf.quæſt.2. num. 12.* Bellet. *d.§.12.num.31.* Molin. *d.tract.2.diſput.342. num.7.* Leſſ *d.lib.2.cap.21.num.6.* Vgolin. *d.§.16. n.2.verſ. quid igitur.*

Amplia ſecundò, ſeu potiùs declara procedere illis, qui aliquid emunt, vel contractu onerofo acquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant, ſecùs autem ſi emanar rem eo animo vt domi conſumat, vel vt eam reducant ad aliquam formam, aut ea vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint, vide Tiraq *in præfat.retract.in leg.78.* Mex. *in tract taxa panis, concl.1.num.170.* Mart. *de iurid ct part.4.caſu 1.num. 10* Ceuall. *commun. contra communes quæſt.810.num 16.& 17.* Quaranta *in ſum.Bullarij verb.vectigal.verſ.tertiò,quæritur,* Suar. *tom.5. diſp.33.ſect 4 num.11.* Bellet. *d.part.1.tit. de exempt.cleric.a muner.§.4.* Molin. *de iuſtit.tract. 2. diſp.339.& 342.concl.4.* Carol.de Graſſ. *de effectib. cleric effectu 5.* Bonacin. *de contractib.diſp.2.quæſt.9. punct.2.num.2.* Valer.Reginald.. *in praxi fori pœnit. lib 2.num.325.verſ.quarta,& num.379.* Ioann Salas *d dub.2.num.1.* 118

Limita primò quando Clerici negotiationem exercuerint non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuoſque alant, cum aliunde vnde viuant non habeant, & bona ad eius victum non ſufficiant Ita Salzed. *ad Bernard.d. cap 48 verſ neceſſitatis tamen cauſa,* Nau. *conſ.3.num.3.ne cleri.i vel monach.* Vgolin. *d. cap.13.* vbi *num. 170.* ſubdit quòd in dubio negotiatio præſumitur facta ex cauſa cupiditatis, & lucri, niſi probetur neceſſitas. Et in clerico coniugato quod illi licita ſit honeſta negotiatio victus cauſa, quam ſi exerceat quod non debet priuari priuilegio à Iure conceſſo, tenent Sanch. *d. l.b.7.d ſp.46.num.26.* me citato Ciarl. *controu. forenſ.cap.53.num.27.* 119

Limita ſecundò, vbi ſemel, aut iterum Clericus negotiatus fuerit, quia in hoc caſu non peccare, taliter. Salzed *ad Bernard.cap.58.verſ.& huius capitis*, Cened. *ad Decretum collect. 37.num.2.in fine* Diana *d.reſolut.72.verſ.limita* Carol.de Graſſ. *dict. effectu 6.num 19.* Vgolin. *dict.§.15.num.2.& §. 16. num.1.* 120

Limita tertiò in Clerico negotiante per alium ſi iuſta cauſa excuſet. Ita Nau. *de ſpoliis clericorum § 8 in fine.* Tabien *verb.emptio quæſt.26.* Malder *22. tract.5.cap.2.dub 4.* Molin. *de iuſtit.tom.2. diſp.342. num.10.* Leſſ. *eod. tract.lib.2.cap. 21. dub. 1.num. 6.* Squillante. *de obligat.cleric.part.2.num.43* Fernand. *examine Theologiæ moralis p.4.c.5.§ 8 num.6.* Illuſtr. D.meus Roder à Cunha *in comment. ad cap.9.n.1. diſt.99.* Dian. *d reſol.72.verſ.ſed tota difficultas.* 121

Contra Megal. *1.2.lib.2.cap.5.quæſt.157.* Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc.Neapol.c.62. num 6.* Vgolin. *d.§.12 n. 7.* exiſtimantes non poſſe Clericos etiam per alios negotiari. At diſtinctione opus eſſe oſtendimus *ſuprà cap.39.§. 5. de priuileg. immunit.à tributis.verſ.11.num.67.*

Limita quartò vbi Clericus emiſſet pertinentia ad ſe, ſuamque familiam ſuſtentandam per totum annum & præter propoſitum empta ſuperſunt, vel diminutione familiæ, vel ratione; tunc enim pretio currenti etiam cariori quàm erat, abſque negotiationis periculo vendere poteſt; vt per Proſper.de Auguſtino *in addit.ad Quaranta d. verb.vectigal.verſ.tertiò,* ibi, *idque, extende,* Vgolin. *d.§.16.verſ.5.* Bonacin. *de cenſur.in Bulla diſput.1, quæſt.19.punct.3.num.6.verſ.ſecus.* 122

Limita quartò vbi Clericus mercaturam exercuerit cum ſuis animalibus, & prædiis, poteſt enim locare animalia, vt boues, & oues ſi habet ex de- 123

cimis, vel ſucceſſione, aut ſi habens paſcua multa emit eadem animalia, vt illa depaſceret ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, vt per Redoan. *de ſpol. cler. quæſt.* 2. Molina *diſp.* 342. *num.* 14. Bellet. *d. tit. de fauore cler.* §. 11. *n.* 34. Bonacin. *d.* §. 3. *n.* 6. *verſ.* 2.

124 Limita ſextò vbi Clericus agros proprios coleret, vt fructus vendat, lapides, vel metalla ex ſuis fundis cæderet, vel erueret ſiue ea mutet in aliam ſpeciem, ſiue non, greges in ſuis prædiis aleret, vt ex fœtu, lacte, lana pecuniam conficiat, aut vt ipſa animalia adulta, & ſaginata vendat. Ita Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 15. *dub.* 1. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 53. *num.* 2. Fernand. *vbi ſuprà num.* 5. Vnde ſi Clericus fructus ex patrimonialibus, vel eccleſiaſticis prædiis recollectos aliò exportari faciat cauſa lucri faciendi, & vt carius ibi illos vendat, non eſt vllo pacto negotiatio, ſed eſt contractus omni iure Clericis permiſſus, qui ex rebus ſuis negotiati non dicuntur, ac proinde ab omni vectigalis ſolutione ſunt exempti: ita Tiraq. *de nobilit. cap.* 28. *n.* 10. Auendan. *de exeq. mand. ca.* 19. *num.* 34. Natt. Roland. & alij, quos refert & ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 94. *num.* 5. contra Carol. de Graſſis & ab eo citatos *de effectib. cleric. effectu* 3. *num.* 189. illis reſpondens idem Sperell. *dict. loco num.* 13. autea aduertens quòd in fructibus ex propriis, vel eccleſiaſticis prædiis recollectis non cadit mercatura, vel negotiatio, nec lucri captandi auiditas, proindeque libere poterit Clericis vbique locorum eos vendere; & in puncto quod clericus deferens rem ſuam de loco ad locum cauſa vendendi, & habendi maius pretium, non dicatur negotiator, conſuluit Marcabrun. *conſil.* 18. *num.* 29. *cum ſeq.*

125 Limita ſeptimò vbi Clericus à locis piis terrena in affectum acceperit; quia non debet prætextu illicitæ negotiationis moleſtari, vt Nuncio Neapolis reſcripſit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum *ſub die* 19. *Ianuarij* 1593. Verùm ſi quis aliena prædia conduxerit, vt fructus inde percipiendo vendat, negotiator dicitur, Tiraq. *de nobil cap.* 37. *num.* 82. Gut *d. quæſt.* 93. *n.* 79. præcipuè ſi lucri gratia, non pro vitæ & familiæ ſuſtentatione prædium conduxerit, Carol. de Graſſis *de effectib. num.* 30. & 31. Sperell. *d. deciſ.* 94. *num.* 16. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 2. *de reſtit. quæſt.* 9. *punct.* 2. *n.* 4. Ioann. VViggers *de Iuſt. in* 2. 2. *tract.* 3. *cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 7.

126 Limita octauò vbi Clericus vinum ſuum etiam minutim vendiderit, cum aduertentiis tamen ſibi per Epiſcopum præſcriptis, prout Auerſano Epiſcopo eadem reſcripſit *ſub die* 5. *May* 1593. Tabernam enim non dicuntur exercere, nec ad gabellæ ſolutionem tenentur, qui vinum ſuum etiam ad minutum vendunt, gloſ *in cap. negotiatorem* 88. *diſt.* Bertachin. *de gabell. part.* 7. *princ. quæſt. col.* 4. *verſ. an autem*, Lambert. *de iurepatron. lib.* 2. *part.* 1. *quæſt.* 6. *art.* 29. *n.* 4. Nau. *in man. cap.* 25. *num.* 100. Iacob. de Graff *in deciſ. aureis part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 11. & 12. Gutier. *de gabell. quæſt.* 93. *num.* 33. Bellet. *diſquiſit. cleric. tit. de diſciplin. cleric.* §. 21. *num.* 15. Sperell. *d. deciſ.* 94. *num.* 10.

Limita nonò quando Clerici ſua bona patrimonialia ac beneficiorum, quæ obtinent, excoli faciunt, animaliaque ad hunc effectum neceſſaria emunt, venduntque, ita S. Congreg. negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita *in Baren.* 15. *Nouembris* 1616.

127 Circa hanc materiam vidi deciſionem Sacræ Congregat. Concilij plures caſus comprehendentem, qui pro aliis limitationibus deſeruire poſſunt; deciſionem autem, quia ſingularis eſt, hic ad litteram tranſcribere operæ pretium duxi, prout ſequitur. *Eminentiſſimi & Reuerendiſſimi Domini. Capitulum, Presbyteri, & Clerus ciuitatis, & Diœceſis Caputaquen. prout plurimum ob loci, perſonarum, & temporum qualitatem aliqua ex infraſcriptis actionibus, necnon ad ſuam, & familiæ ſuſtentationem coguntur quærere ad obuiandas vexationes Commiſſariorum petunt vt declaretur an liceat infraſcripta facere abſque reatu illicitæ negotiationis.*

Primò an liceat eis terras patrimoniales, & beneficiales per laicos colere?

Secundò pro neceſſario culturæ vſu an poſſint emere boues, & alia animalia, & fœtus illorum vendere?

Tertiò an ij, qui ex proprijs bonis habent quercus, & caſtaneas, quarum fructibus ſues veſcuntur, poſſint ſues emere, eoſque alere, & pro ſua, & familiæ ſuſtentatione vendere?

Quartò an Clerici pauperes ad ſuam, ſuæque familiæ ſuſtentationem poſſint terras Eccleſiæ conducere?

Quintò an iidem Clerici cum folijs ſuorum arborum poſſint in proprijs ædibus arti ſericæ operam dare, vel idem opus dare ad medietatem, ſeu ad quartam, & fructus inde percipiendos vendere abſque reatu illicitæ negotiationis?

Sextò an poſſint locare boues, oues, & animalia, quæ habent ex ſucceſſione, vel aliis debitis, vel decimis, eorumque fructus vendere?

Septimò an liceat ex oliuis, vineis, quercubus, & alijs arboribus exiſtentibus in terris patrimonialibus, & beneficialibus, & alijs obtentis vendere oleum, vinum, glandes, & alios fructus ad ſuſtentationem ſuæ familiæ; item & granum, & frumentum huiuſmodi ex bonis patrimonialibus, aut beneficialibus.

Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum mandauit tranſmitti infraſcripta dubia per manus Ementiſſimorum, & dari declarationes Sacræ Congregationis Epiſcoporum S. Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Trident interpretum præuia matura conſideratione, & inhærendo declarationibus aliàs factis.

Ad primum reſpondit licere Clericis agros beneficiorum, & bonorum patrimonialium laicorum opera colere, abſque metu illicitæ negotiationis.

Ad ſecundum poſſe ſimiliter Clericos pro culturæ vſu boues, & alia animalia emere, illorumque fœtu iuſto pretio, & honeſta ratione vendere, nec ob id prohibitæ negotiationis prætextu vexari poſſe, aut debere.

Ad tertium item & poſſe Clericos habentes in proprijs bonis quercus, & caſtaneas ſues emere, eoſque alere pro ſua, & familiæ ſuſtentatione, dummodo tamen in emendis, alendis, diſtrahendiſve nihil ſordidum, aut indecens Ordini clericali exequantur.

Ad quartum licere Clericis folia arborum in proprijs bonis exiſtentium alicui laico concedere ex pacto adiecto vt lucrum ex bombicibus inter vtrumque diuidatur, & pariter eiſdem licere earundem arborum folijs per ſe ipſos abſque officij eorum detrimento arti ſericæ operam dare pro ſuo, & familiæ ſuſtentatione, dummodo tamen in artificio huiuſmodi perſonas non ſuſpectas adhibeant, & quoad hoc Epiſcopi licentia, quæ gratis ſit concedenda, obtineatur.

Ad quintum Clericos pauperes ad ſuam ſuæque familiæ ſuſtentationem poſſe terras Eccleſiæ conducere abſque reatu illicitæ negotiationis, bona verò laicorum non poſſe, niſi ex mera præciſa neceſſitate.

Ad

Ad ſextum poſſe retinere,& locare boues,& oues,ac alia animalia, quæ habent ex ſucceſſione, vel decimis,necnon fructus illorum vendere abſque reatu illicitæ negotiationis.

Ad ſeptimum eoſdem poſſe vendere granum,ordeũ,& alios fructus recollectos ex bonis patrimonialibus vel eccleſiaſticis pro ſua,& ſuorum ſuſtentatione. R. Card. Vbaldinus,Franc. Paulutius S.Cong.Conc. Trid. Secret. Et iterum reſponſum fuiſſe Preſbyteris,& Clericis Altis monti Caſſanen diœceſis de *anno* 1629.refert Carol.Marant.*tom. 2. reſponſ. 41. in fine*,adducens ipſam declarationem Sacræ Cong.Conc. quæ cum præcedenti coincidit.

Sacerdores,& Beneficiati Diœceſ. Alexand. & Vgentin.cum à Commiſſariis ſpolij moleſtarentur ex capite illicitę negotiationis,in infraſcriptis caſibus ſupplicant S Congreg vt dignetur declarare quando in eiſdem ſit licita vel illicita orationibus negotiatio.

Primò an Sacerdotes,& Clerici beneficiati poſſint operas ſuarum boum, quos pro laborandis prædijs ſuis patrimonialibus ſeu beneficialibus, aut ad eos quoquo modo ſpectantibus, retinent, dum ſibi vacant, alijs locare pro certa mercede abſque periculo ſpolij, & pœnarum Clericis negotiatoribus impoſitarum?

Secundò,an poſſint boues quos emerint,vel in ſuis prædijs natos educauerint,& inſtruxerint concedere, vt vulgo dicitur à giouatico *pro certa tritici quantitate quolibet anno perſoluenda?*

Tertiò,an poſſint oues centum, vel ſaltem quinquaginta ſimili ratione concedere pro certa caſeorum quantitate pro eorum,& ſua familia vſu?

Quartò,an in ſuis molendinis pro tritico, & piſtrinis, pro oleo poſtquam ſuum triticum,& oliuas moluerint, alienum triticum, & alienas oliuas certa mercede conſtituta molere poſſint, ſuppoſitis infraſcriptis: quod id ab immemorabili tempore ſemper fuerit factum, & obſeruatum: quod ſingulis annis non excedit pro ſalo ſeruitio proprio triginta vel quadraginta ducatos impendere in conficiendis piſtrinis, nam fiunt ex iuncis, & alijs materijs, quæ menſibus quinque aut ſex conſumuntur,& in vno equo, & quatuor perſonis inſeruientibus ipſis piſtrinis,& quod moliticia oliuarum durat per quatuor, quinque,vel ſex menſes iuxta annorum fertilitatem.

Quintò, an poſſint aſſumere onus colligendi, aut faciendi à ſua familia colligere aliuas pro certa olei portione domino olineti reddenda ſuppoſita in hoc immemorabili conſuetudine?

Sextò,& vltimò an poſſint in bonis amicorum & propinquorum operas diuinas preſtare,vt illis caſdem in prædijs proprijs reſtituant?

Ad dubia propoſita reſponſum fuit vt ſequitur.

Ad primum affirmatiuè ſi tot iuga boum retineantur quot ſunt pro prædijs neceſſaria,vel ſi vltra neceſſitatem boues illi nati ſint ex vaccis,quæ pro neceſſitate culturæ prædiorum,vel alio licito modo tenentur per doctrinam Molinæ loco infrà citando.

*Ad ſecundum quoad boues emptos negatiuè,quo verò ad boues proprios affirmatiuè.P.Molin.*decontract. diſp.342.ſub num.4.*quem refert,& ſequitur Quarant.* in verb.Vectigal.§.ſimiliter ad illicitæ.

Ad tertium affirmatiuè ſi oues propria fuerint, & non empta ad illum effectum ex præcedenti Molinæ doctrina,& ſi empta contractus ad comparandum neceſſaria ad victum,& non ad lucrum.

*Ad quartum affirmatiuè duobus concurrentibus,videlicet modo ob hanc cauſam non ſe ſubtrahant ab ijs, in quibus ex officio clericali incumbere debent, & dummodo non ad lucrum,ſed ad neceſſaria vitæ comparanda pro ſe & ſua familia,non enim huiuſmodi artificium ſordidum videtur,aut inhoneſtum in illis partibus, cum per vnum equum,& quatuor famulos,ſeu operarios fiat, & non per ipſos clericos. Quarant.*vbi ſupra poſt alios §.difficultas verſatur,circa med.& fin.

*Ad quintum negatiuè,niſi proprij redditus ſibi,ſuæque familiæ non ſufficiant,nam hoc caſu ad comparandum victum etiam aliena prædia conducere licet,*Gloſ. in can.peruenit,in Gloſ. conductores 88 diſt.quod eſt de mente omnium Doctorum,vt teſtatur *Quarant.*vbi ſup.§.quæritur,in fine.

*Ad ſextum ſi opera non ſint ſordida,& inhoneſta, poſſunt fieri huiuſmodi commutationes,per ea quæ ſcribit Quarant.*vbi ſuprà §. difficultas,in fine, ex doctrina Sylueſtri.

Poſſunt vendere Clerici panem coctum, & ad minutum ex frumento collecto in prædiis canonicalibus ſine ſuſpicione illicitæ negotiationis, Abb. *conſil.6.in fine,lib.*1.Crauet.*conſ.6.num.*116.Syluest. *in ſumm.verb.excommunicatio* 21. *verſ ſecundo nota, num.*46. Carol.de Graſſ.*de effectib. clerical.effect.6. num.*33. etiam non obſtante prohibitione, Rolan. *conſ.*72.*num.*9.*lib.*4.

Clerici in caſibus non permiſſis negotiantes, 128
peccant mortaliter,& excommunicari poſſunt,per *d.cap.ſecundum*,& deponi,vt habetur *in cap.* 1. cum multis ſequentibus, 14. *q.* *q* 4. & ſuprà *num.* 114.
oſtendimus. Et pro rebus in quibus negotiantur 129
tanquam laici ad vectigalia,& portoria præſtanda tenentur, *cap.vlt.de vita & honeſt.cleric. cap. quamquam, de cenſib. lib.* 6. quia dignum eſt eos, qui cum aliis ſimilem vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentire in legibus diſciplinam, vt ait text. *in cap.recolentes, de ſtatu monach.* Quare ita tenent Azeued. *l.7.vert.como ſi fuera lego,tit.* 28. *lib.*9. *nouæ recopil.* Girond *de gabell. part.7.ex num.* 9. Parlador. *rerum quotid. lib.1.cap.3.* §. 1. Mexi. *in tract. taſſa pan. conclus.5.ex num.*21. Marta *de iuriſdict part 4.cent.1. caſu 36.cum ſeqq.*Vgol.*d.cap.*13.§.17 *num.2.verſ.*4. Verùm ſi quæſtio vertetur inter clericum, & publicanum,an res,quam ipſe clericus extrahit, vel inuehit in ciuitatem, ſit cauſa proprij vſus, vel in fraudem, aut ad negotiandum, vel alicuius laici, ad ordinarium ſpectabit cognitio, Bertach. *de gabell.7.quæſt.princip.col.5. verſic nec prætercà*, Ferrer. *eod.tract.num.*433.Sperell.*in deciſ.fori eccleſ.deciſ.*12. *num.*65.*& deciſ.*49.*num.*16.vbi *num.*15. etiam tenet quòd quando res apud Clericum repetitur,& diſputatur an eiuſmodi ſit, ex qua ſolui debuiſſet vectigal, id per Iudicem eccleſiaſticum eſt cognoſcendum.

Quæſtio eſt controuerſa an Clericus negotiator 130
teneatur ex rebus, quas negotiationis cauſa aduehit,vel tranſmittit,vectigal, & onus ſoluere antequam ter moneatur, vt à negotiatione deſiſtat? In qua duplex reperitur ſententia, vna aſſerit teneri, quamuis trina monitio non præceſſerit. Ita Mol *de Iuſtit.tract.2 diſp.*241.*num.*10. Mari. Alter. *de cenſur.tom.1.vbi de Bulla in Cœna Domini,diſp.*19. *cap.6.col.* 10. *quæſ.* 3. Proſper de Auguſt. *in addit. ad Quarant d. verb.vectigal*, Turrian.*tom.* 2. *in* 2.2. *tract.5.cap.6.dub.*9. Portel.*in dubijs Regularib.verb. tributum,num.*5.Carol. de Graſſis *d.effect.num.* 184. Altera, cui tanquam probabiliori adhæreo, ait Clericum non teneri tributa ſoluere antequam ter admoneatur vt mercaturam non exerceat.Ita per text.*in cap.ex litteris, de vita & honeſt. Cleric.* docent Ludouic.Lop. *in inſtruct. conſcient.2.cap.*41. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit. lib.9.num.* 379. *ad fin.*Anton de Souſa *de cenſur.Bullæ Cœnæ cap.*19.

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

*diſp.*9 2.

diſp.92.num.3.ad fin. Paul. de Ledeſma in ſumm. part.2.tract.17.cap. 2. concluſ. 16. Molfeſ. in ſum. Theologia mor.tom.2.tract.12.cap.22.num.177. Leſſ. de iuſtit. lib.2. cap.35. dub. 3. num. 13. Ioann.de la Cruz in direct. conſcient. part. 1. in princip. quæſt. 7. art.3. dub. 2. concluſ. 1. Trina enim monitio debet præcedere, vt Clericus negotiator amittat priuilegia, d.c.ex litteris, Strach.de mercat.part.3.num. 8. & 9. Camill.Borrell. in ſum. omn. dec. tom. 1.tit. 7. de Clerico & Sacerd. num. 70. Cened. ad Decretum collect.17. num.2. verſ.quod planè, Carol.de Graſſis de effectib. cleric.effectu 1.num.847. & non ſufficere vnam monitionem peremptoriam pro oneribus tenet Perez l.1. verb.per tres vezes tit.3. lib. 1. Ordin.pag.80. ſed exigi tres admonitiones diſtinctas contendunt Tabien. verb. excommunicatio 5.n. 24. Sylueſt.in ſumm verb.clericus 3.num.9. Nau.in man. cap.27.num.81. Paul. Comitol. reſponſ. moral. l. 1. quæſ.53.

132 Ab omni quoque ſordido quæſtu, & vili, aut ignominioſo artificio abſtinere debent Clerici, quibus tamen non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, cap.clericus 1.& 2.diſt.91. Strach. de mercat.p.3.num.5.Leſſ. de iuſtitia, l.2.cap.25.dub.2. Fernandez in examine Theolog.moral.part.4.cap.5.§.7. Viui.tom.1. commun. opin.lib.4.tit.21.num.43.verſ.& Concilium pag. 575. Nau.comment.2.de regular.n.37. Vgolin. d.cap.13. §.18.num.2.verſ.excipio, Illuſtriſſ. D. meus Roderic.

133 à Cunha in comment. ad cap.9. num. 2. diſt. 88. Sic Apoſtoli laborabant manibus ſuis, ne quemquam grauarent, Paul.1. ad Theſſal.2. & 1.ad Corinth.4. & Actor.2. cap.18.cap.nunquam, de conſecr. diſt. 5. & S. Lucas manibus operabatur in pingendo, & S.Antonius in colendo terram, & texendo fiſcel-

134 las. Quamobrem permiſſum eſt Clericis, maximè quibus Eccleſia non ſufficit, vt victum & veſtitum quærant, vt exerceant opera ruſticalia, veluti fiſcellas iuncis texere, caniſtra viminibus plectere, ſarrere humum, areolas æquo limite diuidere, in quibus cum olerum iactata fuerint ſemina, vel plantæ per ordinem poſitæ, aquæ ducantur irriguæ, inſerere fructuoſas arbores, vel gemmis, vel ſurculis cum aluearia fabricare, & lina texere pro capiendis piſcibus, proprias vineas potare, vel fodere, domos ſuas reficere, & alia huiuſmodi facere, cap.Presbyter, cap.clericus victum, 91.diſt.dummodo tamen expediantur munera, quibus incumbere debent. Ita Steph. Gratian.diſcept.forenſ.c.57. num.27.

Specialiter autem Clericis alchymiæ artem

135 Ioannem XXII. propoſitis pœnis interdixit in Extrauag. ſpondent. de crim. falſi, inter communes, & ars medendi, præſertim chirurgia eſt Clericis interdicta, cap.fin.ne Clerici vel monachi, cap.tua nos, iuncta gloſſ.verb.congruebat, de homicid. Vgolin. d. cap.13.§.14.

Quarto ſtudium medicinæ, & legum Ciuilium

136 Sacerdotibus, vel Curatis, & in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis ſicut & Regolaribus prohibetur ſub pœna excommunicationis niſi intra duos menſes diuiſerint, in cap.vlt. ne Clerici vel monach. in cap.1.eod tit. in 6. Albert. Trot. de vero & perfecto clerico lib.2.cap.35.Menoch. de arbitr.caſu 4.5. num.28.Tolet.lib.1.cap.37.num.7. & 8. Squillante de obligat.cleric.p.2 à num.57. Salzed.ad Bernard.in practic.cap 62.in nouiſſim.impreſſ Suar.tom.5 de cenſur.diſt.23.ſect.1.n.19.Bellet.d.tit.de diſciplina cler. §.30. Vgolin. de officio Epiſcop. cap. 23. Sanctarel. variar. reſolut. q. 3. n. 11. contra quam prohibitionem ſolus Papa facultatem indulgere poteſt, ex Rebuff.in tract.commun.quæſt.5.num. 33. Salzed. ad Bernard.d.cap.61.verſ.ſolus. Farin.frag.crimin.part 1. litt. C, verb.clericus num. 206 Qua quidem pœna minimè afficiuntur priuatim, & in camera iuri Cæſareo, vel Phyſicæ, operam dantes, vt melius Canonica decreta intelligant, ſecundum Albert Trot. d.c.35.num.5 Salzed.d.c.62.verſ.nec ea, Farin.d.verb. Clericus n.207.

Quintò Clerici arma deferre non poſſunt; portantes enim excommunicari debent, cap.armorum. verſ.notabis, Cou. pract.cap.33.num.7. & lib.2.variar.cap.20.verſ penult Palat in repet.cap.per veſtras, de donat inter virum & vxor.notab.2.§ 1.num.13 Tiraquell. de iudicio in rebus exig. verſ. 21.fol.35.Decian in tract.criminal.lib.8.cap.3.n.13.& 24. Farin. in praxi crim. part.3.quæſt. 108. num. 21. cum ſeqq. Azor.inſtit.moral.part.2.lib.7.c. 15. verſ.prohibetur, vbi idem ait de beneficiatis, Squillante de obligat. cler.part.2.num.49.Bellet.diſquiſit.cleric.part.1.tit.de diſcipl.cler.§.18 num.8.verſic.quod ſi, Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ.dec.372.num.3. in prima edit. & reſolut.314.num. 3. in ſecunda edit. Galganet. de iur. public. lib.3. tit.5. num. 5. Carol.de Graſſis de effect.clerical.effectu 20.num.8. Vgolin. de officio & poteſtat. Epiſcopi cap.13.§.12.vt per citatos à Cened. ad Decretal. collect.7. num. 14. Clericorum enim, 137

arma ſunt orationes, & lacrymæ, cap. ſin.36.diſt. cap.porrò 6.quæſt.3.cap.conuenior, cap.non pila, cum aliis 23.quæſt. 8. Lup.in tract.de bello, & bellator, 1. habeat, ſub num.1. Aloyſ. Ricc. d reſol.514.num.4. Rendina de Principis maieſt. verb. non armis in 2. p. num.173.Franc.Marc. dec.455.num.53.part.1.Cephal conſ.151.num.6.lib.2. Nauarr. conſ.8.ſub tit. de iis quæ vi, num.10.Menoch de arbitr. caſu 394.n.51. Bellet.d.§.18 num.9.Franc.Molin. de brachio regio cap. 28. num. 41. Carol. de Graſſis dict. effectu 10. num 4.Giſbert Scheuicau.de eccleſ.vital b.2.cap.55. in fine.

Verùm ſi ſubſit iuſta cauſa, poterunt Clerici arma portare, veluti ſi per loca periculoſa iter faciant ad terrorem latronum, vt per gloſſ.verb.clerici in d.cap.clerici, vbi Bald.num.2. & Abb. num.8. Socin.reg.30. limit. 6. Menoch. de arbitr.caſu 394. num.58. Decian. d.cap.3.num.34. Farin. d.quæſ.108. num.120. Bellet. dict §.18.num. 15. Carol.de Graſſ. dict.effectu 20 num.13.cum ſeqq. Vgolin. d. cap. 13. §.12. verſ.excipitur, vel ſi eſſent in obſidione, aut haberent inimicitias, ſeu ex aliqua iuſta alia cauſa, Bald.in dict.cap.clerici num.7. Iacob.de Graſſ.in aureis dec.part.2.lib.3.cap.7.num.3.Vgolin. dict. §. 12. verſ.2. 139

Vtrùm autem Clericus portans arma, præcipuè ſi ſunt proditoria, offenſiua vel aliter iure, aut ſtatuto Principis ſæcularis prohibita, poſſit illis per ſæculares iudices ſpoliari? Quæſtio eſt à noſtris ſæpe agitata, in qua pars negatiua verior eſt, quia vbi nulla delicti forma, vel præſumptio in flagranti deprehenditur, ſpoliare Clericum armis cognitionis eſt, cum in multis caſibus portare arma ſibi liceat & dato & non conceſſo quòd ageretur de ſtatuto publicam concernente vtilitatem, & de lege Ciuili generali, & fauorabili Reipublicæ, nec contraria ſacris Canonibus, etiam hoc caſu ad obſeruantiam talium ſtatutorum (quæ re vera Clericos ſaltem quoad ad vim coactiuam ligare non poſſunt, vt dixi in collect.ad cap. Eccleſia S. Mariæ, ex num.3.de conſtitut.) per Iudicem eccleſiaſticum ſunt cogendi gloſſ. verb.neceſſitatis, in cap. generaliter 16.quæſt.1.Rip.de peſte tit. de rem. ad conſ.tr. vbert. 140

vbert.n.236. itaque coactio pertinebit ad Iudicem eccleſiaſticum, ac proinde Clerici noo poterunt per laicos armis ſpoliari, vt benè reſoluunt Megala in 3.part.l.3.cap.11.num. 20. Alderan. Maſcard. de generali ſtatutor.interpret.concl.1.num.742. Marc. Ant.Genuenſ. in practic. Archiep. Neapol.cap. 74. n.6. Mart. de iuriſd. part.4.caſu 7.num. 20. Vgol. de poteſt. Epiſcop.cap.13.§.12.n. 3. Madius in tract. de ſacris Ordin. cap. 14. n. 21. Bonacin. de legib.diſput.10.quæſt.2.punct.1.§.1.n. 2. Campan.in diuerſ. Iuris Canonici rubr. 4. n. 19. Bellet. diſquiſit. cleric. part. 1.tit.2.§ 2.n. 38. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ. 299. part. 3. vbi reſoluit Clericum ferentem arma poſſe reſiſtere armis birruario laico volente eum capere, Duard. in comm. ad Bullam Cœnæ lib. 2. can. 12.quæſt.11.n.91. Diana reſol.moral.part.1 tract.3.de immun. Eccleſ.reſ. 9. verſ.falluntur, nouiſſimè Stephan. VVyems ad conſtitutiones 24.ex Iure antiquo deſumptas, & per Cōcil. Trid innouatas conſtit.9.n.15.pag.84. vbi atteſtatur à ſacra Congr.de ann.1586 fuiſſe reſponſum clericum non beneficiatum, qui in ſeruit alicui Eccleſiæ, ſi fuerit cum armis deprehenſus de die, vel de nocte abſque habitu & Tonſura non carere priuilegio, bene Cardin. controuerſ.forenſ.c.15.n. 82. & latiùs c.20.n.75.cum ſeqq. vbi atteſtatur ſuo tempore in Curia eccleſiaſtica Regin id ſæpe accidiſſe, & birroarios ſemper ſine difficultate dimiſerunt arma penes officium Epiſcopale, vbi vicarius erat, nouiſſimè D.Alex.Sperell. in deciſ. fori eccleſ. dec. 12. n.60. vbi refert ita ſe millies practicaſſe, Machado d.tract.13.docum.vlt.in fine, nouiſſimè, & latè Anſald. de iuriſdict. eccleſ.part.2.tit.12.c.22.

141 Contra Greg. Lop.l.46.tit.6.part. 1. Palat.in repet.cap.per veſtras, de donat.inter virum & vxor. notab.2 §.1.num.13. Couarr. variar.lib.2. cap. fin. num. vlt. & pract. cap. 23.num.6. Anton.Gom.l.45.Tauri num. 48. Cott. in memorabili verb. annorum vſus. Clar.in §.fin.q.36.num.26. Plac de delict.lib. 1. cap.8. num.9. Duen.reg.15. Menoch. de arbitr. caſu 394. num.30.cum ſeqq. Salzed.ad Bernard. in pract.c.58. verſ.ſic apud Hiſpanos in nouiſſ.edit. Auendan.in dictione.verb.armadura verſ.fin. Perez l.1.verſ.tum etiam tit.1.lib 4.Ordin.& l b.2.verſ.quaramus tit.14.lib.2. eiuſdem Ordin. Mexi. in tract. taxa panis concluſ. 5. num.58. Azeued.l.9.num.3.tit.3.lib.1.nouæ recopil.& l.4.& 6.num.13.tit.6.lib.6.etiam nouæ recopil. Suar. de Pace in pract.tom.1.p.8.cap. vnic. num. 7. & 10. Ioann.Garc.de nobilit.gloſſ.9.n.53. Camill. Borrell. in addit.ad Bellug.rubr.n.6.dubitatur, verb.annorum, & de Regis Catholici præſtantia, c.71.num.45. cum ſeqq. & de Magiſtratuum edictis, lib.3.cap.17.à n.41. & in ſumma omnium deciſ.tit.43.de foro cōpet.n.136. Decian. in tract.crimin.lib.4.cap.9.num.140.& lib.8. cap.2.num.23. Gutier.pract.lib.1.quæſt.12. Ioann.de Heuia in Curia Philip.part.3.§.3. num. 9. Bobadil. in ſua politica tom.1.lib.1.cap.13. n. 67. lib. 2. cap.18. num.66.& 71. Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ. deciſ 371. n. 4. in prima edit. aliàs reſolut. 314. in ſecunda edit. Cardoſ.in praxi Iudicum, verb.Clericus, num.33.cum ſeqq. Ortiz.in ſum.cap.4.num.9. & c.7. num.1. Iacob.de Graff. in aureis deciſ.part. 1. lib. 4. cap.18.num 158. Bañes in 2. 2 quæſt.67.art.1.dub.2. concluſ.5. Franc.Emman.in ſum.tom.2.cap.237.n.13. Petr.Lorca in part.2.tom.2. tract. de legib. diſp. 25. memb.4.pag.486. Ignat. del Villar. in ſylua reſponſ. lib.1.reſponſ.1.p.3.num.9. Farin.in praxi crimin. p. 1. q.8.num.96.& p 3.q.108.n.21. cum ſeqq. Stephan. Grat.diſcept.forenſ.cap.125.n 25. Vaſq in p.2 tom.2. diſp.167.cap.4.num.31. Ioann. de la Cruz. in direct. Conſcient.part.1.prec.8.q.1.art.1.dub.1.concl.3. plures per Cened.ad Decretal.collect.7 exiſtimantes Clericum arma prohibita portantem à miniſtris laicæ iuriſdictionis armis his poliari poſſe, & priuari abſque metu excommunicationis. Et contra Morl. in empor. Iuris, part.1.quæſt 16 num 16 & ſeq. Petrum de Ledeſma in ſumm.tom.2 tract.8.cap.9.concluſ.33. Villalob.in ſumm.tom.2.tract 19.difficult.16. num.2. Cened dict.coll.ct.37. num. 8. putantes Clericum exercentem prohibitam venationem, vel piſcationem, poſſe ſpoliari à iudice ſæculari, vel ſuis miniſtris, auibus, vel canibus, aut aliis inſtrumentis; qui quidem Doctores huius contrariæ opinionis aſſertores licet numero vincant præcedentem, cum tamen nullum ſolidum adducant fundamentum, nec aliqua lege vel coocludenti ratiooe nitantur, ideo illis eredendum uon eſt, Ioann. Maria Corat. tract.de commun. Doctor.opin.in præfat.n.4.vol. 4.fol. mihi 232. Fab Turret.de effect.clauſul.codic. quæſt.4. effectu 4.verſ.hoc opinio, aliquando enim voluntas nulla diſcuſſione præmiſſa ſequuntur alios tanquā aues, Menoch conſ.37.n.175. Sanch.in præcepta Decalogi tom.1.c.9.n 8 optimè Seneca de vita beata cap.1.ibi, nihil ergo præſtandum eſt quàm ne pecorum ritum ſequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum eſt, ſed qua itur, &c.

Vnde cùm non liceat Iudici laico clericum ſpo- 142
liare armis, ideo multo minus ei licebit non ſolum clericos, ſed nedum laicos ſpoliare, qui habent arma in Eccleſia, vel cœmeterio, ſolent enim quandoque dum Miſſæ, vel veſperæ celebrantur, tenere arma ad oſtium Eccleſiæ, vel in canonicali domo, & interim veniunt ſatellites, & eos ſpoliant armis, eaque aſportant à loco ſacro ad tribunalia fori ſæcularis. Ratio eſt, quia de Iure Canonico quod ſolum ſeruandum eſt in materia immunitatis Eccleſiarum etiam in terris imperij, Farin.de immun. num. 27. cum ſeqq. non licet Iudici laico, vel eius miniſtro aliquem actum iuriſdictionis facere in Eccleſia, cap. 1. de immun. Eccleſ. cap.2. eodem titul. in 6. cap. ſacrilegium, cap. quiſquis 17. quæſt. 4. Eodemque priuilegio gaudent cœmeterium, atrium, ſcalæ, & domus Eccleſiæ, dict. cap.2. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 2.canon. 19.quæſt.16.num.2.cum ſeqq. laicum autem ſpoliare armis in Eccleſia, vel cœmeterio eſt actus iuriſdictionis, quem ſine licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij exercere non poſſunt; ita per dict. cap.2. de immun. Eccleſ.rub.6. reſoluunt Farinac.de immun. num. 248. Peregrin.in ſimili tractat.cap.13. num.5. Antonin.Diana reſolut. moral.part. 1. tr. 1. reſolut.8. optimè Ciarlin.dict. cap.15. num. 74. cum ſeqq. Et hæc ſententia vera eſt, & in praxi ſeruanda, quamuis multi exiſtimauerint poſſe Curiam ſæcularem reo confugienti ad Eccleſiam arma etiam violenter auferre, ex quorum numero ſunt Couar.var.lib.2.c.29.num.18.verſ.36 qui huius opinionis videtur eſſe anteſignanus, Baiard. ad Clar. §.fin.q.10.numer 4. Villadieg. in politica c. 3. numer. 214. Marta de iuriſdict.part.2.c.50. numer.12.& 83. Suarez de Relig.tom.1 tract. 2 lib.3.c.12.ſub numer. 3. Gamb. de immun.lib.4.c. 16. numer. 11. Iacob. de Graff.tom.1.tit. de immun. Eccleſ.conſul.vnic.num.19. Ioan de la Cruz in direct. Conſcient. part. 1. præſcripto 8. quæſt. 3.art.1.dub. 1.concluſ. 3. Fagundez in quinque Eccleſ. præcepta, præc. 2 lib. 4.c.4.numer.55. Portell. in dub. Regularib. verb. Eccleſia immunitas numer.15. ex ea ratione, quia iſte delinquit in Eccleſia, ideoque puniendus à Iudice laico, vel ſaltem armis ſpoliandus eſt; quæ tamen ratio ni-

mis inſulſa eſt ; ſi enim vera eſſet, Iudex laicus poſſet etiam perſonam arreſtare & ducere ad ſuos carceres, ne dum armis ſpoliare, quod falſum eſt, quia vidimus poſt Conſtitutionem Gregor. XIV. etiam delinquentes in Eccleſia gaudere eius immunitate, niſi in ea perpetrauerint homicidia, vel mutilationes membrorum, & eo etiam caſu non licere reum ab Eccleſia contrahere ſine licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij.

143 Denique de his, quæ Clerici pro honeſtate, ac bonis moribus vitare tenentur, Iſidor. *in lib. de vita cleric. in cap. his igitur 23. diſtinct.* quaſi omnia, quæ dicta ſunt ſuprà, compendioſè complectens ſcribit in hæc verba. *His igitur lege Patrum cauetur, vt à vulgari vita ſecluſi, à mundi voluptatibus ſe abſtineant, non ſpectaculis, non pompis interſint, conuiuia publica fugiant, priuata non tantum pudica, ſed & ſobria colant, vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum fraudiſque cuiuſquam ſtudium appetant, amorem pecuniæ, quaſi materiam cunctorum criminum fugiant, & ſæcularia officia, negotiaque abijciant; honoris gradus per ambitiones non ſubeant, pro beneficijs medicinæ Dei munera non accipiant, dolos, & coniurationes caueant, odium, æmulationem, obtrectationem, atque inuidiam fugiant, non vagis oculis, non effræni lingua, aut petulanti, fluidoque geſtu incedant, ſed pudorem, & verecundiam mentis ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant, obſcœnitatem etiam verborum ſicut & operum penitus abhorreant, viduarum & Virginum frequentationem fugiant, & contubernia extranearum fœminarum nullatenus appetant, caſtimoniam quoque inuiolati corporis perpetuo conſeruare ſtudeant, aut certè vnius matrimonij vinculo fœdentur: ſenioribus quoque debitam obedientiam præbeant, nec vllo iactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant. Poſtremò doctrinæ, lectionibus, Pſalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter incumbant, tales enim debent eſſe, qui diuinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere, ſcilicet, vt dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrent.*

Sunt etiam ad hoc propoſitum aurea verba Bernardi *in lib. 4. de conſider. ad Eugenium Papam*, dum contra Clericos ſui temporis ita exclamat. *De Clericis quid dicam? nam aliud ſunt, aliud dicunt, aliud videri volunt. In habendis temporalibus ſunt vt laici, in habendis Præbendis ſunt vt Clerici, in plateis ſunt vt milites, in veſtimentis ſunt, vt mulieres, non laborant vt laici, non prædicant, vt Clerici, non fructificant vt mulieres. Cuius ergo ordinis ſunt, nullius, ſed credo eos eſſe ordinandos, vbi nullus eſt ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat.* Vt igitur omnes eccleſiaſticæ perſonæ onera ſibi ipſis incumbentia adimplere ſtudeant, debent dies omnes vigilanter obſeruare tanquam ſi in eorum quolibet moriturus, ac rationem de ſuis culpis iuſto Iudici redditurus quiſquis eorum eſſet; magnum ſanè, & ſalubre vulneribus noſtris remedium iugis futuræ mortis recordatio. *Deus enim* (ait Auguſtinus *homil. 13. inter 50. apud Vrbinatem verb. Mors col. 1447.*) *diem mortis incertum ſalubriter conſtituit, diem vltimum ſuum quiſque ſalubriter cogitet: miſericordia Dei eſt, quia neſcit homo quando moriatur, latet enim vltimus dies, vt obſeruentur omnes dies.* Et idem *de ſalut. docum. cap. 39.* ſic inquit. *Semper ante oculos noſtros verſetur vltimus dies, & cum diluculo ſurrexerimus, ne ad veſperam nos confidamus peruenire, & cùm in lecto membra depoſuerimus, de lucis non confidamus aduentu, & facilè poterimus cor noſtrum à vitijs, & concupiſcentijs malis refrænare.* Terribilis quoque & timenda erit diei iræ, diei magnæ & amaræ valde recordatio, in qua latere eſt impoſſibile, & apparere intolerabile, vt habet Diuus Bernardus *in lib. de interiori domo cap. 38. Quis enim timeat* (verba ſunt Innocentij III. lib. 3. de contemptu mundi 25.) *iudicem potentiſſimum, ſapientiſſimum, & iuſtiſſimum? Potentiſſimum, quem nemo poteſt effugere; ſapientiſſimum, quem nemo poteſt latere; iuſtiſſimum, quem nemo poteſt corrumpere, qui nec prece nec pretio, nec amore, nec odio declinat à ſemita rectitudinis, ſed vt à regia ſemper incedens, nullum malum præterit impunitum, nullum bonum irremuneratum relinquit.*

Capvt XLI.

De Religioſorum Ordinibus.

SVMMARIVM.

1 *Fideles in exordio naſcentis Eccleſiæ nihil proprium poſſidebant, ſed erant illis omnia communia.*

2 *Fideles tunc electi vt fugerent malorum ſocietatem & dæmonum inſidias in abdita loca ſeceſſerunt.*

3 *Monachorum cœnobia, qui in illis viuebant in communi, fuerunt in Alexandrina Eccleſia eſt inſtitutione B. Marci Euangel.*

4 *Clericum Papam Regulares quoſdam conuentus inſtituiſſe fertur.*

5 *Monachorum inſtitutum quod fuerit? oſtenditur.*

6 *Paulus Thebanus initium Monachis, qui vſque ad noſtra tempora perdurarunt, dediſſe videtur.*

7 *Antonius Ægyptius cum poſt Paulum Thebanum ſuperuixiſſet, ſocios huius inſtituti habuit, & multorum monachorum Abbas fuit.*

8 *Monachorum religio maximè Damaſi Papæ temporibus floruit in vaſtis Ægypti ſolitudinibus propter malorum hominum vitam, & tyrannorum perſecutiones in ciuitatibus.*

9 *Regularium Ordinum inſtitutio in ciuitatibus erigi cœpit ceſſante tyrannorum proſequutione.*

10 *S. Baſilius Magnus in orientali plaga primus in ciuitatibus inſtituit ordinem regularem.*

11 *Monaſteria condiderunt in Africa partibus B. Auguſtinus, & in Palæſtina Hieronymus.*

12 *Benedictus in occidentali Eccleſia multa monaſteria conſtruxit.*

13 *Eremitæ ſiue Anachoritæ ſpeciali nomine dicebantur, qui primo in ſolitudine, ſiue eremo habitabant.*

14 *Cœnobitæ dicebantur, qui in ciuitatibus habitantes ſimul vitam ducebant.*

15 *Monachi, id eſt ſoli, quod nomen propriè ſortiuntur qui ſolitudinibus habitabant.*

16 *Monachos hodie appellamus, qui ſoli vitæ contemplatiuæ operam nauant, neque prædicationi, aut alijs ſe immiſcent.*

17 *Regulares, aut Religioſi, ſeu Fratres illi dicuntur qui contemplationi nedum inſiſtunt, verùm etiam in actione præterea verſantur.*

18 *Regulares*

18 *Regulares dicuntur à rectitudine viuendi, cui incumbere debent.*
19 *Religioſi dicuntur à religando.*
20 *Cænobiturum plures ſunt Ordines differentes.*
21 *Baſily ordo ab ipſe inſtitutus anno 369.*
22 *S. Baſily Monachi in arctiorem diſciplinam redacti, & fruuntur ſingulis indultis Congregationis Caſſinen.*
23 *Armenorum Congregatio qua ? oſtenditur.*
24 *Carmelitu à quo tempore inceperint, & ſub qua regula?*
25 *Carmelitanus Ordo eſt vnus de quatuor Ordinibus Mendicantibus.*
26 *Camelitu pracedunt Fratribus B. Maria de Mercede Redemptionis captiuorum.*
27 *Carmelitu habent exemptionem à quarta funeralium.*
28 *Officium S. Thereſia conceditur Carmelituno Ordini.*
29 *Carmelitu diſcalceati inceperunt à S. Thereſia, & eius Ordo fuit approbatus à Gregorio XIII.*
30 *Ordo Carmelitarum diſcalceatorum deſciuit à reliquo corpore Ordinis cum proprio Generali à Clemente VIII.*
31 *Carmelitarum diſcalceatorum Congregutio in Italia ab Hiſpanica ſeparatur.*
32 *Carmelitu diſcalceati ſunt de quatuor Ordinibus Mendicantium, illorumque gratijs omnibus perfruuntur.*
33 *Carmelitu diſcalceati ad proceſſiones accedere non coguntur.*
34 *Monuſteria noua de ſola Ordinariorum licentia vbique erigunt.*
35 *Sancti Benedicti regula ab eodem inſtituta anno 500.*
36 *Eccleſia Caſſinenſis habebat ſuum Epiſcopum vſque ad annum 529. quo ibi fuit ſanctus Benedictus.*
37 *Abbates Caſſinenſes poſt S. Benedictum licet non eſſent Epiſcopi iura tamen Epiſcopalia, & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, diœceſimque habebant.*
38 *Habitus Monachorum ſancti Benedicti notus eſt.*
39 *Itala Congregatio ſancti Benedicti incepit anno 1408.*
40 *Germanica Congregutio S. Benedicti dicta Burſfeldenſis incepit anno 1420.*
41 *Gallica Congregatio ſancti Benedicti incepit anno 1516.*
42 *Hiſpana Congregatio S. Benedicti dicta Vulliſoletana incepit anno 1520.*
43 *Luſitana Congregatio ſuncti Benedicti incepit anno 1549.*
44 *Abbates S. Benedicti vtuntur Pontificalibus, benedicunt Populum, & conſecrant lapides pro Altarium vſu, & Monachos à quibuſcunque cenſuris & pœnis abſoluunt.*
45 *Cluniacenſium Ordo à quo inſtitutus, & quundo? oſtenditur.*
46 *Camuldulenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando, & de reformata quam appellant Montis Corona?*
47 *Fontis Coryli Ordo à quo inſtitutus, quando inceperit?*
48 *Valliſumbroſa Ordo à quo inſtitutus & quando inceperit?*
49 *Grandimontenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
50 *Ciſtercienſium Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
51 *Ciſtercienſes ſuccedunt in bonis ſuorum Monuchorum, non tamen feudalibus.*
52 *Exempti ſunt Ciſtercienſes à iuriſdictione Ordinariorum, & ſolutione quorumcunque onerum etiam charitatiuorum.*
53 *Mulieres ingredi Ciſtercienſium monaſteria non poſſunt.*
54 *Ciſtercienſes ad alium quàm Carthuſianorum Ordinem transire non poſſunt.*
55 *Ciſtercienſium diſcalceatorum familia, Folienſis appellatur.*
56 *Reformationem familiæ Ciſtercienſium edixit Sixtus V. & gaudet priuilegijs Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum.*
57 *Ciſtercienſes diſcalceati exempti ſunt ab omni Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum ſuperioritate, & non tenentur ad illorum inſtituta.*
58 *Ciſtercienſes diſcalceati procedunt omnibus Fratribus mendicantibus.*
59 *Ciſtercienſes Reformati ad aliam religionem tranſeuntes ad eam nequaquam redire poſſunt.*
60 *Ciſtercienſes diſcalceati ſiue reformati gaudent priuilegijs Monachorum, & Ordinum Mendicantium, & non poſſunt coram alijs quàm Congregationis iudicibus vocari.*
A quo inſtituti, & quando inceperint
61 *Fontis Ebraldi Ordo,*
62 *Gullielmiti,*
63 *Gilbertini,*
64 *S. Gullielmi Ducis Aquitaniæ Ordo,*
65 *Humiliati,*
66 *Floriacenſes,*
67 *Silueſtrini,*
68 *Vallis Caulium,*
69 *Cœleſtini.*
70 *Abbas Generalis Cœleſtinorum viſitat monaſteria Ordinis vbique locorum exiſtentia, ſine cuius præſentia non cogitur Capitulum generale.*
71 *Oliuetanorum Ordo cur ſic dictus, à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
72 *Oliuetani gaudent priuilegijs monachorum Caſſinenſium, ad proceſſiones accedere non coguntur, à quolibet Antiſtite Ordines recipere valent, & à decimarum, aliorumque onerum ſolutione ſunt exempti.*
73 *Exempti ſunt Oliuetani ab Ordinariorum iuriſdictione, ſexagenariæ gaudent præſcriptione, confeſſiones audiunt, & abſque Papæ licentia ad aliam religionem tranſire nequeunt.*
74 *S. Iuſtinæ Patauinæ Congregatio cur ita dicta, à quo inſtituta, & quando inceperit?*
75 *S. Sepulchri Militaris Ordo cur ita dilectus, à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
76 *Templarij cur ita dicti, à quo inſtituti, & quando inceperint?*
77 *Templariorum religio damnata fuit à Clemente V. ſed an iuſtè vel iniuſtè ? oſtenditur numeris ſeqq.*
Ordo Militaris à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit,
80 *Auiſij in Portugallia,*
81 *S. Mariæ de Calatraua in Hiſpania,*
82 *Alen in Portugallia,*
83 *Alcantaræ in Hiſpania,*
84 *Chriſti in Luſitania,*

85 *Monteſia*

85 Monteſia in Valentia,

86 S. Stephani in Etruria,

87 S. Mauritij in Sabaudia,

88 S. Auguſtinus regulam ipſe inſtituit anno 390.

89 Fratres Eremitæ S. Auguſtini gaudent priuilegio, ne alij Religioſi mendicantes iuxta illorum conuentus per ſpacium canarum 140. noua loca erigant.

90 Fratres Eremitæ S. Auguſtini fruuntur priuilegiis conceſſis quatuor Ordinibus mendicantium.

91 Officium Sacriſtæ capellæ Palatij Apoſt. conceſſum eſt Fratribus Eremitis S. Auguſtini.

92 Eremitæ S. Auguſtini diſcalceati à quo inſtituti, & confirmati, & quibus gratiis fruantur, oſtenditur.

93 Prouincia Eremitarum S. Auguſtini diſcalceatorum in Hiſpania in quatuor diuiditur cum electione Vicarij Generalis.

94 Congregatio Italiæ Eremitarum S. Auguſtini diſcalceatorum in quatuor Prouincias diuiditur.

95 Canonicorum Regularium S. Auguſtini Ordo erectus ab eodem ſancto in ciuitate Hipponenſi anno 397. ſeptem poſt familiam eremiticam.

96 Canonici Regulares præcedunt Monachis Caſſinenſibus.

97 Canonici Regulares in Epiſcopos promoti vtuntur habitu quo vtuntur Clerici ſæculares in Epiſcopos promoti.

98 Præſcriptio niſi ſexaginta annorum non currit contra bona, & iura Canonicorum Regularium.

99 Canonici Regulares gaudent omnibus gratiis, priuilegiis, & indultis congregationis Caſſinenſis, & eligunt ſibi Conſeruatores cum ampliſſimis facultatibus.

100 Canonici Regulares ſancti Auguſtini, & Moniales eiuſdem Ordinis recitant ſingulis feriis quintis officium ſanctiſſimi Sacramenti.

101 Canonici Regulares Lateranenſes à quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint?

102 Canonici Regulares Lateranenſes non tenentur accedere ad proceſſiones.

103 Canonici Regulares Lateranen. communicant in ſingularibus gratiis tam ſpiritualibus quàm temporalibus cum monachis Caſſinenſibus, & Canonicis Regul. S. Saluatoris.

104 Canonicis Regul. Lateranen. non licet abſque permiſſu ſummi Pont. aſſumere curam animarum ad tempus, multoque minus beneficium Curatum.

105 Canonici Regulares S. Ruffi à quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint?

106 S. Antonij Eremitæ Ordo à quo, & vbi inſtitutus, & quando incœperit, & ſub quo reformatus?

A quo, & vbi inſtituti, & quando incœperint,

107 Canonici Regulares Aroaſiæ,

108 Canonici Regulares S. Victoris,

109 Canonici Regulares Præmonſtratenſes,

110 Canonici Regular. Mantuani,

111 Canonici Regulares ſancti Sepulchri,

112 Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis.

113 Sancti Spiritus in Saxia Ordo cur ſic dictus, & à quo inſtitutus?

114 Exempti ſunt à iuriſdictione omnium Ordinariorum Fratres ſancti Spiritus in Saxia, & gaudent omnibus priuilegiis monachorum Caſſinenſium.

115 Præceptoris hoſpitalis S. Spiritus iuriſdictioni ſubſunt illius Religioſi.

116 Fratrum de pœnitentia S. Demetrij Ordo à quibus inſtitutus, & reſtauratus.

117 Prædicatorum Ordo inſtitutus à S. Dominico, & approbatus ſolemniter ab Honorio III.

118 Prædicatores habent priuilegium exemptionis à decimarum ſolutione, & ſunt exempti à iuriſdictione Ordinariorum.

119 Prædicatores ad Dignitates ex ordine aſſumpti, omnia, quæ ab ordine habent, Conuentus reſignare tenentur.

120 Appellare non poſſunt Fratres Prædicatores correctionibus ſiue punitionibus ſuorum Prælatorum.

121 Prædicatores præcedunt aliis Religioſis cuiuſcunque Ordinis Mendicantium.

122 Prædicatores ſunt verè, & propriè Mendicantes.

123 Nouitij Prædicatorum in articulo mortis in manibus Prælatorum ante tempus regulam profiteri poſſunt.

124 Libros etiam manuſcriptos extrahentes, ſeu permittentes extrahi ex bibliothecis fratrum Prædicatorum excommunicationem & priuationem vocis actiuæ & paſſiuæ eo ipſo incurrunt.

125 Proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti in Dominica infrà octauam Corporis Chriſti facere poſſunt fratres Prædicatores per vicos, & loca ſemel ab eis electa.

126 S. Pauli primi Eremitæ ordo, à quo inſtitutus, & quando incœperit?

127 B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum Ordo à quo inſtitutus, & quando incœperit.

128 Fratres B. Mariæ de Mercede ad Ordines Mendicantium tranſire non poſſunt.

129 Legata omnia, quæ incertis perſonis relinquuntur, exhibentur fratribus B. Mariæ de Mercede pro redemptione captiuorum.

130 Fratres Minores de Obſeruantia non poſſunt recipere in ſuo ordine fratres B. Mariæ de Mercede.

131 Congregatio Fratrum diſcalceatorum B. Mariæ de Mercede à quo inſtituta, & quando incœperit?

132 Fratres diſcalceati B. Mariæ de Mercede ad calceatos eiuſdem Ordinis tranſire non poſſunt abſque Romani Pont. expreſſa licentia.

133 Officium, & Miſſam de communi Confeſſorum non Pontif. recitare poſſunt fratres diſcalceati B. Mariæ de Mercede de S. Raymundo Nonnat.

A quo inſtituti, & quando incœperint.

134 Fratres Vallis Scholariorum,

135 Seruitæ, & illi montis Senarij.

136 Cruciferi per Germaniam, Belgium, & Galliam,

137 Fratres Pœnitentiæ ſanctæ Mariæ Magdalenæ,

138 Mulieres Pœnitentes,

139 Fratres charitatis S. Mariæ,

140 Clerici hoſpitaliorum,

141 Alexiani,

142 Ieſuati,

143 S. Brigittæ Religioſi,

144 Eremitæ S. Hieronymi per Hiſpaniam,

145 Clerici vita communis,
146 Canonici Regulares Gronodael,
147 Eremita S. Hieronymi per Italiam,
148 Eremita B. Petri de Piſis,
149 Canonici Regulares VVindeſemenſium.
250 Eremita S. Hieronymi in Feſſulanis,
251 Canonici Regulares Frigionaria,
152 Canonici Regulares ſancti Saluatoris,
153 Canonici Regulares ſancti Gregorij in Alga,
154 Fratres S. Ambroſ. ad nemus,
155 Fratres Apoſtolini,
156 Canonici Regulares S. Petri de monte Corbulo.
157 Clerici boni Ieſus Rauennatis,
158 Clerici Regulares Theatini,
159 Clerici Regulares S, Pauli decollati.
160 Clerici Regular. Somaſcha,
161 Fratres hoſpitalitatis, & infirmis miniſtrantes B. Ioannis Dei,
162 Clerici Matris Dei Luce,
163 Clerici pauperes matris Dei ſcholarum piarum,
164 Fratres S. Antonij Abbatis in Flandria.
Ordines Militares à quibus inſtituti, & quando incœperint, ſcilicet
165 S. Lazari,
166 S. Ioannis Melitenſis;
167 S. Maria Theutonicorum,
168 S. Iacobi apud Hiſpanos,
169 S. Iacobi apud Luſitanos,
170 Montis Gaudij apud Hieroſolymitanes,
171 S. Maria de Mercede apud Aragonios,
172 S. Maria glorioſa apud Italos,
173 S. Maria de monte Carmelo.
174 S. Franciſci Aſſiſſinatis Ordo quando inſtitutus.
Fratres S. Franciſci Aſſiſſinatis.
175 Conuentuales,
176 Minores Conuentuales Reformati;
177 Obſeruantes,
178 Tertiarij,
179 Capuccini.
182 Carthuſienſes à quo inſtituti, & quando inceperint?
183 Cartuſienſes à ſolitudine diſtrahi prohibentur.
184 Emerita S. Auguſtini Congregationis Gallia reformatorum tranſire poſſunt ad Carthuſienſes non verò ad alios.
285 Camaldulenſes in eremo degentes poſſunt recipere Carthuſianos petita, licet non obtenta licentia ab eorum ſuperioribus.
186 Fratres ſanctiſſima Trinitatis calceati & diſcalceati a quibus inſtituti, & quando inceperint? & n. 187.
188 Minimi ſancti Franciſci de Paula à quo inſtituti, & quando inceperint?
189 Clerici Regulares Societatis Ieſu à quo inſtituti, & quando inceperint?
190 Religioſi approbati in Societate Ieſu, qui dicantur? oſtenditur.
191 Societati Ieſu adſcripti poſtquam emiſerint tria vota ſimplicia, verè & propriè ſunt Religioſi.
192 Religioſi Societatis etiam poſt tria vota ſimplicia retinent bona ſua & beneficia.
193 Formati Religioſi in Societate Ieſu qui dicantur?
194 Profeſſi in Societate Ieſu qui ſint.
195 Religioſi Societatis Ieſu quibus priuilegiis potiantur? oſtenditur.
196 Societas Ieſu quas prouincias, & Domos habeat? & num. 197.
198 Clerici Regulares minores à quibus inſtituti, & quando incœperint?
199 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis à quo inſtituti & quando incœperint?
200 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis plura deſumpſerunt à Patribus Societatis Ieſu.
201 Domus profeſſa Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis non poſſunt habere reditus.
202 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis diuiduntur in quinque prouincias per Italiam, & Siciliam.
203 Religionem nouam nullus preſumat inſtituere, ſed quicunque ad religionem conuerti voluerit, vnam de approbatis aſſumere debet.
204 Religionem nouam qui voluerit inſtituere debet Apoſt. Sedis authoritatem & approbationem obtinere.
205 Religionum Ordines licet diuerſitatem aliquam in ſtatutis oſtendere videantur, omnes tamen ad vnum, & eundem finem tendunt.
206 Religioſi aliqui ſunt, qui nihil habent quoad verum dominium, nec quoad ius adminiſtrandi, nec in particulari, nec in communi; alij verò ſunt, qui habent ius adminiſtrandi in communi, & non in particulari.
207 Religioſorum Ordinum duo ſunt genera.
208 Ordines Mendicantes verè & propriè quatuor ſunt.
209 Pradicatorum Ordo praefertur aliis mendicantium.
Inter Mendicantes annumerantur
210 Seruita,
211 Minimi,
212 Ieſuati,
213 Ieſuita,
214 Carmelita diſcalceati;
215 Fratres diſcalceati ſanctiſſima Trinitatis.
216 Mendicantes verè dicuntur Ordines non ſolùm quatuor priores, ſed etiam qui poſtea à ſede Apoſtolica inſtituti ſunt.
217 Moniales Ordinum Mendicantium non veniunt ſub diſpoſitione loquentium de Mendicantibus.
De priuilegiis Mendicantium participant
218 Canonici Regulares Lateranenſes,
219 Canonici Regulares S. Saluatoris,
220 Canonici Regulares S. Crucis Conimb.
221 Canonici Regulares ſancti Gregorij in Alga,
222 Monachi Caſſinenſes.
223 Vallis vmbroſa,
224 Camaldulenſes,
225 Ciſtercienſes,
226 Ciſtercienſes reformati,
227 Cœleſtini,
228 Sylueſtrini,
229 Congregationis B. Maria Montis Virginis,
230 Monachi ſancti Baſilij,
231 Premonſtratenſes,
232 Fratres ſancti Spiritus in Saxia,
233 Eremita ſancti Hieronymi in Hiſpania,
234 Eremita B. Petri de Piſis,
235 Fratres ſancti Hyeronymi de Feſſulis.
236 Fratres Ordinis ſanctiſſima Trinitatis,
237 Cruciferi,
238 Fratres S. Maria de Mercede,
239 Fratres Militia Ieſu Chriſti,
240 Clerici Theatini,
241 Clerici Regulares Minores,

cauſa dummodo non deponat ſuper articulis concernentibus criminalitatem, infamiam, negatiuam, aut repulſam, & ponit hanc formulam Bellet. d. §. 2. ſub n. 5. de qua licentia conſtare & apparere debet in actis, Curt. in tract. de teſtib. concl. 49. in fine, verſ. oportet ergo, Ioan. de Amic. conſ. 77. num. 18. Syluan. conſ. 26. num. 7. verſ. plus dico, & n. 8. Bellet. vbi proximè, ſubdens quòd vbi conceditur huiuſmodi licentia, non poteſt Epiſcopus facultatem impartiri Clerico iurandi coram iudice ſæculari, niſi quod iuret in manibus Vicarij, aut alterius perſonæ eccleſiaſticæ; refert, & ſequitur Sperell. d. deciſ. 50. num. 3.

106 Si tamen de facto Clericus abſque licentia ſui Prælati teſtimonium perhibeat coram iudice ſæculari in cauſa ciuili, valet huiuſmodi depoſitio, licet malè fecerit, Abb. in cap. 1. n. 17. de Iuram. cal. & in c. cum nuncius n. 3. vbi etiam Felin. num. 3. de teſtib. Aretin. conſ. 160. verſ. verùm ad octauum, Rol. conſ. 24. n. 7. cum ſeqq. vol. 1. quos refert & ſequitur Bellet. d. §. 2. n. 3 in fin. & §. 3. n. 5. Farin. in tract. de teſtib. q. 81. n. 84. latè Sperell. d. deciſ. 50. n. 14. vbi rationem aſſignat, quia nempe vt Clericus non valeat abſque Superioris licentia coram laico deponere, inductum fuit ex quadam condecentia & honore Ordinis clericalis, ne laicus videatur in eos auctorizare, vnde tanquam leuis ſolemnitas, omiſſa non vitiat actum, & n. 15. poſt Carol. de Graſſis effectu 10. n. 8. Rota deciſ. 77. n. 12. p. 1. diuerſ. & alios, addit aliquid diminui de fide, quia cùm eis eo modo examinari non potuiſſet, vtique redditur ſuſpectos tanquam vltroneè ſe obtulerit, niſi veritas ex natura rei, vel negotij aliter haberi non poſſet: & n. 9. diſputat, an in criminalibus ad offenſam, etiam non vitietur depoſitio ſine tali licentia facta?

Extra iudicium, ſcilicet in contractibus, vt vl-
107 timis voluntatibus, etiam ſine licentia Superiorum Clerici teſtes eſſe poſſunt; ita gloſ. fin. in c. 1. de iuram. calum. vbi Abb. n. 17. Farin. in praxi crim. q. 61. n. 79 & n. 84. Vgolin. d. cap. 13. §. 8. num. 2. vbi, n. 1. à verſ. poſtremo, tenet Clericum in cauſa criminali teſtimonium ferre non poſſe, per tex. in c.
108 teſtimonium, iuncta gloſſ. 1. 11 q. 1. Teſtes laicos ad ferendum teſtimunium veritatis pro Curiæ Epiſcopalis informatione, poteſt Epiſcopus ſub pœna pecuniaria, & in ſubſidium excommunicationis citare. S. Cong. Concilij in Lucana 16. Martij 1630.

Iudicare autem in cauſis ciuilibus vbi iuriſdi-
109 ctionem obtinent, vel vbi ſunt arbitri conſtituti, non prohibentur Clerici, quamuis huiuſmodi onera, præſertim qui curam obtinent animarum, debeant euitare, exceptis cauſis, quas ſupra de aduocatione expreſſimus. In cauſis vero crimina-
110 libus iudicare, aut ferre ſententiam ſanguinis nullatenus poſſunt, & ſi proferant, efficiuntur irregulares, & deponuntur, cap. à quibus 23. q. 8. cap. clericis, & c. ſententiam ſanguinis, ne clerici, vel monachi, Salzed. ad Bernard. in pract. c. 101. n. 1. in nouiſſ. impreſſ. Maiol. de irregul. 2. c. 6. à princ. Cened. ad Decretal. collect. 61. n. 1. Farin fragment. crim. p. 1. verb. clericus, n. 368. cum ſeqq. Camill. Borell. in ſumm. omnium deciſ. tom. 1. tit. 11. n. 39. Regin. in praxi fori pœnit. lib. 21. n. 13. Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſcipl. cleric §. 26. n. 3. Alex. Sperell. in deciſ. fori eccleſ. deciſ. 86. num. 16. vbi num. 17. cum Farin. vbi ſuprà num. 370. ampliat etiamſi per aliam ab ipſo delegatum ſententiam huiuſmodi proferant, & num. 22. poſt multos, quos refert & ſequitur, intelligit ſequuto effectu mortis, vel mutilationis membrorum. Nullam verò contrahit irregularitatem Clericus, qui alteri committit cauſam, in qua poſtea pœna ſanguinis ingeratur, Maiol. de irregul. lib. 2. c. 7. n. 11. Salzed. ad Bernard. c. 99. lit. A. in nouiſſ. edit. Cou. in Clem. ſi furioſus p. 2 §. 3. num. 8. & lib. 3. var. cap. 10. n. 3. verſ. tertio, Sayr. in Claui Regia lib. 7. c. 11. n. 3. & de cenſur. lib. 6. c. 18. n. 17. Auila in ſimili tract. p. 7. d. ſp. 5. ſect. 2. dub. 4. Molin. de inſtit. tom. 4. tract. 3. diſp. 74. n. 9. Siue temporalis iuriſdictio eidem competat ratione dignitatis, cui illa ſit annexa, ſiue ratione propriæ perſonæ, cuius ſit patrimonium. Abb. in cap. clericis n. 12. & in d. c. ſententiam n. 10 Bonacin. de cenſur. diſp. 7. q. 4. puncto 3. n. 25. & ſeq. Bellet. diſquiſit. cleric. p. 1. tit. de diſcipl. cleric. §. 3. n. 135 dummodo non exprimatur ſpecialiter in commiſſione, in quo cauſa conſiſtat, ſed generaliter committatur cauſa talium, c. fin. ne clerici, vel mon. lib. 6. Fuſc. de viſit. lib. 1. c. 32. n. 5. Cou. in Clem. ſi furioſus p. 2. §. 5. n. 8.

Multò minus autem iuſtitiarij, aut Vicecomitis 111
officium poterunt Clerici exercere, d. c. clericis, verſ. nec quis Sacerdos, quin potiùs quoſcunque honores ſæculares, aut officia ſuſcipere prohibentur
c. eos, qui ſemel 20. q. 2. illis enim interdictum eſt 112
ne poſſint eſſe Vicereges, vel Vicecomites, aut locum tenentes Principum ſæcularium in iuriſdictione ſæculari exercenda, nec Gubernatores Regni, vel adminiſtratores prouinciæ: tanquam officiales Principum ſæcularium, vt per Nauar. in man. c. 26. num. 117. verſ. 7. Albertus Trot. de vero, & perfecto Clerico, lib. 1. c. 54. n. 1. Boër. deciſ. 17. ex n. 1. Burg. de Pace l. 2. Tauri n. 77. in fine, Azeued. ad Cur. Piſan. lib. 2. c. 1. cum ſeqq. lit. A. Bernard. & Salzed. in pract. c. 60. in nouiſſ. impreſſ. Cenced. ad Decretal. collect. 61. n. 4. Sayr. de cenſur. lib. 3. c. 39 n. 7. vbi ait hoc intelligi quando huiuſmodi officium, ſeu iuriſdictio ſit aduentitia perſonæ; nam ſi iuriſdictio temporalis annexa ſit, vel de nouo annecteretur eccleſiaſticæ dignitati (vt contingit in Epiſcopis, vel aliis Prælatis habentibus vtramque iuriſdictionem) tunc eam per ſe exercere poterunt, dummodo non infligant pœnam mortis, aut truncationis membrorum, & licet in Hiſpania paſſim Epiſcopus fieri Proreges, aut Præſides Senatus regij dicat Henriq. in ſum. lib. 24. de irregul. c. 5. § 5. in commento lit. Q. hoc tamen fieri ex conſenſu Summi Pontificis atteſtatur Sayr. citato loco.

Secundò Clerici tutelam, vel curam ſuſcipere, 113
niſi pietatis cauſa, non poſſunt, nec ad id de iure coguntur, c. 1. & fin. 88. diſt. & quòd tutores teſtamentarij, aut datiui eſſe non poſſint, probat. text. in c. Cyprianus 22. q. 3. Montan. de tut. c. 35. reg. 2. n. 195. Anaſtaſ. Germon. de ſacror. immun. lib. 2. cap. 15. n. 3. Carol. de Graſſ. de effect. cleric. effect. 16. per tot ſicut nec Regulares, c. generaliter 16. quaſt. 1. Azor. inſtit. moral. part. 1 lib. 12. c. 11. quaſ. 3. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 14. num. 22. Legitimam tamen tutelam ſi velint, bene poterunt ſuſcipere, Clerici, gloſ. verb. religioſum, in c. irreligioſum 87. diſt. Greg. Lop. l. 14. tit. 16 part 6. Caualcan. de tutoribus cap. 283. Paul. Montan. de tutel. c. 35. reg. 2. num. 195. Gutier. in ſimili tract. part. 1. cap. 11. num. 29 Molin. de iuſt. tract. 2. diſp. 221. verſ. Cleric. Mart. de iur. ſd. p. 4. caſu 110. num. 1. Steph. Grat. diſcept. foren. ſ. c. 57. n. 32. Thom. Valaſc. alleg. Iuris tom. 1. alleg. 47. n. 20. Vgolin d. cap. 13. §. 18. num. 4. & vbi Clerici de iure poſſunt eſſe tutores, res pupilli negotiari valent, non tamen cauſa turpis lucri, S Congr. Conc. 23. Nouemb. 1619. Vide quæ dixi ſup. c. 39. §. 5. in fin. à n. 72.

Tertiò,

114 Tertiò. Cùm negotiatio clericum vilem reddat, & Sacerdotalem decorem annihilet, *cap. prlatum* 88. *diſt.* & negotia homines retrahant à ſpiritualibus, quibus incumbere peculiare clericorum munus eſt, iuxta illud Apoſt. 1. *ad Corinth.* 1. *nemo militans Deo implicat ſe negotiis ſecularibus*: ideo negotiari, & mercaturam facere lucri cauſa prohibentur Clerici, vt probat text. *in cap. negotiatio* 88. *diſt.* & *in cap. ſecundum* 6. *ne Clerici vel mon.* vbi decernitur vt excommonicentur, & *in cap. ſed nec*, *eod. tit.* vbi præcipitur vt ſuſpendantur ab officio eccleſiaſtico, & *in cap. clericus diſt.* 94. vbi imponitur eis depoſitionis pœna, & *in cap. Canonum* 14. *quæſt.* 4. vbi iubetur vt explodantur à clericali conſortio, & ideo peccant mortaliter mercaturam exercendo. Vide Menoch. *conſ.* 12. *n.* 11. & 12. & *de præſumpt. lib.* 3. *præſ.* 56. *n.* 8. Strach. *de mercat. part.* 3. *num.* 4. Bernard & Salzed. *in pract. cap.* 55. aliàs 58. *in nouiſſ. impreſſ.* Redoan *de ſpol. Cleric. quæſt.* 2. *in princ. n.* 1. *cum ſeqq.* Morl. *in emporio Iuris part.* 1. *tit.* 9. *quæſt.* 10. Salon *in* 2. 2. *quæſt.* 77. *art.* 4. Mart. *de iuriſd. part.* 4. *cent.* 1. *caſu* 3. Rebell. *de oblig. iuſtit. part.* 2. *lib.* 9. *q. fin. ſect.* 2. *a* . 4. Squillante *de oblig. cleric. part.* 2. *n.* 39. Fatin. *fr[illegible] part.* 1. *litt. C. verb. clericus*, à *n.* 147. Salas *de contract. vbi de empt. dub.* 2. Paul. Comitol. *reſponſ. mor. lib.* 5. *quæſt.* 53. Medina *in C. de reſtit. q.* 3. *or.* 2. Sigiſm. Scacc. *de commerc.* §. 1. *quæſt.* 7. *part.* 2. Valer Reginald. *in praxi pœnit. lib.* 25. *n.* 325. Cut. Philipp *part.* 2. *lib.* 1. *cap.* 1. *num.* 20. Bellet. *diſquiſit. clericat. p.* 1. *tit. de diſcipl. cleric.* §. 11. Diana *reſol. mor. pare* 1. *tract. de contract. reſol.* 72 Vgolin. *de officio*, & *poteſt. Epiſcopic.* 13 §. 15. & 16 Fagund. *in examine Theologiæ moralis part.* 4. *cap.* 5. § 8. *num.* 4. Carol. de Graſſ. *de effect. cler. effectu* 6. Buratt. *deciſ.* 916. *num.* 7. Gabr. Pereira *de manu Regia part.* 1. *c.* 24. *ſub n.* 34. vbi triplicem negotiationis clericorum ſpeciem tradit, œconomicam ſcilicet lucratiuam, & induſtrioſam, nouiſſimè Sperel. *in deciſ. fori eccleſ. dec.* 94. *à prin.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. cap.* 9. *num.* 39.

115 Amplia primò procedere quocunque contractu negotientur, vtpote vel emendo, vel vendendo, vt reſoluit Vgolin. *d. cap.* 13. §. 15. *num.* 1. *in fine*, vel
116 conducendo poſſeſſiones propter cupiditatem, vt probat text. *in cap.* 1. *ne Cleric. vel monach.* vbi Abb. *num.* 8. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. cap.* 62. *num.* 12. Mart. *de iuriſdict. part.* 4. *cent.* 1. *caſu* 3. Ioann. de Salas *de contract. tractat.* 1. *dub.* 2. Bellet. *diſquiſit. cleric. part.* 1. *tit. de diſciplin. cleric.* §. 21. *num.* 31. Illuſtriſſ. D meus Roderic. à Cunha *in comment ad c.* 1. *num.* 2. *diſtinct.* 87. niſi neceſſitas inſtet, videlicet ad ſui, vel ſuorum ſuſtentationem, vt declarant Hoſt. *in cap.* 1. *num.* 2. *de obligat. ad ration.* Sylueſt. *in ſumm. verb. clericus* 3. *num.* 2. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 342. Leſſ. *eod. tract. lib.* 2. *cap.* 15. *dub.* 1. *num.* 6. Port. Imol. *conſil.* 16. Ioann. Baptiſta Coſta *de remed. ſubſidiar. remed.* 73. Marc. Anton. Genuenſ. *citato loco*, Bellet. *dict.* §. 21, *num.* 33. vbi *num.* 35. ſubdit quòd poteſt Clericus
117 conducere omnes obuentiones Eccleſiæ vt ipſe habeat curam regiminis Eccleſiæ eam officiando, & de prouentibus reſpondendo in certa quantitate: vel niſi conductori ſuccedat, quia poterit perſeuerare in conductione vſque ad tempus, quo durare debet conductio, gloſ. *verb. conductores in d. cap.* 1. vbi Abb. *num.* 8. Felin. *in cap. quia G, num.* 3. *verſic. ideo ipſe*, *de iudic.* Barbat. *conſil.* 1. *num.* 59. *vol.* 3. Sylueſt. *in ſumm. verb. Clericus* 3. *num.* 2. Greg. Lop. *l.* 45. *verb. rrendadores tit.* 6. *part.* 1. Bonacoſ. *commun. criminal. part.* 2. *verb. Curiales fol.* 20. Redoan *de ſpoliis Cler. in præſ. quæſt.* 2. *num.* 12. Bellet. *d.* §. 12. *num.* 31. Molin. *d. tract.* 2. *diſput.* 342. *num.* 7. Leſſ *d. lib.* 1. *cap.* 21. *num.* 6. Vgolin. *d.* §. 16. *n.* 2. *verſ. quid igitur.*

Amplia ſecundò, ſeu potiùs declara procedere 118
illis, qui aliquid emunt, vel contractu oneroſo acquirunt, vt ex illius venditione lucrum referant, ſecùs autem ſi emanat rem eo animo vt domi conſumat, vel vt eam reducant ad aliquam formam, aut ea vendant, quæ de rebus ſuis recollecta fuerint, vide Tiraq *in præfat. retract. in leg.* 78. Mex. *in tract. taxæ panis, concl.* 1. *num.* 170. Mart. *de iurid. d. part.* 4. *caſu* 1. *num.* 10 Ceuall. *commun. contra communes quæſt.* 810. *num* 16. & 17. Quaranta *in ſum. Bullarij verb. vectigal. verſ. tertio, quatenus*, Suar. *tom.* 5. *diſp.* 33. *ſect.* 4 *num.* 11. Bellet. *d. part.* 1. *tit. de exempt. cleric. à muner.* §. 2. Molin. *de iuſtit. tract.* 2. *diſp.* 339. & 342. *concl.* 4. Carol. de Graſſ. *de effectib. cleric. effectu* 3. Bonacin. *de contractib. diſp.* 2. *quæſt.* 9. *punct.* 2. *num.* 2. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib* 2. *num.* 325. *verſ. quarta*, & *num.* 379. Ioann Salas *d. dub.* 2. *num.* 1.

Limita primò quando Clerici negotiationem 119
exercuerint non lucri, ſed neceſſitatis cauſa, vt ſe, ſuoſque alant, cum aliunde vnde viuant non habeant, & bona ad eius victum non ſufficiant Ita Salzed. *ad Bernard. d. cap* 48 *verſ. neceſſitatis tamen cauſa*, Nau. *conſ.* 3. *num.* 3. *ne cleri. vel monach.* Vgolin. *d. cap.* 13. vbi *num.* 170. ſubdit quòd in dubio negotiatio præſumitur facta ex cauſa cupiditatis, & lucri, niſi probetur neceſſitas. Et in clerico coniugato quod illi licita ſit honeſta negotiatio victus cauſa, quam ſi exerceat quod non debet priuari priuilegio à Iure conceſſo, tenent Sanch. *d. lib.* 7. *diſp.* 46. *num.* 26. me citato Ciarl. *controv. forenſ. cap.* 53. *num.* 27.

Limita ſecundò, vbi ſemel, aut iterum Clericus 120
negotiatus fuerit, quia in hoc caſu non peccare, taliter. Salzed *ad Bernard. cap* 58. *verſ.* & *huius capitis*, Cened. *ad Decretum collect.* 37. *num.* 2. *in fine* Diana *d. reſolut.* 72. *verſ. limita.* Carol. de Graſſ. *dict. effectu* 6. *num* 19. Vgolin. *dict.* §. 15. *num.* 2. & §. 16. *num.* 1.

Limita tertiò in Clerico negotiante per alium 121
ſi iuſta cauſa excuſet. Ita Nau. *de ſpoliis clericorum* § 8. *in fine.* Tabien *verb. emptio quæſt.* 26. Malder 22. *tract.* 5. *cap.* 3. *dub* 4. Molin. *de iuſtit. tom.* 2. *diſp.* 342. *num.* 10. Leſſ. *eod. tract. lib.* 2. *cap.* 21. *dub.* 1. *num.* 6. Squillante *de obligat. cleric. part.* 2. *num.* 43. Fernand. *examine Theologiæ moralis p.* 4. *c.* 5. § 8 *num.* 6. Illuſtr. D. meus Roder. à Cunha *in comment. ad cap.* 9. *n.* 1. *diſt.* 99. Dian. *d. reſol.* 72. *verſ. ſed tota difficultas.*

Contra Megal. 2. 2. *lib* 2. *cap.* 5. *quæſt.* 157. Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiepiſc. Neapol. c.* 62. *num* 6. Vgolin. *d.* §. 12. *n.* 7. exiſtimantes non poſſe Clericos etiam per alios negotiari. At diſtinctione opus eſſe oſtendimus *ſuprà cap.* 39. §. 5. *de priuileg. immunit. à tributis. verſ.* 11. *num.* 67.

Limita quartò vbi Clericus emiſſet pertinen- 122
tia ad ſe, ſuamque familiam ſuſtentandam per totum annum & præter propoſitum empta ſuperſunt, vel diminutione familiæ, vel ratione: tunc enim pretio currenti etiam cariori quàm erat, abſque negotiationis periculo vendere poteſt; vt per Proſper. de Auguſtino *in addit. ad Quarant. d. verb. vectigal. verſ. tertiò*, ibi, *idque*, *extende*, Vgolin. *d.* §. 16. *verſ.* 5. Bonacin. *de cenſur. in Bulla diſput.* 1. *quæſt.* 19. *punct.* 3. *num.* 6. *verſ. ſecus.*

Limita quartò vbi Clericus mercaturam exer- 123
cuerit cum ſuis animalibus, & prædiis, poteſt enim locare animalia, vt boues, & oues ſi habet ex de-

eimis, vel ſucceſſione, aut ſi habens paſcua multa emit eadem animalia, vt illa depaſceret ad ſuſtentationem ſui, & ſuorum, vt per Redoan. *de ſpol. cler. quæſt.* 2. Molina *diſp.* 342. *num.* 14. Bellet. *d. tit. de fauore cler.* §. 11. *n.* 34. Bonacio. *d.* §. 3. *n.* 6. *verſ.* 2.

124 Limita ſextò vbi Clericus agros proprios coleret, vt fructus vendat, lapides, vel metalla ex ſois fundis cæderet, vel erueret ſiue ea moret in aliam ſpeciem, ſiue non, greges in ſuis prædiis aleret, vt ex fœtu, lacte, lana peconiam conficiat, aut vt ipſa animalia adulta, & ſaginata vendat. Ita Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *cap.* 15. *dub.* 1. Paul. Comitol. *reſponſ. moral. lib.* 1. *quæſt.* 53. *num.* 2. Fernand. *vbi ſuprà num.* 5. Vnde ſi Clericus froctus ex patrimonialibus, vel eccleſiaſticis prædiis recollectos aliò exportari faciat cauſa lucri faciendi, & vt carius ibi illos vendat, non eſt vllo pacto negotiatio, ſed eſt contractus omni iure Clericis permiſſus, qui ex rebus ſois negotiari non dicuntur, ac proinde ab omni vectigalis ſolutione ſunt exemptiſ: ita Tiraq. *de nobilit. cap.* 28. *n.* 10. Auendan. *de exeq. mand. ca.* 19. *num.* 34. Natt. Roland. & alij, quos refert & ſequitur Sperell. *d. deciſ.* 94. *num.* 5. contra Carol. de Graſſis & ab eo citatos *de effectib. cleric. effectu* 3. *num.* 189. illis reſpondens idem Sperell. *dict. loco num.* 13. antea aduertens quòd in fructibus ex propriis, vel eccleſiaſticis prædiis recollectis non cadit mercatura, vel negotiatio, nec lucri captandi auiditas, proindeque libere poterit Clericis vbique locorum eos vendere; & in puncto quod clericus deferens rem ſuam de loco ad locum cauſa vendendi, & habendi maius pretium, non dicatur negotiator, conſuluit Marcabrun. *conſil.* 18. *num.* 29. *cum ſeq.*

125 Limita ſeptimò vbi Clericus à locis piis terrena in affectum acceperit; quia non debet prætextu illicitæ negotiationis moleſtari, vt Nuncio Neapolis reſcripſit S. Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum *ſub die* 19. *Ianuary* 1593. Verùm ſi quis aliena prædia conduxerit, vt fructus inde percipiendo vendat, negotiator dicitur, Tiraq. *de nobil cap.* 37. *num.* 82. Gut *d. quæſt.* 93. *n.* 79. præcipuè ſi lucri gratia, non pro vitæ & familiæ ſuſtentatione prædium conduxerit, Carol. de Graſſis *de effectib. num.* 30. & 31. Sperell. *d. deciſ.* 94. *num.* 16. Bonac. *tom.* 2. *diſp.* 2. *de reſtit. quæſt.* 9. *punct.* 2. *n.* 4. Ioann. VViggers *de Iuſt. in* 2. 2. *tract.* 3. *cap.* 5. *dub.* 2. *num.* 7.

126 Limita octauò vbi Clericus vinum ſuum etiam minutim vendiderit, cum aduertentiis tamen ſibi per Epiſcopum præſcriptis, prout Aucrſano Epiſcopo eadem reſcripſit *ſub die* 3. *May* 1593. Tabernam enim non dicuntur exercere, nec ad gabellæ ſolutionem tenentur, qui vinum ſuum etiam ad minutum vendunt, gloſ *in cap. negotiatorem* 88. *diſt.* Bertachin. *de gabell. part.* 7. *princ. quæſt. col.* 4. *verſ. an autem*, Lambert. *de iurepatron lib.* 1. *part.* 1. *quæſt.* 6. *art.* 19. *n.* 4. Nau. *in man. cap.* 25. *num.* 100. Iacob. de Graff *in deciſ. aureis part.* 2. *lib.* 3. *cap.* 8. *n.* 11. & 12. Gutier. *de gabell. quæſt.* 93. *num.* 33. Bellet. *diſquiſit. cleric. tit. de diſciplin. cleric.* §. 21. *num.* 15. Sperell. *d. deciſ.* 94. *num.* 10.

Limita nonò quando Clerici ſua bona patrimonialia ac beneficiorum, quæ obtinent, excoli faciunt, animaliaque ad hunc effectum neceſſaria emunt, venduntque, ita S. Congreg. negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita *in Baren.* 15. *Nouembris* 1616.

127 Circa hanc materiam vidi deciſionem Sacræ Congregat. Concilij plures caſus comprehendentem, qui pro aliis limitationibus deſeruire poſſunt; deciſionem autem, quia ſingularis eſt, hic ad litteram tranſcribere operæ pretium duxi, prout ſequitur. *Eminentiſſimi & Reuerendiſſimi Domini. Capitulum, Presbyteri, & Clerus ciuitatis, & Diœceſis Caputaquen. prout plurimum ob loci, perſonarum, & temporum qualitatem aliqua ex infraſcriptis actionibus, necnon ad ſuam, & familiæ ſuſtentationem coguntur quærere ad obuiandas vexationes Commiſſariorum petunt vt declaretur an liceat infraſcripta facere abſque reatu illicitæ negotiationis.*

Primò an liceat eis terras patrimoniales, & beneficiales per laicos colere?

Secundò pro neceſſario culturæ vſu an poſſint emere boues, & alia animalia, & fœtus illorum vendere?

Tertiò an ij, qui ex propriis bonis habent quercus, & caſtaneas, quarum fructibus ſues veſcuntur, poſſint ſues emere, eoſvè alere, & pro ſua, & familiæ ſuſtentatione vendere?

Quartò an Clerici pauperes ad ſuam, ſuæque familiæ ſuſtentationem poſſint terras Eccleſiæ conducere?

Quintò an iidem Clerici cum foliis ſuarum arborum poſſint in propriis ædibus arti ſericæ operam dare, vel idem opus dare ad medietatem, ſeu ad quartum, & fructus inde percipiendos vendere abſque reatu illicitæ negotiationis?

Sextò an poſſint locare boues, oues, & animalia, quæ habent ex ſucceſſione, vel aliis debitis, vel decimis, eorumque fructus vendere?

Septimò an liceat ex oliuis, vineis, quercubus, & aliis arboribus exiſtentibus in terris patrimonialibus, & beneficialibus, & aliis obtentis vendere oleum, vinum, glandes, & alios fructus ad ſuſtentationem ſuæ familiæ; item & granum, & frumentum huiuſmodi ex bonis patrimonialibus, aut beneficialibus.

Sacra Congreg. Cardinalium Concilij Trident. interpretum mandauit tranſmitti infraſcripta dubia per manus Eminentiſſimorum, & dari declarationes Sacræ Congregationis Epiſcoporum S. Congreg. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Trident. interpretum præuia matura conſideratione, & inhærendo declarationibus aliàs factis.

Ad primum reſpondit licere Clericis agros beneficiorum, & bonorum patrimonialium laicorum opera colere, abſque metu illicitæ negotiationis.

Ad ſecundum poſſe ſimiliter Clericos pro culturæ vſu boues, & alia animalia emere, illorumque fœtus iuſto pretio, & honeſta ratione vendere, nec ob id prohibitæ negotiationis prætextu vexari poſſe, aut debere.

Ad tertium item & poſſe Clericos habentes in proprijs bonis quercus, & caſtaneas ſues emere, eoſque alere pro ſua, & familiæ ſuſtentatione, dummodo tamen in emendis, alendis, diſtrahendiſve nihil ſordidum, aut indecens Ordini clericali exequantur.

Ad quartum licere Clericis folia arborum in proprijs bonis exiſtentium alicui laico concedere ex pacto adiecto vt lucrum ex bombicibus inter vtrumque diuidatur, & pariter eiſdem licere earundem arborum foliis per ſe ipſos abſque officij eorum detrimento arti ſericæ operam dare pro ſuo, & familiæ ſuſtentatione, dummodo tamen in artificio huiuſmodi perſonas non ſuſpectas adhibeant, & quoad hoc Epiſcopi licentia, quæ gratis ſit concedenda, obtineatur.

Ad quintum Clericos pauperes ad ſuam ſuæque familiæ ſuſtentationem poſſe terras Eccleſiæ conducere abſque reatu illicitæ negotiationis, bona verò laicorum non poſſe, niſi ex mera præciſa neceſſitate.

Ad

Ad ſextum poſſe retinere,& locare boues,& oues,ac alia animalia, quæ habent ex ſucceſſione, vel decimis,necnon fructus illorum vendere abſque nota illicitæ negotiationis.

Ad ſeptimum eoſdem poſſe vendere granum,ordeũ, & alios fructus recollectos ex bonis patrimonialibus vel eccleſiaſticis pro ſua,& ſuorum ſuſtentatione. R. Card. Vbaldinus, Franc. Paulutius S.Cong.Conc. Trid. Secret. Et iterum reſponſum fuiſſe Presbyteris,& Clericis Altis monti Caſſanen diœceſis de *anno* 1629.refert Carol.Marant.*tom.* 2. *reſponſ.* 41. *in fine*,adducens ipſam declarationem Sacræ Cong.Conc. quæ cum præcedenti coincidit.

Sacerdotes,& Beneficiati Diœceſ. Alexand. & Vgentin.cum à Commiſſariis ſpolij moleſtarentur ex capite illicitę negotiationis,in infraſcriptis caſibus ſupplicant S Congreg. vt dignetur declarare quando in eiſdem ſit licita vel illicita orationibus negotiatio.

Primò an Sacerdotes,& Clerici beneficiati poſſint operas ſuorum boum, quos pro laborandis prædijs ſuis patrimonialibus ſeu beneficialibus, aut ad eos quoquo modo ſpectantibus, retinent, dum ſibi vacant,alijs locare pro certa mercede abſque periculo ſpolij, & pœnarum Clericis negotiatoribus impoſitarum?

Secundò,an poſſint boues quos emerint,vel in ſuis prædijs natos educauerint,& inſtruxerint concedere, vt vulgo dicitur à giouatico *pro certa tritici quantitate quolibet anno perſoluenda?*

Tertiò,an poſſint oues centum, vel ſaltem quinquaginta ſimili ratione concedere pro certa caſeorum quantitate pro eorum,& ſua familia vſu?

Quartò,an in ſuis molendinis pro tritico, & piſtrinis, pro oleo poſtquam ſuum triticum,& oliuas moluerint, alienum triticum, & alienas oliuas certa mercede conſtituta molere poſſint, ſuppoſitis infraſcriptis: quod id ab immemorabili tempore ſemper fuerit factum, & obſeruatum: quod ſingulis annis non expedit pro ſolo ſeruitio proprio triginta vel quadraginta ducatos impendere in conficiendis piſtrinis, nam fiunt ex iuncis, & alijs materijs, quæ menſibus quinque aut ſex corrumpantur,& in vno equo, & quatuor perſonis inſeruientibus ipſis piſtrinis: & quod molitio oliuarum durat per quatuor, quinque,vel ſex menſes iuxta annorum fertilitatem.

Quintò, an poſſint aſſumere onus colligendi, aut faciendi à ſua familia colligere oliuas pro certa olei portione domino oliueti reddenda ſuppoſita in hoc immemorabili conſuetudine?

Sextò,& vltimò an poſſint in bonis amicorum & propinquorum operas diurnas preſtare,vt illis eaſdem in prædijs proprijs reſtituant?

Ad dubia propoſita reſponſum fuit vt ſequitur.

Ad primum affirmatiuè ſi tot iuga boum retineantur quot ſunt pro prædijs neceſſaria,vel ſi vltra neceſſitatem boues illi nati ſint ex vaccis,quæ pro neceſſitate culturæ prædiorum,vel alio licito modo tenentur per doctrinam Molinæ loco infrà citando.

Ad ſecundum quoad boues emptos negatiuè, quo verò ad boues proprios affirmatiuè. P. Molin. de contract. diſp. 342.ſub num.4. *quem refert & ſequitur Quarant.* in verb. Vectigal.§.ſimiliter ad illicitæ.

Ad tertiam affirmatiuè ſi oues propriæ fuerint, & non emptæ ad illum effectum ex præcedenti Molinæ doctrina,& ſi emptæ contractus ad comparandum neceſſaria ad victum,& non ad lucrum.

Ad quartam affirmatiuè duobus concurrentibus,videlicet modo ob hanc cauſam non ſe ſubtrahant ab ijs, in quibus ex officio clericali incumbere debent, & dummodo non ad lucrum,ſed ad neceſſaria vitæ comparanda pro ſe & ſua familia,non enim huiuſmodi artificiũ ſordidum videtur,aut inhoneſtum in illis partibus, cum per vnum equum,& quatuor famulos,ſeu operarios fiat, & non per ipſos clericos. Quarant. vbi ſupra poſt alios §.difficultas verſatur,circa med.& fin.

Ad quintum negatiuè,niſi proprij redditus ſibi,ſuæque familiæ non ſufficiant,nam hoc caſu ad comparandum victum etiam aliena prædia conducere licet,Gloſ. in can.peruenit,in Gloſ. conductores 88 diſt.quod eſt de mente omnium Doctorum,vt teſtatur *Quarant.* vbi ſup.§. quæritur,in fine.

Ad ſextum ſi opera non ſint ſordida,& inhoneſta, poſſunt fieri huiuſmodi commutationes,per ea quæ ſcribit Quarant. vbi ſuprà §. difficultas,in fine, ex doctrina Syluestri.

Poſſunt vendere Clerici panem coctum, & ad minutum ex frumento collecto in prædiis canonicalibus ſine ſuſpicione illicitæ negotiationis, Abb. *conſil.6.in fine,lib.*1.Crauet.*conſ.6.num.*116.Syluest. *in ſumm.verb.excommunicatio* 21. *verſ ſecundo nota, num.*46. Carol.de Graſſ.*de effect.lib. clerical.effect.*6. *num.*35. etiam non obſtante prohibitione, Rolan. *conſ.*72.*num.*9.*lib.*4.

Clerici in caſibus non permiſſis negotiantes, 128
peccant mortaliter,& excommunicari poſſunt, per *d.cap.ſecundum*,& deponi,vt habetur *in cap.* 1. cum multis ſequentibus, 14. *q. 4.* & ſuprà *num.* 514.
oſtendimus. Et pro rebus in quibus negotiantur 129
tanquam laici ad vectigalia,& portoria præſtanda tenentur, *cap.vlt.de vita & honeſt.cleric. cap. quamquam, de cenſib. lib.* 6. quia dignum eſt eos, qui cum aliis ſimilem vitam ſuſcipiunt, ſimilem ſentire in legibus diſciplinam, vt ait text. *in cap.recolentes, de ſtatu monach.* Quare ita tenent Azeued. *l.7.vert.como ſi fuera lego,tit.* 28. *lib.9. noua recopil.* Girond.*de gabell. part.7.ex num.* 9. Pallador. *rerum quotid. lib.1. cap.3. §.* 1. Mexi. *in tract. taſſa panis, concluſ.5.ex num.*11. Marta *de iuriſdict part 4.cent.1. caſu* 36.*cum ſeqq.* Vgol.*d.cap.*13.§.17 *num.2 .verſ.*4. Verùm ſi quæſtio vertetur inter clericum, & publicanum,an res,quam ipſe clericus extrahit, vel inuehit in ciuitatem, ſit cauſa proprij vſus, vel in fraudem, aut ad negotiandum, vel alicuius laici, ad ordinarium ſpectabit cognitio, Bertach. *de gabell.7.quæſt.princip.col.5.verſic nec præterea,* Ferret. *eod.tract.num.*433.Sperell.*in deciſ.fori eccleſ.deciſ.*12. *num.*65.*& deciſ.*49.*num.*16.vbi *num.*15. etiam tenet quòd quando res apud Clericum reperitur,& diſputatur an eiuſmodi ſit, ex qua ſolui debuiſſet vectigal, id per Iudicem eccleſiaſticum eſt cognoſcendum.

Quæſtio eſt controuerſa an Clericus negotiator 130
teneatur ex rebus, quas negotiationis cauſa aduehit,vel tranſmittit,vectigal, & onus ſoluere antequam ter moneatur, vt à negotiatione deſiſtat? In qua duplex reperitur ſententia, vna aſſerit teneri, quamuis trina monitio non præceſſerit. Ita Mol *de Iuſtit.tract.2 diſp.*241.*num.*10. Mari. Alter, *de cenſur.tom.1.vbi de Bulla in Cœna Domini,diſp.*19. *cap.6. col.* 10. *quæſ.* 3. Proſper de Auguſt. *in addit. ad Quarant d. verb.vectigal,* Turrian.*tom.* 2. *in* 2.2. *tract.5.cap.6.dub.*9. Portel.*in dubijs Regularib.verb. tributum,num.*5.Carol. de Graſſis *d.effect. num.* 184. Altera, cui tanquam probabiliori adhæreo, ait Clericum non teneri tributa ſoluere antequam ter admoneatur vt mercaturam non exerceat.Ita par text.*in cap.ex litteris, de vita & honeſt. Cleric.* docent Ludouic.Lop. *in inſtruct. conſcient.2.cap.* 41. Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit. lib.9. num.* 379. *ad fin.* Anton de Souſa *de cenſur.Bulla Cœnæ cap.*19. *diſp.*92.

diſp.92.num.3. ad fin. Paul. de Ledeſma in ſumm. part.2. tract.17. cap. 2. concluſ. 16. Molfeſ. in ſum. Theologia mor.tom. 1.tract.12.cap.22.num.177. Leſſ. de iuſtit. lib.2. cap.33. dub. 3. num. 13. Ioann.de la Cruz in direct. conſcient. part. 1. in princip. quæſt. 7. art.3. dub. 1. concluſ. 1. Trina enim monitio debet præcedere, vt Clericus negotiator amittat priuilegia, d.c.ex litteris, Strach.de mercat.part.3.num. 8. & 9 Camill.Borrell. in ſum. omn. dec. tom. 1. tit. 7. de Clerico & Sacerd. num. 70. Cened. ad Decretum collect.17. num. 2. verſ.quod planè, Carol.de Graſſis de effect.ib. cleric.effectu 1.num.847. & non ſufficere vnam monitionem peremptoriam pro oneribus tenet Perez l.1 ..verb.per tres vezes tit.3. lib. 1. Ordin.pag.80. ſed exigi tres admonitiones diſtinctas contendunt Tabien. verb. excommunicat 05.n. 24. Syluest.in ſumm verb.clericus 3.num.9. Nau.in man. cap.27.num.81. Paul. Comirol. reſponſ. moral. l. 1. quæſ.53.

131 Ab omni quoque ſordido quæſtu, & vili, aut ignominioſo artificio abſtinere debent Clerici, quibus tamen non ſuppetit ex Sacerdotio, poſſunt honeſto aliquo artificiolo victum quærere, cap.clericus 1.& 2.diſt.91. Strach. de mercat.p.3.num.5.Leſſ. de iuſtitia, l.2.cap.25.dub.2 Fernandez in examine Theolog.moral.part.4.cap.5.§.7. Viui.tom.1. commun. opin.lib.4.tit.11.num.43.verſ.& Concilium pag. 575. Nau.comment.2.de regular.n.37. Vgolin. d.cap.13. §.18.num.1.verſ.excipio, Illuſtriſſ. D. meus Roderic.

133 à Cunha in comment. ad cap.9. num. 2. diſt. 88. Sic Apoſtoli laborabant manibus ſuis, ne quemquam grauarent, Paul.1. ad Theſſal.1. & 2.ad Corinth.4. & Actor.2. cap.18.cap.nunquam, de conſecr.diſt. 5. & S. Lucas manibus operabatur in pingendo, & S.Antonius in colendo terram, & texendo fiſcel-

134 las. Quamobrem permiſſum eſt Clericis, maximè quibus Eccleſia non ſufficit, vt victum & veſtitum quærant, vt exerceant opera ruſticalia, veluti fiſcellas iuncis texere, caniſtra viminibus plectere, ſarrere humum, areolas æquo limite diuidere, in quibus cum olerum iactata fuerint ſemina, vel plantæ per ordinem poſitæ, aquæ ducantur irriguæ, inſerere fructuoſas arbores, vel gemmis, vel ſurculis com aluearia fabricare, & lina texere pro capiendis piſcibus, proprias vineas putare, vel fodere, domos ſuas reficere, & alia huiuſmodi facere, cap.Presbyter, cap.clericus victum, 91.diſt.dummodo tamen expediantur munera, quibus incumbere debent.Ita Steph.Gratian.diſcept.forenſ.c.57. num.27.

Specialiter autem Clericis alchymiæ artem

135 Ioannem XXII. propoſitis pœnis interdixit in Extrauag. ſpondent. de crim. falſi, inter communes, & ars medendi, præſertim chirurgia eſt Clericis interdicta, cap.fin.ne Clerici vel monachi, cap.tua nos, iuncta gloſſ.verb.congruebat, de homicid. Vgolin. d. cap.13.§.14.

Quarto ſtudium medicinæ, & legum Ciuilium

136 Sacerdotibus, vel Curatis, & in dignitate eccleſiaſtica conſtitutis, ſicut & Regularibus prohibetur ſub pœna excommunicationis niſi intra duos menſes diuiſeriot, in cap.vlt. ne Clerici vel monach. in cap.1.eod tit. in 6. Albert. Trot. de vero & perfecto clerico lib.2.cap.35.Menoch. de arbitr.caſu 4.5. num.28.Tolet.lib.1.cap.37.num.7 & 8. Squillante de obligat.cleric.p.2 à num.57. Salzed.ad Bernard.in practic.cap 62.in nouiſſim.impreſſ Suar.tom.5. de cenſur.diſt.23.ſect.3.n.19.Beller.d.tit.de diſciplina cler. §.30. Vgolin. de officio Epiſcop. cap. 15. Sanctarel. variar. reſolut. q. 3. n. 11. contra quam prohibitionem ſolus Papa facultatem indulgere poteſt, ex Rebuff.in tract.commun.quæſt.5.num. 33. Salzed. ad Bernard.d.cap.61.verſ.ſolus.Farin.frag.crimin.part 1. litt. C, verb.clericus num. 206 Qua quidem pœna minimè afficiuntur priuatim, & in camera iuri Cæſareo, vel Phyſicæ, operam dantes, vt melius Canonica decreta intelligant, ſecundum Albert Trot. d.c.35.num.5 Salzed.d.c.62.verſ.nec ea, Farin.d.verb. Clericus n.207.

Quintò Clerici arma deferre non poſſunt; por- 137
tantes enim excommunicari debent, cap.armorum. verſ.notabis, Cou. pract.cap.33.num.7. & lib. 2.variar.cap.20.verſ penult Palat in repet.cap.per veſtras, de donat inter virum & vxor.notab.2.§ 1.num.14 Tiraquell. de iudicio in rebus exig. verſ. 21.fol.35.Decian in tract.criminal.lib.8.cap.3.n.13.& 24. Farin. in praxi crim. part.3.quæſt. 108. num.21. cum ſeqq. Azor.inſtit.moral.part.2.lib.7.c. 15. verſ.prohibetur, vbi idem ait de beneficiatis, Squillante de obligat. cler.part.2.num.49.Bellet.diſquiſit.cleric.part.1.tit.de diſcipl.cler.§.18 num.8.verſic.quod ſi, Aloyſ.Ricc.in praxi rerum fori eccleſ.dec.371.num.3. in prima edit. & reſolut.314.num. 3. in ſecunda edit. Galganet. de iur. public. lib. 3. tit.5. num.15. Carol.de Graſſis de effect.clerical effectu 20.num.8. Vgolin. de officio & poteſtat.Epiſcopi cap.13.§.12.vt per citatos à Cened. ad Decretal. collect.7. num. 14. Clericorum enim, 138
arma ſunt orationes, & lacrymæ, cap. ſin.36.diſt. cap.porrò 6.quæſt.3.cap.conuenior, cap.non pila, cum aliis 23.quæſt. 8. Lup.in tract.de bello, & bellator, 1. habeat, ſub num.1. Aloyſ. Ricc. d reſol.514.num.4. Rendina de Principis maieſt. verb. non armis in 2. p. num.173.Franc.Marc. dec.455.num.53.part.1.Cephal conſ.151.num.6.lib.2. Nauarr. conſ.8.ſub tit. de iis quæ vi, num.10.Menoch de arbitr. caſu 394.n.51. Bellet.d.§.18 num.9.Franc.Molin. de brachio regio cap. 18. num. 41. Carol. de Graſſis dict. effectu 20. num 4.Giſbert Scheuicau.de eccleſ.vital b.2.cap.55. in fine.

Verùm ſi ſubſit iuſta cauſa, poterunt Clerici ar- 139
ma portare, veluti ſi per loca periculoſa iter faciant ad terrorem latronum, vt per gloſſ.verb.clerici in d.cap.clerici, vbi Bald.num.2. & Abb. num.8. Sanciu.reg.30. limit. 6. Menoch. de arbitr.caſu 394. num.58. Decian. d.cap.3.num.34. Farin. d.quæſt 108. num.110. Bellet. dict §.18. num. 15. Carol de Graſſ. dict.effectu 20 num.13.cum ſeqq. Vgolin. d. cap. 13. §.12. verſ.excipitur, vel ſi eſſent in obſidione, aut haberent inimicitias, ſeu ex aliqua iuſta alia cauſa, Bald.in dict.cap.clerici num.7. Iacob.de Graſſ.in aureis dec.part.2.lib.3.cap.7.num.3.Vgolin. dict. §. 12. verſ.2.

Vtrùm autem Clericus portans arma, præci- 140
puè ſi ſunt proditoria, offenſiua vel aliter iure, aut ſtatuto Principis ſæcularis prohibita, poſſit illis per ſæculares iudices ſpoliari? Quæſtio eſt à noſtris ſæpe agitata, in qua pars negatiua verior eſt, quia vbi nulla delicti forma, vel præſumptio in flagranti deprehenditur, ſpoliare Clericum armis cognitionis eſt, cum in multis caſibus portare arma ſibi liceat & dato & non conceſſo quòd ageretur de ſtatuto publicam concernente vtilitatem, & de lege Ciuili generali, & fauorabili Reipublicæ, nec contraria ſacris Canonibus, etiam hoc caſu ad obſeruantiam talium ſtatutorum (quæ re vera Clericos ſaltem quoad ad vim coactiuam ligare non poſſunt, vt dixi in collect.ad cap. Eccleſia S. Mariæ, ex num.3.de conſtitut.) per Iudicem eccleſiaſticum ſunt cogendi gloſſ. verb.neceſſitatis, in cap. generaliter 16.quæſt.1.Rip.de peſte tit. de rem. 1. ad conſerv.

vbert.

Google

vbert.n.236. itaque coactio pertinebit ad Iudicem eccleſiaſticum, ac proinde Clerici non poterunt per laicos armis ſpoliari, vt benè reſoluunt Megala in 3.part.l.3.cap.11.num. 20. Alderan. Maſcard. de generali ſtatutor.interpret.concl.1.num.742. Marc. Ant.Genuenſ. in practio. Archiep. Neapol.cap. 74. n.6. Marc. de iuriſd. part.4.caſu 7.num. 20. Vgol. de poteſt. Epiſcop.can.13.§.12.n. 3. Madius in tract. de ſacris Ordin. cap. 14. n. 21. Bonacin. de legib.diſput.10.quaſt.2.punct.1.§.1.n. 2. Campan. in diuerſ. Iuris Canonici rubr. 4. n. 19. Ballet. diſquiſit. cleric. part. 1.tit.2.§ 2.n. 38. Aloyſ. Ricc. in deciſ. Curia Archiepiſc. Neapol. deciſ. 299. part. 3. vbi reſoluit Clericum ferentem arma poſſe reſiſtere armis birruario laico volente eum capere, Duard. in comm. ad Bullam Cœna lib. 2. can. 12.quaſt.11.n.91. Diana reſol.moral.part.1 tract.2.de immun. Eccleſ.reſ. 9. verſ.falluntur, nouiſſimè Stephan. VVyems ad conſtitutiones 24.ex Iure antiquo deſumptas, & per Cõcil.Trid innouatas conſtit.9.n.15.pag.84. vbi atteſtatur à ſacra Congr.de ann.1586 fuiſſe reſponſum clericum non beneficiarum, qui in eruit alicui Eccleſiæ ſi fuerit cum armis deprehenſus de die, vel de nocte abſque habitu & Tonſura non carere priuilegio, bene Cardin. controuerſ.forenſ.c.15.n.81. & latiùs c.20.n.71.cum ſeqq. vbi atteſtatur ſun tempore in Curia eccleſiaſtica Regin. id ſæpe accidiſſe, & birroarios ſemper ſine difficultate dimiſerunt arma penes officium Epiſcopale, vbi vicarius erat, nouiſſimè D.Alex.Sperell. in deciſ. fori eccleſ. dec. 12. n.60. vbi refert ita ſe millies practicaſſe, Marhado d.tract.13.docum.vlt.in fine, nouiſſimè, & latè Anſald. de iuriſdict. eccleſ.part.2 tit.12.c.22.

141 Contra Greg. Lop.l.46.tit.6.part. 1. Palat. in repet.cap.per veſtras, de donat.inter virum & vxor. notab.2.§.1.num.13. Conarr. variar.lib.2.cap.fin. num. vlt. & pract. cap. 23.num.6. Anton.Gom.l.45.Tauri num. 48. Cott. in memorabili verb. annorum vſus. Clar. in §.fin.q.36.num.26. Plac de delict.lib.1.cap.8. num.9. Duen.reg.15. Menoch. de arbitr. caſu 194. num.30.cum ſeqq. Salzed. ad Bernard. in pract. c.58. verſ.ſic apud Hiſpanos in nouiſſ.edit. Auendan. in dictioη. verb. armadura verſ.fin. Perez l.2.verſ.tum etiam tit.1.lib 4.Ordin.& l b.2.verſ.quæramus tit.14.lib.2. eiuſdem Ordin. Mexi. in tract. taxa panis concluſ. 5. num.58. Azeued.l.9.num.3.tit.3.lib.1.noua recopil.& l.4.& 6.num.13.tit.6.lib.6.etiam noua recopil. Suar. de Pace in pract.tom.1.p.8.cap. vnic. num. 7. & 10. Ioann.Garc. de nobilit.gloſſ.9.n.53. Camill. Borrell. in addit.ad Bollug.rubr.11.§.dubitatur, verb.annorum, & de Regis Catholici præſtantia, c.71.num.45. cum ſeqq.& de Magiſtratuum edictis, lib.3.cap.17.à n.41. & in ſumma omnium deciſ.tit.43.de foro cõpet.n.136. Decian. in tract.crimin.lib.4.cap.9.num.140.& lib.8. cap.1.num.23. Gutier.pract.lib.1.quaſt.12. Ioann.de Heuia in Curia Philip.part.3.§.3. num. 9. Bobadil. in ſua politica tom.1.lib.1.cap.13. n. 67. lib. 2. cap.18. num.66.& 71. Aloyſ. Ricc. in praxi rerum fori eccleſ. deciſ 371. n. 4. in prima edit. aliàs reſolut. 314. in ſecunda edit. Cardoſ. in praxi Iudicum, verb. Clericus, num.33.cum ſeqq. Ortiz. in ſum.cap.4.num.9. & c.7. num.1. Iacob.de Graff. in aureis deciſ.part. 1. lib. 4. cap.18.num 158. Bañes in 2. 2 quaſt.67.art.1.dub.2. concluſ.5. Franc.Emman. in ſum.tom.2.cap.237.n.13. Petr.Lorca in part.2.tom.2.tract. de legib. diſp. 25. memb.4.pag.486. Ignat. del Villar. in ſylua reſponſ. lib.1.reſponſ.1.p.3.num.9. Farin. in praxi crimin. p. 1. q.8.num.96.& p 3.q.108.n.21. cum ſeqq. Stephan. Grat. diſcept.forenſ.cap.115.n 25. Vaſq in p.2 tom.2. diſp.167.cap.4.num.31. Ioann. de la Cruz. in direct. Conſcient.part.1.prec.8.q.1.art.1 dub.1.concl.3. plures per Cened. ad Decretal.collect.7 exiſtimantes Clericum arma prohibita portantem à miniſtris laicæ iuriſdictionis armis his ſpoliari poſſe, & priuari abſque metu excommunicationis. Et contra Morl. in empor. Iuris, part.1.quaſt 16 num.16.& ſeq. Petrum de Ledeſma in ſumm.tom.2 tract.8.cap.9.concluſ.33. Villalob. in ſumm.tom.2.tr.act.17.difficult.16. num.2. Cened dict.collect.37. num. 8. putantes Clericum exercentem prohibitam venationem, vel piſcationem, poſſe ſpoliari à iudice ſæculari, vel ſuis miniſtris, auibus, vel canibus, aut aliis inſtrumentis; qui quidem Doctores huius contrariæ opinionis aſſertores licet numero vincant præcedentem, cum tamen nullum ſolidum adducant fundamentum, nec aliqua lege vel concludenti ratione nitantur, ideo illis credendum oon eſt, Ioann. Maria Corat. tract.de commun. Doctor.opin. in præfat. n.4.vol. 4.fol. mihi 232. Fab Turret. de effect.clauſul.codic. quaſt.4. effectu 4.verſ.hæc opinio, aliquando enim voluntas nulla diſcuſſione præmiſſa ſequuntur alios tanquã aues, Menoch conſ.37.n.171. Sanch. in præcepta Decalogi tom.1.c.9.n 8 optimè Seneca de vita beata cap.1.ibi, nihil ergo præſtandum eſt quàm ne pecorum ritum ſequamur antecedentium gregem, pergentes non qua eundum eſt, ſed qua itur, &c.

Vnde cùm non liceat Iudici laico clericum ſpoliare armis, ideo multo minus ei licebit non ſolum clericos, ſed nedum laicos ſpoliare, qui habent arma in Eccleſia, vel cœmeterio, ſolent enim quandoque dum Miſſæ, vel veſperæ celebrantur, tenere arma ad oſtium Eccleſiæ, vel in cannonicali domo, & interim veniunt ſatellites, & eos ſpoliant armis, eaque aſportant à loco ſacro ad tribunalia fori ſæcularis. Ratio eſt, quia de Iure Canonico quod ſolum ſeruandum eſt in materia immunitatis Eccleſiarum etiam in terris imperij, Farin. de immun. num. 27. cum ſeqq. non licet Iudici laico, vel eius miniſtro aliquem actum iuriſdictionis facere in Eccleſia, cap. 1. de immun. Eccleſ. cap.2. eodem titul. in 6. cap. ſacrilegium, cap. quiſquis 17. quaſt. 4. Eodemque priuilegio gaudent cœmeterium, atrium, ſcalæ, & domus Eccleſiæ, dict. cap. 2. Duard. in Bullam Cœnæ lib. 2. canon. 19.quaſt.16.num.2.cum ſeqq. laicum autem ſpoliare armis in Eccleſia, vel cœmeterio eſt actus iuriſdictionis, quem ſine licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij exercere non poſſunt; ita per dict. cap.2. de immun. Eccleſ.rub.6. reſoluunt Farinac. de immun. num. 248. Peregrin. in ſimili tractat.cap.13. num.5. Antonin. Diana reſolut. moral.part. 1. tr. 1. reſolut.8. optimè Ciarlin. dict. cap.15. num. 74. cum ſeqq. Et hæc ſententia vera eſt, & in praxi ſeruanda, quamuis multi exiſtimauerint poſſe Curiam ſæcularem reo confugienti ad Eccleſiam arma etiam violenter auferre, ex quorum numero ſunt Couar. var.lib.1.c.29.num.18.verſ.36 qui huius opinionis videtur eſſe anteſignanus, Baiard. ad Clar. §.fin.q.10.numer 4. Villadieg. in politica c. 3. numer. 214. Maria de iuriſdict.part.2.c.50. numer.12.& 13. Suarez de Relig.tom.1 tract.2 lib.3.c.12.ſub numer. 3. Gamb. de immun.lib.4.c. 16. numer. 11. Iacob. de Graff.tom.1.tit. de immun. Eccleſ.caſul.vnic.num.19. Ioan de la Cruz in direct. Conſcient. part. 1. præſcripto 8. quaſt. 3.art.1.dub. 1. concluſ. 3. Fagundez in quinque Eccleſ. præcepta, præc. 2 lib. 4.c.4.numer.55. Portell. in dub. Regularib. verb. Eccleſia immunitas numer.15. ex ea ratione, quia iſte delinquit in Eccleſia, ideoque puniendus à Iudice laico, vel ſaltem armis ſpoliandus eſt; quæ tamen ratio ni-

mis inſulſa eſt; ſi enim vera eſſet, Iudex laicus poſſet etiam perſonam arreſtare & ducere ad ſuos carceres, ne dum armis ſpoliare, quod falſum eſt, quia vidimus poſt Conſtitutionem Gregor. XIV. etiam delinquentes in Eccleſia gaudere eius immunitate, niſi in ea perpetrauerint homicidia, vel mutilationes membrorum, & eo etiam caſu non licere reum ab Eccleſia contrahere ſine licentia Epiſcopi, vel eius Vicarij.

143 Denique de his, quæ Clerici pro honeſtate, ac bonis moribus vitare tenentur, Iſidor. *in lib. de vita cleric. in cap. his igitur 23. diſtinct.* quaſi omnia, quæ dicta ſunt ſuprà, compendioſè complectens ſcribit in hæc verba. *His igitur lege Patrum cauetur, vt à vulgari vita ſecluſi, à mundi voluptatibus ſe abſtineant, non ſpectaculis, non pompis interſint, conuiuia publica fugiant, priuata non tantum pudica, ſed & ſobria colant, vſuris nequaquam incumbant, neque turpium occupationes lucrorum fraudiſque cuiuſquam ſtudium appetant, amorem pecuniæ, quaſi materiam cunctorum criminum fugiant, & ſæcularia officia, negotiaque abijciant; honoris gradus per ambitiones non ſubeant, pro beneficijs medicinæ Dei munera non accipiant, doles, & coniurationes caueant, odium, æmulationem, obtrectationem, atque inuidiam fugiant, non vagis oculis, non effræni lingua, aut petulanti, fluidoque geſtu incedant, ſed pudorem, & verecundiam mentis ſimplici habitu, inceſſuque oſtendant, obſcœnitatem etiam verborum ſicut & operum penitus abhorreant, viduarum & Virginum frequentationem fugiant, & contubernia extraneorum fœminarum nullatenus appetant, caſtimoniam quoque inuiolati corporis perpetuo conſeruare ſtudeant, aut certè vnius matrimonij vinculo fœdentur: ſenioribus quoque debitam obedientiam præbeant, nec vllo iactantiæ ſtudio ſemetipſos attollant. Poſtremò doctrinæ, lectionibus, Pſalmis, hymnis, canticis, exercitio iugiter incumbant, tales enim debent eſſe, qui diuinis cultibus ſe mancipandos ſtudent exhibere, ſcilicet, vt dum ſcientiæ operam dant, doctrinæ gratiam populis adminiſtrent.*

Sunt etiam ad hoc propoſitum aurea verba Bernardi *in lib. 4. de conſider. ad Eugenium Papam*, dum contra Clericos ſui temporis ita exclamat. *De Clericis quid dicam? nam aliud ſunt, aliud dicunt, aliud videri volunt. In habendis temporalibus ſunt vt laici, in habendis Præbendis ſunt vt Clerici, in plateis ſunt vt milites, in veſtimentis ſunt, vt mulieres, non laborant vt laici, non prædicant, vt Clerici, non fructificant vt mulieres. Cuius ergo ordinis ſunt, nullius, ſed credo eos eſſe ordinandos, vbi nullus eſt ordo, ſed ſempiternus horror inhabitat.* Vt igitur omnes eccleſiaſticæ perſonæ onera ſibi ipſis incumbentia adimplere ſtudeant, debent dies omnes vigilanter obſeruare tanquam ſi in eorum quolibet moriturus, ac rationem de ſuis culpis iuſto Iudici redditurus quiſquis eorum eſſet; magnum ſanè, & ſalubre vulneribus noſtris remedium iugis futuræ mortis recordatio. *Deus enim* (ait Auguſtinus *homil. 13. inter 50. apud Vrbinatem verb. Mors col. 1447.*) *diem mortis incertum ſalubriter conſtituit, diem vltimum ſuum quiſque ſalubriter cogitet: miſericordia Dei eſt, quia neſcit homo quando moriatur, latet enim vltimus dies, vt obſeruentur omnes dies.* Et idem *de ſalut. docum. cap. 39.* ſic inquit. *Semper ante oculos noſtros verſetur vltimus dies, & cum diluculo ſurrexerimus, ne ad veſperam nos confidamus peruenire, & cùm in lecto membra depoſuerimus, de lucis non confidamus aduentu, & facilè poterimus cor noſtrum à vitijs, & concupiſcentiis malis refrænare.* Terribilis quoque & timenda erit diei iræ, diei magnæ & amaræ valde recordatio, in qua latere eſt impoſſibile, & apparere intolerabile, vt habet Diuus Bernardus *in lib. de interiori domo cap. 38. Quis enim timeat* (verba ſunt Innocentij III. lib. 3. de contemptu mundi 25.) *iudicem potentiſſimum, ſapientiſſimum, & iuſtiſſimum? Potentiſſimum, quem nemo poteſt effugere; ſapientiſſimum, quem nemo poteſt latere; iuſtiſſimum, quem nemo poteſt corrumpere, qui nec prece nec pretio, nec amore, nec odio declinat à ſemita rectitudinis, ſed vt à regia ſemper incedens, nullum malum præterit impunitum, nullum bonum irremuneratum relinquit.*

Capvt XLI.

De Religioſorum Ordinibus.

SVMMARIVM.

1 *Fideles in exordio naſcentis Eccleſiæ nihil proprium poſſidebant, ſed erant illis omnia communia.*

2 *Fideles tunc electi vt fugerent malorum ſocietatem & dæmonum inſidias in abdita loca ſeceſſerunt.*

3 *Monachorum cœnobia, qui in illis viuebant in communi, fuerunt in Alexandrina Eccleſia ex inſtitutione B. Marci Euangel.*

4 *Clericum Papam Regulares quoſdam conuentus inſtituiſſe fertur.*

5 *Monachorum inſtitutum quod fuerit? oſtenditur.*

6 *Paulus Thebanus initium Monachis, qui vſque ad noſtra tempora perdurarunt, dediſſe videtur.*

7 *Antonius Ægyptius cum poſt Paulum Thebanum ſuperuixiſſet, ſocios huius inſtituti habuit, & multorum monachorum Abbas fuit.*

8 *Monachorum religio maximè Damaſi Papæ temporibus floruit in vaſtis Ægypti ſolitudinibus propter malorum hominum vitam, & tyrannorum perſecutiones in ciuitatibus.*

9 *Regularium Ordinum inſtitutio in ciuitatibus erigi cœpit ceſſante tyrannorum proſequutione.*

10 *S. Baſilius Magnus in orientali plaga primus in ciuitatibus inſtituit ordinem regularem.*

11 *Monaſteria condiderunt in Africa partibus B. Auguſtinus, & in Palæſtina Hieronymus.*

12 *Benedictus in occidentali Eccleſia multa monaſteria conſtruxit.*

13 *Eremitæ ſiue Anachoritæ ſpeciali nomine dicebantur, qui primo in ſolitudine, ſiue eremo habitabant.*

14 *Cœnobitæ dicebantur, qui in ciuitatibus habitantes ſimul vitam ducebant.*

15 *Monachi, id eſt ſoli, quod nomen propriè ſortiuntur qui ſolitudinibus habitabant.*

16 *Monachos hodie appellamus, qui ſoli vitæ contemplatiuæ operam nauant, neque prædicationi, aut alijs ſe immiſcent.*

17 *Regulares, aut Religioſi, ſeu Fratres illi dicuntur qui contemplationi nedum inſiſtunt, verum etiam in actione præterea verſantur.*

18 *Regulares dicuntur à rectitudine viuendi, cui incumbere debent.*
19 *Religioſi dicuntur à religando.*
20 *Cœnobitarum plures ſunt Ordines differentes.*
21 *Baſily ordo ab ipſo inſtitutus anno 369.*
22 *S. Baſily Monachi in arctiorem diſciplinam redacti, & fruuntur ſingulis indultis Congregationis Caſſinen.*
23 *Armenorum Congregatio quæ? oſtenditur.*
24 *Carmelitæ à quo tempore inceperint, & ſub qua regula?*
25 *Carmelitanus Ordo eſt vnus de quatuor Ordinibus Mendicantibus.*
26 *Camelitæ precedunt Fratribus B. Mariæ de Mercede Redemptionis captiuorum.*
27 *Carmelitæ habent exemptionem à quarta funeralium.*
28 *Officium S. Thereſiæ conceditur Carmelitano Ordini.*
29 *Carmelitæ diſcalceati inceperunt à S. Thereſia, & eius Ordo fuit approbatus à Gregorio XIII.*
30 *Ordo Carmelitarum diſcalceatorum deſciuit à reliquo corpore Ordinis cum proprio Generali à Clemente VIII.*
31 *Carmelitarum diſcalceatorum Congregatio in Italia ab Hiſpanica ſeparatur.*
32 *Carmelitæ diſcalceati ſunt de quatuor Ordinibus Mendicantium, illorumque gratijs omnibus perfruuntur.*
33 *Carmelitæ diſcalceati ad proceſſiones accedere non coguntur.*
34 *Monaſteria noua de ſola Ordinariorum licentia vbique erigunt.*
35 *Sancti Benedicti regula ab eodem inſtituta anno 500.*
36 *Eccleſia Caſſinenſis habebat ſuum Epiſcopum vſque ad annum 529. quo ibi fuit ſanctus Benedictus.*
37 *Abbates Caſſinenſes poſt S. Benedictum licet non eſſent Epiſcopi iura tamen Epiſcopalia, & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, diœceſimque habebant.*
38 *Habitus Monachorum ſancti Benedicti notus eſt.*
39 *Itala Congregatio ſancti Benedicti incepit anno 1408.*
40 *Germanica Congregatio S. Benedicti dicta Burſfeldenſis incepit anno 1420.*
41 *Gallica Congregatio ſancti Benedicti incepit anno 1516.*
42 *Hiſpana Congregatio S. Benedicti dicta Valliſoletana incepit anno 1520.*
43 *Luſitana Congregatio ſancti Benedicti incepit anno 1549.*
44 *Abbates S. Benedicti vtuntur Pontificalibus, benedicunt Populum, & conſecrant lapides pro Altarium vſu, & Monachos à quibuſcunque cenſuris & pœnis abſoluunt.*
45 *Cluniacenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando? oſtenditur.*
46 *Camaldulenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando, & de reformata quam appellant Montis Coronæ?*
47 *Fontis Coryli Ordo à quo inſtitutus, quando inceperit?*
48 *Valliſumbroſæ Ordo à quo inſtitutus & quando inceperit?*
49 *Grandimontenſium Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
50 *Ciſtercienſium Ordo à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
51 *Ciſtercienſes ſuccedunt in bonis ſuorum Monachorum, non tamen feudalibus.*
52 *Exempti ſunt Ciſtercienſes à iuriſdictione Ordinariorum, & ſolutione quorumcunque onerum etiam charitatiuorum.*
53 *Mulieres ingredi Ciſtercienſium monaſteria non poſſunt.*
54 *Ciſtercienſes ad alium quàm Carthuſianorum Ordinem tranſire non poſſunt.*
55 *Ciſtercienſium diſcalceatorum familia, Folienſis appellatur.*
56 *Reformationem familiæ Ciſtercienſium edixit Sixtus V. & gaudet priuilegiis Monachorum, Ciſtercienſium non reformatorum.*
57 *Ciſtercienſes diſcalceati exempti ſunt ab omni Monachorum Ciſtercienſium non reformatorum ſuperioritate, & non tenentur ad illorum inſtituta.*
58 *Ciſtercienſes diſcalceati procedunt omnibus Fratribus mendicantibus.*
59 *Ciſtercienſes Reformati ad aliam religionem tranſeuntes ad eam nequaquam redire poſſunt.*
60 *Ciſtercienſes diſcalceati ſiue reformati gaudent priuilegijs Monachorum, & Ordinum Mendicantium, & non poſſunt coram alijs quàm Congregationis iudicibus vocari.*
A quo inſtituti, & quando inceperint
61 *Fontis Ebraldi Ordo,*
62 *Guilielmiti,*
63 *Gilbertini,*
64 *S. Guilielmi Ducis Aquitaniæ Ordo,*
65 *Humiliati,*
66 *Floriacenſes,*
67 *Silueſtrini,*
68 *Vallis Caulium,*
69 *Cœleſtini.*
70 *Abbas Generalis Cœleſtinorum viſitat monaſteria Ordinis vbique locorum exiſtentia, ſine cuius præſentia non cogitur Capitulum generale.*
71 *Oliuetanorum Ordo cur ſic dictus, à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
72 *Oliuetani gaudent priuilegijs monachorum Caſſinenſium, ad proceſſiones accedere non coguntur, à quolibet Antiſtite Ordines recipere valent, & à decimarum, aliorumque onerum ſolutione ſunt exempti.*
73 *Exempti ſunt Oliuetani ab Ordinariorum iuriſdictione, ſexagenaria gaudent præſcriptione, confeſſiones audiunt, & abſque Papæ licentia ad aliam religionem tranſire nequeunt.*
74 *S. Iuſtinæ Patauinæ Congregatio cur ita dicta, à quo inſtituta, & quando inceperit?*
75 *S. Sepulchri Militaris Ordo cur ita dictus, à quo inſtitutus, & quando inceperit?*
76 *Templarij cur ita dicti, à quo inſtituti, & quando inceperint?*
77 *Templariorum religio damnata fuit à Clemente V. ſed an iuſtè vel iniuſtè? oſtenditur numeris ſeqq.*
Ordo Militaris à quo & vbi inſtitutus, & quando inceperit,
80 *Auiſij in Portugallia,*
81 *S. Mariæ de Calatraua in Hiſpania,*
82 *Alea in Portugallia,*
83 *Alcantara in Hiſpania,*
84 *Chriſti in Luſitania,*

85 *Monteſiæ*

Digitized by Google

145 Clerici vita communis,
146 Canonici Regulares Gronodael,
147 Eremita S. Hieronymi per Italiam,
148 Eremita B. Petri de Piſis,
149 Canonici Regulares VVindeſemenſium.
150 Eremita S. Hieronymi in Feſſulanis,
151 Canonici Regulares Frigionaria,
152 Canonici Regulares ſancti Saluatoris,
153 Canoni.i Regulares ſanctι Gregorij in Alga,
154 Fratres S. Ambroſ. ad nemus,
155 Fratres Apoſtolini,
156 Canonici Regulares S. Petri de monte Corbulo
157 Clerici boni Ieſu Rauennatis,
158 Clerici Regulares Theatini,
159 Clerici Regulares S, Pauli decollati.
160 Clerici Regular. Somaſcha,
161 Fratres hoſpitalitatis, & infirmis miniſtrantes B. Ioannis Dei,
162 Clerici Matris Dei Luca,
163 Clerici pauperes matris Dei ſcholarum piarum,
164 Fratres S. Antonij Abbatis in Flandria.
Ordines Militares à quibus inſtituti, & quando incœperint, ſcilicet
165 S. Lazari,
166 S. Ioannis Melitenſis,
167 S. Mar a Theutonicorum,
168 S. Iacobi apud Hiſpanos,
169 S. Iacobi apud Luſitanos,
170 Montis Gaudij apud Hieroſolymitanos,
171 S. Maria de Mercede apud Aragonios,
172 S. Maria glorioſa apud Italos,
173 S. Maria de monte Carmelo.
174 S. Franciſci Aſſiſſinatis Ordo quando inſtitutus.
Fratres S. Franciſci Aſſiſſinatis.
175 Conuentuales,
176 Minores Conuentuales Reformati;
177 Obſeruantes,
178 Tertiarij,
179 Capuccini.
182 Carthuſienſes à quo inſtituti, & quando inceperint?
183 Carthuſienſes à ſolitudine diſtrahi prohibentur.
184 Emerita S. Auguſtini Congregationis Gallia reformatorum tranſire poſſunt ad Carthuſienſes non verò ad alios.
185 Camaldulenſes in eremo degentes poſſunt recipere Carthuſianos petita, licet non obtenta licentia ab eorum ſuperioribus.
186 Fratres ſanctiſſima Trinitatis calceati & diſcalceati a quibus inſtituti, & quando inceperint? & n. 187.
188 Minimi ſancti Franciſci de Paula à quo inſtituti, & quando inceperint?
189 Clerice Regulares Societatis Ieſu à quo inſtituti, & quando inceperint?
190 Religioſi approbati in Societate Ieſu, qui dicantur? oſtenditur.
191 Societati Ieſu adſcripti poſtquam emiſerint tria vota ſimplicia, verè & propriè ſunt Religioſi.
192 Religioſi Societatis etiam poſt tria vota ſimplicia retinent bona ſua & beneficia.
193 Formati Religioſi in Societate Ieſu qui dicantur?
194 Profeſſi in Societate Ieſu qui ſint.
195 Religioſi Societatis Ieſu quibus priuilegiis potiantur? oſtenditur.
196 Societas Ieſu quas prouincias, & Domos habeat? & num. 197.
198 Clerici Regulares minores à quibus inſtituti, & quando incœperint?
199 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis à quo inſtituti & quando incœperint?
200 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis plura deſumpſerunt à Patribus Societatis Ieſu.
201 Domus profeſſa Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis non poſſunt habere reditus.
202 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis diuiduntur in quinque prouincias per Italiam, & Siciliam.
203 Religionem nouam nullus præſumat inſtituere, ſed quicunque ad religionem conuerti voluerit, vnam de approbatis aſſumere debet.
204 Religionem nouam qui voluerit inſtituere debet Apoſt. Sedis authoritatem & approbationem obtinere.
205 Religionum Ordines licet diuerſitatem aliquam in ſtatutis oſtendere videantur, omnes tamen ad vnum, & eundem finem tendunt.
206 Religioſi aliqui ſunt, qui nihil habent quoad verum dominium, nec quoad ius adminiſtrandi, nec in particulari, nec in communi; alij verò ſunt, qui habent ius adminiſtrandi in communi, & non in particulari.
207 Religioſorum Ordinum duo ſunt genera.
208 Ordines Mendicantes verè & propriè quatuor ſunt.
209 Prædicatorum Ordo prefertur aliis mendicantium.
Inter Mendicantes annumerantur
210 Seruitæ,
211 Minimi,
212 Ieſuati,
213 Ieſuitæ,
214 Carmelitæ diſcalceati;
215 Fratres diſcalceati ſanctiſſimæ Trinitatis.
216 Mendicantes verè dicuntur Ordines non ſolùm quatuor priores, ſed etiam qui poſtea à ſede Apoſtolica inſtituti ſunt.
217 Moniales Ordinum Mendicantium non veniunt ſub diſpoſitione loquentium de Mendicantibus.
De priuilegiis Mendicantium participant
218 Canonici Regulares Lateranenſes,
219 Canonici Regulares S. Saluatoris,
220 Canonici Regulares S. Crucis Conimb.
221 Canonici Regulares ſancti Gregorij in Alga,
222 Monachi Caſſinenſes.
223 Vallis vmbroſæ,
224 Camaldulenſes,
225 Ciſtercienſes,
226 Ciſtercienſes reformati,
227 Cœleſtini,
228 Syluestrini,
229 Congregationis B. Mariæ Montis Virginis,
230 Monachi ſancti Baſilij,
231 Præmonſtratenſes,
232 Fratres ſancti Spiritus in Saxia,
233 Eremitæ ſancti Hieronymi in Hiſpania,
234 Eremitæ B. Petri de Piſis,
235 Fratres ſancti Hyeronymi de Feſſulis.
236 Fratres Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis,
237 Cruciferi,
238 Fratres S. Mariæ de Mercede,
239 Fratres Militiæ Ieſu Chriſti,
240 Clerici Theatini,
241 Clerici Regulares Minores,

242 Clerici

242 *Clerici Regulares de Somaſcha,*
243 *Clerici Regulares miniſtrantes infirmis,*
244 *Clerici Regalares pauperum Matris Dei.*

1 POSTQVAM de Perſonis Eccleſiaſticis ſæcularibus hactenus diſſeruimus, ſequitur vt de Perſonis Regularibus pertractemus; præmiſſa regulatum, ſeu Ordinum ſuorum diſtinctione. Sciendum eſt igitur quod ab exordio naſcentis Eccleſiæ cum ferueter charitas, quæ diffuſa erat in Fidelium cordibus per Spiritum ſanctum, qui datus eſt eis, vt inquit Apoſtolus, *omnes Fideles erant*, & vt *in Apoſtolorum actibus* legitur, *omnium credentium erat cor vnum & anima vna*, & propterea nihil proprium poſſidebant, ſeu erant illis omnia communa, erantque quotidie vnanimes in oratione & communicatione, ac fractione
2 panis; adeò vt omnes ſimul quaſi in vno Cœnobio conuiuentes, Religioſam agerent vitam, de qua re eruditè Baſil. Pont. *ver. diſput. part. 1. quæſt. 3.* diſputat an Religionis ſtatus primis Eccleſiæ Chriſtianæ temporibus tantum conſtiterit votis ſimplicibus, & an Apoſtoli ipſi vere Religioſi fuiſſent cum emiſſione votorum, & de aliquibus Apoſtolorum diſcipulis, qui vere Religioſi fuerunt, & vota emiſerunt. Sed poſteaquam refrigeſcere charitas & abundare iniquitas cœpit, oportuit ad vitanda pericula vt pauci electi quaſi peſtem malorum hominum, inſidias dæmonum fugientes in abdita loca ſecederent à conuentu malignantium, à multitudine operantium iniquitatem in die malorum in abſcondito eſſent tabernaculi Dei. Hoc autem accidit ab initio; tum ex perſequutionibus infidelium; tum etiam ex ipſorum Fidelium iniquitate: nam cum Beatum Stephanum lapidaſſent Iudæi, *facta eſt*, vt dicitur *Act. 8. in illa die perſecutio magna in Eccleſia, & omnes diſperſi ſunt per regiones Iudææ & Samariæ præter Apoſtolos*. Cùm verò cœpit fratrum iniquitas in Anania & Sapphira exurgere, qui propterea percuſſi interierunt, *factus eſt* vt dicitur *Act. 5. timor magnus in vniuerſa Eccleſia*; quod non tam de ipſorum caſu, quam de culpæ periculo intelligere poſſumus.

3 Quare vtriuſque rei cauſa, ſcilicet & declinandæ perſequutionis, & vitandi periculi animarum cœperunt fratrum conuentus, & diuerticula inſtitui. Legitur namque in Alexandrina Eccleſia ex inſtitutione B. Marci Euangeliſtæ Monachorum extitiſſe Cœnobia, qui Cœnobitæ dicebantur, qui viuebant communiter in Cœnobiis, vt refert Caſſiodor. *l. 2. de inſtit. Monach.* Hieron. Platus *l. 2.*
4 *de bono ſtatu c. 21.* Carol. Tapia *in Auth. ingreſſi, verb. monaſteria c. 1. num. 26. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Ludouic. Miranda *in man. Prælatorum tom. 1. quæſt. 3. art. 4. in princ.* Clerum quoque Romanum Pontificem ferunt Regulares quoſdam Conuentus inſtituiſſe: de quo Annib. Canale *in vitis fundatorum Religionum decad. 1.* vbi *de Cleto Papa & Martyre pag. 228.*

5 Horum continuum exercitium erat ſub vnius Prælati obedientia, in Cœnobiis communiter viuentes, in cellulis tamen ſelectis, atque diſtinctis, vbi cum ſummo ſilentio, obſeruantia, & clauſura, orationi, & manuum labori continuo vacabant, præterquam quodam certo atque determinato tempore, quo pulſato ſigno ad chorum, ſiue Orationem, conueniebant omnes ad Diuinas laudes decantandas, ſiue ad Lectionem, aut ſpirituale colloquium, vel ad aliquod ſimile exercitium; vino nunquam, aut carnibus vtebantur; neque lautioribus cibis, ſed ſolo pane, aqua, & ſale conditi, atque leguminibus erant contenti, præter ſenes, & infirmos, quibus à propoſitis Decanis, ſecundum propriam cuiuſlibet neceſſitatem, neceſſaria cuncta prudentiſſimè ſuppeditabantur; de quibus late agit Hieron. Roman. *de Repub. Chriſtiana l. 6. c. 2.*

Deinde verò circa Caij Pontificatum Paulus 6 quidam Thebanus (qui declinandæ cauſa perſecutionis Decij, & Valeriani, & Deo liberius inſeruiendi in eremi ſpeluncam ſe contulit, vnde & primus Eremita eſt appellatus) initium Monachis, qui vſque ad noſtra tempora perdurarunt, dediſſe videtur: vide Hieronym. *in epiſt. ad Euſtoch. de cuſtodia virginitatis*, Nicephor. l. 8. *hiſtor. Eccleſ. cap. 41.* Caſſidor. *l. 7. collat. poſter. collat. 1. ex Piamone*, Annib. Canale *d. decade 1. vbi de ſancto Paulo primo Eremita pag. 260.* Nam Antonius Ægy- 7 ptius eodem tempore idem vitæ genus inſtituens, cum poſt eum ſuperuixiſſet ſocios ſui inſtituti habuit, & multorum Monachorum Abbas fuit, Carol. de Tapia *in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* 8 *verb. Monaſteria cap. 1. num. 23.* ac deinde maximè Damaſi Papæ temporibus floruit Religio Monachorum in vaſtis Ægypti ſolitudinibus, quas propter ſitim & ſterilitatem, ſerpentumque, ac ferarum copiam, conuerſatio humana non nouerat; atque dum per ciuitates tyrannorum ſæuitia Chriſtianos vexaret, Eremitarum ſanctitas feras in ſolitudine mitigabat, nec tantum obeſſe poterat Eccleſiæ Dei in ciuitatibus malorum hominum vita, & Tyrannorum perſecutio, quantum proderat in ſolitudine Monachorum ſancta conuerſatio.

Ceſſante verò perſecutione, cùm iam liceret 9 Chriſtum publicè confiteri, & permiſſum ab Imperatoribus fuiſſet Eccleſias & monaſteria conſtruendi, cœpit Regularium Ordinum inſtitutio in ciuitatibus erigi, Annib. Canale *d. decad. 1.* vbi 10 *de Antonio Abbate pag. 166.* Cuius quidem rei auctor fuiſſe dicitur in Orientali Plaga Baſilius Magnus, de quo legitur quod duriorem illum antiquorum Monachorum ritum ad meliorem formam redegit, magiſque Religioni congruentem: primus enim fuit, qui in ſcriptis Monachis dedit regulam, & pro eorum inſtructione, & gubernatione ſanctiſſimas leges extraxit, atque ordinauit, quibus monaſticam vitam, & vitæ religioſæ perfectiſſimam viuendi rationem mirificè delineauit, & declarauit, & in Africæ partibus Beatus Auguſtinus, & in Palæſtina Hieronymus monaſteria condiderunt.

Porrò in occidentali Eccleſia Benedictus, qui 11 claruit temporibus Ioannis I. ſummi Pont. multa monaſteria conſtruxit. Hic enim poſtquam 12 diu in altiſſima Sublaci ſpelunca latuiſſet, quidam Monachi eius ſanctitatis fama permoti ſe illi inſtituendos tradiderunt, ſed cum multi ad eum quotidie diſcipuli conuenirent, duodecim monaſteria ædificauit, eaque ſanctiſſimis legibus communiuit, ac deinde plura alia eiuſdem regulæ monaſteria in ciuitatibus conſtructa fuerunt. Nam B. Gregorius Pontifex, quæ ſub eadem regula monachus extitit Romæ & in Sicilia, poſtremò verò B. Bernadus, & alij in aliis partibus diuerſos Conuentus erexerunt. Ita & ſub regula B. Auguſtini, atque Hieronymi alia fuerunt monaſteria conſtructa, quæ omnia à piis Fidelibus,

prædiis,

prædiis, ac poſſeſſionibus multis ditara fuerunt. Demumr verò Mendicantium Ordines ſucceſſerunt, quorum præcipui auctores Dominicus & Franciſcus viri ſanctiſſimi extiterunt.

13 Sed antequam ad horum Ordinum diſtinctionem & breuem noritiam deueniamus; eſt prius ſciendum quod, qui primò in ſolitudine, ſiue eremo habitabant, Eremitæ, ſiue Anachoretæ ſpeciali nomine dicebantur; vt colligitur ex gloſ. *verb. Anachoreta in auth. de Monachis §. cogitandum*; ſed Anachoretæ propriè erant illi, qui ſine certa habitatione per deſerta vagantes ne à Populis inuiſerentur, ibi quieſcebant, vbi mox illos offendiſſet. Qui verò in ciuitaribus habitantes ſimul vitam ducebant, Cœnobitæ, id eſt, ſimul viuentes ſunt appellati; vnde & Cœnobij nomen

14 deſcendit, *c. 2. in princ. de ordine cognit.* Omnes verò generali nomine Monachi dicebantur, id eſt, ſoli, quamuis illi propriè id nominis ſortirentur, qui in ſolitudinibus habitabant, *cap.* 1. iuncta *gloſ.* 16.

15 *q.* 1. Petr. Henriq *conſ.* 67. *n.* 83. Quintanad. *Eccleſiaſticor. lib.* 3. *n.* 36. vbi quòd erat genus hominum à reliquorum communione & ſocietate ſegregatum, qui iam inde à priſcis Eccleſiæ inſtitutæ temporibus, dum in omni virtutum genere ſtudebant, diſcedebant primum in deſerta & derelicta loca, deinde duriter ſubducto cibo, & in omni rerum aſperitate corpus exercebant, Nouar. *in lucerna Regular. verb. Monachi n.* 1. Vnde S. Hier. *in c. ſi cupis, eadem cauſa & q.* ad quemdam Monachum ſcribens dicebat. *Si cupis eſſe quod diceris Monachus, id eſt*

16 *ſolus, quid facis in Vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolorum habitacula, ſed multorum.* Et ita etiam hodie Monachos appellamus, qui ſoli vitæ contemplatiuæ operam nauant, neque prædicationi, aut aliis

17 ſe immiſcent: quales ſunt Caſſinenſes, Ciſtercienſes, Carthuſiani, Camaldulenſes, aliique ſimiles: nam illi, qui contemplationi nedum inſiſtunt, verum in actione præterea verſantur, iuuantes Epiſcopos, & Clericos in concionibus, ac Sacramentis, non vtique ex recto ſermone appellantur Monachi, ſed Regulares, aut Religioſi, ſeu Fratres: vt notant Panorm. *in c. cauſam quæ, n.* 2. *de iudic.* Petr. Henriqu. *conſ.* 67. *n.* 84.

18 Regulares autem ita dicuntur à rectitudine viuendi, cui incumbere debent, & quia certæ regulæ addicti ſunt; teſte Abb. *in rub. de Regularib. in princ.* eoque nomine Concilia frequentibus aliis vtuntur, fortaſſe quod vtrumque ſexum amplexatur, ob quam profecto rationem Nau. *in c. cur portio n.* 8. 12. *q.* 1. dicit ſe potius eodem nomine vti,

19 quàm altero Religioſi, cuius & Religionis nomen à religando deducit Cicero *lib.* 1. *de natura Deorum*, inquit enim, *ſunt dicti religioſi à religando*: quam profectò deriuationem commendat Iſidor. *lib.* 10. *etymolog. c.* 17. ſubiungens id euenire, quia Religioſi tractant, & quaſi religunt ea, quæ ad cultum diuinum pertinent. Verum Lactant. *lib.* 4. *ſuarum diuin. inſtit. c.* 25. S. Auguſt. *in lib. de vera relig. c. vlt.* à religando Religionem dictam aſſeuerant, quòd eius vinculis, diuinis miniſteriis ſint ipſi Religioſi mancipati, & addicti, & veluti Deo religati, & adſtricti: ſequuntur Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 9. *c.* 10. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 3. *c.* 5. *n.* 1. & Ludouic. Miranda *in manu. Prælat. tom.* 5. *q.* 1. *art.* 2. *concl.* 3.

20 Cœnobitarum plures ſunt Ordines differentes, omnes tamen ferè in vniuerſum Religiones & Ordines ſub quatuor regulis principalibus militant, præter quoſdam, qui in plurib. quatuor præfatis regulis ſe conformãtes proprias ipſarum Cõſtitutiones ac peculiaria ſtatura dicũtur habere pro regulis.

De prima regula quæ eſt S. Baſilij, & de Religioſis ſub ea militantibus.

Prima eſt S. Baſilij à eodem S. Baſilio Magno inſtituta *anno* 369. Pontifice Felice II. Imperatore Iuliano apoſtata. Hic ſanctiſ. Pater & monachorũ antiquorum Orientalis Eccleſiæ Patriarcha primus (vt ſupra diximus) fuit, qui monaſticum ſtatum reformauit, & ea omnia, quæ ab Antonio Magno, Hilarione, Pachomio, & vtroque Machario pro inſtruendis illius temporis Monachis, & Religioſis verbotenus adiuerat, ac ſibi fuerant tradita, litteris mandauit, atque quibuſdam demptis, aliis vero additis eorum omnium non minus religioſã, quàm eruditam confecit regulam. Creuit maximè hæc Religio per Orientem, vbi in ea nonaginta millia Monachorum militabant, irruentibus inde Sarracenis ad nihilum eſt redacta, extant tamen Reliquiæ in monte Sion vbi 24. habet monaſteria & monachos ferè duo millia: ita etiam in monte ſancto, qui eſt prope Conſtantinopolim, vbi etiam in pluribus monaſteris duo mille monachi habitant, habet etiam plura monaſteria in ea Græciæ parte quæ Venetiarũ Reip. ſubeſt. In Italia quoque nonnulla alia adſunt, quorum caput eſt cœnobium Gruttæ ferratæ duodecim milliaribus Romæ diſtans, & in Calaribria prouincia quædam pauca retinent, in quibus verus tantum Religionis inſpicitur candor, ſed longe ſunt ab inſtituto alieni: Monachi verò qui in Italia degunt Romano more ſacra celebrant, atque miniſtrant, veſtiuntur nigro colore. In arctiorem diſciplinam redacti ſunt. 21
Perfruuntur ſingulis indultis Congreg. Caſſinen. Exempti ſunt à iuriſdictione Ordinariorum, & Cõmendatorum, qui regulam Ordinis non ſunt profeſſi. Et eorum Generalis Abbas eãdem poteſtatẽ, ac iuriſdictionem habet, quam cæteri Abbates Generales in eorum Ordines, vt ſtatuit Greg XIII. *Conſt.* 58. inc. *Benedictus Kal. Nouemb.* 1579. Et eorum monaſteria Hiſpaniæ vnit, & aggregat, ac plures gratias, & priuilegia concedit idem Gregorius *Conſt.* 46. inc. *Cogit.* 8. *Kal. Iulij* 1577. & approbauit Paul. V. *Conſt.* 17. inc. *Iniuncti* 17. *Martij* 1606. Reformatos maiori ex parte laicos eſſe conuenit, & Choriſtæ à labore manuum magis releuãtur, quorum inſtitutum cum cæteris conuenit in tribus votis eſſentialibus, & duo alia habent eſſentialia præcepta, orationem & manuum laborem; prohibentur ſcientias addiſcere, & Vniuerſitates ſtudiorum frequentare, Choriſtæ tamen ſacram Scripturam ac caſus conſcientiæ addiſcere poſſunt, Clemens VIII. *Conſt.* 103. inc. *Altiſſimi* 23. *Septembr.* 1603. nouiſſimè Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit. ſub dat.* 27. *Aprilis* 1641. plura in obſeruationem dictæ Conſtitutionis Clementis VIII. diſponit, & alia de nouo conſtituit. Hæc ſancta reformatio facta fuit à P. Matthæo de la Fuente; tria monaſteria hodie poſſidet in ſolitudine conſtituta primum & illius caput eſt del Cardon; aliud vocatur S. Antonius de Valle; tertium quod nunc fabricatur, dicitur del Retamar, quorum Eremitæ Religioſi numerum 110. excedunt, de qua reformatione agit Ludouic. Minor en la vida de fray Luis de Granada *lib.* 3. *c.* 8. tota Religio regitur gubernatione Ariſtocratica, vt habetur *in reg. c.* 54. & tenent Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 1. *r.* 5. Laur. de Peyrinis *de Prælato q.* 1. *c.* 2. *num.* 3. De hac Religione agunt S. Anton. *part.* 2. *hiſt. tit.*

25.*cap.*12.Caſſan. *in catalogo gloria mundi pa t.* 4.
*conſid.*54. Paul.Moriga *de origine religionum Itali.*
*lib.*1. *cap.* 16. Silueſt. Marul. *in Oceano religionum*
*etiam Itali. lib.*1. Hieron.Roman.*de Repub.Chriſtia-*
*na lib. 6.cap.*6.Platus *de bono ſtatu Religioſi*, *lib.* 2.
*cap.*22.Azor. *inſtit. moral. par.* 1.*lib.*12.*cap.*21.*quaeſ.*
2. Fr.Ludouic.Miranda *in man. Pralator.tom.*1.*queſt.*
4. *artic.*1.Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*9.*lib.*2. *cap.* 1.
Carol.Tapia *ad Authent. Ingreſſi verb. monaſteria c.*
16.*per tot.*Tambur. *de iure Abbatum tom.*2. *diſp.*24.
*queſt.*3.*num.*2.*pag.*341: vbi etiam de Monialibus &
Equitibus S.Baſilij,qui Auctor poſt primam huius
operis editionem, & me ſæpe ſæpiùs citato in lu-
cem prodiit, Ioſeph.Micheli *en el teſoro de Religio-*
*nes fol.*503.

23 Sub hac Religione militant omnes Monachi
Græcæ,& Orientalis Eccleſiæ. Et aliquando Con-
gregatio Armenorum, ſic appellata quòd ex Ar-
menia in Italiam tranſlata ſit, ibi habitum S.Baſi-
lij per aliquot annos portauit, eiuſque regulam
ſeruauit, & cæremoniis Græcis ex beneplacito
ſummorum Pontificum vſa eſt. Verùm decurſu
temporis, quia inſolens videbatur eius viuendi
mos apud Latinos, eios Religioſi regulam S.
Auguſtini aſſumpſerunt cum habitu Religioſorum
S.Dominici præter ſcapulare, qood nigrum adhuc
retinent. Cæterum quo id anno fecerint, aut in
Italiam venerint, omninò incertum eſt. Poſſidet
Congregatio hæc per Inſubriam & Liguriam mo-
naſteria ſex, præter Neapolitanum, Venetum, &
Anconitanum.Generalis ad triennium durat:caput
Congregationis Genuæ ſitum eſt, dicitorque S.
Bartholomæus, inde Armeni Bartholomiſtæ per
Italiam dici ſolent. De illis vide Paul.Morig. *de*
*origine Religionum lib.*1.*c.* 56.Silueſt.Marul.*in Octa*
*no Religionum lib.*5.*pag.*367.

24 Carmelitæ quandoque etiam ſub hac Reli-
gione militarunt, ſed vltimam regulam, quam
nunc ſeruant, acceperunt ab Alberto Patriarcha
Hieroſolymitano in Monte Carmelo, antequam
Vrbs Hieroſolyma caperetur à Saladino Ægypti
Sultano, anno plus, minuſve 1171. Confirmata
eſt regula Carmelitana vnà cum Religione ab
Alexandro III. *anno* 1180. ab Innocentio III. *an-*
no 1199. approbauit Honorius III. *vt in eius Con-*
*ſtit.*8 .incip. *Viuendi*, *Idib.Ianuarij* 1171. Moderata
eſt regula qooad ieiunia, eſum carnium, clauſu-
ram, & alia nonnolla ab Innocentio III. vt in
eius *Conſtit.*6.incip.*Que honorem, de anno* 1247. ab
Eugenio IV.vt in eius *Conſtit.*3.incip. *Romani* 15.
Kalend.Martij 1431.à quo etiam acceperunt Car-
melitani pallium album ſublato verſicolore ex
albo & rubro, quod ab Alberti temporibus vſ-
que ad Eugenium IV. deferre conſueuerant, ſe-
quuta poſtremo eſt multorum Pontificum con-
25 firmatio. Ordo iſte eſt vnus de quatuor Ordini-
bus Mendicantibus, eorumque gratiis perfruitur,
Pius V. *Conſtit.*44.incip. *Romanus* 1. *Octob.* 1567.
26 Eiua Religioſi præcedunt Fratribus B. Mariæ de
Mercede, Redemptionis Captioorum, Clemens
VIII.*Conſt.*95 .incip.*Decet.*15.*Nouemb.*1602.& de-
claraoit S. Congr. Rituum *in cauſa Carmelitan. &*
Mercedis 21.*Auguſtini* 1604. Illis non ſuffragatur
facultas data in Bulla Cruciatæ eligendi Confeſ-
ſorem,Clemens VIII.*Conſtit.*64.incip. *Romani* 23.
Nouembris 1599. Habent exemptionem à quarta
27 funeralium,Paulus V. *Conſtit.*4. incip. *Decet.* 20.
Auguſti 1605. Huic Carmelitano Ordini concedi-
28 tur Officiom S. Thereſiæ, Gregorius XV. *Conſtit.*
20.§.23.incip. *Omnipotens ſermo* 4.*Id.Martij* 1621.

Regitur gubernatione democratica. Tambur. *de*
*Iure Abbatum tom.*3.*diſp.*1.*q.*2.*n.*10.

Regulam hane eandem, ſed ſine moderatio- 29
nibus Innocentij, & maximè Eugenij, de quibus
ſupra, ſeruat familia Carmelitana diſcalceata. In-
cepit à S.Thereſia, & approbata fuit à Gregorio
XIII.vt in eius *Conſtit.*64 incip *Pia* 22.*Iunij* 1580.
Deſciuit à reliquo corpore Ordinis eum proprio 30
Generali à Clemente VIII. ſibi dato, vt conſtat
ex eius *Conſtit.*71. *ſub Dat Romæ* 20.*Septemb.*1595.
Regitur gubernatione Ariſtocratica, Tambur.*dict.*
*diſp.*1.*q.*2.*ſub n.* 10. Carmelitarom huiuſmodi Diſ- 31
calceatorum Congregatio in Italia ab Hiſpani-
ca ſeparatur, & eadem tenent priuilegia, quibus
Hiſpanica Congregatio perfruitur. Poteſt erigere
Confraternitates laicorom ſub denominatione
B. Mariæ de Monte Carmelo, Clem. VIII.*Conſt.*
71.incip.*Apoſtolica* 13. *Nouemb.* 1600. Et eorum 32
Ordo vnus eſt de quatuor Ordinibus Mendican-
tium, illorumque gratiis omnibus perfruitur,eius 33
Religioſi ad proceſſiones accedere non cogun-
tur,& ſi quando humilitatis cauſa locum & præe-
minentiam ante alias Religiones in proceſſionibus
prætermittunt, nulla præſcriptione ſuis priuile-
giis derogant,Clem. VIII. *Conſt.*121.inc. *Romanum*
20.*Aug.*1603. Et vbiqoe noua loca de ſola Ordi- 34
nariorum licentia erigunt, Paul. V. *Conſt.*10.inc.
Ad Eccleſia 12.*Decemb.*1605.Sed huiuſmodi licen-
tias,quæ nondum effectum ſunt ſortitæ, reuocauit
Vrban. VIII.*Conſt.*28.inc.*Romanus Pont.* 28. *Aug.*
1624.Habet familia vtraque Carmelitana habitum
ſatis notum,nimirum tunicam, & ſcapulare colo-
ris canuſini pallium album, corrigia eſſe fibulata
percingitur; habet vtraq; Romæ domicilia. Cal-
ceata ad S.Mariam tranſpontinam,ad S.Martinum
in Montibus ad S.Iulianum ad trophæa Marij, &
S.Chryſogonum : diſcalceata ad S.Mariam ad ſca-
lam,ad S.Paulum fontis fœlicis,nunc S.Mariam de
Victoria, ad S.Annam. Generalis familiæ calcea-
tæ durat ad ſexennium, habet ſub ſe prouincias
33. Familiæ diſcalceatæ generales duo ſunt,Italus,
& Hiſpanus : ſub Hiſpano, qui ad ſexenniom du-
rat,ſunt prouinciæ octo,in quibus pluſquam centũ
monaſteria numerantur : ſub Italo, qui triennium
non excidit ; ſunt ad hunc vſqoe annum 1631.
prouinciæ decem,in quibus ingens monaſteriorum
numerus. De hac familia Carmelitana agunt
Arnaldus Boſt. & Baptiſta & Stiſpariolus de illu-
ſtribus Viris huius Ordinis, Baptiſta Ferrarienſ.
in chronic. Ordinis, Laurentius Borellus etiam
de Viris illuſtribus Ordinis, Martinus Italus de
Sanctis & Doctoribus Ordinis, Petrus Carmeli-
ta *in catalog. ſcriptorum Ordinis*, nouiſſimè Marc.
Anton.Alegre de Caſſanate *in paradiſo Carmelitici decoris*, *ab ortu ſuo vſque ad hac tempora.* Fr. Em.
de Plata *en el defenſorio par la anteguadad, legiſla-*
dores y Santos del Carmen, S. Antonin.3.*p.tit.*16.*c.*
1.§.8.Caſſan.*in catal. gloria mundi*, *part.*4. *conſid.*7.
Polyd.Virg.*de inuent.rer.lib.*7. *c.* 3. Pannu *in chron.*
anno 1441. Nancler. *vol.* 2. *generat.*41. *anno Chriſti*
1215. Genebrard.*ſub Innoc.III. Vuald.tom.* 1. *tit.* 4.
de Sacr.c. 84. *& tom.* 3. *tit.* 9. *c.* 89.*n.* 10. Villeg. *in*
vita Elia Propheta,Petrus Crucius *de ortu relig. Car-*
melitarum, Thom.de Serpe *in tract. de origine relig.*
*Carmel.*Ioan.de S. Maria *in Chronicis Carm. diſcalc.*
Thom.de Ieſu *ſuper reg.Carmel.Ioannis Patriarcha*
*Hieroſol. & in tract. de origine & relig. Carmel.*Fr.
Emman.Roman. *de antiquit.Carmelit.* Fr.Thom.de
Aquino *lib.de Patriarchatu Elia*, Franc.Camill.*in*
*ſummar.antiquit.Carmelit.*Fr.Ioan.Pinto *in hierarch.*
Carmelit.

Carmelit. Illeſcas *in hiſtor. Pont. lib. 5. cap.* 32. Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom.* 12. *anno Chriſti*, 1118. Platus *de bono ſtatu relig. lib.* 2. *c.* 22. Iacob. Gualter Societatis Ieſu, *in tabula chronographica ſaculo* 10. *pag.* 651. Iacob. Salian. *tom.* 4. *annalium Legis veteris anno mundi* 3139. *num.* 16. Paol. Morigia *de origina relig. lib.* 1. *cap.* 30. Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 4. *pag.* 279. Pancirol. *in theſauris Vrbis Romana Itala, in Regione Montium Eccleſia* 17. Ioann. Marquez *de vera origine Eremit. S. Auguſtini cap.* 14. §. 9. Carol. Tapia *in auth. ingreſſi verb. Monaſteria cap.* 17. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 1. *quaſt.* 5. *art.* 6. Azor. *inſtit. moral part.* 1 *lib.* 12. *cap.* 23. Fr. Lud. Miranda *in manu. Pralat. tom.* 1. *quaſt* 4. *art.* 7. Tamb. *d. tom* 2. *diſp.* 24. *quaſt.* 7. *num.* 4. nouiſſimè Fr. Ferdinand. Camarga *in Epit. hiſtoriali Eccleſia militantis pag.* 312. *cum ſeqq.* vbi latè de fundatione S. Thereſiæ, Fr. Michael Muñoz *in propugnaculo Elia, & propagine Carmelitica.* Simon. Coelhn Luſit. *in chron. Religio.* Emman. Roman. *in variis elucidat. antiquitatis, dignitatis & illuſtrium Carmeli ſcriptorum*, Michaël à Fonte *in compendio hiſtoriarum Ordinis, & in catalogo de illuſtrib. Carmelitis.* Soar. *tom.* 3. *de Relig. tract.* 7. *lib.* 3. *c.* 1. *&* 2. *& tom.* 4. *tract.* 9. *lib.* 2. *cap. vlt.* Hieron. Roder. *in compend. quaſt. Regul. reſolut.* 123. *n.* 35.

De ſecunda regula quæ eſt S. Benedicti, & de Religionibus ſub ea militantibus.

35 Secunda regula eſt S. Benedicti cuius caput Ab-
bas vocatur, ab eodem S. Benedicto inſtituta *an-*
no 500. ſub Pontifice Symacho: corpus eius San-
ctiſſimum eſt in inſigni monaſterio Caſſinenſi, vbi
36 ſanctiſſimè vixit, in quo loco antequam S. Bene-
dictus illuc acceſſerit, Eccleſia Caſſinenſis habe-
bat ſuum Epiſcopum, & præcipuè habuit Seuerum,
qui interfuit Concilio Lateranenſi ſub Felice III.
Papa, quod habitum fuit anno 487. & huic Con-
cilio Seuerus tanquam Epiſcopus Caſſinenſis ſub-
ſcripſit, vt conſtat ex *tom.* 2. *Concil. pag.* 420. & de
eodem hoc Seuero Epiſcopo Caſſinenſi meminit
Pet. Diaconus *in vita eiuſdem S. Seueri*, poſtquam
autem illic acceſſit S. Benedictus, ſcilicet *de anno*
529. nullus amplius, præter Monachos Epiſcopus
ibi fuit deputatus; & iure, quia S. Benedictus illuc
immediatè à Deo miſſus fuit, eique pro populo
Caſſinenſi munus Euangelicum demandatum,
quemadmodum affirmat Greg. Magn. *dialog. lib.* 2.
cap. 8. *&* 19. & Gordian. *in vita S. Placidi Martyris*,
quæ habetur apud Sorium *tom.* 7. *pag.* 749. & etiam
refert S. Th. *in opuſc.* 19. *c* 4. *circa med* & Auguſt. de
Ancona *de poteſt. eccleſ. ad Ioannem Papam XXII. q.*
64. *n.* 1. & ſucceſſiuis temporibus Abbates Caſſinen-
37 ſes poſt S. Benedictum, licet non eſſent Epiſcopi,
iura tamen Epiſcopalia & omnimodam iuriſdictio-
nem ſemper exercuerunt, Diœceſimque habe-
bant, vt ex multis probat Rot. *in Sorana beneficij* 8.
Martij 1527. *coram R. P. D. Merlino* In Eccleſiis
Parochialibus, quæ ſunt membra monaſteriorum
Congregationis Caſſinenſis, aut alias ab ipſis de-
pendentes cura animarum exerceri poteſt etiam
per Monachos ad nutum ipſorum ſuperiorum
amouibiles. Vrbanus VIII. *conſtit. ſua* incip. *Alias*
à Venerabilibus 6. *Septemb.* 1638. Quod Monachi
Caſſinenſes non ſint vllo modo cogendi accede-
re ipſi ad proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti
iuxta eorum antiquam conſuetudinem. Idem Vr-
banus VIII. *in alia ſua Conſt.* incip. *Nuper* 17. *No-*
38 *uembris* 1638. Habitus Monachorum ſancti Be-
Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. v. ain.
nedicti ſatis notus eſt, tunica, ſcapulare, cuculla,
ſiue chlamys, omnia ex nigro colore cum corrigia
fibulata; huius Ordinis prouincias inſtituit, &
numerum Monachorum in ſingulis monaſteriis
præfiniri voluit, & Horas Canonicas recitare te-
neri ſtatuit Paul. V. *conſtit.* 33. *Cùm ſicut*, de anno
1607. Cæterum hodie Congregatio S. Benedicti
diuiſa eſt in quinque celebriores Congregatio-
nes à ſe inuicem independentes. Prima eſt Itala, 39
quæ nunc dicitur Montis Caſſini, antea diceba-
tur S. Iuſtinæ, Patauinæ, de qua infra, incepit *anno*
1408. habet per Italiam pluſquam 66. monaſteria.
Secunda Germanica, appellatur Burſfeldenſis à 40
monaſterio S. Thomæ Apoſtoli, & S. Nicolai Epi-
ſcopi in Burſfeldia Diœceſis Moguntinæ anno
1420 floret per vtramque Germaniá, habet pluſ- 41
quam centum quinquaginta monaſteria. Tertia
Gallica, dicitur Caſalis Benedicti à monaſterio
in eo pago fundato; incepit anno 1516. vt videre
eſt in diplomate Leonis X. *ſub Dat. Decembris*
illius anni, habet de decem & quinque monaſte- 42
ria Religioſorum totidem fœminarum. Quarta
Hiſpana, dicitur Congregatio Valliſoletana à
monaſterio in Vrbe Valliſoleti erecto Congre-
gationis capite: incepit anno 1520. habet pluſ- 43
quam quadraginta monaſteria. Quinta Luſitana;
eſt monaſterium reformationis caput S. Martinus
de Tibaens in prouincia Interamnenſi non lon-
gè à Ciuitate Brachara Occidentem verſus; in-
cepit anno 1549. continet plus minuſve viginti
virorum monaſteria, nam monialium plura ſunt,
ſed Ordinariis parent, Abbas Generalis & reli-
qui locales ad triennium durant, eliguntur in
Capitulo, quod tribus quibuſque annis in mona-
ſterio S. Martini de Tibaens celebratur. Habet
Congregatio S. Benedicti præter alia celebre Ro-
mæ monaſterium S. Pauli extra muros. Eius Ab-
bates vtuntur Pontificalibus, benedicunt Popu- 44
lum, & conſecrant lapides pro Altarium vſu, Pius
V. *Conſt.* 97 incip. *Sedis* 6. *Iulij* 1565. & Monachos
à quibuſcunque cenſuris, & pœnis abſoluere poſ-
ſunt. Pius V. *Conſtit.* 129 incipit *Dum, Idus. Iunij*
1571. Regitur gubernatione Ariſtocratica Tam-
bur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 2. *num.* 4. *in fine.*
De hoc Ordine agunt Leo Cardinalis Epiſcopus
Oſtienſis *in chronica Caſſinenſi cum annot.* Matthæi
Laurentij Hiſpani monachi Caſſinenſis, & Prio-
ris S. Saluatoris de Caſtellis, prodiit *Neap.* 1626.
Andr. S. Michaëlis *in tract. de Pontif. Archiep. ſui*
Ordinis. Ioannes Bertels, Iacobus de Bruel, & Ia-
cob. Luchier de huius. Ordinis origine. Anton.
Yepes *in chronica S. Benedicti per plures tomos.* Bar-
nabas de Montalico *in chronica Ciſtercienſi*, Ber-
nard. de Britto Luſitanus *etiam in chronica Ciſter-*
cienſi, Arnold. Voion. *in ligno vita*, S. Anton. *part.* 1.
hiſtor. tit. 15. *cap.* 12. Venero *en el enchiridion de los*
tempos pag. 99. *in fine*, in impreſſ. de anno 1641.
Caſſan. *in catal. gloria mundi part.* 4. *conſid.* 50. Polyd.
Virg. *de inuent. rer. lib.* 7. *cap.* 2. Gualter. *in tab. chro-*
nogr. ſaculo 5. *anno* 494. *& ſaculo* 6. *anno* 529. Platus
de ſtatu Relig. lib. 2. *cap.* 22. Illeſcas *in hiſtor. Pontif.*
lib. 3. *cap.* 61. *& lib.* 6. *cap.* 30. Carol. de Tapia *in dict.*
Authent. Ingreſſi, verb. monaſteria cap. 30. latè Tam-
burin. *de iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 24. *queſ.* 5. *num.*
54. vbi de Congreg. B. Iuſtinæ de Padua, *& num.*
57. de Valliſoletana, *& num.* 58. de Congreg. Por-
tugalliæ, Ioſeph. Micheli *en el theſoro de Religio-*
nes fol. 103 *verſo.* Marquez *de vera origine Ere-*
mit. S. Auguſtini cap. 11. §. 1. *cum ſeqq.* Fr. Emman.
quaſt. Regul. tom. 1. *quaſt.* 3. *artic.* 2. Azor. *inſtit. moral.*

p.1.lib.12.c.21.q.2.Hieronym.Roderic. in compend. quæſt. Regul. reſol. 123.p.9.Fr. Ludouic. Miranda in man. Pral. tom.1.q.4.art.2.Suar. tom.4.de relig. tract. 9.c.2.Feſtum S.Benedicti 21.Mart celebratur.

45 Militant ſub regula S. Benedicti plures Monachotum & Militum Ordines tam à Monachis ipſius, quam ab aliis inſtituti, quorum primus eſt Cluniacenſium Ordo ſic dictus à primo eius monaſterio Cluni in Diœceſi Matiſconenſi, Maſcon, in Gallia, inſtitutus à S.Odone Monacho Benedictino anno 900.Pontifice Anaſtaſio III.Imperatoribus Occidentis Conrado, Orientis Leone VI. Veſtiuntur Monachi eodem habitu, quo Benedictini. Eius Religioſi fuerunt reformati à Gregor. IX Conſt.5.incip. Bohemoth. Id. Iann.1232.Non poſſunt recipere nouitios ante annum decimumquintum completum, Nicolaus IV. Conſt.3. incip. Regis 2.Id.Septemb.1289. De hoc Ordine agunt S. Ant. p.2.tit.15.c.13.§.2 Chaſſan. in catal. gloria mundi p. 4.conſid.35. Polyd. Virg. de inuent.lib.7. c.2.Genebrard. in chron. anno 826.Onuph. in chron. anno 913. Chacon. in Greg. IX. anno 912.Hier.Roman. de Republ. Chriſtiana lib.6.cap.9. Paul.Morigia de origine Relig. lib.1.c.21.Fr. Emman. quæſt. Regul. tom.1.q.4. Azor. inſtit. moral.p.1.lib.12.c.21.q.2. Fr.Ludou.Miranda in mann. Pralat. tom.1.q.4 art.2.Suar. tom.4.de relig. tract 9 lib.2.cap.3.n.1.Tambur. d.tom.2.diſp.24. q.5. n.14.nouiſſimè R.P.Angelus Manrique in annalibus Ciſtercienſib. anno Chriſti 1119.c.5. n.6.& 7. vbi quod Ordo Cluniacenſis non eſt magis Benedictinus, quàm Ciſtercienſis. Feſtum S. Odonis celebratur 8 Nouembris.

46 Camaldulenſium Ordo ſic dictus à Valle Camaldula in Tuſcia, non longè à Florentia, inter Appennini iuga, inſtitutus à S. Romualdo Monacho Benedictino anno 967.Pontifice Ioanne XIII. Imperatoribus Occidentis Othone, Orientis Nicephoro Phoca; illum primus omnium approbauit Alexander II. in conſtit.1. incip. Nulli, 4.Kal. Nouemb.1072. Eius priuilegia confirmauit, aliaque conceſſit Gregorius XIII. conſt. 18. incip. Superna 12. Iulij 1574. Item & eadem confirmauit Gregor. XIV. in ſua Conſtit.incip. Ex iniuncto ſub die 24.Septemb.1591.Deinde Clem.VIII.declarauit, & approbauit priuilegia ab ipſo Gregorio XIV. huic Ordini conceſſa, & communicata; & eo maximè vt Abbates, & Priores minores Ordines ſuis Monachis conferre poſſint, vt habetur in eius Conſtit.incip. Officij noſtri die 3. Auguſti 1594.Regitur hic Ordo ab vno Generali, qui vſque ad tempora Leonis X. perpetuus erat, exinde ad triennium eligitur; vt apparet ex quadam Conſtit. eiuſdem Leonis incip. Etſi à ſum.4.Non. Iunij 1513. in qua exigit ſeu potiùs reſtaurat Congreg.S. Eremi, & S. Michaëlis de Murano Camaldulen. Ordinis, & inſtituit decem, & ſeptem principalia loca; necnon alia vniuit, & reformauit, diuerſorumque Pont. atque Imperatorum priuilegia, gratias, & exemptiones huic Congregationi condonauit. Regitur gubernatione Ariſtocratica, Tambur. de iure Abbatum tom.3. diſp.1.q.2.n.14. Non egreditur Italiam, numerat monaſteria 36. Abbati generali conceditur facultas erigendi ſocietatem laicorum Coronæ Domini, ad inſtar Roſarij B. Mariæ in propriis ſui Ordinis Eccleſiis, S.Cong Rit. in Camaldulen.25. Ian.1601. Prohibentur Monachi habere Conuentus prope ciuitates, Tapia d. verb. monaſteria c. 40. ſed non eſt eis prohibitum habere prope ciuitates hoſpitia, Nou. in iure Canon. nono tit. de ædificat. monaſter. concl.2. alt.Nou.frater in ſum. Bullar. tit. de monaſter. ædificat. n.11.Veſtiuntur albo colore, tunica, ſcapulario, & pallio, item galero albo. Habent Romæ monaſterium ad S. Gregorium in monte Cælio, aliud ad S.Antonium Abbatum prope S. Maiorum, ſed nunc tranſlatum eſt non longè à palatio Columnenſium in vico plumbi cum Eccleſia ſub inuocatione S. Romualdi. Eſt & alia familia Camaldulenſis reformata, quam appellant montis Coronæ inſtituta à nobili quodam Veneto Monacho Camaldulenſi Paulo Iuſtiniano anno 1520. Pontifice Leone X. Imperatore Carolo V.Solimano tyranno Orientis; vtuntur eodem ferè habitu, ſed viliori. Habent Romæ monaſterium ad S. Leonardum. Has duas Congregationes tunc in vnam vniuit Leo X. Conſt.2.incip. Etſi 4 Non. Iulij 1513. Sed hos Camaldulenſes Eremitas montis Coronæ ſeparauit ab illis Eremi Camaldulen.& S. Michaëlis de Murano Paulus III. in Conſt.1. incip. Attioni 3.Nonas Nouemb.1524.de Ordine Camaldulenſi agunt ex profeſſo Auguſtin. Florentinus Camaldulen. per tot. lib. hiſtoria Camaldulenſis, Silu.Razzius de ſacra eremo Camaldulenſi, Ioannes Caſtagnizza in hiſtoria S. Romualdi, S.Ant. p.2.tit.1. cap.15.Caſſan. in catal.4.conſid.54. Illeſcas in hiſtor. Pontific. lib.4.cap.75.Gualter. in tab. chronogr ſeculo 19.anno 867. Paul.Morigia de origine Relig. lib.1. c. 25. Silu.Marul. in Oceano Relig. lib.2.pag. 101. vbi pag.108.de familia reformata Agitur Card. Baron. annal. eccl. anno Chriſti 974 & 977. Carol.de Tapia in d. Auth. Ingreſſi verb monaſteria c.40. Tambur. d. diſp.24.q.4.n.15.Ioſeph.Micheli en el teſoro de Religiones fol.104. Platis de bono ſtatu Relig. l. 2. c.22. Hier.Roman. de Republ. Chriſtiana lib.6.c.9.Fr.Emman. q. Regular. tom.1.q.3. à 9. Cherub. in compend o Bullar. Conſtit.2. Alexandri II. ſchol.1.Fr.Lud. Miranda in manuali Pralat. tom.1.q.4.art.2.Azor. in Iit. moral. p.1.lib.12.c.21.Hieron.Roder. in compendio q. Regul. reſol.123.n.13.Suar. tom.4. de Relig. tract 9.l.2. cap.3.à num.7. Feſtum tranſlationis S. Romualdi celebratur die 7.Febr.ex Conſtit. Clem. VIII. inc. Pia mater Eccleſia ſub Dat.9.Iunij 1595.Dies autem eius obitus celebratur à Monachis die 19.Iunij.

Fontis Coryli Ordo ſic dictus à loco fontis Coryli in monte Apennino in radicibus montis Catriæ Orientem verſus, quatuordecim millibus paſſuum diſtante à Eugubio prope ciuitatem Catienſem Ducatus Vrbini, inſtitutus fuit à Landolpho Monacho Benedictino anno 1008. Pontifice Ioanne XVIII. Imperatoribus Occidentis Henrico II. Orientis Baſilio, & Conſtantino. Incepit habitare hanc ſolitudinem venerabilis Monachus P. Damianus Benedicto IX. Pontifice; nec deſunt alij, qui illum huius Congregationis faciunt auctorem. Vtebantur Monachi (ferè hodie non extant) fontis Coryli, ſiue Auellanæ eiſdem veſtibus, quibus Benedicti mutato colore nigro in album, & Auellani Cœnobij vnio Ordini Camaldulenſi facta fuit. Meminerunt huius familiæ quotquot agunt de vita B. Petri Damiani, Fr. Iacob. Nioſcandus Carthuſ. in 7. tom. Surij 22. Febr. in vita eiuſdem Conſtantin. Caietan. monach. Benedict. prolegomenis de vita B. Petri Damiani, quam in primo eiuſdem tomo edidit, Arnold. Vuion. in ligno vitæ lib.2. c.9.Petr.Recordat. diario 4.hiſtoriæ monaſt. Hieron.Rubeus Rauennas lib. 5. hiſtoria Rauenarum, Auguſt.Fortun. in hiſt. Camaldulenſi, l.5. ex cap.6.vſque ad 14 Petrarch. de vita ſolitaria tract.3.l.2.c.17. Card. Baron. annal. eccleſ. tom.11.anno Chriſti 1072. Morigia d. lib. 1.cap. 58. Tambur. d.tom.2.diſp.24.q.5.n.16. 47

Vallis

Google

48 Vallis Vmbroſæ Ordo ſic dictus à Valle denſiſſimis arboribus conſita propè Florentiam, inſtitutus à Ioanoe Gualberto Mooacho Benedictino, aono 1080. Pontifice Gregorio VII. Imperatoribus Occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Conneno, quem approbauit Vrbanus II. *Conſt.* 1. incip. *Cum vniuerſis 8. Id. Aprilis* 1090. Priuilegia omnia coofirmauit, & in ſpecie Monaehorum Caſſinenſium conceſſa, & concedenda communicauit Iulius II. *Conſt.* 13. incip. *Militantis, Id. Iulij* 1507. Vtuntur Monaehi nigris veſtibus einſdē artificij, ac Benedictini, intus verò albis. Poſſident prouincias octo, monaſteria 35. cum ingēti numero Prioratuū, Monachos 390. Moniales 800. omnes intra Italiam. Habent Romæ monaſterium ad S. Praxedem propè S. Mariam maiorem. De boe Ordine agūt Bernard *in hiſtor. de Generalib. ſui Ordinis Vallis Vmbroſæ*, Eudoxius Locatellus *de vita S. Ioan. Gualberti, & Generalium Ordinis Italia*, Hicr. Flor. *in vitis Sanctorum Ordinis Vallis Vmbroſæ*, S. Anton. *p. 2. tit. 15. cap.* 25. Caſſan. *in catal. p. 4. conſid.* 57. Polyd. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 7. cap.* 2. Illeſcas *in hiſtor. Pont. f. lib. 5. cap.* 12. Hieron. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib. 6. c.* 12. Platus *de bono ſtat. Relig. lib. 2. cap.* 22. Gualt *in tabula chronograph. ſaculo* 11. *pag* 628. Sylu. Marul. *in Ocean. lib. 2. pag.* 120. Paul. Morigia *de origine Relig. lib. 1. cap.* 16. Carol de Tapia *in d. Auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 41. Fr. Emman. *quaſt. Regular. tom. 1. q. 3. art.* 4. Azor. *inſtit. mor. p. 1. lib. 12. cap. 21. q.* 2. Cherubin. *in compend. Bullary Conſt. 1. Vrbani II ſchol.* 1. Fr. Ludooic. Miranda *in man. Prælat. tom. 1. q. 4. art.* 2. Soar. *de Relig. tom. 4. tract. 9. lib. 2. cap.* 3. Hieron. Roderic. *in compendio queſt. Regular. reſolut.* 123. *num.* 11. Aſcan. Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 2. q. 15. n. 4. & to. 2. diſp. 24. q. 5. num.* 20. & 21 Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 104. *verſo*, me eitato *in hoc loco* Ioan. Maria Nouat *in lucerna Regul. verb. Monachi n.* 9. Feſtum S. Ioannis Gualberti celebratur 12. Iulij.

49 Grandimontenſium Ordo ſic dictus à monte quodam prægnandi in Diœceſi Lemouieenſi, in Gallia, inſtitutus à S. Stephano Albanenſi ſub regula S. Benedicti ſecundum aliquos, licet Suar. *loco infra citando*, ſub propria regola conſtitutum dicat *an.* 1080. à Gregorio VII. Habitus vilis eſt, & totus ad pœnitentiam compoſitus cum aliquando ex lorieis ferreis conſtaret. Habent hi Monachi intra terminos Galliæ, quam ferè non egrediuntur, ad ſeptemdecim monaſteria. De hoc ordine agunt S. Antonin. *p. 2. hiſtor. tit. 15. cap.* 21. Vincent. Lirin. *in ſpeculo lib. 25. c. 46. vſque ad* 50. Caſtao. *in catal. p. 4. conſid.* 70 Polyd Virg. *de inuent. rer. lib. 7. cap.* 2. Plat. *de bono ſtatu Religioſi lib. 2. cap.* 22. Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 2. pag.* 155. Carol. de Tapia *in d. Auth. Ingreſſi verb. monaſteria cap.* 43. Tambur. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 5. n.* 27. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 204. *verſo.* Marquez *de origine Eremit. S. Auguſtini cap. 20. §.* 7. Miranda *de origine Benedict. cap.* 64. Azor. *inſt. moral. p. 1. lib. 12. cap. 21. q. 2. verſ. Ordo Grandimontenſis*, Renat Chopin *monaſt. lib. 2. tit. 1. num.* 12. Aſcan. Tambur. *de iure Abbatum tom. 1. diſp. 2. q. 15. n.* 8. Claudius Robertus *in Gallia Chriſtiana tit. de Abbatiis lit. G. verb. Grandimonte ſis*, Suar. *tom. 4. de Relig. tract. 9 lib. 2 c. 5. n. 4. &* 5. Feſtum S. Stephani Albanenſis celebratur 13. Februarij.

50 Ciſtercienſium Ordo ſic dictus à Valle Ciſtercio in Diœceſi Cabilonenſi in Burgundia apud Gallos, inſtitutus fuit à S. Roberto *anno* 1099. Pontifice Vrbano II. Imperatoribus Occidentis

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vn u.

Henrico IV. Orientis Alexio Conneno. Hic namque Robertus ex Cluniacēſi Ordine Abbas Moliſmenſis cœnobij in Lingonenſis Diœceſi Vir Sanctiſſimus aſeitis ſibi ſociis Alberico, Odone, Ioanne, Stephano, Tetaldo, & Petro eius monaſterij monachis Ciſtercium, ſpinarum denſiſſimum locum in Cabilonenſi diœceſi petiit, à quo nomen ſumpſit Congregatio, ibique illi dedit initium, quo paulo poſt recedentem Apoſtolico iuſſu, & ad ſuum monaſterium reuertente, Stephanus Anglieus, quem Principem huius Ordinis reliqui Scriptores vocant, Abbas electus fuit. Hic equidem vir religioſiſſimus ne regula cœpta, quæ erat aſperrima, corrueret, continuis precibus Dominū rogabat, vt inſtitutum foueret, & augeret, cuius precibus Dominus commotus, Bernardi nobiliſſimi adoleſcentis ſpiritum ſuſcitauit, qui ſimul cum fratribus ſuis amicis, ac conſanguineis ad 30. numerum Ciſtercium ſub diſciplina Stephani eſt ingreſſus anno 1113. & ſuæ ætatis 22. Regulam S. Benedicti obſeruant Religioſi, Eugenius III. *Conſtit.* 2. incip. *Sacroſancta, Kal. Auguſti* 1152. Illorum reformationem edixit Benedict. XII. *Conſt* 3. incip. *Fulgens 4. Idus Iulij* 1335. Succedunt in bo-
nis ſuorum Monachorum, non tamen feudalibus, 51
Innocentius IV. *Conſt.* 4. incip. *Deuotionis* 11. *Ka-
lend. Nouembris* 1246. Sunt exempti à iuriſdictio- 52
ne Ordinariorum, & ſolutione quorumcunque
onerum etiam charitatiuorum, Innocentius VIII. 53
Conſt 1. incip *Romani* 3. *Kal. Septembris* 1486. Eorum monaſteria mulieres ingredi prohibuit, & talleis, ac impoſitionibus grauari non poſſe ſtatuit
Gregorius IX. *Conſtit.* 7. incip. *Quia* 10. *Kal. Februa-* 54
rij 1234. Ad alium, quàm Carthuſianorum Ordinē tranſire prohibuit Eugen. IV. *Conſt.* incip. *Regularem* 16. *Kal. Mart.* 1439. Induuntur Monaehi tunica alba, ſcapulari nigro, corrigia fibulata, percingunt ſcapulare ſorniculo holoſerico, vtuntur etiā cuculla, ſiue clauide vndulata, pallio nigro cum equites incedunt. Habent Romæ monaſterium ad Sanctam Crucem in Hieruſalem & ad SS Vincētium & Anaſtaſium martyres extra muros, Generalis (cuius adminiſtratio ad vitam durat) eligitur à Conuentu monaſterij Ciſtercij, & quatuor Abbatibus, ſcilicet de Claraualle, Moriſmundo, de Firmiate, & Pontignano; confirmatur à Summo Pont. & illi ſubſunt omnes Congregationes, præter illas, quæ Apoſtolica auctoritate ſunt exemptæ. In Italia duæ ſunt Congregationes, altera quæ dicitur Tuſciæ, altera vero Lombardiæ, quæ licet omnia priuilegia habeant, quæ ad Congregationem exēptam pertinent, Generalis tamen poteſt in Capitulis interuenire ſi vult, & viſitare, & corrigere cum conſilio Abbatum Congregationum. In Aragonia, Catalonia, Valentia, & Nauarra etiam ſunt plurima monaſteria, quæ ſubſunt Abbati Generali Ciſtercienſi, quæ per vicarium ab eo conſtitutum reguntur, & viſitantur, qui ſemper eſſe ſolet Abbas S. Mariæ de Popoletom Catalonia, horum Regnorum Abbatiæ, vt plurimum ſunt patrimoniales Regum. In inſula Maioricæ eſt vnum monaſterium huius Ordinis, cuius Abbatia Regis patronatus eſt, & per Abbatem perpetuum gubernatur. In Regnis Caſtellæ, Legionis, Toleti, Aſturiæ, & Galleciæ eſt vna Congregatio, quæ S. Bernardi regularis Obſeruantiæ dicitur, & per vnum gubernatur generalem, qui de triennio in triennium eligitur, & à Generali Ciſtercienſi eſt exempta, cœpit reformatio ſub Martino V. anno 1425. Primum huius Congregationis monaſteriū

fuit mnntis Sion Toleti, viſitatur Congregatio à Generali, & poſt immediate à duobus viſitatoribus electis in Capitulo Generali, monaſteria ab Abbatibus triennalibus gubernantur. In noſtro Regno Luſitaniæ eſt alia Congregatio, euius caput, & Generalis eſt Abbas inſignis monaſterij de Alcobaça Vlixbonen. diœceſis, cœpit ſub Pontifice Pio V. regnante Sebaſtiano Rege Portugaliç, & Henrico Cardinali, qui & Rex poſtea fuit, eius monaſteris de Albobaça Abbate fauente.

55 Eſt & familia Diſtetcienſium diſcal ceatorum,
quam appellant Folienſem, ab imagine Sanctiſſimæ Virginis inter folia depicta, quam in capite ſuç
familiæ colunt; vtuntur albis veſtibus, & capuccio
nimis ad humeros demiſſo, omnia ex panno vili;
habet Romæ monaſterium ad ſanctam Prudentianam Virginem & martyrem prope ſanctā Mariam maiorem, & aliud ad S. Bernardum in Thermis Diocletiani, & aliud quoque ad S. Sebaſtianum
in regione Ripæ. Huius familiæ Ciſtercienſium
reformatiooem edixit Sixtus V. *conſtit.* 32. incip.
56 *Religioſos* 5. *Martij* 1586. Gaudet priuilcgiis Mona-
chorum Ciſtercienſium non refotmatorum idem
Sixtus *conſt.* 70 ineip. *Super ſpecula Idus Nouemb.*
57 1587. Eius Religioſi exempti ſunt ab omni Mona-
chorum Ciſtcreienſium non refotmatotum ſupe-
rioritate, & non tenentur ad illorum inſtituta Cle-
ment. VIII. *conſtit.* 12. incip *Paſtoralis* 4. *Septem.*
58 1592 Præcedunt omnibus Fratrihus Mendicanti-
bus Clemens VIII. *conſt.* 56. incip. *Regis* 9. *Febr.*
59 1599. Ad aliam Religionem tranſeuntes ad eam
nequaquam redire poſſunt, idem Clem. VIII.
60 *Conſt.* 107. incip *Pro noſtro* 17. *Martij* 1694. Gau-
dent priuilegiis Monachorum ac Ordinum Mendi-
cantium, & non poſſunt eotam aliis quàm Congre-
gatioois iudicibus vocari, Paulus V. *Conſt.* 23. incip.
Diuinas Idus Iulij 1606.

De Ciſtercienſibus agunt S. Anton. *p.* 1. *titul.* 18. *cap.* 12. §. 18. Caſſan. *in catal. gloria mundi p.* 4. *conſid.* 58. Venero *en el encheridion de los tempos fol.* 100. *in impreſſ. de an.* 1641. Polydor. Virgil. *de inuent. rerum lib.* 7. *c.* 2. Chriſtoph. de Gonzalez de Perales *in vita S. Bernardi, cap.* 11. & 12. Plat. *de bono ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 22. Syluest. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 2. *pag.* 153. Paul Motigia *de origine Relig. lib.* 1. *c.* 28. Franc. Angel. Manriq. *in ſpecul. hiſtor. lib.* 25. *cap.* 94. & 95. Hieron. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib.* 6. *c.* 12. Illeſcas *in hiſtoria Pont. p.* 1. *lib.* 3. *cap.* 13. Yepes *en el chronica general de ſan Benito tom.* 7. *cent.* 7. *c.* 1. *pag.* 5. Rhenat. Chopin. *de ſacra politia lib.* 2. *tit.* 5. *num.* 5. *in margine.* Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 105. Cardin. Baron. *annal. eccleſ. tom.* 11. *anno Chriſti* 1098. Aubert. Miræus *de ſtatu Relig. Chriſti lib.* 1. *cap.* 22. & *per tot. tractat. de origine Ciſtercienſ.* Claud. Rober. *in Gallia Chriſtiana titul. de Abbatiis litt. C, verb. Ciſtercium,* Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 1. *q.* 3. *art.* 5. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 21. Suarez *tom.* 4. *de relig. tractat.* 9. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 3. *cum ſeqq.* Ludouic. Miranda *in manu. Prælat. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 2. *verſic. ex eod.* Cherubin. *in compend. Bullar. Conſt* 1. *Paſchalis II. ſchol.* 1. Hieron. Roderic. *in compend. quaſt. Reg. reſolut.* 123. *num.* 12. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſputat.* 2. *quaſt.* 15. *num.* 5. latè *tom.* 2. *diſputat.* 24. *quaſt.* 5. *num.* 62. vbi *num.* 63 *de Congregat. Ciſtercienſi Romana*, & *num.* 64. *de Congreg. reformatorum Ciſterc. in Italia,* & *num.* 61. *de eadem in Gallia.* nouiſſimè Fr. Angel. Manrique *in pœnalibus Ciſtercienſibus in duobus tomis.* Feſtum ſancti Roberti celebratur 29. Aprilis.

Fontis Ebraldi Ordo ſic dictus à eelebri fonte, 61
iuxta quem primum huius familiæ monaſterium ædificatus eſt in diœceſi Pictauienſi in Gallia, inſtitutus à S. Roberto Blcſio Pariſienſi, Monacho Benedictino, de anno inſtitutionis non ſatis conſtat, oportuit fuiſſe ante 1117. quo idem S. Robettus mortuus eſt: ſunt fere huius mooaſteria duplicia, ideſt virorum, & fœminarum muro diſtincta, præſidet & viris & fœminis Abbatiſſa electa ſemper à Monialibus, habet ſub ſe quinquaginta alia monaſteria. De hoc Ordine agunt Guilielm. Tyrus *lib.* 14. *cap.* 10. Aubert. Miræus *de ſtatu relig. Chriſtiana lib.* 1. *cap.* 21. & *de origine monaſt. lib.* 2. *cap.* 10. Claud. Rober. *in Gallia Chriſtiana, titul. de Abbatiis lit. F, verb. fons Ebraldi,* vbi appellat inſtitutorem Robertum Arbicellum. nouiſſimè Tambutin. *dict. tom.* 2. *diſputat.* 24. *quaſt.* 5. *num.* 30.

Guilielmitarum Ordo inſtitutus à S. Guil- 62
lielmo Vercellenſi Monacho Benedictino *anno* 1124. Pontifice Calixto II. Imperatore Occidentis Henrico V. Orientis Emmanuele Conneno. Veſtiuntur Mooacbi albo amictu ex vili panno, monaſteria totius Otdinis dicuntur eſſe 47. ferè omnia per Italiam. Generalis ad triennium præficitur: habent Romæ monaſterium ad S. Agatham in Subutta. De hoc Ordine agunt Syluest. Marul. *in Oceano lib.* 2. *pag.* 161. Catol. de Tapia *in dict. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria cap.* 44. *à princ.* Tamburin. *dict. tom.* 1. *diſputat.* 24. *quaſt.* 5. *num.* 35. vbi de hac Congtegat. in Gallia. nouiſſimè Angelos Manrique *in annalibus Ciſtercienſibus anno Chriſti* 1136. *cap.* 2. vbi *num.* 3. & 4. refert verius eſſe illos ſub S. Benedicti regula militaſſe, & *num.* 5. addit non eſſe improbabile ſub Auguſtiniana. Paul. Rhegius *de Sanctis Neapol. in vita S. Guilielmi*, Baronius *tom.* 12. *hiſtor. eccleſ. anno* 1141. *n.* 9. Azot. *inſt. mor. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 21. *verſ. Ordo Guilielmitarum,* Caualer *dec.* 594. *n.* 1.

Montis Virginis Ordo ſub regula S. Benedicti inſtitutus à S. Guilielmo Vercellenſi circa *annum Domini* 1121. Pontifice Calixto II. Imperatore Henrico V. ſic dictus à monte Virgiliano, in quo olim Virgilius celebratiſſimus poeta hortum habuit amœniſſimum, & ab illo nomen accepiſſe traditio eſt, ibi primum magnitudine & antiquitate eſt monaſterium Montis Virginis cum Eccleſia magna pulchris ornamentis, & Indulgentiis maximis ornata, in quaadeſt deuotiſſimum caput Beatiſſimæ Virginis Conſtantinopolitanæ, quod Balduinus Impetator huic Eecleſiæ cum multis Reliquiis, & ornamentis dono dedit. Fuit hic Otdo confirmatus, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptus per Ioannem Epiſcopum Auellinum *de anno* 1126. & à Roberto *de anno* 1153. & à Guillelmo *de anno* 118.. itidem Epiſcopis Auellin. quorum confirmationes, & exemptiones fuerunt approbatæ, & confirmatæ ab Alexandro III. & à Lucio etiam III. *ſub die* 12. *Maij* 1189. & à Cæleſtino etiam III. *ſub dat. Nonis Nouembris* 1197. & ab Vrbano IV. *ſub dat.* 5. *Id. Ianuarij Pontificatus ſui anno* 1. vbi confirmat, & de nouo concedit omnes immunitates, & libertates à Romanis Pont. Monachis, & monaſterio Montis Virginis conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium onerum à Regibus, & Principibus, vel aliis Chriſti fidelibus eis, ſeu eorum monaſterio indultas, & illos ſoli Romanæ Eccleſiæ cenſuales exiſtere declarat. Et idem Vrbanus *in alia Conſtitut.* 6. incip. *Eccleſia Romana,*

ſub

ſub dat. 2. *Id.Septembris, Pontificatus ſui anno* 3. concedit Abbati Montis Virginis, cui fuerit benedictionis munus impenſum, & Sacerdotalis Ordo collatus, vſum Mitræ, Baculi, annuli, ſandalium, chirothecarum, tunicæ, dalmaticæ, benedictionem ſolemnem ad Populum, Ordinationes minorum Ordinum, Indulgentias quadraginta dierum, benedicere etiam Calices, & omnia alia Ornamenta eccleſiaſtica, & cognoſcere de matrimonio inter vaſallos, in quibus habent ſpiritualia; noua eorum ſtatuta, & conſtitutiones confirmauit Clemens VIII. *ſua Conſtitut.* incip. *Inter grauiſſimas* 8. *Mart.* 1599. Et monaſteria, quibus tota Congregatio Montis Virginis conſtare debet, præſcripſit Paulus V. *Conſtitut. ſua* incip. *Paſtoralis* 19. *May* 1611. quæ Regnum Neapolitanum non egreditur. Regitur hæc Congregatio ab vno Abbate Generali triennali, qui defert Mozzettam, eius Monachi album habitum, & cappellum, ac pallium cum foris exeunt more Clericorum itidem album portant, neque tam in forma, quàm in colore habitus differunt ab Oliuetanis, niſi in forma capuccij, & à Camaldulenſibus, niſi quod iſti cinguntur, illi verò Montis Virginis diſcinctam veſtem deferunt. De hoc Ordine agunt Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap.* 44. *num.* 7. *pag.* 273. Tamburin. *dict. tom.* 2. *diſputat.* 23. *quæſt.* 5. *num.* 33. Thom. Coſtus *in vita S. Guillielmi fundatoris, & in vita S. Amati Epiſcopi Nuſcen. eiuſdem ſancti Guilielmi diſcipuli, & in vita S. Donati monachi huius Ordinis*, Ouidius de Lutiis huius Congregationis Monachus *in relatione ſanctiſſimæ Imaginis B. Mariæ Montis Virginis, & in ſupplemento ad hiſtoriam Montis Virginis*, quod nondum typis mandatum eſt. Feſtum S. Guillielmi celebratur 25. Iunij.

63 Gilbertinorum Ordo inſtitutus fuit à Gilberto Angelo, vt teſtatur Polydor. *loco infra citando*, in Anglia *an.* 1148. Pontifice Eugenio III. Imperatoribus Occidentis Conrado III. Orientis Emmanuele Conneno. Hic Ordo vocatur *Sempringhamenſis*, eo quòd inſtitutor illius dictus Gilbertus, vocabatur de Sempringham, quem virginibus maxime inſtruendis ſpiritum cœleſtem accepiſſe ipſe etiam profectus cõprobauit, vnde aliqua monaſteria duplicia, virorum ſcilicet & mulierum conſtruxit, ſed Guillelmus Gilberto coæuus monaſteria virorum à fœminis diſtinxit. De hoc Ordine, quod iam non durat, agunt Guilielm. Neuborgenſis *de rebus Angliæ lib.* 5. *cap.* 16. Polydor. Virg. *de inuentor. rer. lib.* 7. *c.* 2. *in fine*, Barnab. Montaluus *in Chronica Ciſtercienſi lib.* 2. *cap.* 23. Tamburin. *dict. tom.* 2. *diſputat.* 24. *quæſt.* 5. *num.* 34. nouiſſimè R.P. Angel. Manrique *in annalibus Ciſtercienſib. anno Chriſti* 1135. *cap.* 8. *num.* 8. Miræ. *de origine monaſt. lib.* 5. *cap.* 11. Henriquez *lib.* 10. *faſcicul. diſt.* 14 *cap.* 4.

64 S. Guillielmi Ducis Aquitaniæ Ordo inſtitutus à S. Guillielmo Aquitaniæ & Pictauienſium Duce *anno* 1153. Pontifice Anaſtaſio IV. Imperatoribus Occidentis Federico Æneobarbo, Orientis Emmanuele Conneno, credunt nonnulli, inter quos Renat. Chopin. *in monaſtico*, & alij, quos refert Marquez *de vera origine Eremitarum S. Auguſt. cap.* 13. §. 11. S. Guillielmum inſtituiſſe Religionem ſuam ſub Regula S. Benedicti. Cæterùm verò verius eſt inſtituiſſe illam ſub regula S. Auguſtini, atque eundem Guillielmum verè fuiſſe Eremitam S. Auguſtini, ſed in illa maxima vnione, & acceſſione, quæ omnium Congregationum, ſub regula & nomine S. Auguſtini viuentium facta eſt ad religionem Eremitarum ſancti Auguſtini ſub Innocentio IV. *anno* 1243. & ſub Alexandro IV. *anno* 1256. reclamantibus hanc vnionem Guillielmitis, vt liberius ab ea reſilirent, regulam S. Benedicti ab eodem Alexandro IV. accepere, manente ſibi interim habitu S. Auguſtini, vt latè probat Marquez *citato loco* In Gallia dicuntur Guillielmitæ, fratres albi mantelli, non quod veſtibus albis vterentur, ſeu quod domum, quam olim Seruitæ albi mantelli, Pariſiis incolebant, incoluerint. De his agunt citati à Marquez *vbi ſuprà*, & Pennoto *in hiſtoria Tripartita lib.* 1. *cap.* 46. *per tot* Carrillo *in annal. chronolog. l.* 6. *anno* 1590. *in princ. vbi de hoc Ordine.* Ioſeph Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 105. *verſo*, Angel. Manrique *in annalib. Ciſtercien. anno* 1130. *à cap.* 1. Feſtum S. Guillielmi celebratur 10. Februarij.

Humiliatorum Ordo inſtitutus eſt à nobilibus 65
quibuſdam Mediolanenſibus, qui poſt dirutam patriam à Federico Æneobarbo iuſſi abire exules in Germaniam, inde precibus, & humilitate regreſſum iterum in Mediolanum adepti ſunt, quia verò veſtibus albis induti poſtliminium impetrarunt, eiſdem veſtibus Deo ſeruire decreuerunt *anno* 1196. Pontifice Cœleſtino III. Imperatoribus Occidentis Henrico, Orientis Alexio Angelo. Fuit inter reſtitutores præcipuus B. Ioannes Sacerdos Comenſis. Induebantur albis veſtibus ex vili panno. De hoc Ordine agunt S. Antonin. 2. *p. hiſtor. tit.* 15. *cap.* 22. Venero *en ſu enchirid. fol.* 102. *verſo.* Caſſan. *in catal. p.* 4. *conſid.* 60. vbi dicit incepiſſe *anno* 1017. Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib.* 7. *cap.* 2. Gualter *in tabul. chronograph. ſæculo* 12. *pag.* 633. vbi inſtitutum facit *anno* 1170. confirmatum *anno* 1200 Carol de Tapia *in dict. Auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 45. Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 5. *n.* 37. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 104. Azor. *inſtit moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 21. *verſ. ordo Humiliatorum.* Feſtorum B. Ioannis huius Ordinis fundatoris celebratur 26. Septembris. Extinxit hunc Ordinem, qui multum diuque floruerat, Pius V. *anno* 1570. ſua *Conſtitut.* 19. incip. *Quemadmodum*, vt vendicaret iniuriam illatam Cardinali Carolo Borromæo Archiepiſcopo Mediolanenſi, & eiuſdem Ordinis reformatori, cum neſcio qui ex Humiliatis aliorum perſuaſu in eum ſclopetam duabus glandibus plumbeis onuſtam exonerauit, illæſo interim non ſine diuino miraculo, Cardinale, *anno* 1569. die 26. Octobris, vt ſcribunt Carol. de Tapia *dict. c.* 46. *num.* 2. & 3. Ioann. Petr. Iuſſanus *in vita S. Caroli, lib.* 2. *cap.* 23. Ioann. Anton. Gabatius ex Congregatione Oratorij *in vita Pij V. lib.* 3. *cap.* 15.

Floriacenſis Ordo ſic dictus à primo eius mo 66
naſterio Floriacenſi prope Cozentiam Vrbem Archiepiſcopalem in Regno Neapolitano, inſtitutus à B. Ioachimo Calabro Monacho Benedictino anno 1196. Pontifice Cœleſtino III. Imperatoribus Occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Conneno, decurſu temporis vnitus fuit Congregationi Ciſtercienſi. De hoc Ordine agunt Tamburinus *dict. tom.* 2. *diſputatione* 24. *quæſt.* 5. *num.* 36. Sylueſtr. Marul. *in Oceano Religion. Epiſtol. Honorij III. ad Epiſcopum Lucaniæ*, Gabriel Varius *in vita Ioachimi*, Antonius Poſſeuin. *in apparatu ſacro tom.* 2. *verb. Ioachim*, de quo vide quæ dixi *in collect. ad c. damnamus, de ſumma Trinit.*

67 Syluestrinorum Ordo inſtitutus fuit à S. Syuelſtro Canonico Oximano in agro Piceno Monacho Benedictino anno 1232. Pontifice Gregorio V I. Imperatoribus Occidentis Federico II. Orientis Balduino confirmatur anno 1258.ab Innocentio IV.conſt.5.incip Religioſam 5.Kalend. Iulij 1247. Gaudet omnibus gratiis & priuilegiis Ordinum Mendicantium,Paulus IV. tom.4. Bullarij conſt. 8. incip. Religioſorum 23. Nouembris 1616. Induuntur Monachi eodem habitu, quo Benedictini, mutato colore nigro in canuſinum;Italiam non egrediuntur, vbi dicuntur habere per Marchiam. Anconitanam,Vmbriam,& Tuſciam 25.monaſteria. Priorē Generalem habent,qui à principio Ordinis perpetuus erat,nunc triennalis exiſtit, Paulus III. Conſt. 38.incip. Expoſcit 12. Kalend. Aprilis 1543.Sylueſtrini poſteriores in loco ſi à quæſtuando ſe abſtineant, præcedunt Regularibus Ordinum Mendicantium,licet prioribus,in proceſſionibus,S.Cong. Epiſc.& Reg. .4.Ianuari, 1617 Nou.in lucerna Regular.verb.Sylueſtrini num.7.Habent Romæ monaſterium ad S.Stephanum in Cacco.De hoc Ordine agunt S Ant.3.part.hiſtor.tit.15.cap.13.§.2.Auguſt Florent.in hiſtoria Camaldulen. lib. 2. cap. 45. Carol.de Tapia in dict. Auth.ingreſſi verb.monaſteria cap.46 per tot.Tambur.d.tom.2 diſp.24.q.5.num. 39. Caſſan.in catalog.gloriæ mundi par.4.conſid.57 Gualter.in tab chronog. ſeculo 13. anno 1232. Sylueſtrum Marul in Oceano Relig lib.3.pag.185.Card.Baronius tom.13.annal. Eccleſiæ anno 1267. num. 20. Azor. inſtit.moral part.2.lib.12.cap.21.verſ. Ordo Sylueſtrinorum,idem Tambur.de iure Abbatum tom.2.diſp.2. q.15.num. 11.Feſtum S.Sylueſtri celebratur 26.Nouembris.

68 Vallis Caulium Ordo dictus Gallicè Val de Chous prope Diuionem Vrbem Galliæ in Ducatu Burgundiæ,inſtitutus fuit à Viardo viro religioſo Benedictino anno 1240.Pontifice Gregorio IX.Imperatoribus Occidentis Federico II Orientis Balduino II De Ordine agunt Caſſan.in catalog.part.4. conſid. 58. vbi ait habere pauciſſima monaſteria, vtiliuſque fore Ciſtercienſi Ordini vniri, cuius & iſte babitum geſtat,& regulis vtitur,Arnold. Vuion in ligno vitæ,lib.1.c.50.Fr.Athanas. Lobera in vita S.Friolani cap.19.Ioano.de Vitriaco in hiſtor.Occidentali,cap.17. Barnabas Montaluo in chronica Ciſtercienſ tom.1. lib.2. cap. 25. Aubert.Miræ.de ſtatu Eccleſiæ Cathol.l.1.cap. 24.& de orig.monaſt. lib. 2. c. 9.& de origine S. Benedicti c. 64. Claudius Robert. in Gallia Chriſtiana tit de Abbatiis lit. V.verb. Vallis Caulium, Tamburin.de iure Abbatum tom. 2. diſp.24.q.5.n.41.

69 Cœleſtinorum Ordo inſtitutus fuit à Petro Morono Monacho Benedictino (dictus eſt Moronus à monte Morono Regno Neapolitano,quem religioſus incoluit)anno 1274. Pontifice Gregorio X. Imperatoribus Occidentis Rodoſpho I. Orientis Michaele Paleologo. Cæleſtinorum nomen ſortitus eſt,quod eius fundator S.Petrus ſummus Pont. electus Cæleſtinus V. vocari voluit à Pontificio honore, ſeu potius honore abiecto ad nomen priſtinum rediit,licet cum nomine bonoris familia remanſerit Cœleſtinus V.Conſt.1.incip. Etſi cunctos. 5.Kalend.Octobris 1294 Eius Monachi recepti ſunt ſub protectione Sedis Apoſtol. à Benedicto XI.in Conſt.ſua incip.Religioſam 2.Id Martij 1304. Ab-
70 bas Generalis eas facere poteſt functiones, quas alij Abbates exempti facere conſueuerunt,habituque Prælatitio Regularium & in monaſteriis ſui Ordinis Pontificalibus indumentis vti, ac Miſſas ſolemniter celebrare, intereſſentibus ſolemnem benedictionem impartiri, prout conceſſit Paulus V. ſua Conſtitut.incip. Ex iniuncto, ſub annulo Piſcatoris 9. Decembris 1606. impreſſa poſt Conſtit. 24. Vrbani III. in tom. 3. Bullarij. Item viſitat monaſteria Ordinis vbique locorum exiſtentia,ſine cuius præſentia non cogitur Capitulum generale,Paulus V. Conſtit. 19.incip.Iniuncti 29.April.1606 Ambitum eis interdixit idem Paulus V. Conſtitut. 10. in append.incip. Quoniam 27. Auguſti 1616. Illorum conſtitutiones ſeu ſtatuta pro Congregationis gubernio confirmauit Vrbanus VIII Conſtitut. 56. Sacroſanctum 8. Iulij 1626. Induuntur Monachi alba tunica, nigro capuccio, & ſcapulari, nigra etiam cuculla,ſiue chlamyde Benedictinis per omnia ſimili. Creuit Ordo iſte per Germaniam, Hungariam, & Galliam, vbi nunc habet 22.monaſteria ſatis ampla; creuit per Italiam, vbi ad 96. domicilia numerantur. Habet Romæ monaſterium ad Sanctum Euſebium in regione Montium. De hoc Ordine agunt S. Antonin.3. part.titul. 16. cap. 1. §. 18. Caſſan. in catalog. part. 4. conſid. 61. Polydor.Virgil. de inuentor.rerum lib.7. cap.2. Paul. Morigia de origine relig.lib.2.cap.36.Syluest.Marul. in Oceano relig.lib.4.pag.309.Gualter.in tab.chronograph.ſeculo 13.anno 1274 pag.681.Carol.de Tapia in d. Auth.ingreſſi verb monaſteria cap 47 Tambur. de iure Abbatum tom.2.diſp.24.q.5.n.43.Ioſeph Micheli en el teſoro de Religiones ſol. 106. verſo. Baronius tom.13. annal. Eccleſ. anno Chriſti 1294.à num. 2. Illeſcas in hiſtoria Pontif.part.1.lib.6. cap.43. ſiue 48.Fr.Emman.quæſ.regular.tom.1. quæſ. 3. artic. 3. Caualer deciſ.588.num.4 & dec.594. ferè per totam, Hieron.Roderic.in compendio queſt.regul. reſol 123. num.14 Fr.Ludou.Mirand.in manu Prælat.tom.1 1.q. 4.art.2.Azor.inſtit.moral.p.1.lib.12.cap.21. verſ. Cœleſtinorum Ordinem. Feſtum S. Petri Motoni celebratur 10.Maij.

Oliueranorum Ordo ſic dictus à monte Oliua- 71
rum in comitatu Ilcinenſi olim diœceſis Aretinæ, nunc verò diœceſis Pientinæ, non longè à Senis vbi primum eius monaſterium erectum, quod dicitur Mons Oliuetus maior, ſine clauſurarum Inſtitutus à tribus nobilibus Senenſibus B. Bernardo Ptolomeo, Philoſophiæ profeſſore, Ambroſio Picolomineo, & Patritio de Patritiis anno 1319. Pontiſice Ioanne XXII. qui anno 1314. Ordinem confirmauit, vt eius Conſtitut. 1. incip. Cum à nobis, Kalend. Iunij 1324. in appen-
dice, Imperatoribus Occidentis Ludouico IV. 72
Orientis Andronico. Alios ad Religionem recipere poteſt, gaudet priuilegij Monachorum Caſſinenſium, ad proceſſiones accedere eius Monachi non coguntur, à quolibet Antiſtite Ordines recipere valent, & decimarum aliorumque onerum ſolutione ſunt exempti, Pius
II. conſtitut.9. incip. Licet, 3.Non. Octobris 1462. 73
Sunt exempti ab Ordinariorum iuriſdictione, ſexagenaria gaudent præſcriptione, Confeſſiones audiunt, & abſque Papæ licentia ad aliam Religionem tranſire nequeunt,Iulius II. Conſtitut. 12. incip. Etſi, pridie Non. Iunij 1507.Illis facultatem conceſſit eligendi Conſeruatores, eorumque iuriſdictionem ampliauit Iulius II. Conſt. 5. incip. Militanti 8. Kalend. Nouembris 1505. Noua loca acquirere, & eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrare poſſunt, Clemens VI. Conſt. 1. incip. Sollicitudinibus 12. Kalend. Februarij 1345. Dicuntur huius Ordinis Religioſi per Italiam Monachi albi, quod nullis niſi albis veſtibus vtantur.

Habent

pugnant Paul. Æmil. Volaterran. Caſſan. Polydor. Virgil. Platin. Illeſcas, & Romanus ſuprà *citatis locis*, & ex Gaguino, Petr. Greg. *d. c. 13. n. 10.* Aluar. Pelag Tyrius, & Sandet, quos Petr. Matth. adducit *proximè citato loco*. poſt Calder. Card. Tuſch. *lit. T. concl. 25.* Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 5. art. 1.* Fr. Ferdin. Camargo *in epitome historiali Eccleſiæ Militantis ſub anno* 1309. *pag.* 267. Ioan. Villan. *lib. 9. hiſt. c. 22.* Martin. Polon. *in append. hiſtor. pag.* 174. Mayr. *lib. 21. hiſtor. Flandriæ*, Petr. Crinit. *lib. 24. de honeſta diſcipl. c. 13.* Thom. Boſſi. *de ſignis Eccleſ. tom. 2. ſigno 81. c. 1. p.* 269 Tarragnota *in hiſtor. Mundi p. 2. lib. 15. fol* 362. Hieron. Zurita *in Indice Latino rerum ab Aragoniæ Regibus geſtarum lib. 2. & tom. 1. annal. Arragon. lib. 5. in vita Regis Iacobi II. c. 73.* Ioan. de Mariana *in hiſt. de rebus Hiſp. l. 15. c. 10* Long. à Corcolano *de Breuiario Chronolog. pag.* 367. *& in ſum. Concil. in Conc. generali Vienneſi 15. pag. 899. & ſeqq.* Camil Borrell. *de præſt. Regis Cathol. c. 74. n. 81. & ſeq.* Param. *de origine S. Inquiſit. lib. 2. c. 4. n. 24. & ſeq.* Ioſeph. Micheli *en el theſ. mil tar. fol.* 19.

Neque argumenta in contrarium multum vrgent. Ad primum enim quod credibile non ſit vniuerſam Religionem à Chriſto defeciſſe, & in tam fœda crimina fuiſſe prolapſam, reſpondetur veroſimilius eſſe vniuerſale Concilium in re adeo graui non fuiſſe deceptum, vel per calumniam in Ordinis interitum conſpiraſſe. *Ad reg. delictum perſonæ* reſpondetur ex probationibus apparuiſſe delictum non perſonarum fuiſſe, ſed ſectæ, quam profitebantur hæreſis, & aliis criminibus cumulatam iuxta prædictos. Ad aliud de prouocatione ad diuinum iudicium morte ſequuta tam Pontificis, quàm Regis, omiſſa quæſtione circa hiſtoriæ veritatem quam multi ex annorum ſerie, & computatione conuincere nituntur, reſpondent alij fragile eſſe; & incertum tale argumentum, cum vi morbi Senem Pontificem facile ſit à viuis decedere; ſed ſi diuino numine contigiſſe admittamus, referri poteſt ad innocentiam ipſius Militis, qui inſons & aliorum actibus non conſentiens ignibus tradebatur. Quare leuiores ſunt hæ coniecturæ, quam oporteat, propter eas à ſummi Pontif. & vniuerſalis Concilij auctoritate ac ſententia, quam cauſa cognita definitiuè protulerunt, recedamus.

80 Auiſij Militaris Ordo in Luſitania ſic dictus ab oppido Auis in tractu Tranſtagano triginta millia paſſuum ab Ebora, Septentrionem verſus, ſeiuncto, vbi primarium huius Militiæ domicilium, inſtitutus eſt ab Alphonſo Henriquez primo Luſitaniæ Rege *anno* 1146. Pontifice Eugenio III. Imperatoribus Occidentis Conrado III. Orientis Emmanuele Conneno; confirmatus primùm ab Alexandro III. *anno* 1162. viuente adhuc Alphonſo Rege fundatore. Teſſera Equitibus Crux viridis liliata in veſte candida: dicti ſunt aliquando hi Milites Eborenſes, quod primùm Eboræ ſint inſtituti, indeque Auiſium tranſlati ope & donatione Alphonſi Regis hoc nomine II. primi Alphonſi ex filio Sancio Rege nepotis *anno* 1181. Vexillum Equitum militare efformatur ex caſtello quodam aureo in campo rubro, cui adiunctæ ſunt compedes duæ, quæ caſtellum ambiunt, & aquilæ item duæ, vna à dextro, altera à ſiniſtro caſtelli latere. Caſtellum vexillare illud reddit quod Eboræ à magno Alphonſo Equites primò donatione accepere, vbi domicilium ſuum tunc temporis collocarunt, in compedibus ſit alluſio ad Ordinem Calatrauæ, nam compedes Luſitanis ſunt *trauas*, cuius filiationi (ſic vocant Religioſi) Auiſienſis Militia ſe ſubmiſit; aquilæ duæ, ſiue duo aquilarum pulli duos illos demonſtrant, qui in ſitu ſiue rupe, vbi nunc Auiſium cernitur, in nido aquilæ inuenti ſunt, à quibus fortaſſe nomen oppido datum, nam auis retracto accentu ab vltima in penultimam, idem ferè Luſitanis ſonat atque auis Latinis, auium vero regina aliqua eſt ſumpto idiomate. Hæc militia gaudet omnibus priuilegiis Militiarum, S. Iacobi, & de Calatraua, & Alcantara in Regnis Caſtellæ & Legionis inſtitutarum, Gregorius XIII. *conſt.* 32. incip. *Et Apoſtolica, de an.* 1595. apud Laërt. Cherub. *tom. 2. pag.* 398. De hoc Ordine agunt Regij noſtri hiſtoriographi, videlicet Petrus Mariſius, & Antonius de Vaſconcellos *in Rege Alphonſo I.* Andr. de Reſende *in libello de inſtitut. Ordinis Auiſij*, Frãciſcus de Auellar *in libello de inſtitutione & origine huius Militiæ.* quem edidit Fr. Emman. Roder. *in fine tom. 1. quæſ. Regular.* Argutè de Molina *de nobilitate Bethica lib 1. cap. 32* Rades de Andrada *in chronica Calatraua cap. 19.* Fr. Athanaſius Lobera *in vita ſancti Troilani cap.* 19. Arnold. *in ligno vitæ lib. 1. cap. 73.* Renat. Chopin *lib. 2. monaſt. tit. 1 num. 25.* Menenius *in delic. Equeſt. tit. de Militia Auiſienſi*, Aubert. Miræ. *de orig. Ciſterc. lib. 5. cap. 9.* Flaui. Cherub. *in ſchol. ad Bullam 32. Gregorij XIII. ſchol. 1 & 2.* Fr. Bernard. de Britto *in chronica Ciſtercienſi lib. 5. cap. 11.* Fr. Emman. *quæſ. Regular. tom. 1. q. 54. art. 12.* Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 5. profeſſi n. verſ. alij ſunt Milites*, Hieron. Roder *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123. *num.* 46. Emman de Faria *en el epitome de las hiſtorias Portuguesas p. 4. c. 11.* Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. cap. 18. num.* 18 Taburin *d. tom. 2. diſp. 25. q. 5. n. 72.* Ioan. de Caualllo *de vna & altera quarta ad c. Rainaldus. de teſtam. part. 2. num.* 351. Lezana *in ſum. quæſ. Regul. tom. 2. cap. 5. num.* 56. Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. lib. 5. part. 4. tract. 2. docum. 5. n.* 2. Ioſeph Micheli *en el theſoro militar de caualleria fol.* 25. Cened. *de patronatib. Regiæ Coronæ c. 15. num* 3. vbi *q. 4.* quod hic Ordo gubernatus & adminiſtratus fuit per Reges Luſitaniæ poſt obitum domini Gregorij filij Ioannis Regis nouiſſimè Fr. Angel. Manrique *en annalib. Ciſtercienſib. anno Chriſti 1162. pag. 358. cum ſeqq. tom.* 2. vbi in fine refert ſeriem Magiſtrorum inclytæ huius Militiæ.

S. Mariæ de Calatraua apud Hiſpanos Ordo Militaris inſtitutus fuit à S. Raymundo Fiterij in Caſtella Abbate Ciſtercienſis Ordinis *anno* 1158. Pontifice Ardriano IV. Rege Caſtellæ Sanctio cognomento deſiderato, Imperatoribus Occidentis Federico Ænobarbo, Orientis Emmanuele Conneno. Habitus ſiue inſigne Equitum à principio Scapulare Ciſtercienſe cum Cruce rubra liliata, ſed Scapulari poſtea adempto, tempore Benedicti XIII. (quem pro vero Pontifice Caſtellani nunc temporis colebant) Crux tantum pectori affixa eſt: vexillum bellicum ex vna parte eadem Cruce inſignitur, additis duabus compedibus, quibus in ſtabulis equorum pedes alligantur, Hiſpani dicunt *trauas*, facta alluſione ad oppidum Calatraua, vbi primum & præcipuum Militiæ domicilium eſt: ex altera vero imaginem duæ Virginis, cuius ſub patrocinio Militia ſtabilitur, ſub filiatione, vt vocant, Huius Militiæ fuit Auiſienſis in Luſitania, verum beneficio noſtrorum Regum ab ea ſe exemit. 81

ſtatut,

Digitized by Google

242 *Clerici Regulares de Somaſcha,*
243 *Clerici Regulares miniſtrantes infirmis,*
244 *Clerici Regulares pauperum Matris Dei.*

1 POSTQVAM de Perſonis Eccleſia-
ſticis ſæcularibus hactenus diſſe-
ruimus, ſequitur vt de Perſonis Re-
gularibus pertractemus; præmiſſa
regularum, ſeu Ordinum ſuorum di-
ſtinctione. Sciendum eſt igitur quod ab exordio
naſcentis Eccleſiæ cum ferueret charitas, quæ dif-
fuſa erat in Fidelium cordibus per Spiritum ſan-
ctum, qui datus eſt eis, vt inquit Apoſtolus, *omnes*
Fideles erant, & vt *in Apoſtolorum actibus* legitur,
omnium credentium erat cor vnum & anima vna, &
propterea nihil proprium poſſidebant, ſeu erant
illis omnia communia, erantque quotidie vnani-
mes in oratione & communicatione, ac fractione
2 panis; adeò vt omnes ſimul quaſi in vno Cœno-
bio conuiuentes, Religioſam agerent vitam, de
qua re eruditè Baſil. Pont. *var. diſput. part. 1. quæſt. 3.*
diſputat an Religionis ſtatus primis Eccleſiæ
Chriſtianæ temporibus tantum conſtiterit votis
ſimplicibus, & an Apoſtoli ipſi vere Religioſi
fuiſſent cum emiſſione votorum, & de aliquibus
Apoſtolorum diſcipulis, qui vere Religioſi fue-
runt, & vota emiſerunt. Sed poſteaquam refrige-
ſcere charitas & abundare iniquitas cœpit, opor-
tuit ad vitanda pericula vt pauci electi quaſi pe-
ſtem malorum hominum, inſidias dæmonum
fugientes in abdita loca ſecederent à conuentu
malignantium, à multitudine operantium ini-
quitatem in die malorum in abſcondito eſſent
tabernaculi Dei. Hoc autem accidit ab initio;
tum ex perſequutionibus infidelium; tum etiam
ex ipſorum Fidelium iniquitate: nam cum Bea-
tum Stephanum lapidaſſent Iudæi, *facta eſt*, vt di-
citur *Act. 8. in illa die perſecutio magna in Eccleſia,*
& omnes diſperſi ſunt per regiones Iudaæ & Samariæ
præter Apoſtolos. Cùm verò cœpit fratrum iniqui-
tas in Anania & Sapphira exurgere, qui propter-
ea percuſſi interierunt, *factus eſt* vt dicitur *Act. 5.*
timor magnus in vniuerſa Eccleſia; quod non tam
de ipſorum caſu, quam de culpæ periculo intelli-
gere poſſumus.

3 Quare vtriuſque rei cauſa, ſcilicet & declinan-
dæ perſequutionis, & vitandi periculi animarum
cœperunt fratrum conuentus, & diuerticula inſti-
tui. Legitur namque in Alexandrina Eccleſia ex
inſtitutione B. Marci Euangeliſtæ Monachorum
extitiſſe Cœnobia, qui Cœnobitæ dicebantur, qui
viuebant communiter in Cœnobiis, vt refert Caſ-
ſiodor. *l. 2. de inſtit. Monach.* Hieron. Platus *l. 2.*
4 *de bono ſtatu c. 21.* Carol. Tapia *in Auth. ingreſſi,*
verb. monaſteria c. 1. num. 26. C. de ſacroſ. Eccleſ.
Ludouic. Miranda *in man. Prælatorum tom. 1. quæſt. 3.*
art. 4. in princ. Cletum quoque Romanum Ponti-
ficem ferunt Regulares quoſdam Conuentus in-
ſtituiſſe: de quo Annib. Canale *in vitis fundatorum*
Religionum decad. 1. vbi *de Cleto Papa & Martyre*
pag. 228.

5 Horum continuum exercitium erat ſub vnius
Prælati obedientia, in Cœnobiis communiter
viuentes, in cellulis tamen ſelectis, atque diſtin-
ctis, vbi cum ſummo ſilentio, obſeruantia, &
clauſura, orationi, & manuum labori continuo
vacabant, præterquam quodam certo atque de-
terminato tempore, quo pulſato ſigno ad cho-
rum, ſiue Orationem, conueniebant omnes ad
Diuinas laudes decantandas, ſiue ad Lectionem,
aut ſpirituale colloquium, vel ad aliquod ſimile
exercitium; vino nunquam, aut carnibus vteban-
tur; neque lautioribus cibis, ſed ſolo pane, aqua,
& ſale conditi, atque leguminibus erant conten-
ti, præter ſenes, & infirmos, quibus à propoſitis
Decanis, ſecundum propriam cuiuſlibet neceſſi-
tatem, neceſſaria cuncta prudentiſſimè ſuppedi-
tabantur; de quibus late agit Hieron. Roman. *de*
Repub. Chriſtiana l. 6. c. 2.

Deinde verò circa Caij Pontificatum Paulus 6
quidam Thebanus (qui declinandæ cauſa perſe-
cutionis Decij, & Valeriani, & Deo liberius in-
ſeruiendi in eremi ſpeluncam ſe contulit, vnde
& primus Eremita eſt appellatus) initium Mona-
chis, qui vſque ad noſtra tempora perdurarunt,
dediſſe videtur: vide Hieronym. *in epiſt. ad Eu-*
ſtoch. de cuſtodia virginitatis, Nicephor. *l. 8. hiſtor.*
Eccleſ. cap. 41. Caſſidor. *l. 7. collat. poſter. collat. 1. ex*
Piamone, Annib. Canale *d. decade 1. vbi de ſancto*
Paulo primo Eremita pag. 260. Nam Antonius Ægy- 7
ptius eodem tempore idem vitæ genus inſtituens,
cum poſt eum ſuperuixiſſet ſocios ſui inſtituti ha-
buit, & multorum Monachorum Abbas fuit, Ca-
rol. de Tapia *in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ.* 8
verb. Monaſteria cap. 1. num. 23. ac deinde ma-
ximè Damaſi Papæ temporibus floruit Religio
Monachorum in vaſtis Ægypti ſolitudinibus,
quas propter ſitim & ſterilitatem, ſerpentum-
que, ac ferarum copiam, conuerſatio humana
non nouerat; atque dum per ciuitates tyrannorum
ſæuitia Chriſtianos vexaret, Eremitarum ſancti-
tas feras in ſolitudine mitigabat, nec tantum ob-
eſſe poterat Eccleſiæ Dei in ciuitatibus malorum
hominum vita, & Tyrannorum perſecutio, quan-
tum proderat in ſolitudine Monachorum ſancta
conuerſatio.

Ceſſante verò perſecutione, cùm iam liceret 9
Chriſtum publicè confiteri, & permiſſum ab Im-
peratoribus fuiſſet Eccleſias & monaſteria con-
ſtruendi, cœpit Regularium Ordinum inſtitutio
in ciuitatibus erigi, Annib. Canale *d. decad. 1.* vbi 10
de Antonio Abbate pag. 266 Cuius quidem rei au-
ctor fuiſſe dicitur in Orientali Plaga Baſilius
Magnus, de quo legitur quod duriorem illum an-
tiquorum Monachorum ritum ad meliorem for-
mam redegit, magiſque Religioni congruentem:
primus enim fuit, qui in ſcriptis Monachis dedit
regulam, & pro eorum inſtructione, & guberna-
tione ſanctiſſimas leges extraxit, atque ordinauit,
quibus monaſticam vitam, & vitæ religioſæ per-
fectiſſimam viuendi rationem mirificè delineauit,
& declarauit, & in Africæ partibus Beatus Augu-
ſtinus, & in Palæſtina Hieronymus monaſteria
condiderunt.

Poriò in occidentali Eccleſia Benedictus, qui 11
claruit temporibus Ioannis I. ſummi Pont. mul-
ta monaſteria conſtruxit. Hic enim poſtquam 12
diu in altiſſima Sublaci ſpelunca latuiſſet, qui-
dam Monachi eius ſanctitatis fama permoti ſe
illi inſtituendos tradiderunt, ſed cum multi ad
eum quotidie diſcipuli conuenirent, duodecim
monaſteria ædificauit, eaque ſanctiſſimis legibus
communiuit, ac deinde plura alia eiuſdem regu-
læ monaſteria in ciuitatibus conſtructa fuerunt.
Nam B. Gregorius Pontifex, quæ ſub eadem regu-
la monachus extitit Romæ & in Sicilia, poſtre-
mò verò B. Bernados, & alij in aliis partibus di-
uerſos Conuentus erexerunt. Ita & ſub regula B.
Auguſtini, atque Hieronymi alia fuerunt mona-
ſteria conſtructa, quæ omnia à piis Fidelibus,
prælatis,

prædiis, ac poſſeſſionibus multis ditata fuerunt.
Demum verò Mendicantium Ordines ſucceſſe-
runt, quorum præcipui auctores Dominicus &
Franciſcus viri ſanctiſſimi extiterunt.
13 Sed antequam ad horum Ordinum diſtinctio-
nem & breuem notitiam deueniamus; eſt prius
ſciendum quod, qui primò in ſolitudine, ſiue ere-
mo habitabant, Eremitæ, ſiue Anachoretæ ſpe-
ciali nomine dicebantur; vt colligitur ex gloſ.
*verb. Anachoreta in auth. de Monachis §. cogitan-
dum*; ſed Anachoretæ propriè erant illi, qui ſine
certa habitatione per deſerta vagantes ne à Po-
pulis inoiſerentur, ibi quieſcebant, vbi mox illos
offendiſſet. Qui verò in ciuitatibus habitantes ſi-
mul vitam ducebant, Cœnobitæ, id eſt, ſimul vi-
uentes ſunt appellati; vnde & Cœnobij nomen
14 deſcendit, *c. 2. in princ. de ordine cognit.* Omnes verò
generali nomine Monachi dicebantur, id eſt, ſoli,
quamuis illi propriè id nominis ſortirentur, qui
in ſolitudinibus habitabant, *cap.* 1. iuncta *gloſ.* 16.
15 *q.* 1. Petr. Henriq *conſ. 67. n.* 83. Quintanad. *Eccleſia-
ſticor. lib. 3. n.* 36. vbi quòd erat genus hominum à
reliquorum communione & ſocietate ſegregatum,
qui iam inde à priſcis Eccleſiæ institutæ tempori-
bus, dum in omni virtutum genere ſtudebant,
diſcedebant primum in deſerta & derelicta loca,
deinde duriter ſubducto cibo, & in omni rerum
aſperitate corpus exercebant, Nouar. *in lucerna Re-
gular. verb. Monachi n.* 1. Vnde S. Hier. *in c. ſi cupis,
eadem cauſa & q.* ad quemdam Monachum ſcribens
dicebat. *Si cupis eſſe quod diceris Monachus, id eſt
16 ſolus, quid facis in Vrbibus, quæ vtique non ſunt ſolo-
rum habitacula, ſed multorum.* Et ita etiam hodie
Monachos appellamus, qui ſoli vitæ contempla-
tiuæ operam nauant, neque prædicationi, aut aliis
17 ſe immiſcent: quales ſunt Caſſinenſes, Ciſtercien-
ſes, Carthuſiani, Camaldulenſes, aliique ſimiles:
nam illi, qui contemplationi nedum inſiſtunt,
verum in actione præterea verſantur, iuuantes
Epiſcopos, & Clericos in concionibus, ac Sacra-
mentis, non vtique ex recto ſermone appellantur
Monachi, ſed Regulares, aut Religioſi, ſeu Fratres:
vt notant Panorm. *in c. cauſam quæ, n. 2. de iudic.*
Petr. Henriqu. *conſ. 67. n.* 84.
18 Regulares autem ita dicuntur à rectitudine vi-
uendi, cui incumbere debent, & quia certæ regu-
læ addicti ſunt; teſte Abb. *in rub. de Regularib. in
princ.* eoque nomine Concilia frequentibus aliis
vtuntur, fortaſſe quod vtrumque ſexum amplexa-
tur, ob quam profectò rationem Nau. *in c. cur por-
tio n.* 8. 12. *q.* 1. dicit ſe potius eodem nomine vti,
19 quàm altero Religioſi, cuius & Religionis no-
men à religando deducit Cicero *lib. 1. de natura
Deorum*, inquit enim, *ſunt dicti religioſi à religando*:
quam profectò deriuationem commendat Iſidor.
lib. 10. etymolog. c. 17. ſubiungens id euenire, quia
Religioſi tractant, & quaſi religunt ea, quæ ad
cultum diuinum pertinent. Verum Lactant. *lib. 4.
ſuarum diuin. inſtit. c.* 25. S. Auguſt. *in lib. de vera re-
lig. c. vlt.* à religando Religionem dictam aſſeue-
rant, quòd eius vinculis, diuinis miniſteriis ſint
ipſi Religioſi mancipari, & addicti, & veluti Deo
religati, & adſtricti: ſequuntur Azor. *inſtit. moral.
p. 1. lib. 9. c.* 10. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p. 1. lib. 3.
c. 5. n. 1.* & Ludouic. Miranda *in manu. Prælat. tom. 1.
q. 1. art. 2. concl.* 3.
20 Cœnobitarum plures ſunt Ordines differentes,
omnes tamen ferè in vniuerſum Religiones & Or-
dines ſub quatuor regulis principalibus militant,
præter quoſdam, qui in plurib. quatuor præfatis re-
gulis ſe conformãtes proprias ipſarum Cõſtitutio-
nes ac peculiaria ſtatuta dicũtur habere pro regulis.

De prima regula quæ eſt S. Baſilij, & de Religioſis ſub ea militantibus.

Prima eſt S. Baſilij ab eodem S. Baſilio Magno
inſtituta *anno* 369. Pontifice Felice II. Imperatore
Iuliano apoſtata. Hic ſanctiſ. Pater & monachorũ
antiquorum Orientalis Eccleſiæ Patriarcha pri-
mus (vt ſupra diximus) fuit, qui monaſticum ſtatum
reformauit, & ea omnia, quæ ab Antonio Magno,
Hilarione, Pachomio, & vtroque Machario pro
inſtruendis illius temporis Monachis, & Religio-
ſis verbotenus adiuerat, ac ſibi fuerant tradita, lit-
teris mandauit, atque quibuſdam demptis, aliis
vero additis eorum omnium non minus religioſã,
quàm eruditam confecit regulam. Creuit maximè
hæc Religio per Orientem, vbi in ea nonaginta
millia Monachorum militabant, irruentibus inde
Sarracenis ad nihilum eſt redacta, extant tamen
Reliquiæ in monte Sion vbi 24. habet monaſteria
& monachos ferè duo millia: ita etiam in monte
ſancto, qui eſt prope Conſtantinopolim, vbi etiam
in pluribus monaſteris duo mille monachi habi-
tant, habet etiam plura monaſteria in ea Græciæ
parte quæ Venetiarũ Reip. ſubeſt. In Italia quoque
nonnulla alia adſunt, quorum caput eſt cœnobium
Cruttæ ferratæ duodecim milliaribus Romæ di-
ſtans, & in Calaribria prouincia quædam pauca re-
tinent, in quibus verus tantum Religionis inſpici-
tur candor, ſed longe ſunt ab inſtituto alieni: Mo-
nachi verò qui in Italia degunt Romano more
ſacra celebrant, atque miniſtrant, veſtiuntur ni-
gro colore. In arctiorem diſciplinam redacti ſunt. 22
Perfruuntur ſingulis indultis Congreg. Caſſinen.
Exempti ſunt à iuriſdictione Ordinariorum, & Cõ-
mendatorum, qui regulam Ordinis non ſunt pro-
feſſi. Et eorum Generalis Abbas eãdem poteſtatẽ,
ac iuriſdictionem habet, quam cæteri Abbates Ge-
nerales in eorum Ordines, vt ſtatuit Greg XIII.
Conſt. 58. inc. *Benedictus Kal. Nouemb.* 1579. Et eo-
rum monaſteria Hiſpaniæ vnit, & aggregat, ac plu-
res gratias, & priuilegia concedit idem Gregorius
Conſt. 46. inc. *Cogit.* 8. *Kal. Iulij* 1577. & approbauit
Paul. V. *Conſt.* 17. inc. *Iniuncti* 17. *Martij* 1606. Re-
formatos maiori ex parte laicos eſſe conuenit, &
Choriſtæ à labore manuum magis releuãtur, quo-
rum inſtitutum cum cæteris conuenit in tribus vo-
tis eſſentialibus, & duo alia habent eſſentialia præ-
cepta, orationem & manuum laborem; prohiben-
tur ſcientias addiſcere, & Vniuerſitates ſtudiorum
frequentare, Choriſtæ tamen ſacram Scripturam
ac caſus conſcientiæ addiſcere poſſunt, Clemens
VIII. *Conſt.* 103. inc. *Altiſſimi* 23. *Septembr.* 1603.
nouiſſimè Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit. ſub dat.* 27.
Aprilis 1641. plura in obſeruationem dictæ Con-
ſtitutionis Clementis VIII. diſponit, & alia de no-
uo conſtituit. Hæc ſancta reformatio facta fuit à
P. Matthæo de la Fucote; tria monaſteria hodie
poſſidet in ſolitudine conſtituta primum & il-
lius caput eſt del Cardou; aliud vocatur S. Anto-
nius de Valle; tertium quod nunc fabricatur,
dicitur del Reramar, quorum Eremitæ Religioſi
numerum 110. excedunt, de qua reformatione
agit Luduuic. Minor en la vida de fray Luis de
Granada *lib. 3. c.* 8. tota Religio regitur guberna-
tione Ariſtocratica, vt habetur *in reg. c.* 54. & te-
nent Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp.* 1. *q.* 1.
r. 5. Laur. de Peyrinis *de Prælato q. 1. c. 2. num.* 3.
De hac Religione agunt S. Anton. *part.* 2. *hiſt. tit.*

15.*cap.*15.Caſſan. *in catalogo gloria mundi pa t.* 4. *conſid.*54. Paul. Moriga *de arigine religionum Itali. lib.*1. *cap.* 16. Siluest. Marul. *in Oceano religionum etiam Itali. lib.*1. Hieron. Roman. *de Repub. Chriſtiana lib. 6.cap.*6. Platus *de bono ſtatu Religioſi*, *lib.* 2. *cap.*22. Azor. *inſtit. moral. par.* 1.*lib.*12.*cap.*21.*quaſ.* 2. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tom.*1.*quaſt.* 4. *artic.*1. Suar. *tom.*4. *de Relig. tract.*9.*lib.*2. *cap.* 1. Carol. Tapia *ad Anthent. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 16.*per tot.* Tambur. *de iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 24. *quaſt.*3.*num.* 2.*pag.*341: vbi etiam de Monialibus & Equitibus S. Baſilij, qui Auctor poſt primam huius operis editionem, & me ſæpe ſæpiùs citato in lucem prodiit, Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 103.

23 Sub hac Religione militant omnes Monachi Græcæ, & Orientalis Eccleſiæ. Et aliquando Congregatio Armenorum, ſic appellata quòd ex Armenia in Italiam tranſlata ſit, ibi habitum S. Baſilij per aliquot annos portauit, eiuſque regulam ſeruauit, & cæremoniis Græcis ex beneplacito ſummorum Pontificum vſa eſt. Verùm decurſu temporis, quia inſolens videbatur eius viuendi mos apud Latinos, eius Religioſi regulam S. Auguſtini aſſumpſerunt cum habitu Religioſorum S. Dominici præter ſcapulare, quod nigrum adhuc retinent. Cæterum quo id anno fecerint, aut in Italiam venerint, omninò incertum eſt. Poſſidet Congregatio hæc per Inſubriam & Liguriam monaſteria ſex, præter Neapolitanum, Venetum, & Anconitanum. Generalis ad triennium durat: caput Congregationis Genuæ ſitum eſt, diciturque S. Bartholomæus, inde Armeni Bartholomiſtæ per Italiam dici ſolent. De illis vide Paul. Morig. *de origine Religionum lib.*1.*c.* 56. Silueſt. Marul. *in Oceano Religionum lib.*5.*pag.* 367.

24 Carmelitæ quandoque etiam ſub hac Religione militarunt, ſed vltimam regulam, quam nunc ſeruant, acceperunt ab Alberto Patriarcha Hieroſolymitano in Monte Carmelo, antequam Vrbs Hieroſolyma caperetur à Saladino Ægypti Sultano, anno plus, minuſve 1171. Confirmata eſt regula Carmelitana vnà cum Religione ab Alexandro III. *anno* 1180. ab Innocentio III. *anno* 1199. approbauit Honorius III. *vt in eius Conſtit.*8.incip. *Viuendi*, *Idib. Ianuarij* 1171. Moderata eſt regula quoad ieiunia, eſum carnium, clauſuram, & alia nonnulla ab Innocentio III. vt in eius *Conſtit.*6.incip. *Quæ honorem*, *de anno* 1247. ab Eugenio IV. vt in eius *Conſtit.*3.incip. *Romani* 15. *Kalend. Martij* 1431. à quo etiam acceperunt Carmelitani pallium album ſublato verſicolore ex albo & rubro, quod ab Alberti temporibus vſque ad Eugenium IV. deferre conſueuerant, ſequuta poſtremo eſt multorum Pontificum con-
25 firmatio. Ordo iſte eſt vnus de quatuor Ordinibus Mendicantibus, eorumque gratiis perfruitur, Pius V. *Conſtit.*44.incip. *Romanus* 1. *Octob.* 1567.
26 Eius Religioſi præcedunt Fratribus B. Mariæ de Mercede, Redemptionis Captiuorum, Clemens VIII. *Conſt.*95.incip. *Decet.*15.*Nouemb.* 1602. & declarauit S. Congr. Rituum *in cauſa Carmelitan. & Mercedis* 21. *Auguſtini* 1604. Illis non ſuffragatur facultas data in Bulla Cruciatæ eligendi Confeſſorem, Clemens VIII. *Conſtit.*64.incip. *Romani* 23. *Nouembris* 1599. Habent exemptionem à quarta
27 funeralium, Paulus V. *Conſtit.*4. incip. *Decet.* 20. *Auguſti* 1605. Huic Carmelitano Ordini concedi-
28 tur Officium S. Thereſiæ, Gregorius XV. *Conſtit.* 20.§.13.incip. *Omnipotens ſermo* 4. *Id. Martij* 1621. Regitur gubernatione democratica. Tambur. *de Iure Abbatum tom.*3.*diſp.*1.*q.*2.*n.*10.

Regulam hanc eandem, ſed ſine moderatio- 29
nibus Innocentij, & maximè Eugenij, de quibus *ſupra*, ſeruat familia Carmelitana diſcalceata. Incepit à S. Thereſia, & approbata fuit à Gregorio XIII. vt in eius *Conſtit.*64 incip *Pia* 22. *Iunij* 1580.
Deſciuit à reliquo corpore Ordinis cum proprio 30
Generali à Clemente VIII. ſibi dato, vt conſtat ex eius *Conſtit.*71. *ſub Dat. Romæ* 20. *Septemb.* 1595. Regitur gobernatione Ariſtocratica, Tambur. *dict.*
*diſp.*1.*q.*2.*ſub n.* 10. Carmelitarum huiuſmodi Diſ- 31
calceatorum Congregatio in Italia ab Hiſpanica ſeparatur, & eadem tenent priuilegia, quibus Hiſpanica Congregatio perfruitur. Poteſt erigere Confraternitates laicorum ſub denominatione B. Mariæ de Monte Carmelo, Clem. VIII. *Conſt.*
71.incip. *Apoſtolica* 13. *Nouemb.* 1600. Et eorum 32
Ordo vnus eſt de quatuor Ordinibus Mendicantium, illorumque gratiis omnibus perfruitur, eius 33
Religioſi ad proceſſiones accedere non coguntur, & ſi quando humilitatis cauſa locum & præeminentiam ante alias Religiones in proceſſionibus prætermittunt, nulla præſcriptione ſuis priuilegiis derogant, Clem. VIII. *Conſt.*121.inc. *Romanum*
20. *Aug.*1603. Et vbique noua loca de ſola Ordi- 34
nariorum licentia erigunt, Paul. V. *Conſt.*10.inc. *Ad Eccleſiæ* 12. *Decemb.* 1605. Sed huiuſmodi licentias, quæ nondum effectum ſunt ſortitæ, reuocauit Vrban. VIII. *Conſt.*28.inc. *Romanus Pont.* 28. *Aug.* 1624. Habet familia vtraque Carmelitana habitum ſatis notum, nimirum tunicam, & ſcapulare coloris cannſini pallium album, corrigia eſſe fibulata percingitur; habet vtraq; Romæ domicilia. Calceata ad S. Mariam tranſpontinam, ad S. Martinum in Montibus ad S. Iulianum ad trophæa Marij, & S. Chryſogonum: diſcalceata ad S. Mariam ad ſcalam, ad S. Paulum fontis fœlicis, nunc S. Mariam de Victoria, ad S. Annam. Generalis familiæ calceatæ durat ad ſexennium, habet ſub ſe prouincias 33. Familiæ diſcalceatæ generales duo ſunt, Italus, & Hiſpanus: ſub Hiſpano, qui ad ſexennium durat, ſunt prouinciæ octo, in quibus pluſquam centũ monaſteria numerantur: ſub Italo, qui triennium non excidit, ſunt ad hunc vſque annum 1632. prouinciæ decem, in quibus ingens monaſteriorum numerus. De hac familia Carmelitana agunt Arnaldus Boſt. & Baptiſta & Stiſpariolus de illuſtribus Viris huius Ordinis, Baptiſta Ferrarienſ. in chronic. Ordinis, Laurentius Borellus etiam de Viris illuſtribus Ordinis, Martinus Italus de Sanctis & Doctoribus Ordinis, Petrus Carmelita *in catalog. ſcriptorum Ordinis*, nouiſſimè Marc. Anton. Alegre de Caſſanate *in paradiſo Carmelitici decoris*, *ab ortu ſuo vſque ad hæc tempora.* Fr. Em. de Plata *en el defenſorio par la anteguadad*, *legiſladores y Santos del Carmen*, S. Antonin. 3.*p.tit.* 16. *c.* 1.§.8. Caſſan. *in catal. gloria mundi*, *part.*4. *conſid.* 7. Polyd. Virg. *de inuent. rer. lib.* 7. *c.* 3. Pannu *in chron. anno* 1441. Naucler. *vol.* 2. *generat.*41. *anno Chriſti* 1215. Genebrard. *ſub Innoc. III. Vuald. tom.* 1. *tit.* 4. *de Sacr. c.* 84. *& tom.* 3. *tit.* 9. *c.* 89.*n.* 10. Villeg. *in vita Eliæ Prophetæ*, Petrus Crucius *de ortu relig. Carmelitarum*, Thom. de Serpe *in tract. de origine relig. Carmel.* Ioan. de S. Maria *in Chronicis Carm. diſcalc.* Thom. de Ieſu *ſuper reg. Carmel. Ioannis Patriarchæ Hieroſol. & in tract. de origine & relig. Carmel.* Fr. Emman. Roman. *de antiquit. Carmelit.* Fr. Thom. de Aquino *lib. de Patriarchatu Eliæ*, Franc. Camill. *in ſummar. antiquit. Carmelit.* Fr. Ioan. Pinto *in hierarch.*

Carmelit.

Carmelit. Illeſcas *in hiſtor. Pont. lib. 5. cap. 32.* Card. Baron. *annal. Eccleſ. tom. 12. anno Chriſti.* 1118. Platus *de bono ſtatu relig. lib. 2. c. 22.* Iacob. Gualter Societatis Ieſu, *in tabula chronographica ſæculo* 10. *pag.* 651. Iacob. Salian. *tom. 4. annalium Legis veteris anno mundi* 3139. *num.* 16. Paul. Morigia *de origina relig. lib. 1. cap. 30.* Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 4. pag. 279.* Pancirol. *in theſauris Vrbis Romanæ Itala, in Regione Montium Eccleſia* 17. Ioann. Marquez *de vera origine Eremit. S. Auguſtini cap. 54. §. 9.* Carol. Tapia *in auth. ingreſſi verb. Monaſteria cap. 17. C. de ſacroſ. Eccleſ.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 5. art. 6.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 23.* Fr. Lud. Miranda *in manu. Prælat. tom. 1. quæſt. 4. art. 7.* Tamb. *d. tom 2. diſp. 24. quæſt. 7. num. 4.* nouiſſimè Fr Ferdinand. Camarga *in Epit. hiſtorialis Eccleſiæ militantis pag. 312. cum ſeqq.* vbi latè de fundatione S. Thereſiæ, Fr. Michaël Muñoz *in propugnaculo Eliæ, & propagine Carmelitica.* Simon. Coelho Luſit. *in chron. Religio.* Emman. Roman. *in variis elucidat. antiquitatis, dignitatis & illuſtrium Carmeli ſcriptorum,* Michael. à Fonte *in compendio hiſtoriarum Ordinis, & in catalogo de illuſtrib. Carmelitis.* Suar. *tom. 3. de Relig. tract. 7. lib. 1. c. 1. & 5. & tom. 4. tract. 9. lib. 2. cap. vlt.* Hieron. Roder. *in compend. quæſt. Regul. reſolut. 123. n. 35.*

De ſecunda regula quæ eſt S. Benedicti, & de Religionibus ſub ea militantibus.

35 Secunda regula eſt S. Benedicti cuius caput Abbas vocatur, ab eodem S. Benedicto inſtituta *anno* 500. ſub Pontifice Symacho: corpus eius Sanctiſſimum eſt in inſigni monaſterio Caſſinenſi, vbi
36 ſanctiſſimè vixit. in quo loco antequam S. Benedictus illuc acceſſerit, Eccleſia Caſſinenſis habebat ſuum Epiſcopum, & præcipuè habuit Seuerum, qui interfuit Concilio Lateranenſi ſub Felice III. Papa, quod habitum fuit anno 487. & huic Concilio Seuerus tanquam Epiſcopus Caſſinenſis ſubſcripſit, vt conſtat ex *tom. 2. Concil. pag.* 450. & de eodem hoc Seuero Epiſcopo Caſſinenſi meminit Pet. Diaconus *in vita eiuſdem S. Seueri*, poſtquam autem illic acceſſit S Benedictus, ſcilicet *de anno* 559. nullus amplius, præter Monachos Epiſcopus ibi fuit deputatus; & iure, quia S Benedictus illuc immediatè à Deo miſſus fuit, eique pro populo Caſſinenſi munus Euangelicum demandatum, quemadmodum affirmat Greg. Magn. *dialog. lib. 2. cap. 8. & 19.* & Gordian. *in vita S. Placidi Martyris*, quæ habetur apud Surium *tom. 7. pag. 749.* & etiam refert S. Th. *in opuſc. 19. c. 4. circa med* & Auguſt. de Ancona *de poteſt. eccleſ. ad Ioannem Papam XXII. q. 64. n. 1.* & ſucceſſiuis temporibus Abbates Caſſinen-
37 ſes poſt S. Benedictum, licet non eſſent Epiſcopi, iura tamen Epiſcopalia & omnimodam iuriſdictionem ſemper exercuerunt, Diœceſimque habebant, vt ex multis probat Rot. *in Sorana beneficij 8. Martij* 1527. *coram R. P. D. Merlino* In Eccleſiis Parochialibus, quæ ſunt membra monaſteriorum Congregationis Caſſinenſis, aut alias ab ipſis dependentes cura animarum exerceri poteſt etiam per Monachos ad nutum ipſorum ſuperiorum amouibiles. Vrbanus VIII. *conſtit. ſua* incip. *Alias à Venerabilibus 6. Septemb.* 1638. Quod Monachi Caſſinenſes non ſint vllo modo cogendi accedere ipſi ad proceſſionem Sanctiſſimi Sacramenti iuxta eorum antiquam conſuetudinem. Idem Vrbanus VIII. *in alia ſua Conſt.* incip. *Nuper 17. No-*
38 *uembris* 1638. Habitus Monachorum ſancti Benedicti ſatis notus eſt, tunica, ſcapulare, cuculla, ſiue chlamys, omnia ex nigro colore cum corrigia fibulata; huius Ordinis prouincias inſtituit, & numerum Monachorum in ſingulis monaſteriis præfiniri voluit, & Horas Canonicas recitare teneri ſtatuit Paul. V. *conſtit. 33. Cùm ſicut*, de anno 1607. Cæterum hodie Congregatio S. Benedicti diuiſa eſt in quinque celebriores Congregationes à ſe inuicem independentes. Prima eſt Itala, 39
quæ nunc dicitur Montis Caſſini, antea dicebatur S. Iuſtinæ, Patauinæ, de qua infra, incepit *anno* 1408. habet per Italiam pluſquam 66. monaſteria. Secunda Germanica, appellatur Burſfeldenſis à 40
monaſterio S. Thomæ Apoſtoli, & S Nicolai Epiſcopi in Burſfeldia Diœceſis Moguntinæ anno 1420 floret per vtramque Germaniã, habet pluſ- 41
quam centum quinquaginta monaſteria. Tertia Gallica, dicitur Caſalis Benedicti à monaſterio in eo pago fundato; incepit anno 1516. vt videre eſt in diplomate Leonis X. *ſub Dat. Decembris illius anni*, habet de decem & quinque monaſte- 42
ria Religioſorum totidem fœminarum. Quarta Hiſpana, dicitur Congregatio Valliſoletana à monaſterio in Vrbe Valliſoleti erecto Congregationis capite: incepit anno 1520. habet pluſ- 43
quam quadraginta monaſteria. Quinta Luſitana; eſt monaſterium reformationis caput S. Martinus de Tibaens in prouincia Interamnenſi non longè à Ciuitate Brachara Occidentem verius; incepit anno 1549. continet plus minuſve viginti virorum monaſteria, nam monialium plura ſunt, ſed Ordinatiis parent, Abbas Generalis & reliqui locales ad triennium durant, eliguntur in Capitulo, quod tribus quibuſque annis in monaſterio S. Martini de Tibaens celebratur. Habet Congregatio S. Benedicti præter alia celebre Romæ monaſterium S. Pauli extra muros. Eius Abbates vtuntur Pontificalibus, benedicunt Popu- 44
lum, & conſecrant lapides pro Altarium vſu, Pius V. *Conſt.* 97 incip. *Sedis 6. Iulij* 1565. & Monachos à quibuſcunque cenſuris, & pœnis abſoluere poſſunt. Pius V. *Conſtit.* 119. incipit *Dum, 1. Iunij* 1571. Regitur gubernatione Ariſtocratica Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp. 1. q. 5. num. 4. in fine.* De hoc Ordine agunt Leo Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis *in chronica Caſſinenſi cum annot.* Matthæi Laurentij Hiſpani monachi Caſſinenſis, & Prioris S. Saluatoris de Caſtellis, prodiit *Neap.* 1626. Andr. S. Michaëlis *in tract. de Pontif. Archiep. ſui Ordinis.* Ioannes Bertels, Iacobus de Bruel, & Iacob. Luchier de huius. Ordinis origine. Anton. Yepes *in chronica S. Benedicti per plures tomos.* Barnabas de Montalico *in chronica Ciſtercienſi*, Bernard. de Britto Luſitanus *etiam in chronica Ciſtercienſi*, Arnold. Voion. *in ligno vitæ*, S. Anton. *part. 2. hiſtor. tit. 15. cap. 12.* Venero *en el enchiridion de los tempos pag. 99. in fine*, in impreſſ. de anno 1641. Caſſan. *in catal. gloriæ mundi part. 4. conſid.* 50. Polyd. Virg. *de inuent. rer. lib. 7. cap. 5.* Gualter. *in tab. chronogr. ſæculo 5. anno 494. & ſæculo 6. anno* 529. Platus *de ſtatu Relig. lib. 2. cap.* 22. Illeſcas *in hiſtor. Pontif. lib. 3. cap. 65. & lib. 6. cap. 30.* Carol. de Tapia *in dict. Authent. ingreſſi, verb. monaſteria cap.* 30. latè Tamburin. *de iure Abbatum tom. 2. diſp. 54. quæſ. 5. num.* 54. vbi de Congreg. B. Iuſtinæ de Padua, *& num.* 57. de Valliſoletana, *& num.* 58. de Congreg. Portugalliæ, Ioſeph. Micheli *en el theſoro de Religiones fol. 103 verſo.* Marquez *de vera origine Eremit. S. Auguſtini cap. 11. §. 1. cum ſeqq.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. quæſt. 3. artic. 2.* Azor. *inſtit. moral.*

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. v. iu.

p.1.lib.12.c.21.q.2.Hieronym.Roderic. *in compend. quæſt. Regul. reſol.* 123.p.9.Fr. Ludouic. Miranda *in man. Pral. tom.*1.q.4.*art.*2.Suar.*tom.*4.*de relig. tract.* 9.c.2 Feſtum S.Benedicti 21.Martę celebratur.

45 Militant ſub regula S. Benedicti plures Monachorum & Militum Ordines tam à Monachis ipſius, quam ab aliis inſtituti, quorum primus eſt Cluniacenſium Ordo ſic dictus à primo eius monaſterio Cluni in Diœceſi Matiſconenſi, *Maſcon, in Gallia*, inſtitutus à S.Odone Monacho Benedictino *anno* 900.Pontifice Anaſtaſio III.Imperatoribus Occidentis Conrado, Orientis Leone VI. Veſtiuntur Monachi eodem habitu, quo Benedictini. Eius Religioſi fuerunt reformati à Gregor. IX *Conſt.*5.incip.*Behemoth.Id.Ianu.*1232.Non poſſunt recipere nouitios ante annum decimumquintum completum, Nicolaus IV.*Conſt.*3. incip. *Regis* 2.*Id.Septemb.*1289. De hoc Ordine agunt S. Ant. *p.*2.*tit.*15.*c.*13.§.2 Chaſſao. *in catal.gloria mundi p.*4.*conſid.*35. Polyd. Virg. *de inuent.lib.*7. *c.*2.Genebrard.*in chron.anno* 826.Onuph. *in chron.anno* 913. Chacon.*in Greg.IX.anno* 912.Hier.Roman. *de Republ.Chriſtiana lib* 6.*cap.*9. Paul.Morigia *de origine Relig.lib.*1.*c.*23.Fr. Emman. *quæſt. Regul.tom.*1.*q.*4. Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*12.*c.*21.*q.*2. Fr.Ludou.Miranda *in manu. Pralat.tom.*1.*q.*4 *art.*2.Suar.*tom.*4.*de relig.tract* 9 *lib.*2.*cap.*3.*n.*1.Tambur.*d.tom.*2.*diſp.*24. *q.*5.*n.*14. nouiſſimè R.P.Angelus Manrique *in annalibus Ciſterciensib.anno Chriſti* 1119.*c.*5.*n.*6.*&* 7. vbi quod Ordo Cluniacenſis non eſt magis Benedictinus, quàm Ciſtercienſis. Feſtum S. Odonis celebratur 8 Nouembris.

46 Camaldulenſium Ordo ſic dictus à Valle Camaldula in Tuſcia, non longè à Florentia, inter Appennini iuga, inſtitutus à S. Romualdo Monacho Benedictino *anno* 967.Pontifice Ioanne XIII. Imperatoribus Occidentis Othone, Orientis Nicephoro Phoca; illum primus omnium approbauit Alexander II.*in conſtit.*1. incip. *Nulli*, 4.*Kal. Nouemb.*1072. Eius priuilegia confirmauit, aliaque conceſſit Gregorius XIII. *conſt.* 18. incip. *Superna* 12. *Iuly* 1574. Item & eadem confirmauit Gregor. XIV. *in ſua Conſtit.*incip.*Ex iniuncto ſub die* 24.*Septemb.*1591.Deinde Clem.VIII.declarauit, & approbauit priuilegia ab ipſo Gregorio XIV. huic Ordini conceſſa, & communicata; & eo maximè vt Abbates, & Priores minores Ordines ſuis Monachis conferre poſſint, vt habetur *in eius Conſtit.*incip.*Officy noſtri die* 3.*Auguſti* 1594.Regitur hic Ordo ab vno Generali, qui vſque ad tempora Leonis X. perpetuus erat, exinde ad triennium eligitur; vt apparet ex quadam Conſtit. eiuſdem Leonis incip. *Etſi à ſum.*4.*Non.Iuniy* 1513. in qua exigit ſeu potiùs reſtaurat Congreg.S. Eremi, & S. Michaëlis de Murano Camaldulen. Ordinis, & inſtituit decem, & ſeptem principalia loca; necnon alia vniuit, & reformauit, diuerſorumque Pont. atque Imperatorum priuilegia, gratias, & exemptiones huic Congregationi condonauit. Regitur gubernatione Ariſtocratica. Tambur. *de iure Abbatum tom.*3. *diſp.*1.*q.*2.*n.*14. Non egreditur Italiam, numerat monaſteria 36. Abbati generali conceditur facultas erigendi ſocietatem laicorum Coronæ Domini, adinſtar Roſarij B. Mariæ in propriis ſui Ordinis Eccleſiis, S.Cong.Rit. *in Camaldulen.*25. *Ian.*1601. Prohibentur Monachi habere Conuentus prope ciuitates, Tapia *d. verb. monaſteria c.* 40. ſed non eſt eis prohibitum habere prope ciuitates hoſpitia, Nou. *in iure Canon.nouo tit. de adificat. monaſter.concl.*2. alt.Nou.frater *in ſum.Bullar.tit.de monaſter.adifi.at.n.*12.Veſtiuntur albo colore, tunica, ſcapulario, & pallio, item galero albo. Habent Romæ monaſterium ad S. Gregorium in monte Cælio, aliud ad S.Antonium Abbatum prope S. Maiorum, ſed nunc tranſlatum eſt non longè à palatio Columnenſium in vico plumbi cum Eccleſia ſub inuocatione S. Romualdi. Eſt & alia familia Camaldulenſis reformata, quam appellant montis Coronæ inſtituta à nobili quodam Veneto Monacho Camaldulenſi Paolo Iuſtiniano *anno* 1520. Pontifice Leone X. Imperatore Carolo V.Solimano tyranno Orientis; vtuntur eodem ferè habitu, ſed viliori. Habent Romæ monaſterium ad S. Leonardum. Has duas Congregationes tunc in vnam vniuit Leo X. *Conſt.*2.incip.*Etſi* 4.*Non.Iuly* 1513. Sed hos Camaldulenſes Eremitas montis Coronæ ſeparauit ab illis Eremi Camaldulen.& S. Michaëlis de Murano Paulus III.*in Conſt.*1. incip. *Aationi* 3.*Nonas Nouemb.*1524.de Ordine Camaldulenſi agunt ex profeſſo Auguſtin. Florentinus Camaldulen.*per oct.lib hiſtoria Camaldulenſis*, Silu.Razzius *de ſacra eremo Camaldulenſi*, Ioannes Caſtagnizza *in hiſtoria S. Romualdi*, S.Ant.*p.*2.*tit.*1. *cap.*15.Caſſan.*in catal.*4.*conſid.*54. Illeſcas *in hiſtor. Pontific.lib.*4.*cap.*75.Gualter. *in tab. chronogr ſaculo* 19.*anno* 867. Paul.Morigia *de origine Relig.lib.*1. *c.*25. Silu.Marul. *in Oceano Relig.lib.*2.*pag.* 101. vbi *pag.*108. de familia reformata Agiæ Card. Baron. *annal.eccl.anno Chriſti* 974 *&* 977. Carol.de Tapia *in d. Auth.Ingreſſi verb monaſteria c.*40. Tambur. *d. diſp.*24 *q.*4.*n.*15.Ioſeph.Micheli *en el teſoro de Religiones fol.*104, Platis *de bono ſtatu Relig.l.* 2. *c.*22. Hier.Roman.*de Republ.Chriſtiana lib.*6.*c.*9.Fr.Emman.*q.Regular.tom.*1.*q.*3. à 9. Cherub.*in compend o* Bullar. *Conſtit.*1. *Alexandri II.ſchol.*1.Fr.Lud. Miranda *in manuali Pralat.tom.*1.*q.*4.*art.*2.Azor.*inſtit. moral.p.*1.*lib.*12.*c.*21.Hieron.Roder.*in compendio q. Regul.reſol.*123.*n.*13.Suar.*tom.*4. *de Relig.tract* 9.*l.*2. *cap.*3.*à num.*7. Feſtum tranſlationis S. Romualdi celebratur die 7.Febr.ex Conſtit. Clem. VIII. inc. *Pia mater Eccleſia ſub Dat.*9.*Iuny* 1595.Dies autem eius obitus celebratur à Monachis *die* 19.*Iuny.*

Fontis Coryli Ordo ſic dictus à loco fontis 47
Coryli in monte Apennino in radicibus montis Catriæ Orientem verſus, quatuordecim millibus paſſuum diſtante à Eugubio prope ciuitatem Cagienſem Ducatus Vrbini, inſtitutus fuit à Landolpho Monacho Benedictino anno 1008. Pontifice Ioanne XVIII. Imperatoribus Occidentis Henrico II. Orientis Baſilio, & Conſtantino. Incepit habitare hanc ſolitudinem venerabilis Monachus P. Damianus Benedicto IX. Pontifice; nec deſunt alij, qui illum huius Congregationis faciunt auctorem. Vtebantur Monachi (ferè hodie non extant) fontis Coryli, ſiue Auellanæ eiſdem veſtibus, quibus Benedicti murato colore nigro in album, & Auellani Cœnobij vnio Ordini Camaldulenſi facta fuit. Meminerunt huius familiæ quotquot agunt de vita B. Petri Damiani, Fr. Iacob. Nioſcandus Carthuſ.*in* 7.*tom. Suriy* 22. *Febr. in vita eiuſdem* Conſtantin. Caietan. monach. Benedict. *prolegomenis de vita B. Petri Damiani*, quam in primo eiuſdem tomo edidit, Arnold. Vuion. *in ligno vita lib.*2.*c.*9.Petr Recordat. *diario* 4.*hiſtoria.monaſt.* Hieron.Rubeus Rauennas *lib.* 5. *hiſtoria Rauennarum*, Auguſt.Fortun. *in hiſt.Camaldulenſi*, *l.*5. *ex cap.*6.*vſque ad* 14 Petrarch. *de vita ſolitaria tract.*3.*l.* 2.*c.*17. Card. Baron. *annal. eccleſ. tom.*11.*anno Chriſti* 1072. Morigia *d. lib.* 1.*cap.* 58. Tambur.*d.tom.*2.*diſp.*24.*q.*5.*n.*16.

Vallis

48 Vallis Vmbroſæ Ordo ſic dictus à Valle denſiſ-
ſimis arboribus conſita propè Florentiam, inſtitu-
tus à Ioanne Gualberto Monacho Benedictino,
anno 1080. Pontifice Gregorio VII. Imperatori-
bus Occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Con-
neno, quem approbauit Vrbanus II. Conſt. 1. incip.
Cum vniuerſis 8. Id. Aprilis 1090. Priuilegia omnia
confirmauit, & in ſpecie Monachorum Caſſinen-
ſium conceſſa, & concedenda communicauit Iu-
lius II. Conſt. 13. incip. Militantis, Id. Iulij 1507.
Vtuntur Monachi nigris veſtibus eiuſdē artificij,
ac Benedictini, intus verò albis. Poſſident prouin-
cias octo, monaſteria 35. cum ingēti numero Prio-
ratuū, Monachos 590. Moniales 800. omnes intra
Italiam. Habent Romæ monaſterium ad S. Praxe-
dem propè S. Mariam maiorem. De hoc Ordine
agūt Bernard in hiſtor. de Generalib. ſui Ordinis Val-
lis Vmbroſæ, Eudoxius Locatellus de vita S. Ioan.
Gualberti, & Generalium Ordinis Italiæ, Hier. Flor.
in vitis Sanctorum Ordinis Vallis Vmbroſæ, S. Anton.
p. 2. tit. 15. cap. 25. Caſſan. in catal. p. 4. conſid. 57. Po-
lyd. Virgil. de inuentor. rerum lib. 7. cap. 2. Illeſcas in
hiſtor. Pont. lib. 5. cap. 12. Hieron. Roman. de Re-
publ. Chriſtiana lib. 6. c. 12. Platus de bono ſtat. Relig.
lib. 2. cap. 22. Gualt in tabula chronograph. ſæculo 11.
pag 628. Sylu. Marul. in Ocean. lib. 2. pag. 120. Paul.
Morigia de origine Relig. lib. 1. cap. 16. Carol de Ta-
pia in d. Auth. Ingreſſi verb. monaſteria c. 41. Fr. Em-
man. quæſt. Regular. tom. 1. q. 3. art. 4. Azor. inſtit. mor.
p. 1. lib. 12. cap. 21. q. 2. Cherubin. in compend. Bulla-
rij Conſt. 1. Vrbani II ſchol. 1. Fr. Ludouic. Miranda
in man. Prælat. tom. 1. q 4. art. 2. Suar. de Relig. tom. 4.
tract. 9. lib. 2. cap. 3. Hieron. Roderic. in compendio
quæſt. Regular. reſolut. 123. num. 21. Aſcan. Tambur.
de iure Abbatum tom. 1. diſp. 2. q. 15. n. 4. & to. 2. diſp.
24. q. 5. num. 20. & 21. Ioſeph. Micheli en el teſoro de
Religiones fol. 104. verſo, me citato in hoc loco Ioan.
Maria Nouar in lucerna Regul. verb. Monachi n. 9.
Feſtum S. Ioannis Gualberti celebratur 12. Iulij.

49 Grandimontenſium Ordo ſic dictus à monte
quodam prægnandi in Diœceſi Lemouicenſi, in
Gallia, inſtitutus à S. Stephano Albanenſi ſub re-
gula S. Benedicti ſecundum aliquos, licet Suar. loco
infra citando, ſub propria regula conſtitutum di-
cat an. 1080. à Gregorio VII. Habitus vilis eſt, &
totus ad pœnitentiam compoſitus cum aliquando
ex loricis ferreis conſtaret. Habent hi Monachi in-
tra terminos Galliæ, quam ferè non egrediuntur,
ad ſeptemdecim monaſteria. De hoc ordine agunt
S. Antonin. p. 2. hiſtor. tit. 15. cap. 21. Vincent. Lirin.
in ſpeculo lib. 25. c. 46. vſque ad 50. Caſſan. in catal.
p. 4. conſid. 70 Polyd Virg. de inuent. rer. lib. 7. cap. 2.
Plat. de bono ſtatu Religioſ. lib. 2. cap. 22. Syluest. Ma-
rul. in Oceano Relig. lib. 2. pag. 155. Carol. de Tapia
in d. Auth. Ingreſſi verb. monaſteria cap. 41. Tambur.
d. tom. 2. diſp. 24. q. 5. n. 27. Ioſeph. Micheli en el teſo-
ro de Religiones fol. 104. verſo. Marquez de origine
Eremit. S. Auguſtini cap. 20. §. 7. Miranda de origine
Benedict. cap. 64. Azor. inſt. moral. p. 1. lib. 12. cap. 21.
q. 2. verſ. Ordo Grandimontenſis, Renat Chopin mo-
naſt. lib. 2. tit. 1. num. 22. Aſcan. Tambur. de iure Ab-
batum tom. 1. diſp. 2. q. 15. n. 8. Claudius Robertus in
Gallia Chriſtiana tit. de Abbatiis lit. G. verb. Grandi-
monte ſit, Suar. tom. 4. de Relig. tract. 9 lib. 2. c. 5. n. 4.
& 5. Feſtum S. Stephani Albanenſis celebratur
13. Februarij.

50 Ciſtercienſium Ordo ſic dictus à Valle Ciſter-
clo in Diœceſi Cabilonenſi in Burgundia apud
Gallos, inſtitutus fuit à S. Roberto anno 1099.
Pontifice Vrbano II. Imperatoribus Occidentis

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vn u.

Henrico IV. Orientis Alexio Conneno. Hic nam-
que Robertus ex Cluniacēſi Ordine Abbas Mo-
liſmenſis cœnobij in Lingonenſis Diœceſi Vir
Sanctiſſimus aſcitis ſibi ſociis Alberico, Odone,
Ioanne, Stephano, Teraldo, & Petro eius mona-
ſterij monachis Ciſterciom, ſpinarum denſiſſimum
locum in Cabilonenſi diœceſi petiit, à quo no-
men ſumpſit Congregatio, ibique illi dedit ini-
tium, quo paulo poſt recedentem Apoſtolico iuſ-
ſu, & ad ſuum monaſterium reuertente, Stephanus
Anglicus, quem Principem huius Ordinis reliqui
Scriptores vocant, Abbas electus fuit. Hic equi-
dem vir religioſiſſimus ne regula cœpta, quæ erat
aſperrima, corrueret, continuis precibus Dominū
rogabat, vt inſtitutum foueret, & augeret, cuius
precibus Dominus commotus, Bernardi nobiliſ-
ſimi adoleſcentis ſpiritum ſuſcitauit, qui ſimul
cum fratribus ſuis amicis, ac conſanguineis ad 30.
numerum Ciſtercium ſub diſciplina Stephani eſt
ingreſſus anno 1113. & ſuæ ætatis 22. Regulam
S. Benedicti obſeruant Religioſi, Eugenius III.
Conſtit. 1. incip. Sacroſancta, Kal. Auguſti 1152. Illo-
rum reformationem edixit Benedict. XII. Conſt. 3.
incip. Fulgens 4. Idus Iulij 1335. Succedunt in bo-
nis ſuorum Monachorum, non tamen feudalibus, 51
Innocentius IV. Conſt. 4 incip. Deuotionis 11. Ka-
lend. Nouembris 1246. Sunt exempti à iuriſdictio- 52
ne Ordinariorum, & ſolutione quorumcunque
onerum etiam charitatiuorum, Innocentius VIII. 53
Conſt 1. incip Romani 3. Kal. Septembris 1486. Eo-
rum monaſteria mulieres ingredi prohibuit, & ta-
leis, ac impoſitionibus grauari non poſſe ſtatuit
Gregorius IX. Conſtit. 7. incip. Quia 10. Kal. Februa- 54
rij 1234. Ad alium, quàm Carthuſianorum Ordinē
tranſire prohibuit Eugen. IV. Conſt. incip. Regula-
rem 16. Kal. Mart. 1439. Induuntur Monachi tuni-
ca alba, ſcapulari nigro, corrigia fibulata, percin-
gunt ſcapulare forniculo holoſerico, vtuntur etiā
cuculla, ſiue clauride vndulata, pallio nigro cum
equites incedunt Habent Romæ monaſterium ad
Sanctam Crucem in Hieruſalem & ad SS Vincē-
tium & Anaſtaſium martyres extra muros, Gene-
ralis (cuius adminiſtratio ad vitam durat) eligitur à
Conuentu monaſterij Ciſtercij, & quatuor Abba-
tibus, ſcilicet de Claraualle, Moriſmundo, de Fir-
miate, & Pontignano; confirmatur à Summo Pont.
& illi ſubſunt omnes Congregationes, præter il-
las, quæ Apoſtolica auctoritate ſunt exemptæ. In
Italia duæ ſunt Congregationes, altera quæ dicitur
Tuſciæ, altera vero Lumbardiæ, quæ licet omnia
priuilegia habeant, quæ ad Congregationem exē-
ptam pertinent, Generalis tamen poteſt in Capi-
tulis interuenire ſi vult, & viſitare, & corrigere
cum conſilio Abbatum Congregationum. In Ara-
gonia, Catalonia, Valentia, & Nauarra etiam ſunt
plurima monaſteria, quæ ſubſunt Abbati Genera-
li Ciſtercienſi, quæ per vicarium ab eo conſtitu-
tum reguntur, & viſitantur, qui ſemper eſſe ſolet
Abbas S. Mariæ de Populetom Catalonia, horum
Regnorum Abbatiæ, vt plurimum ſunt patri-
moniales Regum. In inſula Maioricæ eſt vnum
monaſterium huius Ordinis, cuius Abbatia Re-
gis patronatus eſt, & per Abbatem perpetuum
gubernatur. In Regnis Caſtellæ, Legionis, Toleti,
Aſturiæ, & Galleciæ eſt vna Congregatio, quæ S.
Bernardi regularis Obſeruantiæ dicitur, & per
vnum gobernatur generalem, qui de triennio in
triennium eligitur, & à Generali Ciſtercienſi eſt
exempta, cœpit reformatio ſub Martino V. anno
1415. Primum huius Congregationis monaſteriū

fuit mnntis Sion Toleti, viſitatur Congregatio à Generali, & poſt immediate à duobus viſitatoribus electis in Capitulo Generali, monaſteria ab Abbatibus triennalibus gubernantur. In noſtro Regno Luſitaniæ eſt alia Congregatio, euius caput, & Generalis eſt Abbas inſignis monaſterij de Alcobaça Vlixbonen. diœceſis, cœpit ſub Pontifice Pio V. regnante Sebaſtiano Rege Portugalię, & Henrico Cardinali, qui & Rex poſtea fuit, eius monaſteris de Albobaça Abbate ſauente.

55 Eſt & ſamilia Diſtercienſium diſcal ceatorum,
quam appellant Folienſem, ab imagine Sanctiſſi-
mæ Virginis inter folia depicta, quam in capite ſuę
familiæ eolunt; vtuntur albis veſtibus, & capuccio
nimis ad humeros demiſſo, omnia ex panno vili;
habet Romæ monaſterium ad ſanctam Pruden-
tianam Virginem & martyrem prope ſanctā Ma-
riam maiorem, & aliud ad S. Bernatdum in Ther-
mis Dioeletiani, & aliod quoque ad S. Sebaſtianum
in regione Ripæ. Huius familiæ Ciſtercienſium
reformationem edixit Sixtus V. *conſtit.* 32. incip.
56 *Religioſos* 5 *Martij* 1586. Gaudet priuilegiis Mona-
ehorum Ciſtercienſium non reformarorum idem
Siztus *conſt.* 70 incip. *Super ſpecula Idus Nouemb.*
57 1587. Eius Religioſi exempti ſunt ab omni Mona-
ehorum Ciſtercienſium non reformatorum ſupe-
rioritate, & non tenentur ad illorum inſtituta Cle-
ment. VIII *conſtit.* 12. incip *Paſtoralis* 4. *Septem.*
58 1592 Præcedunt omnibus Fratribus Mendicanti-
bus Clemens VIII. *conſt.* 56. incip. *Regis* 9. *Febr.*
59 1599. Ad aliam Religionem tranſeuntes ad eam
nequaquam redire poſſunt, idem Clem. VIII.
60 *Conſt.* 107. incip *Pro noſtro* 17. *Martij* 1694. Gau-
dent priuilegiis Monachorum ac Ordinum Mendi-
eantium, & non poſſunt coram aliis quàm Congre-
gationis iudicibus vocari, Paulus V. *Conſt.* 23. incip.
Diuinas Idus Iulij 1606.

De Ciſtereienſibus aguot S. Anton. *p.* 2. *titul* 18. *cap.* 12. §. 18. Caſſan. *in catal. gloria mundi p.* 4. *conſid.* 58. Venero *en el encheridion de los tempos fol.* 100. *in impreſſ. de an.* 1641. Polydor. Virgil. *de inuent. rerum lib.* 7. *c.* 2. Chriſtoph. de Gonzalez de Perales *in vita S. Bernardi, cap.* 11. *&* 12. Plat. *de bono ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 22. Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 2. *pag.* 153. Paul Morigia *de origine Relig. lib.* 1. *c.* 28. Franc. Angel. Manriq. *in specul. hiſtor. lib.* 25. *cap.* 94. *&* 95. Hieron. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib.* 6. *c.* 12. Illeſcas *in hiſtoria Pont. p.* 1. *lib.* 5. *cap.* 15. Yepes *en el chronica general de san Benito tom.* 7. *cent.* 7. *c.* 2. *pag.* 5. Rbenat. Chopin. *de ſacra politia lib.* 2. *tit.* 3. *num.* 5. *in margine.* Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 105. Cardin. Baron. *annal. eccleſ. tom.* 12. *anno Chriſti* 1098. Aubert. Miræus *de ſtatu Relig. Chriſti lib.* 5. *cap.* 22. *& per tot. tractat. de origine Ciſterclenſ.* Claud. Rober. *in Gallia Chriſtiana titul. de Abbatiis lit. C, verb. Ciſtercium*, Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.* 1. *q.* 3. *art.* 5. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 21. Suarez *tom.* 4. *de relig. tractat.* 9. *lib.* 2. *cap.* 3. *num.* 3. *cum ſeqq.* Ludouic. Miranda *in manu. Prælat. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 2. *verſic. ex eod.* Cherubin. *in compend. Bullar. Conſt* 1. *Paſchalis II. ſchol.* 1. Hieron. Roderic. *in compend. quaſt. Reg. reſolut.* 123. *num.* 12. Tamburin. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſputat.* 2. *quaſt.* 15. *num.* 5. latè *tom.* 2. *diſputat.* 24. *quaſt.* 5. *num.* 62. vbi *num.* 63 *de Congregat. Ciſtercienſi Romana*, *& num.* 64. *de Congreg. reformatorum Ciſterc. in Italia, & num.* 61. *de eadem in Gallia.* nouiſſimè Fr. Angel. Manrique *in annalibus Ciſtercienſibus in duobus tomis.* Feſtum ſancti Roberti celebratus 29. Aprilis.

Fontis Ebraldi Ordo ſic dictus à celebri ſonte, 61
iuxta quem primum huius familiæ monaſterium ædificatus eſt in diœceſi Pictauienſi in Gallia, inſtitutus à S. Roberto Bleſio Pariſienſi, Monacho Benedictino, de anno inſtitutionis non ſatis conſtat, oportuit fuiſſe ante 1117. quo idem S. Robertus mortuos eſt: ſunt fere huius monaſteria duplicia, ideſt virorum, & fœminarum muro diſtincta, præſidet & viris & fœminis Abbatiſſa electa ſemper à Monialibus, habet ſub ſe quinquaginta alia monaſteria. De hoc Ordine agunt Guilielm. Tyrus *lib.* 14. *cap.* 10. Aubert. Miræus *de ſtatu relig. Chriſtiana lib.* 1. *cap.* 21. *& de origine monaſt. lib.* 2. *cap.* 10. Claud. Rober. *in Gallia Chriſtiana, titul. de Abbatiis lit. F, verb fons Ebraldi*, vbi appellat inſtitutorem Robertum Arbieellum. nouiſſimè Tamburin. *dict. tom.* 2. *diſputat.* 24. *quaſt.* 5. *num.* 30.

Guilielmitarum Ordo inſtitutus à S. Guil- 62
lielmo Vercellenſi Monacho Benedictino *anno* 1124. Pontifice Calixto II. Imperatore Occidentis Henrico V. Orientis Emmanuele Conneno. Veſtiuntur Monachi albo amictu ex vili panno, monaſteria totius Ordinis dicuntur eſſe 47. ferè omnia per Italiam. Generalis ad trienniom præficitur: habent Romæ monaſterium ad S. Agatham in Suburra. De hoc Ordine agunt Sylueſt. Marol. *in Oceano lib.* 2. *pag.* 161. Carol. de Tapia *in dict. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria cap.* 44. *à princ.* Tamburin. *dict. tom.* 2. *diſputat.* 24. *quaſt.* 5. *num.* 35. vbi de hac Congregat. in Gallia. nouiſſimè Angelus Manrique *in annalibus Ciſtercienſibus anno Chriſti* 1136. *cap.* 2. vbi *num.* 3. *&* 4. refert verius eſſe illos ſub S. Benedicti regula militaſſe, & *num.* 5. addit non eſſe improbabile ſub Auguſtiniana. Paul. Rhegius *de Sanctis Neapol. in vita S. Guilielmi*, Baronius *tom.* 12. *hiſtor. eccleſ. anno* 1142. *n.* 9. Azor. *inſt. mor. p.* 1. *lib.* 2. *c.* 21. *verſ. Ordo Guillielmitarum*, Caualer *dec.* 594. *n.* 1.

Montis Virginis Ordo ſub regula S. Benedicti inſtitutus à S. Guilielmo Vercellenſi circa *annum Domini* 1121. Pontifice Calixto II. Imperatore Henrico V. ſic dictus à monte Virgiliano, in quo olim Virgilius celebratiſſimus poeta hortum habuit amœniſſimum, & ab illo nomen accepiſſe traditio eſt, ibi primum magnitudine & antiquitate eſt monaſterium Montis Virginis cum Eeeleſia magna pulchris ornamentis, & Indulgentiis maximis ornata, in qua adeſt deuotiſſimum caput Beatiſſimæ Virginis Conſtantinopolitanæ, quod Balduinus Imperator huic Eccleſiæ cum multis Reliqoiis, & ornamentis dono dedit. Fuit hie Ordo confirmatus, & ab Ordinarij iuriſdictione exemptus per Ioannem Epiſcopum Auellinum *de anno* 1126. & à Robetto *de anno* 1133. & à Guillelmo *de anno* 118. itidem Epiſcopis Auellin. quorum confirmationes, & exemptiones fuerunt approbatæ, & confirmatæ ab Alexandro III. & à Lucio etiam III. *ſub die* 12. *Maij* 1189. & à Cæleſtino etiam III. *ſub dat. Nonis Nouembris* 1197. & ab Vrbano IV. *ſub dat.* 5. *Id. Ianuarij Pontificatus ſui anno* 2. vbi eonfirmat, & de nouo concedit omnes immunitates, & libertates à Romanis Pont. Monachis, & monaſterio Montis Virginis conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium onerum à Regibus, & Principibus, vel aliis Chriſti fidelibus eis, ſeu eorum monaſterio indultas, & illos ſoli Romanæ Eccleſiæ cenſuales exiſtere declarat. Et idem Vrbanus *in alia Conſtitut.* 6. incip. *Eccleſia Romana*, *ſub*

ſub dat. 2. Id.Septembris, Pontificatus ſui anno 3. concedit Abbati Moutis Virginis, cui fuerit benedictionis munus impenſum, & Sacerdotalis Ordo collatus, vſum Mitræ, Baculi, annuli, ſandalium, chirothecarum, tunicæ, dalmaticæ, benedictionem ſolemnem ad Populum, Ordinationes minorum Ordinum, Indulgentias quadraginta dierum, benedicere etiam Calices, & omnia alia Ornamenta eccleſiaſtica, & cognoſcere de matrimonio inter vaſallos, in quibus habent ſpiritualia; nuua eorum ſtatuta, & conſtitutiones confirmauit Clemens VIII. *ſua Conſtitut.* incip. *Inter grauiſſimas* 8. *Mart.* 1599. Et monaſteria, quibus tota Congregatio Montis Virginis conſtare debet, præſcripſit Paulus V. *Conſtitut. ſua* incip. *Paſtoralis* 19. *May* 1611. quæ Regnum Neapolitanum non egreditur. Regitur hæc Congregatio ab vno Abbate Generali triennali, qui defert Mozzetram, eius Monachi album habitum, & cappellum, ac pallium cum foris exeunt more Clericorum itidem album portant, neque tam in forma, quàm in colore habitus differunt ab Oliueranis, niſi in forma capuccij, & à Camaldulenſibus, niſi quod iſti cinguntur, illi verò Montis Virginis diſcinctam veſtem deferunt. De hoc Ordine agunt Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ. cap. 44. num. 7. pag. 273.* Tamburin. *dict. tom. 2. diſputat. 23. quæſt. 5. num. 33.* Thom. Coſtus *in vita S. Guillielmi fundatoris, & in vita S. Amati Epiſcopi Nuſcen. eiuſdem ſancti Guilielmi diſcipuli, & in vita S. Donati monachi huius Ordinis*, Ouidius de Lutiis huius Congregationis Monachus *in relatione ſanctiſſimæ Imaginis B. Mariæ Montis Virginis, & in ſupplemento ad hiſtoriam Montis Virginis*, quod nondum typis mandatum eſt. Feſtum S. Guillielmi celebratur 25. Iunij.

63 Gilbertinorum Ordo inſtitutus fuit à Gilberto Angelo, vt teſtatur Polydor. *loco infra citando*, in Aoglia *an.* 1148. Pontifice Eugenio III. Imperatoribus Occidentis Conrado III. Orientis Emmanuele Conneno. Hic Ordo vocatur *Sempringhamenſis*, eo quòd inſtitutor illius dictus Gilbertus, vocabatur de Sempringh m, quem virginibus maxime inſtruendis ſpiritum cœleſtem accepiſſe ipſe etiam profectus cõprobauit, vnde aliqua monaſteria duplicia, virorum ſcilicet & mulierum conſtruxit, ſed Guilielmus Gilberto coæuus monaſteria virorum à fœminis diſtinxit. De hoc Ordine, quod iam non durat, agunt Guillielm. Neuburgenſis *de rebus Angliæ lib. 5. cap. 16.* Polydor. Virg. *de inuentor. rer. lib. 7. c. 2. in fine*, Barnab. Moutaluus *in Chronica Ciſtercienſi lib. 1. cap. 23.* Tamburin. *dict. tom. 2. diſputat. 14. quæſt. 5. num. 34.* nouiſſimè R.P. Angel. Manrique *in annalibus Ciſtercienſib. anno Chriſti* 1135. *cap. 8. num.* 8. Miræ. *de origine monaſt. lib. 5. cap.* 11. Henriquez *lib. 10. faſcicul. diſt.* 14 *cap.* 4.

64 S. Guillielmi Ducis Aquitaniæ Ordo inſtitutus à S. Guillielmo Aqoitaniæ & Pictanienſium Duce *anno* 1153. Pontifice Anaſtaſio IV. Imperatoribus Occidentis Federico Æneobarbo, Orientis Emmanuele Conneno, credunt nonnulli, inter quos Renat. Chopin. *in monaſtico*, & alij, quos refert Marquez *de vera origine Eremitarum S. Auguſt. cap. 13. §. 11.* S. Guillielmum inſtituiſſe Religionem ſuam ſub Regula S. Benedicti. Cæterùm verò verius eſt inſtituiſſe illam ſub regula S. Auguſtini, atque eundem Guillielmum verè fuiſſe Eremitam S. Auguſtini, ſed in illa maxima vnione, & acceſſione, quæ omnium Congregationum, ſub regula & nomine S. Auguſtini viuentium facta eſt ad religionem Eremitarum ſancti Auguſtini ſub Ionocentio IV. *anno* 1243. & ſub Alexandro IV. *anno* 1256. reclamantibus hanc vnionem Guillielmitis, vt liberius ab ea reſilirent, regulam S. Benedicti ab eodem Alexandro IV. acccpere, manente ſibi interim habitu S. Auguſtini, vt latè probat Marquez *citato loco* In Gallia dicuntor Guillielmitæ, fratres albi mantelli, non quod veſtibus albis vterentur, ſeu quod domum, quam olim Seruitæ albi mantelli, Pariſiis incolebant, incoluerint. De his agunt citati à Marquez *vbi ſuprà*, & Pennoto *in hiſtoria Tripartita lib. 1. cap. 46 per tot* Carrillo *in annal. chronolog. l. 6. anno 1590. in princ. vbi de hoc Ordine.* Ioſeph Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 105. *verſo*, Angel. Manrique *in annalib. Ciſtercien. anno* 1130. *à cap.* 1. Feſtum S. Guillielmi celebratus 10. Februarij.

Humiliatorum Ordo inſtitutus eſt à nobilibus 65
quibuſdam Mediolanenſibus, qui poſt dirutam patriam à Federicu Æneobarbo iuſſi abire exules in Germaniam, inde precibus, & humilitate regreſſum iterum in Mediolanum adepti ſunt, quia verò veſtibus albis induti poſtliminium impetrarunt, ciſdem veſtibus Deo ſeruire decreuerunt *anno* 1196. Pontifice Cœleſtino III. Imperatoribus Occidentis Henrico, Orientis Alexio Angelo. Fuit inter reſtitutores præcipuus B. Iuannes Sacerdos Comenſis. Induebantur albis veſtibus ex vili panno. De hoc Ordine agunt S. Antonin. 2. *p. hiſtor. tit. 15. cap. 12.* Veoero *en ſu enchirid. fol.* 112. *verſo.* Caſſan. *in catal. p. 4. conſid* 60. vbi dicit incepiſſe *anno* 1017. Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 7. cap. 1.* Gualter *in tabul. chronograph. ſæculo* 12. *pag.* 633. vbi inſtitutum facit *anno* 1170. confirmatum *anno* 1200 Carol. de Tapia *in dict. Auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 45. Tambur. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 5. n.* 37. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 104. Azor. *inſtit moral. p. 1. lib. 12. cap. 11. verſ. ordo Humiliatorum.* Feſtorum B. Ioannis huius Ordinis fundaroris celebratur 16. Septembris. Extioxit hunc Ordinem, qui multum diuque floruerat, Pius V. *anno* 1570. ſua *Conſtitut.* 19. incip. *Quemadmodum*, vt vendicaret iniuriam illatam Cardinali Carolo Borromæo Archiepiſcopo Mediolanenſi, & eiuſdem Ordinis reformatori, cum neſciu qui ex Humiliatis aliorum perſuaſu in eum ſclopetam duabos glandibus plumbeis onuſtam exonerauit, illæſo interim non ſine diuino miraculo, Cardinale, *anno* 1569. die 26. Octobris, vt ſcribunt Carol. de Tapia *dict. c. 46. num. 2. & 3.* Ioann. Petr. Iuſſamus *in vita S. Caroli, lib. 2. cap.* 23. Ioann. Anton. Gabatius ex Congregatione Orarorij *in vita Pij V. lib. 3. cap.* 15.

Floriacenſis Ordo ſic dictus à primo eius mo 66
naſterio Floriacenſi prope Cozentiam Vrbem Archiepiſcopalem in Regno Neapolitano, inſtitutus à B. Ioachimo Calabro Monacho Benedictino anno 1196. Pontifice Cœleſtino III. Imperatoribus Occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Conneno, decurſu temporis vnitus fuit Congregationi Ciſtercienſi. De hoc Ordine agunt Tamburinus *dict. tom. 2. diſputatione 14. quæſt. 5. num.* 36. Syluestr. Marul. *in Oceano Religion. Epiſtol. Honorij III. ad Epiſcopum Lucaniæ*, Gabriel Varius *in vita Ioachimi*, Aotonius Poſſeuin. *in apparatu ſacro tom. 2. verb. Ioachim*, de quo vide quæ dixi *in collect. ad c. damnamus, de ſumma Trinit.*

pugnant Paul. Æmil. Volaterran. Caſſan. Polydot. Virgil. Platin. Illeſcas, & Romanus ſuprà *citatis locis*, & ex Gaguino, Petr. Greg. *d. c. 33. n. 10.* Aluar. Pelag Tyrius, & Sander, quos Petr. Matth. adducit *proximè citato loco.* poſt Caldet. Card. Tuſch. *lit. T. concl. 25.* Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 5. art. 1.* Fr. Ferdin. Camargo *in epitome hiſtoriali Eccleſiæ Militantis ſub anno* 1309. *pag.* 267. Ioan. Villan. *lib. 9. hiſt. c. 22.* Martin. Polon. *in append. hiſtor. pag.* 174. Mayr. *lib. 11. hiſtor. Flandriæ*, Petr. Crinit. *lib. 24. de honeſta diſcipl. c. 13.* Thom. Boſſi. *de ſignis Eccleſ. tom. 2. ſigno* 81. *c. 1. p.* 269. Tarragnota *in hiſtor. Mundi p. 2. lib. 15. fol.* 362. Hieron. Zurita *in Indice Latino rerum ab Aragoniæ Regibus geſtarum lib. 2. & tom. 1. annal. Arragon lib. 5 in vita Regis Iacobi II. c.* 73. Ioan. de Mariana *in hiſt. de rebus Hiſp. l. 15. c.* 10 Long. à Coteolano *de Breuiario Chronolog. pag.* 367. *& in ſum. Concil. in Conc. generali Vienneſi* 15. *pag.* 899. *& ſeqq.* Camil Borrell. *de præſt. Regis Cathol. c. 74. n. 81. & ſeq.* Param. *de origine S. Inquiſit. lib. 2. c. 4. n. 24. & ſeq.* Ioſeph. Micheli *en el theſ. mil tar. fol.* 19.

Neque argumenta in contrarium multum vrgent. Ad primum enim quod credibile non ſit vniuerſam Religionem à Chriſto defeciſſe, & in tam fœda crimina fuiſſe prolapſam, reſpondetur veroſimilius eſſe vniuerſale Concilium in re adeo graui non fuiſſe deceptum, vel per calumniam in Ordinis interitum conſpiraſſe. *Ad reg. delictum perſona* reſpondetur ex probationibus apparuiſſe delictum non perſonarum fuiſſe, ſed ſectæ, quam profitebantur hæreſis, & aliis criminibus cumulatam iuxta prædictos. Ad aliud de prouocatione ad diuinum iudicium morte ſequuta tam Pontificis, quàm Regis, omiſſa quæſtione circa hiſtoriæ veritatem quam multi ex annorum ſerie, & computatione conuincere nituntur, reſpondent alij fragile eſſe; & incertum tale argumentum, cum vi morbi Senem Pontificem facile ſit à viuis decedere; ſed ſi diuino numine contigiſſe admittamus, referri poteſt ad innocentiam ipſius Militis, qui inſons & aliorum actibus non conſentiens ignibus tradebatur. Quare leuiores ſunt hæ coniecturæ, quam oporteat, propter eas à ſummi Pontif. & vniuerſalis Concilij auctoritate ac ſententia, quam cauſa cognita definitiuè protulerunt, recedamus.

80 Auiſij Militaris Ordo in Luſitania ſic dictus ab oppido Auis in tractu Tranſtagano triginta millia paſſuum ab Ebora, Septentrionem verſus, ſeiuncto, vbi primarium huius Militiæ domicilium, inſtitutus eſt ab Alphonſo Henriquez primo Luſitaniæ Rege *anno* 1146. Pontifice Eugenio III. Imperatoribus Occidentis Conrado III. Orientis Emmanuele Comneno; confirmatus primùm ab Alexandro III. *anno* 1162. viuente adhuc Alphonſo Rege fundatore. Teſſera Equitibus Crux viridis liliata in veſte candida: dicti ſunt aliquando hi Milites Eborenſes, quod primùm Eboræ ſint inſtituti, indeque Auiſium tranſlati ope & donatione Alphonſi Regis hoc nomine II. primi Alphonſi ex filio Sancio Rege nepotis *anno* 1181. Vexillum Equitum militare efformatur ex caſtello quodam aureo in campo rubro, cui adiunctæ ſunt compedes duæ, quæ caſtellum ambiunt, & aquilæ item duæ, vna à dextro, altera à ſiniſtro caſtelli latere. Caſtellum vexillare illud reddit quod Eboræ à magno Alphonſo Equites primò donatione accepere, vbi domicilium ſuum tunc temporis collocarunt, in compedibus ſit allusio ad Ordinem Calatrauæ, nam compedes Luſitanis ſunt *trauas*, cuius filiationi (ſic vocant Religioſi) Auiſienſis Militia ſe ſubmiſit; aquilæ duæ, ſiue duo aquilarum pulli duos illos demonſtrant, qui in ſitu ſiue rupe, vbi nunc Auiſium cernitur, in nido aquilæ inuenti ſunt, à quibus fortaſſe nomen oppido datum, nam auis retracto accentu ab vltima in penultimam, idem ferè Luſitanis ſonat atque auis Latinis, auium vero regina aliqua eſt ſumpto idiomate. Hæc militia gaudet omnibus priuilegiis Militiarum, S. Iacobi, & de Calatraua, & Alcantara in Regnis Caſtellæ & Legionis inſtitutarum, Gregorius XIII. *conſt. 1. 32.* incip. *Et Apoſtolica, de an.* 1595. apud Laërt. Cherub. *tom. 1. pag.* 398. De hac Ordine agunt Regij noſtri hiſtoriographi, videlicet Petrus Mariſius, & Antonius de Vaſconcellos *in Rege Alphonſo I.* Andr. de Reſende *in libello de inſtitut. Ordinis Auiſij*, Frãciſcus de Auellar *in libello de inſtitutione & origine huius Militiæ.* quem edidit Fr. Emman. Roder. *in fine tom. 1. quæſ. Regular.* Argutè de Molina *de nobilitate Bethica lib 1. cap.* 31 Rades de Andrada *in chronica Calatrauæ cap.* 1, 9. Fr. Athanaſius Lobera *in vita ſancti Troiani cap.* 19. Arnold. *in ligno vitæ lib. 1. cap.* 73. Renat. Chopin *lib. 2. monaſt. tit. 1 num.* 25. Menenius *in delit. Equeſt. tit. de Militia Auiſienſi*, Aubert. Miræ. *de orig. Ciſterc. lib. 5. cap.* 9. Flaui. Cherub. *in ſchol. ad Bullam* 32. *Gregorij XIII. ſchol.* 1 & 2. Fr. Bernard. de Britto *in chronica Ciſtercienſi lib. 5. cap.* 11. Fr. Emman. *quæſ. Regular. tom. 1. q. 54. art.* 12. Azor. *inſtit. moral. par. 1. lib. 13. cap. 5. profeſſ. in verſ. alij ſunt Milites*, Hieron. Roder *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 113. *num.* 46. Emman. de Faria *en el epitome de las hiſtorias Portuguesas p. 4. c.* 11. Gabr. Pereira *de manu Regia p. 2. cap. 18. num.* 18 Taburin *d. tom. 1. diſp. 25. q. 5. n.* 72. Ioan. de Carallo *de vna & altera quarta ad c. Rainaldus. de teſtam. part. 1. num.* 351. Lezana *in ſum. quæſ. Regul. tom. 2. cap. 5. num.* 56. Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. lib. 5. part. 4. tract. 1. docum. 5. n.* 2. Ioſeph Micheli *en el theſoro militar de caualleria fol.* 25. Cened. *de patronatib. Regiæ Coronæ c. 15. num.* 3. vbi *q.* 4. quod hic Ordo gubernatus & adminiſtratus fuit per Reges Luſitaniæ poſt obitum domini Gregorij filij Ioannis Regis nouiſſimè Fr. Angel. Manrique *en annalib. Ciſtercienſib. anno Chriſti* 1162. *pag.* 358. *cum ſeqq. tom.* 1. vbi in fine refert ſeriem Magiſtrorum inclytæ huius Militiæ.

S. Mariæ de Calatraua apud Hiſpanos Ordo 81
Militaris inſtitutus fuit à S. Raymundo Fiterij in Caſtella Abbate Ciſtercienſis Ordinis *anno* 1158. Pontifice Ardriano IV. Rege Caſtellæ Sanctio cognomento deſiderato, Imperatoribus Occidentis Federico Ænobarbo, Orientis Emmanuele Comneno. Habitus ſiue inſigne Equitum à principio Scapolare Ciſtercienſe cum Cruce rubra liliata, ſed Scapulari poſtea adempto, tempore Benedicti XIII. (quem pro vero Pontifice Caſtellani nunc temporis colebant) Crux tantum pectori affixa eſt: vexillum bellicum ex vna parte eadem Cruce inſignitur, additis duabus compedibus, quibus in ſtabulis equorum pedes alligantur, Hiſpani dicunt *trauas*, facta alluſione ad oppidum Calatraua, vbi primum & præcipuum Militiæ domicilium eſt: ex altera vero imaginem duæ Virginis, cuius ſub patrocinio Militia ſtabilitur, ſub filiatione, vt vocant, Huius Militiæ fuit Auiſienſis in Luſitania, verum beneficio noſtrorum Regum ab ea ſe exemit.

ſunt,

Sunt Reges Hiſpaniæ perpetui huius Ordinis adminiſtratores ex beneficio Pontificis Romani, vltimumque illius Magiſtrum (fuit is numero XXVI.) Garcia Lopez de Padilla Rex Catholicus Ferdinandus excepit, deinde Ferdinand. ſucceſſores vſque ad Philippum IV. qui nunc fœliciter regnat. Vouent tantum Equites Calatrauenſes caſtitatem coniugalem à Pontificatu Pauli III. ille enim in ſua Bulla *ſub dat. Romæ apud Sanctum Marcum 3. Auguſti* 1540. conceſſit Militibus Calatrauæ, vt nuptias poſſent legitimè contrahere, caſtitatem coniugalem ſeruando, vt habetur etiam in diffinit. dicti Ordinis editis Vallisoleti 1603. *pag.* 31. dummodo id facerent de licentia expreſſa Magiſtri, & cum vxore qualificata, & puri ſanguinis, vt diſponitur in eiſdem *definit.tit.* 29.*cap.* 1. *pag* 3-2 notant Azeued. *l.7.num.*40.*tit.*5.*lib.* 5. *Recopil.* Gutier. *pract. lib.* 2. *quæſt.* 111.*num.* 1. Ceuall. *commun.contra communes tom.* 3. *quæſt.*796.*num.*30. Sunt in hoc Ordine præter Magiſterij dignitatem aliæ quinque, vt Commendatarius maior, qui loco Magiſtri gubernat Ordinem. Secunda eſt quæ Hiſpano idiomate dicitur, *Clavero mayor*, hic cuſtodiam habet arcis Calatrauæ, quando in ea Magiſter reſidebat. Tertia dignitas eſt Prioris Sacri Conuentus Calatrauæ, ad quem rerum ſpiritualium Ordinis cura pertinet, in quo maior eſt Parochus, & iura Epiſcopalia in Ordinis Equites, & ſubiectos exercet. Quarta eſt maioris Sacriſtæ, cuius adminiſtrator Reliquias, & aurea ſacra vaſa ſeruat, atque cuſtodit. Quinta eſt maioris operarij, qui præeſt omnibus operariis Conuentus Calatrauæ, licet hac dignitate inſignitus hodie actu non ſeruiat. Commendæ huius Ordinis ſunt LXXXV. quarum redditus vſque ad 127. V. docata monetæ Hiſpaniæ aſcendunt. De hoc Ordine Militari agunt Caſſan. *in cat. p 9. conſid.*8. Polydor. Virgil. *de inuentor rerum lib.7.cap.*5. Gualter. *in tab.ſæcul.*12. *anno* 1160. Roderic. Archiep. Tolet. *lib.* 7. *de rebus Hiſpaniæ cap.*14. Illeſcas *in hiſtor. Pontif.part.*1.*l.*5. *cap.vlt.* Hieronym. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib.*2.*cap.*8. Paul. Morig. *de orig. Relig.lib.*4. *c.* 5. Silueſt Marul. *in Oceano Relig.l.* 3. *pag.* 216. Petr. Matthæus *in ſum.conſtit. Pontific.ſub Pio IV.n.*12. Martin. de Viriana *in chronica Valentiæ 3.part.tit. de Calatraua*, Sanſouin. *de origine Equitum lib.* 2. *tit. Calatraua*, Mennenius *in delit. Equeſt.eod. tit.* Carol. de Tapia *dict. auth. ingreſſi, verb. monaſteria c.*49. Tamburin. *d.tom.*2.*diſput.*24 *q.*6. *num.*73. Ioan. de Caruallo *d.p.*1.*num.* 549. Argote de Molina *de la nobleza de Andalacia l.* 1. *c* 32. *Tepes en la chronica de ſan. Benito tom.*7.*cent* 7.*pag* 475. *ad fin.* Tarraf. *de Regibus Hiſpaniæ fol.*707. Sanchez *de rebus Hiſpan. lib.* 4. *c.* 20. me citato *in hoc loco* Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom.* 2.*l.* 4. *part.* 4. *tract.* 2. *docum.*3. Franc. Caro de Torres *en la hiſtoria de las tres Ordenes lib.* 2. *fol.*49. Ioſeph. Micheli *en el theſoro militar de Cancellaria fol.*26. *cum ſeqq.* vbi latè. Lobera *in vita S. Troilani c.* 19. Marina *de rebus Hiſpaniæ lib.* 11. *c.* 6. Aubert. Miræus *de origin. Ciſtercien.lib.* 5. *c.* 9. Barnabas Montaluo *in Chronica Ciſtercien.tom.*1. *lib.* 22. *c.* 21. Bernard. de Britto *in eadem chronica tom.* 1. *lib.* 5. Fr. Emmano. *quæſt. Regul. tom.*1.*quæſt.*5.*art.*7. Azor. *inſtit.moral.p.* 1. *lib.* 3. *c.* 5. *quæſ.*3.*verſ. ſunt & Milites Calatrauæ*, latè Rades de Andrada *in ſpeciali chronica huius Militiæ*, vbi *c.* 10. ponit diploma Pontificium, quo approbata eſt, Hieronym. Roderic. *in compend.quæſt Regular.reſolut.* 123.*num.*43. nouiſſimè R. P. Angel. Manrique *in annalib.Ciſtercienſib. anno Chriſti* 1158.*c.* 2. *num.* 7. & 8. & *anno* 1166. *c.* 5.*num.* 10.*cum ſeqq.*

Aleæ Militaris Ordo apud Luſitanos inſtitutus 82
fuit ab Alphonſo I. Luſitaniæ Rege ſub tutela & nomine S. Archangeli Michaëlis, atque Angeli eiuſdem Regis Cuſtodis *anno* 1565 Pontifice Alexandro III. Imperatoribus Occidentis Federico Ænobarbo, Orientis Emanuele Comneno: militauit ſub regula Ciſterclenſi, ideſt, S. Benedicti, ſed breui periit, ſymbolum, ſiue teſſera ala S. Michaëlis (alatus depingi paſſim ſolet) purpurea intermicantibus radiis aureis ſupra ſiniſtrum latus, ab eaque Militiæ nomen inditum. De hoc Ordine latè agunt Fr. Bernard. de Britto *in Chronica Ciſtercienſi tom.*1.*lib.*5.*c.* 18. & 19. Anton. Brandon. *in monarchia Luſitana part.*3.*lib.* 11. *cap.* 22. Ioſeph. Micheli *en el theſoro militar de caualleria fol.*35. late nouiſſime R.P. Angel. Manrique *in annalib. Ciſtercienſib.tom.* 2.*anno Chriſti* 1167. *cap.* 8. *per tot.* vbi ex Bernardo de Britto refert inſtituti inſtrumentum, & in fine ait quod Militum ſancti Michaëlis pennata ſocietas, velut ocyus volans cito pertranſiit, vix aliam ſui memoriam poſt ſe relinquens quam ſuæ immutationis inſtrumentum.

Alcantaræ Militaris Ordo apud Hiſpanos in- 83
ſtitutus primùm fuit in oppido (quod nunc ad Luſitanos, & ad Diœceſim Lamecenſem pertinet, nunc verò ad Ciuitatenſem ſpectabat) ad ripam Coæ ſito, ea parte qua Septentrionem verſus Luſitania cum Caſtella connectitur, appellant noſtrates *Pereiro* ſub patrocinio S. Iuliani, & regula Ciſtercienſi, id eſt, S. Benedicti, à nobili quodam Equite Legionenſi D. Suerio *anno* 1176. (alij nonniſi 1155. inſtitutum contendunt, lege Bernard. de Britto *in chronic.Ciſtercienſi lib.*5. *c.*3) Pontifice Alexandro III. Imperatoribus Occidentis Henrico Ænobarbo, Orientis Emmanuele Comneno, regnantibus in Legione, & Gallia Ferdinando II. in Caſtella Alphonſo VIII. cognomento Bono, in Luſitania Alphonſo Henriquez Regum noſtrorum I. & maximo. Prima Equitibus teſſera cucullus Ciſtercienſis, & rubra faſcia, inſigne verò militare, ſiue vexillum prius viridanti ramorum ſupellectili conſpicienda in æquore, ſiue campo aurea facta alluſione ad oppidum *Pereiro*, vbi tunc primæ Militiæ ſedes, vide Marian. *hiſtor. Hiſpaniæ lib.* 11. *cap.* 1. Cæterum anno Domini 1218. Nonio Fernandes I. Iuliani Magiſtro tranſlatum eſt huius Militiæ domicilium Alcantaram oppidum prope Tagum pontem egregij operis ſatis notum, donantibus Martino Fernandez de Quintano duodecimo Calatrauæ Magiſtro, & Equitibus eiuſdem Ordinis, ſub conditionibus, quas ex Rades de Andrade refert Azor. *inſtit. moralium part.* 1. *lib.*13. *cap.*5. *quæſ.* 3. *verſic. ſunt item Milites Alcantaræ*, ab Alcantara ſuppreſſo priori nomine S. Iuliani *do Pereiro* dicti ſunt in poſterum, *Equites Alcantarenſes*, qui etiam beneficio & venia Benedicti XIII. quem vt verum Pontificem colebant Caſtellani *anno* 1411. cucullum & nigram faſciam reliquerunt, aſſumpta Cruce viridi & liliata in veſte candida, cui aliqui in maiori ſtipite aſſutam primo credunt (nunc certe non eſt) pirum in memoriam prioris domicilij S. Iuliani *do Pereiro*. Militibus huiuſmodi de Calatraua, de Alcantara, ac Sancti Iacobi de Spatha facultatem teſtandi reuocauerat Pius V. *conſtitut.*73. poſtmodum Gregorius XIII.

Philippi

Habent per Italiam, & Siciliam pluſquam ſexaginta monaſteria, & vltra ſupradictum primum eius monaſterium, ampliſſima ſunt S. Michaëlis in nemore Bononiæ, S. Victoris ad corpus Mediolani, Montis Oliueti Neapolis, S. Mariæ ad nemus Siciliæ, S. Nicolai Rotingij in agro Brixienſi. Habent etiam duo in Hungaria, eorum Generalis vltra terminum non creatur. Abbates Oliuetani poſſunt eligi in Conſeruatores ſi Epiſcopus in ſynodo eos deputauerit Iudices ſynodales, S.Cong.Conc. 2. *Martij* 1619. Et illis ſolemniter in tribus tantum anni feſtiuitatibus celebrantibus licet vti Baldachino, ſine auro tamen, & pompa necnon aſſiſtentia vnius Presbyteri, & duorum Diaconorum, ac aliorum ſex ad ſummum Monachorum ſacris indumentis coloris ſolemnitati conuenientis paratorum vltra Diaconum, & ſubdiaconum, qui in miſſa cantaturi ſunt Euangelium, & Epiſtolam: atque ita vt ijdem Abbates nullo modo teneant ſedem Abbatialem fixam, & permanentem prope Altare, vt Sedes Epiſcopalis retineri conſueuit; ſed eorum Sedes retineatur in Eccleſia iis tantummodo diebus, quibus ſolemniter celebratur; & dicti ſex Monachi vt ſupra parati non in ſedibus chorealibus, ſed ſuper ſcabellis ſedeant in ſitu congruo iuxta Eccleſiarum conuenientem ſitum tunc appoſiti panno laneo coopertis, ex conceſſione Vrbani VIII. *Conſtit.* 97.incip. *Exponi, ſub die 4. Aprilis* 1619. refert me citato *in hoc loco* Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Sedes Abbatialis.* Sunt Rnmæ ad S. Mariam nouam in regione Montium. Regitur hic Ordo Ariſtocratico miniſterio, vt refert Tamburin. *de iure Abbatum tom.3.diſput.1. quæſt.2. num.16.* De hoc Ordine agunt S. Antonin. *p.2. tit. 16.cap.1.§.2.* Caſſan. *in catal.p.4.conſid.58.* Polydor. Virgil. *de inuentor.rerum lib.2.cap.1.* Gualter. *in tab. chronograph.ſeculo 14.pag.699.* Paul. Morig. *de origine Relig.lib.1.cap. 37.* Hieronym. Roman. *de Republ.Chriſtiana lib.6.* Platus *de bono ſtatu Relig.lib.1. cap.21.* Sylueſt. Marul. *in Oceano lib.5.pag. 341.* Fr. Emman. *quæſt.Regular.tom.3. q.3. art.3.* Fr. Ludou. Miranda *in man.Prælator.tom.1.q.4. art.2.* Azor. *inſtit.moral.p.1.lib.16.cap.21.verſ.Ordo Oliuetanorum.* Carol Tapia *ad auth.ingreſſi, verb.monaſteria cap.48.* Tambur. *d.tom.2.diſput.24.q.5.num. 45. idem tom.1. diſp.1.quæſt.15.num.13.* Caualer. *deciſ.588.num.3. & 594.fere per tot.* Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul.reſol.123.num.10.* Reuerendiſſ. P. don. Dominicus Pucionus, nunc eiuſdem Ordinis Abbas Generalis, *in ſua Ariſtocraſia Regularium*, nouiſſimè Ioſeph. Micheli *in el teſoro de Religione fol.107.*

74 Sanctæ Iuſtinæ Patauinæ Congregatio ſic dicta à primo eius monaſterio & totius familiæ capite Patauij ſub patrocinio S. Iuſtinæ Virginis & Martyris eiuſdem Vrbis alumnæ, inſtituta fuit à Fr. Ludouico Balbo Benedictino Ordinis Cluniacenſis *anno* 1410. Pontifice Gregorio XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. habitus idem atque Monachorum S. Benedicti: deſiit appellari hæc Congregatio S. Iuſtinæ *anno* 1604. quo illi vnitum eſt monaſterium Caſſinenſe eo pacto, vt Caſſinenſis in poſterum diceretur, vt vetè nunc dicitur. De hac Congregatione agunt Paul. Morig. *de origine Relig.lib.1.cap.44* Syluest. Marul. *in Oceano lib.2.pag. 84.* Polydor. Virg. *de inuentor. lib.7.cap.1.* Gualter. *tabula Chronograp.ſæculo 15. anno* 1409. Tamburin. *d.tom.2.diſp.149.quæſt.5.num. 54.* Ioſeph. Micheli *in el theſoro de Religiones fol.108. verſo*, & cæteri, quos de Ordine S. Benedicti agentes ſupra retulimus.

S. Sepulchri Militaris Ordo ſic dictus, vel quod prope Sepulchrum Chriſti primum illius domicilium, vel quod ad ſecurandas vias peregrinantibus ad Sanctum Sepulchrum fuerit Chriſti Seruatoris cuſtodia. Aliqui eius inſtitutionem à tempore S. Helenæ Conſtantini matris trahunt, poſtquam Dominicam Crucem inuenit; aliqui ab imperio Caroli magni cum donatione Aaronis Sarracenorum Regis Sepulchrum Chriſti Domini accepit. Alij (quod verius credimus) non vltra Balduini hoc nomine I. Hieroſolymorum Regis, & Pontificatum Paſchalis II (moritur anno 1110.) reiiciunt. Tenebantur hi Milites ex regulæ præſcripto infidelibus arma inferre, Chriſtianos redimere, ferre in pectore ſcutum Hieroſolymitanum, id eſt Crucem rubram, quæ quaternas alias contineret, in memoriam Paſſionis Chriſti. Cæterum amiſſis Hieroſolymis, erectiſque à Syria in totum Chriſtianis, qui ex Equitibus S. Sepulchri ſupererant, in Italiam remigrantes partim Perugiæ conſiderunt Rhodianæ Militiæ, nunc Militenſi iuſſu Innocentij VIII. adſcripti ſunt, ſicque in totum eſſe deſierunt, præter paucos, qui adhuc per Belgium conſeruantur. De hoc Ordine agunt Illeſcas *in hiſtor. Pontif. p. 2. lib. 6.cap.20.* Syluest. Marul. *in Oceano Relig.lib. 3. pag. 232.* Menenius *in delit. Equeſtr.ſtt.de milit.S.Sepulchri*, qui in fine libelli ponit ſtatuta, & leges huius militiæ, Iacob. Boſſius *tom.1.in hiſtor. Melitenſis lib. 5. anno* 1143. 75

Equitum Templi Militaris Ordo ſic dictus à templo Hieroſolymitano, prope quod eius Hoſpitale, primum domicilium erectum, inſtitutus fuit à nouem Equitibus Gallis, quorum duo tantum à Scriptoribus nominantur, Hugo de Paganis, & Gaufredo à S. Audamato *anno* 118. Gelaſio II. ſummo Pontifice, Imperatoribus Occidentis Henrico V. Orientis Alexio Comneno: data Equitibus regula eſt à S. Bernardo in Concilio Trecenſi in Gallia celebrato *anno* 1127. nouem poſt eorum inſtitutionem. Illi autem nouem Equites promiſſa apud Patriarcham Ieroſolymitanum caſtitate & obedientia, frequentiore clientium comitatu, iuſſi ſunt Chriſtianis peregre illuc venientibus iter tutum à latrociniis impiorum præſtare, area eis attributa prope Templum Domini ad ædes conſtruendas, quo ſe reciperent vbi arma caperent, & inde Templarij ſunt dicti, primùm toga candida ſine Cruce circa *annum Domini* 1128. Pontifice Gelaſio II. mox Cruce rubea ſuper albam veſtem donati ſunt. Adeo inquit Vitriacus Cardin. *hiſtor. Oriental. cap. 65. & 66. formidabiles facti ſunt Fidei Chriſti aduerſariis, quod vnus perſequebatur mille, & duodecim millia, non quòd eſſent, ſed magis vbi eſſent, dum ad arma clamaretur interrogãtes, leones in libello, agni manſueti in domo, in expeditione milites aſperi, in Eccleſia veluc eremitæ, & monachi inimicis Chriſti Domini feroces, Chriſtianis autem benigni & mites, vexillum bipartitum ex albo, & nigro, quod nominat* Beaceant, *prauium habentes, eo quod Chriſti amicis candidi ſint & benigni, Nigri autem, & terribiles inimicis.* De templariis agunt Eccleſiaſticæ hiſtoriæ auctores, Platina, & Illeſcas *in Gelaſio II. & Clem.V.* S. Bernard. *in libello ad Milites Templi.* Caſſan. *in catalog. p.9. conſid. 5.* Petrus Mexia *in ſua ſylua lib.2. c. 4.cum ſeqq.* Paul. Æmil. *de rebus geſtis Francorum lib. 5. ſub Ludouico Graſſo pag.103.* Volaterran. *in antropoleg. lib. 21. tit.* 76

Ordines

Philippi Hiſpaniarum Regis precibus dictam facultatem reintegrauit, eorumque teſtamenta, quorum cauſa integra eſt, plenarium effectum ſortiri decernit, *Conſt.* 30. incip. *Romani Pontif. de anno* 1575. apud Laert. Cherub. *tom.* 2. *pag.* 396. Eſt huius Ordinis perpetua adminiſtratio apud Reges Catholicos, ſicut de Calatraua, S. Iacobo, & Auiſio dictum eſt. De hoc Ordine agunt Caſſan. *part.* 9. *conſid.* 9. Polydor Virgil. *de inuentor. rerum lib.* 7. *cap.* 5 Ioan. Petrus Gutierrez *in tract. de origine Militum Alcantara*, Mariana *in hiſtor. Hiſpania lib.* 17. *cap.* 11. Hieron. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib.* 7. *cap.* 9. Martin. de Viriana *in chronica Valentia p.* 3. *tit. de Alcantara*, Sanſouin. *de origine Equitum lib.* 2. *tit. Alcantara*, Paul Morigia *de origine Religionum lib.* 4. *cap.* 6. Silueſt. Marul. *in Oceano lib.* 3. *pag.* 227. Radez de Andtada *in chron. Alcantara*, Menenius *in delit. Equeſt. tit. Alcantara*, Tapia *in Auth. Ingreſſi C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. monaſteria, cap.* 50. Fr. Emman. *quaſt. Regular. tom.* 1. *quaſt* 5. *art.* 4. Azor. *inſtit moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 5. *q.* 3. *verſ. ſunt item milites Alcantara*, Fr. Bernard. de Britto *in chron. Ciſtercienſi tom.* 1. *lib.* 5. *cap.* 3. Hier. Roder. *in compendio quaſt. Regular. reſol.* 123. *num.* 44. Tamburin. *d. tom.* 2. *diſput.* 249. *quaſt.* 5. *num.* 79. Ioan. de Caruallo *de vna & altera quarta ad cap. Raynaldus, de teſtam. part.* 1. *num.* 349. me citatu *in hoc loco* Machado *en ſu perfecto Confeſſor tom.* 2. *lib.* 5. *part.* 4. *tract.* 2. *docum.* 2. Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar. de Cauálleria fol.* 20. vbi etiam de qualitatibus, quibus præditi eſſe debent qui huius militiæ eſſe cupiunt, & de forma dandi habitum.

84 Chriſti Militaris Ordo apud Luſitanos inſtitutus fuit ſub regula Ciſtercienſi, id eſt S. Benedicti à Dionyſio Luſitaniæ Rege S. Eliſabethæ Reginæ marito anno 1316. aliis 1320. Pontifice & confirmante Ioanne XXII. Imperatoribus Occidentis Ludouico IV. Orientis Andronico I. cuius caput eſſe noſcitur nobiliſſimum illud Cœnobium apud oppidum de Thomar nullius Diœceſis inter Conimbricam & Vlyſſiponem æquato ferè itinere, quod tranſlatum eſt ex oppido de Caſtro Marim Syluenſis Diœceſis in Regno Algarbiorum, vbi naſcens prima nouit initia, eique bona omnia, quæ in Luſitaniæ & Algarbiorum Regnis habebant Templarij, ſunt applicata vt vicinorum Sarracenorum incurſibus reſiſterent. Teſſera militibus Crux rubra eſt, cuius quatuor brachia linea candida interſecat formata pariter alia Cruce candida, vt binæ Cruces appareant rubra & candida. Plures & ditiſſimas per Luſitaniam Commendas poſſidet, illi Oriens, quem ſuis nauigationibus Luſitani apparuerunt, vectigalis eſt, nullus, vt plurimùm in hunc Ordinem cooptatur, quem non maiorum nobilitas commendet, & ſuis & proauorum rebus geſtis domi militia ve admitti dignus ſit Lege lata cautum eſt vt admittendi per triennium ſaltem in Africanis præſidiis Ceptæ, Tingis, & Maſagani, inter frequentes Maurorum occurſus, & excurſus virtutis ſpecimen ferant. Appellabant Luſitani *ſeruir Comenda*, id eſt, tantum temporis eſſe, & militando inſumere, quantum lex vel Regis diſpoſitio expoſcit ad commendam conſequendum. Religioſos huius Ordinis, qui ſub clauſura viuunt, appellamus *frades de Tomar*, ſumpto nomine ab oppido, vbi inſigne, & ampliſſimum habet monaſterium. Sunt in hoc Ordine dignitates plurimæ præter magnum Magiſtrum, cuius loco ſucceſſores, & perpetui ſunt adminiſtratores Reges Luſitaniæ; poſt Magiſtrum Commendator maximus, Clauicularius, &c. de hoc Ordine, & Militia agunt Luſitani hiſtoriographi *in vita Regis Dionyſij*, videlicet Galuanus, Pina, Eduarpus Nonius de Leaon, Ant. de Vaſconcellos, & Fr. Bern. de Britto, Caſſan. *in catal. part.* 9. *conſid.* 8. Polydor. Virgil. *de inuent. rerum lib.* 7. *cap.* 5. Illeſcas *in hiſtor. Pontif. p.* 2. *lib* 6. *c.* 2. Hieron. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib.* 7. *cap.* 13. Petr. Marizius *in dialogo varia hiſtoria dialog.* 3. *pag.* 90. Gualter. *in tab. chronog. ſaculo* 14. *anno* 1325. Platina *in Ioanne XXII.* Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 3. *pag.* 225. Petr. Matthæ. *in ſumma conſtit. Pontif. ſub Pio IV. num.* 2. Arnold. *in ligno vita lib.* 1. *cap.* 91 Lobera *in vita S. Troilani cap.* 19. Llamas *in methodo* 3. *part. cap.* 21. Cabed. *de patronat Regia Corona cap.* 15. *à num.* 1. Menenius *in delit. equeſtr. tit. Equitum Chriſti Ordo*, D. Martin. Carrillo *in annalibus chronol. lib.* 4. *ſub anno* 1319. Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. monaſteria cap.* 52. *per tot.* Barnab. Montaluo *in chron. Ciſtercienſib. lib.* 2. *cap.* 18. Iacob. Boſſius *in hiſtor. Melitenſi tom.* 2. *lib.* 1. *anno* 1316. Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 13. *cap.* 5. *quaſ.* 5. *verſ. in Luſitania tres quoque Ordines*, Marta *de iuriſdict. part.* 2. *cap.* 32. *num.* 14. Tamburin. *dict. tom.* 2. *diſputat.* 24. *quaſ.* 5. *num.* 84. Ioan. de Caruallo *de vna, & altera quarta, ad cap. Raynaldus, de teſtam. part.* 1. *num.* 352. Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *part.* 4. *tract.* 2. *docum.* 5. *num.* 1. Ioſeph. Micheli *fol.* 63. Hieronym. Roderic. *in compendio quaſ. regul.* 123. *num.* 47. Saoſouin. *de origine Equitum lib.* 2. *tit. Ordo Chriſti*, Paul. Morigia *de origine Relig. lib.* 4. *c.* 4. qui duo vltimi, erectum aiunt hunc Ordinem, vt Belgium à Mauris oppugnatum propugnarentur; ſcribentes Italia lingua Belgia pro Bebgica, ſua, vel librariorum incuria, ipſi curent; Aubert. Miræ. *de origine Relig. Ciſtercienſis lib.* 2. *cap.* 30. & *de origine monaſt. lib.* 5. *cap.* 9. vbi ait inſtitutum eſſe hunc Ordinem anno 1318. cum priori loco dixiſſes inſtitutum an. 1318 Emm. de Facia *en el epitome de las hiſtorias Portugueſas part.* 4. *c.* 12. Bona, quæ Templarij poſſidebant, huic Ordini fuerunt adddicta, vt referunt citati ſupra *num.* 77. & Carrillo *en ſus annales chronologicos lib.* 4. *an.* 1319. *in princip.* & Pontificia Conſtitutio conceſſa Dionyſio præfato in perpetuum vnit huic Ordini Caſtrum album, Langroiua, Thomerium, & Almoirol. omniaque alia caſtra fortalitia, & bona mobilia, & immobilia vniuerſa, quæ Ordo Templi in Regnis Portugaliæ, & Algarbij tenebat.

Monteſiæ Ordo Militaris apud Hiſpanos inſtitutus eſt ſub regula Ciſtercienſi, id eſt, ſancti Benedicti, & Virginis Mariæ patrocinio à Iacobo huius nominis II. Aragoniæ & Valentiæ Rege anno 1319. Pontifice Ioanne XXII. Imperatoribus, Occidentis Ludouico IV. Orientis Andronico I. dictus Monteſiæ, à Monte oppido Diœceſis Valentinæ, vbi primum, & præcipuum huius Militiæ domicilium erectum eſt. Vtuntur Equites Cruce rubra plana ſuper veſtem candidam. Vnitum eſt huic Ordini alium, qui ſancti Georgij de Alfama (eſt Alfama arx, caſtrum, aut caſtellum ſitum in littore maris Baleonarici in Principatu Cathaloniæ Diœceſis Dertuſen. inter oſtium Iberi fluminis, & collem Balaguerij, eſt hodie Prioratus huius Ordinis Monteſiæ) dicebatur, leges paſſim apud ſcriptores Hiſpanos. Crediderim fuiſſe inſtituta à Petro hoc nomine II. Aragoniæ Rege anno 1201. Pontifice 85

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

Innuocentio III. Imperatoribus Occidentis Philippo, Orientis Baldouino Belga. Verùm confirmatam non inuenio ante annum 1363. quo à Benedicto XIII. approbationem accepit, anno 1369. & Monteſianæ vnita eſt ab eodem Benedicto, quem pro vero Pontifice coluiſſe Aragonios non ſemel innui. Sed hunc Monteſiæ Ordinem approbatum fuiſſe à Ioanne XXII. ſucceſſore Clementis V. per eius Bullam *dat. Auenioni 4. Id. Iunij*, Pontificatus ſui anno primo, quæ inſerta eſt in principio diffinitionum dicti Ordinis impreſſarum Valentiæ de anno 1573. ſub inſtituto Ordinis Calatrauæ, vt per Menchaq. *de ſucceſſ. progreſſu vol.1.lib.3.q.3.§.30.lim. 34. num.* 300. Camill. Borrell. *de præſtantia Regis Cathol.cap.* 74. *num.*56.Carol.Tapia *in auth. ingreſſi, C. de ſacroſ. Eccleſ.verb. monaſteria c.1.num.* 2. De hoc Ordine agunt Caſſan.*in catal.p. 9.conſid.* 9. Polyd. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 7. cap.* 5. Gondiſ. Argote de Molina *lib.1.ſua hiſtoria cap.*32. Illeſcas *in hiſtor. Pontif.p. 2.lib.6.cap.* 2.Zurita *lib. 6.annal. Aragonia cap.*26. Garbai *lib.32.c.*11. Mariana *de rebus Hiſpania lib.16.cap.*15. Rades de Andrada *in chronic. Calatraua cap.*16. Lobera *in vita S. Troilani cap.* 19. Barnab. Montaluus *in chron. Ciſterc.tom. 1. lib. 2. cap.* 17.Ioſeph Micheli *in el teſoro militar fol.* 71. Martio de Variana *3.p. chronica Valentina*, Gaſp. Eſcolanius *in hiſtoria Valentia, decade 1.lib.5.c.13. num.4.lib.8.c. 7. & lib. 9. cap.6.* & Carol.Tapia *d. cap.51.per tot.*Tambur. *d.tom.2.diſp.24.q.5.num.*38. Ioan.de Caruallo *de vna, & altera quarta ad cap. Raynaldus, de teſtam.p.1.num.*354.Sylueſt. Marul. *in Oceano relig.lib.3.*Paul.Morigia *de origine relig. lib. 4.c.4.*Llamas *in methodo,p.1.c.11. §. 10.* Azor. *inſtit. moral. p. 1.lib. 13.cap.3.q.3.verſ.porro in Valentino*, Hieron.Roder.*in compendio quaſt. regul. reſol.* 123. *n.*48. Machado *en ſu perfetto Confeſſor tom.2. lib. 5. p.4.tract.3.docum.4.per totum*, Petr. Andr. Beuter *lib.2.chronicar. Hiſpan.c.*22.Camill. Borrell. *de præſtantia Regis Cathol.cap.74.n.*15. Franc. Hier. Leo Valent.*deciſ.*89. *num.*25. *lib.*1. Præfatus Rex Iacobus recuſauit quod bona, quæ Templarij habuerant in eius dominiis, applicarentur Militiæ S. Ioannis, tandemque obtinuit à præfato Pontifice quod applicari Militibus S. Ioannis bonis, quæ fuerunt Templariorum in dictis dominiis extra Regnum Valentiæ; quæ erant in dicto Regno, exceptis domo & Eccleſia, cenſibus, & redditibus, quos habebant in ciuitate Valentiæ, & eius territorio per dimidiam leucam, Caſtrum, & villam de Torrent applicarentur dictæ Militiæ Monteſiæ, vt latiùs referunt Zurita *annal. Regni Aragon.p.2.lib.6.c.26.fol.* 12. *& ſeq.* Illeſcas *in vita Ioannis XXII.c.2.fol.mihi* 12. Gaſpar Eſcolanus *d. lib.5.c.13.n.6.*ſummus Pont. Paul. III. *in ſua Bulla. ſub dat.4. Auguſti* 1540. & poſtea Gregorius per aliam *Bullam ſub dat.6. Decembris* 1588.conceſſere Militibus Monteſiæ vt gauderent priuilegiis, & indultis conceſſis, & concedendis Militibus S. Iacobi, & Calatrauæ etiam ſuper nuptiis contrahendis, & vt ipſorum liberi ex Matrimonio concepti legitimi eſſent, ſuccederentque tam ex teſtamento quàm ab inteſtato in eorum bonis, de quibus etiam teſtari poſſent, fruerenturque aliis immunitatibus, & prærogatiuis dictorum Ordinum, præſertim Calatrauæ, proſequitur Menchaca *d. §.30.n.300 & ſeq.*

86 S. Stephani Papæ, & Martyris Militaris Ordo apud Florentinos inſtitutus fuit à Coſmo Medices Magno Etruriæ Duce, atque hoc nomine I. ſub regula S. Benedicti, ac nomine S. Stephani ſummi Pontificis hoc nomine I. Florentiæ patroni anno 1561. Pontifice Pio IV. qui ſequenti anno eumdem Ordinem confirmauit *ſua Conſt.* 4. incip. *His qui pro Religionis, ſub Dat.7. Iulij* 1562. Imperatore Occidentis Ferdinando I. tyranno Orientis Solymano: deſignatus eſt in familiæ Magiſtrum ipſe Coſmus Medices, atque eius in poſterum ſucceſſores Etruriæ Duces. Inſtitutum Militum eſt Mauros & Turcas à Tirreno mari longè arcere: Teſſera Crux rubra cum Limbo aurea forma & ſpecie omnino Melitenſi ſimili ſuper veſtem candidam ex ſerico vndulato. Sunt apud eos (quemadmodum apud noſtrates Auiſij S. Iacobi, & Chriſti Milites) præter Equites Sacerdotes itemque ſeruientes, vt appellant, & donati, aliquo tamen diſcrimine; donati enim non quadrimembrem, ſed trimembrem præferunt crucem abſciſſo ſuperiore ſtipite. Melitenſium fere inſtituto viuunt, ſed caſtitatem tantum coniugalem profitentur, paupertatis vero loco charitatem. Præcipua & ampliſſima huius familiæ ſedes totius Ordinis caput, vnà cum gubernatore familiæ magni Ducis vices gerente, Piſis ſita eſt. De hoc Ordine agunt Gualter. *in tab.ſæculo 16.pag* 745.*anno* 1462. Illeſcas *in hiſt. Pont p.2.lib.6.c.*31.Sanſouin.*de orig.Relig.lib.4.c.* 8. Silueſt. Marul.*in Oceano lib.*3. Carol. Tapia *in dict. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria c.* 53. Tamb. *d.tom.2. diſp.24.q.5.n.*85. Alph.de Narb.*l.29.gl.7.n.3.tit. 6. lib.1. Recop.* Io.de Caruallo *de vna & altera quarta ad c. Raynaldus.de teſt p.1.n.*357.Ioſeph. Mich. *en el teſoro militar de Caualeria fol.* 55.Azor. *d.cap. 5. in fine.*

S. Mauritij Ordo Militaris apud Sabaudos inſtitutus fuit ſub regula S. Benedicti à Duce Sabaudiæ Emmanuele Philiberto, Emmanuelis Regis Luſitaniæ ex filia Catherina nepote, anno 1572. Pontifice Greg. XIII. (qui 16. Septembris eiuſdem anni Religionem confirmauit *ſua Conſt. 6.*incip. *Chriſtiani Populi*) Imperatore Occidentis Maximiliano II. Orientis tyranno Solimano. Inſtitutum Militiæ eſt Sabaudiam ab hæreticis illæſam tutari, deinde totam Italiam, cuius ipſa clauſtrum eſt, & munimentum. Inſigne ſiue Teſſera Crux Alba cuſpidibus in flores deſinentibus, appellant Galli florigeram ſuper veſtem holoſericam ex tabino vndulato coloris purpurei ſiue Carmeſini. Deſignauit Gregorius Emmanuelem Philibertum, & ſubſequentes Duces Sabaudiæ perpetuos Ordinis Magiſtros. Duo ſunt præcipua Ordinis domicilia, vnum Niceæ, vulgo *Niſa de prouenca* ad littus Tirrenum in confinio Galliæ vrbis pulchræ, & ſatis munitæ. Alterum Auguſtæ Taurinorum Ducis Sabaudiæ Regiæ. Militar Ordo ſub tutela & patrocinio S. Mauritij Ducis Thebeæ legionis, quem domus Sabaudica impenſe colit. Incedit eius & ſociorum ſolemnitas *die 23.Septembr.* Cæterùm anno Domini 1572. auctus eſt Ordo S. Mauritij Ordine S. Lazari Hieroſolymitani, quem Gregorius XIII. ipſi Conſtitutione lata incip. *Pro commiſſa*, adiuniuit, declarato vtriuſque ſiue vnius ex vtroque Magiſtro eodem Emmanuele, & ſubſequentibus Sabaudiæ Ducibus. Dicuntur nunc Milites S. Mauritij, & S. Lazari, ferunt vtriuſque Ordinis Teſſeram, nimirum intra Crucem viridem S. Lazari Crucem candidam S. Mauritij, extantibus eius ramis ad angulos, vbi ſtipites Crucis viridis inter ſe conueniuntur. De hoc Ordine agunt Tamburin.*d.tom.2.diſp.24. q. 5. num.*96. Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar de Caualleria* 87

ualleria fol. 49. Matthæus Bolboius *in hiſtoria Ludouici XI. Regis Galliæ lib.* 3. Petr. Belloius *in origine Equeſt. cap.* 10. Menenius *in delit. equ. tit. Ordo Equitum S. Mauritij*, Paul. Morigia *de origine Relig. lib.* 4 *cap.* 7. Syloeſt. Marul. *in Octano relig. lib.* 3. *p.* 107. Aubert. Miræ. *de origine Bened. lib.* 12. *cap.* 32.

88 Tertia regula *De tertia regula quæ eſt ſancti Auguſtini, & de Religionibus ſub ea militantibus*, eſt S. Auguſtini, (in cuius laudem plura cumulauit Valenzoel. *conſ.* 1. *num.* 10. *cum ſeqq.*) quam instituit anno 390. ſummo Pontifice Syrlaco, Imperatoribus Occidentis Gratiano, Orientis Theodoſio. Supponitur hic Ordo iuſtitutus aote Concilium Lateranen. celebratum ſub Innocentio III. anno 1215. *cap. religionum, de religioſ. domib. in* 6. Ab ipſo D. Auguſtino inſtituti narrantur duo Ordines, Eremitarum ſcilicet, & Canonicorum Regulatium, de anteriori autem ipſorum inſtitutione non ſatis liquet, Eremitæ ex vna, & Canonici ex alia patte acerrime contendentes, vt ex infra citandis legeoti apparebit. Eremitæ, quos volgus Auguſtinos vocitat, cucullam indnunt, & zooa cinguotur pellicea; Canonici verò Regulares licèt olim cucullati inceſſerant, hodie habitum canonicalem fere omnes induunt, de quorum antiquitate & præcedentia plura tradit Valenzuel. *conſ.* 1. *num.* 46. *cum ſeqq.* Actus eſt hic Ordo ſupplemento multorum aliorum, qui nomine, habitu, & tegula S. Auguſtini circonferebantur ſub Innocentio IV. anno 1243. & Alexandro IV. anno 1256. vt in eius *Conſtit.* 6. incip. *Licet* 4. *Non. Maij einſdem anni* 1256. procurante & agente Cardinali Richardo de S. Angelo coofirmatus deiode eſt à ſubſequentibus Pontificibus, vt patet in multorum Bullis, quas cumulauit Fr. Lauren-
89 tius de Empoli *in ſuo Bullario Auguſtiniano*. Fratres Eremitæ S. Auguſtini gaudent priuilegio ne alij Religioſi Mendicantes iuxta illorum Coouentos per ſpatium caoarum 140. noua loca erigant, Bonifacius VIII. *Conſtit.* 11. incip. *Ad conſe-*
90 *quendum* 11. *Kal. Martij* 1295. Ftuuntur priuilegiis conceſſis quatuor Ordinibus Mendicantium, videlicet Minorum, Prædicatorum, Carmelitarum, & Seruorum, Iulius II. *Conſtit.* 18. incip. *Etſi*
91 17. *Iunij* 1508. Et illis officium Saeriſtæ Capellæ Palatij Apoſtol. conceſſit Alexander VI. *Conſtit.* 5. incip. *Ad Sacram, Idib. Octobris* 1497.

92 Eſt & alius Ordo Eremitarum diſcalceatorum, qoorum Religioſi portabant habitum, nimirum nigrum com corrigia, ſed ex viliori panno, nec ita oblongis veſtibus, vt portant Auguſtiniani calceati. Hanc diſcalceatam Congregationem confirmauit, & vt nouitios recipere poſſet, & vt eius Fratres ad alium quàm Carthuſianorum Ordinem tranſire non valeat, conceſſit Clemens VIII. *Conſtit.* 63. incip. *Decet.* 5. *Nouembris* 1599. Eorum de Italia Conſtitutiones confirmauit Paul. V. *tom.* 4. *Bullarij conſtit.* 22. iocip. *Sacri*
93 *Apoſtolatus* 5. *Maij* 1620. Diuiſionem Prouinciæ Hiſpaniarum in quatuor prouincias, ac electiooem Vicarij genetalis, multaſque conſtitutiones, & ordinationes per dictos Fratres in Capitulo emanatas confirmauit Gregorios XV. *Conſt.* 36. incip. *Ad ſacram* 31. *Auguſti* 1622. Et illis vniuit quaſdam domos Regni Granaten. ſeu Quinten. in Indiis Occidentalibus eotondem Fratrum diſcalceatorum ſub gubernio Fratrum calceatorum eiuſdem Ordinis, Vrbanus VIII. *Conſt.* 102. incip. *Vniuerſalis* 16. *Iulij* 1629. Non poſſunt facere depingi, vel imprimi imagines ſanctorum Auguſti-

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

ni, Nicolai Tolentini; & aliorum Sanctorum Ordinis cum habitu, quo ipſi diſcalceati vtuntur, & ſic depictæ, vel impreſſæ aboleri iubentur. Vrbanus VIII. *Conſtit. ſua*, incip. *Exponi* 23. *Ianuarij*
1638. Congregationem Italiæ (quæ ſub gubernio 94
Vicarij geoetalis eſt ab Hiſpano independentis) in quatuor prouincias, videlicet Romanam, Neapolitanam, Ianuenſem, & Siculam diuiſit, & inſtituit quatuor Prouinciales pro earom gubernio Vrbanus VIII. *Conſtit.* 58. incip. *Ad vberes* 29. *Auguſt.* 1626. Vnus idemque Generalis vtrumque Ordinem moderatur, durat per ſex annos, *ex conſtit. Sixti V.* incip. *Exigit dio* 14. *Maij* 1587. ſed diſcalceatus habet ſoum Vicarium generalem, qoi illum totaliter gubernat, totios Ordinis Generale aliquando ſolummodo viſitante. Cui Vicario Generali non licet ſe ouncupare, aut nuncupari facere Generalem, ſed tantum Vicarium Generalem. Ita S. Cougreg. Viſitationis Apoſt. 23. *Maij* 1626. & 30. *Iunij* 1628. vtraque familia Romæ monaſteria ſua habet, calceata enim ad ſanct. Aoguſtinum, & ad ſanctam Mariam de Populo, Diſcalceata ad S. Antonium Abbatem, & ad S. Nicolaum de Tolentino. De hoc Ordine Eremitico S. Auguſtioi agunt S. Ant. 3. *p. tit.* 24. *c.* 21. Pelag. *de planct. Eccl. c.* 23. & 51. Caſſan. *in catal. p.* 4. *conſid.* 71. Genebt. *in chron. anno Chriſti* 1153. & 1216. Nauclet. *vol.* 3. *gener.* 41. *anno Chriſti* 1215. Garibai *in comp. lib.* 7. *cap.* 57. *anno* 398. Carol. de Tapia *dict. verb. monaſteria cap.* 18. Plat. *de bono ſtatu Relig. lib.* 2. *cap.* 22. Nauar. *commento* 4. *de Regular.* Illeſcas *in hiſtoria Pontif. p.* 1. *lib.* 2. *cap.* 8. Ioan. de S. Maria *in chronica Carmelit. diſcalceat. tom.* 1. *p.* 2. *cap.* 54. Anton. Yepes *in chron. S. Benedicti tom.* 3. *cent.* 4. *anno Chriſti* 817. *cap.* 3. & *tom.* 4. *cent.* 4. *anno Chriſti* 850. Franc. Magus *lib.* 5. *annal. Valentiæ cap.* 8. Eſcolan *lib.* 9. *hiſtoria Valent. cap.* 20. *num.* 2. Thom. de Ieſu Carmel. diſcalc. *ad reg. Carmel.* 2. *p. dub.* 6. Petrus Maturus *in annot. S. Antonini* 3. *p. tit.* 24. *cap.* 14. §. 2. Card. Baron. *annal. Eccleſ. anno Chriſti* 563. & 564. Chopin *lib.* 2. *monaſt. tit.* 1. *n.* 32. Vincent. Beluac. *in ſpeculo hiſtor. lib.* 25. *cap.* 25. Bernab. Mootalo. *in chronica Ciſtercienſi lib.* 1. *cap.* 58. Fr. Emman. *quæſt. Regular tom.* 1. *q.* 2. *art.* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 11. *cap.* 23. *q.* 2. Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 6. Suat. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 9. *per duo capita vltima* Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123. *num.* 34. Nicol. Pleoeoaolx *in libro*, cui titulum fecit, *Primas Auguſtinianeus*, impreſſo Coloniæ 1627. Tamburin. *de Iure Abbat. tom.* 2. *diſput.* 24. *q.* 4. *num.* 2. Venero *en el enchiridion de los tiempos fol.* 101. Fr. Ferdinand. Camarg. *in opit. hiſtoriali Eccleſiæ militantis pag.* 317. *cum ſeqq.* vbi latè de moltis Religioſis ſanctitate, & litteris inſignibus, Fr. Petrus Caluo *in tract. cui titulus eſt. Defenſa de las lagrimas de los iuſtos part.* 2. *cap.* 12. Et ex Eremitis Arnoldus de Duſco *in tract. de viris Illuſtrib. Ordinis Eremit.* Fr. Hieron. Roman. & Ioſeph. Pamphilius *in chron. Eremit.* Nicolaus Conſenius *in monaſt. Auguſtiniano*, Paul. Veoet. *in tract. de ortu & progreſſu Ordinis Eremit.* Fr. Ioannes Marquez *de origine Eremitarum S. Auguſtini*, Ludoo. Hurtado *in tract. de incremento Ordinis Eremit.* Simplician. à ſancto Martino *in vitis Sacrorum Ordinis*, Galliæ idiomate Tholoſæ 1641. Cornel. Lancellotus *in vita S. Auguſtini*, Georg. Maigrerius *in ſurculis ſacris Auguſtinianis*, Bapt. Alouiſianus *in viris illuſtribus Ordinis Eremitarum*, Anton. de Calancha *in hiſtoria prouinciæ Peruuntina Eremitarum*. Anton. à Purificatione *in hiſtoria*

triumphali edito anno 1634. Felix Milenſius de
Laurino in ſuo alphabeto de monachis, ac monaſteriis
Germaniæ ac Sarmatiæ citerioris Ordinis Eremitarum
anno 1613. Pragæ edito. nouiſſimè Thom. de Her-
rera in compendio Præſulum Ordinis Eremitici Ma-
triti anno 1643. & in alphabeto Auguſtiniano, in quo
præclara Eromitici Ordinis germina virorum-
que & fœminarum domicilia recenſentur, duo-
bus tomis in folio editis Matriti hoc anno 1644.
Ludouic. ab Angelis Luſitanus de vita & laudibus
S. Auguſtini. Plures Congregationes hic ortæ
ſunt, quæ eandem ſancti Auguſtini regulam, &
habitum obſeruant, videlicet Congregatio Le-
cetana, quam reſtaurauit, & ad normam reduxit
Bartholomæus Venetus de anno 1387. vndecim
tantum monaſteria poſſident. Item Congrega-
tio Carbonariæ, quam in terra laboris Regni
Neapolitani inſtituit Fr. Simon Cremonenſis de
anno 1339. Item Congregatio Peruſina ſanctæ
Mariæ de Populo in Vmbria, quæ per aliquos
Religioſos Augoſtinianos incœpit de anno
1424. Item Congregatio Lombardiæ, quæ ini-
tium ſumpſit ab anno 1444. fundantibus PP.
Ioaune Rocco Papienſi, & Gregorio Cremonen-
ſi, poſſidet vſque ad 68. monaſteria. Item Congre-
gatio Montis Othonis, quam in marcha Anconi-
tana inſtituit Fr. Simon de Camerino de anno
1460. tria tantum monaſteria poſſidet. Item Con-
gregatio Baptiſtelorum, ſiue Genuenſis à Fratre
Baptiſta Genuenſi inſtituta de anno 1484. Item
Congregatio Pullenſis, ſiue Dulceta, quam inſti-
tuit Fr. Felix Pulles de an. 1491. Alia vulgo dicta
Zampana à Fr. Franciſco Zampana inſtituta an-
no 1502. Alia S. Auguſtini de Dalmatia in
Iſcauonia, de anno 1502. Alia ſancti Pauli ere-
mitæ de an. 1550. poſſident in Italia monaſteria
quatuor. Sancti Auguſtini feſtum celebratur 28.
Auguſti, quo die anni Domini 1590. natus
fui.

95 Canonicorum Regulatium Sancti Auguſtini
Ordo poſtquam ab aliis alibi ſuſcitatus, dein-
de quaſi denuò erectus eſt à Sancto Auguſtino in
ciuitate Hipponenſi anno 397. ſeptem poſt fami-
liam Eremiticam, Pontifice Cyriaco, Imperato-
ribus Occidentis Honorio, Orientis Arcadio.
Diuiſa eſt Congregatio hæc Canonicorum in
varias familias, quarum præcipuè numerantur
Lateranenſis, Sancti Frigiani, Sancti Ruffi, S.
Arnulfi Aroaſiæ, S. Victoris. Præmonſtratenſis,
ſancti Sepulchri, Mantuanæ, ſanctæ Crucis Co-
nimbricenſis, Vicendiſemienſis, Vallis viridis,
Frigionariæ Scopetinæ, ſancti Georgij in Alga,
ſancti Spiritus Venetiarum, ſancti Petri de mon-
96 te Gorbulo, de quibus infra ſuis locis. Iſti Cano-
nici Regulares præcedunt Monachis Caſſinen-
ſibus, & ſunt antiquiores Monachis Ordinis
ſancti Benedicti, Pius IV. Conſtitut. 75. incip.
97 Sedis Apoſtolicæ, de anno 1568. In Epiſcopos
98 promoti vtuntur habitu, quo vtuntur Clerici
ſæculares in Epiſcopos promoti, Leo X. Conſt. 34.
99 incip. Dudum 1. Septembris 1519. Contra eorum
bona & iura non currit præſcriptio, niſi ſexa-
ginta annorum, poſſunt admittere ad ingreſ-
ſum, qui arctiorem Religionem vouerunt: gau-
dent omnibus gratiis, priuilegiis, & indultis con-
gregationis Caſſinenſis, & eligunt ſibi Conſer-
uatores cum ampliſſimis facultatibus, Sixtus IV.
Conſtitut. 10. incip. Dudum 10. Kalen. Septembris
100 anno 1476. Iſti, & Moniales eiuſdem Ordinis
ſancti Auguſtini recitant ſingulis feriis quintis
officium ſanctiſſimi Sacramenti, vt cenſuit ſacra
Congregat. Rituum in Burgen. de Arcinegra 15.
Maij 1610. Aguot de Canonicis Regularibus
Richard. Angelicus Theologus Pariſienſis, & Ca-
nonicus regularis ſancti Victoris in chronic. Cano-
nicorum regularium, Ioannes de Nigraualle Bi-
blioth. Apoſtol. in epit. chronic. Gabriel. Penno-
tus in hiſtoria tripartita de origine Canonicorum Re-
gularium, Fr. Hieronym. Roman. de Republ. Chri-
ſtiana lib. 6. cap. 4. & 16. Platus de bono ſtatu Relig.
lib. 2. cap. 43. Fr. Emman. quæſt. Regular. tom. 1. quæſt.
3. art. 1. Fr Ludouic. Miranda in Man. Prælatorum
tom. 1. quæſt. 4. Suar. tom. 5. de Relig. tract. 8. cap. 7.
num. 2. cum ſeqq. Thom. Valaſc. allegat. Iuris tom. 1.
allegat. 66. num. 6. Ioann. Trullench. de Cano-
nicorum Regularium Ordinis antiquitate, no-
mine, inſtituto, approbatione, & viris illuſtri-
bus.

Canonicorum Regularium Lateranenſium Or- 101
do dictus Lateranenſis ab Eccleſia ſancti Ioan-
nis Laterani in Vrbe, vbi collocatum aliqui
credunt à ſancto Leone magno Pontifice intra
annum 440. & 457. ſicut refert Cæſar Franchotti
Clericus Regularis ſanctæ Mariæ de Luca, in hi-
ſtoria ſacra Lucenſi edita anno 1613. Italè, in Eccleſia
S. Tudiani ſtatim in princip. ſiue, vt vult Onuphr.
Pauin. de ſeptem ſtationibus Vrbis, vbi de Eccle-
ſia Lateranenſi à ſancto Gelaſio Papa ſancti Au-
guſtini diſcipulo ab anno 555. & deinceps du-
rante ibi eadem familia per 800. annos, vſque ad
Pontificatum Bonifacij VIII. qui ſublatis Ca-
nonicis Regularibus ſancti Auguſtini ſæculares
introduxit anno 1300. Carol. de Tapia in d. Auth.
Ingreſſi, verb. monaſteria cap. 2. num. 3. Reformata
eſt Congregatio Lateranenſis à Congregatione
Frigionaria, quæ inſtituta, ſeu potius reformata
eſt à ſancto Fridiano Epiſcopo Lucenſi intra an-
num 560. & 588. quo durauit eius Epiſcopatus à 102
S. Maria de Frigionaria nomen ſumpſit, ex quo
monaſterium illud, vbi reformatio cœpit, hoc
erat titulo inſignitum, 3000. paſſibus à ciuitate
Lucenſi diſtans, ita Carol. de Tapia d. verb. mona-
ſteria, cap. 2. num. 2. vbi num. 6. cum ſeqq. refert Ge-
nerale huius Ordinis Rectorem primum ad an-
num fuiſſe, deinde ad triennium duraſſe à tempo-
re Gregorij XIII. & quod eligitur in generali Ca-
pitulo à Prioribus, & Abbatibus monaſterio-
rum, quæ in Italia numerum continent 64.
Tamburin. tom. 2. diſput. 24. quæſt. 4. num. 3. Induun-
tur Canonici Regulares Lateranenſes tunica al-
ba, rochetto ex byſſo tenuiſſima, pileum ni-
grum portant, Carol. de Tabia d. cap. 2. num. 5.
non tenentur accedere ad proceſſiones. Sacra
Congreg. Rituum in Lateranen. Canonicorum Re-
gularium 30. Iulij 1616. Communicant in ſingulis 103
gratiis, tam ſpiritualibus, quàm temporalibus
cum Monachis Caſſinenſibus, & Canonicis Re-
gularibus ſancti Saluatoris Bononen. Gregorius
XV. Conſtit. 33. incip. Iniuncti 13. Auguſti 1622.
Illis non licet etiam de licentia ſui Generalis, 104
abſque permiſſu Pontificis aſſumere curam ani-
marum ad tempus, multóque minùs benefi-
cium Curatum, Sacra Congreg. Concil. teſtibus
Piaſec. in praxi Epiſcop. part. 2. cap. 5. num. 23. Qua-
rant. in ſum. Bullarij verb. Canonicus regularis, Garc.
de benefic. part. 7. cap. 10. num. 32. Habent Romæ
monaſterium ad ſanctam Mariam de Pace: poſ-
ſident multa, eaque pulcherrima monaſteria
per Italiam, de quibus Gabr Pennotus. Agunt
de Canonicis Regularibus Lateranenſibus Hi-
ſtorici,

ſtorici, & Auctores, quos præcedenti numero pro Canonicis citauimus. Vide Paul. Mori *de orig. Relig. lib. 1. c. 8.* Syłueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 1. à pag. 1.*

105 Canonicorum Regularium ſancti Ruffi Ordo inſtitutus eſt, vt multi volunt, à S. Ruffo ſancti Pauli Apoſtoli dicipulo, de quo ipſe ad Roman. *cap. 16. num. 13. ex me ſalutem dicito Ruffo ſelecto in Domino, eiuſque matri, quam non aliter, atque meam matrem obſeruo.* Hunc ſcribit Dorotheus *in Synopſi,* fuiſſe Thebarum Epiſcopum, addit Ioannes Maurolicus *in ſuo Martyrologio* veniſſe poſtea Gallias, & Auenionis factum fuiſſe Epiſcopum, ibique introduxiſſe Canonicos Regulares, de anno nihil omninò ſcitur. Cæterum Claudius Robertus *in ſua Gallia Chriſtiana tit. de Abbatijs litt. R. verb. S. Ruffus,* negat propterea hanc Congregationem dictam eſſe S. Ruffi, quod eam S. Ruffus inſtituerit, imò contendit S. Ruffum nunquam fuiſſe Lugdunenſem Epiſcopum: addit verò propterea ſic appellatam, quia præcipuum eius domicilium, & familiæ caput erectum ſit ſub inuocatione S. Ruffi in vrbe Valentina in Gallia, cuius etiam nobilis Prioratus eſt Lugduni, à quo mirum in modum hæc familia nobilitata eſt, atque errandi occaſio orta, vt putaretur S. Ruffus talis familiæ inſtitutor, huius Congregationis leges, & ſtatuta accepiſſe Congregationem noſtram S. Crucis Conimbricenſis, auctor eſt Marquez *de vera origine Eremit. S. Auguſtini cap. 18. §. 4. & 5.* De his Canonicis Regular. S. Ruffi agunt Syłueſt Marul. *in Ocean. Relig. lib. 1. pag. 5.* Aymar. Falco *in hiſtoria Antoniana, part. 2. titul. 22. cap. 3.* Petrus Griſſeus *in hiſtoria Canonicorum, ſect. 13. numer. 16. & 17.* Tamburin. *tom. 2. diſputatione 24. quæſt. 4. num. 5.* Feſtum S. Ruffi *in Martyrol. Romano* celebratur 21. Nouembris, & alius item ſancti Ruffi primi Epiſcopi Auenionenſis, 12. Nouembris.

106 S. Antonij Eremitæ Ordini fœlicia dedere initia nobiliſſimi viri Gaſto, & Girinus ſiue Girondus, eiuſdem Gaſtonis filius, oriundi ex oppido Mota Viennen. diœceſis in Gallia quod hodie S. Antonij dicitur, à corpore huius Sancti eò allato ex Vrbe Conſtantinopolitana per Ioachimum Caſtri Albenciani, & Motæ Dominum. Illi autem cum ex periculoſiſſima infirmitate meritis S. Antonij fuiſſent liberati, ſtatuerunt pro ſalutis conſecutæ beneficio ſe totos S. Antonij deuouere famulatui, ſuaque omnia bona libentiſſimè illi obtulerunt, quæ (ſicut ab eodem Sancto per viſionem acceperant) in alendos pauperes igne ſacro ſiue gehennali tunc in occiduis partibus crudeliter ſæuiente contactos inſumpſerunt, quibus alij viri pij ſe ſe adiunxerunt, proque eiuſdem operibus ſanctis adimplendis piiſſimam inter ſe ſocietatem, & fraternitatem inierunt; ſicque fuit origo Antoniani Ordinis anno Domini 1095. Pontifice Gregorio VIII. Imperatoribus Occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Conneno, quæ ſub habitu ſæculari, & ſine eccleſiaſtico titulo permanſit ſub Magiſtrorum, ſeu Dominorum regimine annos ferme ducentos, donec Bonifacius VIII. eiuſdem hoſpitalaribus extinctis Magiſtrorum, ſeu Dominorum nominibus, Abbatem generalem præfecit, eoſque tam Abbatem, quam alios in Religioſos ſub nomine S. Antonij, & Canonicos ſub regula S. Auguſtini inſtituit, vt in eius *Conſtit. 5* incip *Ind. ſpoſitione 15. Kal. Iunij* 1297 in qua etiã illis ſtrictè præcipit ſignum *Tau*, ſiue potentiam iuxta morem ſolitum ipſorum hoſpitalium, quod etiam S. Antonius in viſione dederat Gaſtoni. Huic Religioni quamplurimas Indulgentias, gratias, & prærogatiuas elargiri ſunt Gregorius II. Gregorius X. Calixtus II. à quo auguſtiſſimum Illud S. Antonij Templum Ordinis caput in Delphinatu conſecratum, atque dicatum eſt, Benedictus II. Clemens V. Ioannes XXII. qui inter alia priuilegia Abbati in monaſterio capite Ordinis exiſtenti Mitra, aliiſque Epiſcopalibus ornamentis vti permiſit. Manſit hic Ordo ſub Abbatum obedientia, & gubernio ad hanc vſque diem annorum ſpatio circiter 533. ex quo prodierunt admodum illuſtres viri, inter quos hac noſtra tempeſtate, annos circiter 17. claruit Antonius Tholoſanus vir nunquam ſatis pro meritis laudatus, hic quaſi collapſo Ordine Antoniano, ſingulari, quia erat vitæ ſanctimonia, & doctrina præditus, eundem Ordinem piè reſtaurauit, omnique ſtudio conatus, vt omnimoda ex Ordine ſuo peculiaritas exradicaretur, perfectaque rerum communitas induceretur, ſub vera Ordinis reformatione: quod onus, quia citiùs ex humanis ſublatus eſt, abſoluere non potuit, quod tandem à Reuerendiſſimo Antonio Brunel de Gramont nunc Abbate Generali exiſtente eſt perfectum, qui à ſummo Pontiſ. Gregorio XV. Bullam introducendæ reformationis obtinuit *ſub dat. Romæ 13. Kal. Auguſti* 1622. confirmatam ab Vrbano VIII *ſub dat. 8. Iunij* 1624. per quam extinguuntur omnes Beneficiorum tituli, Superiores triennales inſtituuntur, eiſque omnium Regularium Mendicantium, & non Mendicantium priuilegiorum communicatiu conceditur. Sunt Romæ in hoſpitali S. Antonij prope S. Mariam Maiorem. De hoc ordine agunt Caſſao *in catalogo gloria mundi p. 4. conſid. 65.* Gualter. *in tabul. chronog. ſæculo 11. anno 1095. pag. 631.* Card. Baron *annal. Eccleſ. tom. 11. anno Chriſti 1095. num. vit.* Syłueſt. Marul. *in Oceano relig. lib. 1. pag. 53.* Aubert. Miræ. *de ſtatu relig. Chriſt. lib. 1. cap. 24. & de origine monaſt. lib. 1. cap. 3.* Azor. *inſt. mor. part. 1. lib. 13. cap. 11. quæſ. 8.* Ludou. Miranda *in manu. Prælat. tom. 1. quæſ. 5. art. 24.* Claud. Robert. *in Gallia Chriſtiana tit. de Abbatijs litt. A, verb. Antonius* Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol. 105.* Feſtum S. Antonij celebratur 17. Ianuarij.

Canonicorum Regularium Aroaſiæ Ordo erectus eſt à duobus pijs Sacerdotibus, Connone, & Holdemaro in monaſterio Aroaſiæ ſecundo ferè lapide à Bapalma Arteſiæ oppido verſus finem Regni Galliæ in Diœceſi Atrebaten. anno 1097. Pontifice Vrbano II. Imperatore Occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Conneno. Ab hoc monaſterio Aroaſiæ familiæ Aroaſianæ capite exordium, & nomen ſumpſit hæc Congregatio, quo tamen tempore, id mihi ignotum eſt. Habuit frequentiſſima per Belgium, & Galliam monaſteria, quorum catalogum deſcribit Miræus *loco citando.* Porro hæc monaſteriorum ad Aroaſiam vnio iam deſiit, nec talis Congregatio hodie perſiſtit; de ea latè Cruſſen. *in monaſtic. Auguſtin. part. 2. cap. 17.* Aubert. Miræus *de origine Canonicorum Regular. cap. 10.* Tamburin. *de iure Abbatum tom. 2. diſputatione 24. quæſ. 4. num. 7.* 107

Canonicorum S. Victoris Ordo nomen ſortitus eſt à monaſterio S. Victoris propè muros Pariſienſes Abbatiali titulo illuſtri, ædificatum eſt à Ludouico Craſſo Galliæ Rege anno 1113. 107

vt referunt Cruſſen. *in monaſtic. Auguſtin part.* 2. *cap.* 19. Aubert.Miræ. *de origine Canon Regular. cap.* 12. vbi magnum Vitriaci Cardinalis de Canonicis S.Victoris elogium tranſcribit,atque ea enumerat cœnobia, quæ huic Congregationi paruerunt tam virorum,quàm mulierum. Cæterùm deſiit iam hæc Congregatio,licet monaſterium,quod toti præficiebatur, adhuc floreat. Fuere ea hac familia Hugo, & Richardus de S. Victore,ſcriptores magni nominis.Tambur.*dict.tom.2.diſp.*24. *quæſ.*4.*num.*12.

109 Canonicorum Regularium Præmonſtratenſium Ordo ſic dictus à loco Præmonſtrato in Diœceſi Lugdunenſi ſuffraganea Remenſi in Gallia, inſtitutus fuit à Norberto Archiepiſcopo,poſtea Magdeburgenſi Germaniæ Primate ſub regula ſancti Auguſtini,& inſtituto Canonicorum Regularium anno 1120. Pontifice Calixto II. Imperatoribus Occidentis Henrico V Orientis Ioanne Conneno,confirmatus ab Honorio II in ſua *Conſt.* incip. *Honorius Epiſcopus, ſub Dat. Kalend. Martij* 1126. quæ reperitur impreſſa in ſtatutis Ordinis renouatis de anno 1628. Vtuntur hi Canonici albis veſtibus, nimirum tunica, ſuper quam deferunt aliquando rochettum tenuiſſimi lini, ſeu byſſi, maximè dum Diuinis in Eccleſia feſtiuis diebus interſunt, cum almutia ex pellibus agninis albis. Geſtant in capite album pileum quadratum, in humeris verò pallium Carmelitano non diſſimile per Hiſpaniam, & vbique,ſed longiori, quod terram ſerpit, cum officiis quotidianis, & ferialibus interſunt: foris autem extra Conuentum vtuntur pallio albo ad formam illius,quod Clerici portant. Generalis, & Abbates Ordinis (ſic appellant Superiores) ſunt perpetui, viget maximè hæc familia per Galliam, Germaniam, Flandriam, Hiſpaniam: apud Italos ferè nulla eorum ſunt monaſteria.Romæ viuunt empta in domo ad collegium ædificandum in platea dicta *Felici*, quæ tendit à quatuor fontibus ad Baſilicam ſanctæ Mariæ Maioris, in qua non ſemel fui De hoc Ordine agunt Chronicon Præmonſtratenſe Coloniæ impreſſum de anno 1613 S.Antonin.*part.2.hiſtor.tit.*15. *cap.*19. *& tit.*17.*cap.*2.§.2.Ioann.Pichar.*in notis ad epiſtol. S.Bernardi epiſtol.*25.*&* 247 Paul.Morigia *de origine Relig. lib.*1.*cap.*57. Sylueſt Marul. *in Oceano Relig.lib.*12.*pag.*572.Ioann.Trull. *de Canon. Regul. lib.*1. *cap.*9. *pag.*43. Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi verb.monaſteria cap.*26.*per tot.*Tambur. *dict. tom.*2. *diſputat.*24.*quæſ.* 4. *num.*20. Venero *en ſu enchiridion de los tiempos fol.*100.in impr.de anno 1641 Fr. Ferdinand. Camargo *in epitome hiſtoriali Eccleſia militantis de ann.*1116 *fol.*230. nouiſſimè R.P.Angel. Marique *in annalib. Ciſtercienſib. anno Chriſti* 1110.*cap.*2.*à num.*1. *cum ſeqq.* Thom. Boz. *de ſignis Eccleſia tom* 2.*l.* 22. *cap.*3. Gualter. *in talibus chronograph.ſaculo* 12.*pag.*627.Card. Baron. *annal. Eccleſia tom* 12. *anno Chriſti* 1120. *& anno* 1134. Fr. Emman.Roderic. *quæſ. Reg.tom.*1. *quæſ.* 3. *art.* 16. Azor.*Inſtit.moral.part.*1.*lib.*21 *cap.*21. *quæſ.*2. Suar. *tom.*4.*de relig.tract.*9. *lib.* 2 *cap.* 5. *num.* 6. Claud. Robert.*in Gallia Chriſtiana tit. de Abbatiis litt. P, verb.Præmonſtratum*, Hieron. Roderic. *in compendio quæſ.Regul.reſol.*123.*num.*23. latè Aubert. Miræus *in chronica huius Ordinis*, quam edidit Coloniæ Agrippinæ *anno* 1613. Et ex huius familiæ alumnis Philippus Abbas Bonæ ſpei, contemporaneus S.Bernardi Clareuallenſis *in lib de continentia clericorum cap.*121.*&* 126 *nouè impreſſo Duaci* 1621. Ioannes Chryſoſtom. Van der Sterre Abbas S.Michaëlis *Antuerpia de natalibus Sanctorum huius Ordinis, impreſſ. anno* 1625. *& in libro, cui titulus eſt, Lilium inter ſpinas, de vita S. Ioſephi Steinfeldenſis Ordinis Præmonſtraten.impreſſo etiam Antuerpia anno* 1627.*& in alio dicto Echo S.Norberti triumphantis, impreſſo quoque Antuerpia anno* 1629. Dionyſius Mudzratz Præpoſitus Monialium Ordinis Præmonſtraten.Bredæ *in ſua hiſtoria eccleſiaſtica,* vbi de hoc Ordine multa inſeruit, impreſſa *anno* 1624. Auguſtinus VVithmans *in ſuo Mariano Antuerpiæ impreſſo* 1628. Martinus Mertz Prior Rhotenſis in Sueuia *in vita S.Norberti latinè ſcripta.* Mauritius du Pré *in vita eiuſdem S.Norberti tribus libris lingua Gallica exarata*, Cornelius Hanegrauius Præpoſitus Collegij Romani S Norberti,*in vita eiuſdem Sancti lingua Italica conſcripta, & impreſſa Roma de hoc anno* 1632 Feſtum S Norberti celebratur 6.Iunij, cuius officium ſub ritu ſemiduplici in toto Orbe recitati poſſe cenſuit S. Congregat Rituum 14. *Nouembris* 1620. Verùm vt ipſa feſtiuitas conuenientius, ac decentius celebrari poſſet, Vrbanus VIII. per ſuas litteras in forma Breuis *ſub Dat.* 14. *Aprilis* 1625. pro Ordine tantùm tranſtulit feſtum ſancti Norberti *in diem* 11. *menſis Iulij*, quas impreſſas inueni apud Ioann. Chryſoſtom. *in dicto Echone, pag.*173.

Canonicorum Regularium Mantuanorum Ordo à S.Marco inſtitutus refertur,ſed monaſterium Mantuanum fundauit eius Vrbis Epiſcopus Henricus anno 1150. Pontifice Eugenio III Imperatoribus Occidentis Conrado III. Orientis Emmanuele Conneno. Præter hoc Mantuanum,atque alterum in oppido Neſi prope Patauium Mantuano anneaum, nullum aliud eſt in tota Congregatione monaſterium. De hoc Ordine agunt Paul.Morigia *de origine Relig.l.* 1. *c.* 9. Syluest: Marul.*in Oceano Religioſorum l.* 5.*pag.* 36. Carol: Tapia *in Auth. Ingreſſi. C.de ſacroſ. Eccleſ.verb monaſteria cap.* 3. Tamburin. *tom.*2. *diſp.*24. *quæſt.* 4. *num.* 33. Placet huic Mantuanæ Congregationi aliam per omnia ſimilem annectere,videlicet Spiritus ſancti apud Venetos Canonicorum etiam Regularium, duo tantùm poſſidet monaſteria, Venetiis alterum,alterum Patauij, quod appellant S. Michaëlis, ſed vtrumque magnis redditibus abundans. Nullus ad hanc Congregationem admittitur, niſi Venetus ſit, & nobilis,ferunt eundem habitum, atque Canonici Regulares Lateranenſes cum pileis quadratis ex panno albo, item pallia alba, cum exeunt domum: de his agunt Ioann Andr.*in Clement.*1.*de elect.* Paul. Morigia *d. l.* 1.*cap* 61. 110

Canonicorum Regularium ſancti, Sepulchri 111 Ordo inſtitutus creditur poſt Hieroſolymas recuperatas per Godofredum anno 1099. vt putat Franciſcus Medices *in l. qui inſcribitur, Habitus Cleri Romani.* Extât Cœleſtini II. Conſtitutio *ſub Dat.* 10. *Ianuarij* 1153. quod honorificata eſt Canonicorum S.Sepulchri in Hieroſolymis commendatio, propterea hoc anno illam attexímus. Induebantur nigro colore, ferebant pallium ſuper rochettum, in quo aſſutæ erant ad latus ſiniſtrum quinque Cruces ex purpura grandes, vt ſupra ſe, & infra ſe ad angulos ſuos paruulas ſuſtineretur: placuit hic numerus, & figura in memoriam Paſſionis Chriſti. De hoc ordine agunt Syluest. Marul. *in Oceano Relig. l.* 1. *pag.* 30. & Tamburin *tom.* 2. *quæſt.* 24. *quæſt.* 4. *num.*13.

anonico

112 Canonicorum Regularium S. Crucis Conim-
bricenſis Ordo apud Luſitanos ſic dictus à celebri
monaſterio S. Crucis Conimbricenſis, quod am-
pliſſimis redditibus ædificauit Alphonſus Henri-
quez primus Loſitaniæ Rex, anno 1131. Innocen-
tio II. Pontifice, Imperatoribus Occidentis Lotha-
rio II. Orientis Ioaone Conneno, ibique ſepultus
iacet in Sacello maximo à læua parte Altaris, vnà
cum filio Sanctio Regni ſucceſſore; qui eadem
capella, è regione patris ad dexterum latus æquali
mauſoleo quieſcit. Fuere primi huius congrega-
tionis inſtitutores, Don Tellus Archidiaconus Co-
nimbricenſis, Don Michaël eiuſdem Eccleſiæ
Prior, Don Ioannes Canonicus, & Magiſter ſcho-
læ, Don Theoronius primus Prior monaſterij S.
Crucis, Don Odorius ſancti Iacobi Preſbyter, &
eiuſdem S. Crucis Prior clauſtralis, Don Siſnan-
dus S. Mariæ Montis Maioris Præpoſitus, Don Pe-
trus Preſbyter, & alij qoinque, qoorum nomina in-
uenire non porui, confirmauit Innocentius III. an-
no 1135. Habuit hæc Congregatio multa ſub ſe
monaſteria in Regno Portugalliç, quod non egre-
diuntur, quæ temporis viciſſitudo ab illa adduxit;
& aliis Ordinibus, ſiue menſis Epiſcopalibus ap-
plicauit. Nunc poſſidet vnum de viginti, inter qoæ
ampliſſima ſunt S. Viocentius Vlyſſiponenſis, *Grijo
Refoyos, Portugallenſe, Moreira*, &c. Veniunt Reli-
gioſi appellatione eorum, qni in ſtrictiori clauſura
viuunt ad effectum ne ad publicas proceſſiones ac-
cedere cogantur, Sacr. Congreg. Concil. teſte Ar-
mendar. *ad recop. legum Nauarræ lib.* 1. *tit.* 14. *l.* 24.
§. 31. *de proceſſ. n.* 6. quem refero *de offic. & poteſt. Epi-
ſcopi p.* 3. *alleg.* 78. *n.* 17. Induuntur Canonici alba
tunica, ſuperpellicio lineo, almutia, ſiue caputio, &
pallio nigro, habent Generalem ad triennium.
Priores domorum fiuor à Capitulo cuiuſcunque
Cœnobij confirmante Generali. De hoc Ordine
agunt hiſtoriographi Luſitani *in Alphonſo Henri-
quez*, Gabriel Pennotus *in hiſtoria tripart. lib.* 2. *c.* 59.
Illuſtriſſ. & Renerendiſſim. Dominus meus Roder.
à Cunha *in hiſtoria Epiſcop. Portugallenſ p.* 2. *cap.* 2.
Tambur. *tom.* 2. *diſp.* 14. *n.* 16. nooiſſime R. P. Angel.
Manrique *in annalibus Ciſtercienſibus anno Chriſti*
1161. *c.* 1. *n.* 14. *cum ſeqq.* Feſtum ſancti Theotonij
primi Prioris, quem iſta Congregatio maximè co-
lit, celebratur 18. Februarij.

S. Spiritus in Saxia Ordo ſic dictus, quòd S.
113 Spiritum habeat pro tutelari Saxia, quod Romæ
eo locn, vbi ſitum eſt monaſterium, & hoſpitale
huius Congregationis caput, Saxones Germaniæ
populi olim habitarunt, inſtitutus ab Innocentio
III. anno 1198. Imperatoribus Occidentis Henri-
co VI. Orientis Alexio Angelo. Curant hi Reli-
gioſi hoſpitalitatem, & inſeruiunt ægrotis, tria
emittunt ſolemnia vota, & veri ſont Religioſi
Non diuiditur in prouincias Religio iſta, ſed do-
114 mus, quas Prioratus vocant, habenr 648. Ad Reli-
gionem alios ſuſcipere valent Innoc III. *Conſtit.* 7.
incip. *Inter opera* 13. *Kalend. Iulij* 1204. Exépti ſunt
à iuriſdictione omnium Ordinatorum, & gaudent
omoibus priuilegiis Monachorum Caſſinenſiom,
Sixtus IV. *Conſt.* 22. incip. *Religionis* . *Idib. Februa-*
115 *rij* 1483. ſubſunt iuriſdictioni Præceptoris hoſpi-
talis ſancti Spiritus, quem ſommus Pontifex de-
ſignat, & illis tantùm loca ſancti Spiritus hoſpi-
talis intitulata conferri poſſunt, Sixtus IV. *Conſt.* 12.
incip. *Et ſi vniuerſis*, 16. *Kalend. Februarij* 1476.
Vtuntur habitu nigro Sacerdotali, fuerant Cru-
cem in pectore ex holoſerico albo, & forma qua
illam portant Equites ſancti Ioannis Melitenſis,
præterquam qoòd haſtile magnum duo habet li-
gna tranſuerſa, atqne duplicem efformat Crocem,
quarum ſuperior minor ſit, inferior maior. Habent
plura hoſpitalia per Italiam, & alibi quorum caput
eſt Romanum, tam amplom, ac dines, vt vix
credantur eius redirus annui. De hoc Ordine
agont Tarcagnottà *in hiſtoria vniuerſ. part.* 2. *lib.* 15.
Plat. *de bono ſtatu Relig. lib.* 2. *c.* 22. Goalrer. *in tabul.
chronog. ſæculo* 13 *anno* 1201. Paul. Moiigia *in origi-
ne Relig. lib.* 1. *c.* 59. Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig.
lib.* 3. *pag.* 233. Carol. Tapia *ad d. Authent. Ingreſſi,
verb. monaſteria c.* 6. *per totum.* Tamburin. *d. tom.* 2.
diſput. 24. *quæſt.* 4 *num.* 35. Lezana *in ſum. quæſt. Re-
gular. tom.* 2. *c.* 6. *ſub num.* 5. Ioſeph Micheli *en el te-
ſoro Militar. fol.* 61. *verſo*. ex profeſſo Albert. Baſſa-
nus *de origine huius Religionis* prodiit Cracouiæ *an-
no* 1570.

Fratrum de Pœnitentia S. Demetrij Ordo inſti- 116
turus fuit à viris quibuſdam piis in Germaniæ,
& Poloniæ partibus *anno* 1200. Pontifice Inno-
centio III. Imperatoribus Occidentis Philippo,
Orientis Baldooino Belga, Habitum portant ſub-
rubrum, nimirum cucullam, & ſcapulare, cui in-
texitur cor cum Cruce eiuſdem coloris. Deſiiſſe
penè hanc familiam, illam tamen Pauli V. Pon-
tificatu renouatam, & de nouo approbatam ſub
regula ſancti Auguſtini, & obedientia Epiſcopo-
rum, in quorum eſſent Diœceſibus, ſcribit Ni-
col. Cruſenos *in monaſtico Auguſtiniano part.* 3.
cap. 1.

Prædicatorum Ordo inſtitutos eſt à ſancto Do- 117
minico Hiſpano Canonico regolari ſancti Augu-
ſtini, & ſub eius regula anno 1205. Pontifice In-
noeenrio III. Imperatoribus Occidentis Philip-
po, Orientis Balduino Belga, approbatos ſolem-
niter ab Honorio III. anno 1216. provt in eius
Conſtitut. 2. incip. *Religioſam* 11. *Kal. Ianuarij* 1216.
Habitus huius familiæ vbique notiſſimus eſt, nimi-
rum tonica, & ſcapulare candidum cum pallio ni-
gro; vnus toti Congregationi generalis præficitur,
idque ad totam vitam & ſtatim poſt electionem
liberè gubernat. Fratres habent priuilegium exem- 118
ptionis à decimarum ſolutione, & ſunt exempti à
iuriſdictione Ordinariorum, Gregorius XI. *Con-
ſtit.* 7. incip. *Virtute* 2. *Non. Martij* 1374. Priuilegia
eorum Prælatos omnes interpretari prohibuit Cle-
mens IV. *Conſtit.* 12. incip. *Ordinis Non. Iulij* 1268.
Ad dignitates ex Ordine aſſumpri, omnia, quæ ab 119
Ordine habent, Conuentui reſignare tenentur,
Clemens IV. *Conſtit.* 11. incip. *Prouidentia* 5. *id. Iu-
nij* 1628. A correctionibus, ſiue punitionibus ſuo- 120
rum Prælatorum appellare non poſſunt, Bonifacios
VIII. *Conſt.* 4. incip. *Ad augmentum* 6. *Id Maij*
1296. Præcedunt aliis Religioſis cuiuſconque Or- 111
dinis Mendicantiom, Pius V. *Conſt.* 61. incip. *Diui-
na* 27. *Auguſt.* 1566. Sunt verè & propriè Meodi- 112
cantes, Pius V. *Conſt.* 44. incip. *Romanus* 1. *Octobris*
1583. In temporalibus ſuccedunt, ac ſi eſſent in ſæ-
culo, Clemens IV. *Conſt.* 1. incip. *Obtentu* 2. *Id Fe-
bruarij* 1264. Nouitij in articulo mortis in manibus 123
Prælatorom ante tempus regulam profiteri poſ-
ſunt. Pius V. *Conſt.* 109. incip. *Summi* 23. *Auguſti*
1570. me citato *in hoc loco* Ioann. Maria Nouarr. *in
lucerna Regul. verb. Nouitius num.* 2. In partibus In-
diarum exiſtentes non poſſunt viuere, ſeu manere
extra clauſtra locorum ſub pœna excommunica-
tionis, & priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ, abſ-
que ſanctæ Sedis, & ſuperiorom licentia, Vrba-
nus VIII. *in conſtitut. ſua*, incip. *Iniunctum* 8.
Nouembr. 1634. Nullus ex Fratribus huius Ordinis

poteſt in Curia Romana tractare negotium per
ſe vel per alium, niſi per procuratorem generalem
Ordinis vel de eius ſitu. Idem Vrbanus VIII.
124 *conſtit. ſua* incip. *Exponi 3. Decembr.* 1635. Extra-
hentes ſeu permittentes, vt extrahantur libri,
etiam manuſcripti, ab eorum bibliothecis, ex-
communicationem, & priuationem vocis actiuæ
& paſſiuæ eo ipſo incurrunt, Vrbanus VIII.
125 *Conſtit.* 54. incip. *Cum ſicut*, 23. *Martij* 1616. Poſ-
ſunt proceſſionem ſanctiſſimi Sacramenti in Do-
minica infra octauam Corporis Chriſti facere
per vicos plateas, & loca, quæ tamen ſemel ele-
cta mutare non poſſunt, iuxta litteras Clemen-
tis VIII. vt cenſuit Sacra Congregat. Rituum
in Piſauren. 14. *Nouembris* 1615. *& in Matera-
nen.* 10. *Iulij* 1619. Habent Dominicani plura
Romæ monaſteria, præcipua ſunt, S. Maria ſu-
per Mineruam, ſanctus Nicolaus ad Palatium
Mediceorum, ſancta Sabina in Regione Ripæ,
S. Sixtus De hoc ordine agunt Conſtantinus Fa-
bricenſis, Felix à Caſtro, Franciſcus Galuanus,
Geraldus Franchetius, Hieronym. Arbertuccius
*in annalibus Fratrum Ordinis, & in tabul. de Ge-
neralibus Ordinis, item de viris illuſtrib. Ordinis*,
Bernardus Guidonis *de geſtis Prædicatorum*, Hie-
ronymus de Bonon. *in chronica Ordinis*, Hum-
bert. IV. Generalis *de fundatione ſui Ordinis, & de
vitis Sanctorum eiuſdem*, Iacobus Suzatus *in chroni-
cis & priuileg. Ordin.* Ioannes Garzonius *de viris
illuſtr. Ordin.* Leander Albertus *eodem tractat.* Vm-
bertus Heduus *de vitis primorum Patrum Domi-
nicani Ordinis*, Caſſan. *in catal. part.* 4. *conſid.* 68.
Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib.* 7. *cap.* 3. Hie-
ronym. Roman. *de Republica Chriſtiana lib.* 6. *c.* 26.
Platus *de bono ſtatu relig. lib.* 2. *cap.* 22 Carol. de
Tapia *d. verb. monaſteria c.* 19. Tamburin. *d.
tom.* 2. *diſputatione* 24. *queſt.* 4. *num.* 59. Ioſeph
Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 106. Venero
en ſu enchiridion de los tiempos fol. 100. *in impr. de
anno* 1641. Fr. Emman *queſt. regul. tom.* 1. *queſt.* 2.
art. 2 Fr. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1.
queſt. 4 *art.* 3. Azor. *inſt. moral part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 25.
& lib. 13. *cap.* 11. *verſic. Octauò quæritur.* Suarez
de religion. tom. 4. *tract.* 9. *lib.* 2. *cap.* 6. vbi plura, &
præclara. Hieronym. Roderic. *in compend. queſt.
Regul. reſolut.* 123. *num.* 37. ex profeſſo Fernand. de
Caſtillo *in chronica ſancti Dominici.* Ludouic. de
Souſa *in hiſtoria Prouinciæ Luſitaniæ*, Petrus Caluus
in defenſor. Relig Feſtum S. Dominici celebratur 4.
Auguſti.

126 S. Pauli primi Eremitæ Ordo inſtitutus eſt à B.
Euſebio Strigonienſi in Regno Vngariæ prope Vr-
bem Patach. anno 1215. Pontifice Innocentio III.
Imperatoribus Occidentis Federico II. Orientis
Henrico VII. Confirmauit Religionem ſub regu-
la ſancti Auguſtini Frater Gentilis de Monte Flo-
rum Cardinalis familiæ Franciſcanæ Clementis V.
apud Vngaros Legatus anno 1308. Deinde Ioan-
nes XXII. Clementis ſucceſſor eam ſub prote-
ctione S. R. Eccleſiæ recepit. Nullus ferè huius
familiæ erat niſi Vngarus; induuntur Monachi
albo panno, ſcapolari integros humeros conte-
gente, cappa eiuſdem coloris, ſed quæ medias ti-
bias vix attingat. Floruit hic Ordo in Vngaria,
& Boëmia, ſed proh dolor iſtis prouinciis à Turcis
vaſtatis, & occupatis, ad nihilum eſt redactus,
propter quod monaſterium, quod in monte Cælio
poſſidebant cum Eccleſia S. Stephani rotundi de-
reliquerunt, eamque Gregorius XIII. munifi-
centiſſimus, & diligentiſſimus Pontif. collegio
Germanorum cum redditibus applicauit. De hoc
Ordine agunt Gualter. *in tab. chronograph. ſæculo* 15.
anno 1215. Paul. Morigia *in origine Relig. lib.* 1. *c.* 54.
Syluest. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 1. Carol. de Tapia
ad Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria cap. 24. *per tot.*
Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 14. *queſt.* 4. *num.* 52. Card. Ba-
ron. *annal. Eccleſ. tom.* 13. *anno* 1216. *num.* 3. Azor. *in-
ſtit. mor. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 11. *q.* 8. Aliud eſt apud Luſita-
nos Ordo ſancti Pauli Eremitæ, quam appellamus
Montis Oſſæ, vulgo *ſerra de Oſſa*, eius Religioſi in-
duuntur tunica, & cappa canuſina, ſcapulari nigro,
habent apud nos monaſteria aliqua, eaque non
ignobilia Hic Ordo initium à quibuſdam habuit
Anachoretis, qui ſegregatim viuebant, huic ini-
tium dedit quidam Benedictus ciuis Romanus, de
tempore autem non conſtat, & propter Maurorum
inuaſiones, & dum ab illis Luſitania occuparetur,
vitam in ſolitudine agebant, ſinguliſque in eremo
in paruis cellulis morabantur, ſeptem in Domo
Serræ de Oſſa habitabant. Hunc viuendi modum
Gregorij XI. iuſſu anno 1377. reformarunt Epiſco-
pus Conimbricenſis, & alij, qui eos quaternos
ſimul viuere præceperunt. Gregorius autem XII.
iterum eos iuſſit reformari, & non minus decem
in qualibet domo viuere, & multis priuilegiis ho-
neſtauit. Cum verò numerus Religioſorum cre-
uiſſet, S. Pauli primi Eremitæ Religioni coniun-
gere ſe decreuerunt huius Congregationis Patres,
qui demum propoſitum exequentes, Prouincialem
creauerunt, & ſic Ordini illi fuerunt incorporati.
Sed quoniam ob itineris longitudinem maximos
labores patiebantur, amplius ad Capitula genera-
lia non accedere decreuerunt, & à ſuo regebantur
Prouinciali, vſquequo Gregorio XIII. ſedente
confirmationem Ordinis ſub regula S. Auguſtini
obtinuerunt, 8. Kal. Octobris 1578. & nunc ab vno
Prouinciali, Generalis vice gubernantur: refert
Carol. de Tapia *d. c.* 24. *n.* 3. *&* 4. & tangit Tamb. *d.
tom.* 2. *diſp.* 24. *queſt.* 2. *n.* 74.

B Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum 117
Ordo, quem Beatiſſima Cœlorum Regina ad ca-
ptiuorum in infidelium partibus miſere ſeruien-
tium redemptionem, ſancto Raymundo de Pena-
fort, & claræ memoriæ Iacobo Aragonum Regi,
necnon quondam Petro Nolaſco primo illius pro-
feſſori, dum vitam ducerent in humanis, ſingulari
quodam miſerationis affectu ſibi fore chariſſimum
reuelauerat, fuit anno 1218. Pontifice Honorio
III. Imperatoribus Occidentis Federico II. Orien-
ti Roberto in ciuitate Barchinonen. ab eodem
Iacobo Rege, in die feſto ſancti Laurentij Mart.
ſub inuocatione B. Mariæ de Mercede, & redem-
ptione captiuorum noncupatæ, inſtitutus, & à
Gregorio IX. Honorij ſucceſſore confirmatus *die
18. Ianuarij* 1230. à reuelatione prædicta anno 12.
referentibus Vargas *lib.* 1. *cap.* 19. Remon. *lib.* 1.
cap. 8 Corbera *cap.* 19. *citandis locis*, & regulam S.
Auguſtini profiteri voluit. *in ſua Conſtitut.* incip.
Deuotionis 16. *Kalend. Februarij* 1235. & eius Reli-
gioſis exemptionem à decimis conceſſit Grego-
rius XI. *Conſtitut.* 3. incip. *Deum ſalubre* 16. *Kalend.
Iunij* 1323. Ad Ordinem Mendicantium tranſire non 128
poſſe ſtatuit Calixtus III. *Conſtit.* 3. incip. *Super,
pridie Kal. Nouembris* 1457. Illi omnia legata, quæ 129
incertis perſonis relinquuntur, pro redemptione
captiuorum inhiberi iuſſit Nicolaus IV. *Conſtit.* 6.
incip. *Ex parte, Non. Auguſt.* 1291. Ad ſuum Ordi-
nem Fratres Minores de Obſeruãtia recipere pro- 130
hibuit Clemens VIII. *Conſt.* 46. incip. *Super*, 24 *De-
cembr.* 1596. & Capuccinos quoque recipere vetuit
Paul. V.

Paul. V. *Conſtit.* 50. incip. *Nuper* 7. *Iulij* 1608. Debent ſe in omnibus conformare cum officio, & Breuiario Romano, poſſunt tamen in Dominica proximiori Kalendis Auguſtini, qoa celebratur feſtum B. Mariæ de Mercede, recitate officium B. Mariæ iuxta formam eiuſdem Breuiarij, provt recitatur in feſto dedicationis B. Mariæ ad Niues; ita declarauit S. Congr. Rituum *in cauſa B. Mariæ de Mercede* 4. *Aprilis* 1615. Confirmauit priuilegia, & indulra huic Otdini conceſſa, dummodo ſint in vſu, nec reuocata; vel ſacris Canonibos, Conc. Trid. decretis, aut Conſtitutionibus Apoſtolicis non ſint repugnantia, Vrbanus VIII. *Conſt.* 94. inc. *Ex clemeati*, 7. *Id. Octobris* 1628. ad ioſtantiam Fr. Ludouici Apparicij procuratoris generalis eiuſdem Ordinis. Vtuntur Religioſi alba tunica cum capuccio, & ſcapulati candido, itemque cappa alba; ferunr prætereaante pectus atma regoi Aragoniæ, oimirum in clypco rubras, ctoceaſque vitga, ſiue lamellas, cui ſuperimponuot Crucem candidam S. Eulaliæ virginis, & Martyris, quam Barcino impensè colit, cuiuſque ſanctiſſimum corpus in templo maximo apud ſe retinet. Sunt Romæ ad ſanctum Adrianum in Regione Capitolij. Vigent maximè per Hiſpaniam, & Indias occidétales, occupantur in redemptione captiuorum, addunrque in profeſſione quartùm votum, quod in Sarracenorum poteſtate in pignus (ſi neceſſe fuerit ad redemptionem Chtiſti fidelium) detenti manebunt; ſunt concepta profeſſionis verba, vt inuenies apud Baronium *annal. eccleſ. tom.* 13. *anno Chriſti* 1223. *n.* 10.

131 Et etiam hac in Congregatione alla Diſcalceata, quæ initium habuit anno 1603. ſollicitante R.P. Ioanne Baptiſta à ſanctiſſimo Sacramento, eiuſdem Ordinis Religioſo, huic enim, & aliis quatuor religioſiſſimis viris, quorum adhuc magno vitæ, & virtutis exemplo viuit Fr. Ioannes de ſancto Ioſeph, conceſſit P. Magiſter Ildepbonſus de Montoy Ordinis Generalis, vt reformarionem Fratrum Diſcalceatorum B. Mariæ de Mercede indicerent; quæ primùm radices egit Madriti in Capella Beatiſſimæ Virginis de remediis nuncupata in monaſterio Fratrum calceatorum Ordinis ſira, eodem anno 1603. in feſto apparitionis S. Michaëlis Archangeli *die* 8. *Maij*, quo anno in eundem diem incidit feſtum Aſcenſionis Domini N. Ieſu Chriſti. Hanc reformationem confirmauit Paulus V. *ſua Conſtit.* inc. *Inter omnes* 10. *Kalend. Septembr.* 1606. Hos Fratres reformatos motu proprio, & ex certa ſcientia à Calceatis totaliter ſeparauit, & Vicarium Generalem pro his reformatis creauit Gregor. XV. *Conſtit.* incip. *Apoſtolici muneris ſollicitudo* 26. *Nouembr.* 1621. & hoc idem Gregorius confirmauit alia *ſua Conſtitut. ſub Dat.* 20. *Augaſti* 1622. & S.D.N. Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *In Sede* 8. *Iulij* 1627. Et *in alia ſua Conſtit.* incip. *Commiſſi nobis*, *ſub Dat. Romæ apud S. Mariam maiorem die* 5. *Nouembris* 1630. Ordioauit *vt Vicarius Generalis Fratrum Diſcalceatorum pro tempore electus in ſignum ſolius præminentiæ Magiſtro generali Fratram calceatorum infra tres menſes à die ſuæ electionis teneantur eandem electioné præſentare dicto Magiſtro generali, qui illum abſque aliqua contradictione & cognitione confirmare debeat: ſi verò id facere recuſauerit, vel confirmatioyem prædictam à die præſentationis electionis vltra quindecim dies dare diſtulerit, id efficere poterit Nuntius Apoſtolicus in Hiſpaniarum partibus degens.* Addit præterea Gregor. XV. *d. Conſt. de anno* 1622. vt Calceati tranſeuntes ad Reformatos deberent admitti per vota ſecreta ad babitum reformatorum ad aonum approbationis & ad nouam profeſſiooem. Et idem S.D. Vr- 132
banus VIII. *ſua Conſt.* inc. *Exponi nobis*, *ſub die* 14. *Febr.* 1640. decernit quod monaſterium Redemptionis captiuorum in omnibus ſpectet Fratribus Calceatis huius Ordinis duntaxat, & nullatenus ad Diſcalceatos Prohibuit idem Vrbao. VIII. *in ſua Conſt.* 77. incip. *Iniuncti* 19. *Ianuar.* 1628. ne Fratres Reformati huiuſmodi tranſirent ad Fratres Calceatos eiuſdem Ordinis abſque Romani Pontificis expreſſa licentia. Illis conceſſit indultum 133
idem Vrbanus *ſua Conſt.* 52. incip. *Saluatoris* 5. *Nouembris* 1625. vt Officium & Miſſam de communi Conf. non Pont. recitare poſſent de S. Raymundo Nonnat eiuſdem Ordinis dum vixit profeſſore, & procuratore generali, ac S.R.E. Cardinali in die ſuæ feſtiuitatis. Habet hæc reformatio vſque ad præſentem diem prouincias tres, primam S. Ioſephi in regnis Caſtellæ, vbi ſunt octo Fratrum monaſteria, ſecundam Conceptionis in Bethica, vbi duodecim monaſteria Fratrum, & quatuor Monialium Diſcalceatarum ſunt, tertiá S. Raymundi Nonnat, in regno Siciliæ, vbi ſeptem ſunt Fratrum monaſteria. Romæ habent domicilium & Eccleſiam S. Ioanniui prope monaſterium Monialium S. Sylueſtri de Capite. De hoc Ordine agunt Franciſcus Zumel. *in conſtit. & viris Generalium*, Philippus de Guimeran, Nadal de Gaoer, *in chron. & hiſtor. huius Ordinis*, Hier. Grac. *in tract. de redempt. captiu.* Palconidot. Bactau. *de antiquit. Ordin. Carm. lib.* 3. *cap.* 13. Hier. Curita *in ſuis annalib. anno* 1218. Carol. Tapia *cap.* 17. Franc. Tarapha *de originc & rebus geſtis Regam Hiſp. in vita Henrici primi*, Thom. Bozius *de ſignis Eccl. tom.* 1. *lib.* 9. *lit. B*, Ioan. Boter. *in ſuis relat. lib.* 3. *circa fin.* Bernard. Gomez Miedes *en ſu hiſtoria del Rey Doa Iayme lib.* 2. *c.* 9. Vincent. Domin. *en ſu hiſtoria general de los ſanctos de Cataluño lib.* 2. *fol.* 70. *cum ſeqq.* Morillo *de las excelentias de Caragoça tr.* 2. *c.* 38. Franc. Peña *Rota Auditor in vita S. Raymundi de Bonafort. c.* 37. Venero *en ſu Enchirid. fol.* 102. Illeſc. *in Pontif. hiſtoria lib.* 5. *c. vlt.* Arnold. Vnion. *in ligno vitæ lib.* 1. *cap.* 49. Sylu. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 5. *pag.* 328. Maria. *de rebus Hiſpaniæ lib.* 11. *c.* 8. Azor. *inſt. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 11. *q.* 8. §. *ipſo anno.* Pined. 2. *p. Monarchia lib.* 22. *c.* 23. *n.* 4. Garibai *lib.* 12. *chronica gener. Hiſpaniæ c.* 51. Zurita *in annal. Aragoniæ lib.* 2. *cap.* 71. Ferdin de Caſtillo *lib.* 2. *chron. Ord. Præd. cap.* 17. Fr Emman. *q. regul. tom.* 1. *q.* 3. *art.* 13. Fr. Ludou. Miranda *in Man. Prælat. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 9. Hier. Roder. *in compendio quæſt. reg. reſ.* 123. *num.* 20. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 4. *num.* 78. vbi *n.* 7. de Fratribus diſcalceatis, latè Eſteban. de Corbera *en la vida de doña Maria de Ceruellon c.* 22. *cum ſeqq.* Carillo *en los annales chronolog. ann.* 1358. *in princ. & anno* 1418. Franc. Salazar. *in chronica Mercen.* & nouè Fr. Bernard. Vergas *in hiſtoria generali*, *& in vita S. Petri Nolaſchi cap.* 6. & P. Fr Alphonſus Ramon *in chronica huius Religionis.* Ioannes Martinez *in chronica Ordinis*, *& de perfectione ſui quarti voti*, Franc. de Vera *de fundatione Ordinis*, Didac. Tença *de Indulgentijs Ordinis*, Ludou. de Aparitio *in centuria ſanctorum martyrum & Confeſſorum huius Ordinis* Fr. Ferdin. Camargo *in chronologia ſacra Eccleſiæ Militantis ſub anno* 1218. *fol.* 252. *& ſub anno* 1409. *fol.* 277. *cum ſeqq.* latè de Sanctis huius Ordinis. Moritur B. Petrus Nolaſcus Barcinone anno 1249. Celebrant de eo Miſſæ ſacrificium, & Officium proprium aliqua ſui Ordinis monaſteria, maximè in

in Catalonia, licèt adhuc beatus à Sede Apoſt deſignatus non ſit.

134 Vallis Scholariorum Ordo inſtitutus à B. Guillielmo natione Anglo, qui Pariſiis ſcholaris fuerat, ſub regula S. Auguſtini anno 1218. Pontifice Honorio III. Impetatoribus Occidentis Federico II. Orientis Roberto. De hoc Ordine agunt Sylueſt. Marul. *in Oceano lib. 3.* Aubertus Miræus *polit. Chriſtiana lib. 1. cap. 29.* Claud. Robert. *in Gallia Chriſtiana tit. de Abbatiis litt. V, verb. Vallis ſcholariorum.* Tambur. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 4. num. 21.*

135 Seruorum S. Mariæ Ordo ſic dictus eò quòd Virgini peculiaribus obſequiis addictus ſit, inſtitutus eſt ſub regula S. Auguſtini à ſeptem nobilibus Florentinis Patre Buonfilio de Monaldis, P. Amideo P. Bunaiuncta, P. Maneto, P. Alexio de Falconariis, P. Soſtoneu, P. Vgoxinio anno 1233. Pontifice Gregorio IX. Imperatoribus Occidentis Federico II. Orientis Baldouino II. Induuntur Religioſi nigris veſtibus, vt Benedictini, præter cucullam, ſiue chlamydem, quam non portant, ſed tunicam tantum cum ſcapulari, & pallio. Sunt Romæ ad S. Marcellum, & ad Mariam in Via in regione Triuij Ordinem approbauit Benedictus XI. *Conſtit. 1.* incip. *Dum leuamus 3. Id. Feb.* 1303. Prior Generalis eligi non poteſt, qui non ſteterit in Ordine ſaltem per viginti annos, & Prioris Conuentualis officium triennio expletur, Clemen. VI. *Conſt. 2.* incip. *Regimini 20. Kalend. Aprilis* 1346. Fratres à præſtatione quorumcunque onerum, & ab Ordinatorum iuriſdictione exemit, & ſub Sedis Apoſt. protectione ſuſcepit Vrbanus VI. *Conſtit. 2.* incip. *Sacroſancta 7. Id. Aprilis* 1321. Eis proprietatem vetuit, reformationem edixit, in communi viuere iuſſit, & aliis extra Ordinem confiteri prohibuit, & ne vltra biennium in eodem Conuentu morentur, ſtatuit Pius V. *Conſtit.* 163. incip. *Poſtquam 9. Kalend. Iunij* 1570. Scholas eos exercere probibuit Clemens VIII. *Conſtit. 60.* incip. *Nullus §. 32. ſub die 22. Auguſti* 1604. Sub hoc Seruitarum Ordine, eſt alius, quem reformatum appellant, ſiue Montis Senarij, qui diſtat à Florentia tertio tantum lapide: in monaſterio ibi ædificato ſepulta ſunt ſeptem primorum Patrum fundatorum corpora in vno eodemque Altari; incepit Ordo iſte reformatus anno 1593. confirmatus eſt à Clemente VIII. anno 1595. viuit ſub eodem Generali, vtitur eodem habitu, ſed viliori, incedit nudis pedibus. Paulus V. *Conſtit. 76.* incip. *Sedis Apoſt. de ann.* 1612. apud Laert. Cherub. *in Bullario tom. 3. pag.* 312. dat poteſtatem deputatis à Capitulo Conuentuali Eremi Montis Senarij Nouitios recipiendi, mitigatque eorum ieiunium in pane & aqua pro quarta feria. Haber Romæ monaſterium ad S. Mariam Annunciatam. De hoc Ordine agunt Paul. Morigia *in origine Relig. lib. 1. cap. 35.* Sylueſt. Marul. *in Oceano relig. lib. 4. cap. 30.* Gualter. *in tab. chronog. ſec. 13. anno* 1252. *pag.* 679. Bozius *de ſignis Eccleſiæ lib. 9. cap.* 8. Polydor. Virgil. *de inuent. rer. lib. 7. cap. 4.* Illeſcas *in hiſtor. Pontif. lib. 5. cap. 45.* Plat. *de bene ſtatu relig. lib. 2. cap. 22.* Carol. Tapia *in dict. Authent. Ingreſſi verb. monaſteria cap. 21. per tot.* Cambur. *tom. 2. diſput. 24. quæſt. 4. num. 62.* vbi *num.* 63. de Congregatione Seruorum B. Mariæ Montis Senarij, & *num.* 64. de Congregatione Seruorum B. Mariæ reformatorum, & *num.* 65. de Congregatione Fratrum & Sororum tertij Ordini Seruorum B. Mariæ, Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol. 106. verſ.* Cæſar Franciotti *de Eccleſ. Lucenſibus in Eccleſia S. Mariæ Seruitarum pag.* 562. Fr. Emman. *quæſtionum Regular. tom. 1. quæſt. 5. art. 6.* Azor. *inſtit. moral. part. 1. lib. 13. cap. 11. quæſt. 8. verſ. ſexdecim annis*, Card. Baronius *annal. Eccleſ. tom. 13. ann. Chriſti* 1231. *num. 6. cum ſeqq.* Hieronym. Roderic. *in compendio quæſtio Regular. reſolut. 123. num. 36.* ex profeſſo Auguſtin. Florentinus, & Iacob. Laudoſilæus *in chronico Seruorum*, Archangel. Gianius Florent. *in libello de origine Seruorum B. Mariæ*, Laurentius Bononienſis, Ioannes Saxonus, Michaël Pouianicus, Raphaël Maſſæi *in hiſtoria Ordinis, & de viris illuſtribus*, Iacobus Florentinus *de vita B. Philippi inſtitutoris.* De Seruitis albi mantelli, aliis ab his, de quibus nunc agimus, & quos extinxit Concil. Lugdunenſe II. ſub Gregorio X. vide Aubert. Miræ *de origine Auguſt. lib. 1. cap. 19.* Cruſſen. *in monaſtic. Auguſtiniano part. 3. cap. 3.*

Cruciferorum per Germaniam, Belgium, & Galliam Ordo inſtitutus à Vitis quinque admodum piis Ordinis Eccleſiaſtici, opem ferente Hugone de ſancto Charo familiæ Dominicanæ Cardinali tunc temporis per Germaniam Legato anno 1246. Pontifice Innocentio IV. atque Ordinem ſub regula S. Auguſtini confirmante. Cœnobium totius familiæ caput ſitum eſt in oppido Huis ad Moſam fluuium in Diœceſi Leodienſi, vbi præfectus Ordinis reſidet; plura habet per Galliam, Belgium, ac Germaniam monaſteria, de quibus nonnulla Aubert. Miræ. *in orig. Auguſtin. lib. 1. cap.* 14. Alia eſt Cruciferorum Religio in Italia, quæ etiam ſub D. Auguſtini militat regula, cæteris antiquior eſt ortu, non quidem auctoritate, ſed traditione: dicunt à B. Cleto tertio poſt S. Petrum Chriſti vicarium inſtitutam fuiſſe vt hoſpitali, quod peregrinis recipiendis conſtitutum erat, ipſi præeſſent, ſic namque per cæleſtem nuntium præceptum illi fuerat, quod anno contigit à natiuitate Domini 81. ſub Tito Veſpaſiano. Hunc Ordinem, vt accedere ſolet, bellis & tempore iam pene extinctum ſuſcitauit B. Ciriacus Hieroſolymitanus Patriarcha ſub Melchiade ſummo Pont. & Conſtantino Magno Imp. anno 315. Sed hunc Ciriacum cum Fratribus ſuis occidit peſſimus Iulianus apoſtata, qua de re cum iterum eſſet Ordo ad nihilum redactus, Innocentius Papa III. Religionum vere parens, inſtaurauit, & ſic Cruciferorum Ordinem in lucem prodire fecit anno 1215. Et Pius II. eos denuo reformauit, & habitum cæruleum, quo nunc vtuntur, & Crucem argenteam manibus portare ſtatuit, vt ex eius diplomate conſtat, quos demum Pius V. Pont. Max. reformauit. Et hic eorum Ordo italiam non excedit, ſed commodioris reginimis gratia in quinque diuiditur prouincias, Bononienſem ſcilicet, Venetam, Romanam, Mediolanenſem, atque Neapolitanam. De illo agit latè Carol. Tapia, à quo hæc ſumpſimus, *ad d. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria cap. 23.* Tambur. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 4. num. 22. & 34.* 136

137 Fratrum Pœnitentiæ S. Mariæ Magdalenæ Ordo inſtitutus ſeu potiùs renouatus à Beltramo viro Gallo, ac Diœceſis Maſſilienſis, vbi primùm monaſterium huius Ordinis fundatur ſub regula S. Auguſt. anno 1277. Pontifice Nicolao III. Imperatoribus Occidentis, Rodulpho I. Orientis Michaële Paleologo: ſcribit Cruſenius *in monaſt. Auguſt. part. 3. cap. 5.* durare hodie per Germaniam, Galliam, & Hiſpaniam hunc Ordinem habitu

bitu parum à Capuccinis differente, niſi quod zonis præcingantur.

138 Mulierum Pœnitentium Ordo inſtitutus, vel vt credo, veriùs renouatus eſt ab eodem Beltramo Gallo ſuperioris Congregationis auctore Luteriæ Pariſiorum, ſub regula S. Auguſtini anno 1278. Pontifice Nicolao III. Imperatoribus Occidentis Rodulpho I. Orientis Michaële Paleologo: eſt hæc familia quaſi aſylum & portus earum mulierum, quæ ſuis abutebantur corporibus, & meretriceos quæſtus faciebant, in quem poſt diuturnam volupratum rempeſtatem recipiuntur. Induuntur albis veſtibus, quibus virginitas paſſim apud ſuperos *Apocalypſ. 7. num. 9.* inſignitur, vt intelligant tantum ſe pœnitentia conſequi poſſe, vt virginum merita ſi non aureolam adæquent; lege Cruſenium *in monaſt. par. 3. cap. 5.* Tambur. *d. tom. 2. diſp. 14. q. 4. n. 66.*

139 Charitatis S. Mariæ ordo inſtitutus à Guidone Ianuillano domino S. Gregorij in Diœceſi Catalaunenſi in prouincia Campaniæ regni Gallicani ſub regula Auguſtini anno 1190. Pontifice Nicolao IV. Imperatoribus Occidentis Rodulpho I. Orientis Michaele Paleologo. Primum huius Congregationis monaſterium ſub patrocinio & tutela S. Ludouici Regis Galliæ ædificatum eſt in agro *Bencheraumont* in territorio Ianuillæ prædictæ Diœceſis, quod hodie viginti ſub ſe habet domicilia, teſte Aubert. Miræo *lib. 5. orig. monaſt. cap. 21.* Colunt monachi huius familiæ inſtituto ſuo hoſpitalitatem, atque domibus ſuis pauperes colligunt & alunt. Vide Cruſenium *in monaſt. p. 3. cap. 10.*

140 Clericorum hoſpitaliorum Ordo inſtitutus fuit à P. Auguſtino Nouello Cancellario primùm Manfredi Regis Siciliæ, deinde Pœnitentiario, & à ſecretis & Confeſſionibus Bonifacij VIII. electo in ſeptimum Generalem Eremitarum S. Auguſt. quo munere reiecto hanc familiam erexit Senis anno 1300. ſub regula S. Auguſtini, confirmante Bonif. VIII. Imperatoribus Occidentis Alberto, Orientis Andronico I. Habitus omninò eſt clericalis, inſtitutum hoſpitalibus inſeruire. Durat adhuc hæc Congreg. Senis, & per Italiam, ſed non ita frequens. Vide Cruſenium *in monaſt. p. 3. c.* Tambur. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 4. n.* 81.

141 Aleaianorum Ordo ſic dictus quod S. Alexium ſibi in patronum delegerit, à piis quibuſdam hominibus, quorum nomina Auctores non produnt, inſtitutus anno Domini 1309. Pontifice Clemen. V. Imperatoribus Occidentis Henrico VII. Orientis Andronico I. Vtuntur nigris veſtibus, & oblonga cuculla, cum ad tumulanda mortuorum cadauera (quæ eſt ipſorum inſtitutio) procedunt. Hos regulæ S Auguſt. adiunxit Henricus Sordemanus ex familia Eremitica S Auguſtini, vt ſcribit Cruſenius *in monaſt. p. 3 c. 11.* vbi ſubdit eos quoque dici veſpillones ab officio ſepeliendi mortuos, & nullis Sacris initiari. Vide Aubert. Miræ *de origine ord. S. Auguſtini lib. 1. cap.* 28. Tambur. *d. tom. 2. diſp. 25. q. 4. num. 79.*

142 Ieſuatorum S. Hieronymi Ordo inſtitutus à S. Ioanne Columbino Senenſi ſub regola S. Auguſtini, & patrocinio S. Hieronymi anno 1354. Pontifice Innocentio VI. Imperatoribus Occidentis Carolo V. Orientis Carolo Ioanne, illum approbauit Martinus V. *in Conſt. 11.* incip. *Pia poſtulatio 3. 1. Kal. Nouemb.* 1428. Eorum Religioſos inter Mendicantes annumerari, illorumque gratiis & indultis perfrui indulſit Pius V. *Conſtit.* 10. incip. *Romanus Pontifex*, 18. *Nouemb.* 1567. Præter S. Auguſtini regulas habet hæc familia proprias ſibi Conſtitutiones, quas accepit à D. Ioanne de Toſſignano Epiſcopo Ferrarienſi eiuſdem Ordinis Religioſo; dicuntur paſſim Ieſuati, vel quod ita à lactentibus pueris in primordio Religionis vocari ſolerent non ſine miraculi ſuſpicione; vel quòd frequens eſſet in ore primorum Patrum fundatorum *Ieſus* nomen, à quo Ieſuati dicti ſunt. Vtuntur alba tunica, ſcapulari & pallio Canuſino, vna cum caputio eiuſdem albi coloris, quòd à ceruice ligulam ſiue faſciam ad ſcapulas dimittit, ſed quod abiectio dicto caputio, quod hactenus ſuper humeros geſtarunt, aliud coloris eorum habitus, eaque forma, qua cæteri Mendicantes vtuntur, deinceps geſtare valeant, indulſit Vrbanus VIII. *Conſtit. 31.* incip. *Oneroſa* 19. *Nouemb.* 1624. Fere nullus in hac familia Sacris initiabatur, nec in choro recitabantur Horæ Canonicæ ex antiquiſſimo eorum ſtatuto, ſed ad ſacros Ordines promoueri indulſit, & his Sacris initiatis aquarum diſtillationem prohibuit, & idoneos ac habiles ad horarum recitationem teneri ſtatuit Paulus V. *Conſtit.* 16. incip. *Religioſos* 18. *Febr.* 1606. Et quòd à locorum Ordinariis approbati poſſint in Parochialibus Eccleſiis domorum Regularium ipſius Congregationis duntaxat Parochianorum Confeſſiones audire conceſſit Greg. XV. *Conſt.* 65. inc. *Ex iniuncto 30. Auguſti* 1621. Poſſident per Italiam ad 33. monaſteria, in quibus. 600. fere Religioſi habitare dicuntur. Religio caput vnum non habet gubernatur duplici viſitatore, Luſciæ vno, Ioſubriæ altero: habet Romæ monaſterium ad S. Ioannem, & Paulum De hoc Ordine agunt Gualter. *in tab. chronog ſæculo* 14. *pag.* 701. Illeſcas *in hiſtor. Pontif. p. 2. lib. 6. c. 6.* Plat. *de bono ſtatu Relig. lib. 2. c. 22.* Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5. pag.* 349. Hier. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib. 6. c.* 22. Paolus Morigia eiuſdem Religioſus, *in chronica Ieſuatorum, & de origine Religionum lib. 1. c.* 38. Carol. de Tapia *in Auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 18. *per tot.* Tambur. *d. tom. 1. diſp.* 24. *q.* 4. *n.* 68. Carillo *in ſuis annal. chronolog. anno* 1367. *in fine* Ioſeph Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 107. Azor. *inſtit. moral. p. 1 lib. 13. c. 11. q. 8. verſ. Anno partus Virginei.* Suar. *tom. 4. de relig. tract. 9 lib. 2. c. 5. num.* 12. Hiero. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123. *n.* 38. Feſtum S. Ioannis Columbini celebratur 31. Iulij, in quem etiam diem incidit feſtum S. Ignatij de Loiola, Columbinus fundator eſt Ieſuatorum, Loiola Ieſuitarum.

S. Brigitæ Ordo inſtitutus ab eadem Sancta ſub regula S. Auguſtini, & conſtitutionibus propriis, quas à Chriſto Domino accepit anno 1368. Pontifice Vrbano V. Imperatoribus Occidentis Carolo, Orientis Calo Ioanne. Monaſteria huius familiæ in multis locis ſunt duplicia, id eſt virorum, & fœminarum, interdicto affectu, & aſpectu murorum ſepto, ne ſit tranſitus ab vno in aliud clauſtrum: eadem vtuntur Eccleſia fœminæ ſuperiori choro & regione ſacelli maioris viri inferiori, ideſt eo, qui poſt Altare maius collocatur. Omnibus vna imperat Abbatiſſa. Sacerdotum habitus canuſinus cum Cruce rubra in pectore, in medio cuius ſit alba hoſtia, Diaconorum eiuſdem coloris cum circulo in pectore ex albo panno, quatuor vitis ſiue ligulis intermediis ex rubro, laicorum pileum canuſinum cum Cruce alba. Virginum ſiue Monialium velum nigrum ſuperpoſita corona eo artificio vt in ea appareat quin- 143

que

que Chriſti vulnera; ferunt præterea ann 1'um in digito vt veræ Chriſti ſponſæ. De hoc Ordine agunt Polydor. Virgil. *de inuentor.rerum lib. 7. c.4.* Naucler. *vol.2.gener.46.* Catol. de Tapia *ad auth. Ingreſſi, verb.monaſteria c.32.* Alphonſ de Mandoça *in quodlib.q.5.* Paul.Morigia *in origine Relig.lib. 1.c. 55.* Gualter. *in tab.chronograph.ſæc.14.pag.699.* Sylu. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5.pag.319.* Gonçalus Durantes *in reuelat. S.Brig tta lib.4.c.49.in notis,& in proœm.ad reg. 5. S. Brigittæ* Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.110.verſo, in princ.* Feſtum S.
144 Brigittæ celebratur 7.Octobris.

Eremitarum S.Hieronymi per Hiſpaniam Ordo iuſtitutus, ſeu reformatus ſub tegula S.Auguſtini, & patrocinio S. Hietonymi à domno Petro Fernandez nobili Caſtellano Petri Regis Caſtellæ, quem crudelem appellant, intimo quondam & maiori cubiculario anno Domini 1370. Pontifice Vrbano V. Imperatore Occidentis Carolo IV. Orientis Calo Ioanne. Alij fundatorem, ſeu potius reformatorem faciunt P, Lupum de Olmeto Hiſpanum, qui Martini V. temporibus quamdam regulam ab operibus S. Hietonymi collectam Fratribus obſeruandam tradiderat, cui etſi Pontifex ſummus aſſenſit, eius tamen voluntatem progredi non permiſerunt, aliqui ex Patribus Hiſpanis, qui ad hoc Romam venere, qua de cauſa in Italia remanſit. Alij Euſebium Cremoneuſem dicunt huius inſtituti auctorem, qui eiuſdem B. Hietonymi diſcipulus fuit, cuius veſtigia ſequi credunt monachi B. Mariæ Guadalupe apud Hiſpaniam. Alij quemdam Fr. Thomam probatæ ſanctitatis virum dicunt, cuius ſocij ex reuelatione Hiſpaniam venerunt anno Domini 1370.& in quodam deſerto in Diœceſi Toletana, *Lupiana* vocato habitarunt, Gregor.XI. approbauit eorum inſtitutum ex regula Eremitarum S. Auguſtini deſumptum anno 1375. Caput huius familiæ eſt monaſterium S Bartholomæi dicti loci de Lupiana vbi Generalis reſidet, & Prior eſt, hic ſingulis tribus annis eligitur 3. Nonas Maij à Fratribus dicti monaſterij, & à Diffinitoribus à toto Ordine conſtitutis confirmatur. Non diuiditur hic Ordo, qui Hiſpaniæ tantom fines comprehendit, in Prouincias. Vtuntur Monachi tunica alba, ſcapulari, & capuccio canuſino, capuccium ſtrictum eſt rotundum ea parte, qua caput contegit pallium item canuſinum, criſpatur, & vndulatur ad collum, eo viuntur cum foras procedunt. Habet hæc familia plura & pulchra monaſteria per Hiſpaniam; in Luſitania celebtiora ſunt Bethleemicum prope Vlyſſiponem ad fauces Tagi, Peralonga Pena, S.Marcus prope Conimbricam, Collegium Conimbricenſe, Vimaranicum de Coſta, & alia. De hoc Ordine agunt Hieron. Roman. *de Republ.Chriſtiana lib.6.cap.29.* Syllueſt. Marul. *in Oceano relig. lib. 3. pag.198.* Plat. *de bono ſtatu relig. lib.2. cap.22.* Eduard. Nonius do Leaon *in chron. Regis Ferdinandi Luſitani*, Fr.Emman. *quæſt.regular.tom.1.quæſt.3. art.10.* Fr.Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tom.1.quæſt.4. art.1.* Azor. *inſtit. moral. part.1.lib.13.cap. 1. quæſ. 9. verſ. floret in Hiſpania*, Suar. *tom. 4.de relig. tract.2.lib.2. cap. 5. à num 7.* Hieron. Roderic. *in compendio quæſt.regul. reſol.*ra 3.*num.*17. Carol.de Tapia *ad d.auth. Ingreſſi verb. monaſteria cap.25.à num.1.vſque ad num. 14.* Tambur. *d.tom. 2.diſp.27.quæſ.4.num. 39.* Venero *en ſu Enchiridion de los tempos fol.101. verſa in pimpreſ. de anna* 1641. ex profeſſo Fr. Ioſephus de Siguença *in chronica huius Ordinis*. Feſtum S. Hieronymi celebratur die 30.Septembris.

Clericorum vitæ communis Ordo inſtitutus 145
ſub regula S. Auguſtini à Gerardo Dauentrienſi (eſt Dauentria. Vrbs Epiſcopalis inferioris Germaniæ ad Inſulam fluuium ſita, atque Traiectenſi Archiepiſcopo ſuffraganea) anno 1371. Pontifice & confirmante Gregorio XI. Imperatoribus Occidentis Carolo IV. Orientia Calo Ioanne. Appellati ſunt vitæ communis huiuſmodi homines, quod in commune viuant Apoſtolorum more: vt videre eſt *Actor. 1. num.32.* Cæterùm communia & viris & fœminis fuiſſe eorum monaſteria, adhibitis clatris, & repagulis propter honeſtatem, ſcribit Cruſenus *in monaſt. Auguſtiniano part.3.cap.19.* adducens in exemplum Paſſaoienſe, Pollingenſe, Ranſdorfenſe in Bauaria Item Clericos hos celebres habuiſſe per Germaniam ſcholas ad erudiendam iuuenturem, ſcribit Aubert. Miræus *in origine S. Auguſtini cap. 27.* Obiit Gerardus (quem ob inſignes animi dotes & teſtatam omnibus virtutem ac doctrinam magnum cognominarunt) non anno Domini 1376. vt ſcribit Miræ. *citat.loco*, ſed poſt 1384. quo illum viuere teſtatur Poſſeuin. *in apparatu verb. Gerardus, & Trithemius.* De hoc Ordine agunt Paul. Morigia *de origine Relig.lib.1.cap. 61.* Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig.lib.3.pag.197.* Tambur. *d.tom.2.diſp. 24.q.4.n.82.*

Canonicorum Regularium Gronodael, id eſt, 146
Vallis viridis Ordo ſic dictus ab ipſo loco Gronodael in Diœceſi Cameracenſi iuxta Scaldem fluuium. De illo agunt Sylueſt.Marul. *in Oceano Religiau.lib.1.pag.38.* Poſſeuin. *in apparatu verb. Ioannes Visbroch. & Io an. Schonbouen*, celebres illius alumni, Gabriel Penottus *in hiſtor. Tripartita, lib. 2.cap.66.num.1.* Tambur. *d.diſp.24.q.4.n.18.*

Eremitarum S. Hietonimi per Italiam Ordo 147
inſtitutus, ſeu potius reſuſcitatus, ſiue reformatus à B. Lupo Olmeto familiæ S. Hieronymi per Hiſpaniam Monacho ſub regula S.Hietonymi, quem ipſe Olmetus decerpſit ex operibus ipſius ſummi Doctoris (hæc eſt regula *tom.9.* S.Hieronymi) *anno* 1390. Pontifice Vrbano VI. Imperatoribus Occidentis Vencislao, Orientis Andronico III. Confirmationem ſupradictæ regulæ, & multa priuilegia ad huius Ordinis fauorem obtinuit ipſe Olmetus à Martino V. cum quo dum primum Salamanticæ ſtuderet maximam contraxerat amicitiam, & monaſterium S. Alexij Romæ in monte Auentino adeptus fuit. Hic enim Olmetus, qui ordinem S. Hieronymi in Hiſpania reformare cupiebat, cum ſui voti compos non fieret, animum in Italiam applicuit. Vtuntur Monachi eodem fere habitu atque Hiſpani, nec extra Italiam extenduntur, in qua decem & ſeptem tenent monaſteria. Reguntur ab vno Generali, cuius adminiſtratio triennio finitur, & monaſteriorum ſuperiores Priores denominantur, ſine vlla ab Hiſpanis dependentia. Vita dicti Patris Lupi, qui ſanctiſſimè vixit à P. Don. Pio de Rubeis Placentino eiuſdem Congregationis Monacho ſatis erudito, ac Generalatus munere perfunctos conſcripta, & typis mandata fuit. De hoc Ordine agunt Paul.Morigia *in origine Relig.lib.1.c. 46.* Sylueſt.Marul. *in Oceano Relig.lib.8.pag.366.* Carol.de Tapia *d.auth. Ingreſſi, verb.monaſteria c.25.n. 15.* Ioſeph.Micheli *en el teſoro de Religiones fol.108. verſ.* Azor. *inſtit. moral.p.1.lib.13.c.11.q.8.verſ. frater quidam Petrus*, Suar. *tom.4.de relig.tract.9.lib.1.c.3.n.9.* Moritur P.Lupus Olmetus Hiſpanus Romæ, & ſepultus

ſepultus eſt in dicta Eccleſia S. Alexij,cum hac inſcriptione, quam egomet ex ipſius ſepulchro tranſcripſi. *Hic iacet Reuerendus in Chriſto Pater Lupus Olmetus natione Hiſpanus,reſuſcitator,& reformator Eremitarum S. Hieronymi,ac primus Generalis Præpoſitus.& obiit die 3. Aprilis 1433.*

148 Eremitarum B. Petri de Piſis Ordo inſtitutus à nobili viro Piſano Petro Gambacurta ſub regula S. Auguſtini, & patrocinio S. Hieronymi anno 1380. Pontifice Vrbano VI. Imperatoribus Occidentis Venciſlao, Orientis Andronico III. Primum huius Congregationis monaſterium, caputque Ordinis eſt apud Ceſſenam in territorio Vrbani appellant Montem bellum ob loci amœnitatem, Monachi à Pio V.profeſſionem faciunt, & ipſe eos priuilegiis Ordinum Mendicantium conceſſis perfrui voluit, *in ſua Conſtit.* 121. incip. *Religionis 30.Martij* 1571.Et eorum duos nouitiatus Venetiis, & Neapolis erexit, illiſque ambitum prohibuit Clem.VIII.*Conſtit.*70. incip. *Ordinis 4.Septemb.*1700.Vtuntur tunica, ſcapulari, capuccio, pallio canuſino, reiiciebant ab humeris vittam, ſiue ligulam eiuſdem coloris, *becbetta* dictam, quam ſubtus pallium gerebant cùm irent foras, ſed iam depoſuerunt, nec ad præſens portant; ferè nullum habent monaſterium extra Marchiam Anconitanam, & Triuiſanam. Sunt Romæ ad S. Honuphrium in Regione Burgi. De hoc Ordine agunt Paul. Morigia *in origine Relig.lib.* 1.*cap.* 31.Silueſt. Marul. *in Oceano Religionum lib.* 5. *pag.* 545.Carol.de Tapia *in auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.*25.*n.*17.*cum ſeq.*Tambur.*d.tom.*2.*diſp.* 24. *q.* 4. *n.* 40. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1.*quæſt.*3.*art.*9. Azott.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*13.*cap.*11.*q.* 7. *verſ. anno ſalutis*,Suar.*de Relig.*tom. 4.*tract.* 9. *lib.* 2.*c.*5.*n.*12. *circa fi.*Hieron. Roder.*in compendio quæſt. Regul.reſol.*123.*n.*16.vbi dicit hanc Congregationem ex inſtitutione ſua non fuiſſe veram Religionem, quia nec vota ſubſtantialia in ea fiebant, nec regula aliqua approbata ſeruabatur.

149 Canonicorum Regularium VVindeſemenſium Ordo ſic dictus à prædio *VVindesheim* tertio à Dauentria Germaniæ inferioris Vrbe lapide, ad Iſulam fluuiam ſita collocato prope Zuuollam Traiectenſis Diœceſis, illic erectum adeſt monaſterium eiuſdem nominis ſub Inuocatione B. Virginis Mariæ à Gerardo Magno, & Ioanne Buſebrone ædificatum anno 1387.Pontifice Vrbano VI. Imperatoribus Occidentis Venciſlao, Orientis Andronico III. Addidere ſe breui temporis ſpatio huic monaſterio Congregat. VVindeſemenſis capitis, in ſola Germania inferiori, ac tractu Rhenano centum viginti virorum monaſteria,fœminarum 30.plura horum numerat Aubert.Miræ *in origine Canon.Regul.c.* 23.& noonulla narrat Gabr.Pennot.*in hiſtor.tripartita lib.*2.*c.*62.*cum tribus ſeqq.*& Tam.*d.tom.*2.*diſp.* 25.*q.*5.*n.* 24. Cæterum ſcribit Cruſenius *in monaſtico Auguſtiniano p.*3.*c.*12. ſe ex auctoritate Sedis Apoſtol.(eſt Cruſenus familiæ eremiticæ, Auguſtinianæ alumnus vir muneribus, & litteratura in Ordine ſatis notus,viuebat anno 1628.)anno 1612. interfuiſſe Capitulo generali huius familiæ, Teugtis Congregato,ac ibi vix numeraſſe viginti Priores, ex quibus nonnulli ſolùm titulum gerebant,addit hos diſciplinæ regularis valde eſſe obſeruantes.

S. Hieronymi in Feſſulis Ordo ſic dictus quod Feſſulis nobili quondam Tuſciæ Vrbe, cuius nunc veſtigia vix extant, non longè à Florentia, incœperit, inſtitutus à Carolo Romena Comite montis Granelli (oppidum eſt ad radices Apennini quinque leucis diſtans à Ceſſena) ſub regula S. Auguſtini anno 1406. Pontifice Gregorio XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. huius Congregationis regularem vitam approbauit Innocentius VII. & ad Religionem recipi poſſe decreuit Gregorius XII. Eam iterum approbauit ſub regula S.Auguſtini, multaque circa Capitulum generale, & Prælatorum electiones edixit Eugenius IV.*Conſtit.*21.incip.*Super gregem 7.Kal.Auguſti* 1441. Vtuntur eiuſdem Monachi habitu griſeo, pallium ad collum rugato. Sunt Romæ ad SS.Vincentium & Anaſtaſium Parochiã Pontificiam prope Datariam in regione Triuj. Italiam non egrediuntur, vbi enumerant conuentus LXII. regitur hæc Congregatio ab vno Generali, qui primùm eligebatur ad biennium, non verò ex conceſſione Gregorij XIII.ad triennium eligitur. De hoc Ordine agunt Polydor. Virgil. *de inuent. rerum libro* 7.*cap.* 3. Gualter. *in tabul.chronographic. ſæculo* 15. *pagina* 717. Silueſt. Marul. *in Oceano relig.lib.*3.*pag.*327. Paul. Morigia *in orig. Relig.lib.*1.*cap.*41.Carol de Tapia *ad d auth.Ingreſſi verb. monaſteria c.*25.*n.*22.*cum ſeqq.* Tambur. *d.tom.* 2.*diſp.*24.*q.*4.*n.* 71. Ioſeph. Micheli *en el theſoro de Relig fol.*107.*verſic.* Azor. *inſtitut.moral.p.*1. *lib* 13. *c.*11.*q.*8.*verſ.anno Domini* 1406. Roman. Vgolin. huius Congregationis alumnus *in chronic.Conuentus S.Mariæ Gratiarum Brixiæ*, Pater Magiſter Carolus Binonius *in chronicis Religionis adhuc non impreſſis* Caroli corpus Veneris in monaſterio S. Mariæ de Gratia honorificè colitur, caput verò in monaſterio Feſſulano, cum adhuc in albo ſanctorum adſcriptus non ſit.

Canonicorum Regularium Frigionariæ Ordo 150
ſic dictus à monaſterio S. Mariæ in ſylua Frigionaria (ſunt frigiones aues quædam in Italia) cui multitudo frigionum illac ſe recipientium nomen indidit, non longè à Luca,inſtitutus à P. domno Bartholomæo ex nobiliſſima Columnenſium familia, & à Patre Iacobo de Auogrado Bononienſi Doctore emerito, familiæ Prædicatorum quondam Religioſo laico anno 1406. Pontifice Greg. XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. Collocata eſt hæc familia ab Eugenio IV. in Eccleſia S. Ioannis Lateranenſis in Vrbe,iuſſaque eſt à Frigionaria dici Lateranenſis, cum Lateranenſium Canonicorum fuerit reformatrix, quod nomen adhuc retinet, vtitur eodem habitu, quo Canonici Lateranenſes, de quibus *ſup.* Sunt Romæ ad S. Mariam de Pace in regione Pontis. De hoc Ordine agunt Paul. Morigia *in orig. Relig. lib.*1.*cap.*8.Silu. Marul.*in Oceano relig. lib.*1.*pag.* 4. Fr.Emm.*q.regul.tom.*1.*q.*3.*a.*3.Gabr.Pennot. *in hiſtor. tripartita lib.*3.*c.*8.*per tot.*vbi quod habet multa præclara per Italiam monaſteria,Azor.*inſtitut. moral. p.* 1.*lib.*12.*c.* 22.*q.*3.*verſ.anno Item.* Tamb.*d.tom.*2.*diſp.* 24.*q.*4.*n.*17.

Canonicorum Regularium ſancti Saluatoris 151
Ordo ſic dictus à primo monaſterio, quod habuit ſub oraculo Saluatoris in Sylua Lacus non longè à Senis inſtitutus à Fratre Stephano Eremita S. Auguſtini anno 1408.Pontifice Gregor.XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. Apppellatur nonnunquam hæc Congregatio Scopetina à monaſterio, quod initio inſtitutionis habuit prope muros Florentiæ ſub nomine S. Donati Epiſcopi Feſſulani.Eum confirmauit, habitum præſcripſit, indulta Fratrum Eremitarum ſancti Auguſtini, & aliorum Canonicorum Regularium conceſſit Gregor.XII.*Conſt.*2.incip. *Excitat. Nonis*

April. 1407. Sant verè Canonici Regulates, Calixtus II. *Conſt.* 2. incip. *Sacræ* 16. *Kal. Iunij* 1456. Eorum Ordinem ingredi poſſunt etiam qui arctiorem Religionem vouerunt, Iulius II. *Conſtit.* 30. incip. *Inter* 4. *Non. Aprilis* 1512. in Sacris conſtituti habent vocem actiuam & paſſiuam, Pius V. *Conſt.* 141. incip. *Inter cæteras* 7. *Septembris* 1571. Capitulum generale ſingulis trienniis, & dictam quolibet anno celebrant Sixtus V. *Conſt.* 98. incip. *Ex varietate* 23. *Auguſti* 1589. Illis ambitum interdixit Paul. V. *Conſtit.* 35. incip. *Quoniam* 22. *Septembr.* 1602. Vtuntur Canonici S. Saluatoris eiſdem veſtibus atque Canonici Lateranenſes, præterquam quòd patientiam portant, & pallium nigrum deferunt cum foras procedunt: poſſident ad quadraginta monaſteria per Italiam, quam non egrediuntur. Generalis triennium non excedit. Fuit illis per Sacram Rituum Congreg. conceſſum, vt qui hucuſque vſi ſunt bireto albo, poſſint eodem modo in poſterum vti nigro *ſub die* 26. *Septemb.* 1620. Sunt Romæ ad S. Petrum ad vincula. De hoc Ordine agunt Gualter. *in tab. chronog. ſec.* 15. *anno* 1408. *pag.* 717. Paul. Morigia. *in orig. Relig. lib.* 1. *cap.* 40. Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 5. *pag.* 322. Carol. Tapia *in auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 17. *per tot.* Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q* 4. *n.* 30. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 107 *verſ.* Cæſar Franciotti *de Sanctis Vrbis Lucæ in Eccleſia S. Mariæ foris portæ pag.* 565. & 590. Polidot. Virgil. *de inuent. rerum lib.* 7. *c.* 3. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom* 1. *p.* 3. *art.* 3. Azor. *inſtit. moral p* 1. *lib.* 12. *c.* 22 *quæſt.* 3 *verſ. anno Chriſti.* nouiſſimè M. Thom. de Herrera *in alphabeto Auguſtiniano lit S. verb. Stephanus, pag.* 380. *tom.* 2. De Stephano fundatore agunt Ioſeph. Mozzagninus *in narratione rerum geſtarum Canonicorum Regular. lib.* 5. *fol.* 7. Paul Morigia *in ſummario chronologico pag.* 182. Siluan. Razzi *Camaldulenſis in vitis Sanctorum Tuſciæ in vita B. Stephani Senenſis pag.* 622.

153 Canonicorum Regularium S. Gregorij in Alega Ordo ſic dictus ab Alga ſiue Alega parua inſula diſtante duobus milliaribus à Venetiis, quia ibi ſitum eſt primum huius familiæ monaſterium ſub nomine S. Gregorij, inſtitutus à D. Antonio Coratio Bunonienſi, & Epiſcopo Oſtienſi anno 1408. Pontifice Gregorio XII. Imperatoribus Occidentis Roberto, Orientis Andronico III. Dicuntur etiam huius familiæ Canonici cærulei ab habitu cæruleo, quem gerunt; Profeſſionem emittunt à Pontificatu Pij V habent tredecim principalia per Italiam domicilia, aliqua per Siciliam Hunc Ordinem approbant, ſtatuta, viuendique formam præſcripſit Gregorius XII. *Conſt.* 1. incip. *Illis* 5. *Kalen. Iulij* 1406. Priuilegia & gratias confirmauit Pius V, *Conſt.* 92. incip. *Ex incumbenti* 3. *Id. Decembris* 1569. Præcedunt eius Canonici Regularibus Congregationis Lateranen. Idem Pius V. *Conſtit.* 127. incip. *Cum alias* 11. *Kalend. Iunij* 1573. Quomodo diſpenſati ſint circa proprietatem edixit Sixtus V. *Conſtit.* 63. incip. *Circunſpecta* 5. *Septembris* 1587. Et admittuntur per Datariam ad Parochiales Eccleſias eis reſignatas S. Congr. Conc. *in Veronen.* 17. *Nouembris* 1629. Sunt Romæ ad S. Saluatorem in Lauro. De hoc Ordine agunt Gualter. *in tab. chronograph. ſæculo* 15. *anno* 1404. *pag.* 717. Hieronym. Roman. *de Republ. Chriſtiana lib.* 6. *cap.* 30. Paul Morigia *de orig. relig. lib.* 1. *cap.* 44. Silueſt. Marul. *in Oceano relig. lib.* 5. *pag.* 337. Carol. Tapia *in d. auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 4. Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 24 *q.* 3. *n.* 32. Ioſeph Micheli *en el teſoro de Religione fol.* 107. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 22. *q.* 3. Hieron Roderic. *in compendio quæſt. regular. reſol.* 123 *num.* 24. Sunt & in noſtra Luſitania alij Canonici cærulei (quos vulgus appellat S. Eligij Fratres) vbi plura & ampliſſima obtinent monaſteria, ſed quæ independentia ſunt ab Italis; cœperunt à quodam Ioanne Vliſſiponenſi medico, & poſtea Epiſcopo Lamacenſi de anno 1425. tempore Ioannis I. Regis Portugalliæ: de illis multa tradunt Fr. Emman. *quæſt. regula. tom.* 1. *q.* 3. *art.* 1. Suar. *de Relig tom.* 4. *tract.* 9. *lib.* 2. *c.* 9. *n.* 4. Hieron. Roderic. *d. reſol.* 123. *n.* 24. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Conba *in hiſtoria Epiſcopor. Portugallenſ. p.* 2. *cap.* 27. & latius *in hyſtoria eccleſiaſtica Archiepiſcop. Bracharenſ. p.* 2. *c.* 55. *n.* 3. *cum ſeqq.*

S. Ambroſij ad nemus Ordo ſic dictus quòd ſub inuocatione S. Ambroſij erectum ſit Mediolani primum eius domicilium in loco extra muros, vbi tempore S. Ambroſij nemus erat, in quod ipſe aliquando ſe recipere ſolebat, vt negotia fugeret, & contemplationi diuinæ vacaret, retinet adhuc locus nemoris S. Ambroſij nomen vulgo *al nemo*, inſtitutus à tribus nobilibus Mediolanenſibus ſub regula S. Auguſtini Alexandro Criuello, Albergo Beſoſo, Antonio Peſſuodanre, aliter Antonio Petra Sancta anno 1431. Pontifice Eugenio IV. Imperatoribus Occidentis Sigiſmundo, Orientis Ioanne Paleologo. Vtuntur Monachi tunica, ſcapulari, & pallio canuſino cum corrigia coria fibulata: officium Ambroſianum recitare poſſunt, & ad Religionem arctiorem tranſire valent, Gregor. XI. *Conſtit.* 9. incip. *Cupientibus* 3. *Kalend. Decembris* 1375. Sub vna Congregatione redacti fuerunt per Eugenium IV. *Conſtit.* 22. incip *Regimini* 4. *Nonas Octobr.* 1441. Et poſtea cum Fratribus S. Barnabæ prouinciæ Marchiæ, & Ianuæ in vnam Congregationem vniti fuerunt à Sixto V. quam vnionem approbauit, & confirmauit Paulus V. *Conſt.* 13. incip. *Paſtoralis* 21. *Ianuarij* 1606. Habent nonnulla domicilia per Italiam, extra illam non effunduntur, ſubduntur Generali per trienniom, eo elapſo creatur alius in Capitulo generali, quod ſingulis quibuſque triennis celebratur Mediolani. Sunt Romæ ad S. Clementem in regione Montium. De hoc Ordine agunt Gualter. *in tabula chronograph. ſæculo* 15. *anno* 1433. *pag.* 719. Paul Morigia *in orig. Relig. lib.* 1. *c.* 45. Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 1. *pag.* 70. Pancirol. *in theſauro in regione Montium Eccleſia* 23. *pag.* 189 Petr. Iuſſanus *in vita S. Caroli Cardinalis lib.* 5. *cap.* 11. Carol. de Tapia *in auth. Ingreſſi verb. monaſteria cap.* 29. Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 4. *n.* 70. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religione fol.* 108. *verſ.* 154

Fratrum Apoſtolorum Ordo ſic dictus, quod à ſancto Barnaba Apoſtolo credatur primus inſtitutus, verùm cum Eremiticè ac penè liberè per agros viuerent eius alumni ad Pontificatum vſque Innocentij VIII. ab eo viuendi modo in communibus domiciliis, obligari votis, ac habitum certum geſtare acceperunt anno 1464. Imperatoribus Occidentis Federico III. Tyranno Orientis Baiazeto. Seruant regulam Sancti Auguſtini, vtuntur habitu canuſino, nimirum tunica, capulari, capuccio aſſuto, corrigia coron fibulata, pallio vix vtuntur, niſi pluuioſo tempore eiuſdem coloris cum reliquo habitu, ea forma qua fieri ſolet pallium, quo Religioſi Obſeruantiæ S. Franciſci amiciuntur: rara habent 155

per

per Italiam monaſteria, extra illam nulla, ibi dicuntur vulgo *Fratri Apoſtolini*. De his agunt Paul. Morig. *de orig. Relig. lib. 1. c. 51*. Sil. Matul. *in Oceano Relig. lib. 1. pag.* 37. Cotal. de Tapia *de auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 30. Tambu. *d. tom. 2. diſp.* 24 *q.* 4. *n.* 71. Ioſeph. Micheli *in el teſoro de Religiones fol.* 108. *verſ.* Alexander. VI. *Conſtit.* 3. incip. *Pia vita 7. Id. Ianuarij* 1496.

156 Canonicorum Regularium S. Petri de Monte Corbulo Ordo ſic dictus à primo eius monaſterio ſub patrocinio S. Petri in Monte Corbulo in Archiepiſcopatu Florentino, duodecimo à Senis lapide ædificato, Pontificatu Iulij II. intra annum 1503. & 1512. quo ipſe durauit, inſtitutus à quodam Petro Reguriſi, vel Mediolanenſi Monacho Carthuſiano, ferunt habitum Canonicorum à principio fuiſſe canuſini coloris, nimirum tunicam, rochetum, & capuccium, ſiue almuciam, ſed anno 1521. mutatum eſſe in nigrum; amant hi maximè ſolitudinem, ſectantur hoſpitalitatem, rigide, ſecum agunt, ac de labore manuum viuunt. De hoc Ordine agunt Trullus *de Canon. Regul. lib.* 10. *c.* 10. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 11. *c.* 21. *q.* 3. *verſ. & eſt alia Congr.* Gabr. Pennot. *in tripart. hiſtoria lib.* 2. *c.* 54. *n.* 5. Tamb *d. tom.* 1. *diſp.* 14. *q* 4. *n.* 28.

157 Clericorum boni Iesvs Rauennatis Ordo inſtitutus Rauennis à quadam virgine Margarita nomine miniſterio duorum Sacerdotum eiuſdem Vrbis dom. Leonis, & domini Hieronymi, quibus primo regulam ſuam contulit ipſi deinde aliis anno 1504. vel 1508. Pontifice Iulio II. Imperatore Occidentis Maximiliano I. Orientis tyranno Baiazetto. Eſt familia Clericorum Regularium, vtitur habitu ſimili Patribus Societatis Iesv, ſed pileo vbique rotundo, eius præcipuum domicilium Rauennæ, nullum extra Italiam, in ea non multa habent. Priorem Generalem eligunt ad annum, deinde ſi rectè ſe gerat in munere, confirmatur in ſequentem, & ſic deinceps, De hoc Ordine agunt Syl. Matul. *in Oeceano Relig. lib.* 5. *pag.* 398. Carol. de Tapia *in d. auth. Ingreſſi verb. monaſteria c.* 5. vbi *n.* 3. quòd Pio IV. Pont. Max. concedente ſolemnia emittunt Religionis vota, Tamb. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 4. *n.* 85. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 111 *verſ.* Azor. *inſtit. mora. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 11. *q.* 8. *propè fin. verſ. præter Canonicos.* Iacobus Morandiùs Carthuſ. *in 7. tom. addit. ad Surium die* 23. *Ianu.* quo celebratur feſtum B. Margaritæ.

158 Clericorum Regularium Theatinorum Ordo inſtitutus anno 1524. ſub regula S. Auguſtini à Ioanne Petro Caraffa Neapolitano, Archiepiſcopo Theatino, poſtea ſummo Pont. Paulo IV. vnde eius Clerici dicti Theatini, Pontifice Clem. VII. Imperatore Occidentis Carolo V. tyranno, Orientis Solymano primum cœpit hæc Congreg. in Eccleſia S. Siluestri in monte Quirinali Vrbs, ob cuius inuaſionem duce Borbonio, fugit Venetias anno 1528. Rediitque Romam anno 1560. Profitetur hæc familia tum in communi, tum in particulari extremam paupertatem, nec Eleemoſynas oſtiatim petit, ſed viuit tantùm ex ſponte oblatis, & allegatis ſibi à Fidelibus; vtuntur Religioſi habitu clericali, & in caligis tantùm & tunica eſt differentia à Patribus Societatis Iesv, cum Theatini caligas portent albas & tunicam à fronte reſeratam, hinc Ieſuitæ per Hiſpaniam Theatini appellantur; ſuæ Congregationis approbationem obtinuerunt, ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recepti, ab omnium ſuperioritate exempti, & tria vota ſubſtantialia emittunt, *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.* atque gaudent priuilegiis omnibus conceſſis Canonicis Lateranenſibus Clemens VII. *Conſtit.* 11. incip. *Exponi 24. Iunij* 1524. apud. Laërt. Cherub. *tom.* 1 *pagina* 575. & *Conſtit.* 38. incip *Dudum, de an.* 1533. apud eundem *d. tom.* 1. *pagina* 605. quod intrantes hunc Ordinem votum intrandi Religionem impleuiſſe dicantur. Gaudent etiam priuilegiis omnibus conceſſis Clericis de Somaſcha, & Preſbyteris Societatis Iesv, & ad proceſſiones accedere non coguntur, Pius V. *Conſtitut.* 31. incip. *Ad immarceſcibilem Id. Febru.* 1567. in tantum vt ita dicat Nou. *conſ. vnic. de conſec. Eccleſ. ad fin. Præfata Congregatio habet plurima, & grandiſſima priuilegia, quæ vix credidiſſem, niſi ea legiſſem, quod certe magna cum voluptate feci.* Per Italiam habent domicilia 36. eaque religioſiſſimis, & doctiſſimis viris plena, nulla ferè extra illam: habent Generalem, Præpoſitum ad Triennium. Sunt Romæ ad S. Andream de la Valle, & ad ſanctum Syluestrum in Monte Quirinali. De hoc Ordine vnde Gualter. *in tab. chronograph. ſæculo* 16. *pag.* 557. Paul Morigia *in orig. Relig. lib.* 1. *cap.* 76. Syluest. Matul. *in Oceano Relig. lib.* 4. *pag.* 368. Hieron. Roman. *in Repub. Chriſtiana lib.* 6. *cap* 32. Carol, Tapia *in d. aut ingreſſi, verb. monaſteria cap.* 7. *per tot.* Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 4 *n.* 84. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 3. *c.* 4. *n.* 19. Carillo *in annalib. chronolog. de anno* 1630. Ioſeph. Micheli. *en el teſoro de Religiones fol.* 111. *verſ.* Flauin. Cherubin. *in compendio Bullarij ad Conſtit.* 18. *Clementis VIII.* Anton. Carratiol. *huius Congr. in libro, quem edidit, de vita Pauli IV.* Ioan. Petr. Iuſſan. *in vita S. Caroli lib.* 2. *cap.* 19. Fr. Eman. *quæſt Regular. tom.* 1. *q.* 3. *art.* 14. Azor. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.* 13. *cap.* 11. *q.* 8. Hieron. Rodet. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123 *n.* 21. ex profeſſo Bapt. de Tuffo *in chron huius Relig.* Bapt. Caſtal. *in vita B. Caietani Tieni eiuſdem familiæ alumni.*

Clericorum Regularium S. Pauli decollati Ordo ſic dictus quod S. Paulum præcipuè elegerint in patronum; inſtitutus à tribus nobilibus Mediolanenſibus Iacobo Antonio Morigia, Antonio Maria Zacharia, Bartholomæo Ferrario anno 1526. Pontifice Clemente VII. Imperatore Occidentis Carolo. V. Orientis tyranno Solymano. Alij tres ſocij fuerunt cum illis, Iacobus Antonius Morigia, Franciſcus Lecuus, & Baptiſta Soreſius. Dicuntur Ordinis Religioſi vulgo Barnabitæ, à domo S. Barnabæ Apoſtoli, quam primam Mediolani habuerunt: vtuntur eo habitu, quo Patres Societatis Iesv, tantùm fuerunt collaria ex lino, vel ex byſſa: approbati fuerunt à Clemente. VII. *Conſt.* 37. incip *Vota 18. Februar.* 1533. Emittunt tria vota ſubſtantialia, ſunt ſub protectione Sedis Apoſtol. Eccleſiaſtica Sacramenta miniſtrant, alios ad Religionem recipiunt, eligunt vnum Præfectum Generalem ad triennium, gaudent priuilegiis Canonicorum Regularium Lateranenſium, Paul III. *Conſt.* 5. incip. *Dudum* 8. *Kalend. Auguſti* 1535. Ad quemuis alium Ordinem præter Carthuſianum cuiuſcunque indulti vigore abſque licentia Præpoſiti Generalis tranſire prohibentur Gregorius XIII. *Conſtit* 48. incip. *In ſpecula Idib. Septembris* 1577. Non coguntur accedere ad proceſſiones, Sixtus. V. *Conſtitutione* 5. incip. *Rationi congruit Kalend. Maij* 1585. Vbique noua de ſola Ordinariorum licentia erigere poſſunt, Paulus V. *Conſtitutione* 64. incipit *Eccleſiaſtico* 8. *Maij* 1610. ſed huiuſmodi licentiæ quæ nondum effectum ſunt ſortitæ, reuocauit 163

Vrban. VIII. *Conſt.* 5. inc. *Romanus Pont.* 28. *Aug.* 1624. Habent Prouincias tres in Italia, Mediolanenſem ſcilicet, Romanam, & Pedemontanam: præterea in Gallia, & Germania aliquot Collegia, Domus ſunt numero quinquaginta. Floruit hæc Congregatio eruditiſſimis, & piiſſimis Viris digniſſimis, quos ſummi Pontificis in Epiſcoporum lumina honoris pronectione aſcenderunt, quæ S. Carolum Borromæum Archiepiſcopum Mediolanenſem ſuum ſingularem benefactorem veluti parentem, ac protectorem optimum colit, & veneratur. Habet Romæ collegium ad S. Paulum in platea Colomnæ, & monaſterium ad S. Carolum in Catinariis in regione Regulæ. Ex fundatoribus Iacobus Anton. Morigia in catalogo Beatorum Mediolanenſium Venetiis edito, multis ab hinc annis repoſitus eſt, cum à morte ſtatim beatus dici ab omnibus meruerit, Antonium vero Mariam Zachariam vt in vita ſanctum, ita poſt mortem miraculorum gloria illuſtrem Angelicarum Virginum ab eodem inſtitutarum annales teſtantur. De hoc Ordine agunt Auguſt. Tornellius *to. 1. ſacrorum ann lium ab Orbe condito*, Carolus à Baſilica S. Petri primùm huius Congreg. Clericus, poſte Nouariæ Epiſcopus, *in ſua Nouaria*, Chriſtoph. Giarda eiuſdem Congr. in bello, qui inſcribitur, *Apis Religioſa*, Paul. Morigia *in origine Relig. lib. 1. c. 66.* Siln. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5. pag.* 599. Ioan. Petrus iuſſanus *in vita S. Caroli lib. 5. c.* 11. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13 *c.* 11. *q.* 8. *verſ. anno* 1526. Carol. Tapia *in d. auth. Ingreſſi verb monaſteria c.* 3. Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 54 *q* 4. *n.* 84. Lez. *in q. Regul. tom.* 2. *c.* 4. *n.* 22. Ioſeph. Micheli *en el in teſoro de Relig. fol.* 111. *verſo.* Flaui. Cher. *ex cōpendio Bull. ad Bull.* 37. *Clem. VII.*

160 Clericorum Regularium Somaſchæ humilem Congregationem Pater Hieronymus Æmilianus patritius Venetus in Dei Eccleſia diuino afflante numine ſtrenuam, quæ Chriſto militaret, veluti aciem excitauit anno ſalutis humanæ 1523. Pontifice Clem. VII. Imperatore Occidentis Carolo tyranno, Orientis Solymano. Huic à Somaſcha exiguo pago, vbi primùm illius fundamenta ſunt iacta, nomen eſt, cuius pagi Somaſchenſis deſcriptio, & aëris temperies habetur apud Auguſtinum Turturam *in vita Hieronymi Æmiliani lib.* 3. *c.* 2 Huic familiæ adhuc non profeſſæ Paulus III. conceſſit facultatem eligendi Superiorem, ſiue eccleſiaſticam, ſiue ſæcularem ex iis, qui hoſpitalibus & orphanotrophiis inſtitutis inſeruiunt, & ſtatuendi decreta, prout locorum opportunitas poſtulabit, recitandi diuini Officij eorundem hoſpitalium Sacerdotibus facultatem dedit, & Confeſſiones audiendi, vt *in Conſt.* incip. *Ex iniuncto, pridie Non. Iunij* 1540. Poſtmodum Ioannes Petr. Caraffa Card. Theatinus vniuit Theatinorum Congregationem cum hac Somaſchenſi, vt piorum operum curam ſuſcipiat, eaque omnia pietatis munia peragat, quæ Somaſchenſi in virtute ſanctæ obedientiæ præcipitur, vt in ſuis litteris *ſub Dat. Romæ in propriis ædibus* 8. *Nouemb.* 1586. Sed ipſe ad ſummum Pontificatum aſſumptus, & Paulus IV. dictus Theatinorum Congregationem à Somaſchenſi ſeparauit, & priſtinum ſolum inſtitutum ſeruare coëgit, vt in eius *Conſt.* inc. *Aliquot ab hinc annis, die* 23. *Nouemb.* 1555. Cum autem fructuoſis Chriſti Domini Eccleſiæ incrementis hæc Congregatio adoleſcere cœpiſſet, eam Sanctiſſimus Pontifex Pius V. in Religionum numerum cooptauit, & ſub regula S. Aug. repoſuit cōcedens facultatem emittendi tria ſolemnia vota, & nomē Congregationi impoſuit, videlicet Clericorum Regularium S. Maioli Papiæ, ſeu Somaſchæ, vt in eius *Conſt.* inc. *Iniunctum* 8. *Id. Decemb.* 1568. tunc conſequens annus 1569. nuncupatis à primis Patribus ſolemni ritu profeſſionis votis 3. *kalen. Maij* S. Petro Martyri, & Catharinæ Senenſi ſacro die Deo bonorum omnium Auctore fœliciter annuēte, fœlix, ac fauſtus natalis illuxit Cōgregationi. Idem Pius V. alia *Conſt.* inc. *Romanus Pont.* 5. *Ianuar.* 1567. cōcedit, vt Præpoſitus Generalis reſidere Papiæ minimè teneatur, ſed loca Cōgregationis perluſtret, & vbi opportunum videbitur, immoretur Benedicendi corporalia, & alia Eccleſiaſtica indumenta eidem Præpoſito Congregationis, & cæteris Rectoribus Sacerdotibus licētiam impartitur, excepto ſi Vnctio adhibenda ſit. Sixtus V. exemit bona Congregationis, & omnia ad ipſam pertinentia ab omni iuriſdictione, & locorum Ordinariorum poteſtate; conceſſit Sacerdotibus eiuſdem Congregationis facultatē celebrandi in alienis Eccleſiis audiendi Confeſſiones quorumcumque Fidelium, & S. Eucharistiæ Sacramentum miniſtrandi, excepto die Paſchatis, & vt non poſſint cogi ad funera, aut ad præſtandum perſonale officium maioribus Eccleſiis, neque etiā Epiſcopis, vt non poſſit profeſſi Congregationis ad aliam Religionem tranſmeare etiam arctiorem ſine Superioris licentia, exceptis tribus, ſecùs facientes apoſtaſiæ pœnis mulctantur: & denique vt poſſint profeſſionis die à delecto ſibi Confeſſario ab omnibus caſibus etiā Bullæ in Cœna Domini abſolui à quacunque irregularitate excepta bigamiæ, & homicidij voluntarij, vt *in eius Conſt.* inc. *Æquum reputamus, Kal. Maij* 1585. Idē Clem. VIII. omnia priuilegia. Conſtitutiones, & ſtatuta approbauit, & facultatem conceſſit diſpēſandi ſuper defectu natalium ad omnes Ordines ſuſcipiendos, ad quācunque Congregationis adminiſtrationem, & dignitatem ſuſcipiendam, & vt poſſint viſitatores Congregationis, orphanotrophia, & loca puerorum, & puellarum eorum curæ ſubiecta, vt libuerit, inuiſere, etiam non obtenta à Gubernatoribus rerum temporalium licentia, impedientes anathemate mulctantur, vt *in eius Conſt.* inc. *Decet Octob.* 1594. Paulus V. priuilegia, & Cōſtitutiones confirmauit, & cōceſſit, vt quocunque anni tempore de conſenſu Capituli collegialis recipiantur nouitij in Domibus, vel Collegiis à Capitulo generali deſtinatis, vtque in Congregationis Eccleſiis omnium Chriſti fidelium cadauera ſine præiudicio Parochorum ſepulturæ mandentur, & ſuæ curæ commiſſis Sacramentū Extremæ Vnctionis adminiſtrare, & Conſeruatorem deligere eidem Congregationi licentia conceditur, vt *in eius Conſt.* incip. *Cū ad vtilitates* 6. *Id. Mart.* 1605. Idem Paul. V omnia priuilegia Mendicantium Ordinibus conceſſa ad Somaſchenſem Congr. extendit, eidémque communicauit in alia ſua *Conſt.* inc. *Ex quo* 9. *Nouemb.* 1607. Idem conceſſit facultatem humandi cadauera decedentium in Academiis, Collegiis, Orphanotrophiis, Seminariis Congregat. eorum curæ commiſſis, in eiuſdem Congregat. Eccl. vt *in eius Conſt* incip. *Exponit, die* 27. *Octob.* 1614. *Peculiari Somaſchenſiū Religioſorū huiuſmodi Conſtitutione iubetur ne vllus ex eiuſdē Congr. Patribus abſque ſuorum Superiorum facultate poſſit propria peccata rite confiteri alicui Sacerdoti qui ſit extra eorundem Patrū numerū, ac profeſſionem, quo ſit vt priuilegium hoc commodūque ſpirituale, quo*

ſubditi

ſubditi gaudent ſuperioribus, à prædicta Cõſtitutione denegatum ſit, atque ita eorum Confeſſiones irritæ euadant quod facultatẽ eiuſmodi ſibi ipſis concedere nequeant. Ne igitur huiuſce commodi ſuperiores expertes ſint, hoc decreto ſanxerunt Eminentiſſimi Patres negotiis Regularium præfecti vt ſuperiores (graduum ordine ſeruato ſibi inuicem hãc facultatem impertiri poſſint: hoc eſt, locorũ Præſides à Prouincialibus ſeu viſitatoribus hanc impetrare poterũt facultatem, Prouinciales verò, ſeu viſitatores, generaliſque procurator à totius Religionis Generali Præpoſito, qui tandem Generalis Præpoſitus ab eo Patrum numero, qui congregationem generalem repræſentant, eandem obtinere debebit facultatem. Quæ omnia ita intelligenda ſunt, non propterea obligentur iidem Patres Superiores ad hanc facultatem petendam toties quoties ea nominatim indiguerint, ſed ſufficit eam ſemel petere cùm onera ſibi iniuncta aggredientur, eaque generatim vti potuerunt quouſque muneræ iis impoſita abſoluerint. Interea hac facultate is, qui nunc Præpoſiti generalis munere fungitur, perfruitur. Romæ die 23. Iunij 1638.

Vtuntur huius Congr. Clerici habitu per omnia ſimili habitui Societatis IESV. Habent quatuor prouincias Romanam ſcilicet, Venetam, Mediolanenſem, & Gallicam, & Præpoſitum Generalem ad triennium. Sunt Romæ ad S. Blaſium in monte Citoro. De hoc Ordine agunt Paul. Morigia *de origine Relig. lib. 1. c. 67.* Syueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5. pag.* 394. Andreas Stellas & Auguſtinus Turtura *de vita Hieronymi Æmiliani Congregationis Somaſchæ fundatoris.* Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria cap.* 9. Tamburin. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 4. *n.* 86. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 2. *c.* 4. *n.* 23. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 112. *verſo* Obiit Somaſchæ 1537. ætatis ſuæ 56. ſexto Id. Februarij.

161 Fratrum hoſpitalitatis, & infirmis ſeruientium Beati Ioannis Dei Luſitani Ordo ab eodem inſtitutus ſub regula S. Auguſtini anno 1538. Pontifice Paulo III. Imperatore Occidentis Carolo V. Orientis tyranno Solymano. Confirmauit in primis Congregationem Pius V. *conſt.* 143. inc. *Licet ex debito, de anno* 1572. apud Laërt. Cherubin *tom.* 2. *pag.* 353. qui dat illis regulam ſancti Auguſtini, habitum panni Sayal nuncupati cum ſcapulari vſque ad genua concedit, cum facultate colligendi eleemoſynas pro ſubuentione infirmorum in hoſpitali degentium, Ordinario de adminiſtratione hoſpitalium rationem reddendam eſſe præcipit & eius correctioni eos ſupponit, Sixtus Quintus eoſdem in vnam Congregationem Ioannis Dei nuncupandam vniuit, Capitulumque Generale in Vrbe cogendi, Prouinciaſque diſtinguendi, ac vnum Generalem eligendi auctoritatem tribuit. Et Clemens VIII. *conſtit.* 44. incip. *Romani Pont. de anno* 1596. apud Laërt. Cherubin. *tom.* 3. *pag.* 59. facultatem emittendi profeſſionem, & ſuſcipiendi ſacros Ordines concedit, & exemptionem à iuriſdictione Ordinariorum confirmat, & votum inſeruiendi hoſpitalibus ſub obedientia Ordinariorum emitti indulget, Maioriſque electionem & munus præfinit. Paulus. V. *conſtit.* 55. incip. *Inter alias, de anno* 1609. apud Laërt. Cherub. *tom.* 3. *pag.* 244. concedit vt vnus ex Fratribus pro vnaquaque domo ad ſacros Ordines promoueatur, nullum tamen ab eo officium exerceri decernit; & Congregatione pulſum ob demeritа à ſacrorum Ordinum exercitio ſuſpendit. Idem Pontifex *conſt.* 69. inc. *Romanus Pontifex, de an.* 1611. apud Laërt. Cherub. *tom.* 3. *pag.* 261. declarat, & indulget vt in Hiſpaniis Fratres huiuſmodi tria vota ſubſtantialia cũ quarto de iuuandis infirmis emittere valeant, & ſic profeſſos veros eſſe Religioſos. Eos autem ad habitum, & profeſſionẽ, qui pro numero infirmorum neceſſarij ſunt, admitti præcipit. In ſingulis hoſpitalibus duos Fratres Preſbyteros ad Sacramentorum adminiſtrationem permittit. Omnes Ordinariorum iuriſdictioni, & correctioni ſupponit. Et ſi ceſſaret hoſpitalitas, illorum locorum adminiſtrationem ad ordinarios ſpectare decreuit. Et durante hoſpitalitate quotannis locorum Ordinariis rationẽ reddere iubet nouiſſimè S.D. N. Vrban. VIII. *in ſua conſt.* inc. *Cũ ſicut. 9. Iul.* 1638. declarat, & decernit quod hoſpitalia, ſeu conuentus huius Ordinis, in quibus duodecim Relig. non exiſtunt, non cõprehẽduntur decreto à ſanctitate ſua edito, ſubiiciente huiuſmodi Conuentus omnimodæ iuriſdictioni Ordin. loci. Et Idem Vrban. VIII. per ſuas litteras in forma Breuis inc. *Circumſpecta. ſub Dat. Romæ Aprilis* 1628. ſtatuit quod in qualibet Domo Regulari duos ad ſacros etiã Preſbyteratus Ordines promoueantur pro ſacramentorũ adminiſtratione neceſſaria, cum prius decem annos profeſſionis in hac Congregatione peregerint, & ab examinatoribus ſynodalibus non ſolũ ad Ordines prædictos, verum etiã ad ſacras Confeſſiones audiendas examinati, & idonei reperti fuerint, se de Fratris Maioris, & diffinitorum conſenſu ad prædictũ effectũ duntaxat præſtando. Et poſtea per alias litteras ſimiles, inc. *Alias felicis record. ſub Dat. 17. Iun. eiuſdem anni,* declarauit Confratres ſacerdotes, an dignitates, & Officia in Congr. obtinenda inhabiles eſſe, impoſita pœna contra eligentes, & electos. *Et ſacra Congreg. Regul. negotiis præpoſita cenſuit Fratres huius ordinis habendos eſſe pro veris Relig. proindeque locorum ordinariis volentes procedere contra aliquẽ illorum intra clauſtra degentem, & extra ea ita notoriè delinquentẽ, vt populo ſcandalo ſit, teneri obſeruare formã decreti ſanctæ mem. Clem. VIII. hac de re editi prout eadem ſacra Cong. tenore preſentiũ mãdat inuiolabiliter obſeruari. Romæ 2. Oct.* 1537. refert Laurent. de Peyrinis *de priuil. Regul. tom.* 3. *in fine, vbi de decretis nouiſſ. ſacra Cong. decreto* 11. *pag.* 568. vocãtur per Italiã *fate bene fratelli*, quòd his vocibus vti ſoleant in colligendis Eleemoſynis. *Propoſita ab Illuſtriſſimis Dillino, & Verallo, ac à S. Congr. diligenter examinata controuerſia inter Fratres Ordinis Mino. Obſeruantiæ S. Franciſci, necnon Fratres huius Relig. B. Ioannis Dei, Hiſpaniæ, & Indiarum, ſuper colore, & forma habitus exorta, & ſuper obſeruatione tranſactionis inter eos occaſione præmiſſorum initæ. Illuſtriſſimi eiuſdem S. Congr. Patres a Fratribus Relig. beati Ioannis Dei, per ciuitates, & oppida pallium non eſſe deferendum, ſed in itinere duntaxat ipſos eodem pallio cum pileo nigro vti poſſe cenſuerunt, dummodo palliũ huiuſmodi ſit coloris habitus cum bauaro nigri coloris & latitudinis ſex digitorum, eique ſporta ſẽper ſuperferatur, ſub die* 15. *Iulij* 1616. Tota Congregatio diuiſa eſt in duas, Hiſpanam vnam, Italicam alteram, vtraque habet Generalem ſuum triennalem. Sunt Romæ ad ſanctum Ioannem Calabitam in regione Ripæ, & habent hoſpitium ad ſanctam Mariam Sanitatis in via, quæ ex quatuor fontibus ducit ad ſanctam Mariam Maiorem in regione Montium. Feſtum huius Beati celebratur die 8. Martij, quo mortuus fuit anno 1550. ætatis ſuæ LV. S. D. N. Vrbanus VIII.

Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

per ſuum Breue *ſub. Dat. Romæ apud S. Mariã Maiorem die 21. Septemb.* 1630. voluit vt ipſe ſeruus Dei Ioannes de Deo in poſterum Beatus nuncupari ac de eodem ab omnibus Congregationis huiuſmodi Regularibus vbique exiſtentibus quotannis in die eius obitus Officium & Miſſa celebrari de communi Confeſſoris, non Pontificis ritu duplici maiori per annum iuxta rubricas Breuiarij, & Miſſalis Romani, & quoad Miſſã etiã per alios Regulares, & ſæculares Sacerdotes ad eorũ Eccleſias confluentes, in ciuitate vero Granaten. nempe in Eccleſia, vbi eius ſacrũ Corpus requieſcit, & in terra nuncupata *Montemor in noue*, vbi natus eſt, in omnibus Eccleſiis tam Regularium, quam ſæcularium, Officium & Miſſa ritu duplici minori recitari, & celebrari poſſit, & valeat. De hoc Ordine agunt Fr. Anton. de Gouuea *in vita Ioannis Dei*, Syueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5. pag.* 430. Carol. de Tapia *de Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. monaſteria c. 31. per tot.* Tamburin. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 4 n.* 73. Lezana *in ſum q. Regul. tom. 1. c. 6. n. 3. 13. &* 14. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones pag. vlt.*

162 Congregationis Clericorum Matris Dei Lucæ primitus erectæ ſub titulo Congregationis Clericorum Sæcularium B. Mariæ Virginis, fundator fuit venerabilis P. Ioannes Leonardus e terra Diecimo Diœceſis Lucenſis oriundus, ſub Gregorio XIII. Pontifice anno Domini 1574. cuius primi diſcipuli, & ſocij fuere tres nobiles Lucenſes, videlicet Ioannes Baptiſta Cionius, Cæſar & Iulius de Franciottis fratres germani, & Georgius Arrighinius de Pontetetto diœceſis Lucenſis. Huius Congregationis inſtitutum approbauit Clemens VIII. ipſamque ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcepit, & ab Ordinaria iuriſdictione Epiſcoporũ exemit, illique diuerſa priuilegia, indulta & gratias conceſſit, vt in litteris in forma Breuis incipit *Ex quo, ſub die 13. Octobris* 1595. deſuper expeditis latius continetur. Poſtea bonæ mem. Cardinalis Baronius eiuſdem Congregationis protector auctoritate ſibi tradita ab eodem Clemente VIII. viuæ vocis oraculo ipſius Congregationis conſtitutiones ab ipſo P. Ioanne Leonardo conditas, & de ordine eiuſdem Pontificis ab eodem Cardinale examinatas approbauit, & confirmauit, prout ex litteris *ſub die 10. Iunij* 1604. deſuper expeditis & ipſius Cardinalis manu ſubſcriptis, & ſigillo ſuo munitis apparet, & huius Congregationis Clericis opus ſcholarum piarum Vrbis demandauit, & de cætero Congregationem huiuſmodi, Congr. matris Dei appellari iuſſit Paulus V. *Conſt.* 81. inc. *Inter Paſtorales 14. Ianu.* 1614. Sed poſtea renunciauerunt, vt Conſt. Pauli V. *tom. 4. Bullary conſt.* 3. incip. *Ad ea 6. Martij* 1617. Deinde Paulus V. de voto S. Congregationis Cardinalium Concilij Tridentini interpretũ omnibus, & ſingulis huius Congreg. Clericis conceſſit, vt præter tria ſimplicia caſtitatis, obedientiæ, & perſeuerãtiæ, quæ ab eiſdem vigore litterarum Clemẽtis VIII. emitti conſueuerant, ſimplex etiam paupertatis votum emittere valerent, prout in litteris in forma Breuis *ſub die 30. Iulij* 1615. deſuper expeditis habetur, nec conſtitutiones à Sede Apoſt. vt ſupra confirmatas & gratias alias ab ea obtentas, in ſuo robore relinquens prædictæ Congregationis Superioribus conceſſit, vt conſtitutiones illas pro ea parte tantùm quæ paupertatis voto erãt contrariæ, variare, mutare, aut etiam delere, & nouas, quæ eiuſdẽ paupertatis voto conſentaneæ eſſent, condere valerent, prout in aliis litteris in forma Breuis *ſub die 14. Auguſti* 1619. continetur. Denique Gregorius XV. de voto Sacræ Cõgregationis Cardinalium, negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorũ huiuſmodi Congregationem in Religionem trium votorum ſolemnium approbauit, prout in litteris in forma Breuis *ſub die 3. Nouem.* 1621. deſuper expeditis habetur. Vtitur eodem habitu, quo patres Societatis IESV. Obiit Præfatus Pater Ioannes Leonardius Romæ die 9. Octob. 1609. cum opinione ſanctitatis: vnde Gregorius XV. commiſit vt pro eius canonizatione formarẽtur proceſſus, & iam permulti teſtes ſuper eius honoris virtutibus examinati fuerunt, & in dies examinantur. Habent huiuſmodi Religioſi adhuc pauca per Italiam domicilia. Romæ ſunt ad S. Mariam de Capitelli, & ad S. Mariam in Porticu, de hoc Ordine agunt P. Cæſar Franchiottus *in libro*, quem edidit, *de vitis ſanctorum, quorum corpora in ciuitate Lucana requieſcunt, in Eccleſia ſanctæ Mariæ ad Curiam Orlandinorum*, & P. Ioſephus Marianus eiuſdem Congreg. Rector Generalis *in ſua hiſtoria miraculoſa Imaginis Beatiſſimæ Virginis nuncupatæ S. Mariæ in Porticu, edito Romæ anno* 1627 & nouiſſimè Tamb. *d. tom. 2. d. 23. q. 8. n.* 4. ac Lez. *in ſum. q. Reg. tom. 2. c. 4. n.* 20.

Congregatio Clericorum pauperũ Matris Dei Scholarũ piarum fuit fel. record. Clementis VIII. auctoritate erecta inſtitutore Ioſepho Calaſantio, aliàs de Matre Dei, ex Regno Aragoniæ circa annum 1597. in Parochiali Eccleſia S. Dorotheæ regionis Tranſtiberim, & per ſanctæ memor. Paulum V. confirmata, prout in ſuis litteris in forma Breuis *conſtitut.* 81. *ſub die 4. Ianuarij* 1614. plenius continetur, & per eũdẽ aliis ſuis litteris etiã in forma Breuis incip. *Ad ea, ſub die 6. Martij* 1617. fuit quoque erecta ſub annuo Præfecto regenda & gubernanda, cum tribus votis ſimplicibus, paupertatis videlicet, ac caſtitatis, & obedientiæ, ac gratis, & nullo ſtipendio, mercede, ſalario, aut honorario accipiendi pueris in primis elementis, Grãmaticæ, computo, ac præcipue in Fidei Catholicæ rudimentis erudiendos, bonis, & piis moribus imbuendos, ac demũ Chriſtiano more educandos, operam, laborem, ac ſtudium conferre debeant, cũ eo quòd deinceps iſta Congregatio Paulina pauperum Matris Dei Scholarum piarum nuncuparetur. Poſtea fel. mem. Gregorius XV. ſuis litteris in forma Breuis incip. *In ſupremo, ſub datum 18. Nouembris* 1621. *tom. 4. Bullary Conſtit.* 14. hanc Congregationem in Religionem trium votorum ſolemnium approbauit, & in aliis *ſub Dat. 15. Octobris* 1622. ei communicauit omnes gratias, exẽptiones indulta, & priuilegia quæcunque Ordinibus Mendicantium, eorumque locis, & perſonis quomodolibet conceſſa, & concedenda: edidit volumen Conſtitutionum, quas obtinui confirmari per Papam, & non poteſt mutari, niſi ex ſex partibus quinque concurrant. Idem Gregorius XV. *Conſt.* 17. inc. *Sacri Apoſtolatus 31. Ianuar.* 1622. Miniſter Generalis cum quatuor ſociis habent vocem actiuam & paſſiuã, repreſentantes corpus Religionis, & huiuſmodi Clerici habent licentiam emittendi vota ſolẽnia in manibus Prælati eorũ arbitrio eligendi. Idẽ Greg. XV. *Conſt.* 15. inc. *Apoſtolici muneris 10. Kal. Iulij* 1622. Eius Relig. exẽptionẽ à proceſſionibus, & aliis actibus publicis conceſſit Vrban. VIII. *Conſt* 100 inc. *Debitũ, kal. Iun.* 1619. Illis tantũ conceſſũ eſt exigere, & nominare ſcholas pias, aliis prohibita earũ erectio, & interdi- 163

ctum

ctum geſtare habitum illorũ. Idem Vrbanus VIII.
*Conſt.*106.incip.*Ad vberes 7.Auguſti* 1630. Non
comprehenduntur in decretis generalibus editis
à Clemente VIII. quibus cœteri Clerici Regula-
res non comprehenduntur. Vrbanus VIII. *conſtit.*
ſua inc. *Romanum* 17. *Nouembris* 1634. Vtuntur
Religioſi huiuſmodi habitu clericali honeſto, at-
que ex viliori panno, incedunt nudis pedibus, aſ-
ſociant pueros, quos docent ad domos parentũ.
Generalis eſt ad nouennium, quia tamen primus,
& fundator adhuc viuit hoc anno 1631. fuit mihi
dictum quòd in primn generali Capitulo ad vi-
tam eligetur. Sunt Romæ ad ſanctum Pantaleo-
nẽ in Paſquino, & in aliquibus regionibus ſcho-
las aperiunt. Collegium Nazarenum nuncupa-
164 tum prope S.Andream de la frata tenent, nouitia-
tum verò ad quatuor fontes, in via quæ ducit ad
B. Virginem de Victoria habent. De hoc Ordine
agunt Pancirola *in theſauro in regione Parionis Ec-*
cleſia 80.*pag.*787. Tambur.*d.tom.*2.*diſput.* 24.*q.*8.
*n.*9. Lez.*in ſum.q.Regul.tom.*2.*cap.*4.*n.* 17. Ioſeph.
Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 113. Flaui
Cherubin.*in compendio Bullarij ad Bul.*81.*Pauli*
*V.ſchol.*1.

Sancti Antonij Abbatis in Flandria Ordo in-
ſtitutus hac noſtra tẽpeſtate ſub Pontificatu Pau-
li V. data eſt ei regula S.Auguſtini anno 1615. ab
eodem Pont. pleneque eius vnicum monaſterium
Caſtolletum ſubiectum eſt Prouinciali Belgico
Auguſtiniano, ſaluis eiuſdem inſtituti Conſtitu-
tionibus, & priuilegiis, procurante cœnobij tum
temporis ſuperiore Antonio Thuano.

165 S.Lazari militarem Ordinem aliàs de anno 161.
inſtitutum confirmauit Honorius III. anno 1120.
& Gregorius IX. qui ſimul regulam S.Auguſtini
his Equitibus ſeruandam tradidit, ſeu vt verius
videtur traditam ab Honorio anteceſſore confir-
mauit; auxere multis priuilegiis Alexander IV.
Nicolaus III. Clemens IV. Ioannes XXII. Grego-
rius X. ditarunt multis poſſeſſionibus in Gallia
(vbi Boniaci ſedes magni Magiſtri poſt expulſos à
Syria Chriſtianos) Philippus Auguſtus, S.Ludoui-
cus, Philippus pulcher, Philippus Longus, Ioan-
nes Carolus VII. Ludouicus XI Carolus VIII.
Ludouicus XII. Franciſcus I. Henricus II. & III.
Galliæ Reges. Extincta pene erat hæc Militia
Pontificatu Pij IV. tum quia confuſa partim fue-
rat cum Melitenſi ex decreto Innocentij VIII.
anno 1490. tum etiam, quia paulatim defecerat,
vt ferè euenit rebus omnibus, illam tamen in
priſtinum ſplendorem reducere conatus anno
1565. eius Magiſtrum creauit Ianottum Caſtel-
lionem Mediolanenſem virum, & natalibus; &
rerum geſtarum gloria, inſignem, confirmauit
omnibus anteceſſorum ſuorum priuilegiis, *Conſt.*
quæ incip. *Inter aſſiduas. ſub Dat.* 4. *Maij* 1565.
Mortuo Caſtellione vnitus eſt Ordo S. Lazari
Ordini S.Mauritij Thebæ legionis ducis, ex præ-
ſcripto Gregorij XIII. *Conſt.* incip. *Pro commiſſa*
nobis, ſub Dat. Romæ 11. *Nouembris* 1572. & Se-
reniſſimi Emmanuelis Philiberti Sabaudiæ Ducis
eiuſque ſucceſſorum poteſtati mancipatur. Item
per Galliam Ordini S. Mariæ de Monte Carmelo
adiungitur, iubente Paulo V. De hoc Ordine S.
Lazari agunt quotquot pro Ordine S. Mauritij
citauimus Guillielmus Baldeſanus Taurenſis Ca-
nonicus *in hiſtoria ſacra S. Mauritij*, *& in tra-*
ctata de origine Militari S. Mauritij, Aubert. Mi-
ræ.*in origin. Auguſt.lib.*1.*cap.*31. Franciſcus Mene-
nius *in delit. equeſtr. titul. de Equitibus S. Lazari*,
Petrus Belloius Tholoſ. *in libello de equeſtribus*
Ordinibus titul. de Equitibus S.Lazari, Sanſoui-
nus *de origine Equitum titul. de Equitibus S Laza-*
ri, Paulus Morigia *de origin. Relig.lib.* 3.*c.* 7. Syl-
ueſt. Marul.*in Oceano Relig.lib* 3.*pag.*207. Carol.
Tapia *ad dict. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteri. c.* 38.
Tamburin.*d.tom.*2. *diſp.*24. *q.* 4. *n.* 89. Alphonſ.
Narbona *l.*19.*gloſſ.*7.*n.*1.*tit.*6.*lib.*1. *Recop.* Lezana
*in ſum.q.Regular.tom.*1.*c.*5.*n.*57. Ioſeph. Micheli
*en el teſoro militar.fol.*48.*verſo.* 166

S. Ioannis Melitenſis Ordo Militaris inſtitu-
tus ſub regula S. Auguſtini Hieroſolymis propè
templum Chriſti reſurgentis in Caluarij monte
à Gerardo erectore hoſpitalis S. Ioannis Bapti-
ſtæ anno 1099. Pontifice Paſchali II. Imperatori-
bus Occidentis Henrico IX. Orientis Alexio Cõ-
neno, confirmatus anno 1120. à Calixto II. &
Honorio II. anno 1125. deinde à ſequentibus
Pontificibus multis priuilegiis donatus. Vo-
cantur nonnunquã huius familiæ Equites S.Ioan-
nis, quod in hoſpitali S. Ioanni ſacro inſtituti
ſint; nonnunquam Rhodienſes, quòd Rhodum
inſulam vi armorum Turcis eripuerint anno
1308. *die* 20. Auguſti, ibique ſedem, & domi-
cilium Religionis collocauerint, & conceſſa ſibi
eadem inſula à Clemente V. eodem ipſo anno
1308. quam per annos 214. retinuerunt vſque ad
25. *Decembris anni* 1522. qua die poſt longam
multorum menſium ordinem eam iterum Tur-
cæ recuperarunt. Nonnunquam Melitenſes, quod
in inſulam Melitam domo Caroli V. Imperat.
commigrarint (eiecti à Rhodo) vbi nunc ſunt. Ha-
bitus Equitum niger cum octogena Cruce can-
dida in ſiniſtro latere. De hoc Ordine agunt Caſ-
ſan.*in catalogo gloriæ mundi part.*9. *conſid.* 4. Poli-
dor. Virgil.*de inuentor. rerum lib.*7.*cap.* 9. Gualter.
in tabul.chronograph.ſæculo 10 *anno* 1119. Illeſcas
in hiſtor. Pontificali parte 1. *lib.*5.*cap.*18. Iacob. de
Vetriaco *hiſtoriæ Orientalis capite* 64. Hieronym.
Roman.*de Republ.Chriſtiana lib.* 7. Paul. Morigia
*de origin. Relig.lib.*3.*cap.*1. Sylueſt. Marul.*in Ocea-*
no Relig. lib. 3. *pag.* 219. Aubert. Miræ.*de origine*
Equitum lib. 1. *capite primo.* Menenius *in delit.*
Equeſtrib. titul. de Hieroſolymit. Equit. Fr. Emma-
nuel *quæſt. Regular.tom.*1.*quæſt.* 6. *artic.* 2. Azor.
*part.*1.*lib.*13.*c.* 5. *quæſtio tertia* Marr. *de Iuriſdict.*
*part.*2.*cap.*32.*à num* 7. Anton. Scap. *de Iure non*
ſcripto lib. 1. *cap.* 11. Carol. de Tapia *ad Auth.*
Ingreſſi, verb. monaſteria, *capite* 34. Alphonſ. de
Narbona *l.*19.*gloſſ.*8.*tit.*6.*lib.*1. *Recopil.* nouiſſi-
mè Ioan. de Caruallo *de vna & altera quarta ad*
*c. Raynaldus, de teſtament. part.*1.*nu.* 348. Carrillo
en ſus annales chronologicos lib. 4. *anno* 1204.*fol.*
316.*& tabul.*5.*an.*1522.*fol.*457.*cum ſeqq* latè Ma-
chado *en ſu perfetto Confeſſor.tom.*2.*lib.* 5 *part* 4.*tr.*
2.*docum.*6. Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar. de*
caualleria fol. 59. Venero *en ſu enchiridion de los*
*tiẽpos fol.*102. in impreſ de anno 1641. nouiſſimè
Fr. Ferdinand. de Camargo *in epitom. hiſtor. Eccl.*
militãtis de anno 1104.*fol.*228.*verſo.* Ioan. Augu-
ſtin. de Fuoes *in chronica huius ſacræ Religionis*;
ſex libris diuiſa, Hieronym. Roder. *in compendio*
q.Reg.reſol 123. *a.* 42. ex profeſſo Iacob. Boſſius
in hiſtoria Melitenſi tribus tomis, Ioan. Anton. Vi-
per. *de bello Milit.* Diuiſa eſt hæc familia in octo
linguas, ſiue nationes viginti prioratus, 655. Cõ-
mendas ſiue Præceptorias. Officia ſunt Magnus
Magiſter, Magnus Commendatarius, Mariſcalus,
Hoſpitalarius, Theſaurarius, Magnus Baiuliuus,
Cancellarius, Prior Eccleſiæ Ordinis, refert

Claudius Robertus *in Gallia Chriſtiana tit. de Generalibus Ordinum.* Hos Equites eſſe verè & propriè Religioſos docent plures, quos refert, & ſequitur Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. c. 16. n. 11.* quibus addo Nicol. Garc. *de benefic. p. 1. c. 4. n. 15.* Baſil. Pont. *de impediment. matrimonij cauſa 27. q. 1. §. 4.* Cened. *in tractat. de paupert. relig. dub. 60. num. 12. cum ſeq.* Nouar. *lib. 1. quæſt. forenſ. cap. 41.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori eccleſ. p. 4. reſ. 170.* & citatos per me *in tract. de appellat. verbor. vtriuſque Iuris ſignif. appellat. 233. n. 6.* in tantum quòd Equites huiuſmodi confiteri poſſunt cum Sacerdote Regulari non approbato ab Ordinario, ſicut poſſunt alij Regulares, Sanci. *in ſuis practic. diſp. c. 49. n. 11. & 13.* Nouar. *in tract. de elect. & variat. fori q. 69. n. 23. ſect. 2. in vlt. impreſſ.* Aloyſ. Ricc. *vbi ſup.*
167 *n. 2.*

S. Mariæ Theutonicorum Militaris Ordo ſic dictus quòd ſub Patrocinio Beatiſſimæ Virginis à Theutonicis, & pro natione Theutonica inſtitutus ſit, ſub regula S. Auguſtini à quodam viro nobili Theutonico, cuius nomen nullus ſcriptorum, quē legerim, prodit, anno Domini 1119. Calixto II. Pontifice, Imperatore Occidentis Henrico V. Orientis Alexio Comneno, primum ſub ſodalitij ſpecie ad recreandos Hieroſolymis & excipiendos peregrinos gentis Germanicæ. Decurſu vero temporis ad tutandum eoſdem ab incurſionibus barbarorum, ſumpto ab hoſpitalariis, ſiue Ioannitis, nunc Melitenſibus exemplo. Capitis Hieroſolymis à Saladino Ægypti Sultano anno 1187. abireque iuſſis cum reliqua Chriſtianorum turba Theutonicis; Acone, ſiue Ptolemaide conſidere, quamdiu non ea etiam vrbs à Sarracenis capta eſt: vbi dum erant, confirmatus Ordo eſt à Cœleſtino III. anno 1192. dataque pro teſſera Militibus in veſte candida Crux cum lambo argenteo, quam & aſſutam pectori & appenſam è collo geſtarent: ſummi tamen Magiſtri inſigne eſt Crux nigra interſecante alia aurea. Cæterum capta Ptolemaide, fortuna iactatis Theutonicis, qui viui è barbarorum armis ſupererant, tandem in Europam commigrarunt, ibique contra Pruſios qui Maſcouiam armis infeſtabant, à Conrado Maſouiæ Duce euocati ea lege, vt quidquid Pruſiani agri occupaſſent eis cederet, fœliciter Pruſios debellarunt, ductore Hermano Altza Ordinis Mageſtro ſpectatæ virtutis duce. Domiti deinde à Theutonicis Lithuani, ac Tartaris, qui vltra Viſtulam fluuium erant, initaque pax cum Polonis, quibus non ſemel contra hoſtes egregiam nauarunt operam. Referunt multi ædificatam à Theutonicis trans Viſtulam vrbem ex nomine SS. Virginis appellatam, hanc in ſedem, & Regiam magni Magiſtri deſtinarunt. Nullus fere in hunc Ordinem cooptatur niſi Germanus ſit, & ex Germana nobilitate, Commendas nullas, aut paucas extra Germaniam poſſident, in Germania multas & ampliſſimorum redituum. De hoc Ordine vide Caſſan. *in catal. part. 9 conſid. 6.* Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 7. c. 6.* Gualter. *in tab. chronograph. ſæculo 10. anno 1119.* Paul. Morigia *in origin. relig. lib. 2. pag. 212.* Illeſcas *in hiſtor. Pont. lib. 6. c. 1.* Meneni. *in delit. Equeſtr. tit. de Theutonicis*, Carol. de Tapia *in d. Auth. Ingreſſi, verb. monaſter. c. 35.* Alph. de Narbona *l. 29 gloſſ. 7. n. 2 titul. 6. lib. 1 Recopil.* Tyrius *in ſua hiſtoria lib. 3. fol. 8.* Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar. de Caualleria fol. 37.* Iacob. Boſſi. *in hiſtor. Melitenſi, to. 1. lib. 12. anno* 1192. Azori. *inſt. moral. p. 1. lib. 13. cap. 5. q. 3. verſ. ſunt & alij qui dicuntur Teutonici.*

S. Iacobi apud Hiſpanos Ordo Militaris inſtitu- 168
tus ſub regula S. Auguſtini à quibuſdam Hiſpanis Legionenſibus, & Gallæcis, qui bonis in commune collatis, ſe ſuaque deuouere tutandis Chriſtianis à Maurorum incurſionibus, iis maxime, qui ad S. Iacobum Compoſtellanum peregrinarentur, ope, & cura Canonicorum Regularium S. Eligij, cuius cœnobium non longè diſtat à Cōpoſtella, anno 1170. Pontifice Alexandro III. Alphonſo IX. Caſtellæ Rege, Imperatoribus Occidentis Federico Ænobarbo, Orientis Emmanuele Comneno. Confirmata primùm Militia eſt à Iacintho Cardinali Alexandri III. per Hiſpaniam Legato inſtituto in primum Ordinis Magiſtrum Petro Fernandez à Ponte incalatto. Secunda deinde adiecta confirmatio eſt ab eodem Alexandro III. *anno* 1575. (à quo nonulli huius Militæ originem auſpicantur.) Vtuntur Equites ſuper veſtem candidam Cruce rubra in formam gladij effigiata, capitulo nimirum liliato, acie nuda, & inferius protenſa. Duo ſunt præcipua Ordinis domicilia, alterum Vcleſij in Caſtella, alterum Legione, primum omnium caput eſt ſedes quondam magni Magiſtri. Sunt in hoc Ordine duo magni Commendatores, vt vocant, Caſtellæ, & Legionis. De hoc Ordine agunt Caſſan. *in catal. part. 9. conſid. 7.* Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib. 7. cap. 5.* Gualter. *in tab. chronograph. ſæculo 12. pag. 653.* Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 3. pag. 209.* Paul. Morigia *de orig. Relig. lib. 4. c. 4* Martin. Carrilo *in annalib. chronolog. lib. 4. ſub anno* 1175. Meneni. *in delit. Equeſtr. in Ordo Equitum S. Iacobi*, Anton. Nebricenſ. *lib. 2. decad. 1. cap. 9.* Mariana *in hiſtoriarum Hiſpania lib. 11. cap. 13.* Carol. de Torres *en la hiſtoria de las tres Ordenes Militares lib. 1. fol. 1.* Cat. de Tapia *in d. Authent. Ingreſſi, verb. monaſteria cap. 36. per tot.* Tamburin. *d. tom. 2. diſput. 24. q. 4. n. 94.* Ioann. de Caruallo *de vna & altera quarta ad c. Raynaldus, de teſtam. part. 2. num. 360.* Lezana *in ſum. quæſt. Regular. tom. 2. cap. 5. num. 54.* me citato *in hoc loco* Machado *en ſuperfetto Confeſſor. tom. 2. lib. 5. par. 4. tract. 2. docum. 1.* Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar. de Caualleria fol. 30. cum ſeqq.* vbi late, & etiam de modo dandi habitum, Iacobus Boſſius *in hiſtor. Melitenſi tom. 1. lib. 6. anno* 1160. *& to. 3. lib. 1. anno* 1560 Ferrer. *in integro tom. de hoc Ordine*, Hieronym. Roder. *in compendio quæſt Regular. reſol. 123. num* 45. Azori. *inſtit. moral. par. 1 lib. 13. c. 6. quæſ. 2. verſic. anno 1175. & cap. 5 quæſt. 3. verſic. ſunt præterea in regno Caſtellæ*, vbi ex Franciſco Rades de Andrada *in chron. Ordinis cap.* 48. refert quadraginta fuiſſe magnos huius Militiæ Magiſtros ad Regem vſque Catholicum Ferdinandum, cui ab Alexandro VI. *anno* 1493. delata eſt, tum ſibi tum ſucceſſoribus, Ordinis perpetua adminiſtratio, Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in hiſtoria Epiſc. Portugal par. 1. cap. 12.* Vnde non approbo, quòd tradunt Lucas Epiſcopus Tudenſis, Vaſæus, Didacus Valera. Ambroſius de Morales, Illeſca *in hiſtoria Pontific. p. 1. lib. 4. c. 81.* Fr. Emm. *quæſt. Reg. to. 1. q. 5 ar. 5.* ordinem ſcilicet huius familiæ deriuaſſe à Ranemiro hoc nomine, qui parua manu ingētes Maurorum copias fudit ad amnem, quem Hiſpani vocant, *Clauijo*, ducente Chriſtianorum copias S. Iacobo, quem Rex ipſe cum multis albū prementem equum ac vexillum rubra Cruce diſtinctum manu præferentem ante facies cōſpicatus eſt.

Alexander

Alexander III. per ſuam Bullam *ſub Dat. 5. Iulij 1175.* quàm refert Mota *lib. 2. origine, & principio Ordinis S. Iacobi pag. 66 & ſeq.* conceſſit Militiæ & Militibus huius Ordinis vt primas, & ſecundas nuptias valerent contrahere, adimplerent. que votum, caſtitatem, ſeu continentiam coniugalem ſeruando, vt idem Mota proſequitur in annot. 129. & habetur *in diffinit. Ordinis cit. 22. c. 5. & tit. 37. cap. 15.* Valenzuel. *conſil. 215. num. 6. tom. 2.*

169 Sancti Iacobi apud Luſitanos Militaris Ordo eadem habet initia, quæ ſancti Iacobi apud Caſtellanos, eadem regula, idem habitus, in teſſera verò nonnulla cernitur differentia, nam Crux rubra in Luſitanis aciem gladij, quæ in Caſtellana inferiùs protenditur, non refert, ſed ex inferiori cuſpide liliata etiam eſt, & cæteris æqualis. Deſciuit hæc Militia à Caſtellana, ſub cuius Magiſtro erat, tempore Regis Dioniſij, qui ſuorum libertatem amabat maximè. Vide Eduard. Nonium do Leaon, Petrum Mariſium, & Anton. de Vaſconcellos *in Rege Dionyſio*, Bernard. de Britto *in chronico Ciſtercienſi lib. 5. c. 13.* Vltimus Magiſtrorum è Luſitanis fuit D. Georgius Dux. Conimbricenſis, & Aureij Ioannis Regis hoc nomine ſecundi filius, accipiente Rege Ioanne III. deinde ſucceſſoribus perpetuam huius Ordinis adminiſtrationem, vt ſupra in familia Equeſtri Auiſienſi. Caput Ordinis ſitum eſt in oppido Palmella, pro quo extremi ferme ſcriptores ſcribunt mendosè, Palmera, inter Olyſſiponem & Setobrigam meridiem verſùs. Scribunt de hac Militia, quos pro S. Iacobi familia *num. accedenti* retulijrem Luſitani *proximè citati*, & nouiſſimè Emman. de Faria *en el epitome de las hiſtorias Portugueſas part. 4. cap. 12.* Tamburin. *tom. 2. diſp. 24. q. 4. num. 95.* Machado *d. tract. 1. docum. 5. n. 3.* Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar. fol. 48.* Cabel. *de patronat. Regia Corona c. 15. n. 2.*

170 Montis Gaudij apud Hieroſolymitanos Ordo Militaris ſic dictus à loco extra Hieroſolymitana mœnia vbi primum eius domicilium erectum mons Gaudij appellatum, credit Menenius *in delit. Equeſtr* relato Romano illum incœpiſſe eadem ferè tempeſtate, qua Melitenſes, Templarij, & Theutonici, confirmauit Alexander III. anno 1180. vt refert Rades Andrada *in chronic. Calatraua cap. 18.* Appellarunt Hiſpani Equites de Monfrac à præcipua in eo oppido eorum domo, in Cathalonia, & Valentia Equites de Mongioa, quod idem eſt ac Montis Gaudij; quotquot huius Militiæ extabant, per Hiſpaniam Equites ad Calatrauenſes tranſiere, vt reſtatur idem Rades de Andrada *citato loco*, & Barnab. de Montaluo *in chron. Ciſtercienſ. lib. 2. cap. 15.* vbi omnes pariter meminere Equitum del Trugillo, qui in oppido eiuſdem nominis ſedem habuiſſe anno 1227. ſatis conſtat; adſcripti quoque ipſi Militiæ Calatrauenſi. De hoc Ordine vide citatos auctores, vbi etiam inuenies hos omnes fuiſſe Ciſtercienſis inſtituti, quod reperit Aubert. Miræ. *lib. 3. de origin. monaſt. vbi de Ordine Ciſtercienſ. cap 9.* Tamburin. *d. tom. 2. diſp. 24. q 4. num. 97.* Ioſeph. Micheli *en el theſoro militar. ac Caualleria fol. . 6.*

171 S. Mariæ de Mercede apud Aragonios Militaris Ordo inſtitutus à Iacobo huius nominis Aragoniæ Rege, ſub regula ſancti Auguſtini anno 1218 Pontifice Honorio III. Imperatoribus Occidentis Federico II. Orientis Roberto Eadem illius eſt profeſſio, idem habitus, qui Religioſis Mercenariis de quibus ſupra; militarunt ſub eodem Mercenario Generali ex prima Gregorij IX. confirmatione anno 1230. Habuere tamen poſtea Generalem ſuum Laicum, nec Sacris initiatum, ſed eo iterum extincto, ad Sacerdotem, & Religioſis Patribus præſidentem redicre Decreto Clementis V. & Ioannis XXII. anno 1317. cuius auctoritate approbata fuit electio Generalatus in fauorem Fr. Raymundi Alberti, qui fuit primus Generalis Clericus & octauus ab Ordinis inſtitutione, extinctos (vt verè ſunt) ſcribit Syluest. Marul. *in Oceano Relig lib. 5. pag. 335.* non ſine maximo captiuorum fidelium damno. De hoc Ordine vide Fr. Ildefon. Remon magiſt. & Fr. Bernard. Varg. *in hiſtoria generali*; Garibay *in compendio hiſtor. lib. 32. cap. 6.* Illeſcas *in hiſtoria Pontific. lib. 5. cap. vlt.* Carol. de Tapia *d. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria c. 37.* Tamburin. *d. tom. 2. diſput. 24. q. 4. n. 77.* Ioſeph. Micheli *en el teſoro militar de caualleria fol. 58.* Pineda *in monarchia Eccl. lib. 12. c. 23. §. 4.* Mariana *de rebus Hiſpaniæ lib. 12. c. 7.* Menen. *in delit. equeſt. tit. Equites S. Mariæ de Mercede.*

S. Mariæ glorioſæ apud Italos Militaris Ordo inſtitutus à Fr. Bartholomæo Viceno de Vicenza Ordinis Prædicatorum, eius poſtea Vrbis Epiſcopo anno 1233. Pontifice Gregorio IX. Imperatoribus Occidentis Federico II. Orientis Balduino II. Huius familiæ Milites tunica alba, & ſub cineticia toga induuntur, Crucem purpuream in campo albo, duabus ſupra poſitis ſtellis præferunt, vt viduarum, ac pupillorum tutelam ſuſciperent, vt paci, & concordiæ inter homines inſeruirent, vulgo *Fratres gaudentes* appellati ſunt, & per Italiam floret eorum inſtitutum, maximè Bononiæ, & Mutinæ, ſub nomine S. Mariæ Matris Domini. De hoc Ordine agunt Silueſt. Marul. *lib. 3. Oceani Relig part. 23 1.* Carol. Sigon. *de Epiſcop. Bononienſ. lib. 3. & de regno Italiæ lib. 17. & 19* Baroni *annal. Eccleſiæ to. 13. anno Domini 1261. num. 12.* Iacob. Boſſ. *in hiſtor Melitenſi, tom. 1. lib. 21. anna 1271.* Tamburin. *d. tom. 2 diſp. 24. quæſt. 4. num. 96.* 172

S. Mariæ de Monte Carmelo Ordo Militaris inſtitutus à Philiberto Nereſtano Gallo, viro Militiæ inſigni, ſub regula S. Auguſtini anno Chriſti 1609. Pontifice Paulo V. regnante in Gallia Henrico IV. Imperatore Occidentis Rodulpho II. Orientis tyranno Amurate; incorporatus eſt huic Ordini Ordo Militaris S. Lazari per Galliam; inſtitutus primus Magiſter Nereſtanus, qui eodem anno Pariſiis, vt teſtatur Menenius *in delit. Equeſt. tit. de Equitib. S. Mariæ*, &c. in monaſterio ſuburbano S. Lazari Canonicorum Regularium S. Auguſtini nonnullos Equites creauit, deſignata omnibus pro teſſera Cruce violacea Virginis Mariæ effigie inſigni ex collo pendente, pariterque chlamidi affixa. Nec Carmelitani, nec Mauritani Equites à nuptiis arcentur De hoc Ordine agunt Paulus V. *Conſt ſua* incip. *Romani Pont. 14. Kalend. Martij* 1607. & alia incip. *Militantium Ordinum 2. Februarij* 1608. nouiſſime Marc. Anton. Alegre de Caſſan. *in paradiſo Carmelitici decoris ſtatu 5. ætate 18. anno 1607. cap. 100. pag. 458.* Menenius *citato loco*, Aubert. Miræus *de origine Auguſt. l. 1. c. 32.* 173

De

De Religionibus, quæ proprias Conſtitutiones ac peculiaria ſtatuta dicuntur habere pro regulis.

S. Franciſci Aſſiſſinatis Ordo, qui antecedentium reſpectu quartam conſtituit regulam, ab eodem inſtitutus anno 1208. ætatis ſuç 27. & conuerſationis 2. Innocentio III. Pontifice, Imperatoribus Occidentis Otthone IV. Orientis Roberto. Diuiſus eſt totus Ordo Franciſcanus in quatuor Congregationes, Conuentualium ſcilicet, Obſeruantium, Tertiorum de Pœnitentia, & Capuccinorum. Vnaquæque habet ſuum Generalem diſtinctum ab alia independentem, prætterquam quod multi ex Tertiariis per Hiſpaniam, & Italiam viuunt adhuc ſub Generali Obſeruantiæ.

175 Conuentales ſic dicti à magnificis, & ſumptuoſis Conuentibus, & amplis ædificiis, ac clauſtris erectis, vnde quandoque clauſtrales appellabantur, Ordinis ſtatum, & modum primitiuum Religionis in ſumma paupertate prætereuntes, magnas poſſeſſiones & reditus acquirere cœperunt, ſed vt ea bona in communi poſſidere poſſent, impetrarunt indultum ab Innocentio IV. anno 1244. trigeſimo quinto poſt inſtitutum Ordinem, & profiteri exinde cœperunt regulam cum limitatione priuilegiorum inuentam, & approbatam, vt dicit Rodulphus *lib. 2. hiſtoriæ fol.* 157. *col.* 2. Et ſic in temporalibus iam ſuccedunt ac ſi eſſent in ſæculo, Clemens IV. *Conſtit.* 1. incip. *Obtentu* 2. *Id. February* 1265. Sed ipſos vt ſingulos nihil proprij poſſe decreuit Pius V. *Conſt.* 61. inc. *Ad extirpandos. Idib. Iunij* 1556. Semel in menſe prima die non impedita alio feſto nouem lectionum officium de ipſo ſancto Franciſco, prout recitatur in die feſto eiuſdem, recitare poſſunt, Paulus V. *tom.* 4. *Bullary Conſtit* 4. incip. *Domini noſtri* 20. *Martij* 1617. Eis, eorumque Superioribus ambitum interdixit idem Paulus V. *de tom.* 4. *Conſt.* 18. inc. *Admonemur* 4. *Septembris* 1619. Conſtitutiones eorum in Capitulo generali anno 1615. pro feliciori ipſius Ordinis progreſſu editas confirmauit Vrbanus VII. *Conſtit.* 87. incip. *Militantis ſub die.* 151. 1618. Generali conceditur licentia ſupprimendi & extinguendi Conuentus paupertes Vrbanus VIII. *in Conſtit. ſua* incip. *Cum ſicut* 3. *Octobr.* 1635. Generalis eorum Magiſter ad ſexcennium eligitur, me citato *in hoc loco* Ioan. Maria Nouat. *in Lucerna Regular. verb. Generalis n.* 4. Miniſtri Conuentuum ſiue Guardiani eliguntur à Capitulo Prouinciali per annum, qui tamen ſunt de menſa Magiſtri Generalis triennio durant, ab ipſique Magiſtro generali eliguntur. Sunt Prouinciæ illorum 31. in quibus vicariæ ſeptem, cuſtodiæ 109. Habent Romæ monaſteria duo, vnum ad ſanctos Apoſtolos Philippum, & Iacobum, aliud ad ſanctum Saluatorem ad vndas.

176 Ex iis prodierunt Fratres dicti minores Conuentualium reformati, quos approbauit, eoſque frui priuilegiis, & gratiis Fratrum Minorum Conuentualium voluit, ad alios Fratres Minores cuiuſcunque Ordinis S. Franciſci recipere prohibuit Sixtus V. *Conſtit.* 69. incip. *Apoſtolici, Idib. Octobris* 1587. Caputium, ſiue habitum ſimilem Capuccinis deferre, ac Capuccino recipere vetuit Gregorius XIV. *Conſtit.* 11. incip. *Beati* 6. *Iulij* 1591. Illis vniuit loca, & bona Fratrum Minorum diſcalceatorum in Italiam, & ad eos tranſire indulſit Sixtus V. *Conſtit* 99. incip. *Cum ſicuti* 10. *Octobris* 1589. Habent Conuentus aliquot, qui plurimum valent per Italiam, ſed nonnulli ſunt extincti.

Obſeruantes ex pluribus reformationibus originem ſumpſerunt: nam cùm præclarus hic Ordo aliqua ex parte collapſus eſſet, incœperunt plures reformationes, à primum Cæſareo quodam duce, à quo & Cæſarini dicti ſunt de anno 1244. Alia huius Ordinis cœpit reformatio anno 1294. ſub Cœleſtino V. à duobus fratribus. Angelo ſcilicet Anteſignano, & Angelo de Cingulo, qui Clareni ex eo dicti ſunt, quod primum in monte Claro habitare cœperunt. Apud Luſitanos de anno 1392. cœpit alia Regularis obſeruantiæ inſtitutio à Fratribus Didaco Arias, & Gondiſaluo Marino, & aliis Caſtellanis & Gallecis Patribus, & triginta annis poſt incœptam reformationem à Fr. Paulo de Triuis in prouincia S. Angeli ex Regno Neapol. quæ dicitur Capitanata, arctiſſima cœpit reformatio ſub B. P. Ioanne à Stronconio, & Fr. Thoma Florentino poſſeſſione laico, qui Patres de S. Euangelio fuere appellati. Coletanorum alia fuit reformatio à Coleta muliere illa piiſſima (quæ Clariſſas reformauit ſorores) ſic dicti, quæ incœpit anno 1410. Et Amadei, qui Mediolani à B. Amadeo Luſitano viro ſanctiſſimo ac nobiliſſimo inſtituitur, nomen habuerunt, anno 1460. cœperunt. Denique ordinem in Italia Fr. Petrus Capetolus reformauit, qui & Caperolanis Fratribus nomen dedit anno 1477. Hi omnes qui à propriis regebantur Vicariis ſub Generalis Conuentualium Miniſtri obedientia, Fratribus de obſeruantia adhæſere, qui de Obſeruantia Ordo à B. Bernardino de Senis, & B. Ioanne de Capiſtrano ſanctiſſimis viris, nimirum & in Italia, & in Gallia, Germania, ac Polonia auctus ac reſtitutus fuit anno 1440. Eugenio IV. Summo Pont. A Conuentualibus, Obſeruantes ſeiunxit, & eorum Miniſtrum Generalem ad ſex annos eligi poſſe ſtatuit Leo X. *Conſtit.* 23. incip *die* 4. *Kal.* 1517. Et illos in proceſſionibus, & aliis actibus publicis Fratribus Conuentualibus præcedere voluit idem Pontifex *Conſtit.* 26. incip. *Licet* 6. *Decembris* 1517. Eis vniti fuerunt Fratres Amadei, & Clareni à Pio V. *Conſtit.* 53. incip. *Beatus* 10. *Kal. February* 1568. Recitare poſſunt feria quinta Officium ſanctiſſimi Corporis Chriſti, non tamen in illis de aduentu, & Quadrageſima, aut Officio duplici impeditis, idem Pius V. *Conſtit.* 13. incip. *Exponi* 8. *Ianuarij* 1568. Illis, eorumque Superioribus ambitum interdicit Paulus V. *tom.* 4. *Bullary Conſtit.* 16. incip. *Admonemur* 18. *April.* 1619. Quaſcumque præcedentias, ſeu Paternitates illis conceſſas præter conſtitutiones Ordinis auctoritate Apoſtol. confirmatas reuocauit Gregorius XV. *Conſtit.* 41. incip. *Paſtoralis* 3. *February* 1623. Miniſter Generalis, qui ſexcennio durat, ſicut in præteritum vſus eſt, ita in præſentiarum vti poteſt titulo & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum, vt contra Conuentuales huiuſmodi titulum reformari contendentes cenſuit Sacra Rituum Congreg. *ſub die* 21. *Mart.* 1631. refert me citato *in hoc loco* Nouar. *de ve b. Generalis.* Ex his ſunt quidam reformati Obſeruantes, quos nos Recollectos diſcalceatos, ſeu aliàs reformatos appellamus, quod in puritate ſua paupertatem, & regulam B. Franciſci nitan- 177

tur

tur obſeruate. Hi autem reformati diſcalceati non poſſunt accedere ad Capitulum Prouinciale, ſed ſolum ipſorum Cuſtos, qui habet tantum vocem actiuam; non poſſunt habere inter Obſeruantes ſeu de familia aliquam dignitatem, vel officium. Non poſſunt prædicare, & eleemoſynas petere intra limites Conuentuum obſeruantium de familia, niſi Prouincialis facultate obtenta in ſcriptis, & è conuerſo. Non poſſunt peregrinari niſi litteris obedientialibus prius regiſtratis à Superiore ſubſcriptis, cum annotatione diei diſceſſus, & determinatione redditus. Superior eorum in quolibet Conuentu debet habere clauem, qua cellas ſubditorum aperire, & viſitare poſſit ad libitum ſaltem cum duobus. Gregorius XV. *Conſtitutione* 8. inc. *Oneroſa prima Sept.* 1621. *tom. tertio* apud Angel. Mat. Cherub. *pag.* 287. Fratres de familia libere ad reformationem tranſire valent in quocumque tempore, etiam extra Capitulum, & congregationem. Qui ad reformationem tranſierit, annum vnum à die ſuæ receptionis computandum ad deliberandum habeat, an in illo ſtatu velit remanere, quo anno expleto, Superior Reformatorum, Cuſtos videlicet, vel Prouincialis ad Conuentum in quo dictus Frater de familia commoratur, ſe transferat, vbique informationem ſimplicem capiat per ſe ipſum, aut ab eo ſubſtitutum, qui non ſit de familia illius Conuentus, in quo frater in Reformatione incorporandus reperitur. Ad faciendam aſſignationem aliquorum Conuentuum Obſeruantium de familia Fratribus Reformatis recurri debet ad ſacram Congregationem. Nouitij inter Reformatos non ſunt recipiendi extra Capitula, vel Congregationes Capitulares. Miniſter Prouincialis eligi poteſt ex familia, vel ex Reformatione iuxta antiquam conſuetudinem Religionis. Et quando Miniſter Prouincialis eligitur ex Fratribus Reformatis, Cuſtos Reformationis non eligatur, ſed ipſemet Miniſter ipſam Reformationem regat, & moderetur. Quando Miniſter Prouincialis fuerit Reformatus, tunc Cuſtos mittendus ad Comitia generalia eligatur ex Patribus de familia, & vice verſa. Procurator in Curia Patrum Reformatorum eſt nominandus à Generali. Ita S. Congreg. Epiſcop. & Regul. *decimaquarta Iunij* 1628. apud Angel. Mariam Cherub. *tomo quarto Bullarij pagina* 65. Nulli Reformatorum huiuſmodi ius præcedendi ſiue honoratoris loci competit, niſi Miniſtro Commiſſario, Vicario, & procuratori, Generalibus, Miniſtris Prouincialibus, Commiſſariis, & Vicariis Prouincialibus, ſi fuerint ex Reformatis, Cuſtodibus Reformationum, Commiſſariis. Viſitatoribus, Guardianis, Præſidentibus, ſeu Commiſſariis, & Vicariis localibus, qui tamen expletis eorum officiis ad formam, & præſidentiam Ordinis redibunt tam ij, qui iam habitum per dictos Fratres reformatos geſtari ſolitum ſuſceperunt, & de cætero ſuſcipient, quam ij, qui ſe à Fratribus de Obſeruantia ad Fratres Reformatos huiuſmodi canonice tranſtulerunt, & transferent; exceptis tamen iis, qui officio Miniſtri Generalis Ciſmontanæ familiæ functi ſunt, vel fungentur, qui poſt Superiores actuales immediate locum habeant. Vrban. VIII. *Conſtitutione vigeſimatertia alias* 135. incip. *Inter grauiſſimas*, 23. *Auguſti* 1634. apud Angel. Mariam *tomo quarto pagina* 49. Quod in prouinciis Hiſpaniarum, & Indiarum Fratrum diſcalceatorum S. Franciſci de Obſeruantia amplius non ſunt, nec habeantur tituli Lectorum Iubilatorum, neque exemptione Patris gaudeat, niſi qui Miniſter Prouincialis fuerit. Idem Vrbanus VIII. *Conſtitutione* 32. *alias* 142. incip. *Religioſos viros* 3. *Decemb.* 1635. apud Angel. Mariam Cherubin. *tom.* 4. *pag.* 54. Habent omnes ſub ſe Prouincias 63. Cuſtodias quinque, Vicarias 24. Conuentus 2300. Religioſos centum ſexaginta tria millia nongentos. Sunt Romæ ad S. Mariam in Ara Cœli, ad Bartholomæum in Inſula, ad Petrum Montorium, ad S. Franciſcum Transtyberim, & ad S. Iſidorum. 178

Tertiarij de Pœnitentia nuncupati ita dicuntur, quia poſtquam S. Franciſcus primum Ordinem anno 1208. & ſecundum S. Claræ ſiue Damiatarum anno 1212. inſtituerat, tandem anno 1221. in oppido Canarij, quod ab Aſſiſio quatuor milliaribus diſtat, idem glorioſus Sanctus amore Ieſu Chriſti maxime flagrans, & omnium ſalutem ardenti deſiderio anhælans, alium Ordinem reſtituit, qui antecedentium reſpectu dicitur tertius, eumque de Pœnitentia nominauit, fortaſſis, vt placet D. Bonauenturæ, quia ſicut pœnitentia eſt via communis ad Cœlum, ſic Ordo iſte omnes cuiuſcunque ſtatus & ſexus, Clericos, & laicos, virgines, viduas, & coniugatas amplectitur, neminem excludit, omneſque hunc Ordinem ingredi, illumque profiteri poſſunt. Quem quidem Ordinem dum coniugatas vtriuſque ſexus, verum etiam Fratribus, & Monalibus in communi viuentibus, ac tria vota ſubſtantialia ſolemniter emittentibus florere iam diu cœpiſſe refert Clemens VIII. *ſua Conſtit.* incip. *Ad vberes Id. Martij* 1526. & vt habetur *in chronicis parte* 3. *lib.* 1. *c.* 38. videtur quod de anno 1421. Fulgineæ ſub auſpicijs B. Angelinæ de Therano ciuitellæ Aprutij Comitiſſæ incœpenit tertius Ordo de pœnitentia facere vota ſolemnia in communitate, illi multa priuilegia, indulta, & gratias conceſſerunt & confirmarunt ſummi Pontifices, quæ in vnum collegit R. P. Anton. de Sille Borgomenus. Ordinat habitum Tertij Ordinis confici debere ex quatuor partibus lanæ naturaliter nigræ, & ex vna lanæ albæ, Clemens VIII. *in Conſtit. ſua* incip. *V. ea, ſub D. t.* 17. *Aprilis* 1600. Habet Generalem ad triennium, quem licet Pius V. *Conſt. ſua* incip. *Ea eſt* 5. *Non. Iuly* 1568. extinxerit, volueritque vt vniuerſi, & ſinguli Fratres, & Sorores tertij Ordinis prædicti vbilibet conſtituti Generalem, & Prouinciales Miniſtros Ordinis Fratrum Minorum de Obſeruantia tanquam Patres, & Superiores ſuos, eorumque munita, & mandata humiliter, & deuotè acceperint, & communem eis protectorem conſtituerit, tamen Sixtus V. *ſua Conſtit.* incip. *Romani Pontificis* 29. *Martij* 1586. reſtituit tertium Ordinem in priſtinum, vt poſſit, ſicut prius, Generalem per triennium creare, imo & illum ad aliud triennium confirmare, non tamen Commiſſarium Generalem; qui Generalis intra duos menſes confirmationem à Generali de Obſeruantia petere teneatur, litteris Pij V. quoad Protectoris deputationem in ſuo robore permanentibus. Eidem Generali facultatem tribuit Gregorius XV. Confraternitates Cordigerorum erigendi, & inſtitutas Archifraternitati Eccleſiæ S. Franciſci Fratrum Minorum Aſſiſien. aggregandi in domorum & locorum Regularium tertij Ordinis Eccleſiis, vbi Minorum Conuentualium, ac de Obſeruantia domus, ſeu Conuentus non exiſtant, vt in eius *Conſtitutione* incipit *Alias vigeſimaſeptima Iuny* 1622. Habet per Italiam, Siciliam, & Dalmatiam prouincias 18. Conuentus 150. qui ſubduntur ſuo Generali, computatis

Digitized by Google

tatis verò illis qui in Italia & extra illam ſubduntur Generali de Obſeruantia, numerantur Conuentus 327. & Religioſi tria millia nongenti, & nonaginta. Sunt Romæ in Eccleſia ſanctorum Coſmæ & Damiani regione Montium.

Ex iis Tertiariis ſunt alij reformati, qui cœperunt in Gallia anno Domini 1595. nam extincta ferè memoria Regularis Obſeruantiæ tertij Ordinis ob hæreticorum prauitatem, & bella ciuilia illic graſſantia R.P. Vincentius Muſſart Pariſienſis prædicator Regius, & vir admodum ſpectatæ probitatis vna cùm P. Franciſco Muſſart germano ſuo, aſcitis etiam nonnullis aliis piis ac religioſis viris prædicto anno reformationi huiuſmodi cum auctoritate Clementis VIII ita ſollicitè incumbere, vt vſque hodiernam diem quamplura cœnobia antiqua reſtaurauerint, nouaque erexerint in diuerſis Galliæ prouinciis, necnon in Lotharingia, & Burgundia, in quibus habent etiam ſub regimine ſuo diuerſa Monialium monaſteria ſub eodem inſtituto, & reformatione militantium. Gaudent multis priuilegiis ſibi per diuerſos ſummos Pont. conceſſis, & præcipuè per Paulum V. *Conſtit.* incip. *Quæ pro augenda* 14. *Martij* 1613. Vacant prædicationibus, conferentiis, & controuerſiis in hæreticos, Confeſſionibus infirmorum, viſitationibus, & cæteris pietatis officiis. Sunt Romæ ad S. Mariam miraculorum prope S. Mariam de Populo.

179 Capuccini ſic dicti capuccio oblongo, & acuminato, quod gerunt ad imitationem S. Franciſci, cuius fuiſſe illum habitum contendunt, initium ſumpſerunt à quibuſdam Fratribus Minoribus de Obſeruantia, anno 1525. quorum Congregationem approbauit Clemens XII. *in Conſt.* 21. incip. *Religionis zelus de anno* 1528 vbi concedit quòd poſſint barbam deferre, & habitum cum capuccio quadrato geſtare teneantur. Et Gregorius XV. confirmat, & innouat Conſtitutiones Gregorij XIII & XIV. ſuper prohibitione delationis habitus illorum, vel conſimilis per alios Regulares, nec non commendat, & mandat Ordinariis locorum Regnorum Hiſpaniæ, Franciæ, aliorumque Regnorum, & Prouinciarum Italiæ, ne aliis quibuſuis Religioſis cuiuſcumque Ordinis, Societatis, & inſtituti Regularibus ſub quouis prætextu in poſterum nomen, vel habitum ipſorum Fratrum Capuccinorum ſibi vendicare, vel vſurpare permittant, ſed ipſas editas Conſtitutiones per eccleſiaſticas cenſuras, & pœnas obſeruare faciant, vt in eius *Conſt.* 15. incip. *Ex iniuncto* 9. *Decembris* 1631. Sunt verè Minores S. Franciſci Fratres, & trahunt originem verè ex linea non intermiſſa S. Franciſci, Vrban. VIII. *Conſt.* 68. inc. *Saluatoris* 28. *Iunij* 1627. Illis prohibitus eſt tranſitus ad alium Ordinem, ſeu Congregationem ſine licentia Sedis Apoſtolicæ, ad Carthuſienſes verò niſi cum licentia Miniſtri Generalis in ſcriptis ex quauis cauſa, idem Vrbani VIII. *Conſtit.* 91. incip. *Iniuncti* §. 2. *ſub die* 9. *Auguſti* 1628. Laici profeſſi Capuccinorum inter eundem & ſedendum, & in publicis & priuatis actionibus, vbique nouitiis clericis nondum profeſſis præcedere poſſunt, & debent. Vrbanus VIII. *Conſt. ſua* incip. *Nuper* 7. *Maij* 1631. Facultas eis conceditur propriam Crucem in publicis proceſſionibus erigendi ad formam Conſt. Greg. XIII. quæ inc. *Exposcit Officij*, etiam vbique locorum, Paulus V. *tom.* 4. *Bullarij Conſt.* 9 inc. *Paſtoralis* 12. *Octobris* 1617. S. Cong. Rit. *in cauſa Capuccinorum* 21. *Mart.* 1617. quæ ſub *die* 10. *Iulij* 1621. declarauit erectionem Crucis Capuccinis fuiſſe conceſſam in iis tantum locis, in quibus iam ſub propria Cruce, ſeu in proprio loco ſub Cruce Cleri in proceſſionibus ante huiuſmodi Conceſſionem incedebant, eumdem locum retinere debere. Illorum Generalis vſque ad annum 1625. durabat per quinquennium, nunc ſexennium eligitur. Habent ſub ſe Prouincias 42. Conuentus 1240. Religioſos ſeptendecim millia ducentos quinque. Erant Romæ ad S. Bonauenturam in monte Quirinali, nunc ſunt tranſlati ad nouum monaſterium in platea Sfortiorum.

De hoc Ordine S. Franciſci in communi agunt 180
Caſſan. *in catal. gloria mundi p.* 4 *conſid.* 69. Venero *en ſu enchiridion de los tempos fol.* 100. *verſo*, in impreſ. de anno 1841. Polydor. Virgil. *de inuentor. rerum lib.* 7. *c.* 4. Illeſcas *in hiſtoria Pont. lib.* 5. *c.* 23. *&* 32. Hier. Rom. *de republ. Chriſtiana lib.* 6. *c.* 20. Plat. *de bono ſtatu relig. lib.* 2. *c.* 21. Gualter. *in tabul. chronog. ſeculo* 13 *pag.* 677. Paul. Morig. *in orig. Relig. lib.* 1. *c.* 33. *&* 34. Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. libro* 4. *pag.* 247. *&* 262. Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 3. Fr. Ludou. Miranda *in manuali Prælator. tom.* 1. *q.* 4. *art.* 4. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 23. Marquez *in origine Eremitarum S. Auguſtini c.* 23. §. 5. *cum duobus ſeqq.* Suar. *tom.* 4. *de relig. tract.* 9. *lib.* 2. *c.* 7. Hier. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123. *à n.* 28. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 3. *diſp.* 1. *q.* 2. *n.* 7. vbi quòd militantes ſub regula S. Franciſci democratia reguntur. Carol. de Tapia *ad Auth. Ingreſſi. verb. monaſteria c.* 54. *per tot.* latè Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 14. *q.* 6. *à princ.* Ioſeph. Micheli *fol.* 106. Et ex profeſſo chronicam S. Franciſci ſcripſerunt. Fr. Domin. Marcus Vlyſſiponenſis, Epiſcopus Portugalenſis, Antonius Daza, Ludouicus Roboledo, Bernardinus de Beſſa, Petrus Rodolphus Peregrinus Bononienſis *in chronicis Generalibus Minorum.* Iun Magiſter *in manipulo Fratrum Minorum*, Ioannes Hillin *de ſtatu Ordinis ſui.* Philippus Peruſinus *de hiſtoria Religionis ſui temporis*, Franciſcus Bartolus *de hiſtoria S. Mariæ de Portiuncula*, & Franciſcus Gonzaga, ac nouiſſimè Fr. Lucas VVaddingus Hibernus in annalibus huius Ordinis, primus & ſecundus tomus lucem aſpexit, tertius verò nunc eſt ſub prælo.

De Conuentualibus in particulari ſi quis aliqua ſcire cupit, conſulat Rodulp. *in hiſtoria Seraphica Relig. lib.* 2. Ludou. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 12. *art.* 1. *concl.* 3. Suar. *d. c.* 7. *num.* 6. Hier. Roder. *d. reſol.* 123. *n.* 30. de Obſeruantibus vide Tamb. *d. q.* 6. *n.* 5. Suar. *d. c.* 7. *n.* 6. Hier. Roder. *d. reſol.* 123. *n.* 31. vbi quod Hiſpaniæ cœpit Obſeruantia tempore Regum Catholicorum Ferdinandi, & Iſabellæ ad eorum inſtantiam Philippo vero II. inſtante omninò extincta eſt Conuentualitas iuſſu Pij. V. anno Domini 1566.

De Tertiariis vide B. Ioannem de Capiſtrano *in defenſorio tertij Ordinis B. Franciſci.* Dionyſium Carthuſianum *in Tertiam S. Franciſci regulam.* Carol. de Tapia *d. c.* 54. *à n.* 6. Tambur. *d. q.* 6. *num.* 7. Bernardum de Buſto *de imitatione Chriſti per aſſumptionem ſtatus tertij Ordinis de Pœnitentia*, Hieron. Roder. *in compendio quæſt. regul. reſol.* 136. latè R.P. Antonium de Sillis *in libro, cui titulus eſt, Studia originem, prouectum, atque complementum tertij Ordinis de Pœnitentia S. Franciſci concernentia*, impreſſ. *Neapoli* 1622.

De Capuccinis agit Ioſephus Zarlinus *de origine Capuccinorum*, Paul. Morigia *de origine Relig. lib.* 1. *cap.* 52. Sylueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 5. *pag.* 375.

pag. 375. Carol. de Tapia *d.c.* 54. *à n.* 14. Tamb. *d.q.* 6. *n.* 9. Ioſeph. Mich. *en el teſoro de Religiones fol.* 109. *verſo*. Suar. *d.n.* 6. *in fin* Hier. Roder. *d. reſ.* 123. *n.* 32.

182 Carthuſienſium Ordo ſic dictus à valle Carthuſia vulgo *Certoſa* in Diœceſi Gratianopolitana in Regno Galliæ, inſtitutus à S. Brunone nobili ciue Vrbis Agrippinæ ſub regula propriã anno 1084. Pontifice Gregorio VIII. Imperatoribus occidentis Henrico IV. Orientis Alexio Conneno. Illam approbauit Alexander III. *Conſt.* 7. incip. *Cùm vos* 4. *Non. Sept.* 1179. & à iuriſdictione, & ſuperioritate Ordinariorum exemit Bonifacius IX. *Conſt.* 3. incip. *Sacroſancta* 17. *Kal. Aprilis* 1391. Eius Religioſos à ſolitudine diſtrahi prohibuit Honorius III. *Conſt.* 3. inc. *Cùm dilecti*
183 5. *Id. February* 1118. Illis communicauit, & extendit priuilegia, immunitates, & exemptiones, gratias, & indulta tam in ſpiritualibus quàm in temporalibus quibuſuis aliis tam Mendicantium quam non Mendicantium Ordinibus per quoſcunque Romanos Pontifices conceſſa, & in futu-
184 rum concedenda, Greg. XV. *Conſt.* 42. incip. *Ad vberes* 3. *February* 1623. Ad eos tranſire poſſunt Eremitæ S. Auguſtini Congregationis Galliæ Reformatorum ſeu diſcalceatorum, non verò ad alios Vrbanus VIII. *Conſt.* 90. incip. *Ex iniuncti* 11. *July* 1628 atque etiam Ciſtercienſes, Eugenius IV. *Conſt.* 16. incip. *Regularium* 16. *Kal. Mart.*
185 1439. Illos recipere poſſunt Camaldulenſes in eremo degentes, petita licèt non obtenta licentia ab eorum Superioribus, Eugenius IV. *Conſt.* 8 inc. *Illa* 8. *Kal. Decembr.* 1475. Veſtiuntur monachi vt Religioſi Dominicani, ferunt tamen cappucium aſſutum tunicæ & ſcapulari vtrumque alam connexam intra ſe ligula eiuſdem panni, & coloris infra vtrumque latus, Conuerſi portant ſcapulare nigrum. Tota Religio ſubeſt Obedientiæ Prioris maioris Domus Carthuſiæ, ex *Conſt.* 17. Iulij II. incip. *Dum ad fructus* 16. *Kal. Iulij* 1508. qui ab ea nunquam egreditur, & Generalis eſt, Ordinem regit per Viſitatores, & ſingulis annis eo in loco Generale Capitulum congregatur in quo de rebus Ordinis agitur. Capitulum cuiuſque Domus Priorem ſuum eligit, confirmat Generalis, durant ad arbitrium Religionis. Prouinciæ ſunt ſeptemdecim (totidem numerant Aubert. Miræ, & Azor. *locis infra citandis*, cum 180. monaſteriis, & tribus millibus Monachorum) monaſteria ferè ducenta. Sunt Romæ ad S. Mariam de Angelis in Thermis Diocletiani. De hoc Ordine agunt S. Antón. *p.* 2. *hiſt. tit.* 15. *c.* 22. §. 2. Caſſan. *in catalogo gloriæ mundi p.* 4. *conſid.* 62. Polyd. Virgil. *de inuent. rerum lib.* 7. *c.* 3. Gualter. *in tabul. chronog ſæculo* 11. *anno* 1086. *pag.* 631. Hier. Rom. *de Republ. Chriſtiana, lib.* 6. *c.* 13. Plat. *de bono ſtatu relig. l.* 2. *c.* 21. Illeſcas *in hiſtoria Pontificali lib.* 5. *c.* 9. Paul. Morigia *de origine Relig. lib.* 1. *c.* 27. Silueſt. Marul. *in Oceano Relig. lib.* 2 *pag.* 124. Carol. de Tapia *ad d. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria c.* 41. Card. Baron. ſeu potiùs Bzoui *tom.* 13. *annal. Eccleſ. anno Chriſti* 1254. Tambur. *d. tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 7. *n.* 1. Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 105. Veneno *en ſu enchiridion de los tiempos fol.* 100. *in impr. de anno* 1641. Claud. Robert. *in Gallia Chriſtiana tit. de General. lib. pag.* 5. Aub. Miræ. *de origine Relig. lib.* 2. *c.* 45. *& lib. de origine omnium per Orbem Carthuſiarum domorum*, Fr. Emm. *q. Regul. tom.* 1. *q.* 3. *art.* 8. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 12. *c.* 21. *q.* 2. Fr. Ludou. Miranda *in manu Prælat. to.* 1. *q.* 4. *art.* 2. Sanch. *in precept. Decalogi tom.* 2. *lib* 6. *c.* 7 *n.* 21. Suar. *de Relig. tom.* 4. *tract.* 9. Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. *lib.* 2. *c.* 4. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123. *n.* 15. nouiſſimè R. D. Fr. Angelus Manrique *in annalibus Ciſtercienſib. tom.* 2. *anno Chriſti* 1157. *c.* 4. Et huius Ordinis chronicam ſcripſerunt Henricus Arnoldus, Henricus Triſo, Petrus Dorlandus cum notis Theodori Petræi, Arnoldus Boſtius *in tract. de illuſtrib. Viris Ordinis Carthuſiani* Feſtum S. Brunonis celebratur 6. Octobris.

Sanctiſſimæ Trinitatis Ordo inſtitutus ſub re- 186
gula propria tradita ſanctis viris Ioannis Mattæ, & Felici Anachoretis Gallis anno 1198. Pontifice Innocentio III. Imperatoribus Occidentis Henrico VI. Orientis Alexio Conneno; approbatus ab eodem Innocentio *Conſtitut.* 9. incip. *Operante* 14. *Kal. July* 1209. Dicitur etiam hæc familia in Bullis Apoſt. Cerui frigidi à primo monaſterio, & capite familiæ prope fontem Cerui frigidi erecto non longe ab Vrbe Meldenſi Archiepiſcopo Senonenſi ſuffraganea. Hunc eumdem Ordinem confirmaſſe Honorium III. Gregorium IX. Cœleſtinum VI. Innocentium IV. Alexandrum IV. Vrbanum IV. Clementem IV. Gregorium X. Clementem V. & VI. Innocentium IV. Iulium II. Leonem X. Adrianum VI. Paulum III. Iulium III Paulum IV. & Pium IV. teſtatur Gregorius XIII. *ſua Conſt.* inc *Regimini militantis* 19. *Marty* 1575. Et priuilegia, gratias, & indulta tam ſpiritualia quàm temporalia huic Ordini conceſſa confirmauit Greg. XV. *Conſt.* 22. incip. *Iniuncti*. 18. *Aprilis* 1621. Et eius Fratres exiſtentes in Portugalliæ regno gaudere omnibus gratiis & priuilegiis conceſſis Fratribus eiuſdem Ordinis exiſtentibus in prouincia Caſtellæ, Legionis, & Bethicæ, ſtatuit Paulus III *Conſt.* 2. incip. *inter curas* 3. *Id. Nouembris* 1534. hic enim Ordo mirum fulget in Luſitania, vbi fuit reformatus, quorum Patrum vita, ſummis commendat laudibus Fr. Michael Borellus *in ſupplemẽto ad libellum, qui reformatorium Ordinis dicitur*. Occupantur hi Religioſi ex inſtituto ſuo in redimendis captiuis è ſeruitute infidelium, & tenentur huic operi applicare tertiam partem bonorum, & redituum ſuorum, & eleemoſynas pro tali opere quærere valent, nec ex eo dici poſſunt quæſtores, ſed veri Religioſi, & approbati, Clemens VII. *Conſt.* 7. incip. *Gratum* 15. *Kal. May* 1524. Fratribus huius S. Religionis ad partes infidelium ſe transferentibus pro redimendis captiuis conceditur facultas audiendi Confeſſiones ibi degentium, eoſque abſoluendi, Presbyteroſque ſuper irregularitate diſpenſandi, captiuos à votis abſoluendi, bona incerta per eoſdem malè parta condemnandi, paramenta & ornamenta Eccleſiaſtica benedicendi Conceditur etiam plenaria Indulgentia Chriſti fidelibus in illis partibus degentibus, ſtatis diebus confeſſis, & ſacra Communione refectis: & quod Religioſi, & alij Presbyteri etiam captiui certis horis Miſſam in Altari portatili in illis partibus celebrent, & ſacramenta Eccleſiaſtica certo modo ad Chriſti fideles deferant, Permittiturque dictis Fratribus bona eis data impendere, in eorum captiuorum vſum, redemptionemque eorumdem, Miſſarum item celebratio pro Animarum à purgatorio liberatione. Paulus V. *Conſt.* 40 incip. *Ex omnibus, de an.* 1608. apud Laert. Cherub. *tom.* 3. *pag.* 218. Gratiæ, & indultæ huic Ordini & perſonis prouinciæ Caſtellæ, & Legionis, Bethicæ, vel in genere toti Ordini elargita in omnibus & per omnia communicantur Religioſis Prouinciæ Portugaliæ. Paulus III. *Conſt.* 2. incip.

Inter curas de anno 1534. apud Laërt. Cherubin. *in Bullario tom.* 1. *pag.* 614. Ex hac Congregatione emanauit in regno Portugalliæ Confraternitas Miſericordiæ operibus pietatis plena an. 1498. à quodam Fr. Michale de Contreras S. Theologiæ Magiſtro, & à Confeſſionibus Reginæ Leonoræ vxoris Emmanuelis Regis Portugalliæ, qui primitiui fuerunt confratres cum aliis ex Regia progenie oriundis, de qua Confraternitate vbique terrarum celebratiſſima, & de eius laudibus, & inſtitutione agunt per me citati *de officio & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg.* 75. *n.* 17. Vtuntur Religioſi veſtibus candidis, portant in pectore Crucem ex rubro, & cæruleo colore. Habet Ordo prouincias 18. monaſteria 145. in quibus sũt circiter quatuor millia Religioſorum, qui perpetuo ſubduntur Generali, quorum ſeriem vſque ad annum 1620. enumerat Claudius Robertus *in ſua Gallia Chriſtiana tit. de Generalibus.* Sunt Romæ ad S. Franciſcam Romanam in platea dicta *Felice*, quæ ducit à monte Pincio ad quatuor Fontes. De hoc Ordine agunt S. Anton. 3 *p. ſum. tit.* 16. *cap.* 1. §. 2. *& p.* 2. *hiſtor. c.* 1. §. 3. Caſſan. *in catalogo p.* 4. *conſid.* 63. Lyd. Virgil. *lib.* 7. *de inuent. rerum c.* 4. Genebr. *in chronograph. lib* 2. *anno à Chriſto nato* 1199. Pineda *in mo. arch. eccleſ.* 22. *c.* 13. Garibai *in compend. hiſtor. Hiſpan. lib* 12. *c.* 18. Valenzuel *conſ* 1. *n.* 13. *&* 14 Carol. Tapia *ad Auth. Ingreſſi verb monaſteria c* 2. *per tot.* P. Fr. Petrus Lopez de Altuna *en la* 1. *p de la Coronica general del Orden de la ſantiſſima Trinidad Redencion de Cautiuos, impreſſa en Segouia* 1637. Emman. Reinoſo *en el libro de la Concepcion puriſſima de Maria ſantiſſ. en el diſcurſo proeminal.* Fr. Emman. de Lemos. *Luſit. en vn tratado de la inſtitucion de la Orden.* Petr. Mariz *in ſuis dialogis dial.* 2. *c.* 10 Fr. Ludou Oſorius *de Viris illuſtribus & ſanctis huius Religionis*, Fr. Franciſcus Barba librum edidit *de origine huius Ordinis*, Tambur *de iure Abbatum tom.* 2. *diſp.* 24. *q.* 4. *n.* 57. Cartillo *in annalib. chronolog. lib.* 4. *anno*, 1198. *p.* 345. Venero *en ſu enchiridion de los tiẽpos fol.* 101. *verſo*, impreſſa de anno 1641. Fr. Ferdinand. de Camargo *epitome hiſtoriali Eccleſia militantis ſub anno* 1198. *fol.* 247. Hier. Rom. *de repub. Chriſtiana lib.* 6. *c.* 18. *in chronicis Ordinis Eremitarum S. Auguſtini cent.* 8. *ad annum Chriſti* 1163. Tercagnota *in hiſtoria vniuerſali p.* 2. *lib.* 3. Silueſt. Matul. *in Oceano Relig. lib.* 3. Paul. Morigia *in origine Relig. lib.* 1. *c.* 63. Renat. Copin. *lib.* 1. *monaſtic. c.* 1. *n.* 17. *& c.* 10. *n.* 41. Gualter *in tab. chron. anno* 1208. Illeſcas *in hiſtoria Pontif. lib.* 4. *c.* 31. Macquez *de origine Eremit. S. Auguſtini c.* 3. §. 2. Azor. *inſtit. moral p.* 1. *lib.* 13. *c.* 12. *q.* 8. Aubert. Miræ. *lib.* 1. *de ſtatu Eccleſia Cathol. c.* 24. *de origine lib.* 1. *c.* 8. Hier. Roder. *in compend. q. reſol.* 123. *n.* 19. Moritur B. Ioannes Marta Romæ 21. Decembris.

187 Eſt in hoc Ordine Congregatio quædam, quam appellant Diſcalceatorum, cuius inſtitutor fuit R. P. Ioannes Baptiſta, qui conſiderans præfatum Ordinem temporum iniuria, & hominum ſtupiditate à primi eius inſtituti regulari Obſeruantia deflexiſſe, diuina inſpirante gratia arctioris vitæ zelo ductos primum huius Ordinis inſtitutũ imitari cupiens à Clemente VIII. reformationem obtinuit, in qua primitiua regula à Fratribus reformatis, ſeu diſcalceatis obſeruaretur, vt conſtat ex *eius Conſt.* 42. incip. *Ad militantis Eccleſiæ* 20. *Auguſti* 1599. Paulus verò V. è Cõuentibus erectis in Hiſpaniæ Regnis duas prouincias inſtituit ſub plena gubernatione vnius Vicarij generalis, qui Miniſtro generali totius Ordinis tantùm ſubeſſet, vt *in eius Conſt.* 59. inc. *In ſupremo militantis Eccleſiæ.* Deinde idem Pontifex prædictam reformam inter cæteras Religiones Mendicantes adſcribi voluit, vt patet ex *eius Conſtit.* 60. inc. *Eccleſia Catholica* 15. *Decembr.* 1609. Vltimò verò inſtituit, & ordinauit, vt hi Religioſi reformati, ſeu diſcalceati tempore ſuæ profeſſionis vltra tria vota ſubſtantialia, quartum aliud votum etiam emitterent non prætendendi per ſe nec per alios directè, vel indirectè, Prælatiam vllam nec intra nec extra Religionem, vt in eius *Conſtit.* 62. *alias* 39. inc. *Quæ pie* 10. *Febr.* 1610. Nouiſſimè S. D. N. Vrbanus VIII. per quaſdam litteras in forma Breuis expeditas *ſub die* 9. *Auguſt.* 1624. prohibuit ne vlli Religioſorum iam profeſſorũ inter dictos Reformatos, ſeu diſcalceatos ad vllum alium Ordinem ſub quocunque prætextu ſub apoſtaſiæ, & perpetuæ infamiæ nota ſe transferre audeant (excepto duntaxat Ordine Carthuſianorum, petita tamen prius & obtenta licentia ſuorum Superiorũ) declarans profeſſiones talium ſic ſe transferentiũ irritas, inefficaces, & nullius eſſe valoris; præcipienſque Superioribus aliorum Ordinum, vt ſtatim fuerint requiſiti tales translatos ad ſuam primam Religionem ſub excommunicationis, ac priuationis officiorum ſuorum pœna remittere debeant. Idem Pontifex hanc primitiuam regulam pro Fratribus diſcalceatis Hiſpaniæ motu proprio reformauit, & ad perfectiorem formam reduxit; nam eum ex peculiari dictæ regulæ inſtituto perfectiſſimum miſericordiæ opus inter cætera corporalia haberent, videlicet redemptionem captiuorum, eis etiam adiunxit contemplationem, præcipiens vt in ſingulis diebus ad minus per duas horas communis fieret ad Deum mentalis oratio, ſimiliter eis conceſſit ſuum maiorem ac Generalem Miniſtrum, cuius electio facienda eſſet de ſexennio in ſexennium, vt pleniùs continetur in Bulla *ſub Dat. Romæ* 7. *kal. Octobris* 1631. Poſſunt recitare Officium ſanctiſſimæ Trinitatis, & ſanctiſſimi Sacramenti eo modo; & eiſdem diebus, & temporibus, quibus Fratres eiuſdem Ordinis non reformati ex priuilegio Clementis VIII. illiſque in omnibus circa huiuſmodi Officia ſe conformare, vt cenſuit S. Cong. Rit. *in cauſa ſanctiſſimæ Trinitatis redemptionis Captiuorum* 12. *Februarij* 1615. Poſſunt in Africa, & aliis Turcarum partibus celebrare ſuper Altare portatili, & antequam illuceſcat dies, ac etiam abſoluere fideles à caſibus reſeruatis, necnon eiſdem Indulgentias impartiri. Vrbanus VIII *Conſt.* incip. *Cùm ſicut* 20. *Ianuarij* 1626. apud Angel. Mariam Cherub. *in appendice tom.* 4 *Bull. pag.* 10. Non poſſunt recipere perſonas ſæculares ad habitum donatorum ſub pœna priuationis officiorum, & perpetuæ inhabilitatis, ſed tantum duo genera Religioſorum, vnum videlicet clericorum Eccleſiæ miniſteriis vacantium, & alterum laicorum ad eleemoſynas colligendas, & alia monaſteriorum ſeruitia attendentium. Vrbanus VIII. *Conſt.* 25. *alias* 135. incip. *Cùm ſicut* 29. *Octobris* 1634. apud Angel. Mariam Cherub. *tom.* 4. *Bull. in appendice pag.* Habent indultum quærendi, recipiendi eleemoſynas, oblationes, & legata ac alia quæcunque ſubſidia pro redemptione captiuorum relicta. Vrbanus VIII. *Conſt.* incip. *Ex incumbenti* 5. *Iunij* 1631. apud Angel. Mariam Cherub. *in appendice tom.* 4. *Bullarij pag.* 13. Exemptionem obtinuerunt à iuriſdictione, obedientia, & ſuperioritate Miniſtri Generalis

lis Calceatorum. Vrban. VIII. *Conſt.* 33 *aliàs* 143. incip. *Ex quo pridie Kal. Martij* 1636. Apud Ang. Mari. Cherub. *tom.* 4. *Bullari j in appendice pag.* 55. Et de electione, ac confirmatione Miniſtri Generalis reformatorum diſcalceatorum huiuſmodi, idem Vrbanus VIII *Conſt.* 36 *aliàs* 146. incip. *Exponi nobis* 3. *Decemb.* 1636. apud Angel. Mari. Cherubin. *tom.* 4. *Bullarij in appendice pag.* 59. Veſtitus eſt pene idem atque alterius familiæ, ſed ex panno viliori, cum aliqua tamen differentia in forma, & colore Crucis, & in pallio. Habet hæc familia reformata ſuum monaſterium ad S. Carolum prope quatuor fontes in regione Montium, Huius reformatæ, & exemplaris vitæ ſuorum Religioſorum mentionem fecit R. P. Bernardinus de S. Antonio *in epitome Generalium redemptionis captiuorum*, Fr. Marcus de Guadalaxara & Xauierius auctor 5. *partis hiſtoria Pontificia*, & Ægid. Gondiſaluus de Aula chroniſta Catholicæ Maieſtatis *in compendio iſtius Ordinis.*

188 Minimorum S. Franciſci de Paula Ordo inſtitutus a ſancto Franciſco de Paula (eſt Paula parua Vrbs in Calabria Regni Neapolitani) anno 1436. Pontifice Eugenio IV. Imperatoribus Occidentis Sigiſmundo, Orientis Ioanne Paleologo, vel vt longè plures volunt, inſtitutus anno 1473. Pontifice Sixto IV. Imperatoribus Occidentis Federico III. Orientis Ioanne Paleologo, habet hæc familia regulam propriam, eius profeſſores emittunt quartum votum de abſtinentia quadrageſimali, id eſt de non edendo extra infirmitatem, & neceſſitatem per totam vitam ea, quæ in Quadrageſima vetantur, Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 6. Sanch. *in præcepta Decalogi to.* 1. *lib.* 6. *c.* 6. *n.* 6. Suar. *tom.* 4. *de Relig. tract.* 8. *lib.* 3. *ca.* 8. *n.* 8. Habitus parum diſtat in figura ab eo, quem geſtant Eremitæ S. Auguſtini, mutato colore nigro in cauſinum, capuccium tamen cum deſcendit ad pectus rotundum eſt, cum verò ad ſcapulas non acuminatum, ſed obtuſum èa forma; ſed latiori, qua Capitonem portant nouitij S. Franciſci Aſſiſiatis, deinde cingulo laneo cauſino præcinguntur nodis quibuſdam diſtinguentibus Sacerdotes è non Sacerdotibus. Tota Congregatio vni paret Generali, qui per ſexcennium durat, habet ſub ſe ſexdecim prouincias in illis centum quadraginta domicilia, Religioſos tria millia, vt refert Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 11. *q.* 13. Sicut Romæ ad S. Andream de la frata in regione Columnæ, & S. Franciſcum de Paula, prope S. Petrum ad vincula, & ad Sanctiſſimam Trinitatem, quam appellant Montis, ſed ibi ferè omnes Religioſi ex monaſterij inſtituto Galli ſunt. Dicuntur apud Gallos, *boni homines*, apud Hiſpanos *Fratres Victoria*, quod in hanc prouinciam ingreſſi ſunt eo die, quo Rex Ferdinandus Catholicus victoriam de Mauris adeptus eſt, illorum precibus adeptam, & vaticinio prænunciatam. Approbat primam regulam & mutat nomen Eremitarum in nomen Minorum Alex. VI *Conſt. ſua* incip. *Meritis* 4. *Kal. Martij* 1491. apud Laurent. de Peyrinis *de priuil. Regul. conſtit.* 1. *cuiuſdam Alexandri pag.* 47. *in nouiſſima impreſſione Placentia in folio, & Conſt.* 2. apud eundem concedit quod Tertiariis poſſint Religioſi Euchariſtiam etiam in die Paſchæ, & Extremam Vnctionem miniſtrare, & *Conſtit.* 3. apud eundem mandat quod ad Epiſcoparum ſeu alias dignitates extra Ordinem aſſumpti reſignant omnia quæ tempore aſſumptionis habere contingit, Superioribus Ordinis, Leo X. *Conſtit. ſua* *Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ.*

incip. *Iis, quæ. Non. Iulij* 1513. confirmat priuilegia omnia conceſſa à ſuis prædeceſſoribus, & approbat de nouo regulas Fratrum, ſororum, & tertij Ordinis, ac concedit quod famulis inſeruientibus in monaſteriis huius Ordinis in habitu ſeculari poſſint à Religioſi illius recipere Euchariſtiam etiam tempore Paſchatis & in articulo mortis, & in ſuis Eccleſiis ſepeliri, apud Lauren. de Peytinis *Conſt.* 4 *pag.* 146. & *Conſt.* 11. apud eundem concedit quod tempore interdicti Ordinaria auctoritate appoſiti poſſint ianuis apertis diuina celebrare, & *Conſtit.* 16. apud eundem eſt circa canonizationem S. Franciſci de Paula. Minimos appellari iuſſit, regulam ipſorum approbauit, & exemptionem à decimis, & quarta funerali conceſſit, Sacramenta eccleſiaſtica miniſtrare poſſe ſtatuit, & eorum gratias communicauit Monialibus eiuſdem Ordinis Iulius II. *Conſt.* 10 incip. *Dudum* 5 *Kal. Auguſti* 1506. Confeſſiones eos audire poſſe cenſuit, & ſub Sedis Apoſt. protectione ſuſcepit Sixtus IV. *Conſt.* 5. inc. *Sedes Apoſt.* 6. *Kalend. Iunij* 1474. Mendicantes eſſe declarauit Pius V. *Conſt.* 19. incip. *Apoſtol.* 9. *Nouemb.* 1567. & Greg. XIII. *Conſt.* inc *Muneris noſtri* 1. *Auguſti* 1578. apud Laurent. de Peyrinis *Conſt.* 3. *pag.* 191. Decernit quòd deſcendentes ex genere Iudæorum, & hæreticorum in hoc Ordine recipiantur. Paul. V. *Conſt.* incip. *Alias ad augendam* 8. *Auguſti* 1615. concedit Indulgentiam plenariam viſitantibus. Eccleſias monaſteriorum huius Ordinis ſingulis primis ſextis feriis cuiuſlibet menſis, & dictas Eccleſias viſitantibus ſingulis ſextis feriis totius anni ſeptem annos, & totidem quadragenas de iniunctis pœnitẽtiis, apud Peyrinis *Conſt.* 2. *pag.* 311. Capitulum Generale quolibet ſexcennio celebrari poſſe conſtituit Paul. V. *Conſt.* 6. inc. *Cum ſicut* 5. *Octobr.* 1605. Pœnas indixit cõtra Superiores, qui fauores extra ſuum Ordinem attendentes, officia, dignitates, & gratias concedunt, & contra Fratres dictos fauores conquirentes, idem Paul. V. *tom.* 4. *Bull. Conſt.* 19. incip. *Admonemur.* 6. *Sept* 1619. Vrbanus VIII. *Conſt. ſua* incip. *Apoſtolicam* 14 *Iann.* 1625. apud Peyrinis *Conſt.* 2. *pag.* 362. concedit quòd ſe poſſint obligare ad ſuffragia perpetua: & *Conſt.* 4. apud eundem *pag.* 365. iubet idem Vrban. ſub pœna excommũnicationis & priuationis vocis actiuæ & paſſiuæ ne ex Bibliotheca Genuenſi huius Ordinis extrahantur quomodolibet libri. Idem ſua *Conſt.* incip. *Vita* 29. *Maij* 1624. apud Peyrinis *in additam. pag.* 481. dat formam eligendi Generalem Ordinis caſu mortis Generalis præterit, & *Conſt.* alia incip. *Cum ſicut* 23. *Iunij* 1633. concedit facultatem Generali ſupprimendi Conuentus tenues, eorumque bona in Conuentus maiores transferendi cum oneribus annexis apud Peyrinis *in d. additam. pag.* 505. Et idem Pont. *in Conſt. Exponi* 22. *Martij* 1641. confirmat decretũ emanatum in fauorem Fratrum laicorum huius Ordinis, quo ipſi vna cum Sacerdotibus poſſint ſuffragium ferre pro acceptatione nouitiorum. Et idem Pontifex in alia *ſua Conſt.* incip. *Cum rationi* 30. *Maij* 1641. concedit moderno Correctori Generali, & cæteris in perpetuum futuris Correctoribus generalibus huius Ordinis, vt poſt expletũ Correctoris Generalis officium votũ conſultiuũ, & deciduum, & electiuum in omnibus Capitulis Generalibus, Prouincialibus, & intermediis habere, necnon aliquem Conuentum, à quo non poſſint amoueri, ac vnum Fratrem Ordinis præfati oblatum ſiue laicum arbitrio ſuo in ſuum

ſocium eligere liberè poſſunt, & licitè valeant. eorum priuilegia, immunitates, gratias, & indulta tam ſpiritualia quam temporalia, quatenus ſint in vſu nec reuocata confirmauit etiam per modum communionis, & extenſionis Vrbanus VIII. *Conſt.* 19. incip. *Iniuncti* 28. *Iunij* 1624. Regitur hic Ordo ex monarchia, ariſtocratia, & democratia, regimine mixto, Laurent. de Peirinis *tom. 2. de Prælato q. 1. c. 2. n. 12.* & Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp. 1. q. 2. n. 12.* De hoc Ordine agunt Gualter. *in tab. chronograph. ſæculo 15. anno* 1473. Petr. Opiner. *in opere chronolog. ſ. 1. anno* 1458 *pag.* 418. Hier. Rom. *de Republ. Chriſtiana lib 6. c.* 31. Carol. de Tapia *d. verb. monaſteria c. 55. per tot.* Illeſcas *in hiſtor. Pontificali q. 2. lib. 6. c.* 26. Platus *de bono ſtatu relig. lib. 2. c. 22. &* 37. Paul. Murigia *in orig. Relig. lib. 1. cap.* 40 Syluelt. Marul. *in Oceano Relig. lib. 5. pag* 630. Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 1. art. 7.* Hier. Rodet. *in compendio quæſt. Regul. reſol.* 123. *num.* 37. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. c. 11. q.* 13. Fr. Ludouic. Miranda *in manu. Prælat. to. 1. q. 4. art.* 11. Claudius Robert. *in Gallia Chriſtiana tit. de Generalib.* Laur. de Peirinis eiuſdem Ordinis alumnus *in Conſtitutiones huius Religionis.* Tambur. *d. tom. 2. diſp. 24. q. 7. n.* 10. Fr. Lucas de Montoza *in chron. huius Relig.* Carillo *in annal. chronolog. lib. 5. an* 1473. *in princ. & an.* 1507. refert plures huius Religionis viros ſanctitate florentes, Ioſeph. Micheli *en el teſoro de Religion. fol.* 109. Venero *en ſu enchiridion de los tiempos, fol.* 102. *verſ.* in impreſ. de an. 1641. Fr. Ferdinand *epit. hiſtoriali Eccleſiæ militantis ſub anno* 1506 *fol.* 290. *cum ſeqq.* vbi meminit de Viris ſanctitate fulgentibus huius ſacræ Religionis. Feſtum S. Franciſci de Paula celebratur die 2. Aprilis.

189 Clericorum Regularium Societatis Ieſu Ordo inſtitutus fuit à S. Ignatio de Loiola nobili Cantabro, & approbata à Paulo III. *Conſt.* 25. incip. *Regiminis 5 Kal. Octobris* 1540. cum limitatione vt non plures eſſent Religioſi quàm ſexaginta, quam tunc poſtea abſtulit, & ſine limitatione vlla confirmauit anno 1545. 12. *Martij.* Auxit præterea ampliſſimis priuilegiis anno 1545. 3. *Iun.* & anno 1546. 5. *Iunij,* & anno 1549. 8. *Octobris,* confirmarunt eandem ſucceſſores Iulius III. *Conſt.* 9. incip. *Expoſcit* 12. *Cal. Aug.* 1550. Gregor. XIII. *Conſt.* 89. incip. *Aſcendente* 8. *Kal. Iunij* 1584. & Gregorius XIII. *Conſt.* 10. incip. *Eccleſia* 4. *Kalend. Iulij* 1591. Hæc familia in tres quaſi claſſes diuiſa eſt.

190 Prima claſſis videtur eſſe Religioſorum approbatorum, & continet omnes, qui exacto biennio nouitiatus, vota ſcholaſticorum emittunt, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, ſimplicia tamen ſiue iſti futuri ſint Sacerdotes, ſiue in ſtatu laicali
191 remanſuri titulo Coadiutorum temporalium. Adſcripti enim huic Societati, poſtquam emiſerint dicta tria vota ſimplicia, verè & propriè ſunt Religioſi, vt definiunt ſanctæ mem. Greg. XIII. *in ſua Conſt.* incip. *Quanto fructuoſius, ſub Dat. Romæ Kalend. Februarij* 1581. & in alia incip. *Aſcendente Domino, ſub Dat. 8. Kalen. Iunij* 1584. tradunt Nau. *commento 1. de Regul. n.* 19. Mandoſ. *conſ. 13. n. 3. & ſeq.* Fr. Emman. *quæſt. Regul. to. 1. q. 1. art. 4. & q. 56. art.* 1. Carol. Tapia *in auth. Ingreſſi verb monaſteria, c. 16. n* 8. *C. de ſacroſ. Eccleſ.* Azor *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. cap. 7. verſ. Gregorius,* Ioan. de Cruce *de ſtatu Relig. li. 1. c. 2. concluſ. 5. verſ. ex dictis.* Nicol. Garc. *de beneſic. p. 7. c. 10. n. 53. verſ. & clarius patet,* Aldrete *in allegat. pro omnimoda regul. exempt. p. 2. cap. 7. n. 5* Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 25. n. 15. & in præcept. Decal. to. 2. lib. 5. c. 1. per tot.* Tambur. & me citato *in hoc loco, de iure Abbatum to. 2. diſp. 2. q. 30. n.* 8. Rota *in nullius, ſeu Caputaquen. penſionis* 18. *April.* 1616. *coram bona mem. Martino Andræa,* quam refert Ioan Maria Nouar. *in Lucerna Regular. verb. Ieſuitæ n. 14. cum ſeq.* Quæ quidem emiſſio trium votorum ſimplicium (quicquid ſit quoad ipſos emittentes, qui quantum in eis eſt, remanent perpetuò obligati) non ſit irreuocabiliter quoad ipſam Societatem, cuius ſuperior Generalis poteſt eos ſemper dimittere cum cauſa etiam abſque illorum culpa, iuxta ſtatuta dictæ Religionis, & confirmationis Apoſt. Vnde vt maiorem Societas haberet libertatem illos, ſi opus eſſet, cum minori offenſa dimittendi, ſapienter fuit prouiſum vt eis liceret retinere bona ſua, & beneficia ne
poſtea dimiſſi eis priuati remanerent, vt in *Conſt.* 191
p. 4. cap. 4. lit. E. in fine, & p. 6. cap. 2. lit. H. quæ ratio expreſsè legitur *in d. Conſtit. Greg.* incip. *Aſcedento Domino;* quod his temporibus, & in hac Religione ſpeciale eſt, ac diuerſum ab aliis Religionibus, vt in puncto tradunt Vaſq. *p. tom. 2. diſp. 265. n. 104. in fine.* Molin. *de inſtit. tract. 2. diſp. 139. col. 3. verſ. illi qui finito,* Leſſi. *in ſimili tract. lib 2. c. 4. dub. 5. n. 27.* Mirand. *in man. Præl. to. 1. q. 10. in conc. & reſp. ad* 1. Ribadeneira *in tract. de ratione inſtit. Societatis cap.* 18. Nicol. Garc. *d. p. 7. de benef. c. 10. num.* 62.

Secunda claſſis eſt Religioſorum Formato- 193
rum, in ea ſunt Coadiutores, quos vocant ſpirituales, in ſpiritualibus exercitiis circa proximos occupari, in audiendis Confeſſionibus, celebrandis, & miniſtrandis Sacramentis, pacificandis diſſidentibus, &c. Fiunt hi ex ſcholaribus primæ claſſis, ſunt etiam in hac ſecunda Coadiutores temporales formati, id eſt, qui gradum hunc habent, in quo conſiſtant, & cum tribus tantùm votis ſimplicibus caſtitatis, &c. Nec ipſi, nec Coadiutores ſpirituales formati aliquid addunt ſubſtantiale ſupra primæ claſſis homines, niſi quod incapaces ſunt dominij condendi teſtamenta, hæreditates adeundi dum ſunt intra Societatem, nam ab ea expelli poſſunt, vt quotidie expelluntur, ſed grauioribus ex cauſis.

Tertia claſſis eſt Profeſſorum, quorum duplex 194
genus eſt. Alij ſunt profeſſi trium votorum ſolemnium, caſtitatis, paupertatis, &c. Alij & Obedientiæ addunt quartum circa miſſiones ex ſummi Pontificis decreto. In his præcipuè ſita eſt Societas, legendo, concionando, diſputando, proximum iuuando, tum inter fideles, tum inter infideles, ætatem abſumunt. Alia etiam profeſſi poſt ipſam profeſſionem vota ſimplicia emittunt, vt non ambiendi dignitatem vllam nec in Societate, nec extra Societatem niſi obligentur ab eo, qui poſſit, non conſentiendi vt paupertas Societatis relaxetur, ſed curandi vt ſemper ſtringatur, manifeſtandi Præpoſito Generali Societatis, vel Societati ipſi, qui dignitates ambierint, audiendi conſilia Generalis, vel illius, quem ipſe deputet ad rectam animi, & officij ſui rationem, quando ſibi ſua meliora non viſa fuerint, ſi eligi cõtingat in dignitatem aliquam extra Societatem: de his omnibus latè Sanch. *in præcept. Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 18. per tot.* Suar. *tom 4. de Relig. tract. 10. lib. 6. à cap 5. vſque ad* 11. & nouiſſimè Lezana *in quæſt. Regular. tom. 2. cap. 4. num. 9. & 10.* vbi latè.

Plura

195 Plura priuilegia & indulta obtinuerunt à Sũmis Pontificibus, quorum aliqua referre non piget, vt ſic alij cum illis communicantes ea non ignorẽt & illi, quæ ſibi fuerint conceſſa non obliuiſcãtur in primis officium Diuinum priuatim non communiter recitant Paul.III. *d.Conſt.*25.inc.*Regimini* 5.*Kalend. Octobris* 1540 Non poſſunt conſentire electioni factæ de ſe ad Eccleſiaſticas dignitates abſque Præpoſiti licentia, & Confeſſiones ſæcularium audire poſſunt, Paul.III.*Conſt.*48. inc. *Licet.*15. *Kalend. Nouem.* 1549. Ad proceſſiones accedere non tenẽtur, nec ad id cogi poſſũt, Greg. XIII.*Conſt.*36.inc.*Quæcunque* 22.*Septemb.* 1576. Vbique Eccleſia, & domos ædificare poſſunt, non obſtante priuilegio alijs Ordinibus cõceſſo, quod prope eorũ loca noua monaſteria cõſtrui nequeant, Greg.XIII.*Cõſt.*39.inc.*Saluator.*30.*Oct.*1576.

A ſolutione, & præſtatione decimarum, & aliorũ onerum quorumcunque exemit eos Greg. XIII. *Conſt.*51.inc.*Paſtoralis* 1.*Ianuar.*1578.Sed Leo XI. pro Regnis Hiſpaniarum modificauit conceſſionẽ huiuſmodi circa decimas prout de iure, & licet Greg. XV. reduxerit illam ad terminos conſtitutionis Greg.XIII.tamen Vrban.VIII.conſtitutionẽ Leonis XI.ſeruari voluit, niſi quatenus de iure vel conſuetudine exempti reperirent. Illis vſum Altaris Portatilis conceſſit Greg.XIII.*Cõſt.*57.inc. *Vſum Altaris* 1.*Oct.*1579. A quocunque Epiſcopo extra tempora, & interſtitijs non ſeruatis Ordines ſuſcipere poſſunt, Greg.XIII *Conſt.*77.inc.*Pijs* 21. *Sept.*1582. Abſque licentia à Societate diſcendentes apoſtatæ cenſentur, paupertatem ſeruant, non profeſſi dominium bonorũ retinent, veri ſunt Religioſi, Gregorius XIII.*d.Conſt.*79. inc. *Aſcẽdente.* Sacris Ordinibus non initiati verbum Dei prædicant, Greg XIII.*Conſt.*95.inc.*Vigore* 20. *Nouemb.* 1585. Societatis IESV Religioſi nomen hoc in proprium retinent, Superiorum electio eſt penes Præpoſitum generalem, & poſt emiſſionem votorũ ad Carthuſienſem duntaxat Ordinem tranſire poſſunt, Greg.XIV.*Conſt.*10 inc. *Eccl. Kal.Iul.*1591.

Recipit nouitios hæc Religio etiã non ſeruata forma Conſtitutionis 71. Sixti V. Greg.XIV.*Conſt.* 15.inc.*Exponi* 30.*Auguſti.*1591. Et eſt vere ex Ordinibus Mendicantibus, eorũque gratijs, & priuilegijs tam conceſſis, quàm concedendis perfruitur, Pius V.*Conſt.*171.inc. *Dum indefeſſa* 7. *Iul.* 1571.

196 Habebat Societas anno 1608. vt teſtatur Ribadeneira *in libello inſcripto. Illuſtrium ſcriptorũ Religionis Societatis* IESV *catalogus editionis, Lugdunenſis an.* 1609. prouincias 29. cum duabus vice prouincijs Domos profeſſas 21. Collegia 239. Domos probationis, ſiue nouitiorũ ſeparatas 33. Domos & reſidentias 96. Socios pene 15000. Subeſt tota familia vni Generali, eique perpetuo, & à quo Præpoſiti Domorum profeſſarum, Rectores Collegiorum, Prouinciales item eliguntur. Habet Societas plura Romæ domicilia, prima ſunt IESVS magnus, Collegium Romanum, Domus probationis S. Andreæ ad Montem Quirinalem. Feſtum S. Ignatij celebratur 31. Iulij.

197 De Societate IESV plura tractant Carol. Tapia *in d. Auth. Ingreſſi, verb. monaſteria c.*10.*per tot.* Azor.*inſt.mor.p.*1.*lib.*13.*c* 7 *per tot* Sanch.*d. tom.* 2.*lib.*6.*c.*9.*à n.*60.*& c.*18 *per tot. & lib.*7. *c.* 1.*à n.* 31.*vſque ad n.*39.*& c.* 2.*à n.* 52.*& c.*8.*à n.*22.*& c.* 18.*à n.*23.*& c.*27.*per tot. & c.*29. Hieronym. Roderic.*in compendio q. Regul.reſol.*123.*n.*39. Suar. *de Relig.tom.* 4.*tract.* 10.*per totum.* Carril.*in annalibus chronolog.lib.*6.*anno* 1540.*pag.* 463. *verſ. eſte* Auguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.

anno, Tamb. *de iure Abbatum tom.*3. *diſp.*1.*q.*2.*n.* 10.*in fine, & n.*11. vbi ad hunc Ordinem per monarchiam gubernari, & latè *tom.* 2.*diſp.*24.*q.*8.*n.*1. Lez.*in q Regular.tom.*2.*cap.*5.*num.* 20. Ioſeph. Micheli *en el theſoro de Religiones fol.*112. Fr. Ferdin. Camargo *in epit.hiſtoriali ſub anno* 1540. *fol.* 299. *& ſub anno* 1556.*fol.*304. *cum ſeqq.* enumerat Religioſos huius ſacræ Religionis ſanctitate, & martyrio inſignes, latè me citato *in hoc loco*, & ab eo plura deſumens Ioan. Maria Nouarr.*in lucerna Regular. verb. Ieſuita pag.* 116.*cum ſeqq.* Ex profeſſo Nicolaus Orlandinus, & Fr. Sachinus, Petr. Ribadeneira *in libello de inſtituto Societatis* IESV, *& in vitis trium Generalium, & in libello inſcripto, Illuſtrium Scriptorum Religionis Societatis* IESV *catalog.* Valent. *in apolog. pro Societate aduerſus admonitionem Smidelini Lutherani,* Ioan. Petr. Maffæus *in vita S.Ignatij*, Horatius Torſellinus *in vita S. Franciſci Xauerij* Andreas Scotus *in vita B.Franciſci de Borgia*, Iacobus Gretſerus *in lib. quinque apolog.pro vita S.Ignatij*, Ludouic. Richeomius, & Fran. Turrian. *in apolog.pro Societatete* IESV *contra calũnias hæreticorum.* Franc. Bonauent. *in Extrauag.Gregorij XIII.Aſcendẽte Domino,* Carol. Scrib. *in amphiteatro honoris contra Caluiniſtarum, criminationes,* Ægidius Schondonchus *in ſcœna tragica ſoluta numeris oratione ex apologia P. Franciſci Coſteri aduerſus calumnias Lugdunenſium Batauorũ in Societatem*; literæ annuæ eiuſdem Societatis Franciſci Bencij, Ioann. Antonij Valtrini, Ioan. Franciſci Carettonij, Sebaſtiani Barrettarij, Philiberti Moneti, Nicolai Orlandini, & aliorum. 198

Clericorum Regularium Minorum Ordo inſtitutus fuit ab Auguſtino Adorno Sacerdote Ianuenſi cum Auguſtino & Franciſco de Caracciolis Sacerdotibus Neapolitanis ſub regula propria anno 1588. Pontifice Sixto V. Imperatore Occidentis Rodulpho II. Orientis tyranno, Amurate III. Illum approbauit, ac indulſit vt eius Religioſi emitterent quatuor vota ſubſtantialia, nempe paupertatis, caſtitatis, obedientiæ, ac non procurandi dignitatem vllam extra Religionem, nec acceptandi, niſi ex iuſſu ſummi Pontificis, item, vt miniſtrare poſſent Sacramenta eccleſiaſtica, recitare diuinum Officium ſecundum vſum S. R. E. & vt in cõmuni ac clericali habitu viuerent, idem Sixtus V.*Conſt.*81.inc.*Sacra religionis ſub Dat.Iul.* 1588.*in Bullario nouo tom.*2.*pag.*629. Habent inter alia ſingulare quoddam inſtitutum orationis mentalis continuæ, cui in orbem per ſingulas horas interdiu vacant, & continuæ, quoque pœnitẽtię, ieiunij ſcilicet in pane, & aqua cilicij, & diſciplinæ, quibus in orbem per ſingulos dies incũbunt. Gaudent priuilegiis Clericorum Regularium Theatinorum, ex conceſſione Gregorij XIV. *Conſt.*2.inc.*Romanus* 18 *Februarij* 1561. Cõfirmationem ſuarum Conſtitutionum obtinuerunt à Paulo V.*Conſt.ſua* incip. *Decet.ſub dat.Tuſculi* 8. *Octobris* 1612. Reguntur ab vno Præpoſito Generali, qui prius durabat ad triennium, nunc verò ex dictis Conſtitutionibus confirmatis eligitur ad ſexennium. Vtuntur habitu clericali ex panno vili, ſunt per Italiam & Hiſpaniam, habent prouincias tres, Neapolitanam, Romanam, & Hiſpaniam in quibus numerant 24. monaſteria. Sunt Romæ ad ſanctum Lauẽrium in Lucina, & ad S. Agnetem in Nauona. De hoc Ordine agunt Ioſep. Micheli *en el teſoro de Religiones fol.* 113. Fr. Ferdinan. Camargo *in epit. hiſtoriali Eccleſiæ militantis ſub anno* 1587. *fol.* 316. *verſo.*

Syluest.Marul.*in Oceano Relig.lib.5.pag.537.* Catol.de Tapia *in Anth.Ingreſſi,verb. monaſteria cap.* 14. Tamburin *dict.tom.1.diſput.24.queſt.4. nu.* 88. & circa votum oon perendi Prælaturam extra Religionem Lezana *in quaſt. Regular.tom.1.capite 2. numer.* 16. *&* *numero* 23. Hieronym. à Sorbo *in compendio priuileg. in prælud.* vbi recenſet Ordines Regulares, *in fine*, duos illos Patres de Caracciolis vocat nominibus diuerſis, vnus enim in ſæculo dictus Fabritius, in Religione vocari voluit Auguſtinus, & alter qui in ſæculo dicebatur Aſcianius, in Religione Franciſcus & non Ioannes Franciſcus, vt vocat Sorbus appellari voluit. Moritur ſanctiſſimo fine P. Auguſt. Adotous Neapoli biennio ferè poſt fundationem, & ſepultus eſt in Eccleſia S.Mariæ maioris, ibique etiam P. Franciſcus Caracciolus cum magna ſanctitatis opinione, P. autem Auguſtinus Romæ obiit, & in dicta Eccleſia ſancti Laurentij in Lucina ſepultus eſt.

199 Clericorum Regularium miniſtrantium infirmis Ordo inſtitutus fuit à Camillo de Lellis Sacerdote Neapolitano ex oppido Bochianico diœceſis Theatinen. oriundo egregiæ ſanctitatis viro anno 1586. Pontifice V. Imperatore Occidentis Rodolpho II. tyranoo, Orientis Amurate III. & tunc ſub inſtituto ſimplicis Congregationis approbato ab eodem Sixto V. *Conſtit.* 25. inc. *Ex omnibus* 18. *Martij eiuſdem anni.* Poſtea autem ſub inſtituto Religionis cum quatuor votis ſolemnibus, & vltimo de perenni miniſterio ægrotantibus exhibendo, etiam peſte laborantibus, & exemptione à iuriſdictione Ordinariorum Ordo iſte approbatus fuit à Gregorio XIV. *Conſtit.* 27. incip. *Illius* 11. *Kalend. Octobris* 1591. Seruiunt infirmis tam circa corporalia, quàm ſpiritualia, io hoſpitalibus, & prohibentur ad miniſtrationes redituum hoſpitalium procurare, & à miniſterio infirmorum etiam Sacerdotes non diſpenſantur, & ante expletum decennium niſi ex cauſa, quinquennio elapſo, ius ſuffragij non habent, Clemens VIII. *Conſtit.* 75. incip. *Superna* 4. *kalend. Ianuarij* 1604. Eos ad Carthuſianos tranſire prohibuit, non obtenta licentia à Sede Apoſtol. Paulus V. *Conſtitut.* 20. incip. *Romanum* 16 *Maij* 1606. Gubernatur hic Ordo Ariſtocratia, Tambur *d.tom.* 2. *diſp.* 1. *q.* 1. *n.* 13.

200 Habet hic Ordo multa deſumpta à Patribus Societatis Iesv, in primis oouitiatum per biennium, profeſſionem quatuor votorum, caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, iterum ſeruiendi ægrotis etiam peſtilentia laborantibus: addunt deinde profeſſi vota quatuor ſimplicia, primum noo conſentiendi vt quicquam mutetur in modo ſeruiendi infirmis ſibi per Bullas Apoſtol. decretis: ſecundum non conſentiendi vt reditus hoſpitalium ab ipſis poſſideantur, tertium non procurandi, nec acceptandi aliquam Prælatiam, vel dignitatem intra vel extra Religionem, niſi impetetur ſub peccato ab eo, qui impetrare poſſit quartum manifeſtandi Religioni, ſeu conſultæ, quam maiorem appellant, ſi quem ſciant huiuſmodi Prælaturas, vel digoitates procurare. Refert Lezana *in quaſt. Regular. tom.* 2. *cap. quarto numero* 18.

201 Domus profeſſæ huius familiæ non poſſunt habere reditus, nec bona ſtabilia, ſi excipiatur locus aliquis, pota villula, in qua ſenes & ægroti ſpatiari poſſint, & à laboribus recreari. Profeſſos tamen ad Sacerdotium deſtinatos in domibus nouitiatuum, vel aliis diſtinctis domibus, donec Preſbyteri ordinentur ex illarum perpetuis redditibus viuere poſſe ſtatuit Vrbanus VIII. *Conſtitut.* 10. incip. *Sacroſancta* 11. *Kalend. Februarij* 1623. Habitus conuenit cum Patribus Societatis; diſtinguuntur tamen ab his Cruce, quam ex panno canuſino in pallio ad dextrum latus circumferunt. 202

Diuiſa eſt hæc familia in quinque prouincias per Italiam & Siciliam, vbi enumerant, domicilia 23. Paret vni Præpoſito Generali, qui eligebatur ad ſexcennium, nunc verò durat tantùm ad triennium ex Conſtitut. Vrbani VIII. & ab ipſo Præpoſito Generali Superiores omnes eliguntur, cum voto tamen deciſiuo ad maiorem numerum quatuor Conſultorum, qui illi ſemper aſſiſtunt, de quorum electiooe Vrbanus VIII. *conſt.* 85. incip. *Romanus* 29. *Aprilis* 1628. Habent Romæ monaſterium ad S.Mariam Magdalenam prope Rotundam, & domum Nouitiatus prope coriam Sabellicam. De hoc Ordine agunt Syluest. Marul. *in Oceano Relig. lib.5. pag.* 429. Fr. Emman. *q.regul. tom.1 q.3. art.* 15. Hieron. Roderic. *in compendio q. regul. reſol.* 123. *n.* 22. Catol. Tapia *in Anth.Ingreſſi, verb.monaſteria c.* 13. Tambur. *tom.2. diſput.* 24. *q.4. n.* 73. Lezana *in ſum. q. Regul. tom.* 2. *c.4. n.* 24. Ex profeſſo Sancius Cicatellus huius familiæ alumnus *in vita Camilli de Lellis fundatoris*, Iulian. Francardellus *in chronica huius Religionis*, quę nondum lucem aſpexit, quam euulgauit Coſmua Lenza huius Ordinis Religioſus. Moritur ſanctiſſimo fine P. Camillus Romæ die 14. Iulij 1614.

203 Sunt autem quædam circa huiuſmodi regulas atque Ordines annotanda, & primo ſciendum eſt quod Innocentius III. Concilio Lateran. de quo *in cap.fin.de Relig.domib.* ſtatuit ne nimia Religioſorum diuerſitas grauem in Eccleſia Dei confuſionem induceret, vt nemo nouam Religionem, aut ordinem præſumeret inſtituere: ſed quicunque ad Religionem conuerti voluiſſet, vnam de approbatis aſſumeret, quod & à Gregorio X. in Concilio Lugdunenſi *in c* 5. *de relig.domib. lib.* 6. & à Ioanne XXII. *in Extrauag. Sancta Romana, eod.tit.* fuit confirmatum, & pœna excommunicationis appoſita. Vnde Menoch. *de arbitr.caſu* 421. *num.* 18. Fr. Emman. *queſt.regul.tom.* 3 *q.48. artic.* 3. Azori. *inſtit.moral.p.1.lib.11.c.13.q.5. & cap.24. q.4. in fine. & p.2. lib.9. cap.7. q.1.* Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.18. n. 364. verſ. accedit.* Sanch. *de matrim. lib.7 diſputat.* 25. *num.* 10. *& in præcepta Decalogi tom.2. lib.5. cap.1 num.15. in fine*, Fr. Ludouicus Miranda *in man. Prælat. tom.1. q.3. art.* 6. Prohibetur autem videtur potiùs nouam regulã inuenire, quos ab illis quatuor differat, quam nouã congregationem erigere, dicit enim text, *in d.c.fin. ne quis nouam Religionem inueniat, ſed vnam de approbatis aſſumat; qui autem voluerit religioſam domum de nouo fundare, regulam & inſtitutionẽ accipiat de approbatis.* Vnde ipſe Innocentius Pontifex B. Dominico petẽti Ordinis ſui approbationẽ, reſpondit vt regulam aliquã approbatam eligeret: ſimiliter prædictũ Conciliũ Lugdunenſe *in d. c.* 1. verat ne quis nouum Ordinem, aut Religionẽ inueniat. Qui ergo nouæ Religionis Ordinẽ, vel habitum voluerit inſtituere, debet Apoſtolicæ Sedis authoritatem, & approbationem obtinere, vt reſoluunt F.Emm. Azot. & Valer. Reginal. *citatis locis*, Laurentius de Peyrinis *in cõſtit. ſui Ordinis Minimor. tom.1. conſt.1. Archiepiſc. Pirrhi*, Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſcopi p.3. alleg.40. n.47. ſecũdũ Lugdunenſ.*

Lugdunenſ. impreſſ. Nouam verò Congregationem ſine diuerſo habitu ordine regulari erecturus, poterit Epiſcopum ſuum requirere, *cap. de monachis, cum ſeq.* 18. *q.* 2. quod & in fraternitatibus laicorum, quia ſubſunt Epiſcopis, intelligendum videtur, Concilium Trid. *ſeſſ.* 22. *de reform. cap.* 8. quod autem prohibetur quiſque nouum habitum Religionis aſſumere ex *d. c.* 1. de nouo Religioſorum conuẽtu exponit gloſſ. *ibi verb. habitum.* Cæterùm ſingularis perſona, quæ ſocios non abducat, nouum habitum induere non prohibetur *c. per ſimoniam* 41. *diſt.*

204 Secundò eſt ſciendum quòd quamuis omnes regulæ, & Ordines Religioſorum diuerſitatem quam in inſtitutis, & habitu oſtendunt, ad vnum tamen & eundem finem, velut riuuli ad alueum tendunt, omnes namque eandem fidem Catholicam profitentur, & eundem Deum colunt, quamuis vnuſquiſque ambulet ſecundum proprium donum, quod habet à Deo, iuxta Apoſt. 1. *ad Corinth.* 7. alius quidem ſic, alius verò ſic; qui & cunctos hortatur vt dignè ambulent vocatione qua vocati ſunt, & quamuis deuotiones gratiarum eſſe affirmet, idem tamen Deus & idem eſt ſpiritus, qui diuidit ſingulis prout vult. Concilium autem Aquiſgran. dicit idcirco habitus ſingulorum Ordinum in Eccleſia ab iouicem eſſe diſcretos, vt liquido cognoſcatur cuius propoſiti ſit geſtans, vel in
205 qua profeſſione Domino militet. Verùm ſi quis inconſcriptum aliorum nouum habitum præſumptione aſſumeret in ſuperbiã elatus, putans ſe ſolum iuſtitiã ex eo habiturum, damnatur à Concil. Gangren relato *in cap. ſi quis virorum, cum ſeq.* 30. *diſt.* Innocentius vero III. hac de re ſtatuit iñ *cap. Deus, qui de vita, & honeſt. clerie.* vt Religioſi diuerſorum Ordinum, quos ad prædicandum miſerat, nuper ad Fidem conuerſis in vnum Regularem habitum ſe omnes conformarent, ne diſſimilis habitus apud nouos in fide ſcandalum generaret.

206 Tertiò eſt ſciendum cum Rot. *in Gerunden. administrationis* 11. *Decembris* 1630. *coram R. D. meo Coccino Decano*, quod ſunt aliqui Religioſi nihil habentes quoad verum dominium, nec quoad ius adminiſtrandi, nec in particulari nec in communi, vt ſunt Capuccini, & de obſeruantia; alij verò habentes ius adminiſtrandi in communi, & non in particulari, quales ferè ſunt omnes Religioſi de iure communi, alij denique ſunt qui habent ius adminiſtrandi, quæ ſuo victui ſunt deſtinata, quales ſunt Canonici Regulares ſancti Auguſtini Hiſpaniarum, de quibus latè diximus *in tract. de Canonic. c.* 1. *n.* 19. *cum ſeqq.*

207 Quartò eſt ſciendum duo eſſe genera Religioſorum, quidam enim ſunt Ordines Mendicantium,
208 quidam vero non Mendicantium. Ordines autem Mendicantium verè & propriè quatuor ſunt, videlicet Prædicatorum, Minorum Eremitarum S Auguſtini, & Carmelitarum, vt declarauit Pius V. *ſua Conſtit.* 44 inc. *Romanus Pont. ſub dat.* 1. *Octobris* 1568. *in Bullario nouo pag.* 124. & tradunt Iſidor. Moſcon, *de maieſt. milit. Eccleſ. lib.* 1. *p.* 4 *c.* 1. *de Regularibus pag.* 514. *verſ Mendicantes*, Azori, *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 11. *cap.* 23 *q.* 2. Zerol. *in praxi Epiſc. p.* 2. *verb. Mẽdicantes*, Ludouic Miranda *in manu Prel. tom.* 1. *q.* 11. *art.* 6. Galganet. *de iure publico lib.* 3. *tit.* 41. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 2. *cap.* 1. *num.* 1. latè Thom. Valaſc. *allegat. Iuris tom.* 1. *alleg.* 66. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop. p.* 3. *alleg.* 77. *nu.* 16. *ſecundùm Lugdun. Impreſſ & in tractat. de appellat. verborum vtriuſque iuris ſignif. appellat.* 147. *nu.* 1.

Ex his quatuor Ordinibus, Prædicatorum Ordo 209
præfertur alijs Mendicantium, gloſſ. *verb. Prædicatores in cap.* 3. *de pactis, & verb. Prædicatorum in c. quorundam* 24. *volentes, de elect.* Anchard, *conſ.* 214. *in princ.* Geminian. *in cap. Epiſcopus num.* 3. *ad finẽ verſ. aut ſunt regulares* 17. *diſt.* Felin. *in rub. de maior. & obed. n.* 5. *verſ. Fratres.* Colleg. Bononienſ. *cõſ.* 1. *n.* 2. poſt conſil. Card. Zabarel. *& ibid.* Collegiũ Paduanum *n.* 36. *verſ. aut ſunt Regulares*, Petr. de Monte *de poteſt. Pontific. tit. Ordo aſſiſtentium Conc. n.* 2. Nau. *conſ.* 5. *n.* 1. *de ſtatu monach. in nouis*, Iacob. Philipp. Port. *conſil.* 164. *n.* 2. *verſ. vnde qualitas*, Felix. Cantelor *quæſt. de praecedentia n.* 11.

Præter quatuor ſupradictos Ordines, qui verè, & propriè Mendicantium nomen ſortiti ſunt alij plures per ſpecialia priuilegia inter Mendicantes annomerantur, qui ad ſex hucuſque peruenerunt ſunt autem hi, qui ſequuntur.

Serui B. Mariæ inter Mendicantes annumerantur 210
in dict. Pij V. *conſtit.* 44. vt referunt Fr. Emman. *q. de regul. tom.* 1. *q.* 55. *art.* 3. Eraſm à Cochier. *de iuris ordinar. in exemptos p.* 1. *q* 17. *num.* 16. Ego ipſe *d. appellat.* 147. *n.* 4. Lezana *d. c.* 1. *n.* 1. *in fine.*

Minimi S. Franciſci de Paula ſimiliter inter Mẽ- 211
dicantes annumerantur ab eodem Pio V. *in ſua cõſtit.* 59. inc. *Apoſtolica Sedis benignitas. ſub dat. Romæ* 9. *Nouemb.* 1567. *eſt in Bullario nouo, tom.* 2. *pag.* 244. refero Ego ipſe *d appellat.* 147. *n.* 5. Lez. *d. c.* 1. *n.* 1. *in fine.* Laurent. de Peyrinis *de priuil. Regul. ad conſtit.* 3. *Pij V.* §. 2. *pag.* 251.

Ieſuati congregationis S. Hieronymi comprehẽ- 212
duntur inter Ordines Mendicantium, eorumque perfruuntur gratijs, & indultis, vt ſtatuit idem Pius V. *ſua conſt.* 50. incip *Romanus Pontifex, ſub dat.* 18. *Nouembris* 1567. *eſt in Bullario nouo tom.* 2. *pag* 245. vt referunt Fr Emman. *d. tom* 1 *q.* 55. *art.* 4. & Azor. *d lib.* 12. *c.* 53. *q.* 2. Ego ipſe *d. appellat.* 147. *n.* 6. Lezana *d c.* 1. *n.* 1. *in fine.*

Societatis IESV Patres etiam inter Mendi- 213
cantes annumerauit idem Pius V. *ſua conſt.* inc. *Dũ indefeſſæ ſub dat.* 7. *Iul.* 1571. vt referunt Hieron. Gab *conſ.* 27. *lib.* 1. Fr. Emm. *d. tom* 1. *q.* 55. *art.* 5 *& to.* 3. *q* 49 *art.* 2 Azor *d. p.* 1. *lib.* 13. *c.* 7. Muta. *dec.* 2. *n.* 18. Ego ipſe *d. appellat.* 147. *n.* 7. Lezana *d. c.* 1. *n.* 1. *in fine*, Thom. Valaſc *d. alleg.* 66. *n.* 14.

Carmelitas diſcalceatos inter Ordines Mendi- 214
cantes annumerandos eſſe, eorumque gratiis omnibus, perfrui, declarauit Clemens VII. *ſua conſt.* 101. incip. *Romanum Pontificem, ſub dat.* 10. *Auguſti* 1603. *eſt in Bullario nouo, tom.* 3. *pag.* 147.

Fratres diſcalceati ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis 215
redemptiones captiuorum inter cæteras Religiones Mendicantes adſcribi voluit Paul. V. *Conſt. ſua* inc *Eccleſia Catholica* 15. *Decembris* 1609.

Qui omnes Mendicantes Ordine non ſolum 216
quatuor priores, ſed etiã alij poſteriores, qui poſtea à Sede Apoſtolica tales inſtituti ſunt, verè Mendicantes dicuntur, vt benè docet Azor *d p* 1. *lib.* 11. *cap* 14 *quæſt.* 1 *verſic. quæres*; & ideo optimè tradunt Nouar. *commento* 4 *de Regular. num.* 13. *verſ.* 2. & Fr Emman. *d. tom* 2. *q.* 52. *art.* 23. Fratres quoſdam, quibus conceſſa eſt facultas tranſeundi ad Mendicantes, ſi Mendicantes admittere volentes non inuenerint, non ſatisfacturos ſi apud Mendicantes olim inſtitutos admittuntur, niſi admittantur quoque apud denuo tales creatos, & Suarez *tom* 5 *in* 3. *part. diſput.* 31. *ſect.* 6. *num.* 7. docet ſuſpenſionem latam *in cap. non ſolum, & in cap. conſtitutionem, de regularib. lib.* 6. in Superiores Ordinum Mendicantium admittẽtes ad profeſſio-

nem ante annum nouitiatus, extendi ad Mendicantes poſtea creatos, & idem Suarez *eod. tom. diſp. 22. ſect. 5. nu. 15.* ait excommunicationem latam *in Extrauag. Viam, de Regularib.* contra Mendicantes tranſeuntes ad alium ordinem, quam Carthuſianum, extendi ad Religioſos Societatis IESV.

217 An autem Moniales præfatorum Ordinum veniant ſub diſpoſitionibus loquentibus de Mendicantibus? Quæſtio ad præſens inſtitutum non contemnenda, in qua licèt affirmare videantur gl. *verb. quoſlibet in Clem. 1. de Regular.* & ibi Imol. *nu.* 8. ac Bonifac. *num.* 56. Lap. *alleg.* 4. *An diſpoſitio, num.* 1. 2. *&* 3. & ibi Mandoſ. *in addit. lit.* A. dum exiſtimant diſpoſitionem illius *Clemen.* 1. ne Mendicantibus, loquentis comprehendere fœminas Ordinum Mendicantium: tamen negatiua ſententia verior eſt, & ratione probatur, quia ſi Moniales comprehenderentur appellatione Mendicantium, illæ minimè defatigarentur in obtinendis priuilegiis communicationum cum Ordinibus Mendicantibus, iuxta reg. *l. 1. ff. ad municip. & l. 1. C. de theſaur. lib.* 10. at conſtat Clementem VII. indulſiſſe ſororibus S. Claræ omnia priuilegia côceſſa, & concedenda quibuſcumque Ordinibus Mendicantibus, vt nobis idonei teſtes ſunt Fr. Emman. *quæſt. regul. to.* 1. *q.* 5. *art.* 1. *&* 13. Alcan. Tambur. *de iure Abbatum tom* 1. *diſp.* 16. *q.* 1. *ſub num.* 49. Igitur, &c. Quare hanc partem negatiuam meliùs ſuſtinent in terminis *dict. Clement.* 1. Syluestr. *in ſum. verb. Religio* 3. *quæſt.* 3. *dict.* 3. & alij plures quos refert, & ſequitur Sanchez *dict. lib.* 6. *cap.* 7. *n.* 117.

218 Sunt plures alij Regularium Ordines, qui de priuilegiis Mendicantium ſpeciali ſummorum Pontificum indultu participant, quos breuiter enumerare non inutile iudicamus, & me citato *in hoc loco* eoſdem reportauerit. Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regular. verb. Mendicantes.* Canonici igitur regulares Lateranenſes participant de priuilegiis Mendicantium, vt in Conſtit. 41. Pij V. inc. *Ex ſuperne diſpoſitionis arbitrio, ſub dat. 17. Kalend. Septembris* 1567. & eſt in Bullario nouo, *to.* 2. *pagin.* 228.

219 Canonici Regulares S. Saluatoris Bononien. vt in Conſtit. 30. Iul. II. incip. *Inter cæteras ſub Dat. 4. Nonis Aprilis* 1512. *in Bullario nouo tom.* 1. *pagin.* 450.

220 Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis per d. Bullam Pij V. incipit. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio, in Bullario nouo tom.* 1. *pag.* 232. *& ſeq.*

221 Canonici Regulares S. Georg. in Alga, vt in Conſtit. 92. Pij V. inc. *Ex incumbenti nobis, ſub dat. 3. Id. Decembris* 1569. *Pontificatus ſui anno IV. in Bullario nouo tom.* 2. *pag.* 292.

222 Monachi Caſſanenſes, aliàs S. Iuſt. de Padua, vt in Conſt. Iulij II. inc. *Super cathedram, ſub Dat.* 10. *Kalend. Septembris* 1503. *Pontificatus ſui anno* 1. eſt *in Bullario nouo tom.* 1. *pag.* 402.

223 Monachi Vallis Vmbroſæ participant per viam communicationis de omnibus priuilegiis Mendicantibus conceſſis, ex d. Bulla Pij V. incip. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio.*

224 Monachi Camaldulenſes, vt in Conſt. 8. Gregorij XIV. inc. *Ex iniuncto nobis, ſub Dat* 24. *Septembris* 1591. *Pontificatus ſui anno I.* eſt *in Bullario nouo to.* 2. *pag.* 710.

225 Monachi Ciſtercienſes Congregationis ſancti Benedicti in Italia Regularis Obſeruantiæ, vt in Conſtitut. 16. Gregorij XIV. incip. *Romanus Pontifex, ſub Dat.* 28. *Iunij* 1592. *Pontificatus ſui anno* 1. *eſt in Bullario nouo pag.* 704.

Monachi Ciſtercienſes reformati Congrega- 226
tionis Beatæ Mariæ Fulienſis, vt in Conſtitut. 70. Sixti V. incip. *Super ſpeculn, ſub Dat. Idibus Nouembris* 1587. *Pontificatus ſui anno III.* eſt *in Bullar. nouo tom.* 2. *pag.* 600. & in alia *Conſtitut.* 23. *alias* 18. *Pauli V.* inc. *Diuina diſponente clementia, ſub dat.* 5. *Id. Iulij* 1606. *Pontificatus ſui anno II.* & in alia ſequenti, quæ inc. *In ſupereminenti, ſub Dat.* 21. *Nouembris* 1607. *Pontificatus ſui anno III. eſt in Bullario nouo tom.* 3. *pag.* 206.

Monachi Cœleſtini, vt in Conſt. S. D. N. Vrbani 227
VIII. *ſub Dat.* 14. *Auguſti* 1624. *Pontificatus ſui anno II.*

Monachi Sylueſtrini, vt in Conſt Pauli V. *ſub* 228
die 23. *Nouembris* 1606. ſicut refert Laert Cherub. *tom* 1. *Bullarij noui in rubr. Bulla* 38. *Pauli III. pagin.* 676.

Monachi Congregationis B. Mariæ Montis Vir- 229
ginis, vt in Conſt. Pauli V. *ſub Dat.* 19. *Maij* 1611. *Pontificatus ſui anno VI.* quæ eſt, *in appendice Bullarij noui Conſt.* 1. *tom.* 3. *pag.* 46.

Monachi S. Baſilij, vt colligitur ex Bulla Gre- 230
gorij XII. *ſub Dat. Kalendis Nouembris* 1579. *Pontificatus ſui anno VIII* quæ refertur Fr. Emman. *in noua collect. priuileg. Mendicant. & non Mendicant. Bulla* 12. *inter Bullas dicti Pontificis.*

Monachi Præmonſtratenſes habent communi- 231
cationem omnium priuilegiorum, tam ſpiritualium, quàm temporalium, tam in genere, quam in ſpecie conceſſorum Congregationi S. Bernardi Ordinis Ciſtercien. regnorum Hiſpaniæ, vt in Conſtit. Clementis VIII. *ſub Dat.* 20. *Sep.* 1593. *Pontificatus ſui anno* 2. quam refert. Fr. Emman. *vbi ſup. Bulla* 20. *eiuſdem Pontificis.*

Fratres S. Spiritus in Saxia participant de priuile- 232
giis Mendicantium, vt in Conſtit. Sixti V. *incip. Exigit ſub die* 13. *Auguſti* 1586. *Pontificatus ſui anno II.*

Eremitæ S. Hieronymi in Hiſpania, vt colligitur 233
ex dicta Bulla Pij V. inc. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio*, eſt *in Bullario nouo tom.* 2. *pag.* 232. & ex aliis relatis à Fr. Emm. *q. regul. to.* 1. *q.* 55. *art.* 9.

Eremitæ S. Hieronymi Congregationis B. Petri 234
de Piſis perfruuntur omnibus priuilegiis Ordinum Mendicantium, vt in Conſt. 125. Pij V. inc. *religionis zelus, ſub Dat.* 30. *Martij* 1571. *Pontificatus ſui anno VI.* eſt *in Bullario nouo tom.* 2. *pag.* 337.

Fratres S. Hieronymi de Feſulis habent partici- 235
pationem, & communicationem omnium Priuilegiorum prærogatiuarum, immunitatum, & gratiarum, quibus Fratres religioſi Conuentum quorumcumque Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium vbique exiſtentium, vt in d. Bulla Pij V. incip. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio, in Bullario nouo, tom.* 2. *pag.* 232.

Fratres Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis, redem- 236
ptionis captiuorum prouinciarum Caſtellæ, Leonis, & Bethicæ, ex priuilegiis Leonis X. & Adriani VI. fruuntur omnibus priuilegiis conceſſis quatuor Ordinibus Mendicantium, quibus gratiis & exemptionibus conceſſis & concedendis per Sedem Apoſt. locis, & perſonis Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis dictarum prouinciarum fruuntur loca & perſonę eiuſdem Ordinis in regno Portugallię, per Conſtit. Pauli III. incip. *Inter curas, ſub dat. Romæ Idib. Nouembris* 1534. *eſt in Bullario nouo tom.* 1. *pag.* 615.

Fratres Cruciferi communicant in priuilegiis 237
cum Ordinibus Mendicantium, tam conceſſis,
quam

qu àm eonccdentis,vt in Conſtit Gregorij XIV. incip. *Romanus Pontifex ſub Dat.Roma die 12.Iulij 1591.Pontificatus ſui anno 1.Bullar.nouo tom. 2. pag.701.*

Fratres S.Mariæ de Mercede gaudent priuilegiis Mendicantium,vt in Bulla Leonis X.*ſub Dat. 5.Kal. Auguſti* 1516.de qua meminit Fr. Emman. *d.tom.1.q.55.art.12.*

238 Fratres Militiæ Ieſu Chriſti regni Portugalliæ reformati nuncupati participant per viam communicationis de omnibus priuilegiis Mendicantibus conceſſis,per d. Conſt. Pij V. incip. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio,vt in Bullario nouo t.2. pag.232.*

239 Clerici Theatini gaudent priuilegiis Mendicantium per Conſtit.38.§.12.Clementis VII. inc. *Dudum pro parte veſtra,ſub Dat 7.Martij* 1533. eſt *in Bullario nouo tom.1.pag.605.*

240 Clerici Regulares Minores communicant cum priuilegiis Theatinorum per ſpecialem Conſtit. Gregorij XIV.incip.*Romanus* eſt *in Bullario nouo tom.2.pag.687.*

241 Clerici Regulares de Somaſcha retinent communicationem priuilegiorum Mendicantium, vt in Conſtit.37.§. .Pauli V. incip. *Ex quo diuina maieſtas ſub Dat.9.Nouembris 1607. Pontificatus ſui anno III.*eſt *in Bullario nouo tom.3.pag.226.*

242 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis omnium priuilegiorum,facultatum,libertatum,indultorum, fauorum tam mendicantibus quàm non mendicantibus conceſſorum communicationem habent,vt in Conſt.Gregor.XIV.inc.*Illius qui pro gregis §.26.ſub Dat.Romæ 11.Kalen.Octobris 1591.* eſt *in Bullario nouo tom.2 pag.706.cum ſeqq.*

243 Clerici Regulares pauperum Matris Dei ſcholarum piarum habent communicationem omnium gratiarum immunitatum, libertatum, &c. Ordinibus Mendicantium conceſſarum, vt in Conſt.Greg.XV.*ſub Dat.Romæ* 15. *Octobr.* 1622. *Pontificatus ſui anno II.*

244 Qui autem Religioſorum Ordines à iuriſdictione Epiſcopi ſint exempti? dicam *lib. 2 in c.11.de monaſteriis & relig domib.*

CAPVT XLII.

De Tranſeuntibus ad Religionem.

SVMMARIVM.

1 *Ætas in maſculis minor 14. annis, & in fœminis 12. eſt immatura ad religionis ingreſſum.*

2 *Seruus ſine conſenſu domini non poteſt religionem intrare.*

3 *Seruus Religionem ingreſſus abſque licentia domini ſui quando ab eo repeti poſſit, oſtenditur.*

4 *Triennium numerandum eſt à tempore, quo dominus conſcius fuit admiſſionis ſerui in Religionem.*

5 *Seruum non poteſt repetere dominus abſque ſua licentia in religionem admiſſum elapſo triennio,quamuis nondum ſit profeſſus.*

6 *Seruus ſi profeſſionem emittat intra triennium caſu quo à domino reuocari poteſt, inualidè profitetur.*

7 *Matrimonio copulatus non poteſt Religionem intrare niſi coniugis accedat conſenſus,ſi altero inuito, vel ignorante id fiat,tenetur ad eius nutum etiam poſt profeſſionem exire,ſed reuerſus non poteſt debitum coniugale exigere,petenti verò tenebitur reddere.*

8 *Votum caſtitatis poſt matrimonium conſummatum emiſſum ab altero coniuge abſque alterius licentia,eſt validum.*

9 *Coniux abſque licentia alterius profeſſus & ab eo reuocatus,non tenetur poſt eius mortem ad religionem ſub peccato mort.redire.*

10 *Coniux ſine alterius conſenſu profeſſus nec ab eo in vita reuocatus,an poſſit eo defuncto egredi? remiſſiuè.*

11 *Matrimonij rati vinculo dirimitur ſolemni religionis profeſſione alterius ſponſi, & coniux manens in ſæculo poteſt liberè ad alias nuptias tranſire.*

12 *Matrimonium contrahere cum aliqua iurans,& poſtea proponens religionem intrare, poteſt contrahere,& ante matrimonij conſummationem Religionem intrare.*

13 *Conſenſus alterius coniugis metu, & vi extortus non valet.*

14 *Conuerſo vno coniuge de conſenſu alterius,alter quoque conuerti,ad religionem intrare tenetur.*

15 *Epiſcopi conſenſus requiritur vt vnus coniux de conſenſu alterius poſſit religionem intrare.*

16 *Coniux vnus non poteſt religionem ingredi altero manente in ſæculo.*

17 *Profeſſio coniugis de licentia ſpontanea alterius emiſſa valida erit quando coniux manens in ſæculo nullum votum emiſit.*

18 *Adulterium committens mulier non poteſt repetere virum, qui religionem ſine eius conſenſu intrauit.*

19 *Parentes habens pauperes qui abſque eo viuere, aut ſuſtentari non valent, Religionem ingredi prohibentur,idem de cæteris aſcendentibus, vt num.23.*

20 *Religionem ſi ingrediatur filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis, peccabit mortaliter,quamuis illi actualiter eam non habeant, ſed probabiliter credatur habituros,vt n.22.*

21 *Filius etiam habens votum religionis,adhuc non tenetur parentes in graui neceſſitate conſtitutos deſerere,donec ceſſet eorum neceſſitas.*

24 *Filij habentes parentes Iudæos, vel aliter infideles in neceſſitate conſtitutos eos deſerere non poſſunt cauſa adeundi Religionem.*

25 *Filius conuerſus ad Fidem tenetur alere parentes infideles etiam in concurſu extranei fidelis.*

26 *Religionem ingredi in quibus caſibus poſſit filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis? oſtenditur.*

27 *Epiſcopi abſque Papæ permiſſione non poſſunt ingredi Religionem.*

28 *Beneficiati poſſunt ingredi Religionem.*

29 *Beneficia illorum,qui Religionem intrarunt, etiamſi ſint Curata, non ſunt alteri conferenda antequam expreſſè fecerint profeſſionem, etiamſi nonitiatus pluribus annis duraret.*

30 *Beneficium vacat ipſo iure poſt emiſſam profeſſionem,idem in penſione,vt n.31.*

32 *Beneficij nouitij ex fructibus dum in anno probationis exiſtit,congrua portio Vicario ipſius*

beneficij

Digitized by Google

beneficij aſſignari debet,& reliqui fructus ſunt ipſius nouitij.

33 Religioſi Societatis Ieſu amittunt profeſſionem beneficiorum ab eis prius obtentorum poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorium formatorum.

34 Beneficia non vacant poſt emiſſionem ſimplicium votorum biennij in Societate Ieſu.

35 Penſiones non extinguuntur per biennij vota in Societate Ieſu,ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem.

36 Religionem intrare non poteſt qui eſt ratiocinia publica obligatus.

37 Debitor non poteſt ſolutionem debiti licitè prætermittere vt intret Religionem.

38 Religioſus,qui cogitur fieri non tenetur regulam obſeruare, nec valida eſt profeſſio niſi poſtea conſenſiſſet.

39 Metus reuerentialis non annullat profeſſionem niſi etiam coactio,vel mina præcedant.

40 Religionem intrans dolo ductus modo conſenſerit,remanet nihilominus religioſus.

41 Requiſita præcipua in eo, qui futurus eſt Religioſus.

42 Tranſitus facilè permittitur de arcta regula aut laxiori,aut de æquali ad arctiorem, modo id fiat ex zelo melioris vitæ cum diſcretionis virtute, petita priùs licentia proprij Prælati quamuis non obtenta.

43 Regularibus ad ſtrictiorem Religionem tranſire volentibus ſi beneuolos in ea inueniant receptores,ac deuotionis feruore ducti, non autem alicuius criminis perpetrati pœnam ſubterfugituri,ſufficit petita licet non obtenta licentia a ſuis Superioribus.

44 Conuerſi, & Oblati poſſunt ad ſtrictiorem Religionem ſicut cæteri Religioſi tranſire.

45 Moniales poterant ad ſtrictiorem Religionem ſicut viri Religioſi tranſire, ſed eſt ſemper hodie recurrendum ad S. Congregationem Epiſcoporum & Regul.

46 Monialibus non conceditur licentia tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem niſi quatuor conditionibus adiectis.

47 Prælati exempti, qui non ſubſunt immediatè Pontifici, poſſunt inſtar aliorum Religioſorum tranſire ad ſtrictiorem Religionem petita etſi denegata licentia à Superiore.

48 Generales Religionum,& alij immediatè Pontifici ſubiecti poſſunt ad religionem ſtrictiorem tranſire petita licentia, & Pontifice non reſpondente.

49 Domus tota religioſa poteſt ad ſtrictiorem Religionem tranſire.

50 Cap.vlt.§.confirmatos,in fine,de relig.domib. in 6.declaratur.

51 Priuilegium non tranſeunti à ſua Religione ad aliam non impedit quin religioſus tranſire poſſit zelo ſtrictioris vitæ ad ſtrictiorem religionem,poſt tamen petitam licet non obtentam a ſuo ſuperiore licentiam, niſi priuilegium inhibeat tranſitum abſque licentia Prælati obtenta.

52 Tranſitus ex Ordine Mendicantium ad Ordines monachales licitus non eſt ſine expreſſa Papæ licentia, Carthuſia excepta.

53 Regulares Ordinis Mendicantium non poſſunt tranſire ad alium ordinem præterquam ad Carthuſianos, inter quos poſtmodum mendicantes voce actiua,& paſſiua carent & inhabiles exiſtunt perpetuo ad quæuis officia, & gradus religionis.

54 Religioſi ſanctiſſimæ Trinitatis non poſſunt ad alium quemcunque Mendicantium Ordinem ſe transferre,niſi, &c.

55 Religioſi Societatis Ieſu poſt emiſſa ſimplicia vota non poſſunt ex hoc Ordine ad alium ſe transferre præterquam ad Carthuſienſium ordinem niſi de expreſſa eiuſdem ſocietatis Præpoſiti, aut Sedis Apoſt.licentia.

56 Monachi Benedictini,& Ciſtercienſes non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem etiam ad Carthuſiam,niſi, &c.

57 Minoribus de Obſeruantia ad Minimos, & è cõuerſo,tranſire non licet niſi de licẽtia Papæ.

58 Capuccinus non poteſt ad quemcunque alium Ordinem,vel Congregationem tranſire,niſi.&c.

59 Minimis prohibetur ſub excommunicatione tranſitus ad alios Ordines.

60 Tranſitus à diſcalceatis S. Auguſtini ad Fratres calceatos eiuſdem Ordinis,ſiue ad quemcunque alium Ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſt. licentia prohibetur.

61 Tranſitus reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum ad calceatos ſine licentia Sedis Apoſt prohibetur.

62 Tranſitus vbi fit ad ſtrictiorem Religionem Prælatus inferior, & Conuentualis monaſterij id eſt immediatus ipſius Conuentus licentiam præſtare poteſt.

63 Prælatus tenetur concedere ſub peccato mortali facultatem religioſo tranſeundi in caſu licito ad aliam Religionem arctiorem,ſi ei conſtiterit tranſitum huiuſmodi non eſſe in grauem iacturam ſeu infamiam ſui Ordinis, & ſubditum non petere illum ex temeritate,vel leuitate,ſed zelo perfectioris vitæ.

64 Religioſi Militares in clauſtris vitam communem non degentes bene poſſunt abſque ſuorum Superiorum licentia tranſire ad Ordines clauſtrales.

65 Licentia Superioris neceſſariò petenda eſt vt religioſus poſſit ad ſtrictiorem Religionem tranſire.

66 Licentiam petens poſt tranſitum ad arctiorem Religionem non ſatisfacit.

67 Tranſire ad ſtrictiorem Religionem non ſtatim ac petitur licentia fas eſt, ſed debito tempore ſpectandum eſt ſuperioris reſponſum.

68 Licentiam non ſtatim ac denegat Superior, fas erit ſubdito tranſire ad ſtrictiorem religionem.

69 Subdito ſtatim licebit tranſire ad ſtrictiorem Religionem quando ſuperior iudicans cauſam eſſe iuſtam,denegat licentiam,vel nihil reſpondet, vel allegat cauſam denegationis euidenter iniuſtam.

70 Tranſire ad ſtrictiorem Religionem nulli eſt permittendum niſi priùs ſuperiori legitimè conſtiterit eam religionem paratam eſſe illam recipere.

71 Conſenſus Conuentus non requiritur ad concedendam licentiam per Superiorem,vt quis tranſeat ad ſtrictiorem religionem.

72 Superior quo animo,bono ne,an malo licentiam tranſeundi denegaret ſi probabiliter dubitetur,quid faciendum,oſtenditur.

73 Religio an ſit in Ordine ad ſuum finem perfectior, & fructuoſior, non attenditur in hoc tranſitu,ſed an ſit aſperior,arctior,& durior.

74 Religio

74 Religio vt cognoſcatur quæ ſit arctior, conſideranda eſt non ſolam primæua, & originalis inſtitutio.

75 Religio Minimorum S.Franciſci de Paula an ſit arctior religione Carthuſianorum? oſtenditur.

76 Tranſire non licet ad laxiorem regulam ſiae expreſſa Papæ permiſſione nalla legitima cauſa exiſtente.

77 Papa non ſolet licentiam concedere tranſeundi ad laxiorem regulam niſi ex iuſtis & legitimis caaſis, qaia ſi faceret ſine cauſa, aoa reddit Religioſum tutum in ſoro poli.

78 Prælatus Pontifice inferior poterit cencedere lilicentiam tranſeundi ad laxiorem regulam exiſtente iaſta caaſa.

79 Conc.Trid.ſeſſ. 25. de regul.cap. 19.ibi, nemo Regularis, &c. declaratar.

80 Extrauag. Viam ambitioſæ, de Regularib. declaratur.

81 Tranſlatus ad laxiorem ſine iuſta cauſa dicitar indebitè tranſlatus.

82 Cauſa iuſtæ, & legitimæ tranſitus ad laxiorem religionem quæ ſint? oſtenditur.

83 Tranſire licet ad æqualem regulam cum iaſta & legitima cauſa, ſeu conſenſu Conuentus.

84 Religioſus tranſlatus de vna Religione ad aliam debet eſſe de noao nouitius, atqae in eadem profiteri.

85 Profeſſio ſufficit emiſſa in primo monaſterio quando fit tranſlatio de vno monaſterio ad aliad eiuſdem regalæ, vel vbi tranſlatio fit auctoritate Papæ.

86 Regulares diſcalceati Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis de licentia Sedis Apoſtol. ad laxiorem calceatorum tranſeuntes, debent facere annum probationis, non autem emittere profeſſionem.

87 Tranſlatus de vno ad alium Ordinem vt maneat filius poſterioris monaſterij ſiue religionis; & ſit Prælatus illius, debet de noao ibidem profiteri.

88 Tranſlatus de vna religione ad aliam debet ſedere in capitulo iuxta tempus, in quo emiſit profeſſionem in priori monaſterio.

89 Tranſlatus de vna in aliam eiuſdem religionis prouinciam poſtquam iam incorporatus eſt, habere debet locum à tempore quo aſſumpſit habitum in prima prouincia.

90 Tranſlatus ad aliam religionem non tenetur ad vota ſpecialia in priori religione emiſſa.

91 Bona omnia per tranſitum factum ad aliam religionem ſtudio vitæ melioris penes primam monaſterium manent, & qaicquid poſt ſecundam profeſſionem obuenerit, ſecundo monaſterio acquiritur.

92 Profeſſus in religione incapaci, & tranſlatus ad religionem capacem recuperat bona poſt tranſlationem ſibi delata ad vtilitatem ſecundæ religionis.

93 Religioſus ſi validam profeſſionem emiſerit in religione incapaci nalla facta bonorum diſpoſitione, illa acqairuntar venientibus ab inteſtato.

94 Tranſlatas aactoritate Apoſt. à Religione incapaci ad capacem, non recuperat bona qaæ ante profeſſionem obtinebat.

95 Monialis tranſlata ad aliad monaſteriam pœnitentiæ cauſa, quicquid poſtea acquirit, illi priori monaſterio acquirit, niſi tranſlatio fuerit facta ad effectum vt fiat filia ſecandi monaſterij.

96 Religioſus vbi transfertur ad aliam Religionem non vt ibi profiteatur, ſed quod delictorum ſuorum pœnitentiam agat, qaaliter vſusfructus bonoram priori monaſterio acquiſitorum reddendus poſteriori, oſtenditur.

97 Profeſſus Religionem bonorum in communi incapacem ſi deinde auctoritate Apoſtolica in Ordinem bonorum incapacem transferatar, bona per profeſſionem in prima religione emiſſa amplius non recaperat.

98 Canonici Regalares ne fierent monachi antiqaitus erat conſtitutum.

99 Canonicis Regalaribus clericatus eſſentialiter competit.

100 Monachi ex ſua origine ſunt laici.

101 Ordinis caiaſcunqae Prælati, aat ſuperiores poſſunt aliquem alterius Ordinis ad habitam profeſſionem admittere niſi vt in ordine ipſo, ad qaem transfertur ſab ſui ſuperioris obedientia perpetuo maneat.

102 Prælatus poteſt eam ſtandi extra monaſterium tranſlatis hus facaltatem concedere, quam licitè concedere poſſet propriis eius religionis alumnis.

103 Superior poteſt dare licentiam tranſlato ad modicam tempus ſtandi extra monaſteria cauſa prædicationis, vel audiendi confeſſiones.

104 Tranſlati omnes legitimè ex quacanqae religione ad Carthuſianos poſſunt in eadem Carthuſienſis religione in clauſtro Priores, & extra claaſtrum procuratores eſſe.

105 Ingreſſus, Religionem antequam profeſſionem emittat, debet per annum experiri religionis auſteritatem, licet olim tempus illud poſſet prorogari.

106 Profeſſio hodie facta ante aunam probationis expletam nulla eſt, uallamque inducit obligationem.

107 Profeſſionem emittens intra annum probationis non eſt obligatus neque ad religienem in genere, neque in ſpecie.

108 Priuilegiam Leonis X. quo concedebatur Prælatis Ordinum Minorum poſſe cum conſilio Fratrum diſcreterum admittere ad profeſſionem anno probationis non expleto religioſos alioram ordinam venientes ad minoriticam religionem, eſt abrogatam per Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. c. 15.

109 Profeſſus in vna religione etiam ſtrictiori tranſiens ad aliam indiget noaitiatu.

110 Profeſſus nulliter volens ſuam profeſſionem ratificare, non tenetur nouitiatus annum iterare ſi aliàs fuit validus.

111 Nouitiatus quando fuit factus poſt pubertatem, & fuit continuus, non eſt iterandus ex quacunque cauſa ſit irrita profeſſio.

112 Moniales Ordinum Prædicatorum habentes ſexdecim annos in mortis articalo conſtitutæ profiteri poſſunt, etſi nondum integrum nouitiatus annum peregerint.

113 Conuertitæ eo ipſo qaod ingrediuntur monaſterium, poſſunt emittere profeſſionem.

114 Annus probationis, ſiue in maſculis, ſiue in fœminis, incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiae ab eo die, qao communem ſequuntar aliorum Religioſorum vitam.

115 Habitus de eſſentia, atque ſubſtantia per annam probationis à nouitiis deferendus eſt.

116 Religioſi

116 *Religioſi Societatis Ieſu non habent habitum proprium,& veſtiuntur ex vſu regionis,in qua habitant.*

117 *Nouitium induere habitum nouitium ab habitu profeſſorum diſtinctum non eſt de ſubſtantia anni probationis.*

118 *Annus probationis computari debet à momento in momentum.*

119 *Profeſſio emiſſa in anno biſſextili non expectato lapſu diei,qui illi anno accreſcit,eſt inualida.*

110 *Annus,ex quo Gregorius XIII. abſtulit decem dies,reputatur integer ad profeſſionem ad ſacros Ordines,& ad quæcunque officia, & beneficia.*

121 *Annus probationis debet eſſe continuus, & non ſufficit interpellatus,*

122 *Annus probationis interrumpitur quando nouitius dimiſſo religionis habitu egreditur monaſterium animo deſerendi religionem.*

123 *Minoribus conceſſum eſt vt nouitiatus interruptus poſſit continuari.*

124 *Anni nouitiatus interpellatio etiam modica nocet, quamuis poſt talis nouitius intra diem pœniteat.*

125 *Annus non dicitur diſcontinuus,ſi nouitius de licentia ſuperioris cum habitu,aliqua iuſta de cauſa intra annum probationis extra monaſterium egrediatur.*

126 *Annus probationis non interrumpitur ſi nouitius habitu religionis indutus monaſterium ex ſui ſuperioris licentia exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes,vel ad alia loca pia,vel inuiſendi parentes,&c. vel ſi ob aduerſam valetudinem maneat extra monaſterium.*

127 *Nouitius ſi durante probationis anno curandæ valetudinis cauſa de licentia ſuperiorum à monaſterio exierit,& poſt reuertatur, eodem tempore profeſſionem emittere poterit, ac ſi nunquam egreſſus fuiſſet.*

128 *Nouitiatus non interrumpitur ſi nouitius retento habitu perterritus ſeueritate,vel iracundia, aut minis ſuperioris, aut magiſtri monaſterium abditè exeat cauſa ſe celandi,dummodo habeat animum redeundi.*

129 *Profeſſionem emittere poteſt in religione ille, qui cum eſſet duodecim annorum, & permanſerit per annum integrum in nouitiatu, poſtmodum habitu retento fuit commoratus domi ſuæ vſque ad tempus 16. annorum requiſitum ad profeſſionem tenendam, & cum fuerit reuerſus ad monaſteirum,potiit admitti ad profeſſionem.*

130 *Nouitiatus poteſt prorogari poſt completum probationis annum obueniente aliqua rationabili ſeu iuſta cauſa.*

131 *Nouitiatu filij durante non poteſt pater dare paramentum altaris religioni vbi fuerit in nouitiatu.*

132 *Nouitiatus anno nullatenus poſt.* Concil. Trident. *renuntiare poteſt nouitius, & monaſterium.*

133 *Præpoſitus Generalis Societatis Ieſu validè diſpenſat cum nouitio ſuo poſt exactum integrum nouitiatus annum vt profiteatur,vel incorporetur in eadem ſocietate ante decurſum biennium nouitiatus.*

134 *Nouitius verè,& propriè non incipit eſſe donec pubertatis annos expleat,*

135 *Annus probationis poterit per eum impleri, qui nondum expleuerit annum 16. & vltalis probationis poterit probatus admitti ad probationem expleto 16. anno.*

136 *Ætas,ad profeſſionem emittendam quæ olim requireretur? oſtenditur,& quid hodie? n.ſeq.*

137 *Profeſſio in quacunque Religione tam virorum quam mulierum non eſt facienda ante annum 16.expletum, facta autem ante hunc autem non eſt valida.*

138 *Monialis in mortis articulo conſtituta non poteſt emittere profeſſionem ante 16. annum ad effectum vt monaſterium ſuccedat in dote, & in bonis.*

139 *Profeſſio in ſuprema die 16.anni emitti poteſt, emiſſaque ſubſiſtit,ſecundùm aliquos,ſed verius eſt contrarium.*

140 *Profeſſio poſt 16.annum facta, ante tamen 18. requiſitum à ſtatuto ordinis Minimorum, non annullante,aut irritante factam,eſt valida.*

141 *Profeſſiones in ætate 16.anni factæ ſunt validæ, quamuis in conſtitutionibus religionis ſanctiſſimæ Trinitatis auctoritate Apoſt. confirmatis cautum ſit quod in ea religione aliquis non recipiatur antequam anno 20. videntur compleuiſſe.*

142 *Profeſſio fieri debet in manibus illius,qui poteſt religioni incorporare,vel in manu alterius cum Superioris ipſius permiſſione.*

143 Cap.conſuluit,qui clerici, vel vouen. *declaratur.*

144 *Epiſcopus hodie nullum propria auctoritate ad profeſſionem monaſticam admittere poteſt.*

145 Cap.ſi vir 27 q.1.*declaratur.*

146 *Abbatis ſolius non eſt ad religionis profeſſionem admittere, ſed exigitur quoque conſenſus maioris partis conuentus.*

147 *Profeſſio quando eſt irrita defectu ſolius poteſtatis in admittente ſatis eſt ad eius valorem vt is ratum eam habeat non mutata priori profeſſi voluntate per actum contrarium.*

148 *Profeſſio quando fuit ex parte emittentis irrita an ſufficiat nouus eius conſenſus abſque noua Prælati admiſſione.*

149 *Profeſſio facta Religioni,quæ non fuerit ab Apoſt. Sede probata,non eſt valida.*

150 *Profeſſio vt validè emittatur requiritur vt fiat ſine conditione, pacto, ſeu modo de retinendo, aut habendo proprio.*

151 Cap.vltim. qui clerici, vel vouentes,& *n.ſeq. declaratur.*

152 *Profeſſio reſeruata ſibi facultate teſtandi de patrimonio ſuo,valida eſt.*

253 *Profeſſio alterius voti quam trium illorum,ſcilicet caſtitatis, paupertatis,& obedientiæ,aut alicuius tantum ex iis, non autem omnium ſimul,nõ eſt vera,nec valida profeſſio religionis.*

254 *Generalis Superior cum conſenſu capituli poterit vltra tria vota ſubſtantialia ſibi ſubditis aliqua efficere ſtrictiora & arctiora ſtatuta pertinentia ad reformandam regulam promiſſam,& ad plenam eius obſeruantiam.*

155 *Profeſſio duplex,tacita,& expreſſa.*

156 *Profeſſio tacita vt inducatur quatuor requiruntur,& quæ ſint huiuſmodi requiſita,oſtenditur numeris ſeqq.*

157 *Profeſſio tacita in religionibus vbi habitus nouitiorum non diſtinguitur ab habitu profeſſorum, per delationem illius tunc inducitur quando nouitius eum defert per annum.*

158 Cap.

162 Cap.1.de Regular.lib.6.*non eſt correctum per* Clem.fin.eod.tit.

163 *Profeſſionis tacita quidam modus ſublatus per* Concil.Trid.

164 *Nouitiorum habitus debet in omnibus religionibus diſtingui ab habitu profeſſorum.*

165 *Profeſſio tacita in aliqua religione ex eo facta cenſetur cum quis ſciens, & prudens defert ſponte triduo diſtinctiſſimum profeſſorum habitum ab habitu nouitiorum, ſed hac iam ceſſauit.*

166 *Habitus nouitiorum vbi patenter à profeſſorum habitu diſtinguitur, tunc per quamcunque annalem habitus nouitiorum delationem non inducitur tacita profeſſio.*

167 *Profeſſio tacita inducitur ex ſuſceptione Ordinum ſacrorum.*

168 *Profeſſiones tacita non inducuntur hodie niſi expleto nouitiatus anno, & etiam completis ſexdecim annis.*

169 *Nouitiatus tempore finito, Superiores nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monaſterio eiiciant.*

170 *Profeſſio emiſſa inſtante Abbatiſſa à puella, qua iam compleuerat annum nouitiatus, & in morbum inciderat, & à medicis fuerat dictum morituram, eſt valida, etiamſi poſtea fuerit vere mors ſequuta.*

171 *Nouitius ante profeſſionem poteſt libere exire, & non cogitur illam emittere.*

172 *Nouitius an & quando poſſit licitè ad ſaculum redire? oſtenditur.*

173 *Voti obligationem non inducit ſolum propoſitum ſuſcepto habitu monachali.*

174 *Nomine,* propoſiti,& voluntatis in cap.ſuper eo & in cap.conſulti, de Regular. *quid intelligatur? oſtenditur.*

175 *Legatum ſi relictum ſit alicui ſub conditione ingrediendi religionem, talis ſatisfacit ſi anno nouitiatus exeat, dummodo ingreſſus in religionem bona fide animo experiendi fieret, exituſque ex iuſta cauſa eſſet.*

176 *Nouitius intra annum probationis ad ſaculum rediens nullatenus tenetur ſoluere expenſas in ſuis alimentis à monaſterio conſumptas.*

177 *Nouitio exeunti omnia reſtitui debent qua ſua erant.*

178 *Dos nouitij intra tempus probationis decedentis monaſterio iam ſoluta haredibus nouitij eſt reſtituenda vna cùm fructibus, ſi quos monaſterium percepiſſet, deducto tamen victu, & veſtitu.*

179 *Religio profitenti operatur remiſſionem totius pœna debita pro peccatis.*

180 *Profeſſio per ſe ſola habet priuilegium remittendi pœnas peccatis debitas, omni non ponenti obicem, & adhuc ſublato obice per legitimam pœnitentiam habebit eundem effectum.*

181 *Religionis profeſſio non in omnibus aquatur Baptiſmo.*

182 *Indulgentia plenaria verè non eſt pleniſſima illa condonatio obtenta per profeſſionem.*

183 *Votum omne mutatur in votum Religionis.*

184 *Vota omnia ſiue perſonalia, ſiue realia commutantur ipſo iure in religionis profeſſionem.*

185 *Votum ſubſidij Terra ſancta commutatur in profeſſionem, non ſolum quoad illuc eundi laborem, ſed etiam quoad illuc ſubſidij expenſas.* Auguſt. Barboſ.de Iur.Eccleſ.

189 *Irregularitas ſola, qua orta eſt ex natalium defectu, deletur per profeſſionem in Religione.*

187 *Illegitimus per ingreſſum religionis, & in ea profeſſionem emiſſam eo ipſo aptus fit ad omnes Ordines etiam ſacros ſuſcipiendos ſine vlla noua ſuperiorum indulgentia.*

188 *Irregularitas proueniens ex defectu natalium, non tollitur per ſolam habitus religioſi ſuſceptionem, ſed neceſſario requiritur vt emittatur profeſſio.*

189 *Profeſſio emiſſa in Religione non ſolùm tollit irregularitatem quoad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad vſum ordinum ſuſceptorum.*

190 *Diſpenſatio quando vni vel alteri conceditur eſt ſtrictè interpretanda, non verò quando in fauorem religionis emanauit.*

191 *Irregularitas ſublata per religionis ingreſſum & profeſſionem ſequutam reuiuiſcit profeſſione annullata.*

192 *Religioſus effectus per ſimplicia biennio nouitiatus anno tranſacto vota in Societate Ieſu emiſſa ſi ab ea retrocedat, à votiſque abſoluatur, non reincidit in priſtinam irregularitatem ex defectu natalium conſurgentem.*

193 *Illegitimi per ſolemnem profeſſionem in religione factam non redduntur habiles ad Pralaturas in ea.*

194 *Profeſſus illegitimus fit capax beneficiorum manualium, qua ad nutum Pralati reuocari poſſunt, dummodo talia beneficia ſint curata, nec Pralatura monaſterij.*

195 *Monialis illegitima non poteſt abſque diſpenſatione Apoſt. ſecluſis religionum priuilegiis in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam eligi.*

196 *Illegitimus per ingreſſum religionis non efficitur legitimus quoad effectum ſucceſſionis.*

197 *Illegitimus factus monachus, & profeſſione legitimatus, non poteſt de conſenſu ſui ſuperioris vicarius Epiſcopi creari.*

198 *Papa ſolus ſecluſis religionum priuilegiis poteſt diſpenſare cum illegitimis religioſis vt ad dignitates & Pralaturas promoueantur.*

199 *Legitimatus in infantia ad inſtantiam patris per legitimationem ampliſſimam vigore facultatum D D.de Campegiis, non poteſt eligi Generalis in ſua religione.*

200 *Diſpenſari poteſt cum Religioſis illegitimis ad Pralaturas in Capitulo generali, vel prouinciali.*

201 *Filiusfam. per profeſſionem à patris poteſtate liberatur.*

202 *Profeſſio facit aptum ad teſtimonium ferendum ineptum, ad teſtificandum eo quod periurij, aut furti damnatus ſit.*

203 *Profeſſionis prarogatiua ea eſt vt ea ante parentis mortem emiſſa prateritam filij profitentis ingratitudinem aboleat, ob quam exharedari poterat.*

204 *Ingratitudo praterita, cuius cauſa filius exharedari poterat, per Religionis profeſſionem deletur.*

205 *Religioſi expreſſe, vel tacitè profeſſi non poſſunt teſtamentum condere.*

206 *Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere nedum de bonis, qua ad eos perueniunt intuitu ſua religioni, ſed nec etiam de patrimonialibus.*

207 *Profeſſio, reſeruata facultate teſtandi de patrimonio ſuo, eſt valida.*

208 *Religioſi etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt.*

209 *Religioſi etiam de Prælati cuiuſcunque ſummo Pontif. inferioris licentia teſtari non poſſunt.*

210 *Profeſſus ex Superioris licentia non poteſt codicillos facere, aut donare cauſa mortis.*

211 *Religioſus factus Epiſcopus non poteſt teſtari etiam de bonis patrimonialibus, aut propria induſtria acquiſitis.*

212 *Nouitius liberè poteſt teſtamenta facere etiam nulla petita Superioris religionis licentia.*

213 *Profeſſus in quacunque religione poteſt accedente ſummi Pont. licentia teſtari.*

214 *Monachus Epiſcopus poteſt de licentia Papæ teſtari.*

215 *Papa vbi abſolutè conceſſerit Monacho licentiam teſtandi, id intelligitur ad vſus pios, non vero profanos.*

216 *Licentia, quam Papa concedit religioſo, vt teſtari poſſit, debet eſſe expreſſa, non opus eſt vt illa neceſſario præcedat, vt num.* 217. *Et ſemel conceſſa eſt perpetua dum ab alio Pont. non reuocatur, vt n.* 218. *Nec extinguitur primo actu, vt n.* 219.

210 *Commendatarij, quibus eſt permiſſum contrahere matrimonium, poſſunt libere teſtari.*

221 *Clerici Ordinum militarium in clauſtris viuentes qualiter teſtari poſſint, oſtenditur.*

212 *Eremitæ ſimplices teſtari poſſunt.*

213 *Bona, & ſubſtantia eorum, qui intrant religionem facta profeſſione ipſo iure ſunt monaſterij.*

224 *Renunciatio aut obligatio bonorum facta à nouitio ante profeſſionem, vt valide fiat, quæ requiruntur, oſtenditur.*

225 *Renunciationis, aut obligationis nomine in* Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16. *veniunt omnes contractus lucratiui, & comprehenduntur donationes inter viuos, renunciationes officiorum publicorum temporalium, fideiuſſiones & liberationes.*

226 *Eleemoſyna per nouitios facta non comprehenduntur ſub diſpoſitione* Concil Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16 *dummodo, ſint modica, conſideratis facultatibus ipſius nouitij.*
Sub diſpoſitione Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. capite 16. *non comprehenduntur.*

227 *Donationes Deo, ſeu B. Mariæ, vel Sanctis oblata.*

228 *Victus vel veſtitus, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio.*

229 *Conuiuium factum in ingreſſu in nouitiatum.*

230 *Oblationes, donationeſue facta monaſterio,* &c.

231 *Donationes factæ à parentibus nouitij.*

232 *Contractus emptionis, venditionis, locationis, & huiuſmodi.*

233 *Renunciatio beneficij.*

234 *Teſtamenta, codicilli, & donationes cauſa mortis.*

235 *Renunciationes ſeu donationes, ab exiſtente adhuc in ſæculo facta intuitu ingreſſus religionis.*

236 *Mulier, quæ diutius permanſit in monaſterio in habitu nouitiæ, poteſt validè donare ipſi monaſterio, non obſtante decreto* Concil. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16.

237 *Donatio ſeu renunciatio facta à nouitia poſtea ad ſæculum redeunte profeſſione non ſequuta, eſt nulla.*

238 *Profeſſio non ſufficit emiſſa ad validandam renunciationem antea factam, ſed requiritur vt valida exiſtat.*

239 *Profeſſione ratificata, ſi illa nulliter emiſſa fuerit, cenſetur quoque donatio, ſeu renunciatio in nouitiatu facta, ratificata, & valida.*

240 *Renunciatio facta à nouitio profiteri volenti in religione, ſi poſt emiſſam validè profeſſionem efficiatur Epiſcopus, an ab eo reuocari valeat, oſtenditur, & num. ſeqq.*

241 *Regularis profeſſus ex aſſumptione ad Epiſcopatum non deſinit eſſe regularis, & religioni ligatus quoad votum paupertatis, & alia ſubſtantialia regulæ.*

242 *Regularis qui legitimè renunciauit bonis ſuis ad fauorem coniunctorum, & iuri ſuccedendi etiam in bonis parentum, factus Epiſcopus recuperat ius ſuccedendi etiam quoad renunciata ad fauorem tamen ſuæ Eccleſiæ.*

243 *Regularis ad Epiſcopatum promotus recuperare poteſt ius ſuccedendi quoad bona delata poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, in commodum tamen ſuæ Eccleſiæ reſpectu proprietatis.*

244 *Licentia, quæ in renunciatione ſeu donatione nouitij interuenire debet, ſufficit obtenta, & in ipſo actu renunciationis, ſeu donationis.*

245 *Renunciatio facta à nouitio omiſſa Epiſcopi licentia eſt ipſo iure nulla profeſſione ſequuta.*

246 *Renunciatio facta ad fauorem Patrum Societatis Ieſu per nouitium, inter Patres eiuſdem Societatis eſt valida, non obſtante quod non fuerit facta cum licentia Epiſcopi.*

247 *Epiſcopus, cuius licentia interuenire debet in renunciatione, ſeu donatione nouitij, ſufficit ſi confirmatus ſit, quamuis nondum conſecratus.*

248 *Archiepiſcopus ſi conſecratus ſit, licèt nondum Pallium receperit, poterit licentiam in renunciatione nouitij ſuæ Diœceſis concedere, non autem Diœceſis Suffraganei, niſi,* &c.

249 *Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nulloque Epiſcopo ſubiecti in ſuis Diœceſibus poſſunt licentiam in renunciatione nouitij concedere.*

250 *Prælati Regulares in monaſterijs exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt licentiam concedere in renunciationibus, & donationibus nouitij.*

251 *Vicarius generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante, ſeu cuiuſcunque Prælati iuriſdictione Epiſcopali in ſua Diœceſi gaudentis poteſt concedere licentiam requiſitam in renunciationibus, & donationibus nouitij.*

252 *Renunciatio per nouitium facienda eſt intra duos menſes proximos ante profeſſionem, itaut facta per diem ante duos menſes non valeat.*

253 *Bimeſtre intra quod facienda eſt renunciatio per nouitium ante profeſſionem, debet computari de momento ad momentum.*

254 *Profeſſio ſi differatur, facta ſemel renunciatione bimeſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, adhuc renunciatio facta profeſſione eſt valida.*

Concil.

255 Concilij ſeſſ.15.de Regul.cap. 16. *decretum vendicat ſibi locum etiam in iis, qui excedunt annum 16.*

VIDEAMVS nunc de ipſis Regularibus poſtquam de regulis & Ordinibus eorum tractauimus. In præſenti autem *c.*de intrantibus Religionem & de vna in aliam tranſeuntibus, & de profeſſione Religioſorum, ac de effectibus Religionis, agemus, in ſequenti verò *c.*de ſtatu & vita Regularium pertractabimus.

1 Circa ingreſſum Religionis notanda ſunt impedimenta, quæ prohibent aliquibus Religionis ingreſſum. Primum impedimentum eſt ætas immatura, quæ quidem in maſculis eſt minor XIV. annis in fœminis vero VII. *c.* 1. *&* 20. *q.* 2.*cap. ad noſtram, cap.ſignificatum*, *de regular.* qui enim ſunt hac ætate minores, non ſolùm ad profeſſionem, ſed nec ad nouitiatum poſſunt admitti, licet habitum ſuſcipere valeant, de quo latè nouiſſimè Didac.de Narbona *in quæſt.annalib.anno* 8. *quæſt.*24.*per totam*: quia tempus nouitiatus datur ab hoc vt nouitius experiri poſſit Religionis auſteritates, cuius difficultates impuberes experiri nequeunt. Ita Sanch.*in præcepta Decalogi lib.* 5. *c.* 4.*num.*22.Azor.*inſtit.moral p.*1.*lib.*12.*c.*1.*quæſt.*4. Leſſi.*de Iuſtit.*2.*cap.*41.*dub.*3. *num.* 35. Laurent. de Peirinis *de Prælato quæſt.*3.*cap.* 1. *num.*40. *cum ſeqq.*§ 2.

2 Secundum eſt ſeruilis conditio, ſeruus enim ſine conſenſu domini non poteſt Religionem intrare, *cap.*1.*cap.ſi ſeruus ſciente, cap.generalis* 54 *d.ſt. cap.quis verè in fine* 16.*q.*1 *cap. ſi quis ſeruum* 17. *q.* 4 S.Antonin.*p.*3.*tit.*16.*cap.*3.§. 4. Silueſt. *in ſum. verb.religio* 2.*q.*3.Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*12.*c.* 1. *q.*3.Fr.Barthol.de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad relig ſtatum nouitiis diſp.*2.*dub.*2.*n.*2. Tambur.*de iure Abbatum tom.*3 *diſp.*6.*q.*3.*num* 6. Carol.de Tapia *ad auth.ſ ingreſſi verb.ingreſſi cap.*7.
3 *à princip.*Laurent.de Peirinis *d c.*1.*n.* 41. Si verò ſeruus Religionem ingrediatur abſque ſui domini licentia, & ab eodem domino repetatur intra triennium, ei tradendus eſt cum omnibus, quæ ad monaſterium attulit, fide tamen accepta de impunitate, & ſi intra triennium dominus non repetierit, non poterit eum vltra repetere, niſi tam longe ſeruus diſtet, vt intra id triennium dominus repetere nequeat, vt probat *d cap.ſi quis incognitus*, & refert Fr.Barthol.de Vecchis *d. diſp.* 2. *dub.*2.*num.*3.Carol.de Tapia *d.cap.*7.*n.*2.*cum ſeqq.*
4 quod quidem triennium numerandum eſſe à die probationis inceptæ, exiſtimarunt Azor. *inſtit. moral.p.*1.*lib.*12.*cap.*1.*q.*3.Leſſi.*de iuſtit.lib.*2.*cap.* 41.*dub.*3.*n.*31.Sed verius eſt numerandum eſſe à tempore, quo dominus conſcius fuit admiſſionis ſerui in Religionem, ſecundum Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1.*lib.*5.*cap.*4.*num.*46.Sayr.*de cenſur.lib.*6.*cap.*54 *num.*5.Campan.*in diuerſ. Iuris Canon.rub.*11.*c.*8 *num.*12.Ludouic. Miranda *in man. Prælator.tom.*1 *quæſt.*17.*art.*2.*concluſ.*4.*in fine*, Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*30.*tract.* 2. *numero* 63.

5 Vnde infertur dominum repetere non poſſe ſeruum abſque ſua licentia in Religionem admiſſum elapſo præfato triennio, quamuis nondum ſit profeſſus, vt expreſsè tenent Sanchez *d.c.* 4.*n.*44.quia dominus elapſo triennio ipſo iure dominio priuatur, Carol.de Tapia *d.c* 7.*n.*4.Laurent. de Peirinis *d.q.*3.*c.*1.*n.*44.

Vtrùm autem ſi ſeruus profeſſionem emittat 6 intra triennium illud caſu, quo à Domino reuocari poteſt, validè profiteatur? Quæſtio eſt dubia, in qua quidam cenſent eam profeſſionem eſſe validam, ex quorum numero ſunt Archid.*n.m.*1.Bellam.etiam *num.* 1. & Turrec.*num.*3.*in d.cap ſi quis incognitus*, Leſſi.*de iuſtit. lib.*2.*cap.*41.*dub.*3.*num.*31. Fr. Ludouic. Miranda *d.quæſt.*17.*art.*2.*concl.*3.Suar.*tom.*3.*de relig.lib.* 6. *cap.*6.*n.*3.Fr.Barthol.de Vecchis *d.dub.* 2. *n.*6. At multò verius alij tenent eam profeſſionem fore irritam, inſtar profeſſionis coniugis abſque alterius coniugis licentia, ſicut hoc reſoluunt Azor. *d.p.*2.*lib.*12.*cap.*1.*q.*3.Sanch.*d.cap.*4.*n.*49.vbi alios refert.

Tertium eſt matrimonij ligamen, qui enim eſt 7 matrimonio copulatus non poteſt religionem intrare niſi coniugis conſenſus accedat, *c.*2.*n.*27.*q.* 2.quod ſi altero inuito, vel ignorante id fiat, tenetur ad eius nutum exire, quamuis fecerit profeſſionem, *cap.ſunt qui dicunt*, cum ſeqq 27 *q.*2. *c.* 1 & per tot.*de conuerſ. coniug.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.*18.*n.*37 *& lib.*30.*n.*68.Barthol à S.Fauſto *in theſauro relig.lib* 5.*q* 74.Tamb. *d.tom.*3 *diſp.*6.*q.*3.*n.*4 Carol.de Tapia *ad auth. Ingreſſi, verb.ingreſſi c.*11 *n.*14.*cum ſeqq.* Barthol. de Vecchis *de nouit.diſp* 4.*dub.*3 *n.*1 Miranda *in man. tom.*1.*q.*17.*art.*1. *concl.* 2. plures apud Laurent de Peirinis *d. q.* 3.*c.*1.§.2.*n.* 49. F. Martin. de ſancto Ioſepho, *in expoſit.regulæ S.Franciſci c.*2.*n.*37. Sed reuerſus non poterit debitum coniugale exigere, petenti vero tenebitur reddere.*c.quidam intrauit*, 8
de conuerſ.coniug. quia votum caſtitatis poſt matrimonium conſummatum emiſſum ab altero coniuge abſque alterius licentia, eſt validum, & obligat ad non petendum debitum; vt per Angel.*in ſum.verb matrimonium num.*4 §.6.Henriq.*in* 9
*ſum lib.*11.*c.*15.*num.*8 *in fin.*Barthol.à S. Fauſto *in theſauro religionis lib.*1.*q.*18 Sanch.*de matrim. lib.* 9.*diſp.*35.*n.*25.vbi *n.*26.ſubdit huiuſmodi votum eſſe prorſus irritum quoad non reddendum debitum, *&* *n.*29. dicit quòd non ſolùm votum hoc obligat ad non petendum, ſed etiam ad non ineundum aliud matrimonium: vnde gloſſa *verb. non tenetur in d.c.quidam intrauit*, tenuit quòd coniux abſque licentia alterius profeſſus tenetur ab ipſo reuocatus redire poſt eius obitum ad Religionem, & non redeundo peccat gloſſam ſequuntur Hoſt.*ibi paulo poſt princ.ſuper.verb.non tenetur*, Silu.*verb.diuortium p.*16.*caſ.*3.Alber.Aſten.Palud. Monald & alij, quos refert Sanch.*d.lib.*7.*diſp.*34. *n.*11.& ſaltem ſi diſſimulauerit vxor, vel ſi ſaltem iudicis officio reuocetur, admittit Carol. de Tapia *d.c.*11.*n.vlt.* Verùm dicendum eſt hunc culpæ immunem eſſe, quamuis ad Religionem non redeat, vt deducitur *ex diſp. cap. quidam intrauit*, quatenus decidit hunc poſt coniugis obitum non teneri ad Religionem regredi, tum quia text.*in cap placet, illo titul.*ſolùm dicit conſultius, & congruentius ad huius ſalutem fore vt ad monaſterium redeat. Quare ita docent *in dict. cap. quidam intrauit.* Butr.*n.*6.Zabarel.*num.*12.*oppoſ.* 4. & Abb. *num.* 4 & alij, quos refert, & ſequitur Sanch.*d.diſp.*34.*num.* 12. quibus addo Barthol. à S.Fauſto *d.lib.*5.*q.*77.Suar.*tom.*4.*de Relig lib* 7.*c.* 2.*num.*12.Barthol.de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit.d.*14.*dub.*1. *ex num.*17.

Verùm autem coniux ſine alterius conſenſu 10 profeſſus, nec ab eo in vita reuocatus, poſſit

eo defuncto egredi? Vide Sanch *d. diſp.* 34. *n.* 18.
Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 1. *q.* 6. *verſ. ſi quæras*, Barthol. à
S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 81.

11 Sunt tamen quædam hac in re notanda, primum
eſt circa conſenſum alterius, quod ante con-
ſummationem matrimonij non eſt neceſſarius
conſenſus alterius coniugis, *c. verum, de conuerſ.*
coniug. Laurent. de Peirinis *d. tom.* 2 *de Prælato q.* 3.
c. 1. *n.* 51. Vinculum enim matrimonij rati omni-
nò dirimitur ſolemni Religionis profeſſione al-
terius ſponſi, & coniux manens in ſæculo eſt om-
nino à vinculo ſolutus, poteſtque liberè ad alias
nuptias tranſire, ſicut de Fide definitum eſt per
Conc. Trid *ſeſſ.* 14. *de reform. matrim. can.* 6. & do-
cent Burſatus *conſ.* 207. *n.* 46. *vol* 2. Lancel. Gallia
in conſuet. Alexand. in gloſ. vxori q. 5. *n.* 33 Cou. *de*
ſponſalib. p. 2. *c.* 5. *n.* 11. *verſ.* 6. *& p.* 2. *c.* 7. §. 4. *n.* 6. Ma-
tienſ *ad rub. tit.* 1. *gloſ.* 1. *à n.* 68. *lib.* 5. *nona recopil.*
Henriq *in ſum lib.* 10. *c.* 34. §. 3. *in com. lit. R.* D. Bar-
boſ. *in rub. ff. ſolut. matr. p.* 2. *n.* 73. Gutier. *canonic.*
lib 1. *c.* 17. *n.* 2. *& de matrim. cap.* 54. *à princ.* Fr. Em-
man. *q. Regul. tom.* 3. *q.* 1. *art.* 4. Sayr. *in Claui regia*
lib. 6. *cap.* 5 *n.* 12 *& c.* 7. *n.* 6. Sanch. *de matrim. lib.* 2.
diſp. 18. *n.* 3. Rebell. *de obligat. iuſtit. p.* 2. *lib.* 2. *q.* 4. *à*
12 *n.* 1. *& ſect.* 3. Vnde ſi quis iurauerit cum aliqua cō-
trahere matrimonium, poſtea verò propoſuerit Re-
ligionem intrare, poteſt contrahere, & ante ma-
trimonij conſummationem religionem intrare,
caſus eſt *in c. commiſſum* 16. *de ſponſal.* iunctis his,
quæ circa intellectum illius tex. adducunt Suar.
de relig. tom. 1. *tract. de iurament. lib.* 2. *c.* 13. *num.* 2.
cum ſeqq Sanch. *de matrim. lib.* 1. *diſp.* 43. *n.* 3. Baſil.
13 Pont. *eodem tract. lib.* 12. *c.* 10. *n.* 12. Secundum,
quòd conſenſus alterius metu & vi extortus non
valet, *c. notificaſti, & per tot.* 33. *q.* 5. *cap. accedens, de*
conuerſ. coniugat. Petr. de Ledeſma *de matrim. q.* 64.
art. 4 *dub.* 1 *concl. vlt.* Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12.
c. 1 *p.* 6. Sanch *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 35. *n.* 1. Bart. à S.
Fauſto *in theſauro Religion. lib.* 5. *quaſt.* 88. Tertium
14 quòd vno conuerſo de cōnſenſu alterius, alter
quoque conuerti, id eſt Religionem intrare te-
netur; nam cum matrimonium fuerit conſum-
matum, non poterit aliud matrimonium contra-
here quouſque vixerit prior coniux, *cap. qui vxo-*
rem 33. *q.* 5. Quartum quòd in hac ſeparatione re-
quiritur conſenſus Epiſcopi, quia ſeparatio fieri
debet auctoritate Eccleſiæ. *cap. ſi vir & vxor* 27.
15 *q.* 2. Maiolus *de irreg. lib.* 1. *c.* 4. *n.* 5. & ait Sanch. *de*
matrim. lib. 7. *diſp.* 32. *n.* 3. eam licentiā eſſe ad tria
requiſitam, primum eſt ad valorem profeſſionis,
ſecundum eſt vt rectè fiat, quia ſub præcepto ſit
ea petenda, ne coniux quamuis legitimè profeſſus
poſſit reuocari ad Religionem permanentem in
ſæculo ſicut reuocari poteſt quando coniux ma-
nens in ſæculo non voult continentiam, ac con-
ceſſit licentiam. Sed Ego *in collect. ad d. c. ſi vir &*
vxor. n. 2. exiſtimo eam Epiſcopi licentiam non
eſſe neceſſariam ad profeſſionis valorem. Quin-
tum quod coniux vnus non poteſt Religionem
ingredi, altero manente in ſæculo; ſed ſi vxor ita
ſenex eſt & ſterilis, quod ſine ſuſpicione valeat
16 eſſe in ſæculo, poteſt Epiſcopus diſſimulare vt ea
remanente in ſæculo, & caſtitatem promittente,
vir eius tranſeat ad Religionem, vel ambo profi-
teantur, *cap. cum ſis, de conuerſ. coniug. cap. vxoratus*
eod. tit. Henriq. *in ſum lib.* 11. *de matrim. c.* 8. §. 9. *lit.*
F. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 41. *n.* 40.
Fr. Baſil. Pont. *de impedim. matrim. c.* 15. §. 1. Sanch.
de matrim. lib. 7. *diſp.* 32. *n.* 2. Gutier. *eodem tract. c.*
95. *à princ.* Stephan. Gratian. *diſcept. forenſ. c.* 102. *n.*
21. *&* 27. latè Barthol. de Vecchis *in prax. ſeruanda*
in admittendis ad Relig. ſtatum nouit. diſp. 4. *dub.* 3.
per tot. Valida tamen erit coniugis profeſſio de li- 17
centia ſpontanea alterius emiſſa, quando coniux
manens in ſæculo nullum votum emiſit, ponde-
rando textum *in cap. Agathoſa* 25. *q.* 2. loquutum
fuiſſe deſiunctiuè, nimirum ſi vxor conſenſum
præſtitit, aut pariter conuerſa eſt; nam in quo-
cunque illorū euentuū valida eſt profeſſio, vt per
Henriq *d. lib.* 11. *c.* 5. §. 9. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.*
11. *c.* 1 *q.* 6. *verſ ſi quæras*, Barthol. à S. Fauſto *in the-*
ſauro relig. lib. 5. *q.* 67. Sanch. *de matrim. lib.* 7. *diſp.* 18
25. *n.* 4. Sextum quod ſi vnus intret Religionem
ſine conſenſu alterius (vbi eſt neceſſarius) alter
non poteſt eum in duobus caſibus reuocare, vnus
eſt ſi mulier, quæ vult repetere, virum, commiſe-
rit adulterium, *c. cōſtitutus, de conuerſ. coniug.* Sanch.
de matrim. lib. 10. *diſp.* 11. *à princip.* Valer. Regin.
in praxi fori pœnit. lib. 31. *n.* 327. Baſil. Pont. *de impe-*
dim. matr. cap. 30. §. 2. *verſ.* 1. & hinc coniux abſque
licentia, vel cum minus legitima alterius profeſ-
ſus non poteſt reuocari à coniuge poſtmodum
fornicante, ſi ipſe profeſſus innocens ſit, *cap. ve-*
niens, illo tit. de conuerſ. coniug. Barthol. à S. Fauſto
in theſauro relig. lib. 5. *q.* 89. Sanch. *de matrim. lib* 7.
diſp. 39. *n.* 1. vbi ſubdit coniugem relictum in ſæ-
culo, cuius adulterium occultum eſt profeſſo, poſſe
in foro conſcientiæ ea reuocatione vti. Alius eſt ſi
repetens facta ſit infidelis. *capite fin. eod. tit. de con-*
uerſ. coniug.

Quartum eſt paterna ſubuentio, ſi enim cu- 19
piens ingredi Religionem habeat parentes, qui
abſque eo viuere, aut ſuſtentari non valeant in-
gredi prohibetur, vt parentibus ſubueniat *cap.* 1.
vbi Doctores 30. *diſt.* Vnde licere filio, imò il- 20
lum peccare mortaliter, ſi religionem ingredia-
tur, parentibus in graui neceſſitate conſtitutis,
quibus non poteſt prouideri, niſi ipſe maneat in
ſæculo reſoluunt S. Thom. 2. 2. *q.* 101. *art.* 5. *ad* 4. S.
Antonin. 3 *p. tit.* 16. *cap.* 2. *in princip* Silueſt. *in ſum.*
verb. Religio 2. *q.* 4. Angles *in floribus Theolog. in q.*
de voto pag. 94. *cum ſeqq.* Sebaſt. Medices *in ſum.*
peccatorum p. 1. *tit.* 3. *q.* 16. *verſ.* 5. Nau. *in manu. c.* 14.
n. 14. *& in commento* 3. *de regularib. n.* 48. Portel. *in*
dub. Regular. ver. Nouitius n. 26. Vecchis *diſp.* 2.
dub. 8. Laur. de Peirinis *de Prælato q.* 3. *c.* 2. §. 2. *n.* 69.
Pedraca *in ſum. in* 4. *præcepto Decalog. fol.* 36. *verſ.*
aqui ſe offreçe, & in 7. *precepto fol.* 96. *verſ. La Sex-*
ta, Cordub. *de caſibus Conſcient. q.* 151. Ludouic.
Lop. *in inſtruct. Conſcient. p.* 1. *c.* 5. *verſ. peccatque fi-*
lius, Surd. *de aliment. tit.* 1. *q.* 29. *n.* 12 Fr Emman.
q. Regul. tom. 3. *q* 13. *art.* 5. *verſ. tertio dico*, Iacob de
Graff *tom.* 1 *lib.* 3. *conſ.* 5. *de voto n.* 8. Sayr. *in Claui*
regia l. 7. *c.* 6. *n.* 2. Azor. *inſtit. moral. p.* 2. *lib.* 2. *c.* 3. *q.*
5. *& lib.* 12. *c.* 1. *q.* 8. Leſſi. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 3.
n 34. Fr. Ludouic. Miraoda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.*
17. *art.* 8. *concl.* 1. Surd. *tom.* 3. *de relig. lib* 5. *c.* 5. *n.* 11.
Bonacin. *in præcepta Decalogi diſp.* 6. *q. vnica punct.*
5. *n.* 4. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 3. *n.* 16. *cum ſeqq.*
Trullench. *in Decalog. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 23. Machado
d. tom. 2. *lib.* 5. *p.* 1. *tract.* 1. *docum.* 8. *à n.* 1. Barthol à
S. Fauſto *in theſauro religio. lib.* 4. *q.* 143. *cum ſeqq.*
vbi *q.* 145. reſoluit quod ſi de facto filius parenti-
bus in graui neceſſitate conſtitutis Religionem in-
grediatur, & profiteatur, talis profeſſio eſt valida,
& q. 48. oſtendit quando neceſſitas dicatur gra-
uis, citati à Cened. *ad Decretum collect.* 20. *num.* 3.
in med.

Amplia vt procedat etiamſi filius votum Reli- 21
gionis habeat, quia adhuc tenetur præfatos pa-
rentes

rent non deſerere, donec ceſſet eorum neceſſi-
tas, vt tenent Sanchez *d.c.20.n.* 8. & Suar.*d.c.*18.
22 *n.*16.Machado *d docum.* 8.*n.*4.Et procedit quam-
uis in actu parentes in præfata neceſſitate nõ ſint,
ſed probabilius coniecturis tractu temporis in eã
abſque filij auxilio eos caſuros eſſe creditur, quia
neceſſitas, quæ probabiliter futura cenſetur, neceſ-
ſitati præſentiæquiparatur. Ita Sanch.*d.c.* 20. *n.*5.
Suar.*d.cap.*5.*num.* 3.*in fine*, Bonacin.*de legib.lib.*6.
*q.vnica, punct.*3.*num.*4 *verſ. amplia.* Quicquid di-
cat Fr.Emman.*in ſum.p.*2.*cap.*6. *num.*4.Quæ qui-
23 dem obligatio locum ſibi vendicat nedum in gra-
ui parentum neceſſitate, vt dictum eſt, ſed etiam
cæterorum aſcendentium, ſecundùm Sanchez *d.
cap.*20. *n.* 28. me citato Machado *d. docum.*8.*n.*5.
Contra Suar.*d.c.*5.*n.*8.
24 Amplia etiam in filiis habentibus parentes Iu-
dæos, vel aliter infideles in neceſſitate conſtitu-
tos, nam eos deſerere non poſſunt cauſa adeundi
Religionem: & eſt ratio, quia tenetur filius tales
parentes alere, eiſque ſuccurrere, vt colligitur ex
gloſſ.*verb fides in d cap.*1.*diſt.*30. & probat Surd.
*de aliment.tit.*1.*q.*18.*à n.*3.Imò gloſſ.*verb.domeſti-
cos in cap.non ſatis* 86.*diſt.*Panot.*in cap.ſi quis Epi-
ſcopus notab.*1.*de hæret.*Bart.*conſ.*63.*col.*2.*poſt med.
vol.*2.& alij, quos refert, & ſequitur Surd.*d.tit.*1.*q.*
96.*n.*1. & iure optimo docent potius ſubuenien-
dum eſſe patri infideli & malo, quàm alicui fideli
ſancto, & in eadem neceſſitate conſtituto, niſi hu-
iuſmodi alimentorum præſtatione parentes fie-
rent deteriores, & ita demum quòd filius conuerſus
ad Fidem teneatur alere parentes infideles, etiam
in concurſu extranei fidelis, poſt Maſquard.*de In-
25 dæp.*3.*cap.* 4. *num.* 7.& alios reſoluit Ricciul. *de
Neophytis c.*9.*n.*24.
26 Limita tamen vt non procedat in eo, qui ſpem
probabilem non habet ſubueniendi neceſſitati pa-
rentum manendo in ſæculo, Sayr.*in claui regia lib.*
7.*cap.*6.*num.*5.Sanch.*d. cap.* 10.*n.*3.Suar.*dict.cap.*
5.*num.*4.Vel quando pater, aut mater habet alios
filios, vel alium modum, quo ſuæ neceſſitati pro-
ſpicere poſſit, Suar.*dict.cap.*6.*num.*6.Sanch. *d.cap.*
20.*numer.* 3. Suar.*dict cap.*5.*num.*5.Vel quoque in
filio quem ipſimet parentes ad peccandũ prouo-
cant, Fr.Ludouic.Miranda *in mann.Prælat.tom.*1.*q.*
57.*art.*8.*concl.*2.Sanch.*d c.*20. *num.* 11. Vel deni-
que in filio, qui in ſæculo morari nequit abſque
proximo lethaliter peccandi periculo Sayr *d cap.*
6.*num.*7. Sanch. *d.c.*20.*num.*11.Suar. *dict. cap.* 5.
*n.*32.
27 Quintum eſt dignitatis adſtrictio, quod de Epi-
ſcopis, & cæteris Prælatis maioribus intelligitur,
qui ſine Romani Pontificis permiſſione non poſ-
ſunt ingredi Religionem, & gregem ſuum, atque
Eccleſiam deſerere, *cap.sempori*, §. *fin.* 7.*q.*1.*c.licet,
de Regularib.*Suar.*de Relig.tom.*3. *lib.*1.*c.*10.*à n.*4.
Fr.Bartol.de Vecchis *in praxi ſeru.in admit.ad re-
lig.ſtat.nouit.diſp.*2.*dub.*3.Sanch. *in præcepta De-
calogi tom.*1.*lib.*4.*c.*25.*n.*36.Azor.*inſt.mor.p.*1.*lib.*
11.*c.*16.*q.*2.Tamb.*d.tom.*3.*diſp.*6.*q.*3.*n.*7 latè Ca-
rol.de Tapia *ad d.Auth.Ingreſſi, verb. ingreſſi c.*10.
*per tot.*Laurent.de Peirinis *de Prælato q.*3.*c.*1.*§.*2.
28 *n.*46.*n.* 47. intelligit de Epiſcopo electo & con-
firmato, non verò de electo tantum. Archidia-
coni verò, & cæteri inferiores poſſunt cum per-
miſſione Epiſcoporum ſuorum ingredi Religio-
nem, & ſi diuino Spiritus ſancti inſtinctu imme-
diate ducuntur, etiam contradicente Epiſcopo, id
poſſunt efficere, vt inquit Vrbanus Pont. *in c. duæ*
19.*q.*2.& habetur *in d.c.licet de Regul.*Quod tamẽ

Auguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.

non ita Epiſcopis eſt permiſſum, quoniam, inquit
Vrbanus, ſicut maius bonum minori bono præ-
ponitur, ita communis vtilitas ſpirituali vtilitati
præfertur, Beneficia verò eorum, qui Religionem
intrauer, etiãſi ſint Curata, non ſunt alteri confe-
tenda antequam expreſsè fecerint profeſſionem, 29
vel firmiter decreuerint profiteri, *c. beneficium de
Regul.lib.*6.latè Sanch.*in præc. Decalogi tom.*2.*lib.*
7.*c.*4.*ex n.*3.vbi ſubdit procedere in quibuſcũque
beneficiis ſiue maioribus, ſiue minoribus, & pen-
ſionibus; nouitius enim iuſtè priuari non poteſt
beneficio ſuo intra probationis annum, Maiol.*de
irregul.l.*3. *c.*6.*n.* 2. Mandoſ.*in caſibus annalibus,
caſ.*192.*n.*63.*ad fin.*Gig.*de penſion. q.* 57.*n.*7.*&* 8.
Suar.*tom.*3.*de relig.lib.*5.*c.*16.Fr.Barth.de Vecchis
in praxi ſeru.in admit. ad relig. ſtat. nouit. diſp. 8.
*dub.*7.*n.*4.*verſ.imò*, vbi ſubdit nonnullos ex citatis
Doctoribus hoc intelligere, etiãſi nouitiatus pluri-
bus annis duraret, prout intellexit Sanch. *d.c.*4 *n.*
6.Poſt emiſſam verò profeſſionẽ vacat beneficium
ipſo iure, vt bene reſoluunt Henriq. *in ſum.lib.*12.
*c.*5.9.4. *in com. litt.X.*Flam.Pariſ. *de reſig. benefic.* 30
*lib.*5.*q.*6.*à n.*64.*&* *lib.*7.*q.*15.*n.* 28.Cal.Pereira *in
l ſi curatorem, verb. implorare n.* 27.*C.de integ.reſt.
minor.*Fr Emm.*q.regul.tom.*1.*q.*3.*art* 1.Sayr.*in cla-
ui regia lib.*6.*c.*5.*n.*25.Sanch.*de matr.l.*9. *diſp.* 33.
*n.*19.Gonzal.*ad regul.*8.*Cancel.gloſſ.*15.*n.* 45. Ni-
col.Garc.*de benefic.p* 11.*c.*9.*à princ.*Molfeſ.*in ſum.
Theolog.moral.tract.*5.*c.*12.*n.*18.Maſſobr.*in praxi
habendi concurſum requiſ.*1.*dub.*2.*n.*9 *ſecundum Ro-
manã impreſ.*Ego ipſe *de officio, & poteſtate Epiſc.
p.*3.*alleg.*57.*n.*208. Rota *dec.* 543.*n.* 4 *p.*1.*recent.*
Fr.Barthol.de Vecchis *d.dub.*7.*n.* 4.*poſt med.* vbi
ſubdit cum Rota *loco citato* ſtatim poſt profeſſio- 31
nem integrum eſſe ei, ad quem ſpectat collatio,
illud liberè conferre, quod etiam procedere in
penſione tenent Gig *de penſ.q.*95.*n.*11.*in fine*, *&*
*n.*12 Mantica *dec.*104 *n.*7.Sanch.*d. c.* 5.*n.*13.
Ex fructibus autem beneficij nouitij, dum in 32
anno probationis exiſtit, congrua portio Vicario
ipſius beneficij aſſignari debet, *d. cap. beneficium
verſ.aſſignata ſibi congrua*, Fr. Emman.*q.regular.
tom.*1.*q.*37.*art.*1.Fr.Batthol.de Vecchis *d.dub.*7.*n.*
5.obſeruantes huiuſmodi portionem per Ordina-
rium taxandum eſſe, reſiduos verò fructus eſſe
ipſius nouitij, docent Mandoſ.*citato loco*, & San-
ch.*c.*5 *n.*18.
Circa Religioſos Societatis IESV aduertendum 33
eſt poſſeſſionem beneficiorum ab eis prius obten-
torum amitti poſt emiſſam ſolemnem profeſſio-
nem, vel vota coadiutorum formatorum, per quæ
reddũtur omninò incapaces bona & iura quæcun-
que acquirendi & retinendi, non autem per emiſ- 34
ſionem ſimplicium votorũ biennij, per quæ iuxta
dictæ Societatis Conſtitutiones à Sede Apoſtolica
approbatas tales Religioſi nõ ſunt incapaces reti-
nendi dominium bonorũ, & beneficia, quæ in ſæ-
culo habent, vt habetur in dictæ Societatis Con-
ſtitut *p.*4.*c.*4 §.5.*in declar.lit.E* *&* *p.*6.*c.*2 §.11.*in
declar.lit. E.& in conſt.* Greg. 13. inc. *Aſcedente
Domino, ſub dat.*8.*Kal.Iul.*1584 *verſ.& licet qui ad
gradus profeſſorum.*Idẽ dicendum eſt de penſioni-
bus, quæ per dicta biennij vota non extinguũtur,
ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnẽ, ſicut 35
de beneficiis dictũ eſt, quia citatus tex.*in c.benefi-
cium* intelligitur de omnibus beneficiis, ſecundũ
Arch. ibi *in pr.* Monald. 159. *n.* 21.*vol.* 1.Et ideo
ita reſoluit Sanch.*d.lib.*7.*c.*4.*n.*7.*&* *c.*27.*n.*32.*&c.*
29.*n.*10. Tenẽtur tamen iidẽ Religioſi finito pro-
bationis biennio antequã vota ſimplicia emittãt,

nem ante annum nouitiatus, extendi ad Mendicantes poſtea creatos, & idem Suarex *eod. tom. diſp. 22. ſect. 5. nu.* 15. ait excommunicationem latam *in Extrauag. Viam, de Regularib.* contra Mendicantes tranſeuntes ad alium ordinem, quam Carthuſianum, extendi ad Religioſos Societatis I e s v.

217 An autem Moniales præfatorum Ordinum veniant ſub diſpoſitionibus loquentibus de Mendicantibus? Quæſtio ad præſens inſtitutum non contemnenda, in qua licèt affirmare videantur gl. *verb. quoſlibet in Clem. 1. de Regular.* & *ibi* Imol. *nu.* 8. ac Bonifac. *num.* 56. Lap. *alleg.* 4. *An diſpoſitio, num.* 1. 2. *&* 3. & ibi Mandoſ. *in addit. lit.* A. dum exiſtimant diſpoſitionem illius *Clement.* 1. ne Mendicantibus, loquentis comprehendere fœminas Ordinum Mendicantium: tamen negatiua ſententia verior eſt. & ratione probatur, quia ſi Moniales comprehenderentur appellatione Mendicantium, illæ minimè defatigarentur in obtinendis priuilegiis communicationum cum Ordinibus Mendicantibus, iuxta reg. *l. 1. ff. ad municip. & l. 1. C. de theſaur. lib.* 10. at conſtat Clementem VII. indulſiſſe ſororibus S. Claræ omnia priuilegia conceſſa, & concedenda quibuſcumque Ordinibus Mendicantibus, vt nobis idonei teſtes ſunt Fr. Emman. *quæſt. regul. to.* 1. *q.* 5. *art.* 1. *&* 13. Alcan. Tambur. *de iure Abbatum tom* 1. *diſp.* 16. *q.* 1. *ſub num.* 49. Igitur, &c. Quare hanc partem negatiuam melius ſuſtinent in terminis *d. Clement.* 1. Syluestr. *in ſum. verb. Religio* 3. *quæſt.* 3. *diſt.* 3. & alij plures quos refert, & ſequitur Sanchex *dict. lib.* 6. *cap.* 7. *n.* 117.

218 Sunt plures alij Regularium Ordines, qui de priuilegiis Mendicantium ſpeciali ſummorum Pontificum indultu participant, quos breuiter enumerare non inutile iudicamus, & me citato *in hoc loco* eoſdem reportauerit. Ioan. Maria Nouat. *in lucerna Regular. verb. Mendicantes.* Canonici igitur regulares Lateranenſes participant de priuilegiis Mendicantium, vt in Conſtit. 41. Pij V. inc. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio, ſub dat. 17. Kalend. Septembris* 1567. & eſt in Bullario nouo, *to.* 2. *pagin.* 218.

219 Canonici Regulares S. Saluatoris Bononien. vt in Conſtit. 30. Iul. II. incip. *Inter cæteras ſub Dat. 4. Nonis Aprilis* 1512. *in Bullario nouo tom.* 1. *pagin.* 450.

220 Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis per d. Bullam Pij V. incipit. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio, in Bullario nouo tom. 1. pag. 231. & ſeq.*

221 Canonici Regulares S. Georg. in Alga, vt in Conſtit. 92. Pij V. inc. *Ex incumbenti nobis, ſub dat. 3. Id. Decembris* 1569. *Pontificatus ſui anno IV. in Bullario nouo tom. 2. pag.* 292.

222 Monachi Caſſanenſes, aliàs S. Iuſt. de Padua, vt in Conſt. Iulij II. inc. *Super cathedram, ſub Dat. 10. Kalend. Septembris* 1503. *Pontificatus ſui anno* 1. eſt *in Bullario nouo tom. 1. pag.* 402.

223 Monachi Vallis Vmbroſæ participant per viam communicationis de omnibus priuilegiis Mendicantibus conceſſis, ex d. Bulla Pij V. incip. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio.*

224 Monachi Camaldulenſes, vt in Conſt. 8. Gregorij XIV. inc. *Ex iniuncto nobis, ſub Dat* 24. *Septembris* 1591. *Pontificatus ſui anno I.* eſt *in Bullario nouo to. 2. pag.* 710.

225 Monachi Ciſtercienſes Congregationis ſancti Benedicti in Italia Regularis Obſeruantiæ, vt in Conſtitut. 16. Gregorij XIV. incip. *Romanus Pontifex, ſub Dat. 28. Iunij* 1591. *Pontificatus ſui anno 1. eſt in Bullario nouo pag.* 704.

226 Monachi Ciſtercienſes reformati Congregationis Beatæ Mariæ Fulienſis, vt in Conſtitut. 70. Sixti V. incip. *Super ſpecula, ſub Dat. Idibus Nouembris* 1587. *Pontificatus ſui anno III.* eſt *in Bullar. nouo tom. 2. pag.* 600. & in alia *Conſtitut.* 23. *alias* 18. *Pauli V.* inc. *Diuina diſponente clementia, ſub dat. 5. Id. Iulij* 1606. *Pontificatus ſui anno II.* & in alia ſequenti, quæ inc. *In ſupereminenti, ſub Dat. 21. Nouembris* 1607. *Pontificatus ſui anno III. eſt in Bullario nouo tom. 3. pag.* 206.

227 Monachi Cœleſtini, vt in Conſt. S. D. N. Vrbani VIII. *ſub Dat. 14. Auguſti* 1624. *Pontificatus ſui anno II.*

228 Monachi Sylueſtrini, vt in Conſt Pauli V. *ſub die 23. Nouembris* 1606. ſicut refert Laert. Cherub. *tom 1. Bullarij noui in rubr. Bulla 38. Pauli III. pagin.* 676.

229 Monachi Congregationis B. Mariæ Montis Virginis, vt in Conſt. Pauli V. *ſub Dat. 19. Maij* 1611. *Pontificatus ſui anno VI.* quæ eſt, *in appendice Bullarij noui Conſt. 1. tom. 3. pag.* 46.

230 Monachi S. Baſilij, vt colligitur ex Bolla Gregorij XII. *ſub Dat. Kalendis Nouembris* 1579. *Pontificatus ſui anno VIII* quæ refertur Fr. Emman. *in noua. collect. priuileg. Mendicant. & non Mendicant. Bulla 12. inter Bullas dicti Pontificis.*

231 Monachi Præmonſtratenſes habent communicationem omnium priuilegiorum, tam ſpiritualium, quàm temporalium, tam in genere, quam in ſpecie conceſſorum Congregationi S. Bernardi Ordinis Ciſtercien. regnorum Hiſpaniæ, vt in Conſtit. Clementis VIII. *ſub Dat. 10. Sep.* 1593. *Pontificatus ſui anno* 2. quam refert. Fr. Emman. *vbi ſup. Bulla 20. eiuſdem Pontificis.*

232 Fratres S. Spiritus in Saxia participant de priuilegiis Mendicantium, vt in Conſtit. Sixti V. *incip. Exigit ſub die 13. Auguſti* 1586. *Pontificatus ſui anno II.*

233 Eremitæ S. Hieronymi in Hiſpania, vt colligitur ex dicta Bulla Pij V. inc. *Ex ſuperne diſpoſitionis arbitrio,* eſt *in Bullario nouo tom.* 2. *pag.* 232. & ex aliis relatis à Fr. Emm. *q. regul. to. 1. q. 55. art. 9.*

234 Eremitæ S. Hieronymi Congregationis B. Petri de Piſis perfruuntur omnibus priuilegiis Ordinum Mendicantium, vt in Conſt. 125. Pij V. inc. *religionis zelus, ſub Dat. 30. Martij* 1571. *Pontificatus ſui anno VI.* eſt *in Bullario nouo tom. 2. pag.* 337.

235 Fratres S. Hieronymi de Feſulis habent participationem, & communicationem omnium priuilegiorum prærogatiuarum, immunitatum, & gratiarum, quibus Fratres religioſi Conuentum quorumcumque Ordinum Mendicantium, & non Mendicantium vbique exiſtentium, vt in d. Bulla Pij V. incip. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio, in Bullario nouo, tom. 2. pag.* 232.

236 Fratres Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis, redemptionis captiuorum prouinciarum Caſtellæ, Leonis, & Bethicæ, ex priuilegiis Leonis X. & Adriani VI. fruuntur omnibus priuilegiis conceſſis quatuor Ordinibus Mendicantium, quibus gratiis & exemptionibus conceſſis & concedendis per Sedem Apoſt. locis, & perſonis Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis dictarum prouinciarum fruuntur loca & perſonę eiuſdem Ordinis in regno Portugallię; per Conſtit. Pauli III. incip. *Inter curas, ſub dat. Romæ Idib. Nouembris* 1534. *eſt in Bullario nouo tom.* 1. *pag.* 615.

237 Fratres Cruciferi communicant in priuilegiis cum Ordinibus Mendicantium, tam conceſſis, quam

quàm concedentis,vt in Conſtit Gregorij XIV. incip. *Romanus Pontifex ſub Dat.Romæ die 12.Iulij 1591.Pontificatus ſui anno 1.Bullar.nouo tom. 2.pag.701.*

Fratres S.Mariæ de Mercede gaudent priuilegiis Mendicantium,vt in Bulla Leonis X.*ſub Dat.5.Kal.Auguſti 1516.*de qua meminit Fr. Emman.*d.tom.1.q.55.art.12.*

238 Fratres Militiæ Ieſu Chriſti regni Portugalliæ reformati nuncupati participant per viam communicationis de omnibus priuilegiis Mendicantibus conceſſis,per d. Conſt. Pij V. incip. *Ex ſuperna diſpoſitionis arbitrio,vt in Bullario nouo t.2.*

239 *pag.232.*

Clerici Theatini gaudent priuilegiis Mendicantium per Conſtit.38.§.12.Clementis VII. inc. *Dudum pro parte veſtra,ſub Dat 7.Martij 1533.* eſt *in Bullario nouo tom.1.pag.605.*

240 Clerici Regulares Minores communicant cum priuilegiis Theatinorum per ſpecialem Conſtit. Gregorij XIV.incip.*Romanus* eſt *in Bullario nouo tom.2.pag.687.*

241 Clerici Regulares de Somaſcha retinent communicationem priuilegiorum Mendicantium, vt in Conſtit.37.§. .Pauli V. incip. *Ex quo diuina maieſtas ſub Dat.9.Nouembris 1607. Pontificatus ſui anno III.*eſt *in Bullario nouo tom.3.pag.226.*

242 Clerici Regulares miniſtrantes infirmis omnium priuilegiorum,facultatum,libertatum,indultorum ; fauorum tam mendicantibus quàm non mendicantibus conceſſorum communicationem habent,vt in Conſt.Gregor.XIV.inc.*Illius qui pro gregis §.26.ſub Dat.Romæ 11.Kalen.Octobris 1591.* eſt *in Bullario nouo tom.2 pag.706.cum ſeqq.*

243 Clerici Regulares pauperum Matris Dei ſcholarum piarum habent communicationem omnium gratiarum immunitatum, libertatum, &c. Ordinibus Mendicantium conceſſarum, vt in Conſt.Greg.XV.*ſub Dat.Romæ 15. Octobr. 1622. Pontificatus ſui anno II.*

244 Qui autem Religioſorum Ordines à iuriſdictione Epiſcopi ſint exempti? dicam *lib. 2 in c.11.de monaſteriis & relig domib.*

CAPVT XLII.

De Tranſeuntibus ad Religionem.

SVMMARIVM.

1 *Ætas in maſculis minor 14. annis, & in fœminis 12. eſt immatura ad religionis ingreſſum.*

2 *Seruus ſine conſenſu domini non poteſt religionem intrare.*

3 *Seruus Religionem ingreſſus abſque licentia domini ſui quando ab eo repeti poſſit, oſtenditur.*

4 *Triennium numerandum eſt à tempore, quo dominus conſcius fuit admiſſionis ſerui in Religionem.*

5 *Seruum non poteſt repetere dominus abſque ſua licentia in religionem admiſſum elapſo triennio,quamuis nondum ſit profeſſus.*

6 *Seruus ſi profeſſionem emittat intra triennium caſu quo à domino reuocari poteſt, inualidè profitetur.*

7 *Matrimonio copulatus non poteſt Religionem intrare niſi coniugis accedat conſenſus,ſi altero inuito, vel ignorante id fiat,tenetur ad eius nutum etiam poſt profeſſionem exire,ſed reuerſus non poteſt debitum coniugale exigere,petenti verò tenebitur reddere.*

8 *Votum caſtitatis poſt matrimonium conſummatum emiſſum ab altero coniuge abſque alterius licentia,eſt validum.*

9 *Coniux abſque licentia alterius profeſſus & ab eo reuocatus,non tenetur poſt eius mortem ad religionem ſub peccato mort.redire.*

10 *Coniux ſine alterius conſenſu profeſſus nec ab eo in vita reuocatus,an poſſit eo defuncto egredi? remiſſiuè.*

11 *Matrimonij rati vinculo dirimitur ſolemni religionis profeſſione alterius ſponſi, & coniux manens in ſæculo poteſt liberè ad alias nuptias tranſire.*

12 *Matrimonium contrahere cum aliqua iurans,& poſtea proponens religionem intrare, poteſt contrahere,& ante matrimonij conſummationem Religionem intrare.*

13 *Conſenſus alterius coniugis metu, & vi extortus non valet.*

14 *Conuerſo vno coniuge de conſenſu alterius,alter quoque conuerti,ad religionem intrare tenetur.*

15 *Epiſcopi conſenſus requiritur vt vnus coniux de conſenſu alterius poſſit religionem intrare.*

16 *Coniux vnus non poteſt religionem ingredi altero manente in ſæculo.*

17 *Profeſſio coniugis de licentia ſpontanea alterius emiſſa valida erit quando coniux manens in ſæculo nullum votum emiſit.*

18 *Adulterium committens mulier non poteſt repetere virum, qui religionem ſine eius conſenſu intrauit.*

19 *Parentes habens pauperes qui abſque eo viuere, aut ſuſtentari non valent, Religionem ingredi prohibentur,idem de cæteris aſcendentibus, vt num.23.*

20 *Religionem ſi ingrediatur filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis,peccabit mortaliter,quamuis illi actualiter eam non habeant, ſed probabiliter credatur habituros,vt n.22.*

22 *Filius etiam habens votum religionis,adhuc non tenetur parentes in graui neceſſitate conſtitutos deſerere,donec ceſſet eorum neceſſitas.*

24 *Filij habentes parentes Iudæos, vel aliter infideles in neceſſitate conſtitutos eos deſerere non poſſunt cauſa adeundi Religionem.*

25 *Filius conuerſus ad Fidem tenetur alere parentes infideles etiam in concurſu extranei fidelis.*

26 *Religionem ingredi in quibus caſibus poſſit filius parentibus in graui neceſſitate conſtitutis? oſtenditur.*

27 *Epiſcopi abſque Papæ permiſſione non poſſunt ingredi Religionem.*

28 *Beneficiati poſſunt ingredi Religionem.*

29 *Beneficia illorum,qui Religionem intrarunt, etiamſi ſint Curata, non ſunt alteri conferenda antequam expreſsè fecerint profeſſionem, etiamſi nouitiatus pluribus annis duraret.*

30 *Beneficium vacat ipſo iure poſt emiſſam profeſſionem,idem in penſione,vt n.31.*

32 *Beneficij nouitij ex fructibus dum in anno probationis exiſtit,congrua portio Vicario ipſius beneficij*

beneficij aſſignari debet, & reliqui fructus ſunt ipſius nouitij.

33 *Religioſi Societatis Ieſu amittunt profeſſionem beneficiorum ab eis prius obtentorum poſt emiſſam ſolemnem profeſſionem, vel vota coadiutorium formatorum.*

34 *Beneficia non vacant poſt emiſſionem ſimplicium votorum biennij in Societate Ieſu.*

35 *Penſiones non extinguuntur per biennij vota in Societate Ieſu, ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnem.*

36 *Religionem intrare non poteſt qui eſt ratiocinijs publicis obligatus.*

37 *Debitor non poteſt ſolutionem debiti licitè prætermittere vt intret Religionem.*

38 *Religioſus, qui cogitur fieri non tenetur regulam obſeruare, nec valida eſt profeſſio niſi poſtea conſenſiſſet.*

39 *Metus reuerentialis non annullat profeſſionem niſi etiam coactio, vel minæ præcedant.*

40 *Religionem intrans dolo ductus modo conſenſerit, remanet nihilominus religioſus.*

41 *Requiſita præcipua in eo, qui futurus eſt Religioſus.*

42 *Tranſitus facilè permittitur de arcta regula aut laxiori, aut de æquali ad arctiorem, modo id fiat ex zelo melioris vitæ cum diſcretionis virtute, petita priùs licentia proprij Prælati quamuis non obtenta.*

43 *Regularibus ad ſtrictiorem Religionem tranſire volentibus ſi beneuolos in ea inueniant receptores, ac deuotionis feruore ducti, non autem alicuius criminis perpetrati pœnam ſubterfugituri, ſufficit petita licet non obtenta licentia à ſuis Superioribus.*

44 *Conuerſi, & Oblati poſſunt ad ſtrictiorem Religionem ſicut cæteri Religioſi tranſire.*

45 *Moniales poterant ad ſtrictiorem Religionem ſicut viri Religioſi tranſire, ſed eſt ſemper hodie recurrendum ad S. Congregationem Epiſcoporum & Regul.*

46 *Monialibus non conceditur licentia tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem niſi quatuor conditionibus adiectis.*

47 *Prælati exempti, qui non ſubſunt immediatè Pontifici, poſſunt inſtar aliorum Religioſorum tranſire ad ſtrictiorem Religionem petita etſi denegata licentia à Superiore.*

48 *Generales Religionum, & alij immediatè Pontifici ſubiecti poſſunt ad religionem ſtrictiorem tranſire petita licentia, & Pontifice non reſpondente.*

49 *Domus tota religioſa poteſt ad ſtrictiorem Religionem tranſire.*

50 Cap. vlt. §. confirmatos, in fine, de relig. domib. in 6, *declaratur.*

51 *Priuilegium non tranſeunti à ſua Religione ad aliam non impedit quin religioſus tranſire poſſit zelo ſtrictioris vitæ ad ſtrictiorem religionem, poſt tamen petitam licet non obtentam à ſuo ſuperiore licentiam, niſi priuilegium inhibeat tranſitum abſque licentia Prælati obtenta.*

52 *Tranſitus ex Ordine Mendicantium ad Ordines monachales licitus non eſt ſine expreſſa Papæ licentia, Carthuſia excepta.*

53 *Regulares Ordinis Mendicantium non poſſunt tranſire ad alium ordinem præterquam ad Carthuſianos, inter quos poſtmodum mendicantes voce actiua, & paſſiua carent & inhabiles exiſtunt perpetuo ad quæuis officia, & gradus religionis.*

54 *Religioſi ſanctiſſimæ Trinitatis non poſſunt ad alium quemcunque Mendicantium Ordinem ſe transferre, niſi, &c.*

55 *Religioſi Societatis Ieſu poſt emiſſa ſimplicia vota non poſſunt ex hoc Ordine ad alium ſe tranſferre præterquam ad Carthuſienſium ordinem niſi de expreſſa eiuſdem ſocietatis Præpoſiti, aut Sedis Apoſt. licentia.*

56 *Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem etiam ad Carthuſiam, niſi, &c.*

57 *Minoribus de Obſeruantia ad Minimos, & è conuerſo, tranſire non licet niſi de licētia Papæ.*

58 *Capuccinus non poteſt ad quemcunque alium Ordinem, vel Congregationem tranſire, niſi, &c.*

59 *Minimis prohibetur ſub excommunicatione tranſitus ad alios Ordines.*

60 *Tranſitus à diſcalceatis S. Auguſtini ad Fratres calceatos eiuſdem Ordinis, ſiue ad quemcunque alium Ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſt. licentia prohibetur.*

61 *Tranſitus reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum ad calceatos ſine licentia Sedis Apoſt. prohibetur.*

62 *Tranſitus vbi fit ad ſtrictiorem Religionem Prælatus inferior, & Conuentualis monaſterij id eſt immediatus ipſius Conuentus licentiam præſtare poteſt.*

63 *Prælatus tenetur concedere ſub peccato mortali facultatem religioſo tranſeundi in caſu licito ad aliam Religionem arctiorem, ſi ei conſtiterit tranſitum huiuſmodi non eſſe in grauem iacturam ſeu infamiam ſui Ordinis, & ſubditum non petere illum ex temeritate, vel leuitate, ſed zelo perfectioris vitæ.*

64 *Religioſi Militares in clauſtris vitam communem non degentes bene poſſunt abſque ſuorum Superiorum licentia tranſire ad Ordines clauſtrales.*

65 *Licentia Superioris neceſſariò petenda eſt vt religioſus poſſit ad ſtrictiorem Religionem tranſire.*

66 *Licentiam petens poſt tranſitum ad arctiorem Religionem non ſatisfacit.*

67 *Tranſire ad ſtrictiorem Religionem non ſtatim ac petitur licentia fas eſt, ſed debito tempore ſpectandum eſt ſuperioris reſponſum.*

68 *Licentiam non ſtatim ac denegat Superior, fas erit ſubdito tranſire ad ſtrictiorem religionem.*

69 *Subdito ſtatim licebit tranſire ad ſtrictiorem Religionem quando ſuperior iudicans cauſam eſſe iuſtam, denegat licentiam, vel nihil reſpondet, vel allegat cauſam denegationis euidenter iniuſtam.*

70 *Tranſire ad ſtrictiorem Religionem nulli eſt permittendum niſi priùs ſuperiori legitimè conſtiterit eam religionem paratam eſſe illum recipere.*

71 *Conſenſus Conuentus non requiritur ad concedendam licentiam per Superiorem, vt quis tranſeat ad ſtrictiorem religionem.*

72 *Superior quo animo, bono ne, an malo licentiam tranſeundi denegaret ſi probabiliter dubitetur, quid faciendum, oſtenditur.*

73 *Religio an ſit in Ordine ad ſuum finem perfectior, & fructuoſior, non attenditur in hoc tranſitu, ſed an ſit aſperior, arctior, & durior.*

74 *Religio*

74 *Religio vt cognoſcatur quæ ſit arctior, conſideranda eſt non ſolum primæua, & originalis inſtitutio.*

75 *Religio Minimorum S. Franciſci de Paula an ſit arctior religione Carthuſianorum? oſtenditur.*

76 *Tranſire non licet ad laxiorem regulam ſine expreſſa Papæ permiſſione nulla legitima cauſa exiſtente.*

77 *Papa non ſolet licentiam concedere tranſeundi ad laxiorem regulam niſi ex iuſtis & legitimis cauſis, quia ſi faceret ſine cauſa, non reddit Religioſum tutum in foro poli.*

78 *Prælatus Pontifice inferior poterit concedere licentiam tranſeundi ad laxiorem regulam exiſtente iuſta cauſa.*

79 Conc. Trid. ſeſſ. 25. de regul. cap. 19. *ibi*, nemo Regularis, &c. *declaratur.*

80 Extrauag. Viam ambitioſæ, de Regularib. *declaratur.*

81 *Tranſlatus ad laxiorem ſine iuſta cauſa dicitur indebitè tranſlatus.*

82 *Cauſa iuſta, & legitima tranſitus ad laxiorem religionem quæ ſint? oſtenditur.*

83 *Tranſire licet ad æqualem regulam cum iuſta & legitima cauſa, ſeu conſenſu Conuentus.*

84 *Religioſus tranſlatus de vna Religione ad aliam debet eſſe de nouo nouitius, atque in eadem profiteri.*

85 *Profeſſio ſufficit emiſſa in primo monaſterio quando fit tranſlatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem regulæ, vel vbi tranſlatio fit auctoritate Papæ.*

86 *Regulares diſcalceati Ordinis ſanctiſſimæ Trinitatis de licentia Sedis Apoſtol. ad laxiorem calceatorum tranſeuntes, debent facere annum probationis, non autem emittere profeſſionem.*

87 *Tranſlatus de vno ad alium Ordinem vt maneat filius poſterioris monaſterij ſiue religionis; & ſit Prælatus illius, debet de nouo ibidem profiteri.*

88 *Tranſlatus de vna religione ad aliam debet ſedere in capitulo iuxta tempus, in quo emiſit profeſſionem in priori monaſterio.*

89 *Tranſlatus de vna in aliam eiuſdem religionis prouinciam poſtquam iam incorporatus eſt, habere debet locum à tempore quo aſſumpſit habitum in prima prouincia.*

90 *Tranſlatus ad aliam religionem non tenetur ad vota ſpecialia in priori religione emiſſa.*

91 *Bona omnia per tranſitum factum ad aliam religionem ſtudio vitæ melioris penes primum monaſterium manent, & quicquid poſt ſecundam profeſſionem obuenerit, ſecundo monaſterio acquiritur.*

92 *Profeſſus in religione incapaci, & tranſlatus ad religionem capacem recuperat bona poſt tranſlationem ſibi delata ad vtilitatem ſecundæ religionis.*

93 *Religioſus ſi validam profeſſionem emiſerit in religione incapaci nulla facta bonorum diſpoſitione, illa acquiruntur venientibus ab inteſtato.*

94 *Tranſlatus auctoritate Apoſt. à Religione incapaci ad capacem, non recuperat bona quæ ante profeſſionem obtinebat.*

95 *Monialis tranſlata ad aliud monaſterium pœnitentiæ cauſa, quicquid poſtea acquirit, illi priori monaſterio acquirit, niſi tranſlatio fuerit facta ad effectum vt fiat filia ſecundi monaſterij.*

96 *Religioſus vbi transfertur ad aliam Religionem non vt ibi profiteatur, ſed quod delictorum ſuorum pœnitentiam agat, qualiter vſusfructus bonorum priori monaſterio acquiſitorum reddendus poſteriori, oſtenditur.*

97 *Profeſſus Religionem bonorum in communi incapacem ſi deinde auctoritate Apoſtolica in Ordinem bonorum incapacem transferatur, bona per profeſſionem in prima religione emiſſa amplius non recuperat.*

98 *Canonici Regulares ne fierent monachi antiquitus erat conſtitutum.*

99 *Canonicis Regularibus clericatus eſſentialiter competit.*

100 *Monachi ex ſua origine ſunt laici.*

101 *Ordinis cuiuſcunque Prælati, aut ſuperiores poſſunt aliquem alterius Ordinis ad habitum profeſſionem admittere niſi vt in ordine ipſo, ad quem transfertur ſub ſui ſuperioris obedientia perpetuo maneat.*

102 *Prælatus poteſt eam ſtandi extra monaſterium tranſlatis his facultatem concedere, quam licitè concedere poſſet propriis eius religionis alumnis.*

103 *Superior poteſt dare licentiam tranſlato ad modicum tempus ſtandi extra monaſteria cauſa prædicationis, vel audiendi confeſſiones.*

104 *Tranſlati omnes legitimè ex quacunque religione ad Carthuſianos poſſunt in eadem Carthuſienſis religione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum procuratores eſſe.*

105 *Ingreſſus, Religionem antequam profeſſionem emittat, debet per annum experiri religionis auſteritatem, licet olim tempus illud poſſet prorogari.*

106 *Profeſſio hodie facta ante annum probationis expletum nulla eſt, nullamque inducit obligationem.*

107 *Profeſſionem emittens intra annum probationis non eſt obligatus neque ad religionem in genere, neque in ſpecie.*

108 *Priuilegium Leonis X. quo concedebatur Prælatis Ordinum Minorum poſſe cum conſilio Fratrum diſcretorum admittere ad profeſſionem anno probationis non expleto religioſos aliorum ordinum venientes ad minoriticam religionem, eſt abrogatum per* Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. c. 15.

109 *Profeſſus in vna religione etiam ſtrictiori tranſiens ad aliam indiget nouitiatu.*

110 *Profeſſus nulliter volens ſuam profeſſionem ratificare, non tenetur nouitiatus annum iterare ſi aliàs fuit validus.*

111 *Nouitiatus quando fuit factus poſt pubertatem, & fuit continuus, non eſt iterandus ex quacunque cauſa ſit irrita profeſſio.*

112 *Moniales Ordinum Prædicatorum habentes ſexdecim annos in mortis articulo conſtitutæ profiteri poſſunt, etſi nondum integrum nouitiatus annum peregerint.*

113 *Conuertitæ eo ipſo quod ingrediuntur monaſterium, poſſunt emittere profeſſionem.*

114 *Annus probationis, ſiue in maſculis, ſiue in fœminis, incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam.*

115 *Habitus de eſſentia, atque ſubſtantia per annum probationis à nouitiis deferendus eſt.*

116 *Religioſi*

116 Religioſi Societatis Ieſu non habent habitum proprium,& veſtiuntur ex vſu regionis, in qua habitant.

117 Nouitium induere habitum nouitium ab habitu profeſſorum diſtinctum non eſt de ſubſtantia anni probationis.

118 Annus probationis computari debet à momento in momentum.

119 Profeſſio emiſſa in anno biſſextili non expectato lapſu diei, qui illi anno accreſcit, eſt inualida.

120 Annus, ex quo Gregorius XIII. abſtulit decem dies, reputatur integer ad profeſſionem ad ſacros Ordines, & ad quacunque officia, & beneficia.

121 Annus probationis debet eſſe continuus, & non ſufficit interpellatus,

122 Annus probationis interrumpitur quando nouitius dimiſſo religionis habitu egreditur monaſterium animo deſerendi religionem.

123 Minoribus conceſſum eſt vt nouitiatus interruptus poſſit continuari.

124 Anni nouitiatus interpellatio etiam modica nocet, quamuis poſt talis nouitius intra diem pœniteat.

125 Annus non dicitur diſcontinuus, ſi nouitius de licentia ſuperioris cum habitu, aliqua iuſta de cauſa intra annum probationis extra monaſterium egrediatur.

126 Annus probationis non interrumpitur ſi nouitius habitu religionis indutus monaſterium ex ſui ſuperioris licentia exeat cauſa peregrinandi ad ſtationes, vel ad alia loca pia, vel inuiſendi parentes, &c. vel ſi ob aduerſam valetudinem maneat extra monaſterium.

127 Nouitia ſi durante probationis anno curandæ valetudinis cauſa de licentia ſuperiorum à monaſterio exierit, & poſt reuertatur, eodem tempore profeſſionem emittere poterit, ac ſi nunquam egreſſa fuiſſet.

128 Nouitiatus non interrumpitur ſi nouitius retento habitu perterritus ſeueritate, vel iracundia, aut minis ſuperioris, aut magiſtri monaſterium abditè exeat cauſa ſe celandi, dummodo habeat animum redeundi.

129 Profeſſionem emittere poteſt in religione ille, qui cum eſſet duodecim annorum, & permanſerit per annum integrum in nouitiatu, poſtmodum habitu retento fuit commoratus domi ſuæ vſque ad tempus 16. annorum requiſitum ad profeſſionem tenendam, & cum fuerit reuerſus ad monaſteirum, petit admitti ad profeſſionem.

130 Nouitiatus poteſt prorogari poſt completum probationis annum obueniente aliqua rationabili ſeu iuſta cauſa.

131 Nouitiatu filij durante non poteſt pater dare paramentum altaris religioni vbi fuerit in nouitiatu.

132 Nouitiatus anno nullatenus poſt. Concil. Trident. renuntiare poteſt nouitius, & monaſterium.

133 Præpoſitus Generalis Societatis Ieſu validè diſpenſat cum nouitio ſuo poſt exactum integrum nouitiatus annum vt profiteatur, vel incorporetur in eadem ſocietate ante decurſum biennium nouitiatus.

134 Nouitius verè, & propriè non incipit eſſe donec pubertatis annos expleat,

135 Annus probationis poterit per eum impleri, qui nondum expleuerit annum 16. & vitalis probationis poterit probatus admitti ad probationem expleto 16. anno.

136 Ætas ad profeſſionem emittendam quæ olim requireretur? oſtenditur, & quid hodie? n. ſeq.

137 Profeſſio in quacunque Religione tam virorum quam mulierum non eſt facienda ante annum 16. expletum, facta autem ante hanc ætatem non eſt valida.

138 Monialis in mortis articulo conſtituta non poteſt emittere profeſſionem ante 16. annum ad effectum vt monaſterium ſuccedat in dote, & in bonis.

139 Profeſſio in ſuprema die 16. anni emitti poteſt, emiſſaque ſubſiſtit, ſecundùm aliquos, ſed verius eſt contrarium.

140 Profeſſio poſt 16. annum facta, ante tamen 18. requiſitum à ſtatuto ordinis Minimorum, non annullante, aut irritante factam, eſt valida.

141 Profeſſiones in ætate 16. anni factæ ſunt validæ, quamuis in conſtitutionibus religionis ſanctiſſimæ Trinitatis auctoritate Apoſt. confirmatis cautum ſit quod in ea religione aliquis non recipiatur antequam anno 20. videatur compleuiſſe.

142 Profeſſio fieri debet in manibus illius, qui poteſt religioni incorporare, vel in manu alterius cum Superioris ipſius permiſſione.

143 Cap. conſuluit, qui clerici, vel vouen. declaratur.

144 Epiſcopus hodie nullum propria auctoritate ad profeſſionem monaſticam admittere poteſt.

145 Cap. ſi vir 27 q. 1. declaratur.

146 Abbatis ſolius non eſt ad religionis profeſſionem admittere, ſed exigitur quoque conſenſus maioris partis conuentus.

147 Profeſſio quando eſt irrita defectu ſolius poteſtatis in admittente ſatis eſt ad eius valorem vt is ratam eam habeat non mutata priori profeſſi voluntate per actum contrarium.

148 Profeſſio quando fuit ex parte emittentis irrita an ſufficiat nouus eius conſenſus abſque noua Prælati admiſſione.

149 Profeſſio facta Religioni, quæ non fuerit ab Apoſt. Sede probata, non eſt valida.

150 Profeſſio vt validè emittatur requiritur vt fiat ſine conditione, pacto, ſeu modo de retinendo, aut habendo proprio.

151 Cap. vltim. qui clerici, vel vouentes, & n. ſeq. declaratur.

152 Profeſſio reſeruata ſibi facultate teſtandi de patrimonio ſuo, valida eſt.

153 Profeſſio alterius voti quam trium illorum, ſcilicet caſtitatis, paupertatis, & obedientiæ, aut alicuius tantum ex iis, non autem omnium ſimul, nõ eſt vera, nec valida profeſſio religionis.

154 Generalis Superior cum conſenſu capituli poterit vltra tria vota ſubſtantialia ſibi ſubditis aliqua efficere ſtrictiora & arctiora ſtatuta pertinentia ad reformandam regulam promiſſam, & ad plenam eius obſeruantiam.

155 Profeſſio duplex, tacita, & expreſſa.

156 Profeſſio tacita vt inducatur quatuor requiruntur, & quæ ſint huiuſmodi requiſita, oſtenditur numeris ſeqq.

157 Profeſſio tacita in religionibus vbi habitus nouitiorum non diſtinguitur ab habitu profeſſorum, per delationem illius tunc inducitur quando nouitius eum defert per annum.

158 Cap.

162 Cap.1.de Regular.lib.6.*non eſt correctum per* Clem.fin.eod.tit.

163 *Profeſſionis tacita quidam modus ſublatus per* Concil.Trid.

164 *Nouitiorum habitus debet in omnibus religionibus diſtingui ab habitu profeſſorum.*

165 *Profeſſio tacita in aliqua religione ex eo facta cenſetur cum quis ſciens, & prudens defert ſponte triduo diſtinctiſſimum profeſſorum habitum ab habitu nouitiorum, ſed hac iam ceſſauit.*

166 *Habitus nouitiorum vbi patenter à profeſſorum habitu diſtinguitur, tunc per quamcunque annualem habitus nouitiorum delationem non inducitur tacita profeſſio.*

167 *Profeſſio tacita inducitur ex ſuſceptione Ordinum ſacrorum.*

168 *Profeſſiones tacita non inducuntur hodie niſi expleto nouitiatus anno, & etiam completis ſexdecim annis.*

169 *Nouitiatus tempore finito, Superiores nouitios, quos habiles inuenerint, ad profitendum admittant, aut è monaſterio eiiciant.*

170 *Profeſſio emiſſa inſtante Abbatiſſa à puella, qua iam compleuerat annum nouitiatus, & in morbum inciderat, & à medicis fuerat dictum morituram, eſt valida, etiamſi poſtea fuerit vere mors ſequuta.*

171 *Nouitius ante profeſſionem poteſt libere exire, & non cogitur illam emittere.*

172 *Nouitius an & quando poſſit licitè ad ſaculum redire? oſtenditur.*

173 *Voti obligationem non inducit ſolum propoſitum ſuſcepto habitu monachali.*

174 *Nomine*, propoſiti, & voluntatis in cap.ſuper eo & in cap.conſulti, de Regular. *quid intelligatur? oſtenditur.*

175 *Legatum ſi relictum ſit alicui ſub conditione ingrediendi religionem, talis ſatisfacit ſi anno nouitiatus exeat, dummodo ingreſſus in religionem bona fide animo experiendi fieret, exituſque ex iuſta cauſa eſſet.*

176 *Nouitius intra annum probationis ad ſaculum rediens nullatenus tenetur ſoluere expenſas in ſuis alimentis à monaſterio conſumptas.*

177 *Nouitio exeunti omnia reſtitui debent qua ſua erant.*

178 *Dos nouitij intra tempus probationis decedentis monaſterio iam ſoluta heredibus nouitij eſt reſtituenda vna cum fructibus, ſi quos monaſterium percepiſſet, deducto tamen victu, & veſtitu.*

179 *Religio profitenti operatur remiſſionem totius pœna debita pro peccatis.*

180 *Profeſſio per ſe ſola habet priuilegium remittendi pœnas peccatis debitas, omni non ponenti obicem, & adhuc ſublato obice per legitimam pœnitentiam habebit eundem effectum.*

181 *Religionis profeſſio non in omnibus aquatur Baptiſmo.*

182 *Indulgentia plenaria verè non eſt pleniſſima illa condonatio obtenta per profeſſionem.*

183 *Votum omne mutatur in votum Religionis.*

184 *Vota omnia ſiue perſonalia, ſiue realia commutantur ipſo iure in religionis profeſſionem.*

185 *Votum ſubſidij Terra ſancta commutatur in profeſſionem, non ſolum quoad illuc eundi laborem, ſed etiam quoad illuc ſubſidij expenſas.* Auguſt. Barboſ.de Iur.Eccleſ.

189 *Irregularitas ſola, qua orta eſt ex natalium defectu, deletur per profeſſionem in Religione.*

187 *Illegitimus per ingreſſum religionis, & inita profeſſionem emiſſam eo ipſo aptus fit ad omnes Ordines etiam ſacros ſuſcipiendos ſine vlla noua ſuperiorum indulgentia.*

188 *Irregularitas proueniens ex defectu natalium, non tollitur per ſolam habitus religioſi ſuſceptionem, ſed neceſſario requiritur vt emittatur profeſſio.*

189 *Profeſſio emiſſa in Religione non ſolùm tollit irregularitatem quoad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad vſum ordinum ſuſceptorum.*

190 *Diſpenſatio quando vni vel alteri conceditur eſt strictè interpretanda, non verò quando in fauorem religionis emanauit.*

191 *Irregularitas ſublata per religionis ingreſſum & profeſſionem ſequutam reuiuiſcit profeſſione annullata.*

192 *Religioſus effectus per ſimplicia biennio nouitiatus anno tranſacto vota in Societate Ieſu emiſſa ſi ab ea retrocedat, à votiſque abſoluatur, non reincidit in priſtinam irregularitatem ex defectu natalium conſurgentem.*

193 *Illegitimi per ſolemnem profeſſionem in religione factam non redduntur habiles ad Pralaturas in ea.*

194 *Profeſſus illegitimus fit capax beneficiorum manualium, qua ad nutum Pralati reuocari poſſunt, dummodo talia beneficia ſint curata, nec Pralatura monaſterij.*

195 *Monialis illegitima non poteſt abſque diſpenſatione Apoſt. ſecluſis religionum priuilegiis in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam eligi.*

196 *Illegitimus per ingreſſum religionis non efficitur legitimus quoad effectum ſucceſſionis.*

197 *Illegitimus factus monachus, & profeſſione legitimatus, non poteſt de conſenſu ſui ſuperioris vicarius Epiſcopi creari.*

198 *Papa ſolus ſecluſis religionum priuilegiis poteſt diſpenſare cum illegitimis religioſis vt ad dignitates & Pralaturas promoueantur.*

199 *Legitimatus in infantia ad inſtantiam patris per legitimationem ampliſſimam vigore facultatum* DD.*de Campegiis, non poteſt eligi Generalis in ſua religione.*

200 *Diſpenſari poteſt cum Religioſis illegitimis ad Pralaturas in Capitulo generali, vel prouinciali.*

201 *Filiusfam. per profeſſionem à patris poteſtate liberatur.*

202 *Profeſſio facit aptum ad teſtimonium ferendum ineptum, ad teſtificandum eo quod periurij, aut furti damnatus ſit.*

203 *Profeſſionis prarogatiua ea eſt vt ea ante parentis mortem emiſſa prateritam filij profitentis ingratitudinem aboleat, ob quam exharedari poterat.*

204 *Ingratitudo praterita, cuius cauſa filius exharedari poterat, per Religionis profeſſionem deletur.*

205 *Religioſi expreſſe, vel tacitè profeſſi non poſſunt teſtamentum condere.*

206 *Milites Hieroſolymitani non poſſunt diſponere nedum de bonis, qua ad eos perueniunt intuitu ſua religioni, ſed nec etiam de patrimonialibus.*

207 Proſeſſio, reſeruata facultate teſtandi de patrimonio ſuo, eſt valida.

208 Religioſi etiam ad pias cauſas teſtari non poſſunt.

209 Religioſi etiam de Prælati cuiuſcunque ſummo Pontiſ. inferioris licentia teſtari non poſſunt.

210 Profeſſus ex Superioris licentia non poteſt codicillos facere, aut donare cauſa mortis.

211 Religioſus factus Epiſcopus non poteſt teſtari etiam de bonis patrimonialibus, aut propria induſtria acquiſitis.

212 Nouitius liberè poteſt teſtamenta facere etiam nulla petita Superioris religionis licentia.

213 Profeſſus in quacunque religione poteſt accedente ſummi Pont. licentia teſtari.

214 Monachus Epiſcopus poteſt de licentia Papæ teſtari.

215 Papa vbi abſolutè concesſerit Monacho licentiam teſtandi, id intelligitur ad vſus pios, non vero profanos.

216 Licentia, quam Papa concedit religioſo, vt teſtari poſſit, debet eſſe expreſſa, non opus eſt vt illa neceſſario præcedat, vt num. 217. Et ſemel conceſſa eſt perpetua dum ab alio Pont. non reuocatur, vt n. 218. Nec extinguitur primo actu, vt n. 219.

220 Commendatarij, quibus eſt permiſſum contrahere matrimonium, poſſunt libere teſtari.

221 Clerici Ordinum militarium in clauſtris viuentes qualiter teſtari poſſint, oſtenditur.

222 Eremitæ ſimplices teſtari poſſunt.

223 Bona, & ſubſtantia eorum, qui intrant religionem facta profeſſione ipſo iure ſunt monaſterij.

224 Renunciatio aut obligatio bonorum facta à nouitio ante profeſſionem, vt valide fiat, quæ requirantur, oſtenditur.

225 Renunciationis, aut obligationis nomine in Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16. veniunt omnes contractus lucratiui, & comprehenduntur donationes inter viuos, renunciationes officiorum publicorum temporalium, fideiuſſiones & liberationes.

226 Eleemoſyna per nouitios facta non comprehenduntur ſub diſpoſitione Concil Trid. ſeſſ. 25. de Regular. c. 16 dummodo, ſint modica, conſideratis facultatibus ipſius nouitij.

Sub diſpoſitione Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. capite 16. non comprehenduntur.

227 Donationes Deo, ſeu B. Mariæ, vel Sanctis oblata.

228 Victus vel veſtitus, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio.

229 Conuiuium factum in ingreſſu in nouitiatum.

230 Oblationes, donationeſve facta monaſterio, &c.

231 Donationes facta à parentibus nouitij.

232 Contractus emptionis, venditionis, locationis, & huiuſmodi.

233 Renunciatio beneficij.

234 Teſtamenta, codicilli, & donationes cauſa mortis.

235 Renunciationes ſeu donationes, ab exiſtente adhuc in ſæculo facta intuitu ingreſſus religionis.

236 Mulier, quæ diutius permanſit in monaſterio in habitu nouitiæ, poteſt validè donare ipſi monaſterio, non obſtante decreto Concil. ſeſſ. 25. de Regul. c. 16.

237 Donatio ſeu renunciatio facta à nouitia poſtea ad ſæculum redeunte profeſſione non ſequuta, eſt nulla.

238 Profeſſio non ſufficit emiſſa ad validandam renunciationem antea factam, ſed requiritur vt valida exiſtat.

239 Profeſſione ratificata, ſi illa nulliter emiſſa fuerit, cenſetur quoque donatio, ſeu renunciatio in nouitiatu facta, ratificata, & valida.

240 Renunciatio facta à nouitio profiteri volenti in religione, ſi poſt emiſſam validè profeſſionem efficiatur Epiſcopus, an ab eo reuocari valeat, oſtenditur, & num. ſeqq.

241 Regularis profeſſus ex aſſumptione ad Epiſcopatum non deſinit eſſe regularis, & religioni ligatus quoad votum paupertatis, & alia ſubſtantialia regulæ.

242 Regularis qui legitimè renunciauit bonis ſuis ad fauorem coniunctorum, & iuri ſuccedendi etiam in bonis parentum, factus Epiſcopus recuperat ius ſuccedendi etiam quoad renunciata ad fauorem tamen ſuæ Eccleſiæ.

243 Regularis ad Epiſcopatum promotus recuperare poteſt ius ſuccedendi quoad bona delata poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, in commodum tamen ſuæ Eccleſiæ reſpectu proprietatis.

244 Licentia, quæ in renunciatione ſeu donatione nouitij interuenire debet, ſufficit obtenta, & in ipſo actu renunciationis, ſeu donationis.

245 Renunciatio facta à nouitio omiſſa Epiſcopi licentia eſt ipſo iure nulla profeſſione ſequuta.

246 Renunciatio facta ad fauorem Patrum Societatis Ieſu per nouitium, inter Patres eiuſdem Societatis eſt valida, non obſtante quod non fuærit facta cum licentia Epiſcopi.

247 Epiſcopus, cuius licentia interuenire debet in renunciatione, ſeu donatione nouitij, ſufficit ſi confirmatus ſit, quamuis nondum conſecratus.

248 Archiepiſcopus ſi conſecratus ſit, licèt nondum Pallium receperit, poterit licentiam in renunciatione nouitij ſuæ Diœceſis concedere, non autem Diœceſis Suffraganei, niſi, &c.

249 Abbates, & alij Prælati habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nulloque Epiſcopo ſubiecti in ſuis Diœceſibus poſſunt licentiam in renunciatione nouitij concedere.

250 Prælati Regulares in monaſterijs exemptis, & ſibi ſubiectis non poſſunt licentiam concedere in renunciationibus, & donationibus nouitij.

251 Vicarius generalis Epiſcopi, vel Capituli Sede vacante, ſeu cuiuſcunque Prælati iuriſdictione Epiſcopali in ſua Diœceſi gaudentis poteſt concedere licentiam requiſitam in renunciationibus, & donationibus nouitij.

252 Renunciatio per nouitium facienda eſt intra duos menſes proximos ante profeſſionem, itaut facta per diem ante duos menſes non valeat.

253 Bimeſtre intra quod facienda eſt renunciatio per nouitium ante profeſſionem, debet computari de momento ad momentum.

254 Profeſſio ſi differatur, facta ſemel renunciatione bimeſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, adhuc renunciatio facta profeſſione eſt valida.

Concil.

255 Concilij ſeſſ.15.de Regul.cap. 16. *decretum vendicat ſibi locum etiam in iis,qui excedunt annum 16.*

VINEAMVS nunc de ipſis Regularibus poſtquam de regulis & Ordinibus eorum tractauimus. In præſenti autem c.de intrantibus Religionem & de vna in aliam tranſeuntibus, & de profeſſione Religioſorum,ac de effectibus Religionis,agemus,in ſequenti verò c.de ſtatu & vita Regularium pertractabimus.

1 Circa ingreſſum Religionis notanda ſunt impedimenta,quæ prohibent aliquibus Religionis ingreſſum. Primum impedimentum eſt ætas immatura,quæ quidem in maſculis eſt minor XIV. annis in fœminis vero VII. *c.* 1. *&* 20. *q.* 2.*cap. ad noſtram,cap.ſignificatum , de regular.* qui enim ſunt hac ætate minores,non ſolùm ad profeſſionem,ſed nec ad nouitiatum poſſunt admitti , licet habitum ſuſcipere valeant , de quo latè nouiſſimè Didac.de Narbona *in quæſt.annalib.anno* 8. *quæſt.24.per totam*:quia tempus nouitiatus datur ab hoc vt nouitius experiri poſſit Religionis auſteritates , cuius difficultates impuberes experiri nequeunt.Ita Sanch.*in præcepta Decalogi lib.* 5. *c.* 4.*num.*22.Azor.*inſtit.moral p.*1.*lib.*12.*c.*1.*quæſt.*4. Leſſi.*de Iuſtit.*2.*cap.*41.*dub.*3. *num.* 35. Laurent. de Peirinis *de Prælato quæſt.*3.*cap.* 1. *num.* 40. *cum ſeqq.*§ 2.

2 Secundum eſt ſeruilis conditio, ſeruus enim ſine conſenſu domini non poteſt Religionem intrare,*cap.*1.*cap.ſi ſeruus ſciente,cap.generalis* 54 *diſt. cap.qui verè in fine* 16.*q.*1 *cap. ſi quis ſeruum* 17. *q.* 4 S.Antonin.*p.*3.*tit.*16.*cap.*3.§. 4.Silueſt. *in ſum. verb.religio* 2.*q.*3.Azor.*inſtit.moral.p.*1.*lib.*12.*c.*1. *q.*3 .Fr.Barthol.de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad relig.ſtatum nouitiis diſp.*2.*dub.*2.*n.*1. Tambur.*de iure Abbatum tom.*3 *diſp.*6.*q.*3.*num* 6. Carol.de Tapia *ad auth.ingreſſi verb.ingreſſi cap.*7.
3 *à princip.*Laurent.de Peirinis *d c.*1.*n.* 43. Si verò ſeruus Religionem ingrediatur abſque ſui domini licentia, & ab eodem domino repetatur intra triennium,ei tradendus eſt cum omnibus, quæ ad monaſterium attulit, fide tamen accepta de impunitate,& ſi intra triennium dominus non repetierit,non poterit eum vltra repetere , niſi tam longe ſeruus diſtet, vt intra id triennium dominus repetere nequeat,vt probat *d cap.ſi quis incognitus*,& refert Fr.Barthol.de Vecchis *d. diſp.* 2. *dub.*2.*num.*3.Carol.de Tapia *d.cap.*7.*n.*2.*cum ſeqq.*
4 quod quidem triennium numerandum eſſe à die probationis incœptæ , exiſtimarunt Azor. *inſtit. moral.p.*1.*lib.*12.*cap.*1.*q.*3.Leſſi.*de inſtit.lib.*2.*cap.* 41.*dub.*3.*n.*31.Sed verius eſt numerandum eſſe à tempore,quo dominus conſcius fuit admiſſionis ſerui in Religionem , ſecundum Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*1.*lib.*5.*cap.*4.*num.*46.Sayr.*de cenſur.lib.*6.*cap.*54 *num.*5.Campan.*in diuerſ.Iuris Canon.rub.*11.*c.*8 *num.*12.Ludouic. Miranda *in man. Prælator.tom.*1 *quæſt.*17.*art.*2.*concluſ.*4.*in fine.* Valer.Reginald.*in praxi fori pœnit.lib.*30.*tract.* 2. *numero* 63.

5 Vnde infertur dominum repetere non poſſe ſeruum abſque ſua licentia in Religionem admiſſum,elapſo præfato triennio , quamuis nondum ſit profeſſus,vt expreſsè tenent Sanchez *d c.* 4.*n.*44.quia dominus elapſo triennio ipſo iure dominio priuatur,Carol.de Tapia *d.c* 7.*n.*4.Laurent. de Peirinis *d.q.* 3.*c.*1.*n.*44.

Vtrùm autem ſi ſeruus profeſſionem emittat 6
intra triennium illud caſu , quo à Domino reuocari poteſt , validè profiteatur? Quæſtio eſt dubia , in qua quidam cenſent eam profeſſionem eſſe validam , ex quorum numero ſunt Archid.*in* 1.Bellam.etiam *num.* 1. & Turrec.*num.*3.*in d.cap ſi quis incognitus*,Leſſi.*de inſtit. lib.*2.*cap.*41.*dub.*3.*num.*31.Fr. Ludouic. Miranda *d.quæſt.*17.*art.*2.*concl.*3.Suar.*tom.*3.*de relig.lib.* 6. *cap.*6.*n.*3.Fr.Barthol.de Vecchis *d.dub.* 2. *n.* 6. At multò verius alij tenent eam profeſſionem fore irritam, inſtar profeſſionis coniugis abſque alterius coniugis licentia, ſicut bene reſoluunt Azor. *d.p.*2.*lib.*12.*cap.*1.*q.*3.Sanch.*d.cap.*4.*n.*49.vbi alios refert.

Tertium eſt matrimonij ligamen, qui enim eſt 7
matrimonio copulatus non poteſt religionem intrare niſi coniugis conſenſus accedat , *c.*2.*n.*27.*q.* 2.quod ſi altero inuito,vel ignorante id fiat , tenetur ad eius nutum exire , quamuis fecerit profeſſionem,*cap.ſunt qui dicunt*,cum ſeqq 27 *q.*2. *c.* 1 & per tot.*de conuerſ. coniug.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit lib.* 18.*n.*37 .*& lib.*30.*n.*68.Barthol à S.Fauſto *in theſauro relig.lib* 5.*q* 74.Tamb. *d.tom.*3 *diſp.*6.*q.*3.*n.*4 Carol.de Tapia *ad auth. Ingreſſi,verb.ingreſſi c.*11 *n.*14.*cum ſeqq.* Barthol. de Vecchis *de nouit.diſp* 4.*dub.*3 *n.*1 Miranda *in man. tom.*1.*q.*17 *art.*1. *concl.* 2. plures apud Laurent de Peirinis *d. q.* 3.*c.*1.§.2.*n.* 49. F. Martin. de ſancto Ioſepho,*in expoſit.regula S.Franciſci c.*1.*n.*37. Sed reuerſus non poterit debitum coniugale exigere ,
petenti vero tenebitur reddere.*c.quidam intrauit* , 8
*de conuerſ.coniug.*quia votum caſtitatis poſt matrimonium conſummatum emiſſum ab altero coniuge abſque alterius licentia,eſt validum , & obligat ad non petendum debitum ; vt per Angel.*in ſum.verb matrimonium num.*4 §.6.Henriq.*in* 9
*ſum lib.*11.*c.*15.*num* 8 *in fin.*Barthol.à S.Fauſto *in theſauro religionis lib.*1.*q.*28 Sanch.*de mat. im. lib.* 9.*diſp.*35.*n.*25.vbi *n.*26.ſubdit huiuſmodi votum eſſe prorſus irritum quoad non reddendum debitum,*&* *n.*29. dicit quòd non ſolùm votum hoc obligat ad non petendum, ſed etiam ad non ineundum aliud matrimonium : vnde gloſſa *verb. non tenetur in d.c.quidam intrauit*,tenuit quòd coniux abſque licentia alterius profeſſus tenetur ab ipſo reuocatus redire poſt eius obitum ad Religionem,& non redeundo peccat gloſſam ſequuntur Hoſt.*ibi paulo poſt princ.ſuper.verb.non tenetur*, Silu.*verb.diuortium p.*16.*caſ.*1.Albert.Aſten.Palud. Monald & alij,quos refert Sanch.*d.lib.*7.*diſp.*34. *n.*11.& ſaltem ſi diſſimulauerit vxor, vel ſi ſaltem iudicis officio reuocetur , admittit Carol. de Tapia *d.c.*11.*n.vlt.*Verùm dicendum eſt hunc culpæ immunem eſſe,quamuis ad Religionem non redeat,vt deducitur *ex diſp. cap. quidam intrauit* , quatenus decidit hunc poſt coniugis obitum non teneri ad Religionem regredi , tum quia text.*in cap placet,illo titul.*ſolùm dicit conſultius, & congruentius ad huius ſalutem fore vt ad monaſterium redeat. Quare ita docent *in dict. cap. quidam intrauit.*Butr.*n.*6.Zabarel.*num.*2.*oppoſ.* 4. & Abb. *num.* 4 & alij , quos refert , & ſequitur Sanch *d.diſp.*34.*num.* 12. quibus addo Barthol. à S.Fauſto *d.lib.*5 *q.*77.Suar.*tom.* 4.*de Relig lib* 7.*c.* 2.*num.*12.Barthol.de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit.d.*14.*dub.*1. *ex num.*17.

Vtrùm autem coniux ſine alterius conſenſu 10
profeſſus , nec ab eo in vita reuocatus , poſſit

.rent non deſerere , donec ceſſet eorum neceſſi-
tas,vt tenent Sanchez d.c.20.n. 8. & Suar.d.c.18.
22 n.16.Machado d docum. 8.n.4.Et procedit quam-
uis in actu parentes in præfata neceſſitate nõ ſint,
ſed probabilius coniecturis tractu temporis in eã
abſque filij auxilio eos caſuros eſſe creditur,quia
neceſſitas,quæ probabiliter futura cenſetur,neceſ-
ſitati præſenti æquiparatur. Ita Sanch.d.c. 20. n.5.
Suar.d.cap.5.num.3.in fine, Bonacin.de legib.lib.6.
q.vnica,punct.3.num.4.verſ. amplia. Quicquid di-
cat Fr.Emman.in ſum.p.2.cap.6. num.4.Quæ qui-
23 dem obligatio locum ſibi vendicat nedum in gra-
ui parentum neceſſitate,vt dictum eſt , ſed etiam
cæterorum aſcendentium , ſecundùm Sanchez d.
cap.20.n. 28. me citato Machado d. docum. 8.n.5.
Contra Suar.d.c.5.n.8.
24 Amplia etiam in filiis habentibus parentes Iu-
dæos , vel aliter infideles in neceſſitate conſtitu-
tos,nam eos deſerere non poſſunt cauſa adeundi
Religionem:& eſt ratio , quia tenetur filius tales
parentes alere, eiſque ſuccurrere , vt colligitur ex
gloſſ.verb fides in d cap.1.diſt.30. & probat Surd.
de aliment.tit.1.q.18.à n.3.Imò gloſſ.verb.domeſti-
cos in cap.non.ſatis 86.diſt.Panor.in cap.ſi quis Epi-
ſcopus notab.1.de hæret.Bart.conſ.63.col.2.poſt med.
vol.2.& alij.quos refert,& ſequitur Surd.d.tit.1.q.
96.n.1. & iure optimo docent potius ſubuenien-
dum eſſe patri infideli & malo, quàm alicui fideli
ſancto,& in eadem neceſſitate conſtituto,niſi hu-
iuſmodi alimentorum præſtatione parentes fie-
rent deteriores,& ita demum quòd filius conuerſus
ad Fidem teneatur alere parentes infideles , etiam
in concurſu extranei fidelis,poſt Maſquard.de Iu-
25 dæ p.3.cap. 4. num. 7.& alios reſoluit Ricciul. de
Neophytis c.9.n.24.
26 Limita tamen vt non procedat in eo, qui ſpem
probabilem non habet ſubueniendi neceſſitati pa-
rentum manendo in ſæculo,Sayr.in claui regia lib.
7.cap.6.num.5.Sanch.d. cap. 20.n.3.Suar.dict.cap.
5.num.4.Vel quando pater, aut mater habet alios
filios, vel alium modum,quo ſuæ neceſſitati pro-
ſpicere poſſit,Suar.dict.cap.6.num.6.Sanch. d.cap.
20.numer.3.Suar.dict cap.5.num.5.Vel quoque in
filio quem ipſimet parentes ad peccandũ prouo-
cant,Fr.Ludouic.Miranda in manu.Prælat.tom.1.q.
17.art.8.concl.2.Sanch.d c.20. num. 12. Vel deni-
que in filio , qui in ſæculo morari nequit abſque
proximo lethaliter peccandi periculo Sayr d cap.
6.num.7. Sanch. d.c.20.num.11.Suar. dict. cap. 5.
n.32.
27 Quintum eſt dignitatis adſtrictio,quod de Epi-
ſcopis, & cæteris Prælatis maioribus intelligitur,
qui ſine Romani Pontificis permiſſione non poſ-
ſunt ingredi Religionem,& gregem ſuum, atque
Eccleſiam deſerere,cap.tempori , §. fin. 7.q.1.c.licet,
de Regularib.Suar.de Relig.tom.3. lib.1.c.10.à n.4.
Fr.Bartol.de Vecchis in praxi ſeru.in admit.ad re-
lig.ſtat.nouit.diſp.2.dub.3.Sanch. in præcepta De-
calogi tom.1.lib.4.c.25.n.36.Azor.inſt.mor.p.1.lib.
11.c.16.q.2.Tamb.d.tom.3.diſp.6.q.3.n.7 latè Ca-
rol.de Tapia ad d.Auth.Ingreſſi,verb. ingreſſi c.10.
per tot.Laurent. de Petrinis de Prælato q.3.c.1.§.2.
28 n.46.n. 47. intelligit de Epiſcopo electo & con-
firmato , non verò de electo tantum. Archidia-
coni verò , & cæteri inferiores poſſunt cum per-
miſſione Epiſcoporum ſuorum ingredi Religio-
nem,& ſi diuino Spiritus ſancti inſtinctu imme-
diate ducuntur,etiam contradicente Epiſcopo, id
poſſunt efficere,vt inquit Vrbanus Pont. in c. duæ
29.q.2.& habetur in d.c.licet de Regul.Quod tamẽ
Anguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.

non ita Epiſcopis eſt permiſſum,quoniam,inquit
Vrbanus , ſicut maius bonum minori bono præ-
ponitur, ita communis vtilitas ſpirituali vtilitati
præfertur , Beneficia verò eorum,qui Religionem
intrarunt,etiãſi ſiat Curata,non ſunt alteri confe-
renda antequam expreſsè fecerint profeſſionem, 29
vel firmiter decreuerint profiteri ,c. beneficium de
Regul.lib.6.latè Sanch.in præc. Decalogi tom.2.lib.
7.c.4.ex n.3.vbi ſubdit procedere in quibuſcũque
beneficiis ſiue maioribus, ſiue minoribus,& pen-
ſionibus; nouitius enim iuſtè priuari non poteſt
beneficio ſuo infra probationis annum, Maiol.de
irregul.l.3. c.6.n. 2. Mandoſ.in caſibus annalibus,
caſ.192.n.63.ad fin.Gig.de penſion. q. 57.n.7.& 8.
Suar.tom.3.de relig.lib.5.c.16.Fr.Barth.de Vecchis
in praxi ſeru.in admit. ad relig. ſtat. nouit. diſp. 8.
dub.7.n.4.verſ.imò,vbi ſubdit nonnullos ex citatis
Doctoribus hoc intelligere,etiãſi nouitiatus pluri-
bus annis duraret,prout intellexit Sanch. d.c.4 n.
6.Poſt emiſſam verò profeſſionẽ vacat beneficium
ipſo iure,vt bene reſoluunt Henriq. in ſum.lib.12.
c.5.9.4. in com. litt.X.Flam.Pariſ. de reſig. benefic. 30
lib.5.q.6.à n.64.& lib.7.q.15.n. 28.Cal.Pereira in
l.ſi curatorem, verb. implorare n. 27.C.de integ.reſt.
minor.Fr.Emm.q.regul.tom.1.q.3.art 1.Sayr.in cla-
ui regia lib.6.c.5.n.25.Sanch.de matr. l.9. diſp. 33.
n.19.Gonzal.ad regul.8.Cancel.gloſſ.15.n.45. Ni-
col.Garc.de benefic.p 11.c.9.à princ.Molfeſ.in ſum.
Theolog.moral.tract.5.c.12.n.18.Maſſobr.in praxi
habendi concurſum requiſ.1.dub.2.n.9 ſecundum Ro-
manã impreſ.Ego ipſe de officio, & poteſtate Epiſc.
p.3.alleg.57.n.208. Rota dec. 543.n. 4.p.1.recent.
Fr.Barthol.de Vecchis d.dub.7.n. 4.poſt med. vbi
ſubdit cum Rota loco citato ſtatim poſt profeſſio- 31
nem integrum eſſe ei , ad quem ſpectat collatio,
illud liberè conferre , quod etiam procedere in
penſione tenent Gig.de penſ.q.95.n. 11.in fine , &
n.12 Mantica dec.104 n.7.Sanch.d. c.5.n.13.
Ex fructibus autem beneficij nouitij , dum in 32
anno probationis exiſtit, congrua portio Vicario
ipſius beneficij aſſignari debet , d. cap. beneficium
verſ.aſſignata ſibi congrua , Fr. Emman.q.regular.
tom.1.q.37.art.1.Fr.Barthol.de Vecchis d.dub.7.n.
5.obſeruantes huiuſmodi portionem per Ordina-
rium taxandum eſſe , reſiduos verò fructus eſſe
ipſius nouitij,docent Mandoſ.citato loco, & San-
ch.c.5 n.18.
Circa Religioſos Societatis Iesv aduertendum 33
eſt poſſeſſionem beneficiorum ab eis prius obten-
torum amitti poſt emiſſam ſolemnem profeſſio-
nem, vel vota coadiutorum formatorum,per quæ
reddũtur omninò incapaces bona & iura quæcun-
que acquirendi & retinendi,non autem per emiſ- 34
ſionem ſimplicium votorũ biennij, per quæ iuxta
dictæ Societatis Conſtitutiones à Sede Apoſtolica
approbatas tales Religioſi nõ ſunt incapaces reti-
nendi dominium bonorũ,& beneficia,quæ in ſæ-
culo habent,vt habetur in dictæ Societatis Con-
ſtitut.p.4.c.4.§.5.in declar.lit.E & p.6.c.2.§.11.in
declar.lit. E.& in conſt. Greg. 13. inc. Aſcedente
Domino,ſub dat.8.Kal.Iul.1584 verſ.& licet qui ad
gradus profeſſorum.Idẽ dicendum eſt de penſioni-
bus,quæ per dicta biennij vota non extinguũtur,
ſed durant vſque ad profeſſionem ſolemnẽ, ſicut 35
de beneficiis dictũ eſt,quia citatus tex.in c.benefi-
cium intelligitur de omnibus beneficiis, ſecundũ
Arch. ibi in pr. Monald. c 59. n. 22.vol. 2.Et ideo
ita reſoluit Sanch.d.lib.7.c.4.n.7.& c.27.n.32.&c.
29.n.10. Tenẽtur tamen iidẽ Religioſi finito pro-
bationis biennio antequã vota ſimplicia emittãt,

beneficia prius obtenta reſignate, penſiones tamē retinent vſque ad ſolemnem profeſſionem, vota coadiutorum formatorū, vt obſeruatur in praxi, de qua teſtatur Sanch. *d. cap. 29. num.* 10. Rota *in nullius, ſeu Caputaquen. penſionis* 29. *Aprilis* 1616. *coram bona mem. Martino Andrea.*

36 Sextū eſt obligatio ad ratiocinata publica, qui enim ad huiuſmodi negotia perpetuò eſt adſtrictus, non poteſt Religionē intrare, vt probat text. *in cap. vnico* 52. *diſt.* S. Anton. 3. *p. tit.* 16. *cap.* 2. §. 3. Siluest. *in ſum verb. Religio* 2. *q.* 6. S. Armil. *eod. verb. n.* 5. & Tabien. *n.* 11 imò ex noua Conſtit. Sixti incip. *Cum de omnibus ſub dat. Kal. Decemb.* 1586. obligati & publicis & priuatis ratiocinijs redditis ab ingreſſu religionis prohibentur, vt colligitur ex verbis eiuſdem Conſtit. ibi. *Auctoritate Apoſt. perpetuo ſtatuimus, vt huiuſmodi ingēti ære alieno ſuprà vires facultatū ſuarū grauati, vel reddendis ratiociniis obnoxij nullatenus recipiantur,* &c. quę Conſtitutio cum abſolutè & abſque vlla diſt nctione inter publica, & priuata ratiocinia loquatur, de omnibus eſt generaliter intelligenda, atq; *l. de pretio. ff. de Publ. in rē act.* Quare ita reſoluunt Fr. Emman. *q. regul. tom.* 3. *q.* 10. *art.* 11 Fr. Lud. Miranda *in man. Prælator. tom.* 1. *q.* 17. *art* 6. Salzed. *ad Bernard. in pract. c* 20. *in fine*, Sanch. *in prac. Decal. tom* 1. *lib* 4 *c.* 19. *n.* 29. Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 3 *c.* 7. *n.* 10. Tamb. *d. tom.* 3. *diſp.* 6. *q* 3. *n.* 13. Carol. de Tapia *ad d. Auth. Ingreſſi verb. ingreſſi c.* 7. *per tot.* Portel. *in dub. Regul. verb. nouiti, qualitates n.* 20. Fr. Martin. à S. Ioſepho *d. c.* 2. *n.* 13. Laut. de Peirinis *d. q.* 3. *c.* 1. §. 2. *n.* 74. Ego ipſe *in collect. ad c.* 1. *de obligat. ad ratiocin. n.* 8. Limita tamē vt nō procedant ſupradicta in eo, qui ſecundum prudentis viri præſumptionem ſine lite, aut magno grauamine, vel diſtractione poteſt rationes reddere, quia huiuſmodi ratiocinia Religionis ingreſſum non impediunt, vt colligitur ex dictæ Conſtitut. verbis ibi, *vel reddendis ratiociniis obnoxios, vt ex huiuſmodi cauſa lis, vel moleſtia eis illata, vel timendum ſit ne inferatur*; & ideo ita tenent Bernard. Diaz *in pract. c.* 10. Nald. *verb. Religioſus num.* 2. Sanch. & Suar. *citatis locis*, & Peirinis *n.* 75.

37 Septimum eſt debitorum obligatio, qui enim debet aliquid alteri, non poteſt eius ſolutionem licitè prætermittere, vt inter Religionem arg. *cap. generalis* 54. *diſt.* Fr. Emman. *tom.* 3. *q. Regular. q.* 10. *art.* 9 & *q.* 54. *art.* 1. Hieron. Roderic. *in compēdio earundem queſtionum reſol.* 101. *n.* 85. Fr. Martin. de Ioſepho *in expoſit. regulæ S. Franciſci c.* 2. *n.* 13. vbi referunt Bullam Sixti V. ibi, *ingemi ære alieno ſupra vires facultatem ſuarum grauatos*, &c. Peirinis *d. q.* 3. *c.* 1. §. 2. *num.* 71. vnde donec ſoluerit, non poterit fieri religioſus niſi ſatisdationem, vel aliam ſatisfactionem præſtiterit, aut nequaquam valeat ſatisfacere creditori. Azor. *inſtit. moral. p.* 1 *lib* 12. *c.* 1. *q.* 3. Suar *de Relig. to.* 3. *lib.* 5. *c.* 7. *n.* 2. Miranda *in manuali Prælat. tom.* 1. *q.* 17. *art.* 7. Battl. de Vecchis *d. diſp.* 2. *dub.* 13. *n.* 1. Machadod. *tract.* 1. *docum.* 7. Trullench. *in Decalog. lib.* 2. *c.* 2. *dub.* 22. latè Laurent. de Peirinis *de Prelato q.* 3. *c.* 2. § 2. *num.* 71. vbi refert ad ipſum expreſſè prohibuiſſe Bullam Sixti V. & *num.* 73. reſoluit dictam Bullam non habere locum in Monialibus, neque in recipiendis ad Ordines Militares, neque in iis, qui ſi habent debita habent vnde ſoluant, neque in jis, qui habent debita, ſed non magni momenti, neque in iis, qui habent magna debita, ſed incerta, nec in iis, qui ſine grauiſua culpa impotentes deuenere, ſiue ſit ſpes vt in ſæculo manentes, poſſent ea ſoluere, ſiue non, nec in iis, qui bonis ceſſerunt, etiāſi ſua culpa debita contraxerint, & nulla ſit ſpes vt in ſeculo manentes breui ſint ſatisfacturi, neque in iis, quibus creditores conſentiunt vt Religionē ingrediantur, nec in iis quorum debita monaſterium, vel alius ad ſoluenda ſe obligaret, nec in iis, qui liberali promiſſione dicta debita contraxere, nec in iis, qui ex ludis, cambiis, & aliis contractibus illicitis debitis onuſti, nec in iis, qui eſſent à Iudice criminali condemnati ad ſoluendam aliquam ingētem pecuniæ quantitatem. Tamb. *d. diſp.* 6. *q.* 3. *n.* 12. & 15. vbi *n.* 20 dicit impedimentum ad Religionis ingreſſum & profeſſionem eſſe diuerſitatem ſexus, & *n.* 24. idem dicit de impotentia ad ſeruanda Religionis eſſentialia, & etiam accidentalia præcepta, & obſeruantias, & *n.* 26. poſt multos reſoluit morbo gallico laborantes poſſe è Religione expelli ſi in profeſſione illum tacuit & Religio habeat ſtatutū confirmatum à Papa prædictam profeſſionem annullans & *n.* 29. probat corpore vitiatos eſſe inhabiles ad Religionem, & *n.* 31. aduertit non debere ad Religionem recipi infames, buffones, hiſtriones, carnifices, ſatellites, & ſimiles.

Vltimum impedimentum eſt coactio, debet 38
enim voluntarius eſſe Religionis ingreſſus, alioquin is, qui cogitur fieri Relig. non tenetur regulam obſeruare, nec valida eſt profeſſio, niſi poſtea conſenſiſſet, *cap. præſens* 10. *q.* 3. *cap.* 1. *de regularib. cap.* 1. *de his, quæ vi.* Suar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *c.* 9. *n.* 1. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 17. *artic.* 4. Tambur. *tom.* 1. *diſp.* 6. *q.* 3. *n.* 27 latè Speṙell. *in deciſ. eccleſ. deciſ.* 80. *per tot.* vbi *n.* 9. dicit quòd metu probato annullatur profeſſio, etiamſi metum 39
paſſus iuraſſet in iudicio ſe ſponte voniſſe, & *dec.* 79 *n.* 31. dicit quòd profeſſio per metum facta eſt ipſo iure nulla. Metus vero reuerentialis non annullat profeſſionem, niſi etiam coactio, vel minæ præcedant, text. namque *in c. cum virum de Regular.* ad annullandam profeſſionem puellæ vltra imperium patentum, quod metum reuerentialem continet, ponderat coactionem. Ita docent Couarr. *de ſponſ. p.* 2. *c.* 3. §. 6. *n.* 7. & 8. Henriq. *in ſum. lib.* 11. *de matr. cap.* 9. §. 5. Sanch. *de matrim. lib.* 4. *diſp.* 6. *n.* 18 & *in præcepta Decalogi. tom.* 1. *lib.* 4 *c.* 3. *n.* 26. Sayr. *in claui regia lib.* 6. *c.* 4. *n.* 18. Bonacin. *de legib. d. diſp.* 4. *q* 1. *punct.* 3 §. 1. *n.* 8. Fr Bartol. de Vecchis *in praxi ſeruāda in admittendis ad Religionis Statū nouit diſp.* 1. 3. *dub* 12. *n.* 19. Aloyſ. Ricc. *in dec. curiæ Archiep. Neapol. p* 4. *dec.* 248. Rota *in Toletana profeſſionis* 19. *Nouembr.* 1614 *coram bonæ memoriæ Vbaldo.* Laym. *lib.* 3. *ſect.* 15. *tract* 4 *c.* 6. *n.* 3. *verſ.* 3 & *lib.* 5 *tract.* 10. *p.* 2. *c.* 5. *n.* 3. Azori. *inſtit. moral. p* 1. *lib.* 12. *cap.* 5 *q.* 4. *verſ. ſi roges*, Villalobos *in ſum. p.* 1. *tract.* 3. *diffic.* 8. *num.* 6. latè D. Spetell. *in deciſ. fori eccleſ. dec.* 79 *n.* 18. *cum ſeq* vbi *n.* 61. concludit metum reuerentialem nunquam irritare matrimonium ſpirituale, vel carnale, niſi talis ſit, qui cadat in virum conſtantem, qualis non eſt, vbi cum eo non concurrunt minæ, & *n.* 63. quòd metus reuerentialis in fratre admittitur, ſi frater ab eo regitur, aliàs ſecus, & *dec.* 80. *n.* 6. quòd profeſſus nulliter ſuſcipiendo Ordines ſacros non animo ratificandi profeſſionem, dicitur male promotus, & miniſtrando fit irregularis, & *n.* 12. quòd metus cauſa durare non dicitur in filio, vel filia ſeorſim à patre habitante, Alph. de Leone. *de officio Capellani part.* 1. *queſt.* 4. *praxi* 1. *num.* 75. vbi ex Rota apud Viuian. *deciſ.* 60. tenent metum reuerentialem per ſe ſolum non ſufficere ad infirmandam expreſſam

expreſſam profeſſionem. Quamnis contrarium,
imò quod perpetuum imperium cauſet ſufficien-
tem metum ad inualidum actum à libera volun-
tate pendentem, tenent. Xuar. *alleg.* 1. *num.* 34. *&*
alleg. 34. *num.* 3. *&* 5. Hippol. *ſingul.* 347. incip. *Ma-*
trimonium num. 3. Menoch. *illuſt. cap.* 35. *n.* 17. *iuncto*
num. 18. inde non bene inferentes profeſſionem
annullari ſolo metu reuerentiali, quibus accedunt
Nau. & Fr. Emman. citati à Sanchez *d. diſp.* 6 *num.*
17. *in fine.* Diana *reſol. moral. part.* 3. *tract.* 2. *art.* 92.
Baſil. Pont. *de matrim. lib.* 4. *cap.* 11. *num.* 15. *&* 16.

40 Qui verò aliena intentione, vel dolo ductus in-
trat Religionem, modo conſenſerit nec aliud ha-
beat de prædictis impedimentis, remanet nihilomi-
nus Religioſus, *c. quod interrogaſti* 27. *diſt. c. vt cle-*
ric. iuncta gloſſ. de regular. cap. ex parte, c. veniens, &
cap. dudum, de conuerſ. coniug. cap. cum dilectus, de his
quæ vi Palat. *in repet. rub. de donat. inter virum, &*
vxorem §. 57. *num.* 4. Couarr. *in cap.* 2. *num.* 1. *de te-*
ſtam. Carol. de Tapia *in dicta Auth. Ingreſſi cap.* 13.
a princip. vbi *num.* 5. tenet dolum, qui cadeter in
prudentem virum, vitiare profeſſionem, & tamen
à n. 18. dicit quòd dolus commiſſus in accidenta-
libus Religionis profeſſionem irritam non facit,
ſecus ſi in ſubſtantialibus.

41 Duo igitur præcipuè requiruntur in eo, qui fu-
turus eſt Religioſus, videlicet vt ſit ab omni ſerui-
tute, & obſequio liber, & ſolutus & vt liberum
habeat mentis, & voluntatis arbitrium, & animi
diſcretionem vt Deo valeat liberiùs inſeruire. Hæc
ſunt quæ impediunt de Iure communi religionis
ingreſſum præter ſpecialia cuiuſcunque ordinis
impedimenta, vt eſt origo natalium in fœmina,
& alia huiuſmodi, quæ in nonnullis regulis atten-
duntur.

42 Aliud eſt impedimenti genus, de Iure commu-
ni, quo vni regulæ adſtrictus non poteſt ad aliam
regulam indiſtinctè tranſire. Eſt enim ſacris Ca-
nonibus conſtitutum ne vnquam Monacho liceat
de monaſterio in monaſterium in iacturam, vel
iniuriam ſui Ordinis temerè tranſmigrare, & ſi
migrauerit, ad primum redire teneatur, *cap.* 1. *&*
cap. Monachum 20. *q.* 4. *cap. Ioannes, cap. licet, de Re-*
gularib. Verum diſtinguitur de arcta regula, aut la-
xiori, aut de æquali, ad arctiorem enim regulam
facile permittitur tranſitus, modò id fiat ex zelo
melioris vitæ cum diſcretionis virtute, petita prius
licentia proprij Prælati, quamuis non obtenta, *c.*
Statuimus 19. *quæſt.* 3. *dict. c. licet, de Regul.* S. Tho-
mas 2. 2. *q.* 89. *art.* 4. S. Antonin. *part.* 3. *tit.* 16. *c.* 14.
in princip. Lap. *alleg.* 130. *ſub num.* 2. Roman. *conſ.*
341. *n.* 4. Decian. *reſponſ.* 20. *n.* 12. *lib.* 1. Nauarr. *com-*
mento 4. *de Regularib. n.* 10. Menoch. *de arbitr. caſu*
421. *num.* 37. *cum ſeqq.* Azori. *inſtit. moral. par.* 1. *lib.*
12. *cap.* 14. Fr. Emman. *tom.* 3. *quæſt* 52. *artic.* 3. Sayr.
in Claui regia lib. 6. *cap.* 5. *num.* 25. Valer. Reginal.
in praxi fori pœnit. lib. 18. *n.* 412. *cum ſeqq.* Barthol.
à S. Fauſto *in theſauro Religioſ. lib.* 5. *qu.* 321. *cum*
ſeqq. Leſſi. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 13. Sanchez *in*
præcepta Decalogi. tom. 2. *lib.* 6. *cap.* 7. *à princip.*
Fr. Ludouicus Miranda *in man. Prælat. tom.* 1.
quæſt. 31. *artic.* 2. Anton. Ricciul *de iure perſo-*
nar. lib. 8. *cap.* 4 *ex numer.* 19. latè Tamburin. *dict.*
tom. 3. *diſputatione* 7. *quæſt.* 1. *cum ſeqq.* Carol.
de Tapia *ad Authent. Ingreſſi, verb. ingreſſi cap.*
9. *numer.* 25. *cum ſeqq.* latè Machado *en ſu perfetto*
Confeſſor. tom. 2. *lib.* 5. *part.* 1. *tract.* 4. *docum.* 1. *&* 2.
Ouiedo *in praxi Regular. part.* 1 *tractat.* 12. *cap.*
vnic. Eraſm. à Cochier *de iuriſdictione Ordinarij*
in exemp. part. 4. *quæſt.* 13. *à princip.* vbi in fine
aduertit, quòd hodie, quiſquis ille ſit, qui ad
ſtrictiorem monaſticæ vitæ normam tranſire ſa-
tagit, laudabiliter faciet ſi auctorante ſummo
Pontifice, aut S. Congregatione Eminentiſſimo-
rum DD. Cardinalium negotiis Regularium Præ-
poſitorum id faciat, tum quod tutius, tum quod
gratius S. Sedi. Sed hæc S. Congregatio cenſuit
ſub die 13. *Septembris* 1583. quòd *Regularibus ad* 43
ſtrictiorem Religionem tranſire volentibus, ſi beneuo-
los in ea inueniant receptores, ac deuotionis feruore
ducti, non autem alicuius criminis perpetrati pœnam
ſubterfugituri, ſufficit petita, licèt non obtenta licen-
tia à ſuis Superioribus.

Quod quidem locum habet etiam in Conuer- 44
ſis, & Oblatis, illi enim poſſunt ad ſtrictiorem
Religionem, ſicut cæteri Religioſi, tranſire, vt
reſoluunt Tapia *in Authent. Ingreſſi, cap.* 9. *numer.*
57. Fr. Emman. *d. to.* 3. *q.* 21. *artic.* 2. *&* *q.* 52. *artic.* 7.
Anton. Ricciul. *dict. lib.* 8. *c.* 4. *n.* 31. *verſic. cæterum,*
Sanchez *dict. c.* 7. *n.* 9. Tamburin. *d. to.* 3. *diſputatio-*
ne 7. *q.* 1. *n.* 22. Nouar. *in ſum. Bullar. tit. de apoſtatis*
& eiectis n. 10.

Item & in Monialibus, quia licet text. *in dict.* 45
cap. licet, de ſolis viris Religioſis loquatur, ratio-
nes tamen in eo traditæ ad honeſtatem huius tran-
ſitus ſuadendam, procedunt æquè in Monialibus,
& ideò illas ad aliam Religionem perfectiorem
hodie tranſire poſſe (ſicut olim eis licebat *ex cap.*
1. 20. 4.) tenent, qui poſt Concil. Trident. ſcripſe-
runt, Mandoſ. *in Signatura gratia, verb. licentia*
col. 9. *verſ quæ dicta ſunt,* Tapia *in d. Authent. In-*
greſſi, verb. ingreſſi cap. 9. *n.* 37. Zerol. *in praxi Epi-*
ſcop part. 1. *verb. Moniales, in fine,* Fr. Emman *dict.*
tom 3. *quæſt.* 52. *artic.* 6. quos refert, & ſequitur San-
chez *dict. cap.* 7. *num.* 6. Bartol. à S. Fauſto *dict. lib.*
5. *quæſt.* 327. Nouarr. *in ſum. Bullar. titul. de apoſta-*
tis & eiectis numer. 19. & latè probat Ricciul. *dict.*
lib. 8. *cap.* 5. *à princip.* vbi *à numer.* 4. aſſerit neque
Concil. Trid. neque Conſtitutionem Pij V. prohi-
buiſſe hanc tranſlationem, & imò hoc approbaſſe
ſacram Congregat. ſuper negotiis Epiſcoporum,
& Regularium, & ſignanter *in Nannaten.* 16.
Ianuarij 1615. *& in Redonen.* 31. *Ianuarij* 1617.
Quicquid in contrarium ſcripſerit Azori. *inſt. mo-*
ral. p. 1. *lib.* 13. *c.* 8. *q.* 1.

Illud aduertere oportet quòd licèt tranſlatio 46
Monialis etiam in caſibus à Iure permiſſis ſtricto
iure fieri poſſit ex auctoritate Epiſcopi, & ſu-
perioris Monaſterij, Fr. Emman. *dict. tom.* 3. *quæſt.*
52. *artic.* 3. Sanchez *dict. cap.* 7. *ſub num.* 6. Sacra
tamen Congregatio non ſemel cenſuit ad eam
in ſimilibus caſibus eſſe recurrendum, & ſi-
gnanter *in dictis Nannaten. & Redonen.* ex quibus
colligitur illam ſimiles licentias concedere non
conſueuiſſe, niſi quatuor conditionibus addu-
ctis. *Prima* eſt vt antequam à primo monaſterio
Monialis egrediatur, aliud ſit paratum à quo
beneuolas habeat receptrices, quodque in eo ca-
pitulariter per ſecreta ſuffragia recipiatur. *Secun-*
da vt dotem à cæteris Monialibus præſtari ſolitam
perſoluat. *Tertia* vt ſpes illi auferatur ad primum
monaſterium reddendi. *Quarta* vt tranſactio fiat
comitantibus matronis conſanguineis grauibus
ab vno ad aliud monaſterium, recta via, abſque
diuerticulo, ac nullibi pernoctetur, niſi cauſa ho-
ſpitij, idque nonniſi apud honeſtas perſonas, refere
me citato Tamb *d. tom.* 3. *diſp.* 7. *q.* 1. *n.* 25. *&* 26.

Procedit etiam in ipſis quoque Prælatis exem- 47
ptis ſi non ſubſint immediatè Pontifici, illi enim
inſtar aliorum Religioſorum tranſire poſſunt ad

ſtrictiorem religionem petita, etſi denegata licentia à Superiore, quia *d. c. licet* ſolos Epiſcopos excipit, illis interdicēs tranſitum ad Religionem nō obtenta Pontificis licentia, ita docent Abb. *n.* 13. Anchar. *n.* 8 *notab.* 11. & Henriq. *n.* 4. Azor. *d. c.* 14.
48 *q.* 7. Bartol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 328. & alij, quos refert, & ſequitur Sanch. *d. cap.* 7. *n.* 8. vbi ſubdit Generales Religionum, & alios immediatè Pontifici ſubiectos poſſe ad Religionem ſtrictiorem tranſire petita licentia, & Pontifice non reſpondente, non tamen eo negante, quippe qui poſſet eos reuocare, quod etiam tenet Ricciul. *dict. lib.* 8. *cap* 4. *n.* 25.

49 Sed poteſt eſſe difficultas de tota Domo religioſa an ad ſtrictiorem Religionem tranſire poſſit? Id fieri poſſe ſupponitur *in cap. reuolentes, verſic. cæterùm, de ſtatu monach.* & reſoluunt Fr. Emman. *q. regul. tom.* 3. *q.* 5. *art.* 3. Tapia *in d. Auth. Ingreſſi, verb. ingreſſa cap* 9. *n.* 37. Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 6. *c.* 7.
50 *n.* 7. Anton. Ricciul. *d. lib.* 8. *cap.* 4. *à n.* 25. Tambur. *d. tom.* 3 *diſp.* 7 *q.* 1. *num.* 14. Non obſtat text. *in c. vn. §. confirmatos, in fine, de relig. domib. in* 6. quia loquitur in totali tranſlatione, ibi, *ſe ac loca ſua totaliter transferat*, at nos loquimur de ſola perſonarum tranſlatione, vt obſeruat Sanch. *d. n.* 7.

51 Alia difficultas eſt de Religioſis habentibus priuilegium, ne à ſua Religione ad aliam liceat tranſire? Cæterum nec hoc priuilegium impedit quin Religioſus tranſire poſſit zelo ſtrictioris vitæ ad ſtrictionem Religionem, poſt tamen petitam, licet non obtentam à ſuo Superiore licentiam, vt per Nau. *conſil.* 52. *n.* 1. *de regularib. in nouis*, Cuch. *l.* 1. *inſtit. maior. tit. de regularib. n.* 132. Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 12. *cap* 14. *q* 4. Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 28. *n.* 412. Sanch. *d. c.* 7. *n.* 10. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad relig. ſtatum nouit diſp.* 15. *dub.* 3. *n.* 1. Rot. *in Bononien. profeſſionis* 14. *Martij* 1621. *cor. R. P. D. Merlin*, niſi priuilegium inhibeat tranſitum abſque licentia Prælati obtenta, quia tunc ad firmitatem tranſitus quantumcunque bono zelo facti neceſſario obtineri debet licentia, ſecundum Fr. Emman *d. tom.* 3. *q.* 51. *art.* 20. Ludouic. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 31. *art.* 12. Sanchez *citato loco*, Barthol. de Vecchis *d. dub.* 3. *n.* 3.

52 Non eſt licitus tranſitus ex Ordine Mendicantium ad Ordines Monachales ſine expreſſa licentia Papæ, Carthuſia excepta. *Extrau. Viam ambitioſæ, de Regularib.* quæ eſt Martini V. vbi expreſsè interdictum eſt ſub pœna excommunicationis latæ ſententię Pontifici reſeruatæ, quam incurrunt tam recipientes, quàm recepti, ne tranſitus fiat à quacunque Religione Mendicanti ad quamcunque aliam, præterquam ad Carthuſiam, docent Hier. Roder. *in compend quæſt. Regular. reſolut.* 123. *n.* 70. Ludou. Mirand. *d. quæſt.* 31. *art.* 8. *concl.* 1. Tambur. *d tom.* 3. *diſp.* 7. *q* 2. *n.* 7. & 12. Nouar. *in Lucerna Regular. verb. translatio num.* 9. Sanch. *d. c.* 7. *n.* 28. vbi etiam ſubdit in Societate Iesv per conceſſionem Pij IV. & Pij V. extenſam eſſe hanc cenſuram reſeruatam tam reſpectu tranſeuntium, quàm recipientium, reſpectu quorumuis Ordinum dempta
53 Carthuſienſi. Vnde Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum & Regularium propoſito reſcribens Generali Carthuſianorum *de menſe Martij* 1596. declarauit *non poſſe Regulares Ordinis Mendicantium tranſire ad alium Ordinem, præterquam ad Carthuſianos, inter quos poſtmodum Mendicantes huiuſmodi iuxta conſt. Clemētis VIII. voce actiua & paſſiua careant, atque ad quæuis officia, aut miniſteria, ac gradus iſtius religionis perpetuò inhabiles exiſtant.*

Sic etiam pro Generali ſanctiſſimæ Trinitatis 54
petētibus eiuſdem Ordinis Fratribus prohiberi ne abſque eius licentia ad aliam Religionem ſe transferant inſtar Breuis Prouinciæ Portugallenſis in ſimili caſu conceſſi, Sacra Congregatio Cardinaliū negotiis Epiſcoporum & Regularium præpoſita Illuſtriſſimo Bandino referente *ne Ordinis huiuſmodi Religioſi ad alium quemcunque etiam Mendicantium Ordinem ſe transferant, niſi petita à ſuperioribus licentia cognitaque & approbata prius ab eadem S Congreg. tranſitus cauſa, ac inuentis in Religione ad quam tranſire intendunt, beneuolis receptoribus, necnon ſeruata vbi opus fuerit, fel. record. Sixti Papæ V. conſtitutione prohibendum cenſuit die* 15. *Martij* 1616. refert Nouarr. *in Lucerna Regular. verb. tranſlatio num.* 12.

Ex conſt. Pauli III. nemo poſt emiſſa ſecundum 55
Conſtitutiones Societatis Iesv vota poteſt ex hoc Ordine ad alium transferri præterquā ad Carthuſienſium Ordinem, niſi de expreſſa eiuſdem Societatis Præpoſiti, aut Sedis Apoſtolicę licentia, id quod pariter per Pium IV. & Pium V. extitit confirmatum, adiecta etiam pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda tam contra Religioſos recedentes, quàm contra ipſos recipientes, etiam prætextu cuiuſuis priuilegij conceſſi, aut concedendi, aut alterius cuiuſuis quæſiti coloris, ob melioris vitæ frugem & ſtrictioris obſeruantiæ regularis. Additur ex eiſdem Indultis vt tranſire volentibus ad Carthuſienſes ſpatium ſex menſium, ad alium verò Ordinē terminus Superioris arbitrio præſcribatur intra quem debeat actualiter ingredi, & quatenus in illis permanere nolint, aut non poſſint, abſque vlla mora ad Societatē reuerti ſub præfata excommunicationis pœna teneātur. Quod tamen per Pium V. viuæ vocis oraculo, & deinde per Gregor. XIII. peculari reſcripto fuit aliqua ex parte innouatum, atque ſtatutū, vt tranſire volens ad Carthuſienſes tres menſes habeat ad tranſeundū, quibus elapſis non ei amplius liceret reſpectu Carthuſiæ ſine Præpoſiti licentia, ac Pij V. conceſſionem confirmauit, perinde ac ſi litterę ſuper conceſſione illa factæ fuiſſent, excommunicationis, & apoſtaſiæ pœna irrogata, vt hæc omnia patent ex ipſius Societatis *compendio in verb. Apoſtata*, vt referunt Anton. Ricciul. *de iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtent. lib.* 8. *c.* 8. *n.* 2. Sanch. *d. c.* 7. *n.* 28. & 31. Hier. Roder. *d. reſol.* 123. *n.* 71.

Monachi Benedictini, & Ciſtercienſes ex priui- 56
legio Eugenij IV. non poſſunt tranſire ad quemcunque Ordinem etiam ad Carthuſiam, ſine conſenſu Capituli generalis, ſeu Præſidētis aut minoris partis Viſitatorum Congregationis, nec etiam auctoritate Apoſt. niſi in litteris fiat ſpecifica mentio de perſona, & Religione ſub excommunicationis ipſo facto pœna incurrenda contra recipientes ſeu retinentes, qui intra triduū à receptione monachi receptum non reſtituerint. Idem Eugenius IV. *apud compend. Ciſtercien. tit. fugitiui*, §. 1. & 2. conceſſit Congregationi S. Benedicti in Hiſpania, ne ſui Monachi tranſeant ad alium quemcunque Ordinem etiam ad Carthuſiam, niſi obtenta licentia Papæ, vel Generalis, aut ſui Conuentus cum Abbate, ſecùs excommunicatur tranſiens. Et Prælatus admittens, ſeu recipiens, quo priuilegio non poſſe vti congregationem S. Benedicti in Portugallia reſoluit Fr. Lud. Mirand. *tom.* 1. *q.* 30. *artic.* 8. Tamburin. *dict. tom.* 3. *diſputatione* 7. *q.* 2. *à num.* 1.

Idem

Idem conceſſit Martin. V. Ciſtercienſibus, excepto quod poſſint tranſire ad Cartuſiam,& confirmauit Concilium Baſilienſe. Tambor. *d. q.* 2.*n.*2. Idem priuilegium habent monachi S. Hieronymi in Hiſpania *apud ſuum compendium,verb.tranſitus ad alium.* Tambut.*d.tom.*3.*diſp.*7.*q.*2 *n.*4.

57 Minoribus Obſeruantiæ ad Minimos tranſire niſi de licentia Papæ, & è conuerſo, prohibuit Pius V.& confirmauit ſanctæ memoriæ Gregorius XIII. locis citatis à Capuccino *in addit. ad compendium tit.recipere* 6.*pariter hic & §.item in anno* qui addit poſtea à S.Cong auctoritate Gregorij XIV.fuiſſe decretum vt tranſeuntes,& illos recipientes incurrant pœnam priuationis officiorum ipſo facto, & vocis actiuæ & paſſiuæ in perpetuum.Tambur.*d.tom.*3.*diſp.*7.*q.n.*2.*n.*10.

58 Nouiſſimè S.D.N.Vrbanus VIII.*in ſua Conſtit.* 91.incip.*Iniuncti* 9.*Auguſti* 1628.interdixit, ac prohibuit ne de cætero perpetuis futuris temporibus vllus Capuccinus religioſus ad laxiorem abſque ſpeciali ſua,& Sedis Apoſt.ad Carthuſien. verò,ſeu quemcunque alium Ordinem, vel Congregationem,niſi de Miniſtri Generalis pro tempore exiſtentis dicti Ordinis licentia in ſcriptis obtinenda,quouis prætextu,aut ex quauis quantumuis iuſta,legitima,& priuilegiata cauſa, ſub apoſtaſiæ & infamiæ perpetuæ nota, necnon excommunicationis, ac priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ pœnis ipſo factu abſque vlla declaratione incurrendis tranſire quoquomodo audeat ſeu præſumat,Tambur.*d.tom.*3.*diſp.*7.*q.*2.*n.*11.

59 Item Leo X.prohibet Minimis ſub excommunicatione tranſitum ad alios Ordines, eademque pœna ferit retinentes, niſi intra nouem dies à monitione reſtituant Fratres apud ſe exiſtentes, ex Hieron.Roder.*in compendio quæſt. regul. reſolut.* 123.*n.*77.*verſ Item Leo.* Tambur *d.diſp.*7.*q.*2.*n.*11. & ſtrictiùs Iulius II.*Conſtit.ſua* incip. *Sacer ordo* §.5.apud Laurent.de Peyrinis *de priuileg. Regul. Conſt.* 5.*illius Pont pag.*109.

60 Tranſitum à diſcalceatis S. Auguſtini ad Fratres calceatos eiuſdem Ordinis,ſine ad quemcunque alium Ordinem laxiorem ſine ſpeciali Sedis Apoſt.licentia prohibet Clemens VIII.*Conſt.*inc. *Apoſtolicæ* §.10.*ſub die* 11.*Februarij* 1602. Tamb. *d.tom* 3.*diſp.*7.*q.*2.*n.*5.

61 Tranſitum Reformatorum Ordinis B. Mariæ de Mercede redemptionis captiuorum ad Calceatos ſine licentia Sedis Apoſt. prohibet Vrbanus VIII.*Conſt.*77.§.2.*&* 3.incip.*Iniuncti* 19.*Ian.* 1628.Tambur.*d.tom.*3.*diſt.*7.*q.*2.n.*6.*

62 Vbi tranſitus fit ad ſtrictiorem Religionẽ,Prælatus inferior,& Conuentualis monaſterij licentiã ſupradictam præſtare poteſt,vt per Monach. *in c. cùm ſingula n.*4.*de preb.in* 6.& *ibi* Franch. §.*prohibemus num.*3.reprobans ſententiam dicentem exigi quoque conſenſum Conuentus,Butr.*in c.non eſt, vlt.de regular.*vbi etiam Abb.*n.*6.Rebuff. *in praxi benef.tit.de tranſlat.monach.n.*5.Nau.*comment.*4.*de Regul.n.*10.Barthol.à S.Fauſto *in theſauro relig.lib.* 5.*q.*330.Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.*3.*q.*51.*à* 3.Fr. Ludouic.Miranda *in manu. Præl.tom.*1.*q.*31.*art.* 5. *concl.*1.Machado *d.tract.*5.*docum.*3.*n.*3. & licèt hi Doctores vnanimiter,& rectè teneat quòd à ſolo Prælato in hoc caſu licentiam peti ſufficiat; non explicent tamen num immediatus Prælatus ipſius Conuentus,an ſolus Prouincialis,an Generalis debeat eſſe,præter Fr. Emm. qui dicit hunc Prælatum eſſe Prouincialem, aut Generalem, & Fr.Ludouic.Miranda, qui rectius ſentit ſufficere Conuentualem monaſterij, Barth. de Vecchis *d. diſp.*15.*dub.*2.*n.*13. vbi ſubdit quoad Fratres Minores neceſſario petendam eſſe vel à Generali, vel à Prouinciali,aut Cuſtode, & nouè Portel. *in dub.Regul.verb.Religionis tranſitus n.*4.Tamb.*d.tom.* 5.*diſp.*7.*q.*3 Sanch.*d.lib.*9 *c.*6.7 *n.* 59. cum Azor. hoc ipſum reſoluunt, ſcilicet Prælatum immediatum ipſius Conuentus poſſe licentiam tranſeundi ad ſtrictiorem Religionem concedere, & ſi ille ſit tranſiturus, eam petiturus eſt à Prouinciali,& hic à Generali, & à Romano Pont. & *n.*60.id etiam verum credi quamuis monaſterium ſtrictius ſit in alia Diœceſi ne religio illa ſit exempta,& *n.*21. credit non eſſe neceſſarium ad licentiam hanc concedendam conſuli Conuentum,necdum eum conſentire, & *n.* 63. reſoluit 63

Prælatum Religionis,qualiſcumque ſit ille eum tranſitum concedere non poſſe, ſi ille ad ſtrictiorem Religionem non ex zelo melioris frugis, ſed ex leuitate quadam, aut alia animi perturbatione procederet.Si autem conſtiterit tranſitum ad arctiorem non eſſe in grauem iacturam ſeu infamiã ſui Ordinis,& ſubditum non petere illum ex temeritate vel leuitate, ſed zelo profectioris vitæ, tenetur concedere facultatem tranſeundi, Barth. de Vecchis *d.diſp.*15.*dub.*2.*n.*15.alias non concedendo peccaret mortaliter,& veniret puniendus, Ludou.Miranda *d.q.*31 *art.*6.*concl.*1.Barthol. à S. 64
Fauſto *d.lib.*5.*q.*342.

Quoad Religioſos verò Militares in clauſtris vitam communem non degentes,certum eſt abſque licentia ſuorum Superiorum tranſire poſſe ad Ordines clauſtrales,vt fuit reſolutum *in Bonon. profeſſiones* 14 *Maij* 1622.*coram R.P.D.Merlino, verſ.verum eſto*,quam deciſionem citat Barth. de Vecchis .*dub.*2.*n.*14.

Præfata Superioris licentia neceſſariò petenda 65
eſt,vt inſinuat tex.*in d c.licet* ibi, *ſubditus cum humilitate, & puritate debet tranſeundi licentiam poſtulare*,& docent Abb.ibi.*n.*10.Nau dicens graue peccatum eſſe illam non petere,*conſ.*59 *in fine in antiq.*aliàs *conſ.*52 *in nouis ſub tit.de Reg.* Sanch. *c.*7.*n.*33.Vnde transferens ſe ad arctiorem, venia non petita à ſuo Superiore,dicitur indebitè tranſlatus;vt tenent gloſ *in c.intelligimus, de ætate & qualit.*Butr.*in d.c.licet n.*13.Anch.*n.*12.& Abb. *n.* 2.Lap.*alleg.*130.*ſub n.*2.*verſ.ſi verò tranſeat*,Rom. *conſ.*341.*ſub n.*4.Anton.Ricciul.*d.c.*8.*n.*17.ac proinde reuocari poteſt ad primum monaſteriũ,Azor. *d.lib.*12.*c.*14.*q.*6.Leſſi *d.lib.*2 *c.*14.*dub.*13.*n.*101. Barth.à S.Fauſto *d.lib.*5.*q.*341.Sanch.*d.c.*7.*n.*95.

Ex quibus deducitur primò non ſatisfieri huic 66
obligationi petendo licentiam poſt tranſitum ad arctiorem Religionem, quia quoties in aliquo actu requiritur peti licentiam,eſt neceſſariò ante actum illum petenda,vt per Abb.*in d.c.licet n.* 11. Azor.*d.lib.*12.*c.*14.*q.*6.*in fine*,Barthol.à S. Fauſto *d.lib.*5.*q.*331.

Secundò deducitur non ſtatim ac petitur licen- 67
tia fas eſſe tranſire ad ſtrictiorem Religionem, ſed debito tempore ſpectandum eſſe Superioris reſponſum,ſecundùm Butr.*n.*21.Abb. *n.* 8. Anch. *n.*5.*notab.*7.*&* *n.*10.*oppoſ.*1.Barthol.à S. Fauſto *d. lib* 5.*q* 219.Azor.*d.cap.*14.*q* 5.*verſ.quæres an poſtquam.*me citato *in hoc loco.*Machado *d. tr.* 5. *doc.* 3.*n.*2.Sanch.*d.c.*7.*n.*35.vbi *n.*36.cum Ioan Andr, Hoſt.Innoc. Zabar. *in d.c.licet*, ſubdit ſubditum tranſeundi licentiam petentem interrogandum eſſe à Superiore de cauſa ad tranſitum inducente, ſubindeque ſubditum teneri cauſam exprimere.

Tertiò

68 Tertiò deducitur non ſtatim ac Superior denegat licentiam fas eſſe ſubdito tranſire ad ſtrictiorem Religionem, quia poteſt ex iuſta cauſa denegare, quod ſi nullam cauſam aſſignet, ſubditi eſt petere denegatæ ſibi licentiæ cauſam, & ſi Superior eam exprimere nolit, ſibi imputare de-
69 bet, & licebit iam ſubdito tranſire, vt per Innoc. *in d. c. licet n.* 4. & *ibi* Hoſt. *n.* 16. Ioan. Andr. *n.* 9. & 10 Zabatel. *n.* 5. *q.* 14. Similiter licebit ſubdito ſtatim tranſire quod Superior iudicans cauſam eſſe iuſtam, denegat licentiam, vel nihil reſpondet, vel allegat cauſam denegationis euidenter iniuſtam, quia tunc iam conſtat de proterua & indiſcreta licentiæ denegatione. Ita Innoc. in ſæpe citato *c. licet n.* 2. vbi Hoſt. *n.* 15. Ioan. Andr. *n.* 7. Butr. *n.* 6. Abb. *n.* 9. Zabatel. *n.* 3. *q.* 8. Anch. *num.* 5. *notab.* 7. Azor *d. c.* 14 *q.* 5. Sanch. *d. c* 7. *num.* 37. vbi *n.* 48 cum Rebuff. Fr. Emman & aliis, quos ibi refert, & aduertit, ſi iuſta tranſitus ad ſtrictiorem Religionem cauſa ſit, non ſtatim concedendam eſſe tranſitus licentiam, ſed primò quidem Religio ſtrictior parata ad recipiendum volentem tranſire, quærenda eſt; quòd ſi antea ille recedat, eſt Apoſtata, cùm ſub nullius obedientia ſit, poſſet tamen Superior dare ſtatim ei licentiam exeundi monaſterio, vt ſub ſua obedientia adhuc ma-
70 nens quærat Religionem ſtrictiorem. Sed Barth. de Vecchis *diſp.* 15. *dub.* 1. *num.* 9. atteſtatur quod Decreto S. Cong. Concilij *ſub die* 24 *Sept.* 1624. ſtatuitur vt de cætero nullus permittatur ad arctiorem Religionem tranſire, niſi prius Superiori legitime conſtiterit eam Religionem paratam eſſe illum recipere; qui licentiam petit, & eſt decretum de Regularibus, Apoſtatis, & electis §. 3.

71 Quartò, deducitur ad huiuſmodi licentiam concedendam conſenſus Conuentus non requiri, vt obſeruant Nau. *commento* 4. *de Regular num.* 10. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *q.* 52. *art.* 3. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q* 333.

72 Si verò probabiliter dubitetur quo animo, bonóne an malo, Superior denegaret licentiam, malum animum diiudicans, aut non bonum ſibi perſuadens, non ſtandum eſt iudicio ſubditi, vt ſtatim ei tranſire liceat, nec etiam Superioris denegantis, ſed eius Superiorem iudicium ſpectandum eſt ad quem, vt ad Superiorem prouocari debet, ſicut contingit quando Religioſus male & contra Ius vexaretur: & idem dicendum eſt quando dubitatur an Religio ſit arctior. Ita docent *in d. c. licet.* Henric. *n.* 11 Innoc. *n.* 2. *in fine*, Abb. *n.* 3. Cuch. *lib* 3. *inſtit. maior. tit. de Regular. n.* 132. Azor. *d. cap.* 14. *q.* 5. Ludouic. Miranda *d q.* 31. *art.* 4. *concl.* 2. Barthol. de Vecchis *d diſp.* 15, *dub.* 2. *n* 16 Sanch. *d. c.* 7. *n.* 15. vbi *n.* 16. ſubdit in dubio hoc boni animi an potius leuitatis, aut an religio, ad quam ſit tranſitus, ſit ſtrictior, non integrum eſſe Religioſo tranſire denegata licentia per Superiorem, ſed ad licitum tranſitum oportere vt ab eo vel ab alio Superiore, ad quem prouocatur, obtenta licentia ſit.

73 In hoc tranſitu non attenditur vtrùm Religio ſit in ordine ad ſuum finem perfectior & fructuoſior, ſicut exiſtimauerunt S. Th. 2. 2. *q.* 189. *art.* 8. Silueſt. *verb de religio* 4 *q.* 1. *not.* 3. & *q.* 2. *i. ſine*, Anton. Cuch. *inſtit. maior. lib* 3. *tit* 1. *n.* 136. Nau. *de commento* 4. *de regular. n.* 2. & 3. Machado *d. tract.* 5 *docum* 2. *n.* 6. Sed an ſit aſperior, arctior, & durior, quia tex. *in d c. licet, in fine*, explicuit quam Religionem appellauerit ſanctiorem, vt liceat hic tranſitus, ſic dicens ibi, *vt apud eos vitam ducerat arctiorem*, tum quia id ipſum probatur *ex cap.* 20. *q.* 4. Et ideo reſoluunt *in d. cap licet* Ioan. Andr. *n* 8. *ad fin.* Butr. *n.* 7. Anch. *n.* 6. Zabatel. *q. vlt.* Abb. *in fine*, & Henric. *n.* 16. Gregor. Lop. *l.* 9. *verb. mas fuerres tit.* 7. *p.* 1. Azor. *d. lib.* 12. *c.* 14. *q.* 2. Fr. Emm. *d tom.* 3. *q.* 52. *art.* 4. Sanch. *d. c.* 7. *n.* 21. Leſſi. *de iuſt. lib.* 2 *cap.* 41. *dub.* 13. *num.* 100. Ludouic. Miranda *d. q.* 31. *art.* 3. Valer. Reginal. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *cap.* 29. *n.* 414. Giouagn. *reſponſ.* 39. *lib.* 2. Anton. Ricciul. *d. lib.* 8. *cap.* 6. *à num.* 4 Barth. de Vecchis *d. diſput.* 15. *dub* 1. *n.* 5. Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. Regularium reſ.* 123. *n.* 58. Bonacin. *de clauſura q.* 2. *punct.* 9. §. 3. *diffic.* 3. *ſub nu.* 2. Portel *in dub. Regul. verb. Religionis tranſitus n.* 2. me citato *in hoc loco* Tambur. *d tom.* 3. *diſp.* 6. *q.* 4. *n.* 3. Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de apoſtatis, & electis à Relig. num.* 14.

Ad cognoſcendum quæ ſit ſtrictior Religio 74
conſideranda eſt non ſolùm primæua, & originalis inſtitutio, ſed etiam Conſtitutiones, & regulæ poſtea editæ, adeo vt ſi Conſtitutiones editæ poſt primæuam inſtitutionem inducant maiorem aſperitatem; Religio dicetur arctior illa, quæ ex primæua ſua regula erat arctior. Ita docent *in d. c. licet*, Innocent. *in vnic.* Ioann. Andr. *num.* 2. & 3. Anchar. *num.* 3. & 4. Butr. *n.* 4. & 7. Abb. *n.* 4. Lap. *alleg.* 61 *ſub. n.* 5. & *alleg.* 130. *ſub n.* 1. *verſ. item notorium*, Caſſan. Mandoſ. Roſel. Angel. Silueſt. & alij, quos refert, & ſequitur Sanch. *d. cap.* 7. *n.* 23. Cald. Roman. Præp. Prob. & alij, quos etiam refert, & ſequitur Anton. Ricciul. *d. cap. nu.* 6. *verſ.* 3. Fr. Emman. *d. q.* 52. *art.* 5. Barthol. à S. Fauſto *d libro* 5 *q.* 324. F Ludouic. Miranda *d. q.* 31. *art.* 4. *concl.* 1. *in med.* vbi *in princ. p.* tenet quòd ſi aliqua Religio ſit deformata, & in ipſa ad vnguem non obſeruetur regula, licitus eſt tranſitus ex ipſa ad aliam, quæ alias erat minùs ſtricta, & perfecta in foro exteriori, quod clarè conſtat *in d. cap. licet*, ibi, *ſi locus, vbi nunc permanet maioris religionis quam Eccleſia Aromatenſis exiſtat*, quo loci tex. non ponderat qualis fuerat prior regula, ſed qualis ſit præſens obſeruantia, quod etiam tenet Fr. Emman. *d. art.* 5. Nau. *d. commento* 4. *de Regular. n.* 1. Leſſi. *d. dub.* 13. *n.* 101. Azor. *d. c.* 13. *q.* 3. & 8. Sanch *d. c.* 7. *num.* 24 Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 7. *q.* 4. *num.* 4. Anto. Ricciul. *d. cap* 6. *num.* 8. aduertentes *num. ſeqq.* præcipuè Fr. Emman. Sanch. & Ricciul. vt permittatur tranſitus à Religione ex primæua eius inſtitutione arctiori ad aliam in qua arctitudo conſideratur ex ſola præſenti obſeruantia, requiri vt in prouincia, in qua Religioſus eſt receptus, non adſit monaſterium capax, & in quo vigeat primæua regularis obſeruantia, & quod non ſubdit ſpes probabilis priſtinæ obſeruantiæ reſtituendæ.

An autem religio Minimorum S. Franciſci de 75
Paula ſit arctior religione Carthuſianorum? Quæſtio eſt dubia, in qua negatiuam partem pluribus argumentis ſuffultus tenetur Nau. *conſ.* 11. *verſ. aliàs ſi regularibus*, quem ſequitur Azor. *d. capite* 14. *q.* 14. Verùm Religionem Minimorum eſſe arctiorem ex multis latè defendit Anton. Ricciul. *d. lib.* 8. *capite.* 7. *per totum* ac proinde licitum eſſe Carthuſianis, & cuicumque alteri Religioni tranſire ad hunc Ordinem, & non è conuerſo, habetur in litteris Iulij II. & Leonis X. ſummorum Pontif. quas ibi refert, limitat tamen *numero* 2. ne procedat in Fratribus Minoribus de Obſeruantia, quibus ſpecialiter per eumdem Iulium II. prohibitum eſt ne poſſint ad hunc Ordinem

nem tranſire, per eius litteras in forma Breuis *ſub*
dat. 9. Iunij 1570. limitat etiam *n.* 13. ne procedat
in Fratribus Capuccinis, quibus Pius V. ſpecia-
liter prohibuit tranſitum ad Ordinem Minimo-
rum, & è contra, per alias eius ſimiles litteras *ſub*
dat. Octobris 1567. Tambur. *d. tom.* 3. *diſput.* 7. *q.* 2.
76 *n.* 13.

Ad laxiorem verò regulam tranſmigrare non
licet ſine expreſſa Romani Pontif. permiſſione,
Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 19. *propè fi-*
nem, cum latè traditis per Nau. *conſ.* 56. *n.* 3. *ſub tit.*
de regularibus, Sayr. *in floribus, deciſ. eod. tit deciſ.*
15. Carol. Tapia *verb. ingreſſi c.* 9. *n.* 82, Azor. *inſtit.*
moral. p. 1. *lib.* 12. *cap.* 14. *q.* 12. *verſ. in Concilio Trid.*
Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 3. *collect.* 521. Steph.
Gratian. *diſcept forenſ. cap.* 434. Valer. Reginald *in*
praxi fori pœnitent. l. 18. *c.* 19. *n.* 412. *cum ſeqq.* latè
Ioan. à Cruce *de ſtatu religionis lib.* 1. *c.* 7. *dub.* 3.
Bonacin. *de clauſura, & pœnis eam violantibus im-*
poſitis q. 2. *pun.* 9. §. 3. *diffic.* 1. *n* 13. Fagund. *in quin-*
que Eccleſiæ præcepta, præc. 2. *lib.* 8. *c.* 5. *n.* 4. Tambur.
diſp. 7. *q.* 5. *num.* 1. *& n.* 18. Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5.
p. 2. *tract.* 5. *docum.* 2. *num.* 3. Nouar. *in Lucerna Re-*
gular. verb. tranſlatio num. 8. Intellige nulla legiti-
ma cauſa exiſtente, cum Menoch. *de arbitr. caſu*
421. *num.* 6. Ludouic. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 31. *art.* 5.
concl. 3. Stephan. Gratian. *d. cap.* 434. *nu.* 6. Sanch.
d. lib. 6. *cap.* 7. *num.* 67. Anton. Ricciul. *d. lib.* 8. *cap.* 4.
num 1. Barthol. de Vecchis *d. diſp* 15. *dub.* 5. *ex n.* 1.
77 Sed Papa non ſolet huiuſmodi licentiam con-
cedere niſi ex iuſtis & legitimis cauſis, vt plures
in facti contingentia ſe expertum fuiſſe refert. An-
ton. Ricciul. *loco citato n.* 4. & cum derogatione
decreti Concil. Trid. *d. cap.* 19. quæ requiritur, vt
per Nauar. *conſ.* 62. *aliàs* 65. *in fine ſub tit. de regu-*
laribus. Stephan. Gratian. *d. c.* 434. *num.* 20. Quic-
quid ſecus teneat Anton. Ricciul. *d. c.* 4. *numero*
4. *verſ. dubitari ſolet*; quia ſi faceret ſine cauſa, non
redderet Religioſum tutum in foro poli: ſecundum
gloſ. *in capite non eſt de voto*, vbi Abb. *n.* 9. Nau.
conſ. 88. *numero* 2. *ſub tit. de Regularib.* Stephan.
Gratian. *d. c.* 434. *numero* 17. Fr. Ludouic. Miranda
d. quæſt. 31. *art.* 6. Anton. Ricciul. *d cap.* 4 *numero* 3.
Tamburin. *d. tomo* 3. *diſp.* 7. *q.* 5. *n.* 6. *& n.* 18.

78 Exiſtente vero iuſta cauſa exiſtimo Prælatum
Pontifice inferiorem eam licentiam indulgere poſ-
ſe, quamuis ad Pontificem facilis ſit aditus. Ita te-
nent Fr. Ludouic. Miranda *dict. quæſt.* 31. *art.* 6. *con-*
cluſ. 3. Sanch. *dict. lib.* 6. *cap.* 7. *numero* 53. Barthol. à
S. Fauſto *d. lib* 5. *quæſt.* 345. Sanctarel. *de apoſtaſia*
c. 8. *numero* 7. Barthol de Vecchis *dict. diſp.* 12. *dub.*
5. *ex numero* 2. Tambur. *d. tomo* 3. *diſput.* 7. *quæſtio* 5.
79 *numero* 2. Non obſtat Concil. Trident. *d. capite* 19.
ibi, *nemo Regularis cuiuſcunque facultatis vigore*
transferatur ad laxiorem Religionem: quia intelli-
gitur abſque iuſta cauſa, nec prætermiſſa cauſæ
cognitione, vt olim interdũ fiebat quibuſuis Præ-
latis id ſuo arbitratu concedentibus: & ita illud
decretum interpretantur Nau. *conſ.* 56. *num.* 3. *ſub*
tit. de Regularib. Tambur. *d. tom.* 3. *diſp.* 7. *q.* 6. *nu.* 7.
verſ. nec obſtat. Fr. Emman. *in ſum tom* 2. *cap.* 6. *n.* 8.
Azor. *d lib.* 12. *cap.* 15. *q.* 1. Leſſi. *de iuſt. lib.* 2. *cap.* 41.
dub. 13. *n.* 103. Sanch. *d. cap.* 7. *num.* 68. Barthol de
80 Vecchis *d. dub.* 5. *n.* 6. Nec item obſtat *d. Extrauag.*
Viam ambitioſæ. de Regularib. vbi decernitur ne
Mendicantes poſſint ad aliam Religionem præ-
ter Carthuſianam tranſire abſque Pontificis li-
centia, & aliter fore excommunicatos tam reci-
pientes quàm receptos, quia, vt reſpondet Leſſi. *d.*
dub. 13. *num.* 104. Sanch. *loco proximè citato*, &
Tamburin. *d. q.* 5. *num.* 7. *verſ. nec obſtat ſimiliter*, in-
telligitur etiam de tranſeuntibus abſque legiti- 81
ma cauſa; vnde tranſlatus ad laxiorem ſine iuſta
cauſa dicitur indebitè tranſlatus, etiamſi fuerit
tranſlatus auctoritate ſui Abbatis & Conuentus,
& cum diſpenſatione Epiſcopi, gloſ. Gemin.
Franch. & alij *in cap. cum ſingula, de præbend. in* 6.
Stephan. Gratian. *d. c.* 434 *ſub num.* 2. *&* 6. Anton.
Ricciul. *d. cap.* 8. *n.* 8.

Legitimæ, & iuſtæ huius tranſitus cauſæ, ſunt, 82
ſi Religioſus infirma, aut incommoda valetudine
vtatur, aut ita fragili corporis natura, vt Reli-
gionis ſtrictioris auſteritates ferre nequeat, item
ſi is Religioſus odio habeatur à cæteris Fratri-
bus, aut indignè & malè tractetur, item neceſſitas
magna parentum: cui in ea religione nequit com-
modè ſubueniri, at poterit in laxiori. Ita Fr. Em-
man. *d. tom.* 3. *q.* 51. *art.* 9. Azor *d. lib.* 12. *cap.* 14. *q.* 8.
verſ. quæres, Sanch. *d. cap.* 7 *num.* 62. Hieron. Rodet.
in compendio quæſt. Regul. reſol. 123. *num.* 64 Tamb.
d. tom. 3 *diſp.* 7. *q.* 5. *num.* 8. *cum ſeqq.* vbi nouem aſſi-
gnat cauſas.

Ad æqualem autem regulam tranſmigrare licet 83
cum iuſta, & legitima cauſa, ſeu conſenſu ſui
Conuentus, vt per Ludou. Miranda *d. art.* 3. *concl.*
2. Barth à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 346. Barth. de Vec-
chis *d diſp* 15. *dub.* 4. quamuis in hoc variè Docto-
res reſpondeant, prout eos refert Sanch. *d. cap.* 7. *à*
n. 34. At ſi Prælatus ſine ſufficiente, & legitima
cauſa concedat licentiam, ac facultatem huiuſ-
modi, peccabit mortaliter, vt benè reſoluit Lud.
Mirand. *d. quæſt.* 31. *art.* 6. *concl.* 2. id enim ſolùm
fieri poterit de licentia Papæ, Abb. *in cap. non eſt*
dubium n. 6. *de Regul.* Silueſt. *in ſum. verb. Religio* 4.
quæſt. 2. Anton. Cuch. *lib.* 3. *inſtit. maior. tit.* 1. *n.* 132.
Azor. *d. lib.* 12. *cap.* 14. *q.* 9. Sanch. *d. c.* 7. *num.* 41. Fr.
Lud. Miranda *d. concl.* 2. *in fine*. In hoc tranſitu ex
vna ad aliam Religionem faciendo homines
grandæui, & diuerſo viuendi genere aſſueti ma-
turius inſpicere, prudentius conſiderare, & exa-
ctius ſeruari ſe ipſos debent. Neque enim dif-
ficile eſt hominem religioſum, & perfectionis
cupidum, feruore aliquo ſpiritus actum, chariſ-
mata ex ſe meliora ſimulari; at ea, quæ conſuetu-
dine in naturam verſa diu didicimus, vertente
iam ætate dediſcere, & nouis ſtrictioribuſque mo-
ribus, & obſeruantiis aſſueſieri difficillimum. Sa-
tiuſque eſt in ea vocatione, qua quis vocatus eſt,
permanere; quam mittere manum ad nouum ara-
trum, & retro reſpicere.

De legitimè tranſlatis ad aliam Religionem 84
multa dubia ſcitu digna occurrere poſſunt. Pri-
mum verùm Religioſus tranſlatus de vna Reli-
gione ad aliam debeat eſſe de nouo nouitius, at-
que in eadem profiteri? affirmatiuè eſt reſpon-
dendum cum Rebuff. *in tract. nomin. quæſt.* 114. *n.*
115. Fr. Emman. *d. tom.* 3. *quæſt.* 17. *art.* 8. Azor. *dict.*
cap. 14. *q.* 13. *&* 13. Nau. *conſ.* 81. *num.* 4. *& conſ.* 62.
num. 5. *& conſ.* 77. *num.* 4 *de Regularib.* Leſſi. *d. lib.* 2.
cap. 4. *dub.* 13. Illuſtriſſimus D. Roderic. à Cunha
in comment. ad cap. 1. *num.* 11 *diſt.* 54. Tamburin. *d.*
tom. 3. *diſput.* 7. *q* 6. *num.* 1. Nouar. *vbi ſuprà num.* 15.
& contra Sorb. & Cordub. idem tenent Barthol. à
S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 371. Fr. Miranda *d. q* 31. *art.* 21.
vbi etiam quòd tenetur in probatione exiſtere per
ſpatium vnius anni continui eodem modo, quo
cæteri ſæculares & de nouo in eadem profiteantur,
de quo etiam Fr Emman. *d. tom.* 3. *q.* 15 *art.* 11. &
Azor. *d c.* 14 *q.* 15. & ideo tota apud Farin. *deciſ.*
115. *n.* 7. *p.* 2. *recent.* cenſuit quod Monialis vnius
monaſterij

monaſterij vbi ad aliud transfertur, ſi non emit-
tit profeſſionem in ſecundo monaſterio non fit
85 Monialis illius, & n. 8. tenet ſufficere profeſſio-
nem emiſſam in primo monaſterio quando fit
tranſlatio de vno monaſterio ad aliud eiuſdem re-
gulæ, vel vbi tranſlatio fit de authoritate Papæ, &
citat Rebuff. d. tit de tranſlat. monach. in pr. Vnde
86 S. Cong. Conc. ſub die 12. Ianuarij 1619. cenſuit
Regulares diſcalceatos Ordinis Sanctiſſimæ Trinita-
tis de licentia Sedis Apoſt. ad laxiorem calceatorum
tranſeuntes debere facere annum probationis, non
autem emittere profeſſionem.
87 Secundum dubium. Vtrùm tranſlatus de vno
ad alium Ordinem vt ſit Prælatus illius, debeat
neceſſariò ibidem de nouo profiteri? In quo qui-
dem affirmatiuè reſpondendum eſt, itavt vacante
Præfectura remaneat Monachus, & filius poste-
rioris monaſterij ſiue religionis. Ita Nau. conſ. 3. &
61. de regular. Fr. Emman. d. tom. 3. q. 52. art. 26.
Sanch. d. cap. 7. n. 85. Fr. Ludouic. Miranda d. q. 32.
art. 22. conclu. 1. & 2. Barth. à S. Fauſto d. lib. 5. q.
372. vbi reprobat Leſſium loco per eum citato,
Hieron Roder d. reſ. 123. n. 81. Tambur. d. tom. 7. q.
88 6. num. 4.
Tertium dubium. Vtrùm tranſlatus de vna Re-
ligione ad aliam, debeat ſedere in Capitulo iuxta
tempus, in quo emiſit profeſſionem in illa, an
verò iuxta tempus, quo profeſſus fuit in priori
monaſterio: Dic iuxta tempus poſterioris, quia ex
eo tempore incipit eſſe Religioſus illius: quod
limitandum niſi tranſlatus eſſet, vt fuiſſet poste-
rioris Prælatus; quia finito officio ſedebit in pri-
mo loco poſt Prælatum in memoriam priſtinæ
dignitatis, niſi eſſent alij, qui maiorem honorem
geſſerint. Ita Nou. conſ. 60. in antiq. ſub tit. de regu-
larib. alias conſ. 11. ſub. tit. de maior. & obedien. Fr.
Emman. d. tom. 3. q. 52. art. 29. Sanch. d. cap. 7. n. 86.
Tamburin d. q. 6. num 5. Miranda d. q. 21. art. 23.
concl. 1. vbi concl. 2. reſoluit, quòd qui tranſlatus
89 eſt de vna in aliam eiuſdem Religionis prouin-
ciam, poſtquam iam incorporatus eſt, habere de-
bet locum in Choro, Capitulo, & aliis, non à tem-
pore ſuæ incorporationis, ſed à tempore, quo
aſſumpſit habitum, aut emiſit profeſſionem in
prima prouincia, de quo etiam Hier. Roderic. d.
reſol. 123. num. 84.
90 Quartum dubium. Vtrum legitimè tranſlatus
ad aliam Religionem teneatur ad vota ſpecialia
in priori religione emiſſa? Reſpondeo non teneri,
quia ea vota ſpecialia annexa ſunt profeſſioni
prioris Religionis, quæ ceſſauit per tranſitum le-
gitimum ad aliam Religionem. Ita Suar. tom. 1. de
relig tr. de voto lib. 6. cap. 3. n. 7. Sanch. d. lib. 6. c. 7. n.
87. Tambur. d. q. 6. n. 6.
Quintum dubium. Cui cedant bona Religioſi
91 tranſeuntis ex vna in aliam Religionem? Dicen-
dum eſt per huiuſmodi tranſitum factum ſtudio
vitæ melioris prima bona penes primum mona-
ſterium manere, & quicquid poſt ſecundam pro-
feſſionem in ſecundo factam ei obuenerit, ſecun-
do monaſterio acquiri. Ita Azor. d. lib. 12. c. 15. q. 3.
Nauar. in c. non dicatis 12. q. 1. à n. 31. Rochin. p. 1.
deciſ. 160. Molin. de iuſt. tr. 2. lib. 140. verſ. quando
religioſus. Cald. Pereira in l. ſi curatorem, verb. hunc
contractum n. 31. Fr. Emm. q. regul tom. 2. q. 78. art. 2.
& to. 3. q. 5. a. 5 & to 4. ſum. c. 112. n. 7. Tuſch. Card.
tom. 5. lit. M concl. 322. Barth. à S. Fauſto d. l. 5. q.
365. Ludouic. Miranda d. q. 31. art. 24. Machado
d. tom. 2 lib. 5. p. 2. tract. 5. docum. 5. Beoed. Ægid. in
repet l. Titia p. 1. n. 50. ff. de cond. & demonſt. Suar.
tom. 4. de relig. tr. 8. lib. 3. c. 13. & 14. Hier. Roder.
in compendio quæſt. regular. reſol. 123. n. 82. Villa-
lob. p. 2 ſum. tr. 35. diffic. 14. per tot. Tambur. d. tom.
3. diſp. 7. q. 6. n. 7. Carol. de Tapia in Auth. Ingreſſi,
verb. ſua c. 6 per tot. 92
Profeſſus autem in Religione incapaci, &
tranſlatus ad Religionem capacem recuperat bo-
na poſt tranſlationem ſibi delata ad vtilitatem
ſecundæ Religionis capacis, vt affirmant Bartol.
in tract. Minor. lib. 1. diſtinct. 3. cap. 2. Iaſon. in
l. ex facto ſub n. 10. verſ. adde etiam ff. de vulgari,
Tiraq. de retract. lig. §. 1. gloſ. 9. num. 105. Buratt.
deciſ. 756. in fine, Nicol. de Vbaldis de ſucceſſ.
ab inteſt. cleric. part. 1. num. 3. verſ. & idem ſi fuiſſet.
Angel. in ſum. verb. religio 4. ſub n. 10. verſ. & con-
firmatur, Sanch. in præcepto Decalogi tom. 2. l. 7. c.
32. n. 22. Tambur. d. diſp. 7. q. 6. n. 8. Rot. in Romana
fideicommiſſi 26. Nouemb. 1627. coram Card. Virili,
Redoan. de ſpoliis cleric. q. 8 n. 22. Et ideo cum du-
bitaretur in cauſa Neritonen. An Regularis ex in-
dulto à Religione Fratrum minorum Obſeruantiæ ad
tertium Ordinem S. Franciſci ex legitima cauſa
tranſlatus recuperet ius ſuccedendi in bonis ſibi ex
teſtamento poſt tranſlationem delatis? Die 22. Ian-
uar. 1628. propoſito ſupradicto dubio vnanimiter Il-
luſtriſſimi Patres S. Concilij Trident. interpretes cen-
ſuerunt recuperare ad commodum ſecundi monaſterij.
Circa verò bona delata ante tranſlationem ad-
eſt aliud eiuſdẽ Sacræ Congreg. decretum in hæc 93
verba. Die 17. Iunij 1617. Sacra Congregatio Illu-
ſtriſſimorum Cardinalium S. Conc. Trid. Interpretum
cenſuit, ſi Orator in Religione incapaci nulla facta
diſpoſitione bonorum validam profeſſionem emiſerit,
bona ipſa fuiſſe acquiſita venientibus ab inteſtato,
ac proinde nec ſucceſſioni ſecundæ Religionis capa-
cis, ad quam fuit tranſlatus, eſſe amplius locum nec
bonorum renunciationi, refert me citato in hoc loco
Tambur. d. diſp. 7. q. 6. n. 7. verſ. idem Barboſa. Vide
Sanch. vbi ſup. Buratt. deciſ. 576. n. 3.
Tranſlatus enim auctoritate Apoſt. à Religione 94
incapaci ad capacem, non recuperat bona, quæ
ante profeſſionem obtinebat, Rota in Ianuen. re-
integrationis 26. Nouembris 1621. coram bonæ mem.
Buratto, inter eius impreſſas deciſ. 576. n. 2. quia di-
ſpenſatio Apoſtolica non retrotrahitur in tertij
præiudicium, Federic. de Senis conſ. 26. n. 3. Beroi.
in c. a. in præſentia n. 550. verſ. mihi videtur, de prob.
Buratt. vbi ſupra n. 3. Tranſlata verò ad aliud mo-
naſterium pœnitentiæ cauſa, cum non deſinat eſ- 95
ſe filia prioris monaſterij, quicquid poſtea acqui-
rit, illi priori monaſterio acquirit, niſi tranſlatio
fuerit facta ad effectum vt fiat filia ſecundi mo-
naſterij, prout cenſuit Rota apud Farin. deciſ. 109.
per tot. p. 2. recent. vbi etiam oſtendit ex quibus
dicatur tranſlationem fuiſſe factam ad vnum, vel
ad alterum effectum, & eadem Rot. deciſ. 115. n. 3.
d. p. 1. recent. dicit quòd Monialis tranſlatio ad
aliud monaſterium duobus modis fit, vel vt Mo-
nialis, quæ transfertur, liberetur à conſortio &
filiatione primi, & efficiatur Monialis ſecundi; &
tunc acquiſita per eam ſecundo monaſterio de-
bentur, vel vt non liberetur à conſortio & pote-
ſtate primi ſed transferatur aliqua de cauſa, &
tunc acquiſita per eam acquiruntur primo mona-
ſterio, cuius Monialis eſt.
Sed vbi Religioſus transfertur ad aliam reli- 96
gionem non vt ibi profiteatur, ſed quod delictorũ
ſuorum pœnitentiam agat, tunc vſusfructus bo-
norum priori monaſterio acquiſitorũ reddendus
poſteriori, dum in illo Religioſus permanſerit,
ne

ne monaſterio poſteriori,cui deſeruit , ſed in illo
incluſus eſt,oneroſus ſit;proptertas in priori mo-
naſterio remanebit,cum qua conſolidabitur vſuſ-
fructus , mortuo , vel reſtituto religioſo , vt per
Cou.in cap. 1. num. 20. de teſtam. Carol. de Tapia
ad d.Auth.Ingreſſi,verb.ſua c.6.à num.38. Molin.
d.tr.2.diſp.140.col.2.verſ.quando religioſus,Fr.Em-
man.d.tom.3 q.5.art.5.& in ſum.tom.2.cap. 41.in
fine,Azor.inſtit.moral.p.1.lib.12.c.15.q. 3. Sanch.
d. tom. 2. num. 46. me citato hoc loco Tambur.
d.tom.3.d.7.q.6.num.7.verſ.ſi verò Religioſus. In-
tellige de non integro eorum bonorum vſufru-
ctu,ſed de ea quantitate,quæ ad victum , & veſti-
ctum,reliquaque illius Religionis alimenta neceſ-
ſaria ſunt,vt per Arch.in cap.ſi quis rapuerit 27.q.
1.n.1.Nou.commento 4.de Reg.n. 24. verſ. 11. Me-
noch.de arbitr.caſu 436.n.18.Fr.Emm.q.reg.tom.1.
q.76.art.2.& tom.3.q.92.art.27.in fin. Quantitas
autem hæc arbitrio prudentis relinquitur quanta
debeat eſſe,ſecundum Menoch.d. caſu 436. n. ult.
Fr.Emman.d.art.27.in fin.Sanch.d.cap. 42.n. 47.
in fine,vbi num.48. ſupradictam reſolutionem pa-
riter intelligit quando Religioſus is poſteriori
monaſterio eſſet inutilis , ſecus ſi illi deſeruiret ,
ita vt obſequia præſtita alimentis æquiualerent.
97 Profeſſus autem Religionem bonorum in com-
muni incapacem , ſi deinde auctoritate Apoſt. in
Ordinem bonorum capacem transferentur , bona
per profeſſionem in prima Religione emiſſa am-
plius non recuperat,maximè ſi conſtat,de volun-
tate Papæ id concedendi. Ita Batt.in tract. Mino-
rit.lib.4.diſt.3.cap.2.Natt.conſ.180.n.4. Carol. de
Tapia in Auth.Ingreſſi verb.ſua,C de ſacroſ.Eccleſ.
c.6 n.34.Butatt.Rota dec.51 c.7.1.
98 Fuit autem antiquitus conſtitutum ne Cano-
nici Regulares Monachi fierent.cap. 1. cum ſeqq.
19.quaſt.3 cap.ſane,cap.licet , in pr.de Regular. vt
vnuſquiſque ſecundum Apoſtol.in ea vocatione
permaneret , in qua noſcitur eſſe vocatus ; à qua
non leuiter,nec ſine patris , & totius Congrega-
tionis permiſſione diſcedere non valebant , cap.
ſtatuimus 19.q.3.& ideo ſic tenent Nau. dict. com-
mento 4.de Regular.num.2.Azor.d.p rt.1.lib.12.c.
14.q. aſt.2.Ribadeneira pro religione Societatis Ie-
ſu cap.1.Sanch.in præcepta Decalogi tom.2. lib. 6.
cap 7.num. 10. Ratio eſt quia licet ſtatos Mona-
chorum ſit arctior,cap.quod Dei timorem, de ſtatu
Monach. ſtatus tamen Canonicorum eſt altior ,
quatenos finis inſtitutionis eorum , qui eſt actio
myſteriorum Eccleſiæ publicorum,eſt ſublimior ,
cum illis clericatus eſſentialiter competat , S.
99 Thom.2.2.q.159.art.8.in reſp.ad 2.arg.§. Anton.
par.3 ſum tit 16.cap.4.verſ.ad tranſitus,Vgo de S.
Victore lib.1.de ſacram.p.3 cap.3. Monachis verò
per accidens, quia ex eorum origine ſunt laici ,
cap.generaliter 16.q.1. Quintanad. Eccleſ.lib. 3.
n.38.cum aliis citatis in alleg Scipionis Lancellotti,
100 olim S.Aulæ Conſiſtorialis Aduocati , poſtea S.
R. E. Cardinalis pro Canonicis Regularibus Or-
dinis S. Auguſtini Congregationis Lateranenſis
contra Monachos S. Benedicti Congregationis
Caſſinenſis impreſſa per Tamburin. de iure Ab-
batum tom 1.diſp.25.q.1.num. 66.cum ſeqq. faciunt
plura adducta in relatione Illuſtriſſ. & Reueren-
diſſ.D. Ioan. Baptiſtæ Cicadæ S. R. E. Cardinalis
impreſſa per eundem Tambur d.q.1. à n. 291. &
præcipuè in verſ.Monachi vero.
101 Statuit præterea Concil.Trid.ſeſſ.14.de reform.
cap.11.ne cuiuſcunque Ordinis Prælati,aut Su-
periores aliquem alterius Ordinis ad habitum ,
Auguſt. Barboſ.de Iur.Eccleſ.
& profeſſionem admittere poſſint, niſi vt in Or-
dine ipſo,ad quem transfertur , ſub ſui Superio-
ris obedientia in clauſtro perpetuò maneat ; erat
enim frequentiſſimum ante hoc decretum legi-
tima licentia tranſlatum de vna in alteram Reli-
gionem poſſe à Superiore Religionis , ad quam
transfertur , admitti animo eius non retinendi
in clauſtro,ſed dandæ ei poſtea licentiæ manen-
di extra clauſtrum perpetuò,vel per multos annos,
ſed vix à culpa liberum , quòd bono fine ea ad-
miſſio deſtitueretur , finis enim ſolebat eſſe vaga-
ri , & liberum reddi à iugo regulæ.Ita Nau. com-
mento 4.de Regular.num.11.& 12.& 38. cum ſeqq.
Fr.Emm d.tom.3 q.53.art.4.Sanch.d.tom.2. lib. 6.
cap.7.num.82.& 83. vbi addunt Concil. Trident.
d.cap.11.non videri inducere ius nouum , ſed an-
tiquum declarare , & ita improbare eas licentias,
eò quod communiter erant illicitæ , ac ſtatui re-
ligioſo valdè pernicioſæ , ac proinde in caſu in
quo prædictæ licentiæ ante id decretum erant li-
citæ, erunt quoque modo , quod in eo caſu tantæ
neceſſitatis , nec facilè conceſſæ dicantur , nec
materiam vagandi præſtent , nec ſit omne ſalutis
remedium huiuſmodi religioſis occludendum.
Poſſe tamen Prælatum eam ſtandi extra mona- 102
ſterium tranſlatis his facultatem concedere,quam
licitè concedere poſſet propriis eius religionis
alumnis , & ſicut huic non poſſet abſque iuſta
cauſa concedere,ſecus tamen illa exiſtente , & ita 103
illis;vt docent Nau.d.commento 4.de regularib n.5.
Sanch.d.c. 7. n. 84. Vnde Superior poteſt dare li-
centiam tranſlato ad modicum tempus ſtandi ex-
tra monaſteria cauſa prædicationis , vel audiendi
Confeſſiones , vt refert deciſum Armendar. in ad-
dit.ad recop.legum Nauarræ lib.2.tit. 18.l.7.de Re-
lig.n.69.vbi n. 67. pariter deciſum atteſtatur om- 104
nes cuiuſcumque Religionis legitimè tranſlatos
ad Carthuſianos poſſe in eadem Carthuſienſi reli-
gione in clauſtro Priores, & extra clauſtrum pro-
curatores eſſe.
Ingreſſus autem Religionem antequam profeſ- 105
ſionem emittat , debet per annum experiri Reli-
gionis auſteritatem,c.17.q.2.c.ad Apoſtolicam, de
regular. vt interim vita eius & mores ſollicitè
comprobentur;& ipſe expertus videat an ſit con-
tentus eo,quod voluit,aut ratum habeat,quod ele-
git,c.monaſteriis 19.q.3.d.c.ad Apoſtolicam , Ma-
ebado en ſu perfetto Confeſſor.tom 2.lib.5.p. 1. tr.
2.doc. 1. n.1. inuitus enim nemo eſt ad profeſſio-
nem compellendus, quia quod non petunt non
obſeruant,vt dicitur in c.ſicut qui 20.q 1. expedit
enim Religioni potius Religioſo carere,quam in-
uitum eum habere,voluntarium namque militem
vult Deus , c.non eſt 15. q. 1. Carol.de Tapia in
Auth.Ingreſſi verb.ingreſſi c.14.n. 3.in fine.Quam-
uis aliquando Gregorius præceperit in d. c. mona-
ſteriis biennium expectandum,in incognitis verò,
aut de quorum libertatis ſtatu dubitatur , trienni
tempus eſt conſtitutum,intra quod ad profeſſionẽ
habitus admitti non poſſit,c.fin. 17.q. 2. & obſer-
uant Azor d p.1.l.12.c.2.q.6.Sayr.in Claui regial.
6.c.4.n.11.Fr. Barthol.de Vecchis in praxi ſeru. in
admitte.ad relig.ſtatum nouit.diſp.11.dub. 1.Poteſt
tamen de voluntate nouitij cum Prælati iudicio
tempus hoc coarctari,vt citiùs profeſſionem emit-
tat,d.cap.ad Apoſtolicam, de Regularib. quod qui-
dem in Religionibus non Mendicantibus eſt per-
miſſum,vt in cap.conſtitutionem,in fine , de Regul.
in 6.Mendicantibus verò expreſsè eſt interdictum
ante probationis annum elapſum quemquam ad

profeſſionem ſub excommunicat. recipere, *cap. non ſolum, d.c. conſtitutionem. eod. tit.* Monentur tamen Abbates non Mendicantium Ordinum ne paſſim ante tempus probationis quoſlibet ad profeſſionem admittant *d. cap. ad Apoſtolicam* Vigore Conſtitutionis Clementis VIII. incip. *Regularis diſciplinæ, ſub die 12. Martij* 1596. mandatum fuit Nouitios ingreſſuros Religionem non eſſe in ſingulis monaſterijs indiſtinctè recipiendos, ſed in deſtinatis per ſuam ſanctitatem ſub pœna quoad Superiores illos recipientes extra monaſteria aſſignata priuationis omnium officiorum obtentorum, & obtinendorum, vocis actiuæ, & paſſiuæ, & alijs arbitrio S. Sedis Apoſt. Receptiones verò, & profeſſiones contra hanc Conſtit. factæ nullæ, & irritæ declarantur, non obſtantibus quibuſcumque priuilegijs & cõſuetudinibus quibuſcumque in contrarium cuius Conſtit. meminit Anton. Nouar. *in ſumma. Bullar. tit. de nouitio recipiendis in monaſter. deſtinatis, per tot.* vbi multipliciter ampliat, & declarat, & præcipuè *num.* 3. quod profeſſio facta extra loca deſignata in tantum nulla cenſetur, vt neque per geſtationem habitus indiſtincti, & conformis cum habitu profeſſorum etiam intra monaſterium per alium annum integrum putans ſe profeſſum, ex quo mutaret prædictam profeſſionem à ſe factam validare, & ratificare cenſeatur, & *num.* 7. per quod decretum eiuſdem Clementis VIII. Superioris confirmatorium *ſub die 22. Iunij* 1599. excluduntur Carthuſiani, Fratres Minores de ſtrictiori obſeruantia, Capuccini S. Franciſci, Reformati S. Dominici, Diſcalceatorum Ordinis Carmelitarum Fratres Congregationis Folienſis, Ciſtercienſes, Eremitæ Camaldulenſes, & Montis Coronæ, Theatini, Ieſuitæ, S. Pauli decollati, & alij de Somaſcha, ac Miniſtri infirmorum, *& num.* 8. refert S.R.N. Vrbani VIII. *ſub die* 21. *Septembris* 1624. ſtatuiſſe præcipiendo Superioribus, vt Regulares recepti ſeu profeſſi extra loca deſtinata, in gradibus, & honoribus, quibus reperiuntur, ſinant permanere, & alios etiam aſcendere, dummodo iterum, & de nouo profeſſionem emittant. Et de nouitijs recipiendis præcedente informatione ſuper Bullis Sixti V. Greg. XIII. & Clement. VIII. vide Nouar. *d. loco ſub tit. de nouitiis recipiendis præcedente informat.* &c. metipſum *in votis deciſ. Canonicis voto vlt. in 1. impreſſ.*

106 Hodie in quacumque Religione, qui minori tempore quàm per annum poſt ſuſceptum habitum in probatione ſteterit, ad profeſſionem nullatenus eſt admittendus: facta autem profeſſio ante probationis tempus impletum, eſt nulla, nullamque inducit obligationem ad alicuius regulæ, vel Ordinis aut Religionis obſeruationem, aut ad alios quoſcunque effectus. Ita diſponit Conc. Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. cap.* 15. & per illud ſic docent Fr. Emm. *quæſt. reg. tom. 2. q. 2. art. 7. & to. 3. q. 15. art. 1. cum ſeqq.* Azor. *inſtit. mor. p. 1 2. cap. 2. q. 6. cum ſeqq.* Valer. Regin. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *num.* 385. *cum ſeqq.* Armend. *in add ad recop. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. Relig. n. 4. cum ſeqq.* Camp. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. c. 13 à princ* Lud Miranda *in man. Prel. tom. 1. q. 22. art. 1 cum ſeq.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom 2. lib. 5. c. 4. n. 8. cum ſeqq.* Bonac. *de clauſura & pœnis eam violantibus impoſ. q. 2 punct.* 10. *diffic. 2. §. 2.* Tambur. *de iure Abbatum tom. 3. diſp. 6. q. 7. à princ.* Carol. de Tapia *ad Auth. Ingreſſi, verb. ingreſſi, c. 4. n. 6* Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. 1. num. 19. diſt.* 54. Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admitten. ad Relig. ſtat. nouit. diſp. 11. dub. 2.* vbi *diſp. 13. dub.*
11. *ſub num.* 1. refert fuiſſe per Sacram Congrega- 107
tionem deciſum quod emittens profeſſionem ſic intra annum probationis, non ſit obligatus neque ad religionem in genere nec in ſpecie, nec etiam in foro conſcientiæ illi indicta ſit obligatio, Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p. 3. alleg. 101. n. 16. cum ſeqq.*

108 Vnde per ſupradictum Concilij Trident. decretum abrogatum fuiſſe Leonis X. priuilegium relatum *in compendio priuil. Mendicant. verb. Nouitius num.* 27. quo concedebatur Prælatis Ordinum Minimorum poſſe cum concilio Fratrum Diſcretorum admittere ad profeſſionem anno probationis non expleto Religioſos aliorum Ordinum venientes ad Minoriticam Religionem: vt tradunt Nau. *conſ. 61. n. 4. & conſ. 66. n. 4. de Regular. in nouis,* Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 15. art.* 11. Leſſ. *de iuſtit. lib. 2. c. 41 dub. 13. num.* 101. Sanch. *de matrim. lib. 7. diſp. 37. n.* 47. Fr. Ludou. Miranda *d. tom. 1. q. 22. artic. 2. concl.* 3. Fr. Barthol. de Vecchis *d. diſp. 11. dub. 1. n.* 5. Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad cap. 1. num. 21. in fine.* Tambur. *d. tom. 3. diſp. 6.*
q. 7. num. 1. in fine. Profeſſus enim in vna Religio- 109
ne etiam ſtrictiori tranſiens ad aliam indiget nouitiatu, quem requirit Concil. *d. loco*, ſecundum Nau. *ſub tit. de Regular. conſ. 49. num. 4. & conſ. 53. n. 5. in antiq.* aliàs *conſ. 61. n. 4. & conſ. 62. n. 4. & conſ. 77. num. 4. eod. tit. in nouis.* Fr. Emman. *in ſum. to. 2. tit. 6. n. 10. & quæſt. regul. tom. 3. q. 19. art* 11. Sanch *d. lib. 5. c. 4. num.* 12. Illuſtriſſ. D. meus Roder. à Cunha *in comment. c. 1. n. 21. diſt* 54. Pereg. *in comment. ad Conſtit. cleric. Regular. p. 2. c. 1. lit. C. §.* 19.

110 Profeſſus nulliter volens ſuam profeſſionem ratificare, non tenetur nouitiatus annum iterare, ſi aliàs fuit validus, vt reſoluunt Sanch. *d. diſp.* 37. *num.* 45. & Pereg. *d. lit. C. §.* 2. me citato *in hoc loco*
Tambur *tom 3. diſp 6. q. 11. num.* 5. At verò quando 111
nouitiatus fuit factus poſt pubertatem, & fuit continuus, non eſt iterandus ex quacumque cauſa ſit irrita profeſſio, ſecundum Sanch. *eadem diſp. 37. & num 47. & in præcepta Decalogi, lib. 5. c. 14. num.* 14. Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 1. q.* 6. Bartholom. à S. Fauſto *d. lib. 5. q.* 97. Peregrin. *vbi proximè,* contra Nau. *conſ. 26. num. 17. & 19. de Regular.* exiſtimantem nouitiatum etiam ex alia cauſa præter defectum ætatis, aut continuationem inualidum, eſſe iterandum.

112 Nouitias Ordinum Prædicatorum habentes ſexdecim annos in mortis articulo conſtitutas profiteri poſſe, etſi nondum integrum nouitiatus annum peregerint, conceſſit Pius V. in quodam motu proprio incip. *Summi Sacerdotij cura*, cuius tenorem refert Fr. Emman. *d. tom. 3. q. 15. art.* 6. vbi ſubdit hodiè fieri poſſe, dicens non eſſe reuocatum à Gregorio XIII. & refert etiam Laurent. de Peyrinis *de priuileg. Regul. in conſtit. 8. Pij V. pag.* 280 vbi *num.* 2. idem dicit, *& tom. 3. in additam. c. 6. num.* 13 & tradunt Ludouic. Miranda *dict. num. 1. quæſt. 22. art.* 10. Sanch *dict. lib. 5. cap. 4. numer.* 16. Barthol. à S Fauſto *d. lib. 5. cap.* 167. Peregrin. *dict. cap. 1. litt C.* 9. 10. Hieronym. Roder. *in compendio quæſt. regul. reſolut. 101. num* 40. Machado *dict. docum. 1. numer.* 9. Et aduertit Laurent. de Peyrinis *loco citato numer.* 3. nouitios etiam hoc priuilegio frui, *& tom. 3. in addit. in. cap. 6. numer. 12. cum ſeqq.* vbi *n.* 14. cum multis hanc profeſſionem valere ait non ſolum in foro Conſcientiæ, ſed etiam in foro fori, & *numer.* 10. quòd hoc priuilegio

fruuntur

Fruuntur omnes Nouitij omnium Religionum communicationem habentium cum Dominicanis. Sed dubitari poteſt an monaſterium ſuccedat in bonis nouitiæ ſic profeſſo ab inteſtato decedẽtis? Quod ſuccedat tenent Confect. Henriq. Zenard. Sanch. &Barthol. à S. Fauſto, quos refert & ſequitur Laurent.de Peirinis d.c.6.num.15.Sed contrarium melius reſoluunt Ricc. p. 2. praxis reſol. 493.Miranda tom.1.q.22.art.20. verſ.3. Barth. de Vecchis de nouit.diſp.13.dub.11.n.2.Ego in collect. ad cap.Apoſtolicam n.4.de Regular.

113 Conuertitæ eo ipſo quod ingrediuntur monaſterium, poſſunt emittere profeſſionem iuxta Bullam Pontificis ante Concilium emanatam, quæ non eſt ſublata per Conc.ſeſſ.25. c.15.de regul.ex eo quod per c.18.in fine eiuſdem ſeſſ.25.præſeruãtur earum conſtitutiones, ergo multo magis hoc priuilegium Pontificis.Ita S.Cong.negotiis Epiſcoporum,& Regularium præpoſita ſub die 11.Ianuarij 1610.refert me citato in hoc loco Nauat. in Lucerna Regular.verb.Conuertitia num.1.

114 Annus huiuſmodi probationis ſiue in maſculis, ſiue in fœminis incipit à die ſuſceptionis habitus, ſiue ab eo die, quo communem ſequuntur aliorum Religioſorum vitam, & incipiunt experiri Religionis aſperitates, vt per Fr. Ludouic. Miranda d.tom.1.q.22.art.3.concl.1. Barthol.à S Fauſto d.lib.5 q.160.Tambur.d.tom.3.diſp 6.q. 7.n 7.Carol. Tapia ad Auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccleſ.c.4.num. 8. verſ. hoc autem.Ego ipſe d.p.3.

115 alleg.101.num.19. cum habitu ſcilicet regulari, qui de eſſentia atque ſubſtantia per annum probationis à nouitiis deferendus eſt, vt colligitur ex Concil.Trid.d.cap.16.ibi.poſt ſuſceptum habitum, &c.&docent Fr.Emman.d.tom.3.q.16.art.6.Azor. d.lib.12.cap.2.quaeſ.9.Sanch d.lib.5 cap.4.num.29. Fr.Ludouic.Miranda d. q.22.art.6. concluſ. vnica, Valer.Reginald.in praxi fori pœnit.lib.18.n.384. Barthol à S.Fauſto d.lib.5.q.177.Barthol.de Vecchis d.diſput.11.dub.7.Ego ipſe d.alleg.101.num. 29 Hieron Roderic. d.reſol.101.nu.43.Laur. de Peirinis d.q.3.cap.1.nu.103.Machado d.tom.1.lib. 5.p.1.tract.2.docum.1.num.2. Illuſtr.D. meus Roder.à Cunha in comment.ad cap.1.n.12.diſt 53.vbi n.13. limitat niſi regula alicuius Religionis à Pontifice approbata aliud præſcriberet; vel vſus legitimè præſcriptus id obtinuiſſet, limitat etiam niſi talis eſſet religio, quæ habitum proprium

116 non haberet, vt non habet Societatis Ieſu, cuius Religioſi ex vſu regionis, in qua habitant, veſtiũtur,& citat Sanch. d.tom. 2 li.7.c.8.n.70. Et licet

117 nouitius deferre debeat habitum, quo regula, vel ſtatutum, aut conſuetudo cuiuſcunque religionis vti vult, non eſt tamen de ſubſtantia anni probationis nouitium induere habitum nouitiorum ab habitu profeſſorum diſtinctum, ſicut reſoluunt Suar.tom.3.de Relig.lib.5.c.14 num.10.Fr.Barthol. de Vecchis d.dub.7.num.5.

118 Computari autem debet annus iſte probationis à momento in momentum, vt per Iacob. de Graff tom.1. conſil.lib.3.conſ.6. n.2. de regularib. Zanard.in direct.Theolog.p.2.c.26.n.12. verſ. nota autem,Leſſi.d.lib.2.cap.41. dub.7.n.59. Sanch. de matrim.lib.1.diſp.16.n.2. & in præcepta Decalogi tom.2.lib.5.c.4.n.31.in fine, Fr. Ludouic.Miranda d.q.22.art.3.Suar.tom.3.de Relig.lib.5.c.15.n.1. Barthol.à S.Fauſto d.lib.5.q.166 n.2. Fr. Barthol. de Vecchis d.diſput.11 dub.4.Peregrin. in Conſtit. cleric.Regular.p.2.cap.1.lit.C.§ 6.Hieron. Roder. in compendio quaeſt regul.reſol.101.nu.38. Ego ipſe ad alleg.101.num.22. in fine Tambur. d.tom. diſput.6.q.7.n.8.Ciarlin.controuerſ.forenſ.c.108.n. 19.Diana moral.reſol.p.3.tract.2.reſol.57.& part. 5.tr.5.reſ.18.Carol.Maranta tom.3.diſp.53.n.45.

Contra Stephan.Gratian. diſcept.forenſ.tom.3. cap.413.n.22.& Campan.d.rub.12.c.13.num.4.in fine, exiſtimantes, poſt factam profeſſionem non eſſe computandum annum probationis ab vno puncto & inſtanti, ad idem punctũ,& inſtantem, quia eſſet aſſertio nimis rigoroſa. Sed ſufficere ad valorem profeſſionis vt nouitius mane diei in qua poſt meridiem, impletur probationis annus, profeſſionem emittat, quod etiam videtur ſentire Henriq.in ſum.lib.13.c.40.n.2.Fr.Emman.quaeſt. Regul.Tom.3.q.15.art.4. Verùm contra eos ſtat magis communis, & verior ſententia, ex dictis: tum quia S.Cong.Conc.ſub die 2.Februarij 1631. cenſuit Religioſum qui ſua profeſſione facta tribus horis ante completum annum probationis à religione diſceſſit, & in habitu clericali laudabiliter vixit, ſi poſtea redeat ad religionem, debere ratificare profeſſionem, & ei locum deberi à die ratificationis.

Vnde ſi nouitius compleat probationis annum die 24.Februarij anno biſſextili id eſt 25.die, non ideo poterit profeſſionem emittere niſi eadem die 25.in puncto die 24 Februarij præcedentis anni, in quo ſuſcepit habitum arg.text. in l.3.minorẽ ff.de minorib. & in l.cum biſſextus ff.de verbor. ſignific.& in c. quaeſiuit, eodem tit.vt docent Fr.Emman d tom.3 q.15.art.4.& 15.Iacob.de Graff.& Fr.Ludou.Miranda citatis locis, Bonac. de Sacram. diſp.8.q. vnica punct.5.n.15. & de clauſura q.2. punct 10.diffic.2.§.3.n 4.Molin.de iuſtit. tract.2. diſp.573. verſ. atque vt à minori ætate, Sanch. de matr.lib.2.diſput.24.n.22.verſ ſimiliter credo,Leſſi.d.n.59.verſ.hinc ſequitur.Fr.Barthol de Vecchis d.diſp.11.dub.4.n.5.Pereg.in conſtit.cleric.Regular. p.2.c.1.lit.C.§.7.Hier.Roder. d.reſ.101.n.3.Fr.Martin.de S.Ioſepho d.c.2.n.28.Ial.Lauor.var.lucubr. tom.11.ti.1.de commentis c.6.n.15.qui oretenus mihi retulit Sacram Congr.Concilij in vna Patauina 5.Iunij 1627. cenſuiſſe non valere profeſſionẽ reſpectu anni biſſextilis cuiuſdam, qui ingreſſus eſt Relig.27. Martij & die 26.eiuſdem menſis ſequentis anni, currente, anno biſſextili emiſit profeſſionem:& eadem S. Cong.in Andegauen.21. Auguſti 1623. cenſuit profeſſionem emiſſam à Fratre Ordinis Recollectorũ S. Franc. in anno biſſextili non expectato lapſu diei, qui illi anno accreſcit, eſſe inualidam, vt pote emiſſũ ante lapsũ anni præſcripti à Conc. Trid. 119

Contra Fornar. d. Ordine c.3.n.4.Aloyſ. Ricc. in prax.rerum fori eccleſ.poſt. reſol. 76. in notab.de materia Sacramenti Ordinis verſ.quoad interſtitia, Barth.à S.Fauſto d.lib.5.161.Exiſtimantes ad profeſſionẽ in Religione emittendã anno biſſextili ſatis eſſe ad probationem compleuiſſe dies 365. 120

Annus, ex quo Gregorius XIII. abſtulit decem dies, hoc eſt à quinto die Octobris vſque ad decimum ſextum, anni 1582. reputatur integer, nec ſupplendi ſunt illi decem dies ex alio anno; quia quamuis ille annus non fuerit integer naturaliter, & ſecundum curſum ſolarem, fuit tamen integer ciuiliter,& politicè, vt docent Henriq.in ſum lib. 10.c.19.§.1.lib.13.c.40.§.2.in commento lit.O.Bonacin.d.punct.5.n.14. Fr.Ludouic Miranda d. art. 3.concl.2.in fine.Fr.Emman. d. tom. 3.q.15. art.5. Leſſi.d.lib.2.c.41.dub.7. Barthol.à S.Fauſto d.lib. 5.q.162.Sanch.d.tom.2.lib.5.c.4.n.5.vbi extendit ad ſacros ordines,& ad quæcunque officia,& beneficia, refero Ego ipſe d. alleg.101.n.21.

121 Continuus neceſſariò debet eſſet eiuſmodi
probationis annus, nec ſufficit interpellatus, vt
eſt communis Doctorum ſententia, quam tuen-
tur Nau.*conſ.2.n.1.& conſ.34.n.2.& conſ.36.n.1.&*
conſ.42.n.2.& 4 de regular.in antiq & conſ.9.n.2.
& conſ.32. n.4.ſub eodem tit. in nouis Henriq. *in*
*ſum.lib.13.de excommun. c.40.§.2.*Emman.Sà *verb.*
religio n.9. Iacob.de Graff.*in aureis deciſ p.1.lib.3.*
c.5.n.15 Sorbo *in verb.nouitius, vbi de nouitiorum*
profeſſionis emiſſione,verſ.ſecundo eſt. Fr.Emman.*in*
ſum.tom.2.c.8 & tom.3.q.15.art 8.Flamin.Patiſ.*de*
*reſignat.benefic.lib.3.q.14 n.11.*Azor.*inſtit. moral.*
*p.1 lib.12 c.2.q.8.*Fr.Ludou.Miranda *d.q.22 art.*
4.concl.vnica Nald.*in ſum.verb.nouitius n.4.*Tam-
bur.*d.tom.3.diſp.6.q.7.n.* 9. Carol. de Tapia *d c.4.*
nu 9 Laurent.de Peirinis *de Prælato q. 3.c.1.n.99.*
Ciarlin.*controuerſ.forenſ.c.*108.*n.15.cum ſeqq.*Leſ-
ſi *d.lib.2 c.41.dub.7.nu.* 59.Fr. Martin. de Iacobo
Ioſepho *d.c.2.n.27.*Ouiedo *in praxi Regul.part.1.*
*tract.6.c.1.q.1.*Sanch.*d.lib.5.cap.4. nu.* 31.Steph.
Gratian. *Marchia deciſ.35.n.3.in addit.*Barthol.
à S.Fauſto *d lib.5.q.163.*Bonacin.*de clauſ.quæſt.2.*
*puncto 10.diffic.2.num.3.*Suar. *tom.3.de relig.lib.5.*
*cap.15.num.3.*Ego ipſe *d.alleg.*101.*num.*23. Illu-
ſtriſſ. D. meus Roderic à Cunha *in comment. ad*
cap.1.num.15.diſt. 54. Hieron. Roder. *d. reſol.*101.
*num.*42.Peregrin.*in conſtit.cleric.regular. p. 2. c.1.*
*lit C.§.8.*Machado *d.tom. 2.lib.5.p.1.tract. 2. do-*
*cum 1.n.4.*Nouar.*in Lucerna Regul. verb. annus n.*
6.Fr.Bartholom.de Vecchis.*d.diſput.11.dub.3.n.1.*
vbi *n.5.* cum Suar. *d. cap.15.à num.*8. ampliat vt
hæc continuatio non ſolùm eſſe debeat per an-
num expletum, ſed etiam vſque ad profeſſionem,
ita vt ſi nouitius completo anno probationis egre-
ditur monaſterium, & poſtea iterum rediret, pro-
feſſionem emittere non poſſet virtute præfatæ
vnius anni probationis, ſed iterum inchoare de-
beret nouitiatum, de quo etiam Tambur.*d tom.3.*
diſp.6.q.4.n.12.& 15.

Contra Silueſt.*verb. religio* 5.*q.4.*Barthol.à S.
Fauſto *d.lib.5 q.165.*Bonacin.*d. punct.10.diffic.2.*
§.1.n.4. exiſtimantes non eſſe neceſſariam conti-
nuationem probationis cum profeſſione, & con-
tra F.Emman. *d.tom.3.q.15.art.10 verſ.aduerten-*
dum denique, qui idem putat circa nouitias Mo-
nialium.

122 Interrumpitur autem probationis annus quã-
do nouitius dimiſſo Religionis habitu egreditur
monaſterium animo deſerendi Religionem, ita vt
ſi poſtea pœniteret, iterumque reciperetur, deberet
ex integro à principio inchoare nouitiatũ, vt re-
ferunt multi ex citatis Doctoribus & præcipuè
Fr.Bartholom. de Vecchis *d. diſp.11. dub.3.n.6.*
Tamb.*d.tom.3.diſp.6.q.7.n.19.*Portel.*in dub.Regul.*
*verb.nouitius n.49.*Laurent.de Peirinis *d. q.3.c.1.*
n. 00.Machado *d.docum.1.n.5.*Et ideo per Concil.
in d.c.15. reuocatum eſt priuilegium Iulij II. Mi-
123 noribus conceſſum vt nouitiatus interruptus
poſſit continuari, ſicut bene notaot Ludouic.
Miranda *d q.22.art.4.verſus fin.* Barthol. à S.Fau-
ſto *d.lib.5.q.* 156. Et Barthol. de Vecchis *diſp.11.*
dub.5.n.med. probabilem dicunt Villalob. *tom.1.*
tr.35.diffic.15.n.3.& Machado *d.doc.1 n.6.*

Contra Sorb.*verb. Nouitius, vbi de nouitiorum*
profeſſionis emiſſione,verſ.ſed Iulius, Fr.Emman.*d.*
q.17.art.8 & 10.verſ.aduertendum tandem exiſti-
mantes iuxta præfati priuilegij tenorem poſſe et-
iam hodie tempus prioris receptionis cum tem-
pore poſterioris ad perficiendum probationis an-
num computari,

Quæ quidem reſolutio procedit etiamſi inter- 124
pellatio ſit modica, & paulò poſt talis nouitius
intra diem pœniteat,Nau.*conſ.42.n.4. de Regular.*
Gallet *in margar.caſuum Conſcientiæ, verb.nouitius*
2.Sanch.*d.cap.4.num.32.* Suar.*d.c.15.n.3.*Bartol.à
S.Fauſto *d.lib. 5. q.* 164. Fr. Barthol. de Vecchis
*dict.dub.3.n.7.*Pereg.*d.p.1. c.1 lit C. §. 8. verſ. ſed*
quid Illuſtr.D.meus Rod.à Cunha *in comment.ad*
c.1.n.17.diſt.54. Tambur.*d.diſp.6.q.7.n.11.* Ciar-
lin.*d.cap.*108.*num.22. cum ſeqq.*Ego ipſe *d.alleg.*
101.*n.25.*

Contra Leſſium *d.lib.2 c.41.dub.7.* Exiſtiman-
tem paucorum dierum interpolationem non
impedire:& contra Sorb.*d.loco, verſ.ſecundo eſt.*
Lorich.*in ſuo theſauro tit.de Regularib. §.9.verſ.ſi*
autem ſine licentia, Nald.*d. verb. Nouitius,n* 4.qui
cum dicant interrompi nouitiatum per exitum
à clauſtro per tres, aut quatuor dies ſine licentia
ſui Superioris, videntur docere exitum vnius,
vel duorum dierum non eſſe ſufficientem ad in-
terruptionem inducendam & de vno, qui à Reli-
gione S. Franciſci de Paula per ſpatium viginti
horarum extra monaſterium ſine habitu perman-
ſit, declarauit S. Congregatio negotiis Regula-
rium præpoſita *ſub die 11. Auguſti* 1615. quod to-
lerari de exitu cum habitu & animo redeundi
cum Suar.videtur ſentire Diana *moral.reſol.part.*
3.tract.5.reſol.19.

Si tamen nouitius de licentia Superioris cum 125
habitu aliqua iuſta de cauſa, intra annum proba-
tionis extra monaſterium egrediatur, & ibidem
per aliquos dies commoretur, poſt reuerſum po-
teſt licitè profiteri, annuſque per hoc non dici-
tur diſcontinuus.Ita.Nau.*conſ.10.n.3.de cleric.non*
*reſid.& conſ.42.de regularib.*Iacob.de Graff.*d.p.1.*
*lib.3.c.5.poſt nu.*18.Flamin. Pariſ.*d.q.13.n.12.*Fr.
Emman.*d.q.15.art.*8. Ludouic. Beia *reſponſ.caſuũ*
conſcientiæ p.4.caſu vlt.in fine,Sayr.*in floribus dec.*
*ſub tit.de Regularibus dec.15.*Lorich.*d.§.9.verſ.4.*
Campan.*d.rub.12.c.5.§.3.*Aloyſ.Ricc *in praxi re-*
*rum fori eccleſ.501.in 1.edit.*aliàs *reſol. 392.n. 3.in*
*2.edit.*Armẽdar.*d.l.7.de relig.n.13.*Bonac.*de clau-*
ſura q.2.punct.10.diffic.2.§.2.n. 26. Stephan.Gra-
tian.*diſcept.forenſ.c.66.n.* 14.Suar.*tom.3.de Relig.*
*lib.5.c.14.n.13.*Tambur.*d.tom.3. diſp.6.q.7.n.16.*
licèt ibi cum Rota aliter practicari aſſerat Laur.
de Peirinis *de Prælato q. 3.cap. 1.n.*101. Machado
*d.docum.1.n.7.*Fr Martin.de Ioſepho *d.c.2.nu* 26.
Fr.Bartol.de Vecchis *d.dub. 3. n.*10. vbi *num.*11.
cum Suar.*eod.cap.14.n.* 14. intelligit etiamſi illi-
citè & ſine rationabili cauſa conceſſa fuiſſet no-
uitio licentia, Ego ipſe *d alleg.*101.*num.*27.Lud.
Miranda *d q.22.ar. 5.concl.vnica* vbi *in fine*, ait
huiuſmodi licentiam ad exeundum poſſe tantum
concedere miniſtros prouinciales, ſi adſint: in
ipſorum verò abſentia, & quando facilis ad eos
haberur recurſus, vigetque neceſſitas, id ipſum
poſſe facere, Guardianos, & alios Prælatos Con-
uentuales, niſi aliqua ordinatione generali, ſeu
prouinciali, aut particulari,mandatum ſibi fuerit
interdictum. Sed illam reſolutionem in principio
huius numeri tradita non eſſe tutam in praxi,
quia aliter ſentit ſacra Cong.Concilij Trid.Inter-
pretum, & aliter iudicauit Rota Romana, vt te-
ſtantur Gratian.*in addit.ad diſceptat.*166.*nu.*16.
*verſ.quamuis,& diſcept.*440. *num.*14. Ciarlin. *d.*
*c.*108.*num.*36.

Vnde non interrumpitur annus probationis ſi 126
nouitius habitu Religionis indutus monaſterium
ex ſui ſuperioris licentia exeat cauſa peregri-
nandi

nandi ad ſtationes,vel ad alia loca pia, vel inuiſē-
di,parentes,aut cognatos ægrotantes,vel medicā-
di,ſeu recreandi,aut alia huiuſmodi cauſa,vt benè
notant Iacob.de Graff.*d cap.9.n.*18. Fr.Emm. *d.q.*
*15.art.*8.Fr.Barth.de Vecchis *d.diſp.*11.*dub.*3.*n.*12.
Vel etiamſi ob aduerſam valetudinem maneat ex-
tra monaſterium , vt per Gonçal.Mendez.de Vaſ-
conſellos *diuerſ.Iuris argum. lib.*2.*c.*13. Stephan.
Gratian.*diſcept.forenſ.cap.*166.*n.*14.*& in addit. ad*
*Marchia deciſ.*33.*numer.*2.Fr. Bartholom. de Vec-
chis *dict.lib.* 3. *num.* 15. vbi refert ita fuiſſe deci-
ſum.Laurent.de Peirinia *vbi ſuprà* Nouarr.*d.verb.*
*annus n.*8.

127 Quare ſi nouitia durante probationis anno cu-
randæ valetudinis cauſa de licentia Superiorum à
monaſterio exierit,& poſt reuertatur, eodem tem-
pore profeſſionem emittere poſſe , etſi nunquam
egreſſa fuiſſet,dicit reſolutum Armendar.*d. l.* 7.*de*
*religionib.num.*13.

128 Hic etiam non interrūpitur nouitiatus ſi noni-
tius retento babitu perterritus ſeueritate , vel ira-
cundia,aut minis,ſeu odio ſuperioris,aut magiſtri
monaſteriū abditè exeat cauſa ſe celandi,dummo-
do habeat animum redeundi,ita Galuan. *conſ.* 12.
*n.*8.Tamburin.*d.tom.* 3.*diſp.*6 *q.*7.*n.*18.& F.Barth.
de Vecchis *d.dub.*3.*num.*13.vbi intelligit dummo-
do exitus extra monaſterium nō ſit talibus circū-
ſtantiis factus , quod probabiliter præſumi poſſit
129 nouitium animo deſerendi religionem egreſſum
fuiſſe. Hinc denique profiteri poteſt in religione,
ille,qui cum eſſet duodecim annorum,& perman-
ſerit per annum integrum in nouitiatu , poſtmo-
dum habitu retento fuit commoratus domi ſuæ
vſque ad tempus 16.annorum requiſitum ad pro-
feſſionem emittendam, & cum fuerit reuerſus ad
Religionem,petit admitti ad profeſſionem,ſi aliud
illi non opponatur.S. Congregatio Conc.*ſub die*
20.*Martij* 1621.

130 Protogari autem nouitiatus poteſt poſt com-
pletum probationis annum,obueniente aliqua ra-
tionabili , ſeu iuſta cauſa, vt obſeruant Nauarr.
*conſ.*30.*de regular.in nouis,* Emman.Sà *verb.reli-*
*gio n.*3.Fr.Emman. *d. tom.*3.*q.*17.*art.*10. Gallet.*in*
margarita caſuum conſcientia. verb. profiteri , vlt.
Leſſ.*dict.dub.*7.*n.*59. Lud.Miranda *in man.Prælat.*
*tom.*1.*q.*15.*art.*11.Barth.à S. Fauſt. *d. lib.* 5. *q.*168.
Sanch.*d.lib.*5.*c.*4.*n.*21.Suar.*tom.*3.*de relig.lib.*15.*c.*
13.*n.*8.Peregrin.*d.c.*2. *lit.* C. §. 11. Bariola *in apho-*
*riſm.verb.nouitius,*Nald.*in ſum.verb.profeſſio Regu-*
*laris,n.*7.Laurent.de Peirinis *de Prælato q.* 3.*c.*1.*n.*
502.Machad.*d.docum.* 1. *n.*8.Nouar.*d.verb.annus*
*n.*10.Fr.Barthol. de Vecchis *d. diſp.* 11.*dub.*5.*n.*3.
vbi *n.*4.poſt Galuan.*conſ.*12.*à princ* obſeruat dif-
ferri non poſſe profeſſionem illorum nouitiorum,
quos ſuperiores expleto probationis anno dignos
131 & aptos inuenerint. Durante autem nouitiatu fi-
lij, non poteſt pater dare paramentum altaris re-
ligioni vbi fuerit in nouitiatu.S. Cong.Conc. *ſub*
die 12.*Aug.*1617.

132 Renunciare nouitiatus anno poſt Conc.Trid.
nullatenus poteſt nouitius & monaſteriū, ex Na-
nar.*conſ.*33.*ſub tit.de regul.in antiquis,*aliàs *conſil.*
62.*n.*3.*eod. tit. in nouis* , Lud. Beia *d. caſu verſ.*3.
Fr.Emman.*d.tom.*3.*q.*14.*art.* 7.*& in ſum.tom.*2.*c.*6.
*n.*10.Azor.*d.lib.*12.*cap.*4. *q.*4.*&* 9. Lud. Miranda
*d.q.*22.*art.*7.*concl.vnica,*Sanch.*d.lib.*5.*cap.*4 *n.*18.
Barth.à S.Fauſto *d.lib* 5.*c.*130.Peregrin.*d.cap.*1 *lit.*
C.§.12.Ego ipſe *d.alleg.*101. *num.*32.*& in collect.*
*ad cap ad Apoſtolicam nu.*3.*de Regular.* me citato
in illo loco Hier.Roder.*dict. reſ.* 101.*n.*44.*verſic.*
Auguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.

confirmatur , Illuſtriſſ.D. meus Roderic. à Cunha
*in comm.d.cap.*1.*num.*22.*diſt.*34.vbi ſubdit validè 133
diſpenſare Præpoſitum Generalem Societatis Iesv
poſt exactum integrum annum nouitiatus(non ta-
men ante illum) cum nouitio ſuo vt profiteatur
vel incorporetur in eadem Societate ante decur-
ſum biennium nouitiatus.

Ætas verò ad probationis annum nullo iure ſta- 134
tuta reperitur,verè tamen & propriè nouitius non
incipit eſſe donec pubertatis annos expleat,vt ex
aliis probat Sanch.*d.tom.*2.*lib.*3.*cap.*4.*n.*22.quem 135
refero *in collect.ad c.ſignificatum n.*3.*de regular.*&
ideò poterit per eum impleri , qui nondum exple-
uerit annum decimumſextum,& vi talis probatio-
nis poterit probatus admitti ad profeſſionem ex-
pleto decimo ſexto anno.Ita Nau. *conſ.* 50. *n.*1.*de*
regul.in antiq.aliàs con. 20. *n.* 1.*eod. tit. in nouis.*
Henriq.*in ſum.lib.*13.*c.*40. §. 2.*in fine.*Galletus *in*
margarita caſuum conſcientia , verb.profiteri 3. Fr.
Emm.*d.tom.* 3.*q.*13 *art.* 2.*in fine.*Azor.*d.lib.*12.*c.*4.
*q.*9.*in fine,*Valer.Reginald. *in praxi fori pænit.lib.*
18.*n.*385.*prope fin.*Sanch.*d.lib.*5. *c.*4.*n.* 22. *in fin.*
Ego ipſe *d.alleg.*101.*n.*31.

Sed vt valida ſit profeſſio,non ſolùm tempus 136
probationis ſeu nouitiatus impletum, ſed ætas
quoque legitima , & alia nonnulla requiruntur;
primū enim quoad ætatem non poterat olim pro-
feſſio Religionis ante XIV. annum completū, vel
XII.in fœminis fieri *cap.ad noſtram,c.ſignificatum,*
*de Regular.*in inſulis verò,vbi dura eſt monacho-
rum congregatio,ante XVIII. annum fieri nul-
latenus poterat , *c.quia in inſulis , eodem titul.* ita
Azor.*inſtitut.moral. part.* 1. *lib.*11.*cap.*1. *quæſ.* 7.
Sanch.*dict.tom.*2.*lib.*3.*c.*4.*num.* 5. nouiſſimè Di-
dac.Narbona *de ætate ad omnes humanos actus req.*
*an.*16.*q.vnic.num.*1.

Sed hodie ex præfati Concilij decreto in qua- 137.
cunque Religione tam virorum,quàm mulierum
profeſſio ante XVI.annum expletum non eſt fa-
cienda , facta autem ante ætatem legitimam non
eſt valida, nullamque inducit obligationem , aut
alicuius regulæ,vel religionis , ſeu ordinis obſer-
uantiam.Ita Nau. *conſ.* 23. *de Regular. in antiq.*
quod de eſt in nouis Sayr.*in florib. dec.ſub eod.tit.*
*dec.*97.Zerol.*in praxi Epiſc.p.* 1.*verb.Moniales,*§.
2. Quintil. Mandoſ. *de ætate min. c.* 32. Stunica
*tractat.de voto q.*3.Leſſ.*de Iuſtit.lib.*1.*c.*41.*dub.*7.
*n.*58.Villalob.*in ſum.tom.*1.*tract.*15.*diffic.* 20.*n.*1.
Steph.Gratian.*diſcept. forenſ. c.* 413. *n.* 31. Diana
*moral.reſp.*5.*reſol.*18. Didac.de Narbona *d.q.vni-*
*ca n.*6. Machado *en ſu perfetto Confeſſor.tom.*2.*lib.*
3.*part.*1.*tractat.*3. *docum.* 3. Petrus de Ledeſma *in*
ſum part. 2. *tratado de las religiones en comm. c.* 7.
Ioann.à Cruce *de ſtatu Relig. l.*1. *c.*8. *dub.*2.*&* 4.
Sanch.*de matrim. lib.* 2.*diſputatione* 24.*n.*22.*& in*
præcepta Decalogi tom. 2. *lib.* 5 *c.*4.*à princ.* Franc.
Leo *in Theſauro fori Eccleſ.part.*2.*c.*1.*n.*36 Mega-
la *in prompt.Theolog.moral. verb.ætas* , Nouarr. *in*
lucerna Regul. eod.verb.n. .Campan.*in diuerſ.Iuris*
*Canon.rub.*12.*c.*11.*n.*1. Armendar.*in addit.ad reco-*
pil. legum Nauarra libro ſecundo titul. 16.*l.* 7. *de*
Religion. numero 11, *cum ſeqq.* Ludouic. Miranda
*in manu. Prælat. tomo primo quæſtio.*24.*articulo* 2.
vbi *concluſion.* 2. ſubdit *dict. capite quia in inſu-*
*lis,*in decreto Concilij Trident. *cap.* 15. virtua-
liter , & implicitè reuocatum eſſe videri Laurent.
de Peirinis *de ſubdito religioſo tom.*1.*cap.* 16. §.3.
Hieronym. Veneto *in examine Epiſcopor. lib.* 6.
*cap.*13.Rota *deciſion.* 173. *numer.* 6. *parte* 1. *re-*
*cent.*Ego ipſe *dict.allegat.*101.*ex num.*3.nec etiam 138

Digitized by Google

in mortis articulo proſeſſionem emittere poteſt
Monialis ante 16. annum ad effectum vt monaſte-
rium ſuccedat in dote & in bonis, vt cenſuit S.
Cong.Conc. *in Montisregalis* 13. *Nouemb.* 1627.
139 Profeſſio in ſuprema die XVI. anni emitti po-
teſt, emiſſaque ſubſiſtit, vt reſoluit Campan. *in di-
uerſ. Iur. Canon. rubr.* 7. *c.* 6. 129. *& rubr.* 12. *c.* 11 *n.* 1.
quem refero Ego ipſe *d. alleg.* 101. *num.* 13. ex iis,
quæ in ſimilibus adducit Sanch. *de matr. lib.* 2. *di-
ſput.* 24. *nu.* 12 At Baſil Pont. *de matrim. lib.* 7. *c.* 65.
nu. 1. Gallet. *in margarita caſuum conſcientia verb.
profiteri pen.* & Aloyſ. Ricc *in praxi rerum fori ec-
cleſ. dec.* 656. *in* 1. *edit.* aliàs *reſolut.* 549. *in* 2. *edit. &
in praxi rerum quotid. reſol.* 322. *n.* 5. Diana *d. reſol.*
18. Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *part.* 1. *tract.* 3. *docum.* 3.
n. 3. exiſtimant nullam eſſe profeſſionē ſi deficiat
vnus dies, vel aliquot horæ ante dictum decimum
ſextum annum expletum, quibus fauere videtur
S. Cong. Conc. *ſub die* 21. *Ianuarij* 1617. dum cen-
ſuit profeſſionem emiſſam à Regulari non cōple-
to anni curriculo, etiam per duas horas non vale-
re, quod videtur practicandum, & ſacra Rota *dec.*
275. *n* 7. *p* 1. *recent.* dum tenet nullam eſſe profeſ-
ſionem emiſſam ante completum 16. annum, &
videtur fauere Alphonſ. de Leone *de officio Capel.
p.* 1. *q* 4. *praxi* 1. *n.* 76.
140 Valida eſt profeſſio poſt XVI. annum facta, ſed
ante XVIII. requiſitum à ſtatuto ordinis Mini-
morum non annullante, aut irritante factam, ita
Ludouic. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 24. *art.* 2. *concl.* 2.
Laur. de Peirinis *de ſubdito relig. tom.* 1. *c.* 26. §. 3.
Hieronym. Venero *d. c.* 15. *n.* 10. Sanch. *d. lib.* 5. *c.* 4.
n. 4. Ego ipſe *d. allegat.* 201. *n.* 15. & refert deciſum
Armendar. *d. l.* 7. *de Religiou. n.* 14. & nouiſſimè S.
141 Cong. Conc *ſub die* 2. *Auguſti* 1631. cenſuit pro-
feſſiones emiſſas iuxta diſpoſitionem Conc. Tri-
dent. eſſe validas, hoc eſt in ætate 16. annorum,
quamuis in Conſtitutionibus Religionis Sanctiſ-
ſimæ Trinitatis redemptionis Captiuorum aucto-
ritate Apoſt. confirmatis cautum ſit, quod in ea
Religione aliquis non recipiatur antequam an-
num vigeſimum videatur compleuiſſe.
142 Ad validam quoque profeſſionem requiritur
auctoritas Superioris, debet enim profeſſio fieri in
manibus illius, qui poteſt religioni incorporare,
vel in manu alterius cum ſuperioris ipſius per-
miſſione, qui videlicet eſt Abbas aut Præpoſitus
Generalis. *c. porrectum* 15 *de Regularib.* Azor. *inſtit.
moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 5. *q.* 3. Valer. Reginald. *in praxi
fori pœnit. lib.* 18. *n.* 385. Sanch. *d. lib.* 5. *c.* 4. *à n.* 62.
Barthol. à Vecchis *in praxi ſeruanda in admitten-
dis ad Relig. ſtatum nouit. diſp.* 13. *dub.* 2. *n.* 5. Non
obſtat *c. conſuluit, qui Clerici vel vou.* dum ait pro-
143 feſſionem emitti poſſe ſuper altare, quia intelligi-
tur, acceptante eo, qui habet poteſtatem admitten-
di ad religionem, vt benè docent *in c. porrectum*
Innoc. *n.* 5. Ioan. Andr. *n.* 4. Hoſt. *n.* 13. Abb. *n.* 10.
Anchar. *à n.* 3 Henriq *in fine*, Sylueſt. *verb. Religio*
3. *q.* 18. *dicto* 2. Nauar. *d. commento* 4 *de Regular. n.*
74. quos refert & ſequitur Sanch. *d. cap.* 4. *n.* 62 *in
fine* Barthol de Vecchis *d. dub* 2. *nu.* 4. vbi *n.* 3. tra-
ctat an & quando neceſſaria ſit ſcriptura ad emit-
tendam profeſſionem.
144 Dubitari non abs re poterit an poſſit Epiſcopus
Monachum ad profeſſionem admittere? In quo
dubio Innoc. *in d. c. porrectum n.* 5. per text. *in c. ſi
vir.* 27. *quæſt.* 1. tenet quòd poteſt quis fieri mona-
chus faciendo profeſſionē alicuius regulæ appro-
batæ in manibus Epiſcopi, quem ſequuntur Hoſt.
n. 14. Ioan. Andr. *n.* 4 & Anchar *n.* 7. etiam *in d. c.
porrectum.* Verum cum hodie Epiſcopus ſuperior
Religioſorum non ſit (omnes enim priuilegium
exemptionis habent) nullum propria auctoritate
ad profeſſionem monaſticam admittere poteſt, vt
docent Abb. *n.* 12. *ſæpe citato c. porrectum,* Nauarr.
conſil. 6. *à n.* 2. *in antiq.* aliàs *conſ.* 4. *in nouis ſub tit.
de regul.* Azor. *d. lib.* 12. *c.* 5. *q.* 4. Sanch. *d. lib.* 5. *c.* 4.
n. 74. Fr. Emman. *quæſt. regul. tom.* 3. *q.* 17. *art.* 11. vbi 145
ſubdit illum text. *in d. cap. ſi vir,* cui innituntur In-
noc. & ſequaces, intelligi de Epiſcopo, cui mona-
ſterium, in quo talis nouitius profitetur, eſt ſubie-
ctum, iure enim communi antiquo omnia Epiſc.
ſubiiciebantur. Poterit nihilominus Epiſcopus ſi
monaſteriū amplas facultates haberet, nec Abbas
monitus in præfixo termino aliquem recaſſet, mā-
dare illi vt eum recipiat, quem legitima excuſatio-
ne ceſſante recipere tenetur, Calderin. *conſ.* 14. *de
Regular.* Carol. de Tapia *in Auth. Ingreſſi, C. de ſacr.
eccleſ. verb. ingreſſi c.* 5. *n.* 10. *&* 11.
Non ſolius Abbatis eſt ad religionis profeſſio- 146
nem admittere, ſed exigitur quoque conſenſus
maioris partis conuentus, vt per gloſſ. *verb non fa-
ciat, in d. c. porrectum,* Anton. Cuch. *lib.* 3. *inſtit. ma-
ior. tit.* 1. *n.* 56. Emman. Sà *in ſum. verb. Religio n.* 65.
Lap. *alleg.* 31. *n.* 3. Nau. *ſub tit. de conſtit. conſ.* 9. *à n.*
19. *in nouis, & commento* 3. *de Regularib. n.* 5. Spin.
in ſpeculo teſtam. gloſſ. 12. *princ. n.* 2. *&* 3. Azor. *d. lib.*
11. *c.* 29. *q vlt.* Menoch. *de præſumpt. lib.* 6 *præc.* 83.
n 9. *cum ſeqq.* Leſſ. *de iuſtit. lib.* 2. *c.* 41. *dub.* 7. *n.* 61. Fr.
Emm *d. tom.* 5. *q.* 17. *art.* 7. quorum aliquos refert, &
ſequitur Sanch. *d. cap.* 4 *n.* 65. vbi *n.* 66. reprobat Fr.
Emman. *loco proximè citato* exiſtimantem profeſ-
ſionem à ſolo Abbate receptam, nec petito Con-
uentus conſilio, non eſſe ipſo iure irritam, ſed talē
declarandam, & *num.* 67. tenet quòd monaſterium
dum vacat neminem poteſt ad profeſſionem ad-
mittere, & *num.* 68. docet nec totum Conuentum
repugnante Prælato, nec Prælatum repugnante
maiori parte Conuentus poſſe aliquem ad profeſ-
ſionem admittere, & *num.* 69. ſubdit non ſufficere
conſenſum Prælati, & dimidiæ partis Conuentus,
ſed debere maiorem partem Conuentus vltra Ab-
batem conſentire.
Vtrùm autem quando profeſſio eſt irrita defe- 147
ctu ſolius poteſtatis in admittente ſatis ſit ad eius
valorem, vt is ratam eam habeat, non mutata prio-
ri profeſſi voluntate per actum contrarium? Affir-
matiuam partem tenent *in d. cap. porrectum,* Innoc.
num. 5. Ioan. Andr. *n.* 4. Henric. *n.* 5 & Anchar. *n.* 6.
Nauarr. *ſub tit. de Regularib. conſ.* 6. *n.* 7. *in antiq. &
conſ.* 40. *n.* 7. *ſub eod. tit. in nouis.* Fr Emman. *q. re-
gul. tom.* 3. *q.* 17. *nu.* 12. *& in ſum. tom* 2. *cap.* 8. *n.* 13.
conc. 11. Azor. *d. lib.* 12. *c.* 5. *q.* 7. plures, quos refert,
& ſequitur Sanch. *d. c.* 4. *n.* 80.
An etiam quando profeſſio fuit ex parte emit-
tentis irrita, ſufficiat nouus eius conſenſus abſque 148
noua Prælati admiſſione? Vide Sanch. *de matrim.
lib.* 2. *diſp.* 35. *n.* 4. *& lib.* 7. *diſp.* 37. *ex n.* 59. Bona-
cin. *de clauſura q.* 2. *punct.* 10. *diffic.* 1. Sanctarell. *var.
reſol. q.* 48. *n.* 50.
Requiritur quoque ad profeſſionem validam 149
approbatio Religionis, non enim valida eſt pro-
feſſio facta Religioni, quæ non fuerit ab Apoſto-
lica Sede probata, *c. vn.* & *ibi* gl. *de voto in* 6.
Deſideratur etiam ad validam profeſſionem
emittendam vt ea fiat ſine conditione, pacto, ſeu 150
modo de retinendo, aut habendo proprio, quia
vitiatur ex tali adiectione, vtpote contra ſubſtan-
tiam illius, gloſſ. *verb. adminiſtratione in cap.* 2. *de
ſtatu monach.* gloſſ. *in cap. fin. de condit. appoſ. & in*

cap. 1.

*cap.1.qui cleric.vel vou.*Gratian.*reg.*320.*numer.* 2. Couartuuias *de ſponſal.p.2.cap.3.§.1.num.26. cum ſeqq.*Ceuall.*commun.q.*85.*num.*2.Suar.*tom.3.de Relig.lib.6.cap.12.num.14.& 15.*Fr.Emman.*quaſt.regul.tom.3.q.17.artic.6.in fine,*Fr.Ludouic.Miranda *in man.Prælat.tom.1.q.28.art.2.*Barthol.à S.Fauſto *in theſaur.religioſ.lib.8.q.21.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſcop.Neapol.deciſ.*340.*n.*11.*p.*4.Barthol.de Vecchis *in praxi obſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit.diſp.13.dub.1.num.*11.Bonacin *de clauſura,& pœnis eam violantibus impoſitis q.2.punct.10.offic.2.§.1.n.4.*Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi.C.de ſacroſ.Eccleſ.verb.ingreſſi.c.14.n.4.cum ſeqq.*Hieron.Roder.*in compendio quaſt. Regular. reſol* 101.*num.*58.Baſil.Pont.*de matrim.lib.5.cap.* 10. *num.*10.Tamburin.*de iure Abbatum tom.3.diſp. 6. q.16.num.*16.Quamuis contrarium,anoo Religioois profeſſionem adiecta cōditione retinendi proprium fore validam,& reiici conditionem tanquā eius ſubſtantiæ contrariam, teoeant *gloſſ.verb.dedicant in d. Auth.Ingreſſi,& verb.voluerit,in Auth. de monachis § illud quoque coll.1.& verb. nolenter in cap ſolet* 32.*q.*2.Bernard.Diaz.*reg.*521.*num. vnic.* Martin.Anton.Genuenſ.*in practicab.eccleſ. q.* 265. *per tot.*Niſi eorum opinionem intelligimus vbi dicta conditio apponitur ex interuallo, non autem in ipſamet profeſſione,arg. *l.per ſeruum § denique, ff.de vſu,& habit.*Ita Bald *in d. Authent. Ingreſſi n.*7.ibi.*Illud teneas quod ſi iſta verba non fuerint prolata in ipſo ingreſſu,ſed ante,puta in tractatu, quod nunquā habet vitiare,*&c.Ioan.Andr.*n.*9.Anton. Butr. *num.*8.& cæteri Canoniſtæ *in d. cap. fin. de condit. oppoſitis,*Salzed.*ad Bernard.d.reg.*521. *in fine*, ibi, *Tertia & vltim.concluſio ſi tale pactum quod Monacho liceat habere proprium,factum interponatur ex interuallo,vitiatur,& ingreſſus validus remanet, vt tenet gloſſ.in d.§.vltim.l. per ſeruum. Iaſ. in d. Auth. Ingreſſi col.6.verſ.Tertia fuit opinio*, &c. optimè Carol.Tapia *in dict. Authent.Ingreſſi,verb.ingreſſi, cap.*14.*num.*1.ibi,*Primus igitur caſus eſt,quando tale pactum ex interuallo fuit appoſitum,tunc enim cōcludendum eſt,quibuſcūque verbis hac reſeruatio fiat, tale pactum non valere,profeſſionem autem firmam remanere*, &c. Magis ad propoſitum & expreſsè de pacto ante profeſſionem doctiſſ.Leonard. Leſſius *de iuſtit.lib.2.cap.4.num.*62.ibi, *Octauò vt nulla adſit conditio Religionis ſubſtantiæ repugnans, vt ſi quis profiteatur ea lege vt poſſit retinere ſua bona,viuere ſuo arbitratu,ducere vxorem moriente fratre, egredi ſi ferre non poterit:talis enim profeſſio eſt irrita,nec vllam inducit obligationem:ſecus ſi profiteatur abſolute, quamuis antea pactus ſit vt ſibi concedatur aliquod peculium, vel vt maneat domi ſuæ, retineatque vſum bonorum ſuorum*, &c. & citat textum *in cap.inſinuante,qui cleric. vel vouentes, & in cap.de iudicio 27.quaſt.1.*&c. Nald. *commento 2.de Regularib.numer.15.& 16.* & non diſſentit Sanchez *dict.cap.4. numer.* 95. qui licet loquatur de pacto & conditione ex interuallo quantumuis modico poſt ipſam profeſſionem appoſita, ea ſcilicet ratione, quia obligationi iam perfectæ, & conſummatæ nulla conditio, nullumve onus adiici poteſt, attamen magis fortior ratio viget quando pactum antecedit ipſum actum profeſſionis, quia aliàs daremus caſum in quo ſic paciſcens manus ſibi ligaret ne vnquam poſſet ab appoſita conditione, ſeu pacto recedere, & quod poſteriora nunquam poſſent derogare prioribus contra reg. *l. ſed & poſteriores. ff. de legib. l. cum in plures, §. locator horrei. ff. locati* cum aliis per me citatis *Axiomat.* 183. *numer.*1.

Non obſtat text.*in cap. vltim. qui clerici, vel* 151
vouen. vbi dum Pontifex profeſſionem Religiois validam iudicauit cum bonorum retentione etiam ad effectum redimendi matrimonium, videtur probare profeſſionem emiſſam cum conditione,pacto,ſeu modo de retinendo, aut habendo proprio fuiſſe validam,quia reſpondetur text. illum intelligendum eſſe de retentione, ſeu reſeruatione bonorum ad vſum profitentis in domo propria pro ſuis neceſſitatibus tanquam obedientiarij,& ex voluntate Prælati, vt docent Nauarr. *commento 2.de Regularib.num.*16.Azor. *inſtit. mor. to.3.quaſt.17.artic.6.*Lodouic.Beia *reſponſ. caſuum conſcient.part.4. caſu* 17. Nicol. Garc. *de benefic. part.7.cap.*10.*num.*100.Sanchez *de matrim. lib. 7. diſputatione 24.num.21.& in præcepta Decalogi tom. 2.lib.5.cap.3.num.*99.Barthol.à S.Fauſto *dict.lib.* 8. *quaſt.*33.Tamburin.*d.tom.3. diſputatione 6. quaſt. 16.num.*13.Bonacin.*dict.num.4.verſ.ſecundò infertur,*aduertens iſtam conditionem non repugnare ſubſtantiæ voti paupertatis, cùm paupertatis votum actuali retentione vſus alicuius rei dependenter à voluntate ſuperioris non violetur, additque hoc pactum explicandum eſſe in dubio dum quis in profeſſione reſeruat ſibi aliqua bona, cùm enim in dubio nullus præſumatur delinquere, credendus eſt voluiſſe modo licito promittere, & profeſſionem validam emittere.

Verùm alij diſtingunt, quòd ſi quis Religio- 152
ſus ſub ea conditione vt ſibi liceat proprium, & bona immobilia poſſidere & liberè acquirere, profiteatur,retinendo ea vt propria, etiam inuito Prælato, talis profeſſio erit nulla & irrita, vtpote contra eſſentiam,atque ſubſtantiam Religioois, & omninò contraria voto paupertatis: ſecùs autem eſſet quando vſum ſolum ſibi reſeruaret profitens pro ſuis neceſſitatibus ex Superioris licentia, eiuſque nutu reuocabilem, tunc enim valet profeſſio,nec conditio reiicitur.Ita gloſſ. *verb. vt in domo in dict.cap.vlt.*Bartol.*in dict. Authent. Ingreſſi C.de ſacroſ.Eccleſ.num.*19.vbi Paul.*num.* 18. Bernard.*regul.*321.Syluest.*in ſum.verb.Religio.3.q.*7.Garc.*regul.*420.*numer.*2.Spin. *in ſpeculo teſtam. gloſſ.1.numer.2.tit.7.part.1* Fr.Emman.*dict.quaſt.1. articul.*6.Ceuall.*commun.contra communes quaſt.*85. *num.*2.Leſſi.*de iuſtit.lib.2.cap.41.num.*63.Fr.Ludouic.Miranda *dict.quaſt.28.artic.2.*Barthol.de Vecchis *d.diſp.13.dub.1.num.*11.bene Sanch.*d.lib. 5. cap.4.num.*97.vbi *num.*98.ſubdit in dubio reſeruationem aliquorum bonorum tempore profeſſionis à Religioſo factam eſſe hoc modo intelligendam, nempe quoad vſum ex licentia Abbatis, ab ipſoque reuocabilem,me citato *in hoc loco* Tambur.*d. tom.3.diſp.8.q.16.num.*14.

Dubitatum fuit an valeat profeſſio reſeruata ſibi 153
facultate teſtandi de patrimonio ſuo? *Die 14. Decembris 1613.Sacra Congreg. Illuſtriſſimorum Cardinalium S.Concilij Trident.interpretum hoc negotio maturè perpenſo ac accuratè diſcuſſo cenſuit, niſi alia obſtiterint,validam omninò eſſe profeſſionem ſub forma ſuprascripta emiſſam,*refert Tambur.*dict, quaſt.* 16. *num.*17.

Denique vltimum requiſitum ad validam pro- 154
feſſionem eſt approbatio votorum, facta enim profeſſio alterius voti,quam trium illorum, ſcilicet,caſtitatis,paupertatis, & obedientiæ, aut alicuius tantùm ex iis,non autem omnium ſimul,

non eſt vera, nec valida profeſſio Religionis,
Conc.Trid.*ſeſſ.25.de Regularib.cap.1.* Et quando
aliquod dubium inducit circa validitatem profeſ-
ſionis,pro ea in dubio iudicandum eſt, Nauarr.
*conſ.13.num.20.de regular.*Sanch.*de matrim.lib.7.*
*diſp.37.num.12.in fine,*Stephan.Gratian.*diſceptat.*
forenſ.tom.3.cap.413.n.17. Rota coram Stephan.
dec.1361.in fine,& in Vlixbonen.nullitat.profeſſio-
155 *nis 17.Maij.1641.cor. R.P.D.Carrillo.* Vltra quæ
tria vota poterit Superior Generalis cum conſenſu
Capituli,ſibi ſubditis aliqua efficere ſtrictiora, &
arctiora ſtatuta pertinentia ad reformandam regu-
ram promiſſam, & ad pleniorem eius obſeruan-
tiam,vt per Nauarr.*commento 4.de Regular. n.* 40.
Fr.Emman.*quaeſt.Regul.tom.1.q.44.art.1.*Azor.*inſt.*
*moral.p.1.lib.13.cap.8.q.*2.Bartholom.à S.Fauſto *in*
*theſauro Religioſ.lib.6.q.113.*ſed non ideò profeſ-
ſio irrita erit,ſi illa fiat contra formam ſtatutorum
huiuſmodi,niſi regula à Sede Apoſt.approbata ex-
primat profeſſionem alia forma factam fore irri-
tam,gloſſ.*verbo profeſſio vlt.in dict.cap.porrectum,*
vbi Abb.*num.13.*Sylueſt.*verb.Religio.3.queſt.1.in*
*fine,*Azor.*d.part.1.lib.15.q.7.in fine,*Sanch.*d. lib.*
5.cap.3.num.4.

156 Sciendum eſt profeſſionem eſſe duplicem, ex-
preſſam ſcilicet, & tacitam:expreſſa eſt, quæ fit
ſolemniter,& expreſsè,vt oſtendimus, tacita verò
profeſſio dicitur primò cum nouitius elapſo tem-
pore probationis,ſeu nouitiatus perſeuerat volun-
tariè in religione, itavt tacitè profiteri videatur,
aut quia ſponte & ſcienter ſe ingerit actibus, qui
ſolis profeſſis conueniunt, aut portat habitum
profeſſorum ſcienter,vt colligitur ex *cap.1.de Re-*
157 *gularib.lib.6,*Ad hoc autem vt tacita profeſſio ex
iis inducatur,quatuor requiruntur, primum vt ſic
habitum deferens,illum ſuſceperit coram Priore,
ſiue Superiore,& omnibus aliis ſimul,vt per De-
cian.*conſ.18.n.11.lib.3.* Menoch. *de praeſumpt. lib.*
*6.praeſ.83.n.9.cum ſeqq.*Adden.*ad Gregor. XV. de-*
*ciſ.384.*Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.* 640.
*num.37.& 38.*Fr.Barth.de Vecchis *d.dub.* 8. *num.*
4.Tambur.*d.to.3.diſp.6.q.13.n.6.* nam aliàs ſi quis
ex ſe ipſo aſſumeret habitum profeſſorum,non ſe
obligaret Religioni,Calder.*conſ.5.col.1.verſ. reaſ-*
*ſumptio autem,de Regular.*Stephan.Gratian *d. cap.*
640.*num.39.*

158 Secundum eſt,vt ſic ſuſceptus habitus defera-
tur in ipſo monaſterio,ita Menoch.*d.praeſ.73.num.*
15.& Azor.*d.lib.12.cap.5.q.* 3. Tambur.*d. tom.* 3.
*diſput.6.q.13.num.7.*Rota *in Meten. penſionis* 25.
*Maij 1615.coram bonae memb.Vbaldo ſen.*ob decla-
rationem enim habitus Religionis extra monaſte-
rium per quodcunque etiam magnum temporis
ſpatium non inducitur tacita profeſſio, vt ex aliis
obſeruat Fr.Bartholom.de Vecchis *d.dub.* 8. *num.*
4.*in fine.*

159 Tertium,vt hi actus per quos inducitur tacita
profeſſio,fieri debeant non ſolùm ſponte, ſed etiã
ſcienter,itavt ſciat illis vtens ad ſolos profeſſos
illius religionis pertinere:ita ſupra citati, qui ferè
omnes ſubiungunt vtentem iis actibus non debe-
re etiam ignorare per illos tacitam induci profeſ-
ſionem,quia ratione huius ignorantiæ deeſſet con-
ſenſus tacitè profitendi.Tamburin.*d.tom.3.diſp.* 6.
*q.13.num.*8.

160 Quartum,vt oporteat vtentem his actibus ani-
mum emittendi profeſſionem habere,nec ſatis eſt
ſe habere negatiuè,non habendo ſcilicet animum
non profitendi,nec faciendo illam determinatio-
nem emittendi profeſſionẽ,vt bene aduertit Nau.
commento 4 de Regularib.num.75.verſ.quoniam au-
tem,& poſt illum Fr.Barthol.de Vecchis *d. dub.* 8.
*num.7.*Tambur.*d.tom.3.diſp.6.q.13.num 9.*

In Religionibus verò,vbi habitus nouitiorum 161
non diſtinguitur ab habitu profeſſorum per dela-
tionem illius,tunc inducitur tacita profeſſio,quã-
do nouitius eum defert per annum (integrum ſci-
licet,& continuum, ac expleto decimo ſexto ſuæ
ætatis anno ex noua deciſione Concilij Trident.
citato loco)vt per Nauarr.*commento 4.de Regularib.*
*num.74.*Honded.*conſ.78.num.19.lib.*2. Maſcard. *de*
probat.concl.1237.num.15. Menoch. *de praeſumpt.l.*
*6.praeſ.83.nu.25.*Sanch.*d.tom.2.lib.5.cap.3.n.32.&*
33.vbi ſubdit text.*in d.cap.1.de Regular.lib.6* non 162
eſſe correctum per *Clem.fin.eod.tit.*imò *dict.Clem.*
intelligendam eſſe iuxta diſtinctionem factam *in*
*d.cap.1.*Fr.Barthol. de Vecchis *d.dub.8.n.* 10. vbi
ſubdit ſtatim impleto anno,ſicut dictum eſt, in-
duci tacitam profeſſionẽ,concurrentibus quatuor
requiſitis,de quibus *ſuprà & num.*12.ſubdit quòd
in Religionibus vbi patenter diſtinguitur habi-
tus nouitiorum ab habitu profeſſorum, tunc in-
ducitur tacita profeſſio per exercitium actus pro-
prij profeſſorum,quando concurrentibus enarra-
tis quatuor requiſitis nouitius expleto de momen-
to ad momentum ſextodecimo ſuæ ætatis anno,&
etiam completo probationis anno continuo ſe
ingerit actui iure,vel conſuetudine profeſſis tantũ
competenti,& perſeuerat in hoc propoſito per tri-
duum,vt ipſe ait.Profeſſio quoque tacita diceba-
tur,quæ fiebat etiam ante probationis tempus im- 163
pletum,ſed ex ſola profeſſorum habitus ſuſceptio-
ne in ætate legitima ſcienter,& ſponte facta, ac
triduo voluntariè retenta,nec obligat ad eam Re-
ligionem in ſpecie retinendam(niſi expreſsè po-
ſtea profiteretur)ſed aliquam tantùm Religionem
in genere recipientem adſtringebat, probat *cap.*
conſtitutionem,de Regularib.in 6.& explicant Fr.
Emman.*d.tom.3.q.1.art.1.*Azor.*d. part.* 1. *lib.* 12.
*cap.4.quaeſ.3.& 7.*Sanch.*de matrim lib.7.diſp.* 25.
n.22.& in praeceptis Decalogi tom.1.lib.5.c.3.n.13.
& 24.Fr.Barth.de Vecchis *d.dub.8.n.8.& 9.*Hodie
tamen ſublata eſt hæc profeſſio per Conc.Trid.vt
*ſuprà,*oſtendimus.

Ad diuerſas autem ambiguitates tollendas,quę 164
circa hanc tacitam profeſſionem facilè oriuntur,vt
vidimus primò fuit conſtitutum,vt in omnibus
Religionũ Ordinibus nouitiorum habitus diſtin-
guatur ab habitu profeſſorum, vt habetur *in cap.*
*ſtatuimus,in fine,de Regularib.*ſiue in colore, ſciſ-
ſura,vel forma nouitij,dentur, ſecundùm *Clement.*
*eos,in fine,eod.tit.*ſiue benedicantur, quæ profi-
tentibus conceduntur,ſiue etiam aliquid fiat, per
quod nouitiorum à profeſſorum habitu diſcerna-
tur,*d.c.ſtatuimus,& d.c.1.in fine,eod.tit.in* 6.Vnde 165
ex his infertur tacitam profeſſionem in aliqua Re-
ligione ex eo factam cenſeri cum qui ſciens, &
prudens defert ſponte triduo diſtinctiſſimum pro-
feſſorum habitum,nempe qui eſt patenter diſtin-
ctus in colore,ſciſſura,vel forma à veſtitu, & ha-
bitu nouitiorum,*d.cap.noſtram,de Regular.* Azor.
*d.p.1.lib.12 cap.4.q.3.verſ.altero modo,*Valer.Regi-
nald.*in praxi fori pœnit.lib.18.n.386.verſ.ſecundus,*
Sanch.*d.lib.5.cap.3.num.*14.me citato Tamburin.
*dict.tom.3.diſp.6.q.13.n.11.*Baſil.Pont.*de impedim.*
*matrim.cap.5.in fine,*vbi tamen bene aduertit poſt
Concil.Trid.*in ſaepe citato cap.15.*hunc tacitæ pro-
feſſionis modum ceſſaſſe.Hinc quoque colligitur 166
quòd vbi habitus nouitiorum patenter à profeſ-
ſorum habitu diſtinguitur,tunc per quamcunque
annualem

annualem habitus oouitiotum delatiooem etiam
viginti annotum,non inducitur tacita profeſſio,vt
per Barbas.*conſ.59.num. 3.ad finem vol.* 2. Angel.
*verb.nouitius n.12.*Silueſt.*verb.Religio 3.q 19.verſ.*
*tertiò inducitur.*Naoar.*d.commento 4.de Regularib.*
*n.*74.Stephan.Gratian.*diſceptat.forenſ.cap.*640. *ex*
n. 21. quos refert, & ſequitur Bartol.de Vecchis
*d.dub.*8.*n.9.*vbi intelligit ex ſola habitus delatio-
ne,quia ſi in eodem probationis habitu nouitius
ſe ingeteret alicoi actui profeſſis tantommodo
167 competenti, & perſeueraret tridoò, eſſet tacitè
profeſſus,& *n.11.in fin.* aduertit quòd cum Conc.
Trid.*d.loco* exigat ætatem ſexdecim annorom,ideo
hodie non inducitor profeſſio tacita niſi expleto
hoc tempore,cum aliis *infra* adducendis. Ex ſuſ-
ceptione Ordinum profeſſio tacita inducitur, vt
cenſuit S.Congregat. DD. Cardinalium negotiis
Epiſcoporum & Regularium præpoſitorum *in Be-*
neuentana 20.*Decembr.* 1619. in hæc verba *Cum*
F. Andreas Ponſettus,in Religione per octennium per-
manſiſſet,abſque eo,quod profeſſionem emiſiſſet,dicto
autē tempore Patre magiſtro Curiaro inſtante ſacros
Ordines ſuſcepiſſet,petijt facultatem habitum dimit-
tendi ſibi concedi.Sacra autem Congreg. reſpondit
quòd ſuſceptio ordinum profeſſionem tacitam indu-
*cit.*Refert me non citato Tambur.*d.to.*3. *diſp.6.q.*
13.*num.*12.

168 Quare tacitæ profeſſiones non inducuntur ho-
die niſi expleto nouitiatus anno,& etiam comple-
tis ſexdecim annis profitentibus,& his concurrē-
tibus non tolluntur per Concil.Trid. *c.*15. ſed in
ſuo priſtino valore manent,vt benè docent Nau.
*conſ.*28.*num.*5.*de regular.in nouis*,Sayr. *in floribus*
*deciſ.ſub eod.tit.dec.*42. Fr Emman.*d.to.*3.*q.*17.*art.*
8.Azor.*d.p.*1.*lib.*12.*c.*4.*q.*6.Honded.*conſ.*78.*n.*22.
*lib.*2.Armendar.*d.lib.*7.*de Relig.n.*6.*&* 8. Stephan.
Grat.*d.c.*640.*n.* 34.Adden.*ad dec.Greg.XV.*385.*n.*6.
Hieron.Venero *in examine Epiſcoporum lib.*6 *c.*15.
*n.*5.Tambur.*d.tom.*3.*diſp.*6.*q.*13.*n.*10. Rota *deciſ.*
579.*n.*2 *p.*1.*recent.& in Vlixbonen.profeſſionis* 10.
169 *Septemb.*1602.coram *R.P.D.Merlino.*

Demum ſtatuit Conc.Triden *d.ſeſſ.*25. *de Re-*
*gular.c.*16.vt finito tēpore nouitiatus, Superiores
nouitios, quos habiles inuenerint, ad profiten-
dum admittant,aut è monaſterio eiiciant, ſaluo
tamen pio inſtituto Clericorum Societatis I E S V
à Sede Apoſtolica approbato: & Pius V.ſummus
Pontif.ſtatuit vt omnes Religioſi cuiuſcunque re-
gulæ profeſſionem faciant,quorū habitus à ſæcu-
laribus Presbyteris eſt diſtinctus. Nec obſtaret
quod nooitius tempore profeſſioois eſſet iam mo-
170 riturus, quia Sacra Congreg. Conc.*ſub die* 26.
*Iun.*1621.cenſuit *profeſſionem emiſſam inſtante Ab-*
batiſſa à puella,qua iam compleuerat annum nouitia-
tus,& in morbum inciderat, & à medicis fuerat di-
ctum morituram,eſſe validam,etiamſi poſtea fuerit
verè mors ſequuta.

171 Durante autem tempore nouitiatus, poteſt no-
uitius liberè exire,nec cogitur profeſſionem emit-
tere,*cap.conſulti* 20.*de Regular.*Fr.Emman *d. tom.*
3.*q.*15.*art.*12.*verſ. circa eamdem.* Ludouic. Mi-
randa.*d.tom.*1.*q.*22.*art.*8.Sanch.*d.tom.*2.*lib.*6.*cap.*
10.*n.*1.*& lib.*7.*c.*3.*n.*3.Suar.*tom.*3.*de Relig.lib.*5.*c.*
11.*n.*2.Laurent.de Peirinis *de Prælato q.* 3. *c.*1. *n.*
104. & cùm olim per annum integrum, aut per
alios actus tacitè præſumeretur profeſſus,vt *ſupr.*
expoſuimus,hodie ſi profiteri expreſsè expleto no-
uitiatus tempore recuſauerit,eſt eiiciendus, vt di-
ximus;nec aotequam ſit profeſſus quominus libe-
re exeat,eſt aliquateous prohibeodus.

Vtrùm verò exiens ante profeſſionem poſſit li- 172
citè ad ſæculum redire, an vero aliam regulam
debeat experiri? fuit antiquitus dubitatum, quam
dubitationem primùm Innocentius III. *in c. con-*
ſuluit,de Regularib. ſuſtulit,& eum Gregor. IX. ſe-
quutus eſt *in cap.ſtatuimus,eod.tit.*& habetur.*in c.*
nō ſolum eod.tit.lib.6. Si enim nouitius propoſue-
tit omnino vitam mutare, & Deo in Religiooe
aliqua deſeruire, ſi vnam expertus regulam non
elegerit,aliam experiri tenetur, nec liberè poteſt
ad ſæculum regredi;ſi tamen hoc eius propoſitum
euidenter appareat,vt colligitur *ex d.c.ſtatuimus*,
nec enim præſumitur niſi clara probatione, vel
competentibus indiciis oſtendatur, ſicut dicitur
in d.c.non ſolùm,& promiſſione firmetur: quia ſo- 173
lum propoſitum,ſuſcepto habitu monachali, non
inducit voti obligationem, Cou.*in d.cap.quamuis*
*pactū p.*1.*§.*3.*n.*13.Nauar.*in man.c.*12.*n.*24. *&* 26.
Valent.2.2.*diſp.*6.*punct.*1.*col.pen.in ſolut.ad* 2 Va- 174
ler.Reginald.*in praxi fori pœnitent.lib.*18.*nu.* 387.
Azor.*d.p.*1.*lib.*11.*c.*20.*q.*9.vbi eum Abb. Zabarel.
Angel.& Silueſt.dicit.Pontifices *in c.ſuper eo*, *&*
*in c.conſulti,de Regularib.*intellexiſſe nomine pro-
poſiti, & voluntatis ſimpliciter priorem vitam
mutandi vna cum habitu Religionis ſuſcepto,
votum profitendi monaſticam vitam,& in ea per-
ſeuerandi. Sed meliùs Sayr.*in Claui regia lib.*6.*c.*2.
*n.*8.& Sanch.*de matrim.lib.*9.*diſp.* 33. *n.* 19. aſſe-
runt nomine propoſiti mutandi vitam, non in-
telligi nudum propoſitum, ſed propoſitum cum
implicita ſaltem, & virtuali promiſſione firma-
tum,quod voti virtutem habet;idem tenet Sanch.
*in præcepta Decalogi lib.*4.*c.*1.*n.*20. Si verò condi-
tionaliter tantum experiri voluerit obſeruantiam
regularem,ſi ea non placuerit poteſt ad priſtinum
ſtatum reuerti,ſi videlicet non ſumpſerat habitum
profeſſorum,*cap.poſtulaſti,de Regularib.* quia ex
eo præſumeretur vitam voluiſſe mutare,*cap ſuper*
eo, eodem tit.

Sed an ille,cui relictum fuerit legatum ſub cō- 175
ditione ingrediendi Religionem,vel illam ingredi
voluerit,ſatisfaciat,ſi anno nouitiatus exeat? Quæ-
ſtio eſt quotidiana,in qua cōmunis obtinuit ſen-
tentia ſatisfacere, dummodo ingreſſus in Reli-
gionem bona fide animo experiendi fieret,exituſ-
que ex cauſa iuſta eſſet, vt per Surd. *deciſ.* 303.
Azor.*inſtit.moral.p.*2.*lib.*11.*c.*22 *q.*6.Sayr.*d.lib.*6.
*c.*9.*n.*15.Sanch.*de matr.lib.*6.*diſp.*34.*n* 16. faciunt
quæ Tiraq.*de retract.lig.§.*1.*gloſ.*8.*n.*33.& Fr.Em-
man.*queſt.regul.tom.*2 *q.*127 *art.*1.

Vnde cùm nouitius intra annum probationis 176
liberè poſſit redire ad ſæculum:vt conſtat ex *c.* 1.
& 2.*de Regular in* 6.ex hoc ſequitur nullatenus te-
neri ſoluere expenſas in ſuis alimentis a monaſte-
rio conſumptas,quia non poſſet liberè, ſi ad illas
teneretur. Ita Emman. Sà *verb. religio num.* 8. Fr.
Emmañ.*d.tom.*3.*q.*15 *art.vlt. verſ.circa eamdem*,
Azor.*d.p.*1.*lib.*12.*c.*3.*q.*6.Sanch.*d.to.*2.*lib.*6.*c.*10.
*n.*4.vbi *n.*5.temperat niſi pactum eſſe largiendi
monaſterio expenſas nouitij, vt in monaſteriis
Monialiū cōtingit,Barth.à S.Fauſto *d.lib.*5.*q.*191.
Laur.de Peirinis *d.q.*3. *c.* 1.*n.* 105. latè Laurer. de
Franchis *de controuerſ.inter Epiſcopos & Regul in*
*queſt.variis q.*50.vbi *in q.*49.poſt Greg.Lop.*lib.*3.
*tit.*7.*p.*1.reſoluit nouitium abſque iuſta cauſa ex-
pulſum ius habere agendi contra Religionem
ne expellatur,& *q.*51.tenet nouitium poſſe accu-
ſare,& pacem inire ſiue ſibi, ſiue ſuis iniuria ir-
rogetur, & legitimam ſtandi in iudicio perſo-
nam habere & *q.* 52. firmat nouitio interfecto
iura

ius accuſandi, & pacis ineundæ, & compoſitionis accipiendæ nullatenus ad monaſterium pertinere, ſed alios ad quos ſpectaret ſi nouitius ille eſſet ſecularis, quia monaſterium nondum ius in illud acquiſiuit.

177 Et nouitio huiuſmodi exeunti omnia reſtitui debent, quæ ſua erant, vt ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 25. de Regul. c. 16. in fine*, & docent Nau. *conſ. 1. de ſtatu monach. in ant.* aliàs *conſ. 9. de ſucceſſion. abinteſtato, in nouis*, Sayr. *in floribus dec. ſub illo tit. de ſtatu monach. dec. 1.* Zerol. *in praxi Epiſc. p. 1. verb. Moniales §. 2. & p. 2 eod. verb. verſ. 11.* Ioan. Valer. *de differentiis inter vtrumque forum, verb. Regularis, differ. 8.* Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. à n. 125.* Carol. de Tapia *in auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua, c. 14. n. 16.* Cald. Pereira *in l. ſi curatorem. C. de in integrum reſtit. verb. Implorare à n. 17.* Azor. *d. p. 1. lib. 13. c. 9. q. 2.* Carol. de Graff. *de effectib. cleric. effectu 4. ſub n. 25.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 190.* Hieron. Veneto *in examine Epiſcop. lib. 6. c. 16. n. 16.* Ego ipſe *d. alleg. 101. n. 37.* Vna cum fructibus inde perceptis Gallet, *in margarita caſuum conſcientiæ, verb. Nouitius. 5.*

178 Et hinc Armendar. *d. lib. 7. Religionib. n. 20.* refert à S. Congregatione fuiſſe reſolutum dotem nouitij intra tempus probationis decedentis monaſterio iam ſolutam, hæredibus nouitij eſſe reſtituendam, vna cum fructibus ſi quos monaſterium percepiſſet, deducto tamen victu, & veſtitu. Sed quis coget reſtituere nouitio ſupradicta, dato caſu, quo Religio tenuerit? Reſpondet Laurent. de Peirinis *d. q. 3. c. 1. n. 109.* quòd Epiſcopi id facient vigore Conc. Trident. *ſeſſ. 25. de Regul. c. 16. in fine*, etiam cogendo per cenſuras eccleſiaſticas, vt notauit Venet. *in examine Epiſcop. lib. 6. c. 15. n. 16.* Fr. Martin. de S. Ioſepho *d. c. 2. n. 34. in fi.* Vulpe *in praxi iudici. fori eccleſ. c. 41. n. 11.* Nau. *in lucerna Regular. verb. Epiſcopus quoad Regulares num. 16.* An autem, & quando ingreſſu monaſterij vitiato vitietur bonorum dedicatio? Vide Carol. Tapia *in auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ſua cap. 10.* An nouitio ſit reſtituendus habitus factus expenſis ipſiuſmet nouitij? me citato tenet Laurent. de Peirinis *d. q. 3. cap. 1. n. 107.* dictum habitum non eſſe ei reſtituendum, bene tamen valorem illius temporis, quo eum deponit, non quo factus eſt. *& n. 108.* putat de iuſtitia iam dari non debere habitum emptum non pecunia nouitij, ſed eleemoſynis deuotorum eo fine datis vt Religionem ingrederetur, quia cum datus ſit ille habitus eo fine, vt in Religione permaneat, cũ ab ea egrediatur, iam non cenſetur amplius illi datus, ſed Religioni, cuius intuitu datus eſt.

179 Reſtat vt de effectibus Religionis videamus. Primus igitur effectus, quem operatur Religio profitenti, eſt totius pœnæ remiſſio debitæ pro peccatis, & per regulæ obſeruantiam via facilior ad ſalutem, cuius rationem reddit S. Bernat. *lib. de præcepto, & diſpenſat. ad fin.* dum ait. *Religionis profeſſionem eſſe perfectiſſimam ſæculi, abrenunciationẽ, & opus excellentiſſimum vniuerſa alia vita humana ſuperans*, & S. Th. *2. 2. q. vlt. ad 3.* reddit hanc rationem, quia ſi eleemoſynis poſſunt peccata omnia redimi, iuxta illud Daniel. 5. *Peccata tua eleemoſynis redime*; quanto magis profeſſione Religionis, quæ longo interuallo eleemoſynam excedit; per hanc enim erogatur, quod extra ipſum hominem eſt, & ex eo, quod abundat, pars aliqua tribuitur, per illam verò non pars, ſed omnia, nec aliquid extra ſe, ſed ipſimet profitentes obſequio diuino in perpetuum traduntur. Quare effectum iſtum religionis profeſſioni tribuunt poſt antiquiores Nau. *de indulgen. notab. 20. n. 17. & comment. 1. de regularib n. 60.* Anton. Cuch. *lib. 3. inſt. maior. tit. 1. n. 50.* Emm. Sà *in ſum. verb. relig. n. 17.* Plat. *de bono ſtatu relig. lib. 1. cap. 13. per tot.* Fr. Emman. *quæſt. reg. tom. 2. q. 87. art. 1.* Campan. *in diuer. Iuris Canon. rub. 12. c. 10. n. 1.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 12. c. 5. q. 11.* Barthol. à S. Fauſto *in theſauro relig. l. 5. q. 315. cum ſeq.* latè & eleganter Sanch. *d. tom. 2. lib. 5. c. 5. ex n. 2.* Hier. Roder. *in compendio quæſt. regular. reſol. 77. n. 7.* Carracciol. *in conſt. clericor. Regul. p. 2. c. 1. 9. 14. verſ. primum gratiſſimum*, Laurent. de Peirinis. *de Prælato q. 3 c. 1 n. 153.* Villal. *in ſum. to. 2. tract. 35. dif. 26. n. 1.* Palao *tom. 3. tract. 16. diſp. 2. punct. 8. n. 3.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. lib. p. 1. tract. 3 docum. 10. n. 1. verſ. el ſegundo*, & colligitur *ex c. quis aliquando. §. his auctoritatibus, de Pœnit. diſt. 1.* vbi traditur nullam præteritorum criminum ſatisfactionem ingredienti Religionem imponendam, quod totum reſiduum vitæ tempus Deo dedicet, quod idem cognouit Imperat. Iuſtinian. dum *in auth. de monach. collat. 1. ſtatim in princ.* ſic ait: *Conuerſationis monachalis vita ſic eſt honeſta, ſic commendare nouit Deo ad hoc venientem hominem, vt omnem humanam eius maculam detergat.*

Profeſſio per ſe ſola habet hoc priuilegium remittendi pœnas peccatis debitas, quia in profeſſione homo voluntariè mundo moritur, & omnino ſe Deo totaliter tradit quoad animam & quoad corpus in holocauſtum perfectiſſimum, atque ſuauiſſimum, ex qua voluntate prouenit eiuſmodi magnum meritum, & per conſequens ibi fit plena remiſſio omnium peccatorum quoad pœnas Deo debitas, ex quo ibi virtualiter, etſi non actualiter tota vita Deo offertur, ſicut & qui dat alicui arborem, dat illi virtualiter omnes fructus eius. Quare ita docet S. Th. *2. 2. q. 189. a. 3. ad 3.* vbi Caiet. Cordub *ſi per reg. S. Franciſci c. 1. q. 14.* quos refert, & ſequitur Barth. à S. Fauſto *d. lib 5. quæſt. 316.* Campan. *in diuerſ. Iur. Canon. rub. 12. c. 10. n. 1.* Non obtinetur autem hæc condonatio quoties profeſſio illa renouatur, ſed ſola prima vice, qua emiſſa eſt, vt bene docent Tabien. *verb. Nouitius in fine*, Sanch. *d. lib. 5. c. 5. n. 5.* Si verò quis cum cõſcientia peccati mortalis profeſſionem emittat, licet tunc plenariam ſuorum peccatorum remiſſionem conſequi non poſſit, eam peccato mortali impediente, ſi tamen poſtea reſipiſcat, illam conſequitur, quia hoc priuilegium in profeſſione conceditur omni non ponenti obicem: ſublato ergo obice per legitimam pœnitentiam habebit eumdem effectum, tum quia iſtud priuilegium conceditur tradenti ſe ex toto corde, ſed hoc facit Religioſus cùm ad ſe poſt profeſſionem reddit, tunc enim coram Deo in veritate profitetur, ergo tunc dabitur ei plenaria remiſſio omnium peccatorum, vt bene docet Barth. de S. Fauſt. *d. lib. 5. q. 317.* contra Caiet. *2. 2. q 198. art. 5 ad 3.* Nauar. *de indulgent. notab 20. n. 17.* Azor. *d. p. 1. lib. 12. c. 5 q. 11.* contrarium abſolutè tenentes. 180

Quòd Religionis profeſſio æquetur Baptiſmo, videtur colligi ex auctoritate S. Bern. *lib. de præcepto & diſpenſ. non procul à fine*, dũ ita loquitur. *Audire & hoc vultis à me vnde inter cætera, pœnitentiæ inſtituta monaſterialis diſciplina meruerit hãc prærogatiuam, vt ſecundũ baptiſma nuncupetur; arbitror ob perfectam mundi abrenunciationem, ac ſingularẽ excellentiã vitæ ſpiritualis, qua præminẽs vniuerſis vitæ humanæ generibus, huiuſcemodi cõuerſatio profeſſores* 181

ros & amatores ſuos Angelis ſimiles, diſſimiles hominibus facit, imo diuinam in homine reformat imaginem, confirmans nos Chriſto inſtar baptiſmi, & quaſi denique ſecũdo baptiſamur dum per id quod mortificamur membra noſtra, quæ ſunt ſupra terram. Chriſtum induimur, complantati denuo ſim litudini mortis eius. Verùm in omnibus profeſſioni tribuendum non eſt quod tribuitur Baptiſmo, quia Baptiſmus eſt Sacramentum nouæ legis à Chriſto Domioo inſtitutum, conſerens ex opere operato, & ex vi Sacramenti primam gratiam iuſtificantem, & delens peccata omnia quoad culpam, & pœnam. At religionis profeſſio non eſt Sacramentum, nec primam gratiam confert, nec criminum culpas abſtergit, ſed ſolùm pœnam temporalem in Purgatorio pro eis debitam, nec id ex opere operato efficit, ſed ex opere operantis, nimirum ex eo quòd profitens moriens mundo & pompis eius totaliter diuinis ſe mancipat obſequiis. Ita Sanch. *d.c.* 5. *n.*
182 4. Barth. à S. Fauſto *d. lib.* 5. *q.* 318. Nec huiuſmodi pleniſſima condonatio obtenta per profeſſionem eſt verè indulgentia plenaria, quia etſi in effectu eum ea conueniat, qui eſt omnem pœnam purgatorij peccatis debitam remittere, at differt eo quòd indulgentia plenaria concedatur ex Chriſti & Sanctorum ſatisfactione in theſauro Eccleſiæ depoſita eam applicante eius diſpenſatore ſummo Pontifice. At profeſſio hac condonandi pœnas virtute potitur, non ex aliqua Pontificia conceſſione illum theſaurum applicante, ſed ex vi, & merito ipſius operis excellentiſſimi, & quamcunque peccatis debitam ſatisfactionem excederitis, ita Nou. *de indu gent. notab.* 20. *n.* 17. Sanch. *d. cap.*
183 5. *n.* 6.

Secuodus effectus eſt cuiuſcunque alteriusvoti extinctio, io votum enim Religionis votum omne mutatur, quia temporale obſequium mutatur in perpetuũ, vt probat tex. *in c. ſcriptura* 6 *de voto*, S.Thom. 22. *q* 88. *a.* 12. *ad* 1. & *q.* 189. *a.* 1. *ad* 3. & *art.* 8. *ad* 3. Sot. *de iuſt. lib.* 7. *q.* 4. *art.* 5. *verſ* 4. & *q* 7. *verſ.* 3. Nau. *in man. c.* 12. *n.* 65. & 78. *in fine*, & *conſ.* 4. de *Regularibus in nouis*, Cou. *in c. quamuis pact. p.* 1. §. 3. *n.* 4. *verſ.* 6. Petrus de Ledeſma *in ſum. tom.* 2. *tract.* 10 *c. vlt. vbi de votorum commutat. verſ. digo lo ſegundo*, Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 12. *c.* 10 *n.* 2. Azot. *inſt. moral. p.* 1. *l.* 11. *c.* 18. *q.* 1. *verſ. igitur.* Ludouic. Miranda *in manu Prælat. t.* 1. *q.* 25. *art.* 7. Barthol. à S. Fauſto *in theſauro relig. lib.* 5. *q.* 313 Sayr. *in Claui regia lib.* 5. *c.* 8. *n.* 15. & *l* 6. *c.* 7. *n.* 2. & *c.* 12. *n.* 5. & 11. Suar. *de Relig. tom.* 3. *lib.* 6. *c.* 14. *per tot.* Palao *tom.* 3. *tr.* 17. *diſp.* 2. *punct.* 8. *n.* 4. Machado *d. docum.* 10. *n.* 1. *verſ. el tercero*, Barth. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad religioais ſtatum nouit. diſp.* 13. *dub.* 4. *à pr.* Pereg. *in comment. ad Conſt. Cleric. regul. p.* 2. *c.* 1. *lit. C.* §. 20. Hieron. Roder. *in compendio quæſt. regul. reſ.* 140. *n.* 6. latè & eleganter Sanch. *in præcepta Decal. l.* 5. *c.* 5. *à n.* 36. vbi *n.* 38. tenet ipſo iure vota in ſæculo facta cenſeri commutata in Religionis profeſſionem, ac proinde abſque alia commutandi intentione manere profiteotem ab eis liberum, vt probat *d. cap. Scriptura*, cuios deciſio oon innititur ſpeciali vouentis intentione commutandi, ſed ſolo priuilegio afficiente, vt priora vota ſimplicia maneant ipſo iure extincta emiſſo ſolemni, quia cum omnia vota Deo promiſſa ſint opera particularia, continentur eminenter in ipſa religionis profeſſione, per quam ſe, & omnia ſua dedicat profitens diuioo obſequio, moriens priori vitæ, & nihil nec propriam voluntatem ſibi reſeruans, & *n.* 39. ſubdit idem dicendum eſſe de votis tempore nouitiatus emiſſis, & *n.* 40. idem pariter dicit de votis à profeſſo emiſſis, & tranſeunte ad aliam Religionem ſtrictiorem, in eaque profitente, vel expulſo in perpetuum, & propria ſponte ingrediente ſiue ſtrictiorem ſiue laxiorem, quamuis in fine conſu-
lat tutum remedium eſſe petere irritationẽ illorum 184
votorum, & *n.* 43. quod omnia vota ſiue perſonalia ſiue realia commutantur ipſo iure in religionis profeſſionem, de quo etiam Cou. *vbi ſupra* Lud. Miranda *d. tom.* 2. *q.* 25. *a.* 7. Nald. *verb. votum n.* 50. Suar. *tom.* 3. *de relig. lib.* 6. *c.* 14. *n.* 5. Barth. de Vecchis *d. dub.* 4. *in* 1. *in fine.* Addit Sanch. *d. c.* 5. *n.* 45. votum reale emiſſum non ſolum Deo, ſed intimatum parti, vt ab ipſa acceptetur, & ita cooiunctum cum promiſſione illa parti facta non poſſe in Religionis profeſſione commutari, quia tunc eſt ius ipſi acquiſitum, & ita ceſſat commutatio in melius, & *n.* 47. pariter ob eamdem ratiaonem obſeruat hæredem obligatum ad realia defuncti vota perſoluenda non eximi religionis profeſſione, ſed obligationem illam ad eius hæredem tranſire, &
n 50. ducet votum ſubſidij Terræ ſanctę commu- 185
tari in profeſſionẽ non ſolùm quoad illuc eundi laborem, ſed etiam quoad illius ſubſidij expenſas, quod etiam tenent Suar. & Ludou. Miranda *dictis locis*. Barth. de Vecchis *d. dub.* 4. *n.* 6. Quamuis Ang. *verb. votum* 4. *n.* 2. Silu. *eod. verb.* 5 *q.* 7. *dicto* 3. ac Nald. *d. n.* 50. Exiſtimauerint votum profeſſionis Terræ ſactæ cõmutari in profeſſionis votũ quoad peregrinationem, ſecùs vero quoad id, quod profitens vouit dare in ſubſidiũ dictæ Terræ ſanctæ. 186

Tertius eſt irregularitatis dimiſſio, vel annullatio, quæ ſcilicet ex delicto proprio non prouenit, ſecundùm Doctores quos citat Saoch. *de matrim. lib.* 3. *diſp.* 86 *n.* 2. & 3. At dicendũ eſt nullam deleri per profeſſionem præter expreſſam iure, quæ eſt orta ex natalium defectu eo quòd quiſpiam
illegitimus ſit, vt reſoluunt Cam *d. rub.* 12. *c.* 10. 187
n. 3. idẽ Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *c.* 5. *n.* 9. Azor. *p.* 2. *lib.* 6 *c.* 3 *q.* 10. Auil. *de cenſur. p.* 7. *diſp* 10. *dub.* 3. Laur. de Peirinis *tom.* 2. *de Prælato q.* 1. *c.* 5. *n.* 31. *cum ſeqq* Caſtr Palao *tom.* 1. *tract* 16. *diſp.* 1. *p.* 8 *num.* 8. Machado *d. tom.* 1 *lib.* 5. *p.* 1. *tract.* 3. *docum* 10 *n.* 4. & alij citati per me *in collect. ad c. cùm deputati, n.* 6. *de iudic.* & ideo illegitimus per ingreſſum Religionis, & in ea profeſſionẽ emiſſam eo ipſo aptus fit ad omnes Ordines etiam ſacros ſuſcipieodos ſine vlla noua Superiorum diſpeoſatione, vt docent citati à Cenedo *ad Decrètal. collect.* 62. *nu.* 2. quibus addo Salzed *ad Bernard. in pract. c.* 14. *lit. B. verſ. ſi tamen illegitimus*, Fr. Emman. *q. regul. tom.* 1. *q.* 13. *a.* 4. Azor. *inſt. moral. p.* 2. *lib.* 5. *c.* 3. *q.* 1. Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep Neapol. p.* 1 *deciſ.* 8 ... Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. tom.* 1. *q.* 15. *art.* 10. *concl.* 1. Bellet *diſquiſ cleric. p.* 1. *tit. de diſciplina cleric.* §. 3. *n.* 46. Campan. *in diuerſ. Iuris Canon. rub.* 1. *c.* 13. *n.* 115 *cũ ſeqq.* Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſp.* 13. *dub.* 6. *n.* 1. Peregr *in commentar. ad Conſtit. Cleric. Regul. p.* 2. *c.* 1. *lit. C.* §. 21. *verſ. tertiũ*, Sanch. *in præcepta Decal. tom.* 1. *lib.* 5. *c.* 5. *n* 9. *cum ſeqq.* Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regular reſol.* 52. *n* 40. Illuſtriſſ. D. Roderic. à Cunha *in comment. diſt.* 56. Machado *en ſuperfecto Confeſſor. tom.* 1. *lib.* 1. *par.* 3. *tract.* 17. *docum.* 2. & *tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 1. *tract.* 3. *n.* 2. Non obſtat Motus proprius Sixti V. contra illegitimè natos; vbi cùm illegitimos reddiderit inhabiles ad Religionis ingreſſum, reddidit conſequenter hoc ius irritum, quoad hunc effectum,

quia

quia iam Gregor. XIV. illum abrogauit *ſua Conſt. inc. Circumſpecta Romani Pontif. de anno* 1591. vbi diſpenſationes quaſcunque, aut legitimationes ex defectu natalium auctoritate Apoſt. ad terminos Iuris reducit, omneſque diſpenſationes, & habilitates vigore priuilegiorum, &c. in priſtinum ſtatum reſtituit, ita vt ſicut antea valeant; de qua meminerunt Cened. *d. collect.* 62. *n.* 3. Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 3. *q.* 8. Fr. Emman. *d. q.* 13. *art.* 2. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp* 50. *ſect.* 5. *num.* 12. Sanch. *d. c.* 5. *n.* 9. *in fine*, vbi *n.* 10. contra Angel. & Sayr. exiſtimat irregularitatem per profeſſionem in Religione prorſus quoad Ordines ſuſcipiendos, & ſuſceptorum vſus aboleri, & *n.* 12. reſoluit cum multis, quos citat, per ſolam profeſſionem ceſſare eam irregularitatem.

188 Ex quibus iam primò colliges irregularitatem prouenientem ex defectu natalium non tolli per ſolam habitus Religioſi ſuſceptionem, ſed neceſſario requiri, vt emittatur profeſſio. Ita Felin. *in c. cum deputatur n.* 2. *de iudic.* Franch. *in c.* 1. *n.* 11. *de filiis presbyt. lib.* 6. S. Anton. *p.* 3. *tit.* 1. *c.* 27. §. 3. Sot. *in* 4. *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 3. *col.* 2. & *ibi* Richard. *art.* 4. *q.* 3. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de diſpenſat. ſuper defectu natal. n.* 66. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. p.* 1. *lib.* 4. *c.* 27. *n.* 54. Philiarch. *de officio Sacerd. tom.* 1. *p.* 1. *lib.* 4. *c.* 8. Valent. *tom.* 4 *diſp.* 7. *q.* 19. *punct.* 2 §. 1. *agens de ſpecie irregularitatis in primo defectu*, Nau. *commento* 2 *de Regul. n.* 60. *& in man. c.* 27. *n.* 201. Azor *d. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 5. *q.* 12. Sayr. *de cenſur. lib.* 6. *c.* 11. *n.* 3. Barthol. de Vecchis *d dub.* 6. *n.* 2. Sanctarel. *var. reſolut q.* 39 *n.* 2.

Contra Fr. Emman. *q. regul. tom.* 1. *q.* 13. *art.* 4. quem refert, & ſequitur Hier. Roder. *in compendio q. regul. reſol.* 76. *n.* 8. exiſtimantes huiuſmodi irregularitatem non ſolùm tolli per profeſſionem, ſed etiam per receptionem habitus religioſi, imò per educationem quæ fit in Religione.

189 Secundò colliges profeſſionem emiſſam in Religione non ſolùm tollere irregularitatem, quoad Ordines ſuſcipiendos, ſed etiam quoad vſum Ordinum ſuſceptorum; quare ſi illegitimus abſque diſpenſatione ante ingreſſum religionis ſuſcipiat Ordines ſacros, & poſtea ingrediatur Religionem, non ſolùm poteſt promoueri ad alios Ordines, ſed etiam abſque alia diſpenſatione poterit miniſtrare

190 in Ordine, quam ſuſcepit ante ingreſſum. Ita Sanctarel. *d. q.* 39. *n.* 8. Vecchis *d. dub.* 6. *n.* 3. Laur. de Peirinis *d. capite* 5. *n.* 134. Palao *d. tomo* 3. *tract.* 16. *diſp.* 2. *p.* 8. *n.* 8. *verſ. circa quem*, Sanch. *d. lib.* 5. *c.* 5. *n.* 10. Machado *d. tom.* 2. *lib.* 5. *p.* 1. *tract.* 3. *docum* 10. *n.* 5. Non obſtat quòd diſpenſatio eſt ſtrictè interpretanda, vt reſoluunt Iura, & Doctores per me citati *de offic. & poteſt. Epiſcopi p.* 2. *alleg.* 33 *n.* 7. *& alleg* 45. *n.* 1. quia debet intelligi quando vni, vel alteri diſpenſatio conceditur, non verò quando in fauorem Religionis emanauit; quia tunc ample eſſe interpretandam docent Oldrad. *conſ.* 300. *n.* 4. *verſ conſiderandum eſt.* Henriq. *in ſum. lib.* 7. *c.* 22. §. 3. *& c.* 24. §. 4. *in fin.* Sanch *de matrim. lib.* 8 *diſp.* 13. *n.* 13.

191 Tertiò colliges irregularitatem ſublatam per Religionis ingreſſum, & profeſſionem ſequutam, reuiuiſcere profeſſione annullata, vt reſoluit Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol.* 311. vbi eam nouam, & à nemine hucvſque tractatam dicit. Sed quid dicendum de Religioſo illegitimo poſt annullatam profeſſionem, poteſt ne poſt latam ſententiam in ſæculum rediens exercere ſuſceptos Ordines, & ad alios promoueri? Affirmatiue reſpondet Laur. de Peirinis *de relig. Pral. tom.* 2. *quaſt.* 2. *cap.* 5. § 9. *num.* 149. quem refert Diana *p.* 4. *tract.* 2. *c.* 5. §. 9. *numero* 149. vbi in principio reſoluit eiectos ab alia Religione præter Societatem Iesv non reincidere in irregularitatem ex defectu natalium.

Quartò colliges non abs re dubitari poſſe, an 192
Religioſus effectus per ſimplicia biennio nouitiatus anno tranſacto vota in Societate Iesv emiſſa, ſi ab ea retrocedat, à votiſque abſoluatur, reincidat in priſtinam irregularitatẽ ex defectu natalium conſurgentem, quæ iam erat purgata per illa vota, iuxta ea, quæ reſoluunt Vaſq. 12. *diſp.* 165. *cap.* 9. Suar. *tom.* 5. *diſp* 50. *ſect.* 5. *n.* 12. Sanctarel. *var. reſol. q.* 39. *n.* 6. & Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 5. *n* 43. In quæſtione Suarez *d. ſect.* 5. *n.* 14. *in fine*, Sanch. *d. c.* 5. *n* 14. & Sanctarel *d. q.* 39. *à numero* 5. tenent talem retrocedentem; à votiſque abſolutum, ſi iam promotus ſit, poſſe Ordinibus ſuſceptis vti, & ſi non ſit promotus, promoueri poſſe, ex ea ratione, quia tex. *in d. c.* 1. *de filiis Presbyt.* & ſimiles decernunt huiuſmodi irregularitatem deleri per Religionis ingreſſum, nec decidunt reincidi deſerta religione. Quamuis in dimiſſis ex Societate poſt trium votorum ſimplicium emiſſionem reuiuiſcere irregularitatem ex defectu natalium, vt non poſſint Ordines ſuſcipere ſine diſpenſatione, non improbabiliter ſuſtineant Miranda *in man. Prælat. tomo* 1. *q.* 25. *art.* 10. *concl.* 1. Hier. Roder. *in compend. q. Regul. reſol.* 76. *n* 7. Turrian. *de cenſur. lib.* 9 *diſp.* 71. *dub.* 2. Non obſtat quòd ceſſante cauſa finali, ob quam conceſſa eſt diſpenſatio, ceſſare etiam debet diſpenſatio, ſi ea nondum fuerat ſuum effectum ſortita, vt probant Iura & Doctores citati à Sanctarel. *d. q.* 39. *n.* 5. & per me *d. p.* 2. *alleg.* 33. *num.* 6. Quia reſpondetur eam diſpenſationem conceſſam eſſe ipſi Religioſo in fauorem ſtatus quẽ aſſũpſit, & in præmiũ actus Deo gratiſſimi, quo ille ſæculo renunciauit, quæ non ceſſant, quãuis ille Religioſus poſtea vel retrocedat à religione, vel ab ea dimittatur, quia iam actus ſuũ effectum ſortitus eſt.

Licet illegitimi per ſolemnem profeſſionem in 193
Religione factam apti fiant ad ſuſcipiendos omnes etiam ſacros Ordines, vt *ſupr.* dixi; non reddũtur tamen habiles ad Prælaturas in ea, vt probat *d. c.* 1. *de filiis presbyt.* & *ibi* tenent Butr. & Abb. *in fine*, Zabarel. *q.* 7. Sot. *in* 4 *diſt.* 25. *q.* 1. *art.* 3. Fuſc. *de viſitat. lib.* 2. *c.* 15. *n.* 36. Nau. *conſ.* 3. *n.* 2. *in antiq. & conſ.* 6. *in nouis ſub tit. de filiis Preſbyt.* Mandoſ. *de ſignat. gratia tit. de diſpẽſ. ſuper defectu natal.* §. *pen.* Maiol. *de irregul. lib.* 1. *c.* 10. *n.* 3. Paleot. *de nothis, & ſpur. c.* 57. *n.* 4. Iacob. de Graff. *in aureis deciſ p.* 1. *lib.* 3. *c.* 3. *n* 8. Salzed *d. verſ. ſi tamen illegitimus, in fine*, Azor *d p.* 2. *lib.* 6. *c.* 3. *q.* 2. Suar. *de cenſur. tom.* 2. *diſp.* 50. *ſect.* 2. *n.* 15. Sayr. *in ſimili tract. lib.* 6. *c.* 11. *nu.* 5. Ludou. Miranda *d art.* 10. *concl.* 2. *& tom.* 2. *q.* 1. *art.* 1. Bellet. *d. tit. de diſciplina clericali* §. 3. *n.* 49. Campan. *d. c.* 13. *n.* 17. Sanctarel. *q.* 40. *nu.* 1. Laurent. de Peirinis *d. c.* 5. § 9 *n.* 135. Sigiſm. à Bononia *de elect. dub.* 72. *n.* 2. Barthol de Vecchis *d. diſp.* 13. *dub.* 6. *n.* 1 Diana *moral. reſol. p.* 4. *tract.* 2. *reſol.* 65.

Vnde infertur primò profeſſum illegitimum 194
fieri capacem beneficiorum manualium, quæ ad nutum Prælati reuocari poſſunt, dummodo talia beneficia non fuerint Curata, nec Prælatura monaſterij: vt per Nau. *d. conſ.* 6. *n.* 2. *de filiis Presbyt.* Sanctarel. *var. reſol. d. q.* 40. *n.* 2. Sigiſm à Bononia *de elect. dub.* 72. *ex n.* 1. Iul. Lauor. *vari lucubrat. tom.* 1. *tit.* 4. *c* 16. *n.* 26. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 5. *q.* 14 *n.* 1.

Infertur

Digitized by Google

195 Infertur ſecundò Monialem illegitimam non poſſe abſque diſpenſatione Apoſtol.ſeclusis Regionum priuilegiis,in Abbatiſſam, ſeu Prioriſſam eligi,vt latè *infrà hoc lib.cap.45.verſ. in Abbatiſſam,n.21.*

196 Infertur tertiò illegitimum per ingreſſum Religionis non effici legitimum quoad effectum ſucceſſionis,vt per Socin.iun.*conſ.*48.*n.* 18. *&* 19. *lib.*4.Beto.*conſ.*163.*n.*29. *& ſeqq. lib.* 2. Guilielm. Bened.*in c.Raynutius,verb. vxorem nomine Adelaſiam p.*1.*n.*200.*de teſtam.*Rodet.Xuar.*alleg.*25.*n.*2. Cou.*de ſponſalib.p.*2.*c.*8.§.7.*n.*4.Mantica.*dec.* 32. *n.* 4. Rot.*in Peruſina reintegrationis* 9. *Iulij* 1625. *coram bona memoria Buratto*, inter eius impreſſas *deciſ.*861.*n.*8.Suar.*tom.*5.*de cenſur.diſp.*50 *ſect.*5.*n.* 26.Sanch.*in praecepta Decalogi tom.*2.*lib.*5.*c.* 5. *n.* 25.*&* 26.Hieron.Rodet. *in compendio quaeſt.Regular.reſ.*76.*n.*9.

197 Infertur quartò illegitimum factum Monachum,& profeſſione legitimatum, non poſſe de conſenſu ſui Superioris Vicarium Epiſcopi creari;qui Vicariatus propter eius præeminentiam, & iuriſdictionem dicitur dignitas:& ideò ita docent Maiol.*d.c.*10.*n.*3.Sayr.*d.lib.*6.*c.*1.*n.*3.Campan. *d. c.*13.*n.*118.Hier.Rodet. *d. reſol.* 52.*n.* 48.Laur. de Peirinis, *d.c.*5.*n.*131.*verſ.item licet Regularis,*Ego ipſe *de officio & poteſt.Epiſcop.p.* 3.*alleg.*54.*n* 14. Fr.Emm.*d.q.*13.*n.*13.Sanch.*d.c.*5.*n.* 16. *poſt princ.* quorum duo *vltimo loco* citati ſubdunt nec poſſe virtute priuilegiorum Religionis diſpenſari quoad hæc cum illis;ex eo quia illorum vigore ſolùm poſſunt legitimari quoad Prælationes in Religione,iuxta inferiùs dicenda.

198 Infertur quintò attento Iure communi, ſeclusis Religionum priuilegiis, ſolum Papam diſpenſare poſſe cum illegitimis Religioſis,vt ad Dignitates,& Prælaturas promoueantur. Ita Salzed. *d. verſ.tamen illegitimus,in fine,*Cou.*de ſponſ.p.*2.*c.*8. *n.* 4. Suar.*d.ſect.*5. *n.*15.Sanch.*d.c.*3.*n.*17.Laur. de Peirinis *d.c.*5.*n.*137.Tamb.*de iure Abbatum tom.* 1.*diſp.*5.*q.*14.*n.*7.vbi *n.*5.poſt Sanch.*d.c.*5 *n.*16.& Maiol.*d.c.*10.*n.* 3.ſubdit illegitimos ante diſpenſationem in Religione eſſe capaces illorum officiorum,quæ Prælaturæ non ſunt,vt Sacriſta, Cellarius,ſiue œconomus,ſcrib. .& ſimilia, quibus dignitas annexa non eſt, ſed ſunt manualia officia,& idem Tamb.*vbi ſup. n.* 6. cum Sanch. *citato loco*,& Laur.de Peirinis, *tom* 2.*priuileg. ſui ordinis Minimor.in annot.ad conſtit.*2.*Iulij II.*§.29.*&* 91. tenet manualia non eſſe officia, quæ fiunt in Capitulis per canonicam electionem, & Superioris confirmationem, cum nequeant ad Superioris
199 nutum amouere; reliqua verò,quæ hoc modo & forma non fiunt,manualia ſunt. Legitimatus autem infantia ad inſtantiam patris per legitimationem ampliſſimam vigore facultatum dominorum de Campegiis non poteſt eligi Generalis in ſua Religione S.Cong.Conc. *ſub die* 12. *Martij* 1629.

200 Prælati Regulares à Sixto IV priuilegia obtinuerunt vt poſſent diſpenſare cum ſibi ſubditis illegitimiè ad Prælaturas,& Dignitates, quæ ſublata fuerunt per Sixtum V. *in duabus ſuis Conſt. contra illegitimè natos*,vbi declarant omnes huiuſmodi diſpenſationes eſſe irritas. Sed poſtea Greg. XIV.*in alia ſua Conſtitutione modificatoria*,indulſit atque conceſſit vt fieri poſſet cum ipſis diſpenſatio,ſed non niſi in Capitulo generali,vel Prouinciali,referunt Ludou.Miranda,*d.tom* 2.*q.*1.*a.*2. *&* 3.Tambur.*d.quaeſt.*14.*n.* 8. Si verò Regularis legi-

Auguſt. Barboſ. de Iur.Eccleſ.

timè diſpenſatus à Capitulo generali ad Prælaturas, & deinde à religione egredi contingat, & alium intret, nequaquam licebit ei in ſecunda, quam ingreſſus eſt, Religione, obtinere Prælaturas, ſi noua non procedat diſpenſatio. Ita ex Fr. Emman.*d.q.*13.*art.*10.*in fine,*reſoluit Campan.*d. c.*13.*n.*119.*in fine.*

Quartus effectus eſt à patria poteſtate abſolu- 201
tio,vel liberatio:per profeſſionem enim filiusfam. à patria poteſtate liberatur, quod etſi nullo textu habeatur,tamen ratione forti ſuadetur, quia tranſit omnino in Abbatis poteſtatem, ac proinde patria poteſtas in ipſum ceſſabit,ita Cou. *in cap. quia nos num.* 5. *de teſtam.* Nauar. *commento* 3. *de Regular.num.*41.Anton.Gom.*lib.*48 *Tauri num.* 7. *in fine,*Acoſta *in c.ſi pater,de teſtam.in* 6.*p.*2. *verb. teſtatore mortuo num.*11.Pinel.*lib.*1.*p.*1.*num.* 46.*C. de bonis mater.*Xuar.*lib.*9.*tit.* 21. *de los pleitos*, *n.* 26.*lib.*1.*legum fori,*Gomez Arias,*lib.* 45. *Tauri n.* 51.Carol. Tapia *in Auth. Ingreſſi C.de ſacroſ.Eccleſ.verb.ſua cap.*4.*num.* 8. Tambur.*de Iure Abbatum tom.* 3.*diſp.*6.*q.*27.*num.* 10. me citato *in hoc loco* Machado,*d.tom.*2.*lib.*5.*p.*1.*tract.*3.*docum.*10. *n.* 2.*in pr.*Molin.*de iuſtit.tom.*1.*diſp.*140.*col.* 5. *verſ. verum autem*, Sanch *d. lib.*5.*cap.*5.*n.*29. vbi *num.* 30.cum Cou.Nouar. Xuar Gomes Arias *citatis locis,*hoc intelligendum aſſerit in iis ſolis,in quibus vtile eſſet ipſi filio liberari patria poteſtate; ſecùs in iis,in quibus id eſſet in eius damnum; quia quod in gratiam alicuius conceditur, non eſt in eius diſpendium retorquendum, *de regul. iur.lib.*6.& idem Sanc. *vbi proximè num* 31. ſubdit hanc quoque prærogatiuam concedendam eſſe ſimplicibus votis emiſſis in Societate IESV poſt nouitiatus biennium; quia eadem ratio militat, quæ in profeſſione; cum per illa pariter tranſeat ſic vouens in Prælati poteſtatem, vtpote qui per illa Religioni tanquam verus illius Religioſus adſtringitur: additque in eam reincidere eiectum à Societate poſt illa ſimplicia biennij vota, non autem dictum poſt profeſſionem.

Quintus effectus eſt maculæ quoad actus tem-
porales expiatio:vnde ineptus ad teſtificandum, 202
eo quòd periurij, aut furti damnatus ſit,efficitur per profeſſionem aptus ad teſtimonium ferendum,atque ita intelligi poteſt,*Auth de Monachis, ſtatim in princ.collat.* 1. dum decidit per Religionis ingreſſum omnem maculam abſtergit: & ita docent gloſ.*in cap.cum deputati, de iudic.* vbi Felin.*n.*2.Rebuff.*in praxi beneficiali tit.de diſp.ſuper defectu natal.n.*72.Sanch.*d.c.*5.*num.*27.vbi ex Felin.ſubdit ante profeſſionem hoc priuilegium non competere; & intelligit procedere quando quis propria ſponte ingreditur Religionem,ſecùs quando ob crimen.

Sextus effectus eſt purgatio ingratitudinis;nam 203
profeſſionis prærogatiua eſt,vt ea ante parentis mortem emiſſa præteritam filij profitentis ingratitudinem aboleat, ob quam exhæredari poterat: ita per tex.*in c.non liceat,* 19.*q.* 3 reſoluit Hippol. de Marſil. *ſing.* 413. *n.* 6. *& in rub.de fideiuſſor. n.* 116. Roman. *ſingul.* 485. Guillel. Benedict. *in c. Raynutius,de teſt.verb.in eodem teſt.lib.*2.*n.*37.& *ibi* Cou.*n.*20.Ioan. Garc.*reg.*199.*n.*25 Spin. *in ſpeculo teſtam.gloſſ.*20.*princ.à n.* 64. Emman. à Coſta *in l. Gallus.*§.*& quid ſi tantum p.* 2.*n.*195.*cum ſeq.ff. de liber.& poſth.*Tiraq.*de priuileg piæ cauſæ priuil.* 40. Surd.*de aliment.tit.*7.*q.*1.*n.*30.*cum ſeq.*Fr.Emman. *q.reg.tom.*2.*q.*77.*art.*2.Campan.*d.rub.*12. *cap.* 10.

n.5.Sanch.d.lib.5.c.5.n.32.Palao d.tom.3.tract.16.diſp.1.puncto 8.n.15.Tambur.d.tom.3.diſp.3.q.27.n.12.Machado d tom.2.lib.5.p 1.tract.3.docum.10.n.2.verſ.el quarto. Et quamuis Vaſq.de ſucceſſ.creat.lib.3.§.10.n.646.allegatis multis Doctoribus dicat per monachatum abſtergi duntaxat ingratitudinem reſpicientem filium, qui ingreditur monaſterium, non verò eam, quæ principaliter lædit
204 patrem; nihilominus dicendum eſt per Religionis profeſſionem deleri ingratitudinem præteritam, cuius cauſa filius profitens exhæredari poterat; vt merito docent Panor.conſ.27.n.2.vol.2.Silueſt.verb.Religio 6.q.ad fin.Tabien.eod.verb.n.43.Laurent.de Palat. in tract. de ſtatuto excluſiuo fœmin.n.108.Surd d.q.1.num.39.Mate.de iuriſdict.p.4.caſu 26.n.18.& 19.Molin.de iuſtit.tract.2.diſp.176.dub.vlt.Sanch d.c.5.n.33.Duard.in comment.ad Bullam Cœna lib.2.can.15 q.17.n.7.Merlin.de legitima lib.4 tit.1.q.7.n.3.

205 Septimus effectus eſt priuatio facultatis teſtandi, aut de rebus ſuis vlteriùs diſponendi. Nam Religioſi expreſsè, vel tacitè profeſſi non poſſunt teſtamentum condere, vt probant cap.quia ingredientibus, 2.de teſt.& docent Nau.in man.c.27.n.270.Gam.Luſitan.dec.309.n.2.Molin. de primog.lib.1.c.9.n.54.Mench.illuſtr.c.102. à n.1.latè Carol. de Tapia in Auth. Ingreſſi C. de ſacroſ. Eccl.verb.ideoque cap.1.per tot pag.517. cum ſeq. Boet.Epo.in comment.ad d.cap.2.de teſt. Craſſ. §. teſtamentum q.34 n 1.Spin.in ſpeculo teſt.gloſ.6.rubrica, Fr.Emman q reg.tom.3.q.69 art.1. Valaſc. conſ.108 Iacob.de Graff.in aureis deciſion. p. 1. lib.3.c.19.n.85.Molin.de iuſtit.tr.2.diſp.141. Pereg. conſ.53.n 10 vol.2.Fr.Paul. Betti Lucenſ. in praxi crim.regular.t.4.c.25.§.10.n.4.Alex.Peregr. in comment.ad conſt.Cleric.regul.p 2 c.1.lit.G.§. 34. Barth. à S.Fauſto in theſauro relig.lib.8.q.61. Parens meus in comment.ad Ordin.reg Luſitan. lib. 4. tit.81.§. 4.Sanch.in præcepta Decalogi tom.2.lib.6 c.8. apr.Hier.Roder.in compendio q.Reg.reſ.135.n.2. Rot.
206 apud Farin.dec.76.n.1.p.2.recent.vbi ſubdit, quod Milites Hieroſolymitani, cum ſint veri Religioſi, non poſſunt diſponere nedum de bonis, quæ ad eos perueniunt intuitu ſuæ Religionis, ſed nec etiam de patrimonialibus.

207 Vtrum autem valeat profeſſio reſeruata ſibi facultate teſtandi de patrimonio ſuo, non ſemel dubitari vidi? Sed ſub die 14. Decembris 1613. Sacra Congregatio Illuſtriſſimorum Card.S.Concilij Trid.interpretum hoc negotio maturè perpenſo, atque accuratè diſcuſſo cenſuit, niſi aliunde obſtiterit, validam omnino eſſe profeſſionem ſub forma ſupra ſcripta emiſſam.

208 Amplia primò ſupradictam reſolutionem procedere, etiamſi Religioſi huiuſmodi ad pias cauſas teſtari velint, vt per Nau.commento 2.de Regul.n.21.corol.10.Magdalen. de num. teſtium p.2.c.4.in fine, Carol.Tapia in d.Auth.Ingreſſi, verb. ideoque nec de his c 1.n 5.Fr.Emman d.art.2.Peregrin.d.conſ.53.n.10.vol.2.Sanch d.c.8 n.3 Barthol. à S.Fauſto d.lib.8. quæſt. 65. vbi ſubampliat, etiamſi teſtentur de Superioris Pontifice inferioris licentia.

209 Amplia ſecundò etiamſi Prælati cuiuſcunque ſummo Pont. inferioris accedat licentia; nam prohibitio Iurium ſuprà citatorum æquè afficit ipſoſmet Prælatos Regulares, ſicut & ſubditos: vt bene reſoluunt Nau. d. commento 2.de Regular.n.44.Auendan.de exequen.mandat.p.1.cap.4.n.34.verſ.tertio requiritur. Fr.Emman.d.art.2.Iacob.de Graff.in deciſ aureis part 1.lib.3 cap.5.num.59.Tapia in d.Auth.Ingreſſi verb.ideoque nec de his, c. 1.num.4 & 17.Molin.d. tract.2.diſp.141. verſ. dubium eſt, Leonard.Leſſ.eodem tr.lib.2.cap.41.dub.8.n.73.& c.9.dub.4.n.40.Azor.inſtit.moral.p.1.l.12.c.9.q.vlt.Barth à S.Fauſto d.lib.8.q.62.& 65.Alex.Peregr.d.§.35.verſ.2.Sanch.d.c.8.num.5. vbi cum Nau.Fr.Emman. & Tapia dictis locis, aſſerit nec Prælatum cum Conuentu eam licentiam dare poſſe, & cum Fuluio Pacian.conſ.36.n.103.ſubdit nec Capitulum generale. 210

Sub amplia, vt nec etiam profeſſus ex ſuperioris licentia poſſit codicillos facere. Ita Nauar.in man.cap.17.num.170.& d.comment.2.num.43.& 44.Tapia d.cap.1.num.64.Sanch.d.cap. 8.num.9.Barthol.à S.Fauſto d.lib.8.quæſt.71.Alexand.Peregrin.d.§.34.verſ. 4. nec donationem cauſa mortis, vt per Nauar.locis proximè citatis, & conſ.6.num.3.ſub tit.de donat.in antiq.aliàs conſil. 2.n.3.de præſumpt.in nouis, Iacob.de Graff.d.cap.5.num.58.Fr Emman.quæſt.regular.tom.2.quæſt.47.art.7.ad fin.Barthol.à S.Fauſto d.lib.8.q.73.Alexand Peregrin.d.§.34.verſ.5.niſi quid moderatum donet, vt tenent Cyn.in d.Auth Ingreſſi q.vlt.n.14.Bart.in 2.elect.num.66.Tapia d.cap.1.num.4.Xuar.alleg.20 n.27.in fine Garc.Falcon.reg.456.n.4.Sanch.d.cap.8.n.11.

Amplia tertiò in Religioſo facto Epiſcopo; 212
illi enim integrum non eſt teſtari etiam de bonis patrimonialibus, aut propria induſtria acquiſitis, eo modo, quo id fas eſt Epiſcopis ſæcularibus. Ratio eſt quia paternam hæreditatem, & quicquid aliud vndecunque acquirit Religioſus Epiſcopus, acquirit ſuæ Eccleſiæ cum ſola libera adminiſtratione, vt conſtat ex cap. vnico 18. q. 1. vbi dixi, num.13.& 14.Bartol.à S.Fauſto d.lib.6.q.190. adminiſtratio autem morte finitur, ex qua teſtamentum incipit valere; ergo non eſt ei integrum diſponere poſt mortem, quod fit per teſtamentum. Quare hanc tertiam ampliationem tenent S.Thom.2.2.quæſt.186.art.8.ad 3. Nauar.de reditib.eccleſ.quæſt 1.monitu 9.num.2.& quæſt.3.mon.11.num.1.Rodoan.de ſpoliis cleric.q.3.num.11.Soſa in libello de la obligacion con que quedam los Obiſpos Religioſos n.20.Iacob.de Graff.d.par.2.l.3.c.19.n.87.& 88.Tapia in d.Auth. Ingreſſi verb.ſua c.6.n.85.& verb.ideoque nec de his, c.1.n.32.Fr.Emman.d.tom.3.q.99.art.4.Fulu.Pacian.conſ.132.num 33.vol.1.Azor.d.par.1.lib.11.cap.7.quæſ.2.in fine, Hieronym. Rodetic. d. reſolut.135. num.4. & alij plures, quos refert & ſequitur Sanch. d. lib.6.c.6.n.10.

Limita primò in nouitio; is enim liberè poteſt 212
teſtamenta conficere, etiam nulla petita Superioris Religionis licentia; ex eo quòd ille ſimpliciter eſt adhuc ſui iuris, cum libera diſcedendi poteſtate, nullibique reperitur ipſi interdictum conficere teſtamentum; nam text. in d. cap.ingredientibus, dum habet, ingredientibus monaſterium nullam eſſe teſtandi facultatem, intelligitur de ingreſſu irrenocabili, ſaltem ex parte ingredientis; & ita de profeſſione vel expreſſa, vel tacita; non autem de ingreſſu tempore nouitiatus; cum tempus illud indulgeatur à Iure; tum vt nouitius aſperitatem, & ſtatuta Religionis experiatur; tùm vt Religio ipſa periculum ſubeat de nouitio an expediat retinere, vel repellere, non verò indulgetur vt ingrediens ſtatim ante annum elapſum efficaciter obligetur. Quare limitationem iſtam tenent gloſſ. verb.iudiciis, in

cap.2.

c.2.de Regular.lib.6. Tiraq.*de retractu lig.§.5.gloſ.*
8.*n.*29.Cou.*in d c.2.de teſtam.n.*5.Nau.*d.commento*
*2.de regularib.n.*49.Craſſ.*§.teſtamentum q.*35.*n.*3.
in fine,Menoch.*de præſumpt.lib.6.præſ.* 84. *n.* 12.
Molin.*de primog.lib.2.c.9.n.*53.alter Molin.Theo-
logus *d.tract.2.diſp.*139.*col.5.verſ.his ita conſtitu-*
tis,Gutier.*Canon.lib.2.c.1.n.*15.Tapia *in d.auth.in-*
greſſi verb.ſua c.2.n.14.in fine,& verb. ideoque nec
*de his c.1.n.*15.Azor.*inſt.moral.p.1.lib.2.c.2.in fine*
*& c 6.q.5.*Theſaur.*lib.2.q.forenſ.q.56.n.2.* Gioua-
gnon.*reſp.83.n.7.lib* 1.Sanch.*d.to.2.lib.7.c.3.n.*1.
Fr.Barthol.de Vecchis *in praxi ſeruanda in admit-*
tendis ad religionis ſtatum nouitiis diſp.8.dub.10.n.
2.Fr.Martin.de Ioſepho *d.c.2.n.39.*

213 Limita ſecundò accedente ſummi Pontificis
licentia;ex ea enim poſſe profeſſum in quacum-
que Religione teſtari reſoluunt Cou. *in d. c.* 2. *n.*
10.*& in c.cum officiis n.7.de teſtam.*Molin.*d.lib.* 2.
*de primogen.c.9.n.67.*Nau.*d.commento 2.de regula-*
*rib.n.57.& in apolog.de reditib.q.3.monit.*11.*n.*12.
Mench.*illuſtr.c.102.n.2.*Redoan.*de ſpol. Eccleſ. q.*
*7.§.his præſuppoſitis n.*10.Sim.de Prætis *de interpre-*
*tat.vlt.volunt.lib.2. interp.1. dub.1.ſolut.4. n.*7.3.
Burgoſ.de Pace *l.3.Tauri num.* 689. Garc.Falcon.
*reg.*456.*n.*1.Fr.Emman.*in ſum.tom.2.c.31. n.* 1. *&*
*quæſt.regular.to.3.q.69.art.2.*Pereg.*d.conſ.53.n.*11.
*vol.*2.Tapia *d.c.1.n.*24.Ouiedo *in praxi Regul.p.*1.
*tract.6.c.4.q.8.n.*39.Azor.*d.p.1.lib.12.cap.9.q.vlt.*
Molin.*d.diſp.141.col.pen.*Leſſi.*d.lib.2. cap.*41.*dub.*
8.*num.*73.Benedict.Ægid.*in repet.lib.1.C.de ſacroſ.*
Eccleſ.p.1.§.1.num.6.in fine,& §.7. n. 7. Sanch.*d.*
cap 8.*n.*45.Barthol.à S.Fauſto *d.lib.8 q.66.* Tene-
tur tamen exprimere in diſpenſatione ſe eſſe
Epiſcopum Religioſum, aliter enim ſi taceat re-
gularitatem diſpenſatio erit ſubreptitia , Nau. *de*
*ſpol.cler.§.6.n.3.*Enriq *lib.10.c.33.n.4.*Souſa *d.li-*
*bello n.*56.

214 Et de Monacho Epiſcopo , etſi ſentiant eum
non abſolui à voto paupertatis, nec teſtari poſſe,
dicunt tamen id poſſe ex Pontificis licentia S.Th.
2.2.*q.*135.*d.8.ad* 3.Mol.*d.lib.2.de primog.c.*10.*n.*
28.Fr.Emma.*d.q.69.ar.4.*Azor.*d lib.12.c.7.q.2.in*
fine,S.Anton.Tabien.Armil.Soto,& alij , quos re-
fert Sanch *d.c.8.n.*45.

215 Vbi verò Pontifex abſolutè conceſſerit Mona-
cho licentiam teſtandi , id intelligitur ad vſus
pios,vt alioquin cum Iure communi conſentiat,
ſecus ad vſus vanos,& profanos , vt bene obſer-
uant Nau.*in apolog.de reditib.q.5.monit.6.*Mol.*de*
*primog.lib.2.c.9.n.67.& c.10.n.*30.ait Mol.Theol.
d.diſp.141.verſ.facultas religioſo,& diſp.640.n. 5.
Azor.*d.lib.12.cap.9.q.vlt.*Leſſi.*d.lib.2.c.9.dub.4.n.*
40.Tapia.*d.c.5.n.*24.Hieron. Roder. *d. reſol.* 135.
*in fin.*Sanch.*d.c.8.n.*51.vbi *n.*54.reſoluit cum vna
& altero Molin.virtute licentiæ conceſſæ Mona-
chis ad teſtandum,non poſſe eos maioratum inſti-
tuere.

216 Debet autem huiuſmodi licentia expreſsè con-
cedi;vt docent Nau.*conſ.*71. *in fine de regular. in*
*antiq.*aliàs *conſ.7.in fin.de donat.in nouis*,Barthol.
à S.Fauſto *d.lib.*8 *q.*70.bene explicat Sanch.*d.c.*8.
*n.*55.vbi *n.*56.cum Bald.& Sim.de Prætis aduertit
licentiam hanc teſtandi Monacho conceſſam ,
intelligi vt teſtetur de bonis, quæ Religioſus de
facto poſſidet, non verò in præiudicium illius,
cui dicta, bona virtute prioris teſtamenti facti ,
ante ingreſſum erant acquiſita , nec ſimiliter cum
præiudicio monaſterij quoad bona huius Mona-
chi,quæ per ipſius profeſſionem acquiſierat,& ci-
tat Gram.*Luſit.deciſ.*308.incip.*In cauſa monaſte-*
Auguſt.Barboſ.de Iur.Eccleſ.

*rij,n.2.in fine,& n.*3.
Nec opus eſt vt talis facultas neceſſariò præce- 217
dat,quia poſtea ſuperueniens validum efficit prius
teſtamentum à Monacho abſque illa confectum ;
nam cum teſtamentum ſit actus ſucceſſiuus , ac
deambulatorius vſque,ad mortem , non cenſetur
perfectè factum vſque tunc,& ideo ſufficiens eſt
ad eius valorem , vt habilitas teſtandi adſit tem-
pore mortis,à quo robur ſumit.Ita Nau.*d.commen.*
*2.de regul.d.n.*255.Anton.Gom.*lib.*42.*Tauri n.* 2.
Tapia *d.cap.1.n.*25.Matien.*lib.3.gloſ.3. n. 4. tit.* 4.
*lib.5.noua recop.*Molina *d. diſp.141.in fine.*Sanch.
*d.c.8.n.*60.Hieronym.Roderic.*d.reſol.*145.*in fine* ,
Quamuis contrarium velint Mandoſ. *reg.*18. *Can-*
*cel.q.*12.*n.*18.Flamin.Pariſ.*de reſignat.lib.*11. *q.*7.
*num.*90.*&* 91.& Gonzal.*ad reg.8.Cancel. gloſ.* 47.
*num.*48.

Semel conceſſa hæc facultas eſt perpetua,dum 218
ab alio Pont. non reuocatur ; quia non expirat
etiam re integra morte concedentis. Ita Socin.
ſen.*conſ.*13.*ex n.13.ad fin.lib.*8.Cou.*in d.cap.* 2. *ex*
*n.10.& in c.cum in officiis num.7.de teſtam.*Nau. *de*
*reditib. Eccleſ.q.3.§.11.n.2.*Redoan.*de ſpoliis q.7.§.*
his ſuppoſitis ex n.1.vſque ad 18.D.Barboſa *in l.di-*
*uortio §.quod in anno num.20.ff.ſoluto matr.*Fr.Em-
man.*d.tom.3.q.69.art.6.*Gonzal. *ad reg.* 8. *Cancel.*
*gloſ.12.in princ.n.*15. Hieronym. Roder.*d.reſ.*135.
*n.6.*Sanch.*de matrim.lib.8.diſp.28.n.*82. ad quem
locum ſe remittit *in d.c.8.n.17.in fine*, Rota *in Ca-*
marinen.ſpolij 10.*Decembr.*1619.*coram bonæ mem.*
*Dunozetto.*Nec extinguitur primo actu, quia vir- 219
tute illius licebit Monacho toties quoties volue-
rit teſtamentum facere vſque ad mortem,ac prius
reuocare, vt per Nau. *de reditib. q.* 1. *monitu* 9.
Sarmien.*eod.tract.p.4.cap.*4.Fr.Emman.*d.tom.* 1. *q.*
68.*art.*5.Gutier.*practic.lib.1.q.48.n.*7.Tapia *d c.*1.
*n.*13.Gonzal.*ad reg.8.Cancel.gloſ.11.n.97.* Sanch.
*d.lib.8.diſp.1.num.*17.Barthol.à S.Fauſto *d. lib.* 8.
*quæſt.*79.

Limita tertiò in Commendatariis, quibus eſt 220
permiſſum contrahere matrimonium : quales ſunt
in noſtra Luſitania Commendatarij Chriſti , S.
Iacobi,& Auiſij;ac in Caſtella S.Iacobi , Cala-
trauæ, & Alcantaræ:nam poſſe liberè eos teſta-
ri non minus quàm alios ſæculares , tam de bo-
nis patrimonialibus , quam etiam de reditibus
ſuarum Commendatum , docent Molina *de iu-*
ſtit.tract.2.diſp.604.in fin. Motta *de confirm.Ord.*
Milit.lib.2.cap.2.§.18.n 8.Alcozer *de ludo cap.*39.
Sarmient.*d.cap.4.c.2.num.*4.Fr.Emman *d.tom.3.q.*
29.*art.7.& q 69.art.*7.Barthol.à S.Fauſto *d.lib.* 8.
*q.*81.Hieronym.Roderic.*in compendio quæſt.regul.*
*reſol.28.num.11.& reſol.135.num.*7.Sanch.*d. c.* 8.
*num.*29.vbi *num.*37. reſoluit Clericos Ordinum
Militarium in clauſtris viuentes , qui ex legitima 221
licentia extra clauſtrum vitam tranſigunt , inſer-
uientes alicui beneficio , poſſe teſtari , ea tamen
conditione, vt quotannis inuentarium bonorum
tempore prefixo Superiori præſentent , & dum-
modo quintam bonorum partem monaſterio re-
linquant ex indulto Clementis VII. & *num.* 40.
ſubdit Eremitas poſſe teſtari , qui non ſunt reli- 222
gioſi , nec tribus ſubſtantialibus religionis vo-
tis ligantur , & *num.*43. idem dicit de Oblatis ,
qui profeſſione non emiſſa ſe & ſua Eccleſiæ ob-
tulerunt.

Eſt tamen ſciendum quòd bona,& ſubſtantia 223
eorum,qui intrant Religionem,facta,profeſſione,
ipſo iure ſunt monaſterij : ingreſſi enim ſe & ſua
dedicant Deo,antequam verò fecerint profeſſio-

nem poſſunt teſtari, & ſecundùm *Auth. ſi qua mulier C. de ſacroſ. Eccl.* debent monaſterio relinquere ſaltem pro portione vnius, perſonam ſcilicet ſuam cum hæredibus computando: retinent tamen vſumfructum, & emphyteuſim, vel cenſum, aut penſionem, quam obtinebant; ita ſcilicet quod ipſis viuentibus debeatur monaſterio; ſucceſſionem quoque ab inteſtato non perdunt, niſi ei expreſſe renunciaſſe probentur. Si verò contingat vt inteſtatus aliquis intra probationis tempus deceſſerit, erat quoque antiquitus conſtitutum *in d. Auth. ſi qua mulier*, quæ habetur etiam *in c. penult. 16. q. 3.* vt ex iis, quæ dederat monaſterio, ſeruata legitima liberis, vel parentibus ſi extarent, monaſterium in omnibus ſuccederet, ſicut ac ſi profeſſus decederet, qui nihil monaſterio dederat: aſcendentes enim in ſua legitima præferuntur monaſterio; vt reſoluunt Nau. *d. commento 2. de Regularib. n. 46.* Gregorius Lop. *l. 17. verb. deſcendit ſen. tit. 1. p. 6.* Aſcan. Clem. *de patria poteſt. c. vlt. n. 76.* Mol. *d. lib. 2 de primog. cap. 9. n. 64. & 65.* Mench. *de ſucceſſ. creat. lib. 1. §. 20. n. 284.* Aucodan. *l. 6. Tauri gloſ. 8. n. vnico & l. 40. gloſ. 4. n. 23.* Azeued. *d. l. 1. n. 47. tit. 8. lib. 5. nouæ recop.* Tapia *in d. Auth. ingreſſi verb. ideoque nec de his c. 1.* Gutier *Canon. lib. 2. c. 1. n. 95. & 96.* Fr. Emm. *q. regul. to. 2. q. 80. à. 1. & q. 128. art. 2.* Valaſc. *conſ. 24. à n. 5. to. 1.* Benedict. Ægid. *in repet. l. Titia ſi non nupſerit 100. p. 1. n. 50. in fine, ff. de condit. & demonſtr.* Caſtill. *de vſufructu lib. 1. c. 65 n 2.* Mol. *de iuſt. tr. 2. diſp. 140. col. 4. verſ. hoc tamen illorum.* Leſſi. *in ſimili tr. lib. 2. c. 41. dub. 10. n. 83.* Sanch *d. l. 7. c. ... n. 19.* Vnde ſi Monachus acquiſiuit bona monaſterio ex patris, vel alterius iure ſanguinis ſibi obueniente, & poſtea moriatur viua auia, illa non poteſt priuari legitima, & monaſterium tantum ſuccedet in tertia: vt bene reſoluunt Fr. Emman. *d. q. 128. art. 1.* Valaſc. *d. conſ. 24. ad fin.* Ceuall. *Commun. contra commun. q. 806. cũ ſeqq.* Sanch. *d. cap. 9. num. 21.* vbi 22. id bene intelligit non procedere in bonis acquiſitis poſt profeſſionem tanquam à Monacho; veluti ſi profeſſus ſuis operibus aliquid compararet, aut hæres, legatariuſve inſtitutus eſſet in aliquo teſtamento ab extraneo etiam ante profeſſionem, ſi poſt illam delata ſit hæreditas; quia de his bonis nequit profeſſus ille diſponere, nec quicquam in illa habent aſcendentes, vel deſcendentes; cum ea non acquirantur vt à parente, aut à filio, ſed tanquam à Monacho; & idem Sanch *d. cap. 9. n. 39.* reſoluit, quòd quando profeſſus decedit non facta diuiſione inter filios, ſuccedit monaſterium capax ſuccedendi in omnia illius bona, præterquam in filiorum legitimam; ſubdens quòd in regno Caſtellæ ſuccedit in ſolam quartam bonorum partem.

224 Verùm hodie ex Tridentini Concilij decreto *ſeſſ. 25. de Regularib. c. 16.* fuit conſtitutum, vt nulla bonorum renunciatio, aut obligatio facta ante profeſſionem, & cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque piæ cauſæ, valeat niſi intra duos menſes proximos ante profeſſionem, cùm licentia Epiſcopi vel eius Vicarij facta fuerit, ac non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri niſi ſequuta profeſſione, nec ante profeſſionem monaſterio aliquid excepto victu & veſtitu ipſius nouitij illius temporis, quo in probatione eſt, à parẽtibus vel propinquis, aut curatoribus eius quocunque prætextu tribuatur, ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem ſubſtantiæ ſuæ monaſterium poſſideat, nec faciſe ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit, quin potiùs præcipitur ſub anathematis pœna dantibus & recipientibus ne hoc vllo modo fiat. Cuius decreti ſolemnitatem in quibuſcunque renunciationibus ſiue à minoribus, ſiue à maioribus ſexdecim annorum ante profeſſionem confectis adhiberi debere reſoluunt Gutier. *canon. lib. 2. c. 1. n. 34.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 7. n. 7. & quæſt. Regul. to. 2. q. 47. art. 3.* Cened. *ad Decretum collect. 50. n. 5. & canonic. q. 6. n. 10.* Morcheq. *de diuiſ. bonor. lib. 4 c. 5. n. 34. cum ſeqq.* Valaſc. *de partit. c. 16. n. 27.* Aloyſ. Ricc. *tom. 3. praxis rerum quotid. reſ. 355.* licet ipſe *in reſol. 327.* contrarium reſoluiſſet, Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 99. n. 41. cum ſeqq.* Sanch. *d. lib. 7. c. 5. n. 7.* Hermoſil. *in addit. ad gloſ. 4. n. 19. l. 1. tit. 4. par. 5.* Contra Menoch. *de arbitr. cent. 5. caſu 436. n. 8.* Lælij Zechi. *de Republ. eccleſ. tit. de Regul. c. 3. n. 14. limit. 8.* exiſtimantes prædictam Concilij ſolemnitatem non eſſe neceſſariam vbi renuntians decimumſextum ætatis annis exceſſerit.

Nomine renunciationis, aut obligationis in præcitato Concilij Decreto intelliguntur omnes contractus lucratiui, vt docent Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 7. n. 4.* Barth. à S. Fauſto *in theſauro religioſ. lib. 5. q. 179.* Laur. de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimor. Conſt. 2. Sixti IV. n. 75.* Sanch. *d. lib. 7. c. 5. ex n. 31.* Peregr. *in Conſt. cleric. regul. p. 2. c. 1. lit. G. §. 13.* Tamb. *d. tom. 3. diſp. 6. q. 10 n. 14.* Sperel. *d. dec. 16. n. 52.* Nou. *in lucerna Reg. verb. renunciatio n. 3.* Et comprehenduntur donationes inter viuos, ſecundùm Nau. *conſ. 81. & 82. de regular. in nouis, & d. commento 2. de Regular. n 51. in fine,* Menoch. *de arbitr. caſu 436. n 8.* Mol. *de iuſt. tr. 2. diſp. 239. col. 9. verſ. ambiget præterea,* Fr. Emm. *in ſum. p. 2. c. 7. n. 8.* Spin. *in ſpeculo teſt. gloſ. 12. in princ. n. 50.* Sanch. *d. l. 7. c 5. n 20.* Barth à S. Fauſto *d. lib 5. q. 180.* Tamburin *d tom. 3. diſp. 6. q. 10. n. 12. & 16.* Nou. *d. verb. renunciatio n. 4.* Peregr *d. p. 2. c. 1. lit. G. §. 6.* Renunciationes officiorum publicorum temporalium, ſi fiant quatenus ſtatim transferantur in eum in cuius fauorem factæ ſunt, ex Sanch. *d. c. 5. n. 43.* Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad relig. ſtatũ nouit. diſp. 8. dub. 7. n. 7.* Fideiuſſio, idem Sanch. *d. c. 5. n. 34.* Barth. de Vecchis *d. diſp. 8. dub. 7. n. 8* Nou. *d. verb. renunciatio n. 6.* Et liberatio, qua nouitius tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis rationibus liberat, niſi facta eſſet à nouitio inteſtato, non alterando naturam teſtamenti, Nau. *conſ. 81 de Regularib.* Barthol. de Vecchis *d. diſp. 3. dub. 7. n. 9.* 225

Non comprehenduntur autem ſub dictis verbis eleemoſynæ per nouitios factæ; dummodo ſint modicæ, conſideratis facultatibus ipſius nouitij, Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 9 n. 17.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. c. 9. q. 2.* Sanch. *d. lib. 7. c. 5. num. 22.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 180. in fine,* Barthol. de Vecchis *d dub. 7. n. 11. verſ. ex dictis,* Tambur. *d. diſp. 6. q. 10. n. 17.* Peregr. *d. c. 2. c. 1. lit. G. §. 7.* vbi *in verſ. & adueniente,* poſt Sanch. *d. num. 22. in fine,* ſubdit quòd in euentu, quo nouitius exeat à religione, non tenetur monaſterium dictas eleemoſynas erogatas nouitio reſtituere. 226

Nec comprehenduntur donationes Deo, ſuo B. Mariæ, vel Sanctis oblatæ Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2. q. 47. art. 5.* Sanc. *d. cap. 5. n. 28.* dummodo attentis nouitij facultatibus non ſit alicuius momenti. Fr. Barthol de Vecchis *d. dub. 7. n. 11. in princip.* vbi *num. 2.* ſubdit nec etiam comprehendi victum, & veſtitum, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio. 227 228

Nec

Nec quoque comprehenditur quod tribuitur monaſterio vel Monialibus in ipſa profeſſione, non pro ipſa, ſed pro ſuſtentatione nouitiæ, & Monialium, & pro ſolemnitate, feſtiuitate profeſſionis iuxta conſuetum moré vt reſoluit Suar. *tom.5.de cenſur.diſp.22.ſect.5.n.* 15. & idem credit Sanch.*d.c.5.num.*22 de conuiuio facto in ingreſſu in nouitiatum, & de conſuetis tuncdari Monialibus, Tamburin.*d.tom.3.diſp.6.q.*10.*n.*18.

230 Nec item comprehenduntur oblationes donationeſve factæ monaſterio, ſeu à Religioſis à tutoribus, curatoribus & conſanguineis nouitiorum ex propriis bonis, non ex bonis nouitiorum Suar. *de relig.tom.3.lib.5.cap.9.n.* 16. Barth. de Vecchis *d.dub.7.num.*14. Tambur *d.q.*10 *num.*12. & eodem modo non comprehenduntur donationes factæ à

231 parentibus nouitij ex propriis ipſorum parentum bonis, non in dotem nouitij vt inquit Sanch.*d.5.n.*23.

Nec etiam comprehenduntur contractus em-

232 ptionis, venditionis, permutationis, locationis, & alij huiuſmodi, in quibus tantundé recipit nouitius, quantum dat, ſecundum Sanch.*d.cap.5.n* 33. Laurent de Peitinis *vbi ſuprà n.*75. Barrol. de Vecchis *d.dub.7.n.*15 quia Concil.*citato cap.*16. ſolùm procedit in renunciationibus, & donationibus gratuitis, non autem in contractibus vltro vltroque obligatoriis, vt in donatione remuneratoria, quæ poteſt fieri abſque ſolénitate Concilij Molfeſ.*ad conſuet.Neapol.tom.*1.*in addit.ad q.*16.*n.*14. & 15.*pag.*138. Ioan. Maria Nouar.*lib.* 2. *q. forenſ. lib.*1.*q.*54. Sperell.*deciſ.*16.*n.*52. & 53. Tamburin. *de iure Abbatiſſar.diſp.4.q.*10.*n.*21.

Nec etiam ſub hoc Decreto comprehenduntur renunciatio beneficij, poteſt enim nouitius habés

233 beneficium eccleſiaſticum illi validè renunciare, non ſeruata ſolemnitate Concilij, Trid.*d.c.* 16. vt docet Tamburin.*d.tom.3.diſp.6.q.*10 *n.*3. Machado *d.tom.2.lib.5.part.1.tract.* 3. *docum.* 1. *nu.*6. Villalob. *in ſum.p.* 2.*tract.* 33.*diffic.*17.*n.*11. Nic. Garc. *d.p.*11.*cap.*9 *num.*12. & 13. quem refero Ego ipſe *d.p.3.alleg.*99.*num.*19. Sed quamuis hæc ſententia in puncto Iuris verior, ſit contraria tamen, quæ ait diſpoſitionem Concilij *vbi proximè*, vendicare ſibi locum in reſignatione beneficij, receptior videtur, quamque tuentur Maiol *de irregular. lib.*1. *c.6.poſt n.*1. Flamin. Pariſ *de reſign.beneficij, lib* 3. *q.*13.*à num.*4. Campan.*d.rub.*12.*cap.3.n.* 10. Azor. *inſtit. moral.p.2.lib.7.cap.*20.*q.*6. Molfeſ.*tom.1.ad conſuetud.Neapol p.4.tit.de renũciation.q.*16.*n.*34. & 35.*in ſum.moralis Theolog.tract.* 6. *cap.*12.*num.* 28.*in fine* Ceuall.*Commun.contra commun.q.*121.*n.* 4. & 5. Ludouic. Miranda *d.tom.*1.*q.*23 *art.*5. Mari. Antonio.*variar.reſol.lib.*1 *reſolut.*112. *caſu.*62. Fr. Martin. de S. Ioſepho *d. cap.* 2.*num.* 34. Nouar. *in Lucerna Regul.verb.renunciation.n.*8. Sanch. *dict. lib.7.cap.5.num.*38. Suar.*tom.*3.*de relig.lib.*5. *c.*16. *n.*12. Barthol. à S. Fauſto *d. lib.5.q.*181. Fr. Bartholom. de Vecchis *diſp* 8.*dub.7.n.*4. Hieronym. Venero *in examine Epiſcop.lib.6.cap.*15. *nu.* 23. Alexander. Peregrin.*in commen.ad conſtitut. cleric. regul.p.2.c.1.litt.G.§.*1. Sperell. *dict.deciſ.*16 *num.*49. Alphonſ. de Leone.*dict.quæſt.4.praxi* 1. *num.* 82. vbi cum aliis ſubdit conſequenter dictam renunciationem continere tacitam conditionem, ſi profeſſio ſequatur, & ideo non poſſe Epiſcopum illud conferre, & alias collatum donec talis profiteretur, ſi non profiteatur, de facto eſſe reddendum nouitio egredienti, & *ibidem in verſic. ſecunda difficultas*, reſoluit profeſſum nulliter, ſi ſua profeſſione nulla declarata, exeat, à Religione, non poſſe habere regreſſum ad beneficium ſic reſignatum, & renũciationé ipſius etſi fiat ex qualibet, cauſa, tamen ſemper ſimpliciter cenſeri factam ne collatio eorum maneat in ſuſpenſo, & addit de facto fuiſſe declaratum tamen nulliter profeſſum non poſſe obtinere mandatum de manutenendo aduerſus eum, qui Papa fuit ex dicta cauſa promiſſus, & in profeſſionem immiſſus.

Item nec comprehenduntur teſtamenta, codicilli, & donationes cauſa mortis. Ita Nau.*de commento* 2.*de Regularib.n.* 10. & *conſ.*83.*n.*2. & 3.*ſub tit.de Regularib.in nouis*, Gaſpar. Theſaur.*deciſ.*56. Tapia *in d. Auth. Ingreſſi, verb.ideoque nec de his, c.* 1.*n.*15.*in fine*, Humad. *l.7.gloſſ.* 3.*ſub tit.de vltim. vol.* Menoch *in addit.ad lib.*2 *de arbitr.caſu* 436. *n.* 16. Molin.*d.diſp.*159.*verſic. ambiget fortaſſe*, Gutier *in c.quamuis pactum de pact. lib.* 6. *verb. dum nuptui tradebatur & canon.q. lib.*2. *c.* 1. *n.*26. *cum ſeqq.* Fr. Emman.*in ſum.tom.*1.*c.*90. *n.*5. *q.Regular. tom.*2.*q.*47.*art.*2. Azori.*d.p.*1.*lib.*12.*c.*1.*q.*14 *in fine*, & *lib.*13.*cap.*9.*q.*2. Veg.*in ſum. tom.* 1.*c.* 9. *caſu* 4. & *tom.*2.*c.*50.*caſu* 3. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. collect.* 584. Emman Sà. *ver. religio num.* 5. Læl. Zech.*ad republ.eccleſ.tit.de Regularib. cap.*3. *n.*10. Villalob.*in ſum.tom.* 2. *tract.* 35. *diffic.* 17 *num.*2. Leſſ.*d.cap.*42.*n.*4. Aluar. Valaſc. *de partiti. cap.*16. *à nu.*13. Ceuall.*Commun.contra commun.q.*63. *n.*7. & *q.*121.*à nu.*4. Cened.*ad Decretum collect.* 50.*in fin.* Nicol. Garc.*d.p.*11.*cap.9.n.* 27. Sanch.*d.cap.5.num.*11. Bened. Ægid.*d.§.* 2.*num.*2. *cum ſeqq.* & *n.* vlt. Lud. Miranda *d.q.*23.*art.* 4. optimè Campan. *d.rub.* 12. *c.* 23. *n.*12. Bartol. à S. Fauſto *d.lib.5.q.* 188. & *ſeqq.* Armeodar.*in addit.ad recop.legum Navarra lib.2.tit.*18 *lib.7.de Religion.n.*21. Monet.*de commu.vlt.volunt.cap.*5 *num.*11. Stephan. Gratian. *diſcept.forenſ.tom.7.cap.*587.*n.*30. Franc. Molin. *de ritu nupt.lib.3.q.*99.*nu.*26. Laurent. de Peitinis *in Conſtit.ſui Ordinis Minimor. Conſtic.* 2. *Sixti IV. n.*74. Hieron. Rodeiic. *in compendio q. regul. reſol.* 53.*n.*10 Alex. Peregrin.*in comment.ad. Conſtic cleric.regular.p.2.c.1.lit. G.§.*4. Fr. Barthol. de Vecchis *d.diſp.*8.*dub.*10.*num.*3. Tambur.*d.diſp.6.q.*10.*n.*7. & 71. idem Laurent. de Peitinis *de Prælato q.* 3. *c.* 1.*n.*208. Sperell. *in deciſion. fori eccleſiaſtici deciſ.* 16.*n.*30. Machado *d.tom* 2 *lib.5.part.*1 *tract* 3.*docum.*1.*n.*2. Fr. Martin. de S. Ioſepho *in expoſit.regulæ S.Franciſci cap.1.num.*41. Ouiedo *in praxi regular. part.1.tract.6.cap.3.q* 8.*numer.*17. Idem Laurent de Peitinis *de priuileg. Regul.tom.1.in Conſtitut.* 2. *Sixti IV.n.*74 *pag.*30. Ego ipſe *dict.part.* 3.*allegat.*99. *n.*12. 234

Cõtra Spin.*in ſpeculo teſtam gloſſ.*12.*in princip. num.*40. Caſtill.*de vſufr.lib.1.c.*68 *n.* 7. exiſtimantes nullam renunciationem, donationem, aut teſtamentum valere eius, qui monaſterium ingreditur, niſi ſeruata illius decreti forma. 235

Item nec comprehenduntur renunciationes, ſeu donationes ab exiſtente adhuc in ſæculo factæ prætextu tamen, & intuitu ingreſſus religionis, quia ſæcularis ante habitus ſuſceptionem & nouitiat. ingreſſum poteſt etiam intuitu eiuſdem ingreſſus validè de ſuis bonis diſponere, illa renunciando, donando, ſeu obligando, abſque ſolemnitate in præfato Concilij decreto petita. Ita reſoluunt Mand.*conſ.*22.*à n.*8.*vol.*1. Paſarel.*in compend. Minorum c.*37. Confect.*in priuil. Mendicãt.tit.*13. *c.*12. & 13. Quarãt.*in ſum.Bullarij verb. Monaſteria & conuentus verſ. dubium illud*, Menoch. *in addit. ad lib.2.de arbitrar.caſu* 436.*à numer.* 3. Sorb *in*

August. Barboſ. de Iur. Eccleſ.

ſuis addit. ad compend. Mendicant. verb. Nouitius verſ. ſed hic ſunt aliqua aduertenda, Girond. de priu. q. 106. ex n. 544. Hermoſil. ad l. 1. t. 4. p. 5. ſuper gloſſ. 41. num. 14. & 15. Matta conſil. 74. n. 26. & 17. Cened. canon. lib. 1 q 6. n. 5. & 8. Adrian. Neguſan in Sylua reſponſ. 10. n. 49 Galerat. de renunc. lib. 3. c. 7. n. 7. pag. 217. Fr. Martin. de S. Ioſepho d. c. 2. n. 40. Aluar. Valaſc. d. c. 16. num. 22. cum ſeq. Zanard. in direct. Theolog. p. 2. c. 17. verſ. primo ſi ſit facta. Veg. in ſum. tom 1. cap. 91. caſu 4. & tom. 2. c. 50. caſu 3. Theſaur. quæſt. forenſ. lib. 2. q. 56. n. 8. & 9. Megala. t. 2. lib 2. c. 27. n. 25. & 26. Nald. verb. religioſus n. 1. Fr. Emman. tom. 2. q. 47 art. 8. Steph. Gratian. Marchia deciſ. 37 Bened. Ægid. in repet. d. l. 1. p. 4. §. 2. n. 22. ad fin. Franc. Molin de ritu nupt. l. 3. q. 99. n. 30. Caſtil. controuerſ. lib. 1. de vſufructu c. 65. n. 7. Campan. d. rubr. 12. cap. 3. n. 17. Nicol. Gare. d p 1 l. c. 9. n. 15 Galler. in margarita caſuum conſcientiæ verb. Religioſus. pag 226. col. 1. verb. Nouitius 1. Vgolin. de poteſt. Epiſcopi cap. 27. §. 7. n. 1. Armendar. d. l. 7. de Religion. n. 20. & 25. Villalob. in ſum. tom. 2. tr. 45. diffic. 10. n. 4. Portel. in dub. Regular. verb. Nouitius n. 41. Tamb. d. tom 3. diſp. 6. q. 10. n. 10. Roland. Cauagnol Mediolan. dec. 17. n. 21. p. 1. Molfeſ. ad conſuet. Neapol. p. 4. t. de renunciat p. 16. n. 15. cum ſeqq. Cutelli de donat. tom. 1. tr. 1 diſcur. 2. part. 3. n. 153. pag 135. Barbat. de diuiſ. fructuum p. 2. c. 2. n. 85. & 86. D. Sperell. dec. 16. n. 18. & 32. nouiſſimè D. Noguerol. dec. 6. n. 24 tom. 1. Nouarr. in Lucerna Regul. verb. renunciatio bonor. n. 9. cum ſeqq. Caſtr. Palao in opere mor. tom. 3. tr. 16. diſp. 1. puncto 17. à n. 34 Hector Capic. Latro deciſ. 31. n. 7. vbi quod hæc opinio frequentiori Doctorum calculo eſt approbata, latè Rota in Romana donationis 1. Februarij 1640 coram R. P. D. Roias, Laurent. de Peirinis de priuileg. Regul. tom. 1. conſtit. 2. Sixti IV. n. 73 p. 30. Sanch. d. l. 7. c. 5. n. 4. cum ſeqq. Aloyſ. R in deciſionibus curiæ Archiepiſcop. Neapol. p. 1. dec. 295. ad fin. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 5 q. 183. Barthol. de Vecchis d diſp. 8. n. 4 Alex. pereg. d. p. 1. c. 1. litt. G. §. 2. vbi in verſ. quintò ita declarauit, refert declarationem, ego ipſe d. alleg. 99. n. 17. & tenuit Rota in Parmen. tranſactionis. 20. Decembris 1627. coram R. D. Duran. v. tandem non obſtat, inter impreſſas dec. 121. vbi etiam fuit dictum in donatione facta ab eo, qui adhuc non eſt ingreſſus Religionem, ſed cogitat de ingreſſu, eſſe adhibendam ſolemnitatem legis, ſeu ſtatuti ſæcularis, quia dum non ingreditur eſt ſæcularis, & ideo ſubijcitur legibus ſæcularibus, quod etiam declarauit Sacra Congreg. Concil. de anno 1626. & latè Sperel d. deciſ. 16. per tot.

Quamuis contrarium, imo renunciationem, ſeu donationem factam ab exiſtente adhuc in ſæculo prætextu, & intuitu ingreſſus religionis nullam & inualidam eſſe abſque ſolemnitate in illo decreto petita, teneant Nau. conſ. 7. & 8. de donat. in antiq. aliàs conſ. 81. & 81. de regular in noui. Fuſc. de Viſitat. lib. 2. c. 18. n. 37 Rojas in epitome ſucceſſ. c. 7. n. 30. & 31. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 12. pr. n. 5. Menoch. conſ. 388. n. 7. Emman. Sà verb. religio n. 5. Gutierr. in repet. cap. quamuis pactum, de pact. l. 6. § dum nuptui tradebatur. in fine. Cancer. var. lib. 2. cap. 8. n 81. Ceuall. d. q. 115. in fine, & quæſt. 121 n. 4. & 5 Molin. de Iuſt. tr 2. diſp. 139. verſ. ambiget, & diſp. 149. verſ quoad Eccleſiam, & diſp. 604. num. 1. Azori inſtit. moral. p. 1 lib. 13. c. 9. q. 2. Ludouic. Miranda d. tom. 1. q. 23. art. 1. Leſſi d. l. 2. c. 41. n. 39. & 40. Mari. Antonin. var. reſol. lib. 1. reſol. vlt. caſu 42. Rota in Romana donationis de Mongelinis 14. Ianu. 1636. quam refert Tamburin. de iure Abbatiſſar. dec. 8. n. 13. cum ſeq. Machado d tom. 2. lib. 5. p. 1. tr. 3. docum. 1. n. 4.

236 Mulier quæ diutius permanſit in monaſterio in habitu nouitiæ cum licentia permanendi, educationis cauſa, poteſt validè donare ipſi monaſterio, non obſtante Decreto Conc ſeſſ. 25. cap. 13. de regul. quia non eſt Monialis. Ita S. Cong. Conc. in Fauentina 31. Iulij 1627.

237 Ad hoc autem, vt donatio, ſeu renunciatio nouitij facta cum ſolemnitate Concilij d c. 16. ſit firma requiritur vt profeſſio fiat vnde illa non ſequuta, quia mortuus eſt nouitius antequam eam faceret, vel ad ſeculum rediit, donatio, ſeu renunciatio erit irrita, & nulla. Ita Nau. conſ. 1. de ſtatu mon. in antiq. alias conſ. 9. de ſucceſ. ab inteſt. in nouis Fr. Emman. in ſum p. 2. cap. 9 num. 6. & d. tom. 3. q 47. art. 12. Paſſarell. in priuileg. Minor. c. 37. Ouiedo in praxi Regular. p. 1. tr. 6. c. 3. q 6. n. 13. Sanchez dict. cap. 5. à num. 48. Honded. conſ. 73. à num. 16. vol. 2. Barthol. à S. Fauſto d. lib. 5. q. 186. Alex. Peregr dict. cap. 7. litt. G. §. 14. Laurent. de Peirinis d. Conſtit. 2. Sixti IV. n. 76. Barthol. de Vecchis. d diſp. 8. dub. 8. n. 3. & dub. 9. n. 6. Hieronym. Rodetic. in compendio quæſt. regul. reſol. 53. n. 12. Machado d tom. 2. l. 5. p. 1. tr. 3. docum. 1. n. 4. Caſtr. Palao in opere morali tom. 3. tract. 16. diſp. 1. puncto 17. n 34. cum ſeqq. Nouarr. in Lucerna Regular verb. renunciatio bonorum n. 14. Noguerol. tom. 1. alleg 6. n. 24. in fine. Aduertit Nouar. vbi proxime n. 17. prope fin. quod quamuis renunciatio reuocetur ex regreſſu à Religione, tamen hoc ceſſat quando Regularis eſſet eiectus à Superiore ex legitima cauſa, quia tunc non habebit regreſſum ad bona renunciata, vel donata.

238 Nec ſufficit vt profeſſio fiat, niſi valida exiſtat, vt reſoluunt, Barr à S. Fauſto d. lib. 5. q. 187. Sanch. d. lib. 7. cap. 5. n. 55 Ouiedo d. n. 13. Laurent. de Peirinis d. conſt. 2. Sixti IV. n. 78. Peregr. d. cap. 1. litt. G. §. 17. 239 Ratificata verò profeſſione, ſi illa nulliter emiſſa fuerit, cenſeri quoque renunciationem, ſeu donationem ratificatam, & validam, tenet Aloyſ. Ricc in deciſ. curiæ Archiep. Neapol. p. 4. deciſ. 146. Sanch d lib. 7. cap. 5. n. 56. vbi ait quòd ſi profeſſio eſſet nulla, non ratione ætatis, ſed quia facta eſſet anno non integrè tranſacto, vel ex metu, aut aliis de cauſis, in hoc caſu cum renunciatio ab initio valuerit, ciúſque firmitas pẽdeat à profeſſione validè emiſſa, quãuis profeſſio fuerit initio irrita, & ſic non confirmauerit renunciationem, cum tamẽ adhuc in ſuo priſtino valore perſeueret, confirmabitur, quoties illa profeſſio ratificata fuerit, alia profeſſione ſiue expreſſa, ſiue tacitè valida, refert Peregrin. d. p. 2. cap. 1. litt G. §. 17. Quamuis non ſine fundamento reprobet. Hieronym. Roder. in compendio quæſt. regular. reſol. 53. ſub n. 11.

240 An renunciatio facta à nouitio profiteri volẽti in religione, ſi poſt emiſſam valide profeſſionem, efficiatur, Epiſcopus, ab eo reuocari valeat? Quæſtio eſt dubia, in qua ad firmatiuam partem tenuerunt in pacto Molfeſ. poſt vol. 1. ad conſuet. Neapol. conſ. & poſt vol. 2. conſ. 39. per tot. latè Lauret. de Franchis de controuerſ. inter Epiſcop. & Regul. q. 118. Carol. Maranta tom. 3. reſp. 55. & ideo reuocanda ob effectum tacite inhærentis clauſulæ, Vincent de Anna alleg. 21. n. 28. Surd. conſ. 133. n. 29 & deciſ. 163 n. 12. Molfeſ. d. conſ. 1. n. 20. & dict. conſ. 39. n. 12 nam omnis renunciatio ſub illa tacita conditione facta intelligitur, Decian. conſ. 52. n. 16. vol. 1 Alex. de Neuo conſ. 51. n. 8. Giphan. de renunc. vlt. §. fin Aloyſ. Ricc in prax. aurea reſ. 152.

Steph.

Steph. Grat. *Marchia dec.* 42. *n.* 24. Surd. *conſ.* 445. *n.* 35. *lib.* 3. Ex eo quia donatio intelligitur rebus ſic ſtantibus, & in eodem ſtatu permanentibus, cũ quia quælibet donatio, ſeu renunciatio reuocatur ob cauſam non ſequutam *lib.* 2. *C. de condict. ob cauſam* Steph. Grat. *Marchia dec.* 42. *n.* 14. Surd. *conſ.* 445. *n.* 35. Molfeſ. *d. conſ.* 1. *n.* 16. *& d. conſ.* 39. *n.* 15. & maximè vbi ſit per ingreſſum religionis quia tunc arguitur cauſa finalis, ſecundum Cranet. *conſ.* 152. tum denique, quia renunciatio huiuſmodi facta videtur ſub conditione ſi renuncians perſeueraſſet in monaſterio, hæc autem conditio ceſſauit religioſo exeunte è monaſterio ad Epiſcopalem dignitatem, ergo renunciatio euanuit, *ad l. cedere diem. ff. de verbor. obligat. l. qui heredi, § fin. ff. de condit. & demonſtrat.* Denique, quia omnis renunciatio ob arctam, ſtrictamque ipſius naturam, extenſionem non admittit, *l. ſi actionem C. de pact.* Sim. de Prætis *conſ.* 141 *n.* 6. *vol.* 1. Turret. *conſ.* 77. *n.* 30 Ioſeph. Lud. *Lucenſ. deciſ.* 5. *n.* 46. Paul. Galerat. *de renanc. l.* 1. *c.* 10. *n.* 21. *& c.* 12 *n.* 10.

241 Contrarium verò, imò Religioſum factum Epiſcopum non reuocare renunciationem per ſe ipſum factam tempore ingreſſus in religionem cum debitis ſolemnitatibus iuxta formam Concilij Trid. *ſeſſ.* 25. *de regul. c.* 16 conſuluit conſiliarius de Anna *conſ.* 45. *per tot. tom.* 1. & nouiſſimè tenent Laur. de Peirinis *de Pralat. q.* 3. *c.* 1. *n.* 211. & latè D. meos Marius Cutel. *in tr. de donat. contemplat. matrim. aliiſque de cauſis inter parentes & filios factis tom.* 1. *tr.* 1. *diſc.* 2. *p.* 3 *ex n.* 132. Ex eo quia Regularis profeſſus ex aſſumptione ad Epiſcopatum non deſinit eſſe regularis. & religione ligatus quoad votum paupertatis, & alia ſubſtantialia regulæ, quæ ſint compatibilia cum dignitate & officio Epiſcopi, *c. de monachis* 16. *q.* 1. *c. cum ad monaſterium in fine de ſtatu monach.* gl. *verb. mendic. in c. quorundam de elect. l.* 6. quam ſequitur Nic. de Vbald. *in tract. de ſuc eſſ. cleric. p.* 1. *n.* 3. cum aliis citatis ſupra *l.* 1. *c.* 9. *n.* 146. ergo cum profeſſio validè facta fuerit, & etiam poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, illa remaneat ſicut antea; & Epiſcopus adhuc Religioſus dicatur, & exiſtat, non poteſt dici cauſam ob quam donatio facta fuit, non eſſe ſequutam, vel Epiſcopum deſinere eſſe religioſum, quamuis è monaſterio exeat.

242 Ego tamen ſub diſtinctione has contrarias opiniones componendas eſſe duxi: aut enim bona per huiuſmodi renunciationem iam tertio quæſita fuerunt, Religioſo nondum ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpto; & tunc credo veriſſimam ſecundam opinionem ex fundamentis in eius confirmationem adductis; aut quæſita adhuc non ſunt, vtpotè, quia renonciauit iuri ſuccedendi in legitima materna, & póſt emiſſam profeſſionem ad Epiſcopatum viuente eadem matre tranſlatus fuit, hoc enim caſu recuperat ius ſuccedendi in dicta materna legitima, cum medio tempore nulli fuerat virtute renunciationis huiuſmodi aliqua res acquiſita, quod in ſumma euincunt prioris ſententiæ fundamẽta, me citato *in hoc loco* Nou. *loco vbi ſupra à n.* 18. & in his terminis articulo bis & iterũ maturè diſcuſſo declararunt Eminentiſſimi Cardinales ſacri Concil Trid. interpretes in hæc verba. *Die 21. Ianuar. 1631. propoſito in Sacra Congregatione Conc. Trident. dubio ad inſtantiam N. Regularis profeſſi, & ad Epiſcopatum promoti Eminentiſſimi Patres cenſuerant dictum oratorem recuperare ius ſuccedendi etiam in bonis ab eo renunciatis, dummodo non*
243 *ſit alteri acquiſita.* Ratio eſt, quia huiuſmodi regularis ad Epiſcopatum promotus recuperare poteſt ius ſuccedendi quoad bona delata poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, in commodum tamen ſuæ Eccleſiæ reſpectu proprietatis: id enim bene ſe compatitur cum ſubſtantialibus religionis, & voto paupertatis emiſſo, vt ex text. *in cap. ſtatutum.* 18. *quæſt.* vbi gloſſ. Archid. & Turret. declarant verba illa, *ſibi iure vendicandi*, id eſt, *ſuæ Eccleſiæ*, S. Thomas 2. 2. *q.* 185. *art.* 8. *circa fin.* Nauar. *conſil.* 15. *numero* 4. *de Regular. & de redit. Eccleſ. quæſt.* 1. *monita* 9. *n.* 1. Fr. Emman. *q. Regular. tom.* 2. *q.* 59. *artic.* 7. Rota *in Vſſellen hæred.* 24. *Maij* 1619. *coram R. P. D. meo Pirouano*, in qua firmatur vſumfructum poſſe ſibi acquiri, ſequendo *deciſ.* 401. *n.* 7. *coram Gregorio XV.* Secus dicendum in bonis delatis ante adeptum Epiſcopatum, ſiue fuerint per alium actualiter quæſita, vt tradunt Bart. *in tract. Minorit. lib.* 1. *diſtinct.* 3 *cap.* 2. Bald. *in l. ſi alienum §. in extraneis n.* 2. *verſ. ſecundo facit, ff. de hæredib. inſtit.* Felin. *in c. in præſentia n.* 56. *verſ. & adde, de prob.* Feder. de Senis *conſil.* 26. Nicol. de Vbald. *de ſucceſſ. ab inteſt. p.* 1. *n.* 4. *verſ. dũmodo*, ſiue adhuc in ſuſpenſo remanerent prout cenſuit Federic. *dict. conſ.* 26. Beroi. *in dict. cap. in præſentia numero* 510. Nicol. de Vbald *vbi ſupra.* Declara tamen quod *ſupra* diximus de ſecunda opinione, in quo eam veriſſimam iudicamus, procedere vbi renunciatio, ſeruatis ſeruandis facta fuerit cum ſubſequuta profeſſionis emiſſione abſque alia proteſtatione, ſeu pacto facultati recuperandi bona renunciata, ſi à Religioſo transferri, ſeu egredi contigerit, tunc enim proteſtatio huiuſmodi facit vt bona ſic renunciata irreuocabiliter alteri non quærantur. Anchar. *in cap. ſtatuimus, ſub n.* 7. *verſic. ſi verò, de reg.* & *ibi* Hoſt. *num.* 4. *verſ. de his quæ*, Carol. Zabareſſ. *num.* 6. *verſ. in hoc tamen*, Abb. *n.* 4. *verſ. ſed quæritur.* & in puncto in renunciante, qui poſtea emiſit legitimam profeſſionem, Feder. de Senis *d. conſil.* 16. *numero* 30. *verſ. item pone*, & in his terminis pacti loquitur Natt. *conſil.* 180. *numero* 4. & 5.

Illud aduerte oportet quod renunciationes, donationes, vel ceſſiones iurium factæ per monaſterium Monialium capitolariter congregatarum de hæreditate, quæ debebatur ingreſſuræ monaſterium iam electæ per Capitulum, non exigunt ſolemnitates Iuris communis requiſitas in alienationibus bonorum immobilium Eccleſiæ, nec formam Conciliarem, ſed iuxta Iuris communis, vel municipalis ſanctionẽ procedere debent præſertim verò eam formam non exigunt, cuius meminit S. Concil. *d. cap.* 16. quia illius contextus non loquitur in renunciatione facta à monaſterio: ita Valaſc. *d. cap* 16. *num.* 28. *verſ. tertius modus*, Coſta, *in tract. de re integr diſt.* 104. *n.* 1. Cabal. *conſ.* 104 *n.* 5. *lib.* 1. Læl. Caput. *ad conſuet. Neap. ſuper conſ. ſi moriatur p.* 3. *§.* 9. *n.* 8. *cum ſeqq. p.* 326. Barbat. *de diuiſ. fruct. p* 2. *c* 2. *n.* 85. *&* 86.

Supereſt nunc vt aliquid de licentia Epiſcopi, 244
ſeu eius Vicarij, quæ in huiuſmodi renunciatione, ſeu donatione interuenire debet, aliquid dicamus, & in primis aduerto obtentam requirit, ſicut reſoluunt Sanch. *d. c.* 5. *à n.* 76. Ouiedo *in praxi regul. p.* 1. *tr.* 8 *c.* 3. *q.* 7. *n.* 14 Barth. à S. Fauſto *d. l.* 5. *q.* 201. Peregr. *d. p.* 2. *cap.* 1 *ditt. C. §.* 32. Ego ipſe *d. alleg.* 99. *n.* 10. non tamen in ſcriptis deſiderari obſeruant Barth. de Vecchis *d. d.* 8. *dub.* 9. *n.* 5. Laur. de Franchis *de contr. inter Epiſc. & Reg. in q. diuerſ. q.* 42. *in pr.* Barthol. à S. Fauſto *d. l.* 5. *q.* 200. vbi *q.* 199. ſubdit hanc licentiam poſſe delegari de quo etiam Sanchez

chez d.cap.5.num.75. Peregrin. d. p.2. c.5. litt.C. §.29.Ego ipſe d. allegat.89.n.9. Et debere in ipſo actu renũciationis interuenire poſt Cened.Canon. queſt.lib.1.q.6.num.14. firmauit Rota in Romana fideicommiſſi 15.Nouemb. 1624.coram bonæ memoriæ Remboldo, vbi etiam fuit dictum quod hæc licentia ob hoc non præſumitur ex lapſu plurium annorum, vnde refert deciſum Fr.Barthol.de Vec-
245 chis d.diſputatione 8.dub.9.n.3.omiſſa hac licentia & profeſſione ſequuta nullam eſſe renunciationẽ ipſo iure. Laur.de Franch loco citato, dum reſoluit non ſufficere licentiam ſubſequutã, atque ſatis eſſe tacitam habitam ex ratihabitione de præſenti.
246 Renunciatio verò facta ad fauorem Patrum Societatis I e s v per nouitium inter Patres eiuſdem Societatis, eſt valida, non obſtante quòd fuerit facta cum licentia Epiſcopi, S. Cong.Concil. in
247 Neapolitana 20. Mart.1621.

Epiſcopus autem, qui hanc licentiam elargiri debet, ſufficit ſi confirmatus ſit, quamuis nondum conſecratus, ſecundum Sanch.d.capite 5. num. 65. Barthol. à S. Fauſto d.lib. 5.q. 194. Peregrin. d p. 2.c.1.litt.C.§.25.Machado d.lib.4. p.6. tractat.10. docum.8.num.2.Ego ipſe d.alleg.99.n.4.

248 Archiepiſcopus quoque ſi conſecratus ſit, licet nondum Pallium receperit, poterit huiuſmodi licentiam in ſua Diœceſi impartiri, vt reſoluunt Sanch.d.c.5.num.66.Peregrin. d p. 2. cap. 1. lit.C. §.26.Ego ipſe allegat.99.num. 4. In Diœceſi verò Suffraganei nun habet poteſtatem concedendi hanc licentiam, niſi Epiſcopo eam denegante deuolueretur per appellationem cauſa ad ipſum, ſicut benè notat Sanch.d.c. 5.num. 68. Capitulum Sede vacante eandem licentiam concedere tradunt idem Sanch.d.c.5.n 67.Barth. à S. Fauſto d. lib.5.q.195. Peregrin. dict. part. 2. capite 1. lit. C. §.26.

249 Abbates quoque, & alios Prælatos habentes iuriſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſcopo ſubiectos in ſuis diœceſibus poſſe huiuſmodi licentiam concedere aſſerunt Sanch.d.cap.5.n.68. Barthol.à S.Fauſto d.lib.5.q.196. Barthol.de Vecchis d.diſp.9.dub.2.n.2.Peregrin. d.p. 2.c.1.litt.C. §.27.Ego ipſe d.alleg.99.n.6.

250 Prælatos verò Regulares eàm facultatem concedere non poſſe in monaſteriis exemptis, & ſibi ſubiectis, quia Conc.Trid.d.c. 16. ſolùm Epiſcopi licentiam ad hanc renunciationem petit, reſoluunt Ludouic.Mirand.d. tom.1.q. 23. art. 6.concl. 2.Fr.Emman q.Regul.tom.2.q.47.art.14. Barthol. de Vecchis d.diſputat. 8.dub. 9.n.2. Laur. de Franchis in d.tract.q.43.Peregrin.d.part.2. cap. 1. litt. C.§.30.Sanch.d.c.5.n.74.vbi n. 75.cum Fr.Emm. in ſum.tom.2.cap. 7.n. 1.in fine,& Vega tom. 2.ſum. cap.50.caſu 3. aſſerit in aliquibus Religionibus in deſuetudinem abiiſſe hanc licentiam petere ab Epiſcopo, quod ille approbat ſi conſuetudo fuerit legitimè præſcripta, vt contra decretum Concilij d.c.16.vires obtineat.

251 Iuxta eiuſdem Concilij diſpoſitionem in d.c.16. poterit Vicarius generalis Epiſcopi, ſeu Capituli Sede vacante hanc licentiam concedere, ſicut ex eo colligunt Sbroz.de Vicario Epiſc. lib. 2.q. 207. Barthol.à S Fauſto d.lib.5. q.197.Peregrin. d. p. 2. cap.1.lit.G.§.28.Sanch.d.cap.5.num.69. vbi n.70. idem dicendum putat de Vicariis quorumcunque Prælatorum iuriſdictione Epiſcopali in ſua Diœceſi gaudentium, refero ego ipſe d. alleg. 99. n.8. Vicario verò foraneo integrum non erit hanc licentiam concedere abſque expreſſa commiſſione ſibi facta, vt bene reſoluunt Sanch.d. c.5. num.7. Barthol.à S.Fauſto d.lib.5.q.198.Fr.Barth.de Vecchis d.diſputatione 8.dub.9.nu.2.Peregrin. d.p.2.c. 1.lit.G.§.28.verſ.idem dicendum. Nec eſt obliuiſcendum licentiam Ordinarij à Concilio requiſitam concedendam eſſe cum aliquali cauſæ cognitione, & voluntatis profitentis ſcrutatione, qualitatiſque ipſius, & ſic per modum decreti authoritatiui, ita Molpheſ.ad conſt.Neapol.tit.de renunciat.q.16.num.17 & ſeqq Sperel.d.deciſ.16. n. 55. vbi atteſtatur ſic totius ferme Italiæ vſum obtinere & conſuetudinem interpretatiuam declaraſſe. 252

Exigit præterea Conc.Trid.vt intra duos menſes proximos ante profeſſionem renunciatio fiat, quia (vt notat Menoch.conſ.388.numer.7. volum. 4.quem refert Laurent.de Franchis de controuerſ. inter Epiſcopos & Regulares in quaſt.diuerſ. q. 44. in fine) eo tempore iam ſunt nouitio penè probatæ Religionis auſteritates, & deliberatio emittendæ profeſſionis iam manifeſta ſatis apparet curſu decem menſium non ita vt integro bimeſtri ante profeſſionem fieri debeat, ſed vt ſatis ſit toto eo bimeſtri ante profeſſionem fieri, quamuis immediatè ante illam, vt aduertunt Sanch.d.cap.5.nu.80.Barthol.à S.Fauſto d.lib.5.quæſt. 192. Peregrin. d. p. 2. c.1.litt.G.§.20. Sperell.in deciſ fori eccleſ.deciſ.26.num.54. reprobans Nou. quæſt.forenſ.p. 2. quaſt. 78. exiſtimantem renunciationes, quæ fiunt ante duos menſes profeſſioni proximos validas eſſe abſque dictis ſolemnitatibus. Vnde renunciationem factam per diem ante dictos duos menſes non valere, quia contra formam Concilij, cenſuit S.Congregat. Concil. ſub die 21. Ianuarij 1627.

Hoc autem bimeſtre computandum eſt de mo- 253
mento ad momentum, & ſecundum quod occurrit menſis in Kalendario, ſicut docent Sanchez d.cap.5.num.81.Barthol.à S.Fauſto d.lib. 5.q. 19. Barthol.de Vecchis d.diſputatione 8.dub 9.num. 5. Peregrin.d.c.1.litt.G §.29.verſ.probatur quia. Laurent.de Peirinis de Prælato q.3.c.1. num.214.Sperell.d.deciſ.16.num.54.in fine.Laurent.de Franchis d.q.44.in princ.

Contra Læl.Zech.de Republ.eccleſ.tit. de Reg. cap.2.num.14.& Zerol.in praxi Epiſcop.p.1.verb. Monachus, in fine, exiſtimantes id bimeſtre non debere eſſe mathematicum, ſed morale, ac proinde eam renunciationem non eſſe irritam, ſi paulò ante id bimeſtre fiat.

Nihil refert ſi facta ſemel renunciatione bime- 254
ſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, vt quia tranſacto bimeſtri eſt completa ætas, & annus nouitiatus, differatur profeſſio, ex quacumque cauſa dilatio contingat, vt reſoluunt Sanch. d. cap.5. n.81. Laur.de Peirinis d. q. 3.c.1.n.214. Laur. de Franchis d.q.44.in med.& deciſũ aſſerit Armend. d.lib.7.de reg.n. 8.vbi n.27. ſubdidit Conc.Trid. verba in d.c. 16. ibi intra duos menſes, verificari etiamſi vltra plures menſes anni probationis profeſſio fiat, & n.22 refert pariter reſolutum tenere renunciationem quam aliquis fecerit ante profeſſionem per duos menſes licet ante completum decimum ſextum annum. Ex quacumque enim cauſa contigerit profeſſionem vltra annum protrahi ſuo valore non deficere renunciationem poſt decimum nouitiatus menſem factam refert deciſum Bart.de Vecchis d.diſp.8.dub.9. n. 5.in fine. Quid autẽ ſtante diſpenſatione Apoſt. vt nouitius nono menſe profeſſus ſit; vel minor ſexdecim annis Vide Sanch.d.c.5.n.83.Peregr.d.p.2.c.1.lit. G.§.21.

Illud

Illud demum aduertere oportet decretum Concilij Tridem. *in d. cap.* 16. vendicare ſibi locum etiam in iis, qui excedunt annum decimum ſextum, & illa verba dicti decreti, *antea facta*, non referri ad ætatem renunciantis, ſed ad duos menſes proximos ante profeſſionem, vt docent Gutier. *canon. lib. 2. cap. 1. num.* 34. Cened. *ad Decretalia collect.* 50. *num.* 5. Fr. Emman. *quaeſt. regular. tom.* 2. *quaeſt* 4. *art.* 13. optimè Franc. Molin. *de ritu nuptiar. lib. 3. quaeſt. 99. num.* 43. Valaſc. *de partit. c.* 16. *num.* 27. Campan. *dict. cap.* 3. *num.* 18. Sanch. *d. cap. 5. n.* 7. Armendar. *dict. lib. 7. de Religionib. num.* 36. Barthol. de Vecchis *dict. diſput.* 8. *num.* 1. Peregrin. *dict. part. 2. cap. 1. litt. G. §.* 1. Ego ipſe *d. alleg.* 99. *num.* 18. latè Molfeſ. *ad conſuet. Neapol. tit. de renunciat. q.* 16. *n.* 31. *cum ſeq.* Sperell. *in deciſion. fori eccleſ. dec.* 16. *num.* 48.

Contra Menoch. *de arbitr. caſu* 436. *num.* 8. & Theſaur. *quaeſt. forenſ. lib. 2. quaeſt.* 56. *num.* 7. exiſtimantes renunciationem à nouitio excedente dictam ætatem ſexdecim annorum abſque ſolemnitate dicti Decreti factam eſſe inualidam.

CAPVT XLIII.

De Statu, & vita Regularium.

SVMMARIVM.

1 *Gradus tres hominum in religionibus diſtincti reperiuntur, vel enim ſunt religioſi ſeu monachi, vel conuerſi, vel oblati.*
2 *Religioſi ſeu monachi illi ſunt, qui in religione aliqua approbata emittunt tria illa vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ.*
3 *Monachi, & Conuerſi in quo conueniant, & differant? oſtenditur.*
4 *Oblati qui dicantur?*
5 *Oblati, & Conuerſi in quo differant?*
6 *Eremita an & quando dicantur religioſi.*
7 *Mulierum tertij Ordinis priuatis domibus degentium ſtatus, & ad habitum admiſſio.*
8 *Legatum relictum ſi monachabitur verificatur in Tertiariis Ordinis S. Franciſci & ſimilibus, qui vitam celibem duxerint.*
9 *Monachorum appellatione qui propriè veniant, oſtenditur.*
10 *Monachi omnes etiam Abbates olim laici erant, & ideò Clericis inferiores habebantur.*
11 *Monachi olim obedientiam præſtabant Oſtiario, & aliis in maioribus ſacris ordinibus conſtitutis.*
12 *Monachi fuerunt in laicali ſtatu vſque ad tempora Euſebij, Zozimi, & Syricij.*
13 *Monachorum appellatione indeſinite veniunt omnes religioſi cuiuſcunque generis.*
14 *Monachorum appellatione veniunt Moniales quoad ea, quæ ſunt proportionabilia.*
15 *Regulares, qui ſunt Mendicantes, Fratres ſimpliciter appellantur.*
16 *Religioſi ſunt alij, qui nec Monachi, nec Fratres vocantur, ſed Canonici aut Clerici regulares dicuntur.*
17 *Religioſi, aut Regularis nomen eſt generale omnes omninò comprehendens, qui ſub regula aliqua communiter perpetuo viuunt.*
18 *Religioſi quidam Mendicantes appellantur, alij non Mendicantes ſunt, ſed nonnulli de Mendicantium priuilegiis gaudent.*
19 *Equites Militarium Ordinum Religioſorum appellatione propriè & ſtrictè non veniunt, niſi in fauorabilibus, vbi adderetur aliquod verbum vniuerſale.*
20 *Milites S. Iacobi de Stapha non ſunt verè religioſi, ac proinde eorum filij nati ex ſoluta, cum qua de licentia magni Magiſtri poterunt contrahere matrimonium, non ſunt ſpurij dicendi, ſed filij naturales.*
21 *Commentarij Abbates non veniunt appellatione Religioſorum.*
22 *Religioſi non ſunt nec largo nec ſtricto modo qui vtuntur matrimonio.*
23 *Equites Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani ex proprietate ſermonis veniunt appellatione Religioſorum in quacunque materia etiam pœnali, vel odioſa, ſi aliàs mente diſponentis contrarium non appareat.*
24 *Equites S. Ioannis Hieroſolymitani verè, abſolutè, & propriè religioſi ſunt, & aliorum more tria vota ſolemnia emittunt ſub regula ab Eccleſia approbata.*
25 *Regulares omnes tenentur ad ea omnia vitanda, vel ſectanda, quæ circa vitam & honeſtatem Clericorum diſpoſita ſunt.*
26 *Religioſis omnibus mandatur vt habitum ſuo Ordini requiſitum, & conuenientem continuo portent.*
27 *Aucupationes, & venationes omnibus religioſis interdicuntur, & canes, aut aues venaticos alere vel tenere prohibetur.*
28 *Religioſis prohibetur ioca ſæcularia diligere, alias amare, gulam & ebrietatem ſectari, & velle in deliciis viuere.*
29 *Silentium vt Religioſi ſeruent continuum in dormitorio, refectorio, & certis horis in clauſtro, præcipitur.*
30 *Arma intra ſepta monaſterij abſque ſuorum Superiorum licentia tenere prohibentur regulares.*
31 *Mulieres intra ſepta monaſterij introducere prohibentur Regulares.*
32 *Religioſi, qui faciunt, aut permittuntur fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum, & c. quas pœnas incurrant, oſtenditur.*
33 *Monaſterij Monachorum nomine, in quod fœminæ intrare non poſſunt, quid veniat? oſtenditur.*
34 *Sacriſtia monaſteriorum, an comprehendatur ſub monaſterij nomine? oſtenditur.*
35 *Infirmaria non comprehenduntur nomine monaſterij.*
36 *Mulierem aliquam medicam an liceat introducere in dormitorium procuratione alicuius religioſi infirmi, oſtenditur.*
27 *Prælatus regulari præcipiens vt fiat proceſſio extraordinaria vt illius occaſione poſſent mulieres clauſtra intrare, an incidat in pœnas, oſtenditur.*
38 *Imperatrices, Reginæ, ac ipſarum filiæ, & ancillæ, quas ſecum deferunt, liberè virorum monaſteria ingredi poſſunt, etiamſi nullum habeant priuilegium.*
39 *Regulares abſque ſuorum Superiorum licentia nō poſſunt*

poſſunt ſe ſubiicere obſeqaio alicuius Prælati, vel Principis, aut communitatis.

40 *Regulares non poſſunt à ſuis Conuentibus recedere etiam prætextu ad Superiores accedendi niſi id faciant à Superiore iniquo ſupra modum vexati.*

41 *Aduocati, vel Procuratoris munus exercere non poſſunt Regulares niſi Superioris licentia, & vtilitate monaſterij concurrentibus.*

42 *Fratres Franciſcani non poſſunt de licentia ſuorum Superiorum aduocati, vel procuratoris munus obire.*

43 *Vtilitas monaſterij propter quam poſſunt regularee aduocati vel procuratoris munus exercere ſufficit indirecta monaſterij indigentis ad magnam pauperiem ſubleuandam, & æs alienum ſoluendum.*

44 *Superior Religionis poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire.*

45 *Regularis in negotiis Abbatis, monaſterij, vel cuiuſcunque religioſi eiuſdem religionis, aut etiam Epiſcopi poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire.*

46 *Religioſus vnus poteſt pro aliis conſtitui procurator in proſequutione cuiuſuis negotij vbi plures monachi admittuntur, & conueniunt in idem.*

47 *Tabellionis officium exercere non poſſunt Religioſi.*

48 *Inſtrumenta poſt profeſſionem complere & ſignare licitè poteſt religioſus, quæ in ſæculo confecerat. vel in ſuo protocollo breuiter, & ſuccinctè conſcripſerat.*

49 *Arbitri eſſe non poſſunt Religioſi, niſi concurrant licentia Superioris, & vtilitas monaſterij.*

50 *Religioſus factus Epiſcopus, & ſimplices Monachi habentes aliquam adminiſtrationem, aut Prioratum, poſſunt eſſe arbitri.*

51 *Teſtes in iudicio eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia, ſi verò de facto teſtificentur, teſtimonia valebunt.*

52 *Religioſus vt ſit teſtis inſtrumentarius, nulla exigitur Superioris licentia.*

53 *Religioſus vt in aliquo teſtamento teſtis ſcribatur, opus eſt licentia Superioris, etiam quando monaſterium hæres inſtituitur.*

54 *Artem chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione exercere non poſſunt Religioſi.*

55 *Chirurgiæ artem ſi Religioſus exerceat cum inciſione vel aduſtione cauſa pietatis, & ægrotus ex hoc decedat, licet illi non imputetur ad peccatum, imputatur tamen ad irregularitatem.*

56 *Artem medicam exercere Religioſis interdicitur niſi cauſa pietatis, & dummodo nullum mortis ſubſequendæ periculum immineat.*

57 *Tutores teſtamentarij, aut datiui eſſe non poſſunt Religioſi etiam de licenſia ſuorum ſuperiorum, & etiam perſonarum miſerabilium.*

58 *Fideiubere non poſſunt Religioſi niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli.*

59 *Fideiuſſio irrita eſt ſi fiat à Religioſo abſque licentia Prælati, & maioris partis Capituli.*

60 *Religioſus licet de Superioris licentia exiſtens in ſtudio poſſit contractus inire, nequit tamen validè fideiubere.*

61 *Doctoratus gradum in Iure Ciuili, vel medicina Religioſi accipere nequeunt. In Theologia verò & Iure Canonico poſſunt ex Superioris licentia; vt n. 64.*

63 *Doctoratus gradus an poſſint accipere Franciſcani & Ieſuitæ oſtenditur.*

64 *Religioſus miſſus à Superiore ad litteras addiſcendas cenſetur quoque licentiam habere vt ad doctoratus gradum neceſſariis monaſterij expenſis promoueatur.*

65 *Exequutores teſtamenti ſiue ad cauſas profanas ſiue ad pias eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia.*

66 *Licentiam acceptandi officium exequutoris teſtamenti poteſt quilibet ſuperior etiam immediatus conuentus concedere.*

67 *Licentia Superioris ad acceptandum officium exequutoris monaſterij non ſufficit obtinere poſt illud ſuſceptum, ſed ad illud quoque acceptandum prærequiritur.*

68 *Licentia Superioris non requiritur quando religioſus exequutor eſſet teſtamenti quoad ſola legata pia, & etiam quando exequutio illa cedit in monaſterij vtilitatem.*

69 *Exequutores teſtamentarij munus obire poſſunt abſque ſuperioris licentia religioſi, qui extra clauſtra ſunt, vt beneficiis perpetuis præſint.*

70 *Exequutores vltimarum voluntatum eſſe non poſſunt Fratres Minores, etiam obtenta ſuorum Superiorum licentia.*

71 *Fratres Minores poſſunt pauperum electionem facere, ſi teſtator id munus eis teſtamento relinquat.*

72 *Bona quæcunque tanquam propria, vel Conuentus nomine poſſidere, aut tenere prohibentur Religioſi.*

73 *Peculium ad nutum Superiorum reuocabile licitum eſt Religionum Prælatis concedere Religioſis ad ſolos vſus honeſtos, & pios, idque ex cauſa legitima, nec hoc eſt correctum per* Concil. ſeſſ. 15. de Regular. cap. 2. *vt num. 74.*

75 *Peculium ad nutum Superioris reuocabile Religioſo conceſſum, debet eſſe moderatum, & non ſuperfluum.*

76 *Religioſus, qui de licentia Superioris multa ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſidet, an ſit proprietarius remiſſiuè.*

77 *Propria tenere non poſſunt Regulares vtriuſque ſexus, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus.*

78 *Superior nullus poteſt concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem.*

79 *Moniales, & cæteri Regulares res etiam parui momenti ſibi donatas, aut alias acquiſitas vti proprias retinere non poſſunt, ſed Superiori illas tradere debent.*

80 *Reditus vitalitios an & quando de licentia Superioris licitum ſit Monialibus habere? oſtenditur.*

81 *Monaſteriis omnibus etiam Mendicantium (exceptis conuentibus Capuccinorum, & Minorum de Obſeruantia,) permittitur vt eis bona immobilia in communi poſſidere liceat.*

82 *Fratres Minores de Obſeruantia, & Capuccini ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis, quamuis adiiciatur clauſula,* vt hæreditas vendatur, & in neceſſaria illis pretium cedat.

83 *Fratrum Minorum Eccleſia non poteſt validè hæres inſtitui.*

84 *Moniales S. Claræ, & omnes aliæ cuiuſcunque Ordinis*

Ordinis non comprehenduntur in exceptione quam fecit Conc. Trid. ſeſſ. de Regular. c. 3. non obſtante regula in contrarium.

85 Congregatio totius Societatis Ieſu ceſſit cuicunque iuri prouenienti ex conceſſione Concil. Trident. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 3. ad habenda bona immobilia in communi in domibus profeſſorum, vel eorum Eccleſiis.

86 Renunciatio totius Societatis Ieſu conceſſionis habendi bona immobilia in communi in domibus profeſſorum vel eorum Eccleſiis, intelligitur ad hoc vt poſſit habere, & perpetuo poſſidere ſtabilia, non autem vt capiat ad vendendum.

87 Societas Ieſu, & Domus profeſſorum ſunt capaces acquiſitionis ſtabilium ad effectum illa vendendi, & ex eorum pretio propriis neceſſitatibus prouidendi.

88 Religioſus paupertatis votum profeſſus ſi peculium, ſeu aliquid proprium habere deprehendatur, à monaſterio expellendus erat olim, ſed hodie deputandus in monaſterij ergaſtulo vbi pœnitentiam agat, & quid attento Concil. Trid.

89 Religioſus proprium habens ſi tempore mortis inuentus ſit, in ſterquilinio, cum illo proprio, ſiue cota pecunia eſt ſepeliendus.

90 Sepulturam ſibi eligere prohibentur religioſi niſi quando moriuntur ita remotè à monaſterio, vt ad aliud commodè portari nequeant.

91 Religioſi profeſſi euntes monaſteria ad audiendas Leges, ſeu Phyſicam, quas pœnas incurrant, oſtenditur, & declaratur multis modis numeris ſeqq.

94 Vota quæ ſunt profeſſi omnino ſeruare tenentur Religioſi.

95 Religionum Præpoſitis, & Capitulis præcipitur vt fugitiuos ſuos & eiectos de ordine ſuo requirant ſollicitè annuatim, & redire ad religionem compellant, eoſque recipiant.

96 Profeſſi habitum temerariè dimittentes excommunicationis ſententiam ipſo iure incurrunt.

97 Habitus dimiſſio temeraria dicitur quando abſque cauſa fit, ſecus ſi ex iuſta cauſa.

98 Habitus quando ex aliqua apparenti cauſa dimittitur poſtea aſſumendus, etſi illa cauſa non omninò honeſta ſit, nec excuſans, excommunicationem non incurrit.

99 Habitum occultans ſine cauſa eo modo vt à circumſtantibus cognoſci nequeat cuius ordinis religioſus ille ſit, incidit in excommunicationem contra dimittentes habitum latam.

100 Habitum gerens ſub pannis coopertum an ſit Apoſtata, excommunicationemque incurrat? oſtenditur.

101 Habitum coopertum quando religioſus ex cauſa neceſſaria defert, & ab apoſtaſia, & ab excommunicatione excuſatur.

102 Habitum coopertum deferens Religioſus habitu alterius religionis an in pœnas incidat? remiſſiuè.

103 Epiſcopus regularis omittens habitum, & aſſumens illam albam, & candidam, veſtem quæ ab Epiſcopis exterius defertur, non incurrit excommunicationem latam contra monachos omittentes habitum.

104 Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regular. cap. 19. refertur.

105 Religioſi prohibentur ſub pœna excommunicationis accedere ad quæuis ſtudia litterarum niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui conuentus, vel maioris partis eiuſdem ſibi eundi ad ſtudium licentia primitus ſit conceſſa.

106 Monachi & Canonici regulares quando prohibeantur ad Curias Principum accedere? oſtenditur.

107 Decimas Eccleſiis debitas prohibentur Religioſi ſub pœna excommunicationis vſurpare.

108 Religioſi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibentur audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahere in ſermonibus ſuis.

109 Religioſi Prælatis ſuis obedire tenentur.

110 Appellare Religioſis non permittitur niſi à correctione, quam facit Prælatus regularis excedendo modum, & tranſgrediendo regulæ limites.

111 Concil. Trident. ſeſſ. 26. de Regular. cap. 4. non intercedit appellationem ad Superiores, ſed receſſum à monaſterio prætextu adeundi Superiorem.

111 Religioſi regulas, & ſtatuta ſuorum Ordinum ſeruare tenentur.

113 Religioſi non ſolùm ſuis Regularibus Prælatis, ſed etiam Epiſcopis Ordinariis in aliquibus ſubſunt.

114 Concil. Trid. ſeſſ. 6. de reform. cap. 3. & ſeſſ. 23. etiam de reform. c. 8. refertur.

115 Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 14. declaratur.

116 Epiſcopus non poteſt per cenſuras procedere, ac punire Regularem notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtrum delinquentem ſi à ſuo ſuperiore intra tempus ab ipſo Epiſcopo præfixum non puniatur.

117 Regulares ſuperiores, qui ad præſcriptum Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 14. tenentur facere certiores Epiſcopos de punitione regularium extra clauſtra delinquentium, non ſatisfaciunt faciendo verbo huiuſmodi certiorationem, ſed in ſcriptis facere debent.

118 Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam decreti Concil. ſeſſ. 25. de Regul. c. 14. incurrunt pœnam priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, ac inhabilitatis, &c.

119 Monaſteria Regularium, & Regulares ipſi à iuriſdictione Epiſcopi exempti fuerũt, & ſuis tantum ſuperioribus ordinis ſubditi remanſerunt, ſed in multis adhuc Epiſcopo ſubyciuntur.

110 Religioſi omnes quamuis exempti Eccleſias, & decimas à laicis recipere prohibentur abſque Epiſcopi Diœceſani conſenſu.

121 Excommunicatos, & nominatim interdictos ad diuina Officia admittere prohibentur Regular.

122 Regulares in Eccleſiis non pertinentibus ad eos pleno iure non poſſunt inſtituere, nec deſtituere inconſultis Epiſcopis.

123 Regulares in ſuis Eccleſiis non poſſunt in ſanctiſſimi Corporis Chriſti feſtiuitate proceſſionem facere, aut feſtiuitatem celebrare, quia hoc ad Cathedralem duntaxat pertinet.

124 Fratres Prædicatores in Dominica infra octauam Corporis Chriſti poſſunt publicas proceſſiones facere, & in eis ſanctiſſimum Sacramentum deferre per alienas Parochias.

125 Confratres, ſeu Obligati ipſorum Religioſorum, qui non ſe omninò tranſtulerunt, ſed in proprietatibus ſuis omninò duxerint manendum, non intelliguntur exempti.

116 Religioſi

126 *Religioſi priuilegium à Sede Apoſt. habentes, vt Eccleſias eidem Sedi ſubiectas poſſint in proprios vſus conuertere, earum tamen poſſeſſionem ſine diœceſani Epiſcopi auctoritate non poſſunt accipere.*

127 *Religioſi exempti licet à quoquam excommunicari, vel ſuſpendi non poſſint, ab Ordinariis nihilominus huiuſmodi poterunt ſententiis innodari, ſi ad Peioratus ipſis Ordinariis ſubiectos mittantur quamdiu commorantur.*

128 *Religioſi quamuis exempti Sacramenta adminiſtrare, & matrimonia celebrare ſine Presbyteri Parochialis licentia nequeunt.*

129 *Oleum ſanctum in ſuis Eccleſiis tenere poſſunt Regulares pro ipſorum vſu duntaxat.*

130 *Regulares prohibentur in ſuis prædicationibus Eccleſiarum Prælatis detrahere, aut laicos ab Eccleſiarum ſuarum frequentia vel acceſſu retrahere.*

131 *Indulgentias indiſcretas pronunciare prohibentur Regulares.*

132 *Regulares cum teſtamentis condendis interſunt, a quibus teſtatores retrahere non debent, oſtenditur.*

133 *Abſoluendi pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſeruatis non habent regulares facultatem etiam per priuilegium, quod Mare magnum vocatur.*

134 *Regulares perſonæ curam animarum exercentes in monaſteriis exemptis, quibus imminet cura animarum, in iis, quæ ad dictam curam & ſacramentorum adminiſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi & correctioni Epiſcopi immediatè ſubſunt, in cuius diœceſi ſita ſunt.*

135 *Regulares exempti, quibus cura animarum perſonarum ſæcularium non incumbit, nequaquam ſubiiciuntur per conſtit. Greg. XV. de exemptorum priuilegiis, Epiſcoporum iuriſdictioni in iis, quæ ſacramentorum adminiſtrationem concernunt.*

136 *Epiſcopis non licet in vim conſtitut. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, viſitare Altaria Eccleſiarum regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſæcularium.*

137 *Eccleſia Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam Ordinario ſunt ſubiectæ, & ab eodem viſitari poſſunt.*

138 *Regulares exempti in dependentibus à cura animarum ſubſunt Epiſcopi correctioni, & viſitationi.*

139 *Epiſcopis licet ſi dum ipſi in caſibus ſibi licitis ingredi volunt monaſteria regularia exempta, regulares renuant eos intromittere oſtia claudendo, illa frangere vimque inferre.*

140 *Viſitationem impedientes poteſt Epiſcopus excommunicare etiam non adhibitis monitionibus in ipſo actu manifeſta violentia.*

141 *Religioſus delinquens extra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus puniri debet.*

142 *Nullus etiam ad nutum amoibilis poteſt depuſari circa curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem, niſi de Epiſcoporum Ordinariorum conſenſu, & præmio per eum examine.*

143 *Examinare poteſt Epiſcopus quoſcunque Canonicos, & dignitates, & alios clericos exemptos & non exemptos ad Curam animarum exercendam conſtitutos.*

144 *Curam animarum exercentes ſiue ſæculares, ſiue Regulares ſint, poni ad arbitrium ſuperiorum ipſorum regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinari & approbari priùs ab eo debent, antequam ponatur.*

145 *Regulares ipſi curam animarum ſæcularium perſonarum exercentes in emolumentis legitimè percipiendis, prohiberi poſſunt per Epiſcopum ne excedant taxam ab eo præſcriptam.*

146 *Clauſura an ſeruetur in monaſteriis Monialium etiam regularibus ſubditarum, poteſt & debet Epiſcopus videre, & non poteſt ab ipſis regularibus impediri.*

147 *Moniales exemptæ poſſunt toties viſitari ab Epiſcopo quoad Obſeruantiam clauſuræ, quoties videbitur expedire.*

148 *Ordinarij in viſitatione clauſuræ monialium regularibus ſubiectarum poſſunt eas interrogare, & examinare ſuper his, quæ ad clauſuram pertinent.*

149 *Cenſuræ, & interdicta etiam ab ipſis Epiſcopis emanata, ipſis mandantibus ſunt à Regularibus etiam exemptis in eorum Eccleſiis publicanda, atque ſeruanda.*

150 *Dies feſtos, quos in ſua diœceſi, Epiſcopus ſeruandos præceperit, exempti omnes etiam regulares ſeruare tenentur.*

151 *Ritus Regularium quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina officia ab ipſis regularibus in eorum Eccleſiis perſoluenda, non poſſunt per Epiſcopum immutari.*

152 *Concionibus, & lectionibus, quos regulares ad populum habuerint, debent ſe conformare Euangeliis & Epiſtolis, quibus Clerus ſæcularis vtitur illis diebus.*

153 *Dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annunciare non prohibentur Regulares.*

154 *Exempti quicunque offendentes officiales curiæ Epiſcopalis in actu exercendi ſuum officium, poſſunt ab eodem Epiſcopo coerceri, & puniri.*

155 *Regulares exempti, qui ob notorium delictum in excommunicationem inciderunt, poſſunt ab Epiſcopo publicè denuntiari excommunicati vt ab ipſis euitentur.*

156 *Exempti omnes ad publicas proceſſiones vocati, accedere compelluntur.*

157 *Laici non poſſunt cogi ab Epiſcopo vt accedant ad proceſſiones ordinatè.*

158 *Regulares quantumuis exempti tenentur accedere ad omnes, & quaſcunque proceſſiones publicas, & conſuetas, aut indictas pro bono publico, aut honore.*

159 *Proceſſiones publicæ ad quos exempti ab Epiſcopis vocati accedere tenentur, ſunt intelligendæ quæ indictæ fuerint pro bono publico, vel publico honore.*

160 *Fratres B. Ioannis Dei tenentur accedere ad publicas proceſſiones.*

161 *Proceſſiones publicas indicere & ordinare, ac ad illas per publicum edictum populum conuocare poteſt Epiſcopus priuatiuè quoad alios, non obſtante immemorabili conſuetudine, cum conſilio tamen Capituli.*

162 *Proceſſiones publicas abſente Epiſcopo edicere ſpectat ad Vicarium generalem cum conſilio Capituli.*

163 *Regulares, qui non accedunt ad proceſſiones ab*

Epiſcopo

Digitized by Google

Epiſcopo indictas puniri poſſunt per cenſuras, & pœnas arbitrarias.

164 *Epiſcopus poteſt compellere etiam ſub cenſuris omnes Religioſos Mendicantes, & monachos vt accedant ad publicas, & generales proceſſiones.*

165 *Regulares ad publicas proceſſiones tenentur accedere in numero decenti, debito, & conſueto.*

166 *Sacerdotes Religionis Hieroſolymitanæ Eccleſiis inſeruientes vocari debent ad proceſſiones publicas, & ſi non accedant, compelli poſſunt.*

167 *Regulares degentes in monaſteriis, quæ per dimidium milliare diſtant à ciuitate, non tenentur, nec ab Epiſcopo compellendi ſunt accedere ad proceſſiones.*

168 *Conuentus, in quibus Fratres cum arctiori clauſura degunt, non ſunt compellendi accedere ad publicas proceſſiones, & qui tales dicantur? attenditur.*

Ad publicas proceſſiones accedere non coguntur.

169 *Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis.*

170 *Religioſi, & perſonæ Societatis Ieſu.*

171 *Clerici Regulares Congregat. S. Pauli,*

172 *Clerici Regulares pauperum Matris Dei,*

173 *Fratres ſancti Hieronymi in Regnis Hiſpan.*

144 *Canonici Regulares Lateranen.*

175 *Caſſinenſes Monachi vltra ſolitum.*

176 *Regulares habentes priuilegium non accedendi ad proceſſiones publicas, non tenentur ad eas conuenire etiamſi ſemel vel ſæpius conuenissent.*

177 *Controuerſias omnes de præcedentia inter regulares etiam exemptos circa proceſſiones, & alias ſimiles cauſas exortas Epiſcopus appellatione remota componere poteſt.*

178 *Præcedentiarum in materia ius defert conſuetudini etiam iuri repugnanti.*

179 *Poſſeſſio in materia præcedentiarum, etiamſi ſit contra ius, eſt manutenibilis quando eſt alicuius temporis conſiderabilis.*

180 *Appellationem deuolutiuam non tollit.* Concil. Trid. ſeſſ. 25. de Regul. c. 13.

181 *Præcedentiam Ordinum Mendicantium, & Confraternitatum inter ſe decreuit Gregor. XIII.*

182 *Conſtitutio Gregorij XIII. de præcedentiis ſeruanda eſt inter Confraternitates laicorum, ac etiam inter regulares, ac denique inter monachos, vt n. 183.*

184 *Ieſuati præcedunt Minoribus Obſeruantiæ.*

185 *Siluestrini, ſi à quæſtuando deſiſtant, præcedunt regularibus Ordinum Mendicantium.*

186 *Cœleſtini præcedunt Oliuetanis.*

187 *Carmelitani in omni loco debent præcedere Fratribus de Mercede.*

188 *Capuccini debent tribuere præcedentiam in proceſſionibus iis regularibus, qui ſub propria cruce, & in proprio loco incedebant anteaquam ipſi propriam crucem deferrent.*

189 *Fratres Mendicantes ſemper & vbique debent tribuere præcedentiam Monachis.*

190 *Fratres S. Franciſci de Obſeruantia non præcedunt fratribus tertij ordinis, ſi iſti in loco controuerſiæ prius monaſterium, & locum obtinuerunt.*

191 *Clerus ſæcularis in omni loco debet habere præcedentiam ſupra regulares.*

192 *Monaſteria plura eiuſdem Ordinis quando ſunt in vna ciuitate vel loco, diuerſis temporibus fundata, quæ ex illis præcedere debeant, oſtenditur.*

193 *Præcedentia antiquitatis ſeruanda eſt inter Milites magnæ Crucis eiuſdem Ordinis, non autem inter Milites diuerſi Ordinis.*

194 *Procurator generalis Fratrum Minorum de Obſeruantia præcedit in Capella Pontificia procuratori generali Fratrum Conuentualium Ordinis S. Franciſci.*

195 *Præcedentia eſt penes Obſeruantes, & non Conuentuales.*

196 *Miniſter Generalis de Obſeruantia vti poteſt titulo, & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri Generalis totius ordinum fratrum Minorum.*

197 *Religioſi omnes cogere prohibentur, quemquam, vel ad promittendum inducere, vt apud eos eligat ſepulturam.*

198 *Decimas Eccleſiis debitas vſurpare prohibentur Religioſi.*

199 *Fideles à decimarum ſolutione retrahere, aut eos ad id non monere in prædicationibus ſuis, & confeſſionibus audiendis prohibentur religioſi.*

200 *Celebrare in ciuitatibus, vel caſtris, aut villis interdictis prohibentur religioſi niſi quatenus eis à Iure, vel ab Epiſcopis eſt permiſſum.*

201 *Prædicare ſine licentia Epiſcopi prohibentur Religioſi in Eccleſiis, quæ ſuorum ordinum non ſunt, & ſi contrarium fecerint, poterunt ab Epiſcopis puniri.*

202 *Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum à ſuis ſuperioribus examinari debent, & licentiam obtinere, & cum ea ſe perſonaliter præſentare coram Epiſcopo, ab eaque petere benedictionem, tametſi eam minime obtinuerint.*

203 *Confeſſiones audire Sacerdotum etiam ſæcularium prohibentur Regulares ſine probatione Epiſcopi illius diœceſis in qua habitant.*

204 *Confeſſiones audire Regularium poſſunt ipſi Regulares proprij ſuperioris regularis approbationem tantum obtinentes.*

205 *Approbatio Superioris regularis ſufficit concedi regularibus ad audiendas confeſſiones ſæcularium, qui ſunt verè de familia & communes commenſales monaſteriorum.*

206 *Confeſſarios regulares aliàs ab Epiſcopis liberè approbatos ipſis minimè licet ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere, niſi ex noua cauſa, eaque ad confeſſiones pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum.*

207 *Ordinarij locorum non poſſunt adimere audiendi Confeſſiones facultatem omnibus ſimul vnius conuentus regularibus confeſſarijs ſacra Congr. Epiſc. & regul. inconſulta.*

208 *Epiſcopus concedens facultatem Regularibus audiendarum Confeſſionum ad beneplacitum, illam poterit ad libitum reuocare.*

209 *Epiſcopus poterit Regulares vtrinque à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à Confeſſionibus audiendis, ſi illi cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Epiſcopi iudicio videantur à confeſſionibus ſuſpendendi.*

210 *Regulares à prædeceſſoribus Epiſcopis examinati, & approbati, ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium*

nem poſſunt teſtari, & ſecundùm *Auth. ſi qua mulier C. de ſacroſ. Eccl.* debent monaſterio relinquere ſaltem pro portione vnius, perſonam ſcilicet ſuam cum hæredibus computando: retinent tamen vſumfructum, & emphyteuſim, vel cenſum, aut penſionem, quam obtinebant; ita ſcilicet quod ipſis viuentibus debeatur monaſterio; ſucceſſionem quoque ab inteſtato non perdunt, niſi ei expreſſe renunciaſſe probentur. Si verò contingat vt inteſtatus aliquis intra probationis tempus deceſſerit, erat quoque antiquitus conſtitutum *in d. Auth. ſi qua mulier*, quæ habetur etiam *in c. penult. 16. q. 3.* vt ex iis, quæ dederat monaſterio, ſeruata legitima liberis, vel parentibus ſi extarent, monaſterium in omnibus ſuccederet, ſicut ac ſi profeſſus decederet, qui nihil monaſterio dederat: aſcendentes enim in ſua legitima præferuntur monaſterio; vt reſoluunt Nau. *d. commento 2. de Regularib. n. 46.* Gregorius Lop. *l. 17. verb. deſcendit ſententis t. p. 6.* Aſcan. Clem. *de patria poteſt. c. vlt. n. 76.* Mol. *d. lib. 2 de primog. cap. 9. n. 64. & 65.* Meneh. *de ſucceſſ. creat. lib. 1. 9. 10. n. 284.* Auendan. *l. 6. Tauri gloſ. 8. n. vnico & l. 40. gloſ. 4. n. 23.* Azeued. *d. l. 1. n. 47. tit. 8. lib. 5. nouæ recop.* Tapia *in d. Auth. ingreſſi verb. idcoque nec de his c. t.* Gutier *Canon. lib. 2. c. 1. n. 95. & 96.* Fr. Emm. *q. regul. to. 2. q. 80. a. 2. & q. 128. art. 2.* Valaſc. *conſ. 24 à n. 5. to. 1.* Benedict. Ægid. *in repet. l. Titia ſi non nupſerit 100. p. 1. n. 50. in fine, ff. de condit. & demonſtr.* Caſtill. *de vſufructu lib. 1. c. 65 n. 2.* Mol. *de iuſt. tr. 2. diſp. 140. col. 4. verſ. hoc tamen illorum.* Leſſi. *in ſimili tr. lib. 2. c. 41. dub. 10. n. 83.* Sanch *d. l. 7. c. ... n. 19.* Vnde ſi Monachus acquiſiuit bona monaſterio ex patris, vel alterius iure ſanguinis ſibi obuenientes, & poſtea moriatur viua auia, illa non poteſt priuari legitima, & monaſterium tantum ſuccedet in tertia: vt bene reſoluunt Fr. Emman. *d. q. 128. art. 2.* Valaſc. *d. conſ. 24. ... d. fin.* Ceuall. *Commun. contra commun. q. 806. cũ ſeqq.* Sanch. *d. cap. 9. num. 21.* vbi 22. id bene intelligit non procedere in bonis acquiſitis poſt profeſſionem tanquam à Monacho; veluti ſi profeſſus ſuis operibus aliquid comparaſſet, aut hæres, legatariuſve inſtitutus eſſet in aliquo teſtamento ab extraneo etiam ante profeſſionem, ſi poſt illam delata ſit hæreditas; quia de his bonis nequit profeſſus ille diſponere, nec quicquam in illa habent aſcendentes, vel deſcendentes; cum ea non acquirantur vt à parente, aut à filio, ſed tanquam à Monacho; & idem Sanch *d. cap. 9. n. 39.* reſoluit, quòd quando profeſſus decedit non facta diuiſione inter filios, ſuccedit monaſterium capax ſuccedendi in omnia illius bona, præterquam in filiorum legitimam; ſubdens quòd in regno Caſtellæ ſuccedit in ſolam quartam bonorum partem.

224 Verùm hodie ex Tridentini Concilij decreto *ſeſſ. 25. de Regularib. c. 16.* fuit conſtitutum, vt nulla bonorum renunciatio, aut obligatio facta ante profeſſionem, & cum iuramento, vel in fauorem cuiuſcunque piæ cauſæ, valeat niſi intra duos menſes proximos ante profeſſionem, cùm licentia Epiſcopi vel eius Vicarij facta fuerit, ac non alias intelligatur effectum ſuum ſortiri niſi ſecuta profeſſione, nec ante profeſſionem monaſterio aliquid excepto victu & veſtitu ipſius nouitij illius temporis, quo in probatione eſt, à parentibus vel propinquis, aut curatoribus eius quocunque prætextu tribuatur, ne hac occaſione diſcedere nequeat, quod totam, vel maiorem partem ſubſtantiæ ſuæ monaſterium poſſideat, nec facilè ſi diſceſſerit, id recuperare poſſit, quin potiùs præcipitur ſub anathematis pœna dantibus & recipientibus ne hoc vllo modo fiat Cuius decreti ſolemnitatem in quibuſcunque renunciationibus ſiue à minoribus, ſiue à maioribus ſexdecim annorum ante profeſſionem confectis adhiberi debere reſoluunt Gutier. *canon. lib. 2. c. 1. n. 34.* Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 7. n. 7. & quæſt. Regul. to. 2. q. 47. art. 3.* Cened. *ad Decretum collect. 50. n. 5. & canonic. q. 6. n. 10.* Moteheq. *de diuiſ. bonor. lib. 4 c. 5. n. 34. cum ſeqq.* Valaſc. *de partit. c. 16. n. 27.* Aloyſ. Ricc. *tom. 3. praxis rerum quotid. reſ. 355.* licet ipſe *in reſol. 327.* contrarium reſoluiſſet, Franc. Molin. *de ritu nupt. lib. 3. q. 99. n. 41. cum ſeqq.* Sanch. *d. lib. 7. c. 5. n. 7.* Hermoſil. *in addit. ad gloſ. 4. n. 19. l. t. tit. 4. par. 5.* Contra Menoch. *de arbitr. cent. 5. caſu 436. n. 8.* Lælij Zechi. *de Republ. eccleſ. tit. de Regul. c. 3. n. 14. limit. 8.* exiſtimantes prædictam Concilij ſolemnitatem non eſſe neceſſariam vbi renuntians decimumſextum ætatis annis exceſſerit.

Nomine renunciationis, aut obligationis in præcitato Concilij Decreto intelliguntur omnes contractus lucratiui, vt docent Fr. Emman. *in ſum. tom. 2. c. 7. n. 4.* Barb. à S. Fauſto *in theſauro religioſ. lib. 5. q. 179.* Laur. de Peirinis *in Conſtit. ſui Ordinis Minimor. Conſt. 2. Sixti IV. n. 75.* Sanch. *d. lib. 7. c. 5. ex n. 31.* Peregr. *in Conſt. cleric. regul. p. 2. c. 1. lit. G. §. 13.* Tamb. *d. tom. 3 diſp. 6. q. 10 n. 14.* Sperel. *d. dec. 16. n. 52.* Nou. *in lucerna Reg. verb. renunciatio n. 3.* Et comprehenduntur donationes inter viuos, ſecundùm Nau. *conſ. 81. & 82. de regular. in nouis, & d. commento 2. de Regular. n. 51. in fine,* Menoch. *de arbitr. caſu 436. n. 8.* Mol. *de iuſt. tr. 2. diſp. 139. col. 9. verſ. ambiget præterea,* Fr. Emm. *in ſum. p. 2. c. 7. n. 8.* Spin. *in ſpeculo teſt. gloſ. 12 in princ n. 50.* Sanch. *d. l. 7. c. 5. n. 10.* Barth. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 180.* Tamburin *d. tom. 3. diſp. 6. q. 10. n. 12. & 16.* Nou. *d. verb. renunciatio n. 4.* Peregr. *d. p. 2. c. 1. lit. G. §. 6.* Renunciationes officiorum publicorum temporalium, ſi fiant quatenus ſtatim transferantur in eum in cuius fauorem factæ ſunt, ex Sanch. *d. c. 5. n. 43.* Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad relig. ſtatũ nouit. diſp. 8. dub. 7. n. 7.* Fideiuſſio, idem Sanch. *d. c. 5. n. 34.* Barth. de Vecchis *d. diſp. 8. dub. 7. n. 8* Nou. *d. verb. renunciatio n. 6.* Et liberatio, qua nouitius tutorem, ſeu curatorem ſuum à reddendis rationibus liberat, niſi facta eſſet à nouitio inteſtato, non alterando naturam teſtamenti, Nau. *conſ. 82 de Regularib.* Barthol. de Vecchis *d. diſp. 3. dub. 7. n. 9.*

Non comprehenduntur autem ſub dictis verbis eleemoſynæ per nouitios factæ; dummodo ſint modicæ, conſideratis facultatibus ipſius nouitij, Nicol. Garc. *de benefic. p. 11. c. 9 n. 17.* Azor. *inſtit. moral. p. 1. lib. 13. c. 9. q. 2.* Sanch. *d. lib. 7. c. 5. num. 22.* Barthol. à S. Fauſto *d. lib. 5. q. 180. in fine,* Barthol. de Vecchis *d. dub. 7. n. 11. verſ. ex dictis,* Tambur. *d. diſp. 6. q. 10. n. 17.* Peregr. *d. c. 2. c. 1. lit. G. §. 7.* vbi *in verſ. & adueniente,* poſt Sanch. *d. num. 21. in fine,* ſubdit quòd in euentu, quo nouitius exeat à religione, non tenetur monaſterium dictas eleemoſynas erogatas nouitio reſtituere. 226

Nec comprehenduntur donationes Deo, ſuo B. Mariæ, vel Sanctis oblatæ Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2. q. 47. art. 5.* Sanc. *d. cap. 5. n. 28.* dummodo attentis nouitij facultatibus non ſit alicuius momenti. Fr. Barthol de Vecchis *d. dub. 7. n. 11. in princip.* vbi *num. 2.* ſubdit nec etiam comprehendi victum, & veſtitum, quem pro ſe tribuit nouitius monaſterio. 228

Nec

Nec qnoque comprehenditur quod tribuitur
monaſterio vel Monialibus in ipſa profeſſione,
non pro ipſa, ſed pro ſuſtentatione nouitiæ, &
Monialium, & pro ſolemnitate, feſtiuitate pro-
feſſionis iuxta conſuetum moré vt reſoluit Suar.
tom.5.de cenſur.diſp.22.ſect.5.n. 15. & idem credit
Sanch.d.c.5.num.22.de conuiuio ſacto in ingreſ-
ſu in nouitiatum,& de conſuetis tuncdari Monia-
libus, Tamburin.d.tom.3.diſp.6.q.10.n.18.

230 Nec item comprehenduntur oblationes dona-
tioneſve ſactæ monaſterio, ſeu à Religioſia à tu-
eoribus, curatoribus & conſanguineia noniriorum
ex propriis bonis, non ex bonis nouitionim Suar.
de relig.tom.3.lib.5.cap.9.n. 16. Barth. de Vecchis
d.dub.7.num.14. Tambur d.q.10.num.12. & eodem
modo non comprehenduntur donationes f.ctæ à
231 parentibus nouitij ex propriia ipſorum parentum
bonis, non in dntem nouitij vt inquit Sanch.d.5.
n.23.

Nec etiam comprehenduntur contractus em-
232 ptionis, venditionis, permutationis, locationis, &
alij huiuſmodi, in quibus tantundé recipit noui-
tius, quantum dat, ſecundum Sanch.d.cap.5.n 33.
Laurent de Peitinis vbi ſuprà n.75. Battol. de Vec-
chis d.dub.7.n.15 quia Concil.citato cap.16.ſolùm
procedit in renunciationibus, & donationibua
gratuitia, non autem in contractibus vltro vltro-
qne obligatoriis, vt in donatione remuneratoria,
quæ poteſt fieri abſque ſolénitate, Concilij Mol-
feſ.ad conſuet.Neapol.tom.1.in addit.ad q.16.n.14.
& 15.pag.138. Ioan.Maria Nouar.lib. 2. q. forenſ.
lib.1.q.54. Sperell.deciſ.16.n.52. & 53. Tamburin..
de iure Abbatiſſar.diſp.4.q.10.n.11.

Nec etiam ſub hoc Decreto comprehenduntur
renunciatio beneficij, poteſt enim nouitius habéa
233 beneficium eccleſiaſticum illi validè renunciare,
non ſeruata ſolemnitate Concilij, Trid.d. c. 16.vt
docet Tamburin.d.tom.3.diſp.6.q.10 n.3. Machado
d.tom.2.lib.5.part.1.tract. 3. docum. 1. nu.6. Villa-
lob. in ſum.p. 2.tract. 33.diffic.17.n.11. Nic.Garc.
d.p.11.cap.9 num.12. & 13. quem refero Ego ipſe
d.p.3.alleg.99.num.19. Sed quamuis hæc ſententia
in puncto Iuris verior, ſit contraria tamen, quæ
ait diſpoſitionem Concilij vbi proximè, vendicare
ſibi locum in reſignatione beneficij, receptior vi-
detur, quamque tuentur Maiol de irregular. lib. 2.
c.6.poſt n.1. Flamin.Pariſ de reſign.beneficij, lib 3.
q.13.à num.4. Campan.d.rub.12.cap.3.n. 10. Azor.
inſtit. moral.p.2.lib.7.cap.20.q.6. Molfeſ.tom.1.ad
conſuetud.Neapol.p.4.tit.de renũciation.q.16.n.34.
& 35.in ſum.moralis Theolog.tract. 6. cap.12.num.
18.in fine Ceuall.Commun.contra commun.q.111.n.
4.& 5. Ludouic.Miranda d.tom.1.q.23 art.5. Mari.
Antonin.variar.reſol.lib.1 reſolut.112. caſu.62. Fr.
Martin.de S. Ioſepho d. cap. 2.num. 34. Nouar. in
Lucerna Regul.verb.renunciation.n.8. Sanch. dict.
lib.7.cap.5.num.38. Suar.tom.3.de relig.lib.5. c.16.
n.12. Barthol.à S.Fauſtn d. lib.5.q.181. Fr.Bartho
lom.de Vecchia diſp 8.dub.7.n.4. Hieronym. Ve-
neto in examine Epiſcop.lib.6.cap.15.nu. 23. Ale-
xander.Peregrin.in commen.ad conſtitut. cleric. re-
gul.p.2.c.1.litt.G.§.1. Sperell.dict.deciſ.16.num.49.
Alphonſ.de Leone.dict.queſt.4.praxi 1. num. 82.
vbi cum aliis ſubdit conſeqnenter dictam re-
nunciationem continere tacitam conditionem, ſi
profeſſio ſequatur, & ideo non poſſe Epiſcopum
illud conferre, & aliaa collatum donec talis pro-
fiteretur, ſi non profiteatur, de facto eſſe redden-
dum nouitio egredienti, & ibidem in verſic.ſecun-
da difficultas, reſoluit profeſſum nolliter, ſi ſua

Auguſt. Barboſ.de Iur.Eccleſ,

profeſſione nulla declarata, exeat, à Religione,
non poſſe habere regreſſum ad beneficium ſic re-
ſignatum, & renũciationé ipſius etſi fiat ex quali-
bet, cauſa, tamen ſemper ſimpliciter cenſeri factam
ne collatio eorum maneat in ſuſpenſo, & addit de
facto fuiſſe declaratum tamen nulliter profeſſum
non poſſe obtinere mandatum de manutenendo
aduerſus eum, qui Papa fuit ex dicta cauſa promiſ-
ſua, & in profeſſionem immiſſus.

Item nec comprehenduntur teſtamenta, codi- 234
cilli, & donationes cauſa mortis. Ita Nau.de com-
menso 2.de Regularib.n. 10. & conſ.83.n.1.& 3.ſub
tit.de Regularib.in nouis, Gaſpar. Theſaur.deciſ.56.
Tapia in d. Auth.Ingreſſi, verb.ideoque nec de his,c.
1.n.15.in fine, Humad. l.7.gloſſ. 3.ſub tit.de vltim.
vol. Menoch in addit.ad lib.2 de arbitr.caſu 436. n.
16. Molin.d.diſp.159.verſic. ambiget.fortaſſe, Gu-
tier in c.quamuis pactum.de pact. lib. 6. verb. dum
nuptui tradebatur & canon.q. lib.2.c.1.n.26. cum
ſeqq. Fr.Emman.in ſum.tom.1.c.90.n.5. q.Regular.
tom.2.q.47.art.1. Azori.d.p.1.lib.12.c.2.q.14 in fi-
ne, & lib.13.cap.9.q.2. Veg.in ſum. tom.1.c.9. caſu
4.& tom.2.c.50.caſu 3. Aloyſ.Ricc. in collect. deciſ.
collect. 584. Emman Sà. ver. religio num. 5. Læl.
Zech.ad republ.eccleſ.tit.de Regularib. cap.3. n.10.
Villalob.in ſum.tom. 2.tract. 35. diffic. 17 num.2.
Leſſ.d.cap.42.n.4. Aluar. Valaſc. de partion. cap.16.
à nu.13. Ceuall. commun.contra commun. q.63. n.7.
& q.121.à nu.4. Cened.ad Decretum collect. 50.in
fin. Nicol.Garc.d.p.11.cap.9.n. 17. Sanch.d.cap.5.
num.13. Bened.Ægid.d.§. 2.num.2. cum ſeqq. & n.
vlt. Lud.Miranda d.q.23.art. 4. optimè Campan.
d.rub. 12.c.13.n.12. Bartol.à S. Fauſto d.lib.5.q.
188.& ſeqq. Armendar.in addit.ad recop.legum Na-
uarra lib.2.tit.18.lib.7.de Religion.n.21. Monet.de
commu.vlt.volunt.cap.5 num.11. Stephan. Gratian.
diſcept.forenſ.tom.7.cap.587.n.30. Franc.Molin. de
ritu nupt.lib.3.q.99.nu.26. Laurent. de Peitinis in
Conſtit.ſui Ordinis Minimor. Conſtit. 2.Sixti IV.
n.74. Hieron. Roderic. in compendio q.regul.reſol.
51.n.10 Alex.Peregrin.in comment.ad. Conſtit cle-
ric.regular.p.2.c.1.lit. G.§.4. Fr.Barthol.de Vecchis.
d.diſp.8.dub.10.num.3. Tambur.d.diſp.6.q.10.n.7.
& 71. idem Laurent.de Peitinis de Prælato q. 3.c.
1.n.208. Sperell. in deciſion. fori eccleſiaſtici deciſ.
16.n.30. Machado d.tom 2 lib.5.part.1 tract 3.do-
cum.1.n.1. Fr.Martin.de S.Ioſepho in expoſit.regulæ
S.Franciſci cap.1.num.41, Ouiedo in praxi regular.
part.1.tract.6.cap.3.q 8.numer.17. Idem Laurent de
Peitinis de priuileg. Regul.tom.1.in Conſtitut. 2.Six-
ti IV.n.74 pag.30. Ego ipſe dict.part. 3.allegat.99. 235
n.12.

Cõtra Spin.in ſpeculo teſtam gloſſ.12.in princip.
num.40. Caſtill.de vſufr.lib.1.c.68 n. 7. exiſtiman-
tes nullam renunciationem, donationem, aut te-
ſtamentum valere eius, qui monaſterium ingredi-
tur, niſi ſeruata illius decreti forma.

Item nec comprehenduntur renunciationes, ſeu
donationes ab exiſtente adhuc in ſæculo factæ
prætextu tamen, & intuitu ingreſſus religionis,
qnia ſæcularis ante habitus ſuſceptionem & noui-
tiat. ingreſſum poteſt etiam intuitu eiuſdem in-
greſſus validè de ſuis bonis diſponere, illa renun-
tiando, donando, ſeu obligando, abſque ſolem-
nitate in præfato Concilij decreto petita. Ita reſol-
uunt Mand.conſ.22.à n.8.vol.1. Paſatel.in compend.
Minorum c.37. Confect.in priuil.Mendicãt.tit.13.
c.12.& 13. Quarãt.in ſum.Bullarij verb. Monaſteria
& conuentus verſ.dubium illud. Menoch. in addit.
ad lib.2.de arbitrar.caſu 436.à numer. 3. Sorb .in

ſuis addit. ad compend. Mendicant. verb. Nouitius verſ. ſed hic ſunt aliqua aduertenda, Girond. de priu.q.106.ex.n.544.Hermoſil.ad l.1.t.4.p.5.ſuper gloſſ.41.num.14 & 15.Matta conſil.74.n.26.& 27. Cened.canon.lib.1 q 6.n.5.& 8. Adrian.Neguſan in Sylua reſponſ.10.n.49 Galerat.de renunc.lib.3.c.7.n.7.pag.217.Fr.Martin.de S.Ioſepho d.c.2.n.40. Aluar. Valaſc.d.c.16.num. 22. cum ſeq. Zanard. in direct. Theolog.p.2.c.17.verſ.primo ſi ſit facta.Veg. in ſum.tom 1.cap.91.caſu 4.& tom.2.c.50.caſu 3. Theſaut.quæſt.forenſ.lib.2.q.56.n.8.& 9. Megala. 1.2.lib 2.c.27.n.25.& 26.Nald.verb.religioſus n.1. Fr.Emman.tom.2.q.47 art.8. Steph.Gratian. Marchia deciſ.37 Bened.Ægid.in repet.d.l.1.p.4.§.2.n.22.ad fin.Franc.Molin de ritu nupt.l.3.q.99.n.30. Caſtil.controuerſ.lib.1.de vſufructu c.65.n.7. Campan.d.rubr.12.cap.3.n.17.Nicol.Garc.d p 11.c.9.n.15.Gallet.in margarita caſuum conſcientiæ verb. Religioſus.pag 226.col.1.verb.Nouitius 1.Vgolin. de poteſt. Epiſcopi cap.27.§.7.n.1.Armendar.d.l.7. de Religion.n.20.& 25.Villalob.in ſum.tom. 2. tr. 45.diffic.10.n.4.Portel.in dub.Regular.verb.Nouitius n.41.Tamb.d.tom 3.diſp.6.q.10.n.10.Roland. Cauagnol Mediolan.dec.17.n. 21.p.1. Molfeſ. ad conſuet.Neapol.p.4.t.de renunciat p.16.n.15. cum ſeqq.Cutcli de donat.tom.1.tr.1 diſcur.2.part. 3.n.153 pag 135.Barbat.de dimſ.fructuum p. 2.c.2.n.85.& 86.D.Sperell.dec.16 n.18.& 32. nouiſſimè D.Noguerol.dec.6 n.24 tom.1.Nouatt.in Lucerna Regul.verb.renunciatio bonor.n.9. cum ſeqq. Caſtr. Palao in operc mor.tom.3.tr.16.diſp.1.puncto 17. a n.14 Hector Capic.Latro deciſ. 31.n.7. vbi quod hæc opinio frequentiori Doctorum calculo eſt approbata, latè Rota in Romana donationis 1. Februarij 1640 coram R.P.D Roias, Laurent.de Peirinis de priuileg.Regul.tom.1.conſtit.2. Sixti IV.n. 73 p.30.Sanch.d.l.7.c.5.n.4.cum ſeqq. Aloyſ.R in deciſionibus curiæ Archiepiſcop.Neapol.p.1.dec. 295.ad fin.Barthol.a S.Fauſto d.lib.5 q.183. Barthol.de Vecchis d diſp.8.n.4 Alex.pereg.d.p.1.c.1. litt. G.§.1. vbi in verſ. quintò ita declarauit, refert declarationem, ego ipſe d.alleg.99.n.17. & tenuit Rota in Parmen.tranſactionis.20.Decembris 1627. coram R.D.Duran.v.tandem non obſtat, inter impreſſas dec.121. vbi etiam fuit dictum in donatione facta ab eo, qui adhuc non eſt ingreſſus Religionem, ſed cogitat de ingreſſu, eſſe adhibendam ſolemnitatem legis, ſeu ſtatuti ſæcularis, quia dum non ingreditur eſt ſæcularis, & ideo ſubiicitur legibus ſæcularibus, quod etiam declarauit Sacra Congreg.Concil.de anno 1626. & latè Sperel d.deciſ.16.per tot.

Quamuis contrariom, imo renunciationem, ſeu donationem factam ab exiſtente adhuc in ſæculo prætextu, & intuitu ingreſſus religionis nullam & inualidam eſſe abſque ſolemnitate in illo decreto petita, teneant Nau.conſ.7.& 8.de donat.in antiq. aliàs conſ.81.& 82.de regular in nouis.Fuſc.de Viſitat.lib.2.c.18.n.37 Rojas in epitome ſucceſſ.c.7. n.30.& 31.Spin.in ſpeculo teſtam.gloſſ.12.pr.n.5. Menoch.conſ.388.n.7. Emman.Sà verb. religio n. 5. Gutierr.in repet.cap.quamuis pactum, de pact.l.6. §.dum nuptui tradebatur.in fine.Cancer.var.lib. 2. cap.8.n 81.Ceuall.d.q.115.in fine,& quæſt.121 n.4. & 5 Molin.de Iuſt.tr 2.diſp.139.verſ. ambiget, & diſp.149.verſ quoad Eccleſiam, & diſp.604.num.2. Azori inſtit.moral.p.1 lib.13.c.9.q.2 Ludouic.Miranda d.tom.1.q.23.art.2. Leſſi d.l.2.c.41.n. 39.& 40.Mari.Antonin.var.reſol.lib.1.reſol.vlt.caſu 42. Rota in Romana donationis de Mongelinis 14.Ianu. 1636. quam refert Tamburin. de iure Abbatiſſar. dec.8.n.13.cum ſeq.Machado d tom.2.lib.5.p.1.tr. 3.docum.1.n.4.

236 Mulier quæ diutius permanſit in monaſterio in habitu nouitiæ cum licentia permanendi, educationis cauſa, poteſt validè donare ipſi monaſterio, non obſtante Decreto Conc ſeſſ.25.cap.13. de regul.quia non eſt Monialis. Ita S. Cong. Conc. in Fauentina 31.Iulij 1627.

237 Ad hoc autem, vt donatio, ſeu renunciatio nouitij facta cum ſolemnitate Concilij d c.16.ſit firma requiritur vt profeſſio fiat vnde illa non ſequuta, quia mortuus eſt nouitius antequam eam faceret, vel ad ſeculum rediit, donatio, ſeu renunciatio erit irrita, & nulla. Ita Nau. conſ. 1. de ſtatu mon.in antiq.alias conſ.9.de ſucceſ.ab inteſt.in nouis Fr.Emman.in ſum p.2.cap.9 num.6.& d.tom.3.q 47. art.12.Paſſarell.in priuileg. Minor.c.37.Ouiedo in praxi Regular.p.1.tr.6.c.3.q 6.n.13. Sanchez dict. can.5.à num.48. Honded.conſ.73.à num. 36. vol. 2. Barthol.à S.Fauſto d.lib.5.q.186.Alex. Peregr dict. cap.7.litt.G.§.14.Laurent. de Peirinis d. Conſtit. 2. Sixti IV.n.76.Barthol.de Vecchis.d diſp.8. dub. 8. n.3.& dub.9.n.6.Hieronym.Roderic. in compendio quæſt.regul.reſol.53.n.12.Machado d.tom.2.l.5.p.1. tr.3.docum.1.n.4.Caſtr.Palao in opere morali tom. 3.tract.16.diſp.1.puncto 17.n 34.cum ſeqq. Nouarr. in Lucerna Regular.verb.renunciatio bonorum n.14. Noguerol.tom.1.alleg 6.n.24.in fine. Aduertit Nouar.vbi proxime n.17.prope fin. quod quamuis renunciatio reuocetur ex regreſſu à Religione, tamen hoc ceſſat quando Regularis eſſet eiectus à Superiore ex legitima cauſa, quia tunc non habebit regreſſum ad bona renunciata, vel donata.

238 Nec ſufficit vt profeſſio fiat, niſi valida exiſtat, vt reſoluunt, Bart à S.Fauſto d.lib.5.q.187.Sanch. d.lib.7.cap.5.n.55.Ouiedo d.n.13. Laurent.de Peirinis d.conſt.2.Sixti IV.n.78.Peregr.d.cap.1.litt.G.§. 239
17. Ratificata verò profeſſione, ſi illa nulliter emiſſa fuerit, cenſeri quoque renunciationem, ſeu donationem ratificatam, & validam, tenet Aloyſ. Ricc in deciſ.curiæ Archiep.Neapol.p.4. deciſ.146. Sanch d.lib.7.cap.5.n.56. vbi ait quòd ſi profeſſio eſſet nulla, non ratione ætatis, ſed quia facta eſſet anno non integrè tranſacto, vel ex metu, aut aliis de cauſis, in hoc caſu cum renunciatio ab initio valuerit, eiuſque firmitas pẽdeat à profeſſione validè emiſſa, quãuis profeſſio fuerit initio irrita, & ſic non confirmauerit renunciationem, cum tamẽ adhuc in ſuo priſtino valore perſeueret, confirmabitur, quoties illa profeſſio ratificata fuerit, alia profeſſione ſiue expreſſa, ſiue tacitè valida, refert Peregrin.d.p.2.cap.1.litt G.§.17. Quamuis non ſine fundamento reprobet. Hieronym. Roder. in compendio quæſt regular.reſol.53.ſub n.11.

240 An renunciatio facta à nouitio profiteri volẽti in religione, ſi poſt emiſſam valide profeſſionem, efficiatur, Epiſcopus, ab eo reuocari valeat? Quæſtio eſt dubia, in qua ad firmatiuam partem tenuerunt in pacto Molfeſ. poſt vol. 1.ad conſuet. Neapol.conſ.& poſt vol.2.conſ. 39. per tot.latè Lauret. de Franchis de controuerſ.inter Epiſcop.& Regul.q. 118.Carol.Maranta tom.3.reſp.55. & ideo renocanda ob effectum tacitæ inhærentis clauſulæ, Vincent de Anna alleg.21.n.28. Surd. conſ.133.n. 29 & deciſ.163 n.13.Molfeſ.d.conſ.1.n.20.& dict. conſ.39.n.12 nam omnis renunciatio ſub illa tacita conditione facta intelligitur, Decian. conſ. 52. n. 16.vol.1 Alex. de Neuo conſ.51. n. 8. Giphan. de renunc.vlt.§.fin Aloyſ.Ricc in prax.aurea reſ. 152. Steph.

Steph.Grat.*Marchia dec.*42.*n.*24. Surd.*conſ.* 445. *n.*35.*lib.* 3. Ex eo quia donatio intelligitur rebus ſic ſtantibus,& in eodem ſtatu permanentibus,tū quia quælibet donatio,ſeu renunciatio reuocatur ob cauſam non ſequutam *lib.* 2. *C. de condict. ob cauſam* Steph. Grat. *Marchia dec.* 42, *n.* 24. Surd. *conſ.*445.*n.*35.Molfeſ.*d.conſ.*1.*n.*26.*& d. conſ.* 39. *n.*15. & maximè vbi fit per ingreſſum religionis quia tunc arguitur cauſa finalis,ſecundum Crauet. *conſ.*152.tum denique,quia renunciatio huiuſmodi facta videtur ſub conditione ſi renuncians perſeueraſſet in monaſterio,hæc autem conditio ceſſauit religioſo exeunte è monaſterio ad Epiſcopalem dignitatem,ergo renunciatio euanuit,*ad l.cedere diem.ff.de verbor.obligat.l.qui hæredi,§ fin.ff. de condit.& demonſtrat.* Denique,quia omnis renunciatio ob arctam,ſtrictamque ipſius naturam, extenſionem non admittit,*l.ſi actionem C.de pact.* Sim.de Præris *conſ.*141 *n.*6 *vol.*1.Turret.*conſ* 77. *n.* 30 Ioſeph.Lud.*Lucenſi deciſ.*5.*n.*66.Paul.Galerat. *de renunc.l.*1.*c.*10.*n.*21.*& c.*12 *n.*10.

241 Contrarium verò,imò Religioſum factum Epiſcopum non reuocare renunciationem per ſe ipſum factam tempore ingreſſus in religionem cum debitis ſolemnitatibus iuxta formam Concilij Trid.*ſeſſ.*25.*de regul.c.*16 conſuluit conſiliarius de Anna *conſ.*45.*per tot.tom.* 1. & nouiſſimè tenent Laur de Peirinis *de Prælat.q.*3.*c.*1.*n.*211.& latè D. meus Marius Cutel.*in tr de donat. contemplat. matrim.aliiſque de cauſis inter parentes & filios factis tom.* 1.*tr.*1.*diſc.*2.*p.*3 *ex n.*132. Ex eo quia Regugularis profeſſus ex aſſumptione ad Epiſcopatum non deſinit eſſe regularis.& religione ligatus quoad votum paupertatis,& alia ſubſtantialia regulæ, quæ ſint compatibilia cum dignitate & officio Epiſcopi, *c. de monachis* 16.*q.* 1.*c.cum ad monaſterium in fine de ſtatu monach.* gl. *verb. mendic. in c. quorundam de elect. l.* 6. quam ſequitur Nic.de Vbald.*in tract.de ſuc eſſ.cleric.p.*1.*n.*3.cum aliis citatis ſupra *l.*1.*c.*9.*n.* 136. ergo cum profeſſio validè facta fuerit,& etiam poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum,illa remaneat ſicut antea;& Epiſcopus adhuc Religioſus dicatur,& exiſtat,non poteſt dici cauſam ob quam donatio facta fuit,non eſſe ſequutam, vel Epiſcopum deſinere eſſe religioſum,quamnis è monaſterio exeat.

242 Ego tamen ſub diſtinctione has contrarias opiniones componendas eſſe duxi:aut enim bona per huiuſmodi renunciationem iam tertio quæſita fuerunt,Religioſo nondum ad Epiſcopalem dignitatem aſſumpto;& tunc credo veriſſimam ſecundam opinionem ex fundamentis in eius confirmationem adductis; aut quæſita adhuc non ſunt,vepotè,quia renunciauit iuri ſuccedendi in legitima materna,& poſt emiſſam profeſſionem ad Epiſcopatum viuente eadem matre tranſlatus fuit, hoc enim caſu recuperat ius ſuccedendi in dicta materna legitima, cum medio tempore nulli fuerat virtute renunciationis huiuſmodi aliqua res acquiſita,quod in ſumma euincunt prioris ſententię fundaméta,me citato *in hoc loco* Nou.*loco vbi ſupra à n.*18.& in his terminis articulo bis & iterū maturè diſcuſſo declararunt Eminentiſſimi Cardinales ſacri Concil Trid.interpretes in hæc verba. *Die* 11.*Iannar.* 1631. *propoſito in Sacra Congregatione Conc.Trident dubio ad inſtantiam N:Regularis profeſſi, & ad Epiſcopatum promoti Eminentiſſimi Patres cenſuerant dictum oratorem recuperare ius ſuccedendi etiam in bonis ab eo renunciatis,dummodo non*
243 *ſit alteri acquiſita.* Ratio eſt,quia huiuſmodi regularis ad Epiſcopatum promotus recuperare poteſt ius ſuccedendi quoad bona delata poſt aſſumptionem ad Epiſcopatum, in commodum tamen ſuæ Eccleſiæ reſpectu proprietatis: id enim bene ſe compatitur cum ſubſtantialibus religionis, & voto paupertatis emiſſo, vt ex text. *in cap. ſtatutum.*18.*quæſt.* vbi gloſſ. Archid. & Turret. declarant verba illa, *ſibi iure vendicandi,* id eſt, *ſuæ Eccleſiæ,* S.Thomas 2.2 *q.*185.*art.*8.*circa fin.* Nauar. *conſil.* 15.*numero* 4.*de Regular & de redit.Eccleſ.quæſt.*1. *monitu* 9.*n.*1.Fr Emman.*q.Regular.tom.*2.*q.*59. *artic.*7.Rota *in Vſſellen hæred.* 24.*Maij* 1619.*coram R. P. D. meo Pirouano*, in qua firmatur vſumfructum poſſe ſibi acquiri, ſequendo *deciſ.* 401. *n* 7. *coram Gregorio XV.* Secus dicendum in bonis delatis ante adeptum Epiſcopatum, ſiue fuerint per alium actualiter quæſita, vt tradunt Bart. *in tract. Minorit.lib.*1.*diſtinct.*3 *cap.*2.Bald.*in l.ſi alienum §.in extraneis n.*2.*verſ.ſecundo facit, ff. de hæredib. inſtit.*Felin.*in c.in præſentia n.*56.*verſ.& adde*, *de prob.* Feder.de Senis *conſil.*26.Nicol. de Vbald. *de ſucceſſ.ab inteſt. p.*1.*n.*4.*verſ.dūmodo*, ſiue adhuc in ſuſpenſo remanerent prout cenſuit Federic. *dict. conſ.*26.Berni.*in dict.cap.in præſentia numero* 550. Nicol. de Vbald *vbi ſupra.* Declara tamen quod *ſupra* diximus de ſecunda opinione, in quo eam veriſſimam iudicamus,procedere vbi renunciatio, ſeruatis ſeruandis facta fuerit cum ſubſequuta profeſſionis emiſſione abſque alia proteſtatione, ſeu pacto facultati recuperandi bona renunciata, ſi à Religioſo transferri,ſeu egredi contigerit, nam enim proteſtatio huiuſmodi facit vt bona ſic renunciata irreuocabiliter alteri non quærantur. Anchar.*in cap.ſtatuimus,ſub n.*7.*verſic.ſi verò, de reg.* & *ibi* Hoſt.*num.*4.*verſ.de his quæ*, Carol. Zabareſſ. *num.*6.*verſ.in hoc tamen*, Abb.*n.*4.*verſ.ſed quæro.*& in puncto in renunciante, qui poſtea emiſit legitimam profeſſionem, Feder. de Senis *d. conſil.* 16. *numero* 30. *verſ. item pone*, & in his terminis pacti loquitur Natt. *conſil.*180.*numero* 4. & 5.

Illud aduerte oportet quod renunciationes, donationes,vel ceſſiones iurium factæ per monaſterium Monialium capitulariter congregatarum de hæreditate, quæ debebatur ingreſſuræ monaſterium iam electæ per Capitulum, non exigunt ſolemnitates Iuris communis requiſitas in alienationibus bonorum immobilium Eccleſiæ.nec formam Conciliarem,ſed iuxta Iuris communis,vel municipalis ſanctionē procedere debent præſertim verò eam formam non exigunt,cuius meminit S.Concil.*d.cap.*16. quia illius contextus non loquitur in renunciatione facta à monaſterio:ita Valaſc.*d.cap* 16.*num.*28.*verſ.tertius modus*, Coſta, *in tract.de re integr diſt.*104.*n.*1.Cabal.*conſ.*104 *n.*5. *lib.*1.Læl.Caput.*ad conſuet.Neap.ſuper conſ.ſi moriatur p.*3.§.9.*n.*8.*cum ſeqq.p.*326. Barbat. *de diuiſ. fruct p* 2.*c* 2.*n.*85.& 86.

Supereſt nunc vt aliquid de licentia Epiſcopi, 244
ſeu eius Vicarij,quæ in huiuſmodi renonciatione, ſeu donatione interuenire debet,aliquid dicamus, & in primis aduerto obtentam requirit,ſicut reſoluunt Sanch.*d.c.*5.*à n.*76. Ouiedo *in praxi regul. p.*1.*tr.*8 *c.*3.*q.*7.*n.*14 Barth.à S.Fauſto *d.l.*5.*q.*201. Peregr.*d.p.*2.*cap.*1.*litt.*C.§.32.Ego ipſe *d.alleg.*99. *n.*10. non tamen in ſcriptis deſiderari obſeruant Barth.de Vecchis *d d* 8.*dub.*9. *n.* 5. Laur.de Franchis *de contr inter Epiſc.& Reg.in q.diuerſ.q.*42.*in pr.*Barthol.à S.Fauſto *d.l.*5.*q.*200.vbi q.199.ſubdit hanc licentiam poſſe delegari de quo etiam San-

chez *d.cap.5.num.75.* Peregtin. *d.p.2.c.5. litt.C.*
§.29.Ego ipſe *d. allegat.89.n.9.* Et debere in ipſo
actu renũciationis interuenire poſt Cened.*Canon.*
queſt.lib.1.q.6.num.14. firmauit Rota *in Romana*
fideicommiſſi 15.Nouemb.1624 coram bona memo-
ria Remboldo, vbi etiam fuit dictum quod hæc li-
centia ob hoc non præſumitur ex lapſu plurium
annorum, vnde refert deciſum Fr.Barthol.de Vec-
245 chis *d.diſputatione 8.dub.9.n.3.* omiſſa hac licentia
& profeſſione ſequuta nullam eſſe renunciationẽ
ipſo iure.Laur.de Franch.*loco citato*, dum reſoluit
non ſufficere licentiam ſubſequutã, atque ſatis eſ-
ſe tacitam habitam ex ratihabitione de præſenti.
246 Renunciatio verò facta ad fauorem Patrum So-
cietatis IESV per nouitium inter Patres eiuſdem
Societatis, eſt valida, non obſtante quòd fuerit
facta cum licentia Epiſcopi, S. Cong.Concil. *in*
247 *Neapolitana 20. Mart.1621.*
Epiſcopus autem, qui hanc licentiam elargiri
debet, ſufficit ſi confirmatus, ſit, quamuis nondum
conſecratus, ſecundum Sanch.*d.capite 5. num. 65.*
Barthol. à S. Fauſto *d.lib. 5. q. 194.* Peregrin. *d p.*
*2.c.1.litt.C.§.25.*Machado *d.lib.4. p.6. tractat.10.*
*docum.8.num.2.*Ego ipſe *d.alleg.99.n.4.*
248 Archiepiſcopus quoque ſi conſecratus ſit, licet
nondum Pallium receperit, poterit huiuſmodi li-
centiam in ſua Diœceſi impartiri, vt reſoluunt
Sanch.*d.c.5.num.66.*Peregrin. *d p. 2. cap. 1. lit.C.*
*§.16.*Ego ipſe *allegat.99.num.4.* In Diœceſi ve-
rò Suffraganei non habet poteſtatem concedendi
hanc licentiam, niſi Epiſcopo eam denegante de-
uolueretur per appellationem cauſa ad ipſum, ſi-
cut benè notat Sanch.*d.c. 5.num. 68.* Capitulum
Sede vacante eandem licentiam concedere tra-
dunt idem Sanch.*d.c.5.n.67.*Barth. à S. Fauſto *d.*
lib.5.q.195. Peregrin. *dict. part. 2. capite 1. lit. C.*
§.26.
249 Abbates quoque, & alios Prælatos habentes iu-
riſdictionem quaſi Epiſcopalem, nullique Epiſco-
po ſubiectos in ſuis diœceſibus poſſe huiuſmodi
licentiam concedere aſſerunt Sanch.*d.cap.5.n.68.*
Barthol.à S.Fauſto *d.lib.5.q.196.* Barthol.de Vec-
chis *d.diſp.9.dub.2.n.2.*Peregrin. *d.p. 2.c.1.litt.C.*
*§.27.*Ego ipſe *d.alleg.99.n.6.*
250 Prælatos verò Regulares eàm facultatem con-
cedere non poſſe in monaſteriis exemptis, & ſibi
ſubiectis, quia Conc.Trid.*d.c. 16.* ſolùm Epiſcopi
licentiam ad hanc renunciationem petit, reſol-
uunt Ludouic.Mirand.*d. tom. 1.q. 23. art. 6.concl.*
*2.*Fr.Emman *q.Regul.tom.2.q.47.art.14.* Barthol.
de Vecchis *d.diſputat. 8.dub. 9.n.2.* Laur. de Fran-
chis *in d.tract.q.43.*Peregrin.*d.part. 2. cap. 1. litt.*
*C.§.30.*Sanch.*d.c.5.n.74.*vbi *n. 75.* cum Fr.Emm.
in ſum.tom.2.cap. 7.n. 1.in fine, & Vega *tom.2.ſum.*
cap.50.caſu 3. aſſerit in aliquibus Religionibus in
deſuetudinem abiiſſe hanc licentiam petere ab
Epiſcopo, quod ille approbat ſi conſuetudo fue-
rit legitimè præſcripta, vt contra decretum Conci-
lij *d.c.16.*vires obtineat.
251 Iuxta eiuſdem Concilij diſpoſitionem *in d.c.16.*
poterit Vicarius generalis Epiſcopi, ſeu Capitu-
li Sede vacante hanc licentiam concedere, ſicut ex
eo colligunt Sbroz.*de Vicario Epiſc. lib. 2.q. 207.*
Barthol.à S Fauſto *d.lib.5. q.197.*Peregrin. *d. p. 2.*
*cap.1.lit.G.§.28.*Sanch.*d.cap.5.num.69.* vbi *n.70.*
idem dicendum putat de Vicariis quorumcun-
Prælatorum iuriſdictione Epiſcopali in ſua Diœ-
ceſi gaudentium, reſ.ro ego ipſe *d. alleg. 99. n.8.*
Vicario verò foraneo integrum non erit hanc
licentiam concedere abſque expreſſa commiſſione
ſibi facta, vt bene reſoluunt Sanch.*d. c.5. num.7.*
Barthol.à S.Fauſto *d.lib.5.q.198.*Fr.Barth.de Vec-
chis *d.diſputatione 8.dub.9.nu.2.*Peregrin. *d.p.2.c.*
1.lit.G.§.28.verſ.idem dicendum. Nec eſt obliuiſ-
cendum licentiam Ordinarij à Concilio requiſi-
tam concedendam eſſe cum aliquali cauſæ cog-
nitione, & voluntatis profitentis ſcrutatione, qua-
litatiſque ipſius, & ſic per modum decreti autho-
ritatiui, ita Molpheſ.*ad conſt.Neapel.tit.de renun-*
ciat.q.16.num.17 & ſeqq Spetel.*d.deciſ.16. n. 55.*
vbi atteſtatur ſic totius ferme Italiæ vſum obtine-
re & conſuetudinem interpretatiuam declaraſſe. 252
Exigit præterea Conc.Trid.vt intra duos men-
ſes proximos ante profeſſionem renunciatio fiat,
quia (vt notat Menoch.*conſ.388.numer.7. volum.*
*4.*quem refert Laurent.de Franchis *de controuerſ.*
inter Epiſcopos & Regulares in quæſt.diuerſ. q. 44.
in fine) eo tempore iam ſunt nouitio penè
probatæ Religionis auſteritates, & deliberatio
emittendæ profeſſionis iam manifeſta ſatis appa-
ret curſu decem menſium non ita vt integro
bimeſtri ante profeſſionem fieri debeat, ſed vt
ſatis ſit toto eo bimeſtri ante profeſſionem fieri,
quamuis immediatè ante illam, vt aduertunt San-
ch.*d.cap.5.nu.80.*Barthol.à S.Fauſto *d.lib.5.quæſt.*
192. Peregrin. *d. p. 2. c. 1. litt.G.§.20.* Spetell.*in*
deciſ fori eccleſ.deciſ.16.num.54. reprobans Nou.
quæſt.forenſ.p. 1. quæſt. 78. exiſtimantem renun-
tiones, quæ fiunt ante duos menſes profeſſioni
proximos validas eſſe abſque dictis ſolemnitati-
bus. Vnde renunciationem factam per diem ante
dictos duos menſes non valere, quia contra for-
mam Concilij, cenſuit S.Congregat. Concil. *ſub*
die 21. Ianuary 1627.
Hnc autem bimeſtre computandum eſt de mo- 253
mento ad momentum, & ſecundum quod occur-
rit menſis in Kalendario, ſicut docent Sanchez
*d.cap.5.num.81.*Barthol.à S.Fauſto *d.lib. 5. q. 19.*
Barthol.de Vecchis *d.diſputatione 8.dub.9.num. 5.*
Peregrin.*d.c.1.litt.G §.29.verſ.probatur quia.* Lau-
rent.de Peirinis *de Prælato q.3.c.1. num.214.*Spe-
tell.*d.deciſ.16.num.54.in fine.*Laurent.de Franchis
d.q.44.in princ.
Contra Læl.Zech.*de Republ.eccleſ.tit. de Reg.*
cap.2.num.14.& Zerol.*in praxi Epiſcop.p.1.verb.*
Monachus, in fine, exiſtimantes id bimeſtre non
debere eſſe mathematicum, ſed morale, ac proin-
de eam renunciationem non eſſe irritam, ſi paulò
ante id bimeſtre fiat.
Nihil refert ſi facta ſemel renunciatione bime- 254
ſtri illo ante profeſſionem legitimè faciendam, vt
quia tranſacto bimeſtri eſt completa ætas, & annus
nouitiatus, differatur profeſſio, ex quacumque cau-
ſa dilatio contingat, vt reſoluunt Sanch. *d. cap.5.*
n.81. Laur.de Peirinis *d. q. 3.c.1.n.214.* Laur. de
Franchis *d.q.44.in med.*& deciſũ aſſerit Armend.
*d.lib.7.de reg.n.18.*vbi *n.27.* ſubdidit Conc.Trid.
verba *in d.c. 16.* ibi *intra duos menſes*, verificari
etiamſi vltra plures menſes anni probationis pro-
feſſio fiat, & *n.22* refert pariter reſolutum tenere re-
nunciationem quam aliquis fecerit ante profeſſi-
onem per duos menſes licet ante completum deci-
mum ſextum annum. Ex quacumque enim cauſa
contigerit profeſſionem vltra annum protrahi ſuo
valore non deficere renunciationem poſt deci-
mum nouitiatus menſem factam refert deciſum
Bart.de Vecchis *d.diſp.8.dub.9. n. 5.in fine.* Quid
autẽ ſtante diſpenſatione Apoſt. vt nouitius no-
no menſe profeſſus ſit; vel minor ſexdecim annis
Vide Sanch.*d.c.5.n.83.*Peregr.*d.p.2.c.1.lit. G.§.21.*
Illud

Illud demum aduertere oportet decretum Concilij Triden. *in d. cap. 16.* vendicare ſibi locum etiam in iis, qui excedunt annum decimum ſextum, & illa verba dicti decreti, *antea facta*, non referri ad ætatem renunciantis, ſed ad duos menſes proximos ante profeſſionem, vt docent Gutier. *canon. lib. 2. cap. 1. num. 34.* Cened. *ad Decretum collect. 50. num. 5.* Fr. Emman. *quæſt. regular. tom. 2. quæſt 4. art. 13.* optimè Franc. Molin. *de ritu nuptiar. lib. 3. quæſt. 99. num. 43.* Valaſc. *de partit. c. 16. num. 27.* Campan. *dict. cap. 5. num. 18.* Sanch. *d. cap. 5. n. 7.* Armendar. *dict. lib. 7. de Religionib. num. 36.* Barthol. de Vecchis *dict. diſput. 8. num. 1.* Peregrin. *dict. part. 2. cap. 1. lit. G. §. 1.* Ego ipſe *d. alleg. 99. num. 18.* latè Molfeſ. *ad conſuet. Neapol. tit. de renunciat. q. 16. n. 31. cum ſeq.* Sperell. *in deciſion. fori eccleſ. dec. 16. num. 48.*

Contra Menoch. *de arbitr. caſu 436. num. 8.* & Theſaur. *quæſt. forenſ. lib. 2. quæſt. 56. num. 7.* exiſtimantes renunciationem à nouitio excedente dictam ætatem ſexdecim annorum abſque ſolemnitate dicti Decreti factam eſſe innalidam.

CAPVT XLIII.

De Statu, & vita Regularium.

SVMMARIVM.

1 *Gradus tres hominum in religionibus diſtincti reperiuntur, vel enim ſunt religioſi ſeu monachi, vel conuerſi, vel oblati.*

2 *Religioſi ſeu monachi illi ſunt, qui in religione aliqua approbata emittunt tria illa vota paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ.*

3 *Monachi, & Conuerſi in quo conueniant, & differant? oſtenditur.*

4 *Oblati qui dicantur?*

5 *Oblati, & Conuerſi in quo differant?*

6 *Eremitæ an & quando dicantur religioſi.*

7 *Mulierum tertij Ordinis priuatis domibus degentium ſtatus, & ad habitum admiſſio.*

8 *Legatum relictum ſi monachabitur verificatur in Tertiariis Ordinis S. Franciſci & ſimilibus, qui vitam cælibem duxerint.*

9 *Monachorum appellatione qui propriè veniant, oſtenditur.*

10 *Monachi omnes etiam Abbates olim laici erant, & ideò Clericis inferiores habebantur.*

11 *Monachi olim obedientiam præſtabant Oſtiario, & aliis in maioribus ſacris ordinibus conſtitutis.*

12 *Monachi fuerunt in laicali ſtatu vſque ad tempora Euſebij, Zozimi, & Syricij.*

13 *Monachorum appellatione indefinita veniunt omnes religioſi cuiuſcunque generis.*

14 *Monachorum appellatione veniunt Moniales quoad ea, quæ ſunt proportionabilia.*

15 *Regulares, qui ſunt Mendicantes, Fratres ſimpliciter appellantur.*

16 *Religioſi ſunt alij, qui nec Monachi, nec Fratres vocantur, ſed Canonici aut Clerici regulares dicuntur.*

17 *Religioſus, aut Regularis nomen eſt generale omnes omninò comprehendens, qui ſub regula aliqua communiter perpetuo viuunt.*

18 *Religioſi quidam Mendicantes appellantur, alij non Mendicantes ſunt, ſed nonnulli de Mendicantium priuilegiis gaudent.*

19 *Equites Militarium Ordinum Religioſorum appellatione propriè & ſtrictè non veniunt, niſi in fauorabilibus, vbi adderetur aliquod verbum vniuerſale.*

20 *Milites S. Iacobi de Stapha non ſunt verè religioſi, ac proinde eorum filij nati ex ſoluta, cum qua de licentia magni Magiſtri poterunt contrahere matrimonium, non ſunt ſpurij dicendi, ſed filij naturales.*

21 *Commentarij Abbates non veniunt appellatione Religioſorum.*

22 *Religioſi non ſunt nec largo nec ſtricto modo qui vtuntur matrimonio.*

23 *Equites Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani ex proprietate ſermonis veniunt appellatione Religioſorum in quacunque materia etiam pœnali, vel odioſa, ſi aliùs mente diſponentis contrarium non appareat.*

24 *Equites S. Ioannis Hieroſolymitani verè, abſolutè, & propriè religioſi ſunt, & aliorum more tria vota ſolemnia emittunt ſub regula ab Eccleſia approbata.*

25 *Regulares omnes tenentur ad ea omnia vitanda, vel ſectanda, quæ circa vitam & honeſtatem Clericorum diſpoſita ſunt.*

26 *Religioſis omnibus mandatur vt habitum ſuo Ordini requiſitum, & conuenientem continuo portent.*

27 *Aucupationes, & venationes omnibus religioſis interdicuntur, & canes, aut aues venaticos alere vel tenere prohibetur.*

28 *Religioſis prohibetur iocu ſæcularia diligere, alius amare, gulam & ebrietatem ſectari, & vella in deliciis viuere.*

29 *Silentium vt Religioſi ſeruent continuum in dormitorio, refectorio, & certis horis in clauſtro, præcipitur.*

30 *Arma intra ſepta monaſterij abſque ſuorum Superiorum licentia tenere prohibentur regulares.*

31 *Mulieres intra ſepta monaſterij introducere prohibentur Regulares.*

32 *Religioſi, qui faciunt, aut permittuntur fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum, &c. quas pœnas incurrant, oſtenditur.*

33 *Monaſterij Monachorum nomine, in quod fœminæ intrare non poſſunt, quid veniat? oſtenditur.*

34 *Sacriſtia monaſteriorum, an comprehendatur ſub monaſterij nomine? oſtenditur.*

35 *Infirmaria non comprehenduntur nomine monaſterij.*

36 *Mulierem aliquam medicam an liceat introducere in dormitorium procuratione alicuius religioſi infirmi, oſtenditur.*

27 *Prælatus regulari præcipiens vt fiat proceſſio extraordinaria vt illius occaſione poſſent mulieres clauſtra intrare, an incidat in pœnas, oſtenditur.*

38 *Imperatrices, Reginæ, ac ipſarum filiæ, & ancillæ, quas ſecum deferunt, liberè virorum monaſteria ingredi poſſunt, etiamſi nullum habeant priuilegium.*

39 *Regulares abſque ſuorum Superiorum licentia nō poſſunt*

poſſunt ſe ſubiicere obſequio alicuius Prelati, vel Principis, aut communitatis.

40 *Regulares non poſſunt à ſuis. Conuentibus recedere etiam pratextu ad Superiores accedendi niſi id faciant à Superiore iniquo ſupra modum vexati.*

41 *Aduocati, vel Procuratoris munus exercere non poſſunt Regulares niſi Superioris licentia, & vtilitate monaſterij concurrentibus.*

42 *Fratres Franciſcani non poſſunt de licentia ſuorum Superiorum aduocati, vel procuratoris munus obire.*

43 *Vtilitas monaſterij propter quam poſſunt regulares aduocati vel procuratoris munus exercere ſufficit indirecta monaſterij indigentis ad magnam pauperiem ſubleuandam, & æ: alienum ſoluendum.*

44 *Superior Religionis poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire.*

45 *Regularis in negotiis Abbatis, monaſterij, vel cuiuſcunque religioſi euſdem religionis, aut etiam Epiſcopi poteſt aduocati, aut procuratoris munus obire.*

46 *Religioſus vnus poteſt pro aliis conſtitui procurator in proſequutione cuiuſuis negotij vbi plures monachi admittuntur, & conueniunt in idem.*

47 *Tabellionis officium exercere non poſſunt Religioſi.*

48 *Inſtrumenta poſt profeſſionem complere & ſignare licitè poteſt religioſus, quæ in ſæculo confecerat. vel in ſuo protocollo breuiter, & ſuccinctè conſcripſerat.*

49 *Arbitri eſſe non poſſunt Religioſi, niſi concurrant licentia Superioris, & vtilitas monaſterij.*

50 *Religioſus factus Epiſcopus, & ſimplices Monachi habentes aliquam adminiſtrationem, aut Prioratum, poſſunt eſſe arbitri.*

51 *Teſtes in iudicio eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia, ſi vero de facto teſtificentur, teſtimonia valebunt.*

52 *Religioſus vt ſit teſtis inſtrumentarius, nulla exigitur Superioris licentia.*

53 *Religioſus vt in aliquo teſtamento teſtis ſeribatur, opus eſt licentia Superioris, etiam quando monaſterium hæres inſtituitur.*

54 *Artem chirurgiæ cum inciſione, vel aduſtione exercere non poſſunt Religioſi.*

55 *Chirurgiæ artem ſi Religioſus exerceat cum inciſione vel aduſtione cauſa pietatis, & ægrotus ex hoc decedat, licet illi non imputetur ad peccatum, imputatur tamen ad irregularitatem.*

56 *Artem medicam exercere Religioſis interdicitur niſi cauſa pietatis, & dummodo nullum mortis ſubſequendæ periculum immineat.*

57 *Tutores teſtamentarij, aut datiui eſſe non poſſunt Religioſi etiam de licentia ſuorum ſuperiorum, & etiam perſonarum miſerabilium.*

58 *Fideiubere non poſſunt Religioſi niſi de licentia Prælati, & maioris partis Capituli.*

59 *Fideiuſſio irrita eſt ſi fiat à Religioſo abſque licentia Prælati, & maioris partis Capituli.*

60 *Religioſus licet de Superioris licentia exiſtens in ſtudio poſſit contractus inire, nequit tamen validè fideiubere.*

61 *Doctoratus gradum in Iure Ciuili, vel medicina Religioſi accipere nequeunt. In Theologia verò & Iure Canonico poſſunt ex Superioris licentia; vt n. 62.*

63 *Doctoratus gradus an poſſint accipere Franciſcani & Ieſuitæ oſtenditur.*

64 *Religioſus miſſus à Superiore ad litteras addiſcendas cenſetur quoque licentiam habere vt ad doctoratus gradum neceſſariis monaſterij expenſis promoueatur.*

65 *Exequutores teſtamenti ſiue ad cauſas profanas ſiue ad pias eſſe non poſſunt Religioſi abſque Superioris licentia.*

66 *Licentiam acceptandi officium exequutoris teſtamenti poteſt quilibet ſuperior etiam immediatus conuentus concedere.*

67 *Licentia Superioris ad acceptandum officium exequutoris monaſterij non ſufficit obtinere poſt illud ſuſceptum, ſed ad illud quoque acceptandum prærequiritur.*

68 *Licentia Superioris non requiritur quando religioſus exequutor eſſet teſtamenti quoad ſola legata pia, & etiam quando exequutio illa cedit in monaſterij vtilitatem.*

69 *Exequutores teſtamentarij munus obire poſſunt abſque ſuperioris licentia religioſi, qui extra clauſtra ſunt, vt beneficiis perpetuis præſint.*

70 *Exequutores vltimarum voluntatum eſſe non poſſunt Fratres Minores, etiam obtenta ſuorum Superiorum licentia.*

71 *Fratres Minores poſſunt pauperum electionem facere, ſi teſtator id munus eis teſtamento relinquat.*

72 *Bona quæcunque tanquam propria, vel Conuentus nomine poſſidere, aut tenere prohibentur Religioſi.*

73 *Peculium ad nutum Superiorum reuocabile licitum eſt Religionum Prælatis concedere Religioſis ad ſolos vſus honeſtos, & pios, idque ex cauſa legitima, nec hoc eſt correctum per* Concil. ſeſſ. 15. de Regular. cap. 2. *vt num. 74.*

75 *Peculium ad nutum Superioris reuocabile Religioſo conceſſum, debet eſſe moderatum, & non ſuperfluum.*

76 *Religioſus, qui de licentia Superioris multa ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſidet, an ſit proprietarius remiſſiuè.*

77 *Propria tenere non poſſunt Regulares vtriuſque ſexus, ſed omnia dare debent ſuis Superioribus.*

78 *Superior nullus poteſt concedere Monacho facultatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem.*

79 *Moniales, & cæteri Regulares res etiam parui momenti ſibi donatas, aut aliàs acquiſitas vti proprias retinere non poſſunt, ſed Superiori illas tradere debent.*

80 *Reditus vitalitios an & quando de licentia Superioris licitum ſit Monialibus habere? oſtenditur.*

81 *Monaſteriis omnibus etiam Mendicantium (exceptis conuentibus Capuccinorum, & Minorum de Obſeruantia,) permittitur vt eis bona immobilia in communi poſſidere liceat.*

82 *Fratres Minores de Obſeruantia, & Capuccini ſunt incapaces hæreditariæ ſucceſſionis, quamuis adiiciatur clauſula, vt* hæreditas vendatur, & in neceſſaria illis pretium cedat.

83 *Fratrum Minorum Eccleſia non poteſt validè hæres inſtitui.*

84 *Moniales S. Claræ, & omnes aliæ cuiuſcunque Ordinis*

Ordinis non comprehenduntur in exceptione quam ſecit Cinc.Trid. ſeſſ.de Regular.c.3.non obſtante regula in contrarium.

85 Congregatio totius Societatis Ieſu eeſſit cuicunqae iuri prouenienti ex conceſſione Concil. Trident.ſeſſ.25.de Regular.cap.3.ad habenda bona immobilia in communi in domibus profeſſorum,vel eoram Eccleſiis.

86 Renunciatio totins Societatis Ieſu conceſſionis habendi bona immobilia in communi in domibus profeſſoram vel eorum Eccleſiis, intelligitur ad hoc vt poſſit habere, & perpetao poſſidere ſtabilia, non autem vt capiat ad vendendum.

87 Societas Ieſu,& Domus profeſſorum ſant capaces acquiſitionis ſtabilinia ad effectum illa vendendi, & ex eorum pretio propriis neceſſitatibus proaidendi.

88 Religioſus panpertatis votum profeſſus ſi peculium, ſeu aliqaid proprium habere deprehendatur,à monaſterio expellendus erat olim, ſed hodie deputandus in monaſterij ergaſtulo vbi pœnitentiam agat, & quid attento Concil. Trid.

89 Religioſus proprium habens ſi tempore mortis inuentus ſit,in ſterquilinio,cum illo proprio, ſiue tota pecunia eſt ſepeliendus.

90 Sepulturam ſibi eligere prohibentur religioſi niſi quando moriuntur ita remotè à monaſterio, vt ad aliud commodè portari nequeant.

91 Religioſi profeſſi euntes monaſteria ad audiendas Leges, ſeu Phyſicam, quas pœnas incurrant,oſtenditur,& declaratur multis modis numeris ſeqq.

94 Vota quæ ſunt profeſſi omnino ſeruare tenentur Religioſi.

95 Religionum Præpoſitis,& Capitulis præcipitur vt ſugitiuos ſuos & eiectos de ordine ſuo requirant ſollicitè annaatim, & redire ad religionem compellant,eoſque recipiant.

96 Profeſſi habitum temerariè dimittentes excommunicationis ſententiam ipſo iure incurrunt.

97 Habitus dimiſſio temeraria dicitur quando abſque cauſa ſit,ſecus ſi ex iuſta cauſa.

98 Habitus quando ex aliqua apparenti cauſa dimittitur poſtea aſſumendus, etſi illa cauſa non omninò honeſta ſit,nec excuſans, excommunicationem non incurrit.

99 Habitum occultans ſine cauſa eo modo vt à circumſtantibus cognoſci nequeat cuius ordinis religioſus ille ſit, incidit in excommunicationem contra dimittentes habitum latum.

100 Habitum gerens ſub pannis coopertum an ſit Apoſtata, excommunicationumque incurrat? oſtenditur.

101 Habitum coopertum quando religioſus ex cauſa neceſſaria defert,& ab apoſtaſia, & ab excommunicatione excuſatur.

102 Habitum coopertum deferens Religioſus habitu alterius religionis an in pœnas incidat? remiſſiuè.

103 Epiſcopus regularis emittens habitum, & aſſumens illam albam, & candidam, veſtem qua ab Epiſcopis exterius defertur,non incurrit excommunicationem latam contra monachos omittentes habitum.

104 Concil.Trid.ſeſſ.25.de Regular. cap. 19. refertur.

105 Religioſi prohibentur ſub pœna excommunicationis accedere ad quæuis ſtudia litterarum niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui conuentus, vel maioris partis eiuſdem ſibi eundi ad ſtudium licentia primitus ſit conceſſa.

106 Monachi & Canonici regulares quando prohibeantur ad Curias Principum accedere? oſtenditur.

107 Decimas Eccleſiis debitas prohibentur Religioſi ſub pœna excommunicationis vſurpare.

108 Religioſi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda prohibentur audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahere in ſermonibus ſuis.

109 Religioſi Prælatis ſuis obedire tenentur.

110 Appellare Religioſis non permittitur niſi à correctione,quam facit Prælatus regularis excedendo modum, & tranſgrediendo regulæ limites.

111 Concil.Trident.ſeſſ.26.de Regular. cap. 4. non intercedit appellationem ad Superiores, ſed receſſum à monaſterio prætextu adeandi Superiorem.

111 Religioſi regulas, & ſtatuta ſuorum Ordinum ſeruare tenentur.

113 Religioſi non ſolùm ſuis Regularibus Prælatis, ſed etiam Epiſcopis Ordinariis in aliquibus ſubſunt.

114 Concil.Trid.ſeſſ.6.de reform.cap.3.& ſeſſ.23. etiam de reform.c.8.refertur.

115 Concil.Trid.ſeſſ.25.de Regul.c.14. declaratur.

116 Epiſcopus non poteſt per cenſuras procedere,ac punire Regularem notoriè,& cum ſcandalo extra clauſtrum delinquentem ſi a ſuo ſuperiore intra tempus ab ipſo Epiſcopo præfixum non puniatur.

117 Regulares ſuperiores, qui ad præſcriptum Concil. Trid.ſeſſ.25.de Regul.c.14.tenentur facere certiores Epiſcopos de punitione regularium extra clauſtra delinquentium, non ſatisfaciunt faciendo verbo huiuſmodi certiorationem,ſed in ſcriptis facere debent.

118 Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam decreti Concil.ſeſſ.25.de Regul c.14. incurrunt pœnam priuationis ipſo facto dignitatum,& officiorum,ac inhabilitatis,&c.

119 Monaſteria Regularium, & Regulares ipſi a iuriſdictione Epiſcopi exempti fuerãt, & ſuis tantum ſuperioribus ordinis ſubditi remanſerunt, ſed in multis adhuc Epiſcopo ſubiciantur.

120 Religioſi omnes quamuis exempti Eccleſias, & decimas à laicis recipere prohibentur abſque Epiſcopi Diœceſani conſenſu.

121 Excommunicatos,& nominatim interdictos ad diuina Officia admittere prohibentur Regular.

122 Regulares in Eccleſiis non pertinentibus ad eos pleno iure non poſſunt inſtituere, nec diſtituere inconſultis Epiſcopis.

123 Regulares in ſuis Eccleſiis non poſſunt in ſanctiſſimi Corporis Chriſti feſtiuitate proceſſionem facere,aut feſtiuitatem celebrare, quia hoc ad Cathedralem duntaxat pertinet.

124 Fratres Prædicatores in Dominica infra octauam Corporis Chriſti poſſunt publicas proceſſiones facere,& in eis ſanctiſſimum Sacramentum deferre per alienas Parochias.

125 Confratres,ſeu Obligati ipſorum Religioſorum, qui non ſe omninò tranſtulerant,ſed in proprietatibus ſuis omninò duxerint manendum, non intelliguntur exempti.

116 Religioſi

Epiſcopo indictas puniri poſſunt per cenſuras, & pœnas arbitrarias.

164 *Epiſcopus poteſt compellere etiam ſub cenſuris omnes Religioſos Mendicantes, & monachos vt accedant ad publicas, & generales proceſſiones.*

165 *Regulares ad publicas proceſſiones tenentur accedere in numero decenti, debito, & conſueto.*

166 *Sacerdotes Religionis Hieroſolymitanæ Eccleſiis inſeruientes vocari debent ad proceſſiones publicas, & ſi non accedant, compelli poſſunt.*

167 *Regulares degentes in monaſteriis, quæ per dimidium milliare diſtant à ciuitate, non tenentur, nec ab Epiſcopo compellendi ſunt accedere ad proceſſiones.*

168 *Conuentus, in quibus Fratres ceu arctiori clauſura degunt, non ſunt compellendi accedere ad publicas proceſſiones, & qui tales dicantur? attenditur.*

Ad publicas proceſſiones accedere non coguntur.

169 *Canonici Regulares S. Crucis Conimbricenſis.*

170 *Religioſi, & perſonæ Societatis Ieſu.*

171 *Clerici Regulares Congregat. S. Pauli,*

172 *Clerici Regulares pauperum Matris Dei,*

173 *Fratres ſancti Hieronymi in Regnis Hiſpan.*

144 *Canonici Regulares Lateranen.*

175 *Caſſinenſes Monachi vltra ſolitum.*

176 *Regulares habentes priuilegium non accedendi ad proceſſiones publicas, non tenentur ad eas conuenire etiamſi ſemel vel ſæpius conueniſſent.*

177 *Controuerſias omnes de præcedentia inter regulares etiam exemptos circa proceſſiones, & alias ſimiles cauſas exortas Epiſcopus appellatione remota componere poteſt.*

178 *Præcedentiarum in materia ius defert conſuetudini etiam iuri repugnanti.*

179 *Poſſeſſio in materia præcedentiarum, etiamſi ſit contra ius, eſt manutenibilis quando eſt alicuius temporis conſiderabilis.*

180 *Appellationem deuolutiuam non tollit. Concil. Trid.*ſeſſ.25.de Regul.c.13.

181 *Præcedentiam Ordinum Mendicantium, & Confraternitatum inter ſe decreuit Gregor. XIII.*

182 *Conſtitutio Gregorij XIII. de præcedentiis ſeruanda eſt inter Confraternitates laicorum, ac etiam inter regulares, ac denique inter monachos, vt n.183.*

184 *Ieſuati præcedunt Minoribus Obſeruantiæ.*

185 *Silueſtrini, ſi à quæſtuando deſiſtant, præcedunt regularibus Ordinum Mendicantium.*

186 *Cœleſtini præcedunt Oliuetanis.*

187 *Carmelitani in omni loco debent præcedere Fratribus de Mercede.*

188 *Capuccini debent tribuere præcedentiam in proceſſionibus iis regularibus, qui ſub propria cruce, & in proprio loco incedebant antequam ipſi propriam crucem deferrent.*

189 *Fratres Mendicantes ſemper & vbique debent tribuere præcedentiam Monachis.*

190 *Fratres S. Franciſci de Obſeruantia non præcedunt fratribus tertij ordinis, ſi iſti in loco controuerſiæ prius monaſterium, & locum obtinuerunt.*

191 *Clerus ſæcularis in omni loco debet habere præcedentiam ſupra regulares.*

Auguſt.Barboſ. de Iure Eccleſ.vniu.

192 *Monaſteria plura eiuſdem Ordinis quando ſunt in vna ciuitate vel loco, diuerſis temporibus fundata, quæ ex illis præcedere debeant, oſtenditur.*

193 *Præcedentia antiquitatis ſeruanda eſt inter Milites magnæ Crucis eiuſdem Ordinis, non autem inter Milites diuerſi Ordinis.*

194 *Procurator generalis Fratrum Minorum de Obſeruantia præcedit in Capella Pontificia procuratori generali Fratrum Conuentualium Ordinis S. Franciſci.*

195 *Præcedentia eſt penes Obſeruantes, & non Conuentuales.*

196 *Miniſter Generalis de Obſeruantia vti poteſt titulo, & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri Generalis totius ordinum fratrum Minorum.*

197 *Religioſi omnes cogere prohibentur, quemquam, vel ad promittendum inducere, vt apud eos eligat ſepulturam.*

198 *Decimas Eccleſiis debitas vſurpare prohibentur Religioſi.*

199 *Fideles à decimarum ſolutione retrahere, aut eos ad id non monere in prædicationibus ſuis, & confeſſionibus audiendis prohibentur religioſi.*

200 *Celebrare in ciuitatibus, vel caſtris, aut villis interdictis prohibentur religioſi niſi quatenus eis à Iure, vel ab Epiſcopis eſt permiſſum.*

201 *Prædicare ſine licentia Epiſcopi prohibentur Religioſi in Eccleſiis, quæ ſuorum ordinum non ſunt, & ſi contrarium fecerint, poterunt ab Epiſcopis puniri.*

202 *Regulares in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum à ſuis ſuperioribus examinari debent, & licentiam obtinere, & cum ea ſe perſonaliter præſentare coram Epiſcopo, ab eaque petere benedictionem, tametſi eam minime obtinuerint.*

203 *Confeſſiones audire Sacerdotum etiam ſæcularium prohibentur Regulares ſine probatione Epiſcopi illius diœceſis in qua habitant.*

204 *Confeſſiones audire Regularium poſſunt ipſi Regulares proprij ſuperioris regularis approbationem tantum obtinentes.*

205 *Approbatio Superioris regularis ſufficit concedi regularibus ad audiendas confeſſiones ſæcularium, qui ſunt verè de familia & communes commenſales monaſteriorum.*

206 *Confeſſarios regulares aliàs ab Epiſcopis liberè approbatos ipſis minimè licet ab audiendis confeſſionibus ſuſpendere, niſi ex noua cauſa, eaque ad confeſſiones pertinente, aut ob non ſeruatum interdictum.*

207 *Ordinarij locorum non poſſunt adimere audiendi Confeſſiones facultatem omnibus ſimul vnius conuentus regularibus confeſſariis ſacra Congr. Epiſc. & regul. inconſulta.*

208 *Epiſcopus concedens facultatem Regularibus audiendarum Confeſſionum ad beneplacitum, illam poterit ad libitum reuocare.*

209 *Epiſcopus poterit Regulares vtrinque à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut repellere à Confeſſionibus audiendis, ſi illi cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè viuant, vel aliquod delictum committant, propter quod rationabili Epiſcopi iudicio videantur à confeſſionibus ſuſpendendi.*

210 *Regulares à prædeceſſoribus Epiſcopis examinati, & approbati, ad Confeſſiones perſonarum ſæcu-*

larium audiendas à præſente Epiſcopo ſucceſſore pro maiore conſcientia ſuæ quiete poſſunt iterum examinari.

211 *Epiſcopus ſi cum noua cauſa, eaque Confeſſiones ipſas concurrente reprobauerit regulares ſimpliciter, & ſine vlla temporis præfinitione ad eas audiendas admiſſos, non tenetur ipſis regularibus edicere an eadem cauſa ſubſit necne.*

212 *Regulares vt poſſint in Eccleſiis ſui Ordinis prædicare, ſufficit Epiſcopi benedictio petita licet non obtenta, & etiam eo contradicente.*

213 *Regulares ſi deliquerint ſiue in Confeſſionibus audiendis, ſiue in prædicando, ab Epiſcopo coërceri poſſunt, & puniri etiam cenſuris Eccleſiaſticis.*

214 *Ordinarij impedire non debent Regulares approbatos ad audiendas Confeſſiones quominus illas audire poſſint in domibus pœnitentium ægrotorum quando ab eis vocantur.*

215 *Interdictum quodcunque ſeruare tenentur regulares, quod ab Eccleſia matrice viderint obſeruari.*

216 *Officia diuina horis debitis in ſuis Eccleſiis tenentur perſoluere regulares.*

217 *Regulares omnes etiam Canonici Lateranenſes in publicis proceſſionibus non poſſunt deferre eorum Crucem diſcoopertam.*

218 *Profeſſiones ad libitum facere non poſſunt Regulares extra clauſtra ſuorum monaſteriorum.*

219 *Fratres Mendicantes prohibentur noua loca ad habitum acquirere, vel antiqua alienare ſine expreſſa Pontificis Romani licentia.*

220 *Monachi olim, cum laici eſſent, prohibebantur pœnitentias imponere præterquam ſibi ipſis, & mortuos ſepelire niſi monachos ſecum commorantes, & alia his ſimilia.*

221 *Abſoluere à caſibus in Bulla Cœnæ Domini aut ordinario loci reſeruatis prohibitum eſt omnibus religioſis cuiuſuis ordinis vigore quorumcumque priuilegiorum.*

222 *Regularis nullus præfici poteſt in Parochiali, vel alia Eccleſia abſque ſocio eiuſdem regulæ, & ſui Superioris licentia.*

223 *Regulares nullatenus poſſunt hodie ad Parochiales, vel ad ſæcularia beneficia promoueri.*

224 *Canonicis regularibus Congregationis Lateran. etiam de licentia ſui Generalis non licet abſque permiſſu ſummi Pont. aſſumere curam animarum etiam ad tempus, & multo minus beneficium curatum ad tempus.*

225 *Regularis vbicunque præficitur debito modo in Parochiali monaſterio non ſubiecta, tunc non eſt neceſſarius ſui ordinis ſocius.*

226 *Religioſus factus Epiſcopus non obligatur ad tenendum ſecum ſocium ſui Ordinis niſi ex quadam decentia, & honeſtate.*

227 *Regularis non poteſt exercere animarum curam in Eccleſia vbi monachi collegialiter habitant.*

228 *Regularis eligi non poteſt in Canonicum ſæcularis Eccleſiæ.*

229 *Beneficium quodcunque ſimplex de iure obtinere non poteſt Regularis.*

230 *Religioſus in Epiſcopum eligi non prohibetur, ſed conſentire electioni non poterit abſque ſui ſuperioris immediati conuentus vbi moratur, licentia niſi ab ipſo Romano Pont. ſit electus.*

231 *Religioſus non indiget Superioris licentia vt conſentire poſſit promotioni de ſe ad ſummum Pontificatum factæ.*

232 *Conceſſio generalis facta Religioſo de conſentiendo electioni, ſi quam de ſe contigerit fieri, non valet.*

233 *Prælatus ſi iniuſtè denegauerit licentiam religioſo vt ſuæ promotioni conſentiat, ad id cogendus eſt per alium Superiorem.*

234 *Religioſus poteſt renuntiare promotioni de ſe factæ ad beneficia ſæcularia aut Epiſcopatus, nec ad id cogi poteſt à Superiore.*

235 *Religioſus factus Epiſcopus, aut alteri Eccleſiæ deputatus, tenetur ad ſuæ regulæ obſeruantiam circa tria vota ſubſtantialia, & ad habitum deferendum.*

236 *Religioſus factus Epiſcopus non propterea quod reditus Eccleſiæ ſuæ adminiſtrat dicitur proprium poſſidere.*

237 *Religioſus factus Epiſcopus ab obedientia & iuriſdictione Prælatorum Regularium abſoluitur, ſolique Romano Pont. ſubditur.*

238 *Officium iuxta ritum ſuæ Diœceſis, non verò iuxta ritum ſuæ regulæ tenetur religioſus factus Epiſcopus recitare.*

239 *Socius regularis poteſt in recitando officio cum Epiſcopo eidem regulari ſe conformare.*

240 *Religioſus ad beneficium Parochiale alicuius Eccleſiæ promotus an teneatur ad obedientiam Prælatorum religionis, oſtenditur.*

241 *Religioſi omnes omnibus Clericorum priuilegiis gaudent, quæ Religioni non repugnant.*

242 *Religioſum aliquem ordinare, aut Eccleſiæ præficere inuitis monachis, aut ſuperioribus ſuis prohibentur Epiſcopi.*

243 *Regulares circa doctrinam ſubiiciuntur Epiſcoporum examini quando volunt ordinari circa natalem, ætatem, mores, & vitam ſtandum eſt ſuperiorum regularium teſtimonio.*

244 *Interſtitiorum diſpenſatio ab Epiſcopo concedenda eſt Regularibus cauſa ſibi per atteſtationem ſuorum Superiorum manifeſta.*

245 *Abbates Regulares cum ſubditis ſuis regularibus, quos ordinare valent, poſſunt in interſtitiis diſpenſare.*

246 *Regularibus multa olim prohibebantur.*

247 *Miſſas & diuina Officia cum aſſiſtentia ſuorum Canonicorum etiam in Pontificalibus celebrare poteſt Epiſcopus in omnibus Eccleſiis ſuæ diœceſis quamuis exemptis, & priuilegiatis.*

SEQVITVR vt de ſtatu Religioſorum, & de vitæ Obſeruantia, qua tenentur, breuiter pertractemus. Sed prius videndum eſt de gradibus & nominibus Monachorum aut Regularium, ſiue Religioſorum, vel Fratrum. Quare aduertere oportet tres hominum gradus in Religionibus diſtinctos reperiri, vel enim ſunt Religioſi, ſeu Monachi, vel Conuerſi, vel Oblati, quorum omnium frequens in Iure Canonico reperitur mentio, vt *in cap. priuilegia, in princip.* ibi, *quibuſdam Religioſis,* iuncto *verſ. hoc autem,* ibi, *eorum Ordini ſunt Oblati, de priuileg.* & clariùs *in cap. per exemptionem, eod. tit. lib. 6.* ibi, *ipſius Monachi, vel Canonici Clerici etiam, & conuerſi, perpetuoque Oblati, & in cap. vt lex 27. quæſt. 1.* ibi, *Monachi atque Conuerſi profeſſi,* 1

profeſſi,&c.cap.tuis 39.de teſtibus,ibi,*de ſuis fratri-*
bus,ac Conuerſis,cap.non dubium 5.cap.Parochianos
9.de ſentent.excom.ibi,*in Monachos, vel Conuerſos*,
text.notabilis *in Clem.1.in fine,de decimis*, ibi, *per*
3 *Religioſorum ipſorum Donatos, ſeu Oblatos*, Reli-
gioſi,ſeu Monachi illi ſunt, qui in Religione ali-
qua approbata emittunt tria illa vota paupertatis,
caſtitatis,& obedientiæ, de quibus *in capit.cum ad*
monaſterium,de ſtatu monach. iuncto *c. vnic. de vo-*
to lib.6.cum aliis, quæ latè explicant poſt S.Thom.
2. 2.*quæſt*.88.*art*.7. & 11.multi de quibus Henriq.
in ſumm.lib.12.*cap*.5. Sanch. *de matrim.lib.7.diſp.*
25. *à princip*.differuntque à Conuerſis, quia licèt
omnes & Monachi, & Conuerſi eadem tria vota
profiteantur, illi tamen, ſcilicet Monachi ſuſci-
piuntur, vt in choro per Eccleſiaſticos Ordines
diuinis Officiis inſeruiant; at vero Conuerſi Ec-
4 cleſiaſticis Ordinibus non inſigniuntur, nec in
choro vt plurimùm deſeruiunt, & ideò ad diffe-
rentiam Monachorum, ſeu Religioſorum, *laici*,
dicuntur vulgò *Fratri laici,in cap.ex eo*, §. *vlt. de*
elect.lib.6.non quod Eccleſiaſticæ,perſonæ & Re-
ligioſæ non ſint, ſed quia Ordinibus carent, &
Clerici non fiunt ſicut Monachi, & alij Religioſi.
Oblati autem,licet in multiplici ſint differentia,de
qua egimus *hoc libr.capit*.39.§.1.*numer*.44.& 45.à
præcedentibus tamen omnibus in eo differunt,
quia vota nulla ſolemnia vel profeſſionem emit-
tunt, ſed ſolùm ſe, & ſua, monaſterio offerunt in
ſæculo remanentes, vt *in d. cap. vt priuilegia & in*
cap.in præſentia,in princ.de probat. & in cap.vlt.de
ſucceſſ. ab inteſtato. Explicant hanc trimembrem
diſtinctionem poſt Abb. Felin.& Dec. Cou.*in cap.*
alma mater p.2.§.2. *num*.8. Fr.Emman. *quæſt. Re-*
gularium tom.3.*q*.21.*art*.1. Nau. *conſ*.49. *num*.1.*de*
5 *regularibus,in nouis*,Flores de Mena *var.lib*.2.*q*.21.
num.194.*cum ſeq*.breuiter, ſed dilucide Nic.Garc.
de benefic.part.1.*cap*.4.*num*.12.Card.Tuſch. *tom*.5.
lit.M.concl.313. Vnde notabilis apparet differen-
tia inter Conuerſos, & Oblatos, illi enim cum ve-
ram emittant profeſſionem, Eccleſiaſticæ perſonæ
efficiuntur, omnibuſque priuilegiis gaudent, quæ
Religioſis,& Eccleſiaſticis perſonis conceduntur,
vt de priuilegio canonis, & fori oſtendimus *dict.*
cap.39.hinc etiam matrimonium ab eiſdem Con-
uerſis contractum inualidum eſt, vt probat text. *in*
d.cap.vt lex.27.q.1.

Quod verò ad Eremitas pertinet, eſt notandum
quod olim antiqui illi Eremitæ ſolemnem emitte-
bant profeſſionem in manibus Epiſcopi, vel al-
terius Prælati, & Religioſi propriè erant, vt de
Machario,& Alexio refert gloſ. *verb. ſancti in c.2.*
6 *de conuerſ. coni g*. hodiè iam non ita ſolemnem il-
lam emittunt profeſſionem, ſed in ſpiritu liberta-
tis non ſunt obedientiæ obſtricti, ac proinde per
vota,ſi quæ emittunt,non dirimitur matrimonium
earum,vt reſoluunt Sot. *de iuſtit.lib.7.quæſt.5.ar*.3.
ante argumentorum ſolutionem, Henriq. *in ſum.*
lib.11.de matrim.cap.8. §.7. quos refert, & ſequi-
tur Sanch.*de matrim.libr.2. diſput*.18.*numer*.5.An
autem,& quando gaudeant Canonis,fori,& exem-
ptionis priuilegio? diximus *dict. capit.39.de pri-*
uileg.Clericor.§.1.*num*.23.& §.2.*n*.45.& §.5.*n*.15.
Poſſunt autem Religioſi ad eremiticam vitam
tranſire cum Superiorum ſuorum permiſſione,
aliàs verò minimè? & tunc poterunt cellas, &
habitacula in eremo, aut extra frequentiam homi-
num conſtituere, *cap.vnic.in fine,de exceſſ. Prælat.*
libr.6. Non eſt tamen hoc facilè permittendum,
niſi iam in ſocietate prefectis? nam vita ſocialis
neceſſaria eſt ad exercitium perfectionis, ſolitudo
verò competit iam perfectis? multa enim pericula
imminent ſolitariis, vnde ſcriptum eſt *Eccleſ*.4.
Væ ſoli, quia ſi ceciderit, non habet ſubleuantem ſe,
cap.in omnibus 81.*diſt.cap.illud* 7.*qu*.1.*cap*.2.*de ſta-*
tu monach.

Quoad Tertiarios an, & quando Canonis, & 7
fori priuilegio gaudeant? diximus *hoc libro cap*.39.
§.1.*num*.22.& §.2.*num*.14.*num.ſeqq*. Et an Tertia-
riorum cadauera in Eccleſiis ſuæ Religionis ſint
ſepelienda,& quando,oſtendimus *lib.2.c. de ſepul-*
tur.in fine. Super ſtatu autem mulierum tertij Or-
dinis in priuatis domibus degentium, illarum-
que ad habitum dimiſſione extat decretum infra-
ſcriptum,videlicet.*Sacra Cardinalium Cong. nego-*
tiis Epiſcoporum,& Regularium præpoſita ad tollen-
das omnes contentiones inter Epiſcopos,& Superiores
Regularium ſuper immunitate, & exemptione Ter-
tiariarũ,quæ in priuatis domibus degunt,vulgò,Biz-
zoche,*ſeu alio quouis nomine nuncupatarum,in pri-*
mis,& ante omnia in memoriam reuocat ea,quæ ſacra
Cong.Cardinalium Concil. Trid.interpretum in eam-
dem ſententiam reſpondit,videlicet,Sacra Cong.Car-
dinal.Conc.Trid. Interpretum ſæpius reſpondit mini-
me poſſe Sacerdotes Regulares mulierum tertij Ordi-
nis,quas de pœnitentia,vel Bizzochas *vocat, Confeſ-*
ſiones ſacramentales audire, niſi fuerint ab Ordina-
rio approbati ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium
audiendas, quemadmodum nec poſſe illis ſacro ſanctũ
Euchariſtiæ Sacramentum adminiſtrare in die Paſ-
chatis reſurrectionis D.N.Ieſu Chriſti.Verum quoad
ſepulturam,atque alia priuilegia Fratres Tertiarios,
Mantellatos,Corrigiatos,alioſque ſimiles ita demum
Ordinis, cuius tertia regula habitum aſſumpſerunt,
priuilegiis potiri,& ab Ordinarij iuriſdictione exem-
ptos eſſe, ſi viri collegialiter viuant ſeu cum clauſtra-
libus habitent, & mulieres virginalem, ſeu cælibem,
aut caſtam vidualem expreſſo voto & ſub dicto habitu
vitam traduxerint,quemadmodum cauetur Conſtitu-
tione Conc.Lateranenſium ſub Leone X.quæ habetur
ſeſſ.11. in fine. Hoc autem voto mulierum alia duo,
ſcilicet paupertatis,& obedientiæ nequaquam includi,
quinimo huiuſmodi mulieres,ſi vitam virginalem aut
cælibem ſimpliciter expreſſéque vouerint, etiam in
conſanguineorum & affinium ſuorum,aut propriis do-
mibus vel ſeorſim habitantes, ſupradictis priuilegiis
Ordinis,cuius tertia regula habitum deferunt, exem-
ptioneque ab Ordinarij iuriſdictione frui debere, vt
idem Leo poſtea declarauit Conſt.edita die 1. Mart.
1518.*An autẽ prædicta qualitates in huiuſmodi Ter-*
tiariis concurrant.Ordinarij loci iudicium ſpectetur.
Præterea ſi contigat aliquas ex prædictis Tertiariis ſi-
ne ſepulturæ electione decedere, eas ſic decedentes ita
demum in Eccleſiis Ordin.cuius habitũ aſſumpſerunt,
ſi in ipſis earum communis ſepultura reperiatur;ſi mi-
nus in Eccleſiis Parochialibus ſepeliendas eſſe decer-
nit.Superioribus autem Regularibus ſufficienti facul-
tate ad id à Sede Apoſt.ſuffultis(Capuccinis exceptis)
licere mulieres ad huiuſmodi habitum recipere,atque
ad ipſos veſtiendi eas officiũ pertinere, non autem ad
habitum admittendas & recipiendas eſſe,niſi probata
vita,ac bonis moribus præditas, atque in ætate ſaltem
40.annorum conſtitutas, quæ de proprio habeant,vn-
de ſufficienter viuere poſſint, & non cum aliis viris,
quàm cum conſanguineis, vel affinibus in primo tan-
tum gradu ſibi coniunctis cohabitent, & ab Ordina-
rio loci licentia priùs impetrata, qui non aliter eam
concedat, niſi de prædictis præuio examine diligenti
ſibi conſtiterit. Verum cum huiuſmodi habitu conce-
dendo reſpectiuè deferẽdo omnino à velo ſupra caput,

quod ſuperrectum vocant , à Pectorale , quod vulgo dicitur Soitogola, *& à patientia abſtinendum eſſe ; quinime eas qua ſupradicta tria, vel aliquod ipſorum deferre deprebenſa fuerint , illa dimittero etiam per cenſuras Eccleſiaſticas ab Ordinarus locorum compellendas eſſe decernit. Supradictis vere decretis mulieres tertij Ordinis, qua collegialiter viuunt non comprehendi , quinime eas diſpoſitiens Conſtitutionis Pij*
8 *Papa V. edita Roma anne* 1565. *quarto Kalend. Iulij, que incip. Circa paſterales, penitus ſubiacere expreſſe declarat. Non obſtantibus quibuſcunque in contrarium facientibus. Dat. Roma* 20. *Decembr.* 1616. Vnde D. Franc. de Caſtill. *Sicilia dec.* 88. reſoluit legatum relictum, *ſi nupſeris, vel monachabitur,* verificari in tertiarus Ordinis S. Franc. & ſimilibus, qui vitam cœlibem duxerint, ſecus quando priuatam vitam agerent in eorum domibus priuatis , refert Aloyſ. Ricc. *in collect. dec. p.* 4. *collect.* 1051.

9 Sciendum eſt etiam quod propriè, & ſtrictè, loquendo appellatio Monachorum eos tantummodo comprehendit , qui ſub Abbate præpoſito viuunt, & à Regularibus Mendicantibus differunt, poſſident namque bona in communi, & ſunt magis ſolitudinis obſeruatores, quàm in monaſteriis ſuis commorantes; non applicant ſe prædicationibus, neque Confeſſionibus audiendis: vnde meritò
10 μόναχοι Græco vocabulo, id eſt, ſoli vocantur, *c.* 1. *c. ſi cupis* 16. *q.* 1. Aſcani. Tambur. *de iure Abbatum tom.* 1. *diſp.* 27. *quaſt.* 3. Olim enim Monachi omnes etiam Abbates laici erant, & ideo Clericis inferiores habebantur , Azor. *inſtit. mor. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 19. *q.* 11. Floſcul. Cleric. *p.* 2. *n.* 109. Carol. de Graſſis *de effectibus cleric. in pralud. n.* 392. Zypæ. *in analytica poſtremi Iuris Eccleſ. enarrat. lib.* 1. *tit. de maior. & obed. num.* 4. proindeque obedientiam præſtabant Oſtiario , & aliis in maioribus ſacris Ordinibus conſtitutis, vt probat tex. *in c. à Subdiacono* 93. *diſt.*
11 vt ait Scip. Lancellottus apud Aſcan. Tambut. *d. tom.* 1. *d.* 25. *q.* 1. *n.* 184. & tangit Zipæ. *d. num.* 14. & quod Monachi ex ipſorum origine laici fuiſſent probat *l. generaliter C. de Epiſcopis , & cleric.* quæ eſt canonizata *in c. generaliter* 16. *q.* 1. Abb. *in cap.* 1. *col.* 2. *n.* 6. *verſ. ſed quia, de inſtit.* vbi quod poteſt ſuis eſſe verus Monachus , & laicus , Specul. *in tit. de diſp.* §. *nunc de Epiſceperum. verſ.* 56. & ibi Ioann. Andr. *in addit. in verb. Superioris* , vbi dicit quòd ſtatus primitiuæ Eccleſiæ non cogebat Monachos vt fierent clerici.

12 Fuerunt in hoc laicali ſtatu vſque ad tempora Euſeb. Zozimi, & Syricij, vt ex ſententia hiſtoriæ Eccleſiaſticæ teſtatur Gratian. *in cap. hinc eſt , circa fin.* 16. *qu.* 1. vbi etiam adducit. Hieronymum referentem Monachos Scythiæ conueniſſe in vnum vt Sacerdotem ſibi inuenirent , qui eis Miſſarum ſolemnia celebraret. Ex cauſa tamen neceſſitatis fuit ſemel à Gelaſio conceſſum quibuſdam Monachis vt poſſint clericari in defectum clericorum, remanentibus tamen ſaluis antiquis inſtitutis, vt habetur *in cap. priſcis* 55. *diſt. & in c. requiſitis, in fine* 1. *qu.* 7. Deinde Gregorius nonnullis Monachis conceſſit, vt poſſint clericari, & de oblatis viuere, *in c. moderamine, & in c. ex auctoritate* 16. *qu.* 1. non tamen paſſim, & indiſtinctè, ſed ita demùm ſi fuiſſent probatæ vitæ, & bonorum morum, atque etiã docti. *d. c. priſcis, c. ſi quis Monachus, c. ſic viue. c. in parochia, c. doctos* 16. *qu.* 1. Poſtmodum procedente tempore cœperunt eorum aliqui in ſuis monaſteriis Presbyteri creari , vt ibi rem diuinam facerent : & deinde Epiſcoporum conſenſu , vel conſuetudine introductum eſt, vt etiam Sacramẽta cæteria Monachis miniſtrarent in ſuis tantum monaſteriis, ac proinde prohibebatur extra monaſteria Clericorum munia obire, & exequi, iuxta, quod veniunt intelligendi plures textus *cauſ.* 16. *quaſt.* 1. & in primis *cap. placuit lib.* 1. vbi præcipitur neque Monachi pœnitentiam alicui tribuant, niſi ſibi inuicem, & ne mortuum ſepeliant , niſi Monachum in monaſterio commorantem, & *cap. interdicimus,* vbi prohibentur Abbates & Monachi publicas pœnitentias dare, infirmos viſitare , & Vnctiones facere, & Miſſas publicas cantare, & *capit. peruenit,* vbi reprehenduntur Monachi , & Abbates , qui in parœciis Epiſcoporum, ac Presbyterorum munera præſtabant, & *capit. qui verè* vbi ſtatutum eſt ne Monachi, qui per ciuitates ſingulas, ſeu poſſeſſiones in monaſteriis morantur, communicare audeant Eccleſiaſticas , aut ſæculares aliquas attrectare actiones, niſi fortè iubeantur propter vrgentes neceſſitates ab ipſius ciuitatis Epiſcopo, & *in cap. Agapitus*, vbi increpat Gregorius quendam Epiſcopum , qui in certo monaſterio prohibebat Miſſarum Sacrificia fieri. Denique ij Monachi, qui erant ad Sacerdotium prouecti cœperunt quoque Epiſcopi auctoritate , & Abbatis conſenſu extra monaſterium officia Presbyterorum obire, & ideo *in c. ſunt nonnulli.* Bonifacius reprehendit quoſdam aſſerentes Monachos , qui Mondo mortui ſunt, & Deo viuunt, Sacerdotalis officij dignitate indignos , neque pœnitentiam dare , neque Chriſtianitatem largiri , neque abſoluere poſſe per Sacerdotalis officij diuinitus ſibi iniunctam poteſtatem, ſed omninò inquit labuntur. Colliges hæc ex Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *l.* 2. *c.* 19. *q.* 11. & ex Tambur. *d. tom.* 1. *diſp.* 25. *q.* 1.

Verùm hodie Monachorum appellatione indefinitè veniunt omnes Religioſi cuiuſcunque generis, 13 *c. quod Dei timorem, de ſtatu Regular.* Felin. *in c. non dubium n.* 2. *de ſent. excom* Nau. *in man. cap.* 27. *n.* 79. Feder. de Senis *conſ.* 23. *n.* 2. *in fine, verſ. nec obſtare videtur, & n.* 3. *in reſp. ſeu conſ. D. Petri de Enderto* ibi inſerto, quod etiam comprobat idem Feder. *in reſponſ. ſua n.* 9. *in fine verſ. reſpondeo*, Maris Anton. *var. reſolut. l.* 1. *reſol.* 12. *caſu* 63. *verſ. prime*, Card. Tuſch. *pract. concl. tom.* 5. *lit. M. concl.* 311. *n.* 4. Azor. *inſtit. moralium p.* 1. *lib.* 12. *c.* 19. *q.* 10. Ve- 14 niunt quoque Moniales quoad ea , quæ ſunt proportionabilia, Felin. *in c. de monialibus , de ſentent. excom.* Fulgoſ. *conſ.* 121. Paul. Fauſc. *de Viſitat. lib.* 1. *c.* 18. *n.* 62. Menoch. *de arbitr. caſu* 421. *n. vlt.* Flores de Mena *var. l.* 1. *q.* 10. *n.* 25.

Alij verò Regulares qui ſunt Medicantes , Fra- 15 tres ſimpliciter appellantur *in cap. nimis , de exceſſ. Pralat. & in Clem. dudum, de ſepult. & in Clem. exiui. de verborum ſignif.* Sed alij quoque ſunt Reli- 16 gioſi qui nec Monachi , nec Fratres vocantur , ſed Canonici, aut Clerici Regulares dicuntur, de quibus ſupra egimus. Vnde nomen hoc *Religioſus*, aut 17 *Regularis* nomen eſt generale, omnes omninò comprehendens , qui ſub regula aliqua communiter perpetuò viuunt, vt videre eſt *in toto tit. de Regularibus, & de religioſis domibus.*

Ex his fratribus, ſiue Religioſis, quidam Men- 18 dicantes appellantur , alij non Mendicantes ſunt, ſed nonnulli de Mendicantium priuilegiis gaudent, de quibus omnibus ſupra egimus *hoc l. c.* 41. *in fin.*

Sed vltra ſuprà nominatos extant Militarium 19 Ordinum Equites , qui Religioſorum appellatione propriè, & ſtrictè non veniunt , niſi in fauorabilibus , vel vbi adderetur aliquod verbum vni-

uerſale,

uerſale, puta, ſi dicatur, *quicunque Religioſi*, quia tunc etiam ipſi comprehenderentur, vt reſoluit Natt. *conſ.57.n.3. & 4.* & videtur velle Gonzal. *ad reg.8.Cancell.gloſſ.8.à n.61.* iunctis traditis per Nic. Garc. *de benefic.p.1.cap.4.n.16.* Seraph. *dec.587.* Rot. *in Romana alimentorum* a 1. *Iuny* 1627. *coram R.P.D.*
20 *Duran.* vbi fuit dictum Milites S. Iacobi de Spatha non eſſe verè Religioſos, ac proinde eorum filios natos ex ſoluta, cum qua de licentia magni Magiſtri poterunt contrahere matrimonium, non eſſe
21 ſpurios dicendos, ſed filios naturales. Et de Commendatariis Abbatibus quòd non veniant appellatione Religioſorum, tradit Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom.3.q.51.art.9.* quam refert Aſcan. Tambur. *de iure Abbatum tom.1.diſp.17.q.4. in fine.* Vnde viuentes ſub aliqua regula, veluti tertij Ordinis S. Franciſci, non dicuntur propriè Religioſi, nec veniunt Reli-
22 gioſorum appellatione: prout etiam, qui vtuntur matrimonio, non ſunt Religioſi, nec largo, nec ſtricto modo, vt cenſuit Rot. *coram Card. Seraph. deciſ.* 1a 1. *num.6.*

23 Quoad Milites verò, & Equites Ordinis S. Ioannis Hieroſolymitani, & Hoſpitalarij. qui communiter Militantes Equites noncupantur, contrarium eſt reſoluendum, & affirmandum ex proprietate ſermonis venire appellatione Religioſorum in quacunque materia etiam pœnali, vel odioſa, ſi aliàs de mente diſponentis contrarium non appareat, vt docuit gloſſ.2. *in Clem.1.de decim.* recepta, & laudata à Doctoribus communiter, ſecundùm Nau. *conſ.12.n. de regul.* Fr. Emm. *quaſt. regul. tom.2.q.2.art.7.* Azor. *inſtit. moral.p.1.lib.13.c.4.q.4.* optimè improbans diſtinctionem inter materiam fauorabilem, & odioſam: quod confirmatur ex recepta traditione, quæ docet in quacunque materia etiam pœnali venire omnia, quæ ſub proprietate verbi etiam lata continentur, vt de verbo, *inteſtabilis*, probat text. *in l. cum lege. ff. de teſt.* & poſt Dec. obſeruat Cou. *lib.3.var. c.5.ad fin* & multis adductis latè D. Barboſ. *in rub ff. ſolute matr.p.4.à n.47.* & ideo quòd veniant appellatione Religioſorum in terminis cenſuit Rota *de*
24 *c.177.n.1.p.1.recent.* vtpote quia verè, abſolutè, & ſimpliciter Religioſi ſunt, & aliorum more tria vota ſolemnia emittunt, paupertatis, caſtitatis, & obedientiæ, ſub regula ab Eccleſia approbata: vt reſoluunt Mench. *illuſt.c.103.n.49.cum ſeqq.* Pet. Greg. *ſyntagm. iuris lib.13.c.34.* Azened. *lib.14.à n.1.tit.5. lib.3.* Menoch. *de arbit.caſ.56.n.11.& caſ.231.n.19. & conſ.34.n.17.* Nic Garc. *d.c.4.n.3.* Steph Grat. *diſcept. forenſ. tom.3.c.880.n.1.3.& 5.* Barth. à S. Fauſt. *in theſaur. Religioſ. lib.3.q.10.* Hier. Rod. *in compendio q. Reg. reſ.28.n.20.* & ſæpiſſimè fuit dictum in Rota, & ſignanter coram Put. *dec.392.* aliàs 382. *n.2. lib.1. in correctis, & inter recent. dec.33.ſub n.1.p.1.& dec.87.n.1.& dec.454. n.3.p.2.* & coram Greg. XV. *dec.87.n.2.* vbi adden. *n.13.&14.& in Egitanen. Commenda 8. Iuny* 1626. *coram R.P.D. Merlino*, quamuis Abb. *in rub. de Regul.* dicat quòd largo modo ſunt Religioſi, & Mandoſ *ad reg.3.Cancell.q.12.n.3.* aſſerat quod non dicuntur propriè Religioſi.

25 His ita præmiſſis ſciendum eſt multa eſſe quæ Regularibus, ſeu Religioſis omnibus à Canonibus præcipiuntur, aut prohibentur, præter illa, quæ in ſtatutis, & regulis ſuorum Ordinum continentur. Primò igitur tenentur omnes Regulares ad ea omnia vitanda, vel ſectanda, quæ *ſup. lib.1.c.40.de vita, & heneſt. cler.* oſtendimus argum. *c. Deus qui, & c. penult. in fine, illo titul. & ca .1. & per tot. ne cleric. vel*
26 *monachi.* Clericorum enim appellatione in his rebus etiam Regulares contineri ibidem demonſtra-

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

uimus, ſpecialiter verò omnibus Religioſis: quod ad vitam & mores attinet, mandatur *in dict. capit. Deus, qui. & in cap. pen. & fin. de vita, & heneſt. cler. & in Clem. ne in agro. §.1. de ſtatu monachor. & in Clemem. Exiuit. de verborum ſignific.* vt habitum ſuo Ordini requiſitum, & conuenientem continuò portent, occulte autem illum deferre nulli omnino eorum permittitur, nec illum ſponte dimittere, vt ſtatuit Concil. Trident. *ſeſſ.25. de regul.c.19.* & infrà exponemus.

Secundò interdicuntur omnibus Religioſis aucupationes, & venationes, & illis prohibetur canes, aut aues venaticos alere, vel tenere, *d. Clem. ne in agro 1.§. porro,* Nau. *commento 4. Regular. num.16.* 27
Azor. *inſt. mor.p.1.lib.12.c.19.q.16.* Tambur. *de iure Abbatum tom.3 diſp.3.q.6.n.22.* Bellet. *diſquiſ. cleric. p.1.tit. de diſcipl. cleric.§.19.n.1. verſ. quod etiam multò magis*, itaut illis nec recreationis cauſa venatio licita ſit, quamuis proprios reditus in venatione habeant, vt reſoluit Perez *l.1.tit.21.ordinam.* quem refert Salzed. *ad Bernard. cap.70. lit. C. in nouiſſ. impreſſ.*

Tertiò eis quoque prohibetur verborum, vel ge- 28
ſtorum ioca ſæcularia diligere, aleas amare, gulam & ebrietatem ſectari, ornamentorum inconuenientia propoſito ſuo quærere, & velle in delictis viuere, *cap.1. ne Clerici, vel monach.* Tambur. *de iure Abbatum*, poſt primam impreſſionem huius tract. à me viſus *tom.5.diſp.3.q.6.n.24.*

Quartò præcipitur vt ſilentium ſeruent conti- 29
nuum in dormitorio, refectorio, oratorio, & certis horis in clauſtro, *cap. cum ad monaſterium, de ſtatu monach.* & ne carnes niſi in neceſſitate comedant, *cap. carnes, de conſecr. diſt.5.* Tambur. *d. tom.3. diſp.3. q.6.n.25.*

Quintò ne Monachi arma intra ſepta monaſterij 30
abſque ſuorum Superiorum licentia teneant, ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda, *d. Clem. ne in agro. §. quia verè, de ſtatu monach.* Nau. *in man. cap.27.n.139.verſ.37.* Suar. *tom.5. de cenſur. diſp.53.ſect.5.n.8.* Fr. Emman. *quaſt. regular. tom.2.q.60.art.2.verſ. quarta,* Filliuc. *tract.14.cap.8. quaſt.6.* Iul. Lauor. *de indulgent.p.2.cap.13.n.43.* Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcopi p.3.alleg.50.n.223. ſecundùm Lugdunen. impreſſ.* Bonac. *de cenſur. extra Bullam diſp.2.q.9. punct.16.* Tambur. *d. tom.3. diſp.3. q.6.n.26.* 31

Sextò ne mulieres introducant iuxta Pij V. *conſtit.* incip. *Regularium perſonarum, ſub dat.13. Octob.* 1566. vbi poſtquam reuocauit omnes facultates etiam ab Apoſtolica Sede quomodocunque conceſſas mulieribus cuiuſcunque ſtatus, Marchioniſſæ, & Duciſſæ ſint, ingrediendi monaſteria Monialium, hæc addidit. *Diſtrictè prohibentes mulieribus prædictas facultates, & licentias præcedentibus ſub excommunicationis latæ ſententiæ pœna, poſtquam harum litterarum notitiam habuerint, à qua non poſſint niſi à Romano Pont. abſolui præterquam in mortis articulo, ne dictas domos aut monaſteria ingredi audeant,* &c. & ſtatim ſubdit alias pœnas Religioſis illas admittentibus; multipliciter declarant Cotiolan. *de caſibus reſeruat. part.2. caſu 3. à numer.36.* Bonacin. *de clauſura quaſt.5. puncto 3. numer.2.* De huiuſmodi clauſura monaſteriorum virorum quoad ingreſſum fœminarum in ea, ſi multa ſcire cupis, conſule Fr. Emmanuel. *quaſtion. regular. tom.1. quaſtion.48. articul.3. & 4.* Aloyſ. Ricciul. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.648. in 1. edit.* aliàs *reſolut.544. numer.8. in 2. edit.* Fr. Ioann. à Cruce *de ſtatu relig. lib.1, cap.5. dub.1. concluſ.1.* Sanchez

in precepta Decalogi tom.2.lib.6.cap.17. per tot. Bonacin. *de clauſura q.5.* Villalob. *p.3.ſum.tr.35.diffic.* 35. nouiſſimè Hier. Rodet. *in compendio quaſt.regul. reſol.27.* Anton. Nouarr. *in ſum. Bullarum tit. de clauſura pag.607. cum ſeqq.* metipſum *de offic. & poteſt. Epiſcop.p.3.alleg.102.n.85.cum ſeqq.*

32 Sed breuiter ſciendum eſt quod Religioſi, qui faciunt, aut permittunt fœminas ingredi ſua monaſteria prætextu facultatum à Summo Pontifice, vel ab aliis conceſſarum, incurrunt excommunicationem Papæ reſeruatam & priuationem dignitatum, & beneficiorum inhabilitatem ad illa, & alia in poſterom obtinenda, vt expreſsè patet in Conſt. Greg. XIII. incip. *Vbi gratia, Idib. Iunij anno Incarn. Dominica* 1575.

33 Dubitari poteſt quid intelligatur nomine monaſterij, in quod fœminæ intrare non poſſunt? Et
intelligi totum illud ſpatium, quod intra monaſterij ſepta continetur, colligitur ex adductis per Fr.
Emman. *tom.1.q.46.art.1.* Sanch. *d.tom.2.lib.6.c.17.*
num.12. Bonacin. *de clauſura d.q.5. punct.1. num.* 1.
Vnde prata, & hortos Religioſorum contiguos
ſubiectos eſſe clauſuræ, ac proinde in eos non licere mulieres introducere reſoluont Sotbus *verb. ingredi* 1. Sanch. *d.cap.17.num.15.* Coriolan. *d.caſu 3. n.30.verſ.3.* Bonac. *d.punct.1.num.6.verſ.5.* Nouar. *d.tit.de clauſura n.3.* & ita declarauit Sacra Congr. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die 13. Septembris* 1583. Hinc etiam ſacriſtiam, ad quam non patet aditus niſi per clauſuram monaſterij, ſubiici clauſuræ, ac proinde mulieres nullo modo illuc ingredi poſſe, contra Sanch. *d cap.17.num.17.* tenent Coriolan. *d.cap.3. num.31.verſic. quæro quarto.* Nouar. *dict.tit.de clauſura num.4.* & Bonacin. *dict.punct.1.numer.4.* vbi *in verſic. ſi verò,* aduertit ſacriſtiam ſi duas habeat portas, vnam in Eccleſia exiſtentem, alteram in clauſtro Religioſorum, comprehendi nomine monaſterij, & *in verſic. in pran.* cum Sanch. *dict. cap.17. ad*
34 *fin.* ſubdit condemnandos non eſſe illos Religio-
ſos, apud quos vſu receptum eſt, vt fœminas in ſacriſtia cauſa Confeſſionum audiendarum, aut alia de cauſa admittant, quia non omnino perſpicuum eſt ſacriſtiam ſub monaſterij nomine comprehendi. Verùm hac in re inuenio quod cùm in ſacriſtia Eccleſiæ Fratrum Ordinis Minoris Obſeruantiæ reformatorum eiuſdem Eccleſiæ choro contigua vti in clauſura non comprehenſa mulieres paſſim ingrederentur, dicta Sacra Congregat. ingreſſus huiuſmodi in poſterum minimè tolerari, ſacriſtiamque prædictam vti in clauſura comprehenſam haberi mandauit *in Sulmonen.* 10. *Auguſti*
35 1616. Infirmariæ verò, ſeu domus deputatæ ad re-
cipiendos infirmos, vel ad recipiendos Religioſos tanquam hoſpites, non adſtringuntur clauſuræ, quia nomine monaſterij non comprehenduntur, vt benè reſoluunt Sorb. *verb.ingredi num.11.* Sanchez *dict.cap.17.n.19.* Coriolan. *d.c.3.n.29.verſ.quæritur ſecundò in fine.* Bonacio. *d.punct.1.n.5.* Nouar. *d.tit.de clauſura, n.5.*

36 Vtrùm autem liceat introducere aliquam mulierem medicam in dormitorium pro curatione alicuius Religioſi infirmi? poterat ab aliquibus in dubium reuocari, cui reſpondet Coriolan. *d.cap.3. num.32.* quod quando infirmitas non poteſt aliter curari niſi ope, & arte illius, nec infirmus poſſet in Eccleſia, vel aliò extra venire, tunc licet mulierem medicam cum honeſtis perſonis aſſociatam, cum licentia Prouincialis, vel Guardiani in infirmariam, vbi Frater infirmus manet, introducere, ſubditque idem dicendum videri ſi quis Religioſus aſconderet pro aliquo bono fine aliquam mulierem, vtpote dum fugit perſequentes, qui ei ad vitam, vel ad honorem inſidiantur, quia pœnæ aſſignatæ in decretis ſummorum Pont. imponuntur contra eos, qui temerario auſu, & præſumptione eas introducunt.

Quid dicendum ſi Prælatus Regolaris præcipe- 37
ret vt fieret proceſſio extraordinaria, vt illius occaſione poſſent mulieres ad dicta loca intrare, an incidat in pœnas? Reſpondet Coriolan. *dict. part.2. caſu 3. num.34.* quòd licèt Fr. Emman. *in explicat. Bulla Cruciata fol.511.* concludat quòd talis Superior non excuſatur de peccato, & de pœnis taxatis, ipſe tamen dicendum putat quòd talis non incurrat pœnas in decretis prædictis taxatas, ſed bene meretur puniri, & grauiter à Religione; idem tenet Portel *in addit. ad dubia Regularia verb. clauſura Monachorum numer.6. verſ.ſuo,* ſed citato Fr. Emman. *d.loco, & tom.1.quæſt.48.art.3.verſic. circa quam,* defendunt eius ſententiam Sanch. *in precepta Decalogi lib.6.cap.17. num.23. & 24.* Villalob. *p.2.ſumm.tract.35.diffic.35 num.12.* nouiſſimè Hieron. Roder. *in compendio quaſt.regul.reſol.27. à n.4.* & addit Coriolan. *d.caſu 3.num.35.* idem videri dicendum in tempore conſecrationis Eccleſiæ, ſcilicet quòd tunc mulieres poſſunt ire ad omnia illa loca, ad quæ vadit Epiſcopus cum proceſſione, non autem ſi peractum ſit officium, quia ſi amplius non ſit proceſſio, non licet mulieribus ingredi clauſuram.

Illud in hac materia te ſcire volo quòd licèt 38
Pius V. & Gregorius XIII. *in citatis Conſtit.* reuocauerint, & annullauerint omnes licentias, facultates, & indulta quibuſcunque perſonis ſexus fœminei antea conceſſas intrandi virorum monaſteria, vel domos etiam ad Imperatoris, Regum, Reginarum, aliorumque Principum contemplationem vel ſupplicationem conceſſæ, vel confirmatæ fuerint, atque etiam iteratis vicibus confirmatæ, tamen ſub illis non comprehenduntur Imperatrices, Reginæ, ac ipſarum filiæ, & ancillæ, quas ſecum deferant, quæ liberè virorum monaſteria ingredi poſſunt etiamſi nullum habeant priuilegium: vt docent Ioan. à Cruce *d.cap.5. dub.1.concluſ.1.* Suar. *tom.4.de Relig.lib.1.cap.7. num.7.* Bonacin. *d.qu.5. punct.2.n.5.*

Septimò, ne alicuius Prælati, vel Principis, aut 39
communitatis, ſeu cuiuſcunque perſonæ, aut loci obſequio ſe ſubiiciant abſque ſuorum Superiorum licentia, nec vagari extra monaſteria abſque licentia, & cauſa legitima debeant. *cap. qui verè, & cap. quidam 16. q.1. d. Clem. ne in agro. §. quia verò,* etiam prætextu prædicationis, vel lectionis, aut cuiuſuis pij operis, vel recedere à ſuis conuentibus etiam prætextu ad Superiores ſuos accedendi, vt ſta-
tuit Concil. Trid. *ſeſſ.25. de Regularibus cap.4.* niſi 40
id faciant à Superiore iniquo ſupra modum vexari, quia tunc poterunt abſque apoſtaſiæ vitio à monaſterio exire Superioris adeundi gratia, cuius auctoritate ab iniqua vexatione liberentur. Ita docent Nauarr. *commen. 2. de Regularib. n.61. & commen.3.n.51.* Aragon. *2.2.q.69.art.3. & 4.* Azor. *inſtit. moral.p.1.lib.12 cap.11.q.7. & 8.* Sayr. *in Claui regia lib.12.cap.16 num.40.* Bonacin. *de clauſura, & pœnis eam violantibus impoſitis, q.2. punct.11. §.1.n.9.* Coriolan. *de caſibus reſeruatis part.1.caſu 3.numer.19. & caſu 5.de iudic.regular.§.10. numer.27.* Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta part.2.lib.8.cap.5.num.12.* Spatthat. *de modo corrigendi Regulares tract.3. p.4. cap.2.*

cap.2.num.4. Sanchez in præcepta Decalogi tom.2.
l.6.cap.8.n.102. Laurent. de Peirinis de ſubdito re-
lig.tom.1.q.1.obedient.pag.20.in princ.quorum plo-
res præcipuè Arag.aſſerunt Concil.Trid.dict.cap.4.
intelligi de illo, qui Superiorem adit non ex ali-
qua graui,ſed leui,aut leuiſſima cauſa, intelligen-
tes opinionem Ban.contrarium ſentientis 2.2.q.12.
art.1.quando ex tali fuga ad Superiorem ſequere-
tur ſcandalum, & perturbatio magna Religionis
propter ignorantiam cauſæ,qua dictus Religioſus
mouetur ad talem fugam.

41 Octauò, ne munus Aduocati, vel procuratoris
exerceant,niſi Superioris licentia, & vtilitate mo-
naſterij concurrentibus, cap.Monachi l.2.16.qu.1.
ibi, ſimiliter vt nullus Monachorum forenſis negotij
ſuſceptor,vel exequutor exiſtat, niſi quod monaſterij
expoſcit vtilitas Abbate ſibi nihilominus imperante,
item Clem.religioſus, de procuratorib.ibi, non poteſt
ſui Superioris licentia procurationis officium ſuſcipe-
re.Silueſt.verb. aduocatus qu.6. Sayr.in claui regia
l.12.c.22.n.3.Fr.Emman.qq.regul.tom.3.qu.41. ar-
tic.2.D.Barboſ.in l.ſi longius,§.ſi filius fam. n.50 ff.
de iudic.Tambur.d.tom.3.diſp.3.q.6. n.27. Laur. de
Peirinis de Prælato,q.3.c.5.n.19.cum ſeq. Machado
en ſu perfetto Confeſſor,tom.2.l.5.part.2. tract.1.do-
cum.3.Laur.de Franchis de contron.inter Epiſcop.&
Regul.q.100.Sanch.in præcepta Decalogi tom.2.l.6.
cap.13.à princip.vbi n.2.ſubdit nouitios non com-
prehendi in hac prohibitione. quia non ſunt veri
Religioſi. Vnde duplex coniunctim conditio re-
quiritur, nec ſufficit alterutram contingere, nem-
pe Superioris licentia, & vtilitas monaſterij, quia
text. in dict.cap. Monachi,& in cap.2.de poſtulando,
vtramque petunt.Redoan.de ſpol. Eccleſ. quæſt.2.n.
27.Fului.Pacian.conſ.162.n.192.& 193.Sayr. dict.
cap 22.num.5.Sanch.d.cap.13.n.3. vbi n.4. aſſerit ſi
altera ex his conditionibus deficiat,nec in foro ſæ-
culari, nec Eccleſiaſtico integrum eſſe Religioſis
ea munera aduocati, vel procuratoris obire, bene
tamen illis concurrentibus,& n.8. ait quod licen-
tia non videtur ſat petita, ſed opus eſt eam obti-
neri, & num.6.quòd ſufficit vt hæc licentia præce-
dat ſuſceptionem mandati,& n.8.quod illam con-
cedere poteſt Superior immediatus Religionis, &
42 num.11. quòd Fratres Franciſcani non poſſunt
etiam de licentia ſuorum Superiorum huiuſmodi
munus obire,quod etiam tenent Palao tom.3.tract.
16.diſp.4.p.12.§.3.n.1.& Machado d.tr.2.docum.3.
n.2. Laur. de Franchis citato loco. contra Fului. Pa-
cian.d.conſ.162.n.159.

43 Vtilitas autem non ſolùm debet eſſe directa, vt
tenent in d.cap.2.de poſtul. Anton.& Card. in fine,
Anchar.n.2.notab.3.Imol.n.2.Chriſtoph. de Paz in
leges ſtyli l.6.ſchol.vnico n.8.ſed etiam ſufficit indi-
recta monaſterij indigentis ad magnam pauperiem
ſubleuandam,& æs alienum ſoluendum, vt meliùs
ſentiunt Redoan.d.q.2.n.27.Gonzal.ad reg.8.Can-
cell.gloſſ.2.num.31.Sayr.d.l.12.cap.22. num.5. Na-
uarr.commento 2. de regularibus num.66. Machado
dict.docum.3.numer.5.Sanch. d.cap.13.num.17.vbi
num.12. reſoluit quod Religioſus non poteſt ex
quantouis alicuius mandato ad id dato procura-
torem conſtituere,aut ſubſtituere; ratio eſt, quia
ſubſtitutus non recipit officium abſque actu ſub-
ſtituentis,atque adeò, etſi poteſtas ſubſtituti de-
riuetur à primo conſtituente, fit tamen mediante
actu Religioſi: ſi autem adſit Superioris licentia,
poteſt Religioſus conſtituere, ac ſubſtituere pro-
curatorem, quia etſi text. in dict.Clement. Religio-
ſus decidat non poſſe conſtituere, & non dicat
abſque licentia, cum tamen id addiderit in priori
parte vbi dixerat non poſſe conſtitui ipſum Reli-
gioſum procuratorem, cenſetur idem repetitum in
poſteriori, quippe vtitur dict.Clem.Religioſus par-
ticula ita, quæ eius eſt naturæ vt præcedentia te-
perat.

Poteſt tamen Religioſus in aliquibus caſibus 44
Aduocati, aut procuratoris munus obire, primus
eſt ſi ſit Superior Religionis,ſicut enim poteſt da-
re ſubditis licentiam huius muneris obeundi, ita
ipſe poterit id obire,gloſſ. verb.defenſor.in cap.præ-
ſentium 16.q.1.& verb.Religioſus in d.Clement. Re-
ligioſus, vbi Imol.n.12.Abb.n.4.& Boniſ. n.21.&
22.Nau.commento 2.de Regularib.n.64.Azor.d.lib.
12.c.12.q.9. Fului.Pacian. conſ.262.à n.176.vſque
ad num.181.lib.1. Secundus caſus eſt in negotiis 45
Abbatis, Monaſterij, vel cuiuſcunque Religioſi
eiuſdem Religionis, aut etiam Epiſcopi, Pacian.
d.conſil.162.num.189.cum ſeqq.Sanch.dict.cap.13.
numero 19. cum ſeqq. Tertius caſus eſt cum Reli-
gioſus id munus ſuſcipit pro miſerabilibus perſonis
tuendis,gloſſ.d.verb.defenſor.Nauarr.d.commento 2.
num 66. Sayr.d.cap.22.n.5. Fului. Pacian. d.conſil.
162.num.194.Sanch.d.cap.13.num.23.vbi num.24.
ſubdit, quod non poteſt pro coniunctis ſibi perſo-
nis, ſi miſerabiles non ſint. Quartus caſus eſt in 46
proſequutione cuiuſuis negotij, vbi plures Mona-
chi admittuntur, & conueniunt in idem, poteſt
vnus ex illis conſtitui procurator pro aliis,etſi plu-
res accuſent Abbatem, vel proſequantur electio-
nem, vel alio modo ſit res communis, ita colligitur
ex c.cum I.& A.num.12.de ſentent.& re iudic.& ex
cap.olim,de accuſat.gloſſ.verb.conſorte in d.Clement.
Religioſus, Sanch. d.cap.13.numer.25.Quintus ca-
ſus eſt quando Religioſus procurationem ſuſcipit
pro laïco patrono, vel Principe, ſeu magno defen-
ſore, aut vtili amico monaſterij, Laurent. de Fran-
chis de controuerſ.inter Epiſc.& Regul.in quæſt.var.
quæſt.102.Sextus caſus eſt quando Religioſus, qui
fuit inſignis aduocatus Aduocationis, ſeu procu-
ratoris officium ſuſcipit, vt ex eius lucro ſubueniat
Eccleſiæ ære alieno grauatæ, idem Laur. de Fran-
chis vbi ſup.q.103.

Nonò, ne officium tabellionis exerceant, vt ar- 47
gumento text.in cap.ſicut,ne Clerici, vel Monachi,
qui loquitur in Clericis, reſoluit Sanch. d.cap.13.
num.46. vbi numer.48. ſubdit quòd ſi de facto abſ-
que Superioris licentia Monachus, qui in ſæculo
erat tabellio, inſtrumenta conficiat, illa valida
erunt, de quo etiam Laur. de Franchis vbi ſuprà
quæſt.104. Poterit tamen licitè poſt confeſſionem 48
complere, & ſignare inſtrumenta, quæ in ſæculo
confecerat, vel in ſuo protocollo breuiter, ſuccin-
ctè conſcripſerat,vt poſtea per otium,quoties opus
ſit,latius extenderet.Ita reſoluunt Couarr. practic.
cap.19.num.8.verſ.monachus. Nauarr.d.commento 2.
num.42.Fr.Emman.d.tom.2.quæſt.8.art.vltim. San-
chez dict.cap.13.num.49.vbi num.50.exigit ad hoc
Superioris licentiam, & num.15. ſubdit quod po-
teſt monaſterium conuenire vt Monachus ante No-
tarius hæc inſtrumenta perficiat.Tambur. d.tom.3.
diſputatione 3.q.6.num 28. Laurent. de Peirinis de
Prælato q.3.cap.5. num.18. Machado d. tract.2.do-
cum.4. num.5. Laurent.de Franchis d. quæſt.104.in
fine.

Decimo,ne arbitri eſſe poſſint,niſi concurrant li- 49
centia Superioris, & vtilitas monaſterij. Ita Fului.
Pacian.d.conſ.162.n.188.Sanch.d.c.13.n.55. vbi n.
57.dicit quòd Religioſus factus Epiſcopus,& ſim- 50
plices Monachi habentes aliquã adminiſtrationẽ,

aut Prioratum poſſunt eſſe arbitri & n. 58. quod Su-
perior Religionis nulla indiget licentia, vt arbiter
ſit, & num. 59. quod nouitius arbiter eſſe poteſt, &
num. 60. quod Religioſo non interdicitur officium
arbitratoris & numer. 66. reſoluit Fratres Franciſca-
nos non poſſe etiam ex Superioris licentia, atque
vtilitate monaſterij arbitri munus obire, bene ta-
men arbitratoris. Tambur. me non citato cùm poſt
primam huius operis impreſſionem in lucem pro-
dierit, d. tom. 3. diſp. 3. q. 6. n. 29. Machado d. tom. 2.
l. 5. p. 2. tr. 2. docum. 4. n. 2. 3. & 4.
51 Vndecimò, ne teſtes iudiciarij ſint, ideſt, vt tan-
quam teſtes in iudicio deponant, abſque Superio-
ris licentia, quia Iudex illi petiturus iuramentum
tanquam à teſte, non eſt proprius Religioſi iudex,
atque ita exactus ab illo teſtificari non poteſt, nec
ſe ſponte illi ſubiicere ad teſtificandum abſque Su-
perioris licentia. Ita Albert. de Malettis de teſtib.
p. 1. cap. 5. num. 28. & 29. Campeg. eod. tract. reg. 94.
Nell. à Gemin. p. 1. num. 22. & alij quos refert, & ſe-
quitur Sanch. d. tom. 2. lib. 6. cap. 13. num. 103. nouiſ-
ſimè Tambur. d. tom. 3. diſp. 3. q. 6. num. 30. Machado
en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. l. 5. p. 2. tract. 2. docum.
6. num. 3. Trullench in præcepta Decalogi tom. 2. l. 8.
cap. 3. dub. 4. num. 13. Palao tom. 3. tract. 16. diſp. 4. p.
12. §. 5. num. 9. Laurent. de Peirinis de priuileg. Reg.
tom. 3. in additam. cap. 4. ad conſtit. Iulij II. num. 35.
Si verò Religioſus abſque Superioris licentia co-
ram iudice ſæculari, vel alio non ſuo, de facto te-
ſtificetur, id teſtimonium valebit, quia nullibi ir-
ritatur, & potius interpretanda eſt res vt valeat,
quàm vt pereat, vt bene docent Barthol. Socin. con-
ſil. 17. num. 16. vol. 1. Roland. conſ. 24. & n. 77. vol. 1.
Molin. de iuſtit. tract. 2. diſputat. 127. verſ. vt cum
autem validum ſit teſtamentum. Bur. de Pace lib. 3.
Tauri p. 1. n. 107. Farin. in tract. de teſtib. q. 61. num.
234. Guid. Papæ dec. 517. Vtrùm religioſi col. 2. Ful-
ui. Pacian. con. 162. num. 75. vol. 1. Laurent. de Peiri-
nis d. loco. Saoch. dict. cap. 13. num. 108. vbi num. 10.
poſt Barr. Socin. vbi ſuprà temperat niſi pars defe-
ctu licentiæ ad teſtificandum oppoſuiſſet, & ad-
huc admitteretur, quia tunc non valeret teſtimo-
nium.
52 Vt autem Religioſus teſtis ſit inſtrumentatius,
id eſt, vt ſcribatur teſtis in aliquo inſtrumento, nul-
la exigitur Superioris licentia, quia nullibi id in-
terdicitur. Nec id eſt aliquem iuriſdictioni alienæ
ſubmittere, vt per Gregor. Lop. l. 9. verb. ni los ſeruoe
tit. 1. part. 6. Burg. de Pace l. 3. Tauri part. 1. nu. 407.
& 408. Sanch. d. cap. 13. num. 106. Tambur. d. tom. 3.
diſp. 3. q. 6. n. 31. Machado d. tract. 2. docum. 6. num. 4.
53 ſed opus eſſe licentia Superioris vt Religioſi teſtes
in aliquo teſtamento ſcribantur, probat cap. nuper
de teſtibus, tenent Angel. de Aretio conſ. 232. col. 2.
Angel. de Amicis conſ. 137. n. 22. Farin. d. q. 61. num.
130. etiam quando monaſterium hæres inſtituitur
vel eidem aliquid legatur. Surd. deciſ. 129. n. 1. & 2.
Viui. tom. 2. communium. l. 6. tit. 13. num. 182. Sanch.
d. cap. 13. à num. 100. Hieron. Rodet. in compendio
quæſt. Regul. reſol. 135. vbi tamen poſt Farin. d. qu.
61. n. 134. & Sanch. d. c. 13. n. 108. reſoluit teſtamen-
tum impugnari non poſſe, ſi Religioſi abſque Su-
perioris licentia in eo teſtes adhibeantur.
54 Duodecimò, ne artem chirurgiæ cum inciſione,
vel aduſtione exerceant, c. tua nos de homicid. Tamb.
d. tom. 3. diſp. 3. q. 6. nu. 32. Palao tom. 3. tract. 16. di-
ſputat. 4. p. 13. n. 4. Machado d. tract. 2. docum. 8. n. 2.
Sanch. d. tom. 2. lib. 6. cap. 14. n. 15. vbi nu. 16. ſubdit
55 verum eſſe, vt ne cauſa pietatis id liceat, quia ſi
ægrotus decederet ex cauſa talis aduſtionis, vel ab-
ſciſſionis, licèt tali non imputetur ad peccatum,
imputatur tamen ad irregularitatem: vt docet Abb.
n. 3. in d. cap. tua nos, & in cap. ſententiam ſanguinis
n. 23. ne clerici vel Monach. Pariſ. conſ. 96. col. vlt. vol.
5. Beller. diſquiſ. cleric. p. 1. tit. de diſcipl. cler. §. 5. n. 6.
Auila de cenſur. p. 7. diſp. 6. ſect. 1. dub. Sanch. d. c. 14.
n. 16. niſi faciat vrgente neceſſitate, v. g. tempore
peſtis quando non adeſt alius, qui hoc munus præ-
ſtet: vt reſoluunt Henriq. in ſum. l. 12. de viceg. cap.
11. §. 1. Sayr. de cenſur. l. 7. cap. 11. n. 11. Auila d. diſp.
6. ſect. 1. dub. 10. Bonac. eod. tract. diſp. 5. q. 3. punct. 5.
n. 4. verſ. addo, Mol. de conſt. tom. 4. diſp. 75. n. 3. Ar- 56
tem quoque medicam exercere Religioſis interdi-
citur, vt probat Tambur. d. tom. 3. diſp. 3. q. 6. num. 33.
Sanchez d. c. 14. n. 18. vbi n. 19. temperat niſi cauſa
pietatis id minus exercerent erga miſerabiles, &
cognatas perſonas, dummodo nullum mortis ſub-
ſequendæ periculum immineat.
Decimotertiò ne poſſint eſſe tutores teſtamenta- 57
rij, aut datiui, vt probat cap. fin. diſt. 86. & Auth. de
ſanctiſſimis Epiſcopis. §. Deo autem amabiles, collat. 9.
Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 11. quæſ. 3. Tamb.
d. tom. 3. diſputation. 3. q. 6. n. 34. Laurent. de Peirinis
de Prælato q. 3. cap. 5. num. 24. cum ſeqq. Machado en
ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. l. 5. par. 2. tract. 2. docum.
6. n. 1. Saoch. d. cap. 14. nu. 22. vbi reſoluunt nec id
poſſe ex licentia ſuorum Superiorum, & ſi illam
ſuſcipiant, totum eſſe irritum, quod gerunt; nec
etiam legitimam tutelam ſuſcipere poſſunt, vt ex-
preſsè habetur in d. §. Deo autem amabiles, & tra-
dunt Greg. Lop. l. 14. verb. non puede tit. 15. part.
Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 221. col. 3. verſ. religio-
ſus tutor, Ioano. Bapt. Coſta de remed. ſubſid. remed.
72. n. 7. Sanch. d. c. 14. n. 25. Gutierr. de tutel. p. 1. c. 1.
num. 30 Palao tom. 3. tract. 16. diſputat. 4. p. 13. §. n.
2. Machado d. docum. 6. n. 2. niſi miſerabilium per-
ſonarum, quia illarum tutelam non tantùm poſſe,
ſed etiam teneri ſuſcipere exiſtimarunt gloſſ. verb.
tutelas in fine in d. cap. fin. Roſell. verb. tutela 2. Syl-
ueſtr. q. 3. Armill. n. 2. Tabien. q. 1. num. 2. Gauaot.
verb. tutela num. 3. Sed melius credit Sanch. d. cap.
14. n. 26. quem refert Ioann. Maria Nouarr. in tract.
de priuileg. miſerab. perſon. priu. 86 in nouiſſ. impreſſ.
& me citato in hoc loco in Lucerna Regular. verb.
tutela, nec harum perſonarum poſſe Religioſos eſſe
tutores, imò nec teneri, quia in d. cap. fin. nullum
inuenitur verbum hanc obligationem imponens;
tum quia non videtur quomodo poſſint ad hoc
Religioſi obligari cum nec bona poſſideant, quæ
pro adminiſtranda tutela vlli obligationi ſubii-
ciant, & tutelæ munus valde à Religioſo ſtatu alie-
num ſit.
Decimoquartò, ne poſſint fideiubere, niſi de li- 58
centia Prælati, & maioris partis Capituli, vt ex-
preſsè habetur in c. pen. de fideiuſ. 2. tit. 12. p. 5. Mol.
de iuſt. tr. 2. diſp. 549. Azor. inſt. mor. p. 1. l. 12. c. 11. q.
2. Rebell. de obl. iuſt. p. 2. l. 16. q. vn. de fideiuſſ. nu. 13.
Beller. diſp. cler. p. 1. tit. de diſcipl. cler. §. 32. num. 7. 59
Tamb. d. tom. 3. q. 6. n. 35. Laur. de Peirinis de Præla-
to q. 3. q. 5. n. 29. cum ſeq. Sanch. d. to. 2. l. 6. c. 14. n. 38.
vbi n. 39. reſoluit, nec Prælatum monaſterij id poſ-
ſe abſque conſenſu maioris partis Capituli, nec ip-
ſum abſque eo conſenſu facoltatē fideiubendi con-
cedere poſſe, & citat Sylu. verb. fideiuſſ. q. 4. & Ang.
eod. verb. n. 7. Armil. n. 4. ac Leſſium de iuſt. l. 2. c. 28.
dub. 2. n. 20. Quod adeò verum eſt vt ſi de facto fi-
deiubeat Religioſus abſque prædicta licentia, irrita
ſit fideiuſſio, vt per Greg. l. 2. verb. de los Obiſpos tit.
13. p. 5. Mol. de iuſt. tr. 2. diſp. 50. ver. religioſus verò,
Azor. d. l. 12. c. 21. q. 2. Sanch. d. c. 14. n. 41. ver. ſed di-
cendum,

cendum, vbi reddit rationem quare Clerici,quibus
ſimiliter interdicitur fideiuſſio, ſi de facto fideiu-
beant,maneant obligati ex *c.3.de fideiuſſor.* non ita
60 Regulares? Vnde idem Sanch. *n.42.d. loco, aduertit*
quòd licèt Religioſus de Superioris licentia exi-
ſtens in ſtudio poſſit contractus inire, nequit ta-
men validè fideiubere, & citat Sord. *de aliment.tit.*
8.priuileg.q.7.n.1.
61 Decimoquintò, ne in Iure Ciuili, vel Medicina
ad gradum Doctoratus promoueantur, quia ipſis
interdicitur Iuri Ciuili,aut Medicinæ ſtudere, *cap.*
non magnopere, & c.ſuper ſpecula, ne Cleric.vel Mo-
nachi. Tambur. *d.tom.3.diſp.3.q.6.n.38.* Sanch. *d.lib.*
6.c.14.n.43. vbi *n.45.* poſt Nau.Salzed.& Fr.Emm.
locis infrà citandis. reſoluit Religioſum, qui Iuri
Ciuili operam dederat, poſſe ex ſui Superioris li-
centia promoueri ad Doctoratum in Iure Ciuili,
quia iura proximè citata ſolam auditionem Iuris
Ciuilis, aut Medicinæ exeundo clauſtrum interdi-
cunt, & longè diuerſum eſt promoueri ad gradus
in his facultatibus, quas Religioſi in ſæculo didi-
62 cerant. Ad Doctoratus vero gradum in Theologia,
& Iure Canonico poſſunt Religioſi ex Superioris
licentia promoueri, quia nullibi interdicitur eius
gradus aſſumptio, neque harum facultatum ſtu-
dium. Ita Guiliel.Benedict. *in c.Raynutius, verb.&*
vxorem nomine Adelaſiam, in princ. n.213. Tabien.
verb.magiſter,q.2.n.3. Armil. *eod.verb.n.4.* Nau. *com-*
ment.2.de Regularib.n.2.verſ.tertio dico, Fr.Emman.
quæſt.regular.tom.2. q.74. art.1. Tambur. *vbi ſuprà*
num.38.in fine. Sanch. *d.cap.14.num.44.* vbi *num.47.*
63 poſt Fr.Emm. *d.q.84.art.2.* ſubdit Fratres Franciſca-
nos poſſe etiam ad gradus Doctoratus promoueri,
dummodo curſus per conſtitutiones Apoſtol.& ſui
Ordinis ſtatuta decretos perfecerint,& idonei exi-
ſtant, & in Vniuerſitatibus ab ipſo Ordine per ge-
neralia Capitula ſpecialiter electis,& *num.48.* tra-
dit Religioſos Societatis IESV non poſſe ad gra-
dus Philoſophiæ, vel Theologiæ promoueri ſine
Præpoſiti Generalis facultate,& *num.49.* ex eodem
Fr.Emman. *d.q.74.art.3.* addit, quòd ſi Religioſi
ſint Ordinis Prædicatorum Reformatorum, ſeu de
Obſeruantia prouinciæ aut Congregationis Hiſ-
paniæ, & præſumant aſſumere quemcunque gra-
dum in ſacra Theologia, niſi ad illum per Capitu-
lum dictæ Congregationis expoſitæ fuerint, erit
irritum quod faciunt; & quod dicta pœna non ex-
tenditur ad reliquos Fratres non Reformatos, nec
ad reliquos Religioſos, imò nec ad Reformatos,
qui non ex præſumptione, ſed ex ignorantia, vel
obliuione ad eos gradus promoti ſunt, quia decre-
tum illud præſumptionem requirit, & extendit
etiamſi ignorantia eſſet mortaliter culpabilis, &
quantumcunque craſſa,dummodo non eſſet ingens
64 temeritas. Illud aduertere oportet quod Religio-
ſus miſſus à Superiore ad litteras addiſcendas,cen-
ſetur quoque licentiam habere, vt ad Doctoratus
gradum promoueatur, ac proinde expenſas in eius
gradu conſumptas tenetur monaſterium ſoluere,vt
docent Felin. *in cap.cùm dilecta, num.18. & 19. de*
reſcript.& in cap.ex parte n.3. de accuſat. Nau. *com-*
mento 2. de regularibus n.2.verſ.tertiò dico, Surd. *de*
aliment.tit.8.priuil.q.7.n.4.& 5. quod bene limitat
Felin. *in d.c.ex parte n.3.* ex expenſis neceſſariis non
ſumptuoſis.
65 Decimoſextò, ne poſſint eſſe exequutores teſta-
menti ſiue ad cauſas profanas, ſiue ad pias abſque
obtenta Superioris licentia, *cap.2.& vlt.de teſtam.*
in 6.Clem.vnic.eod.tit. Nauar. *commento 2.de Regul.*
num.64. Matienſ. *lib.14.gloſſ.1.num.2.tit.4.lib.5.noua*
recop. Gratian. *diſcept.forenſ.c.123.n.1.* Azor. *inſtit.*
moral.p.1.lib.12.c.11.q.1. Sanch. *in præcepta Decalo-*
gi tom.2.lib.6.c.11.à princ. Hier.Roder. *in compendio*
quæſt.Regul.reſol 135. n.16. Laurent.de Peyrinis *de*
Prælato q.3.c.5.n.12. Idem Sanch. *in opuſc.lib.4.c.1.*
dub.40.cum ſeqq.tom.2. Machado *en ſu perfecto Con-*
feſſor.tom.2.lib.5.p.2.tract.2.doc.2. Itavt exequutio
teſtamenti per eos facta abſque Superioris licen-
tia, quamuis nihil oppoſitum fuerit inualida ſit,
ex verbo, *non poteſt*, qui vtitur *d.cap.2.* quod præci-
ſam importat neceſſitatem, & adeo priuat poten-
tia,vt actum contra geſtum irritet: ſic docent Ri-
min.iun. *conſ.403.n.13.vol.4.* Perez *lib.4.dub.8.tit.*
2.lib.5.ordinam. Menoch. *de ſucceſſ.creat.2.§.11.n.178.*
Molin. *de iuſtit.tract.2.diſput.247.verſ.religioſus ta-*
men. Fr.Emman. *quæſt.Regular.tom.1.q.65.art.3. &*
tom.3. quæſt.70. art.1. Verùm licet hæc ſententia
ſit valde probabilis, contraria tamen eſt probabi-
lior, eámque tuentur Roland. *conſ.24.n.82.vol.1.*
Filo.Pacian. *tom.1.conſ.162.n.79.cum ſeqq.* Hippol.
conſ.19.n.12. Azor. *d.c.11.q.1.verſ.quares,* Matienſ.
lib.14.gloſſ.1.n.14.tit.4.lib.5.noua recop. Ceuall. *com-*
mun.contra commun.q.88.n.1.& q.404.in fine, Cald.
Pereir. *de reſol.emphyt.c.17.n.10.verſ.infero decimo-*
octauò, Laur.de Peyrinis *d. qu.3.c.5.ſub n.23. prope*
fin. Palao *tom.3.tract.16.diſp.4.p.13.§.1.n.8.* Macha-
do *d.tract.2.docum.2.n.4.* Sanch. *d.c.11.n.44.* vbi re-
ſpondet verbum illud, *non poteſt*, minimè poni in
dict. cap.2. reſpectu valoris facti, ſeu reſpectu iu-
ria; ſed reſpectu ipſius Monachi tale officium ſuſ-
cipientis,vel exequentis; cùm nec velle, nec nolle
habeat.

Licentiam acceptandi officium exequutoris te- 66
ſtamenti poteſt quilibet Superior, etiam immedia-
tus Conuentus concedere Religioſo, vt bene tra-
dunt Ioann.Andr.& Archid. *num.1.* Anchar. *num.3.*
notab.2. Domin. *in princ.num.2.* & Franch. *numer.5.*
Molin. *d.diſp.247.col.pen.* Laur.de Peyrinis *d.qu.3.*
cap.5.num.21.in princ. Sanch. *d.cap.11. numero 15.*
vbi *numero 16.* hoc temperat niſi conſuetudine il-
lius Religionis obtinuiſſet, aut eius Conſtitutio-
nes præſcriberent, vt hæc licentia à ſolo Superiore
mediato obtinenda ſit, & *numer.19.* obſeruat non
poſſe Religioſum ex ſola Epiſcopi licentia, Abbate
ſuo contradicente,munus hoc ſuſcipere, quia plus
ſubditur ratione ſuæ profeſſionis Abbati, & *n.20.*
quærit,quis Superiore mortuo hanc licentiam con-
cedere valeat? & *num.5.* reſoluit ipſum Religionis
Superiorem etiam Conuentualem poſſe abſque ali-
cuius ſui Superioris licentia hoc munus obire, &
citat. Molin. *d.diſp.247.col.pen.* ac Fr.Emman. *dict.*
tom.3 q.70. art.1. de quo etiam Palao *tom.3.tract.*
16.diſp.4 p.13.§.1.n.1. Machado *d.tract.2.docum.2.*
num.1.

Non ſufficit licentiam obtineri poſt ſuſceptum 67
exequutoris officium ad illud exequendum, ſed
ad illud quoque acceptandum prærequiritur, vt
docet Sanchez *dict.cap.11.num.10.* vbi *numero 11.*
ſubdit, quòd non ſufficit tacita Superioris licen-
tia, quæ habetur ex ratihabitione de præſenti, aut
de præterito ad hoc munus acceptandum,& *nume-*
ro 12. diſputat vtrùm licentiam hanc ſemel con-
ceſſam poſſit Superior reuocare ad libitum, quan-
do res non eſt integra, quia cœpit Religioſus hoc
munere vti? Aduertit bene idem Sanchez *dict. ca-*
pite 11.numero 8. licentiam huiuſmodi non requi-
ri quando Religioſus ille exequutor eſſet teſtamen-
ti quoad ſola legata pia, & *numer.9.* etiam quando
exequutio illa cedit in monaſterij vtilitatem. Il-
lud autem aduertere oportet quod Religioſi, qui
extra

Digitized by Google

extra clauſtra ſunt, vt beneficiis perpetuis præſint, poſſunt abſque Superioris licentia munus hoc obire, quia huiuſmodi Religioſi non ſunt ſub Abbatis obedientia, ac proinde ceſſat in eis ratio prohibitionis, gloſſ. verb. Religioſus, verſ. & de Clauſtralibus intelligo, in dict. cap. 2. vbi Dominic. num. 6. Franch. n. 5. Greg. Lop. lib. 2. verb. frailes, tit. 10. p. 6. Fuluian. Pacen. conſ. vbi ſuprà num. 181. tom. 1. Sanch. d. c. 11. n. 4. Rot. apud Farinac. deciſ. 87. num. 1. part. 2. recentior.

70 Fratres verò Minores etiam obtenta ſuorum Superiorum licentia minimè poſſe vltimæ voluntatis exequutores eſſe, reſoluunt gloſſ. verb. Religioſus in d. cap. 2. Sanch. d. cap. 11. num. 24. cum ſeqq. Hieron. Roderic. d. reſol. 135. n. 17. Machado d. tract. 2. do-
71 cum. 2. num. 3. Illis tamen permiſſum eſt pauperum electionem facere, veluti ſi teſtator ſuis exequutoribus præcipiat pecunias aliquas pauperibus diſtribui eligendis per Fratres Minores, vel cum eorum conſilio, quia hoc non eſt exequutoris munus obire; tum quia hæc electio eſt quid facti potius quàm iuris, ex l. cùm pater 79. §. hæreditatem, lib. 1. ff. de legat. 1. Ideo ita tenent Cou. in c. tua nos n. 1. ad fin. de teſt. Queſad. in ſuis variis quæſt. cap. 22. n. 10. Mench. lib. 3. Illuſtr. c. 98. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſſ. 18. princ. n. 32. Fr. Emm. q. Regul. tom. 3. qu. 70. art. 2. Ceuall. commun. contra comm. q. 88. in fine. Flamin. Pariſ. de reſignat. benefic. lib. 5. q. 3. n. 25. Cald. Pereira de nom. emphyt. q. 6. n. 3. Steph. Grat. diſcept. forenſ. c. 123. n. 25. Sanch. d. c. 11. n. 32. Fr. Barthol. de Vecchia in praxi ſeruanda in admittendis ad religionis ſtatum nouit. diſp. 8. dub. 13. n. 1. & 2. Hier. Roder. d. reſol. 335. n. 18.

Contra Dilect. de arte teſtandi tit. 7. caut. 7. in fine, Nauar. conſ. 408. num. 4. vol. 1. Dueu. reg. 381. ampl. 6. in fine, Perez lib. 4. dub. 7. tit. 2. lib. 5. Ordinam. Molin. de iuſtit. tract. 2. diſp. 247. verſ. illud eſt obſeruandum.

72 Decimoſexto. Bona quæcunque tanquam propria, vel Conuentus nomine poſſidere, aut tenere prohibentur, ſed debent Conuentui incorporari, Superiores verò bona ſtabilia alicui Regulari concedere, etiam ad vſumfructum, vel vſum, adminiſtrationem, aut commendam non debent. Ita ſtatuit Concil. Trident. ſeſſion. 25. de Regularib. cap. 2. Profeſſio namque facta ea conditione, dummodo profitens proprium retineat nutu ſuo, eſt irrita gloſ. in cap. fin. de condit. appoſ. & in cap. 1. qui cleric. vel vou. Nauar. conſil. 14. num. 5. de ſtatu monach. Gratian. regul. 320. num. 2. Spin. in ſpeculo teſtam. gloſ. 12. princ. num. 12. Couarruu. de ſponſal. part. 2. cap. 3. §. 1. num. 26. cum ſeqq. Humad. lib. 7. gloſſ. 1. num. 2. titul. 7. part. 1. Fr. Emman. quæſtion. Regular. tom. 3. quæſt. 17. artic. 6. Ceuall. commun. contra commun. quæſtion. 83. num. 2. Carol. Tapia in Authent. Ingreſſi. C. de ſacroſanct. Eccleſ. verb. ingreſſi cap. 14. num. 4. cum ſeqq. Azor. inſtit. moral. part. 1. lib. 12. cap. 3. quæſt. 2. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 2. quæſtion. 8. art. 2. Leſſ. de Iuſtit. lib. 2. cap. 41. numer. 62. Sanchez d. lib. 3. cap. 4. num. 92. Baſil. Pont. de Matrim. libr. 5. cap. 10. num. 10. Barthol. à S. Fauſto in theſauro Religioſor. lib. 8. quæſt. 21. Aloyſ. Ricciul. in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. art. 4. deciſ. 340. num. 11. Suar. tom. 3. de Relig. lib. 6. cap. 12. num. 14. & 15. Hieron.
73 Roder. in compend. quæſt. Regul. reſolut. 101. num. 38. Barthol. de Vecchis d. diſp. 13. dub. 1. num. 11. Bonacin. de clauſura quæſt. 2. puncto 10. difficult. 2. §. 1. num. 13. Tamburin. de iure Abbatum tom. 3. diſp. 6. q. 16. n. 16.

Vtrùm autem licitum ſit Religionum Prælatis concedere Religioſis peculium ad nutum Superiorum reuocabile, ad ſolos vſus honeſtos, & pios, idque ex cauſa legitima? Negatiua pars ſuadetur ex cap. 2. de ſtatu Monachor. ibi, Monachi nec peculium permittantur habere, &c. & ex cap. cùm ad monaſterium, eod. tit. ibi, prohibemus ne quis Monachorum proprium aliquo modo poſſideat; quorum Iurium auctoritate hanc partem ſuſtinent Felin. in cap. cùm M. num. 26. verſ. eadem reaſſumit, de conſtit. Carol. Tapia in Auth. Ingreſſi. C. de ſacroſ. Eccleſ. verb. ipſo ingreſſu capite 3. numero 54. Verùm multò probabilius eſt peculium ſupradicto modo permiſſum eſſe ex licentia Superioris, vt docent Nauar. commento 2. de Regularib. num. 14. & commento 3. n. 27. & conſ. 20. n. 5. ſub tit. de Regularib. in antiq. aliàs conſ. 14. nu. 5. ſub eod. tit. in nouis, Greg. Lop. lib. 14. verb. propr. tit. 1. p. Corduba in ſum. qu. 34. opin. 2. Ludou. Lopez in inſtruct. conſcienc. cap. 154. col. 3. verſ. ideò licet. Fr. Emman. quæſt. regul. tom. 3. q. 29. art. 8. & in ſum. tom. 2. cap. 31. num. 3. in princip. Ludou. Beia reſponſ. caſuum conſcient. p. 3. qu. 36. in fine, & p. 4. caſu 17. Azor. inſtit. moral. p. 1. lib. 12. cap. 12. q. 1. Fr. Ludou. Miranda in man. Prælat. tom. 1. quæſt. 28. art. 8. Sanch. in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 7. c. 22. num. 5. vbi pondera pro ſe text. in d. c. 2. verſ. qui verò, dum permittit Monachos pro adminiſtratione iniuncta peculium habere; hinc inferens licitum eſſe peculium ex cauſa legitima, & nu. 6. dicit text. in d. cap. 2. in princ. & in d. cap. cùm ad monaſterium, interdicere regulariter, & vniuerſaliter concedi Religioſis peculium propter eorum importunitatem, & leues cauſas, ſecùs quando ex cauſis grauibus, & iuſtis.

Hæc de Iure communi Decretalium ſubſiſtunt, 74
ſed dubium eſt, an illud ſit correctum per Concil. Trident. dict. ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 2. Duplex eſt ſententia, vna affirmat, atque ideo huiuſmodi peculium, quod attento Iure antiquo diximus Religioſo poſſe concedi, iam non eſſe licitum: ita ſuſtinent Pauſſarel. in priuileg. Fratrum Minorum, poſt cap. 43. ſub tit. de proprietate abdicanda, paulo ante fin. in verſ. vbi eſt prius aduertendum, Petr. Nauarr. de reſtit. lib. 3. cap. 1. part. 3. dub. 1. numer. 163. in noua edit. Vega in ſum. tom. 2. cap. 32. caſu 19. Azor. dict. lib. 12. cap. 9. quæſt. 2. Valent. 2. 2. diſput. 1. quæſt. 4. puncto 3. col. 2. corol. 4. Fr. Emman. in ſum. tom. 2. cap. 31. num. 31. verſ. lo tercero digo, & quæſt. Regular. tom. 2. quæſt. 47. art. 15. in fine, & tom. 3. q. 29. art. 12. Zerol. in praxi Epiſcop. p. 1. verb. Moniales, §. 2. Tapia in d. Auth. Ingreſſi, verb. ipſo ingreſſu cap. 3. numer. 55. Molin. de Iuſtit. tract. 2. tom. 3. diſp. 276. col. pen. verſ. vtrum autem, Leſſi. eod. tract. lib. 2. cap. 4. dub. 5. num. 30. Vaſq. in opuſ. de redit. Eccl. c. 3. dub. 12. n. 14. Suar. de Relig. tom. 3. lib. 8. cap. 14. num. 18. Verum quicquid hi Doctores limitent, & temperent, altera opinio, quæ ſuſtinet in eo Concilij Trident. decreto nihil noui iuris induci, ſed ſolùm confirmari ſtatuta iure antiquo dicti cap. 1. & cap. cùm ad monaſterium, verior eſt; quia verba Concil. Trid. non habent maiorem vim contra peculium, quam verba Concilij Lateran. relata in dict. cap. 2. niſi quod expreſſiùs prohibeant hoc peculium; ideo meritò hanc tuentur Nau. d. commento 2. n. 13. & 18. & d. conſ. 14. nu. 6. Iacob. de Graff. in aureis dec. p. 1. lib. 3. cap. 5. numer. 53. Fulu. Pacian. con. 36. à num. 99. tom. 1. Ioan. à Cruce de ſtatu Relig. l. 1. cap. 3. dub. 2. Anton. Perez in comment. ad regul. S. Benedicti cap. 33. nu. 23. Petr. de Ledeſma in ſum. tom. 2. tract. de ſtatu relig. in communi c. 4. concl. 3. dub. 13. Ludou. Beia d. p. 4. caſu 17. in princ. Fabr. de reſtitution. 4. ſent. lib. 4. diſt. 15. qu. 2. diſp. 43. cap. 5.

*cap.5.n.*125.Tanner. *in* 2.2.*diſp.*6.*q.*3.*dub.*4.*n.*108.
Villalob.*in ſum.p.*2.*tract.*35.*dub.*30.*num.*2.Ludou.
Miranda *in man.Prælat.tom.*1.*q.*28. *art.*8. Bartol.à
S. Fauſto *in theſauro Relig.lib.*8.*qu.*30. Laurent.de
Peirinis *de ſubdito relig.tom.*1.*q.*2.*cap.*2 §.1.Fagun-
dez *in quinque Eccleſiæ præcepta tract.*2.*lib.*8.*cap.*6.
*num.*23.Hieron.Cened *de pauper.Relig.dub.*9.*n.*4.
& ſeqq. Sanch.*d.cap.*22.*num.*12.vbi *num.*13.reſol-
uit hodie licere ex iuſta cauſa concedere cuicun-
que Religioſo,licet non ſit officialis Ordinis, ad-
miniſtrationem aliquorum bonorum ſtabilium
nutu Superioris amouibilem,& *num.*14.ait licitam
eſſe aliquarum Religionum conſuetudinem, in
quibus ex Superiorum licentia certi annui redi-
tus cuilibet Religioſo aſſignantur ad victum, &
veſtitum,ita ut ſi deeſt aliquid, ipſi quærant,ſi au-
tem ſupereſt, applicent piis, & religioſis vſibus,
dummodo Religioſi non excedant limites licen-
tiæ,& parati ſint reformationi legitimæ faciendæ
obtemperare.

75 Hoc autem peculium conceſſum Religioſo de-
bet eſſe moderatum, & non ſuperfluum, vt docet
Sanch. *d.c.*22. *n.*17. vbi *n.*18.oſtendit qua ſuper-
fluitatis culpa liberari valeant Religioſi ampliſſi-
mos reditus habentes ? at arbitrio, & præfinitioni
Superiorum ſtare debent, Regulares quoad mobi-
lium ſuperfluitatem,& conuenientiam,niſi de ex-
ceſſu arbitrij conſtiterit,habita tamen ratione per-
ſonæ,officij,& regularis ſtatus paupertatis, quam
profeſſi ſunt,etiam cæterarum itidem qualitatum,
vt refert deciſum Armendar. *in addit.ad recopil.le-
gum Nauarræ lib.*2.*tit.*18.*lib.*7.*de religion. num.*84.
Quare vt hæc res ita ſolide proponatur(verba ſunt
hæc ſapientiſſimi Baſilij Pontij *var.diſput. part.*1.
*quæſt.*9.*ſcholaſtica cap.*5.*verſ.ſed quæret aliquis*) vt
aſſentiatur quiuis maturi iudicij, dummodo non
ſit auro, ac ſuis addictus nimis inter ea, quæ cel-
los exornare poſſunt, quædam ſunt à Religioſo
ſtatu non aliena, veluti libri, veſtes laneæ, vel li-
neæ iuxta regulam modeſtiæ compoſitæ, nec ni-
mis exquiſita & pretioſa materia,honeſti lecti ap-
paratus,imagines, huiuſmodi alia religioſam mo-
deſtiam decent, & difficile eſt in his aſſignare ſu-
perfluum. Verum ornamenta pretioſa, veſtes ex-
quiſita arte confectæ,& ex materia, quæ ſeculares
diuites potius quam pauperes Religioſos decet,
ex auro fabrefacta plura,gemmæ,adamantes,mul-
tæ magni pretij imagines, capſulæ, aut ſcripro-
riola ingentis ſummæ, qualia apud nonnullos
multa, lectorum exquiſita ſtragula, & rarus orna-
76 tus,ſuperflua ſunt Religioſo.An autem Religioſus
ſit proprietarius qui de licentia Superioris multa
ſuperflua reſpectu ſui ſtatus poſſideret?vide Barthol.
à S.Fauſto *in theſauro Relig.lib.*8.*quæſt.*95.& Baſil.
Pont. *d.qu.*9.*ſcholaſtica cap.vlt.verſ.denique, in fine*
*pag.*314. vbi dicit id non eſſe contra Religionem
& paupertatis votum ſed contra temperantiam
quæ ſuperflua moderatur, & in re graui mortale
peccatum eſt.

77 Propria igitur tenere non poſſunt Regulares
vtriuſque ſexus,ſed omnia dare debent ſuis Supe-
rioribus, à quibus primò ſubueniendum eſt neceſ-
ſitatibus eorum, vel earum, quibus munera deſti-
nata fuerunt,reliquum verò conferendum in vſum
monaſterij. Ita deciſum fuiſſe per S. Congreg. re-
ferunt Nau.*commento* 2.*de Regul.n.*18.*& in tract.de
redit.b.eccl.q.*1.*n.*84. Azor.*d.p.*1.*lib.*12.*c.*9.*q.*2.*pro-
pe finem*,Armend.*d.l.*7.*de Relig.n.*58. Franc.Leo *in
theſauro fori eccleſ.p.*2.*c.*1.*n.*41. Ego ipſe *de officio,
& poteſt.Epiſcopi p.*3.*all.*103. *n.*3, & me non citato
tranſcripſit Aloyſ.Ricc. *in dec.Curiæ Archiep Nea-
pol.dec.*340.*n.*12.*& dec.*390.*ex n.*11.*p.*4.Vnde nul-
lum Superiorem poſſe concedere Monacho facul- 78
tatem retinendi aliquid ad vſum irreuocabilem te-
nent Nau.*conſ.*47.*n.*2.*ſub tit.de Regul.in antiq.* aliàs
*conſ.*15. *n.*2. *de ſtatu monach.in nouis*, Aloyſ.Ricc.
*in praxi reſol.*194.Ego ipſe *d.alleg.*103.*n.*4.

Moniales, & cæteri Regulares res etiam parui 79
momenti ſibi donatas,aut aliàs acquiſitas vti pro-
prias retinere non poſſunt, ſed Superiori illas tra-
dere debent, vt refert deciſum Armendar. *d.l.*7. *de
religion.num.*77. Monialibus quoque minimè licet
propria poſſidere; & ſi quid legatum,relictum, da-
tum,donatumve fuerit,vel earum, labore, aut in-
duſtria partum, tradi debet Abbatiſſæ, quæ ex eo
primum Monialis ipſius,cuius cauſa id quæſitum
eſt,neceſſitati prouideat, reliquum conferendo in
vſum monaſterij; Armendar. *d.lib* 7.*de religione.n.*
74. vbi *n.*75. ſubdit quòd nec Moniales tanquam
proprium poſſidere poſſunt, quod ſuis manibus
laborando acquirunt,vel eis à parentibus donatur,
etiam quod monaſterium eſſet pauperrimum. De 80
licentia autem Superioris eis illicitum non eſt ha-
bere quoſdam reditus vitalitios, ex quibus poſſint
viuere,& prouidere, ſuis particularibus neceſſita-
tibus pro victu, & veſtitu, & aliis, quæ ſibi à mo-
naſteriis non ſuppeditantur;& hoc caſu non pec-
cant,nec Concil. *d.cap.*2. quod loquitur de redi-
tibus vt propriis,& irreuocabilibus per Prælatum,
& ſine eius licentiâ diſtrahendis,contrauenitunt,vt
per Cordub. *in tract. caſuum conſcient. qu.*54. Nau.
d.commento 2.*de Regularib.num.*1 . .*& num* 18. *verſ.
ad quint m,* Azor. *d.p.*1.*lib.*12.*c.*9.*q.*2. Fr.Ioan.à
Cruce *d.cap.*3.*dub.*2. Ludou. Miranda *d.quæſt.*28.
*art.*1. *concluſ.*2. Gallet. *in margar. caſuum conſcient.
verb. Monialis per*. Suar.*tom* 3.*de Relig.lib* 8 *c.*14.
*& n.*12.Illuſtriſſim.D.Roder à Cunh. *in comment.
ad c.*[illegible] 53 *n* 6. *diſt.*81. metipſum *d. alleg.*103.
*n.*5. diſputat latè & eruditè Baſil.Pont. *var.diſput.
p.*1.*q.*9.*ſcholaſtica*,an liceat Religioſo annuos red-
ditus, ingentia depoſita, inſignemque ſupellecti-
lem habere circa explicationem Concil. Trid. de
paupertate Religioſorum.

Permittit tamen hodie Concil.Trid. *eadem ſeſſ.* 81
25.*de Regul.c.*3. omnibus monaſteriis etiam Men-
dicantium(exceptis Conuentibus Capuccinorum,
& Minorum de obſeruantia) vt deinceps bona
immobilia in communem eis poſſidere liceat, &
docent Nau. *de Oratione c.*22.*num.*82.Fr.Emman.
*quæſt.regular.tom.*3.*q.*29 *art.*14. Azor.*inſtit.moral.
p.*1.*lib.*12. *c.*23. *q* 8. Fr.Ioan.à Cruce *de ſtatu relig.
lib.*1 *c.*4. Fr.Ludou.Miranda *in man. Prælat. tom.*1.
*q.*11.*art* 6.*& q.*28. *art.*1. Hier.Venero *de examine
Epiſcopi lib.*6.*c.*13.*à princ.* Vnde Minores de Ob-
ſeruantia, & Cappuccinos eſſe incapaces hæredi-
tariæ ſucceſſionis.ſiue ex teſtamento,ſiue ab inte-
ſtato tenent Queſad. *in ſuis quæſt. var. c.*22. *n.*25.
Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2. *lib.*7.*c.*25.*n.*4.
Nec per fideicommiſſum vniuerſale poſſe hære- 82
des inſtitui tradunt Cordub.*in reg.S.Franciſci c.*6.
*q.*11.*punct.*1. Fr.Emman. *tom.*2.*q.*78.*art.*2. Sanch.
*d.c.*25.*n* 5. Quamuis adiiciatur clauſula, *vt hære-
ditas vendatur,& in neceſſaria illis pretium cedat*.ad-
huc enim inſtitutionem prorſus inualidam eſſe 83
tenent Bald. Anchar.Felin. Deci.Montslu.Anton.
Gabr.& alij, quos refert, & ſequitur Sanch. *d.cap.*
25.*n.*10. Et ſic quod Religio Fratrum Cappucci-
norum incapax ſit ſucceſſionis bonorum,& cuiuſ-
cunque acquiſitionis, cenſuit Rot. *deciſ.*6. *num.*1.
*tom.*5. *recentior.* vbi *n.*2. ſubdit quòd ſi Religioſus
Cappuccinus

Digitized by Google

Capuccinus emittat profeſſionem, perinde eſt ac
ſi naturaliter obiiſſet, adeo vt noo expectato obi-
tu apertum dicatur fideicommiſſum ſi quid adſit,
ſubſtituris, & *numero 3. cum ſeqq.* reſpondet *ad dec.*
543. *p. 2. recen.* dum tenet ſocietatem officiorum
non dici extinctam ob profeſſionem in Religione
Capuccinorum illius, in cuius vitam tertius ſo-
cietatem inierat, quia ille in cuius capur Societas
inita fuit, nihil penitus præſtat, & nihil ei acqui-
ritur, ſed ſolùm ab illius vita, & obitu naturali re-
gulatur ſocietas, vt duret ſeu extinguatur. Nec
Fratrum Minorum Eccleſiam poſſe validè hære-
dem inſtitui reſoluunt Queſad. *d. cap. 22. num. 19.*
Cord. *d. punct. 1.* Azor. *d. p. 1. lib. 12. c. 13. q. 15.* Sanch.
d. c. 25. n. 14 vbi *c. 25. per tot.* latè diſputat an Con-
uentui Fratrum Minorum poſſit legari? de quo la-
tiſſimè agemus *lib. 3. c. 23. de legatis ad pias cauſas,*
ſub verſ. Sexto ei.

84 In hac verò exceptione, quam facit Concil. *d.*
cap. 3. non comprehenduntur Moniales S. Claræ,
ſicut refert à S. Congreg deciſum Armendat. *in ad-*
dit. ad recop. legum Nauarra fol. 158. num. 3. & om-
nes aliæ cuiuſcunque Ordinis non obſtante regu-
la in contrarium, vt cenſuit ſacra Congregatio
Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium præpoſita *ſub die 16. Ianuarij* 1596. Sed an
hoc procedat in Monialibus primæ regulæ S. Cla-
ræ, vulgo dictæ diſcalceatæ, ſeu Damianæ, qui vi-
uunt in rigidiori paupertate, vide Portel. *in reſponſ.*
moral. p. 2. caſu 24.

85 Congregationem autem totius Societatis IESV
de anno 1565. ceſſiſſe cuicumque iuri prouenien-
ri ex conceſſione Concilij *d. cap. 3.* ad habenda bo-
na immobilia in communi in Domibus profeſſo-
rum, vel eorum Eccleſiis, refert Sanch. *d. tom. 2.*
86 *lib. 6. c. 18. n. 11.* Quæ quidem renunciatio intelli-
gitur ad hoc, vt poſſit habere, & perpetuò poſſide-
re ſtabilia, non autem vt capiat ad vendendum,
ſicut conſuluit Menoch. *conſ. 1014. n. 28.* quem
probat Rot. *in Romana legati 10. Maij 1617. coram*
b. mem. Buratto, inter eius impreſſas *dec. 245. n. 17.* &
87 ideo hanc Societatem, & Domum eſſe capacem ac-
quiſitionis ſtabilium ad effectum illa vendendi, &
ex eorum pretio propriis neceſſitatibus prouideo-
di tenuerunt Mandoſ. *de priuileg ad inſtar, §. n. 12.*
Hier. Gabr. *conſ. 28. in princ. & n. 6, & 12. lib. 1.* Iol.
Negron. *in comment. reg. contrar. dicta Societatis p. 3.*
ſub n. 7. pag. 76. Buratt. *d. deciſ. 245. n. 16.*

88 Quòd ſi aliquis Religioſus paupertatis votum
profeſſus peculium, ſeu aliquid proprium habere
deprehendatur, à monaſterio expellendum eſſe ait
text. *in d. cap. cùm ad monaſterium, de ſtatu regul.* & ex
eo colligit Sanch. *d. tom. 2. lib. 7. c. 20. n. 12.* vbi cum
Abb. *in eod. cap. cùm ad monaſterium, n. 13.* rectè ad-
uertit eam expulſionem correctam eſſe *per cap. fin.*
de Regularib. quod expulſionem interdicit; iubét-
que eum Religioſum aliàs expellendum, deputan-
dum in Monaſterij ergaſtulo, quo pœnitentiam
agat. Attento verò Concilio Trid. *d. ſeſſ. 25. de Re-*
gularib. c. 2. in fine, ſi Religioſus proprium habens
deprehenſus fuerit, aut conuictus, priuatus eſt
biennio voce actiua, & paſſiua, atque iuxta ſui
Ordinis Conſtitutiones puniendus, & ita priuatus
cenſetur omni iure dandi vocem ad aliquem actum
faciendum in Capitulo, & iure patiendi vocem da-
tam de ipſo à Capitolo, Conuentu, vel Collegio
quoad ea, quæ ſibi ſunt oneri, & pœnæ, vt conſu-
luit Nau. *conſ. 6. de elect. in antiq.* aliàs *conſ. etiam 6.*
de verb. ſignif. in nouis, Sayr. *in floribus deciſ. ſub illa*
tit. de elect. deciſ. 6.

Si verò Religioſus proprium habens tempore 89
mortis inuentus fuerit, in ſterquilinio cum illo
proprio, ſiue tota pecunia eſt ſepeliendus, *d. cap.*
cùm ad monaſterium, vbi Zabar. *n. 1. notab. 2.* Iacob.
de Graff. *in aureis deciſ. p. 2. lib. 3. c. 19. n. 5.* Suid. *de*
aliment. tit. 8. priuil. 79. n. 2. Fr. Emman. *quaſt. regul.*
tom. 3. q. 61. art. 1. verſ. 13. Verùm æquitas ſolam
propriam, ſeu pecuniæ partem ſepeliendam ſua-
det, ne tota perdatur, vt citati aduertunt, vltra quos
tradunt etiam *in d. cap. cùm ad monaſterium,* Hoſt.
num. 7. Ioan. Andr. *num. 4.* Anchar. *n. 10. notab. 5.* &
Abb. *n. 15.* Gregor. Lopez *lib. 14. gloſ. 3. tit. 7. part. 1.*
Sanch. *d. tom. 2. lib. 7. c. 20. n. 11.* vbi aduertit quòd
licet citati Doctores dicant hanc quantitatem de-
bere eſſe triginta nummos, quòd totidem Chriſtus
Saluator noſter, & Ioſeph venditi ſint; in eo tamen
ſe non inueniſſe fundamentum profitetur; ac pro-
inde ſatis eſſe aliquam illius pecuniæ partem cum
eo ſepeliri in ſignum perditionis, & aliorum ter-
rorem: additque hanc pœnam non incurri à dan-
tibus ſine licentia Superioris, ſed à poſſidentibus
proprium, quia de his clarè loquitur *d. cap. cùm ad*
monaſterium.

Decimoſeptimò prohibentur ſibi eligere ſepul- 90
turam niſi quando moriuntur ita remotè à mona-
ſterio, vt ad illud commodè portari nequeant, gloſ.
verb. ſepulturam vlt. in dict. cap. fin. de ſepultur. lib. 6.
Nauar. *commento 2. de Regularib. num. 43.* Fr. Em-
man. *quaſt. Regular. tom. 3. q. 60. art. 2. verſ. aduer-*
tendum tamen eſt, Sanch. *in præcepta Decalogi, tom. 2.*
lib. 6. c. 14. n. 3. Iul. Lauor. *var. lucubrat. tom. 1. tit. 2.*
cap. 11. ex num. 91. Ego ipſe *de officio Parochi cap. 26.*
num. 30.

Decimooctauò, prohibentur profeſſi Religioſi 91
exire monaſteria ad audiendas Leges, vel Phyſi-
cam, alioquin niſi intra duos menſes reuertantur,
excommunicationis ſententiam ipſo iure incur-
runt & in nulla cauſa patrocinari poſſunt, & in
Choro, & in Capitulo, & cæteri erunt vltimi, &
ſine diſpenſatione Papæ non promouentur, vt pro-
bat *cap. non magnopere, ne Cler. vel Monach.* & do-
cent Nau. *comm. 2. de regular. n. 17.* Rebuff. *in tract.*
nomin. q. 5. n. 15. cum ſeqq. Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp.*
23. ſect. 3. à n. 10. Beller. *diſquiſit. Cleric. p. 1. tit. de di-*
ſcipl. cleric. §. 30. n. 1. & 2. Filliuc. *tract. 14. c. 8. q. 2. à*
n. 127. Sanctar. *de apoſtaſ. c. 2. n. 15. cum ſeqq.* Sanch.
in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. c. 8. n. 74. nouiſſimè
Bonacin. *de cenſuris extra Bullam diſp. 2. q. 8. punct. 7.*
A quo autem die computandum ſit ſpatium di-
ctorum duorum menſium, eſt inter Doctores con-
trouerſum; nam gloſſ. *verb. duorum, in c. vlt. ne Cleri-*
ci, vel Monachi, cenſet computandum eſſe à tem-
pore ſcientiæ, ſiue publicationis huius Conſtitu-
tionis. At S. Anton. *p. 3. tract. 24. c. 52.* & alij putant
numerandum eſſe à die, qua Religioſi Leges, vel
Phyſicam audire incipiunt. Communis tamen ſen-
tententia tenet computandum eſſe à die, qua Re-
ligioſus egreditur ad præfatas ſcientias audiendas,
quia text. *in d. cap. non magnopere* clarè indicat ini-
tium ab exitu è clauſtro deſumendum eſſe, dum
dicit, *ſi verò exierint, & intra duorum menſium ſpa-*
tium non redierint, &c. Et ita meritò tenent Panor.
in d. c. vltra n. 8. Suar. *d. ſect. 3. n. 16.* Sayr. *de cenſur.*
lib. 1. c. 33. n. 4. Bonacin. *d. punct. 7. n. 11.* Filliuc. *d. q. 2.*
n. 129. Sanctarel. *d. c. 2. n. 20.*

Quæſtio eſt dubia an ſatis ſit ad incurrendam 92
excommunicationem, de qua ſuprà, à monaſterio
egredi, & in eodem oppido Leges, vel Phyſicam
audire, & ad monaſterium finita lectione redi-
re, vel opus ſit aliò ſe transferre, ad habitandum,
aut

aut degere extra monaſterium, ibique præfatis ſcientiis ſtudere? In qua Suar. *d. ſect. 3. numer.* 12. & Filliuc. *d. quæſt.* 2. *num.* 128. aſſerunt ſatis eſſe exire, & in eodem oppido præfatas ſcientias audire, & redire; quia text. *in dict. cap. non magnopere*, nullius ferè momenti eſſet, cùm Religioſi non conſueuerint alia ratione de clauſtris ad audiendas doctrinas etiam ſacras exire. Sed verior eſt opinio Nauar. *d. cap.* 27. *numer.* 107. Tolet. *in ſum. lib.* 1. *cap.* 38. *num.* 6. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 21. *num.* 2. Sanctarel. *d. cap.* 2. *numer.* 19. & Bonacin *dict. punct.* 7. *numer.* 3. aſſerentium Religioſum non incurrere pœnam excommunicationis audiendo Leges, vel Phyſicam in eadem ciuitate, ſi domum ſero redeat, quia excommunicatio in eo text. lata eſt contra Religioſos exeuntes ad præfatas ſcientias audiendas, niſi ad clauſtrum ſuum intra duorum menſium ſpatium redeant. Opus eſt tamen vt Religioſus exeat intentione audiendi præfatas ſcientias ad incurrendam huiuſmodi excommunicationem, quia *in dict. cap. non magnopere* dicitur, vt non permittatur ad has ſcientias audiendas exire, vt per Tolet. *dict. cap.* 38. *num.* 8. Sayr. *d. lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 3. *ad fin.* Sanctarel. *d. cap.* 2. *num.* 18.

93 Verùm autem Religioſus, qui non exiuit animo audiendi præfatas ſcientias, ſed poſtea mutata voluntate permanet extra clauſtrum principaliter animo eas audiendi, ſicque poſt huiuſmodi voluntatis mutationem duos menſes extra clauſtrum moratur, in hanc excommunicationem incidat? Affirmatiuam partem tuentur Suar. *d. ſect.* 3. *num.* 15. Filliuc. *d. q.* 2. *num.* 127. Sayr. *d. cap.* 33. *n.* 3. Sanctarel. *num.* 16. & Bonac. *num.* 4. *locis citatis*, quia licèt prior exitus ad hoc ordinatus non fuerit, tamen exiſtentia extra monaſterium ad hoc ordinata fuit.

Quid autem ſi Religioſus clauſtro egrediatur animo audiendi præfatas ſcientias, ſed re ipſa non audiuit? Hunc etiam incurrere iſtam excommunicationem, ſi intra duos menſes ad monaſterium non reuertatur, tenent Suar. *d. ſect.* 3. *num.* 14. Bonacin. *d. punct.* 7. *n.* 6. & Sanctarel. *d. c.* 2. *n.* 17.

94 Decimooctauò, tenentur vota, quæ ſunt profeſſi, omnino ſeruare, *per tot.* 27. *quæſt.* 1. Propoſitum enim Monachi proprio arbitrio, & voluntate ſuſceptum deſeri non poteſt abſque peccato, vt inquit Leo Pontif. *in capit.* 1. 20. *quæſt.* 3. Subdens quòd ſi Monachus relicta ſingularitatis profeſſione ad militiam, vel nuptias fuerit deuolutus, publicæ pœnitentiæ ſatisfactione purgandus eſt. Quamobrem ſæpius fuit Iure conſtitutum, vt *in cap.* 2. 20. *quæſt.* 3. *& in cap. vlt. de Regular.* vt qui religioſus, vel quæ Religioſa habitum, quod ſemel ſpontanea aſſumpſerit, propria auctoritate abiicere, & iugum Religionis profeſſæ deponere auſu temerario præſumpſerit, illum inuitè reaſſumere, & redire ad monaſterium cogatur.

95 Præcipitur etiam *in d. cap. vlt.* Præpoſitis, & Capitulis Religioſum vt fugitiuos ſuos, & eiectos de ordine ſuo requirant ſollicitè annuatim, & redire ad Religionem compellant, eóſque recipiant, ſi ordo id patiatur; alioquin in locis competentibus ad agendam pœnitentiam deputentur, & ad cenſuras etiam, ſi opus fuerit, deueniatur: ita per illum text. docent. Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.* 1. *quæſt.* 30. *art.* 2. Azor. *inſtitut. moral. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 1. *q.* 2. *ad fin.* Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *q.* 52. *art.* 1. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 9. *n.* 11. *cum ſeqq.* & nouiſſimè edidit Sacra Congreg. Concilij iuſſu S.D.N. Vrbani Papæ VIII. decreta quædam de Regularibus apoſtatis, & eiectis *ſub die* 21. *Septembr.* 1624. vbi innouatur Conſtitutio Gregorij IX. *in d. c. vlt.* ac propterea declaratur eam Conſtitutionem in iis quoque vendicare ſibi locum, ſeruandamque eſſe qui iuſtè, diffinitiuéque, ac iuris ordine ſeruato expulſi fuerint? dummodo tamen in expulſis huiuſmodi ſubſit ſpes euidens emendationis ex litteris ſaltem teſtimonialibus Ordinarij, cuius conſcientiam in his litteris concedendis S. Congregatio ſeriò onerauit.

96 Boniſacius autem VIII. *in cap. vt periculoſa, ne Clerici, vel Monachi lib.* 6. excommunicationis ſententiam ipſo iure incurrendam aduersùs eos promulgauit, qui profeſſi habitum temerariè dimittunt, de quo plures citant Doctores *de officio. & poteſt. Epiſcopi, p.* 3. *alleg.* 50. *numer.* 210. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. quibus addo Bonac. *de excommun. particul. diſp.* 2. *q.* 8. *p.* 6.

97 Temeraria autem habitus dimiſſio dicitur quando abſque cauſa fit, ſecùs ſi ex iuſta cauſa, vt ſi Religioſus per loca Turcarum, & hæreticorum, ſeu aliorum Religioſi habitus hoſtium tranſiturus eſſet, & oporteret ad ſe tuendum habitum dimittere, vel ex alia iuſta cauſa. Ita Suar. *to.* 5. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 4. *n.* 27. *&* 29. Sanch. *d. tom.* 1. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 41. vbi *num.* 42. differit qualis ignorantia excuſet ne dicatur temeraria tranſgreſſio. Ampliatur deciſio *d. c. vt periculoſa*, procedere, quamuis Religioſus dimittat temerè habitum abſque apoſtatandi animo, vt docent Nau. *conſ. vnic. n.* 6. *ſub tit. de apoſtat.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *q.* 30. *art.* 1. Valent. 2. 2. *diſp.* 1. *q.* 12. *punct.* 1. *ad fin.* Leſſi *de inſtit. lib.* 2. *cap.* 41. *dub.* 1. *n.* 109. Sanch. *d. cap.* 8. *n.* 15. intelligitur tamen, vt dimittens habitum, non ſtatim incurrat hanc excommunicationem, ſed quando eò peruenit vt vagetur, vel ſic ſe hominum conſpectui exhibeat, nec incurrit ſi ante huiuc euentum mutata intentione induat habitum, vt per Tabien. *verb. excommunicatio* 2. *caſu* 23. *q.* 1. *n.* 2. Suar. *d. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 5. Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 33. *num.* 11. Suar. *d. cap.* 8. *n.* 54. *in fine.*

98 Quando verò ex aliqua apparenti cauſa habitus dimittitur poſtea aſſumendus, etſi illa cauſa non omnino honeſta ſit nec excuſans, non erit locus huic excommunicationi, vt ſi Religioſus habitum deponat, quo expeditius currat, aut ſaltet, aut lapidem proiiciat, quia huiuſmodi dimiſſio, etſi non omnino careat culpa, ac non eſt adeò temeraria, vt culpa mortalis ſit, nec meritò temeraria dici poteſt, vtpote quæ cauſam apparentem habet. Ita docent Sayr. *d. cap.* 33. *num.* 13. *&* 14. Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 2. *quæſt.* 76. *art.* 6. *notab.* 2. Azor. *dict. lib.* 12. *cap.* 13. *q.* 5. *caſu* 16. *& cap.* 17. *q.* 9. Suarez *d. diſp.* 23. *ſect.* 4. *num.* 27. *&* 29. Sanch. *d. cap.* 8. *num.* 55. vbi *numer.* 56. ſubdit dimittentem ex cauſa turpi habitum eo breui tempore, non incurrere hanc excommunicationem, vt Religioſus recedat abſque Superioris licentia, habitúmque deponat, ſed quantumcumque obtentam licentiam habeat incurret deponendo habitum, & *n.* 61. docet ſatis eſſe ſi intra priuatos monaſterij parietes Religioſus habitum temerè deponat, vt huic excommunicationi ſubdatur, & *num.* 68. trahi hanc excommunicationem non incurri, quando aſſumitur habitus alterius Religionis ad illam tranſeundo contra iura, quod etiam tenet Bonacin. *de excomm. extra Bullam. diſp.* 2. *quæſt.* 8. *punct.* 6. *num.* 18. vbi *num.* 21. *cum ſeqq.* reſoluit dimiſſionem habitus modico, & breui tempore factam, v.g. ad integram horam etiam ex turpi cauſa, non ſufficere ad incurrendam dictam excommunicationem, & *num.* 24. reſoluit Religioſos ha-

bitum dimittentes ſubiici huic cenſuræ etiam poſt editionem *d. c. periculoſa*, & *n*. 25. de Religioſis Societatis IESV habitum dimittentibus.

99 Occultans habitum ſine cauſa eo modo vt à circumſtantibus cognoſci nequeat, cuius Ordinis Religioſus ille ſit, incidit in excommunicationem contra dimittentes habitum latam. Ita Caiet. *in ſum. verb. excommunicatio*. 64. Nauar. *in man. capit*. 27. *num*. 131. Bannes 2.2. *q* 12. *dub*. 1. Fr. Emman. *d. tom*. 2. *q*. 76. *art*. 6. Azor. *d. p*. 1. *lib*. 13. *cap*. 12. *q*. 5. & *c*. 17. *q*. 10. Gallet. *in margar. caſuum conſcient. verb. Religioſi, p*. 226. *col*. 2. Coriol. *de caſib. reſeru. part*. 2. *caſu*

100 2. *de apoſtaſia, num*. 23. eandem quoque pœnam incurrit, qui habitum gerit ſub pannis coopertum, imò & apoſtata eſt iudicandus extrinſecè *in clem*. 2. §. *dignitatem, de vita & honeſt. Cleric*. Oldrad. *conſ*. 184. *num*. 12. Marquad. *de Iudæis, p*. 1. *cap*. 4. *n*. 3. Maſcard. *de probat. concl*. 112. *num*. 1. & *ſeq*. Thom. Triuiſan. *deciſ*. 19. *lib*. 2. Intellige hanc reſolutionem procedere quando habitus coopertus geſtatur ad effectum, vt viuere poſſit tanquam laicus, vel tanquam Clericus ſæcularis; ſecùs ſi ex leuitate illum deferat non animo deferendi Religionem: hic enim non incurrit apoſtaſiam irregularitatis, quæ inducat inhabilitatem ad beneficia; ſed tantùm inducit excommunicationem, ſecundum Achil. *deci*. *vnic. de apoſt. ex n*. 10. vbi *num*. 15. ſubdit recurrendum eſſe ad argumenta, & coniecturas ad cognoſcendum quando habitus coopertus geſtetur animo viuendi laicaliter, an verò ex leuitate.

101 Quando verò quis ex cauſa neceſſaria (non ſolum, quæ cogit neceſſitate certa, & præciſa, ſed etiam probabili per *Extra: ag*. 2. *de maior. & obed*.) habitum coopertum defert, dubio procul dicendum eſt & ab apoſtaſia, & ab excommunicatione excuſari, *cap. pen*. vbi gloſſ. *in verb. cauſa, de vita & honeſt. Cleric*. gloſſ. *verb. tenerè, in cap. periculoſa, ne Cleric. vel Monach. lib*. 6. Syluest. *in ſum. verb. habitus, num*. 3. Non erit tamen probabilis cauſa ſi Religioſus deferat habitum coopertum ſolo timore, ne contingat ipſum incidere in manus Curiæ, ſeu Superioris, apud quem criminabatur, vt latè reſoluit Triui. *deciſ*. 29. *numer*. 2. eo quod ſit timor pœnæ benemeritæ, qui excuſare minimè ſolet, ex traditis per eundem *in tractat. de modo, & ordine procedendi inter regul. c*. 13. *numer*. 3. quamuis contrarium conſuluerit Port. Imol. *conſ*. 84. niſi dicta per eum intelligamus quando Religioſus ſcit ſe calumnioſè, & iniuſtè apud Superiorem criminatum, timétque iniuriosam vexationem ad quam euitandam

102 habitum defert coopertum. Quid ſi Regularis deferat habitum coopertum habitu alterius Religionis? Vide Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiepiſc. Neapol. part*. 4. *deciſ*. 214.

103 Vtrùm autem Epiſcopus Regularis omittens habitum, & aſſumendo illam albam, & candidam veſtem, quæ ab Epiſcopis exterius defertur, incurrat excommunicationem latam *in d. c. vt periculoſa*, contra Monachos omittentes habitum? Affirmatiuam partem tuentur Card. *in Clem*. 1. *in princ. num*. 9. *quæſt*. 6. *de ſtatu Monach*. & *ibi* Imol. *num*. 17. Maiol. *de irregul. lib*. 2. *cap*. 1. *num*. 13. Cuch. *inſtit. maior. lib*. 3. *tit*. 1. *num*. 157. Riminald. *conſ*. 6. *num*. 7. *vol*. 1. Surd. *de aliment. tit*. 8. *priuil*. 79. *num*. 10. Fului. Pacian. *conſ*. 132. *num*. 42. *vol*. 1. & videtur ſentire Henriq. *in ſum. lib*. 10. *c*. 33. *in fine*, dum ait hunc eſſe apoſtatam. Verùm contrarium optimo iure ſuadetur ex eo, quia nullo iure eſt excommunicatio inducta Monacho, qui prætextu Epiſcopalis dignitatis habitum dimittit, & Epiſcopalem induit, quia text. *in d. cap. vt periculoſe*, loquitur de Religioſo ſub Abbatis obedientia manente, eiúſque Regulis adſtricto, atque ita eam rationem reddit, ne detur Monacho materia vagandi dimiſſo habitu; eo quòd à nemine cognoſceretur, quæ in Epiſcopo Religioſo deficiunt; vtpote qui non eſt ſub Regulæ obedientia, & induens Epiſcopalem habitum, minus aptus eſt ad vagandum. Quare ita tenent Boniſac. *in d. Clem*. §. *nutu, num*. 33. & 34. Couar. *in cap*. 1. *num*. 18. *de teſtam*. Tapia. *in Auth. Ingreſſi, verb. ſua, cap*. 6. *num*. 61. *C. de ſacroſ. Eccleſ*. Fr. Emman. *dict. tom*. 2. *q*. 58. *art*. 3. Azor. *dict. lib*. 12. *c*. 7. *q*. 4. Bartol. à S. Fauſto *in theſauro Religionis, lib*. 5. *q*. 200. Bonacin. *de clauſur. q*. 1. *punct*. 2. *num*. 26. & *de excomm. extra Bullam. diſp*. 2. *q*. 8. *punct*. 6. *num*. 27.

Sed hodie Concil. Trident. *ſeſſ*. 25. *de regular*. 104
cap. 19. hac de re decretum huiuſmodi edidit. *Quicumque*, inquit, *Regularis prætendat ſe per vim, & metum ingreſſum eſſe Religionem, aut etiam dicat ante ætatem debitam profeſſum fuiſſe, aut quid ſimile, velitque habitum quacumque de cauſa dimittere, aut etiam cum habitu diſcedere ſine licentia Superiorum non audiatur, niſi intra quinquennium tantum à die profeſſionis, & tunc non aliter niſi cauſas, quas prætenderit deduxerit coram Superiore ſuo, & Ordinario; quod ſi ante habitum ſponte dimiſerit, nullatenus ad allegandum quamcumque cauſam admittatur, ſed ad monaſterium redire cogatur, & tanquam apoſtata puniatur, interim verò nullo priuilegio ſuæ Religionis iuuetur*. Præterea ſtatuit idem Concil. *dict. ſeſſ*. 25. *de Regular. c*. 4. vt non liceat Regularibus à ſuis Conuentibus recedere etiam prætextu ad ſuos Superiores accedẽdi, niſi ab eiſdem miſſi, aut vocati fuerint; qui verò ſine hoc mandato in ſcriptis obtento repertus fuerit, ab Ordinariis locorum tanquam deſertor ſui inſtituti puniatur. Illi autem, qui ſtudiorum cauſa ad Vniuerſitates mittuntur, in Conuentibus tantummodo habitent, alioquin ab Ordinariis contra eos procedatur.

Decimononò, prohibentur ſub pœna excom- 105
municationis accedere ad quæuis ſtudia litterarum, niſi à ſuo Prælato cum conſilio ſui Conuentus, vel maioris partis eiuſdem ſibi eundi ad ſtudium licentia primitùs ſit conceſſa, *cap. vt periculoſa* 2. *ne Cleric. vel Monach. in* 6. & ſic prohiberi illum acceſſum, quo Religioſus cauſa ſtudiorum proficiſcitur extra oppidum ſui monaſterij, ſiue intendat dare operam ſtudiis aliàs prohibitis, vt legibus, aut phyſicæ, ſiue aliàs permiſſis, vt Theologiæ, aut ſacris Canonibus, quia text. loquitur generaliter, ibi, *ad quæuis ſtudia*. Ita Nauar. *in man. c*. 23. *num*. 133. Suar. *tom*. 5. *diſp*. 23. *ſect*. 4. *num*. 35. Sayr. *de cenſur. lib*. 5. *c*. 33. *num*. 20. Filliuc. *tract*. 14. *cap*. 8. *q*. 4. *n*. 136. Sanch. *in præcepta Decalogi, tom*. 2. *lib*. 6. *cap*. 8. *n*. 76. Santarel. *de apoſtaſia, cap*. 2. *num*. 1. Bonacin. *de cenſur. extra Bullam, diſp*. 2. *q*. 8. *punct*. 8. *n*. 3. vbi *n*. 4. reſoluit Religioſum qui ſine licentia, accedit ad ſtudia ſui oppidi, non affici hac excommunicatione, & *num*. 6. idem dicit ſi transferat ſe ad alium ſuæ Religionis Conuentum intentione dandi operam ſtudiis, quæ extra monaſterium exiſtunt. Dixi, *niſi à ſuo Superiore*, &c. vt oſtenderem requiri licentiam proprij prælati immediati cum conſilio Conuentus, vel maioris partis, Sayr. *d. c*. 33. *n*. 23. Sanch. *d. c*. 8. *n*. 88. Sanctarel. *d. cap*. 2. *n*. 3. Bonacin. *d. punct*. 8. *n*. 7. vbi intelligit, modò Prælatus immediatus, vel ipſius locum tenens per Conſtitutiones Religionis non prohibeatur hanc licentiam concedere, & *numer*. 8. tenet Generalem, & Prouincialem poſſe hanc licentiam concedere, & *numer*. 10. ait non requiri

conſen

conſeoſum Conoentus, ſeu maioris partis, ſed ſufficere conſilium illius.

106 Vigeſimò, prohibentur Monachi, & Canonici Regulares ſub pœna excommunicationis ipſo facto incorrenda accedere ad Curias Principum abſque ſpeciali Prælatorum ſuorum licentia, cum intentione nocendi ſuis Prælatis, aut monaſteriis, *Clement. in agro* 1. *de ſtatu Monach.* latè Bonacin. *de cenſur. extra Bull. diſput.* 2. *q.* 8. *punct.* 9. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſp.* 23. *ſect.* 5. *num.* 6. Filliuc. *tract.* 14. *c.* 8. *q.* 6. *num.* 140. *& ſeq.* reſolueores hac excommunicatione ligari eum, qui bono animo Curiam ingreſſus eſt, ſed dum in Curia commoratur, vult ibi permanere, vt damnum inferat; item hac excommunicatione ligari Religioſum accedentem ad Curiam Principum ſæcularium intentione damnum inferendi, etiamſi re ipſa nullum damnum inferat; & etiamſi fortè accedat de licentia ſui Prælati: & Bonacin. *d. punct.* 9. *n.* 11. *&* 12. reſoluit hac excommunicatione non ligari quoſlibet Religioſos, ſed tantummodo Monachos omnes etiam non Benedictinos, & Canonicos Regulares modò adminiſtrationem non habeant.

107 Vigeſimoprimò prohibentur Religioſi quicomque ſub pœna excommunicationis decimas Eccleſiis debitas, & ad ipſos iure aliquo vel cauſa legitima non pertinentes vſurpare, dolis malis, & malis artibus; & prohibentes Eccleſiis decimas ſolui ex animalibus ſuorum familiarium, vel Paſtorum; vel ex aliis animalibus, quæ ſuis permiſcentur, vel ex illis, quæ in Eccleſiarum fraudem emunt, etſi admoniti ex his intra menſem non deſiſtunt: aut ſi id, quod auſu temerario vſurpant, intra duos menſes poſt admonitionem non reſtituerint, iis, quibus iure debetur. Ita habetur *in Clement.* 1. *de decim.* referunt Gambarupt. *de caſibus reſeru. cap.* 11. *num.* 7. Azor. *inſtit. moral. part.* 1. *lib.* 12. *cap.* 13. *quæſt.* 13. Filliuc. *tract.* 14. *num.* 125. *verſ. quinta nouiſſimè*, Bonacin. *de cenſur. extra Bullam, diſp.* 2. *quæſt.* 8. *punct.* 12. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 4. *allegat.* 150. *num.* 22. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. *& de officio & poteſt. Parochi, cap.* 28. § 4. *num.* 24. Tambur. *de iure Abbatum, tom.* 5. *diſput.* 3. *q.* 6. *num.* 42. & quia *d. Clement.* generaliter loquitur, ibi, *Religioſi quicumque*, ideò non ſolum viros Religioſos, verùm etiam fœminas Religioſas comprehendere, reſoluunt gloſſ. *ibi verb. quicumque*, Sayr. *de cenſur. lib.* 3. *cap.* 34. *num.* 24. Mart. Alter. *de cenſur. vbi de ſuſpenſ. diſput.* 17. *cap.* 2. *col.* 3. *verſ. notandum tertio*, Bonac. *d. punct.* 12. *num.* 8. vbi etiam poſt Suar. *de cenſur. diſput.* 31. *ſect.* 6. *num.* 9. addit iſtam excommunicationem extendi ad Equites Militares, qui verè ſunt Religioſi.

108 Vigeſimoſecundò, prohibentur quoque Religioſi ſub pœna excommunicationis ipſo facto incurrenda audientes à decimarum Eccleſiis debitarum ſolutione retrahere in ſermonibus ſuis, vel alibi proferre præſumentes, vt habetur *in Clement. Cupientes, de pœnis*. Vnde colligitur Religioſum non affici hac excommunicatione dum alicui mandat vt alteri, qui decimarum onere tenetur, ſuadeat ne ſoluat; hic enim non dicitur aliqoid proferre ipſius auditoribus, qui decimas ſoluere debent, vt benè reſoluunt Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſputat.* 5. *ſect.* 23. *num.* 37. Filliuc. *tract.* 14. *cap.* 8. *quæſt.* 8. *numer.* 146. Bonac. *d. q.* 8. *punct.* 13. *num.* 3. vbi *num.* 8. addit ad incurrendam huiuſmodi excommunicationem non ſufficere præfata verba proferre ex inaduertentia, ſed requiri doluo, & ſcientiam cum intentione retrahendi auditores à ſolutione decimarum refero ego ipſe *d. tract. de officio & poteſtate Parochi, cap.* 28. § 4. *num.* 21. vbi *num.* 22. addo Religioſis quoque præcipi *in d. Clement. cap. cupientes*, ſub pœna ſuſpenſionis ipſo facto ab officio prædicationis, vt confitentibus conſcientiam faciant de ſoluendis decimis, dum à Rectoribus Eccleſiarum requiruntur, &c.

Vigeſimotertiò, Religioſi Prælatis ſuis obedire 109 tenentur; nam ſi inobedientes extiterint, aut incorrigibiles fuerint, poſſunt ab eis excommunicari, vel de monaſterio expelli, *cap. cum in Eccleſiis, de maior. & obed. d. cap. cum ad monaſterium, de ſtatu Monach.* Nec facilè appellare permittuntur, *cap. reprehenſibilis, de appellat.* niſi à correctione, quam facit 110 Prælatus Regularis excedendo modum, & tranſgrediendo Regulæ limites, *cap. licet, de offic. ordin. cap. de Priore, de appellat.* Nauar. *conſ.* 4. *ſub tit. de appellat. vnic. numero* 6. *de ſentent. & re iudic. & conſil. vnico num.* 8. *vt lite pend. & comm.* 3. *de Regularibus, num.* 51. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 12. *cap.* 11. *quæſt.* 8. Quarant. *in ſum. Bullary verb. Archiepiſcopi auctoritas, auct.* 18. *num.* 10. *verſ. concluſionem*, Fr. Emman. *tom.* 1. *qu.* 29. *art.* 2. *& tom.* 2. *quæſt.* 13. *art.* 20. Sayr. *in Claui regia lib.* 12. *cap.* 17. *à num.* 38. Sigiſm. Scacc. *de appellat. q.* 17. *limit.* 26. *num.* 8. Cened. *Canon. lib.* 1. *quæſt.* 26. *n.* 2. Fagundez *in quinque Eccleſiæ præcepta, præc.* 2. *lib.* 8. *cap.* 5. *num.* 13. Sanch. *d. tom.* 2. *lib.* 6. *cap.* 8. *n.* 102. vbi cum Nau. Fr. Emman. Azor. & Sayr. citatis locis, dicit non obſtare Concil. Trid. *d. ſeſſ.* 25. *de Regular.* 111 *cap.* 4. quia non intercedit appellationem ad Superiorem, ſed receſſum a Monaſterio prætextu adeundi Superiorem.

Vigeſimoquartò, ſeruare tenentur regulas, & ſta- 112 tuta ſuorum Ordinum, tam in habitu, & conuerſatione, quàm in ieiuniis, orationibus, & diuinis Officiis, Sacramentorum frequentationes, lectione, & ſtudio ſacrarum Literarum, & aliis huiuſmodi, quæ à ſuorum Ordinum auctoribus inſtituta fuerunt, ad quod ſæpiùs a ſanctis Patribus, & Canonibus admonentur *in cap. iuxta, cum ſeq.* 16. *quæſt.* 1. *cap. recolentes de ſtatu Monach. d. cap. cum ad Monaſterium, eod. tit. cap. exiit de verbor. ſignific.* Tambur. *d. tom.* 3. *diſput.* 3. *q.* 6. *num.* 11. Et hac de re ita ſtatutum fuit in Concil. Nicæno, de quo *in cap.* 1. 16. *quæſt.* 1. *Placuit omnibus reſidentibus in ſancta Nicæna Synodo, vt Monachorum conuerſatio, & vita ſecundùm etymologiam nominis ab omnibus diſcreper; Monachus enim Græcè, Latinè ſingularis dicitur: vnde Monachum per omnia ſingulariter agere oportet*, & quæ ſequuntur. Hieronymus quoque, & alij Patres *in cap. Monachus, & in cap. placuit, & cap. interdicimus, cum ſeqq. & cap. decimas, verſ. commun.* 16. *q.* 1. *cap. nunquam, de conſec. diſt.* 5. Athanaſ. *in lib. exhortatorio ad Monach.* Baſil. *in ſua reg.* & Auguſt. *de opere Monach.* optima monita pro regulari diſciplina Monachis tradiderunt, quæ omnibus Regularibus inſeruiunt. Conc. verò Trid. *ſeſſ.* 52. *de Regular. c.* 1. non ignorans quantum ex Monaſteriis piè inſtitutis, & rectè adminiſtratis in Eccleſia Dei ſplendoris, atque vtilitatis oriatur, neceſſarium eſſe cenſuit (*quo faciliùs ac maturiùs, vbi collapſa eſt vetus, & regularis diſciplina inſtauretur, & conſtantius vbi conſeruata eſt perſeueret*) *præcipuè vt omnes Regulares tã viri, quàm mulieres ad Regulam, quam profeſſi ſunt, præſcriptum, vitam inſtituant, & componant, atque in primis, quæ ad ſuæ profeſſionis perfectionem, vt obedientiæ, paupertatis, & caſtitatis, ac ſi quæ alia ſunt alicuius regulæ, & ordinis peculiaria vota, & præcepta ad eorum reſpectiuè eſſentiam, necnon ad communem vitam, victum, & veſtitum conſeruanda pertinentia fideliter*

obſeruent: omniſque cura, & diligentia à Superioribus adhibeatur, vt ab illis non recedatur, cum compertum ſit ab eis non poſſe ea, quæ, ad ſubſtantiam regularis vitæ pertinent, relaxari: ſi enim illa, quæ baſes ſunt, & fundamentum totius regularis diſciplinæ exactè non fuerint conſeruata, totum corruat ædificium neceſſe eſt.

113 Hactenos prædictum Concilium. Ad hæc autem facilius nbſeruanda plura decreta de Capitulis, aut viſitatiooibus faciendis fuerunt promulgata, de quibus partim *ſup. de Viſit.* vidimus, partim *infrà de præpoſitis Religionum* videbimus.

Verùm illod præcipuè ad regularem obſeruantiam tuendam fuit à Canouibus *in cap. qui verè, & in cap. quidam* 16. q. 1. conſtitutom, vt nmnes Religioſi nnn ſolum ſuis regularibos Prælatis, ſed etiam Epiſcopis Ordinariis ſubeſſent, & eis in omnibus nbedire deberent, atque ab eis corrigi, & puniri poſſent. Quod & Trideut. Concilium *ſeſſ. 6. de*
114 *reformat. capite* 5. *& ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 8. innouare, ac reſtituere ſaltem in rebus præcipuis cenſuit, & inter cætera ſtatuit vt commendata Monaſteria etiam Abbatiæ, Prioratus, & Præpoſituræ nuncupatæ quamuis exemptæ, in quibus nnn viget regularis nbſeruantia, ab Epiſcopis etiam tanquam Sedis Apoſtnl. delegatis annis ſingulis viſitentur, & vbi vigeret regularis obſeruantia, prouideant, Epiſcopi paternis admonitionibus vt eorum regularium Superiores iuxta illnrum regularia inſtituta debitam viuendi ratinnem obſeruent, & obſeruari faciant, ſibi & ſubditos in officio contineant, ac moderentur; quod ſi admoniti intra ſex menſes eos non viſitauerint, vel correxerint, tunc iidem Epiſcnpi, & vt Delegati Apoſtnlicæ Sedis ens viſitare poſſint, atque corrigere, prout ipſi Superiores poſſeut iuxta eorum inſtituta.

Multis enim caſibus ſubſunt Regulares Epiſcopi iuriſdictioni, qui vel poteſt illos excommunicare, vel contra ens procedere: excommunicare autem illos poterit ſi commorentur in Abbatiis, Prinratibos, Præpoſituris, & in beneficiis ſiue Curatis, ſiue nnn, vbi nnn viget Regularis obſeruantia, Concil. Trident. *ſeſſ.* 21. *de reform. cap.* 8. Lauret. de Frauchis *de controuerſ. inter Regulares, & Epiſcopos, quæſt. 6. verſ. decimo.* Item ſi admittant Regulares ad diuina Officia, vel ſepeliant excommunicatns ab ipſn Epiſcnpo. Abb. *in cap. ſacris, num. 7. de ſepult.* Lauret. de Franch. *d. q. 6. verſ. decimoſeptimò.* Item contra Regulares dantes vel recipientes aliquid pro ingreſſu nouitij procedit Epiſcnpus per cenſuras, Cnncil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de reform. cap.* 18. Fr. Emmau. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 63. *art.* 11. Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.* 1. *cap.* 11. *num.* 12. Item habet auctnritatem ad faciendum etiam mediis cenſuris contra Regulares quod nouitiis profeſſionem facere renuentibus nmnia reſtituantur, quę ſua erunt, Cnncil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regul. cap.* 16. Tambur. *de iure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 15. *quæſt.* 7. *num.* 29. Lezana *in ſumm. quæſt. Regul. tom.* 3. *verb. Epiſcopus, numer.* 8. Subſunt autem Regulares iuriſdictioni Epiſcopi in aliis pluribus caſibus. Veluti circa numerum Monialium in monaſteriis ſtatuendum, ita ſcilicet, vt tam in Monaſteriis ſibi ſubiectis, quam in exemptis, cum interuentu tamen Superioris Regularis curare debeat, vt is tautum Monialiom numerus ſtatuatur, qui vel ex redditibus propriis, vel ex conſuetis eleemoſynis commodè ſuſtentari poſſint, vt ex Concil. Trident. & Conſtit. Gregorij XIII. oſtendimus *de Epiſcopo, part.* 3. *alleg.* 98. *num.* 3. & *ibi* citatis addo Tamburin. *de iur. Abbatiſſar. diſp.* 5. *q.* 1. *num.* 4. Lexana *d. verb. Epiſcopus, num.* 9. Item ſi extra clauſtra vel ambitum ſuorum Monaſteriom faciant proceſſiones (niſi conſuetudine, aut priuilegio, id fuerit ab eis nbtentum) puniri poſſunt, & impediri ab Ordinarin, Zerol. *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. proceſſiones, verſ. ad quartum*, quem refert Cened. *Canon. quæſt.* 26. *numero* 18. Item Regulares deiecti ab Ordine ſuo, quia debent ſtatim ſe præſentare Epiſcopo ſuo, & efficiuntur de illius iuriſdictione, Zerol. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *verb. Regulares, verſ. tertiò*, Lauret. de Francbis *dict. tract. quæſt.* 5. *num.* 9. Regulares item, quorum Religio extincta eſt, vel alia ratione à Regularium iuriſdictione liberi ſunt, Epiſcopo, ſubiiciuntur, *cap.* 1. *de Relig. domib. lib.* 6. Lauret. de Frauchis *d. quæſt.* 5. *num.* 11. vbi ſobdit quòd Religioſus huiuſmodi nnn permittitur amplius in ſuis Monaſteriis ſecundum ſuam regulam viuere, ſed in Epiſcopi ſui obedientia tranſeunt. Item habet auctoritatem Epiſcopus in Regulares quoad hoc quòd non poſſint recipere Eccleſias à ſecolaribus ſine conſenſu illius; *cap. decimas* 16. *quæſtion.* 7. *cap. quòd autem, in fine, cap. illud, verſ. tum quia, cap. nullus, de iure patron. cap. cum & plantare, in princip. verſ. Eccleſias, de priuileg.* Lexana *dict. verb. Epiſcopus, num.* 5. vbi intelligit ſolummndn de receptione Eccleſiarum à laicis, nnn de receptione iuriſpatronatus in Eccleſiis. Item facultatem habet Epiſcopus declarandi profeſſionem ante 16. annum factam nullam eſſe, Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ, lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Relig. num.* 11. Lezana *dict. verb. Epiſcopus, num.* 11. vbi *num.* 12. idem dicit de aliis caſibus nullitatis profeſſionis. Habet etiam Epiſcopus auctoritatem in regulares quoad illa omnia, quæ ſunt Ordinis Epiſcopalis, verb. gr. Chriſmatis confectionem, Ordinum cnllationem, & ſimilia, Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exemptos, p.* 1. *q.* 45. *num.* 16. *& p.* 4. *q.* 11. Lexana *d. verb. Epiſcopus, num.* 15. Item quoad editionem librorum, itaut deſideretur ſemper eius approbatio, Concil. Trid. *ſeſſ.* 4. *in decreto de edit. libror.* vbi plures citauimus *in collectan.* Et ſuper imagines inſolitas ponendas, noua miracula admittenda, nouaſque Reliquias recipiendas, iuxta decretum Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de inuocat, & venerat. Sanct.* Lezana *vbi ſuprà num.* 18. Et ne Regulares in eorum Eccleſiis Sacerdotes ſæculares exteros ad diuina Officia celebranda admittant, prohibere poteſt Epiſcopus, niſi priùs ab ipſo viſis litteris commendatitiis ipſi ſacerdotes admiſſi fuerint, ex Armendar, & metipſo Lezana *dict. verb. Epiſcopus, numero* 20.

Similiter ſtatuit idem Concil. Trident. *ſeſſ.* 25. *de* 115
Regular. cap. 14. vt Regularis non ſubditus Epiſcopo, qui intra clauſtra monaſterij degit, & extra ea ita notoriè deliquerit, vt ſcandalo, populo ſit, niſi Epiſcopo inſtante à ſuo Superiore ſeuerè puniatur, ab ipſo Epiſcopo puniri poſſit. Circa quod multa tradunt Nau. *commento* 2. *de Regularib. n.* 63. Fr. Emm. *quæſt. Regul. tom.* 2. *q.* 2. *art.* 6. *& q.* 63. *art.* 4. Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regular. verb. delinquens, n.* 1. *cum ſeqq.* Lexana *in ſum. quæſt. Regular. tom.* 3. *verb. Epiſcopus, num.* 14. *cum ſeqq. & verb. delinquens Regularis, à num.* 1. Aldrete *de Relig. diſcipl. tuenda, lib.* 1. *cap.* 3. *num.* 35. *& in alleg. pro commoda Regular. exempt. p.* 1. *cap.* 6. *n.* 9. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.* 650. *in* 1. *edit.* aliàs *reſol.* 546. *in* 2. *edit. & in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. deciſ.* 202. *num.* 6. *verſ. verum p.* 4. Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 17. *l.* 7. *de Relig. à n.* 59.

Portel.

Portel. *in dubiis Regularib. verb. Epiſcopus, n.2. & 8.* Hieron. Venero *in examine Epiſc. lib.6. cap.8. num.3.* Laur. de Peirinis *in conſtit. ſui Ordinis, tom.1. conſt.2. Sixti IV. n.61. cum ſeqq. & tom.3. in additam. cap.2. n.30. cum multis ſeqq.* Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regul. verb. delinquens.* latè Ant. Nouar. *in ſum. Bullarum, tit. de Regularib. delinquentibus extra clauſtra,* latè Ciarl. *controuerſ. forenſ. cap.50. per tot.* latè etiam Sperell. *in deciſ. fori eccleſiaſt. dec.38. n.12. cum ſeqq.* latè etiam Machado *en ſu perfeto Confeſſor, tom.1. lib.4. ſ.6. tract.10. doc.3.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſc. p.3. alleg.105. à n.18. & in collect. ad c. vlt. n.8. de ſtatu Monach.* vbi refero à S. Congreg. deciſum facultatem Epiſcopo attributam in Regulares notoriè, & cum ſcandalo extra clauſtra delinquentes, vendicare ſibi locum etiam cum Regulares notoriè, & cum ſcandalo intra Eccleſiam delinquunt, non ita ſi intra clauſtra; & non ſufficere quod Epiſcopus vnica vice Superiorem Regularem moneat, eique terminum præfigat ad caſtigandum ſubditi delictum, & ideò neceſſe non eſſe Epiſcopum monere, ac requirere dictum Superiorem duabus, vel tribus vicibus, vt aliqui opinantur, & Epiſcopum ſtatim habita notitia delicti poſſe capere informationem, & illam ad Superiorem Regularis mittere, vt nequeat de eodem delicto ignorantiam præſumere, & non ſufficere vt Superior Regularis ſententiam, aut acta omnia ſuper delicto actuata ad Epiſcopum tranſmittat, ſed opus eſſe vt de punitione ipſa, & ſententiæ exequutione Epiſcopum certiorem faciat? præfatas declarationes me citato refert nouiſſimè Machado *d. docum.3. num..* refert etiam Ioan. Maria Nouar. *d. verb. delinquens, num.9.* Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſol.62. ſub num.8.* vbi tamen non bene reprobat Portel. *in addit. ad dub. Regul. verb. punitio Religioſi extra Conuentum, n.17.* aſſerentem non ſine probabili ratione poſſe Epiſcopum formare proceſſum iuridicum contra Religioſum extra clauſtrum notoriè delinquentem, & cum tali proceſſu illum remittere ad Prælatum ſuum, vt ab eo virtute talis proceſſus ab Epiſcopo confecti puniatur.

Procedit Conciliaris diſpoſitio etiamſi Regularis ſit Eques S. Ioannis Hieroſolymitani, vt per Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.2. q.2. art.4. & q.63. art.7. verſ.5.* Nau. *conſ.21. in antiq. aliàs 12. in nouis de Regular.* Sayr. *deciſ.2. ad tit.* Azor. *d. p.1. lib.13. c.4. q.3.* Campan. *d. rub.12. cap.12. n.22.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. Curiæ Archiep. Neapol. p.1. deciſ.213. num.6.* Nouar. *d. verb. delinquens, num.2.*

Regulares tunc dicuntur degere intra clauſtra Monaſterij dum viuunt ſub Superiore conuentualiter, Campan. *d. cap.13. n.21. in fine,* Aloyſ. Ricciul. *deciſ.202. p.4.* Nouar. *d. loco, num.4.* E contra autem dicuntur extra clauſtra degere, qui habitant in domo ad erectionem Monaſterij deſtinata, in qua non eſt Regularis obſeruantia, vt ſaltem viuant ſub Superiore conuentualiter, tunc enim ſi delinquant, poſſunt puniri ab ordinario; ita cenſuiſſe ſacram Congregat. referunt Genuenſ. *d. cap.59. ſub num.2. in fin.* & Sperell. *d. deciſ.38. num.21.* Vel ſi ad inſtantiam ſui Superioris detinerentur in carceribus Epiſcopatus; ſi enim ibi aliquod committant delictum, poſſunt ab ordinario puniri vt Neapoli iudicatum fuiſſe recenſet Genuenſ. *dict. cap.59. num.2.* quem refert Sperell. *dict. deciſ.38. num.20.* Vel ſi ſtudiorum cauſa ad Vniuerſitatem miſſi, vbi Conuentum non habent, ſed extra morantur, tunc enim pro exceſſibus ibi commiſſis ab ordinarijs locorum puniri poterunt, ita diſponente ſacra Congreg. Concilij, teſte Piaſec. quem refert Sperell. *dict. deciſ.38. n.19.* vbi ex Genuenſ. *d. c.59. ſub n.2.* notat licentiam Superioris operari dumtaxat, vt non committatur apoſtaſia. Vel denique ſi prætextu ad maiores Superiores accedendi, à ſuo Conuentu recederent, & per viam deliquerint, quia tunc ſimiliter à locorum ordinarijs corrigi & puniri poterunt, ex Sperell. *d. deciſ.38. n.25.* Secus de illis qui habent domicilia extra monaſterium cum ſpeciali licentia, vel priuilegio, vel manent de eorum licentia ſub Regulari obſeruantia in aliquo membro, ſeu grangia ſui Monaſterij pro Religionis ſeruitio, quia cenſentur degere intra clauſtra, Ricc. *in praxi par.3. reſol.299. verſ. Regulares, & deciſ.581. n.4. p.4.* idem ſi degeret in hoſpitio, Ricc. *d. p.4. deciſ.217.* Nouar. *d. loco,* vbi *num.10.* tenet quòd terminus aſſignandus Superiori à loci ordinario ad effectum puniendi Regularem, non debet currere ſi dictus Superior ex aliqua cauſa fuiſſet impeditus, & *num.12.* quòd hic terminus aſſignandus non breuis, ſed competens, & congruus eſſe debet, & *num.23.* quòd à ſententia Epiſcopi punientis Regulares delinquentes non detur appellatio ad Metropolitanum, vel Ordinis Generalem, ſed ad Sanctiſſimum, & *num.24.* quòd videtur ſatisfactum menti Concilij per leuem pœnam inflictam Regulari delinquenti ab eius Superiore ob delictum graue, ſed poterit ordinarius dignam pœnam denuo infligere Regulari leuiter punito.

Vtrùm autem poſſit Epiſcopus per cenſuras procedere, ac punire Regularem notoriè, & cum ſcan- 116
dalo extra clauſtrum delinquentem, ſi à ſuo Superiore intra tempus ab ipſo Epiſcopo præfixum non puniatur? Affirmatiuam partem tenet Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom.2. q.63. art.7. verſ. ad concludendum dico.* Contrarium tamen videtur tenendum ex eo, quia Concil. Trid. *d. cap.14.* non exprimit quòd per cenſuras poſſit punire, cum conſtet id apertè declaraſſe vbi voluit hanc poteſtatem in exemptos Epiſcopis concedere, prout fecit *ſeſſ.22. in decreto de obſeruandis, & euit. in celeb. Miſſæ,* dum concedit Epiſcopis auctoritatem ad procedendum per cenſuras contra exemptos celebrantes in oratorio priuato ab Ordinarijs non approbato, & in debitis horis, remouendo quaſcunque ſuperſtitiones, & *ſeſſ.25. de Regul. cap.5.* dum facultatem Epiſcopis concedit ad compellendum Moniales omnes ad obſeruantiam clauſuræ excommunicando rebelles, & inobedientes, & *ead. ſeſſ. cap.16.* dum præcipit Ordinarijs vt cenſuris compellant exemptos ad reſtituendum bona ſua nouitijs exeuntibus à Religione; quare ſic reſoluunt Fr. Emm. *tom.2. ſum. c.105. n.1.* corrigens ſe de oppoſito quod ſenſerat loco ſupra citato, Sanchez *de Matrim. lib.7. diſp.33. n.22. & in præcepta Decalogi tom.2. lib.6. c.1. n.14.* Portel. *in addit. ad dub. regularia, verb. Epiſcopus, n.5.* Villalob. *p.2. ſum. tract. 35. diffic.5. n.17.* quod & probatur apertè ex *cap.1. § eos autem, de priuileg. in 6.*

Et Regulares Superiores, qui ad præſcriptum 117
Conc. *d. c.14.* tenentur facere certiores Epiſcopos de punitione Regularium extra clauſtra delinquentium, non ſatisfaciunt faciendo verbo huiuſmodi certi orationem, ſed in ſcriptis facere debent. Ita S. Congr. Conc. *in Lucana 14. Decemb. 1630.*

Emanauit Conſtitutio Clementis VIII. contra 118
Superiores non punientes ſuos ſubditos iuxta formam Decreti Concilij Trid. *d. c.14.* ſub pœna priuationis ipſo facto dignitatum, & officiorum, ac inhabilitatis, incip. *Suſcepti muneris, ſub dat. 18. Martij 1595.* quam refert Quarant. *in ſumm. Bul-*

larij, verb. exemptio, Fr. Emman. *quaſt. Regul. tom. 2. q. 2. art. 6.* Portel. *d. verb. Epiſcopus, num.* 8. Anton. Nouar. *d. tit. de Regularib. delinquentibus extra clauſtra, n.* 3. Sperell. *d. deciſ.* 38. *num.* 12. Machado *dict. docum.* 3. *n.* 5. Piaſec. *in praxi Epiſc. p.* 1. *cap.* 3. *n.* 44. vbi *n.* 45. reſoluit poſſe Regularem in caſu dicti decreti deprehenſum, in delicto deduci ad carcerem Epiſcopi, & ſumpta informatione ſuper delicto, dummodo ſine mora ſumatur, remitti cum copia proceſſus ad ſuum Superiorem puniendum cum præfinitione termini ad puniendum, de quo Bertiluceuſ. *in praxi crimin. Regul. tom.* 4. *cap.* 29. *ſub n.* 43. Laurent. de Franchis *in* 1. *q. controuerſ. inter Epiſcop. & Regular. in lucubrat. ad d. Conſtit. Clementis VIII. dub.* 4. vbi ſubdit non videri alienum quòd Ordinarius dictus Regulares detineat, nec remittat ante captam informationem, Sperell. *d. deciſ.* 38. *n.* 13. vbi etiam ea deciſione Sacræ Congreg. Concilij, ſubdit quòd ſi proceſſus compilatio intra ſpatium vnius, vel ad ſummum duorum dierum perfici non poſſit, non debet vlteriùs Regularis per Ordinarium abſque ſui Superioris conſenſum retineri, ſed remittendus eſt in Monaſterio cuſtodiendus, & interim perficiendus proceſſus. Addit Foſch. *de viſitat. lib.* 2. *cap.* 17. *n.* 11. quod Epiſcopus loci litteras ſcribat Superiori Monachi delinquentis de delicto commiſſo & exceſſibus de ſcandalo populo illato, & inſtabit vt intra talem terminum præfixum ipſum punire velit, & de punitione facta ipſum Epiſcopum certiorem reddat, aliàs ipſo Superiore negligente poterit ipſe Epiſcopus eum punire, & illas litteras, quas requiſitorias vocamus, de punitione Monachi delinquentis in præſentia duorum teſtium ex communi practica aſſignari faciet, refert Sperell. *d. deciſ.* 38. *n.* 16. vbi aduertit in praxi vt litteras, quas monitorias vocamus, in præſentia duorum teſtium Superiori Regulari præſentare faciat Ordinarius, in quibus de delicto commiſſo, & de ſcandalo populo dato eum certiorem faciat, & iubeat vt intra certum terminum præfixum, vigiori purà, vel triginta dierum, illum punire velit, & de punitione facta Ordinarium certiorem faciat, aliàs Superiore negligente poterit Epiſcopus in illum animaduertere; cui quidem Superiori Regulari copiam informationum aſſumptarum vnà cum dictis litteris monitorialibus eſſe tranſmittendam dicit.

119 Olim omnes ferè Regulares adeo ſubiecti erant Epiſcopo, vt nec de monaſterio Monachus eiici ſine conſenſu Epiſcopi poſſet, ne perditus omnino fieret ſi aliquo modo ſaluari poſſet, vt ſtatutum fuit *in Melden. Concil. cap.* 59. Verùm ex priuilegio Apoſtolicæ Sedis iuſtis de cauſis Monaſteria Regularium, & Regulares ipſi à iuriſdictione Epiſcopi exempti fuerunt, & ſuis tantum Superioribus ordinis ſubditi remanſerunt, vt *infrà lib. ſeq. in cap. de Monaſteriis* videbimus. Quæ tamen priuilegia, & exemptiones à Trid. Concilio limitantur, vt vidimus, & antea quoque reſtricta, & declarata fuerunt
120 in multis. Primò enim omnes Religioſi quamuis exempti Eccleſias & decimas à laicis recipere prohibentur abſque Epiſcopi diœceſani conſenſu, *cap. cùm & plantare, in princ. de priuileg. cap.* 1. *§. ſanè, & §. diœceſani, de decimis, in* 6. Rebuff. *de decim. qu.* 10. *n.* 31. Mench. *illuſtr. cap.* 89. *à n.* 2. Gutier. *pract. lib.* 1. *q.* 14. *&* 15. Lambertin. *de iure patron. p.* 2. *lib.* 1. *art.* 9. *&* 10. Fachin. *controuerſ. lib.* 7. *cap.* 72. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 7. *cap.* 36. *q.* 13. D. Barboſ. *in l. Titia, n.* 46. *ff. ſoluto matrim.* Suar. *de Relig. tom.* 1. *tract. de decimis lib.* 1. *cap.* 26. *num.* 7.

121 Secundò non poſſunt admittere excommunicatos, & nominatim interdictos ad diuina Officia, quia tenentur eos vitare. *cap. in Lateranenſi, de præbend. d. c. cùm & plantare, §. excommunicato, cap. nulli, de ſentent. excom.* Cou. *in cap. alma mater, p.* 1. *§.* . *n.* 3. Vgolin. *de cenſur. tab.* 2. *cap.* 23. *in princ. num.* 2. *cum ſeqq.* Sayr. *eodem tract. lib.* 2. *cap.* 11. *num.* 32. Verùm in reddenda ratione maxima inter eos concertatio eſt, alij enim inquiunt præceptum de euitandis excommunicatis iuris diuini eſſe, & conſequenter non poſſe ſaltem in diuinis relaxari ab ipſo Pont. Alij verò aſſerunt iura ſupradicta non negare poteſtatem Summi Pontif. concedendi priuilegium aliquibus ne teneantur vitare excommunicatos, ſed ſolùm huiuſmodi priuilegiis ſe tueri non poſſe priuilegiatos in genere ex defectu iuſtæ cauſæ, vt voluit Ioan. Andr. & alij communiter, teſte Iacob. de Graff. *in aureis deciſ. part.* 2. *lib.* 4. *capite* 12. *numero* 11. Verùm reiectis his, & aliis vera ratio eſt, ſcilicet Templarios de quibus in dictis Iuribus non habuiſſe priuilegium in ſpecie ne excommunicatos vitare tenerentur, ſed quia erant exempti à poteſtate ordinarium virtute huius priuilegij, & exemptionis generalis contendebant non teneri vitare excommunicatos, & interdictos ab ipſis Ordinariis, quod Pontifex meritò reprehendit, quia licet priuilegium generale exemptionis proſit exemptis ne ab Ordinariis, à quorum iuriſdictione exempti ſunt, valeant excommunicari, ex reſolutis per Sayr. *dict. lib.* 2. *cap.* 6. *numero* 36. ſicut etiam Religionis prodeſſe poteſt priuilegium ne excommunicari valeant, iuxta text. *in cap. ne aliqui, de priuileg. lib.* 6. minimè tamen ex eo quod exempti ſunt, ſequitur non debere vitare alios, qui ab Ordinariis ritè ſunt excommunicati, vt bene ex communi notauit Vgolin. *tab.* 1. *cap.* 13. *§.* 8. quia obligatio eos vitandi non prouenit ex iuriſdictione Ordinarij excommunicantis, à qua exempti ſunt, ſed ex legis diſpoſitione, à qua Religioſi non eximuntur. Et quamuis aliqui Religioſorum Ordines in certis diebus ex Pontificum priuilegiis poſſint tempore interdicti ianuis apertis diuina Officia celebrare, hodie talia priuilegia reuocata ſunt per Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Reg. c.* 12. dum ſtatuit vt cenſuræ, & interdicta nedum à Sede Apoſtol. emanata, ſed etiam ab Ordinariis promulgata, mandante Epiſcopo, à Regularibus in eorum Eccleſiis publicentur, atque ſeruentur. Ita Nauar. *in man. cap.* 27. *n.* 190. *& conſ.* 7. *de priuileg.* Nic. Garc. *de benef. p.* 3. *c.* 2. *n.* 280. *& p.* 5. *cap.* 8. *n.* 87. *verſ. ad octauum*, Tambur. *de iure Abbatum, tom.* 2. *diſp.* 16. *q.* 4. *n.* 9. vbi refert ſequentem S. Congregationis declarationem. Sacra Congregatio Cardinalium S. Concilij Trid. interpretum *inhærens declarationibus aliàs editis reſpondit Regularium priuilegia, quibus conceditur eis facultas celebrandi Diuina in diebus ſanctorum ſuorum Ordinum, & aliquot alijs tempore interdicti, quatenus non in terminis cap.* 12. *ſeſſ.* 25. *de Regular. eſſe ſublata à Concil. c.* 22. *eiuſdem ſeſſ. quatenus amplius contineant quàm Iure communi, quod Concilium proceſſit, erat permiſſum, nempe cap. fin. de ſent. excom. in* 6. *& Clem.* 1. *eod. tit. Ac propterea Regulares in vim priuilegiorum ante Concilium conceſſorum minimè potuiſſe in ciuitate Pinnenſi Eccleſiaſtico interdicto ſuppoſita in diebus feſtis ſuperiùs expreſſis diuina Officia celebrare alta voce, ianuis apertis, pulſatis campanis, & interdictis admiſſis, nec quoquam ex interdictis huiuſmodi tradere Eccleſiaſtica ſepultura eo prætextu quod in articulo mortis ſigna dederint contritionis, & eos, qui contra ſcienter fecerunt, irregulari-*

tem

tem contraxiſſe, à qua nequeunt per alium, quàm per
Romanum Pont. liberari. Coſmus Card. de Torres.
122 Tertiò, in Eccleſiis non pertinentibus ad eos
pleno iure non poſſunt inſtituere, nec deſtituere
inconſultis Epiſcopis, *dict. cap. cùm & plantare, §. in*
Eccleſiis. Dicuntur autem non pleno iure pertinere
Eccleſias ad Religioſos, vel alias perſonas quan-
do eis ſubiectæ ſunt quoad temporalia, ſed quoad
ſpiritualia ab Ordinariorum iuriſdictione, & po-
teſtate exemptæ non ſunt, imò inſtitutio, & de-
ſtitutio ad Epiſcopum pertinet, vt notauit gloſſ.
verb. ipſis, in cap. 1. de Capell. mon. lib. 6. quam con-
ſtantiſſimè ſequuntur Card. Tuſch. *tom. 6. lit. P. con-*
cluſ. 364. num. 3. Sayr. *de cenſur. lib. 1. cap. 6. num. 12.*
& plures citati per me *de clauſulis vſufreq. clauſ.*
301. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ.
123 Item nec in ſuis Eccleſiis poſſunt in ſanctiſſimi
Corporis Chriſti feſtiuitate proceſſionem facere,
aut feſtiuitatem celebrare; quia in Cathedrali
duntaxat ſanctiſſimum Sacramentum in illius fe-
ſtiuitate publicè adorandum proponitur, vt cen-
124 fuit ſacra Rituum Congregat. *in Aretium* 11. *De-*
cembr. 1613. *& in Gaballicen. inſula* 28. *Aug.* 1615.
& 18. *Februar.* 1617. declarauit etiam ſacra Con-
greg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Re-
gularium præpoſita *in Mexicana 27. Iunij* 1615.
Cur ſacræ Epiſcoporum Congregat. Fratres Ordi-
nis S. Dominici oppidi de Etiza, & Oſſunæ Hi-
ſpalen. Diœceſis expoſuerunt nonnullos Parochos
pertendentes non licere cuiquam eleuata Cruce
per ipſorum Parochias incedere conari eos impe-
dire, quominus in Dominica infra octauam Cor-
poris Chriſti publicas ſupplicationes faciant, in
eiſque ſanctiſſ. Euchariſtiæ Sacramentum defe-
rant, quam felicis record. Pius Papa V. hoc ipſis
conceſſerit; quoniam verò ſacra eadem Congre-
gatio non modo de priuilegiis à prædicto Summo
Pontific. eiſdem Fratribus conceſſis certior facta
eſt, verùm etiam in pluribus Hiſpaniæ locis præ-
cipuè autem in ciuitate Barchinonen. & Valen-
tina, necnon in oppido de Alicante eiuſdem Re-
gni, itemque in Luſitania in ciuitate Vlixbonen.
eandem conſuetudinem à prædicti Ordinis Regu-
laribus ſeruari accepit, Illuſtriſſimi Patres contra
prædictos Fratres ſancti Dominici nihil omninò
hac in re innouari debere cenſuerunt *in Hiſpal.* 5.
Iunij 1615. imò potiùs S. Rituum Congregat. *in*
Piſaurien. 14. *Nouembr.* 1615. cenſuit *proceſſionem*
ſanctiſſimi Sacramenti poſſe fieri à Fratribus Domi-
nicanis per vicos, plateas, & loca ab eis eligenda, ea-
que ſemel electa mutare non poſſe iuxta literas Cle-
mentis VIII. Vide quæ dixi *de officio & poteſtate*
Parochi c. 12. n. 13. & 14.
125 Quartò. Confratres, ſeu Oblati ipſorum, qui
non ſe omninò tranſtulerunt, ſed in proprietatibus
ſuis omninò duxerint manendum, non intelligun-
tur exempti, *d. c. cùm & plantare, c. de Confratribus,*
vbi Butr. *n. 11.* Abb. *n. 4.* & Anchar. *n. 6.* Henric. *in c.*
vt priuilegia, de priuileg. vide quæ diximus *ſuprà*
hoc lib. c. 39. §. 2. de priuil. fori, n. 44. cum ſeqq.
126 Quintò. Religioſi priuilegium à Sede Apoſtol.
habentes, vt Eccleſias eidem Sedi ſubiectas poſ-
ſint in proprios vſus conuertere, earum tamen poſ-
ſeſſionem ſine diœceſani Epiſcopi auctoritate non
poſſunt accipere, *c. paſtoralis, de priuil.* vbi Abb. *n. 5.*
& Socin. *nu. 8. cum ſeqq.* Petr. de Beruſ. *in tract. de*
vnionib. c. 2. n. 5. Rebuff. *in praxi benefic. tit. de vnion.*
gloſſ. 12. n. 17.
127 Sextò. Religioſi exempti licet à quoquam ex-
communicari, vel ſuſpendi non poſſint, ab Ordi-
nariis, nihilominùs huiuſmodi poterunt ſententiis
innodari, ſi ad Prioratus ipſis Ordinariis ſubiectos
mittantur quamdiu ibidem commorantur, *c. 1. §. in*
eos, de priuil. in 6. Sanchez *de matrim. lib. 7. diſput.*
33. num. 25.
Septimò. Religioſi quamuis exempti Sacramen- 128
ta adminiſtrare, & matrimonia celebrare ſine Pres-
byteri Parochialis licentia nequeunt, aut excom-
municatos quoſcumque, vel aliis ſententiis inno-
datos præterquam in caſibus à Iure conceſſis à pœ-
na vel culpa abſoluere, alioquin ſententiam ex-
communicationis ipſo iure incurrunt, quos etiam
locorum Ordinarij excommunicatos denunciare 129
publicè poſſunt, *cap. interdicimus 16. q. 1. Clem. 1. de*
priuil. diximus latè *de officio & poteſt. Parochi c. 17.*
ex n. 46. Permittant tamen locorum Ordinarij quòd
Regulares teneant in ſuis Eccleſiis oleum ſanctum
pro ipſorum vſu dumtaxat, vt cenſuit S. Congreg.
Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regula-
rium præpoſita 13. *Iulij* 1589.
Octauò. Prohibentur in ſuis prædicationibus 130
Eccleſiarum Prælatis detrahere aut laicos ab Ec-
cleſiarum ſuarum frequentia, vel acceſſu retrahere,
d. Clem. 1. §. quibus, de priuil. Fr. Emman. *q. Regular.*
tom. 3. q. 32. art. 2. Azor. *inſtit. moral. p. 1. l. 12. c. 13.* 131
q. 5. verſ. 3. Farin. *in praxi crimin. p. 3. q. 103. nu. 406.*
Item indulgentias indiſcretas pronuntiare, *dict. §.*
quibus, Fr. Emman. *q. Regul. tom. 2. q. 98. art. 2.* Azor.
d. c. 13. qu. 5. verſ. 5. Et cum teſtamentis condendis 132
interſunt, teſtatores à debitis reſtitutionibus fa-
ciendis, aut legatis Eccleſiis matricibus relinquen-
dis retrahere, aut curare vt legata, vel debita, aut
malè ablata incerta ſibi, aut Fratribus ſui Ordinis,
vel Conuentibus in aliorum præiudicium relin-
quatur, aut erogetur, Conc. Lateran. ſub Leone X. 133
ſeſſ. 12. conſt. 1. verſ. & pacem. In caſibus quoque Pa-
pæ, vel Epiſcopo reſeruatis abſoluere perſonas Ec-
cleſiaſticas contra eos iuſtitiam proſequentes, *d. §.*
quibus; & hodie nec per priuilegium, quod Mare
magnum vocatur, facultatem habent Regulares
abſoluendi pœnitentes à caſibus Epiſcopo reſer-
uatis, vt declarauit S. Congr. ſicuti referunt Fr. Em-
man. *q. Regul. tom. 2. q. 61. art. 13.* Ludou. Mirand. *in*
man. Prælat. tom. 1. q. 46. art. 2. in fine, Campan. *in*
diuerſ. Iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. num. 63. Filliuc.
tom. 1. tract. 15. n. 248. Nicol. Garc. *de benef. p. 3. c. 2.*
num. 269. Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſc. p. 3. al-*
leg. 53. n. 8.
Nonò ex decreto Concil. Trid. *ſeſſ. 25. de Regu-* 134
lar. cap. 11. in monaſteriis exemptis, quibus immi-
net cura animarum, perſonæ etiam Regulares ibi-
dem curam exercentes ſubſunt immediatè in iis
quæ ad dictam curam, & Sacramentorum admini-
ſtrationem pertinent, iuriſdictioni, viſitationi, &
correctioni Epiſcopi, in cuius Diœceſi ſunt ſita.
Ita docent Fuſc. *de viſitat. lib. 2. cap. 16. à princ.* Fr.
Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. q. 36. art. 4.* Piaſec. *in*
praxi Epiſc. p. 2. c. 3. n. 46. Franc. Leo *in theſauri fori*
Eccl. p. 2. cap. 10. n. 105. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum*
fori Eccleſ. deciſ. 736. & 608. in 1. edit. aliàs *reſolut.*
515. & 532. in 2. edit. & in praxi aurea reſol. 176.
Mari Antonin. *var. reſol. lib. 1. reſol. 17. num. 3.* Cam-
pan. *in diuerſ. iuris Canon. rubr. 12. cap. 13. n. 31. cum*
ſeqq. & num. 115. Hieron. Venero *in examine Epi-*
ſcopi, l. 6. c. 11. ex num. 2. Vgolin. *de officio & poteſt.*
Epiſcopi, c. 20. §. 4. & c. 21. §. 5. à princip. Ego ipſe *in*
ſimili tract. p. 3. alleg. 74. ex num. 18 Tambur. *d. to. 3.*
diſp. 5. q. 11. n. 45. nouiſſimè Nouar. *in ſum. Bullarum,*
tit. de exemptorum priuilegij circa curam anima-
rum, & adminiſtrationem Sacramentorum, & *tit. de*

Regularib. curam animarum habentibus. latè Solorzan. *de iure Indiarum, tom. 2. l. 3. c. 17. n. 40. cum ſeqq.* Felician. de Vega *ad c. caterum 5. de iudic. n. 36.* latè Machado *en ſu perfette Confeſſor, tom. 2. l. 4. part. 6. tract. 10. docum. 5.* Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regul. verb. Cura animarum, n. 3.* Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſ. cap. 42. n. 6. & 7.* Gregorius XV. felicis record. *in ſua Conſtit. de exemptorum priuileg.* incip. *Inſcrutabili ſub Dat. Nonis Februarij* 1922. circa viſitationem, iuriſdictionem, & correctionem Epiſcopi in Regulares curam animarum habentes, ſic ſtatuit. *Hac generali, ac perpetua valitura Conſtitutione decernimus, ſtatuimus, & declaramus, vt deinceps tam Regulares quàm ſeculares quomodolibet exempti ſiue animarum curam perſonarū ſecularium Monaſteriis, ſeu domibus Regularibus, aut quibuſuis aliis Eccleſiis, vel beneficiis ſiue Regularibus ſiue ſecularibus incumbentem exercent, ſiue aliàs Eccleſiaſt. Sacramenta, aut vnū ex illis miniſtrent praua Epiſcopi licentia, & approbatione, ſiue quoquomodo in dicta cura exercitio, aut in eorumdem Sacramentorum, vel alicuius ex illis adminiſtratione de facto abſque vlla auctoritate ſe ingerunt in his, qua eiuſmodi curā, ſeu adminiſtrationē cōcernūt, omnimoda iuriſdictioni, viſitationi, & correctioni diœceſani Epiſcopi tanquā Sedis Apoſt. delegati plenè in omnibus ſubiiciantur.*

235 Super qua Conſtit. Sacra Congregat. Cardinalium Concilij Trident. interpretum inter aliquas declarationes, S. D. N. Vrbano VIII. approbante, quas originales, & authenticas, ac deinde in typographia R. Cameræ Apoſt. impreſſas vidi de anno 1623. cenſuit *eum nequaquam ſubiicere Regulares exemptos, quibus cura animarum perſonarum ſecularium non incumbit, Epiſcoporum iuriſdictioni in his, qua Sacramentorū adminiſtrationem concernunt, niſi cum in Sacramentis perſonis ſecularibus adminiſtrā-
136 dis iidem Regulares delinquunt. Item Epiſcopis non licere in vim eiuſdem Conſt. viſitare Altaria Eccleſiarum Regularium, quibus non incumbit animarum cura perſonarum ſecularium, nec loca vbi in eiſdem Eccleſiis aſſeruatur ſanctiſſimum Euchariſtia Sacramentum, vel vbi Confeſſiones perſonarum ſecularium audiuntur. Item declarauit in vim illius Conſtit. non poſſe Epiſcopos Regularibus praſcribere, vt certis tātum in locis, aut temporibus, aut certarum perſonarū Confeſſiones audiant, vel aliàs illorum priuilegia in Sacramentis adminiſtrandis reſtringere, aut moderari; quod ſi aliunde Epiſcopis eiuſmodi facultas competat, illam non fuiſſe ab eadem Conſtitutione ſublatam.* Vnde Laurent. de Peirinis *tom. 1 priuil. Minimor. in annot. ad Conſt. 2. Sixt. IV. §. 10. num. 18.* refert deciſum in vna Ianuen. non poſſe Ordinarium viſitare etiam ratione acquiſitæ poſſeſſionis.

137 Ex quibus primò infertur Eccleſias Militum S. Ioannis Hieroſolymitani, quibus cura animarum incumbit, in concernentibus ipſam curam, Ordinario eſſe ſubiectas, & ab eodem viſitari poſſe, ex reſcripto Pij V. incip. *Expoſcit, ſub Dat. 21. Septembris* 1571. & docent Eraſm. à Cochier *de iuriſdict. Ordinat. in exemptos p. 2. q. 45. n. 11.* Piaſec. *in praxi Epiſcop. p. 2. cap. 3. n. 46.* Vgolin. *d. §. 4. num. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi aurea reſol. 176.* Tambur. *dict. tom. 3. diſp. 5. q. 11. num. 49.* Ego ipſe *d. alleg. 74. n. 26.* Vnde S. Congr. Conc. *in Auguſtana 26. Iunij* 1627. cenſuit Rectores in Eccleſiis S. Ioannis Hieroſolymitani curam animarum ſæcularium exercentes ſubeſſe in omnibus viſitationi, correctioni, & iuriſdictioni Epiſcopi in iis, quæ concernunt curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, qui poteſt ratione viſitationis procurationem exigere, niſi in contrarium adſit conſuetudo: additque non licere Epiſcopo eoſdem Rectores corrigere, aut punire, niſi in actu viſitationis, refert me citato *in hoc loco* Tambur. *de iure Abbatum, tom. 3. diſp. 5. q. 21. n. 59.*

Secundò infertur Regulares exemptos non ſo- 138
lum Epiſcopi viſitationi, & correctioni ſubeſſe in his, quæ ad curam animarum, & Sacramentorum adminiſtrationem pertinent, vt vidimus; ſed etiam in dependentibus ab illa, vt per Mari. Anton. *d. lib. 1. reſol. 11. caſu 50. prope fin.* Campan. *dict. cap. 13. num. 51.* Ego ipſe *d. alleg. 74. n. 25.* veluti ſi inquiratur quomodo conſeruetur Sanctiſſimum Sacramentum, & Eccleſiaſtica ornamenta, Seraph. *deciſ.* 1067. & vt Calices, & decentia paramenta ad decorem adminiſtrationis Sacramentorum prouideantur, vt referunt deciſum Franc. Leo *d. part. 2. c. 31. n. 3.* Campan. *d. c. 13. nu. 49.* Ego ipſe *alleg. 74. n. 18. in med.*

Tertiò infertur licere Epiſcopis, ſi dum ipſi in- 139
gredi volunt Monaſteria Regularia exempta ob cauſam prædictæ viſitationis Regulares renuant illos intromittere, oſtia claudendo, illa frangere, vimque inferre, ſecundùm Innoc. *in c. 1. verſ. item alia ratione,* vbi Abb. *n. 5. verſ. ad ſecundum verè, de immun. Eccl.* Fuſc. *de viſit. l. 2. c. 16. poſt n. 1.* Campan. *d. c. 13. n. 52.* Machado *d. l. 4. p. 6. tract. 10. docum. 5. n. 2.* Ego ipſe *d. alleg. 74. n. 22.*

Quartò infertur poſſe Epiſcopum impedientes 140
viſitationem excommunicare etiam non adhibitis monitionibus in ipſo actu manifeſtæ violentiæ ſibi illatæ pro defenſione ſuorum iurium, vt reſoluunt Marc. Ant. Genuenſ. *in praxi Archiep. Neap. c. 18.* & Campan. *d. c. 13. n. 53.* Poſſuntque tales Regulares ſub occaſione dictæ viſitationis, & correctionis ab Ordinariis excommunicari, & ſuſpendi, vt latè reſoluunt Solorz. *d. l. 3. c. 17. n. 55. cum ſeqq.* Machado *d. docum. 5. n. 4.*

Quintò infertur Regularem delinquentem ex- 141
tra Sacramentorum adminiſtrationem, & curam animarum non ab Epiſcopo, ſed à ſuis Superioribus puniri, vt per Galet. *in margar. caſuum Conſc. verb. Parochus 3.* Aloyſ. Ricc. *d. reſol. 513. num. 2. & reſol. 532.*

Quod ita ad Epiſcopum pertinent hæc poteſtas 142
viſitandi Monaſteria tam regularia, quàm ſæcularia circa ipſorum curam, & Sacramentorum adminiſtrationem, vt nulli etiam ad nutum amouibiles poſſint deputari niſi de Epiſcoporum ordinariorum conſenſu, & præuio per eum, & eius Vicarium, & examinatores ſynodales examine, ex decreto Concil. Trid. *d. cap. 11. verſ. nec ibi aliqui,* & refert deciſum Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p. 1. cap. 8. num. 10.* vbi ſubdit quòd Clemens VIII. mandauit ita ſeruari illud Concilij decretum, excipiendo aliqua Monaſteria, & capita Ordinum, non obſtante Conſtitutione Pij V. qua voluit in omnibus Eccleſiis Parochialibus, in quibus cura animarum etiam laicorum exercetur, habeant Ordinarij facultatem eius Eccleſias, & perſonas viſitandi, & corrigendi.

Vnde Epiſcopum quoſcunque Canonicos, & 143
Dignitates, ac alios Clericos exemptos, & non exemptos ad curam animarum exercendam conſtitutos quoad habilitatem, non obſtante quocunque priuilegio, aut conſuetudine in contrarium, 144
examinare, & viſitare poſſe conſuluit Nau. *conſ. 4. de tempor. ordinat. in antiq.* aliàs *conſ. 8. de priuileg. in nouis,* Sayr. *in floribus deciſ. ſub tit. de temporib. ordinat. deciſ. 5* Ego ipſe *dict. alleg. 74. num. 19.* Curam

tam enim animarum exercentes, ſiue ſæculares, ſiue Regulares ſint, poni debent ad arbitrium Superiorum ipſorum Regularium, non autem ad arbitrium Epiſcopi, niſi quod examinari, & approbari priùs ab eo debent antequam ponantur, vt reſolutum atteſtantur Piaſec. *d.p.2.cap.3.nu.46. pag.182.* Gonzal. *ad reg.8. Cancell.gloſſ.5.§.3.n.34.* Tambur. *de iure Abbatum, tom.3.diſp.5.q.21.nu.52.* Nouar. *in lucerna regular. verb. Cura animarum, n.2.*
145 Vulpe *in praxi iudic. fori Eccleſiaſt. cap.42.num.6.* & ipſi Regulares curam animarum ſæcularium perſonarum exercentes in emolumentis legitimè percipiendis prohiberi poſſunt per Epiſcopum, ne excedant taxam ab eo præſcriptam, S.Congr.Conc. *in Liman.* 18. *Septembris* 1625. Tambur. *dict.qu.11. in fine.*

146 Decimò ex eodem Concil.Trid. *ſeſſ.25. de Reg. cap.5.* colligitur Epiſcopum poſſe, & debere videre an clauſula ſeruetur in monaſteriis Monialium etiam Regularibus ſubditarum, & non poſſe ab ipſis Regularibus impediri quominus ad hunc effectum ea viſitet, quoties id expedire iudicauerit, vt referunt à S.Cong. Concilij deciſum Galer. *in margarita caſuum Conſcientiæ, verb. Clauſura* 1. Gauant. *in manuali Epiſcop. verb. Monialium clauſura, num.17. cum ſeqq.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom.3. verb. Epiſcopus, num.13.* Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Moniales* 54. *& §.8. verſ.4.* Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ, lib.1. tit. 18. l.7. de Epiſcopis, num.44.* Marc. Anton. Genuenſ. *in praxi Archiep. cap.33. ſub numer.1.* Campan. *in diuerſorio Iuris Canon. rub.12. cap.13. num.83.* Cochier *de iuriſdict. Ordin. in exempt. p.2.q.45.nu.15.* Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſc. p.3. allegat.102. num.3. & 7.* Nam in his, quæ ad clauſuram ſpectant, & ſpiritualium rerum curam pertinent, habet Epiſcopus iuriſdictionem in huiuſmodi Moniales, quæ priuilegio, vel indulto Papæ ſunt immunes, vt cenſuit eadem Sacra Concilij Congreg. teſte Armendar. *vbi ſup. lib.2. tit. 18. l.7. de Religion. num.95.* quem refero *d.alleg.102.nu.4.* Quod adeò
147 verum eſt vt huiuſmodi Moniales exemptas poſſint toties viſitari ab Epiſcopo quoad obſeruantiam clauſuræ, quoties ei videbitur expedire, Galler. *in d. margarita caſuum Conſcient. verb. Moniales* 3. Ego ipſe *d.alleg.102.n.5.*

Quamuis Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.2.q.47. art.20.* Lamas *in methodo curationis in appendice, quam ponit, in fine, §.5.* & nouiſſimè Machado *en ſuperfetto Confeſſor, tom.2.l.4.p.6.tract.11.docum.4. num.3.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom.2.l.6.c.15. num.22.* Fr. Ludou. Miranda *de ſacris Monial. q.2. art.14.n.3.* Bonacin. *de clauſura q.1. punct.6.* exiſtimauerint non poſſe Epiſcopum ad clauſuram cogere Moniales exemptas ab eis, nec illis licere intrare huiuſmodi monaſteria exempta, Prælatiſque Regularibus ſubiecta, etiam prætextu videndi, an violata ibidem fuerit clauſura, niſi ſolummodo in caſu, quo publicè conſtaret illam eſſe violatam, ex quibus Fr. Emman. audacius magis affirmat Germanum Concilij *in dict. capit. 5.* ſenſum eſſe, vt quoad Monaſteria Regularibus ſubiecta nil aliud agere valeant Epiſcopi, niſi, exiſtente dictarum Monialium clauſura publicè violata, monere Prælatos Regulares, vt illam reſtaurent, & Moniales in officio contineant, quod ſi admoniti intra ſex menſes id emendare neglexerint, tunc inquit ipſe, iidem Epiſcopi eorum defectum auctoritate Apoſt. & vti delegati ſupplere poſſint, iuxta Concil. *ſeſſ.21. cap.21. de reform.* & propterea valde carpit Epiſcopos clauſuram eorundem Sanctimonialium viſitationis gratia ingredientes.

Verùm contra eos ſuperior ſententia verior eſt tenenda, eamque nouiſſimè multis tuetur, & à contrariis defendit Alexand. Sperell. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ.97. num.19. cum ſeqq.* vbi *nu.25. & 26.* atteſtatur Fr. Emman. & ſequaces euidentiſſimè decipi, tum quia verba illa Concilij, *vbi violata fuerit diligenter reſtitui, & vbi inuiolata eſt conſeruari maximè procurent*, pariformiter determinant vtrumque caſum, ſcilicet conſeruationis, ac reſtaurationis vnde nec nos debemus diuerſimode, eos determinare, nec licuit Fratri Emman. alterum amplecti caſum, & alterum reiicere: tum etiam, quia termini eiuſdem Concilij *c.8. ſeſſ.22. de reformat.* ex quo eandem interpretationem ipſe deſumpſit, ſunt valde diuerſi ac ſeparati à terminis *d.cap.5.* in illo namque agitur de monaſteriis virorum Religioſorum; in iſto de clauſura Monialium, vnde nec debent confundi, nec de vno ad alterum infertur ob rationis diſparitatem, propter quam nec Concilium illos coniunxit, immo in diuerſis Capitulis, ac ſeparatim ſeſſionibus de illis diſpoſuit.

Poſſe igitur Antiſtites, eorumque Vicarios ſufficiens ad id habentes mandatum, pro clauſuræ viſitatione ingredi ſepta monaſteriorum Monialium Regularibus ſubiectarum ſemotis etiam violatæ clauſuræ ſuſpicione, ac quacumque Superiorum Regularium negligentia, cenſuit Sacra Congregatio Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, in hæc verba: *Prætendentibus aliquibus ciuitatis, ac Diœceſis Turritanæ Archiepiſcopum circa clauſuram Monaſteria Monialium Regularibus ſubiectarum viſitare non poſſe, & hoc ſub prætextu quod ab eiſdem Archiepiſcopi prædeceſſoribus numquam viſitata fuerint. Illuſtriſſimi eiuſdem S.Congregat. Patres, Illuſtriſſimo Lancelloto referente, prædicto Archiepiſcopo litteras dari voluerunt ipſum non poſſe nec debere omittere, quin clauſuram monaſteriorũ Monialium eius ciuitatis, & Diœceſis Regularium curæ ſuppoſitorum, quotieſcumque opus eſſe dignouerit, viſitet, vlterius quod ſi prædicti Regulares, aut Moniales munori huic tam neceſſario, ac Epiſcopis per S.Concil. commendato quoquo modo ſe oppoſuerint, contra illos, & monaſteriorum clauſura nunquàm viſitata fuerint, ſub Dat.24. Nouembris* 1617. Et antea *in Mediolan. de anno* 1581. deciſum fuerat poſſe Ordinarios in viſitatione clauſuræ 148 Monialium Regularibus ſubiectarum eas interrogare & examinare ſuper his quæ dictam clauſuram ſpectant, & pertinent. Pro veritate D. Alexander Sperellus mei amiciſſimus Sacram Congregationem Concilij etiam conſuluit, cuius conſultationis propoſitio & reſponſio habetur apud ipſum *inter ſuas deciſiones fori Eccleſ. deciſ.97. num.* 27. in hæc verba. *Eminentiſſimi & Reuerendiſſimi Domini. Statutum eſt per decretum ſacri Concilij Trid. vt Epiſcopi tanquam Sedis Apoſt. delegati clauſuram Sanctimonialium in Monaſterij ſibi ſubiectis conſeruari maximè procurent, in vim cuius decreti Alexander Sperellus Vicarij Generalis Eminentiſſimi D.Cardin. Eſtenſis vt ſuo muneri ſatisfaceret, intendebat ſingulis annis monaſteria Regularibus ſubiecta, viſitationis gratia in concernẽtibus clauſuram ingredi, ad quod cum cæteri Regulares annuerent, Fratres S.Dominici reſiſtunt, prætendentes duo: prius vigore eiuſdẽ decreti Epiſcopum ſolũ, non autem eius Vicarium etiam mandatum ſpeciale habentem, ingredi poſſe: poſterius nec quidem Epiſcopum valere,*

valere, niſi aliquem rationabilem violatæ clauſuræ ſuſpicionem habeat ex Roderic. qu. Regul. tom. 1. qu. 47. ar. 10. Vnde cum orator hac in re nil præter Dei honorem quærat, atque neque deſidia, neque nimio zelo laborare intendat, ſupplicat humiliter pro opportuna horum caſuum declaratione. Sacra Congr. Cardinalium Concil. Trid. interpretum ad vtrumque dubium reſpondit non ſolùm Epiſcopo, ſed etiam Generali eius Vicario ad hoc ſpeciale mandatum habenti, licere pro clauſura viſitatione ingredi ſepta monaſteriorum Monialium Regularibus ſubiectorum, tametſi nulla rationabilis violatæ clauſuræ ſuſpicio irrepſerit, & acriter reprehendit Rodericum quod hac de re tam audacter locutus fuerit. Anton. Card. Caietan. locus † ſigilli.

Nouiſſimè etiam in vna Colimbr. die 26. Maij 1640. eadem ſacra Congregatio Eminentiſſimorum Cardinal. Concilij Trid. interpretum cenſuit Epiſcopum Colimbricenſem vti Sedis Apoſt. delegatum potuiſſe quoad clauſuram monaſterium Monialium Conuentus de Cellas Ordinis Ciſtercien. Regularibus eiuſdem Ordin. ſubiectum viſitare, etiam aſſumpto ſecum Vicario Generali, & Confeſſario earundem Monialium, Monialéſque ipſas in his, quæ ad eandem clauſuram pertinent, examini ſubiicere, ſemotis etiam ſuſpicione violatæ clauſuræ, ac quacumque Superiorum Regulariũ negligentia, ipſiſque inconſultis, & irrequiſitis: ac inſuper eodem Epiſc. licuiſſe Rectorem Collegij dicti Ordinis ex ſupradicta cauſa inobedientem declarare in pœnam excommunicationis, ac alias comminatas incurriſſe. Quod adeò verum eſt, vt cum quæſitum fuiſſet in eadem ſacra Congreg. An Epiſcopus ob clauſuram cuſtodiendam etiam in monaſteriis Regularibus ſubiectis, poſſit excommunicationis latæ ſententiæ pœnam ſibi reſeruatam imponere circa aperitionem oſtij clauſuræ extra caſus indigentiæ, nec non circa acceſſus, & colloquia cum Monialibus, dictaque excommunicatio liget ſedum Regulares accedentes, verum etiam Moniales, facta de illis mentione, adeo vt Superior Regularis ab huiuſmodi excommunicatione abſoluere nequeat? Sacra Cardinalium Cong. Concilij Trident. interpretum in vna Viterbien. 26. Iunij 1627. reſpondit Epiſcopum poſſe. Fr. Card. Vereſpius. Franc. Paulutius S. Congr. Conc. Secret. refert Laurent. de Peirinis de priuil. Regul. tom. 3. in fine, vbi de decretis nouiſſim. S. Congr. decreto 5. pag. 565.

149 Vndecimò ex eodem Concilio Trid. ſeſſ. 25. de Regul. cap. 12. cenſuras, & interdicta etiam ab ipſis Epiſcopis emanata, ipſis mandantibus, ſunt à Regularibus, & exemptis in eorum Eccleſiis publicanda, atque ſeruanda, referunt Fuſc. de viſitat. lib. 2. cap. 15. n. 62. Henriq. in ſum. lib. 3. cap. 42. §. 3. in fin. Fr. Emman. in addit. ad Bullam Cruciatæ, fol. mihi 29. Fr. Ioan. à Cruce de ſtatu Regular. l. 2. c. 7. dub. 2. Franc. Leo in theſauro fori Eccl. p. 1. cap. 8. num. 29. Piaſec. in prax. Epiſcop. p. 2. cap. 3. num. 47. verſ. cenſuras, Vgolin. de officio Epiſcopi cap. 20. §. 3. num. 3. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub. 12. c. 13. n. 114. cum ſeqq. Aloyſ. Ricc. in praxi aurea, reſol. 210. verſ. 5. Machado d. l. 4. p. 6. tract. 10. docum. 4. num. 3. Nouat. in lucerna Regul. verb. Interdicta. Homobon. de Bonis de examine Eccleſiaſtico, tract. 11. cap. 12. q. 23. ſuppoſit. 2. & 3. Eraſm. à Cochier. de iuriſd. ordin. in exemptos, p. 2. q. 45. num. 46. Laurent. de Peirinis in conſtit. ſui Ordinis Minim. tom. 1. conſtit. 26. Leonis X. num. 13. cum ſeqq. Ego ipſe d. p. alleg. 105. num. 43. Tambur. d. tom. 3. diſp. 5. q. 12. n. 53.

150 Duodecimò ex eodem Concil. Trid. citato c. 12. dies feſtos, quos in ſua diœceſi Epiſcopus ſeruandos præceperit, exempti omnes etiam Regulares ſeruare tenentur, vt ex eo colligunt Machado dict. lib. 4. p. 6. tract. 10. docum. 4. n. 2. Lezan. d. tom. 3. verb. Epiſcopus, num. 12. Fuſc. d. cap. 15. n. 65. F. Emman. quæſt. Reg. tom. 2. q. 70. art. 1. & 2. & q. 108. art. 2. in fine, Piaſec. d. p. 2. c. 3. num. 47. verſ. dies feſtos, Aloyſ. Ricc. in praxi aurea, reſol. 210 verſ. 6. Vgolin. de officio Epiſcopi, cap. 20. §. 3. num. 11. Campan. d. cap. 13. ex num. 91. Eraſm. à Cochier d. p. 2. q. 45. num. 55. Laurent. de Peirinis d. conſtit. 28. Leonis X. num. 2. cum ſeqq. Tambur. d. tom. 3. diſp. 5. q. 11. n. 54. Nouat. in ſum. Bullarij, tit. de feſtis diebus. Solorzan. d. lib. 3. cap. 17. num. 69. vbi me citato reſoluit Regulares 151
per Epiſcopum compelli poſſe cenſuris ad obſeruantiam feſtorum per illum cum approbatione populi indictorum, quod etiam tenet Nouar. dict. verb. feſtus, num. 1. in fine. Quod quidem ita eſt intelligendum, vt Regularium ritus illis feſtis ſemper permaneant quoad Miſſas celebrandas, & cætera diuina Officia tam publicè, quàm priuatim ab ipſis Regularibus in eorum Eccleſiis perſoluenda; nec circa hæc ab Epiſcopis quoquo modo quicquam in contrarium eiſdem Regularibus præcipi poſſint; quod ſi de facto præceperint, Regulares neutiquam ipſis Epiſcopis obedire teneo- 152
tur, refert me citato Tambur. d. tom. 5. diſp. 5. qu. 11. num. 54. Vulpe in praxi iudici. fori Eccleſ. capit. 20. num. 20. Ioan. Maria Nouar. in lucerna Regul. verb. feſtus, num. 3. & 4. Verùm quoad Conciones, & Lectiones, quas iidem Regulares ad populum habuerint, debent ſe conformare Euangeliis, & Epiſtolis, quibus clerus ſæcularis vtitur illis diebus, ita referunt deciſum Quarant. in ſum. Bullarij, verb. priuilegia Regularium, Piaſec. citato loco, Vgolin. d. c. 20. §. 3. nu. 3. Laur. de Peirinis d. conſt. 28. Leon. X. 153
n. 2. Ego ipſe d. alleg. 105. n. 34. & 35. Regulares non prohiberi dies feſtos, & ieiunia in ſuis Eccleſiis annuntiare, vt per ſacram Concilij Congreg. ſub die 2. Iulij 1620. refert deciſum Laurent. de Peirinis in Conſtit. ſui Ordinis Minimor. tom. 2. conſtit. 7. Pij V. n. 13. verſ. ad primum, pag. 193. Tambur. vbi ſuprà n. 54. in fine. Ioan. Maria Nouar. d. verb. feſtus, num. 6.

Duodecimò. Quicunque exempti officiales Cu- 154
riæ Epiſcopalis in actu exercendi ſuum officium offendentes, vel aliàs Epiſcopi iuriſdictionem impedientes poſſunt ab eodem Epiſcopo coërceri, & puniri, vt in ſequenti declaratione. Propoſito dubio, an Milites Hieroſolimitani offendentes perſonam Officialium Curiæ Archiepiſcopalis Panormitanæ in actu exercendi ſuum officium, aut aliàs Illuſtriſſimi Archiepiſcopi iuriſdictionem impedientes, ab eodem coerceri & puniri poſſint? Sacra Congregatio Cardinalium Concilij Trident. interpretum partibus auditis, dubioque accurate diſcuſſo, cenſuit poſſe. Cardin. Vbaldinus.

Decimotertiò Regulares exempti, qui ob no- 155
torium delictum in excommunicationem inciderunt, poſſunt ab Epiſcopo, publicè denuntiari, excommunicari, vt ab aliis euitentur: ita S. Congr. negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, ſub die 24. Maij 1621. Sed quia erat difficultas in eo quod Epiſcopus in huiuſmodi cauſa debeat, citare, & citatio eſt actus iuriſdictionis, quam Epiſcopus non poteſt in huiuſmodi perſonas exemptas exercere, ideò placet pro ſolutione, doctrina Felin. in cap. non poteſt. num. 3. de ſent. & re iudic.

Decimoquartò. Exempti omnes ad publicas 156
proceſſiones vocati accedere compelluntur, vt ſtatuit Concil. Trid. dict. ſeſſ. 25. de Regularib. cap. 13.
verſ.

verſ.exempti autem omnes, Marc.Ant.Cuch.inſtitut.
maior.lib 2.tit.1.num.55. Fuſc.de viſitat.lib.2.cap.8.
num.12.& cap.15.num.64. Flamin.Pariſ.de reſignat.
benefic.lib.3.q.11.n.18.Fr.Emman. quæſt.regul.to.3.
qu.36.art.1. Franc. Leo in theſauro fori Eccleſ. p.1.
cap.8.num.18.Zerol.in praxi Epiſcopi p.1. verb.pro-
ceſſiones,§.2.Stephan.Gratian. Marchiæ deciſ. 232.
Perez de Lara de anniuerſ. & Capell.in p.1.capit.24.
num.14.Campan.d.rub.12.cap.13. num.117. Marc.
Antonin.var.reſolut.lib.1.reſol.103.num.16.Cened.
Canon.qu.lib.1.q.26.n.15. Salgado de protect. Re-
gia p.2.cap.9.num.102. cum ſeqq. Tambur.d.tom.3.
diſp.5.q.11. num.55.Machado d.tract.10.docum.6.
157 per tot.Ego ipſe d.p.3.allegat.78. num.8. laici verò
non poſſunt cogi ab Epiſcopo vt accedant ad pro-
ceſſiones ordinatè,vt cenſuit ſacra Rituum Congr.
a 1.February 1604 etiamſi ſint illuſtres,& de magi-
ſtratu,vt in Granaten.24.Octobr.1609.

158 Regulares Monachi , & Fratres , quacunque
exemptione non obſtante, tenentur accedere ad
omnes , & quaſcunque proceſſiones publicas , &
conſuetas , aut indictas pro bono publico, aut ho-
nore,vt reſoluunt Fr.Emman. dict. art.1. Franc.Leo
in theſauro fori Eccleſ.p.4.cap.2. num.143. Vgolin.
d.cap.20.§.2. num.4. Eraſm.à Cochier. d.p.2.q.45.
num.109.Armendar.in addit.ad Recopil.legum Na-
uarra lib.1.tit.14.l.24. §.31. de proceſſionibus, num.15.
Ego ipſe d. alleg.78. num.14. Mich.Aggia de exhib.
auxil.fundam.5. Valenzuela conſ.1. num.5. Nouar.
in ſumm.Bullar. tit.de proceſſionib. à num.5. alt.No-
uar.Pater. in lucerna Regular. verb. proceſſiones, vt
cenſuit ead. S.Congreg. in Legionen. 24.Septem-
bris 1605. Toletan. 4. Iuny 1615. Et hac de re ema-
nauit declaratio provt ſequitur. Ordinarius poteſt
præcipere Regularibus vt eant ad proceſſiones publi-
cas,vt putà in feſto Corporis Christi , in Litanijs , &
Iubilæis publicis faciendis in plebibus , in quibus ipſi,
habent Monaſteria. dummodo proceſſiones ſint eius ge-
neris , quod in Bulla S.D.N.Pij V. Mendicantibus
conceſſa,quæ incip.Etſi Mendicantium,publicata 17.
Kalend.Iuny anno 1567.comprehendantur: & dum-
modo Regulares non ſint ex illis Conuentibus Collegia
nuncupata , quæ in eadem Bulla excipiuntur. refert
Laurent.de Peirinis de priuileg. Regul.ad conſtit. 7.
Pij V.§.29.num.25.Iterum Sacra Congreg.Cardina-
159 lium Conc.Trid. interpretum ſæpius declarauit publi-
cas proceſſiones ,ad quas exempti ab Epiſcopis vocati
accedere tenentur ex decreto cap.13.ſeſſ.25. eiuſdem
Concilij eſſe intelligendas,quæ indicta fuerint pro bono
publico vel publico honore, quam Congregationem ſa-
cri Concilij declarationem ſacra Rituum Congregatio-
ne vbique ſeruandam eſſe cenſuit,& declarauit in Fer-
rarien. 27. Iulij 1609. Et nouiſſimè , me citato,
Carol.Maranta tom.3. reſponſ.29.n.17. vbi ex alijs
caſus enumerat, quibus publicis proceſſionibus
Regulares accedere tenentur, in nouo ſcilicet in-
troitu Epiſcupi, vel Legati , ſeu imminente peſte,
aut alio flagello , vel ad generales proceſſiones,
quæ fiunt poſt Paſchat ante feſtum Aſcenſionis ,
ſiue etiam Iubilæis , & in proceſſione generali ;
quæ ex conſuetudine habetur in ſolemni feſto
Corporis Chriſti,& numero 19. de proceſſione quæ
inducitur ad impetrandum ab omnipotenti Deo
bonum Paſtorem,& reſp.79. plura Fratres B. Ioan-
160 nis Dei teneri accedere declarauit in vna Toletana
4.Iulij 1615.

161 Epiſcopus enim priuatiuè quoad alios habet
ius indicendi publicas proceſſiones , & præſcri-
bendi quomodo , & quo ſint dirigendæ , & ad il-
las per publicum edictum populum conuocare ex
eadem Sacr.Congregat.in Elboren.14.Ianuar.1617.
de conſilio tantum Capituli , non autem conſen-
ſu in ead.28.Martij 1628.non obſtante quod Ca-
pitulum, vel alij ſint in quaſi poſſeſſione contraria
per longum tempus, S.Cong.Conc.ſub die 16.Fe-
bruarij 1619. & non obſtante etiam immemorabili 162
conſuetudine , ex S. Congr Rit. in Camerinen. 24.
Auguſti 1619 cum conſilio tamen Capituli , vt de-
clarauit Sacr.Congregat.Conc.in Comen.7.Februa-
rij 1632. Abſente verò Epiſcopo proceſſiones
publicas edicere ſpectat ad Vicarium generalem
cum conſilio Capituli , pruvt poſſet Epiſcopus ſi
præſens eſſet, ead. S.Congreg. Rit. in Vigilien. 28.
Septembr.1630.

Regulares qui non accedunt ad proceſſiones 163
ab Epiſcopo indictas, puniri poſſunt per cenſu-
ras & pœnas arbitrarias, aliaque iuris remedia ,
obſeruata tamen Conſtitutione Gregorij XIII.
incip. Expoſcit Paſtoralis officij, ſub Dat.17. Iu-
nij 1588. Ita referunt deciſum. Aloyſ.Ricc.in pra-
xi fori Eccleſ.reſol.308.num.5.& 6.& in praxi au-
rea reſol.210.num.1.verſ.2.Perez de Lara d.cap.24.
num.14.Zerol. in praxi Epiſcop.p.1. verb. Proceſſio-
nes,verſ.ad ſecundum. Armendar. d.§.31.de Proceſ-
ſion.num.7. Stephan. Gratian. Marchiæ deciſ. 232.
num.15.Cened.d.q.26 num.16. Salgado dict. cap.9.
num.109.Ego ipſe d.alleg.78.num.25 Nouar. d. tit.
de Proceſſionibus,num.7.in fine. Liberum eſt enim
ordinariis , ſi velint , etiam cenſuris contra Regu-
lares procedere,in caſibus quando eis ſubijciun-
tur,poſt multos Ciarlin.controuerſ.forenſ.c.50.n.21.
Solorzan.d.lib.3.cap.16.num.55.cum ſeqq. Machado
d.tract.10.docum.6.num.2. latè Ioan. Maria Nouar.
in lucerna Regular.verb.excommunicare.

Contra Henriq.in ſum.lib.7.cap.25.§.7. Fr.Em-
man.in ſumm.tom.1.cap.74.n.4. Sanch. de matrim.
lib.7.diſput.33. num.23. exiſtimantes ab Epiſcopo
cenſuris diſtringi non poſſe.

Qua de re Illuſtriſſimi Sacr. Congregationis
Cardinales negotiis Epiſcoporum & Regularium
præpoſiti, ſub die 20.Maij 1616.Epiſcopo Vercel-
len. litteras dari mandarunt , vt pœnas contra Regu-
lares ab eo impoſitas reuocet cum ipſe ſupra Regula-
res nullam iuriſdictionem regulariter habeat , eum-
démque Epiſcopum voluerunt quod dum in tertio ca-
pitulo decretorum ab ipſo publicatorum dicitur , quòd
ab ipſo cogi poſſint ſub pœnis, &c. intelligitur quod in
particulari tantùm proceſſionem præfatis Regulari-
bus vt eiſdem proceſſionibus interueniant , etiam ſub
cenſurarum ipſo facto incurrendarum pœna intimari
facere poteſt.ſed cum non obediant , illos punire non
valet.Veruntamen hoc caſu eandem Sacr.Congregatio-
nem de hoc certiorem reddere debet. Et ſacra Rituum
Congreg. in Chilen. in Indiis 27. Februarij & 15.
Maij 1610. cenſuit Epiſcopum poſſe compellere
etiam ſub cenſuris omnes Religioſos Mendican- 164
tes & Monachos, vt accedant ad publicas,& gene-
rales proceſſiones , quod etiam declarauit eadem
Congreg.in Ferrarien.27.Iulij 1609.& in Toletana
4. Iulij 1615. Et tenentur accedere in numero de-
centi,debito& conſueto,ead.S.Congr.in Caſtella,& 165
Legionen.30. Auguſti 1602. me citato in illo loco Io.
Maria Nouar.in lucerna Regul.verb.Proceſſiones,n.3.
in fine.

Nullæ immunitates Religioni Hieroſolymita- 166
næ obſtant quominus eius Sacerdotes inſeruien-
tes Eccleſiis vocari debeant ad proceſſiones , ac niſi
accedant etiam compelli poſſunt, provt deciſum
referunt Armendar.loco citato num.5.Cened.d.q.26.
n.17.Salgado d.c.9.n.103. Ego ipſe d.alleg.78.n.11.

Mona

167 Monachi verò ſeu Regulares degentes in Mo-
naſteriis, quæ per dimidium milliare diſtant à ci-
uitate non tenentur, nec ab Epiſcopo, compellendi
ſunt accedere ad proceſſiones, vt referunt deciſum
Aloyſ. Ricc. *d. reſ.* 30. *num.* 2. Piaſec. *p.* 2. *cap.* 3. *n.* 45.
in fine Vgolin. *d. cap.* 20 §. 2. *n.* 5. *verſ.* 2. Armendar.
d. loco num. 11. *&* 14. Salgado *d. cap.* 3. *n.* 14. Ego ipſe
in d. alleg. 78. *n.* 11.

168 Conuentus, in quibus Fratres ſub arctiori clau-
ſura degunt, ita vt nec in choro cantent, nec ad
mortuos accedunt, ſed tantùm ſtudiis, & lectio-
nibus vacent, non ſunt compellendi accedere ad
proceſſiones publicas, ſecundum Aloyſ. Ricc. *dicto
reſol.* 308. *num.* 2. Franc. Leo *d. cap.* 2. *num.* 144. Vgol.
d. cap 20. §. 2. *num.* 5. Armend. *d. loco, num.* 8. Nouar.
d. tit. de Proceſſion. num. 8. vbi *num.* 9. exemplificat
in Benedictinis & Ciſtercienſibus. Ego ipſe *d. al-
leg.* 78. *num.* 15. vt ſunt Carthuſiani, Camaldulen-
ſes diſcalceati, & Cæleſtini, vt referunt Choppin.
monaſt. lib. 2. *tit.* 1. *num.* 16. Zypæ. *in analytica poſtre-
mi Iuris Eccleſ. enarrat. lib.* 1. *tit. de maior. & obed.
numer.* 11. Appellatione quoque eorum, qui in
169 ſtrictiori clauſura viuunt, veniunt Canonici re-
gulares S. Crucis Conimbricenſis, vt ait reſolutum
Armendar. *dict. loco num.* 6. quem refero *d. alleg.* 78.
num. 17.

170 Et quòd Religioſi, & perſonæ Societatis IESV
ad publicas proceſſiones accedere non compel-
lantur, ſtatuit Gregorius XIII. *in ſua Conſtit.* incip.
Quacunque, ſub Datum 19. *Iulij* 1576. *eſt in Bul-
lario nouo tom.* 1. *pag.* 404. *dict.* Nouar. *d. verb. Proceſ-
ſiones. n.* 10.

171 Et quòd Clerici regulares Congregationis S.
Pauli decollati, ad proceſſiones & actus publicos
accedere non cogantur, indulſit Sixtus V. *Conſtit.
ſua* 5. incip. *Rationi, ſub dat. Kalendis Maij* 1585.
in Bullario nouo tom. 2. *pag.* 490. Nouar. *dict. verb.
num.* 11.

172 Et de Clericis Regularibus pauperum Matris
Dei ſcholarum piarum Vrbanus VIII. *Conſt.* 100.
incip. Debitum, Kalend. Iunij 1629.

173 Et de Fratribus S. Hieronymi in Regnis Hiſpa-
niarum, quod non teneantur accedere ad publicas
proceſſiones iuxta priuilegium Pij V. declarauit
Sacra Rit Congr. 14. *Ianuarij* 1600. Nouar. *d. ver.
Proceſſiones, n.* 16.

174 De Canonicis Regularibus Lateran. quòd etiam
non teneatur accedere ad Proceſſiones, cenſuit
eadem Sacra Congregatio *ſub die* 30. *Iulij*
1616.

175. Monachi Congregationis Caſſinenſis non ſunt
vllo modo cogendi accedere niſi ad proceſſionem
ſanctiſſimi Sacramenti iuxta eorum antiquam
conſuetudinem. Sacta Congreg. Rituum *in Placen-
tina* 10. *Iunij* 1602. quam referunt Tamburin. *de
iure Abbatum, tom.* 1. *diſput.* 24. *qu.* 8. *num.* 2. Carol.
Maranta *tom.* 3. *reſp.* 19 *num.* 46. & modò cautum
fui per Vrbanum VIII. *Conſtitut. ſua* incip. *Nuper*
17. *Nouembris* 1628.

176 Regulares habentes priuilegium non acceden-
di ad proceſſiones publicas, non tenentur ad eas
conuenire, etiamſi ſemel, vel ſæpius conueniſ-
ſent, quia eſt priuilegium facultatis, & poſſunt ire
ſi velint, & nullum ius quæritur Epiſcopo quam-
uis ab eo vocati acceſſerint, quia precario diceren-
tur conueniſſe, Vgol. *de offic. Epiſc. cap.* 20. *para-
graph.* 2. *num.* 5. Nouar. *dict. tit. præcedentis, in pro-
ceſſion. numer.* 18. alt. Nouar. Frater *dict. verb. Pro-
ceſſiones, n.* 19. Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop.
verb. priuilegium, num.* 5. ex Calderin. *conſ.* 8. *de Re-
gular.* Illud eſt aduertendum quòd in proceſſioni-
bus fiendis tam per Regulares, quam per Confra-
ternitates laicorum non ſit eundum extra clauſtra;
in Eccleſiis verò carentibus clauſtro proceſſiones
fieri poſſunt intra ambitum, hoc eſt, prope muros
Eccleſiæ, extra verò ambitum Eccleſiæ non licet
neque Regularibus, neque Confraternitatibus fa-
cere proceſſiones, niſi de licentia, conſenſu, aut
cum Cruce Parochi, exceptis tamen illis Eccle-
ſiis, quæ habent in hoc ſpeciale priuilegium facien-
di proceſſiones per alia loca. Ita Sacra Congreg.
Rituum *in vna Hiſpalen.* 26. *Februarij* 1628. quam
ad litteram refert Nouar. *tit. de proceſſionibus Regul.
extra clauſtra.*

Decimoquintò, Controuerſias omnes de præ- 177
cedentia inter Regulares etiam exemptos in pro-
ceſſionibus, & aliis ſimilibus cauſis exortas Epi-
ſcopus, amota appellatione componere poteſt;
vt pariter ſtatuit Concil. Trid. *d. cap.* 13. *in princip.
q. Regul. tom.* 3. *q.* 37. *art.* 3. Piaſec. *d. p.* 2. *cap.* 3. *n.* 47.
verſ. controuerſias, Zerol. *in praxi Epiſcop. verb. Pro-
ceſſiones, verſ. ad tertium*, Campan. *d. cap.* 12. *num. vlt.
& dict. cap.* 13. *num.* 120. Valenzuela *conſ.* 1. *num.* 7.
Fuſc. *de viſit. lib.* 2. *cap.* 15. *num.* 66. breui ſcilicet ma-
nu, ſummariè, & de plano, ac ſine ſtrepitu, & fi-
gura iudicij, prout deciſum referunt Franc. Leo *d.
1. cap.* 8. *num.* 18. Campan. *d. cap.* 13. *num.* 120. Ar-
mendar. §. 13. *num.* 10. Salgado *d. cap.* 9. *num.* 15. Ioan.
Anton. Nouar. *in lucerna Regul. verb. præcedentia. n.*
2. loci conſuetudinem attendens, vt per Medic.
Marchia deciſ. 21. Seraphin. *deciſ.* 335. 663. *&* 964.
num. 1. Aloyſ. Ricc. *in collect. deciſ. p.* 4. *collect.* 1069.
In materia enim præcedentiarum ius defert con- 178
ſuetudini, vt bene reſoluunt Bald. *in cap. cum olim,
num.* 1. *& ſeq. de conſuet. & in l. obſeruare, §. antequam
ff. de offic. Proconſ.* ibi *Vadat ergo primus qui primus
ire conſueuerat*, &c. Marcat. *conſ.* 26. *num.* 5. Rot. *de-
ciſ.* 322. *num.* 10. apud Paul. de Rubeis *tom.* 2. *diuerſ.*
aliàs *p.* 6. *recent.* Felin. *in cap. ſtatuimus, in princ. de
maior. & obed.* Card. *conſ.* 61. *tom.* 1. Dec. *in l. cum
quid, num.* 39. & *ibi* Cagnol. *num.* 42. *ff. ſi certum pet.*
Rimin. iun. *conſ.* 95. *n.* 22. *lib.* 1. Natt. *conſ.* 62. *in fine*,
Menoch. *conſ.* 51. *num.* 49. *& conſ.* 126. *num.* 2. *&* 3.
Campan. *dict. rub.* 12. *cap.* 12. *ſub num.* 12. Molfeſ. *ad
conſuet. Neapol. p.* 1. *cap.* 6. *ſub n.* 21. Salgad. *d. cap.* 9
num. 18. Caualer. *deciſ.* 649. *num.* 1. & fuit dictum *in
Seguntina præcedentiæ.* 9. *Iunij* 1627. *coram Vbaldo
iun.* Quod procedit etiamſi conſuetudo Iuri re-
pugnet. Menoch. *conſ.* 10. *n.* 51. Seraphin. *deciſ.* 964.
num. 1. Gregor. XV. *deciſ.* 124. *num.* 2. *&* 4. Rot. *dict.
deciſ.* 322. *n.* 17. *tom.* 2. *diuerſ.* aliàs *p.* 6. *recent.* & ideo 179
etiamſi proceſſio ſit contra Ius, eſt manutenibi-
lis, quando eſt alicuius temporis conſiderabilis,
Franc. *in cap. ad decimas, num.* 8. *in* 4. *notab. de reſtit.
ſpol. in* 6. Cou. *practic. cap.* 17. *ſub num.* 6. *verſ.* 4. Rot.
deciſ. 534. *num.* 7. *& deciſ.* 595. *num.* 4. *p.* 1. *diuerſ. &
inter recent. deciſ.* 685. *num.* 3. *p.* 1. Greg. XV. *dec.* 360.
vbi adden. *ſub num.* 10. Rota *apud Poſth. in fine ſui
tract. de manutem. deciſ.* 194. *num.* 12. *& deciſ.* 217.
num. 8. *& deciſ.* 32. *num.* 8. *& deciſ.* 33. *num.* 6. & Co-
ram Caualer. *deciſ.* 384. *num.* 1. *& deciſ.* 631. *num.* 2.
& fuit dictum *in Calciaten. decimarum* 10. *Iu-
nij* 1611. *coram Cardin. Pamphilio iun. & in Oue-
ten. iuriſdictionis* 22. *Martij* 1616. *coram R.P.D.
Vbaldo.*

Illud tamen aduertere oportet, decretum Con- 180
cilij *d. cap.* 13. non tollere appellationem deuolu-
tiuam, vt cenſuit Rota *in d. Colonien. præcedentiæ,
verſ. non obſtat, quod in Concilio*; quæ procedit
tantùm quoad effectum ſuſpenſiuum ſcilicet pa-
riter

rite: à S.Congreg.reſolutum aſſerunt Armendar. *d. l.res,§.31.num.10.* Salgad. *d.p.2.c.9.n.99.* Ego ipſe *d.alleg.78.n.26.*

181 Præcedentiam Ordinum ſecularium Clericorum & Regularium præſcripſit Pius V. *in ſua Bulla*, incipien. *Diuina diſponente clementia*, vt ſcilicet primo loco Clerici ſeculares, inter quos Cathedralis Eccleſiæ Canonici, deinde Collegiatarum Eccleſiarum,poſtea Parochi, & deinum cæteri Clerici. Inter Regulares verò Canonici S.Auguſtini, & Ordines Monachales iuxta cuiuſque antiquitatem, & poſtremo ſequuntur Mendicantes, Prædicatores ſcilicet, Franciſcani, Auguſtiniani,& Carmelitæ. Poſtmodum aliam præcedentiam Ordinum Mendicantium, & Confraternitatum inter ſe decreuit Gregorius XIII. *Conſtitut.84.* incip. *Expoſcit,15.Iulij 1583* de qua plura Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de preceden. pag.502. cum ſequentib.* Fr. Martin. de S. Ioſepho *en la declaracion de los Bre-*
182 *nes de la precedentia de la Orden.* quæ ſeruanda eſt circa præcedentiam in proceſſionibus inter Confraternitates laicorum S.Congreg.Rit.*in Nepeſina 10.Maij* 1608. Ac etiam inter Regulares, vt ſcilicet illi præcedant, qui prius habuerint locum, eadem S.Congreg.*in Tuſcanen.14.Iunij* 1608.præcedunt enim Regulares inter ſe ſecundum ordinem præſcriptum in dicta Bulla Gregorij XIII. vt ſcilicet ij præcedant, qui prius in loco Monaſterium, & locum obtinuerunt, Laurent. de Peirinis *tom.3. de priuileg. Regul. pag.413. num.29.* eadem S.Congreg.Rit. *in Vrgentin.23. Maij 1603. & in Cuſentin.1.Martij 1614. in Terracinen.30. Septembris 1614. Roſſanen. terra noua 14. Februarij 1615. & in Agrigentin. terranari 4. Aprilis 1615. & in Spoletan.16. Auguſti 1618. in Oritan. terra Tralla 29.Septembris* 1619. refert me citato Nouar. *dict. verb.precedentia,num* 6. licèt in praxi hoc non ſeruari, niſi diſpoſitum in dicta Bulla Pij V. aſſerat Fr.Emman.*quæſt.Regul. tom.1. quæſt.37.art.4.* & Fr. Martin.de S. Ioſepho *loco citato ſupra.* Sed hac de re videnda ſunt aliqua decreta à S. Congregatione negotiis Regularium præpoſita emanata, & ſignanter *in vna Arben.6.Martij* 1582. reſcripſit Archiepiſcopo illius diœceſis, in hunc modum. *Pare che ſia nata differenza della precedenza tra coteſti Frati di S.Franciſco Conuentuali, & Oſſeruanti, allegando ogn vn di loro alcune ragioni per le quali ſi perſuadono di douer procedere a gl'altri,le qualli eſſendoſi diligentemente conſiderate nella Congregatione di queſti miei illuſtriſſimi Signori prapoſti da nueſtro Signore ſopra le cauſe de Veſconi & Regelaris'è reſoluto etiam con el parere dell' Illuſtriſſimo Prottetori di tutte le due Religioni di far ſcriuere a V. S. che occorrendo piu ſimili differenze le termine ſenſa alcuna eecettione nelle eſteſſo modo cho quel Conuento tenga il primo & piu digno luego che è piu antico nella citta ſecondo che e'e fatto ſin'hora per quanto ſe preſupone impercio de queſto mezzo vſato altroue è ſtato tale che ha finito ogni controuerſia come ſi eſpera che ſara anche coſti per mezzo della prudenza è deſtrezza di V.S.& Dio,* &c. Idem in controuerſia orta inter Fratres Seruitas & Conuentuales, eadem S. Congreg. Regular. cenſuit *in vna Soannen.ſub die 24. Maij* 1583. idem quoque fuit deciſum ab eadem S. Congreg. *in vna Caſſanen.eodem die & anno*,in quadam controuerſia orta inter Fratres S. Franciſci, & Prædicatores, & inter eoſdem *in alia Ferentin.1. Iunij* 1604. ita reſcripſit Epiſcopo illius diœceſis. *Nella differenza che verte tra coteſti Frati di ſan Domenico e quelli di ſan Franceſco per conto della precedenza la ſacra Congregatione vuole che s'oſſerui per l'auuenire quello que è ſtato oſſeruato tra loro per il paſſato ſin tanto che non ſia deſtinato altro, & inclina che conforme al Moto proprio di Gregorio XIII. di felice mem. del bano precedere quelli che prima hanno hanuto il luogo nella citta, & i decreti que ſi allegano per parte di Frati di S. Domenico in contrario non ſono ſtatti fatti per derogare generalmente al Moto proprio di Gregorio XIII. oltre que in quelli occaſioni militauano altro raggioni di quelle che poſſano militare coſti.* Has litteras ſiue declarationes confirmauit, inſerto earum tenore, Vrbanus VIII. *in ſua Conſtit.* incip. *Nuper pro parte,18. Decemb.1637.*vbi quoque dicitur has litteras conformes eſſe declarationibus ſacrarum Tridentini Concilij,ac Rituum Congregationum, vt qui ſunt in poſſeſſione præcedentiæ præcedant, & vbi non probatur, aut non conſtat de poſſeſſione, præcedant ij, qui ſunt antiquiores in loco controuerſiæ.

Super præcedentiis inter Regulares plures diſ- 183
ſenſiones ortas oſtendunt nonnullæ Sacræ Congr. Cardinalium ergo tus Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum declarationes hac de re factæ, quarum aliquas referam: & imprimis *petente Archiepiſcopo Mexicano, ſub die 27. Iunij 1615.vt Regulares circa præcedentiam in proceſſionibus illud idem quod Romæ & Hiſpanijs obſeruant,præcipere poſſe per Sanctiſſimum facultatem ſibi impartiri, ſanctiſſimus D.N. Bullam Gregorij XIII.* incip. *Expoſcit Paſtoralis officij*, &c. *ſiue prædicta Regularium obſeruari mandauit quæ inter Monachos ſeruandam & extendendam eſſe cenſuit S. Rituum Congreg. die 29. Nouembris 1618.*

Cum inter Fratres Ordinis Minorum de Obſer- 184
uantia S.Franciſci, necnon Fratres Ieſuatos montis origi loci Liburni Piſanæ diœceſis ſuper præcedentia in proceſſionibus, cæteriſque actibus tum publicis, tum priuatis orta eſſet controuerſia, *S. Congr. Epiſcoporum Illuſtriſſimo Caietano referente illos ex ſupradictis Fratribus, quorum monaſterium, ſeu Domus eodem in loco prius extructa fuerit, præcedere debere cenſuit, ſub die 15.Iulij 1616.*Sed in ſacra Rituum Congr. *in vna Piſan.4.Septembris 1621.* fuit deciſum *fratres Ieſuatos præcedere debere Minoribus obſeruantibus.*

Orta controuerſia inter Regulares Ordinis Sil- 185
ueſtrinorum ex vna, & Regulares Ordinum Mendicantium in diœceſi Nucerina commorantes partibus ex altera,de & ſuper quæſtione, & præcedentia in proceſſionibus,Sacra EpiſcoporumCong.*ſub die 24.Ianuarij 1617.dictos Silueſtrinos tanquam poſtremos in dicta diœceſi commorantes, aut à quæſtuatione in poſterum abſtinere, aut in proceſſionibus vltimum locum iuxta diſpoſitionem Bullæ ſanctæ mem. Gregor. XIII. obtinere debere cenſuit. Die verò 19. Maij eiuſdem anni eo quia à quæſtuando ſe abſtinuiſſe S. Congregationi ex oſtenderunt, ſacra eadem Congr.præcedentiam eiſdem Silueſtrinis dandam decreuit.* refert me citato Nouar. *d.precedent.n.21.*Tanbur.*de iure Abbatum,tom.3.diſſ.25.q.8.n.9.*

Cæleſtini,quia ſunt antiquiores origine & con- 186
firmatione Apoſtolica Oliuetanis,ideo eos præcedunt; vt fuit in Rota reſolutum *in Salernitana præcedentia 21. Iunij 1625. coram bon.mem.Buratto*, inter eius impreſſas *dec.877.* Nouar.*d.tit.de præcedent. in proceſſ.num.15.*

Carmelitani Fratres in omni loco debent præ- 187
cedere Fratribus de Mercede, vt cenſuit Sacr. Rituum Congreg.*in Carmelitan.& Mercedis 21. Auguſti 1604.* Nouar. *d.tit.de præcedent. in proceſſioni-*

bus,num. 12.alt.Nouar.frater *dict.verb.præcedentia, num.*9.

188 Fratres Capuccini debent triboere præcedentiam in proceſſiombus iis Regolaribus, qui ſub propria Cruce, & in propno loco incedebant antequam ipſi propriam Crucem deferrent, eadem S.Rituum Cong.Capuccinorum 23.*Martij* 1619. Vulpe *d.c.*34.*n.*33.*&* 34.Nouar.*d.verb. præcedentia,n.*14.

189 Fratres Mendicantes ſemper & vbique tribuere debent præcedentia Monachis, eadem S. Rituum Cong.*in Monopolit.*23.*Mart.*1619.

190 Fratres S.Franciſci de Obſeruantia non præcedunt Fratribus tertij Ordinis, ſi iſti in loco controuerſiæ prius Monaſterium, & locum obtinuerunt, eadem S.Rituum Congreg.*in Roſſanen. terre noua* 14. *February* 1613.*& Tudertin.terra Alazza* 16. *Ianuarij* 1620. refert me citato Tambur. *dict.q.*8. *num.*10.

191 Clerus ſæcularis debet ſemper & in omni loco habere præcedentiam ſupra Regulares, etiam in ipſorum regularium Eccleſiis, & monaſteriis ex vniuerſali Eccleſiæ conſuetudine, vt declarauit ſæpius ſacra Rituum Congreg. & nuncupatim *in Elboren.* 28.*Septembris* 1602. *Caſtella, & Legionis* 30.*Augusti* 1602.*& Septembr.*1603.*Mexican.*30. *Septemb.&* 5.*Octobris* 1614.*Tullen.*11.*Martij* 1616. *Firman. terre S Victorie* 31. *Martij* 1618.*Meſſanen.*7.*Auguſt.*1621.Vulpe *in praxi iudic.fori Eccleſiaſt.cap.*34.Ioan.Maria Nouar.*in lucerna Regular. verb.præcedentia,num.*4. *&* 5.

192 Quando in vna ciuitate vel loco ſont plura Monaſteria eiuſdem Ordinis diuerſis temporibus fundata, *eadem S.Rituum Congr. reſpondit & declarauit quoad fratres Minores Obſeruantia iuxta conſtitutionem Gregor.XIII. præcedentiam dandam eſſe ordini,qui prius in loco Monaſterium habuit, & non tantum illi Monaſterio, itaut per fundationem primi Monaſterij in illo loco acquiratur anterioritas eiuſdem cuilibet alij poſterius fundato einſdem Ordinis idem quoque ſeruandū eſſe quando præcedentia competit ex quaſi poſſeſſione & iure præcedendi in terminis dictæ conſtitutionis,& quando concurrunt ad proceſſiones tam publicas, quàm priuatas, omnes eiuſdem Ordinis Fratres vnitè, & non diuiſim debere præcedere,itaut poſt Crucem Fratres ſtrictioris Obſeruantia immediatè incedant,diſcalceati, & recollecti, vel reformati vniti, & poſt illos Fratres de Obſeruantia dicti,ſi iuxta Regularia Ordinis ſtatuta,vel ex quaſi poſſeſſione, & iure præcedendi præcedentiam habeat, alioquin in præcedentia ſeruetur etiam inter eiuſdem Ordinis Fratres anterioritas fundationis Monaſterij cuiuſque, nec Monaſteria alterius Ordinis debere, nec poſſe impedire frui dicto iure præcedentiæ, neque Ordinem incedendi peruertere, & ita eadem ſacra Cong. declarauit, & ſeruari mandauit, die* 3. *Iunij* 1617.refert me citato *in hoc loco* Ioan. Maria Nou. *d.verb.præcedentia, n.*7.

193 Præcedentia antiquitatis ſeruanda eſt inter Milites magnæ Crucis eiuſdem Ordinis, non autem inter Milites diuerſi ordinis,S.Congr. *in Melitea.* 9.*Maij* 1609.me citato *in hoc loco* Ioan.Maria Nouar.*d.verb.præcedentia,n.*20.

194 *Die* 26.*Nouembris* 1593.*habita fuit Congregat. ſacrorum Rituum in qua propoſita cauſa præcedentiæ inter RR. Patres procuratores, Generales Fratrum Minorum de Obſeruantia, & Fratrum Conuentualium Ordinis S.Franciſci, auditis partibus viſiſque & examinatis iuribus per vtraſque exhibitis, Congregat.cenſuit Fratres Minores Obſeruantes ſuū Procuratorem generalem legitimè hoctenus habuiſſe, habereque potuiſſe, & ex ſidibus, quas ipſi exhibuerunt, conſtare dictum eorum Procuratorem generalem in Capella Pontificia ante Procuratorem generalem Minorum obſeruantium in hac quaſi poſſeſſione ſedendi manutenendum eſſe, ſi ita Sanctiſſimo Domino placuerit. A. Card. Geſualdus. Viſo memoriali pro Procuratore generali Ordinis Minorum S.Franciſci de Obſeruantia Sanctiſſimo D.N.porrecto, & à ſanctitate ſua Congregationi ſacrorum Rituum tranſmiſſo ſuper præcedentia eidem Procuratori in Capella Sanctiſſimi ante Procuratorem generalem eiuſdem Ordinis Conuentualium competenti, ac decreto aliàs ſub die* 26.*Nouembr.*1593.*ad eiuſdem Procuratoris de Obſeruantia fauorem facto, Congregatio die* 22. *Ianuarij* 1602.*ſtetit in deciſis, factaque eidem Sanctiſſimo D.N. iuxta eiuſdem Sanctiſſimi reſcriptum de præmiſſis relatione, Sanctitas ſua dicta decreta approbauit, & ab iis, ad quos ſpectat, obſeruari mandauit. P. Card. Comen. Alexander Gratianus Pro ſecret. Congr.*

Præcedentiam debere eſſe penes Obſeruantes 195
ſtatuit Leo X.*in ſua Conſt.*incip.*Omnipotens Deus, ſub Dat. Idus Iulij* 1517. vbi *in* §. 11. ſic loquitur. *& ne inter reformatos & Conuentuales Fratres præfatos ſuper præcedentia diſſenſio, & contentio oriri poſſit, volumus & etiam ſtatuimus quod inter eos talis ordo ſeruetur, videlicet quod in proceſſionibus & funeralibus, & exequiis, necnon omnibus aliis actibus publicis Fratres Conuentuales Fratribus regularis Obſeruantia locum digniorem relinquere teneantur,* &c. Idem quoque fuit conſtitutum ab eodem Leone X. *alia ſua Conſt.* prioris confirmatoria 10. *in ordine.*incip.*Licèt aliàs ſub Dat.*6.*Decembr.*1517. vbi mandatur omnibus Prælatis, Patriarchis, Primatibus, Archiepiſcopis, vt illam obſeruari curent. Item *& in alia ſua Conſtit.* incip.*Etſi pro iniuncta* 10. *Ianuarij* 1521. in qua declarator Obſeruantes ſuccedere in omnibus prærogatiuis, & dignitate præcedentiæ, quibus gaudebant Conuentuales, quando in ipſis fuit officium Miniſtri generalis.

Circa titulum, & ſigillum Miniſtri generalis de 196
Obſeruantia cum inſcriptione Miniſtri generalis totius Ordinis Fratrum Minorum emanauit ab eadem S.Rituum Congregatione quoddam decretum prout ſequitur, videlicet. *Cùm Procurator generalis Fratrum Minorum Conuentualium ſancti Franciſci ſex abhinc annis egrè ferret Miniſtrum Generalem de Obſeruantia in præteritum vſum fuiſſe, & in præſentiarum vti titulo, & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum, recurſum habuit ad Sanctiſſimum, ſupplicans mandari reformari huiuſmodi titulum tanquam non legitimè dicto Miniſtro generali de Obſeruantia competentem. Et ſupplicatione per Sanctiſſimum ad hanc ſacram Rituum Congregationem remiſſa, eadem ſacra Congr. diſcuſſionem huius negotij ad referendum vſque de anno* 1625.*commiſit Eminentiſſimo & Reuerendiſſimo D. Cardinali Muto, coram quo firmato dubio de conſenſu ambarum partium, An titulus Miniſtri generalis totius Ordinis Fratrum Minorum, quo inſignitur Miniſter generalis Obſeruantium, ſit reformandus? Vtraque parte ſæpe ſæpius in facto, & in iure deſuper informante, & audita ad relationem eiuſdem Eminentiſſimi Card. Muti cauſa acerrime in plena Congreg. diſcuſſa ſacra Rituum Congreg. reſpondit, nihil innouandum, & Miniſtrum Generalem de Obſeruantia legitimè vſum fuiſſe, & vti poſſe titulo & ſigillo cum inſcriptione Miniſtri*

Generalis

Generalis totius Ordinis Fratrum Minorum; *& ita ſeruari mandamus die* 22. *Martij* 1631. *C. Epiſcopus Portuen. Card. Pius, T. Tegrimius Epiſcopus Aſſiſien. Secret.* refert me citato Tambur. *d. tom.* 1. *diſput.* 25. *q.* 8. *num.* 13. *&* 14.

Circa verò modum præcedendi eſt aduertendum quod vbi in eadem perſona duplex qualitas ſiue officium concurrit, illius conſideratio habetur, cuius contemplatione actus geritur, Seraph. *deciſ.* 158. Ioan. Gruel. *Dolana deciſ.* 82. *num.* 20. Solorzan. *de iure Indiar. tom.* 1. *lib.* 2. *cap.* 21. *num.* 7. *cum ſeqq. & tom.* 2. *lib.* 3. *cap.* 24. *num. vltim & cap* 23. *numero* 38. quia non eſt inconueniens quod vna & eadem perſona ob varios reſpectus in hac materia diuerſo iure cenſeatur, cùm hoc ſit concedendum ratione duplicis Iuris quod vnus & idem habet, vt vno caſu poſſet eſſe maior, & dignior, & in alio minor, & minus dignus, Menoch. *conſ.* 902. *num.* 71. *cum ſeqq.* Theodoſ. de Rubeis *ſingul. Rota part.* 4. *reſp.* 1. *tit. de præced. num.* 2. *tom.* 2. *pag.* 462. *& reſp.* 2. *num.* 14. *cum ſeqq. pag.* 488. D. meus Contelor. *in quæſt. de præced. num.* 63. Franc. de Amaya *ad l. vlt. cap.* 1. *num.* 65. *C. de Decurion. lib.* 10. Vnde Epiſcopus ſi eſt ſimul Canonicus, quando tanquam talis ad Capitulum vadit, ſedet ibi vt Canonicus in ſua ſede, Franc. Marc. *deciſ.* 136. Amendol. *in addit. ad Vincent. de Franch. deciſ.* 138. *num.* 1. *cum ſeqq.* Anna *ſing.* 6. Ponte *conſ.* 15. *tom.* 1. Hermoſil. *in prolog. part.* 5. *gloſſ.* 2. *numero* 63. Ferro *de præced. quæſt.* 27. *num* 4. Amaya *citato loco num.* 59. Et Rector Vniuerſitatis in actibus ſuæ Rectoriæ præcedit Magiſtro ſcholæ, & quibuſcunque ſcholaribus etiam Epiſcopis, Tiraquel. *de nobil. cap.* 28. *num.* 16. Gratian. *diſcept.* 296. *num.* 1. *cum ſeqq.* Theodoſ. de Rubeis *vbi ſuprà, num.* 47. *pag.* 490. Cancer. *variar. tom.* 3. *c.* 10. *num.* 117. Mich Ferro *d. tract. q.* 43. *n.* 2. & Inquiſitor in cauſis Fidei præcedunt Epiſcopo, Hermoſil. *vbi ſup. num.* 61. Gratian. *diſcept.* 106. *n.* 38. *& diſcept.* 298. *n.* 2. 26. *&* 46. Theodoſ. de Rubeis *d. loco, pag.* 469. *col.* 1.

197 Alia quædam ſequuntur, quæ ad omnes Religioſos communiter pertinent à ſacris Canonibus inſtituta. Primo enim prohibentur omnes Religioſi cogere quemquam, vel ad promittendum inducere, vt apud eos eligat ſepulturam, *Clem. Cupientes, §. fin. de pœnis.* Rainer. *in catalogo cenſur. extra Bullam, cap.* 2. *in princ. & cap.* 3. *excomm.* 1. Gambar. *de caſibus reſeruatis, cap.* 7. *n.* 4. Iul. Lauor. *de Indulgent. cap.* 21. *n.* 25. Filliuc. *tract.* 15. *num.* 170. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſcop. p.* 2. *alleg.* 50. *n.* 100. ſecundùm Lugdun. impreſſ. *& de offic. & poteſt. Parochi, c.* 26. *ex num.* 25.

198 Secundò decimas in Eccleſiis debitas vſurpare, *Clem.* 1. *de decimis*, Gamb. *de caſibus reſeruatis, c.* 11. *n.* 7. *fol.* 171. *verſo.* Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 12. *c.* 13. *q.* 13. Iul. Lauor. *de Indulgent. p.* 2. *c.* 13. *n.* 46. Filliuc. *tract.* 14. *n.* 125. *verſ. quinta, & n.* 137. Nau. *in man. c.* 27. *n.* 188. Ego ipſe *d. alleg.* 50. *n.* 222. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ. *& ſup. n.* 107.

199 Tertiò in prædicationibus ſuis, & Confeſſionibus audiendis fideles à ſolutione decimarum retrahere, aut eos ad id non monere, *cap.* 1. *de decim. in* 6. *& dict. Clem. Cupientes, in princip.* & dixi *ſuprà num.* 108.

200 Quartò in ciuitatibus, vel caſtris, aut villis interdictis celebrare prohibentur, niſi quatenus eis à iure, vel ab Epiſcopis eſt permiſſum, *cap. Epiſcopum, de priuileg. lib.* 6. Conar. *in cap. alma mater, p.* 1. *§.* 6. *in fine*, Henriq. *in ſum. lib.* 13. *c.* 8. *§.* 2. *lit.* O, Sayr. *de cenſur. lib.* 5. *c.* 14. *n.* 11. *&* 34.

Quintò, prædicare ſine licentia Epiſcopi prohi- 201
bentur in Eccleſiis, quæ ſuorum Ordinum nõ ſunt, Concil. Trident. *ſeſſ.* 24. *de reform. cap.* 4. *verſ. nullus autem*; ſi verò contra fecerint, non poterunt puniri ab Epiſcopo, ſed tantum à ſuis Superioribus Regularibus, vt reſoluunt Quarant. *in ſumm. Bullarij, verb. priuilegia Regularium*, Zerol. *in praxi Epiſc. part.* 1. *verb. excommunicatio materialis, §.* 4. Piaſec. *in ſimili praxi part.* 2. *capite* 3. *numero* 41. *verſ. prædicans.* Campan. *in diuerſ. iuris Canon. rub.* 12. *capite* 13. *numer.* 10. nouè Ioann. Anton. Nouar. *in ſumm. Bullar. tit. de Regularium, & ſecular. prædicatione*, Ego ipſe *d. par.* 3. *alleg.* 76. *num.* 24. Verùm ex 202
nouiſſima Conſtitutione Gregorij XV. fel. record. incip. *Inſcrutabili, ſub Dat. Nonis Februarij* 1622. contrarium reſoluendum eſt, quia ibi ſic dicitur. *Ac demum habeat Epiſcopus tanquam dictæ Sedis delegatus auctoritatem coercendi, ac puniendi quoſcumque exemptos, tam ſeculares, quàm Regulares, qui in alienis Eccleſiis ſuorum Ordinum non ſunt abſque Epiſcopi licentia, & in Eccleſiis ſuis ac ſuorum Ordinum non petita illius benedictione, aut ipſo contradicente prædicare præſumpſerint*, refert Nouat. *d. tit. de Regular. & ſecularium prædicatione, num.* 3. Regulares autem in Eccleſiis ſuorum Ordinum prædicare volentes non tenentur ab Epiſcopo licentiam obtinere, ſed tantum à ſuis Superioribus de vita, moribus, & ſcientia examinari & approbari debent, ac ab eo habere licentiam, & cum ea ſe perſonaliter coram Epiſcopo præſentare, ab eoque petere benedictionem, tameſi eam minimè obtinuerint. Concil. Trident. *ſeſſ.* 5. *de reform. cap.* reſoluunt Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 1. *quæſt.* 32. *artic.* 5. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſol.* 635. *in* 2. *edit. & in deciſ. curiæ Archiepiſc. Neapol. deciſ.* 219. *part.* 2. Gallet. *in margar. caſuum Conſcient. verb. Licentia.* Valer. Reginald. *in praxi fori pœnit. lib.* 18. *numero* 123. Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ lib.* 2. *tit.* 18. *leg.* 7. *de Relig. numero* 56. Ego ipſe *dict. part.* 3. *alleg.* 76. *num.* 19. vbi *num.* 20. cum Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tom.* 1. *quæſt.* 50. *art.* 3. *concluſ.* 1. aduerto decretum Concilij *d. cap.* 4. 203
de non prædicando contradicente Epiſcopo quoad Regulares, intelligendum eſſe, ac limitandum de eo tempore, & hora qua Epiſcopus prædicare voluerit, aut coram ſe facere ſolemniter prædicari, non verò alijs; ne contrariari videatur alij decreto eiuſdem Concilij *dict. cap.* 2. concedenti Prædicatoribus Regularibus in Eccleſiis ſuorum Ordinum, cum ſola Epiſcoporum benedictione poſſe prædicare, etiam non habita expreſſa licentia. De pœna autem Regularis prædicantis in aliena diœceſi cum licentia Epiſcopi, abſque tamen licentia ſui Superioris? vide Aloyſ. Ricciul. *in praxi aurea reſol.* 401.

Sextò. Confeſſiones audire Sacerdotum etiam 204
ſæcularium ſine probatione Epiſcopi prohibentur, Concil. Trident. *ſeſſ.* 23. *de reformat. cap.* 15. Regulares enim indigent approbatione Epiſcopi illius diœceſis, in qua habitant, cum ſæcularium tantum quamuis Sacerdotum peccata audire cupiunt, vt per Piaſec. *in praxi Epiſcop. part.* 2. *cap.* 1. *num.* 10. Ludouic. Miranda *in man. Prælator. tom.* 1. *quæſt.* 45. *art.* 8. *in fine*, Vgolin. *de offic. Epiſcopi cap.* 20. *in princ.* non autem ſi eorundem Regularium, cùm ſatis ſit proprij Superioris Regularis approbatio, vt per Suar. *tom.* 4. *diſput.* 28. *ſect.* 1. *num.* 4. Ludouic. Miranda *d. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 11. *concl.* 2. Molfeſ. *in ſum. Theolog. moralis tract.* 7. *cap.* 14. *num.* 60. Homobon. de Bonis *de examine Eccleſiaſtico, part.* 1.

tract.5.cap.2.q.12.Ego ipſe de officio & poteſt. Epi-
205 ſcopi p.2.alleg.25.num.45.prout etiam ſufficit eiuſ-
dem Superioris Regularis approbatio ad audien-
das Confeſſiones eorum ſæcularium, qui ſunt ve-
rè de familia, & communes commenſales mona-
ſteriorum,& collegiorum Regularium, vbi regula-
ris inſtituta ſeruantur. Ita Homobon. de Bonis de
examine Eccleſ tract.8.cap.2.q.7.Fernandez in exa-
mine Theolog.moral.p.3.c.9.§.8. n.1. Armendar. in
addit.ad Recop.legum Nauarræ lib.4.tit.28.l.1.§.1.
de confitendo ſemel in anno,n.10. & lib.1.tit.18.l.7.
de Epiſcopis,num.53.

206 Cum ſacræ Congregationi Cardinalium negotijs
Epiſcoporum,& Regularium præpoſitorum innotuerit
Confeſſarios regulares grauiter conqueri quod ab Ar-
chiepiſcopis, Epiſcopis & locorum Ordinariis ab au-
diendis Confeſſionibus, quauis de cauſa indiſcrimina-
tim ſuſpendantur,ac propterea ſæpe contingere,vt ab
eiſdem Archiepiſcopis, Epiſcopis, & locorum Ordi-
nariis omnibus ſimul vnius Conuentus confeſſariis,
Confeſſiones audiendi facultas adimatur, Illuſtriſſimi
eiuſdem ſacræ Congregationis Patres rati iuſtè fieri
poſſe,vt hæc ſine ſcandalo, magnâque animarum per-
nicie contingat, re maturè perpenſa ad omne ſcanda-
lum ſubmouendum, & quo magis ſpirituali piarum
mentium conſolationi conſulatur,ſtatuunt,& decernunt
Archiepiſcopis, Epiſcopis, aliiſque locorum Ordina-
riis,ad quos Confeſſarios approbandi ius ſpectat,Con-
feſſarios Regulares alias ab ipſis liberè approbatos,ab
audiendis Confeſſionibus ſuſpendere poſthac minime
licere,niſi ex noua cauſa, eaque ad Confeſſiones perti-
nente, aut ob non ſeruatum interdictum ab ipſis Or-
dinariis poſitum.Statuunt inſuper eoſdem Archiepi-
207 ſcopos,Epiſcopos,locorúmque Ordinarios Confeſſiones
audiendi facultatem omnibus ſimul, vnius Conuentus
Regularibus confeſſariis,eadem S. Congregatione in-
conſulta, nullóque pacto adimere poſſe, quod quidem
decretum iidem Illuſtriſſimi Patres opportunum &
neceſſarium duxerunt, ita inuiolabiliter iubent obſer-
uari. Datum Romæ die 20.Nouembris 1615.

208 Hoc poſtmodum decreto ſtante quæſitum de-
inde fuit, an Ordinarij extra prædictas duas cau-
ſas in decreto contentas facultatem Regularibus
audiendarum Confeſſionum ad beneplacitum ab
ipſis conceſſam ad libitum reuocare poſſint? Sacra
eadem Congregat. in vna Papien.19.Martij 1619.
reſpondit quod conceſſio ad beneplacitum facta quan-
docunque reuocari poteſt refert me citato in hoc loco
Tamburin. de iure Abbatum,tom.2. diſput.6. q.12.
num.9.

209 Epiſcopus Oriolen. ſupplicauit eandem ſacram
Congregationem vt dignaretur declarare infra
ſcriptum dubium,videlicet, An Epiſcopus, qui Re-
gulares ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium au-
diendas approbauit,poſſit eoſdem ex noua cauſa ab eiſ-
dem Confeſſionibus audiendis ſuſpendere, aut licen-
tias illis conceſſas reuocare, non obſtantibus quibuſ-
cunque priuilegiis in fauorem quarumcunque perſo-
narum,atque Ordinum,& qualis huiuſmodi cauſa eſſe
debeat? Sacra Congregatio S.R.E. Cardinalium ne-
gotiis ac conſultationibus Epiſcoporum ac Regularium
præpoſita cenſuit, Epiſcopum quamuis ſimpliciter, &
abſque vlla temporis præfinitione approbauerit Regu-
lares ad Confeſſiones perſonarum ſæcularium audien-
das, poſſe tamen eoſdem ſi noua cauſa ſuperueniat vt
ſupra ſuſpendere, ac licentias illis conceſſas reuocare,
dummodo huiuſmodi confeſſiones ipſas concernat. Cæ-
terum ſi Regulares cum ſcandalo, aut aliàs inhoneſtè
viuant,vel aliquod delictum committant,propterquod
rationabili Epiſcopi iudicio videantur à confeſſionibus
ſuſpendendi,in quo ipſius Epiſcopi conſcientiam voluit
eſſe oneratam, cùm præcipua Miniſtri qualitas ſit in-
tegritas vitæ,ac morum honeſtas, vtique eam cauſam
ad Miniſtrum confeſſionis pertinere,ac proinde nihil
obſtare quominus ob eam poſſit Epiſcopus Regulares
vtcunque à ſemetipſo approbatos ſuſpendere, aut re-
pellere à confeſſionibus audiendis. Dat. Romæ die 30.
Auguſti 1630.quam S.Cong.ſententiam S.D.N.
ad ſe relatam approbauit die 31.eiuſdem F.A.Card.
S.Honufrij P.Fagnanus Secret.

Hac de re plures ſopitæ fuerunt controuerſiæ, 210
per ſequentes litteras S.D.N. in forma Breuis ex-
peditas, videlicet. Vrbanus Papa VIII. Ad futu-
ram rei memoriam. Aliàs à nobis emanarunt litteræ
tenoris ſequentis,videlicet à tergo, Dilecto filio noſtro
Balthaſari S.R.E. Presbytero Cardinali de Sandoual
nuncupato Eccleſiæ Gienen. ex conceſſione & diſpen-
ſatione Apoſtolica Præſuli; intus verò, Vrbanus Pa-
pa VIII. Dilecte fili noſter,ſalutem & Apoſtolicam
benedictionem. Cum ſicut nuper nobis exponi feciſti
in tuis ciuitate & Diœceſi Gienen. multi diuerſorum
Ordinum Religioſi ſub prætextu quòd ad ſacras Con-
feſſiones audiendas, & Verbum Dei prædicandum
ſemel approbati fuerint, abſque tua licentia Confeſ-
ſiones prædictas audiant, & Verbum Dei prædicent
non ſine graui Chriſti fidelium ſcandalo, & eorum
ſalutis animarum detrimento; & licèt per cenſuras,
& pœnas Eccleſiaſticas contra eoſdem proceſſeris, ij
tamen vigore cuiuſdam priuilegij a felicis record. Cle-
mente Papa VIII. Prædeceſſore noſtro ad fauorem
Mendicantium emanati ſe ab alio, quam à Romano
Pont. pro tempore exiſtente excommunicari minime
poſſe prætendant. Nos inconuenientibus huiuſmodi
iuxta creditum nobis deſuper Apoſtolicæ ſeruitutis
officium quantum cum Domino poſſumus obuiare, té-
que ſpecialibus fauoribus,& gratiis proſequi volentes,
ſupplicationibus tuo nomine nobis ſuper hoc humili-
ter porrectis inclinati, de Venerabilium Fratrum no-
ſtrorum S.R.Eccl. Cardinalium negotiis Regularium
præpoſitorum conſilio, tibi Religioſis prædictis ne abſ-
que expreſſa tua licentia ſacras Confeſſiones de cætero
audire,minúſque Verbum Dei prædicare audeant, &
præſumant, per cenſuras, & pœnas Eccleſiaſticas au-
ctoritate noſtra inhiberi, eaſdemque ad exhibendum
tibi licentias,quas illi deſuper à te,ſiue à prædeceſſorib.
tuis Eccleſiæ Gien. Præſulibus, vel adminiſtratoribus
obtinuerint, ad hoc vt eas vel confirmes, vel reuoces,
prout ad diuini cultus augmentum, & animarum, ci-
uitatis, & Diœceſis prædictarum ſalutem, & confir-
mationem in Domino expedire iudicaueris,cogendi &
compellendi facultatem dicta auctoritate tenore præ-
ſentium concedimus, & impartimur,non obſtantibus
quibuſcunque conſtitutionibus & ordinationibus Apo-
ſtolicis etiam iuramento,confirmatione Apoſtolica vel
quauis firmitate alia roboratis, ſtatutis, & conſuetu-
dinibus, necnon prædicto Clementis prædeceſſoris, &
quibuſuis aliis priuilegiis in vim Cruciatæ ſanctæ eis
quomodolibet competentibus indultis, & litteris Apo-
ſtolicis ſub quibuſcunque tenoribus & formis ac cum
quibuſcunque derogatoriarum derogatoriis, aliiſque
efficacioribus & inſolitis clauſulis irritantibúſque, &
aliis decretis in genere vel in ſpecie, ac aliàs in contra-
rium præmiſſorum quomodolibet conceſſis,confirmatis,
& innouatis. Quibus omnibus & ſingulis ſi pro illo-
rum ſufficienti derogatione de illis eorúmque totis te-
noribus, ſpecialis, ſpecifica, & indiuidua ac de verbo
ad verbum, non autem per clauſulas generales idem
importantes mentio,ſeu quauis alia expreſſio habēda,
aut aliqua alia exquiſita forma ad hoc ſeruata foret,
illorúmque tenor pro plenè, & ſufficienter expreſſis
haberi

haberi illis aliàs in ſuo robore permanſuris hac vice
dumtaxat, ſpecialiter & expreſſè derogamus.cæteriſque
contrarijs quibuſcunq;. Dat. Romæ apud S. MARIAM
MAIOREM *ſub annulo Piſcatoris die* 13.*Oct*.1627.
Pontificatus noſtri anno quinto. Nunc autem litib.&
controuerſiis quæ inter Ordinarium Gienen.ex vna,ac
Religioſos prædictos ex altera partib.de & ſuper præ-
inſertis prædictis, vt accepimus ad præſens vigent, &
de cætero oriri poſſint, quantum cum Domino poſſumus
obuiam ire, ac deſuper opertuno declarationis noſtræ
miniſterio prouidere volentes, de venerabilium Fra-
trum noſtrorum S.R.E. Cardinalium negotiis & con-
ſultationibus Epiſcoporum ac Regularium præpoſito-
rum conſilio, partibus auditis, atque maturè diſcuſſa,
auctoritate Apoſtolica tenore præſentium decernimus,
& declaramus præinſertas litteras huiuſmodi ita eſſe
intelligendas & declarandas vt Regulares quidem in
ciuitate, & Diœceſi Gienen. à Prædeceſſoribus Epiſco-
pis examinati, & approbati ad Confeſſiones perſona-
rum ſæcularium audiendas, à præſente Epiſcopo ſucceſ-
ſore pro maiori conſcientiæ ſuæ quiete poſſint iterum
examinari, at ſi minus idonei reperti fuerint, reprobari
ad præſcriptum Conſtitutionis S. mem. Pij Papæ V.
Prædeceſſoris noſtri hac de re editæ; ſeu illi, quos idem-
met Epiſcopus approbauit, ſiquidem huiuſmodi approbationem
bationem obtinuerint ad certum tempus, eo elapſo non
poſſint Confeſſiones audire, abſque noua Epiſcopi ipſius
211 *licentia, & approbatione, præuio etiam, ſi eidem libue-*
rit nouo examine. Illi autem, quos ipſemet Epiſcopus
ad Confeſſiones huiuſmodi audiendas ſemel admiſit ſim-
pliciter, ac ſine vlla temporis præfinitione, nullatenus
poſſint ab eodem reprobari ſine noua cauſa, eaque Con-
feſſiones ipſas concernente. Cæterùm an eadem cauſa
ſubſit néćne Epiſcopum non teneri ipſis Regularibus
edicere, ſed Sedi Apoſt. dumtaxat, vbi eam ſibi ape-
212 *riri poſtulauerit. Ad hæc quod in eiſdem præinſertis*
litteris dicitur Regulares non poſſe Verbum Dei prædi-
care ſine Epiſcopi licentia in locum ſibi vendicare in
his tantum Eccleſiis, quæ ſui Ordinis non ſunt, cùm in
aliis Eccleſiis ſui Ordinis ſufficiat Epiſcopi benedictio
petita, licèt non obtenta, ita tamen, vt ſi Epiſcopus non
modo benedictionem ſimpliciter non conceſſerit, verum
etiam Regularib. prohibuerit quominus prædicet, tunc
illo contradicente in ſui quidem ordinis Eccleſiis liceat
illis prædicare quemadmodum ſacri Trid. Conc. decre-
213 *tis ſalubriter eſt cautum. Quod ſi Regulares ſiue in*
Confeſſionibus audiendis, ſiue in prædicando aduerſus
ea, quæ ſuperius declarauimus, quoquomodo delique-
rint, in vim earundem præinſertarum litterarum ab
Epiſcopo Gienen. coerceri, & puniri poſſint etiam cen-
ſuris Eccleſiaſticis; ſicque & non aliter in præmiſſis om-
nibus, & ſingulis per quoſcunque iudices Ordinarios,
& delegatos, & cauſarum Palatij Apoſt. Auditores
iudicari, & definiri debere, ac irritum & inane quic-
quid ſecus ſuper his à quoquam quauis auctoritate
ſcienter, vel ignoranter contigerit attentari. Non ob-
ſtantibus omnibus illis, quæ in præinſertis litteris huiuſ-
modi voluimus non obſtare, cæteriſq; contrariis quibuſ-
cunque. Dat. Romæ, apud S. Petrum ſub annulo Piſcat.
die 30.*Ianuar*.1629. *Pont. noſtri anno* 6. *M.A. Ma-*
raldus. refert me citato Tamb.*d.to.2.diſp.6.q.12.n.9.*
& etiam me citato Laurent. de Peirinis *de priuil.*
Regul. in additam. ad conſtit. Sixti IV.c.2.n.9.in fine,
pag.409.tom.3.
214 Non debent autem Ordinarij impedire Regu-
lares approbatos ad audiendas Confeſſiones quo-
minus illas audire poſſint in domibus pœniten-
tium ægrotorum, quando ab eis vocantur: verum
præcipuè poſſunt idem Ordinarij ſub pœna ſuſ-
penſionis à facultate audiendi Confeſſiones quod
Auguſt. Barboſ. de Iur. Eccleſ. vniu.

Regulares huiuſmodi infirmorum Parochos de
audita Confeſſione, eodem die certiores reddant,
vt cenſuit Sacra Congregat. Cardinalium negotiis
Epiſcoporum, & Regularium præpoſitorum, *ſub*
die 1.*Iulij* 1606. refert me citato *in hoc loco* Tam-
bur.*d.q.12.numero....* Et ideo cum Curatus quidam
apud eandem ſacram Congregationem conque-
reretur quòd Fratres ſancti Franciſci iunioris Ob-
ſeruantiæ reformati, Confeſſiones Parochianorum
ſuorum ægrotantium abſque eius licentia audiunt
ipſa *Sacra Congregatio* reſpondit dictis Fratribus
id prohiberi non poſſe, dummodo ab Ordinario
prius approbati exiſtant, & poſteaquam infirmo-
rum Confeſſiones audiuerint, ſtatim dictum Cura-
tum certiorent, *in vna Senogallien.22.Ianuar.* 1616.
refert etiam me citato Tambur.*dict.q.12.n.10.pro-*
pe fin.

Septimò, quodcunque interdictum ſeruare; 125
quod ab Eccleſia Matrice viderint obſeruari, *Cle-*
ment.1.de ſent.excom. Henriq.*in ſum.lib.13. cap.46.*
§.4.Fr.Emman.*quæſt.Reg.tom.2.q.60.art.2. verſ. ſe-*
cunda eſt, & q.108.art.4.5.& 6.& q.109. art. vlt.&
in explicat. Bullæ cruciatæ in addit. ad §. n. 34. Azor.
*inſtit.moral.p.1.lib.12.cap.13.verſ.*18. Nau.*in man.*
*cap.27.num.*146.Sayr.*de cenſur.lib.3. cap. 33. n.44.*
Gambar.*de caſibus reſeru.cap.11.n.17.* Iul.Lauor.*de*
indulg.p.2.cap.13.n.38. & 44. Auila *de cenſur.p.5.*
diſp.5. Filliuc.*tract.14.n.125.verſ.12.& n.148.* Paul.
Layman.*in Theolog. moral. lib.1. tract.5.p.3.cap.3.*
n.3.verſ.quarta, Ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop.*
p.3.alleg.50.n.232. ſecundùm Lugdunenſ. impreſſ.
Octauò, omnibus Religioſis præcipitur horis debi- 216
tis in ſuis Eccleſiis Officia diuina perſoluere, *Clem.*
1.de celebrat. Miſſar.

Nonò, Regulares omnes etiam Canonici La- 217
teranenſes in publicis proceſſionibus non poſſunt
deferre eorum Crucem diſcoopertam, ſicut defert
clerus & capitulum Eccleſiæ Cathedralis, ſed cum
velo ſuo pallio appenſo, S.Congr.Rit. Neapolitana
14.*Ianuary* 1617.

Decimò, Regulares non poſſunt extra clauſtra 218
monaſteriorum ſuorum ad libitum facere proceſ-
ſiones, ead.S.Congreg.Rit.*in Aretina montis Saui-*
ni 19.*May* 1614. Nec etiam cum ſanctiſſimo Sa-
cramento per limites Parochiæ & Eccleſiæ Colle-
giatæ, eadem S.Congr.*in Gaballicen. inſulę* 28. *Au-*
guſti 1615.& 18.*Februarij* 1617. etiam in feria quin-
ta Cœnæ Domini, aut in feſto Corporis Chriſti,
ead. S.Congr. *in Aretina* 11. *Decembris* 1613. vide
ſuprà num.176.in fine, & Nouar.*in ſum.Bullar.tit.de*
proceſſion.Regular.extra clauſtra.

Vndecimò, prohibentur Fratres Mendicantes 219
noua loca ad habitandum acquirere, vel antiqua
alienare ſine expreſſa Pontificis Romani licentia,
c.vnic.de exceſſ.Prælat.lib.6.Clem.Cupientes, de pœ-
nis, Aloyſ.Ricc.*in deciſ.curiæ Archiepiſc.Neap.p.4.*
*deciſ.*199. Ludouic.Miranda *in man. Prælat.tom.1.*
q.33.art.2.concl.1. Ego ipſe *de offic. & poteſt. Epiſc.*
p.2.alleg.26.ſub n.4. ſecundùm Lugdun.impreſ. Nec
Conc.Trid.*ſeſſ.25.de Regul.cap.3.in fine,* abrogauit
enim diſpoſitionem illius text. petentis Summ. Pon-
tificis auctoritatem in erigendis Regularium mo-
naſteriis; quia præterea illud indixit, vt altera quo-
que adhiberetur Epiſcopo loci, ſicuti declarauit S.
Congregatio, vt referunt Zerol. *in praxi Epiſcop.*
part.1.verb.Monachi, §.2. Campan.*in diuerſ. iuris*
Canon.rub.12.cap.13.n.9.in fine, Ego ipſe *d.alleg.26.*
num.4.

Duodecimò multa ſecundum antiquos Cano- 220
nes prohibentur Monachis, videlicet pœnitentias
 impo

imponere, præterquam ſibi ipſis, *capit. 1. capite interdicimus 16. q. 1.* & mortuos ſepelire, niſi Monachos ſecum commorantes, vel aduenientes Fratres qui apud eos deceſſerint, aut aliis eccleſiaſticis officiis deſeruire, *cap. 2. cum ſeqq. 16. quæſt. 1.* niſi Presbyteri, aut Epiſcopi fiant, & ſint docti, probatæque vitæ, Apoſtolorum figuram tenentes, quod eis ex priuilegio conceſſum eſt, vt habetur *in cap. doctu, & in cap. ex auctoritate 16. q. 1.* & nouas ac ſeparatas cellulas ſine licentia inſtituere, *cap. cellulas, cum ſeq. 18. q. 2.* & alia his ſimilia, quæ magis ad Monachos propriè pertinent, & hodie in multis correcta ſunt & mutata. Et quædam ad ſolos Abbates, vel Præpoſitos Religionum pertinent, quæ ſupra de Abbatibus & infra de Præpoſitis Religionum referuntur.

221 Decimotertiò, omnibus Religioſis cuiuſuis Ordinis prohibitum eſt, provt infra vigore quorumcunque priuilegiorum, abſoluere à caſibus in Bulla Cœnæ Domini, aut Ordinario loci reſeruatis, vt ſtatuitur in nouiſſima declaratione, cuius tenor eſt, vt ſequitur. *Sacra Congregatio S. R. E. Cardinalium negotiis & conſultationibus Epiſcoporum & Regularium præpoſita cenſuit, per confirmationes priuilegiorum, quas Regulares à Sede Apoſtolica poſt S. Concil. Trid. obtinuerunt, nequaquam remiſiſſe priuilegia per prius ab eodem Concilio, ac deinde etiam ipſius Congregationis decretis ſublata, atque extincta, ſi qua habeant, abſoluendi à caſibus Ordinario loci reſeruatis, queadmodum, nec indulta abſoluendi à caſibus contentis in Bulla, quæ in die Cœnæ Domini legi conſueuit, vt pote ſublata per annuam ipſius Bullæ publicationem vires aut robur acquiſiuiſſe ex ſubſequentibus priuilegiorum confirmationibus, ac proinde Regulares cuiuſuis Ordinis, Congregationis, Societatis, & inſtituti etiam neceſſariò exprimendi, nec intra nec extra Italiam in vim priuilegiorum aut confirmationum eiuſmodi quas vel hactenus obtinuerunt, vel deinceps foree obtinebunt poſſe quemquam abſoluere ab eiſdem caſibus in Bulla Cœnæ, aut ordinario loci reſeruatis; at ſi ſecùs egerint, abſolutiones nullas atque irritas fuiſſe & fore, ab aliis verò caſibus, & cenſuris Sedi Apoſtolicæ reſeruatis, ſiquidem Regulares habent à Sede Apoſtolica abſoluendi facultatem, illam extra Italiam minimè ſublatam fuiſſe iiſdem S. Congregationis decretis hac de re editis iuſſu ſanctæ mem. Clementis VIII. Quam S. Congregationis ſententiam Sanctitas ſua ad ſe relatam probauit, mandauitque ab omnibus, ad quos pertinet, inuiolabiliter obſeruari. Romæ 17. Nouembris 1628. F. A. Card. S. Honufrij. P. Fagnanus Secret.* Ex qua declaratione patet ceſſare illud, quod Doctores communiter hac de re aſſerebant, videlicet declarationem eiuſdem S. Congreg. factum auctoritate Clementis VIII. quatenus auferebat Regularibus poteſtatem abſoluendi à caſibus Papæ, vel Epiſcopo reſeruatis, pro ſola Italia, & non pro aliis prouinciis fuiſſe factam, & publicatam, vt aſſerebant Fr. Emman. *in addition. ſum. tom. 4. cap. 118. num. 18.* Fr. Ioan. de la Cruz *in ſua epitome lib. 2. c. 6. fol. 163. col. 2. verſ. ſi arguas ſecundo,* Suar. *de Pœnit. diſp. 30. ſelect. 3. num. 16. in fine,* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 1. lib. 2. cap. 23. num. 36. ad fin.* Villalob. *p. 1. ſum. tract. 9. diffic. 62.* Portel. *in dub. Regul. verb. Confeſſor erga ſæculares num. 22. verſ. at ſicut, & verb. Caſus reſeruati n. 6.*

222 Sed circa omnes Regulares eſt præterea ſciendum quòd non poteſt aliquis Regularis ſolus in Parochiali, vel alia Eccleſia præfici abſque ſocio eiuſdem regulæ, & ſui Superioris licentia, *capite 2. & c. quod Dei timorem, de ſtatu Monachor. d. Clem. Ne in agro, §. ad hæc, eod. tit.* & habetur *in capite 1. & 2. diſtinct. 58.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 6. cap. 6. fine,* Illuſtriſſ. Dom. meus Roderic. à Cunha *in comm. ad cap. 1. n. 15. diſt. 55.* Hæc autem 223
Iura procedunt vbi Eccleſia eſt monaſterio plenè ſubiecta, itavt Parochus illius poſſit ad nutum Abbatis reuocari ad monaſterium, gloſſ. *verb. ad clauſtrum in d. Clem. ne in agro, §. ad hoc,* Abb. *in dict. cap. quod Dei timorem, ſub num. 9.* Verùm quando Parochialis à monaſterio non dependet, res eſt dubia, nam Doctores magis communiter in eam conueniunt ſententiam, vt inſpecta Iuris communis diſpoſitione Regularis de eadem ſui Superioris licentia abſque vlla Apoſtolica diſpoſitione ad illam promoueri valeat, vt per Abb. *in dict. cap. quod Dei timorem, ſub num. 7.* Seln. *de benefic. p. 3. q. 70. num. 1.* late Lambert. *de iure patron. lib. 2. p. 1. q. 7. princ. art. 19* Gambar. *de offic. & poteſt. Legatò à Latere lib. 8. tit. de poteſt. Legati in Regulares exemptos, numero 22.* Sed Curia Romana inſpecta ſola diſpoſitione Iuris communis non eiuſdem ſemper videtur fuiſſe ſententiæ, ſiquidem *in deciſ. 5. de iure patron. in nouis,* ſequuta eſt opinionem, vt nequeat Monachus ad Parochialem promoueri, niſi ex Apoſtolica diſpenſatione, & hoc etiam decreuit *in deciſ. 28. de præbend. in nouis,* & apud Ægidium *deciſ. 132. & 214.* & apud Cluſan. *deciſ. 170.* vbi expreſſiùs cenſuit collationem Monacho factam de Parochiali abſque diſpenſatione, nullius eſſe momenti, etiamſi Motu proprio ſit facta, & apud Guidob. *deciſ. 95.* & apud Verall. *deciſ. 85. p. 1.* cenſuit Canonicum regularem poſſe ad Parochialem promoueri, dummodo adſit Epiſcopi diſpenſatio, recedens *à deciſ. 5. de iure patron.* & probans dicta Doctorum *in d. cap. quod Dei timorem.* Sed quicquid ſit de Iure communi, hodie Regulares nullatenus poſſunt ad Parochiales, vel ad ſæcularia beneficia promoueri ex diſpoſitione S. Concilij Trident. *ſeſſ. 14. de reformat. cap. 10. & 11. & ex reg. Cancell. 42. ſeu 43.* quibus cauetur vt regularia beneficia Regularibus, ſæcularia verò ſæcularibus conferantur, provt vidimus *lib. 3. cap. 4.* & declarauit S. Congregat. Concilij per hæc verba. *S. D. N. Gregorius XIII. noluit licere Canonicis Regularibus Congregationis Lateranen. etiam de licentia ſui Generalis abſque permiſſu Summi Pont. aſſumere curam animarum etiam ad tempus, multóque minus beneficium Curatum ad tempus.* Vnde iam praxis inoleuit, vt Monachis & aliis Regularibus non concedatur indultum retinendi beneficia curata, vt teſtantur Mandoſ. *in praxi ſignat. titul. de diſpenſat. verſ. Monachi, & tit. de licentia, verſ. Fratribus Mendicantibus, & verſ. licentia præuiſſa,* Hoied. *de incomp. benefic. part. 1. cap. 24. verſ. hoc tamen.* At ex ſpeciali indulto Pij V. ad preces 224
inuictiſſimi & Catholici Regis Philippi II. *ſub die 3. Martij 1567.* conceſſum eſt Capitulis prouinciarum Indiarum quorumcunque Ordinum etiam non Mendicantium, vt poſſint impartiri licentiam ſuis Fratribus, vt in monaſteriis ſui Ordinis, vel extra commorantibus in locis aſſignatis, & aſſignandis officium Parochi exerceant, Sacramenta miniſtrando, provt hactenus conſuêre Ordinariorum licentia minime requiſita, & quòd vbi dicti Religioſi curam animarum exercent, nihil innouent Epiſcopi, provt teſtatur Fr. Emman. *quæſt. Regul. tom. 1. q. 34. art. 1.* licèt hodie, vt audio, diligentia Illuſtriſſimi & Reuerendiſſimi D.D. Ioannis de Pelafox Epiſcopi Tlazcalen. mei amiciſſimi, huiuſmodi doctrinæ,

&

& Parochiales Eccleſiæ ad Clericos ſæculares peruenerint, & iam apud Regulares non ſint propter aliqua inconuenientia.

225 Et vbicumque præficitur Regularis debito modo in Parochiali monaſterio non ſubiecta, tunc non eſt neceſſarius ſui Ordinis ſocius, quia cum Religioſus ille Abbati non ſubiiciatur, non eſt cur ei ſocium dare debeat. Ita docent *in d. Clem. ne in agro*, Card. *num.1.oppoſ.4.* Anchar. *n.32.q.26.* item *in d.cap.quod Dei timorem*, idem Cardin. *num.6.q.4.* Anchar. *n.9.* & Ioan. Andr. *n.17.* Anton. Cuch. *lib.3. inſtitut.maior.tit.1.n.159.* Azor. *inſtit.moral.part.1.*
226 *lib.12.c.19.q.14.* Vnde Religioſus factus Epiſcopus non obligatur ad tenendum ſecum ſocium ſui Ordinis, niſi ex quadam decentia & honeſtate, Azor. *inſtit.moral.p.1.lib.12.cap.7.q.4.* Sanch. *d.c.6.*
227 *num.21.* Nec poteſt Regularis animarum curam in Eccleſia vbi Monachi collegialiter habitant, exercere, *c.1. & per tot.16.q.1.cap.1.pen. & fin.de capellis Monach.d.Clem.ne in agro,§.ad hæc,de ſtatu Mo-*
228 *nach.* Nec Canonicus in ſæculari Eccleſia, eligi, arg. *cap.in noua 16.q.7. & cap.cum cauſam quæ inter, de*
229 *elect.* Sanch *d.tom.2.lib.7.c.29.n.72.* Nec quodcumque beneficium ſimplex de iure obtinere poteſt, *cap.quorumdam*, vbi *gloſſ.74. diſt. cap.ſuper eo*, vbi Panor. *de Regularibus*, & notatur *in d. cap.quod Dei timorem,de ſtatu Monach.* vbi Abb. *n.5. & 7.* Card. *n.7.q.5.* Sylu. *de benefic.p.3.q.70.num 3.* Gregor Lopez *l.25.verb.Igleſias,tit.7.part.1.* Hored. *de incompatib.benefic.p.1.q.vlt.n 96.* Flamin. Pariſ. *de reſign. benefic.lib.4 q.5.num.1.& 2.* Fr. Emman. *quæſt. Regular.tom.1.q.34.art.4.& tom.3.q.53.art.2.* Monald. *conſ.69.num.2.vol.2.* Azor. *dict.tom.1.lib.12.cap.19. q.13.& tom.2.lib.6.cap.4.q.22.* Sanchez *dict.lib.7. cap.27.num.75.*

230 Non prohibetur autem quilibet Religioſus in Epiſcopum eligi, *Clem.1.de elect.* & ſupra *de Epiſcop.elect.* oſtendimus. Sed conſentire electioni non poterit abſque ſui Superioris licentia, niſi ab ipſo Romano Pontifice ſit electus, *cap.ſi Religioſus, de elect.lib.6.* Fr. Emman. *quæſt.Regul.tom.2.q.58.art.1.* Paul. Layman. *in quæſt. Canon. de Prælat. Eccleſ.electiōn.q.189.* Sanch. *d.lib.7.cap.29.n.57.* Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c.1. num.1. diſt.58.* Iſte autem Superior debet eſſe immediatus Conuentus, vbi Religioſus electus moratur, vt tenent *in dict.cap.ſi Religioſus*, Domin. *num.7.* Ioan. Andr. *n.2.* Anch. *n.3.in fine*, Franch. *n.1.notab.3.& in Clement.fin.eod.tit.de elect.* idem Anch. *n.1.notab.2.* Card. *q.2.& 8.n.6.& 7.* Imol. *q.2.n.4.* & Boniface. *n.10.& 33.* Fr. Emman. *quæſt.Regul.tom.3.q.53.art.2.* nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regular.reſolut.15.n.56.* Sanch. *d.cap.26.n.65.* & Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment.ad dict. c.1.num.5.* id intelligentes, & præcipuè duo *vltimo loco* citati, niſi aliud in Conſtitutionibus Religionis, aut priuilegio particulari caueatur: Epiſcopi quoque licentia deſideratur præter Prælati conſenſum ſi beneficium non pleno iure monaſterio ſubſit, vt Religioſus ad illud promoueatur; ſecùs verò ſi pleno iure ſub monaſterio; vt per Fr. Emman. *d.tom.3.q.53.art.2.* Leſſi. *de iuſtit.lib.2.cap.41.dub. 12.num.98.verſ.ibi notandum*, Sanchez *dict.cap.29. num.66.*

231 Imò multi Doctores exiſtimant exigi quoque Superioris prædicti licentia, vt Religioſus conſentire poſſit de ſe ad Summum Pontificatum factæ promotioni, gloſſ. *verb.ad ordinandum, in cap.quam ſit 18.q.2.* Lambert. *de iure patron.lib.2.p.1.quæſt.7. art.19.num.22.* Roch. *eod.tract.verb.honorificum,q.4. n.13.* Greg. Lop. *l.22.verb.Igleſias,tit.7.p.2.* Syluest. *verb.Religio 7.q.9.* Emman. Sa *eodem verb.num.63.* Fr. Emman. *tom.1.q.35.art.5. in princip.* Iacob. de Graff. *in aureis deciſ.p.2.lib.3.cap.20.n.1.* nouiſſimè Hieronym. Roderic. *in compendio quæſt. Regul.reſol. 15.n.54.* Contrarium verò probabilius mihi videtur, ex eo quia, vt notatur *in cap.licet,de elect.* contra Pontificem à duabus Cardinalium partibus electum nulla exceptio præter hæreſim opponi valet: & ideo hanc partem tuentur Barbat. *de præſtantia Cardinal. q.1.num.vlt.* Roſell. *de poteſt.Imper. & Papæ,cap.79. n.54.* Pacian. *de probationib. lib.2.cap.34. num.112.* Sanch. *d.lib.7.cap.19.n.58.*

Nec valet generalis conceſſio facta Religioſo 232
de conſentiendo electioni, ſi quam ſe contigerit fieri, quia viam aperit ambitioni, *Clem. fin. de elect.* Hieron. Roderic. *d.reſol.15. num.r.56.* vbi *num.60.* idem dicendum ait de ſpeciali licentia, vt ſi Prælatus concedat Regulari, vt poſſit acceptare ſi eligatur ad talem Eccleſiam fortè vacantem, quia ſubeſt eadem ambitionis ratio, & *num. 61.* poſt gloſſ. *verb.nullius in d.Clem.fin.* & ibi Card. *q.11.num.14.* Imol. *num.12.* & Boniface. *numer.27.* Similiter ſubdit non valere licentiam, etſi tunc electio facta eſſet eius Religioſi ignaro Superiore, ſed debere dari licentiam conſentiendi tali electioni, quæ de ipſo eſt facta in tali Eccleſia. Debet autem cum electus fuerit Religioſus intra tempus ei aſſignatum præſtare conſenſum, alioquin electione illa ipſo iure priuatur *Extrauag. ſi Religioſus, de electione inter communes.*

At ſi Prælatus iniuſtè denegauerit licentiam 233
Religioſo vt ſuæ promotioni conſentiat, ad id cogendus eſt per alium ſuperiorem, vt per Cuch. *inſtitut.maior.lib.3.tit.1.numer.154.* Leſſium *de iuſtit. lib.2.ca .41.dub.12.numer.96.* Sanchez *dict.cap.29. numer.68.* vbi *numer.70.* addit poſſe Religioſum re- 234
nunciare promotioni de ſe factæ ad beneficia ſæcularia, aut Epiſcopatus, nec ad id cogi poſſe à ſuperiore, quia non tenetur obedire in iis, quæ excedunt obedientiæ Regularis metas, ac per conſequens non eſſe integrum Abbati acceptare ſine conſenſu ſubditi electi, id enim pendet à perſonali ipſius voluntate, & reſpicit perſonam Monachi; vnde ex eadem ratione nec ſolus Abbas poteſt renunciare illi promotioni abſque conſenſu Monachi, refert & ſequitur nouiſſimè Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regular. reſolut.15.numero 57.*

Epiſcopus verò factus Religioſus aut alteri Ec- 235
cleſiæ deputatus tenetur nihilominus ad ſuæ Regulæ obſeruantiam circa tria vota ſubſtantialia, & ad habitum deferendum, de quo latè Sanchez *d. tom.2. lib.6. cap.6. à princ.* & diximus *ſuprà in cap. 9. de Epiſcopis & eorum elect. verſ. quoad tria.* Nec 236
propterea quod reditus Eccleſiæ ſuæ adminiſtrat dicitur proprium poſſidere, quia ratione officij eſt rerum Eccleſiæ diſpenſator, non dominus *cap. dilectos cum ſeqq.16.quæſt.1.cap.2.§.1.de ſtatu Monach.* & faciunt quæ latè diximus *libr. 3. capit. 17. de fruct.verſ.13.* Ab obedientia tamen, & iuriſdictio- 237
ne Prælatorum Regularium abſoluitur, ſi eſt Epiſcopus, ſolique Pontifici Maxim. ſubditur, *cap. vnic. 18.quæſt.1.* Sanchez *dict. lib.6.cap.6.num.2.* ſimiliter factus Epiſcopus abſoluitur à ieiuniis, vigiliis, & cantu, & aliis, quæ officio eius, & dignitati repugnant, arg. *cap.ſi Rector 45. diſt.* Tenetur autem ad omnia, quæ ſine Prælationis, vel officij ſui præiudicio poterit obſeruare, *cap.nemo 16.quæſt.1. cap. Monachum 20. q.1.* vt diximus *ſuprà in dict. cap.9.*

238 *cap.9.verſ.quoad cæteras,cum ſeq.* Officium verò iux-
ta ritum ſuæ diœceſis,non verò iuxta ritum ſuæ re-
gulæ tenetur recitare, vt cenſuit Rituum Congreg.
239 *ſub die* 11. *Iunij* 1606. & eius ſocius Regularis po-
teſt in recitando Officia , cum Epiſcopo ſe confor-
mare & ſatisfacit,ex eadem S.Congreg.promoto ad
Epiſcopatum 11.*Iunij* 1605.
240 Si verò Religioſus ad beneficium Parochiale ali-
cuius Eccleſiæ promotus fuerit, concordant omnes
Doctores ſtatim citandi, teneri cum votis Religio-
nis,& præcepto portandi habitum, vt de Epiſcopo
ſuprà diximus. Quoad obedientiam verò Prælato-
rum Religionis ſic diſtinguũt communiter Docto-
res:ſi Eccleſ. illa nullatenus ſubiiciatur Prelaris mo-
naſterij,eximitur ille Religioſus ab obedientia Præ-
latorum religionis, *cap. Parochia* 16.*q*.1. ſed ſubie-
ctus manet imperio Epiſcopi , qui de cætero erit
ſuus Abbas. Si verò ſubiciatur Prælatis religionis
quoad ſola temporalia, eximitur, quoad ſpiritualia
ab illorum obedientia , *cap. viſis, cap. ſane* 16.*q*.2.ſi
verò eis ſubiecta ſit quoad omnia manet plenè il-
lis ſubiectus;ita Greg.Lop. *l.26.verb.proprio,tit.7.
q.1.* Syluest.*verb.religio* 7.*q*.11.Marc.Anton.Cuch.
*lib.3.inſtit.maior.tit.1. num.*158. Fr. Emman.*quaſt.
Regular.tom.1.quaſt.34 art.6.* Sanch. *d.lib.6.cap.6.
numer.*39. vbi etiam ſubdit huiuſmodi Parochum
Regularem ab iis ſolùm obſeruantiis Regularibus
abſolui, quæ in Eccleſia ſæculari vnà cum munere
commodè ſeruari nequeunt ; tenerique illum ad
eas obſeruantias,quæ potiùs adiuuant, vel non im-
pediunt id munus , & *num.*38. reſoluit eum abſol-
ui ab officio diuino iuxta ritum ſuæ Religionis
perſoluendo, quia iuxta ritum ſuæ Eccleſiæ perſol-
uere debet.
241 Prætetea ſciendum quòd omnes Religioſi om-
nibus Clericorum priuilegiis gaudent , quæ Reli-
gioni non repugnant, *cap. doctos, cum ſeq.& cap.ge-
neraliter* 16.*q*.1.& *ſuprà de priuileg.Clericor.* oſten-
dimus, & à multis grauaminibus ſunt immunes, in
quibus moleſtati, aut grauati ab Eccleſiarum, Præ-
latis prohibentur *cap.nimis , lc.1. & 2.de exceſſibus
Prelat.Clem.1.eod.tit.* vbi numerantur triginta gra-
uamina, quæ Epiſcopi Religioſis inferebant, quæ
potiùs monaſteria in communi videntur concerne-
re, vt infrà *lib.ſequenti* ſuo loco videbimus,quædam
tantummodo hîc referemus , quæ perſonas ipſas
contingere videntur.
242 In primis namque prohibentur Epiſcopi Reli-
gioſum aliquem ordinare , aut Eccleſiæ præficere
inuitis Monachis,aut Superioribus ſuis,*cap.Mona-
chi,cum ſeqq.16.q.1.cap.luminoſo* 18.*quaſt.2. cap.ad
aures,de tempor. ordinat.* Maiol.*de irregul. lib.4.cap.*
20.*num.2.* Fr.Emman. *quaſt.Regul.tom.3. quaſt.23.
art.1.* Nau.*conſ.25. poſt numer.1.de tempor. Ordin.
in nouis.* Verùm cùm licentia ſiue litteræ Superio-
ris Religioſi ordinandi ad manos Epiſcopi perue-
nerint , ſuum non erit inquirere ſi nomina eiuſ-
dem Religioſi ordinari volentis, & deſiderium fue-
243 rit propoſitum in Eccleſia teſtimoniúmque extet
de illius natalibus,ætate,moribus,& vita, à fide di-
gnis , quæ in ordinandis omnibus inquirenda eſſe
decernit Concil. Trident. *ſeſſ.23. de reform. cap.5.*
ſiquidem Congregatio eiuſdem Concilij cenſuit
ad Regulares minimè extendi diſpoſitionem præ-
fatam, in quibus ſatis ſit Epiſcopo teſtimonium ha-
bere ab ordinandorum Superioribus Regularibus
affirmantibus, & atteſtantibus, prædictos nullo re-
quiſitorum indigere , eiuſque fidei ſtandum eſſe
præterquam circa doctrinam , pro qua ſubiiciuntur
Epiſcoporum examini : ita deciſum referunt Hen-
riq.*in ſum.lib.10.c.23.§.4.in gloſſ.lit.L.* Vgolin. *de
officio Epiſcopi cap.26.§.18.n.2. verſ.tertio excipiun-
tur regulares,& §* 20. *num.*8. Ludouic. Miranda *in
man.Prælat.tom.1.q.28.art.2.*Campan.*in diuerſ.Iu-
ris Canon. rub.12.cap.13. num.*35. Et præterquam 244
circa interſtitiorum diſpenſationem , quæ ab Epiſ-
copo eis concedenda eſt ex cauſa ſibi per atteſta-
tionem ſuorum Superiorum manifeſta, vt atteſtan-
tur Hieron.à Sorbo *verb. Ordines ſacrè , verſ. quoad
ſecundum,* Fr.Emman.*in explicat. Bulla Cruciata, ad
fin.* Petr. de Ledeſma *in ſum. p.1. de Sacram. vbi de
Sacram.Ordinis,cap.8. verſ. la dificuldad.* Ioan. Ba-
ptiſta Confect. *in collect.priuileg.fol.*136. Piaſec. *in
praxi Epiſcop.p.1.cap.1.num.50.pag.*58.Aloyſ.Ricc.
*in deciſ.Curia Archiep.Neapolit.p.1.deciſ.*81. *num.1.
& in praxi rerum fori Eccleſ. deciſ.*561. *in 1. edit.*
aliàs *reſolut.*483.*num.5.in 2.edit.* Henriq.*d.lib.10.
cap.23.§.4. in commento lit.L.* Proſp. de Auguſtino
in addit.ad Quarant.verb. Ordo.propè finem, Vgol.
de officio Epiſcopi, cap.20.§.1.num.2. & cap.27.n.3.
Bonacin.*de Sacrament.diſput.*8. *quaſt. vnic.punct.5.
num.* 34. Homobonus de Bonis *de examine Eccleſ.
tract.2.cap.2.quaſt.15.in fin.* Menoch.*de arbitr.caſu*
564.Portel.*in dubiis Regularib.verb. Ordines ſacri,
n.5.* Ego ipſe *d.p.2.de officio & poteſt. Epiſcopi, p.2.
alleg.18.num.10.*Nauar.*in ſingular. Canon.concl.*78.
numer.4. Ludouic. Miranda *in man. Prælator.tom.1.
q.38.art.7.concl.1.* vbi *concl.3.* ſubdit, Abbates Re- 245
gulares poſſe per ſeipſos Ordinibus minoribus
ſubditos ſuos Regulares ordinare,ad eoſque ſpe-
ctare , non verò ad alium,cum eiſdem in interſti-
tiis diſpenſare. Nec Prælati Religioſorum con-
feſſiones , ipſis inuitis, prohibentur audire , con-
tra ſui Ordinis inſtituta , eiſque pœnitentias in-
iungere , Euchariſtiam exhibere , aut ne Eucha-
riſtiam in ſuis Eccleſiis ſeruent prohibere , & ne
Fratres ſuos in ſuis Eccleſiis ſepeliant interdicere,
cap. Agapitus 16.*q*.1. vel compellere vt apud Ec-
cleſias ſuas ſepeliant , & ibi eorum exequias cele-
brent , & circa campanas eorum , & cœmeteria
Diuinorum celebrationem , & primæ Miſſæ , &
numerum Fratrum & Sacerdotum , ceterorum aut
lampaduoi,& ornamentorum taxationem, & obla-
tiones , quæ eis offeruntur, & alia ſimilia, à quibus
grauaminibus Papa præcipit abſtineri, *in cap. nimis
iniqua,& in cap.nimis parua,de exceſſ.Prælator.& in
Clem. Dudum,§.caterùm,de ſepultur.& in Conc.La-
teranen.ſub Leone X.ſeſſ.11.in fine.* Et denique olim 246
prohibebantur Epiſcopi Miſſas ſolemnes in Eccle-
ſiis Monachorum celebrare , ne in Dei ſeruorum
receſſibus vlla popularis præberetur conuentus oc-
caſio, *cap.luminoſo* 17.*quaſt.*2. Hodie verò in om- 247
nibus Eccleſiis ſuæ Diœceſis quantumuis exem-
ptis,& priuilegiatis Miſſas & diuina officia cum aſ-
ſiſtentia ſuorum Canonicorum , etiam in Pontifi-
calibus poſſunt celebrare , ſiue ab aliis , ſine tamen
Pontificalibus, celebrari facere, & in eis habere cir-
culos,contradictores per cenſuras cogendo, vt cen-
ſuit S. Rituum Congreg. *in Ferrarien.* 20. *Iulij*
1600. *& in Alexandrina S. Petri in Breglio.* 7. *Fe-
bruarij* 1605.*in 3.dub.* Tenentur enim & cogi poſ-
ſunt ipſi exempti à iuriſdictione Epiſcopi illum ad
Pontificalia exercenda in eorum Eccleſiis admitte-
re , eique primum locum , & omnes præcedentias
concedere, ex eadem S. Congregatione *in Tullen.5.
Decembris* 1616.

CAPVT

CAPVT XLIV.

De Monialibus, & ſacris Virginibus.

SVMMARIVM.

1 *Mulierum cœnebia quare introducta?*

2 *Monaſteria ſanctarum mulierum in eremis olim fuerunt erecta, & poſtea in ciuitatibus.*

3 *Religioſa fœmina Moniales, ſeu antiquiori vocabulo ſanctimoniales appellantur, aut ſorores.*

4 *Virgines Deo dicandæ non coactè, ſed voluntariè debent ingredi Religionem, unde non ſunt metu ad id compellendæ.*

5 *Cogentes vi coactiua non inductiua mulierem ingredi Religionem, excommunicationis ſententiæ ſubiacebunt.*

6 *Congentes mulierem monaſterium ingredi, ingreſſu non ſequuto. Vel vt non profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, non excommunicantur.*

7 *Puellæ receptio cauſa induendi habitum probationis in Religione prohibetur, niſi duodecim annis ſit maior.*

8 *Puella in Religionem admittenda, quamuis in legitima ſint ætate, prius ab Epiſcopo vel eius Vicario examinanda, & earum voluntas diligenter exploranda.*

9 *Exploratio voluntatis puellarum profiteri volentium vtroque tempore, ſcilicet ingreſſus, & profeſſionis facienda ad Epiſcopum pertinet, quamuis monaſterium ab eius iuriſdictione ſit exemptum.*

10 *Epiſcopus poteſt Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis pœnis ſibi bene viſis prohibere Abbatiſſis, & Superioribus regularibus Monialium ipſis regularibus ſubiectarum, ne qua puella profeſſionem emittat, niſi prius explorata eius voluntate ab ordinario.*

11 *Explorare quando debeat Epiſcopus voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio ad petitionem illius, qui vult eam in vxorem ducere.*

12 *Vicarius, niſi Epiſcopo impedito, non poteſt explorare voluntatem puellæ profiteri volentis.*

13 *Filij aut filiæ ſi à parentibus in infantia Religioni tradantur vt ſint Religioſi, an & quando teneantur perſeuerare, vel poſſint egredi, oſtenditur.*

14 *Religioſæ fœminæ omnes caput ſuum velare conſueuerunt.*

15 *Velamina Monialium ſex inueniuntur.*

16 *Conſecratio in ſolis virginibus locum habet, & ab Epiſcopo ſolo poſſunt virgines conſecrari.*

17 *Conſecratio Virginum in quibus diebus facienda? oſtenditur.*

18 *Conſecratio Virginum nonniſi in die Dominice, & inter Miſſarum ſolemnia facienda.*

19 *Moniales virgines ante 25. annum completum non ſunt conſecrandæ.*

20 *Conſecratio Virginum eſt ordinis Epiſcopalis, & non poteſt delegari non habenti illum ordinem.*

21 *Conſuetudo benedicendi virgines non amplius eſt in vſu, ea tamen ſeruanda eſt, ſi alicubi vigeret.*

22 *Moniales quæ ſunt ordinis Mendicantium non conſecrantur.*

23 *Puella non admittitur ad habitum, niſi duodecimo ætatis anno completo, abſque S. Congregationis licentia.*

24 *Habitum Regularem ſuſcipere & profeſſionem emittere non poſſunt vltra duas ſorores in eodem monaſterio abſque S. Congregationis licentia.*

25 *Victum, & veſtitum ſubminiſtrare tenentur conſanguinei, vel parentes puellæ à tempore ſuſcepti habitus vſque ad profeſſionem, quamuis dos in depoſito exiſtat.*

26 *Moniales ad profeſſionem, nec ad chorum admitti non debent niſi legere nouerint.*

27 *Nouitio cùm veſtiuntur, vel profeſſionem emittunt non licet Epiſcopis a propinquis, vel ab alio quocunque donatum, comeſtibilia, & linea etiam parui momenti accipere.*

28 *Monialium numerus in omnibus monaſteriis is præfigatur, quæ ex reditibus ordinariis ſuſtentari valeant; à quo autem ſit facienda huiuſmodi præfixio, oſtenditur.*

29 *Monialium in monaſteriis regni Portugalliæ is tantum numerus ab Epiſcopis præfigi ac conſeruari iubetur qui ex reditibus propriis eorumdem monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis congruè poſſit ſuſtentari.*

30 *Propinarum abuſus pro ea die qua nouitia veſtiuntur, vel Profeſſionem emittunt, in Regno Portugalliæ tolli mandatur.*

31 *Dotales eleemoſynæ apud Monialium conſanguineos, vel affines nullatenus relinquantur, ſed antequam puella habitum ſuſcipiant deponantur actualiter apud mercatorem.* &c.

32 *Eleemoſyna, quæ per pactum ſacriſtis, & infirmariis monaſteriorum Monialium dari ſolent, non comprehenduntur ſub prohibitione propinarum.*

33 *Moniali aliqua mortua intra numerum præfixum ad reliquas ſpectat capitulariter votiſque ſecretis eam puellam, quæ eis viſa fuerit, ad locum huiuſmodi intra numerum vacantem admittere.*

34 *Moniales, quæ de licentia S. Congregationis recipiuntur ſupra numerum in quolibet monaſteria conſtitutum, non ſubrogantur in locum Monialium decedentium intra numerum.*

35 *Moniales vslare tam intra, quàm ſupra numerum abſque dotali eleemoſyna nequaquam recipi debent.*

36 *Depoſitum dotalium eleemoſynarum Monialium in locis in quibus non adſunt mercatores, aut, banchi, faciendum eſt in manibus probi viri, & facultoſi.*

37 *Monialibus nullatenus licet recipere pecunias vel aliquam aliam rem anticipatò ad computum eleemoſynæ dotalis, quam quæuis puella habitum Monachalem ſuſceptura perſoluere debet.*

38 *Dotales eleemoſynæ Monialium ſolui debent in ære, nec aſſignatio bonorum ſtabilium, aut cenſuum permittenda.*

39 *Moneta in valore regulariter tempus contractus attenditur.*

40 *Conuerſa Monialium debet eſſe puella virgo, prædita qualitatibus neceſſariis, capitulariter, votiſque ſecretis Monialium admiſſa.*

41 *Dos non ſpectetur in Conuerſis Monialium admittendis, ſed neceſſitas monaſterij.*

42 *Moniales Franciſcanæ primam regulam obſeruantes prohibentur tantum recipere Conuerſas.*

43 Monia

43 *Moniales S. Clara regulariter non habent Conuerſas, nec eis ancilla laica dantur in communi.*

44 *Conuerſa Monialium nullo modo permitti debent, vt exeant, aut videre ſe ſinant ad effectum claudendi, vel aperiendi iannam monaſterij, ſed id muneris alteri extra clauſuram degenti committatur.*

45 *Conuerſa ad monaſteriorum pauperum ſubleuamen recepta, vt ad conqueritandas eleemoſynas mittantur, quibus qualitatibus pradita eſſe debeant? oſtenditur.*

46 *Conuerſas ad quaſtuandum, aut ad quodlibet aliud negotium peragendum, mittere non poſſunt Moniales ſi ex redditibus commodè ſuſtentari valeant quacumque conſuetudine non obſtante.*

47 *Conuerſa vbi ſunt ad quaſtuandum, non ſunt puella educationis cauſa introducenda, abſque Sedis Apoſtol. ſpeciali licentia.*

48 *Collectori Portugallia licet Monialibus licentiam concedere introducendi mulieres pro earum ſeruitio in monaſterio.*

49 *Fœmina non ſunt facilè in obſequium, & famulatum Monialium intra monaſteria intromittenda, quamuis ſint honeſta vita.*

50 *Epiſcopi nullatenus permittant puellas educationis cauſa in Sanctimonialium monaſteria introduci, niſi S. Congr. licentia ſuffultas.*

51 *Puella qualiter introducenda, & tenenda cauſa educationis in monaſteriis Monialium? oſtenditur.*

52 *Puella educationis cauſa in monaſterium introducta, ſi poſt atatem 25. annorum ibi permaneat, nullam excommunicationem, aut cenſuram aliquam incurrit.*

53 *Moniales in earum monaſteriis puellas educationis cauſa recipere non poſſunt, niſi pro eis ibi loca particularia deſtinata, & conſtituta ſint.*

54 *Conſenſus Monialium omnium ſingulariter praſtitutus requiritur in receptione puella educationis cauſa.*

55 *Ancilla pro educandis non datur.*

56 *Pracedentia inter Moniales à die profeſſionis, non autem ſuſceptionis habitus Regularis debetur.*

57 *Moniales in bacchanalibus vel aliis temporibus recreationis ne vtantur habitu virorum, aut cuiuſuis ſpeciei armis ſe cingant, prohibere debet Epiſcopus.*

58 *Cibum externis parare, aut eſculenta vendere prohiberi debet Monialibus.*

59 *Monialium nulli conceditur facultas diſponendi de cellis ſuis poſt obitum.*

60 *Moniales vt in refectorio communi comedant, & in loco etiam communi laborent, curandum eſt.*

61 *Cantus ſimplex vel figuratus non permittatur in Eccleſiis Monialium à perſonis ſacularibus, benè tamen inter ipſaſmet.*

62 *Acceſſus ſacularium ad monaſteria Monialium permitti non debet ſub pratextu eas docendi ſonum cymbalorum, vel alterius inſtrumenti, aut etiam muſicam, vel cantum, etiam ad crates.*

63 *Hebraorum acceſſus ad monaſteria Monialium permitti non debet ad loquendum cum illis.*

64 *Miſſa ſacrificium celebrari non debet in infirmaria Monialium.*

65 *Moniales non debent appellari cum titulo domna, ſed ſororis.*

66 *Monialium victui quomodo ſuccurratur tempore careſtia? oſtenditur.*

67 *Moniales ſub perpetua clauſura iuſtis de cauſis conſtituta.*

68 *Clauſura Monialibus indicta ad conſeruationem honeſtatis.*

69 *Moniales ex quibus cauſis egredi liceat, expreſſit Pius V.*

70 *Incendij magni ſub nomine quid intelligatur? oſtenditur.*

71 *Infirmitatis lepra, & epidemia quid intelligatur? oſtenditur.*

72 *An Moniales poſſunt è monaſteriis exire ex aliis cauſis ſimilibus, vel vrgentioribus quàm contentis in conſtitutione Pij V.*

73 *Belli tempore quando poſſint Moniales è monaſterio exire.*

74 *Moniales quando poſſint de licentia Superioris tranſire de vno monaſterio ad aliud? oſtenditur.*

75 *Moniales poſſint ne ad perfectiorem Religionem tranſire.*

76 *Monialis tranſlatio in cauſis permiſſis non poteſt hodie fieri niſi id concedatur à ſacra Congr. & quatuor conditionibus adiectis.*

77 *Monialis, qua dum in proprio monaſterio aliqua de cauſa commodè corrigi non poteſt, ad aliud monaſterium correctionis gratia transfertur.*

78 *Moniales propter incorrigibilitatem non ſunt eiicienda ſimpliciter è monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt ad aliud transferri.*

79 *Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa ſi propter feudum tenetur perſonaliter praſtare iuramentum fidelitatis alicui domino ſaculari, poteſt cum honeſta ſocietate exire, modo ſtatim praſtito iuramento reuertatur.*

80 *Conuentus totus Monialium auctoritate Pralati locum mutat.*

81 *Moniales Conuerſa è monaſterio quando exeant ad petendas eleemoſynas.*

82 *Moniales Conuerſa poſſunt adhuc ob receptã conſuetudinem recipi, & ad profeſſionem admitti.*

83 *Moniales è ſuis monaſteris egredientes extra caſus exceptos ipſo iure excommunicata ſunt excommunicatione maiori lata ſententia ſumma Pont. reſeruata.*

84 *Comitantes Monialem è ſuo monaſterio egredientem excommunicationem reſeruatam incurrit, niſi id faciant moti compaſſione quadam naturali in extrema, vel graui neceſſitate.*

85 *Moniales quando dicantur è monaſterio exire ad effectum incurrendi excommunicationem lata ſententia reſeruatam, oſtenditur.*

86 *Moniali non poteſt licentia concedi è clauſtro egrediendi cauſa medendi morbo ita periculoſo vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa.*

87 *Moniali non licet egredi vt curam nepotum ſuorum gerat.*

88 *Abbatiſſa non poteſt è monaſterio exire vt viſitet adificium Eccleſia num ſibi placeat.*

89 *Moniali in caſibus exceptis, an liceat exire è monaſterio ſubiecto Epiſcopo, vel Superioribus Regularibus cum licentia ſuorum Pralatorum Regularium tantùm? oſtenditur.*

90 *Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius commiſſione egreſſus Monialis è monaſterio licentiam concedere poteſt.*

91 *Licentia concedenda Moniali ad exeundum in caſibus exceptis debet in ſcriptis obtineri.*

92 *Ingredi intra ſepta monaſterij Monialium nemini*

mini licet ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta.

93 *Prælati, & alij Monialium curam habentes earum monaſteria ingredi non poſſunt, niſi in caſibus tantum neceſſariis.*

94 *Infantes diſcretione carentes admitti poſſunt ad clauſtra Monialium abſque aliquius cenſura incurſu.*

95 *Pueri ſeptennes præſumuntur vſum rationis adepti ne poſſint admitti ad clauſtra Monialium.*

96 *Fœminæ non poſſunt admitti ad clauſtra Monialium.*

97 *Mulieres, quæ ſunt in diſcordia cum maritis, & eorum ſæuitiam timent, ſi extra culpam ſunt, debent ſi ſunt in monaſteriis tolerari, in poſterum verò non ſunt recipiendæ.*

98 *Mulier aliqua ſi venerit in ſuſpicionem marito, quod timet ne ab eo aliqua vis inferatur, debet permitti vt poſſit ingredi monaſterium Monialium dummodo, &c.*

99 *Mulieres nuptæ in monaſteriis Monialium recipi non debent.*

100 *Matribus præſtari non poteſt licentia ingrediendi monaſteria Monialium etiam ad inuiſendas filias morti proximas.*

101 *Viduæ nulla in monaſteriis Monialium recipiendæ ſunt, niſi Menſales fieri velint.*

102 *Epiſcopus non poteſt dare licentiam viduæ ingredi monaſteria Monialium, atque in habitu laicali permanere volenti, etiamſi toto tempore illic degere vellet.*

103 *Licentiam ingrediendi intra ſepta monaſterij in caſibus neceſſariis debet tantùm dare Epiſcopus, vel Superior.*

104 *Vicarius generalis ſpeciale mandatum habens in monaſteriis Epiſcopo ſubiectis auctoritate Ordinaria, in aliis verò Summo Pontif. ſubiectis delegata poteſt concedere facultatem ingrediendi Monialium monaſteria.*

105 *Prouiſor à Capitulo nominatus poteſt in monaſteriis ſibi ſubiectis concedere facultatem ingrediendi Monialium monaſteria.*

106 *Licentiam ingrediendi monaſteria Monialium exemptarum, & Regularibus ſubiectarum ad quem, vel quos pertineat, oſtenditur, & n. 107.*

107 *Monaſterium Monialium ſi alicui particulari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet, non poſſet Generalis, ſeu Prouincialis licentiam ingreſſus ad id monaſterium concedere, poterit tamen dum viſitat inquirere vtrum Prælatus ille iuſtè vſus fuerit hac facultate.*

108 *Abbatiſſa non poterit facultatem ingrediendi monaſterium concedere, niſi in caſibus repentinis, vel niſi habuerit generalem licentiam à Superiore, &c.*

109 *Fratres minores ad Monialium monaſteria abſque ſpeciali Summi Pontif. licentia ingredi non poſſunt.*

110 *Cardinalis, Epiſcopus, aut alius habens priuilegium ingrediendi Monialium monaſteria cum ſociis, quos ſecum aſſumere voluerit, non poteſt Fratres minores eligere,*

111 *Licentia ad ingrediendum Monialium monaſterium concedenda debet eſſe ſpecialis; & non ſufficit generalis, primo actu finitur, & extenditur ad ſocium obtinentis.*

112 *Licentia ad ingrediendum Monialium monaſterium non ſufficit tacita.*

113 *Licentia ſolemnitas vt in ſcriptis concedenda ſit ita obligat vt lethalis culpa ſit eam omittere.*

114 *Ingreſſus ad monaſteria Monialium ſine licentia in ſcriptis obtenta licitus videtur, ſi repentina ſuperueniat neceſſitas, quæ aditum ad Superiorem non permittat.*

115 *Ingredientes clauſtra Monialium, ſine licentia in ſcriptis obtenta, excommunicationem nulli reſeruatam incurrunt.*

116 *Excommunicationem reſeruatam incurrunt intrantes Monialium monaſteria ex præſumptione, & prætextu licentiarum ab Epiſcopis, vel ſuperioribus conceſſarum ſine ſufficienti ratione, & cauſa.*

117 *Excommunicatione reſeruata non afficitur ille, qui facultatem ingrediendi habet, ſed non ingreditur prætextu facultatis, aut illam haberet inualidè conceſſam, vel exiſtimaret ſibi licitum.*

118 *Licentia ingrediendi Monialium monaſteria concedi non poteſt, niſi ob cauſam neceſſitatis monaſterij, ſeu Monialium.*

119 *Neceſſitas monaſterij Monialium ob quam licitus eſt ingreſſus in illud, non eſt accipienda phyſicè pro ſtrictiſſima neceſſitate ſed moraliter.*

120 *Cauſa minor requiritur in concedenda licentia fœminis ingrediendi Monialium monaſteria quàm viris, matri, aut ſorori, quàm aliis.*

121 *Excommunicationem ipſo facto Papæ reſeruatam incurrunt obtinentes licentiam ingrediendi Monialium monaſteria, ſi ingrediantur pro libito, & ſine neceſſaria cauſa.*

122 *Licentiam ingrediendi monaſteria Monialium obtinens ex cauſa, quæ ſuberat tempore conceſſionis licentiæ, ſed tempore ingreſſus ceſſauit, non eſt tutus in conſcientia.*

123 *Confeſſarius iuſtam cauſam habet ingrediendi, dum alicuius Monialis confeſſionem ex præcepto regulæ, vel ex peculiari ipſius deuotione, aut conſolatione excepturus eſt, quam commodè ad feneſtellam audire non poteſt.*

124 *Confeſſarij ordinarij Monialium, tam ſæculares quàm regulares ſingulis quibuſque trienniis mutentur.*

125 *Confeſſarij extraordinarij Monialium bis, ſéve quotannis in communi, non autem in particulari eiuſdem deputari debent.*

126 *Confeſſarij Monialium à monaſteriorum, in quibus degunt, aut Religionis oneribus pro eo tempore duntaxat, quo in confeſſionibus audiendis occupantur, excuſantur.*

127 *Confeſſarij ordinarij Monialium non poſſunt vti opera Confeſſariorum Regularium, etiam pro Confeſſariis extraordinariis, niſi in caſu neceſſitatis.*

128 *Parochi, & curam animarum habentes non poſſunt Confeſſarij Monialium munere fungi.*

129 *Confeſſarij Monialium quouis tempore, etiam pulſata* Aue Maria, *in caſu neceſſitatis monaſterij ſepta ingredi poſſunt.*

130 *Sacramenta Pœnitentiæ, ſanctiſſimæ Euchariſtiæ, & Extremæ Vnctionis adminiſtraturus ingredi debet in clauſuram ſine ſocio.*

131 *Confeſſario infirmæ Confeſſionem audiente cellæ ianua aperta remaneat, & ambæ comitatrices ad eiuſdem cellæ ianuam morentur.*

132 *Ingreſſus in monaſteria Monialium ad adminiſtranda Sacramenta recta via eat, redeatque.*

133 *Confeſſori, nec aliis Regularibus ingredi licet monaſterium Monialium ſub prætextu ſepulturæ tradendi cadauer alicuius Monialis, niſi, &c.*

134 Con

134 *Confeſſarij, aut alij Monialium clauſuram ingredi non poſſunt ad conſpergendum cellas Monialium, aut alia loca aqua benedictâ in Sabbato ſancto.*

135 *Confeſſionalia Monialium in exterioribus Eccleſiis collocanda.*

136 *Rota, aut alia, per quæ in clauſuram Monialium proſpici poſſit, non permittantur in domibus Confeſſariorum.*

137 *Confeſſariorum Monialium inſtantiis ſtrata non retineantur.*

138 *Colloeutoria Monialium communia ſint, in loco claro, & aperto.*

139 *Victus diatim confeſſariis à Monialibus non ſubminiſtretur, ſed quadam pecunia ſumma quotannis victus loco eis perſoluatur.*

140 *Medicus cauſa grauis infirmitatis cùm neceſſitas exegerit, poteſt ingredi, dummodò non abſque duobus ſociis de familia monaſterij introducatur, nec ab inuicem intra monaſterium ſeparentur.*

141 *Baiuli iuſtam cauſam ingreſſus habent dum aliquod onus in monaſterium Monialium deferendum eſt, quod à Monialibus commodè portari nequit.*

142 *Operariis licet ingredi Monialium monaſteria pro aliquo opere exercendo, quod commodè extra monaſterium fieri non poteſt.*

143 *Licentia ingrediendi Monialium monaſteria in caſu neceſſitatis Medicis, Chirurgis, & operariis concedi ſolita ſingulis quibuſque trimeſtribus renouari debent.*

144 *Procuratores monaſteriorum Monialium de triennio in triennium mutari debent.*

145 *Index, aliique viri poſſunt monaſterium ingredi ad expellendum malefactorem, qui non vult inde exire.*

146 *Monialium monaſteria ex cauſa ingredientes grauiter peccant, & cenſuris afficiuntur, ſi finito miniſterio ſtatim non egrediantur, niſi breuiter immorentur in inuiſendis officinis.*

147 *Monialis energumena non eſt exorcizanda intra monaſterij ſepta.*

148 *Mulieribus ne quidem fundatricibus, aut donatricibus permittitur ingredi monaſteria Monialium etiam ad breue tempus.*

149 *Moniales quando in monaſteria noniter erecta transferri poſſint? oſtenditur.*

150 *Superiori viſitationis, vel alia cauſa quando licitus ſit ingreſſus in Monialium monaſteria, & quando non? oſtenditur, & n. 151.*

152 *Epiſcopus an & quando poſſit viſitare monaſteria Monialium, quæ Regularibus ſubduntur, & intra eorum ſepta ingredi? remiſſiuè.*

153 *Monaſteria Monialium frequentans ſi fuerit Clericus ſuſpenditur ab officio Eccleſiaſtico; ſi verò laicus fuerit, excommunicandus eſt.*

154 *Frequentia alloquendi cum Monialibus ex quibus vicibus inducatur remittitur arbitrio Iudicis.*

155 *Religioſi accedentes ad monaſteria Monialium quas pœnas incurrunt? oſtenditur.*

156 *Regulares accedentes ad monaſteria Monialium contra formam decreti, quo huiuſmodi acceſſus per S. Congreg. prohibetur, vltra pœnas priuationis officiorum, ac vocis actiuæ, & paſſiuæ incurrunt etiam pœnam peccati mortalis.*

157 *Equites Hieroſolymitani comprehenditur ſub decreto, quo prohibetur Regularibus acceſſus ad monaſteria Monialium.*

158 *Regulares accedentes ad monaſteria Monialium cauſa loquendi cum puellis, vel mulieribus ſæcularibus inibi degentibus, non comprehenduntur ſub decreto, quo prohibentur Regularibus acceſſus ad monaſteria Monialium.*

159 *Regulares, qui ob acceſſum ad monaſteria Monialium inciderunt in pœnas decreti, rehabilitari, aut abſolui ab aliis non poſſunt præterquam à Sede Apoſt. aut à S. Congreg.*

160 *Religioſi litteras ad Moniales mittentes ſunt debitè corrigendi & puniendi à ſuis ſuperioribus, ſed non incidunt in pœnas decreti.*

161 *Regulares Moniales abſque S. Congregationis licentia alloqui reperti, ſi eorum ſuperioribus carcerati conſignati fuerint, per eoſdem declarandi ſunt priuati voce actiua, & paſſiua.*

162 *Confeſſarius Regularis Monialium, eiuſque ſocius incumbentes confeſſionis, ac Sacramentorum adminiſtrationi in caſibus exceptis non poſſunt eaſdem Moniales abſque S. Congregat. licentia alloqui.*

163 *Decretum contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium etiam in Hiſpania obſeruatur.*

164 *Capuccini Galliæ non comprehenduntur ſub decreto contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium.*

165 *Prouinciales, & alij Superiores pro ijs monaſteriis Monialium duntaxat, quæ eorum curæ ſunt ſubiecta, non comprehenduntur ſub decreto contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium.*

166 *Epiſcopus conceditur vt licentiam dare poſſint Religioſis alloquendi Moniales certis Regulis, & conditionibus ibidem expreſſis.*

167 *Regulares abſque legitima cauſa accedentes ad monaſteria Monialium Regularibus ſubiectarum, ibique in loco colloquiis deſtinato cum Moniali colloquentes poſſunt hodie à diœceſana Epiſcopo coerceri, & puniri.*

168 *Regulares adeuntes monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia an incidant in pœnam excommunicationis quam Epiſcopus ſuo edicto poſuit contra adeuntes monaſteria Monialium, oſtenditur.*

169 *Epiſcopi in aliena diœceſi commorantes non poſſunt accedere nec ingredi Monialium ſepta ſine licentia Epiſcopi prohibentis ne quis accedat ad monaſteria Monialium.*

170 *Litteras Moniali ſcribens, vel mittens, non incidit in cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduersùs adeuntes in monaſteria Monialium.*

171 *Epiſcopus ſi prohibeat ne ad Monialem quis ſcribat ſub excommunicationis pœna, non illam incurrit, ſi tamen ſcribendo Epiſtola non peruenit ad Monialem.*

172 *Licentiis non indigent patres ac fratres vt Moniales alloquantur, dummodò non in temporibus prohibitis.*

173 *Moniales ſemper velum geſtare debent.*

174 *Monialibus olim interdicebatur ſingularis habitatio.*

175 *Monaſteria puellarum præſidio & adminiſtratione Monachorum gubernabantur.*

176 *Moniales olim cantare cum Monachis non debebant.*

177 *Moniales vltra numerum earum, quæ poſſint de monaſterij prouentibus ſuſtentari, prohibentur recipi in monaſteriis Monialium non Mendicantium.*

178 *Moniales ſaltem ſemel ſingulis menſibus Confeſſionem peccatorum facere, & ſacroſanctam Euchariſtiam ſuſcipere tenentur.*

179 *Præceptum obligatorium non continet Conc. Trid.* ſeſſ. 25. de Regul. cap. 10.

180 *Monialibus non committatur clauis cuſtodia ſanctiſſimi Sacramenti.*

181 *Confeſſor alius extraordinarius præter ordinarium Monialibus ab Epiſcopo, & alijs Superioribus bis, aut ter in anno offerendus, qui omnium confeſſiones audire debeat.*

182 *Confeſſarius extraordinarius Monialibus etiam exemptis, & Regularibus ſubiectis per Epiſcopum dari debet.*

183 *Epiſcopus circa confeſſores Monialium etiam exemptarum quam auctoritatem habeat, oſtenditur,* & num. ſeqq.

1 Sicvt virorum Religioſi Conuentus ad Mundi vitanda pericula ſunt inſtituti, vt ſuperiùs vidimus. Ita & multò maiori conſilio, ac prouidentia mulierum, quæ fragilioris ſunt ſexus, & hominibus etiam eſſe ſolent occaſio loquendi, fuerunt inducta cœnobia. Sed eo maximè ſolent fœminæ in huiuſmodi loca ſecedere, vt virginitatis ſuæ florem, quam de carnis illecebris, & ore leonis eripiunt, cœleſti ſponſo deuoueant, & ſeipſas valeant Virgines caſtas exhibere Chriſto. Non ſolùm autem Virginum, verùm etiam viduarum monaſteria ſunt inſtituta, quas ſecundùm conſilium Apoſtoli *ad Corinth.* melius eſt permanere innuptas, ſicut & Virgines meliùs facere affirmabat, ſi non quærerent nuptias, *quia mulier*, inquit, *innupta & virgo cogitat ea, quæ Domini ſunt, vt ſit ſancta, & corpore, & ſpiritu.*

2 Sciendum eſt igitur quod ab initio quidem ſanctarum quoque mulierum monaſteria in eremis fuerunt erecta, quæ Monachorum regimini ſubiacebant; quinimò non defuerunt (diuina ſic diſponente Sapientia) ſanctæ mulieres, quæ tonſo crine, habitúque virili ſuſcepto inter Monachos incognito, dum viuerent, ſexu, religioſam vitam egerunt; Poſtquam verò in ciuitatibus Religioſorum fuerunt monaſteria conſtructa, idem quoque de Religioſis fœminis factum eſt à B. Scholaſtica ſancti Benedicti ſorore, & à beata Monica matre ſancti Auguſtini, quæ ordinem Canoniſſarum inſtituit, & à B. Clara, quæ ordinis S. Franciſci mo-
3 naſterium erexit. Omnes autem fœminæ religioſæ Moniales, ſeu antiquiori vocabulo Sanctimoniales appellantur, aut ſorores, de quibus multa à ſacris Canonibus ſpecialiter ſtatuuntur, quæ breuiter & compendioſè in hoc capitulo recenſere ſtatuimus. Primò autem videbimus de earum ingreſſu, poſtea verò de poſſeſſione, & conſecratione, demùm de vita, & ſtatu, atque regimine pertractabimus.

4 Quod igitur ad ingreſſum attinet Religionis in Virginibus, & viduis, eſt ſciendum quod Virgines Deo dicandæ non coactè, ſed voluntariè debent ingredi Religionem, *cap. puella*, 20. *quæſt.* 1. Vnde non ſunt metu ad id compellendæ, *cap. ſicut, eadem*
5 *cauſa & quæſt.* nec etiam volentes impediendæ, *cap. puella* 20. *quæſt.* 2. quod qui commiſerint, excommunicationis ſententiæ ſubiacebunt, *cap. fin.* 32. *quæſt.* 1. Conc. Trident. *ſeſſ.* 25. *de Regularib. cap.* 18. quod intelligitur de vi coactiua, & non inducta, vt referunt deciſum Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarra, lib.* 2. *tit.* 18. *l.* 7. *de Religion. n.* 62. Ego ipſe *de officio, & poteſt. Epiſcopi p.* 3. *alleg.* 104. *num.* 3. Azor. *inſtit. moral. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 9. *q.* 2. *verſ. quæres*, vbi etiam tenent pœnam huiuſmodi excommunicationis non incurrere illum, qui hæredem inſtituit mulierem ea lege, vt Monialis fiat. Cogentes 6
mulierem monaſterium ingredi non excommunicantur ingreſſu non ſequuto, vt reſoluunt Nauar. *in man. cap.* 27. *num.* 51. & *conſ.* 55. *de ſentent. excomm. in antiq.* aliàs *conſ.* 5. *de Regular. in nouis*, Sayr. *dec.* 51. *de ſentent. excommun.* Ego ipſe *dict. allegat.* 104. *numero* 7. Ludouic. Miranda *in man. Prælat. tom.* 1. *qu.* 37. *art.* 4. *concluſ.* 2. Nec excommunicantur cogentes fœminam ad monaſterij ingreſſum non vt profiteatur, nec vt habitum ſumat, ſed vt ibi ſæculari retento educetur, donec ætatis aptæ matrimonio ſit: vt per Nauar. *conſ.* 56. *de ſentent. excomm. in antiq.* aliàs *conſ.* 6. *de Regularibus, in nouis*, Zerola *in praxi Epiſcop. part.* 1. *verb. Moniales*, §. 13. Suar. *tom.* 5. *de cenſur. diſput.* 23. *ſect.* 5. *num.* 9. Sanch. *in præcepta Decalogi tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 4. *num.* 12. Ego ipſe *d. alleg.* 104. *num.* 5.

Debet enim eſſe præſertim in fœminis aut nubendi ante profeſſionem libertas, aut ſe Deo ante 7
nuptias dedicandi, *dict. cap. fin. ſimilibus* 32. *quæſt.* 2. quod non ſolùm in Virginibus, verùm etiam in viduis, & alijs quibuſcunque mulieribus locum habet, circa ingreſſum ſcilicet Religionis, & profeſſionem. Aliud verò eſt in Pœnitentibus, vel Conuerſis, quæ non Religionem, ſed domum Conuerſarum ingrediuntur, in quibus dicit Conc. Trident. *citato cap.* 18. earum conſtitutiones eſſe ſeruandas. Ad tuendam autem huiuſmodi in Virginibus libertatem, fuit conſtitutum *in cap.* 1. & 2. 20. *quæſt.* 2. vt ante duodecimum annum ad habitum ſuſcipiendum non admittantur, vt *ſuprà c.* 42. oſtendimus: & in puncto quòd receptio puellæ cauſa induendi habitum probationis in Religione prohibeatur, niſi duodecim annis ſit maior, tradunt Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom.* 3. *quæſt.* 12. *artic.* 2. qui teſtatur huius ſententiæ fuiſſe omnes Patres, qui ad Concilium Prouinciale Toletanum conuenerunt, Azor. *inſtitut. moral. part.* 1. *lib.* 18. *cap.* 18. *quæſt.* 55. & 56. Vgolin. *de officio Epiſcopi cap.* 21. §. *num.* 1. Nald. *verb. habitus, num.* 6. & *verb. Monialis, n.* 5. Fr. Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſp.* 2. *dub.* 6. *num.* 16. Armendar. *in addit. ad Recop. legum Nauarra lib.* 2. *tit.* 10. *de Relig. n.* 43. vbi refert deciſum non eſſe diſpenſandum, vt puella, quæ duodecimum annum non compleuerit, poſſit habitum in monaſterio ſuſcipere.

Contra Mich. Medin. *de ſacrorum homin. continent. lib.* 4. *contron.* 9. *cap.* 4. Ludouic. Miranda *in manual. Prælat. in fine, tract. de ſacris Monial. quæſt.* 8. *art.* 2. *in concluſ.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.* 1. *lib.* 4. *cap.* 18. *num.* 33. Soar. *tom.* 3. *de Relig. lib.* 5. *capite* 1. *numero* 9. exiſtimantes circa præfatam puellarum receptionem nullam limitationem eſſe conſtituendam.

Quòd ſi puella in duodecimo ætatis anno matrimonio coniuncta, & Religionem, illo nondum conſummato, ingreſſa ſit, cogendum ſponſum per quatuor annos expectare vſque dum profiteatur, vt ait reſolutum Armendar. *dict. leg.* 7. *de Religion. numero* 42. quem refert ego ipſe *d. alleg.* tot. *num.* 11.

Sed amplius requirit Conc. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Re-* 8
gul. cap. 17. quæ ſunt admittendæ, quamuis in legitima ſint ætate, priùs ab Epiſcopo, vel eius Vicario examinentur, & earum voluntas diligen-

ter exploretot an ſciant quid agant?& oonqoid coactæ fuerint, vel ſeductæ? quod tunc quoque fieri debet cùm debet facere profeſſiooem. Ita ex illo decreto colligunt Fuſc. *de Viſitat.lib.2.cap.18.n.40.* Zerol. *in praxi Epiſcop.p.1.verb.Moniales, pag.mihi* 232. Piaſec. *in ſimili praxi p.2.c.33.n.55.verſ.explorare,* Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.3.q.12.art.2.* Aaor. *inſtit.moral.part.1.lib.12.c.1.* Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig.lib.1.c.8.in fine,* Armendar.*in addit.ad recopil. legum Nauarræ.lib.2.tit.38.l.7.de Relig.n.37.& 44. cum ſeqq.* Sanch. *in præcepta Decalogi, tom.1.lib.4. cap.18.num.32. cum ſeqq.* Ludouic.Miranda *de ſacris Monial.lib.q.8.art.2.* Campan. *in diuerſ.iuris Canon.rubr.12.cap.16. à num.11.* Hieronym.à Venero *in examine Epiſcopi lib.6.cap.25.* Nouar. *in ſingular. Canon.concl.89.* Ego ipſe *de officio & poteſtate Epiſcopi part.3.alleg.100.*

9 Exploratio hæc voluntatis puellarum profiteri violentium, vtroque tempore, ſcilicet ingreſſus, & profeſſionis facieoda, ad Epiſcopum pertinet, quamuis monaſterium ab eius iuriſdictione exemptum exiſtat, vt per Piaſec. *d.verſ.explorare,* Armendar.*d.l.7. de Relig.n.37.* Epiſcopus enim monaſteriis etiam Superioribus Regularibus ſubiectis, examinat eas, quæ Moniales fieri voluut; primò ſcilicet quando habitum ſuſcipiunt, ſecundò tempore profeſſionis, & ideo poterit earumdem Rectores compellere ne habitum nouitiæ dent, niſi prius Epiſcopum certiorem faciant, vt puellæ voluntatem explo are valeat. Ita S.Congreg.Concil.*in Li-*
10 *man.19. Septembr.1625.* Et poteſt ipſe Epiſcopus Eccleſiaſticis cenſuris, & aliis pœnis ſibi benè viſis, prohibere Abbatiſſis & Superioribus Regularibus Monialium ipſis Regularibus ſubiectarum, ne puella profeſſionem emittat niſi prius explorata illius voluntate ab Ordinario; ad præſcriptum *cap.17.ſeſſ.25. de Regular.* Ita S. Congreg. Concil. *in Burgen.4. Decembris 1627.* Si de tempore profeſſionis nouitiæ ante menſem certus factus fuerit, intra 25. dies examen perficere tenetur, quibus elapſis ampliùs in eo non ſe intromittat, ſicut reſoluunt Armendar. *d.l.7.de Religionibus, num.45.* Campan. *d.cap.16.* Ego ipſe *d.allegat.100.num.2.in fine:* debet enim ab eo certus dierum numeros quindecim vel viginti dierum præfigi, intra quem deliberent vtrùm velint profiteri, vel non; ſi noluerint, remittendæ ſunt ad domos conſanguineorum, vel affinium, vt per Campan. *d.cap.16.num.16.* Armendar. *d.l.7. de Religion. n.49.* quem refe.o ego ipſe *d. al-*
11 *legat.100. num.2.* Explorare tamen non debet voluntatem puellæ, quæ habitum recipit in monaſterio ad petinonem illius, qui vult illam in vxorem ducere, ſed expectandum tempus faciendæ profeſſionis, & tunc ſi fit ſuſpicio, quòd inueſtigetur à Monialibus pro ſoo officio curabit inde duci in exteriorem Eccleſiam mooaſterij, vel in aliam propinquiorem, & commodiorem, prout magis conuenire iudicabit, vbi voluntatem eius exquirere poſſit; at ſi nulla ſit ſuſpicio, & nullam aliam iuſtam cauſam ſubeſſe apparebit; tunc non in alio loco quam ad crates ferreas monaſterij voluntatem puellæ explorabit. Ita Armend. *dict.l.7. de Relig. num.48.* Campan. *d.cap.16.num.15.* Ego ipſe *d.allegat.100.num.16.*

12 Vicarius, niſi Epiſcopo impedito, non poteſt huioſmodi voluntatis explorationem facere, ſecuodùm Sbroz *de officio Vicarij lib.2.q.208.* Narbona *de appell.à Vicario ad Epiſcopum p.1.n.237.* Ego ipſe *d.alleg.100.n.8.*

13 Eſt autem hoc loco notandum, quòd non ſolùm profeſſio propria, verùm etiam paterna deuotio ſecundùm Canones Antiquiores Monachum, aut Monacham facit. *cap. Monachum 20.q.1.* Nam ſi parentibus filij aut filiæ io infantia religiooi tradantur, vt ſint Religioſi, non poſſint amplius egredi *cap.addidiſtis, cap.ſeq.20. q.1.cap.fin.19. quæſt.3.* Exemplo Samuelis, qui à matre Deo oblatus ſemper in miniſterio Templi deſeruiit. *cap.quicumque 20.q.1.* Quod tamen non ita ſimpliciter eſt iotelligendum, nam illud quoque eſt conſtitutum *in c. illud ead. cauſa & quæſt.* vt tales in infantia Oblati cùm ad annos pubertatis peruenerint moneantur à Prælato ſuo, vt ſi nolint ſe Religioni adſtringere, licentia eis redeundi ad ſæculum non denegetur: nam ſi ſemel in ætate matura conſentiant, amplius pœnitendi locum minime amplecti poſſunt, verùm circa hoc eſt aduertendum puerùm in infantiæ & pueritiæ ætate conſtitutum poſſe offerri à parentibus Religioni, ſecundùm Sanch. *in præcepta Decalogi tom.1.lib.4.cap.18.numero 8.* Suar. *de Relig. tom.3.lib.5.cap.10.num.10,* & tunc ante annos pubertatis ſua voluntate egredi noo poteſt, quia in illa ætate non tam ſua, quàm patris voluntate cogendus eſt, nec à pareotibus ampliùs reuocari valet, quia iam ceſſerunt iuri ſuo, & quantum io ſe erat donationem filij fecerunt Religioni: vt tradunt Syluest. *in ſumm. verb. Religio 2.q.10. & 11.* Suar.*dict.cap.13.num.13.* vbi ſubdit Religionem infra præfatom pubertatis tempus poſſe memoratum puerum expellere, ſi ita ſibi expedire cenſuerit, quia pro nullo tempore ſe obligauit ad illum retinendum. Præfata verò pubertatis ætate expleta liberum eſt ei, vel perſeuerare in Religione donec profeſſionem expreſſam aut tacitam emittat, vel ad ſæculum redire, vt expreſsè habetur *in cap. ſignificatum, & in cap.cum ſimus, de Regular.* prout enarm liberum eſt ei tunc Religionem audire, iouitis etiam parentibus, aut curatoribus, qoi iam poteſtatem reuocandi illum non habebunt, ſicut ex text. *in cap.1.20.quæſt.2.* colligunt S.Antonin.*parte 2.tit.11.cap.2.§.6.col.1.* Panormitao.*in cap. 2.numero 2.de Regular.* Fr.Barthol. de Vecchis *in praxi ſeruanda in admittendis ad Religionis ſtatum nouit. diſp.2.dub.6.num.14.* Deinde verò eſt aduerteodum quòd vſq; ad annos doodecim paternæ voluntatis ſubiacebit arbitrio puella illa, quæ ex ſe ſponte abſque oblatione pareutum fuit ingreſſa Religionem, ſi verò per annum, & diem diſſimulantes conſenſerint, eo tempore trauſacto illam reuocare non poterunt, vt probat *dict.capite puella 20.quæſtion.2.* Fr.Emman. *quæſt.Regular.tom.3. quæſtion.15.art.4.* Sayr. *in claui Regia lib.6.cap.1.numero 12.& capite 5.num.3. & cap.10. num.32.* Fr.Barthol. de Vecchis *dict.dub.6.num.5.cum ſeqq.* Hic autem annus computandus eſt à die ſcientiæ ingreſſus impuberis habitæ per parentes, aut tutores, gloſſ. *verb.at ſi annum in d.cap puella,* Sylueſt. *verb.Religio 2.qu.35.* Fr.Barthol. de Vecchis *dict. dub.6.ſub num.12.* vbi etiam poſt Suarez *de Relig.tom.3.lib.5.cap.1. numero 8.* ſubdit hunc annum neceſſariò ioncludi debere intra annos pubertatis, itaut ſi impubes probè pubertatem in ſuis parentibus, aut tutoribus ſtatum ſuſcipiat Religioſum, conceditur illis ad eum reuocandum id ſolum tempus, quod ſupereſt vſque ad pubertatem, quo expleto eum amplius reuocare nequeunt. Verùm ſi adeò remotum ſit monaſterium, vt intra annum, & diei tempus pareotes filium abſque eorum oblatiooe Religionem ingreſſum reuocare nequeant, concedendum erit eis longius temporis ſpatium, prout loci diſtantia

poſtula

poſtulauerit, gloſſ. *verb. at ſi annum*, Bartliol. de Vecchis *d.num.12.in fine.*

14 Quod verò ad profeſſionem attinet, & conſecrationem Virginum, eſt primo loco ſciendum quòd omnes religioſæ fœminæ caput ſuum velare conſueuerunt ex antiqua Eccleſiæ conſuetudine deſumpta ex doctrina Apoſt. dicentis, quòd mulier orans, aut prophetans non velato capite, deturpat caput ſuum; *Non enim decet*, inquit *mulierem non velatam orare*, & alibi dicit velari debere fœminas in Eccleſia propter Angelos. Quare Linus Papa primus à Petro ſanciuit ne qua mulier niſi velato capite in Eccleſiam introiret, quod ſemper ſaltem à Religioſis fœminis eſt ſeruatum, vt docent Patres,& ſacra Concilia 20. *quæſt.1.& 2. per tot.*

Sex autem diuerſa velamina Monialium inueniuntur.Primum eſt probationis,quod datur nouitiis ante profeſſionem,& eſſe ſolet albi coloris; hoc hodie ante duodecimum annum ætatis impletum non datur,vt vidimus.

15 Secundum velamen eſt profeſſionis, quod eſt nigrum, quamuis olim coloris purpurei fieri poſſet ex Conc. Tol. X. hoc non datur hodie niſi decimoſexto ætatis anno completo, ex decreto Concil.Trident.*ſeſſ.25.de Regular.cap.15*.Armendar. *d. l.7. de Relig. numer.41.* olim verò duodecimo anno completo dari poterat, & profeſſio fieri, *cap. puella 20.quæſt.2.* priuſquam verò fiat profeſſio,& hoc detur velamen ſiue ſit virgo, ſiue non, debet ab Epiſcopo examinari ſicut ab initio quoque cùm ingreſſa eſt monaſterium, eius explorari voluntas debuit, vt ſupra diximus. Et in huiuſmodi veli ſuſceptione capilli abſcinduntur,iuxta ritum Eccleſiæ, & facit *cap. omnes fœmina*, *27. quæſt.1.* Et quæ ad profeſſionis validitatem requirantur *ſup. cap.42.* oſtendimus.Hoc ſuſcepto velamine mulier ſi in fornicationem ceciderit,grauiſſimæ ſubdenda eſt pœnitentiæ,ſed velum nunquam dimittet,*d.cap.omnes fœmina.*

16 Tertium velum eſt conſecrationis, quod dabatur olim XXV. ætatis anno, iuxta *cap. placuit*, 20. *q.1.* quod eſt Concilij Carthaginen. III.*cap.4.* vbi ſequentia verba habentur. *Placuit vt ante XXV. annum ætatis nec Diaconi ordinentur, nec Virgines conſecrentur.* Differt autem hæc conſecratio à profeſſione nonnullis; nam profeſſio & à Virginibus, & à viduis emittitur, *d. ca . omnes fœmina*: conſecratio verò in ſolis Virginibus locum habet *d. cap. placuit*. Ludouic. Miranda *de ſacris Monial. quæſt. 7. articul.8.* Illuſtriſſ. D.meus Roderic.à Cunha *in comment.ad cap.Sanctimoniales 24. numer.1. diſt.32.* Item ab Epiſcopo ſolo poſſunt Virgines conſecrari, *d. cap. Sanctimoniales*, ibi, *ſuo Epiſcopo*, *cap. perlectis*, *25. diſt.cap. deuotos 21.q.1. cap.2.26 q.6.* Profeſſio verò in manibus Sacerdotis liberè fieri poteſt,*cap.fin.20.quæſt.1.* non autem in manu mulieris,quamuis ſit Abbatiſſa, *d. cap. puella,in fin.cum ſeq 20.q.2* quæ nec velum poteſt imponere: potiùs enim poterit mulier velum ſibi de Altari ſumere, quàm à fœmina illud accipere, *cap. viduas quæ 27. q. 1.* Item conſecranda eſt ſola profeſſa tria vota ſubſtantialia in Religione approbata, nec tamen omnes profeſſæ, quia Moniales Mendicantium non conſecrantur, nec aliæ quædam. Nec corrupta, quamuis violenter,eſt conſecranda, licèt violata non deſinat eſſe virgo: nec enim conſtat eam aliquem non præſtitiſſe conſenſum. Vnde tales conſulit Leo Papa *in cap. illa autem ſamula 32. q.5.* & Hieronym. *in cap.ſi quis non iratus 15. quæſt.1.* Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

vt in humilitate & verecundia ſe incontaminatis non audeant comparare Virginibus, ſed ne fortè ſcandalum orietur, ſi tales à conſecratione repellerentur, cum earum violatio eſt occulta, poſſit in eorum conſecratione procedi, omiſſis ſubſtantialibus, & mutato nomine virginitatis in caſtitatis, vt quidam Doctores affirmant.

Fieri autem debet Virginum conſecratio ſe- 17
cundùm antiquos Canones in feſto Epiphaniæ, & in tota octaua Paſchæ Reſurrectionis, & in Natalibus Apoſtolorum, & in diebus Dominicis, vel graui infirmitate imminente, aliis quoque temporibus vel diebus, *cap. deuotis*, *cap. Virgines 20.q.1. cap.1.de tempor.Ordin.* Salzed.*ad Bernard.in pract. cap.26.verſ. Virginum*, Ego ipſe *de officio,& poteſt. Epiſcop. p.2.alleg.27.n.54.in fine*, Piſcara Caſtald. *in praxi cærem. lib.2.ſect.12. cap.7. num.1.* vbi dicit 18
quòd benedictio ſacrarum Virginum non niſi in die Dominico, & intra Miſſarum ſolemnia fieri debet: & ita cenſuit S.Congreg. *Moniales Virgi-* 19
nes, quas ſolas conſecrari fas eſt, ante XXV. annum completum non eſſe conſecrandas, vt refert Armendar. *in addit. ad Recopilat. legum Nauarræ lib. 1. de ætatib.num.2* quem refero *d.alleg.27.num.57.* & me citato *in hoc loco* Didac. Narbona *de ætate ad omnes human. actus req.an. 25.q.80.* etiam me citato *in hoc loco* Nauar.*in lucerna Regul.verb Velamen.num.7.* & ideò Piſcara Caſteld. *loco citato*, animaduertit, quod de earum ætate, meritis, & propoſito debet Epiſcopus inquirere,an ſcilicet XXV.annum compleuerint, & ſi habeant voluntatem laudabiliter in ſancto propoſito perſeuerandi, & *num. ſeqq.* ponit ponit formam conſecrationis huiuſmodi deſumptam ex Pontif.Romano *p.1.n.6. de benedict.& conſecr.Virginum,pag.186.*

Eſt autem Virginum conſecratio Ordinis Epi- 20
ſcopalis, & non poteſt delegari non habenti illum Ordinem.Sbroz.*de officio Vicarij lib.2.q.8. n.2.* ſubdens etiam Vicarium, qui non eſt Epiſcopus, huiuſmodi benedictionem elargiri non poſſe, refero ego ipſe *d. alleg 27. num.55.* vbi *num.56.* poſt Ludouicum Miranda *in tract. de ſacris Monialib. quæſt.2. artic.14.* ſubdo non poſſe Epiſcopum intrare clauſtra Monialium pro conſecratione huiuſmodi.

Quartum velamen eſt ordinationis, cùm ſcilicet Monialis ordinatur Præpoſita ad inchoandum Officium & homilias legendas, quod aliis non licet; talis autem ordinata,olim,vt quidam volunt, Diaconiſſa dicebatur, quæ hoc velo ante XL. annum non dabatur,vt *in cap. Diaconiſſam 27.quæſt.1.* quod eſt Concilij Carthaginenſis III. vbi ſtatutum fuit quòd Sanctimoniales ante XL. annum non velentur, hodie verò huiuſmodi ordinatio vnà cum conſecratione, nec aliud velamen porrigitur,& certè Diaconiſſæ eſſe videntur,quæ nunc Abbatiſſæ dicuntur, vt *infrà capite 45. numero 18.* oſtendimus. Vnde hoc velamen Ordinationis idem eſſe videtur quod Prælationis, vt ſequitur.

Quintum velamen eſt Prælationis, quod olim Abbatiſſis LX. ætatis anno dabatur, *cap.iuuenculas, cum gloſ.19.q.1.* poſtea verò anno XXX. impleto,id fieri potuit,*cap.indemnitatibus,de elect.lib.6.* Sed hodie Trident. Concilium *ſeſſ.25. de Regularib. cap.3.* XL. annum requirit, niſi magna eſſet inopia perſonarum,vt *in cap.ſeq.*dicemus.

Poſtremum velum eſt continentiæ, & obſeruationis,quod erat viduarum, iuxta *cap.vidua 27.q.1.*

Sed poterat etiam dari Virginibus, licèt virginale non poſſet dari viduis etiam ex diſpenſatione Epiſcopi, iuxta *cap. de vetu* 20. *q.* 1. vbi ſequentia verba habentur. *Viduas autem velare Pontificum nullus attentet.* quæ quidem verba iuxta communem expoſitionem intelligenda ſunt de velamine Virginum, quod eſt dicere quod quamuis Virgines velari poſſint velo continentiæ & obſeruationes (quod erat viduarum) non tamen è contra viduæ velari poterant velamine Virginum. Colliges hanc ſextuplicis veli diuiſionem ex Ludouic. Miranda *in tract. de ſacris Monialibus, quaſt.* 7. *articul.* 8. *in princip.*

21 Et aduertas quod conſuetudo benedicendi Virgines non amplius eſt in vſu, & eam ſeruandam eſſe ſi alicubi adhuc vigeret, reſpondet Congregatio Regularium Patriarchæ Veneto 5. *Decemb.* 1597. teſte Piaſec. *in praxi Epiſcop. p.* 1. *cap.* 2. *num.* 3. *verſ.*
22 *Virgines.* Iis autem Monialibus, quæ ſunt ordinis Mendicantium cùm ſacrari non conſueuerint, huiuſmodi conſecratio non conceditur, vt cenſuit eadem S. Congreg. me citato *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regul. verb. Velamen n.* 6.

23 Ad habitum puella non admittatur niſi XII. ætatis anno completo abſque ſacræ Congregationis licentia, vt ipſamet reſcripſit Archiepiſcopo Neap litano, *de anno* 1682. *& ſub die* 1. *Martij* 16[illegible]8.

24 Non poſſunt vltra duos ſorores in eodem monaſterio habitum Regularem ſuſcipere, & profeſſionem emittere abſque S. Congregationis licentia, & ſi hæc licentia obtenta tertia ſoror ad habitum admittatur, voce actiua, & paſſiua tamdiu careat quouſque altera ex eiſdem duabus ſororibus vitam cum morte commutauerit, dotémque duplicatam ſoluat, quatenus intra, triplicatam verò ſi ſupra numerum exiſtat, talique caſu adimpleri debent conditiones in licentiis expreſſis pro Monialibus ſupranumerariis concedi ſolitis contentæ, vbi autem laudabilis conſuetudo inoleuit, vel Pontificia conſtitutione cautum, quod nec duæ ſorores in eodem monaſterio habitum ſuſcipiant, prout Florentiæ, & alibi, ita obſeruatur. Sic eadem S. Congregat. reſcripſit Archiepiſc. Brachaten. *ſub die* 26. *Auguſti* 1616.

25 A tempore ſuſcepti habitus vſque ad profeſſionem puellæ tenentur conſanguinei vel parentes ei victum, & veſtitum ſubminiſtrare, quamuis dos in depoſito exiſtat, vt declarauit eadem S. Congregatio *ſub die* 13. *Septembris* 1583.

26 Non debent admitti Moniales ad profeſſionem nec ad chorum niſi legere nouerint, ead. S. Cong. reſcripſit Epiſcopo Girgen. 12. *Ianuarij* 1604. me citato *in hoc loco* Ioan. Maria Nouar. *in lucerna Regular. verb. Moniales, n.* 2.

27 Non licet Epiſcopis cùm nouitiæ veſtiuntur, vel profeſſionem emittunt, à propinquis, vel ab alio quocunque donatum, comeſtibilia, & linea etiam parui valoris accipere, neque ab Abbatiſſis in ingreſſu officij nec ab eiſdem comeſtibilia tantum in aliquibus ſolemnitatibus nomine totius monaſterij, etiam antiquiſſima inoleuerit conſuetudo, eadem S. Congreg. Epiſcopo Auerſano *ſub die* 22. *Ianuar.* 1591.

28 Præfigatur in omnibus monaſteriis is Monialium numerus, quæ ex redditibus Ordinariis ſuſtentari valeant; huiuſmodi autem præfixio fiat ab Ordinario dumtaxat in monaſteriis ſibi ſubiectis; in cæteris verò quæ Regularibus ſubdita ſunt, fiat eadem præfixio ab Ordinario, cum interuentu tamen Superioris Regularis, eadem ſacra Congregatio Epiſcopo Tortonen. *ſub die* 27. *Maij* 1603.

Petente Catholico Rege primò, vt in omnibus Sanctimonialium Regni Portugallia monaſteriis certus 29
Monialiũ numerus præfigatur. Secundò, vt abuſus circa propinam eorundem monaſteriorum Superioribus quotieſcunq; alicui puella Monaſticus habitus conceditur, dari ſolitam omnino dirimatur. Tertiò, vt Monialium dotes in earundem conſanguineorum manibus non remaneant. S. D. N. audita ſacra Congreg. ſententia Collectori Luſitaniæ per Breue ſub die 6. *Iunij* 1615. *iniungi mandauit, vt iuxta normam à ſacro Concil. Tridens. præſcriptam in omnibus, & ſingulis monaſteriis Monialium iſtius regni eum tantum numerum ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis denuo præfigi, ac in poſterum conſeruari curet, qui ex reditibus propriis corundem monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis congruè poſſit ſuſtentari, & iuxta dictorum monaſteriorum capacitatem, necnon cellarum quantitatem commodè ibi commorari valeat, ita tamen quod in his, quæ Regularibus ſubiecta ſint, iidem Regulares ſuperiores numeri præfixioni aſſiſtant, vt ſupra numerum huiuſmodi nulla deinceps admittatur Monialis abſque Sedis Apoſtol. aut eiuſdem S. Congregationis expreſſa licentia. Ad ſecundum propinarum abuſus nedum tolla-*
tur, ſed etiam grauiſſimarum pœnarum etiam cenſura- 30
rum comminatione prohibeatur, pro ea tamen die qua ad habitum Monachalem admittentur puella aliquid
eſculenti, vel poculenti modici valoris, & pro eiuſdem 31
diei vſu dumtaxat elargiri vetitum non cenſeatur. Ad tertium dotales eleemoſyna apud Monialium conſanguineos vel affines nullatenus relinquantur, ſed antequam puella habitum ſuſcipiant, deponantur actualiter, apud mercatorem, vel penes aliam perſonam fide, & facultatibus idoneam, vt ſtatim profeſſione emiſſa in emptione bonorum ſtabilium, aut annuorum redituum
illico applicentur. Poſtmodum *ſub die* 5. *Nouembr.* 32
1610. *in vna Vlixbonen. Sanctiſſimus D. N. cenſuit eleemoſynas, quæ per pactum ſacriſtiis, & infirmariis monaſteriorum Monialium dari ſolent, non comprehendi in decreto, quo propinarum ſolutio per Moniales dum ad habitum, vel ad profeſſionem admittuntur fieri ſolita interdicitur.*

Hinc S. Congregat. Concilij *ſub die* 6. *Decembris* 1064. prohibuit *ne loca per obitum Monialium intra numerum decedentium pro tempore vacatura, cuique puella ad habitum Regularem recipienda concedantur, neque promittantur, niſi ſequuta vera & reali illorum vacatione, ac ita demum, & non antea de eis diſponi, ac in Monialis demortua locum promiſſionem, aut receptionem in Capitulo, ſeu quouis alio modo fieri iubet, dummodo tunc temporis puella ipſa recipienda & ætatem habeat idoneam, & cæteras qualitates requiſitas, quibus etiam præditas eſſe debere vult eas puellas, quæ ſupra numerum recipienda ſunt,* refert Anton. Nouat. *in ſumma Bullar. tit. de Monialium numero in monaſterio præfigendo.*

Mortua autem aliqua Moniali intra numerum 33
præfixum, ad reliquas Moniales ſpectat capitulariter, votiſque ſecretis eam puellam, quæ eis viſa fuerit, ad locum huiuſmodi intra numerum
vacantem admittere, præuia tamen Epiſcopi ex- 34
ploratione iuxta diſpoſitionem ſacri Concilij Trident. Et ſacra Congreg. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium Præpoſitorum pluries declarauit, & præcipuè *ſub die* 2. *Iunij* 1602. *Moniales, quæ de eiuſdem Congregationis licentia recipiuntur ſupra numerum in quolibet monaſterio conſtitutum*

tutem non ſubrogari in locum Monialium deceden-
tium intra numerum, nec impediri quin alia in locum
earumdem demortuarum intra numerum recipi poſſint
imò eaſdem ſic ſupra numerum receptas ad hunc ef-
fectum, ne impediant huiuſmodi loca remanere ſem-
per ſupernumeraria, licèt in cæteris nihil ab aliis dif-
ferant, & in omnibus æquales iuxta cuiuſlibet mona-
ſterij inſtitutum eſſe debeant.

35 Moniales velatæ tam intra, quàm ſupra nume-
rum abſque dotali eleemoſyna nequaquam ad-
mitti debent; huiuſmodi autem eleemoſynæ do-
tales ſi ſint Monialium intra numerum exiſten-
tium, emiſſa ab eis profeſſione expendi poſſunt
in vſus communes neceſſarios monaſteriis, ſuper-
numerariorum autem dotes poſt earumdem pro-
feſſionem omnino in emptionem bonorum ſta-
bilium monaſterij commodo conuertantur, vt
cenſuit eadem Sacra Congregat. Probationis au-
tem anno durante dotes huiuſmodi deponi debent
iuxta formam in decreto generali, vt ſupra pe-
36 tente Rege Catholico, præſcriptam. In his verò
locis in quibus non adſunt mercatores, aut ban-
chi, depoſitum dotalium eleemoſynarum Monia-
lium fiat in manibus probi viri, & facultoſi, qui
ad omne mandatum Monialium, & abſque alia
exceptione eam ſoluturum ſe obligaret, vt reſcripſit
eadem Congregatio Epiſcopo Cametinen. 15.
Martij 1594. Nullatenus liceat Monialibus re-
37 cipere pecunias vel aliquam aliam rem anticipa-
tè ad computum eleemoſynæ dotalis, quam quæ-
uis puella habitum Monachalem ſuſceptura per-
ſoluere debet, alioquin tam recipientes quam per-
ſoluentes anathemati decreto Sacra Concil. Trid.
ſeſſ.25.de Regul.cap.16. contento, ſint ſubiecti. Ita
Epiſcopo Cametin. ead. S. Congreg. reſcripſit *de*
anno 1580.

38 Dotales elemoſynæ ſoluantur in ære, nec aſ-
ſignatio bonorum ſtabilium aut cenſuum permit-
tatur, vt reſpondit eadem Congreg. Epiſcopo Ca-
merinen. *ſub die 28. Mart.* 1588. In lite inter non-
nulla Monialium monaſteria ex vna, & illorum
cenſuarios & debitores, de & ſuper augmento mo-
39 netæ partibus ex altera pendente. *Sacra Congrega-*
tio cenſuit quòd in moneta valore regulariter tempus
contractus attenditur etiam in annuis præſtationibus,
& hanc concluſionem ab omnibus Doctoribus eſſe
communiter receptam teſtatur eadem Congreg. *in*
Cremonen.24.Nouembr. 1617. Ea omnia, quæ ſupra
diximus de amiſſione Monialium intra numerum,
etiam in Conuerſis locum habent, vt cenſuit ead.
S.Congreg.

40 Circa verò Conuerſas ſupernumerarias eſt ad-
uertendum quod puella ſit virgo, prædita quali-
tatibus neceſſariis, capitulariter, votiſque ſecre-
tis Monialium admittatur, ſoluat dotem dupli-
catam à Conuerſis perſolui ſolitam, ac tempore
debito profeſſionem emittat, ex eadem S. Congr.
me citato *in hoc loco* Nouar. *In lucerna Regul. verb.*
Conuerſa.n.3.

41 Attamen in illis admittendis non ſpectetur dos,
ſed neceſſitas monaſterij, eadem Sacra Congreg.
42 Epiſcopo Ferrarien. *die 20. Martij* 1596. quæ iti-
dem *ſub die 6. Martij* eiuſdem anni reſcripſit Ar-
chiepiſcopo Vlixbonen. quod *prohibitio Monia-*
libus Franciſcanis facta de non recipiendis Conuerſis
intelligitur de Monialibus primam regulam obſer-
43 *uantibus.* & ideo *Abbatiſſa & Monialibus S.Claræ*
Terræ Grottabarum diœceſis Tarentin. ſupplicantibus
pro facultate retinendi Conuerſas, vel ancillas laicas,
S.Congreg. reſpondit, quod Moniales S.Claræ regula-
riter non habent Conuerſas, nec ancillæ laicæ dantur in
communi ſub die 12. April. 1619. & idem *in Folign.*
22.Nouembr. eiuſdem anni.

Nullo modo permittatur quòd Conuerſæ ex- 44
eant, aut videri ſe ſinant ad effectum claudendi, vel
aperiendi ianuam monaſterij, ſed id muneris alteri
extra clauſuram degenti committatur, eadem Sacr.
Congreg. *ſub die* 20. *Septembris* 1594. Nouar. *dict.*
verb.Conuerſa,n.2.

Si verò ad monaſteriorum pauperum ſubleua- 45
men accipiantur, vt ad conquæritandas eleemo-
ſynas mittantur, XLV. ætatis annum excedant, &
extra clauſuram minimè pernoctent, niſi in caſu
neceſſitatis, & tunc hoſpitio excipiantur in ædi-
bus proximorum conſanguineorum, aut aliarum
piarum matronarum, eadem S.Congreg. *in Bono-*
nien.de anno 1593. Nouar. *d.verb.Conuerſa,n.4.cum*
ſeqq.

Moniales monaſteriorum quamquam ab im- 46
memorabili tempore Conuerſas ad quæſtuandum
tranſmittere ſolitas conſtito illas ex monaſterio-
rum reditibus commodè ſuſtentari poſſe, dicta im-
memorabili non obſtante, in poſterum ad quæ-
ſtuandum, aut ad quodlibet aliud negotium per-
agendum Conuerſas extra monaſterium mittere
non poſſe ead. S. Congreg. cenſuit *in d. Bononien.*
ſub die 14. April. 1615.

In monaſteriis verò, quæ niſi dictas Conuerſas 47
ad quæſtuandum mittant, manuteneri non poſ-
ſunt deinceps puellis Monaſticum habitum non
tradi, nec educationis cauſa eas in illis introduci
poſſe abſque Sedis Apoſt. ſpeciali licentia, eadem
S. Congregat. ordinauit, hac tamen conditione
adiecta quod Moniales ad quæſtuandum mitten-
do ad minus XL. earum ætatis annum excedant,
non ſint pulchræ, nec modo aliquo extra mona-
ſterij clauſuram pernoctent. *Petente Collectore Por-* 48
tugaliæ an Monialibus mulieres pro earum ſeruitio in
monaſterio introducendi licentiam concedere ſibi lice-
ret? Sacra Congr. licere reſpondit, ſub die 31. Ianua-
rij 1615. Sed loco ancillarum ſæcularium intro-
ducendas eſſe potius Conuerſas conſuluit *ſub die*
12. Auguſt. 1605. Vnde non eſt ita de facili cre- 49
dendum Doctoribus affirmantibus fœminas in
obſequium & facultatum Monialium licitè intra
monaſterium intromitti poſſe, dummodò ſint ho-
neſtæ vitæ, & è monaſterio non egrediantur, vt
tradunt Fr.Emman. *tom.1.q.47. art.7. & 8.* Camp.
rub.12.cap.56.num.28. Sanch. *lib.6.c.16.num.66.*
Ludouic.Miranda *de ſacris Monialib.quæſt.2.art.5.*
concl.2.& art.9. Suar. *de Relig.tom.4. lib.3.c.10.n.*
20. Bonac. *d.q.4.puncto 4.n.10.*

Nullatenus permittant Epiſcopi puellas edu- 50
cationis cauſa Sanctimonialium monaſteria in-
troduci, niſi S. Congreg licentia ſuffultas, eamque
exequi nullatenus præſumant, niſi adimpletis ſe-
quentibus conditionibus, quas referunt me cita-
to *in hoc loco* Nouar. *in lucerna Regular.verb. Mo-*
nialis,num.9. Fuſch. *de viſitat lib.3.c.18.n.28.* Qua-
rant. *in ſumm. Bullar. verb. monaſteria Monialium,*
pag.449. Zerol. *in praxi Epiſc.p.1. verb. Moniales,*
§.11. Piaſec. *in ſimili praxi p.2.c.3. num. 57.* Ioan.
à Cruce *de ſtatu Relig.lib.1.c.5. dub.2. prope finem.*
Galet. *in margarita caſuum Conſcientiæ.verb.Monia-*
lis. Bonac. *d.punct.4.n.19.* Ego ipſe *d.alleg.102. nu-*
mer.63. Ouiedo *in praxi Regul. p.1.tract.11.cap.2.*
q.4.num.11. Quod ſcilicet Moniales capitulariter ſe- 51
cretiſque ſuffragiis puellarum recipiendarum admiſ-
ſioni conſentiant, monaſterium eas recipere ſit ſolitum,
illaſque actu retineat, peculiaris habitatio ſeorſim à

dormitorio, & habitatione Monialium profeſſarum, ac nonitiarum, vbi interdum opus facere & exercere, ac noctu quieſcere poſſint, pro eis exiſtat: excedant ſeptimum, & ſint infra XXV. annum ætatis ſuæ, non ſine vltra numerum præfixum, ingrediantur ſolæ, modeſto vtantur veſtitu, clauſuræ legib. Monialium iaſtar ſint obſtrictæ, & ſi vnquam è monaſterio egreſſæ fuerint ad illud, vel aliud monaſterium redire non permittantur abſque S. Congregationis licentia, cum egreſſus huiuſmodi expreſſione, niſi habitum Regularem ſuſcipiẽdi animo eſſent reuerſuræ. Demum dare debet idoneum fideiuſſor, qui pecunias in alimento puellarum huiuſmodi erogandas anticipatis ſolutionibus in ſingulis menſib. ſoluturum ſe obliget. Cæterum finito XXV. ætatis anno ſimiles puellæ è monaſterio expellantur. Ita S. Congreg. *in Tortonen. ſub die* 27. *Maij* 1603. vbi quoque quòd determinetur pariter numerus puellarum educationis cauſa inibi cum S. Congregationis licentia recipi ſolitarum. & quòd educationis cauſa permitti poſſunt in eodem monaſterio pluſquam duæ ſorores. Item quòd non permittatur eiſdem puellis victum diætim quotidianum à parentibus, vel conſanguineis tranſmitti; ſed tantùm pecunia pro eodem victu, vt dictum eſt perſoluatur. Et quòd puellæ educationis cauſa in monaſteria Monialium admitti non debent, donec ſeptennium excedant, reſoluunt Zerol. *dict.* §. 11. Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 16. *num.* 63. nouiſſimè Didac. de Narbona *in quæſt. annalib. anno.* 7. *q.* 21. Nouar. *in lucerna Regular. verb. educatio, n.* 8.

52 Illud tamen eſt aduertendum quòd poſtquam præterit tempus 25. annorum, intra quod huiuſmodi puellis illic morari conceditur ex cauſa educationis, ſi ſtatim puella non egrediatur, nullam excommunicationem, aut cenſuram aliquam incurrit, ſed poteſt Epiſcopus terminum conſtituere, intra quem eligat puella vtrùm velit Monialis, fieri, aut à monaſterio egredi, vt deciſum referunt Franc. Leo *in theſauro fori Eccleſ. p.* 2. *cap.* 15. *num.* 54. Campan. *d. c.* 16 *num.* 29. Bonac. *d. punct.* 4. *num.* 16.

53 Moniales in earum monaſteriis puellas educationis cauſa, niſi eadem monaſteria capacia, & pro dictis puellis educandis loca particularia deſtinata & conſtituta ſint retinere, & reſpectiuè recipere non poſſe S. Congreg. ſtatuit *in* 8. *Seuer.* 26. *Ianuarij* 1615. In quarum tamen receptione, debitis
54 concurrentibus requiſitis de quibus ſuprà, requiritur conſenſus Monialium omnium ſingulariter præſtitus, nec ſtandum eſt ſimpliciter relationi Abbatiſſæ, vt eadem S. Congreg. reſcripſit Epiſcopo Amelico *die* 4. *Ianuarij* 1608.

55 *Petiit Chryſoſtoma Caracciola in monaſterio Dominæ Reginæ educationis cauſa degens ancillam ad eius ſeruitia introducendi per S. Congr. facultatem ſibi concedi. Et S. Congr. reſpondit quod non datur ancilla pro educandis, in Neapolitana* 12. *Martij* 1619.

56 Pluries in eadem S. Congregatione reſolutum fuit *præcedentiam inter Moniales à die profeſſionis, non autem ſuſceptionis habitus regularis debere, quatenus verò duæ inſimul eodem inſtanti profeſſionem emitterent, quæ priùs ad habitum admiſſa fuit præcedere debet, etſi eodem tempore ad habitum admiſſæ fuerint, data etiam profeſſionis paritate, quæ priùs in Capitulo acceptata fuerit, præcedat*, & cenſuit ead. Congreg. *in Badu. de ann.* 1608.

57 Sequitur vt de vita, & honeſtate & regimine Monialium videamus: qua de re eſt primò ſciendum, quod Ordinarij prohibere debent ne Moniales monaſteriorum, tam eis, quàm Superioribus Regularibus ſubiectorum in bacchanalibus vel aliis temporibus recreationis cauſa vtantur habitu virorum, nec cuiuſuis ſpecies armis ſe erogant, eadem S. Congregatio Epiſcopo Ferrarien. 27. *Aprilis* 1602.

Item prohibeat Monialibus cibum externis pa- 58
rare, aut eſculenta vendere, exceptis tamen tribus minimi momenti, pro infirmis, ac parentibus, & conſanguineis duntaxat, eadem S. Congregat. *ſub die* 1. *Iulij* 1606.

Facultas diſponendi de cellis ſuis poſt obitum 59
nulli Monialium concedatur, ſed cæ dum vacauerint, Superiorum arbitrio aliis Monialibus in ordine ſenioris diſtribuantur. S. Congregatio *in Auerſana* 26. *Ianuarij* 1604. *& in Modenen.* 10. *Aprilis* 1615.

Curandum itidem eſt vt Moniales in refecto- 60
rio communi comedant, & in loco etiam communi laborent, eadem Congreg. *in vna Meſſan.* 1. *Auguſti* 1603.

Nec permittatur in Eccleſiis Monialium à per- 61
ſonis ſæcularibus cantus ſimplex, vel figuratus, eadem Congreg. *in Bononien. de anno* 1584. *& in Mediolanen. de anno* 1593. benè tamen inter ipſaſmet, eadem Congregatio. 8. *Februarij &* 30. *Martij* 1594.

Nec etiam permittatur acceſſus ſæcularium 62
monaſteria huiuſmodi ſub prætextu docendi Moniales ſonum cymbalorum, vel alterius inſtrumenti, aut etiam muſicam, vel cantum etiam ad crates, eadem Congreg *ſub die* 13. *Septembr.* 1593.

Nec vllo modo permittatur acceſſus Hebræo- 63
rum ad earum monaſteria ad loquendum cum illis, eadem S. Congreg. *in Rauenaten.* 28. *Nouembris* 1594.

Nec etiam in earum infirmaria ſacrificium Miſ- 64
ſæ celebrari permittatur, ead. Cong. *ſub die* 22. *Auguſti* 1605.

Nec debent Moniales appellari cum titulo 65
dominæ, ſed ſororis, vt eadem Congreg. reſcripſit Vicario Toletano 9. *Ianuar.* 1595.

Ad ſuccurrendum Monialium victui tempore 66
careſtiæ, eadem S. Congreg. *ſub die* 15. *April.* 1592. *Epiſcopo Nouaren. reſcribens admonet, vt primò accipiantur puellæ vt Moniales fiant, duplicata dote, ita vt dimidia inueſtiatur, altera verò pars in alimentis expendatur. Secundò applicetur monaſteriis tertia pars, eleemoſynarum, quæ applicantur locis piis cum extenſione Bullæ Gregorij XIII. Deo ſacris. Tertiò, mittantur, Moniales, ad quæſtuandum. Quartò, in ſubſidium adſtringantur ad contribuendum Monialium conſanguinei.*

Secundò circa clauſuram ſciendum eſt, quòd 67
omnes Moniales etſi antiquitus poſſent extra clauſtra monaſterij nonnunquam exire, fuit tamen poſtea grauiſſimis de cauſis conſtitutum, vt eſſe ſub perpetua clauſura deberent, in primis à Bonifacio VIII. *in cap. periculoſo. de ſtatu reg. in* 6. qui ſtatuit, vt Moniales quæcunque tacitè vel expreſsè profeſſæ è monaſterio egredi non poſſunt, niſi conſtet eas laborare tali morbo euidenti quod non valeant cum aliis abſque graui periculo ſiue ſcandalo commorari. Hæc Bonifacij conſtitutio innouatur per Concil. Trid. *ſeſſ.* 25. *de Regular. cap.* 5. dum ait, quòd *nomini Sanctimonialium liceat poſt profeſſionem exire è monaſterio, etiam ad breue tempus, quocunque prætextu, niſi ex aliquo legitima cauſa ab Epiſcopo approbanda, indultis quibuſcunque, & priuilegiis non obſtantibus*, & cum prædictam

dictam Bonifacij Conſtitutionem, quàm præfatum Concilij Trident.decretum innouauit Pius V. *ſua Conſtit.* incip.*Circa Paſtoris.ſub Dat.4.Kalend. Iunij* 1566. ſuper clauſula, & reformatione Monialium cuiuſcumque Ordinis, quam Pianam Conſtitutionem refert Laurent. de Peirinis *in Conſtitut.ſui ordinis Minimor.tom.*1.*Conſtit.*6.*Pij V.* & ego ipſe *de officio & poteſt. Epiſcop.p.*3. *alleg.*102. *numer.*13. Poſtea idem Pius V. aliam edidit Conſtitutionem, incipit. *Decori, ſub Dat.Kalendis Februarij* 1569. contra Mooiales exeuntes à clauſura, niſi in quibuſdam caſibus, eaſque comitantes, vel receptantes,& contra Superiores exeundi licentiam concedentes, niſi in caſibus in ea expreſſis, eſt *in Bullario nouo tom.* 2. *conſtit.* 8. *eiuſdem Pont. pag.*185. referunt Quarant. *in ſumma Bullarij,verb. monaſteria Monialium.* & ego ipſe *d. alleg.*102. *numer.*14. Petr.de Bollo *in œconomia Canonica claſſi* 3.*cap.*4.§.14.*pag.*474. Nouar.*in ſum. Bullarium,tit. de clauſura.* fuit autem hoc conſtitutum noo ad arctandum eorum vitam, quæ non poteſt ipſis inuitis arctari, ſed ad conſeruationem honeſtatis, & quia profeſſæ ſont regularem Monachalem, vt ſeruari debet,non vt iam malè ſeruabatur.Poteſt enim Summus Pont. obligare Moniales ad clauſuram, quam nunquam ſeruauerunt, nec vouerunt, quia hoc non eſt ſimpliciter ſupra regulam, immo maxime ad caſtitatem,quam ſolemniter vouerunt,ſeruandam oeceſſariam,Fr.Emman.*quæſt.Regul.tom.*1. *q.*44. *art.*2. Nau. *commento* 4. *de Regul. numer.*40. Sanch.*d.lib.*6.*cap.*2. *num.*42. Snat.*tom.*4.*de Relig. tract.*1. *l.*1. *cap.*8. *num.*7. Ludouic.de Miranda *de ſacris Monialib. quæſt.*1. *art.*2. Laurent.de Peirinis *de priuileg. Regular. tom.*2. *ad conſtit.*6. *Pij V.n.*12. *pag.*262.*in fine.*

Poſſunt Epiſcopi, eorumque Vicarij ſufficiens ad id habentes mandatum pro clauſuræ viſitatione ingredi ſepta monaſteriorum Monialium Regularibus ſubiectarum, ſermonis etiam quacunque voo latæ clauſuræ ſuſpicione, ac Superiorum Regularium negligentia, de quo latè ſuprà *hoc lib. cap.*48. *n.*146. *cum ſeqq.* Sed dubitari poteſt quando Monialis dicatur exire clauſuram vt non excuſetur à culpa mortali,& à cenſuris? Sanch. *in præcepta Decalogi tom.*2.*lib.*6. *cap.*16.*numer.*7. & Lopez de Texeda *in controuerſ.tom.*1. *lib.*2.*tract.*1.*controu.* 14. *dub.*1. *numer.*9. & Homobon. de Bonis *in controuerſ.moral.tom.*1.*part.*4.*reſp.*61. reſpondent violari clauſuram ſi Monialis vtroque pede,& toto corpore egreſſa fuerit,non ita ſi exierit cum medio corpore vno pede poſito cum corporis medietate extra locum à Pontifice pro clauſura determinatum, quamuis Nald. *in ſum. verb. clauſura, numer.*1. & Merol.*tom.*1.*diſp.*1.*cap.*2.*diffic.*7.*n.*107. aſſerant non cenſeri violatam clauſuram quando Monialis per duos pedes modico tempore egreſſa fuerit,& ſtatim regrediatur.

68 Cauſas autem egrediendi clariùs exprimere curauit Pius V.*in d.ſua Conſtit.* incip. *Decori*, in hæc verba. *Volumus,ſancimus,& ordinamus nulli Abbatiſſarum, Prioriſſarum, aliorúmve Monialium, etiam Carthuſien.S. Benedicti, & Mendicantium, & quorumcunque aliorum Ordinum etiam Militarium ac ſtatuum,graduum, conditionum, dignitatum, ac præe-*
69 *minentiarum exiſtentium, etiam à Regia vel illuſtri, proſapia ortarum,de cætero etiam infirmitatis,ſeu aliorum monaſteriorum etiam ei ſubiectorum, aut domorum, parentum, aliorúmve conſanguineorum viſitandorum,aliáve occaſione,& prætextu,niſi ex cauſa magni incendij, vel infirmitatis lepræ, aut epidemiæ, quæ tamen infirmitas præter alios ordinum Superiores, quibus circa monaſterium incumberet,etiam per Epiſcopum ſeu alium loci Ordinarium, etiamſi prædicta monaſteria ab Epiſcoporum, & Ordinariorum iuriſdictione exempta eſſe reperiantur, cognita, & expreſsè ſcriptis approbata ſit, à monaſteriis præfatis exire, ſed nec in prædictis caſibus extra illa niſi ad*
neceſſarium tempus ſtare licere. Sub oomine, *magni* 70
incendij, in hac Pij V. conſtitutione intelligitur incendium ita magnum, & euidens vt certum ſit, aut ſaltem probabile multum eſſe videatur, quod niſi Moniales omnes ſtatim à monaſterio, omnes ſimul ſint morituræ ac conſumendæ præ nimia exuſtione ignis. Sub nomine verò, *infirmitatis lepræ*, intelligitur infirmitas quædam contagioſa, quod ſi ipſius radix, & origo foras non eiiciatur (hoc eſt, Monialis huiuſmodi morbo infecta) citò
omoes monaſterij eiuſdem ſorores inficeret; proin- 71
déque cunctæ periclitabantur; & prædicta lepra debet eſſe notabilis, ac talis quod ſi perſona eſſet ſæcularis,iure poſſit extrahi de populo,& mitti ad domum aliquam in campo ſeparatam; ſub nomine denique infirmitatis epidemiæ, quantum ad præſens attinet propoſitum,intelligitur morbus quidam peſtiferus, ſimiliter ac eadem ratione contagioſus, communitati præiudicialis, & pernicioſus,qui populariter graſſetur in populo, maioremque ægrotorum partem interimat. Ita explicant Læl. Zech. *de Repub. Eccleſ.tit.de Regularib.cap.*3.*num.*15.*verſ.*9. Nau.*comm.*4.*de Regul.num.*48.*not.*4. Gutier.*Canon. lib.*1.*cap.*14.*num.*3. Fr.Emman.*quæſt. Regul.tom.*1. *quæſt.*39.*art.*4. *verſ.ex his, & tom.*3. *q.*6.*art.*3. *& in addit.ſum. tom.*3. *cap.*96. *num.*3. Sanch. *in præcepta Decal.tom.*2. *lib.*6.*cap.*15. *ex num.* 33. Fr. Ludouic. Miranda *in tract.de ſacris Monialib.q.*3.*art.*5.Portel. *in dubiis Regul.verb.clauſura à num.*18. Villalob. *in ſum.p.*1.*tract.*35. *diffic.*4. *n.*2. Fr. Ioan. de la Cruz *de ſtatu Relig. lib.*1.*cap.*5. *dub.*4. *verſ. ſecundò nota*, Hieronym.Rodet.*in compendio quæſt. Regular.reſol.* 98.*num.*19.

Quæſtio eſt dubia,an Moniales poſſint è mo- 72
naſteriis exire ex aliis cauſis ſimilibus, vel vrgentioribus? Affirmatiua ſententia verior mihi videtur, quia ſi dicta Conſtitutio Bonifacij VIII. *in d. cap. periculoſo*, vnicum dumtaxat excipiebat caſum per prædictum Pium V.extenſa atque ampliata eſt ad tres in eadem ſua Conſtit. contentos, nempe ad caſum magni cuiuſdam incendij, vel infirmitatis, lepræ, aut epidemiæ; quid igitur obſtat quominus eadem omninò prorſus exiſtente ratione prædicta Pij V. Conſtitutio etiam amplietur & extendatur ad alios caſus ſimiles, & ita docent. Nau. *comm.*4. *de Regul. num.*48. *& in cap. ſtatuimus* 19. *quæſt.*3, *numer.*49.Lamas *in methodo curat.in appendice*,§.10. Fr.Emman.*quæſt. Regul.tom.*1.*quæſt.*34.*art.*3.*paulò poſt princ.& art.*5. Azor. *inſtit.moral.part.*2.*lib.*12. *cap.*8.*q.*1.*verſ.*3. Ioao. à Cruce *de ſtatu Relig.lib.*1. *cap.*5.*dub.*4.*concl.*2.Sanch.*d.lib.*7.*cap.*15.*n.*37.Vgolin.*de offic. Epiſcopi cap.*21. §.2.*num.*3. Bonacin. *de legib.diſp.*1.*q.*1. *punct.*3. *num.*19. *& de clauſura, & pœnis eam violantibus impoſitis, q.*1. *punct.*9. *num.*6. Diana *reſolut.moral.tract.* 1. *miſcel. reſol.*23. Snar. *tom.*4.*de Relig.tract.*1.*lib.*1.*cap.*3.*num.*3.*& ſeq.*Laurent.de Peirinis *in priuileg. tom.*2. *Conſtit.*6. *Pij V.* §.4.*num.*24.Nouar.*in tract.de elect.fori ſect.*2.*in præfat. ſub num. & in lucerna Regular. verb. clauſura, num.*10.*cum ſeqq.*Ouiedo *in praxi Regular. part.*1. *tract.*11. *cap.*1.*q.*6. *num.*9. Ego ipſe *d. alleg.*102. *à numer.* 16. Quamuis contrarium, imò caſus exceptos. *In dict. Conſtit. Pij V.* non extendi ad caſus, ſimiles,

ſimiles, & vrgentiores teneant Collect. *compend.*
Mendicam. verb. clauſura Monialium, n.5. verſ.
quæritur vtrùm Miniſter Generalis, Fuſc. *de viſitat.*
lib.2.c.18.n.17. Boll. *in œconom. Canon. claſſe 3. cap.4.*
n.20. Cened. *ad Sextum collect. 31.n.2.* Gutier. *Canon.*
lib.1.c.14. addit. ad Nau. conſ.70. in fine, de Regular.
Zerol. *in praxi Epiſcop. p.1. verb. Moniales, §.16.*
verſ.2. & p.2. eodem verbo in fine. Aloyſ. Ricc. *in praxi*
rerum fori Eccleſ. deciſ. 545. & in 1. edit. alias reſol.
541. in 2. edit. Fr. Emman. *in ſum. tom.3. c.96. n.3.* Fr.
Ludouic. Miranda *in tractat. de ſacris Monialibus,*
q.3. art.4. Campan. *in diuerſ. Iuris Can. rub.12. c.16.*
num.12.

73 Vnde tempore belli poſſunt Moniales è mona-
ſterio exire, ſéque in locum tutum recipere, dum
periculum eſt, vt niſi Moniales è monaſterio egre-
diantur, graui damno afficiantur; vt reſoluunt Azor.
d.p.1. lib.13. c.8. q.1. ad finem, verſ. tertiò quæres. Gu-
tier. *d.c.14. n.9.* Nauar. *d. commento 4. n.48.* Sanchez
d.c.15. n.44. Bonac. *d.q.1. punct.9. n.7.* me non citato
Nouar. *d. verb. clauſura, n.19.*

74 Sic etiam poſſunt Moniales de licentia Superio-
ris tranſire de vno monaſterio ad aliud, vel cauſa
nouæ fundationis, vel correctionis, vel reformatio-
nis, ſeu profeſſionis, vt tradunt Nauar. *in d.c. ſtatui-*
mus, num.48. & conſ.57. n.6. de Regul. Fr. Emman. *d.*
tom.1. q.49. art.5. Zerol. *d.p.1. verb. Moniales, §.16.*
& p.2. eod. verb. dub.8. & 12. Armend. *d. lib.7. de Re-*
lig. n.101. Sanch. *d.c.16. à n.46.* Anton. Ricciul. *de*
iure perſonarum extra gremium Eccleſiæ exiſtentium,
lib.5. c.5. n.11. Bonacin. *d. punct.9. n.10.* Nouar. *tit. de*
clauſura ſuper Bulla Pij V. n.15. Ego ipſe *d. allegat.*
102. n.25. obſeruantes ad hoc tutius eſſe recurrere
ad Sedem Apoſtolicam.

75 Sic etiam Moniales poſſunt ad perfectiorem Re-
ligionem tranſire, vt tenent Tapia, Zerola, Fr. Em-
man. & alij, quos refert & ſequitur Sanch. *d. lib.6.*
cap.7. n.6. quibus addo Barth. a S. Fauſto *in theſauro*
Relig. lib.5. q.327. Anton. Ricciul. *dict. lib.5. c.5. à*
princip. Bonac. *d.q.1. puncto 9. n.11.* metipſum *in col-*
lect. ad c. licet 18. n.3. de Regular. quamuis contrarium
76 ſcripſerit Azor. *d.p.1. lib.13. c.8. q.1.* Et licèt tranſla-
tio Monialis etiam in caſibus à Iure permiſſis ſtri-
cto iure fieri poſſit ex auctoritate Epiſcopi & Supe-
rioris monaſterij, vt voluerunt Fr. Emman. *tom.3. q.*
52. art.3. Sanch. *d. lib.9. c.7. ſub n.6.* Sacra tamen
Congregatio non ſemel cenſuit ad eam in ſimilibus
caſibus eſſe recurrendum, & ſignanter *in Nanaten.*
16. Ianuarij 1615. & in Redonen. 31. Ianuarij 1617.
ex quibus colligitur illam ſimiles licentias conce-
dere non conſueuiſſe, niſi quatuor coditionibus
adiectis. Prima eſt vt antequam à primo monaſterio
Monialis egrediatur, aliud ſit paratum in quo be-
neuolas habeat receptrices, quodque in eo capitu-
lariter per ſecreta ſuffragia recipiatur, ſecunda vt
dotem à cæteris Monialibus præſtari ſolitam per-
ſoluat. Tertia, vt ſpes illi auferatur ad primum mo-
naſterium redeundi. Quarta vt tranſlatio fiat comi-
tantibus matronis conſanguineis grauibus ab vno
ad aliud monaſterium, recta via, abſque diuerticulo,
ac nullibi pernoctetur niſi cauſa hoſpitij, idque non
niſi apud honeſtas perſonas.

77 Sic pariter licitus eſt exitus Monialis, quæ dum
in proprio monaſterio aliqua de cauſa commodè
corrigi non poteſt, ad aliud monaſterium corre-
ctionis gratia transfertur, iuxta ea quæ reſoluunt
Sanch. *d. lib.6. c.15. n.47.* Ludouic. Miranda *de ſa-*
cris Monialib. q.3. art.2. verſ. quartus caſus, & art.3.
78 Bonacin. *d.q.1. punct.9. num.13.* Moniales enim pro-
pter incorrigibilitatem ooo ſunt eiicıendæ ſimpli-
citer è monaſterio, ſed niſi ibi puniantur, poſſunt
ad aliud transferri, vt eſt Conſtitutio Vrbani III.
quam referunt F. Emman. *quæſt. Regul. tom.1. q.49.*
art.1. poſt prin. Ludouic. Miranda *de ſacris Monia.*
lib. q.3. art.2. quæ Conſtitutio in hac parte neque
per Concil. Trid. nec per Conſtitutionem Pij V.
licèt ſtrictiora ſint cenſetur reuocata, vt teſtatur Fr.
Emman. *d.q.49. art.5. verſ.2.* & Ludouic. Miranda
d.q.3. verſ. quartus caſus, refert & ſequitur Rot. *in*
Vlixbonen. monaſterij 19. Nouemb. 1625. coram Re-
uerendiſſimo D. meo Cecceno Decano, cuius meminit
Tambur. *de iure Abbatum, tom.1. diſp.15. q.12.* Sed
quicquid hi Doctores dicant, caueant nihilominus
ſibi locorum Ordinarij, vel Superiores Regulares
ne aliquam ex Monialibus ſibi ſubiectam vel cauſa
ſeditionis, vel incorrigibilitatis, vel criminis perpe-
trati ab vno ad aliud monaſterium tranſmitti cu-
rent, multò minus inde expellant, vel exeundi li-
centiam concedant, ne contentis in Pij V. Conſti-
tutione cenſuris, & pœnis innodentur, vt admonet
S. Congreg. *ſub die 17. Maij 1603.*

Sic etiam in tribus caſibus poteſt eſſe licitus 79
exitus Monialibus, primò vbi Abbatiſſa vel Prio-
riſſa propter feudum tenetur præſtare iuramentum
fidelitatis alicui domino ſæculari, ſi illud per procu-
ratorem præſtare nequit, illa enim tunc poteſt cum
honeſta ſocietate exire, modo ſtatim præſtito iura-
mento reuertatur, vt probat text. *in cap.1. §. verum,*
de ſtatu Regul. lib.6. docent Sanch. *dict. cap.15. n.51.*
& Bonacin. *d. quæſt.1. punct.9. num.9.* aduertentes in
hoc caſu Superioris licentiam petendam eſſe; quod
ſi nulla cauſa ductus illam deneget, hoc conſtito
poſſe auctoritate iuris Abbatiſſam egredi. Secundò
quando auctoritate Prælati totus Monialium Con- 80
uentus locum mutat, vt reſoluunt Fr. Emman. *tom.*
1. quæſt.49. art.5. Sanch. *d. lib.6. cap.16. numer.53.*
Ludouic. Miranda *de ſacris Monialib. quæſt.3. art.2.*
verſ. ſextus, Bonacin. *d. punct.9. num.8.* Ego ipſe *d.*
alleg. 102. n.17. Tertiò, quando Moniales conuerſæ 81
è monaſterio exeunt ad petendas eleemoſynas con-
uentui neceſſarias, dum eas per alios commodè pe-
tere non poſſunt, ſeruatis conditionibus præſcriptis
in Motu proprio Pij V. incip. *Circa paſtoralis,* & in
alio Gregorij XIII. incipit, *Deo ſacris,* vt tenet Bo- 82
nacin. *d.q.1. punct.9. n.15.* vbi *n.16.* ſubdit Moniales
conuerſas poſſe adhuc ob receptam conſuetudi-
nem recipi, & ad profeſſionem admitti, & citat pro
ſe Sanch. *d.c.15. n.59.* Suar. *de Relig. tom.4. lib.1.*
cap.8. n.19. Fr. Emman. *tom.1. q.44. art.4. col.3. verſ.*
ſecunda aſſertio. Contra Ludouicum Marand. *de ſa-*
cris Monialibus, q.1. art.6.

Moniales è ſuis monaſteriis egredientes extra 83
caſus exceptos ipſo iure excommunicatus eſſe ex-
communicatione maiori latæ ſententiæ Summo
Pontifici reſeruata, & in eandem incurrere Præ-
latos eiſdem exeundi licentiam quocunque modo
concedentes, necnon & ipſas comitantes, ac perſo-
nas illarum receptarices ſtatuit Pius V. *in d. conſtit.*
incip. *Decori.* & docent Nau. *in d.c. ſtatuimus, n.52.*
Zerol. *d.p.1. verb. Moniales, §.16. dub.1.* Azor. *p.1.*
lib.13. cap.8. q.1. verſ. tertiò quæres, Fr. Ludouic. Mi-
raoda *d.q.5. art.6.* Sanch. *d.c.15. n.72.* Bonacin. *d.q.1.*
punct.8. n.6. Ego ipſe *d. alleg.102. num.29.* obſeruan- 84
tes prædictam pœnam contra recipientes, & conco-
mitantes prædictas Moniales egredientes è ſuis
monaſteriis non videri comprehendere illas, qui
compaſſione quadam naturali in extrema, vel gra-
ui neceſſitate id faciunt, vt ſi v. g. aliqua perſona
cognata, vel amica reciperet, vel comitaretur Mo-
nialem egreſſam è ſuo monaſterio, & aliquot mil-
liaribus

liaribus progreſſam noctu vel diu in loco deſerto cum periculo amittendi vitam vel famam ne ipſa Monialis damnum aliquod pateretur, exhortando eam, vt ad ſuum monaſterium rediret, etiam ipſa

85 nollet redire. Ad incurrendam autem huiuſmodi excommunicationem dicitur Monialis è monaſterio exire, quando exit locum clauſuræ, qui ianua clauſa continetur, ad quam ſæcularibus non patet acceſſus; vt ex quodam Motu proprio Gregorij XIII. incip. *Deo ſacris, de anno* 1572. refert Sanch. *d.lib.6.cap.*15. *n.6.* vbi *n.68.* reſoluit ad incurrendas ſupradictas pœnas ſolum egreſſum ſufficere ſtricta clauſura, non verò ita leui, vt ſolum venialem culpam conſtituat. Moniales ſuper tecti monaſterij regulas aſcendentes clauſuram violare non dicuntur, dummodo locus ille, ad quem perueniunt, non ſit extra clauſuram monaſterij, ſed perpendiculariter illam reſpiciat: ita Lopez de Tezeda *in controuerſ. moralib. tom.1. lib.2. controuer.*14. *dub.8.n.9.*

86 Deuenio igitur ad aliquos caſus, in quibus poſſet aliquis dubitare, an Monialibus liceret è monaſterio egredi, cum reuera id eis minimè liceat, & ideò exiſtimo Moniali non poſſe licentiam concedi è clauſtro egrediendi cauſa medendi morbo ita perículoſo, vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa niſi morbus adeo contagioſus eſſet, vt in reliquas ſerperet, ſicut tenent Gutier. *d.c.*14. *ex n.7.* Cened. *d.collect.*21 *.n.2.* Fr. Emman. *d.tom.1.q.*49 *.art.3.* Zerol. *in praxi Epiſcop. part.2. verb. Moniales, in fine,* Ludou. Miranda *de ſacris Monial. q.4. art.*4. Sanch. *d.c.*15 *.n.*39. Bonac. *d.q.1. punct.9.n.*18. Portel. *in dubiis Regularib. verb. Clauſura Monialium, n.*22. Villalob. *in ſum. p.1. tract.*35 *.diffic.*45 *.n.*4. *&* 5. Hier. Roderic. *in compend. q. Regul. reſol.*26 *.n.*50. Ego ipſe *d.alleg.*101 *.n.*21 *in fine.*

Contra Nou. *d.comm.4.n.*49 *.& ſeq.* Azor. *d.p.1. lib.*13 *.c.8.q.*1. & Suar. *de Relig. tom.4. lib.1.c.9.n.9.* exiſtimantes poſſe Moniali licentiam concedi clauſtro egrediendi cauſa medendi morbo ita periculoſo, vt deſperaretur ſalus ea non egreſſa.

87 Nec etiam licitum eſt Moniali egredi, vt curam nepotum ſuorum gerat, etiamſi nepotes omnibus aliis propinquis deſtituti ſint, vt referunt deciſum Armendar. *in addit. ad Recop. legum Nauarra lib.2. tit.*18. *l.7. de Religion. n.*105. Campan. *d.cap.*16 *.n.*22. *prope fin.* Ego ipſe *d.alleg.*102 *.n.*27. Bonacin. *d.q.1. punct.9.n.*4. vbi *n.5.* ſubdit Monialem egredi non poſſe ad parentes conſanguineos, & alios infirmitatis cauſa, ſeu alio prætextu viſitandos.

88 Abbatiſſa quoque non poteſt è monaſterio exire, vt viſitet ædificium Eccleſiæ num ſibi placeat, vel vt cæmentariis ſignificet qua forma conſtituendum ſit, vt docent Sanch. *d.cap.*15 *.num.*52. & Bonac. *d.q.1. punct.9.n.*3.

89 In caſibus autem exceptis & ſuprà relatis Monialibus è monaſterio Epiſcopo, vel Sedi Apoſtol. aut Superioribus Regularibus ſubiecto, exire non licet, niſi adſit conſenſus communis Epiſcopi diœceſani, & Superioris Regularis, ſi illi ſubiectæ exiſtant, ita vt ſi illæ, quæ poteſtati Regularium ſubiiciuntur ſine Bulla, & licentia Ordinarij egreſſæ fuerint, per cenſuras Eccleſiaſticas, & alia iuris remedia debent ipſæ, & earum Superiores (de quorum licentia è monaſterio fuerint egreſſæ) ab eodem Ordinario puniri, non obſtantibus quibuſcunque priuilegiis, vt referunt deciſum Campan. *d. rub.12. cap.*16. *n.*22. *propè fin.* Armend. *in addit. ad Recop. legum Nauarra d.lib.2. tit.*18. *l.7.n.*130. Ego ipſe *d.alleg.*102. *n.*28. *propè fin.*

Contra Nau. *conſ.6. in cap. An generalis, ſub n.6. de ſtatu, Monach. & comment. 4. de Regular. n.*60. *verſ.*3. Fr. Emman. *tom.1. q.*49. *art.6.* exiſtimantes Moniales in caſibus exceptis poſſe exire è monaſterio abſque vllo conſcientiæ ſcrupulo cum ſola licentia ſuorum Generalium, aut Prouincialium Prælatorum, quibus fuerit ſubiecta ſine vlla alia approbatione Epiſcopi ſæcularis. E contra Ludouic. Miranda *de ſacris Monialib. q.3. art.6. concl.*1. Suar. *de Relig. to.4. lib.1.c.9.n.*13. Bon. *d.q.1. punct.*8. *n.*1. Sanch. *d. lib.6.c.*15 *.n.*28. putantes in Hiſpania ſolum Superioris licentiam ſufficere.

90 Vicarius generalis Epiſcopi abſque ſpeciali eius commiſſione hanc egreſſus Monialis è monaſterio licentiam concedere poteſt, vt per Llam. *in method. curat. in fine,* §. 5. Sanch. *d.lib.6.cap.*15 *.n.*30. Bonac. *d.q.1. punct.8.n.*3. Ego ipſe *d.all.*102 *.n.*28. *propè fi.* extendentes ad Vicarium Capituli Sede vacante.

91 Licentia prædicta debet in ſcriptis obtineri, vt ſtatuit Pius V. in prædicto Motu proprio, incip. *Decori,* ibi, *ex cauſa cognita & expreſſè in ſcriptis approbata,* cuius auctoritate ita reſoluunt Ludou. Miranda *d.q.3. art.6. concl.*2. Suar. *de Relig. tom.4. lib.1. cap.9.n.*16. Bonac. *d.punct.8.n.*4. vbi *n.5.* ſubdit licentiam non tenere ſi ſolo verbo detur.

92 Præterea interdicitur *in d.cap. periculoſo,* vt nulli detur facultas ingrediendi prædicta monaſteria, niſi cum rationabili, & manifeſta cauſa, & de licentia Superioris, ad quem ſpectat, & in Concil. Trid. *d.c.5.* hac de re ita ſtatuitur. *ingredi autem intra ſepta monaſt. nemini liceat cuiuſcunq; generis aut conditionis, ſexus, vel ætatis fuerit, ſine Epiſcopi, vel Superioris licentia in ſcriptis obtenta ſub excommunicationis pœna ipſo facto incurrenda.* Et Gregor. XIII. *in ſua Conſt.* incip. *Dubiis, ſub dat.*23. *Decembr.*1581. de-

93 clarauit quòd etiam Prælati, & alij Monialium curã habentes earum monaſteria ingredi non poſſunt niſi in caſibus tantum neceſſariis, *eſt in B llario nouo tom.2. conſtit.*28. *eiuſd. Pontif.* & refert Quarant. *d.verb. monaſt. Monialium, pag.*447. Et de hac materia vide Læl. Zech. *de caſib. reſeru. caſ.*10. *in princ.* Fuſc. *de viſit. lib.2.c.*18. *ex n.*24. Fr. Emman. *tom.1. q.*46. *art.1. cum ſeqq. & q.*47. *art.4. cum ſeqq.* Azor. *d.p.1. lib.*13. *c.8.q.6.* Ioan. à Cruce *de ſtatu Relig. lib.1.c.5. dub.2.* Franc. Leo *in theſ. fori Eccleſ. p.2.n.*52. Nau. *in c. ſtatuimus* 19. *q.3. ex n.*59. Lud. Beia *reſp. caſuum conſc. p.1. caſ.*30. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl. deciſ.*948. *in 1. edit.* aliàs *reſol.* 544. *in 2. edit.* Campan. *in diuerſ. Iur. Can. rub.12.c.*16. *n.*24. Sanch. *in præcepta Decal. tom.2. lib.6.c.*16. Armend. *in add. ad Recop. leg. Nauarra lib.2. tit.*18. *l.7. de Relig. ex n.*106. Fr. Ludou. Miranda *poſt man. Prel. in tract. de ſacris Monial. q.2. &* 4. Vgol. *de offic. Epiſc. c.*21. §. 3. Bonac. *de clauſ. & pœnis eam violantib. impoſitis, q.4.* me ipſum *d. alleg.*102. *n.*32. *cum multis ſeqq.* Et an tranſgredientes clauſuram modico ingreſſu eam violent, vide ſuprà *n.67. in fine.*

94 Sub hac prohibitione non includuntur infantes diſcretione carentes; illi enim admitti poſſunt ad clauſtra Monialium abſque alicuius cenſuræ incurſu, vt bene reſoluunt Nau. *d. comment.* 4. *n.*59. Henriq. *in ſum. lib.*13. *cap.*42. §. 5. *in comment. lit. S.* Gambat. *de caſib. reſeruatis c.*15. *caſu 6.n.*37. *fol.*147. Paul. Comitol. *reſp. moral. lib.6. q.*19. *ad fin.* Azor. *d.lib.*13. *cap.8.q.*5. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccl. deciſ.*648. *in 1. edit.* aliàs *reſ.*544. *n.6. in 2. edit.* Ludouic. Mirand. *in tract. de ſacris Monial. q.*2. *art.8. concl.1.* Fr. Emman. *tom.1. q.*46. *art.1.* Suar. *de Relig. tom.4. lib.1. cap.10. n.2.* Sanch. *d. lib.6. cap.*16. *ex n.8* Ego ipſe *d. all.*102. *n.*32. & me citato *in hoc loco* Bonac. *d. tract. de clauſura, q.4. punct.1. n.5.* aduertentes Concil. Trid. *d.cap.5.* excludens omnes

cuiuſuis

cuiuſuis ætatis; loqui de habentibus vſum ratio-
nis,& de illis,qui ad peccandum mouere poſſunt,
vt ſunt fatui,qui licet intrando non peccent, pec-
95 cant tamen Moniales eos admittentes. Præſumun-
tur autem ſeptennes pueri vſum rationis adepti,
ac proinde comprehenduntur ſub hac prohibitio-
ne,ſecùs ſi nondum ſeptennes, vt docent Sanch.
d.c.16.n.7. Bonac.*d.punct.1.n.6.* Et ita nondum ſe-
ptennes ſiue maſculos ſiue fœminas eſſe oporte-
re vt ingredientes monaſteria Monialium nec cul-
pam, nec excommunicationem incurrant, reſol-
uont Llamas *in methodo curat.in appendic.* §.8. En-
riq.*in ſum.lib.13.c.42.§.3.in gl.litt.S,* Io.de la Cruz
de ſtatu Relig.lib.1.c.5.dub.2.concl.3.in princ. Vgo-
lin.*de officio Epiſcopi cap.21.§.3.n.2.* Azor.*d.q.5.*
Perez de Lara *in compendio vitæ homin.c.16.n.115.*
quos refert,& ſequitur Didac.de Narbona *nouiſſi-
mè in annalib.tract. Iuris ann.8.q.16.* vbi latiſſime
de materia,& *ibid. n.17.* reſoluit quòd qui legitima
ætate monaſterium Monialium ingreditur intra
clauſtra maior factus peccat, & in excommunica-
tionem incidit,niſi ſtatim exierit.

96 Includuntur tamen fœminæ, vt innuit Concil.
Trid.*d.cap.3.* ibi, *ſexus*, & ex eo colligitur Bonacin.
d.tract.q.4.punct.1.n.3.

97 Vnde mulieres,quæ ſunt in diſcordia cum ma-
ritis, & eorum ſæuitiam timent, ſi extra culpam
ſunt,quandiu iuſtam cauſam habuerint, debent, ſi
ſunt in monaſteriis, tolerari,in poſterum verò non
ſunt recipiendæ, vt referunt deciſum Zerol.*d.p.1.
verb.Moniales,§.12.* Camp.*d.cap.16.n.30.* Aloyſ.
Ricc.*in praxi fori Eccleſ.reſol.207.p.4.* Nouar.*in
lucerna Regul.verb.educatio,n.12.* Ego ipſe *d.alleg.
102.n.66.in med.* me citato *in illo loco* Bonac.*d.q.4.*
98 *punct.3.n.17.* Si mulier aliqua venerit in ſuſpicio-
nem marito, quod timet ne ab eo aliqua vis infe-
ratur, debet permitti,vt poſſit ingredi monaſterium
Monialium,ſi modò conſtitutiones monaſterij non
repugnant,& accedat conſenſus Superiorum Ab-
batiſſæ,& Monialium, & cauſa ceſſante ingreſſus
debet inde exire, & ſi ſemel exierit nunquā poſtea
in idem monaſterium ingredi poſſet, & tenetur ad
clauſuram,ſicut aliæ Moniales ſine ancillis. Ita re-
ferunt deciſum Zerol.*d.verb.Moniales,§.12.* Fran.
Ioan.à Cruce *d.c.5.dub.2.concl.3.in fine,* Camp.*loco*
99 *proximè citato,* Ego ipſe *d.n.66.in fine.* Mulieres nu-
ptas in monaſteriis Monialium recipi non debere
reſoluit Ludou. Miranda *de ſacris Monialib.q.2.
art.6.concl.vnic.* vbi refert reiectam fuiſſe à S. Con-
gregat.petitionem cuiuſdam Comitiſſæ,quæ pro-
pter quandam infirmitatem à ſuo marito volebat
ſeparari, & cum tribus filiabus ingredi quoddam
Monialium monaſterium, teſte ego ipſe *d. alleg.
102.n 66.in fine.*

100 Non poteſt præſtari matribus licentia ingre-
diendi monaſteria Monialium; etiam ad inuiſen-
das filias morti proximas,vt referunt deciſum Zer.
d.p.1.verb.Monial.§.8.verſ.2. Quarant.*d.verb.mo-
naſteria Monialium,verſ.ſed an liceat,pag.mihi* 453.
Fr.Ioan.à Cruce *d. cap.5. dub.concl.3. notab.3.* Fr.
Emman.*tom.1.q.46.art.11.* Fr.Ludou. Miranda *de
ſacris Monial.q.2.art.8.* Ego ipſe *d.alleg.102.n.68.*

101 Viduæ, quæ viris mortuis, honeſtatis cauſa, ſe
contulerunt in Monialium monaſteria, modo ſint
bonæ exiſtimationis,& famæ, legibuſque Monia-
lium pareant, tolerari debent, de cætero tamen
nullæ huiuſmodi viduæ recipiendæ ſunt, niſi Mo-
niales fieri velint; prout deciſum atteſtantur Lu-
dou.Miranda *d.q.2.art.6.concl.vnic.* Nou.*d.verb.
educatio,n.14.* Campan.*d.c.16.n.30.verſ.& reſpectu
& n.31.verſ.tandem,* Ego ipſe *d.all.102.n.67.* & me
citato *in illo loco* Homobon. de Bonis *in examine
Eccleſ.tract.9.qu.31.in fine,* reſoluentes etiam non
poſſe Epiſcopum dare licentiam viduæ ingredi,ac 102
in habitu laicali permanere volenti, etiamſi toto
tempore vitæ ſuæ illic degere, nec amplius inde
exire vellet.

Dare autem tantùm Epiſcopus, vel Superior li- 103
centiam debet ingrediendi intra ſepta monaſterij
in caſibus neceſſariis,vt ait Concil. Trid. *d.cap.5.*
Quis autem Epiſcopi nomine comprehendatur?
qui & Superior dicatur? quæ & qualis licentia dan-
da ſit,& qui dicantur caſus neceſſarij ad illam con-
cedendam?huius loci eſt inueſtigare. Imprimis cer- 104
tum eſt Epiſcopum, aut eius Vicarium generalem
ſpeciale mandatum habentem in monaſteriis ſibi
ſubiectas auctoritate ordinaria, in aliis verò Sum-
mo Pont.ſubiectis delegata poſſe concedere facul-
tatem ingrediendi Monialium monaſteria,referunt
deciſum Armend.*in addit.ad Recop.legum Nauarr.
lib.2.tit.18.l.7.de Relig.n.109.* Bonac.*d.q.4.punct.2.
n.1.* Machado *d.tr.11. docum.3.n.1.* Ego ipſe *dict.
alleg.102.n.38.* Vnde etiam Prouiſor à Capitulo 105
nominatus poteſt in monaſteriis ſibi ſubiectis hu-
iuſmodi licentiam concedere,vt probat Fr. Ioan. à
Cruce *d.cap.5.dub.2.concl.3.* quem refero Ego ipſe
d.alleg.102.n.38.in fine.

Superioris verò nomine intelligo Regularem 106
quoad monaſteria ſibi ſubiecta; facultas enim in-
grediendi monaſteria Monialium exemptarum, &
Regularibus ſubiectarum pertinet ad earum Supe-
riores Regulares, quorum eſt Monialibus clauſu-
ram indicere, non verò ad Epiſcopos; vt docent
Nau.*d.comment.4.n.60.* Llam.*in method.curat.in ap-
pend.§.5.& 6.* Iacob. de Graff.*in aureis dec.p.1.li.4.
c.23.n.6.* Azor.*d.p.1.lib.13.c.8.q.7.* Fr.Emman.*tom.
1.q.46.art.2.* Ludou.Miranda *d.q.2.art.2.* Campan.
d.rub.12.cap.16.num.31. Sanch.*d.lib.6.c.16.n.13.*
Suar.*tom.3.de Relig.tr.1.lib.1.cap.10.n.12.* Laur.
de Peirinis *in Conſtit.ſui Ordinis Minimor. tom.2.
conſtit.6.Pij V.n.29.* Machado *d.lib.4.p.6.tract.11.
docum.5.* Ego ipſe *d.alleg.102.n.40.& 41.* me citato
in illo loco Bonacin.*d.q.4.punct.2.n.3.*

Contrà Læl.Zech. *de Repub.Eccleſ.tit.de Regul.
cap.3.n.5.* & Zerol.*d.p.1.verb.Moniales,§.8.verſ.
4.* exiſtimantes Epiſcopum poſſe etiam hanc facul-
tatem concedere in monaſteriis quæ Regularibus
ſubiecta ſunt.

Vnde ſub decreto Concil.*d.c.5.* includi Epiſco-
pos ingredientes Monialium monaſteria ſibi non
ſubdita ſine Superioris licentia,in ſcriptis reſoluunt
Nau.*d.n.39.ad med.v.quartus,* Steph.Grat.*diſcept.
forenſ.c.393.n.5.& 20.* Ego ipſe *d. alleg.102.n.42.*

Verùm hac in re inuenio nonnullas diuerſas de- 107
ciſiones ſecundum temporum varietates emanaſſe:
nam S.Cong.Conc.*ſub die 19. Iunij* 1597. cenſuit
*licentias ex vera tantùm neceſſitate, quæ Moniales re-
ſpiciat concedere ad ingrediendum intra ſepta mona-
ſteriorum Monialium exemptarum,& Regularibus
ſubiectarum ſpectare duntaxat ad ipſos Superiores Re-
gulares.* Poſtmodum quò magis clauſuræ obſerua-
tioni conſuleretur, eadem S.Cong. *ſub die 13. No-
uembr.1610.facultate ſibi à Sanctiſſimo D.Papa tri-
buta* ſtatuit,& decreuit, *vt deinceps intra huiuſmodi
ſepta nemini ingredi liceat niſi licentia in caſibus ne-
ceſſariis concedenda nondum à Superioribus Regulari-
bus dictorum monaſteriorum,ſed etiam à locorū Ordi-
nariis obtenta fuerint,non obſtantib.quibuſcunq;con-
trariis legib.ſtatutis, conſuetudinib.etiam immemo-
rialibus.* Hoc ipſum cenſuiſſe videtur S.Cong.ne-
gotiis Epiſcoporum & Regul. præpoſita, *ſub die
26.Aprilis* 1594.dum reſpondit miniſtro Fratrum

Obſeruan

Obſeruantiæ Brixiæ, quòd *non poteſt Superior Regularis concedere licentiam ingrediendi ſepta Monialium ſibi ſubiectarum, niſi interueniente quoque Ordinarij licentia*, & latiùs eadem S. Cong. *in Camarinen. ſub die* 21. *Februar.* 1617. in ſequenti decreto. *S. Congregatio vt controuerſiis quæ inter Epiſcopum Camarinen. ac Superiores Regulares exortæ ſunt finis imponatur, cenſuit facultatem concedendi perſonis ſecularibus licentiam alloquendi Moniales iiſdem Regularibus ſubiectas in ciuitate quidem Camarinen. ad Epiſcopum ſiue eius Vicarium generalem, ac Superiorem Regularem, cui Moniales ipſæ ſubiectæ ſunt coniunctim, ita vt idē Epiſcopus ſiu eius Vicarius primo loco ſubſcribat, per diœceſim verò non ad Vicariū foraneū, ſed ab eodē Epiſcopo ad id deputandū, necnon Superiorem Regularem, qui priori loco ſubſcribat coniunctim pariter ſpectare idemque quoad licentiā eorū, quibus ordinariè intra ſepta monaſteriorum eorundē Monialium ingredi neceſſe eſt, ſeruandum eſſe, repētinis tamen caſibus extremæ neceſſitatis exceptis, in quibus licētia alterius ſubſcriptione roborare ſufficiat; edicta verò, quibus perſonis ſæcularibus ad earumdem Monialiū monaſteria acceſſus prohibetur ab Epiſcopo dumtaxat ſubſcribēda, & publicanda eſſe decreuit.* Poſtremò autem ad remouendum omnino difficultatem, quæ ex huiuſmodi Decretis forſan oriri poſſit, negotio iterum in S. Congregatione Con. propoſito atq; Sanctiſſimo Domino N. relato *die* 21. *Maij* 1630. Sanctitas ſua declarauit *huiuſmodi licentias à Superioribus Regularibus non eſſe petendas, in illis locis in quibus adeſſet conſuetudo vt iſta ab Epiſcopis tantū concedantur, hoc enim caſu ſtatuit & declarauit talem conſuetudinem eſſe obſeruandam, & ipſorum Epiſcoporum tantummodo licentias ſufficere, etiam priuatiuè quoad ipſos Regulares.* Et ſic quod in petendis licentiis accedendi ad monaſteria Regularibus ſubiecta, an à ſolo Epiſcopo, vel ab eodem cū Superioribus Regularibus coniunctim obtineri debeat, conſuetudo loci legitimè præſcripta ſit ſpectanda, iam olim à S. Cong. deciſum teſtatur Quaranta, quem refert Sperell. *in deciſ. fori Eccleſ. deciſ.* 97. *n.* 32. & Neapoli ſic ſeruari teſtatur Marc. Anton. Genuenſ. *in pract. Archiep. Neapol. cap.* 33. *ſub n.* 1. *in fine*, Campan. *d. rub.* 12. *c.* 16. *n.* 45.

Si verò auctoritate Pontificia monaſterium cuidam ſoli peculiari Prælato Conuentuali ſubiectum eſſet, non poſſet Generalis, aut Prouincialis licentiam ingreſſus ad id monaſterium concedere, quod nullam iuriſdictionem in illud habeant, at poterūt dum viſitant inquirere vtrùm Prælatus ille iuſtè vſus fuerit hac facultate, ſecundùm Fr. Emm. *to.* 1. *q.* 46. *art.* 5. Bon. *d. tract. de clauſ. q.* 4. *punct.* 2. *num.* 4. Sanch. *d. c.* 16. *n.* 16. vbi ſubdit propter eamdem rationem idem dicendum eſſe de Epiſcopo reſpectu Clerici ſecularis, cui ſoli monaſt. illud ſubderetur.

108 Abbas tamen non poterit facultatem ingrediendi monaſterium concedere, vtpote qui in hac materia Superioris appellatione non continetur, vt docent Nau. *d. commen.* 4. *n.* 59. *verſ.* 3. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *q.* 6. Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 46. *art.* 2. *verſ. obſerua*, Sanch. *d. lib.* 6. *c.* 16. *n.* 22. Bon. *d. q.* 4. *punct.* 2. *n.* 5. niſi in caſibus repentinis, quando Epiſcopus, vel Superior longe abſens fuerit, ex Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 46. *art.* 2. *in fine.* Campan. *d. c.* 16. *n.* 15. Vel niſi habuerit generalem licentiam à Superiore concedendæ huius ingreſſus facultatis in caſibus frequenter occurrentibus, ne paſſim Epiſcopus, ſeu Prælatus Regularis, qui non tam præ manibus habentur, adire debeant. Ita docent Fr. Emman. *d. q.* 46. *art.* 2. *prope fin.* plures apud Sanch. *dict. cap.* 16. *num.* 24. Bonacin. *d. punct.* 2. *num.* 5. *verſ. hæc tamen.* Contra Suar. *de Relig. tom.* 4. *lib.* 1. *cap.* 10. *numer.* 4.

Specialis autem Summi Pont. licentia requiri- 109
tur, vt Fratres Minores monaſteria Monialium in-
grediantur, cum hoc illis abſque ea in ſua regula in-
terdictum reperiatur, vt aduertunt Fr. Emman. *d.*
q. 48. *art.* 3. *in princ.* Sanch. *d. c.* 16. *n.* 17. & 18. Ludou.
Miranda *de ſacris Monialib. q.* 3. *art.* 3. *conc.* 1. Bon.
d. punct. 2. *n.* 7. hinc inferentes Cardinalem, Epiſco- 110
pum, aut alium habentem priuilegium ingrediendi
monaſteria Monialium cum ſociis, quos ſecum
aſſumere voluerit, non poſſe Fratres Minores eli-
gere, excipiunt tamen Fratres Minores rogatos à
Prælatis curam Monialium habentibus, vt ſibi opē
in eo miniſterio ferant, de quo infrà latiùs. Ad in-
greſſum etiam in ſanctæ Claræ, & Conceptionis
monaſteria ordini Minorum ſubiecta, præter caſus
in earum Monialium regula exceptos, exigi Sedis
Apoſt. licentiam tenent Lud. Miranda *d. q.* 2. *art.* 4.
Sanch. *d. c.* 16. *n.* 20 & Bonac. *d. punct.* 2. *n.* 6.

111 Licentia verò ab Epiſcopo, vel Superiore in hac materia concedenda ſpecialis debet eſſe, & non ſufficit generalis, Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 16. *n.* 18. Lud. Miranda *de ſacris Monialib. q.* 2. *art.* 2. *ad fin.* Bonac. *d. q.* 4. *punct.* 3. *n.* 1. Et primo actu finitur, ſicut reſoluunt Aloyſ. Ricc. *in prax. rerum fori Eccleſ. reſ.* 545. *in* 2. *edit.* Sbroz. *de officio Vicarij lib.* 2. *q.* 211. Salas *de legib. diſp.* 17. *ſect.* 13. *n.* 62. Azor. *d. p.* 1. *lib.* 5. *c.* 23. *q.* 3. Vgol. *de officio & poteſt. Epiſcopi p.* 1. *c.* 21. §. 3. Ego ipſe *d. alleg.* 102. *n.* 59. Quicquid in contrarium teneat Bonac. *d. punct.* 3. *n.* 8. Et extenditur ad ſocium obtinentis, vt obſeruatur Fr. Emman. *tom.* 3. *q.* 6. *art.* 2. Gallet. *in margarita caſuum Conſcientiæ, verb. Licentia* 2. Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. dec.* 640. *in edit.* 1. aliàs *reſol.* 632. *in* 2. *edit.*

Nullatenus ſufficit tacita Superioris licentia, 112
quæ ex ſcientia, & patientia eorum facilè contra-
dicere potentium colligitur, nec oretenus, & ver-
bis expreſſis conceſſa, vt docent Confect. *in priuil.*
Mendicant. tit. 20. *c.* 6. Sanch. *d. c.* 16. *n.* 19. *cum ſeqq.*
Bonacin. *d. punct.* 3. *n.* 2. Vnde hæc licentiæ ſolem- 113
nitas, vt in ſcriptis concedenda ſit, ita obligat, vt
lethalis culpa ſit eam omittere, pœnaque contra in-
gredientes ſine licentia impoſita incurratur, etiam
ſi cauſa ingreſſus legitima ſit, atque à legitimo Su-
periore oretenus conceſſa, vt reſoluunt Sanch. *d. c.*
16. *n.* 31. Bonacin. *d. punct.* 3. *n.* 3.

Contra Ludou. Miranda *de ſacris Monialib. q.* 3. *art.* 2. *ad fin.* & alios exiſtimantes ſcripturam neceſſariam non eſſe quando cauſa ingreſſus clara eſt. 114

Si repentina ſuperueniat neceſſitas, quæ aditum ad Superiorem non permittat, licitus videtur ad monaſteria ingreſſus ſine licentia in ſcriptis obtenta, quia hic caſus per epikeiam exceptus videtur, alioquin repentinæ neceſſitati conſultum non eſſet. Ita Nau. *d. comm.* 4 *de Regularib. n* 60. *verſ.* 4. Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 46. *art.* 2. *ad finem*, Azor. *d. p.* 1. *lib.* 13. *cap.* 8. *q.* 8. Sanch. *d. c.* 16. *n.* 35. Bon. *d. q.* 4. *punct.* 3. *n.* 2. *verſ. dixi*, qui duo vltima loco citati addunt in caſu repentinæ neceſſitatis, quæ aditum ad Superiorem non permittit pro obtinenda vllo modo licentia, prædictam licentiam ab Abbatiſſa petendam eſſe, ſi tempus vacet ad illam petendam.

Ingredientes clauſtra Monialium ſine licentia Epiſcopi, vel Superioris, vt ſupra in ſcriptis obtenta pœnam excommunicationis incurrunt; ita per Conc. Trid. *d. c.* 5. tradit Bonac. *d. q.* 4. *punct.* 5. *n.* 1. vbi *n.* 2. *verſ. obſerua*, ſubdit huiuſmodi excommunicationem non eſſe reſeruatam, additque præſumentes ingredi monaſteria Monialium prætextu facultatum, Summo Pont. Legato, Epiſcop. vel aliis conceſſarum ante Motum proprium Gregorij XIII. incip. 115

incip. *Vbi gratia*, incurrere ipſo facto excommu-
nicationis,pœnam, à qua niſi à Romano Pontif.
præterquam in mortis articulo abſolutionis be-
neficium obtineri nequeant.

116 Quaquidem reſeruata excommunicatione non
comprehenduntur niſi intrãtes ex præſumptione,
& prætextu licentiarum ab Epiſcopis,vel Superio-
ribus conceſſarum ſine ſufficienti ratione & cau-
ſa,vel à Summis Pontificibus iam reuocatarum;
intrantes verò ſine tali facultate incurrunt tan-
tùm cenſuram comminatam *in d.c.*5.Conc.Trid.
quæ cùm non ſit reſeruata, aboleri poteſt ab Epi-
ſcopo,arg.text.*in c.nuper,de ſent. excommun.* Ita
docent Flam.*in meth.curat.in append.*§.13.Fr.Em-
man.*tom.*1.*q.*48.*art.*2.Zerol.*d.p.*1.*verb. Moniales*,
§.8.Suar.*de cenſur.tom.*5.*diſp.*22.*ſect.*6.*ſub n.*11.
Sayr.*in ſimili tract.lib.*3.*c.*31.*n.*10.Ludou.Miran-
da *de ſacris Monial.q.*2.*art.*12.*concl.*1.*&* 2.Cam-
pan.*d.rub.*12.*c.*16.*n.*24.Ego ipſe *d.alleg.*102.*n.*34.
me citato *in illo loco* Bonacin.*d.q.*4.*punct.*5.*n.*4.

Contra Nauar.*in man.*27.*n.*105.*excomm.*61.*&*
commento 4.*de Regul.ſub n.*62.*verſ.*4. Quarant. *d.*
verb.monaſteria Monialium,verſ.amplia dict. con-
ſtitutionem. Azor.*d.l.*13.*c.*8.*q.vlt.*Ludou.Beia.*re-*
*ſponſ.caſuum conſcientia,p.*1.*caſu* 5. Corral.*de caſib.*
*reſeru.p.*2.*caſu* 3.*n.*40. exiſtimantes ſub dicta ex-
communicatione reſeruata comprehendi etiam
intrantes ſepta monaſterij non habentes licentiã.

117 Vnde reſeruata excommunicatione non affici-
tur ille,qui facultatem ingrediendi habet,ſed non
ingreditur prætextu facultatis, perinde ſe gerens
ac ſi illam non haberet,vt per Nau. *d.comment.*4.
*num.*62.*not.*4.Sanch.*d.c.*16.*n.*80. Bonacin. *d. q.*4.
*punct.*5.*n.*5.vbi *n.*6.ſubdit ingredientem prætextu
facultatis inualidè conceſſæ non affici reſeruata
illa excommunicatione Gregorij XIII. ſed Con-
cilij Trid. *d.c.*5.& *n.*7.addit eum,qui tempore in-
greſſus confingeret ſe habere aliquam facultatem
ingrediendi clauſtra Monialium obtentam poſt
præfatum Gregorij XIII. Motum affici, reſerua-
ta illius excommunicatione,non Concil.Trid. &
*n.*8.ſubiicit quòd ingrediens Monialium cœno-
bia prætextu facultatum, putans ſibi licitum eſſe
ingreſſum; non incidere in excommunicationem
reſeruatam. De cenſuris autem & pœnis contra
eos qui aliquem in monaſteria Monialium ingre-
di faciunt,permittunt,vel admittunt,vide Fr.Em-
man.*tom.*1.*q.*47.*art.*3.Fr.Ludou.Mirand. *de ſacris*
*Monialib. q.*2.*art.*12.*concl.*3. Sanch. *d.c.*16.*n.*83.
*cum ſeqq.*Bonac.*d.q.*4.*punct.*6.

118 Reſtat nunc vt de caſibus neceſſariis ad intran-
dum tractemus;nam certum eſt facultatem ingre-
diendi clauſtra Monialium concedi non poſſe
niſi ob cauſam neceſſitatis monaſterij,ſeu Monia-
lium manifeſtam cui aliter commodè occurri non
poſſit, quàm ingreſſu extraneorum in monaſte-
rium,vt tradit Bonac.*d.q.*4,*punct.*4.*num.*1.Iſta au-
119 tem neceſſitas,cuius meminit Concil. Trid. *d. c.*
5.& Gregorius XIII. *in d.ſua Conſtit.* incip. *Vbi*
gratia.non eſt accipienda phyſicè pro ſtrictiſſima
neceſſitate,ſed moraliter, vt tradunt Fr. Emman.
*d.q.*46.*art.*5. Ludouic.Miranda *d.q.*2.*art.*4. *concl.*
2.Camp.*d.rub.*12.*cap.*16.*num.*25. Sanch. *d. c.*16.
*n.*40.Ego ipſe *d.alleg.*102. *n.* 48. me citato *in illo*
120 *loco* Bonac. *d.puncto* 4. *n.* 1. obſeruantes minorem
cauſam requiri in concedenda licentia fœminis,
quàm viris:matri,aut ſorori,quàm aliis, & mino-
rem cauſam ſufficere ad ingrediendum in loca
ſtatim poſt clauſuræ ianuam exiſtentia, quàm ad
loca interiora.

121 Incurrunt adhuc ipſo facto excommunicatio-
nem Papæ reſeruatam per d.conſtit.Gregor.XIII.
incip.*Vbi periculum*,obtinentes licentiam ingre-
diendi,ſi ingrediantur pro libitu, & ſine neceſſa-
ria cauſa,vt obſeruant Piaſec. *in praxi Epiſcop.*1.
*cap.*3.*n.*55. Gallet. *in margarita caſuum conſcien-*
tia,verb. Monialis, pag.mihi 174. Ille vero qui li-
centiam ingrediendi cœnobia Monialium obti- 122
nuit ex cauſa, quæ ſuberat tempore conceſſionis
licentiæ,ſed tempore ingreſſus ceſſauit, non eſt
tutus in conſcientia ingrediendo,vt reſoluit Bo-
nacin.*d.puncto* 4.*num.*19. vbi *n.* 20. ſubdit eum,
qui licentiam obtinuit ex cauſa, quam falsò nar-
rauit Superiori non poſſe licitè ingredi, ſi tem-
pore ingreſſus iuſta cauſa ſuperueniat,& *num.*21.
addit non eſſe licitum ingreſſum ſi Superior con-
ſcius erat nullitatis cauſæ, & nihilominus licen-
tiam concedere noluit. Iuſta autem cauſa intran-
di ſubeſt in caſibus infra ponendis vtpote ne-
ceſſariis,& de quibus veroſimiliter loquitur Con-
cil.Trid.*d.c.*5.ibi,*in caſibus neceſſariis*,&c.

Confeſſarius iuſtam cauſam habet dum alicuius 123
Monialis Confeſſionem ex præcepto regulæ, vel
ex peculiari ipſius deuotione,aut cõſolatione ex-
cepturus eſt,quam commodè ad feneſtellam audi-
re non poteſt,vt ſi Monialis ſit ſurda, aut ob in-
firmitatem decumbat in lecto;vt tradunt Fr. Em-
man.*tom.*1.*q.*47.*art.*4. Ludouic.Mirand.*p.*1.*art.*7.
Sanch.*d.c.*16.*n.*45.Ego ipſe *d.alleg.*102.*n.*49.me
citato *in illo loco* Bonac.*d.q.*4.*punct.*4.*num.*4.addit
Sanch. *eod.cap.*16.*n.*46. Sacerdotem Religioſum
ſemper poſſe dum monaſterium ingreditur cum
vno ſocio ingredi,*& num.*47.ſubdit in iis caſibus
in quibus Sacerdos cum ſocio,cuius opera indiget
ingredi poteſt, neceſſarium non eſſe peculiarem
pro ſocio licentiam, ſed ſufficere licentiam ipſi
Sacerdoti explicitè conceſſam. Formulas autem
licentiæ pro Confeſſario Monialium plures po-
ſui ego ipſe *poſt tract.de officio & poteſt. Epiſc. in*
*formulario Epiſcop.form.*16.*cum ſeqq.*

Circa Monialium Confeſſarios multa deciſa 124
inueni in S.Cong. Cardinalium negotiis Epiſco-
porum,& Regularium præpoſita, & primò quòd
ordinarij Confeſſarij ſingulis quibuſcunque triẽ-
niis mutentur,idque obſeruetur nedum circa Mo-
niales ſubditas Ordinario,ſed etiam Regularibus
ſub die 15.*Februar.*1585.Item quod extraordinarij 125
bis, térve quotannis in communi, non autem in
particulari eiſdem deputentur *in vna Veronen. de*
anno 1595.Iidem Confeſſarij à monaſteriorum in 126
quib.degunt,aut Religionis oneribus pro eo tem-
pore dumtaxat,quo in Confeſſionibus audiendis
occupantur,excuſentur,*ſub die* 10.*Mart.*1593.Or- 127
dinarij non poſſunt vti opera Confeſſariorum Re-
gularium etiam pro Confeſſariis extraordinariis,
niſi in caſu neceſſitatis *ſub die* 1.*Octobr.*1602.Nec 128
habens curam animarum poteſt Cõfeſſarij Monia-
lium munere fungi;vt cẽſuit ead.S.Cong.*in Par-*
*men.*10.*April.*1615. Confeſſarij quouis tempore 129
etiã pulſata *Aue Maria*,in caſu neceſſitatis,mona-
ſterij ſepta ingredi poſſunt,*Ferrar.de an.*1593.

Sacramentum pœnitentiæ in caſu neceſſitatis 130
adminiſtraturus ingrediatur in clauſuram ſine ſo-
cio.Idem in adminiſtratione ſanctiſſimæ Eucha-
riſtiæ,& Extremæ Vnctionis obſeruetur.Confeſ- 131
ſario infirmæ Confeſſionem audiente,cellæ ianua
aperta remaneat, & ambæ comitatrices ad eiuſdẽ
cellæ ianuam moreentur,ita vt,& Confeſſarius, &
infirma ab eis commodè cerni poſſit.Sciens infir-
mã ad confeſſionale Eccleſ.accedere poſſe, nullo
modo audeat monaſterium ingredi vt Pœnitentiæ
Sacramentum ei miniſtret. Ingreſſus ad admi-
ſtranda

ſtranda Sacramenta recta via, & abſque diuerticulo
eat, redeatque; nec in aliam monaſterij partem di-
uagetur, etiam occaſione viſitandi alias infirmas,
quibus Sacramentorum adminiſtratio maximè eſt
neceſſaria, adminiſtrato Sacramento Extremæ Vn-
ctionis Monialibus infirmis, ac animabus earum
Altiſſimo commendatis, Confeſſarij non amplius
ibi morentur, ſed & hortari eas ad benè moriendum
133 alis Monialibus ſit curæ. Vnde non licet Confeſ-
ſori, nec alijs Regularibus ingredi monaſterium ſub
prætextu ſepulturæ tradendi cadauer alicuius Mo-
nialis, aut officia funeralia peragendi, ſed hoc offi-
cium, ſi intra clauſuram ſepelienda eſt, ab alijs Mo-
nialibus, vel à duobus operariis ab Ordinario ap-
probandis peragatur, vel ſi in Eccleſia exteriori hu-
mandum cadauer fuerit, ad portam clauſuræ refera-
tur, receptúmque à Regularibus ibi ſepeliatur. Ea-
dem S.Cong. *ſub die* 13. *Septembris* 1583.
134 Non poſſunt Confeſſarij, nec alij Monialium
clauſuram ingredi ad conſpergendum cellas Mo-
nialium, aut alia loca aqua benedicta in die Sab-
bati Sancti, aut quolibet alio tempore, eadem S.
Congreg.
135 Confeſſionalia Monialium ex ſacriſtiis, & locis
occultis amoueantur, & collocentur in exterioribus
Eccleſiis, eædemque Moniales quatenus in hoc re-
136 nitentes fuerint, interdicantur. In Confeſſariorum
tam ſæcularium, quàm Regularium domibus rotæ,
aut alia, per quæ in clauſuram proſpicere poſſint,
nullatenus permittantur, & quatenus reperiantur
137 tollantur, & muro occludantur. In eorumdem iti-
dem Confeſſariorum ſtantiis ſtrata non retinean-
tur, cum vt in eiſdem dormiant, aut comedant mi-
nimè liceat, præterquam in caſibus in decreto im-
138 preſſo contentis. Poſtremo ſtantia vbi collocutoria
communia retinentur, ſit in loco claro & aperto,
vt Moniales alloquentes ab omnibus commodè
perſpici valeant, ac in eatundem collocutorium
ianua nihil permittatur, quo intus vllo modo clau-
di valeat. Eadem S.Congreg. *ſub die* 7. *Martij* 1617.
139 Illud maximè eſt obſeruandum ne vllatenus Con-
feſſariis victus diatim à Monialibus ſubminiſtre-
tur, ſed quædam pecuniæ ſumma quotannis victus
loco eis perſoluatur, & ſi Regulares ſint huiuſmo-
di Confeſſarij, monaſteria in quibus degunt pen-
dant. Et Ordinarij locorum prohibeant Moniali-
bus ſub aliquibus pœnis, non tamen cenſurarum,
ne vltra mercedem illam aliquid communiter, vel
priuatim eidem Confeſſori, vel aliis quibuſcunque
Fratribus tribuant, eiſdem Fratribus ne à Monia-
libus etiam ſponte oblatum recipiant, ſub eiſdem
pœnis inhibeant, prout admonet eadem ſacra Con-
greg. *ſub die* 20. *Nouembris* 1605.
140 Secundò Medicus cauſa grauis infirmitatis, cùm
neceſſitas exegerit, poteſt ingredi, dummodo non
abſque duobus ſociis de familia monaſterij intro-
ducatur, nec abinuicem intra monaſterium ſepa-
rentur, vt docent Campan. *d.cap.* 16. *num.* 27. *verſ.&*
cum in ſecunda, Ludouic. Miranda *d.q.* 2. *art.* 7. *con-*
cluſ.vnica, verſ. quintus caſus, Ego ipſe *d.allegat.* 102.
n. 52. & 53. vbi obſeruo minimè requiri quòd ſit
Doctor, aut Graduatus, & *n.* 54. idem dico de mi-
nutore, ſiue tonſore, dummodo antea medicus ſan-
guinis emiſſionem determinauerit expedire, & ne-
ceſſariom eſſe. Formulam autem licentiæ dandæ
pro Medico & Chirugo poſui Ego ipſe *in d. for-*
mul. Epiſcopi. form. 47. Confeſſarij, Medici & Chi-
rurgi ſupradicti quouis tempore, etiam pulſata *Aue*
Maria, in caſu neceſſitatis monaſterij ingredi poſ-
ſunt, vt S. Congregat. declarauit *in Ferrarien. de*
anno 1593.

Tertiò. Baiuli iuſtam ingreſſus cauſam habent 141
dum aliquod onus in monaſterium deferendom
eſt, quod à Monialibus commodè portari nequit,
vt per Llamas *d. append.* §. 6. Ludouic. Miranda *d.q.*
2. *art.* 17. *ad finem*, Sanch. *d.c.* 16. *n.* 16. Bonacin. *d.*
punct. 4. *n.* 8. vbi intelligit, modò baiuli aliquid por-
tent in vtilitatem Eccleſiæ.
Quartò. Operariis licet introire pro aliquo ope- 142
re exercendo, quod commodè extra monaſterium
fieri non poteſt, velun ſi ſint fabricatores, fabri li-
gnarij, molitores, puteari, & putatores, & alij artifi-
ces ad res neceſſarias, vt tradunt Llamas *in dict. ap-*
pend. §. 6. Ludouic. Miranda *d. q.* 2. *art.* 7. *concl. vni-*
ca, verſ. ſeptimus caſus eſt. Campan. *d. cap.* 16. *num.* 26.
Ego ipſe. *d. alleg.* 102. *n.* 56 Idem dic de artifice in-
grediente ad temperanda organa incompoſita, vel
ad componendum horologium; ſecus de magiſtro
ingrediente ad docendum cantum, aut organorum
pulſum; Moniales enim hæc commodè doceri poſ-
ſunt ad crates: ita Bonacin. *de clauſ. adnot. fol.* 9. 8.
col. 1. *n.* 9. Pro his operariis, fabris, baiulis, aliiſque
auxiliatoribus & artificibus poſui formulam *in d.*
meo formulario Epiſc. form. 48. Et pro villicis, ſeu
colonis *form.* 49 & pro factoribus Vrbanis *form.* 50.
& pro olitore, aut alio huiuſmodi operario, *form.* 51.
& denique formulam iuramenti præſtandi ab ad-
mittendis intra clauſuram monaſteriorum Monia-
lium *form.* 52. Et huiuſmodi licentiæ ingrediendi 143
Monialium monaſteria, in caſu neceſſitatis, Medi-
cis, Chirurgis, ac operariis concedi ſolitæ ſingulis
quibuſque trimeſtibus renouari debent, vt cenſuit
S. Congreg. *in Camaracen.* 28 *Martij* 1588. Prout 144
etiam procuratores monaſteriorum Monialium de
triennio in triennium mutari debere eadem Sac.
Cong. cenſuit *in Orien. ſub die* 31. *Iulij* 1615.
Quintò. Iudex, aliíque viri poſſunt monaſterium 145
ingredi ad expellendum malefactorem, qui non
vult inde exire, vt tradunt Fr. Emman. *tom.* 1. *q.* 47.
art. 4. *ad finem. verſ. nec his obſtat*, Sanch. *d. cap.* 16. *n.*
7. *& ſeq.* Bonacin. *d. punct.* 4. *n.* 13.
Omnes ſupradicti ex cauſa Monialium monaſte- 146
ria ingredientes grauiter peccant contra obligatio-
nem clauſuræ, & cenſuris afficiuntur, ſi finito mi-
niſterio, cuius cauſa ingreſſi ſunt, ſtatim non egre-
diantur, ſecundùm Bonacin. *d. punct.* 4. *n.* 22. Nald.
in ſum. verb. Monialis, num. 15. Immorantes tamen
breuiter in inuiſendis officinis, non ſolùm à mor-
tali, verùm etiam à veniali excuſantur, vt reſoluunt
Fr. Emman. *tom.* 1 *q.* 46. *art.* 11. Molfeſ. *in ſum. Theo-*
log. moralis, tract. 7 *cap.* 20. *num.* 41. Ludouic. Miran-
dà *d.q.* 2. *art.* 20. Sanch. *d. cap.* 16 *n* 69. Aloyſ. Baiola
in aphoriſm. verb. Moniales, §. 8. Diana *moral. reſolut.*
p. 4. *tract.* 4. *reſol.* 90.
Nulla Monialis energumena intra monaſterij 147
ſepta à quocunque Presbytero ſæculari, vel regu-
lari etiam Confeſſario exorcizetur, ſed ad Eccle-
ſiam exteriorem eiuſdem monaſterij, obtenta priùs
à ſacra Congregatione licentia ea cauſa deduca-
tur, vel transferatur, in tranſlatione autem huiuſ-
modi, ſicut & in actu exorcizationis honeſtæ per-
ſonæ conſanguineæ, vel aliæ mulieris prouectæ
ætatis. ac probæ conuerſationis energumenam co-
mitentur, exorciſta ſit ad actum huiuſmodi ab
Ordinario approbatus, exorcizatio minori, quo
fieri poteſt, fiat ſtrepitu, Eccleſiæ ianua euſque oc-
cluſa remaneat, quouſque exorcizatione completa
ad monaſterium energumena reducatur. Cæte-
rùm tam in reditu, quàm in acceſſu ad Eccleſiam,
& monaſterium reſpectiuè rectè, & ſine diuerticu-
lo tendatur, ita cenſuit S. Congreg. *ſub die* 1. *Iu-*
lij 1606.

148 Mulieribus ſæcularibus ne quidem fundatrici-
bus, aut donatricibus non permittitur deinceps in-
gredi in monaſteria Monialium ad breue, vel ad
longum tempus, etiamſi à Sede Apoſt. ſpecialiter
hoc eis eſſet indultum, cum Pauli V. *Conſtit. de anno*
1612 edita id fuerit in genere reuocatum. *Ex parte*
Vicarij Bononien. dubio in S. Congregatione propoſito,
num, in neceſſitatis articulo mulieres monaſterij Mo-
nialium ſepta ingredi permittere ſibi liceret? Illuſtriſ-
ſimi eiuſdem S. Congregationis Patres, ſub die 31.
Ianuarij 1617. non poſſe nec debere reſponderunt, cum
Apoſtolicis conſtitu. illiuſque S. Congregationis decre-
tis Ordinarius id expreſsè prohibitum appareant.

149 Monialium tranſlationem Apoſtolica Sede in-
conſulta minimè fieri poſſe à ſacra Congrega-
tione ſtatutum eſt *in Barchinonen. 10. Aprilis 1615.*
in monaſteria nouiter erecta Moniales transferri
non poſſe niſi eadem monaſteria auctoritate Apo-
ſtolica extructa fuiſſe priùs conſtiterit, ipſaque præ-
uia viſitatione earumdem Monialium capacia, eiſ-
que accommodata, atque ita abſoluta reperta fue-
rint, vt cæmentariis, aliiſve fabris nulla ædificatio-
nis cauſa in ipſa poſtea ingrediendi neceſſitas re-
linquatur, eadem ſacra Congregatio decreuit *in*
vna Vlixbonen. die 17. *Iulij* 1615. Ad noua autem
monaſteria ex aliis profeſſæ Moniales ſunt trans-
ferendæ videlicet, Abbatiſſa, ſeu Prioriſſa, Rotara,
& Portnaria, vt eadem S. Congregatio reſcripſit
Epiſcopo Milit. 17. *Septembris* 1594. quæ quidem,
nec quæuis aliæ in monaſteria recenter erecta pro
nouitiarum in eis introducendarum inſtitutione
transferendæ non ſunt à locorum Ordinariis, aut
Superioribus Regularibus, niſi obtenta à ſacra
Congregatione ſpeciali facultate, vt eadem ſacra
Congregatione reſcripſit Epiſcopo Tortonen. *ſub*
die 27. *Maij* 1603.

150 Nunc autem videamus, an & quando Superiori
ſit licitus ingreſſus? Et nulli dubium eſſe poteſt ei
licitum eſſe cum decenti comitatu à Gregorio XIII.
præſcripto *in d. Conſtit.* incip. *Vbi gratia,* cauſa viſi-
tandi officinas, Conuentus, Cellas Monialium, ſeu
dormitorium, ſupellectilem, ædificium conſtruen-
dum, aut minans ruinam, vt tenent Llam. *in d. ap-*
pend. §. 7. Sanch. *d. c. 16. num.* 54. Ludouic. Miranda
d. q. 2. art. 14. Ego ipſe *d. alleg.* 102. *n.* 6. me citato *in*
illo loco Bonacin. *d. punct.* 4. *n.* 6. Admonendos tamen
huiuſmodi Superiores eſſe volo, vt quando viſita-
tionis gratia, ſeu alterius rei neceſſariæ, Monialium
monaſteria ingrediuntur, id faciant pro tam vrgenti
neceſſitate, pro quanta ipſi ad intrandum licentiam
poſſunt dare aliis, vt benè obſeruant Nau. *conſ.* 9.
incip. *An Epiſcopus, de ſtatu Monachor. in nouis,*
Hieron. Llam. *in methodo curat. in append.* §. 7. Fr.
Emman. *d. tom.* 1. *q.* 45. *art.* 5. *in princ.* Azor. *d. lib.* 13.
c. 8. *q.* 9. Sanch. *d. c.* 16. *n.* 25. *lib.* 6. Ludouic. Miranda
de ſacris Monialib. q. 2. art. 14. concl. 1. & 2. Ego ipſe
d. alleg. 102. *n.* 43. & colligitur ex d. Conſtit. Grego-
rij XIII. *Dubius,* vbi imponuntur pœnæ contra Præ-
latos omnes tam ſæculares, quàm Regulares, abſque
neceſſitate, monaſteria ſibi ſubiecta ingredientes, de
quibus agunt Aloyſ. Ricc *in d. praxi rerum fori Ec-*
cleſ. reſol. 544. *n.* 3. *in* 2. *edit.* Sanch. *d. cap.* 16. *ex n.* 98.
Bonacin. *d. punct.* 4. *n.* 11. *cum ſeqq.*

151 Vnde ſacra Congregat. Cardinalium negotiis
Epiſcoporum & Regularium Præpoſitorum, *ſub*
die 13. *Septembris* 1583. cenſuit *non licere Superiori,*
nec etiam Epiſcopo, aut Ordinis Generali ingredi mo-
naſterij ſepta prætextu dandi habitum nouitiabus, vel
recipiendi ad profeſſionem, vel occaſione benedicendi,
vel conſecrandi Abbatiſſas, ac ſolemniter velum con-
cedendi, vbi ſolitum eſt eas benedici, nec etiam præ-
textu interueniendi electioni Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ,
aut examinandi Moniales particulares, cum hæc ad
monaſterij cratas peragi valeant, vt declarauit eadem
S. Congreg. *in Syracuſana ſub die* 16. *Octobris* 1600.
niſi magna ſubornationis ſuſpicio eſſet, ſeu quoties
electio canonicè fieri non poſſet, niſi ipſe in mona-
ſterium ingrediatur, vt reſoluunt Nau. *d. commenta*
4. *num.* 59. Fr. Emman. *d. tom.* 1. *q.* 46. *art.* 5. *ad finem,*
Ludou. Miranda *d. tract. de ſacris Monialib. q. 2. art.*
15. *concl.* 3. Sanch. *d. lib.* 6. *cap.* 16. *num.* 50. Ego ipſe
d. p. 3. *alleg.* 102. *n.* 46. me citato *in illo loco* Bonacin.
d. punct. 4. *num.* 7.

Epiſcopus, an & quando poſſit viſitare monaſte- 152
ria Monialium quæ Regularibus ſubduntur, & in-
tra eorum ſepta ingredi? Dixi *hoc lib. cap.* 43. *de ſta-*
tu, & vita Regular. n. 146. *cum ſeqq.*

Contra Clericum verò frequentantem monaſte- 153
ria Monialium, ſi ab Epiſcopo monitus corrigi no-
luerit, ferenda eſt pœna ſuſpenſionis, vt probat *cap.*
monaſteria 8. *de vit. & honeſt. cler.* ibi, *ſi quiſpiam*
Clericus, ſine manifeſta & notabili cauſa frequentare
præſumpſerit, per Epiſcopum arceatur, id eſt, moneа-
tur, ſeu monendo corrigatur, *& ſi non deſtiterit, ab*
officio Eccleſiaſtico reddatur immunis, id eſt, ſuſpen-
datur ab officio eccleſiaſtico; ſi verò laicus fuerit, ex-
communicatio ferenda eſt contra illum, vt in eo-
dem text. habetur. Vide *ibi* Boët. Epon. & Zerol. *d. p.*
2. *verb. Moniales,* §. 7. Steph. Gratian. *diſcept. forenſ.*
c. 393. *n.* 16. *cum ſeqq.* Bonac. *d. tract. de clauſura, q.* 3.
punct. 4. Et quamuis frequentiam alloquendi cum 154
Monialibus induci ex duabus vicibus exiſtimaue-
rint Zerol. *d.* §. 7. & Stephan. Gratian. *d. c.* 39. *n.* 18.
hoc tamen remittendum eſſe iudicis arbitrio proba-
bilius duco cum Nou. *in d. cap. ſtatuimus, n.* 61. *verſ.*
quibus addo, & in cap. cum conſideret, verſ. multiplici,
n. 23. *de Pœnit. diſt.* 5. Campan. *d. c.* 16. *n.* 40. Sanch. *d.*
lib. 6. *c.* 16. *n.* 209. *cum ſeqq.* Subcollector abſque Or-
dinarij licentia alloquens cum Monialibus, poteſt
ab eo excommunicari. S. Congreg. Conc. *in Hippo-*
regien. 13. *Maij* 1628.

Aduerſus Religioſos accedentes ad monaſteria 155
Monialium impoſita eſt pœna priuationis officio-
rum, vocis actiuæ, & paſſiuæ ipſo facto incurren-
da, vt parte ex quodam decreto S. Congregationis
tenoris ſequentis. *Illuſtriſſ. & Reuerendiſſ. DD. Car-*
dinales ſacra Regularium Congreg. præfecti ad oc-
currendum ſcandalis, quæ contingere poſſunt, aliiſque
iuſtis, & rationabilibus cauſis animum ipſorum piè
mouentibus de ſpeciali & expreſſo mandato S. D. N. D.
Sixti diuina prouidentia Papæ V. viuæ vocis oraculo
eis facto decreuerunt & mandauerunt nulli poſthac Re-
ligioſo cuiuſcunque Ordinis, gradus, qualitatis, & di-
gnitatis exiſtat (Superiore cui monaſterij, ſeu Domus
cura incumbit, Viſitatore, vel viſitatoribus, Confeſſa-
rióque ordinario, & extraordinario, cum ad tempus de-
putabitur, dumtaxat exceptis) licere abſque licentia ex-
preſſa eiuſdem S. Congreg. accedere ad monaſteria, ſeu
Domus quarumcunque Monialium, vel ſororum, ſiue
ſui, ſiue alterius cuiuſuis Ordinis ad colloquendum, ſiue
tractandum cum eis, quòd ſi aliquando mãdato ſui Su-
perioris aliquos Religioſos ad prædicandum Verbum
Dei, & ad celebrandas Miſſas in ipſarum Monialium
ſeu locorũ Eccleſiis ſiue Oratoriis exterioribus, ſiue ex-
tra clauſtra exiſtentibus mitti contigerit, prohibuerunt
ne dicti Religioſi vllo quæſito colore Moniales, ſorores,
aut quamlibet aliam perſonam intra clauſurã degentes
alloqui poſſint; Confeſſariis autem ſimiliter interdixe-
runt ne in ædibus monaſterij, ſeu Domus, vel monaſt.
ſeu Domui Monialiũ, aut ſororũ contiguis pernoctent,
aut alios pernoctare faciant, vel alias ſecũ retineãt, néve 156
extra tempora generalium Confeſſionum (quibus ſolum
tantum

Digitized by Google

tantum Confeſſario refectionem diurnam accipere vix permittitur,& tam demum videlicet cum ſua habitatio aut virorum Domus,vel monaſterium in quo degit, à Monialium, ſeu ſororum monaſterio, vel Domo minimum diſtat,niſi tamen & eo caſu contrarium ſpecialiter conſtitutum ſit(ibi nullo modo comedant,reficiantur, aut cibam ſumant:quæ omnia & ſingula ſub pœnis priuationis officiorum,ac vocis actiua & paſſiua ipſo facto incurrenda , aliiſque eiuſdem Congregationis arbitrio præceperunt,inuiolabiliter obſeruari, iniungentes cunctis RR.Patribus,Generalibus,Prouincialibus.&c.referunt Sorb.*in compendio Mendicantium, verb.in-grodi monaſteria.*Quatant.*d.verb.monaſteria Monialium,pag.*451. Nouat.*d.tit.de clauſura & acceſſu Regularium ad monaſteria Monialium,*Laur.de Peirinis *de priuileg. Regular. tom.*3.*ad conſt.*6. *Pij V. num.*6. *pag.*260.Campan.*d.c.*16.*n.*43.*verſ.Illuſtriſſimi,* Bonacin. *d.q.*2.*punct.*4.*n.*3. vbi *n.*4. reſoluit præfatum Decretum obligare ſub mortali , quod etiam tenet Coriolan. *de caſibus reſeruatis, p.*2.*caſu* 3.*n.*42. vbi refert ita cenſuiſſe S. Congreg.in hæc verba : *Sacra Congregatio die* 1. *Iulij* 1606.*attentis narratis,ac dubio præfato maturè diſcuſſo ac examinato cẽſuit ac declarauit Regulares accedentes ad monaſteria Monialium cõtra formam decreti,quo huiuſmodi acceſſus per S. Congreg. prohibetur, vtraque pœnas priuationis officiorum,ac vocis actiua & paſſiua,incurrere etiam pœnam peccati mortalis,*refert Peirin.*vbi ſup n.*36.

157 Et ſub illo Decreto , quo Regularibus prohibetur acceſſus ad monaſteria Monialium , Equites Hieroſolymitanos comprehendi cenſuit eadem S. Congr.*in Tranen.*28.*Ianuarij* 1603.& reſoluit No-
158 uar.*vbi proximè n.*7. Illius tamen pœnis non ſubiacent Regulares accedentes ad monaſteria puellis, vel mulieribus ſæcularibus inibi degentibus lo-
159 quendi cauſa. Hi Regulares, qui ſupra dicti decreti pœnas incurrunt,reabilitari,aut abſolui ab aliis non poſſunt , præterquam à Sede Apoſtolica , aut à S. Congregatione , vt ipſamet declarauit *ſub die* 7. *Nouembris* 1605.

160 Quamuis Religioſi litteras ad Moniales mittentes non comprehendantur ſupradicto decreto,contra Nouar. *d. loco n.*6. ſunt nihilominus tam huiuſmodi Religioſi, quàm Moniales debitè corrigendi, ac puniendi à ſuperioribus quibus in delinquentes huiuſmodi competit iuriſdictio *ſub die* 22. *Augusti* 1605.

161 Cùm verò Regulares Moniales abſque S. Congregationis licentia alloqui repertos eorum Superioribus carceratos conſignari contigerit , per eoſdem Superiores voce actiua , & paſſiua priuatos declarandos fore,& eſſe eadem S. Congregatio ordinauit *in Brixion.*17.*Iuly* 1615 qui quidem Superiores deinde Sacram Congreg. & Ordinarium de exequutione certiores reddant, vt ipſamet decla-
162 rauit *ſub die* 7.*Martij* 1617 .*Petente Epiſcopo Nolano per S.Congregationem declarari an Confeſſarius Regularis Monialium , eiuſque ſocius incumbentes Confeſſioni ac Sacramentorum adminiſtrationi in caſibus exceptis,eaſdem Moniales abſque S. Congregationis licentia alloqui valeant ? Illuſtriſſimi eiuſdem Sacra Congregationis Patres negatiuè reſponderunt, ſub die* 21.*Februarij* 1617.

163 Et quod decretum ſupradictum contra Regulares accedentes ad monaſteria Monialium etiam in Hiſpania obſeruari declarauit eadem S. Congrega-
164 tio *in Campſana de ann.*1593. Sub quo tamen non comprehendi Capuccino Galliæ cenſuit *in Lugda-*
165 *nen.*23.*Iun.*1593.Sicut nec comprehenduntur Prouinciales,aut Miniſtri Prouinciarum,nec alij Superiores pro iis monaſteriis Monialium dumtaxat, quæ eorum curæ ſunt ſubiecta , *vt in Mediol. de anno* 1593. Et eadem S.Cong. per Epiſcopum Ripanum conſulta declarauit *ſub die* 1.*Septemb.*1617. *Vicarium Fratrum abſque Apoſtolica Sedis licentia Moniales alloquentem in pœnas in decreto generali contentas incidere,dummodo idem Vicarius in Prioris abſentia eiuſdem Prioris officij munus non obeat.* Et quòd præfatum decretum locum non habeat in Gallia , vbi Moniales clauſuram non obſeruat , ac proinde Fratres alloquentes in eo regno Moniales extra clauſtra pœnas non incurrunt declarauit eadem S. Congregatio Generali Capuccinorum reſcribens *ſub die* 15.*Martij* 1594. Ad Prælatos verò inferiores exemptos , & Epiſcopos alienæ diœceſis volentes alloqui Moniales exiſtentes in territorio alterius Ordinarij extenditur prædictum Decretum, vt declarauit ſacra Congregatio Concilij Archiepiſcopo Baren.reſcribens, quam tranſcribit Nouar. *d.tit. de clauſura & acceſſu Regular. ad monaſteria Monialium.n.*10.

Poſtea ab eadem S.Congregatione 12. *Kal.Decembris* 1523. de mandato S.D N.D. Vrbani Papæ 166
VIII. conceſſum fuit Epiſcopis , vt licentiam dare poſſint Religioſis alloquendi Moniales,ſeruatis certis regulis & conditionibus ibidem expreſſis , his verbis, *Vt quatenus ſibi viſum fuerit in Domino expedire licentiam concedere poſſint per quatuor vices, ad ſummum quolibet anno cuicunque Regulari vt Moniales ſibi in primo,& ſecundo conſanguinitatis gradu coniunctim conuenire & alloqui poſſit,id vero non aliter quàm ſeruata ad vnguem forma infra ſcripta , vt id nullo modo liceat diebus feſtiuis,aut in Aduentu. Quadrageſima,feria ſexta.ſabbato,& vigiliis,prædictaque licentia obtenta ab Ordinario,& ab alio ad quem ſpectat eam concedere , conſignetur Confeſſario ordinario monaſterij, qui penes ſe retinere debeat,iſque aſſociet & præſens ſit,& auſcultatrices de more,non autem aliæ aſſiſtant,prædictaque licentia pro die & hora certa,& in ſcriptis concedatur , in libris Cancellaria eiuſdem Ordinarij annotetur. Quòd ſi prædicti locorum Ordinarij per plures vices,vel in vlteriori gradu coniunctis, aut aliter quàm ſeruata forma ſupradicta licentias conceſſerint,vel permiſerint,ſciant ſe intentionis.S.D. N.& ſacra Congregationis tranſgreſſores, indicimuſq; reformident. Regulares autem in pœnis in ſupradicto decreto contentis , ac ſi nullam licentiam obtinuiſſent, eo ipſo ſe noverint eſſe addictos & arbitrio S. Congregationis ſeuerius puniendos. Romæ* 12. *Kal. Decemb.* 1623.referunt Nouar.*in lucerna Regular.verb. allocutio,*Laurent.de Peirinis *ad d. conſt.*6. *Pij V.num.*7. *pag.*160.Bonacin.*d.punct.*4.*n.*4. vbi *num.*5 reſoluit Religioſum præfatis pœnis affici vnico acceſſu, quia Decretum loquitur de accedentibus ſine licentia S.Congregationis,non verò de frequentantibus,& *n.*6. ait Religioſum in conſcientia teneri has pœnas ſponte ſubire ante ſententiam iudicis declaratoriam,ſi loquamur de priuatione vocis actiuæ & paſſiuæ ; quia ad exequutionem huius pœnæ nulla hominis actio requiritur. Coriol. verò *de caſibus reſeruatis,p.*2.*caſu* 2.*num.*43.aſſerit pœnam illam priuationis vocis actiuæ, & paſſiuæ taxatam à S.Congregatione contra Regulares alloquentes cum Monialibus , ſi delictum eſt occultum, non teneri quem ſubire , nec ſe procedere in foro contentioſo, ſed procuratore rehabilitationem ſecreto modo, vnde nec ſtatim debet officium ſuum relinquere cum iactura ſuæ famæ , & honoris , vt tenent Sot. Corduba,Nau. & alij,licet in foro Conſcientiæ ſecùs ſentiat.Portel. *in dub.Regular.verb.electio,n.*17. ex traditis per Suar. *de legib. lib.* 5.*cap* 9. maximè *num.*5.& 6.

Auguſt. Barboſ. de Iure Eccleſ. vniu.

167 Poſſunt quoque Regulares abſque legitima licentia accedentes ad monaſteria Monialium Regularibus ſubiectarum, vbique in loco colloquiis deſtinato cum Moniali colloquentes, ſtante Conſtitutione fel. record. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, à diœceſano Epiſcopo, tanquam Sedis Apoſtolicæ delegato coërceri, & puniri, vt cenſuit S.Congreg.Conc. de anno 1624 referunt Nouar. in ſum. Bullar. tit. de clauſura & acceſſu Regular. ad monaſteria Monialium, n.8. Sperel. in deciſion. fori Eccleſ. deciſ.97. num. 29.

Quin etiam poſſunt Epiſcopi acceſſum ad monaſteria Regularibus ſubiecta ſub excommunicationis pœna prohibere, vt per Gemin. & Franch. cap. de ſtatu Regul. in 6. Sylueſt. verb. excommunicatio 2. n.3 Roland. conſ.33. n.16. col.3. Marc. Anton. Genuenſ. in pract. Archiep. Neapol. cap.33. ſub n.1. qui refert ſic cenſuiſſe ſacram Congreg. & ita Neapoli ſeruari, Lazar. de blaſphem. q.10. n.28. Vgolin. de officio Epiſcopi cap.21. §.4. num.4. Gratian. diſcept. forenſ. cap.393. n.23. cum ſeqq. Campan. in diuerſ. Iuris Canon. rub.12. cap.16. n.45. Sperell. d. deciſ.97. n.30. vbi cum Campan. & Gratiano citatis locis, extendit etiam contra exemptos abſque licentia accedentes, modò fiat in edicto expreſſa & ſpecifica mentio monaſteriorum exemptorum, aliàs ſi ſimpliciter loquatur, illa non comprehenderet, & n.31. hæc intelligenda eſſe ait ſi adſit conſuetudo loci legitimè præſcripta.

168 Vtrùm autem Regulares adeuntes monaſteria Monialium abſque Epiſcopi licentia incidant in pœnam excommunicationis, quam Epiſcopus ſuo edicto poſuit contra adeuntes monaſteria Monialium? Quæſtio eſt dubia, in qua negatiuam partem ſequutus fui d. alleg.102. n.85. ſi Regulares habeant ex priuilegio non poſſe ab Epiſcopis excommunicari, & num.73. reſoluto illam excommunicationem incurrere accedentes ad monaſteria exempta Monialium ſubdita Regularibus, qui non ſubſunt iuriſdictioni Epiſcoporum, refert Bonac. aict. punct.4. n.8. vbi obſeruat Religioſos hoc tempore alloquentes Moniales abſque licentia, etiamſi alloquantur in monaſteriis Regularibus ſubiectis puniri poſſe ab Epiſcopo, iuxta conſtit. Gregorij XV. de exemptorum priuilegiis, incip. Inſcrutabili, ſub Dat. Nonis Februarij 1622. vide Dianam in reſolut. moral. lib. part.5. tract.9. reſol.71. Illud tibi notum volo me reperiſſe S.Congregationem per Epiſcopum Ripanum conſultam declaraſſe 1. Septembris 1617. Epiſcopum excommunicationis ſententiam contra alloquentes Monialem Regularibus ſubiectam abſque ipſorum licentia promulgare minimè valere, ſed ipſius loco alias pœnas infligere debere.

169 Epiſcopi quoque extra propriam, & in aliena Diœceſi commorantes non poſſunt accedere, nec ingredi Monialium ſepta ſine licentia Epiſcopi prohibentis ne quis accedat ad monaſteria Monialium. Ita S.Cong.Conc. in Ianuen. 20. Maij 1631.

170 Ao ſcribens litteras Moniali, & mittens incidat in præfatam cenſuram comminatam ab Epiſcopo aduerſùs adeuntes in monaſteria Monialium? Negatiuè reſpondet Aloyſ. Ricc. in praxi aurea reſol.65. quem refero Ego ipſe d. alleg.102. ex n.81. & me citato in illo loco hanc partem tuentur Homobon. de Bonis in examine Eccleſiaſtico. tract.11. cap.3. q.3. ſuppoſ.2. & Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha in comment. ad cap. reatum 33. ſub n.8. diſt.81.

171 Et ſi Epiſcopus prohibeat ne ad Monialem quis ſcribat, ſub excommunicationis pœna, an illam incurrat, ſi tamen ſcribendo epiſtola non peruenit ad Monialem? Negat Nau. conſ.19. de ſentent. excom. ex illo communi proountiaro, verba cum effectu intelligenda ſunt in l.2. §. hac autem verba ff. quod quiſque iuris. & ex cap. hac autem verba, de Pœnit. diſt.1. refert, & ſequitur Illuſtriſſ. D. meus Loderic. à Cunha in comme. t. ad d. cap. reatum 33. ſub n.8. vbi contra Nau. probabilius aſſerit idem fore dicendum etiamſi præfata epiſtola ſaltem ex relatione perſonarum fide dignarum perueniret, quia relatio non eſt idem quod traditio epiſtolæ requiſita, vt effectus completus iudicetur.

Per ſacram Congregationem pluries reſolutum 172
extitit patres ac fratres Monialium vt eaſdem alloquatur, dummodo non in temporibus prohibitis, licentiis non indigere, vt ſub die 15. Ianuarij 1616. Poſſunt illas alloqui earum filij, vt fuit reſolutum in Ianuen. ſub die 15. Martij eiuſdem anni.

De ipſarum verò Monialium vita, & actibus, 173
præter illa, quæ ſuprà de Regularibus diximus, nonnulla ſpecialiter ſtatuta reperimus. Primò enim Sother. Pont. in cap. ſacratas, 23. diſt. ſtatuit vt Moniales ſemper velum geſtarent: ſacras autem puellas, aut vaſa ſacra non attingereot, nec incenſum circa altaria auderent deferre.

Secundò, Monialibus olim interdicebatur ſingu- 174
laris habitatio, communiter enim tam in Eccleſia, quàm in refectorio, & dormitorio conſiſtere debebant, vt eſſent inuicē ſibi teſtes caſtitatis, & honeſtatis, c. pernicioſā 18. q.2. Auth. de Monach. § cogitandū.

Tertiò, olim quoqoe puellarum monaſteria Mo- 175
nachorum præſidio, & adminiſtratione gubernabantur, cap. in decima 18. q.2. Monachus tamen præficiendus ab Epiſcopo probatur, cap. qui Religioſis, eadem cauſa, & quæſt. nec ei licebat familiariter vſque ad veſtibulum monaſterij accedere, d. c. in decima, ſed celebrata Miſſa, & his peractis, quæ erant neceſſaria, ſtatim egredi feſtinabat, debebatque Sanctimoniales doctrina ædificare, prædiis earum intendere, & aliis ipſarum negotiis præeſſe, ſicut in pleriſque Conciliis, videlicet Carthaginen. IV. Hiſpalēn. II. & alibi fuerat conſtitutum.

Quartò, cantare cum Monachis in choro non 176
debebant, vt ſtatuit Innocentius II. in d. cap. pernicioſum 18. q.2. ſtudere autem debent lectioni, & Pſalmis, ac Horis canonicis decantandis, & orationi, vt inquit Cabilon. Concil.

Quintò, prohibetur io monaſteriis Monialium 177
non Mendicantium recipi Moniales vltra numerum earum, quæ poſſint de monaſterij prouentibus ſuſtentari, d. cap. periculoſo §. ſanè, de ſtatu Regul. lib. 6. innouatum & Concil. Trid. ſeſſ.25. de Regular. c.3. ibi. Is tantùm numerus conſtituatur, ac in poſterum conſeruetur, qui vel ex reditibus propriis monaſteriorum, vel ex conſuetis eleemoſynis commode poſſint ſuſtentari, & à Pio V. in ſua Conſtit. incip. Circa paſtoralis officij, ſub Dat.4. Kal. Iunij 1566. ſtatuente ne plures Moniales in earum monaſteriis recipiātur, & admittantur, quàm ex propriis reditibus ipſorum monaſteriorum vel conſuetis eleemoſynis ſuſtentari poſſunt. Vide Zerol. d. p.1. verb. Moniales, §.6. Azor. inſtit. moral. p.1. lib.13. c.9. q.1. Campan. d. rub.12. c.16. n.7. & 14. Ludou. Miranda de ſacris Monialib. q.8. art.6. & plenius per me citatos d. p.3. alleg.98. & optimè aduertit Sanch. d. tom.2. lib.7. cap.23. n.4. verſ. ſecunda concluſio, quòd licèt profeſſio Monialis receptæ in monaſterio non Mendicantium vltra numerum eorum, quæ ex reditibus monaſterij & conſuetis eleemoſynis abſque pecunia ſuſtentari valerent, irritetur in d. §. ſanè. ibi, ſi ſecus actum fuerit, &c. hodie tamen hoc locum non habet, quia conſuetudine abrogatum eſt; cùm compertum ſit plores ſæpe admitti, nec vnquam noſtris temporibus auditum

ditum ſit, in controuerſiam verti valorem profeſ-
ſionis nedum illam irritari. Vide *ſup.ex n.* 28.
178 Sextò debent Moniales ſaltem ſemel ſingulis
menſibus Confeſſionem peccatorum facere,& ſa-
croſanctam Euchariſtiam ſuſcipere,vt eo ſe ſaluta-
ri præſidio muniant ad omnes oppugnationes dæ-
monis fortiter ſuperanda, *Clem.ne in agro,§.ſanè,de
ſtatu Monach.* Conc.Trid.*ſeſſ.*25.*de Regular.c.*10.
Campan.*d.rub.*12.*cap.*16.*n.*51.*cum ſeqq.* Piaſec.*in
praxi Epiſc.p.*2.*c.*3.*n.*57.*verſ.prohiberi*,Hier.Vene-
ro *in exam. Epiſc.l.*6.*c.*26. Ego ipſe *de officio Epiſ-
copi,p.*2.*alleg.* 25.*n.*46.*cum ſeqq.*Zerol. *d. verb.Mo-
niales*,§.7. Fr.Emman.*quæſt.Reg.tom.*1.*qu.*62.*art.*1.
Suar.*tom.*4.*diſp.*36.*ſect.*5.*n.*7. Ludouic.Miranda *de
ſacris Monial. qu.*10.*art.*1. Molſeſ.*in ſum.Theolog.*
179 *moral.tract.*7.*c.*10.*n.*21. Honob.de Bonis, *de exa-
mine Eccleſiaſt.tract.*8.*c.*2.*q.*3. Fagund. *in quinque
Eccleſiæ præcepta,præc.*2.*l.*2.*c.*2.*nu.*18. Illud eſt ad-
uertendum Conc.*d.loco* non continere præceptum
obligatorium,cùm loquatur per verbom *admoneau-
180 tur*,vt aduertunt Viuald.*in candel.aureo rub.de con-
feſſis,n.*41.Zerol.*d.*§.7.Valer.Reginald.*in praxi fori
pœnit.lib.*29.*num.*73.*in fine.*Monialibus autem non
cõmittatur clauis cuſtodiæ ſanctiſſimi Sacramenti,
ſed penea cum Sacerdotem ſemper eſſe debet, ad
quem ſpectat illud adminiſtrandi cura, vt reſcripſit
S.Cong.Epiſcopo Valliſoletano 12.*Ian.*1604.
181 Præterea idem Concil.Trid. *d.cap.*10. ſtatuit,vt
præter ordinarium Confeſſorem alius extraordina-
rius ab Epiſcopo, & aliis Superioribus bis, aut ter
in anno offeratur, qui omnium Confeſſiones audi-
re debeat, vnde nullam auctoritatem vel iuriſdi-
ctionem poſſe ſibi Ordinarios vendicare in Con-
feſſarios Monialium, quæ ſubiectæ ſint Regulari-
182 bus refert deciſum Armendar. *in addit.ad recop.le-
gum Nauarra,lib.*2.*tit.*18.*l.*7.*de Relig.n.*98.quam-
uis in certis caſibus per Epiſcopum loci dari debeat
Confeſſarius extraordinarius Monialibus etiam
exemptis,vt referunt deciſum Gallet. *in margarita
caſuum conſcientia,verb.Confeſſio,& verb.Monialis*,
Aloyſ.Riccinl.*in praxi rerum fori Eccleſ.reſol.*638.
in 2.*edit.* Armendar.*vbi ſupra lib.*4.*tit.*28.*l.*1.§.1.*de
confitendo ſemel in anno n.*17.*&* 18.prout etiam per
Epiſcopum dari debet Confeſſarius Monialibus
ſubiectis Regularibus, quæ nulla ratione induci
poſſunt,vt ſuis Regularibus peccata confiteantur,
Campan.*d.c.*16.*n.*55. quem refero ego ipſe *d.alle-
gat.*25.*n.*48.Confeſſores autem in monaſteriis Mo-
nialium,quæ ſub cura Regularium ſunt,examina-
ri non debent ab Epiſcopo,ſicut reſolutum atteſta-
tur Armend.*d.*§.1. *de confitendo ſemel in anno n.*17.
quem refero *d.allegat.*25.*n.*47.ſed ſufficit ſi exami-
nati fuerint à Superiore Ordinis ad audiendas
Confeſſiones Monialium,vt reſoluunt Sorb.*in ſuis
annot.ad compend. Mendicant. verb. Moniales,verſ.
quod præter*,Azor.*d.part.*1.*l.*13.*c.*9.*q.*2. *verſ. quares
an Confeſſarij*,Campan.*d.c.*16.*n.*53.
183 Verùm hodie aliter ſe res habet, ſecundùm no-
uiſſimam Conſtitutionem Greg.XV. ſel. record.*de
exemptorum priuilegiis*,incipit.*Inſcrutabili ſub dat.
Nona Februarij* 1622.in qua ita hac de re diſponi-
tur. *Confeſſores verò ſiue Regulares ſiue ſaculares quo-
modocunque exempti tam ordinarij,quàm extraordi-
narij ad Confeſſiones Monialium etiam Regularibus
ſubiectarum audiendas nullatenus deputari valeant,
niſi prius ab Epiſcopo diœceſano idonei iudicentur &
approbationẽ,quæ gratis concedatur,obtineant;liceat-
que Epiſcopo ex rationabili cauſa Superiores Regu-
lares admonere,vt eiuſdem Confeſſores amoueant,iiſ-
demque Superioribus id facere detractantibus, aut
negligentibus,habeat, Epiſcopus facultatem prædictos
Confeſſores amouendi quoties & quando opus eſſe in-
dicauerit*, &c.de cuius Conſtitutionis obſeruantia,
plura tradit Portel. *in reſp.moral.p.*2.*caſu* 13.

Super qua Conſtit.S.Conc.Trid.Congr. aliquas
declarationes S.D.N.Vrban. VIII.approbante edi-
dit, & typis Cameralibus imprimi iuſſit *de anno*
1623.& refert Aloyſ.Ricc.*in dec.curia Archiepiſco-
palis Neap.dec.*244.*poſt.n.*12.*part.*4.*in* hæc verba.

*Confeſſores extraordinarios Monialium nullatenus
poſſe poſt Conſtitutionẽ illarũ Confeſſiones audire, niſi
prius ad Epiſcopo diœceſano idonei iudicentur,& ap-
probentur: Ordinarios verò Confeſſores ante Conſtitu-* 184
*tionis publicationẽ deputatos poſſe durante triennio ab
eorum deputatione inchoando pergere in Confeſſioni-
bus Sanctimonialiũ audiendis abſque alio examine,&
approbatione Epiſcopi. Quòd ſi contingat vt eorũ fa-
cultas à Sede Apoſtolica vltra triennium prorogetur,
tunc debere eos ab Epiſcopo examinari & approbari.*

Superiores Regulares electos ſeu deputatos ante ip- 185
*ſius Conſtitutionis deputationẽ,quibus alioquin facul-
tas competebat,audiendi Confeſſiones Monialium ſibi
ſubiectarum poſſe durante eorũ officio pergere ſine alia
Epiſcopi approbatione in Confeſſionibus audiendis,il-
larũ tantum,quæ ſponte,ac proprio motu id ab eis pe-
tierint. At verò eos,qui poſt Conſtitutionẽ eligentur,ac
quoquo modo deputabuntur, vel qui in eorum officio
ſeu dignitatibus expleto iam tempore a Conſtitutio-
nibus cuiuſcunque Ordinis,vel alias legitimè præfini-
to,ad aliud tempus confirmabuntur,nunquã poſſe San-
ctimonialium Confeſſiones audire,niſi prius a diœceſa-
no Epiſcopo idonei iudicati,atque approbati fuerint.*

Regulares generaliter ab Epiſcopo approbatos ad 186
*Confeſſiones perſonarum ſæcularium nequaquam cen-
ſeri approbatos ad audiendas Confeſſiones Monia-
lium ſibi ſubiectarum, ſed egere quoad hoc ſpeciali
Epiſcopi approbatione.*

Regularem ad audiendas Confeſſiones Monialium 187
*vnius monaſterij ab Epiſcopo approbatũ minimè poſ-
ſe audire Confeſſiones Monialiũ alterius monaſterij.*

Confeſſores extraordinarios ſemel deputatos, at- 188
*que approbatos ab Epiſcopo ad Monialium Confeſ-
ſiones pro vna vice audiendas haud poſſe pluries in
vim approbationis eiuſmodi illarum Confeſſiones au-
dire,ſed ab Epiſcopo toties eſſe approbandos, quoties
caſus deputationis contigerit.*

Epiſcopũ qui licet ex rationabili cauſa iuxta dictã 189
*Cõſtitutionẽ Superiores Regulares admonere,vt amo-
neã Confeſſores Monialiũ atque adminiſtratores bo-
norum ad earumdẽ Monialium monaſteria pertinen-
tiũ,iiſque Superioribus id facere detractãtibus,habẽt-
que facultatẽ prædictos Confeſſores,& adminiſtratores
amouendi quoties,& quãdo opus eſſe indicauerit,non
teneri eiuſmodi cauſã ſignificare Superioribus Regu-
laribus ſed hoc relinqui arbitrio,& prudentia Epiſco-
porum,quorum conſcientiam S.Congr. ſeriò onerauit.*

Septimò idem Conc.Trid.*d.c.*10.*in fine*, decre- 190
uit,ne ſanctiſſimum Euchariſtiæ Sacramentum in-
tra chorum,& ſepta monaſterij habeant, vel aſſer-
uent,ſed in exteriori tantum Eccleſia habeatur,re-
fert Fr.Emman.*q Reg.tom.*1. *q.*47.*art.*4.

Quæ autem debeant Abbatiſſæ, aut Prioriſſæ
conſtitui,& quomodo eligi, & quod ſit earum of-
ficium,in ſequenti Capitulo oſtendemus.

CAPVT XLV.

De Præpoſitis, & miniſtris Religionum.

SVMMARIVM.

1 *Præpoſiti ſiue miniſtri Religionum qui ſint, &
quomodo vocentur.*

2 *Præpoſitorum in electione idem ferè modus & forma atque idem ius olim ſeruatum fuit, quod in electionibus Epiſcoporum.*

3 *Præpoſiti ſeu miniſtri Religionum, & quæcumque Præpoſitæ Monialium eligi hodie debent per vota ſecreta.*

4 *Forma* cap. quia propter, de elect. *non eſt ſublata per* Conc. Trid. ſeſſ. 25. de Reg. c. 6.

5 *Electio Prælatorum Regularium ita debet fieri per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis.*

6 *Moniales non excuſantur ſi per ignorantiam decreti* Conc. ſeſſ. 25. de Reg. c. 6. *Abbatiſſam eligant per vota non ſecreta.*

7 *Electio ſecreta, & Canonica reputatur vbi electi fuerint à ſuperioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant.*

8 *Electio ſecreta, & Canonica reputatur quando Epiſcopus vnà cũ Vicario, vel alio viro aſſũpto in electione Abbatiſſarũ oretenus vota accipit.*

9 *Electorum aliquis ſi ante ſcrutinium verbo dicat ſe velle eligere hunc vel illum, dicetur tamen electio ſecreta & Canonica.*

10 *Electorum aliquis ſi puram & ſimplicem oſtenſionem ſchedulæ ſecretò faciat, ad effectum, vt videatur quem ipſe eligat, dicetur tamen electio ſe creta & Canonica.*

11 *Electio non ſecreta quando, & in quibus caſibus dicatur, oſtenditur.*

12 *Electio eſt nulla etiamſi vnicum tantum ſuffragium publicetur.*

13 *Electio nulla erit quãdo aliqui ex electionibus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptã, & nomen electi notũ ſcribæ reponũt in capſula.*

14 *Electionem non ſecretam faciunt eligentes per ſchedulam aliquo patenti ſigno ſignatam, vt innoteſcat ſcrutatoribus.*

15 *Electiones pro Canonicis non habentur ſi ſcrutatores præcepto ſuperioris obtemperantes ſingulorum eligentium vota non receperint.*

16 *Eligendæ, in præpoſitos ſunt perſonæ, quæ Religionem eorum Ordinum, quibus præficiuntur, ſint profeſſæ, aut profiteantur.*

17 *Religionis, vel habitus alterius non eſt aliquis aſſumendus ad quamcumque monaſterij Præpoſituram.*

18 *Abbatiſſa, vel prioriſſa eligenda eſt non minor annis 40. & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit.*

19 *Diſpenſare non poteſt Epiſcopus in ætate 40. annorum in Abbatiſſis requiſita.*

20 *Electia Abbatiſſa, quæ ætatem 40. annorum requiſitam non habebat, ſi in monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ atque habiles, licèt non adeò idoneæ ſicut electa, eſt nulla.*

21 *Illegitima eligenda non eſt in Abbatiſſam abſque diſpenſatione Apoſtolica ſecluſis Religionum priuilegiis.*

22 *Bigama, & quæ poſt caſtitatis votum præuaricata eſt, non eſt in Abbatiſſam eligenda.*

23 *Infamis Abbatiſſa eſſe non poteſt.*

24 *Virginitas nõ deſideratur ad Abbatiſſæ munus, niſi vbi mos eſſet impartiendi illi benedictionẽ ſpecialem Virginum propriam, ſeu conſecrationem.*

25 *Abbatiſſa, aut prioriſſa expleto officiorum ſuorum triennio non eligendæ denuo ad eadem officia abſque Sedis Apoſtolicæ aut S. Congregationis licentia.*

26 *Abbatiſſæ ſoror poteſt ſuccedere in officio ſorori ſi Canonicè eligatur.*

27 *Abbatiſſa in electione duæ partes Monialium concurrere debent, niſi alia fuerit loci conſuetudo, & ſi fuerint diſcordes, poteſt Epiſcopus deputare vnam.*

28 *Votũ in electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ non poteſt dare Superior, aut ſcrutator vbi inter Moniales circa eius electionem diſcordia extiterit.*

29 *Superior ſepta Monialium ingredi non poterit prætextu interueniendi electioni Abbatiſſæ.*

30 *Conſtitutio Gregor. XIII. ſuper mutatione officij Abbatiſſæ ac Prioriſſæ Monialium in Italia exiſtentium ſingulis quibuſque triennis, obſeruatur in omnibus Monialium monaſteriis quarumuis militiarum etiam Hieroſolymitanorum.*

31 *Electio Abbatiſſarum S. Claræ per ſchedulas, & vota ſecreta celebranda, ſecùs facta omninò irrita eſt, in Monialium verò ſufficit quod fiat per vota, ſeu ſuffragia oretenus expreſſa, dummodo ſecretò audiantur.*

32 *Abbatiſſarum in electione poteſt Epiſcopus cum ſuo Vicario, ſeu Secretario, vel alio ab ipſo aſſumpto vota ſingularium Monialium oretenus expreſſa audire.*

33 *Abbatiſſarum, ſeu Prioriſſarum electionibus poteſt Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus intereſſe, abſque vna tamen monaſteriorum impenſa.*

34 *Regulares tenentur diem electionis Abbatiſſæ Epiſcopo ſignificare, tumque vſque ad præfinitum tempus expectare.*

35 *Abbatiſſæ omnes præter Clariſſas extra Italiam ſunt finito triennio religi.*

36 *Abbatiſſæ triennales non ſolent benedici.*

37 *Abbatiſſæ, quæ fiunt per præſentationem & inſtitutionem, poſſunt eſſe perpetuæ.*

38 *Officium Abbatiſſæ quod ſit? oſtenditur.*

39 *Abbatiſſa poteſt cum Monialibus ſuis diſpenſare circa ieiunia regulæ, vſum carnium, & lacticiniorum, ſiue ouorum, & cauſa.*

40 *Abbatiſſa quando poſſit præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus imponere? oſtenditur.*

41 *Abbatiſſa debet certiorem facere Epiſcopum de tempore profeſſionis Virginum ante menſem.*

42 *Abbatiſſa non poteſt Virgines velare, nec Moniales benedicere, nec diſpenſare in votis Monialium, nec ea commutare, bene tamen irritare.*

43 *Abbatiſſa quæ in Monialiũ Monaſteriis creãdæ?*

44 *Præpoſitorum officium in quibus conſiſtat?*

PRÆPOSITI, atque miniſtri Re- 1
ligionum, per quos Religioſi regun-
tur, ſunt Abbates, vel Præpoſiti, ſiue
Magiſtri generales, item Prouincia-
les, ac Priores, ſiue Rectores, & ſimiles. D. Ab-
batibus tanquam Prælatis, & dignitatem haben-
tibus *ſuprà lib. 1. cap. 18.* tractauimus; hîc verò de
cæteris circa electionem eorum, atque officium
breuiter agemus. In electione igitur huiuſmodi a
Præpoſitorum idem ferè modus, & forma, atque
idem ius olim ſeruatum fuit, quod in electioni-
bus Epiſcoporum, *cap. ne pro defectis*, iuncta gloſſ.
in verb. Regulares, de elect. aut ſecundum ſtatuta, 3
& conſuetudines Religionum fiebant huiuſmodi
electiones. Hodie verò ex decreto Concilij Trid.
ſeſſ. 25. de Regul. c. 6. omnes quicunque Præpoſiti,
& officiales, ſeu miniſtri Religionum quarumcun-
que, ac Abbates temporales, ac quæcunque Præpo-
ſitæ Monialium eligi debent per vota ſecreta, itaut
ſingulorum eligentium nomina nunquam publi-
centur, nec liceat Prouinciales, aut Abbates, ſeu
alios quoſcunque titulares ad effectum faciendæ
electionis conſtituere, nec voces, ſeu ſuffragia ab-
ſentium

ſentium ſupplere, vt ſcilicet omnia rectè, & ſine
4 fraude fiant. Et quamuis Fr. Lud. Mir. *in man. Pral. tom.2.q.23.art.15.concl.2.circa med.* exiſtimauerit
ſufficere quod vota ſint ſecreta ſecundum diſpoſitionem Conc. Trid. *d.c.6.* abſque alia forma, itavt
diſponit text. *in c. quia propter, de elect.* modò ſublata ſit per Conc. *d. loco.* Contrarium tamen melius
ſentiunt. Fr Emman. *in ſum.p.1.c.102.n.1.* Zerol. *in praxi Epiſc.p.1.verb. Abbatiſſa, §.6.* Azor. *inſt.mor. p.1.lib.13.c.10.q.2.* Fr. Sigiſm. à Bonon. *de elect. dub. 27.n.10. & 11.* Rot. *in Meten. monaſter. 5. Iul. 1621. in fine, verſ. denique, & in Treueren. Abbatia S. Maximini 20. Nouembr. 1624. coram R.D. meo Coccino Decano, apud Maſſob. in praxi habendi concurſum pral. 8. in princip. n.68.* meritò obſeruantes quòd quamuis in Concil. *d.c.6.* diſponatur quòd omnes electiones Regularium debeant fieri per vota ſecreta, non tamen cenſetur ſublata forma *d.cap. quia propter*, ſed adhuc in ſuo robore perſeuerat. ſunt verba Rotæ *in Meten. monaſterij.*

5 Quæ quidem Regularium Prælatorum electio ita debet fieri per vota ſecreta, vt non poſſit fieri per viam compromiſſi, aut inſpirationis, vt docent Nic. Garc. *de benefic. p.5.c.4.n.294.* Caſtell. *de elect. c.7.n.7. verſ. ad quorum,* Fr. Sigiſm. à Bonon. *in ſimili tract. dub.2.num.7. & dub.31.n.14. verſ. & inſuper.* Quicquid dicat Fr. Emm. *in ſum. p.1.c.102. & 105.*
6 *n.3.q. Regul. tom.2.q.51.art.9. in fine.* Nec Moniales excuſantur ſi per ignorantiam decreti Concil. *in d. c.6.* Abbatiſſam eligant per vota non ſecreta, quia etiam adhuc talis electio erit nulla, nec in huiuſmodi nullitate poterit Epiſcopus diſpenſare, vt referunt deciſum Molfeſ. *in ſum. Theolog. moral. tr.6. c.16.n.156.* Aloyſ. Ricc. *in dec. curia Archiep. Neapol. dec.197.n.7.p.4.* Fr. Sigiſm. à Bonon. *de elect. dub. 31.n.10.* Nouar. *in ſingul. Can. concl. 86.n.3. & in lucerna Regul. verb. elect. n.5.* Caſt. *de elect. c.17.q.n.26.*

7 Secreta & Canonica electio reputatur vbi electi fuerint à Superioribus aliqui, qui vota omnium eligentium recipiant, vt referunt deciſum Nicol. Garc. *d.c.4.n.189.* Aloyſ. Ricc. *d. Neapol. deciſ. 197. num.2.p.4.* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 27.n.11.*
8 Caſtellin. *eod. tract. c.4.n.4.* & etiam quando Epiſcopus vnà cum Vicario, vel alio viro aſſumpto in electione Abbatiſſarum, vel alterius Superiorïſſæ ortenus vota accipit, vt pariter reſolutũ atteſtantur Galet. *in marg. rit. caſuum Conſcientia, verb. Abbatiſſa,* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſ. 637. in 2. edit.* Nicol. Garc. *d.c.4.n.189.* Molfeſ. *dict. tract.6.cap.16.n.154.* Caſtell. *d.c.3.n.4. & cap.5.*
9 *n.28.* Fr. Sigiſm à Bonon. *d. dub.27.n.11.* Et quamuis quis electorum ante ſcrutinium verbo dicat ſe velle eligere hunc, vel illum, eo quòd potuit pro altero ſuffragium præſtare, Nic. Garc. *d.c.4.n.196.*
10 Caſtell. *d.cap.5.n.26. in fine*, & quamuis aliquis ex electoribus puram, & ſimplicem oſtenſionem ſchedulæ ſecretò faciat ad effectum, vt videatur quem ipſe eligat. Ita Nau. *conſ.7. in antiq.* aliàs 4. *in nouis, de elect.* Fr. Emman. *in ſum.p.1.c.102. de elect. num.4.* Caſtellin. *d.c.4.n.3.*

11 Per contrarium verò non ſecreta electio erit, ac proinde nulla & irrita vbi electorum vota culpa & dolo totius, vel maioris partis Capituli publicarentur, vel quando manifeſtatio vnius, vel plurium votorum eſt realis cauſa, vel præſumptiua rationabiliter quòd electio ſequatur in hanc, vel illam perſonam particularem ex vi illius oſtenſionis, vt docent Nau. Fr. Emman. & Caſtell. *proximè citatis locis* ex quo licèt Nicol. Garc. *d.c.4.n.183.* & Molfeſ. *d. tract.6.cap.16.n.153.* exiſtimauerint oſtenſionem vnius ſchedulæ, ſiue fiat per malitiam, ſiue per errorem, dummodo non cauſet effectum, de quo ſupra, non officere ſecretæ electioni, Rota tamen *in* 12
d. Treueren. Abbatia S. Maximini 20. Nouemb. 1624. coram Reuerendiſſimo D. meo Coccino Decano, apud Maſſobr. *in praxi habendi concurſum, pralud. 8. in princ. n.51. & 67.* cenſuit talem electionem eſſe nullam; etiamſi vnicum tantùm ſuffragium publicetur, & refert Sigiſm. à Bonon. *de elect. dub.27.n.11.* Hinc 13
etiam nulla erit electio quando aliqui ex electoribus vnicam ſchedulam recipiunt vnico nomine ſcriptam, & nomen electi notum ſcribæ, vel alteri reponunt in capſula; ſimiliter qui accipiunt de manu ſcribæ duas ſchedulas, & vnam quam voluerint, reponunt, alteram ſcindunt, quia ſcriba potuit reuelare talem, qui non habuit niſi vnam ſchedulam, vel talem, qui non habuit duas, vt referunt deciſum Nicol. Garc. *d.c.4.* Caſtellin. *de elect. cap.5.n.25.* Fr. Sigiſm. à Bononia *in ſimili tract. dub.31.n.5.* Rot. *in d. Treueren. Abbatia S. Maximini* apud Maſſobr.
d. tr. pralud. 8. in princ. n.69. Faciunt quoque electio- 14
nem non ſecretam eligentes per ſchedulam aliquo parenti ſigno ſignatam, vt innoteſcat ſcrutatoribus, vel vni ex illis quòd talis elector eligit illum nominatum in ſchedula, ita referunt deciſum Laurent. de Peinnis *tom.1. de Religioſo ſubdito q.1. de Obedientia c.11.* Caſtellin. *d. elect. c.4.n.61.* vbi *n.66.*
pariter reſolutum atteſtatur de anno 1625. electio- 15
nes pro Canonicis non haberi ſi ſcrutatores præcepto Superioris obtemperantes ſingulorum eligentium vota non receperint.

Eligendæ autem ſunt perſonæ ſpectatæ virtutis, 16
& ſanctitatis, & quæ religionem eorum Ordinum, quibus præficiuntur, ſint profeſſæ, aut profiteantur, *cap. Presbyteros, cum ſeq. 16.q.1. & cap.1. cum ſeqq. 18. q.2.* etiam in monaſteriis, quæ in titulum vel commendam conferuntur, ſiue ſuos Conuentus habent,
vt vult Conc. Trid. *ſeſſ.25. de Regularib. cap.21.* alte- 17
rius verò Religionis vel habitus non eſt aliquis aſſumendus ad quamcunque monaſterij Præpoſituram. *cap. cum ſingul. §. prohibemus, de prabend. in 6. Clem.1. de elect.* Fr. Ludouic. Miranda *in man. Pralat. tom.2.q.23.art.11. concl.47.* Barthol. à S. Fauſto *in theſauro Religioſ. lib.5. q.373.* Fr. Emman. *q. Regul. tom.2.q.52.art.4.* vbi dicit, quòd extranei, id eſt, alterius Religionis alumni, non poſſunt, aſſumi ad Prælationes illius Religionis, vbi non ſunt profeſſi, niſi in auctoritate Apoſt. concedatur, vel conſuetudine introductum ſit, vt ex certo alio gremio eligendus aſſumatur. Vnde Nau. *commento 3. de Regul. in princ. n.2.* & Fr. Emman. *d. tom.2.q.123.art.4.* obſeruant Reges Hiſpaniæ, quibus Adrianus VI. indulſit ius præſentandi in ſuis Regnis Abbates, & alios Præfectos Collegiatarum ſæcularium & Regularium, ſaltem Conſiſtorialium, non potuiſſe præſentare ante, & multo minùs poſt Conc. Trid. ad Præfecturas Regulares perſonas ſæculares, nec Regulares alterius Ordinis, refert. Nicol. Garc. *in benefic. p.7 cap.10.n.14.* Ne autem in iis fraus aliqua adhiberi poſſit, debet in prouiſionibus horum monaſteriorum qualitas ſingulorum exprimi nominatim, vt ſtatuit Concil. Trid. *d.cap.21.* De ſpecialibus autem requiſitis in Abbatibus eligendis ſupra vidimus *lib.1.cap.18.*

Abbatiſſa verò & prioriſſa, & quocunque alio 18
nomine Præfecta, vel præpoſita appelletur, eligenda eſt; vt ſtatuit Conc. Trid. *d. ſeſſ.25. de Regul. c.7.* non minor annis XL. & quæ octo annis poſt expreſſam profeſſionem laudabiliter vixerit, quòd ſi harum qualitatum præficienda in eodem monaſterio non reperiatur, ex alio eiuſdem Ordinis monaſterio poteſt aſſumi, etſi hoc etiam incommodum

KKk 4 Supe

Superiori videatur ex eis, quæ in eodem monaſterio annum XXX. exceſſerint, & ſaltem quinque annis poſt profeſſionem rectè vixerint, electio fieri debet Megala *in prompt. Theolog. verb. Abbatiſſa, n. 3.* Vrſell. *in concluſ. legalib. verb. Abbatiſſa, concl. 3. n. 17.* Nouar. *in lucerna Regular. verb. Abbatiſſa, n. 5.*

19 Circa quam ætatem XL. annorum non poteſt Epiſcopus diſpenſare, vt reſoluunt Nicol. Garc. *de benefic. p. 7. c. 4. n. 71.* Aloyſ. Ricc. *in deciſ. curiæ Arch. Neapol. deciſ. 309. n. 9. p. 4.* me citato *in hoc loco* nouiſſimè Didac. Narbona *de ætate ad omnes humanos actus requiſ. annot. 40. q. 2.* Machado *en ſu perfetto Confeſſor. tom. 2. lib. 5. p. 3. docum. 4. tract. 4. n. 1. & 2.* Armendar. *in addit. ad Recopil. legum Nauarræ lib. 1. tit. 18. l. 7. de Epiſcopis, n. 102.* Azor. *inſtit. moral. p. 2. lib. 6. c. 5. q. 9.* Sigiſm. à Bononia *de elect. dub. 62. n. 6.* Fr. Ludou. Miranda *de Monialib. q. 6. art. 4.* Vrſell. *d. concl. 3. n. 16.* Hieron. Roderic. *in compendio quæſt. Regul. reſ. 2. n. 5.* Nouar. *d. verb. Abbatiſſa, n. 6. & in ſingular. Iuris Canon. concl. 13. n. 2.* vbi *n. 3.* Contra Nic. Garc. *vbi proximè* tenet quòd prædicti quadraginta anni non requiruntur completi, quod etiam nouiſſimè multis comprobat Portel. *in conſultat. moral. p. 1. caſu 13.* Lezana *in ſum. quæſt. Regul. tom. 3. verb. Ab-*
20 *batiſſa, n. 2.* Vnde electio Abbatiſſæ, quæ ætatẽ quadraginta annorum requiſitam non habebat, ſi in monaſterio non deſunt aliæ Moniales quadragenariæ, atq; habiles, licet non adeò idoneæ ſicut electa, eſt nulla S. Congr. Conc. *in Viterbien. 16. May 1623.*

21 In Abbatiſſam vel Prioriſſam ſeclusis Religionũ priuilegiis abſque diſpenſatione Apoſtolica illegitima eligenda non eſt, vt tenent Maiol. *de irregular. lib. 1. cap. 19. in fine.* Mandoſ. *de ſignatura gratia, tit. de diſpenſat. ſuper defectu natal. in fine.* Nau. *in man. cap. 27. n. 201. & commento 2. de Regular. n. 60.* Suar. *tom. 5. de cenſur. diſp. 50. ſect. 5. n. 15.* Flamin. Pariſ. *de reſignat. benefic. lib. 3. q. 12. n. 11.* Sayr. *de cenſur. lib. 6. c. 11. n. 3. in fine.* Bellet. *diſquiſ. Clerical. p. 1. tit. de diſcipl. Cleric. §. 3. n. 5.* Nald. *in ſum. verb. Abbatiſſa, num. 2.* Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. cap. 5. n. 19. & 20.* me citato *in hoc loco* Machado *d. tract. 4. docum. 4. n. 3.* Nouar. *in lucerna Regul. verb. Abbatiſſa, n. 10.* Sanctarel. *var. reſolut. q. 40. n. 7.* Ego ipſe *in collect. ad cap. 1. num. 7. de fil. Presbyt.* & S. Congr. Concilij, *ſub die 27. Aprilis 1630.* cenſuit electionem in Abbatiſſam Monialis, quæ eſt illegitima, abſque diſpenſatione Apoſt. eſſe de iure irritam, circumſcriptis priuilegiis; quicquid dicant Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. q. 13. art. 11.* Miranda *de Monialib. q. 6. art. 3.* & Portel. *d. verb. Abbatiſſa, n. 6.* Hieronym. Roderic. *d. reſol. 2. n. 21.* Lauor. *var. lucubrat. tit. 4. c. 24. num 38.* Lezana *in ſum. quæſt. Regula. c. 26. n. 6.* niſi earum reſolutio procedat attentis Mendicantium Religionum priuilegiis, ſecundùm quæ illegitimæ habilitantur ad omnes gradus ſuæ Religionis, prout Epiſcopo Cortonen. reſcripſit S. Cong. Cardinalium negotiis Epiſcoporum, & Regularium præpoſita, *ſub die 4. Octob. 1594.* & antea *in Corduben. de an. 1582.* declarauerat Moniales ex illegitimo thoro procreatas Conſtit. felic. record. Sixti V. contra Regulares illegitimas edita non comprehendi quominus ad officium & dignitatem Abbatiſſæ, vel Prioriſſæ, aliáve Monaſterij munia eligi poſſint. Nec etiam bigama, vt per *c. 2. diſt. 78.* reſoluunt Maiol. *d. c. 19. n. 14.* & Viuald. *in candel.*
22 *aureo p. 2. c. 5. numer. 8. in 2. edit.* obſeruantes quoad hunc effectum dici etiam bigamam, quæ poſt caſtitatis votum præuaricata eſt, refert Sanch. *d. capit. 5. num. 23.* vbi addit rationem, quia ſicut viri bigami ſunt Prælationum incapaces, ita & mulieres bigamæ, quem ſequi videtur Machado *d. docum. 4. n. 4.* At hanc Sanch. ſententiam & rationem ſibi omninò non placere tradit Hieronym. Roderic. *de reſol. 2. n. 23.* quia lex pœnalis loquens de viris non extenditur ad fœminas, *c. generali. de elect. in 6.* tum, quia bigamiæ irregularitas indicta eſt à Iure ad arcendum bigamos à ſuſceptione ordinum ſacrorum primò, & directè, vnde ex vi huius prohibitionis illis indirectè tantùm incapaces videntur Prælationum & dignitatum, quatenus ſcilicet iſtis annexa eſt iuriſdictio, & poteſtas Clauium; cùm ergo fœminæ ſint incapaces ſacrorum Ordinum recipiendorum, conſequenter ſunt incapaces bigamiæ, ſeu huiuſmodi inhabilitatis, ac proinde illis non videtur repugnare habere officium Abbatiſſatus, quatenus eſt quædam adminiſtratio ſine iuriſdictione ſpirituali, & ſine poteſtate Clauium, quæ adminiſtratio earum ſtatui non repugnat, idque abſque vlla diſpenſatione fieri poſſe conſequenter dicendum eſt, ſic Hieron. Roder. *vbi ſuprà.* Nec etiam in- 23
famis Abbatiſſa eſſe poteſt, ſecundùm Maiol. *d. c. 29. n. 12. & 13.* Viuald. *d. c. 5. n. 11.* Sanch. *d. c. 5. n. 24.* extendentes ſiue infamia ſit iuris, ſiue facti.

Nec quoque illa, quæ virgo non eſt, in Abbatiſ- 24
ſam eligi poteſt, vt per *c. iuuenculas, 20. q. 1. c. 2. q. 7.* reſoluunt Mandoſ. *de ſignatura gratia, tit. diſpenſatio pro corrupta,* incip. *ſtatim. & in addit. ad Lap. all. 60. lit. N,* Selua *de benefic. p. 4. quæſt. 7. n. 7.* Maiol. *d. lib. 1. c. 27. num. 13.* Viuald. *d. c. 5. num. 13.* Fr. Emman. *quæſt. Regular. tom. 1. qu. 64. art. 4. & tom. 2. q. 54. art. 3.* Caſtellin. *de elect. c. 17. num. 5.* pariter reſoluentes in hoc ſolùm Pontificem poſſe diſpenſare. At Sanch. *in præcepta Decalogi tom. 2. lib. 5. c. 5. n. 22.* & Portel. *in dubiis Regul. verb. Abbatiſſa poſt num. 10.* Machado *d. docum. 4. num. 5.* exiſtimant ad Abbatiſſæ munus non deſiderari virginitatem, niſi vbi mos eſſet impertiendi Abbatiſſis benedictionem ſpecialem virginum propriam ſeu conſecrationem, & addit Fr. Emman. *tom. 3. addit. ſumm. c. 3. num. 9.* Iura illa tantùm procedere in Abbatiſſis benedictis, & conſecrandis velo virginitatis, & ſe retractat ab opinione contraria, quam priùs amplexus fuerat *loco ſuprà proximè citato*, refert, & ſequitur Hieronym. Roderic. *d. reſol. 2. n. 26* vbi ex Portel. tenet intrepidè poſſe non virginem, ſeu viduam eſſe Abbatiſſam, & velari velo Prælationis, & huic ſententiæ ſubſcripſiſſe doctiſſimum P. Suarez è Societate IESV dum adhuc ſuperſtes viueret, ibi teſtatur. Idem tenent Lezan. *in ſum. q. Regul. c. 26. n. 5.* Vrſell. *in concluſ. legalib. verb. Abbatiſſa electio, concl. 3. n. 1.* Nouar. *in lucerna Regular. verb. Abbatiſſa, n. 1. & 2.*

Et ſacra Congreg. negotiis Epiſcoporum & Re- 25
gularium præpoſita declarauit *Abbatiſſas, aut Prioriſſas expleto officiorum ſuorum triennio non eligendas denuò ad eadem officia abſque Sedis Apoſtolicæ, aut S. Congregationis licentia.* Et apud eandem, *Abbatiſſa* 26
& Monialibus de Oliuellis Vlixbon. petentibus declarari vtrùm ſoror Abbatiſſa poſſit ſuccedere in officio ſorori ſi canonicè eligatur, dummodo non adſit aliquod impedimentum legitimum circa eius perſonam, vel prohibeatur per conſtitutiones Ordinis. S. Congr. reſpondit, quòd non eſt prohibitum in Iure, ſub die 19. Aprilis 1619. cuius declarationis meminere Caſtellin. *de elect. c. 17. n. 8.* & Ioan. Anton. Nouar. *in ſum. Bullarum, verb. Abbatiſſa, n. 6.* & eius Fr. Ioan. Maria Nou. *in lucerna Regul. verb. Abbatiſſa, n. 7. & 8.* Moniales deſcendentes ex maculato genere, putà Hebræorum, vel Saracenorum Iure communi eligi poſſunt in Abbatiſſas, ſeu prioriſſas, cum Ius commune non reſiſtat, & Conſtitutiones aliquæ Summorum Pontif. quæ pro aliquibus Religionibus

emana

emanarunt,ſolum loquantur de viris,& non de fœminis, ac per conſequens ad illas extendi non debeant. Ita Miranda *de Sanctimonialib.q.6.art.2.* Portel.*in dub.Regularib.verb. Abbatiſſa,n.6.* quos refert & ſequitur Lezana *in ſum. q.Regul.tom.3.eod.verb. num.9.*

27 Ex tripartito numero Monialium duæ partes concurrere debent in electione Abbatiſſæ, *cap. indemnitatibus,§.ſanè,*ibi,*qua à duabus partib* &c. *de elect. lib. 6.* niſi alia fuerit loci conſuetudo, ſi fuerint diſcordes , poteſt Epiſcopus nominare vnam quam magis idoneam iudicauerit. Ita Epiſcopo Aſſiſij reſcripſit S. Congreg.Cardinalium negotiis Epiſcoporum,& Regularium præpoſita,*ſub die 20. Nouembris* 1585.& hoc ipſum ab ea ſimile deciſum atteſtatur Piaſec.*in praxi Episcop.p.2.cap.3.n.37. verſ.in monaſterijs* , quem refert Zipæ. *in analytica poſtremi iuris Eccleſ. enarr.ſub tit. de elect.n.9.verſ. Abbatiſſa,in fine.* Nouar.*in lucerna Regul.verb.electio,n.13.* Rota apud Tambur.*in fine tom.3.de Iure Abbatum,deciſ.17.n.5.* Lezana *in ſum.tom.3. verb. Abbatiſſa,n.6.* Debet tamen Epiſcopus priuſquam in caſu diſcordiæ deputet vnam in Abbatiſſam vt ſuprà , Monialibus ipſis competens tempus ad ſe concordandum aſſignare.quo verò elapſo ad deputationem deuenire poterit,vt eadem S.Congr.declarauit,reſcribens Epiſcopo Cremonen.*ſub die 12.*
28 *Octobr.*1592.Nullatenus autem Superior ipſarum, aut ſcrutator dare poterit votum in electione Abbatiſſæ, ſeu Prioriſſæ vbi inter Moniales circa eius electionem diſcordia extiterit ,ſicut ab eadem S. Congregatione deciſum fuiſſe refert Lauor. *var. lucubrat.tit.4.c.24.n.41.*&Caſtellin.*d.c.17.num.28.*
29 Lezana *d.tom.3.verb. Abbatiſſa,n.4.* Nec prætextu interueniendi electioni Abbatiſſæ , vel Prioriſſæ ſepta Monialium ingredi poterit , cum illa ad monaſterij crates peragi valeat, vt cenſuit ead. Con-
30 gregatio *ſub die 16. Octobris* 1600. quæ annuente Clemente VIII.declarauit *ſub die 22. May* 1604. *Conſtitutionem* 80.*Gregorij XIII. fel. mem. editam* incip.*Expoſcit 1.Ianuarij* 1583.*ſuper mutatione officij Abbatiſſæ ac Prioriſſæ Monialium in Italia exiſtentium ſingulis quibuſque triennijs,obſeruari in omnibus Monialium monaſteriis quarumuis Militarum etiam Hieroſolymitanorum.*

31 Nota quòd electio Abbatiſſarum S. Claræ per ſchedulas,& vota ſecreta celebranda eſt,ſecùs facta omnino irrita eſt; ex præcepto Sixti V. in Monialibus verò aliorum Ordinum ſufficit quod fiat per vota, ſeu ſuffragia vocetenus expreſſa , dummodo ſecretò audiantur,Fr.Emman.*in addit.tom.3.cap.3. n.12.in fine,* Hieronym.Roderic.*d.reſol.2.n.22.*latè
32 Port.*in conſultat.moralib.p.1.caſu* 14. Inde S.Congregatio Conc.teſte Nicol Garc.*de beneſic.p.5.cap. 4.n.190.* cenſuit *in electione Abbatiſſarum poſſe Epiſcopum cum ſuo Vicario,ſeu ſecretario, vel alio ab ipſo aſſumpto vota ſingularium Monialium oretenus expreſſa audire,* additque *ea vota oretenus accipi poſſe à ſuis Superioribus , licet quatuor , aut quinque ea ſciant,ſi hoc eſt iuxta formam ſtatutorum Religionis.*

33 Abbatiſſarum,ſeu Prioriſſarum electionibus poteſt Epiſcopus vnà cum Superioribus Regularibus per ſe,vel per alium intereſſe , ac præſidere abſque vlla tamen monaſteriorum impenſa,vt ſtatuit Gregorius XV.*in ſua Conſt.*incip.*Inſcrutabili,ſub Dat. Nonis Februar.*1622.Lezana *in ſum.tom.1. cap.25. n.46.& to.3.verb. Abbatiſſa,n.10.* qui addit Sacram Congreg.declaraſſe non propterea ius illas confirmandi Epiſcopo attributum cenſeri debere.Et ideo
34 Regulares tenentur diem electionis Abbatiſſæ Epiſcopo ſignificare , cùmque vſque ad præfinitum tempus expectare,ſi antè ipſe expreſsè declarauerit ſe vti velle facultate ſibi hac in parte attributa, Abbatiſſarúmque electionibus per ſe,vel per alium intereſſe ac præſidere. Poſt eam verò declarationem licet Epiſcopo animaduertere in Regulares, qui ante tempus ſignificatum, aut die electionis eidem non prænunciata ad Abbatiſſæ electionem procedunt.Ita S.Cong.Conc.*dub.15.de an.1626.* impreſſa poſt meum tract. *de officio Episcopi pag.6. in fin.*ſecundùm Lugdun.impreſſ. Die 10.Septembris 1639. Sacra Congr. Eminentiſſimorum Cardinalium Concilij Trid.interpretum cenſuit *Epiſcopum in electione Abbatiſſæ monaſterij Monialium Regularib.ſubiectarũ non poſſe exquirere,ſeu recipere vota Monialium,ſed illum exquiri & recipi debere à Superiore Regulari,ſciente tamen,& audiente eodem Epiſcopo,*refert Laurent.de Peirinis *de priuileg. Regular.tom.3.vbi de decretis nouiſſ.Sacra Congreg.decreto 16.pag.570.*

Abbatiſſæ Ciſtercienſes , & Clariſſæ , ſeu aliæ 35
Ordini Minorum ſubiectæ durant per triennium, quod finito tenentur renunciare ſub pœna excommunicationis , vt habetur *in compend. Minor.* ſed hoc pro ſola Italia præceptum eſt quoad omnes Abbatiſſas Religionum per Gregor. XIII. *in ſua Conſtit.*incip.*Expoſcit 1.Ianuar.*1583. quam referunt Quarant.*in ſum.Bullar.verb. Abbatiſſa,*& Caſtellin.*d.tract.de elect. cap.17.n.9.* ſubdens *n.13.* ex Portel.*verb. Abbatiſſa,n.4.*idem ſtatuiſſe Sixtum V. quoad Clariſſas.Vnde extra Italiam omnes Abbatiſſas,præter Clariſſas,poſſunt finito triennio reelegi,& continuari , Fr.Emman. *qu.Regular.tom.1 q. 16.art.2.& 3.& in addit.ſum.tom.3.cap.3.n.6.* Miranda *tract.de Monialib.q.7.art.9.* At in Portugallia Abbatiſſæ S. Claræ non poſſunt reelegi intra ſexcennium ex ſpeciali Conſtit.f.mem.Pauli V. vt referunt Portel. *in dub. Regul.verb. Abbatiſſa,nu.4.* Hieron.Roderic.*d.reſol.2.num.6.*ſed poſſunt finito triennio eligi in Præſidentes vſque ad nouam electionem,ob pacem , & bonum regimen Conuentus vbi vſus obtinuit , non obſtante dicta Conſtitutione Sixti V.Ita Fr.Emman. *d.art.3 & d.cap.3. n.7.*Miranda *d.q.7.art.9.concl.2.* Hieron. Roder. *in reſol.ſub n. 6.* Benedici autem non ſolent trienna- 36
les Abbatiſſæ huiuſmodi; Ius enim diſponens quod perdunt Abbatiſſatum , ſi intra annum à confirmatione non benedicantur , intelligitur de perpetuis, Fr.Emman.*d.tom.1.q.12.art.3.in fine,* Hieron. Roderic.*d.reſol.num.3.* Et iſtæ, ſcilicet perpetuæ intra annum à ſuæ Confirmaoonis tempore computandum manus benedictionis ſuſcipere debent , alioquin, niſi ſubſit cauſa rationabilis , à Iure ſuo cadunt,*Clem. Attendentes,§.ſtatuim.de ſtatu Monach.* Lez *d.verb. Abbatiſſa,n.11.*& de forma talis benedictionis,Tamb.*de Iure Abbatiſſ.diſp.29.q.5.*

Conſtitutiones præfatæ Gregorij XIII & Six- 37
ti V. prohibentes eligi Abbatiſſas perpetuas , non habent locum in illis, quæ fiunt per præſentationem,& inſtitutionem , facilè enim reditur ad Ius antiquum , in quo talis inſtitutio , & confirmatio erat perpetua,Portel.*d.verb. Abbatiſſ.n.10.* vbi addit primà fundationem alicuius Conuentus S.Claræ poſſe cõtinuari in officio Abbatiſſæ per XX.annos per ſtatuta huius Ordinis , refert Hieronym. Roderic.*d.reſol.2.num.7.* vbi reſoluit poſt expletos XX.annos Abbatiſſatus poſſe præfatam fundatricem iterum eligi in Abbatiſſam. Multa circa Conſtitutionem Gregorij XIII tradit Nouat. *d. verb. Abbatiſſa,per tot.*vbi *n.3.*quòd Abbatiſſa eligi poteſt minori tempore triennij, & *n.9.* quòd Abbatiſſa finito triennio non tenetur renunciare Abbatiſſatum

Digitized by Google

tiſſatui, ſed expectet creationem nouæ Abbatiſſæ, & *num.14.* quòd Officiales monaſterij præter Abbatiſſam eligi poſſunt vltra triennium. Machado *d. docum.5.n.6.* Tamburin. *de iure Abbatiſſ.diſput.30.* Nald.*in ſum.verb. Abbatiſſa,num.5.* Lezan.*eod.verbo n.12.cum ſeqq.*

38 Officiumautem Abbatiſſæ eſt idem in ſuo monaſterio quod Abbatis, aut Generalis in Monachos, quæcumque enim competunt Abbati, ea ferè omnia locum habent in Abbatiſſa (exceptis quæ fœminæ repugnant,) Marc.Ant.Cuch.*lib.3.inſtit. maior.tit.13.de Abbatiſſis,* Hieron.Roderic.*d.reſol.2.ſub num.25.verſ & confirmatur.* Ipſa igitur iure antiquo ſolebat viſitare monaſteria ſibi ſubdita, eaque legitimè impedita ad egrediendum licebat per alium etiam virum omni exceptione maiorem viſitare; at nunc iam id non licet ex Conc.Trident. *ſeſſ.25.de Regularib.c.5.* Fr.Emman *tom.2.q.Regul. q.5.art.10.* Hieron.Roderic.*d.reſol.2.n.15.* me citato *in hoc loco.* Machado *d.t.2. lib.5.p.3.tract.4.docum.5.n.1.*

39 Poteſt cum Monialibus ſuis diſpenſare circa ieiunia regulæ, & circa eſum carnium, & lacticiniorum, ſiue ouorum, quando cognouerit dictas Moniales propter debilitatem; vel aliam cauſam non poſſe ita commode huiuſmodi ieiunia, & abſtinentias ſeruare, prout Abbatiſſis S.Claræ conceſſit Paul.III.teſte Hieron.Roderic. *d.reſol.2.n.13.* vbi ex Portel.*in add.ad dubia Regularia,verb. Abbatiſſa,num.3.* aduertit, quod iſta non eſt propriè diſpenſatio dimanans à iuriſdictione ſpirituali, (cuius eſt incapax fœmina) ſed Abbatiſſa declarat, vel diſpenſat auctoritate Papæ.

40 Imponere poteſt præcepta ſpiritualia ſuis Monialibus quia promittunt ei obedientiam non tanquam matri, ſed tanquam Prælatæ, cuius munus eſt approbatum à Sede Apoſtol. iuxta Regulam, quam profitentur ad regimen ſpirituale, & temporale gregis ſibi commiſſi, in omnibus illis, quæ non repugnant ſexui fœmineo: cui non contradicit poteſtas imponendi præcepta ſpiritualia quando neceſſitas adeſt, maximè ſi id habeat ex commiſſione Superioris. Ita Fr.Emman.*tom.3. addit.ſum.cap.3.num.10.* mutata ſententia, quam probauerat *tom.1. qu.Regul.q.12.art.2. & q.25.art.1.* Miranda *in tract. de Monialib.q.7.art.4.concl.3.ad finem,* Azor.*inſtit.moral.p.1.lib.13.cap.10.q.7.* dum docet Abbatiſſam poſſe præcipere Monialibus in virtute Spiritus ſancti, & ſanctæ obedientiæ ratione voti emiſſi in profeſſione; quia officio Prælati fungitur, eique Moniales ex vi profeſſionis emiſſæ parere coguntur tanquam habenti poteſtatem, & iuriſdictionem à Superioribus commiſſam. Nec omninò diſſent. quamuis oppoſitum defendat Sanch.*in precept. Decalogi,tom.2.lib.5.c.1.n.22.* dum ait poſſe Abbatiſſam præcipere ſub pœna voti obedientiæ præſtiti, vel in virtute obedientiæ ſibi debitæ, ad quod faciunt tradita per Suarez *tom.4.de Relig. lib.3.cap.10.n.12.* vbi reſoluit Abbatiſſas habere veluti quemdam vſum ſpiritualis iuriſdictionis per Claues commiſſum; licèt concludat nunquam habere propriam iuriſdictionem ſpiritualem in Moniales per ſe ipſas, vbi etiam *num.13. & 14.* explicat quomodo in Clericos ſibi ſubiectos habeant iuriſdictionem quodammodo ſpiritualem.

41 Debet Abbatiſſa certiorem facere Epiſcopum de tempore profeſſionis Virginum ante menſem, iuxta decretum Concil.Trid.*ſeſſ.25.de Regularib.c.7.* cuius meminimus *in noſtro formulario Epiſcop.form. 42.in fine verſ.probationis anno.*

Virgines verò velare non poteſt Abbatiſſa, nec 42
Moniales benedicere, *cap.ſtatuimus 20.q.1.* nec earum Confeſſiones audire, vel publicè prædicare, *cap.in noua, de Pœnit.& remiſſ.* Nec diſpenſare in votis Monialium, nec ea commutare; quia caret ſpirituali iuriſdictione; benè tamen poteſt ea irritare per poteſtatem dominatiuam, quam habet ſuper ſubditas, quæ quidem maior eſt ea, quam habent pater, & maritus ſuper filios, & vxorem. Ita Franc. Emman.*quæſt.Regul.tom.1.q.24.art.7.* Suar.*tom.1. de Relig.tract.de voto lib.6.c.7.n.vlt.* Petr.de Ledeſma *in ſum.tom.2.tract.10.c.7. ad fin.* Leſſ. *de iuſtit. lib.2.c.40.dub.14 n.107.verb. Abbatiſſa,* Sanch.loquens de irritatione, *in præcepta Decalogi tom.1.lib. 4 cap.33.n.19.* & quoad diſpenſationem *c.39.n.7.* & quoad commutationem *c.49.n.24.* Portel.*d.verbo Abbatiſſa,n.2.*

Eſt tamen notandum id, quod dicit Cabilon. 43
Concil.II. tempore Caroli magni *cap.52. Puellarum,* inquit, *monaſteriis tales præferri debent fœminæ, & Abbatiſſæ creari, quæ & ſe, & ſubditum gregem cum magna Religione, & ſanctitate nouerint cuſtodire & his quibus præſunt prodeſſe non deſinant, ſed & ſe, & illas ita obſeruent, vtpote vaſa ſancta in miniſterio Domini præparata, talem enim ſe debet Abbatiſſa ſubditis exhibere in habitu, in veſte, in communi conuictu, vt eis ad cœleſtia regna pergentibus, ducatum præbeat; ſciat etiam ſe pro his, quas in regimine accepit in conſpectu Domini rationem reddituram.*

Poſtremò circa electionem Præpoſitorum eſt 44
notandum, quòd Priores Conuentuales Canonicè electi non debent niſi pro manifeſta, rationabili cauſa contra regularia ſtatuta mutari, *cap.2.in fine, de ſtatu Monach.* Ita nec Monachi arbitrio ſuo poſſunt Abbatem expellere, *cap.nullam 18.q.2.* nec renunciare volentem debet Epiſcopus violenter in loco ſuo retinere, vt dicitur *in cap.fin.16.q.7. & in cap. Abbas 18.q.2.* Præpoſitorum autem officium conſiſtit in multis, ſecundum ſuarum regularum ſtatuta, & conſuetudines, ſed ſpecialiter de iure communi *in Clem. Religioſi de priuileg.* eis præcipitur, vt ea quæ à Religioſis ſeruanda Canones ſtatuerunt, ipſi curent obſeruari, præſertim verò circa ea, quæ Monachis prohibentur, & pro regulari diſciplina ſeruanda, debent Capitula generalia de triennio in triennium congregare, *cap.in ſingulis, de Regularibus;* & in Capitulo debent regulam ſuam vulgari ſermone, exponere, *Clement. ne in agro, de ſtatu Monach.* Et denique omnes Monachos, ſeu Religioſos ſibi ſubditos, & bona, ac iura monaſterij regere, diſponere & gubernare, vt ſuprà *de Abbatibus* vidimus. Specialiter verò res Eccleſiæ, aut monaſterij prohibetur alienare, *Clem. 1. de rebus Eccleſ.non alien.* & *lib.3.* videbimus. De Prioribus autem etiam ſuprà ſpecialiter tractauimus *lib.1.c.30.*

CAPVT XLVI.

De Procuratoribus Eccleſiaſticis.

SVMMARIVM.

1 *Procuratores Eccleſiaſtici dicuntur, quorum intereſt Eccleſiaſticarum rerum, ac cauſarum curam gerere.*

2 *Adminiſtratores omnes Eccleſiaſticarum rerum generali nomine procuratores vocantur, quidam Præpoſiti, alij œconomi.*

3 *Syndicus in cauſis iudicialibus procurator eſt, qui ab vniuerſitate, ſeu Collegio eligitur.*

4 *Vice*

4 *Vicedominus dicitur, qui praeſt rebus Epiſcopi.*
5 *Oeconomus debet Clericus non laicus eligi; & eſt conſtituendus auctoritate Epiſcopi ſeu Prælati ipſius Eccleſiæ.*
6 *Vicarius Epiſcopi abſque ſpeciali eius mandato non poteſt œconomum conſtituere.*
7 *Oeconomus Sede Epiſcopali vacante eſt à capitulo ipſius Eccleſiæ vel eo negligente à Metropolitano conſtituendus.*
8 *Oeconomi officium quòd?*
9 *Oeconomi res Eccleſiarum in caſibus prohibitis alienantes quam pœnam incurrant? & n. 11.*
10 *Oeconomus ſi non ſit ſoluendo, an poſſit emptor habere regreſſum contra Eccleſiam?*
12 *Oeconomi coram Epiſcopo rationem œconomiæ reddere debent.*
13 *Syndici officium quod ſit? oſtenditur.*
14 *Monaſterium, ciuitas, vel alia vniuerſitas an & quando obligetur ex ſyndici contractu? oſtenditur.*
15 *Vicedomini officium eſt curam domus Prælati gerere, & hoſpitibus ſupervenientibus, vel cauſis quæ eueniunt paratum exiſtere.*
16 *Maiordomus, Præpoſitus, œconomus, & Vicedominus iidem ſunt, & per illos intelligitur quilibet Eccleſiaſticarum rerum adminiſtrator.*

1 VLTIMO loco inter perſonas Eccleſiaſticas illæ annumerantur, quarum intereſt Eccleſiaſticarum rerum atque cauſarum curam gerere, negotiaque tractare. Et in huiuſmodi rebus externis ipſis Eccleſiarum Prælatis, aut Eccleſiis, vel monaſteriis inſeruiunt, cum reliqui Clerici, atque Monachi à litigiis forenſibus ſubmoueri, nec negotiis ſæcularibus debeant immiſceri, *c. vnic. de ſyndico, & ſuprà de vita & honeſt. Cleric.* oſtendimus.

2 Circa huiuſmodi ergo perſonas eſt primò ſciendum quòd omnes Eccleſiaſticarum rerum adminiſtratores generali nomine procuratores vocantur, *in cap. Saluator*, vbi *gloſſ. 1. q. 3.* ſed eorum quidam ſpeciali nomine Præpoſiti appellantur, *cap. quamuis, de verbor. ſignific.* id eſt, qui ſupra alios adminiſtratoribus præſunt; alij verò œconomi dicuntur, id eſt, magiſtri domus, à Græco vocabulo; etſi ſub Præpoſito adminiſtrant, *l. iubemus, C. de ſacroſ. Eccl.*
3 Alij quoque ſunt, qui ſyndici nuncupantur; eſt autem ſyndicus in cauſis iudicialibus procurator, qui ab Vniuerſitate, ſeu Collegio eligitur, & Latinè poteſt defenſor appellari. Hic differt ab actore, qui ad præſentes tantum cauſas conſtituunt; ſyndicus verò etiam ad futuras.
4 Qui verò præeſt rebus Epiſcopi, dicitur Vicedominus, *c. volumus 79. diſt.* Caſtaldus verò, ſiue Caſtaldio dicitur qui curam habet externarum rerum, *gloſſ. verb. gaſtaldum, in cap. Saluator 1. q. 3.* id eſt, cui res externæ à Clericis gubernandæ mandantur, & Maiordomus ſolet appellari; quamuis propriè videatur hic eſſe œconomus, vt in *d. cap. volumus.* Defenſoris autem appellatione generaliter comprehenditur ſyndicus, qui & aduocatus, item Caſtaldus, & actor, cæteri verò ſub procuratoris nomine continentur, ſicut & ipſemet defenſor. Et hæc quidem de Iure Canonico, in quo tamen non eſt ius in nominibus; nam ſæpius huiuſmodi nomina confunduntur, & perſonæ ſimiles ſecundum locorum conſuetudines nominantur.

5 De œconomo autem frequentior eſt in Iure tractatio, & ex eius notitia cæterarum perſonarum ferè dignoſcuntur officia. Oeconomus ergo debet Clericus, non laicus eligi, *cap. quia in quibuſdam, c. indicatum 89. diſt. c. in noua, 16. q. 7.* Laicus enim non poteſt eſſe generalis procurator, ſeu adminiſtrator in locum Prælati abſentis, vt innuit Gregor. *lib. 7. epiſt. 66.* quia debet hoc officium committi Clericis probatis, & ſic bonæ vitæ, nulla ſuſpicione notatis; tum ad decorem Eccleſiæ, tum ne bona dilapidentur à talibus, *c. indicatum, diſt. 89.* in temporibus verò eſſe poterit laicus adminiſtrator, præſertim vbi Clericus non reperitur idoneus, Panorm. *in cap. decernimus, de iudic.* Eſt autem conſtituendus auctoritate Epiſcopi, ſeu Prælati ipſius Eccleſiæ, *cap. cum ſimus, 9. q. 3.* & in defectum Prælati à ſuperiore Prælato, & de gremio ipſius Eccleſiæ eſt conſtituendus, *dict. cap. quia in quibuſdam*, ſed non ipſius Prælati conſanguineus *cap. decernimus 79. diſt. cap. peruenit 1. q. 3.* Vnde Epiſcopi Vicarius 6
abſque ſpeciali eius mandato non poteſt œconomum conſtituere, Lap. *alleg. 8.* vbi Mandoſ. *in verb. œconomum*, Sbrozz. *de officio Vicarij, lib. 2. q. 53.* Scip. de Rubeis *in aphoriſm. Epiſcop. verb. œconomus n. 1.* Aloyſ. Ricc. *in praxi rerum fori Eccleſ. reſ. 495.* Narbona *de appell. a Vicario ad Epiſcopum, p. 1. n. 235.* vbi ſubdit contrarium non dicere Suar. de Pace *in pract. tom. 2. prælud. 3. num. 8.* quia loquitur de œconomo, qui ad cuſtodiendos fructus Eccleſiæ patronatæ vacantis, nondum prouiſæ ob patronorum diſcordiam, conſtituitur; cuius œconomi conſtitutio Vicario ex generali commiſſione pertinet.
Sede autem Epiſcopi vacante eſt à Capitulo ipſius 7
Eccleſiæ, vel eo negligente à Metropolitano œconomus conſtituendus, vt ſtatuit Conc. Trid. *ſeſſ. 24. de reform. c. 16.* Illuſtriſſ. D. meus Roderic. à Cunha *in comment. ad c. 2. n. 4. diſt. 89.* Scip. de Rub. *d. verb. œconomus num. 3.* In aliis quoque Eccleſiis vacantibus debet œconomus conſtitui, cùm Rectoris noui inſtitutio ex cauſa differri oporteat, *cap. cùm vos, de offic. Ordinarij.*

Eſt autem officium œconomi res omnes Eccle- 8
ſiæ fideliter adminiſtrare, & gubernare tanquam Eccleſiæ patrimonium, *per tot. diſt. 79.* & fructus Eccleſiæ diligenter exigere, diſpenſare, augere, nec illos conſummare, *d. c. cùm vos*, & de omnibus denique Epiſcopo, vel Capitulo rationem reddere, *§. hoc ius 10. q. 2. c. Diaconorum, & cap. iudicium 79. diſt.* quod ex decreto Concil. Trident. *ſeſſ. 22. de reform. cap. 9.* fieri ſingulis annis debet etiam ab adminiſtratoribus Confraternitatum Montis pietatis, & quorumcunque locorum piorum; ſalua tamen inſtitutione, & ordinatione cuiuſcunque loci, vt *infrà lib. ſequenti* oſtendemus. Inſtitutus verò in Eccleſia vacante œconomus poteſt non ſolùm fructus recipere, ſed etiam in vtilitatem vel neceſſitatem Eccleſiæ expendere, aut ſucceſſori eadem reſeruare, *d. cap. cùm vos, de offic. Ordinarij.* Oecono-
mi res Eccleſiarum in caſibus prohibitis alienan- 9
tes pœna legis Leonis afficiuntur, & emptor pretium admittit, & rem cùm fructibus reddit, *Auth. de non alien. aut permut.* ibi. *Si quis emere præſumpſerit rem Eccleſiaſticã, aut ptochicam, cadat quidem more pretio: exigatur autem res, quam accepit cum omnis medij temporis incremento; & contra ſanctiſſimam quidẽ Eccleſiam, aut venerabilem domum nullam omnino habet actiones; contra venerabiles verò œconomos, aut qui omnino vendiderunt in proprijs eorũ ſubſtantijs ex cõtractu habeat actionem, vt metu ſuæ ſubſtantiæ, etſi non propter Dei timorem, tamen ſeniores circa venditionẽ fiant*; in qua Auth. Bart. quærit, poſito quòd œco-
nomus non ſit ſoluendo, an poſſit emptor habe- 10
re regreſſum contra Eccleſiam; gloſſ. *Authent. qui res, C. de ſacroſ. Eccleſ.* dicit, quòd ſic, quod ita intel-
ligunt

ligunt Doctores eſſe verum quando emptor eſt bo-
næ fidei,aliàs imputet ſibi , quia ſibi caueri non fe-
cit,ne ſi aliter diceremus ex ſuo dolo commodum
reportaret,*l.planè,ff.de legat.1.cum ſimilibus*, atque
Bart.*num.2.* idem tenere Canoniſtas *in cap. ad au-
dientiam,de rebus Eccleſ. non alien.* quibus ipſe ac-
cedit. Tenetur tamen Eccleſia id ſolum ſoluere,
in quo ex eo pretio eſt facta locupletior , vt cum
Panorm.tenet Molin.*de iuſtit.tract.2.diſp.468.verſ.
quando alienatio.*Dec.*in l.ſicuti pœna,n.3.ff.de regul.
iuris,& conſ.*404.*in fine*,Ludou.Gom. *in §.ex male-*
11 *ficiis,n.36.Inſt.de action.*

Item de pœna œconomi alienantis res Eccleſiæ,
vel conſentientis in illius alienatione , eſt textus *in
l.iubemus nulli , C. de ſacroſ. Eccl.* ibi, *In quacunque
alienatione conſenſerit commiſſa ſibi œconomatus admi-
niſtratione priuetur,déque eius bonis quodcunq;exinde
incommodum Eccleſia contigerit,reformetur,hæredéſq;
eius, & ſucceſſores ac poſteri ſuper hoc facto ſine com-
ſenſu competenti ab Eccleſiaſticis perſonis actione pul-
ſetur & in d. Auth.de non alien.aut perm.reb.Eccleſ.*
idem ſtatuitur,in quo Bart.*in princ.num.2.col.1.* di-
cit quòd œconomus emendando damnum Eccle-
ſiæ,non euitat pœnam,per gloſ.*in c.ſi quis Preſby-
terorum,de rebus Eccleſ.non alien.& in c.quod ſicut de*
12 *elect.* Mench.*illuſtr.c.18.n.3.& 5.*

Rationem autem œconomiæ coram Epiſcopo
reddere debent œconomi, vt reſoluit Bart. *in Auth.
de Sanctiſſimis Epiſcop.§ œconomos.collat. 9.* faciunt
quæ tradit Eſcobar *de ratiocin.adminiſtratorum, c. 3.*
13 *n.7.cum ſeqq.*

Syndici officium eſt cauſas, & lites Eccleſiaſti-
cas tractare,*d.cap.vnic.de ſyndico*, qui ad hoc ideo
eſt conſtitutus,ne Clerici, aut Monachi rebus hu-
iuſmodi ſe immiſceant,de quo latè agunt Alc.*lib. 1.
part.9.cap.5.*Fr.Emman.*qu.Regul.tom.3.q.41.art.1.*
Auiles *ad cap. 22. Prætorum.* Azeued.*ad Curiam
Piſanam lib.2.c.18.n.14.& 43.* An autem & quan- 14
do ex ſyndici contractu, & obligatione, monaſte-
rium,ciuitas, vel alia vniuerſitas obligetur; vnde
Gail. *de arreſtis Imper. cap.19.* Nicol Loſæ *de iure
Vniuerſitatis,p.3.cap.*4.Matth.Colet.*de proceſſ.exec.
p.2.c.3.n.337.cum ſeqq.*

Vicedomini officium eſt curam domus Prælati 15
gerere, & hoſpitibus ſuperuenientibus , vel cauſis,
quæ eueniunt,paratum exiſtere,*c.volumus,89.diſt.*
vbi gloſſ.explicat Vicedominum idem eſſe ac œco-
nomum rerum Epiſcopalium , qui Epiſcopalibus,
& hoſpitibus ſuperuenientibus prouideat,vnde pa-
tet qua ratione,licèt non ex iuſtitia , ſi nomen *Iu-
ſtitia* omnino ſtrictè ſumatur, teneatur tamen ex
fidelitate , quæ etiam ſub iuſtitia non tam arctè
ſumpta comprehenditur,in contractibus , & nego-
tiis gerendis ſpectare maxima commoda ſui do-
mini , quia etſi ad hoc principaliter ex officio ſuo
non teneatur,tenetur tamen ſecundariò , ex tacita
quadam promiſſione , qua dum officium ſuſcipit,
cenſetur ſe adſtringere ad curandam ſummam vti-
litatem domini,quantum commodè, ſeu communi
diligentia poterit. Ita Leſſ. *de Iuſtit. lib.2. cap. 18.
dub.8.num.57.*

Maiordomus,Præpoſitus Oeconomus, & Vice- 16
dominus iidem ſunt , & per illos intelligitur quili-
bet Eccleſiaſticarum rerum adminiſtrator ,*cap. ſal-
uator,4.q.3.cap.conſulere,de ſimon.* Suar. *tom. 1. de
Relig.lib.4.de ſimon,cap.29.n.*8 qui cùm in Conim-
bricenſi Academia Sacræ Theologiæ in primaria
Cathedra Profeſſor emeritus extitiſſet , ſacrarum &
humanarum litterarum eruditione & cognitione
clarus,pluribus,ſcriptis feliciter,& vtiliter in lucem
editis,vit abſtinens,orationi deditus, & pœnitentiis
aſſuetus , valde ſenex Vlyſſipone magnis relictis
Sanctitatis indiciis deuotiſſimè in Domino obdor-
miuit,anno 1617.

F I N I S.